

The Bible in Finnish, in Basic English and Greek

By Gary D. Rose

- 1 Alussa loi Jumala taivaan ja maan.
At the first God made the heaven and the earth.
ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 2 Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli syvyyden päällä, ja Jumalan Henki liikkui vetten päällä.
And the earth was waste and without form; and it was dark on the face of the deep; and the Spirit of God was moving on the face of the waters.
ἡ δὲ γῆ ἦν ἄορατος καὶ ἀκατασκευάστος καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος
- 3 Ja Jumala sanoi: "Tulkoon valkeus". Ja valkeus tuli.
And God said, Let there be light: and there was light.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς γενηθήτω φῶς καὶ ἐγένετο φῶς
- 4 Ja Jumala näki, että valkeus oli hyvä; ja Jumala erotti valkeuden pimeydestä.
And God, looking on the light, saw that it was good: and God made a division between the light and the dark,
καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους
- 5 Ja Jumala kutsui valkeuden päiväksi, ja pimeyden hän kutsui yöksi. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, ensimmäinen päivä.
Naming the light, Day, and the dark, Night. And there was evening and there was morning, the first day.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσεν νύκτα καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα μία
- 6 Ja Jumala sanoi: "Tulkoon taivaanvahuus vetten välille erottamaan vedet vesistä".
And God said, Let there be a solid arch stretching over the waters, parting the waters from the waters.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος καὶ ἐγένετο οὕτως
- 7 Ja Jumala teki taivaanvahuuden ja erotti vedet, jotka olivat taivaanvahuuden alla, vesistä, jotka olivat taivaanvahuuden päällä; ja tapahtui niin.
And God made the arch for a division between the waters which were under the arch and those which were over it: and it was so.
καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα καὶ διεχώρισεν ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος ὃ ἦν ὑποκάτω τοῦ στερεώματος καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπάνω τοῦ στερεώματος
- 8 Ja Jumala kutsui vahuuden taivaaksi. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, toinen päivä.
And God gave the name of Heaven. And there was evening and there was morning, the second day.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὸ στερέωμα οὐρανόν καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα δευτέρα
- 9 Ja Jumala sanoi: "Kokoontukoot vedet, jotka ovat taivaan alla, yhteen paikkaan, niin että kuiva tulee näkyviin". Ja tapahtui niin.
And God said, Let the waters under the heaven come together in one place, and let the dry land be seen: and it was so.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρὰ καὶ ἐγένετο οὕτως καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν καὶ ὤφθη ἡ ξηρὰ
- 10 Ja Jumala kutsui kuivan maaksi, ja paikan, mihin vedet olivat kokoontuneet, hän kutsui mereksi. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.
And God gave the dry land the name of Earth; and the waters together in their place were named Seas: and God saw that it was good.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ θεὸς τὴν ξηρὰν γῆν καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσεν θαλάσσας καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλόν
- 11 Ja Jumala sanoi: "Kasvakoon maa vihantaa, ruohoja, jotka tekevät siementä, ja hedelmäpuita, jotka lajiensa mukaan kantavat maan päällä hedelmää, jossa niiden siemen on". Ja tapahtui niin:
And God said, Let grass come up on the earth, and plants producing seed, and fruit-trees giving fruit, in which is their seed, after their sort: and it was so.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοίότητα καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐγένετο οὕτως

- 12 maa tuotti vihantaa, ruohoja, jotka tekivät siementä lajiensa mukaan, ja puita, jotka lajiensa mukaan kantoivat hedelmää, jossa niiden siemen oli. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.
And grass came up on the earth, and every plant producing seed of its sort, and every tree producing fruit, in which is its seed, of its sort: and God saw that it was good.
 και ἐξήνεγκεν ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπείρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα καὶ ξύλον κάρπιμον ποιοῦν καρπὸν οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ κατὰ γένος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλὸν ὄν
- 13 Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, kolmas päivä.
And there was evening and there was morning, the third day.
 και ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα τρίτη
- 14 Ja Jumala sanoi: "Tulkoot valot taivaanvahuuteen erottamaan päivää yöstä, ja olkoot ne merkkeinä osoittamassa aikoja, päiviä ja vuosia,
And God said, Let there be lights in the arch of heaven, for a division between the day and the night, and let them be for signs, and for marking the changes of the year, and for days and for years:
 και εἶπεν ὁ θεὸς γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ εἰς φαῦσιν τῆς γῆς τοῦ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τῆς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῆς νυκτὸς καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἔνιαυτοὺς
- 15 ja olkoot valoina taivaanvahuudella paistamassa maan päälle". Ja tapahtui niin:
And let them be for lights in the arch of heaven to give light on the earth: and it was so.
 και ἔστωσαν εἰς φαῦσιν ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐγένετο οὕτως
- 16 Jumala teki kaksi suurta valoa, suuremman valon hallitsemaan päivää ja pienemmän valon hallitsemaan yötä, sekä tähdet.
And God made the two great lights: the greater light to be the ruler of the day, and the smaller light to be the ruler of the night: and he made the stars.
 και ἐποίησεν ὁ θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας τοὺς μεγάλους τὸν φωστῆρα τὸν μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας καὶ τὸν φωστῆρα τὸν ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτὸς καὶ τοὺς ἀστέρας
- 17 Ja Jumala pani ne taivaanvahuuteen, paistamaan maan päälle
And God put them in the arch of heaven, to give light on the earth;
 και ἔθετο αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς
- 18 ja hallitsemaan päivää ja yötä ja erottamaan valon pimeästä. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.
To have rule over the day and the night, and for a division between the light and the dark: and God saw that it was good.
 και ἀρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς καὶ διαχωρίζειν ἀνὰ μέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σκότους καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλὸν
- 19 Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, neljäs päivä.
And there was evening and there was morning, the fourth day.
 και ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα τετάρτη
- 20 Ja Jumala sanoi: "Viliskööt vedet eläviä olentoja, ja lentäkööt linnut maan päällä, taivaanvahuuden alla".
And God said, Let the waters be full of living things, and let birds be in flight over the earth under the arch of heaven.
 και εἶπεν ὁ θεὸς ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἕρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐγένετο οὕτως
- 21 Ja Jumala loi suuret merieläimet ja kaikkinaiset liikkuvat, vesissä vilisevät elävät olennot, kunkin lajinsa mukaan, ja kaikkinaiset siivekkäät linnut, kunkin lajinsa mukaan. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.
And God made great sea-beasts, and every sort of living and moving thing with which the waters were full, and every sort of winged bird: and God saw that it was good.
 και ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ κῆτη τὰ μεγάλα καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζῶων ἕρπετῶν ἃ ἐξήγαγεν τὰ ὕδατα κατὰ γένη αὐτῶν καὶ πᾶν πετεινὸν πτερωτὸν κατὰ γένος καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλὰ
- 22 Ja Jumala siunasi ne sanoen: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää meren vedet, ja linnut lisääntykööt maan päällä".
And God gave them his blessing, saying, Be fertile and have increase, making all the waters of the seas full, and let the birds be increased in the earth.
 και ἠλόγησεν αὐτὰ ὁ θεὸς λέγων ἀυξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν ἐπὶ τῆς γῆς
- 23 Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, viides päivä.
And there was evening and there was morning, the fifth day.
 και ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα πέμπτη
- 24 Ja Jumala sanoi: "Tuottakoon maa elävät olennot, kunkin lajinsa mukaan, karjaeläimet ja matelijat ja metsäeläimet, kunkin lajinsa mukaan". Ja tapahtui niin:
And God said, Let the earth give birth to all sorts of living things, cattle and all things moving on the earth, and beasts of the earth after their sort: and it was so.
 και εἶπεν ὁ θεὸς ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν κατὰ γένος τετράποδα καὶ ἕρπετὰ καὶ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος καὶ ἐγένετο οὕτως

- 25 Jumala teki metsäeläimet, kunkin lajinsa mukaan, ja karjaeläimet, kunkin lajinsa mukaan, ja kaikki maan matelijat, kunkin lajinsa mukaan. Ja Jumala näki, että se oli hyvä.
And God made the beast of the earth after its sort, and the cattle after their sort, and everything moving on the face of the earth after its sort: and God saw that it was good.
 και ἐποίησεν ὁ θεὸς τὰ θηρία τῆς γῆς κατὰ γένος καὶ τὰ κτήνη κατὰ γένος καὶ πάντα τὰ ἔρπετὰ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν καὶ εἶδεν ὁ θεὸς ὅτι καλὰ
- 26 Ja Jumala sanoi: "Tehkäämme ihminen kuvaksemme, kaltaiseksemme; ja vallitkoot he meren kalat ja taivaan linnut ja karjaeläimet ja koko maan ja kaikki matelijat, jotka maassa matelevat".
And God said, Let us make man in our image, like us: and let him have rule over the fish of the sea and over the birds of the air and over the cattle and over all the earth and over every living thing which goes flat on the earth.
 και εἶπεν ὁ θεὸς ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἔρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς
- 27 Ja Jumala loi ihmisen omaksi kuvaksensa, Jumalan kuvaksi hän hänet loi; mieheksi ja naiseksi hän loi heidät.
And God made man in his image, in the image of God he made him: male and female he made them.
 και ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτὸν ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς
- 28 Ja Jumala siunasi heidät, ja Jumala sanoi heille: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa ja tehkää se itsellenne alamaiseksi; ja vallitkaa meren kalat ja taivaan linnut ja kaikki maan päällä liikkuvat eläimet".
And God gave them his blessing and said to them, Be fertile and have increase, and make the earth full and be masters of it; be rulers over the fish of the sea and over the birds of the air and over every living thing moving on the earth.
 και ἠλόγησεν αὐτούς ὁ θεὸς λέγων ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς καὶ ἄρχετε τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς καὶ πάντων τῶν ἔρπετῶν τῶν ἐρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς
- 29 Ja Jumala sanoi: "Katso, minä annan teille kaikkinaiset siementä tekevät ruohot, joita kasvaa kaikkialla maan päällä, ja kaikki puut, joissa on siementä tekevä hedelmä; olkoot ne teille ravinnoksi.
And God said, See, I have given you every plant producing seed, on the face of all the earth, and every tree which has fruit producing seed: they will be for your food:
 και εἶπεν ὁ θεὸς ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν πᾶν χόρτον σπόριμον σπειρον σπέρμα ὃ ἐστὶν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς καὶ πᾶν ξύλον ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ καρπὸν σπέρματος σπορίμου ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν
- 30 Ja kaikille metsäeläimille ja kaikille taivaan linnuille ja kaikille, jotka maassa matelevat ja joissa on elävä henki, minä annan kaikkinaiset viheriät ruohot ravinnoksi". Ja tapahtui niin.
And to every beast of the earth and to every bird of the air and every living thing moving on the face of the earth I have given every green plant for food: and it was so.
 και πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ παντὶ ἔρπετῷ τῷ ἔρποντι ἐπὶ τῆς γῆς ὃ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ψυχὴν ζωῆς πάντα χόρτον χλωρὸν εἰς βρῶσιν καὶ ἐγένετο οὕτως
- 31 Ja Jumala katsoi kaikkea, mitä hän tehnyt oli, ja katso, se oli sangen hyvää. Ja tuli ehtoo, ja tuli aamu, kuudes päivä.
And God saw everything which he had made and it was very good. And there was evening and there was morning, the sixth day.
 και εἶδεν ὁ θεὸς τὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα ἕκτη
- 1 Niin tulivat valmiiksi taivas ja maa kaikkine joukkoinensa.
And the heaven and the earth and all things in them were complete.
 και συνετελέσθησαν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῶν
- 2 Ja Jumala päätti seitsemäntenä päivänä työnsä, jonka hän oli tehnyt, ja lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikesta työstänsä, jonka hän oli tehnyt.
And on the seventh day God came to the end of all his work; and on the seventh day he took his rest from all the work which he had done.
 και συνετέλεσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἕκτῃ τὰ ἔργα αὐτοῦ ἃ ἐποίησεν καὶ κατέπαυσεν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν
- 3 Ja Jumala siunasi seitsemännen päivän ja pyhitti sen, koska hän sinä päivänä lepäsi kaikesta luomistyöstänsä, jonka hän oli tehnyt.
And God gave his blessing to the seventh day and made it holy: because on that day he took his rest from all the work which he had made and done.
 και ἠλόγησεν ὁ θεὸς τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτὴν ὅτι ἐν αὐτῇ κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἤρξατο ὁ θεὸς ποιῆσαι
- 4 Tämä on kertomus taivaan ja maan synnystä, kun ne luotiin. Siihen aikaan kun Herra Jumala teki maan ja taivaan,
These are the generations of the heaven and the earth when they were made.
 αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως οὐρανοῦ καὶ γῆς ὅτε ἐγένετο ἡ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 5 ei ollut vielä yhtään kedon pensasta maan päällä, eikä vielä kasvanut mitään ruohoa kedolla, koska Herra Jumala ei vielä ollut antanut sataa maan päälle eikä ollut ihmistä maata viljelemässä,
In the day when the Lord God made earth and heaven there were no plants of the field on the earth, and no grass had come up: for the Lord God had not sent rain on the earth and there was no man to do work on the land.
 και πᾶν χλωρὸν ἀγροῦ πρὸ τοῦ γενέσθαι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πάντα χόρτον ἀγροῦ πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι οὐ γὰρ ἔβρεξεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἦν ἐργάζεσθαι τὴν γῆν

- 6 vaan sumu nousi maasta ja kasteli koko maan pinnan.
But a mist went up from the earth, watering all the face of the land.
πηγή δὲ ἀνέβαιναν ἐκ τῆς γῆς καὶ ἐπότιζεν πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς
- 7 Silloin Herra Jumala teki maan tomusta ihmisen ja puhalsi hänen sieramiinsa elämän hengen, ja niin ihmisestä tuli elävä sielu.
And the Lord God made man from the dust of the earth, breathing into him the breath of life: and man became a living soul.
καὶ ἔπλασεν ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν
- 8 Ja Herra Jumala istutti paratiisin Eedeniin, itään, ja asetti sinne ihmisen, jonka hän oli tehnyt.
And the Lord God made a garden in the east, in Eden; and there he put the man whom he had made.
καὶ ἐφύτευσεν κύριος ὁ θεὸς παράδεισον ἐν ἔδεμ κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν
- 9 Ja Herra Jumala kasvatti maasta kaikkinaisia puita, ihania nähdä ja hyviä syödä, ja elämän puun keskelle paratiisia, niin myös hyvän- ja pahantiedon puun.
And out of the earth the Lord made every tree to come, delighting the eye and good for food; and in the middle of the garden, the tree of life and the tree of the knowledge of good and evil.
καὶ ἐξἀνέτελλεν ὁ θεὸς ἔτι ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὄραϊον εἰς ὄρασιν καὶ καλὸν εἰς βρώσιν καὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τῶ παραδείσῳ καὶ τὸ ξύλον τοῦ εἰδένα γνοστὸν καλοῦ καὶ πονηροῦ
- 10 Ja Eedenistä lähti joki, joka kasteli paratiisia, ja se jakaantui sieltä neljään haaraan.
And a river went out of Eden giving water to the garden; and from there it was parted and became four streams.
ποταμὸς δὲ ἐκπορεύεται ἐξ ἔδεμ ποτίζειν τὸν παράδεισον ἐκεῖθεν ἀφορίζεται εἰς τέσσαρας ἀρχάς
- 11 Ensimmäisen nimi on Piison; se kiertää koko Havilan maan, jossa on kultaa;
The name of the first is Pishon, which goes round about all the land of Havilah where there is gold.
ὄνομα τῶ ἐνὶ φισων οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν εὐίλατ ἐκεῖ οὗ ἐστιν τὸ χρυσίον
- 12 ja sen maan kulta on hyvää. Siellä on myös bedellion-pihkaa ja onyks-kiveä.
And the gold of that land is good: there is bdellium and the onyx stone.
τὸ δὲ χρυσίον τῆς γῆς ἐκείνης καλὸν καὶ ἐκεῖ ἐστιν ὁ ἄνθραξ καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος
- 13 Toisen virran nimi on Giison; se kiertää koko Kuusin maan.
And the name of the second river is Gihon: this river goes round all the land of Cush.
καὶ ὄνομα τῶ ποταμῶ τῶ δευτέρῳ γῆων οὗτος ὁ κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν αἰθιοπίας
- 14 Kolmannen virran nimi on Hiddekel; se juoksee Assurin editse. Ja neljäs virta on Eufrat.
And the name of the third river is Tigris, which goes to the east of Assyria. And the fourth river is Euphrates.
καὶ ὁ ποταμὸς ὁ τρίτος τίγρις οὗτος ὁ πορευόμενος κατέναντι ἀσσυρίων ὁ δὲ ποταμὸς ὁ τέταρτος οὗτος εὐφράτης
- 15 Ja Herra Jumala otti ihmisen ja pani hänet Eedenin paratiisiin viljelemään ja varjelemaan sitä.
And the Lord God took the man and put him in the garden of Eden to do work in it and take care of it.
καὶ ἔλαβεν κύριος ὁ θεὸς τὸν ἄνθρωπον ὃν ἔπλασεν καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῶ παραδείσῳ ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάσσειν
- 16 Ja Herra Jumala käski ihmistä sanoen: "Syö vapaasti kaikista muista paratiisin puista,
And the Lord God gave the man orders, saying, You may freely take of the fruit of every tree of the garden:
καὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς τῶ ἀδὰμ λέγων ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῶ παραδείσῳ βρώσει φάγη
- 17 mutta hyvän- ja pahantiedon puusta älä syö, sillä sinä päivänä, jona sinä siitä syöt, pitää sinun kuolemalla kuoleman".
But of the fruit of the tree of the knowledge of good and evil you may not take; for on the day when you take of it, death will certainly come to you.
ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ ἧ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε
- 18 Ja Herra Jumala sanoi: "Ei ole ihmisen hyvä olla yksinänsä, minä teen hänelle avun, joka on hänelle sopiva".
And the Lord God said, It is not good for the man to be by himself: I will make one like himself as a help to him
καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς οὐ καλὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον μόνον ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν

- 19 Ja Herra Jumala teki maasta kaikki metsän eläimet ja kaikki taivaan linnut ja toi ne ihmisen eteen nähdäkseen, kuinka hän ne nimittäisi; ja niinkuin ihminen nimitti kunkin elävän olennon, niin oli sen nimi oleva.
And from the earth the Lord God made every beast of the field and every bird of the air, and took them to the man to see what names he would give them: and whatever name he gave to any living thing, that was its name.
 και ἐπλασεν ὁ θεὸς ἐτι ἐκ τῆς γῆς πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν ἀδὰμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτὰ καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἐκάλεσεν αὐτὸ ἀδὰμ ψυχὴν ζῶσαν τοῦτο ὄνομα αὐτοῦ
- 20 Ja ihminen antoi nimet kaikille karjaeläimille ja taivaan linnuille ja kaikille metsän eläimille. Mutta Aadamille ei löytynyt apua, joka olisi hänelle sopinut.
And the man gave names to all cattle and to the birds of the air and to every beast of the field; but Adam had no one like himself as a help.
 και ἐκάλεσεν ἀδὰμ ὀνόματα πᾶσιν τοῖς κτήνεσιν καὶ πᾶσι τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ τῷ δὲ ἀδὰμ οὐχ εὐρέθη βοηθὸς ὁμοιος αὐτῷ
- 21 Niin Herra Jumala vaivutti ihmisen raskaaseen uneen, ja kun hän nukkui, otti hän yhden hänen kylkiluistaan ja täytti sen paikan lihalla.
And the Lord God sent a deep sleep on the man, and took one of the bones from his side while he was sleeping, joining up the flesh again in its place:
 και ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ἔκστασιν ἐπὶ τὸν ἀδὰμ καὶ ὑπνωσεν καὶ ἔλαβεν μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ καὶ ἀνεπλήρωσεν σάρκα ἀντ' αὐτῆς
- 22 Ja Herra Jumala rakensi vaimon siitä kylkiluusta, jonka hän oli ottanut miehestä, ja toi hänet miehen luo.
And the bone which the Lord God had taken from the man he made into a woman, and took her to the man.
 και ὠκοδόμησεν κύριος ὁ θεὸς τὴν πλευρὰν ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ ἀδὰμ εἰς γυναῖκα καὶ ἤγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν ἀδὰμ
- 23 Ja mies sanoi: "Tämä on nyt luu minun luistani ja liha minun lihastani; hän kutsuttakoon miehettäreksi, sillä hän on miestä otettu".
And the man said, This is now bone of my bone and flesh of my flesh: let her name be Woman because she was taken out of Man.
 και εἶπεν ἀδὰμ τοῦτο νῦν ὅσπου ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου αὕτη κληθήσεται γυνὴ ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήμφθη αὕτη
- 24 Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja he tulevat yhdeksi lihaksi.
For this cause will a man go away from his father and his mother and be joined to his wife; and they will be one flesh.
 ἔνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν
- 25 Ja he olivat molemmat, mies ja hänen vaimonsa, alasti eivätkä hävenneet toisiansa.
And the man and his wife were without clothing, and they had no sense of shame.
 και ἦσαν οἱ δύο γυμνοὶ ὁ τε ἀδὰμ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἤσχύνοντο
- 1 Mutta käärme oli kavalin kaikista kedon eläimistä, jotka Herra Jumala oli tehnyt; ja se sanoi vaimolle: "Onko Jumala todellakin sanonut: 'Älkää syökö kaikista paratiisin puista?'"
Now the snake was wiser than any beast of the field which the Lord God had made. And he said to the woman, Has God truly said that you may not take of the fruit of any tree in the garden?
 ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὃν ἐποίησεν κύριος ὁ θεός καὶ εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί τί ὅτι εἶπεν ὁ θεός οὐ μὴ φάγητε ἀπὸ παντὸς ξύλου τοῦ ἐν τῷ παραδείσῳ
- 2 Niin vaimo vastasi käärmeelle: "Me saamme syödä muiden puiden hedelmiä paratiisissa,
And the woman said, We may take of the fruit of the trees in the garden:
 και εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ ὄφει ἀπὸ καρποῦ ξύλου τοῦ παραδείσου φαγόμεθα
- 3 mutta sen puun hedelmästä, joka on keskellä paratiisia, on Jumala sanonut: 'Älkää syökö siitä älkääkö koskeko siihen, ettette kuolisi!'"
But of the fruit of the tree in the middle of the garden, God has said, If you take of it or put your hands on it, death will come to you.
 ἀπὸ δὲ καρποῦ τοῦ ξύλου ὃ ἐστὶν ἐν μέσῳ τοῦ παραδείσου εἶπεν ὁ θεός οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτοῦ οὐδὲ μὴ ἀψησθε αὐτοῦ ἵνα μὴ ἀποθάνητε
- 4 Niin käärme sanoi vaimolle: "Ette suinkaan kuole;
And the snake said, Death will not certainly come to you:
 και εἶπεν ὁ ὄφις τῇ γυναικί οὐ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε
- 5 vaan Jumala tietää, että sinä päivänä, jona te siitä syötte, aukenevat teidän silmänne, ja te tulette niinkuin Jumala tietämään hyvän ja pahan".
For God sees that on the day when you take of its fruit, your eyes will be open, and you will be as gods, having knowledge of good and evil.
 ἦδει γὰρ ὁ θεός ὅτι ἐν ἡ ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ διανοιχθήσονται ὕμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρὸν

- 6 Ja vaimo näki, että siitä puusta oli hyvä syödä ja että se oli ihana katsella ja suloinen puu antamaan ymmärrystä; ja hän otti sen hedelmistä ja söi ja antoi myös miehellensä, joka oli hänen kanssansa, ja hänkin söi.
 And when the woman saw that the tree was good for food, and a delight to the eyes, and to be desired to make one wise, she took of its fruit, and gave it to her husband.
 και εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν τὸ ξύλον εἰς βρῶσιν καὶ ὅτι ἀρεστὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν καὶ ὄρατόν ἐστιν τοῦ κατανοῆσαι καὶ λαβοῦσα τοῦ καρποῦ αὐτοῦ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς μετ' αὐτῆς καὶ ἔφαγον
- 7 Silloin aukenivat heidän molempain silmät, ja he huomasivat olevansa alasti; ja he sitoivat yhteen viikunapuun lehtiä ja tekivät itselleen vyöverhot.
 And their eyes were open and they were conscious that they had no clothing and they made themselves coats of leaves stitched together.
 και δηνοιχθησαν οι οφθαλμοι των δυο και εγνωσαν οτι γυμνοι ησαν και ερραψαν φυλλα συκης και εποίησαν εαυτοις περιζώματα
- 8 Ja he kuulivat, kuinka Herra Jumala käyskenteli paratiisissa illan viileydessä. Ja mies vaimoineen lymysi Herran Jumalan kasvojen edestä paratiisin puiden sekaan.
 And there came to them the sound of the Lord God walking in the garden in the evening wind: and the man and his wife went to a secret place among the trees of the garden, away from the eyes of the Lord God.
 και ηκουσαν την φωνην κυριου του θεου περιπατουντος εν τῷ παραδείσῳ τὸ δειλινόν και εκρύβησαν ὃ τε αδαμ και ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου κυριου του θεου εν μέσω του ξύλου του παραδείσου
- 9 Mutta Herra Jumala huusi miestä ja sanoi hänelle: "Missä olet?"
 And the voice of the Lord God came to the man, saying, Where are you?
 και εκάλεσεν κύριος ὁ θεὸς τὸν αδαμ και εἶπεν αὐτῷ αδαμ ποῦ εἶ
- 10 Hän vastasi: "Minä kuulin sinun askeleesi paratiisissa ja pelkäsin, sillä minä olen alasti, ja sentähden minä lymysin".
 And he said, Hearing your voice in the garden I was full of fear, because I was without clothing: and I kept myself from your eyes.
 και εἶπεν αὐτῷ την φωνήν σου ηκουσα περιπατουντος εν τῷ παραδείσῳ και εφοβήθην ὅτι γυμνός εἰμι και εκρύβην
- 11 Ja hän sanoi: "Kuka sinulle ilmoitti, että olet alasti? Etkö syönyt siitä puusta, josta minä kielsin sinua syömästä?"
 And he said, Who gave you the knowledge that you were without clothing? Have you taken of the fruit of the tree which I said you were not to take?
 και εἶπεν αὐτῷ τίς ἀνήγγειλὲν σοι ὅτι γυμνός εἶ μὴ ἀπὸ του ξύλου οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου μόνου μὴ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες
- 12 Mies vastasi: "Vaimo, jonka annoit olemaan minun kanssani, antoi minulle siitä puusta, ja minä söin".
 And the man said, The woman whom you gave to be with me, she gave me the fruit of the tree and I took it.
 και εἶπεν ὁ αδαμ ἡ γυνὴ ἣν ἔδωκας μετ' ἐμοῦ αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ του ξύλου και ἔφαγον
- 13 Niin Herra Jumala sanoi vaimolle: "Mitäs olet tehnyt?" Vaimo vastasi: "Käärme petti minut, ja minä söin".
 And the Lord God said to the woman, What have you done? And the woman said, I was tricked by the deceit of the snake and I took it.
 και εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῇ γυναικί τί τοῦτο ἐποίησας και εἶπεν ἡ γυνὴ ὁ ὄφις ἠπάτησέν με και ἔφαγον
- 14 Ja Herra Jumala sanoi käärmeelle: "Koska tämän teit, kirottu ole sinä kaikkien karjaeläinten ja kaikkien metsän eläinten joukossa. Vatsallasi sinun pitää käymän ja tomua syömän koko elinaikasi.
 And the Lord God said to the snake, Because you have done this you are cursed more than all cattle and every beast of the field; you will go flat on the earth, and dust will be your food all the days of your life:
 και εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῷ ὄφει ὅτι ἐποίησας τοῦτο ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν και ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς ἐπὶ τῷ στήθει σου και τῇ κοιλίᾳ πορεύσει και γῆν φάγη πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου
- 15 Ja minä panen vainon sinun ja vaimon välille ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä välille; se on polkeva rikki sinun pääsi, ja sinä olet pistävä sitä kantapäähän."
 And there will be war between you and the woman and between your seed and her seed: by him will your head be crushed and by you his foot will be wounded.
 και εχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου και ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς και ἀνὰ μέσον του σπέρματός σου και ἀνὰ μέσον του σπέρματος αὐτῆς αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν και σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν
- 16 Ja vaimolle hän sanoi: "Minä teen suuriksi sinun raskautesi vaivat, kivulla sinun pitää synnyttämän lapsia; mutta mieheesi on sinun halusi oleva, ja hän on sinua vallitseva".
 To the woman he said, Great will be your pain in childbirth; in sorrow will your children come to birth; still your desire will be for your husband, but he will be your master.
 και τῇ γυναικί εἶπεν πληθυνῶν πληθυνῶ τὰς λύπας σου και τὸν στεναγμὸν σου ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα και πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου και αὐτός σου κυριεύσει

- 17 Ja Aadamille hän sanoi: "Koska kuult vaimoasi ja söit puusta, josta minä kielsin sinua sanoen: 'Älä syö siitä', niin kirottu olkoon maa sinun tähtesi. Vaivaa nähden sinun pitää elättämän itseäsi siitä koko elinaikasi;
And to Adam he said, Because you gave ear to the voice of your wife and took of the fruit of the tree which I said you were not to take, the earth is cursed on your account; in pain you will get your food from it all your life.
τῷ δὲ ἀδὰμ εἶπεν ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικὸς σου καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου οὗ ἐνετειλάμην σοὶ τούτου μόνου μὴ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου ἐν λύπαις φάγη αὐτὴν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου
- 18 orjantappuroita ja ohdakkeita se on kasvava sinulle, ja kedon ruohoja sinun on syötävä.
Thorns and waste plants will come up, and the plants of the field will be your food;
ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοὶ καὶ φάγη τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ
- 19 Otsasi hiessä sinun pitää syömän leipäsi, kunnes tulet maaksi jälleen, sillä siitä sinä olet otettu. Sillä maasta sinä olet, ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman."
With the hard work of your hands you will get your bread till you go back to the earth from which you were taken: for dust you are and to the dust you will go back.
ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φάγη τὸν ἄρτον σου ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήμφθης ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσει
- 20 Ja mies antoi vaimolleen nimen Eeva, sillä hänestä tuli kaiken elävän äiti.
And the man gave his wife the name of Eve because she was the mother of all who have life.
καὶ ἐκάλεσεν ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ζωῆ ὅτι αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων
- 21 Ja Herra Jumala teki Aadamille ja hänen vaimollensa puvut nahasta ja puki ne heidän yllensä.
And the Lord God made for Adam and for his wife coats of skins for their clothing.
καὶ ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς τῷ ἀδὰμ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ χιτῶνας δερματίνους καὶ ἐνέδυσεν αὐτούς
- 22 Ja Herra Jumala sanoi: "Katso, ihminen on tullut sellaiseksi kuin joku meistä, niin että hän tietää hyvän ja pahan. Kun ei hän nyt vain ojentaisi kättänsä ja ottaisi myös elämän puusta ja söisi ja eläisi iankaikkisesti!"
And the Lord God said, Now the man has become like one of us, having knowledge of good and evil; and now if he puts out his hand and takes of the fruit of the tree of life, he will go on living for ever.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς ἰδοὺ ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν καὶ νῦν μήποτε ἐκτείνῃ τὴν χεῖρα καὶ λάβῃ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς καὶ φάγη καὶ ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα
- 23 Niin Herra Jumala ajoi hänet pois Eedenin paratiisista viljelemään maata, josta hän oli otettu.
So the Lord God sent him out of the garden of Eden to be a worker on the earth from which he was taken.
καὶ ἐξάπεστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἐκ τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὴν γῆν ἐξ ἧς ἐλήμφθη
- 24 Ja hän karkoitti ihmisen ja asetti Eedenin paratiisin itäpuolelle kerubit ynnä välkkyvän, leimuavan miekan vartioitsemaan elämän puun tietä.
So he sent the man out; and at the east of the garden of Eden he put winged ones and a flaming sword turning every way to keep the way to the tree of life.
καὶ ἐξέβαλεν τὸν ἀδὰμ καὶ κατέκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς καὶ ἔταξεν τὰ χειρῶν καὶ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν τὴν στρεφομένην φυλάσσειν τὴν ὁδὸν τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς
- 1 Ja mies yhtyi vaimoonsa Eevaan; ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti Kainin ja sanoi: "Minä olen saanut pojan Herran avulla".
And the man had connection with Eve his wife, and she became with child and gave birth to Cain, and said, I have got a man from the Lord.
ἀδὰμ δὲ ἔγνω εὐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν τὸν καιν καὶ εἶπεν ἐκτετῆσάμην ἀνθρώπον διὰ τοῦ θεοῦ
- 2 Ja taas hän synnytti pojan, veljen Kainille, Aabelin. Ja Aabelista tuli lampuri, mutta Kainista peltomies.
Then again she became with child and gave birth to Abel, his brother. And Abel was a keeper of sheep, but Cain was a farmer.
καὶ προσέθηκεν τεκεῖν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ἀβελ καὶ ἐγένετο ἀβελ ποιμὴν προβάτων καιν δὲ ἦν ἐργαζόμενος τὴν γῆν
- 3 Ja jonkun ajan kuluttua tapahtui, että Kain toi maan hedelmistä uhrilahjan Herralle;
And after a time, Cain gave to the Lord an offering of the fruits of the earth.
καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἤνεγκεν καιν ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς θυσίαν τῷ κυρίῳ
- 4 ja myöskin Aabel toi uhrilahjan laumansa esikoisista, niiden rasvoista. Ja Herra katsoi Aabelin ja hänen uhrilahjansa puoleen;
And Abel gave an offering of the young lambs of his flock and of their fat. And the Lord was pleased with Abel's offering;
καὶ ἀβελ ἤνεγκεν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν προβάτων αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῶν στεάτων αὐτῶν καὶ ἐπέιδεν ὁ θεὸς ἐπὶ ἀβελ καὶ ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ

- 5 mutta Kainin ja hänen uhrilahjansa puoleen hän ei katsonut. Silloin Kain vihastui kovin, ja hänen hahmonsa synkistyi.
But in Cain and his offering he had no pleasure. And Cain was angry and his face became sad.
ἐπὶ δὲ καιν καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτοῦ οὐ προσέσχεν καὶ ἐλύπησεν τὸν καιν λίαν καὶ συνέπεσεν τῷ προσώπῳ
- 6 Ja Herra sanoi Kainille: "Miksi olet vihastunut, ja miksi hahmosi synkistyy?
And the Lord said to Cain, Why are you angry? and why is your face sad?
καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῷ καιν ἵνα τί περιύλοπος ἐγένου καὶ ἵνα τί συνέπεσεν τὸ πρόσωπόν σου
- 7 Eikö niin: jos teet hyvin, voit kohottaa katseesi; mutta jos et hyvin tee, niin väijyy synty ovelta, ja sen halu on sinuun, mutta hallitse sinä sitä!"
If you do well, will you not have honour? and if you do wrong, sin is waiting at the door, desiring to have you, but do not let it be your master.
οὐκ ἐὰν ὀρθῶς προσενέγκῃς ὀρθῶς δὲ μὴ διέλης ἡμαρτες ἡσύχασον πρὸς σὲ ἢ ἀποστροφή αὐτοῦ καὶ σὺ ἄρξεις αὐτοῦ
- 8 Ja Kain sanoi veljensä Aabelille: "Menkäämme kedolle". Ja heidän kedolla ollessansa Kain karkasi veljensä Aabelin kimppuun ja tappoi hänet.
And Cain said to his brother, Let us go into the field: and when they were in the field, Cain made an attack on his brother Abel and put him to death.
καὶ εἶπεν καιν πρὸς ἀβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διελθόμεν εἰς τὸ πεδῖον καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἀνέστη καιν ἐπὶ ἀβελ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν
- 9 Niin Herra sanoi Kainille: "Missä on veljesi Aabel?" Hän vastasi: "En tiedä; olenko minä veljeni vartija?"
And the Lord said to Cain, Where is your brother Abel? And he said, I have no idea: am I my brother's keeper?
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς καιν ποῦ ἐστὶν ἀβελ ὁ ἀδελφός σου ὁ δὲ εἶπεν οὐ γινώσκω μὴ φύλαξ τοῦ ἀδελφοῦ μου εἰμι ἐγώ
- 10 Ja hän sanoi: "Mitä olet tehnyt? Kuule, veljesi veri huutaa minulle maasta.
And he said, What have you done? the voice of your brother's blood is crying to me from the earth.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τί ἐποίησας φωνὴ αἵματος τοῦ ἀδελφοῦ σου βοᾷ πρὸς με ἐκ τῆς γῆς
- 11 Ja nyt ole kirottu ja karkoitettu pois tältä vainiolta, joka avasi suunsa ottamaan veljesi veren sinun kädestäsi.
And now you are cursed from the earth, whose mouth is open to take your brother's blood from your hand;
καὶ νῦν ἐπικατάρατος σὺ ἀπὸ τῆς γῆς ἣ ἔχανεν τὸ στόμα αὐτῆς δέξασθαι τὸ αἷμα τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκ τῆς χειρός σου
- 12 Kun maata viljelet, ei se ole enää sinulle satoansa antava; kulkija ja pakolainen pitää sinun oleman maan päällä."
No longer will the earth give you her fruit as the reward of your work; you will be a wanderer in flight over the earth.
ὅτι ἐργᾷ τὴν γῆν καὶ οὐ προσθήσει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς δοῦναι σοι στένων καὶ τρέμων ἔση ἐπὶ τῆς γῆς
- 13 Ja Kain sanoi Herralle: "Syyllisyyteni on suurempi, kuin että sen kantaa voisin.
And Cain said, My punishment is greater than my strength.
καὶ εἶπεν καιν πρὸς τὸν κύριον μείζων ἢ αἰτία μου τοῦ ἀφεθῆναι με
- 14 Katso, sinä karkoitat minut nyt pois vainiolta, ja minun täytyy lymytä sinun kasvojesi edestä ja olla kulkija ja pakolainen maan päällä; ja kuka ikinä minut kohtaa, se tappaa minut."
You have sent me out this day from the face of the earth and from before your face; I will be a wanderer in flight over the earth, and whoever sees me will put me to death.
εἰ ἐκβάλλεις με σήμερον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου κρυβήσομαι καὶ ἔσομαι στένων καὶ τρέμων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔσται πᾶς ὁ εὐρίσκων με ἀποκτενεῖ με
- 15 Mutta Herra sanoi hänelle: "Sentähden, kuka ikinä tappaa Kainin, hänelle se pitää seitsenkertaisesti kostettaman". Ja Herra pani Kainiin merkin, ettei kukaan, joka hänet kohtaisi, tappaisi häntä.
And the Lord said, Truly, if Cain is put to death, seven lives will be taken for his. And the Lord put a mark on Cain so that no one might put him to death.
καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς οὐχ οὕτως πᾶς ὁ ἀποκτείνας καιν ἐπτά ἐκδικούμενα παραλύσει καὶ ἔθετο κύριος ὁ θεὸς σημεῖον τῷ καιν τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτὸν πάντα τὸν εὐρίσκοντα αὐτόν
- 16 Niin Kain poistui Herran kasvojen edestä ja asettui asumaan Noodin maahan, itään päin Eedenistä.
And Cain went away from before the face of the Lord, and made his living-place in the land of Nod on the east of Eden.
ἐξῆλθεν δὲ καιν ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ καὶ ᾤκησεν ἐν γῆ ναὶδ κατέναντι εδεμ
- 17 Ja Kain yhtyi vaimoonsa, ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti Hanokin. Ja hän rakensi kaupungin ja antoi sille kaupungille poikansa nimen Hanok.
And Cain had connection with his wife and she became with child and gave birth to Enoch: and he made a town, and gave the town the name of Enoch after his son.
καὶ ἔγνω καιν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν τὸν ενωχ καὶ ἦν οἰκοδομὸν πόλιν καὶ ἐπωνόμασεν τὴν πόλιν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ενωχ

- 18 Ja Hanokille syntyi Iirad, Iiradille syntyi Mehujael, Mehujaelille syntyi Metusael, Metusaelille syntyi Lemek.
And Enoch had a son Irad: and Irad became the father of Mehujael: and Mehujael became the father of Methushael: and Methushael became the father of Lamech.
ἐγενήθη δὲ τῷ ενωχ γαιδαδ καὶ γαιδαδ ἐγέννησεν τὸν μαηλ καὶ μαηλ ἐγέννησεν τὸν μαθουσαλα καὶ μαθουσαλα ἐγέννησεν τὸν λαμεχ
- 19 Lemek otti itselleen kaksi vaimoa, toisen nimi oli Aada ja toisen nimi Silla.
And Lamech had two wives; the name of the one was Adah, and the name of the other Zillah.
καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ λαμεχ δύο γυναῖκας ὄνομα τῇ μιᾷ αδα καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ σελλα
- 20 Ja Aada synnytti Jaabalin; hänestä tuli niiden kantaisä, jotka teltoissa asuvat ja karjanhoitoa harjoittavat.
And Adah gave birth to Jabal: he was the father of such as are living in tents and keep cattle.
καὶ ἔτεκεν αδα τὸν ἰωβελ οὗτος ἦν ὁ πατὴρ οἰκούντων ἐν σκηναῖς κτηνοτρόφων
- 21 Ja hänen veljensä nimi oli Juubal; hänestä tuli kaikkien niiden kantaisä, jotka kannelta ja huilua soittavat.
And his brother's name was Jubal: he was the father of all players on instruments of music.
καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἰουβαλ οὗτος ἦν ὁ καταδείξας ψαλτήριον καὶ κιθάραν
- 22 Myöskin Silla synnytti pojan, Tuubal-Kainin; hänestä tuli kaikkinaisten vaski- ja rauta-aseiden takoja. Ja Tuubal-Kainin sisar oli Naema.
And Zillah gave birth to Tubal-cain, who is the father of every maker of cutting instruments of brass and iron: and the sister of Tubal-cain was Naamah.
σελλα δὲ ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν θοβελ καὶ ἦν σφουροκόπος χαλκεὺς χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἀδελφὴ δὲ θοβελ νοεμα
- 23 Ja Lemek lausui vaimoillensa: "Aada ja Silla, kuulkaa puhuttani, te Lemekin emännät, ottakaa sanani korviinne: minä surmaan miehen haavastani ja nuorukaisen mustelmastani.
And Lamech said to his wives, Adah and Zillah, give ear to my voice; you wives of Lamech, give attention to my words, for I would put a man to death for a wound, and a young man for a blow;
εἶπεν δὲ λαμεχ ταῖς ἑαυτοῦ γυναῖξιν αδα καὶ σελλα ἀκούσατέ μου τῆς φωνῆς γυναῖκες λαμεχ ἐνωτίσασθέ μου τοὺς λόγους ὅτι ἄνδρα ἀπέκτεινα εἰς τραῦμα ἐμοὶ καὶ νεανίσκον εἰς μῶλωπα ἐμοὶ
- 24 Niin, Kain kostetaan seitsemänkertaisesti, mutta Lemek seitsemänkymmentä seitsemän kertaa."
If seven lives are to be taken as punishment for Cain's death, seventy-seven will be taken for Lamech's.
ὅτι ἑπτὰκις ἐκδεδίκεται ἐκ καιν ἐκ δὲ λαμεχ ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ
- 25 Ja Aadam yhtyi taas vaimoonsa, ja tämä synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Seet, sanoen: "Jumala on suonut minulle toisen pojan Aabelin sijaan, koska Kain hänet surmasi".
And Adam had connection with his wife again, and she gave birth to a son to whom she gave the name of Seth: for she said, God has given me another seed in place of Abel, whom Cain put to death.
ἔγνω δὲ αδαμ εὐαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σηθ λέγουσα ἐξάνεστησεν γάρ μοι ὁ θεὸς σπέρμα ἕτερον ἀντὶ ἀβελ ὃν ἀπέκτεινεν καιν
- 26 Ja myöskin Seetille syntyi poika, ja hän antoi hänelle nimen Enos. Siihen aikaan ruvettiin avuksi huutamaaan Herran nimeä.
And Seth had a son, and he gave him the name of Enosh: at this time men first made use of the name of the Lord in worship.
καὶ τῷ σηθ ἐγένετο υἱὸς ἐπωνόμασεν δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ενωσ οὗτος ἤλπισεν ἐπικαλεῖσθαι τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ
- 1 Tämä on Aadamin sukuluettelo. Kun Jumala loi ihmisen, teki hän hänet Jumalan kaltaiseksi.
This is the book of the generations of Adam. In the day when God made man, he made him in the image of God;
αὕτη ἡ βίβλος γενέσεως ἀνθρώπων ἧ ἡμέρα ἐποίησεν ὁ θεὸς τὸν αδαμ κατ' εἰκόνα θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν
- 2 Mieheksi ja naiseksi hän heidät loi ja siunasi heidät ja antoi heille nimen ihminen, silloin kun heidät luotiin.
Male and female he made them, naming them Man, and giving them his blessing on the day when they were made.
ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς καὶ εὐλόγησεν αὐτούς καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτῶν αδαμ ἧ ἡμέρα ἐποίησεν αὐτούς
- 3 Kun Aadam oli sadan kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle poika, joka oli hänen kaltaisensa, hänen kuvansa, ja hän antoi hänelle nimen Seet.
Adam had been living for a hundred and thirty years when he had a son like himself, after his image, and gave him the name of Seth:
ἔζησεν δὲ αδαμ διακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν κατὰ τὴν ἰδέαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σηθ
- 4 Ja Aadam eli Seetin syntymän jälkeen kahdeksansataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Seth, Adam went on living for eight hundred years, and had sons and daughters:
ἐγένοντο δὲ αἱ ἡμέραι αδαμ μετὰ τὸ γενῆσαι αὐτόν τὸν σηθ ἑπτακόσια ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας

- 5 Niin oli Aadamin koko elinaika yhdeksänsataa kolmekymmentä vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Adam's life were nine hundred and thirty: and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἀδὰμ ὡς ἔζησεν ἑννακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 6 Kun Seet oli sadan viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Enos.
And Seth was a hundred and five years old when he became the father of Enosh:
ἔζησεν δὲ σὴθ διακόσια καὶ πέντε ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν ενωσ
- 7 Ja Seet eli Enoksen syntymän jälkeen kahdeksansataa seitsemän vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And he went on living after the birth of Enosh for eight hundred and seven years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν σὴθ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν ενωσ ἑπτακόσια καὶ ἑπτὰ ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 8 Niin oli Seetin koko elinaika yhdeksänsataa kaksitoista vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Seth's life were nine hundred and twelve: and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι σὴθ ἑννακόσια καὶ δώδεκα ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 9 Kun Enos oli yhdeksänkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Keenan.
And Enosh was ninety years old when he became the father of Kenan:
καὶ ἔζησεν ενωσ ἑκατὸν ἐνενήκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν καιναν
- 10 Ja Enos eli Keenanin syntymän jälkeen kahdeksansataa viisitoista vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Kenan, Enosh went on living for eight hundred and fifteen years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν ενωσ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν καιναν ἑπτακόσια καὶ δέκα πέντε ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 11 Niin oli Enoksen koko elinaika yhdeksänsataa viisi vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Enosh were nine hundred and five: and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ενωσ ἑννακόσια καὶ πέντε ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 12 Kun Keenan oli seitsemänkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Mahalalel.
And Kenan was seventy years old when he became the father of Mahalalel:
καὶ ἔζησεν καιναν ἑκατὸν ἐβδομήκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν μαλελεηλ
- 13 Ja Keenan eli Mahalalelin syntymän jälkeen kahdeksansataa neljäkymmentä vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Mahalalel, Kenan went on living for eight hundred and forty years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν καιναν μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν μαλελεηλ ἑπτακόσια καὶ τεσσαράκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 14 Niin oli Keenanin koko elinaika yhdeksänsataa kymmenen vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Kenan's life were nine hundred and ten; and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι καιναν ἑννακόσια καὶ δέκα ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 15 Kun Mahalalel oli kuudenkymmenen viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Jered.
And Mahalalel was sixty-five years old when he became the father of Jared:
καὶ ἔζησεν μαλελεηλ ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα πέντε ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν ιαρεδ
- 16 Ja Mahalalel eli Jeredin syntymän jälkeen kahdeksansataa kolmekymmentä vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Jared, Mahalalel went on living for eight hundred and thirty years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν μαλελεηλ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν ιαρεδ ἑπτακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 17 Niin oli Mahalalelin koko elinaika kahdeksansataa yhdeksänkymmentä viisi vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Mahalalel's life were eight hundred and ninety-five: and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι μαλελεηλ ὀκτακόσια καὶ ἐνενήκοντα πέντε ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 18 Kun Jered oli sadan kuudenkymmenen kahden vuoden vanha, syntyi hänelle Hanok.
And Jared was a hundred and sixty-two years old when he became the father of Enoch:
καὶ ἔζησεν ιαρεδ ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα δύο ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν ενωχ

- 19 Ja Jered eli Hanokin syntymän jälkeen kahdeksansataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And Jared went on living after the birth of Enoch for eight hundred years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν ἰαρεδ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν εὐωχ ὀκτακόσια ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 20 Niin oli Jeredin koko elinaika yhdeksänsataa kuusikymmentä kaksi vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Jared's life were nine hundred and sixty-two: and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἰαρεδ ἑννακόσια καὶ ἐξήκοντα δύο ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 21 Kun Hanok oli kuudenkymmenen viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Metusalah.
And Enoch was sixty-five years old when he became the father of Methuselah:
καὶ ἔζησεν εὐωχ ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα πέντε ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν μαθουσαλα
- 22 Ja Hanok vaelsi Metusalahin syntymän jälkeen Jumalan yhteydessä kolmesataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Methuselah, Enoch went on in God's ways for three hundred years, and had sons and daughters:
εὐηρέστησεν δὲ εὐωχ τῷ θεῷ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν μαθουσαλα διακόσια ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 23 Niin oli Hanokin koko elinaika kolmesataa kuusikymmentä viisi vuotta.
And all the years of Enoch's life were three hundred and sixty-five:
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι εὐωχ τριακόσια ἐξήκοντα πέντε ἔτη
- 24 Ja kun Hanok oli vaeltanut Jumalan yhteydessä, ei häntä enää ollut, sillä Jumala oli ottanut hänet pois.
And Enoch went on in God's ways: and he was not seen again, for God took him.
καὶ εὐηρέστησεν εὐωχ τῷ θεῷ καὶ οὐχ ἠρίσκειτο ὅτι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός
- 25 Kun Metusalah oli sadan kahdeksankymmenen seitsemän vuoden vanha, syntyi hänelle Lemek.
And Methuselah was a hundred and eighty-seven years old when he became the father of Lamech:
καὶ ἔζησεν μαθουσαλα ἑκατὸν καὶ ἐξήκοντα ἑπτὰ ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν λαμεχ
- 26 Ja Metusalah eli Lemekin syntymän jälkeen seitsemänsataa kahdeksankymmentä kaksi vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Lamech, Methuselah went on living for seven hundred and eighty-two years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν μαθουσαλα μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν λαμεχ ὀκτακόσια δύο ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 27 Niin oli Metusalahin koko elinaika yhdeksänsataa kuusikymmentä yhdeksän vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Methuselah's life were nine hundred and sixty-nine: and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι μαθουσαλα ὡς ἔζησεν ἑννακόσια καὶ ἐξήκοντα ἑννέα ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 28 Kun Lemek oli sadan kahdeksankymmenen kahden vuoden vanha, syntyi hänelle poika.
And Lamech was a hundred and eighty-two years old when he had a son:
καὶ ἔζησεν λαμεχ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα ὀκτὼ ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸν
- 29 Ja hän antoi hänelle nimen Nooa, sanoen: "Tämä lohduttaa meitä työssämme ja kättemme vaivoissa viljellessämme maata, jonka Herra on kironnut".
And he gave him the name of Noah, saying, Truly, he will give us rest from our trouble and the hard work of our hands, because of the earth which was cursed by God.
καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ νοε λέγων οὗτος διαναπαύσει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἔργων ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῶν λυπῶν τῶν χειρῶν ἡμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς κατηράσατο κύριος ὁ θεός
- 30 Ja Lemek eli Nooan syntymän jälkeen viisisataa yhdeksänkymmentä viisi vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Noah, Lamech went on living for five hundred and ninety-five years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν λαμεχ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν νοε πεντακόσια καὶ ἐξήκοντα πέντε ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱὸς καὶ θυγατέρας
- 31 Niin oli Lemekin koko elinaika seitsemänsataa seitsemänkymmentä seitsemän vuotta; sitten hän kuoli.
And all the years of Lamech's life were seven hundred and seventy-seven: and he came to his end.
καὶ ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι λαμεχ ἑπτακόσια καὶ πεντήκοντα τρία ἔτη καὶ ἀπέθανεν
- 32 Kun Nooa oli viidensadan vuoden vanha, syntyivät hänelle Seem, Haam ja Jaafet.
And when Noah was five hundred years old, he became the father of Shem, Ham, and Japheth.
καὶ ἦν νοε ἑτῶν πεντακοσίων καὶ ἐγέννησεν νοε τρεῖς υἱούς τὸν σημ τὸν χαμ τὸν ἰαφεθ

- 1 Kun ihmiset alkoivat lisääntyä maan päällä ja heille syntyi tyttäriä,
And after a time, when men were increasing on the earth, and had daughters,
καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἤρξαντο οἱ ἄνθρωποι πολλοὶ γίνεσθαι ἐπὶ τῆς γῆς καὶ θυγατέρες ἐγενήθησαν αὐτοῖς
- 2 huomasivat Jumalan pojat ihmisten tyttäret ihaniksi ja ottivat vaimoikseen kaikki, jotka he parhaiksi katsoivat.
The sons of God saw that the daughters of men were fair; and they took wives for themselves from those who were pleasing to them.
ιδόντες δὲ οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων ὅτι καλαὶ εἰσιν ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας ἀπὸ πασῶν ὧν ἐξελέξαντο
- 3 Silloin Herra sanoi: "Minun Henkeni ei ole vallitseva ihmisessä iankaikkisesti, koska hän on liha. Niin olkoon hänen aikansa sata kaksikymmentä vuotta."
And the Lord said, My spirit will not be in man for ever, for he is only flesh; so the days of his life will be a hundred and twenty years.
καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις εἰς τὸν αἰῶνα διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς σάρκας ἔσονται δὲ αἱ ἡμέραι αὐτῶν ἑκατὸν εἴκοσι ἔτη
- 4 Siihen aikaan eli maan päällä jättiläisiä, ja myöhemminkin, kun Jumalan pojat yhtyivät ihmisten tyttäriin ja nämä synnyttivät heille lapsia; nämä olivat noita muinaisajan kuuluisia sankareita.
There were men of great strength and size on the earth in those days; and after that, when the sons of God had connection with the daughters of men, they gave birth to children: these were the great men of old days, the men of great name.
οἱ δὲ γίγαντες ἦσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ μετ' ἐκεῖνο ὡς ἂν εἰσπορεύοντο οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ πρὸς τὰς θυγατέρας τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐγεννώσαν ἑαυτοῖς ἐκεῖνοι ἦσαν οἱ γίγαντες οἱ ἅπ' αἰῶνος οἱ ἄνθρωποι οἱ ὀνομαστοὶ
- 5 Mutta kun Herra näki, että ihmisten pahuus oli suuri maan päällä ja että kaikki heidän sydämensä aivoitukset ja ajatukset olivat kaiken aikaa ainoastaan pahat,
And the Lord saw that the sin of man was great on the earth, and that all the thoughts of his heart were evil.
ιδὼν δὲ κύριος ὁ θεὸς ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας
- 6 niin Herra katui tehneensä ihmiset maan päälle, ja hän tuli murheelliseksi sydämässään.
And the Lord had sorrow because he had made man on the earth, and grief was in his heart.
καὶ ἐνεθυμήθη ὁ θεὸς ὅτι ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ διενοήθη
- 7 Ja Herra sanoi: "Minä hävitän maan päältä ihmiset, jotka minä loin, sekä ihmiset että karjan, matelijat ja taivaan linnut; sillä minä kadun ne tehneeni".
And the Lord said, I will take away man, whom I have made, from the face of the earth, even man and beast and that which goes on the earth and every bird of the air; for I have sorrow for having made them.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς ἀπαλείψω τὸν ἄνθρωπον ὃν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους καὶ ἀπὸ ἐρπετῶν ἕως τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ὅτι ἐθυμώθη ὅτι ἐποίησα αὐτούς
- 8 Mutta Nooa sai armon Herran silmien edessä.
But Noah had grace in the eyes of God.
ἦν δὲ εὖρεν χάριν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ
- 9 Tämä on kertomus Nooan suvusta. Nooa oli aikalaistensa keskuudessa hurskas ja nuhteeton mies ja vaeli Jumalan yhteydessä.
These are the generations of Noah. Noah was an upright man and without sin in his generation: he went in the ways of God.
αὗται δὲ αἱ γενεαὶς ἦσαν εὖρε ἄνθρωπος δίκαιος τέλειος ὢν ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ τῷ θεῷ εὐηρέστησεν ἦν
- 10 Ja Nooalle syntyi kolme poikaa, Seem, Haam ja Jaafet.
And Noah had three sons, Shem, Ham, and Japheth.
ἐγέννησεν δὲ ἦν τρεῖς υἱοὺς τὸν σημ τὸν χαμ τὸν ιαφεθ
- 11 Mutta maa turmeltui Jumalan edessä, ja maa tuli täyteen väkivaltaa.
And the earth was evil in God's eyes and full of violent ways.
ἐφθάρη δὲ ἡ γῆ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας
- 12 Niin Jumala näki, että maa oli turmeltunut; sillä kaikki liha oli turmellut vaelluksensa maan päällä.
And God, looking on the earth, saw that it was evil: for the way of all flesh had become evil on the earth.
καὶ εἶδεν κύριος ὁ θεὸς τὴν γῆν καὶ ἦν κατεφθαρμένη ὅτι κατεφθείρεν πᾶσα σὰρξ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς
- 13 Silloin Jumala sanoi Nooalle: "Minä olen päättänyt tehdä lopun kaikesta lihasta, sillä maa on heidän tähtensä täynnä väkivaltaa; katso, minä hävitän heidät ynnä maan.
And God said to Noah, The end of all flesh has come; the earth is full of their violent doings, and now I will put an end to them with the earth.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς ἦν καιρὸς παντὸς ἀνθρώπου ἦκει ἐναντίον μου ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ ἀδικίας ἀπ' αὐτῶν καὶ ἰδοὺ ἐγὼ καταφείρω αὐτοὺς καὶ τὴν γῆν

- 14 Tee itsellesi arkki honkapuista, rakenna arkki täyteen kammioita, ja tervaa se sisältä ja ulkoa.
Make for yourself an ark of gopher wood with rooms in it, and make it safe from the water inside and out.
 ποιήσον οὖν σεαυτῷ κιβωτὸν ἐκ ξύλων τετραγώνων νοσοῦς ποιήσεις τὴν κιβωτὸν καὶ ἀσφαλτώσεις αὐτὴν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν τῇ ἀσφάλτῳ
- 15 Ja näin on sinun se rakennettava: kolmesataa kyynärää olkoon arkin pituus, viisikymmentä kyynärää sen leveys ja kolmekymmentä kyynärää sen korkeus.
And this is the way you are to make it: it is to be three hundred cubits long, fifty cubits wide, and thirty cubits high.
 καὶ οὕτως ποιήσεις τὴν κιβωτὸν τριακοσίων πῆχεων τὸ μήκος τῆς κιβωτοῦ καὶ πενήτηνκατα πῆχεων τὸ πλάτος καὶ τριάκοντα πῆχεων τὸ ὕψος αὐτῆς
- 16 Tee arkkiin valoaukko, ja tee se kyynärän korkuiseksi, ja sijoita arkin ovi sen kylkeen; rakenna siihen kolme kerrosta, alimmainen, keskimmäinen ja ylimmäinen.
You are to put a window in the ark, a cubit from the roof, and a door in the side of it, and you are to make it with a lower and second and third floors.
 ἐπισυνάγων ποιήσεις τὴν κιβωτὸν καὶ εἰς πῆχυν συντελέσεις αὐτὴν ἄνωθεν τὴν δὲ θύραν τῆς κιβωτοῦ ποιήσεις ἐκ πλαγίων κατάγια διώροφα καὶ τριώροφα ποιήσεις αὐτὴν
- 17 Sillä katso, minä annan vedenpaisumuksen tulla yli maan hävittämään taivaan alta kaiken lihan, kaiken, jossa on elämän henki; kaikki, mikä on maan päällä, on hukkuva.
For truly, I will send a great flow of waters over the earth, for the destruction from under the heaven of all flesh in which is the breath of life; everything on the earth will come to an end.
 ἐγὼ δὲ ἰδοὺ ἐπάγω τὸν κατακλυσμὸν ὕδωρ ἐπὶ τὴν γῆν καταφθεῖραι πᾶσαν σάρκα ἐν ἧ ἔστιν πνεῦμα ζωῆς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὅσα ἐὰν ἦ ἐπὶ τῆς γῆς τελευτήσῃ
- 18 Mutta sinun kanssasi minä teen liiton, ja sinun on mentävä arkkiin, sinun ja sinun poikiesi, vaimosi ja miniäisi sinun kanssasi.
But with you I will make an agreement; and you will come into the ark, you and your sons and your wife and your sons' wives with you.
 καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς σέ εἰσελεύσῃ δὲ εἰς τὴν κιβωτὸν σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ἡ γυνὴ σου καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου μετὰ σοῦ
- 19 Ja kaikista eläimistä, kaikesta lihasta, sinun on vietävä arkkiin kaksi kutakin lajia säilyttääksesi ne hengissä kanssasi; niitä olkoon koiras ja naaras.
And you will take with you into the ark two of every sort of living thing, and keep them safe with you; they will be male and female.
 καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων καὶ ἀπὸ πάσης σαρκός δύο δύο ἀπὸ πάντων εἰσάξεις εἰς τὴν κιβωτὸν ἵνα τρέφῃς μετὰ σεαυτοῦ ἄρσεν καὶ θῆλυ ἔσονται
- 20 Lintuja lajiensa mukaan, karjaeläimiä lajiensa mukaan ja kaikkia maan matelijoita lajiensa mukaan tulkoon kaksi kutakin lajia sinun luoksesi, säilyttääksesi ne hengissä.
Two of every sort of bird and cattle and of every sort of living thing which goes on the earth will you take with you to keep them from destruction.
 ἀπὸ πάντων τῶν ὀρνέων τῶν πετεινῶν κατὰ γένος καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν κατὰ γένος καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν δύο δύο ἀπὸ πάντων εἰσελεύσονται πρὸς σέ τρέφεσθαι μετὰ σοῦ ἄρσεν καὶ θῆλυ
- 21 Ja hanki itsellesi kaikkinaista ravintoa, syötäväksi kelpaavaa, ja kokoa sitä talteesi, että se olisi ruuaksi sinulle ja heille."
And make a store of every sort of food for yourself and them.
 σὺ δὲ λήμψῃ σεαυτῷ ἀπὸ πάντων τῶν βρωμάτων ἃ ἔδεσθε καὶ συνάξεις πρὸς σεαυτὸν καὶ ἔσται σοὶ καὶ ἐκείνοις φαγεῖν
- 22 Ja Nooa teki näin; aivan niin kuin Jumala hänen käski tehdä, niin hän teki.
And all these things Noah did; as God said, so he did.
 καὶ ἐποίησεν νοε πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος ὁ θεός οὕτως ἐποίησεν
- 1 Ja Herra sanoi Nooalle: "Mene sinä ja koko perheesi arkkiin, sillä sinut minä olen tässä sukukunnassa havainnut hurskaaksi edessäni.
And the Lord said to Noah, Take all your family and go into the ark, for you only in this generation have I seen to be upright.
 καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός πρὸς νοε εἰσελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ οἶκός σου εἰς τὴν κιβωτὸν ὅτι σέ εἶδον δίκαιον ἐναντίον μου ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ
- 2 Kaikkia puhtaita eläimiä ota luoksesi seitsemän paria, koiraita ja naaraita, mutta epäpuhtaita eläimiä kutakin yksi pari, koiras ja naaras.
Of every clean beast you will take seven males and seven females, and of the beasts which are not clean, two, the male and his female;
 ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν εἰσάγαγε πρὸς σέ ἐπτὰ ἐπτὰ ἄρσεν καὶ θῆλυ ἀπὸ δὲ τῶν κτηνῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο ἄρσεν καὶ θῆλυ
- 3 Niin myös taivaan lintuja seitsemän paria, koiraita ja naaraita, että siemen säilyisi elossa koko maan päällä.
And of the birds of the air, seven males and seven females, so that their seed may still be living on the face of the earth.
 καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ τῶν καθαρῶν ἐπτὰ ἐπτὰ ἄρσεν καὶ θῆλυ καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν τῶν μὴ καθαρῶν δύο δύο ἄρσεν καὶ θῆλυ διαθρῆναι σπέρμα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
- 4 Sillä seitsemän päivän kuluttua minä annan sataa maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä ja hävitän maan päältä kaikki olennot, jotka olen tehnyt."
For after seven days I will send rain on the earth for forty days and forty nights, for the destruction of every living thing which I have made on the face of the earth.
 ἔτι γὰρ ἡμερῶν ἐπτὰ ἐγὼ ἐπάγω ὕετον ἐπὶ τὴν γῆν τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας καὶ ἐξαλείψω πᾶσαν τὴν ἐξανάστασιν ἣν ἐποίησα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς

- 5 Ja Nooa teki näin, aivan niin kuin Herra oli hänen käskenyt tehdä.
And Noah did everything which the Lord said he was to do.
καὶ ἐποίησεν νοε πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος ὁ θεός
- 6 Nooa oli kuudensadan vuoden vanha, kun vedenpaisumus tuli maan päälle.
And Noah was six hundred years old when the waters came flowing over all the earth.
νοε δὲ ἦν ἐτῶν ἑξακοσίων καὶ ὁ κατακλυσμός ἐγένετο ὕδατος ἐπὶ τῆς γῆς
- 7 Ja Nooa ja hänen poikansa, vaimonsa ja miniänsä hänen kanssaan menivät arkkiin vedenpaisumusta pakoon.
And Noah, with his sons and his wife and his sons' wives, went into the ark because of the flowing of the waters.
εἰσῆλθεν δὲ νοε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτὸν διὰ τὸ ὕδωρ τοῦ κατακλυσμοῦ
- 8 Puhtaita eläimiä ja epäpuhtaita eläimiä, lintuja ja kaikkia, joita maassa matelee,
Of clean beasts, and of beasts which are not clean, and of birds, and of everything which goes on the earth,
καὶ ἀπὸ τῶν πετεινῶν καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν μὴ καθαρῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἐρπετῶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
- 9 meni Nooan luo arkkiin kaksittain, koiras ja naaras, niinkuin Jumala oli Nooalle käskyn antanut.
In twos, male and female, they went into the ark with Noah, as God had said.
δύο δύο εἰσῆλθον πρὸς νοε εἰς τὴν κιβωτόν ἄρσεν καὶ θῆλυ καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ θεός
- 10 Ja niiden seitsemän päivän kuluttua tuli vedenpaisumus maan päälle.
And after the seven days, the waters came over all the earth.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας καὶ τὸ ὕδωρ τοῦ κατακλυσμοῦ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς
- 11 Ja sinä vuonna, jona Nooa oli kuudensadan vuoden vanha, sen toisena kuukautena, kuukauden seitsemäntenätoista päivänä, sinä päivänä puhkesivat kaikki suuren syvyyden lähteet, ja taivaan akkunat aukenivat.
In the six hundredth year of Noah's life, in the second month, on the seventeenth day of the month, all the fountains of the great deep came bursting through, and the windows of heaven were open;
ἐν τῷ ἑξακοσιοστῷ ἔτει ἐν τῇ ζωῇ τοῦ νοε τοῦ δευτέρου μηνός ἑβδόμη καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐρράγησαν πᾶσαι αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ ἠνεώχθησαν
- 12 Ja satoi rankasti maan päälle neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.
And rain came down on the earth for forty days and forty nights.
καὶ ἐγένετο ὁ ὑετός ἐπὶ τῆς γῆς τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας
- 13 Juuri sinä päivänä menivät Nooa sekä Seem, Haam ja Jaafet, Nooan pojat, ja Nooan vaimo ja hänen kolme miniänsä heidän kanssaan arkkiin;
On the same day Noah, with Shem, Ham, and Japheth, his sons, and his wife and his sons' wives, went into the ark;
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εἰσῆλθεν νοε σὺν ἡμι ἰαφεθ υἱοὶ νοε καὶ ἡ γυνὴ νοε καὶ αἱ τρεῖς γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κιβωτόν
- 14 he ja kaikki metsäeläimet lajiensa mukaan ja kaikki karjaeläimet lajiensa mukaan ja kaikki matelijat, jotka maan päällä matelevat, lajiensa mukaan ja kaikki linnut lajiensa mukaan, kaikki lintuset, kaikki, mikä siivekästä on.
And with them, every sort of beast and cattle, and every sort of thing which goes on the earth, and every sort of bird.
καὶ πάντα τὰ θηρία κατὰ γένος καὶ πάντα τὰ κτήνη κατὰ γένος καὶ πᾶν ἐρπετὸν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος καὶ πᾶν πετεινὸν κατὰ γένος
- 15 Ja ne menivät Nooan luo arkkiin kaksittain, kaikki liha, kaikki, jossa oli elämän henki.
They went with Noah into the ark, two and two of all flesh in which is the breath of life.
εἰσῆλθον πρὸς νοε εἰς τὴν κιβωτόν δύο δύο ἀπὸ πάσης σαρκός ἐν ᾧ ἔστιν πνεῦμα ζωῆς
- 16 Ja ne, jotka menivät sisälle, olivat koiras ja naaras kaikesta lihasta, niinkuin Jumala oli hänelle käskyn antanut. Ja Herra sulki oven hänen jälkeensä.
Male and female of all flesh went in, as God had said, and the ark was shut by the Lord.
καὶ τὰ εἰσπορευόμενα ἄρσεν καὶ θῆλυ ἀπὸ πάσης σαρκός εἰσῆλθεν καθὰ ἐνετείλατο ὁ θεός τῷ νοε καὶ ἔκλεισεν κύριος ὁ θεός ἔξωθεν αὐτοῦ τὴν κιβωτόν
- 17 Silloin tuli vedenpaisumus maan päälle, tuli neljänäkymmenenä päivänä; ja vedet paisuivat ja nostivat arkin, niin että se kohosi korkealle maasta.
And for forty days the waters were over all the earth; and the waters were increased so that the ark was lifted up high over the earth.
καὶ ἐγένετο ὁ κατακλυσμός τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπληθύνθη τὸ ὕδωρ καὶ ἐπῆρεν τὴν κιβωτόν καὶ ὑψώθη ἀπὸ τῆς γῆς

- 18 Ja vedet saivat vallan ja paisuivat suuresti maan päällä, ja arkki ajelehti veden pinnalla.
And the waters overcame everything and were increased greatly on the earth, and the ark was resting on the face of the waters.
καὶ ἐπεκράτει τὸ ὕδωρ καὶ ἐπληθύνετο σφόδρα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπεφέρετο ἡ κιβωτὸς ἐπάνω τοῦ ὕδατος
- 19 Ja vedet nousivat nousemistaan maan päällä, niin että kaikki korkeat vuoret kaiken taivaan alla peittyivät.
And the waters overcame everything on the earth; and all the mountains under heaven were covered.
τὸ δὲ ὕδωρ ἐπεκράτει σφόδρα σφοδρῶς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπεκάλυπεν πάντα τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ ἃ ἦν ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ
- 20 Viisitoista kyynärää vesi nousi vuorten yli, niin että ne peittyivät.
The waters went fifteen cubits higher, till all the mountains were covered.
δέκα πέντε πήχεις ἐπάνω ὑψώθη τὸ ὕδωρ καὶ ἐπεκάλυπεν πάντα τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ
- 21 Silloin hukkui kaikki liha, joka maan päällä liikkui: linnut, karjaeläimet, metsäeläimet ja kaikki pikkueläimet, joita maassa vilisi, sekä kaikki ihmiset.
And destruction came on every living thing moving on the earth, birds and cattle and beasts and everything which went on the earth, and every man.
καὶ ἀπέθανεν πᾶσα σὰρξ κινουμένη ἐπὶ τῆς γῆς τῶν πετεινῶν καὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν θηρίων καὶ πᾶν ἐρπετὸν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πᾶς ἄνθρωπος
- 22 Kaikki, joiden sieramissa oli elämän hengen henkäys, kaikki, jotka elivät kuivalla maalla, kuolivat.
Everything on the dry land, in which was the breath of life, came to its end.
καὶ πάντα ὅσα ἔχει πνοὴν ζωῆς καὶ πᾶς ὃς ἦν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἀπέθανεν
- 23 Niin Herra hävitti kaikki olennot, jotka maan päällä olivat, niin hyvin ihmiset kuin myös karjaeläimet, matelijat ja taivaan linnut; ne hävisivät maan päältä. Ainoastaan Nooa sekä ne, jotka olivat hänen kanssansa arkissa, jäivät henkiin.
Every living thing on the face of all the earth, man and cattle and things moving on the face of the earth, and birds of the air, came to destruction: only Noah and those who were with him in the ark, were kept from death.
καὶ ἐξήλειψεν πᾶν τὸ ἀνάστημα ὃ ἦν ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους καὶ ἐρπετῶν καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐξηλείφθησαν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ κατελείφθη μόνος νοε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ κιβωτῷ
- 24 Ja vedet vallitsivat maan päällä sata viisikymmentä päivää.
And the waters were over the earth a hundred and fifty days.
καὶ ὑψώθη τὸ ὕδωρ ἐπὶ τῆς γῆς ἡμέρας ἑκατὸν πενήκοντα
- 1 Silloin Jumala muisti Nooa ja kaikkia metsäeläimiä ja kaikkia karjaeläimiä, jotka olivat hänen kanssansa arkissa. Ja Jumala nosti tuulen puhaltamaan yli maan, niin että vesi laskeutui.
And God kept Noah in mind, and all the living things and the cattle which were with him in the ark: and God sent a wind over the earth, and the waters went down.
καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ νοε καὶ πάντων τῶν θηρίων καὶ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ πάντων τῶν πετεινῶν καὶ πάντων τῶν ἐρπετῶν ὅσα ἦν μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ κιβωτῷ καὶ ἐπήγαγεν ὁ θεὸς πνεῦμα ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐκόπασεν τὸ ὕδωρ
- 2 Ja syvyyden lähteet ja taivaan akkunat sulkeutuivat, ja sade taivaasta taukosi.
And the fountains of the deep and the windows of heaven were shut, and the rain from heaven was stopped.
καὶ ἐπεκαλύφθησαν αἱ πηγαὶ τῆς ἀβύσσου καὶ οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ καὶ συνεσχέθη ὁ ὕετος ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ
- 3 Ja vesi väistyi väistymistään maan päältä; sadan viidenkymmenen päivän kuluttua alkoi vesi vähentyä.
And the waters went slowly back from the earth, and at the end of a hundred and fifty days the waters were lower.
καὶ ἐνεδίδου τὸ ὕδωρ πορευόμενον ἀπὸ τῆς γῆς ἐνεδίδου καὶ ἠλαττονοῦτο τὸ ὕδωρ μετὰ πενήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας
- 4 Niin arkki pysähtyi seitsemäntenä kuukautena, kuukauden seitsemäntenätoista päivänä, Araratin vuorille.
And on the seventeenth day of the seventh month the ark came to rest on the mountains of Ararat.
καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς ἐν μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ἀραρατ
- 5 Ja vesi väheni vähenemistään aina kymmenenteen kuukauteen asti. Kymmenentenä kuukautena, kuukauden ensimmäisenä päivänä, tulivat vuorten huiput näkyviin.
And still the waters went on falling, till on the first day of the tenth month the tops of the mountains were seen.
τὸ δὲ ὕδωρ πορευόμενον ἠλαττονοῦτο ἕως τοῦ δεκάτου μηνός ἐν δὲ τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνός ὤφθησαν αἱ κεφαλὰὶ τῶν ὄρεων
- 6 Neljäkymmenen päivän kuluttua Nooa avasi arkin ikkunan, jonka hän oli tehnyt,
Then, after forty days, through the open window of the ark which he had made,
καὶ ἐγένετο μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἠνέφωξεν νοε τὴν θυρίδα τῆς κιβωτοῦ ἣν ἐποίησεν

- 7 ja laski kaarneen lentoon, ja se lenteli edestakaisin, kunnes vesi maan päältä kuivui.
Noah sent out a raven, which went this way and that till the waters were gone from the earth.
καὶ ἀπέστειλεν τὸν κόρακα τοῦ ἰδεῖν εἰ κεκόπακεν τὸ ὕδωρ καὶ ἐξελθὼν οὐχ ὑπέστρεψεν ἕως τοῦ ξηρανθῆναι τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς
- 8 Sitten hän laski luotansa kyyhkysen nähdäksensä, oliko vesi vähentynyt maan pinnalta.
And he sent out a dove, to see if the waters had gone from the face of the earth;
καὶ ἀπέστειλεν τὴν περιστέρην ὀπίσω αὐτοῦ ἰδεῖν εἰ κεκόπακεν τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς
- 9 Mutta kyyhkynen ei löytänyt paikkaa, missä lepuuttaa jalkaansa, vaan palasi hänen luoksensa arkkiin, sillä koko maa oli vielä veden peitossa; niin hän ojensi kätensä ja otti sen luoksensa arkkiin.
But the dove saw no resting-place for her foot, and came back to the ark, for the waters were still over all the earth; and he put out his hand, and took her into the ark.
καὶ οὐχ εὐροῦσα ἡ περιστέρα ἀνάπαυσιν τοῖς ποσὶν αὐτῆς ὑπέστρεψεν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν κιβωτὸν ὅτι ὕδωρ ἦν ἐπὶ παντὶ προσώπῳ πάσης τῆς γῆς καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἔλαβεν αὐτὴν καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὴν πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν κιβωτὸν
- 10 Ja hän odotti vielä toiset seitsemän päivää ja laski taas kyyhkysen arkista.
And after waiting another seven days, he sent the dove out again;
καὶ ἐπισχὼν ἔτι ἡμέρας ἑπτὰ ἑτέρας πάλιν ἐξάπέστειλεν τὴν περιστέρην ἐκ τῆς κιβωτοῦ
- 11 Ja kyyhkynen tuli hänen luoksensa ehtoopuolella, ja katso, sen suussa oli tuore öljypuun lehti. Niin Nooa ymmärsi, että vesi oli vähentynyt maan päältä.
And the dove came back at evening, and in her mouth was an olive-leaf broken off: so Noah was certain that the waters had gone down on the earth.
καὶ ἀνέστρεψεν πρὸς αὐτὸν ἡ περιστέρα τὸ πρὸς ἑσπέραν καὶ εἶχεν φύλλον ἐλαίας κάρφος ἐν τῷ στόματι αὐτῆς καὶ ἔγνω νοε ὅτι κεκόπακεν τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς
- 12 Mutta hän odotti vielä toiset seitsemän päivää ja laski kyyhkysen lentoon, eikä se enää palannut hänen luoksensa.
And after seven days more, he sent the dove out again, but she did not come back to him.
καὶ ἐπισχὼν ἔτι ἡμέρας ἑπτὰ ἑτέρας πάλιν ἐξάπέστειλεν τὴν περιστέρην καὶ οὐ προσέθετο τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς αὐτὸν ἔτι
- 13 Ja Nooan kuudentenasadantena yhdentenä ikävuoatena, vuoden ensimmäisenä kuukautena, kuukauden ensimmäisenä päivänä, oli vesi kuivunut maan päältä. Niin Nooa poisti katon arkista ja katseli; ja katso, maan pinta oli kuivunut.
And in the six hundred and first year, on the first day of the first month, the waters were dry on the earth: and Noah took the cover off the ark and saw that the face of the earth was dry.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνὶ καὶ ἐξακοσιοστῷ ἔτει ἐν τῇ ζωῇ τοῦ νοε τοῦ πρώτου μηνός μιᾶ τοῦ μηνός ἐξέλιπεν τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπεκάλυψεν νοε τὴν στέγην τῆς κιβωτοῦ ἣν ἐποίησεν καὶ εἶδεν ὅτι ἐξέλιπεν τὸ ὕδωρ ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς
- 14 Ja toisena kuukautena, kuukauden kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä päivänä, oli maa aivan kuiva.
And on the twenty-seventh day of the second month the earth was dry.
ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἑβδόμη καὶ εἰκάδι τοῦ μηνός ἐξηράνθη ἡ γῆ
- 15 Ja Jumala puhui Nooalle sanoen:
And God said to Noah,
καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῷ νοε λέγων
- 16 "Lähde arkista, sinä ja vaimosi, poikasi ja miniäsi sinun kanssasi.
Go out of the ark, you and your wife and your sons and your sons' wives.
ἔξελθε ἐκ τῆς κιβωτοῦ σὺ καὶ ἡ γυνὴ σου καὶ οἱ υἱοί σου καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν σου μετὰ σοῦ
- 17 Ja kaikki eläimet, jotka ovat luonasi, kaikki liha, linnut ja karjaeläimet ja kaikki matelijat, jotka maan päällä matelevat, vie ne ulos kanssasi. Niitä vilisköön maassa, ja ne olkoot hedelmälliset ja lisääntyköt maan päällä."
Take out with you every living thing which is with you, birds and cattle and everything which goes on the earth, so that they may have offspring and be fertile and be increased on the earth.
καὶ πάντα τὰ θηρία ὅσα ἐστὶν μετὰ σοῦ καὶ πᾶσα σὰρξ ἀπὸ πετεινῶν ἕως κτηνῶν καὶ πᾶν ἔρπετόν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἐξάγαγε μετὰ σεαυτοῦ καὶ αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε ἐπὶ τῆς γῆς
- 18 Ja Nooa ja hänen poikansa, vaimonsa ja miniänsä hänen kanssaan lähtivät ulos,
And Noah went out with his sons and his wife and his sons' wives;
καὶ ἐξῆλθεν νοε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ γυναῖκες τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ

- 19 niin myös kaikki metsäeläimet, kaikki matelijat ja kaikki linnut, kaikki, mikä liikkuu maan päällä, lähtivät arkista suvuittain.
And every beast and bird and every living thing of every sort which goes on the earth, went out of the ark.
καὶ πάντα τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη καὶ πᾶν πετεινὸν καὶ πᾶν ἔρπετόν κινούμενον ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος αὐτῶν ἐξήλθοσαν ἐκ τῆς κιβωτοῦ
- 20 Ja Nooa rakensi alttarin Herralle ja otti kaikkia puhtaita karjaeläimiä ja kaikkia puhtaita lintuja ja uhrasi polttouhreja alttarilla.
And Noah made an altar to the Lord, and from every clean beast and bird he made burned offerings on the altar.
καὶ ὠκοδόμησεν νοε θυσιαστήριον τῷ θεῷ καὶ ἔλαβεν ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν καὶ ἀνήνεγκεν ὀλοκαρπώσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 21 Ja Herra tunsu sulaisen tuoksun ja sanoi sydämessänsä: "En minä koskaan enää kiroa maata ihmisen tähden; sillä ihmisen sydämen aivoitukset ovat pahat nuoruudesta saakka. Enkä minä koskaan enää tuhoa kaikkea, mikä elää, niinkuin nyt olen tehnyt.
And when the sweet smell came up to the Lord, he said in his heart, I will not again put a curse on the earth because of man, for the thoughts of man's heart are evil from his earliest days; never again will I send destruction on all living things as I have done.
καὶ ὡσφράνθη κύριος ὁ θεὸς ὁσμὴν εὐωδίας καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεὸς διανοθεὶς οὐ προσθήσω ἔτι τοῦ καταράσασθαι τὴν γῆν διὰ τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμ ελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος οὐ προσθήσω οὐδ' ἔτι πατάξαι πᾶσαν σάρκα ζῶσαν καθὼς ἐποίησα
- 22 Niin kauan kuin maa pysyy, ei lakkaa kylväminen eikä leikkaaminen, ei vilu eikä helle, ei kesä eikä talvi, ei päivä eikä yö."
While the earth goes on, seed time and the getting in of the grain, cold and heat, summer and winter, day and night, will not come to an end.
πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς σπέρμα καὶ θερισμὸς ψυχὸς καὶ καῦμα θέρος καὶ ἔαρ ἡμέραν καὶ νύκτα οὐ καταπαύσουσιν
- 1 Ja Jumala siunasi Nooan ja hänen poikansa ja sanoi heille: "Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää maa.
And God gave his blessing to Noah and his sons, and said, Be fertile, and have increase, and make the earth full.
καὶ ἠλόγησεν ὁ θεὸς τὸν νοε καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς
- 2 Ja peljätkööt ja vaviskoot teitä kaikki eläimet maan päällä ja kaikki taivaan linnut ja kaikki, jotka maassa matelevat, ja kaikki meren kalat; ne olkoot teidän valtaanne annettut.
And the fear of you will be strong in every beast of the earth and every bird of the air; everything which goes on the land, and all the fishes of the sea, are given into your hands.
καὶ ὁ τρόμος ὑμῶν καὶ ὁ φόβος ἔσται ἐπὶ πᾶσιν τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ κινούμενα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης ὑπὸ χεῖρ ας ὑμῖν δέδωκα
- 3 Kaikki, mikä liikkuu ja elää, olkoon teille ravinnoksi; niinkuin minä olen antanut teille viheriäiset kasvit, niin minä annan teille myös tämän kaiken.
Every living and moving thing will be food for you; I give them all to you as before I gave you all green things.
καὶ πᾶν ἔρπετόν ὃ ἔστιν ζῶν ὑμῖν ἔσται εἰς βρῶσιν ὡς λάχανα χόρτου δέδωκα ὑμῖν τὰ πάντα
- 4 Älkää vain syökö lihaa, jossa sen sielu, sen veri, vielä on.
But flesh with the life-blood in it you may not take for food.
πλὴν κρέας ἐν αἵματι ψυχῆς οὐ φάγεσθε
- 5 Mutta teidän oman verenne minä kosten; jokaiselle eläimelle minä sen kosten, ja myöskin ihmisille minä kosten ihmisen sielun, toiselle toisen sielun.
And for your blood, which is your life, will I take payment; from every beast I will take it, and from every man will I take payment for the blood of his brother-man.
καὶ γὰρ τὸ ἡμέτερον αἷμα τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἐκζητήσω ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θηρίων ἐκζητήσω αὐτὸ καὶ ἐκ χειρὸς ἀνθρώπου ἀδελφοῦ ἐκζητήσω τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου
- 6 Joka ihmisen veren vuodattaa, hänen verensä on ihminen vuodattava, sillä Jumala on tehnyt ihmisen kuvaksensa.
Whoever takes a man's life, by man will his life be taken; because God made man in his image.
ὁ ἐκχέων αἷμα ἀνθρώπου ἀντὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐκχυθήσεται ὅτι ἐν εἰκόνι θεοῦ ἐποίησα τὸν ἄνθρωπον
- 7 Ja te olkaa hedelmälliset ja lisääntykää, enentykää maassa ja lisääntykää siinä."
And now, be fertile and have increase; have offspring on the earth and become great in number.
ὑμεῖς δὲ ἀξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ πληθύνεσθε ἐπ' αὐτῆς
- 8 Ja Jumala puhui Nooalle ja hänen pojillensa, jotka olivat hänen kanssansa, sanoen:
And God said to Noah and to his sons,
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς τῷ νοε καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ λέγων
- 9 "Katso, minä teen liiton teidän ja teidän jälkeläistenne kanssa
Truly, I will make my agreement with you and with your seed after you,
ἐγὼ ἰδοὺ ἀνίστημι τὴν διαθήκην μου ὑμῖν καὶ τῷ σπέρματι ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς

- 10 ja kaikkien elävien olentojen kanssa, jotka luonanne ovat, lintujen, karjaeläinten ja kaikkien metsäeläinten kanssa, jotka luonanne ovat, kaikkien kanssa, jotka arkista lähtivät, kaikkien maan eläinten kanssa.
And with every living thing with you, all birds and cattle and every beast of the earth which comes out of the ark with you.
 και πάση ψυχῇ τῇ ζώσῃ μεθ' ὑμῶν ἀπὸ ὀρνέων και ἀπὸ κτηνῶν και πᾶσι τοῖς θηρίοις τῆς γῆς ὅσα μεθ' ὑμῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐξεληθόντων ἐκ τῆς κιβωτοῦ
- 11 Minä teen liiton teidän kanssanne: ei koskaan enää pidä kaikkea lihaa hukutettaman vedenpaisumuksella, eikä vedenpaisumus koskaan enää maata turmele."
And I will make my agreement with you; never again will all flesh be cut off by the waters; never again will the waters come over all the earth for its destruction.
 και στήσω τὴν διαθήκην μου πρὸς ὑμᾶς και οὐκ ἀποθνήσκειται πᾶσα σὰρξ ἔτι ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ κατακλυσμοῦ και οὐκ ἔσται ἔτι κατακλυσμὸς ὕδατος τοῦ καταφθεῖραι πᾶσαν τὴν γῆν
- 12 Ja Jumala sanoi: "Tämä on sen liiton merkki, jonka minä ikuisiksi ajoiksi teen itseni ja teidän ja kaikkien elävien olentojen välillä, jotka teidän luonanne ovat:
And God said, This is the sign of the agreement which I make between me and you and every living thing with you, for all future generations:
 και εἶπεν κύριος ὁ θεὸς πρὸς νοε τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς διαθήκης ὃ ἐγὼ δίδωμι ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και ὑμῶν και ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς ζώσης ἣ ἔστιν μεθ' ὑμῶν εἰς γενεὰς αἰωνίους
- 13 minä panen kaareni pilviin, ja se on oleva liiton merkinä minun ja maan välillä.
I will put my bow in the cloud and it will be for a sign of the agreement between me and the earth.
 τὸ τόξον μου τίθῃμι ἐν τῇ νεφέλῃ και ἔσται εἰς σημεῖον διαθήκης ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και τῆς γῆς
- 14 Ja kun minä kokoan pilviä maan päälle ja kaari näkyy pilvissä,
And whenever I make a cloud come over the earth, the bow will be seen in the cloud,
 και ἔσται ἐν τῷ συννεφεῖν με νεφέλας ἐπὶ τὴν γῆν ὀφθήσεται τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέλῃ
- 15 muistan minä liittoni, joka on minun ja teidän ja kaikkien elävien olentojen, kaiken lihan välillä, eikä vesi enää paisu tulvaksi hävittämään kaikkea lihaa.
And I will keep in mind the agreement between me and you and every living thing; and never again will there be a great flow of waters causing destruction to all flesh.
 και μνησθήσομαι τῆς διαθήκης μου ἣ ἔστιν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και ὑμῶν και ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς ζώσης ἐν πάσῃ σαρκί και οὐκ ἔσται ἔτι τὸ ὕδωρ εἰς κατακλυσμὸν ὥστε ἐξαλείψαι πᾶσαν σάρκα
- 16 Niin kaari on oleva pilvissä, ja minä katselen sitä muistaakseni iankaikkista liittoa Jumalan ja kaikkien elävien olentojen, kaiken lihan välillä, joka maan päällä on."
And the bow will be in the cloud, and looking on it, I will keep in mind the eternal agreement between God and every living thing on the earth.
 και ἔσται τὸ τόξον μου ἐν τῇ νεφέλῃ και ὄψομαι τοῦ μνησθῆναι διαθήκην αἰώνιον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και ἀνὰ μέσον πάσης ψυχῆς ζώσης ἐν πάσῃ σαρκί ἣ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς
- 17 Ja Jumala sanoi Nooalle: "Tämä on sen liiton merkki, jonka minä olen tehnyt itseni ja kaiken lihan välillä, joka maan päällä on".
And God said to Noah, This is the sign of the agreement which I have made between me and all flesh on the earth.
 και εἶπεν ὁ θεὸς τῷ νοε τοῦτο τὸ σημεῖον τῆς διαθήκης ἧς διεθέμην ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και ἀνὰ μέσον πάσης σαρκός ἣ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς
- 18 Ja Nooan pojat, jotka lähtivät arkista, olivat Seem, Haam ja Jaafet. Ja Haam oli Kanaanin isä.
And the sons of Noah who went out of the ark were Shem, Ham, and Japheth; and Ham is the father of Canaan.
 ἦσαν δὲ οἱ υἱοὶ νοε οἱ ἐξεληθόντες ἐκ τῆς κιβωτοῦ σημ χαμ ιαφεθ χαμ ἦν πατὴρ χανααν
- 19 Nämä kolme ovat Nooan pojat, ja heistä kaikki maan asukkaat polveutuvat.
These three were the sons of Noah and from them all the earth was peopled.
 τρεῖς οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ νοε ἀπὸ τούτων διεσπάρησαν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
- 20 Ja Nooa oli peltomies ja ensimmäinen, joka istutti viinitarhan.
In those days Noah became a farmer, and he made a vine-garden.
 και ἤρξατο νοε ἄνθρωπος γεωργὸς γῆς και ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα
- 21 Mutta kun hän joi viiniä, niin hän juopui ja makasi alasti majassansa.
And he took of the wine of it and was overcome by drink; and he was uncovered in his tent.
 και ἔπιεν ἐκ τοῦ οἴνου και ἐμεθύσθη και ἐγυμνώθη ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
- 22 Ja Haam, Kanaanin isä, näki isänsä hävyn ja kertoi siitä molemmille veljillensä ulkona.
And Ham, the father of Canaan, saw his father unclothed, and gave news of it to his two brothers outside.
 και εἶδεν χαμ ὁ πατὴρ χανααν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ και ἐξελεθὼν ἀνήγγειλεν τοῖς δύοσιν ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἔξω

- 23 Niin Seem ja Jaafet ottivat vaipan ja panivat molemmat sen hartioilleen ja menivät selin sisään ja peittivät isänsä hävyn; ja heidän kasvonsa olivat käännetty toisaalle, niin etteivät he nähneet isänsä häpyä.
And Shem and Japheth took a robe, and putting it on their backs went in with their faces turned away, and put it over their father so that they might not see him unclothed.
 και λαβόντες σμη και ιαφεθ τὸ ἱμάτιον ἐπέθεντο ἐπὶ τὰ δύο νῶτα αὐτῶν και ἐπορεύθησαν ὀπισθοφανῶς και συνεκάλυψαν τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν και τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὀπισθοφανές κ αι τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτῶν οὐκ εἶδον
- 24 Kun Nooa heräsi päänmyyksestänsä ja sai tietää, mitä hänen nuorin poikansa oli hänelle tehnyt,
And, awaking from his wine, Noah saw what his youngest son had done to him, and he said,
 ἐξένηψεν δὲ νοε ἀπὸ τοῦ οἴνου και ἔγνω ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος
- 25 niin hän sanoi: "Kirottu olkoon Kanaan, olkoon hän veljiensä orjain orja".
Cursed be Canaan; let him be a servant of servants to his brothers.
 και εἶπεν ἐπικατάρατος χανααν παῖς οἰκέτης ἔσται τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ
- 26 Vielä hän sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, Seemin Jumala, ja olkoon Kanaan heidän orjansa.
And he said, Praise to the Lord, the God of Shem; let Canaan be his servant.
 και εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ σμη και ἔσται χανααν παῖς αὐτοῦ
- 27 Jumala laajentakoon Jaafetin, ja asukoon hän Seemin majoissa, ja Kanaan olkoon heidän orjansa."
May God make Japheth great, and let his living-place be in the tents of Shem, and let Canaan be his servant.
 πλατύναι ὁ θεὸς τῷ ιαφεθ και κατοικησάτω ἐν τοῖς οἴκοις τοῦ σμη και γενηθήτω χανααν παῖς αὐτῶν
- 28 Ja Nooa eli vedenpaisumuksen jälkeen kolmesataa viisikymmentä vuotta.
And Noah went on living three hundred and fifty years after the great flow of waters;
 ἔζησεν δὲ νοε μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τριακόσια πενήκοντα ἔτη
- 29 Niin Nooan koko ikä oli yhdeksänsataa viisikymmentä vuotta; sitten hän kuoli.
all the years of his life were nine hundred and fifty: and he came to his end.
 και ἐγένοντο πᾶσαι αἱ ἡμέραι νοε ἐννακόσια πενήκοντα ἔτη και ἀπέθανεν
- 1 Tämä on kertomus Nooan poikien, Seemin, Haamin ja Jaafetin, suvusta. Heille syntyi poikia vedenpaisumuksen jälkeen.
Now these are the generations of the sons of Noah, Shem, Ham, and Japheth: these are the sons which they had after the great flow of waters
 αὗται δὲ αἱ γενεαίαι τῶν υἱῶν νοε σμη χαμ ιαφεθ και ἐγενήθησαν αὐτοῖς υἱοὶ μετὰ τὸν κατακλυσμὸν
- 2 Jaafetin pojat olivat Gomer, Maagog, Maadai, Jaavan, Tuubal, Mesek ja Tiiras.
The sons of Japheth: Gomer and Magog and Madai and Javan and Tubal and Meshech and Tiras.
 υἱοὶ ιαφεθ γαμερ και μαγωγ και μαδαι και ιωυαν και ελισα και θοβελ και μοσοχ και θιρας
- 3 Ja Gomerin pojat olivat Askenas, Riifat ja Toogarma.
And the sons of Gomer: Ashkenaz and Riphath and Togarmah.
 και υἱοὶ γαμερ ασχαναζ και ριφαθ και θοργαμα
- 4 Ja Jaavanin pojat olivat Elisa, Tarsis, kittiläiset ja doodanilaiset;
And the sons of Javan: Elishah and Tarshish, the Kittim and the Dodanim.
 και υἱοὶ ιωυαν ελισα και θαρσις κίτιοι ρόδιοι
- 5 heistä haarautuivat pakanoiden saarten asukkaat maittänsä, eri kielensä, heimojensa ja kansakuntiansa mukaan.
From these came the nations of the sea-lands, with their different families and languages.
 ἐκ τούτων ἀφορίσθησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐν τῇ γῆ αὐτῶν ἕκαστος κατὰ γλῶσσαν ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν και ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν
- 6 Ja Haamin pojat olivat Kuus, Misraim, Puut ja Kanaan.
And the sons of Ham: Cush and Mizraim and Put and Canaan.
 υἱοὶ δὲ χαμ χους και μεσραιμ φουδ και χανααν

- 7 **Ja Kuusin pojat olivat Seba, Havila, Sabta, Raema ja Sabteka. Ja Raeman pojat olivat Saba ja Dedan.**
And the sons of Cush: Seba and Havilah and Sabtah and Raamah and Sabteca; and the sons of Raamah: Sheba and Dedan.
 υἱοὶ δὲ χουρ σαβα καὶ ευἰλα καὶ σαβαθα καὶ ρεγμα καὶ σαβακαθα υἱοὶ δὲ ρεγμα σαβα καὶ δαδαν
- 8 **Ja Kuusille syntyi Nimrod. Hän oli ensimmäinen valtias maan päällä.**
And Cush was the father of Nimrod, who was the first of the great men of the earth.
 χουρ δὲ ἐγέννησεν τὸν νεβρωδ οὗτος ἦρξατο εἶναι γίγας ἐπὶ τῆς γῆς
- 9 **Hän oli mahtava metsämies Herran edessä. Siitä on sananparsa: "Mahtava metsämies Herran edessä niinkuin Nimrod".**
He was a very great bowman, so that there is a saying, Like Nimrod, a very great bowman.
 οὗτος ἦν γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ διὰ τοῦτο ἐροῦσιν ὡς νεβρωδ γίγας κυνηγὸς ἐναντίον κυρίου
- 10 **Ja hänen valtakuntansa alkuna olivat Baabel, Erek, Akkad ja Kalne Sinearin maassa.**
And at the first, his kingdom was Babel and Erech and Accad and Calneh, in the land of Shinar.
 καὶ ἐγένετο ἀρχὴ τῆς βασιλείας αὐτοῦ βαβυλῶν καὶ ορεχ καὶ αρχαδ καὶ χαλανη ἐν τῇ γῆ σεννααρ
- 11 **Siitä maasta hän lähti Assuriin ja rakensi Niiniven, Rehobot-Iirin ja Kelahin,**
From that land he went out into Assyria, building Nineveh with its wide streets and Calah,
 ἐκ τῆς γῆς ἐκεῖνης ἐξῆλθεν ασσουρ καὶ ὀκοδόμησεν τὴν νινευη καὶ τὴν ροωβωθ πόλιν καὶ τὴν χαλαχ
- 12 **sekä Resenin Niiniven ja Kelahin välille; se on tuo suuri kaupunki.**
And Resen between Nineveh and Calah, which is a very great town.
 καὶ τὴν δασεμ ἀνὰ μέσον νινευη καὶ ἀνὰ μέσον χαλαχ αὕτη ἡ πόλις ἡ μεγάλη
- 13 **Ja Misraimille syntivät luudilaiset, anamilaiset, lehabilaiset, naftuhilaiset,**
And Mizraim was the father of the Ludim and Anamim and Lehabim and Naphtuhim;
 καὶ μεσραιμ ἐγέννησεν τοὺς λουδιμ καὶ τοὺς ενεμετιμ καὶ τοὺς λαβιμ καὶ τοὺς νεφθαλιμ
- 14 **patrokselaiset, kasluhilaiset, joista filistealaiset ovat lähteneet, sekä kaftorilaiset.**
And Pathrusim and Casluhim and Capthorim, from whom came the Philistines.
 καὶ τοὺς πατροσωνιμ καὶ τοὺς χασλωνιμ ὅθεν ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν φυλιστιμ καὶ τοὺς καφθοριμ
- 15 **Ja Kanaanille syntivät Siidon, hänen esikoisensa, ja Heet,**
And Canaan was the father of Zidon, who was his oldest son, and Heth,
 χανααν δὲ ἐγέννησεν τὸν σιδῶνα πρωτότοκον καὶ τὸν χετταῖον
- 16 **sekä jebusilaiset, amorilaiset, girgasilaiset,**
And the Jebusite and the Amorite and the Girgashite,
 καὶ τὸν ιεβουσαῖον καὶ τὸν αμορραῖον καὶ τὸν γεργεσαῖον
- 17 **hivviläiset, arkilaiset, siiniläiset,**
And the Hivite and the Arkite and the Sinite,
 καὶ τὸν ευαῖον καὶ τὸν αρουκαῖον καὶ τὸν ασενναῖον
- 18 **arvadalaiset, semarilaiset ja hamatilaiset. Sittenmin hajaantuivat kanaanilaisten heimot.**
And the Arvadite and the Zemarite and the Hamathite; after that the families of the Canaanites went far and wide in all directions;
 καὶ τὸν ἀράδιον καὶ τὸν σαμαραῖον καὶ τὸν αμαθι καὶ μετὰ τοῦτο διεσπάρησαν αἱ φυλαὶ τῶν χανααναίων
- 19 **Ja kanaanilaisten alue ulottui Siidonista Gerariin päin aina Gassaan asti sekä Sodomaan, Gomorraan, Admaan ja Seboimiin päin aina Lesaan asti.**
Their country stretching from Zidon to Gaza, in the direction of Gerar; and to Lasha, in the direction of Sodom and Gomorrah and Admah and Zeboiim.
 καὶ ἐγένοντο τὰ ὄρια τῶν χανααναίων ἀπὸ σιδῶνος ἕως ἐλθεῖν εἰς γεραρα καὶ γάζαν ἕως ἐλθεῖν σοδομον καὶ γομορρας αδαμα καὶ σεβωιμ ἕως λασα
- 20 **Nämä olivat Haamin pojat heimojensa, kieltensä, maittensa ja kansakuntiansa mukaan.**
All these, with their different families, languages, lands, and nations, are the offspring of Ham.
 οὗτοι υἱοὶ χαμ ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν κατὰ γλώσσας αὐτῶν ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν

- 21 Myöskin Seemille, Jaafetin vanhimmalle veljelle, josta tuli kaikkien Eeberin poikien kantaisä, syntyi poikia.
And Shem, the older brother of Japheth, the father of the children of Eber, had other sons in addition.
καὶ τῷ σῆμ ἐγενήθη καὶ αὐτῷ πατρὶ πάντων τῶν υἱῶν εβερ ἀδελφῷ ιαφεθ τοῦ μείζονος
- 22 Seemin pojat olivat Eelam, Assur, Arpaksad, Luud ja Aram.
These are the sons of Shem: Elam and Asshur and Arpachshad and Lud and Aram.
υἱοὶ σῆμ αιλाम καὶ ασσουρ καὶ αρφαξὰδ καὶ λουδ καὶ αραμ καὶ καιναν
- 23 Ja Aramin pojat olivat Uus, Huul, Geter ja Mas.
And the sons of Aram: Uz and Hul and Gether and Mash.
καὶ υἱοὶ αραμ ὡς καὶ ουλ καὶ γαθερ καὶ μοσοχ
- 24 Arpaksadille syntyi Selah, ja Selahille syntyi Eeber.
And Arpachshad became the father of Shelah; and Shelah became the father of Eber.
καὶ αρφαξὰδ ἐγέννησεν τὸν καιναν καὶ καιναν ἐγέννησεν τὸν σαλα σαλα δὲ ἐγέννησεν τὸν εβερ
- 25 Ja Eeberille syntyi kaksi poikaa: toisen nimi oli Peleg, sillä hänen aikansa jakaantuivat maan asukkaat, ja hänen veljensä nimi oli Joktan.
And Eber had two sons: the name of the one was Peleg, because in his time the peoples of the earth became separate; and his brother's name was Joktan.
καὶ τῷ εβερ ἐγενήθησαν δύο υἱοὶ ὄνομα τῷ ἐνὶ φαλεκ ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ διεμερίσθη ἡ γῆ καὶ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ιεκταν
- 26 Ja Joktanille syntyi Almodad, Selef, Hasarmavet, Jerah,
And Joktan was the father of Almodad and Sheleph and Hazarmaveth and Jerah
ιεκταν δὲ ἐγέννησεν τὸν ελμωδαδ καὶ τὸν σαλεφ καὶ ασαρμωθ καὶ ιαραχ
- 27 Hadoram, Uusal, Dikla,
And Hadoram and Uzal and Diklah
καὶ οδορρα καὶ αιζηλ καὶ δεκλα
- 28 Oobal, Abimael, Saba,
And Obal and Abimael and Sheba
καὶ αβιμειλ καὶ σαβευ
- 29 Oofir, Havila ja Joobab. Kaikki nämä olivat Joktanin poikia.
And Ophir and Havilah and Jobab; all these were the sons of Joktan.
καὶ ουφιρ καὶ ευιλα καὶ ιωβαβ πάντες οὗτοι υἱοὶ ιεκταν
- 30 Ja heidän asumajansa ulottuivat Meesasta aina Sefariin, Itävuorelle asti.
And their country was from Mesha, in the direction of Sephar, the mountain of the east.
καὶ ἐγένετο ἡ κατοίκησις αὐτῶν ἀπὸ μασση ἕως ἐλθεῖν εἰς σωφηρα ὄρος ἀνατολῶν
- 31 Nämä olivat Seemin pojat heimojensa, kieltensä, maittensa ja kansakuntiansa mukaan.
These, with their families and their languages and their lands and their nations, are the offspring of Shem.
οὗτοι υἱοὶ σῆμ ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν κατὰ γλώσσας αὐτῶν ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν
- 32 Nämä olivat Nooan poikien heimot sukukuntiansa ja kansakuntiansa mukaan; ja niistä haarautuivat kansat maan päälle vedenpaisumuksen jälkeen.
These are the families of the sons of Noah, in the order of their generations and their nations: from these came all the nations of the earth after the great flow of waters.
αὗται αἱ φυλαὶ υἱῶν νοε κατὰ γενέσεις αὐτῶν κατὰ τὰ ἔθνη αὐτῶν ἀπὸ τούτων διεσάρησαν νῆσοι τῶν ἐθνῶν ἐπὶ τῆς γῆς μετὰ τὸν κατακλυσμόν
- 1 Ja kaikessa maassa oli yksi kieli ja yksi puheenparsi.
And all the earth had one language and one tongue.
καὶ ἦν πᾶσα ἡ γῆ χεῖλος ἓν καὶ φωνὴ μία πᾶσιν
- 2 Kun he lähtivät liikkeelle itään päin, löysivät he lakeuden Sinearin maassa ja asettuivat sinne.
And it came about that in their wandering from the east, they came to a stretch of flat country in the land of Shinar, and there they made their living-place.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κινήσει αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατολῶν εὔρον πεδίον ἐν γῆ σενναρ καὶ κατέκησαν ἐκεῖ

- 3 Ja he sanoivat toisilleensa: "Tulkaa, tehkäämme tiiliä ja polttakaamme ne koviksi". Ja tiiltä he käyttivät kivenä, ja maapihkaa he käyttivät laastina.
And they said one to another, Come, let us make bricks, burning them well. And they had bricks for stone, putting them together with sticky earth.
καὶ εἶπεν ἄνθρωπος τῷ πλησίον δεῦτε πλινθεύσωμεν πλίνθους καὶ ὀπτήσωμεν αὐτὰς πυρὶ καὶ ἐγένετο αὐτοῖς ἡ πλίνθος εἰς λίθον καὶ ἄσφαλτος ἦν αὐτοῖς ὁ πηλός
- 4 Ja he sanoivat: "Tulkaa, rakentakaamme itsellemme kaupunki ja torni, jonka huippu ulottuu taivaaseen, ja tehkäämme itsellemme nimi, ettemme hajaantuisi yli kaiken maan".
And they said, Come, let us make a town, and a tower whose top will go up as high as heaven; and let us make a great name for ourselves, so that we may not be wanderers over the face of the earth.
καὶ εἶπαν δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πόλιν καὶ πύργον οὗ ἡ κεφαλὴ ἔσται ἕως τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ὄνομα πρὸ τοῦ διασπαρῆναι ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς
- 5 Niin Herra astui alas katsomaan kaupunkia ja tornia, jonka ihmislapset olivat rakentaneet.
And the Lord came down to see the town and the tower which the children of men were building.
καὶ κατέβη κύριος ἰδεῖν τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον ὃν ὀκοδόμησαν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων
- 6 Ja Herra sanoi: "Katso, he ovat yksi kansa, ja heillä kaikilla on yksi kieli, ja tämä on heidän ensimmäinen yrityksensä. Ja nyt ei heille ole mahdotonta mikään, mitä aikovatkin tehdä.
And the Lord said, See, they are all one people and have all one language; and this is only the start of what they may do: and now it will not be possible to keep them from any purpose of theirs.
καὶ εἶπεν κύριος ἰδοὺ γένος ἓν καὶ χεῖλος ἓν πάντων καὶ τοῦτο ἤρξαντο ποιῆσαι καὶ νῦν οὐκ ἐκλείψει ἐξ αὐτῶν πάντα ὅσα ἂν ἐπιθῶνται ποιεῖν
- 7 Tulkaa, astukaamme alas ja sekoittakaamme siellä heidän kielensä, niin ettei toinen ymmärrä toisen kieltä."
Come, let us go down and take away the sense of their language, so that they will not be able to make themselves clear to one another.
δεῦτε καὶ καταβάντες συγγέωμεν ἐκεῖ αὐτῶν τὴν γλῶσσαν ἵνα μὴ ἀκούσωσιν ἕκαστος τὴν φωνὴν τοῦ πλησίον
- 8 Ja niin Herra hajotti heidät sieltä yli kaiken maan, niin että he lakkasivat kaupunkia rakentamasta.
So the Lord God sent them away into every part of the earth: and they gave up building their town.
καὶ διέσπειρεν αὐτοὺς κύριος ἐκεῖθεν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς καὶ ἐπαύσαντο οἰκοδομοῦντες τὴν πόλιν καὶ τὸν πύργον
- 9 Siitä tuli sen nimeksi Baabel, koska Herra siellä sekoitti kaiken maan kielen; ja sieltä Herra hajotti heidät yli kaiken maan.
So it was named Babel, because there the Lord took away the sense of all languages and from there the Lord sent them away over all the face of the earth.
διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς σύγχυσις ὅτι ἐκεῖ συνέχευεν κύριος τὰ χεῖλῃ πάσης τῆς γῆς καὶ ἐκεῖθεν διέσπειρεν αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς
- 10 Tämä on kertomus Seemin suvusta. Kun Seem oli sadan vuoden vanha, syntyi hänelle Arpaksad kaksi vuotta vedenpaisumuksen jälkeen.
These are the generations of Shem. Shem was a hundred years old when he became the father of Arpachshad, two years after the great flow of waters;
καὶ αὐτὰ αἱ γενεαὶ σημ σημ υἱὸς ἑκατὸν ἑτῶν ὅτε ἐγέννησεν τὸν ἀρφαξὰδ δευτέρου ἔτους μετὰ τὸν κατακλυσμὸν
- 11 Ja Seem eli Arpaksadin syntymän jälkeen viisisataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Arpachshad, Shem went on living for five hundred years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν σημ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν ἀρφαξὰδ πεντακόσια ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν
- 12 Kun Arpaksad oli kolmenkymmenen viiden vuoden vanha, syntyi hänelle Selah.
And Arpachshad was thirty-five years old when he became the father of Shelah:
καὶ ἔζησεν ἀρφαξὰδ ἑκατὸν τριάκοντα πέντε ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν καιναν
- 13 Ja Arpaksad eli Selahin syntymän jälkeen neljäsatä kolme vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Shelah, Arpachshad went on living for four hundred and three years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν ἀρφαξὰδ μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν καιναν ἔτη τετρακόσια τριάκοντα καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν καιναν ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν σαλ
α καὶ ἔζησεν καιναν μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν σαλα ἔτη τριακόσια τριάκοντα καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν
- 14 Kun Selah oli kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Eber.
And Shelah was thirty years old when he became the father of Eber:
καὶ ἔζησεν σαλα ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν εβερ
- 15 Ja Selah eli Eeberin syntymän jälkeen neljäsatä kolme vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Eber, Shelah went on living for four hundred and three years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν σαλα μετὰ τὸ γεννηῆσαι αὐτὸν τὸν εβερ τριακόσια τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν

- 16 Kun Eeber oli kolmenkymmenen neljän vuoden vanha, syntyi hänelle Peleg.
And Eber was thirty-four years old when he became the father of Peleg:
καὶ ἔζησεν εβερ ἑκατὸν τριάκοντα τέσσαρα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν φαλεκ
- 17 Ja Eeber eli Pelegin syntymän jälkeen neljäsatua kolmekymmentä vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Peleg, Eber went on living for four hundred and thirty years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν εβερ μετὰ τὸ γεννησῆαι αὐτὸν τὸν φαλεκ ἔτη τριακόσια ἐβδομήκοντα καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν
- 18 Kun Peleg oli kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Regu.
And Peleg was thirty years old when he became the father of Reu:
καὶ ἔζησεν φαλεκ ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν ραγαν
- 19 Ja Peleg eli Regun syntymän jälkeen kaksisataa yhdeksän vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Reu, Peleg went on living for two hundred and nine years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν φαλεκ μετὰ τὸ γεννησῆαι αὐτὸν τὸν ραγαν διακόσια ἑννέα ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν
- 20 Kun Regu oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha, syntyi hänelle Serug.
And Reu was thirty-two years old when he became the father of Serug:
καὶ ἔζησεν ραγαν ἑκατὸν τριάκοντα δύο ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν σερουχ
- 21 Ja Regu eli Serugin syntymän jälkeen kaksisataa seitsemän vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Serug, Reu went on living for two hundred and seven years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν ραγαν μετὰ τὸ γεννησῆαι αὐτὸν τὸν σερουχ διακόσια ἑπτὰ ἔτη καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν
- 22 Kun Serug oli kolmenkymmenen vuoden vanha, syntyi hänelle Naahor.
And Serug was thirty years old when he became the father of Nahor:
καὶ ἔζησεν σερουχ ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν ναχωρ
- 23 Ja Serug eli Naahorin syntymän jälkeen kaksisataa vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Nahor, Serug went on living for two hundred years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν σερουχ μετὰ τὸ γεννησῆαι αὐτὸν τὸν ναχωρ ἔτη διακόσια καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν
- 24 Kun Naahor oli kahdenkymmenen yhdeksän vuoden vanha, syntyi hänelle Terah.
And Nahor was twenty-nine years old when he became the father of Terah:
καὶ ἔζησεν ναχωρ ἔτη ἐβδομήκοντα ἑννέα καὶ ἐγέννησεν τὸν θαρα
- 25 Ja Naahor eli Terahin syntymän jälkeen sata yhdeksäntoista vuotta, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And after the birth of Terah, Nahor went on living for a hundred and nineteen years, and had sons and daughters:
καὶ ἔζησεν ναχωρ μετὰ τὸ γεννησῆαι αὐτὸν τὸν θαρα ἔτη ἑκατὸν εἴκοσι ἑννέα καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ ἀπέθανεν
- 26 Kun Terah oli seitsemänkymmenen vuoden vanha, syntyivät hänelle Abram, Naahor ja Haaran.
And Terah was seventy years old when he became the father of Abram, Nahor, and Haran.
καὶ ἔζησεν θαρα ἐβδομήκοντα ἔτη καὶ ἐγέννησεν τὸν αβραμ καὶ τὸν ναχωρ καὶ τὸν αρραν
- 27 Ja tämä on kertomus Terahin suvusta. Terahille syntyivät Abram, Naahor ja Haaran. Ja Haaranille syntyi Loot.
These are the generations of Terah: Terah was the father of Abram, Nahor, and Haran; and Haran was the father of Lot.
αὗται δὲ αἱ γενεαί εἰσι θαρα θαρα ἐγέννησεν τὸν αβραμ καὶ τὸν ναχωρ καὶ τὸν αρραν καὶ αρραν ἐγέννησεν τὸν λωτ
- 28 Ja Haaran kuoli ennen isäänsä Terahia synnyinmaassansa, Kaldean Uurissa.
And death came to Haran when he was with his father Terah in the land of his birth, Ur of the Chaldees.
καὶ ἀπέθανεν αρραν ἐνώπιον θαρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῇ γῆ ἣ ἐγενήθη ἐν τῇ χώρᾳ τῶν χαλδαίων
- 29 Ja Abram ja Naahor ottivat itsellensä vaimot; Abram'n vaimon nimi oli Saarai, ja Naahorin vaimon nimi oli Milka, Haaranin tytär; Haaran oli Milkan ja Jiskan isä.
And Abram and Nahor took wives for themselves: the name of Abram's wife was Sarai, and the name of Nahor's wife was Milcah, the daughter of Haran, the father of Milcah and Iscah.
καὶ ἔλαβον αβραμ καὶ ναχωρ ἑαυτοῖς γυναῖκας ὄνομα τῇ γυναικὶ αβραμ σαρα καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ ναχωρ μελχα θυγάτηρ αρραν πατήρ μελχα καὶ πατήρ ιεσχα

- 30 **Mutta Saarai oli hedelmätön, hänellä ei ollut lasta.**
And Sarai had no child.
καὶ ἦν σαρα στέρια καὶ οὐκ ἔτεκνοποίει
- 31 **Ja Terah otti poikansa Abramin ja poikansa pojan Lootin, Haaranin pojan, ja miniänsä Saaraian, poikansa Abramin vaimon, ja he lähtivät heidän kanssaan Kaldean Uurista mennäksensä Kanaanin maahan, ja he saapuivat Harraniin asti ja asuivat siellä.**
And Terah took Abram, his son, and Lot, the son of Haran, and Sarai, his daughter-in-law, the wife of his son Abram and they went out from Ur of the Chaldees, to go to the land of Canaan; and they came to Haran, and were there for some time.
καὶ ἔλαβεν θαρα τὸν αβραμ υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὸν λωτ υἱὸν αβραμ υἱὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν σαραν τὴν νύμφην αὐτοῦ γυναῖκα αβραμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ τῆς χώρας τῶν χαλδαίων πορευθῆναι εἰς τὴν γῆν χανααν καὶ ἦλθεν ἕως χαρραν καὶ κατώκησεν ἐκεῖ
- 32 **Ja Terahin ikä oli kaksisataa viisi vuotta; sitten Terah kuoli Harranissa.**
And all the years of Terah's life were two hundred and five: and Terah came to his end in Haran.
καὶ ἐγένοντο αἱ ἡμέραι θαρα ἐν χαρραν διακόσια πέντε ἔτη καὶ ἀπέθανεν θαρα ἐν χαρραν
- 1 **Ja Herra sanoi Abramille: "Lähde maastasi, suvustasi ja isäsi kodista siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan.**
Now the Lord said to Abram, Go out from your country and from your family and from your father's house, into the land to which I will be your guide:
καὶ εἶπεν κύριος τῷ αβραμ ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν σοι δεῖξω
- 2 **Niin minä teen sinusta suuren kansan, siunaan sinut ja teen sinun nimesi suureksi, ja sinä olet tuleva siunaukseksi.**
And I will make of you a great nation, blessing you and making your name great; and you will be a blessing:
καὶ ποιήσω σε εἰς ἔθνος μέγα καὶ εὐλογήσω σε καὶ μεγαλυνῶ τὸ ὄνομά σου καὶ ἔσῃ εὐλογητός
- 3 **Ja minä siunaan niitä, jotka sinua siunaavat, ja kiroan ne, jotka sinua kiroavat, ja sinussa tulevat siunatuiksi kaikki sukukunnat maan päällä."**
To them who are good to you will I give blessing, and on him who does you wrong will I put my curse: and you will become a name of blessing to all the families of the earth.
καὶ εὐλογήσω τοὺς εὐλογοῦντάς σε καὶ τοὺς καταρωμένους σε καταράσομαι καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς
- 4 **Niin Abram lähti, niinkuin Herra oli hänelle puhunut, ja Loot meni hänen kanssansa. Abram oli Harranista lähtiesssänsä seitsemänkymmenen viiden vuoden vanha.**
So Abram went as the Lord had said to him, and Lot went with him: Abram was seventy-five years old when he went away from Haran.
καὶ ἐπορεύθη αβραμ καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος καὶ ὄχρετο μετ' αὐτοῦ λωτ αβραμ δὲ ἦν ἐτῶν ἑβδομήκοντα πέντε ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ χαρραν
- 5 **Ja Abram otti vaimonsa Saaraian ja veljensä pojan Lootin sekä kaiken omaisuuden, jonka he olivat koonneet, ja ne palvelijat, jotka he olivat hankkineet Harranissa, ja he lähtivät menemään Kanaanin maahan. Ja he tulivat Kanaanin maahan.**
And Abram took Sarai, his wife, and Lot, his brother's son, and all their goods and the servants which they had got in Haran, and they went out to go to the land of Canaan.
καὶ ἔλαβεν αβραμ τὴν σαραν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὸν λωτ υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ὅσα ἐκτήσαντο καὶ πᾶσαν ψυχὴν ἣν ἐκτήσαντο ἐν χαρραν καὶ ἐξήλθοσαν πορευθῆναι εἰς τὴν γῆν χανααν καὶ ἦλθον εἰς γῆν χανααν
- 6 **Ja Abram kulki maan läpi aina Sikemin paikkakunnalle, Mooren tammelle asti. Ja siihen aikaan kanaanilaiset asuivat siinä maassa.**
And Abram went through the land till he came to Shechem, to the holy tree of Moreh. At that time, the Canaanites were still living in the land.
καὶ διώδευσεν αβραμ τὴν γῆν εἰς τὸ μῆκος αὐτῆς ἕως τοῦ τόπου συχεμ ἐπὶ τὴν δρυὸν τὴν ὑψηλὴν οἱ δὲ χανααναῖοι τότε κατῶκουν τὴν γῆν
- 7 **Silloin Herra ilmestyi Abramille ja sanoi: "Sinun jälkeläisillesi minä annan tämän maan". Niin hän rakensi sinne alttarin Herralle, joka oli hänelle ilmestynyt.**
And the Lord came to Abram, and said, I will give all this land to your seed; then Abram made an altar there to the Lord who had let himself be seen by him.
καὶ ὄφθη κύριος τῷ αβραμ καὶ εἶπεν αὐτῷ τῷ σπέρματι σου δώσω τὴν γῆν ταύτην καὶ ὀκοδόμησεν ἐκεῖ αβραμ θουσιαστήριον κυρίῳ τῷ ὀφθέντι αὐτῷ
- 8 **Sieltä hän siirtyi edemmäksi vuoristoon, itään päin Beetelistä, ja pystytti telttansa, niin että Beetel oli lännessä ja Ai idässä, ja hän rakensi sinne alttarin Herralle ja huusi avuksi Herran nimeä.**
And moving on from there to the mountain on the east of Beth-el, he put up his tent, having Beth-el on the west and Ai on the east: and there he made an altar and gave worship to the name of the Lord.
καὶ ἀπέστη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος κατ' ἀνατολὰς βαιθηλ καὶ ἔστησεν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ βαιθηλ κατὰ θάλασσαν καὶ αγγαι κατ' ἀνατολὰς καὶ ὀκοδόμησεν ἐκεῖ θουσιαστήριον τῷ κυρίῳ καὶ ἔπεκαλ ἔσατο ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου
- 9 **Ja sieltä Abram lähti ja vaelsi yhä edemmäksi Etelämaahan päin.**
And he went on, journeying still to the South.
καὶ ἀπῆρεν αβραμ καὶ πορευθεὶς ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ

- 10 Niin tuli nälänhätä maahan, ja Abram meni Egyptiin, asuakseen siellä jonkun aikaa, sillä nälänhätä maassa oli kova.
And because there was little food to be had in that land, he went down into Egypt.
καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ κατέβη αβραμ εἰς αἴγυπτον παροικῆσαι ἐκεῖ ὅτι ἐνίσχυσεν ὁ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς
- 11 Ja kun hän lähestyi Egyptiä, puhui hän vaimollensa Saaraille: "Katso, minä tiedän, että sinä olet kaunis nainen.
Now when he came near to Egypt, he said to Sarai, his wife, Truly, you are a fair woman and beautiful to the eye;
ἐγένετο δὲ ἥνικα ἤγγισεν αβραμ εἰσελθεῖν εἰς αἴγυπτον εἶπεν αβραμ σαρα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ γινώσκω ἐγὼ ὅτι γυνὴ εὐπρόσωπος εἶ
- 12 Kun egyptiläiset saavat nähdä sinut, niin he sanovat: 'Hän on hänen vaimonsa', ja tappavat minut, mutta antavat sinun elää.
And I am certain that when the men of Egypt see you, they will say, This is his wife: and they will put me to death and keep you.
ἔσται οὖν ὡς ἂν ἴδωσιν σε οἱ αἰγύπτιοι ἐροῦσιν ὅτι γυνὴ αὐτοῦ αὕτη καὶ ἀποκτενοῦσίν με σὲ δὲ περιποιήσονται
- 13 Sano siis olevasi minun sisareni, että minun kävisi hyvin sinun tähtesi ja minä sinun takiasi saisin jäädä henkiin."
Say, then, that you are my sister, and so it will be well with me because of you, and my life will be kept safe on your account.
εἶπὸν οὖν ὅτι ἀδελφὴ αὐτοῦ εἰμι ὅπως ἂν εὖ μοι γένηται διὰ σέ καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ μου ἕνεκεν σοῦ
- 14 Kun Abram tuli Egyptiin, näkivät egyptiläiset, että Saara oli hyvin kaunis nainen.
And so it was that when Abram came into Egypt, the men of Egypt, looking on the woman, saw that she was fair.
ἐγένετο δὲ ἥνικα εἰσεῆλθεν αβραμ εἰς αἴγυπτον ἰδόντες οἱ αἰγύπτιοι τὴν γυναῖκα ὅτι καλὴ ἦν σφόδρα
- 15 Ja kun faraoon ruhtinaat olivat nähneet hänet, ylistelivät he häntä faraolle; ja vaimo vietiin faraoon hoviin.
And Pharaoh's great men, having seen her, said words in praise of her to Pharaoh, and she was taken into Pharaoh's house.
καὶ εἶδον αὐτὴν οἱ ἄρχοντες φαραω καὶ ἐπήνεσαν αὐτὴν πρὸς φαραω καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον φαραω
- 16 Ja Abramia hän kohteli hyvin hänen tähtensä. Ja hän sai pikkukarjaa, raavaskarjaa ja aaseja, palvelijoita ja palvelijattaria, aasintammoja ja kameleja.
And because of her, he was good to Abram, and he had sheep and oxen and asses, and men-servants and women-servants, and camels.
καὶ τῷ αβραμ εὖ ἐχρήσαντο δι' αὐτὴν καὶ ἐγένοντο αὐτῷ πρόβατα καὶ μόσχοι καὶ ὄνοι παῖδες καὶ παιδίσκαι ἡμίονοι καὶ κάμηλοι
- 17 Mutta Herra antoi kovien vitsausten kohdata faraota ja hänen hoviansa Saarain, Abram in vaimon, tähden.
And the Lord sent great troubles on Pharaoh's house because of Sarai, Abram's wife.
καὶ ἤτασεν ὁ θεὸς τὸν φαραω ἑτασμοῖς μεγάλοις καὶ πονηροῖς καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ περὶ σαρρας τῆς γυναικὸς αβραμ
- 18 Silloin farao kutsui Abram in luoksensa ja sanoi: "Mitä olet minulle tehnyt? Miksi et ilmoittanut minulle, että hän on sinun vaimosi?
Then Pharaoh sent for Abram, and said, What have you done to me? why did you not say that she was your wife?
καλέσας δὲ φαραω τὸν αβραμ εἶπεν τί τοῦτο ἐποίησάς μοι ὅτι οὐκ ἀπήγγειλās μοι ὅτι γυνὴ σου ἐστίν
- 19 Miksi sanoit: 'Hän on minun sisareni', niin että minä otin hänet vaimokseni? Katso, tässä on vaimosi, ota hänet ja mene."
Why did you say that she was your sister? so that I took her for my wife: now, take your wife and go on your way.
ἵνα τί εἶπας ὅτι ἀδελφὴ μου ἐστίν καὶ ἔλαβον αὐτὴν ἑμαυτῷ εἰς γυναῖκα καὶ νῦν ἰδοὺ ἡ γυνὴ σου ἐναντίον σου λαβὼν ἀπὸ τρεχε
- 20 Ja farao antoi hänestä käskyn miehillensä, että he saattaisivat hänet pois, hänet ja hänen vaimonsa sekä kaiken, mitä hänellä oli.
And Pharaoh gave orders to his men, and they sent him on his way, with his wife and all he had.
καὶ ἐνετείλατο φαραω ἀνδράσιν περὶ αβραμ συμπεροπεῖν αὐτὸν καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ καὶ λωτ μετ' αὐτοῦ
- 1 Niin Abram lähti pois Egyptistä, hän ja hänen vaimonsa ja kaikki, mitä hänellä oli, ja Loot hänen kanssaan, Etelämaahan.
And Abram went up out of Egypt with his wife and all he had, and Lot with him, and they came in to the South.
ἀνέβη δὲ αβραμ ἐξ αἰγύπτου αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ λωτ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον
- 2 Abram oli hyvin rikas: hänellä oli karjaa, hopeata ja kultaa.
Now Abram had great wealth of cattle and silver and gold.
αβραμ δὲ ἦν πλούσιος σφόδρα κτήνεσιν καὶ ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ
- 3 Ja hän vaelsi, kulkien levähdyspaikasta toiseen, Etelämaasta Beeteliin asti, aina siihen paikkaan, missä hänen majanssa oli ensi kerralla ollut, Beetelin ja Ain välillä,
And travelling on from the South, he came to Beth-el, to the place where his tent had been before, between Beth-el and Ai;
καὶ ἐπορεύθη ὅθεν ἦλθεν εἰς τὴν ἔρημον ἕως βαιθηλ ἕως τοῦ τόπου οὗ ἦν ἡ σκηνὴ αὐτοῦ τὸ πρότερον ἀνὰ μέσον βαιθηλ καὶ ἀνὰ μέσον αγγαι

- 4 siihen paikkaan, johon hän ennen oli rakentanut alttarin; ja Abram huusi siinä avuksi Herran nimeä.
To the place where he had made his first altar, and there Abram gave worship to the name of the Lord.
εις τὸν τόπον τοῦ θυσιαστηρίου οὗ ἐποίησεν ἐκεῖ τὴν ἀρχὴν καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ ἀβραμ τὸ ὄνομα κυρίου
- 5 Ja myöskin Lootilla, joka vaelsi Abramin kanssa, oli pikkukarjaa, raavaskarjaa ja teltoja.
And Lot, who went with him, had flocks and herds and tents;
καὶ λωτ τῷ συμπορευομένῳ μετὰ ἀβραμ ἦν πρόβατα καὶ βόες καὶ σκηναί
- 6 Eikä maa riittänyt heidän asuakseen yhdessä, sillä heillä oli paljon omaisuutta, niin etteivät voineet yhdessä asua.
So that the land was not wide enough for the two of them: their property was so great that there was not room for them together.
καὶ οὐκ ἔχῳρει αὐτοὺς ἡ γῆ κατοικεῖν ἅμα ὅτι ἦν τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν πολλὰ καὶ οὐκ ἐδύναντο κατοικεῖν ἅμα
- 7 Niin syntyi riitaa Abramin karjapaimenten ja Lootin karjapaimenten välillä. Ja siihen aikaan asuivat siinä maassa kanaanilaiset ja perissiläiset.
And there was an argument between the keepers of Abram's cattle and the keepers of Lot's cattle: at that time the Canaanites and Perizzites were still living in the land.
καὶ ἐγένετο μάχη ἀνὰ μέσον τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ ἀβραμ καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ λωτ οἱ δὲ χανααναῖοι καὶ οἱ φερεζαῖοι τότε κατῳκουν τὴν γῆν
- 8 Silloin Abram sanoi Lootille: "Älköön olko riitaa meidän välillämme, minun ja sinun, älköönkä minun paimenteni ja sinun paimentesi välillä, sillä olemmehan veljeksiä.
Then Abram said to Lot, Let there be no argument between me and you, and between my herdmen and your herdmen, for we are brothers.
εἶπεν δὲ ἀβραμ τῷ λωτ μὴ ἔστω μάχη ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ποιμένων μου καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ποιμένων σου ὅτι ἄνθρωποι ἀδελφοὶ ἡμεῖς ἐσμεν
- 9 Eikö koko maa ole avoinna edessäsi? Eroa minusta. Jos sinä menet vasemmalle, niin minä menen oikealle, tahi jos sinä menet oikealle, niin minä menen vasemmalle."
Is not all the land before you? then let us go our separate ways: if you go to the left, I will go to the right; or if you take the right, I will go to the left.
οὐκ ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ ἐναντίον σοῦ ἐστὶν διαχωρίσθητι ἀπ' ἐμοῦ εἰ σὺ εἰς ἀριστερά ἐγὼ εἰς δεξιὰ εἰ δὲ σὺ εἰς δεξιὰ ἐγὼ εἰς ἀριστερά
- 10 Ja Loot nosti silmänsä ja näki koko Jordanin lakeuden olevan runsasvetistä seutua; ennenkuin Herra hävitti Sodoman ja Gomorran, oli se Sooariin saakka niinkuin Herran puutarha, niinkuin Egyptin maa.
And Lot, lifting up his eyes and looking an the valley of Jordan, saw that it was well watered everywhere, before the Lord had sent destruction on Sodom and Gomorrah; it was like the garden of the Lord, like the land of Egypt, on the way to Zoar.
καὶ ἐπάρας λωτ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἶδεν πᾶσαν τὴν περιχώρον τοῦ ἰορδάνου ὅτι πᾶσα ἦν ποτιζομένη πρὸ τοῦ καταστρέψαι τὸν θεὸν σοδομα καὶ γομορρα ὡς ὁ παράδεισος τοῦ θεοῦ καὶ ὡς ἡ γῆ ἡ αἰγύπτου ἕως ἐλθεῖν εἰς ζογορα
- 11 Niin Loot valitsi itselleen koko Jordanin lakeuden ja siirtyi itään päin, ja he erkanivat toisistaan.
So Lot took for himself all the valley of Jordan, and went to the east, and they were parted from one another.
καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ λωτ πᾶσαν τὴν περιχώρον τοῦ ἰορδάνου καὶ ἀπῆρεν λωτ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ διεχωρίσθησαν ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 12 Abram asettui Kanaanin maahan, Loot asettui lakeuden kaupunkeihin ja siirtyi siirtymistään teltoineen Sodomaan asti.
Abram went on living in the land of Canaan, and Lot went to the lowland towns, moving his tent as far as Sodom.
ἀβραμ δὲ κατῳκησεν ἐν γῆ χανααν λωτ δὲ κατῳκησεν ἐν πόλει τῶν περιχώρων καὶ ἐσκήνωσεν ἐν σοδομοῖς
- 13 Mutta Sodoman kansa oli kovin paha ja syntistä Herran edessä.
Now the men of Sodom were evil, and great sinners before the Lord.
οἱ δὲ ἄνθρωποι οἱ ἐν σοδομοῖς πονηροὶ καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐναντίον τοῦ θεοῦ σφόδρα
- 14 Ja Herra sanoi Abramille, sen jälkeen kuin Loot oli hänestä eronnut: "Nosta silmäsi ja katso siitä paikasta, missä olet, pohjoiseen, etelään, itään ja länteen.
And the Lord had said to Abram, after Lot was parted from him, From this place where you are take a look to the north and to the south, to the east and to the west:
ὁ δὲ θεὸς εἶπεν τῷ ἀβραμ μετὰ τὸ διαχωρισθῆναι τὸν λωτ ἀπ' αὐτοῦ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἰδὲ ἀπὸ τοῦ τόπου οὗ νῦν σὺ εἶ πρὸς βορρᾶν καὶ λίβα καὶ ἀνατολὰς καὶ θάλασσαν
- 15 Sillä kaiken maan, jonka näet, minä annan sinulle ja sinun jälkeläisillesi ikuisiksi ajoiksi.
For all the land which you see I will give to you and to your seed for ever.
ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν ἣν σὺ ὄρᾳς σοὶ δώσω αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματί σου ἕως τοῦ αἰῶνος
- 16 Ja minä teen sinun jälkeläistesi luvun paljoksi kuin maan tomun. Jos voidaan lukea maan tomu, niin voidaan lukea myöskin sinun jälkeläisesi.
And I will make your children like the dust of the earth, so that if the dust of the earth may be numbered, then will your children be numbered.
καὶ ποιήσω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον τῆς γῆς εἰ δύνανται τις ἐξαριθμηῆσαι τὴν ἄμμον τῆς γῆς καὶ τὸ σπέρμα σου ἐξαριθμηθήσεται

- 17 Nouse ja vaella maata pitkin ja poikin, sillä sinulle minä sen annan."
Come, go through all the land from one end to the other for I will give it to you.
ἀναστὰς διόδευσον τὴν γῆν εἰς τε τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ εἰς τὸ πλάτος ὅτι σοὶ δώσω αὐτήν
- 18 Ja Abram siirtyi siirtymistään teltoineen ja tuli ja asettui Mamren tammistoon, joka on Hebronin luona, ja rakensi sinne alttarin Herralle.
And Abram, moving his tent, came and made his living-place by the holy tree of Mamre, which is in Hebron, and made an altar there to the Lord.
καὶ ἀποσκηνώσας ἀβραμ ἐλθὼν κατέκησεν παρὰ τὴν δρυὸν τὴν μαμβρη ἣ ἦν ἐν χεβρών καὶ ἠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ
- 1 Ja tapahtui siihen aikaan, kun Amrafel oli Sinearin kuninkaana, Arjok Ellasarin kuninkaana, Kedorlaomer Eelamin kuninkaana ja Tidal Goojimin kuninkaana,
Now in the days of Amraphel, king of Shinar, Arioch, king of Ellasar, Chedorlaomer, king of Elam, and Tidal, king of Goiim,
ἐγένετο δὲ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆ ἀμαρφαλ βασιλέως σεννααρ αριωχ βασιλέως ελλασαρ καὶ χοδολλογομορ βασιλέως αιλαμ καὶ θαργαλ βασιλέως ἐθνῶν
- 2 että he aloittivat sodan Beraa, Sodoman kuningasta, Birsaa, Gomorran kuningasta, Sinabia, Adman kuningasta, Semeberiä, Seboimin kuningasta, ja Belan, se on Sooarin, kuningasta vastaan.
They made war with Bera, king of Sodom, and with Birsha, king of Gomorrah, Shinab, king of Admah, and Shemeber, king of Zeboiim, and the king of Bela (which is Zoar).
ἐποίησαν πόλεμον μετὰ βαλλὰ βασιλέως σοδομων καὶ μετὰ βαρσα βασιλέως γομορρας καὶ σεννααρ βασιλέως αδαμα καὶ συμβορ βασιλέως σεβωιμ καὶ βασιλέως βαλακ αὕτη ἐστὶν σηγορ
- 3 Nämä kaikki liittoutuivat kokoontuen Siddimin laaksoon, jossa Suolameri nyt on.
All these came together in the valley of Siddim (which is the Salt Sea).
πάντες οὗτοι συνεφώνησαν ἐπὶ τὴν φάραγγα τὴν ἀλυκὴν αὕτη ἢ θάλασσα τῶν ἀλῶν
- 4 Kaksitoista vuotta he olivat olleet Kedorlaomerille alamaiset, mutta kolmantenatoista vuotena he tekivät kapinan.
For twelve years they were under the rule of Chedorlaomer, but in the thirteenth year they put off his control.
δώδεκα ἔτη ἐδοῦλεον τῷ χοδολλογομορ τῷ δὲ τρισκαδικάτῳ ἔτει ἀπέστησαν
- 5 Neljäntenätoista vuotena tulivat Kedorlaomer ja ne kuninkaat, jotka olivat hänen kanssaan; ja he voittivat refalaiset Astarot-Karnaimissa ja suusilaiset Haamissa, niin myös eemiläiset Kirjataimin tasangolla
And in the fourteenth year, Chedorlaomer and the kings who were on his side, overcame the Rephaim in Ashteroth-karnaim, and the Zuzim in Ham, and the Emim in Shaveh-kiriathaim,
ἐν δὲ τῷ τεσσαρσκαδικάτῳ ἔτει ἦλθεν χοδολλογομορ καὶ οἱ βασιλεῖς οἱ μετ' αὐτοῦ καὶ κατέκοψαν τοὺς γίγαντας τοὺς ἐν ἀσταρωθ καρναϊν καὶ ἔθνη ἰσχυρὰ ἅμα αὐτοῖς καὶ τοὺς οἰμαίους τοὺς ἐν σαυη τῇ πόλει
- 6 ja hoorilaiset heidän vuoristossaan, Seirissä, aina Eel-Paaramiin asti, joka on erämaan laidassa.
And the Horites in their mountain Seir, driving them as far as El-paran, which is near the waste land.
καὶ τοὺς χορραίους τοὺς ἐν τοῖς ὄρεσιν σηρ ἕως τῆς τερεμίνθου τῆς φαραν ἣ ἐστὶν ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 7 Ja he palasivat ja tulivat Mispatin lähteelle, se on Kaadekseen, ja valloittivat koko amalekilaisten maan ja voittivat myöskin amorilaiset, jotka asuivat Hasason-Taamarissa.
Then they came back to En-mishpat (which is Kadesh), making waste all the country of the Amalekites and of the Amorites living in Hazazon-tamar.
καὶ ἀναστρέψαντες ἦλθοσαν ἐπὶ τὴν πηγὴν τῆς κρίσεως αὕτη ἐστὶν καθης καὶ κατέκοψαν πάντας τοὺς ἄρχοντας αμαλικ καὶ τοὺς αμορραίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν ασασανθαμαρ
- 8 Silloin lähtivät Sodoman kuningas, Gomorran kuningas, Adman kuningas, Seboimin kuningas ja Belan, se on Sooarin, kuningas ja asettuivat Siddimin laaksossa sotarintaan heitä vastaan -
And the king of Sodom with the king of Gomorrah and the king of Admah and the king of Zeboiim and the king of Bela (that is Zoar), went out, and put their forces in position in the valley of Siddim,
ἐξῆλθεν δὲ βασιλεὺς σοδομων καὶ βασιλεὺς γομορρας καὶ βασιλεὺς αδαμα καὶ βασιλεὺς σεβωιμ καὶ βασιλεὺς βαλακ αὕτη ἐστὶν σηγορ καὶ παρετάξαντο αὐτοῖς εἰς πόλεμον ἐν τῇ κοιλάδι τῇ ἀλυκῇ
- 9 Eelamin kuningasta Kedorlaomeria, Goojimin kuningasta Tidalia, Sinearin kuningasta Amrafelia ja Ellasarin kuningasta Arjokia vastaan, neljä kuningasta viittä vastaan.
Against Chedorlaomer, king of Elam, and Tidal, king of Goiim, and Amraphel, king of Shinar, and Arioch, king of Ellasar: four kings against the five.
πρὸς χοδολλογομορ βασιλέα αιλαμ καὶ θαργαλ βασιλέα ἐθνῶν καὶ ἀμαρφαλ βασιλέα σεννααρ καὶ αριωχ βασιλέα ελλασαρ οἱ τέσσαρες βασιλεῖς πρὸς τοὺς πέντε
- 10 Mutta Siddimin laakso oli täynnä maapihkakuoppia. Ja Sodoman ja Gomorran kuninkaat pakenivat ja putosivat niihin; mutta henkiin jääneet pakenivat vuoristoon.
Now the valley of Siddim was full of holes of sticky earth; and the kings of Sodom and Gomorrah were put to flight and came to their end there, but the rest got away to the mountain.
ἣ δὲ κοιλάς ἡ ἀλυκὴ φρέατα φρέατα ἀσφάλτου ἐφυγεν δὲ βασιλεὺς σοδομων καὶ βασιλεὺς γομορρας καὶ ἐνέπεσαν ἐκεῖ οἱ δὲ καταλειφθέντες εἰς τὴν ὄρεινὴν ἔφυγον
- 11 Ja he ottivat Sodomasta ja Gomorrasta kaiken tavaran ja kaikki ruokavarat ja menivät matkaansa.
And the four kings took all the goods and food from Sodom and Gomorrah and went on their way.
ἐλαβον δὲ τὴν ἱππον πᾶσαν τὴν σοδομων καὶ γομορρας καὶ πάντα τὰ βρώματα αὐτῶν καὶ ἀπῆλθον

- 12 Ja lähtiessään he ottivat mukaansa myöskin Lootin, Abramin veljenpojan, ja hänen omaisuutensa; hän näet asui Sodomassa.
And in addition they took Lot, Abram's brother's son, who was living in Sodom, and all his goods.
ἐλαβον δὲ καὶ τὸν λωτ υἱὸν τοῦ ἀδελφοῦ ἀβραμ καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ καὶ ἀπόχοντο ἦν γὰρ κατοικῶν ἐν σοδομοῖς
- 13 Mutta muuan pakolainen tuli ja ilmoitti siitä Abramille, hebrealaiselle; tämä asui tammistossa, joka oli amorilaisen Mamren, Eskolin ja Aanerin veljen, oma, ja he olivat Abramin liittolaisia.
And one who had got away from the fight came and gave word of it to Abram the Hebrew, who was living by the holy tree of Mamre, the Amorite, the brother of Eshcol and Aner, who were friends of Abram.
παραγενόμενος δὲ τῶν ἀνασωθέντων τις ἀπήγγειλεν ἀβραμ τῷ περάτῃ αὐτὸς δὲ κατόκει πρὸς τῆ δρυὶ τῆ μαμβρη ὁ ἀμορις τοῦ ἀδελφοῦ εσχολ καὶ ἀδελφοῦ αυναν οἱ ἦσαν συνωμόται τοῦ ἀβραμ
- 14 Kun Abram kuuli, että hänen sukulaisensa oli otettu vangiksi, aseisti hän luotettavimmat palvelijansa, jotka olivat hänen kodissaan syntyneet, kolmesataa kahdeksantoista miestä, ja ajoi vihollisia takaa aina Daaniin saakka.
And Abram, hearing that his brother's son had been made a prisoner, took a band of his trained men, three hundred and eighteen of them, sons of his house, and went after them as far as Dan.
ἀκούσας δὲ ἀβραμ ὅτι ἠχμαλώτεται λωτ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἠρίθμησεν τοὺς ἰδίους οἰκογενεῖς αὐτοῦ τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ καὶ κατεδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν ἕως δαν
- 15 Ja hän jakoi väkensä ja hyökkäsi palvelijoineen yöllä vihollisten kimppuun ja voitti heidät ja ajoi heitä takaa aina Hoobaan saakka, joka on Damaskosta pohjoiseen.
And separating his forces by night, he overcame them, putting them to flight and going after them as far as Hobah, which is on the north side of Damascus.
καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς τὴν νύκτα αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς καὶ ἐδίωξεν αὐτοὺς ἕως χωβα ἣ ἐστὶν ἐν ἀριστερᾷ δαμασκοῦ
- 16 Ja hän toi takaisin kaiken tavaran; myöskin sukulaisensa Lootin ja hänen tavaransa hän toi takaisin, niin myös vaimot ja muun väen.
And he got back all the goods, and Lot, his brother's son, with his goods and the women and the people.
καὶ ἀπέστρεψεν πᾶσαν τὴν ἵππον σοδομων καὶ λωτ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀπέστρεψεν καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὸν λαόν
- 17 Kun hän oli paluumatkalla, voitettuaan Kedorlaomerin ja ne kuninkaat, jotka olivat tämän kanssa, meni Sodoman kuningas häntä vastaan Saaven laaksoon, jota sanotaan "Kuninkaan laaksoksi".
And when he was coming back after putting to flight Chedorlaomer and the other kings, he had a meeting with the king of Sodom in the valley of Shaveh, that is, the King's Valley.
ἐξῆλθεν δὲ βασιλεὺς σοδομων εἰς συνάντησιν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστρέψαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς κοπῆς τοῦ χοδολλογομορ καὶ τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κοιλάδα τὴν σαυη τοῦτο ἦν τὸ πεδίον βασιλέως
- 18 Ja Melkisedek, Saalemin kuningas, toi leipää ja viiniä; hän oli Jumalan, Korkeimman, pappi.
And Melchizedek, king of Salem, the priest of the Most High God, took bread and wine,
καὶ μελχισεδεκ βασιλεὺς σαλημ ἐξήνεγκεν ἄρτους καὶ οἶνον ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου
- 19 Ja hän siunasi hänet sanoen: "Siunatkoon Abramia Jumala, Korkein, taivaan ja maan luoja.
And blessing him, said, May the blessing of the Most High God, maker of heaven and earth, be on Abram:
καὶ ἠλόγησεν τὸν ἀβραμ καὶ εἶπεν εὐλογημένος ἀβραμ τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 20 Ja kiitetty olkoon Jumala, Korkein, joka antoi vihollisesi sinun käsiisi." Ja Abram antoi hänelle kymmenykset kaikesta.
And let the Most High God be praised, who has given into your hands those who were against you. Then Abram gave him a tenth of all the goods he had taken.
καὶ εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ ὑψιστος ὃς παρέδωκεν τοὺς ἐχθρούς σου ὑποχειρίους σοι καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δεκάτην ἀπὸ πάντων
- 21 Ja Sodoman kuningas sanoi Abramille: "Anna minulle väki ja pidä sinä tavara".
And the king of Sodom said to Abram, Give me the prisoners and take the goods for yourself.
εἶπεν δὲ βασιλεὺς σοδομων πρὸς ἀβραμ δός μοι τοὺς ἄνδρας τὴν δὲ ἵππον λαβὲ σεαυτῷ
- 22 Mutta Abram sanoi Sodoman kuninkaalle: "Minä nostan käteni Herran, Jumalan, Korkeimman, taivaan ja maan luojan, puoleen ja vannon:
But Abram said to the king of Sodom, I have taken an oath to the Lord, the Most High God, maker of heaven and earth,
εἶπεν δὲ ἀβραμ πρὸς βασιλέα σοδομων ἐκτενω τὴν χειρά μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὑψιστον ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 23 En totisesti ota, en langan päätä, en kengän paulaa enkä mitään muuta, mikä on sinun, ette sanoisi: 'Minä olen tehnyt Abramin rikkaaksi'.
That I will not take so much as a thread or the cord of a shoe of yours; so that you may not say, I have given wealth to Abram:
εἰ ἀπὸ σπαρτίου ἕως σφαιρωτῆρος ὑποδήματος λήμψομαι ἀπὸ πάντων τῶν σῶν ἵνα μὴ εἴπῃς ὅτι ἐγὼ ἐπλούτισα τὸν ἀβραμ
- 24 En tahdo mitään, paitsi mitä palvelijat ovat kuluttaneet ja mikä on niille miehille tuleva, jotka minua seurasivat, Aanerille, Eskolille ja Mamrelle; he saakoot osansa."
Give me nothing but the food which the fighting-men who went with me have had; but let Aner and Eshcol and Mamre have their part of the goods.
πλὴν ὧν ἔφαγον οἱ νεανίσκοι καὶ τῆς μερίδος τῶν ἀνδρῶν τῶν συμπορευθέντων μετ' ἐμοῦ εσχολ αυναν μαμβρη οὗτοι λήμψοντα μερίδα

- 1 Näiden tapausten jälkeen tuli Abramille näyssä tämä Herran sana: "Älä pelkää, Abram! Minä olen sinun kilpesi; sinun palkkasi on oleva sangen suuri."
After these things, the word of the Lord came to Abram in a vision, saying, Have no fear, Abram: I will keep you safe, and great will be your reward.
μετὰ δὲ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐγενήθη ῥῆμα κυρίου πρὸς αβραμ ἐν ὁράματι λέγων μὴ φοβοῦ αβραμ ἐγὼ ὑπερασπίζω σου ὁ μισθός σου πολὺς ἔσται σφόδρα
- 2 Mutta Abram sanoi: "Oi Herra, Herra, mitä sinä minulle annat? Minä lähden täältä lapsetonna, ja omaisuuteni haltijaksi tulee damaskolainen mies, Elieser."
And Abram said, What will you give me? for I have no child and this Eliezer of Damascus will have all my wealth after me.
λέγει δὲ αβραμ δέσποτα τί μοι δώσεις ἐγὼ δὲ ἀπολύομαι ἄτεκνος ὁ δὲ υἱὸς μασεκ τῆς οἰκογενεὸς μου οὗτος δαμασκὸς ελιεζερ
- 3 Ja Abram sanoi vielä: "Sinä et ole antanut minulle jälkeläistä; katso, talossani syntynyt palvelija on minut perivä".
And Abram said, You have given me no child, and a servant in my house will get the heritage.
καὶ εἶπεν αβραμ ἐπειδὴ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκας σπέρμα ὁ δὲ οἰκογενεὴς μου κληρονομήσει με
- 4 Mutta katso, hänelle tuli tämä Herran sana: "Hän ei ole sinua perivä, vaan joka lähtee sinun omasta ruumiistasi, hän on sinut perivä".
Then said the Lord, This man will not get the heritage, but a son of your body will have your property after you.
καὶ εὐθὺς φωνῆ κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν λέγων οὐ κληρονομήσει σε οὗτος ἀλλ' ὃς ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ οὗτος κληρονομήσει σε
- 5 Ja hän vei hänet ulos ja sanoi: "Katso taivaalle ja lue tähdet, jos ne taidat lukea". Ja hän sanoi hänelle: "Niin paljon on sinulla oleva jälkeläisiä".
And he took him out into the open air, and said to him, Let your eyes be lifted to heaven, and see if the stars may be numbered; even so will your seed be.
ἐξήγαγεν δὲ αὐτὸν ἔξω καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀνάβλεψον διὲν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀρίθμησον τοὺς ἀστέρας εἰ δυνήσῃ ἐξαριθμηῆσαι αὐτοὺς καὶ εἶπεν οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου
- 6 Ja Abram uskoi Herraan, ja Herra luki sen hänelle vanhurskaudeksi.
And he had faith in the Lord, and it was put to his account as righteousness.
καὶ ἐπίστευσεν αβραμ τῷ θεῷ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην
- 7 Ja hän sanoi hänelle: "Minä olen Herra, joka toin sinut Kaldean Uurista, antaakseni sinulle tämän maan omaksesi".
And he said to him, I am the Lord, who took you from Ur of the Chaldees, to give you this land for your heritage.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ἐγὼ ὁ θεὸς ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ χώρας χαλδαίων ὥστε δοῦναι σοὶ τὴν γῆν ταύτην κληρονομήσαι
- 8 Mutta hän sanoi: "Oi Herra, Herra, mistä minä tiedän, että saan sen omakseni?"
And he said, O Lord God, how may I be certain that it will be mine?
εἶπεν δὲ δέσποτα κύριε κατὰ τί γνώσομαι ὅτι κληρονομήσω αὐτήν
- 9 Ja hän sanoi hänelle: "Tuo minulle kolmivuotias hieho, kolmivuotias vuohi ja kolmivuotias oinas sekä metsäkyyhkynen ja nuori kyyhkynen".
And he said, Take a young cow of three years old, and a she-goat of three years old, and a sheep of three years old, and a dove and a young pigeon.
εἶπεν δὲ αὐτῷ λαβέ μοι δάμαλιν τριετίζουσαν καὶ αἶγα τριετίζουσαν καὶ κριὸν τριετίζοντα καὶ τρυγὸνα καὶ περιστερὰν
- 10 Ja hän toi nämä kaikki ja halkaisi ne ja asetti puolikkaat vastakkain; lintuja hän ei kuitenkaan halkaissut.
All these he took, cutting them in two and putting one half opposite the other, but not cutting the birds in two.
ἔλαβεν δὲ αὐτῷ πάντα ταῦτα καὶ διεῖλεν αὐτὰ μέσα καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἀντιπρόσωπα ἀλλήλοις τὰ δὲ ὄρνεα οὐ διεῖλεν
- 11 Niin laskeutui petolintuja ruumiiden päälle, mutta Abram karkoitti ne pois.
And evil birds came down on the bodies, but Abram sent them away.
κατέβη δὲ ὄρνεα ἐπὶ τὰ σώματα τὰ διχοτομήματα αὐτῶν καὶ συνεκάθισεν αὐτοῖς αβραμ
- 12 Kun aurinko oli laskemaisillaan, valtasi raskas uni Abramin, ja katso, kauhu ja suuri pimeys valtasi hänet.
Now when the sun was going down, a deep sleep came on Abram, and a dark cloud of fear.
περὶ δὲ ἡλίου δυσμὰς ἔκστασις ἐπέπεσεν τῷ αβραμ καὶ ἰδοὺ φόβος σκοτεινὸς μέγας ἐπιπίπτει αὐτῷ
- 13 Ja Herra sanoi Abramille: "Niin tiedä totisesti, että sinun jälkeläisesi tulevat elämään muukalaisina maassa, joka ei ole heidän omansa, ja heidän on niitä palveleminen, ja ne sortavat heitä neljäsataa vuotta.
And he said to Abram, Truly, your seed will be living in a land which is not theirs, as servants to a people who will be cruel to them for four hundred years;
καὶ ἐρρέθη πρὸς αβραμ γνώσκων γνώση ὅτι ἄροικον ἔσται τὸ σπέρμα σου ἐν γῇ οὐκ ἰδίᾳ καὶ δουλώσουσιν αὐτοὺς καὶ κακώσουσιν αὐτοὺς καὶ ταπεινώσουσιν αὐτοὺς τετρακόσια ἔτη

- 14 **Mutta myös sen kansan, jota he palvelevat, minä tuomitsen; ja sitten he pääsevät lähtemään, mukanaan paljon tavaraa.**
But I will be the judge of that nation whose servants they are, and they will come out from among them with great wealth.
 τὸ δὲ ἔθνος ᾧ ἐὰν δουλεύσωσιν κρινῶ ἐγὼ μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελεύσονται ὧδε μετὰ ἀποσκευῆς πολλῆς
- 15 **Mutta sinä saat mennä isiesi tykö rauhassa, ja sinut haudataan päästyäsi korkeaan ikään.**
As for you, you will go to your fathers in peace; at the end of a long life you will be put in your last resting-place.
 σὺ δὲ ἀπελεύσει πρὸς τοὺς πατέρας σου μετ' εἰρήνης ταφῆς ἐν γήρει καλῷ
- 16 **Ja neljännessä polvessa sinun jälkeläisesi palaavat tänne takaisin; sillä amorilaisten syntivelka ei ole vielä täysi."**
And in the fourth generation they will come back here; for at present the sin of the Amorite is not full.
 τετάρτη δὲ γενεὰ ἀποστραφήσονται ὧδε οὕτω γὰρ ἀναπεπλήρωται αἱ ἁμαρτίαι τῶν ἀμορραίων ἕως τοῦ νῦν
- 17 **Ja kun aurinko oli laskunut ja oli tullut pilkkopimeä, näkyi suitsuava pätsi ja liekehtivä tuli, joka liikkui uhrikappaleiden välissä.**
Then when the sun went down and it was dark, he saw a smoking fire and a flaming light which went between the parts of the bodies.
 ἐπει δὲ ἐγένετο ὁ ἥλιος πρὸς δυσμαῖς φλόξ ἐγένετο καὶ ἰδοὺ κλίβανος καπνιζόμενος καὶ λαμπάδες πυρός αἱ διήλθον ἀνά μέσον τῶν διχοτομημάτων τούτων
- 18 **Sinä päivänä Herra teki Abramin kanssa liiton, sanoen: "Sinun jälkeläisillesi minä annan tämän maan, Egyptin virrasta aina suureen virtaan, Eufrat-virtaan saakka:**
In that day the Lord made an agreement with Abram, and said, To your seed have I given this land from the river of Egypt to the great river, the river Euphrates:
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διέθετο κύριος τῷ ἀβραμ διαθήκην λέγων τῷ σπέρματι σου δώσω τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ εὐφράτου
- 19 **keeniläiset, kenissiläiset, kadmonilaiset,**
The Kenite, the Kenizzite, and the Kadmonite,
 τοὺς καιναίους καὶ τοὺς κενεζαίους καὶ τοὺς κεδμωναίους
- 20 **heettiläiset, perissiläiset, refalaiset,**
And the Hittite, and the Perizzite, and the Rephaim,
 καὶ τοὺς χετταίους καὶ τοὺς φερεζαίους καὶ τοὺς ραφαῖν
- 21 **amorilaiset, kanaanilaiset, girkasilaiset ja jebusilaiset".**
And the Amorite, and the Canaanite, and the Girgashite, and the Jebusite.
 καὶ τοὺς ἀμορραίους καὶ τοὺς χαναναίους καὶ τοὺς ευαίους καὶ τοὺς γεργεσαίους καὶ τοὺς ιεβουσαίους
- 1 **Saarai, Abramin vaimo, ei synnyttänyt hänelle lasta. Mutta Saarailla oli egyptiläinen orjatar, jonka nimi oli Haagar.**
Now Sarai, Abram's wife, had given him no children; and she had a servant, a woman of Egypt whose name was Hagar.
 σαρα δὲ ἡ γυνὴ ἀβραμ οὐκ ἔτικτεν αὐτῷ ἦν δὲ αὐτῇ παιδίσκη αἰγυπτία ἧ ὄνομα αγαρ
- 2 **Ja Saarai sanoi Abramille: "Katso, Herra on sulkenut minut synnyttämästä; yhdy siis minun orjattareeni, ehkä minä saisin lapsia hänestä". Ja Abram kuuli Saaraita.**
And Sarai said to Abram, See, the Lord has not let me have children; go in to my servant, for I may get a family through her. And Abram did as Sarai said.
 εἶπεν δὲ σαρα πρὸς ἀβραμ ἰδοὺ συνέκλεισέν με κύριος τοῦ μὴ τίκτειν εἰσελθε οὖν πρὸς τὴν παιδίσκην μου ἵνα τεκνοποιήσης ἐξ αὐτῆς ὑπήκουσεν δὲ ἀβραμ τῆς φωνῆς σαρᾶς
- 3 **Ja Saarai, Abramin vaimo, otti egyptiläisen orjattarensa Haagarin, sitten kuin Abram oli asunut kymmenen vuotta Kanaanin maassa, ja antoi hänet miehellensä Abramille vaimoksi.**
So after Abram had been living for ten years in the land of Canaan, Sarai took Hagar, her Egyptian servant, and gave her to Abram for his wife.
 καὶ λαβοῦσα σαρα ἡ γυνὴ ἀβραμ αγαρ τὴν αἰγυπτίαν τὴν αὐτῆς παιδίσκην μετὰ δέκα ἔτη τοῦ οἰκῆσαι ἀβραμ ἐν γῇ χανααν καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἀβραμ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα
- 4 **Ja hän yhtyi Haagariin, ja Haagar tuli raskaaksi. Kun hän huomasi olevansa raskaana, tuli hänen emäntänsä halvaksi hänen silmissään.**
And he went in to Hagar and she became with child, and when she saw that she was with child, she no longer had any respect for her master's wife.
 καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αγαρ καὶ συνέλαβεν καὶ εἶδεν ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει καὶ ἠτιμάσθη ἡ κυρία ἐναντίον αὐτῆς
- 5 **Silloin Saarai sanoi Abramille: "Minun kärsimäni vääritys kohdatkoon sinua; minä annoin orjattareni sinun syliisi, mutta kun hän huomasi olevansa raskaana, tulin minä halvaksi hänen silmissään. Herra tuomitkoon meidän välillämme, minun ja sinun."**
And Sarai said to Abram, May my wrong be on you: I gave you my servant for your wife and when she saw that she was with child, she no longer had any respect for me: may the Lord be judge between you and me.
 εἶπεν δὲ σαρα πρὸς ἀβραμ ἀδικοῦμαι ἐκ σοῦ ἐγὼ δέδωκα τὴν παιδίσκην μου εἰς τὸν κόλπον σου ἰδοῦσα δὲ ὅτι ἐν γαστρὶ ἔχει ἠτιμάσθη ἐναντίον αὐτῆς κρίναι ὁ θεὸς ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ

- 6 Abram sanoi Saaraile: "Katso, orjattaresi on sinun vallassasi, tee hänelle, mitä tahdot". Niin Saarai kuritti häntä, ja hän pakeni hänen luotaan.
And Abram said, The woman is in your power; do with her whatever seems good to you. And Sarai was cruel to her, so that she went running away from her.
εἶπεν δὲ ἀβραμ πρὸς σαραν ἰδοὺ ἡ παιδίσκη σου ἐν ταῖς χερσίν σου χρὼ αὐτῇ ὡς ἂν σοι ἀρεστὸν ἦ καὶ ἐκάκωσεν αὐτὴν σαρα καὶ ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου αὐτῆς
- 7 Ja Herran enkeli tapasi hänet vesilähteeltä erämaassa, sen lähteen luota, joka on Suurin tien varressa.
And an angel of the Lord came to her by a fountain of water in the waste land, by the fountain on the way to Shur.
εὗρεν δὲ αὐτὴν ἄγγελος κυρίου ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐπὶ τῆς πηγῆς ἐν τῇ ὁδῷ σουρ
- 8 Ja hän sanoi: "Haagar, Saarain orjatar, mistä tulet ja mihin menet?" Hän vastasi: "Olen paossa emäntääni Saaraita".
And he said, Hagar, Sarai's servant, where have you come from and where are you going? And she said, I am running away from Sarai, my master's wife.
καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου ἄγαρ παιδίσκη σαρρας πόθεν ἔρχη καὶ ποῦ πορεύη καὶ εἶπεν ἀπὸ προσώπου σαρρας τῆς κυρίας μου ἐγὼ ἀποδιδράσκω
- 9 Ja Herran enkeli sanoi hänelle: "Palaa emäntäsi tykö ja nöyryy hänen kätensä alle".
And the angel said to her, Go back, and put yourself under her authority.
εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου ἀποστράφητι πρὸς τὴν κυρίαν σου καὶ ταπεινώθητι ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῆς
- 10 Ja Herran enkeli sanoi hänelle: "Minä teen sinun jälkeläistesi luvun niin suureksi, ettei heitä voida lukea heidän paljoutensa tähden".
And the angel of the Lord said, Your seed will be greatly increased so that it may not be numbered.
καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου καὶ οὐκ ἀριθμηθήσεται ἀπὸ τοῦ πλήθους
- 11 Vielä Herran enkeli puhui hänelle: "Katso, sinä olet raskaana ja synnytät pojan ja kutsut hänet Ismaeliksi, sillä Herra on kuullut sinun hätäsi.
And the angel of the Lord said, See, you are with child and will give birth to a son, to whom you will give the name Ishmael, because the ears of the Lord were open to your sorrow.
καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ ἄγγελος κυρίου ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἔχεις καὶ τέξῃ υἱὸν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰσμαηλ ὅτι ἐπήκουσεν κύριος τῇ ταπεινώσει σου
- 12 Hänestä tulee mies kuin villiaasi: hänen kätensä on kaikkia vastaan, ja kaikkien käsi on häntä vastaan, ja hän on kaikkien veljiensä niskassa."
And he will be like a mountain ass among men; his hand will be against every man and every man's hand against him, and he will keep his place against all his brothers.
οὗτος ἔσται ἄγροικος ἄνθρωπος αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ πάντας καὶ αἱ χεῖρες πάντων ἐπ' αὐτόν καὶ κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ κατοικήσει
- 13 Ja Haagar nimitti Herraa, joka oli häntä puhutellut, nimellä: "Sinä olet ilmestyksen Jumala". Sillä hän sanoi: "Olenko minä tässä vilaukselta saanut nähdä hänet, joka minut näkee?"
And to the Lord who was talking with her she gave this name, You are a God who is seen; for she said, Have I not even here in the waste land had a vision of God and am still living?
καὶ ἐκάλεσεν ἄγαρ τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ λαλοῦντος πρὸς αὐτὴν σὺ ὁ θεὸς ὁ ἐπιδῶν με ὅτι εἶπεν καὶ γὰρ ἐνώπιον εἶδον ὄφθέντα μοι
- 14 Sentähden kutsutaan kaivoa nimellä Lahai-Roin kaivo; se on Kaadexsen ja Beredin välillä.
So that fountain was named, Fountain of Life and Vision: it is between Kadesh and Bered.
ἔνεκεν τούτου ἐκάλεσεν τὸ φρέαρ φρέαρ οὗ ἐνώπιον εἶδον ἰδοὺ ἀνὰ μέσον καδης καὶ ἀνὰ μέσον βαρεδ
- 15 Ja Haagar synnytti Abramille pojan, ja Abram antoi pojallensa, jonka Haagar oli hänelle synnyttänyt, nimen Ismael.
And Hagar gave birth to a child, the son of Abram, to whom Abram gave the name of Ishmael.
καὶ ἔτεκεν ἄγαρ τῷ ἀβραμ υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν ἀβραμ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὃν ἔτεκεν αὐτῷ ἄγαρ ἰσμαηλ
- 16 Ja Abram oli kahdeksankymmenen kuuden vuoden vanha, kun Haagar synnytti hänelle Ismaelin.
Abram was eighty-six years old when Hagar gave birth to Ishmael.
ἀβραμ δὲ ἦν ὀγδοήκοντα ἕξ ἐτῶν ἠνίκα ἔτεκεν ἄγαρ τὸν ἰσμαηλ τῷ ἀβραμ
- 1 Kun Abram oli yhdeksänkymmenen yhdeksän vuoden vanha, ilmestyi Herra hänelle ja sanoi hänelle: "Minä olen Jumala, Kaikkivaltias; vaella minun edessäni ja ole nuhteeton.
When Abram was ninety-nine years old, the Lord came to him, and said, I am God, Ruler of all; go in my ways and be upright in all things,
ἐγένετο δὲ ἀβραμ ἐτῶν ἐνενηήκοντα ἐννέα καὶ ὤφθη κύριος τῷ ἀβραμ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς σου εὐαρέσκει ἐναντίον ἐμοῦ καὶ γίνου ἄμεμπτος
- 2 Ja minä teen liittoni meidän välillemme, minun ja sinun, ja lisään sinut ylen runsaasti."
And I will make an agreement between you and me, and your offspring will be greatly increased.
καὶ θήσομαι τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ πληθυνῶ σε σφόδρα
- 3 Ja Abram lankesi kasvoilleen, ja Jumala puhui hänelle sanoen:
And Abram went down on his face on the earth, and the Lord God went on talking with him, and said,
καὶ ἔπεσεν ἀβραμ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων

- 4 "Katso, tämä on minun liittoni sinun kanssasi: sinusta tulee kansojen paljouden isä.
As for me, my agreement is made with you, and you will be the father of nations without end.
καὶ ἐγὼ ἰδοὺ ἡ διαθήκη μου μετὰ σοῦ καὶ ἔση πατὴρ πλήθους ἐθνῶν
- 5 Niin älköön sinua enää kutsuttako Abramiksi, vaan nimesi olkoon Aabraham, sillä minä teen sinusta kansojen paljouden isän.
No longer will your name be Abram, but Abraham, for I have made you the father of a number of nations.
καὶ οὐ κληθήσεται ἐτι τὸ ὄνομά σου αβραμ ἀλλ' ἔσται τὸ ὄνομά σου αβρααμ ὅτι πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε
- 6 Minä teen sinut sangen hedelmälliseksi ja annan sinusta tulla kansoja, ja sinusta on polveutuva kuninkaita.
I will make you very fertile, so that nations will come from you and kings will be your offspring.
καὶ αὐξάνω σε σφόδρα σφόδρα καὶ θήσω σε εἰς ἔθνη καὶ βασιλεῖς ἐκ σοῦ ἐξελεύσονται
- 7 Ja minä teen liiton sinun kanssasi ja sinun jälkeläistesi kanssa, sukupolvesta sukupolveen, iankaikkisen liiton, ollakseni sinun ja sinun jälkeläistesi Jumala,
And I will make between me and you and your seed after you through all generations, an eternal agreement to be a God to you and to your seed after you.
καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σέ εἰς γενεὰς αὐτῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον εἶναι σου θεὸς καὶ τοῦ σπέρματός σου μετὰ σέ
- 8 ja minä annan sinulle ja sinun jälkeläisillesi sen maan, jossa sinä muukalaisena asut, koko Kanaanin maan, ikuisesti omaisuudeksi; ja minä olen heidän Jumalansa."
And to you and to your seed after you, I will give the land in which you are living, all the land of Canaan for an eternal heritage; and I will be their God.
καὶ δώσω σοι καὶ τῷ σπέρματι σου μετὰ σέ τὴν γῆν ἣν παροικεῖς πᾶσαν τὴν γῆν χανααν εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον καὶ ἔσομαι αὐτοῖς θεός
- 9 Ja Jumala sanoi Aabrahamille: "Mutta sinä pidä minun liittoni, sinä ja sinun jälkeläisesi, sukupolvesta sukupolveen.
And God said to Abraham, On your side, you are to keep the agreement, you and your seed after you through all generations.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς αβρααμ σὺ δὲ τὴν διαθήκην μου διατηρήσεις σὺ καὶ τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν
- 10 Ja tämä on minun liittoni sinun ja sinun jälkeläistesi kanssa; pitääkää se: ympärileikattakaa jokainen miehenpuoli keskuudessanne.
And this is the agreement which you are to keep with me, you and your seed after you: every male among you is to undergo circumcision.
καὶ αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διατηρήσεις ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου μετὰ σέ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν περιτμηθήσεται ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν
- 11 Ympärileikattakaa esinahkanne liha, ja se olkoon liiton merkki meidän välillämme, minun ja teidän.
In the flesh of your private parts you are to undergo it, as a mark of the agreement between me and you.
καὶ περιτμηθήσεσθε τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας ὑμῶν καὶ ἔσται ἐν σημείῳ διαθήκης ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν
- 12 Sukupolvesta sukupolveen ympärileikattakoon jokainen poikalapsi teidän keskuudessanne kahdeksan päivän vanhana, niin hyvin kotona syntynyt palvelija kuin muukalaiselta, keneltä tahansa, rahalla ostettu, joka ei ole sinun jälkeläisiäsi.
Every male among you, from one generation to another, is to undergo circumcision when he is eight days old, with every servant whose birth takes place in your house, or for whom you gave money to someone of another country, and not of your seed.
καὶ παιδίον ὀκτὼ ἡμερῶν περιτμηθήσεται ὑμῖν πᾶν ἀρσενικόν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ὁ οἰκογενῆς τῆς οἰκίας σου καὶ ὁ ἀργυρόνητος ἀπὸ παντὸς υἱοῦ ἀλλοτρίου ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σπέρματός σου
- 13 Ympärileikattakoon sekä kotonasi syntynyt että rahalla ostamasi; ja niin minun liittoni on oleva merkitty teidän lihaanne iankaikkiseksi liitoksi.
He who comes to birth in your house and he who is made yours for a price, all are to undergo circumcision; so that my agreement may be marked in your flesh, an agreement for all time.
περιτομῆ περιτμηθήσεται ὁ οἰκογενῆς τῆς οἰκίας σου καὶ ὁ ἀργυρόνητος καὶ ἔσται ἡ διαθήκη μου ἐπὶ τῆς σαρκὸς ὑμῶν εἰς διαθήκην αἰώνιον
- 14 Mutta ympärileikkaamaton miehenpuoli, jonka esinahan liha ei ole ympärileikattu, hävitettäköön kansastansa; hän on rikkonut minun liittoni."
And any male who does not undergo circumcision will be cut off from his people: my agreement has been broken by him.
καὶ ἀπερίτμητος ἄρσην ὃς οὐ περιτμηθήσεται τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκεῖνη ἐκ τοῦ γένους αὐτῆς ὅτι τὴν διαθήκην μου διεσκέδασεν
- 15 Ja Jumala sanoi Aabrahamille: "Älä kutsu vaimoasi Saaraita enää Saaraiksi, vaan Saara olkoon hänen nimensä.
And God said, As for Sarai, your wife, from now her name will be not Sarai, but Sarah.
εἶπεν δὲ ὁ θεὸς τῷ αβρααμ σαρα ἡ γυνὴ σου οὐ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτῆς σαρα ἀλλὰ σαρρα ἔσται τὸ ὄνομα αὐτῆς
- 16 Ja minä siunaan häntä ja annan hänestäkin sinulle pojan; niin, minä siunaan häntä, ja hänestä tulee kansakuntia, polveutuu kansojen kuninkaita."
And I will give her a blessing so that you will have a son by her: truly my blessing will be on her, and she will be the mother of nations: kings of peoples will be her offspring.
εὐλογίῃ δὲ αὐτὴν καὶ δώσω σοι ἐξ αὐτῆς τέκνον καὶ εὐλογήσω αὐτόν καὶ ἔσται εἰς ἔθνη καὶ βασιλεῖς ἐθνῶν ἐξ αὐτοῦ ἔσονται

- 17 Aabraham lankesi kasvoillensa ja naurahti, sillä hän ajatteli sydämessään: "Voiko satavuotiaalle syntyä poika, ja voiko Saara, joka on yhdeksänkymmenen vuoden vanha, vielä synnyttää?"
Then Abraham went down on his face, and laughing, said in his heart, May a man a hundred years old have a child? will Sarah, at ninety years old, give birth?
 και έπεσεν αβρααμ επί πρόσωπον και έγέλασεν και είπεν έν τη διανοία αυτού λέγων εί τῷ εκατονταετεί γενήσεται και εί σαρρα ένενήκοντα έτων ούσα τέξεται
- 18 Ja Aabraham sanoi Jumalalle: "Kunpa edes Ismael saisi elää sinun edessäsi!"
And Abraham said to God, If only Ishmael's life might be your care!
 είπεν δε αβρααμ πρὸς τὸν θεόν ισμαηλ ούτος ζήτω έναντίον σου
- 19 Niin Jumala sanoi: "Totisesti, sinun vaimosi Saara synnyttää sinulle pojan, ja sinun on pantava hänen nimekseen Iisak, ja minä teen liittoni hänen kanssaan iankaikkiseksi liitoksi hänen jälkeläisillensä.
And God said, Not so; but Sarah, your wife, will have a son, and you will give him the name Isaac, and I will make my agreement with him for ever and with his seed after him.
 είπεν δε ὁ θεὸς τῷ αβρααμ ναί ιδού σαρρα ή γυνή σου τέξεται σοι υιόν και καλέσεις τὸ ὄνομα αυτού ισαακ και στήσω την διαθήκην μου πρὸς αυτόν εις διαθήκην αιώνιον και τῷ σπέρματι αυτού μετ' αυτόν
- 20 Mutta myös Ismaelista minä olen kuullut sinun rukouksesi; katso, minä siunaan häntä ja teen hänet hedelmälliseksi ja annan hänen lisääntyä ylen runsaasti. Hänestä on polveutuva kaksitoista ruhtinasta, ja minä teen hänestä suuren kansan.
As for Ishmael, I have given ear to your prayer: truly I have given him my blessing and I will make him fertile and give him great increase; he will be the father of twelve chiefs, and I will make him a great nation.
 περι δε ισμαηλ ιδού έπήκουσά σου ιδού εὐλόγησα αυτόν και αύξανῶ αυτόν και πληθυνῶ αυτόν σφόδρα δώδεκα εθνη γεννήσει και δώσω αυτόν εις εθνος μέγα
- 21 Mutta liittoni minä teen Iisakin kanssa, jonka Saara sinulle synnyttää tähän aikaan tulevana vuonna."
But my agreement will be with Isaac, to whom Sarah will give birth a year from this time.
 την δε διαθήκην μου στήσω πρὸς ισαακ ὃν τέξεται σοι σαρρα εις τὸν καιρὸν τούτον έν τῷ ένιαυτῷ τῷ έτέρῳ
- 22 Kun Jumala oli lakannut puhumasta Aabrahamin kanssa, kohosi hän ylös hänen luotansa.
And having said these words, God went up from Abraham.
 συνετέλεσεν δε λαλῶν πρὸς αυτόν και ανέβη ὁ θεὸς ἀπὸ αβρααμ
- 23 Ja Aabraham otti poikansa Ismaelin sekä kaikki kotona syntyneet ja kaikki rahalla ostamansa palvelijat, kaikki Aabrahamin perheen miehenpuolet, ja ympärileikkasi sinä samana päivänä heidän esinahkansa lihan, niinkuin Jumala oli hänelle sanonut.
And Abraham took Ishmael, his son, and all whose birth had taken place in his house, and all his servants whom he had made his for a price, every male of his house, and on that very day he gave them circumcision in the flesh of their private parts as God had said to him.
 και έλαβεν αβρααμ ισμαηλ τὸν υιὸν αυτού και πάντας τοὺς οικογενεῖς αυτού και πάντας τοὺς ἀργυρωνήτους και πᾶν ἄρσεν τῶν ἀνδρῶν τῶν έν τῷ οἴκῳ αβρααμ και περιέτεμεν τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν έν τῷ καιρῷ τῆς ήμέρας εκείνης καθά έλάλησεν αὐτῷ ὁ θεός
- 24 Aabraham oli yhdeksänkymmenen yhdeksän vuoden vanha, kun hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.
Abraham was ninety-nine years old when he underwent circumcision.
 αβρααμ δε ήν ένενήκοντα έννέα έτων ήνίκα περιέτεμεν την σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αυτού
- 25 Ja hänen poikansa Ismael oli kolmentoista vuoden vanha, kun hänen esinahkansa liha ympärileikattiin.
And Ishmael, his son, was thirteen years old when he underwent circumcision.
 ισμαηλ δε ὁ υιὸς αυτού έτων δέκα τριῶν ήν ήνίκα περιετιμήθη την σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αυτού
- 26 Aabraham ja hänen poikansa Ismael ympärileikattiin sinä samana päivänä;
Abraham and Ishmael, his son, underwent circumcision on that very day.
 έν τῷ καιρῷ τῆς ήμέρας εκείνης περιετιμήθη αβρααμ και ισμαηλ ὁ υιὸς αυτού
- 27 ja kaikki hänen perheensä miehet, sekä kotona syntyneet että muukalaisilta rahalla ostetut, ympärileikattiin hänen kanssaan.
And all the men of his house, those whose birth had taken place in the house and those whom he had got for money from men of other lands, underwent circumcision with him.
 και πάντες οι ἄνδρες τοῦ οἴκου αυτού και οι οικογενεῖς και οι ἀργυρώνητοι εξ άλλογενῶν εθνῶν περιέτεμεν αυτούς
- 1 Ja Herra ilmestyi hänelle Mamren tammistossa, jossa hän istui telttamajansa ovella päivän ollessa palavimmillaan.
Now the Lord came to him by the holy tree of Mamre, when he was seated in the doorway of his tent in the middle of the day;
 ὤφθη δε αὐτῷ ὁ θεὸς πρὸς τῆ δρυϊ τῆ μαμβρη καθήμενου αυτού επί τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αυτού μεσημβρίας

- 2 Kun hän nosti silmänsä ja katseli, niin katso, kolme miestä seisoi hänen edessänsä; nähdessään heidät hän riensi heitä vastaan majan ovelta ja kumartui maahan
And lifting up his eyes, he saw three men before him; and seeing them, he went quickly to them from the door of the tent, and went down on his face to the earth;
ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν καὶ ἰδοῦ τρεῖς ἄνδρες εἰστήκεισαν ἐπάνω αὐτοῦ καὶ ἰδὼν προσέδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν
- 3 ja sanoi: "Herrani, jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, älä mene palvelijasi ohitse.
And said, My Lord, if now I have grace in your eyes, do not go away from your servant:
καὶ εἶπεν κύριε εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐναντίον σου μὴ παρέλθῃς τὸν παῖδά σου
- 4 Sallikaa tuoda vähän vettä pestäksenne jalkanne ja levätkää puun siimeksessä.
Let me get water for washing your feet, and take your rest under the tree:
λημφθῆτω δὴ ὕδωρ καὶ νιψάτωσαν τοὺς πόδας ὑμῶν καὶ καταψύζατε ὑπὸ τὸ δένδρον
- 5 Minä tuon palasen leipää virkistääkseenne itseänne, ennenkuin jatkatte matkaanne, sillä kaiketi sitä varten olette poikenneet palvelijanne luo." He sanoivat: "Tee, niinkuin olet puhunut".
And let me get a bit of bread to keep up your strength, and after that you may go on your way: for this is why you have come to your servant. And they said, Let it be so.
καὶ λήψομαι ἄρτον καὶ φάγεσθε καὶ μετὰ τοῦτο παρελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν οὐ εἶνεκεν ἐξεκλίνατε πρὸς τὸν παῖδα ὑμῶν καὶ εἶπαν οὕτως ποιήσον καθὼς εἶρηκας
- 6 Ja Aabraham kiiruhti majaan Saaran tykö ja sanoi: "Hae joutuin kolme vakallista lestyjä jauhoja, sotke ja leivo kaltiaisia".
Then Abraham went quickly into the tent, and said to Sarah, Get three measures of meal straight away and make cakes.
καὶ ἔσπευσεν αβρααμ ἐπὶ τὴν σκηνὴν πρὸς σαρραν καὶ εἶπεν αὐτῇ σπεῦσον καὶ φύρασον τρία μέτρα σεμιδάλεως καὶ ποιήσον ἐγκρυφίας
- 7 Sitten Aabraham riensi karjaan, otti nuoren ja kauniin vasikan ja antoi palvelijalle, joka ryhtyi nopeasti sitä valmistamaan.
And running to the herd, he took a young ox, soft and fat, and gave it to the servant and he quickly made it ready;
καὶ εἰς τὰς βόας ἔδραμεν αβρααμ καὶ ἔλαβεν μοσχάριον ἀπαλὸν καὶ καλὸν καὶ ἔδωκεν τῷ παιδί καὶ ἐτάχυνεν τοῦ ποιῆσαι αὐτό
- 8 Ja hän otti voita ja maitoa sekä vasikan, jonka hän oli valmistuttanut, ja pani ne heidän eteensä; itse hän seisoi heidän luonansa puun alla sillä aikaa, kuin he söivät.
And he took butter and milk and the young ox which he had made ready and put it before them, waiting by them under the tree while they took food.
ἔλαβεν δὲ βούτυρον καὶ γάλα καὶ τὸ μοσχάριον ὃ ἐποίησεν καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς καὶ ἐφάγουσαν αὐτοὺς δὲ παρειστήκει αὐτοῖς ὑπὸ τὸ δένδρον
- 9 Ja he kysyivät häneltä: "Missä vaimosi Saara on?" Hän vastasi: "Tuolla majassa".
And they said to him, Where is Sarah your wife? And he said, She is in the tent.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ποῦ σαρρα ἡ γυνὴ σου ὃ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἰδοὺ ἐν τῇ σκηνῇ
- 10 Ja hän sanoi: "Minä palaan luoksesi tulevana vuonna tähän aikaan, ja katso, vaimollasi Saaralla on silloin oleva poika". Mutta Saara kuunteli majan ovella hänen takanansa.
And he said, I will certainly come back to you in the spring, and Sarah your wife will have a son. And his words came to the ears of Sarah who was at the back of the tent-door.
εἶπεν δὲ ἐπαναστρέφω ἡξω πρὸς σὲ κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον εἰς ὥρας καὶ ἔξει υἱὸν σαρρα ἡ γυνὴ σου σαρρα δὲ ἤκουσεν πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς οὕσα ὀπισθεν αὐτοῦ
- 11 Mutta Aabraham ja Saara olivat iäkkäät, eikä Saaran enää ollut, niinkuin naisten tavallisesti on.
Now Abraham and Sarah were very old, and Sarah was past the time for giving birth.
αβρααμ δὲ καὶ σαρρα πρεσβύτεροι προβεβηκότες ἡμερῶν ἐξέλιπεν δὲ σαρρα γίνεσθαι τὰ γυναικεῖα
- 12 Sentähden Saara naurahti itseksensä ja ajatteli: "Heräisikö minussa, näin kuihduttuani, vielä halu? Ja myös minun herrani on vanha."
And Sarah, laughing to herself, said, Now that I am used up am I still to have pleasure, my husband himself being old?
ἐγέλασεν δὲ σαρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα οὐπω μὲν μοι γέγονεν ἕως τοῦ νῦν ὃ δὲ κύριός μου πρεσβύτερος
- 13 Mutta Herra sanoi Aabrahamille: "Miksi Saara nauroi ajatellen: 'Synnyttäisinkö minä todella, minä, joka olen näin vanha?'
And the Lord said, Why was Sarah laughing and saying, Is it possible for me, being old, to give birth to a child?
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αβρααμ τί ὅτι ἐγέλασεν σαρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα ἄρα γε ἀληθῶς τέξομαι ἐγὼ δὲ γεγήρακα
- 14 Onko mikään Herralle mahdotonta? Tähän aikaan minä palaan luoksesi tulevana vuonna, ja Saaralla on silloin poika."
Is there any wonder which the Lord is not able to do? At the time I said, in the spring, I will come back to you, and Sarah will have a child.
μὴ ἀδυνατεῖ παρὰ τῷ θεῷ ῥῆμα εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἀναστρέψω πρὸς σὲ εἰς ὥρας καὶ ἔσται τῇ σαρρα υἱός

- 15 Ja Saara kielsi sanoen: "En minä nauranut"; sillä hän pelkäsi. Mutta hän sanoi: "Ei ole niin; sinä nauroit".
Then Sarah said, I was not laughing; for she was full of fear. And he said, No, but you were laughing.
ἠρνήσατο δὲ σαρρα λέγουσα οὐκ ἐγέλασα ἐφοβήθη γὰρ καὶ εἶπεν οὐχὶ ἀλλὰ ἐγέλασας
- 16 Silloin miehet nousivat siitä ja kääntyivät Sodomaan päin, ja Aabraham kulki heidän kanssaan saattaaksensa heitä.
And the men went on from there in the direction of Sodom; and Abraham went with them on their way.
ἐξαναστάντες δὲ ἐκεῖθεν οἱ ἄνδρες κατέβλεψαν ἐπὶ πρόσωπον σοδομων καὶ γομορρας αβρααμ δὲ συνεπορεύετο μετ' αὐτῶν συμπροπέμπων αὐτούς
- 17 Ja Herra sanoi: "Salaisinko minä Aabrahamilta, mitä olen tekevä?
And the Lord said, Am I to keep back from Abraham the knowledge of what I do;
ὁ δὲ κύριος εἶπεν μὴ κρύψω ἐγὼ ἀπὸ αβρααμ τοῦ παιδός μου ἃ ἐγὼ ποιῶ
- 18 Onhan Aabrahamista tuleva suuri ja väkevä kansa, ja kaikki kansakunnat maan päällä tulevat hänessä siunatuiksi.
Seeing that Abraham will certainly become a great and strong nation, and his name will be used by all the nations of the earth as a blessing?
αβρααμ δὲ γινόμενος ἔσται εἰς ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς
- 19 Sillä minä olen valinnut hänet, että hän käskisi lapsiansa ja perhettänsä, joka jää hänen jälkeensä, noudattamaan Herran tietä ja tekemään sitä, mikä vanhurskaus ja oikeus on, jotta Herra antaisi Aabrahamille tapahtua, mitä hän on hänelle luvannut."
For I have made him mine so that he may give orders to his children and those of his line after him, to keep the ways of the Lord, to do what is good and right: so that the Lord may do to Abraham as he has said.
ἤδεν γὰρ ὅτι συντάξει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτόν καὶ φυλάξουσιν τὰς ὁδοὺς κυρίου ποιεῖν δικαιοσύνην καὶ κρίσιν ὅπως ἂν ἐπαγάγη κύριος ἐπὶ αβρααμ πάντα ὅσα ἐλάλησεν πρὸς αὐτόν
- 20 Niin Herra sanoi: "Valitushuuto Sodoman ja Gomorran tähden on suuri, ja heidän syntinsä ovat ylen raskaat.
And the Lord said, Because the outcry against Sodom and Gomorrah is very great, and their sin is very evil,
εἶπεν δὲ κύριος κραυγὴ σοδομων καὶ γομορρας πεπλήθυνται καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτῶν μεγάλαι σφόδρα
- 21 Sentähden minä menen alas katsomaan, ovatko he todella tehneet kaiken sen, josta huuto on minun eteeni tullut, vai eivätkö; minä tahdon sen tietää."
I will go down now, and see if their acts are as bad as they seem from the outcry which has come to me; and if they are not, I will see.
καταβὰς οὖν ὄψομαι εἰ κατὰ τὴν κραυγὴν αὐτῶν τὴν ἐρχομένην πρὸς με συντελοῦνται εἰ δὲ μὴ ἴνα γινῶ
- 22 Ja miehet kääntyivät sieltä ja kulkivat Sodomaan päin, mutta Aabraham jäi vielä seisomaan Herran eteen.
And the men, turning from that place, went on to Sodom: but Abraham was still waiting before the Lord.
καὶ ἀποστρέψαντες ἐκεῖθεν οἱ ἄνδρες ἦλθον εἰς σοδομα αβρααμ δὲ ἦν ἐστηκὼς ἐναντίον κυρίου
- 23 Ja Aabraham lähestyi häntä ja sanoi: "Aiotko siis hukuttaa vanhurskaan yhdessä jumalattoman kanssa?
And Abraham came near, and said, Will you let destruction come on the upright with the sinners?
καὶ ἐγγίσας αβρααμ εἶπεν μὴ συναπολέσης δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς καὶ ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής
- 24 Entä jos kaupungissa on viisikymmentä vanhurskasta; aiotko hukuttaa heidät etkä säästä paikkaa siellä olevain viidenkymmenen vanhurskaan tähden?
If by chance there are fifty upright men in the town, will you give the place to destruction and not have mercy on it because of the fifty upright men?
ἐὰν ὧσιν πενήκοντα δίκαιοι ἐν τῇ πόλει ἀπολεῖς αὐτούς οὐκ ἀνήσεις πάντα τὸν τόπον ἕνεκεν τῶν πενήκοντα δικαίων ἐὰν ὧσιν ἐν αὐτῇ
- 25 Pois se, että sinä näin tekisit: surmaisit vanhurskaan yhdessä jumalattoman kanssa, niin että vanhurskaan kävisi samoin kuin jumalattoman! Pois se sinusta! Eikö kaiken maan tuomari tekisi oikeutta?"
Let such a thing be far from you, to put the upright to death with the sinner: will not the judge of all the earth do right?
μηδαμῶς σὺ ποιήσεις ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο τοῦ ἀποκτείνειν δίκαιον μετὰ ἀσεβοῦς καὶ ἔσται ὁ δίκαιος ὡς ὁ ἀσεβής μηδαμῶς ὁ κρίνων πᾶσαν τὴν γῆν οὐ ποιήσεις κρίσιν
- 26 Ja Herra sanoi: "Jos löydän Sodoman kaupungista viisikymmentä vanhurskasta, niin minä heidän tähtensä säästän koko paikan".
And the Lord said, If there are fifty upright men in the town, I will have mercy on it because of them.
εἶπεν δὲ κύριος ἐὰν εὔρω ἐν σοδομοῖς πενήκοντα δικαίους ἐν τῇ πόλει ἀφήσω πάντα τὸν τόπον δι' αὐτούς
- 27 Aabraham vastasi ja sanoi: "Katso, olen rohjennut puhua Herralleni, vaikka olen tomu ja tuhka.
And Abraham answering said, Truly, I who am only dust, have undertaken to put my thoughts before the Lord:
καὶ ἀποκριθεὶς αβρααμ εἶπεν νῦν ἠρξάμην λαλῆσαι πρὸς τὸν κύριον ἐγὼ δὲ εἰμι γῆ καὶ σποδός

- 28 Entä jos viidestäkymmenestä vanhurskaasta puuttuu viisi; hävitätkö viiden tähden koko kaupungin?" Hän sanoi: "En hävitä, jos löydän sieltä neljäkymmentä viisi".
If by chance there are five less than fifty upright men, will you give up all the town to destruction because of these five? And he said, I will not give it to destruction if there are forty-five.
ἐὰν δὲ ἑλαττωνοῦθῶσιν οἱ πενήτηκοντα δίκαιοι πέντε ἀπολείς ἕνεκεν τῶν πέντε πᾶσαν τὴν πόλιν καὶ εἶπεν οὐ μὴ ἀπολέσω ἐὰν εὕρω ἐκεῖ τεσσαράκοντα πέντε
- 29 Ja hän puhui vielä hänelle sanoen: "Entä jos siellä on neljäkymmentä?" Hän vastasi: "Niiden neljäkymmenen tähden jätän sen tekemättä".
And again he said to him, By chance there may be forty there. And he said, I will not do it if there are forty.
καὶ προσέθηκεν ἔτι λαλήσαι πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν ἐὰν δὲ εὕρεθῶσιν ἐκεῖ τεσσαράκοντα καὶ εἶπεν οὐ μὴ ἀπολέσω ἕνεκεν τῶν τεσσαράκοντα
- 30 Aabraham sanoi: "Älköön Herrani vihastuko, että vielä puhun. Entä jos siellä on kolmekymmentä?" Hän vastasi: "En tee sitä, jos löydän sieltä kolmekymmentä".
And he said, Let not the Lord be angry with me if I say, What if there are thirty there? And he said, I will not do it if there are thirty.
καὶ εἶπεν μὴ τι κύριε ἐὰν λαλήσω ἐὰν δὲ εὕρεθῶσιν ἐκεῖ τριάκοντα καὶ εἶπεν οὐ μὴ ἀπολέσω ἐὰν εὕρω ἐκεῖ τριάκοντα
- 31 Mutta hän sanoi: "Katso, minä olen rohjennut puhua Herralleni. Entä jos siellä on kaksikymmentä?" Hän vastasi: "Niiden kahdenkymmenen tähden jätän hävittämättä".
And he said, See now, I have undertaken to put my thoughts before the Lord: what if there are twenty there? And he said, I will have mercy because of the twenty.
καὶ εἶπεν ἐπειδὴ ἔχω λαλήσαι πρὸς τὸν κύριον ἐὰν δὲ εὕρεθῶσιν ἐκεῖ εἴκοσι καὶ εἶπεν οὐ μὴ ἀπολέσω ἕνεκεν τῶν εἴκοσι
- 32 Ja hän sanoi: "Älköön Herrani vihastuko, että puhun vielä tämän ainoan kerran. Entä jos siellä on kymmenen?" Hän vastasi: "Niiden kymmenen tähden jätän hävittämättä".
And he said, O let not the Lord be angry and I will say only one word more: by chance there may be ten there. And he said, I will have mercy because of the ten.
καὶ εἶπεν μὴ τι κύριε ἐὰν λαλήσω ἔτι ἅπαξ ἐὰν δὲ εὕρεθῶσιν ἐκεῖ δέκα καὶ εἶπεν οὐ μὴ ἀπολέσω ἕνεκεν τῶν δέκα
- 33 Ja Herra lähti pois, senjälkeen kuin hän oli lakannut puhumasta Aabrahamin kanssa, ja Aabraham palasi kotiinsa.
And the Lord went on his way when his talk with Abraham was ended, and Abraham went back to his place.
ἀπῆλθεν δὲ κύριος ὡς ἐπαύσατο λαλῶν τῷ αβρααμ καὶ αβρααμ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 1 Ja ne kaksi enkeliä tulivat Sodomaan illalla, ja Loot istui Sodoman portissa; ja nähtyänsä heidät Loot nousi heitä vastaan ja kumartui maahan kasvoillensa.
And at nightfall the two angels came to Sodom; and Lot was seated at the way into the town: and when he saw them he got up and came before them, falling down on his face to the earth.
ἦλθον δὲ οἱ δύο ἄγγελοι εἰς σοδομα ἑσπέρας λωτ δὲ ἐκάθητο παρὰ τὴν πόλιν σοδομων ἰδὼν δὲ λωτ ἐξανέστη εἰς συνάντησιν αὐτοῖς καὶ προσεκύνησεν τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν
- 2 Ja hän sanoi: "Oi herrani, poiketkaa palvelijanne taloon yöksi ja peskää jalkanne! Aamulla varhain voitte jatkaa matkaanne." He sanoivat: "Emme, vaan me jääme yöksi taivasalle".
And he said, My masters, come now into your servant's house and take your rest there for the night, and let your feet be washed; and early in the morning you may go on your way. And they said, Not so, but we will take our night's rest in the street.
καὶ εἶπεν ἰδοὺ κύριοι ἐκκλίνατε εἰς τὸν οἶκον τοῦ παιδὸς ὑμῶν καὶ καταλύσατε καὶ νίψασθε τοὺς πόδας ὑμῶν καὶ ὀρθρίσαντες ἀπελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν εἶπαν δὲ οὐχὶ ἄλλ' ἐν τῇ πλατείᾳ καταλύσομεν
- 3 Mutta hän pyysi heitä pyytämällä, ja he poikkesivat hänen luoksensa ja tulivat hänen taloonsa. Ja hän valmisti heille aterian ja leipoi happamattomia leipiä, ja he söivät.
But he made his request more strongly, so they went with him into his house; and he got food ready for them, and made unleavened bread, of which they took.
καὶ κατεβιάζετο αὐτούς καὶ ἐξέκλιναν πρὸς αὐτὸν καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς πότον καὶ ἄζύμους ἔψαψεν αὐτοῖς καὶ ἔφαγον
- 4 Ennenkuin he olivat laskeutuneet levolle, piirittivät kaupungin miehet, sodomalaiset, sekä nuoret että vanhat, koko kansa kaikkialta, talon.
But before they had gone to bed, the men of the town, all the men of Sodom, came round the house, young and old, from every part of the town;
πρὸ τοῦ κοιμηθῆναι καὶ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως οἱ σοδομίται περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν ἀπὸ νεανίσκου ἕως πρεσβυτέρου ἅπας ὁ λαὸς ἅμα
- 5 Ja he huusivat Lootia sanoen hänelle: "Missä ne miehet ovat, jotka tulivat luoksesi yöllä? Tuo heidät tänne meidän luoksemme, ryhtyäksemme heihin."
And crying out to Lot, they said, Where are the men who came to your house this night? Send them out to us, so that we may take our pleasure with them.
καὶ ἐξεκαλοῦντο τὸν λωτ καὶ ἔλεγον πρὸς αὐτὸν ποῦ εἰσιν οἱ ἄνδρες οἱ εἰσελθόντες πρὸς σὲ τὴν νύκτα ἐξάγαγε αὐτούς πρὸς ἡμᾶς ἵνα συγγενώμεθα αὐτοῖς
- 6 Silloin Loot meni ulos heidän luokseen portille ja sulki oven jälkeensä
And Lot went out to them in the doorway, shutting the door after him.
ἐξῆλθεν δὲ λωτ πρὸς αὐτούς πρὸς τὸ πρόθυρον τὴν δὲ θύραν προσέφωξεν ὀπίσω αὐτοῦ
- 7 ja sanoi: "Älkää, veljeni, tehkö niin pahoin.
And he said, My brothers, do not this evil.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς μηδαμῶς ἀδελφοί μὴ πονηρεύσηθε

- 8 Katsokaa, minulla on kaksi tyttärtä, jotka eivät vielä miehestä tiedä. Ne minä tuon teille, tehkää heille, mitä tahdotte. Älkää vain tehkö näille miehille mitään pahaa, sillä he ovat tulleet minun kattoni suojaan."
 See now, I have two unmarried daughters; I will send them out to you so that you may do to them whatever seems good to you: only do nothing to these men, for this is why they have come under the shade of my roof.
 εἰσὶν δὲ μοι δύο θυγατέρες αἱ οὐκ ἔγνωσαν ἄνδρα ἐξάξω αὐτάς πρὸς ὑμᾶς καὶ χρήσασθε αὐταῖς καθὰ ἂν ἀρέσκη ὑμῖν μόνον εἰς τοὺς ἄνδρας τούτους μὴ ποιήσητε μηδὲν ἄδικον οὐ εἵνεκεν εἰσῆλθον ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν δοκῶν μου
- 9 Mutta he vastasivat: "Mene tiehesi!" Ja he sanoivat: "Tuo yksi on tullut tänne asumaan muukalaisena, ja yhtäkaikki hän alati pyrkii hallitsemaan. Nytpä me pitelemmekin sinua paremmin kuin heitä." Ja he tunkeutuivat väkivaltaisesti miehen, Lootin, kimppuun ja kävivät murtamaan ovea.
 And they said, Give way there. This one man, they said, came here from a strange country, and will he now be our judge? now we will do worse to you than to them; and pushing violently against Lot, they came near to get the door broken in.
 εἶπαν δὲ ἀπόστα ἐκεῖ εἰς ἧλθεσ παροικεῖν μὴ καὶ κρίσιν κρίνειν νῦν οὖν σὲ κακώσομεν μᾶλλον ἢ ἐκείνους καὶ παρεβιάζοντο τὸν ἄνδρα τὸν λωτ σφόδρα καὶ ἤγγισαν συντριῖψαι τὴν θύραν
- 10 Silloin miehet ojensivat käteensä, vetivät Lootin luoksensa huoneeseen ja sulkivat oven.
 But the men put out their hands and took Lot into the house to them, shutting the door again.
 ἐκτεινάντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰς χεῖρας εἰσεσπάσαντο τὸν λωτ πρὸς ἑαυτοὺς εἰς τὸν οἶκον καὶ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἀπέκλεισαν
- 11 Ja he sokaisivat ne miehet, jotka olivat talon ovella, sekä nuoret että vanhat, niin että he turhaan koettivat löytää ovea.
 But the men who were outside the door they made blind, all of them, small and great, so that they were tired out with looking for the door.
 τοὺς δὲ ἄνδρας τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ οἴκου ἐπάταξαν ἄορασίᾳ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ παρελύθησαν ζητοῦντες τὴν θύραν
- 12 Ja miehet sanoivat Lootille: "Vieläkö sinulla on ketään omaista täällä? Vie pois täältä väynsi, poikasi, tyttäresi ja kaikki, keitä sinulla kaupungissa on,
 Then the men said to Lot, Are there any others of your family here? sons-in-law or sons or daughters, take them all out of this place;
 εἶπαν δὲ οἱ ἄνδρες πρὸς λωτ ἔστιν τίς σοι ὧδε γαμβροὶ ἢ υἱοὶ ἢ θυγατέρες ἢ εἰ τίς σοι ἄλλος ἔστιν ἐν τῇ πόλει ἐξάγαγε ἐκ τοῦ τόπου τούτου
- 13 sillä me hävitämme tämän paikan. Koska huuto heistä on käynyt suureksi Herran edessä, lähetti Herra meidät hävittämään sen."
 For we are about to send destruction on this place, because a great outcry against them has come to the ears of the Lord; and the Lord has sent us to put an end to the town.
 ὅτι ἀπόλλυμεν ἡμεῖς τὸν τόπον τοῦτον ὅτι ὑψώθη ἡ κραυγὴ αὐτῶν ἐναντίον κυρίου καὶ ἀπέστειλεν ἡμᾶς κύριος ἐκτριῖψαι αὐτήν
- 14 Silloin Loot meni puhuttelemaan vävyjensä, joiden oli aikomus ottaa hänen tyttärensä, ja sanoi: "Nouskaa, lähtekää pois tästä paikasta, sillä Herra hävittää tämän kaupungin". Mutta hänen vävynsä luulivat hänen laskevan leikkiä.
 And Lot went out and said to his sons-in-law, who were married to his daughters, Come, let us go out of this place, for the Lord is about to send destruction on the town. But his sons-in-law did not take him seriously.
 ἐξῆλθεν δὲ λωτ καὶ ἐλάλησεν πρὸς τοὺς γαμβροὺς αὐτοῦ τοὺς εὐληφότας τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἀνάστητε καὶ ἐξέλθατε ἐκ τοῦ τόπου τούτου ὅτι ἐκτριβεί κύριος τὴν πόλιν ἔδοξεν δὲ γελοιάζειν ἐναντίον τῶν γαμβρῶν αὐτοῦ
- 15 Aamun sarastaessa enkelit kiirehtivät Lootia sanoen: "Nouse, ota vaimosi ja molemmat tyttäresi, jotka ovat luonasi, ettet hukkuisi kaupungin syntivelan tähden".
 And when morning came, the angels did all in their power to make Lot go, saying, Get up quickly and take your wife and your two daughters who are here, and go, for fear that you come to destruction in the punishment of the town.
 ἡνίκα δὲ ὄρθρος ἐγένετο ἐπεσπούδαζον οἱ ἄγγελοι τὸν λωτ λέγοντες ἀναστὰς λαβὲ τὴν γυναῖκά σου καὶ τὰς δύο θυγατέρας σου ἃς ἔχεις καὶ ἐξελθε ἵνα μὴ συναπόλη ταῖς ἀνομίαις τῆς πόλεως
- 16 Ja kun hän vielä vitkasteli, tarttuivat miehet hänen käteensä sekä hänen vaimonsa ja molempien tyttäriensä käteen, sillä Herra tahtoi säästää hänet, ja veivät hänet ulos ja jättivät hänet ulkopuolelle kaupunkia.
 But while he was waiting, the men took him and his wife and his daughters by the hand, for the Lord had mercy on them, and put them outside the town.
 καὶ ἐταράχθησαν καὶ ἐκράτησαν οἱ ἄγγελοι τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ τῆς χειρὸς τῆς γυναίκος αὐτοῦ καὶ τῶν χειρῶν τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ φείσασθαι κύριον αὐτοῦ
- 17 Ja viedessään heitä ulos sanoi mies: "Pakene henkesi tähden, älä katso taaksesi äläkä pysähdy mihinkään lakeudella. Pakene vuorille, ettet hukkuisi."
 And when they had put them out, he said, Go for your life, without looking back or waiting in the lowland; go quickly to the mountain or you will come to destruction.
 καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξήγαγον αὐτοὺς ἔξω καὶ εἶπαν σφῶν σφῶζε τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν μὴ περιβλέψῃς εἰς τὰ ὀπίσω μηδὲ στήῃ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ εἰς τὸ ὄρος σφῶζου μήποτε συμπαραλημφθῆς
- 18 Mutta Loot sanoi heille: "Oi herrani, ei niin!
 And Lot said to them, Not so, O my Lord;
 εἶπεν δὲ λωτ πρὸς αὐτοὺς δέομαι κύριε

- 19 Katso, palvelijasi on saanut armon sinun silmiesi edessä, ja suuri on sinun laupeutesi, jota olet minulle osoittanut pelastaaksesi henkeni, mutta minä en voi päästä pakoon vuorille; pelkään, että onnettomuus saavuttaa minut ja minä kuolen.
See now, your servant has had grace in your eyes and great is your mercy in keeping my life from destruction, but I am not able to get as far as the mountain before evil overtakes me and death; ἐπειδὴ εὗρεν ὁ παῖς σου ἔλεος ἐναντίον σου καὶ ἐμεγάλυνας τὴν δικαιοσύνην σου ὃ ποιεῖς ἐπ' ἐμέ τοῦ ζῆν τὴν ψυχὴν μου ἐγὼ δὲ οὐ δυνήσομαι διασωθῆναι εἰς τὸ ὄρος μὴ καταλάβῃ με τὰ κακὰ καὶ ἀποθάνω
- 20 Katso, tuolla on kaupunki lähellä, vähän matkan päässä, paetakseni sinne; salli minun pelastua sinne - onhan se vähän matkan päässä - jäädäkseni eloon."
This town, now, is near, and it is a little one: O, let me go there (is it not a little one?) so that my life may be safe.
ἰδοὺ ἡ πόλις αὕτη ἐγγὺς τοῦ καταφυγεῖν με ἐκεῖ ἢ ἐστὶν μικρὰ ἐκεῖ σωθῆσομαι οὐ μικρὰ ἐστὶν καὶ ζήσεται ἡ ψυχὴ μου
- 21 Ja hän sanoi hänelle: "Katso, minä teen sinulle mieliksi tässäkin kohden; en hävitä kaupunkia, josta puhut.
And he said, See, I have given you your request in this one thing more: I will not send destruction on this town.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰδοὺ ἐθαύμασά σου τὸ πρόσωπον καὶ ἐπὶ τῷ ῥήματι τούτῳ τοῦ μὴ καταστρέψαι τὴν πόλιν περὶ ἧς ἐλάλησας
- 22 Pakene nopeasti sinne, sillä minä en voi tehdä mitään, ennenkuin olet sinne saapunut." Siitä kaupunki sai nimekseen Sooar.
Go there quickly, for I am not able to do anything till you have come there. For this reason, the town was named Zoar.
σπεῦσον οὖν τοῦ σωθῆναι ἐκεῖ οὐ γὰρ δυνήσομαι ποιῆσαι πρᾶγμα ἕως τοῦ σε εἰσελθεῖν ἐκεῖ διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐκείνης σηγορ
- 23 Aurinko oli noussut, kun Loot saapui Sooariin.
The sun was up when Lot came to Zoar.
ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ λωτ εἰσῆλθεν εἰς σηγορ
- 24 Ja Herra antoi sataa Sodoman ja Gomorran päälle tulikiveä ja tulta, Herran tyköä taivaasta,
Then the Lord sent fire and flaming smoke raining down from heaven on Sodom and Gomorrah.
καὶ κύριος ἔβρεξεν ἐπὶ σοδομα καὶ γομορρα θεῖον καὶ πῦρ παρὰ κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
- 25 ja hävitti nämä kaupungit ynnä koko lakeuden sekä kaikki niiden kaupunkien asukkaat ja maan kasvullisuuden.
And he sent destruction on those towns, with all the lowland and all the people of those towns and every green thing in the land.
καὶ κατέστρεψεν τὰς πόλεις ταύτας καὶ πᾶσαν τὴν περιόικον καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν ταῖς πόλεσιν καὶ πάντα τὰ ἀνατέλλοντα ἐκ τῆς γῆς
- 26 Ja Lootin vaimo, joka tuli hänen jäljessään, katsoi taaksensa, ja niin hän muuttui suolapatsaaksi.
But Lot's wife, looking back, became a pillar of salt.
καὶ ἐπέβλεψεν ἡ γυνὴ αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἐγένετο στήλη ἁλός
- 27 Aabraham nousi varhain aamulla ja meni siihen paikkaan, jossa hän oli seisonut Herran edessä,
And Abraham got up early in the morning and went to the place where he had been talking with the Lord:
ᾤρθρισεν δὲ αβρααμ τὸ πρωὶ εἰς τὸν τόπον οὗ εἰστήκει ἐναντίον κυρίου
- 28 katseli Sodomaan ja Gomorraan päin ja yli koko lakeuden, ja katso, maasta nousi savu niinkuin pätsin savu.
And looking in the direction of Sodom and Gomorrah and the lowland, he saw the smoke of the land going up like the smoke of an oven.
καὶ ἐπέβλεψεν ἐπὶ πρόσωπον σοδομων καὶ γομορρας καὶ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς τῆς περιχώρου καὶ εἶδεν καὶ ἰδοὺ ἀνέβαινεν φλόξ τῆς γῆς ὡσεὶ ἀτμὶς καμίνου
- 29 Kun Jumala tuhosi sen lakeuden kaupungit, muisti Jumala Aabrahamia ja johdatti Lootin pois hävityksen keskeltä, hävittäessään ne kaupungit, joissa Loot oli asunut.
So it came about that when God sent destruction on the towns of the lowland, he kept his word to Abraham, and sent Lot safely away when he put an end to the towns where he was living.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐκτρίψαι κύριον πάσας τὰς πόλεις τῆς περιόικου ἐμνήσθη ὁ θεὸς τοῦ αβρααμ καὶ ἐξἀπέστειλεν τὸν λωτ ἐκ μέσου τῆς καταστροφῆς ἐν τῷ καταστρέψαι κύριον τὰς πόλεις ἐν αἷς κατ' ἄγει ἐν αὐταῖς λωτ
- 30 Ja Loot lähti Sooarista ja asettui vuoristoon molempien tyttäriensä kanssa, sillä hän pelkäsi asua Sooarissa; ja hän asui luolassa, hän ja hänen molemmat tyttärensä.
Then Lot went up out of Zoar to the mountain, and was living there with his two daughters, for fear kept him from living in Zoar: and he and his daughters made their living-place in a hole in the rock.
ἀνέβη δὲ λωτ ἐκ σηγορ καὶ ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐφοβήθη γὰρ κατοικῆσαι ἐν σηγορ καὶ ᾤκησεν ἐν τῷ σπηλαίῳ αὐτὸς καὶ αἱ δύο θυγατέρες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ

- 31 Niin vanhempi sanoi nuoremmalle: "Isämme on vanha, eikä tässä maassa ole ketään miestä, joka voisi tulla luoksemme siten, kuin on kaiken maan tapa. And the older daughter said to her sister, Our father is old, and there is no man to be a husband to us in the natural way: εἶπεν δὲ ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τὴν νεωτέραν ὁ πατὴρ ἡμῶν πρεσβύτερος καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ἐπὶ τῆς γῆς ὃς εἰσελεύσεται πρὸς ἡμᾶς ὡς καθέκει πάση τῇ γῆ
- 32 Tule, juottakaamme isällemme viiniä ja maatakaamme hänen kanssaan, saadaksemme isästämme jälkeläisen." Come, let us give our father much wine, and we will go into his bed, so that we may have offspring by our father, δεῦρο καὶ ποτίσωμεν τὸν πατέρα ἡμῶν οἶνον καὶ κοιμηθῶμεν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σπέρμα
- 33 Niin he juottivat sinä yönä isällensä viiniä. Ja vanhempi meni ja makasi hänen kanssaan, eikä tämä huomannut, milloin hän tuli hänen viereensä ja milloin hän nousi. And that night they made their father take much wine; and the older daughter went into his bed; and he had no knowledge of when she went in or when she went away. ἐπότισαν δὲ τὸν πατέρα αὐτῶν οἶνον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ καὶ εἰσελθοῦσα ἡ πρεσβυτέρα ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ οὐκ ᾔδει ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὴν καὶ ἀναστῆναι
- 34 Seuraavana päivänä sanoi vanhempi nuoremmalle: "Katso, minä makasin viime yönä isäni kanssa; juottakaamme hänelle tänäkin yönä viiniä, ja mene sinä ja makaa hänen kanssaan, saadaksemme isästämme jälkeläisen". And on the day after, the older daughter said to the younger, Last night I was with my father; let us make him take much wine this night again, and do you go to him, so that we may have offspring by our father. ἐγένετο δὲ τῇ ἐπαύριον καὶ εἶπεν ἡ πρεσβυτέρα πρὸς τὴν νεωτέραν ἰδοὺ ἐκοιμήθην ἐχθὲς μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ποτίσωμεν αὐτὸν οἶνον καὶ τὴν νύκτα ταύτην καὶ εἰσελθοῦσα κοιμήθητι μετ' αὐτοῦ καὶ ἐξαναστήσωμεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σπέρμα
- 35 Niin he juottivat sinäkin yönä isällensä viiniä; ja nuorempi meni ja makasi hänen kanssaan, eikä tämä huomannut, milloin hän tuli hänen viereensä ja milloin hän nousi. And that night again they made their father take much wine; and the younger daughter went into his bed; and he had no knowledge of when she went in or when she went away. ἐπότισαν δὲ καὶ ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ τὸν πατέρα αὐτῶν οἶνον καὶ εἰσελθοῦσα ἡ νεωτέρα ἐκοιμήθη μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ οὐκ ᾔδει ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτὴν καὶ ἀναστῆναι
- 36 Ja niin Lootin molemmat tyttäret tulivat isästänsä raskaiksi. And so the two daughters of Lot were with child by their father. καὶ συνέλαβον αἱ δύο θυγατέρες λωτ ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτῶν
- 37 Ja vanhempi synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Moob; hänestä polveutuvat moobilaiset aina tähän päivään saakka. And the older daughter had a son, and she gave him the name Moab: he is the father of the Moabites to this day. καὶ ἔτεκεν ἡ πρεσβυτέρα υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ μοαβ λέγουσα ἐκ τοῦ πατρὸς μου οὗτος πατὴρ μοαβιτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 38 Ja myöskin nuorempi synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Ben-Ammi; hänestä polveutuvat ammonilaiset aina tähän päivään saakka. And the younger had a son and gave him the name Ben-ammi: from him come the children of Ammon to this day. ἔτεκεν δὲ καὶ ἡ νεωτέρα υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ αμμαν υἱὸς τοῦ γένους μου οὗτος πατὴρ αμμανιτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 1 Ja Aabraham siirtyi sieltä Etelämaahan ja asettui Kaadeksen ja Suurin välimaille; ja hän asui jonkun aikaa Gerarissa. And Abraham went on his way from there to the land of the South, and was living between Kadesh and Shur, in Gerar. καὶ ἐκίνησεν ἐκεῖθεν αβρααμ εἰς γῆν πρὸς λίβα καὶ ὤκησεν ἀνὰ μέσον καδης καὶ ἀνὰ μέσον σουρ καὶ παρῶκησεν ἐν γεραροις
- 2 Ja Aabraham sanoi vaimostansa Saarasta: "Hän on minun sisareni". Niin Abimelek, Gerarin kuningas, lähetti noutamaan Saaran luoksensa. And Abraham said of Sarah, his wife, She is my sister: and Abimelech, king of Gerar, sent and took Sarah. εἶπεν δὲ αβρααμ περὶ σαρρας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ὅτι ἀδελφὴ μου ἐστὶν ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν ὅτι γυνὴ μου ἐστὶν μήποτε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως δι' αὐτὴν ἀπέστειλεν δὲ αβιμελεχ βασιλεὺς γεραρον καὶ ἔλαβεν τὴν σαρραν
- 3 Mutta Jumala tuli Abimelekin tykö yöllä unessa ja sanoi hänelle: "Katso, sinun on kuoltava sen vaimon tähden, jonka olet ottanut, sillä hän on toisen miehen aviovaimo". But God came to Abimelech in a dream in the night, and said to him, Truly you are a dead man because of the woman whom you have taken; for she is a man's wife. καὶ εἰσῆλθεν ὁ θεὸς πρὸς αβιμελεχ ἐν ὕπνῳ τὴν νύκτα καὶ εἶπεν ἰδοὺ σὺ ἀποθνήσκεις περὶ τῆς γυναικὸς ἧς ἔλαβες αὐτὴ δέ ἐστὶν συνωκηκυῖα ἀνδρὶ
- 4 Mutta Abimelek ei ollut ryhtynyt häneen, ja hän sanoi: "Herra, surmaatko syyttömänkin? Now Abimelech had not come near her; and he said, Lord, will you put to death an upright nation? αβιμελεχ δὲ οὐχ ᾔψατο αὐτῆς καὶ εἶπεν κύριε ἔθνος ἀγνοοῦν καὶ δίκαιον ἀπολεῖς
- 5 Eikö hän itse sanonut minulle: 'Hän on minun sisareni'? Ja samoin tämäkin sanoi: 'Hän on minun veljeni'. Olen tehnyt tämän vilpittömin sydämin ja viattomin käsin." Did he not say to me himself, She is my sister? and she herself said, He is my brother: with an upright heart and clean hands have I done this. οὐκ αὐτός μοι εἶπεν ἀδελφὴ μου ἐστὶν καὶ αὐτὴ μοι εἶπεν ἀδελφός μου ἐστὶν ἐν καθαρῇ καρδίᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ χειρῶν ἐποίησα τοῦτο

- 6 Ja Jumala sanoi hänelle unessa: "Niin, minä tiedän, että sinä teit sen vilpittömin sydämin. Sentähden minä estinkin sinut tekemästä syntiä minua vastaan enkä sallinut sinun kajota häneen. And God said to him in the dream, I see that you have done this with an upright heart, and I have kept you from sinning against me: for this reason I did not let you come near her. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεὸς καθ' ὕπνον κἀγὼ ἔγνων ὅτι ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ἐποίησας τοῦτο καὶ ἐφεισάμην ἐγὼ σου τοῦ μὴ ἁμαρτεῖν σε εἰς ἐμέ ἕνεκεν τούτου οὐκ ἀφήκᾳ σε ἄγασθαι αὐτῆς
- 7 Niin anna nyt miehelle hänen vaimonsa takaisin, sillä hän on profeetta, ja hän on rukoileva sinun puolestasi, että saisit elää. Mutta jollet anna häntä takaisin, niin tiedä, että olet kuolemalla kuoleva, sinä ja kaikki sinun omaisesi." So now, give the man back his wife, for he is a prophet, and let him say a prayer for you, so your life may be safe: but if you do not give her back, be certain that death will come to you and all your house. νῦν δὲ ἀπόδος τὴν γυναῖκα τῷ ἀνθρώπῳ ὅτι προφήτης ἐστὶν καὶ προσεύξεται περὶ σοῦ καὶ ζήσῃ εἰ δὲ μὴ ἀποδίδως γυνῶθι ὅτι ἀποθᾶνῃ σὺ καὶ πάντα τὰ σά
- 8 Niin Abimelek nousi varhain aamulla ja kutsui kaikki palvelijansa ja kertoi heille tämän kaiken; ja miehet olivat kovin peloissaan. So Abimelech got up early in the morning and sent for all his servants and gave them word of these things, and they were full of fear. καὶ ὄρθρισεν ἀβιμελεχ τὸ πρῶι καὶ ἐκάλεσεν πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὰ ὅτα αὐτῶν ἐφοβήθησαν δὲ πάντες οἱ ἄνθρωποι σφόδρα
- 9 Ja Abimelek kutsui Aabrahamin ja sanoi hänelle: "Mitä oletkaan meille tehnyt! Mitä minä olen rikkonut sinua vastaan, koska olet saattanut minut ja minun valtakuntani syypääksi näin suureen rikokseen? Sinä olet tehnyt minulle, mitä ei sovi tehdä." Then Abimelech sent for Abraham, and said, What have you done to us? what wrong have I done you that you have put on me and on my kingdom so great a sin? You have done to me things which are not to be done. καὶ ἐκάλεσεν ἀβιμελεχ τὸν ἀβρααμ καὶ εἶπεν αὐτῷ τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν μὴ τι ἡμάρτομεν εἰς σέ ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' ἐμέ καὶ ἐπὶ τὴν βασιλείαν μου ἁμαρτίαν μεγάλην ἔργον ὃ οὐδεὶς ποιήσει πεποιήκᾳς μοι
- 10 Ja Abimelek sanoi vielä Aabrahamille: "Mikä oli tarkoituksesi, kun tämän teit?" And Abimelech said to Abraham, Why did you do this thing? εἶπεν δὲ ἀβιμελεχ τῷ ἀβρααμ τί ἐνιδὼν ἐποίησας τοῦτο
- 11 Aabraham vastasi: "Minä ajattelin näin: 'Tällä paikkakunnalla ei varmaankaan peljätä Jumalaa; he surmaavat minut vaimoni tähden'. And Abraham said, Because it seemed to me that there was no fear of God in this place, and that they might put me to death because of my wife. εἶπεν δὲ ἀβρααμ εἶπα γάρ ἄρα οὐκ ἐστὶν θεοσέβεια ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐμέ τε ἀποκτενοῦσιν ἕνεκεν τῆς γυναικός μου
- 12 Ja hän onkin todella minun sisareni, isäni tytär, vaikkei olekaan äitini tytär; ja niin hänestä tuli minun vaimoni. And, in fact, she is my sister, the daughter of my father, but not the daughter of my mother; and she became my wife: καὶ γὰρ ἀληθῶς ἀδελφή μου ἐστὶν ἐκ πατρὸς ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρὸς ἐγενήθη δέ μοι εἰς γυναῖκα
- 13 Mutta kun Jumala lähetti minut kulkemaan pois isäni kodista, sanoin minä hänelle: 'Osoita minulle se rakkaus, että, mihin paikkaan ikinä tulemmekin, sanot minusta: hän on minun veljeni'." And when God sent me wandering from my father's house, I said to her, Let this be the sign of your love for me; wherever we go, say of me, He is my brother. ἐγένετο δὲ ἠνίκα ἐξήγαγέν με ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου καὶ εἶπα αὐτῇ ταύτην τὴν δικαιοσύνην ποιήσεις ἐπ' ἐμέ εἰς πάντα τόπον οὗ ἐὰν εἰσέλθωμεν ἐκεῖ εἰπὼν ἐμέ ὅτι ἀδελφός μου ἐστὶν
- 14 Silloin Abimelek otti pikkukarjaa ja raavaskarjaa, palvelijoita ja palvelijattaria ja antoi ne Aabrahamille. Ja hän lähetti hänelle takaisin hänen vaimonsa Saaran. Then Abimelech gave to Abraham sheep and oxen and men-servants and women-servants, and gave him back his wife Sarah. ἔλαβεν δὲ ἀβιμελεχ χίλια δίδραχμα πρόβατα καὶ μόσχους καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας καὶ ἔδωκεν τῷ ἀβρααμ καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ σαρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
- 15 Ja Abimelek sanoi: "Katso, minun maani on avoinna edessäsi; asu, missä mielesi tekee!" And Abimelech said, See, all my land is before you; take whatever place seems good to you. καὶ εἶπεν ἀβιμελεχ τῷ ἀβρααμ ἰδοὺ ἡ γῆ μου ἐναντίον σου οὗ ἐὰν σοι ἀρέσκη κατοίκει
- 16 Ja Saarelle hän sanoi: "Katso, minä annan veljellesi tuhat sekeliä hopeata. Olkoot ne sinulle hyvitykseksi kaikkien niiden edessä, jotka sinun kanssasi ovat; niin olet kaikkien edessä todistettu viattomaksi." And he said to Sarah, See, I have given to your brother a thousand bits of silver so that your wrong may be put right; now your honour is clear in the eyes of all. τῇ δὲ σαρρα εἶπεν ἰδοὺ δέδωκα χίλια δίδραχμα τῷ ἀδελφῷ σου ταῦτα ἔσται σοι εἰς τιμὴν τοῦ προσώπου σου καὶ πάσαις ταῖς μετὰ σοῦ καὶ πάντα ἀλήθευσον
- 17 Mutta Aabraham rukoili Jumalaa, ja Jumala paransi Abimelekin ja hänen vaimonsa ja hänen orjattarensa, niin että he synnyttivät lapsia. Then Abraham made prayer to God, and God made Abimelech well again, and his wife and his women-servants, so that they had children. προσήγατο δὲ ἀβρααμ πρὸς τὸν θεόν καὶ ἰάσατο ὁ θεὸς τὸν ἀβιμελεχ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰς παιδίσκας αὐτοῦ καὶ ἔτεκον

- 18 Sillä Herra oli sulkenut jokaisen kohdun Abimelekin huoneessa Saaran, Aabrahamin vaimon, tähden.
For the Lord had kept all the women of the house of Abimelech from having children, because of Sarah, Abraham's wife.
ὅτι συγκλείων συνέκλεισεν κύριος ἔξωθεν πᾶσαν μήτραν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀβιμελεχ ἕνεκεν σαρρας τῆς γυναικὸς ἀβρααμ
- 1 Ja Herra piti Saarasta huolen, niinkuin oli luvannut; ja Herra teki Saaralle, niinkuin oli puhunut.
And the Lord came to Sarah as he had said and did to her as he had undertaken.
καὶ κύριος ἐπεσκέψατο τὴν σαρραν καθὰ εἶπεν καὶ ἐποίησεν κύριος τῇ σαρρα καθὰ ἐλάλησεν
- 2 Ja Saara tuli raskaaksi ja synnytti Aabrahamille pojan hänen vanhoilla päivillään, juuri sinä aikana, jonka Jumala oli hänelle sanonut.
And Sarah became with child, and gave Abraham a son when he was old, at the time named by God.
καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν σαρρα τῷ ἀβρααμ υἱὸν εἰς τὸ γῆρας εἰς τὸν καιρὸν καθὰ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος
- 3 Ja Aabraham nimitti poikansa, joka hänelle oli syntynyt, sen, jonka Saara oli hänelle synnyttänyt, Iisakiksi.
And Abraham gave to his son, to whom Sarah had given birth, the name Isaac.
καὶ ἐκάλεσεν ἀβρααμ τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου αὐτῷ ὃν ἔτεκεν αὐτῷ σαρρα ἰσαακ
- 4 Ja Aabraham ympärileikkasi poikansa Iisakin, tämän ollessa kahdeksan päivän vanha, niinkuin Jumala oli hänen käskenyt tehdä.
And when his son Isaac was eight days old, Abraham made him undergo circumcision, as God had said to him.
περιέτεμεν δὲ ἀβρααμ τὸν ἰσαακ τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ θεὸς
- 5 Aabraham oli sadan vuoden vanha, kun hänen poikansa Iisak syntyi hänelle.
Now Abraham was a hundred years old when the birth of Isaac took place.
ἀβρααμ δὲ ἦν ἑκατὸν ἐτῶν ἡνίκα ἐγένετο αὐτῷ ἰσαακ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
- 6 Ja Saara sanoi: "Jumala on saattanut minut naurunalaiseksi; kuka ikinä saa tämän kuulla, se nauraa minulle".
And Sarah said, God has given me cause for laughing, and everyone who has news of it will be laughing with me.
εἶπεν δὲ σαρρα γέλωτά μοι ἐποίησεν κύριος ὅς γάρ ἂν ἀκούσῃ συγχαρεῖται μοι
- 7 Ja hän sanoi vielä: "Kuka olisi tiennyt sanoa Aabrahamille: Saara on imettävä lapsia? Ja nyt minä kuitenkin olen synnyttänyt hänelle pojan hänen vanhoilla päivillään."
And she said, Who would have said to Abraham that Sarah would have a child at her breast? for see, I have given him a son now when he is old.
καὶ εἶπεν τίς ἀναγγελεῖ τῷ ἀβρααμ ὅτι θηλάζει παιδίον σαρρα ὅτι ἔτεκεν υἱὸν ἐν τῷ γήρει μου
- 8 Ja poika kasvoi, ja hänet vieroitettiin. Ja Aabraham laittoi suuret pidot siksi päiväksi, jona Iisak vieroitettiin.
And when the child was old enough to be taken from the breast, Abraham made a great feast.
καὶ ἠύξηθη τὸ παιδίον καὶ ἀπεγαλακτίσθη καὶ ἐποίησεν ἀβρααμ δοξὴν μεγάλην ἢ ἡμέρᾳ ἀπεγαλακτίσθη ἰσαακ ὁ υἱὸς αὐτοῦ
- 9 Ja Saara näki egyptiläisen Haagarin pojan, jonka tämä oli Aabrahamille synnyttänyt, ilvehtivän
And Sarah saw the son of Hagar the Egyptian playing with Isaac.
ἰδοῦσα δὲ σαρρα τὸν υἱὸν ἀγαρ τῆς αἰγυπτίας ὃς ἐγένετο τῷ ἀβρααμ παίζοντα μετὰ ἰσαακ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς
- 10 ja sanoi Aabrahamille: "Aja pois tuo orjatar poikinensa, sillä ei tuon orjattaren poika saa periä minun poikani, Iisakin, kanssa".
So she said to Abraham, Send away that woman and her son: for the son of that woman is not to have a part in the heritage with my son Isaac.
καὶ εἶπεν τῷ ἀβρααμ ἐκβαλε τὴν παιδίσκην ταύτην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς οὐ γάρ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης ταύτης μετὰ τοῦ υἱοῦ μου ἰσαακ
- 11 Aabraham pahastui suuresti tästä puheesta poikansa tähden.
And this was a great grief to Abraham because of his son.
σκληρὸν δὲ ἐφάνη τὸ ῥῆμα σφόδρα ἐναντίον ἀβρααμ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
- 12 Mutta Jumala sanoi Aabrahamille: "Älä pahastu siitä poikasi ja orjattaresi tähden. Kuule Saaraa kaikessa, mitä hän sinulle sanoo, sillä ainoastaan Iisakista sinä saat nimellesi jälkeläiset.
But God said, Let it not be a grief to you because of the boy and Hagar his mother; give ear to whatever Sarah says to you, because it is from Isaac that your seed will take its name.
εἶπεν δὲ ὁ θεὸς τῷ ἀβρααμ μὴ σκληρὸν ἔστω τὸ ῥῆμα ἐναντίον σου περὶ τοῦ παιδίου καὶ περὶ τῆς παιδίσκης πάντα ὅσα ἐὰν εἴπῃ σοι σαρρα ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῆς ὅτι ἐν ἰσαακ κληθήσεται σοι σπέρμα

- 13 **Mutta myöskin orjattaren pojasta minä teen suuren kansan, koska hän on sinun jälkeläisesi."**
And I will make a nation of the son of your servant-woman, because he is your seed.
και τον υιον δε της παιδίσκης ταύτης εις εθνος μέγα ποιήσω αυτόν οτι σπέρμα σόν εστιν
- 14 **Varhain seuraavana aamuna Aabraham otti leipää ja antoi ne Haagarille, pannen ne hänen olalleen, sekä pojan, ja lähetti hänet menemään. Hän lähti ja harhaili Beerseban erämaassa.**
And early in the morning Abraham got up, and gave Hagar some bread and a water-skin, and put the boy on her back, and sent her away: and she went, wandering in the waste land of Beer-sheba.
άνεστη δε αβρααμ το πρωι και ελαβεν ἄρτους και ασκόν ὕδατος και εδωκεν αγαρ και επέθηκεν επί τον ὄμον και το παιδίον και απέστειλεν αυτήν ἀπελθοῦσα δε ἐπλανᾶτο τήν ἔρημον κατά το φρεαρ του ὄρκου
- 15 **Mutta kun vesi loppui leilistä, heitti hän pojan pensaan alle,**
And when all the water in the skin was used up, she put the child down under a tree.
ἐξέλιπεν δε το ὕδωρ εκ του ασκου και ἔρριπεν το παιδίον ὑποκάτω μιᾶς ἐλάτης
- 16 **meni ja istui syrjään jousenkantaman päähän, sillä hän ajatteli: "En voi nähdä pojan kuolevan". Ja istuessaan siinä syrjässä hän korotti äänensä ja itki.**
And she went some distance away, about an arrow flight, and seating herself on the earth, she gave way to bitter weeping, saying, Let me not see the death of my child.
ἀπελθοῦσα δε ἐκάθητο ἀπέναντι αὐτου μακρόθεν ὡσει τόξου βολήν εἶπεν γάρ ου μη ἴδω τον θάνατον του παιδίου μου και ἐκάθισεν ἀπέναντι αὐτου ἀναβοήσαν δε το παιδίον ἐκλαυσεν
- 17 **Silloin Jumala kuuli pojan valituksen, ja Jumalan enkeli huusi taivaasta Haagarille sanoen: "Mikä sinun on, Haagar? Älä pelkää, sillä Jumala on kuullut pojan valituksen, siinä missä hän makaa.**
And the boy's cry came to the ears of God; and the angel of God said to Hagar from heaven, Hagar, why are you weeping? have no fear, for the child's cry has come to the ears of God.
εισήκουσεν δε ο θεος της φωνης του παιδιου εκ του τοπου ου ην και ἐκάλεσεν ἄγγελος του θεου την αγαρ εκ του ουρανου και εἶπεν αὐτῇ τί εστιν αγαρ μη φοβοῦ ἐπακήκοεν γάρ ο θεος της φωνης του παιδιου σου εκ του τοπου ου εστιν
- 18 **Nouse, nosta poika maasta ja tartu hänen käteensä, sillä minä teen hänestä suuren kansan."**
Come, take your child in your arms, for I will make of him a great nation.
ἀνάστηθι λαβὲ το παιδίον και κράτησον τῆ χειρι σου αὐτό εις γάρ εθνος μέγα ποιήσω αυτόν
- 19 **Ja Jumala avasi hänen silmänsä, niin että hän huomasi vesikaivon. Ja hän meni ja täytti leilin vedellä ja antoi pojan juoda.**
Then God made her eyes open, and she saw a water-spring, and she got water in the skin and gave the boy a drink.
και ἀνέφωξεν ο θεος τους ὀφθαλμους αὐτης και εἶδεν φρέαρ ὕδατος ζῶντος και ἐπορεύθη και ἔπλησεν τον ασκόν ὕδατος και ἐπότισεν το παιδίον
- 20 **Ja Jumala oli pojan kanssa, ja hän kasvoi ja asui erämaassa, ja hänestä tuli jousimies.**
And God was with the boy, and he became tall and strong, and he became a bowman, living in the waste land.
και ην ο θεος μετα του παιδιου και ηὔξηθη και κατώκησεν ἐν τῆ ἐρήμῳ ἐγένετο δε τοζότης
- 21 **Ja hän asui Paaranin erämaassa; ja hänen äitinsä otti hänelle vaimon Egyptin maasta.**
And while he was in the waste land of Paran, his mother got him a wife from the land of Egypt.
και κατώκησεν ἐν τῆ ἐρήμῳ τῆ φαραν και ελαβεν αὐτῷ ἡ μήτηρ γυναῖκα εκ γῆς αἰγύπτου
- 22 **Siihen aikaan puhui Abimelek ja hänen sotapäällikkönsä Piikol Aabrahamille sanoen: "Jumala on sinun kanssasi kaikessa, mitä teet.**
Now at that time, Abimelech and Phicol, the captain of his army, said to Abraham, I see that God is with you in all you do.
ἐγένετο δε ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ και εἶπεν αβιμελεχ και οχοζαθ ο νυμφαγωγός αὐτου και φικολ ο ἀρχιστράτηγος της δυνάμεως αὐτου πρὸς αβρααμ λέγων ο θεος μετα σου ἐν πασιν οἷς ἐαν ποιῆς
- 23 **Vanno nyt tässä minulle Jumalan kautta, ettet ole oleva petollinen minulle etkä minun suvulleni etkä jälkeläisilleni, vaan tee sinäkin laupeus minulle ja sille maalle, jossa muukalaisena asut, niinkuin minä olen sinulle tehnyt."**
Now, then, give me your oath, in the name of God, that you will not be false to me or to my sons after me, but that as I have been good to you, so you will be to me and to this land where you have been living.
νῦν οὖν ὁμοσόν μοι τον θεον μη ἀδικήσῃν με μηδε το σπέρμα μου μηδε το ὄνομά μου ἀλλὰ κατά την δικαιοσύνην ἣν ἐποίησα μετα σου ποιήσεις μετ' ἐμοῦ και τῆ γῆ ἣ σὺ παρῴκησας ἐν αὐτῇ
- 24 **Aabraham sanoi: "Minä vannon".**
And Abraham said, I will give you my oath.
και εἶπεν αβρααμ ἐγὼ ὁμοῦμαι

- 25 Aabraham nuhteli kuitenkin Abimelekiä vesikaivon tähden, jonka Abimelekin palvelijat olivat vallanneet.
But Abraham made a protest to Abimelech because of a water-hole which Abimelech's servants had taken by force.
καὶ ἤλεγξεν αβρααμ τὸν αβιμελεχ περὶ τῶν φρεάτων τοῦ ὕδατος ὧν ἀφείλαντο οἱ παῖδες τοῦ αβιμελεχ
- 26 Mutta Abimelek vastasi: "En tiedä, kuka sen on tehnyt; et ole itse minulle mitään ilmoittanut, enkä ole siitä kuullut ennen kuin tänään".
But Abimelech said, I have no idea who has done this thing; you never gave me word of it, and I had no knowledge of it till this day.
καὶ εἶπεν αὐτῷ αβιμελεχ οὐκ ἔγνων τίς ἐποίησεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο οὐδὲ σύ μοι ἀπήγγειλας οὐδὲ ἐγὼ ἤκουσα ἀλλ' ἢ σήμερον
- 27 Silloin Aabraham otti pikkukarjaa ja raavaskarjaa ja antoi Abimelekille; ja he tekivät molemmat keskenänsä liiton.
And Abraham took sheep and oxen and gave them to Abimelech, and the two of them made an agreement together.
καὶ ἔλαβεν αβρααμ πρόβατα καὶ μόσχους καὶ ἔδωκεν τῷ αβιμελεχ καὶ διέθεντο ἀμφοτέροι διαθήκη
- 28 Ja Aabraham asetti laumasta seitsemän uuhikaritsaa erilleen muista.
And Abraham put seven young lambs of the flock on one side by themselves.
καὶ ἔστησεν αβρααμ ἑπτὰ ἀμνάδας προβάτων μόνας
- 29 Silloin Abimelek sanoi Aabrahamille: "Mitä tarkoittavat nuo seitsemän karitsaa, jotka olet asettanut tuonne erilleen?"
Then Abimelech said, What are these seven lambs which you have put on one side?
καὶ εἶπεν αβιμελεχ τῷ αβρααμ τί εἰσιν αἱ ἑπτὰ ἀμνάδες τῶν προβάτων τούτων ὡς ἔστησας μόνας
- 30 Hän vastasi: "Nämä seitsemän karitsaa on sinun otettava minun kädestäni, todistukseksi minulle siitä, että tämä kaivo on minun kaivamani".
And he said, Take these seven lambs from me as a witness that I have made this water-hole.
καὶ εἶπεν αβρααμ ὅτι τὰς ἑπτὰ ἀμνάδας ταύτας λήμψη παρ' ἐμοῦ ἵνα ὧσίν μοι εἰς μαρτύριον ὅτι ἐγὼ ὄρυζα τὸ φρέαρ τοῦτο
- 31 Siitä kutsuttiin paikkaa Beersebaksi, koska he molemmat vannoivat siinä toisilleen valan.
So he gave that place the name Beer-sheba, because there the two of them had given their oaths.
διὰ τοῦτο ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου φρέαρ ὀρκισμοῦ ὅτι ἐκεῖ ὤμοσαν ἀμφοτέροι
- 32 Niin he tekivät liiton Beersebassa. Ja Abimelek nousi ja Piikol, hänen sotapäällikkönsä, ja he palasivat filistealaisten maahan.
So they made an agreement at Beer-sheba, and Abimelech and Phicol, the captain of his army, went back to the land of the Philistines.
καὶ διέθεντο διαθήκη ἐν τῷ φρέατι τοῦ ὄρκου ἀνέστη δὲ αβιμελεχ καὶ οχοζαθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ καὶ φικολ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν γῆν τῶν φυλιστιμ
- 33 Ja Aabraham istutti tamariskipuun Beersebaan ja huusi siinä avuksi Herran, iankaikkisen Jumalan, nimeä.
And Abraham, after planting a holy tree in Beer-sheba, gave worship to the name of the Lord, the Eternal God.
καὶ ἐφύτευσεν αβρααμ ἄρουραν ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὄρκου καὶ ἐπεκαλέσατο ἐκεῖ τὸ ὄνομα κυρίου θεοῦ αἰώνιος
- 34 Ja Aabraham asui kauan muukalaisena filistealaisten maassa.
And Abraham went on living in the land of the Philistines as in a strange country.
παρῳκήσεν δὲ αβρααμ ἐν τῇ γῇ τῶν φυλιστιμ ἡμέρας πολλάς
- 1 Näiden tapausten jälkeen Jumala koetteli Aabrahamia ja sanoi hänelle: "Aabraham!" Hän vastasi: "Tässä olen".
Now after these things, God put Abraham to the test, and said to him, Abraham; and he said, Here am I.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ὁ θεὸς ἐπείραζεν τὸν αβρααμ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν αβρααμ αβρααμ ὁ δὲ εἶπεν ἰδοὺ ἐγώ
- 2 Ja hän sanoi: "Ota Iisak, ainokainen poikasi, jota rakastat, ja mene Moorian maahan ja uhraa hänet siellä polttouhriksi vuorella, jonka minä sinulle sanon".
And he said to him, Take your son, your dearly loved only son Isaac, and go to the land of Moriah and give him as a burned offering on one of the mountains of which I will give you knowledge.
καὶ εἶπεν λαβὲ τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητόν ὃν ἠγάπησας τὸν ἰσαακ καὶ πορεύθητι εἰς τὴν γῆν τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀνένεγκον αὐτὸν ἐκεῖ εἰς ὀλοκάρπωσιν ἐφ' ἐν τῶν ὀρέων ὧν ἂν σοι εἴπω
- 3 Varhain seuraavana aamuna Aabraham satuloi aasinsa ja otti mukaansa kaksi palvelijaansa sekä poikansa Iisakin, ja halottuaan polttouhripuita hän lähti menemään siihen paikkaan, jonka Jumala oli hänelle sanonut.
And Abraham got up early in the morning, and made ready his ass, and took with him two of his young men and Isaac, his son, and after the wood for the burned offering had been cut, he went on his way to the place of which God had given him word.
ἀναστὰς δὲ αβρααμ τὸ πρῶτον ἐπέσασεν τὴν ὄνον αὐτοῦ παρέλαβεν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ δύο παῖδας καὶ ἰσαακ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ σχίσας ξύλα εἰς ὀλοκάρπωσιν ἀναστὰς ἐπορεύθη καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός

- 4 Kolmantena päivänä Aabraham nosti silmänsä ja näki sen paikan kaukaa.
And on the third day, Abraham, lifting up his eyes, saw the place a long way off.
τῆ ἡμέρᾳ τῆ τρίτῃ καὶ ἀναβλέψας ἀβρααμ τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν τὸν τόπον μακρόθεν
- 5 Silloin Aabraham sanoi palvelijoilleen: "Jääkää tähän aasin kanssa. Minä ja poika menemme tuonne rukoilemaan; sitten me palaamme luoksenne."
Then he said to his young men, Keep here with the ass; and I and the boy will go on and give worship and come back again to you.
καὶ εἶπεν ἀβρααμ τοῖς παισὶν αὐτοῦ καθίσατε αὐτοῦ μετὰ τῆς ὄνου ἐγὼ δὲ καὶ τὸ παιδάριον διελευσόμεθα ἕως ὧδε καὶ προσκυνήσαντες ἀναστρέψωμεν πρὸς ὑμᾶς
- 6 Ja Aabraham otti polttouhripuut ja sälytti ne poikansa Iisakin selkään; itse hän otti käteensä tulen ja veitsen, ja niin he astuivat molemmat yhdessä.
And Abraham put the wood for the burned offering on his son's back, and he himself took the fire and the knife in his hand, and the two of them went on together.
ἔλαβεν δὲ ἀβρααμ τὰ ξύλα τῆς ὀλοκαρπώσεως καὶ ἐπέθηκεν ἰσαακ τῷ νίῳ αὐτοῦ ἔλαβεν δὲ καὶ τὸ πῦρ μετὰ χεῖρα καὶ τὴν μάχαιραν καὶ ἐπορεύθησαν οἱ δύο ἅμα
- 7 Iisak puhui isällensä Aabrahamille sanoen: "Isäni!" Tämä vastasi: "Tässä olen, poikani". Ja hän sanoi: "Katso, tässä on tuli ja halot, mutta missä on lammas polttouhriksi?"
Then Isaac said to Abraham, My father; and he said, Here am I, my son. And he said, We have wood and fire here, but where is the lamb for the burned offering?
εἶπεν δὲ ἰσαακ πρὸς ἀβρααμ τὸν πατέρα αὐτοῦ εἶπας πάτερ ὁ δὲ εἶπεν τί ἐστὶν τέκνον λέγων ἰδοὺ τὸ πῦρ καὶ τὰ ξύλα ποῦ ἐστὶν τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὀλοκάρπωσιν
- 8 Aabraham vastasi: "Jumala on katsova itselleen lampaan polttouhriksi, poikani". Ja he astuivat molemmat yhdessä.
And Abraham said, God himself will give the lamb for the burned offering; so they went on together.
εἶπεν δὲ ἀβρααμ ὁ θεὸς ὄψεται ἑαυτῷ πρόβατον εἰς ὀλοκάρπωσιν τέκνον πορευθέντες δὲ ἀμφοτέρω ἅμα
- 9 Ja kun he olivat tulleet siihen paikkaan, jonka Jumala oli hänelle sanonut, rakensi Aabraham siihen alttarin, latoi sille halot, sitoi poikansa Iisakin ja pani hänet alttarille halkojen päälle.
And they came to the place of which God had given him knowledge; and there Abraham made the altar and put the wood in place on it, and having made tight the bands round Isaac his son, he put him on the wood on the altar.
ἦλθον ἐπὶ τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ ἀβρααμ θυσιαστήριον καὶ ἐπέθηκεν τὰ ξύλα καὶ συμποδίσας ἰσαακ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπάνω τῶν ξύλων
- 10 Ja Aabraham ojensi käteensä ja tarttui veitseen teurastaakseen poikansa.
And stretching out his hand, Abraham took the knife to put his son to death.
καὶ ἐξέτεινεν ἀβρααμ τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν τὴν μάχαιραν σφάζει τὸν υἱὸν αὐτοῦ
- 11 Silloin Herran enkeli huusi hänelle taivaasta sanoen: "Aabraham, Aabraham!" Hän vastasi: "Tässä olen".
But the voice of the angel of the Lord came from heaven, saying, Abraham, Abraham: and he said, Here am I.
καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀβρααμ ἀβρααμ ὁ δὲ εἶπεν ἰδοὺ ἐγὼ
- 12 Niin hän sanoi: "Älä satuta kättäsi poikaan äläkä tee hänelle mitään, sillä nyt minä tiedän, että sinä pelkäät Jumalaa, kun et kieltänyt minulta ainokaista poikaasi".
And he said, Let not your hand be stretched out against the boy to do anything to him; for now I am certain that the fear of God is in your heart, because you have not kept back your son, your only son, from me.
καὶ εἶπεν μὴ ἐπιβάλης τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ παιδάριον μηδὲ ποιήσης αὐτῷ μηδὲν νῦν γὰρ ἔγνω ὅτι φοβῆ τὸν θεὸν σὺ καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ
- 13 Niin Aabraham nosti silmänsä ja huomasi takanansa oinaan, joka oli sarvistaan takertunut pensaikkoon. Ja Aabraham meni, otti oinaan ja uhrasi sen polttouhriksi poikansa sijasta.
And lifting up his eyes, Abraham saw a sheep fixed by its horns in the brushwood: and Abraham took the sheep and made a burned offering of it in place of his son.
καὶ ἀναβλέψας ἀβρααμ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν καὶ ἰδοὺ κριὸς εἷς κατεχόμενος ἐν φυτῷ σαβεκ τῶν κεράτων καὶ ἐπορεύθη ἀβρααμ καὶ ἔλαβεν τὸν κριὸν καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν εἰς ὀλοκάρπωσιν ἀντὶ ἰσαακ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
- 14 Ja Aabraham pani sen paikan nimeksi "Herra näkee". Niinpä vielä tänä päivänä sanotaan: "Vuorella, missä Herra ilmestyy".
And Abraham gave that place the name Yahweh-yireh: as it is said to this day, In the mountain the Lord is seen.
καὶ ἐκάλεσεν ἀβρααμ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κύριος εἶδεν ἵνα εἴπωσιν σήμερον ἐν τῷ ὄρει κύριος ὤφθη
- 15 Ja Herran enkeli huusi Aabrahamille toistamiseen taivaasta
And the voice of the angel of the Lord came to Abraham a second time from heaven,
καὶ ἐκάλεσεν ἄγγελος κυρίου τὸν ἀβρααμ δευτέρον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
- 16 ja sanoi: "Minä vannoo itse kauttani, sanoo Herra: Sentähden että tämän teit etkä kieltänyt minulta ainokaista poikaasi,
Saying, I have taken an oath by my name, says the Lord, because you have done this and have not kept back from me your dearly loved only son,
λέγων κατ' ἑμαυτοῦ ὄμοσα λέγει κύριος οὗ εἵνεκεν ἐποίησας τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ οὐκ ἐφείσω τοῦ υἱοῦ σου τοῦ ἀγαπητοῦ δι' ἐμέ

- 17 minä runsaasti siunaan sinua ja teen sinun jälkeläistesi luvun paljoksi kuin taivaan tähdet ja hiekka, joka on meren rannalla, ja sinun jälkeläisesi valtaavat vihollistensa portit.
That I will certainly give you my blessing, and your seed will be increased like the stars of heaven and the sand by the seaside; your seed will take the land of those who are against them;
ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὡς τὴν ἄμμον τὴν παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης καὶ κληρονομήσει τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων
- 18 Ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat maan päällä, sentähden että olit minun äänelleni kuuliainen."
And your seed will be a blessing to all the nations of the earth, because you have done what I gave you orders to do.
καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ἀνθ' ὧν ὑπήκουσας τῆς ἐμῆς φωνῆς
- 19 Sitten Aabraham palasi palvelijainsa luo, ja he nousivat ja kulkivat yhdessä Beersebaan. Ja Aabraham jäi asumaan Beersebaan.
Then Abraham went back to his young men and they went together to Beer-sheba, the place where Abraham was living.
ἀπεστράφη δὲ ἀβρααμ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ ἀναστάντες ἐπορεύθησαν ἅμα ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου καὶ κατέκησεν ἀβρααμ ἐπὶ τῷ φρέατι τοῦ ὄρκου
- 20 Näiden tapausten jälkeen ilmoitettiin Aabrahamille: "Katso, myöskin Milka on synnyttänyt poikia sinun veljellesi Naahorille".
After these things, Abraham had news that Milcah, the wife of his brother Nahor, had given birth to children;
ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἀνηγγέλη τῷ ἀβρααμ λέγοντες ἰδοὺ τέτοκεν μελχα καὶ αὐτὴ υἱὸς ναχωρ τῷ ἀδελφῷ σου
- 21 Nämä olivat Uus, hänen esikoisensa, tämän veli Buus, Kemuel, Aramin isä,
Uz the oldest, and Buz his brother, and Kemuel, the father of Aram,
τὸν ὡς πρωτότοκον καὶ τὸν βουζ ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τὸν καμουηλ πατέρα σύρων
- 22 Kesed, Haso, Pildas, Jidlaf ja Betuel;
And Chesed and Hazo and Pildash and Jidlaph and Bethuel.
καὶ τὸν χασαδ καὶ τὸν αζαν καὶ τὸν φαιδας καὶ τὸν ιεδλαφ καὶ τὸν βαθουηλ
- 23 ja Betuelille syntyi Rebekka. Nämä kahdeksan synnytti Milka Naahorille, Aabrahamin veljelle.
Bethuel was the father of Rebekah: these eight were the children of Milcah and Nahor, Abraham's brother.
καὶ βαθουηλ ἐγέννησεν τὴν ρεβεκκαν ὀκτὼ οὗτοι υἱοὶ οὓς ἔτεκεν μελχα τῷ ναχωρ τῷ ἀδελφῷ ἀβρααμ
- 24 Ja hänen sivuvaimonsa, nimeltä Reuma, synnytti myös lapsia: Tebahin, Gahamin, Tahaan ja Maakan.
And his servant Reumah gave birth to Tebah and Gaham and Tahash and Maacah.
καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἣ ὄνομα ρευμα ἔτεκεν καὶ αὐτὴ τὸν ταβεκ καὶ τὸν γααμ καὶ τὸν τοχος καὶ τὸν μωχα
- 1 Ja Saara eli sadan kahdenkymmenen seitsemän vuoden vanhaksi; niin vanhaksi eli Saara.
Now the years of Sarah's life were a hundred and twenty-seven.
ἐγένετο δὲ ἡ ζωὴ σαρρας ἑτη ἑκατὸν εἴκοσι ἐπτὰ
- 2 Ja Saara kuoli Kirjat-Arbassa, se on Hebronissa, Kanaanin maassa. Ja Aabraham meni murehtimaan Saaraa ja itkemään häntä.
And Sarah's death took place in Kiriath-arba, that is, Hebron, in the land of Canaan: and Abraham went into his house, weeping and sorrowing for Sarah.
καὶ ἀπέθανεν σαρρα ἐν πόλει αρβοκ ἣ ἐστὶν ἐν τῷ κοιλωματι αὐτῆ ἐστὶν χεβρων ἐν γῆ χανααν ἦλθεν δὲ ἀβρααμ κόψασθαι σαρραν καὶ πενθῆσαι
- 3 Senjälkeen Aabraham nousi ja lähti vainajan luota ja puhui heertiläisille sanoen:
And Abraham came from his dead and said to the children of Heth,
καὶ ἀνέστη ἀβρααμ ἀπὸ τοῦ νεκροῦ αὐτοῦ καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς χετ λέγων
- 4 "Minä olen muukalainen ja vieras teidän keskuudessanne; antakaa minulle perintöhauta maassanne, haudatakseni ja kätkeäkseni siihen vainajani".
I am living among you as one from a strange country: give me some land here as my property, so that I may put my dead to rest.
πάροικος καὶ παρεπίδημος ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν δότε οὖν μοι κτήσιν τάφου μεθ' ὑμῶν καὶ θάψω τὸν νεκρόν μου ἀπ' ἐμοῦ
- 5 Heertiläiset vastasivat Aabrahamille, sanoen hänelle:
And in answer the children of Heth said to Abraham,
ἀπεκρίθησαν δὲ οἱ υἱοὶ χετ πρὸς ἀβρααμ λέγοντες

- 6 "Kuule meitä, herra. Sinä olet Jumalan ruhtinas meidän keskuudessamme; hautaa vainajasi parhaaseen hautaamme. Ei kukaan meistä kiellä sinua hautaamasta vainajaasi hautaansa."
 My lord, truly you are a great chief among us; take the best of our resting-places for your dead; not one of us will keep back from you a place where you may put your dead to rest.
 μή κύριε ἄκουσον δὲ ἡμῶν βασιλεὺς παρὰ θεοῦ εἶ σὺ ἐν ἡμῖν ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς μνημείοις ἡμῶν θάψον τὸν νεκρὸν σου οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν τὸ μνημεῖον αὐτοῦ κωλύσει ἀπὸ σοῦ τοῦ θάψαι τὸν νεκρὸν σου ἐκεῖ
- 7 Niin Aabraham nousi ja kumarsi maan kansalle, heettiläisille,
 And Abraham got up and gave honour to the children of Heth, the people of that land.
 ἀναστὰς δὲ ἀβραὰμ προσεκύνησεν τῷ λαῷ τῆς γῆς τοῖς υἱοῖς χετ
- 8 ja puhui heille sanoen: "Jos teidän mieleenne on, että minä hautaan ja kätken vainajani, niin kuulkaa minua ja taivuttakaa Efron, Sooharin poika,
 And he said to them, If you will let me put my dead to rest here, make a request for me to Ephron, the son of Zohar,
 καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς ἀβραὰμ λέγων εἰ ἔχετε τῇ ψυχῇ ὑμῶν ὥστε θάψαι τὸν νεκρὸν μου ἀπὸ προσώπου μου ἀκούσατέ μου καὶ λαλήσατε περὶ ἐμοῦ εφρων τῷ τοῦ σααρ
- 9 antamaan minulle Makpelan luola, joka on hänen omansa ja on hänen vainionsa perällä. Täydestä hinnasta hän antakoon sen minulle perintöhaudaksi teidän keskuudessanne."
 That he will give me the hollow in the rock named Machpelah, which is his property at the end of his field; let him give it to me for its full price as a resting-place for my dead among you.
 καὶ δότω μοι τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν ὃ ἐστὶν αὐτῷ τὸ ἐν ἐν μέρει τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ ἀργυρίου τοῦ ἀξίου δότω μοι αὐτὸ ἐν ὑμῖν εἰς κτήσιν μνημείου
- 10 Mutta Efron istui siellä heettiläisten joukossa. Ja Efron, heettiläinen, vastasi Aabrahamille heettiläisten kuullen, kaikkien, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista, sanoen:
 Now Ephron was seated among the children of Heth: and Ephron the Hittite gave Abraham his answer in the hearing of the children of Heth, and of all those who came into his town, saying,
 εφρων δὲ ἐκάθητο ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν χετ ἀποκριθεὶς δὲ εφρων ὁ χετταῖος πρὸς ἀβραὰμ εἶπεν ἀκούοντων τῶν υἱῶν χετ καὶ πάντων τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὴν πόλιν λέγων
- 11 "Ei, herrani, vaan kuule minua. Vainion minä lahjoitan sinulle ja myöskin luolan, joka siinä on, minä lahjoitan sinulle; kansalaisteni nähden minä sen sinulle lahjoitan. Hautaa vainajasi."
 No, my lord, I will give you the field with the hollow in the rock; before all the children of my people will I give it to you for a resting-place for your dead.
 παρ' ἐμοῦ γενοῦ κύριε καὶ ἄκουσόν μου τὸν ἀγρὸν καὶ τὸ σπήλαιον τὸ ἐν αὐτῷ σοι δίδωμι ἐναντίον πάντων τῶν πολιτῶν μου δέδωκά σοι θάψον τὸν νεκρὸν σου
- 12 Ja Aabraham kumarsi maan kansalle
 And Abraham went down on his face before the people of the land.
 καὶ προσεκύνησεν ἀβραὰμ ἐναντίον τοῦ λαοῦ τῆς γῆς
- 13 ja puhui Efronille, maan kansan kuullen, sanoen: "Jospa kuitenkin - oi, kuule minua! Minä maksan vainion hinnan; ota se minulta ja anna minun haudata siihen vainajani."
 And Abraham said to Ephron, in the hearing of the people of the land, If only you will give ear to me, I will give you the price of the field; take it, and let me put my dead to rest there.
 καὶ εἶπεν τῷ εφρων εἰς τὰ ὄτα τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ἐπειδὴ πρὸς ἐμοῦ εἶ ἀκουσόν μου τὸ ἀργύριον τοῦ ἀγροῦ λαβὲ παρ' ἐμοῦ καὶ θάψω τὸν νεκρὸν μου ἐκεῖ
- 14 Efron vastasi Aabrahamille, sanoen hänelle:
 So Ephron said to Abraham,
 ἀπεκρίθη δὲ εφρων τῷ ἀβραὰμ λέγων
- 15 "Herrani, kuule minua. Neljänsadan hopeasekelin maa, mitä se minulle ja sinulle merkitsee? Hautaa vainajasi."
 My lord, give ear to me: the value of the land is four hundred shekels; what is that between me and you? so put your dead to rest there.
 οὐχὶ κύριε ἀκήκοα γῆ τετρακοσίων διδράχμων ἀργυρίου ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ τί ἂν εἴη τοῦτο σὺ δὲ τὸν νεκρὸν σου θάψον
- 16 Kuultuaan Efronin sanat Aabraham punnitsi Efronille sen rahasumman, jonka tämä oli maininnut heettiläisten kuullen, neljäsataa hopeasekeliä, kaupassa käypää.
 And Abraham took note of the price fixed by Ephron in the hearing of the children of Heth, and gave him four hundred shekels in current money.
 καὶ ἤκουσεν ἀβραὰμ τοῦ εφρων καὶ ἀπεκατέστησεν ἀβραὰμ τῷ εφρων τὸ ἀργύριον ὃ ἐλάλησεν εἰς τὰ ὄτα τῶν υἱῶν χετ τετρακόσια δίδραχμα ἀργυρίου δοκίμου ἐμπόροις
- 17 Niin Efronin vainio, joka on Makpelassa itään päin Mamresta, sekä vainio että siellä oleva luola ynnä kaikki puut, jotka kasvoivat vainiolla, koko sillä alueella,
 So Ephron's field at Machpelah near Mamre, with the hollow in the rock and all the trees in the field and round it,
 καὶ ἔσθη ὁ ἀγρὸς εφρων ὃς ἦν ἐν τῷ διπλῷ σπηλαίῳ ὃς ἐστὶν κατὰ πρόσωπον μαμρηθ ὁ ἀγρὸς καὶ τὸ σπήλαιον ὃ ἦν ἐν αὐτῷ καὶ πᾶν δένδρον ὃ ἦν ἐν τῷ ἀγρῷ ὃ ἐστὶν ἐν τοῖς ὀρίοις αὐτοῦ κύκλῳ
- 18 joutuivat Aabrahamin omaksi kaikkien heettiläisten nähden, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista.
 Became the property of Abraham before the eyes of the children of Heth and of all who came into the town.
 τῷ ἀβραὰμ εἰς κτήσιν ἐναντίον τῶν υἱῶν χετ καὶ πάντων τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὴν πόλιν

- 19 Senjälkeen Aabraham hautasi vaimonsa Saaran luolaan, joka on Makpelan vainiolla, itään päin Mamresta, se on Hebronista, Kanaanin maassa.
Then Abraham put Sarah his wife to rest in the hollow rock in the field of Machpelah near Mamre, that is, Hebron in the land of Canaan.
μετὰ ταῦτα ἔθαψεν αβρααμ σαρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ἀγροῦ τῷ διπλῷ ὃ ἐστὶν ἀπέναντι μαμβρη αὐτῆ ἐστὶν χεβρων ἐν τῇ γῆ χανααν
- 20 Niin vainio ja siellä oleva luola siirtyi heittiläisiltä Aabrahamille, perintöhaudaksi.
And the field and the hollow rock were handed over to Abraham as his property by the children of Heth.
καὶ ἐκυρώθη ὁ ἀγρὸς καὶ τὸ σπήλαιον ὃ ἦν ἐν αὐτῷ τῷ αβρααμ εἰς κτῆσιν τάφου παρὰ τῶν υἱῶν χετ
- 1 Ja Aabraham oli vanha ja iälliseksi tullut, ja Herra oli siunannut Aabrahamia kaikessa.
Now Abraham was old and far on in years: and the Lord had given him everything in full measure.
καὶ αβρααμ ἦν πρεσβύτερος προβεβηκῶς ἡμερῶν καὶ κύριος εὐλόγησεν τὸν αβρααμ κατὰ πάντα
- 2 Niin Aabraham sanoi palvelijallensa, talonsa vanhimmalle, joka hallitsi kaikkea, mitä hänellä oli: "Pane kätesi kupeeni alle.
And Abraham said to his chief servant, the manager of all his property, Come now, put your hand under my leg:
καὶ εἶπεν αβρααμ τῷ παιδὶ αὐτοῦ τῷ πρεσβυτέρῳ τῆς οἰκίας αὐτοῦ τῷ ἄρχοντι πάντων τῶν αὐτοῦ θες τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου
- 3 Minä vannotan sinua Herran, taivaan ja maan Jumalan, kautta, ettet ota pojalleni vaimoa kanaanilaisten tyttäristä, joiden keskuudessa minä asun,
And take an oath by the Lord, the God of heaven and the God of the earth, that you will not get a wife for my son Isaac from the daughters of the Canaanites among whom I am living;
καὶ ἐξορκιῶ σε κύριον τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸν θεὸν τῆς γῆς ἵνα μὴ λάβῃς γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἰσαακ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν χαναανίων μεθ' ὧν ἐγὼ οἰκῶ ἐν αὐτοῖς
- 4 vaan menet minun omaan maahani ja sukuni luo ja otat sieltä vaimon pojalleni Iisakille."
But that you will go into my country and to my relations and get a wife there for my son Isaac.
ἀλλὰ εἰς τὴν γῆν μου οὐ ἐγενόμην πορευομένη καὶ εἰς τὴν φυλὴν μου καὶ λήμψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἰσαακ ἐκεῖθεν
- 5 Palvelija sanoi hänelle: "Entä jos tyttö ei tahdo seurata minua tähän maahan, onko minun silloin vietävä poikasi takaisin siihen maahan, josta olet lähtenyt?"
And the servant said, If by chance the woman will not come with me into this land, am I to take your son back again to the land from which you came?
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ παῖς μήποτε οὐ βούλεται ἡ γυνὴ πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ ὀπίσω εἰς τὴν γῆν ταύτην ἀποστρέψω τὸν υἱόν σου εἰς τὴν γῆν ὅθεν ἐξῆλθες ἐκεῖθεν
- 6 Aabraham vastasi hänelle: "Varo, ettet vie poikaani takaisin sinne.
And Abraham said, Take care that you do not let my son go back to that land.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν αβρααμ πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἀποστρέψῃς τὸν υἱόν μου ἐκεῖ
- 7 Herra, taivaan Jumala, joka otti minut pois isäni kodista ja synnyinmaastani, hän, joka puhui minulle ja vannoi minulle sanoen: 'Sinun jälkeläisillesi minä annan tämän maan', hän lähettää enkelinsä sinun edelläsi, niin että saat sieltä vaimon pojalleni.
The Lord God of heaven, who took me from my father's house and from the land of my birth, and made an oath to me, saying, To your seed I will give this land: he will send his angel before you and give you a wife for my son in that land.
κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ θεὸς τῆς γῆς ὃς ἔλαβέν με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐκ τῆς γῆς ἧς ἐγενήθην ὃς ἐλάλησέν μοι καὶ ὤμοσέν μοι λέγων σοὶ δώσω τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρμ ατὶ σου αὐτὸς ἀποστελεῖ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ ἔμπροσθέν σου καὶ λήμψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἰσαακ ἐκεῖθεν
- 8 Mutta jos tyttö ei tahdo seurata sinua, niin olet tästä valasta vapaa. Älä vain vie poikaani sinne takaisin."
And if the woman will not come with you, then you are free from this oath; only do not take my son back there.
ἐὰν δὲ μὴ θέλῃ ἡ γυνὴ πορευθῆναι μετὰ σοῦ εἰς τὴν γῆν ταύτην καθαρὸς ἔσῃ ἀπὸ τοῦ ὄρκου τούτου μόνον τὸν υἱόν μου μὴ ἀποστρέψῃς ἐκεῖ
- 9 Niin palvelija pani kätensä herransa Aabrahamin kupeen alle ja lupasi sen hänelle valalla vannoen.
And the servant put his hand under Abraham's leg, and gave him his oath about this thing.
καὶ ἔθηκεν ὁ παῖς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὑπὸ τὸν μηρόν αβρααμ τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ ὤμοσεν αὐτῷ περὶ τοῦ ῥήματος τούτου
- 10 Ja palvelija otti herransa kameleista kymmenen sekä kaikkinaisia kalleuksia herransa tavaroista; ja hän nousi ja lähti Mesopotamiaan, Naahorin kaupunkiin.
And the servant took ten of his master's camels, and all sorts of good things of his master's, and went to Mesopotamia, to the town of Nahor.
καὶ ἔλαβεν ὁ παῖς δέκα καμήλους ἀπὸ τῶν καμήλων τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη εἰς τὴν μεσοποταμίαν εἰς τὴν πόλιν ναχωρ
- 11 Ja hän antoi kamelien asetua kaupungin ulkopuolelle vesikaivon ääreen lepäämään, illan suussa, jolloin naiset tulivat vettä ammentamaan.
And he made the camels take their rest outside the town by the water-spring in the evening, at the time when the women came to get water.
καὶ ἐκοίμισεν τὰς καμήλους ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸ φρέαρ τοῦ ὕδατος τὸ πρὸς ὄψέ ἡνίκα ἐκπορεύονται αἱ ὑδρευόμεναι

- 12 Ja hän sanoi: "Herra, minun herrani Aabrahamin Jumala, suo minulle tänään menestystä ja tee laupeus herralleni Aabrahamille.
And he said, O Lord, the God of my master Abraham, let me do well in what I have undertaken this day, and give your mercy to my master Abraham.
καὶ εἶπεν κύριε ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου αβρααμ εὐδόωσον ἐναντίον ἐμοῦ σήμερον καὶ ποιήσον ἔλεος μετὰ τοῦ κυρίου μου αβρααμ
- 13 Katso, minä seison tässä lähteellä, ja kaupunkilaisten tyttäret tulevat ammentamaan vettä.
See, I am waiting here by the water-spring; and the daughters of the town are coming out to get water:
ἰδοὺ ἐγὼ ἔστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος αἱ δὲ θυγατέρες τῶν οἰκούντων τὴν πόλιν ἐκπορεύονται ἀντλήσαι ὕδωρ
- 14 Niin tapahtukoon, että se tyttö, jolle minä sanon: 'Kallista tänne vesiasiaasi juodakseni', ja joka vastaa: 'Juo, minä juotan kamelisikin', on juuri se, jonka sinä olet määrännyt palvelijallesi Isakille; ja siitä minä tiedän, että olet tehnyt laupeuden herralleni."
Now, may the girl to whom I say, Let down your vessel and give me a drink, and who says in answer, Here is a drink for you and let me give water to your camels: may she be the one marked out by you for your servant Isaac: so may I be certain that you have been good to my master Abraham.
καὶ ἔστα ἡ παρθένος ἣ ἂν ἐγὼ εἶπω ἐπὶ κλινον τὴν ὑδρίαν σου ἵνα πίο καὶ εἶπῃ μοι πίε καὶ τὰς καμήλους σου ποτιῶ ἕως ἂν παύσονται πίνουσαι ταύτην ἡτοίμασας τῷ παιδί σου ἰσαακ καὶ ἐν τούτῳ γινώσσομαι ὅτι ἐποίησας ἔλεος τῷ κυρίῳ μου αβρααμ
- 15 Tuskin hän oli lakannut puhumasta, niin tuli siihen Rebekka, joka oli Aabrahamin veljen Naahorin ja hänen vaimonsa Milkan pojan, Betuelin, tytär; ja hänellä oli vesiasia olallaan.
And even before his words were ended, Rebekah, the daughter of Bethuel, the son of Milcah, who was the wife of Nahor, Abraham's brother, came out with her water-vessel on her arm.
καὶ ἐγένετο πρὸ τοῦ συντελέσαι αὐτὸν λαλοῦντα ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ ἰδοὺ ρεβεκκα ἐξεπορεύετο ἡ τεχθεῖσα βαθουηλ υἱῷ μελχας τῆς γυναικὸς ναχωρ ἀδελφοῦ δὲ αβρααμ ἔχουσα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῆς
- 16 Ja tyttö oli näöltään hyvin ihana, neitsyt, johon ei mies ollut koskenut. Ja hän astui alas lähteelle, täytti astiansa ja tuli ylös.
She was a very beautiful girl, a virgin, who had never been touched by a man: and she went down to the spring to get water in her vessel.
ἡ δὲ παρθένος ἦν καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα παρθένος ἦν ἀνήρ οὐκ ἔγνω αὐτὴν καταβάσα δὲ ἐπὶ τὴν πηγὴν ἐπλησεν τὴν ὑδρίαν καὶ ἀνέβη
- 17 Silloin palvelija riensi häntä vastaan ja sanoi: "Anna minun juoda vähän vettä astiastasi".
And the servant came running to her and said, Give me a little water from your vessel.
ἐπέδραμεν δὲ ὁ παῖς εἰς συνάντησιν αὐτῆς καὶ εἶπεν πότισόν με μικρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου
- 18 Hän vastasi: "Juo, herrani". Ja hän laski nopeasti astiansa alas kädelleen ja antoi hänen juoda.
And she said, Take a drink, my lord: and quickly letting down her vessel onto her hand, she gave him a drink.
ἡ δὲ εἶπεν πίε κύριε καὶ ἔσπευσεν καὶ καθεῖλεν τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τὸν βραχίονα αὐτῆς καὶ ἐπότισεν αὐτόν
- 19 Ja annettuaan hänen juoda hän sanoi: "Minä ammennan vettä myös sinun kameillesi, kunnes ne ovat juoneet kyllikseen".
And having done so, she said, I will get water for your camels till they have had enough.
ἕως ἐπαύσατο πίνων καὶ εἶπεν καὶ ταῖς καμήλοις σου ὑδρεύσομαι ἕως ἂν πᾶσαι πίοσιν
- 20 Niin hän tyhjensi nopeasti astiansa kaukaloon ja riensi jälleen kaivolle ammentamaan vettä ja ammensi kaikille hänen kameilleen.
And after putting the water from her vessel into the animals' drinking-place, she went quickly back to the spring and got water for all the camels.
καὶ ἔσπευσεν καὶ ἐξεκένωσεν τὴν ὑδρίαν εἰς τὸ ποτιστήριον καὶ ἔδραμεν ἔτι ἐπὶ τὸ φρέαρ ἀντλήσαι καὶ ὑδρεύσατο πάσαις ταῖς καμήλοις
- 21 Ja mies katseli häntä ääneti saadakseen tietää, oliko Herra antanut hänen matkansa onnistua vai ei.
And the man, looking at her, said nothing, waiting to see if the Lord had given his journey a good outcome.
ὁ δὲ ἄνθρωπος κατεμάνθανεν αὐτὴν καὶ παρεσιώπα τοῦ γινῶναι εἰ εὐδόωκεν κύριος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἢ οὐ
- 22 Kun kamelit olivat juoneet, otti mies kultaisen nenärenkaan, joka painoi puolen sekeliä, ja hänen käsiinsä kaksi rannerengasta, jotka painoivat kymmenen kultasekeliä.
And when the camels had had enough, the man took a gold nose-ring, half a shekel in weight, and two ornaments for her arms of ten shekels weight of gold;
ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐπαύσαντο πᾶσαι αἱ κάμηλοι πίνουσαι ἔλαβεν ὁ ἄνθρωπος ἐνώτια χρυσᾶ ἀνὰ δραχμὴν ὀλκῆς καὶ δύο ψέλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς δέκα χρυσῶν ὀλκῆ αὐτῶν
- 23 Ja hän kysyi: "Kenenkä tytär olet? Sano minulle. Onko isäsi talossa tilaa yötä ollaksemme?"
And said to her, Whose daughter are you? is there room in your father's house for us?
καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὴν καὶ εἶπεν θυγάτηρ τίνοσ εἶ ἀνάγγελόν μοι εἰ ἔστιν παρὰ τῷ πατρὶ σου τόπος ἡμῖν καταλῦσαι
- 24 Hän vastasi hänelle: "Olen Betuelin, Naahorin ja Milkan pojan, tytär".
And she said to him, I am the daughter of Bethuel, the son of Milcah, Nahor's wife.
καὶ εἶπεν αὐτῷ θυγάτηρ βαθουηλ εἰμι ἐγὼ τοῦ μελχας ὃν ἔτεκεν τῷ ναχωρ

- 25 Ja hän sanoi hänelle vielä: "Meillä on runsaasti olkia ja rehua; myöskin yösijaa on meillä antaa".
And she said, We have a great store of dry grass and cattle-food, and there is room for you.
καὶ εἶπεν αὐτῷ καὶ ἄχυρα καὶ χορτάσματα πολλὰ παρ' ἡμῖν καὶ τόπος τοῦ καταλῦσαι
- 26 Silloin mies kumartui maahan ja rukoili Herraa
And with bent head the man gave worship to the Lord;
καὶ εὐδοκήσας ὁ ἄνθρωπος προσεκύνησεν κυρίῳ
- 27 ja sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, minun herrani Aabrahamin Jumala, joka ei ole ottanut pois armoansa ja totuuttansa minun herraltani. Herra on johdattanut minut tätä tietä herrani veljen kotiin."
And said, Praise be to the Lord, the God of my master Abraham, who has given a sign that he is good and true to my master, by guiding me straight to the house of my master's family.
καὶ εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου αβρααμ ὃς οὐκ ἔγκατέλιπεν τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τοῦ κυρίου μου ἐμὲ εὐδόωκεν κύριος εἰς οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου μου
- 28 Mutta tyttö riensi ilmoittamaan äitinsä perheelle, mitä oli tapahtunut.
So the girl went running and took the news of these things to her mother's house
καὶ δραμοῦσα ἡ παῖς ἀπήγγειλεν εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτῆς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα
- 29 Rebekalla oli veli, jonka nimi oli Laaban; ja Laaban riensi ulos miehen luo lähteelle.
Now Rebekah had a brother named Laban, and he came out quickly to the man at the water-spring.
τῇ δὲ ρεβεκκα ἀδελφὸς ἦν ᾧ ὄνομα λαβαν καὶ ἔδραμεν λαβαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἕξω ἐπὶ τὴν πηγὴν
- 30 Sillä kun hän näki nenärenkaan ja rannerenkaat sisarensa käsissä ja kuuli sisarensa Rebekan kertovan ja sanovan: "Näin mies puhui minulle", meni hän miehen luo; ja katso, hän seisoi vielä kamelien luona lähteellä.
And when he saw the nose-ring and the ornaments on his sister's hands, and when she gave him word of what the man had said to her, then he went out to the man who was waiting with the camels by the water-spring.
καὶ ἐγένετο ἡνίκα εἶδεν τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλια ἐπὶ τὰς χεῖρας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ καὶ ὅτε ἤκουσεν τὰ ῥήματα ρεβεκκας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ λεγούσης οὕτως λελάληκέν μοι ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐστηκότος αὐτοῦ ἐπὶ τὸν καμήλων ἐπὶ τῆς πηγῆς
- 31 Ja hän sanoi hänelle: "Tule sisään, sinä Herran siunattu. Minkätähden seisot ulkona? Minä olen valmistanut tilaa talossa ja sijaa kameleille."
And he said to him, Come in, you on whom is the blessing of the Lord; why are you waiting outside? for I have made the house ready for you, and a place for the camels.
καὶ εἶπεν αὐτῷ δεῦρο εἰσελθε εὐλογητὸς κύριος ἵνα τί ἐστηκας ἕξω ἐγὼ δὲ ἠτοίμακα τὴν οἰκίαν καὶ τόπον ταῖς καμήλοις
- 32 Niin mies tuli taloon, ja Laaban riisui kamelit ja antoi kameleille olkia ja rehua sekä hänelle ja hänen seuralaisilleen vettä jalkojen pesemiseksi.
Then the man came into the house, and Laban took their cords off the camels and gave them dry grass and food, and he gave to him and the men who were with him water for washing their feet.
εἰσεῖλθεν δὲ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἀπέσαξεν τὰς καμήλους καὶ ἔδωκεν ἄχυρα καὶ χορτάσματα ταῖς καμήλοις καὶ ὕδωρ νίψασθαι τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καὶ τοῖς ποσὶν τῶν ἀνδρῶν τῶν μετ' αὐτοῦ
- 33 Sitten pantiin ruokaa hänen eteensä, mutta hän sanoi: "En syö, ennenkuin olen puhunut asiani". Laaban vastasi: "Puhu".
And meat was put before him, but he said, I will not take food till I have made my business clear to you. And they said, Do so.
καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς ἄρτους φαγεῖν καὶ εἶπεν οὐ μὴ φάγω ἕως τοῦ λαλῆσαι με τὰ ῥήματά μου καὶ εἶπαν λάλησον
- 34 Hän sanoi: "Minä olen Aabrahamin palvelija.
And he said, I am Abraham's servant.
καὶ εἶπεν παῖς αβρααμ ἐγὼ εἰμι
- 35 Herra on suuresti siunannut minun herraaani, niin että hänestä on tullut mahtava mies; hän on antanut hänelle pikkukarjaa ja raavaskarjaa, hopeata ja kultaa, palvelijoita ja palvelijattaria, kameleja ja aaseja.
The Lord has given my master every blessing, and he has become great: he has given him flocks and herds and silver and gold, and men-servants and women-servants and camels and asses.
κύριος δὲ εὐλόγησεν τὸν κύριόν μου σφόδρα καὶ ὑψώθη καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πρόβατα καὶ μόσχους ἀργύριον καὶ χρυσίον παίδας καὶ παιδίσκας καμήλους καὶ ὄνους
- 36 Ja Saara, herrani vaimo, on vanhalla iällänsä synnyttänyt herralleni pojan; ja tälle hän on antanut kaiken omaisuutensa.
And when Sarah, my master's wife, was old, she gave birth to a son, to whom he has given all he has.
καὶ ἔτεκεν σαρρα ἡ γυνὴ τοῦ κυρίου μου υἱὸν ἕνα τῷ κυρίῳ μου μετὰ τὸ γηρᾶσαι αὐτόν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὅσα ἦν αὐτῷ

- 37 Ja herrani vannotti minua sanoen: 'Älä ota pojalleni vaimoa kanaanilaisten tyttäristä, joiden maassa minä asun,
And my master made me take an oath, saying, Do not get a wife for my son from the daughters of the Canaanites among whom I am living;
καὶ ὄρκισέν με ὁ κύριός μου λέγων οὐ λήμψη γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν χαναναίων ἐν οἷς ἐγὼ παροικῶ ἐν τῇ γῆ αὐτῶν
- 38 vaan mene minun isäni kotiin ja sukuni luo ja ota sieltä pojalleni vaimo'.
But go to my father's house and to my relations for a wife for my son.
ἀλλ' ἢ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου πορεύσῃ καὶ εἰς τὴν φυλὴν μου καὶ λήμψη γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκεῖθεν
- 39 Silloin minä sanoin herralleni: 'Entä jos tyttö ei seuraa minua?'
And I said to my master, What if the woman will not come with me?
εἶπα δὲ τῷ κυρίῳ μου μήποτε οὐ πορεύεται ἡ γυνὴ μετ' ἐμοῦ
- 40 Hän vastasi minulle: 'Herra, jonka edessä minä olen vaeltanut, lähettää enkelinsä sinun kanssasi ja antaa matkasi onnistua, niin että saat pojalleni vaimon minun suvustani ja isäni perheestä.
And he said, The Lord, whom I have ever kept before me, will send his angel with you, who will make it possible for you to get a wife for my son from my relations and my father's house;
καὶ εἶπέν μοι κύριος ὃ εὐηρέστησα ἐναντίον αὐτοῦ αὐτὸς ἀποστελεῖ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ μετὰ σοῦ καὶ εὐδοώσει τὴν ὁδόν σου καὶ λήμψη γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκ τῆς φυλῆς μου καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου
- 41 Silloin, kun saavut sukuni luo, olet vapaa valasta, jonka minulle vannoit; jos he eivät häntä sinulle anna, olet valasta vapaa'.
And you will be free from your oath to me when you come to my people; and if they will not give her to you, you will be free from your oath.
τότε ἀθῶος ἔσῃ ἀπὸ τῆς ἁρᾶς μου ἡνίκα γὰρ ἐὰν ἔλθῃς εἰς τὴν ἐμὴν φυλὴν καὶ μὴ σοὶ δῶσιν καὶ ἔσῃ ἀθῶος ἀπὸ τοῦ ὀρκισμοῦ μου
- 42 Niin minä tänään tulin lähteelle ja sanoin: 'Herra, minun herrani Aabrahamin Jumala, jos annat onnistua sen matkan, jolla olen,
And I came today to the water-spring, and I said, O Lord, the God of my master Abraham, if it is your purpose to give a good outcome to my journey,
καὶ ἔλθὼν σήμερον ἐπὶ τὴν πηγὴν εἶπα κύριε ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου αβρααμ εἰ σὺ εὐδοοῖς τὴν ὁδόν μου ἦν νῦν ἐγὼ πορεύομαι ἐπ' αὐτήν
- 43 salli tapahtua niin, että se neitonon, joka minun seisossani tässä vesilähteellä tulee ammentamaan vettä ja sanoessani hänelle: 'Anna minun juoda vähän vettä astiastasi',
Let it come about that, while I am waiting here by the water-spring, if a girl comes to get water and I say to her, Give me a little water from your vessel, and she says,
ἰδοὺ ἐγὼ ἐφέστηκα ἐπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἀνθρώπων τῆς πόλεως ἐξελεύσονται ὑδρεύσασθαι ὕδωρ καὶ ἔσται ἡ παρθένος ἧ ἂν ἐγὼ εἶπω πότισόν με μικρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς ὑδρίας σου
- 44 vastaa minulle: 'Juo itse, ja minä ammennan myös sinun kameleillesi' - että hän on se vaimo, jonka Herra on määrännyt minun herrani pojalle.
Take a drink, and I will get water for your camels; let her be the woman marked out by the Lord for my master's son.
καὶ εἶπη μοι καὶ σὺ πίε καὶ τὰς καμήλοις σου ὑδρεύσομαι αὕτη ἡ γυνὴ ἦν ἡτοίμασεν κύριος τῷ ἑαυτοῦ θεράποντι ἰσαακ καὶ ἐν τούτῳ γινώσκειται ὅτι πεποίηκας ἔλεος τῷ κυρίῳ μου αβρααμ
- 45 Tuskin olin lakannut näin puhumasta itsekseni, niin katso, Rebekka tuli sinne, vesiasia olallansa, astui alas lähteelle ja ammensi. Ja minä sanoin hänelle: 'Anna minun juoda'.
And even while I was saying this to myself, Rebekah came out with her vessel on her arm; and she went down to the spring to get water; and I said to her, Give me a drink.
καὶ ἐγένετο πρὸ τοῦ συντελέσαι με λαλοῦντα ἐν τῇ διανοίᾳ εὐθὺς ρεβекка ἐξεπορεύετο ἔχουσα τὴν ὑδρίαν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ κατέβη ἐπὶ τὴν πηγὴν καὶ ὑδρεύσατο εἶπα δὲ αὐτῇ πότισόν με
- 46 Hän laski nopeasti astian alas olaltansa ja sanoi: 'Juo, minä juotan myös sinun kamelisi'. Niin minä join, ja hän juotti myös kamelit.
And straight away she took down her vessel from her arm, and said, Take a drink, and I will get water for your camels.
καὶ σπεύσασα καθεῖλεν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἀφ' ἑαυτῆς καὶ εἶπεν πίε σὺ καὶ τὰς καμήλους σου ποτιῶ καὶ ἔπιον καὶ τὰς καμήλους μου ἐπότισεν
- 47 Ja minä kysyin häneltä sanoen: 'Kenenkä tytär sinä olet?' Hän vastasi: 'Olen Bethuelin, Naahorin ja Milkan pojan, tytär'. Niin minä panin nenärenkaan hänen nenäänsä ja rannerenkaat hänen käsiinsä.
And questioning her, I said, Whose daughter are you? And she said, The daughter of Bethuel, the son of Nahor, and Milcah his wife. Then I put the ring on her nose and the ornaments on her hands.
καὶ ἠρώτησα αὐτήν καὶ εἶπα τίνοσ εἶ θυγάτηρ ἡ δὲ ἔφη θυγάτηρ βαθουηλ εἰμι τοῦ υἱοῦ ναχωρ ὃν ἔτεκεν αὐτῷ μελγα καὶ περιέθηκα αὐτῇ τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλια περὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς
- 48 Ja minä kumarruin maahan ja rukoilin Herraa, kiittäen Herraa, minun herrani Aabrahamin Jumalaa, joka oli johdattanut minut oikeata tietä saamaan herrani veljen tyttären hänen pojalleen.
And with bent head I gave worship and praise to the Lord, the God of my master Abraham, by whom I had been guided in the right way, to get the daughter of my master's brother for his son.
καὶ εὐδοκήσας προσεκύνησα κυρίῳ καὶ εὐλόγησα κύριον τὸν θεὸν τοῦ κυρίου μου αβρααμ ὃς εὐδόωσέν μοι ἐν ὁδῷ ἀληθείας λαβεῖν τὴν θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ κυρίου μου τῷ υἱῷ αὐτοῦ
- 49 Ja jos nyt tahdotte osoittaa suosiota ja uskollisuutta minun herralleni, niin ilmoittakaa se minulle; jollette, niin ilmoittakaa minulle sekin, kääntyäkseen toisaalle, oikealle tai vasemmalle."
And now, say if you will do what is good and right for my master or not, in order that it may be clear to me what I have to do.
εἰ οὖν ποιεῖτε ἡμεῖς ἔλεος καὶ δικαιοσύνην πρὸς τὸν κύριόν μου ἀπαγγεῖλατέ μοι εἰ δὲ μὴ ἀπαγγεῖλατέ μοι ἵνα ἐπιστρέψω εἰς δεξιὰν ἢ εἰς ἀριστεράν

- 50 Laaban ja Bethuel vastasivat sanoen: "Herralta tämä on tullut; emme voi tässä asiassa puhua sinulle hyvää emmekä pahaa.
Then Laban and Bethuel said in answer, This is the Lord's doing: it is not for us to say Yes or No to you.
ἀποκριθεὶς δὲ λαβαν καὶ βαθουηλ εἶπαν παρὰ κυρίου ἐξῆλθεν τὸ πρόσταγμα τοῦτο οὐ δύνησόμεθα οὖν σοὶ ἀντειπεῖν κακὸν καλῶ
- 51 Katso, siinä on Rebekka edessäsi, ota hänet ja mene. Tulkoon hän herrasi pojan vaimoksi, niinkuin Herra on sanonut."
See, here is Rebekah: take her and go, and let her be your master's son's wife, as the Lord has said.
ἰδοὺ ρεβεκκα ἐνώπιόν σου λαβὼν ἀπώτρει καὶ ἔστω γυνὴ τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου καθὰ ἐλάλησεν κύριος
- 52 Kuultuaan heidän sanansa Aabrahamin palvelija kumartui maahan Herran eteen.
And at these words, Abraham's servant went down on his face and gave praise to the Lord.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν παῖδα τὸν αβρααμ τῶν ῥημάτων τούτων προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν κυρίῳ
- 53 Sitten palvelija otti esille hopea- ja kultakaluja sekä vaatteita ja antoi ne Rebekalle. Myöskin hänen veljelleen ja äidilleen hän antoi kallisarvoisia lahjoja.
Then he took jewels of silver and jewels of gold and fair robes and gave them to Rebekah: and he gave things of value to her mother and her brother.
καὶ ἐξενέγκας ὁ παῖς σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμὸν ἔδωκεν ρεβεκκα καὶ δῶρα ἔδωκεν τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς καὶ τῇ μητρὶ αὐτῆς
- 54 Ja he söivät ja joivat, hän ja hänen seuralaisensa, ja olivat siellä yötä. Mutta kun he olivat nousset seuraavana aamuna, sanoi hän: "Päästäkää minut menemään herrani luo".
Then he and the men who were with him had food and drink, and took their rest there that night; and in the morning he got up, and said, Let me now go back to my master.
καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον αὐτοὺς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες καὶ ἐκοιμήθησαν καὶ ἀναστὰς πρῶτὸ εἶπεν ἐκπέμψατέ με ἵνα ἀπέλθω πρὸς τὸν κύριόν μου
- 55 Tytön veli ja äiti vastasivat: "Anna tytön viipyä luonamme vielä joku aika, edes kymmenen päivää. Sitten saat lähteä."
But her brother and her mother said, Let the girl be with us a week or ten days, and then she may go.
εἶπαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆς καὶ ἡ μήτηρ μεινάτω ἢ παρθένος μεθ' ἡμῶν ἡμέρας ὥσει δέκα καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεται
- 56 Mutta hän sanoi heille: "Älkää viivyttäkö minua, koska Herra on antanut matkani onnistua. Päästäkää minut menemään, tahdon lähteä herrani luo."
And he said, Do not keep me; the Lord has given a good outcome to my journey; let me now go back to my master.
ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς μὴ κατέχετέ με καὶ κύριος εὐδόξωσεν τὴν ὁδόν μου ἐκπέμψατέ με ἵνα ἀπέλθω πρὸς τὸν κύριόν μου
- 57 He vastasivat: "Kutsukaamme tänne tyttö ja kysykäämme häneltä itseltään".
And they said, We will send for the girl, and let her make the decision.
οἱ δὲ εἶπαν καλέσωμεν τὴν παῖδα καὶ ἐρωτήσωμεν τὸ στόμα αὐτῆς
- 58 Ja he kutsuivat Rebekan ja sanoivat hänelle: "Tahdotko lähteä tämän miehen kanssa?" Hän vastasi: "Tahdon".
And they sent for Rebekah and said to her, Are you ready to go with this man? And she said, I am ready.
καὶ ἐκάλεσαν ρεβεκκαν καὶ εἶπαν αὐτῇ πορεύση μετὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἢ δὲ εἶπεν πορεύσομαι
- 59 Niin he lähettivät sisarensa Rebekan imettäjineen matkalle Aabrahamin palvelijan ja hänen miestensä mukana.
So they sent their sister Rebekah and her servant with Abraham's servant and his men.
καὶ ἐξέπεμψαν ρεβεκκαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῆς καὶ τὸν παῖδα τὸν αβρααμ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ
- 60 Ja he siunasivat Rebekan ja lausuvat hänelle: "Oi sisaremme, tulkoon sinusta tuhat kertaa kymmentuhatta, ja vallatkoot sinun jälkeläisesi vihamiestensä portit!"
And they gave Rebekah their blessing, saying, O sister, may you be the mother of thousands and ten thousands; and may your seed overcome all those who make war against them.
καὶ εὐλόγησαν ρεβεκκαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν καὶ εἶπαν αὐτῇ ἀδελφῇ ἡμῶν εἴ γίνου εἰς χιλιάδας μυριάδων καὶ κληρονομήσῃ τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ὑπεναντίων
- 61 Ja Rebekka nousi palvelijattarineen, ja he istuivat kameliensa selkään ja seurasivat miestä. Niin palvelija otti Rebekan mukaansa ja lähti matkalle.
So Rebekah and her servant-women went with the man, seated on the camels; and so the servant took Rebekah and went on his way.
ἀναστῆσα δὲ ρεβεκκα καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς ἐβῆσαν ἐπὶ τὰς καμήλους καὶ ἐπορεύθησαν μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀναλαβὼν ὁ παῖς τὴν ρεβεκκαν ἀπῆλθεν
- 62 Ja Iisak oli tulossa Lahai-Roin kaivon tienoilta; hän asui näet Etelämaassa.
Now Isaac had come through the waste land to Beer-lahai-roi; for he was living in the South.
ἰσαακ δὲ ἐπορεύετο διὰ τῆς ἐρήμου κατὰ τὸ φρέαρ τῆς ὀράσεως αὐτοῦ δὲ κατῴκει ἐν τῇ γῇ τῇ πρὸς λίβα
- 63 Ja Iisak oli illan suussa lähtenyt kedolle käyskentelemään, ja kun hän nosti silmänsä, näki hän kameliensa lähestyvän.
And when the evening was near, he went wandering out into the fields, and lifting up his eyes he saw camels coming.
καὶ ἐξῆλθεν ἰσαακ ἀδολεσχεῖν εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς δεξιῆς καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν καμήλους ἐρχομένας

- 64 Kun Rebekka nosti silmänsä ja näki Iisakin, laskeutui hän nopeasti maahan kamelin selästä
And when Rebekah, looking up, saw Isaac, she got down from her camel,
 και αναβλέψασα ρεβεκκα τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν τὸν ἰσαακ και κατεπήδησεν ἀπὸ τῆς καμήλου
- 65 ja kysyi palvelijalta: "Kuka on tuo mies, joka tulee kedolla meitä vastaan?" Palvelija vastasi: "Hän on minun herrani". Niin hän otti hunnun ja verhoutui siihen.
And said to the servant, Who is that man coming to us through the field? And the servant said, It is my master: then she took her veil, covering her face with it.
 και εἶπεν τῷ παιδί τίς ἐστίν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ πορευόμενος ἐν τῷ πεδίῳ εἰς συνάντησιν ἡμῖν εἶπεν δὲ ὁ παῖς οὗτός ἐστιν ὁ κύριός μου ἢ δὲ λαβοῦσα τὸ θέριστρον περιεβάλετο
- 66 Ja palvelija kertoi Iisakille kaikki, mitä hän oli toimittanut.
Then the servant gave Isaac the story of all he had done.
 και διηγῆσατο ὁ παῖς τῷ ἰσαακ πάντα τὰ ῥήματα ἃ ἐποίησεν
- 67 Ja Iisak vei Rebekan äitinsä Saaran majaan ja otti hänet luokseen, ja hänestä tuli hänen vaimonsa, ja hän rakasti häntä. Niin Iisak sai lohdutuksen äitinsä kuoltua.
And Isaac took Rebekah into his tent and she became his wife; and in his love for her, Isaac was comforted after his father's death.
 εἰσήλθεν δὲ ἰσαακ εἰς τὸν οἶκον τῆς μητρὸς αὐτοῦ και ἔλαβεν τὴν ρεβεκκαν και ἐγένετο αὐτοῦ γυνή και ἠγάπησεν αὐτήν και παρεκλήθη ἰσαακ περὶ σαρρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ
- 1 Ja Aabraham otti vielä vaimon, ja hänen nimensä oli Keturah.
And Abraham took another wife named Keturah.
 προσθέμενος δὲ αβρααμ ἔλαβεν γυναῖκα ἣ ὄνομα χεττουρα
- 2 Ja hän synnytti hänelle Simranin ja Joksanin, Medanin ja Midianin, Jisbakin ja Suuahin.
She became the mother of Zimran and Jokshan and Medan and Midian and Ishbak and Shuah.
 ἔτεκεν δὲ αὐτῷ τὸν ζεμραν και τὸν ιεξαν και τὸν μαδαν και τὸν μαδιαμ και τὸν ιεσβοκ και τὸν σουε
- 3 Mutta Joksanille syntyi Seba ja Dedan. Dedanin jälkeläisiä olivat: assurilaiset, letusilaiset ja leummilaiset.
And Jokshan became the father of Sheba and Dedan. And from Dedan came the Asshurim and Letushim and Leummim.
 ιεξαν δὲ ἐγέννησεν τὸν σαβα και τὸν θαιμαν και τὸν δαιδαν υἱοὶ δὲ δαιδαν ἐγένοντο ραγουηλ και ναβδεηλ και ασσουριμ και λατουσιμ και λοωμιμ
- 4 Ja Midianin pojat olivat Eefa, Eefer, Hanok, Abida ja Eldaa. Kaikki nämä ovat Keturan jälkeläisiä.
And from Midian came Ephah and Epher and Hanoch and Abida and Eldaah. All these were the offspring of Keturah.
 υἱοὶ δὲ μαδιαμ γαιφα και αφερ και ενωχ και αβιρα και ελραγα πάντες οὗτοι ἦσαν υἱοὶ χεττουρας
- 5 Ja Aabraham antoi kaiken omaisuutensa Iisakille.
Now Abraham gave all his property to Isaac;
 ἔδωκεν δὲ αβρααμ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἰσαακ τῷ υἱῷ αὐτοῦ
- 6 Mutta sivuvaimojensa pojille Aabraham antoi lahjoja; ja hän lähetti heidät vielä eläessänsä pois poikansa Iisakin luota itään päin, Itäiselle maalle.
But to the sons of his other women he gave offerings, and sent them away, while he was still living, into the east country.
 και τοῖς υἱοῖς τῶν παλλακῶν αὐτοῦ ἔδωκεν αβρααμ δόματα και ἐξάπεστειλεν αὐτοὺς ἀπὸ ἰσαακ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς ζῶντος αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς εἰς γῆν ἀνατολῶν
- 7 Tämä on Aabrahamin elinvuosien luku: sata seitsemänkymmentä viisi vuotta.
Now the years of Abraham's life were a hundred and seventy-five.
 ταῦτα δὲ τὰ ἔτη ἡμερῶν ζωῆς αβρααμ ὅσα ἐζησεν ἑκατὸν ἐβδομήκοντα πέντε ἔτη
- 8 Ja Aabraham vaihui kuolemaan korkeassa iässä, vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena, ja tuli otetuksi heimonsa tykö.
And Abraham came to his death, an old man, full of years; and he was put to rest with his people.
 και ἐκλιπὼν ἀπέθανεν αβρααμ ἐν γῆρῳ καλῷ πρεσβύτης και πλήρης ἡμερῶν και προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ
- 9 Ja hänen poikansa Iisak ja Ismael hautasivat hänet Makpelan luolaan, heettiläisen Efronin, Sooharin pojan, vainiolle, joka on itään päin Mamresta,
And Isaac and Ishmael, his sons, put him to rest in the hollow rock of Machpelah, in the field of Ephron, the son of Zohar the Hittite, near Mamre;
 και ἔθαψαν αὐτὸν ἰσαακ και ἰσμαηλ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν εἰς τὸν ἀγρὸν εφρων τοῦ σααρ τοῦ χετταίου ὃ ἐστὶν ἀπέναντι μαμβρη
- 10 sille vainiolle, jonka Aabraham oli ostanut heettiläisiltä; siihen haudattiin Aabraham ja hänen vaimonsa Saara.
The same field which Abraham got from the children of Heth: there Abraham was put to rest with Sarah, his wife.
 τὸν ἀγρὸν και τὸ σπήλαιον ὃ ἐκτήσατο αβρααμ παρὰ τῶν υἱῶν χετ ἐκεῖ ἔθαψαν αβρααμ και σαρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ

- 11 **Ja Aabrahamin kuoltua Jumala siunasi hänen poikaansa Iisakia. Ja Iisak asui Lahai-Roin kaivon tienoilla.**
Now after the death of Abraham, the blessing of God was with Isaac, his son.
 ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀβραὰμ εὐλόγησεν ὁ θεὸς ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ κατόκησεν ἰσαὰκ παρὰ τὸ φρέαρ τῆς ὀράσεως
- 12 **Ja tämä on kertomus Ismaelin suvusta, Aabrahamin pojan, jonka Saaran egyptiläinen orjatar Haagar synnytti Aabrahamille.**
Now these are the generations of Ishmael, the son of Abraham, whose mother was Hagar the Egyptian, the servant of Sarah:
 αὗται δὲ αἱ γενεαὶς ἰσμαηλ τοῦ υἱοῦ ἀβραὰμ ὃν ἔτεκεν ἀγαρ ἡ παιδίσκη σαρρας τῷ ἀβραὰμ
- 13 **Nämä ovat Ismaelin poikien nimet heidän nimiensä ja polveutumisensa mukaan: Nebajot, Ismaelin esikoinen, Keedar, Adbeel, Mibsam,**
These are the names of the sons of Ishmael by their generations: Ishmael's first son was Nebaioth; then Kedar and Adbeel and Mibsam
 καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσμαηλ κατ' ὄνομα τῶν γενεῶν αὐτοῦ πρωτότοκος ἰσμαηλ ναβαιωθ καὶ κηδαρ καὶ ναβδεηλ καὶ μασσαμ
- 14 **Misma, Duuma, Massa,**
And Mishma and Dumah and Massa,
 καὶ μασμα καὶ ἰδουμα καὶ μασση
- 15 **Hadad, Teema, Jetur, Naafis ja Keedma.**
Hadad and Tema, Jetur, Naphish, and Kedemah:
 καὶ χοδδαδ καὶ θαιμαν καὶ ιετουρ καὶ ναφες καὶ κεδμα
- 16 **Nämä ovat Ismaelin pojat ja nämä heidän nimensä heidän kyliensä ja leiripaikkojensa mukaan, kaksitoista ruhtinasta heimokuntineen.**
These are the sons of Ishmael, and these are their names in their towns and their tent-circles; twelve chiefs with their peoples.
 οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ ἰσμαηλ καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν δώδεκα ἄρχοντες κατὰ ἔθνη αὐτῶν
- 17 **Ja tämä on Ismaelin elinvuosien luku: sata kolmekymmentä seitsemän vuotta; ja hän vaipui kuolemaan ja tuli otetuksi heimonsa tykö.**
And the years of Ishmael's life were a hundred and thirty-seven: and he came to his end, and was put to rest with his people.
 καὶ ταῦτα τὰ ἔτη τῆς ζωῆς ἰσμαηλ ἑκατὸν τριάκοντα ἑπτὰ ἔτη καὶ ἐκλιπὼν ἀπέθανεν καὶ προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ
- 18 **Ja he asuivat Havilasta aina Suuriin asti, joka on Egyptistä itään päin Assyriaan mentäessä. Hän kävi kaikkien veljiensä kimppuun.**
And their country was from Havilah to Shur which is east of Egypt: they took their place to the east of all their brothers.
 κατόκησεν δὲ ἀπὸ εὐιλὰτ ἕως σουρ ἣ ἐστὶν κατὰ πρόσωπον αἰγύπτου ἕως ἔλθειν πρὸς ἄσσυριούς κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ κατόκησεν
- 19 **Ja tämä on kertomus Iisakin, Aabrahamin pojan, suvusta. Aabrahamille syntyi Iisak.**
Now these are the generations of Abraham's son Isaac:
 καὶ αὗται αἱ γενεαὶς ἰσαὰκ τοῦ υἱοῦ ἀβραὰμ ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν ἰσαὰκ
- 20 **Ja Iisak oli neljäkymmenen vuoden vanha, kun hän otti vaimokseen Rebekaa, joka oli aramilaisen Betuelin tytär Mesopotamiasta ja aramilaisen Laabanin sisar.**
Isaac was forty years old when he took Rebekah, the daughter of Bethuel the Aramaean of Paddan-aram, and the sister of Laban the Aramaean, to be his wife.
 ἦν δὲ ἰσαὰκ ἑτῶν τεσσαράκοντα ὅτε ἔλαβεν τὴν ρεβεκκὰν θυγατέρα βαθουηλ τοῦ σύρου ἐκ τῆς μεσοποταμίας ἀδελφὴν λαβαν τοῦ σύρου ἑαυτῷ γυναῖκα
- 21 **Ja Iisak rukoili Herraa vaimonsa puolesta, sillä tämä oli hedelmätön. Ja Herra kuuli hänen rukouksensa, ja hänen vaimonsa Rebekka tuli raskaaksi.**
Isaac made prayer to the Lord for his wife because she had no children; and the Lord gave ear to his prayer, and Rebekah became with child.
 ἐδεῖτο δὲ ἰσαὰκ κυρίου περὶ ρεβεκκας τῆς γυναῖκος αὐτοῦ ὅτι στείρα ἦν ἐπήκουσεν δὲ αὐτοῦ ὁ θεὸς καὶ ἔλαβεν ἐν γαστρὶ ρεβεκκα ἡ γυνὴ αὐτοῦ
- 22 **Ja lapset sysäsivät toisiaan hänen kohdussansa. Niin hän sanoi: "Jos näin käy, minkätähden minä elän?" Ja hän meni kysymään Herralta.**
And the children were fighting together inside her, and she said, If it is to be so, why am I like this? So she went to put her question to the Lord.
 ἐσκίρτων δὲ τὰ παιδία ἐν αὐτῇ εἶπεν δέ εἰ οὕτως μοι μέλλει γίνεσθαι ἵνα τί μοι τοῦτο ἐπορεύθη δὲ πυθέσθαι παρὰ κυρίου
- 23 **Ja Herra sanoi hänelle: "Kaksi kansaa on sinun kohdussasi, kaksi heimoa erkanee sinun ruumiistasi, toinen heimo on toista voimakkaampi, vanhempi palvelee nuorempaa".**
And the Lord said to her, Two nations are in your body, and two peoples will come to birth from you: the one will be stronger than the other, and the older will be the servant of the younger.
 καὶ εἶπεν κύριος αὐτῇ δύο ἔθνη ἐν τῇ γαστρὶ σου εἰσιν καὶ δύο λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σου διασταλήσονται καὶ λαὸς λαοῦ ὑπερέξει καὶ ὁ μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι
- 24 **Kun hänen synnyttämisenä aika oli tullut, katso, hänen kohdussaan oli kaksoiset.**
And when the time came for her to give birth, there were two children in her body.
 καὶ ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτὴν καὶ τῆδε ἦν δίδυμα ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς

- 25 Joka ensiksi tuli hänen kohdustaan, oli ruskea ja ylyltään niinkuin karvainen vaippa; sentähden pantiin hänelle nimeksi Eesau.
And the first came out red from head to foot like a robe of hair, and they gave him the name of Esau.
 ἐξῆλθεν δὲ ὁ υἱὸς ὁ πρωτότοκος πυρράκης ὅλος ὡσεὶ δορᾶ δασύς ἐπωνόμασεν δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἦσαν
- 26 Senjälkeen tuli ulos hänen veljensä, ja hän piti kädellään Eesaun kantapäätä. Ja hänelle pantiin nimeksi Jaakob. Iisak oli kuudenkymmenen vuoden vanha heidän syntyessänsä.
And after him, his brother came out, gripping Esau's foot; and he was named Jacob: Isaac was sixty years old when she gave birth to them.
 καὶ μετὰ τοῦτο ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπιλημμένη τῆς πτέρνης ἦσαν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰακωβ ἰσαακ δὲ ἦν ἑτῶν ἐξήκοντα ὅτε ἔτεκεν αὐτοὺς ρεβεκκα
- 27 Ja pojat kasvoivat suuriksi, ja Eesausta tuli taitava metsästäjä, aron mies; Jaakob sitä vastoin oli hiljainen mies, joka pysyi kotosalla.
And the boys came to full growth; and Esau became a man of the open country, an expert bowman; but Jacob was a quiet man, living in tents.
 ἠϋξήθησαν δὲ οἱ νεανίσκοι καὶ ἦν ἦσαν ἄνθρωπος εἰδὼς κυνηγεῖν ἄγρικοις ἰακωβ δὲ ἦν ἄνθρωπος ἄπλαστος οἰκῶν οἰκίαν
- 28 Iisak rakasti enemmän Eesauta, sillä hän söi mielellänsä metsänriistaa, mutta Rebekka rakasti enemmän Jaakobia.
Now Isaac's love was for Esau, because Esau's meat was greatly to his taste: but Rebekah had more love for Jacob.
 ἠγάπησεν δὲ ἰσαακ τὸν ἦσαν ὅτι ἡ θήρα αὐτοῦ βρώσις αὐτῷ ρεβεκκα δὲ ἠγάπα τὸν ἰακωβ
- 29 Kerran, kun Jaakob oli keittänyt itselleen keiton, tuli Eesau kedolta nälästä nääntyneenä.
And one day Jacob was cooking some soup when Esau came in from the fields in great need of food;
 ἤψησεν δὲ ἰακωβ ἔψημα ἦλθεν δὲ ἦσαν ἐκ τοῦ πεδίου ἐκλείπων
- 30 Ja Eesau sanoi Jaakobille: "Anna minun särpiä tuota ruskeata, tuota ruskeata keittoa, sillä minä olen nälästä nääntynyt". Sentähden hän sai nimen Edom.
And Esau said to Jacob, Give me a full meal of that red soup, for I am overcome with need for food: for this reason he was named Edom.
 καὶ εἶπεν ἦσαν τῷ ἰακωβ γεδύσον με ἀπὸ τοῦ ἐψέματος τοῦ πυρροῦ τούτου ὅτι ἐκλείπω διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐδομ
- 31 Mutta Jaakob sanoi: "Myy minulle ensin esikoisuutesi".
And Jacob said, First of all give me your birthright.
 εἶπεν δὲ ἰακωβ τῷ ἦσαν ἀπόδου μοι σήμερον τὰ πρωτοτόκιά σου ἐμοί
- 32 Eesau vastasi: "Katso, minä kuolen kuitenkin, mitä minä esikoisuudellani teen?"
And Esau said, Truly, I am at the point of death: what profit is the birthright to me?
 εἶπεν δὲ ἦσαν ἰδοὺ ἐγὼ πορεύομαι τελευτᾶν καὶ ἵνα τί μοι ταῦτα τὰ πρωτοτόκια
- 33 Jaakob sanoi: "Vanno minulle ensin". Ja hän vannoi hänelle ja myi esikoisuutensa Jaakobille.
And Jacob said, First of all give me your oath; and he gave him his oath, handing over his birthright to Jacob.
 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰακωβ ὁμοσόν μοι σήμερον καὶ ὁμοσεν αὐτῷ ἀπέδοτο δὲ ἦσαν τὰ πρωτοτόκια τῷ ἰακωβ
- 34 Ja Jaakob antoi Eesaulle leipää ja hernekeittoa. Ja hän söi ja joi, nousi ja meni matkoihinsa. Niin halpana Eesau piti esikoisuutensa.
Then Jacob gave him bread and soup; and he took food and drink and went away, caring little for his birthright.
 ἰακωβ δὲ ἔδωκεν τῷ ἦσαν ἄρτον καὶ ἔψημα φακοῦ καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν καὶ ἀναστὰς ὄχρετο καὶ ἐφάυλισεν ἦσαν τὰ πρωτοτόκια
- 1 Mutta maahan tuli nälänhätä, toinen kuin se nälänhätä, joka oli ollut aikaisemmin, Aabrahamin päivinä. Silloin Iisak meni Abimelekin, filistealaisten kuninkaan, luo Gerariin.
Then came a time of great need in the land, like that which had been before in the days of Abraham. And Isaac went to Abimelech, king of the Philistines, at Gerar.
 ἐγένετο δὲ λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς χωρὶς τοῦ λιμοῦ τοῦ πρότερον ὃς ἐγένετο ἐν τῷ χρόνῳ τῷ αβρααμ ἐπορεύθη δὲ ἰσαακ πρὸς αβιμελεχ βασιλέα φυλιστιμ εἰς γεραρα
- 2 Ja Herra ilmestyi hänelle ja sanoi: "Älä mene Egyptiin, vaan jää asumaan maahan, jonka minä sinulle sanon.
And the Lord came to him in a vision and said, Do not go down to Egypt; keep in the land of which I will give you knowledge:
 ὠφθη δὲ αὐτῷ κύριος καὶ εἶπεν μὴ καταβῆς εἰς αἴγυπτον κατοίκησον δὲ ἐν τῇ γῇ ἣ ἄν σοι εἶπω
- 3 Oleskele muukalaisena tässä maassa, ja minä olen sinun kanssasi ja siunaan sinua. Sillä sinulle ja sinun jälkeläisillesi minä annan kaikki nämä maat ja pidän valan, jonka minä olen vannonut sinun isällesi Aabrahamille.
Keep in this land, and I will be with you and give you my blessing; for to you and to your seed will I give all these lands, giving effect to the oath which I made to your father Abraham;
 καὶ παροίκει ἐν τῇ γῇ ταύτῃ καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ καὶ εὐλογήσω σε σοὶ γὰρ καὶ τῷ σπέρματί σου δώσω πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην καὶ στήσω τὸν ὄρκον μου ὃν ὤμωσα αβρααμ τῷ πατρί σου

- 4 Ja minä teen sinun jälkeläistesi luvun paljoksi kuin taivaan tähdet ja annan jälkeläisillesi kaikki nämä maat, ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki kansakunnat maan päällä,
I will make your seed like the stars of heaven in number, and will give them all these lands, and your seed will be a blessing to all the nations of the earth;
καὶ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ καὶ δώσω τῷ σπέρματί σου πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην καὶ ἐνευλογηθήσονται ἐν τῷ σπέρματί σου πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς
- 5 sentähden että Aabraham kuuli minua ja noudatti, mitä minä noudatettavaksi annoin, minun käskyjäni, säädöksiäni ja opetuksiani."
Because Abraham gave ear to my voice and kept my words, my rules, my orders, and my laws.
ἀνθ' ὧν ὑπήκουσεν αβρααμ ὁ πατὴρ σου τῆς ἐμῆς φωνῆς καὶ ἐφύλαξεν τὰ προστάγματα μου καὶ τὰ ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου καὶ τὰ νόμμά μου
- 6 Niin Iisak asettui Gerariin.
So Isaac went on living in Gerar;
καὶ κατόκησεν ισαακ ἐν γεραροις
- 7 Ja kun sen paikkakunnan miehet kysyivät hänen vaimostansa, sanoi hän: "Hän on minun sisareni". Hän näet pelkäsi sanoa: "Hän on minun vaimoni", sillä hän ajatteli: "Nuo miehet voivat tappaa minut Rebekah tähden, sillä hän on näöltään kaunis".
And when he was questioned by the men of the place about his wife, he said, She is my sister; fearing to say, She is my wife; for, he said, the men of the place may put me to death on account of Rebekah; because she is very beautiful.
ἐπηρώτησαν δὲ οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου περὶ ρεβεκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἀδελφή μου ἐστὶν ἐφοβήθη γὰρ εἰπεῖν ὅτι γυνή μου ἐστὶν μήποτε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου περὶ ρεβεκκας ὅτι ὡραία τῇ ὄψει ἦν
- 8 Kun hän oli viipynyt siellä jonkun aikaa, niin tapahtui, että Abimelek, filistealaisten kuningas, kerran katsellessaan ulos akkunasta näki Iisakin hyväilevän vaimoansa.
And when he had been there for some time, Abimelech, king of the Philistines, looking through a window, saw Isaac playing with Rebekah his wife.
ἐγένετο δὲ πολυχρόνιος ἐκεῖ παρακύψας δὲ αβιμελεχ ὁ βασιλεὺς γεραρων διὰ τῆς θυρίδος εἶδεν τὸν ισαακ παίζοντα μετὰ ρεβεκκας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ
- 9 Niin Abimelek kutsutti Iisakin ja sanoi: "Katso, hänhän on sinun vaimosi! Miksi olet sanonut: "Hän on minun sisareni"?" Iisak vastasi hänelle: "Minä ajattelin, että minut muuten ehkä tapetaan hänen tähtensä".
And he said to Isaac, It is clear that she is your wife: why then did you say, She is my sister? And Isaac said, For fear that I might be put to death because of her.
ἐκάλεσεν δὲ αβιμελεχ τὸν ισαακ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἄρα γε γυνή σου ἐστὶν τί ὅτι εἶπας ἀδελφή μου ἐστὶν εἶπεν δὲ αὐτῷ ισαακ εἶπα γὰρ μήποτε ἀποθάνω δι' αὐτήν
- 10 Abimelek sanoi: "Mitä oletkaan meille tehnyt! Kuinka helposti olisikaan voinut tapahtua, että joku kansasta olisi maannut sinun vaimosi kanssa, ja niin sinä olisit saattanut meidät syyhyh!"
Then Abimelech said, What have you done to us? one of the people might well have had connection with your wife, and the sin would have been ours.
εἶπεν δὲ αὐτῷ αβιμελεχ τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν μικροῦ ἐκοιμήθη τις τοῦ γένους μου μετὰ τῆς γυναικὸς σου καὶ ἐπήγαγες ἐφ' ἡμᾶς ἄγνωιαν
- 11 Ja Abimelek antoi käskyn kaikelle kansalle, sanoen: "Joka koskee tähän mieheen tai hänen vaimoonsa, se on kuolemalla rangaistava".
And Abimelech gave orders to his people that anyone touching Isaac or his wife was to be put to death.
συνέταξεν δὲ αβιμελεχ παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ λέγων πᾶς ὁ ἀπτόμενος τοῦ ἀνθρώπου τούτου ἢ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ θανάτου ἔνοχος ἔσται
- 12 Ja Iisak kylvi siinä maassa ja sai sinä vuonna satakertaisesti, sillä Herra siunasi häntä.
Now Isaac, planting seed in that land, got in the same year fruit a hundred times as much, for the blessing of the Lord was on him.
ἔσπειρεν δὲ ισαακ ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ ἑκατοστεύουσαν κριθήν εὐλόγησεν δὲ αὐτὸν κύριος
- 13 Ja hän rikastui ja hyötyi hyötymistään, kunnes hänestä tuli hyvin rikas.
And his wealth became very great, increasing more and more;
καὶ ὑψώθη ὁ ἄνθρωπος καὶ προβαίνων μείζων ἐγένετο ἕως οὗ μέγας ἐγένετο σφόδρα
- 14 Ja hänellä oli laumoittain sekä pikkukarjaa että raavaskarjaa ja paljon palvelijoita, niin että filistealaiset alkoivat kadehtia häntä.
For he had great wealth of flocks and herds and great numbers of servants; so that the Philistines were full of envy.
ἐγένετο δὲ αὐτῷ κτήνη προβάτων καὶ κτήνη βοῶν καὶ γεώργια πολλά ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ φυλιστιμ
- 15 Ja filistealaiset tukkivat kaikki ne kaivot, jotka hänen isänsä palvelijat olivat kaivaneet hänen isänsä Aabrahamin päivinä, ja täyttivät ne mullalla.
Now all the water-holes, which his father's servants had made in the days of Abraham, had been stopped up with earth by the Philistines.
καὶ πάντα τὰ φρέατα ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ χρόνῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐνέφραξαν αὐτὰ οἱ φυλιστιμ καὶ ἐπλησαν αὐτὰ γῆς
- 16 Silloin Abimelek sanoi Iisakille: "Mene pois luotamme, sillä sinä olet tullut paljon väkevämmäksi meitä".
And Abimelech said to Isaac, Go away from us, for you are stronger than we are.
εἶπεν δὲ αβιμελεχ πρὸς ισαακ ἄπελθε ἀφ' ἡμῶν ὅτι δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένου σφόδρα

- 17 Niin Iisak lähti sieltä ja leiriytyi Gerarin laaksoon ja asui siellä.
So Isaac went away from there, and put up his tents in the valley of Gerar, making his living-place there.
καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν ἰσαακ καὶ κατέλυσεν ἐν τῇ φάραγγι γεραρων καὶ κατόκησεν ἐκεῖ
- 18 Ja Iisak kaivatti uudelleen auki ne vesikaivot, jotka hänen isänsä Aabrahamin päivinä olivat kaivetut, mutta jotka filistealaiset olivat Aabrahamin kuoltua tukkineet, ja antoi niille jälleen ne nimet, jotka hänen isänsä oli niille antanut.
And he made again the water-holes which had been made in the days of Abraham his father, and which had been stopped up by the Philistines; and he gave them the names which his father had given them.
καὶ πάλιν ἰσαακ ὤρυξεν τὰ φρέατα τοῦ ὕδατος ἃ ὤρυξαν οἱ παῖδες ἀβρααμ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐνέφραξαν αὐτὰ οἱ φυλιστιμ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀβρααμ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἐπωνόμασεν αὐτοὺς ὀνόματα κατὰ τὰ ὀνόματα ἃ ἐπωνόμασεν ἀβρααμ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 19 Ja Iisakin palvelijat kaivoivat laaksossa ja löysivät sieltä kaivon, jossa oli juoksevaa vettä.
Now Isaac's servants made holes in the valley, and came to a spring of flowing water.
καὶ ὤρυξαν οἱ παῖδες ἰσαακ ἐν τῇ φάραγγι γεραρων καὶ εὔρον ἐκεῖ φρέαρ ὕδατος ζῶντος
- 20 Mutta Gerarin paimenet alkoivat riidellä Iisakin paimenten kanssa, sanoen: "Vesi on meidän". Niin hän kutsui kaivon Esekiksi, koska he olivat riidelleet hänen kanssaan.
But the herdmen of Gerar had a fight with Isaac's herdmen, for they said, The spring is ours: so he gave the spring the name of Esek, because there was a fight about it.
καὶ ἐμαχέσαντο οἱ ποιμένες γεραρων μετὰ τῶν ποιμένων ἰσαακ φάσκοντες αὐτῶν εἶναι τὸ ὕδωρ καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ φρέατος ἀδικία ἠδίκησαν γὰρ αὐτὸν
- 21 Senjälkeen he kaivoivat toisen kaivon ja joutuivat riitaan siitäkin; niin hän antoi sille nimen Sitna.
Then they made another water-hole, and there was a fight about that, so he gave it the name of Sitnah.
ἀπάρας δὲ ἰσαακ ἐκεῖθεν ὤρυξεν φρέαρ ἕτερον ἐκρίνοντο δὲ καὶ περὶ ἐκείνου καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐχθρία
- 22 Sitten hän muutti sieltä pois ja kaivoi vielä yhden kaivon. Siitä ei syntynyt riitaa. Sentähden hän nimitti sen Rehobotiksi ja sanoi: "Nyt Herra on antanut meille tilaa, niin että voimme lisääntyä maassa".
Then he went away from there, and made another water-hole, about which there was no fighting: so he gave it the name of Rehoboth, for he said, Now the Lord has made room for us, and we will have fruit in this land.
ἀπάρας δὲ ἐκεῖθεν ὤρυξεν φρέαρ ἕτερον καὶ οὐκ ἐμαχέσαντο περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐρυχωρία λέγων διότι νῦν ἐπλάτυνεν κύριος ἡμῖν καὶ ἠύξησεν ἡμᾶς ἐπὶ τῆς γῆς
- 23 Sieltä hän meni Beersebaan.
And from there he went on to Beer-sheba.
ἀνέβη δὲ ἐκεῖθεν ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου
- 24 Ja Herra ilmestyi hänelle sinä yönä ja sanoi: "Minä olen sinun isäsi Aabrahamin Jumala; älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssasi ja siunaan sinua ja teen sinun jälkeläistesi luvun suureksi palvelijani Aabrahamin tähden".
That night the Lord came to him in a vision, and said, I am the God of your father Abraham: have no fear for I am with you, blessing you, and your seed will be increased because of my servant Abraham.
καὶ ὤφθη αὐτῷ κύριος ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ εἶπεν ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς ἀβρααμ τοῦ πατρὸς σου μὴ φοβοῦ μετὰ σοῦ γὰρ εἰμι καὶ ἠυλόγηκά σε καὶ πληθύνω τὸ σπέρμα σου διὰ ἀβρααμ τὸν πατέρα σου
- 25 Silloin hän rakensi sinne alttarin, huusi avuksi Herran nimeä ja pystytti sinne telttansa. Ja Iisakin palvelijat kaivoivat siihen kaivon.
Then he made an altar there, and gave worship to the name of the Lord, and he put up his tents there, and there his servants made a water-hole.
καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐπεκαλέσατο τὸ ὄνομα κυρίου καὶ ἐπηξεν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ὤρυξαν δὲ ἐκεῖ οἱ παῖδες ἰσαακ φρέαρ
- 26 Niin Abimelek lähti hänen luokseen Gerarista ystävänsä Ahusatín ja sotapäällikkönsä Piikolin seuraamana.
And Abimelech had come to him from Gerar, with Ahuzzath his friend and Phicol, the captain of his army.
καὶ ἀβιμελεχ ἐπορεύθη πρὸς αὐτὸν ἀπὸ γεραρων καὶ οχοζαθ ὁ νυμφαγωγὸς αὐτοῦ καὶ φικολ ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ
- 27 Mutta Iisak sanoi heille: "Minkätähden tullette minun luokseni, vaikka olette minulle vihamieliset ja karkoititte minut luotanne?"
And Isaac said to them, Why have you come to me, seeing that in your hate for me you sent me away from you?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰσαακ ἵνα τί ἤλθατε πρὸς με ὑμεῖς δὲ ἐμισήσατέ με καὶ ἀπεστείλατέ με ἀφ' ὑμῶν
- 28 He vastasivat: "Me olemme selvästi nähneet, että Herra on sinun kanssasi. Sentähden ajattelimme: 'Olkoon sinun ja meidän välillämme valallinen sopimus; me tahdomme tehdä sinun kanssasi liiton,
And they said, We saw clearly that the Lord was with you: so we said, Let there be an oath between us and you, and let us make an agreement with you;
καὶ εἶπαν ἰδόντες ἐωράκαμεν ὅτι ἦν κύριος μετὰ σοῦ καὶ εἵπαμεν γενέσθω ἀρὰ ἀνὰ μέσον ἡμῶν καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ διαθησόμεθα μετὰ σοῦ διαθήκην

- 29 ettet tee meille mitään pahaa, niinkuin emme mekään ole sinuun koskeneet, vaan olemme tehneet sinulle ainoastaan hyvää ja sallineet sinun lähteä rauhassa'. Sinä olet nyt Herran siunattu."
That you will do us no damage, even as we put no hand on you, and did you nothing but good, and sent you away in peace: and now the blessing of the Lord is on you.
 μη ποιήσῃσιν μεθ' ἡμῶν κακόν καθότι ἡμεῖς σε οὐκ ἐβδελυζάμεθα καὶ ὄν τρόπον ἐχρησάμεθά σοι καλῶς καὶ ἐξαπεστείλαμέν σε μετ' εἰρήνης καὶ νῦν σὺ εὐλογητὸς ὑπὸ κυρίου
- 30 Silloin hän laittoi heille pidot, ja he söivät ja joivat.
Then he made a feast for them, and they all had food and drink.
 καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς δοχὴν καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον
- 31 Varhain seuraavana aamuna he vannoinvat valan toisillensa; senjälkeen Iisak päästi heidät menemään, ja he lähtivät hänen luotaan rauhassa.
And early in the morning they took an oath one to the other: then Isaac sent them away and they went on their way in peace.
 καὶ ἀναστάντες τὸ πρωὶ ὤμοσαν ἄνθρωπος τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ἰσαακ καὶ ἀπόχοντο ἀπ' αὐτοῦ μετὰ σωτηρίας
- 32 Samana päivänä Iisakin palvelijat tulivat ja kertoivat hänelle kaivosta, jonka olivat kaivaneet, sanoen hänelle:
And that day Isaac's servants came to him and gave him word of the water-hole which they had made, and said to him, We have come to water.
 ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ παραγενόμενοι οἱ παῖδες ἰσαακ ἀπήγγειλαν αὐτῷ περὶ τοῦ φρέατος οὗ ὄρουζαν καὶ εἶπαν οὐχ εὕρομεν ὕδωρ
- 33 "Me löysimme vettä". Ja hän antoi sille nimen Siba. Sentähden on kaupungin nimi vielä tänäkin päivänä Beerseba.
And he gave it the name of Shibah: so the name of that town is Beer-sheba to this day.
 καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ ὄρκος διὰ τοῦτο ὄνομα τῇ πόλει φρέαρ ὄρκου ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 34 Kun Eesau oli neljäkymmenen vuoden vanha, otti hän vaimoikseen Jehuditin, heettiläisen Beerin tyttären, ja Baasematin, heettiläisen Eelonin tyttären.
And when Esau was forty years old, he took as his wives Judith, the daughter of Beeri the Hittite, and Basemath, the daughter of Elon the Hittite:
 ἦν δὲ ἡσαυ ἑτῶν τεσσαράκοντα καὶ ἔλαβεν γυναῖκα ἰουδιν τὴν θυγατέρα βερη τοῦ χετταίου καὶ τὴν βασεμμαθ θυγατέρα αἰλων τοῦ εὐαίου
- 35 Näistä tuli Iisakille ja Rebekalle katkera suru.
And Isaac and Rebekah had grief of mind because of them.
 καὶ ἦσαν ἐρίζουσαι τῷ ἰσαακ καὶ τῇ ρεβεκκα
- 1 Kun Iisak oli tullut vanhaksi ja hänen silmänsä olivat hämärtyneet, niin ettei hän enää voinut nähdä, kutsui hän Eesaun, vanhemman poikansa, ja sanoi hänelle: "Poikani!" Tämä vastasi hänelle: "Tässä olen".
Now when Isaac was old and his eyes had become clouded so that he was not able to see, he sent for Esau, his first son, and said to him, My son: and he said, Here am I.
 ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ γηράσαι ἰσαακ καὶ ἠμβλύθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοῦ ὄραν καὶ ἐκάλεσεν ἡσαυ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρεσβύτερον καὶ εἶπεν αὐτῷ υἱέ μου καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐγώ
- 2 Niin hän sanoi: "Katso, minä olen tullut vanhaksi enkä tiedä, milloin kuolen.
And he said, See now, I am old, and my death may take place at any time:
 καὶ εἶπεν ἰδοὺ γεγήρακα καὶ οὐ γινώσκω τὴν ἡμέραν τῆς τελευτῆς μου
- 3 Ota siis aseesi, viinesi ja jousesi, ja mene kedolle ja pyydystä minulle riistaa.
So take your arrows and your bow and go out to the field and get meat for me;
 νῦν οὖν λαβὲ τὸ σκεῦός σου τὴν τε φαρέτραν καὶ τὸ τόξον καὶ ἔξελθε εἰς τὸ πεδῖον καὶ θήρευσόν μοι θήραν
- 4 Ja laita minulle herkkuruoka, minun mieliuokani, ja tuo se syödäkseni, että minä siunaisin sinut, ennenkuin kuolen."
And make me food, good to the taste, such as is pleasing to me, and put it before me, so that I may have a meal and give you my blessing before death comes to me.
 καὶ ποιήσόν μοι ἐδέσματα ὡς φιλῶ ἐγώ καὶ ἐνεγκέ μοι ἵνα φάγω ὅπως εὐλογήσῃ σε ἡ ψυχὴ μου πρὶν ἀποθανεῖν με
- 5 Mutta Rebekka kuuli, kuinka Iisak puhui pojallensa Eesaulle. Ja kun Eesau oli lähtenyt kedolle pyydystämään riistaa, tuodakseen isällensä,
Now Isaac's words to his son were said in Rebekah's hearing. Then Esau went out to get the meat.
 ρεβεκκα δὲ ἤκουσεν λαλοῦντος ἰσαακ πρὸς ἡσαυ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπορεύθη δὲ ἡσαυ εἰς τὸ πεδῖον θηρεῦσαι θήραν τῷ πατρὶ αὐτοῦ
- 6 puhui Rebekka pojalleen Jaakobille sanoen: "Katso, minä kuulin sinun isäsi puhuvan veljellesi Eesaulle ja sanovan:
And Rebekah said to Jacob, her son, Your father said to your brother Esau in my hearing,
 ρεβεκκα δὲ εἶπεν πρὸς ἰακωβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν ἐλάσσω ἰδὲ ἐγώ ἤκουσα τοῦ πατρὸς σου λαλοῦντος πρὸς ἡσαυ τὸν ἀδελφόν σου λέγοντος

- 7 'Tuo minulle riistaa ja laita minulle herkkuruoka syödäkseni, että siunaisin sinut Herran edessä, ennenkuin kuolen'.
Go and get some roe's meat and make me a good meal, so that I may be full, and give you my blessing before the Lord before my death.
ἐνεγκόν μοι θήραν καὶ ποιήσόν μοι ἐδέσματα καὶ φαγῶν εὐλογήσω σε ἐναντίον κυρίου πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με
- 8 Kuule siis, poikani, mitä sanon, ja tee, mitä minä käsken:
Now, my son, do what I say.
νῦν οὖν υἱέ ἄκουσόν μου καθὰ ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι
- 9 mene laumaan ja ota sieltä minulle kaksi hyvää vohlaa laittaakseni niistä isällesi herkkuruuan, hänen mieluokansa.
Go to the flock and get me two fat young goats; and I will make of them a meal to your father's taste:
καὶ πορευθεὶς εἰς τὰ πρόβατα λαβέ μοι ἐκεῖθεν δύο ἐρίφους ἀπαλούς καὶ καλούς καὶ ποιήσω αὐτοὺς ἐδέσματα τῷ πατρὶ σου ὡς φιλεῖ
- 10 Ja sinun on vietävä se isäsi syödä, että hän siunaisi sinut, ennenkuin kuolee."
And you will take it to him, so that he may have a good meal and give you his blessing before his death.
καὶ εἰσοίσεις τῷ πατρὶ σου καὶ φάγεται ὅπως εὐλογήσῃ σε ὁ πατήρ σου πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν αὐτόν
- 11 Mutta Jaakob sanoi äidillensä Rebekalle: "Katso, veljeni Esau on karvainen, mutta minä olen sileäihoinen.
And Jacob said to Rebekah, his mother, But Esau my brother is covered with hair, while I am smooth:
εἶπεν δὲ ἰακωβ πρὸς ρεβεκκάν τὴν μητέρα αὐτοῦ ἔστιν ἡσαυ ὁ ἀδελφός μου ἀνὴρ δασύς ἐγὼ δὲ ἀνὴρ λεῖος
- 12 Entä jos isäni tunnustelee minua? Silloin minä joudun hänen silmissään pilkkaajaksi ja hankin itselleni kirouksen enkä siunausta."
If by chance my father puts his hand on me, it will seem to him that I am tricking him, and he will put a curse on me in place of a blessing.
μήποτε ψηλαφήσῃ με ὁ πατήρ μου καὶ ἔσομαι ἐναντίον αὐτοῦ ὡς καταφρονῶν καὶ ἐπάξω ἐπ' ἐμαυτὸν κατάραν καὶ οὐκ εὐλογίαν
- 13 Hänen äitinsä sanoi hänelle: "Kohdatkoon se kirous minua, poikani; kuule vain, mitä minä sanon, mene ja nouda".
And his mother said, Let the curse be on me, my son: only do as I say, and go and get them for me.
εἶπεν δὲ αὐτῷ ἡ μήτηρ ἐπ' ἐμέ ἡ κατάρα σου τέκνον μόνον ὑπάκουσον τῆς φωνῆς μου καὶ πορευθεὶς ἐνεγκέ μοι
- 14 Niin hän meni noutamaan ne ja toi ne äidilleen; ja hänen äitinsä laittoi herkkuruuan, hänen isänsä mieliruuan.
So he went and got them and took them to his mother: and she made a meal to his father's taste.
πορευθεὶς δὲ ἔλαβεν καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ καὶ ἐποίησεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐδέσματα καθὰ ἐφίλει ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 15 Ja Rebekka otti vanhemman poikansa Eesaun parhaat vaatteet, jotka olivat hänen hallussaan talossa, ja puki ne nuoremman poikansa Jaakobin ylle.
And Rebekah took the fair robes of her oldest son, which were with her in the house, and put them on Jacob, her younger son:
καὶ λαβοῦσα ρεβεκκα τὴν στολὴν ἡσαυ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ πρεσβυτέρου τὴν καλὴν ἢ ἣν παρ' αὐτῆ ἐν τῷ οἴκῳ ἐνέδυσεν ἰακωβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον
- 16 Mutta vohlain nahat hän kääri hänen käsiinsä ja paljaaseen kaulaansa.
And she put the skins of the young goats on his hands and on the smooth part of his neck:
καὶ τὰ δέρματα τῶν ἐρίφων περιέθηκεν ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὰ γυμνά τοῦ τραχήλου αὐτοῦ
- 17 Sitten hän antoi herkkuruuan ynnä leipomansa leivän poikansa Jaakobin käteen.
And she gave into the hand of Jacob, her son, the meat and the bread which she had made ready.
καὶ ἔδωκεν τὰ ἐδέσματα καὶ τοὺς ἄρτους οὓς ἐποίησεν εἰς τὰς χεῖρας ἰακωβ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς
- 18 Ja Jaakob meni isänsä luo ja sanoi: "Isäni!" Hän vastasi: "Tässä olen; kuka sinä olet, poikani?"
And he came to his father, and said, My father: and he said, Here am I: who are you, my son?
καὶ εἰσηνεγκεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ εἶπεν δὲ πάτερ ὁ δὲ εἶπεν ἰδοὺ ἐγὼ τίς εἰ σὺ τέκνον
- 19 Jaakob sanoi isällensä: "Minä olen Esau, esikoisesi. Olen tehnyt, niinkuin käskit minun tehdä; nouse istumaan ja syö riistaani, siunataksesi minut."
And Jacob said, I am Esau, your oldest son; I have done as you said: come now, be seated and take of my meat, so that you may give me a blessing.
καὶ εἶπεν ἰακωβ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐγὼ ἡσαυ ὁ πρωτότοκός σου ἐποίησα καθὰ ἐλάλησάς μοι ἀναστὰς κάθισον καὶ φάγε τῆς θήρας μου ὅπως εὐλογήσῃ με ἡ ψυχὴ σου
- 20 Mutta Iisak sanoi pojalleen: "Kuinka olet, poikani, niin pian löytänyt?" Hän vastasi: "Herra, sinun Jumalasi, johdatti sen minun eteeni".
And Isaac said, How is it that you have got it so quickly, my son? And he said, Because the Lord your God made it come my way.
εἶπεν δὲ ἰσαακ τῷ υἱῷ αὐτοῦ τί τοῦτο ὃ ταχὺ εὔρες ὃ τέκνον ὁ δὲ εἶπεν ὃ παρέδωκεν κύριος ὁ θεός σου ἐναντίον μου

- 21 Niin Iisak sanoi Jaakobille: "Tulehan lähemmä, poikani, tunnustellakseni, oletko sinä poikani Eesau vai etkö".
And Isaac said, Come near so that I may put my hand on you, my son, and see if you are truly my son Esau or not.
εἶπεν δὲ ἰσαακ τῷ ἰακωβ ἔγγισόν μοι καὶ ψηλαφήσω σε τέκνον εἰ σὺ εἶ ὁ υἱός μου ἡσαυ ἢ οὐ
- 22 Ja Jaakob astui isänsä Iisakin luo, ja tämä tunnusteli häntä ja sanoi: "Ääni on Jaakobin ääni, mutta kädet ovat Eesaun kädet".
And Jacob went near his father Isaac: and he put his hands on him; and he said, The voice is Jacob's voice, but the hands are the hands of Esau.
ἤγγισεν δὲ ἰακωβ πρὸς ἰσαακ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἐψηλάφησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν ἡ μὲν φωνὴ φωνὴ ἰακωβ αἱ δὲ χεῖρες χεῖρες ἡσαυ
- 23 Eikä Iisak tuntenut häntä, sillä hänen kätensä olivat karvaiset, niinkuin hänen veljensä Eesaun kädet, ja hän siunasi hänet.
And he did not make out who he was, because his hands were covered with hair like his brother Esau's hands: so he gave him a blessing.
καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐτὸν ἦσαν γὰρ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ὡς αἱ χεῖρες ἡσαυ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δασεῖται καὶ ἠλόγησεν αὐτόν
- 24 Vielä hän kysyi: "Oletko sinä todella minun poikani Eesau?" Hän vastasi: "Olen".
And he said, Are you truly my son Esau? And he said, I am.
καὶ εἶπεν σὺ εἶ ὁ υἱός μου ἡσαυ ὁ δὲ εἶπεν ἐγώ
- 25 Silloin hän sanoi: "Tuo ruoka minulle, syödäkseni poikani riistaa, että siunaisin sinut". Niin hän toi hänelle sen, ja hän söi; ja hän tarjosi hänelle viiniä, ja hän joi.
And he said, Put it before me and I will take of my son's meat, so that I may give you a blessing. And he put it before him and he took it; and he gave him wine, and he had a drink.
καὶ εἶπεν προσάγαγέ μοι καὶ φάγομαι ἀπὸ τῆς θήρας σου τέκνον ἵνα εὐλογήσῃ σε ἡ ψυχὴ μου καὶ προσήγαγεν αὐτῷ καὶ ἔφαγεν καὶ εἰσήνεγκεν αὐτῷ οἶνον καὶ ἔπιεν
- 26 Senjälkeen hänen isänsä Iisak sanoi hänelle: "Tule tänne ja suutele minua, poikani".
And his father Isaac said to him, Come near now, my son, and give me a kiss.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰσαακ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἔγγισόν μοι καὶ φίλησόν με τέκνον
- 27 Hän astui hänen luokseen ja suuteli häntä. Niin Iisak tunsu hänen vaatteidensa hajun ja siunasi hänet, sanoen: "Katso, minun poikani tuoksu on kuin kedon tuoksu, jonka Herra on siunannut.
And he came near and gave him a kiss; and smelling the smell of his clothing, he gave him a blessing, and said, See, the smell of my son is like the smell of a field on which the blessing of the Lord has come:
καὶ ἐγγίσας ἐφίλησεν αὐτόν καὶ ὄσφράνθη τὴν ὀσμὴν τῶν ἱματίων αὐτοῦ καὶ ἠλόγησεν αὐτόν καὶ εἶπεν ἰδοὺ ὀσμὴ τοῦ υἱοῦ μου ὡς ὀσμὴ ἀγροῦ πλήρους ὃν ἠλόγησεν κύριος
- 28 Jumala antakoon sinulle taivaan kastetta ja maan lihavuutta, jyviä ja viiniä yllin kyllin.
May God give you the dew of heaven, and the good things of the earth, and grain and wine in full measure:
καὶ δῶῃ σοι ὁ θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῆς πύττης τῆς γῆς καὶ πλήθος σίτου καὶ οἴνου
- 29 Kansat palvelkoot sinua, kansakunnat sinua kumartakoot. Ole veljesi herra, ja äitisi pojat kumartakoot sinua. Kirottu olkoon, joka sinua kiroaa, siunattu, joka sinua siunaa."
Let peoples be your servants, and nations go down before you: be lord over your brothers, and let your mother's sons go down before you: a curse be on everyone by whom you are cursed, and a blessing on those who give you a blessing.
καὶ δουλευσάτωσάν σοι ἔθνη καὶ προσκυνήσουσίν σοι ἄρχοντες καὶ γίνου κύριος τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ προσκυνήσουσίν σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρὸς σου ὁ καταρώμενός σε ἐπικατάρατος ὁ δὲ εὐλογῶν σε εὐλογημένος
- 30 Kun Iisak oli ehtinyt siunata Jaakobin ja tämä juuri oli lähtenyt isänsä Iisakin luota, niin hänen veljensä Eesau tuli kotiin metsästästä.
And when Isaac had come to the end of blessing Jacob, and Jacob had not long gone away from Isaac his father, Esau came in from the field.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ παύσασθαι ἰσαακ εὐλογοῦντα ἰακωβ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθεν ἰακωβ ἀπὸ προσώπου ἰσαακ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἡσαυ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἦλθεν ἀπὸ τῆς θήρας
- 31 Ja hänkin laittoi herkkuruuan, vei sen isälleen ja sanoi isälleen: "Nouse, isäni, ja syö poikasi riistaa, siunataksesi minut".
And he made ready a meal, good to the taste, and took it to his father, and said to him, Let my father get up and take of his son's meat, so that you may give me a blessing.
καὶ ἐποίησεν καὶ αὐτὸς ἐδέσματα καὶ προσήνεγκεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ εἶπεν τῷ πατρὶ ἀναστήτω ὁ πατὴρ μου καὶ φαγέτω τῆς θήρας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὅπως εὐλογήσῃ με ἡ ψυχὴ σου
- 32 Hänen isänsä Iisak kysyi häneltä: "Kuka olet?" Hän vastasi: "Minä olen poikasi Eesau, sinun esikoisesi".
And Isaac his father said to him, Who are you? And he said, I am your oldest son, Esau.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰσαακ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τίς εἶ σὺ ὁ δὲ εἶπεν ἐγώ εἰμι ὁ υἱός σου ὁ πρωτότοκος ἡσαυ
- 33 Silloin Iisak säikähtyi kovin ja sanoi: "Kuka sitten oli se metsästäjä, joka toi minulle riistaa, niin että minä, ennenkuin sinä tulit, söin kaikkea ja siunasin hänet? Siunattu hän myös on oleva."
And in great fear Isaac said, Who then is he who got meat and put it before me, and I took it all before you came, and gave him a blessing, and his it will be?
ἐξέστη δὲ ἰσαακ ἑκστασιν μεγάλῃν σφόδρα καὶ εἶπεν τίς οὖν ὁ θηρεύσας μοι θήραν καὶ εἰσενέγκας μοι καὶ ἔφαγον ἀπὸ πάντων πρὸ τοῦ σε ἔλθειν καὶ ἠλόγησα αὐτόν καὶ εὐλογημένος ἔστω

- 34 Kun Eesau kuuli isänsä sanat, puhkesi hän valittamaan äänekkäästi ja haikeasti ja sanoi isälleen: "Siunaa minutkin, isäni!"
 And hearing the words of his father, Esau gave a great and bitter cry, and said to his father, Give a blessing to me, even to me, O my father!
 ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤκουσεν ἦσαν τὰ ῥήματα ἰσαακ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀνεβόησεν φωνὴν μεγάλην καὶ πικρὰν σφόδρα καὶ εἶπεν εὐλόγησον δὴ κάμῃ πάτερ
- 35 Mutta hän vastasi: "Veljesi tuli kavalasti ja riisti sinulta siunauksen".
 And he said, Your brother came with deceit, and took away your blessing.
 εἶπεν δὲ αὐτῷ ἔλθων ὁ ἀδελφός σου μετὰ δόλου ἔλαβεν τὴν εὐλογίαν σου
- 36 Niin hän sanoi: "Oikeinpa häntä kutsutaankin Jaakobiksi. Sillä hän on nyt kahdesti minut pettänyt: esikoisuuteni hän on minulta vienyt, ja katso, nyt hän riisti minulta myöskin siunauksen."
 Ja hän kysyi: "Eikö sinulla ole mitään siunausta minun varalleni?"
 And he said, Is it because he is named Jacob that he has twice taken my place? for he took away my birthright, and now he has taken away my blessing. And he said, Have you not kept a blessing for me?
 καὶ εἶπεν δικαίως ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰακωβ ἐπτέρνυκεν γάρ με ἤδη δευτέρον τοῦτο τὰ τε πρωτοτόκιά μου εἴληφεν καὶ νῦν εἴληφεν τὴν εὐλογίαν μου καὶ εἶπεν ἦσαν τῷ πατρὶ αὐτοῦ οὐχ ὑπελίπω μοι εὐλογίαν πάτερ
- 37 Ja Isaac vastasi ja sanoi Eesaulle: "Katso, minä olen asettanut hänet sinun herraksesi ja antanut kaikki hänen veljensä hänelle palvelijoiksi sekä varustanut hänet jyvillä ja viinillä; mitä voisin enää tehdä sinun hyväksesi, poikani?"
 And Isaac answering said, But I have made him your master, and have given him all his brothers for servants; I have made him strong with grain and wine: what then am I to do for you, my son?
 ἀποκριθεὶς δὲ ἰσαακ εἶπεν τῷ ἦσαν εἰ κύριον αὐτὸν ἐποίησά σου καὶ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐποίησα αὐτοῦ οἰκέτας σίτῳ καὶ οἴνῳ ἐστήρισα αὐτὸν σοὶ δὲ τί ποιήσω τέκνον
- 38 Eesau sanoi isällensä: "Tuo yksi ainoa siunausko sinulla vain onkin, isäni? Siunaa myöskin minut, isäni!" Ja Eesau korotti äänensä ja itki.
 And Esau said to his father, Is that the only blessing you have, my father? give a blessing to me, even me! And Esau was overcome with weeping.
 εἶπεν δὲ ἦσαν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ μὴ εὐλογία μία σοὶ ἐστὶν πάτερ εὐλόγησον δὴ κάμῃ πάτερ κατανυχθέντος δὲ ἰσαακ ἀνεβόησεν φωνὴν ἦσαν καὶ ἔκλαυσεν
- 39 Niin hänen isänsä Isaac vastasi ja sanoi hänelle: "Katso, sinun asuinsijasi on oleva kaukana lihavasta maasta ja vailla taivaan kastetta ylhäältä.
 Then Isaac his father made answer and said to him, Far from the fertile places of the earth, and far from the dew of heaven on high will your living-place be:
 ἀποκριθεὶς δὲ ἰσαακ ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ ἰδοὺ ἀπὸ τῆς πλούτου τῆς γῆς ἔσται ἡ κατοικησίς σου καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ ἄνωθεν
- 40 Miekkasi varassa sinä olet elävä ja palveleva veljeäsi. Mutta valtoimena kierrellen sinä riisut hänen ikeensä niskaltasi."
 By your sword will you get your living and you will be your brother's servant; but when your power is increased his yoke will be broken from off your neck.
 καὶ ἐπὶ τῇ μαχαίρῃ σου ζήσῃ καὶ τῷ ἀδελφῷ σου δουλεύσεις ἔσται δὲ ἡνίκα ἐὼν καθέλιξ καὶ ἐκλύσεις τὸν ζυγὸν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τραχήλου σου
- 41 Ja Eesau alkoi vihata Jaakobia siunauksen tähden, jolla hänen isänsä oli hänet siunannut; ja Eesau ajatteli itseksensä: "Pian tulee aika, jolloin suremme isäämme; silloin minä tapan veljeni Jaakobin".
 So Esau was full of hate for Jacob because of his father's blessing; and he said in his heart, The days of weeping for my father are near; then I will put my brother Jacob to death.
 καὶ ἐνεκότει ἦσαν τῷ ἰακωβ περὶ τῆς εὐλογίας ἧς εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ εἶπεν δὲ ἦσαν ἐν τῇ διανοίᾳ ἐγγισάτωσαν αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους τοῦ πατρὸς μου ἵνα ἀποκτείνω ἰακωβ τὸν ἀδελφόν μου
- 42 Mutta Rebekalle ilmoitettiin hänen vanhemman poikansa Eesaun aikeista; ja hän kutsutti luokseen nuoremman poikansa Jaakobin ja sanoi hänelle: "Katso, veljesi Eesau uhkaa kostaa sinulle ja tappaa sinut.
 Then Rebekah, hearing what Esau had said, sent for Jacob, her younger son, and said to him, It seems that your brother Esau is purposing to put you to death.
 ἀπηγγέλη δὲ ρεβεκκα τὰ ῥήματα ἦσαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ πρεσβυτέρου καὶ πέμψασα ἐκάλεσεν ἰακωβ τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν νεώτερον καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰδοὺ ἦσαν ὁ ἀδελφός σου ἀπειλεῖ σοὶ τοῦ ἀποκτείνει σε
- 43 Kuule siis, mitä sanon, poikani: nouse ja pakene minun veljeni Laabanin luo Harraniin
 So now, my son, do what I say: go quickly to Haran, to my brother Laban;
 νῦν οὖν τέκνον ἄκουσόν μου τῆς φωνῆς καὶ ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν μεσοποταμίαν πρὸς λαβαν τὸν ἀδελφόν μου εἰς χαρρην
- 44 ja jää hänen luokseen joksikin aikaa, kunnes veljesi kiukku asettuu,
 And be there with him for a little time, till your brother's wrath is turned away;
 καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τινὰς ἕως τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν
- 45 kunnes veljesi lakkaa sinua vihaamasta ja unhottaa, mitä olet hänelle tehnyt. Sitten minä lähetän noutamaan sinut sieltä. Minkätähden menettäisin teidät molemmat samana päivänä!"
 Till the memory of what you have done to him is past and he is no longer angry: then I will send word for you to come back; are the two of you to be taken from me in one day?
 καὶ τὴν ὀργὴν τοῦ ἀδελφοῦ σου ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπιλάθῃται ἡ πεποιθήκας αὐτῷ καὶ ἀποστείλασα μεταπέμψομαι σε ἐκεῖθεν μήποτε ἀτεκνωθῶ ἀπὸ τῶν δύο ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ

- 46 Ja Rebekka sanoi Isakille: "Minä olen kyllästynyt elämäni Heetin tyttärien tähden. Jos Jaakobkin ottaa vaimon Heetin tyttäristä, tässä maassa syntyneen, sellaisen kuin nämä, niin mitä varten minä enää elän?"
Then Rebekah said to Isaac, My life is a weariness to me because of the daughters of Heth: if Jacob takes a wife from among the daughters of Heth, such as these, the women of this land, of what use will my life be to me?
εἶπεν δὲ ρεβεκκα πρὸς ἰσαακ προσώχθικα τῇ ζωῇ μου διὰ τὰς θυγατέρας τῶν υἰῶν χει εἰ λήμψεται ἰακωβ γυναῖκα ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῆς γῆς ταύτης ἵνα τί μοι ζῆν
- 1 Silloin Isak kutsui Jaakobin ja siunasi hänet; hän käski häntä ja sanoi hänelle: "Älä ota vaimoksesi ketään Kanaanin tyttäristä,
Then Isaac sent for Jacob, and blessing him, said, Do not take a wife from among the women of Canaan;
προσκαιεσόμενος δὲ ἰσαακ τὸν ἰακωβ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ λέγων οὐ λήμψη γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων χανααν
- 2 vaan nouse ja mene Mesopotamiaan, isoisäsi Betuelin kotiin, ja ota sieltä itsellesi vaimo enosi Laabanin tyttäristä.
But go to Paddan-aram, to the house of Bethuel, your mother's father, and there get yourself a wife from the daughters of Laban, your mother's brother.
ἀναστὰς ἀπόδραθι εἰς τὴν μεσοποταμίαν εἰς τὸν οἶκον βαθουηλ τοῦ πατρὸς τῆς μητρὸς σου καὶ λαβὲ σεαυτῷ ἐκεῖθεν γυναῖκα ἐκ τῶν θυγατέρων λαβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς σου
- 3 Ja Jumala, Kaikkivaltias, siunatkoon sinua ja antakoon sinun tulla hedelmälliseksi ja lisääntyä, niin että sinusta tulee suuri kansojen joukko.
And may God, the Ruler of all, give you his blessing, giving you fruit and increase, so that you may become an army of peoples.
ὁ δὲ θεὸς μου εὐλογήσῃ σε καὶ αὐξήσῃ σε καὶ πληθύνῃ σε καὶ ἔσῃ εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν
- 4 Ja hän suokoon sinulle Aabrahamin siunauksen, sinulle ynnä sinun jälkeläisillesi, että saisit omaksesi maan, jossa sinä muukalaisena asut ja jonka Jumala on antanut Aabrahamille."
And may God give you the blessing of Abraham, to you and to your seed, so that the land of your wanderings, which God gave to Abraham, may be your heritage.
καὶ δῶῃ σοι τὴν εὐλογίαν αβρααμ τοῦ πατρὸς μου σοὶ καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σέ κληρονομήσῃ τὴν γῆν τῆς παροικίσεώς σου ἣν ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ αβρααμ
- 5 Niin Isak lähetti Jaakobin matkalle, ja hän lähti Mesopotamiaan Laabanin luo, joka oli aramilaisen Betuelin poika ja Rebekan, Jaakobin ja Eesaun äidin, veli.
So Isaac sent Jacob away: and he went to Paddan-aram, to Laban, son of Bethuel the Aramaean, the brother of Rebekah, the mother of Jacob and Esau.
καὶ ἀπέστειλεν ἰσαακ τὸν ἰακωβ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν μεσοποταμίαν πρὸς λαβαν τὸν υἱὸν βαθουηλ τοῦ σύρου ἀδελφὸν δὲ ρεβεκκας τῆς μητρὸς ἰακωβ καὶ ἦσαν
- 6 Kun Eesau näki, että Isak oli siunannut Jaakobin ja lähettänyt hänet Mesopotamiaan ottamaan sieltä itselleen vaimoa - sillä hän oli siunannut hänet, käskenyt häntä ja sanonut: "Älä ota vaimoa Kanaanin tyttäristä" -
So when Esau saw that Isaac had given Jacob his blessing, and sent him away to Paddan-aram to get a wife for himself there, blessing him and saying to him, Do not take a wife from among the women of Canaan;
εἶδεν δὲ ἦσαν ὅτι εὐλόγησεν ἰσαακ τὸν ἰακωβ καὶ ἀπόχετο εἰς τὴν μεσοποταμίαν συρίας λαβεῖν ἑαυτῷ ἐκεῖθεν γυναῖκα ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ λέγων οὐ λήμψη γυναῖκα ἀπὸ τῶν θυγατέρων χανααν
- 7 ja että Jaakob oli totellut isänsä ja äitiänsä ja lähtenyt Mesopotamiaan,
And that Jacob had done as his father and mother said and had gone to Paddan-aram;
καὶ ἤκουσεν ἰακωβ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν μεσοποταμίαν συρίας
- 8 silloin hän huomasi, että Kanaanin tyttäret olivat hänen isälleen Isakille vastenmieliset;
It was clear to Esau that his father had no love for the women of Canaan,
καὶ εἶδεν ἦσαν ὅτι πονηραὶ εἰσιν αἱ θυγατέρες χανααν ἐναντίον ἰσαακ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 9 ja niin Eesau meni Ismaelin luo ja otti Mahalatin, Aabrahamin pojan Ismaelin tyttären, Nebajotin sisaren, vaimokseen entisten lisäksi.
So Esau went to Ishmael and took Mahalath, the daughter of Abraham's son Ishmael, the sister of Nebaioth, to be his wife in addition to the wives he had.
καὶ ἐπορεύθη ἦσαν πρὸς ἰσμηλ καὶ ἔλαβεν τὴν μαελεθ θυγατέρα ἰσμηλ τοῦ υἱοῦ αβρααμ ἀδελφὴν ναβαιωθ πρὸς ταῖς γυναῖξιν αὐτοῦ γυναῖκα
- 10 Niin Jaakob lähti Beersebasta mennäksensä Harraniin.
So Jacob went out from Beer-sheba to go to Haran.
καὶ ἐξῆλθεν ἰακωβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὄρκου καὶ ἐπορεύθη εἰς χαρραν
- 11 Ja hän osui erääseen paikkaan, johon yöpyi, sillä aurinko oli laskenut; ja hän otti sen paikan kivistä yhden, pani sen pänsä alaiseksi ja asettui nukkumaan siihen paikkaan.
And coming to a certain place, he made it his resting-place for the night, for the sun had gone down; and he took one of the stones which were there, and putting it under his head he went to sleep in that place.
καὶ ἀπήνησεν τόπῳ καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ ἔδν γὰρ ὁ ἥλιος καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τῶν λίθων τοῦ τόπου καὶ ἔθηκεν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ ἐκεῖνῳ

- 12 Niin hän näki unta, ja katso, maan päälle oli asetettu tikapuut, joiden pää ulottui taivaaseen, ja katso, Jumalan enkelit kulkivat niitä myöten ylös ja alas.
And he had a dream, and in his dream he saw steps stretching from earth to heaven, and the angels of God were going up and down on them.
 και ενουπνιάσθη και ιδου κλίμαξ ἐστηριγμένη ἐν τῇ γῆ ἧς ἡ κεφαλὴ ἀφικνεῖτο εἰς τὸν οὐρανὸν και οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἀνέβαινον και κατέβαινον ἐπ' αὐτῆς
- 13 Ja katso, Herra seisoi hänen edessään ja sanoi: "Minä olen Herra, sinun Isäsi Aabrahamin Jumala ja Iisakin Jumala. Tämän maan, jonka päällä sinä makaat, minä annan sinulle ja sinun jälkeläisillesi.
And he saw the Lord by his side, saying, I am the Lord, the God of Abraham your father, and the God of Isaac: I will give to you and to your seed this land on which you are sleeping.
 ὁ δὲ κύριος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῆς και εἶπεν ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς αβρααμ τοῦ πατρὸς σου και ὁ θεὸς ἰσαακ μὴ φοβοῦ ἡ γῆ ἐφ' ἧς σὺ καθεύδεις ἐπ' αὐτῆς σοι δώσω αὐτὴν και τῷ σπέρματί σου
- 14 Ja sinun jälkeläistesi paljous on oleva kuin maan tomu, ja sinä leviät länteen ja itään, pohjoiseen ja etelään, ja sinussa ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki sukukunnat maan päällä.
Your seed will be like the dust of the earth, covering all the land to the west and to the east, to the north and to the south: you and your seed will be a name of blessing to all the families of the earth.
 και ἔσται τὸ σπέρμα σου ὡς ἡ ἄμμος τῆς γῆς και πλατυνθήσεται ἐπὶ θάλασσαν και ἐπὶ λίβα και ἐπὶ βορρᾶν και ἐπ' ἀνατολάς και ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς και ἐν τῷ σπέρματί σου
- 15 Ja katso, minä olen sinun kanssasi ja varjelen sinua, missä ikinä kuljet, ja saatan sinut takaisin tähän maahan; sillä minä en jätä sinua, ennenkuin olen toteuttanut sen, minkä minä olen sinulle puhunut."
And truly, I will be with you, and will keep you wherever you go, guiding you back again to this land; and I will not give you up till I have done what I have said to you.
 και ιδου ἐγὼ μετὰ σοῦ διαφυλάσσω σε ἐν τῇ ὁδῷ πάση οὗ ἐὰν πορευθῆς και ἀποστρέψω σε εἰς τὴν γῆν ταύτην ὅτι οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπω ἕως τοῦ ποιῆσαι με πάντα ὅσα ἐλάλησά σοι
- 16 Silloin Jaakob heräsi unestaan ja sanoi: "Herra on totisesti tässä paikassa, enkä minä sitä tiennyt".
And Jacob, awaking from his sleep, said, Truly, the Lord is in this place and I was not conscious of it.
 και ἐξηγέρθη ἰακωβ ἀπὸ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ και εἶπεν ὅτι ἔστιν κύριος ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐγὼ δὲ οὐκ ᾔδειν
- 17 Ja pelko valtasi hänet, ja hän sanoi: "Kuinka peljättävä onkaan tämä paikka! Tässä on varmasti Jumalan huone ja taivaan portti."
And fear came on him, and he said, This is a holy place; this is nothing less than the house of God and the doorway of heaven.
 και ἐφοβήθη και εἶπεν ὡς φοβερὸς ὁ τόπος οὗτος οὐκ ἔστιν τοῦτο ἀλλ' ἡ οἴκος θεοῦ και αὐτὴ ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ
- 18 Ja Jaakob nousi varhain aamulla, otti kiven, jonka hän oli pannut päänsä alaiseksi, ja nosti sen pystyyn patsaaksi ja vuodatti öljyä sen päälle.
And early in the morning Jacob took the stone which had been under his head, and put it up as a pillar and put oil on it.
 και ἀνέστη ἰακωβ τὸ πρωὶ και ἔλαβεν τὸν λίθον ὃν ὑπέθηκεν ἐκεῖ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ και ἔστησεν αὐτὸν στήλην και ἐπέχευεν ἔλαιον ἐπὶ τὸ ἄκρον αὐτῆς
- 19 Ja hän kutsui paikan Beeteliksi; mutta ennen oli kaupungin nimenä Luus.
And he gave that place the name of Beth-el, but before that time the town was named Luz.
 και ἐκάλεσεν ἰακωβ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου οἴκος θεοῦ και οὐλαμλους ἦν ὄνομα τῆ πόλει τὸ πρότερον
- 20 Ja Jaakob teki lupauksen, sanoen: "Jos Jumala on minun kanssani ja varjelee minut sillä tiellä, jota nyt kuljen, ja antaa minulle leipää syödäkseni ja vaatteita pukeutuakseni,
Then Jacob took an oath, and said, If God will be with me, and keep me safe on my journey, and give me food and clothing to put on,
 και ἠῶσατο ἰακωβ εὐχὴν λέγων ἐὰν ἡ κύριος ὁ θεὸς μετ' ἐμοῦ και διαφυλάξῃ με ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἢ ἐγὼ πορεύομαι και δῶ μοι ἄρτον φαγεῖν και ἱμάτιον περιβαλέσθαι
- 21 niin että saan palata rauhassa isäni kotiin, niin on Herra oleva minun Jumalani;
So that I come again to my father's house in peace, then I will take the Lord to be my God,
 και ἀποστρέψῃ με μετὰ σωτηρίας εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου και ἔσται μοι κύριος εἰς θεόν
- 22 ja tämä kivi, jonka olen patsaaksi pystyttänyt, on oleva Jumalan huone, ja kaikesta, mitä minulle suot, minä totisesti annan sinulle kymmenykset".
And this stone which I have put up for a pillar will be God's house: and of all you give me, I will give a tenth part to you.
 και ὁ λίθος οὗτος ὃν ἔστησα στήλην ἔσται μοι οἴκος θεοῦ και πάντων ὧν ἐὰν μοι δῶς δεκάτην ἀποδεκατώσω αὐτά σοι .
- 1 Ja Jaakob lähti matkaan ja tuli Idän miesten maalle.
Then Jacob went on his journey till he came to the land of the children of the East.
 και ἐξῆρας ἰακωβ τοὺς πόδας ἐπορεύθη εἰς γῆν ἀνατολῶν πρὸς λαβαν τὸν υἱὸν βαθουηλ τοῦ σύρου ἀδελφὸν δὲ ρεβεκακας μητρὸς ἰακωβ και ἦσαν
- 2 Ja katso, hän huomasi kedolla kaivon, ja katso, sen ääressä makasi kolme lammasmaa, sillä siitä kaivosta oli tapana juottaa laumoja. Ja kaivon suulla oli suuri kivi.
And there he saw a water-hole in a field, and by the side of it three flocks of sheep, for there they got water for the sheep: and on the mouth of the water-hole there was a great stone.
 και ὄρα και ιδου φρέαρ ἐν τῷ πεδίῳ ἦσαν δὲ ἐκεῖ τρία ποιμνια προβάτων ἀναπαύομενα ἐπ' αὐτοῦ ἐκ γὰρ τοῦ φρέατος ἐκείνου ἐπίτιζον τὰ ποιμνια λίθος δὲ ἦν μέγας ἐπὶ τῷ στόματι τοῦ φρέατος

- 3 Sentähden annettiin kaikkien laumojen kokoontua sinne ja sitten vieritettiin kivi kaivon suulta ja juotettiin lampaat, jonka jälkeen kivi taas pantiin paikoilleen kaivon suulle.
And all the flocks would come together there, and when the stone had been rolled away, they would give the sheep water, and put the stone back again in its place on the mouth of the water-hole.
καὶ συνήγοντο ἐκεῖ πάντα τὰ ποιμνία καὶ ἀπεκύλιον τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ φρέατος καὶ ἐπότιζον τὰ πρόβατα καὶ ἀπεκαθίστων τὸν λίθον ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ φρέατος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 4 Ja Jaakob sanoi heille: "Veljeni, mistä te olette?" He vastasivat: "Harranista olemme".
Then Jacob said to the herdmen, My brothers, where do you come from? And they said, From Haran.
εἶπεν δὲ αὐτοῖς ἰακωβ ἀδελφοί πόθεν ἐστὲ ὑμεῖς οἱ δὲ εἶπαν ἐκ χαρραν ἐσμέν
- 5 Hän kysyi heiltä: "Tunnetteko Laabanin, Naahorin pojan?" He vastasivat: "Tunemme".
And he said to them, Have you any knowledge of Laban, the son of Nahor? And they said, We have.
εἶπεν δὲ αὐτοῖς γινώσκετε λαβαν τὸν υἱὸν ναχωρ οἱ δὲ εἶπαν γινώσκομεν
- 6 Ja hän kysyi heiltä: "Voiko hän hyvin?" He vastasivat: "Hyvin hän voi; ja katso, Raakel, hänen tyttärensä, tulee tuolla lammasten kanssa".
And he said to them, Is he well? And they said, He is well, and here is Rachel his daughter coming with the sheep.
εἶπεν δὲ αὐτοῖς ὑγαίνει οἱ δὲ εἶπαν ὑγαίνει καὶ ἰδοὺ ραχηλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἤρχετο μετὰ τῶν προβάτων
- 7 Hän sanoi: "Vielä on täysi päivä ja liian aikaista koota lauma; juottakaa lampaat ja viekää ne takaisin laitumelle".
Then Jacob said, The sun is still high and it is not time to get the cattle together: get water for the sheep and go and give them their food.
καὶ εἶπεν ἰακωβ ἔτι ἐστὶν ἡμέρα πολλή οὕτω ὥρα συναχθῆναι τὰ κτήνη ποτίσαντες τὰ πρόβατα ἀπελθόντες βόσκατε
- 8 He vastasivat: "Emme voi, ennenkuin kaikki laumat ovat koolla ja kivi on vieritetty kaivon suulta; sitten juotamme lampaat".
And they said, We are not able to do so till all the flocks have come together and the stone has been rolled away from the mouth of the water-hole; then we will get water for the sheep.
οἱ δὲ εἶπαν οὐ δυνησόμεθα ἕως τοῦ συναχθῆναι πάντας τοὺς ποιμένας καὶ ἀποκυλίωσιν τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ φρέατος καὶ ποτιοῦμεν τὰ πρόβατα
- 9 Hänen vielä puhuessaan heidän kanssaan tuli Raakel isänsä lammasten kanssa, sillä hänen oli tapana olla paimenessa.
While he was still talking with them, Rachel came with her father's sheep, for she took care of them.
ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς καὶ ραχηλ ἡ θυγάτηρ λαβαν ἤρχετο μετὰ τῶν προβάτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς αὐτὴ γὰρ ἔβασκεν τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῆς
- 10 Kun Jaakob näki Raakelin, enonsa Laabanin tyttären, ja enonsa Laabanin lampaat, astui hän esiin ja vieritti kiven kaivon suulta ja juotti enonsa Laabanin lampaat.
Then when Jacob saw Rachel, the daughter of Laban, his mother's brother, coming with Laban's sheep, he came near, and rolling the stone away from the mouth of the hole, he got water for Laban's flock.
ἐγένετο δὲ ὡς εἶδεν ἰακωβ τὴν ραχηλ θυγατέρα λαβαν ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τὰ πρόβατα λαβαν ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ προσελθὼν ἰακωβ ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ φρέατος καὶ ἐπότισεν τὰ πρόβατα λαβαν τοῦ ἀδελφοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ
- 11 Ja Jaakob suuteli Raakelia ja korotti äänensä ja itki.
And weeping for joy, Jacob gave Rachel a kiss.
καὶ ἐφίλησεν ἰακωβ τὴν ραχηλ καὶ βοήσας τῇ φωνῇ αὐτοῦ ἔκλαυσεν
- 12 Niin Jaakob ilmoitti Raakelille, että hän oli hänen isänsä sukulainen ja Rebekan poika; ja Raakel riensi pois ja ilmoitti sen isällensä.
And Rachel, hearing from Jacob that he was her father's relation and that he was the son of Rebekah, went running to give her father news of it.
καὶ ἀνήγγειλεν τῇ ραχηλ ὅτι ἀδελφὸς τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐστὶν καὶ ὅτι υἱὸς ρεβεκκας ἐστὶν καὶ δραμοῦσα ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτῆς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα
- 13 Kun Laaban kuuli kerrottavan Jaakobista, sisarensa pojasta, riensi hän häntä vastaan, syleili ja suuteli häntä ja toi hänet kotiinsa; ja hän kertoi Laabanille kaikki, mitä oli tapahtunut.
And Laban, hearing news of Jacob, his sister's son, came running, and took Jacob in his arms, and kissing him, made him come into his house. And Jacob gave him news of everything.
ἐγένετο δὲ ὡς ἤκουσεν λαβαν τὸ ὄνομα ἰακωβ τοῦ υἱοῦ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ ἔδραμεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ καὶ περιλαβὼν αὐτὸν ἐφίλησεν καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ διηγήσατο τῷ λαβαν πάντας τοὺς λόγους τούτους
- 14 Ja Laaban sanoi hänelle: "Niin, sinä olet minun luutani ja lihaani". Ja hän asui hänen luonaan kuukauden päivät.
And Laban said to him, Truly, you are my bone and my flesh. And he kept Jacob with him for the space of a month.
καὶ εἶπεν αὐτῷ λαβαν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ ἐκ τῆς σαρκός μου εἰ σύ καὶ ἦν μετ' αὐτοῦ μῆνα ἡμερῶν
- 15 Ja Laaban sanoi Jaakobille: "Olet tosin sukulaiseni, mutta palvelisitko silti minua palkatta? Sano minulle, mikä on palkkasi oleva."
Then Laban said to Jacob, Because you are my brother are you to be my servant for nothing? say now, what is your payment to be?
εἶπεν δὲ λαβαν τῷ ἰακωβ ὅτι γὰρ ἀδελφός μου εἰ οὐ δουλεύσεις μοι δωρεάν ἀπάγγειλόν μοι τίς ὁ μισθός σου ἐστίν

- 16 **Mutta Laabanilla oli kaksi tyttäätä; vanhemman nimi oli Leea, nuoremman nimi oli Raakel.**
Now Laban had two daughters: the name of the older was Leah, and the name of the younger was Rachel.
τῷ δὲ λαβαν δύο θυγατέρες ὄνομα τῆ μείζονι λεια καὶ ὄνομα τῆ νεωτέρα ραχηλ
- 17 **Ja Leealla oli sameat silmät, mutta Raakelilla oli kaunis vartalo ja kauniit kasvot.**
And Leah's eyes were clouded, but Rachel was fair in face and form.
οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ λειας ἀσθενεῖς ραχηλ δὲ καλὴ τῷ εἶδει καὶ ὠραία τῆ ὄψει
- 18 **Ja Jaakob rakasti Raakelia; niin hän sanoi: "Minä palvelen sinua seitsemän vuotta saadakseni Raakelin, nuoremman tyttäresi!"**
And Jacob was in love with Rachel; and he said, I will be your servant seven years for Rachel, your younger daughter.
ἠγάπησεν δὲ ἰακωβ τὴν ραχηλ καὶ εἶπεν δουλεύσω σοι ἑπτὰ ἔτη περὶ ραχηλ τῆς θυγατρὸς σου τῆς νεωτέρας
- 19 **Laaban vastasi: "Parempi on, että annan hänet sinulle, kuin että antaisin hänet jollekin toiselle; jää luokseni".**
And Laban said, It is better for you to have her than another man: go on living here with me.
εἶπεν δὲ αὐτῷ λαβαν βέλτιον δοῦναι με αὐτὴν σοὶ ἢ δοῦναι με αὐτὴν ἀνδρὶ ἑτέρῳ οἴκησον μετ' ἐμοῦ
- 20 **Jaakob palveli siis seitsemän vuotta saadakseen Raakelin, ja ne tuntuivat hänestä muutamilta päiviltä; niin hän rakasti häntä.**
And Jacob did seven years' work for Rachel; and because of his love for her it seemed to him only a very little time.
καὶ ἐδούλευσεν ἰακωβ περὶ ραχηλ ἔτη ἑπτὰ καὶ ἦσαν ἑναντίον αὐτοῦ ὡς ἡμέραι ὀλίγαι παρὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν αὐτὴν
- 21 **Senjälkeen Jaakob sanoi Laabanille: "Anna minulle vaimoni, sillä aikani on nyt kulunut umpeen, mennäkseni hänen tykönsä".**
Then Jacob said to Laban, Give me my wife so that I may have her, for the days are ended.
εἶπεν δὲ ἰακωβ πρὸς λαβαν ἀπόδος τὴν γυναῖκά μου πεπλήρωνται γὰρ αἱ ἡμέραι μου ὅπως εἰσέλθω πρὸς αὐτὴν
- 22 **Silloin Laaban kutsui kokoon kaikki sen paikkakunnan asukkaat ja laittoi pidot;**
And Laban got together all the men of the place and gave a feast.
συνήγαγεν δὲ λαβαν πάντας τοὺς ἀνδρας τοῦ τόπου καὶ ἐποίησεν γάμον
- 23 **mutta illalla hän otti tyttärensä Leean ja vei hänet hänen luokseen; ja hän yhtyi häneen.**
And in the evening he took Leah, his daughter, and gave her to him, and he went in to her.
καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ λαβὼν λαβαν λειαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰσήγαγεν αὐτὴν πρὸς ἰακωβ καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὴν ἰακωβ
- 24 **Ja Laaban antoi orjattarensa Silpan tyttärellensä Leealle orjattareksi.**
And Laban gave Zilpah, his servant-girl, to Leah, to be her waiting-woman.
ἔδωκεν δὲ λαβαν λεια τῆ θυγατρὶ αὐτοῦ ζελφραν τὴν παιδίσκην αὐτοῦ αὐτῇ παιδίσκην
- 25 **Aamulla hän näki, että se oli Leea. Ja hän sanoi Laabanille: "Mitä oletkaan minulle tehnyt? Olenhan palvellut sinua saadakseni Raakelin! Miksi petit minut?"**
And in the morning Jacob saw that it was Leah: and he said to Laban, What have you done to me? was I not working for you so that I might have Rachel? why have you been false to me?
ἐγένετο δὲ πρωὶ καὶ ἰδοὺ ἦν λεια εἶπεν δὲ ἰακωβ τῷ λαβαν τί τοῦτο ἐποίησάς μοι οὐ περὶ ραχηλ ἐδούλευσα παρὰ σοὶ καὶ ἴνα τί παρελόγησά με
- 26 **Laaban vastasi: "Ei ole meidän maassamme tapana antaa nuorempaa ennen vanhempaa.**
And Laban said, In our country we do not let the younger daughter be married before the older.
εἶπεν δὲ λαβαν οὐκ ἔστιν οὕτως ἐν τῷ τόπῳ ἡμῶν δοῦναι τὴν νεωτέραν πρὶν ἢ τὴν πρεσβυτέραν
- 27 **Vietä nyt vain tämä häiviikko loppuun, niin annetaan sinulle toinenkin, kunhan olet palveluksessani vielä toiset seitsemän vuotta."**
Let the week of the bride-feast come to its end and then we will give you the other in addition, if you will be my servant for another seven years.
συντέλεσον οὖν τὰ ἔβδομα ταύτης καὶ δώσω σοὶ καὶ ταύτην ἀντὶ τῆς ἐργασίας ἧς ἐργᾶ παρ' ἐμοὶ ἔτι ἑπτὰ ἔτη ἕτερα
- 28 **Ja Jaakob suostui siihen, ja kun hän oli viettänyt sen viikon loppuun, antoi Laaban myöskin tyttärensä Raakelin hänelle vaimoksi.**
And Jacob did so; and when the week was ended, Laban gave him his daughter Rachel for his wife.
ἐποίησεν δὲ ἰακωβ οὕτως καὶ ἀνεπλήρωσεν τὰ ἔβδομα ταύτης καὶ ἔδωκεν αὐτῷ λαβαν ραχηλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ αὐτῷ γυναῖκα
- 29 **Ja Laaban antoi orjattarensa Bilhan tyttärellensä Raakelille orjattareksi.**
And Laban gave Rachel his servant-girl Bilhah to be her waiting-woman.
ἔδωκεν δὲ λαβαν ραχηλ τῆ θυγατρὶ αὐτοῦ βαλλαν τὴν παιδίσκην αὐτοῦ αὐτῇ παιδίσκην

- 30 Ja hän yhtyi myös Raakeliin, ja Raakel oli hänelle rakkaampi kuin Leea; ja hän palveli Laabanin luona vielä toiset seitsemän vuotta.
Then Jacob took Rachel as his wife, and his love for her was greater than his love for Leah; and he went on working for Laban for another seven years.
καὶ εἰσῆλθεν πρὸς ραχὴλ ἠγάπησεν δὲ ραχὴλ μᾶλλον ἢ λειαν καὶ ἐδοῦλευσεν αὐτῷ ἑπτὰ ἔτη ἕτερα
- 31 Ja kun Herra näki, että Leeaa hyljittiin, avasi hän hänen kohtunsa; mutta Raakel oli hedelmätön.
Now the Lord, seeing that Leah was not loved, gave her a child; while Rachel had no children.
ἰδὼν δὲ κύριος ὅτι μισεῖται λεία ἤνοιξεν τὴν μήτραν αὐτῆς ραχὴλ δὲ ἦν στειρά
- 32 Niin Leea tuli raskaaksi ja synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Ruuben, sanoen: "Herra on nähnyt minun kurjuuteni; nyt on mieheni rakastava minua".
And Leah was with child, and gave birth to a son to whom she gave the name Reuben: for she said, The Lord has seen my sorrow; now my husband will have love for me.
καὶ συνέλαβεν λεία καὶ ἔτεκεν υἱὸν τῷ ἰακωβ ἐκάλεσεν δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ρουβὴν λέγουσα διότι εἶδέν μου κύριος τὴν ταπεινώσιν νῦν με ἀγαπήσει ὁ ἀνὴρ μου
- 33 Ja hän tuli jälleen raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Herra on kuullut, että minua hyljitään, ja on antanut minulle myös tämän". Niin hän antoi hänelle nimen Simeon.
Then she became with child again, and gave birth to a son; and said, Because it has come to the Lord's ears that I am not loved, he has given me this son in addition: and she gave him the name Simeon.
καὶ συνέλαβεν πάλιν λεία καὶ ἔτεκεν υἱὸν δεῦτερον τῷ ἰακωβ καὶ εἶπεν ὅτι ἤκουσεν κύριος ὅτι μισοῦμαι καὶ προσέδωκέν μοι καὶ τοῦτον ἐκάλεσεν δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ σιμεὼν
- 34 Ja hän tuli jälleen raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Nyt kai mieheni vihdoinkin kiintyy minuun, sillä olenhan synnyttänyt hänelle kolme poikaa". Sentähden hän antoi hänelle nimen Leevi.
And she was with child again, and gave birth to a son; and said, Now at last my husband will be united to me, because I have given him three sons: so he was named Levi.
καὶ συνέλαβεν ἔτι καὶ ἔτεκεν υἱὸν καὶ εἶπεν ἐν τῷ νῦν καιρῷ πρὸς ἐμοῦ ἔσται ὁ ἀνὴρ μου ἔτεκεν γὰρ αὐτῷ τρεῖς υἱούς διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ λευὶ
- 35 Ja hän tuli vieläkin raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Nyt minä kiitan Herraa". Sentähden hän antoi hänelle nimen Juuda. Sitten hän lakkasi synnyttämästä.
And she was with child again, and gave birth to a son; and she said, This time I will give praise to the Lord: so he was named Judah; after this she had no more children for a time.
καὶ συλλαβοῦσα ἔτι ἔτεκεν υἱὸν καὶ εἶπεν νῦν ἔτι τοῦτο ἐξομολογήσομαι κυρίῳ διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰουδα καὶ ἔσται τοῦ τίκτειν
- 1 Kun Raakel näki, ettei hän synnyttänyt Jaakobille, kadehti hän sisartaan ja sanoi Jaakobille: "Hanki minulle lapsia, muuten minä kuolen".
Now Rachel, because she had no children, was full of envy of her sister; and she said to Jacob, If you do not give me children I will not go on living.
ἰδοῦσα δὲ ραχὴλ ὅτι οὐ τέτοκεν τῷ ἰακωβ καὶ ἐζήλωσεν ραχὴλ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ εἶπεν τῷ ἰακωβ δός μοι τέκνα εἰ δὲ μὴ τελευτήσω ἐγώ
- 2 Niin Jaakob vihastui Raakeliin ja sanoi: "Minäkö olen Jumala, joka on kieltänyt sinulta kohdun hedelmän?"
But Jacob was angry with Rachel, and said, Am I in the place of God, who has kept your body from having fruit?
ἐθυμώθη δὲ ἰακωβ τῇ ραχὴλ καὶ εἶπεν αὐτῇ μὴ ἀντὶ θεοῦ ἐγώ εἰμι ὃς ἐστέρησέν σε καρπὸν κοιλίας
- 3 Mutta Raakel sanoi: "Tässä on orjattareni Bilha; yhdy häneen, että hän synnyttäisi minun helmaani ja minäkin siten saisin lapsia hänestä".
Then she said, Here is my servant Bilhah, go in to her, so that she may have a child on my knees, and I may have a family by her.
εἶπεν δὲ ραχὴλ τῷ ἰακωβ ἰδοὺ ἡ παιδίσκη μου βαλλὰ εἰσελθε πρὸς αὐτὴν καὶ τέξεται ἐπὶ τῶν γονάτων μου καὶ τεκνοποιήσομαι κἀγὼ ἐξ αὐτῆς
- 4 Ja hän antoi hänelle orjattarensa Bilhan vaimoksi ja Jaakob yhtyi häneen.
So she gave him her servant Bilhah as a wife, and Jacob went in to her.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ βαλλαν τὴν παιδίσκην αὐτῆς αὐτῷ γυναῖκα εἰσῆλθεν δὲ πρὸς αὐτὴν ἰακωβ
- 5 Ja Bilha tuli raskaaksi ja synnytti Jaakobille pojan.
And Bilhah became with child, and gave birth to a son.
καὶ συνέλαβεν βαλλὰ ἡ παιδίσκη ραχὴλ καὶ ἔτεκεν τῷ ἰακωβ υἱόν
- 6 Niin Raakel sanoi: "Jumala hankki minulle oikeuden, ja hän kuuli minun ääneni ja antoi minulle pojan". Sentähden hän antoi hänelle nimen Daan.
Then Rachel said, God has been my judge, and has given ear to my voice, and has given me a son; so he was named Dan.
καὶ εἶπεν ραχὴλ ἔκρινέν μοι ὁ θεὸς καὶ ἐπήκουσεν τῆς φωνῆς μου καὶ ἔδωκέν μοι υἱόν διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ δαν
- 7 Ja Bilha, Raakelin orjatar, tuli jälleen raskaaksi ja synnytti Jaakobille toisen pojan.
And again Bilhah, Rachel's servant, was with child, and gave birth to a second son.
καὶ συνέλαβεν ἔτι βαλλὰ ἡ παιδίσκη ραχὴλ καὶ ἔτεκεν υἱὸν δεῦτερον τῷ ἰακωβ

- 8 Niin Raakel sanoi: "Jumalan taisteluja minä olen taistellut sisareni kanssa ja olen voittanut". Ja hän antoi hänelle nimen Naftali.
And Rachel said, I have had a great fight with my sister, and I have overcome her: and she gave the child the name Naphtali.
καὶ εἶπεν ραχηλ συνελάβετό μοι ὁ θεός καὶ συναναστρέφην τῇ ἀδελφῇ μου καὶ ἠδυνάσθην καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ νεφθαλι
- 9 Kun Leea näki lakanneensa synnyttämästä, otti hän orjattarensa Silpan ja antoi hänet Jaakobille vaimoksi.
When it was clear to Leah that she would have no more children for a time, she gave Zilpah, her servant, to Jacob as a wife.
εἶδεν δὲ λεια ὅτι ἔσται τοῦ τίκτειν καὶ ἔλαβεν ζελφαν τὴν παιδίσκην αὐτῆς καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ ἰακωβ γυναικα
- 10 Ja Silpa, Leean orjatar, synnytti Jaakobille pojan.
And Zilpah, Leah's servant, gave birth to a son.
εἰσῆλθεν δὲ πρὸς αὐτὴν ἰακωβ καὶ συνέλαβεν ζελφα ἡ παιδίσκη λειας καὶ ἔτεκεν τῷ ἰακωβ υἱόν
- 11 Niin Leea sanoi: "Onneksi!" Ja hän antoi hänelle nimen Gaad.
And Leah said, It has gone well for me: and she gave him the name Gad.
καὶ εἶπεν λεια ἐν τύχῃ καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ γαδ
- 12 Ja Silpa, Leean orjatar, synnytti Jaakobille toisen pojan.
And Zilpah, Leah's servant, gave birth to a second son.
καὶ συνέλαβεν ζελφα ἡ παιδίσκη λειας καὶ ἔτεκεν ἔτι τῷ ἰακωβ υἱὸν δευτέρον
- 13 Niin Leea sanoi: "Onnellista minua! Niin, naiset ylistävät minua onnelliseksi." Ja hän antoi hänelle nimen Asser.
And Leah said, Happy am I! and all women will give witness to my joy: and she gave him the name Asher.
καὶ εἶπεν λεια μακαρία ἐγὼ ὅτι μακαρίζουσίν με αἱ γυναῖκες καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ασηρ
- 14 Mutta Ruuben meni kerran ulos nisunleikkuun aikana ja löysi lemменmarjoja vainiolta ja toi ne äidillensä Leealle. Niin Raakel sanoi Leealle: "Anna minulle poikasi lemменmarjoja".
Now at the time of the grain-cutting, Reuben saw some love-fruits in the field, and took them to his mother Leah. And Rachel said to her, Let me have some of your son's love-fruits.
ἐπορεύθη δὲ ρουβην ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν καὶ εὔρεν μῆλα μανδραγόρου ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ἠνεγκεν αὐτὰ πρὸς λειαν τὴν μητέρα αὐτοῦ εἶπεν δὲ ραχηλ τῇ λεια δός μοι τῶν μανδραγορῶν τοῦ υἱοῦ σου
- 15 Leea vastasi hänelle: "Eikö riitä, että olet vienyt minulta mieheni, koska tahdot ottaa vielä poikani lemменmarjatkin?" Raakel sanoi: "Olkoon, maatkoon hän tämän yön sinun kanssasi, kunhan saan poikasi lemменmarjat".
But Leah said to her, Is it a small thing that you have taken my husband from me? and now would you take my son's love-fruits? Then Rachel said, You may have him tonight in exchange for your son's love-fruits.
εἶπεν δὲ λεια οὐχ ἰκανόν σοι ὅτι ἔλαβες τὸν ἄνδρα μου μὴ καὶ τοὺς μανδραγόρας τοῦ υἱοῦ μου λίμψη εἶπεν δὲ ραχηλ οὐχ οὕτως κοιμηθήτω μετὰ σοῦ τὴν νύκτα ταύτην ἀντὶ τῶν μανδραγορῶν τοῦ υἱοῦ σου
- 16 Kun Jaakob illalla palasi vainiolta, meni Leea häntä vastaan ja sanoi: "Minun luokseni sinun on tultava, sillä minä olen ostanut sinut poikani lemменmarjoilla". Ja hän makasi sen yön hänen kanssaan.
In the evening, when Jacob came in from the field, Leah went out to him and said, Tonight you are to come to me, for I have given my son's love-fruits as a price for you. And he went in to her that night.
εἰσῆλθεν δὲ ἰακωβ ἐξ ἀγροῦ ἐσπέρας καὶ ἐξῆλθεν λεια εἰς συνάντησιν αὐτῷ καὶ εἶπεν πρὸς με εἰσελεύσῃ σήμερον μεμίσθωμαι γάρ σε ἀντὶ τῶν μανδραγορῶν τοῦ υἱοῦ μου καὶ ἐκοιμήθῃ μετ' αὐτῆς τὴν νύκτα ἐκείνην
- 17 Ja Jumala kuuli Leeaa, ja Leea tuli raskaaksi ja synnytti Jaakobille viidennen pojan.
And God gave ear to her and she became with child, and gave Jacob a fifth son.
καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς λειας καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν τῷ ἰακωβ υἱὸν πέμπτον
- 18 Niin Leea sanoi: "Jumala on palkinnut minulle sen, että annoin orjattareni miehelleni". Ja hän antoi hänelle nimen Issakar.
Then Leah said, God has made payment to me for giving my servant-girl to my husband: so she gave her son the name Issachar.
καὶ εἶπεν λεια ἔδωκεν ὁ θεὸς τὸν μισθόν μου ἀνθ' οὗ ἔδωκα τὴν παιδίσκην μου τῷ ἀνδρὶ μου καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰσσαχαρ ὃ ἐστὶν μισθός
- 19 Ja Leea tuli jälleen raskaaksi ja synnytti Jaakobille kuudennen pojan.
And again Leah became with child, and she gave Jacob a sixth son.
καὶ συνέλαβεν ἔτι λεια καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἕκτον τῷ ἰακωβ

- 20 Silloin Leea sanoi: "Jumala on antanut minulle hyvän lahjan. Nyt mieheni on asuva minun luonani, sillä minä olen synnyttänyt hänelle kuusi poikaa." Ja hän antoi hänelle nimen Sebulon.
And she said, God has given me a good bride-price; now at last will I have my husband living with me, for I have given him six sons: and she gave him the name Zebulun.
καὶ εἶπεν λεία δεδωρηταί μοι ὁ θεὸς δῶρον καλὸν ἐν τῷ νῦν καιρῷ αἰρετιεῖ με ὁ ἀνὴρ μου ἔτεκεν γὰρ αὐτῷ υἱοὺς ἕξ καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζαβουλων
- 21 Sitten hän synnytti tyttären ja antoi hänelle nimen Diina.
After that she had a daughter, to whom she gave the name Dinah.
καὶ μετὰ τοῦτο ἔτεκεν θυγατέρα καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτῆς δινα
- 22 Mutta Jumala muisti Raakeliakin, ja Jumala kuuli häntä ja avasi hänen kohtunsa.
Then God gave thought to Rachel, and hearing her prayer he made her fertile.
ἐμνήσθη δὲ ὁ θεὸς τῆς ραχὴλ καὶ ἐπήκουσεν αὐτῆς ὁ θεὸς καὶ ἀνέφωξεν αὐτῆς τὴν μήτραν
- 23 Niin hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan ja sanoi: "Jumala on ottanut pois minun häpeäni".
And she was with child, and gave birth to a son: and she said, God has taken away my shame.
καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν τῷ ἰακωβ υἱόν εἶπεν δὲ ραχὴλ ἀφείλεν ὁ θεὸς μου τὸ ὄνειδος
- 24 Ja hän antoi hänelle nimen Joosef, sanoen: "Herra antakoon minulle vielä toisen pojan".
And she gave him the name Joseph, saying, May the Lord give me another son.
καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰωσηφ λέγουσα προσθέτω ὁ θεός μου υἱὸν ἕτερον
- 25 Ja kun Raakel oli synnyttänyt Joosefin, sanoi Jaakob Laabanille: "Päästä minut menemään kotiini ja omaan maahani.
Now after the birth of Joseph, Jacob said to Laban, Let me go away to my place and my country.
ἐγένετο δὲ ὡς ἔτεκεν ραχὴλ τὸν ἰωσηφ εἶπεν ἰακωβ τῷ λαβαν ἀποστείλον με ἵνα ἀπέλθω εἰς τὸν τόπον μου καὶ εἰς τὴν γῆν μου
- 26 Anna minulle vaimoni ja lapseni, joiden vuoksi olen sinua palvellut, mennäkseni pois; sillä tiedäthän itse, kuinka olen sinua palvellut."
Give me my wives and my children, for whom I have been your servant, and let me go: for you have knowledge of all the work I have done for you.
ἀπόδος τὰς γυναῖκάς μου καὶ τὰ παιδία περὶ ὧν δεδούλευκά σοι ἵνα ἀπέλθω σὺ γὰρ γινώσκεις τὴν δουλείαν ἣν δεδούλευκά σοι
- 27 Laaban vastasi hänelle: "Jospa saisin armon silmiesi edessä! Merkkini ilmoittavat, että Herra sinun tähtesi on siunannut minua."
And Laban said, If you will let me say so, do not go away; for I have seen by the signs that the Lord has been good to me because of you.
εἶπεν δὲ αὐτῷ λαβαν εἰ εὔρον χάριν ἐναντίον σου οἰωνισάμην ἂν εὐλόγησεν γὰρ με ὁ θεὸς τῆ σῆ εἰσόδῳ
- 28 Ja hän sanoi vielä: "Määrää palkka, joka minun on sinulle maksettava, niin minä sen annan".
Say then what your payment is to be and I will give it.
διάστειλον τὸν μισθὸν σου πρὸς με καὶ δώσω
- 29 Hän vastasi hänelle: "Itsehän tiedät, kuinka minä olen sinua palvellut ja millaiseksi karjasi on tullut minun hoidossani.
Then Jacob said, You have seen what I have done for you, and how your cattle have done well under my care.
εἶπεν δὲ αὐτῷ ἰακωβ σὺ γινώσκεις ἃ δεδούλευκά σοι καὶ ὅσα ἦν κτήνη σου μετ' ἐμοῦ
- 30 Sillä vähän sinulla oli ennen minun tuloani, mutta sitten se on karttunut suureksi, ja Herra on siunannut sinua, missä vain minä liikuin. Mutta milloin saan ruveta tekemään työtä minäkin oman perheeni hyväksi?"
For before I came you had little, and it has been greatly increased; and the Lord has given you a blessing in everything I have done; but when am I to do something for my family?
μικρὰ γὰρ ἦν ὅσα σοι ἦν ἐναντίον ἐμοῦ καὶ ἠυξήθη εἰς πληθὺς καὶ ἠεὶ ἐλόγησέν σε κύριος ἐπὶ τῷ ποδί μου νῦν οὖν ὅτε ποιήσω κἀγὼ ἐμαυτῷ οἶκον
- 31 Hän vastasi: "Mitä minun on sinulle annettava?" Jaakob sanoi: "Ei sinun tarvitse antaa minulle mitään. Jos myönnät minulle tämän, niin minä yhä edelleen paimennan ja vartioitsen sinun laumojasi:
And Laban said, What am I to give you? And Jacob said, Do not give me anything; but I will again take up the care of your flock if you will only do this for me:
καὶ εἶπεν αὐτῷ λαβαν τί σοι δώσω εἶπεν δὲ αὐτῷ ἰακωβ οὐδὲν ἐὰν ποιήσης μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο πάλιν ποιμανῶ τὰ πρόβατά σου καὶ φυλάξω
- 32 minä tarkastan tänään kaiken laumasi; erota siitä pois kaikki pilkulliset ja kirjavat lampaat sekä karitsoista kaikki mustat ja vuohista kirjavat ja pilkulliset. Ja minun palkkani on sitten oleva tämä,
Let me go through all your flock today, taking out from among them all the sheep which are marked or coloured or black, and all the marked or coloured goats: these will be my payment.
παρελθάτω πάντα τὰ πρόβατά σου σήμερον καὶ διαχώρισον ἐκεῖθεν πᾶν πρόβατον φαιὸν ἐν τοῖς ἀρνάσιν καὶ πᾶν διάλευκον καὶ ῥαντὸν ἐν ταῖς αἰζῖν ἔσται μοι μισθός

- 33 ja siinä minun rehellisyyteni tulee toteennäytetyksi: kun vasta tulet omin silmin katsomaan minun palkkaani, niin kaikki vuohet, jotka eivät ole pilkullisia eivätkä kirjavia, ja kaikki karitsat, jotka eivät ole mustia, katsottakoon minun varastamikseni."
 And so you will be able to put my honour to the test in time to come; if you see among my flocks any goats which are not marked or coloured, or any sheep which is not black, you may take me for a thief.
 και ἐπακούσεται μοι ἡ δικαιοσύνη μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ αὐρίον ὅτι ἐστὶν ὁ μισθός μου ἐνώπιόν σου πᾶν ὃ ἐὰν μὴ ᾦ ῥαντὸν καὶ διάλευκον ἐν ταῖς αἰξίν καὶ φαιὸν ἐν τοῖς ἀρνάσιν κεκλεμμένον ἔσται πρὸς ἐμοί
- 34 Laaban vastasi: "Hyvä, olkoon, niinkuin olet puhunut".
 And Laban said, Let it be as you say.
 εἶπεν δὲ αὐτῷ λαβαν ἔστω κατὰ τὸ ῥῆμά σου
- 35 Ja samana päivänä hän erotti pois juovikkaat ja kirjavat vuohipukit ja kaikki pilkulliset ja kirjavat vuohet - kaikki, joissa oli jotakin valkoista - sekä kaikki mustat karitsat ja jätti ne poikiensa hoitoon.
 So that day he took all the he-goats which were banded or coloured, and all the she-goats which were marked or coloured or had white marks, and all the black sheep, and gave them into the care of his sons;
 και διέστειλεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοὺς τράγους τοὺς ῥαντοὺς καὶ τοὺς διαλεύκους καὶ πάσας τὰς αἴγας τὰς ῥαντὰς καὶ τὰς διαλεύκους καὶ πᾶν ὃ ᾦν λευκὸν ἐν αὐτοῖς καὶ πᾶν ὃ ᾦν φαιὸν ἐν τοῖς ἀρνάσιν καὶ ἔδωκεν διὰ χειρὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ
- 36 Ja hän asetti niin, että oli kolmen päivän välimatka hänen ja Jaakobin välillä; ja Jaakob paimensi Laabanin muuta karjaa.
 And sent them three days' journey away: and Jacob took care of the rest of Laban's flock.
 και ἀπέστησεν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν ἀνὰ μέσον αὐτῶν καὶ ἀνὰ μέσον ἰακωβ ἰακωβ δὲ ἐποίμαινε τὰ πρόβατα λαβαν τὰ ὑπολειφθέντα
- 37 Mutta Jaakob otti itselleen tuoreita haavan, mantelipuun ja plataanin oksia ja kuori niihin valkeita juovia, paljastaen oksien valkoisen rungon.
 Then Jacob took young branches of trees, cutting off the skin so that the white wood was seen in bands.
 ἔλαβεν δὲ ἑαυτῷ ἰακωβ ῥάβδον στυρακίνην γλωρᾶν καὶ καρυῖνην καὶ πλατάνου καὶ ἐλέπισεν αὐτὰς ἰακωβ λεπίσματα λευκὰ περισύρων τὸ γλωρῶν ἐφαίνετο δὲ ἐπὶ ταῖς ῥάβδοις τὸ λευκὸν ὃ ἐλέπισε ν ποικίλον
- 38 Ja kuorimansa oksat hän pani eläinten eteen vesikaukaloihin eli juoma-astioihin, joista ne tulivat juomaan; ja ne olivat kiimallaan tullessansa juomaan.
 And he put the banded sticks in the drinking-places where the flock came to get water; and they became with young when they came to the water.
 και παρεθήκεν τὰς ῥάβδους ὡς ἐλέπισεν ἐν ταῖς ληνοῖς τῶν ποτιστηρίων τοῦ ὕδατος ἵνα ὡς ἂν ἔλθωσιν τὰ πρόβατα πιεῖν ἐνώπιον τῶν ῥάβδων ἐλθόντων αὐτῶν εἰς τὸ πιεῖν
- 39 Ja eläimet pariutuivat oksien edessä ja synnyttivät juovikkaita, pilkullisia ja kirjavia karitsoita.
 And because of this, the flock gave birth to young which were marked with bands of colour.
 ἐγκισσῆσωσιν τὰ πρόβατα εἰς τὰς ῥάβδους καὶ ἔτικτον τὰ πρόβατα διάλευκα καὶ ποικίλα καὶ σποδοειδῆ ῥαντὰ
- 40 Sitten Jaakob erotti karitsat; ja hän asetti eläinten päät niihin päin, jotka olivat pilkullisia, ja kaikkiin niihin päin, jotka olivat mustia Laabanin laumassa; siten hän hankki itselleen eri laumansa eikä päästänyt niitä Laabanin laumaan.
 These lambs Jacob kept separate; and he put his flock in a place by themselves and not with Laban's flock.
 τοὺς δὲ ἄμνοὺς διέστειλεν ἰακωβ καὶ ἔστησεν ἐναντίον τῶν προβάτων κριὸν διάλευκον καὶ πᾶν ποικίλον ἐν τοῖς ἄμνοις καὶ διεχώρισεν ἑαυτῷ ποιμνία καθ' ἑαυτὸν καὶ οὐκ ἔμιξεν αὐτὰ εἰς τὰ πρόβατα λαβαν
- 41 Ja joka kerta kun voimakkaat eläimet olivat kiimallaan, pani Jaakob oksat eläinten silmien eteen vesikaukaloihin, niin että ne pariutuivat oksien edessä.
 And whenever the stronger ones of the flock became with young, Jacob put the sticks in front of them in the drinking-places, so that they might become with young when they saw the sticks.
 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐνεκίσθησεν τὰ πρόβατα ἐν γαστρὶ λαμβάνοντα ἔθηκεν ἰακωβ τὰς ῥάβδους ἐναντίον τῶν προβάτων ἐν ταῖς ληνοῖς τοῦ ἐγκισσῆσαι αὐτὰ κατὰ τὰς ῥάβδους
- 42 Mutta heikkojen eläinten eteen hän ei niitä pannut. Niin joutuivat heikot Laabanille ja voimakkaat Jaakobille.
 But when the flocks were feeble, he did not put the sticks before them; so that the feebler flocks were Laban's and the stronger were Jacob's.
 ἦνίκα δ' ἂν ἔτεκον τὰ πρόβατα οὐκ ἐτίθει ἐγένετο δὲ τὰ ἄσημα τοῦ λαβαν τὰ δὲ ἐπίσημα τοῦ ἰακωβ
- 43 Ja siten mies tuli ylen rikkaaksi; hän sai paljon pikkukarjaa sekä palvelijattaria, palvelijoita, kameleja ja aaseja.
 So Jacob's wealth was greatly increased; he had great flocks and women-servants and men-servants and camels and asses.
 και ἐπλούτησεν ὁ ἄνθρωπος σφόδρα σφόδρα καὶ ἐγένετο αὐτῷ κτήνη πολλὰ καὶ βόες καὶ παῖδες καὶ παιδίσκαι καὶ κάμηλοι καὶ ὄνοι

- 1 **Mutta hän sai kuulla, että Laabanin pojat puhuivat näin: "Jaakob on anastanut kaikki, mitä isämme omisti; isämme omaisuudesta hän on hankkinut itselleen kaiken tämän rikkauden".**
Now it came to the ears of Jacob that Laban's sons were saying, Jacob has taken away all our father's property, and in this way he has got all this wealth.
 ἤκουσεν δὲ ἰακωβ τὰ ῥήματα τῶν υἱῶν λαβαν λεγόντων εἰληφεν ἰακωβ πάντα τὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ ἐκ τῶν τοῦ πατρὸς ἡμῶν πεποίηκεν πᾶσαν τὴν δόξαν ταύτην
- 2 **Ja Jaakob huomasi Laabanin kasvoista, ettei hän ollut häntä kohtaan niinkuin ennen.**
And Jacob saw that Laban's feeling for him was no longer what it had been before.
 καὶ εἶδεν ἰακωβ τὸ πρόσωπον τοῦ λαβαν καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν πρὸς αὐτὸν ὡς ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν
- 3 **Ja Herra sanoi Jaakobille: "Palaja isiesi maahan ja sukusi tykö. Minä olen sinun kanssasi."**
Then the Lord said to Jacob, Go back to the land of your fathers, and to your relations, and I will be with you.
 εἶπεν δὲ κύριος πρὸς ἰακωβ ἀποστρέφου εἰς τὴν γῆν τοῦ πατρὸς σου καὶ εἰς τὴν γενεάν σου καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ
- 4 **Niin Jaakob kutsutti Raakelin ja Leean kedolle laumansa luo,**
And Jacob sent for Rachel and Leah to come to him in the field among his flock.
 ἀποστείλας δὲ ἰακωβ ἐκάλεσεν ραχηλ καὶ λειαν εἰς τὸ πεδῖον οὗ τὰ ποιμνία
- 5 **ja hän sanoi heille: "Minä huomaan isänne kasvoista, ettei hän ole minua kohtaan niinkuin ennen, vaikka isäni Jumala on ollut minun kanssani.**
And he said to them, It is clear to me that your father's feeling is no longer what it was to me; but the God of my father has been with me
 καὶ εἶπεν αὐταῖς ὁρῶ ἐγὼ τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς ὑμῶν ὅτι οὐκ ἔστιν πρὸς ἐμοῦ ὡς ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν ὁ δὲ θεὸς τοῦ πατρὸς μου ἦν μετ' ἐμοῦ
- 6 **Te tiedätte, että minä olen palvellut isäanne kaikin voimin,**
And you have seen how I have done all in my power for your father,
 καὶ αὐταὶ δὲ οἴδατε ὅτι ἐν πάσῃ τῇ ἰσχύι μου δεδούλευκα τῷ πατρὶ ὑμῶν
- 7 **mutta isänne on kohdellut minua petollisesti ja muuttanut palkkaani kymmenen kertaa. Jumala ei kuitenkaan ole sallinut hänen tehdä minulle mitään vahinkoa.**
But your father has not kept faith with me, and ten times he has made changes in my payment; but God has kept him from doing me damage.
 ὁ δὲ πατὴρ ὑμῶν παρεκρούσατό με καὶ ἥλλαξεν τὸν μισθόν μου τῶν δέκα ἀμνῶν καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς κακοποιησαί με
- 8 **Kun hän sanoi: 'Pilkulliset olkoot sinun palkkasi', niin koko lauma kantoi pilkullisia; ja kun hän sanoi: 'Juovikkaat olkoot sinun palkkasi', niin koko lauma kantoi juovikkaita.**
If he said, All those in the flock which have marks are to be yours, then all the flock gave birth to marked young; and if he said, All the banded ones are to be yours, then all the flock had banded young.
 ἐὰν οὕτως εἶπῃ τὰ ποικίλα ἔσται σου μισθός καὶ τέξεται πάντα τὰ πρόβατα ποικίλα ἐὰν δὲ εἶπῃ τὰ λευκὰ ἔσται σου μισθός καὶ τέξεται πάντα τὰ πρόβατα λευκὰ
- 9 **Niin on Jumala ottanut isänne omaisuuden ja antanut minulle.**
So God has taken away your father's cattle and has given them to me.
 καὶ ἀφείλατο ὁ θεὸς πάντα τὰ κτήνη τοῦ πατρὸς ὑμῶν καὶ ἔδωκεν μοι αὐτά
- 10 **Mutta lauman paritutumisen aikana minä nostin silmäni ja näin unessa, että vuohipukit, jotka astuivat laumaa, olivat juovikkaita, pilkullisia ja kirjavia.**
And at the time when the flock were with young, I saw in a dream that all the he-goats which were joined with the she-goats were banded and marked and coloured.
 καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐνεκίσσων τὰ πρόβατα καὶ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτὰ ἐν τῷ ὕπνῳ καὶ ἰδοὺ οἱ τράγοι καὶ οἱ κριοὶ ἀναβαίνοντες ἦσαν ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας διάλευκοι καὶ ποικίλοι καὶ σποδοειδῆς ῥαντοὶ
- 11 **Ja Jumalan enkeli sanoi minulle unessa: 'Jaakob!' Minä vastasin: 'Tässä olen'.**
And in my dream the angel of the Lord said to me, Jacob: and I said, Here am I.
 καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καθ' ὕπνον ἰακωβ ἐγὼ δὲ εἶπα τί ἐστιν
- 12 **Niin hän sanoi: 'Nosta silmäsi ja katso, kaikki vuohipukit, jotka astuvat laumaa, ovat juovikkaita, pilkullisia ja kirjavia, sillä minä olen nähnyt kaiken, mitä Laaban sinulle tekee.**
And he said, See how all the he-goats are banded and marked and coloured: for I have seen what Laban has done to you.
 καὶ εἶπεν ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἰδὲ τοὺς τράγους καὶ τοὺς κριοὺς ἀναβαίνοντας ἐπὶ τὰ πρόβατα καὶ τὰς αἴγας διαλεύκους καὶ ποικίλους καὶ σποδοειδῆς ῥαντούς ἐώρακα γὰρ ὅσα σοὶ λαβαν ποιεῖ
- 13 **Minä olen Jumala, joka ilmestyin Beetelissä, jossa sinä voitelit patsaan ja jossa teit minulle lupauksen. Nouse nyt ja lähde tästä maasta ja palaja synnyinmaahasi."**
I am the God of Beth-el, where you put oil on the pillar and took an oath to me: now then, come out of this land and go back to the country of your birth.
 ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς ὁ ὀφθεῖς σοὶ ἐν τόπῳ θεοῦ οὗ ἡλειψάς μοι ἐκεῖ στήλην καὶ ἠϋζω μοι ἐκεῖ εὐχὴν νῦν οὖν ἀνάστηθι καὶ ἔξελθε ἐκ τῆς γῆς ταύτης καὶ ἀπελθε εἰς τὴν γῆν τῆς γενεσεώς σου καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ

- 14 Silloin Raakel ja Leea vastasivat ja sanoivat hänelle: "Ei meillä ole enää osaa eikä perintöä isämme talossa.
Then Rachel and Leah said to him in answer, What part or heritage is there for us in our father's house?
καὶ ἀποκριθεῖσα ραχὴλ καὶ λεία εἶπαν αὐτῷ μὴ ἔστιν ἡμῖν ἔτι μερίς ἢ κληρονομία ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν
- 15 Eikö hän pitänyt meitä kuin vieraita, koska myi meidät ja söi suuhunsa meistä saamansa hinnan.
Are we not as people from a strange country to him? for he took a price for us and now it is all used up.
οὐχ ὡς αἱ ἀλλότριάι λελογίσμεθα αὐτῷ πέπρακεν γὰρ ἡμᾶς καὶ κατέφαγεν καταβρώσει τὸ ἀργύριον ἡμῶν
- 16 Niin, koko se rikkaus, jonka Jumala on ottanut isältämme, meidän se on ja meidän lastemme. Tee siis nyt kaikki, mitä Jumala on sinulle sanonut."
For the wealth which God has taken from him is ours and our children's; so now, whatever God has said to you, do.
πάντα τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν ἣν ἀφείλατο ὁ θεὸς τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἡμῖν ἔσται καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν νῦν οὗν ὅσα εἶρηκέν σοι ὁ θεός ποίει
- 17 Silloin Jaakob nousi ja nosti lapsensa ja vaimonsa kamelien selkään
Then Jacob put his wives and his sons on camels;
ἀναστὰς δὲ ἰακωβ ἔλαβεν τὰς γυναῖκας αὐτοῦ καὶ τὰ παιδιά αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καμήλους
- 18 ja kuljetti pois kaiken karjansa ja kaiken omaisuutensa, jonka hän oli koonnut, kaiken omistamansa ja Mesopotamiassa hankkimansa karjan, mennäkseen isänsä Iisakin luo Kanaanin maahan.
And sending on before him all his cattle and his property which he had got together in Paddan-aram, he made ready to go to Isaac his father in the land of Canaan.
καὶ ἀπήγαγεν πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτοῦ ἣν περιποιήσατο ἐν τῇ μεσοποταμίᾳ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ ἀπέλθειν πρὸς ἰσαακ τὸν πατέρα αὐτοῦ εἰς γῆν χανααν
- 19 Mutta Laaban oli mennyt keritsemään lampaitaan. Silloin Raakel varasti isänsä kotijumalat.
Now Laban had gone to see to the cutting of the wool of his sheep; so Rachel secretly took the images of the gods of her father's house.
λαβαν δὲ ὄχετο κείραι τὰ πρόβατα αὐτοῦ ἐκλεψεν δὲ ραχὴλ τὰ εἶδωλα τοῦ πατρὸς αὐτῆς
- 20 Ja Jaakob lähti varkain aramilaisen Laabanin luota eikä ilmaissut hänelle pakenemisaiettaan.
And Jacob went away secretly, without giving news of his flight to Laban the Aramaean.
ἔκρυψεν δὲ ἰακωβ λαβαν τὸν σύρον τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ ὅτι ἀποδιδράσκει
- 21 Niin hän pakeni kaikkienensa, lähti ja meni virran yli ja suuntasi kulkunsa Gileadin vuorille päin.
So he went away with all he had, and went across the River in the direction of the hill-country of Gilead.
καὶ ἀπέδρα αὐτὸς καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ διέβη τὸν ποταμὸν καὶ ὄρμησεν εἰς τὸ ὄρος γαλααδ
- 22 Mutta kolmantena päivänä Laabanille ilmoitettiin, että Jaakob oli paennut.
And on the third day Laban had news of Jacob's flight.
ἀνηγγέλη δὲ λαβαν τῷ σύρῳ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὅτι ἀπέδρα ἰακωβ
- 23 Silloin hän otti mukaansa heimonsa miehet ja ajoi häntä takaa seitsemän päivänmatkaa ja saavutti hänet Gileadin vuorilla.
And taking the men of his family with him, he went after him for seven days and overtook him in the hill-country of Gilead.
καὶ παραλαβὼν πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ μεθ' ἑαυτοῦ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ ὁδὸν ἡμερῶν ἑπτὰ καὶ κατέλαβεν αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει τῷ γαλααδ
- 24 Mutta Jumala tuli aramilaisen Laabanin luo unessa yöllä ja sanoi hänelle: "Varo, ettet puhu Jaakobille hyvää etkä pahaa".
Then God came to Laban in a dream by night, and said to him, Take care that you say nothing good or bad to Jacob.
ἦλθεν δὲ ὁ θεὸς πρὸς λαβαν τὸν σύρον καθ' ὕπνον τὴν νύκτα καὶ εἶπεν αὐτῷ φύλαξαι σεαυτὸν μήποτε λαλήσης μετὰ ἰακωβ πονηρά
- 25 Ja Laaban saavutti Jaakobin. Jaakob oli pystyttänyt telttansa vuorelle, Laaban taas pystytti telttansa Gileadin vuorelle.
Now when Laban overtook him, Jacob had put up his tent in the hill-country; and Laban and his brothers put up their tents in the hill-country of Gilead.
καὶ κατέλαβεν λαβαν τὸν ἰακωβ ἰακωβ δὲ ἐπηξεν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει λαβαν δὲ ἔστησεν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει γαλααδ
- 26 Ja Laaban sanoi Jaakobille: "Mitä oletkaan tehnyt? Sinä olet pettänyt minut ja kuljettanut pois minun tyttäreni niinkuin miekalla otetut!
And Laban said to Jacob, Why did you go away secretly, taking my daughters away like prisoners of war?
εἶπεν δὲ λαβαν τῷ ἰακωβ τί ἐποίησας ἵνα τί κρυφῇ ἀπέδρας καὶ ἐκλοποφόρησάς με καὶ ἀπήγαγες τὰς θυγατέρας μου ὡς αἰχμαλώτιδας μαχαίρᾳ
- 27 Minkätähden pakenit salaa, läksit luotani varkain? Et ilmoittanut minulle mitään, ja niin minä en saanut saattaa sinua matkalle iloiten ja laulaen, vaskirummuin ja kanteleim,
Why did you make a secret of your flight, not giving me word of it, so that I might have sent you away with joy and songs, with melody and music?
καὶ εἰ ἀνήγγιλάς μοι ἐξαπέστειλα ἂν σε μετ' εὐφροσύνης καὶ μετὰ μουσικῶν τυμπάνων καὶ κιθάρας

- 28 etkä suonut minun suudella lasteni lapsia ja tyttäriäni. Tyhmästi sinä olet menetellyt.
You did not even let me give a kiss to my sons and my daughters. This was a foolish thing to do.
οὐκ ἤξιώθην καταφιλήσαι τὰ παιδία μου καὶ τὰς θυγατέρας μου νῦν δὲ ἀφρόνως ἔπραξας
- 29 Minulla olisi valta tehdä teille pahaa, mutta teidän isänne Jumala sanoi minulle viime yönä näin: 'Varo, ettet puhu Jaakobille hyvää etkä pahaa'.
It is in my power to do you damage: but the God of your father came to me this night, saying, Take care that you say nothing good or bad to Jacob.
καὶ νῦν ἰσχύει ἡ χεὶρ μου κακοποιῆσαί σε ὁ δὲ θεὸς τοῦ πατρὸς σου ἐχθὲς εἶπεν πρὸς με λέγων φύλαξαι σεαυτὸν μήποτε λαλήσῃς μετὰ Ἰακώβ πονηρὰ
- 30 Olkoon: sinä olet nyt lähtenyt matkallesi, koska niin suuresti ikävöit isäsi kotiin, mutta minkätähden olet varastanut minun jumalani?"
And now, it seems, you are going because your heart's desire is for your father's house; but why have you taken my gods?
νῦν οὖν πεπόρευσαι ἐπιθυμία γάρ ἐπεθύμησας ἀπελθεῖν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου ἵνα τί ἐκλεψας τοὺς θεοὺς μου
- 31 Jaakob vastasi ja sanoi Laabanille: "Minä pelkäsin, sillä ajattelin, että sinä riistäisit minulta tyttäresi.
And Jacob, in answer, said to Laban, My fear was that you might take your daughters from me by force.
ἀποκριθεὶς δὲ Ἰακώβ εἶπεν τῷ λαβαν εἶπα γάρ μήποτε ἀφέλῃς τὰς θυγατέρας σου ἀπ' ἐμοῦ καὶ πάντα τὰ ἐμά
- 32 Mutta se, jonka hallusta löydät jumalasi, menettäköön henkensä. Heimojemme miesten läsnäollessa tutki, mitä minulla on, ja ota pois, mikä on omaasi." Sillä Jaakob ei tiennyt, että Raakel oli ne varastanut.
As for your gods, if anyone of us has them, let him be put to death: make search before us all for what is yours, and take it. For Jacob had no knowledge that Rachel had taken them.
ἐπίγνωθι τί ἐστὶν τῶν σῶν παρ' ἐμοί καὶ λαβέ καὶ οὐκ ἐπέγνω παρ' αὐτῷ οὐθέν καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰακώβ παρ' ᾧ ἐὰν εὕρῃς τοὺς θεοὺς σου οὐ ζήσεται ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν οὐκ ἦδει δὲ Ἰακώβ ὅτι ραχηλ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐκλεψεν αὐτοῦς
- 33 Ja Laaban meni Jaakobin teltaan, Leean teltaan ja molempien orjatarnten teltaan, mutta ei löytänyt mitään. Ja tultuaan ulos Leean teltasta hän meni Raakelin teltaan.
So Laban went into Jacob's tent and into Leah's tent, and into the tents of the two servant-women, but they were not there; and he came out of Leah's tent and went into Rachel's.
εἰσελθὼν δὲ λαβαν ἠρεύνησεν εἰς τὸν οἶκον λειας καὶ οὐχ εὗρεν καὶ ἐξελθὼν ἐκ τοῦ οἴκου λειας ἠρεύνησεν τὸν οἶκον Ἰακώβ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τῶν δύο παιδισκῶν καὶ οὐχ εὗρεν εἰσηλθὼν δὲ καὶ εἰς τὸν οἶκον ραχηλ.
- 34 Mutta Raakel oli ottanut kotijumalat, pannut ne kamelin satulaan ja istunut niiden päälle. Ja Laaban penkoi koko teltan, mutta ei löytänyt mitään.
Now Rachel had taken the images, and had put them in the camels' basket, and was seated on them. And Laban, searching through all the tent, did not come across them.
ραχηλ δὲ ἔλαβεν τὰ εἰδωλα καὶ ἐνέβαλεν αὐτὰ εἰς τὰ σάγματα τῆς καμήλου καὶ ἐπεκάθισεν αὐτοῖς
- 35 Ja hän sanoi isällensä: "Älä vihastu, herrani, siitä etten voi nousta sinun edessäsi, sillä minun on, niinkuin naisten tavallisesti on". Ja Laaban etsi, mutta ei löytänyt kotijumalia.
And she said to her father, Let not my lord be angry because I do not get up before you, for I am in the common condition of women. And with all his searching, he did not come across the images.
καὶ εἶπεν τῷ πατρὶ αὐτῆς μὴ βαρέως φέρε κύριε οὐ δύναμαι ἀναστῆναι ἐνώπιόν σου ὅτι τὸ κατ' ἔθισμόν τῶν γυναικῶν μοί ἐστὶν ἠρεύνησεν δὲ λαβαν ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ καὶ οὐχ εὗρεν τὰ εἰδωλα
- 36 Silloin Jaakob vihastui ja soimasi Laabania; Jaakob puhkesi puhumaan ja sanoi Laabanille: "Mitä minä olen rikkonut, mitä pahaa minä olen tehnyt, että näin minua ahdistat?"
Then Jacob was angry with Laban, and said, What crime or sin have I done that you have come after me with such passion?
ὀργισθὴ δὲ Ἰακώβ καὶ ἔμαχεσάτο τῷ λαβαν ἀποκριθεὶς δὲ Ἰακώβ εἶπεν τῷ λαβαν τί τὸ ἀδίκημά μου καὶ τί τὸ ἀμάρτημά μου ὅτι κατεδίωξας ὀπίσω μου
- 37 Nyt olet penkonut kaikki minun tavaran; mitä olet löytänyt sellaista, joka olisi sinun talosi tavaraa? Tuo se tähän minun heimoni ja sinun heimosi miesten eteen, että he ratkaisisivat meidän molempien välin.
Now that you have made search through all my goods, what have you seen which is yours? Make it clear now before my people and your people, so that they may be judges between us.
καὶ ὅτι ἠρεύνησας πάντα τὰ σκεύη μου τί εὗρες ἀπὸ πάντων τῶν σκευῶν τοῦ οἴκου σου θεὸς ὅδε ἐναντίον τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν ἀδελφῶν σου καὶ ἐλεγξάτωσαν ἀνα μέσον τῶν δύο ἡμῶν
- 38 Jo kaksikymmentä vuotta minä olen ollut sinun luonasi; sinun uuhesi ja vuohesi eivät ole synnyttäneet keskoisia, enkä minä ole oinaita sinun laumastasi syönyt.
These twenty years I have been with you; your sheep and your goats have had young without loss, not one of your he-goats have I taken for food.
ταῦτά μοι εἶκοσι ἔτη ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ τὰ πρόβατά σου καὶ αἱ αἰγῆς σου οὐκ ἠτεκνώθησαν κριοὺς τῶν προβάτων σου οὐ κατέφαγον
- 39 Pedon haaskaamaa en ole sinulle tuonut, se oli minun itseni korvattava; minulta sinä sen vaadit, olipa se viety päivällä tai viety yöllä.
Anything which was wounded by beasts I did not take to you, but myself made up for the loss of it; you made me responsible for whatever was taken by thieves, by day or by night.
θηριάλωτον οὐκ ἀνενήνοχά σοι ἐγὼ ἀπετίννουσ παρ' ἑμαντοῦ κλέμματα ἡμέρας καὶ κλέμματα νυκτός

- 40 Päivällä vaivasi minua helle, yöllä vilu, ja uni pakeni silmistäni.
This was my condition, wasted by heat in the day and by the bitter cold at night; and sleep went from my eyes.
 ἐγινόμεν τῆς ἡμέρας συγκαιόμενος τῷ καύματι καὶ παγετῷ τῆς νυκτός καὶ ἀφίστατο ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου
- 41 Jo kaksikymmentä vuotta minä olen ollut sinun talossasi; neljätoista vuotta minä palvelin sinua saadakseni molemmat tyttäresi ja kuusi vuotta saadakseni sinulta karjaa, mutta kymmenen kertaa sinä muutit minun palkkani.
These twenty years I have been in your house; I was your servant for fourteen years because of your daughters, and for six years I kept your flock, and ten times was my payment changed.
 ταῦτά μοι εἰκόσῃ ἔτη ἐγὼ εἰμι ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ἐδοῦλευσά σοι δέκα τέσσαρα ἔτη ἀντὶ τῶν δύο θυγατέρων σου καὶ ἕξ ἔτη ἐν τοῖς προβάτοις σου καὶ παρελογίσω τὸν μισθόν μου δέκα ἀμνάσι
- 42 Jos minun isäni Jumala, Aabrahamin Jumala, jota myöskin Iisak pelkää, ei olisi ollut minun puolellani, niin sinä olisit nyt lähettänyt minut tyhjänä tieheni. Jumala on nähnyt minun kurjuuteni ja kätteni vaivannäön, ja hän ratkaisi viime yönä asian."
If the God of my father, the God of Abraham and the Fear of Isaac, had not been with me, you would have sent me away with nothing in my hands. But God has seen my troubles and the work of my hands, and this night he kept you back.
 εἰ μὴ ὁ θεὸς τοῦ πατρὸς μου ἀβραὰμ καὶ ὁ φόβος ἰσαὰκ ἦν μοι νῦν ἂν κενόν με ἐξαπέστειλας τὴν ταπεινώσιν μου καὶ τὸν κόπον τῶν χειρῶν μου εἶδεν ὁ θεὸς καὶ ἤλεγξεν σε ἐχθές
- 43 Niin Laaban vastasi ja sanoi Jaakobille: "Tyttäret ovat minun tyttäriäni, ja lapset ovat minun lapsiani, ja karja on minun karjaani, ja kaikki, mitä näet, on minun omaani. Mutta minkä minä nyt mahdan näille tyttärilleni tai lapsille, jotka he ovat synnyttäneet!
Then Laban, answering, said, These women are my daughters and these children my children, the flocks and all you see are mine: what now may I do for my daughters and for their children?
 ἀποκριθεὶς δὲ λαβὰν εἶπεν τῷ ἰακωβ αἱ θυγατέρες θυγατέρες μου καὶ οἱ υἱοὶ υἱοὶ μου καὶ τὰ κτήνη κτήνη μου καὶ πάντα ὅσα σὺ ὄρᾳς ἐμά ἐστιν καὶ τῶν θυγατέρων μου τί ποιήσω ταύταις σήμερον ἢ τοῖς τέκνοις αὐτῶν οἷς ἔτεκον
- 44 Tule siis, tehkäämme liitto keskenämme, ja olkoon se todistuksena meidän välillämme, minun ja sinun."
Come, let us make an agreement, you and I; and let it be for a witness between us.
 νῦν οὖν δεῦρο διαθώμεθα διαθήκην ἐγὼ καὶ σὺ καὶ ἔσται εἰς μαρτύριον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ εἶπεν δὲ αὐτῷ ἰδοὺ οὐθεὶς μεθ' ἡμῶν ἐστὶν ἰδὲ ὁ θεὸς μάρτυς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ
- 45 Silloin Jaakob otti kiven ja nosti sen pystyyn patsaaksi.
Then Jacob took a stone and put it up as a pillar.
 λαβὼν δὲ ἰακωβ λίθον ἔστησεν αὐτὸν στήλην
- 46 Ja Jaakob sanoi heimensa miehille: "Kootkaa kiviä". Ja he ottivat kiviä ja rakensivat roukkion ja aterioivat siinä sen kiviroukkion päällä.
And Jacob said to his people, Get stones together; and they did so; and they had a meal there by the stones.
 εἶπεν δὲ ἰακωβ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ συλλέγετε λίθους καὶ συνέλεξαν λίθους καὶ ἐποίησαν βουνόν καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ βουνοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ λαβὰν ὁ βουνὸς οὗτος μαρτυρεῖ ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ σήμερον
- 47 Ja Laaban antoi sille nimen Jegar-Saahaduta, mutta Jaakob antoi sille nimen Galed.
And the name Laban gave it was Jegar-sahadutha: but Jacob gave it the name of Galeed.
 καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν λαβὰν βουνὸς τῆς μαρτυρίας ἰακωβ δὲ ἐκάλεσεν αὐτὸν βουνὸς μάρτυς
- 48 Ja Laaban sanoi: "Tämä roukkio olkoon tänään todistajana meidän välillämme, minun ja sinun"; sentähden hän antoi sille nimen Galed
And Laban said, These stones are a witness between you and me today. For this reason its name was Galeed,
 εἶπεν δὲ λαβὰν τῷ ἰακωβ ἰδοὺ ὁ βουνὸς οὗτος καὶ ἡ στήλη αὕτη ἦν ἔστησα ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ μαρτυρεῖ ὁ βουνὸς οὗτος καὶ μαρτυρεῖ ἡ στήλη αὕτη διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ βουνὸς μαρτυρεῖ
- 49 ja myöskin nimen Mispa, sillä hän sanoi: "Herra olkoon vartija meidän välillämme, minun ja sinun, kun joudumme loitolle toistemme näkyvistä.
And Mizpah, for he said, May the Lord keep watch on us when we are unable to see one another's doings.
 καὶ ἡ ὄρασις ἦν εἶπεν ἐπίδοι ὁ θεὸς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ ὅτι ἀποστησόμεθα ἕτερος ἀπὸ τοῦ ἑτέρου
- 50 Jos sinä kohtelet pahasti minun tyttäriäni tahi otat toisia vaimoja tyttäreni lisäksi, niin tiedä, että vaikkei ketään ihmistä olekaan läsnä, Jumala kuitenkin on todistajana meidän välillämme, minun ja sinun."
If you are cruel to my daughters, or if you take other wives in addition to my daughters, then though no man is there to see, God will be the witness between us.
 εἰ ταπεινώσεις τὰς θυγατέρας μου εἰ λήμψη γυναῖκας ἐπὶ ταῖς θυγατράσιν μου ὄρα οὐθεὶς μεθ' ἡμῶν ἐστὶν

- 52 - tämä roukkio olkoon todistuksena, ja myöskin tämä patsas olkoon todistuksena siitä, etten minä kulje tämän roukkion ohi sinun luoksesi ja ettet sinäkään kulje tämän roukkion ja tämän patsaan ohi minun luokseni paha mielessä.
They will be witness that I will not go over these stones to you, and you will not go over these stones or this pillar to me, for any evil purpose.
ἐάν τε γὰρ ἐγὼ μὴ διαβῶ πρὸς σέ μηδὲ σὺ διαβῆς πρὸς με τὸν βουνὸν τοῦτον καὶ τὴν στήλην ταύτην ἐπὶ κακίᾳ
- 53 Aabrahamin Jumala ja Naahorin Jumala, heidän isiensä Jumala, olkoon tuomarina meidän välillämme." Ja Jaakob vannoi valansa Jumalan kautta, jota hänen isänsä Iisak pelkäsi.
May the God of Abraham and the God of Nahor, the God of their father, be our judge. Then Jacob took an oath by the Fear of his father Isaac.
ὁ θεὸς αβρααμ καὶ ὁ θεὸς ναχωρ κρινεῖ ἀνὰ μέσον ἡμῶν καὶ ὄμωσεν ἰακωβ κατὰ τοῦ φόβου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἰσαακ
- 54 Ja Jaakob uhrasi vuorella teurasuhrin ja kutsui heimonsa miehet aterioimaan, ja he aterioivat ja olivat yötä vuorella.
And Jacob made an offering on the mountain, and gave orders to his people to take food: so they had a meal and took their rest that night on the mountain.
καὶ ἔθυσεν ἰακωβ θυσίαν ἐν τῷ ὄρει καὶ ἐκάλεσεν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ἔφαγον καὶ ἔπινον καὶ ἐκοιμήθησαν ἐν τῷ ὄρει
- 1 Mutta Jaakob kulki tietänsä; ja Jumalan enkeleitä tuli häntä vastaan.
And on his way Jacob came face to face with the angels of God.
ἀναστὰς δὲ λαβὼν τὸ πρῶν κατεφίλησεν τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ εὐλόγησεν αὐτούς καὶ ἀποστραφεὶς λαβὼν ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 2 Ja nähdessään heidät Jaakob sanoi: "Tämä on Jumalan sotajoukkoa". Ja hän antoi sille paikalle nimen Mahanaim.
And when he saw them he said, This is the army of God: so he gave that place the name of Mahanaim.
καὶ ἰακωβ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὁδὸν καὶ ἀναβλέψας εἶδεν παρεμβολὴν θεοῦ παρεμβεβληκυῖαν καὶ συνήντησεν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ
- 3 Sitten Jaakob lähetti sanansaattajat edellään veljensä Eesaun luo Seirin maahan, Edomin alueelle.
Now Jacob sent servants before him to Esau, his brother, in the land of Seir, the country of Edom;
εἶπεν δὲ ἰακωβ ἡνίκα εἶδεν αὐτούς παρεμβολὴ θεοῦ αὕτη καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου παρεμβολαί
- 4 Ja hän käski heitä sanoen: "Sanokaa herralleni Eesaulle näin: 'Sinun palvelijasi Jaakob sanoo: Minä olen oleskellut Laabanin luona ja viipynyt siellä tähän saakka;
And he gave them orders to say these words to Esau: Your servant Jacob says, Till now I have been living with Laban:
ἀπέστειλεν δὲ ἰακωβ ἄγγελους ἔμπροσθεν αὐτοῦ πρὸς ἦσαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ εἰς γῆν σηρ εἰς χώραν εδομ
- 5 ja minä olen saanut raavaita, aaseja, pikkukarjaa, palvelijoita ja palvelijattaria ja lähetän nyt sanan herralleni, että saisin armon sinun silmiesi edessä'."
And I have oxen and asses and flocks and men-servants and women-servants: and I have sent to give my lord news of these things so that I may have grace in his eyes.
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων οὕτως ἐρεῖτε τῷ κυρίῳ μου ἦσαν οὕτως λέγει ὁ παῖς σου ἰακωβ μετὰ λαβὼν παρῳκησα καὶ ἐχρόνισα ἕως τοῦ νῦν
- 6 Sanansaattajat palasivat Jaakobin luo ja sanoivat: "Me tulimme veljesi Eesaun luo; hän on jo matkalla sinua vastaan, neljäsataa miestä mukanaan".
When the servants came back they said, We have seen your brother Esau and he is coming out to you, and four hundred men with him.
καὶ ἐγένοντό μοι βόες καὶ ὄνοι καὶ πρόβατα καὶ παῖδες καὶ παιδίσκαι καὶ ἀπέστειλα ἀναγγεῖλαι τῷ κυρίῳ μου ἦσαν ἵνα εὕρῃ ὁ παῖς σου χάριν ἐναντίον σου
- 7 Silloin valtasi Jaakobin suuri pelko ja ahdistus. Ja hän jakoi väen, joka oli hänen kanssansa, ja pikkukarjan ja raavaskarjan ja kamelit kahteen joukkoon.
Then Jacob was in great fear and trouble of mind: and he put all the people and the flocks and the herds and the camels into two groups;
καὶ ἀνέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς ἰακωβ λέγοντες ἤλθομεν πρὸς τὸν ἀδελφὸν σου ἦσαν καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἔρχεται εἰς συνάντησίν σοι καὶ τετρακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ
- 8 Sillä hän ajatteli: "Jos Eesau hyökkää toisen joukon kimppuun ja tuhoaa sen, niin toinen joukko pääsee pakoon".
And said, If Esau, meeting one group, makes an attack on them, the others will get away safely.
ἐφοβήθη δὲ ἰακωβ σφόδρα καὶ ἠπορεύετο καὶ διεῖλεν τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ καὶ τοὺς βόας καὶ τὰ πρόβατα εἰς δύο παρεμβολάς
- 9 Ja Jaakob sanoi: "Isäni Aabrahamin Jumala ja isäni Iisakin Jumala, Herra, sinä, joka sanoit minulle: 'Palaja maahasi ja sukusi luo, niin minä teen sinulle hyvää!'
Then Jacob said, O God of my father Abraham, the God of my father Isaac, the Lord who said to me, Go back to your country and your family and I will be good to you:
καὶ εἶπεν ἰακωβ ἐν ἔλθῃ ἦσαν εἰς παρεμβολὴν μίαν καὶ ἐκκόπη αὐτὴν ἔσται ἡ παρεμβολὴ ἡ δευτέρα εἰς τὸ σφύζεσθαι
- 10 Minä olen liian halpa kaikkeen siihen armoon ja kaikkeen siihen uskollisuuteen, jota sinä olet palvelijallesi osoittanut; sillä ainoastaan sauva kädessäni minä kuljin tämän Jordanin yli, ja nyt on minulle karttunut kaksi joukkoa.
I am less than nothing in comparison with all your mercies and your faith to me your servant; for with only my stick in my hand I went across Jordan, and now I have become two armies.
εἶπεν δὲ ἰακωβ ὁ θεὸς τοῦ πατρὸς μου αβρααμ καὶ ὁ θεὸς τοῦ πατρὸς μου ἰσαακ κύριε ὁ εἶπας μοι ἀπῄτρεχε εἰς τὴν γῆν τῆς γενέσεώς σου καὶ εὗ σε ποιήσω

- 11 Pelasta minut veljeni Eesaun käsistä, sillä minä pelkään, että hän tulee ja tuhoaa minut ynnä äidit lapsineen.
Be my saviour from the hand of Esau, my brother: for my fear is that he will make an attack on me, putting to death mother and child.
ικανοῦταί μοι ἀπὸ πάσης δικαιοσύνης καὶ ἀπὸ πάσης ἀληθείας ἧς ἐποίησας τῷ παιδί σου ἐν γὰρ τῇ ῥάβδῳ μου διέβην τὸν ἰορδάνην τοῦτον νῦν δὲ γέγονα εἰς δύο παρεμβολάς
- 12 Olethan itse sanonut: 'Minä teen sinulle hyvää ja annan sinun jälkeläistesi luvun tulla paljoksi kuin meren hiekka, jota ei voida lukea sen paljouden tähden.'
And you said, Truly, I will be good to you, and make your seed like the sand of the sea which may not be numbered.
ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς τοῦ ἀδελφοῦ μου ἦσαν ὅτι φοβοῦμαι ἐγὼ αὐτόν μήποτε ἐλθὼν πατάξῃ με καὶ μητέρα ἐπὶ τέκνοις
- 13 Ja hän jäi siihen siksi yöksi. Sitten hän erotti omaisuudestaan lahjaksi veljelleen Eesaulle
Then he put up his tent there for the night; and from among his goods he took, as an offering for his brother Esau,
σὺ δὲ εἶπας καλῶς εὖ σε ποιήσω καὶ θήσω τὸ σπέρμα σου ὡς τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης ἢ οὐκ ἀριθμηθήσεται ἀπὸ τοῦ πλήθους
- 14 kaksisataa vuohta ja kaksikymmentä vuohipukkia, kaksisataa uuhta ja kaksikymmentä oinasta,
Two hundred she-goats and twenty he-goats, two hundred females and twenty males from the sheep,
καὶ ἑκομῆθη ἐκεῖ τὴν νύκτα ἐκεῖνην καὶ ἔλαβεν ὧν ἔφερον δῶρα καὶ ἐξαπέστειλεν ἦσαν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ
- 15 kolmekymmentä imettävää kamelia varsoinensa, neljäkymmentä lehmää ja kymmenen härkää, kaksikymmentä aasintammaa ja kymmenen aasia.
Thirty camels with their young ones, forty cows, ten oxen, twenty asses, and ten young asses.
αἴγας διακοσίας τράγους εἴκοσι πρόβατα διακόσια κριοὺς εἴκοσι
- 16 Ja hän jätti ne palvelijainsa haltuun, kunkin lauman erikseen, ja sanoi palvelijoilleen: "Menkää minun edelläni ja jättäkää välimatka kunkin lauman välille".
These he gave to his servants, every herd by itself, and he said to his servants, Go on before me, and let there be a space between one herd and another.
καμηλούς θηλαζούσας καὶ τὰ παιδία αὐτῶν τριάκοντα βόας τεσσαράκοντα ταύρους δέκα ὄνους εἴκοσι καὶ πόλους δέκα
- 17 Ja hän käski ensimmäistä sanoen: "Kun veljeni Esau kohtaa sinut ja kysyy: 'Kenen sinä olet, ja mihin menet, ja kenen ovat nuo elukat tuolla edelläsi?'
And he gave orders to the first, saying, When my brother Esau comes to you and says, Whose servant are you, and where are you going, and whose are these herds?
καὶ ἔδωκεν διὰ χειρὸς τοῖς παισὶν αὐτοῦ ποιμνιον κατὰ μόνας εἶπεν δὲ τοῖς παισὶν αὐτοῦ προπορεύεσθε ἔμπροσθέν μου καὶ διάστημα ποιεῖτε ἀνὰ μέσον ποιμνης καὶ ποιμνης
- 18 niin vastaa: 'Ne ovat palvelijasi Jaakobin, lähetetyt lahjaksi herralleni Eesaulle; ja katso, myös hän itse tulee jäljessämme'.
Then say to him, These are your servant Jacob's; they are an offering for my lord, for Esau; and he himself is coming after us.
καὶ ἐνετείλατο τῷ πρώτῳ λέγων ἄν σοι συναντήσῃ ἦσαν ὁ ἀδελφός μου καὶ ἐρωτᾷ σε λέγων τίνος εἶ καὶ τοῦ πορεύῃ καὶ τίνος ταῦτα τὰ προπορευόμενά σου
- 19 Samoin hän käski toista ja kolmatta ja kaikkia muita, jotka laumoja ajoivat, sanoen: "Juuri näin on teidän sanottava Eesaulle, kun tapaatte hänet.
And he gave the same orders to the second and the third and to all those who were with the herds, saying, This is what you are to say to Esau when you see him;
ἐρεῖς τοῦ παιδός σου ἰακωβ δῶρα ἀπέσταλκεν τῷ κυρίῳ μου ἦσαν καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ὀπίσω ἡμῶν
- 20 Ja sanokaa myös: 'Katso, sinun palvelijasi Jaakob tulee meidän jäljessämme'.
And you are to say further, Jacob, your servant, is coming after us. For he said to himself, I will take away his wrath by the offering which I have sent on, and then I will come before him: it may be that I will have grace in his eyes.
καὶ ἐνετείλατο τῷ πρώτῳ καὶ τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τρίτῳ καὶ πᾶσι τοῖς προπορευομένοις ὀπίσω τῶν ποιμνίων τοῦτον λέγων κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λαλήσατε ἦσαν ἐν τῷ εὐρεῖν ἡμᾶς αὐτὸν
- 21 Niin lahja kulki hänen edellensä, mutta itse hän jäi siksi yöksi leiriin.
So the servants with the offerings went on in front, and he himself took his rest that night in the tents with his people.
καὶ ἔρευτε ἰδοὺ ὁ παῖς σου ἰακωβ παραγίνεται ὀπίσω ἡμῶν εἶπεν γὰρ ἐξιλάσομαι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τοῖς δώροις τοῖς προπορευομένοις αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦτο ὄψομαι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἴσως ἢ ἄρ προσδέξεται τὸ πρόσωπόν μου
- 22 Mutta yöllä hän nousi, otti molemmat vaimonsa ja molemmat orjattarensa ja yksitoista lastansa ja meni kahlauspaikasta Jabbokin yli.
And in the night he got up, and taking with him his two wives and the two servant-women and his eleven children, he went over the river Jabbok.
καὶ παρεπορεύοντο τὰ δῶρα κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ αὐτὸς δὲ ἑκομῆθη τὴν νύκτα ἐκεῖνην ἐν τῇ παρεμβολῇ
- 23 Ja hän otti heidät ja vei heidät joen yli ja vei sen yli kaiken, mitä hänellä oli.
He took them and sent them over the stream with all he had.
ἀναστὰς δὲ τὴν νύκτα ἐκεῖνην ἔλαβεν τὰς δύο γυναῖκας καὶ τὰς δύο παιδίσκας καὶ τὰ ἑνδεκα παιδιά αὐτοῦ καὶ διέβη τὴν διάβασιν τοῦ ἰαβोक

- 24 Ja Jaakob jäi yksinensä toiselle puolelle. Silloin painiskeli hänen kanssaan muuan mies päivän koittoon saakka.
Then Jacob was by himself; and a man was fighting with him till dawn.
καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς καὶ διεβή τὸν χειμάρρουν καὶ διεβίβασεν πάντα τὰ αὐτοῦ
- 25 Ja kun mies huomasi, ettei hän häntä voittanut, iski hän häntä lonkkaluuhun, niin että Jaakobin lonkka nyrjähti hänen painiskellessaan hänen kanssaan.
But when the man saw that he was not able to overcome Jacob, he gave him a blow in the hollow part of his leg, so that his leg was damaged.
ὕπελείφθη δὲ ἰακωβ μόνος καὶ ἐπάλαιεν ἄνθρωπος μετ' αὐτοῦ ἕως πρωῒ
- 26 Ja mies sanoi: "Päästä minut, sillä päivä koittaa". Mutta hän vastasi: "En päästä sinua, ellet siunaa minua".
And he said to him, Let me go now, for the dawn is near. But Jacob said, I will not let you go till you have given me your blessing.
εἶδεν δὲ ὅτι οὐ δύναιται πρὸς αὐτόν καὶ ἤψατο τοῦ πλάτους τοῦ μηροῦ αὐτοῦ καὶ ἐνάρκησεν τὸ πλάτος τοῦ μηροῦ ἰακωβ ἐν τῷ παλαίειν αὐτόν μετ' αὐτοῦ
- 27 Ja hän sanoi hänelle: "Mikä sinun nimesi on?" Hän vastasi: "Jaakob".
Then he said, What is your name? And he said, Jacob.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀποστείλον με ἀνέβη γὰρ ὁ ὄρθρος ὁ δὲ εἶπεν οὐ μὴ σε ἀποστείλω ἐὰν μὴ με εὐλογήσης
- 28 Silloin hän sanoi: "Sinun nimesi älköön enää olko Jaakob, vaan Israel, sillä sinä olet taistellut Jumalan ja ihmisten kanssa ja olet voittanut".
And he said, Your name will no longer be Jacob, but Israel; for in your fight with God and with men you have overcome.
εἶπεν δὲ αὐτῷ τί τὸ ὄνομά σου ἐστίν ὁ δὲ εἶπεν ἰακωβ
- 29 Ja Jaakob kysyi ja sanoi: "Ilmoita nimesi". Hän vastasi: "Miksi kysyt minun nimeäni?" Ja hän siunasi hänet siinä.
Then Jacob said, What is your name? And he said, What is my name to you? Then he gave him a blessing.
εἶπεν δὲ αὐτῷ οὐ κληθήσεται ἐτι τὸ ὄνομά σου ἰακωβ ἀλλὰ ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου ὅτι ἐνίσχυσας μετὰ θεοῦ καὶ μετὰ ἀνθρώπων δυνατός
- 30 Ja Jaakob antoi sille paikalle nimen Penuel, "sillä", sanoi hän, "minä olen nähnyt Jumalan kasvoista kasvoihin, ja kuitenkin on minun henkeni pelastunut".
And Jacob gave that place the name of Peniel, saying, I have seen God face to face, and still I am living.
ἠρώτησεν δὲ ἰακωβ καὶ εἶπεν ἀναγγεῖλόν μοι τὸ ὄνομά σου καὶ εἶπεν ἵνα τί τοῦτο ἐρωτᾷς τὸ ὄνομά μου καὶ ἠὐλόγησεν αὐτόν ἐκεῖ
- 31 Ja kun hän oli kulkenut Penuelin ohitse, nousi aurinko; mutta hän ontui lonkkaansa.
And while he was going past Peniel, the sun came up. And he went with unequal steps because of his damaged leg.
καὶ ἐκάλεσεν ἰακωβ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου εἶδος θεοῦ εἶδον γὰρ θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον καὶ ἐσώθη μου ἡ ψυχὴ
- 32 Sentähden israelilaiset eivät vielä tänäkään päivänä syö reisjännettä, joka kulkee lonkkaluun yli; sillä hän iski Jaakobia lonkkaluuhun, reisjänteen kohdalle.
For this reason the children of Israel, even today, never take that muscle in the hollow of the leg as food, because the hollow of Jacob's leg was touched.
ἀνέτειλεν δὲ αὐτῷ ὁ ἥλιος ἠνίκα παρήλθεν τὸ εἶδος τοῦ θεοῦ αὐτὸς δὲ ἐπέσκαζεν τῷ μηρῷ αὐτοῦ
- 1 Kun Jaakob nosti silmänsä ja katseli, niin katso, Esau oli tulossa, neljäsatä miestä mukanaan. Silloin hän jakoi lapset Lealle, Raakelille ja molemmille orjattarille.
Then Jacob, lifting up his eyes, saw Esau coming with his four hundred men. So he made a division of the children between Leah and Rachel and the two women-servants.
ἀναβλέψας δὲ ἰακωβ εἶδεν καὶ ἰδοὺ ἦσαν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐρχόμενος καὶ τετρακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπιδιέλειν ἰακωβ τὰ παιδιά ἐπὶ λειαν καὶ ραχλ καὶ τὰς δύο παιδίσκας
- 2 Ja hän asetti orjattaret lapsineen ensimmäisiksi, niiden jälkeen Leean lapsineen ja Raakelin Joosefin kanssa viimeiseksi.
He put the servants and their children in front, Leah and her children after them, and Rachel and Joseph at the back.
καὶ ἐποίησεν τὰς δύο παιδίσκας καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν πρώτοις καὶ λειαν καὶ τὰ παιδιά αὐτῆς ὀπίσω καὶ ραχλ καὶ ἰωσήφ ἐσχάτους
- 3 Mutta itse hän astui heidän edellensä ja kumartui maahan seitsemän kertaa, kunnes oli saapunut veljensä eteen.
And he himself, going before them, went down on his face to the earth seven times till he came near his brother.
αὐτὸς δὲ προῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν ἑπτὰκις ἕως τοῦ ἐγγίσει τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 4 Mutta Esau riensi häntä vastaan ja sulki hänet syliinsä, halasi häntä kaulasta ja suuteli häntä; ja he itkivät.
Then Esau came running up to him, and folding him in his arms, gave him a kiss; and the two of them were overcome with weeping.
καὶ προσέδραμεν ἦσαν εἰς συνάντησιν αὐτῷ καὶ περιλαβὼν αὐτὸν ἐφίλησεν καὶ προσέεπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσαν ἀμφότεροι
- 5 Ja hän nosti silmänsä ja näki vaimot ja lapset ja kysyi: "Keitä ovat nämä, jotka ovat sinun seurassasi?" Hän vastasi: "Ne ovat minun lapseni, jotka Jumala on palvelijalleni lahjoittanut".
Then Esau, lifting up his eyes, saw the women and the children, and said, Who are these with you? And he said, The children whom God in his mercy has given to your servant.
καὶ ἀναβλέψας εἶδεν τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδιά καὶ εἶπεν τί ταῦτά σοι ἐστίν ὁ δὲ εἶπεν τὰ παιδιά οἷς ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν παῖδά σου

- 6 Niin orjattaret lähestyivät lapsineen ja kumartuivat maahan.
Then the servants and their children came near, and went down on their faces.
καὶ προσήγγισαν αἱ παιδίσκαι καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν
- 7 Myöskin Leea lapsineen lähestyi, ja he kumartuivat maahan. Viimein lähestyivät Joosef ja Raakel ja kumartuivat maahan.
And Leah came near with her children, and then Joseph and Rachel, and they did the same.
καὶ προσήγγισεν Λεῶα καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ προσεκύνησαν καὶ μετὰ ταῦτα προσήγγισεν Ῥαχὴλ καὶ Ἰωσήφ καὶ προσεκύνησαν
- 8 Sitten hän kysyi: "Mitä tarkoittit kaikella sillä joukolla, jonka minä kohtasin?" Hän vastasi: "Saada armon herrani silmien edessä".
And he said, What were all those herds which I saw on the way? And Jacob said, They were an offering so that I might have grace in my lord's eyes.
καὶ εἶπεν τί ταῦτά σοί ἐστὶν πᾶσαι αἱ παρεμβολαὶ αὐτῶν αἷς ἀπήντηκα ὃ δὲ εἶπεν ἵνα εὖρη ὁ παῖς σου χάριν ἐναντίον σου κύριε
- 9 Mutta Eesau sanoi: "Minulla on itselläni kyllin; pidä, veljeni, omasi!"
But Esau said, I have enough; keep what is yours, my brother, for yourself.
εἶπεν δὲ ἦσαν ἔστιν μοι πολλὰ ἀδελφε ἔστω σοι τὰ σά
- 10 Jaakob vastasi: "Ei niin; jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin ota minulta vastaan lahjani; sillä olenhan saanut nähdä sinun kasvosi, niinkuin nähdään Jumalan kasvot, ja sinä olet ottanut minut suosiollisesti vastaan.
And Jacob said, Not so; but if I have grace in your eyes, take them as a sign of my love, for I have seen your face as one may see the face of God, and you have been pleased with me.
εἶπεν δὲ Ἰακώβ εἰ εὖρηκα χάριν ἐναντίον σου δέξαι τὰ δῶρα διὰ τῶν ἐμῶν χειρῶν ἔνεκεν τούτου εἶδον τὸ πρόσωπόν σου ὡς ἂν τις ἴδοι πρόσωπον θεοῦ καὶ εὐδοκήσεις με
- 11 Ota siis tervehdyslahjani, joka sinulle tuotiin, sillä Jumala on ollut minulle armollinen, ja minulla on yllin kyllin kaikkea." Ja hän pyysi häntä pyytämällä, kunnes hän otti sen.
Take my offering then, with my blessing; for God has been very good to me and I have enough: so at his strong request, he took it.
λαβὲ τὰς εὐλογίας μου ἅς ἤνεγκά σοι ὅτι ἠλέησέν με ὁ θεὸς καὶ ἔστιν μοι πάντα καὶ ἐβιάσατο αὐτόν καὶ ἔλαβεν
- 12 Sitten Eesau sanoi: "Lähtekäämme liikkeelle ja vaeltakaamme eteenpäin; minä vaellan sinun edelläsi".
And he said, Let us go on our journey together, and I will go in front.
καὶ εἶπεν ἀπάραντες πορευσόμεθα ἐπ' εὐθείαν
- 13 Mutta Jaakob sanoi hänelle: "Herrani näkee itse, että lapset ovat pieniä ja että minulla on imettäviä lampaita ja lehmiä mukanani; jos näitä ajaa kiivaasti päivänkään, kuolee koko lauma.
But Jacob said, My lord may see that the children are only small, and there are young ones in my flocks and herds: one day's over-driving will be the destruction of all the flock.
εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριός μου γινώσκει ὅτι τὰ παιδία ἀπαλώτερα καὶ τὰ πρόβατα καὶ αἱ βόες λοχεύονται ἐπ' ἐμέ ἐὰν οὖν καταδιώξω αὐτοὺς ἡμέραν μίαν ἀποθανοῦνται πάντα τὰ κτήνη
- 14 Kulkekoon siis herrani palvelijansa edellä; minä seuraan hiljalleen jäljessä, sen mukaan kuin karja, jota kuljetan, ja lapset jaksavat käydä, kunnes saavun herrani luo Seiriin."
Do you, my lord, go on before your servant; I will come on slowly, at the rate at which the cattle and the children are able to go, till I come to my lord at Seir.
προελθέτω ὁ κύριός μου ἔμπροσθεν τοῦ παιδός ἐγὼ δὲ ἐνισχύσω ἐν τῇ ὁδῷ κατὰ σχολὴν τῆς πορεύσεως τῆς ἐναντίον μου καὶ κατὰ πόδα τῶν παιδαρίων ἕως τοῦ με ἔλθειν πρὸς τὸν κύριόν μου εἰς σημ
- 15 Eesau vastasi: "Minä jätän luoksesi osan väestäni". Hän sanoi: "Minkätähden niin? Kunhan vain saan armon herrani silmien edessä!"
And Esau said, Then keep some of my men with you. And he said, What need is there for that, if my lord is pleased with me?
εἶπεν δὲ ἦσαν καταλείψω μετὰ σοῦ ἀπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ μετ' ἐμοῦ ὃ δὲ εἶπεν ἵνα τί τοῦτο ἱκανὸν ὅτι εὖρον χάριν ἐναντίον σου κύριε
- 16 Niin Eesau sinä päivänä kääntyi takaisin ja meni sitä tietään Seiriin.
So Esau, turning back that day, went on his way to Seir.
ἀπέστρεψεν δὲ ἦσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ εἰς σημ
- 17 Mutta Jaakob lähti Sukkotiin ja rakensi siellä itsellensä majan. Ja karjallensa hän teki tarhoja. Siitä tuli sen paikan nimeksi Sukkot.
And Jacob went on to Succoth, where he made a house for himself and put up tents for his cattle: for this reason the place was named Succoth.
καὶ Ἰακώβ ἀπαίρει εἰς σκιηγὰς καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἐκεῖ οἰκίας καὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτοῦ ἐποίησεν σκιηγὰς διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου σκιηγαί
- 18 Ja Jaakob saapui matkallansa Mesopotamiasta onnellisesti Sikemin kaupunkiin, joka on Kanaanin maassa, ja leiriytyi kaupungin edustalle.
So Jacob came safely from Paddan-aram to the town of Shechem in the land of Canaan, and put up his tents near the town.
καὶ ἦλθεν Ἰακώβ εἰς σαλήμ πόλιν σικμῶν ἣ ἐστὶν ἐν γῆ χανααν ὅτε ἦλθεν ἐκ τῆς μεσοποταμίας συρίας καὶ παρενέβαλεν κατὰ πρόσωπον τῆς πόλεως

- 19 Ja hän osti sen maapalstan, johon hän oli pystyttänyt telttansa, Hamorin, Sikemin isän, pojilta sadalla kesitalla.
And for a hundred bits of money he got from the children of Hamor, the builder of Shechem, the field in which he had put up his tents.
καὶ ἐκτίησάτο τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ οὗ ἔστησεν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ παρὰ ἐμμοῦρ πατρὸς συχεμ ἑκατὸν ἄμνων
- 20 Ja hän pystytti siihen alttarin ja antoi sille nimen Eel, Israelin Jumala.
And there he put up an altar, naming it El, the God of Israel.
καὶ ἔστησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν θεὸν ἰσραηλ
- 1 Ja Diina, Lekaan tytär, jonka hän oli synnyttänyt Jaakobille, meni tapaamaan sen maan tyttäriä.
Now Dinah, the daughter whom Leah had by Jacob, went out to see the women of that country.
ἐξῆλθεν δὲ δινα ἡ θυγάτηρ λειας ἣν ἔτεκεν τῷ ἰακωβ καταμαθεῖν τὰς θυγατέρας τῶν ἐγγωρίων
- 2 Ja Sikem, joka oli hivviläisen Hamorin, sen maan ruhtinaan, poika, näki hänet, otti hänet luokseen, makasi hänen kanssaan ja teki hänelle väkivaltaa.
And when Shechem, the son of Hamor the Hivite who was the chief of that land, saw her, he took her by force and had connection with her.
καὶ εἶδεν αὐτὴν συχεμ ὁ υἱὸς ἐμμοῦρ ὁ χορραῖος ὁ ἄρχων τῆς γῆς καὶ λαβὼν αὐτὴν ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς καὶ ἐταπεινώσεν αὐτήν
- 3 Ja hänen sydämensä kiintyi Diinaan, Jaakobin tyttäreen, ja hän rakasti tyttöä ja viihdytteli häntä.
Then his heart went out in love to Dinah, the daughter of Jacob, and he said comforting words to her.
καὶ προσέσχεν τῇ ψυχῇ δινας τῆς θυγατρὸς ἰακωβ καὶ ἠγάπησεν τὴν παρθένον καὶ ἐλάλησεν κατὰ τὴν διάνοιαν τῆς παρθένου αὐτῆ
- 4 Ja Sikem puhui isällensä Hamorille sanoen: "Hanki minulle tämä tyttö vaimoksi".
And Shechem said to Hamor, his father, Get me this girl for my wife.
εἶπεν δὲ συχεμ πρὸς ἐμμοῦρ τὸν πατέρα αὐτοῦ λέγων λαβέ μοι τὴν παιδίσκην ταύτην εἰς γυναῖκα
- 5 Ja Jaakob oli saanut kuulla, että Sikem oli raiskannut hänen tyttärensä Diinan; mutta kun hänen poikansa olivat hänen laumansa kanssa kedolla, oli Jaakob vaiti siksi, kunnes he palasivat.
Now Jacob had word of what Shechem had done to his daughter; but his sons were in the fields with the cattle, and Jacob said nothing till they came.
ἰακωβ δὲ ἤκουσεν ὅτι ἐμίανεν ὁ υἱὸς ἐμμοῦρ διναν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν μετὰ τῶν κτηνῶν αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ παρεσιώπησεν δὲ ἰακωβ ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτούς
- 6 Ja Hamor, Sikemin isä, meni Jaakobin luo puhuttelemaan häntä.
Then Hamor, the father of Shechem, came out to have a talk with Jacob.
ἐξῆλθεν δὲ ἐμμοῦρ ὁ πατήρ συχεμ πρὸς ἰακωβ λαλῆσαι αὐτῷ
- 7 Ja Jaakobin pojat tulivat kedolta. Kuultuaan, mitä oli tapahtunut, miehet sydäntänsä ja vihastaivat kovin siitä, että hän oli tehnyt häpeällisen teon Israelissa, kun oli maannut Jaakobin tyttäreen; sillä semmoista ei saa tehdä.
Now the sons of Jacob came in from the fields when they had news of it, and they were wounded and very angry because of the shame he had done in Israel by having connection with Jacob's daughter; and they said, Such a thing is not to be done.
οἱ δὲ υἱοὶ ἰακωβ ἦλθον ἐκ τοῦ πεδίου ὡς δὲ ἤκουσαν κατενύχθησαν οἱ ἄνδρες καὶ λυπηρὸν ἦν αὐτοῖς σφόδρα ὅτι ἄσχημον ἐποίησεν ἐν ἰσραηλ κοιμηθεὶς μετὰ τῆς θυγατρὸς ἰακωβ καὶ οὐχ οὕτως ἔσται
- 8 Niin Hamor puhui heille sanoen: "Poikani Sikemin sydän on mielistynyt teidän sisareenne; antakaa hänet hänelle vaimoksi.
But Hamor said to them, Shechem, my son, is full of desire for your daughter: will you then give her to him for a wife?
καὶ ἐλάλησεν ἐμμοῦρ αὐτοῖς λέγων συχεμ ὁ υἱὸς μου προεἶλατο τῇ ψυχῇ τὴν θυγατέρα ὑμῶν δότε οὖν αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα
- 9 Lankoutukaa meidän kanssamme, antakaa te tyttäriämme meille, ja ottakaa te itsellenne meidän tyttäriämme,
And let our two peoples be joined together; give your daughters to us, and take our daughters for yourselves.
ἐπιγαμβρεύσασθε ἡμῖν τὰς θυγατέρας ὑμῶν δότε ἡμῖν καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν λάβετε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν
- 10 ja jääkää asumaan meidän luoksemme. Maa on oleva teille avoinna, asukaa siinä ja kierrelkää siinä ja asettukaa sinne."
Go on living with us, and the country will be open to you; do trade and get property there.
καὶ ἐν ἡμῖν κατοικεῖτε καὶ ἡ γῆ ἰδοὺ πλατεῖα ἐναντίον ὑμῶν κατοικεῖτε καὶ ἐμπορεύεσθε ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐγκτήσασθε ἐν αὐτῇ
- 11 Ja Sikem sanoi tytön isälle ja veljille: "Suokaa minun saada armo silmien edessä, ja mitä te vaaditte minulta, sen minä annan.
And Shechem said to her father and her brothers, If you will give ear to my request, whatever you say I will give to you.
εἶπεν δὲ συχεμ πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς εὐρομι χάριν ἐναντίον ὑμῶν καὶ ὃ ἐὰν εἴπητε δώσομεν

- 12 Vaatikaa minulta kuinka suuri morsiamen hinta ja kuinka suuret antimet tahansa: minä annan, mitä te minulta vaaditte. Antakaa minulle vain se tyttö vaimoksi."
However great you make the bride-price and payment, I will give it; only let me have the girl for my wife.
πληθύνετε τὴν φερνὴν σφόδρα καὶ δώσω καθότι ἂν εἰπητέ μοι καὶ δώσατέ μοι τὴν παῖδα ταύτην εἰς γυναῖκα
- 13 Mutta Jaakobin pojat vastasivat Sikemille ja hänen isällensä Hamorille puhuen petollisesti, sentähden että hän oli raiskannut heidän sisarensa Diinan;
But the sons of Jacob gave a false answer to Shechem and Hamor his father, because of what had been done to Dinah their sister.
ἀπεκρίθησαν δὲ οἱ υἱοὶ ἰακωβ τῷ συχεμ καὶ εμμωρ τῷ πατρὶ αὐτοῦ μετὰ δόλου καὶ ἐλάλησαν αὐτοῖς ὅτι ἐμίαναν διναν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν
- 14 he sanoivat heille: "Emme voi tehdä sitä, että antaisimme sisaremme ympärileikkaamattomalle miehelle, sillä se olisi meistä häpeällistä.
And they said, It is not possible for us to give our sister to one who is without circumcision, for that would be a cause of shame to us:
καὶ εἶπαν αὐτοῖς συμεων καὶ λευὶ οἱ ἀδελφοὶ δινας υἱοὶ δὲ λειας οὐ δυνησόμεθα ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο δοῦναι τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν ἀνθρώπῳ ὃς ἔχει ἀκροβυστίαν ἔστιν γὰρ ὄνειδος ἡμῖν
- 15 Me suostumme ainoastaan sillä ehdolla, että te tulette meidän kaltaisksemme, niin että kaikki miehenpuolenne ympärileikataan.
But on this condition only will we come to an agreement with you: if every male among you becomes like us and undergoes circumcision;
ἐν τούτῳ ὁμοιωθήσμεθα ὑμῖν καὶ κατοικήσομεν ἐν ὑμῖν ἐὰν γένησθε ὡς ἡμεῖς καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ περιτμηθῆναι ὑμῶν πᾶν ἀρσενικόν
- 16 Silloin me annamme omia tyttäriämme teille ja otamme itsellemme teidän tyttäriänne, ja me asetumme teidän luokseenne ja tulemme yhdeksi kansaksi.
Then we will give our daughters to you and take your daughters to us and go on living with you as one people.
καὶ δώσομεν τὰς θυγατέρας ἡμῶν ὑμῖν καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων ὑμῶν ληψόμεθα ἡμῖν γυναῖκας καὶ οἰκήσομεν παρ' ὑμῖν καὶ ἐσόμεθα ὡς γένος ἓν
- 17 Mutta jos te ette kuule meitä etkä ympärileikkautta itseänne, niin me otamme sisaremme ja menemme tiehemme."
But if you will not undergo circumcision as we say, then we will take our daughter and go.
ἐὰν δὲ μὴ εἰσακούσητε ἡμῶν τοῦ περιτέμνεσθαι λαβόντες τὰς θυγατέρας ἡμῶν ἀπελευσόμεθα
- 18 Ja heidän puheensa kelpasi Hamorille ja Sikemille, Hamorin pojalle.
And their words were pleasing to Hamor and his son Shechem.
καὶ ἤρεσαν οἱ λόγοι ἐναντίον εμμωρ καὶ ἐναντίον συχεμ τοῦ υἱοῦ εμμωρ
- 19 Eikä nuori mies viivytellyt niin tekemästä, sillä hän oli mieltynyt Jaakobin tyttäreen; ja hän oli suuremmissa arvossa kuin kukaan muu hänen isänsä perheessä.
And without loss of time the young man did as they said, because he had delight in Jacob's daughter, and he was the noblest of his father's house.
καὶ οὐκ ἐχρόνισεν ὁ νεανίσκος τοῦ ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνέκειτο γὰρ τῇ θυγατρὶ ἰακωβ αὐτὸς δὲ ἦν ἐνδοξότατος πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 20 Niin menivät Hamor ja hänen poikansa Sikem kaupunkinsa porttiin ja puhuivat kaupunkinsa miehille sanoen:
Then Hamor and Shechem, his son, went to the meeting-place of their town, and said to the men of the town,
ἦλθεν δὲ εμμωρ καὶ συχεμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν τῆς πόλεως αὐτῶν καὶ ἐλάλησαν πρὸς τοὺς ἀνδρας τῆς πόλεως αὐτῶν λέγοντες
- 21 "Näillä miehillä on rauha mielessä meitä kohtaan; antakaamme heidän siis asettua tähän maahan ja kierrellä siinä, onhan maa filava heillekin joka suuntaan. Ottakaamme me heidän tyttäriänsä vaimoksemme, ja antakaamme me tyttäriämme heille.
It is the desire of these men to be at peace with us; let them then go on living in this country and doing trade here, for the country is wide open before them; let us take their daughters as wives and let us give them our daughters.
οἱ ἄνθρωποι οὗτοι εἰρηνικοὶ εἰσιν μεθ' ἡμῶν οἰκείωσαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐμπορευέσθωσαν αὐτὴν ἢ δὲ γῆ ἰδοὺ πλατεῖα ἐναντίον αὐτῶν τὰς θυγατέρας αὐτῶν ληψόμεθα ἡμῖν γυναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας ἡμῶν δώσομεν αὐτοῖς
- 22 Mutta ainoastaan sillä ehdolla miehet suostuvat asettumaan meidän luoksemme, tullaksensa meidän kanssamme yhdeksi kansaksi, että kaikki miehenpuolemmen ympärileikataan, niinkuin he itsekin ovat ympärileikatut.
But these men will make an agreement with us to go on living with us and to become one people, only on the condition that every male among us undergoes circumcision as they have done.
μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιωθήσονται ἡμῖν οἱ ἄνθρωποι τοῦ κατοικεῖν μεθ' ἡμῶν ὥστε εἶναι λαὸν ἓνα ἐν τῷ περιτέμνεσθαι ἡμῶν πᾶν ἀρσενικόν καθὰ καὶ αὐτοὶ περιτέμνηται
- 23 Tulevathan silloin heidän karjansa ja tavaransa ja kaikki heidän juhtansa meidän omiksemme. Suostukaamme siis, niin he asettuvat luoksemme."
Then will not their cattle and their goods and all their beasts be ours? so let us come to an agreement with them so that they may go on living with us.
καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν καὶ τὰ τετράποδα οὐχ ἡμῶν ἔσται μόνον ἐν τούτῳ ὁμοιωθῶμεν αὐτοῖς καὶ οἰκήσουσιν μεθ' ἡμῶν

- 24 Ja he kuulivat Hamoria ja hänen poikaansa Sikemiä; kaikki, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista; ja niin kaikki miehenpuolet, kaikki, jotka kulkivat hänen kaupunkinsa portista, ympärileikkauttivat itsensä.
Then all the men of the town gave ear to the words of Hamor and Shechem his son; and every male in the town underwent circumcision.
καὶ εἰσήκουσαν ἔμμορ καὶ συχεμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πάντες οἱ ἔκπορευόμενοι τὴν πύλιν τῆς πόλεως αὐτῶν καὶ περιετέμοντο τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτῶν πᾶς ἄρσιν
- 25 Mutta kolmantena päivänä, kun he olivat kipeimmillään, Jaakobin kaksi poikaa, Simeon ja Leevi, Diinan veljet, ottivat kumpikin miekkansa ja hyökkäsivät, kenenkään aavistamatta, kaupunkiin ja tappoivat jokaisen miehenpuolen.
But on the third day after, before the wounds were well, two of the sons of Jacob, Simeon and Levi, Dinah's brothers, took their swords and came into the town by surprise and put all the males to death.
ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὅτε ἦσαν ἐν τῷ πόνῳ ἔλαβον οἱ δύο υἱοὶ ἰακωβ συμεων καὶ λευι οἱ ἀδελφοὶ δινὰς ἕκαστος τὴν μάχαιραν αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν ἀσφαλῶς καὶ ἀπέκτειναν πᾶν ἄρσενικόν
- 26 Myöskin Hamorin ja hänen poikansa Sikemin he tappoivat miekan terällä, ottivat Diinan Sikemin talosta ja menivät pois.
And Hamor and his son they put to death with the sword, and they took Dinah from Shechem's house and went away.
τόν τε ἔμμορ καὶ συχεμ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀπέκτειναν ἐν στόματι μαχαίρας καὶ ἔλαβον τὴν δινὰν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ συχεμ καὶ ἐξῆλθον
- 27 Ja Jaakobin pojat karkasivat haavoitettujen kimppeun ja ryöstivät kaupungin, sentähden että he olivat raiskanneet heidän sisarensa.
And the sons of Jacob came on them when they were wounded and made waste the town because of what had been done to their sister;
οἱ δὲ υἱοὶ ἰακωβ εἰσῆλθον ἐπὶ τοὺς τραυματίας καὶ διήρπασαν τὴν πόλιν ἐν ἧ ἐμίαναν δινὰν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν
- 28 Ja he anastivat heidän pikkukarjansa ja raavaskarjansa ja aasinsa ja kaikki, mitä oli sekä kaupungissa että kedolla.
They took their flocks and their herds and their asses and everything in their town and in their fields,
καὶ τὰ πρόβατα αὐτῶν καὶ τοὺς βόας αὐτῶν καὶ τοὺς ὄνους αὐτῶν ὅσα τε ἦν ἐν τῇ πόλει καὶ ὅσα ἦν ἐν τῷ πεδίῳ ἔλαβον
- 29 Ja kaikki heidän tavaransa, kaikki heidän lapsensa ja vaimonsa he veivät saaliinaan, ja he ryöstivät samoin kaiken muun, mitä taloissa oli.
And all their wealth and all their little ones and their wives; everything in their houses they took and made them waste.
καὶ πάντα τὰ σώματα αὐτῶν καὶ πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἠχμαλώτευσαν καὶ διήρπασαν ὅσα τε ἦν ἐν τῇ πόλει καὶ ὅσα ἦν ἐν ταῖς οἰκίαις
- 30 Niin Jaakob sanoi Simeonille ja Leeville: "Te olette syösseet minut onnettomuuteen, saattaneet minut tämän maan asukkaiden, kanaanilaisten ja perissiläisten, vihoihin. Minun joukkoni on vähäinen; jos he kokoontuvat minua vastaan, niin he tuhoavat minut, ja niin minut ja minun sukuni hävitetään."
And Jacob said to Simeon and Levi, You have made trouble for me and given me a bad name among the people of this country, among the Canaanites and the Perizzites: and because we are small in number they will come together against me and make war on me; and it will be the end of me and all my people.
εἶπεν δὲ ἰακωβ συμεων καὶ λευι μισητόν με πεποιήκατε ὥστε πονηρόν με εἶναι πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν γῆν ἐν τε τοῖς χαναναίοις καὶ τοῖς φερεζαίοις ἐγὼ δὲ ὀλιγοστός εἰμι ἐν ἀριθμῷ καὶ συναχθέντες ἐπ' ἐμὲ συγκόψουσίν με καὶ ἐκτριβήσομαι ἐγὼ καὶ ὁ οἶκός μου
- 31 Mutta he vastasivat: "Pitkö hänen kohdella meidän sisartamme niinkuin porttoa!"
But they said, Were we to let him make use of our sister as a loose woman?
οἱ δὲ εἶπαν ἄλλ' ὥσει πόρνη χρήσονται τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν
- 1 Ja Jumala sanoi Jaakobille: "Nouse, mene Beeteliin, asetu sinne ja rakenna sinne alttari Jumalalle, joka ilmestyi sinulle paetessasi veljeäsi Eesauta".
And God said to Jacob, Go up now to Beth-el and make your living-place there: and put up an altar there to the God who came to you when you were in flight from your brother Esau.
εἶπεν δὲ ὁ θεὸς πρὸς ἰακωβ ἀναστὺς ἀνάβηθι εἰς τὸν τόπον βαιθηλ καὶ οἶκε ἐκεῖ καὶ ποιήσον ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ θεῷ τῷ ὀφθέντι σοι ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν σε ἀπὸ προσώπου ἡσαυ τοῦ ἀδελφοῦ σου
- 2 Niin Jaakob sanoi perheellensä ja kaikille, jotka olivat hänen kanssaan: "Poistakaa vieraat jumalat, joita teillä on keskuudessanne, puhdistautukaa ja muuttakaa vaatteenne.
Then Jacob said to all his people, Put away the strange gods which are among you, and make yourselves clean, and put on a change of clothing:
εἶπεν δὲ ἰακωβ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ πᾶσιν τοῖς μετ' αὐτοῦ ἄρατε τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτρίους τοὺς μεθ' ὑμῶν ἐκ μέσου ὑμῶν καὶ καθαρίσασθε καὶ ἀλλάξατε τὰς στολὰς ὑμῶν
- 3 Ja nouskaamme ja menkäämme Beeteliin, rakentaakseni sinne alttarin Jumalalle, joka kuuli minua ahdistukseni aikana ja oli minun kanssani tiellä, jota vaelsin."
And let us go up to Beth-el: and there I will make an altar to God, who gave me an answer in the day of my trouble, and was with me wherever I went.
καὶ ἀναστάντες ἀναβῶμεν εἰς βαιθηλ καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ θεῷ τῷ ἐπακούσαντί μοι ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως ὃς ἦν μετ' ἐμοῦ καὶ διέσωσέν με ἐν τῇ ὁδῷ ἧ ἐπορεύθην

- 4 Niin he jättivät Jaakobille kaikki vieraat jumalat, jotka olivat heidän hallussansa, sekä renkaat, jotka olivat heidän korvissaan, ja Jaakob kätki ne maahan tammen alle, joka oli Sikemissä.
Then they gave to Jacob all the strange gods which they had, and the rings which were in their ears; and Jacob put them away under the holy tree at Shechem.
καὶ ἔδωκαν τῷ ἰακωβ τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτριούς οἱ ἦσαν ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν καὶ τὰ ἐνώτια τὰ ἐν τοῖς ὠσίν αὐτῶν καὶ κατέκρυψεν αὐτὰ ἰακωβ ὑπὸ τὴν τερέμινθον τὴν ἐν σικμοῖς καὶ ἀπόλεσεν αὐτὰ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 5 Ja he lähtivät liikkeelle; ja Jumalan kauhu valtasi heidän ympärillään olevat kaupungit, niin etteivät nämä ajaneet takaa Jaakobin poikia.
So they went on their journey: and the fear of God was on the towns round about, so that they made no attack on the sons of Jacob.
καὶ ἐξῆρεν ἰσραὴλ ἐκ σικμῶν καὶ ἐγένετο φόβος θεοῦ ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς κύκλῳ αὐτῶν καὶ οὐ κατεδίωξαν ὀπίσω τῶν υἱῶν ἰσραὴλ.
- 6 Ja Jaakob saapui Luusiin, joka on Kanaanin maassa, se on Beeteliin, kaiken väen kanssa, joka oli hänen seurassaan.
And Jacob came to Luz in the land of Canaan (which is the same as Beth-el), he and all his people.
ἦλθεν δὲ ἰακωβ εἰς λουζὰ ἣ ἐστὶν ἐν γῆ χανααν ἣ ἐστὶν βαιθελ αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὃς ἦν μετ' αὐτοῦ
- 7 Ja hän rakensi sinne alttarin ja nimitti paikan Eel-Beeteliksi, koska Jumala oli siellä ilmestynyt hänelle, silloin kun hän pakeni veljeään.
And there he made an altar, naming the place El-beth-el: because it was there he had the vision of God when he was in flight from his brother.
καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου βαιθελ ἐκεῖ γὰρ ἐπεφάνη αὐτῷ ὁ θεὸς ἐν τῷ ἀποδιδράσκειν αὐτὸν ἀπὸ προσώπου ἡσαυ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 8 Mutta Debora, Rebekan imettäjä, kuoli, ja hänet haudattiin Beetelin alapuolelle tammen alle, ja se sai siitä nimen "Itkutammi".
And Deborah, the servant who had taken care of Rebekah from her birth, came to her end, and was put to rest near Beth-el, under the holy tree: and they gave it the name of Allon-bacuth.
ἀπέθανεν δὲ δεββορα ἡ τροφὸς ρεβεκκας κατώτερον βαιθελ ὑπὸ τὴν βάλανον καὶ ἐκάλεσεν ἰακωβ τὸ ὄνομα αὐτῆς βάλανος πένθους
- 9 Ja Jumala ilmestyi jälleen Jaakobille hänen palattuaan Mesopotamiasta ja siunasi hänet.
Now when Jacob was on his way from Paddan-aram, God came to him again and, blessing him, said,
ὄφθη δὲ ὁ θεὸς ἰακωβ ἔτι ἐν λουζὰ ὅτε παρεγένετο ἐκ μεσοποταμίας τῆς συρίας καὶ ἠλόγησεν αὐτὸν ὁ θεός
- 10 Ja Jumala sanoi hänelle: "Sinun nimesi on Jaakob; mutta älköön sinua enää kutsuttako Jaakobiksi, vaan nimesi olkoon Israel". - Niin hän sai nimen Israel.
Jacob is your name, but it will be so no longer; from now your name will be Israel; so he was named Israel.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός τὸ ὄνομά σου ἰακωβ οὐ κληθήσεται ἔτι ἰακωβ ἀλλ' ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου
- 11 Ja Jumala sanoi hänelle: "Minä olen Jumala, Kaikkivaltias; ole hedelmällinen ja lisäännny. Kansa, suuri kansojen joukko on sinusta tuleva, ja kuninkaita lähtee sinun kupeistasi.
And God said to him, I am God, the Ruler of all: be fertile, and have increase; a nation, truly a group of nations, will come from you, and kings will be your offspring;
εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός ἐγὼ ὁ θεός σου ἀξάνου καὶ πληθύνου ἔθνη καὶ συναγωγαὶ ἐθνῶν ἔσονται ἐκ σοῦ καὶ βασιλεῖς ἐκ τῆς ὄσφύος σου ἐξελεύσονται
- 12 Ja maan, jonka minä olen antanut Aabrahamille ja Iisakille, minä annan sinulle; myöskin sinun jälkeläisillesi minä annan sen maan."
And the land which I gave to Abraham and Isaac, I will give to you; and to your seed after you I will give the land.
καὶ τὴν γῆν ἣν δέδωκα ἀβρααμ καὶ ἰσαακ σοὶ δέδωκα αὐτὴν σοὶ ἔσται καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σὲ δώσω τὴν γῆν ταύτην
- 13 Ja Jumala kohosi ylös hänen luotaan siitä paikasta, jossa hän oli häntä puhutellut.
Then God went up from him in the place where he had been talking with him.
ἀνέβη δὲ ὁ θεός ἀπ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἐλάλησεν μετ' αὐτοῦ
- 14 Ja Jaakob pystytti patsaan siihen paikkaan, jossa hän oli häntä puhutellut, kivipatsaan, ja vuodatti juomauhrin sen päälle ja kaatoi öljyä sen päälle.
And Jacob put up a pillar in the place where he had been talking with God, and put a drink offering on it, and oil.
καὶ ἔστησεν ἰακωβ στήλην ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐλάλησεν μετ' αὐτοῦ στήλην λιθίνην καὶ ἔσπεισεν ἐπ' αὐτὴν σπονδὴν καὶ ἐπέχεεν ἐπ' αὐτὴν ἔλαιον
- 15 Ja Jaakob nimitti sen paikan, jossa Jumala oli häntä puhutellut, Beeteliksi.
And he gave to the place where God had been talking with him, the name of Beth-el.
καὶ ἐκάλεσεν ἰακωβ τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἐλάλησεν μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ ὁ θεός βαιθελ
- 16 Sitten he lähtivät liikkeelle Beetelistä. Ja kun vielä oli jonkun verran matkaa Efrataan, joutui Raakel synnytystuskiin, ja hänen synnytystuskansa olivat hyvin kovat.
So they went on from Beth-el; and while they were still some distance from Ephrath, the pains of birth came on Rachel and she had a hard time.
ἀπάρας δὲ ἰακωβ ἐκ βαιθελ ἐπήξεν τὴν σκιρῆν αὐτοῦ ἐπέκεινα τοῦ πύργου γαδερ ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἤγγισεν χαβραθα εἰς γῆν ἐλεεῖν εφραθα ἔτεκεν ραχὴλ καὶ ἐδυστόκησεν ἐν τῷ τοκετῷ

- 17 Ja kun hänen synnytystuskansa olivat kovimmillaan, sanoi kättilövaimo hänelle: "Älä pelkää, sillä tälläkin kertaa sinä saat pojan".
And when her pain was very great, the woman who was helping her said, Have no fear; for now you will have another son.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ σκληρῶς αὐτὴν τίκτειν εἶπεν αὐτῇ ἡ μαῖα θάρσει καὶ γὰρ οὗτός σοί ἐστιν υἱός
- 18 Mutta kun hänen henkensä oli lähtemäisillään, sillä hänen oli kuoltava, antoi hän hänelle nimen Benoni, mutta hänen isänsä antoi hänelle nimen Benjamin.
And in the hour when her life went from her (for death came to her), she gave the child the name Ben-oni: but his father gave him the name of Benjamin.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἀφίεναί αὐτὴν τὴν ψυχὴν ἀπέθνησκειν γὰρ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ υἱὸς οὐδύνης μου ὁ δὲ πατὴρ ἐκάλεσεν αὐτὸν βενιαμιν
- 19 Niin Raakel kuoli siellä, ja hänet haudattiin Efratan tien varteen, se on Beethleheemiin.
So Rachel came to her end and was put to rest on the road to Ephrath (which is Beth-lehem).
ἀπέθανεν δὲ ραχηλ καὶ ἐτάφη ἐν τῇ ὁδῷ εφραθα αὕτη ἐστὶν βηθλεεμ
- 20 Ja Jaakob pystytti hänen haudalleen patsaan; tämä Raakelin hautapatsas on olemassa vielä tänäkin päivänä.
And Jacob put up a pillar on her resting-place; which is named, The Pillar of the resting-place of Rachel, to this day.
καὶ ἔστησεν ἰακωβ στήλην ἐπὶ τοῦ μνημείου αὐτῆς αὕτη ἐστὶν στήλη μνημείου ραχηλ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 22 Ja tapahtui, kun Israel asui siinä maassa, että Ruuben meni ja makasi Bilhan, isänsä sivuvaimon, kanssa. Ja Israel sai sen kuulla.
Now while they were living in that country, Reuben had connection with Bilhah, his father's servant-woman: and Israel had news of it.
ἐγένετο δὲ ἡνίκα κατέφκησεν ἰσραηλ ἐν τῇ γῆ ἐκείνῃ ἐπορεύθη ρουβην καὶ ἐκοιμήθη μετὰ βαλλας τῆς παλλακῆς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἤκουσεν ἰσραηλ καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐναντίον αὐτοῦ ἧσαν δὲ οἱ υἱοὶ ἰακωβ δώδεκα
- 23 Jaakobilla oli kaksitoista poikaa. Leean pojat olivat Ruuben, Jaakobin esikoinen, Simeon, Leevi, Juuda, Isaskar ja Sebulon.
Now Jacob had twelve sons: the sons of Leah: Reuben, Jacob's first son, and Simeon and Levi and Judah and Issachar and Zebulun;
υἱοὶ λειας πρωτότοκος ἰακωβ ρουβην συμεων λευι ἰουδας ἰσσαχαρ ζαβουλων
- 24 Raakelin pojat olivat Joosef ja Benjamin.
The sons of Rachel: Joseph and Benjamin;
υἱοὶ δὲ ραχηλ ἰωσηφ καὶ βενιαμιν
- 25 Bilhan, Raakelin orjattaren, pojat olivat Daan ja Naftali.
The sons of Bilhah, Rachel's servant: Dan and Naphtali;
υἱοὶ δὲ βαλλας παιδίσκης ραχηλ δαν καὶ νεφθαλι
- 26 Silpan, Leean orjattaren, pojat olivat Gaad ja Asser. Nämä ovat ne Jaakobin pojat, jotka syntyivät hänelle Mesopotamiassa.
The sons of Zilpah, Leah's servant: Gad and Asher; these are the sons whom Jacob had in Paddan-aram.
υἱοὶ δὲ ζεφρας παιδίσκης λειας γαδ καὶ ασηρ οὗτοι υἱοὶ ἰακωβ οἱ ἐγένοντο αὐτῷ ἐν μεσοποταμίᾳ τῆς συρίας
- 27 Ja Jaakob saapui isänsä Iisakin luo Mamreen, Kirjat-Arbaan, se on Hebroniin, jossa Aabraham ja Iisak olivat asuneet muukalaisina.
And Jacob came to his father Isaac at Mamre, at Kiriath-arba, that is, Hebron, where Abraham and Isaac had been living.
ἦλθεν δὲ ἰακωβ πρὸς ἰσαακ τὸν πατέρα αὐτοῦ εἰς μαμβρη εἰς πόλιν τοῦ πεδίου αὕτη ἐστὶν χεβρων ἐν γῆ χανααν οὗ παρῴκησεν αβρααμ καὶ ἰσαακ
- 28 Ja Iisakin elinaika oli sata kahdeksankymmentä vuotta.
And Isaac was a hundred and eighty years old.
ἐγένοντο δὲ αἱ ἡμέραι ἰσαακ ἄς ἔζησεν ἔτη ἑκατὸν ὀγδοήκοντα
- 29 Ja Iisak vaipui kuolemaan ja tuli otetuksi heimonsa tykö, vanhana ja elämästä kyllänsä saaneena. Ja hänen poikansa Eesau ja Jaakob hautasivat hänet.
Then Isaac came to his end and was put to rest with his father's people, an old man after a long life: and Jacob and Esau, his sons, put him in his last resting-place.
καὶ ἐκλιπὼν ἀπέθανεν καὶ προσετέθη πρὸς τὸ γένος αὐτοῦ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἦσαν καὶ ἰακωβ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
- 1 Tämä on kertomus Eesaun, se on Edomin, suvusta.
Now these are the generations of Esau, that is to say, Edom.
αὗται δὲ αἱ γενέσεις ἦσαν αὐτός ἐστιν εδωμ

- 2 Eesau otti vaimoikseen Kanaanin tyttäristä Aadan, heettiläisen Eelonin tyttären, ja Oholibaman, joka oli hivviläisen Sibonin pojan Anan tytär,
Esau's wives were women of Canaan: Adah, the daughter of Elon the Hittite, and Oholibamah, the daughter of Anah, the daughter of Zibeon the Hivite,
ἦσαν δὲ ἔλαβεν γυναῖκας ἑαυτῷ ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν χανααναίων τὴν ἀδα θυγατέρα αἰλων τοῦ χετταίου καὶ τὴν ελιβεμα θυγατέρα ἀνα τοῦ υἱοῦ σεβεγων τοῦ εὐαίου
- 3 ja Baasematin, Ismaelin tyttären, Nebajotin sisaren.
And Basemath, Ishmael's daughter, the sister of Nebaioth.
καὶ τὴν βασεμμαθ θυγατέρα ἰσμαηλ ἀδελφὴν ναβαιωθ
- 4 Aada synnytti Eesaulle Elifaan, ja Baasemat synnytti Reguelin.
Adah had a son Eliphaz; and Basemath was the mother of Reuel;
ἔτεκεν δὲ ἀδα τῷ ἦσαν τὸν ελιφας καὶ βασεμμαθ ἔτεκεν τὸν ραγουηλ
- 5 Ja Oholibama synnytti Jeuksen, Jalamín ja Koorahin. Nämä olivat Eesaun pojat, jotka syntyivät hänelle Kanaanin maassa.
Oholibamah was the mother of Jeush, Jalam, and Korah; these are the sons of Esau, whose birth took place in the land of Canaan.
καὶ ελιβεμα ἔτεκεν τὸν ἰεους καὶ τὸν ιεγλομ καὶ τὸν κορε οὗτοι υἱοὶ ἦσαν οἱ ἐγένοντο αὐτῷ ἐν γῆ χανααν
- 6 Ja Eesau otti vaimonsa, poikansa ja tyttärensä ja kaiken talonväkensä, karjansa ja kaikki juhtansa ja kaiken tavaranansa, jonka hän oli hankkinut Kanaanin maassa; ja hän lähti toiseen maahan, pois veljensä Jaakobin luota.
Esau took his wives and his sons and his daughters, and all the people of his house, and his beasts and his cattle and all his goods which he had got together in the land of Canaan, and went into the land of Seir, away from his brother Jacob.
ἔλαβεν δὲ ἦσαν τὰς γυναῖκας αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας καὶ πάντα τὰ σώματα τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα καὶ πάντα τὰ κτήνη καὶ πάντα ὅσα ἐκτήσατο καὶ ὅσα περιεποιήσατο ἐν γῆ χανααν καὶ ἐπορεύθη ἐκ γῆς χανααν ἀπὸ προσώπου ἰακωβ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 7 Sillä heidän omaisuutensa oli niin suuri, etteivät he voineet asua yhdessä, eikä se maa, jossa he asuivat muukalaisina, riittänyt heille heidän karjansa paljouden tähden.
For their wealth was so great that the land was not wide enough for the two of them and all their cattle.
ἦν γὰρ αὐτῶν τὰ ὑπάρχοντα πολλὰ τοῦ οἰκεῖν ἅμα καὶ οὐκ ἐδύνατο ἡ γῆ τῆς παροικίσεως αὐτῶν φέρειν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν
- 8 Ja Eesau asettui Seirin vuoristoon, Eesau, se on Edom.
So Esau made his living-place in the hill-country of Seir (Esau is Edom).
ῥίκησεν δὲ ἦσαν ἐν τῷ ὄρει σηρ ἦσαν αὐτός ἐστιν ἐδομ
- 9 Ja tämä on kertomus edomilaisten isän Eesaun suvusta, hänen, joka asui Seirin vuoristossa.
And these are the generations of Esau, the father of the Edomites in the hill-country of Seir:
αὗται δὲ αἱ γενεαί ἦσαν πατὴρ ἐδομ ἐν τῷ ὄρει σηρ
- 10 Nämä ovat Eesaun poikien nimet: Elifas, Eesaun vaimon Aadan poika; Reguel, Eesaun vaimon Baasematin poika.
These are the names of Esau's sons: Eliphaz, the son of Esau's wife Adah, and Reuel, the son of Esau's wife Basemath.
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἦσαν ελιφας υἱὸς ἀδας γυναῖκός ἦσαν καὶ ραγουηλ υἱὸς βασεμμαθ γυναῖκός ἦσαν
- 11 Ja Elifaan pojat olivat Teeman, Oomar, Sefo, Gaetam ja Kenas.
The sons of Eliphaz were Teman, Omar, Zepho, Gatam, and Kenaz.
ἐγένοντο δὲ υἱοὶ ελιφας θαιμαν ὠμαρ σωφαρ γοθομ καὶ κενεζ
- 12 Mutta Timna oli Elifaan, Eesaun pojan, sivuvaimo, ja hän synnytti Elifaalle Amalekin. Nämä olivat Eesaun vaimon Aadan pojat.
And Eliphaz, the son of Esau, had connection with a woman named Timna, who gave birth to Amalek: all these were the children of Esau's wife Adah.
θαμνα δὲ ἦν παλλακὴ ελιφας τοῦ υἱοῦ ἦσαν καὶ ἔτεκεν τῷ ελιφας τὸν αμαληκ οὗτοι υἱοὶ ἀδας γυναῖκός ἦσαν
- 13 Reguelin pojat olivat nämä: Nahat ja Serah, Samma ja Missa. Ne olivat Eesaun vaimon Baasematin pojat.
And these are the sons of Reuel: Nahath, Zerah, Shammah, and Mizzah: they were the children of Esau's wife Basemath.
οὗτοι δὲ υἱοὶ ραγουηλ ναχοθ ζαρε σομε καὶ μοζε οὗτοι ἦσαν υἱοὶ βασεμμαθ γυναῖκός ἦσαν
- 14 Mutta nämä olivat Eesaun vaimon Oholibaman, Sibonin pojan Anan tyttären, pojat, jotka hän synnytti Eesaulle: Jeus, Jalam ja Koorah.
And these are the sons of Esau's wife Oholibamah, the daughter of Anah, the daughter of Zibeon: she was the mother of Jeush, Jalam, and Korah.
οὗτοι δὲ ἦσαν υἱοὶ ελιβεμας θυγατρὸς ἀνα τοῦ υἱοῦ σεβεγων γυναῖκός ἦσαν ἔτεκεν δὲ τῷ ἦσαν τὸν ἰεους καὶ τὸν ιεγλομ καὶ τὸν κορε

- 15 Nämä olivat Eesaun poikien sukuruhtinaat: Elifaan, Eesaun esikoisen, pojat olivat ruhtinas Teeman, ruhtinas Oomar, ruhtinas Sefo, ruhtinas Kenas, These were the chiefs among the sons of Esau: the sons of Eliphaz, Esau's first son: Teman, Omar, Zepho, Kenaz, οὗτοι ἡγεμόνες υἱοὶ ἦσαν υἱοὶ ἐλιφας πρωτοτόκου ἦσαν ἡγεμῶν θαιμαν ἡγεμῶν ὠμαρ ἡγεμῶν σωφορ ἡγεμῶν κενεζ
- 16 ruhtinas Koorah, ruhtinas Gaetam, ruhtinas Amalek. Nämä olivat ne ruhtinaat, jotka polveutuivat Elifaasta Edomin maassa; ne olivat Aadan pojat. Korah, Gatam, Amalek: all these were chiefs in the land of Edom, the offspring of Eliphaz, the seed of Adah. ἡγεμῶν κορε ἡγεμῶν γοθομ ἡγεμῶν αμαλικ οὗτοι ἡγεμόνες ἐλιφας ἐν γῆ ἰδουμαία οὗτοι υἱοὶ ἀδας
- 17 Ja nämä olivat Reguelin, Eesaun pojan, pojat: ruhtinas Nahat, ruhtinas Serah, ruhtinas Samma, ruhtinas Missa. Nämä olivat ne ruhtinaat, jotka polveutuivat Reguelista Edomin maassa; ne olivat Eesaun vaimon Baasematin pojat. And these are the sons of Esau's son Reuel: Nahath, Zerah, Shammah, Mizzah: these were the chiefs of Reuel in the land of Edom, the children of Esau's wife Basemath. καὶ οὗτοι υἱοὶ ραγουηλ υἱοῦ ἦσαν ἡγεμῶν ναχοθ ἡγεμῶν ζαρε ἡγεμῶν σομε ἡγεμῶν μοζε οὗτοι ἡγεμόνες ραγουηλ ἐν γῆ ἐδωμ οὗτοι υἱοὶ βασεμμαθ γυναικὸς ἦσαν
- 18 Ja nämä olivat Eesaun vaimon Oholibaman pojat: ruhtinas Jeus, ruhtinas Jalam, ruhtinas Koorah. Nämä olivat ne ruhtinaat, jotka polveutuivat Eesaun vaimosta, Anan tyttärestä Oholibamasta. And these are the sons of Esau's wife Oholibamah: Jeush, Jalam, and Korah: these were the chiefs who came from Esau's wife Oholibamah, daughter of Anah. οὗτοι δὲ υἱοὶ ἐλιβεμας γυναικὸς ἦσαν ἡγεμῶν ιεουσ ἡγεμῶν ιεγλομ ἡγεμῶν κορε οὗτοι ἡγεμόνες ἐλιβεμας
- 19 Nämä olivat Eesaun, se on Edomin, pojat, ja nämä heidän sukuruhtinaansa. These were the sons of Esau (that is, Edom), and these were their chiefs. οὗτοι υἱοὶ ἦσαν καὶ οὗτοι ἡγεμόνες αὐτῶν οὗτοι εἰσιν υἱοὶ ἐδωμ
- 20 Mutta nämä olivat hoorilaisen Seirin pojat, sen maan alkuasukkaat: Lootan, Soobal, Sibon, Ana, These are the sons of Seir the Horite who were living in that country; Lotan, Shobal, Zibeon, Anah, οὗτοι δὲ υἱοὶ σηρ τοῦ χορραίου τοῦ κατοικοῦντος τὴν γῆν λωταν σωβαλ σεβεγων ανα
- 21 Diison, Eeser ja Diisan. Nämä olivat hoorilaisten sukuruhtinaat, Seirin pojat, Edomin maassa. Dishon, Ezer, and Dishan: these are the chiefs of the Horites, offspring of Seir in the land of Edom. καὶ δησων καὶ ασαρ καὶ ρισων οὗτοι ἡγεμόνες τοῦ χορραίου τοῦ υἱοῦ σηρ ἐν τῇ γῆ ἐδωμ
- 22 Mutta Lootanin pojat olivat Hoori ja Heemam; ja Lootanin sisar oli Timna. The children of Lotan were Hori and Hemam; Lotan's sister was Timna. ἐγένοντο δὲ υἱοὶ λωταν χορρι καὶ αμαν ἀδελφὴ δὲ λωταν θामνα
- 23 Ja nämä olivat Soobalin pojat: Alvan, Maanahat ja Eebal, Sefo ja Onam. And these are the children of Shobal: Alvan, Manahath, Ebal, Shepho, and Onam. οὗτοι δὲ υἱοὶ σωβαλ γωλων καὶ μαναχαθ καὶ γαιβηλ σοφ καὶ ὠμαν
- 24 Nämä olivat Sibonin pojat: Aija ja Ana. Tämä oli se Ana, joka löysi ne lämpimät lähteet erämaassa, paimentaessaan isänsä Sibonin aaseja. And these are the children of Zibeon: Aiah and Anah; that same Anah who made the discovery of the water-springs in the waste land, when he was looking after the asses of his father Zibeon. καὶ οὗτοι υἱοὶ σεβεγων αιε καὶ ὠναν οὗτός ἐστιν ὁ ὠνας ὃς εὔρεν τὸν ἱαμιν ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτε ἐνεμεν τὰ ὑποζύγια σεβεγων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 25 Ja nämä olivat Anan lapset: Diison ja Oholiba, Anan tytär. And these are the children of Anah: Dishon and Oholibamah his daughter. οὗτοι δὲ υἱοὶ ανα δησων καὶ ἐλιβεμα θυγάτηρ ανα
- 26 Nämä olivat Diisonin pojat: Hemdan, Esban, Jitran ja Keran. These are the children of Dishon: Hemdan, Eshban, Ithran, and Keran. οὗτοι δὲ υἱοὶ δησων αμαδα καὶ ασβαν καὶ ιεθραν καὶ χαρραν
- 27 Nämä olivat Eeserin pojat: Bilhan, Saavan ja Akan. These are the children of Ezer: Bilhan, Zaavan, and Akan. οὗτοι δὲ υἱοὶ ασαρ βαλααν καὶ ζουκαμ καὶ ιουκαμ καὶ ουκαν

- 28 Nämä olivat Diisanin pojat: Uus ja Aran.
These are the children of Dishan: Uz and Aran.
οὗτοι δὲ υἱοὶ ρισων ὡς καὶ ἀραμ
- 29 Nämä olivat hoorilaisten sukuhuhtinaat: ruhtinas Lootan, ruhtinas Soobal, ruhtinas Sibon, ruhtinas Ana,
These were the Horite chiefs: Lotan, Shobal, Zibeon, Anah,
οὗτοι ἡγεμόνες χορρι ἡγεμῶν λωταν ἡγεμῶν σωβαλ ἡγεμῶν σεβεγων ἡγεμῶν ἀνα
- 30 ruhtinas Diison, ruhtinas Eeser, ruhtinas Diisan. Nämä olivat hoorilaisten sukuhuhtinaat, ruhtinas ruhtinaalta, Seirin maassa.
Dishon, Ezer, and Dishan. Such were the Horite chiefs in their order in the land of Seir.
ἡγεμῶν δησων ἡγεμῶν ἀσαρ ἡγεμῶν ρισων οὗτοι ἡγεμόνες χορρι ἐν ταῖς ἡγεμονίαις αὐτῶν ἐν γῆ ἐδωμ
- 31 Ja nämä olivat ne kuninkaat, jotka hallitsivat Edomin maassa, ennenkuin yksikään kuningas oli hallinnut israelilaisia:
And these are the kings who were ruling in the land of Edom before there was any king over the children of Israel.
καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς οἱ βασιλεύσαντες ἐν ἐδωμ πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν ἰσραηλ
- 32 Bela, Beorin poika, oli kuninkaana Edomissa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Dinhaba.
Bela, son of Beor, was king in Edom, and the name of his chief town was Dinhabah.
καὶ ἐβασίλευσεν ἐν ἐδωμ βαλακ υἱὸς τοῦ βεωρ καὶ ὄνομα τῆ πόλει αὐτοῦ δὲνναβα
- 33 Kun Bela kuoli, tuli Joobab, Serahin poika, Bosrasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.
At his death, Jobab, son of Zerah of Bozrah, became king in his place.
ἀπέθανεν δὲ βαλακ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἰωβαβ υἱὸς ζαρα ἐκ βοσορρας
- 34 Kun Joobab kuoli, tuli Huusam, teamanilaisten maasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.
And at the death of Jobab, Husham, from the country of the Temanites, became king in his place.
ἀπέθανεν δὲ ἰωβαβ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀσομ ἐκ τῆς γῆς θαυμανων
- 35 Kun Huusam kuoli, tuli Hadad, Bedadin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa, hän, joka voitti midianilaiset Mooabin kedolla; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avith.
And at the death of Husham, Hadad, son of Bedad, who overcame the Midianites in the field of Moab, became king; his chief town was named Avith.
ἀπέθανεν δὲ ἀσομ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀδαδ υἱὸς βαραδ ὁ ἐκκόψας μαδιαμ ἐν τῷ πεδίῳ μωαβ καὶ ὄνομα τῆ πόλει αὐτοῦ γεθθαμ
- 36 Kun Hadad kuoli, tuli Samla, Masrekasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.
And at the death of Hadad, Samlah of Masrekah became king.
ἀπέθανεν δὲ ἀδαδ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ σαμαλα ἐκ μασεκκας
- 37 Kun Samla kuoli, tuli Saul, Rehobotista, virran varrelta, kuninkaaksi hänen sijaansa.
And at the death of Samlah, Shaul of Rehoboth by the River became king in his place.
ἀπέθανεν δὲ σαμαλα καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ σαουλ ἐκ ροωβοθ τῆς παρὰ ποταμόν
- 38 Kun Saul kuoli, tuli Baal-Haanan, Akborin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa.
And at the death of Shaul, Baal-hanan, son of Achbor, became king.
ἀπέθανεν δὲ σαουλ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ βαλαεννον υἱὸς ἀχοβωρ
- 39 Kun Baal-Haanan, Akborin poika, kuoli, tuli Hadar kuninkaaksi hänen sijaansa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Paagu; ja hänen vaimonsa nimi oli Mehetabel, joka oli Matredin, Mee-Saahabin tyttären, tytär.
And at the death of Baal-hanan, Hadar became king in his place; his chief town was named Pau, and his wife's name was Mehetabel; she was the daughter of Matred, the daughter of Me-zahab.
ἀπέθανεν δὲ βαλαεννον υἱὸς ἀχοβωρ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀραδ υἱὸς βαραδ καὶ ὄνομα τῆ πόλει αὐτοῦ φογωρ ὄνομα δὲ τῆ γυναίκε αὐτοῦ ματεβεηλ θυγάτηρ ματραιθ υἱοῦ μαίζοοβ
- 40 Ja nämä ovat Eesaun sukuhuhtinasten nimet, heidän sukujensa, asuinpaikkojensa ja nimiensä mukaan: ruhtinas Timna, ruhtinas Alva, ruhtinas Jetet,
These are the names of the chiefs of Esau in the order of their families and their places: Timna, Alvah, Jetheth,
ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἡγεμόνων ἡσων ἐν ταῖς φυλαῖς αὐτῶν κατὰ τόπον αὐτῶν ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν αὐτῶν ἡγεμῶν θαμνα ἡγεμῶν γωλα ἡγεμῶν ιεθερ

- 41 ruhtinas Oholibama, ruhtinas Eela, ruhtinas Piinon,
Oholibamah, Elah, Pinon,
ἡγεμῶν ελιβεμας ἡγεμῶν ηλας ἡγεμῶν φινων
- 42 ruhtinas Kenas, ruhtinas Teeman, ruhtinas Mibzar,
Kenaz, Teman, Mibzar,
ἡγεμῶν κενεζ ἡγεμῶν θαιμαν ἡγεμῶν μαζαρ
- 43 ruhtinas Magdiel, ruhtinas Iiram. Nämä olivat Edomin sukuruhtinaat, heidän asuinsijojensa mukaan heidän perintömaassaan - Edomin, se on Eesaun, edomilaisten isän, sukuruhtinaat.
Magdiel, Iram; these are the Edomite chiefs, in their places in their heritage; this is Esau, the father of the Edomites.
ἡγεμῶν μεγαδιηλ ἡγεμῶν ζαφωμι οὔτοι ἡγεμόνες εδομ ἐν ταῖς κατοικοδομημέναις ἐν τῇ γῆ τῆς κτήσεως αὐτῶν οὔτος ησαυ πατὴρ εδομ
- 1 Mutta Jaakob asui siinä maassa, jossa hänen isänsä oli oleskellut muukalaisena, Kanaanin maassa.
Now Jacob was living in the land where his father had made a place for himself, in the land of Canaan.
κατόκει δὲ ἰακωβ ἐν τῇ γῆ οὗ παρῴκησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐν γῆ χαναν
- 2 Tämä on kertomus Jaakobin suvusta. Kun Joosef oli seitsemäntoista vuoden vanha, oli hän veljiensä kanssa lampaita paimentamassa; hän oli nuorukaisena isänsä vaimojen Bilhan ja Silpan poikien seurassa. Ja hän kertoi isälleen, mitä pahaa kuuli heistä puhuttavan.
These are the generations of Jacob: Joseph, a boy seventeen years old, was looking after the flock, together with his brothers, the sons of Bilhah and Zilpah, his father's wives; and Joseph gave their father a bad account of them.
αὐται δὲ αἱ γενέσεις ἰακωβ ἰωσηφ δέκα ἐπτὰ ἐτῶν ἦν ποιμαίνων μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὰ πρόβατα ὧν νέος μετὰ τῶν υἱῶν βαλλας καὶ μετὰ τῶν υἱῶν ζελφας τῶν γυναικῶν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατήνεγκεν δὲ ἰωσηφ ψόγον πονηρὸν πρὸς ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν
- 3 Ja Israel rakasti Joosefia enemmän kuin kaikkia muita poikiansa, koska hän oli syntynyt hänelle hänen vanhalla iällänsä, ja hän teetti hänelle pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan.
Now the love which Israel had for Joseph was greater than his love for all his other children, because he got him when he was an old man: and he had a long coat made for him.
ἰακωβ δὲ ἠγάπα τὸν ἰωσηφ παρὰ πάντας τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ὅτι υἱὸς γήρους ἦν αὐτῷ ἐποίησεν δὲ αὐτῷ χιτῶνα ποικίλον
- 4 Kun hänen veljensä näkivät, että heidän isänsä rakasti häntä enemmän kuin kaikkia hänen veljiänsä, vihasivat he häntä eivätkä voineet puhutella häntä ystävällisesti.
And because his brothers saw that Joseph was dearer to his father than all the others, they were full of hate for him, and would not say a kind word to him.
ιδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὅτι αὐτὸν ὁ πατὴρ φιλεῖ ἐκ πάντων τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐμισήσαν αὐτὸν καὶ οὐκ ἐδύναντο λαλεῖν αὐτῷ οὐδὲν εἰρηλικόν
- 5 Kerran Joosef näki unen ja kertoi sen veljilleen; sen jälkeen he vihasivat häntä vielä enemmän.
Now Joseph had a dream, and he gave his brothers an account of it, which made their hate greater than ever.
ἐνυπνιασθεὶς δὲ ἰωσηφ ἐνύπνιον ἀπήγγειλεν αὐτὸ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ
- 6 Hän näet sanoi heille: "Kuulkaa, minkä unen minä olen nähnyt.
And he said to them, Let me give you the story of my dream.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀκούσατε τοῦ ἐνυπνίου τούτου οὗ ἐνυπνιάσθη
- 7 Katso, me olimme sitovinamme lyhteitä vainiolla, ja katso, minun lyhteeni nousi seisomaan, ja teidän lyhteenne asettuivat ympärille ja kumarsivat minun lyhdettäni."
We were in the field, getting the grain stems together, and my grain kept upright, and yours came round and went down on the earth before mine.
ῥῆμα ἡμῶν δεσμεύειν δράγματα ἐν μέσῳ τῶ πεδίου καὶ ἀνέστη τὸ ἐμὸν δράγμα καὶ ὠρθώθη περιστραφέντα δὲ τὰ δράγματα ὑμῶν προσεκύνησαν τὸ ἐμὸν δράγμα
- 8 Niin hänen veljensä sanoivat hänelle: "Sinäkö tulisit meidän kuninkaaksemme, sinäkö hallitsisit meitä?" Ja he vihasivat häntä vielä enemmän hänen uniensa ja puheidensa tähden.
And his brothers said to him, Are you to be our king? will you have authority over us? And because of his dream and his words, their hate for him became greater than ever.
εἶπαν δὲ αὐτῷ οἱ ἀδελφοὶ μὴ βασιλεύων βασιλεύσεις ἐφ' ἡμᾶς ἢ κυριεύων κυριεύσεις ἡμῶν καὶ προσέθεντο ἔτι μισεῖν αὐτὸν ἕνεκεν τῶν ἐνυπνίων αὐτοῦ καὶ ἕνεκεν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ
- 9 Ja hän näki vielä toisenkin unen, jonka hän kertoi veljilleen ja sanoi: "Minä näin vielä unen: katso, aurinko ja kuu ja yksitoista tähteä kumarsivat minua".
Then he had another dream, and gave his brothers an account of it, saying, I have had another dream: the sun and the moon and eleven stars gave honour to me.
εἶδεν δὲ ἐνύπνιον ἕτερον καὶ διηγήσατο αὐτὸ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐνυπνιασάμην ἐνύπνιον ἕτερον ὡσπερ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ ἕνδεκα ἀστέρες προσεκύνησαν με

- 10 Ja kun hän kertoi sen isälleen ja veljilleen, nuhteli hänen isänsä häntä ja sanoi hänelle: "Mikä uni se on, jonka sinä olet nähnyt? Olisiko minun ja äitisi ja veljesi tultava kumartamaan sinun eteesi maahan?"
 And he gave word of it to his father and his brothers; but his father protesting said, What sort of a dream is this? am I and your mother and your brothers to go down on our faces to the earth before you?
 και ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ και εἶπεν αὐτῷ τί τὸ ἐνύπνιον τοῦτο ὃ ἐνυπνιάσθης ἄρα γε ἐλθόντες ἐλευσόμεθα ἐγὼ τε και ἡ μήτηρ σου και οἱ ἀδελφοί σου προσκυνῆσαί σοι ἐπὶ τὴν γῆν
- 11 Ja hänen veljensä kadehtivat häntä; mutta hänen isänsä pani tämän mieleensä.
 And his brothers were full of envy; but his father kept his words in mind.
 ἐζήλωσαν δὲ αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὃ δὲ πατήρ αὐτοῦ διετήρησεν τὸ ῥῆμα
- 12 Kun hänen veljensä olivat menneet kaitsemaan isänsä lampaista Sikemiin,
 Now his brothers went to keep watch over their father's flock in Shechem.
 ἐπορεύθησαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ βόσκειν τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῶν εἰς συχεμ
- 13 sanoi Israel Joosefille: "Sinun veljesi ovat paimenessa Sikemissä; tule, minä lähetän sinut heidän luokseen". Hän vastasi: "Tässä olen".
 And Israel said to Joseph, Are not your brothers with the flock in Shechem? come, I will send you to them. And he said to him, Here am I.
 και εἶπεν Ἰσραηλ πρὸς Ἰωσηφ οὐχ οἱ ἀδελφοί σου ποιμαίνουσιν ἐν συχεμ δεῦρο ἀποστείλω σε πρὸς αὐτούς εἶπεν δὲ αὐτῷ ἰδοὺ ἐγώ
- 14 Ja hän sanoi hänelle: "Mene katsomaan, kuinka veljesi ja karja voivat, ja kerro sitten minulle". Niin hän lähetti hänet matkalle Hebronin laaksosta, ja hän tuli Sikemiin.
 And he said to him, Go now, and see if your brothers are well and how the flock is; then come back and give me word. So he sent him out of the valley of Hebron, and he came to Shechem.
 εἶπεν δὲ αὐτῷ Ἰσραηλ πορευθεὶς ἰδὲ εἰ ὑγιαίνουν οἱ ἀδελφοί σου και τὰ πρόβατα και ἀνάγγελόν μοι και ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐκ τῆς κοιλάδος τῆς χεβρον και ἦλθεν εἰς συχεμ
- 15 Ja muuan mies kohtasi hänet, hänen harhaillessaan kedolla; ja mies kysyi häneltä: "Mitä etsit?"
 And a man saw him wandering in the country, and said to him, What are you looking for?
 και εὗρεν αὐτὸν ἄνθρωπος πλανώμενον ἐν τῷ πεδίῳ ἠρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος λέγων τί ζητεῖς
- 16 Hän vastasi: "Minä etsin veljiäni; sano minulle, missä he ovat paimentamassa".
 And he said, I am looking for my brothers; please give me word of where they are keeping their flock.
 ὃ δὲ εἶπεν τοὺς ἀδελφούς μου ζητῶ ἀνάγγελόν μοι ποῦ βόσκουσιν
- 17 Mies vastasi: "He lähtivät pois täältä, sillä minä kuulin heidän sanovan: 'Menkäämme Dootaniin'." Niin Joosef meni veljiensä jäljissä ja löysi heidät Dootanista.
 And the man said, They have gone away from here, for they said in my hearing, Let us go to Dothan. So Joseph went after them and came up with them at Dothan.
 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος ἀπήρκασιν ἐντεῦθεν ἤκουσα γὰρ αὐτῶν λεγόντων πορευθῶμεν εἰς δωθαῖμ και ἐπορεύθη Ἰωσηφ κατόπισθεν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ και εὗρεν αὐτούς ἐν δωθαῖμ
- 18 Kun he kaukaa näkivät hänet ja ennenkuin hän saapui heidän luokseen, pitivät he neuvoa tappaaksensa hänet.
 But they saw him when he was a long way off, and before he came near them they made a secret design against him to put him to death;
 προεἶδον δὲ αὐτὸν μακρόθεν πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν πρὸς αὐτούς και ἐπονηρεύοντο τοῦ ἀποκτεῖναι αὐτόν
- 19 He sanoivat toisilleen: "Katso, tuolla tulee se unennäkijä!
 Saying to one another, See, here comes this dreamer.
 εἶπαν δὲ ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἰδοὺ ὁ ἐνυπνιαστῆς ἐκεῖνος ἔρχεται
- 20 Tulkkaa, tappakaamme nyt hänet ja heittäkäämme hänet johonkin kaivoon ja sanokaamme: villipeto on hänet syönyt. Saammepa sitten nähdä, mitä hänen unistaan tulee."
 Let us now put him to death and put his body into one of these holes, and we will say, An evil beast has put him to death: then we will see what becomes of his dreams.
 νῦν οὖν δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν και ῥίψωμεν αὐτόν εἰς ἓνα τῶν λάκκων και ἐροῦμεν θηρίον πονηρὸν κατέφαγεν αὐτόν και ὁψόμεθα τί ἔσται τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ
- 21 Kun Ruuben sen kuuli, tahtoi hän pelastaa hänet heidän käsistään ja sanoi: "Älkäämme lyökö häntä kuoliaaksi".
 But Reuben, hearing these words, got him out of their hands, saying, Let us not take his life.
 ἀκούσας δὲ ρουβην ἐξείλατο αὐτόν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν και εἶπεν οὐ πατάξομεν αὐτόν εἰς ψυχὴν
- 22 Vielä Ruuben sanoi heille: "Älkää vuodattako verta; heittäkää hänet tähän kaivoon, joka on täällä erämaassa, mutta älkää satuttako kättänne häneen". Hän näet tahtoi pelastaa hänet heidän käsistään, saattaaksensa hänet takaisin isänsä tykö.
 Do not put him to a violent death, but let him be placed in one of the holes; this he said to keep him safe from their hands, with the purpose of taking him back to his father again.
 εἶπεν δὲ αὐτοῖς ρουβην μὴ ἐκχέητε αἷμα ἐμβάλετε αὐτόν εἰς τὸν λάκκον τοῦτον τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ χεῖρα δὲ μὴ ἐπενέγκητε αὐτῷ ὅπως ἐξέλθῃ αὐτόν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν και ἀποδῶ αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ

- 23 Kun Joosef sitten tuli veljiensä luo, riisuivat he Joosefilta hänen ihokkaansa, pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan, joka oli hänen yllään,
So when Joseph came to his brothers, they took off his long coat which he had on;
ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἦλθεν ἰωσηφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐξέδυσαν τὸν ἰωσηφ τὸν χιτῶνα τὸν ποικίλον τὸν περὶ αὐτὸν
- 24 ja ottivat hänet ja heittivät hänet kaivoon; mutta kaivo oli tyhjä, siinä ei ollut vettä.
And they took him and put him in the hole: now the hole had no water in it.
καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔρριψαν εἰς τὸν λάκκον ὃ δὲ λάκκος κενὸς ὕδωρ οὐκ εἶχεν
- 25 Senjälkeen he istuivat aterioimaan. Ja kun he nostivat silmänsä, näkivät he ismaelilaismatkueen tulevan Gileadista; heidän kamelinsa kuljettivat kumihartsia, balsamia ja hajupihkaa, ja he olivat viemässä niitä Egyptiin.
Then seating themselves, they took their meal: and looking up, they saw a travelling band of Ishmaelites, coming from Gilead on their way to Egypt, with spices and perfumes on their camels.
ἐκάθισαν δὲ φαγεῖν ἄρτον καὶ ἀναβλέψαντες τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδον καὶ ἰδοῦ ὁδοιπόροι ἰσμαηλίται ἤρχοντο ἐκ γαλααδ καὶ αἱ κάμηλοι αὐτῶν ἔγεμον θυμιαμάτων καὶ ῥητίνης καὶ στακτῆς ἐπορευόντων οὗ δὲ καταγαγεῖν εἰς αἴγυπτον
- 26 Silloin Juuda sanoi veljillensä: "Mitä hyötyä meillä on siitä, että surmaamme veljemme ja salaamme hänen verensä?
And Judah said to his brothers, What profit is there in putting our brother to death and covering up his blood?
εἶπεν δὲ ἰουδας πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τί χρήσιμον ἐν ἀποκτείνωμεν τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ κρύψωμεν τὸ αἷμα αὐτοῦ
- 27 Tulkaa, myykäämme hänet ismaelilaisille, mutta älköön kätemme sattuko häneen, sillä hän on meidän veljemme, meidän omaa lihaamme." Ja hänen veljensä kuulivat häntä.
Let us give him to these Ishmaelites for a price, and let us not put violent hands on him, for he is our brother, our flesh. And his brothers gave ear to him.
δεῦτε ἀποδώμεθα αὐτὸν τοῖς ἰσμαηλίταις τούτοις αἱ δὲ χεῖρες ἡμῶν μὴ ἔστωσαν ἐπ' αὐτόν ὅτι ἀδελφὸς ἡμῶν καὶ σὰρξ ἡμῶν ἐστὶν ἤκουσαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
- 28 Kun nyt midianilaiset kauppiaat menivät siitä ohitse, vetivät veljet Joosefin ylös kaivosta; ja he myivät Joosefin kahdestakymmenestä hopeasekelistä ismaelilaisille. Nämä veivät Joosefin Egyptiin.
And some traders from Midian went by; so pulling Joseph up out of the hole, they gave him to the Ishmaelites for twenty bits of silver, and they took him to Egypt.
καὶ παρεπορεύοντο οἱ ἄνθρωποι οἱ μαδιηναῖοι οἱ ἔμποροι καὶ ἐξεύκυσαν καὶ ἀνεβίβασαν τὸν ἰωσηφ ἐκ τοῦ λάκκου καὶ ἀπέδοντο τὸν ἰωσηφ τοῖς ἰσμαηλίταις εἴκοσι χρυσῶν καὶ κατήγαγον τὸν ἰωσηφ εἰς αἴγυπτον
- 29 Kun sitten Ruuben palasi kaivolle, niin Joosefia ei enää ollut kaivossa. Silloin hän repäisi vaatteensa,
Now when Reuben came back to the hole, Joseph was not there; and giving signs of grief,
ἀνέστρεψεν δὲ ρουβην ἐπὶ τὸν λάκκον καὶ οὐχ ὄρᾷ τὸν ἰωσηφ ἐν τῷ λάκκῳ καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
- 30 palasi veljiensä luo ja sanoi: "Poika on kadonnut. Voi minua, minne minä joudun!"
He went back to his brothers, and said, The child is gone; what am I to do?
καὶ ἀνέστρεψεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον οὐκ ἐστὶν ἐγὼ δὲ ποῦ πορεύομαι ἔτι
- 31 Niin he ottivat Joosefin ihokkaan, teurastivat vuohipukin ja kastoivat ihokkaan vereen.
Then they took Joseph's coat, and put on it some of the blood from a young goat which they had put to death,
λαβόντες δὲ τὸν χιτῶνα τοῦ ἰωσηφ ἔσφαζαν ἔριφον αἰγῶν καὶ ἐμόλυναν τὸν χιτῶνα τῷ αἵματι
- 32 Sitten he lähettivät tuon pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan kotiin isälleen ja sanoivat: "Tämän me löysimme; tarkasta, onko se poikasi ihokas vai eikö".
And they took the coat to their father, and said, We came across this; is it your son's coat or not?
καὶ ἀπέστειλαν τὸν χιτῶνα τὸν ποικίλον καὶ εἰσήνεγκαν τῷ πατρὶ αὐτῶν καὶ εἶπαν τοῦτον εὗρομεν ἐπὶ γῆς εἰ χιτῶν τοῦ υἱοῦ σου ἐστὶν ἢ οὐ
- 33 Ja tarkastettuaan sen hän sanoi: "Tämä on minun poikani ihokas. Villipeto on hänet syönyt; totisesti, Joosef on raadeltu kuoliaaksi."
And he saw that it was, and said, It is my son's coat; an evil beast has put him to death; without doubt Joseph has come to a cruel end.
καὶ ἐπέγνω αὐτὸν καὶ εἶπεν χιτῶν τοῦ υἱοῦ μου ἐστὶν θηρίον πονηρὸν κατέφαγεν αὐτόν θηρίον ἤρπασεν τὸν ἰωσηφ
- 34 Ja Jaakob repäisi vaatteensa, pani säkin lanteilleen ja suri poikaansa pitkät ajat.
Then Jacob, giving signs of grief, put on haircloth, and went on weeping for his son day after day.
διέρρηξεν δὲ ἰακωβ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐπέθετο σάκκον ἐπὶ τὴν ὀσφὸν αὐτοῦ καὶ ἐπένθει τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡμέρας πολλάς

- 35 Ja kaikki hänen poikansa ja tyttärensä kävivät häntä lohduttamaan, mutta hän ei huolinut lohdutuksesta, vaan sanoi: "Murehtien minä menen tuonelaan poikani tykö". Ja hänen isänsä itki häntä.
And all his sons and all his daughters came to give him comfort, but he would not be comforted, saying with weeping, I will go down to the underworld to my son. So great was his father's sorrow for him.
συνήχθησαν δὲ πάντες οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ θυγατέρες καὶ ἦλθον παρακαλέσαι αὐτόν καὶ οὐκ ἠθέληεν παρακαλεῖσθαι λέγων ὅτι καταβήσομαι πρὸς τὸν υἱόν μου πενθῶν εἰς ᾧδου καὶ ἐκλαυσεν αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 36 Mutta midianilaiset myivät hänet Egyptiin Potifarille, joka oli faraon hoviherra ja henkivartijain päämies.
And in Egypt the men of Midian gave him for a price to Potiphar, a captain of high position in Pharaoh's house.
οἱ δὲ μαδιηναῖοι ἀπέδοντο τὸν ἰωσηφ εἰς αἴγυπτον τῷ πετεφρῇ τῷ σπάδοντι φαραῶ ἀρχιμαγεῖρω
- 1 Siihen aikaan Juuda lähti pois veljiensä luota ja asettui erään Adullamissa asuvan miehen luo, jonka nimi oli Hiira.
Now at that time, Judah went away from his brothers and became the friend of a man of Adullam named Hirah.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κατέβη ἰουδας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἀφίκετο ἕως πρὸς ἀνθρώπῳ τινι οδολλαμίτῃ ᾧ ὄνομα ἱρας
- 2 Siellä Juuda näki Suua nimisen kanaanilaisen miehen tyttären, ja hän otti tämän luokseen ja yhtyi häneen.
And there he saw the daughter of a certain man of Canaan named Shua, and took her as his wife.
καὶ εἶδεν ἐκεῖ ἰουδας θυγατέρα ἀνθρώπου χαναναίου ἧ ὄνομα σαυα καὶ ἔλαβεν αὐτήν καὶ εἰσηλθεν πρὸς αὐτήν
- 3 Ja hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja hän antoi hänelle nimen Eer.
And she gave birth to a son, and he gave him the name Er.
καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἡρ
- 4 Ja taas hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Oonan.
And again she gave birth to a son, and he gave him the name Onan.
καὶ συλλαβοῦσα ἔτι ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ουναν
- 5 Ja hän synnytti vieläkin pojan ja antoi hänelle nimen Seela; ja synnyttäessään hänet hän oli Kesibissä.
Then she had another son, to whom she gave the name Shelah; she was at Chezib when the birth took place.
καὶ προσθεῖσα ἔτι ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σηλωμ αὐτὴ δὲ ἦν ἐν χασβι ἡνίκα ἔτεκεν αὐτούς
- 6 Ja Juuda otti Eerille, esikoisellensa, vaimon, jonka nimi oli Taamar.
And Judah took a wife for his first son Er, and her name was Tamar.
καὶ ἔλαβεν ἰουδας γυναῖκα ἡρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἧ ὄνομα θαμαρ
- 7 Mutta Eer, Juudan esikoinen, ei ollut Herralle otollinen; sentähden Herra antoi hänen kuolla.
Now Er, Judah's first son, did evil in the eyes of the Lord, so that he put him to death.
ἐγένετο δὲ ἡρ πρωτότοκος ἰουδα πονηρὸς ἐναντίον κυρίου καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὁ θεός
- 8 Niin Juuda sanoi Oonanille: "Yhdy veljesi leskeen ja ota hänet avioksesi ja herätä siemen veljellesi".
Then Judah said to Onan, Go in to your brother's wife and do what it is right for a husband's brother to do; make her your wife and get offspring for your brother.
εἶπεν δὲ ἰουδας τῷ ουναν εἰσελθε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ γάμβρευσαι αὐτήν καὶ ἀνάστησον σπέρμα τῷ ἀδελφῷ σου
- 9 Mutta kun Oonan tiesi, ettei jälkeläinen olisi oleva hänen, niin hän antoi, aina kun yhtyi veljensä vaimoon, siemenensä mennä maahan, ettei hankkisi jälkeläistä veljelleen.
But Onan, seeing that the offspring would not be his, went in to his brother's wife, but let his seed go on to the earth, so that he might not get offspring for his brother.
γυνὸς δὲ ουναν ὅτι οὐκ αὐτῷ ἔσται τὸ σπέρμα ἐγένετο ὅταν εἰσηρχετο πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ μὴ δοῦναι σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ
- 10 Mutta se, minkä hän teki, oli paha Herran silmissä; sentähden hän antoi hänenkin kuolla.
And what he did was evil in the eyes of the Lord, so that he put him to death, like his brother.
πονηρὸν δὲ ἐφάνη ἐναντίον τοῦ θεοῦ ὅτι ἐποίησεν τοῦτο καὶ ἐθανάτωσεν καὶ τοῦτον

- 11 Silloin Juuda sanoi miniällensä Taamarille: "Asu leskenä isäsi talossa, kunnes poikani Seela joutuu täysikasvuiseksi". Hän näet ajatteli: "Kun ei vain tämäkin kuolisi niinkuin hänen veljensä". Niin Taamar meni pois ja jäi asumaan isänsä kotiin.
Then Judah said to Tamar, his daughter-in-law, Go back to your father's house and keep yourself as a widow till my son Shelah becomes a man: for he had in his mind the thought that death might come to him as it had come to his brothers. So Tamar went back to her father's house.
εἶπεν δὲ ἰουδας θαμαρ τῇ νόμφῃ αὐτοῦ κάθου χήρα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς σου ἕως μέγας γένηται σηλωμ ὁ υἱός μου εἶπεν γὰρ μήποτε ἀποθάνῃ καὶ οὗτος ὥσπερ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἀπελθοῦσα δὲ θ αμαρ ἐκάθητο ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς
- 12 Pitkän aikaa sen jälkeen Suuan tytär, Juudan vaimo, kuoli. Suruajan mentyä Juuda lähti ystävänsä adullamilaisen Hiiran kanssa Timnaan lammastensa keritsiäisiin. And after a time, Bath-shua, Judah's wife, came to her end; and after Judah was comforted for her loss, he went to Timnah, where they were cutting the wool of his sheep, and his friend Hirah of Adullam went with him.
ἐπληθύνθησαν δὲ αἱ ἡμέραι καὶ ἀπέθανεν σαυα ἡ γυνὴ ἰουδα καὶ παρακληθεὶς ἰουδας ἀνέβη ἐπὶ τοὺς κείροντας τὰ πρόβατα αὐτοῦ αὐτὸς καὶ ἱρας ὁ ποιμὴν αὐτοῦ ὁ οδολλαμίτης εἰς θαμνα
- 13 Niin tuotiin Taamarille tämä sanoma: "Katso, appesi menee Timnaan keritsemään lampaitaan". And when Tamar had news that her father-in-law was going up to Timnah to the wool-cutting, καὶ ἀγγέλη θαμαρ τῇ νόμφῃ αὐτοῦ λέγοντες ἰδοὺ ὁ πενθερός σου ἀναβαίνει εἰς θαμνα κείρει τὰ πρόβατα αὐτοῦ
- 14 Silloin hän riisui pois leskenvaatteensa ja verhoutui huntuun peittäytyen siihen ja istui Eenaimin portille, Timnaan vievän tien varteen. Sillä hän oli nähnyt, että vaikka Seela oli täysikasvuinen, ei häntä annettu hänelle vaimoksi. She took off her widow's clothing, and covering herself with her veil, she took her seat near Enaim on the road to Timnah; for she saw that Shelah was now a man, but she had not been made his wife.
καὶ περιελομένη τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως ἀφ' ἐαυτῆς περιεβάλετο θέριστρον καὶ ἐκαλωπίσατο καὶ ἐκάθισεν πρὸς ταῖς πύλαις αἰναν ἢ ἐστιν ἐν παρόδῳ θαμνα εἶδεν γὰρ ὅτι μέγας γέγονεν σηλωμ αὐτὸς δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτῇ αὐτῆς γυναῖκα
- 15 Kun nyt Juuda näki hänet, luuli hän häntä portoksi; sillä hän oli peittänyt kasvonsa. When Judah saw her he took her to be a loose woman of the town, because her face was covered.
καὶ ἰδὼν αὐτὴν ἰουδας ἔδοξεν αὐτὴν πόρνην εἶναι κατεκαλύψατο γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐτὴν
- 16 Ja hän poikkesi hänen luokseen tiepuoleen ja sanoi: "Anna minun yhtyä sinuun". Hän näet ei tiennyt, että nainen oli hänen miniänsä. Tämä vastasi: "Mitä annat minulle saadaksesi yhtyä minuun?" And turning to her by the roadside, he said to her, Let me come in to you; for he had no idea that she was his daughter-in-law. And she said, What will you give me as my price?
ἐξέκλινεν δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδὸν καὶ εἶπεν αὐτῇ ἕασόν με εἰσελθεῖν πρὸς σέ οὐ γὰρ ἔγνων ὅτι ἡ νόμφῃ αὐτοῦ ἐστιν ἢ δὲ εἶπεν τί μοι δώσεις ἐὰν εἰσέλθῃς πρὸς με
- 17 Hän sanoi: "Lähetän sinulle vohlan laumastani". Nainen vastasi: "Annatko minulle pantin, kunnes sen lähetät?" And he said, I will give you a young goat from the flock. And she said, What will you give me as a sign till you send it?
ὁ δὲ εἶπεν ἐγὼ σοὶ ἀποστελῶ ἔριφον αἰγῶν ἐκ τῶν προβάτων ἢ δὲ εἶπεν ἐὰν δῶς ἀρραβῶνα ἕως τοῦ ἀποστελεῖαί σε
- 18 Hän sanoi: "Mitä on minun annettava sinulle pantiksi?" Hän vastasi: "Sinettisi, nauhasi ja sauvasi, joka on kädessäsi". Niin hän antoi ne hänelle ja yhtyi häneen, ja hän tuli hänestä raskaaksi. And he said, What would you have? And she said, Your ring and its cord and the stick in your hand. So he gave them to her and went in to her, and she became with child by him.
ὁ δὲ εἶπεν τίνα τὸν ἀρραβῶνά σοι δώσω ἢ δὲ εἶπεν τὸν δακτύλιόν σου καὶ τὸν ὀρμίσκον καὶ τὴν ῥάβδον τὴν ἐν τῇ χειρὶ σου καὶ ἔδωκεν αὐτῇ καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὴν καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν ἐξ αὐτοῦ
- 19 Ja hän nousi ja meni sieltä ja pani pois huntunsa ja pukeutui leskenvaatteisiinsa. Then she got up and went away and took off her veil and put on her widow's clothing.
καὶ ἀναστᾶσα ἀπῆλθεν καὶ περιεβλάτο τὸ θέριστρον ἀφ' ἐαυτῆς καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως αὐτῆς
- 20 Mutta Juuda lähetti adullamilaisen ystävänsä viemään vohlaa, saadaksensa takaisin pantin naiselta; mutta hän ei löytänyt häntä. Then Judah sent his friend Hirah with the young goat, to get back the things which he had given as a sign to the woman: but she was not there.
ἀπέστειλεν δὲ ἰουδας τὸν ἔριφον ἐξ αἰγῶν ἐν χειρὶ τοῦ ποιμένος αὐτοῦ τοῦ οδολλαμίτου κομίσασθαι τὸν ἀρραβῶνα παρὰ τῆς γυναίκος καὶ οὐχ εὔρεν αὐτὴν
- 21 Ja hän kyseli sen paikkakunnan miehiltä ja sanoi: "Missä on se pyhäkköportto, joka istui Eenaimissa tien varressa?" He vastasivat: "Ei täällä ole ollut mitään pyhäkköporttoa". And he put questions to the men of the place, saying, Where is the loose woman who was in Enaim by the wayside? And they said, There was no such woman there.
ἐπηρώτησεν δὲ τοὺς ἀνδρας τοὺς ἐκ τοῦ τόπου τοῦ ἐστιν ἡ πόρνη ἢ γενομένη ἐν αἰναν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ εἶπαν οὐκ ἦν ἐνταῦθα πόρνη
- 22 Ja hän palasi Juudan luo ja sanoi: "En löytänyt häntä; ja myös sen paikkakunnan miehet sanoivat, ettei siellä ole ollutkaan mitään pyhäkköporttoa". So he went back to Judah, and said, I have not seen her, and the men of the place say that there is no such woman there.
καὶ ἀπεστράφη πρὸς ἰουδαν καὶ εἶπεν οὐχ εὔρον καὶ οἱ ἀνθρωποὶ οἱ ἐκ τοῦ τόπου λέγουσιν μὴ εἶναι ὧδε πόρνην

- 23 Silloin Juuda sanoi: "Pitäköön sen sitten, ettemme joutuisi häpeään. Katso, minä olen lähettänyt tämän vohlan, mutta sinä et ole löytänyt häntä."
And Judah said, Let her keep the things, so that we may not be shamed; I sent the young goat, but you did not see the woman.
εἶπεν δὲ ἰουδας ἐχέτω αὐτά ἀλλὰ μήποτε καταγελασθῶμεν ἐγὼ μὲν ἀπέσταλκα τὸν ἔριφον τοῦτον σὺ δὲ οὐκ εὗρηκας
- 24 Noin kolmen kuukauden kuluttua ilmoitettiin Juudalle: "Sinun miniäsi Taamar on harjoittanut haureutta, ja haureudesta hän on myös tullut raskaaksi". Juuda sanoi: "Viekää hänet poltettavaksi".
Now about three months after this, word came to Judah that Tamar, his daughter-in-law, had been acting like a loose woman and was with child. And Judah said, Take her out and let her be burned.
ἐγένετο δὲ μετὰ τρίμηνον ἀπηγγέλη τῷ ἰουδα λέγοντες ἐκπεπόμενευκεν θαμαρ ἡ νόμφη σου καὶ ἰδοὺ ἐν γαστρὶ ἔχει ἐκ πορνείας εἶπεν δὲ ἰουδας ἐξαγάγετε αὐτήν καὶ κατακαυθήτω
- 25 Mutta kun häntä vietiin, lähetti hän sanan apelleen sanoen: "Minä olen raskaana siitä miehestä, jonka nämä ovat". Ja hän käski sanoa: "Tarkasta, kenen tämä sinetti, nämä nauhat ja tämä sauva ovat".
And while she was being taken out, she sent word to her father-in-law, saying, The man whose property these things are, is the father of my child: say then, whose are this ring and this cord and this stick?
αὐτὴ δὲ ἀγομένη ἀπέστειλεν πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτῆς λέγουσα ἐκ τοῦ ἀνθρώπου τίνος ταῦτα ἐστὶν ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔχω καὶ εἶπεν ἐπίγνωθι τίνος ὁ δακτύλιος καὶ ὁ ὀρμίσκος καὶ ἡ ῥάβδος αὐτῆ
- 26 Ja Juuda tunsikin ne ja sanoi: "Hän on oikeassa minua vastaan, koska minä en antanut häntä pojalleni Seelalle". Ei hän kuitenkaan enää yhtynyt häneen.
Then Judah said openly that they were his, and said, She is more upright than I am, for I did not give her to Shelah my son. And he had no more connection with her.
ἐπέγνω δὲ ἰουδας καὶ εἶπεν δεδικαίωται θαμαρ ἡ ἐγὼ οὐ εἶνεκεν οὐκ ἔδωκα αὐτὴν σηλωμ τῷ υἱῷ μου καὶ οὐ προσέθετο ἔτι τοῦ γυνῶναι αὐτήν
- 27 Kun hänen synnyttämisenä aika tuli, katso, hänen kohdussaan oli kaksoiset.
And when the time came for her to give birth, it was clear that there were two children in her body.
ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἔτικτεν καὶ τῆδε ἦν δίδυμα ἐν τῇ γαστρὶ αὐτῆς
- 28 Ja hänen synnyttäessään pisti toinen kätensä ulos; kättilövaimo otti punaista lankaa ja sitoi sen hänen käteensä ja sanoi: "Tämä tuli ensiksi ulos".
And while she was in the act of giving birth, one of them put out his hand; and the woman who was with her put a red thread round his hand, saying, This one came out first.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τίκτειν αὐτὴν ὁ εἷς προεξήνεγκεν τὴν χεῖρα λαβοῦσα δὲ ἡ μαῖα ἔδησεν ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ κόκκινον λέγουσα οὗτος ἐξελεύσεται πρότερος
- 29 Mutta kun hän sitten taas veti kätensä takaisin, katso, silloin tuli hänen veljensä ulos; ja kättilövaimo sanoi: "Minkä repeämän oletkaan reväissyt itsellesi!" Ja hän sai nimen Peres.
But then he took his hand back again, and his brother came first to birth: and the woman said, What an opening you have made for yourself! So he was named Perez.
ὡς δὲ ἐπισυνήγαγεν τὴν χεῖρα καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἡ δὲ εἶπεν τί διεκόπη διὰ σὲ φραγμὸς καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ φαρὲς
- 30 Sitten tuli hänen veljensä, jonka kädessä oli punainen lanka; ja hän sai nimen Serah.
And then his brother came out, with the red thread round his hand, and he was named Zerah.
καὶ μετὰ τοῦτο ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐφ' ᾧ ἦν ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ κόκκινον καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ζαρα
- 1 Ja Joosef vietiin Egyptiin, ja Potifar, egyptiläinen mies, joka oli faraon hoviherra ja henkivartijain päämies, osti hänet ismaelilaisilta, jotka olivat hänet sinne tuoneet.
Now Joseph was taken down to Egypt; and Potiphar the Egyptian, a captain of high position in Pharaoh's house, got him for a price from the Ishmaelites who had taken him there.
ἰωσηφ δὲ κατήχθη εἰς αἴγυπτον καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν πετεφρῆς ὁ εὐνοῦχος φαραὼ ἀρχιμάγειρος ἀνὴρ αἰγύπτιος ἐκ χειρὸς ἰσμαηλιτῶν οἱ κατήγαγον αὐτὸν ἐκεῖ
- 2 Mutta Herra oli Joosefin kanssa, niin että hän menestyi kaikessa, ja hän oleskeli isäntänsä, egyptiläisen, talossa.
And the Lord was with Joseph, and he did well; and he was living in the house of his master the Egyptian.
καὶ ἦν κύριος μετὰ ἰωσηφ καὶ ἦν ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ παρὰ τῷ κυρίῳ τῷ αἰγυπτίῳ
- 3 Ja hänen isäntänsä näki, että Herra oli hänen kanssaan ja että Herra antoi kaiken, mitä hän teki, menestyä hänen käsissään.
And his master saw that the Lord was with him, making everything he did go well.
ἤδρι δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ ὅτι κύριος μετ' αὐτοῦ καὶ ὅσα ἂν ποιῇ κύριος εὐδοοῖ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
- 4 Niin Joosef saavutti hänen suosionsa ja sai palvella häntä. Ja hän asetti hänet talonsa hoitajaksi ja uskoi hänen haltuunsa kaikki, mitä hänellä oli.
And having a high opinion of Joseph as his servant, he made him the overseer of his house and gave him control over all he had.
καὶ εὗρεν ἰωσηφ χάριν ἐναντίον τοῦ κυρίου αὐτοῦ εὐηρέσται δὲ αὐτῷ καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ ἔδωκεν διὰ χειρὸς ἰωσηφ

- 5 Ja siitä ajasta lähtien, kun hän oli uskonut hänen hoitoonsa talonsa ja kaiken, mitä hänellä oli, Herra siunasi egyptiläisen taloa Joosefin tähden, ja Herran siunaus oli kaikessa, mitä hänellä oli kotona ja kedolla.
And from the time when he made him overseer and gave him control of all his property, the blessing of the Lord was with the Egyptian, because of Joseph; the blessing of the Lord was on all he had, in the house and in the field.
ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ κατασταθῆναι αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐπὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ καὶ ἠὲ ἐλόγησεν κύριος τὸν οἶκον τοῦ αἰγυπτίου διὰ ἰωσήφ καὶ ἐγενήθη εὐλογία κυρίου ἐν πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτῷ ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ
- 6 Niin hän jätti Joosefin haltuun kaikki, mitä hänellä oli, eikä hän itse välittänyt mistään, paitsi ruuasta, jota hän söi.
And he gave Joseph control of all his property, keeping no account of anything, but only the food which was put before him. Now Joseph was very beautiful in form and face.
καὶ ἐπέτρεψεν πάντα ὅσα ἦν αὐτῷ εἰς χεῖρας ἰωσήφ καὶ οὐκ ἤδει τῶν καθ' ἑαυτὸν οὐδὲν πλὴν τοῦ ἄρτου οὗ ἤσθιεν αὐτός καὶ ἦν ἰωσήφ καλὸς τῷ εἶδει καὶ ὄρατος τῇ ὄψει σφόδρα
- 7 Mutta Joosefilla oli kaunis vartalo ja kauniit kasvot. Ja tapahtui jonkun ajan kuluttua, että hänen isäntänsä puoliso iski silmänsä Joosefiin ja sanoi: "Makaa minun kanssani".
And after a time, his master's wife, looking on Joseph with desire, said to him, Be my lover.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἐπέβαλεν ἡ γυνὴ τοῦ κυρίου αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ἐπὶ ἰωσήφ καὶ εἶπεν κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ
- 8 Mutta hän kieltäytyi ja sanoi isäntänsä puolisolle: "Katso, isäntäni ei itse välitä mistään, mitä talossa on, vaan on uskonut minun haltuuni kaikki, mitä hänellä on.
But he would not, and said to her, You see that my master keeps no account of what I do in his house, and has put all his property in my control;
ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν εἶπεν δὲ τῇ γυναίκεϊ τοῦ κυρίου αὐτοῦ εἰ ὁ κύριός μου οὐ γινώσκει δι' ἐμὲ οὐδὲν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖράς μου
- 9 Hänellä ei ole tässä talossa enemmän valtaa kuin minulla, eikä hän ole kieltänyt minulta mitään, paitsi sinut, koska olet hänen puolisonsa. Kuinka minä siis tekisin niin suuren pahanteon ja rikkoisin Jumalaa vastaan!"
So that no one has more authority in this house than I have; he has kept nothing back from me but you, because you are his wife; how then may I do this great wrong, sinning against God?
καὶ οὐχ ὑπερέχει ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ οὐθὲν ἐμοῦ οὐδὲ ὑπεξήρηται ἀπ' ἐμοῦ οὐδὲν πλὴν σοῦ διὰ τὸ σὲ γυναῖκα αὐτοῦ εἶναι καὶ πῶς ποιήσω τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο καὶ ἀμαρτήσομαι ἐναντίον τοῦ θεοῦ
- 10 Ja vaikka vaimo joka päivä puhui sellaista Joosefille, ei tämä suostunut makaamaan hänen vieressänsä eikä olemaan hänen kanssaan.
And day after day she went on requesting Joseph to come to her and be her lover, but he would not give ear to her.
ἡνίκα δὲ ἐλάλει τῷ ἰωσήφ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας καὶ οὐχ ὑπήκουσεν αὐτῇ καθεῦδεν μετ' αὐτῆς τοῦ συγγενέσθαι αὐτῇ
- 11 Mutta eräänä päivänä, kun Joosef tuli taloon toimittamaan askareitaan eikä ketään talonväestä ollut sisällä saapuvilla,
Now one day he went into the house to do his work; and not one of the men of the house was inside.
ἐγένετο δὲ τοιαύτη τις ἡμέρα εἰσῆλθεν ἰωσήφ εἰς τὴν οἰκίαν ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ οὐθεις ἦν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔσω
- 12 tarttui hän Joosefin vaippaan ja sanoi: "Makaa minun kanssani". Mutta tämä jätti vaippansa hänen käsiinsä, pakeni ja riensi ulos.
And pulling at his coat, she said, Come to my bed; but slipping out of his coat, he went running away.
καὶ ἐπεσπάσατο αὐτὸν τῶν ἱματίων λέγουσα κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ καὶ καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς ἔφυγεν καὶ ἐξῆλθεν ἔξω
- 13 Kun hän nyt huomasi, että Joosef oli jättänyt vaippansa hänen käsiinsä ja paennut ulos,
And when she saw that he had got away, letting her keep his coat,
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ὅτι κατέλιπεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς καὶ ἔφυγεν καὶ ἐξῆλθεν ἔξω
- 14 huusi hän talonväkeään ja sanoi heille näin: "Katsokaa, hän on tuonut meille hebrealaisen miehen pitämään meitä pilkkanaan; tämä tuli luokseni maatakseni minun kanssani, mutta minä huusin kovalla äänellä.
She sent for the men of her house and said to them, See, he has let a Hebrew come here and make sport of us; he came to my bed, and I gave a loud cry;
καὶ ἐκάλεσεν τοὺς ὄντας ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγουσα ἴδετε εἰσηγάγεν ἡμῖν παῖδα εβραῖον ἐμπαίζειν ἡμῖν εἰσῆλθεν πρὸς με λέγων κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ καὶ ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ
- 15 Ja kun hän kuuli minun kirkaisevan ja huutavan, jätti hän vaippansa viereeni, pakeni ja riensi ulos."
And hearing it he went running out without his coat.
ἐν δὲ τῷ ἀκοῦσαι αὐτὸν ὅτι ὑψώσα τὴν φωνήν μου καὶ ἐβόησα καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παρ' ἐμοῦ ἔφυγεν καὶ ἐξῆλθεν ἔξω
- 16 Ja hän pani vaipan viereensä siksi, kunnes Joosefin isäntä tuli kotiin.
And she kept his coat by her, till his master came back.
καὶ καταλιμπάνει τὰ ἱμάτια παρ' ἑαυτῆς ἕως ἤλθεν ὁ κύριος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ

- 17 Ja hän puhui hänelle samalla tavalla, sanoen: "Tuo hebrealainen orja, jonka olet tuonut meille, tuli luokseni pitämään minua pilkkanaan;
Then she gave him the same story, saying, The Hebrew servant whom you have taken into our house came in to make sport of me;
και ἐλάλησεν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα λέγουσα εἰσηλθὼν πρὸς με ὁ παῖς ὁ εβραῖος ὃν εἰσήγαγες πρὸς ἡμᾶς ἐμπαῖξαι μοι και εἶπέν μοι κοιμηθήσομαι μετὰ σοῦ
- 18 mutta kun minä kirkaisin ja huusin, jätti hän vaippansa viereeni ja pakeni ulos".
And when I gave a loud cry he went running out without his coat.
ὡς δὲ ἤκουσεν ὅτι ὕψωσα τὴν φωνήν μου και ἐβόησα κατέλιπεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παρ' ἐμοὶ και ἔφυγεν και ἐξῆλθεν ἔξω
- 19 Kun hänen isäntänsä kuuli puolisonsa kertovan ja sanovan: "Näin sinun orjasi on tehnyt minulle", syntyi hänen vihansa.
And hearing his wife's account of what his servant had done, he became very angry.
ἐγένετο δὲ ὡς ἤκουσεν ὁ κύριος αὐτοῦ τὰ ῥήματα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ὅσα ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν λέγουσα οὕτως ἐποίησέν μοι ὁ παῖς σου και ἐθυμώθη ὀργῇ
- 20 Ja Joosefin isäntä otti hänet ja pani hänet vankilaan, paikkaan, jossa kuninkaan vangit säilytettiin; ja hän jäi siihen vankilaan.
And Joseph's master took him and put him in prison, in the place where the king's prisoners were kept in chains, and he was there in the prison-house.
και λαβὼν ὁ κύριος ἰωσηφ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὄχυρωμα εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ οἱ δεσμῶται τοῦ βασιλέως κατέχονται ἐκεῖ ἐν τῷ ὄχυρώματι
- 21 Mutta Herra oli Joosefin kanssa ja soi hänen saavuttaa suosiota ja päästä vankilan päällikön armoihin.
But the Lord was with Joseph, and was good to him, and made the keeper of the prison his friend.
και ἦν κύριος μετὰ ἰωσηφ και κατέχευεν αὐτοῦ ἔλεος και ἔδωκεν αὐτῷ χάριν ἐναντίον τοῦ ἀρχιδεσμοφύλακος
- 22 Ja vankilan päällikkö uskoi kaikki vangit, jotka vankilassa olivat, Joosefin haltuun. Ja kaikki, mitä siellä toimitettiin, tehtiin hänen toimestaan.
And the keeper of the prison put all the prisoners under Joseph's control, and he was responsible for whatever was done there.
και ἔδωκεν ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ τὸ δεσμοτήριον διὰ χειρὸς ἰωσηφ και πάντας τοὺς ἀπηγμένους ὅσοι ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ και πάντα ὅσα ποιοῦσιν ἐκεῖ
- 23 Eikä vankilan päällikkö ollenkaan valvonut sitä, mikä oli Joosefille uskottu, sillä Herra oli Joosefin kanssa. Ja Herra antoi menestystä sen, mitä hän teki.
And the keeper of the prison gave no attention to anything which was under his care, because the Lord was with him; and the Lord made everything he did go well.
οὐκ ἦν ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ τοῦ δεσμοτηρίου γινώσκων δι' αὐτὸν οὐθέν πάντα γὰρ ἦν διὰ χειρὸς ἰωσηφ διὰ τὸ τὸν κύριον μετ' αὐτοῦ εἶναι και ὅσα αὐτὸς ἐποίει κύριος εὐόδου ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
- 1 Ja tapahtui jonkun ajan kuluttua, että Egyptin kuninkaan juomanlaskija ja leipoja rikkoivat herraansa, Egyptin kuningasta, vastaan.
Now after these things the chief servant who had the care of the wine, and the chief bread-maker in Pharaoh's house, did something against Pharaoh's orders;
ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἤμαρτεν ὁ ἀρχινοχὸς τοῦ βασιλέως αἰγύπτου και ὁ ἀρχιτοποιοὺς τῷ κυρίῳ αὐτῶν βασιλεῖ αἰγύπτου
- 2 Ja farao vihastui näihin kahteen hoviherraansa, ylimmäiseen juomanlaskijaan ja ylimmäiseen leipojaan,
And Pharaoh was angry with his two servants, with the chief wine-servant and the chief bread-maker;
και ὀργίσθη φαραὼ ἐπὶ τοῖς δυσὶν εὐνούχοις αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἀρχινοχῷ και ἐπὶ τῷ ἀρχιτοποιοῦ
- 3 ja panetti heidät vankeuteen henkivartijain päämiehen taloon, samaan vankilaan, jossa Joosef oli vankina.
And he put them in prison under the care of the captain of the army, in the same prison where Joseph himself was shut up.
και ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ παρὰ τῷ δεσμοφύλακι εἰς τὸ δεσμοτήριον εἰς τὸν τόπον οὗ ἰωσηφ ἀπέκτο ἐκεῖ
- 4 Ja henkivartijain päämies antoi heille Joosefin heitä palvelemaan. Niin he olivat jonkun aikaa vankeudessa.
And the captain put them in Joseph's care, and he did what was needed for them; and they were kept in prison for some time.
και συνέστησεν ὁ ἀρχιδεσμῶτης τῷ ἰωσηφ αὐτούς και παρέστη αὐτοῖς ἥσαν δὲ ἡμέρας ἐν τῇ φυλακῇ
- 5 Ollessaan vankilassa vangittuina he molemmat, Egyptin kuninkaan juomanlaskija ja leipoja, näkivät samana yönä unta, kumpikin unensa, ja kummankin unella oli oma selityksensä.
And these two had a dream on the same night; the chief wine-servant and the chief bread-maker of the king of Egypt, who were in prison, the two of them had dreams with a special sense.
και εἶδον ἀμφοτέρω ἐνύπνιον ἑκάτερος ἐνύπνιον ἐν μιᾷ νυκτὶ ὄρασις τοῦ ἐνύπνιου αὐτοῦ ὁ ἀρχινοχὸς και ὁ ἀρχιτοποιοὺς οἱ ἦσαν τῷ βασιλεῖ αἰγύπτου οἱ ὄντες ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ
- 6 Ja kun Joosef aamulla tuli heidän luokseen, huomasi hän heidät alakuloisiksi.
And in the morning when Joseph came to them he saw that they were looking sad.
εἰσηλθὼν δὲ πρὸς αὐτοὺς ἰωσηφ τὸ πρῶν και εἶδεν αὐτούς και ἦσαν τεταραγμένοι
- 7 Silloin hän kysyi faraon hoviherroilta, jotka olivat hänen kanssansa vankeudessa hänen isäntänsä talossa: "Miksi te olette tänään niin murheellisen näköiset?"
And he said to the servants of Pharaoh who were in prison with him, Why are you looking so sad?
και ἠρώτα τοὺς εὐνούχους φαραὼ οἱ ἦσαν μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ φυλακῇ παρὰ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ λέγων τί ὄτι τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ σήμερον

- 8 He vastasivat hänelle: "Olemme kumpikin nähneet unen, eikä ole niiden selittäjää". Ja Joosef sanoi heille: "Unien selitykset ovat Jumalan; kertokaa kuitenkin minulle".
Then they said to him, We have had a dream, and no one is able to give us the sense. And Joseph said, Does not the sense of dreams come from God? what was your dream?
οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ ἐνόπνιον εἶδομεν καὶ ὁ συγκρίνων οὐκ ἔστιν αὐτό εἶπεν δὲ αὐτοῖς ἰωσηφ οὐχὶ διὰ τοῦ θεοῦ ἢ διασάφῃς αὐτῶν ἔστιν διηγήσασθε οὖν μοι
- 9 Niin ylimmäinen juomanlaskija kertoi unensa Joosefille ja sanoi hänelle: "Minä näin unta, ja katso, minun edessäni oli viinipuu;
Then the chief wine-servant gave Joseph an account of his dream, and said, In my dream I saw a vine before me;
καὶ διηγήσατο ὁ ἀρχινοχοῦς τὸ ἐνόπνιον αὐτοῦ τῷ ἰωσηφ καὶ εἶπεν ἐν τῷ ὕπνῳ μου ἦν ἄμπελος ἐναντίον μου
- 10 viinipuussa oli kolme oksaa, ja samassa kun se alkoi versoa, sen kukat puhkesivat ja marjat sen rypäleissä kypsyivät.
And on the vine were three branches; and it seemed as if it put out buds and flowers, and from them came grapes ready for cutting.
ἐν δὲ τῇ ἄμπελῳ τρεῖς πυθμένες καὶ αὐτὴ θάλλουσα ἀνενηνοχῶα βλαστοῦς πέπειροι οἱ βότρυες σταφυλῆς
- 11 Ja minulla oli faraon malja kädessäni, ja minä otin marjat ja pusersin niistä mehun faraon maljaan ja annoin maljan faraon käteen."
And Pharaoh's cup was in my hand, and I took the grapes and crushing them into Pharaoh's cup, gave the cup into Pharaoh's hand.
καὶ τὸ ποτήριον φαραω ἐν τῇ χειρὶ μου καὶ ἔλαβον τὴν σταφυλὴν καὶ ἐξέθλιψα αὐτὴν εἰς τὸ ποτήριον καὶ ἔδωκα τὸ ποτήριον εἰς τὰς χεῖρας φαραω
- 12 Ja Joosef sanoi hänelle: "Tämä on sen selitys: kolme oksaa merkitsee kolme päivää.
Then Joseph said, This is the sense of your dream: the three branches are three days;
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωσηφ τοῦτο ἢ σύγκρισις αὐτοῦ οἱ τρεῖς πυθμένες τρεῖς ἡμέραι εἰσὶν
- 13 Kolmen päivän kuluttua farao korottaa sinun pääsi ja asettaa sinut jälleen virkaasi. Ja sinä annat faraon maljan hänen käteensä niinkuin ennenkin, kun olit hänen juomanlaskijansa.
After three days Pharaoh will give you honour, and put you back into your place, and you will give him his cup as you did before, when you were his wine-servant.
ἔτι τρεῖς ἡμέραι καὶ μνησθήσεται φαραω τῆς ἀρχῆς σου καὶ ἀποκαταστήσει σε ἐπὶ τὴν ἀρχινοχοῖαν σου καὶ δώσεις τὸ ποτήριον φαραω εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν σου τὴν προτέραν ὡς ἦσθα οἰνοχοῶν
- 14 Mutta muista minua, kun sinun hyvin käy, ja tee minulle laupeus mainitsemalla minusta faraolle ja toimittamalla minut pois tästä talosta.
But keep me in mind when things go well for you, and be good to me and say a good word for me to Pharaoh and get me out of this prison:
ἀλλὰ μνησθητὶ μου διὰ σεαυτοῦ ὅταν εὖ σοι γένηται καὶ ποιήσεις ἐν ἐμοὶ ἔλεος καὶ μνησθήσῃ περὶ ἐμοῦ φαραω καὶ ἐξάξεις με ἐκ τοῦ ὄχυρόματος τοῦτου
- 15 Sillä minut on varastettu hebrealaisten maasta, enkä minä ole täälläkään tehnyt mitään, mistä minut olisi tullut panna tähän vankikuoppaan."
For truly I was taken by force from the land of the Hebrews; and I have done nothing for which I might be put in prison.
ὅτι κλοπῇ ἐκλάπην ἐκ γῆς εβραίων καὶ ὧδε οὐκ ἐποίησα οὐδὲν ἀλλ' ἐνέβαλόν με εἰς τὸν λάκκον τοῦτον
- 16 Kun ylimmäinen leipoja näki, että Joosef antoi hyvän selityksen, sanoi hän hänelle: "Myöskin minä näin unen, ja katso, kolme nisuleipäkoria oli minun pääni päällä.
Now when the chief bread-maker saw that the first dream had a good sense, he said to Joseph, I had a dream; and in my dream there were three baskets of white bread on my head;
καὶ εἶδεν ὁ ἀρχισιτοποιὸς ὅτι ὀρθῶς συνέκρινεν καὶ εἶπεν τῷ ἰωσηφ κάγω εἶδον ἐνόπνιον καὶ ὦμην τρία κανᾶ χονδριτῶν αἶρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου
- 17 Ja ylimmässä korissa oli kaikenlaisia leivoksia faraon syötäväksi, mutta linnut söivät ne korista, joka oli minun pääni päällä."
And in the top basket were all sorts of cooked meats for Pharaoh; and the birds were taking them out of the baskets on my head.
ἐν δὲ τῷ κανῷ τῷ ἐπάνω ἀπὸ πάντων τῶν γενῶν ὧν ὁ βασιλεὺς φαραω ἐσθίει ἔργον σιτοποιοῦ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατήσθιεν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ κανοῦ τοῦ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου
- 18 Joosef vastasi ja sanoi: "Tämä on sen selitys: kolme koria merkitsee kolme päivää.
Then Joseph said, This is the sense of your dream: the three baskets are three days;
ἀποκριθεὶς δὲ ἰωσηφ εἶπεν αὐτῷ αὕτη ἢ σύγκρισις αὐτοῦ τὰ τρία κανᾶ τρεῖς ἡμέραι εἰσὶν
- 19 Kolmen päivän kuluttua farao korottaa sinun pääsi ripustamalla sinut hirsipuuhun, ja taivaan linnut syövät sinun lihasi."
After three days Pharaoh will take you out of prison, hanging you on a tree, so that your flesh will be food for birds.
ἔτι τριῶν ἡμερῶν ἀφελεῖ φαραω τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ σοῦ καὶ κρεμάσει σε ἐπὶ ξύλου καὶ φάγεται τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ τὰς σάρκας σου ἀπὸ σοῦ
- 20 Kolmantena päivänä sen jälkeen, faraon syntymäpäivänä, tämä laittoi pidot kaikille palvelijoilleen. Silloin hän korotti palvelijainsa joukosta sekä ylimmäisen juomanlaskijan että ylimmäisen leipojan pään.
Now the third day was Pharaoh's birthday, and he gave a feast for all his servants; and he gave honour to the chief wine-servant and the chief bread-maker among the others.
ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἡμέρα γενέσεως ἦν φαραω καὶ ἐποίησεν πότον πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ ἐμνήσθη τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀρχινοχοῦ καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀρχισιτοποιοῦ ἐν μέσῳ τῶν παιδῶν αὐτοῦ

- 21 Ylimmäisen juomanlaskijan hän asetti hänen entiseen juomanlaskijan toimeensa, niin että hän sai antaa maljan faraon käteen;
And he put the chief wine-servant back in his old place; and he gave the cup into Pharaoh's hand.
 και ἀπεκατέστησεν τὸν ἀρχιοινοχόον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν τὸ ποτήριον εἰς τὴν χεῖρα φαραῶ
- 22 mutta ylimmäisen leipojan hän hirtätti, niinkuin Joosef oli heille selityksessään sanonut.
But the chief bread-maker was put to death by hanging, as Joseph had said.
 τὸν δὲ ἀρχιστοποιὸν ἐκρέμασεν καθὰ συνέκρινεν αὐτοῖς ἰωσήφ
- 23 Mutta ylimmäinen juomanlaskija ei muistanut Joosefia, vaan unhotti hänet.
But the wine-servant did not keep Joseph in mind or give a thought to him.
 οὐκ ἐμνήσθη δὲ ὁ ἀρχιοινοχός τοῦ ἰωσήφ ἀλλὰ ἐπελάθετο αὐτοῦ
- 1 Kahden vuoden kuluttua tapahtui, että farao näki unen; hän oli seisovinaan Niilivirran rannalla.
Now after two years had gone by, Pharaoh had a dream; and in his dream he was by the side of the Nile;
 ἐγένετο δὲ μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν φαραῶ εἶδεν ἐνύπνιον ᾧ εἶπε ἔσθαι ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ
- 2 Ja katso, virrasta nousi seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää, jotka kävivät laitumella kaislikossa.
And out of the Nile came seven cows, good-looking and fat, and their food was the river-grass.
 και ἰδοὺ ὡσπερ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνέβαινον ἑπτὰ βόες καλαὶ τῷ εἶδει καὶ ἐκλεκταὶ ταῖς σαρξὶν καὶ ἐβόσκοντο ἐν τῷ ἄγρῳ
- 3 Ja katso, niiden jälkeen nousi virrasta toiset seitsemän lehmää, rumia ja laihoja; ne asettuivat edellisten lehmien viereen virran rannalle.
And after them seven other cows came out of the Nile, poor-looking and thin; and they were by the side of the other cows.
 ἄλλαι δὲ ἑπτὰ βόες ἀνέβαινον μετὰ ταύτας ἐκ τοῦ ποταμοῦ αἰσχροὶ τῷ εἶδει καὶ λεπταὶ ταῖς σαρξὶν καὶ ἐνέμοντο παρὰ τὰς βόας παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ
- 4 Ja ne rumat ja laihat lehmät söivät ne seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää. Siihen farao heräsi.
And the seven thin cows made a meal of the seven fat cows. Then Pharaoh came out of his sleep.
 και κατέφαγον αἱ ἑπτὰ βόες αἱ αἰσχροὶ καὶ λεπταὶ ταῖς σαρξὶν τὰς ἑπτὰ βόας τὰς καλὰς τῷ εἶδει καὶ τὰς ἐκλεκτάς ἠγέρθη δὲ φαραῶ
- 5 Mutta hän nukkui uudestaan ja näki toisen kerran unta: seitsemän paksua ja kaunista tähkäpäätä kasvoi samassa oljessa.
But he went to sleep again and had a second dream, in which he saw seven heads of grain, full and good, all on one stem.
 και ἐνουπιάσθη τὸ δευτέρον καὶ ἰδοὺ ἑπτὰ στάχυες ἀνέβαινον ἐν πυθμένι ἐνὶ ἐκλεκτοῖς καὶ καλοῖς
- 6 Ja katso, niiden jälkeen kasvoi vielä seitsemän tähkäpäätä, ohutta ja itätuulen polttamaa.
And after them came up seven other heads, thin and wasted by the east wind.
 ἄλλοι δὲ ἑπτὰ στάχυες λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο μετ' αὐτούς
- 7 Ja nämä ohuet tähkäpäät nielivät ne seitsemän paksua ja täyteläistä tähkäpäätä. Siihen farao heräsi, ja katso, se oli unta.
And the seven thin heads made a meal of the good heads. And when Pharaoh was awake he saw it was a dream.
 και κατέπιον οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι τοὺς ἑπτὰ στάχους τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ τοὺς πλήρεις ἠγέρθη δὲ φαραῶ καὶ ἦν ἐνύπνιον
- 8 Mutta aamulla hänen mielensä oli levoton, ja hän kutsutti eteensä kaikki Egyptin tietäjät ja kaikki viisaat; ja farao kertoi heille unensa, mutta ei ollut sitä, joka olisi voinut selittää ne faraolle.
And in the morning his spirit was troubled; and he sent for all the wise men of Egypt and all the holy men, and put his dream before them, but no one was able to give him the sense of it.
 ἐγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἀποστείλας ἐκάλεισεν πάντας τοὺς ἐξηγητὰς αἰγύπτου καὶ πάντας τοὺς σοφοὺς αὐτῆς καὶ διηγήσατο αὐτοῖς φαραῶ τὸ ἐνύπνιον καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀπαγγέλλων αὐτὸ τῷ φαραῶ
- 9 Silloin puhui ylimmäinen juomanlaskija faraolle sanoen: "Nyt minä muistan rikokseni.
Then the chief wine-servant said to Pharaoh, The memory of my sin comes back to me now;
 και ἐλάλησεν ὁ ἀρχιοινοχός πρὸς φαραῶ λέγων τὴν ἁμαρτίαν μου ἀναμνήσκω σήμερον
- 10 Farao oli vihastunut palvelijoihinsa, ja hän pani minut vankeuteen henkivartijain päämiehen taloon, minut ja ylimmäisen leipojan.
Pharaoh had been angry with his servants, and had put me in prison in the house of the captain of the army, together with the chief bread-maker;
 φαραῶ ὀργίσθη τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ ἔθετο ἡμᾶς ἐν φυλακῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀρχιμαγείρου ἐμὲ τε καὶ τὸν ἀρχιστοποιόν

- 11 Niin me molemmat, minä ja hän, näimme samana yönä unta; me näimme kumpikin unemme, jolla oli oma selityksensä.
And we had a dream on the same night, the two of us, and the dreams had a special sense.
 και είδομεν ένύπνιον έν νυκτι μιᾷ ἐγώ τε και αὐτός έκαστος κατά τὸ αὐτοῦ ένύπνιον είδομεν
- 12 Ja siellä oli meidän kanssamme hebrealainen nuorukainen, henkivartijain päämiehen palvelija. Hänelle me kerroimme unemme, ja hän selitti ne meille; hän selitti, mitä kummankin uni merkitsi.
And there was with us a young Hebrew, the captain's servant, and when we put our dreams before him, he gave us the sense of them.
 ἦν δὲ ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν νεανίσκος παις εβραῖος τοῦ ἀρχιμαγείρου και διηγησάμεθα αὐτῷ και συνέκρινεν ἡμῖν
- 13 Ja niinkuin hän meille oli selittänyt, niin kävikin: minut asetettiin entiseen virkaani, toinen hirtettiin."
And it came about as he said: I was put back in my place, and the bread-maker was put to death by hanging.
 ἐγενήθη δὲ καθὼς συνέκρινεν ἡμῖν οὕτως και συνέβη ἐμέ τε ἀποκατασταθῆναι ἐπὶ τὴν ἀρχὴν μου ἐκείνον δὲ κρεμασθῆναι
- 14 Silloin farao kutsutti Joosefin eteensä. Ja hänet tuotiin kiiruusti vankikuopasta. Ja hän ajatti hiuksensa ja muutti vaatteensa ja tuli faraon eteen.
Then Pharaoh sent for Joseph, and they took him quickly out of prison; and when his hair had been cut and his dress changed, he came before Pharaoh.
 ἀποστείλας δὲ φαραω έκάλεσεν τὸν ιωσηφ και ἐξήγαγον αὐτὸν ἐκ τοῦ ὄχυρῶματος και ἐξόρησαν αὐτὸν και ἤλλαξαν τὴν στολὴν αὐτοῦ και ἦλθεν πρὸς φαραω
- 15 Ja farao sanoi Joosefille: "Minä olen nähnyt unen, eikä ole sen selittäjää, mutta olen kuullut kerrottavan sinusta, että kun kuulet unen, sinä voit sen selittää".
And Pharaoh said to Joseph, I have had a dream, and no one is able to give me the sense of it; now it has come to my ears that you are able to give the sense of a dream when it is put before you.
 εἶπεν δὲ φαραω τῷ ιωσηφ ένύπνιον ἐώρακα και ὁ συγκρίνων οὐκ ἔστιν αὐτό ἐγὼ δὲ ἀκήκοα περὶ σοῦ λεγόντων ἀκούσαντά σε ένύπνια συγκρίναι αὐτά
- 16 Joosef vastasi faraolle sanoen: "En minä; mutta Jumala antaa faraolle suotuisan vastauksen".
Then Joseph said, Without God there will be no answer of peace for Pharaoh.
 ἀποκριθεὶς δὲ ιωσηφ τῷ φαραω εἶπεν ἄνευ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀποκριθήσεται τὸ σωτήριον φαραω
- 17 Ja farao puhui Joosefille: "Minä näin unen; olin seisovinani Niilivirran rannalla.
Then Pharaoh said, In my dream I was by the side of the Nile:
 ἐλάλησεν δὲ φαραω τῷ ιωσηφ λέγων έν τῷ ὕπνῳ μου ὄμην ἐστάναι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ
- 18 Ja katso, virrasta nousi seitsemän lihavaa ja kaunista lehmää, jotka kävivät laitumella kaislikossa.
And out of the Nile came seven cows, fat and good-looking, and their food was the river-grass;
 και ὡσπερ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνέβαινον ἐπτὰ βόες καλαὶ τῷ εἶδει και ἐκλεκταὶ ταῖς σαρκῖν και ἐνέμοντο έν τῷ ἄχρῳ
- 19 Ja katso, niiden jälkeen nousi virrasta toiset seitsemän lehmää, kurjia, kovin rumia ja laihoja; en ole koko Egyptin maassa nähnyt niin rumia kuin ne.
Then after them came seven other cows, very thin and poor-looking, worse than any I ever saw in the land of Egypt;
 και ἰδοῦ ἐπτὰ βόες ἕτεροι ἀνέβαινον ὀπίσω αὐτῶν ἐκ τοῦ ποταμοῦ πονηραὶ και αἰσχραὶ τῷ εἶδει και λεπταὶ ταῖς σαρκῖν οἷας οὐκ εἶδον τοιαύτας έν ὅλῃ γῆ αἰγύπτῳ αἰσχροτέρας
- 20 Ja nämä lihat ja rumat lehmät söivät ne ensimmäiset, ne lihavat lehmät.
And the thin cows made a meal of the seven fat cows who came up first;
 και κατέφαγον αἱ ἐπτὰ βόες αἱ αἰσχραὶ και λεπταὶ τὰς ἐπτὰ βόας τὰς πρώτας τὰς καλὰς και ἐκλεκτάς
- 21 Mutta vaikka ne olivat nielleet nämä, ei voinut huomata, että ne olivat nielleet ne, vaan ne olivat yhtä rumannäköiset kuin ennenkin. Siihen minä heräsin.
And even with the fat cows inside them they seemed as bad as before. And so I came out of my sleep.
 και εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν και οὐ διάδηλοι ἐγένοντο ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν και αἱ ὄψεις αὐτῶν αἰσχραὶ καθὰ και τὴν ἀρχὴν ἐξεγερθεὶς δὲ ἐκοιμήθην
- 22 Mutta taas minä näin unta: seitsemän täyteläistä ja kaunista tähkärpäätä kasvoi samassa oljessa.
And again in a dream I saw seven heads of grain, full and good, coming up on one stem:
 και εἶδον πάλιν έν τῷ ὕπνῳ μου και ὡσπερ ἐπτὰ στάχυες ἀνέβαινον έν πυθμένι ἐνὶ πλήρεις και καλοῖ
- 23 Ja katso, niiden jälkeen kasvoi vielä seitsemän tähkärpäättä, kuivunutta, ohutta ja itätuulen polttamaa.
And then I saw seven other heads, dry, thin, and wasted by the east wind, coming up after them:
 ἄλλοι δὲ ἐπτὰ στάχυες λεπτοὶ και ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο ἐχόμενοι αὐτῶν

- 24 Ja nämä ohuet tähkäpäät nielivät ne seitsemän kaunista tähkäpäätä. Minä kerroin tämän tietäjille, mutta ei kukaan kyennyt sanomaan minulle, mitä se merkitsee." **And the seven thin heads made a meal of the seven good heads; and I put this dream before the wise men, but not one of them was able to give me the sense of it.**
καὶ κατέπιον οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι τοὺς ἑπτὰ στάχους τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς πλήρεις εἶπα οὖν τοῖς ἐξηγηταῖς καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀπαγγέλλων μοι
- 25 Niin Joosef sanoi faraolle: "Faraon unet merkitsevät kumpikin samaa; Jumala on ilmaissut faraolle, mitä hän on tekevä. **Then Joseph said, These two dreams have the same sense: God has made clear to Pharaoh what he is about to do.**
καὶ εἶπεν ἰωσηφ τῷ φαραω τὸ ἐνύπνιον φαραω ἔν ἐστιν ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ ἔδειξεν τῷ φαραω
- 26 Seitsemän kaunista lehmää merkitsee seitsemää vuotta, seitsemän kaunista tähkäpäätä merkitsee myös seitsemää vuotta; unilla on sama merkitys. **The seven fat cows are seven years, and the seven good heads of grain are seven years: the two have the same sense.**
αἱ ἑπτὰ βόες αἱ καλαὶ ἑπτὰ ἔτη ἐστὶν καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ καλοὶ ἑπτὰ ἔτη ἐστὶν τὸ ἐνύπνιον φαραω ἔν ἐστιν
- 27 Ja seitsemän laihaa ja rumaa lehmää, jotka nousivat niiden jälkeen, merkitsee seitsemää vuotta, ja seitsemän tyhjää, itätuulen polttamaa tähkäpäätä merkitsee seitsemää nälkävuotta. **The seven thin and poor-looking cows who came up after them are seven years; and the seven heads of grain, dry and wasted by the east wind, are seven years when there will be no food.**
καὶ αἱ ἑπτὰ βόες αἱ λεπταὶ αἱ ἀναβαίνουσαι ὀπίσω αὐτῶν ἑπτὰ ἔτη ἐστὶν καὶ οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἔσονται ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ
- 28 Tätä minä tarkoitin, kun sanoin faraolle: Jumala on antanut faraon nähdä, mitä hän on tekevä. **As I said to Pharaoh before, God has made clear to him what he is about to do.**
τὸ δὲ ῥῆμα ὃ εἶρηκα φαραω ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ ἔδειξεν τῷ φαραω
- 29 Katso, tulee seitsemän vuotta, jolloin on suuri viljavuus koko Egyptin maassa. **Seven years are coming in which there will be great wealth of grain in Egypt;**
ἰδοὺ ἑπτὰ ἔτη ἔρχεται εὐθηνία πολλὴ ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτω
- 30 Mutta niitä seuraa seitsemän sellaista nälkävuotta, että Egyptin maan entinen viljavuus kokonaan unhottuu, ja nälänhätä tuottaa maalle häviön. **And after that will come seven years when there will not be enough food; and the memory of the good years will go from men's minds; and the land will be made waste by the bad years;**
ἦξει δὲ ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ μετὰ ταῦτα καὶ ἐπιλήσονται τῆς πλησμονῆς ἐν ὅλῃ γῆ αἰγύπτω καὶ ἀναλώσει ὁ λιμὸς τὴν γῆν
- 31 Eikä enää tiedetä mitään maassa vallinneesta viljavuudesta sitä seuraavan nälänhädän vuoksi, sillä se on oleva ylen kova. **And men will have no memory of the good time because of the need which will come after, for it will be very bitter.**
καὶ οὐκ ἐπιγνώσθησεται ἡ εὐθηνία ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ λιμοῦ τοῦ ἐσομένου μετὰ ταῦτα ἰσχυρὸς γὰρ ἔσται σφόδρα
- 32 Mutta että uni toistui faraolle, se tietää, että Jumala on asian varmasti päättänyt ja että Jumala antaa sen pian tapahtua. **And this dream came to Pharaoh twice, because this thing is certain, and God will quickly make it come about.**
περὶ δὲ τοῦ δευτέρωσαι τὸ ἐνύπνιον φαραω δὶς ὅτι ἀληθὲς ἔσται τὸ ῥῆμα τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ καὶ ταχυνεῖ ὁ θεὸς τοῦ ποιῆσαι αὐτό
- 33 Nyt valitkoon siis farao ymmärtäväisen ja taitavan miehen ja asettakoon hänet Egyptin hallitusmieheksi. **And now let Pharaoh make search for a man of wisdom and good sense, and put him in authority over the land of Egypt.**
νῦν οὖν σκέψαι ἄνθρωπον φρόνιμον καὶ συνετὸν καὶ κατάστησον αὐτὸν ἐπὶ γῆς αἰγύπτου
- 34 Näin tehköön farao: asettakoon päällismiehiä maahan ja ottakoon viidennen osan Egyptin maan sadosta seitsemänä viljavuotena. **Let Pharaoh do this, and let him put overseers over the land of Egypt to put in store a fifth part of the produce of the land in the good years.**
καὶ ποιησάτω φαραω καὶ καταστησάτω τοπάρχους ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀποπεμπτωσάτωσαν πάντα τὰ γενήματα τῆς γῆς αἰγύπτου τῶν ἑπτὰ ἔτων τῆς εὐθηνίας
- 35 Ja koottakoon näinä hyvinä vuosina, jotka tulevat, kaikki niiden sato ja kasattakoon viljaa faraon haltuun, talletettakoon sato kaupunkeihin ja säilytettäköön, **And let them get together all the food in those good years and make a store of grain under Pharaoh's control for the use of the towns, and let them keep it.**
καὶ συναγαγέτωσαν πάντα τὰ βρώματα τῶν ἑπτὰ ἔτων τῶν ἐρχομένων τῶν καλῶν τούτων καὶ συναχθήτω ὁ σίτος ὑπὸ χειρᾶ φαραω βρώματα ἐν ταῖς πόλεσιν φυλαχθήτω
- 36 niin että maalla on eloa säästössä seitsemän nälkävuoden varalle, jotka kohtaavat Egyptin maata. Niin ei maa joudu perikatoon nälänhädän aikana." **And let that food be kept in store for the land till the seven bad years which are to come in Egypt; so that the land may not come to destruction through need of food.**
καὶ ἔσται τὰ βρώματα πεφυλαγμένα τῇ γῆ εἰς τὰ ἑπτὰ ἔτη τοῦ λιμοῦ ἃ ἔσονται ἐν γῆ αἰγύπτω καὶ οὐκ ἐκτριβήσεται ἡ γῆ ἐν τῷ λιμῷ
- 37 Tämä puhe miellytti faraota ja kaikkia hänen palvelijointansa. **And this seemed good to Pharaoh and to all his servants.**
ἤρρεσεν δὲ τὰ ῥήματα ἐναντίον φαραω καὶ ἐναντίον πάντων τῶν παιδῶν αὐτοῦ

- 38 Ja farao sanoi palvelijoilleen: "Voisimmeko löytää ketään, jossa on Jumalan henki niinkuin tässä?"
Then Pharaoh said to his servants, Where may we get such a man as this, a man in whom is the spirit of God?
καὶ εἶπεν φαραω πᾶσιν τοῖς παισὶν αὐτοῦ μὴ εὐρήσομεν ἄνθρωπον τοιοῦτον ὃς ἔχει πνεῦμα θεοῦ ἐν αὐτῷ
- 39 Ja farao sanoi Joosefille: "Koska Jumala on sinulle ilmoittanut kaiken tämän, ei ole ketään niin ymmärtäväistä ja taitavaa, kuin sinä olet.
And Pharaoh said to Joseph, Seeing that God has made all this clear to you, there is no other man of such wisdom and good sense as you:
εἶπεν δὲ φαραω τῷ ἰωσηφ ἐπειδὴ εἶδεν ὅ θεός σοι πάντα ταῦτα οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος φρονιμώτερος καὶ συνετώτερός σου
- 40 Hoida sinä minun taloani, ja sinun käskyäsi totelkoon kaikki minun kansani; ainoastaan valtaistuimen puolesta minä olen sinua korkeampi."
You, then, are to be over my house, and all my people will be ruled by your word: only as king will I be greater than you.
σὺ ἔση ἐπὶ τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐπὶ τῷ στόματί σου ὑπακούσεται πᾶς ὁ λαός μου πλὴν τὸν θρόνον ὑπερέξω σου ἐγώ
- 41 Ja farao sanoi Joosefille: "Katso, minä asetan sinut koko Egyptin maan hallitusmieheksi".
And Pharaoh said to Joseph, See, I have put you over all the land of Egypt.
εἶπεν δὲ φαραω τῷ ἰωσηφ ἰδοὺ καθίστημί σε σήμερον ἐπὶ πάσης γῆς αἰγύπτου
- 42 Ja farao otti sinetisormuksensa kädestään ja pani sen Joosefin käteen ja puetti hänen ylleen hienot pellavavaatteet ja ripusti kultakäädyt hänen kaulaansa.
Then Pharaoh took off his ring from his hand and put it on Joseph's hand, and he had him clothed with the best linen, and put a chain of gold round his neck;
καὶ περιελόμενος φαραω τὸν δακτύλιον ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτοῦ περιέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν χεῖρα ἰωσηφ καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν στολὴν βυσσίνην καὶ περιέθηκεν κλοιὸν χρυσοῦν περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ
- 43 Ja hän antoi hänen ajaa omissa, lähinnä parhaissa vaunuissaan, ja hänen edellään huudettiin: abrek! Niin asetettiin hänet koko Egyptin maan hallitusmieheksi.
And he made him take his seat in the second of his carriages; and they went before him crying, Make way! So he made him ruler over all the land of Egypt.
καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἄρμα τὸ δεύτερον τῶν αὐτοῦ καὶ ἐκήρυξεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κήρυξ καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης γῆς αἰγύπτου
- 44 Ja farao sanoi Joosefille: "Minä olen farao, mutta sinun tahtomattasi älköön kukaan nostako kättä tai jalkaa koko Egyptin maassa".
Then Pharaoh said to Joseph, I am Pharaoh; and without your order no man may do anything in all the land of Egypt.
εἶπεν δὲ φαραω τῷ ἰωσηφ ἐγὼ φαραω ἄνευ σοῦ οὐκ ἔξαρει οὐθεὶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ πάσῃ γῆ αἰγύπτου
- 45 Ja farao nimitti Joosefin Saafenat-Paneahiksi ja antoi hänelle puolisosksi Aasenatin, Oonin papin Poti-Feran tyttären. Niin Joosef lähti tarkastamaan Egyptin maata.
And Pharaoh gave Joseph the name of Zaphnath-paaneah; and he gave him Asenath, the daughter of Poti-phaera, the priest of On, to be his wife. So Joseph went through all the land of Egypt.
καὶ ἐκάλεσεν φαραω τὸ ὄνομα ἰωσηφ ψονθοφανηχ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ασεννεθ θυγατέρα πετεφρη ἱερέως ἡλίου πόλεως αὐτῷ γυναῖκα
- 46 Joosef oli kolmenkymmenen vuoden vanha, kun hän tuli faraon, Egyptin kuninkaan, palvelijaksi. Ja Joosef lähti faraon luota ja kulki läpi koko Egyptin maan.
Now Joseph was thirty years old when he came before Pharaoh, king of Egypt. And Joseph went out from before the face of Pharaoh and went through all the land of Egypt.
ἰωσηφ δὲ ἦν ἐτῶν τριάκοντα ὅτε ἔστη ἐναντίον φαραω βασιλέως αἰγύπτου ἐξῆλθεν δὲ ἰωσηφ ἐκ προσώπου φαραω καὶ διῆλθεν πᾶσαν γῆν αἰγύπτου
- 47 Ja seitsemänä viljavuotena maa kasvoi ylen runsaasti.
Now in the seven good years the earth gave fruit in masses.
καὶ ἐποίησεν ἡ γῆ ἐν τοῖς ἐπτά ἔτεσιν τῆς εὐθηνίας δράγματα
- 48 Ja näinä seitsemänä hyvänä vuotena, jotka tulivat Egyptin maahan, hän kokosi kaikkea eloa ja talletti sen kaupunkiin. Hän talletti kuhunkin kaupunkiin sen elon, joka tuotiin ympäristön vainioilta.
And Joseph got together all the food of those seven years, and made a store of food in the towns: the produce of the fields round every town was stored up in the town.
καὶ συνήγαγεν πάντα τὰ βρώματα τῶν ἐπτά ἐτῶν ἐν οἷς ἦν ἡ εὐθηνία ἐν γῆ αἰγύπτου καὶ ἔθηκεν τὰ βρώματα ἐν ταῖς πόλεσιν βρώματα τῶν πεδίων τῆς πόλεως τῶν κύκλῳ αὐτῆς ἔθηκεν ἐν αὐτῇ
- 49 Niin Joosef kasasi viljaa niinkuin meren hiekkaa, ylen suuret määrät, siihen asti että lakattiin sitä mittaamasta, sillä se ei ollut enää mitattavissa.
So he got together a store of grain like the sand of the sea; so great a store that after a time he gave up measuring it, for it might not be measured.
καὶ συνήγαγεν ἰωσηφ σῖτον ὥσει τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης πολὺν σφόδρα ἕως οὐκ ἠδύναντο ἀριθμῆσαι οὐ γὰρ ἦν ἀριθμὸς
- 50 Joosefille syntyi, ennenkuin nälkävuosi tuli, kaksi poikaa, jotka Aasenat, Oonin papin Poti-Feran tytär, synnytti hänelle.
And before the time of need, Joseph had two sons, to whom Asenath, the daughter of Poti-phaera, priest of On, gave birth.
τῷ δὲ ἰωσηφ ἐγένοντο υἱοὶ δύο πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὰ ἐπτά ἔτη τοῦ λιμοῦ οὓς ἔτεκεν αὐτῷ ασεννεθ θυγάτηρ πετεφρη ἱερέως ἡλίου πόλεως

- 51 Esikoiselle Joosef antoi nimen Manasse, "sillä", sanoi hän, "Jumala on saattanut minut unhottamaan kaikki vaivani ja koko isäni kodin".
And to the first he gave the name Manasseh, for he said, God has taken away from me all memory of my hard life and of my father's house.
ἐκάλεισεν δὲ ἰωσηφ τὸ ὄνομα τοῦ πρωτοτόκου μανασση ὅτι ἐπιλαθέσθαι με ἐποίησεν ὁ θεὸς πάντων τῶν πόνων μου καὶ πάντων τῶν τοῦ πατρὸς μου
- 52 Toiselle hän antoi nimen Efraim, "sillä", sanoi hän, "Jumala on tehnyt minut hedelmälliseksi kärsimysteni maassa".
And to the second he gave the name Ephraim, for he said, God has given me fruit in the land of my sorrow.
τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δευτέρου ἐκάλεισεν εφραιμ ὅτι ἠϋξήσέν με ὁ θεὸς ἐν γῆ ταπεινώσεώς μου
- 53 Ne seitsemän viljavuotta, jotka tulivat Egyptin maahan, kuluivat loppuun.
And so the seven good years in Egypt came to an end.
παρήλθον δὲ τὰ ἑπτὰ ἔτη τῆς εὐθηνίας ἃ ἐγένοντο ἐν γῆ αἰγύπτω
- 54 Senjälkeen alkoi seitsemän nälkävuotta, niinkuin Joosef oli sanonut, ja tuli nälänhätä kaikkiin maihin, mutta Egyptin maassa oli leipäviljaa kaikkialla.
Then came the first of the seven years of need as Joseph had said: and in every other land they were short of food; but in the land of Egypt there was bread.
καὶ ἤρξαντο τὰ ἑπτὰ ἔτη τοῦ λιμοῦ ἔρχεσθαι καθὰ εἶπεν ἰωσηφ καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῆ ἐν δὲ πάσῃ γῆ αἰγύπτου ἦσαν ἄρτοι
- 55 Mutta koko Egyptin maa näki nälkää, ja kansa huusi faraolta leipää. Silloin farao sanoi kaikille egyptiläisille: "Menkää Joosefin luo ja tehkää, mitä hän käskee teidän tehdä".
And when all the land of Egypt was in need of food, the people came crying to Pharaoh for bread; and Pharaoh said to the people, Go to Joseph, and whatever he says to you, do it.
καὶ ἐπεινάσεν πᾶσα ἡ γῆ αἰγύπτου ἐκέκραζεν δὲ ὁ λαὸς πρὸς φαραω περὶ ἄρτων εἶπεν δὲ φαραω πᾶσι τοῖς αἰγυπτιοῖς πορεύεσθε πρὸς ἰωσηφ καὶ ὃ ἐὰν εἴπῃ ὑμῖν ποιήσατε
- 56 Kun nälkä ahdisti koko maata, avasi Joosef kaikki varastot ja myi viljaa egyptiläisille. Mutta nälänhätä tuli yhä kovemmaksi Egyptin maassa.
And everywhere on the earth they were short of food; then Joseph, opening all his store-houses, gave the people of Egypt grain for money; so great was the need of food in the land of Egypt.
καὶ ὁ λιμὸς ἦν ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς ἀνέφξεν δὲ ἰωσηφ πάντας τοὺς σιτοβολῶνας καὶ ἐπώλει πᾶσι τοῖς αἰγυπτιοῖς
- 57 Ja kaikista maista tultiin Egyptiin Joosefin luo ostamaan viljaa, sillä kaikissa maissa oli kova nälänhätä.
And all lands sent to Egypt, to Joseph, to get grain, for the need was great over all the earth.
καὶ πᾶσαι αἱ χώραι ἦλθον εἰς αἰγυπτον ἀγοράζειν πρὸς ἰωσηφ ἐπεκράτησεν γὰρ ὁ λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῆ
- 1 Mutta kun Jaakob sai tietää, että Egyptissä oli viljaa, sanoi hän pojillensa: "Mitä epäröitte?"
Now Jacob, hearing that there was grain in Egypt, said to his sons, Why are you looking at one another?
ἰδὼν δὲ ἰακωβ ὅτι ἔστιν πρᾶσις ἐν αἰγύπτω εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἵνα τί ραθυμεῖτε
- 2 Ja hän sanoi: "Katso, minä olen kuullut, että Egyptissä on viljaa. Menkää sinne ja ostakaa meille sieltä viljaa, että pysyisimme hengissä emmekä kuolisi."
And he said, I have had news that there is grain in Egypt: go down there and get grain for us, so that life and not death may be ours.
ἰδοὺ ἀκήκοα ὅτι ἔστιν σῖτος ἐν αἰγύπτω κατὰβητε ἐκεῖ καὶ πρίασθε ἡμῖν μικρὰ βρώματα ἵνα ζῶμεν καὶ μὴ ἀποθάνωμεν
- 3 Niin kymmenen Joosefin veljeä lähti ostamaan viljaa Egyptistä.
So Joseph's ten brothers went down to get grain from Egypt.
κατέβησαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἰωσηφ οἱ δέκα πρίασθαι σῖτον ἐξ αἰγύπτου
- 4 Mutta Benjaminia, Joosefin veljeä, Jaakob ei lähettänyt hänen veljiensä mukana, sillä hän pelkäsi, että häntä kohtaisi jokin onnettomuus.
But Jacob did not send Benjamin, Joseph's brother, with them, for fear, as he said, that some evil might come to him.
τὸν δὲ βενιαμιν τὸν ἀδελφὸν ἰωσηφ οὐκ ἀπέστειλεν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ εἶπεν γὰρ μήποτε συμβῆ αὐτῷ μαλακία
- 5 Niin Israelin pojat tulivat muiden tulijain mukana ostamaan viljaa, sillä Kanaanin maassa oli nälänhätä.
And the sons of Israel came with all the others to get grain: for they were very short of food in the land of Canaan.
ἦλθον δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἀγοράζειν μετὰ τῶν ἐρχομένων ἦν γὰρ ὁ λιμὸς ἐν γῆ χανααν
- 6 Mutta Joosef oli vallanpitäjänä maassa; hän myi viljaa kaikelle maan kansalle. Niin Joosefin veljet tulivat ja kumartuivat hänen edessään kasvoilleen maahan.
Now Joseph was ruler over all the land, and it was he who gave out the grain to all the people of the land; and Joseph's brothers came before him and went down on their faces to the earth.
ἰωσηφ δὲ ἦν ἄρχων τῆς γῆς οὗτος ἐπώλει παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς ἐλθόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἰωσηφ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν

- 7 Ja Joosef näki veljensä, ja hän tunsii heidät, mutta tekeytyi heille vieraaksi, puhutteli heitä ankarasti ja kysyi heiltä: "Mistä te tulette?" He vastasivat: "Kanaanin maasta tulemme, ostamaan elintarpeita".
And when Joseph saw his brothers, it was clear to him who they were, but he made himself strange to them, and talking roughly to them, said, Where do you come from? And they said, From the land of Canaan, to get food.
ιδῶν δὲ ἰωσήφ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπέγνω καὶ ἠλλοτριώτο αὐτὸν καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς σκληρὰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς πόθεν ἦκατε οἱ δὲ εἶπαν ἐκ γῆς χανααν ἀγοράσαι βρώματα
- 8 Ja Joosef tunsii veljensä, mutta he eivät tunteneet häntä.
Now though Joseph saw that these were his brothers, they had no idea who he was.
ἐπέγνω δὲ ἰωσήφ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν
- 9 Silloin Joosef muisti unet, jotka hän oli nähnyt heistä, ja sanoi heille: "Te olette vakoojia; olette tulleet katsomaan, mistä maa olisi avoin".
Then the memory of his dreams about them came back to Joseph, and he said to them, You have come secretly to see how poor the land is.
καὶ ἐμνήσθη ἰωσήφ τῶν ἐνυπνίων ὧν εἶδεν αὐτός καὶ εἶπεν αὐτοῖς κατάσκοποι ἔστε κατανοῆσαι τὰ ἔργα τῆς χώρας ἦκατε
- 10 He vastasivat hänelle: "Ei, herra; palvelijasi ovat tulleet ostamaan elintarpeita.
And they said to him, Not so, my lord: your servants have come with money to get food.
οἱ δὲ εἶπαν οὐχὶ κύριε οἱ παῖδες σου ἤλθομεν πρίασθαι βρώματα
- 11 Me olemme kaikki saman miehen poikia, olemme rehellisiä miehiä; palvelijasi eivät ole vakoojia."
We are all one man's sons, we are true men; we have not come with any secret purpose.
πάντες ἐσμὲν υἱοὶ ἐνὸς ἀνθρώπου εἰρηνικοὶ ἐσμὲν οὐκ εἰσὶν οἱ παῖδες σου κατάσκοποι
- 12 Mutta hän sanoi heille: "Ei ole niin, vaan te olette tulleet katsomaan, mistä maa olisi avoin".
And he said to them, No, but you have come to see how poor the land is.
εἶπεν δὲ αὐτοῖς οὐχὶ ἀλλὰ τὰ ἔργα τῆς γῆς ἤλθατε ἰδεῖν
- 13 He vastasivat: "Meitä, sinun palvelijoitasi, on kaksitoista veljestä, saman miehen poikia Kanaanin maasta; nuorin on nyt kotona isämme luona, ja yhtä ei enää ole".
Then they said, We your servants are twelve brothers, sons of one man in the land of Canaan; the youngest of us is now with our father, and one is dead.
οἱ δὲ εἶπαν δώδεκά ἐσμὲν οἱ παῖδες σου ἀδελφοὶ ἐν γῇ χανααν καὶ ἰδοὺ ὁ νεώτερος μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σήμερον ὁ δὲ ἕτερος οὐχ ὑπάρχει
- 14 Joosef sanoi heille: "Niin on, kuin olen teille puhunut: te olette vakoojia.
And Joseph said, It is as I said; you have come with some secret purpose;
εἶπεν δὲ αὐτοῖς ἰωσήφ τοῦτό ἐστιν ὃ εἶρηκα ὑμῖν λέγων ὅτι κατάσκοποι ἔστε
- 15 Näin te tulette koeteltaviksi: niin totta kuin farao elää, te ette pääse täältä lähtemään, ellei nuorin veljenne tule tänne.
But in this way will you be put to the test: by the life of Pharaoh, you will not go away from this place till your youngest brother comes here.
ἐν τούτῳ φανεῖσθε νῆ τὴν ὑγίειαν φαραῶ οὐ μὴ ἐξέλθητε ἐντεῦθεν ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος ἔλθῃ ὧδε
- 16 Lähettäkää yksi joukostanne noutamaan veljenne tänne, mutta teidän muiden on jääminen tänne vangeiksi, että koeteltaisiin, oletteko puhuneet totta; muuten, niin totta kuin farao elää, te olette vakoojia."
Send one of your number to get your brother, and the rest of you will be kept in prison, so that your words may be tested to see if you are true; if not, by the life of Pharaoh, your purpose is certainly secret.
ἀποστείλατε ἐξ ὑμῶν ἓνα καὶ λάβετε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν ὑμεῖς δὲ ἀπάχθητε ἕως τοῦ φανερὰ γενέσθαι τὰ ῥήματα ὑμῶν εἰ ἀληθεύετε ἢ οὐ εἰ δὲ μὴ νῆ τὴν ὑγίειαν φαραῶ ἢ μὴν κατάσκοποι ἔστε
- 17 Ja hän panetti heidät vankeuteen kolmeksi päiväksi.
So he put them in prison for three days.
καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ ἡμέρας τρεῖς
- 18 Mutta kolmantena päivänä Joosef sanoi heille: "Jos tahdotte elää, niin tehkää näin, sillä minä olen Jumalaa pelkääväinen:
And on the third day Joseph said to them, Do this, if you would keep your lives: for I am a god-fearing man:
εἶπεν δὲ αὐτοῖς τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ τοῦτο ποιήσατε καὶ ζήσεσθε τὸν θεὸν γὰρ ἐγὼ φοβοῦμαι
- 19 jos olette rehellisiä miehiä, niin jääköön yksi teistä, veljeksistä, vangiksi vankilaan, jossa teitä säilytettiin, mutta te muut menkää viemään kotiin viljaa perheittenne nälänhätään.
If you are true men, let one of you be kept in prison, while you go and take grain for the needs of your families;
εἰ εἰρηνικοὶ ἔστε ἀδελφὸς ὑμῶν εἷς κατασχεθήτω ἐν τῇ φυλακῇ αὐτοὶ δὲ βαδίσατε καὶ ἀπαγάγετε τὸν ἀγορασμὸν τῆς σιτοδοσίας ὑμῶν

- 20 Ja tuokaa nuorin veljenne minun luokseni. Jos teidän puheenne siten todeksi vahvistuu, niin vältätte kuoleman." Ja heidän täytyi tehdä niin.
And come back to me with your youngest brother, so that your words may be seen to be true, and you will not be put to death. This is what you are to do.
καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον ἀγάγετε πρὸς με καὶ πιστευθήσονται τὰ ῥήματα ὑμῶν εἰ δὲ μὴ ἀποθανεῖσθε ἐποίησαν δὲ οὕτως
- 21 Mutta he sanoivat toinen toisellensa: "Totisesti, me olemme syylliset sen tähden, mitä teimme veljellemme; sillä me näimme hänen sielunsa tuskan, kun hän anoi meiltä armoa, emmekä kuulleet häntä. Sentähden on meille tullut tämä tuska."
And they said to one another, Truly, we did wrong to our brother, for we saw his grief of mind, and we did not give ear to his prayers; that is why this trouble has come on us.
καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἐν ἁμαρτίᾳ γὰρ ἔσμεν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὅτι ὑπεριδόμεν τῆς θλίψιν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὅτε κατεδέετο ἡμῶν καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν αὐτοῦ ἕνεκεν τούτου ἐπήλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ θλίψις αὕτη
- 22 Ruuben vastasi heille sanoen: "Enkö minä sanonut teille: 'Älkää tehkö pahoin nuorukaista vastaan!' Mutta te ette kuulleet minua; katsokaa, nyt kostetaan hänen verensä."
And Reuben said to them, Did I not say to you, Do the child no wrong? but you gave no attention; so now, punishment has come on us for his blood.
ἀποκριθεὶς δὲ ρουβὴν εἶπεν αὐτοῖς οὐκ ἐλάλησα ὑμῖν λέγων μὴ ἀδικήσητε τὸ παιδάριον καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου καὶ ἰδοὺ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκζητεῖται
- 23 Mutta he eivät tienneet, että Joosef ymmärsi heitä, sillä hän puhui heille tulkin kautta.
They were not conscious that the sense of their words was clear to Joseph, for he had been talking to them through one who had knowledge of their language.
αὐτοὶ δὲ οὐκ ᾔδεισαν ὅτι ἀκούει ἰωσηφ ὁ γὰρ ἐρμηνευτῆς ἀνὰ μέσον αὐτῶν ἦν
- 24 Ja hän kääntyi pois heistä ja itki. Sitten hän kääntyi taas heihin päin ja puhui heidän kanssaan. Ja hän otti heidän joukostaan Simeonin ja vangitutti hänet heidän nähtensä.
And turning away from them, he was overcome with weeping; then he went on talking to them again and took Simeon and put chains on him before their eyes.
ἀποστραφείς δὲ ἀπ' αὐτῶν ἐκλαυσεν ἰωσηφ καὶ πάλιν προσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς καὶ ἔλαβεν τὸν σιμεων ἀπ' αὐτῶν καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐναντίον αὐτῶν
- 25 Ja Joosef käski täyttää heidän säkkinsä viljalla ja panna jokaisen rahat takaisin hänen säkkiinsä sekä antaa heille evästä matkalle. Ja heille tehtiin niin.
Then Joseph gave orders for their bags to be made full of grain, and for every man's money to be put back into his bag, and for food to be given them for the journey: which was done.
ἐνετείλατο δὲ ἰωσηφ ἐμπλήσῃα τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν σίτου καὶ ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον ἐκάστου εἰς τὸν σάκκον αὐτοῦ καὶ δοῦναι αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδὸν καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς οὕτως
- 26 Ja he sälyttivät viljansa aasien selkään ja lähtivät sieltä.
Then they put the bags of grain on their asses and went away.
καὶ ἐπιθέντες τὸν σίτον ἐπὶ τοὺς ὄνους αὐτῶν ἀπήλθον ἐκεῖθεν
- 27 Kun sitten eräs heistä yöpaikassa avasi säkkinsä syöttääkseen aasiansa, huomasi hän rahansa säkin suussa.
Now at their night's resting-place one of them, opening his bag to give his ass some food, saw his money in the mouth of the bag.
λύσας δὲ εἷς τὸν μάρσιππον αὐτοῦ δοῦναι χορτάσματα τοῖς ὄνοις αὐτοῦ οὗ κατέλυσαν εἶδεν τὸν δεσμὸν τοῦ ἀργυρίου αὐτοῦ καὶ ἦν ἐπάνω τοῦ στόματος τοῦ μάρσιππου
- 28 Hän sanoi veljilleen: "Minulle on annettu rahani takaisin; katso, se on minun säkissäni". Silloin heidän sydämensä vavahti, ja he katsoivat säikähtyneinä toisiinsa sanoen: "Mitä Jumala on meille tehnyt?"
And he said to his brothers, My money has been given back: it is in my bag; then their hearts became full of fear, and turning to one another they said, What is this which God has done to us?
καὶ εἶπεν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ ἀπεδόθη μοι τὸ ἀργύριον καὶ ἰδοὺ τοῦτο ἐν τῷ μάρσιππῳ μου καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτῶν καὶ ἐταράχθησαν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες τί τοῦτο ἐποίησεν ὁ θεὸς ἡμῖν
- 29 Tultuansa isänsä Jaakobin luo Kanaanin maahan he ilmoittivat hänelle kaikki, mitä heille oli tapahtunut, ja sanoivat:
So when they came to Jacob their father, in the land of Canaan, they gave him an account of all their experiences, saying,
ἦλθον δὲ πρὸς ἰακωβ τὸν πατέρα αὐτῶν εἰς γῆν χαναναὶ καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα τὰ συμβάντα αὐτοῖς λέγοντες
- 30 "Mies, joka on sen maan valtiaana, puhutteli meitä ankarasti ja kohteli meitä, niinkuin olisimme olleet maata vakoilemassa.
The man who is the ruler of the country was rough with us and put us in prison, saying that we had come with a secret evil purpose.
λελάληκεν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς γῆς πρὸς ἡμᾶς σκληρὰ καὶ ἔθετο ἡμᾶς ἐν φυλακῇ ὡς κατασκοπεύοντας τὴν γῆν
- 31 Mutta me sanoimme hänelle: 'Olemme rehellisiä miehiä emmekä mitään vakoojia;
And we said to him, We are true men, we have no evil designs;
εἶπαμεν δὲ αὐτῷ εἰρηνικοὶ ἔσμεν οὐκ ἔσμεν κατάσκοποι
- 32 meitä on kaksitoista veljestä, saman isän poikia; yhtä ei enää ole, ja nuorin on nyt kotona isämme luona Kanaanin maassa'.
We are twelve brothers, sons of our father; one is dead, and the youngest is now with our father in the land of Canaan.
δώδεκα ἀδελφοὶ ἔσμεν υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ὁ εἷς οὐχ ὑπάρχει ὁ δὲ μικρότερος μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σήμερον ἐν γῆ χαναναί

- 33 **Mutta mies, sen maan valtias, sanoi meille: 'Siitä minä saan tietää, oletteko rehellisiä miehiä: jättäkää yksi veljistänne minun luokseni; ottakaa sitten viljaa perheittenne nälänhätään.**
And the ruler of the land said, In this way I may be certain that you are true men; let one of you be kept here with me, while you go and take grain for the needs of your families;
 εἶπεν δὲ ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς γῆς ἐν τούτῳ γινώσκειν ὅτι εἰρηνικοὶ ἐστε ἀδελφῶν ἕνα ἄφετε ὧδε μετ' ἐμοῦ τὸν δὲ ἀγορασμὸν τῆς σιτοδοσίας τοῦ οἴκου ὑμῶν λαβόντες ἀπέλθατε
- 34 **Ja menkää ja tuokaa nuorin veljenne luokseni, saadakseni tietää, ettette ole vakoojia, vaan rehellisiä miehiä. Sitten minä annan teille veljenne takaisin, ja te saatte vapaasti liikkua maassa.'**
And come back to me with your youngest brother: then I will be certain that you are true men, and I will give your brother back to you and let you do trade in the land.
 καὶ ἀγάγετε πρὸς με τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον καὶ γινώσκειν ὅτι οὐ κατασκοποὶ ἐστε ἀλλ' ὅτι εἰρηνικοὶ ἐστε καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν ἀποδώσω ὑμῖν καὶ τῇ γῇ ἐμπορεύεσθε
- 35 **Kun he sitten tyhjensivät säkkinsä, niin katso, kunkin rahakukkarro oli hänen säkissään; ja nähdessään rahakukkaronsa he sekä heidän isänsä peljästyivät.**
And when they took the grain out of their bags, it was seen that every man's parcel of money was in his bag; and when they and their father saw the money, they were full of fear.
 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ κατακενοῦν αὐτοὺς τοὺς σάκκους αὐτῶν καὶ ἦν ἐκάστου ὁ δεσμὸς τοῦ ἀργυρίου ἐν τῷ σάκκῳ αὐτῶν καὶ εἶδον τοὺς δεσμοὺς τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν αὐτοὶ καὶ ὁ πατὴρ αὐτῶν καὶ ἐφ' οβήθησαν
- 36 **Ja heidän isänsä Jaakob sanoi heille: "Te teette minut lapsettomaksi; Joosefia ei enää ole, Simeonia ei enää ole, ja Benjamininkin te tahdotte viedä minulta; kaikki tämä kohtaa minua".**
And Jacob their father said to them, You have taken my children from me: Joseph is gone and Simeon is gone, and now you would take Benjamin away; all these things have come on me.
 εἶπεν δὲ αὐτοῖς ἰακωβ ὁ πατὴρ αὐτῶν ἐμὲ ἠτεκνώσατε ἰωσηφ οὐκ ἔστιν συμεων οὐκ ἔστιν καὶ τὸν βενιαμιν λήψετε ἐπ' ἐμὲ ἐγένετο πάντα ταῦτα
- 37 **Ruuben vastasi isälleen sanoen: "Saat surmata minun molemmat poikani, jos en tuo häntä sinulle takaisin; anna hänet minun huostaani, niin minä tuon hänet sinulle takaisin".**
And Reuben said, Put my two sons to death if I do not come back to you with him; let him be in my care and I will give him safely back to you.
 εἶπεν δὲ ρουβην τῷ πατρὶ αὐτοῦ λέγων τοὺς δύο υἱοὺς μου ἀπόκτεινον ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρὸς σέ διὸς αὐτὸν εἰς τὴν χειρά μου κἀγὼ ἀνάξω αὐτὸν πρὸς σέ
- 38 **Mutta hän sanoi: "Ei minun poikani saa lähteä teidän kanssanne, sillä hänen veljensä on kuollut, ja hän on yksin jäljellä; jos onnettomuus kohtaa häntä matkalla, jolle aiotte lähteä, niin te saatatte minun harmaat hapseni vaipumaan murheella tuonelaan".**
And he said, I will not let my son go down with you; for his brother is dead and he is all I have: if evil overtakes him on the journey, then through you will my grey head go down to the underworld in sorrow.
 ὁ δὲ εἶπεν οὐ καταβήσεται ὁ υἱὸς μου μεθ' ὑμῶν ὅτι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέθηνεν καὶ αὐτὸς μόνος καταλέλειπται καὶ συμβήσεται αὐτὸν μαλακισθῆναι ἐν τῇ ὁδῷ ἧ ἂν πορεύησθε καὶ κατὰξέτε μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ᾧδου
- 1 **Mutta nälänhätä oli maassa kova.**
 \43:2\And when the grain which they had got in Egypt was all used up, their father said to them, Go again and get us a little food.
 ὁ δὲ λιμὸς ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς
- 2 **Ja kun he olivat syöneet loppuun sen viljan, jonka olivat tuoneet Egyptistä, sanoi heidän isänsä heille: "Menkää jälleen ostamaan meille vähän elintarpeita".**
 \43:3\And Judah said to him, The man said to us with an oath, You are not to come before me again without your brother.
 ἐγένετο δὲ ἡνίκα συνετέλεσαν καταφαγεῖν τὸν σίτον ὃν ἤνεγκαν ἐξ αἰγύπτου καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν πάλιν πορευθέντες πρίασθε ἡμῖν μικρὰ βρώματα
- 3 **Juuda vastasi hänelle sanoen: "Se mies teroitti meille teroittamalla: 'Ette saa tulla minun kasvojeni eteen, ellei veljenne ole teidän kanssanne'.**
 \43:4\If you will let our brother go with us, we will go down and get food:
 εἶπεν δὲ αὐτῷ ἰουδας λέγων διαμαρτυρία διαμαρτυρήται ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος λέγων οὐκ ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν ἦ
- 4 **Jos annat veljemme seurata meidän mukaanamme, niin me lähdemme ostamaan sinulle elintarpeita.**
 \43:5\But if you will not send him, we will not go down: for the man said to us, You are not to come before me if your brother is not with you.
 εἰ μὲν οὖν ἀποστέλλεις τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μεθ' ἡμῶν καταβησόμεθα καὶ ἀγοράσωμέν σοι βρώματα
- 5 **Mutta jos et anna, niin emme lähde; sillä se mies sanoi meille: 'Ette saa tulla minun kasvojeni eteen, ellei veljenne ole teidän kanssanne'.**
 \43:6\And Israel said, Why were you so cruel to me as to say to him that you had a brother?
 εἰ δὲ μὴ ἀποστέλλεις τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μεθ' ἡμῶν οὐ πορευσόμεθα ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶπεν ἡμῖν λέγων οὐκ ὄψεσθε μου τὸ πρόσωπον ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν ἦ
- 6 **Israel sanoi: "Minkätähden teitte niin pahasti minua kohtaan, että ilmaisitte tuolle miehelle teillä olevan vielä veljen?"**
 \43:7\And they said, The man put a number of questions to us about ourselves and our family, saying, Is your father still living? have you another brother? And we had to give him answers; how were we to have any idea that he would say, Come back with your brother?
 εἶπεν δὲ ἰσραηλ τί ἐκακοποιήσατέ με ἀναγγείλαντες τῷ ἀνθρώπῳ εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀδελφός

- 7 He vastasivat: "Mies kyseli tuiki tarkasti meitä ja meidän sukuamme, sanoen: 'Eläkö isänne vielä? Onko teillä vielä veljeä?' Silloin me ilmoitimme hänelle, niinkuin asia on. Saatoimmeko tietää, että hän sanoisi: 'Tuokaa tänne veljenne?'"
 \43:8\Then Judah said to Israel, his father, Send the boy with me, and let us be up and going, so that we and you and our little ones may not come to destruction.
 οἱ δὲ εἶπαν ἐρωτῶν ἐπηρώτησεν ἡμᾶς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὴν γενεὰν ἡμῶν λέγων εἰ ἐτι ὁ πατήρ ὑμῶν ζῆ εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀδελφός καὶ ἀπηγγεῖλαμεν αὐτῷ κατὰ τὴν ἐπερώτησιν ταύτην μὴ ᾔδειμεν εἰ εἶπε ἡμῖν ἀγάγετε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν
- 8 Ja Juuda sanoi isällensä Israelille: "Anna nuorukaisen seurata minun mukana, niin me nousemme ja lähdemme matkalle, että jäisimme eloon, sekä me että sinä ja vaimomme ja lapsemme, emmekä kuolisi.
 \43:9\Put him into my care and make me responsible for him: if I do not give him safely back to you, let mine be the sin for ever.
 εἶπεν δὲ ἰουδας πρὸς ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀποστείλον τὸ παιδάριον μετ' ἐμοῦ καὶ ἀναστάντες πορευσόμεθα ἵνα ζῶμεν καὶ μὴ ἀποθάνομεν καὶ ἡμεῖς καὶ σὺ καὶ ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν
- 9 Minä vastaan hänestä; minun kädestäni saat vaatia hänet. Jos en tuo häntä takaisin sinun luoksesi ja aseta häntä eteesi, niin minä olen syyllinen sinun edessäsi kaiken elinaikani.
 \43:10\Truly, if we had not let the time go by, we might have come back again by now.
 ἐγὼ δὲ ἐκδέχομαι αὐτὸν ἐκ χειρὸς μου ζήτησον αὐτὸν ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρὸς σέ καὶ στήσω αὐτὸν ἐναντίον σου ἡμαρτηκῶς ἔσομαι πρὸς σέ πάσας τὰς ἡμέρας
- 10 Totisesti, jos emme olisi näin vitkastelleet, niin olisimme jo kaksikin kertaa voineet olla sieltä kotona."
 \43:11\Then their father Israel said to them, If it has to be so, then do this: take of the best fruits of the land in your vessels to give the man, perfumes and honey and spices and nuts:
 εἰ μὴ γὰρ ἐβραδύναμεν ἤδη ἂν ὑπεστρέψαμεν δὶς
- 11 Silloin heidän isänsä Israel sanoi heille: "Jos niin on, tehkää ainakin tämä: ottakaa säkkeihinne maan parhaimpia tuotteita ja viekää ne sille miehelle lahjaksi: vähän balsamia ja vähän hunajaa, kumihartsia ja hajupihkaa, pähkinöitä ja manteleita.
 \43:12\And take twice as much money with you; that is to say, take back the money which was put in your bags, for it may have been an error;
 εἶπεν δὲ αὐτοῖς ἰσραὴλ ὁ πατήρ αὐτῶν εἰ οὕτως ἐστὶν τοῦτο ποιήσατε λάβετε ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑμῶν καὶ καταγάγετε τῷ ἀνθρώπῳ δῶρα τῆς ῥητίνης καὶ τοῦ μέλιτος θυμιάμα καὶ στακτὴν καὶ τερέμινθον καὶ κάρυα
- 12 Ja ottakaa mukaanne kaksinkertainen raha, niin että viette takaisin sen rahan, joka palautettiin säkkienne suussa. Ehkä se oli erehdys.
 \43:13\And take your brother and go back to the man:
 καὶ τὸ ἀργύριον δισσοὺν λάβετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν τὸ ἀργύριον τὸ ἀποστραφὲν ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν ἀποστρέψατε μεθ' ὑμῶν μήποτε ἀγνόημά ἐστιν
- 13 Ottakaa sitten mukaanne myöskin veljenne ja nouskaa ja menkää jälleen sen miehen luo.
 \43:14\And may God, the Ruler of all, give you mercy before the man, so that he may give you back your other brother and Benjamin. If my children are to be taken from me; there is no help for it.
 καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν λάβετε καὶ ἀναστάντες κατάβητε πρὸς τὸν ἄνθρωπον
- 14 Jumala, Kaikkivaltias, suokoon, että se mies tekisi teille laupeuden ja antaisi toisen veljenne sekä Benjaminin palata kotiin teidän kanssanne. Mutta jos tulen lapsettomaksi, niin tulen lapsettomaksi."
 \43:15\So they took what their father said for the man, and twice as much money in their hands, and Benjamin, and went on their journey to Egypt, and came before Joseph.
 ὁ δὲ θεός μου δέη ὑμῖν χάριν ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποστελεῖαι τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν ἕνα καὶ τὸν βενιαμὶν ἐγὼ μὲν γὰρ καθὰ ἠτέκνωμαι ἠτέκνωμαι
- 15 Niin miehet ottivat mukaansa lahjan ja kaksinkertaisen rahan sekä myöskin Benjaminin ja nousivat ja menivät Egyptiin; ja he astuivat Joosefin eteen.
 \43:16\And when Joseph saw Benjamin, he said to his chief servant, Take these men into my house, and make ready a meal, for they will take food with me in the middle of the day.
 λαβόντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰ δῶρα ταῦτα καὶ τὸ ἀργύριον διπλοῦν ἔλαβον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ τὸν βενιαμὶν καὶ ἀναστάντες κατέβησαν εἰς αἴγυπτον καὶ ἔστησαν ἐναντίον ἰωσηφ
- 16 Kun Joosef näki Benjaminin heidän seurassaan, sanoi hän huoneenhaltijalleen: "Vie nämä miehet sisään; teurasta teuras ja valmista se, sillä miehet saavat syödä päivällistä minun kanssani".
 \43:17\And the servant did as Joseph said, and took the men into Joseph's house.
 εἶδεν δὲ ἰωσηφ αὐτοὺς καὶ τὸν βενιαμὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ὁμομήτριον καὶ εἶπεν τῷ ἐπι τῆς οἰκίας αὐτοῦ εἰσάγαγε τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν οἰκίαν καὶ σφάξον θύματα καὶ ἐτοίμασον μετ' ἐμοῦ γὰρ φάγονται οἱ ἄνθρωποι ἄρτους τὴν μεσημβρίαν
- 17 Ja mies teki, niinkuin Joosef oli käskenyt, ja vei miehet Joosefin taloon.
 \43:18\Now the men were full of fear because they had been taken into Joseph's house and they said, It is because of the money which was put back in our bags the first time; he is looking for something against us, so that he may come down on us and take us and our asses for his use.
 ἐποίησεν δὲ ὁ ἄνθρωπος καθὰ εἶπεν ἰωσηφ καὶ εἰσήγαγεν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸν οἶκον ἰωσηφ

- 18 Mutta miehet pelkäsivät, kun heitä vietiin Joosefin taloon, arvelleen: "Sen rahan tähden, joka viime kerralla tuli takaisin meidän säkeissämme, ne nyt vievät meitä tänne hyökätäkseen ja karatakseen meidän kimppuumme, ottaakseen meidät orjiksi ja anastaakseen aasimme".
 \43:19\So they went up to Joseph's chief servant at the door of the house,
 ιδόντες δὲ οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἰσῆχθησαν εἰς τὸν οἶκον ἰωσηφ εἶπαν διὰ τὸ ἀργύριον τὸ ἀποστραφὲν ἐν τοῖς μαρσίπποις ἡμῶν τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς εἰσαγόμεθα τοῦ συκοφαντήσαι ἡμᾶς καὶ ἐπιθέσθαι ἡμῖν τοῦ λαβεῖν ἡμᾶς εἰς παῖδας καὶ τοὺς ὄνους ἡμῶν
- 19 Niin he menivät Joosefin huoneenhaltijan luo ja puhuttelivat häntä talon ovella
 \43:20\And said, O my lord, we only came down the first time to get food;
 προσελθόντες δὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου ἰωσηφ ἐλάλησαν αὐτῷ ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ οἴκου
- 20 ja sanoivat: "Oi kuule, herra, me olemme kerran ennen käyneet täällä ostamassa elintarpeita,
 \43:21\And when we came to our night's resting-place, on opening our bags we saw that every man's money was in the mouth of his bag, all our money in full weight: and we have it with us to give it back;
 λέγοντες δεόμεθα κύριε κατέβημεν τὴν ἀρχὴν πρίασθαι βρώματα
- 21 ja kun me tulimme yöpaikkaan ja avasimme säkkimme, niin katso, jokaisen raha oli hänen säkkinsä suussa täysipainoisena; olemme nyt tuoneet ne mukamme takaisin.
 \43:22\As well as more money, with which to get food: we have no idea who put our money in our bags.
 ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἦλθομεν εἰς τὸ καταλῦσαι καὶ ἠνοιξάμεν τοὺς μαρσίππους ἡμῶν καὶ τότε τὸ ἀργύριον ἐκάστου ἐν τῷ μαρσίππῳ αὐτοῦ τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἐν σταθμῷ ἀπεστρέψαμεν νῦν ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν
- 22 Ja olemme tuoneet mukamme toisenkin rahan ostaaksemme viljaa elatukseksemme. Emme tiedä, kuka on pannut meidän rahamme säkkeihimme."
 \43:23\Then the servant said, Peace be with you: have no fear: your God, even the God of your father, has put wealth in your bags for you: I had your money. Then he let Simeon come out to them.
 καὶ ἀργύριον ἕτερον ἠνέγκαμεν μεθ' ἐαυτῶν ἀγοράσαι βρώματα οὐκ οἶδαμεν τίς ἐνέβαλεν τὸ ἀργύριον εἰς τοὺς μαρσίππους ἡμῶν
- 23 Hän vastasi: "Olkaa rauhassa, älkää peljätkö. Teidän Jumalanne ja teidän isänne Jumala on antanut teidän löytää aarteen säkeistänne. Teidän rahanne minä olen saanut." Ja hän toi heidän luokseen Simeonin.
 \43:24\And the servant took them into Joseph's house, and gave them water for washing their feet; and he gave their asses food.
 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰλαεὼς ὑμῖν μὴ φοβείσθε ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἔδωκεν ὑμῖν θησαυροὺς ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν τὸ δὲ ἀργύριον ὑμῶν εὐδοκιμοῦν ἀπέχω καὶ ἐξήγαγεν πρὸς αὐτὸς τὸν συμεων
- 24 Ja hän vei miehet Joosefin taloon ja antoi heille vettä jalkain pesemiseksi ja heidän aaseilleen rehua.
 \43:25\And they got ready the things for Joseph before he came in the middle of the day: for word was given to them that they were to have a meal there.
 καὶ ἤνεγκεν ὕδωρ νίψαι τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔδωκεν χορτάσματα τοῖς ὄνοις αὐτῶν
- 25 He laittoivat lahjansa järjestykseen siksi, kunnes Joosef tulisi päivälliselle; sillä he olivat kuulleet, että saisivat aterioita siellä.
 \43:26\And when Joseph came in, they gave him the things which they had for him, and went down to the earth before him.
 ἠτοίμασαν δὲ τὰ δῶρα ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἰωσηφ μεσημβρίας ἤκουσαν γὰρ ὅτι ἐκεῖ μέλλει ἀριστᾶν
- 26 Kun Joosef oli tullut kotiin, veivät he hänelle huoneeseen lahjat, jotka heillä oli mukanaan, ja kumartuivat maahan hänen edessänsä.
 \43:27\And he said, How are you? is your father well, the old man of whom you were talking to me? is he still living?
 εἰσῆλθεν δὲ ἰωσηφ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ προσῆνεγκαν αὐτῷ τὰ δῶρα ἃ εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν
- 27 Hän tervehti heitä ja kysyi: "Kuinka voi teidän vanha isänne, josta puhuitte? Vieläkö hän elää?"
 \43:28\And they said, Your servant, our father, is well, he is still living. And they went down on their faces before him.
 ἠρώτησεν δὲ αὐτοὺς πῶς ἔχετε καὶ εἶπεν αὐτοῖς εἰ ὑγιαίνει ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ πρεσβύτερος ὃν εἶπατε ἔτι ζῆ
- 28 He vastasivat: "Palvelijasi, meidän isämme, voi hyvin; hän elää vielä". Ja he kumartuivat ja heittäytyivät maahan.
 \43:29\Then, lifting up his eyes, he saw Benjamin, his brother, his mother's son, and he said, Is this your youngest brother of whom you gave me word? And he said, God be good to you, my son.
 οἱ δὲ εἶπαν ὑγιαίνει ὁ παῖς σου ὁ πατὴρ ἡμῶν ἔτι ζῆ καὶ εἶπεν εὐλογητὸς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τῷ θεῷ καὶ κύψαντες προσεκύνησαν αὐτῷ
- 29 Ja hän nosti silmänsä ja näki veljensä Benjaminin, äitinsä pojan, ja kysyi: "Onko tämä teidän nuorin veljenne, josta puhuitte?" Sitten hän sanoi: "Jumala olkoon sinulle, poikani, armollinen".
 \43:30\Then Joseph's heart went out to his brother, and he went quickly into his room, for he was overcome with weeping.
 ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰωσηφ εἶδεν βενιαμιν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ὁμομήτριον καὶ εἶπεν οὗτος ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος ὃν εἶπατε πρὸς με ἀγαγεῖν καὶ εἶπεν ὁ θεὸς ἐλεῆσαι σε τέκνον

- 30 Mutta silloin Joosef keskeytti äkkiä puheensa, sillä nähdessään veljensä hän tuli sydämessään liikutetuksi ja etsi tilaisuutta itkeäkseen; niin hän meni sisähuoneeseen ja itki siellä.
 \43:31\Then, after washing his face, he came out, and controlling his feelings said, Put food before us.
 ἐταράχθη δὲ ἰωσηφ συνεστρέφετο γὰρ τὰ ἔντερα αὐτοῦ ἐπὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ καὶ ἐξήτει κλαῦσαι εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ταμειῶν ἔκλαυσεν ἐκεῖ
- 31 Senjälkeen hän pestyään kasvonsa tuli ulos, hillitsi itsensä ja käski: "Tarjotkaa ruokaa".
 \43:32\And they put a meal ready for him by himself, and for them by themselves, and for the Egyptians who were with him by themselves; because the Egyptians may not take food with the Hebrews, for that would make them unclean.
 καὶ νηψάμενος τὸ πρόσωπον ἐξελθὼν ἐνεκρατεύσατο καὶ εἶπεν παράθετε ἄρτους
- 32 Ja tarjottiin erikseen hänelle ja erikseen heille ja erikseen egyptiläisille, jotka aterioivat hänen kanssaan; egyptiläiset näet eivät saata syödä yhdessä hebrealaisten kanssa, sillä se on egyptiläisille kauhistus.
 \43:33\And they were all given their seats before him in order of birth, from the oldest to the youngest: so that they were looking at one another in wonder.
 καὶ παρέθηκαν αὐτῷ μόνῳ καὶ αὐτοῖς καθ' ἑαυτοῦς καὶ τοῖς αἰγυπτίοις τοῖς συνδειπνοῦσιν μετ' αὐτοῦ καθ' ἑαυτοῦς οὐ γὰρ ἐδόναντο οἱ αἰγύπτιοι συνεσθίαιν μετὰ τῶν εβραίων ἄρτους βδέλυγμα γὰρ ἔστιν τοῖς αἰγυπτίοις
- 33 He istuivat vastapäätä häntä iän mukaan, esikoinen ensimmäisenä ja nuorin viimeisenä; ja ihmetellen miehet katselivat toisiaan.
 \43:34\And Joseph sent food to them from his table, but he sent five times as much to Benjamin as to any of the others. And they took wine freely with him.
 ἐκάθισαν δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ὁ πρωτότοκος κατὰ τὰ πρεσβεία αὐτοῦ καὶ ὁ νεώτερος κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ ἐξίσταντο δὲ οἱ ἄνθρωποι ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
- 1 Sen jälkeen Joosef käski huoneenhaltijaansa sanoen: "Täytä miesten säkit viljalla, niin paljon kuin he voivat kuljettaa, ja pane itsekunkin raha hänen säkkinsä suuhun.
 Then he gave orders to the servant who was over his house, saying, Put as much food into the men's bags as will go into them, and put every man's money in the mouth of his bag;
 καὶ ἐνετείλατο ἰωσηφ τῷ ὄντι ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ λέγων πλήσατε τοὺς μαρσίππους τῶν ἀνθρώπων βρωμάτων ὅσα ἐὰν δύνωνται ἔραι καὶ ἐμβάλατε ἐκάστου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ μαρσίππου
- 2 Ja nuorimman säkin suuhun pane minun maljani, tuo hopeamalja, ynnä hänen viljarahansa." Ja hän teki, niinkuin Joosef käski.
 And put my cup, my silver cup, in the youngest one's bag, with his money. So he did as Joseph said.
 καὶ τὸ κόνδυ μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβάλατε εἰς τὸν μάρσιππον τοῦ νεωτέρου καὶ τὴν τιμὴν τοῦ σίτου αὐτοῦ ἐγενήθη δὲ κατὰ τὸ ῥῆμα ἰωσηφ καθὼς εἶπεν
- 3 Aamulla päivän valjetessa miehet saivat aaseinensa lähteä matkalle.
 And at dawn the men, with their asses, were sent away.
 τὸ πρωὶ διέφασεν καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπεστάλησαν αὐτοὶ καὶ οἱ ὄνοι αὐτῶν
- 4 Mutta kun he olivat ehtineet vähän matkaa kaupungin ulkopuolelle, sanoi Joosef huoneenhaltijalleen: "Nouse ja aja miehiä takaa, ja kun saavutat heidät, sano heille: 'Minkätähden olette palkinneet hyvän pahalla?
 And when they had gone only a little way out of the town, Joseph said to the servant who was over his house, Go after them; and when you overtake them, say to them, Why have you done evil in reward for good?
 ἐξεληθόντων δὲ αὐτῶν τὴν πόλιν οὐκ ἀπέσχον μακρὰν καὶ ἰωσηφ εἶπεν τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ἀναστὰς ἐπιδιώξων ὀπίσω τῶν ἀνθρώπων καὶ καταλήμψῃ αὐτοὺς καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς τί ὅτι ἀνταπεδώκατε πονηρὰ ἀντὶ καλῶν
- 5 Onhan se juuri se, josta isäntäni juo ja josta hän salaisia tiedustelee. Te olette pahoin tehneet menetellessänne näin."
 Is not this the cup from which my lord takes wine and by which he gets knowledge of the future? Truly, you have done evil.
 ἵνα τί ἐκλέψατέ μου τὸ κόνδυ τὸ ἀργυροῦν οὐ τοῦτό ἐστιν ἐν ᾧ πίνει ὁ κύριός μου αὐτὸς δὲ οἰωνισμῷ οἰωνίζεται ἐν αὐτῷ πονηρὰ συντετέλεσθε ἃ πεποικατε
- 6 Kun hän sitten saavutti heidät, puhui hän heille nämä sanat.
 So he overtook them and said these words to them.
 εὐρὼν δὲ αὐτοὺς εἶπεν αὐτοῖς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα
- 7 He vastasivat hänelle: "Minkätähden herramme puhuu näin? Pois se, että palvelijasi tekisivät niin!
 And they said to him, Why does my lord say such words as these? far be it from your servants to do such a thing:
 οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ ἵνα τί λαλεῖ ὁ κύριος κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα μὴ γένοιτο τοῖς παισίν σου ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 8 Katso, rahan, jonka löysimme säkkiemme suusta, me olemme tuoneet takaisin sinulle Kanaanin maasta; kuinka siis olisimme varastaneet hopeata tai kultaa herrasi talosta?
 See, the money which was in the mouth of our bags we gave back to you when we came again from Canaan: how then might we take silver or gold from your lord's house?
 εἰ τὸ μὲν ἀργύριον ὃ εὐρομεν ἐν τοῖς μαρσίπποις ἡμῶν ἀπεστρέψαμεν πρὸς σὲ ἐκ γῆς χanaan πῶς ἂν κλέψαιμεν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ κυρίου σου ἀργύριον ἢ χρυσίον

- 9 Se palvelijoistasi, jolta se löydetään, kuolkoon; ja me muut tulemme herramme orjiksi."
If it comes to light that any of your servants has done this, let him be put to death, and we will be your lord's servants.
παρ' ᾧ ἂν εὐρεθῇ τὸ κόνδυ τῶν παίδων σου ἀποθνησκέτω καὶ ἡμεῖς δὲ ἐσόμεθα παῖδες τῷ κυρίῳ ἡμῶν
- 10 Hän vastasi: "Olkoon niin, kuin olette puhuneet; se, jolta se löydetään, olkoon minun orjani. Mutta te muut pääsette vapaiksi."
And he said, Let it be as you say: he in whose bag it is seen will become my servant; and you will not be responsible.
ὁ δὲ εἶπεν καὶ νῦν ὡς λέγετε οὕτως ἔσται ὁ ἄνθρωπος παρ' ᾧ ἂν εὐρεθῇ τὸ κόνδυ αὐτὸς ἔσται μου παῖς ὑμεῖς δὲ ἔσεσθε καθαροί
- 11 Ja he laskivat nopeasti säkkinsä maahan, ja jokainen avasi säkkinsä.
Then every man quickly got his bag down and undid it.
καὶ ἔσπευσαν καὶ καθείλαν ἕκαστος τὸν μάρσιππον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἤνοιξαν ἕκαστος τὸν μάρσιππον αὐτοῦ
- 12 Ja hän etsi, alkaen vanhimmasta ja lopettaen nuorimpaan, ja malja löytyi Benjaminin säkistä.
And he made a search, starting with the oldest and ending with the youngest; and the cup was in Benjamin's bag.
ἠρεῦνα δὲ ἀπὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἀρξάμενος ἕως ἤλθεν ἐπὶ τὸν νεώτερον καὶ εὔρεν τὸ κόνδυ ἐν τῷ μαρσίππῳ τῷ βενιαμιν
- 13 Silloin he repäisivät vaatteensa, kuormasivat kukin tavaransa aasinsa selkään ja palasivat kaupunkiin.
Then in bitter grief they put the bags on the asses again and went back to the town.
καὶ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν καὶ ἐπέθηκαν ἕκαστος τὸν μάρσιππον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν
- 14 Ja Juuda meni veljinsä Joosefin taloon, jossa tämä vielä oli, ja he lankesivat maahan hänen eteensä.
So Judah and his brothers came to Joseph's house; and he was still there: and they went down on their faces before him.
εἰσῆλθεν δὲ ἰουδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς ἰωσηφ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ἐκεῖ καὶ ἔπεσον ἐναντίον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν
- 15 Silloin Joosef sanoi heille: "Mitä olettekaan tehneet! Ettekö tienneet, että minun kaltaiseni mies saa salatut ilmi?"
And Joseph said, What is this thing which you have done? had you no thought that such a man as I would have power to see what is secret?
εἶπεν δὲ αὐτοῖς ἰωσηφ τί τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὃ ἐποιήσατε οὐκ οἶδατε ὅτι οἰωνισμῷ οἰωνεῖται ἄνθρωπος οἷος ἐγώ
- 16 Juuda vastasi: "Mitä sanoisimmekaan herralleni, mitä puhuisimme ja millä puolustautuisimme! Jumala on paljastanut palvelijaisi syyllisyyden. Katso, me olemme herrani orjat, niin hyvin me muut kuin se, jolta malja löytyi."
And Judah said, What are we to say to my lord? how may we put ourselves right in his eyes? God has made clear the sin of your servants: now we are in your hands, we and the man in whose bag your cup was seen.
εἶπεν δὲ ἰουδας τί ἀντεροῦμεν τῷ κυρίῳ ἢ τί λαλήσωμεν ἢ τί δικαιωθῶμεν ὁ δὲ θεὸς εὔρεν τὴν ἀδικίαν τῶν παίδων σου ἰδοῦ ἐσμεν οἰκέται τῷ κυρίῳ ἡμῶν καὶ ἡμεῖς καὶ παρ' ᾧ εὐρέθη τὸ κόνδυ
- 17 Hän sanoi: "Pois se, että minä tekisin niin! Se, jolta malja löytyi, olkoon minun orjani, mutta te muut menkää rauhassa kotiin isänne luo."
Then he said, Far be it from me to do so: but the man who had my cup will be my servant; and you may go back to your father in peace.
εἶπεν δὲ ἰωσηφ μὴ μοι γένοιτο ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο ὁ ἄνθρωπος παρ' ᾧ εὐρέθη τὸ κόνδυ αὐτὸς ἔσται μου παῖς ὑμεῖς δὲ ἀνάβητε μετὰ σωτηρίας πρὸς τὸν πατέρα ὑμῶν
- 18 Silloin Juuda astui hänen eteensä ja sanoi: "Oi herrani, salli palvelijasi puhua sananen herrani kuullen, älköönkä vihasi syttykö palvelijaasi kohtaan, sillä sinä olet niinkuin itse farao!
Then Judah came near him, and said, Let your servant say a word in my lord's ears, and let not your wrath be burning against your servant: for you are in the place of Pharaoh to us.
ἐγγίσας δὲ αὐτῷ ἰουδας εἶπεν δέομαι κύριε λαλησάτω ὁ παῖς σου ῥῆμα ἐναντίον σου καὶ μὴ θυμωθῆς τῷ παιδί σου ὅτι σὺ εἶ μετὰ φαραῶ
- 19 Herrani kysyi palvelijoiltaan sanoen: 'Onko teillä isää tai veljeä?'
My lord said to his servants, Have you a father or a brother?
κύριε σὺ ἠρώτησας τοὺς παῖδάς σου λέγων εἰ ἔχετε πατέρα ἢ ἀδελφόν
- 20 Me vastasimme herralleni: 'Meillä on kotona vanha isä ja veli, joka on syntynyt hänen vanhoilla päivillensä ja on vielä nuori; mutta tämän veli on kuollut, ja niin hän on jäänyt yksin äidistänsä, ja hänen isänsä rakastaa häntä'.
And we said to my lord, We have an old father and a young child, whom he had when he was old; his brother is dead and he is the only son of his mother, and is very dear to his father.
καὶ εἶπαμεν τῷ κυρίῳ ἔστιν ἡμῖν πατήρ πρεσβύτερος καὶ παιδίον γήρως νεώτερον αὐτῷ καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέθανεν αὐτὸς δὲ μόνος ὑπελείφθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ ὁ δὲ πατήρ αὐτὸν ἠγάπησεν
- 21 Niin sinä sanoit palvelijoillesi: 'Tuokaa hänet tänne minun luokseni, että silmäni saisivat katsella häntä'.
And you said to your servants, Let him come down to me with you, so that I may see him.
εἶπας δὲ τοῖς παισίν σου καταγάγετε αὐτὸν πρὸς με καὶ ἐπιμελοῦμαι αὐτοῦ

- 22 Me vastasimme herralleni: 'Nuorukainen ei saata jättää isäänsä, sillä jos hän jättäisi isänsä, niin tämä kuolisi'.
And we said to my lord, His father will not let him go; for if he went away his father would come to his death.
 και είπαμεν τῷ κυρίῳ οὐ δυνήσεται τὸ παιδίον καταλιπεῖν τὸν πατέρα ἐὰν δὲ καταλίῃ τὸν πατέρα ἀποθανεῖται
- 23 Mutta sinä sanoit palvelijoillesi: 'Jos nuorin veljenne ei tule tänne teidän kanssanne, niin älkää enää näyttäytykö minun kasvojeni edessä'.
But you said to your servants, If your youngest brother does not come with you, you will not see my face again.
 σὺ δὲ εἶπας τοῖς παισίν σου ἐὰν μὴ καταβῆ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν οὐ προσθήσεσθε ἔτι ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου
- 24 Ja me menimme kotiin palvelijasi, minun isäni, luo ja kerroimme hänelle herrani sanat.
And when we went back to your servant, our father, we gave him an account of my lord's words.
 ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἀνέβημεν πρὸς τὸν πατέρα σου πατέρα δὲ ἡμῶν ἀπηγγείλαμεν αὐτῷ τὰ ῥήματα τοῦ κυρίου
- 25 Niin isämme sanoi: 'Menkää jälleen ostamaan meille vähän elintarpeita'.
And our father said, Go again and get us a little food.
 εἶπεν δὲ ἡμῖν ὁ πατὴρ ἡμῶν βαδίσατε πάλιν ἀγοράσατε ἡμῖν μικρὰ βρώματα
- 26 Me sanoimme: 'Emme voi lähteä sinne; ainoastaan jos nuorin veljemme seuraa mukanamme, me lähdemme, sillä me emme voi näyttäytyä sen miehen kasvojen edessä, jollei nuorin veljemme ole mukanamme'.
And we said, Only if our youngest brother goes with us will we go down; for we may not see the man's face again if our youngest brother is not with us.
 ἡμεῖς δὲ εἶπαμεν οὐ δυνησόμεθα καταβῆναι ἀλλ' εἰ μὲν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν ὁ νεώτερος καταβαίνει μεθ' ἡμῶν καταβησόμεθα οὐ γὰρ δυνησόμεθα ἰδεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ νεώτερου μὴ ὄντος μεθ' ἡμῶν
- 27 Niin palvelijasi, minun isäni, sanoi meille: 'Tiedättehän itse, että vaimoni synnytti minulle kaksi poikaa.
And our father said to us, You have knowledge that my wife gave me two sons;
 εἶπεν δὲ ὁ παῖς σου ὁ πατὴρ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς ὑμεῖς γινώσκετε ὅτι δύο ἔτεκεν μοι ἡ γυνή
- 28 Toinen lähti pois luotani, ja minä sanoin: Varmaan hänet on raadeltu kuoliaaksi, enkä minä ole häntä siitä päivin nähnyt.
The one went away from me, and I said, Truly he has come to a violent death; and from that time I have not seen him,
 και ἐξῆλθεν ὁ εἷς ἀπ' ἐμοῦ και εἶπατε ὅτι θηριόβρωτος γέγονεν και οὐκ εἶδον αὐτὸν ἔτι και νῦν
- 29 Jos te nyt viette minulta tämänkin ja jos onnettomuus kohtaa häntä, niin te saatatte minun harmaat hapseni vaipumaan tuskalla tuonelaan.'
If now you take this one from me, and some evil comes to him, you will make my grey head go down in sorrow to the underworld.
 ἐὰν οὖν λάβητε και τοῦτον ἐκ προσώπου μου και συμβῆ αὐτῷ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ και κατὰξετέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ᾄδου
- 30 Jos minä siis tulisin kotiin palvelijasi, isäni, luo eikä meillä olisi mukanamme nuorukaista, johon hän on kaikesta sielustaan kiintynyt,
If then I go back to your servant, my father, without the boy, because his life and the boy's life are one,
 νῦν οὖν ἐὰν εἰσπορεύωμαι πρὸς τὸν πατέρα σου πατέρα δὲ ἡμῶν και τὸ παιδάριον ἡ ἢ μεθ' ἡμῶν ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκκρέματα ἐκ τῆς τούτου ψυχῆς
- 31 niin hän nähdessään, ettei nuorukainen ole kanssamme, kuolisi, ja me, sinun palvelijasi, saattaisimme palvelijasi, isämme, harmaat hapsat vaipumaan murheella tuonelaan.
When he sees that the boy is not with us, he will come to his death, and our father's grey head will go down in sorrow to the underworld.
 και ἔσται ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν μὴ ὄν τὸ παιδάριον μεθ' ἡμῶν τελευτήσει και κατὰξουσιν οἱ παῖδες σου τὸ γῆρας τοῦ παιδὸς σου πατὴρ δὲ ἡμῶν μετ' ὁδύνης εἰς ᾄδου
- 32 Sillä palvelijasi on luvannut isälleen vastata nuorukaisesta ja sanonut: 'Jos en tuo häntä takaisin luoksesi, niin minä olen syyllinen isäni edessä kaiken elinaikani'.
For I made myself responsible for the boy to my father, saying, If I do not give him safely back to you, let mine be the sin for ever.
 ὁ γὰρ παῖς σου ἐκδέδεκται τὸ παιδίον παρὰ τοῦ πατρὸς λέγων ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρὸς σὲ και στήσω αὐτὸν ἐναντίον σου ἡμαρτηκῶς ἔσομαι πρὸς τὸν πατέρα πάσας τὰς ἡμέρας
- 33 Ja jääköön siis palvelijasi herralleni orjaksi nuorukaisen sijaan, ja nuorukainen menköön kotiin veljiensä kanssa.
So now let me be my lord's servant here in place of the boy, and let him go back with his brothers.
 νῦν οὖν παραμενῶ σοι παῖς ἀντὶ τοῦ παιδίου οἰκέτης τοῦ κυρίου τὸ δὲ παιδίον ἀναβήτω μετὰ τῶν ἀδελφῶν
- 34 Sillä kuinka minä voisin mennä kotiin isäni luo, jollei nuorukainen olisi kanssani? En voisi nähdä sitä surkeutta, joka tulisi isäni osaksi.'
For how may I go back to my father without the boy, and see the evil which will come on my father?
 πῶς γὰρ ἀναβήσομαι πρὸς τὸν πατέρα τοῦ παιδίου μὴ ὄντος μεθ' ἡμῶν ἵνα μὴ ἴδω τὰ κακὰ ἃ εὐρήσει τὸν πατέρα μου

- 1 Silloin Joosef ei voinut kauemmin hillitä itseään kaikkien niiden nähden, jotka seisovivat hänen ympärillään. Hän huusi: "Antakaa kaikkien mennä pois minun luotani!" Niin ei ollut ketään saapuvilla, kun Joosef ilmaisi itsensä veljilleen.
Then Joseph, unable to keep back his feelings before those who were with him, gave orders for everyone to be sent away, and no one was present when he made clear to his brothers who he was.
καὶ οὐκ ἠδύνατο ἰωσηφ ἀνέχεσθαι πάντων τῶν παρεστηκότων αὐτῷ ἄλλ' εἶπεν ἐξαποστείλατε πάντας ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐ παρειστῆκει οὐδεὶς ἔτι τῷ ἰωσηφ ἠνίκα ἀνεγνωρίζετο τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ
- 2 Ja hän purskahti ääneensä itkemään, niin että egyptiläiset ja faraon hoviväki sen kuulivat.
And so loud was his weeping, that it came to the ears of the Egyptians and all Pharaoh's house.
καὶ ἀφῆκεν φωνὴν μετὰ κλαυθμοῦ ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ αἰγύπτιοι καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο εἰς τὸν οἶκον φαραῶ
- 3 Ja Joosef sanoi veljilleen: "Minä olen Joosef. Vieläkö minun isäni elää?" Mutta hänen veljensä eivät voineet vastata hänelle, niin hämmästyksissään he olivat hänen edessään.
And Joseph said to his brothers, I am Joseph: is my father still living? But his brothers were not able to give him an answer for they were troubled before him.
εἶπεν δὲ ἰωσηφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐγὼ εἰμι ἰωσηφ ἔτι ὁ πατήρ μου ζῆ καὶ οὐκ ἐδύναντο οἱ ἀδελφοὶ ἀποκριθῆναι αὐτῷ ἐταράχθησαν γὰρ
- 4 Mutta Joosef sanoi veljilleen: "Tulkaa tänne luokseni". Ja he tulivat. Niin hän sanoi: "Minä olen Joosef, teidän veljenne, jonka myitte Egyptiin.
Then Joseph said to his brothers, Come near to me. And they came near, And he said, I am Joseph your brother, whom you sent into Egypt.
εἶπεν δὲ ἰωσηφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐγγίσατε πρὸς με καὶ ἤγγισαν καὶ εἶπεν ἐγὼ εἰμι ἰωσηφ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὃν ἀπέδοσθε εἰς αἴγυπτον
- 5 Mutta älkää nyt olko murheissanne älkääkä pahoitelko sitä, että olette myyneet minut tänne, sillä Jumala on minut lähettänyt teidän edellänne pitääkseen teidät hengissä.
Now do not be troubled or angry with yourselves for sending me away, because God sent me before you to be the saviour of your lives.
νῦν οὖν μὴ λυπεῖσθε μηδὲ σκληρὸν ὑμῖν φανήτω ὅτι ἀπέδοσθέ με ὧδε εἰς γὰρ ζῶην ἀπέστειλέν με ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν
- 6 Kaksi vuotta on nyt nälänhätä ollut maassa, ja vielä on jäljellä viisi vuotta, joina ei kynnetä eikä eloa korjata.
For these two years have been years of need, and there are still five more years to come in which there will be no ploughing or cutting of grain.
τοῦτο γὰρ δευτέρον ἔτος λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔτι λοιπὰ πέντε ἔτη ἐν οἷς οὐκ ἔσται ἀροτρίασις οὐδὲ ἄμητος
- 7 Niin Jumala lähetti minut teidän edellänne säilyttääkseen teille jälkeläisiä maan päällä ja pitääkseen teidät hengissä, pelastukseksi monille.
God sent me before you to keep you and yours living on earth so that you might become a great nation.
ἀπέστειλεν γὰρ με ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν ὑπολείπεσθαι ὑμῶν κατάλειμμα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκθρέψαι ὑμῶν κατάλειπιν μεγάλην
- 8 Ette siis te ole lähettäneet minua tänne, vaan Jumala; hän asetti minut faraon neuvonantajaksi ja koko hänen hovinsa herraksi ja koko Egyptin maan valtiaaksi.
So now it was not you who sent me here, but God: and he has made me as a father to Pharaoh, and lord of all his house, and ruler over all the land of Egypt.
νῦν οὖν οὐχ ὑμεῖς με ἀπεστάλακατε ὧδε ἄλλ' ἢ ὁ θεὸς καὶ ἐποίησέν με ὡς πατέρα φαραῶ καὶ κύριον παντὸς τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἄρχοντα πάσης γῆς αἰγύπτου
- 9 Menkää, rientäkää minun isäni tykö ja sanokaa hänelle: 'Näin sanoo poikasi Joosef: Jumala on asettanut minut koko Egyptin herraksi, tule luokseni, älä viivyttele!
Now go quickly to my father, and say to him, Your son Joseph says, God has made me ruler over all the land of Egypt: come down to me straight away:
σπεύσαντες οὖν ἀνάβητε πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ εἶπατε αὐτῷ τάδε λέγει ὁ υἱὸς σου ἰωσηφ ἐποίησέν με ὁ θεὸς κύριον πάσης γῆς αἰγύπτου κατὰ βῆθι οὖν πρὸς με καὶ μὴ μείνης
- 10 Sinä saat asettua Goosenin maakuntaan ja olla minun läheisyydessäni, sinä ja sinun lapsesi ja lastesi lapset, pikkukarjasi ja raavaskarjasi, kaikki, mitä sinulla on.
The land of Goshen will be your living-place, and you will be near me; you and your children and your children's children, and your flocks and herds and all you have:
καὶ κατοικήσεις ἐν γῆ γασσεμ ἀραβίας καὶ ἔση ἐγγὺς μου σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν σου τὰ πρόβατά σου καὶ αἱ βόες σου καὶ ὅσα σοὶ ἔστιν
- 11 Minä elätän sinua siellä - vielä on näet viisi nälkävuotta - niin ettet sinä eikä sinun perheesi eikä kukaan omaisistasi ole sortuva puutteeseen.'
And there I will take care of you, so that you and your family may not be in need, for there are still five bad years to come.
καὶ ἐκθρέψω σε ἐκεῖ ἔτι γὰρ πέντε ἔτη λιμὸς ἴνα μὴ ἐκτριβῆς σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά σου
- 12 Te näette omin silmin, ja myöskin veljeni Benjamin näkee, että minä itse teille puhun.
Now truly, your eyes see, and the eyes of my brother Benjamin see, that it is my mouth which says these things to you.
ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν βλέπουσιν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ βενιαμιν τοῦ ἀδελφοῦ μου ὅτι τὸ στόμα μου τὸ λαλοῦν πρὸς ὑμᾶς
- 13 Kertokaa siis isällenne kaikesta siitä kunniasta, joka on tullut minun osakseni Egyptissä, ja kaikesta, mitä olette nähneet, ja rientäkää ja tuokaa isäni tänne."
Give my father word of all my glory in Egypt and of all you have seen; and come back quickly with my father.
ἀπαγγείλατε οὖν τῷ πατρί μου πᾶσαν τὴν δόξαν μου τὴν ἐν αἰγύπτῳ καὶ ὅσα εἶδετε καὶ ταχύναντες καταγάγετε τὸν πατέρα μου ὧδε

- 14 Ja hän lankesi veljensä Benjaminin kaulaan ja itki, ja myöskin Benjamin itki hänen kaulassaan.
Then, weeping, he took Benjamin in his arms, and Benjamin himself was weeping on Joseph's neck.
καὶ ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον βενιαμιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ καὶ βενιαμιν ἔκλαυσεν ἐπὶ τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ
- 15 Ja hän suuteli kaikkia veljiään ja itki heidän rinnoillaan. Senjälkeen hänen veljensä puhelivat hänen kanssaan.
Then he gave a kiss to all his brothers, weeping over them; and after that his brothers had no fear of talking to him.
καὶ καταφιλήσας πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτοῖς καὶ μετὰ ταῦτα ἐλάλησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν
- 16 Kun sanoma siitä, että Joosefin veljet olivat saapuneet, kuului faraon hoviin, oli se faraon ja kaikkien hänen palvelijainsa mieleen.
And news of these things went through Pharaoh's house, and it was said that Joseph's brothers were come; and it seemed good to Pharaoh and his servants.
καὶ διεβοήθη ἡ φωνὴ εἰς τὸν οἶκον φαραω λέγοντες ἦκασιν οἱ ἀδελφοὶ ἰωσηφ ἐχάρη δὲ φαραω καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ
- 17 Ja farao sanoi Joosefille: "Sano veljillesi: 'Tehkää näin: sälyttäkää kuormat juhtainne selkään ja lähtekää kotiin Kanaanin maahan,
And Pharaoh said to Joseph, Say to your brothers, Put your goods on your beasts and go back to the land of Canaan;
εἶπεν δὲ φαραω πρὸς ἰωσηφ εἰπὼν τοῖς ἀδελφοῖς σου τοῦτο ποιήσατε γερμίσατε τὰ πορεία ὑμῶν καὶ ἀπέλθατε εἰς γῆν χανααν
- 18 ottakaa isänne ja perheenne ja tulkaa minun luokseni, niin minä annan teille parasta, mitä Egyptissä on, ja te saatte syödä maan lihavuudesta'.
And get your father and your families and come back to me: and I will give you all the good things of Egypt, and the fat of the land will be your food.
καὶ παραλάβόντες τὸν πατέρα ὑμῶν καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν ἦκετε πρὸς με καὶ δώσω ὑμῖν πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰγύπτου καὶ φάγεσθε τὸν μωλὸν τῆς γῆς
- 19 Ja näin sinun on käskettävä heitä: 'Tehkää näin: ottakaa itsellenne vaunuja Egyptin maasta lapsianne ja vaimojanne varten ja tuokaa isänne ja tulkaa.
And say to them, This you are to do: take carts from the land of Egypt for your little ones and for your wives, and get your father and come back.
σὺ δὲ ἐντείλαι ταῦτα λαβεῖν αὐτοῖς ἀμάξας ἐκ γῆς αἰγύπτου τοῖς παιδίοις ὑμῶν καὶ ταῖς γυναῖξιν καὶ ἀναλαβόντες τὸν πατέρα ὑμῶν παραγίνεσθε
- 20 Älkää surko taloustavaroitanne, sillä mitä parasta on koko Egyptin maassa, se on oleva teidän omanne.'"
And take no thought for your goods, for the best of all the land of Egypt is yours.
καὶ μὴ φείσησθε τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν σκευῶν ὑμῶν τὰ γὰρ πάντα ἀγαθὰ αἰγύπτου ὑμῖν ἔσται
- 21 Israelin pojat tekivät niin, ja Joosef antoi heille vaunuja faraon käskyn mukaan sekä evästä matkaa varten.
And the children of Israel did as he said; and Joseph gave them carts as had been ordered by Pharaoh, and food for their journey.
ἐποίησαν δὲ οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἔδωκεν δὲ ἰωσηφ αὐτοῖς ἀμάξας κατὰ τὰ εἰρημένα ὑπὸ φαραω τοῦ βασιλέως καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδόν
- 22 Hän antoi kullekin heistä juhlapuvun, mutta Benjaminille hän antoi kolmesataa hopeasekeliä sekä viisi juhlapukua.
To every one of them he gave three changes of clothing; but to Benjamin he gave three hundred bits of silver and five changes of clothing.
καὶ πᾶσιν ἔδωκεν δισσὰς στολὰς τῷ δὲ βενιαμιν ἔδωκεν τριακοσίους χρυσοῦς καὶ πέντε ἐξαλλασσοῦσας στολὰς
- 23 Samoin hän lähetti isälleen lahjaksi kymmenen aasia, jotka olivat kuormitetut Egyptin parhaimmilla tavaroilla, ja kymmenen aasintammaa, jotka kantoivat viljaa ja leipää sekä eväitä hänen isälleen matkaa varten.
And to his father he sent ten asses with good things from Egypt on their backs, and ten she-asses with grain and bread and food for his father on the journey.
καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἀπέστειλεν κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ δέκα ὄνους αἴροντας ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν αἰγύπτου καὶ δέκα ἡμιόνους αἰρούσας ἄρτους τῷ πατρὶ αὐτοῦ εἰς ὁδόν
- 24 Sitten hän päästi veljensä menemään ja sanoi heille: "Älkää riidelkö matkalla".
And he sent his brothers on their way, and said to them, See that you have no argument on the road.
ἐξαπέστειλεν δὲ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθησαν καὶ εἶπεν αὐτοῖς μὴ ὀργίζεσθε ἐν τῇ ὁδῷ
- 25 Niin he lähtivät Egyptistä ja tulivat isänsä Jaakobin luo Kanaanin maahan.
So they went up from Egypt and came to the land of Canaan, to their father Jacob.
καὶ ἀνέβησαν ἐξ αἰγύπτου καὶ ἦλθον εἰς γῆν χανααν πρὸς ἰακωβ τὸν πατέρα αὐτῶν
- 26 Ja he kertoivat hänelle ja sanoivat: "Joosef on vielä elossa ja on koko Egyptin maan valtias". Mutta hänen sydämensä pysyi kylmänä, sillä hän ei uskonut heitä.
And they said to him, Joseph is living, and is ruler over all the land of Egypt. And at this word Jacob was quite overcome, for he had no faith in it.
καὶ ἀνήγγελλαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι ὁ υἱός σου ἰωσηφ ζῆ καὶ αὐτὸς ἄρχει πάσης γῆς αἰγύπτου καὶ ἐξέστη ἡ διάνοια ἰακωβ οὐ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς

- 27 Niin he kertoivat hänelle kaiken, mitä Joosef oli heille puhunut. Ja kun hän näki vaunut, jotka Joosef oli lähettänyt häntä tuomaan, niin elpyi heidän isänsä Jaakobin henki.
And they gave him an account of everything Joseph had said to them; and when he saw the carts which Joseph had sent for them, his spirit came back to him:
ἐλάλησαν δὲ αὐτῷ πάντα τὰ ῥηθέντα ὑπὸ ἰωσηφ ὅσα εἶπεν αὐτοῖς ἰδὼν δὲ τὰς ἀμάξας ὡς ἀπέστειλεν ἰωσηφ ὥστε ἀναλαβεῖν αὐτὸν ἀνεζωπύρησεν τὸ πνεῦμα ἰακωβ τοῦ πατρὸς αὐτῶν
- 28 Ja Israel sanoi: "Nyt on minulla kyllin; poikani Joosef elää vielä, minä menen häntä katsomaan, ennenkuin kuolen".
And Israel said, It is enough: Joseph my son is still living; I will go and see him before my death.
εἶπεν δὲ ἰσραηλ μέγα μοί ἐστιν εἰ ἐτι ἰωσηφ ὁ υἱὸς μου ζῆ πορευθεὶς ὄψομαι αὐτὸν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με
- 1 Niin Israel lähti matkalle mukanaan kaikki, mitä hänellä oli. Ja kun hän saapui Beersebaan, uhrasi hän teurasuhreja isänsä Iisakin Jumalalle.
And Israel went on his journey with all he had, and came to Beer-sheba, where he made offerings to the God of his father Isaac.
ἀπάρας δὲ ἰσραηλ αὐτὸς καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ ἦλθεν ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου καὶ ἔθυσεν θυσίαν τῷ θεῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἰσαακ
- 2 Ja Jumala puhui Israelille näyssä yöllä; hän sanoi: "Jaakob, Jaakob!" Tämä vastasi: "Tässä olen".
And God said to Israel in a night-vision, Jacob, Jacob. And he said, Here am I.
εἶπεν δὲ ὁ θεὸς ἰσραηλ ἐν ὄραματι τῆς νυκτὸς εἶπας ἰακωβ ἰακωβ ὁ δὲ εἶπεν τί ἐστιν
- 3 Niin hän sanoi: "Minä olen Jumala, sinun isäsi Jumala; älä pelkää mennä Egyptiin, sillä minä teen sinut siellä suureksi kansaksi.
And he said, I am God, the God of your father: go down to Egypt without fear, for I will make a great nation of you there:
λέγων ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου μὴ φοβοῦ καταβῆναι εἰς αἴγυπτον εἰς γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω σε ἐκεῖ
- 4 Minä menen sinun kanssasi Egyptiin, ja minä myös johdatan sinut sieltä takaisin. Ja Joosefin käsi on sulkeva sinun silmäsi."
I will go down with you to Egypt, and I will see that you come back again, and at your death Joseph will put his hands on your eyes.
καὶ ἐγὼ καταβήσομαι μετὰ σοῦ εἰς αἴγυπτον καὶ ἐγὼ ἀναβιάσω σε εἰς τέλος καὶ ἰωσηφ ἐπιβαλεῖ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου
- 5 Ja Jaakob lähti Beersebasta, ja Israelin pojat nostivat isänsä Jaakobin, lapsensa ja vaimonsa vaunuihin, jotka farao oli lähettänyt häntä noutamaan.
Then Jacob went on from Beer-sheba; and the sons of Jacob took their father and their little ones and their wives in the carts which Pharaoh had sent for them.
ἀνέστη δὲ ἰακωβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὄρκου καὶ ἀνέλαβον οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐπὶ τὰς ἀμάξας ὡς ἀπέστειλεν ἰωσηφ ἄραι αὐτὸν
- 6 Ja he ottivat karjansa ja tavaran, jotka he olivat hankkineet Kanaanin maassa, ja tulivat niin Egyptiin, Jaakob ynnä kaikki hänen jälkeläisensä.
And they took their cattle and all the goods which they had got in the land of Canaan, and came to Egypt, even Jacob and all his seed:
καὶ ἀναλαβόντες τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν καὶ πᾶσαν τὴν κτήσιν ἣν ἐκτήσαντο ἐν γῆ χανααν εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον ἰακωβ καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
- 7 Poikansa ja poikiensa pojat, tyttärensä ja poikiensa tyttäret, kaikki jälkeläisensä, hän vei mukanaan Egyptiin.
His sons and his sons' sons, his daughters and his daughters' sons and all his family he took with him into Egypt.
υἱοὶ καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ θυγατέρες καὶ θυγατέρες τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἤγαγεν εἰς αἴγυπτον
- 8 Nämä ovat Israelin lasten nimet, niiden, jotka tulivat Egyptiin: Jaakob ja hänen poikansa. Jaakobin esikoinen oli Ruuben.
And these are the names of the children of Israel who came into Egypt, even Jacob and all his sons: Reuben, Jacob's oldest son;
ταῦτα δὲ τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραηλ τῶν εἰσελθόντων εἰς αἴγυπτον ἰακωβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρωτότοκος ἰακωβ ρουβην
- 9 Ruubenin pojat olivat Hanok, Pallu, Hesron ja Karmi.
And the sons of Reuben: Hanoch and Pallu and Hezron and Carmi;
υἱοὶ δὲ ρουβην ενωχ καὶ φαλλους ασρων καὶ χαρμι
- 10 Simeonin pojat olivat Jemuel, Jaamin, Oohad, Jaakin, Soohar ja Saul, kanaanilaisen vaimon poika.
And the sons of Simeon: Jemuel and Jamin and Ohad and Jachin and Zohar and Shaul, the son of a woman of Canaan;
υἱοὶ δὲ σιμεων ἱεμουηλ καὶ ἱαμιν καὶ αωδ καὶ ἱαχιν καὶ σααρ καὶ σαουλ υἱὸς τῆς χαναανίτιδος
- 11 Leevin pojat olivat Geerson, Kehat ja Merari.
And the sons of Levi: Gershon, Kohath, and Merari;
υἱοὶ δὲ λευι γηρσων κααθ καὶ μεραρι
- 12 Juudan pojat olivat Eer, Oonan, Seela, Peres ja Serah; mutta Eer ja Oonan kuolivat Kanaanin maassa. Pereksen pojat olivat Hesron ja Haamul.
And the sons of Judah: Er and Onan and Shelah and Perez and Zerah: but Er and Onan had come to their death in the land of Canaan; and the sons of Perez were Hezron and Hamul.
υἱοὶ δὲ ἰουδα ηρ καὶ ουναν καὶ σηλωμ καὶ φαρες καὶ ζαρα ἀπέθανεν δὲ ηρ καὶ ουναν ἐν γῆ χανααν ἐγένοντο δὲ υἱοὶ φαρες ασρων καὶ ἱεμουηλ

- 13 Isaskarin pojat olivat Toola, Puvva, Joob ja Simron.
And the sons of Issachar: Tola and Puah and Job and Shimron;
 υἱοὶ δὲ ἰσσαχαρ θωλα καὶ φουα καὶ ἰασουβ καὶ ζαμβραμ
- 14 Sebulonin pojat olivat Sered, Eelon ja Jahleel.
And the sons of Zebulun: Sered and Elon and Jahleel;
 υἱοὶ δὲ ζαβουλων σερεδ καὶ αλλων καὶ αλοηλ
- 15 Nämä olivat Leean pojat; ne hän synnytti Jaakobille Mesopotamiassa sekä tyttären Diinan. Näitä Jaakobin poikia ja tyttäriä oli kaikkiaan kolmekymmentä kolme henkeä.
All these, together with his daughter Dinah, were the children of Leah, whom Jacob had by her in Paddan-aram; they were thirty-three in number.
 οὗτοι υἱοὶ λειας οὗς ἔτεκεν τῷ ἰακωβ ἐν μεσοποταμίᾳ τῆς συρίας καὶ διναν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ πᾶσαι αἱ ψυχαὶ υἱοὶ καὶ θυγατέρες τριάκοντα τρεῖς
- 16 Gaadin pojat olivat Sifjon ja Haggi, Suuni ja Esbon, Eeri ja Arodi ja Areli.
And the sons of Gad: Ziphion and Haggi, Shuni and Ezbon, Eri and Arodi and Areli;
 υἱοὶ δὲ γαδ σαφων καὶ αγγισ καὶ σαουνις καὶ θασοβαν καὶ αηδισ καὶ αροηδισ καὶ αροηλις
- 17 Asserin pojat olivat Jimna, Jisva, Jisvi ja Beria; heidän sisarensa oli Serah. Berian pojat olivat Heber ja Malkiel.
And the sons of Asher: Jimnah and Ishvah and Ishvi and Beriah, and Sarah, their sister; and the sons of Beriah: Heber and Malchiel.
 υἱοὶ δὲ ασηρ ἱεμνα καὶ ἰεσουα καὶ ἰεουλ καὶ βαρια καὶ σαρα ἀδελφὴ αὐτῶν υἱοὶ δὲ βαρια χοβορ καὶ μελχιηλ
- 18 Nämä olivat Silpan lapset, hänen, jonka Laaban antoi tyttärellensä Leealle, ja hän synnytti ne Jaakobille, kuusitoista henkeä.
These are the children of Zilpah, whom Laban gave to his daughter Leah, and Jacob had these sixteen children by her.
 οὗτοι υἱοὶ ζελαφας ἦν ἔδωκεν λαβαν λεια τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ ἣ ἔτεκεν τούτους τῷ ἰακωβ δέκα ἕξ ψυχάς
- 19 Raakelin, Jaakobin vaimon, pojat olivat Joosef ja Benjamin.
The sons of Jacob's wife Rachel: Joseph and Benjamin.
 υἱοὶ δὲ ραχηλ γυναικὸς ἰακωβ ἰωσηφ καὶ βενιαμιν
- 20 Ja pojat, jotka syntyivät Joosefille Egyptin maassa, olivat Manasse ja Efraim; nämä synnytti hänelle Aasenat, Oonin papin Poti-Feran tytär.
And Joseph had Manasseh and Ephraim in the land of Egypt, by Asenath, the daughter of Poti-phera, priest of On.
 ἐγένοντο δὲ υἱοὶ ἰωσηφ ἐν γῆ αἰγύπτῳ οὗς ἔτεκεν αὐτῷ ασεννεθ θυγάτηρ πετεφρη ἱερέως ἡλίου πόλεως τὸν μανασση καὶ τὸν εφραιμ ἐγένοντο δὲ υἱοὶ μανασση οὗς ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ σύρα τὸν μαχιρ μαχιρ δὲ ἐγέννησεν τὸν γαλααδ υἱοὶ δὲ εφραιμ ἀδελφοῦ μανασση σουταλααμ καὶ τααμ υἱοὶ δὲ σουταλααμ εδεμ
- 21 Benjaminin pojat olivat Bela, Beker ja Asbel, Geera ja Naaman, Ehi ja Roos, Muppim ja Huppim ja Ard.
And the sons of Benjamin were Belah and Becher and Ashbel, Gera and Naaman, Ehi and Rosh, Muppim and Huppim and Ard.
 υἱοὶ δὲ βενιαμιν βαλα καὶ χοβορ καὶ ασβηλ ἐγένοντο δὲ υἱοὶ βαλα γηρα καὶ νοεμαν καὶ αγγισ καὶ ρως καὶ μαμφιν καὶ οφμιν γηρα δὲ ἐγέννησεν τὸν араδ
- 22 Nämä olivat Raakelin pojat, jotka syntyivät Jaakobille, kaikkiaan neljätoista henkeä.
All these were the children of Rachel whom Jacob had by her, fourteen persons.
 οὗτοι υἱοὶ ραχηλ οὗς ἔτεκεν τῷ ἰακωβ πᾶσαι ψυχαι δέκα ὀκτώ
- 23 Daanin poika oli Husim.
And the son of Dan was Hushim.
 υἱοὶ δὲ δαν ασομ
- 24 Naftalin pojat olivat Jahseel, Guuni, Jeeser ja Sillem.
And the sons of Naphtali: Jahzeel and Guni and Jezer and Shillem.
 καὶ υἱοὶ νεφθαλι ασηλ καὶ γωνι καὶ ἰσσαρ καὶ συλλημ
- 25 Nämä olivat Bilhan pojat, hänen, jonka Laaban antoi tyttärellensä Raakelille, ja hän synnytti ne Jaakobille, kaikkiaan seitsemän henkeä.
These were the children of Bilhah, whom Laban gave to his daughter Rachel, seven persons.
 οὗτοι υἱοὶ βαλλας ἦν ἔδωκεν λαβαν ραχηλ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ ἣ ἔτεκεν τούτους τῷ ἰακωβ πᾶσαι ψυχαι ἑπτά

- 26 Kaikkiaan oli niitä, jotka Jaakobin kanssa siirtyivät Egyptiin ja olivat lähteneet hänen kupeistansa, paitsi Jaakobin miniöitä, yhteensä kuusikymmentä kuusi henkeä.
All the persons who came with Jacob into Egypt, the offspring of his body, were sixty-six, without taking into account the wives of Jacob's sons.
πᾶσαι δὲ ψυχαὶ αἱ εἰσελθοῦσαι μετὰ ἰακωβ εἰς αἴγυπτον οἱ ἐξεληθέντες ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ χωρὶς τῶν γυναικῶν υἴων ἰακωβ πᾶσαι ψυχαὶ ἐξήκοντα ἕξ
- 27 Ja Joosefin poikia, jotka syntyivät hänelle Egyptissä, oli kaksi. Jaakobin perheen jäseniä, jotka siirtyivät Egyptiin, oli kaikkiaan seitsemänkymmentä henkeä.
And the sons of Joseph whom he had in Egypt were two. Seventy persons of the family of Jacob came into Egypt.
υἱοὶ δὲ ἰωσηφ οἱ γενόμενοι αὐτῷ ἐν γῆ αἰγύπτῳ ψυχαὶ ἑννέα πᾶσαι ψυχαὶ οἴκου ἰακωβ αἱ εἰσελθοῦσαι εἰς αἴγυπτον ἑβδομήκοντα πέντε
- 28 Ja hän lähetti Juudan edellensä Joosefin luo ilmoittamaan hänelle tulostaan Gooseniin. Niin he tulivat Goosenin maakuntaan.
Now he had sent Judah before him to Goshen, to get word from Joseph; and so they came to the land of Goshen.
τὸν δὲ ἰουδᾶν ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ πρὸς ἰωσηφ συναντήσαι αὐτῷ καθ' ἡρώων πόλιν εἰς γῆν ραμεσση
- 29 Ja Joosef valjastutti vaununsa ja meni isäänsä Israelia vastaan Gooseniin. Ja kun hän saapui hänen eteensä, lankesi hän hänen kaulaansa ja itki kauan hänen kaulassaan.
And Joseph got his carriage ready and went to Goshen for the meeting with his father; and when he came before him, he put his arms round his neck, weeping.
ζεύξας δὲ ἰωσηφ τὰ ἄρματα αὐτοῦ ἀνέβη εἰς συνάντησιν ἰσραηλ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καθ' ἡρώων πόλιν καὶ ὀφθεις αὐτῷ ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν κλαυθμῷ πλείονι
- 30 Ja Israel sanoi Joosefille: "Nyt minä kuolen mielelläni, kun olen nähnyt sinun kasvosi ja tiedän, että sinä vielä elät".
And Israel said to Joseph, Now that I have seen you living again, I am ready for death.
καὶ εἶπεν ἰσραηλ πρὸς ἰωσηφ ἀποθανοῦμαι ἀπὸ τοῦ νῦν ἐπεὶ ἑώρακα τὸ πρόσωπόν σου ἔτι γὰρ σὺ ζῆς
- 31 Sen jälkeen Joosef sanoi veljilleen ja isänsä perheelle: "Minä menen ilmoittamaan faraolle ja sanon hänelle: 'Minun veljeni ja minun isäni perhe, jotka ovat olleet Kanaanin maassa, ovat saapuneet luokseni.'
And Joseph said to his brothers and to his father's people, I will go and give the news to Pharaoh, and say to him, My brothers and my father's people, from the land of Canaan, have come to me;
εἶπεν δὲ ἰωσηφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἀναβὰς ἀπαγγεῖλῶ τῷ φαραῶ καὶ ἔρω αὐτῷ οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου οἱ ἦσαν ἐν γῆ χανααν ἦκασιν πρὸς με
- 32 Ja nämä miehet ovat paimenia, sillä he hoitavat karjaa; ja he ovat tuoneet mukanaan lampaansa, karjansa ja kaiken muun omaisuutensa.'
And these men are keepers of sheep and owners of cattle, and have with them their flocks and their herds and all they have.
οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν ποιμένες ἄνδρες γὰρ κτηνοτρόφοι ἦσαν καὶ τὰ κτήνη καὶ τοὺς βόας καὶ πάντα τὰ αὐτῶν ἀγιόχασιν
- 33 Kun siis farao kutsuu teidät eteensä ja kysyy: 'Mikä teidän ammattinne on?'
Now when Pharaoh sends for you and says, What is your business?
ἐὰν οὖν καλέσῃ ὑμᾶς φαραῶ καὶ εἴπῃ ὑμῖν τί τὸ ἔργον ὑμῶν ἐστίν
- 34 niin vastatkaa: 'Me, sinun palvelijasi, olemme hoitaneet karjaa nuoruudestamme tähän asti, me niinkuin meidän isämmekin' - että saisitte asettua Goosenin maakuntaan. Sillä kaikki paimenet ovat egyptiläisille kauhistus.'
You are to say, Your servants have been keepers of cattle from our early days up to now, like our fathers; in this way you will be able to have the land of Goshen for yourselves; because keepers of sheep are unclean in the eyes of the Egyptians.
ἐρεῖτε ἄνδρες κτηνοτρόφοι ἐσμεν οἱ παῖδες σου ἐκ παιδὸς ἕως τοῦ νῦν καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἵνα κατοικήσητε ἐν γῆ γεσεμ ἀραβία βδέλυγμα γὰρ ἐστὶν αἰγυπτίους πᾶς ποιμὴν προβάτων
- 1 Ja Joosef meni ja ilmoitti faraolle, sanoen: "Minun isäni ja veljeni ovat pikkukarjoineen ja raavaskarjoineen, kaikkine omaisuuksineen, tulleet Kanaanin maasta, ja katso, he ovat Goosenin maakunnassa".
Then Joseph went to Pharaoh, and said, My father and my brothers with their flocks and their herds and all they have, are come from Canaan, and are now in the land of Goshen.
ἐλθὼν δὲ ἰωσηφ ἀπήγγειλεν τῷ φαραῶ λέγων ὁ πατήρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ κτήνη καὶ οἱ βόες αὐτῶν καὶ πάντα τὰ αὐτῶν ἦλθον ἐκ γῆς χανααν καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἐν γῆ γεσεμ
- 2 Ja hän oli ottanut mukaansa veljiensä joukosta viisi miestä; ne hän toi faraon eteen.
And he took five of his brothers to Pharaoh.
ἀπὸ δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ παρέλαβεν πέντε ἄνδρας καὶ ἔστησεν αὐτοὺς ἐναντίον φαραῶ
- 3 Niin farao kysyi hänen veljiltänsä: "Mikä on teidän ammattinne?" He vastasivat faraolle: "Me, sinun palvelijasi, olemme paimenia, me niinkuin isämmekin".
And Pharaoh said to them, What is your business? And they said, Your servants are keepers of sheep, as our fathers were before us.
καὶ εἶπεν φαραῶ τοῖς ἀδελφοῖς ἰωσηφ τί τὸ ἔργον ὑμῶν οἱ δὲ εἶπαν τῷ φαραῶ ποιμένες προβάτων οἱ παῖδες σου καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν

- 4 Ja he sanoivat vielä faraolle: "Me olemme tulleet asuaksemme jonkun aikaa tässä maassa; sillä palvelijoiillasi ei ollut laidunta karjalleen, koska kova nälänhätä on Kanaanin maassa. Suo siis palvelijaisi asettua Goosenin maakuntaan."
 And they said to Pharaoh, We have come to make a living in this land, because we have no grass for our flocks in the land of Canaan; so now let your servants make a place for themselves in the land of Goshen.
 εἶπαν δὲ τῷ φαραῶ παροικεῖν ἐν τῇ γῆ ἥκαμεν οὐ γὰρ ἐστὶν νομὴ τοῖς κτήνεσιν τῶν παίδων σου ἐνίσχυσεν γὰρ ὁ λιμὸς ἐν γῆ χανααν νῦν οὖν κατοικήσομεν οἱ παῖδες σου ἐν γῆ γεσεμ
- 5 Niin farao sanoi Joosefille: "Isäsi ja veljesi ovat tulleet sinun luoksesi.
 And Pharaoh said to Joseph, Let them have the land of Goshen; and if there are any able men among them, put them over my cattle.
 εἶπεν δὲ φαραῶ τῷ ἰωσήφ κατοικεῖτωσαν ἐν γῆ γεσεμ εἰ δὲ ἐπίστη ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες δυνατοὶ κατὰστησον αὐτοὺς ἄρχοντας τῶν ἐμῶν κτηνῶν ἦλθον δὲ εἰς αἴγυπτον πρὸς ἰωσήφ ἰακωβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἠκούσεν φαραῶ βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ εἶπεν φαραῶ πρὸς ἰωσήφ λέγων ὁ πατήρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἦκασιν πρὸς σέ
- 6 Egyptin maa on avoinna sinun edessäsi; sijoita isäsi ja veljesi maan parhaaseen osaan. Asukoot Goosenin maakunnassa; ja jos tiedät heidän joukossaan olevan kelvollisia miehiä, niin aseta heidät minun karjani päällysmiehiksi."
 And Jacob and his sons came to Joseph in Egypt, and when word of it came to the ears of Pharaoh, king of Egypt, he said to Joseph, Your father and brothers have come to you; all the land of Egypt is before you; let your father and your brothers have the best of the land for their resting-place.
 ἰδοὺ ἡ γῆ αἰγύπτου ἐναντίον σου ἐστὶν ἐν τῇ βελτίστῃ γῆ κατοικήσων τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἀδελφούς σου
- 7 Senjälkeen Joosef toi isänsä Jaakobin sisään ja esitti hänet faraolle. Ja Jaakob toivotti faraolle siunausta.
 Then Joseph made his father Jacob come before Pharaoh, and Jacob gave him his blessing.
 εἰσήγαγεν δὲ ἰωσήφ ἰακωβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐναντίον φαραῶ καὶ εὐλόγησεν ἰακωβ τὸν φαραῶ
- 8 Niin farao kysyi Jaakobilta: "Kuinka monta ikävuotta sinulla on?"
 And Pharaoh said to him, How old are you?
 εἶπεν δὲ φαραῶ τῷ ἰακωβ πόσα ἔτη ἡμερῶν τῆς ζωῆς σου
- 9 Jaakob vastasi faraolle: "Minun vaellusaikani on kestänyt sata kolmekymmentä vuotta. Vähät ja pahat ovat olleet minun elinvuosieni päivät eivätkä ole saavuttaneet sitä elinvuosien määrää, mikä isilläni oli vaelluksensa aikana."
 And Jacob said, The years of my wanderings have been a hundred and thirty; small in number and full of sorrow have been the years of my life, and less than the years of the wanderings of my fathers.
 καὶ εἶπεν ἰακωβ τῷ φαραῶ αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου ἃς παροικῶ ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη μικραὶ καὶ πονηραὶ γεγόνασιν αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου οὐκ ἀφίκοντο εἰς τὰς ἡμέρας τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς τῶν πατέρων μου ἃς ἡμέρας παρέκησαν
- 10 Ja Jaakob toivotti faraolle siunausta ja lähti hänen luotaan.
 And Jacob gave Pharaoh his blessing, and went out from before him.
 καὶ εὐλογήσας ἰακωβ τὸν φαραῶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ
- 11 Ja Joosef sijoitti isänsä ja veljensä Egyptin maahan ja antoi heille maanomaisuutta maan parhaasta osasta, Ramseksen maakunnasta, niinkuin farao oli hänen käskenyt tehdä.
 And Joseph made a place for his father and his brothers, and gave them a heritage in the land of Egypt, in the best of the land, the land of Rameses, as Pharaoh had given orders.
 καὶ κατόκισεν ἰωσήφ τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κατάσχεσιν ἐν γῆ αἰγύπτου ἐν τῇ βελτίστῃ γῆ ἐν γῆ ραμεσση καθὰ προσέταξεν φαραῶ
- 12 Ja Joosef elätti isänsä ja veljiensä ja koko isänsä perhettä antamalla jokaiselle elatusta vaimojen ja lasten luvun mukaan.
 And Joseph took care of his father and his brothers and all his father's people, giving them food for the needs of their families.
 καὶ ἐσιτομέτρει ἰωσήφ τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ σίτον κατὰ σῶμα
- 13 Mutta ei missään koko maassa ollut leipää; sillä nälänhätä oli hyvin kova, niin että Egyptin maa ja Kanaanin maa olivat nääntymässä nälkään.
 Now there was no food to be had in all the land, so that all Egypt and Canaan were wasted from need of food.
 σῖτος δὲ οὐκ ἦν ἐν πάσῃ τῇ γῆ ἐνίσχυσεν γὰρ ὁ λιμὸς σφόδρα ἐξέλιπεν δὲ ἡ γῆ αἰγύπτου καὶ ἡ γῆ χανααν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ
- 14 Ja viljalla, jota ostettiin, Joosef kokosi kaiken rahan, mitä oli Egyptin maassa ja Kanaanin maassa; ja Joosef vei rahat faraon hoviin.
 And all the money in Egypt and in the land of Canaan which had been given for grain, came into the hands of Joseph: and he put it in Pharaoh's house.
 συνήγαγεν δὲ ἰωσήφ πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὔρεθὲν ἐν γῆ αἰγύπτου καὶ ἐν γῆ χανααν τοῦ σίτου οὗ ἠγόραζον καὶ ἐσιτομέτρει αὐτοῖς καὶ εἰσήνεγκεν ἰωσήφ πᾶν τὸ ἀργύριον εἰς τὸν οἶκον φαραῶ

- 15 Kun raha oli loppunut Egyptin maasta ja Kanaanin maasta, tulivat kaikki egyptiläiset Joosefin luo, sanoen: "Anna meille leipää. Miksi me kuolisimme sinun silmiesi edessä? Sillä raha on loppunut."
 And when all the money in Egypt and Canaan was gone, the Egyptians came to Joseph, and said, Give us bread; would you have us come to destruction before your eyes? for we have no more money.
 και ἐξέλιπεν πᾶν τὸ ἀργύριον ἐκ γῆς αἰγύπτου και ἐκ γῆς χανααν ἦλθον δὲ πάντες οἱ αἰγύπτιοι πρὸς ἰωσήφ λέγοντες δὸς ἡμῖν ἄρτους και ἵνα τί ἀποθνήσκομεν ἐναντίον σου ἐκλέλοιπεν γὰρ τὸ ἀργύριον ἡμῶν
- 16 Joosef vastasi: "Tuokaa tänne karjanne. Minä annan teille leipää karjastanne, jos rahanne on loppunut."
 And Joseph said, Give me your cattle; I will give you grain in exchange for your cattle if your money is all gone.
 εἶπεν δὲ αὐτοῖς ἰωσήφ φέρετε τὰ κτήνη ὑμῶν και δώσω ὑμῖν ἄρτους ἀντὶ τῶν κτηνῶν ὑμῶν εἰ ἐκλέλοιπεν τὸ ἀργύριον
- 17 Ja he toivat Joosefille karjansa, ja Joosef antoi heille leipää hevosista, lampaista, raavaskarjasta ja aaseista. Niin hän sen vuoden elätti heitä leivällä kaiken heidän karjansa hinnasta.
 So they took their cattle to Joseph and he gave them bread in exchange for their horses and flocks and herds and asses, so all that year he gave them food in exchange for their cattle.
 ἤγαγον δὲ τὰ κτήνη πρὸς ἰωσήφ και ἔδωκεν αὐτοῖς ἰωσήφ ἄρτους ἀντὶ τῶν ἵππων και ἀντὶ τῶν προβάτων και ἀντὶ τῶν βοῶν και ἀντὶ τῶν ὄνων και ἐξέθρεψεν αὐτοὺς ἐν ἄρτοις ἀντὶ πάντων τῶν κτηνῶν αὐτῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ
- 18 Niin kului se vuosi. Seuraavana vuonna he tulivat taas hänen luoksensa ja sanoivat hänelle: "Emme tahdo salata herraltamme, että raha on lopussa, ja myöskin eläimemme ovat joutuneet herramme omiksi; meillä ei ole muuta jäljellä annettavana herrallemme kuin ruumiimme ja peltomme.
 And when that year was ended, they came to him in the second year, and said, We may not keep it from our lord's knowledge that all our money is gone, and all the herds of cattle are my lord's; there is nothing more to give my lord but our bodies and our land;
 ἐξῆλθεν δὲ τὸ ἔτος ἐκεῖνο και ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ και εἶπαν αὐτῷ μήποτε ἐκτριβώμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν εἰ γὰρ ἐκλέλοιπεν τὸ ἀργύριον και τὰ ὑπάρχοντα και τὰ κτήνη πρὸς σὲ τὸν κύριον και οὐχ ὑπολείπεται ἡμῖν ἐναντίον τοῦ κυρίου ἡμῶν ἀλλ' ἢ τὸ ἴδιον σῶμα και ἡ γῆ ἡμῶν
- 19 Miksi me menehtyisimme sinun silmiesi edessä, sekä me itse että meidän peltomme? Osta meidät ja peltomme leivällä, niin me tulemme peltoinemme faraon orjiksi. Anna meille siementä, että eläisimme emmekä kuolisi eivätkä peltomme joutuisi autioiksi."
 Are we to come to destruction before your eyes, we and our land? take us and our land and give us bread; and we and our land will be servants to Pharaoh; and give us seed so that we may have life and the land may not become waste.
 ἵνα οὖν μὴ ἀποθάνωμεν ἐναντίον σου και ἡ γῆ ἐρημωθῆ κτήσαι ἡμᾶς και τὴν γῆν ἡμῶν ἀντὶ ἄρτων και ἐσόμεθα ἡμεῖς και ἡ γῆ ἡμῶν παῖδες φαραῶ δὸς σπέρμα ἵνα σπείρωμεν και ζῶμεν και μὴ ἀποθάνωμεν και ἡ γῆ οὐκ ἐρημωθήσεται
- 20 Niin Joosef osti faraolle kaikki Egyptin pellot; sillä egyptiläiset myivät jokainen vainionsa, koska nälkä ahdisti heitä. Niin joutui maa faraon omaksi.
 So Joseph got all the land in Egypt for Pharaoh; for every Egyptian gave up his land in exchange for food, because of their great need; so all the land became Pharaoh's.
 και ἐκτήσατο ἰωσήφ πᾶσαν τὴν γῆν τῶν αἰγυπτίων τῷ φαραῶ ἀπέδοντο γὰρ οἱ αἰγύπτιοι τὴν γῆν αὐτῶν τῷ φαραῶ ἐπεκράτησεν γὰρ αὐτῶν ὁ λιμός και ἐγένετο ἡ γῆ φαραῶ
- 21 Ja hän siirsi kansan kaupunkeihin, Egyptin toisesta äärestä toiseen saakka.
 And as for the people, he made servants of them, town by town, from one end of Egypt to the other.
 και τὸν λαὸν κατεδουλώσατο αὐτῷ εἰς παῖδας ἀπ' ἄκρων ὀρίων αἰγύπτου ἕως τῶν ἄκρων
- 22 Ainoastaan pappien peltoja hän ei ostanut; sillä papeilla oli määrätty tulot faraolta ja he elivät niistä määrättyistä tuloistaan, jotka he faraolta saivat. Sentähden heidän ei tarvinnut myydä peltojansa.
 Only he did not take the land of the priests, for the priests had their food given them by Pharaoh, and having what Pharaoh gave them, they had no need to give up their land.
 χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόνον οὐκ ἐκτήσατο ταύτην ἰωσήφ ἐν δόσει γὰρ ἔδωκεν δόμα τοῖς ἱερεῦσιν φαραῶ και ἦσθιον τὴν δόσιν ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς φαραῶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀπέδοντο τὴν γῆν αὐτῶν
- 23 Ja Joosef sanoi kansalle: "Katso, minä olen nyt ostanut teidät ja teidän peltonne faraolle; katso, tässä on teille siementä, kylväkää peltonne.
 Then Joseph said to the people, I have made you and your land this day the property of Pharaoh; here is seed for you to put in your fields.
 εἶπεν δὲ ἰωσήφ πᾶσι τοῖς αἰγυπτίοις ἰδοὺ κέκτημαι ὑμᾶς και τὴν γῆν ὑμῶν σήμερον τῷ φαραῶ λάβετε ἑαυτοῖς σπέρμα και σπείρατε τὴν γῆν
- 24 Mutta sadosta teidän on annettava viides osa faraolle; mutta neljä viidettä osaa jääköön teille pellon siemeneksi sekä ravinnoksi itsellenne ja nille, jotka talossanne ovat, sekä elatukseksi vaimoillenne ja lapsillenne."
 And when the grain is cut, you are to give a fifth part to Pharaoh, and four parts will be yours for seed and food, and for your families and your little ones.
 και ἔσται τὰ γενήματα αὐτῆς δώσετε τὸ πέμπτον μέρος τῷ φαραῶ τὰ δὲ τέσσαρα μέρη ἔσται ὑμῖν αὐτοῖς εἰς σπέρμα τῆ γῆ και εἰς βρώσιν ὑμῖν και πᾶσιν τοῖς ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν

- 25 He vastasivat: "Sinä olet pitänyt meidät hengissä; suo meidän vain saada armo herramme silmien edessä, niin olemme faraon orjia".
And they said to him, Truly you have kept us from death; may we have grace in your eyes, and we will be Pharaoh's servants.
καὶ εἶπαν σέσωκας ἡμᾶς εὐρομεν χάριν ἐναντίον τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ ἐσόμεθα παῖδες φαραω
- 26 Niin Joosef teki sen säädökseksi, joka vielä tänäkin päivänä on voimassa Egyptin pelloista, että faraolle on annettava viides osa. Ainoastaan pappien pelot eivät joutuneet faraon omiksi.
Then Joseph made a law which is in force to this day, that Pharaoh was to have the fifth part; only the land of the priests did not become his.
καὶ ἔθετο αὐτοῖς ἰωσηφ εἰς πρόσταγμα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἐπὶ γῆν αἰγύπτου τῷ φαραω ἀποπεμπτοῦν χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόνον οὐκ ἦν τῷ φαραω
- 27 Niin Israel jäi asumaan Egyptiin, Goosenin maakuntaan; he asettuivat sinne ja olivat hedelmällisiä ja lisääntyivät suuresti.
And so Israel was living among the Egyptians in the land of Goshen; and they got property there, and became very great in numbers and in wealth.
κατέφικησεν δὲ ἰσραηλ ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἐπὶ τῆς γῆς γεσεμ καὶ ἐκκληρονόμησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ ἠὺξήθησαν καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα
- 28 Ja Jaakob eli Egyptin maassa seitsemäntoista vuotta, ja koko hänen elinaikansa oli sata neljäkymmentä seitsemän vuotta.
And Jacob was living in the land of Goshen for seventeen years; so the years of his life were a hundred and forty-seven.
ἐπέζησεν δὲ ἰακωβ ἐν γῆ αἰγύπτῳ δέκα ἐπτὰ ἔτη ἐγένοντο δὲ αἱ ἡμέραι ἰακωβ ἐναντιῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἐπτὰ ἔτη
- 29 Kun lähestyi aika, jolloin Israelin oli kuoltava, kutsui hän poikansa Joosefin ja sanoi hänelle: "Jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin pane nyt kätesi minun kupeeni alle ja osoita minulle laupeus ja uskollisuus: älä hautaa minua Egyptiin,
And the time of his death came near, and he sent for his son Joseph and said to him, If now I am dear to you, put your hand under my leg and take an oath that you will not put me to rest in Egypt;
ἤγγισαν δὲ αἱ ἡμέραι ἰσραηλ τοῦ ἀποθανεῖν καὶ ἐκάλεσεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἰωσηφ καὶ εἶπεν αὐτῷ εἰ εὕρηκα χάριν ἐναντίον σου ὑπόθες τὴν χειρὰ σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου καὶ ποιήσεις ἐπ' ἐμὲ ἐλεημοσύνην καὶ ἀλήθειαν τοῦ μὴ με θάψαι ἐν αἰγύπτῳ
- 30 sillä minä tahdon levätä isieni luona; vie siis minut Egyptistä ja hautaa minut heidän hautaansa". Hän vastasi: "Minä teen, niinkuin sanot".
But when I go to my fathers, you are to take me out of Egypt and put me to rest in their last resting-place. And he said, I will do so.
ἀλλὰ κοιμηθήσομαι μετὰ τῶν πατέρων μου καὶ ἄρεις με ἐξ αἰγύπτου καὶ θάψεις με ἐν τῷ τάφῳ αὐτῶν ὃ δὲ εἶπεν ἐγὼ ποιήσω κατὰ τὸ ῥήμά σου
- 31 Hän sanoi: "Vanno se minulle". Ja hän vannoi hänelle. Silloin Israel rukoili, kumartuneena vuoteensa päänalaista vasten.
And he said, Take an oath to me; and he took an oath to him: and Israel gave worship on the bed's head.
εἶπεν δὲ ὁμοσὸν μοι καὶ ὁμοσεν αὐτῷ καὶ προσεκύνησεν ἰσραηλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ
- 1 Tämän jälkeen tuotiin Joosefille sana: "Katso, isäsi on sairaana". Ja hän otti mukaansa molemmat poikansa, Manassen ja Efraimin.
Now after these things, word came to Joseph that his father was ill: and he took with him his sons Manasseh and Ephraim.
ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἰωσηφ ὅτι ὁ πατὴρ σου ἐνοχλεῖται καὶ ἀναλαβὼν τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ τὸν μανασση καὶ τὸν εφραιμ ἦλθεν πρὸς ἰακωβ
- 2 Ja Jaakobille ilmoitettiin ja sanottiin: "Katso, poikasi Joosef on tullut sinun luoksesi". Niin Israel kokosi voimansa ja nousi istumaan vuoteessaan.
And when they said to Jacob, Your son Joseph is coming to see you: then Israel, getting all his strength together, had himself lifted up in his bed.
ἀπηγγέλη δὲ τῷ ἰακωβ λέγοντες ἰδοὺ ὁ υἱός σου ἰωσηφ ἔρχεται πρὸς σέ καὶ ἐνισχύσας ἰσραηλ ἐκάθισεν ἐπὶ τὴν κλίνην
- 3 Ja Jaakob sanoi Joosefille: "Jumala, Kaikkivaltias, ilmestyi minulle Luusissa Kanaanin maassa ja siunasi minut
And Jacob said to Joseph, God, the Ruler of all, came to me in a vision at Luz in the land of Canaan, and gave me his blessing,
καὶ εἶπεν ἰακωβ τῷ ἰωσηφ ὁ θεός μου ὤφθη μοι ἐν λουζα ἐν γῆ χανααν καὶ εὐλόγησέν με
- 4 ja sanoi minulle: 'Katso, minä teen sinut hedelmälliseksi ja annan sinun lisääntyä, annan tulla sinusta suuren kansojen joukon, ja minä annan sinun jälkeläisillesi tämän maan ikuiseksi perintömaaksi'.
And said to me, Truly, I will make you fertile and give you increase and will make of you a great family of nations: and I will give this land to your seed after you to be their heritage for ever.
καὶ εἶπεν μοι ἰδοὺ ἐγὼ αὐξάνω σε καὶ πληθυνῶ σε καὶ ποιήσω σε εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν καὶ δώσω σοι τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ σπέρματί σου μετὰ σέ εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον
- 5 Kaksi poikaasi, jotka ovat sinulle syntyneet Egyptin maassa, ennenkuin minä tulin luoksesi Egyptiin, olkoot minun omani; Efraim ja Manasse olkoot minun omani niinkuin Ruuben ja Simeon.
And now your two sons who came to birth in Egypt before I came to you here, are mine; Ephraim and Manasseh will be mine, in the same way as Reuben and Simeon are.
νῦν οὖν οἱ δύο υἱοὶ σου οἱ γενόμενοι σοι ἐν αἰγύπτῳ πρὸ τοῦ με ἐλθεῖν πρὸς σέ εἰς αἰγύπτου ἐμοὶ εἰσιν εφραιμ καὶ μανασση ὡς ρουβην καὶ σιμεων ἔσονται μοι
- 6 Mutta ne lapsesi, jotka ovat syntyneet sinulle heidän jälkeensä, olkoot sinun; nimitettäköön heitä veljiensä nimellä heidän perintöosassaan.
And any other offspring which you have after them, will be yours, and will be named after their brothers in their heritage.
τὰ δὲ ἕκγονα ἃ ἐὰν γεννήσης μετὰ ταῦτα σοὶ ἔσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κληθήσονται ἐν τοῖς ἐκείνων κλήροις

- 7 Palatessani Mesopotamiasta kuoli minulta Raakel matkalla Kanaanissa, kun vielä oli jonkun verran matkaa Efrataan; ja minä hautasin hänet siellä Efratan" - se on Beethemini - "tien varteen".
And as for me, when I came from Paddan, death overtook Rachel on the way, when we were still some distance from Ephrath; and I put her to rest there on the road to Ephrath, which is Beth-lehem.
ἐγὼ δὲ ἤνικα ἠρχόμενη ἐκ μεσοποταμίας τῆς συρίας ἀπέθανεν ραχὴλ ἡ μήτηρ σου ἐν γῆ χανααν ἐγγίζοντός μου κατὰ τὸν ἰππόδρομον χαβραθα τῆς γῆς τοῦ ἐλθεῖν εφραθα καὶ κατώρυξα αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἰπποδρόμου αὐτῆ ἐστὶν βαιθλεεμ
- 8 Kun nyt Israel huomasi Joosefin pojat, kysyi hän: "Keitä nämä ovat?"
Then Israel, looking at Joseph's sons, said, Who are these?
ἰδὼν δὲ ἰσραὴλ τοὺς υἱοὺς ἰωσηφ εἶπεν τίνας σοι οὗτοι
- 9 Joosef vastasi isälleen: "Ne ovat minun poikani, jotka Jumala on minulle täällä antanut". Hän sanoi: "Tuo heidät minun luokseni siunatakseni heidät".
And Joseph said to his father, They are my sons, whom God has given me in this land. And he said, Let them come near me, and I will give them a blessing.
εἶπεν δὲ ἰωσηφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ υἱοὶ μοῦ εἰσὶν οὓς ἔδωκέν μοι ὁ θεὸς ἐν ταῦθα καὶ εἶπεν ἰακωβ προσάγαγέ μοι αὐτούς ἵνα εὐλογήσω αὐτούς
- 10 Mutta Israelin silmät olivat vanhuudesta hämärät, niin ettei hän voinut nähdä. Niin Joosef toi heidät hänen luokseen, ja hän suuteli heitä ja syleili heitä.
Now because Israel was old, his eyes were no longer clear, and he was not able to see. So he made them come near to him, and he gave them a kiss, folding them in his arms.
οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ ἰσραὴλ ἐβαρυνώθησαν ἀπὸ τοῦ γήρους καὶ οὐκ ἠδύνατο βλέπειν καὶ ἤγγισεν αὐτούς πρὸς αὐτόν καὶ ἐφίλησεν αὐτούς καὶ περιέλαβεν αὐτούς
- 11 Ja Israel sanoi Joosefille: "En olisi uskonut saavani nähdä sinun kasvojesi; ja katso, Jumala on suonut minun nähdä sinun jälkeläisiäsikin".
And Israel said to Joseph, I had no hope of seeing your face again, but God in his mercy has let me see you and your children.
καὶ εἶπεν ἰσραὴλ πρὸς ἰωσηφ ἰδοὺ τοῦ προσώπου σου οὐκ ἐστερήθην καὶ ἰδοὺ ἔδειξέν μοι ὁ θεὸς καὶ τὸ σπέρμα σου
- 12 Ja Joosef otti heidät pois hänen polviltansa ja kumartui maahan kasvoilleen.
Then Joseph took them from between his knees, and went down on his face to the earth.
καὶ ἐξήγαγεν ἰωσηφ αὐτούς ἀπὸ τῶν γονάτων αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τῆς γῆς
- 13 Sitten Joosef tarttui heihin molempiin, Efraimiin oikealla kädellänsä, vasemmalla Israelista, ja Manasseen vasemmalla kädellänsä, oikealla Israelista, ja toi heidät niin hänen eteensä.
Then taking Ephraim with his right hand, Joseph put him at Israel's left side, and with his left hand he put Manasseh at Israel's right side, placing them near him.
λαβὼν δὲ ἰωσηφ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ τὸν τε εφραὴμ ἐν τῇ δεξιᾷ ἐξ ἀριστερῶν δὲ ἰσραὴλ τὸν δὲ μανασση ἐν τῇ ἀριστερᾷ ἐκ δεξιῶν δὲ ἰσραὴλ ἤγγισεν αὐτούς αὐτῷ
- 14 Mutta Israel ojensi oikean kätensä ja laski sen Efraimin pään päälle, vaikka tämä oli nuorempi, ja vasemman kätensä Manassen pään päälle; hän pani siis kätensä ristikkäin, sillä Manasse oli esikoinen.
And Israel, stretching out his right hand, put it on the head of Ephraim, the younger, and his left hand on the head of Manasseh, crossing his hands on purpose, for Manasseh was the older.
ἐκτείνας δὲ ἰσραὴλ τὴν χεῖρα τὴν δεξιὰν ἐπέβαλεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν εφραὴμ οὗτος δὲ ἦν ὁ νεώτερος καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μανασση ἐναλλάξ τὰς χεῖρας
- 15 Ja hän siunasi Joosefin sanoen: "Jumala, jonka kasvojen edessä minun isäni Aabraham ja Iisak ovat vaeltaneet, Jumala, joka on minua kainnut syntymästäni hamaan tähän päivään asti, And he gave Joseph a blessing, saying, May the God to whom my fathers, Abraham and Isaac, gave worship, the God who has taken care of me all my life till this day, καὶ ἠλόγησεν αὐτούς καὶ εἶπεν ὁ θεὸς ᾧ εὐηρέστησαν οἱ πατέρες μου ἐναντίον αὐτοῦ αβρααμ καὶ ἰσαακ ὁ θεὸς ὁ τρέφων με ἐκ νεότητος ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 16 enkeli, joka on minut pelastanut kaikesta pahasta, siunatkoon näitä nuorukaisia; heitä mainittaessa mainittakoon minun nimeni ja minun isieni Aabrahamin ja Iisakin nimi, ja he lisääntyköt suuresti keskellä maata".
The angel who has been my saviour from all evil, send his blessing on these children: and let my name and the name of my fathers, Abraham and Isaac, be given to them; and let them become a great nation in the earth.
ὁ ἄγγελος ὁ ρυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν εὐλογήσει τὰ παιδιά ταῦτα καὶ ἐπικληθήσεται ἐν αὐτοῖς τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ ὄνομα τῶν πατέρων μου αβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ πληθυνθείησαν εἰς πλῆθος πολὺ ἐπὶ τῆς γῆς
- 17 Mutta kun Joosef huomasi, että hänen isänsä laski oikean kätensä Efraimin pään päälle, pani hän sen pahakseen ja tarttui isänsä käteen siirtääkseen sen Efraimin pään päältä Manassen pään päälle.
Now when Joseph saw that his father had put his right hand on the head of Ephraim, it did not seem right to him; and lifting his father's hand he would have put it on the head of Manasseh.
ἰδὼν δὲ ἰωσηφ ὅτι ἐπέβαλεν ὁ πατήρ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν εφραὴμ βαρὺ αὐτῷ κατεφάνη καὶ ἀντελάβετο ἰωσηφ τῆς χειρὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀφελεῖν αὐτὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς εφραὴμ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μανασση

- 18 Ja Joosef sanoi isälleen: "Ei niin, isäni, sillä tämä on esikoinen; pane oikea kätesi hänen päänsä päälle".
And Joseph said to his father, Not so, my father, for this is the older; put your right hand on his head.
εἶπεν δὲ ἰωσηφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ οὐχ οὕτως πάτερ οὗτος γὰρ ὁ πρωτότοκος ἐπίθες τὴν δεξιάν σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
- 19 Mutta hänen isänsä epäsi ja sanoi: "Kyllä tiedän, poikani, kyllä tiedän; hänestäkin on tuleva kansa, hänkin on tuleva suureksi, mutta hänen nuorempi veljensä on kuitenkin tuleva häntä suuremmaksi, ja hänen jälkeläisistään on tuleva kansan paljous".
But his father would not, saying, I am doing it on purpose, my son; he will certainly become a nation and a great one; but his younger brother will be greater than he, and his seed will become a great family of nations.
καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀλλὰ εἶπεν οἶδα τέκνον οἶδα καὶ οὗτος ἔσται εἰς λαόν καὶ οὗτος ὑψωθήσεται ἀλλὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ νεώτερος μείζων αὐτοῦ ἔσται καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἔσται εἰς πλῆθος ἐθνῶν
- 20 Ja niin hän siunasi heidät sinä päivänä, sanoen: "Sinun nimelläsi siunataan Israelissa, sanotaan: Jumala tehköön sinut Efraimin ja Manassen kaltaiseksi". Niin hän asetti Efraimin Manassen edelle.
So he gave them his blessing that day, saying, You will be the sign of blessing in Israel, for they will say, May God make you like Ephraim and Manasseh; and he put Ephraim before Manasseh.
καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων ἐν ὑμῖν εὐλογηθήσεται ἰσραηλ λέγοντες ποιήσαι σε ὁ θεὸς ὡς εφραιμ καὶ ὡς μανασση καὶ ἔθηκεν τὸν εφραιμ ἔμπροσθεν τοῦ μανασση
- 21 Ja Israel sanoi Joosefille: "Katso, minä kuolen, mutta Jumala on teidän kansanne ja vie teidät takaisin isienne maahan.
Then Israel said to Joseph, Now my death is near; but God will be with you, guiding you back to the land of your fathers.
εἶπεν δὲ ἰσραηλ τῷ ἰωσηφ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω καὶ ἔσται ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν καὶ ἀποστρέψει ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων ὑμῶν
- 22 Ja lisäksi siihen, minkä veljesi saavat, minä annan sinulle vuorenharjanteen, jonka olen miekallani ja jousellani ottanut amorilaisilta."
And I have given you more than your brothers, even Shechem as your heritage, which I took from the Amorites with my sword and my bow.
ἐγὼ δὲ δίδωμί σοι σικιμα ἐξαιρέτων ὑπὲρ τοὺς ἀδελφούς σου ἦν ἔλαβον ἐκ χειρὸς αμορραίων ἐν μαχαίρᾳ μου καὶ τόξῳ
- 1 Sitten Jaakob kutsui poikansa ja sanoi: "Kokoontukaa, niin minä ilmoitan teille, mitä teille päivien lopulla tapahtuu.
And Jacob sent for his sons, and said, Come together, all of you, so that I may give you news of your fate in future times.
ἐκάλεσεν δὲ ἰακωβ τοὺς υἱούς αὐτοῦ καὶ εἶπεν συνάχθητε ἵνα ἀναγγεῖλω ὑμῖν τί ἀπαντήσεται ὑμῖν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν
- 2 Tulkaa kokoon ja kuulkaa, Jaakobin pojat, kuulkaa isäanne Israelia.
Come near, O sons of Jacob, and give ear to the words of Israel your father.
ἀθροίσθητε καὶ ἀκούσατε υἱοὶ ἰακωβ ἀκούσατε ἰσραηλ τοῦ πατρὸς ὑμῶν
- 3 Ruuben, sinä olet minun esikoiseni, minun voimani ja minun miehuuteni ensimmäinen, ensi sijalla arvossa, ensi sijalla vallassa.
Reuben, you are my oldest son, the first-fruit of my strength, first in pride and first in power:
ρουβην πρωτότοκός μου σὺ ἰσχύς μου καὶ ἀρχὴ τέκνων μου σκληρὸς φέρεσθαι καὶ σκληρὸς αὐθάδης
- 4 Mutta sinä kuohahdat kuin vesi, et pysy ensi sijalla, sillä sinä nousit isäsi leposijalle; silloin sinä sen saastutit. Niin, hän nousi vuoteeseeni.
But because you were uncontrolled, the first place will not be yours; for you went up to your father's bed, even his bride-bed, and made it unclean.
ἐξύβρισας ὡς ὕδωρ μὴ ἐκζέσης ἀνέβης γὰρ ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ πατρὸς σου τότε ἐμίανας τὴν στρωμνὴν οὗ ἀνέβης
- 5 Simeon ja Leevi, veljekset, heidän aseensa ovat väkivallan aseet.
Simeon and Levi are brothers; deceit and force are their secret designs.
συμεων καὶ λευὶ ἀδελφοὶ συνετέλεσαν ἀδικίαν ἐξ αἰρέσεως αὐτῶν
- 6 Heidän neuvoonsa ei suostu minun sieluni, heidän seuraansa ei yhdy minun sydämeni; sillä vihassaan he murhasivat miehiä, omavaltaisuudessaan he silpoivat härkiä.
Take no part in their secrets, O my soul; keep far away, O my heart, from their meetings; for in their wrath they put men to death, and for their pleasure even oxen were wounded.
εἰς βουλὴν αὐτῶν μὴ ἔλθοι ἡ ψυχὴ μου καὶ ἐπὶ τῇ συστάσει αὐτῶν μὴ ἐρείσαι τὰ ἦπατά μου ὅτι ἐν τῷ θυμῷ αὐτῶν ἀπέκτειναν ἀνθρώπους καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῶν ἐνευροκόπησαν ταύρον
- 7 Kirottu olkoon heidän vihansa, sillä se on raju, heidän kiukkunsa, sillä se on julma. Minä jakelen heidät Jaakobin sekaan ja hajotan heidät Israelin sekaan.
A curse on their passion for it was bitter; and on their wrath for it was cruel. I will let their heritage in Jacob be broken up, driving them from their places in Israel.
ἐπικατάρατος ὁ θυμὸς αὐτῶν ὅτι αὐθάδης καὶ ἡ μῆνις αὐτῶν ὅτι ἐσκληρόνθη διαμεριῶ αὐτοὺς ἐν ἰακωβ καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν ἰσραηλ
- 8 Juuda, sinua sinun veljesi ylistävät; sinun kätesi on vihollistesi niskassa, sinua kumartavat isäsi pojat.
To you, Judah, will your brothers give praise: your hand will be on the neck of your haters; your father's sons will go down to the earth before you.
ἰουδα σὲ αἰνέσαισαν οἱ ἀδελφοὶ σου αἱ χεῖρές σου ἐπὶ νότου τῶν ἐχθρῶν σου προσκυνήσουσίν σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρὸς σου

- 9 Juuda on nuori leijona; saaliilta olet, poikani, noussut. Hän on asettunut makaamaan, hän lepää kuin leijona, kuin naarasleijona - kuka uskaltaa häntä häiritä?
Judah is a young lion; like a lion full of meat you have become great, my son; now he takes his rest like a lion stretched out and like an old lion; by whom will his sleep be broken?
σκύμνος λέοντος ιουδα εκ βλαστοῦ υἱέ μου ἀνέβης ἀναπεσῶν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος τίς ἐγερεῖ αὐτόν
- 10 Ei siirry valtikka pois Juudalta eikä hallitsijansauva hänen polviensa välistä, kunnes tulee hän, jonka se on ja jota kansat tottelevat.
The rod of authority will not be taken from Judah, and he will not be without a law-giver, till he comes who has the right to it, and the peoples will put themselves under his rule.
οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ ιουδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν
- 11 Hän sitoo aasinsa viinipuuhun, viiniköynnökseen aasinsa varsan; hän huuhtoo vaatteensa viinissä; viittansa rypäleen veressä.
Knotting his ass's cord to the vine, and his young ass to the best vine; washing his robe in wine, and his clothing in the blood of grapes:
δεσμεύων πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ καὶ τῆ ἔλικα τὸν πῶλον τῆς ὄνου αὐτοῦ πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ ἐν αἵματι σταφυλῆς τὴν περιβολὴν αὐτοῦ
- 12 Hänen silmänsä ovat viinistä sameat, hänen hampaansa valkeat maidosta.
His eyes will be dark with wine, and his teeth white with milk.
χαρποὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ οἴνου καὶ λευκοὶ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ἢ γάλα
- 13 Sebulon asuu meren rannalla, laivojen rannikolla, hänen sivunsa on Siidoniin päin.
The resting-place of Zebulun will be by the sea, and he will be a harbour for ships; the edge of his land will be by Zidon.
ζαβουλων παράλιος κατοικήσει καὶ αὐτὸς παρ' ὄρμον πλοίων καὶ παρατενεῖ ἕως σιδῶνος
- 14 Isaskar on luiseva aasi, joka loikoilee karjatarhojen välissä.
Issachar is a strong ass stretched out among the flocks:
ισσαχαρ τὸ καλὸν ἐπεθύμησεν ἀναπαυόμενος ἀνὰ μέσον τῶν κλήρων
- 15 Hän huomasi lepopaikkansa suloiseksi ja maan ihanaksi; niin hän taivutti olkansa taakan alle ja joutui työveroa tekemään.
And he saw that rest was good and the land was pleasing; so he let them put weights on his back and became a servant.
καὶ ἰδὼν τὴν ἀνάπαυσιν ὅτι καλὴ καὶ τὴν γῆν ὅτι πῖον ὑπέθηκεν τὸν ὄμον αὐτοῦ εἰς τὸ πονεῖν καὶ ἐγενήθη ἀνὴρ γεωργός
- 16 Daan hankkii oikeutta kansalleen, hänkin yhtenä Israelin sukukunnista.
Dan will be the judge of his people, as one of the tribes of Israel.
δαν κρινεῖ τὸν ἑαυτοῦ λαὸν ὥσει καὶ μία φυλὴ ἐν ἰσραηλ
- 17 Daan on käärmeenä tiellä, on polulla kyynä, joka puree hevosta vuohiseen, niin että ratsastaja syöksyy selin maahan.
May Dan be a snake in the way, a horned snake by the road, biting the horse's foot so that the horseman has a fall.
καὶ γενηθήτω δαν ὄφις ἐφ' ὁδοῦ ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου δάκνων πτέρναν ἵππου καὶ πεσεῖται ὁ ἵππεδς εἰς τὰ ὀπίσω
- 18 Sinulta minä odotan pelastusta, Herra.
I have been waiting for your salvation, O Lord.
τὴν σωτηρίαν περιμένω κυρίου
- 19 Gaadia ahdistavat rosvojoukot, mutta hän itse ahdistaa heitä heidän kintereillään.
Gad, an army will come against him, but he will come down on them in their flight.
γαδ πειρατήριον πειρατεύσει αὐτόν αὐτὸς δὲ πειρατεύσει αὐτῶν κατὰ πόδας
- 20 Asserista tulee lihavuus, hänen leipänsä, hän tarjoaa kuninkaan herkkuja.
Asher's bread is fat; he gives delicate food for kings.
ασηρ πῖον αὐτοῦ ὁ ἄρτος καὶ αὐτὸς δώσει τρυφὴν ἄρχουσιν
- 21 Naftali on nopea peura; hän antaa kauniita sanoja.
Naphtali is a roe let loose, giving fair young ones.
νεφθαλι στέλεχος ἀνειμένον ἐπιτιδοῦς ἐν τῷ γενήματι κάλλος
- 22 Joosef on nuori hedelmäpuu, nuori hedelmäpuu lähteen reunalla; sen oksat ulottuvat yli muurin.
Joseph is a young ox, whose steps are turned to the fountain;
υἱὸς ἠϋζήμενος ιωσηφ υἱὸς ἠϋζήμενος ζηλωτὸς υἱὸς μου νεώτατος πρὸς με ἀνάστρεψον

- 23 Jousimiehet hätyyttävät häntä, ampuvat ja ahdistavat häntä.
He was troubled by the archers; they sent out their arrows against him, cruelly wounding him:
εις ὄν διαβουλεύομενοι ἐλοιδόρου καὶ ἐνεῖχον αὐτῷ κύριοι τοξευμάτων
- 24 Mutta hänen jousensa pysyy lujana, ja hänen käsivartensa ovat notkeat Jaakobin Väkevän avulla, kaitsijan, Israelin kallion,
But their bows were broken by a strong one, and the cords of their arms were cut by the Strength of Jacob, by the name of the Stone of Israel:
καὶ συνετρίβη μετὰ κράτους τὰ τόξα αὐτῶν καὶ ἐξελόθη τὰ νεύρα βραχιόνων χειρῶν αὐτῶν διὰ χεῖρα δυνάστου ἰακωβ ἐκεῖθεν ὁ κατισχύσας ἰσραηλ
- 25 isäsi Jumalan, avulla, joka sinua auttakoon, Kaikkivaltiaan avulla, joka sinua siunatkoon, antakoon siunauksia taivaasta ylhäältä, siunauksia syvyydestä alhaalta, siunauksia nististä ja kohdusta.
Even by the God of your father, who will be your help, and by the Ruler of all, who will make you full with blessings from heaven on high, blessings of the deep stretched out under the earth, blessings of the breasts and of the fertile body:
παρὰ θεοῦ τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐβοήθησέν σοι ὁ θεὸς ὁ ἐμὸς καὶ εὐλόγησέν σε εὐλογίαν οὐρανοῦ ἄνωθεν καὶ εὐλογίαν γῆς ἐχούσης πάντα ἔνεκεν εὐλογίας μαστῶν καὶ μήτρας
- 26 Sinun isäsi siunaukset kohoavat yli minun vanhempaini siunausten, yli ikuisten kukkulain ihanuuden. Ne laskeutukoot Joosefin päin päälle, veljiensä ruhtinaan päälle.
Blessings of sons, old and young, to the father: blessings of the oldest mountains and the fruit of the eternal hills: let them come on the head of Joseph, on the crown of him who was separate from his brothers.
εὐλογίας πατρὸς σου καὶ μητρὸς σου ὑπερίσχυεν ἐπ' εὐλογίας ὀρέων μονίμων καὶ ἐπ' εὐλογίας θινῶν ἀενάων ἔσσονται ἐπὶ κεφαλὴν ἰωσηφ καὶ ἐπὶ κορυφῆς ὧν ἠγήσατο ἀδελφῶν
- 27 Benjamin on raatelevainen susi; aamulla hän syö riistaa, ja illalla hän jakaa saalista."
Benjamin is a wolf, searching for meat: in the morning he takes his food, and in the evening he makes division of what he has taken.
βενιαμιν λύκος ἄρπαξ τὸ πρωινὸν ἐδεται ἔτι καὶ εἰς τὸ ἑσπέρας διαδώσει τροφῆν
- 28 Nämä ovat kaikki Israelin sukukunnat, luvultaan kaksitoista, ja tämän puhui heille heidän isänsä siunattessaan heidät; hän siunasi jokaisen erikseen erityisellä siunauksella.
These are the twelve tribes of Israel: and these are the words their father said to them, blessing them; to every one he gave his blessing.
πάντες οὗτοι υἱοὶ ἰακωβ δώδεκα καὶ ταῦτα ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν καὶ εὐλόγησεν αὐτούς ἕκαστον κατὰ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς
- 29 Ja hän käski heitä ja sanoi heille: "Minut otetaan pois heimoni tykö; haudatkaa minut isieni viereen, siihen luolaan, joka on heettiläisen Efronin vainiolla,
And he gave orders to them, saying, Put me to rest with my people and with my fathers, in the hollow of the rock in the field of Ephron the Hittite,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐγὼ προστίθεμαι πρὸς τὸν ἐμὸν λαὸν θάψατέ με μετὰ τῶν πατέρων μου ἐν τῷ σπηλαίῳ ὃ ἐστιν ἐν τῷ ἀγρῷ εφρων τοῦ χετταίου
- 30 luolaan, joka on Makpelan vainiolla, itään päin Mamresta Kanaanin maassa, jonka vainion Aabraham osti heettiläiseltä Efronilta perintöhaudakseen.
In the rock in the field of Machpelah, near Mamre in the land of Canaan, which Abraham got from Ephron the Hittite, to be his resting-place.
ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ διπλῷ τῷ ἀπέναντι μαμβρη ἐν τῇ γῆ χανααν ὃ ἐκτήσατο αβρααμ τὸ σπήλαιον παρὰ εφρων τοῦ χετταίου ἐν κτήσει μνημείου
- 31 Siihen on haudattu Aabraham ja hänen vaimonsa Saara, siihen on haudattu Iisak ja hänen vaimonsa Rebekka, ja siihen minäkin hautasin Leean,
There Abraham and Sarah his wife were put to rest, and there they put Isaac and Rebekah his wife, and there I put Leah to rest.
ἐκεῖ ἔθαψαν αβρααμ καὶ σαρραμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐκεῖ ἔθαψαν ἰσαακ καὶ ρεβεκκαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἐκεῖ ἔθαψα λειαν
- 32 siihen vainioon, joka luolineen on ostettu heettiläisiltä."
In the rock in the field which was got for a price from the people of Heth.
ἐν κτήσει τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ σπηλαίου τοῦ ὄντος ἐν αὐτῷ παρὰ τῶν υἰῶν χετ
- 33 Kun Jaakob oli antanut määräyksensä pojilleen, veti hän jalkansa vuoteeseen ja kuoli ja tuli otetuksi heimonsa tykö.
And when Jacob had come to the end of these words to his sons, stretching himself on his bed, he gave up his spirit, and went the way of his people.
καὶ κατέπαυσεν ἰακωβ ἐπιτάσσων τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ ἐξάρας τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κλίνην ἐξέλιπεν καὶ προσετέθη πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ
- 1 Ja Joosef vaipui isänsä kasvoja vasten, itki siinä kumartuneena hänen ylitsensä ja suuteli häntä.
And Joseph put his head down on his father's face, weeping and kissing him.
καὶ ἐπιπεσὼν ἰωσηφ ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐφίλησεν αὐτόν
- 2 Sitten Joosef käski lääkäreitä, jotka olivat hänen palveluksessaan, balsamoimaan hänen isänsä, ja lääkärät balsamoivat Israelin.
And Joseph gave orders to his servants who had the necessary knowledge, to make his father's body ready, folding it in linen with spices, and they did so.
καὶ προσέταξεν ἰωσηφ τοῖς παισὶν αὐτοῦ τοῖς ἐνταφιασταῖς ἐνταφιάσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἐνεταφίασαν οἱ ἐνταφιασταὶ τὸν ἰσραηλ

- 3 Siihen kului neljäkymmentä päivää, sillä niin pitkä aika kuluu balsamoimiseen. Ja egyptiläiset itkivät häntä seitsemänkymmentä päivää.
And the forty days needed for making the body ready went by: and there was weeping for him among the Egyptians for seventy days.
καὶ ἐπλήρωσαν αὐτοῦ τεσσαράκοντα ἡμέρας οὕτως γὰρ καταριθμοῦνται αἱ ἡμέραι τῆς ταφῆς καὶ ἐπένθησεν αὐτὸν αἴγυπτος ἑβδομήκοντα ἡμέρας
- 4 Sittenkuin hänen muistoksensa vietetty suruaika oli päättynyt, puhui Joosef faraon hoviväelle: "Jos olen saanut armon teidän silmienne edessä, niin puhukaa minun puolestani faraolle näin:
And when the days of weeping for him were past, Joseph said to the servants of Pharaoh, If now you have love for me, say these words to Pharaoh:
ἐπειδὴ δὲ παρήλθον αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους ἐλάλησεν ἰωσηφ πρὸς τοὺς δυνάστας φαραω λέγων εἰ εἶδρον χάριν ἐναντίον ὑμῶν λαλήσατε περὶ ἐμοῦ εἰς τὰ ὄτα φαραω λέγοντες
- 5 Isäni vannotti minua sanoen: 'Katso, minä kuolen, hautaa minut omaan hautaani, jonka olen kaivanut itselleni Kanaanin maassa'. Anna minun siis nyt mennä hautaamaan isäni; sitten palaan takaisin."
My father made me take an oath, saying, When I am dead, put me to rest in the place I have made ready for myself in the land of Canaan. So now let me go and put my father in his last resting-place, and I will come back again.
ὁ πατήρ μου ὄρκισέν με λέγων ἐν τῷ μνημείῳ ᾧ ὄρουσα ἐμαντῶ ἐν γῆ χανααν ἐκεῖ με θάψεις νῦν οὖν ἀναβὰς θάψω τὸν πατέρα μου καὶ ἐπανελεύσομαι
- 6 Farao vastasi: "Mene hautaamaan isäsi sen valan mukaan, jonka olet hänelle vannonut".
And Pharaoh said, Go up and put your father to rest, as you gave your oath to him.
καὶ εἶπεν φαραω ἀνάβηθι θάψων τὸν πατέρα σου καθάπερ ὄρκισέν σε
- 7 Niin Joosef meni hautaamaan isäänsä, ja hänen kanssaan menivät kaikki faraon palvelijat, hänen hovinsa vanhimmat ja kaikki Egyptin maan vanhimmat
So Joseph went up to put his father in his last resting-place; and with him went all the servants of Pharaoh, and the chief men of his house and all the chiefs of the land of Egypt,
καὶ ἀνέβη ἰωσηφ θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ παῖδες φαραω καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι τῆς γῆς αἰγύπτου
- 8 sekä koko Joosefin perhe, hänen veljensä ja hänen isänsä perhe; ainoastaan vaimonsa, lapsensa, pikkukarjansa ja raavaskarjansa he jättivät Goosenin maakuntaan;
And all the family of Joseph, and his brothers and his father's people: only their little ones and their flocks and herds they did not take with them from the land of Goshen.
καὶ πᾶσα ἡ πανοικία ἰωσηφ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ οἰκία ἡ πατρικὴ αὐτοῦ καὶ τὴν συγγένειαν καὶ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας ὑπελίποντο ἐν γῆ γεσεμ
- 9 hänen mukanaan meni myös sekä vaunuja että ratsumiehiä. Ja niin heitä oli sangen suuri joukko.
And carriages went up with him and horsemen, a great army.
καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἄρματα καὶ ἵππεις καὶ ἐγένετο ἡ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα
- 10 Kun he saapuivat Gooren-Aatadiin, joka on Jordanin tuolla puolella, panivat he siellä toimeen ylen suuret ja juhlalliset valittajaiset, ja hän vietti isänsä surujuhlaa seitsemän päivää.
And they came to the grain-floor of Atad on the other side of Jordan, and there they gave the last honours to Jacob, with great and bitter sorrow, weeping for their father for seven days.
καὶ παρεγένοντο ἐφ' ἄλωνα αταδ ὃ ἐστὶν πέραν τοῦ ἰορδάνου καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν σφόδρα καὶ ἐποίησεν τὸ πένθος τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἑπτὰ ἡμέρας
- 11 Ja kun maan asukkaat, kanaanalaiset, näkivät surujuhlan Gooren-Aatadissa, sanoivat he: "Siellä on egyptiläisillä suuri surujuhla". Siitä sai paikka nimekseen Aabel-Misraim; se on Jordanin tuolla puolella.
And when the people of the land, the people of Canaan, at the grain-floor of Atad, saw their grief, they said, Great is the grief of the Egyptians: so the place was named Abel-mizraim, on the other side of Jordan.
καὶ εἶδον οἱ κάτοικοι τῆς γῆς χανααν τὸ πένθος ἐν ἄλωνι αταδ καὶ εἶπαν πένθος μέγα τοῦτο ἐστὶν τοῖς αἰγυπτίοις διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ πένθος αἰγύπτου ὃ ἐστὶν πέραν τοῦ ἰορδάνου
- 12 Ja hänen poikansa tekivät hänelle, niinkuin hän oli määrännyt heille:
So his sons did as he had given them orders to do:
καὶ ἐποίησαν αὐτῷ οὕτως οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ
- 13 hänen poikansa veivät hänet Kanaanin maahan ja hautasivat hänet Makpelan vainiolla olevaan luolaan, jonka vainion Aabraham oli ostanut perintöhaudaksi heettiläiseltä Efronilta ja joka oli itään päin Mamresta.
For they took him into the land of Canaan and put him to rest in the hollow rock in the field of Machpelah, which Abraham got with the field, for a resting-place, from Ephron the Hittite at Mamre.
καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς γῆν χανααν καὶ ἔθαψαν αὐτὸν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν ὃ ἐκτήσατο αβρααμ τὸ σπήλαιον ἐν κτήσει μνημείου παρὰ εφρων τοῦ χετταίου κατέναντι μαμβρη
- 14 Senjälkeen kuin Joosef oli haudannut isänsä, palasi hän Egyptiin, hän ja hänen veljensä sekä kaikki, jotka hänen kanssaan olivat menneet hautaamaan hänen isäänsä.
And when his father had been put to rest, Joseph and his brothers and all who had gone with him, went back to Egypt.
καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσηφ εἰς αἴγυπτον αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ συναναβάντες θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ

- 15 Mutta kun Joosefin veljet näkivät, että heidän isänsä oli kuollut, ajattelivat he: "Ehkä Joosef nyt alkaa vainota meitä ja kostaa meille kaiken sen pahan, mitä me olemme hänelle tehneet".
Now after the death of their father, Joseph's brothers said to themselves, It may be that Joseph's heart will be turned against us, and he will give us punishment for all the evil which we did to him.
ιδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ ἰωσηφ ὅτι τέθνηκεν ὁ πατήρ αὐτῶν εἶπαν μήποτε μνησικακίῃ ἡμῖν ἰωσηφ καὶ ἀνταπόδομα ἀνταποδοῖ ἡμῖν πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐνεδειξάμεθα αὐτῷ
- 16 Niin he lähettivät Joosefille tämän sanan: "Isäsi käski ennen kuolemaansa ja sanoi:
So they sent word to Joseph, saying, Your father, before his death, gave us orders, saying,
καὶ παρεγένοντο πρὸς ἰωσηφ λέγοντες ὁ πατήρ σου ὤρκισεν πρὸ τοῦ τελευτήσαι αὐτὸν λέγων
- 17 'Sanokaa Joosefille näin: Oi, anna anteeksi veljesi rikos ja synti, sillä pahasti he ovat menetelleet sinua kohtaan'. Anna siis isäsi Jumalan palvelijoille anteeksi heidän rikoksensa." Ja Joosef itki kuullessaan nämä heidän sanansa.
You are to say to Joseph, Let the wrongdoing of your brothers be overlooked, and the evil they did to you: now, if it is your pleasure, let the sin of the servants of your father's God have forgiveness. And at these words, Joseph was overcome with weeping.
οὕτως εἶπατε ἰωσηφ ἅφες αὐτοῖς τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν ὅτι πονηρὰ σοι ἐνεδείξαντο καὶ νῦν δέξαι τὴν ἀδικίαν τῶν θεραπόντων τοῦ θεοῦ τοῦ πατρὸς σου καὶ ἔκλαυσεν ἰωσηφ λαλοῦν τῶν αὐτῶν πρὸς αὐτόν
- 18 Sitten tulivat Joosefin veljet itse, lankesivat maahan hänen eteensä ja sanoivat: "Katso, me olemme sinun orjiasi!"
Then his brothers went, and falling at his feet, said, Truly, we are your servants.
καὶ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν εἶπαν οἶδε ἡμεῖς σοι οἰκέται
- 19 Mutta Joosef vastasi heille: "Älkää peljätkö, olenko minä Jumalan sijassa?
And Joseph said, Have no fear: am I in the place of God?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰωσηφ μὴ φοβεῖσθε τοῦ γὰρ θεοῦ εἰμι ἐγώ
- 20 Te tosin hankitsitte minua vastaan paha, mutta Jumala on kääntänyt sen hyväksi, että hän saisi aikaan sen, mikä nyt on tapahtunut, ja pitäisi hengissä paljon kansaa.
As for you, it was in your mind to do me evil, but God has given a happy outcome, the salvation of numbers of people, as you see today.
ὁμοίως ἐβουλεύσασθε κατ' ἐμοῦ εἰς πονηρὰ ὁ δὲ θεὸς ἐβουλεύσατο περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθὰ ὅπως ἂν γενηθῆ ὡς σήμερον ἵνα διατραφῆ λαὸς πολλός
- 21 Älkää siis peljätkö; minä elätän teidät ja teidän vaimonne ja lapsenne." Ja hän lohdutti ja rauhoitti heitä.
So now, have no fear: for I will take care of you and your little ones. So he gave them comfort with kind words.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς μὴ φοβεῖσθε ἐγὼ διαθρέψω ὑμᾶς καὶ τὰς οἰκίας ὑμῶν καὶ παρεκάλεισεν αὐτοὺς καὶ ἐλάλησεν αὐτῶν εἰς τὴν καρδίαν
- 22 Ja Joosef sekä hänen isänsä perhe jäivät asumaan Egyptiin. Ja Joosef eli sadan kymmenen vuoden vanhaksi.
Now Joseph and all his father's family went on living in Egypt: and the years of Joseph's life were a hundred and ten.
καὶ κατέκησεν ἰωσηφ ἐν αἰγύπτῳ αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ πανοικία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἔζησεν ἰωσηφ ἑτη ἑκατὸν δέκα
- 23 Ja Joosef sai nähdä Efraimin lapsia kolmanteen polveen; myöskin Maakirista, Manassen pojasta, syntyi lapsia Joosefin polville.
And Joseph saw Ephraim's children of the third generation: and the children of Machir, the son of Manasseh, came to birth on Joseph's knees.
καὶ εἶδεν ἰωσηφ εφραιμ παιδία ἕως τρίτης γενεᾶς καὶ υἱοὶ μαχίρ τοῦ υἱοῦ μανασση ἐτέχθησαν ἐπὶ μηρῶν ἰωσηφ
- 24 Niin Joosef sanoi veljilleen: "Minä kuolen, mutta Jumala pitää huolen teistä ja johdattaa teidät tästä maasta siihen maahan, jonka hän valalla vannonen on luvannut Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille".
Then Joseph said to his brothers, The time of my death has come; but God will keep you in mind and take you out of this land into the land which he gave by his oath to Abraham and Isaac and Jacob.
καὶ εἶπεν ἰωσηφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ λέγων ἐγὼ ἀποθνήσκω ἐπισκοπῆ δὲ ἐπισκέπεται ὑμᾶς ὁ θεὸς καὶ ἀνάξει ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς ταύτης εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν ὁ θεὸς τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἀβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακώβ
- 25 Ja Joosef vannotti Israelin poikia sanoen: "Kun Jumala pitää huolen teistä, viekää silloin minun luuni täältä".
Then Joseph made the children of Israel take an oath, saying, God will certainly give effect to his word, and you are to take my bones away from here.
καὶ ὤρκισεν ἰωσηφ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ λέγων ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἢ ἐπισκέπεται ὑμᾶς ὁ θεός καὶ συνανοίσετε τὰ ὀστᾶ μου ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν
- 1 Nämä ovat Egyptiin tulleiden Israelin poikien nimet; Jaakobin kanssa he olivat itsekukin perheineen tulleet sinne:
Now these are the names of the sons of Israel who came into Egypt; every man and his family came with Jacob.
ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ τῶν εἰσπεπορευμένων εἰς αἴγυπτον ἅμα ἰακώβ τῷ πατρὶ αὐτῶν ἕκαστος πανοικία αὐτῶν εἰσήλθοσαν

- 2 Ruuben, Simeon, Leevi ja Juuda,
Reuben, Simeon, Levi, and Judah;
ρουβην συμεων λευι ιουδας
- 3 Isaskar, Sebulon ja Benjamin,
Issachar, Zebulun, and Benjamin;
ισσαχαρ ζαβουλων και βενιαμιν
- 4 Daan, Naftali, Gaad ja Asser.
Dan and Naphtali, Gad and Asher.
δαν και νεφθαλι γαδ και ασηρ
- 5 Ja Jaakobin kupeista lähteneitä oli kaikkiaan seitsemänkymmentä henkeä. Mutta Joosef oli jo ennestään Egyptissä.
All the offspring of Jacob were seventy persons: and Joseph had come to Egypt before them.
ιωσηφ δε ην εν αιγυπτω ησαν δε πασαι ψυχαι εξ ιακωβ πεντε και εβδομηκοντα
- 6 Ja Joosef kuoli ja kaikki hänen veljensä ynnä koko se sukupolvi.
Then Joseph came to his end, and all his brothers, and all that generation.
ετελευτησεν δε ιωσηφ και παντες οι αδελφοι αυτου και πασα η γενεα εκεινη
- 7 Mutta israelilaiset olivat hedelmälliset ja sikisivät, lisääntyivät ja enenivät hyvin suurilukuisiksi, niin että maa tuli heitä täyteen.
And the children of Israel were fertile, increasing very greatly in numbers and in power; and the land was full of them.
οι δε υιοι ισραηλ ηυξηθησαν και επληθυνθησαν και χυδαιοι εγενοντο και κατισχυον σφοδρα σφοδρα επληθυνεν δε η γη αυτοους
- 8 Niin Egyptiin tuli uusi kuningas, joka ei Joosefista mitään tiennyt.
Now a new king came to power in Egypt, who had no knowledge of Joseph.
ανεστη δε βασιλευς ετερος επ' αιγυπτον ος ουκ ηδει τον ιωσηφ
- 9 Tämä sanoi kansallensa: "Katso, israelilaisten kansa on suurempi ja väkevämpi kuin me.
And he said to his people, See, the people of Israel are greater in number and in power than we are:
ειπεν δε τω εθνει αυτου ιδου το γενοσ των υιων ισραηλ μεγα πληθος και ισχυει υπερ ημας
- 10 Tulkaa, menetelkäämme siis viisaasti heitä kohtaan, että he eivät lisääntyisi eivätkä, jos sota syttyisi, liittyisi hekin vihollisiimme ja sotisi meitä vastaan ja lähtisi maasta pois."
Let us take care for fear that their numbers may become even greater, and if there is a war, they may be joined with those who are against us, and make an attack on us, and go up out of the land.
δευτε ουν κατασοφισωμεθα αυτοους μηποτε πληθυνθη και ηνικα αν συμβη ημιν πολεμος προστεθησονται και ουτοι προς τους υπεναντιουοι και εκπολεμησαντες ημας εξελευσονται εκ της γης
- 11 Niin heille asetettiin työnjohtajia rasittamaan heitä raskaalla työllä. Ja heidän täytyi rakentaa faraolle varastokaupungit Piitom ja Ramses.
So they put overseers of forced work over them, in order to make their strength less by the weight of their work. And they made store-towns for Pharaoh, Pithom and Raamses.
και επεστησεν αυτοις επιστατασ των εργων ινα κακωσωσιν αυτοουοι εν τοις εργοις και οκοδομησαν πολειοι οχυρασ τω φαρωα την τε πιθωμ και ραμεση και ων η εστιν ηλιου πολιοι
- 12 Mutta kuta enemmän kansaa rasiettiin, sitä enemmän se lisääntyi, ja sitä enemmän se levisi, niin että israelilaisia ruvettiin pelkäämään.
But the more cruel they were to them, the more their number increased, till all the land was full of them. And the children of Israel were hated by the Egyptians.
καθοτι δε αυτοουοι εταπεινουν τοσουτω πλειουοι εγινοντο και ισχυον σφοδρα σφοδρα και εβδελυσσοντο οι αιγυπτιοι απο των υιων ισραηλ
- 13 Niin egyptiläiset pitivät israelilaisia orjantyössä väkivalloin
And they gave the children of Israel even harder work to do:
και κατεδυναστευον οι αιγυπτιοι τοουοι υιοουοι ισραηλ βια
- 14 ja katkeroitivat heidän elämänsä kovalla laasti- ja tiilityöllä ja kaikenlaisella työllä ulkona kedolla, kaikenlaisella työllä, jota he teettivät heillä väkivalloin.
And made their lives bitter with hard work, making building-material and bricks, and doing all sorts of work in the fields under the hardest conditions.
και κατωδωνων αυτων την ζωιην εν τοις εργοις τοις σκληροις τω πληρω και τη πλινθεια και πασι τοις εργοις τοις εν τοις πεδιοις κατα παντα τα εργα ον κατεδουλουντο αυτοουοι μετα βιαοι

- 15 Ja Egyptin kuningas puhui hebrealaisille kättilövaimoille, joista toisen nimi oli Sifra ja toisen Puua;
And the king of Egypt said to the Hebrew women who gave help at the time of childbirth (the name of the one was Shiphrah and the name of the other Puah),
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῶν αἰγυπτίων ταῖς μαῖαις τῶν εβραίων τῇ μιᾷ αὐτῶν ἢ ὄνομα σεφωρα καὶ τὸ ὄνομα τῆς δευτέρας φουα
- 16 ja hän sanoi: "Kun te autatte hebrealaisia vaimoja heidän synnyttäessänsä, niin tarkastakaa lapsen sukupuoli: jos se on poika, surmatkaa se, mutta jos se on tyttö, jääköön eloon".
When you are looking after the Hebrew women in childbirth, if it is a son you are to put him to death; but if it is a daughter, she may go on living.
καὶ εἶπεν ὅταν μαιούσθε τὰς εβραίας καὶ ὧσιν πρὸς τῷ τίκτειν ἐὰν μὲν ἄρσεν ἢ ἀποκτείνετε αὐτό ἐὰν δὲ θῆλυ περιποιεῖσθε αὐτό
- 17 Mutta kättilövaimot pelkäsivät Jumalaa eivätkä tehneet, niinkuin Egyptin kuningas oli heille sanonut, vaan antoivat poikalasten elää.
But the women had the fear of God, and did not do as the king of Egypt said, but let the male children go on living.
ἐφοβήθησαν δὲ αἱ μαῖαι τὸν θεὸν καὶ οὐκ ἐποίησαν καθότι συνέταξεν αὐταῖς ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ ἐζωογόνουν τὰ ἄρσενα
- 18 Niin Egyptin kuningas kutsui kättilövaimot ja sanoi heille: "Miksi te näin teette ja annatte poikalasten elää?"
And the king of Egypt sent for the women, and said to them, Why have you done this, and let the male children go on living?
ἐκάλεσεν δὲ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου τὰς μαῖας καὶ εἶπεν αὐταῖς τί ὅτι ἐποιήσατε τὸ πρᾶγμα τοῦτο καὶ ἐζωογονεῖτε τὰ ἄρσενα
- 19 Kättilövaimot vastasivat faraolle: "Hebrealaiset vaimot eivät ole niinkuin egyptiläiset. He ovat voimakkaita; ennenkuin kättilövaimo tulee heidän luoksensa, ovat he jo synnyttäneet."
And they said to Pharaoh, Because the Hebrew women are not like the Egyptian women, for they are strong, and the birth takes place before we come to them.
εἶπαν δὲ αἱ μαῖαι τῷ φαραῶ οὐχ ὡς γυναῖκες αἰγύπτου αἱ εβραῖαι τίκτουσιν γὰρ πρὶν ἢ εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὰς τὰς μαῖας καὶ ἐτικτον
- 20 Mutta Jumala salli kättilövaimojen menestyä, ja kansa lisääntyi ja eneni suurilukukseksi.
And the blessing of God was on these women: and the people were increased in number and became very strong.
εὗ δὲ ἐποίησεν ὁ θεὸς ταῖς μαῖαις καὶ ἐπλήθυνεν ὁ λαὸς καὶ ἴσχυεν σφόδρα
- 21 Ja koska kättilövaimot pelkäsivät Jumalaa, niin hän antoi heille runsaasti perhettä.
And because the women who took care of the Hebrew mothers had the fear of God, he gave them families.
ἐπειδὴ ἐφοβοῦντο αἱ μαῖαι τὸν θεόν ἐποίησαν ἑαυταῖς οἰκίας
- 22 Niin farao antoi käskyn kaikelle kansallensa, sanoen: "Kaikki poikalapset, jotka syntyvät, heittäkää Niilivirtaan, mutta kaikkien tyttölasten antakaa elää".
And Pharaoh gave orders to all his people, saying, Every son who comes to birth is to be put into the river, but every daughter may go on living.
συνέταξεν δὲ φαραῶ παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ λέγων πᾶν ἄρσεν ὃ ἐὰν τεχθῆ τοῖς εβραίοις εἰς τὸν ποταμὸν ῥίψατε καὶ πᾶν θῆλυ ζωογονεῖτε αὐτό
- 1 Niin eräs mies, joka oli Leevin sukua, meni ja nai leeviläisen neidon.
Now a man of the house of Levi took as his wife a daughter of Levi.
ἦν δὲ τις ἐκ τῆς φυλῆς λευι ὃς ἔλαβεν τῶν θυγατέρων λευι καὶ ἔσχεν αὐτήν
- 2 Ja vaimo tuli raskaaksi ja synnytti pojan. Ja kun hän näki, että se oli ihana lapsi, salasi hän sitä kolme kuukautta.
And she became with child and gave birth to a Son; and when she saw that he was a beautiful child, she kept him secretly for three months.
καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν καὶ ἔτεκεν ἄρσεν ἰδόντες δὲ αὐτὸ ἄστειον ἐσκέπασαν αὐτὸ μῆνας τρεῖς
- 3 Mutta kun hän ei voinut sitä enää salata, otti hän kaisla-arkun, sively sen maapihkalla ja piellä, pani lapsen siihen ja laski sen kaislikkoon Niilivirran rantaan.
And when she was no longer able to keep him secret, she made him a basket out of the stems of water-plants, pasting sticky earth over it to keep the water out; and placing the baby in it she put it among the plants by the edge of the Nile.
ἐπεὶ δὲ οὐκ ἠδύνατο αὐτὸ ἔτι κρύπτειν ἔλαβεν αὐτῷ ἢ μήτηρ αὐτοῦ θῆβιν καὶ κατέχρισεν αὐτήν ἀσφαλτοπίσση καὶ ἐνέβαλεν τὸ παιδίον εἰς αὐτήν καὶ ἔθηκεν αὐτήν εἰς τὸ ἔλος παρὰ τὸν ποταμὸν
- 4 Ja lapsen sisar asettui taammaksi nähdäksensä, mitä hänelle tapahtuisi.
And his sister took her place at a distance to see what would become of him.
καὶ κατεσκόπευεν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ μακρόθεν μαθεῖν τί τὸ ἀποβησόμενον αὐτῷ
- 5 Silloin faraon tytär tuli alas peseytymään virrassa, ja hänen seuranaan kävelivät virran rannalla; ja kun hän näki arkun kaislikossa, lähetti hän palvelijattarensa ja otatti sen ylös.
Now Pharaoh's daughter came down to the Nile to take a bath, while her women were walking by the riverside; and she saw the basket among the river-plants, and sent her servant-girl to get it.
κατέβη δὲ ἡ θυγάτηρ φαραῶ λούσασθαι ἐπὶ τὸν ποταμὸν καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς παρεπορεύοντο παρὰ τὸν ποταμὸν καὶ ἰδοῦσα τὴν θῆβιν ἐν τῷ ἔλει ἀποστείλασα τὴν ἄβραν ἀνείλατο αὐτήν

- 6 Ja kun hän avasi sen, näki hän lapsen; ja katso, siinä oli poikanen, joka itki. Niin hänen tuli sitä sääli, ja hän sanoi: "Tämä on hebrealaisten lapsia".
And opening it, she saw the child, and he was crying. And she had pity on him, and said, This is one of the Hebrews' children.
ἀνοίξασα δὲ ὄρα παιδίον κλαῖον ἐν τῇ θίβει καὶ ἐφείσατο αὐτοῦ ἡ θυγάτηρ φαραω καὶ ἔφη ἀπὸ τῶν παιδίων τῶν εβραίων τοῦτο
- 7 Niin lapsen sisar sanoi faraon tyttärelle: "Menenkö kutsumaan sinulle hebrealaisen imettäjän, joka voi imettää sen lapsen sinulle?"
Then his sister said to Pharaoh's daughter, May I go and get you one of the Hebrew women to give him the breast?
καὶ εἶπεν ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ τῇ θυγατρὶ φαραω θέλεις καλέσω σοι γυναῖκα τροφείουσαν ἐκ τῶν εβραίων καὶ θηλάσει σοι τὸ παιδίον
- 8 Faraon tytär vastasi hänelle: "Mene!" Niin tyttö meni ja kutsui lapsen äidin.
And Pharaoh's daughter said to her, Go. And the girl went and got the child's mother.
ἡ δὲ εἶπεν αὐτῇ ἡ θυγάτηρ φαραω πορεύου ἐλθοῦσα δὲ ἡ νεᾶνις ἐκάλεσεν τὴν μητέρα τοῦ παιδίου
- 9 Ja faraon tytär sanoi hänelle: "Ota tämä lapsi ja imetä se minulle, niin minä maksan sinulle siitä palkan". Ja vaimo otti lapsen ja imetti sen.
And Pharaoh's daughter said to her, Take the child away and give it milk for me, and I will give you payment. And the woman took the child and gave it milk at her breast.
εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὴν ἡ θυγάτηρ φαραω διατήρησόν μοι τὸ παιδίον τοῦτο καὶ θηλάσον μοι αὐτό ἐγὼ δὲ δώσω σοι τὸν μισθόν ἔλαβεν δὲ ἡ γυνὴ τὸ παιδίον καὶ ἐθήλαζεν αὐτό
- 10 Mutta kun lapsi oli kasvanut, toi hän sen faraon tyttärelle, ja tämä otti sen pojaksensa ja antoi hänelle nimen Mooses, sillä hän sanoi: "Minä olen vetänyt hänet ylös vedestä".
And when the child was older, she took him to Pharaoh's daughter and he became her son, and she gave him the name Moses, Because, she said, I took him out of the water.
ἀδρονθέντος δὲ τοῦ παιδίου εἰσήγαγεν αὐτό πρὸς τὴν θυγατέρα φαραω καὶ ἐγενήθη αὐτῇ εἰς υἱόν ἐπωνόμασεν δὲ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μωσῆν λέγουσα ἐκ τοῦ ὕδατος αὐτὸν ἀνελόμην
- 11 Ja tapahtui niihin aikoihin, kun Mooses oli kasvanut suureksi, että hän meni veljiensä luo ja näki heidän raskaan työnsä. Ja hän näki egyptiläisen miehen lyövän hebrealaista miestä, erästä hänen veljistään.
Now when Moses had become a man, one day he went out to his people and saw how hard their work was; and he saw an Egyptian giving blows to a Hebrew, one of his people.
ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πολλαῖς ἐκεῖναις μέγας γενόμενος μωσῆς ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ κατανοήσας δὲ τὸν πόνον αὐτῶν ὄρα ἄνθρωπον αἰγύπτιον τύπτον ἅ τινα εβραῖον τῶν ἑαυτοῦ ἀδελφῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 12 Silloin hän katseli ympärillensä joka taholle, ja kun hän näki, ettei ketään ollut läheisyydessä, löi hän egyptiläisen kuoliaaksi ja kätki hänet hiekkaan.
And turning this way and that, and seeing no one, he put the Egyptian to death, covering his body with sand.
περιβλεψάμενος δὲ ὧδε καὶ ὧδε οὐχ ὄρα οὐδένα καὶ πατάξας τὸν αἰγύπτιον ἐκρυψεν αὐτὸν ἐν τῇ ἄμμῳ
- 13 Ja hän meni toisena päivänä ulos ja näki kaksi hebrealaista miestä tappelemassa keskenään; ja hän sanoi syylliselle: "Miksi lyöt toveriäsi?"
And he went out the day after and saw two of the Hebrews fighting; and he said to him who was in the wrong, Why are you fighting your brother?
ἐξελθὼν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ὄρα δύο ἄνδρας εβραίους διαπληκτιζομένους καὶ λέγει τῷ ἀδικοῦντι διὰ τί σὺ τύπτεις τὸν πλησίον
- 14 Tämä vastasi: "Kuka on asettanut sinut meidän päämieheksemme ja tuomariksemme? Aiotko tappaa minutkin, niinkuin tapoit egyptiläisen?" Silloin Mooses peljästy ja ajatteli: "Se on siis tullut ilmi".
And he said, Who made you a ruler and a judge over us? are you going to put me to death as you did the Egyptian? And Moses was in fear, and said, It is clear that the thing has come to light.
ὁ δὲ εἶπεν τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμῶν μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις ὄν τρόπον ἀνεῖλες ἐχθὲς τὸν αἰγύπτιον ἐφοβήθη δὲ μωσῆς καὶ εἶπεν εἰ οὕτως ἐμφανὲς γέγονεν τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 15 Ja kun farao sai kuulla tästä tapahtumasta, etsi hän Moosesta tappaaksensa hänet. Mutta Mooses lähti faraota pakoon ja pysähtyi Midianin maahan ja istahti eräälle kaivolle.
Now when Pharaoh had news of this, he would have put Moses to death. But Moses went in flight from Pharaoh into the land of Midian: and he took his seat by a water-spring.
ἤκουσεν δὲ φαραω τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ ἐζήτηε ἀνελεῖν μωσῆν ἀνεχώρησεν δὲ μωσῆς ἀπὸ προσώπου φαραω καὶ ῥῆσεν ἐν γῆ μαδιαμ ἐλθὼν δὲ εἰς γῆν μαδιαμ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ φρέατος
- 16 Ja Midianin papilla oli seitsemän tyttärtä; nämä tulivat vettä ammentamaan ja täyttivät vesikaukalot, juottaakseen isänsä lampaita.
Now the priest of Midian had seven daughters: and they came to get water for their father's flock.
τῷ δὲ ἱερεὶ μαδιαμ ἦσαν ἐπτὰ θυγατέρες ποιμαίνουσαι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἰοθορ παραγενόμεναι δὲ ἦντλον ἕως ἐπλησαν τὰς δεξαμενὰς ποτίσαι τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἰοθορ
- 17 Mutta paimenet tulivat ja ajoivat heidät pois. Silloin Mooses nousi ja auttoi heitä ja juotti heidän lampaansa.
And the keepers of the sheep came up and were driving them away; but Moses got up and came to their help, watering their flock for them.
παραγενόμενοι δὲ οἱ ποιμένες ἐξέβαλον αὐτὰς ἀναστὰς δὲ μωσῆς ἐρρύσατο αὐτὰς καὶ ἦντλησεν αὐταῖς καὶ ἐπότισεν τὰ πρόβατα αὐτῶν
- 18 Ja kun he tulivat isänsä Reguelin luo, kysyi hän: "Kuinka te tänä päivänä niin pian jouduitte?"
And when they came to Reuel their father, he said, How is it that you have come back so quickly today?
παρεγένοντο δὲ πρὸς ραγουὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν ὁ δὲ εἶπεν αὐταῖς τί ὅτι ἐταχύνατε τοῦ παραγενέσθαι σήμερον

- 19 He vastasivat: "Egyptiläinen mies auttoi meitä paimenten käsistä, ammensipa vielä vettäkin meille ja juotti lampaat".
And they said, An Egyptian came to our help against the keepers of sheep and got water for us and gave it to the flock.
αὶ δὲ εἶπαν ἄνθρωπος αἰγύπτιος ἐρρύσατο ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ποιμένων καὶ ἤντησεν ἡμῖν καὶ ἐπότισεν τὰ πρόβατα ἡμῶν
- 20 Ja hän sanoi tyttäriinsä: "Missä hän on? Miksi te niin jätitte miehen? Kutsukaa hänet aterioimaan meidän kanssamme."
And he said to his daughters, Where is he? why have you let the man go? make him come in and give him a meal.
ὁ δὲ εἶπεν ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ καὶ ποῦ ἐστί καὶ ἵνα τί οὕτως καταλειοίπατε τὸν ἄνθρωπον καλέσατε οὖν αὐτόν ὅπως φάγη ἄρτον
- 21 Ja Mooses suostui asumaan sen miehen luona, ja hän antoi Moosekselle tyttärensä Sipporan vaimoksi.
And Moses was happy to go on living with the man; and he gave his daughter Zipporah to Moses.
κατωκίσθη δὲ μουσῆς παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐξέδοτο σεφωραν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ μουσῆϊ γυναῖκα
- 22 Tämä synnytti pojan, ja Mooses antoi hänelle nimen Geersom; sillä hän sanoi: "Minä olen muukalainen vieraalla maalla".
And she gave birth to a son, to whom he gave the name Gershom: for he said, I have been living in a strange land.
ἐν γαστρὶ δὲ λαβοῦσα ἡ γυνὴ ἔτεκεν υἱόν καὶ ἐπωνόμασεν μουσῆς τὸ ὄνομα αὐτοῦ γηρσαμ λέγων ὅτι πάροικός εἰμι ἐν γῆ ἄλλοτρία
- 23 Ja kun oli kulunut pitkä aika, kuoli Egyptin kuningas. Ja israelilaiset huokailivat orjuuttansa ja valittivat; ja heidän huutonsa heidän orjuutensa tähden nousi Jumalan tykö.
Now after a long time the king of Egypt came to his end: and the children of Israel were crying in their grief under the weight of their work, and their cry for help came to the ears of God.
μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας τὰς πολλὰς ἐκείνας ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ κατεστέναζαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἔργων καὶ ἀνεβόησαν καὶ ἀνέβη ἡ βοή αὐτῶν πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν ἔργων
- 24 Ja Jumala kuuli heidän vaikeromisensa, ja Jumala muisti liittonsa Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin kanssa.
And at the sound of their weeping the agreement which God had made with Abraham and Isaac and Jacob came to his mind.
καὶ εἰσήκουσεν ὁ θεὸς τὸν στεναγμὸν αὐτῶν καὶ ἐμνήσθη ὁ θεὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ τῆς πρὸς ἀβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ
- 25 Ja Jumala katsoi israelilaisten puoleen, ja Jumala piti heistä huolta.
And God's eyes were turned to the children of Israel and he gave them the knowledge of himself.
καὶ ἐπεῖδεν ὁ θεὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ ἐγνώσθη αὐτοῖς
- 1 Ja Mooses kaitsi appensa Jetron, Midianin papin, lampaita. Ja kun hän kerran ajoi lampaita erämaan tuolle puolen, tuli hän Jumalan vuoren, Hoorebin, juurelle.
Now Moses was looking after the flock of Jethro, his father-in-law, the priest of Midian: and he took the flock to the back of the waste land and came to Horeb, the mountain of God.
καὶ μουσῆς ἦν ποιμαίνων τὰ πρόβατα ἰοθορ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ τοῦ ἱερέως μαδιαμ καὶ ἤγαγεν τὰ πρόβατα ὑπὸ τὴν ἔρημον καὶ ἦλθεν εἰς τὸ ὄρος χωρηβ
- 2 Silloin Herran enkeli ilmestyi hänelle tulen liekissä keskellä orjantappurapensasta; ja hän näki, että pensas paloi ilmitulessa, mutta pensas ei kuitenkaan kulunut.
And the angel of the Lord was seen by him in a flame of fire coming out of a thorn-tree: and he saw that the tree was on fire, but it was not burned up.
ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς ἐκ τοῦ βάλτου καὶ ὤρᾳ ὅτι ὁ βάλτος καίεται πυρὶ ὁ δὲ βάλτος οὐ κατεκαίεται
- 3 Niin Mooses sanoi: "Minä käyn tuonne ja katson tätä suurta näkyä, miksi ei pensas pala poroksi".
And Moses said, I will go and see this strange thing, why the tree is not burned up,
εἶπεν δὲ μουσῆς παρελθὼν ὄψομαι τὸ ὄραμα τὸ μέγα τοῦτο τί ὅτι οὐ κατακαίεται ὁ βάλτος
- 4 Kun Herra näki hänen tulevan katsomaan, huusi hän, Jumala, hänelle pensaasta ja sanoi: "Mooses, Mooses!" Hän vastasi: "Tässä olen".
And when the Lord saw him turning to one side to see, God said his name out of the tree, crying, Moses, Moses. And he said, Here am I.
ὡς δὲ εἶδεν κύριος ὅτι προσάγει ἰδεῖν ἐκάλεσεν αὐτόν κύριος ἐκ τοῦ βάλτου λέγων μουσῆ μουσῆ ὁ δὲ εἶπεν τί ἐστίν
- 5 Hän sanoi: "Älä tule tänne! Riisu kengät jalastasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa."
And he said, Do not come near: take off your shoes from your feet, for the place where you are is holy.
καὶ εἶπεν μὴ ἐγγίσης ὧδε λῦσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου ὁ γὰρ τόπος ἐν ᾧ σὺ ἐστηκας γῆ ἁγία ἐστίν
- 6 Ja hän sanoi vielä: "Minä olen sinun isäsi Jumala, Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala". Ja Mooses peitti kasvonsa, sillä hän pelkäsi katsoa Jumalaa.
And he said, I am the God of your fathers, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob. And Moses kept his face covered for fear of looking on God.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς τοῦ πατρός σου θεὸς ἀβρααμ καὶ θεὸς ἰσαακ καὶ θεὸς ἰακωβ ἀπέστρεψεν δὲ μουσῆς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εὐλαβεῖτο γὰρ κατεμβλέψαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
- 7 Ja Herra sanoi: "Minä olen nähnyt kansani kurjuuden Egyptissä ja kuullut heidän huutonsa sortajainsa tähden; niin, minä tiedän heidän tuskansa.
And God said, Truly, I have seen the grief of my people in Egypt, and their cry because of their cruel masters has come to my ears; for I have knowledge of their sorrows;
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν αἰγύπτῳ καὶ τῆς κραυγῆς αὐτῶν ἀκήκοα ἀπὸ τῶν ἐργοδιωκτῶν οἶδα γὰρ τὴν ὀδύνην αὐτῶν

- 8 Sentähden minä olen astunut alas vapauttamaan heidät egyptiläisten kädestä ja johdattamaan heidät siitä maasta hyvään ja tilavaan maahan, maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, sinne, missä kanaanilaiset, heettiläiset, amorilaiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset asuvat.
And I have come down to take them out of the hands of the Egyptians, guiding them out of that land into a good land and wide, into a land flowing with milk and honey; into the place of the Canaanite and the Hittite and the Amorite and the Perizzite and the Hivite and the Jebusite.
 και κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς αἰγυπτίων και ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ἐκείνης και εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς γῆν ἀγαθὴν και πολλήν εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα και μέλι εἰς τὸν τόπον τῶν χαναναίων και γετταίων και αμορραίων και φερεζαίων και γεργεσαίων και ευαίων και ιεβουσαίων
- 9 Ja nyt on israelilaisten huuto tullut minun kuuluviini, ja minä olen myös nähnyt sen srron, jolla egyptiläiset heitä sortavat.
For now, truly, the cry of the children of Israel has come to me, and I have seen the cruel behaviour of the Egyptians to them.
 και νῦν ἰδοὺ κραυγὴ τῶν υἰῶν ἰσραηλ ἤκει πρὸς με κἀγὼ ἐώρακα τὸν θλιμμόν ὃν οἱ αἰγύπτιοι θλίβουσιν αὐτοὺς
- 10 Niin mene nyt, minä lähetän sinut faraon tykö, ja vie minun kansani, israelilaiset, pois Egyptistä."
Come, then, and I will send you to Pharaoh, so that you may take my people, the children of Israel, out of Egypt.
 και νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε πρὸς φαραω βασιλέα αἰγύπτου και ἐξάξεις τὸν λαόν μου τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 11 Mutta Mooses sanoi Jumalalle: "Mikä minä olen menemään faraon tykö ja viemään israelilaisia pois Egyptistä?"
And Moses said to God, Who am I to go to Pharaoh and take the children of Israel out of Egypt?
 και εἶπεν μουσῆς πρὸς τὸν θεόν τίς εἰμι ὅτι πορεύσομαι πρὸς φαραω βασιλέα αἰγύπτου και ὅτι ἐξάξω τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 12 Hän vastasi: "Minä olen sinun kanssasi; ja tämä olkoon sinulle tunnusmerkinä, että minä olen sinut lähettänyt: kun olet vienyt kansan pois Egyptistä, niin te palvelette Jumalaa täällä vuorella".
And he said, Truly I will be with you; and this will be the sign to you that I have sent you: when you have taken the children of Israel out of Egypt, you will give worship to God on this mountain.
 εἶπεν δὲ ὁ θεὸς μουσαῖ λέγων ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ και τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὅτι ἐγὼ σε ἐξαποστελλῶ ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε τὸν λαόν μου ἐξ αἰγύπτου και λατρεύετε τῷ θεῷ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
- 13 Mooses sanoi Jumalalle: "Katso, kun minä menen israelilaisten luo ja sanon heille: 'Teidän isienne Jumala on lähettänyt minut teidän luoksenne', ja kun he kysyvät minulta: 'Mikä hänen nimensä on?' niin mitä minä heille vastaan?"
And Moses said to God, When I come to the children of Israel and say to them, The God of your fathers has sent me to you: and they say to me, What is his name? what am I to say to them?
 και εἶπεν μουσῆς πρὸς τὸν θεόν ἰδοὺ ἐγὼ ἐλεύσομαι πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ και ἐρῶ πρὸς αὐτοὺς ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἀπέσταλκέν με πρὸς ὑμᾶς ἐρωτήσουσιν με τί ὄνομα αὐτῷ τί ἐρῶ πρὸς αὐτοὺς
- 14 Jumala vastasi Moosekselle: "Minä olen se, joka minä olen". Ja hän sanoi vielä: "Sano israelilaisille näin: 'Minä olen' lähetti minut teidän luoksenne".
And God said to him, I AM WHAT I AM: and he said, Say to the children of Israel, I AM has sent me to you.
 και εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς μουσῆν ἐγὼ εἰμι ὁ ὢν και εἶπεν οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ὁ ὢν ἀπέσταλκέν με πρὸς ὑμᾶς
- 15 Ja Jumala sanoi vielä Moosekselle: "Sano israelilaisille näin: Herra, teidän isienne Jumala, Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala, Jaakobin Jumala, lähetti minut teidän luoksenne; tämä on minun nimeni iankaikkisesti, ja näin minua kutsuttakoon sukupolvesta sukupolveen.
And God went on to say to Moses, Say to the children of Israel, The Lord, the God of your fathers, the God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, has sent me to you: this is my name for ever, and this is my sign to all generations.
 και εἶπεν ὁ θεὸς πάλιν πρὸς μουσῆν οὕτως ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν θεὸς αβρααμ και θεὸς ισαακ και θεὸς ιακωβ ἀπέσταλκέν με πρὸς ὑμᾶς τοῦτό μου ἔστιν ὄνομα αἰώνιον και μνημόσυον γενεῶν γενεαῖς
- 16 Mene ja kokoa Israelin vanhimmat ja sano heille: Herra, teidän isienne Jumala, Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin Jumala, on ilmestynyt minulle ja sanonut: 'Totisesti minä pidän teistä huolen ja pidän silmällä, mitä teille tapahtuu Egyptissä.
Go and get together the chiefs of the children of Israel, and say to them, The Lord, the God of your fathers, the God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, has been seen by me, and has said, Truly I have taken up your cause, because of what is done to you in Egypt;
 ἐλθὼν οὖν συνάγαγε τὴν γερούσιαν τῶν υἰῶν ἰσραηλ και ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ὄπται μοι θεὸς αβρααμ και θεὸς ισαακ και θεὸς ιακωβ λέγων ἐπισκοπῆ ἐπέσκεμμαι ὑμᾶς και ὅσα συμβέβηκεν ὑμῖν ἐν αἰγύπτῳ
- 17 Ja minä olen päättänyt näin: minä johdatan teidät pois Egyptin kurjuudesta kanaanilaisten, heettiläisten, amorilaisten, perissiläisten, hivviläisten ja jebusilaisten maahan, siihen maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä.'
And I have said, I will take you up out of the sorrows of Egypt into the land of the Canaanite and the Hittite and the Amorite and the Perizzite and the Hivite and the Jebusite, into a land flowing with milk and honey.
 και εἶπον ἀναβιβάσω ὑμᾶς ἐκ τῆς κακώσεως τῶν αἰγυπτίων εἰς τὴν γῆν τῶν χαναναίων και γετταίων και αμορραίων και φερεζαίων και γεργεσαίων και ευαίων και ιεβουσαίων εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα και μέλι

- 18 Ja he kuulevat sinua. Niin mene sitten, sinä ja Israelin vanhimmat, Egyptin kuninkaan tykö, ja sanokaa hänelle: 'Herra, hebrealaisten Jumala, on kohdannut meitä. Anna siis meidän mennä kolmen päivän matka erämaahan uhraamaan Herralle, Jumalallemme.'
 And they will give ear to your voice: and you, with the chiefs of Israel, will go to Pharaoh, the king of Egypt, and say to him, The Lord, the God of the Hebrews, has come to us: let us then go three days' journey into the waste land to make an offering to the Lord our God.
 και εισακούσονται σου τῆς φωνῆς και εισελεύσῃ σὺ και ἡ γερουσία ἰσραηλ πρὸς φαραω βασιλέα αἰγύπτου και ἔρεις πρὸς αὐτόν ὁ θεὸς τῶν εβραίων προσκέκληται ἡμᾶς πορευσόμεθα οὖν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν ἔρημον ἵνα θύσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν
- 19 Mutta minä tiedän, että Egyptin kuningas ei päästä teitä menemään, ei edes väkevän käden pakolla.
 And I am certain that the king of Egypt will not let you go without being forced.
 ἐγὼ δὲ οἶδα ὅτι οὐ προήσεται ὑμᾶς φαραω βασιλεὺς αἰγύπτου πορευθῆναι ἐὰν μὴ μετὰ χειρὸς κραταιᾶς
- 20 Mutta minä ojennan käteni ja lyön Egyptiä kaikenkaltaisilla ihmeilläni, joita minä olen siellä tekemä, ja sitten hän päästää teidät.
 But I will put out my hand and overcome Egypt with all the wonders which I will do among them: and after that he will let you go.
 και ἐκτεινας τὴν χεῖρα πατάξω τοὺς αἰγυπτίους ἐν πᾶσι τοῖς θαυμασίοις μου οἷς ποιήσω ἐν αὐτοῖς και μετὰ ταῦτα ἐξαποστελεῖ ὑμᾶς
- 21 Ja minä annan tämän kansan päästä egyptiläisten suosioon, niin että te lähtiessänne ette lähde tyhjin käsin.
 And I will give this people grace in the eyes of the Egyptians, so that when you go out you will go out with your hands full.
 και δώσω χάριμ τῷ λαῷ τούτῳ ἐναντίον τῶν αἰγυπτίων ὅταν δὲ ἀποτρέχητε οὐκ ἀπελεύσεσθε κενοί
- 22 Vaan jokainen vaimo on pyytävä naapuriltaan ja luonaan majailevalta vaimolta hopea- ja kultakaluja ja vaatteita. Niihin te puette poikanne ja tyttärenne ja viette ne saaliina egyptiläisiltä."
 For every woman will get from her neighbour and from the woman living in her house, ornaments of silver and gold, and clothing; and you will put them on your sons and your daughters; you will take the best of their goods from the Egyptians.
 αἰτήσῃ γυνὴ παρὰ γειτόνος και συσκήνου αὐτῆς σκευὴ ἀργυρᾶ και χρυσᾶ και ἱματισμόν και ἐπιθήσετε ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ὑμῶν και ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν και σκυλεύσετε τοὺς αἰγυπτίους
- 1 Mooses vastasi ja sanoi: "Katso, he eivät usko minua eivätkä kuule minua, vaan sanovat: 'Ei Herra ole sinulle ilmestynyt'".
 And Moses, answering, said, It is certain that they will not have faith in me or give ear to my voice; for they will say, You have not seen the Lord.
 ἀπεκρίθη δὲ μωυσῆς και εἶπεν ἐὰν οὖν μὴ πιστεύσωσιν μοι μηδὲ εισακούσωσιν τῆς φωνῆς μου ἔροῦσιν γὰρ ὅτι οὐκ ὄπται σοι ὁ θεός τί ἐρῶ πρὸς αὐτούς
- 2 Herra sanoi hänelle: "Mikä sinulla on kädessäsi?" Hän vastasi: "Sauva".
 And the Lord said to him, What is that in your hand? And he said, A rod.
 εἶπεν δὲ αὐτῷ κύριος τί τοῦτό ἐστιν τὸ ἐν τῇ χειρὶ σου ὁ δὲ εἶπεν ῥάβδος
- 3 Hän sanoi: "Heitä se maahan". Ja hän heitti sen maahan, ja se muuttui käärmeeksi; ja Mooses pakeni sitä.
 And he said, Put it down on the earth. And he put it down on the earth and it became a snake; and Moses went running from it.
 και εἶπεν ῥίψον αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν και ἔρριψεν αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν και ἐγένετο ὄφις και ἔφυγεν μωυσῆς ἀπ' αὐτοῦ
- 4 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi ja tartu sen pyrstöön". Niin hän ojensi kätensä ja tarttui siihen, ja se muuttui sauvaksi hänen kädessänsä.
 And the Lord said to Moses, Put out your hand and take it by the tail: (and he put out his hand and took a grip of it and it became a rod in his hand:)
 και εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν ἔκτεινον τὴν χεῖρα και ἐπιλαβοῦ τῆς κέρκου ἐκτεινας οὖν τὴν χεῖρα ἐπέλαβετο τῆς κέρκου και ἐγένετο ῥάβδος ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
- 5 - "Siitä he uskovat, että Herra, heidän isiensä Jumala, Aabrahamin Jumala, Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala, on sinulle ilmestynyt".
 So that they may be certain that the Lord, the God of their fathers, the God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, has been seen by you.
 ἵνα πιστεύσωσιν σοι ὅτι ὄπται σοι κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν θεὸς αβρααμ και θεὸς ἰσαακ και θεὸς ἰακωβ
- 6 Ja Herra sanoi vielä hänelle: "Pistä kätesi poveesi". Ja hän pisti kätensä poveensa. Ja kun hän veti sen ulos, niin katso, hänen kätensä oli pitalista valkoinen niinkuin lumi.
 Then the Lord said to him again, Put your hand inside your clothing. And he put his hand inside his robe: and when he took it out it was like the hand of a leper, as white as snow.
 εἶπεν δὲ αὐτῷ κύριος πάλιν εἰσήνεγκε τὴν χεῖρά σου εἰς τὸν κόλπον σου και εἰσήνεγκεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ και ἐξήνεγκεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ και ἐγενήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡσει χιῶν
- 7 Ja hän sanoi: "Pistä kätesi takaisin poveesi". Ja hän pisti kätensä takaisin poveensa. Ja kun hän veti sen ulos povestansa, niin katso, se oli taas niinkuin hänen muikin ihonsa.
 And he said, Put your hand inside your robe again. (And he put his hand into his robe again, and when he took it out he saw that it had become like his other flesh.)
 και εἶπεν πάλιν εἰσήνεγκε τὴν χεῖρά σου εἰς τὸν κόλπον σου και εἰσήνεγκεν τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ και ἐξήνεγκεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτοῦ και πάλιν ἀπεκατέστη εἰς τὴν χροᾶν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ

- 8 Herra sanoi: "Jos he eivät usko sinua eivätkä tottele ensimmäistä tunnustekoa, niin he uskovat toisen tunnusteon.
And if they do not have faith in you or give ear to the voice of the first sign, they will have faith in the second sign.
ἐὰν δὲ μὴ πιστεύσωσιν σοι μηδὲ εἰσακούσωσιν τῆς φωνῆς τοῦ σημείου τοῦ πρώτου πιστεύσουσιν σοι τῆς φωνῆς τοῦ σημείου τοῦ ἐσχάτου
- 9 Mutta jos he eivät usko näitäkään kahta tunnustekoa eivätkä kuule sinua, niin ota vettä Niilivirrasta ja kaada kuivalle maalle, niin se vesi, jonka virrasta otat, on muuttuva vereksi kuivalla maalla."
And if they have no faith even in these two signs and will not give ear to your voice, then you are to take the water of the Nile and put it on the dry land: and the water you take out of the river will become blood on the dry land.
καὶ ἔσται ἐὰν μὴ πιστεύσωσιν σοι τοῖς δυοῖν σημείοις τούτοις μηδὲ εἰσακούσωσιν τῆς φωνῆς σου λήμψη ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐκχεεῖς ἐπὶ τὸ ξηρὸν καὶ ἔσται τὸ ὕδωρ ὃ ἐὰν λάβῃς ἀπὸ τῶν ποταμοῦ αἶμα ἐπὶ τοῦ ξηροῦ
- 10 Niin Mooses sanoi Herralle: "Oi Herra, minä en ole puhetaitoinen mies; en ole ollut ennen enkä senkään jälkeen, kuin sinä puhuit palvelijallesi; sillä minulla on hidas puhe ja kankea kieli".
And Moses said to the Lord, O Lord, I am not a man of words; I have never been so, and am not now, even after what you have said to your servant: for talking is hard for me, and I am slow of tongue.
εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς κύριον δέομαι κύριε οὐχ ἱκανὸς εἰμι πρὸ τῆς ἐχθῆς οὐδὲ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας οὐδὲ ἀφ' οὗ ἤρξω λαλεῖν τῷ θεράποντί σου ἰσχνόφωνος καὶ βραδύγλωσσος ἐγὼ εἰμι
- 11 Ja Herra sanoi hänelle: "Kuka on antanut ihmiselle suun, tahi kuka tekee mykän tai kuuron, näkevän tai sokean? Enkö minä, Herra?
And the Lord said to him, Who has made man's mouth? who takes away a man's voice or hearing, or makes him seeing or blind? Is it not I, the Lord?
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν τίς ἔδωκεν στόμα ἀνθρώπῳ καὶ τίς ἐποίησεν δύσκωφον καὶ κωφὸν βλέποντα καὶ τυφλὸν οὐκ ἐγὼ ὁ θεός
- 12 Mene siis nyt, minä olen sinun suusi apuna ja opetan sinulle, mitä sinun on puhuttava."
So go now, and I will be with your mouth, teaching you what to say.
καὶ νῦν πορεύου καὶ ἐγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα σου καὶ συμβιβάσω σε ὃ μέλλεις λαλῆσαι
- 13 Mutta hän sanoi: "Oi Herra, lähetä kuka muu tahansa!"
And he said, O Lord, send, if you will, by the hand of anyone whom it seems good to you to send.
καὶ εἶπεν μουσῆς δέομαι κύριε προχέρισαι δυνάμενον ἄλλον ὃν ἀποστελεῖς
- 14 Niin Herra vihastui Moosekseen ja sanoi: "Eikö sinulla ole veljesi Aaron, leeviläinen? Minä tiedän, että hän osaa puhua. Ja katso, hän tulee sinua vastaan; ja kun hän näkee sinut, iloitsee hän sydämestänsä.
And the Lord was angry with Moses, and said, Is there not Aaron, your brother, the Levite? To my knowledge he is good at talking. And now he is coming out to you: and when he sees you he will be glad in his heart.
καὶ θυμωθεὶς ὀργῇ κύριος ἐπὶ μουσῆν εἶπεν οὐκ ἰδοὺ ααρὼν ὁ ἀδελφός σου ὁ λευίτης ἐπίσταται ὅτι λαλῶν λαλήσει αὐτός σοι καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐξελεύσεται εἰς συνάντησίν σοι καὶ ἰδὼν σε χαρήσεται ἐν αὐτῷ
- 15 Ja puhu sinä hänelle ja pane sanat hänen suuhunsa. Ja minä olen sinun suusi apuna ja hänen suunsa apuna ja opetan teille, mitä teidän on tehtävä.
Let him give ear to your voice, and you will put my words in his mouth; and I will be with your mouth and with his, teaching you what you have to do.
καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτὸν καὶ δώσεις τὰ ῥήματά μου εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἐγὼ ἀνοίξω τὸ στόμα σου καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ συμβιβάσω ὑμᾶς ἃ ποιήσετε
- 16 Ja hän on puhuva sinun puolestasi kansalle; niin hän on oleva sinulla suuna, ja sinä olet oleva hänellä jumalana.
And he will do the talking for you to the people: he will be to you as a mouth and you will be to him as God.
καὶ αὐτός σοι προσλαλήσει πρὸς τὸν λαόν καὶ αὐτός ἔσται σου στόμα σὺ δὲ αὐτῷ ἔση τὰ πρὸς τὸν θεόν
- 17 Ja ota käteesi tämä sauva, jolla olet tekevä nuo tunnusteot."
And take in your hand this rod with which you will do the signs.
καὶ τὴν ῥάβδον ταύτην τὴν στραφείσαν εἰς ὄφιν λήμψη ἐν τῇ χειρὶ σου ἐν ἣ ποιήσεις ἐν αὐτῇ τὰ σημεῖα
- 18 Niin Mooses tuli takaisin appensa Jetron luo ja sanoi hänelle: "Anna minun mennä takaisin veljeni tykö Egyptiin, katsomaan, ovatko he vielä elossa". Jetro sanoi Moosekselle: "Mene rauhassa".
And Moses went back to Jethro, his father-in-law, and said to him, Let me go back now to my relations in Egypt and see if they are still living. And Jethro said to Moses, Go in peace.
ἐπορεύθη δὲ μουσῆς καὶ ἀπέστρεψεν πρὸς ἰοθορ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ καὶ λέγει πορεύσομαι καὶ ἀποστρέψω πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου τοὺς ἐν αἰγύπτῳ καὶ ὄμομαι εἰ ἐτι ζῶσιν καὶ εἶπεν ἰοθορ μουσῆ ἢ βιάδιζε ὑγαίνων

- 19 Ja Herra sanoi Moosekselle Midianissa: "Mene takaisin Egyptiin, sillä kaikki ne ovat kuolleet, jotka väijyivät sinun henkeäsi".
And the Lord said to Moses in Midian, Go back to Egypt, for all the men are dead who were attempting to take your life.
μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας τὰς πολλὰς ἐκεῖνας ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἐν μαδιαμ βάδιζε ἄπελθε εἰς αἰγύπτον τεθήκασι γὰρ πάντες οἱ ζητοῦντές σου τὴν ψυχὴν
- 20 Niin Mooses otti vaimonsa ja poikansa ja pani heidät aasin selkään ja palasi Egyptin maahan; ja Mooses otti käteensä Jumalan sauvan.
And Moses took his wife and his sons and put them on an ass and went back to the land of Egypt: and he took the rod of God in his hand.
ἀναλαβὼν δὲ μουσῆς τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παῖδια ἀνεβίβασεν αὐτὰ ἐπὶ τὰ ὑποζύγια καὶ ἐπέστρεψεν εἰς αἰγύπτον ἔλαβεν δὲ μουσῆς τὴν ῥάβδον τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
- 21 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kun tulet takaisin Egyptiin, niin katso, että teet faraon edessä kaikki ne ihmeet, jotka minä olen pannut sinun käteesi. Mutta minä paadutan hänen sydämensä, niin että hän ei päästä kansaa.
And the Lord said to Moses, When you go back to Egypt, see that you do before Pharaoh all the wonders which I have given you power to do: but I will make his heart hard and he will not let the people go.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν πορευομένου σου καὶ ἀποστρέφοντος εἰς αἰγύπτον ὄρα πάντα τὰ τέρατα ἃ ἔδωκα ἐν ταῖς χερσίν σου ποιήσεις αὐτὰ ἐναντίον φαραῶ ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ ἐξαποστείλῃ τὸν λαόν
- 22 Sano silloin faraolle: 'Näin sanoo Herra: Israel on minun esikoispoikani;
And you are to say to Pharaoh, The Lord says, Israel is the first of my sons:
σὺ δὲ ἐρεῖς τῷ φαραῶ τάδε λέγει κύριος υἱὸς πρωτότοκός μου ἰσραηλ
- 23 sentähden minä sanon sinulle: Päästä minun poikani palvelemaan minua. Mutta jos kieltäydyt päästämästä häntä, niin katso, minä tapan sinun esikoispoikasi."
And I said to you, Let my son go, so that he may give me worship; and you did not let him go: so now I will put the first of your sons to death.
εἶπα δὲ σοι ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου ἵνα μοι λατρεύσῃ εἰ μὲν οὖν μὴ βούλει ἐξαποστειλῆται αὐτούς ὄρα οὖν ἐγὼ ἀποκτενῶ τὸν υἱόν σου τὸν πρωτότοκον
- 24 Ja matkan varrella yöpaikassa tapahtui, että Herra kävi hänen kimppuunsa ja tahtoi surmata hänet.
Now on the journey, at the night's resting-place, the Lord came in his way and would have put him to death.
ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐν τῷ καταλύματι συνήνησεν αὐτῷ ἄγγελος κυρίου καὶ ἐζήτει αὐτὸν ἀποκτεῖναι
- 25 Silloin Sippora otti terävän kiven ja leikkasi pois poikansa esinahan, kosketti sillä Moosesta alhaalta ja sanoi: "Sinä olet minun veriylkäni".
Then Zipporah took a sharp stone, and cutting off the skin of her son's private parts, and touching his feet with it, she said, Truly you are a husband of blood to me.
καὶ λαβοῦσα σεπφωρα ψῆφον περιέτεμεν τὴν ἀκροβυστίαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς καὶ προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας καὶ εἶπεν ἔστι τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου
- 26 Niin hän jätti hänet rauhaan. Silloin Sippora sanoi: "Veriylkä ympärileikkauksen kautta".
So he let him go. Then she said, You are a husband of blood because of the circumcision.
καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ διότι εἶπεν ἔστι τὸ αἷμα τῆς περιτομῆς τοῦ παιδίου μου
- 27 Ja Herra sanoi Aaronille: "Mene Moosesta vastaan erämaahan". Ja hän meni ja kohtasi hänet Jumalan vuorella ja suuteli häntä.
And the Lord said to Aaron, Go into the waste land and you will see Moses. So he went and came across Moses at the mountain of God, and gave him a kiss.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς ααρων πορευῆθι εἰς συνάντησιν μουσεῖ εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἐπορεύθη καὶ συνήνησεν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τοῦ θεοῦ καὶ κατεφίλησαν ἀλλήλους
- 28 Ja Mooses kertoi Aaronille kaikki, mitä Herra oli puhunut lähettäessään hänet, ja kaikki ne tunnusteot, jotka hän oli käskenyt hänen tehdä.
And Moses gave Aaron an account of all the words of the Lord which he had sent him to say, and of all the signs which he had given him orders to do.
καὶ ἀνήγγειλεν μουσῆς τῷ ααρων πάντας τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἀπέστειλεν καὶ πάντα τὰ σημεῖα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ
- 29 Niin Mooses ja Aaron menivät ja kokosivat kaikki israelilaisten vanhimmat.
Then Moses and Aaron went and got together all the chiefs of the children of Israel:
ἐπορεύθη δὲ μουσῆς καὶ ααρων καὶ συνήγαγον τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 30 Ja Aaron puhui kaikki, mitä Herra oli Moosekselle sanonut, ja Mooses teki tunnusteot kansan silmien edessä.
And Aaron said to them all the words the Lord had said to Moses, and did the signs before all the people.
καὶ ἐλάλησεν ααρων πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἃ ἐλάλησεν ὁ θεὸς πρὸς μουσῆν καὶ ἐποίησεν τὰ σημεῖα ἐναντίον τοῦ λαοῦ
- 31 Ja kansa uskoi. Ja kun he kuulivat, että Herra oli pitänyt huolta israelilaisista ja nähnyt heidän kurjuutensa, kumartuivat he maahan ja rukoilivat.
And the people had faith in them; and hearing that the Lord had taken up the cause of the children of Israel and had seen their troubles, with bent heads they gave him worship.
καὶ ἐπίστευσεν ὁ λαὸς καὶ ἐχάρη ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ καὶ ὅτι εἶδεν αὐτῶν τὴν θλίψιν κύψας δὲ ὁ λαὸς προσεκύνησεν

- 1 Senjälkeen Mooses ja Aaron menivät ja sanoivat faraolle: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Päästä minun kansani viettämään minulle juhlaa erämaassa".
And after that, Moses and Aaron came to Pharaoh, and said, The Lord, the God of Israel, says, Let my people go so that they may keep a feast to me in the waste land.
καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθεν μουσῆς καὶ ααρων πρὸς φαραω καὶ εἶπαν αὐτῷ τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου ἵνα μοι ἐορτάσωσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 2 Mutta farao vastasi: "Kuka on Herra, jota minun pitäisi kuulla ja päästää Israel? Minä en tunne Herraa enkä päästä Israelia."
And Pharaoh said, Who is the Lord, to whose voice I am to give ear and let Israel go? I have no knowledge of the Lord and I will not let Israel go.
καὶ εἶπεν φαραω τίς ἐστιν ὃς εἰσακούσομαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ ὥστε ἐξαποστειλαί τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ οὐκ οἶδα τὸν κύριον καὶ τὸν ἰσραηλ οὐκ ἐξαποστέλλω
- 3 Niin he sanoivat: "Hebreaalaisten Jumala on kohdannut meitä. Anna siis meidän mennä kolmen päivän matka erämaahan uhraamaan Herralle, Jumalallemme, ettei hän rankaisisi meitä rutolla tai miekalla."
And they said, The God of the Hebrews has come to us: let us then go three days' journey into the waste land to make an offering to the Lord our God, so that he may not send death on us by disease or the sword.
καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὁ θεὸς τῶν εβραίων προσκέκληται ἡμᾶς πορευσόμεθα οὖν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν εἰς τὴν ἔρημον ὅπως θύσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν μήποτε συναντήσῃ ἡμῖν θάνατος ἢ φόνος
- 4 Mutta Egyptin kuningas vastasi heille: "Miksi te, Mooses ja Aaron, pidätte kansaa työnteosta? Menkää töihinne."
And the king of Egypt said to them, Why do you, Moses and Aaron, take the people away from their work? get back to your work.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου ἵνα τί μουσῆ καὶ ααρων διαστρέφετε τὸν λαόν μου ἀπὸ τῶν ἔργων ἀπέλθατε ἕκαστος ἡμῶν πρὸς τὰ ἔργα αὐτοῦ
- 5 Ja farao sanoi vielä: "Katsokaa, liian paljon on muutenkin joutoväkeä maassa, ja te tahdotte saattaa heidät kulkemaan työttöminä".
And Pharaoh said, Truly, the people of the land are increasing in number, and you are keeping them back from their work.
καὶ εἶπεν φαραω ἰδοὺ νῦν πολυπληθεῖ ὁ λαός μὴ οὖν καταπαύσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἔργων
- 6 Ja farao antoi sinä päivänä käskyn kansan työnteettäjille ja päällysmiehille, sanoen:
The same day Pharaoh gave orders to the overseers and those who were responsible for the work, saying,
συνέταξεν δὲ φαραω τοῖς ἐργοδιώκταις τοῦ λαοῦ καὶ τοῖς γραμματεῦσιν λέγων
- 7 "Älkää enää antako kansalle olkia tiilien tekemistä varten niinkuin ennen; he menkööt itse ja kootkoot itselleen oljet.
Give these men no more dry stems for their brick-making as you have been doing; let them go and get the material for themselves.
οὐκέτι προστεθήσεται διδόναι ἄχυρον τῷ λαῷ εἰς τὴν πλινθουργίαν καθάπερ ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν αὐτοὶ πορευέσθωσαν καὶ συναγατέωσαν ἑαυτοῖς ἄχυρα
- 8 Pankaa kuitenkin heidän tehtäväkseen sama tiilimäärä, jonka he ennenkin ovat tehneet, siitä mitään vähentämättä; sillä he ovat laiskoja, sentähden he huutavat näin: 'Menkäämme uhraamaan Jumalallemme!'
But see that they make the same number of bricks as before, and no less: for they have no love for work; and so they are crying out and saying, Let us go and make an offering to our God.
καὶ τὴν σύνταξιν τῆς πλινθείας ἧς αὐτοὶ ποιοῦσιν καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιβαλεῖς αὐτοῖς οὐκ ἀφελεῖς οὐδὲν σχολάζουσιν γάρ διὰ τοῦτο κεκράγασιν λέγοντες πορευθῶμεν καὶ θύσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν
- 9 Pantakoon miehille raskasta työtä, että heillä olisi siinä tekemistä ja että he eivät kuuntelisi valhepuheita."
Give the men harder work, and see that they do it; let them not give attention to false words.
βαρυνέσθω τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ μεριμνάτωσαν ταῦτα καὶ μὴ μεριμνάτωσαν ἐν λόγοις κενοῖς
- 10 Niin kansan työnteettäjät ja päällysmiehet menivät ja sanoivat kansalle: "Näin sanoo farao: 'Minä en anna teille enää olkia.'
And the overseers of the people and their responsible men went out and said to the people, Pharaoh says, I will give you no more dry stems.
κατέσπευδον δὲ αὐτοὺς οἱ ἐργοδιώκται καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ ἔλεγον πρὸς τὸν λαόν λέγοντες τάδε λέγει φαραω οὐκέτι δίδωμι ἡμῖν ἄχυρα
- 11 Menkää itse ja hankkikaa itsellenne olkia, mistä vain löydätte, mutta työstänne ei vähennetä mitään."
Go yourselves and get dry stems wherever you are able; for your work is not to be any less.
αὐτοὶ ἡμεῖς πορευόμενοι συλλέγετε ἑαυτοῖς ἄχυρα ὅθεν ἐν εὔρητῃ οὐ γὰρ ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς συντάξεως ἡμῶν οὐθέν
- 12 Niin kansa hajosi pitkin Egyptin maata keräämään pehkuja olkien asemesta.
So the people were sent in all directions through the land of Egypt to get dry grass for stems.
καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς ἐν ὅλῃ αἰγύπτῳ συναγαγεῖν καλὰμην εἰς ἄχυρα
- 13 Ja työnteettäjät ahdistivat heitä sanoen: "Tehkää työnne valmiiksi, kunkin päivän määrä päivälleen, niinkuin silloinkin, kun saitte olkia".
And the overseers went on driving them and saying, Do your full day's work as before when there were dry stems for you.
οἱ δὲ ἐργοδιώκται κατέσπευδον αὐτοὺς λέγοντες συντελεῖτε τὰ ἔργα τὰ καθήκοντα καθ' ἡμέραν καθάπερ καὶ ὅτε τὸ ἄχυρον ἐδίδοτο ἡμῖν

- 14 Ja israelilaisten päällismiehiä, joita faraon työnteettäjät olivat heille asettaneet, piestiin, ja heille sanottiin: "Miksi ette ole eilen ettekä tänään suorittaneet tähänastista määränne tiilien teossa?"
 And the responsible men of the children of Israel, whom Pharaoh's overseers had put over them, were given blows, and they said to them, Why have you not done your regular work, in making bricks as before?
 και έμαστιγώθησαν οι γραμματεῖς τοῦ γένους τῶν υἱῶν ἰσραηλ οἱ κατασταθέντες ἐπ' αὐτοὺς ὑπὸ τῶν ἐπιστατῶν τοῦ φαραω λέγοντες διὰ τί οὐ συνετελέσατε τὰς συντάξεις ὑμῶν τῆς πλινθείας καθ' ἡμέραν ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν καὶ τὸ τῆς σήμερον
- 15 Niin israelilaisten päällismiehet menivät ja valittivat faraolle, sanoen: "Minkätähden teet näin palvelijoillesi?
 Then the responsible men of the children of Israel came to Pharaoh, protesting and saying, Why are you acting in this way to your servants?
 εἰσελθόντες δὲ οἱ γραμματεῖς τῶν υἱῶν ἰσραηλ κατεβόησαν πρὸς φαραω λέγοντες ἵνα τί οὕτως ποιεῖς τοῖς σοῖς οἰκέταις
- 16 Olkia palvelijoillesi ei anneta, mutta kuitenkin sanotaan meille: 'Tehkää tiilet'. Ja katso, palvelijoitasi piestään, vaikka vika on sinun oman väkesi."
 They give us no dry stems and they say to us, Make bricks: and they give your servants blows; but it is your people who are in the wrong.
 ἄχυρον οὐ δίδεται τοῖς οἰκέταις σου καὶ τὴν πλίνθον ἡμῖν λέγουσιν ποιεῖν καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδες σου μεμαστίγωνται ἀδικήσεις οὖν τὸν λαόν σου
- 17 Mutta hän sanoi: "Te olette laiskoja, laiskoja olette; sentähden te sanotte: 'Menkäämme uhraamaan Herralle'.
 But he said, You have no love for work: that is why you say, Let us go and make an offering to the Lord.
 καὶ εἶπεν αὐτοῖς σχολάζετε σχολασταὶ ἔστε διὰ τοῦτο λέγετε πορευθῶμεν θύσωμεν τῷ θεῷ ἡμῶν
- 18 Menkää vain työhönne. Olkia ei teille anneta, mutta määrätty luku tiiliä on teidän hankittava."
 Go now, get back to your work; no dry stems will be given to you, but you are to make the full number of bricks.
 οὖν οὖν πορευθέντες ἐργάζεσθε τὸ γὰρ ἄχυρον οὐ δοθήσεται ὑμῖν καὶ τὴν σύνταξιν τῆς πλινθείας ἀποδώσετε
- 19 Niin israelilaisten päällismiehet huomasivat joutuneensa ahtaalle, kun heille sanottiin: "Ette saa mitään tiililuvun vähennystä kunkin päivän määrästä".
 Then the responsible men of the children of Israel saw that they were purposing evil when they said, The number of bricks which you have to make every day will be no less than before.
 ἐόρων δὲ οἱ γραμματεῖς τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἑαυτοὺς ἐν κακοῖς λέγοντες οὐκ ἀπολείψετε τῆς πλινθείας τὸ καθήκον τῆ ἡμέρα
- 20 Ja kun he lähtivät faraon luota, kohtasivat he Mooseksen ja Aaronin, jotka odottivat heitä,
 And they came face to face with Moses and Aaron, who were in their way when they came out from Pharaoh:
 συνήντησαν δὲ μωυσῆ καὶ ααρων ἐρχομένοις εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ φαραω
- 21 ja he sanoivat näille: "Herra kostakoon teille ja tuomitkoon teidät; sillä te olette saattaneet meidät faraon ja hänen palvelijainsa vihoihin ja antaneet heidän käteensä miekan, meille surmaksi".
 And they said to them, May the Lord take note of you and be your judge; for you have given Pharaoh and his servants a bad opinion of us, putting a sword in their hands for our destruction.
 καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἴδοι ὁ θεὸς ὑμᾶς καὶ κρίναι ὅτι ἐβδελύξατε τὴν ὀσμὴν ἡμῶν ἐναντίον φαραω καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ δοῦναι ῥομφαίαν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἀποκτεῖναι ἡμᾶς
- 22 Silloin Mooses palasi Herran tykö ja sanoi: "Herra, miksi olet tehnyt niin pahoin tälle kansalle? Miksi olet lähettänyt minut?
 And Moses went back to the Lord and said, Lord, why have you done evil to this people? why have you sent me?
 ἐπέστρεψεν δὲ μωυσῆς πρὸς κύριον καὶ εἶπεν κύριε διὰ τί ἐκάκωσας τὸν λαόν τοῦτον καὶ ἵνα τί ἀπέσταλάς με
- 23 Sillä siitä asti, kun minä menin faraon tykö puhumaan sinun nimessäsi, hän on tehnyt pahaa tälle kansalle, etkä sinä suinkaan ole kansaasi vapahtanut."
 For from the time when I came to Pharaoh to put your words before him, he has done evil to this people, and you have given them no help.
 καὶ ἀφ' οὗ πεπόρευμαι πρὸς φαραω λαλήσῃ ἐπὶ τῷ σφ' ὀνόματι ἐκάκωσεν τὸν λαόν τοῦτον καὶ οὐκ ἐρρύσω τὸν λαόν σου
- 1 Mutta Herra vastasi Moosekselle: "Nyt saat nähdä, mitä minä faraolle teen; sillä väkevän käden pakottamana hän on päästävä heidät, ja väkevän käden pakottamana hän on ajava heidät maastansa".
 And the Lord said to Moses, Now you will see what I am about to do to Pharaoh; for by a strong hand he will be forced to let them go, driving them out of his land because of my outstretched arm.
 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν ἤδη ὄψει ἃ ποιήσω τῷ φαραω ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ἐκβαλεῖ αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ
- 2 Ja Jumala puhui Moosekselle ja sanoi hänelle: "Minä olen Herra.
 And God said to Moses, I am Yahweh:
 ἐλάλησεν δὲ ὁ θεὸς πρὸς μωυσῆν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν ἐγὼ κύριος

- 3 Ja minä olen ilmestynyt Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille 'Jumalana Kaikkivaltiaana', mutta nimelläni 'Herra' en minä ole tehnyt itseäni heille tunnetuksi.
I let myself be seen by Abraham, Isaac, and Jacob, as God, the Ruler of all; but they had no knowledge of my name Yahweh.
καὶ ὤφθην πρὸς ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ θεὸς ὢν αὐτῶν καὶ τὸ ὄνομά μου κύριος οὐκ ἐδήλωσα αὐτοῖς
- 4 Ja minä tein myös liittoni heidän kanssansa, antaakseni heille Kanaanin maan, sen maan, jossa he muukalaisina asuivat.
And I made an agreement with them, to give them the land of Canaan, the land of their wanderings.
καὶ ἔσθησα τὴν διαθήκην μου πρὸς αὐτοὺς ὥστε δοῦναι αὐτοῖς τὴν γῆν τῶν χαναναίων τὴν γῆν ἣν παρωκῆκασιν ἐν ἧ καὶ παρῶκησαν ἐπ' αὐτῆς
- 5 Ja nyt minä olen kuullut israelilaisten vaikeröimisen, kun egyptiläiset pitävät heitä orjantyydessä, ja olen muistanut liittoni.
And truly my ears are open to the cry of the children of Israel whom the Egyptians keep under their yoke; and I have kept in mind my agreement.
καὶ ἐγὼ εἰσήκουσα τὸν στεναγμὸν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὃν οἱ αἰγύπτιοι καταδουλοῦνται αὐτούς καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης ὑμῶν
- 6 Sano sentähden israelilaisille: 'Minä olen Herra, ja minä vien teidät pois egyptiläisten sorron alta ja vapautan teidät orjuudesta ja pelastan teidät ojennetulla käsivarrella ja suurilla rangaistustuomioilla.
Say then to the children of Israel, I am Yahweh, and I will take you out from under the yoke of the Egyptians, and make you safe from their power, and will make you free by the strength of my arm after great punishments.
βάδιζε εἰπὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγων ἐγὼ κύριος καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς δυναστείας τῶν αἰγυπτίων καὶ ῥύσομαι ὑμᾶς ἐκ τῆς δουλείας καὶ λυτρώσομαι ὑμᾶς ἐν βραχίονι ὑψηλῷ καὶ κρίσει μεγάλη
- 7 Niin minä otan teidät kansakseni ja olen teidän Jumalanne; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vien teidät pois egyptiläisten sorron alta.
And I will take you to be my people and I will be your God; and you will be certain that I am the Lord your God, who takes you out from under the yoke of the Egyptians.
καὶ λήψομαι ἑμαυτῷ ὑμᾶς λαὸν ἔμοι καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ τῆς καταδυναστείας τῶν αἰγυπτίων
- 8 Ja minä johdatan teidät siihen maahan, jonka minä olen kättä kohottaen luvannut antaa Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille; ja sen minä annan teille omaksi. Minä olen Herra.'"
And I will be your guide into the land which I made an oath to give to Abraham, to Isaac, and to Jacob; and I will give it to you for your heritage: I am Yahweh.
καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν ἐξέταίνα τὴν χεῖρά μου δοῦναι αὐτὴν τῷ ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ καὶ ἰακώβ καὶ δώσω ὑμῖν αὐτὴν ἐν κλήρῳ ἐγὼ κύριος
- 9 Ja Mooses puhui näin israelilaisille; mutta he eivät kuulleet Moosesta tuskaantumisensa ja raskaan orjuutensa tähden.
And Moses said these words to the children of Israel, but they gave no attention to him, because of the grief of their spirit and the cruel weight of their work.
ἐλάλησεν δὲ μουσῆς οὕτως τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ οὐκ εἰσήκουσαν μουσῆ ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων τῶν σκληρῶν
- 10 Sitten Herra puhui Moosekselle ja sanoi:
And the Lord said to Moses,
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 11 "Mene ja sano faraolle, Egyptin kuninkaalle, että hän päästää israelilaiset maastansa".
Go in and say to Pharaoh, king of Egypt, that he is to let the children of Israel go out of his land.
εἰσελθε λάλησον φαραῶ βασιλεῖ αἰγύπτου ἵνα ἐξαποστείλῃ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ
- 12 Mutta Mooses puhui Herran edessä ja sanoi: "Katso, israelilaiset eivät kuulleet minua; kuinka sitten farao kuulisi minua, joka olen huultani ympärileikkaamaton?"
And Moses, answering the Lord, said, See, the children of Israel will not give ear to me; how then will Pharaoh give ear to me, whose lips are unclean?
ἐλάλησεν δὲ μουσῆς ἐναντὶ κυρίου λέγων ἰδοὺ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οὐκ εἰσήκουσάν μου καὶ πῶς εἰσακούσεται μου φαραῶ ἐγὼ δὲ ἄλογός εἰμι
- 13 Mutta Herra puhui Moosekselle ja Aaronille ja käski heitä menemään israelilaisten ja faraon, Egyptin kuninkaan, tykö ja viemään israelilaiset pois Egyptin maasta.
And the word of the Lord came to Moses and Aaron, with orders for the children of Israel and for Pharaoh, king of Egypt, to take the children of Israel out of the land of Egypt.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν καὶ συνέταξεν αὐτοῖς πρὸς φαραῶ βασιλέα αἰγύπτου ὥστε ἐξαποστεῖλαι τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 14 Nämä ovat heidän perhekuntainsa päämiehet: Ruubenin, Israelin esikoisen, pojat olivat Hanok ja Pallu, Hesron ja Karmi. Nämä ovat Ruubenin sukukunnat.
These are the heads of their fathers' families: the sons of Reuben the oldest son of Israel: Hanoch and Pallu, Hezron and Carmi: these are the families of Reuben.
καὶ οὗτοι ἀρχηγοὶ οἰκῶν πατρῴων αὐτῶν υἱοὶ ρουβὴν πρωτοτόκου ἰσραὴλ ἐνοχ καὶ φαλλοὺς ἀσρων καὶ χαρμὶ αὕτη ἡ συγγένεια ρουβὴν
- 15 Simeonin pojat olivat Jemuel, Jaamin, Oohad, Jaakin, Soohar ja Saul, kanaanilaisen vaimon poika. Nämä ovat Simeonin sukukunnat.
And the sons of Simeon: Jemuel and Jamin and Ohad and Jachin and Zohar and Shaul, the son of a woman of Canaan: these are the families of Simeon.
καὶ υἱοὶ συμεων ἰεμουὴλ καὶ ἰαμὴν καὶ αωδ καὶ ἰαχὴν καὶ σααρ καὶ σαουλ ὁ ἐκ τῆς φοινίσσης αὐταὶ αἱ πατριαὶ τῶν υἱῶν συμεων

- 16 Ja nämä ovat Leevin poikien nimet heidän polveutumisensa mukaan: Geerson, Kehat ja Merari. Ja Leevin elinaika oli sata kolmekymmentä seitsemän vuotta.
And these are the names of the sons of Levi in the order of their generations: Gershon and Kohath and Merari: and the years of Levi's life were a hundred and thirty-seven.
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν λευὶ κατὰ συγγενείας αὐτῶν γεδσων κααθ καὶ μεραρι καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς λευὶ ἑκατὸν τριάκοντα ἐπτὰ
- 17 Geersonin pojat olivat Libni ja Siimei, sukujensa mukaan.
The sons of Gershon: Libni and Shimei, in the order of their families.
καὶ οὗτοι υἱοὶ γεδσων λοβενὶ καὶ σεμεῖ οἴκοι πατριᾶς αὐτῶν
- 18 Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel. Ja Kehatin elinaika oli sata kolmekymmentä kolme vuotta.
And the sons of Kohath: Amram and Izhar and Hebron and Uzziel: and the years of Kohath's life were a hundred and thirty-three.
καὶ υἱοὶ κααθ αμβραμ καὶ ισσααρ χεβρων καὶ οζιηλ καὶ τὰ ἔτη τῆς ζωῆς κααθ ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη
- 19 Merarin pojat olivat Mahli ja Muusi. Nämä ovat Leevin suvut polveutumisensa mukaan.
And the sons of Merari: Mahli and Mushi: these are the families of the Levites, in the order of their generations.
καὶ υἱοὶ μεραρι μοολὶ καὶ ομουσι οὗτοι οἴκοι πατριῶν λευὶ κατὰ συγγενείας αὐτῶν
- 20 Mutta Amram otti isänsä sisaren Jookebedin vaimokseen, ja tämä synnytti hänelle Aaronin ja Mooseksen. Ja Amramin elinaika oli sata kolmekymmentä seitsemän vuotta.
And Amram took Jochebed, his father's sister, as wife; and she gave birth to Aaron and Moses: and the years of Amram's life were a hundred and thirty-seven.
καὶ ἔλαβεν αμβραμ τὴν ἰωχαβεδ θυγατέρα τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐναντῶ εἰς γυναῖκα καὶ ἐγέννησεν αὐτῷ τὸν τε ααρων καὶ μουσῆν καὶ μαριαμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν τὰ δὲ ἔτη τῆς ζωῆς αμβραμ ἑκατὸν τριάκοντα δύο ἔτη
- 21 Jisharin pojat olivat Koorah, Nefeg ja Sikri.
And the sons of Izhar: Korah and Nepheg and Zichri.
καὶ υἱοὶ ισσααρ κορε καὶ ναφεκ καὶ ζεχρι
- 22 Ussielin pojat olivat Miisael, Elsafan ja Sitri.
And the sons of Uzziel: Mishael and Elzaphan and Sithri.
καὶ υἱοὶ οζιηλ ελισταφαν καὶ σετρι
- 23 Ja Aaron otti vaimoksensa Elisaban, Amminadabin tyttären, Nahsonin sisaren, ja tämä synnytti hänelle Naadabin, Abihun, Eleasarin ja Iitamarin.
And Aaron took as his wife Elisheba, the daughter of Amminadab, the sister of Nahshon; and she gave birth to Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamar.
ἔλαβεν δὲ ααρων τὴν ελισταβεθ θυγατέρα αμιναδαβ ἀδελφὴν νασσων αὐτῷ γυναῖκα καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν τε ναδαβ καὶ αβιουδ καὶ ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ
- 24 Koorahin pojat olivat Assir, Elkana ja Abiasaf. Nämä ovat koorahilaisten suvut.
And the sons of Korah: Assir and Elkanah and Abiasaph: these are the families of the Korahites.
υἱοὶ δὲ κορε ασιρ καὶ ελκανα καὶ αβιασαφ αὐταὶ αἱ γενέσεις κορε
- 25 Ja Eleasar, Aaronin poika, otti itsellensä vaimon Puutielin tyttärinä, ja tämä synnytti hänelle Piinehaan. Nämä ovat leeviläisten perhekuntien päämiehet heidän sukujensa mukaan.
And Eleazar, Aaron's son, took as his wife one of the daughters of Putiel; and she gave birth to Phinehas. These are the heads of the families of the Levites, in the order of their families.
καὶ ελεαζαρ ὁ τοῦ ααρων ἔλαβεν τῶν θυγατέρων φουτιηλ αὐτῷ γυναῖκα καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν φινεες αὐταὶ αἱ ἀρχαὶ πατριᾶς λευιτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν
- 26 Nämä olivat Aaron ja Mooses, joille Herra sanoi: "Viekää israelilaiset joukkoinensa pois Egyptin maasta".
These are the same Aaron and Moses to whom the Lord said, Take the children of Israel out of the land of Egypt in their armies.
οὗτος ααρων καὶ μουσῆς οἷς εἶπεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐξαγαγεῖν τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐκ γῆς αἰγύπτου σὺν δυνάμει αὐτῶν
- 27 Nämä puhuivat faraolle, Egyptin kuninkaalle, että he aikoivat viedä israelilaiset pois Egyptistä, nimittäin Mooses ja Aaron.
These are the men who gave orders to Pharaoh to let the children of Israel go out of Egypt: these are the same Moses and Aaron.
οὗτοί εἰσιν οἱ διαλεγόμενοι πρὸς φαραω βασιλέα αἰγύπτου καὶ ἐξήγαγον τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐξ αἰγύπτου αὐτὸς ααρων καὶ μουσῆς
- 28 Ja niihin aikoihin, kun Herra puhui Moosekselle Egyptin maassa,
And on the day when the word of the Lord came to Moses in the land of Egypt,
ἡ ἡμέρα ἐλάλησεν κύριος μουσῆϊ ἐν γῆ αἰγύπτῳ

- 29 puhui Herra Moosekselle näin: "Minä olen Herra. Sano faraolle, Egyptin kuninkaalle, kaikki, mitä minä sinulle puhun."
The Lord said to Moses, I am the Lord: say to Pharaoh, king of Egypt, everything I am saying to you.
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μωυσῆν λέγων ἐγὼ κύριος λάλησον πρὸς φαραω βασιλέα αἰγύπτου ὅσα ἐγὼ λέγω πρὸς σέ
- 30 Mutta Mooses vastasi Herran edessä: "Katso, minä olen huultani ympärileikkaamaton, kuinka siis farao kuulisi minua?"
And Moses said to the Lord, My lips are unclean; how is it possible that Pharaoh will give me a hearing?
 και εἶπεν μωυσῆς ἐναντίον κυρίου ἰδοὺ ἐγὼ ἰσχνόφωνός εἰμι και πῶς εἰσακούσεται μου φαραω
- 1 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Katso, minä asetan sinut jumalaksi faraolle, ja veljesi Aaron on oleva sinun profetaksi.
And the Lord said to Moses, See I have made you a god to Pharaoh, and Aaron your brother will be your prophet.
 και εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν λέγων ἰδοὺ δέδωκά σε θεὸν φαραω και ααρων ὁ ἀδελφός σου ἔσται σου προφήτης
- 2 Puhu kaikki, mitä minä sinun käsken puhua; ja Aaron, sinun veljesi, puhukoon faraolle, että hän päästää israelilaiset maastansa.
Say whatever I give you orders to say: and Aaron your brother will give word to Pharaoh to let the children of Israel go out of his land.
 σὺ δὲ λαλήσεις αὐτῷ πάντα ὅσα σοι ἐντέλλομαι ὁ δὲ ααρων ὁ ἀδελφός σου λαλήσει πρὸς φαραω ὥστε ἐξαποστεῖται τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ
- 3 Mutta minä paadutan faraon sydämen ja teen monta tunnustekoa ja ihmettä Egyptin maassa.
And I will make Pharaoh's heart hard, and my signs and wonders will be increased in the land of Egypt.
 ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν φαραω και πληθυνῶ τὰ σημεῖά μου και τὰ τέρατα ἐν γῆ αἰγύπτῳ
- 4 Ja farao ei kuule teitä, mutta minä asetan käteni Egyptiä vastaan ja vien pois joukkoni, kansani, israelilaiset, Egyptin maasta, toimittaen suuret rangaistustuomiot.
But Pharaoh will not give ear to you, and I will put my hand on Egypt, and take my armies, my people, the children of Israel, out of Egypt, after great punishments.
 και οὐκ εἰσακούσεται ὑμῶν φαραω και ἐπιβαλῶ τὴν χεῖρά μου ἐπ' αἰγύπτον και ἐξάξω σὺν δυνάμει μου τὸν λαόν μου τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐκ γῆς αἰγύπτου σὺν ἐκδικήσει μεγάλῃ
- 5 Ja egyptiläiset tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä ojennan käteni Egyptin yli ja vien pois israelilaiset heidän keskeltänsä."
And the Egyptians will see that I am the Lord, when my hand is stretched out over Egypt, and I take the children of Israel out from among them.
 και γνώσονται πάντες οἱ αἰγύπτιοι ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἐκτείνων τὴν χεῖρα ἐπ' αἰγύπτον και ἐξάξω τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐκ μέσου αὐτῶν
- 6 Ja Mooses ja Aaron tekivät, niinkuin Herra oli heitä käsenyt; niin he tekivät.
And Moses and Aaron did so: as the Lord gave them orders, so they did.
 ἐποίησεν δὲ μωυσῆς και ααρων καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς κύριος οὕτως ἐποίησαν
- 7 Mutta Mooses oli kahdeksankymmenen vuoden vanha ja Aaron kahdeksankymmenen kolmen vuoden vanha, kun he puhuivat faraon kanssa.
And Moses was eighty years old, and Aaron eighty-three years old, when they gave the Lord's word to Pharaoh.
 μωυσῆς δὲ ἦν ἐτῶν ὀγδοήκοντα ααρων δὲ ὁ ἀδελφός αὐτοῦ ἐτῶν ὀγδοήκοντα τριῶν ἡνίκα ἐλάλησεν πρὸς φαραω
- 8 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille ja sanoi:
And the Lord said to Moses and Aaron,
 και εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν και ααρων λέγων
- 9 "Kun farao puhuu teille ja sanoo: 'Tehkää jokin ihmetyö', niin sano sinä Aaronille: 'Ota sauvasi ja heitä se faraon eteen, niin se muuttuu käärmeeksi!'.
If Pharaoh says to you, Let me see a wonder: then say to Aaron, Take your rod and put it down on the earth before Pharaoh so that it may become a snake.
 και εἰν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς φαραω λέγων δότε ἡμῖν σημεῖον ἢ τέρας και ἔρεις ααρων τῷ ἀδελφῷ σου λαβὲ τὴν ῥάβδον και ῥίψον αὐτὴν ἐπὶ τὴν γῆν ἐναντίον φαραω και ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ και ἔσται δράκων
- 10 Niin Mooses ja Aaron menivät faraon tykö ja tekivät, niinkuin Herra oli käsenyt. Aaron heitti sauvansa faraon ja hänen palvelijainsa eteen, ja se muuttui käärmeeksi.
Then Moses and Aaron went in to Pharaoh and they did as the Lord had said: and Aaron put his rod down on the earth before Pharaoh and his servants, and it became a snake.
 εἰσῆλθεν δὲ μωυσῆς και ααρων ἐναντίον φαραω και τῶν θεραπόντων αὐτοῦ και ἐποίησαν οὕτως καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς κύριος και ἔρριψεν ααρων τὴν ῥάβδον ἐναντίον φαραω και ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ και ἐγένετο δράκων
- 11 Ja faraokin kutsui maansa viisaat ja velhot; ja nämä Egyptin tietäjät tekivät samoin taioillansa:
Then Pharaoh sent for the wise men and the wonder-workers, and they, the wonder-workers of Egypt, did the same with their secret arts.
 συνεκάλεσεν δὲ φαραω τοὺς σοφιστὰς αἰγύπτου και τοὺς φαρμακοὺς και ἐποίησαν και οἱ ἐπαιδοὶ τῶν αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ὡσαύτως

- 12 he heittivät kukin sauvansa maahan, ja ne muuttuivat käärmeiksi. Mutta Aaronin sauva nieli heidän sauvansa.
For every one of them put down his rod on the earth, and they became snakes: but Aaron's rod made a meal of their rods.
καὶ ἔρριψαν ἕκαστος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ καὶ ἐγένοντο δράκοντες καὶ κατέπιεν ἡ ῥάβδος ἡ ααρων τὰς ἐκείνων ῥάβδους
- 13 Ja faraoon sydän paatui, eikä hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.
But Pharaoh's heart was made hard, and he did not give ear to them, as the Lord had said.
καὶ κατίσχυσεν ἡ καρδία φαραω καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν καθάπερ ἐλάλησεν αὐτοῖς κύριος
- 14 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Faraon sydän on kovettunut, hän kieltäytyy päästämästä kansaa.
And the Lord said to Moses and Aaron, Pharaoh's heart is unchanged; he will not let the people go.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν βεβάρηται ἡ καρδία φαραω τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν
- 15 Mene faraon tykö huomenaamuna, kun hän menee veden luo, ja seisahdu hänen tielleen Niilivirran partaalle. Ja ota käteesi se sauva, joka oli muuttunut käärmeeksi,
Go to Pharaoh in the morning; when he goes out to the water, you will be waiting for him by the edge of the Nile, with the rod which was turned into a snake in your hand;
βάδισον πρὸς φαραω τὸ πρωὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐκπορεύεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ στήση συναντῶν αὐτῷ ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν ῥάβδον τὴν στραφεῖσαν εἰς ὕφιν λήμψῃ ἐν τῇ χειρὶ σου
- 16 ja sano hänelle: 'Herra, hebrealaisten Jumala, on lähettänyt minut sinun luoksesi ja käskenyt sanoa: Päästä minun kansani palvelemaan minua erämaassa. Mutta katso, sinä et ole totellut tähän asti.
And say to him, The Lord, the God of the Hebrews, has sent me to you, saying, Let my people go so that they may give me worship in the waste land; but up to now you have not given ear to his words.
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν κύριος ὁ θεὸς τῶν εβραίων ἀπέσταλκέν με πρὸς σὲ λέγων ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου ἵνα μοι λατρεύσῃ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἰδοὺ οὐκ εἰσήκουσας ἕως τούτου
- 17 Sentähden Herra sanoo näin: Tästä olet tunteva, että minä olen Herra: katso, minä lyön sauvalla, joka on kädessäni, virran veteen, ja se muuttuu vereksi.
So the Lord says, By this you may be certain that I am the Lord; see, by the touch of this rod in my hand the waters of the Nile will be turned to blood;
τάδε λέγει κύριος ἐν τούτῳ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος ἰδοὺ ἐγὼ τύπτω τῇ ῥάβδῳ τῇ ἐν τῇ χειρὶ μου ἐπὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ καὶ μεταβαλεῖ εἰς αἷμα
- 18 Ja kalat virrassa kuolevat, ja virta rupeaa haisemaan, niin että egyptiläisiä inhottaa juoda vettä virrasta."
And the fish in the Nile will come to destruction, and the river will send up a bad smell, and the Egyptians will not be able, for disgust, to make use of the water of the Nile for drinking.
καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῷ ποταμῷ τελευτήσουσιν καὶ ἐποζέσει ὁ ποταμὸς καὶ οὐ δυνήσονται οἱ αἰγύπτιοι πιεῖν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
- 19 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano Aaronille: 'Ota sauvasi ja ojenna kätesi Egyptin vetten yli, sen jokien, kanavien ja lammikkojen yli ja kaikkien niiden paikkojen yli, joihin on vettä kokoontunut, niin ne muuttuvat vereksi. Ja verta on oleva Egyptin maassa kaikkialla, sekä puuastioissa että kiviastioissa."
And the Lord said, Say to Aaron, Let the rod in your hand be stretched out over the waters of Egypt, and over the rivers and the streams and the pools, and over every stretch of water, so that they may be turned to blood; and there will be blood through all the land of Egypt, in vessels of wood and in vessels of stone.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν εἰπὼν ααρων τῷ ἀδελφῷ σου λαβὲ τὴν ῥάβδον σου καὶ ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου ἐπὶ τὰ ὕδατα αἰγύπτου καὶ ἐπὶ τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰς διώρυγας αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἔλη αὐτῶν καὶ ἐπὶ πᾶν συνεστηκὸς ὕδωρ αὐτῶν καὶ ἔσται αἷμα καὶ ἐγένετο αἷμα ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτου ἐν τε τοῖς ξύλοις καὶ ἐν τοῖς λίθοις
- 20 Ja Moses ja Aaron tekivät, niinkuin Herra oli käskenyt. Hän kohotti sauvan ja löi Niilivirran veteen faraon ja hänen palvelijainsa nähden; ja kaikki vesi, joka virrassa oli, muuttui vereksi.
And Moses and Aaron did as the Lord had said; and when his rod had been lifted up and stretched out over the waters of the Nile before the eyes of Pharaoh and his servants, all the water in the Nile was turned to blood;
καὶ ἐποίησαν οὕτως μουσῆς καὶ ααρων καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς κύριος καὶ ἐπάρας τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ ἐπάταξεν τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ ἐναντίον φαραω καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ καὶ αἰ μετέβαλεν πᾶν τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῷ ποταμῷ εἰς αἷμα
- 21 Ja kalat virrassa kuolivat, ja virta haisi, niin että egyptiläiset eivät saattaneet juoda vettä virrasta; ja verta oli kaikkialla Egyptin maassa.
And the fish in the Nile came to destruction, and a bad smell went up from the river, and the Egyptians were not able to make use of the water of the Nile for drinking; and there was blood through all the land of Egypt.
καὶ οἱ ἰχθύες οἱ ἐν τῷ ποταμῷ ἐτελεύτησαν καὶ ἐπόζεσεν ὁ ποταμὸς καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ αἰγύπτιοι πιεῖν ὕδωρ ἐκ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἦν τὸ αἷμα ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτου
- 22 Mutta Egyptin tietäjät tekivät samooin taitoillansa. Ja faraon sydän paatui, eikä hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.
And the wonder-workers of Egypt did the same with their secret arts: but Pharaoh's heart was made hard, and he would not give ear to them, as the Lord had said.
ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαῖδοι τῶν αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία φαραω καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν καθάπερ εἶπεν κύριος
- 23 Ja farao kääntyi ja palasi kotiinsa eikä välittänyt tästäkään.
Then Pharaoh went into his house, and did not take even this to heart.
ἐπιστραφεὶς δὲ φαραω εἰσήλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐπέστησεν τὸν νοῦν αὐτοῦ οὐδὲ ἐπὶ τούτῳ

- 24 **Mutta kaikki egyptiläiset kaivoivat Niilivirran ympäriltä vettä juodaksensa; sillä he eivät voineet juoda virran vettä.**
And all the Egyptians made holes round about the Nile to get drinking-water, for they were not able to make use of the Nile water.
 ὄρυξαν δὲ πάντες οἱ αἰγύπτιοι κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ ὥστε πινεῖν ὕδωρ καὶ οὐκ ἠδύναντο πινεῖν ὕδωρ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ
- 25 **Ja näin oli kulunut seitsemän päivää siitä, kun Herra oli lyönyt Niilivirtaa.**
And seven days went past, after the Lord had put his hand on the Nile.
 καὶ ἀνεπληρώθησαν ἑπτὰ ἡμέραι μετὰ τὸ πατάξει κύριον τὸν ποταμὸν
- 1 **Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Mene faraon luo ja sano hänelle: 'Näin sanoo Herra: Päästä minun kansani palvelemaan minua.**
And this is what the Lord said to Moses: Go to Pharaoh and say to him, The Lord says, Let my people go so that they may give me worship.
 εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν εἰπὼν ααρων τῷ ἀδελφῷ σου ἔκτεινον τῇ χειρὶ τὴν ῥάβδον σου ἐπὶ τοὺς ποταμοὺς καὶ ἐπὶ τὰς διώρυγας καὶ ἐπὶ τὰ ἔλη καὶ ἀνάγαγε τοὺς βατράχους
- 2 **Mutta jos kieltäydyt päästämästä heitä, niin katso, minä rankaisen koko sinun maatasi sammakoilla.**
And if you will not let them go, see, I will send frogs into every part of your land:
 καὶ ἐξέτεινεν ααρων τὴν χεῖρα ἐπὶ τὰ ὕδατα αἰγύπτου καὶ ἀνήγαγεν τοὺς βατράχους καὶ ἀνεβίβασθη ὁ βάτραχος καὶ ἐκάλυπεν τὴν γῆν αἰγύπτου
- 3 **Ja Niilivirta on vilisevä sammakoita, ja ne nousevat maalle ja tulevat sinun taloosi ja makuuhuoneeseesi ja vuoteeseesi, sekä sinun palvelijaisi taloihin ja kansasi sekaan, sinun leivinuuneihisi ja taikinakaukaloihisi.**
The Nile will be full of frogs, and they will come up into your house and into your bedrooms and on your bed, and into the houses of your servants and your people, and into your ovens and into your bread-basins.
 ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἑπαιδοὶ τῶν αἰγυπτίων ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν καὶ ἀνήγαγον τοὺς βατράχους ἐπὶ γῆν αἰγύπτου
- 4 **Jopa sinun ja sinun kansasi ja kaikkien sinun palvelijaisi päälle hyppi sammakoita."**
The frogs will come up over you and your people and all your servants.
 καὶ ἐκάλεσεν φαραω μουσῆν καὶ ααρων καὶ εἶπεν εὔξασθε περὶ ἐμοῦ πρὸς κύριον καὶ περιελέτω τοὺς βατράχους ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμοῦ λαοῦ καὶ ἐξαποστελῶ τὸν λαόν καὶ θύσωσιν κύριῳ
- 5 **Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano Aaronille: 'Ojenna kätesi sauvoinsa jokien, kanavien ja lammikkojen yli ja nostata sammakoita Egyptin maahan"**
And the Lord said to Moses, Say to Aaron, Let the rod in your hand be stretched out over the streams and the waterways and the pools, causing frogs to come up on the land of Egypt.
 εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς φαραω τάξει πρὸς με πότε εὔξωμαι περὶ σοῦ καὶ περὶ τῶν θεραπόντων σου καὶ περὶ τοῦ λαοῦ σου ἀφανίσει τοὺς βατράχους ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν πλὴν ἐν τῷ ποταμῷ ὑπολειφθήσονται
- 6 **Niin Aaron ojensi kätensä Egyptin vetten yli, ja sammakoita nousi, ja ne peittivät Egyptin maan.**
And when Aaron put out his hand over the waters of Egypt, the frogs came up and all the land of Egypt was covered with them.
 ὁ δὲ εἶπεν εἰς αὔριον εἶπεν οὖν ὡς εἰρηκας ἵνα εἰδῆς ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν κυρίου
- 7 **Ja tietäjät tekivät samoin taitoillansa ja nostattivat sammakoita Egyptin maahan.**
And the wonder-workers did the same with their secret arts, making frogs come up over the land of Egypt.
 καὶ περιαιρεθήσονται οἱ βάτραχοι ἀπὸ σοῦ καὶ ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν καὶ ἐκ τῶν ἐπαύλεων καὶ ἀπὸ τῶν θεραπόντων σου καὶ ἀπὸ τοῦ λαοῦ σου πλὴν ἐν τῷ ποταμῷ ὑπολειφθήσονται
- 8 **Niin farao kutsui Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Rukoilkaa Herraa, että hän ottaisi pois sammakot vaivaamasta minua ja minun kansaani, niin minä päästän kansan uhraamaan Herralle".**
Then Pharaoh sent for Moses and Aaron and said, Make prayer to the Lord that he will take away these frogs from me and my people; and I will let the people go and make their offering to the Lord.
 ἐξῆλθεν δὲ μουσῆς καὶ ααρων ἀπὸ φαραω καὶ ἐβόησεν μουσῆς πρὸς κύριον περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τῶν βατράχων ὡς ἐτάξατο φαραω
- 9 **Mooses sanoi faraolle: "Suvaitse määrätä minulle aika, jonka kuluessa minun on rukoiltava, sinun itsesi, sinun palvelijaisi ja kansasi puolesta, sammakot hävitettäväksi luotasi ja taloistasi, niin että niitä jää ainoastaan Niilivirtaan".**
And Moses said, I will let you have the honour of saying when I am to make prayer for you and your servants and your people, that the frogs may be sent away from you and your houses, and be only in the Nile.
 ἐποίησεν δὲ κύριος καθάπερ εἶπεν μουσῆς καὶ ἐτελεύτησαν οἱ βάτραχοι ἐκ τῶν οἰκιῶν καὶ ἐκ τῶν ἐπαύλεων καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν
- 10 **Hän vastasi: "Huomiseksi". Niin Mooses sanoi: "Tapahtukoon, niinkuin sanoit, tietääksesi, ettei kukaan ole niinkuin Herra, meidän Jumalamme.**
And he said, By tomorrow. And he said, Let it be as you say: so that you may see that there is no other like the Lord our God.
 καὶ συνήγαγον αὐτοὺς θιμωνιάς θιμωνιάς καὶ ὄξεσεν ἡ γῆ

- 11 Sammakot katoavat luotasi ja taloistasi ja sinun palvelijaisi ja kansasi luota, ja niitä jää ainoastaan Niilivirtaan."
And the frogs will be gone from you and from your houses and from your servants and from your people and will be only in the Nile.
ιδὼν δὲ φαραω ὅτι γέγονεν ἀνάψυξις ἐβαρύνθη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν καθάπερ ἐλάλησεν κύριος
- 12 Niin Mooses ja Aaron lähtivät faraon luota. Ja Mooses huusi Herran puoleen sammakkojen tähden, jotka hän oli pannut faraon vaivaksi.
Then Moses and Aaron went out from Pharaoh; and Moses made prayer to the Lord about the frogs which he had sent on Pharaoh.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν εἰπὼν ααρων ἔκτεινον τῇ χειρὶ τὴν ῥάβδον σου καὶ πάταξον τὸ χῶμα τῆς γῆς καὶ ἔσονται σκνίφες ἐν τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν καὶ ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτου
- 13 Ja Herra teki Mooseksen sanan mukaan: sammakot kuolivat huoneista, pihoilta ja kedoilta.
And the Lord did as Moses said; and there was an end of all the frogs in the houses and in the open spaces and in the fields.
ἐξέτεινεν οὖν ααρων τῇ χειρὶ τὴν ῥάβδον καὶ ἐπάταξεν τὸ χῶμα τῆς γῆς καὶ ἐγένοντο οἱ σκνίφες ἐν τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν καὶ ἐν παντὶ χῶματι τῆς γῆς ἐγένοντο οἱ σκνίφες ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτου
- 14 Ja he kokosivat niitä läjittäin, ja maa rupesi haisemaan.
And they put them together in masses, and a bad smell went up from the land.
ἐποίησαν δὲ ὡσαύτως καὶ οἱ ἐπαιδοὶ ταῖς φαρμακείαις αὐτῶν ἐξαγαγεῖν τὸν σκνίφα καὶ οὐκ ἠδύναντο καὶ ἐγένοντο οἱ σκνίφες ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν
- 15 Mutta kun farao näki päässeensä hengähtämään, kovensi hän sydämensä eikä kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.
But when Pharaoh saw that there was peace for a time, he made his heart hard and did not give ear to them, as the Lord had said.
εἶπαν οὖν οἱ ἐπαιδοὶ τῷ φαραω δάκτυλος θεοῦ ἐστὶν τοῦτο καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία φαραω καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν καθάπερ ἐλάλησεν κύριος
- 16 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Sano Aaronille: 'Ojenna sauvasi ja lyö maan tomua, niin siitä tulee sääskiä koko Egyptin maahan'".
And the Lord said to Moses, Say to Aaron, Let your rod be stretched out over the dust of the earth so that it may become insects through all the land of Egypt.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ὀρθρίσον τὸ πρῶι καὶ στῆθι ἐναντίον φαραω καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐξελεύσεται ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν τάδε λέγει κύριος ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου ἵνα μοι λατρεῖ ὡσὼσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 17 Ja he tekivät niin: Aaron ojensi kätensä ja sauvansa ja löi maan tomua; niin sääsket ahdistivat ihmisiä ja karjaa. Kaikki maan tomu muuttui sääskiksi koko Egyptin maassa.
And they did so; and Aaron, stretching out the rod in his hand, gave a touch to the dust of the earth, and insects came on man and on beast; all the dust of the earth was changed into insects through all the land of Egypt.
ἐὰν δὲ μὴ βούλῃ ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν μου ἰδοὺ ἐγὼ ἐπαποστέλλω ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τοὺς θεράποντάς σου καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν κυνόμυιαν καὶ πλησθήσονται αἱ οἰκίαι τῶν αἰγυπτίων τῆς κυνομύιης καὶ εἰς τὴν γῆν ἐφ' ἧς εἰσιν ἐπ' αὐτῆς
- 18 Ja tietäjät tekivät samoin taitoillansa saadakseen sääskiä syntymään, mutta he eivät voineet. Ja sääsket ahdistivat ihmisiä ja karjaa.
And the wonder-workers with their secret arts, attempting to make insects, were unable to do so: and there were insects on man and on beast.
καὶ παραδοξάσων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ τὴν γῆν γεσεμ ἐφ' ἧς ὁ λαός μου ἔπεστιν ἐπ' αὐτῆς ἐφ' ἧς οὐκ ἔσται ἐκεῖ ἡ κυνόμυια ἵνα εἰδῆς ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ κύριος πάσης τῆς γῆς
- 19 Niin tietäjät sanoivat faraolle: "Tämä on Jumalan sormi". Mutta faraon sydän paatui, eikä hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin.
Then the wonder-workers said to Pharaoh, This is the finger of God: but Pharaoh's heart was hard, and he did not give ear to them, as the Lord had said.
καὶ δώσω διαστολὴν ἀνὰ μέσον τοῦ ἐμοῦ λαοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σοῦ λαοῦ ἐν δὲ τῇ αὔριον ἔσται τὸ σημεῖον τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς
- 20 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Astu huomenaamuna varhain faraon eteen, kun hän menee veden luo, ja sano hänelle: 'Näin sanoo Herra: Päästä minun kansani palvelemaan minua.'
And the Lord said to Moses, Get up early in the morning and take your place before Pharaoh when he comes out to the water; and say to him, This is what the Lord says: Let my people go to give me worship.
ἐποίησεν δὲ κύριος οὕτως καὶ παρεγένετο ἡ κυνόμυια πλήθος εἰς τοὺς οἴκους φαραω καὶ εἰς τοὺς οἴκους τῶν θεραπόντων αὐτοῦ καὶ εἰς πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύπτου καὶ ἐξωλεθρεύθη ἡ γῆ ἀπὸ τῆς κυνόμυιης
- 21 Sillä jos et päästä minun kansaani, niin katso, minä lähetän paarmoja sinun, sinun palvelijaisi ja sinun kansasi kimppuun ja sinun taloihisi, niin että egyptiläisten talot, jopa se maa, jonka päällä ne ovat, tulevat paarmoja täyteen.
For if you do not let my people go, see, I will send clouds of flies on you and on your servants and on your people and into their houses; and the houses of the Egyptians and the land where they are will be full of flies.
ἐκάλεσεν δὲ φαραω μουσῆν καὶ ααρων λέγων ἐλθόντες θύσατε τῷ θεῷ ὑμῶν ἐν τῇ γῆ

- 22 **Mutta minä erotan sinä päivänä Goosenin maan, jossa minun kansani asuu, ettei sinne paarmoja tule, tietääksesi, että minä olen maan Herra.**
And at that time I will make a division between your land and the land of Goshen where my people are, and no flies will be there; so that you may see that I am the Lord over all the earth.
 και ειπεν μουσης ου δυνατον γενεσθαι ουτως τα γαρ βδελύγματα των αιγυπτίων θύσομεν κυρίω τῷ θεῷ ἡμῶν ἐὰν γὰρ θύσομεν τὰ βδελύγματα των αιγυπτίων ἐναντίον αὐτῶν λιθοβολησόμεθα
- 23 **Näin minä panen pelastuksen erottamaan oman kansani sinun kansastasi. Huomenna on tämä ihme tapahtuva."**
And I will put a division between my people and your people; tomorrow this sign will be seen.
 ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν πορευσόμεθα εἰς τὴν ἔρημον και θύσομεν κυρίω τῷ θεῷ ἡμῶν καθάπερ εἶπεν ἡμῖν
- 24 **Ja Herra teki niin: paarmoja tuli suuret parvet faraon ja hänen palvelijainsa taloihin; ja paarmat tulivat maan turmioksi koko Egyptin maassa.**
And the Lord did so; and great clouds of flies came into the house of Pharaoh and into his servants' houses, and all the land of Egypt was made waste because of the flies.
 και εἶπεν φαραω ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς και θύσατε κυρίω τῷ θεῷ ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀλλ' οὐ μακρὰν ἀποτενεῖτε πορευθῆναι εὔξασθε οὐν περὶ ἐμοῦ πρὸς κύριον
- 25 **Niin farao kutsutti Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Menkää ja uhratkaa Jumalalle tässä maassa".**
And Pharaoh sent for Moses and Aaron and said, Go and make your offering to your God here in the land.
 εἶπεν δὲ μουσης ὁδε ἐγὼ ἐξελεύσομαι ἀπὸ σοῦ και εὔξομαι πρὸς τὸν θεόν και ἀπελεύσεται ἡ κυνόμυια ἀπὸ σοῦ και ἀπὸ των θεραπόντων σου και τοῦ λαοῦ σου αὔριον μη προσθῆς ἔτι φαραω ἔξαπατήσαι τοῦ μη ἐξαποστεῖλαι τὸν λαὸν θύσαι κυρίω
- 26 **Mutta Mooses sanoi: "Ei sovi niin tehdä; sillä me uhraamme Herralle, Jumalallemme, sellaista, joka on egyptiläisille kauhistus. Jos me nyt uhraamme egyptiläisten nähden sellaista, joka on heille kauhistus, niin eivätkö he kivitä meitä?**
And Moses said, It is not right to do so; for we make our offerings of that to which the Egyptians give worship; and if we do so before their eyes, certainly we will be stoned.
 ἐξηλθεν δὲ μουσης ἀπὸ φαραω και ηὔξατο πρὸς τὸν θεόν
- 27 **Salli meidän mennä kolmen päivän matka erämaahan uhraamaan Herralle, Jumalallemme, niinkuin hän on meille sanonut."**
But we will go three days' journey into the waste land and make an offering to the Lord our God as he may give us orders.
 ἐποίησεν δὲ κύριος καθάπερ εἶπεν μουσης και περιεῖλεν τὴν κυνόμυιαν ἀπὸ φαραω και των θεραπόντων αὐτοῦ και τοῦ λαοῦ αὐτοῦ και οὐ κατελείφθη οὐδεμία
- 28 **Farao sanoi: "Minä päästän teidät uhraamaan Herralle, Jumalalle, erämaassa; älkää vain menkö kovin kauas. Rukoilkaa minun puolestani."**
Then Pharaoh said, I will let you go to make an offering to the Lord your God in the waste land; but do not go very far away, and make prayer for me.
 και ἐβάρυνεν φαραω τὴν καρδίαν αὐτοῦ και ἐπὶ τοῦ καιροῦ τούτου και οὐκ ἠθέλησεν ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν
- 1 **Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Mene faraon tykö ja puhu hänelle: 'Näin sanoo Herra, hebrealaisten Jumala: Päästä minun kansani palvelemaan minua.**
Then the Lord said to Moses, Go in to Pharaoh and say to him, This is what the Lord, the God of the Hebrews, says: Let my people go so that they may give me worship.
 εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν εἰσελθε πρὸς φαραω και ἔρεις αὐτῷ τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς των εβραίων ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου ἵνα μοι λατρεύσωσιν
- 2 **Sillä jos kieltäydyt päästämästä heitä ja vielä pidätät heitä,**
For if you will not let them go, but still keep them in your power,
 εἰ μὲν οὐν μη βούλει ἐξαποστεῖλαι τὸν λαόν μου ἀλλ' ἔτι ἐγκρατεῖς αὐτοῦ
- 3 **niin katso, Herran käsi on lyövä sinun karjaasi, joka on kedolla, hevosia, aaseja, kameleita, nautoja ja lampaita ylen ankaralla ruttotaudilla.**
Then the hand of the Lord will put on your cattle in the field, on the horses and the asses and the camels, on the herds and the flocks, a very evil disease.
 ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπέσται ἐν τοῖς κτήνεσίν σου τοῖς ἐν τοῖς πεδίοις ἐν τε τοῖς ἵπποις και ἐν τοῖς ὑποζυγίοις και ταῖς καμήλοις και βοσῖν και προβάτοις θάνατος μέγας σφόδρα
- 4 **Mutta Herra on tekevä erotuksen israelilaisten karjan ja egyptiläisten karjan välillä, niin ettei mitään kuole siitä, mikä on israelilaisten omaa."**
And the Lord will make a division between the cattle of Israel and the cattle of Egypt; there will be no loss of any of the cattle of Israel.
 και παραδοξάσω ἐγὼ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνὰ μέσον των κτηνῶν των αιγυπτίων και ἀνὰ μέσον των κτηνῶν των υἱῶν ἰσραηλ οὐ τελευτήσκει ἀπὸ πάντων των τοῦ ἰσραηλ υἱῶν ῥητόν
- 5 **Ja Herra asetti määrätyn ajan ja sanoi: "Huomenna on Herra tekevä niin tässä maassa".**
And the time was fixed by the Lord, and he said, Tomorrow the Lord will do this thing in the land.
 και ἔδωκεν ὁ θεὸς ὄρον λέγων ἐν τῇ αὔριον ποιήσει κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐπὶ τῆς γῆς
- 6 **Ja seuraavana päivänä Herra teki niin, ja kaikki Egyptin karja kuoli; mutta israelilaisten karjasta ei kuollut ainoatakaan.**
And on the day after, the Lord did as he had said, causing the death of all the cattle of Egypt, but there was no loss of any of the cattle of Israel.
 και ἐποίησεν κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο τῇ ἐπαύριον και ἐτελεύτησεν πάντα τὰ κτήνη των αιγυπτίων ἀπὸ δὲ των κτηνῶν των υἱῶν ἰσραηλ οὐκ ἐτελεύτησεν οὐδέν

- 7 Ja kun farao lähetti tiedustelemaan, niin katso, israelilaisten karjasta ei ollut kuollut ainoatakaan. Mutta faraon sydän kovettui, eikä hän päästänyt kansaa.
And Pharaoh sent and got word that there was no loss of any of the cattle of Israel. But the heart of Pharaoh was hard and he did not let the people go.
ιδὼν δὲ φαραὼ ὅτι οὐκ ἐτελεύτησεν ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν υἰῶν ἰσραὴλ οὐδὲν ἐβαρύνθη ἡ καρδία φαραὼ καὶ οὐκ ἐξαπέστειλεν τὸν λαόν
- 8 Sitten Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille: "Ottakaa kahmalonne täyteen pätsin nokea, ja Mooses viskatkoon sen taivasta kohti faraon silmien edessä,
And the Lord said to Moses and to Aaron, Take in your hand a little dust from the fire and let Moses send it in a shower up to heaven before the eyes of Pharaoh.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν λέγων λάβετε ὑμεῖς πλήρεις τὰς χεῖρας αἰθάλης καμιναιῆς καὶ πασάτω μουσῆς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐναντίον φαραὼ καὶ ἐναντίον τῶν θεραπόντων αὐτοῦ
- 9 niin se muuttuu tomuksi, joka peittää koko Egyptin maan, ja siitä tulee ihmisiin ja karjaan märkämpaiseita kaikkialla Egyptin maassa".
And it will become small dust over all the land of Egypt, and will be a skin-disease bursting out in wounds on man and beast through all the land of Egypt.
καὶ γενηθήτω κονιορτὸς ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν αἰγύπτου καὶ ἔσται ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπὶ τὰ τετράποδα ἔλκη φλυκτίδες ἀναζέουσαι ἐν τε τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν καὶ ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτου
- 10 Ja he ottivat pätsin nokea ja astuivat faraon eteen, ja Mooses viskasi sen taivasta kohti; niin märkämpaiseita tuli ihmisiin ja karjaan.
So they took some dust from the fire, and placing themselves before Pharaoh, Moses sent it out in a shower up to heaven; and it became a skin-disease bursting out on man and on beast.
καὶ ἔλαβεν τὴν αἰθάλην τῆς καμιναιῆς ἐναντίον φαραὼ καὶ ἔπασεν αὐτὴν μουσῆς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐγένετο ἔλκη φλυκτίδες ἀναζέουσαι ἐν τοῖς ἀνθρώποις καὶ ἐν τοῖς τετράποσιν
- 11 Eivätkä tietäjätäkään voineet pitää puoliaan Moosesta vastaan paiseiden tähden, sillä paiseita oli tietäjissä samoin kuin kaikissa muissakin egyptiläisissä.
And the wonder-workers were not able to take their places before Moses, because of the disease; for the disease was on the wonder-workers and on all the Egyptians.
καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ φαρμακοὶ στήναι ἐναντίον μουσῆ διὰ τὰ ἔλκη ἐγένετο γὰρ τὰ ἔλκη ἐν τοῖς φαρμακοῖς καὶ ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτου
- 12 Mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin ettei hän kuullut heitä, niinkuin Herra oli sanonutkin Moosekselle.
And the Lord made Pharaoh's heart hard, and he would not give ear to them, as the Lord had said.
ἐσκλήρυνεν δὲ κύριος τὴν καρδίαν φαραὼ καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτῶν καθὰ συνέταξεν κύριος
- 13 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Astu huomenaamuna varhain faraon eteen ja sano hänelle: 'Näin sanoo Herra, hebrealaisten Jumala: Päästä minun kansani palvelemaan minua.
And the Lord said to Moses, Get up early in the morning and take your place before Pharaoh, and say to him, This is what the Lord, the God of the Hebrews, says: Let my people go so that they may give me worship.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ὄρθρισον τὸ πρῶι καὶ στήθῃ ἐναντίον φαραὼ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν εβραίων ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου ἵνα λατρεύσωσιν μοι
- 14 Muutoin minä tällä kertaa lähetän kaikki vitsaukseni vaivaamaan sinua itseäsi, sinun palvelijoitasi ja kansaasi, tietääksesi, ettei ketään ole minun vertaistani koko maan päällä.
For this time I will send all my punishments on yourself and on your servants and on your people; so that you may see that there is no other like me in all the earth.
ἐν τῷ γὰρ νῦν καιρῷ ἐγὼ ἐξαποστέλλω πάντα τὰ συναντήματά μου εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ τῶν θεραπόντων σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἵν' εἰδῆς ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς ἐγὼ ἄλλος ἐν πάσῃ τῇ γῆ
- 15 Sillä minä olisin jo ojentanut käteni ja lyönyt sinua ja sinun kansaasi ruttotaudilla, niin että olisit kokonaan hävinnyt maan päältä,
For if I had put the full weight of my hand on you and your people, you would have been cut off from the earth:
νῦν γὰρ ἀποστείλας τὴν χεῖρα πατάξω σε καὶ τὸν λαόν σου θανάτῳ καὶ ἐκτριβήσῃ ἀπὸ τῆς γῆς
- 16 mutta juuri sitä varten minä olen antanut sinun säilyä, että näyttäisin sinulle voimani ja että minun nimeni julistettaisiin kaiken maan päällä.
But, for this very reason, I have kept you from destruction, to make clear to you my power, and so that my name may be honoured through all the earth.
καὶ ἔνεκεν τούτου διετηρήθης ἵνα ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν ἰσχὺν μου καὶ ὅπως διαγγελῆ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῆ
- 17 Jos sinä vielä estät minun kansaani etkä päästä heitä, Are you still uplifted in pride against my people so that you will not let them go?
ἔτι οὖν σὺ ἐμποιῆ τοῦ λαοῦ μου τοῦ μὴ ἐξαποστεῖλαι αὐτούς
- 18 niin katso, huomenna tähän aikaan minä annan tulla ylen ankaran raesateen, jonka kaltaista ei ole Egyptissä ollut siitä päivästä saakka, jona sen perustus pantiin, aina tähän asti.
Truly, tomorrow about this time I will send down an ice-storm, such as never was in Egypt from its earliest days till now.
ἰδοὺ ἐγὼ ὧς ταῦτην τὴν ὥραν αὐριον χάλαζαν πολλὴν σφόδρα ἥτις τοιαύτη οὐ γέγονεν ἐν αἰγύπτῳ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκτισται ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 19 Lähetä siis nyt saattamaan suojaan karjasi ja kaikki, mitä sinulla on kedolla. Sillä kaikki ihmiset ja karja, jotka ovat kedolla ja joita ei ole korjattu kotiin, joutuvat raesateen alle ja kuolevat.""
Then send quickly and get in your cattle and all you have from the fields; for if any man or beast in the field has not been put under cover, the ice-storm will come down on them with destruction.
νῦν οὖν κατάσπευσον συναγαγεῖν τὰ κτήνη σου καὶ ὅσα σοὶ ἔστιν ἐν τῷ πεδίῳ πάντες γὰρ οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη ὅσα ἂν εὕρεθῆ ἐν τῷ πεδίῳ καὶ μὴ εἰσέλθῃ εἰς οἰκίαν πέση δὲ ἐπ' αὐτὰ ἡ χάλας α τελευτήσει

- 20 Se faraoon palvelijoista, joka pelkäsi Herran sanaa, toimitti silloin palvelijansa ja karjansa huoneiden suojaan;
Then everyone among the servants of Pharaoh who had the fear of the Lord, made his servants and his cattle come quickly into the house:
ὁ φοβούμενος τὸ ῥῆμα κυρίου τῶν θεραπόντων φαραω συνήγαγεν τὰ κτήνη αὐτοῦ εἰς τοὺς οἴκους
- 21 mutta joka ei välittänyt Herran sanasta, se jätti palvelijansa ja karjansa kedolle.
And he who gave no attention to the word of the Lord, kept his servants and his cattle in the field.
ὁς δὲ μὴ προσέσχεν τῇ διανοίᾳ εἰς τὸ ῥῆμα κυρίου ἀφῆκεν τὰ κτήνη ἐν τοῖς πεδίοις
- 22 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi taivasta kohti, niin raesade kohtaa koko Egyptin maata, ihmisiä, karjaa ja kaikkia kedon kasveja Egyptin maassa".
And the Lord said to Moses, Now let your hand be stretched out to heaven so that there may be an ice-storm on all the land of Egypt, on man and on beast and on every plant of the field through all the land of Egypt.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου εἰς τὸν οὐρανόν καὶ ἔσται χάλαζα ἐπὶ πᾶσαν γῆν αἰγύπτου ἐπὶ τε τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη καὶ ἐπὶ πᾶσαν βοτάνην τὴν ἐπὶ τῆς γῆς
- 23 Niin Mooses ojensi sauvansa taivasta kohti, ja Herra antoi jylistä ja lähetti rakeita, ja tulta iski maahan. Näin Herra antoi sataa rakeita yli Egyptin maan.
And Moses put out his rod to heaven: and the Lord sent thunder, and an ice-storm, and fire running down on the earth; the Lord sent an ice-storm on the land of Egypt.
ἐξέτεινεν δὲ μουσῆς τὴν χειρὰ εἰς τὸν οὐρανόν καὶ κύριος ἔδωκεν φωνὰς καὶ χάλαζαν καὶ διέτρεχεν τὸ πῦρ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔβρεξεν κύριος χάλαζαν ἐπὶ πᾶσαν γῆν αἰγύπτου
- 24 Ja rakeita tuli, ja tulta leimahteli rakeiden keskellä. Raesade oli ylen ankara, niin ettei sellainen ollut kohdannut koko Egyptin maata siitä ajasta saakka, jolloin se tuli asutuksi.
So there was an ice-storm with fire running through it, coming down with great force, such as never was in all the land of Egypt from the time when it became a nation.
ἦν δὲ ἡ χάλαζα καὶ τὸ πῦρ φλογίζον ἐν τῇ χαλάζῃ ἡ δὲ χάλαζα πολλὴ σφόδρα σφόδρα ἦτις τοιαύτη οὐ γέγονεν ἐν αἰγύπτῳ ἀφ' οὗ γεγένηται ἐπ' αὐτῆς ἔθνος
- 25 Ja rakeet löivät maahan kaikkialla Egyptin maassa kaiken, mitä kedolla oli, sekä ihmiset että karjan; ja rakeet tuhosivat kaikki maan kasvit ja pirstoivat kaikki kedon puut.
And through all the land of Egypt the ice-storm came down on everything which was in the fields, on man and on beast; and every green plant was crushed and every tree of the field broken.
ἐπάταξεν δὲ ἡ χάλαζα ἐν πάσῃ γῇ αἰγύπτου ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους καὶ πᾶσαν βοτάνην τὴν ἐν τῷ πεδίῳ ἐπάταξεν ἡ χάλαζα καὶ πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν τοῖς πεδίοις συνέτριψεν ἡ χάλαζα
- 26 Ainoastaan Goosenin maata, jossa israelilaiset olivat, ei raesade kohdannut.
Only in the land of Goshen, where the children of Israel were, there was no ice-storm.
πλὴν ἐν γῇ γοσεμ οὗ ἦσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οὐκ ἐγένετο ἡ χάλαζα
- 27 Niin farao kutsutti Mooseksen ja Aaronin ja sanoi heille: "Minä olen tehnyt syntiä tällä kertaa. Herra on oikeassa, mutta minä ja minun kansani olemme väärässä.
Then Pharaoh sent for Moses and Aaron, and said to them, I have done evil this time: the Lord is upright, and I and my people are sinners.
ἀποστείλας δὲ φαραω ἐκάλεσεν μουσῆν καὶ ααρων καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡμάρτηκα τὸ νῦν ὁ κύριος δίκαιος ἐγὼ δὲ καὶ ὁ λαός μου ἄσεβεις
- 28 Rukoilkaa Herraa, sillä jo on meillä kyllin Jumalan jylinää ja rakeita. Minä päästän teidät, eikä teidän tarvitse enää viipyä."
Make prayer to the Lord; for there has been enough of these thunderings of God and this ice-storm; and I will let you go and will keep you no longer.
εὐξασθε οὖν περὶ ἐμοῦ πρὸς κύριον καὶ πανσάσθω τοῦ γεννηθῆναι φωνὰς θεοῦ καὶ χάλαζαν καὶ πῦρ καὶ ἐξαποστελῶ ὑμᾶς καὶ οὐκέτι προσθήσεσθε μένειν
- 29 Mooses vastasi hänelle: "Kun lähden kaupungista, niin minä ojennan käteni Herran puoleen, ja jylinä lakkaa eikä rakeita enää tule, tietääksesi, että maa on Herran.
And Moses said, When I am gone outside the town, my hands will be stretched out to the Lord; the thunders and the ice-storm will come to an end, so that you may see that the earth is the Lord's.
εἶπεν δὲ αὐτῷ μουσῆς ὡς ἂν ἐξέλθω τὴν πόλιν ἐκτετάσω τὰς χειράς μου πρὸς κύριον καὶ αἱ φωναὶ παύσονται καὶ ἡ χάλαζα καὶ ὁ ἕτερός οὐκ ἔσται ἔτι ἵνα γινῶς ὅτι τοῦ κυρίου ἡ γῆ
- 30 Mutta et sinä eivätkä sinun palvelijasi, sen kyllä tiedän, vielä nytkään pelkää Herraa Jumalaa."
But as for you and your servants, I am certain that even now the fear of the Lord God will not be in your hearts.
καὶ σὺ καὶ οἱ θεράποντές σου ἐπίσταμαι ὅτι οὐδέπω πεφόβησθε τὸν κύριον
- 31 Niin pellava ja ohra tuhoutuivat, sillä ohra oli tähkällä ja pellava kukalla;
And the flax and the barley were damaged, for the barley was almost ready to be cut and the flax was in flower.
τὸ δὲ λίνον καὶ ἡ κριθὴ ἐπλήγη ἡ γὰρ κριθὴ παρεστηκυῖα τὸ δὲ λίνον σπερματίζον
- 32 mutta nisu ja kolmitahkoinen vehnä eivät turmeltuneet, sillä ne tuleentuvat myöhemmin.
But the rest of the grain-plants were undamaged, for they had not come up.
ὁ δὲ πυρὸς καὶ ἡ ὄλυρα οὐκ ἐπλήγη ὄψιμα γὰρ ἦν

- 33 Ja Mooses lähti faraon luota, ulos kaupungista, ja ojensi kätensä Herran puoleen; ja jylinä ja rakeet lakkasivat, eikä sade enää vuotanut maahan.
So Moses went out of the town, and stretching out his hands made prayer to God: and the thunders and the ice-storm came to an end; and the fall of rain was stopped.
ἐξῆλθεν δὲ μουσῆς ἀπὸ φαραω ἐκτὸς τῆς πόλεως καὶ ἐξεπέτασεν τὰς χεῖρας πρὸς κύριον καὶ αἱ φωναὶ ἐπαύσαντο καὶ ἡ χάλαζα καὶ ὁ ὑετὸς οὐκ ἔσταξεν ἔτι ἐπὶ τὴν γῆν
- 34 Kun farao näki, että sade, rakeet ja jylinä lakkasivat, teki hän yhä edelleen syntiä ja kovensi sydämensä, sekä hän että hänen palvelijansa.
But when Pharaoh saw that the rain and the ice-storm and the thunders were ended, he went on sinning, and made his heart hard, he and his servants.
ἰδὼν δὲ φαραω ὅτι πέπνται ὁ ὑετὸς καὶ ἡ χάλαζα καὶ αἱ φωναὶ προσέθετο τοῦ ἀμαρτάνειν καὶ ἐβάρυνεν αὐτοῦ τὴν καρδίαν καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ
- 35 Niin faraon sydän paatui, eikä hän päästänyt israelilaisia, niinkuin Herra oli Mooseksen kautta sanonutkin.
And the heart of Pharaoh was hard, and he did not let the people go, as the Lord had said by the mouth of Moses.
καὶ ἐσκληρύνθη ἡ καρδία φαραω καὶ οὐκ ἐξαπέστειλεν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καθάπερ ἐλάλησεν κύριος τῷ μουσῆϊ
- 1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Mene faraon tykö, sillä minä olen koventanut hänen sydämensä ja hänen palvelijainsa sydämet, että tekisin nämä tunnustekoni heidän keskellensä
And the Lord said to Moses, Go in to Pharaoh: for I have made his heart and the hearts of his servants hard, so that I may let my signs be seen among them:
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν λέγων εἰσελθε πρὸς φαραω ἐγὼ γὰρ ἐσκληρύνω αὐτοῦ τὴν καρδίαν καὶ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ ἵνα ἐξῆς ἐπέλθῃ τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπ' αὐτοὺς
- 2 ja että sinä kertoisit lapsillesi ja lastesi lapsille, mitä minä olen tehnyt egyptiläisille, ja minun tunnustekoni, jotka olen tehnyt heidän keskellensä, tietääksenne, että minä olen Herra".
And so that you may be able to give to your son and to your son's son the story of my wonders in Egypt, and the signs which I have done among them; so that you may see that I am the Lord.
ὅπως διηγήσησθε εἰς τὰ ὄτα τῶν τέκνων ὑμῶν καὶ τοῖς τέκνοις τῶν τέκνων ὑμῶν ὅσα ἐπέταξα τοῖς αἰγυπτίοις καὶ τὰ σημεῖά μου ἃ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος
- 3 Niin Mooses ja Aaron menivät faraon tykö ja sanoivat hänelle: "Näin sanoo Herra, hebrealaisten Jumala: Kuinka kauan sinä kieltäydyt nöyrytmästä minun edessäni? Päästä minun kansani palvelemaan minua.
Then Moses and Aaron went in to Pharaoh, and said to him, This is what the Lord, the God of the Hebrews, says: How long will you be lifted up in your pride before me? let my people go so that they may give me worship.
εἰσῆλθεν δὲ μουσῆς καὶ ααρων ἐναντίον φαραω καὶ εἶπαν αὐτῷ τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν εβραίων ἕως τίνος οὐ βούλει ἐντραπήναι με ἐξαπόστειλον τὸν λαόν μου ἵνα λατρεύσωσίν μοι
- 4 Sillä jos sinä kieltäydyt päästävästä minun kansaani, niin katso, minä annan huomenna tulla sinun maahasi heinäsiirkkoja.
For if you will not let my people go, tomorrow I will send locusts into your land:
ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς σὺ ἐξαποστειλαίαι τὸν λαόν μου ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ταύτην τὴν ὄραν αὔριον ἀκρίδα πολλὴν ἐπὶ πάντα τὰ ὄρια σου
- 5 Ja ne peittäivät maan pinnan, niin ettei maata näy, ja ne syövät tähteet siitä, mikä teille rakeilta pelastui ja jäi, ja ne syövät kaikki teidän puunne, jotka kedolla kasvavat.
And the face of the earth will be covered with them, so that you will not be able to see the earth: and they will be the destruction of everything which up to now has not been damaged, everything which was not crushed by the ice-storm, and every tree still living in your fields.
καὶ καλύψει τὴν ὄψιν τῆς γῆς καὶ οὐ δυνήσῃ κατιδεῖν τὴν γῆν καὶ κατέδετα πᾶν τὸ περισὸν τῆς γῆς τὸ καταλειφθὲν ὃ κατέλιπεν ὑμῖν ἡ χάλαζα καὶ κατέδετα πᾶν ξύλον τὸ φυόμενον ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς
- 6 Ja ne täyttävät sinun talosi ja kaikkien sinun palvelijajaisi talot ja kaikkien egyptiläisten talot, niin ettei sinun isäsi eivätkä esi-isäsi ole sellaista nähneet siitä päivästä, jona tulivat maailmaan, hamaan tähän päivään asti." Ja hän kääntyi ja lähti pois faraon luota.
And your houses will be full of them, and the houses of your servants and of all the Egyptians; it will be worse than anything your fathers have seen or their fathers, from the day when they were living on the earth till this day. And so he went out from Pharaoh.
καὶ πλησθήσονται σοὺ αἱ οἰκίαι καὶ αἱ οἰκίαι τῶν θεραπόντων σου καὶ πᾶσαι αἱ οἰκίαι ἐν πάσῃ γῆ τῶν αἰγυπτίων ἃ οὐδέποτε ἐωράκασιν οἱ πατέρες σου οὐδὲ οἱ πρόπαπποι αὐτῶν ἀφ' ἧς ἡμέρας γε γόνασιν ἐπὶ τῆς γῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐκκλίνας μουσῆς ἐξῆλθεν ἀπὸ φαραω
- 7 Mutta faraon palvelijat sanoivat hänelle: "Kuinka kauan tämä mies on oleva meille paulaksi? Päästä miehet palvelemaan Herraa, heidän Jumalaansa. Etkö vieläkään ymmärrä, että Egypti joutuu perikatoon?"
And Pharaoh's servants said to him, How long is this man to be the cause of evil to us? let the men go so that they may give worship to the Lord their God: are you not awake to Egypt's danger?
καὶ λέγουσιν οἱ θεράποντες φαραω πρὸς αὐτόν ἕως τίνος ἔσται τοῦτο ἡμῖν σκῶλον ἐξαπόστειλον τοὺς ἀνθρώπους ὅπως λατρεύσωσιν τῷ θεῷ αὐτῶν ἢ εἰδέναι βούλει ὅτι ἀπόλωλεν αἴγυπτος
- 8 Niin Mooses ja Aaron tuotiin takaisin faraon eteen. Ja tämä sanoi heille: "Menkää ja palvelkaa Herraa, Jumalaanne. Vaan ketkä menevät?"
Then Moses and Aaron came in again before Pharaoh: and he said to them, Go and give worship to the Lord your God: but which of you are going?
καὶ ἀπέστρεψαν τὸν τε μουσῆν καὶ ααρων πρὸς φαραω καὶ εἶπεν αὐτοῖς πορεύεσθε καὶ λατρεύσατε τῷ θεῷ ὑμῶν τίνας δὲ καὶ τίνας εἰσὶν οἱ πορευόμενοι
- 9 Mooses vastasi: "Me menemme, nuoret ja vanhat, me menemme poikinemme ja tyttärenemme, lampainemme ja karjoinemme; sillä meillä on Herran juhla".
And Moses said, We will go with our young and our old, with our sons and our daughters, with our flocks and our herds; for we are to keep a feast to the Lord.
καὶ λέγει μουσῆς σὺν τοῖς νεανίσκοις καὶ πρεσβυτέροις πορευσόμεθα σὺν τοῖς υἱοῖς καὶ θυγατράσιν καὶ προβάτοις καὶ βουσὶν ἡμῶν ἔστιν γὰρ ἑορτὴ κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν

- 10 Niin hän sanoi heille: "Olkoon vain Herra teidän kanssanne, kunhan minä ensin päästän teidät ja teidän vaimonne ja lapsenne. Katsokaa, teillä on paha mielessä.
And he said to them, May the Lord be with you, if I will let you and your little ones go! take care, for your purpose clearly is evil.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ἔστω οὕτως κύριος μεθ' ὑμῶν καθότι ἀποστέλλω ὑμᾶς μὴ καὶ τὴν ἀποσκευὴν ὑμῶν ἴδετε ὅτι πονηρία πρόκειται ὑμῖν
- 11 Siitä ei tule mitään. Mutta menkää te, miehet, ja palvelkaa Herraa, sillä sitähan te olette pyytäneetkin." Ja heidät ajettiin pois faraon edestä.
Not so; but let your males go and give worship to the Lord, as your desire is. This he said, driving them out from before him.
μὴ οὕτως πορευέσθωσαν δὲ οἱ ἄνδρες καὶ λατρεύσατε τῷ θεῷ τούτου γὰρ αὐτοὶ ζητεῖτε ἐξέβαλον δὲ αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου φαραῶ
- 12 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi Egyptin maan yli ja tuo tänne heinäsiirkat; tulkoon niitä Egyptin maahan, ja syökööt ne kaikki maan kasvit, kaikki, mitä rakeilta on jäänyt".
And the Lord said to Moses, Let your hand be stretched out over the land of Egypt so that the locusts may come up on the land for the destruction of every green plant in the land, even everything untouched by the ice-storm.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ γῆν αἰγύπτου καὶ ἀναβήτω ἄκρις ἐπὶ τὴν γῆν καὶ κατέδεται πᾶσαν βοτάνην τῆς γῆς καὶ πάντα τὸν καρπὸν τῶν ξύλων ὃν ὑπελίπετο ἡ χιλιόβροχος
- 13 Niin Mooses ojensi sauvansa Egyptin maan yli, ja Herra antoi itätuulen puhalttaa yli maan koko sen päivän ja koko yön; kun aamu tuli, toi itätuuli heinäsiirkat mukanaan.
And Moses' rod was stretched out over the land of Egypt, and the Lord sent an east wind over the land all that day and all the night; and in the morning the locusts came up with the east wind.
καὶ ἐπήρην μουσῆς τὴν ῥάβδον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κύριος ἐπήγαγεν ἄνεμον νότον ἐπὶ τὴν γῆν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα τὸ πρῶτον ἐγενήθη καὶ ὁ ἄνεμος ὁ νότος ἀνέλαβεν τὴν ἄκρον ἰδα
- 14 Ja heinäsiirkkoja tuli koko Egyptin maahan, ja ne laskeutuivat ylen suurina laumoina koko Egyptin alueelle; niin paljon ei heinäsiirkkoja ollut koskaan sitä ennen tullut eikä sen jälkeen tule.
And the locusts went up over all the land of Egypt, resting on every part of the land, in very great numbers; such an army of locusts had never been seen before, and never will be again.
καὶ ἀνήγαγεν αὐτὴν ἐπὶ πᾶσαν γῆν αἰγύπτου καὶ κατέπαυσεν ἐπὶ πάντα τὰ ὄρια αἰγύπτου πολλὰ σφόδρα πρῶτα αὐτῆς οὐ γέγονεν τοιαύτη ἄκρις καὶ μετὰ ταῦτα οὐκ ἔσται οὕτως
- 15 Ne peittivät koko maan pinnan, niin että maa tuli mustaksi; ja ne söivät kaikki maan kasvit ja kaikki puiden hedelmät, jotka olivat rakeilta säilyneet. Niin ei jäänyt mitään vihantaa jäljelle puihin eikä kedon kasveihin koko Egyptin maassa.
For all the face of the earth was covered with them, so that the land was black; and every green plant and all the fruit of the trees which was untouched by the ice-storm they took for food: not one green thing, no plant or tree, was to be seen in all the land of Egypt.
καὶ ἐκάλυψεν τὴν ὄψιν τῆς γῆς καὶ ἐφθάρη ἡ γῆ καὶ κατέφαγεν πᾶσαν βοτάνην τῆς γῆς καὶ πάντα τὸν καρπὸν τῶν ξύλων ὃς ὑπελείφθη ἀπὸ τῆς χιλιόβροχου οὐχ ὑπελείφθη χλωρὸν οὐδὲν ἐν τοῖς ξύλοις καὶ ἐν πᾶσι βοτάνῃ τοῦ πεδίου ἐν πᾶσι γῆ αἰγύπτου
- 16 Silloin farao kutsutti kiiruusti Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Minä olen rikkonut Herraa, teidän Jumalaanne, ja teitä vastaan.
Then Pharaoh quickly sent for Moses and Aaron, and said, I have done evil against the Lord your God and against you.
κατέσπευδεν δὲ φαραῶ καλέσαι μουσῆν καὶ ααρὼν λέγων ἡμάρτηκα ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ εἰς ὑμᾶς
- 17 Anna nyt anteeksi minun rikkomukseni vielä tämä kerta, ja rukoilkaa Herraa, Jumalaanne, että hän poistaisi minulta ainakin tämän surman."
Let me now have forgiveness for my sin this time only, and make prayer to the Lord your God that he will take away from me this death only.
προσδέξασθε οὖν μου τὴν ἁμαρτίαν ἔτι νῦν καὶ προσεύξασθε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν καὶ περιελέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸν θάνατον τούτον
- 18 Niin hän lähti pois faraon luota ja rukoili Herraa.
So he went out from Pharaoh and made prayer to the Lord.
ἐξῆλθεν δὲ μουσῆς ἀπὸ φαραῶ καὶ ἠύξατο πρὸς τὸν θεόν
- 19 Ja Herra käänsi tuulen hyvin kovaksi länsituuleksi; se vei heinäsiirkat mukanaan ja painoi ne Kaislamereen, niin ettei yhtäkään heinäsiirkkaa jäänyt koko Egyptin alueelle.
And the Lord sent a very strong west wind, which took up the locusts, driving them into the Red Sea; not one locust was to be seen in any part of Egypt.
καὶ μετέβαλεν κύριος ἄνεμον ἀπὸ θαλάσσης σφοδρὸν καὶ ἀνέλαβεν τὴν ἄκριδα καὶ ἐπέβαλεν αὐτὴν εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν καὶ οὐχ ὑπελείφθη ἄκρις μία ἐν πᾶσι γῆ αἰγύπτου
- 20 Mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin ettei hän päästänyt israelilaisia.
But the Lord made Pharaoh's heart hard, and he did not let the children of Israel go.
καὶ ἐσκλήρυνεν κύριος τὴν καρδίαν φαραῶ καὶ οὐκ ἐξάπεστελεν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ
- 21 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi taivasta kohti, niin Egyptin maahan tulee sellainen pimeys, että siihen voi käsin tarttua".
And the Lord said to Moses, Let your hand be stretched out to heaven, and all the land of Egypt will be dark, so that men will be feeling their way about in the dark.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ γενηθήτω σκότος ἐπὶ γῆν αἰγύπτου ψηλαφῶντων σκότος

- 22 Ja Mooses ojensi kätensä taivasta kohti, ja koko Egyptin maahan tuli synkeä pimeys kolmeksi päiväksi.
And when Moses' hand was stretched out, dark night came over all the land of Egypt for three days;
 ἐξέτεινεν δὲ μουσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐγένετο σκότος γνόφος θύελλα ἐπὶ πᾶσαν γῆν αἰγύπτου τρεῖς ἡμέρας
- 23 Ei kukaan voinut nähdä toistansa, eikä kukaan voinut liikkua paikaltansa kolmeen päivään. Mutta kaikilla israelilaisilla oli valoisata asuinpaikoissansa.
They were not able to see one another, and no one got up from his place for three days: but where the children of Israel were living it was light.
 καὶ οὐκ εἶδεν οὐδεις τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας καὶ οὐκ ἐξανέστη οὐδεις ἐκ τῆς κοίτης αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας πᾶσι δὲ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἦν φῶς ἐν πᾶσιν οἷς κατεγίνοντο
- 24 Niin farao kutsui Mooseksen ja sanoi: "Menkää ja palvelkaa Herraa; ainoastaan lampaanne ja karjanne jääkööt tänne. Myöskin vaimonne ja lapsenne menkööt teidän mukanne."
Then Pharaoh sent for Moses, and said, Go and give worship to the Lord; only let your flocks and your herds be kept here: your little ones may go with you.
 καὶ ἐκάλεσεν φαραῶ μουσῆν καὶ αἰσῶν λέγων βαδίζετε λατρεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν πλὴν τῶν προβάτων καὶ τῶν βοῶν ὑπολίπεσθε καὶ ἡ ἀποσκευὴ ὑμῶν ἀποτρεχέτω μεθ' ὑμῶν
- 25 Mutta Mooses sanoi: "Sinun on annettava mukaamme myös teurasuhrit ja polttouhrit, uhrataksemme niitä Herralle, Jumalallemme.
But Moses said, You will have to let us take burned offerings to put before the Lord our God.
 καὶ εἶπεν μουσῆς ἀλλὰ καὶ σὺ δώσεις ἡμῖν ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας ἃ ποιήσομεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν
- 26 Karjammekin täytyy tulla meidän kanssamme, ei sorkkaakaan saa jäädä, sillä siitä meidän on otettava uhrit palvellaksemme Herraa, Jumalaamme, emmekä itsekään tiedä, ennenkuin tulemme sinne, mitä meidän on uhrattava palvellessamme Herraa."
So our cattle will have to go with us, not one may be kept back; for they are needed for the worship of the Lord our God; we have no knowledge what offering we have to give till we come to the place.
 καὶ τὰ κτήνη ἡμῶν πορεύσεται μεθ' ἡμῶν καὶ οὐχ ὑπολειψόμεθα ὀπλὴν ἀπ' αὐτῶν γὰρ λημψόμεθα λατρεύσαι κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν ἡμεῖς δὲ οὐκ οἶδαμεν τί λατρεύσωμεν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν ἕως τὸ εἰσελθεῖν ἡμᾶς ἐκεῖ
- 27 Mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin että hän ei tahtonut päästää heitä.
But the Lord made Pharaoh's heart hard, and he would not let them go.
 ἐσκληρύνεν δὲ κύριος τὴν καρδίαν φαραῶ καὶ οὐκ ἐβουλήθη ἐξαποστεῖλαι αὐτούς
- 28 Ja farao sanoi hänelle: "Mene pois luotani ja varo, ettet enää tule minun kasvojeni eteen; sillä sinä päivänä, jona tulet minun kasvojeni eteen, sinä olet kuoleva".
And Pharaoh said to him, Go away from me, take care that you come not again before me; for the day when you see my face again will be your last.
 καὶ λέγει φαραῶ ἀπελθε ἀπ' ἐμοῦ πρόσεχε σεαυτῷ ἔτι προσθεῖναι ἰδεῖν μου τὸ πρόσωπον ἢ δ' ἂν ἡμέρα ὀφθῆς μοι ἀποθανῆ
- 29 Mooses vastasi: "Oikein sinä puhuit; minä en tule tämän jälkeen sinun kasvojesi eteen".
And Moses said, You say truly; I will not see your face again.
 λέγει δὲ μουσῆς εἰρηκας οὐκέτι ὀφθήσομαί σοι εἰς πρόσωπον
- 1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Vielä yhden vitsauksen minä annan tulla faraoille ja Egyptiin; sen jälkeen hän päästää teidät täältä. Ja kun hän todella päästää teidät, niin hän ajamalla ajaa teidät täältä.
And the Lord said to Moses, I will send one more punishment on Pharaoh and on Egypt; after that he will let you go; and when he does let you go, he will not keep one of you back, but will send you out by force.
 εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἔτι μίαν πληγὴν ἐπάξω ἐπὶ φαραῶ καὶ ἐπ' αἰγύπτον καὶ μετὰ ταῦτα ἐξαποστελεῖ ὑμᾶς ἐντεῦθεν ὅταν δὲ ἐξαποστελλῇ ὑμᾶς σὺν παντὶ ἐκβαλεῖ ὑμᾶς ἐκβολῆ
- 2 Puhu siis nyt kansalle, että he, jokainen mies ja jokainen vaimo, pyytävät lähimmäisiltänsä hopea- ja kultakaluja."
So go now and give orders to the people that every man and every woman is to get from his or her neighbour ornaments of silver and of gold.
 λάλησον οὖν κρυφῆ εἰς τὰ ὄτα τοῦ λαοῦ καὶ αἰτησάτω ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον καὶ γυνὴ παρὰ τῆς πλησίον σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμόν
- 3 Ja Herra antoi kansan päästä egyptiläisten suosioon. Myöskin Mooses oli hyvin arvossapidetty mies Egyptin maassa, sekä faraon palvelijain että kansan silmissä.
And the Lord gave the people grace in the eyes of the Egyptians. For the man Moses was highly honoured in the land of Egypt, by Pharaoh's servants and the people.
 κύριος δὲ ἔδωκεν τὴν χάριν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐναντίον τῶν αἰγυπτίων καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς καὶ ὁ ἄνθρωπος μουσῆς μέγας ἐγενήθη σφόδρα ἐναντίον τῶν αἰγυπτίων καὶ ἐναντίον φαραῶ καὶ ἐναντίον πάντων τῶν θεραπόντων αὐτοῦ
- 4 Ja Mooses sanoi: "Näin sanoo Herra: Puoliyön aikana minä lähden kulkemaan kautta Egyptin maan.
And Moses said, This is what the Lord says: About the middle of the night I will go out through Egypt:
 καὶ εἶπεν μουσῆς τάδε λέγει κύριος περὶ μέσας νύκτας ἐγὼ εἰσπορεύομαι εἰς μέσον αἰγύπτου

- 5 Ja kaikki esikoiset Egyptin maassa kuolevat, valtaistuimellansa istuvan faraon esikoisesta käsikiveä vääntävän orjattaren esikoiseen asti, ynnä kaikki karjan esikoiset.
And death will come to every mother's first male child in all the land of Egypt, from the child of Pharaoh on his seat of power, to the child of the servant-girl crushing the grain; and the first births of all the cattle.
καὶ τελευτήσει πᾶν πρωτότοκον ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἀπὸ πρωτοτόκου φαραῶ ὡς κάθεται ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἕως πρωτοτόκου τῆς θεραπαίνης τῆς παρὰ τὸν μύλον καὶ ἕως πρωτοτόκου παντὸς κτήνους
- 6 Ja koko Egyptin maassa on oleva kova valitus, jonka kaltaista ei ole ollut eikä koskaan tule.
And there will be a great cry through all the land of Egypt, such as never has been or will be again.
καὶ ἔσται κραυγὴ μεγάλη κατὰ πᾶσαν γῆν αἰγύπτου ἣτις τοιαύτη οὐ γέγονεν καὶ τοιαύτη οὐκέτι προστεθήσεται
- 7 Mutta kenellekään israelilaiselle ei koirakaan ole muriseva, ei ihmiselle eikä eläimelle, tietääksesi, että Herra tekee erotuksen egyptiläisten ja Israelin välillä.
But against the children of Israel, man or beast, not so much as the tongue of a dog will be moved: so that you may see how the Lord makes a division between Israel and the Egyptians.
καὶ ἐν πᾶσι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ οὐ γρύξει κύων τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ὅπως εἶδῃς ὅσα παραδοξάζει κύριος ἀνὰ μέσον τῶν αἰγυπτίων καὶ τοῦ ἰσραὴλ
- 8 Ja kaikki nämä sinun palvelijasi tulevat minun luokseni, kumartavat minua ja sanovat: 'Mene pois, sinä ja kaikki kansa, joka sinua seuraa'. Ja sen jälkeen minä menen.' Ja niin hän lähti faraon luota vihasta hehkuen.
And all these your servants will come to me, going down on their faces before me and saying, Go out, and all your people with you: and after that I will go out. And he went away from Pharaoh burning with wrath.
καὶ καταβήσονται πάντες οἱ παῖδες σου οὗτοι πρὸς με καὶ προκυνήσουσίν με λέγοντες ἔξελθε σὺ καὶ πᾶς ὁ λαός σου οὗ σὺ ἀφηγή και μετὰ ταῦτα ἐξελεύσομαι ἐξηλθεν δὲ μουσῆς ἀπὸ φαραῶ μετὰ θυμοῦ
- 9 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Farao ei kuule teitä, että paljon minun ihmeitäni tapahtuisi Egyptin maassa".
And the Lord said to Moses, Pharaoh will not give ear to you, so that my wonders may be increased in the land of Egypt.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν οὐκ εἰσακούσεται ὑμῶν φαραῶ ἵνα πληθύνων πληθύνω μου τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ἐν γῆ αἰγύπτῳ
- 10 Ja Moses ja Aaron tekivät kaikki nämä ihmeet faraon edessä; mutta Herra paadutti faraon sydämen, niin ettei hän päästänyt israelilaisia maastansa.
All these wonders Moses and Aaron did before Pharaoh: but the Lord made Pharaoh's heart hard, and he did not let the children of Israel go out of his land.
μουσῆς δὲ καὶ ααρὼν ἐποίησαν πάντα τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα ταῦτα ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἐναντίον φαραῶ ἐσκλήρυνεν δὲ κύριος τὴν καρδίαν φαραῶ καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐξαποστεῖλαι τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille Egyptin maassa sanoen:
And the Lord said to Moses and Aaron in the land of Egypt,
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν ἐν γῆ αἰγύπτου λέγων
- 2 "Tämä kuukausi olkoon teillä kuukausista ensimmäinen; siitä alottakaa vuoden kuukaudet.
Let this month be to you the first of months, the first month of the year.
ὁ μὴν οὗτος ὑμῖν ἀρχὴ μηνῶν πρώτος ἐστὶν ὑμῖν ἐν τοῖς μηνσὶν τοῦ ἐνιαυτοῦ
- 3 Puhukaa koko Israelin kansalle ja sanokaa: Tämän kuun kymmenentenä päivänä ottakoon kukin perheenisäntä itsellensä karitsan, yhden karitsan joka perhekuntaa kohti.
Say to all the children of Israel when they are come together, In the tenth day of this month every man is to take a lamb, by the number of their fathers' families, a lamb for every family:
λάλησον πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραὴλ λέγων τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου λαβέτωσαν ἕκαστος πρόβατον κατ' οἶκους πατριῶν ἕκαστος πρόβατον κατ' οἰκίαν
- 4 Mutta jos perhe on liian pieni koko karitsaa syömään, niin ottakoon lähimmän naapurinsa kanssa yhteisen karitsan, henkilöluvun mukaan. Karitsaa kohti laskekaa niin monta, että voivat sen syödä.
And if the lamb is more than enough for the family, let that family and its nearest neighbour have a lamb between them, taking into account the number of persons and how much food is needed for every man.
ἐὰν δὲ ὀλίγοστοι ὦσιν οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ ὥστε μὴ ἱκανοὺς εἶναι εἰς πρόβατον συλλήμψεται μεθ' ἑαυτοῦ τὸν γείτονα τὸν πλησίον αὐτοῦ κατὰ ἀριθμὸν ψυχῶν ἕκαστος τὸ ἀρκούν αὐτῷ συναριθμῆσεται εἰς πρόβατον
- 5 Ja karitsanne olkoon virheetön, vuoden vanha urospuoli; lampaista tai vuohista se ottakaa.
Let your lamb be without a mark, a male in its first year: you may take it from among the sheep or the goats:
πρόβατον τέλειον ἄρσεν ἐνιαύσιον ἔσται ὑμῖν ἀπὸ τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων λήμψεσθε
- 6 Ja pitääkää se tallella neljänteentoista päivään tätä kuuta; silloin Israelin koko seurakunta teurastakoon sen iltahämärässä.
Keep it till the fourteenth day of the same month, when everyone who is of the children of Israel is to put it to death between sundown and dark.
καὶ ἔσται ὑμῖν διατετηρημένον ἕως τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης τοῦ μηνὸς τούτου καὶ σφάζουσιν αὐτὸ πᾶν τὸ πληθὸς συναγωγῆς υἱῶν ἰσραὴλ πρὸς ἑσπέραν

- 7 Ja he ottakoot sen verta ja sivelkööt sillä molemmat pihtieilet ja ovenpäällisen niissä taloissa, joissa he sitä syövät.
Then take some of the blood and put it on the two sides of the door and over the door of the house where the meal is to be taken.
και λήμψονται ἀπὸ τοῦ αἵματος καὶ θήσουσιν ἐπὶ τῶν δύο σταθμῶν καὶ ἐπὶ τὴν φλιὰν ἐν τοῖς οἴκοις ἐν οἷς ἐὰν φάγωσιν αὐτὰ ἐν αὐτοῖς
- 8 Ja he syökööt lihan samana yönä; tulessa paistettuna, happamattoman leivän ja katkerain yrttien kanssa he sen syökööt.
And let your food that night be the flesh of the lamb, cooked with fire in the oven, together with unleavened bread and bitter-tasting plants.
και φάγονται τὰ κρέα τῆ νυκτὶ ταύτῃ ὅπτα πυρὶ καὶ ἄζυμα ἐπὶ πικρῶν ἔδονται
- 9 Älkää syökö siitä mitään raakana tai vedessä keitetynä, vaan tulessa paistettuna päineen, jalkoineen ja sisälmyksineen.
Do not take it uncooked or cooked with boiling water, but let it be cooked in the oven; its head with its legs and its inside parts.
οὐκ ἔδεσθε ἀπ' αὐτῶν ὠμὸν οὐδὲ ἠψημένον ἐν ὕδατι ἀλλ' ἢ ὅπτα πυρὶ κεφαλῆν σὺν τοῖς ποσὶν καὶ τοῖς ἐνδοσθίοις
- 10 Älkääkä jättäkö siitä mitään huomenamuksi; mutta jos jotakin siitä jäisi huomenamuksi, niin polttakaa se tulessa.
Do not keep any of it till the morning; anything which is not used is to be burned with fire.
οὐκ ἀπολείψετε ἀπ' αὐτοῦ ἕως πρωὶ καὶ ὅστων οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ τὰ δὲ καταλειπόμενα ἀπ' αὐτοῦ ἕως πρωὶ ἐν πυρὶ κατακάψετε
- 11 Ja syökää se näin: kupeet vyötettyinä, kengät jalassanne ja sauva kädessänne; ja syökää se kiiruusti. Tämä on pääsiäinen Herran kunniaksi.
And take your meal dressed as if for a journey, with your shoes on your feet and your sticks in your hands: take it quickly: it is the Lord's Passover.
οὕτως δὲ φάγεσθε αὐτὸ αἰ ὀσφύες ὑμῶν περιεζωσμένοι καὶ τὰ ὑποδήματα ἐν τοῖς ποσὶν ὑμῶν καὶ αἰ βακτηρία ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν καὶ ἔδεσθε αὐτὸ μετὰ σπουδῆς πασχα ἔστιν κυρίῳ
- 12 Sillä minä kuljen sinä yönä kautta Egyptin maan ja surmaan kaikki esikoiset Egyptin maassa, sekä ihmiset että eläimet, ja panen toimeen rangaistustuomion, jonka minä olen langettanut kaikista Egyptin jumalista. Minä olen Herra.
For on that night I will go through the land of Egypt, sending death on every first male child, of man and of beast, and judging all the gods of Egypt: I am the Lord.
και διελεύσομαι ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ καὶ πατάξω πᾶν πρωτότοκον ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους καὶ ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν αἰγυπτίων ποιήσω τὴν ἐκδικησιν ἐγὼ κύριος
- 13 Ja veri on oleva merkki, teille suojelukseksi, taloissa, joissa olette; sillä kun minä näen veren, niin minä menen teidän ohitsenne, eikä rangaistus ole tuhoava teitä, kun minä rankaisen Egyptin maata.
And the blood will be a sign on the houses where you are: when I see the blood I will go over you, and no evil will come on you for your destruction, when my hand is on the land of Egypt.
και ἔσται τὸ αἷμα ὑμῶν ἐν σημεῖῳ ἐπὶ τῶν οἰκιῶν ἐν αἷς ὑμεῖς ἔστε ἐκεῖ καὶ ὄσμοι τὸ αἷμα καὶ σκεπάσω ὑμᾶς καὶ οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν πληγὴ τοῦ ἐκτριβῆναι ὅταν παῖω ἐν γῆ αἰγύπτῳ
- 14 Ja tämä päivä olkoon teille muistopäivä, ja viettäkää sitä Herran juhlanan; sukupolvesta sukupolveen viettäkää sitä ikuisena säädöksenä.
And this day is to be kept in your memories: you are to keep it as a feast to the Lord through all your generations, as an order for ever.
και ἔσται ἡ ἡμέρα ὑμῖν αὕτη μνημόσυνον καὶ εορτάσετε αὐτὴν εορτὴν κυρίῳ εἰς πάσας τὰς γενεὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον εορτάσετε αὐτὴν
- 15 Seitsemän päivää syökää happamatonta leipää; jo ensimmäisenä päivänä korjatkaa pois hapanta taikina taloistanne. Sillä jokainen, joka hapanta syö, ensimmäisestä päivästä seitsemänteen päivään asti, hävitettäköön Israelista.
For seven days let your food be unleavened bread; from the first day no leaven is to be seen in your houses: whoever takes bread with leaven in it, from the first till the seventh day, will be cut off from Israel.
ἐπτά ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε ἀπὸ δὲ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἀφανιεῖτε ζύμην ἐκ τῶν οἰκιῶν ὑμῶν πᾶς ὃς ἂν φάγῃ ζύμην ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐξ ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἕως τῆς ἡμέρας τῆς ἑβδόμης
- 16 Ensimmäisenä päivänä pitäkää pyhä kokous ja samoin myös seitsemäntenä päivänä pyhä kokous. Mitään työtä älköön tehtäkö niinä päivinä; ainoastaan se, mitä kukin tarvitsee ruuaksi, ainoastaan se valmistettakoon.
And on the first day there is to be a holy meeting and on the seventh day a holy meeting; no sort of work may be done on those days but only to make ready what is necessary for everyone's food.
και ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη κληθήσεται ἁγία καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἑβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐταῖς πλὴν ὅσα ποιηθήσεται πάση ψυχῇ τοῦτο μόνον ποιηθήσεται ὑμῖν
- 17 Ja pitäkää tätä happamattoman leivän juhlaa, sillä juuri sinä päivänä minä vein teidän joukkonne pois Egyptin maasta; sentähden pitäkää tätä päivää, sukupolvesta sukupolveen, ikuisena säädöksenä.
So keep the feast of unleavened bread; for on this very day I have taken your armies out of the land of Egypt: this day, then, is to be kept through all your generations by an order for ever.
και φυλάξεσθε τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐξῆξω τὴν δύναμιν ὑμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ ποιήσετε τὴν ἡμέραν ταύτην εἰς γενεὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον
- 18 Ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, ehtoolla, syökää happamatonta leipää, ja niin tehkää aina saman kuun yhdenkolmatta päivän ehtooseen asti.
In the first month, from the evening of the fourteenth day, let your food be unleavened bread till the evening of the twenty-first day of the month.
ἐναρχομένου τῆ τεσσαρεσκαδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἀφ' ἑσπέρας ἔδεσθε ἄζυμα ἕως ἡμέρας μιᾶς καὶ εἰκάδος τοῦ μηνὸς ἕως ἑσπέρας

- 19 Seitsemään päivään älköön hapanta taikinaa olko teidän taloissanne; sillä jokainen, joka hapanta leipää syö, hävitettäköön Israelin kansasta, olipa hän muukalainen tai maassasyntynyt.
For seven days no leaven is to be seen in your houses: for whoever takes bread which is leavened will be cut off from the people of Israel, if he is from another country or if he is an Israelite by birth.
ἑπτὰ ἡμέρας ζύμη οὐχ εὐρεθήσεται ἐν ταῖς οἰκίαις ὑμῶν πᾶς ὃς ἂν φάγη ζυμωτὸν ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ συναγωγῆς ἰσραὴλ ἐν τε τοῖς γειώραις καὶ αὐτόχθοσιν τῆς γῆς
- 20 Älkää syökö mitään hapanta, vaan syökää happamatonta leipää, missä asuttekin."
Take nothing which has leaven in it; wherever you are living let your food be unleavened cakes.
πάν ζυμωτὸν οὐκ ἔδεσθε ἐν παντὶ δὲ κατοικητηρίῳ ὑμῶν ἔδεσθε ἄζυμα
- 21 Ja Mooses kutsui kaikki Israelin vanhimmat ja sanoi heille: "Menkää ja ottakaa lammas kutakin perhekuntaanne kohti ja teurastakaa pääsiäislammas.
Then Moses sent for the chiefs of Israel, and said to them, See that lambs are marked out for yourselves and your families, and let the Passover lamb be put to death.
ἐκάλεσεν δὲ μουσῆς πᾶσαν γερούσιαν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἀπελθόντες λάβετε ὑμῖν ἑαυτοῖς πρόβατον κατὰ συγγενείας ὑμῶν καὶ θύσατε τὸ πασχα
- 22 Ja ottakaa isoppikimppu, kastakaa se vereen, joka on maljassa, ja sivelkää ovenpäällinen ja molemmat pihtipielet sillä verellä, joka on maljassa. Älköönkå kukaan menkö ulos talonsa ovesta ennen aamua.
And take some hyssop and put it in the blood in the basin, touching the two sides and the top of the doorway with the blood from the basin; and let not one of you go out of his house till the morning.
λήμψεσθε δὲ δέσμην ὑσσώπου καὶ βάψαντες ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ παρὰ τὴν θύραν καθίξετε τῆς φλιᾶς καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σταθμῶν ἀπὸ τοῦ αἵματος ὃ ἐστὶν παρὰ τὴν θύραν ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐξελεῖσθε ἐκαστος τὴν θύραν τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἕως πρωῒ
- 23 Sillä Herra kulkee rankaisemassa egyptiläisiä; mutta kun Herra näkee veren ovenpäällisessä ja molemmissa pihtipielissä, menee hän sen oven ohi eikä salli tuhoajan tulla teidän taloihinne teitä vitsauksella lyömään.
For the Lord will go through the land, sending death on the Egyptians; and when he sees the blood on the two sides and the top of the door, the Lord will go over your door and will not let death come in for your destruction.
καὶ παρελεύσεται κύριος πατάξει τοὺς αἰγυπτίους καὶ ὄψεται τὸ αἷμα ἐπὶ τῆς φλιᾶς καὶ ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σταθμῶν καὶ παρελεύσεται κύριος τὴν θύραν καὶ οὐκ ἀφήσει τὸν ὀλεθρευόντα εἰσελθεῖν εἰς τὰς οἰκίας ὑμῶν πατάξει
- 24 Noudattakaa tätä; se olkoon ikuinen säädös sinulle ja sinun lapsillesi.
And you are to keep this as an order to you and to your sons for ever.
καὶ φυλάξεσθε τὸ ῥῆμα τοῦτο νόμιμον σεαυτῶ καὶ τοῖς υἱοῖς σου ἕως αἰῶνος
- 25 Ja kun te tulette siihen maahan, jonka Herra on teille antava, niinkuin hän on sanonut, niin noudattakaa näitä menoja.
And when you come into the land which the Lord will make yours, as he gave his word, you are to keep this act of worship.
ἐὰν δὲ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν ἣν ἂν δῶ κύριος ὑμῖν καθότι ἐλάλησεν φυλάξεσθε τὴν λατρείαν ταύτην
- 26 Kun sitten lapsenne kysyvät teiltä: 'Mitä nämä menot merkitsevät?'
And when your children say to you, What is the reason of this act of worship?
καὶ ἔσται ἐὰν λέγωσιν πρὸς ὑμᾶς οἱ υἱοὶ ὑμῶν τίς ἡ λατρεία αὕτη
- 27 niin vastatkaa: 'Tämä on pääsiäisuhri Herralle, joka meni israelilaisten talojen ohi Egyptissä, kun hän rankaisi egyptiläisiä, mutta säästi meidän kotimme'." Silloin kansa kumartui maahan ja rukoili.
Then you will say, This is the offering of the Lord's Passover; for he went over the houses of the children of Israel in Egypt, when he sent death on the Egyptians, and kept our families safe. And the people gave worship with bent heads.
καὶ ἔρεῖτε αὐτοῖς θυσία τὸ πασχα τοῦτο κυρίῳ ὡς ἐσκέπασεν τοὺς οἴκους τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν αἰγύπτῳ ἠνίκα ἐπάταξεν τοὺς αἰγυπτίους τοὺς δὲ οἴκους ἡμῶν ἐρρύσατο καὶ κύψας ὁ λαὸς προσεκύνῃσεν
- 28 Ja israelilaiset menivät ja tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle ja Aaronille käskyn antanut; niin he tekivät.
And the children of Israel went and did so; as the Lord had given orders to Moses and Aaron, so they did.
καὶ ἀπελθόντες ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ καὶ ααρὼν οὕτως ἐποίησαν

- 29 Ja puoliyön aikana tapahtui, että Herra surmasi kaikki Egyptin maan esikoiset, valtaistuimellaan istuvan faraon esikoisesta vankikuopassa olevan vangin esikoiseen asti, ynnä kaikki karjan esikoiset.
 And in the middle of the night the Lord sent death on every first male child in the land of Egypt, from the child of Pharaoh on his seat of power to the child of the prisoner in the prison; and the first births of all the cattle.
 ἐγενήθη δὲ μεσοῦσης τῆς νυκτὸς καὶ κύριος ἐπάταξεν πᾶν πρωτότοκον ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἀπὸ πρωτοτόκου φαραῶ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου ἕως πρωτοτόκου τῆς αἰχμαλωτίδος τῆς ἐν τῷ λάκκῳ καὶ ἕως πρωτοτόκου παντὸς κτήνους
- 30 Niin farao nousi sinä yönä ja kaikki hänen palvelijansa ynnä kaikki egyptiläiset, ja kova valitus oli Egyptissä; sillä ei ollut yhtään taloa, jossa ei ollut kuollutta.
 Then Pharaoh got up in the night, he and all his servants and all the Egyptians; and a great cry went up from Egypt; for there was not a house where someone was not dead.
 καὶ ἀναστὰς φαραῶ νυκτὸς καὶ πάντες οἱ θεράποντες αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ αἰγύπτιοι καὶ ἐγενήθη κραυγὴ μεγάλη ἐν πάσῃ γῆ αἰγύπτῳ οὐ γὰρ ἦν οἰκία ἐν ἧ οὐκ ἦν ἐν αὐτῇ τεθνηκώς
- 31 Ja hän kutsutti yöllä Mooseksen ja Aaronin ja sanoi: "Nouskaa ja menkää pois minun kansani joukosta, sekä te että israelilaiset; menkää ja palvelkaa Herraa, niinkuin olette puhuneet.
 And he sent for Moses and Aaron by night, and said, Get up and go out from among my people, you and the children of Israel; go and give worship to the Lord as you have said.
 καὶ ἐκάλεσεν φαραῶ μουσῆν καὶ ααρὼν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀνάστητε καὶ ἐξέλθατε ἐκ τοῦ λαοῦ μου καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ βαδίσετε καὶ λατρεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν καθὰ λέγετε
- 32 Ottakaa myös lampaanne ja karjanne mukaanne, niinkuin olette puhuneet, ja menkää ja rukoilkaa minullekin siunausta."
 And take your flocks and your herds as you have said, and be gone; and give me your blessing.
 καὶ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας ὑμῶν ἀναλαμβάνοντες πορεύεσθε εὐλογήσατε δὲ ἐμὲ
- 33 Ja egyptiläiset ahdistivat kansaa jouduttaaksensa heidän lähtöänsä maasta pois, sillä he ajattelivat: "Me kuolemme kaikki".
 And the Egyptians were forcing the people on, to get them out of the land quickly; for they said, We are all dead men.
 καὶ κατεβιάζοντο οἱ αἰγύπτιοι τὸν λαὸν σπουδῇ ἐκβαλεῖν αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς εἶπαν γὰρ ὅτι πάντες ἡμεῖς ἀποθνήσκομεν
- 34 Ja kansa otti taikinansa, ennenkuin se oli hapannut, ja kantoi taikinakaukalonsa vaipoihin käärittynä olkapäillään.
 And the people took their bread-paste before it was leavened, putting their basins in their clothing on their backs.
 ἀνέλαβεν δὲ ὁ λαὸς τὸ σταῖς πρὸ τοῦ ζυμωθῆναι τὰ φουράματα αὐτῶν ἐνδεδεμένα ἐν τοῖς ἱματίοις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὤμων
- 35 Ja israelilaiset olivat tehneet Mooseksen sanan mukaan: he olivat pyytäneet egyptiläisiltä hopea- ja kultakaluja sekä vaatteita.
 And the children of Israel had done as Moses had said; and they got from the Egyptians ornaments of silver and of gold, and clothing;
 οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐποίησαν καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς μουσῆς καὶ ἤτησαν παρὰ τῶν αἰγυπτίων σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ καὶ ἱματισμόν
- 36 Ja Herra oli antanut kansan päästä egyptiläisten suosioon, niin että nämä suostuivat heidän pyyntöönsä; ja niin he veivät saalista egyptiläisiltä.
 And the Lord had given the people grace in the eyes of the Egyptians so that they gave them whatever was requested. So they took away all their goods from the Egyptians.
 καὶ κύριος ἔδωκεν τὴν χάριν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐναντίον τῶν αἰγυπτίων καὶ ἔχρησαν αὐτοῖς καὶ ἐσκύλευσαν τοὺς αἰγυπτίους
- 37 Ja israelilaiset lähtivät liikkeelle ja kulkivat Ramsekselta Sukkotiin; heitä oli noin kuusisataa tuhatta jalkamiestä, paitsi vaimoja ja lapsia.
 And the children of Israel made the journey from Rameses to Succoth; there were about six hundred thousand men on foot, as well as children.
 ἀπάραντες δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐκ ραμεσση εἰς σοκχώθα εἰς ἑξακοσίας χιλιάδας πεζῶν οἱ ἄνδρες πλὴν τῆς ἀποσκευῆς
- 38 Ja myös paljon sekakansaa meni heidän kanssansa, sekä lampaita ja raavaskarjaa suuret laumat.
 And a mixed band of people went with them; and flocks and herds in great numbers.
 καὶ ἐπίμικτος πολὺς συνανέβη αὐτοῖς καὶ πρόβατα καὶ βόες καὶ κτήνη πολλὰ σφόδρα
- 39 Ja he leipoivat siitä taikinasta, jonka olivat tuoneet Egyptistä, happamattomia leipiä; sillä se ei ollut hapannut, kun heidät karkoitettiin Egyptistä. He eivät olleet saaneet viipyä, eivätkä he myöskään olleet valmistaneet itsellensä evästä.
 And they made unleavened cakes from the paste which they had taken out of Egypt; it was not leavened, for they had been sent out of Egypt so quickly, that they had no time to make any food ready.
 καὶ ἔψαψαν τὸ σταῖς ὃ ἐξήνεγκαν ἐξ αἰγύπτου ἐγκρυφίας ἀζύμους οὐ γὰρ ἐζυμώθη ἐξέβαλον γὰρ αὐτοὺς οἱ αἰγύπτιοι καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν ἐπιμείναι οὐδὲ ἐπισιτισμόν ἐποίησαν ἑαυτοῖς εἰς τὴν ὁδόν
- 40 Mutta aika, jonka israelilaiset olivat asuneet Egyptissä, oli neljäsataa kolmekymmentä vuotta.
 Now the children of Israel had been living in Egypt for four hundred and thirty years.
 ἢ δὲ κατοίκησις τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἦν κατόκησαν ἐν γῆ αἰγύπτῳ καὶ ἐν γῆ χανααν ἔτη τετρακόσια τριάκοντα

- 41 Kun ne neljäsataa kolmekymmentä vuotta olivat kuluneet, niin juuri sinä päivänä kaikki Herran joukot lähtivät Egyptin maasta.
And at the end of four hundred and thirty years, to the very day, all the armies of the Lord went out of the land of Egypt.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ τετρακόσια τριάκοντα ἔτη ἐξῆλθεν πᾶσα ἡ δύναμις κυρίου ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 42 Valvontayö Herran kunniaksi on tämä yö, koska hän silloin vei heidät pois Egyptin maasta; tämän yön kaikki israelilaiset valvokoot Herran kunniaksi, sukupolvesta sukupolveen.
It is a watch-night before the Lord who took them out of the land of Egypt: this same night is a watch-night to the Lord for all the children of Israel, through all their generations.
νυκτὸς προφυλακῆ ἐστὶν τῷ κυρίῳ ὥστε ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκεῖνη ἡ νύξ αὐτῆ προφυλακῆ κυρίῳ ὥστε πᾶσι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ εἶναι εἰς γενεὰς αὐτῶν
- 43 Ja Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille: "Tämä on säädös pääsiäislampaasta: Kukaan muukalainen älköön siitä syökö;
And the Lord said to Moses and Aaron, This is the law of the Passover: no man who is not an Israelite is to take of it:
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων λέγων οὗτος ὁ νόμος τοῦ πασχα πᾶς ἀλλογενῆς οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ
- 44 mutta jokainen rahalla ostettu orja syököön siitä, kunhan olet ympärileikannut hänet.
But every man's servant, whom he has got for money, may take of it, when he has had circumcision.
καὶ πᾶν οἰκέτην τινὸς ἢ ἀργυρώνητον περιτεμεῖς αὐτόν καὶ τότε φάγεται ἀπ' αὐτοῦ
- 45 Loinen ja päiväpalkkalainen älkööt siitä syökö.
A man from a strange country living among you, and a servant working for payment, may not take part in it.
πάροικος ἢ μισθωτὸς οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ
- 46 Samassa talossa se syötäköön; älköön mitään siitä lihasta vietäkö talosta ulos, älkääkä siitä luuta rikkoko.
It is to be taken in one house; not a bit of the flesh is to be taken out of the house, and no bone of it may be broken.
ἐν οἰκίᾳ μὴ βρωθήσεται καὶ οὐκ ἐξοίσετε ἐκ τῆς οἰκίας τῶν κρεῶν ἐξω καὶ ὅστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ
- 47 Koko Israelin seurakunta viettäköön sitä ateriaa.
All Israel is to keep the feast.
πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραὴλ ποιήσει αὐτό
- 48 Ja jos joku muukalainen asuu sinun luonasi ja tahtoo viettää pääsiäistä Herran kunniaksi, niin ympärileikkauttakoon kaikki miehenpuolensa ja sitten käyköön sitä viettämään ja olkoon silloin niinkuin maassasyntynyt. Mutta yksikään ympärileikkaamaton älköön siitä syökö.
And if a man from another country is living with you, and has a desire to keep the Passover to the Lord, let all the males of his family undergo circumcision, and then let him come near and keep it; for he will then be as one of your people; but no one without circumcision may keep it.
ἐὰν δὲ τις προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος ποιῆσαι τὸ πασχα κυρίῳ περιτεμεῖς αὐτοῦ πᾶν ἄρσενικόν καὶ τότε προσελεύσεται ποιῆσαι αὐτό καὶ ἔσται ὥσπερ καὶ ὁ αὐτόχθων τῆς γῆς πᾶς ἀπερίμητος οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτοῦ
- 49 Sama laki olkoon maassasyntyneellä ja muukalaisella, joka asuu teidän keskuudessanne."
The law is the same for him who is an Israelite by birth and for the man from a strange country who is living with you.
νόμος εἷς ἔσται τῷ ἐγγωρίῳ καὶ τῷ προσελθόντι προσηλύτῳ ἐν ὑμῖν
- 50 Ja kaikki israelilaiset tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle ja Aaronille käskyn antanut; niin he tekivät. Ja juuri sinä päivänä Herra vei israelilaiset joukkoinensa pois Egyptin maasta.
So the children of Israel did as the Lord gave orders to Moses and Aaron.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ καὶ ααρων πρὸς αὐτοὺς οὕτως ἐποίησαν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Pyhitä minulle jokainen esikoinen, jokainen, joka israelilaisten seassa, sekä ihmisistä että karjasta, avaa äidinkohdun; se on minun".
Let the first male child of every mother among the children of Israel be kept holy for me, even the first male birth among man or beast; for it is mine.
ἀγίαςόν μοι πᾶν πρωτότοκον πρωτογενῆς διανοίγων πᾶσαν μήτραν ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ἐμοὶ ἐστὶν
- 3 Ja Mooses sanoi kansalle: "Muistakaa tämä päivä, jona te lähditte Egyptistä, orjuuden pesästä; sillä Herra vei teidät sieltä pois väkevällä kädellä. Sentähden älköön mitään hapanta syötäkö.
And Moses said to the people, Let this day, on which you came out of Egypt, out of your prison-house, be kept for ever in memory; for by the strength of his hand the Lord has taken you out from this place; let no leavened bread be used.
εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς τὸν λαόν μνημονεύετε τὴν ἡμέραν ταύτην ἐν ἣ ἐξήλαθατε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγεν ὑμᾶς κύριος ἐντεῦθεν καὶ οὐ βρωθήσεται ζύμη

- 4 Tänä päivänä aabib-kuussa te lähditte.
On this day, in the month Abib, you are going out.
ἐν γὰρ τῇ σήμερον ὑμεῖς ἐκπορεύεσθε ἐν μηνὶ τῶν νέων
- 5 Ja kun Herra vie sinut kanaanilaisten, heettiläisten, amorilaisten, hivviläisten ja jebusilaisten maahan, jonka hän sinun isillesi vannottulla valalla on luvannut antaa sinulle, siihen maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, niin vietä tämä jumalanpalvelus tässä kuussa.
And it will be that, when the Lord takes you into the land of the Canaanite and the Hittite and the Amorite and the Hivite and the Jebusite, the land which he made an oath to your fathers that he would give you, a land flowing with milk and honey, you will do this act of worship in this month.
καὶ ἔσται ἡνίκα ἐὰν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν χαναναίων καὶ χετταίων καὶ ευαίων καὶ γεργεσαίων καὶ αμορραίων καὶ φερεζαίων καὶ ιβουσαίων ἣν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν σου δοῦναι σοὶ γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι καὶ ποιήσεις τὴν λατρείαν ταύτην ἐν τῷ μηνὶ τούτῳ
- 6 Syö seitsemänä päivänä happamatonta leipää, ja seitsemäntenä päivänä olkoon Herran juhla.
For seven days let your food be unleavened cakes; and on the seventh day there is to be a feast to the Lord.
ἕξ ἡμέρας ἔδεσθε ἄζυμα τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἑορτὴ κυρίου
- 7 Happamatonta leipää syötäköön näinä seitsemänä päivänä; älköön mitään hapanta olko, älköön olko hapanta taikinaa koko sinun maassasi.
Unleavened cakes are to be your food through all the seven days; let no leavened bread be seen among you, or any leaven, in any part of your land.
ἄζυμα ἔδεσθε τὰς ἑπτὰ ἡμέρας οὐκ ὀφθίσεται σοὶ ζυμωτόν οὐδὲ ἔσται σοὶ ζύμη ἐν πᾶσιν τοῖς ὀρίοις σου
- 8 Ja kerro pojallasi sinä päivänä ja sano: 'Näin tehdään sen johdosta, mitä Herra minulle teki, kun minä lähdin Egyptistä'.
And you will say to your son in that day, It is because of what the Lord did for me when I came out of Egypt.
καὶ ἀναγγελεῖς τῷ υἱῷ σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων διὰ τοῦτο ἐποίησεν κύριος ὁ θεός μοι ὡς ἐξεπορευόμεν ἕξ αἰγύπτου
- 9 Ja se olkoon merkinä sinun kädessäsi ja muistutuksena sinun otsallasi, että Herran laki olisi sinun suussasi; sillä Herra vei sinut väkevällä kädellä pois Egyptistä.
And this will be for a sign to you on your hand and for a mark on your brow, so that the law of the Lord may be in your mouth: for with a strong hand the Lord took you out of Egypt.
καὶ ἔσται σοὶ σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρός σου καὶ μνημόσυνον πρὸ ὀφθαλμῶν σου ὅπως ἂν γένηται ὁ νόμος κυρίου ἐν τῷ στόματι σου ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγέν σε κύριος ὁ θεός ἐξ αἰγύπτου
- 10 Sentähden noudata tätä säädöstä määräraikanansa vuodesta vuoteen.
So let this order be kept, at the right time, from year to year.
καὶ φυλάξεσθε τὸν νόμον τοῦτον κατὰ καιροὺς ὥρων ἀφ' ἡμερῶν εἰς ἡμέρας
- 11 Ja kun Herra on vienyt sinut kanaanilaisten maahan, niinkuin hän on sinulle ja sinun isillesi vannonut, ja kun hän on sen sinulle antanut,
And when the Lord takes you into the land of Canaan, as he made his oath to you and to your fathers, and gives it to you,
καὶ ἔσται ὡς ἂν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν τῶν χαναναίων ὃν τρόπον ὤμοσεν τοῖς πατράσιν σου καὶ δώσει σοὶ αὐτήν
- 12 niin luovuta Herralle kaikki, mikä avaa äidinkohdun; ja kaikki ensiksisyntyneet karjastasi, urospuolet, olkoot Herran.
You are to put on one side for the Lord every mother's first male child, the first-fruit of her body, and the first young one of every beast; every male is holy to the Lord.
καὶ ἀφελεῖς πᾶν διανοῖγον μήτραν τὰ ἀρσενικά τῷ κυρίῳ πᾶν διανοῖγον μήτραν ἐκ τῶν βουκολίων ἢ ἐν τοῖς κτήνεσιν σου ὅσα ἐὰν γένηται σοὶ τὰ ἀρσενικά ἀγιάσεις τῷ κυρίῳ
- 13 Mutta jokainen aasin ensiksisynnyttämä lunasta lampaalla; mutta jos et sitä lunasta, niin taita siltä niska. Ja lunasta jokainen ihmisen esikoinen poikiesi seassa.
And for the young of an ass you may give a lamb in payment, or if you will not make payment for it, its neck is to be broken; but for all the first sons among your children, let payment be made.
πᾶν διανοῖγον μήτραν ὄνου ἀλλάξεις προβάτῳ ἐὰν δὲ μὴ ἀλλάξης λυτρώσῃ αὐτό πᾶν πρωτότοκον ἀνθρώπου τῶν υἱῶν σου λυτρώσῃ
- 14 Ja kun sinun poikasi vastaisuudessa kysyy sinulta ja sanoo: 'Mitä tämä merkitsee?' niin vastaa hänelle: 'Herra vei meidät väkevällä kädellä pois Egyptistä, orjuuden pesästä.'
And when your son says to you in time to come, What is the reason for this? say to him, By the strength of his hand the Lord took us out of Egypt, out of the prison-house:
ἐὰν δὲ ἐρωτήσῃ σε ὁ υἱός σου μετὰ ταῦτα λέγων τί τοῦτο καὶ ἐρεῖς αὐτῷ ὅτι ἐν χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγεν ἡμᾶς κύριος ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας
- 15 Sillä kun farao paatui ja kieltäytyi päästämästä meitä, surmasi Herra kaikki esikoiset Egyptin maassa, ihmisten esikoisista karjan esikoisiin asti. Sentähden minä uhraan Herralle jokaisen urospuolen, joka avaa äidinkohdun, ja jokaisen esikoisen pojistani minä lunastan.'
And when Pharaoh made his heart hard and would not let us go, the Lord sent death on all the first sons in Egypt, of man and of beast: and so every first male who comes to birth is offered to the Lord; but for all the first of my sons I give a price.
ἡνίκα δὲ ἐσκλήρυνεν φαραὼ ἐξαπαστεῖλαι ἡμᾶς ἀπέκτεινεν πᾶν πρωτότοκον ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἀπὸ πρωτοτόκων ἀνθρώπων ἕως πρωτοτόκων κτηνῶν διὰ τοῦτο ἐγὼ θύω τῷ κυρίῳ πᾶν διανοῖγον μήτραν τὰ ἀρσενικά καὶ πᾶν πρωτότοκον τῶν υἱῶν μου λυτρώσομαι

- 16 **Ja se olkoon merkinä sinun kädessäsi ja muistolauseena sinun otsallasi; sillä Herra vei meidät väkevällä kädellä pois Egyptistä."**
And this will be for a sign on your hand and for a mark on your brow: for by the strength of his hand the Lord took us out of Egypt.
καὶ ἔσται εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρὸς σου καὶ ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν σου ἐν γὰρ χειρὶ κραταιᾷ ἐξήγαγέν σε κύριος ἐξ αἰγύπτου
- 17 **Mutta kun farao oli päästänyt kansan, ei Jumala johdattanut heitä sitä tietä, joka kulki filistealaisten maan kautta, vaikka se oli suorien, sillä Jumala ajatteli, että kansa ehkä katuisi nähdessänsä sodan syttyvän ja palaisi Egyptiin;**
Now after Pharaoh had let the people go, God did not take them through the land of the Philistines, though that was near: for God said, If the people see war, they may have a change of heart and go back to Egypt.
ὥς δὲ ἐξαπέστειλεν φαραὼ τὸν λαὸν οὐχ ὡδήγησεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ὁδὸν γῆς φυλιστιμῶν ὅτι ἐγγὺς ἦν εἶπεν γὰρ ὁ θεὸς μήποτε μεταμελήσῃ τῷ λαῷ ἰδόντι πόλεμον καὶ ἀποστρέψῃ εἰς αἴγυπτον
- 18 **vaan Jumala antoi kansan poiketa erämaan tietä myöten Kaislamerta kohti. Ja taisteluun valmiina israelilaiset lähtivät Egyptin maasta.**
But God took the people round by the waste land near the Red Sea: and the children of Israel went up in fighting order out of the land of Egypt.
καὶ ἐκύκλωσεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν ὁδὸν τὴν εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν πέμπτη δὲ γενεὰ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 19 **Ja Mooses otti mukaansa Joosefin luut; sillä tämä oli vannottanut israelilaisia ja sanonut: "Kun Jumala pitää huolen teistä, viekää silloin minun luuni täältä mukanne".**
And Moses took the bones of Joseph with him, for Joseph had made the children of Israel take an oath, saying, God will certainly keep you in mind; and you are to take my bones away with you.
καὶ ἔλαβεν μουσῆς τὰ ὀστά ἰωσηφ μεθ' αὐτοῦ ὅρκῳ γὰρ ὄρκισεν ἰωσηφ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ λέγων ἐπισκοπῆ ἐπισκέψεται ὑμᾶς κύριος καὶ συνανοίσετέ μου τὰ ὀστά ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν
- 20 **Ja he lähtivät liikkeelle Sukkotista ja leiriytyivät Eetamiin, erämaan reunaan.**
Then they went on their journey from Succoth, and put up their tents in Etham at the edge of the waste land.
ἐξῆραντες δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐκ σοκωθ ἐστρατοπέδευσαν ἐν οθομ παρὰ τὴν ἔρημον
- 21 **Ja Herra kulki heidän edellensä, päivällä pilvenpatsaassa johdattaaksensa heitä tietä myöten ja yöllä tulenpatsaassa valaistaksensa heidän kulkunsa, niin että he voivat vaeltaa sekä päivällä että yöllä.**
And the Lord went before them by day in a pillar of cloud, guiding them on their way; and by night in a pillar of fire to give them light: so that they were able to go on day and night:
ὁ δὲ θεὸς ἦγεῖτο αὐτῶν ἡμέρας μὲν ἐν στόλῳ νεφέλης δεῖξαι αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν δὲ νύκτα ἐν στόλῳ πυρός
- 22 **Pilvenpatsas ei poistunut päivällä eikä tulenpatsas yöllä kansan edestä.**
The pillar of cloud went ever before them by day, and the pillar of fire by night.
οὐκ ἐξέλιπεν ὁ στόλος τῆς νεφέλης ἡμέρας καὶ ὁ στόλος τοῦ πυρός νυκτὸς ἐναντίον πάντος τοῦ λαοῦ
- 1 **Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 **"Sano israelilaisille, että he kääntyvät takaisin ja leiriytyvät Pii-Hahirotin kohdalle Migdolin ja meren välille; leiriytykää vastapäätä Baal-Sefonia meren rannalle.**
Give orders to the children of Israel to go back and put up their tents before Pi-hahiroth, between Migdol and the sea, in front of Baal-zephon, opposite to which you are to put up your tents by the sea.
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἀποστρέψαντες στρατοπέδευσάτωσαν ἀπέναντι τῆς ἐπαύλεως ἀνὰ μέσον μαγδῶλου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς θαλάσσης ἐξ ἐναντίας βεελσεφῶν ἐνώπιον αὐτῶν στρατοπέδευσαι ἐπὶ τῆς θαλάσσης
- 3 **Ja farao on ajatteleva, että israelilaiset ovat eksyneet maassa ja että erämaa on saartanut heidät.**
And Pharaoh will say of the children of Israel, They are wandering without direction, they are shut in by the waste land.
καὶ ἐρεῖ φαραὼ τῷ λαῷ αὐτοῦ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πλανῶνται οὗτοι ἐν τῇ γῇ συγκέκλεικεν γὰρ αὐτοὺς ἡ ἔρημος
- 4 **Ja minä paadutan faraon sydämen, niin että hän ajaa heitä takaa; mutta minä näytän kunniani tuhoamalla faraon ja koko hänen sotajoukkonsa; ja niin egyptiläiset tulevat tietämään, että minä olen Herra." Ja he tekivät niin.**
And I will make Pharaoh's heart hard, and he will come after them and I will be honoured over Pharaoh and all his army, so that the Egyptians may see that I am the Lord. And they did so.
ἐγὼ δὲ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν φαραὼ καὶ καταδιώξεται ὀπίσω αὐτῶν καὶ ἐνδοξαθήσομαι ἐν φαραὼ καὶ ἐν πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ γνώσονται πάντες οἱ αἰγύπτιοι ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος καὶ ἐποίησαν οὕτως

- 5 Kun Egyptin kuninkaalle ilmoitettiin, että kansa oli paennut, muuttui faraon ja hänen palvelijainsa mieli kansaa kohtaan, ja he sanoivat: "Mitä teimmekään, kun päästimme Israelin meitä palvelemasta!"
 And word came to Pharaoh of the flight of the people: and the feeling of Pharaoh and of his servants about the people was changed, and they said, Why have we let Israel go, so that they will do no more work for us?
 και ἀνηγγέλη τῷ βασιλεῖ τῶν αἰγυπτίων ὅτι πέφηνεν ὁ λαός και μετεστράφη ἡ καρδία φαραω και τῶν θεραπόντων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν λαόν και εἶπαν τί τοῦτο ἐποιήσαμεν τοῦ ἐξαποστεῖλαι τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ τοῦ μὴ δουλεύειν ἡμῖν
- 6 Ja hän valjastutti hevoset sotavaunujensa eteen ja otti väkensä mukaansa;
 So he had his war-carriage made ready and took his people with him:
 ἐξευξεν οὖν φαραω τὰ ἄρματα αὐτοῦ και πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ συνατήγαγεν μεθ' αὐτοῦ
- 7 ja hän otti kuudetsadat valitut sotavaunut sekä kaikki muut Egyptin sotavaunut ynnä vaunusoturit niihin kaikkiin.
 And he took six hundred carriages, all the carriages of Egypt, and captains over all of them.
 και λαβὼν ἑξακόσια ἄρματα ἐκλεκτὰ και πᾶσαν τὴν ἵππον τῶν αἰγυπτίων και τριστάτας ἐπὶ πάντων
- 8 Sillä Herra paadutti faraon, Egyptin kuninkaan, sydämen, niin että hän lähti ajamaan takaa israelilaisia, vaikka israelilaiset olivat lähteneet matkaan voimallisen käden suojassa.
 And the Lord made the heart of Pharaoh hard, and he went after the children of Israel: for the children of Israel had gone out without fear.
 και ἐσκλήρυνεν κύριος τὴν καρδίαν φαραω βασιλέως αἰγύπτου και τῶν θεραπόντων αὐτοῦ και κατεδίωξεν ὀπίσω τῶν υἱῶν ἰσραηλ οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραηλ ἐξεπορεύοντο ἐν χειρὶ ὑψηλῇ
- 9 Ja egyptiläiset, kaikki faraon hevoset, sotavaunut ja ratsumiehet ja koko hänen sotajoukkonsa, ajoivat heitä takaa ja saavuttivat heidät leiriytyneinä meren rannalle, Pii-Hahirotin kohdalle, vastapäätä Baal-Sefonia.
 But the Egyptians went after them, all the horses and carriages of Pharaoh, and his horsemen, and his army, and overtook them in their tents by the sea, by Pihahiroth, before Baal-zephon.
 και κατεδίωξαν οἱ αἰγύπτιοι ὀπίσω αὐτῶν και εὗροσαν αὐτοὺς παρεμβεβληκότας παρὰ τὴν θάλασσαν και πᾶσα ἡ ἵππος και τὰ ἄρματα φαραω και οἱ ἰπτεῖς και ἡ στρατιὰ αὐτοῦ ἀπέναντι τῆς ἐπαύλεως ἐξ ἐναντίας βεελσεφων
- 10 Ja kun faraon oli lähellä, nostivat israelilaiset silmänsä ja näkivät, että egyptiläiset olivat tulossa heidän jäljesssänsä. Silloin israelilaiset peljästyivät kovin ja huusivat Herraa.
 And when Pharaoh came near, the children of Israel, lifting up their eyes, saw the Egyptians coming after them, and were full of fear; and their cry went up to God.
 και φαραω προσῆγεν και ἀναβλέψαντες οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρώσιν και οἱ αἰγύπτιοι ἐστρατοπέδευσαν ὀπίσω αὐτῶν και ἐφοβήθησαν σφόδρα ἀνεβόησαν δὲ οἱ υἱοὶ ἰσραηλ πρὸς κύριον
- 11 Ja he sanoivat Moosekselle: "Eikö Egyptissä ollut hautoja, kun toit meidät tänne erämaahan kuolemaan? Mitä teit meille, kun johdatit meidät pois Egyptistä!"
 And they said to Moses, Was there no resting-place for the dead in Egypt, that you have taken us away to come to our death in the waste land? why have you taken us out of Egypt?
 και εἶπεν πρὸς μουσῆν παρὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν μνήματα ἐν γῆ αἰγύπτω ἐξήγαγες ἡμᾶς θανατῶσαι ἐν τῇ ἐρήμῳ τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν ἐξαγαγὼν ἐξ αἰγύπτου
- 12 Emmekö sanoneet tätä sinulle Egyptissä? Sanoimmehan: Anna meidän olla rauhassa, että palvelisimme egyptiläisiä. Sillä parempi olisi ollut palvella egyptiläisiä kuin kuolla erämaahan."
 Did we not say to you in Egypt, Let us be as we are, working for the Egyptians? for it is better to be the servants of the Egyptians than to come to our death in the waste land.
 οὐ τοῦτο ἦν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησαμεν πρὸς σὲ ἐν αἰγύπτω λέγοντες πάρες ἡμᾶς ὅπως δουλεύσωμεν τοῖς αἰγυπτίοις κρείσσον γὰρ ἡμᾶς δουλεύειν τοῖς αἰγυπτίοις ἢ ἀποθανεῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ
- 13 Mooses vastasi kansalle: "Älkää peljätkö; pysykää paikoillanne, niin te näette, minkä pelastuksen Herra tänä päivänä antaa teille; sillä sellaista, minkä näette egyptiläisille tapahtuvan tänä päivänä, ette koskaan enää tule näkemään.
 But Moses said, Keep where you are and have no fear; now you will see the salvation of the Lord which he will give you today; for the Egyptians whom you see today you will never see again.
 εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς τὸν λαὸν θαρσεῖτε στήτε και ὀράτε τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ ἣν ποιήσει ἡμῖν σήμερον ὃν τρόπον γὰρ ἐώρακατε τοὺς αἰγυπτίους σήμερον οὐ προσθήσεσθε ἔτι ἰδεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον
- 14 Herra sotii teidän puolestanne, ja te olkaa hiljaa."
 The Lord will make war for you, you have only to keep quiet.
 κύριος πολεμήσει περὶ ὑμῶν και ὑμεῖς σιγήσετε
- 15 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Miksi huudat minulle? Sano israelilaisille, että he lähtevät liikkeelle.
 And the Lord said to Moses, Why are you crying out to me? give the children of Israel the order to go forward.
 εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν τί βοᾷς πρὸς με λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ και ἀναζευξάτωσαν
- 16 Mutta sinä nosta sauvasi ja ojenna kätesi meren yli ja halkaise se, niin että israelilaiset voivat käydä meren poikki kuivaa myöten.
 And let your rod be lifted up and your hand stretched out over the sea, and it will be parted in two; and the children of Israel will go through on dry land.
 και σὺ ἔπαρον τῇ ράβδῳ σου και ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὴν θάλασσαν και ῥήξον αὐτήν και εἰσελθάτωσαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ εἰς μέσον τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ ξηρὸν

- 17 Ja katso, minä paadutan egyptiläisten sydämet, niin että he tulevat heidän perässänsä; minä näytän kunniani tuhoamalla faraon ja koko hänen sotajoukkonsa, hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä.
And I will make the heart of the Egyptians hard, and they will go in after them: and I will be honoured over Pharaoh and over his army, his war-carriages, and his horsemen.
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ σκληρυνῶ τὴν καρδίαν φαραῶ καὶ τῶν αἰγυπτίων πάντων καὶ εἰσελεύσονται ὀπίσω αὐτῶν καὶ ἐνδοξασθήσονται ἐν φαραῶ καὶ ἐν πάσῃ τῇ στρατιᾷ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς ἄρμασιν καὶ ἐν τοῖς ἵπποις αὐτοῦ
- 18 Ja egyptiläiset tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä näytän kunniani tuhoamalla faraon, hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä."
And the Egyptians will see that I am the Lord, when I get honour over Pharaoh and his war-carriages and his horsemen.
καὶ γνώσονται πάντες οἱ αἰγύπτιοι ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἐνδοξαζομένου μου ἐν φαραῶ καὶ ἐν τοῖς ἄρμασιν καὶ ἵπποις αὐτοῦ
- 19 Niin Jumalan enkeli, joka oli kulkenut Israelin joukon edellä, siirtyi kulkemaan heidän takanansa; ja pilvenpatsas siirtyi heidän edeltänsä ja asettui heidän taaksensa
Then the angel of God, who had been before the tents of Israel, took his place at their back; and the pillar of cloud, moving from before them, came to rest at their back:
ἐξῆρεν δὲ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ὁ προπορευόμενος τῆς παρεμβολῆς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἐπορεύθη ἐκ τῶν ὀπισθεν ἐξῆρεν δὲ καὶ ὁ στῦλος τῆς νεφέλης ἀπὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ἔστη ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτῶν
- 20 ja tuli egyptiläisten joukon ja Israelin joukon väliin; ja pilvi oli pimeä noille ja valaisi yön näille. Näin koko yönä toinen joukko ei voinut lähestyä toista.
And it came between the army of Egypt and the army of Israel; and there was a dark cloud between them, and they went on through the night; but the one army came no nearer to the other all the night.
καὶ εἰσῆλθεν ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς τῶν αἰγυπτίων καὶ ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς ἰσραὴλ καὶ ἔστη καὶ ἐγένετο σκότος καὶ γνόφος καὶ διήλθεν ἡ νύξ καὶ οὐ συνέμιξαν ἀλλήλοις ὄλην τὴν νύκτα
- 21 Ja Mooses ojensi kätensä meren yli. Niin Herra saattoi vahvalla itätuulella, joka puhalsi koko yön, meren väistymään ja muutti meren kuivaksi maaksi; ja vesi jakautui kahtia.
And when Moses' hand was stretched out over the sea, the Lord with a strong east wind made the sea go back all night, and the waters were parted in two and the sea became dry land.
ἐξέτεινεν δὲ μουσῆς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ὑπήγαγεν κύριος τὴν θάλασσαν ἐν ἀνέμῳ νότῳ βιαίῳ ὄλην τὴν νύκτα καὶ ἐποίησεν τὴν θάλασσαν ξηρὰν καὶ ἐσχίσθη τὸ ὕδωρ
- 22 Ja israeliläiset kulkivat meren poikki kuivaa myöten, ja vesi oli heillä muurina sekä oikealla että vasemmalla puolella.
And the children of Israel went through the sea on dry land: and the waters were a wall on their right side and on their left.
καὶ εἰσῆλθον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς μέσον τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ ξηρὸν καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δεξιῶν καὶ τεῖχος ἐξ ἐκωνόμων
- 23 Ja egyptiläiset, kaikki faraon hevoset, hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä, ajoivat heitä takaa ja tulivat heidän perässänsä keskelle merta.
Then the Egyptians went after them into the middle of the sea, all Pharaoh's horses and his war-carriages and his horsemen.
κατεδίωξαν δὲ οἱ αἰγύπτιοι καὶ εἰσῆλθον ὀπίσω αὐτῶν πᾶσα ἡ ἵππος φαραῶ καὶ τὰ ἄρματα καὶ οἱ ἀναβάται εἰς μέσον τῆς θαλάσσης
- 24 Kun aamuvartio tuli, katsahti Herra egyptiläisten joukkoa tulenpatsaasta ja pilvestä ja saattoi hämminkiin egyptiläisten joukon.
And in the morning watch, the Lord, looking out on the armies of the Egyptians from the pillar of fire and cloud, sent trouble on the army of the Egyptians;
ἐγενήθη δὲ ἐν τῇ φυλακῇ τῇ ἑωθινήῃ καὶ ἐπέβλεψεν κύριος ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν αἰγυπτίων ἐν στύλῳ πυρὸς καὶ νεφέλης καὶ συνετάραξεν τὴν παρεμβολὴν τῶν αἰγυπτίων
- 25 Ja hän antoi heidän vaunujensa pyöräin irtautua, niin että heille kävi vaikeaksi päästä eteenpäin. Niin egyptiläiset sanoivat: "Paetkaamme Israelia, sillä Herra sotii heidän puolestansa egyptiläisiä vastaan".
And made the wheels of their war-carriages stiff, so that they had hard work driving them: so the Egyptians said, Let us go in flight from before the face of Israel, for the Lord is fighting for them against the Egyptians.
καὶ συνέδησεν τοὺς ἄξονας τῶν ἄρμάτων αὐτῶν καὶ ἦγαγεν αὐτοὺς μετὰ βίας καὶ εἶπαν οἱ αἰγύπτιοι φύγωμεν ἀπὸ προσώπου ἰσραὴλ ὁ γὰρ κύριος πολεμεῖ περὶ αὐτῶν τοὺς αἰγυπτίους
- 26 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Ojenna kätesi meren yli, että vedet palautuisivat ja peittäisivät egyptiläiset, heidän sotavaununsa ja ratsumiehensä".
And the Lord said to Moses, Let your hand be stretched out over the sea, and the waters will come back again on the Egyptians, and on their war-carriages and on their horsemen.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἀποκαταστήτω τὸ ὕδωρ καὶ ἐπικαλυψάτω τοὺς αἰγυπτίους ἐπὶ τε τὰ ἄρματα καὶ τοὺς ἀναβάτας
- 27 Niin Mooses ojensi kätensä meren yli, ja aamun koittaessa meri palasi paikoilleensa, egyptiläisten paetessa sitä vastaan; ja Herra syöksi egyptiläiset keskelle merta.
And when Moses' hand was stretched out over the sea, at dawn the sea came flowing back, meeting the Egyptians in their flight, and the Lord sent destruction on the Egyptians in the middle of the sea.
ἐξέτεινεν δὲ μουσῆς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἀπεκατέστη τὸ ὕδωρ πρὸς ἡμέραν ἐπὶ χώρας οἱ δὲ αἰγύπτιοι ἔφυγον ὑπὸ τὸ ὕδωρ καὶ ἐξέτινάξεν κύριος τοὺς αἰγυπτίους μέσον τῆς θαλάσσης
- 28 Ja vedet palasivat ja peittivät sotavaunut ja ratsumiehet, koko faraon sotajoukon, joka oli seurannut heitä mereen; ei yksikään heistä pelastunut.
And the waters came back, covering the war-carriages and the horsemen and all the army of Pharaoh which went after them into the middle of the sea; not one of them was to be seen.
καὶ ἐπαναστραφὲν τὸ ὕδωρ ἐκάλυπεν τὰ ἄρματα καὶ τοὺς ἀναβάτας καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν φαραῶ τοὺς εἰσπορευμένους ὀπίσω αὐτῶν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς

- 29 Mutta israelilaiset kulkivat kuivaa myöten meren poikki, ja vesi oli heillä muurina sekä oikealla että vasemmalla puolella.
But the children of Israel went through the sea walking on dry land, and the waters were a wall on their right side and on their left.
οὐ δὲ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης τὸ δὲ ὕδωρ αὐτοῖς τεῖχος ἐκ δεξιῶν καὶ τεῖχος ἐξ εὐωνύμων
- 30 Niin Herra pelasti Israelin sinä päivänä egyptiläisten käsistä, ja Israel näki egyptiläiset kuolleina meren rannalla.
So that day the Lord gave Israel salvation from the hands of the Egyptians; and Israel saw the Egyptians dead on the sea's edge.
καὶ ἔρρυθσεν ὁ κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρὸς τῶν αἰγυπτίων καὶ εἶδεν ἰσραὴλ τοὺς αἰγυπτίους τεθνηκότας παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης
- 31 Ja Israel näki sen suuren teon, jonka Herra teki tuhotessaan egyptiläiset. Silloin kansa pelkäsi Herraa ja uskoi Herraan ja uskoi hänen palvelijaansa Moosesta.
And Israel saw the great work which the Lord had done against the Egyptians, and the fear of the Lord came on the people and they had faith in the Lord and in his servant Moses.
εἶδεν δὲ ἰσραὴλ τὴν χεῖρα τὴν μεγάλην ἃ ἐποίησεν ὁ κύριος τοῖς αἰγυπτίοις ἐφοβήθη δὲ ὁ λαὸς τὸν κύριον καὶ ἐπίστευσαν τῷ θεῷ καὶ μουσῇ τῷ θεράποντι αὐτοῦ
- 1 Silloin Mooses ja israelilaiset veisasivat Herralle tämän virren; he sanoivat näin: "Minä veisaan Herralle, sillä hän on ylen korkea; hevoset ja miehet hän mereen syöksä.
Then Moses and the children of Israel made this song to the Lord, and said, I will make a song to the Lord, for he is lifted up in glory: the horse and the horseman he has sent down into the sea.
τότε ᾄσεν μουσῆς καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὴν ᾠδὴν ταύτην τῷ θεῷ καὶ εἶπαν λέγοντες ᾄσωμεν τῷ κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν
- 2 Herra on minun väkevyyteni ja ylistysvirtteni, ja hänestä tuli minulle pelastus. Hän on minun Jumalani, ja minä ylistän häntä, hän on minun isäni Jumala, ja minä kunnioitan häntä.
The Lord is my strength and my strong helper, he has become my salvation: he is my God and I will give him praise; my father's God and I will give him glory.
βοηθὸς καὶ σκεπαστὴς ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν οὗτός μου θεὸς καὶ δοξάσω αὐτὸν θεὸς τοῦ πατρὸς μου καὶ ὑψώσω αὐτόν
- 3 Herra on sotasankari, Herra on hänen nimensä.
The Lord is a man of war: the Lord is his name.
κύριος συντριβὼν πολέμους κύριος ὄνομα αὐτοῦ
- 4 Faraon vaunut ja hänen sotajoukkonsa hän suisti mereen, hänen valitut vaunusoturinsa hukkuivat Kaislamereen.
Pharaoh's war-carriages and his army he has sent down into the sea: the best of his captains have gone down into the Red Sea.
ἄρματα φαραῶ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἔρριψεν εἰς θάλασσαν ἐπιλέκτους ἀναβάτας τριστάτας κατεπόντισεν ἐν ἐρυθρᾷ θαλάσῃ
- 5 Syvyys peitti heidät; he vajosivat pohjaan niinkuin kivi.
They were covered by the deep waters: like a stone they went down under the waves.
πόντος ἐκάλυπεν αὐτούς κατέδυσαν εἰς βυθὸν ὡσεὶ λίθος
- 6 Sinun oikea kätesi, Herra, sinä voimassa jalo, sinun oikea kätesi, Herra, murskaa vihollisen.
Full of glory, O Lord, is the power of your right hand; by your right hand those who came against you are broken.
ἡ δεξιὰ σου κύριε δεδόξασται ἐν ἰσχύϊ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ κύριε ἔθραυσεν ἐχθρούς
- 7 Valtasuuruudessasi sinä kukistat vastustajasi. Sinä päästät vihasi valloilleen, ja se kuluttaa heidät niinkuin korret.
When you are lifted up in power, all those who come against you are crushed: when you send out your wrath, they are burned up like dry grass.
καὶ τῷ πλήθει τῆς δόξης σου συνέτριψας τοὺς ὑπεναντίους ἀπέστειλας τὴν ὀργὴν σου καὶ κατέφαγεν αὐτούς ὡς καλάμην
- 8 Ja sinun vihasi puhalluksesta kasaantuivat vedet, laineet seisahtuivat roukkioiksi, syvyyden aallot hytyivät keskelle merta.
By your breath the waves were massed together, the flowing waters were lifted up like a pillar; the deep waters became solid in the heart of the sea.
καὶ διὰ πνεύματος τοῦ θυμοῦ σου διέστη τὸ ὕδωρ ἐπάγη ὡσεὶ τεῖχος τὰ ὕδατα ἐπάγη τὰ κύματα ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης
- 9 Vihollinen sanoi: 'Minä ajan takaa, minä saavutan heidät, minä jaan saaliin ja tyydytän heissä kostonhimoni; minä paljastan miekkani, minun käteni hävittää heidät'.
Egypt said, I will go after them, I will overtake, I will make division of their goods: my desire will have its way with them; my sword will be uncovered, my hand will send destruction on them.
εἶπεν ὁ ἐχθρὸς διώξας καταλήμψομαι μεριῶ σκῶλα ἐμπλήσω ψυχὴν μου ἀνελῶ τῇ μαχαίρῃ μου κυριεύσει ἡ χεὶρ μου
- 10 Sinun tuulesi puhalsi, ja meri peitti heidät; he upposivat valtavesiin niinkuin lyijy.
You sent your wind and the sea came over them: they went down like lead into the great waters.
ἀπέστειλας τὸ πνεῦμά σου ἐκάλυπεν αὐτοὺς θάλασσα ἔδυσαν ὡσεὶ μόλιβος ἐν ὕδατι σφοδρῷ
- 11 Herra, kuka on sinun vertaisesi jumalien joukossa! Kuka on sinun vertaisesi, sinä pyhydessä jalo; sinä ylistettävissä teoissa peljättävä, sinä ihmeitten tekijä!
Who is like you, O Lord, among the gods? who is like you, in holy glory, to be praised with fear, doing wonders?
τίς ὁμοίός σοι ἐν θεοῖς κύριε τίς ὁμοίός σοι δεδοξασμένος ἐν ἁγίοις θαυμαστὸς ἐν δόξαις ποιῶν τέρατα

- 12 Sinä ojensit oikean kätesi, maa nielaisi heidät.
When your right hand was stretched out, the mouth of the earth was open for them.
ἐξέτεινας τὴν δεξιάν σου κατέπιεν αὐτοὺς γῆ
- 13 Mutta armossasi sinä johdatit lunastamaasi kansaa, sinä veit sen voimallasi pyhään asuntoosi.
In your mercy you went before the people whom you have made yours; guiding them in your strength to your holy place.
ὠδήγησας τῇ δικαιοσύνῃ σου τὸν λαόν σου τοῦτον ὃν ἐλυτρῶσω παρεκάλεσας τῇ ἰσχύϊ σου εἰς κατάλυμα ἁγίων σου
- 14 Kansat kuulivat sen ja vapisivat, tuska valtasi Filistean asukkaat.
Hearing of you the peoples were shaking in fear: the people of Philistia were gripped with pain.
ἤκουσαν ἔθνη καὶ ὠργίσθησαν ὠδίνες ἔλαβον κατοικοῦντας φυλιστιμ
- 15 Silloin peljästyivät Edomin ruhtinaat, Mooabin sankarit valtasi vavistus, kaikki Kanaanin asukkaat menehtyivät pelkoon.
The chiefs of Edom were troubled in heart; the strong men of Moab were in the grip of fear: all the people of Canaan became like water.
τότε ἔσπευσαν ἡγεμόνες εδωμ καὶ ἄρχοντες μοαβιτῶν ἔλαβεν αὐτοὺς τρόμος ἐτάκησαν πάντες οἱ κατοικοῦντες χανααν
- 16 Kauhu ja väristys valtasi heidät; sinun käsivartesi väkevyyden tähden he kävivät mykiksi niinkuin kivi. Niin sinun kansasi, Herra, kulkee perille, kulkee perille se kansa, jonka olet itsellesi hankkinut.
Fear and grief came on them; by the strength of your arm they were turned to stone; till your people went over, O Lord, till the people went over whom you have made yours.
ἐπιπέσει ἐπ' αὐτοὺς φόβος καὶ τρόμος μεγέθει βραχίονός σου ἀπολιθωθήτωσαν ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ λαός σου κύριε ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ λαός σου οὗτος ὃν ἐκτήσω
- 17 Sinä viet heidät perille ja istutat heidät vuorelle, joka on sinun perintöosasi, paikkaan, jonka sinä, Herra, olet asunnoksesi valmistanut, pyhäkköösi, Herra, jonka sinun kätesi ovat tehneet.
You will take them in, planting them in the mountain of your heritage, the place, O Lord, where you have made your house, the holy place, O Lord, the building of your hands.
εἰσαγαγὼν καταφύτευσον αὐτοὺς εἰς ὄρος κληρονομίας σου εἰς ἔτοιμον κατοικητήριόν σου ὃ κατειργάσω κύριε ἁγίασμα κύριε ὃ ἠτοίμασαν αἱ χεῖρές σου
- 18 Herra on kuningas aina ja iankaikkisesti."
The Lord is King for ever and ever.
κύριος βασιλεύει τὸν αἰῶνα καὶ ἐπ' αἰῶνα καὶ ἔτι
- 19 Sillä kun faraon hevoseet ja hänen sotavaununsa ja ratsumiehensä menivät mereen, palautti Herra meren vedet heidän päällensä; mutta israelilaiset kulkivat kuivaa myöten meren poikki.
For the horses of Pharaoh, with his war-carriages and his horsemen, went into the sea, and the Lord sent the waters of the sea back over them; but the children of Israel went through the sea on dry land.
ὅτι εἰσῆλθεν ἵππος φαραω σὺν ἄρμασιν καὶ ἀναβάταις εἰς θάλασσαν καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς κύριος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραηλ ἐπορεύθησαν διὰ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης
- 20 Ja naisprofeetta Mirjam, Aaronin sisar, otti vaskirummun käteensä, ja kaikki naiset seurasivat häntä vaskirumpuja lyöden ja karkeloiden.
And Miriam, the woman prophet, the sister of Aaron, took an instrument of music in her hand; and all the women went after her with music and dances.
λαβοῦσα δὲ μαριαμ ἡ προφῆτις ἡ ἀδελφὴ ααρων τὸ τύμπανον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς καὶ ἐξήλθοσαν πᾶσαι αἱ γυναῖκες ὀπίσω αὐτῆς μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν
- 21 Ja Mirjam viritti heille virren: "Veisatkaa Herralle, sillä hän on ylen korkea, hevoseet ja miehet hän mereen syökse."
And Miriam, answering, said, Make a song to the Lord, for he is lifted up in glory; the horse and the horseman he has sent into the sea.
ἐξῆρχεν δὲ αὐτῶν μαριαμ λέγουσα ἕσωμεν τῷ κυρίῳ ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν
- 22 Sitten Mooses antoi israelilaisten lähteä liikkeelle Kaislameren luota, ja he menivät Suurin erämaahan. Ja he vaelsivat kolme päivää erämaassa löytämättä vettä.
Then Moses took Israel forward from the Red Sea, and they went out into the waste land of Shur; and for three days they were in the waste land where there was no water.
ἐξῆρξεν δὲ μουσῆς τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἀπὸ θαλάσσης ἐρυθρᾶς καὶ ἦγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον σουρ καὶ ἐπορεύοντο τρεῖς ἡμέρας ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ οὐκ ἠύρισκον ὕδωρ ὥστε πεινᾶν
- 23 Sitten he tulivat Maaraan; mutta he eivät voineet juoda Maaran vettä; sillä se oli karvasta. Sentähden paikka sai nimen Maara.
And when they came to Marah, the water was no good for drinking, for the waters of Marah were bitter, which is why it was named Marah.
ἦλθον δὲ εἰς μερρα καὶ οὐκ ἠδύναντο πεινᾶν ἐκ μερρας πικρὸν γὰρ ἦν διὰ τοῦτο ἐπονομάσθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου πικρία
- 24 Niin kansa napisi Moosesta vastaan ja sanoi: "Mitä me juomme?"
And the people, crying out against Moses, said, What are we to have for drink?
καὶ διεγόγγυζεν ὁ λαὸς ἐπὶ μουσῆν λέγοντες τί πόμεθα

- 25 Mutta hän huusi Herran puoleen; ja Herra osoitti hänelle puun, jonka hän heitti veteen, ja vesi tuli makeaksi. Siellä hän antoi kansalle lain ja oikeuden, ja siellä hän koetteli sitä.
And in answer to his prayer, the Lord made him see a tree, and when he put it into the water, the water was made sweet. There he gave them a law and an order, testing them;
 ἐβόησεν δὲ μουσῆς πρὸς κύριον καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος ξύλον καὶ ἐνέβαλεν αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐγλυκάνθη τὸ ὕδωρ ἐκεῖ ἔθετο αὐτῷ δικαιώματα καὶ κρίσεις καὶ ἐκεῖ ἐπέειρασεν αὐτὸν
- 26 Hän sanoi: "Jos sinä kuulet Herraa, Jumalaasi, ja teet, mikä on oikein hänen silmissänsä, tarkkaat hänen käskyjäänsä ja noudatat kaikkea hänen lakiansa, niin minä en pane sinun kärsittäväksi yhtäkään niistä vaivoista, jotka olen pannut egyptiläisten kärsittäviksi, sillä minä olen Herra, sinun parantajasi".
And he said, If with all your heart you will give attention to the voice of the Lord your God, and do what is right in his eyes, giving ear to his orders and keeping his laws, I will not put on you any of the diseases which I put on the Egyptians: for I am the Lord your life-giver.
 καὶ εἶπεν ἔαν ἀκοῆ ἀκούσης τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐναντίον αὐτοῦ ποιήσης καὶ ἐνωτίση ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ καὶ φυλάξῃς πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ πᾶσαν νόσον ἣν ἐπὶ γαγον τοῖς αἰγυπτίοις οὐκ ἐπάξω ἐπὶ σέ ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ ἰώμενός σε
- 27 Sitten he tulivat Eelimiin; siellä oli kaksitoista vesilähdettä ja seitsemänkymmentä palmupuuta. Ja he leiriytyivät siellä veden ääreen.
And they came to Elim where there were twelve water-springs and seventy palm-trees: and they put up their tents there by the waters.
 καὶ ἦλθοσαν εἰς αἰλιμ καὶ ἦσαν ἐκεῖ δώδεκα πηγαὶ ὑδάτων καὶ ἑβδομήκοντα στελέχη φοινίκων παρενέβαλον δὲ ἐκεῖ παρὰ τὰ ὕδατα
- 1 Sitten he lähtivät, koko Israelin kansa, liikkeelle Eelimistä ja tulivat Siinin erämaahan, joka on Eelimin ja Siinain välillä, toisen kuun viidentenätoista päivänä siitä, kun he olivat lähteneet Egyptin maasta.
And they went on their way from Elim, and all the children of Israel came into the waste land of Sin, which is between Elim and Sinai, on the fifteenth day of the second month after they went out of the land of Egypt.
 ἀπήρην δὲ ἐξ αἰλιμ καὶ ἦλθοσαν πᾶσα συναγωγὴ υἰῶν ἰσραὴλ εἰς τὴν ἔρημον σιν ὃ ἐστὶν ἀνά μέσον αἰλιμ καὶ ἀνά μέσον σινα τῆ δὲ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐξεληλυθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 2 Ja koko Israelin kansa napisi Moosesta ja Aaronia vastaan erämaassa;
And all the children of Israel were crying out against Moses and Aaron in the waste land:
 διεγόγγυζεν πᾶσα συναγωγὴ υἰῶν ἰσραὴλ ἐπὶ μουσῆν καὶ ααρων
- 3 ja israelilaiset sanoivat heille: "Jospa olisimme saaneet surmamme Herran kädestä Egyptin maassa, jossa istuimme lihapatain ääressä ja leipää oli kyllin syödäksemme! Mutta te olette tuoneet meidät tähän erämaahan antaaksenne koko tämän joukon kuolla nälkään."
And the children of Israel said to them, It would have been better for the Lord to have put us to death in the land of Egypt, where we were seated by the flesh-pots and had bread enough for our needs; for you have taken us out to this waste of sand, to put all this people to death through need of food.
 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὄφελον ἀπεθάνομεν πληγέντες ὑπὸ κυρίου ἐν γῆ αἰγύπτῳ ὅταν ἐκαθίσασμεν ἐπὶ τῶν λεβήτων τῶν κρεῶν καὶ ἠσθίομεν ἄρτους εἰς πλησμονὴν ὅτι ἐξηγάγετε ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρημον ταύτην ἀποκτείναι πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ταύτην ἐν λιμῷ
- 4 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Katso, minä annan sataa teille leipää taivaasta. Ja kansa menköön ja kootkoon kunakin päivänä sen päivän tarpeen. Näin minä koettelen heitä, vaeltavatko he minun lakini mukaan vai eivät.
Then the Lord said to Moses, See, I will send down bread from heaven for you; and the people will go out every day and get enough for the day's needs; so that I may put them to the test to see if they will keep my laws or not.
 εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἰδοὺ ἐγὼ ὕψ ὑμῖν ἄρτους ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐξελεύσεται ὁ λαὸς καὶ συλλέξουσιν τὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν ὅπως περάσω αὐτοὺς εἰ πορεύονται τῷ νόμῳ μου ἢ οὐ
- 5 Ja kun he kuudentena päivänä valmistavat sen, mitä ovat tuoneet kotiin, niin sitä on oleva kaksi kertaa niin paljon, kuin mitä he muutoin joka päivä kokoavat."
And on the sixth day they are to make ready what they get in, and it will be twice as much as they get on the other days.
 καὶ ἔσται τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἑκτῆ καὶ ἐτοιμάσουσιν ὃ ἔαν εἰσενέγκωσιν καὶ ἔσται διπλοῦν ὃ ἔαν συναγάγωσιν τὸ καθ' ἡμέραν εἰς ἡμέραν
- 6 Ja Mooses ja Aaron sanoivat kaikille israelilaisille: "Tänä iltana te tulette tietämään, että Herra on vienyt teidät pois Egyptin maasta,
And Moses and Aaron said to all the children of Israel, This evening it will be clear to you that it is the Lord who has taken you out of the land of Egypt:
 καὶ εἶπεν μουσῆς καὶ ααρων πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἰῶν ἰσραὴλ ἑσπέρας γνώσεσθε ὅτι κύριος ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 7 ja huomennaamuna te tulette näkemään Herran kunnian, koska Herra on kuullut teidän napinanne häntä vastaan. Sillä mitä olemme me, että te meitä vastaan napisette?"
And in the morning you will see the glory of the Lord; for your angry words against the Lord have come to his ears: and what are we that you are crying out against us?
 καὶ πρωὶ ὄψεσθε τὴν δόξαν κυρίου ἐν τῷ εἰσακοῦσαι τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν ἐπὶ τῷ θεῷ ἡμεῖς δὲ τί ἐσμεν ὅτι διαγογγύζετε καθ' ἡμῶν

- 8 Ja Mooses sanoi vielä: "Herra antaa teille tänä iltana lihaa syödäkseenne ja huomenna leipää yltäkyllin ravinnokseenne, koska Herra on kuullut teidän napinanne, kun olette napsisheet häntä vastaan. Sillä mitä olemme me? Ette ole napsisheet meitä vastaan, vaan Herraa vastaan."
And Moses said, The Lord will give you meat for your food at evening, and in the morning bread in full measure; for your outcry against the Lord has come to his ears: for what are we? your outcry is not against us but against the Lord.
καὶ εἶπεν μουσῆς ἐν τῷ διδόναι κύριον ὑμῖν ἐσπέρας κρέα φαγεῖν καὶ ἄρτους τὸ πρωὶ εἰς πλησμονὴν διὰ τὸ εἰσακοῦσαι κύριον τὸν γογγυσμὸν ὑμῶν ὃν ὑμεῖς διαγογγύζετε καθ' ἡμῶν ἡμεῖς δὲ τί ἐσμεν οὐ γὰρ καθ' ἡμῶν ὁ γογγυσμὸς ὑμῶν ἐστὶν ἀλλ' ἢ κατὰ τοῦ θεοῦ
- 9 Ja Mooses sanoi Aaronille: "Sano koko Israelin kansalle: Astukaa Herran eteen, sillä hän on kuullut teidän napinanne".
And Moses said to Aaron, Say to all the people of Israel, Come near before the Lord for he has given ear to your outcry.
εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς ααρων εἰπὼν πάσῃ συναγωγῇ υἱῶν ἰσραὴλ προσέλθατε ἐναντίον τοῦ θεοῦ εἰσακήκοεν γὰρ ὑμῶν τὸν γογγυσμὸν
- 10 Ja kun Aaron oli puhunut tämän koko Israelin seurakunnalle, kääntyivät he erämaahan päin, ja katso, Herran kunnia näkyi pilvessä.
And while Aaron was talking to the children of Israel, their eyes were turned in the direction of the waste land, and they saw the glory of the Lord shining in the cloud.
ἠνίκα δὲ ἐλάλει ααρων πάσῃ συναγωγῇ υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἐπεστράφησαν εἰς τὴν ἔρημον καὶ ἡ δόξα κυρίου ὤφθη ἐν νεφέλῃ
- 11 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 12 "Minä olen kuullut israelilaisten napinan. Puhu heille ja sano: Iltahämärässä teillä on oleva lihaa syödäkseenne, ja huomenna on teillä leipää yltäkyllin; niin te tulette tietämään, että minä olen Herra, teidän Jumalanne."
The outcry of the children of Israel has come to my ears: say to them now, At nightfall you will have meat for your food, and in the morning bread in full measure; and you will see that I am the Lord your God.
εἰσακήκοα τὸν γογγυσμὸν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ λάλησον πρὸς αὐτοὺς λέγων τὸ πρὸς ἐσπέραν ἔδεσθε κρέα καὶ τὸ πρωὶ πλησθήσεσθε ἄρτων καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 13 Ja illalla tuli viiriäisiä, ja ne peittivät leirin, ja aamulla laskeutui kastesusu leirin ympärille.
And it came about that in the evening little birds came up and the place was covered with them: and in the morning there was dew all round about the tents.
ἐγένετο δὲ ἐσπέρα καὶ ἀνέβη ὄρνυγομήτρα καὶ ἐκάλυψεν τὴν παρεμβολὴν τὸ πρωὶ ἐγένετο καταπαυομένης τῆς δρόσου κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς
- 14 Ja kun kastesusu oli haihtunut, katso, erämaassa oli maan pinnalla jotakin hienoa, suomujen tapaista, jotakin hienoa niinkuin härmä.
And when the dew was gone, on the face of the earth was a small round thing, like small drops of ice on the earth.
καὶ ἰδοὺ ἐπὶ πρόσωπον τῆς ἐρήμου λεπτὸν ὡσεὶ κύριον λευκὸν ὡσεὶ πάγος ἐπὶ τῆς γῆς
- 15 Kun israelilaiset näkivät sen, kyselivät he toisiltansa: "Mitä tämä on?" Sillä he eivät tienneet, mitä se oli. Ja Mooses sanoi heille: "Tämä on se leipä, jonka Herra on antanut teille syötäväksi.
And when the children of Israel saw it, they said to one another, What is it? for they had no idea what it was. And Moses said to them, It is the bread which the Lord has given you for your food.
ιδόντες δὲ αὐτὸ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἶπαν ἕτερος τῷ ἐτέρῳ τί ἐστὶν τοῦτο οὐ γὰρ ᾔδεισαν τί ἦν εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς αὐτοὺς οὗτος ὁ ἄρτος ὃν ἔδωκεν κύριος ὑμῖν φαγεῖν
- 16 Ja näin on Herra käskinnyt: Kootkaa sitä, jokainen tarpeenne mukaan; ottakaa goomer-mitta mieheen perheenne pääluvun mukaan, kukin niin monelle, kuin kullakin majassansa on."
This is what the Lord has said, Let every man take up as much as he has need of; at the rate of one omer for every person, let every man take as much as is needed for his family.
τοῦτο τὸ ρῆμα ὃ συνέταξεν κύριος συναγάγετε ἀπ' αὐτοῦ ἕκαστος εἰς τοὺς καθήκοντας γομορ κατὰ κεφαλὴν κατὰ ἀριθμὸν ψυχῶν ὑμῶν ἕκαστος σὺν τοῖς συσκηνίοις ὑμῶν συλλέξατε
- 17 Ja israelilaiset tekivät niin, ja he kokosivat, yksi enemmän, toinen vähemmän.
And the children of Israel did so, and some took more and some less.
ἐποίησαν δὲ οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ συνέλεξαν ὁ τὸ πολὺ καὶ ὁ τὸ ἔλαττον
- 18 Mutta kun he mittasivat sen goomer-mitalla, niin ei sille jäänyt liikaa, joka oli koonnut enemmän, eikä siltä puuttunut, joka oli koonnut vähemmän; jokainen oli koonnut niin paljon, kuin hän tarvitsi.
And when it was measured, he who had taken up much had nothing over, and he who had little had enough; every man had taken what he was able to make use of.
καὶ μετρήσαντες τῷ γομορ οὐκ ἐπλεόνασεν ὁ τὸ πολὺ καὶ ὁ τὸ ἔλαττον οὐκ ἠλαττόνησεν ἕκαστος εἰς τοὺς καθήκοντας παρ' ἑαυτῷ συνέλεξαν
- 19 Ja Mooses sanoi heille: "Älköön kukaan jättäkö siitä mitään huomiseksi!"
And Moses said to them, Let nothing be kept till the morning.
εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς αὐτοὺς μηδεὶς καταλιπέτω ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωὶ

- 20 Mutta he eivät kuulleet Moosesta, vaan muutamat jättivät siitä jotakin huomiseksi. Niin siihen kasvoi matoja, ja se rupesi haisemaan; ja Mooses vihastui heihin.
But they gave no attention to Moses, and some of them kept it till the morning and there were worms in it and it had an evil smell: and Moses was angry with them.
καὶ οὐκ εἰσήκουσαν μουσῆ ἀλλὰ κατέλιπόν τινες ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωὶ καὶ ἐξέζεσεν σκόληκας καὶ ἐπόζεσεν καὶ ἐπικράνθη ἐπ' αὐτοῖς μουσῆς
- 21 Ja he kokosivat sitä joka aamu sen verran, kuin kukin tarvitsi; mutta kun aurinko alkoi paahtaa, niin se suli.
And they took it up morning by morning, every man as he had need: and when the sun was high it was gone.
καὶ συνέλεξαν αὐτὸ πρωὶ πρωὶ ἕκαστος τὸ καθῆκον αὐτῷ ἡνίκα δὲ διεθέρμαιεν ὁ ἥλιος ἐτήκετο
- 22 Mutta kuudentena päivänä he kokosivat sitä leipää kaksinkertaisesti, kaksi goomeria kullekin. Ja kaikki kansan päämiehet tulivat ja ilmoittivat sen Moosekselle.
And on the sixth day they took up twice as much of the bread, two omers for every person: and all the rulers of the people gave Moses word of it.
ἐγένετο δὲ τῆ ἡμέρα τῆ ἕκτη συνέλεξαν τὰ δέοντα διπλᾶ δύο γομορ τῷ ἐνὶ εἰσήλθοσαν δὲ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς καὶ ἀνήγγειλαν μουσεῖ
- 23 Niin hän sanoi heille: "Tämä tapahtuu Herran sanan mukaan; huomenna on levon päivä, Herralle pyhitetty sapatti. Mitä leivotte, se leipokaa, ja mitä keitätte, se keittääkää; mutta kaikki, mitä tähteeksi jää, pankaa talteen huomiseksi."
And he said, This is what the Lord has said, Tomorrow is a day of rest, a holy Sabbath to the Lord: what has to be cooked may be cooked; and what is over, put on one side to be kept till the morning.
εἶπεν δὲ μουσῆς πρὸς αὐτοὺς τοῦτο τὸ ῥῆμά ἐστιν ὃ ἐλάλησεν κύριος σάββατα ἀνάπαισις ἅγια τῷ κυρίῳ αὔριον ὅσα ἐν πέσσητε πέσσετε καὶ ὅσα ἐν ἔψητε ἔψετε καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον καταλίπετε αὐτὸ εἰς ἀποθήκην εἰς τὸ πρωὶ
- 24 Ja he panivat sen talteen huomiseksi, niinkuin Mooses oli käskenyt, eikä se ruvennut haisemaan, eikä siihen tullut matoja.
And they kept it till the morning as Moses had said: and no smell came from it, and it had no worms.
καὶ κατέλιπον ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωὶ καθάπερ συνέταξεν αὐτοῖς μουσῆς καὶ οὐκ ἐπόζεσεν οὐδὲ σκόλης ἐγένετο ἐν αὐτῷ
- 25 Ja Mooses sanoi: "Syökää se tänä päivänä, sillä tänä päivänä on Herran sapatti; tänään ette löydä kedolta mitään.
And Moses said, Make your meal today of what you have, for this day is a Sabbath to the Lord: today you will not get any in the fields.
εἶπεν δὲ μουσῆς φάγετε σήμερον ἔστιν γὰρ σάββατα σήμερον τῷ κυρίῳ οὐχ εὐρεθήσεται ἐν τῷ πεδίῳ
- 26 Kuutena päivänä on teidän sitä koottava, mutta seitsemäntenä päivänä on sapatti; silloin ei sitä ole."
For six days you will get it, but on the seventh day, the Sabbath, there will not be any.
ἕξ ἡμέρας συλλέξετε τῆ δὲ ἡμέρα τῆ ἑβδόμη σάββατα ὅτι οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ
- 27 Kuitenkin muutamat kansasta lähtivät seitsemäntenä päivänä kokoamaan sitä, mutta he eivät löytäneet mitään.
But still on the seventh day some of the people went out to get it, and there was not any.
ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρα τῆ ἑβδόμη ἐξήλθοσαν τινες ἐκ τοῦ λαοῦ συλλέξει καὶ οὐχ εὔρον
- 28 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Kuinka kauan aiotte kieltäytyä noudattamasta minun käskyjäni ja lakejani?
And the Lord said to Moses, How long will you go against my orders and my laws?
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν ἕως τίνος οὐ βοῦλεσθε εἰσακοῦεν τὴς ἐντολάς μου καὶ τὸν νόμον μου
- 29 Katsokaa, Herra on antanut teille sapatin; sentähden hän antaa teille kuudentena päivänä kahden päivän leivän. Olkoon jokainen alallaan, älköönkää kukaan lähtekö paikaltansa seitsemäntenä päivänä."
See, because the Lord has given you the Sabbath, he gives you on the sixth day bread enough for two days; let every man keep where he is; let no man go out of his place on the seventh day.
ἴδετε ὃ γὰρ κύριος ἔδωκεν ὑμῖν τὴν ἡμέραν ταύτην τὰ σάββατα διὰ τοῦτο αὐτὸς ἔδωκεν ὑμῖν τῆ ἡμέρα τῆ ἕκτη ἄρτους δύο ἡμερῶν καθήσασθε ἕκαστος εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν μηδεὶς ἐκπορευέσθω ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ τῆ ἡμέρα τῆ ἑβδόμη
- 30 Ja kansa lepäsi seitsemäntenä päivänä.
So the people took their rest on the seventh day.
καὶ ἐσαββάτισεν ὁ λαὸς τῆ ἡμέρα τῆ ἑβδόμη
- 31 Ja Israelin heimo antoi sille nimen manna. Ja se oli valkean korianderinsiemenen kaltaista ja maistui hunajakakulta.
And this bread was named manna by Israel: it was white, like a grain seed, and its taste was like cakes made with honey.
καὶ ἐπωνόμασαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μαν ἦν δὲ ὡς σπέρμα κορίου λευκόν τὸ δὲ γεῦμα αὐτοῦ ὡς ἐγκρίς ἐν μέλιτι

- 32 Ja Mooses sanoi: "Näin on Herra käkenyt: Ota sitä goomerin täysi säilytettäväksi sukupolvesta sukupolveen, että he näkisivät sen leivän, jolla minä olen ravinnut teitä erämaassa, johdattaessani teitä Egyptin maasta".
And Moses said, This is the order which the Lord has given: Let one omer of it be kept for future generations, so that they may see the bread which I gave you for your food in the waste land, when I took you out from the land of Egypt.
εἶπεν δὲ μουσῆς τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξεν κύριος πλήσατε τὸ γομορ τοῦ μαν εἰς ἀποθήκην εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἵνα ἴδωσιν τὸν ἄρτον ὃν ἐφάγετε ὑμεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὡς ἐξήγαγεν ὑμᾶς κύριος ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 33 Ja Mooses sanoi Aaronille: "Ota astia ja pane siihen goomerin täysi mannaa ja aseta se Herran eteen säilytettäväksi sukupolvesta sukupolveen".
And Moses said to Aaron, Take a pot and put one omer of manna in it, and put it away before the Lord, to be kept for future generations.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς ααρων λαβὲ στάμον χρυσοῦν ἓνα καὶ ἐμβαλε εἰς αὐτὸν πλήρες τὸ γομορ τοῦ μαν καὶ ἀποθήσεις αὐτὸ ἐναντίον τοῦ θεοῦ εἰς διατήρησιν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 34 Ja Aaron asetti sen talteen lain arkin eteen, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
So Aaron put it away in front of the holy chest to be kept, as the Lord gave orders to Moses.
ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ καὶ ἀπέθετο ααρων ἐναντίον τοῦ μαρτυρίου εἰς διατήρησιν
- 35 Ja israelilaiset söivät mannaa neljäkymmentä vuotta, kunnes he tulivat asuttuun maahan; he söivät mannaa siihen asti, kunnes tulivat Kanaanin maan rajalle. -
And the children of Israel had manna for their food for forty years, till they came to a land with people in it, till they came to the edge of the land of Canaan.
οἱ δὲ υἱοὶ ἰσραηλ ἔφαγον τὸ μαν ἑτη τεσσαράκοντα ἕως ἦλθον εἰς γῆν οἰκουμένην τὸ μαν ἐφάγασαν ἕως παρεγένοντο εἰς μέρος τῆς φοινίκης
- 36 Goomer on kymmenesosa eefaa.
Now an omer is the tenth part of an ephah.
τὸ δὲ γομορ τὸ δέκατον τῶν τριῶν μέτρων ἦν
- 1 Sitten kaikki israelilaisten seurakunta lähti liikkeelle Siinin erämaasta ja matkusti levähdyspaikasta toiseen Herran käskyn mukaan. Ja he leiriytyivät Refidimiin; siellä ei ollut vettä kansan juoda.
And the children of Israel went on from the waste land of Sin, by stages as the Lord gave them orders, and put up their tents in Rephidim: and there was no drinking-water for the people.
καὶ ἀπῆρεν πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραηλ ἐκ τῆς ἐρήμου σιν κατὰ παρεμβολὰς αὐτῶν διὰ ῥήματος κυρίου καὶ παρενεβάλοσαν ἐν ραφιδὶν οὐκ ἦν δὲ ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν
- 2 Niin kansa riiteli Moosesta vastaan ja sanoi: "Antakaa meille vettä juoda!" Mooses vastasi heille: "Miksi riitelette minua vastaan? Miksi kiusaatte Herraa?"
So the people were angry with Moses, and said, Give us water for drinking. And Moses said, Why are you angry with me? and why do you put God to the test?
καὶ ἔλοιδορεῖτο ὁ λαὸς πρὸς μουσῆν λέγοντες δὸς ἡμῖν ὕδωρ ἵνα πίωμεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς μουσῆς τί λοιδορεῖσθε μοι καὶ τί πειράζετε κύριον
- 3 Mutta kansalla oli siellä jano, ja he napisivat yhä Moosesta vastaan ja sanoivat: "Minkätähden olet tuonut meidät Egyptistä, antaaksesi meidän ja meidän lastemme ja karjamme kuolla janoon?"
And the people were in great need of water; and they made an outcry against Moses, and said, Why have you taken us out of Egypt to send death on us and our children and our cattle through need of water?
ἐδίψησεν δὲ ἐκεῖ ὁ λαὸς ὕδατι καὶ ἐγόγγυζεν ἐκεῖ ὁ λαὸς πρὸς μουσῆν λέγοντες ἵνα τί τοῦτο ἀνεβίβασας ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου ἀποκτεῖναι ἡμᾶς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν καὶ τὰ κτήνη τῷ δίψει
- 4 Niin Mooses huusi Herraa ja sanoi: "Mitä minä teen tälle kansalle? Ei paljon puutu, että he kivittävät minut."
And Moses, crying out to the Lord, said, What am I to do to this people? they are almost ready to put me to death by stoning.
ἐβόησεν δὲ μουσῆς πρὸς κύριον λέγων τί ποιήσω τῷ λαῷ τούτῳ ἔτι μικρὸν καὶ καταλιθοβολήσουσίν με
- 5 Herra vastasi Moosekselle: "Mene kansan edellä ja ota mukaasi muutamia Israelin vanhimpia. Ja ota käteesi sauva, jolla löit Niilivirtaa, ja mene.
And the Lord said to Moses, Go on before the people, and take some of the chiefs of Israel with you, and take in your hand the rod which was stretched out over the Nile, and go.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν προπορεύου τοῦ λαοῦ τούτου λαβὲ δὲ μετὰ σεαυτοῦ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ τὴν ῥάβδον ἐν ἣ ἐπάταξας τὸν ποταμὸν λαβὲ ἐν τῇ χειρὶ σου καὶ πορεύσου
- 6 Katso, minä seison siellä sinun edessäsi kalliolla Hoorebin luona; lyö kalliioon, ja siitä on vuotava vettä, niin että kansa saa juoda." Ja Mooses teki niin Israelin vanhimpain nähden.
See, I will take my place before you on the rock in Horeb; and when you give the rock a blow, water will come out of it, and the people will have drink. And Moses did so before the eyes of the chiefs of Israel.
ὁδε ἐγὼ ἔστηκα πρὸ τοῦ σὲ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς πέτρας ἐν χωρηβ καὶ πατάξεις τὴν πέτραν καὶ ἐξελεύσεται ἐξ αὐτῆς ὕδωρ καὶ πίεται ὁ λαὸς μου ἐποίησεν δὲ μουσῆς οὕτως ἐναντίον τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 7 Ja hän antoi sille paikalle nimen Massa ja Meriba sentähden, että israelilaiset siellä riitelivät ja kiusasivat Herraa, sanoen: "Onko Herra meidän keskellämme vai ei?"
And he gave that place the name Massah and Meribah, because the children of Israel were angry, and because they put the Lord to the test, saying, Is the Lord with us or not?
καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου πειρασμός καὶ λοιδορήσις διὰ τὴν λοιδορίαν τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ διὰ τὸ πειράζειν κύριον λέγοντας εἰ ἔστιν κύριος ἐν ἡμῖν ἢ οὐ

- 8 Sitten tulivat amalekilaiset ja taistelivat Israelia vastaan Refidimissä.
Then Amalek came and made war on Israel in Rephidim.
ἦλθεν δὲ αμαλικ καὶ ἐπολέμει ἰσραηλ ἐν ραφιδιμ
- 9 Niin Mooses sanoi Joosualle: "Valitse meille miehiä, mene ja taistele huomenna amalekilaisia vastaan. Minä asetun vuoren huipulle, Jumalan sauva kädessäni."
And Moses said to Joshua, Get together a band of men for us and go out, make war on Amalek: tomorrow I will take my place on the top of the hill with the rod of God in my hand.
εἶπεν δὲ μουσῆς τῷ ἰησοῦ ἐπίλεξον σεαυτῷ ἄνδρας δυνατοὺς καὶ ἐξελεθὼν παράταξαι τῷ αμαλικ αὐριον καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἔσθηκα ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ βουνοῦ καὶ ἡ ῥάβδος τοῦ θεοῦ ἐν τῇ χειρὶ μου
- 10 Ja Joosua teki, niinkuin Mooses oli hänelle sanonut, ja taisteli amalekilaisia vastaan. Mutta Mooses, Aaron ja Huur nousivat vuoren huipulle.
So Joshua did as Moses said to him, and went to war with Amalek: and Moses, Aaron, and Hur went up to the top of the hill.
καὶ ἐποίησεν ἰησοῦς καθάπερ εἶπεν αὐτῷ μουσῆς καὶ ἐξελεθὼν παρετάξατο τῷ αμαλικ καὶ μουσῆς καὶ ααρων καὶ ὠρ ἀνέβησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ βουνοῦ
- 11 Ja niin kauan kuin Mooses piti kätensä ylhäällä, oli Israel voitolla; mutta kun hän antoi kätensä vaipua, olivat amalekilaiset voitolla.
Now while Moses' hand was lifted up, Israel was the stronger: but when he let his hand go down, Amalek became the stronger.
καὶ ἐγένετο ὅταν ἐπῆρεν μουσῆς τὰς χεῖρας κατίσχυεν ἰσραηλ ὅταν δὲ καθῆκεν τὰς χεῖρας κατίσχυεν αμαλικ
- 12 Mutta kun Mooseksen kädet väsyivät, ottivat he kiven ja asettivat sen hänen allensa, ja hän istui sille, ja Aaron ja Huur kannattivat hänen käsiänsä kumpikin puoleltansa. Näin hänen kätensä kestivät vahvoina auringon laskuun asti.
But Moses' hands became tired; so they put a stone under him and he took his seat on it, Aaron and Hur supporting his hands, one on one side and one on the other; so his hands were kept up without falling till the sun went down.
αἱ δὲ χεῖρες μουσῆ βαρεῖται καὶ λαβόντες λίθον ὑπέθηκαν ὑπ' αὐτόν καὶ ἐκάθητο ἐπ' αὐτοῦ καὶ ααρων καὶ ὠρ ἐστήριζον τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐντεῦθεν εἰς καὶ ἐντεῦθεν εἰς καὶ ἐγένοντο αἱ χεῖρες μουσῆ ἔστηριγμένα ἕως δυσμῶν ἡλίου
- 13 Ja Joosua voitti amalekilaiset ja heidän sotaväkensä miekan terällä.
And Joshua overcame Amalek and his people with the sword.
καὶ ἐτρέψατο ἰησοῦς τὸν αμαλικ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν φόνῳ μαχαίρας
- 14 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kirjoita tämä kirjaan muistoksi ja teroita se Joosuan mieleen: Minä pyyhin pois amalekilaisten muiston taivaan alta".
And the Lord said to Moses, Make a record of this in a book, so that it may be kept in memory, and say it again in the ears of Joshua: that all memory of Amalek is to be completely uprooted from the earth.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μουσῆν κατάγραφον τοῦτο εἰς μνημόσυνον ἐν βιβλίῳ καὶ δὸς εἰς τὰ ὦτα ἰησοῦ ὅτι ἀλοιοῦν ἐξελείψω τὸ μνημόσυνον αμαλικ ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανόν
- 15 Ja Mooses rakensi alttarin ja pani sille nimeksi: "Herra on minun lippuni".
Then Moses put up an altar and gave it the name of Yahweh-nissi:
καὶ ὀκοδόμησεν μουσῆς θυσιαστήριον κυρίῳ καὶ ἐπωνόμασεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κύριός μου καταφυγή
- 16 Ja hän sanoi: "Minä noston käteni Herran istuinta kohden: Herra sotii amalekilaisia vastaan sukupolvesta sukupolveen".
For he said, The Lord has taken his oath that there will be war with Amalek from generation to generation.
ὅτι ἐν χειρὶ κρυφαίᾳ πολεμεῖ κύριος ἐπὶ αμαλικ ἀπὸ γενεῶν εἰς γενεάς
- 1 Ja Midianin pappi Jetro, Mooseksen appi, sai kuulla kaikki, mitä Jumala oli tehnyt Moosekselle ja kansalleen Israelille, kuinka Herra oli vienyt Israelin pois Egyptistä.
Now news came to Jethro, the priest of Midian, Moses' father-in-law, of all God had done for Moses and for Israel his people, and how the Lord had taken Israel out of Egypt.
ἤκουσεν δὲ ἰοθορ ὁ ἱερεὺς μαδιαμ ὁ γαμβρὸς μουσῆ πάντα ὅσα ἐποίησεν κύριος ἰσραηλ τῷ αὐτοῦ λαῷ ἐξήγαγεν γὰρ κύριος τὸν ἰσραηλ ἐξ αἰγύπτου
- 2 Ja Jetro, Mooseksen appi, otti mukaansa Sipporan, Mooseksen vaimon, jonka tämä oli lähettänyt kotiin,
And Jethro, Moses' father-in-law, took Zipporah, Moses' wife, after he had sent her away,
ἔλαβεν δὲ ἰοθορ ὁ γαμβρὸς μουσῆ σεπφωραν τὴν γυναῖκα μουσῆ μετὰ τὴν ἀφεςιν αὐτῆς
- 3 ja hänen kaksi poikaansa; näistä oli toisen nimi Geersom, koska Mooses oli sanonut: "Minä olen muukalainen vieraalla maalla",
And her two sons, one of whom was named Gershom, for he said, I have been living in a strange land:
καὶ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ ὄνομα τῷ ἐνὶ αὐτῶν γηρσαμ λέγων πάροικος ἤμην ἐν γῆ ἄλλοτρία
- 4 ja toisen nimi Elieser, koska hän oli sanonut: "Isäni Jumala oli minun apuni ja pelasti minut faraon miekasta".
And the name of the other was Eliezer, for he said, The God of my father was my help, and kept me safe from the sword of Pharaoh:
καὶ τὸ ὄνομα τοῦ δευτέρου ελιεζερ λέγων ὁ γὰρ θεὸς τοῦ πατρός μου βοηθός μου καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς φαραω

- 5 Ja Jetro, Mooseksen appi, tuli hänen poikiensa ja hänen vaimonsa kanssa Mooseksen luo erämaahan, jossa tämä oli leiriytynyt Jumalan vuoren juurelle.
And Jethro, Moses' father-in-law, came with his sons and his wife to where Moses had put up his tent in the waste land, by the mountain of God.
καὶ ἐξῆλθεν ἰοθορ ὁ γαμβρὸς μουσῆ καὶ οἱ υἱοὶ καὶ ἡ γυνὴ πρὸς μουσῆν εἰς τὴν ἔρημον οὗ παρενέβαλεν ἐπ' ὄρους τοῦ θεοῦ
- 6 Ja hän käski sanoa Moosekselle: "Minä, Jetro, sinun appesi, ynnä vaimosi kahden poikansa kanssa olemme tulleet luoksesi".
And he said to Moses, I, your father-in-law, have come to you, with your wife and your two sons.
ἀνηγγέλη δὲ μουσεὶ λέγοντες ἰδοὺ ὁ γαμβρὸς σου ἰοθορ παραγίνεται πρὸς σέ καὶ ἡ γυνὴ καὶ οἱ δύο υἱοὶ σου μετ' αὐτοῦ
- 7 Niin Mooses meni appeansa vastaan, kumarsi ja suuteli häntä. Ja kun he olivat tervehtineet toisiansa, menivät he teltaan.
And Moses went out to his father-in-law, and went down on his face before him and gave him a kiss; and they said to one another, Are you well? and they came into the tent.
ἐξῆλθεν δὲ μουσῆς εἰς συνάντησιν τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ ἐφίλησεν αὐτόν καὶ ἠσπάσαντο ἀλλήλους καὶ εἰσῆγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν
- 8 Ja Mooses kertoi apellensa kaikki, mitä Herra oli tehnyt faraolle ja egyptiläisille Israelin tähden, ja kaikki ne vaikeudet, jotka heitä olivat kohdanneet matkalla, ja kuinka Herra oli pelastanut heidät.
And Moses gave his father-in-law an account of all the Lord had done to Pharaoh and to the Egyptians because of Israel, and of all the troubles which had come on them by the way, and how the Lord had given them salvation.
καὶ δηγήσατο μουσῆς τῷ γαμβρῷ πάντα ὅσα ἐποίησεν κύριος τῷ φαραῶ καὶ τοῖς αἰγυπτίοις ἕνεκεν τοῦ ἰσραὴλ καὶ πάντα τὸν μόχθον τὸν γενόμενον αὐτοῖς ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὅτι ἐξείλατο αὐτοὺς κύριος ἐκ χειρὸς φαραῶ καὶ ἐκ χειρὸς τῶν αἰγυπτίων
- 9 Ja Jetro iloitsi kaikesta siitä hyvästä, mitä Herra oli tehnyt Israelille, pelastaessaan heidät egyptiläisten kädestä.
And Jethro was glad because the Lord had been good to Israel, freeing them from the power of the Egyptians.
ἐξέστη δὲ ἰοθορ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησεν αὐτοῖς κύριος ὅτι ἐξείλατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς αἰγυπτίων καὶ ἐκ χειρὸς φαραῶ
- 10 Ja Jetro sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, joka on pelastanut teidät egyptiläisten ja faraon kädestä, Herra, joka on pelastanut kansansa egyptiläisten vallasta.
And Jethro said, Praise be to the Lord, who has taken you out of the hand of Pharaoh and out of the hand of the Egyptians; freeing the people from the yoke of the Egyptians.
καὶ εἶπεν ἰοθορ εὐλογητὸς κύριος ὅτι ἐξείλατο τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αἰγυπτίων καὶ ἐκ χειρὸς φαραῶ
- 11 Nyt minä tiedän, että Herra on suurempi kaikkia jumalia; sillä sentähden, että egyptiläiset ylpeilivät, on heidän näin käynyt."
Now I am certain that the Lord is greater than all gods, for he has overcome them in their pride.
νῦν ἔγνων ὅτι μέγας κύριος παρὰ πάντας τοὺς θεοὺς ἕνεκεν τούτου ὅτι ἐπέθεντο αὐτοῖς
- 12 Ja Jetro, Mooseksen appi, toimitti polttouhrin ja teurasuhreja Jumalalle; ja Aaron ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat aterioimaan Mooseksen apen kanssa Jumalan eteen.
Then Jethro, Moses' father-in-law, made a burned offering to God: and Aaron came, with the chiefs of Israel, and had a meal with Moses' father-in-law, before God.
καὶ ἔλαβεν ἰοθορ ὁ γαμβρὸς μουσῆ ὄλοκαντώματα καὶ θυσίας τῷ θεῷ παρεγένετο δὲ ααρων καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ συμφαγεῖν ἄρτον μετὰ τοῦ γαμβροῦ μουσῆ ἐναντίον τοῦ θεοῦ
- 13 Seuraavana päivänä Mooses istui tuomitsemaan kansaa, ja kansa seisoi Mooseksen ympärillä aamusta iltaan asti.
Now on the day after, Moses took his seat to give decisions for the people: and the people were waiting before Moses from morning till evening.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν ἐπαύριον συνεκάθισεν μουσῆς κρίνειν τὸν λαόν παρειστήκει δὲ πᾶς ὁ λαὸς μουσεὶ ἀπὸ πρωῒθεν ἕως ἑσπέρας
- 14 Kun Mooseksen appi näki kaiken, mitä hän teki kansalle, sanoi hän: "Mitä tämä puuha on, jota sinulla on kansan kanssa? Miksi sinä istut yksin ja kaikki kansa seisoo ympärilläsi aamusta iltaan asti?"
And when Moses' father-in-law saw all he was doing, he said, What is this you are doing for the people? why are you seated here by yourself, with all the people waiting before you from morning till evening?
καὶ ἰδὼν ἰοθορ πάντα ὅσα ἐποίει τῷ λαῷ λέγει τί τοῦτο ὃ σὺ ποιεῖς τῷ λαῷ διὰ τί σὺ ἀθήσαι μόνος πᾶς δὲ ὁ λαὸς παρῆσθη σοι ἀπὸ πρωῒθεν ἕως δεῖλης
- 15 Mooses vastasi apellensa: "Kansa tulee minun luokseni kysymään Jumalalta neuvoa.
And Moses said to his father-in-law, Because the people come to me to get directions from God:
καὶ λέγει μουσῆς τῷ γαμβρῷ ὅτι παραγίνεται πρὸς με ὁ λαὸς ἐκζητῆσαι κρίσιν παρὰ τοῦ θεοῦ
- 16 Kun heillä on jokin riita-asia, tulevat he minun luokseni, ja minä ratkaisen heidän riitansa ja ilmoitan heille Jumalan säädökset ja lait."
And if they have any question between themselves, they come to me, and I am judge between a man and his neighbour, and I give them the orders and laws of God.
ὅταν γὰρ γένηται αὐτοῖς ἀντιλογία καὶ ἔλθωσι πρὸς με διακρίνω ἕκαστον καὶ συμβιβάζω αὐτοὺς τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ

- 17 Niin Mooseksen appi sanoi hänelle: "Siinä sinä et menettele viisaasti.
And Moses' father-in-law said to him, What you are doing is not good.
εἶπεν δὲ ὁ γαμβρὸς μουσῆ πρὸς αὐτόν οὐκ ὀρθῶς σὺ ποιεῖς τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 18 Sinä uuvutat sekä itsesi että tämän kansan, joka on kanssasi; sillä tämä tehtävä on sinulle liian raskas, etkä sinä voi sitä yksinäsi toimittaa.
Your strength and that of the people will be completely used up: this work is more than you are able to do by yourself.
φθορᾷ καταφθάρῃ ἀνυπομονήτῳ καὶ σὺ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος ὃς ἐστὶν μετὰ σοῦ βαρὺ σοὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο οὐ δύνησι ποιεῖν μόνος
- 19 Kuule nyt, mitä minä sanon. Minä neuvon sinua, ja Jumala on oleva sinun kanssasi. Ole sinä kansan edumies Jumalan edessä, ja saata sinä sen asiat Jumalan eteen. Ja opeta heille säädökset ja lait,
Give ear now to my suggestion, and may God be with you: you are to be the people's representative before God, taking their causes to him:
νῦν οὖν ἄκουσον μου καὶ συμβουλευέσω σοὶ καὶ ἔσται ὁ θεὸς μετὰ σοῦ γίνου σὺ τῷ λαῷ τὰ πρὸς τὸν θεὸν καὶ ἀνοίσεις τοὺς λόγους αὐτῶν πρὸς τὸν θεὸν
- 20 ja neuvo heille tie, jota heidän on kuljettava, ja mitä heidän on tehtävä.
Teaching them his rules and his laws, guiding them in the way they have to go, and making clear to them the work they have to do.
καὶ διαμαρτυρῆ αὐτοῖς τὰ προστάγματα τοῦ θεοῦ καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ καὶ σημανεῖς αὐτοῖς τὰς ὁδοὺς ἐν αἷς πορεύονται ἐν αὐταῖς καὶ τὰ ἔργα ἃ ποιήσουσιν
- 21 Mutta valitse koko kansasta kelvollisia ja Jumalaa pelkääväisiä, luotettavia ja väärää voittoa vihaavia miehiä, ja aseta ne heille tuhannen, sadan, viidenkymmenen ja kymmenen päämiehiksi.
But for the rest, take from among the people able men, such as have the fear of God, true men hating profits wrongly made; and put such men over them, to be captains of thousands, captains of hundreds and of fifties and of tens;
καὶ σὺ σεαυτῷ σκέψαι ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ ἄνδρας δυνατοὺς θεοσεβεῖς ἄνδρας δικαίους μισοῦντας ὑπερηφανίαν καὶ καταστήσεις αὐτοὺς ἐπ' αὐτῶν χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκαδάρχους
- 22 Nämä tuomitkoot kansaa joka aika. Kaikki suuret asiat he saattakoot sinun tietoosi, mutta kaikki vähäiset asiat ratkaiskoot itse. Huojenna näin jotakin itseltäsi, ja kantakoot he kuormaa sinun kanssasi.
And let them be judges in the causes of the people at all times: and let them put before you all important questions, but in small things let them give decisions themselves: in this way, it will be less hard for you, and they will take the weight off you.
καὶ κρινοῦσιν τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν τὸ δὲ ῥῆμα τὸ ὑπέρογκον ἀνοίσουσιν ἐπὶ σέ τὰ δὲ βραχέα τῶν κριμάτων κρινοῦσιν αὐτοὶ καὶ κουφιοῦσιν ἀπὸ σοῦ καὶ συναντιλήμψονται σοὶ
- 23 Jos näin teet ja Jumala itse sinua näin käskee, niin sinä jaksat sen kestää; ja kaikki tämä kansa saa mennä rauhassa kotiinsa."
If you do this, and God gives approval, then you will be able to go on without weariness, and all this people will go to their tents in peace.
ἐὰν τὸ ῥῆμα τοῦτο ποιήσης κατισχύσει σε ὁ θεὸς καὶ δύνησι παραστήναι καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὸν ἑαυτοῦ τόπον μετ' εἰρήνης ἦξει
- 24 Ja Mooses noudatti appensa puhetta ja teki kaiken, mitä tämä oli sanonut.
So Moses took note of the words of his father-in-law, and did as he had said.
ἤκουσεν δὲ μουσῆς τῆς φωνῆς τοῦ γαμβροῦ καὶ ἐποίησεν ὅσα αὐτῷ εἶπεν
- 25 Mooses valitsi kelvollisia miehiä koko Israelista ja asetti heidät kansan johtoon, tuhannen, sadan, viidenkymmenen ja kymmenen päämiehiksi.
And he made selection of able men out of all Israel, and made them heads over the people, captains of thousands, captains of hundreds and of fifties and of tens.
καὶ ἐπέλεξεν μουσῆς ἄνδρας δυνατοὺς ἀπὸ παντὸς ἰσραηλ καὶ ἐποίησεν αὐτοὺς ἐπ' αὐτῶν χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκαδάρχους
- 26 Nämä tuomitsivat kansaa joka aika. Vaikeat asiat he lykkäsivät Moosekselle, mutta vähäiset asiat he ratkaisivat itse.
And they were judges in the causes of the people at all times: the hard questions they put before Moses; but on every small point they gave decisions themselves.
καὶ ἐκρίνοσαν τὸν λαὸν πᾶσαν ὥραν πᾶν δὲ ῥῆμα ὑπέρογκον ἀνεφέρουσαν ἐπὶ μουσῆν πᾶν δὲ ῥῆμα ἐλαφρὸν ἐκρίνοσαν αὐτοὶ
- 27 Sitten Mooses saattoi appensa matkaan, ja tämä meni omaan maahansa.
And Moses let his father-in-law go away, and he went back to his land.
ἐξαπέστειλεν δὲ μουσῆς τὸν ἑαυτοῦ γαμβρόν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ
- 1 Kolmantena kuukautena siitä, kun israelilaiset olivat lähteneet Egyptin maasta, juuri samana kuukauden päivänä, he tulivat Siinain erämaahan.
In the third month after the children of Israel went out from Egypt, on the same day, they came into the waste land of Sinai.
τοῦ δὲ μηνὸς τοῦ τρίτου τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἐκ γῆς αἰγύπτου τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἦλθουσαν εἰς τὴν ἔρημον τοῦ σινα

- 2 Sillä he olivat lähteneet Refidimistä, tulleet Siinain erämaahan ja leiriytyneet erämaahan; ja Israel oli siellä leirissä vuoren kohdalla.
And when they had gone away from Rephidim and had come into the waste land of Sinai, they put up their tents in the waste land before the mountain: there Israel put up its tents.
καὶ ἐξῆραν ἐκ ραφιδὶν καὶ ἦλθσαν εἰς τὴν ἔρημον τοῦ σινα καὶ παρενέβαλεν ἐκεῖ ἰσραὴλ κατέναντι τοῦ ὄρους
- 3 Ja Mooses nousi Jumalan tykö, ja Herra huusi häntä vuorelta ja sanoi: "Sano näin Jaakobin heimolle ja ilmoita israelilaisille:
And Moses went up to God, and the voice of the Lord came to him from the mountain, saying, Say to the family of Jacob, and give word to the children of Israel:
καὶ μωυσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τοῦ θεοῦ καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐκ τοῦ ὄρους λέγων τάδε ἐρεῖς τῷ οἴκῳ ἰακωβ καὶ ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
- 4 'Te olette nähneet, mitä minä olen tehnyt egyptiläisille ja kuinka minä olen kantanut teitä kotkan siivillä ja tuonut teidät luokseni.
You have seen what I did to the Egyptians, and how I took you, as on eagles' wings, guiding you to myself.
αὐτοὶ ἐώρακατε ὅσα πεποιήκα τοῖς αἰγυπτίοις καὶ ἀνέλαβον ὑμᾶς ὡσεὶ ἐπὶ πτερύγων ἀετῶν καὶ προσηγαγόμεν ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν
- 5 Jos te nyt kuulette minun ääntäni ja pidätte minun liittoni, niin te olette minun omaisuuteni ennen kaikkia muita kansoja; sillä koko maa on minun.
If now you will truly give ear to my voice and keep my agreement, you will be my special property out of all the peoples: for all the earth is mine:
καὶ νῦν ἐὰν ἀκοῆ ἀκούσητε τῆς ἐμῆς φωνῆς καὶ φυλάξητε τὴν διαθήκην μου ἔσσεθέ μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν ἐμῇ γὰρ ἐστὶν πᾶσα ἡ γῆ
- 6 Ja te olette minulle pappisvaltakunta ja pyhä kansa.' Sano nämä sanat israelilaisille."
And you will be a kingdom of priests to me, and a holy nation. These are the words which you are to say to the children of Israel.
ὑμεῖς δὲ ἔσσεθέ μοι βασιλείον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον ταῦτα τὰ ῥήματα ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
- 7 Kun Mooses tuli takaisin, kutsui hän kokoon kansan vanhimmat ja puhui heille kaikki ne sanat, jotka Herra oli hänen käskenyt puhua.
And Moses came and sent for the chiefs of the people and put before them all these words which the Lord had given him orders to say.
ἦλθεν δὲ μωυσῆς καὶ ἐκάλεσεν τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ λαοῦ καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς πάντας τοὺς λόγους τοῦτους οὓς συνέταξεν αὐτῷ ὁ θεός
- 8 Niin koko kansa vastasi yhtenä miehenä ja sanoi: "Kaiken, mitä Herra on puhunut, me teemme". Ja Mooses vei kansan vastauksen Herralle.
And all the people, answering together, said, Whatever the Lord has said we will do. And Moses took back to the Lord the words of the people.
ἀπεκρίθη δὲ πᾶς ὁ λαὸς ὁμοθυμαδὸν καὶ εἶπαν πάντα ὅσα εἶπεν ὁ θεός ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα ἀνήνεγκεν δὲ μωυσῆς τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν θεόν
- 9 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Katso, minä tulen sinun tykösi paksussa pilvessä, että kansa kuulis, kun minä puhun sinun kansasi, ja uskoisi myös sinua ainiaan". Ja Mooses ilmoitti Herralle kansan vastauksen.
And the Lord said to Moses, See, I will come to you in a thick cloud, so that what I say to you may come to the ears of the people and they may have belief in you for ever. And Moses gave the Lord word of what the people had said.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν ἰδοὺ ἐγὼ παραγίνομαι πρὸς σὲ ἐν στόλῳ νεφέλης ἵνα ἀκούσῃ ὁ λαὸς λαλοῦντός μου πρὸς σὲ καὶ σοὶ πιστεῦσωσιν εἰς τὸν αἰῶνα ἀνήγγειλεν δὲ μωυσῆς τὰ ῥήματα τοῦ λαοῦ πρὸς κύριον
- 10 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Mene kansan luo ja pyhitä heidät tänä päivänä ja huomenna, ja peskөөt he vaatteensa.
And the Lord said to Moses, Go to the people and make them holy today and tomorrow, and let their clothing be washed.
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς μωυσῆν καταβὰς διαμάρτυραι τῷ λαῷ καὶ ἅγισον αὐτοὺς σήμερον καὶ αὔριον καὶ πλυνάτωσαν τὰ ἱμάτια
- 11 Ja olkoot valmiit kolmanneksi päiväksi; sillä kolmantena päivänä Herra astuu koko kansan nähden alas Siinain vuorelle.
And by the third day let them be ready: for on the third day the Lord will come down on Mount Sinai, before the eyes of all the people.
καὶ ἔστωσαν ἔτοιμοι εἰς τὴν ἡμέραν τὴν τρίτην τῇ γὰρ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καταβήσεται κύριος ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ σινα ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ
- 12 Ja merkitse raja kansalle yltympäri ja sano: 'Varokaa nousemasta vuorelle tahi koskettamasta sen juureen. Jokainen, joka vuoreen koskee, rangaistakoon kuolemalla.
And let limits be marked out for the people round the mountain, and say to them, Take care not to go up the mountain or near the sides of it: whoever puts his foot on the mountain will certainly come to his death:
καὶ ἀφοριεῖς τὸν λαὸν κύκλῳ λέγων προσέχετε ἑαυτοῖς τοῦ ἀναβῆναι εἰς τὸ ὄρος καὶ θυγεῖν τι αὐτοῦ πᾶς ὁ ἀψάμενος τοῦ ὄρους θανάτῳ τελευτήσει
- 13 Älköön kenenkään käsi häneen koskeko, vaan hänet kivitettäkөөn tahi ammuttakoon kuoliaaksi. Olipa eläin tai ihminen, ei se saa jäädä eloon.' Vasta kun pitkä torven puhallus kuuluu, he nouskoot vuorelle."
He is not to be touched by a hand, but is to be stoned or have an arrow put through him; man or beast, he is to be put to death: at the long sounding of a horn they may come up to the mountain.
οὐχ ἄμεται αὐτοῦ χεὶρ ἐν γὰρ λίθοις λιθοβοληθήσεται ἢ βολίδι κατατοξευθήσεται ἐάν τε κτήνος ἐάν τε ἄνθρωπος οὐ ζήσεται ὅταν αἱ φωναὶ καὶ αἱ σάλπιγγες καὶ ἡ νεφέλη ἀπέλθῃ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐκ εἰνὸ ἀναβήσονται ἐπὶ τὸ ὄρος

- 14 Ja Mooses astui alas vuorelta kansan luo; ja hän pyhitti kansan, ja he pesivät vaatteensa.
Then Moses went down from the mountain to the people, and made the people holy; and their clothing was washed.
κατέβη δὲ μουσῆς ἐκ τοῦ ὄρους πρὸς τὸν λαὸν καὶ ἡγίασεν αὐτούς καὶ ἔπλυναν τὰ ἱμάτια
- 15 Ja hän sanoi kansalle: "Olkaa kolmanneksi päiväksi valmiit; älköön kukaan ryhtykö naiseen".
And he said to the people, Be ready by the third day: do not come near a woman.
καὶ εἶπεν τῷ λαῷ γίνεσθε ἔτοιμοι τρεῖς ἡμέρας μὴ προσέλθητε γυναικί
- 16 Ja kolmantena päivänä, kun aamu oli tullut, alkoi jylistä ja salamoida, ja paksu pilvi laskeutui vuoren ylle, ja kuului ylen kova pasunan ääni, niin että koko kansa, joka oli leirissä, vapisi pelosta.
And when morning came on the third day, there were thunders and flames and a thick cloud on the mountain, and a horn sounding very loud; and all the people in the tents were shaking with fear.
ἐγένετο δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γενηθέντος πρὸς ὄρθρον καὶ ἐγίνοντο φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ νεφέλη γνοφώδης ἐπ' ὄρους σινα φωνῇ τῆς σάλπιγγος ἤχει μέγα καὶ ἐπτοήθη πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐν τῇ παρεμβολῇ
- 17 Silloin Mooses vei kansan leiristä Jumalaa vastaan, ja he asettuivat vuoren juurelle.
And Moses made the people come out of their tents and take their places before God; and they came to the foot of the mountain,
καὶ ἐξήγαγεν μουσῆς τὸν λαὸν εἰς συνάντησιν τοῦ θεοῦ ἐκ τῆς παρεμβολῆς καὶ παρέστησαν ὑπὸ τὸ ὄρος
- 18 Ja koko Siinain vuori peittyi savuun, kun Herra astui sille alas tulella, ja siitä nousi savu niinkuin pätsin savu, ja koko vuori vapisi kovasti.
And all the mountain of Sinai was smoking, for the Lord had come down on it in fire: and the smoke of it went up like the smoke of a great burning; and all the mountain was shaking.
τὸ δὲ ὄρος τὸ σινα ἐκαπνίζετο ὅλον διὰ τὸ καταβεβηκέναι ἐπ' αὐτὸ τὸν θεὸν ἐν πυρὶ καὶ ἀνέβαιναν ὁ καπνὸς ὡς καπνὸς καμίνου καὶ ἐξέστη πᾶς ὁ λαὸς σφόδρα
- 19 Ja pasunan ääni koveni kovenemistaan. Mooses puhui, ja Jumala vastasi hänelle jyllinällä.
And when the sound of the horn became louder and louder, Moses' words were answered by the voice of God.
ἐγίνοντο δὲ αἱ φωναὶ τῆς σάλπιγγος προβαίνουσαι ἰσχυρότερα σφόδρα μουσῆς ἐλάλει ὁ δὲ θεὸς ἀπεκρίνατο αὐτῷ φωνῇ
- 20 Ja Herra astui alas Siinain vuorelle, vuoren kukkulalle, ja Herra kutsui Mooseksen vuoren kukkulalle; ja Mooses nousi sinne ylös.
Then the Lord came down on to Mount Sinai, to the top of the mountain, and the Lord sent for Moses to come up to the top of the mountain, and Moses went up.
κατέβη δὲ κύριος ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ σινα ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους καὶ ἐκάλεσεν κύριος μουσῆν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους καὶ ἀνέβη μουσῆς
- 21 Niin Herra sanoi Moosekselle: "Astu alas ja varoita kansaa tunkeutumasta lähelle Herraa, häntä nähdäkseen, sillä silloin heistä monta kaatuu.
And the Lord said to Moses, Go down and give the people orders to keep back, for fear that a great number of them, forcing their way through to see the Lord, may come to destruction.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς μουσῆν λέγων καταβάς διαμάρτυρα τῷ λαῷ μήποτε ἐγγίσωσιν πρὸς τὸν θεὸν κατανοῆσαι καὶ πέσωσιν ἐξ αὐτῶν πλῆθος
- 22 Papitkin, jotka saavat lähestyä Herraa, pyhittäkööt itsensä, ettei Herra heitä tuhoaisi."
And let the priests who come near to the Lord make themselves holy, for fear that the Lord may come on them suddenly.
καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ ἐγγίζοντες κυρίῳ τῷ θεῷ ἁγιασθήτωσαν μήποτε ἀπαλλάξῃ ἀπ' αὐτῶν κύριος
- 23 Mutta Mooses vastasi Herralle: "Kansa ei voi nousta Siinain vuorelle, sillä sinä olet varoittanut meitä ja sanonut: 'Merkitse raja vuoren ympäri ja pyhitä se'.
And Moses said to the Lord, The people will not be able to come up to the mountain, for you gave us orders to put limits round the mountain, marking it out and making it holy.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς τὸν θεὸν οὐ δυνήσεται ὁ λαὸς προσαναβῆναι πρὸς τὸ ὄρος τὸ σινα σὺ γὰρ διαμεμαρτύρησαι ἡμῖν λέγων ἀφόρισαι τὸ ὄρος καὶ ἁγίασαι αὐτὸ
- 24 Niin Herra sanoi hänelle: "Astu alas ja tule taas ylös, sinä ja Aaron sinun kanssasi. Mutta papit ja kansa älkööt tunkeutuko ylös, Herraa lähelle, ettei hän heitä tuhoaisi."
And the Lord said to him, Go down, and you and Aaron may come up; but let not the priests and the people make their way through to the Lord, or he will come on them suddenly.
εἶπεν δὲ αὐτῷ κύριος βιάδιζε κατὰβηθι καὶ ἀνάβηθι σὺ καὶ ααρων μετὰ σοῦ οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ὁ λαὸς μὴ βιαζέσθωσαν ἀναβῆναι πρὸς τὸν θεὸν μήποτε ἀπολέσῃ ἀπ' αὐτῶν κύριος
- 25 Ja Mooses astui alas kansan luo ja sanoi heille tämän.
So Moses went down to the people and said this to them.
κατέβη δὲ μουσῆς πρὸς τὸν λαὸν καὶ εἶπεν αὐτοῖς
- 1 Ja Jumala puhui kaikki nämä sanat ja sanoi:
And God said all these words:
καὶ ἐλάλησεν κύριος πάντας τοὺς λόγους τούτους λέγων

- 2 "Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka vein sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.
I am the Lord your God who took you out of the land of Egypt, out of the prison-house.
ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας
- 3 Älä pidä muita jumalia minun rinnallani.
You are to have no other gods but me.
οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροὶ πλὴν ἐμοῦ
- 4 Älä tee itsellesi jumalankuvaa äläkä mitään kuvaa, älä niistä, jotka ovat ylhäällä taivaassa, älä niistä, jotka ovat alhaalla maan päällä, äläkä niistä, jotka ovat vesissä maan alla.
You are not to make an image or picture of anything in heaven or on the earth or in the waters under the earth:
οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς
- 5 Älä kumarru niitä äläkä palvele niitä. Sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka kosten isien pahat teot lapsille kolmanteen ja neljanteen polveen, nille, jotka minua vihaavat;
You may not go down on your faces before them or give them worship: for I, the Lord your God, am a God who will not give his honour to another; and I will send punishment on the children for the wrongdoing of their fathers, to the third and fourth generation of my haters;
οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεός σου θεὸς ζηλωτῆς ἀποδιδούς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἕως τρίτης καὶ τετάρτης γενεᾶς τοῖς μισοῦσίν με
- 6 mutta teen laupeuden tuhansille, jotka minua rakastavat ja pitävät minun käskyni.
And I will have mercy through a thousand generations on those who have love for me and keep my laws.
καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαπῶσίν με καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὰ προστάγματά μου
- 7 Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi, nimeä, sillä Herra ei jätä rankaisematta sitä, joka hänen nimensä turhaan lausuu.
You are not to make use of the name of the Lord your God for an evil purpose; whoever takes the Lord's name on his lips for an evil purpose will be judged a sinner by the Lord
οὐ λήμψη τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ οὐ γὰρ μὴ καθάριση κύριος τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ
- 8 Muista pyhittää lepopäivä.
Keep in memory the Sabbath and let it be a holy day.
μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζειν αὐτήν
- 9 Kuusi päivää tee työtä ja toimita kaikki askareesi;
On six days do all your work:
ἕξ ἡμέρας ἔργα καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου
- 10 mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti; silloin älä mitään askareta toimita, älä sinä älköönkä sinun poikasi tai tyttäresi, sinun palvelijasi tai palvelijattaresi tai juhtasi älköönkä muukalaisesi, joka sinun porteissasi on.
But the seventh day is a Sabbath to the Lord your God; on that day you are to do no work, you or your son or your daughter, your man-servant or your woman-servant, your cattle or the man from a strange country who is living among you:
τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα κυρίῳ τῷ θεῷ σου οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑποζόγιόν σου καὶ πᾶν κτῆνός σου καὶ ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοὶ
- 11 Sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi; sentähden Herra siunasi lepopäivän ja pyhitti sen.
For in six days the Lord made heaven and earth, and the sea, and everything in them, and he took his rest on the seventh day: for this reason the Lord has given his blessing to the seventh day and made it holy.
ἐν γὰρ ἕξ ἡμέραις ἐποίησεν κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς καὶ κατέπαυσεν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ διὰ τοῦτο εὐλόγησεν κύριος τὴν ἡμέραν τὴν ἑβδόμην καὶ ἡγίασεν αὐτήν
- 12 Kunnioita isääsi ja äitiäsi, että kauan eläisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.
Give honour to your father and to your mother, so that your life may be long in the land which the Lord your God is giving you.
τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσιν σοι
- 13 Älä tapa.
Do not put anyone to death without cause.
οὐ μοιχεύσεις

- 14 **Älä tee huorin.**
Do not be false to the married relation.
οὐ κλέψεις
- 15 **Älä varasta.**
Do not take the property of another.
οὐ φονεύσεις
- 16 **Älä sano väärää todistusta lähimmäisesstäsi.**
Do not give false witness against your neighbour.
οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ
- 17 **Älä himoitse lähimmäisesi huonetta. Älä himoitse lähimmäisesi vaimoa äläkä hänen palvelijaansa, palvelijatartaan, härkäänsä, aasiansa äläkä mitään, mikä on lähimmäisesi omaa."**
Let not your desire be turned to your neighbour's house, or his wife or his man-servant or his woman-servant or his ox or his ass or anything which is his.
οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου οὔτε τὸν ἄγγρον αὐτοῦ οὔτε τὸν παῖδα αὐτοῦ οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ οὔτε τοῦ ὄνου αὐτοῦ οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ οὔτε ὅσα τῶ πλησίον σου ἐστίν
- 18 **Ja kaikki kansa havaitsi jylinän, tulen leimaukset, pasunan äänen ja vuoren suitsuamisen; ja kun he sen havaitsivat, vapisivat he ja pysyivät taampana.**
And all the people were watching the thunderings and the flames and the sound of the horn and the mountain smoking; and when they saw it, they kept far off, shaking with fear.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἑώρα τὴν φωνὴν καὶ τὰς λαμπάδας καὶ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος καὶ τὸ ὄρος τὸ καπνίζον φοβηθέντες δὲ πᾶς ὁ λαὸς ἔστησαν μακρόθεν
- 19 **Ja he sanoivat Moosekselle: "Puhu sinä meidän kanssamme, niin me kuulemme. Älköön Jumala puhuko meidän kanssamme, ettemme kuolisi."**
And they said to Moses, To your words we will give ear, but let not the voice of God come to our ears, for fear death may come on us.
καὶ εἶπαν πρὸς Μωυσῆν λέγων σὺ ἡμῖν καὶ μὴ λαλεῖτω πρὸς ἡμᾶς ὁ θεὸς μήποτε ἀποθάνωμεν
- 20 **Mutta Moses vastasi kansalle: "Älkää peljätkö, sillä Jumala on tullut koettelemaan teitä, että Herran pelko olisi teidän silmäinne edessä ja ettette syntiä tekisi".**
And Moses said to the people, Have no fear: for God has come to put you to the test, so that fearing him you may be kept from sin.
καὶ λέγει αὐτοῖς Μωυσῆς θαρσεῖτε ἔνεκεν γὰρ τοῦ πειράσαι ὑμᾶς παρεγενήθη ὁ θεὸς πρὸς ὑμᾶς ὅπως ἂν γένηται ὁ φόβος αὐτοῦ ἐν ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμαρτάνητε
- 21 **Ja kansa pysyi taampana, mutta Moses lähestyi pimeyttä, jossa Jumala oli.**
And the people kept their places far off, but Moses went near to the dark cloud where God was.
εἰστήκει δὲ ὁ λαὸς μακρόθεν Μωυσῆς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸν γνόφον οὗ ἦν ὁ θεὸς
- 22 **Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano israelilaisille näin: Te olette nähneet, että minä olen puhunut teille taivaasta.**
And the Lord said to Moses, Say to the children of Israel, You yourselves have seen that my voice has come to you from heaven
εἶπεν δὲ κύριος πρὸς Μωυσῆν τάδε ἐρεῖς τῷ οἴκῳ Ἰακώβ καὶ ἀναγγελεῖς τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ὑμεῖς ἑώρακατε ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λελάληκα πρὸς ὑμᾶς
- 23 **Älkää tehkö jumalia minun rinnalleni; hopeaisia tai kultaisia jumalia älkää tehkö itsellenne.**
Gods of silver and gods of gold you are not to make for yourselves.
οὐ ποιήσετε ἑαυτοῖς θεοὺς ἀργυροῦς καὶ θεοὺς χρυσοῦς οὐ ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς
- 24 **Tee minulle alttari maasta, ja uhraa sen päällä polttouhri ja yhteysuhri, lampaasi ja raavaasi. Joka paikassa, mihin minä säädän nimeni muiston, minä tulen sinun tykösi ja siunaan sinua.**
Make for me an altar of earth, offering on it your burned offerings and your peace-offerings, your sheep and your oxen: in every place where I have put the memory of my name, I will come to you and give you blessing.
θυσιαστήριον ἐκ γῆς ποιήσατέ μοι καὶ θύσατε ἐπ' αὐτοῦ τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ σωτήρια ὑμῶν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς μόσχους ὑμῶν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐν ἐπονομάσω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ καὶ ἦξω πρὸς σὲ καὶ εὐλογήσω σε
- 25 **Mutta jos sinä teet minulle kivialttarin, niin älä rakenna sitä hakatusta kivistä; sillä jos sinä kosket taltallasi kiveen, niin sinä saastutat sen.**
And if you make me an altar of stone do not make it of cut stones: for the touch of an instrument will make it unclean.
ἐὰν δὲ θυσιαστήριον ἐκ λίθων ποιῆς μοι οὐκ οἰκοδομήσεις αὐτοῦς τμητούς τὸ γὰρ ἐγχειρίδιόν σου ἐπιβέβληκας ἐπ' αὐτούς καὶ μεμίανται
- 26 **Äläkä nouse portaita myöten minun alttarilleni, ettei häpysi sen päällä paljastuisi."**
And do not go up by steps to my altar, for fear that your bodies may be seen uncovered.
οὐκ ἀναβήσῃ ἐν ἀναβαθμίῳ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου ὅπως ἂν μὴ ἀποκαλύψῃς τὴν ἀσχημοσύνην σου ἐπ' αὐτοῦ

- 1 "Nämä ovat ne oikeudet, jotka sinun tulee asettaa heidän eteensä:
Now these are the laws which you are to put before them.
καὶ ταῦτα τὰ δικαιώματα ἃ παραθήσεις ἐνώπιον αὐτῶν
- 2 Jos sinä ostat hebrealaisen orjan, niin hän palvelkoon kuusi vuotta, mutta seitsemäntenä hän pääsköön vapaaksi maksutta.
If you get a Hebrew servant for money, he is to be your servant for six years, and in the seventh year you are to let him go free without payment.
ἐὰν κτήσῃ παῖδα εβραῖον ἐξ ἑπτῆ δουλεύσει σοι τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἔτει ἀπελεύσεται ἐλεύθερος δωρεάν
- 3 Jos hän on tullut yksinäisenä, niin yksinäisenä lähteköönkin; mutta jos hän oli nainut, niin lähteköön vaimo hänen kanssaan.
If he comes to you by himself, let him go away by himself: if he is married, let his wife go away with him.
ἐὰν αὐτὸς μόνος εἰσέλθῃ καὶ μόνος ἐξελεύσεται ἐὰν δὲ γυνὴ συνεισέλθῃ μετ' αὐτοῦ ἐξελεύσεται καὶ ἡ γυνὴ μετ' αὐτοῦ
- 4 Jos hänen isäntänsä on antanut hänelle vaimon, ja tämä on synnyttänyt hänelle poikia tai tyttäriä, niin vaimo lapsinensa jääköön isännän omaksi, ja hän lähteköön yksinään.
If his master gives him a wife, and he gets sons or daughters by her, the wife and her children will be the property of the master, and the servant is to go away by himself.
ἐὰν δὲ ὁ κύριος δῷ αὐτῷ γυναῖκα καὶ τέκῃ αὐτῷ υἱὸς ἢ θυγατέρας ἢ γυνὴ καὶ τὰ παιδιά ἔσται τῷ κυρίῳ αὐτοῦ αὐτὸς δὲ μόνος ἐξελεύσεται
- 5 Mutta jos orja vakuuttaa: 'Minä rakastan isäntääni, vaimoani ja lapsiani enkä tahdo päästä vapaaksi',
But if the servant says clearly, My master and my wife and children are dear to me; I have no desire to be free:
ἐὰν δὲ ἀποκριθῆις εἴπῃ ὁ παῖς ἡγάπηκα τὸν κύριόν μου καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ παιδιά οὐκ ἀποτρέχω ἐλεύθερος
- 6 niin hänen isäntänsä vieköön hänet Jumalan eteen ja asettakoon hänet ovea tai pihtipieltä vasten, ja hänen isäntänsä lävistäköön hänen korvansa naskalilla, ja hän olkoon hänen orjansa ainiaan.
Then his master is to take him to the gods of the house, and at the door, or at its framework, he is to make a hole in his ear with a sharp-pointed instrument; and he will be his servant for ever.
προσάξει αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πρὸς τὸ κριτήριον τοῦ θεοῦ καὶ τότε προσάξει αὐτὸν ἐπὶ τὴν θύραν ἐπὶ τὸν σταθμόν καὶ τρυπήσει αὐτοῦ ὁ κύριος τὸ οὖς τῷ ὀπιτίῳ καὶ δουλεύσει αὐτῷ εἰς τὸν αἰῶνα
- 7 Jos joku myy tyttärensä orjaksi, älköön tämä pääskö vapaaksi, niinkuin miesorjat pääsevät.
And if a man gives his daughter for a price to be a servant, she is not to go away free as the men-servants do.
ἐὰν δὲ τις ἀποδῶται τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα οἰκέτιν οὐκ ἀπελεύσεται ὥσπερ ἀποτρέχουσιν αἱ δοῦλαι
- 8 Jos hän ei miellytä isäntäänsä, sitten kuin tämä jo on määrännyt hänet itsellensä, niin tämä sallikoon lunastaa hänet pois. Vieraaseen kansaan älköön hänellä olko valtaa häntä myydä, kun hän hänet hylkää.
If she is not pleasing to her master who has taken her for himself, let a payment be made for her so that she may go free; her master has no power to get a price for her and send her to a strange land, because he has been false to her.
ἐὰν μὴ εὐαρεστήσῃ τῷ κυρίῳ αὐτῆς ἢν αὐτῷ καθομολογήσατο ἀπολυτρώσει αὐτὴν ἔθνη δὲ ἄλλοτριῶ οὐ κύριός ἐστιν πωλεῖν αὐτὴν ὅτι ἠθέτησεν ἐν αὐτῇ
- 9 Mutta jos hän määrää hänet pojallensa, niin antakoon hänen nauttia tyttärien oikeutta.
And if he gives her to his son, he is to do everything for her as if she was his daughter.
ἐὰν δὲ τῷ υἱῷ καθομολογήσῃται αὐτὴν κατὰ τὸ δικαίωμα τῶν θυγατέρων ποιήσει αὐτῇ
- 10 Jos hän ottaa itselleen toisen vaimon, niin älköön vähentäkö ensimmäiseltä tämän ravintoa, vaatetusta ja aviollista oikeutta.
And if he takes another woman, her food and clothing and her married rights are not to be less.
ἐὰν δὲ ἄλλην λάβῃ ἑαυτῷ τὰ δέοντα καὶ τὸν ἱματισμὸν καὶ τὴν ὀμιλίαν αὐτῆς οὐκ ἀποστερήσει
- 11 Jos hän ei tee hänelle näitä kolmea, niin lähteköön vaimo pois maksutta ja rahakorvauksetta.
And if he does not do these three things for her, she has the right to go free without payment.
ἐὰν δὲ τὰ τρία ταῦτα μὴ ποιῆσῃ αὐτῇ ἐξελεύσεται δωρεάν ἄνευ ἀργυρίου
- 12 Joka lyö ihmistä, niin että tämä kuolee, se rangaistakoon kuolemalla.
He who gives a man a death-blow is himself to be put to death.
ἐὰν δὲ πατάξῃ τίς τινα καὶ ἀποθάνῃ θανάτῳ θανατούσθω
- 13 Mutta jos hän ei ole tehnyt sitä murha-aikeessa, vaan Jumala on sallinut sen vahingon tapahtua hänen kätensä kautta, niin minä määrään sinulle paikan, johon hän voi paeta.
But if he had no evil purpose against him, and God gave him into his hand, I will give you a place to which he may go in flight.
ὁ δὲ οὐχ ἑκὼν ἀλλὰ ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ δώσω σοι τόπον οὗ φεύξεται ἐκεῖ ὁ φονεύσας

- 14 **Mutta jos joku menettelee niin rikollisesti lähimmäistensä kohtaan, että tappaa hänet kavalasti, on sinun otettava hänet minun alttarinikin luota surmattavaksi.**
But if a man makes an attack on his neighbour on purpose, to put him to death by deceit, you are to take him from my altar and put him to death.
 ἐὰν δὲ τις ἐπιθῆται τῷ πλησίον ἀποκτείνει αὐτὸν δόλῳ καὶ καταφύγη ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου μου λήμψη αὐτὸν θανατῶσαι
- 15 **Joka lyö isäänsä tai äitiänsä, se rangaistakoon kuolemalla.**
Any man who gives a blow to his father or his mother is certainly to be put to death.
 ὅς τύπτει πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα αὐτοῦ θανάτῳ θανατούσθω
- 16 **Joka varastaa ihmisen ja joko myy hänet tahi pitää häntä hallussansa, se rangaistakoon kuolemalla.**
Any man who gets another into his power in order to get a price for him is to be put to death, if you take him in the act.
 ὁ κακολογῶν πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα αὐτοῦ τελευτήσει θανάτῳ
- 17 **Joka kiroaa isäänsä tai äitiänsä, se rangaistakoon kuolemalla.**
Any man cursing his father or his mother is to be put to death.
 ὅς ἐὰν κλέψῃ τις τινα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ καταδυναστεύσας αὐτὸν ἀποδῶται καὶ εὐρεθῆ ἐν αὐτῷ θανάτῳ τελευτάτω
- 18 **Jos miehet riitelevät keskenänsä ja toinen lyö toista kivellä tai nyrkillä, mutta tämä ei kuole, vaan joutuu vuoteen omaksi,**
If, in a fight, one man gives another a blow with a stone, or with the shut hand, not causing his death, but making him keep in bed;
 ἐὰν δὲ λοιδορῶνται δύο ἄνδρες καὶ πατάξῃ τις τὸν πλησίον λίθῳ ἢ πυγμῇ καὶ μὴ ἀποθάνῃ κατακλιθῆ δὲ ἐπὶ τὴν κοίτην
- 19 **niin olkoon, jos hän tointuu ja voi mennä ulos sauvaansa nojaten, lyöjä vapaa rangaistuksesta; korvatkoon ainoastaan hänen sairastamisaikansa ja pitääköön huolta hänen paranemisestaan.**
If he is able to get up again and go about with a stick, the other will be let off; only he will have to give him payment for the loss of his time, and see that he is cared for till he is well.
 ἐὰν ἐξαναστῆς ὁ ἄνθρωπος περιπατήσῃ ἔξω ἐπὶ ῥάβδῳ ἄθροος ἔσται ὁ πατάξας πλὴν τῆς ἀργίας αὐτοῦ ἀποτείσει καὶ τὰ ἰατρῆα
- 20 **Jos joku lyö orjaansa tai orjatartaan sauvalla, niin että tämä kuolee hänen käsiinsä, niin häntä rangaistakoon.**
If a man gives his man-servant or his woman-servant blows with a rod, causing death, he is certainly to undergo punishment.
 ἐὰν δὲ τις πατάξῃ τὸν παῖδα αὐτοῦ ἢ τὴν παιδίσκην αὐτοῦ ἐν ῥάβδῳ καὶ ἀποθάνῃ ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτοῦ δίκη ἐκδικηθήτω
- 21 **Mutta jos se elää päivän tai kaksi, niin älköön lyöjää rangaistako, sillä se on hänen omaa rahaansa.**
But, at the same time, if the servant goes on living for a day or two, the master is not to get punishment, for the servant is his property.
 ἐὰν δὲ διαβιώσῃ ἡμέραν μίαν ἢ δύο οὐκ ἐκδικηθήσεται τὸ γὰρ ἀργύριον αὐτοῦ ἔστιν
- 22 **Jos miehet tappelevat keskenänsä ja loukkaavat raskasta vaimoa, niin että hän synnyttää kesken, mutta vahinkoa ei tapahdu, niin sakotettakoon syyllistä vaimon miehen vaatimuksen ja riidanratkaisijain harkinnan mukaan.**
If men, while fighting, do damage to a woman with child, causing the loss of the child, but no other evil comes to her, the man will have to make payment up to the amount fixed by her husband, in agreement with the decision of the judges.
 ἐὰν δὲ μάχωνται δύο ἄνδρες καὶ πατάξωσιν γυναῖκα ἐν γαστρὶ ἔχουσαν καὶ ἐξέλθῃ τὸ παιδίον αὐτῆς μὴ ἐξεικονισμένον ἐπιζημίον ζημιωθήσεται καθότι ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀνὴρ τῆς γυναϊκὸς δώσει μετὰ ἀξιώματος
- 23 **Mutta jos vahinko tapahtuu, niin annettakoon henki hengestä,**
But if damage comes to her, let life be given in payment for life,
 ἐὰν δὲ ἐξεικονισμένον ᾗν δώσει ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς
- 24 **silmä silmästä, hammas hampaasta, käsi kädestä, jalka jalasta,**
Eye for eye, tooth for tooth, hand for hand, foot for foot,
 ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος χεῖρα ἀντὶ χειρὸς πόδα ἀντὶ ποδός
- 25 **palovamma palovammasta, haava haavasta, mustelma mustelmasta.**
Burning for burning, wound for wound, blow for blow.
 κατάκαυμα ἀντὶ κατακάματος τραῦμα ἀντὶ τραύματος μώλωπα ἀντὶ μώλωπος
- 26 **Jos joku lyö orjaansa tai orjatartansa silmään ja turmelee sen, niin päästäköön hänet vapaaksi silmän tähden.**
If a man gives his man-servant or his woman-servant a blow in the eye, causing its destruction, he is to let him go free on account of the damage to his eye.
 ἐὰν δὲ τις πατάξῃ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ οἰκέτου αὐτοῦ ἢ τὸν ὀφθαλμὸν τῆς θεραπαίνης αὐτοῦ καὶ ἐκτυφλώσῃ ἐλευθέρους ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτῶν

- 27 **Ja jos hän lyö orjaltaan tai orjattareltaan hampaan suusta, niin päästäkään hänet vapaaksi hampaan tähden.**
Or if the loss of a tooth is caused by his blow, he will let him go free on account of his tooth.
ἐὰν δὲ τὸν ὀδόντα τοῦ οἰκέτου ἢ τὸν ὀδόντα τῆς θεραπαίνης αὐτοῦ ἐκλυθήσῃ ἐλευθέρους ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς ἀντὶ τοῦ ὀδόντος αὐτῶν
- 28 **Jos härkä puskee miehen tai naisen kuoliaaksi, niin härkä kivitettäköön, älköönkä sen lihaa syötäkö; mutta härän omistaja olkoon vapaa rangaistuksesta.**
If an ox comes to be the cause of death to a man or a woman, the ox is to be stoned, and its flesh may not be used for food; but the owner will not be judged responsible.
ἐὰν δὲ κερατίση ταῦρος ἄνδρα ἢ γυναῖκα καὶ ἀποθάνῃ λίθοις λιθοβοληθήσεται ὁ ταῦρος καὶ οὐ βρωθήσεται τὰ κρέα αὐτοῦ ὁ δὲ κύριος τοῦ ταύρου ἀθῶος ἔσται
- 29 **Mutta jos härkä on ennenkin puskenut ja sen isäntää on varoitettu eikä hän ole sitä vartioinut, ja jos se tappaa miehen tai naisen, niin härkä kivitettäköön, ja myös sen isäntä rangaistakoon kuolemalla.**
But if the ox has frequently done such damage in the past, and the owner has had word of it and has not kept it under control, so that it has been the cause of the death of a man or woman, not only is the ox to be stoned, but its owner is to be put to death.
ἐὰν δὲ ὁ ταῦρος κερατίσῃ ἢ πρὸ τῆς ἐχθῆς καὶ πρὸ τῆς τρίτης καὶ διαμαρτύρονται τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ μὴ ἀφανίσῃ αὐτόν ἀνέλη δὲ ἄνδρα ἢ γυναῖκα ὁ ταῦρος λιθοβοληθήσεται καὶ ὁ κύριος αὐτοῦ ὄψοσθαυεῖται
- 30 **Mutta jos hänelle määrätään lunastusmaksu, niin maksakoon henkensä lunnaiksi niin paljon, kuin hänelle määrätään.**
If a price is put on his life, let him make payment of whatever price is fixed.
ἐὰν δὲ λύτρα ἐπιβληθῇ αὐτῷ δώσει λύτρα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ὅσα ἐὰν ἐπιβάλωσιν αὐτῷ
- 31 **Jos se puskee pojan tai tytön, niin meneteltäköön saman lain mukaan.**
If the death of a son or of a daughter has been caused, the punishment is to be in agreement with this rule.
ἐὰν δὲ υἱὸν ἢ θυγατέρα κερατίσῃ κατὰ τὸ δίκαιωμα τοῦτο ποιήσουσιν αὐτῷ
- 32 **Jos härkä puskee orjan tai orjattaren, niin maksakoon sen omistaja pusketun isännälle kolmekymmentä hopeasekeliä, ja härkä kivitettäköön.**
If the death of a man-servant or of a woman-servant is caused by the ox, the owner is to give their master thirty shekels of silver, and the ox is to be stoned.
ἐὰν δὲ παῖδα κερατίσῃ ὁ ταῦρος ἢ παιδίσκην ἀργυρίου τριάκοντα δίδραχμα δώσει τῷ κυρίῳ αὐτῶν καὶ ὁ ταῦρος λιθοβοληθήσεται
- 33 **Jos joku jättää kaivon auki tahi kaivaa kaivon eikä peitä sitä, ja härkä tai aasi putoaa siihen,**
If a man makes a hole in the earth without covering it up, and an ox or an ass dropping into it comes to its death;
ἐὰν δὲ τις ἀνοίξῃ λάκκον ἢ λατομήσῃ λάκκον καὶ μὴ καλύψῃ αὐτόν καὶ ἐμπέσῃ ἐκεῖ μόσχος ἢ ὄνος
- 34 **niin kaivon omistaja korvatkoon isännälle sen rahassa; mutta kuollut eläin olkoon hänen.**
The owner of the hole is responsible; he will have to make payment to their owner, but the dead beast will be his.
ὁ κύριος τοῦ λάκκου ἀποτεῖσει ἀργύριον δώσει τῷ κυρίῳ αὐτῶν τὸ δὲ τετελευτηκὸς αὐτῷ ἔσται
- 35 **Jos jonkun härkä puskee toisen härän kuoliaaksi, niin myykööt elävän härän ja jakakoot sen hinnan, ja myös kuolleen jakakoot keskenään.**
And if one man's ox does damage to another man's ox, causing its death, then the living ox is to be exchanged for money, and division made of the price of it, and of the price of the dead one.
ἐὰν δὲ κερατίση τινὸς ταῦρος τὸν ταῦρον τοῦ πλησίον καὶ τελευτήσῃ ἀποδώσονται τὸν ταῦρον τὸν ζῶντα καὶ διελούνται τὸ ἀργύριον αὐτοῦ καὶ τὸν ταῦρον τὸν τεθνηκότα διελούνται
- 36 **Jos taas oli tunnettua, että se härkä ennenkin oli puskenut eikä sen isäntä ollut sitä vartioinut, niin antakoon härän härästä, mutta kuollut olkoon hänen."**
But if it is common knowledge that the ox has frequently done such damage in the past, and its owner has not kept it under control, he will have to give ox for ox; and the dead beast will be his.
ἐὰν δὲ γνωρίζηται ὁ ταῦρος ὅτι κερατίσῃ ἔστιν πρὸ τῆς ἐχθῆς καὶ πρὸ τῆς τρίτης ἡμέρας καὶ διαμαρτυρημένοι ὄσιν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ μὴ ἀφανίσῃ αὐτόν ἀποτεῖσει ταῦρον ἀντὶ ταύρου ὁ δὲ τετελευτηκὸς αὐτῷ ἔσται
- 1 **"Jos joku varastaa härän tai lampaan ja teurastaa tahi myy sen, antakoon viisi raavasta yhdestä härästä ja neljä lammasta yhdestä lampaasta.**
If a man takes without right another man's ox or his sheep, and puts it to death or gets a price for it, he is to give five oxen for an ox, or four sheep for a sheep, in payment: the thief will have to make payment for what he has taken; if he has no money, he himself will have to be exchanged for money, so that payment may be made.
ἐὰν δὲ ἐν τῷ διορύγματι εὔρεθῇ ὁ κλέπτης καὶ πληγείσῃ ἀποθάνῃ οὐκ ἔστιν αὐτῷ φόνος
- 2 **Jos varas tavataan murtautumasta sisälle ja lyödään kuoliaaksi, ei tappaja ole vereen vikapää.**
If a thief is taken in the act of forcing his way into a house, and his death is caused by a blow, the owner of the house is not responsible for his blood.
ἐὰν δὲ ἀνατεῖλῃ ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτῷ ἐνοχὸς ἔστιν ἀνταποθανεῖται ἐὰν δὲ μὴ ὑπάρχῃ αὐτῷ πρῶτον ἀντὶ τοῦ κλέμματος

- 3 **Mutta jos aurinko jo oli noussut, niin tappaja on vereen vikapää. Varas maksakoon korvauksen; mutta jos hänellä ei ole mitään, niin myytäköön hänet varastamansa tavaran korvaukseksi.**
But if it is after dawn, he will be responsible.
 ἐὰν δὲ καταλημφθῆ καὶ εὐρεθῆ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ κλέμμα ἀπὸ τε ὄνου ἕως προβάτου ζῶντα διπλᾶ αὐτὰ ἀποτεῖσει
- 4 **Jos varastettu eläin, olipa se härkä, aasi tai lammas, tavataan hänen hallustaan elävänä, niin korvatkoon sen kaksinkertaisesti.**
If he still has what he had taken, whatever it is, ox or ass or sheep, he is to give twice its value.
 ἐὰν δὲ καταβοσκήσῃ τις ἀγρὸν ἢ ἀμπελῶνα καὶ ἀφῆ τὸ κτήνος αὐτοῦ καταβοσκήσῃ ἀγρὸν ἕτερον ἀποτεῖσει ἐκ τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ γένημα αὐτοῦ ἐὰν δὲ πάντα τὸν ἀγρὸν καταβοσκήσῃ τὰ βέλιστα τοῦ ἀγροῦ αὐτοῦ καὶ τὰ βέλιστα τοῦ ἀμπελῶνος αὐτοῦ ἀποτεῖσει
- 5 **Jos joku turmelee toiselta pellon tai viinitarhan päästämällä siihen karjansa ja syöttämällä sitä toisen pellossa, antakoon korvaukseksi peltonsa tai viinitarhansa parhaimman kasvun.**
If a man makes a fire in a field or a vine-garden, and lets the fire do damage to another man's field, he is to give of the best produce of his field or his vine-garden to make up for it.
 ἐὰν δὲ ἐξελθὼν πῦρ εὖρη ἀκάνθας καὶ προσεμπρήσῃ ἄλωνα ἢ στάχους ἢ πεδίον ἀποτεῖσει ὁ τὸ πῦρ ἐκκαύσας
- 6 **Jos tuli pääsee irti ja tarttuu orjantappuroihin ja jos kuhilaat tai vilja tai pelto palaa, niin korvatkoon vahingon se, joka on kulovalkean sytyttänyt.**
If there is a fire and the flames get to the thorns at the edge of the field, causing destruction of the cut grain or of the living grain, or of the field, he who made the fire will have to make up for the damage.
 ἐὰν δὲ τις δῶ τῷ πλησίον ἀργύριον ἢ σκεύη φυλάξαι καὶ κλαπῆ ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ ἀνθρώπου ἐὰν εὐρεθῆ ὁ κλέψας ἀποτεῖσει διπλοῦν
- 7 **Jos joku antaa toiselle rahaa tai tavaraa säilytettäväksi ja se varastetaan tämän talosta, niin varas, jos hänet tavataan, korvatkoon sen kaksinkertaisesti.**
If a man puts money or goods in the care of his neighbour to keep for him, and it is taken from the man's house, if they get the thief, he will have to make payment of twice the value.
 ἐὰν δὲ μὴ εὐρεθῆ ὁ κλέψας προσελύσεται ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ὁμείται ἢ μὴν μὴ αὐτὸς πεπονηρεῦσθαι ἐφ' ὅλης τῆς παρακαταθήκης τοῦ πλησίον
- 8 **Mutta jos varasta ei tavata, astukoon talon omistaja Jumalan eteen ja vannokoon, ettei hän ole kädellensä kajonnut toisen omaan.**
If they do not get the thief, let the master of the house come before the judges and take an oath that he has not put his hand on his neighbour's goods.
 κατὰ πᾶν ῥήτὸν ἀδίκημα περὶ τε μόσχου καὶ ὑποζυγίου καὶ προβάτου καὶ ἱματίου καὶ πάσης ἀπωλείας τῆς ἐγκαλουμένης ὁ τι οὖν ἂν ᾗ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐλεύσεται ἡ κρίσις ἀμφοτέρων καὶ ὁ ἄλοῦς διὰ τοῦ θεοῦ ἀποτεῖσει διπλοῦν τῷ πλησίον
- 9 **Jokaisessa anastusasiassa, koskipa se härkää tai aasia tai lammasta tai vaatetta tai mitä tahansa kadonnutta, josta joku sanoo: 'Tämä se on', tulkoon kummankin asia Jumalan eteen; ja se, jonka Jumala tuomitsee syylliseksi, korvatkoon toiselle kaksinkertaisesti.**
In any question about an ox or an ass or a sheep or clothing, or about the loss of any property which anyone says is his, let the two sides put their cause before God; and he who is judged to be in the wrong is to make payment to his neighbour of twice the value.
 ἐὰν δὲ τις δῶ τῷ πλησίον ὑποζύγιον ἢ μόσχον ἢ πρόβατον ἢ πᾶν κτήνος φυλάξαι καὶ συντριβῆ ἢ τελευτήσῃ ἢ αἰχμάλωτον γένηται καὶ μηδεὶς γνῶ
- 10 **Jos joku antaa toiselle aasin tai härän tai lampaan tai minkä eläimen tahansa säilytettäväksi ja se kuolee tai vahingoittuu tai ryöstetään pois kenenkään näkemättä,**
If a man puts an ass or an ox or a sheep or any beast into the keeping of his neighbour, and it comes to death or is damaged or is taken away, without any person seeing it:
 ὄρκος ἔσται τοῦ θεοῦ ἀνά μέσον ἀμφοτέρων ἢ μὴν μὴ αὐτὸν πεπονηρεῦσθαι καθ' ὅλης τῆς παρακαταθήκης τοῦ πλησίον καὶ οὕτως προσδέξεται ὁ κύριος αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀποτεῖσει
- 11 **niin vala Herran edessä ratkaiskoon heidän välillään, onko toinen kädellensä kajonnut toisen omaan; omistaja hyväksyköön valan, ja toinen olkoon korvauksesta vapaa.**
If he takes his oath before the Lord that he has not put his hand to his neighbour's goods, the owner is to take his word for it and he will not have to make payment for it.
 ἐὰν δὲ κλαπῆ παρ' αὐτοῦ ἀποτεῖσει τῷ κυρίῳ
- 12 **Mutta jos se on häneltä varastettu, korvatkoon sen omistajalle.**
But if it is taken from him by a thief, he is to make up for the loss of it to its owner.
 ἐὰν δὲ θηριάλωτον γένηται ἄξει αὐτὸν ἐπὶ τὴν θήραν καὶ οὐκ ἀποτεῖσει
- 13 **Jos se on raadeltu, tuokoon sen esiin todistukseksi, eikä hänen tarvitse raadeltua korvata.**
But if it has been damaged by a beast, and he is able to make this clear, he will not have to make payment for what was damaged.
 ἐὰν δὲ αἰτήσῃ τις παρὰ τοῦ πλησίον καὶ συντριβῆ ἢ ἀποθάνῃ ἢ αἰχμάλωτον γένηται ὁ δὲ κύριος μὴ ἢ μετ' αὐτοῦ ἀποτεῖσει
- 14 **Jos joku lainaa toiselta elukan ja se vahingoittuu tai kuolee eikä sen omistaja ole saapuvilla, korvatkoon sen.**
If a man gets from his neighbour the use of one of his beasts, and it is damaged or put to death when the owner is not with it, he will certainly have to make payment for the loss.
 ἐὰν δὲ ὁ κύριος ἢ μετ' αὐτοῦ οὐκ ἀποτεῖσει ἐὰν δὲ μισθωτὸς ᾗ ἔσται αὐτῷ ἀντὶ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ

- 15 Jos sen omistaja on saapuvilla, ei tarvitse korvausta maksaa; jos se oli vuokralla, olkoon vuokra korvauksena.
If the owner is with it, he will not have to make payment: if he gave money for the use of it, the loss is covered by the payment.
ἐὰν δὲ ἀπατήσῃ τις παρθένον ἀμνήστειτον καὶ κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς φερνῆ φερνιεῖ αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα
- 16 Jos joku viettelee neitsyen, joka ei ole kihlattu, ja makaa hänet, maksakoon hänestä morsiamenhinnan ja ottakoon hänet vaimokseen.
If a man takes a virgin, who has not given her word to another man, and has connection with her, he will have to give a bride-price for her to be his wife.
ἐὰν δὲ ἀνανεύω ἀνανεύσῃ καὶ μὴ βούληται ὁ πατήρ αὐτῆς δοῦναι αὐτὴν αὐτῷ γυναῖκα ἀργύριον ἀποτεῖσει τῷ πατρὶ καθ' ὅσον ἐστὶν ἡ φερνὴ τῶν παρθένων
- 17 Jos isä kieltäytyy antamasta häntä hänelle, maksakoon mies rahassa morsiamenhinnan niinkuin neitsyestä.
If her father will not give her to him on any account, he will have to give the regular payment for virgins.
φαρμακοῦς οὐ περιποιήσετε
- 18 Velhonaisen älä salli elää.
Any woman using unnatural powers or secret arts is to be put to death.
πάν κοιμώμενον μετὰ κτήνους θανάτῳ ἀποκτενεῖτε αὐτούς
- 19 Jokainen, joka sekaantuu eläimeen, rangaistakoon kuolemalla.
Any man who has sex connection with a beast is to be put to death.
ὁ θυσιάζων θεοῖς θανάτῳ ὀλεθρευθήσεται πλὴν κυρίῳ μόνῳ
- 20 Joka uhraa muille jumalille kuin Herralle, ainoalle, olkoon vihitty tuhon omaksi.
Complete destruction will come on any man who makes offerings to any other god but the Lord.
καὶ προσήλυτον οὐ κακώσετε οὐδὲ μὴ θλίψῃτε αὐτόν ἦτε γὰρ προσήλυτοι ἐν γῆ αἰγύπτῳ
- 21 Älä sorra äläkä ahdistaa muukalaista, sillä te olette itse olleet muukalaisina Egyptin maassa.
Do no wrong to a man from a strange country, and do not be hard on him; for you yourselves were living in a strange country, in the land of Egypt.
πάνσαν χήραν καὶ ὄρφανὸν οὐ κακώσετε
- 22 Älkää sortako leskeä tai orpoa.
Do no wrong to a widow, or to a child whose father is dead.
ἐὰν δὲ κακία κακώσῃτε αὐτούς καὶ κεκράξαντες καταβοήσωσι πρὸς με ἀκοῆ εἰσακούσομαι τῆς φωνῆς αὐτῶν
- 23 Sillä jos sinä sorrat heitä ja he huutavat minua avuksensa, niin minä totisesti kuulen heidän huutonsa,
If you are cruel to them in any way, and their cry comes up to me, I will certainly give ear;
καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ καὶ ἀποκτενῶ ὑμᾶς μαχαίρᾳ καὶ ἔσονται αἱ γυναῖκες ὑμῶν χῆραι καὶ τὰ παιδιά ὑμῶν ὄρφανά
- 24 ja minun vihani syttyy, ja minä surmaan teidät miekalla, niin että teidän vaimonne joutuvat leskiksi ja lapsenne orvoiksi.
And in the heat of my wrath I will put you to death with the sword, so that your wives will be widows and your children without fathers.
ἐὰν δὲ ἀργύριον ἐκδανείσῃς τῷ ἀδελφῷ τῷ πενιχρῷ παρὰ σοῖ οὐκ ἔση αὐτὸν κατεπεύγων οὐκ ἐπιθήσεις αὐτῷ τόκον
- 25 Jos lainaat rahaa jollekin minun kansastani, jollekin köyhälle, joka on sinun luonasi, niin älä menettele koronkiskurin tavoin häntä kohtaan. Älkää panko korkoa hänen maksettavakseen.
If you let any of the poor among my people have the use of your money, do not be a hard creditor to him, and do not take interest.
ἐὰν δὲ ἐνεχύρασμα ἐνεχυράσῃς τὸ ἱμάτιον τοῦ πλησίου πρὸ δυσμῶν ἡλίου ἀποδώσεις αὐτῷ
- 26 Jos sinä olet lähimmäiseltäsi ottanut pantiksi vaipan, anna se hänelle takaisin, ennenkuin aurinko laskee;
If ever you take your neighbour's clothing in exchange for the use of your money, let him have it back before the sun goes down:
ἔστιν γὰρ τοῦτο περιβόλαιον αὐτοῦ μόνον τοῦτο τὸ ἱμάτιον ἀσχημοσύνης αὐτοῦ ἐν τίνι κοιμηθήσεται ἐὰν οὖν καταβοήσῃ πρὸς με εἰσακούσομαι αὐτοῦ ἐλεῆμων γὰρ εἰμι
- 27 sillä se on hänen ainoa peitteensä, johon hän käärii ruumiinsa. Missä hän muutoin makaisi? Ja jos hän huutaa minua avukseen, kuulen minä häntä, sillä minä olen laupias.
For it is the only thing he has for covering his skin; what is he to go to sleep in? and when his cry comes up to me, I will give ear, for my mercy is great.
θεοὺς οὐ κακολογήσεις καὶ ἄρχοντας τοῦ λαοῦ σου οὐ κακῶς ἐρεῖς
- 28 Jumalaa älä herjaa, ja kansasi ruhtinasta älä kiroa.
You may not say evil of the judges, or put a curse on the ruler of your people.
ἀπαρχὰς ἄλωνος καὶ ληνοῦ σου οὐ καθυστερήσεις τὰ πρωτότοκα τῶν υἱῶν σου δώσεις ἐμοί

- 29 **Älä viivyttelä antamasta antia vilja- ja mehusatosi runsaudesta. Esikoinen pojistasi anna minulle.**
Do not keep back your offerings from the wealth of your grain and your vines. The first of your sons you are to give to me.
οὕτως ποιήσεις τὸν μόσχον σου καὶ τὸ πρόβατόν σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου ἑπτὰ ἡμέρας ἔσται ὑπὸ τὴν μητέρα τῆ δὲ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ ἀποδώσεις μοι αὐτό
- 30 **Samoin tee raavaittesi ja lampaittesi ensiksisyntyneelle. Seitsemän päivää se olkoon emänsä kanssa; kahdeksantena päivänä anna se minulle.**
In the same way with your oxen and your sheep: for seven days let the young one be with its mother; on the eighth day give it to me.
καὶ ἄνδρες ἄγιοι ἔσεσθέ μοι καὶ κρέας θηριάλωτον οὐκ ἔδεσθε τῷ κυνὶ ἀπορρίψατε αὐτό
- 1 **"Älä levitä valheellista huhua, äläkä anna apuasi syylliselle rupeamalla vääräksi todistajaksi.**
Do not let a false statement go further; do not make an agreement with evil-doers to be a false witness.
οὐ παραδέξῃ ἀκοὴν ματαίαν οὐ συγκαταθήσῃ μετὰ τοῦ ἀδίκου γενέσθαι μάρτυς ἄδικος
- 2 **Älä ole joukon mukana tekemässä pahaa, äläkä todista riita-asiassa niin, että taivut joukon mukaan ja väännät oikean vääräksi.**
Do not be moved to do wrong by the general opinion, or give the support of your words to a wrong decision:
οὐκ ἔση μετὰ πλειόνων ἐπὶ κακίᾳ οὐ προστεθήσῃ μετὰ πλήθους ἐκκλῖναι μετὰ πλειόνων ὥστε ἐκκλῖναι κρίσιν
- 3 **Älä ole puolueellinen alhaisen hyväksi hänen asiassansa.**
But, on the other hand, do not be turned from what is right in order to give support to a poor man's cause.
καὶ πένητα οὐκ ἐλήσεις ἐν κρίσει
- 4 **Jos tapaat vihollisesi härän tai aasin eksyksissä, niin saata se hänelle takaisin.**
If you come across the ox or the ass of one who is no friend to you wandering from its way, you are to take it back to him.
ἐὰν δὲ συναντήσῃς τῷ βοὶ τοῦ ἐχθροῦ σου ἢ τῷ ὑποζυγίῳ αὐτοῦ πλανωμένοις ἀποστρέψας ἀποδώσεις αὐτῷ
- 5 **Jos näet vihamiehesi aasin makaavan kuormansa alla, niin älä jätä häntä auttamatta, vaan auta häntä sitä päästämään.**
If you see the ass of one who has no love for you bent down to the earth under the weight which is put on it, you are to come to its help, even against your desire.
ἐὰν δὲ ἴδῃς τὸ ὑποζύγιον τοῦ ἐχθροῦ σου πεπτωκὸς ὑπὸ τὸν γόμον αὐτοῦ οὐ παρελεύσῃ αὐτό ἀλλὰ συνεγερῆς αὐτό μετ' αὐτοῦ
- 6 **Älä väännä vääräksi keskuudessanne asuvan köyhän oikeutta hänen riita-asiassansa.**
Let no wrong decisions be given in the poor man's cause.
οὐ διαστρέψεις κρίμα πένητος ἐν κρίσει αὐτοῦ
- 7 **Pysy erilläsi väärästä asiasta, äläkä surmaa viatonta ja syytöntä, sillä minä en julista syyllistä syyttömäksi.**
Keep yourselves far from any false business; never let the upright or him who has done no wrong be put to death: for I will make the evil-doer responsible for his sin.
ἀπὸ παντὸς ῥήματος ἀδίκου ἀποστήσῃ ἀθῶον καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς καὶ οὐ δικαιώσεις τὸν ἀσεβῆ ἕνεκεν δόρων
- 8 **Äläkä ota lahjusta, sillä lahjus sokaisee näkevät ja vääristää syyttömien asiat.**
Take no rewards in a cause: for rewards make blind those who have eyes to see, and make the decisions of the upright false.
καὶ δῶρα οὐ λήμψῃ τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς βλέπόντων καὶ λυμαίνεται ῥήματα δίκαια
- 9 **Muukalaista älä sorra, sillä te tiedätte muukalaisen mielialan, koska itsekin olette olleet muukalaisina Egyptin maassa.**
Do not be hard on the man from a strange country who is living among you; for you have had experience of the feelings of one who is far from the land of his birth, because you yourselves were living in Egypt, in a strange land.
καὶ προσήλυτον οὐ θλίψετε ὑμεῖς γὰρ οἴδατε τὴν ψυχὴν τοῦ προσηλύτου αὐτοὶ γὰρ προσήλυτοι ἦτε ἐν γῆ αἰγύπτῳ
- 10 **Kuutena vuotena kylvä maasi ja korjaa sen sato.**
For six years put seed into your fields and get in the increase;
ἕξ ἔτη σπερῆς τὴν γῆν σου καὶ συνάξεις τὰ γενήματα αὐτῆς
- 11 **Mutta seitsemäntenä vuotena jätä se korjaamatta ja lepäämään, että kansasi köyhät saisivat siitä syödä; ja mitä jäljelle jää, sen metsän eläimet syökööt. Samoin tee viinitarhallesi ja öljytarhallesi.**
But in the seventh year let the land have a rest and be unplanted; so that the poor may have food from it: and let the beasts of the field take the rest. Do the same with your vine-gardens and your olive-trees.
τῷ δὲ ἐβδόμῳ ἄφεςιν ποιήσεις καὶ ἀνήσεις αὐτὴν καὶ ἔδονται οἱ πτωχοὶ τοῦ ἔθνους σου τὰ δὲ ὑπολειπόμενα ἔδεται τὰ ἄγρια θηρία οὕτως ποιήσεις τὸν ἀμπελῶνά σου καὶ τὸν ἐλαιῶνά σου

- 12 Kuusi päivää tee työtäsi, mutta lepää seitsemäs päivä, että härkäsi ja aasisi saisivat hengähtää ja orjattaresi poika ynnä muukalainen saisivat virkistyä.
For six days do your work, and on the seventh day keep the Sabbath; so that your ox and your ass may have rest, together with the son of your servant and the man from a strange land living among you.
ἕξ ἡμέρας ποιήσεις τὰ ἔργα σου τῆ δὲ ἡμέρα τῆ ἑβδόμη ἀνάπαυσις ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑπόζυγιόν σου καὶ ἵνα ἀναψύξῃ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου καὶ ὁ προσήλυτος
- 13 Kaikkea, mitä minä olen sanonut teille, noudattakaa. Vierasten jumalien nimiä älkää mainitko, älköön niitä kuuluko teidän huuiltanne.
Take note of all these things which I have said to you, and let not the names of other gods come into your minds or from your lips.
πάντα ὅσα εἶρηκα πρὸς ὑμᾶς φυλάξασθε καὶ ὄνομα θεῶν ἑτέρων οὐκ ἀναμνησθήσεσθε οὐδὲ μὴ ἀκουσθῆ ἕκ τοῦ στόματος ὑμῶν
- 14 Kolme kertaa vuodessa vietä juhlaa minun kunniakseni.
Three times in the year you are to keep a feast to me.
τρεις καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἑορτάσατέ μοι
- 15 Pidä happamattoman leivän juhla: seitsemänä päivänä syö happamatonta leipää, niinkuin minä olen sinua käskenyt, määrättynä aikana aabib-kuussa, sillä siinä kuussa sinä olet lähtenyt Egyptistä; mutta tyhjin käsin älköön tultako minun kasvojeni eteen.
You are to keep the feast of unleavened bread; for seven days let your bread be without leaven, as I gave you orders, at the regular time in the month Abib (for in it you came out of Egypt); and let no one come before me without an offering:
τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων φυλάξασθε ποιεῖν ἑπτὰ ἡμέρας ἕδεσθε ἄζυμα καθάπερ ἐνετειλάμην σοι κατὰ τὸν καιρὸν τοῦ μηνὸς τῶν νέων ἐν γὰρ αὐτῷ ἐξῆλθες ἐξ αἰγύπτου οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιόν μου κε νός
- 16 Ja vietä leikkuujuhla, kun leikkaat uutiset viljastasi, jonka olet kylvänyt vainioon, ja korjuujuhla vuoden lopussa, kun korjaat satosi vainiolta.
And the feast of the grain-cutting, the first-fruits of your planted fields: and the feast at the start of the year, when you have got in all the fruit from your fields.
καὶ ἑορτὴν θερισμοῦ πρωτογενημάτων ποιήσεις τῶν ἔργων σου ὧν ἐὰν σπειρῆς ἐν τῷ ἀγρῷ σου καὶ ἑορτὴν συντελείας ἐπ' ἐξόδου τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ τῶν ἔργων σου τῶν ἐκ τοῦ ἀγροῦ σου
- 17 Kolme kertaa vuodessa tulkoon kaikki sinun miesväkesi Herran, Herran, kasvojen eteen.
Three times in the year let all your males come before the Lord God.
τρεις καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφθήσεται πᾶν ἀρσενικόν σου ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 18 Älä uhraa minun teurasuhrini verta happamen leivän ohella. Ja minun juhlahuhrini rasvaa älköön jääkö yön yli seuraavaan aamuun.
Do not give the blood of my offering with leavened bread; and do not let the fat of my feast be kept all night till the morning.
ὅταν γὰρ ἐκβάλω ἔθνη ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἐμπλατῶν τὰ ὄρια σου οὐ θύσεις ἐπὶ ζύμῃ αἶμα θυσιάσματος μου οὐδὲ μὴ κοιμηθῆ στέαρ τῆς ἑορτῆς μου ἕως πρωί
- 19 Parhaat maasi uutisesta tuo Herran, Jumalasi, huoneeseen. Älä keitä vohlaa emänsä maidossa.
The best of the first-fruits of your land are to be taken into the house of the Lord your God. The young goat is not to be cooked in its mother's milk.
τὰς ἀπαρχὰς τῶν πρωτογενημάτων τῆς γῆς σου εἰσοίσεις εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου οὐχ ἐψησεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ
- 20 Katso, minä lähetan enkelin sinun edellesi varjelemaan sinua tiellä ja johdattamaan sinua siihen paikkaan, jonka minä olen valmistanut.
See, I am sending an angel before you, to keep you on your way and to be your guide into the place which I have made ready for you.
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου ἵνα φυλάξῃ σε ἐν τῇ ὁδῷ ὅπως εἰσαγάγῃ σε εἰς τὴν γῆν ἣν ἠτοίμασά σοι
- 21 Ole varuillasi hänen edessään ja kuule häntä äläkä pahoita hänen mieltänsä. Hän ei jätä teidän rikoksianne rankaisematta, sillä minun nimeni on hänessä.
Give attention to him and give ear to his voice; do not go against him; for your wrongdoing will not be overlooked by him, because my name is in him.
πρόσεχε σεαυτῷ καὶ εἰσάκουε αὐτοῦ καὶ μὴ ἀπειθῆ αὐτῷ οὐ γὰρ μὴ ὑποστειλῆται σε τὸ γὰρ ὄνομά μου ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ
- 22 Mutta jos sinä kuulet häntä ja teet kaikki, mitä minä käsken, niin minä olen sinun vihollistesi vihollinen ja vastustajaisi vastustaja.
But if you truly give ear to his voice, and do whatever I say, then I will be against those who are against you, fighting those who are fighting you.
ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσῃτε τῆς ἐμῆς φωνῆς καὶ ποιήσῃς πάντα ὅσα ἂν ἐνετείλωμαι σοι καὶ φυλάξῃτε τὴν διαθήκην μου ἕσεσθέ μοι λαὸς περιούσιος ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν ἐμὴ γὰρ ἐστὶν πᾶσα ἡ γῆ ὑμεῖς δ' ἐσεσθέ μοι βασιλείον ἱεράτευμα καὶ ἔθνος ἅγιον ταῦτα τὰ ῥήματα ἐρεῖς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσῃτε τῆς φωνῆς μου καὶ ποιήσῃς πάντα ὅσα ἂν εἶπω σοι ἐχθροῦσιν τοῖς ἐχθροῖς σου καὶ ἀντικείμενοις σοι
- 23 Sillä minun enkelini käy sinun edelläsi ja johdattaa sinut amorilaisten, heetiläisten, perissiläisten, kanaanilaisten, hivviläisten ja jebusilaisten maahan, ja minä hävitän heidät.
And my angel will go before you, guiding you into the land of the Amorite and the Hittite and the Perizzite and the Canaanite and the Hivite and the Jebusite, and they will be cut off by my hand.
πορεύσεται γὰρ ὁ ἄγγελός μου ἡγουμένός σου καὶ εἰσάξει σε πρὸς τὸν αμορραῖον καὶ χετταῖον καὶ φερεζαῖον καὶ χαναταῖον καὶ γεργεσαῖον καὶ ευαῖον καὶ ιεβουσαῖον καὶ ἐκτρίψω αὐτούς

- 24 **Älä kumarra heidän jumaliansa, älä palvele niitä äläkä tee, niinkuin he tekevät, vaan kukista ne maahan ja murskaa niiden patsaat.**
Do not go down on your faces and give worship to their gods, or do as they do; but overcome them completely, and let their pillars be broken down.
οὐ προσκυνήσεις τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς οὐ ποιήσεις κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν ἀλλὰ καθαιρέσει καθελεῖς καὶ συντριβὸν συντριψεις τὰς στήλας αὐτῶν
- 25 **Palvelkaa Herraa, Jumalaanne, niin hän siunaa sinun ruokasi ja juomasi, ja minä pidän puutteen sinusta kaukana.**
And give worship to the Lord your God, who will send his blessing on your bread and on your water; and I will take all disease away from among you.
καὶ λατρεύσεις κυρίῳ τῷ θεῷ σου καὶ εὐλογήσω τὸν ἄρτον σου καὶ τὸν οἶνόν σου καὶ τὸ ὕδωρ σου καὶ ἀποστρέψω μαλακίαν ἀφ' ὑμῶν
- 26 **Ei keskensynnyttäjää eikä hedelmätöntä ole sinun maassasi oleva. Ja sinun päiviesi luvun minä teen täydeksi.**
All your animals will give birth without loss, not one will be without young in all your land; I will give you a full measure of life.
οὐκ ἔσται ἄγονος οὐδὲ στείρα ἐπὶ τῆς γῆς σου τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν σου ἀναπληρώσω
- 27 **Minä lähetän kauhuni sinun edelläsi ja saatan hämminkiin kaikki kansat, joiden luo sinä tulet, ja ajan kaikki vihollisesi pakoon sinun edestäsi.**
I will send my fear before you, putting to flight all the people to whom you come; all those who are against you will go in flight, turning their backs before you.
καὶ τὸν φόβον ἀποστελῶ ἡγούμενόν σου καὶ ἐκστήσω πάντα τὰ ἔθνη εἰς οὓς σὺ εἰσπορεύῃ εἰς αὐτούς καὶ δώσω πάντας τοὺς ὑπεναντίους σου φυγάδας
- 28 **Ja minä lähetän herhiläisiä sinun edelläsi karkoittamaan hivviläiset, kanaanilaiset ja heettiläiset sinun tieltäsi.**
I will send hornets before you, driving out the Hivite and the Canaanite and the Hittite before your face.
καὶ ἀποστελῶ τὰς σφηκίας προτέρας σου καὶ ἐκβαλεῖ τοὺς αμορραίους καὶ τοὺς ευαίους καὶ τοὺς χανααίους καὶ τοὺς χετταίους ἀπὸ σοῦ
- 29 **Mutta minä en karkoita heitä sinun tieltäsi yhtenä vuotena, ettei maa tulisi autioksi eivätkä metsän pedot lisääntyisi sinun vahingoksesi;**
I will not send them all out in one year, for fear that their land may become waste, and the beasts of the field be increased overmuch against you.
οὐκ ἐκβαλῶ αὐτούς ἐν ἑνιαυτῷ ἐνὶ ἵνα μὴ γένηται ἡ γῆ ἔρημος καὶ πολλὰ γένηται ἐπὶ σὲ τὰ θηρία τῆς γῆς
- 30 **vähitellen minä karkoitan heidät sinun tieltäsi, kunnes olet tullut kyllin lukuisaksi ottamaan haltuusi maan.**
Little by little I will send them away before you, till your numbers are increased and you take up your heritage in the land.
κατὰ μικρὸν μικρὸν ἐκβαλῶ αὐτούς ἀπὸ σοῦ ἕως ἂν αὐξηθῆς καὶ κληρονομήσης τὴν γῆν
- 31 **Ja minä asetan sinun rajasi Kaislamerestä filistealaisten mereen ja erämaasta Eufrat-virtaan asti; sillä minä annan maan asukkaat teidän valtaanne, ja sinä karkoitat heidät tieltäsi.**
I will let the limits of your land be from the Red Sea to the sea of the Philistines, and from the waste land to the river Euphrates: for I will give the people of those lands into your power; and you will send them out before you.
καὶ θήσω τὰ ὄρια σου ἀπὸ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης ἕως τῆς θαλάσσης τῆς φυλιστιμῆ καὶ ἀπὸ τῆς ἐρήμου ἕως τοῦ μεγάλου ποταμοῦ εὐφράτου καὶ παραδώσω εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν τοὺς ἐγκαθημένους ἐν τῇ γῇ καὶ ἐκβαλῶ αὐτούς ἀπὸ σοῦ
- 32 **Älä tee liittoa heidän äläkä heidän jumaliensa kanssa.**
Make no agreement with them or with their gods.
οὐ συγκαταθήση αὐτοῖς καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν διαθήκην
- 33 **Älkööt he jääkö asumaan sinun maahasi, etteivät saattaisi sinua tekemään syntiä minua vastaan; sillä jos sinä palvelet heidän jumaliansa, on se sinulle paulaksi."**
Let them not go on living in your land, or they will make you do evil against me: for if you give worship to their gods, it will certainly be a cause of sin to you.
καὶ οὐκ ἐγκαθήσονται ἐν τῇ γῇ σου ἵνα μὴ ἁμαρτεῖν σε ποιήσωσιν πρὸς με ἐὰν γὰρ δουλεύσης τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὗτοι ἔσονται σοι πρόσκομμα
- 1 **Ja hän sanoi Moosekselle: "Nouse Herran tykö, sinä ja Aaron, Naadab ja Abihu ynnä seitsemänkymmentä Israelin vanhinta; ja kumartukaa ja rukoilkaa taampana.**
And he said to Moses, Come up to the Lord, you and Aaron, and Nadab and Abihu and seventy of the chiefs of Israel; and give me worship from a distance.
καὶ μουσῆ εἶπεν ἀνάβηθι πρὸς κύριον σὺ καὶ ααρων καὶ ναδαβ καὶ αβιουδ καὶ ἑβδομήκοντα τῶν πρεσβυτέρων ἰσραηλ καὶ προσκυνήσωσιν μακρόθεν τῷ κυρίῳ
- 2 **Mooses yksinään lähestyköön Herraa; muut älkööt lähestykö, ja kansa älköön nousko sinne hänen kanssansa."**
And Moses only may come near to the Lord; but the others are not to come near, and the people may not come up with them.
καὶ ἐγγεῖ μουσῆς μόνος πρὸς τὸν θεόν αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐγγιούσιν ὁ δὲ λαὸς οὐ συναναβήσεται μετ' αὐτῶν
- 3 **Ja Mooses tuli ja kertoi kansalle kaikki Herran sanat ja kaikki hänen säädöksensä. Niin koko kansa vastasi yhteen ääneen ja sanoi: "Kaiken, mitä Herra on puhunut, me teemme".**
Then Moses came and put before the people all the words of the Lord and his laws: and all the people, answering with one voice, said, Whatever the Lord has said we will do.
εἰσηλθεν δὲ μουσῆς καὶ διηγήσατο τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ δικαιώματα ἀπεκρίθη δὲ πᾶς ὁ λαὸς φωνῇ μιᾷ λέγοντες πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησεν κύριος ποιήσομεν καὶ ἄκουσόμεθα

- 4 Sitten Mooses kirjoitti kaikki Herran sanat. Ja hän nousi varhain seuraavana aamuna ja rakensi alttarin vuoren juurelle sekä pystytti kaksitoista patsasta Israelin kahdentoista sukukunnan mukaan.
Then Moses put down in writing all the words of the Lord, and he got up early in the morning and made an altar at the foot of the mountain, with twelve pillars for the twelve tribes of Israel.
καὶ ἔγραψεν μουσῆς πάντα τὰ ῥήματα κυρίου ὀρθίρας δὲ μουσῆς τὸ πρωὶ ὀκοδόμησεν θυσιαστήριον ὑπὸ τὸ ὄρος καὶ δώδεκα λίθους εἰς τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ ἰσραηλ
- 5 Ja hän lähetti israelilaisten joukosta nuoria miehiä uhraamaan polttouhreja ja teurastamaan härkiä yhteysuhriksi Herralle.
And he sent some of the young men of the children of Israel to make burned offerings and peace-offerings of oxen to the Lord.
καὶ ἐξαπέστειλεν τοὺς νεανίσκους τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ ἀνήνεγκαν ὀλοκαυτώματα καὶ ἔθυσαν θυσίαν σωτηρίου τῷ θεῷ μοσχάρια
- 6 Ja Mooses otti verestä puolet ja pani uhrimaljoihin, ja toisen puolen hän vihmoi alttarille.
And Moses took half the blood and put it in basins; draining out half of the blood over the altar.
λαβὼν δὲ μουσῆς τὸ ἡμισυ τοῦ αἵματος ἐνέχεεν εἰς κρατήρας τὸ δὲ ἡμισυ τοῦ αἵματος προσέχεεν πρὸς τὸ θυσιαστήριον
- 7 Ja hän otti liitonkirjan ja luki sen kansan kuullen. Ja he sanoivat: "Kaikkea, mitä Herra on puhunut, me noudatamme ja tottelemme".
And he took the book of the agreement, reading it in the hearing of the people: and they said, Everything which the Lord has said we will do, and we will keep his laws.
καὶ λαβὼν τὸ βιβλίον τῆς διαθήκης ἀνέγνω εἰς τὰ ὄτα τοῦ λαοῦ καὶ εἶπαν πάντα ὅσα ἐλάλησεν κύριος ποιήσομεν καὶ ἀκουσόμεθα
- 8 Niin Mooses otti veren ja vihmoi sitä kansan päälle ja sanoi: "Katso, tämä on sen liiton veri, jonka Herra on tehnyt teidän kanssanne kaikkien näiden sanojen perusteella".
Then Moses took the blood and let it come on the people, and said, This blood is the sign of the agreement which the Lord has made with you in these words.
λαβὼν δὲ μουσῆς τὸ αἷμα κατασκεδάσεν τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν ἰδοὺ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἧς διέθετο κύριος πρὸς ὑμᾶς περὶ πάντων τῶν λόγων τούτων
- 9 Ja Mooses ja Aaron, Naadab ja Abihu ynnä seitsemänkymmentä Israelin vanhinta nousivat vuorelle.
Then Moses and Aaron, Nadab, and Abihu, and seventy of the chiefs of Israel went up:
καὶ ἀνέβη μουσῆς καὶ ααρων καὶ ναδαβ καὶ αβιουδ καὶ ἑβδομήκοντα τῆς γερουσίας ἰσραηλ
- 10 Ja he näkivät Israelin Jumalan; ja hänen jalkainsa alla oli alusta, niinkuin safiirikivistä, kirkas kuin itse taivas.
And they saw the God of Israel; and under his feet there was, as it seemed, a jewelled floor, clear as the heavens.
καὶ εἶδον τὸν τόπον οὗ εἰστήκει ἐκεῖ ὁ θεὸς τοῦ ἰσραηλ καὶ τὰ ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡσεὶ ἔργον πλίνθου σαφείρου καὶ ὥσπερ εἶδος στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ τῇ καθαριότητι
- 11 Eikä hän kajonnut kädellensä israelilaisten valittuihin, ja he katselivat Jumalaa, söivät ja joivat.
And he put not his hand on the chiefs of the children of Israel: they saw God, and took food and drink.
καὶ τῶν ἐπιλέκτων τοῦ ἰσραηλ οὐ διεφώνησεν οὐδὲ εἰς καὶ ὤφθησαν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον
- 12 Ja Herra sanoi Mooseselle: "Nouse minun tyköni vuorelle ja ole siellä, niin minä annan sinulle kivitalut ynnä lain ja käskyt, jotka minä olen kirjoittanut heille opetuksiksi".
And the Lord said to Moses, Come up to me on the mountain, and take your place there: and I will give you the stones on which I have put in writing the law and the orders, so that you may give the people knowledge of them.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν ἀνάβηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος καὶ ἴσθι ἐκεῖ καὶ δώσω σοι τὰ πυξία τὰ λίθινα τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς ἃς ἔγραψα νομοθετήσαι αὐτοῖς
- 13 Silloin Mooses ja hänen palvelijansa Joosua lähtivät; ja Mooses nousi Jumalan vuorelle.
Then Moses and Joshua his servant got up; and Moses went up into the mountain of God.
καὶ ἀναστῆς μουσῆς καὶ ἰησοῦς ὁ παρεστηκὼς αὐτῷ ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος τοῦ θεοῦ
- 14 Mutta vanhimmille hän sanoi: "Odottakaa meitä täällä, kunnes palaamme teidän tyköenne. Ja katso, Aaron ja Huur ovat teidän kanssanne; jolla on jotakin asiaa, kääntyköön heidän puoleensa."
And he said to the chiefs, Keep your places here till we come back to you: Aaron and Hur are with you; if anyone has any cause let him go to them.
καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν ἡσυχάζετε αὐτοῦ ἕως ἀναστρέψωμεν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἰδοὺ ααρων καὶ ὠρ μεθ' ὑμῶν ἐάν τιτι συμβῆ κρίσις προσπορευέσθωσαν αὐτοῖς
- 15 Kun Mooses oli noussut vuorelle, peitti pilvi vuoren.
And Moses went up into the mountain, and it was covered by the cloud.
καὶ ἀνέβη μουσῆς καὶ ἰησοῦς εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὸ ὄρος
- 16 Ja Herran kirkkaus laskeutui Siinain vuorelle, ja pilvi peitti sen kuusi päivää; ja seitsemäntenä päivänä hän huusi Moosesta pilven keskeltä.
And the glory of the Lord was resting on Mount Sinai, and the cloud was over it for six days; and on the seventh day he said Moses' name out of the cloud.
καὶ κατέβη ἡ δόξα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ σινα καὶ ἐκάλυψεν αὐτὸ ἡ νεφέλη ἕξ ἡμέρας καὶ ἐκάλυψεν κύριος τὸν μουσῆν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἐκ μέσου τῆς νεφέλης

- 17 **Ja Herran kirkkaus vuoren kukkulalla näytti israelilaisten silmissä kuluttavalta tulelta.**
And the glory of the Lord was like a flame on the top of the mountain before the eyes of the children of Israel.
 τὸ δὲ εἶδος τῆς δόξης κυρίου ὡσεὶ πῦρ φλέγον ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐναντίον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
- 18 **Ja Mooses meni pilven keskelle ja nousi vuorelle. Ja Mooses oli vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä.**
And Moses went up the mountain, into the cloud, and was there for forty days and forty nights.
 καὶ εἰσῆλθεν μουσῆς εἰς τὸ μέσον τῆς νεφέλης καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας
- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 **"Sano israelilaisille, että he kokoavat anteja minulle; jokaiselta, jonka sydän on siihen altis, ottakaa vastaan anti minulle.**
Say to the children of Israel that they are to make me an offering; from every man who has the impulse in his heart take an offering for me.
 εἶπὸν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ λάβετέ μοι ἀπαρχὰς παρὰ πάντων οἷς ἂν δόξη τῇ καρδίᾳ καὶ λήμψεσθε τὰς ἀπαρχὰς μου
- 3 **Ja nämä ovat ne annit, joita teidän on otettava vastaan heiltä: kultaa, hopeata ja vaskea,**
And this is the offering you are to take from them: gold and silver and brass;
 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἀπαρχὴ ἣν λήμψεσθε παρ' αὐτῶν χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ χαλκὸν
- 4 **punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja ja valkoisia pellavalankoja sekä vuohenkarvoja,**
And blue and purple and red, and the best linen, and goats' hair;
 καὶ ὑάκινθον καὶ πορφύραν καὶ κόκκινον διπλοῦν καὶ βύσσον κεκλωσμένην καὶ τρίχας αἰγείας
- 5 **punaisia oinaannahkoja, sireeninnahkoja, akasiapuuta,**
And sheepskins coloured red, and leather, and hard wood;
 καὶ δέρματα κριῶν ἡρυθροδανωμένα καὶ δέρματα ὑακίνθινα καὶ ξύλα ἄσηπτα
- 7 **onyks-kiviä ja muita jalokiviä kasukkaa ja rintakilpeä varten.**
Beryls and stones of value to be put on the ephod and on the priest's bag.
 καὶ λίθους σαρδίου καὶ λίθους εἰς τὴν γλυφὴν εἰς τὴν ἐπωμίδα καὶ τὸν ποδήρη
- 8 **Ja tehköt he minulle pyhäkön asuakseni heidän keskellään.**
And let them make me a holy place, so that I may be ever present among them.
 καὶ ποιήσεις μοι ἅγιασμα καὶ ὀφθήσομαι ἐν ὑμῖν
- 9 **Tehkää asumus ja kaikki sen kalusto tarkoin sen kaavan mukaan, jonka minä sinulle näytän.**
Make the House and everything in it from the designs which I will give you.
 καὶ ποιήσεις μοι κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ σοι δεῖκνύω ἐν τῷ ὄρει τὸ παράδειγμα τῆς σκηνῆς καὶ τὸ παράδειγμα πάντων τῶν σκευῶν αὐτῆς οὕτω ποιήσεις
- 10 **Tehköt he arkin akasiapuusta, puolentoista kyynärän pituisen, puolentoista kyynärän levyisen ja puolentoista kyynärän korkuisen.**
And they are to make an ark of hard wood; two and a half cubits long, and a cubit and a half wide and high.
 καὶ ποιήσεις κιβωτὸν μαρτυρίου ἐκ ξύλων ἄσηπτων δύο πήχεων καὶ ἡμίσεος τὸ μήκος καὶ πήχεος καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος καὶ πήχεος καὶ ἡμίσεος τὸ ὕψος
- 11 **Ja päällystä se puhtaalla kullalla, päällystä se sisältä ja ulkoa; ja tee siihen kultareunus yltympäri.**
It is to be plated inside and out with the best gold, with an edge of gold all round it
 καὶ καταχρυσώσεις αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ ἔξωθεν καὶ ἔσωθεν χρυσώσεις αὐτὴν καὶ ποιήσεις αὐτῇ κυμάτια στρεπτὰ χρυσᾷ κύκλῳ
- 12 **Ja vala siihen neljä kultarengasta ja kiinnitä ne sen neljään jalkaan, niin että kaksi rengasta tulee sen toiselle puolelle ja kaksi rengasta sen toiselle puolelle.**
And make four rings of gold for it, to be fixed on its four feet, two rings on one side of it and two on the other.
 καὶ ἐλάσεις αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἐν καὶ δύο δακτυλίους ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ δευτέρον
- 13 **Ja tee korennot akasiapuusta ja päällystä ne kullalla.**
And make rods of the same wood, plating them with gold.
 ποιήσεις δὲ ἀναφορεῖς ξύλα ἄσηπτα καὶ καταχρυσώσεις αὐτὰ χρυσίῳ

- 14 Ja pistä renkaisiin arkin sivuille korennot, joilla arkki on kannettava.
And put the rods through the rings at the sides of the ark, for lifting it.
καὶ εἰσάξεις τοὺς ἀναφορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους τοὺς ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς κιβωτοῦ αἶρειν τὴν κιβωτὸν ἐν αὐτοῖς
- 15 Korennot jääkööt arkin renkaisiin, älköönkä niitä vedettäkö pois.
The rods are to be kept in the rings, and never taken out.
ἐν τοῖς δακτυλίοις τῆς κιβωτοῦ ἔσονται οἱ ἀναφορεῖς ἀκίνητοι
- 16 Ja pane arkkiin laki, jonka minä sinulle annan.
Inside the ark you are to put the record which I will give you.
καὶ ἐμβαλεῖς εἰς τὴν κιβωτὸν τὰ μαρτύρια ἃ ἂν δῶ σοι
- 17 Tee myös armoistuin puhtaasta kullasta, puolenkolmatta kyynärän pituinen ja puolentoista kyynärän levyinen.
And you are to make a cover of the best gold, two and a half cubits long and a cubit and a half wide.
καὶ ποιήσεις ἱλαστήριον ἐπίθεμα χρυσοῦ καθαροῦ δύο πῆχεων καὶ ἡμίσεος τὸ μήκος καὶ πῆχεος καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος
- 18 Ja tee kaksi kultakerubia, tee ne kohotakoista tekoa, armoistuimen molempiin päihin.
And at the two ends of the cover you are to make two winged ones of hammered gold,
καὶ ποιήσεις δύο χερουβιμ χρυσᾷ τορευτὰ καὶ ἐπιθήσεις αὐτὰ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν κλιτῶν τοῦ ἱλαστηρίου
- 19 Tee toinen kerubi toiseen päähän ja toinen kerubi toiseen päähän. Tehkää kerubit armoistuimesta kohoaviksi, sen kumpaankin päähän.
One at one end and one at the other; the winged ones are to be part of the cover.
ποιηθήσονται χερουβ εἰς ἕκ τοῦ κλίτους τούτου καὶ χερουβ εἰς ἕκ τοῦ κλίτους τοῦ δευτέρου τοῦ ἱλαστηρίου καὶ ποιήσεις τοὺς δύο χερουβιμ ἐπὶ τὰ δύο κλίτη
- 20 Ja kerubit levittäkööt siipensä ylöspäin, niin että ne peittävät siivillänsä armoistuimen, ja niiden kasvat olkoot vastakkain; armoistuinta kohti olkoot kerubien kasvat käännetyt.
And their wings are to be outstretched over the cover, and the winged ones are to be opposite one another, facing the cover.
ἔσονται οἱ χερουβιμ ἐκτείνοντες τὰς πτέρυγας ἐπάνωθεν συσκιάζοντες ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ἱλαστηρίου καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς ἄλληλα εἰς τὸ ἱλαστήριον ἔσονται τὰ πρόσωπα τῶν χερουβιμ
- 21 Ja aseta armoistuin arkin päälle ja pane arkkiin laki, jonka minä sinulle annan.
And put the cover over the ark, and in the ark the record which I will give you.
καὶ ἐπιθήσεις τὸ ἱλαστήριον ἐπὶ τὴν κιβωτὸν ἄνωθεν καὶ εἰς τὴν κιβωτὸν ἐμβαλεῖς τὰ μαρτύρια ἃ ἂν δῶ σοι
- 22 Ja siinä minä ilmestyn sinulle ja puhun sinulle armoistuimelta, niiden kahden kerubin välistä, jotka ovat lain arkin päällä, kaiken sen, minkä minä sinun kauttasi israelilaisille säädän.
And there, between the two winged ones on the cover of the ark, I will come to you, face to face, and make clear to you all the orders I have to give you for the children of Israel.
καὶ γνωσθήσομαι σοι ἐκεῖθεν καὶ λαλήσω σοι ἄνωθεν τοῦ ἱλαστηρίου ἀνὰ μέσον τῶν δύο χερουβιμ τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαι σοι πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ
- 23 Ja tee pöytä akasiapuusta, kahden kyynärän pituinen, kyynärän levyinen ja puolentoista kyynärän korkuinen.
And you are to make a table of the same wood, two cubits long, a cubit wide and a cubit and a half high,
καὶ ποιήσεις τράπεζαν χρυσοῦ καθαροῦ δύο πῆχεων τὸ μήκος καὶ πῆχεος τὸ εὖρος καὶ πῆχεος καὶ ἡμίσεος τὸ ὕψος
- 24 Ja päällystä se puhtaalla kullalla ja tee siihen kultareunus ylt ympäri.
Plated with the best gold, with a gold edge all round it;
καὶ ποιήσεις αὐτῇ στρεπτὰ κυμάτια χρυσᾷ κύκλῳ
- 25 Ja tee sen ympäri kämmenen korkuinen lista ja listan ympäri kultareunus.
And make a frame all round it, as wide as a man's hand, with a gold edge to the frame.
καὶ ποιήσεις αὐτῇ στεφάνην παλαιστοῦ κύκλῳ καὶ ποιήσεις στρεπτὸν κυμάτιον τῇ στεφάνῃ κύκλῳ
- 26 Ja tee siihen neljä kultarengasta ja kiinnitä renkaat sen neljään kulmaan, kunkin neljän jalan kohdalle.
And make four gold rings and put them at the four angles, on the four feet of the table;
καὶ ποιήσεις τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐπιθήσεις τοὺς δακτυλίους ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη τῶν ποδῶν αὐτῆς

- 27 Renkaat olkoot juuri listan alla niiden korentojen pitiminä, joilla pöytä on kannettava.
The rings are to be fixed under the frame to take the rods with which the table is to be lifted.
ὑπὸ τὴν στεφάνην καὶ ἔσονται οἱ δακτύλιοι εἰς θήκας τοῖς ἀναφορεῦσιν ὥστε αἶρειν ἐν αὐτοῖς τὴν τράπεζαν
- 28 Ja tee ne korennot akasiapuusta ja päällystä ne kullalla, ja niillä on pöytä kannettava.
Make rods of the same wood, plated with gold, for lifting the table.
καὶ ποιήσεις τοὺς ἀναφορεῖς ἐκ ξύλων ἀσήπτων καὶ καταχρυσώσεις αὐτοὺς χρυσῷ καθαρῷ καὶ ἀρθήσεται ἐν αὐτοῖς ἡ τράπεζα
- 29 Tee myös siihen vadit ja kupit, kannut ja maljat, joista juomauhrit vuodatetaan; tee ne puhtaasta kullasta.
And make the table-vessels, the spoons and the cups and the basins for liquids, all of the best gold.
καὶ ποιήσεις τὰ τρυβλία αὐτῆς καὶ τὰς θύσκας καὶ τὰ σπονδεῖα καὶ τοὺς κῦαθους ἐν οἷς σπείσεις ἐν αὐτοῖς χρυσοῦ καθαροῦ ποιήσεις αὐτά
- 30 Ja pidä aina minun edessäni pöydällä näkyleivät.
And on the table at all times you are to keep my holy bread.
καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν τράπεζαν ἄρτους ἐνοπίους ἐναντίον μου διὰ παντός
- 31 Ja tee myös seitsenhaarainen lamppu puhtaasta kullasta. Tee lamppu jalkoineen ja varsineen kohotakoista tekoa; sen kukkakuvut, nuput kukkalehtineen, olkoot samaa kappaletta kuin se.
And you are to make a support for lights, of the best gold; its base and its pillar are to be of hammered gold; its cups, its buds, and its flowers are to be made of the same metal.
καὶ ποιήσεις λυχνίαν ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ τορευτὴν ποιήσεις τὴν λυχνίαν ὁ καυλὸς αὐτῆς καὶ οἱ καλαμίσκοι καὶ οἱ κρατῆρες καὶ οἱ σφαιρωτῆρες καὶ τὰ κρίνα ἐξ αὐτῆς ἔσται
- 32 Kuusi haaraa lähteköön lampun sivuista, kolme haaraa toisesta sivusta ja kolme haaraa toisesta sivusta.
It is to have six branches coming out from its sides; three branches from one side and three from the other.
ἔξ δὲ καλαμίσκοι ἐκπορευόμενοι ἐκ πλαγίων τρεῖς καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ἐκ τοῦ κλίτους αὐτῆς τοῦ ἐνὸς καὶ τρεῖς καλαμίσκοι τῆς λυχνίας ἐκ τοῦ κλίτους τοῦ δευτέρου
- 33 Toisessa haarassa olkoon kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen, ja toisessa haarassa samoin kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen; näin olkoon jokaisessa kuudessa haarassa, jotka lampusta lähtevät.
Every branch having three cups made like almond flowers, every cup with a bud and a flower, on all the branches.
καὶ τρεῖς κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυσκούς ἐν τῷ ἐνὶ καλαμίσκῳ σφαιρωτῆρ καὶ κρίνον οὕτως τοῖς ἔξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τῆς λυχνίας
- 34 Mutta lampussa itsessään olkoon neljä mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen.
And on the pillar, four cups like almond flowers, every one with its bud and its flower:
καὶ ἐν τῇ λυχνίᾳ τέσσαρες κρατῆρες ἐκτετυπωμένοι καρυσκούς ἐν τῷ ἐνὶ καλαμίσκῳ οἱ σφαιρωτῆρες καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς
- 35 Yksi nappu olkoon aina jokaisen haaraparin alla niistä kuudesta haarasta, jotka lampusta lähtevät.
And under every two branches a bud, made with the branch, for all the six branches of it.
ὁ σφαιρωτῆρ ὑπὸ τοὺς δύο καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς καὶ σφαιρωτῆρ ὑπὸ τοὺς τέσσαρας καλαμίσκους ἐξ αὐτῆς οὕτως τοῖς ἔξ καλαμίσκοις τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τῆς λυχνίας
- 36 Nuput ja haarat olkoot samaa kappaletta kuin se; olkoon se kauttaaltaan samaa kohotakoista tekoa, puhdasta kultaa.
The buds and the branches are to be made of the same metal; all together one complete work of hammered gold.
οἱ σφαιρωτῆρες καὶ οἱ καλαμίσκοι ἐξ αὐτῆς ἔστῶσαν ὅλη τορευτῆ ἐξ ἐνὸς χρυσοῦ καθαροῦ
- 37 Ja tee siihen seitsemän lammua, ja lamput asetettakoon niin, että seitsenhaarainen lamppu heittää valonsa etupuolelle.
Then you are to make its seven vessels for the lights, putting them in their place so that they give light in front of it.
καὶ ποιήσεις τοὺς λύχνους αὐτῆς ἑπτὰ καὶ ἐπιθήσεις τοὺς λύχνους καὶ φανοῦσιν ἐκ τοῦ ἐνὸς προσώπου
- 38 Ja sen lamppusakset ja karstakupit olkoot puhdasta kultaa.
And the instruments and trays for use with it are all to be of the best gold.
καὶ τὸν ἐπαρυστήρα αὐτῆς καὶ τὰ ὑποθέματα αὐτῆς ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ ποιήσεις
- 39 Yhdestä talentista puhdasta kultaa tehtäköön sekä se että kaikki nämä kalut.
A talent of gold will be needed for it, with all these vessels.
πάντα τὰ σκεῦη ταῦτα τάλαντον χρυσοῦ καθαροῦ

- 40 **Ja katso, että teet ne sen kaavan mukaan, joka sinulle niistä vuorella näytettiin."**
And see that you make them from the design which you saw on the mountain.
ὄρα ποιήσεις κατὰ τὸν τύπον τὸν δεδειγμένον σοι ἐν τῷ ὄρει
- 1 **"Ja tee asumus kymmenestä telttakankaan kaistasta, jotka ovat valmistetut kerratuista valkoisista pellavalangoista ja punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista, ja tee niihin taidokkaasti kudottuja kerubeja.**
And you are to make a House for me, with ten curtains of the best linen, blue and purple and red, worked with designs of winged ones by a good workman.
καὶ τὴν σκηνὴν ποιήσεις δέκα αὐλαίας ἐκ βύσσου κεκλωσμένης καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου χερουβιμ ἐργασίᾳ ὑφάντου ποιήσεις αὐτάς
- 2 **Kunkin kaistan pituus olkoon kaksikymmentäkahdeksan kyynärää ja leveys neljä kyynärää; kaikilla kaistoilla olkoon sama mitta.**
Every curtain is to be twenty-eight cubits long and four cubits wide, all of the same measure.
μῆκος τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πῆχεων καὶ εὖρος τεσσάρων πῆχεων ἢ αὐλαία ἢ μία ἔσται μέτρον τὸ αὐτὸ ἔσται πάσαις ταῖς αὐλαίαις
- 3 **Viisi kaistaa yhdistettäköön toisiinsa, ja samoin toiset viisi kaistaa yhdistettäköön toisiinsa.**
Five curtains are to be joined together, and the other five are to be joined together.
πέντε δὲ αὐλαῖαι ἔσονται ἐξ ἀλλήλων ἐχόμεναι ἢ ἑτέρα ἐκ τῆς ἑτέρας καὶ πέντε αὐλαῖαι ἔσονται συνεχόμεναι ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ
- 4 **Ja tee silmukat punasinisestä langasta ensimmäisen kaistan reunaan, yhdistetyn kappaleen laitaan, ja samoin toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan.**
And you are to put twists of blue cord on the edge of the outside curtain of the first group of five, and on the edge of the outside curtain of the second group of five;
καὶ ποιήσεις αὐταῖς ἀγκύλας ὑακινθίνας ἐπὶ τοῦ χειλούς τῆς αὐλαίας τῆς μιᾶς ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους εἰς τὴν συμβολὴν καὶ οὕτως ποιήσεις ἐπὶ τοῦ χειλούς τῆς αὐλαίας τῆς ἐξωτέρας πρὸς τῇ συμβολῇ τῇ δευτέρᾳ
- 5 **Tee viisikymmentä silmukkaa ensimmäiseen kaistaan, ja tee viisikymmentä silmukkaa vastaavan kaistan laitaan, toiseen yhdistettyyn kappaleeseen, niin että silmukat ovat kohdakkain.**
Fifty twists on one curtain and fifty on the other, the twists to be opposite one another.
πεντήκοντα ἀγκύλας ποιήσεις τῇ αὐλαίᾳ τῇ μιᾷ καὶ πενήκοντα ἀγκύλας ποιήσεις ἐκ τοῦ μέρους τῆς αὐλαίας κατὰ τὴν συμβολὴν τῆς δευτέρας ἀντιπρόσωποι ἀντιπίπτουσαι ἀλλήλαις εἰς ἐκάστην
- 6 **Ja tee viisikymmentä kultahakasta ja yhdistä kaistat toisiinsa näillä hakasilla, niin että siitä tulee yhtenäinen asumus.**
Then make fifty gold hooks, joining the curtains together by the hooks, and in this way the House will be made.
καὶ ποιήσεις κρίκους πενήκοντα χρυσοῦς καὶ συνάψεις τὰς αὐλαίας ἑτέραν τῇ ἑτέρᾳ τοῖς κρίκοις καὶ ἔσται ἡ σκηνὴ μία
- 7 **Tee vielä kaistoista, jotka ovat kudotut vuohenkarvoista, telttä asumuksen suojaaksi; tee niitä kaistoja yksitoista.**
And you are to make curtains of goats' hair for a tent over the House, eleven curtains.
καὶ ποιήσεις δέρρεις τριγίνας σκέπην ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἑνδεκα δέρρεις ποιήσεις αὐτάς
- 8 **Kunkin kaistan pituus olkoon kolmekymmentä kyynärää ja leveys neljä kyynärää; niillä yhdellätoista kaistalla olkoon sama mitta.**
Every curtain is to be thirty cubits long and four cubits wide, all of the same measure.
τὸ μῆκος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς ἔσται τριάκοντα πῆχεων καὶ τεσσάρων πῆχεων τὸ εὖρος τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς μέτρον τὸ αὐτὸ ἔσται ταῖς ἑνδεκα δέρρῃσι
- 9 **Liitä yhteen viisi kaistaa erikseen ja kuusi kaistaa erikseen, ja aseta kuudes niistä kaksin kerroin teltan etupuolelle.**
Five of these curtains are to be joined together, and the other six are to be joined together, the sixth being folded over to make a hanging in front of the tent.
καὶ συνάψεις τὰς πέντε δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ τὰς ἑξ δέρρεις ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἐπιδιπλώσεις τὴν δέρριν τὴν ἕκτην κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς
- 10 **Ja tee viisikymmentä silmukkaa toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan ja viisikymmentä silmukkaa toisen yhdistetyn kappaleen vastaavan kaistan reunaan.**
And you are to put fifty twists of cord on the edge of the outside curtain of one group, and fifty twists on the edge of the outside curtain of the other group.
καὶ ποιήσεις ἀγκύλας πενήκοντα ἐπὶ τοῦ χειλούς τῆς δέρρεως τῆς μιᾶς τῆς ἀνὰ μέσον κατὰ συμβολὴν καὶ πενήκοντα ἀγκύλας ποιήσεις ἐπὶ τοῦ χειλούς τῆς δέρρεως τῆς συναπτούσης τῆς δευτέρας
- 11 **Tee myös viisikymmentä vaskihakasta ja pistä hakaset silmukoihin ja liitä telttä yhteen, niin että siitä tulee yhtenäinen.**
Then make fifty brass hooks and put the hooks into the twists, joining the tent together to make it one.
καὶ ποιήσεις κρίκους χαλκοῦς πενήκοντα καὶ συνάψεις τοὺς κρίκους ἐκ τῶν ἀγκυλῶν καὶ συνάψεις τὰς δέρρεις καὶ ἔσται ἓν
- 12 **Siitä telttakaistojen liiasta osasta, joka jää riippumaan, jääköön puolet riippumaan asumuksen takasivulle.**
And the folded part which is over of the curtains of the tent, the half-curtain which is folded back, will be hanging down over the back of the House.
καὶ ὑποθήσεις τὸ πλεονάζον ἐν ταῖς δέρρῃσι τῆς σκηνῆς τὸ ἡμισυ τῆς δέρρεως τὸ ὑπολελειμμένον ὑποκαλύψεις τὸ πλεονάζον τῶν δέρρεων τῆς σκηνῆς ὑποκαλύψεις ὀπίσω τῆς σκηνῆς

- 13 Ja siitä, mikä telttakaistoissa on liikaa pituutta, riippukoon kyynärän verran asumuksen kummallakin sivulla sitä peittämässä.
And the cubit which is over of the ten curtains at the sides will be hanging over the two sides of the House as a cover.
πῆχυν ἐκ τούτου καὶ πῆχυν ἐκ τούτου ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος τῶν δέρρεων ἐκ τοῦ μήκους τῶν δέρρεων τῆς σκηνῆς ἔσται συγκαλύπτων ἐπὶ τὰ πλάγια τῆς σκηνῆς ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἵνα καλύπτῃ
- 14 Ja tee teltalle peite punaisista oinaannaistoista ja sen päälle vielä toinen peite sireeninnahoista.
And then you are to make a cover for the tent, of sheepskins coloured red, and a cover of leather over that.
καὶ ποιήσεις κατακάλυμμα τῆ σκηνῆ δέρματα κριῶν ἠρυθροδανομένα καὶ ἐπικαλύμματα δέρματα ὑακίνθινα ἐπάνωθεν
- 15 Asumuksen laudat tee akasiapuusta, pystyyn asetettaviksi.
And you are to make upright boards of hard wood for the House.
καὶ ποιήσεις στύλους τῆ σκηνῆ ἐκ ξύλων ἀσήπτων
- 16 Jokainen lauta olkoon kymmentä kyynärää pitkä ja puoltatoista kyynärää leveä.
Every board is to be ten cubits high and a cubit and a half wide.
δέκα πῆχεων ποιήσεις τὸν στύλον τὸν ἕνα καὶ πῆχεος ἑνὸς καὶ ἡμίσεος τὸ πλάτος τοῦ στύλου τοῦ ἑνός
- 17 Jokaisessa laudassa olkoon kaksi tappia, jotka ovat poikkilistalla yhdistetyt keskenään; tee näin kaikki asumuksen laudat.
Every board is to be joined to the one nearest to it by two tongues, and so for every board in the House.
δύο ἀγκωνίσκους τῷ στύλῳ τῷ ἐνὶ ἀντιπίπτοντος ἕτερον τῷ ἑτέρῳ οὕτως ποιήσεις πᾶσι τοῖς στύλοις τῆς σκηνῆς
- 18 Ja asumuksen lautoja tee kaksikymmentä lautaa eteläpuolta varten.
These are the boards needed for the house; twenty boards for the south side,
καὶ ποιήσεις στύλους τῆ σκηνῆ εἴκοσι στύλους ἐκ τοῦ κλίτους τοῦ πρὸς βορρᾶν
- 19 Ja tee neljäkymmentä hopeajalustaa kahdenkymmenen laudan alle, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle sen kahta tappia varten.
With forty silver bases under the twenty boards, two bases under every board to take its tongues.
καὶ τεσσαράκοντα βάσεις ἀργυρᾶς ποιήσεις τοῖς εἴκοσι στύλοις δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἐνὶ εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη αὐτοῦ καὶ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἐνὶ εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη αὐτοῦ
- 20 Samoin asumuksen toista sivua, pohjoispuolta, varten kaksikymmentä lautaa,
And twenty boards for the second side of the house on the north,
καὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον τὸ πρὸς νότον εἴκοσι στύλους
- 21 ja neljäkymmentä hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle.
With their forty silver bases, two under every board.
καὶ τεσσαράκοντα βάσεις αὐτῶν ἀργυρᾶς δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἐνὶ εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη αὐτοῦ καὶ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἐνὶ εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη αὐτοῦ
- 22 Mutta asumuksen takasivua, länsipuolta, varten tee kuusi lautaa.
And six boards for the back of the House on the west,
καὶ ἐκ τῶν ὀπίσω τῆς σκηνῆς κατὰ τὸ μέρος τὸ πρὸς θάλασσαν ποιήσεις ἕξ στύλους
- 23 Ja tee kaksi lautaa asumuksen peränurkkia varten.
With two boards for the angles of the House at the back.
καὶ δύο στύλους ποιήσεις ἐπὶ τῶν γωνιῶν τῆς σκηνῆς ἐκ τῶν ὀπισθίων
- 24 Ja ne olkoot yhteenliitettyjä kaksoislautoja ja alhaalta alkaen kiinni toisissaan ylös saakka, ensimmäiseen renkaaseen asti; näin tehtäköön ne molemmat ja asetettakoon kumpaankin nurkkaan.
The two are to be joined together at the base and at the top to one ring, forming the two angles.
καὶ ἔσται ἕξ ἴσου κάτωθεν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔσονται ἴσοι ἐκ τῶν κεφαλίδων εἰς σύμβλησιν μίαν οὕτως ποιήσεις ἀμφοτέρας ταῖς δυσὶν γωνίας ἕστωσαν
- 25 Näin tulee olemaan yhteensä kahdeksan lautaa ja niihin kuusitoista hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla.
So there are to be eight boards, with their sixteen silver bases, two bases under every board.
καὶ ἔσονται ὀκτὼ στύλοι καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν ἀργυραὶ δέκα ἕξ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἐνὶ εἰς ἀμφοτέρα τὰ μέρη αὐτοῦ καὶ δύο βάσεις τῷ στύλῳ τῷ ἐνὶ
- 26 Tee myös viisi poikkitankoa akasiapuusta asumuksen toisen sivun lautoja varten,
And make rods of the same wood, five for the boards on the one side,
καὶ ποιήσεις μοχλοὺς ἐκ ξύλων ἀσήπτων πέντε τῷ ἐνὶ στύλῳ ἐκ τοῦ ἑνὸς μέρους τῆς σκηνῆς

- 27 ja viisi poikkitankoa asumuksen toisen sivun lautoja varten, ja viisi poikkitankoa asumuksen takasivun, länsipuolen, lautoja varten.
And five for the boards on the other side of the House, and five for the west side of the House at the back.
καὶ πέντε μογλοὺς τῷ στύλῳ τῷ κλίτει τῆς σκηνῆς τῷ δευτέρῳ καὶ πέντε μογλοὺς τῷ στύλῳ τῷ ὀπισθίῳ τῷ κλίτει τῆς σκηνῆς τῷ πρὸς θάλασσαν
- 28 Ja keskimmäinen poikkitanko asetettakoon keskelle lautoja, ja kulkekoon se reunasta reunaan.
And the middle rod is to go through the rings of all the boards from end to end.
καὶ ὁ μογλὸς ὁ μέσος ἀνὰ μέσον τῶν στύλων διυκνεῖσθω ἀπὸ τοῦ ἐνὸς κλίτους εἰς τὸ ἕτερον κλίτος
- 29 Ja päällystä laudat kullalla ja tee kullasta niiden renkaat poikkitankojen pitimiksi ja päällystä poikkitangot kullalla.
And the boards are to be plated with gold, having gold rings for the rods to go through: and the rods are to be plated with gold.
καὶ τοὺς στύλους καταχρυσώσεις χρυσίῳ καὶ τοὺς δακτυλίους ποιήσεις χρυσοῦς εἰς οὓς εἰσάξεις τοὺς μογλοὺς καὶ καταχρυσώσεις τοὺς μογλοὺς χρυσίῳ
- 30 Ja aseta asumus pystyyn sen muotoiseksi, kuin sinulle vuorella näytettiin.
And you are to make the House from the design which you saw on the mountain.
καὶ ἀναστήσεις τὴν σκηνὴν κατὰ τὸ εἶδος τὸ δεδειγμένον σοι ἐν τῷ ὄρει
- 31 Tee vielä esirippu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista; ja tehtäköön siihen taidokkaasti kudottuja kerubeja.
And you are to make a veil of the best linen, blue and purple and red, worked with designs of winged ones by a good workman:
καὶ ποιήσεις καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου καὶ βύσσου νενησμένης ἔργον ὑφαντὸν ποιήσεις αὐτὸ χερουβιμ
- 32 Ja ripusta se neljään akasiapuiseen, kullalla päällystettyyn pylvääseen, joissa on kultakoukut ja jotka seisovat neljällä hopeajalustalla.
Hanging it by gold hooks from four pillars of wood, plated with gold and fixed in silver bases.
καὶ ἐπιθήσεις αὐτὸ ἐπὶ τεσσάρων στύλων ἀσήπτων κεχρυσωμένου χρυσίῳ καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσαῖ καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες ἀργυραῖ
- 33 Ja ripusta esirippu hakasten alle ja vie sinne esiripun sisäpuolelle lain arkki. Ja niin olkoon esirippu teille väliseinänä pyhän ja kaikkeinpyhimmän välillä.
And you are to put up the veil under the hooks, and put inside it the ark of the law: the veil is to be a division between the holy place and the most holy.
καὶ θήσεις τὸ καταπέτασμα ἐπὶ τοὺς στύλους καὶ εἰσοίσεις ἐκεῖ ἐσώτερον τοῦ καταπέτασματος τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ διοριεῖ τὸ καταπέτασμα ὑμῖν ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων
- 34 Ja aseta armoistuin lain arkin päälle, joka on kaikkeinpyhimmässä.
You are to put the cover on the ark of the law, inside the most holy place.
καὶ κατακαλύψεις τῷ καταπέτασματι τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων
- 35 Mutta pöytä sijoita esiripun ulkopuolelle ja seitsenhaarainen lamppu vastapäätä pöytää, asumuksen eteläisivulle; aseta siis pöytä pohjoissivulle.
And outside the veil you are to put the table, and the support for the lights opposite the table on the south side of the House; and the table is to be on the north side.
καὶ θήσεις τὴν τράπεζαν ἔξωθεν τοῦ καταπέτασματος καὶ τὴν λυχνίαν ἀπέναντι τῆς τραπέζης ἐπὶ μέρους τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς νότον καὶ τὴν τράπεζαν θήσεις ἐπὶ μέρους τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς βορρᾶν
- 36 Tee myös teltan oveen uudin, kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.
And you are to make a curtain for the doorway of the Tent, of the best linen with needlework of blue and purple and red.
καὶ ποιήσεις ἐπίσπαστρον ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης ἔργον ποικιλτοῦ
- 37 Ja tee uudinta varten viisi pylvästä akasiapuusta ja päällystä ne kullalla, mutta niiden koukut olkoot kultaa; ja vala niille viisi vaskijalustaa."
And make five pillars for the curtain, of hard wood plated with gold; their hooks are to be of gold and their bases of brass
καὶ ποιήσεις τῷ καταπέτασματι πέντε στύλους καὶ χρυσώσεις αὐτοὺς χρυσίῳ καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσαῖ καὶ χωνεύσεις αὐτοῖς πέντε βάσεις χαλκῆς
- 1 "Ja tee alttari akasiapuusta; se olkoon neliskulmainen, viittä kyynärää pitkä ja viittä kyynärää leveä sekä kolmea kyynärää korkea.
And make an altar of hard wood, a square altar, five cubits long, five cubits wide and three cubits high.
καὶ ποιήσεις θυσιαστήριον ἐκ ξύλων ἀσήπτων πέντε πήχεων τὸ μήκος καὶ πέντε πήχεων τὸ εὖρος τετράγωνον ἔσται τὸ θυσιαστήριον καὶ τριῶν πήχεων τὸ ὕψος αὐτοῦ
- 2 Tee siihen sarvet, sen neljään kulmaan, niin että sarvet ovat samaa kappaletta kuin se. Ja päällystä se vaskella.
Put horns at the four angles of it, made of the same, plating it all with brass.
καὶ ποιήσεις τὰ κέρατα ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν ἐξ αὐτοῦ ἔσται τὰ κέρατα καὶ καλύψεις αὐτὰ χαλκῷ

- 3 Tee siihen kuuluvat kattilat tuhan poisviemistä varten sekä lapiot, maljat, haarukat ja hiilipannut. Kaikki sen kalusto tee vaskesta.
And make all its vessels, the baskets for taking away the dust of the fire, the spades and basins and meat-hooks and fire-trays, of brass.
καὶ ποιήσεις στεφάνῃν τῷ θυσιαστηρίῳ καὶ τὸν καλυπτῆρα αὐτοῦ καὶ τὰς φιάλας αὐτοῦ καὶ τὰς κρεάγρας αὐτοῦ καὶ τὸ πυρεῖον αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ σκεῦῃ αὐτοῦ ποιήσεις χαλκῷ
- 4 Ja tee siihen myös verkkonkaltainen ristikkokehyks vaskesta ja tee verkkoon neljä vaskirengasta, ristikon neljään kulmaan.
And make a network of brass, with four brass rings at its four angles.
καὶ ποιήσεις αὐτῷ ἐσχάραν ἔργῳ δικτυωτῷ χαλκῆν καὶ ποιήσεις τῇ ἐσχάρᾳ τέσσαρας δακτυλίους χαλκοῦς ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη
- 5 Ja aseta se alttarin välireunuksen alle, maahan kiinni, niin että verkko ulottuu puolitiehen alttaria.
And put the network under the shelf round the altar so that the net comes half-way up the altar.
καὶ ὑποθήσεις αὐτοὺς ὑπὸ τὴν ἐσχάραν τοῦ θυσιαστηρίου κάτωθεν ἔσται δὲ ἡ ἐσχάρα ἕως τοῦ ἡμίσεος τοῦ θυσιαστηρίου
- 6 Ja tee alttariin korennot akasiapuusta ja päällystä ne vaskella.
And make rods for the altar, of hard wood, plated with brass.
καὶ ποιήσεις τῷ θυσιαστηρίῳ φορεῖς ἐκ ξύλων ἀσπίτων καὶ περιχαλκώσεις αὐτοὺς χαλκῷ
- 7 Ja korennot pistettäköön renkaisiin, niin että korennot ovat kahden puolen alttaria, sitä kannettaessa.
And put the rods through the rings at the two opposite sides of the altar, for lifting it.
καὶ εἰσάξεις τοὺς φορεῖς εἰς τοὺς δακτυλίους καὶ ἔστρωσαν οἱ φορεῖς κατὰ τὰ πλευρὰ τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ αἶρειν αὐτό
- 8 Tee se laudoista, ontoksi. Niinkuin sinulle näytettiin vuorella, niin se tehtäköön.
The altar is to be hollow, boarded in with wood; make it from the design which you saw on the mountain.
κοῖλον σανιδωτὸν ποιήσεις αὐτό κατὰ τὸ παραδειχθέν σοι ἐν τῷ ὄρει οὕτως ποιήσεις αὐτό
- 9 Tee myös asumukselle esipiha. Etelän puolella olkoot esipihan ympäröivät kerratuista valkoisista pellavalangoista, sadan kyynärän pituiset tätä yhtä sivua varten;
And let there be an open space round the House, with hangings for its south side of the best linen, a hundred cubits long.
καὶ ποιήσεις αὐλὴν τῇ σκηνῇ εἰς τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα ἰστία τῆς αὐλῆς ἐκ βύσσου κεκλωσμένης μήκος ἑκατὸν πηχῶν τῷ ἐνὶ κλίτει
- 10 ja olkoon niiden pylväitä kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olkoot hopeata.
Their twenty pillars and their twenty bases are to be of brass; the hooks of the pillars and their bands are to be of silver.
καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκαὶ καὶ οἱ κρίκοι αὐτῶν καὶ αἱ ψαλίδες αὐτῶν ἀργυραὶ
- 11 Samoin myös pohjoisen puolella olkoot ympäröivät sadan kyynärän pituiset; ja olkoon niiden pylväitä kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olkoot hopeata.
And on the north side in the same way, hangings a hundred cubits long, with twenty pillars of brass on bases of brass; their hooks and their bands are to be of silver.
οὕτως τῷ κλίτει τῷ πρὸς ἀπηναντὴν ἰστία ἑκατὸν πηχῶν μήκος καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι χαλκαὶ καὶ οἱ κρίκοι καὶ αἱ ψαλίδες τῶν στύλων καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν περιηρ γυρωμέναι ἀργύρῳ
- 12 Ja esipihan lännenpuoleisella sivulla olkoot ympäröivät viidenkymmenen kyynärän pituiset, ja olkoon niiden pylväitä kymmenen ja näiden jalustoja kymmenen.
And for the open space on the west side, the hangings are to be fifty cubits wide, with ten pillars and ten bases;
τὸ δὲ εὖρος τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ θάλασσαν ἰστία πενήκοντα πηχῶν στῦλοι αὐτῶν δέκα καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα
- 13 Ja esipihan itäpuolella, itään päin, olkoon viisikymmentä kyynärää.
And on the east side the space is to be fifty cubits wide.
καὶ εὖρος τῆς αὐλῆς τὸ πρὸς νότον ἰστία πενήκοντα πηχῶν στῦλοι αὐτῶν δέκα καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα
- 14 Ja olkoot ympäröivät portin toisella puolella viidentoista kyynärän pituiset, ja olkoon niiden pylväitä kolme ja näiden jalustoja kolme.
On the one side of the doorway will be hangings fifteen cubits long, with three pillars and three bases;
καὶ πεντεκαίδεκα πηχῶν τὸ ὕψος τῶν ἰστίων τῷ κλίτει τῷ ἐνὶ στῦλοι αὐτῶν τρεῖς καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς
- 15 Samoin olkoot ympäröivät toisella puolella viidentoista kyynärän pituiset, ja olkoon niiden pylväitä kolme ja näiden jalustoja kolme.
And on the other side, hangings fifteen cubits long, with three pillars and three bases.
καὶ τὸ κλίτος τὸ δευτέρον δέκα πέντε πηχῶν τῶν ἰστίων τὸ ὕψος στῦλοι αὐτῶν τρεῖς καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς

- 16 Ja esipihan portissa olkoon kahdenkymmenen kyynärän pituinen uudin, kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, ja olkoon sen pylväitä neljä ja näiden jalustoja neljä.
And across the doorway, a veil of twenty cubits of the best linen, made of needlework of blue and purple and red, with four pillars and four bases.
καὶ τῆ πύλῃ τῆς αὐλῆς κάλυμμα εἴκοσι πηχῶν τὸ ὕψος ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης τῆ ποικιλία τοῦ ῥαφιδευτοῦ στῦλοι αὐτῶν τέσσαρες καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες
- 17 Kaikissa pylväissä esipihan ympärillä olkoot koristepienat hopeata ja koukut hopeata, mutta jalustat vaskea.
All the pillars round the open space are to have silver bands, with hooks of silver and bases of brass.
πάντες οἱ στῦλοι τῆς αὐλῆς κύκλῳ κατηγγυρωμένοι ἀργυρῶ καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν ἀργυραῖ καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν χαλκαῖ
- 18 Esipihan pituus olkoon sata kyynärää ja leveys viisikymmentä kyynärää; ympärysverho olkoon viittä kyynärää korkea ja kudottu kerratuista valkoisista pellavalangoista, ja jalustat olkoot vaskea.
The open space is to be a hundred cubits long, fifty cubits wide, with sides five cubits high, curtained with the best linen, with bases of brass.
τὸ δὲ μήκος τῆς αὐλῆς ἑκατὸν ἐφ' ἑκατὸν καὶ εὗρος πεντήκοντα ἐπὶ πεντήκοντα καὶ ὕψος πέντε πηχῶν ἐκ βύσσου κεκλωσμένης καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν χαλκαῖ
- 19 Koko asumuksen kalusto kaikkia siinä tehtäviä töitä varten, samoin kuin kaikki sen vaarnat ja kaikki esipihan vaarnat, olkoot vaskea.
All the instruments for the work of the House, and all its nails, and the nails of the open space are to be of brass.
καὶ πᾶσα ἡ κατασκευὴ καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα καὶ οἱ πάσσαλοι τῆς αὐλῆς χαλκοῖ
- 20 Ja käske israelilaisten tuoda sinulle puhdasta, survomalla saatua öljypuun öljyä seitsenhaaraista lamppea varten, että lamput aina voidaan nostaa paikoilleen.
Give orders to the children of Israel to give you clear olive oil for the lights, so that a light may be burning there at all times.
καὶ σὺ σύνταξον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ λαβέτωσάν σοι ἔλαιον ἐξ ἐλαίων ἄτρυγον καθαρὸν κεκομμένον εἰς φῶς καῦσαι ἵνα κήηται λύχνος διὰ παντός
- 21 Ilmestysmajassa, ulkopuolella esirippua, joka on lain arkin edessä, hoitakoon Aaron poikineen niitä illasta aamuun asti Herran edessä. Tämä olkoon ikuinen säädös, jota israelilaiset noudattakoot sukupolvesta sukupolveen."
Let Aaron and his sons put this in order, evening and morning, before the Lord, inside the Tent of meeting, outside the veil which is before the ark; this is to be an order for ever, from generation to generation, to be kept by the children of Israel.
ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἔξωθεν τοῦ καταπέτασματος τοῦ ἐπὶ τῆς διαθήκης καῦσαι αὐτὸ ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωὶ ἐναντίον κυρίου νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὧν παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ.
- 1 "Ja kutsu eteesi israelilaisten joukosta veljesi Aaron poikineen, että he pappena palvelisivat minua, Aaron ja hänen poikansa Naadab ja Abihu, Eleasar ja Ithamar.
Now let Aaron your brother, and his sons with him, come near from among the children of Israel, so that they may be my priests, even Aaron, and Nadab, Abihu, Eleazar, and Ithamar, his sons.
καὶ σὺ προσαγάγῃ πρὸς σεαυτὸν τὸν τε ααρων τὸν ἀδελφόν σου καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἱερατεύειν μοι ααρων καὶ ναδαβ καὶ αβιουδ καὶ ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ υἱοὺς ααρων
- 2 Ja teetä veljellesi Aaronille pyhät vaatteet, kunniaksi ja kaunistukseksi.
And make holy robes for Aaron your brother, so that he may be clothed with glory and honour.
καὶ ποιήσεις στολὴν ἁγίαν ααρων τῷ ἀδελφῷ σου εἰς τιμὴν καὶ δόξαν
- 3 Ja puhuttele kaikkia taidollisia miehiä, jotka minä olen täyttänyt taidollisuuden hengellä, että he tekevät vaatteet Aaronille, jotta hänet pyhitettäisiin pappina palvelemaan minua.
Give orders to all the wise-hearted workmen, whom I have made full of the spirit of wisdom, to make robes for Aaron, so that he may be made holy as my priest.
καὶ σὺ λάλησον πᾶσι τοῖς σοφοῖς τῇ διανοίᾳ οὗς ἐνέπλησα πνεύματος αἰσθήσεως καὶ ποιήσουσιν τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν ααρων εἰς τὸ ἅγιον ἐν ᾧ ἱερατεύσει μοι
- 4 Ja nämä ovat ne vaatteet, jotka heidän on tehtävä: rintakilpi, kasukka, viitta, ruutuinen ihokas, käärelläkki ja vyö. Ja he tehkööt sinun veljellesi Aaronille ja hänen pojilleen pyhät vaatteet, että he pappena palvelisivat minua.
This is what they are to make: a priest's bag, an ephod, and a robe, and a coat of coloured needlework, a head-dress, and a linen band; they are to make holy robes for Aaron your brother and for his sons, so that they may do the work of priests for me.
καὶ αὗται αἱ στολαὶ αἷς ποιήσουσιν τὸ περιστήθιον καὶ τὴν ἐπωμίδα καὶ τὸν ποδήρη καὶ χιτῶνα κοσμηβωτὸν καὶ κίδαριν καὶ ζώνην καὶ ποιήσουσιν στολὰς ἁγίας ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερατεύειν μοι
- 5 Ja he ottakoot tätä varten kultaa sekä punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja ja valkoisia pellavalankoja.
They are to take the gold and blue and purple and red and the best linen,
καὶ αὐτοὶ λήμψονται τὸ χρυσίον καὶ τὴν ὑακίνθον καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ κόκκινον καὶ τὴν βύσσον

- 6 Kasukan he tehkööt kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, taidokkaasti kutomalla.
And make the ephod of gold and blue and purple and red and the best linen, the work of a designer.
καὶ ποιήσουσιν τὴν ἐπωμίδα ἐκ βύσσου κεκλωσμένης ἔργον ὕφαντὸν ποικιλτοῦ
- 7 Siinä olkoon kaksi yhdistettävää olkakappaletta, ja se kiinnitettäköön niihin molemmista päistään.
It is to have two bands stitched to it at the top of the arms, joining it together.
δύο ἐπωμίδες συνέχουσαι ἔσονται αὐτῷ ἑτέρα τὴν ἑτέραν ἐπὶ τοῖς δυοῖς μέρεσιν ἐξηρητημένα
- 8 Ja vyö, jolla kasukka kiinnitetään, olkoon tehty samalla tavalla ja samasta kappaleesta kuin se: kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.
And the beautifully worked band, which goes on it, is to be of the same work and the same material, of gold and blue and purple and red and twisted linen-work.
καὶ τὸ ὄφασμα τῶν ἐπωμίδων ὃ ἐστὶν ἐπ' αὐτῷ κατὰ τὴν ποιήσιν ἐξ αὐτοῦ ἔσται ἐκ χρυσοῦ καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου διανενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης
- 9 Ota sitten kaksi onyks-kiveä ja kaiverra niihin Israelin poikien nimet,
You are to take two beryl stones, on which the names of the children of Israel are to be cut:
καὶ λήμψη τοὺς δύο λίθους λίθους σμαράγδου καὶ γλύψεις ἐν αὐτοῖς τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 10 kuusi heidän nimeään toiseen kiveen ja toiset kuusi nimeä toiseen kiveen siinä järjestyksessä, kuin he ovat syntyneet.
Six names on the one stone and six on the other, in the order of their birth.
ἕξ ὀνόματα ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἕνα καὶ τὰ ἕξ ὀνόματα τὰ λοιπὰ ἐπὶ τὸν λίθον τὸν δεῦτερον κατὰ τὰς γενέσεις αὐτῶν
- 11 Niinkuin taidokkaasti hiotaan kiveä, kaiverretaan sinettisormuksia, niin kaiverra Israelin poikien nimet niihin kahteen kiveen. Ja kehystettäköön ne kultapalmikoimilla.
With the work of a jeweller, like the cutting of a stamp, the names of the children of Israel are to be cut on them, and they are to be fixed in twisted frames of gold.
ἔργον λιθουργικῆς τέχνης γλύμμα σφραγίδος διαγλύψεις τοὺς δύο λίθους ἐπὶ τοῖς ὀνόμασιν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 12 Ja pane molemmat kivet kasukan olkakappaleihin kiviksi, jotka johdattavat muistoon israelilaiset; näin Aaron kantakoon heidän nimiänsä molemmilla olkapäillään Herran kasvojen edessä, että heitä muistettaisiin.
And the two stones are to be placed on the ephod, over the arm-holes, to be stones of memory for the children of Israel: Aaron will have their names on his arms when he goes in before the Lord, to keep the Lord in mind of them.
καὶ θήσεις τοὺς δύο λίθους ἐπὶ τῶν ὄμων τῆς ἐπωμίδος λίθοι μνημοσύνου εἰσὶν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἀναλήμψεται ααρὼν τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἔναντι κυρίου ἐπὶ τῶν δύο ὄμων αὐτοῦ μνημόσυνον περὶ αὐτῶν
- 13 Ja tee kultapalmikoimia
And you are to make twisted frames of gold;
καὶ ποιήσεις ἀσπίδισκας ἐκ χρυσοῦ καθαρῷ
- 14 ja kahdet käädyt puhtaasta kullasta; tee ne punomalla, niinkuin punonnaista tehdään, ja kiinnitä punotut käädyt palmikoimiin.
And two chains of the best gold, twisted like cords; and have the chains fixed on to the frames.
καὶ ποιήσεις δύο κροσσωτὰ ἐκ χρυσοῦ καθαρῷ καταμειγμένα ἐν ἄνθεσιν ἔργον πλοκῆς καὶ ἐπιθήσεις τὰ κροσσωτὰ τὰ πελεγμένα ἐπὶ τὰς ἀσπίδισκας κατὰ τὰς παρομίδας αὐτῶν ἐκ τῶν ἔμπροσθίων
- 15 Ja jumalanvastausten rintakilpi tee taidokkaasti kutomalla; tee sekin samalla tavalla, kuin kasukka on tehty: tee se kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.
And make a priest's bag for giving decisions, designed like the ephod, made of gold and blue and purple and red and the best linen.
καὶ ποιήσεις λογιεὶον τῶν κρίσεων ἔργον ποικιλτοῦ κατὰ τὸν ῥυθμὸν τῆς ἐπωμίδος ποιήσεις αὐτὸ ἐκ χρυσοῦ καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου κεκλωσμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης ποιήσεις αὐτό
- 16 Se olkoon neliskulmainen ja taskun muotoon tehty, vaaksan pituinen ja vaaksan levyinen.
It is to be square, folded in two, a hand-stretch long and a hand-stretch wide.
τετράγωνον ἔσται διπλοῦν σπιθαμῆς τὸ μήκος καὶ σπιθαμῆς τὸ εὖρος
- 17 Ja kiinnitä sen pintaan kiviä ylläytään, neljään riviin: ensimmäiseen riviin karneoli, topaasi ja smaragdi;
And on it you are to put four lines of jewels; the first line is to be a cornelian, a chrysolite, and an emerald;
καὶ καθυφανεῖς ἐν αὐτῷ ὄφασμα κατάλιθον τετράστιχον στίχος λίθων ἔσται σάρδιον τοπάσιον καὶ σμάραγδος ὁ στίχος ὁ εἶς

- 18 toiseen riviin rubiini, safiiri ja jaspis;
The second, a ruby, a sapphire, and an onyx;
και ὁ στίχος ὁ δεύτερος ἄνθραξ και σάφειρος και ἴασπις
- 19 kolmanteen riviin hyasintti, akaatti ja ametisti;
The third, a jacinth, an agate, and an amethyst;
και ὁ στίχος ὁ τρίτος λιγύριον ἀγάτης και ἀμέθυστος
- 20 ja neljanteen riviin krysoliitti, onyks ja berylli. Kultapalmikoimilla kehystettyinä kiinnitettäköön ne paikoilleen.
The fourth, a topaz, a beryl, and a jasper; they are to be fixed in twisted frames of gold.
και ὁ στίχος ὁ τέταρτος χρυσόλιθος και βηρύλλιον και ὄνυχιον περικεκαλυμμένα χρυσίῳ συνδεδεμένα ἐν χρυσίῳ ἔστωσαν κατὰ στίχον αὐτῶν
- 21 Kiviä olkoon Israelin poikain nimien mukaan kaksitoista, yksi kutakin nimeä kohti; kussakin kivessä olkoon yksi kahdentoista sukukunnan nimistä, kaiverrettuna samalla tavalla, kuin kaiverretaan sinettisormuksia.
The jewels are to be twelve in number, for the names of the children of Israel; every jewel having the name of one of the twelve tribes cut on it as on a stamp.
και οἱ λίθοι ἔστωσαν ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν ἰσραηλ δέκα δύο κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν γλυφαὶ σφραγίδων ἕκαστος κατὰ τὸ ὄνομα ἔστωσαν εἰς δέκα δύο φυλάς
- 22 Ja tee rintakilpeen puhtaasta kullasta käädyt, punotut, niinkuin punonnaista tehdään.
And you are to make two chains of gold, twisted like cords, to be fixed to the priest's bag.
και ποιήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον κροσσοῦς συμπλεγμένους ἔργον ἀλυσιδωτὸν ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ
- 29 Ja niin Aaron kantakoon jumalanvastausten rintakilvessä sydämensä päällä, astuessaan pyhäkköön, Israelin poikain nimet, että heidät alati johdatettaisiin muistoon Herran edessä.
And so Aaron will have the names of the children of Israel on the priest's bag over his heart whenever he goes into the holy place, to keep the memory of them before the Lord.
και λήμψεται ααρων τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἐπὶ τοῦ λογεῖου τῆς κρίσεως ἐπὶ τοῦ στήθους εἰσιόντι εἰς τὸ ἅγιον μνημόσυον ἔναντι τοῦ θεοῦ [29α] και θήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον τῆς κρίσεως τοὺς κροσσοὺς τὰ ἀλυσιδωτὰ ἐπ' ἄμφοτέρων τῶν κλιτῶν τοῦ λογεῖου ἐπιθήσεις και τὰς δύο ἀσπίδοσκακ ἐπιθήσεις ἐπ' ἄμφοτέρουσ τοὺς ὄμοουσ τῆς ἐπωμίδος κατὰ πρόσωπον
- 30 Ja pane jumalanvastausten rintakilpeen uurim ja tummim, niin että ne ovat Aaronin sydämen päällä, hänen astuessaan Herran eteen. Ja niin kantakoon Aaron Jumalan vastaukset israelilaisille sydämensä päällä aina Herran edessä ollessaan.
And in the bag you are to put the Urim and Thummim, so that they may be on Aaron's heart whenever he goes in before the Lord; and Aaron may have the power of making decisions for the children of Israel before the Lord at all times.
και ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ λογεῖον τῆς κρίσεως τὴν δὴλωσιν και τὴν ἀλήθειαν και ἔσται ἐπὶ τοῦ στήθους ααρων ὅταν εἰσπορεύηται εἰς τὸ ἅγιον ἔναντιον κυρίου και οἴσει ααρων τὰς κρίσεις τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἐπὶ τοῦ στήθους ἔναντιον κυρίου διὰ παντός
- 31 Kasukan viitta tee kokonaan punasinisistä langoista;
The robe which goes with the ephod is to be made all of blue;
και ποιήσεις ὑποδύτην ποδήρη ὄλον ὑακίνθινον
- 32 ja sen keskellä olkoon pääntie, ja tämä pääntie ympäröitäköön kudotulla päärmeellä niinkuin haarniskan aukko, ettei se repeäisi.
With a hole at the top, in the middle of it; the hole is to be edged with a band to make it strong like the hole in the coat of a fighting-man, so that it may not be broken open.
και ἔσται τὸ περιστόμιον ἐξ αὐτοῦ μέσον ὧν ἔχον κύκλω τοῦ περιστομίου ἔργον ὑφάντου τὴν συμβολὴν συνυφασμένην ἐξ αὐτοῦ ἵνα μὴ ῥαγῇ
- 33 Ja tee sen helmaan granaattiomenia punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista, ja kiinnitä ne helmaan ympärinsä ja niiden väliin kultatiukuja yltympäri,
And round the skirts of it put fruits in blue and purple and red, with bells of gold between;
και ποιήσεις ἐπὶ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου κάτωθεν ὡσεὶ ἐξανθούσης ῥόας ῥοίσκουσ ἐξ ὑακίνθου και πορφύρας και κοκκίνου διανενησμένου και βύσσου κεκλωσμένης ἐπὶ τὸ λῶματος τοῦ ὑποδύτου κύκλω τὸ αὐτὸ δὲ εἶδος ῥοίσκουσ χρυσοῦσ και κώδωνας ἀνά μέσον τούτων περικύκλω
- 34 vuorotellen kultatiuku ja granaattiomena, viitan helmaan ympärinsä.
A gold bell and a fruit in turn all round the skirts of the robe.
παρὰ ῥοίσκον χρυσοῦν κώδωνα και ἄνθινον ἐπὶ τὸ λῶματος τοῦ ὑποδύτου κύκλω
- 35 Ja Aaron pitäköön sen yllään toimittaessaan virkaansa, niin että kuuluu, kun hän menee pyhäkköön Herran eteen ja tulee sieltä ulos, ettei hän kuolisi.
Aaron is to put it on for his holy work; and the sound of it will be clear, when he goes into the holy place before the Lord, and when he comes out, keeping him safe from death.
και ἔσται ααρων ἐν τῷ λειτουργεῖν ἀκουσθὴ ἡ φωνὴ αὐτοῦ εἰσιόντι εἰς τὸ ἅγιον ἔναντιον κυρίου και ἐξιόντι ἵνα μὴ ἀποθάγη

- 36 Tee myös otsakoriste puhtaasta kullasta ja kaiverra siihen, niinkuin sinettisormusta kaiverretaan, sanat: 'Herralle pyhitetty'.
You are to make a plate of the best gold, cutting on it, as on a stamp, these words: **HOLY TO THE LORD.**
καὶ ποιήσεις πέταλον χρυσοῦν καθαρὸν καὶ ἐκτυπώσεις ἐν αὐτῷ ἐκτύωμα σφραγίδος ἁγίασμα κυρίου
- 37 Ja sido se punasinisellä nauhalla, niin että se on kiinni käärelakissa; etupuolella käärelakkia se olkoon.
Put a blue cord on it and put it on the front of the twisted head-dress:
καὶ ἐπιθήσεις αὐτὸ ἐπὶ ὑακίνθου κεκλωσμένης καὶ ἔσται ἐπὶ τῆς μίτρας κατὰ πρόσωπον τῆς μίτρας ἔσται
- 38 Ja se olkoon Aaronin otsalla, niin että Aaron kantaa kaiken sen, mitä israelilaiset rikkovat uhratessaan pyhiä uhrejansa ja antaessaan pyhiä lahjojansa; ja se olkoon alati hänen otsallaan, että Herran mielisuus tulisi heidän osaksensa.
And it will be over Aaron's brow, so that Aaron will be responsible for any error in all the holy offerings made by the children of Israel; it will be on his brow at all times, so that their offerings may be pleasing to the Lord.
καὶ ἔσται ἐπὶ τοῦ μετώπου ααρων καὶ ἔξαρει ααρων τὰ ἁμαρτήματα τῶν ἁγίων ὅσα ἂν ἁγιάσωσιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ παντὸς δόματος τῶν ἁγίων αὐτῶν καὶ ἔσται ἐπὶ τοῦ μετώπου ααρων διὰ παντός δεκτὸν αὐτοῖς ἔναντι κυρίου
- 39 Kudo myös ruutuinen ihokas valkoisista pellavalangoista, ja tee käärelakki valkoisista pellavalangoista, ja tee vyö kirjokudoksesta.
The coat is to be made of the best linen, worked in squares; and you are to make a head-dress of linen, and a linen band worked in needlework.
καὶ οἱ κόσυμβοὶ τῶν χιτῶνων ἐκ βύσσου καὶ ποιήσεις κίδαριν βυσσίνην καὶ ζώνην ποιήσεις ἔργον ποικιλοῦ
- 40 Ja Aaronin pojille tee ihokkaat ja vyöt; ja tee heille päähineet kunniaksi ja kaunistukseksi.
And for Aaron's sons you are to make coats, and bands, and head-dresses, so that they may be clothed with glory and honour.
καὶ τοῖς υἱοῖς ααρων ποιήσεις χιτῶνας καὶ ζώνας καὶ κιδάρεις ποιήσεις αὐτοῖς εἰς τιμὴν καὶ δόξαν
- 41 Ja pue ne veljesi Aaronin ja hänen poikiensa ylle; ja voitele heidät ja vihi heidät virkaansa ja pyhitä heidät pappeina palvelemaan minua.
These you are to put on Aaron, your brother, and on his sons, putting oil on them, separating them and making them holy, to do the work of priests to me.
καὶ ἐνδώσεις αὐτὰ ααρων τὸν ἀδελφόν σου καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ χρίσεις αὐτούς καὶ ἐμπλήσεις αὐτῶν τὰς χεῖρας καὶ ἁγιάσεις αὐτούς ἵνα ἱερατεύσιν μοι
- 42 Ja tee heille pellavakaatiot hävyn peitteeksi; ulottukoot ne lanteilta reisiin asti.
And you are to make them linen trousers, covering their bodies from the middle to the knee;
καὶ ποιήσεις αὐτοῖς περισκελῆ λινὰ καλύψαι ἀσημοσύνην χρωτὸς αὐτῶν ἀπὸ ὀσφύος ἕως μηρῶν ἔσται
- 43 Ja Aaron ja hänen poikansa pitäkööt ne yllään mennessänsä ilmestysmajaan, tahi kun he lähestyvät alttaria tehdäkseen palvelusta pyhäkössä, etteivät he joutuisi syynalaisiksi ja kuolisi. Tämä olkoon ikuinen säädös hänelle ja hänen jälkeläisilleen."
Aaron and his sons are to put these on whenever they go into the Tent of meeting or come near the altar, when they are doing the work of the holy place, so that they may be free from any sin causing death: this is to be an order for him and his seed after him for ever.
καὶ ἔξει ααρων αὐτὰ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὡς ἂν εἰσπορεύονται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἢ ὅταν προσπορεύονται λειτουργεῖν πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἁγίου καὶ οὐκ ἐπάξονται πρὸς ἑαυτούς ἁμαρτίαν ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν νόμιμον αἰώνιον αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν
- 1 "Tee heille näin, pyhittääksesi heidät pappeina palvelemaan minua: Ota mullikka ja kaksi virheetöntä oinasta
This is what you are to do to make them holy, to do the work of priests to me: Take one young ox and two male sheep, without any mark on them,
καὶ ταῦτά ἐστιν ἃ ποιήσεις αὐτοῖς ἁγιάσαι αὐτούς ὥστε ἱερατεύειν μοι αὐτούς λήμνη μοσχάριον ἐκ βοῶν ἓν καὶ κριοὺς δύο ἁμώμους
- 2 ja happamatonta leipää ja öljyyn leivottuja happamattomia kakkuja ja öljyllä voideltuja happamattomia ohukaisia; leivo ne lestyistä nisujuhuista.
And unleavened bread, and unleavened cakes mixed with oil, and thin unleavened cakes on which oil has been put, made of the best bread-meal;
καὶ ἄρτους ἄζυμους πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ καὶ λάγανα ἄζυμα κεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ σεμίδαλιν ἐκ πυρῶν ποιήσεις αὐτά
- 3 Ja pane ne samaan koriin ja tuo ne korissa, samalla kertaa kuin tuot mullikan ja kaksi oinasta.
Put these in a basket and take them, with the ox and the two sheep.
καὶ ἐπιθήσεις αὐτὰ ἐπὶ κανοῦν ἓν καὶ προσοίσεις αὐτὰ ἐπὶ τῷ κανῷ καὶ τὸ μοσχάριον καὶ τοὺς δύο κριοὺς
- 4 Tuo sitten Aaron poikinensa ilmestysmajan ovelle ja pese heidät vedellä.
And let Aaron and his sons come to the door of the Tent of meeting, and there let them be washed with water.
καὶ ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ προσάξεις ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ λούσεις αὐτούς ἐν ὕδατι

- 5 Ja ota vaatteet ja pue Aaronin ylle ihokas ja kasukan viitta ja kasukka ja rintakilpi; ja sido hänen ympärilleen kasukan vyö.
Take the robes, and put the coat and the dress and the ephod and the priest's bag on Aaron; put the band of needlework round him,
καὶ λαβὼν τὰς στολὰς ἐνδύσεις ααρων τὸν ἀδελφόν σου καὶ τὸν χιτῶνα τὸν ποδήρη καὶ τὴν ἐπωμίδα καὶ τὸ λογεῖον καὶ συνάψεις αὐτῷ τὸ λογεῖον πρὸς τὴν ἐπωμίδα
- 6 Pane myös käärelakki hänen päähänsä ja kiinnitä pyhä otsalehti käärelakkiin.
And let the head-dress be placed on his head and the holy crown on the head-dress.
καὶ ἐπιθήσεις τὴν μίτραν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπιθήσεις τὸ πέταλον τὸ ἅγισμα ἐπὶ τὴν μίτραν
- 7 Ja ota voiteluöljyä ja vuodata hänen päähänsä ja voitele hänet.
Then take the oil and put it on his head.
καὶ λήμψη τοῦ ἐλαίου τοῦ χρίσματος καὶ ἐπιχεεῖς αὐτὸ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ χρίσεις αὐτόν
- 8 Ja tuo hänen poikansa esille ja pue heidän ylleen ihokkaat.
And take his sons and put their robes on them;
καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ προσάξεις καὶ ἐνδύσεις αὐτοὺς χιτῶνας
- 9 Ja vyötä heidät vyöllä, sekä Aaron että hänen poikansa, ja sido päähineet heidän päähänsä, että pappeus olisi heillä ikuisena säätyinä. Vihi näin virkaansa Aaron ja hänen poikansa.
And put the linen bands round Aaron and his sons, and the head-dresses on them, to make them priests by my order for ever: so you are to make Aaron and his sons holy to me.
καὶ ζώσεις αὐτοὺς ταῖς ζώναις καὶ περιθήσεις αὐτοῖς τὰς κιδάρεις καὶ ἔσται αὐτοῖς ἱερατεία ἐμοὶ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τελειώσεις τὰς χεῖρας ααρων καὶ τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν αὐτοῦ
- 10 Ja tuo mullikka ilmestysmajan eteen, ja Aaron poikineen laskekoon kätensä mullikan päähän päälle.
Then let the ox be taken in front of the Tent of meeting: and let Aaron and his sons put their hands on its head.
καὶ προσάξεις τὸν μόσχον ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐπιθήσουσιν ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου ἔναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 11 Ja teurasta sitten mullikka Herran edessä, ilmestysmajan ovella.
And you are to put the ox to death before the Lord at the door of the Tent of meeting.
καὶ σφάζεις τὸν μόσχον ἔναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 12 Ja ota mullikan verta ja sivele sitä sormellasi alttarin sarviin; mutta kaikki muu veri vuodata alttarin juurelle.
Then take some of the blood of the ox, and put it on the horns of the altar with your finger, draining out all the rest of the blood at the base of the altar.
καὶ λήμψη ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου καὶ θήσεις ἐπὶ τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τῷ δακτύλῳ σου τὸ δὲ λοιπὸν πᾶν αἷμα ἐκχεεῖς παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου
- 13 Ja ota kaikki sisälmyksiä peittävä rasva ja maksanlisäke ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä oleva rasva, ja polta ne alttarilla.
And take all the fat covering the inside of the ox, and the fat joining the liver and the two kidneys with the fat round them, and let them be burned on the altar;
καὶ λήμψη πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 14 Mutta mullikan liha, nahka ja rapa polta tulessa leirin ulkopuolella. Se on syntiuhri.
But the flesh of the ox and its skin and its waste parts are to be burned outside the circle of the tents, for it is a sin-offering.
τὰ δὲ κρέα τοῦ μόσχου καὶ τὸ δέρμα καὶ τὴν κόπρον κατακαύσεις πυρὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἁμαρτίας γὰρ ἐστίν
- 15 Ja ota toinen oinaista, ja Aaron poikinensa laskekoon kätensä sen oinaan päähän päälle.
Then take one of the sheep, and let Aaron and his sons put their hands on its head.
καὶ τὸν κριὸν λήμψη τὸν ἕνα καὶ ἐπιθήσουσιν ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ
- 16 Teurasta sitten oinas ja ota sen veri ja vihmoo se alttarille ympärinsä;
Then let it be put to death, so that the sides of the altar are marked with its blood.
καὶ σφάζεις αὐτόν καὶ λαβὼν τὸ αἷμα προσχεεῖς πρὸς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 17 ja leikkele oinas määräkappaleiksi ja pese sen sisälmykset ja jalat ja pane ne kappaleiden ja päähän päälle.
Then the sheep is to be cut up into its parts, and after washing its legs and its inside parts, you are to put them with the parts and the head,
καὶ τὸν κριὸν διχοτομήσεις κατὰ μέλη καὶ πλυνεῖς τὰ ἐνδόνθια καὶ τοὺς πόδας ὕδατι καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὰ διχοτομήματα σὺν τῇ κεφαλῇ

- 18 Ja polta koko oinas alttarilla. Se on polttouhri Herralle, se on suloisesti tuoksuva uhri Herralle.
And let them all be burned on the altar as a burned offering to the Lord: a sweet smell, an offering made by fire to the Lord.
καὶ ἀνοίσεις ὄλον τὸν κριὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὀλοκαύτωμα κυρίῳ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας θυσίασμα κυρίῳ ἐστὶν
- 19 Ota sitten toinen oinas, ja Aaron poikinensa laskekoon kätensä oinaan päin päälle.
Then take the other sheep; and after Aaron and his sons have put their hands on its head,
καὶ λήμψη τὸν κριὸν τὸν δεύτερον καὶ ἐπιθήσει ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ
- 20 Ja teurasta oinas ja ota sen verta ja sivele Aaronin ja hänen poikiensa oikean korvan lehteen ja oikean käden peukaloon ja heidän oikean jalkansa isoonvarpaaseen, mutta vihmo muu veri alttarille ympärinsä.
You are to put the sheep to death, and take some of its blood and put it on the point of Aaron's right ear, and of the right ears of his sons, and on the thumbs of their right hands and the great toes of their right feet, dropping the rest of the blood on the sides of the altar.
καὶ σφάζεις αὐτὸν καὶ λήμψη τοῦ αἵματος αὐτοῦ καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς ααρων τοῦ δεξιῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιῦ καὶ ἐπὶ τοὺς λοβοὺς τῶν ὠτῶν τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν δεξιῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν
- 21 Ja ota alttarilla olevaa verta ja voiteltuöljyä ja pirskoita Aaronin ja hänen vaatteidensa päälle, ja samoin hänen poikiensa ja heidän vaatteidensa päälle. Näin hän tulee pyhäkölle pyhitetyksi, sekä hän itse että hänen vaatteensa, ja samoin hänen poikansa ja hänen poikiensa vaatteet.
Then take some of the blood on the altar, and the oil, and put it on Aaron and his robes and on his sons and on their robes, so that he and his robes and his sons and their robes may be made holy.
καὶ λήμψη ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως καὶ ῥανεῖς ἐπὶ ααρων καὶ ἐπὶ τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὰς στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ἀγιασθήσεται αὐτὸς καὶ ἡ στολὴ αὐτοῦ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ στολαὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ τὸ δὲ αἷμα τοῦ κριοῦ προσχεεῖς πρὸς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 22 Ota sitten oinaasta rasva ja rasvahäntä ja sisälmyksiä peittävä rasva ja maksanlisäke ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä oleva rasva ja oikea reisi, sillä tämä on vihkiäisoinas.
Then take the fat of the sheep, the fat tail, the fat covering the insides, and the fat joining the liver and the two kidneys with the fat round them, and the right leg; for by the offering of this sheep they are to be marked out as priests:
καὶ λήμψη ἀπὸ τοῦ κριοῦ τὸ στέαρ αὐτοῦ καὶ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν ἔστιν γὰρ τελειώσις αὐτῆ
- 23 Ja ota pyöreä leipä ja öljyyn leivottu kakku ja ohukainen happamattomien leipien korista, joka on Herran edessä.
And take one bit of bread and one cake of oiled bread and one thin cake out of the basket of unleavened bread which is before the Lord:
καὶ ἄρτον ἓνα ἐξ ἐλαίου καὶ λάγανον ἓν ἀπὸ τοῦ κανοῦ τῶν ἀζύμων τῶν προτεθειμένων ἔναντι κυρίου
- 24 Ja pane kaikki nämä Aaronin käsiin ja hänen poikiensa käsiin, että toimitettaisiin niiden heilutus Herran edessä.
And put them all on the hands of Aaron and of his sons, to be waved for a wave offering before the Lord.
καὶ ἐπιθήσεις τὰ πάντα ἐπὶ τὰς χεῖρας ααρων καὶ ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἀφοριεῖς αὐτοὺς ἀφόρισμα ἔναντι κυρίου
- 25 Ota ne sitten heidän käsistään ja polta alttarilla, polttouhrin päällä, suloiseksi tuoksuksi Herran edessä. Se on Herran uhri.
Then take them from their hands, and let them be burned on the burned offering on the altar, a sweet smell before the Lord, an offering made by fire to the Lord.
καὶ λήμψη αὐτὰ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἀνοίσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὀλοκαυτώσεως εἰς ὀσμὴν εὐωδίας ἔναντι κυρίου κάρπωμά ἐστιν κυρίῳ
- 26 Ja ota rintaliha Aaronin vihkiäisoinaasta ja toimituta sen heilutus Herran edessä; ja se olkoon sinun osasi.
Then take the breast of Aaron's sheep, waving it before the Lord; and it is to be your part of the offering.
καὶ λήμψη τὸ στηθύνιον ἀπὸ τοῦ κριοῦ τῆς τελειώσεως ὃ ἐστὶν ααρων καὶ ἀφοριεῖς αὐτὸ ἀφόρισμα ἔναντι κυρίου καὶ ἔσται σοι ἓν μερίδι
- 27 Näin sinun on pyhitettävä heilutettu rintaliha ja anniksi annettu reisi, se, mitä on heilutettu ja anniksi annettu Aaronin ja hänen poikiensa vihkiäisoinaasta.
So you are to make holy the breast of the sheep which is waved and the leg which is lifted up on high, that is, of the sheep which is offered for Aaron and his sons;
καὶ ἀγιάσεις τὸ στηθύνιον ἀφόρισμα καὶ τὸν βραχίονα τοῦ ἀφαιρέματος ὅς ἀφόρισται καὶ ὅς ἀφῆρηται ἀπὸ τοῦ κριοῦ τῆς τελειώσεως ἀπὸ τοῦ ααρων καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτοῦ
- 28 Ja ne olkoot Aaronin ja hänen poikiensa ikuinen osuus, israelilaisilta saatu, sillä se on anti. Se olkoon israelilaisten anti heidän yhteysuhreistaan, heidän antinsa Herralle.
And it will be their part as a right for ever from the children of Israel, it is a special offering from the children of Israel, made from their peace-offerings, a special offering lifted up to the Lord.
καὶ ἔσται ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ νόμιμον αἰώνιον παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἔστιν γὰρ ἀφαίρεμα τοῦτο καὶ ἀφαίρεμα ἔσται παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἀπὸ τῶν θυμάτων τῶν σωτηρίων τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἀφαίρεμα κυρίῳ
- 29 Aaronin pyhät vaatteet tulkoot hänen pojillensa hänen jälkeensä, että heidät niissä voideltaisiin ja vihittäisiin virkaansa.
And Aaron's holy robes will be used by his sons after him; they will put them on when they are made priests.
καὶ ἡ στολὴ τοῦ ἁγίου ἣ ἐστὶν ααρων ἔσται τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ μετ' αὐτὸν χρῆσθῆναι αὐτοὺς ἐν αὐτοῖς καὶ τελειῶσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν

- 30 Seitsemänä päivänä on sen hänen pojistaan, joka tulee papiksi hänen sijaansa, puettava ne ylleen, kun hän menee ilmestysmajaan toimittamaan virkaansa pyhäkössä.
For seven days the son who becomes priest in his place will put them on when he comes into the Tent of meeting to do the work of the holy place.
ἐπτά ἡμέρας ἐνδύσεται αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ὁ ἀντ' αὐτοῦ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὅς εἰσελεύσεται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου λειτουργεῖν ἐν τοῖς ἁγίοις
- 31 Ja ota vihkiäisoinas ja keitä sen liha pyhässä paikassa.
Then take the sheep of the wave offering and let its flesh be cooked in water in a holy place.
καὶ τὸν κριὸν τῆς τελειώσεως λήμψη καὶ ἐψησεις τὰ κρέα ἐν τόπῳ ἁγίῳ
- 32 Ja Aaron poikinensa syököön ilmestysmajan ovella oinaan lihan ynnä leivän, joka on korissa.
And let Aaron and his sons make a meal of it, with the bread in the basket, at the door of the Tent of meeting.
καὶ ἔδονται ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰ κρέα τοῦ κριοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς ἐν τῷ κανῶ παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 33 He syökööt sen, mitä käytettiin heidän sovittamisekseen, kun heidät vihittiin virkaansa ja pyhitettiin, mutta syrjäinen älköön sitä syökö, sillä se on pyhää.
All those things which were used as offerings to take away sin, and to make them holy to be priests, they may have for food: but no one who is not a priest may have them, for they are holy food.
ἔδονται αὐτὰ ἐν οἷς ἠγιασθήσαν ἐν αὐτοῖς τελειῶσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἁγιάσαι αὐτούς καὶ ἀλλογενῆς οὐκ ἔδεται ἀπ' αὐτῶν ἔστιν γὰρ ἅγια
- 34 Jos jotakin jää tähteeksi vihkiäislihasta tai leivästä seuraavaan aamuun, polta tähteeksi jäänyt tulesa; älköön sitä syötäkö, sillä se on pyhää.
And if any of the flesh of the offering or of the bread is over till the morning, let it be burned with fire; it is not to be used for food, for it is holy.
ἐὰν δὲ καταλειφθῇ ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας τῆς τελειώσεως καὶ τῶν ἄρτων ἕως πρωῆ κατακαύσεις τὰ λοιπὰ πυρὶ οὐ βρωθήσεται ἁγίασμα γὰρ ἔστιν
- 35 Tee näin Aaronille ja hänen pojillensa, aivan niinkuin minä olen sinua käskenyt. Seitsemän päivää kestäköön heidän vihkimisensä.
All these things you are to do to Aaron and his sons as I have given you orders: for seven days the work of making them priests is to go on.
καὶ ποιήσεις ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ οὕτως κατὰ πάντα ὅσα ἐνετειλάμην σοι ἐπτά ἡμέρας τελειώσεις αὐτῶν τὰς χεῖρας
- 36 Ja uhraa joka päivä syntiuhrimullikka sovituksesi, ja puhdistaa alttari toimittamalla sen sovitus ja voitele se pyhittääksesi sen.
Every day an ox is to be offered as a sin-offering, to take away sins: and by this offering on it, you will make the altar clean from sin; and you are to put oil on it and make it holy.
καὶ τὸ μοσχάριον τῆς ἁμαρτίας ποιήσεις τῇ ἡμέρᾳ τοῦ καθαρισμοῦ καὶ καθαριεῖς τὸ θυσιαστήριον ἐν τῷ ἀγιάζειν σε ἐπ' αὐτῷ καὶ χρίσεις αὐτὸ ὥστε ἁγιάσαι αὐτὸ
- 37 Seitsemänä päivänä toimita alttarin sovitus ja pyhitä se. Näin tulee alttarista korkeasti-pyhä; jokainen, joka alttariin koskee, on pyhäkölle pyhitetty.
For seven days you are to make offerings for the altar and make it holy, so that it may become completely holy, and anything touching it will become holy.
ἐπτά ἡμέρας καθαριεῖς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἁγιάσεις αὐτὸ καὶ ἔσται τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τοῦ ἁγίου πᾶς ὁ ἀπτόμενος τοῦ θυσιαστηρίου ἁγιασθήσεται
- 38 Ja uhraa alttarilla tämä: kaksi vuodenvanhaa karitsaa joka päivä, ainiaan.
Now this is the offering which you are to make on the altar: two lambs in their first year, every day regularly.
καὶ ταῦτά ἐστιν ἡ ποιήσεις ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἁμνοὺς ἑνιαυσίους ἁμώμους δύο τὴν ἡμέραν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐνδελεχῶς κάρπωμα ἐνδελεχισμοῦ
- 39 Uhraa toinen karitsa aamulla ja toinen karitsa iltahämärässä,
One lamb is to be offered in the morning and the other in the evening:
τὸν ἁμνὸν τὸν ἕνα ποιήσεις τὸ πρωὶ καὶ τὸν ἁμνὸν τὸν δεῦτερον ποιήσεις τὸ δειλινόν
- 40 ja kumpaakin karitsaa kohti kymmenennes lestyjä jauhoja, sekoitettuna neljännekseen hiin-mittaa survomalla saatua öljyä, ja juomauhriksi neljännes hiin-mittaa viiniä.
And with the one lamb, a tenth part of an ephah of the best meal, mixed with a fourth part of a hin of clear oil; and the fourth part of a hin of wine for a drink offering.
καὶ δέκατον σμηδάλεως πεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ κεκομμένῳ τῷ τέταρτῳ τοῦ ἰν καὶ σπονδὴν τὸ τέταρτον τοῦ ἰν οἴνου τῷ ἁμνῷ τῷ ἐνί
- 41 Ja uhraa toinen karitsa iltahämärässä; uhrattakoon se toimittamalla samankaltainen ruokauhri ja juomauhri kuin aamullakin, suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.
And the other lamb is to be offered in the evening, and with it the same meal offering and drink offering, for a sweet smell, an offering made by fire to the Lord.
καὶ τὸν ἁμνὸν τὸν δεῦτερον ποιήσεις τὸ δειλινόν κατὰ τὴν θυσίαν τὴν πρωινήν καὶ κατὰ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ ποιήσεις εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κάρπωμα κυρίῳ
- 42 Tämä olkoon teillä jokapäiväinen polttouhri sukupolvesta sukupolveen ilmestysmajan ovella Herran edessä, jossa minä ilmestyn teille puhuakseni sinun kanssasi.
This is to be a regular burned offering made from generation to generation, at the door of the Tent of meeting before the Lord, where I will come face to face with you and have talk with you.
θυσίαν ἐνδελεχισμοῦ εἰς γενεὰς ὑμῶν ἐπὶ θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἔναντι κυρίου ἐν οἷς γνωσθήσομαι σοι ἐκεῖθεν ὥστε λαλήσαι σοι
- 43 Siinä minä ilmestyn israelilaisille, ja se on oleva minun kirkkauteni pyhittäjä.
There I will come face to face with the children of Israel, and the Tent will be made holy by my glory
καὶ τάξομαι ἐκεῖ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν δόξῃ μου

- 44 Ja minä pyhitän ilmestysmajan ja alttarin; ja minä pyhitän Aaronin poikinensa pappeina palvelemaan minua.
I will make holy the Tent of meeting and the altar: and Aaron and his sons I will make holy, to be my priests
καὶ ἁγιάσω τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἁγιάσω ἱερατεῦναι μοι
- 45 Ja minä asun israelilaisten keskellä ja olen heidän Jumalansa.
Among the children of Israel I will make my living-place, and I will be their God.
καὶ ἐπικληθήσομαι ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός
- 46 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, heidän Jumalansa, joka vein heidät pois Egyptin maasta, asuakseni heidän keskellään. Minä olen Herra, heidän Jumalansa."
And they will see that I am the Lord their God, who took them out of the land of Egypt, so that I might be ever with them: I am the Lord their God.
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν ὁ ἐξαγαγὼν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐπικληθῆναι αὐτοῖς καὶ θεὸς εἶναι αὐτῶν
- 1 "Tee myös alttari suitsutuksen polttamista varten; tee se akasiapuusta.
And you are to make an altar for the burning of perfume; of hard wood let it be made.
καὶ ποιήσεις θυσιαστήριον θυμιάματος ἐκ ξύλων ἀσήπτων καὶ ποιήσεις αὐτὸ
- 2 Olkoon se kyynärän pituinen ja kyynärän levyinen, siis neliskulmainen, ja kahta kyynärää korkea; sen sarvet olkoot samaa kappaletta kuin sekini.
The altar is to be square, a cubit long and a cubit wide, and two cubits high, and its horns are to be made of the same.
πήχεος τὸ μῆκος καὶ πήχεος τὸ εὖρος τετράγωνον ἔσται καὶ δύο πήχεων τὸ ὕψος ἐξ αὐτοῦ ἔσται τὰ κέρατα αὐτοῦ
- 3 Ja päällystä se puhtaalla kullalla, sekä sen levy että sivut ympärinsä ja sen sarvet; ja tee kultareunus sen ympäri.
It is to be plated with the best gold, the top of it and the sides and the horns, with an edging of gold all round it.
καὶ καταχρυσώσεις αὐτὰ χρυσίῳ καθαρῷ τὴν ἐσχάραν αὐτοῦ καὶ τοὺς τοίχους αὐτοῦ κύκλῳ καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ καὶ ποιήσεις αὐτῷ στρεπτὴν στεφάνην χρυσοῦν κύκλῳ
- 4 Ja tee siihen kaksi kultarengasta; pane ne reunuksen alle, kummallekin sivulle, molempiin sivukappaleihin. Ne olkoot niiden korentojen pitiminä, joilla alttari on kannettava.
Under the edge on the two opposite sides, you are to make two gold rings, to take the rods for lifting it.
καὶ δύο δακτυλίους χρυσοῦς καθαροὺς ποιήσεις ὑπὸ τὴν στρεπτὴν στεφάνην αὐτοῦ εἰς τὰ δύο κλίτη ποιήσεις ἐν τοῖς δυοῖς πλευροῖς καὶ ἔσονται ψαλίδες ταῖς σκυτάλαις ὥστε αἶρειν αὐτὸ ἐν αὐταῖς
- 5 Ja tee korennotkin akasiapuusta ja päällystä ne kullalla.
And make these rods of the same wood, plating them with gold.
καὶ ποιήσεις σκυτάλας ἐκ ξύλων ἀσήπτων καὶ καταχρυσώσεις αὐτὰς χρυσίῳ
- 6 Ja aseta se lain arkin edessä olevan esiripun eteen, niin että se tulee armoistuimen kohdalle, joka on lain arkin päällä ja jossa minä sinulle ilmestyn.
And let it be placed in front of the veil before the ark of the law, before the cover which is over the law, where I will come face to face with you.
καὶ θήσεις αὐτὸ ἀπέναντι τοῦ κατατετάσματος τοῦ ὄντος ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τῶν μαρτυρίων ἐν οἷς γνώσῃσομαι σοι ἐκεῖθεν
- 7 Ja Aaron polttakoon sen päällä hyvänhajuista suitsutusta; joka aamu, kun hän laittaa lamput kuntoon, hän polttakoon sitä.
And on this altar sweet spices are to be burned by Aaron every morning when he sees to the lights.
καὶ θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ ααρων θυμίαμα σύνθετον λεπτόν τὸ πρωὶ πρωὶ ὅταν ἐπισκευάζῃ τοὺς λύχνους θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ
- 8 Samoin myös, kun Aaron iltahämärässä nostaa lamput paikoilleen, hän polttakoon sitä. Tämä olkoon teillä jokapäiväinen suitsutusuhri Herran edessä sukupolvesta sukupolveen.
And every evening, when he puts the lights up in their places, the spices are to be burned, a sweet-smelling smoke going up before the Lord from generation to generation for ever.
καὶ ὅταν ἐξάπῃ ααρων τοὺς λύχνους ὅψε θυμιάσει ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα ἐνδελειχισμοῦ διὰ παντὸς ἐναντι κυρίου εἰς γενεὰς αὐτῶν
- 9 Älkää uhratko sen päällä vierasta suitsutusta älkääkään polttouhria tai ruokauhria; älkää myöskään vuodattako juomauhria sen päällä.
No strange perfume, no burned offering or meal offering, and no drink offering is to be offered on it.
καὶ οὐκ ἀνοίσεις ἐπ' αὐτοῦ θυμίαμα ἕτερον κάρπωμα θυσίαν καὶ σπονδὴν οὐ σπείσεις ἐπ' αὐτοῦ
- 10 Ja Aaron toimittakoon kerran vuodessa sen sarvien sovituksen; sovitukseksi uhratun syntiuhrin verellä hän toimittakoon kerran vuodessa sen sovituksen, sukupolvesta sukupolveen. Se on korkeasti-pyhä Herralle."
And once every year Aaron is to make its horns clean: with the blood of the sin-offering he is to make it clean once every year from generation to generation: it is most holy to the Lord.
καὶ ἐξιδάσεται ἐπ' αὐτὸ ααρων ἐπὶ τῶν κερμάτων αὐτοῦ ἅπαξ τοῦ ἑνιαυτοῦ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ καθαρισμοῦ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ ἐξιδάσμοῦ ἅπαξ τοῦ ἑνιαυτοῦ καθαριεῖ αὐτὸ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν ἅγιον τῶν ἁγίων ἔστιν κυρίῳ

- 11 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 12 **"Kun sinä lasket israelilaisten lukumäärän - niiden, joiden on oltava katselmuksessa - niin jokainen heistä suorittakoon, heistä katselmusta pidettäessä, hengestään sovituskaksun Herralle, ettei mikään rangaistus heitä kohtaisi, heistä katselmusta pidettäessä.**
When you are taking the number of the children of Israel, let every man who is numbered give to the Lord a price for his life, so that no disease may come on them when they are numbered.
ἐὰν λάβῃς τὸν συλλογισμὸν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτῶν καὶ δώσουσιν ἕκαστος λύτρα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἔσται ἐν αὐτοῖς πτώσις ἐν τῇ ἐπισκοπῇ αὐτῶν
- 13 **Jokainen katselmuksessa oleva antakoon puoli sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan, kaksikymmentä geeraa laskettuna sekeliin; puoli sekeliä olkoon anti Herralle.**
And this is what they are to give; let every man who is numbered give half a shekel, by the scale of the holy place: (the shekel being valued at twenty gerahs:) this money is an offering to the Lord.
καὶ τοῦτο ἔστιν ὃ δώσουσιν ὅσοι ἂν παραπορεύωνται τὴν ἐπίσκεψιν τὸ ἥμισυ τοῦ διδράχμου ὃ ἔστιν κατὰ τὸ δίδραχμον τὸ ἅγιον εἴκοσι ὀβολοὶ τὸ δίδραχμον τὸ δὲ ἥμισυ τοῦ διδράχμου εἰσφορὰ κυρίου
- 14 **Kaikki katselmuksessa olevat, kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat, antakoot tämän annin Herralle.**
Everyone who is numbered, from twenty years old and over, is to give an offering to the Lord.
πᾶς ὁ παραπορευόμενος εἰς τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω δώσουσιν τὴν εἰσφορὰν κυρίῳ
- 15 **Rikas älköön antako enemmän älköönkä köyhä vähemmän kuin puoli sekeliä, antina Herralle, maksaaksenne sovituksen hengestäänne.**
The man of wealth is to give no more and the poor man no less than the half-shekel of silver, when the offering is made to the Lord as the price for your lives.
ὁ πλουτῶν οὐ προσθήσει καὶ ὁ πενόμενος οὐκ ἐλαττονήσει ἀπὸ τοῦ ἡμίσιου τοῦ διδράχμου ἐν τῷ δίδοναι τὴν εἰσφορὰν κυρίῳ ἐξιλάσασθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν
- 16 **Ja ota sovitusrahat israelilaisilta ja käytä ne palvelukseen ilmestysmajassa, että israelilaiset johdatettaisiin muistoon Herran edessä teidän henkenne sovitukseksi."**
And you are to take this money from the children of Israel to be used for the work of the Tent of meeting, to keep the memory of the children of Israel before the Lord and to be the price of your lives.
καὶ λήμψη τὸ ἀργύριον τῆς εἰσφορᾶς παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ δώσεις αὐτὸ εἰς κάτεργον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἔσται τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ μνημόσυνον ἔναντι κυρίου ἐξιλάσασθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν
- 17 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 18 **"Tee myös vaskiallas vaskijalustoineen peseytymistä varten ja aseta se ilmestysmajan ja alttarin välille ja kaada siihen vettä;**
You are to make a brass washing-vessel, with a brass base; and put it between the Tent of meeting and the altar, with water in it;
ποιήσον λουτήρα χαλκοῦν καὶ βάσιν αὐτῷ χαλκῆν ὥστε νίπτεσθαι καὶ θήσεις αὐτὸν ἀνά μέσον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἀνά μέσον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐκχεεῖς εἰς αὐτὸν ὕδωρ
- 19 **ja Aaron ja hänen poikansa peskөөt siinä kätensä ja jalkansa.**
That it may be used by Aaron and his sons for washing their hands and feet;
καὶ νίπεται ααρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ὕδατι
- 20 **Kun he menevät ilmestysmajaan, peseytykööt vedessä, etteivät kuolisi; samoin myös, kun he lähestyvät alttaria ja käyvät toimittamaan virkaansa polttamalla uhrin Herralle.**
Whenever they go into the Tent of meeting they are to be washed with water, to keep them from death; and whenever they come near to do the work of the altar, or to make an offering by fire to the Lord,
ὅταν εἰσπορεύωνται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου νίπνται ὕδατι καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωσιν ἢ ὅταν προσπορεύωνται πρὸς τὸ θυσιαστήριον λειτουργεῖν καὶ ἀναφέρειν τὰ ὀλοκαυτώματα κυρίῳ
- 21 **He peskөөt kätensä ja jalkansa, etteivät kuolisi. Ja tämä olkoon heille ikuinen säädös, hänelle itselleen ja hänen jälkeläisillensä, sukupolvesta sukupolveen."**
Their hands and feet are to be washed, so that they may be safe from death: this is an order to them for ever; to him and his seed from generation to generation.
νίπνται τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ὕδατι ὅταν εἰσπορεύωνται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου νίπνται ὕδατι ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν καὶ ἔσται αὐτοῖς νόμιμον αἰώνιον αὐτῷ καὶ ταῖς γενεαῖς αὐτοῦ μετ' αὐτόν
- 22 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 23 "Ota itsellesi hajuaineita parasta lajia: sulavaa mirhaa viisisataa sekeliä, hyvänhajuista kanelia puolet siitä eli kaksisataa viisikymmentä sekeliä ja hyvänhajuista kalmoruokoa samoin kaksisataa viisikymmentä sekeliä,
Take the best spices, five hundred shekels' weight of liquid myrrh, and of sweet cinnamon half as much, that is, two hundred and fifty shekels, and two hundred and fifty shekels of sweet calamus,
καὶ σὺ λαβὲ ἡδύσματα τὸ ἄνθος σμύρνης ἐκλεκτῆς πεντακοσίους σίκλους καὶ κινναμώμου εὐώδους τὸ ἥμισυ τούτου διακοσίους πενήκοντα καὶ καλάμου εὐώδους διακοσίους πενήκοντα
- 24 sitten vielä kassiaa viisisataa sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan, ja hiin-mitta öljyvuon öljyä.
And of cassia, five hundred shekels' weight measured by the scale of the holy place, and of olive oil a hin:
καὶ ἵρεως πεντακοσίους σίκλους τοῦ ἁγίου καὶ ἔλαιον ἕξ ἔλαιον ιν
- 25 Ja tee siitä pyhä voiteluöljy, höystetty voide, jollaista voiteensekoittaja valmistaa; se olkoon pyhä voiteluöljy.
And make these into a holy oil, a perfume made by the art of the perfume-maker; it is to be a holy oil.
καὶ ποιήσεις αὐτὸ ἔλαιον χρίσμα ἅγιον μύρον μυρεψικὸν τέχνη μυρεψοῦ ἔλαιον χρίσμα ἅγιον ἔσται
- 26 Voitele sillä ilmestysmaja, lain arkki
This oil is to be put on the Tent of meeting, and on the ark of the law,
καὶ χρίσεις ἕξ αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου
- 27 ja pöytä kaikkine kaluineen, seitsenhaarainen lamppu kaluineen, niin myös suitsutusalttari,
And on the table and all its vessels, and on the support for the lights, with its vessels, and on the altar for burning spices,
καὶ τὴν λυγίαν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς καὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος
- 28 polttouhrialttari kaikkine kaluineen ynnä allas jalustoineen.
And on the altar of burned offerings with its vessels, and on the washing-vessel and its base.
καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ σκεύη καὶ τὴν τράπεζαν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς καὶ τὸν λουτήρα καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ
- 29 Ja pyhitä ne, niin että ne tulevat korkeasti-pyhiksi. Jokainen, joka niihin koskee, tulee pyhäksi.
And you are to make them most holy; anything touching them will become holy.
καὶ ἁγιάσεις αὐτὰ καὶ ἔσται ἅγια τῶν ἁγίων πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῶν ἁγιασθήσεται
- 30 Voitele myös Aaron ja hänen poikansa ja pyhitä heidät pappeina palvelemaan minua.
And put the oil on Aaron and his sons, making them holy to do the work of priests to me.
καὶ ααρὼν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ χρίσεις καὶ ἁγιάσεις αὐτοὺς ἱερατεύειν μοι
- 31 Puhu myös israelilaisille ja sano: Tämä olkoon teillä minun pyhä voiteluöljyni sukupolvesta sukupolveen.
And say to the children of Israel, This is to be the Lord's holy oil, from generation to generation.
καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λαλήσεις λέγων ἔλαιον ἄλειμμα χρίσεως ἅγιον ἔσται τοῦτο ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 32 Kenenkään muun ihmisen ruumiille älköön sitä vuodatettako, älkääkään sen sekoitusta jäljitelkö. Pyhä se on, ja pyhänä se pitäkää.
It is not to be used for man's flesh, and no other is to be made like it: holy it is, and you are to keep it holy.
ἐπὶ σάρκα ἀνθρώπου οὐ χρισθήσεται καὶ κατὰ τὴν σύνθεσιν ταύτην οὐ ποιήσετε ὑμῖν ἑαυτοῖς ὡσαύτως ἅγιόν ἐστιν καὶ ἁγίασμα ἔσται ὑμῖν
- 33 Jokainen, joka valmistaa sellaisen voiteen, ja jokainen, joka sivelee sitä syrjäiseen, hävitettäköön kansastansa."
Whoever makes any like it, or puts it on one who is not a priest, will be cut off from his people.
ὅς ἂν ποιῆσῃ ὡσαύτως καὶ ὅς ἂν δῶ ἅπ' αὐτοῦ ἀλλογενεῖ ἔξολεθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 34 Ja Herra sanoi Moosekselle vielä: "Ota itsellesi hyvänhajuaisia aineita, hajupihkaa, simpukankuorta, tuoksukumia, näitä hyvänhajuaisia aineita, ja puhdasta suitsuketta, yhtä paljon kutakin lajia,
And the Lord said to Moses, Take sweet spices, stacte and onycha and galbanum, with the best frankincense, in equal weights;
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λαβὲ σεσαυτῶ ἡδύσματα στακτὴν ὄνυχα χαλβάνην ἡδυσμοῦ καὶ λίβανον διαφανῆ ἴσον ἴσῳ ἔσται
- 35 ja tee niistä suitsutus, höyستesekoitus, jollaista voiteensekoittaja valmistaa, suolansekainen, puhdas ja pyhä.
And make from them a perfume, such as is made by the art of the perfume-maker, mixed with salt, and clean and holy.
καὶ ποιήσουσιν ἐν αὐτῷ θυμίαμα μυρεψικὸν ἔργον μυρεψοῦ μεμιγμένον καθαρὸν ἔργον ἅγιον

- 36 Ja hienonna osa siitä jauhoksi ja pane sitä lain arkin eteen ilmestysmajaan, jossa minä ilmestyn sinulle. Korkeasti-pyhänä se pitäkää.
And put some of it, crushed very small, in front of the ark in the Tent of meeting, where I will come face to face with you; it is to be most holy.
 και συγκόψεις ἐκ τούτων λεπτόν και θήσεις ἀπέναντι τῶν μαρτυρίων ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ὅθεν γνωσθήσομαι σοι ἐκεῖθεν ἅγιον τῶν ἁγίων ἔσται ὑμῖν
- 37 Älkää valmistako itsellenne mitään muuta suitsutusta tämän sekoituksen mukaan. Pidä tämä Herralle pyhitettynä.
You are not to make any perfume like it for yourselves: it is to be kept holy to the Lord.
 θυμίαμα κατὰ τὴν σύνθεσιν αὐτὴν οὐ ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς ἁγίασμα ἔσται ὑμῖν κυρίῳ
- 38 Jokainen, joka sellaista tekee nauttiaksensa sen tuoksusta, hävitettäköön kansastansa."
Whoever makes any like it, for its sweet smell, will be cut off from his people.
 ὃς ἂν ποιήσῃ ὡσαύτως ὥστε ὀσφραίνεσθαι ἐν αὐτῷ ἀπολείται ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Katso, minä olen nimeltään kutsunut Besalelin, Uurin pojan, Huurin pojanpojan, Juudan sukukunnasta;
I have made selection of Bezalel, the son of Uri, by name, the son of Hur, of the tribe of Judah:
 ἰδοὺ ἀνακέκλημαι ἐξ ὀνόματος τὸν βεσελεὴλ τὸν τοῦ ουρίου τὸν υἱὸν τῆς φυλῆς ἰουδα
- 3 ja minä olen täyttänyt hänet Jumalan hengellä, taidollisuudella, ymmärryksellä, tiedolla ja kaikkinaisella kätevyydellä
And I have given him the spirit of God and made him wise and full of knowledge and expert in every sort of handwork,
 και ἐπέλησα αὐτὸν πνεῦμα θεῖον σοφίας και συνέσεως και ἐπιστήμης ἐν παντὶ ἔργῳ
- 4 sommittelemaan taidokkaita teoksia ja valmistamaan niitä kullasta, hopeasta ja vaskesta,
To do all sorts of delicate work in gold and silver and brass;
 διανοεῖσθαι και ἀρχιτεκτονῆσαι ἐργάζεσθαι τὸ χρυσίον και τὸ ἀργύριον και τὸν χαλκὸν και τὴν ὑάκινθον και τὴν πορφύραν και τὸ κόκκινον τὸ νηστὸν και τὴν βύσσον τὴν κεκλωσμένην
- 5 hiomaan ja kiinnittämään kiviä ja veistämään puuta, tekemään kaikkinaisia töitä.
In cutting stones for framing, and to do every form of woodwork.
 και τὰ λιθοργικὰ και εἰς τὰ ἔργα τὰ τεκτονικὰ τῶν ξύλων ἐργάζεσθαι κατὰ πάντα τὰ ἔργα
- 6 Ja katso, minä olen antanut hänelle apulaiseksi Oholiabin, Ahisamakin pojan, Daanin sukukunnasta, ja olen antanut kaikkien taidollisten sydämeen taidollisuuden tehdä kaikki, mitä minä olen sinun käskenyt teettää:
And I have made selection of Oholiab with him, the son of Ahisamach, of the tribe of Dan; and in the hearts of all who are wise I have put the knowledge to make whatever I have given you orders to have made;
 και ἐγὼ ἔδωκα αὐτὸν και τὸν ελιαβ τὸν τοῦ αχισαμαχ ἐκ φυλῆς δαν και παντὶ συνετῷ καρδίᾳ δέδωκα σύνεσιν και ποιήσουσιν πάντα ὅσα σοι συνέταξα
- 7 ilmestysmajan, lain arkin, armoistuimen sen päälle, kaiken majan kaluston,
The Tent of meeting, and the ark of the law, and the cover which is on it, and all the things for the tent,
 τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου και τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης και τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπ' αὐτῆς και τὴν διασκευὴν τῆς σκηνῆς
- 8 pöydän kaluinensa, aitokultaisen seitsenhaaraisen lampun kaikkine kaluinensa, suitsutusalttarin,
And the table with its vessels, and the holy light-support with all its vessels, and the altar for the burning of spices,
 και τὰ θυσιαστήρια και τὴν τράπεζαν και πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς και τὴν λυχνίαν τὴν καθαρὰν και πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς
- 9 polttouhrialttarin kaikkine kaluinensa, altaan jalustoineen,
And the altar of burned offerings with all its vessels, and the washing-vessel with its base,
 και τὸν λουτήρα και τὴν βάσιν αὐτοῦ
- 10 virkapuvut ja pappi Aaronin muut pyhät vaatteet sekä hänen poikiensa pappispuvut,
And the robes of needlework, the holy robes for Aaron and for his sons, for their use when acting as priests,
 και τὰς στολὰς τὰς λειτουργικὰς ααρὼν και τὰς στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἱερατεῦν μοι

- 11 voiteluöljyn ja hyvänhajuisen suitsukkeen pyhäkköä varten. He tehkööt kaiken niin, kuin minä olen sinulle käskyn antanut."
 And the holy oil, and the perfume of sweet spices for the holy place; they will do whatever I have given you orders to have done.
 και τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως τοῦ ἁγίου κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ ἐνετειλάμην σοι ποιήσουσιν
- 12 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 13 "Puhu israelilaisille ja sano: Pitäkää minun sapatini, sillä se on merkinä meidän välillämme, minun ja teidän, sukupolvesta sukupolveen, tietääksenne, että minä olen Herra, joka pyhitän teidät.
 Say to the children of Israel that they are to keep my Sabbaths; for the Sabbath day is a sign between me and you through all your generations; so that you may see that I am the Lord who makes you holy.
 και σὺ σύνταξον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ λέγων ὁράτε καὶ τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε σημεῖόν ἐστιν παρ' ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἵνα γνῶτε ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς
- 14 Siis pitäkää sapatii, sillä se on teille pyhä. Joka sen rikkoo, rangaistakoon kuolemalla; sillä kuka ikinä silloin työtä tekee, hävitettäköön kansastansa.
 So you are to keep the Sabbath as a holy day; and anyone not honouring it will certainly be put to death: whoever does any work on that day will be cut off from his people.
 και φυλάξεσθε τὰ σάββατα ὅτι ἅγιον τοῦτό ἐστιν κυρίου ὑμῖν ὁ βεβηλῶν αὐτὸ θανάτω θανατωθήσεται πᾶς ὃς ποιήσει ἐν αὐτῷ ἔργον ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκεῖνῃ ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 15 Kuusi päivää tehtäköön työtä, mutta seitsemäntenä päivänä on sapatii, levon päivä, Herralle pyhitetty. Kuka ikinä tekee työtä sapatinpäivänä, rangaistakoon kuolemalla.
 Six days may work be done, but the seventh day is a Sabbath of complete rest, holy to the Lord; whoever does any work on the Sabbath day is to be put to death.
 ἐξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα τῆ δὲ ἡμέρα τῆ ἑβδόμῃ σάββατα ἀνάπαυσις ἁγία τῷ κυρίῳ πᾶς ὃς ποιήσει ἔργον τῆ ἡμέρα τῆ ἑβδόμῃ θανάτω θανατωθήσεται
- 16 Ja pitäkööt israelilaiset sapatin, niin että he viettävät sapatia sukupolvesta sukupolveen ikuisena liittona.
 And the children of Israel are to keep the Sabbath holy, from generation to generation, by an eternal agreement.
 και φυλάξουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὰ σάββατα ποιεῖν αὐτὰ εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν διαθήκη αἰώνιος
- 17 Se on oleva ikuinen merkki minun ja israelilaisten välillä; sillä kuutena päivänä Herra teki taivaan ja maan, mutta seitsemäntenä päivänä hän lepäsi ja hengähti."
 It is a sign between me and the children of Israel for ever; because in six days the Lord made heaven and earth, and on the seventh day he took his rest and had pleasure in it.
 ἐν ἐμοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ σημεῖόν ἐστιν αἰώνιον ὅτι ἐν ἑξ ἡμέραις ἐποίησεν κύριος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τῆ ἡμέρα τῆ ἑβδόμῃ ἐπαύσατο καὶ κατέπαυσεν
- 18 Ja kun hän oli lakannut puhumasta Mooseksen kanssa Siinain vuorella, antoi hän hänelle kaksi laintaulua, kivिताulua, joitten kirjoitus oli Jumalan sormella kirjoitettu.
 And when his talk with Moses on Mount Sinai was ended, he gave him the two stones of the law, two stones on which was the writing made by the finger of God.
 και ἔδωκεν μουσεὶ ἡνίκα κατέπαυσεν λαλῶν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τῷ σιναι τὰς δύο πλάκας τοῦ μαρτυρίου πλάκας λιθίνας γεγραμμένας τῷ δακτύλῳ τοῦ θεοῦ
- 1 Mutta kun kansa näki, että Mooses viipyi eikä tullut alas vuorelta, kokoontui kansa Aaronin ympärille ja sanoi hänelle: "Nouse, tee meille jumala, joka käy meidän edellämme. Sillä me emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, tälle miehelle, joka johdatti meidät Egyptin maasta."
 And when the people saw that Moses was a long time coming down from the mountain, they all came to Aaron and said to him, Come, make us a god to go before us: as for this Moses, who took us up out of the land of Egypt, we have no idea what has become of him.
 και ἰδὼν ὁ λαὸς ὅτι κεχρόνικεν μουσῆς καταβῆναι ἐκ τοῦ ὄρους συνέστη ὁ λαὸς ἐπὶ ααρων καὶ λέγουσιν αὐτῷ ἀνάστηθι καὶ ποιήσον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν ὁ γὰρ μουσῆς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ
- 2 Niin Aaron sanoi heille: "Irroitakaa kultarenkaat, jotka ovat vaimojenne, poikienne ja tyttärienne korvissa, ja tuokaa ne minulle".
 Then Aaron said to them, Take off the gold rings which are in the ears of your wives and your sons and your daughters, and give them to me.
 και λέγει αὐτοῖς ααρων περιέλεσθε τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ τὰ ἐν τοῖς ὤσιν τῶν γυναικῶν ὑμῶν καὶ θυγατέρων καὶ ἐνέγκατε πρὸς με
- 3 Ja kaikki kansa irroitti kultarenkaat, jotka heillä oli korvissaan, ja he toivat ne Aaronille;
 And all the people took the gold rings from their ears and gave them to Aaron.
 και περιέλαυτο πᾶς ὁ λαὸς τὰ ἐνώτια τὰ χρυσᾶ τὰ ἐν τοῖς ὤσιν αὐτῶν καὶ ἤνεγκαν πρὸς ααρων
- 4 ja hän otti vastaan kullat heidän käsistään, kaavaili sitä piirtimellä ja teki siitä valetun vasikan. Ja he sanoivat: "Tämä on sinun jumalasi, Israel, se, joka on johdattanut sinut Egyptin maasta".
 And he took the gold from them and, hammering it with an instrument, he made it into the metal image of a young ox: and they said, This is your god, O Israel, who took you out of the land of Egypt.
 και ἐδέξατο ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἔπλασεν αὐτὰ ἐν τῇ γραφίδι καὶ ἐποίησεν αὐτὰ μόσχον χωνευτὸν καὶ εἶπεν οὗτοι οἱ θεοὶ σου ἰσραηλ οἵτινες ἀνεβίβασάν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου

- 5 Kun Aaron tämän näki, rakensi hän sille alttarin; ja Aaron julisti ja sanoi: "Huomenna on Herran juhla".
And when Aaron saw this, he made an altar before it, and made a public statement, saying, Tomorrow there will be a feast to the Lord.
καὶ ἰδὼν ααρων ὑποκόδομησεν θυσιαστήριον κατέναντι αὐτοῦ καὶ ἐκήρυξεν ααρων λέγων ἑορτὴ τοῦ κυρίου αὔριον
- 6 Ja he nousivat varhain seuraavana päivänä ja uhrasivat polttouhreja ja toivat yhteysuhreja; ja kansa istui syömään ja juomaan, ja sitten he nousivat iloa pitämään.
So early on the day after they got up and made burned offerings and peace-offerings; and took their seats at the feast, and then gave themselves to pleasure.
καὶ ὀρθρίσας τῆ ἐπαύριον ἀνεβίβασεν ὀλοκαυτώματα καὶ προσήνεγκεν θυσίαν σωτηρίου καὶ ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πινεῖν καὶ ἀνέστησαν παίζειν
- 7 Silloin Herra sanoi Moosekselle: "Mene, astu alas, sillä sinun kansasi, jonka johdatit Egyptin maasta, on turmion tehnyt.
And the Lord said to Moses, Go down quickly; for your people, whom you took out of the land of Egypt, are turned to evil ways;
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων βάδιζε τὸ τάχος ἐντεῦθεν κατὰβηθι ἡνόμησεν γὰρ ὁ λαὸς σου οὐδὲ ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 8 Pian he poikkesivat siltä tieltä, jota minä käskin heidän kulkea; he tekivät itselleen valetun vasikan. Sitä he ovat kumartaneet, ja sille he ovat uhranneet ja sanoneet: 'Tämä on sinun jumalasi, Israel, se, joka on johdattanut sinut Egyptin maasta'.
Even now they are turned away from the rule I gave them, and have made themselves a metal ox and given worship to it and offerings, saying, This is your god, O Israel, who took you up out of the land of Egypt.
παρέβησαν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς ἐποίησαν ἑαυτοῖς μόσχον καὶ προσκεκυνήκασιν αὐτῷ καὶ τεθύκασιν αὐτῷ καὶ εἶπαν οὗτοι οἱ θεοὶ σου ἰσραηλ οἵτινες ἀνεβίβασάν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 10 Anna minun olla, että vihani leimahtaisi heitä vastaan, hukuttaakseni heidät; mutta sinusta minä teen suuren kansan."
Now do not get in my way, for my wrath is burning against them; I will send destruction on them, but of you I will make a great nation.
καὶ νῦν ἔασόν με καὶ θυμῶθεις ὀργῇ εἰς αὐτοὺς ἐκτρίψω αὐτοὺς καὶ ποιήσω σὲ εἰς ἔθνος μέγα
- 11 Mutta Mooses rukoili armoa Herralta, Jumalaltansa, ja sanoi: "Herra, miksi sinun vihasi syttyy omaa kansaasi vastaan, jonka olet vienyt pois Egyptin maasta suurella voimalla ja väkevällä kädellä?
But Moses made prayer to God, saying, Lord, why is your wrath burning against your people whom you took out of the land of Egypt, with great power and with the strength of your hand?
καὶ ἐδεήθη μουσῆς ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ καὶ εἶπεν ἵνα τί κύριε θυμοὶ ὀργῇ εἰς τὸν λαὸν σου οὐδὲ ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν ἰσχύι μεγάλη καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ
- 12 Miksi egyptiläiset saisivat sanoa: 'Heidän onnettomuudekseen hän vei heidät pois, tappaaksensa heidät vuorilla ja hävittääksensä heidät maan päältä'? Käänny vihasi hehkusta ja kadu sitä turmiota, jonka aioit tuottaa kansallesi.
Why let the Egyptians say, He took them out to an evil fate, to put them to death on the mountains, cutting them off from the earth? Let your wrath be turned away from them, and send not this evil on your people.
μήποτε εἰπωσιν οἱ αἰγύπτιοι λέγοντες μετὰ πονηρίας ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἀποκτεῖναι ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ἐξαναλῶσαι αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς παῦσαι τῆς ὀργῆς τοῦ θυμοῦ σου καὶ ἴλεως γενεὸς ἐπὶ τῇ κακίᾳ τοῦ λαοῦ σου
- 13 Muista palvelijoitasi Aabrahamia, Iisakia ja Israelia, joille olet itse kauttasi vannonut ja sanonut: 'Minä teen teidän jälkeläistenne luvun paljoksi kuin taivaan tähdet; ja koko tämän maan, josta olen puhunut, minä annan teidän jälkeläisillenne, ja he saavat sen ikuisiksi perinnöksiksi'.
Have in mind Abraham, Isaac, and Israel, your servants, to whom you gave your oath, saying, I will make your seed like the stars of heaven in number, and all this land will I give to your seed, as I said, to be their heritage for ever.
μνησθεὶς αβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ τῶν σδὼν οἰκετῶν οἷς ὄμοσας κατὰ σεαυτοῦ καὶ ἐλάλησας πρὸς αὐτοὺς λέγων πολυπληθυνῶ τὸ σπέρμα ὑμῶν ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ πᾶσαν τὴν γῆν ταύτην ἣν εἶπας δοῦναι τῷ σπέρματι αὐτῶν καὶ καθέξουσιν αὐτήν εἰς τὸν αἰῶνα
- 14 Niin Herra katui sitä turmiota, jonka hän oli uhannut tuottaa kansallensa.
So the Lord let himself be turned from his purpose of sending punishment on his people.
καὶ ἰλάσθη κύριος περὶ τῆς κακίας ἧς εἶπεν ποιῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ
- 15 Ja Mooses kääntyi ja astui alas vuorelta, ja hänen kädessään oli kaksi laintaulua. Ja tauluihin oli kirjoitettu molemmille puolille; etupuolelle ja takapuolelle oli niihin kirjoitettu.
Then Moses came down the mountain with the two stones of the law in his hand; the stones had writing on their two sides, on the front and on the back.
καὶ ἀποστρέψας μουσῆς κατέβη ἀπὸ τοῦ ὄρους καὶ αἱ δύο πλάκες τοῦ μαρτυρίου ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ πλάκες λίθινα καταγεγραμμένα ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἦσαν γεγραμμένα
- 16 Ja taulut olivat Jumalan tekemät, ja kirjoitus oli Jumalan kirjoitusta, joka oli tauluihin kaiverrettu.
The stones were the work of God, and the writing was the writing of God, cut on the stones.
καὶ αἱ πλάκες ἔργον θεοῦ ἦσαν καὶ ἡ γραφὴ γραφὴ θεοῦ ἐστὶν κεκολλημένη ἐν ταῖς πλαξίν

- 17 **Kun Joosua kuuli kansan huudon, sen melutessa, sanoi hän Moosekselle: "Sotahuuto kuuluu leiristä".**
Now when the noise and the voices of the people came to the ears of Joshua, he said to Moses, There is a noise of war in the tents.
καὶ ἀκούσας ἰησοῦς τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ κραζόντων λέγει πρὸς μουσῆν φωνὴ πολέμου ἐν τῇ παρεμβολῇ
- 18 **Mutta tämä vastasi: "Se ei ole voittajien huutoa, eikä se ole voitettujen huutoa; minä kuulen laulua".**
And Moses said, It is not the voice of men who are overcoming in the fight, or the cry of those who have been overcome; it is the sound of songs which comes to my ear.
καὶ λέγει οὐκ ἔστιν φωνὴ ἐξαρχόντων κατ' ἰσχύον οὐδὲ φωνὴ ἐξαρχόντων τροπῆς ἀλλὰ φωνὴν ἐξαρχόντων οἴνου ἐγὼ ἀκούω
- 19 **Ja kun Mooses lähestyi leiriä ja näki vasikan ja karkelon, niin hänen vihansa syytyi, ja hän heitti taulut käsistänsä ja murskasi ne vuoren juurella.**
And when he came near the tents he saw the image of the ox, and the people dancing; and in his wrath Moses let the stones go from his hands, and they were broken at the foot of the mountain.
καὶ ἤνικα ἤγγιζεν τῇ παρεμβολῇ ὄρα τὸν μόσχον καὶ τοὺς χορούς καὶ ὀργισθεὶς θυμῷ μουσῆς ἔρριπεν ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὰς δύο πλάκας καὶ συνέτριπεν αὐτὰς ὑπὸ τὸ ὄρος
- 20 **Senjälkeen hän otti vasikan, jonka he olivat tehneet, poltti sen tulessa ja rouhensi sen hienoksi ja hajotti veteen ja juotti sen israelilaisille.**
And he took the ox which they had made, burning it in the fire and crushing it to powder, and he put it in the water and made the children of Israel take a drink of it.
καὶ λαβὼν τὸν μόσχον ὃν ἐποίησαν κατέκαυσεν αὐτὸν ἐν πυρὶ καὶ κατήλεσεν αὐτὸν λεπτὸν καὶ ἔσπειρεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ὕδωρ καὶ ἐπότισεν αὐτὸ τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ
- 21 **Ja Mooses sanoi Aaronille: "Mitä tämä kansa on tehnyt sinulle, kun olet saattanut heidät näin suureen syntiin?"**
And Moses said to Aaron, What did that you let this great sin come on them?
καὶ εἶπεν μουσῆς τῷ ααρων τί ἐποίησέν σοι ὁ λαὸς οὗτος ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' αὐτοὺς ἁμαρτίαν μεγάλην
- 22 **Aaron vastasi: "Älköön herrani viha syytykö; sinä tiedät itse, että tämä kansa on paha.**
And Aaron said, Let not my lord be angry; you have seen how the purposes of this people are evil.
καὶ εἶπεν ααρων πρὸς μουσῆν μὴ ὀργίζου κύριε σὺ γὰρ οἶδας τὸ ὄρημα τοῦ λαοῦ τούτου
- 23 **He sanoivat minulle: "Tee meille jumala, joka käy meidän edellämme; sillä emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, tälle miehelle, joka johdatti meidät Egyptin maasta".**
For they said to me, Make us a god to go before us: as for this Moses, who took us up out of the land of Egypt, we have no idea what has come to him.
λέγουσιν γὰρ μοι ποιήσον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύσονται ἡμῶν ὁ γὰρ μουσῆς οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου οὐκ οἶδαμεν τί γέγονεν αὐτῷ
- 24 **Niin minä sanoin heille: 'Jolla on kultaa, irroittakoon sen yltänsä'; ja he antoivat sen minulle. Ja minä heitin sen tuleen, ja siitä tuli tämä vasikka."**
Then I said to them, Whoever has any gold, let him take it off; so they gave it to me, and I put it in the fire, and this image of an ox came out.
καὶ εἶπα αὐτοῖς εἴ τιτι ὑπάρχει χρυσία περιέλεσθε καὶ ἔδωκάν μοι καὶ ἔρριψα εἰς τὸ πῦρ καὶ ἐξῆλθεν ὁ μόσχος οὗτος
- 25 **Kun Mooses näki, että kansa oli kurittomuuden vallassa, koska Aaron oli päästänyt heidät kurittomuuden valtaan, vahingoniloksi heidän vihollisillensa,**
And Moses saw that the people were out of control, for Aaron had let them loose to their shame before their haters:
καὶ ἰδὼν μουσῆς τὸν λαὸν ὅτι διεσκέδασται διεσκέδασεν γὰρ αὐτοὺς ααρων ἐπίχαρμα τοῖς ὑπεναντίοις αὐτῶν
- 26 **niin Mooses seisautui leirin portille ja huusi: "Joka on Herran oma, se tulkoon minun luokseni". Silloin kokoontuivat hänen luoksensa kaikki leeviläiset.**
Then Moses took his place at the way into the tents, and said, Whoever is on the Lord's side, let him come to me. And all the sons of Levi came together to him.
ἔστη δὲ μουσῆς ἐπὶ τῆς πύλης τῆς παρεμβολῆς καὶ εἶπεν τίς πρὸς κύριον ἴτω πρὸς με συνῆλθον οὖν πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ λευὶ
- 27 **Ja hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: 'Jokainen sitokoon miekkansa vyölleen. Käykää sitten edestakaisin leirin halki portista porttiin ja tappakaa jokainen, olkoon vaikka oma veli, ystävä tai sukulainen.'"**
And he said to them, This is the word of the Lord, the God of Israel: Let every man take his sword at his side, and go from one end of the tents to the other, putting to death his brother and his friend and his neighbour.
καὶ λέγει αὐτοῖς τὰδε λέγει κύριος ἰσραηλ θεὸς ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ῥομφαίαν ἐπὶ τὸν μηρὸν καὶ διέλθατε καὶ ἀνακάμψατε ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην διὰ τῆς παρεμβολῆς καὶ ἀποκτείνετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸν ἑγγιστα αὐτοῦ
- 28 **Niin leeviläiset tekivät Mooseksen käskyn mukaan; ja sinä päivänä kaatui kansaa noin kolmetuhatta miestä.**
And the sons of Levi did as Moses said; and about three thousand of the people were put to death that day.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ λευὶ καθὼ ἐλάλησεν αὐτοῖς μουσῆς καὶ ἔπεσαν ἐκ τοῦ λαοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ εἰς τρισχιλίους ἄνδρας
- 29 **Ja Mooses sanoi: "Koska te nyt olette olleet omia poikianne ja veljiänne vastaan, niin vihkiytykää tänä päivänä Herran palvelukseen, että hän tänä päivänä antaisi siunauksen teille".**
And Moses said, You have made yourselves priests to the Lord this day; for every one of you has made the offering of his son and his brother; the blessing of the Lord is on you this day.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς μουσῆς ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν σήμερον κυρίῳ ἕκαστος ἐν τῷ υἱῷ ἢ τῷ ἀδελφῷ δοθῆναι ἐφ' ὑμᾶς εὐλογίαν

- 30 Seuraavana päivänä Mooses sanoi kansalle: "Te olette tehneet suuren synnin. Minä nousen nyt Herran tykö - jos ehkä voisin sovittaa teidän rikoksenne."
And on the day after, Moses said to the people, Great has been your sin: but I will go up to the Lord, and see if I may get forgiveness for your sin.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὐριον εἶπεν μουσῆς πρὸς τὸν λαὸν ὑμεῖς ἡμαρτήκατε ἁμαρτίαν μεγάλην καὶ νῦν ἀναβήσομαι πρὸς τὸν θεὸν ἵνα ἐξιλάσωμαι περὶ τῆς ἁμαρτίας ὑμῶν
- 31 Ja Mooses palasi Herran tykö ja sanoi: "Voi, tämä kansa on tehnyt suuren synnin! He ovat tehneet itselleen jumalan kullasta.
Then Moses went back to the Lord and said, This people has done a great sin, making themselves a god of gold;
ὑπέστρεψεν δὲ μουσῆς πρὸς κύριον καὶ εἶπεν δέομαι κύριε ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς οὗτος ἁμαρτίαν μεγάλην καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς θεοὺς χρυσοῦς
- 32 Jospa nyt antaisit heidän rikoksensa anteeksi! Mutta jos et, niin pyyhi minut pois kirjastasi, johon kirjoitait."
But now, if you will give them forgiveness--but if not, let my name be taken out of your book.
καὶ νῦν εἰ μὲν ἀφεῖς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ἄφες εἰ δὲ μὴ ἐξάλειψόν με ἐκ τῆς βίβλου σου ἧς ἔγραψας
- 33 Mutta Herra vastasi Moosekselle: "Joka on tehnyt syntiä minua vastaan, sen minä pyyhin pois kirjastani.
And the Lord said to Moses, Whoever has done evil against me will be taken out of my book.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν εἰ τις ἡμάρτηκεν ἐνώπιόν μου ἐξαλείψω αὐτὸν ἐκ τῆς βίβλου μου
- 34 Mene nyt ja johdata kansa siihen paikkaan, josta minä olen sinulle puhunut; katso, minun enkelini käy sinun edelläsi. Mutta kostoni päivänä minä koston heille heidän rikoksensa."
But now, go, take the people into that place of which I have given you word; see, my angel will go before you: but when the time of my judging has come, I will send punishment on them for their sin.
νυνὶ δὲ βάδιζε κατὰ βῆθι καὶ ὁδήγησον τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπά σοι ἰδοὺ ὁ ἄγγελός μου προπορεύεται πρὸ προσώπου σου ἧ δ' ἂν ἡμέρα ἐπισκέπτωμαι ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν
- 35 Niin Herra rankaisi kansaa, koska he olivat teettäneet vasikan, jonka Aaron teki.
And the Lord sent punishment on the people because they gave worship to the ox which Aaron made.
καὶ ἐπάταξεν κύριος τὸν λαὸν περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ μόσχου οὗ ἐποίησεν ααρὼν
- 1 Sitten Herra sanoi Moosekselle: "Lähde täältä ja vaella, sinä ja kansa, jonka olet johdattanut Egyptin maasta, siihen maahan, jonka minä olen vannoen luvannut Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, sanoen: 'Sinun jälkeläisillesi minä annan sen'.
And the Lord said to Moses, Go forward from this place, you and the people whom you have taken up out of the land of Egypt, to that land about which I made an oath to Abraham, Isaac, and Jacob, saying, To your seed will I give it.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν πορεύου ἀνάβηθι ἐντεῦθεν σὺ καὶ ὁ λαὸς σου οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσα τῷ αβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ λέγων τῷ σπέρματι ὑμῶν δώσω αὐτήν
- 2 Ja minä lähetän enkelin sinun edelläsi ja karkoitan pois kanaanilaiset, amorilaiset, heettiläiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset,
And I will send an angel before you, driving out the Canaanite and the Amorite and the Hittite and the Perizzite and the Hivite and the Jebusite:
καὶ συναποστελώ τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου καὶ ἐκβαλεῖ τὸν αμορραῖον καὶ χετταῖον καὶ φερεζαῖον καὶ γεργεσαῖον καὶ ευσαῖον καὶ ιεβουσαῖον
- 3 että tulisit siihen maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä. Sillä minä en itse vaella sinun kanssasi, koska olet niskurikansa, etten minä sinua tiellä hukuttaisi."
Go up to that land flowing with milk and honey; but I will not go up among you, for you are a stiff-necked people, for fear that I send destruction on you while you are on the way.
καὶ εἰσάξω σε εἰς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι οὐ γὰρ μὴ συναναβῶ μετὰ σοῦ διὰ τὸ λαὸν σκληροτράχηλόν σε εἶναι ἵνα μὴ ἐξαναλώσω σε ἐν τῇ ὁδῷ
- 4 Kun kansa kuuli tämän kovan puheen, tulivat he murheellisiksi, eikä yksikään pukenut koristuksiaan yllensä.
Hearing this bad news the people were full of grief, and no one put on his ornaments.
καὶ ἀκούσας ὁ λαὸς τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο κατεπένθησαν ἐν πενθικοῖς
- 5 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano israelilaisille: Te olette niskurikansa. Jos minä silmänräpäyksenkään vaeltaisin sinun keskelläsi, minä hukuttaisin sinut. Riisu nyt koristuksesi yltäsi, niin minä ajattelen, mitä sinulle tekisin."
And the Lord said to Moses, Say to the children of Israel, You are a stiff-necked people: if I come among you, even for a minute, I will send destruction on you; so take off all your ornaments, so that I may see what to do with you.
καὶ εἶπεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ὑμεῖς λαὸς σκληροτράχηλος ὁράτε μὴ πληγῆν ἄλλην ἐπάξω ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐξαναλώσω ὑμᾶς νῦν οὖν ἀφέλεσθε τὰς στολὰς τῶν δοξῶν ὑμῶν καὶ τὸν κόσμον καὶ δεῖξω σοὶ ἃ ποιήσω σοὶ
- 6 Niin israelilaiset riisuvivat koristuksensa ja olivat Hoorebin vuoren luota lähtien ilman niitä.
So the children of Israel took off their ornaments at Mount Horeb, and did not put them on again.
καὶ περιείλαντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸν κόσμον αὐτῶν καὶ τὴν περιστολήν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ χωρηβ

- 7 **Mutta Mooses otti majan ja pystytti sen leirin ulkopuolelle, jonkun matkan päähän leiristä, ja kutsui sen ilmestysmajaksi; ja jokaisen, jolla oli kysyttävää Herralta, oli mentävä ilmestysmajalle, leirin ulkopuolelle.**
Now it was Moses' way to put up the Tent of meeting outside the tent-circle, at some distance away; giving it the name of The Tent of meeting. And everyone desiring to make his prayer to the Lord went to the Tent of meeting outside the tent-circle.
καὶ λαβὼν μουσῆς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἔπηξεν ἔξω τῆς παρεμβολῆς μακρὰν ἀπὸ τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐκλήθη σκηνὴ μαρτυρίου καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ζητῶν κύριον ἐξεπορεύετο εἰς τὴν σκηνὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς
- 8 **Ja kun Mooses lähti majalle, nousi koko kansa, ja kukin asettui majansa ovelle ja katseli Mooseksen jälkeen, kunnes hän oli mennyt majaan.**
And whenever Moses went out to the Tent of meeting, all the people got up and everyone went to the door of his tent, looking after Moses till he went inside the Tent.
ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο μουσῆς εἰς τὴν σκηνὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰστήκει πᾶς ὁ λαὸς σκοπεύοντες ἕκαστος παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ καὶ κατενοοῦσαν ἀπίοντος μουσῆ ἕως τοῦ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν
- 9 **Ja aina kun Mooses meni majaan, laskeutui pilvenpatsas ja seisautui majan ovelle; ja Herra puhutteli Moosesta.**
And whenever Moses went into the Tent, the pillar of cloud came down, and took its place by the door of the Tent, as long as the Lord was talking with Moses.
ὡς δ' ἂν εἰσῆλθεν μουσῆς εἰς τὴν σκηνὴν κατέβαιναν ὁ στῦλος τῆς νεφέλης καὶ ἴστατο ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς καὶ ἐλάλει μουσῆ
- 10 **Ja kaikki kansa näki pilvenpatsaan seisovan majan ovella; niin kaikki kansa nousi, ja he kumartuivat itsekukin majansa ovella.**
And all the people saw the cloud at the door of the Tent, and they went down on their faces, everyone at the door of his tent.
καὶ ἑώρα πᾶς ὁ λαὸς τὸν στῦλον τῆς νεφέλης ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς καὶ στάντες πᾶς ὁ λαὸς προσεκύνησαν ἕκαστος ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς αὐτοῦ
- 11 **Ja Herra puhutteli Moosesta kasvoista kasvoihin, niinkuin mies puhuttelee toista. Sitten Mooses palasi takaisin leiriin; mutta Joosua, Nuunin poika, hänen apumiehensä ja palvelijansa, ei poistunut majasta.**
And the Lord had talk with Moses face to face, as a man may have talk with his friend. And when Moses came back to the tents, his servant, the young man Joshua, the son of Nun, did not come away from the Tent.
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐνώπιος ἐνωπίῳ ὡς εἴ τις λαλήσει πρὸς τὸν ἑαυτοῦ φίλον καὶ ἀπελύετο εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ δὲ θεράπων ἰησοῦς υἱὸς ναυη νέος οὐκ ἐξεπορεύετο ἐκ τῆς σκηνῆς
- 12 **Ja Mooses sanoi Herralle: "Katso, sinä sanot minulle: 'Johdata tämä kansa sinne', mutta et ole ilmoittanut minulle, kenen sinä lähetät minun kanssani. Ja kuitenkin sinä sanoit: 'Minä tunnen sinut nimeltäsi, ja sinä olet myös saanut armon minun silmieni edessä'.**
And Moses said to the Lord, See, you say to me, Be this people's guide on their journey, but you have not made clear to me whom you will send with me. But you have said, I have knowledge of you by name, and you have grace in my eyes.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς κύριον ἰδοὺ σὺ μοι λέγεις ἀνάγαγε τὸν λαὸν τοῦτον σὺ δὲ οὐκ ἐδήλωσάς μοι ὃν συναποστελεῖς μετ' ἐμοῦ σὺ δὲ μοι εἶπας οἶδά σε παρὰ πάντας καὶ χάριν ἔχεις παρ' ἐμοί
- 13 **Jos siis olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin ilmoita minulle tiesi, että tulisin tuntemaan sinut ja tietäisin saaneeni armon sinun silmiesi edessä; ja katso: tämä kansa on sinun kansasi."**
If then I have grace in your eyes, let me see your ways, so that I may have knowledge of you and be certain of your grace; and my prayer is that you will keep in mind that this nation is your people.
εἰ οὖν εὗρηκα χάριν ἐναντίον σου ἐμφάνισόν μοι σεαυτὸν γνωστῶς ἴδω σε ὅπως ἂν ὃ εὐρηκὼς χάριν ἐναντίον σου καὶ ἵνα γνῶ ὅτι λαὸς σου τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο
- 14 **Hän sanoi: "Pitäisikö minun kasvojeni käymän sinun kanssasi ja minun viemän sinut lepoon?"**
And he said, I myself will go with you and give you rest.
καὶ λέγει αὐτὸς προπορεύσομαί σου καὶ καταπαύσω σε
- 15 **Hän vastasi hänelle: "Elleivät sinun kasvosi käy meidän kanssamme, niin älä johdata meitä täältä pois.**
And Moses said, If you yourself are not going with us, do not send us on from here.
καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν εἰ μὴ αὐτὸς σὺ πορεύῃ μὴ με ἀναγάγῃς ἐντεῦθεν
- 16 **Sillä mistä muutoin tiedetään, että minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, minä ja sinun kansasi, ellei siitä, että sinä käyt meidän kanssamme, niin että me, minä ja sinun kansasi, olemme erikoiset kaikkien kansojen joukossa, jotka maan päällä ovat?"**
For is not the fact of your going with us the sign that I and this people have grace in your eyes, so that we, that is, I and your people, are separate from all other people on the face of the earth?
καὶ πῶς γνωστὸν ἔσται ἀληθῶς ὅτι εὗρηκα χάριν παρὰ σοί ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σου ἄλλ' ἢ συμπερομένου σου μεθ' ἡμῶν καὶ ἐνδοξασθῆσομαι ἐγώ τε καὶ ὁ λαός σου παρὰ πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐπὶ τῆς γῆς ἔστιν
- 17 **Herra vastasi Moosekselle: "Mitä sinä nyt pyydät, sen minä myös teen; sillä sinä olet saanut armon minun silmieni edessä, ja minä tunnen sinut nimeltäsi".**
And the Lord said to Moses, I will do as you say: for you have grace in my eyes, and I have knowledge of you by your name.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ τοῦτόν σοι τὸν λόγον ὃν εἶρηκας ποιήσω εὗρηκας γὰρ χάριν ἐνώπιόν μου καὶ οἶδά σε παρὰ πάντας

- 18 Silloin hän sanoi: "Anna siis minun nähdä sinun kirkkautesi".
And Moses said, O Lord, let me see your glory.
καὶ λέγει δεῖξόν μοι τὴν σεαυτοῦ δόξαν
- 19 Hän vastasi: "Minä annan kaiken ihanuuteni käydä sinun ohitsesi ja huudan nimen 'Herra' sinun edessäsi. Ja minä olen armollinen, kenelle olen armollinen, armahdan, ketä armahdan".
And he said, I will make all the light of my being come before you, and will make clear to you what I am; I will be kind to those to whom I will be kind, and have mercy on those on whom I will have mercy.
καὶ εἶπεν ἐγὼ παρελεύσομαι πρότερός σου τῇ δόξῃ μου καὶ καλέσω ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου κύριος ἐναντίον σου καὶ ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ καὶ οἰκτιρήσω ὃν ἂν οἰκτιρῶ
- 20 Ja hän sanoi vielä: "Sinä et voi nähdä minun kasvojani; sillä ei kukaan, joka näkee minut, jää eloon".
But it is not possible for you to see my face, for no man may see me and still go on living.
καὶ εἶπεν οὐ δυνήσῃ ἰδεῖν μου τὸ πρόσωπον οὐ γὰρ μὴ ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν μου καὶ ζήσεται
- 21 Sitten Herra sanoi: "Katso, tässä on paikka minun läheisyydessäni; astu tuohon kalliolle.
And the Lord said, See, there is a place near me, and you may take your place on the rock:
καὶ εἶπεν κύριος ἰδοὺ τόπος παρ' ἐμοὶ στήση ἐπὶ τῆς πέτρας
- 22 Ja kun minun kirkkauteni kulkee ohitse, asetan minä sinut kallion rotkoon ja peitän sinut kädelläni, kunnes olen kulkenut ohi.
And when my glory goes by, I will put you in a hole in the rock, covering you with my hand till I have gone past:
ἡνίκα δ' ἂν παρέλθῃ μου ἡ δόξα καὶ θήσω σε εἰς ὄπην τῆς πέτρας καὶ σκεπάσω τῇ χειρὶ μου ἐπὶ σέ ἕως ἂν παρέλθῶ
- 23 Kun minä sitten siirrän pois käteni, näet sinä minun selkäpuoleni; mutta minun kasvojani ei voi kenkään katsoa."
Then I will take away my hand, and you will see my back: but my face is not to be seen.
καὶ ἀφελῶ τὴν χεῖρα καὶ τότε ὄψῃ τὰ ὀπίσω μου τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ὀφθίσεται σοι
- 1 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Veistä itsellesi kaksi kivitaulua, entisten kaltaista, niin minä kirjoitan niihin tauluihin ne sanat, jotka olivat entisissä tauluissa, jotka sinä murskasit.
And the Lord said to Moses, Make two other stones like the first two; and I will put on them the words which were on the first stones, which were broken by you.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λάξευσον σεαυτῷ δύο πλάκας λιθίνας καθὼς καὶ αἱ πρῶται καὶ ἀνάβηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος καὶ γράψω ἐπὶ τῶν πλακῶν τὰ ῥήματα ἃ ἦν ἐν ταῖς πλαξίν ταῖς πρώταις αἷς συνέτριψας
- 2 Ole siis huomenaamuksi valmis; ja nouse huomenaamuna Siinain vuorelle ja seiso siellä minua vastassa vuoren huipulla.
And be ready by the morning, and come up on Mount Sinai, and come before me there in the morning, on the top of the mountain.
καὶ γίνου ἔτοιμος εἰς τὸ πρῶι καὶ ἀνάβηθι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ σιναι καὶ στήση μοι ἐκεῖ ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους
- 3 Mutta älköön kukaan nousko sinne sinun kanssasi, älköönkään ketään näkykö koko vuorella; lampaitakaan ja karjaa älköön käykö laitumella vuoren vaiheilla."
No one is to come up with you, and let no man be seen anywhere on the mountain; let no flocks or herds come near to get their food at its foot.
καὶ μηδεὶς ἀναβήτω μετὰ σοῦ μηδὲ ὀφθῆτω ἐν παντί τῷ ὄρει καὶ τὰ πρόβατα καὶ αἱ βόες μὴ νεμέσθωσαν πλησίον τοῦ ὄρους ἐκεῖνον
- 4 Ja Mooses veisti kaksi kivitaulua, entisten kaltaista. Ja varhain seuraavana aamuna Mooses nousi Siinain vuorelle, niinkuin Herra oli häntä käskenyt, ja otti ne kaksi kivitaulua käteensä.
So Moses got two stones cut like the first; and early in the morning he went up Mount Sinai, as the Lord had said, with the two stones in his hand.
καὶ ἐλάξευσεν δύο πλάκας λιθίνας καθάπερ καὶ αἱ πρῶται καὶ ὀρθρίας μουσῆς ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος τὸ σιναι καθότι συνέταξεν αὐτῷ κύριος καὶ ἔλαβεν μουσῆς τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας
- 5 Niin Herra astui alas pilvessä, ja Mooses asettui siellä hänen läheisyyteensä ja huusi Herran nimeä.
And the Lord came down in the cloud and took his place by the side of Moses, and Moses gave worship to the name of the Lord.
καὶ κατέβη κύριος ἐν νεφέλῃ καὶ παρέστη αὐτῷ ἐκεῖ καὶ ἐκάλεσεν τῷ ὀνόματι κυρίου
- 6 Ja Herra kulki hänen ohitsensa ja huusi: "Herra, Herra on laupias ja armahtavainen Jumala, pitkämielinen ja suuri armossa ja uskollisuudessa,
And the Lord went past before his eyes, saying, The Lord, the Lord, a God full of pity and grace, slow to wrath and great in mercy and faith;
καὶ παρῆλθεν κύριος πρὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσεν κύριος ὁ θεὸς οἰκτιρμῶν καὶ ἐλεήμων μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινὸς

- 7 joka pysyy armollisena tuhansille, joka antaa anteeksi pahat teot, rikokset ja synnit, mutta ei kuitenkaan jätä rankaisematta, vaan kostaa isien pahat teot lapsille ja lasten lapsille kolmanteen ja neljäänteen polveen".
Having mercy on thousands, overlooking evil and wrongdoing and sin; he will not let wrongdoers go free, but will send punishment on children for the sins of their fathers, and on their children's children to the third and fourth generation.
 και δικαιουσὴν διατηρῶν και ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας ἀφαιρῶν ἀνομίας και ἀδικίας και ἁμαρτίας και οὐ καθαρῶν τὸν ἔνοχον ἐπάγων ἀνομίας πατέρων ἐπὶ τέκνα και ἐπὶ τέκνα τέκνων ἐπὶ τρίτην και τετάρτην γενεάν
- 8 Niin Mooses kumartui nopeasti maahan ja rukoili ja sanoi:
Then Moses quickly went down on his face in worship.
 και σπεύσας μωυσῆς κύψας ἐπὶ τὴν γῆν προσεκύνησεν
- 9 "Herra, jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin käyköön Herra meidän keskellämme. Sillä tämä on tosin niskurikansa, mutta anna anteeksi meidän pahat tekomme ja syntimme ja ota meidät perintöosaksesi."
And he said, If now I have grace in your eyes, let the Lord go among us, for this is a stiff-necked people, and give us forgiveness for our wrongdoing and our sin, and take us for your heritage.
 και εἶπεν εἰ εὐρηκα χάριν ἐνώπιόν σου συμπορευθῆτω ὁ κύριός μου μεθ' ἡμῶν ὁ λαὸς γὰρ σκληροτράχηλός ἐστιν και ἀφελεῖς σὺ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν και τὰς ἀνομίας ἡμῶν και ἐσόμεθα σοί
- 10 Hän vastasi: "Katso, minä teen liiton, minä teen kaiken sinun kansasi nähden ihmeellisiä tekoja, joiden kaltaisia ei ole tehty yhdessäkään maassa, ei minkään kansan keskuudessa. Niin koko kansa, jonka keskellä sinä olet, on näkevä Herran teot, sillä peljättävää on se, mitä minä sinulle teen.
And the Lord said, See, this is what I will undertake: before the eyes of your people I will do wonders, such as have not been done in all the earth or in any nation: and all your people will see the work of the Lord, for what I am about to do for you is greatly to be feared.
 και εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν ἰδοὺ ἐγὼ τίθημί σοι διαθήκην ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ σου ποιήσω ἔνδοξα ἃ οὐ γέγονεν ἐν πάσῃ τῇ γῇ και ἐν παντὶ ἔθνει και ὄψεται πᾶς ὁ λαὸς ἐν οἷς εἶ σύ τὰ ἔργα κυρίου ὅτι θαυμαστά ἐστὶν ἃ ἐγὼ ποιήσω σοι
- 11 Noudata, mitä minä tänä päivänä käsken sinun noudattaa. Katso, minä karkoitan sinun tieltäsi amorilaiset, kanaanilaiset, heettiläiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset.
Take care to do the orders which I give you today; I will send out from before you the Amorite and the Canaanite and the Hittite and the Perizzite and the Hivite and the Jebusite.
 πρόσχε σὺ πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι ἰδοὺ ἐγὼ ἐκβάλλω πρὸ προσώπου ὑμῶν τὸν αμορραῖον και χαναταῖον και χετταῖον και φερεζαῖον και ευαῖον και γεργεσαῖον και ιβουσαῖον
- 12 Kavahtaa, ettet tee liittoa sen maan asukasten kanssa, johon tulet, etteivät he tulisi teidän keskuudessanne ansaksi;
But take care, and do not make any agreement with the people of the land where you are going, for it will be a cause of sin to you.
 πρόσχε σεαυτῷ μήποτε θῆς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν εἰσπορεύῃ εἰς αὐτήν μή σοι γένηται πρόσκομμα ἐν ὑμῖν
- 13 vaan kukistakaa heidän alttarinsa ja murskatkaa heidän patsaansa ja hakatkaa maahan heidän asera-karsikkonsa.
But their altars are to be overturned and their pillars broken and their images cut down:
 τοὺς βωμοὺς αὐτῶν καθελεῖτε και τὰς στήλας αὐτῶν συντρίψετε και τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε και τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε ἐν πυρί
- 14 Älä kumarra muuta jumalaa; sillä Herra on nimeltänsä Kiivas, hän on kiivas Jumala.
For you are to be worshippers of no other god: for the Lord is a God who will not give his honour to another.
 οὐ γὰρ μή προσκυνήσητε θεῷ ἑτέρῳ ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ζηλωτὸν ὄνομα θεὸς ζηλωτῆς ἐστὶν
- 15 Älä siis tee liittoa maan asukasten kanssa, ettet, kun he kulkevat haureudessa jumaliensa jäljessä ja uhraavat jumalillensa ja kutsuvat sinua, sinä söisi heidän uhristaan,
So see that you make no agreement with the people of the land, and do not go after their gods, or take part in their offerings, or be guests at their feasts,
 μήποτε θῆς διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις πρὸς ἀλλοφύλους ἐπὶ τῆς γῆς και ἐκπορνεύσωσιν ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν και θύσωσι τοῖς θεοῖς αὐτῶν και καλέσωσιν σε και φάγης τῶν θυμάτων αὐτῶν
- 16 ja etteivät heidän tyttärensä, kun sinä otat heitä pojillesi vaimoiksi ja kun he kulkevat haureudessa jumaliensa jäljessä, viettelisi sinun poikiasikin haureudessa kulkemaan heidän jumaliensa jäljessä.
Or take their daughters for your sons; for when their daughters give worship before their gods, they will make your sons take part with them.
 και λάβης τῶν θυγατέρων αὐτῶν τοῖς υἱοῖς σου και τῶν θυγατέρων σου δῶς τοῖς υἱοῖς αὐτῶν και ἐκπορνεύσωσιν αἱ θυγατέρες σου ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν και ἐκπορνεύσωσιν τοὺς υἱοὺς σου ὀπίσω τῶν θεῶν αὐτῶν
- 17 Älä tee itsellesi valettuja jumalankuvia.
Make for yourselves no gods of metal.
 και θεοὺς χωνευτοὺς οὐ ποιήσεις σεαυτῷ

- 18 Vietä happamattoman leivän juhlaa: seitsemänä päivänä syö happamatonta leipää, niinkuin minä olen sinua käsenyt, määrättynä aikana, aabib-kuussa, sillä aabib-kuussa sinä olet lähtenyt Egyptistä.
Keep the feast of unleavened bread; for seven days your food is to be bread without leaven, as I gave you orders, at the regular time in the month Abib; for in that month you came out of Egypt.
καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων φυλάξῃ ἑπτὰ ἡμέρας φάγη ἄζυμα καθάπερ ἐντέταλμαί σοι εἰς τὸν καιρὸν ἐν μηνὶ τῶν νέων ἐν γὰρ μηνὶ τῶν νέων ἐξῆλθες ἐξ αἰγύπτου
- 19 Kaikki, mikä avaa äidinkohdun, on minun; samoin myös kaikki sinun karjasi urospuolet, raavaittesi ja lampaittesi ensiksisynnyttämät.
Every first male child is mine; the first male birth of your cattle, the first male of every ox and sheep.
πάν διανοῖγον μήτραν ἐμοὶ τὰ ἀρσενικά πρωτότοκον μόσχου καὶ πρωτότοκον προβάτου
- 20 Mutta aasin ensiksisynnyttämä lunasta lampaalla, mutta jos et sitä lunasta, niin taita siltä niska. Jokainen esikoinen pojistasi lunasta. Ja tyhjin käsin älköön tultako minun kasvojeni eteen.
A lamb may be given in payment for the young of an ass, but if you will not make payment for it, its neck will have to be broken. For all the first of your sons you are to make payment. No one is to come before me without an offering.
καὶ πρωτότοκον ὑποζυγίου λυτρώσῃ προβάτω ἐὰν δὲ μὴ λυτρώσῃ αὐτὸ τιμὴν δώσεις πάντων πρωτότοκον τῶν υἱῶν σου λυτρώσῃ οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιόν μου κενός
- 21 Kuusi päivää tee työtä, mutta lepää seitsemäs päivä; kyntö- ja elonleikkuaikaanakin sinun on levättävä.
Six days let work be done, but on the seventh day take your rest: at ploughing time and at the grain-cutting you are to have a day for rest.
ἕξ ἡμέρας ἐργᾶ τῇ δὲ ἑβδόμῃ καταπαύσεις τῷ σπέρῳ καὶ τῷ ἀμύτῳ καταπαύσεις
- 22 Ja vietä viikkojuhla, kun leikkaat nisusi uutisen, ja korjuujuhla vuoden vaihteessa.
And you are to keep the feast of weeks when you get in the first-fruits of the grain, and the feast at the turn of the year when you take in the produce of your fields.
καὶ ἑορτὴν ἑβδομάδων ποιήσεις μοι ἀρχὴν θερισμοῦ πυρῶν καὶ ἑορτὴν συναγωγῆς μεσοῦντος τοῦ ἐνιαυτοῦ
- 23 Kolme kertaa vuodessa kaikki sinun miesväkesi tulkoon Herran, sinun Herrasi, Israelin Jumalan, kasvojen eteen.
Three times in the year let all your males come before the Lord, the God of Israel.
τρεις καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφθήσεται πάντων ἀρσενικῶν σου ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ Ἰσραὴλ
- 24 Sillä minä karkoitan kansat sinun tieltäsi ja laajennan sinun alueesi; eikä kukaan ole himoitseva sinun maatasi, kun sinä kolme kertaa vuodessa vaellat tullaksesi Herran, sinun Jumalasi, kasvojen eteen.
For I will send out the nations before you and make wide the limits of your land; and no man will make an attempt to take your land while you go up to give worship to the Lord, three times in the year.
ὅταν γὰρ ἐκβάλω τὰ ἔθνη πρὸ προσώπου σου καὶ πλατύνω τὰ ὄρια σου οὐκ ἐπιθυμήσει οὐδεὶς τῆς γῆς σου ἡνίκα ἂν ἀναβαίνῃς ὀφθῆναι ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου τρεις καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ
- 25 Älä uhraa minun teurasuhrini verta happamen leivän ohella. Ja pääsiäisjuhlan uhrista älköön mitään jääkö yli yön seuraavaan aamuun.
No leaven is to be offered with the blood of my offering, and the offering of the Passover feast may not be kept till the morning.
οὐ σφάζεις ἐπὶ ζύμῃ αἷμα θυμιαμάτων μου καὶ οὐ κοιμηθήσεται εἰς τὸ πρωὶ θύματα τῆς ἑορτῆς τοῦ πασχα
- 26 Parhaat maasi uutisesta tuo Herran, sinun Jumalasi, huoneeseen. Älä keitä vohlaa emänsä maidossa."
Take the first-fruits of your land as an offering to the house of the Lord your God. Let not the young goat be cooked in its mother's milk
τὰ πρωτογενήματα τῆς γῆς σου θήσεις εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου οὐ προσοίσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ
- 27 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kirjoita itsellesi nämä sanat, sillä näiden sanojen mukaisesti minä olen tehnyt liiton sinun ja Israelin kanssa".
And the Lord said to Moses, Put all these words in writing; for on them is based the agreement which I will make with you.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν γράψον σεαυτῷ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπὶ γὰρ τῶν λόγων τούτων τέθειμαί σοι διαθήκην καὶ τῷ Ἰσραὴλ
- 28 Ja hän oli siellä Herran tykönä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä syömättä ja juomatta. Ja hän kirjoitti tauluihin liiton sanat, ne kymmenen sanaa.
And for forty days and forty nights Moses was there with the Lord, and in that time he had no food or drink. And he put in writing on the stones the words of the agreement, the ten rules of the law.
καὶ ἦν ἐκεῖ μουσῆς ἐναντίον κυρίου τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νόκτας ἄρτον οὐκ ἔφαγεν καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν καὶ ἔγραψεν τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπὶ τῶν πλακῶν τῆς διαθήκης τοὺς δέκα λόγους
- 29 Ja kun Mooses astui alas Siinain vuorelta ja hänellä vuorelta alas astuessaan oli kädesssä kaksi laintaulua, ei hän tiennyt, että hänen kasvojensa iho oli tullut säteileväksi hänen puhuessaan Herran kanssa.
Now when Moses came down from Mount Sinai, with the two stones in his hand, he was not conscious that his face was shining because of his talk with God.
ὡς δὲ κατέβαινεν μουσῆς ἐκ τοῦ ὄρους καὶ αἱ δύο πλάκες ἐπὶ τῶν χειρῶν μουσῆ καταβαίνοντος δὲ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὄρους μουσῆς οὐκ ᾔδει ὅτι δεδόξασται ἡ ὤψις τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἐν τῷ λαλεῖν αὐτὸν αὐτῷ

- 30 Ja kun Aaron ja kaikki israelilaiset näkivät Mooseksen kasvojen ihon säteilevän, pelkäsivät he lähestyä häntä.
But when Aaron and all the children of Israel saw Moses, and the shining of his face, they would not come near him for fear.
καὶ εἶδεν ααρων καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραηλ τὸν μουσῆν καὶ ἦν δεδοξασμένη ἡ ὄψις τοῦ χρώματος τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἐφοβήθησαν ἐγγίσει αὐτοῦ
- 31 Mutta Mooses huusi heitä; niin Aaron ja kaikki kansan päämiehet kääntyivät takaisin hänen luokseen, ja Mooses puhui heille.
Then Moses sent for them; and Aaron, with the chiefs of the people, came to him; and Moses had talk with them.
καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς μουσῆς καὶ ἐπεστράφησαν πρὸς αὐτὸν ααρων καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς μουσῆς
- 32 Sitten kaikki israelilaiset lähestyivät häntä, ja hän käski heidän noudattaa kaikkea, mitä Herra oli puhunut hänelle Siinain vuorella.
And later, all the children of Israel came near, and he gave them all the orders which the Lord had given him on Mount Sinai.
καὶ μετὰ ταῦτα προσῆλθον πρὸς αὐτὸν πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς πάντα ὅσα ἐλάλησεν κύριος πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ὄρει σινα
- 33 Ja kun Mooses oli lakannut puhumasta heidän kanssaan, pani hän peitteen kasvoilleensa.
And at the end of his talk with them, Moses put a veil over his face.
καὶ ἐπειδὴ κατέπευσεν λαῶν πρὸς αὐτοὺς ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κάλυμμα
- 34 Mutta niin usein kuin hän meni Herran eteen puhuttelemaan häntä, poisti hän peitteen, siksi kunnes tuli ulos. Ja tultuaan ulos hän puhui israelilaisille, mitä hänen oli käsketty puhua.
But whenever Moses went in before the Lord to have talk with him, he took off the veil till he came out. And whenever he came out he said to the children of Israel what he had been ordered to say;
ἡνίκα δ' ἂν εἰσεπορεύετο μουσῆς ἔναντι κυρίου λαλεῖν αὐτῷ περιηρεῖτο τὸ κάλυμμα ἕως τοῦ ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐξελθὼν ἐλάλει πᾶσιν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος
- 35 Ja israelilaiset näkivät joka kerta Mooseksen kasvojen ihon säteilevän; ja Mooses veti peitteen kasvoilleensa, siksi kunnes hän jälleen meni puhuttelemaan häntä.
And the children of Israel saw that the face of Moses was shining: so Moses put the veil over his face again till he went to the Lord.
καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὸ πρόσωπον μουσῆ ὅτι δεδοξασται καὶ περιέθηκεν μουσῆς κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἕως ἂν εἰσέλθῃ συλλαλεῖν αὐτῷ
- 1 Ja Mooses kokosi kaiken Israelin kansan ja sanoi heille: "Näin on Herra käsenyt teidän tehdä:
And Moses sent for all the children of Israel to come together, and said to them, This is what the Lord has said and these are his orders.
καὶ συνήθρισεν μουσῆς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραηλ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς οὗτοι οἱ λόγοι οὓς εἶπεν κύριος ποιῆσαι αὐτοὺς
- 2 Kuusi päivää tehtäköön työtä, mutta seitsemäs päivä olkoon teille pyhä sapatti, levon päivä, Herralle pyhitetty. Kuka ikinä silloin työtä tekee, se surmattakoon.
Six days let work be done, but the seventh day is to be a holy day to you, a Sabbath of rest to the Lord; whoever does any work on that day is to be put to death.
ἕξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα τῆ δὲ ἡμέρα τῆ ἐβδόμη κατάπαυσις ἁγίων σάββατα ἀνάπαυσις κυρίῳ πᾶς ὁ ποιῶν ἔργον ἐν αὐτῇ τελευτάτω
- 3 Älkää sytyttäkö tulta sapatin päivänä, missä asuttekin."
No fire is to be lighted in any of your houses on the Sabbath day.
οὐ καύσετε πῦρ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν τῆ ἡμέρα τῶν σαββάτων ἐγὼ κύριος
- 4 Ja Mooses sanoi koko Israelin kansalle näin: "Näin on Herra käsenyt ja sanonut:
And Moses said to all the meeting of the children of Israel, This is the order which the Lord has given:
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραηλ λέγων τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξεν κύριος λέγων
- 5 Ottakaa siitä, mitä teillä on, anti Herralle; jokainen, jonka sydän on siihen altis, tuokoon anniksi Herralle kultaa, hopeata ja vaskea,
Take from among you an offering to the Lord; everyone who has the impulse in his heart, let him give his offering to the Lord; gold and silver and brass;
λάβετε παρ' ὑμῶν αὐτῶν ἀφαιρέμα κυρίῳ πᾶς ὁ καταδεχόμενος τῆ καρδίᾳ οἴσουσιν τὰς ἀπαρχὰς κυρίῳ χρυσίον ἀργύριον χαλκόν
- 6 punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja ja valkoisia pellavalankoja sekä vuohenkarvoja,
And blue and purple and red and the best linen and goats' hair,
ὑάκινθον πορφύραν κόκκινον διπλοῦν διανενησμένον καὶ βύσσον κεκλωσμένην καὶ τρίχας αἰγείας
- 7 punaisia oinaannahkoja, sireeninnahkoja, akasiapuuta,
And sheepskins coloured red, and leather, and hard wood,
καὶ δέρματα κριῶν ἡρυθροδανωμένα καὶ δέρματα ὑακίνθου καὶ ξύλα ἄσηπτα

- 9 onyks-kiviä ja muita jalokiviä kasukkaa ja rintakilpeä varten.
And beryls and jewels to be cut for the ephod and for the priest's bag.
και λίθους σαρδίου και λίθους εις την γλυφὴν εις την ἐπωμίδα και τὸν ποδήρη
- 10 Ja kaikki taidolliset teidän keskuudessanne tulkoot ja tehkööt kaikki, mitä Herra on käsenyt:
And let every wise-hearted man among you come and make whatever has been ordered by the Lord;
και πᾶς σοφὸς τῆ καρδία ἐν ὑμῖν ἐλθὼν ἐργαζέσθω πάντα ὅσα συνέταξεν κύριος
- 11 asumuksen telttoineen ja peitteineen, hakasineen, lautoineen, poikkitankoineen, pylväineen ja jalustoineen,
The House and its tent and its cover, its hooks and its boards, its rods and its pillars and its bases;
την σκηνὴν και τὰ παραρρύματα και τὰ καλύμματα και τὰ διατόνια και τοὺς μογλοὺς και τοὺς στύλους
- 12 arkin korentoineen, armoistuimen ja sitä verhoavan esiripun,
The ark with its cover and its rods and the veil hanging before it;
και τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου και τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς και τὸ ἱαστήριον αὐτῆς και τὸ καταπέτασμα [12a] και τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς και τοὺς στύλους αὐτῆς και τοὺς λίθους τῆς σμαράγδου και τὸ θυμίαμα και τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος
- 13 pöydän korentoineen ja kaikkine kaluineen sekä näkyleivät,
The table and its rods and all its vessels, and the holy bread;
και τὴν τράπεζαν και πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς
- 14 seitsenhaaraisen lampun kaluineen ja lamppuineen, öljyä seitsenhaaraista lamppua varten,
And the support for the lights, with its vessels and its lights and the oil for the light;
και τὴν λυχνίαν τοῦ φωτὸς και πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς
- 16 polttouhrialttarin vaskiristikkoineen, korentoineen ja kaikkine kaluineen, altaan jalustoineen,
The altar of burned offerings, with its network of brass, its rods, and all its vessels, the washing-vessel and its base;
και τὸ θυσιαστήριον και πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ
- 19 virkapuvut pyhäkköpalvelusta varten ja pappi Aaronin muut pyhät vaatteet sekä hänen poikiensa pappispuvut."
The robes of needlework for the work of the holy place, the holy robes for Aaron the priest, and the robes for his sons when acting as priests.
και τὺς στολὰς τῆς ἁγίας ααρων τοῦ ἱερέως και τὺς στολὰς ἐν αἷς λειτουργήσουσιν ἐν αὐταῖς και τοὺς χιτῶνας τοῖς υἱοῖς ααρων τῆς ἱερατείας και τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος και τὸ θυμίαμα τῆς συνθῆσεως
- 20 Ja kaikki israelilaisten seurakunta meni pois Mooseksen luota.
And all the children of Israel went away from Moses.
και ἐξῆλθεν πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραηλ ἀπὸ μουσῆ
- 21 Sitten he tulivat takaisin, jokainen, jonka sydän häntä siihen vaati, ja jokainen, jonka henki oli siihen altis, ja toivat antinsa Herralle ilmestysmajan valmistamista varten ja kaikkea siinä vietettävää jumalanpalvelusta varten ja pyhiä vaatteita varten.
And everyone whose heart was moved, everyone who was guided by the impulse of his spirit, came with his offering for the Lord, for whatever was needed for the Tent of meeting and its work and for the holy robes.
και ἤνεγκαν ἕκαστος ὃν ἔφερον αὐτῶν ἢ καρδία και ὅσοις ἔδοξεν τῆ ψυχῇ αὐτῶν ἤνεγκαν ἀφαίρεμα κυρίῳ εις πάντα τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου και εις πάντα τὰ κάτεργα αὐτῆς και εις πάσας τὺς στολὰς τοῦ ἁγίου
- 22 He tulivat, sekä miehet että naiset, jokainen, jonka sydän oli siihen altis, ja toivat solkia, korvarenkaita, sormuksia ja kaulakoristeita, kaikkinaisia kultakaluja - jokainen, joka toi Herralle kultaa heilutusuhriksi.
They came, men and women, all who were ready to give, and gave pins and nose-rings and finger-rings and neck-ornaments, all of gold; everyone gave an offering of gold to the Lord.
και ἤνεγκαν οἱ ἄνδρες παρὰ τῶν γυναικῶν πᾶς ὃ ἔδοξεν τῆ διανοίᾳ ἤνεγκαν σφραγίδας και ἐνώτια και δακτυλίους και ἐμπλόκια και περιδέξια πᾶν σκεῶς χρυσοῦν και πάντες ὅσοι ἤνεγκαν ἀφαιρέματα χρυσοῦ κυρίῳ
- 23 Ja jokainen, jolla oli punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia lankoja, valkoisia pellavalankoja, vuohen karvoja, punaisia oinaannahkoja tai sireeninnahkoja, toi niitä.
And everyone who had blue and purple and red and the best linen and goats' hair and sheepskins coloured red and leather, gave them.
και παρ' ὃ εὐρέθη βύσσος και δέρματα ὑακίνθινα και δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα ἤνεγκαν

- 24 Ja jokainen, joka voi antaa anniksi hopeata ja vaskea, toi annin Herralle. Ja jokainen, jolla oli akasiapuuta, toi sitä kaikkinaisten töiden valmistamista varten. Everyone who had silver and brass gave an offering of them to the Lord; and everyone who had hard wood, such as was needed for the work, gave it. και πᾶς ὁ ἀφαιρῶν ἀφάρεμα ἀργύριον καὶ χαλκὸν ἤνεγκαν τὰ ἀφαιρέματα κυρίου καὶ παρ' οἷς εὐρέθη ξύλα ἄσηπτα εἰς πάντα τὰ ἔργα τῆς κατασκευῆς ἤνεγκαν
- 25 Ja kaikki taitavat naiset kehräsivät omin käsin ja toivat kehräämänsä punasiniset, purppuranpunaiset ja helakanpunaiset langat ja valkoiset pellavalangat; And all the women who were expert with their hands, made cloth, and gave the work of their hands, blue and purple and red and the best linen. καὶ πᾶσα γυνὴ σοφὴ τῇ διανοίᾳ ταῖς χερσὶν νήθειν ἤνεγκαν νενησμένα τὴν ὑάκινθον καὶ τὴν πορφύραν καὶ τὸ κόκκινον καὶ τὴν βύσσον
- 26 ja kaikki naiset, joiden taidollinen sydän heitä siihen vaati, kehräsivät vuohenkarvoja. And those women who had the knowledge, made the goats' hair into cloth. καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες αἷς ἔδοξεν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν ἐν σοφίᾳ ἔνησαν τὰς τρίχας τὰς αἰγείας
- 27 Mutta päämiehet toivat onyks-kiviä ja muita jalokiviä kasukkaa ja rintakilpeä varten, And the rulers gave the beryls and the cut jewels for the ephod and the priest's bag; καὶ οἱ ἄρχοντες ἤνεγκαν τοὺς λίθους τῆς σμαράγδου καὶ τοὺς λίθους τῆς πληρώσεως εἰς τὴν ἐπωμίδα καὶ εἰς τὸ λογεῖον
- 28 ja hajuaineita ja öljyä seitsenhaaraista lamppua varten sekä voiteluöljyksi ja hyvänhajuiseksi suitsutukseksi. And the spice and the oil for the light, and the holy oil and the sweet perfumes. καὶ τὰς συνθέσεις καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος
- 29 Kaikki israelilaiset, miehet ja naiset, joiden sydän oli altis ja vaati heitä tuomaan jotakin niitä töitä varten, joita Herra Mooseksen kautta oli käskenyt tehdä, toivat vapaaehtoisen lahjan Herralle. The children of Israel, every man and woman, from the impulse of their hearts, gave their offerings freely to the Lord for the work which the Lord had given Moses orders to have done. καὶ πᾶς ἀνὴρ καὶ γυνὴ ὧν ἔφερον ἡ διάνοια αὐτῶν εἰσελθόντας ποιεῖν πάντα τὰ ἔργα ὅσα συνέταξεν κύριος ποιῆσαι αὐτὰ διὰ μουσῆ ἤνεγκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀφάρεμα κυρίου
- 30 Ja Mooses sanoi israelilaisille: "Katsokaa, Herra on nimeltään kutsunut Besalelin, Uurin pojan, Huurin pojanpojan, Juudan sukukunnasta, And Moses said to the children of Israel, See, the Lord has made selection of Bezalel, the son of Uri, the son of Hur, of the tribe of Judah; καὶ εἶπεν μουσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἰδοὺ ἀνακέκληκεν ὁ θεὸς ἐξ ὀνόματος τὸν βεσελεὴλ τὸν τοῦ ουρίου τὸν υἱὸν ἐκ φυλῆς ἰουδα
- 31 ja on täyttänyt hänet Jumalan hengellä, taidollisuudella, ymmärryksellä, tiedolla ja kaikkinaisella kätevyydellä And he has made him full of the spirit of God, in all wisdom and knowledge and art of every sort; καὶ ἐνέπλησεν αὐτὸν πνεῦμα θεῖον σοφίας καὶ συνέσεως καὶ ἐπιστήμης πάντων
- 32 sommittelemaan taidokkaita teoksia ja valmistamaan niitä kullasta, hopeasta ja vaskesta, As an expert designer of beautiful things, working in gold and silver and brass; ἀρχιτεκτονεῖν κατὰ πάντα τὰ ἔργα τῆς ἀρχιτεκτονίας ποιεῖν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸν χαλκὸν
- 33 hiomaan ja kiinnittämään kiviä ja veistämään puuta, tekemään kaikkinaisia taidokkaita töitä. Trained in the cutting of stones and the ornamenting of wood and in every sort of handwork. καὶ λιθουργῆσαι τὸν λίθον καὶ κατεργάζεσθαι τὰ ξύλα καὶ ποιεῖν ἐν παντὶ ἔργῳ σοφίας
- 34 Hänelle ja Oholiabille, Ahisamakin pojalle, Daanin sukukunnasta, hän on myös antanut kyvyn opettaa muita. And he has given to him, and to Oholiab, the son of Ahisamach, of the tribe of Dan, the power of training others. καὶ προβιβάσαι γε ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῷ τε καὶ ελιαβ τῷ τοῦ αχισαμακ ἐκ φυλῆς δαν
- 35 Nämä hän on täyttänyt taidollisuudella tekemään kaikkinaisia töitä, jommoisia tekevät seppä, kuvakudosten tekijä, kirjokankaiden kutoja, joka valmistaa punasinisiä, purppuranpunaisia ja helakanpunaisia kankaita ja valkoisia pellavakankaita, sekä muu kankuri, ne, jotka valmistavat kaikkinaisia töitä ja sommittelevat taidokkaita teoksia." To them he has given knowledge of all the arts of the handworker, of the designer, and the expert workman; of the maker of needlework in blue and purple and red and the best linen, and of the maker of cloth; in all the arts of the designer and the trained workman they are expert. ἐνέπλησεν αὐτοὺς σοφίας καὶ συνέσεως διανοίας πάντα συνιέναι ποιῆσαι τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου καὶ τὰ ὑφαντὰ καὶ ποικιλτὰ ὑφάνα τῷ κοκκίνῳ καὶ τῇ βύσσῳ ποιεῖν πᾶν ἔργον ἀρχιτεκτονίας ποικιλίας

- 1 "Ja Besalel ja Oholiab ynnä kaikki taidolliset, joille Herra on antanut taidollisuuden ja ymmärryksen tietää, miten mikin pyhäkössä tehtävä työ on suoritettava, tehköt kaikissa kohdin, niinkuin Herra on käsenyt."
So let Bezalel and Oholiab get to work, with every wise-hearted man to whom the Lord has given wisdom and knowledge, to do whatever is necessary for the ordering of the holy place, as the Lord has given orders.
καὶ ἐποίησεν βεσελεηλ καὶ ελιαβ καὶ πᾶς σοφὸς τῆ διανοίᾳ ᾧ ἐδόθη σοφία καὶ ἐπιστήμη ἐν αὐτοῖς συνίεναι ποιεῖν πάντα τὰ ἔργα κατὰ τὰ ἅγια καθήκοντα κατὰ πάντα ὅσα συνέταξεν κύριος
- 2 Niin Mooses kutsui luoksensa Besalelin ja Oholiabin ja kaikki taidolliset, joiden sydämeen Herra oli antanut taidollisuuden, kaikki, joiden sydän vaati heitä ryhtymään työhön suorittaaksensa sen.
Then Moses sent for Bezalel and Oholiab, and for all the wise-hearted men to whom the Lord had given wisdom, even everyone who was moved by the impulse of his heart to come and take part in the work:
καὶ ἐκάλεσεν μουσῆς βεσελεηλ καὶ ελιαβ καὶ πάντας τοὺς ἔχοντας τὴν σοφίαν ᾧ ἔδωκεν ὁ θεὸς ἐπιστήμην ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ πάντας τοὺς ἐκουσίως βουλομένους προσπορεύεσθαι πρὸς τὰ ἔργα ὥστε ε συντελεῖν αὐτά
- 3 Ja he ottivat Moosekselta kaikki annit, jotka israelilaiset olivat tuoneet pyhäkössä tehtävien töiden suorittamista varten. Mutta he toivat hänelle vielä joka aamu vapaaehtoisia lahjoja.
And they took from Moses all the offerings which the children of Israel had given for the building of the holy place. And still they went on giving him more free offerings every morning.
καὶ ἔλαβον παρὰ μουσῆ πάντα τὰ ἀφαιρέματα ἃ ἤνεγκαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου ποιεῖν αὐτά καὶ αὐτοὶ προσεδέχοντο ἔτι τὰ προσφερόμενα παρὰ τῶν φερόντων τὸ πρῶϊ πρῶϊ
- 4 Niin tulivat kaikki taidolliset, jotka tekivät kaikkinaista työtä pyhäkössä, mies toisensa jälkeen, siitä työstä, jota kukin oli tekemässä,
Then the wise men, who were doing all the work of the holy place, came from their work;
καὶ παρεγίνοντο πάντες οἱ σοφοὶ οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου ἕκαστος κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔργον ὃ αὐτοὶ ἠργάζοντο
- 5 ja sanoivat Moosekselle näin: "Kansa tuo enemmän, kuin mitä tarvitaan sen työn valmistamiseksi, jonka Herra on käsenyt tehdä".
And said to Moses, The people are giving much more than is needed for the work which the Lord has given us orders to do.
καὶ εἶπαν πρὸς μουσῆν ὅτι πλῆθος φέρει ὁ λαὸς παρὰ τὰ ἔργα ὅσα συνέταξεν κύριος ποιῆσαι
- 6 Niin Mooses käski kuuluttua leirissä ja sanoa: "Älköön kukaan, mies tai nainen, enää valmistako mitään anniksi pyhäkköä varten". Ja niin kansa lakkasi tuomasta lahjoja.
So Moses made an order and had it given out through all the tents, saying, Let no man or woman make any more offerings for the holy place. So the people were kept from giving more.
καὶ προσέταξεν μουσῆς καὶ ἐκήρυξεν ἐν τῇ παρεμβολῇ λέγων ἀνὴρ καὶ γυνὴ μηκέτι ἐργαζέσθωσαν εἰς τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἁγίου καὶ ἐκολύθη ὁ λαὸς ἔτι προσφέρειν
- 7 Sillä kaikkea työtä varten, mikä oli tehtävä, oli jo koottu riittävästi, jopa liiaksikin.
For the material they had was enough and more than enough for all the work which had to be done.
καὶ τὰ ἔργα ἦν αὐτοῖς ἱκανὰ εἰς τὴν κατασκευὴν ποιῆσαι καὶ προσκατέλιπον
- 8 Ja niin kaikki taidolliset, jotka siinä työssä olivat, tekivät asumuksen kymmenestä telttakankaan kaistasta, jotka olivat valmistetut kerratuista valkoisista pellavalangoista ja punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista; ja niihin tehtiin taidokkaasti kudottuja kerubeja.
Then all the expert workmen among them made the House with its ten curtains; of the best linen, blue and purple and red, they made them, with winged ones worked by expert designers.
καὶ ἐποίησεν πᾶς σοφὸς ἐν τοῖς ἐργαζομένοις τὰς στολὰς τῶν ἁγίων αἱ εἰς ἰσραὴλ καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 9 Kunkin kaistan pituus oli kaksikymmentä kahdeksan kyynärää ja leveys neljä kyynärää; kaikilla kaistoilla oli sama mitta.
Every curtain was twenty-eight cubits long and four cubits wide, all of the same measure.
καὶ ἐποίησαν τὴν ἐπωμίδα ἐκ χρυσοῦ καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης
- 10 Ja viisi kaistaa yhdistettiin toisiinsa, ja samoin toiset viisi kaistaa yhdistettiin toisiinsa.
And five curtains were joined together, and the other five curtains were joined together.
καὶ ἐτιμήθη τὰ πέταλα τοῦ χρυσοῦ τρίχες ὥστε συνυφᾶναι σὺν τῇ ὑακίνθῳ καὶ τῇ πορφύρᾳ καὶ σὺν τῷ κοκκίνῳ τῷ διανενησμένῳ καὶ σὺν τῇ βύσσῳ τῇ κεκλωσμένῃ ἔργον ὑφαντὸν
- 11 Sitten tehtiin silmukat punasinisestä langasta ensimmäisen kaistan reunaan, yhdistetyn kappaleen laitaan, ja samoin toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan.
And they put twists of blue cord on the edge of the outside curtain of the first group, and in the same way on the outside curtain of the second group.
ἐποίησαν αὐτὸ ἐπωμίδας συνεχοῦσας ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν
- 12 Viisikymmentä silmukkaa tehtiin ensimmäiseen kaistaan ja viisikymmentä silmukkaa vastaavan kaistan laitaan, toiseen yhdistettyyn kappaleeseen, niin että silmukat olivat kohdakkain.
Fifty twists on the one curtain and fifty on the edge of the curtain of the other group; the twists being opposite to one another.
ἔργον ὑφαντὸν εἰς ἄλληλα συμπλεγμένον καθ' ἑαυτὸ ἐξ αὐτοῦ ἐποίησαν κατὰ τὴν αὐτοῦ ποιήσιν ἐκ χρυσοῦ καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου διανενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ

- 13 Ja sitten tehtiin viisikymmentä kultahakasta, ja kaistat yhdistettiin toisiinsa näillä hakasilla, niin että siitä tuli yhtenäinen asumus.
And they made fifty hooks of gold, joining the curtains one to another with the hooks; and so the House was made.
καὶ ἐποίησαν ἀμφοτέρους τοὺς λίθους τῆς σμαράγδου συμπεπορημένους καὶ περισσειαλωμένους χρυσίῳ γεγλυμένους καὶ ἐκκεκολαμμένους ἐκκόλαμμα σφραγίδος ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν ἰσραηλ.
- 14 Vielä tehtiin vuohen karvoista telttakankaan kaistoja asumusta suojaavaksi teltaksi; niitä kaistoja tehtiin yksitoista.
And they made curtains of goats' hair for the tent; eleven curtains were made.
καὶ ἐτέθηκεν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς ὄμους τῆς ἐπομίδος λίθους μνημοσύνου τῶν υἱῶν ἰσραηλ καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 15 Kunkin kaistan pituus oli kolmekymmentä kyynärää ja leveys neljä kyynärää; niillä yhdellätoista kaistalla oli sama mitta.
Every curtain was thirty cubits long and four cubits wide, all of the same measure.
καὶ ἐποίησαν λογεῖον ἔργον ὕφαντὸν ποικιλία κατὰ τὸ ἔργον τῆς ἐπομίδος ἐκ χρυσοῦ καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου διανενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης
- 16 Kaistat liitettiin yhteen, viisi kaistaa erikseen ja kuusi kaistaa erikseen.
Five curtains were joined together to make one group, and six curtains were joined together to make the other group.
τετράγωνον διπλοῦν ἐποίησαν τὸ λογεῖον σπιθαμῆς τὸ μήκος καὶ σπιθαμῆς τὸ εὖρος διπλοῦν
- 17 Ja viisikymmentä silmukkaa tehtiin toisen yhdistetyn kappaleen viimeisen kaistan reunaan ja viisikymmentä silmukkaa toisen yhdistetyn kappaleen vastaavan kaistan reunaan.
And they put fifty twists of cord on the edge of the outside curtain of the first group, and fifty twists on the edge of the outside curtain of the second group,
καὶ συνυφάνθη ἐν αὐτῷ ὕφασμα κατάλιθον τετράστιχον στίχος λίθων σάρδιον καὶ τοπάζιον καὶ σμάραγδος ὁ στίχος ὁ εἶς
- 18 Sitten tehtiin viisikymmentä vaskihakasta, joilla teltta liitettiin yhteen, niin että siitä tuli yhtenäinen.
And fifty hooks of brass for joining them together to make the tent.
καὶ ὁ στίχος ὁ δεῦτερος ἄνθραξ καὶ σάφειρος καὶ ἴασπις
- 19 Vielä tehtiin teltalle peite punaisista oinaannoista ja sen päälle vielä toinen peite sireennahoista.
And they made a cover of sheepskins coloured red, to go over the tent, and a cover of leather over that.
καὶ ὁ στίχος ὁ τρίτος λιγύριον καὶ ἀχάτης καὶ ἀμέθυστος
- 20 Asumuksen laudat tehtiin akasiapuusta, pystyyn asetettaviksi.
And for the uprights of the House they made boards of hard wood.
καὶ ὁ στίχος ὁ τέταρτος χρυσόλιθος καὶ βηρύλλιον καὶ ὄνυχιον περικεκυκλωμένα χρυσίῳ καὶ συνδεδεμένα χρυσίῳ
- 21 Jokainen lauta oli kymmentä kyynärää pitkä ja puoltatoista kyynärää leveä.
The boards were ten cubits long and one cubit and a half wide.
καὶ οἱ λίθοι ἦσαν ἐκ τῶν ὀνομάτων τῶν υἱῶν ἰσραηλ δώδεκα ἐκ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἐγγεγραμμένα εἰς σφραγίδας ἕκαστος ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ ὀνόματος εἰς τὰς δώδεκα φυλάς
- 22 Jokaisessa laudassa oli kaksi tappia, jotka olivat poikkilistalla yhdistetyt keskenään; näin tehtiin kaikki asumuksen laudat.
Every board had two tongues fixed into it; all the boards were made in this way.
καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τὸ λογεῖον κροσσοὺς συμπλεγμένους ἔργον ἐμπλοκίου ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ
- 23 Ja asumuksen lautoja tehtiin kaksikymmentä lautaa eteläpuolta varten.
They made twenty boards for the south side of the House:
καὶ ἐποίησαν δύο ἀσπιδίσκας χρυσοῦς καὶ δύο δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐτέθηκαν τοὺς δύο δακτυλίους τοὺς χρυσοῦς ἐπ' ἀμφοτέρας τὰς ἀρχὰς τοῦ λογεῖου
- 24 Ja tehtiin neljäkymmentä hopeajalustaa kahdenkymmenen laudan alle, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle, sen kahta tappia varten.
And for these twenty boards, forty silver bases, two bases under every board, to take its tongues.
καὶ ἐτέθηκαν τὰ ἐμπλόκια ἐκ χρυσοῦ ἐπὶ τοὺς δακτυλίους ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τοῦ λογεῖου
- 25 Samoin asumuksen toista sivua, pohjoispuolta, varten tehtiin kaksikymmentä lautaa,
And for the second side of the House, on the north, they made twenty boards,
καὶ εἰς τὰς δύο συμβολὰς τὰ δύο ἐμπλόκια καὶ ἐτέθηκαν ἐπὶ τὰς δύο ἀσπιδίσκας καὶ ἐτέθηκαν ἐπὶ τοὺς ὄμους τῆς ἐπομίδος ἐξ ἐναντίας κατὰ πρόσωπον

- 26 ja neljäkymmentä hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alle.
With their forty silver bases, two bases for every board.
καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὰ δύο πτερύγια ἐπ' ἄκρον τοῦ λογείου ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ὀπισθοῦ τῆς ἐπωμίδος ἕσθθεν
- 27 Mutta asumuksen takasivua, länsipuolta, varten tehtiin kuusi lautaa.
And for the west side of the House, at the back, they made six boards,
καὶ ἐποίησαν δύο δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' ἄμφοτέρους τοὺς ὄμους τῆς ἐπωμίδος κάτωθεν αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον κατὰ τὴν συμβολὴν ἄνωθεν τῆς συνοφῆς τῆς ἐπωμίδος
- 28 Ja kaksi lautaa tehtiin asumuksen peränurkkia varten,
And two boards for the angles at the back.
καὶ συνέσφιγγεν τὸ λογεῖον ἀπὸ τῶν δακτυλίων τῶν ἐπ' αὐτοῦ εἰς τοὺς δακτυλίους τῆς ἐπωμίδος συνεχόμενους ἐκ τῆς ὑακίνθου συμπλεγμένους εἰς τὸ ὕφασμα τῆς ἐπωμίδος ἵνα μὴ χαλάται τὸ λογεῖον ἀπὸ τῆς ἐπωμίδος καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 29 ja ne olivat yhteenliitettyjä kaksoislautoja ja alhaalta alkaen kiinni toisissaan ylös saakka, ensimmäiseen renkaaseen asti; näin ne molemmat tehtiin kumpaakin nurkkaa varten.
These were joined together at the base and at the top to one ring, so forming the two angles.
καὶ ἐποίησαν τὸν ὑποδύτην ὑπὸ τὴν ἐπωμίδα ἔργον ὕφαντὸν ὅλον ὑακίνθινον
- 30 Näin tuli olemaan yhteensä kahdeksan lautaa ja niihin kuusitoista hopeajalustaa, aina kaksi jalustaa kunkin laudan alla.
So there were eight boards with sixteen bases of silver, two bases under every board.
τὸ δὲ περιστόμιον τοῦ ὑποδύτου ἐν τῷ μέσῳ διωφασμένον συμπλεκτὸν ὅταν ἔχον κύκλῳ τὸ περιστόμιον ἀδιάλυτον
- 31 Sitten tehtiin myös viisi poikkitankoa akasiapuusta asumuksen toisen sivun lautoja varten
And they made rods of hard wood; five for the boards on one side of the House,
καὶ ἐποίησαν ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κάτωθεν ὡς ἐξανθούσης ῥόας ῥοίσκους ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης
- 32 ja viisi poikkitankoa asumuksen toisen sivun lautoja varten ja viisi poikkitankoa asumuksen takasivun, länsipuolen, lautoja varten.
And five for the boards on the other side of the House, and five for the boards at the back, on the west.
καὶ ἐποίησαν κώδωνας χρυσοῦς καὶ ἐπέθηκαν τοὺς κώδωνας ἐπὶ τὸ λῶμα τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ ἀνὰ μέσον τῶν ῥοίσκων
- 33 Ja keskimmäinen poikkitanko tehtiin kulkemaan lautojen keskikohdalta, reunasta reunaan.
The middle rod was made to go right through the rings of all the boards from one end to the other.
κώδων χρυσοῦς καὶ ῥοίσκος ἐπὶ τοῦ λώματος τοῦ ὑποδύτου κύκλῳ εἰς τὸ λειτουργεῖν καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 34 Ja laudat päällystettiin kullalla, ja niiden renkaat tehtiin kullasta poikkitankojen pitimiksi, ja poikkitangotkin päällystettiin kullalla.
All the boards were plated with gold, and the rings through which the rods went were of gold, and the rods were plated with gold.
καὶ ἐποίησαν χιτῶνας βυσσίνους ἔργον ὕφαντὸν ααρῶν καὶ τοῖς υἰοῖς αὐτοῦ
- 35 Vielä tehtiin esirippu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista; ja siihen tehtiin taidokkaasti kudottuja kerubeja.
And he made the veil of the best linen, blue and purple and red, worked with winged ones designed by expert workmen.
καὶ τὰς κιδάρεις ἐκ βύσσου καὶ τὴν μίτραν ἐκ βύσσου καὶ τὰ περισκελῆ ἐκ βύσσου κεκλωσμένης
- 36 Ja siihen tehtiin neljä pylvästä akasiapuusta, ja ne päällystettiin kullalla, ja niiden koukut olivat kultaa; ja niitä varten valettiin neljä hopeajalustaa.
And they made four pillars for it of hard wood plated with gold: they had hooks of gold and four silver bases.
καὶ τὰς ζῶνας αὐτῶν ἐκ βύσσου καὶ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου ἔργον ποικιλοῦ ὄν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 37 Sitten tehtiin myös teltan oveen uudin, kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista,
And they made a curtain for the door of the tent, of the best linen with needlework of blue and purple and red;
καὶ ἐποίησαν τὸ πέταλον τὸ χρυσοῦν ἀφόρισμα τοῦ ἁγίου χρυσοῦ καθαροῦ καὶ ἔγραψεν ἐπ' αὐτοῦ γράμματα ἐκτετυπωμένα σφραγίδος ἁγίασμα κυρίῳ
- 38 ja siihen viisi pylvästä koukkuineen; ja niiden päät ja niiden koristepienat päällystettiin kullalla, ja niiden viisi jalustaa tehtiin vaskesta.
And five pillars for the curtain, with their hooks; the heads of the pillars were of gold and they were circled with bands of gold; and their five bases were of brass.
καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὸ λῶμα ὑακίνθινον ὥστε ἐπικεῖσθαι ἐπὶ τὴν μίτραν ἄνωθεν ὄν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ

- 1 Ja Besalel teki arkin akasiapuusta, puolenkolmatta kyynärän pituisen, puolentoista kyynärän levyisen ja puolentoista kyynärän korkuisen.
And Bezalel made the ark of hard wood, two and a half cubits long, a cubit and a half wide and a cubit and a half high;
καὶ ἐποίησαν τῆ σκηνῆ δέκα ἀυλαίας
- 2 Ja hän päällysti sen puhtaalla kullalla sisältä ja ulkoa ja teki siihen kultareunuksen yltympäri.
Plating it inside and out with the best gold, and putting an edge of gold all round it.
ὀκτὼ καὶ εἴκοσι πῆχεων μήκος τῆς ἀυλαίας τῆς μιᾶς τὸ αὐτὸ ἦσαν πᾶσαι καὶ τεσσάρων πηχῶν τὸ εὖρος τῆς ἀυλαίας τῆς μιᾶς
- 3 Ja hän valoi siihen neljä kultarengasta, sen neljään kulmaan, niin että kaksi rengasta tuli sen toiselle puolelle ja kaksi rengasta sen toiselle puolelle.
And he made four gold rings for its four angles, two on one side and two on the other,
καὶ ἐποίησαν τὸ καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης ἔργον ὑφάντου χερουβιμ
- 4 Ja hän teki korennot akasiapuusta ja päällysti ne kullalla.
And rods of the same wood plated with gold.
καὶ ἐπέθηκαν αὐτὸ ἐπὶ τέσσαρας στύλους ἀσηπτους κατακεχυρωμένους ἐν χρυσίῳ καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν χρυσαὶ καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες ἀργυραὶ
- 5 Ja hän pisti arkin sivuilla oleviin renkaisiin korennot, joilla arkki oli kannettava.
These rods he put in the rings at the sides of the ark, for lifting it.
καὶ ἐποίησαν τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης ἔργον ὑφάντου χερουβιμ
- 6 Ja hän teki armoistuimen puhtaasta kullasta, puoltakolmatta kyynärää pitkän ja puoltatoista kyynärää leveän.
And he made the cover all of gold, two and a half cubits long and a cubit and a half wide.
καὶ τοὺς στύλους αὐτοῦ πέντε καὶ τοὺς κρίκους καὶ τὰς κεφαλίδας αὐτῶν καὶ τὰς ψαλίδας αὐτῶν κατεχρῶσασαν χρυσίῳ καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν πέντε χαλκαὶ
- 7 Ja hän teki kaksi kultakerubia, kohotakoista tekoa, armoistuimen molempiin päihin,
And he made two winged ones, hammered out of one bit of gold, for the two ends of the cover;
καὶ ἐποίησαν τὴν αὐλὴν τὰ πρὸς λίβα ἰστία τῆς αὐλῆς ἐκ βύσσου κεκλωσμένης ἑκατὸν ἑφ' ἑκατόν
- 8 toisen kerubin toiseen päähän ja toisen kerubin toiseen päähän. Armoistuimesta kohoaviksi hän teki kerubit, sen kumpaankin päähän.
Placing one at one end and one at the other; the winged ones were part of the cover.
καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι
- 9 Ja kerubit levittivät siipensä ylöspäin, niin että ne peittivät siivillänsä armoistuimen, ja niiden kasvot olivat vastakkain; kerubien kasvot olivat käännetty armoistuinta kohti.
And their wings were stretched out over the cover; the faces of the winged ones were opposite one another and facing the cover.
καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς βορρᾶν ἑκατὸν ἑφ' ἑκατόν καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν εἴκοσι καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν εἴκοσι
- 10 Hän teki myös pöydän akasiapuusta, kahta kyynärää pitkän, kyynärää leveän ja puoltatoista kyynärää korkean.
And he made the table of hard wood, two cubits long, a cubit wide and a cubit and a half high;
καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς θάλασσαν ἀυλαῖαι πενήκοντα πῆχεων στῦλοι αὐτῶν δέκα καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν δέκα
- 11 Ja hän päällysti sen puhtaalla kullalla ja teki siihen kultareunuksen yltympäri.
Plating it with the best gold and putting a gold edge all round it.
καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολὰς πενήκοντα πῆχεων
- 12 Ja hän teki sen ympäri kämmenen korkuisen listan, ja listan ympäri kultareunuksen.
And he made a frame all round it about as wide as a man's hand, edged with gold all round.
ἰστία πεντεκαίδεκα πῆχεων τὸ κατὰ νότου καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν τρεῖς καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς
- 13 Ja hän valoi siihen neljä kultarengasta ja kiinnitti renkaat neljään kulmaan, sen neljän jalan kohdalle.
And he made four gold rings, and put the rings at the angles of its four feet.
καὶ ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ δευτέρου ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατὰ τὴν πύλιν τῆς αὐλῆς ἀυλαῖαι πεντεκαίδεκα πῆχεων καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν τρεῖς καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τρεῖς
- 14 Renkaat olivat juuri listan alla niiden korentojen pitiminä, joilla pöytä oli kannettava.
The rings were fixed under the frame to take the rods with which the table was to be lifted.
πᾶσαι αἱ ἀυλαῖαι τῆς αὐλῆς ἐκ βύσσου κεκλωσμένης

- 15 Ja hän teki korennot akasiapuusta ja päällysti ne kullalla; ja niillä oli pöytä kannettava.
The rods for lifting the table he made of hard wood plated with gold.
καὶ αἱ βάσεις τῶν στύλων χαλκαὶ καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυραὶ καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμένοι ἀργυρίῳ καὶ οἱ στῦλοι περιηργυρωμένοι ἀργυρίῳ πάντες οἱ στῦλοι τῆς αὐλῆς
- 16 Hän teki puhtaasta kullasta pöydällä pidettävät astiat: vadit ja kupit, maljat ja kannut, joista juomauhuri vuodatetaan.
And all the table-vessels, the plates and spoons and basins and the cups for liquids, he made of the best gold.
καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς ἔργον ποικιλτοῦ ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου νενησμένου καὶ βύσσου κεκλωσμένης εἴκοσι πῆχεων τὸ μήκος καὶ τὸ ὕψος καὶ τὸ εὖρος πέντε πῆχεων ἐξισούμενον τοῖς ἰστίοις τῆς αὐλῆς
- 17 Hän teki myös seitsenhaaraisen lampun puhtaasta kullasta. Kohotakoista tekoa hän teki seitsenhaaraisen lampun jalkoineen ja varsineen; sen kukkakuvut, nuput kukkalehtineen, olivat samaa kappaletta kuin se.
Then he made the support for the lights, all of the best gold; its base and its pillar were of hammered gold; its cups and buds and flowers were all made out of the same metal:
καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν τέσσαρες καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν τέσσαρες χαλκαὶ καὶ αἱ ἀγκύλαι αὐτῶν ἀργυραὶ καὶ αἱ κεφαλίδες αὐτῶν περιηργυρωμένοι ἀργυρίῳ
- 18 Kuusi haaraa lähti lampun sivuista, kolme haaraa toisesta sivusta ja kolme haaraa toisesta sivusta.
It had six branches coming out from its sides, three from one side and three from the other;
καὶ αὐτοὶ περιηργυρωμένοι ἀργυρίῳ καὶ πάντες οἱ πάσσαλοι τῆς αὐλῆς κύκλω χαλκοῖ
- 19 Toisessa haarassa oli kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen, ja toisessa haarassa samoin kolme mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen; näin oli jokaisessa kuudessa haarassa, jotka lampusta lähtivät.
Every branch having three cups made like almond flowers, every cup with a bud and a flower on all the branches;
καὶ αὕτη ἡ σύνταξις τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καθὰ συνέταξεν ἡ μωσῆ τὴν λειτουργίαν εἶναι τῶν λευιτῶν διὰ ἰθαμὰρ τοῦ υἱοῦ ααρὼν τοῦ ἱερέως
- 20 Mutta itse seitsenhaaraisessa lampussa oli neljä mantelinkukan muotoista kukkakupua, nuppua kukkalehtineen.
And on its pillar, four cups like almond flowers, every one with its bud and its flower;
καὶ βεσελεηλ ὁ τοῦ ουρίου ἐκ φυλῆς ἰουδα ἐποίησεν καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μωσῆ
- 21 Yksi nappu oli aina jokaisen haaraparin alla niistä kuudesta haarasta, jotka lampusta lähtivät.
And under every two branches a bud, made with the branch, for all six branches of it.
καὶ ελιαβ ὁ τοῦ αχισαμακ ἐκ τῆς φυλῆς δαν ὃς ἠρχιτεκτόνησεν τὰ ὕφανα καὶ τὰ ῥαφιδευτὰ καὶ ποικιλτικὰ ὕφανα τῷ κοκκίνῳ καὶ τῇ βύσσῳ
- 1 Ja hän teki polttouhrialttarin akasiapuusta, neliskulmaisen, viittä kyynärää pitkän, viittä kyynärää leveän ja kolmea kyynärää korkean.
The altar of burned offerings he made of hard wood; a square altar, five cubits long, five cubits wide and three cubits high,
καὶ ἐποίησεν βεσελεηλ τὴν κιβωτὸν
- 2 Ja hän teki siihen sarvet, sen neljään kulmaan, niin että sarvet olivat samaa kappaletta kuin se. Ja hän päällysti sen vaskella.
And he put horns at its four angles made of the same, plating it all with brass;
καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὴν χρυσίῳ καθαρῷ ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν
- 3 Ja hän teki kaikki alttarin kalut: kattilat, lapiot, maljat, haarukat ja hiilipannut. Kaikki sen kalut hän teki vaskesta.
And brass was used for all the vessels of the altar, the baskets and the spades, the basins and the meat-hooks and the fire-trays; all the vessels he made of brass
καὶ ἔχωνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους χρυσοῦς δύο ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ ἐν καὶ δύο ἐπὶ τὸ κλίτος τὸ δεύτερον
- 4 Ja hän teki alttariin verkonkaltaisen ristikkokehyksen vaskesta, alttarin välireunuksen alle, maahan kiinni, niin että se ulottui puolitiehen alttaria.
And he made a network of brass for the altar, under the frame round it, stretching half-way up;
εὐρεῖς τοῖς διωστήρησιν ὥστε αἴρειν αὐτὴν ἐν αὐτοῖς
- 5 Ja hän valoi neljä rengasta vaskiristikon neljään kulmaan, korentojen pitimiksi.
And four rings for the four angles of this network, to take the rods.
καὶ ἐποίησεν τὸ ἰαστήριον ἐπάνωθεν τῆς κιβωτοῦ ἐκ χρυσοῦ
- 6 Ja korennot hän teki akasiapuusta ja päällysti ne vaskella.
The rods he made of hard wood plated with brass.
καὶ τοὺς δύο χερουβὶμ χρυσοῦς

- 7 Ja hän pisti alttarin sivuilla oleviin renkaiisiin korennot, joilla se oli kannettava. Ja hän teki sen laudoista, ontoksi.
He put the rods through the rings at the opposite sides of the altar for lifting it; he made the altar hollow, boarded in with wood.
χερουβ ἕνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ἱλαστηρίου τὸ ἐν καὶ χερουβ ἕνα ἐπὶ τὸ ἄκρον τὸ δεύτερον τοῦ ἱλαστηρίου
- 8 Ja hän teki vaskialtaan vaskijalustoineen niiden naisten kuvastimista, jotka toimittivat palvelusta ilmestysmajan ovella.
And he made the washing-vessel of brass on a brass base, using the polished brass looking-glasses given by the women who did work at the doors of the Tent of meeting.
σκιάζοντα ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον
- 9 Sitten hän teki esipihan. Etelän puolella olivat esipihan ympäröivät kerratuista valkoisista pellavalangoista, sadan kyynärän pituiset;
To make the open space, he put hangings on the south side, of the best linen, a hundred cubits long:
καὶ ἐποίησεν τὴν τράπεζαν τὴν προκειμένην ἐκ χρυσοῦ καθαροῦ
- 10 niiden pylväitä oli kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata.
Their twenty pillars and their twenty bases were brass; and the hooks of the pillars and their bands were of silver.
καὶ ἐχώνευσεν αὐτῇ τέσσαρας δακτυλίους δύο ἐπὶ τοῦ κλίτους τοῦ ἐνός καὶ δύο ἐπὶ τοῦ κλίτους τοῦ δευτέρου εὐρεῖς ὥστε αἶρειν τοὺς διωστήριον ἐν αὐτοῖς
- 11 Samoin olivat ympäröivät myös pohjoisen puolella sadan kyynärän pituiset; niiden pylväitä oli kaksikymmentä ja näiden vaskijalustoja kaksikymmentä, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata.
And for the north side, hangings a hundred cubits long, on twenty brass pillars in brass bases, with silver hooks and bands.
καὶ τοὺς διωστήρας τῆς κιβωτοῦ καὶ τῆς τραπέζης ἐποίησεν καὶ κατεχρύσωσεν αὐτοὺς χρυσῷ
- 12 Mutta lännen puolella olivat ympäröivät viidenkymmenen kyynärän pituiset; niiden pylväitä oli kymmenen ja näiden jalustoja kymmenen, ja pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata.
And on the west side, hangings fifty cubits long, on ten pillars in ten bases, with silver bands.
καὶ ἐποίησεν τὰ σκεύη τῆς τραπέζης τὰ τε τρυβλία καὶ τὰς θυσίαις καὶ τοὺς κῦθους καὶ τὰ σπονδεῖα ἐν οἷς σπείσει ἐν αὐτοῖς χρυσῷ
- 13 Ja etupuoella, itään päin, olivat ympäröivät viidenkymmenen kyynärän pituiset.
And on the east side, the open space was fifty cubits long.
καὶ ἐποίησεν τὴν λυχνίαν ἣ φωτίζει χρυσῷ στερεὰν τὸν καυλόν
- 14 Ympäröivät olivat portin toisella sivulla viidentoista kyynärän pituiset, ja niiden pylväitä oli kolme ja näiden jalustoja kolme.
The hangings on one side of the doorway were fifteen cubits long, on three pillars with their three bases;
καὶ τοὺς καλαμίσκους ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν αὐτῆς
- 15 Samoin olivat ympäröivät toisellakin sivulla, siis esipihan portin kummallakin puolella, viidentoista kyynärän pituiset; niiden pylväitä oli kolme ja näiden jalustoja kolme.
And the same on the other side of the doorway; on this side and on that the hangings were fifteen cubits long, on three pillars with their three bases.
ἐκ τῶν καλαμίσκων αὐτῆς οἱ βλαστοὶ ἐξέχοντες τρεῖς ἐκ τούτου καὶ τρεῖς ἐκ τούτου ἐξισοῦμενοι ἀλλήλοις
- 16 Kaikki esipihan ympäröivät yltymäri olivat kerratuista valkoisista pellavalangoista,
All the hangings were of the best linen.
καὶ τὰ λαμπάδια αὐτῶν ἃ ἔστιν ἐπὶ τῶν ἄκρων καρυστὰ ἐξ αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθέμια ἐξ αὐτῶν ἵνα ὦσιν ἐπ' αὐτῶν οἱ λύχνοι καὶ τὸ ἐνθέμιον τὸ ἑβδομον ἀπ' ἄκρου τοῦ λαμπαδίου ἐπὶ τῆς κορυφῆς ἄνωθεν στερεὸν ὅλον χρυσοῦν
- 17 ja pylväiden jalustat olivat vaskea, mutta pylväiden koukut ja niiden koristepienat olivat hopeata, ja niiden päiden päällystys oli hopeata; kaikki esipihan pylväät olivat ympäröidyt hopeaisilla koristepienoilla.
And the bases of the pillars were of brass; their hooks and the bands round the tops of them were of silver; all the pillars were ringed with silver.
καὶ ἐπὶ τὰς λυχνίας ἐπ' αὐτῆς χρυσοῦς καὶ τὰς λαβίδας αὐτῆς χρυσῶς καὶ τὰς ἐπαρυστρίδας αὐτῶν χρυσῶς
- 18 Ja esipihan portin uudin oli kirjaellen kudottu punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, kahdenkymmenen kyynärän pituinen ja niinkuin esipihan ympäröivätkin viiden kyynärän korkuinen, vaatteen leveyden mukaan;
And the curtain for the doorway of the open space was of the best linen, with designs of blue and purple and red in needlework; it was twenty cubits long and five cubits high, to go with the hangings round the sides.
οὗτος περιηγγύρωσεν τοὺς στύλους καὶ ἐχώνευσεν τῷ στύλῳ δακτυλίους χρυσοῦς καὶ ἐχρύσωσεν τοὺς μογλοὺς χρυσῷ καὶ κατεχρύσωσεν τοὺς στύλους τοῦ καταπετάσματος χρυσῷ καὶ ἐποίησεν τὰς ἀγκύλας χρυσῶς

- 19 ja sen pylväitä oli neljä ja näiden vaskijalustoja neljä, mutta niiden koukut olivat hopeata, ja niiden päiden päällystys ja niiden koristepienat olivat hopeata.
There were four pillars with their bases, all of brass, the hooks being of silver, and their tops and their bands being covered with silver.
οὗτος ἐποίησεν καὶ τοὺς κρίκους τῆς σκηνῆς χρυσοῦς καὶ τοὺς κρίκους τῆς ἀλλῆς καὶ κρίκους εἰς τὸ ἐκτείνειν τὸ κατακάλυμμα ἄνωθεν χαλκοῦς
- 20 Ja kaikki asumuksen ja ympärillä olevan esipihan vaarnat olivat vaskea.
All the nails used for the House and the open space round it were of brass.
οὗτος ἐχώνευσεν τὰς κεφαλίδας τὰς ἀργυρᾶς τῆς σκηνῆς καὶ τὰς κεφαλίδας τὰς χαλκᾶς τῆς θύρας τῆς σκηνῆς καὶ τὴν πύλην τῆς ἀλλῆς καὶ ἀγκύλας ἐποίησεν τοῖς στύλοις ἀργυρᾶς ἐπὶ τῶν στύλων οὗτος περιηγγύρωσεν αὐτάς
- 21 Näin paljon lasketaan menneen asumuksen, lain asumuksen, kustannuksiin, joka lasku tehtiin Mooseksen käskyn mukaan leeviläisten toimesta, Iitamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla.
This is the price of the making of the House, even the House of witness, as it was valued by the word of Moses, for the work of the Levites under the direction of Ithamar, the son of Aaron the priest.
οὗτος ἐποίησεν καὶ τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς καὶ τοὺς πασσάλους τῆς ἀλλῆς χαλκοῦς
- 22 Ja Besalel, Uurin poika, Huurin pojanpoika, Juudan sukukunnasta, oli tehnyt kaikki, mistä Herra oli Moosekselle käskyn antanut, Bezalel, the son of Uri, the son of Hur, of the tribe of Judah, made everything as the Lord had given orders to Moses.
οὗτος ἐποίησεν τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἐκ τῶν πυρείων τῶν χαλκῶν ἃ ἦσαν τοῖς ἀνδράσιν τοῖς καταστασιάσασι μετὰ τῆς κορε συναγωγῆς
- 23 ja hänellä oli apulaisena Oholiab, Ahisamakin poika, Daanin sukukunnasta, seppä ja kuvakudosten tekijä; tämä valmisti kirjokankaita punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja valkoisista pellavalangoista.
And with him was Oholiab, the son of Ahisamach, of the tribe of Dan; a designer and a trained workman, expert in needlework of blue and purple and red and the best linen.
οὗτος ἐποίησεν πάντα τὰ σκεύη τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸ πυρεῖον αὐτοῦ καὶ τὴν βᾶσιν καὶ τὰς φιάλας καὶ τὰς κρεάγρας χαλκᾶς
- 24 Kultaa, joka käytettiin siihen työhön, kaikkeen työhön pyhäkössä, oli heilutusuhrina tuotu kaikkiaan kaksikymmentä yhdeksän talenttia, seitsemänsataa kolmekymmentä sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan.
The gold used for all the different work done for the holy place, the gold which was given, was twenty-nine talents, and seven hundred and thirty shekels in weight, by the scale of the holy place.
οὗτος ἐποίησεν τῷ θυσιαστηρίῳ παράθεμα ἔργον δικτυωτὸν κάτωθεν τοῦ πυρείου ὑπὸ αὐτὸ ἕως τοῦ ἡμίσεος αὐτοῦ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ τέσσαρας δακτυλίους ἐκ τῶν τεσσάρων μερῶν τοῦ παραθέματος τοῦ θυσιαστηρίου χαλκοῦς τοῖς μοχλοῖς εὐρεῖς ὥστε αἶρειν τὸ θυσιαστήριον ἐν αὐτοῖς
- 25 Ja hopeata, joka kansalta katselmusta pidettäessä kerääntyi, oli sata talenttia ja tuhat seitsemänsataa seitsemänkymmentä viisi sekeliä, pyhäkkösekelin painon mukaan, And the silver given by those who were numbered of the people was a hundred talents, and a thousand, seven hundred and seventy-five shekels in weight, by the scale of the holy place.
οὗτος ἐποίησεν τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως τὸ ἅγιον καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ θυμιάματος καθαρὸν ἔργον μυρεψοῦ
- 26 puolikas, puoli sekeliä, henkeä kohti, pyhäkkösekelin painon mukaan, jokaiselta katselmuksessa olleelta kaksikymmenvuotiaalta ja sitä vanhemmalta, kaikkiaan kuudeltasadalta kolmelta tuhannelta viideltäsadalta viideltäkymmeneltä.
A beka, that is, half a shekel by the holy scale, for everyone who was numbered; there were six hundred and three thousand, five hundred and fifty men of twenty years old and over.
οὗτος ἐποίησεν τὸν λουτήρα χαλκοῦν καὶ τὴν βᾶσιν αὐτοῦ χαλκῆν ἐκ τῶν κατόπτρων τῶν νηστευσασῶν αἱ ἐνήστευσαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν ἡ ἡμέρα ἐπηξεν αὐτὴν
- 27 Ja ne sata talenttia hopeata käytettiin pyhäkön jalustain ja esiripun jalustain valamiseen: sata talenttia sataan jalustaan, talentti jalustaa kohti.
Of this silver, a hundred talents was used for making the bases of the pillars of the holy place and of the veil; a talent for every base.
καὶ ἐποίησεν τὸν λουτήρα ἵνα νίπτονται ἐξ αὐτοῦ μουσῆς καὶ ααρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς πόδας εἰσπορευομένων αὐτῶν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἢ ὅταν προσπορεύωται πρὸς τὸ θυσιαστήριον λειτουργεῖν ἐνίπτοντο ἐξ αὐτοῦ καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 1 Ja punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista tehtiin virkapuvut pyhäkköpalvelusta varten; ja samoin tehtiin muut pyhät vaatteet Aaronille, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
And from the needlework of blue and purple and red they made the robes used for the work of the holy place, and the holy robes for Aaron, as the Lord had given orders to Moses.
πᾶν τὸ χρυσίον ὃ κατεργάσθη εἰς τὰ ἔργα κατὰ πᾶσαν τὴν ἐργασίαν τῶν ἁγίων ἐγένετο χρυσίου τοῦ τῆς ἀπαρχῆς ἑννέα καὶ εἴκοσι τάλαντα καὶ ἑπτακόσιοι εἴκοσι σίκλοι κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον
- 2 Kasukka tehtiin kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.
The ephod he made of gold and blue and purple and red and the best linen;
καὶ ἀργυρίου ἀφαίρεμα παρὰ τῶν ἐπεσκεμμένων ἀνδρῶν τῆς συναγωγῆς ἑκατὸν τάλαντα καὶ χίλιοι ἑπτακόσιοι ἑβδομήκοντα πέντε σίκλοι

- 3 Kultalevyt taottiin ohuiksi ja leikattiin säikeiksi, taidokkaasti kudottaviksi punasinisten, purppuranpunaisten ja helakanpunaisten lankojen ja valkoisten pellavalankojen sekaan.
Hammering the gold into thin plates and cutting it into wires to be worked into the blue and the purple and the red and the linen by the designer.
δραχμή μία τῆ κεφαλῆ τὸ ἡμισυ τοῦ σίκλου κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον πᾶς ὁ παραπορευόμενος τὴν ἐπίσκεψιν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐξήκοντα μυριάδας καὶ τρισχίλιοι πεντακόσιοι καὶ ἰ πενήκοντα
- 4 Siihen tehtiin yhdistettävät olkakappaleet; molemmista päistänsä se kiinnitettiin niihin.
And they made two bands for joining its edges together at the top of the arms.
καὶ ἐγενήθη τὰ ἑκατὸν τάλαντα τοῦ ἀργυρίου εἰς τὴν χώνευσιν τῶν ἑκατὸν κεφαλίδων τῆς σκηνῆς καὶ εἰς τὰς κεφαλίδας τοῦ καταπετάσματος ἑκατὸν κεφαλίδες εἰς τὰ ἑκατὸν τάλαντα τάλαντον τῆ κεφαλίδι
- 5 Ja vyö, joka oli oleva kasukassa sen kiinnittämiseksi, oli tehty samasta kappaleesta kuin se, samalla tavalla kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaista ja helakanpunaista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
And the beautifully worked band which went on it was of the same design and the same material, worked in gold and blue and purple and red and twisted linen-work, as the Lord gave orders to Moses.
καὶ τοὺς χιλιούς ἑπτακοσίους ἑβδομήκοντα πέντε σίκλους ἐποίησαν εἰς τὰς ἀγκύλας τοῖς στόλοις καὶ κατεχρῶσεν τὰς κεφαλίδας αὐτῶν καὶ κατεκόσμησεν αὐτούς
- 6 Sitten valmistettiin kultapalmikoimilla kehystetyt onyks-kivet, joihin oli kaiverrettu Israelin poikien nimet, niinkuin kaiverretaan sinettisormuksia.
Then they made the beryl stones, fixed in twisted frames of gold and cut like the cutting of a stamp, with the names of the children of Israel.
καὶ ὁ χαλκὸς τοῦ ἀφαιρέματος ἑβδομήκοντα τάλαντα καὶ χίλιοι πεντακόσιοι σίκλοι
- 7 Ja ne pantiin kasukan olkakappaleihin, että ne kivet johdattaisivat muistoon israelilaiset, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
These he put on the ephod, over the arm-holes, to be stones of memory for the children of Israel, as the Lord had said to Moses.
καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτοῦ τὰς βάσεις τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 8 Rintakilpi tehtiin taidokkaasti kutomalla, samalla tavalla kuin kasukkakin oli tehty, kullasta sekä punasinisistä, purppuranpunaista ja helakanpunaista langoista ja kerratuista valkoisista pellavalangoista.
The priest's bag was designed like the ephod, of the best linen worked with gold and blue and purple and red.
καὶ τὰς βάσεις τῆς αὐλῆς κύκλω καὶ τὰς βάσεις τῆς πύλης τῆς αὐλῆς καὶ τοὺς πασσάλους τῆς σκηνῆς καὶ τοὺς πασσάλους τῆς αὐλῆς κύκλω
- 9 Se oli neliskulmainen ja taskun muotoon tehty; rintakilpi tehtiin vaaksan pituinen ja vaaksan levyinen, taskun muotoon.
It was square and folded in two, as long and as wide as the stretch of a man's hand;
καὶ τὸ παράθεμα τὸ χαλκοῦν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ πάντα τὰ σκευὴ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 10 Ja sen pintaan kiinnitettiin kiviä yliyltään, neljään riviin: ensimmäiseen riviin karneoli, topaasi ja smaragdi;
And on it they put four lines of stones: in the first line was a carnelian, a chrysolite, and an emerald;
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ οὕτως ἐποίησαν
- 11 toiseen riviin rubiini, safiiri ja jaspis;
In the second, a ruby, a sapphire, and an onyx;
τὸ δὲ λοιπὸν χρυσιὸν τοῦ ἀφαιρέματος ἐποίησαν σκευὴ εἰς τὸ λειτουργεῖν ἐν αὐτοῖς ἔναντι κυρίου
- 12 kolmanteen riviin hyasintti, akaatti ja ametisti;
In the third, a jacinth, an agate, and an amethyst;
καὶ τὴν καταλειφθεῖσαν ὑάκινθον καὶ πορφύραν καὶ τὸ κόκκινον ἐποίησαν στολὰς λειτουργικὰς ααρὼν ὥστε λειτουργεῖν ἐν αὐταῖς ἐν τῷ ἁγίῳ
- 13 ja neljäänteen riviin krysoliitti, onyks ja berylli. Kultapalmikoimilla kehystettyinä ne kiinnitettiin paikoilleen.
In the fourth, a topaz, a beryl, and a jasper; they were fixed in twisted frames of gold.
καὶ ἤνεγκαν τὰς στολὰς πρὸς μουσῆν καὶ τὴν σκηνὴν καὶ τὰ σκευὴ αὐτῆς καὶ τὰς βάσεις καὶ τοὺς μοχλοὺς αὐτῆς καὶ τοὺς στόλους
- 14 Kiviä oli Israelin poikien nimien mukaan kaksitoista, yksi kutakin nimeä kohti; kussakin kivessä oli yksi kahdentoista sukukunnan nimistä, kaiverrettuna samalla tavalla, kuin kaiverretaan sinettisormuksia.
There were twelve stones for the twelve tribes of Israel; on every one the name of one of the tribes of Israel was cut, like the cutting of a stamp.
καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης καὶ τοὺς διωστήρας αὐτῆς

- 15 Ja rintakilpeen tehtiin puhtaasta kullasta käädyt, punotut, niinkuin punonnaista tehdään.
And on the bag they put gold chains, twisted like cords.
καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως
- 16 Vielä tehtiin kaksi kultapalmikoimaa ja kaksi kultarengasta, ja molemmat renkaat kiinnitettiin rintakilven molempiin yläkulmiin.
And they made two gold frames and two gold rings, the rings being fixed to the ends of the priest's bag;
καὶ τὴν λυχνίαν τὴν καθαρὰν καὶ τοὺς λύχνους αὐτῆς λύχνους τῆς καύσεως καὶ τὸ ἔλαιον τοῦ φωτὸς
- 17 Ja molemmat kultapunonnaiset kiinnitettiin kahteen renkaaseen rintakilven yläkulmiin.
And they put the two twisted chains on the two rings at the ends of the priest's bag;
καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως καὶ πάντα τὰ αὐτῆς σκεύη καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς προκειμένους
- 18 Ja molempien punonnaisten toiset kaksi päätä kiinnitettiin kahteen palmikoimaan, ja nämä kiinnitettiin kasukan olkakappaleihin, sen etupuolelle.
And the other two ends of the chains were joined to the two frames and fixed to the front of the ephod over the arm-holes.
καὶ τὰς στολὰς τοῦ ἁγίου αἱ εἰσιν ααρων καὶ τὰς στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἰς τὴν ἱερατείαν
- 19 Vielä tehtiin kaksi kultarengasta, ja ne panttiin rintakilven molempiin alakulmiin, sen sisäpuoliseen, kasukkaa vasten olevaan reunaan.
And they made two rings of gold and put them on the two lower ends of the bag, on the inner side nearest to the ephod.
καὶ τὰ ἰστία τῆς ἀλλῆς καὶ τοὺς στόλους καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς καὶ τῆς πόλης τῆς ἀλλῆς καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς σκηνῆς καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα αὐτῆς
- 20 Ja vieläkin tehtiin kaksi kultarengasta, ja ne kiinnitettiin kasukan molempiin olkakappaleihin, niiden alareunaan, etupuolelle, sauman kohdalle, kasukan vyön yläpuolelle.
And two other gold rings were put on the front of the ephod, over the arm-holes, at the join, and over the worked band.
καὶ τὰς διφθέρας δέρματα κριῶν ἠρυθροδανωμένα καὶ τὰ καλύμματα δέρματα ὑακίνθινα καὶ τῶν λοιπῶν τὰ ἐπικαλύμματα
- 21 Sitten rintakilpi solmittiin renkaistaan punasinisellä nauhalla kasukan renkaisiin, niin että se oli kasukan vyön yläpuolella, eikä siis rintakilpi irtautunut kasukasta - kaikki, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
And the rings on the bag were fixed to the rings of the ephod by a blue cord, keeping it in place over the band, so that the bag might not get loose, as the Lord gave orders to Moses.
καὶ τοὺς πασσάλους καὶ πάντα τὰ ἐργαλεῖα τὰ εἰς τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 22 Kasukan viitta tehtiin kokonaan kutomalla punasinisistä langoista.
The robe which went with the ephod was made all of blue;
ὅσα συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ οὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ. πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν
- 23 Ja pääntie viitan keskellä oli niinkuin haarniskan aukko, ja pääntie ympäröitiin pääärmeellä, ettei se repeäisi.
With a hole at the top in the middle, like the hole in the coat of a fighting-man, edged with a band to make it strong.
καὶ εἶδεν μουσῆς πάντα τὰ ἔργα καὶ ἦσαν πεποιηκότες αὐτὰ ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ οὕτως ἐποίησαν αὐτὰ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς μουσῆς
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Ensimmäisen kuukauden ensimmäisenä päivänä pystytää asumus, ilmestysmaja.
On the first day of the first month you are to put up the House of the Tent of meeting.
ἐν ἡμέρᾳ μιᾶ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου νουμηνία στήσεις τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου
- 3 Ja aseta sinne lain arkki ja ripusta esirippu arkin eteen.
And inside it put the ark of the law, hanging the veil before it.
καὶ θήσεις τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου καὶ σκεπάσεις τὴν κιβωτὸν τῷ καταπέτασματι
- 4 Ja tuo sinne pöytä ja lado sille näkyleivät päälletysten; ja tuo sinne seitsenhaarainen lamppu ja nosta sen lamput paikoilleen.
And put the table inside, placing all the things on it in order; and put in the support for the lights, and let its lights be burning.
καὶ εἰσοίσεις τὴν τράπεζαν καὶ προθήσεις τὴν πρόθεσιν αὐτῆς καὶ εἰσοίσεις τὴν λυχνίαν καὶ ἐπιθήσεις τοὺς λύχνους αὐτῆς

- 5 Ja sijoita kultainen suitsutusalttari lain arkin eteen ja ripusta uudin majan oveen.
And put the gold altar for burning perfumes in front of the ark of the law, hanging the curtain over the doorway of the House.
καὶ θήσεις τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν εἰς τὸ θυμῶν ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ καὶ ἐπιθήσεις κάλυμμα καταπετάσματος ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 6 Ja polttouhrialttari sijoita asumuksen, ilmestysmajan, oven eteen.
And put the altar of burned offerings before the doorway of the House of the Tent of meeting.
καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων θήσεις παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 8 Ja tee esipiha yltympäri ja pane uudin esipihan porttiin.
And put up the hangings forming the open space all round it, with the curtain over its doorway.
καὶ περιθήσεις τὴν σκηνὴν καὶ πάντα τὰ αὐτῆς ἀγιάσεις κύκλῳ
- 9 Ota sitten voiteluöljyä ja voitele asumus ja kaikki, mitä siinä on, ja pyhitä se kalustoineen, että se tulisi pyhäksi.
And take the holy oil and put it on the House and everything in it, and make it and everything in it holy:
καὶ λήμψη τὸ ἔλαιον τοῦ χρίσματος καὶ χρίσεις τὴν σκηνὴν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καὶ ἀγιάσεις αὐτὴν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς καὶ ἔσται ἁγία
- 10 Ja voitele polttouhrialttari kaikkine kaluineen ja pyhitä alttari, että alttari tulisi korkeasti-pyhäksi.
And put oil on the altar of burned offering, and make it and all its vessels holy; this altar is to be most holy.
καὶ χρίσεις τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ σκεύη καὶ ἀγιάσεις τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔσται τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τῶν ἁγίων
- 12 Tuo sitten Aaron poikineen ilmestysmajan ovelle ja pese heidät vedellä.
Then let Aaron and his sons come to the door of the Tent of meeting; and after washing them with water,
καὶ προσάξεις ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ λούσεις αὐτοὺς ὕδατι
- 13 Ja pue Aaron pyhiin vaatteisiin ja voitele hänet ja pyhitä hänet, että hän pappina palvelisi minua.
You are to put on Aaron the holy robes; and you are to put oil on him, and make him holy, so that he may be my priest.
καὶ ἐνδύσεις ααρων τὰς στολὰς τὰς ἁγίας καὶ χρίσεις αὐτὸν καὶ ἀγιάσεις αὐτόν καὶ ἱερατεύσει μοι
- 14 Ja tuo myös hänen poikansa ja pue heidän ylleen ihokkaat.
And take his sons with him and put coats on them;
καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ προσάξεις καὶ ἐνδύσεις αὐτοὺς χιτῶνας
- 15 Ja voitele heidät, niinkuin sinä voitelit heidän isänsäkin, että he pappina palvelisivat minua. Niin tämä on oleva heille voitelu ikuiseen papputeen, sukupolvesta sukupolveen."
And put oil on them as you did on their father, so that they may be my priests: the putting on of oil will make them priests for ever, from generation to generation.
καὶ ἀλείψεις αὐτοὺς ὡς τρόπον ἤλειψας τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ ἱερατεύσουσιν μοι καὶ ἔσται ὥστε εἶναι αὐτοῖς χρίσμα ἱερατείας εἰς τὸν αἰῶνα εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν
- 16 Ja Mooses teki kaiken, niinkuin Herra oli häntä käskenyt; niin hän teki.
And Moses did this; as the Lord gave him orders, so he did.
καὶ ἐποίησεν μουσῆς πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος οὕτως ἐποίησεν
- 17 Ja asumus pystytettiin toisen vuoden ensimmäisessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä.
So on the first day of the first month in the second year the House was put up.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐκπορευομένων αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου νομηνία ἐστάθη ἡ σκηνή
- 18 Silloin Mooses pystytti asumuksen. Hän asetti paikoilleen sen jalustat, kiinnitti sen laudat, sovitti paikoilleen sen poikkitangot ja pystytti sen pylväät.
Moses put up the House; placing its bases in position and lifting up its uprights, putting in the rods and planting the pillars in their places;
καὶ ἔστησεν μουσῆς τὴν σκηνὴν καὶ ἐπέθηκεν τὰς κεφαλίδας καὶ διενέβαλεν τοὺς μοχλοὺς καὶ ἔστησεν τοὺς στύλους
- 19 Ja hän levitti asumuksen ylle teltan ja asetti ylimmäksi sen päälle telttapeitteen, niinkuin Herra oli Moosesta käskenyt.
Stretching the outer tent over it, and covering it, as the Lord had given him orders.
καὶ ἐξέτεινεν τὰς ἀυλαίας ἐπὶ τὴν σκηνὴν καὶ ἐπέθηκεν τὸ κατακάλυμμα τῆς σκηνῆς ἐπ' αὐτῆς ἄνωθεν καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ
- 20 Sitten hän otti lain, pani sen arkkiin ja kiinnitti arkkiin korennot ja asetti armoistuimen arkin päälle.
And he took the law and put it inside the ark, and put the rods at its side and the cover over it;
καὶ λαβὼν τὰ μαρτύρια ἐνέβαλεν εἰς τὴν κιβωτὸν καὶ ὑπέθηκεν τοὺς διωστήρας ὑπὸ τὴν κιβωτὸν

- 21 Ja hän toi arkin asumukseen ja sijoitti paikoilleen sitä verhoavan esiripun, ripustaen sen lain arkin eteen, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
And he took the ark into the House, hanging up the veil before it as the Lord had given him orders.
καὶ εἰσήνεγκεν τὴν κιβωτὸν εἰς τὴν σκηνὴν καὶ ἐπέθηκεν τὸ κατακάλυμμα τοῦ καταπετάσματος καὶ ἐσκέπασεν τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 22 Ja hän asetti pöydän ilmestysmajaan, asumuksen pohjoispuolelle, esiripun ulkopuolelle
And he put the table in the Tent of meeting, on the north side outside the veil.
καὶ ἔθηκεν τὴν τράπεζαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἐπὶ τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου τὸ πρὸς βορρᾶν ἔξωθεν τοῦ καταπετάσματος τῆς σκηνῆς
- 23 ja latoi sille näkyleivät päälletysten Herran eteen, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
And he put the bread on it in order before the Lord, as the Lord had said.
καὶ προέθηκεν ἐπ' αὐτῆς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔναντι κυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 24 Ja hän asetti seitsemän lampun ilmestysmajaan, vastapäätä pöytää, asumuksen eteläispuolelle,
The support for the lights he put in the Tent of meeting, opposite the table, on the south side:
καὶ ἔθηκεν τὴν λυχνίαν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου εἰς τὸ κλίτος τῆς σκηνῆς τὸ πρὸς νότον
- 25 ja nosti lamput paikoilleen Herran eteen, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
Lighting the lights before the Lord, as the Lord had given him orders.
καὶ ἐπέθηκεν τοὺς λύχνους αὐτῆς ἔναντι κυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 26 Ja hän asetti kultaisen alttarin ilmestysmajaan esiripun eteen
And he put the gold altar in the Tent of meeting, in front of the veil:
καὶ ἔθηκεν τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἀπέναντι τοῦ καταπετάσματος
- 27 ja poltti siinä hyänhajuista suitsuketta, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
Burning sweet perfumes on it, as the Lord had given him orders.
καὶ ἐθυμίασεν ἐπ' αὐτοῦ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 29 Ja polttouhrialttarin hän asetti asumuksen, ilmestysmajan, oven eteen ja uhrasi sen päällä polttouhrin ja ruokauhrin, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
And at the door of the House of the Tent of meeting, he put the altar of burned offerings, offering on it the burned offering and the meal offering, as the Lord had given him orders.
καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων ἔθηκεν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς
- 33 Ja asumuksen ja alttarin ympärille hän laittoi esipihan ja ripusti uutimen esipihan porttiin. Ja niin Mooses päätti sen työn.
And he put up the hangings forming the open space round the House and the altar, and put the curtain over the doorway. So Moses made the work complete.
καὶ ἔστησεν τὴν ἀύλην κύκλῳ τῆς σκηνῆς καὶ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ συνετέλεσεν μουσῆς πάντα τὰ ἔργα
- 34 Sitten pilvi peitti ilmestysmajan, ja Herran kirkkaus täytti asumuksen;
Then the cloud came down covering the Tent of meeting, and the House was full of the glory of the Lord;
καὶ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ δόξης κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή
- 35 eikä Mooses voinut mennä ilmestysmajaan, sillä pilvi oli laskeutunut sen päälle, ja Herran kirkkaus täytti asumuksen.
So that Moses was not able to go into the Tent of meeting, because the cloud was resting on it, and the House was full of the glory of the Lord.
καὶ οὐκ ἠδύνασθη μουσῆς εἰσελθεῖν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ὅτι ἐπεσκίαζεν ἐπ' αὐτὴν ἡ νεφέλη καὶ δόξης κυρίου ἐπλήσθη ἡ σκηνή
- 36 Ja joka kerta, kun pilvi kohosi asumuksen päältä, lähtivät israelilaiset liikkeelle; näin oli koko heidän vaelluksensa ajan.
And whenever the cloud was taken up from the House, the children of Israel went forward on their journey:
ἡνίκα δ' ἂν ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς ἀνεζεύγυσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ σὺν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν
- 37 Mutta milloin pilvi ei kohonnut, he eivät lähteneet liikkeelle, ennenkuin sinä päivänä, jona se taas kohosi.
But while the cloud was there, they made no move till it was taken up.
εἰ δὲ μὴ ἀνέβη ἡ νεφέλη οὐκ ἀνεζεύγυσαν ἕως τῆς ἡμέρας ἧς ἀνέβη ἡ νεφέλη
- 1 Ja Herra kutsui Mooseksen ja puhui hänelle sisältä ilmestysmajasta sanoen:
And the voice of the Lord came to Moses out of the Tent of meeting, saying,
καὶ ἀνεκάλεσεν μουσῆν καὶ ἐλάλησεν κύριος αὐτῷ ἐκ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου λέγων

- 2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Jos joku teistä tahtoo tuoda uhrilahjan Herralle, niin tuokaa uhrilahjanne karjasta, joko raavaista tai lampaista.
Give these orders to the children of Israel: When anyone of you makes an offering to the Lord, you are to take it from the cattle, from the herd or from the flock.
λάβησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἐὰν προσάγῃ δῶρα τῷ κυρίῳ ἀπὸ τῶν κτηνῶν ἀπὸ τῶν βοῶν καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων προσοίσετε τὰ δῶρα ὑμῶν
- 3 Jos hänen uhrilahjansa on raavaspolttohri, tuokoon virheettömän urospuolen; ilmestysmajan ovelle hän tuokoon sen, että Herran mielisuus tulisi hänen osaksensa.
If the offering is a burned offering of the herd, let him give a male without a mark: he is to give it at the door of the Tent of meeting so that he may be pleasing to the Lord.
ἐὰν ὀλοκαύτωμα τὸ δῶρον αὐτοῦ ἐκ τῶν βοῶν ἄρσεν ἄμομον προσάξει πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου προσοίσει αὐτὸ δεκτὸν ἐναντίον κυρίου
- 4 Ja hän laskekoon kätensä polttouhriteuraan pään päälle; niin se on oleva otollinen ja tuottava hänelle sovituksen.
And he is to put his hand on the head of the burned offering and it will be taken for him, to take away his sin.
καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καρπώματος δεκτὸν αὐτῷ ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ
- 5 Ja hän teurastakoon mullikan Herran kasvojen edessä, ja papit, Aaronin pojat, tuokoot veren ja vihmokoot veren ympärinsä alttarille, joka on ilmestysmajan ovella.
And the ox is to be put to death before the Lord: then Aaron's sons, the priests, are to take the blood and put some of it on and round the altar which is at the door of the Tent of meeting.
καὶ σφάζουσι τὸν μόσχον ἔναντι κυρίου καὶ προσοίσουσιν οἱ υἱοὶ ααρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα καὶ προσχεύουσιν τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ τὸ ἐπὶ τῶν θυρῶν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 6 Ja hän nylkeköön polttouhriteuraan ja leikelköön sen määräkappaleiksi.
And the burned offering is to be skinned and cut up into its parts.
καὶ ἐκδείραντες τὸ ὀλοκαύτωμα μελιούσιν αὐτὸ κατὰ μέλη
- 7 Ja pappi Aaronin pojat tehkööt tulen alttarille ja pankoot halkoja tuleen.
And Aaron's sons, the priests, are to put fire on the altar and put the wood in order on the fire:
καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ ααρὼν οἱ ἱερεῖς πῦρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐπιστοιβάσουσιν ξύλα ἐπὶ τὸ πῦρ
- 8 Ja papit, Aaronin pojat, asettakoot kappaleet ynnä pään ja rasvan halkojen päälle, jotka ovat tulessa alttarilla.
And Aaron's sons, the priests, are to put the parts, the head and the fat, in order on the wood which is on the fire on the altar:
καὶ ἐπιστοιβάσουσιν οἱ υἱοὶ ααρὼν οἱ ἱερεῖς τὰ διχοτομήματα καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στέαρ ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὰ ὄντα ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου
- 9 Mutta sisälmykset ja jalat hän pesköön vedessä, ja pappi polttakoon kaiken alttarilla; se on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.
But its inside parts and its legs are to be washed with water, and it will all be burned on the altar by the priest for a burned offering, an offering made by fire, for a sweet smell to the Lord.
τὰ δὲ ἐγκοιλια καὶ τοὺς πόδας πλυνούσιν ὕδατι καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ ἱερεῖς τὰ πάντα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμά ἐστιν θυσία ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ
- 10 Ja jos hänen uhrilahjansa, joka on tarkoitettu polttouhriksi, on otettu pikkukarjasta, lampaista tai vuohista, tuokoon virheettömän urospuolen.
And if his offering is of the flock, a burned offering of sheep or goats, let him give a male without a mark.
ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτοῦ τῷ κυρίῳ ἀπὸ τε τῶν ἀρνῶν καὶ τῶν ἐρίφων εἰς ὀλοκαύτωμα ἄρσεν ἄμομον προσάξει αὐτὸ καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
- 11 Ja teurastakoon sen alttarin pohjoisivulla, Herran edessä; ja papit, Aaronin pojat, vihmokoot sen veren alttarille ympärinsä.
And he is to put it to death on the north side of the altar before the Lord: and Aaron's sons, the priests, are to put some of the blood on and round the altar.
καὶ σφάζουσιν αὐτὸ ἐκ πλαγίων τοῦ θυσιαστηρίου πρὸς βορρᾶν ἔναντι κυρίου καὶ προσχεύουσιν οἱ υἱοὶ ααρὼν οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 12 Ja hän leikelköön sen määräkappaleiksi, ja pappi asettakoon ne ynnä pään ja rasvan halkojen päälle, jotka ovat tulessa alttarilla.
And the offering is to be cut into its parts, with its head and its fat; and the priest is to put them in order on the wood which is on the fire on the altar:
καὶ διελοῦσιν αὐτὸ κατὰ μέλη καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ στέαρ καὶ ἐπιστοιβάσουσιν αὐτὰ οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τοῦ πυρὸς τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου
- 13 Mutta sisälmykset ja jalat hän pesköön vedessä, ja pappi tuokoon sen kaiken ja polttakoon alttarilla; se on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.
But the inside parts and the legs are to be washed with water; and the priest will make an offering of all of it, burning it on the altar: it is a burned offering, an offering made by fire, for a sweet smell to the Lord.
καὶ τὰ ἐγκοιλια καὶ τοὺς πόδας πλυνούσιν ὕδατι καὶ προσοίσει ὁ ἱερεὺς τὰ πάντα καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμά ἐστιν θυσία ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ
- 14 Ja jos hänen uhrilahjansa Herralle on lintupolttouhri, tuokoon uhrilahjanaan metsäkyyhkyksiä tai kyyhkysenkoikia.
And if his offering to the Lord is a burned offering of birds, then he is to make his offering of doves or of young pigeons.
ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν πετεινῶν κάρπωμα προσφέρῃς δῶρον τῷ κυρίῳ καὶ προσοίσει ἀπὸ τῶν τρυγόνων ἢ ἀπὸ τῶν περιστερῶν τὸ δῶρον αὐτοῦ

- 15 Ja pappi tuokoon sen alttarille, vääntäköön siltä niskat poikki ja polttakoon sen alttarilla, ja puserrettakoon sen veri alttarin seinään.
And the priest is to take it to the altar, and after its head has been twisted off, it is to be burned on the altar, and its blood drained out on the side of the altar:
καὶ προσοίσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἀποκνίσει τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ στραγγιεῖ τὸ αἷμα πρὸς τὴν βᾶσιν τοῦ θυσιαστηρίου
- 16 Ja hän ottakoon sen kuvun rapoineen pois ja heittäköön sen alttarin viereen itäpuolelle, tuhkaläjälle.
And he is to take away its stomach, with its feathers, and put it down by the east side of the altar, where the burned waste is put:
καὶ ἀφελεῖ τὸν πρόλοβον σὺν τοῖς πτεροῖς καὶ ἐκβαλεῖ αὐτὸ παρὰ τὸ θυσιαστήριον κατὰ ἀνατολὰς εἰς τὸν τόπον τῆς σποδοῦ
- 17 Sitten hän reväisköön sen auki siipien kohdalta, niitä kuitenkin irroittamatta, ja pappi polttakoon sen alttarilla halkojen päällä, jotka ovat tulessa; se on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle."
And let it be broken open at the wings, but not cut in two; and let it be burned on the altar by the priest on the wood which is on the fire; it is a burned offering; an offering made by fire for a sweet smell to the Lord.
καὶ ἐκκλάσει αὐτὸ ἐκ τῶν πτερῶν καὶ οὐ διελεῖ καὶ ἐπιθήσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τοῦ πυρός κάρπωμά ἐστιν θυσία ὁσμῆ εὐωδίας τῷ κυρίῳ
- 1 "Jos joku tahtoo tuoda Herralle lahjaksi ruokauhrin, olkoon hänen uhrilahjanaan lestyjä jauhoja; ja hän vuodattakoon siihen öljyä ja pankoon sen päälle suitsuketta
And when anyone makes a meal offering to the Lord, let his offering be of the best meal, with oil on it and perfume:
ἐὰν δὲ ψυχὴ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν τῷ κυρίῳ σεμίδαλις ἔσται τὸ δῶρον αὐτοῦ καὶ ἐπιχεεῖ ἐπ' αὐτὸ ἔλαιον καὶ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον θυσία ἐστίν
- 2 ja vieköön sen papeille, Aaronin pojille, ja pappi ottakoon kourallisen niitä jauhoja ja sitä öljyä ynnä kaiken suitsukkeen ja polttakoon tämän alttariuhriosan alttarilla suloisesti tuoksuvana uhrina Herralle.
And let him take it to Aaron's sons, the priests; and having taken in his hand some of the meal and of the oil, with all the perfume, let him give it to the priest to be burned on the altar, as a sign, an offering made by fire, for a sweet smell to the Lord.
καὶ οἴσει πρὸς τοὺς υἱοὺς ααρων τοὺς ἱερεῖς καὶ δραξάμενος ἀπ' αὐτῆς πλήρη τὴν δράκα ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως σὺν τῷ ἐλαίῳ καὶ πάντα τὸν λίβανον αὐτῆς καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον θυσία ὁσμῆ εὐωδίας τῷ κυρίῳ
- 3 Mutta se, mikä jää tähteeksi ruokauhrista, olkoon Aaronin ja hänen poikiensa oma; se on korkeasti-pyhää, Herran uhria.
And the rest of the meal offering will be for Aaron and his sons; it is most holy among the Lord's fire offerings.
καὶ τὸ λοιπὸν ἀπὸ τῆς θυσίας ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἅγιον τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν θυσίων κυρίου
- 4 Mutta jos tahdot tuoda ruokauhrilahjan uunissa paistetusta, olkoon uhrinasi lestyistä jauhoista valmistetut, öljyyn leivotut happamattomat kakut tai öljyllä voidellut happamattomat ohukaiset.
And when you give a meal offering cooked in the oven, let it be of unleavened cakes of the best meal mixed with oil, or thin unleavened cakes covered with oil.
ἐὰν δὲ προσφέρῃ δῶρον θυσίαν πεπεμμένην ἐν κλιβάνῳ δῶρον κυρίῳ ἐκ σεμιδάλεως ἄρτους ἄζυμους πεφυραμένους ἐν ἐλαίῳ καὶ λάγανα ἄζυμα διακεχρισμένα ἐν ἐλαίῳ
- 5 Jos taas uhrilahjasi on ruokauhri, joka leivinlevyllä paistetaan, olkoon se valmistettu lestyistä jauhoista, öljyyn leivottu ja happamaton.
And if you give a meal offering cooked on a flat plate, let it be of the best meal, unleavened and mixed with oil.
ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ τηγάνου τὸ δῶρόν σου σεμίδαλις πεφυραμένη ἐν ἐλαίῳ ἄζυμα ἔσται
- 6 Paloittele se palasiksi ja vuodata öljyä sen päälle; se on ruokauhri.
Let it be broken into bits, and put oil on it; it is a meal offering.
καὶ διαθρύψεις αὐτὰ κλάσματα καὶ ἐπιχεεῖς ἐπ' αὐτὰ ἔλαιον θυσία ἐστίν κυρίῳ
- 7 Ja jos uhrilahjasi on ruokauhri, joka paistetaan pannussa, valmistettakoon se lestyistä jauhoista ynnä öljystä.
And if your offering is of meal cooked in fat over the fire, let it be made of the best meal mixed with oil.
ἐὰν δὲ θυσία ἀπὸ ἐσχάρας τὸ δῶρόν σου σεμίδαλις ἐν ἐλαίῳ ποιηθήσεται
- 8 Ja vie ruokauhri, joka näin on valmistettu, Herralle; se vietäköön papille, ja hän tuokoon sen alttarin ääreen.
And you are to give the meal offering made of these things to the Lord, and let the priest take it to the altar.
καὶ προσοίσει τὴν θυσίαν ἣν ἂν ποιῇ ἐκ τούτων τῷ κυρίῳ καὶ προσοίσει πρὸς τὸν ἱερέα καὶ προσεγγίσει πρὸς τὸ θυσιαστήριον
- 9 Ja pappi erottakoon ruokauhrista alttariuhriosan ja polttakoon sen alttarilla suloisesti tuoksuvana uhrina Herralle.
And he is to take from the meal offering a part, for a sign, burning it on the altar; an offering made by fire for a sweet smell to the Lord.
ἀφελεῖ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς θυσίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμα ὁσμῆ εὐωδίας κυρίῳ

- 10 **Mutta se, mikä jää tähteeksi ruokauhrista, olkoon Aaronin ja hänen poikiensa oma; se on korkeasti-pyhää, Herran uhria.**
And the rest of the meal offering will be for Aaron and his sons; it is most holy among the Lord's fire offerings.
 τὸ δὲ καταλειφθὲν ἀπὸ τῆς θυσίας ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἅγια τῶν ἁγίων ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου
- 11 **Mitään ruokauhria, jonka te tuotte Herralle, älköön valmistettako happamesta; älkää polttako uhria Herralle mistään happamesta taikinasta tai hunajasta.**
No meal offering which you give to the Lord is to be made with leaven; no leaven or honey is to be burned as an offering made by fire to the Lord.
 πᾶσαν θυσίαν ἣν ἂν προσφέρητε κυρίῳ οὐ ποιήσετε ζυμωτὸν πᾶσαν γὰρ ζύμην καὶ πᾶν μέλι οὐ προσοίσετε ἀπ' αὐτοῦ καρπῶσαι κυρίῳ
- 12 **Uutisuhrilahjana saatte tuoda niitä Herralle, mutta älkööt ne tulko alttarille suloiseksi tuoksuksi.**
You may give them as an offering of first-fruits to the Lord, but they are not to go up as a sweet smell on the altar.
 δῶρον ἀπαρχῆς προσοίσετε αὐτὰ κυρίῳ ἐπὶ δὲ τὸ θυσιαστήριον οὐκ ἀναβιβασθήσεται εἰς ὄσμὴν εὐωδίας κυρίῳ
- 13 **Ja jokainen ruokauhrilahjasi suolaa suolalla, äläkä anna Jumalasi liitonsuolan puuttua ruokauhristasi; jokaiseen uhrilahjaasi sinun on tuotava suolaa.**
And every meal offering is to be salted with salt; your meal offering is not to be without the salt of the agreement of your God: with all your offerings give salt.
 καὶ πᾶν δῶρον θυσίας ὑμῶν ἅλι ἀλισθήσεται οὐ διαπαύσετε ἅλα διαθήκης κυρίου ἀπὸ θυσιασμάτων ὑμῶν ἐπὶ παντός δόρου ὑμῶν προσοίσετε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν ἅλας
- 14 **Mutta jos tahdot tuoda uutisesta ruokauhrin Herralle, niin tuo uutisruokauhrinasi tulella paahdettuja tähköpäitä tai survottuja jyviä tuleentumattomasta viljasta.**
And if you give a meal offering of first-fruits to the Lord, give, as your offering of first-fruits, new grain, made dry with fire, crushed new grain.
 ἔὰν δὲ προσφέρῃς θυσίαν πρωτογενημάτων τῷ κυρίῳ νέα πεφρυγμένα χιθρα ἐρικτὰ τῷ κυρίῳ καὶ προσοίσεις τὴν θυσίαν τῶν πρωτογενημάτων
- 15 **Ja vuodata siihen öljyä ja pane siihen suitsuketta; se on ruokauhri.**
And put oil on it and perfume: it is a meal offering.
 καὶ ἐπιχεῖς ἐπ' αὐτὴν ἔλαιον καὶ ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτὴν λίβανον θυσία ἐστίν
- 16 **Ja pappi polttakoon alttariuhriosan survotuista jyivistä ja öljystä ynnä kaiken suitsukkeen uhrina Herralle."**
And part of the meal of the offering and part of the oil and all the perfume is to be burned for a sign by the priest: it is an offering made by fire to the Lord.
 καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἀπὸ τῶν χιθρων σὺν τῷ ἐλαίῳ καὶ πάντα τὸν λίβανον αὐτῆς κάρπωμά ἐστιν κυρίῳ
- 1 **"Jos hänen uhrilahjansa on yhteysuhri, tuokoon hän, jos hän tuo raavaskarjasta härän tai lehmän, virheettömän eläimen Herran eteen.**
And if his offering is given for a peace-offering; if he gives of the herd, male or female, let him give it without any mark on it, before the Lord.
 ἔὰν δὲ θυσία σωτηρίου τὸ δῶρον αὐτοῦ τῷ κυρίῳ ἔὰν μὲν ἐκ τῶν βοῶν αὐτοῦ προσάγῃ ἔὰν τε ἄρσεν ἔὰν τε θῆλυ ἄμωμον προσάξει αὐτὸ ἐναντίον κυρίου
- 2 **Ja hän laskekoon kätensä uhriteuraansa pään päälle ja teurastakoon sen ilmestysmajan ovella; ja papit, Aaronin pojat, vihmokoot veren alttarille ympärinsä.**
And he is to put his hand on the head of his offering and put it to death at the door of the Tent of meeting; and Aaron's sons, the priests, are to put some of the blood on and round the altar.
 καὶ ἐπιθήσει τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δόρου καὶ σφάζει αὐτὸ παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ ααρων οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων κύκλῳ
- 3 **Ja hän tuokoon yhteysuhrista uhrina Herralle sisälmyksiä peittävän rasvan ja kaiken sisälmysten rasvan**
And he is to give of the peace-offering, as an offering made by fire to the Lord; the fat covering the inside parts and all the fat on the inside parts,
 καὶ προσάξουσιν ἀπὸ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου κάρπωμα κυρίῳ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας
- 4 **ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantiolihaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota.**
And the two kidneys, and the fat on them, which is by the top part of the legs, and the fat joining the liver and the kidneys, he is to take away;
 καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεῖ
- 5 **Ja Aaronin pojat polttakoot sen alttarilla polttouhrin päällä, joka on halkojen päällä tulella, suloisesti tuoksuvana uhrina Herralle.**
That it may be burned by Aaron's sons on the altar, on the burned offering which is on the wood on the fire: it is an offering made by fire of a sweet smell to the Lord.
 καὶ ἀνοίσουσιν αὐτὰ οἱ υἱοὶ ααρων οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ἐπὶ τὰ ξύλα τὰ ἐπὶ τοῦ πυρὸς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου κάρπωμα ὄσμῃ εὐωδίας κυρίῳ
- 6 **Mutta jos hän tuo uhrilahjanaan Herralle yhteysuhriksi pikkukarjasta urospuolen tai naaraspuolen, niin tuokoon virheettömän eläimen.**
And if what he gives for a peace-offering to the Lord is of the flock, let him give a male or female, without any mark on it.
 ἔὰν δὲ ἀπὸ τῶν προβάτων τὸ δῶρον αὐτοῦ θυσίαν σωτηρίου τῷ κυρίῳ ἄρσεν ἢ θῆλυ ἄμωμον προσοίσει αὐτό

- 7 Jos hän tuo uhrilahjanaan lampaan, niin tuokoon sen Herran eteen
If his offering is a lamb, then let it be placed before the Lord:
ἐὰν ἄρνα προσαγάγῃ τὸ δῶρον αὐτοῦ προσάξει αὐτὸ ἐναντι κυρίου
- 8 ja laskekoon kätensä uhriteuraansa pään päälle ja teurastakoon sen ilmestysmajan ovella, ja Aaronin pojat vihmokoot sen veren alttarille ympärinsä.
And he is to put his hand on the head of his offering and put it to death before the Tent of meeting; and Aaron's sons are to put some of its blood on and round the altar.
καὶ ἐπιθήσει τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δώρου αὐτοῦ καὶ σφάζει αὐτὸ παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ ααρων οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 9 Ja hän tuokoon yhteysuhrista uhrina Herralle sen rasvan, koko rasvahännän, joka on irroitettava häntänikamista, sisälmyksiä peittävän rasvan ja kaiken sisälmysten rasvan
And of the peace-offering, let him give an offering made by fire to the Lord; the fat of it, all the fat tail, he is to take away near the backbone; and the fat covering the inside parts and all the fat on the inside parts,
καὶ προσοίσει ἀπὸ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου κάρπωμα τῷ θεῷ τὸ στέαρ καὶ τὴν ὀσφὸν ἄμομον σὺν ταῖς ψόαις περιελεί αὐτὸ καὶ τὸ στέαρ τῆς κοιλίας
- 10 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantioliuhaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota.
And the two kidneys, with the fat on them, which is by the top part of the legs, and the fat joining the liver and the kidneys, he is to take away;
καὶ ἀμφοτέρους τοὺς νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελών
- 11 Ja pappi polttakoon sen alttarilla uhriruokana Herralle.
That it may be burned by the priest on the altar; it is the food of the offering made by fire to the Lord.
ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὀσμὴ εὐωδίας κάρπωμα κυρίῳ
- 12 Ja jos hänen uhrilahjansa on vuohi, tuokoon sen Herran eteen
And if his offering is a goat, then let it be placed before the Lord,
ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν αἰγῶν τὸ δῶρον αὐτοῦ καὶ προσάξει ἐναντι κυρίου
- 13 ja laskekoon kätensä sen pään päälle ja teurastakoon sen ilmestysmajan ovella; ja Aaronin pojat vihmokoot sen veren alttarille ympärinsä.
And let him put his hand on the head of it and put it to death before the Tent of meeting; and the sons of Aaron are to put some of its blood on and round the altar.
καὶ ἐπιθήσει τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ σφάζουσιν αὐτὸ ἐναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ προσχεοῦσιν οἱ υἱοὶ ααρων οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 14 Ja hän tuokoon siitä uhrilahjanaan Herralle uhriksi sisälmyksiä peittävän rasvan ja kaiken sisälmysten rasvan
And of it let him make his offering, an offering made by fire to the Lord; the fat covering the inside parts and all the fat on the inside parts,
καὶ ἀνοίσει ἐπ' αὐτοῦ κάρπωμα κυρίῳ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὴν κοιλίαν καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας
- 15 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantioliuhaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota.
And the two kidneys, with the fat on them, which is by the top part of the legs, and the fat joining the liver and the kidneys, let him take away;
καὶ ἀμφοτέρους τοὺς νεφροὺς καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν τὸ ἐπὶ τῶν μηρίων καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεί
- 16 Ja pappi polttakoon ne alttarilla uhriruokana, suloisesti tuoksuvana uhrina; kaikki rasva olkoon Herran oma.
That it may be burned by the priest on the altar; it is the food of the offering made by fire for a sweet smell: all the fat is the Lord's.
καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμα ὀσμὴ εὐωδίας τῷ κυρίῳ πᾶν τὸ στέαρ τῷ κυρίῳ
- 17 Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin: mitään rasvaa tai verta älkää syökö."
Let it be an order for ever, through all your generations, in all your houses, that you are not to take fat or blood for food.
νόμιμον εἰς τὸν αἰῶνα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν πᾶν στέαρ καὶ πᾶν αἷμα οὐκ ἔδεσθε
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Puhu israelilaisille ja sano: Jos joku erehdyksestä rikkoo jotakuta Herran käskyä vastaan ja tekee jotakin, mitä ei saa tehdä,
Say to the children of Israel: These are the offerings of anyone who does wrong through error, doing any of the things which by the Lord's order are not to be done:
λάλησον πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ λέγων ψυχή ἐὰν ἀμάτη ἐναντι κυρίου ἀκουσῶς ἀπὸ τῶν προσταγμάτων κυρίου ὧν οὐ δεῖ ποιεῖν καὶ ποιῆση ἐν τι ἀπ' αὐτῶν

- 3 niin, jos voideltu pappi tekee rikkomuksen ja saattaa kansan vikapääksi, tuokoon rikkomuksensa tähden, jonka hän on tehnyt, virheettömän mullikan Herralle syntiuhriksi.
If the chief priest by doing wrong becomes a cause of sin to the people, then let him give to the Lord for the sin which he has done, an ox, without any mark, for a sin-offering.
ἐὰν μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ὁ κεχρισμένος ἀμάρτη τοῦ τὸν λαὸν ἀμαρτεῖν καὶ προσάξει περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ ἧς ἤμαρτεν μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον τῷ κυρίῳ περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ
- 4 Ja vieköön mullikan ilmestysmajan ovelle Herran eteen ja laskekoon kätensä mullikan pään päälle ja teurastakoon mullikan Herran edessä.
And he is to take the ox to the door of the Tent of meeting before the Lord; and put his hand on its head and put it to death before the Lord.
καὶ προσάξει τὸν μόσχον παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἔναντι κυρίου καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου ἔναντι κυρίου καὶ σφάζει τὸν μόσχον ἐνώπιον κυρίου
- 5 Ja ottakoon se voideltu pappi mullikan verta ja vieköön sen ilmestysmajaan,
And the chief priest is to take some of its blood and take it to the Tent of meeting;
καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ὁ χριστὸς ὁ τετελειωμένος τὰς χεῖρας ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου καὶ εἰσοίσει αὐτὸ ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου
- 6 ja pappi kastakoon sormensa vereen ja pirskoittakoon verta seitsemän kertaa Herran edessä, pyhäkön esiripun edessä.
And the priest is to put his finger in the blood, shaking drops of it before the Lord seven times, in front of the veil of the holy place.
καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον εἰς τὸ αἶμα καὶ προσρανεῖ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐπτὰκις ἔναντι κυρίου κατὰ τὸ καταπέτασμα τὸ ἅγιον
- 7 Ja pappi sivelköön sitä verta alttarin sarviin, jolla poltetaan hyvänhajuista suitsutusta Herran edessä ja joka on ilmestysmajassa; mullikan kaiken muun veren hän vuodattakoon ilmestysmajan oven edessä olevan polttouhrialttarin juurelle.
And the priest is to put some of the blood on the horns of the altar on which perfume is burned before the Lord in the Tent of meeting, draining out all the rest of the blood of the ox at the base of the altar of burned offering which is at the door of the Tent of meeting.
καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος τῆς συνθέσεως τοῦ ἔναντιον κυρίου ὃ ἐστὶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου καὶ πᾶν τὸ αἶμα τοῦ μόσχου ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων ὃ ἐστὶν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 8 Ja kaiken syntiuhrimullikan rasvan hän erottakoon siitä pois, sekä sisälmyksiä peittävän rasvan että kaiken sisälmysten rasvan,
And he is to take away all the fat of the ox of the sin-offering; the fat covering the inside parts and all the fat of the inside parts,
καὶ πᾶν τὸ στέαρ τοῦ μόσχου τοῦ τῆς ἀμαρτίας περιελεί ἀπ' αὐτοῦ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον τὰ ἐνδόσθια καὶ πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων
- 9 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantiolihaaksissa olevan rasvan ja maksanlisäkkeen, joka on irroitettava munuaisten luota,
And the two kidneys, with the fat on them, which is by the top part of the legs, and the fat joining the liver and the kidneys, he is to take away,
καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῶν μηρίων καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος σὺν τοῖς νεφροῖς περιελεί αὐτό
- 10 samalla tavalla kuin se erotetaan pois yhteysuhrihärästä; ja pappi polttakoon ne polttouhrialttarilla.
As it is taken from the ox of the peace-offering; and it is to be burned by the priest on the altar of burned offerings.
ὁν τρόπον ἀφαιρεῖται ἀπὸ τοῦ μόσχου τοῦ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς καρπώσεως
- 11 Mutta mullikan nahan ja kaiken lihan ynnä pään ja jalat, sisälmykset ja ravan,
And the skin of the ox and all its flesh, with its head and its legs and its inside parts and its waste,
καὶ τὸ δέρμα τοῦ μόσχου καὶ πᾶσαν αὐτοῦ τὴν σάρκα σὺν τῇ κεφαλῇ καὶ τοῖς ἀκρωτηρίοις καὶ τῇ κοιλίᾳ καὶ τῇ κόπρῳ
- 12 koko mullikan, hän vieköön leirin ulkopuolelle puhtaaseen paikkaan, johon tuhka heitetään, ja polttakoon sen halkojen päällä tulesa; siinä paikassa, johon tuhka heitetään, se poltettakoon.
All the ox, he is to take away outside the circle of the tents into a clean place where the burned waste is put, and there it is to be burned on wood with fire.
καὶ ἐξοίσουσιν ὅλον τὸν μόσχον ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν οὗ ἐκχεοῦσιν τὴν σποδιάν καὶ κατακαύσουσιν αὐτὸν ἐπὶ ξύλων ἐν πυρὶ ἐπὶ τῆς ἐκχύσεως τῆς σποδιᾶς καυθήσεται
- 13 Ja jos koko Israelin seurakunta erehdyksestä tekee rikkomuksen ja seurakunta ei siitä tiedä ja he rikkomalla jotakuta Herran käskyä vastaan ovat tehneet sellaista, mitä ei saa tehdä, ja niin joutuneet vikapäiksi,
And if all the people of Israel do wrong, without anyone's knowledge; if they have done any of the things which by the Lord's order are not to be done, causing sin to come on them;
ἐὰν δὲ πᾶσα συναγωγὴ ἰσραὴλ ἀγνοήσῃ ἀκουσίως καὶ λάθῃ ῥῆμα ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς συναγωγῆς καὶ ποιήσωσιν μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου ἢ οὐ ποιηθήσεται καὶ πλημμελήσωσιν
- 14 ja jos sitten rikkomus, jonka he ovat tehneet sitä vastaan, tulee tunnetuksi, niin tuokoon seurakunta mullikan syntiuhriksi ja vieköön sen ilmestysmajan eteen.
When the sin which they have done comes to light, then let all the people give an ox for a sin-offering, and take it before the Tent of meeting.
καὶ γνωσθῆ αὐτοῖς ἡ ἀμαρτία ἢ ἡμαρτον ἐν αὐτῇ καὶ προσάξει ἡ συναγωγὴ μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον περὶ τῆς ἀμαρτίας καὶ προσάξει αὐτὸν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 15 Ja seurakunnan vanhimmat laskekoot kätensä mullikan pään päälle Herran edessä, ja mullikka teurastettakoon Herran edessä.
And let the chiefs of the people put their hands on its head before the Lord, and put the ox to death before the Lord.
καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου ἔναντι κυρίου καὶ σφάζουσιν τὸν μόσχον ἔναντι κυρίου

- 16 **Ja voideltu pappi vieköön mullikan verta ilmestysmajaan.**
And the priest is to take some of its blood to the Tent of meeting;
καὶ εἰσοίσει ὁ ἱερεὺς ὁ χριστὸς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου
- 17 **Ja pappi kastakoon sormensa vereen ja pirskoittakoon sitä seitsemän kertaa Herran edessä, esiripun edessä.**
And put his finger in the blood, shaking drops of the blood seven times before the Lord in front of the veil.
καὶ βάψει ὁ ἱερεὺς τὸν δάκτυλον ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου καὶ ῥανεῖ ἐπτάκις ἔναντι κυρίου κατενώπιον τοῦ καταπετάσματος τοῦ ἁγίου
- 18 **Ja hän sivelköön sitä verta alttarin sarviin, joka on Herran edessä ilmestysmajassa; kaiken muun veren hän vuodattakoon ilmestysmajan oven edessä olevan polttouhrialttarin juurelle.**
And he is to put some of the blood on the horns of the altar which is before the Lord in the Tent of meeting; and all the rest of the blood is to be drained out at the base of the altar of burned offering at the door of the Tent of meeting.
καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιμάτων τῆς συνθέσεως ὃ ἐστὶν ἐνώπιον κυρίου ὃ ἐστὶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ πᾶν αἷμα ἐκχεεῖ πρὸς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν καρπώσεων τῶν πρὸς τῇ θύρᾳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 19 **Ja hän erottakoon siitä pois kaiken rasvan ja polttakoon sen alttarilla**
And he is to take off all its fat, burning it on the altar.
καὶ τὸ πᾶν στέαρ περιελεῖ ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 20 **ja tehköön tälle mullikalle, niinkuin hän teki syntiuhrimullikalle; samalla tavalla hän sille tehköön. Kun pappi näin on toimittanut heille sovituksen, annetaan heille anteeksi.**
Let him do with the ox as he did with the ox of the sin-offering; and the priest will take away their sin and they will have forgiveness.
καὶ ποιήσει τὸν μόσχον ὃν τρόπον ἐποίησεν τὸν μόσχον τὸν τῆς ἁμαρτίας οὕτως ποιηθήσεται καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτῶν ὁ ἱερεὺς καὶ ἀφεθήσεται αὐτοῖς ἡ ἁμαρτία
- 21 **Ja mullikan hän vieköön leirin ulkopuolelle ja polttakoon sen, niinkuin hän poltti edellisen mullikan; se on seurakunnan syntiuhri.**
Then let the ox be taken away outside the tent-circle, that it may be burned as the other ox was burned; it is the sin-offering for all the people.
καὶ ἐξοίσουσιν τὸν μόσχον ὅλον ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ κατακαύσουσιν τὸν μόσχον ὃν τρόπον κατέκαυσαν τὸν μόσχον τὸν πρότερον ἁμαρτία συναγωγῆς ἐστὶν
- 22 **Jos päämies tekee rikkomuksen ja erehdyksestä rikkomalla jotakuta Herran, Jumalansa, käskyä vastaan tekee sellaista, mitä ei saa tehdä, ja niin joutuu vikapääksi,**
If a ruler does wrong, and in error does any of the things which, by the order of the Lord his God, are not to be done, causing sin to come on him;
ἐὰν δὲ ὁ ἄρχων ἁμάρτη καὶ ποιῆσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἢ οὐ ποιηθήσεται ἀκουσίως καὶ ἁμάρτη καὶ πλημμελήσῃ
- 23 **ja hän sitten saa tietää rikkomuksensa, jonka hän on tehnyt, niin tuokoon uhrilahjanaan kauriin, virheettömän urospuolen,**
When the sin which he has done is made clear to him, let him give for his offering a goat, a male without any mark.
καὶ γνωσθῆ αὐτῷ ἡ ἁμαρτία ἣν ἤμαρτεν ἐν αὐτῇ καὶ προσοίσει τὸ δῶρον αὐτοῦ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἄρσεν ἄμωμον
- 24 **ja laskekoon kätensä kauriin pään päälle ja teurastakoon sen siinä paikassa, jossa polttouhriteuraat Herran edessä teurastetaan; se on hänen syntiuhrinsa.**
And he is to put his hand on the head of the goat and put it to death in the place where they put to death the burned offering before the Lord: it is a sin-offering.
καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χιμάρου καὶ σφάζουσιν αὐτὸν ἐν τόπῳ οὗ σφάζουσιν τὰ ὀλοκαυτώματα ἐνώπιον κυρίου ἁμαρτία ἐστὶν
- 25 **Ja pappi ottakoon syntiuhrin verta sormeensa ja sivelköön sitä polttouhrialttarin sarviin; muun veren hän vuodattakoon polttouhrialttarin juurelle.**
And the priest is to take some of the blood of the offering with his finger and put it on the horns of the altar of burned offering, draining out the rest of the blood at the base of the altar of burned offering.
καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς ἁμαρτίας τῷ δακτύλῳ ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ τὸ πᾶν αἷμα αὐτοῦ ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων
- 26 **Mutta kaiken sen rasvan hän polttakoon alttarilla, niinkuin yhteysuhrin rasvan. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen hänen rikkomuksestansa, annetaan hänelle anteeksi.**
And all the fat of it is to be burned on the altar like the fat of the peace-offering; and the priest will take away his sin and he will have forgiveness.
καὶ τὸ πᾶν στέαρ αὐτοῦ ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὡσπερ τὸ στέαρ θυσίας σωτηρίου καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ
- 27 **Jos joku rahvaasta erehdyksestä rikkoo jotakuta Herran käskyä vastaan tekemällä sellaista, mitä ei saa tehdä, ja niin joutuu vikapääksi,**
And if any one of the common people does wrong in error, doing any of the things which the Lord has given orders are not to be done, causing sin to come on him;
ἐὰν δὲ ψυχὴ μία ἁμάρτη ἀκουσίως ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ἐν τῷ ποιῆσαι μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου ἢ οὐ ποιηθήσεται καὶ πλημμελήσῃ
- 28 **ja hän sitten saa tietää rikkomuksensa, jonka hän on tehnyt, niin tuokoon rikkomuksensa tähden, jonka hän on tehnyt, uhrilahjanaan vuohen, virheettömän naaraspuolen,**
When the sin which he has done is made clear to him, then he is to give for his offering a goat, a female without any mark, for the sin which he has done.
καὶ γνωσθῆ αὐτῷ ἡ ἁμαρτία ἣν ἤμαρτεν ἐν αὐτῇ καὶ οἴσει χίμαραν ἐξ αἰγῶν θήλειαν ἄμωμον οἴσει περὶ τῆς ἁμαρτίας ἣς ἤμαρτεν

- 29 ja laskekoon kätensä tämän syntiuhriteuraan pään päälle ja teurastakoon sen polttouhripaikalla.
And he is to put his hand on the head of the sin-offering and put it to death in the place where they put to death the burned offering.
 και ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἁμαρτήματος αὐτοῦ καὶ σφάζουσιν τὴν χίμαιραν τὴν τῆς ἁμαρτίας ἐν τόπῳ οὗ σφάζουσιν τὰ ὀλοκαυτώματα
- 30 Ja pappi ottakoon sen verta sormeensa ja sivelkööön sitä polttouhrialttarin sarviin; kaiken muun veren hän vuodattakoon alttarin juurelle.
And the priest is to take some of the blood with his finger, and put it on the horns of the altar of burned offering, and all the rest of its blood is to be drained out at the base of the altar.
 και λήμψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς τῷ δακτύλῳ καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ πᾶν τὸ αἷμα αὐτῆς ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου
- 31 Ja hän irroitakoon kaiken sen rasvan, niinkuin rasva irroitetaan yhteysuhrista, ja pappi polttakoon sen alttarilla suloisena tuoksuna Herralle. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen, annetaan hänelle anteeksi.
And let all its fat be taken away, as the fat is taken away from the peace-offerings, and let it be burned on the altar by the priest for a sweet smell to the Lord; and the priest will take away his sin and he will have forgiveness.
 και πᾶν τὸ στέαρ περιελείδν τρόπον περιαιρεῖται στέαρ ἀπὸ θυσίας σωτηρίου καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ
- 32 Mutta jos hän tuo uhrilahjanaan karitsan syntiuhriksi, niin tuokoon virheettömän uuhien
And if he gives a lamb as his sin-offering, let it be a female without any mark;
 ἐὰν δὲ πρόβατον προσενέγκῃ τὸ δῶρον αὐτοῦ εἰς ἁμαρτίαν θῆλυ ἄμωμον προσοίσει αὐτό
- 33 ja laskekoon kätensä tämän syntiuhriteuraan pään päälle ja teurastakoon sen syntiuhriksi siinä paikassa, jossa polttouhrieläin teurastetaan.
And he is to put his hand on the head of the offering and put it to death for a sin-offering in the place where they put to death the burned offering.
 και ἐπιθήσει τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ τῆς ἁμαρτίας καὶ σφάζουσιν αὐτὸ ἐν τόπῳ οὗ σφάζουσιν τὰ ὀλοκαυτώματα
- 34 Ja pappi ottakoon syntiuhrin verta sormeensa ja sivelkööön polttouhrialttarin sarviin; kaiken muun veren hän vuodattakoon alttarin juurelle.
And the priest is to take some of the blood of the offering with his finger and put it on the horns of the altar of burned offering, and all the rest of the blood is to be drained out at the base of the altar;
 και λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς ἁμαρτίας τῷ δακτύλῳ ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ὀλοκαυτώσεως καὶ πᾶν αὐτοῦ τὸ αἷμα ἐκχεεῖ παρὰ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τῆς ὀλοκαυτώσεως
- 35 Ja kaiken sen rasvan hän irroitakoon, niinkuin yhteysuhrilampaan rasva irroitetaan, ja pappi polttakoon sen alttarilla Herran uhrin päällä. Kun pappi on toimittanut hänelle sovituksen hänen rikkomuksestansa, jonka hän on tehnyt, annetaan hänelle anteeksi."
And let him take away all its fat, as the fat is taken away from the lamb of the peace-offerings; and let it be burned by the priest on the altar among the offerings made by fire to the Lord: and the priest will take away his sin and he will have forgiveness.
 και πᾶν αὐτοῦ τὸ στέαρ περιελείδν τρόπον περιαιρεῖται στέαρ προβάτου ἐκ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου καὶ ἐπιθήσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὸ ὀλοκαύτωμα κυρίου καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας ἧς ἤμαρτεν καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ
- 1 "Jos joku rikkoo siten, että hän, vaikka kuulee vannotuksen ja voisi olla todistajana, joko hän on ollut silminnäkijänä tahi muuten saanut asiasta tietää, ei kuitenkaan ilmoita sitä ja niin joutuu syynalaiseksi;
And if anyone does wrong by saying nothing when he is put under oath as a witness of something he has seen or had knowledge of, then he will be responsible:
 ἐὰν δὲ ψυχὴ ἁμάρτη καὶ ἀκούσῃ φωνὴν ὀρκισμοῦ καὶ οὗτος μάρτυς ἢ ἐώρακεν ἢ σύνοιδεν ἐὰν μὴ ἀπαγγεῖλῃ λήμψεται τὴν ἁμαρτίαν
- 2 tahi jos joku tietämättään koskee johonkin saastaiseen, mihin tahansa, joko saastaisen metsäeläimen raatoon tai saastaisen kotieläimen raatoon tai saastaisen matelijan raatoon, ja on siten tullut saastaiseksi ja vikapääksi;
If anyone becomes unclean through touching unconsciously some unclean thing, such as the dead body of an unclean beast or of unclean cattle or of any unclean animal which goes flat on the earth, he will be responsible:
 ἢ ψυχὴ ἦτις ἐὰν ἀψηται παντὸς πράγματος ἀκαθάρτου ἢ θνησιμαίου ἢ θηριαλώτου ἀκαθάρτου ἢ τῶν θνησιμαίων ἢ τῶν βδελυγμάτων τῶν ἀκαθάρτων ἢ τῶν θνησιμαίων κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων
- 3 tahi jos hän tietämättään koskee ihmisen saastaan, olipa se mitä saastaa tahansa, josta tulee saastaiseksi, mutta sitten huomaa sen ja joutuu vikapääksi;
Or if he becomes unclean through touching unconsciously any unclean thing of man, whatever it may be, when it is made clear to him he will be responsible:
 ἢ ἀψηται ἀπὸ ἀκαθαρσίας ἀνθρώπου ἀπὸ πάσης ἀκαθαρσίας αὐτοῦ ἧς ἂν ἀψάμενος μιανθῇ καὶ ἔλαθεν αὐτόν μετὰ τοῦτο δὲ γινῶ καὶ πλημμελήσῃ

- 4 tahi jos joku, ajattelemattomasti puhuen huulillansa, tietämättään vannoo tekevänsä jotakin, pahaa tai hyvää - vannoipa mitä hyvänsä, mitä ihminen saattaa ajattelemattomasti vannoa - mutta sitten huomaa sen ja joutuu johonkin sellaiseen vikaapääksi,
Or if anyone, without thought, takes an oath to do evil or to do good, whatever he says without thought, with an oath, having no knowledge of what he is doing; when it becomes clear to him, he will be responsible for any of these things.
ἢ ψυχὴ ἢ ἄν ὁμῶς διαστελλουσα τοῖς χειλέσιν κακοποιήσαι ἢ καλῶς ποιῆσαι κατὰ πάντα ὅσα ἐὰν διαστείλῃ ὁ ἄνθρωπος μεθ' ὄρκου καὶ λάθῃ αὐτὸν πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ οὗτος γινώσκει καὶ ἁμάρτη ἐν τούτων
- 5 niin, jos hän on vikaapä johonkin sellaiseen, tunnustakoon sen, mitä on rikkonut,
And whoever is responsible for any such sin, let him make a statement openly of his wrongdoing;
καὶ ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν περὶ ὧν ἠμάρτηκεν κατ' αὐτῆς
- 6 ja tuokoon hyvityksenä Herralle rikkomuksesta, jonka hän on tehnyt, naaraspuolen pikkukarjasta, uuhien tai vuohen, syntiuhriksi; ja pappi toimittakoon hänelle sovituksen hänen rikkomuksestaan.
And take to the Lord the offering for the wrong which he has done, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering, and the priest will take away his sin.
καὶ οἶσει περὶ ὧν ἐπλημμέλησεν κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας ἧς ἠμάρτεν θῆλυ ἀπὸ τῶν προβάτων ἀνάδα ἢ χίμαιραν ἐξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἧς ἠμάρτεν καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία
- 7 Mutta jollei hän saa hankituksi sellaista eläintä, niin tuokoon Herralle hyvitykseksi siitä, mitä on rikkonut, kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkyspenoikkaa, toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi,
And if he has not money enough for a lamb, then let him give, for his offering to the Lord, two doves or two young pigeons; one for a sin-offering and one for a burned offering.
ἐὰν δὲ μὴ ἰσχύσῃ ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὸ ἱκανὸν εἰς τὸ πρόβατον οἶσει περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἧς ἠμάρτεν δύο τρυγῶνας ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν κυρίῳ ἓνα περὶ ἁμαρτίας καὶ ἓνα εἰς ὀλοκαύτωμα
- 8 ja vieköön ne papille. Tämä uhratkoon ensiksi sen, joka on määrätty syntiuhriksi, väentäkөөn siltä niskat poikki, päätä kuitenkin irrottamatta,
And let him take them to the priest, who will first give the sin-offering, twisting off its head from its neck, but not cutting it in two;
καὶ οἶσει αὐτὰ πρὸς τὸν ἱερέα καὶ προσάξει ὁ ἱερεὺς τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας πρότερον καὶ ἀποκνίσει ὁ ἱερεὺς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ σφονδύλου καὶ οὐ διελεῖ
- 9 ja pirskoittakoon syntiuhrin verta alttarin seinään, ja puserrettakoon se veri, joka jää jäljelle, alttarin juurelle; se on syntiuhri.
And he is to put drops of the blood of the offering on the side of the altar, and the rest of the blood is to be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.
καὶ ῥανεῖ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ περὶ τῆς ἁμαρτίας ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θυσιαστηρίου τὸ δὲ κατάλοιπον τοῦ αἵματος καταστραγγιεῖ ἐπὶ τὴν βᾶσιν τοῦ θυσιαστηρίου ἁμαρτίας γὰρ ἐστίν
- 10 Ja toisen hän säädetyllä tavalla valmistakoon polttouhriksi. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen hänen rikkomuksestaan, jonka hän on tehnyt, annetaan hänelle anteeksi.
And the second is for a burned offering, in agreement with the law; and the priest will take away his sin and he will have forgiveness.
καὶ τὸ δευτέρον ποιήσει ὀλοκαύτωμα ὡς καθήκει καὶ ἐξιλιάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἧς ἠμάρτεν καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ
- 11 Jollei hän saa hankituksi kahta metsäkyyhkystä tai kahta kyyhkyspenoikkaa, niin tuokoon uhrilahjanaan sen sovittamiseksi, mitä on rikkonut, kymmenennen osan eefa-mittaa lestyjä jauhoja syntiuhriksi, mutta älköön vuodattako siihen öljyä älköönkä panko sen päälle suitsuketta, sillä se on syntiuhri.
But if he has not enough money for two doves or two young pigeons, then let him give, for the sin he has done, the tenth part of an ephah of the best meal, for a sin-offering; let him put no oil on it, and no perfume, for it is a sin-offering.
ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκη αὐτοῦ ἡ χεὶρ ζεῦγος τρυγῶνων ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν καὶ οἶσει τὸ δῶρον αὐτοῦ περὶ οὗ ἠμάρτεν τὸ δέκατον τοῦ οἴφι σεμίδαλιν περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἐπιχεεῖ ἐπ' αὐτὸ ἔλαιον οὐδὲ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον ὅτι περὶ ἁμαρτίας ἐστίν
- 12 Ja vieköön sen papille, ja pappi ottakoon siitä kourallisen, alttariuhrin osan, ja polttakoon sen alttarilla Herran uhrin päällä; se on syntiuhri.
And let him come to the priest with it, and the priest will take some of it in his hand, to be burned on the altar as a sign, among the offerings of the Lord made by fire: it is a sin-offering.
καὶ οἶσει αὐτὸ πρὸς τὸν ἱερέα καὶ δραζόμενος ὁ ἱερεὺς ἀπ' αὐτῆς πλήρη τὴν δράκα τὸ μνημόσυνον αὐτῆς ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων κυρίῳ ἁμαρτία ἐστίν
- 13 Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen jostakin sellaisesta hänen tekemästään rikkomuksesta, annetaan hänelle anteeksi. Ja papille tulkoon se, mikä ruokauhrinakin."
And the priest will take away his sin and he will have forgiveness: and the rest of the offering will be the priest's, in the same way as the meal offering.
καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἧς ἠμάρτεν ἐφ' ἐνὸς τούτων καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔσται τῷ ἱερεὶ ὡς ἡ θυσία τῆς σεμιδάλεως
- 14 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 15 "Jos joku lankeaa uskottomuuteen ja erehdyksestä rikkoo anastamalla sitä, mikä on Herralle pyhitetty, tuokoon hyvityksenä Herralle vikauhriksi virheettömän oinaan pikkukarjasta, niin monen hopeasekelin arvoisen, pyhäkkösekelin painon mukaan, kuin sinä arvioit.
If anyone is untrue, sinning in error in connection with the holy things of the Lord, let him take his offering to the Lord, a male sheep from the flock, without any mark, of the value fixed by you in silver by shekels, by the scale of the holy place.
ψυχὴ ἕαν λάθῃ αὐτὸν λήθῃ καὶ ἀμάρτη ἀκουσίως ἀπὸ τῶν ἁγίων κυρίου καὶ οἶσει τῆς πλημμελείας αὐτοῦ τῷ κυρίῳ κριὸν ἄμωμον ἐκ τῶν προβάτων τιμῆς ἀργυρίου σίκλων τῷ σίκλῳ τῶν ἁγίων π ερι οὐ ἐπλημμέλησεν
- 16 Ja mitä hän on pyhitetystä anastanut itselleen, sen hän korvatkoon ja pankoon siihen lisäksi vielä viidennen osan sen arvosta ja antakoon sen papille. Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen uhraamalla vikauhriinaan, annetaan hänelle anteeksi.
And he is to make payment to the priest for what he has done wrong in relation to the holy thing, together with a fifth part of its value in addition; and the priest will take away his sin by the sheep of his offering, and he will have forgiveness.
καὶ ὁ ἥμαρτεν ἀπὸ τῶν ἁγίων ἀποτεῖσαι αὐτὸ καὶ τὸ ἐπίεμπτον προσθήσει ἐπ' αὐτὸ καὶ δώσει αὐτὸ τῷ ἱερεὶ καὶ ὁ ἱερεὺς ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ ἐν τῷ κριῷ τῆς πλημμελείας καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ
- 17 Jos joku rikkoo jotakuta Herran käskyä vastaan ja tekee tietämättään sellaista, mitä ei saa tehdä, ja tulee vikapääksi ja joutuu syynalaiseksi,
And if anyone does wrong, and does any of the things which the Lord has given orders are not to be done, though he has no knowledge of it, still he is in the wrong and he is responsible.
καὶ ἢ ψυχὴ ἢ ἄν ἀμάρτη καὶ ποιήσῃ μίαν ἀπὸ πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου ὧν οὐ δεῖ ποιεῖν καὶ οὐκ ἔγνω καὶ πλημμέλησῃ καὶ λάβῃ τὴν ἀμαρτίαν
- 18 niin tuokoon papille vikauhriksi pikkukarjasta sinun arviosi mukaisen, virheettömän oinaan. Kun pappi on toimittanut hänelle sovituksen siitä erehdyksestä, jonka hän on tietämättään tehnyt, annetaan hänelle anteeksi.
Let him come to the priest with a sheep, a male without any mark out of the flock, of the value fixed by you, as an offering for his error; and the priest will take away the sin which he did in error, and he will have forgiveness.
καὶ οἶσει κριὸν ἄμωμον ἐκ τῶν προβάτων τιμῆς ἀργυρίου εἰς πλημμέλειαν πρὸς τὸν ἱερέα καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ἀγνοίας αὐτοῦ ἧς ἠγνόησεν καὶ αὐτὸς οὐκ ᾔδει καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ
- 19 Se on vikauhri; sillä hän on tullut vikapääksi Herran edessä."
It is an offering for his error: he is certainly responsible before the Lord.
ἐπλημμέλησεν γὰρ πλημμέλησιν ἔναντι κυρίου
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
¶6:8\And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Jos joku tekee rikkomuksen ja on uskonon Herraa kohtaan kieltämällä saaneensa lähimmäiseltään, mitä tämä on hänen haltuunsa antanut tai hänen hoitoonsa uskonut, tahi mitä hän itse on väkisin ottanut tai vääryydellä anastanut lähimmäiseltään,
¶6:9\Give orders to Aaron and to his sons, saying, This is the law for the burned offering: the offering is to be on the fire-wood on the altar all night till the morning; and the fire of the altar is to be kept burning.
ἐντεῖλαι ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ λέγων οὗτος ὁ νόμος τῆς ὀλοκαυτώσεως αὐτῆ ἢ ὀλοκαύτωσις ἐπὶ τῆς καύσεως αὐτῆς ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ὅλην τὴν νύκτα ἕως τὸ πρωὶ καὶ τὸ πῦρ τοῦ θυσιαστηρίου καυθήσεται ἐπ' αὐτοῦ οὐ σβεσθήσεται
- 3 tahi jos hän on löytänyt kadotetun esineen ja kieltää sen, tahi vannoo väärin missä asiassa tahansa, jossa ihminen helposti rikkoo,
¶6:10\And the priest is to put on his linen robes and his linen trousers, and take up what is over of the offering after it has been burned on the altar, and put it by the side of the altar.
καὶ ἐνδύσεται ὁ ἱερεὺς χιτῶνα λινοῦν καὶ περισκελεὺς λινοῦν ἐνδύσεται περὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἀφελεῖ τὴν κατακάρπωσιν ἣν ἂν καταναλώσῃ τὸ πῦρ τὴν ὀλοκαύτωσιν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ π αραθήσεται αὐτὸ ἐχόμενον τοῦ θυσιαστηρίου
- 4 niin hän, jos hän näin on rikkonut ja tullut vikapääksi, antakoon takaisin, mitä hän väkisin on ottanut tai vääryydellä anastanut, tahi mitä hänen haltuunsa oli uskottu, tahi kadotetun esineen, jonka hän oli löytänyt,
¶6:11\Then having taken off his linen robes and put on other clothing, he is to take it away into a clean place, outside the tent-circle.
καὶ ἐκδύσεται τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ ἐνδύσεται στολὴν ἄλλην καὶ ἐξοίσει τὴν κατακάρπωσιν ἕξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν
- 5 kaiken, jonka tähden hän oli väärin vannonut; ja korvatkoon sen täyteen määräänsä ja pankoon siihen vielä lisäksi viidennen osan sen arvosta. Sille, jonka oma se on, hän antakoon sen sinä päivänä, jona hän vikauhrinsa toimittaa.
¶6:12\The fire on the altar is to be kept burning; it is never to go out; every morning the priest is to put wood on it, placing the burned offering in order on it, and there the fat of the peace-offering is to be burned.
καὶ πῦρ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καυθήσεται ἀπ' αὐτοῦ καὶ οὐ σβεσθήσεται καὶ καύσει ὁ ἱερεὺς ἐπ' αὐτὸ ξύλα τὸ πρωὶ καὶ στοιβάσει ἐπ' αὐτοῦ τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ τὸ στέαρ τοῦ σ ωτηρίου

- 6 Mutta hyvityksenä Herralle hän tuokoon papille vikauhriksi sinun arviosi mukaisen, virheettömän oinaan pikkukarjasta.
 \6:13\Let the fire be kept burning on the altar at all times; it is never to go out.
 και πῦρ διὰ παντός καυθήσεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον οὐ σβεσθήσεται
- 7 Kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen Herran edessä, annetaan hänelle anteeksi kaikki, mitä hän on tehnyt sellaista, josta hän on tullut vikapääksi."
 \6:14\And this is the law for the meal offering: it is to be offered to the Lord before the altar by the sons of Aaron.
 οὗτος ὁ νόμος τῆς θυσίας ἦν προσάξουσιν αὐτήν οἱ υἱοὶ ααρων ἔναντι κυρίου ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου
- 8 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 \6:15\The priest is to take in his hand some of the meal of the meal offering and of the oil of it, and all the perfume on it, burning it on the altar as a sign, for a sweet smell to the Lord.
 και ἀφελεί ἀπ' αὐτοῦ τῆ δρακί ἀπὸ τῆς σεμιδάλεως τῆς θυσίας σὺν τῷ ἐλαίῳ αὐτῆς και σὺν τῷ λιβάνῳ αὐτῆς τὰ ὄντα ἐπὶ τῆς θυσίας και ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κάρπωμα ὀσμῆ εὐωδίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς τῷ κυρίῳ
- 9 "Käske Aaronia ja hänen poikiansa ja sano: Tämä on laki polttouhrista. Polttouhri olkoon alttarin liedellä koko yön aamuun asti, ja tulta pidettäköön siten vireillä alttarilla.
 \6:16\And whatever is over Aaron and his sons may have for their food, taking it without leaven in a holy place; in the open space of the Tent of meeting they may take a meal of it.
 τὸ δὲ καταλειφθὲν ἀπ' αὐτῆς ἔδεται ααρων και οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἄζυμα βρωθήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἐν αὐλῇ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἔδονται αὐτήν
- 10 Ja pappi pukeutukoon pellavapukuunsa ja pukeutukoon pellavakaatioihin peittääkseen häpynsä, ja korjatkoon pois tuhan, joksi tuli on kuluttanut polttouhrin alttarilla, ja pankoon sen alttarin viereen.
 \6:17\It is not to be cooked with leaven. I have given it to them as their part of the offerings made by fire to me; it is most holy, as are the sin-offerings and the offerings for error.
 οὐ περφήσεται ἔξωμομένη μερίδα αὐτὴν ἔδωκα αὐτοῖς ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου ἁγία ἁγίον ὥσπερ τὸ τῆς ἁμαρτίας και ὥσπερ τὸ τῆς πλημμελείας
- 11 Ja sitten hän riisukoon vaatteensa ja pukeutukoon toisiin vaatteisiin, ja vieköön tuhan leirin ulkopuolelle puhtaaseen paikkaan.
 \6:18\Every male among the children of Aaron may have it for food; it is their right for ever through all your generations, from the offerings made by fire to the Lord: anyone touching them will be holy.
 πᾶν ἀρσενικὸν τῶν ἱερέων ἔδονται αὐτήν νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου πᾶς ὃς ἐὰν ἄψηται αὐτῶν ἁγιασθήσεται
- 12 Ja tulta pidettäköön siten vireillä alttarilla älköönkä se koskaan sammuko; ja pappi sytyttäköön alttarilla halot joka aamu ja asettakoon sen päälle polttouhrin ja polttakoon sen päällä yhteysuhrin rasvat.
 \6:19\And the Lord said to Moses,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 13 Tuli palakoon aina alttarilla älköönkä koskaan sammuko.
 \6:20\This is the offering which Aaron and his sons are to make to the Lord on the day when he is made a priest: the tenth part of an ephah of the best meal for a meal offering for ever; half of it in the morning and half in the evening.
 τοῦτο τὸ δῶρον ααρων και τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὁ προσοίσουσιν κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἂν χρίσης αὐτόν τὸ δέκατον τοῦ οἴφι σεμιδάλεως εἰς θυσίαν διὰ παντός τὸ ἥμισυ αὐτῆς τὸ πρωὶ και τὸ ἥμισυ αὐτῆς τὸ δευτερόν
- 14 Ja tämä on laki ruokauhrista: Aaronin pojat tuokoot sen Herran eteen, alttarin ääreen.
 \6:21\Let it be made with oil on a flat plate; when it is well mixed and cooked, let it be broken and taken in as a meal offering, for a sweet smell to the Lord.
 ἐπὶ τηγάνου ἐν ἐλαίῳ ποιθήσεται πεφυραμένην οἶσει αὐτήν ἑλικτὰ θυσίαν ἐκ κλασμάτων θυσίαν ὀσμῆν εὐωδίας κυρίῳ
- 15 Ja pappi erottakoon ruokauhrista kourallisen lestyjä jauhoja ja öljyä ja kaiken suitsukkeen, joka on ruokauhrin päällä, ja polttakoon alttarilla alttariuhriosan suloiseksi tuoksuksi Herralle.
 \6:22\And the same offering is to be given by that one of his sons who takes his place as priest; by an order for ever, all of it is to be burned before the Lord.
 ὁ ἱερεὺς ὁ χριστὸς ἀντ' αὐτοῦ ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ποιήσει αὐτήν νόμος αἰώνιος ἅπαν ἐπιτελεσθήσεται
- 16 Ja mikä siitä jää tähteeksi, sen syököön Aaron poikinensa; happamatonna se syötäköön pyhässä paikassa, ilmestysmajan esipihalla he sen syökööt.
 \6:23\Every meal offering offered for the priest is to be completely burned: nothing of it is to be taken for food.
 και πᾶσα θυσία ἱερέως ὀλόκαντος ἔσται και οὐ βρωθήσεται
- 17 Älköön sitä leivottako hapattettuna. Heidän osakseen minä olen sen uhreistani antanut; se on korkeasti-pyhää niinkuin syntiuhri ja vikauhrin.
 \6:24\And the Lord said to Moses,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 18 Jokainen miehenpuoli Aaronin jälkeläisistä syököön siitä. Tämä olkoon heidän ikuinen osuutensa Herran uhreista sukupolvesta sukupolveen. Jokainen, joka niihin koskee, on pyhäkölle pyhitetty."
 \6:25\Say to Aaron and his sons, This is the law for the sin-offering: the sin-offering is to be put to death before the Lord in the same place as the burned offering; it is most holy.
 λάλησον ααρων και τοις υιοις αυτου λεγων ουτος ο νόμος της άμαρτίας εν τόπω ου σφάζουσιν το όλοκαύτωμα σφάζουσιν τα περι της άμαρτίας εναντι κυριου άγια άγιων εστιν
- 19 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 \6:26\The priest by whom it is offered for sin, is to take it for his food in a holy place, in the open space of the Tent of meeting.
 ο ιερευς ο αναφέρων αυτην εδετα αυτην εν τόπω άγιω βρωθήσεται εν αυλή της σκηνης του μαρτυριου
- 20 "Tämä olkoon Aaronin ja hänen poikiensa uhrilahja, joka heidän on tuotava Herralle voitellupäivänänsä: kymmenes osa eefa-mittaa lestyjä jauhoja jokapäiväiseksi ruokauhriksi, puolet aamulla ja puolet illalla.
 \6:27\Anyone touching the flesh of it will be holy: and if any of the blood is dropped on any clothing, the thing on which the blood has been dropped is to be washed in a holy place.
 πας ο άπτόμενος των κρεδων αυτης άγιασθήσεται και ο εν επιρραντισθη από του αιματος αυτης επι το ιμάτιον ο εν ραντισθη επ' αυτο πλυθήσεται εν τόπω άγιω
- 21 Leivinlevyllä se valmistettakoon öljyyn leivottuna; tuo se hyvin sotkettuna ja uhraa se palasiksi paloitetuna ruokauhriina suloiseksi tuoksuksi Herralle.
 \6:28\But the vessel of earth in which the flesh was cooked is to be broken; or if a brass vessel was used, it is to be rubbed clean and washed out with water.
 και σκευος οστράκινον ου εν εψηθη εν αυτω συντριβήσεται εν δε εν σκευει χαλκω εψηθη εκτριψει αυτο και εκκλύσει υδατι
- 22 Ja pappi, joka hänen pojistaan on hänen sijaansa voideltu, toimittakoon sen. Se on Herran ikuinen osuus; se poltettakoon kokonaisuhrina.
 \6:29\Every male among the priests may take it for his food: it is most holy.
 πας άρσην εν τοις ιερευσιν φάγεται αυτα άγια άγιων εστιν κυριου
- 23 Jokainen papin ruokauhri on kokonaisuhrin; älköön sitä syötäkö."
 \6:30\No sin-offering, the blood of which is taken into the Tent of meeting, to take away sin in the holy place, may be used for food: it is to be burned with fire.
 και παντα τα περι της άμαρτίας ων εν εισεγεθη από του αιματος αυτων εις την σκηνην του μαρτυριου εξιλάσασθαι εν τω άγιω ου βρωθήσεται εν πυρι κατακαυθήσεται
- 1 "Ja tämä on laki vikauhriasta. Se on korkeasti-pyhää.
 And this is the law of the offering for wrongdoing: it is most holy.
 και ουτος ο νόμος του κριου του περι της πλημμελειας άγια άγιων εστιν
- 2 Siinä paikassa, missä polttouhri teurastetaan, teurastettakoon myös vikauhri, ja sen veri vihmottakoon alttarille ympärinsä.
 They are to be put to death the offering for wrongdoing in the same place as the burned offering; and the priest is to put the blood on and round the altar.
 εν τόπω ου σφάζουσιν το όλοκαύτωμα σφάζουσιν τον κριον της πλημμελειας εναντι κυριου και το αιμα προσχει επι την βάσιν του θυσιαστηριου κύκλω
- 3 Ja kaikki sen rasva uhrattakoon, sekä rasvahäntä että sisälmyksiä peittävä rasva,
 And all the fat of it, the fat tail and the fat covering the inside parts, is to be given as an offering.
 και παν το στεαρ αυτου προσοισει απ' αυτου και την οσφυν και παν το στεαρ το κατακαλύπτον τα ενδοσθια και παν το στεαρ το επι των ενδοσθιων
- 4 ja molemmat munuaiset ynnä niiden päällä lantiolihaissa oleva rasva ja maksanlisäke, joka on irroitettava munuaisten luota.
 And the two kidneys, and the fat on them, which is by the top of the legs, and the fat joining the liver and the kidneys, he is to take away:
 και τους δυο νεφροδς και το στεαρ το επ' αυτων το επι των μηριων και τον λοβον τον επι του ήπατος συν τοις νεφροις περιεχει αυτα
- 5 Ja pappi polttakoon ne alttarilla uhrina Herralle; se on vikauhri.
 They are to be burned by the priest on the altar for an offering made by fire to the Lord: it is an offering for wrongdoing.
 και ανοισει αυτα ο ιερευς επι το θυσιαστηριον κάρπωμα τω κυριω περι πλημμελειας εστιν
- 6 Jokainen miehenpuoli papeista saakoon sitä syödä. Se syötäköön pyhässä paikassa; se on korkeasti-pyhää.
 Every male among the priests may have it as food in a holy place: it is most holy.
 πας άρσην εκ των ιερεων εδετα αυτα εν τόπω άγιω εδονται αυτα άγια άγιων εστιν
- 7 Mitä on säädetty syntiuhrista, koskee vikauhriakin; laki on sama molemmista. Se olkoon sen papin oma, joka sillä sovituksen toimittaa.
 As is the sin-offering, so is the offering for wrongdoing; there is one law for them: the priest who makes the offering to take away sin, he is to have it.
 οσπερ το περι της άμαρτίας ουτω και το της πλημμελειας νόμος εις αυτων ο ιερευς οστις εξιλάσεται εν αυτω αυτω εσται

- 8 **Ja pappi, joka toimittaa jonkun puolesta polttouhrin, saakoon uhraamansa polttouhriteuraan nahan.**
And the priest offering any man's burned offering for him, may have the skin of the burned offering which is offered by him.
καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ προσάγων ὀλοκαῦτωμα ἀνθρώπου τὸ δέριμα τῆς ὀλοκαυτώσεως ἧς αὐτὸς προσφέρει αὐτῷ ἔσται
- 9 **Ja jokainen ruokauhri, joka paistetaan uunissa, ja jokainen pannussa tai leivinlevyllä valmistettu, olkoon sen papin oma, joka uhrin toimittaa.**
And every meal offering which is cooked in the oven and everything made in a cooking pot or on a flat plate, is for the priest by whom it is offered.
καὶ πᾶσα θυσία ἣτις ποιηθήσεται ἐν τῷ κλιβάνῳ καὶ πᾶσα ἣτις ποιηθήσεται ἐπ' ἐσχάρας ἢ ἐπὶ τηγάνου τοῦ ἱερέως τοῦ προσφέροντος αὐτήν αὐτῷ ἔσται
- 10 **Mutta jokainen muu ruokauhri, olipa siihen sekoitettu öljyä tai olipa se kuiva, olkoon kaikkien Aaronin poikien oma, yhden niinkuin toisenkin.**
And every meal offering, mixed with oil or dry, is for all the sons of Aaron in equal measure.
καὶ πᾶσα θυσία ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ καὶ μὴ ἀναπεποιημένη πᾶσι τοῖς υἱοῖς ααρων ἔσται ἐκάστῳ τὸ ἴσον
- 11 **Ja tämä on laki yhteysuhrista, joka Herralle tuodaan:**
And this is the law for the peace-offerings offered to the Lord.
οὗτος ὁ νόμος θυσίας σωτηρίου ἣν προσοίσουσιν κυρίῳ
- 12 **Jos joku tuo sen kiitokseksi, niin tuokoon kiitosuhriteuraan lisäksi öljyyn leivottuja happamattomia kakkuja, öljyllä voideltuja happamattomia ohukaisia ja sekoitettuja lestyjä jauhoja öljyyn leivottuina kakkuina.**
If any man gives his offering as a praise-offering, then let him give with the offering, unleavened cakes mixed with oil and thin unleavened cakes covered with oil and cakes of the best meal well mixed with oil.
ἐὰν μὲν περὶ αἰνέσεως προσφέρῃ αὐτήν καὶ προσοίσει ἐπὶ τῆς θυσίας τῆς αἰνέσεως ἄρτους ἐκ σμιδάλεως ἀναπεποιημένους ἐν ἐλαίῳ λάγανα ἄζυμα διακεκριμένα ἐν ἐλαίῳ καὶ σμιδάλιν πεφυραμῆνην ἐν ἐλαίῳ
- 13 **Hapatetusta taikinasta leivottujen kakkujen ohella hän tuokoon tämän uhrilahjansa kiitosuhrina uhratun yhteysuhriteuraan lisäksi.**
With his peace-offering let him give cakes of leavened bread, as a praise-offering.
ἐπ' ἄρτους ζυμίταις προσοίσει τὰ δῶρα αὐτοῦ ἐπὶ θυσίᾳ αἰνέσεως σωτηρίου
- 14 **Ja hän tuokoon siitä yhden kutakin uhrilahja-lajia anniksi Herralle; se olkoon sen papin oma, joka vihmoo yhteysuhrin veren.**
And let him give one out of every offering to be lifted up before the Lord; that it may be for the priest who puts the blood of the peace-offering on the altar.
καὶ προσάξει ἐν ἀπὸ πάντων τῶν δῶρων αὐτοῦ ἀφαιρέμα κυρίῳ τῷ ἱερεὶ τῷ προσχέοντι τὸ αἷμα τοῦ σωτηρίου αὐτῷ ἔσται
- 15 **Ja kiitosuhrina uhratun yhteysuhriteuraan liha syötäköön sinä päivänä, jona se on uhrattu, älköönkä mitään siitä jätettävä seuraavaan aamuun.**
And the flesh of the praise-offering is to be taken as food on the day when it is offered; no part of it may be kept till the morning.
καὶ τὰ κρέα θυσίας αἰνέσεως σωτηρίου αὐτῷ ἔσται καὶ ἐν ἡ ἡμέρᾳ δωρεῖται βρωθήσεται οὐ καταλείψουσιν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωί
- 16 **Mutta jos uhrilahjana tuotu teuras on lupausuhri tai vapaaehtoinen uhri, syötäköön se sinä päivänä, jona se on tuotu; jos kuitenkin jotakin siitä jää tähteeksi, saatakoon se syödä seuraavana päivänä.**
But if his offering is made because of an oath or given freely, it may be taken as food on the day when it is offered; and the rest may be used up on the day after:
κἂν εὐχῆ ἢ ἐκούσιον θυσιάζῃ τὸ δῶρον αὐτοῦ ἢ ἂν ἡμέρᾳ προσάγῃ τὴν θυσίαν αὐτοῦ βρωθήσεται καὶ τῆ αὐρίου
- 17 **Mutta mitä uhrilihasta on tähteenä kolmantena päivänä, se poltettakoon tulella.**
But if any of the flesh of the offering is still unused on the third day, it is to be burned with fire.
καὶ τὸ καταλειφθὲν ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας ἕως ἡμέρας τρίτης ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται
- 18 **Jos yhteysuhriteuraan lihaa syödään kolmantena päivänä, ei se ole otollinen eikä sitä lueta tuojan hyväksi, vaan se on saastaista; jokainen, joka sitä syö, joutuu synnalaiseksi.**
And if any of the flesh of the peace-offering is taken as food on the third day, it will not be pleasing to God and will not be put to the account of him who gives it; it will be unclean and a cause of sin to him who takes it as food.
ἐὰν δὲ φαγῶν φάγῃ ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆ ἡμέρᾳ τῆ τρίτῃ οὐ δεχθήσεται αὐτῷ τῷ προσφέροντι αὐτό οὐ λογισθήσεται αὐτῷ μiasmá ἐστιν ἡ δὲ ψυχὴ ἣτις ἐὰν φάγῃ ἀπ' αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν λήμψεται
- 19 **Sitä lihaa, joka on sattunut saastaiseen, mihin tahansa, älköön syötäkö, vaan se poltettakoon tulella; muuten saakoon jokainen, joka on puhdas, syödä yhteysuhriteuraan lihaa.**
And flesh touched by any unclean thing may not be taken for food: it is to be burned with fire; and as for the flesh of the peace-offerings, everyone who is clean may take it as food:
καὶ κρέα ὅσα ἂν ἄψηται παντὸς ἀκαθάρτου οὐ βρωθήσεται ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται πᾶς καθαρὸς φάγεται κρέα

- 20 **Mutta jokainen, joka saastaisena ollessaan syö yhteysuhriteuraan lihaa, joka on Herran oma, hävitettäköön kansastansa.**
But he who is unclean when he takes as food the flesh of the peace-offerings, which are the Lord's, will be cut off from his people.
 ἡ δὲ ψυχὴ ἣτις ἐὰν φάγη ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου ὃ ἐστὶν κυρίου καὶ ἡ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 21 **Jos joku koskee johonkin saastaiseen, mihin tahansa, joko ihmisen saastaan tahi saastaiseen karjaeläimeen tai mihin inhottavaan saastaan tahansa, ja syö yhteysuhriteuraan lihaa, joka on Herran oma, hänet hävitettäköön kansastansa."**
And anyone who, after touching any unclean thing of man or an unclean beast or any unclean and disgusting thing, takes as food the flesh of the peace-offerings, which are the Lord's, will be cut off from his people.
 καὶ ψυχὴ ἣ ἂν ἄψηται παντὸς πράγματος ἀκαθάρτου ἢ ἀπὸ ἀκαθαρσίας ἀνθρώπου ἢ τῶν τετραπόδων τῶν ἀκαθάρτων ἢ παντὸς βδελύγματος ἀκαθάρτου καὶ φάγη ἀπὸ τῶν κρεῶν τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου ὃ ἐστὶν κυρίου ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 22 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 23 **"Puhu israelilaisille ja sano: Älkää syökö mitään härän, lampaan tai vuohen rasvaa.**
Say to the children of Israel: You are not to take any fat, of ox or sheep or goat, for food.
 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγων πᾶν στέαρ βοῶν καὶ προβάτων καὶ αἰγῶν οὐκ ἔδεσθε
- 24 **Itsestään kuolleen tai kuoliaaksi raadellun eläimen rasva käytettäköön kaikkinaisiin tarpeisiin; mutta älkää sitä syökö.**
And the fat of that which comes to a natural death, and the fat of that which is attacked by beasts, may be used for other purposes, but not in any way for food.
 καὶ στέαρ θνησιμαίων καὶ θηριάλωτον ποιηθήσεται εἰς πᾶν ἔργον καὶ εἰς βρώσιν οὐ βρωθήσεται
- 25 **Sillä jokainen, joka syö sen eläimen rasvaa, josta tuodaan Herralle uhri, hävitettäköön kansastansa.**
For anyone who takes as food the fat of any beast of which men make an offering by fire to the Lord, will be cut off from his people.
 πᾶς ὁ ἔσθων στέαρ ἀπὸ τῶν κτηνῶν ὧν προσάξει αὐτῶν κάρπωμα κυρίῳ ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 26 **Älkää myöskään, missä asuttekin, syökö mitään verta, ei lintujen eikä karjaeläinten.**
And you are not to take for food any blood, of bird or of beast, in any of your houses.
 πᾶν αἷμα οὐκ ἔδεσθε ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν ἀπὸ τε τῶν πετεινῶν καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν
- 27 **Jokainen, joka syö verta, minkälaista hyvänsä, hävitettäköön kansastansa."**
Whoever takes any blood for food will be cut off from his people.
 πᾶσα ψυχὴ ἣ ἂν φάγη αἷμα ἀπολείται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 28 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 29 **"Puhu israelilaisille ja sano: Joka tuo Herralle yhteysuhrinsa, tuokoon Herralle uhrilahjan tästä yhteysuhristaan.**
Say to the children of Israel: He who makes a peace-offering to the Lord, is to give an offering to the Lord out of his peace-offering:
 καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λαλήσεις λέγων ὁ προσφέρων θυσίαν σωτηρίου κυρίῳ οἴσει τὸ δῶρον αὐτοῦ κυρίῳ ἀπὸ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου
- 30 **Omin käsin hän tuokoon Herran uhrin; tuokoon rasvan ynnä rintalihan, ja toimitettakoon niiden heilutus Herran edessä.**
He himself is to take to the Lord the offering made by fire, even the fat with the breast, so that the breast may be waved for a wave offering before the Lord.
 αἱ χεῖρες αὐτοῦ προσοίσουσιν τὰ καρπώματα κυρίῳ τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τοῦ στηθονίου καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος προσοίσει αὐτὰ ὥστε ἐπιθεῖναι δόμα ἔναντι κυρίου
- 31 **Ja pappi polttakoon rasvan alttarilla, mutta rintaliha olkoon Aaronin ja hänen poikiensa oma.**
And the fat is to be burned by the priest on the altar, but the breast is for Aaron and his sons.
 καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ στέαρ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔσται τὸ στηθόνιον ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ
- 32 **Ja oikea reisi antakaa papille anniksi yhteysuhriteuraistanne.**
And the right leg you are to give to the priest for an offering to be lifted up out of what is given for your peace-offerings.
 καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιὸν δώσετε ἀφαίρεμα τῷ ἱερεῖ ἀπὸ τῶν θυσιών τοῦ σωτηρίου ὑμῶν

- 33 Se Aaronin pojista, joka uhraa yhteysuhrin veren ja rasvan, saakoon oikean reiden osaksensa.
That man, among the sons of Aaron, by whom the blood of the peace-offering and the fat are offered, is to have the right leg for his part.
ὁ προσφέρων τὸ αἷμα τοῦ σωτηρίου καὶ τὸ στέαρ ἀπὸ τῶν υἰῶν ααρων αὐτῷ ἔσται ὁ βραχίον ὁ δεξιὸς ἐν μερίδι
- 34 Sillä minä olen ottanut heilutus-rintalihan ja anniksi annetun reiden israelilaisilta heidän yhteysuhriteuraistansa ja antanut ne pappi Aaronille ja hänen pojillensa ikuisiksi osuudeksi israelilaisilta."
For the breast which is waved and the right leg which is lifted up on high I have taken from the children of Israel, from their peace-offerings, and have given them to Aaron the priest and to his sons as their right for ever from the children of Israel.
τὸ γὰρ στηθύνιον τοῦ ἐπιθέματος καὶ τὸν βραχίονα τοῦ ἀφαιρέματος εἴληφα παρὰ τῶν υἰῶν ἰσραηλ ἀπὸ τῶν θυσιῶν τοῦ σωτηρίου ὑμῶν καὶ ἔδωκα αὐτὰ ααρων τῷ ἱερεὶ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ νόμιμον αἰώνιον παρὰ τῶν υἰῶν ἰσραηλ.
- 35 Tämä on Aaronin ja hänen poikiensa osa Herran uhreista, joka heille määrättiin sinä päivänä, jona hän toi heidät pappeina palvelemaan Herraa;
This is the holy part given to Aaron and to his sons, out of the offerings made to the Lord by fire, on the day when they were made priests before the Lord;
αὕτη ἡ χρίσις ααρων καὶ ἡ χρίσις τῶν υἰῶν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου ἐν ἧ ἡμέρᾳ προσηγάγετο αὐτοὺς τοῦ ἱερατεύειν τῷ κυρίῳ
- 36 sen osan Herra käski sinä päivänä, jona hän heidät voiteli, israelilaisten antaa heille ikuisiksi osuudeksi sukupolvesta sukupolveen.
Which the Lord said the children of Israel were to give them, on the day when he made them his priests. It is their right for ever from generation to generation.
καθὰ ἐνετείλατο κύριος δοῦναι αὐτοῖς ἧ ἡμέρᾳ ἔχρισεν αὐτοὺς παρὰ τῶν υἰῶν ἰσραηλ νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν
- 37 Tämä on se laki polttouhrista, ruokauhrista, syntiuhrista, vikauhrista, vihkiäisuhrista ja yhteysuhrista,
These are the laws for the burned offering, the meal offering, and the offering for wrongdoing; and for the making of priests, and for the giving of peace-offerings;
οὗτος ὁ νόμος τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσίας καὶ περὶ ἁμαρτίας καὶ τῆς πλημμελείας καὶ τῆς τελειώσεως καὶ τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου
- 38 jonka lain Herra antoi Moosekselle Siinain vuorella sinä päivänä, jona hän antoi israelilaisille käskyn tuoda uhrilahjansa Herralle Siinain erämaassa.
As they were given by the Lord to Moses on Mount Sinai, on the day when the Lord gave orders to the children of Israel to make their offerings to the Lord, in the waste land of Sinai.
ὁν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ ἐν τῷ ὄρει σινα ἧ ἡμέρᾳ ἐνετείλατο τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ προσφέρειν τὰ δῶρα αὐτῶν ἔναντι κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ σινα
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Ota Aaron ja hänen poikansa ynnä heidän vaatteensa ja voiteluöljy sekä syntiuhrimullikka ja ne kaksi oinasta ja kori, jossa happamattomat leivät ovat,
Take Aaron, and his sons with him, and the robes and the holy oil and the ox of the sin-offering and the two male sheep and the basket of unleavened bread;
λαβὲ ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς στολὰς αὐτοῦ καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως καὶ τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοὺς δύο κριοὺς καὶ τὸ κανοῦν τῶν ἄζύμων
- 3 ja kokoa kaikki seurakunta ilmestysmajan oven eteen".
And let all the people come together at the door of the Tent of meeting.
καὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἐκκλησίασον ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 4 Ja Moses teki, niinkuin Herra oli häntä käsenyt, ja seurakunta kokoontui ilmestysmajan oven eteen.
And Moses did as the Lord said, and all the people came together at the door of the Tent of meeting.
καὶ ἐποίησεν μουσῆς ὃν τρόπον συνέταξεν αὐτῷ κύριος καὶ ἐξεκκλησίασεν τὴν συναγωγὴν ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 5 Ja Moses sanoi seurakunnalle: "Näin on Herra käsenyt tehdä".
And Moses said to the people, This is what the Lord has given orders to be done.
καὶ εἶπεν μουσῆς τῇ συναγωγῇ τοῦτο ἔστιν τὸ ῥῆμα ὃ ἐνετείλατο κύριος ποιῆσαι
- 6 Ja Moses toi Aaronin ja hänen poikansa esille ja pesi heidät vedellä.
Then Moses took Aaron and his sons; and after washing them with water,
καὶ προσήνεγκεν μουσῆς τὸν ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ ἔλουσεν αὐτοὺς ὕδατι
- 7 Sitten hän pani hänen yllensä ihokkaan ja vyötti hänet vyöllä ja puki hänet viittaansa ja pani kasukan hänen päälleen ja vyötti hänet kasukan vyöllä ja sitoi sen hänen ympärilleen
He put the coat on him, making it tight with its band, and then the robe, and over it the ephod, with its band of needlework to keep it in place.
καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸν χιτῶνα καὶ ἔζωσεν αὐτὸν τὴν ζώνην καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν τὸν ὑποδύτην καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἐπωμίδα καὶ συνέζωσεν αὐτὸν κατὰ τὴν ποιήσιν τῆς ἐπωμίδος καὶ συνέσφιγγεν αὐτὸν ἐν αὐτῇ

- 8 ja asetti hänen rintaansa rintakilven ja pani kilpeen uurimin ja tummimin
And he put the priest's bag on him, and in the bag he put the Urim and Thummim.
και ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὴν τὸ λογεῖον και ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ λογεῖον τὴν δὴλωσιν και τὴν ἀλήθειαν
- 9 ja pani käärelakin hänen päähänsä ja pani käärelakkiin, sen etupuolelle, kultaisen otsakoristeen, pyhän otsalehden, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
And on his head he put the head-dress, and in front of the head-dress the plate of gold, the holy crown, as the Lord gave orders to Moses.
και ἐπέθηκεν τὴν μίτραν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ και ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν μίτραν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τὸ πέταλον τὸ χρυσοῦν τὸ καθηγιασμένον ἅγιον ὄν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 10 Ja Mooses otti voiteluöljyn ja voiteli asumuksen ja kaikki, mitä siinä oli, ja pyhitti ne;
And Moses took the holy oil and put it on the House and on all the things in it, to make them holy.
και ἔλαβεν μουσῆς ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως
- 11 ja hän pirskoitti sitä seitsemän kertaa alttarille ja voiteli alttarin kaikkine kaluineen ynnä altaan jalustoineen pyhittääkseen ne.
Seven times he put oil on the altar and on all its vessels, and on the washing-basin and its base, to make them holy.
και ἔρρανεν ἀπ' αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπτάκις και ἔχρισεν τὸ θυσιαστήριον και ἡγίασεν αὐτὸ και πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ και τὸν λουτήρα και τὴν βάσιν αὐτοῦ και ἡγίασεν αὐτὰ και ἔχρισεν τὴν σκηνὴν και πάντα τὰ ἐν αὐτῇ και ἡγίασεν αὐτήν
- 12 Ja hän vuodatti voiteluöljyä Aaronin päähän ja voiteli hänet pyhittääkseen hänet.
And some of the oil he put on Aaron's head, to make him holy.
και ἐπέχεεν μουσῆς ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ααρων και ἔχρισεν αὐτὸν και ἡγίασεν αὐτόν
- 13 Ja Mooses toi esille Aaronin pojat ja puki heidän yllensä ihokkaat ja vyöti heidät vyöllä ja satoi päähineet heidän päähänsä, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
Then he took Aaron's sons, clothing them with the coats, and putting the bands round them, and the head-dresses on their heads, as the Lord had given him orders.
και προσήγαγεν μουσῆς τοὺς υἱοὺς ααρων και ἐνέδυσεν αὐτοὺς χιτῶνας και ἔξωσεν αὐτοὺς ζώνας και περιέθηκεν αὐτοῖς κιθάραις καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 14 Ja hän toi esille syntiuhrimullikan, ja Aaron ja hänen poikansa laskivat kätensä syntiuhrimullikan pään päälle.
And he took the ox of the sin-offering: and Aaron and his sons put their hands on the head of the ox,
και προσήγαγεν μουσῆς τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας και ἐπέθηκεν ααρων και οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ μόσχου τοῦ τῆς ἁμαρτίας
- 15 Sitten Mooses teurasti sen ja otti sen verta ja sivelä sitä sormellansa alttarin sarviin yltämpäri ja puhdisti alttarin; ja muun veren hän vuodatti alttarin juurelle ja pyhitti sen toimittamalla sen sovituksen.
And he put it to death; and Moses took the blood and put it on the horns of the altar and round it with his finger, and made the altar clean, draining out the blood at the base of the altar; so he made it holy, taking away what was unclean.
και ἔσφαξεν αὐτόν και ἔλαβεν μουσῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος και ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου κύκλῳ τῷ δακτύλῳ και ἐκαθάρισεν τὸ θυσιαστήριον και τὸ αἶμα ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου και ἡγίασεν αὐτὸ τοῦ ἐξιλάσασθαι ἐπ' αὐτόν
- 16 Ja Mooses otti kaiken sisälmysten päällä olevan rasvan ja maksanlisäkkeen ja molemmat munuaiset rasvoineen ja poltti ne alttarilla.
And he took all the fat on the inside parts, and the fat on the liver, and the two kidneys with their fat, to be burned on the altar;
και ἔλαβεν μουσῆς πᾶν τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῶν ἐνδοσθίων και τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος και ἀμφοτέροισι τοῖς νεφροῖς και τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν και ἀνήνεγκεν μουσῆς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 17 Mutta mullikan nahkoinensa, lihoineensa ja rapoineensa hän poltti tulessa leirin ulkopuolella, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
But the ox, with its skin and its flesh and its waste, was burned with fire outside the tent-circle, as the Lord gave orders to Moses.
και τὸν μόσχον και τὴν βύρσαν αὐτοῦ και τὰ κρέα αὐτοῦ και τὴν κόπρον αὐτοῦ και κατέκαυσεν αὐτὰ πυρὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς ὄν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 18 Ja hän toi esille polttouhriinaan, ja Aaron ja hänen poikansa laskivat kätensä oinaan pään päälle.
And he put the male sheep of the burned offering before the Lord, and Aaron and his sons put their hands on its head,
και προσήγαγεν μουσῆς τὸν κριὸν τὸν εἰς ὀλοκαύτωμα και ἐπέθηκεν ααρων και οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ
- 19 Ja Mooses teurasti sen ja vihmoi veren alttarille ympärinsä
And he put it to death; and Moses put some of the blood on and round the altar.
και ἔσφαξεν μουσῆς τὸν κριὸν και προσέχεεν μουσῆς τὸ αἶμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 20 ja leikkeli oinaan määräkappaleiksi; sitten Mooses poltti pään ynnä kappaleet ja rasvan.
And when the sheep had been cut into parts, the head and the parts and the fat were burned by Moses.
και τὸν κριὸν ἐκρεανόμησεν κατὰ μέλη και ἀνήνεγκεν μουσῆς τὴν κεφαλὴν και τὰ μέλη και τὸ στέαρ

- 21 Mutta sisälmykset ja jalat hän pesi vedessä; ja niin Mooses poltti koko oinaan alttarilla. Se oli polttouhri suloiseksi tuoksuksi, uhri Herralle, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
And the inside parts and the legs were washed with water and all the sheep was burned by Moses on the altar; it was a burned offering for a sweet smell: it was an offering made by fire to the Lord, as the Lord gave orders to Moses.
καὶ τὴν κοιλίαν καὶ τοὺς πόδας ἔπλυνεν ὕδατι καὶ ἀνήνεγκεν μουσῆς ὄλον τὸν κριὸν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὀλοκαύτωμα ὃ ἐστὶν εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κάρπωμά ἐστιν τῷ κυρίῳ καθάπερ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆϊ
- 22 Ja hän toi esille toisen oinaan, vihkiäisoinaan, ja Aaron ja hänen poikansa laskivat kätsensä oinaan pään päälle.
And he put the other sheep before the Lord, the sheep with which they were made priests; and Aaron and his sons put their hands on the head of the sheep,
καὶ προσήγαγεν μουσῆς τὸν κριὸν τὸν δεύτερον κριὸν τελειώσεως καὶ ἐπέθηκεν ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κριοῦ
- 23 Ja Mooses teurasti sen ja otti sen verta ja siveli sitä Aaronin oikean korvan lehteen ja oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen.
And he put it to death; and Moses took some of the blood and put it on the point of Aaron's right ear and on the thumb of his right hand and on the great toe of his right foot.
καὶ ἔσφαζεν αὐτὸν καὶ ἔλαβεν μουσῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς ααρων τοῦ δεξιῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιῦ
- 24 Ja Mooses toi Aaronin pojat esille ja siveli verta heidän oikean korvansa lehteen ja oikean kätsensä peukaloon ja heidän oikean jalkansa isoonvarpaaseen, mutta vihmoi muun veren alttarille ympärinsä.
Then he took Aaron's sons, and Moses put some of the blood on the point of their right ears and on the thumbs of their right hands and on the great toes of their right feet: and Moses put the blood on and round the altar.
καὶ προσήγαγεν μουσῆς τοὺς υἱοὺς ααρων καὶ ἐπέθηκεν μουσῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος ἐπὶ τοὺς λοβοὺς τῶν ὠτων τῶν δεξιῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν καὶ ἐπὶ τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν τῶν δεξιῶν καὶ προσέγεγεν μουσῆς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 25 Ja hän otti rasvan ja rasvahännän ja kaiken sisälmysten päällä olevan rasvan ja maksanlisäkkeen ja molemmat munuaiset rasvoineen ja oikean reiden.
And he took the fat, and the fat tail, and the fat on the inside parts, and the fat on the liver, and the two kidneys with their fat, and the right leg;
καὶ ἔλαβεν τὸ στέαρ καὶ τὴν ὄσφυν καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν
- 26 Sitten hän otti happamattomien leipien korista, joka oli Herran edessä, yhden happamattoman kakun ja yhden öljyyn leivotun kakun ja yhden ohukaisen ja pani ne rasvojen ja oikean reiden päälle
And out of the basket of unleavened bread which was before the Lord he took one unleavened cake, and one cake of bread with oil on it, and one thin cake, and put them on the fat and on the right leg:
καὶ ἀπὸ τοῦ κανοῦ τῆς τελειώσεως τοῦ ὄντος ἐναντι κυρίου ἔλαβεν ἄρτον ἓνα ἄζυμον καὶ ἄρτον ἐξ ἐλαίου ἓνα καὶ λάγανον ἓν καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ στέαρ καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιόν
- 27 ja pani kaikki nämä Aaronin käsiin ja hänen poikiensa käsiin, ja toimitutti niiden heilutuksen Herran edessä.
And he put them all on the hands of Aaron and on the hands of his sons, waving them for a wave offering before the Lord.
καὶ ἐπέθηκεν ἅπαντα ἐπὶ τὰς χεῖρας ααρων καὶ ἐπὶ τὰς χεῖρας τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὰ ἀφαίρεμα ἐναντι κυρίου
- 28 Sitten Mooses otti ne heidän käsistensä ja poltti ne alttarilla polttouhrin päällä; tämä oli vihkiäisuhri suloiseksi tuoksuksi, uhri Herralle.
And Moses took them from their hands, and they were burned on the altar on the burned offering, as a priest's offering for a sweet smell, an offering made by fire to the Lord.
καὶ ἔλαβεν μουσῆς ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὰ μουσῆς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὸ ὀλοκαύτωμα τῆς τελειώσεως ὃ ἐστὶν ὀσμὴ εὐωδίας κάρπωμά ἐστιν τῷ κυρίῳ
- 29 Ja Mooses otti rintalihan ja toimitti sen heilutuksen Herran edessä; vihkiäisoinaasta tuli tämä Mooseksen osaksi, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
And Moses took the breast, waving it for a wave offering before the Lord; it was Moses' part of the sheep of the priest's offering, as the Lord gave orders to Moses.
καὶ λαβὼν μουσῆς τὸ στηθύνιον ἀφείλεν αὐτὸ ἐπιθέμα ἐναντι κυρίου ἀπὸ τοῦ κριοῦ τῆς τελειώσεως καὶ ἐγένετο μουσῆϊ ἐν μερίδι καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆϊ
- 30 Ja Mooses otti voiteluöljyä ja verta, jota oli alttarilla, ja pirskoitti sitä Aaronin ja hänen vaatteidensa päälle ja samoin hänen poikiensa ja heidän vaatteidensa päälle ja pyhitti niin Aaronin ja hänen vaatteensa ynnä hänen poikansa ja heidän vaatteensa.
And Moses took some of the holy oil and of the blood which was on the altar and put it on Aaron and on his robes, and on his sons and on his sons' robes; and made Aaron holy, and his robes and his sons and his sons' robes with him.
καὶ ἔλαβεν μουσῆς ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τῆς χρίσεως καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ προσέερρανεν ἐπὶ ααρων καὶ τὰς στολὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ἡγίασεν ααρων καὶ τὰς στολὰς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς στολὰς τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ

- 31 Ja Mooses sanoi Aaronille ja hänen pojillensa: "Keittäkää liha ilmestysmajan ovella ja syökää se siinä ynnä leipä, joka on vihkiäisuhriin kuuluvassa korissa, niinkuin minä olen käskenyt ja sanonut: Aaron poikinensa syököön sen.
And Moses said to Aaron and to his sons, The flesh is to be cooked in water at the door of the Tent of meeting, and there you are to take it as food, together with the bread in the basket, as I have given orders, saying, It is the food of Aaron and his sons.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐψήσατε τὰ κρέα ἐν τῇ αὐλῇ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τόπῳ ἁγίῳ καὶ ἐκεῖ φάγεσθε αὐτὰ καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς ἐν τῷ κανῶ τῆς τελειώσεως ὄν τρόπον συντέτακται μοι λέγων ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ φάγονται αὐτά
- 32 Mutta mitä jää tähteesi lihasta ja leivästä, se polttakaa tulella.
And that which is over of the flesh and of the bread is to be burned with fire.
καὶ τὸ καταλειφθὲν τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἄρτων ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται
- 33 Seitsemään päivään älkää lähtekö ilmestysmajan ovelta, älkää ennenkuin teidän vihkimispäivänne ovat kuluneet umpeen, sillä seitsemän päivää kestää teidän vihkimisenne.
And you are not to go out from the door of the Tent of meeting for seven days, till the days for making you priest are ended; for this will be the work of seven days.
καὶ ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου οὐκ ἐξελεύσεσθε ἐπτά ἡμέρας ἕως ἡμέρα πληρωθῆ ἡμέρα τελειώσεως ὑμῶν ἐπτά γὰρ ἡμέρας τελειώσει τὰς χεῖρας ὑμῶν
- 34 Niinkuin on tehty tänä päivänä, niin on Herra käskenyt vastakin tehdä toimittaakseen teille sovituksen.
What has been done this day, has been ordered by the Lord to take away your sin.
καθὼπερ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐνετείλατο κύριος τοῦ ποιῆσαι ὥστε ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν
- 35 Ja olkaa seitsemän päivää ilmestysmajan ovella, päivät ja yöt, ja toimittakaa Herran palvelustehtävät, ettette kuolisi; sillä niin on minulle käsky annettu."
And you are to keep watch for the Lord at the door of the Tent of meeting day and night for seven days, so that death may not come to you: for so he has given me orders.
καὶ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καθήσεσθε ἐπτά ἡμέρας ἡμέραν καὶ νύκτα φυλάξεσθε τὰ φυλάγματα κυρίου ἵνα μὴ ἀποθάνητε οὕτως γὰρ ἐνετείλατό μοι κύριος ὁ θεός
- 36 Ja Aaron ja hänen poikansa tekivät kaiken, mitä Herra oli Mooseksen kautta käskenyt.
And Aaron and his sons did all the things about which the Lord had given orders through Moses.
καὶ ἐποίησεν ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πάντας τοὺς λόγους οὓς συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 1 Ja kahdeksantena päivänä Mooses kutsui Aaronin ja hänen poikansa ja Israelin vanhimmat
And on the eighth day Moses sent for Aaron and his sons and the responsible men of Israel;
καὶ ἐγενήθη τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐκάλεσεν μουσῆς ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὴν γερουσίαν ἰσραηλ
- 2 ja sanoi Aaronille: "Ota itsellesi härkävasikka syntiuhriksi ja oinas polttouhriksi, molemmat virheettömiä, ja tuo ne Herran eteen.
And he said to Aaron, Take a young ox for a sin-offering and a male sheep for a burned offering, without a mark, and make an offering of them before the Lord.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς ααρων λαβὲ σεαυτῷ μοσχάριον ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας καὶ κριὸν εἰς ὀλοκαύτωμα ἄμωμα καὶ προσένεγκε αὐτὰ ἔναντι κυρίου
- 3 Ja puhu israelilaisille ja sano: 'Ottakaa kauris syntiuhriksi ja vasikka ja karitsa, molemmat vuoden vanhoja ja virheettömiä, polttouhriksi
And say to the children of Israel: Take a he-goat for a sin-offering, and a young ox and a lamb, in their first year, without any mark on them, for a burned offering;
καὶ τῇ γερουσίᾳ ἰσραηλ λάλησον λέγων λάβετε χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας καὶ μοσχάριον καὶ ἄμνον ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκάρπωσιν ἄμωμα
- 4 ja härkä ja oinas yhteisuhriksi, uhrattaviksi Herran edessä, ynnä ruokauhri, johon on öljyä sekoitettu, sillä tänä päivänä ilmestyy teille Herra'.
And an ox and a male sheep for peace-offerings, to be put to death before the Lord; and a meal offering mixed with oil: for this day you are to see the Lord.
καὶ μόσχον καὶ κριὸν εἰς θυσίαν σωτηρίου ἔναντι κυρίου καὶ σείμιδαλιν πεφυραμένην ἐν ἐλαίῳ ὅτι σήμερον κύριος ὀφθήσεται ἐν ὑμῖν
- 5 Ja he toivat, mitä Mooses oli käskenyt, ilmestysmajan edustalle, ja koko seurakunta astui esiin ja asettui Herran eteen.
And they took the things ordered by Moses, before the Tent of meeting, and all the people came near, waiting before the Lord.
καὶ ἔλαβον καθὼ ἐνετείλατο μουσῆς ἄπέναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ προσῆλθεν πᾶσα συναγωγή καὶ ἔστησαν ἔναντι κυρίου
- 6 Ja Mooses sanoi: "Näin Herra on käskenyt teidän tehdä, että Herran kirkkaus ilmestyisi teille".
And Moses said, This is what the Lord has said you are to do; and you will see the glory of the Lord.
καὶ εἶπεν μουσῆς τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ εἶπεν κύριος ποιήσατε καὶ ὀφθήσεται ἐν ὑμῖν δόξα κυρίου

- 7 **Ja Mooses sanoi Aaronille: "Astu alttarin ääreen ja uhraa syntiuhrisi ja polttouhrisi ja toimita itsellesi ja kansalle sovitus ja uhraa sitten kansan uhrilahja ja toimita heille sovitus, niinkuin Herra on käskenyt".**
And Moses said to Aaron, Come near to the altar and make your sin-offering and your burned offering to take away your sin and the sin of the people, and make the people's offering to take away their sin; as the Lord has given orders.
καὶ εἶπεν μουσῆς τῷ ααρων πρόσελθε πρὸς τὸ θυσιαστήριον καὶ ποιήσον τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας σου καὶ τὸ ὀλοκαύτωμά σου καὶ ἐξίλασαι περὶ σεαυτοῦ καὶ τοῦ οἴκου σου καὶ ποιήσον τὰ δῶρα τοῦ λαοῦ καὶ ἐξίλασαι περὶ αὐτῶν καθάπερ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆϊ
- 8 **Niin Aaron astui alttarin ääreen ja teurasti oman syntiuhriviasikkansa.**
So Aaron came near to the altar and put to death the ox for the sin-offering for himself;
καὶ προσήλθεν ααρων πρὸς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔσφαξεν τὸ μοσχάριον τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας
- 9 **Ja Aaronin pojat toivat hänelle veren, ja hän kastoi sormensa vereen ja sively sitä alttarin sarviin, mutta muun veren hän vuodatti alttarin juurelle.**
And the sons of Aaron gave him the blood and he put his finger in the blood and put it on the horns of the altar, draining out the blood at the base of the altar;
καὶ προσήνεγκαν οἱ υἱοὶ ααρων τὸ αἷμα πρὸς αὐτόν καὶ ἔβαψεν τὸν δάκτυλον εἰς τὸ αἷμα καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸ αἷμα ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου
- 10 **Mutta syntiuhriteuraan rasvan ja munuaiset ja maksanlisäkkeen hän poltti alttarilla, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.**
But the fat and the kidneys and the fat on the liver of the sin-offering were burned by him on the altar as the Lord gave orders to Moses.
καὶ τὸ στέαρ καὶ τοὺς νεφροὺς καὶ τὸν λοβὸν τοῦ ἥπατος τοῦ περὶ τῆς ἁμαρτίας ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆϊ
- 11 **Ja lihan ja nahan hän poltti tulella leirin ulkopuolella.**
And the flesh and the skin were burned with fire outside the tent-circle;
καὶ τὰ κρέα καὶ τὴν βύρσαν κατέκαυσεν αὐτὰ πυρὶ ἔξω τῆς παρεμβολῆς
- 12 **Sitten hän teurasti polttouhrin, ja Aaronin pojat ojensivat hänelle veren, ja hän vihmoi sen alttarille ympärinsä.**
And he put to death the burned offering; and Aaron's sons gave him the blood and he put some of it on and round the altar;
καὶ ἔσφαξεν τὸ ὀλοκαύτωμα καὶ προσήνεγκαν οἱ υἱοὶ ααρων τὸ αἷμα πρὸς αὐτόν καὶ προσέχεεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 13 **Ja he ojensivat hänelle polttouhrin kappaleittain ynnä pään, ja hän poltti ne alttarilla.**
And they gave him the parts of the burned offering, in their order, and the head, to be burned on the altar.
καὶ τὸ ὀλοκαύτωμα προσήνεγκαν αὐτῷ κατὰ μέλη αὐτὰ καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 14 **Ja hän pesi sisälmykset ja jalat ja poltti ne polttouhrin päällä alttarilla.**
And the inside parts and the legs, when they had been washed with water, were burned on the burned offering on the altar.
καὶ ἐπλυνεν τὴν κοιλίαν καὶ τοὺς πόδας ὕδατι καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ ὀλοκαύτωμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 15 **Sitten hän toi kansan uhrilahjan ja otti kansan syntiuhrikauriin, teurasti sen ja uhrasi sen syntiuhrina samalla tavalla kuin edellisen.**
And he made an offering for the people and took the goat of the sin-offering for the people and put it to death, offering it for sin, in the same way as the first.
καὶ προσήνεγκαν τὸ δῶρον τοῦ λαοῦ καὶ ἔλαβεν τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ καὶ ἔσφαξεν αὐτὸ καθὰ καὶ τὸ πρῶτον
- 16 **Ja hän toi myös polttouhrin ja uhrasi sen säädetyllä tavalla.**
And he took the burned offering, offering it in the ordered way;
καὶ προσήνεγκεν τὸ ὀλοκαύτωμα καὶ ἐποίησεν αὐτὸ ὡς καθήκει
- 17 **Ja hän toi ruokauhrin ja otti siitä kouransa täyden ja poltti sen alttarilla aamu-polttouhrin lisäksi.**
And he put the meal offering before the Lord, and taking some of it in his hand he had it burned on the altar, separately from the burned offering of the morning.
καὶ προσήνεγκεν τὴν θυσίαν καὶ ἔπλησεν τὰς χεῖρας ἀπ' αὐτῆς καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον χωρὶς τοῦ ὀλοκαυτώματος τοῦ πρωينوῦ
- 18 **Sitten hän teurasti härän ja oinaan kansan yhteysuhriksi, ja Aaronin pojat ojensivat hänelle veren, ja hän vihmoi sen alttarille ympärinsä.**
And he put to death the ox and the sheep, which were the peace-offerings for the people; and Aaron's sons gave him the blood and he put some of it on and round the altar;
καὶ ἔσφαξεν τὸν μόσχον καὶ τὸν κριὸν τῆς θυσίας τοῦ σωτηρίου τῆς τοῦ λαοῦ καὶ προσήνεγκαν οἱ υἱοὶ ααρων τὸ αἷμα πρὸς αὐτόν καὶ προσέχεεν πρὸς τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ
- 19 **Mutta härän ja oinaan rasvat, rasvahännän, rasvakalvon, munuaiset ja maksanlisäkkeen,**
And as for the fat of the ox and the fat tail of the sheep and the fat covering the inside parts and the kidneys and the fat on the liver;
καὶ τὸ στέαρ τὸ ἀπὸ τοῦ μόσχου καὶ τοῦ κριοῦ τὴν ὀσφῆν καὶ τὸ στέαρ τὸ κατακαλύπτον ἐπὶ τῆς κοιλίας καὶ τοὺς δύο νεφροὺς καὶ τὸ στέαρ τὸ ἐπ' αὐτῶν καὶ τὸν λοβὸν τὸν ἐπὶ τοῦ ἥπατος

- 20 nämä rasvat he panivat rintalihojen päälle, ja hän poltti rasvat alttarilla.
They put the fat on the breasts, and the fat was burned on the altar.
καὶ ἐπέθηκεν τὰ στέατα ἐπὶ τὰ στήθνια καὶ ἀνήνεγκαν τὰ στέατα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 21 Mutta rintalihain ja oikean reiden heilutuksen Aaron toimitti Herran edessä, niinkuin Mooses oli käskenyt.
And Aaron took the breasts and the right leg, waving them for a wave offering before the Lord, as Moses gave orders.
καὶ τὸ στήθνιον καὶ τὸν βραχίονα τὸν δεξιὸν ἀφείλεν ααρων ἀφαίρεμα ἔναντι κυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῇ
- 22 Ja Aaron kohotti käntensä kansaa kohti ja siunasi heidät, ja kun hän oli toimittanut syntiuhrin, polttouhrin ja yhteysuhrin, astui hän alas.
And Aaron, lifting up his hands to the people, gave them a blessing; and he came down from offering the sin-offering, and the burned offering, and the peace-offerings.
καὶ ἐξάρας ααρων τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν λαὸν εὐλόγησεν αὐτούς καὶ κατέβη ποιήσας τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου
- 23 Ja Mooses ja Aaron menivät ilmestysmajaan, ja kun he tulivat sieltä ulos, siunasivat he kansan. Silloin Herran kirkkaus ilmestyi kaikelle kansalle.
And Moses and Aaron went into the Tent of meeting, and came out and gave the people a blessing, and the glory of the Lord was seen by all the people.
καὶ εἰσῆλθεν μουσῆς καὶ ααρων εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐξεληθόντες εὐλόγησαν πάντα τὸν λαὸν καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυρίου παντὶ τῷ λαῷ
- 24 Ja tuli lähti Herran tyköä ja kulutti polttouhrin ja rasvat alttarilta. Ja kaikki kansa näki sen, ja he riemuitsivat ja lankesivat kasvoillensa.
And fire came out from before the Lord, burning up the offering on the altar and the fat: and when all the people saw it, they gave a loud cry, falling down on their faces.
καὶ ἐξῆλθεν πῦρ παρὰ κυρίου καὶ κατέφαγεν τὰ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τὰ τε ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ στέατα καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἐξέστη καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον
- 1 Ja Aaronin pojat Naadab ja Abihu ottivat kumpikin hiilipannunsa ja virittivät niihin tulen ja panivat suitsuketta sen päälle ja toivat vierasta tulta Herran eteen, vastoin hänen käskyänsä.
And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took their vessels and put fire in them and perfume, burning strange fire before the Lord, which he had not given them orders to do.
καὶ λαβόντες οἱ δύο υἱοὶ ααρων ναδαβ καὶ αβιουδ ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτὸ πῦρ καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸ θυμίαμα καὶ προσήνεγκαν ἔναντι κυρίου πῦρ ἄλλότριον ὃ οὐ προσέταξεν κύριος αὐτοῖς
- 2 Silloin lähti tuli Herran tyköä ja kulutti heidät, niin että he kuolivat Herran edessä.
And fire came out from before the Lord, burning them up and causing their destruction before the Lord.
καὶ ἐξῆλθεν πῦρ παρὰ κυρίου καὶ κατέφαγεν αὐτούς καὶ ἀπέθανον ἔναντι κυρίου
- 3 Niin Mooses sanoi Aaronille: "Tämä tapahtuu Herran sanan mukaan: Niissä, jotka ovat minua lähellä, minä osoitan pyhytyeni ja kaiken kansan edessä kirkkauteni". - Mutta Aaron oli ääneti.
Then Moses said to Aaron, This is what the Lord said, I will be holy in the eyes of all those who come near to me, and I will be honoured before all the people. And Aaron said nothing.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς ααρων τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπεν κύριος λέγων ἐν τοῖς ἐγγίζουσίν μοι ἁγιασθήσομαι καὶ ἐν πάσῃ τῇ συναγωγῇ δοξασθήσομαι καὶ κατενόχη ααρων
- 4 Ja Mooses kutsui Miisaelin ja Elsafanin, Aaronin sedän Ussielin pojat, ja sanoi heille: "Astukaa esiin ja kantakaa sukulaistenne pyhäkön läheisyydestä leirin ulkopuolelle".
And Moses sent for Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel, the brother of Aaron's father, and said to them, Come near and take your brothers away from before the holy place, outside the tent-circle.
καὶ ἐκάλεσεν μουσῆς τὸν μισαδαι καὶ τὸν ελισταφαν υἱοὺς οζιηλ υἱοὺς τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς ααρων καὶ εἶπεν αὐτοῖς προσέλθατε καὶ ἄρατε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ προσώπου τῶν ἁγίων ἐξω τῆς παρεμβολῆς
- 5 Ja he astuivat esiin ja kantoivat heidät ihokkaineen leirin ulkopuolelle, niinkuin Mooses oli sanonut.
So they came and took them, in their coats, outside the tent-circle, as Moses had said.
καὶ προσῆλθον καὶ ἦραν ἐν τοῖς χιτῶσιν αὐτῶν ἐξω τῆς παρεμβολῆς ὃν τρόπον εἶπεν μουσῆς
- 6 Sitten Mooses sanoi Aaronille ja hänen pojillensa Eleasarille ja Iitamarille: "Älkää päästäkö tukkaanne hajalle älkääkää repikö vaatteitanne, ettette kuolisi ja ettei hänen vihansa kohtaisi koko seurakuntaa; mutta teidän veljenne, koko Israelin heimo, itkekööt tätä paloa, jonka Herra on sytyttänyt.
And Moses said to Aaron and to Eleazar and Ithamar, his sons, Do not let your hair be loose, and give no signs of grief; so that death may not overtake you, and his wrath come on all the people; but let there be weeping among your brothers and all the house of Israel for this burning of the Lord's fire.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς ααρων καὶ ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τοὺς καταλειμμένους τὴν κεφαλὴν ὑμῶν οὐκ ἀποκιδαρώσετε καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν οὐ διαρρήξετε ἵνα μὴ ἀποθάνητε καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἔσται θυμὸς οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν πᾶς ὁ οἶκος ἰσραηλ κλαύσονται τὸν ἐμπυρισμόν ὃν ἐνεπυρίσθησαν ὑπὸ κυρίου
- 7 Älkääkää poistuko ilmestysmajan ovelta, ettette kuolisi, sillä Herran voiteluöljy on teissä." Ja he tekivät, niinkuin Mooses oli sanonut.
And do not go out from the door of the Tent of meeting, or death will come to you; for the holy oil of the Lord is on you. And they did as Moses said.
καὶ ἀπὸ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου οὐκ ἐξελεύσεσθε ἵνα μὴ ἀποθάνητε τὸ γὰρ ἔλαιον τῆς χρίσεως τὸ παρὰ κυρίου ἐφ' ὑμῖν καὶ ἐποίησαν κατὰ τὸ ῥῆμα μουσῆ

- 8 **Ja Herra puhui Aaronille sanoen:**
And the Lord said to Aaron:
καὶ ἐλάλησεν κύριος τῷ ααρων λέγων
- 9 **"Viiniä ja väkijuomaa älkää juoko, älä sinä älköötäkään sinun poikasi sinun kanssasi, kun menette ilmestysmajaan, ettette kuolisi. Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen,**
Take no wine, or strong drink, you or your sons with you, when you go into the Tent of meeting, that it may not be the cause of death to you; this is an order for ever through all your generations.
οἶνον καὶ σικερα οὐ πίεσθε σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου μετὰ σοῦ ἡνίκα ἂν εἰσπορεύσῃς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου ἢ προσπορευομένων ὑμῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον καὶ οὐ μὴ ἀποθάνητε νόμιμον αἰῶνι οὐκ εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 10 **tehdäkseenne erotuksen pyhän ja epäpyhän, saastaisen ja puhtaan välillä,**
And make a division between the holy and the common, and between the unclean and the clean;
διαστεῖλαι ἀνὰ μέσον τῶν ἁγίων καὶ τῶν βεβήλων καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἀκαθάρτων καὶ τῶν καθαρῶν
- 11 **ja opettaaksenne israelilaisille kaikki ne käskyt, jotka Herra on heille Mooseksen kautta puhunut."**
Teaching the children of Israel all the laws which the Lord has given them by the hand of Moses.
καὶ συμβιβάσεις τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ πάντα τὰ νόμιμα ἃ ἐλάλησεν κύριος πρὸς αὐτοὺς διὰ χειρὸς μουσῆ
- 12 **Ja Mooses puhui Aaronille ja hänen eloon jääneille pojillensa Eleasarille ja Iitamarille: "Ottakaa se ruokauhri, joka on jäänyt tähteeksi Herran uhreista, ja syökää se happamattomana alttarin ääressä; sillä se on korkeasti-pyhä.**
And Moses said to Aaron and to Eleazar and Ithamar, his sons who were still living, Take the rest of the meal offering from the offerings of the Lord made by fire, and take it for your food, without leaven, at the side of the altar, for it is most holy.
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς ααρων καὶ πρὸς ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ τοὺς υἱοὺς ααρων τοὺς καταλειφθέντας λάβετε τὴν θυσίαν τὴν καταλειφθεῖσαν ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου καὶ φάγεσθε ἄζυμα παρὰ τὸ θυσιαστήριον ἅγια ἁγίων ἐστὶν
- 13 **Ja syökää se pyhässä paikassa, sillä se on sinun osuutesi ja sinun poikiesi osuus Herran uhreista; niin on minulle käsky annettu.**
It is to be for your food in a holy place, because it is your right and your sons' right, from the offerings of the Lord made by fire: for so am I ordered.
καὶ φάγεσθε αὐτὴν ἐν τόπῳ ἁγίῳ νόμιμον γὰρ σοὶ ἐστὶν καὶ νόμιμον τοῖς υἱοῖς σου τοῦτο ἀπὸ τῶν καρπωμάτων κυρίου οὕτω γὰρ ἐντέταται μοι
- 14 **Mutta heilutus-rintaliha ja anniksi annettu reisi syökää puhtaassa paikassa, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi sinun kanssasi; sillä ne ovat sinun osuudeksesi ja sinun poikiesi osuudeksi annetut israelilaisten yhteysuhriteuraista.**
And the breast which is waved and the leg which is lifted up on high, you are to take as your food in a clean place; you and your sons and your daughters with you: for they are given to you as your right and your sons' right, from the peace-offerings of the children of Israel.
καὶ τὸ στηθύνιον τοῦ ἀφορίσματος καὶ τὸν βραχίονα τοῦ ἀφαιρέματος φάγεσθε ἐν τόπῳ ἁγίῳ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ ὁ οἶκός σου μετὰ σοῦ νόμιμον γὰρ σοὶ καὶ νόμιμον τοῖς υἱοῖς σου ἐδόθη ἀπὸ τῶν θυσιῶν τοῦ σωτηρίου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 15 **Anniksi annettu reisi ja heilutus-rintaliha tuotakoon uhrirasvojen kanssa ja toimitettakoon niiden heilutus Herran edessä; ne olkoot sinun ja sinun poikiesi ikuinen osuus, niinkuin Herra on käskenyt."**
Let them take the breast which is waved and the leg which is lifted up on high, with the fat of the burned offering, to be waved for a wave offering before the Lord; and this will be for you and for your sons with you, for a right for ever, as the Lord has given orders.
τὸν βραχίονα τοῦ ἀφαιρέματος καὶ τὸ στηθύνιον τοῦ ἀφορίσματος ἐπὶ τῶν καρπωμάτων τῶν στεάτων προσοίσουσιν ἀφορίσμα ἀφορίσαι ἔναντι κυρίου καὶ ἔσται σοὶ καὶ τοῖς υἱοῖς σου καὶ ταῖς θυγατέρας σου μετὰ σοῦ νόμιμον αἰῶνιον ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 16 **Ja Mooses tiedusteli syntiuhrikaurista, ja katso, se oli poltettu. Silloin hän vihastui Eleasariin ja Iitamariin, Aaronin eloon jääneihin poikiin, ja sanoi:**
And Moses was looking for the goat of the sin-offering, but it was burned; and he was angry with Eleazar and Ithamar, the sons of Aaron, who were still living, saying,
καὶ τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας ζητῶν ἐξεζήτησεν μουσῆς καὶ ὁδε ἐνεπεπύριστο καὶ ἐθυμώθη μουσῆς ἐπὶ ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ τοὺς υἱοὺς ααρων τοὺς καταλειμμένους λέγων
- 17 **"Miksi ette ole syöneet syntiuhria pyhässä paikassa? Sehän on korkeasti-pyhä, ja hän on antanut sen teille, että poistaisitte kansan syntivelan ja toimittaisitte heille sovituksen Herran edessä.**
Why did you not make a meal of the sin-offering in the holy place? For it is most holy and he has given it to you, so that the sin of the people may be put on it, to take away their sin before the Lord.
διὰ τί οὐκ ἐφάγετε τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας ἐν τόπῳ ἁγίῳ ὅτι γὰρ ἅγια ἁγίων ἐστὶν τοῦτο ἔδωκεν ὑμῖν φαγεῖν ἵνα ἀφέλητε τὴν ἁμαρτίαν τῆς συναγωγῆς καὶ ἐξιλιάσησθε περὶ αὐτῶν ἔναντι κυρίου
- 18 **Katso, ei ole sen verta tuotu pyhäkköön sisälle; teidän olisi tullut syödä se pyhäkössä, niinkuin minä olen käskenyt."**
See, its blood was not taken into the holy place: certainly it was right for you to have taken it as food in the holy place, as I gave orders.
οὐ γὰρ εἰσῆχθη τοῦ αἵματος αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον κατὰ πρόσωπον ἔσω φάγεσθε αὐτὸ ἐν τόπῳ ἁγίῳ ὃν τρόπον μοι συνέταξεν κύριος

- 19 Mutta Aaron sanoi Moosekselle: "Katso, he ovat tänä päivänä tuoneet syntiuhrinsa ja polttouhrinsa Herran eteen, ja kuitenkin on tämä minua kohdannut; jos minä tänä päivänä söisin syntiuhria, olisikohan se Herralle otollista?"
 And Aaron said to Moses, You have seen that today they have made their sin-offering and their burned offering before the Lord, and such things as these have come on me. If I had taken the sin-offering as food today, would it have been pleasing to the Lord?
 και ἐλάλησεν ααρων πρὸς μουσῆν λέγων εἰ σήμερον προσαγειόχασιν τὰ περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτῶν ἔναντι κυρίου καὶ συμβέβηκέν μοι ταῦτα καὶ φάγομαι τὰ περὶ τῆς ἀμαρτίας σήμερον μὴ ἀρεστὸν ἔσται κυρίῳ
- 20 Kun Mooses sen kuuli, tyytyi hän siihen.
 And after hearing this, Moses was no longer angry.
 και ἤκουσεν μουσῆς καὶ ἤρεσεν αὐτῷ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen heille:
 And the Lord said to Moses and Aaron,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων λέγων
- 2 "Puhukaa israelilaisille ja sanokaa: Nämä ovat ne eläimet, joita te saatte syödä kaikista neljalkaisista eläimistä maan päällä:
 Say to the children of Israel: These are the living things which you may have for food among all the beasts on the earth.
 λαλήσατε τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγοντες ταῦτα τὰ κτήνη ἃ φάγεσθε ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
- 3 Kaikkia neljalkaisia eläimiä, joilla on kokonansa halkinaiset sorkat ja jotka märehivät, te saatte syödä.
 You may have as food any beast which has a division in the horn of its foot, and whose food comes back into its mouth to be crushed again.
 πᾶν κτήνος διχηλοῦν ὄπλῃν καὶ ὄνουχιπῆρας ὄνουχιζὸν δύο χηλῶν καὶ ἀνάγον μῆρυκισμὸν ἐν τοῖς κτήνεσιν ταῦτα φάγεσθε
- 4 Näitä älkää kuitenkaan syökö niistä, jotka märehivät, ja niistä, joilla on sorkat: kamelia, joka kyllä märehii, mutta jolla ei ole sorkkia: se olkoon teille saastainen;
 But, at the same time, of those beasts, you may not take for food the camel, because its food comes back but the horn of its foot is not parted in two; it is unclean to you.
 πλὴν ἀπὸ τούτων οὐ φάγεσθε ἀπὸ τῶν ἀναγόντων μῆρυκισμὸν καὶ ἀπὸ τῶν διχηλοῦντων τὰς ὄπλᾶς καὶ ὄνουχιζόντων ὄνουχιπῆρας τὸν κάμηλον ὅτι ἀνάγει μῆρυκισμὸν τοῦτο ὄπλῃν δὲ οὐ διχλεῖ ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν
- 5 tamaania, joka kyllä märehii, mutta jolla ei ole sorkkia: se olkoon teille saastainen;
 And the rock-badger, for the same reason, is unclean to you.
 και τὸν δασύποδα ὅτι ἀνάγει μῆρυκισμὸν τοῦτο καὶ ὄπλῃν οὐ διχλεῖ ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν
- 6 jänistä, joka kyllä märehii, mutta jolla ei ole sorkkia: se olkoon teille saastainen;
 And the hare, because the horn of its foot is not parted in two, is unclean to you.
 και τὸν χοιρογρύλλιον ὅτι ἀνάγει μῆρυκισμὸν τοῦτο καὶ ὄπλῃν οὐ διχλεῖ ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν
- 7 sikaa, jolla tosin on kokonansa halkinaiset sorkat, mutta joka ei märehdi: se olkoon teille saastainen.
 And the pig is unclean to you, because though the horn of its foot is parted, its food does not come back.
 και τὸν ὄν ὅτι διχλεῖ ὄπλῃν τοῦτο καὶ ὄνουχιζει ὄνουχας ὄπλῆς καὶ τοῦτο οὐκ ἀνάγει μῆρυκισμὸν ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν
- 8 Näiden lihaa älkää syökö ja näiden raatoihin älkää koskeko, ne olkoot teille saastaiset.
 Their flesh may not be used for food, and their dead bodies may not even be touched; they are unclean to you.
 ἀπὸ τῶν κρεῶν αὐτῶν οὐ φάγεσθε καὶ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν οὐχ ἄψεσθε ἀκάθαρτα ταῦτα ὑμῖν
- 9 Näitä te saatte syödä kaikista vesieläimistä: kaikkia, joilla on evät ja suomukset ja jotka elävät vedessä, niin hyvin merissä kuin joissa, te saatte syödä.
 These you may have for food of all things living in the water: anything living in the water, in the seas or rivers, which has special parts for swimming and skin formed of thin plates, may be used for food.
 και ταῦτα ἃ φάγεσθε ἀπὸ πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασι πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς περὶ ὄγια καὶ λεπίδες ἐν τοῖς ὕδασι καὶ ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν τοῖς χειμάρροις ταῦτα φάγεσθε
- 10 Mutta kaikista niistä, joita vedet vilisevät, kaikista elollisista, jotka elävät vedessä, inhotkaa kaikkia niitä, joilla ei ole eviä eikä suomuksia, elivätpä merissä tai joissa.
 All other things living and moving in the water, in the sea or in the rivers, are a disgusting thing to you;
 και πάντα ὅσα οὐκ ἐστὶν αὐτοῖς περὶ ὄγια οὐδὲ λεπίδες ἐν τῷ ὕδατι ἢ ἐν ταῖς θαλάσσαις καὶ ἐν τοῖς χειμάρροις ἀπὸ πάντων ὧν ἐρεῦγεται τὰ ὕδατα καὶ ἀπὸ πάσης ψυχῆς ζώσης τῆς ἐν τῷ ὕδατι βδέλυγμά ἐστιν

- 11 Niitä inhotkaa; niiden lihaa älkää syökö, ja niiden raadot inhottakoot teitä.
They may not be used for food, and their dead bodies are disgusting to you.
καὶ βδελύγματα ἔσονται ὑμῖν ἀπὸ τῶν κρεῶν αὐτῶν οὐκ ἔδεσθε καὶ τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν βδελύξεσθε
- 12 Kaikkia niitä vesieläimiä, joilla ei ole eviä eikä suomuksia, inhotkaa.
Anything in the water which has no special parts for swimming and no thin plates on its skin is disgusting to you.
καὶ πάντα ὅσα οὐκ ἔστιν αὐτοῖς πτερύγια καὶ λεπίδες τῶν ἐν τῷ ὕδατι βδέλυγμα τοῦτό ἐστιν ὑμῖν
- 13 Linnuista taas inhotkaa näitä; älköön niitä syötäkö, vaan olkoot inhottavia: kotka, partakorppikotka ja harmaa korppikotka,
And among birds these are to be disgusting to you, and not to be used for food: the eagle and the gier-eagle and the ospray;
καὶ ταῦτα βδελύξεσθε ἀπὸ τῶν πετεινῶν καὶ οὐ βρωθήσεται βδέλυγμά ἐστιν τὸν ἀετὸν καὶ τὸν γρύπα καὶ τὸν ἀλμιαίετον
- 14 haarahaukka ja suohaukkalajit,
And the kite and the falcon, and birds of that sort;
καὶ τὸν γύπα καὶ ἰκτίνα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ
- 15 kaikki kaarnelajit,
Every raven, and birds of that sort;
καὶ κόρακα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ
- 16 kamelikurki, pääskynen, kalalokki ja jalohaukkalajit,
And the ostrich and the night-hawk and the sea-hawk, and birds of that sort;
καὶ στρουθὸν καὶ γλαῦκα καὶ λάρων καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ καὶ ἰέρακα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ
- 17 huuhkaja, kalasääksi ja kissapöllö,
And the little owl and the cormorant and the great owl;
καὶ νυκτικόρακα καὶ καταρράκτην καὶ ἴβιν
- 18 sarvipöllö, pelikaani ja likakorppikotka,
And the water-hen and the pelican and the vulture;
καὶ πορφυρίωνα καὶ πελεκᾶνα καὶ κύκνον
- 19 haikara ja sirriäislajit, harjalintu ja yölepakko.
The stork and the heron, and birds of that sort, and the hoopoe and the bat.
καὶ γλαῦκα καὶ ἐρωδιὸν καὶ χαραδριὸν καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ καὶ ἔποπα καὶ νυκτερίδα
- 20 Ja kaikkia siivellisiä pikkueläimiä, jotka liikkuvat neljällä jalalla, inhotkaa.
Every winged four-footed thing which goes on the earth is disgusting to you;
καὶ πάντα τὰ ἔρπετά τῶν πετεινῶν ἃ πορεύεται ἐπὶ τέσσαρα βδελύγματά ἐστιν ὑμῖν
- 21 Kuitenkin saatte siivellisistä pikkueläimistä, jotka liikkuvat neljällä jalalla, syödä niitä, joilla jalkojen yläpuolella on kaksi säärtä hypelläksensä niillä maassa.
But of the winged four-footed things, those which have long legs for jumping on the earth you may have for food;
ἀλλὰ ταῦτα φάγεσθε ἀπὸ τῶν ἔρπετῶν τῶν πετεινῶν ἃ πορεύεται ἐπὶ τέσσαρα ἃ ἔχει σκέλη ἀνώτερον τῶν ποδῶν αὐτοῦ πηδᾶν ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τῆς γῆς
- 22 Niistä te saatte syödä seuraavia: heinäsirkkalajeja, solam-sirkkalajeja, hargol-sirkkalajeja ja haagab-sirkkalajeja.
Such as all the different sorts of locust.
καὶ ταῦτα φάγεσθε ἀπ' αὐτῶν τὸν βροῦχον καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ καὶ τὸν ἀττάκην καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ καὶ τὴν ἀκρίδα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῆ καὶ τὸν ὀφιομάχην καὶ τὰ ὅμοια αὐτῶ
- 23 Mutta kaikkia muita siivellisiä pikkueläimiä, joilla on neljä jalkaa, inhotkaa.
But all other winged four-footed things which go on the earth are disgusting to you.
πάν ἔρπετὸν ἀπὸ τῶν πετεινῶν οἷς ἔστιν τέσσαρες πόδες βδέλυγμά ἐστιν ὑμῖν
- 24 Seuraavista eläimistä te tulette saastaisiksi; jokainen, joka niiden raatoihin koskee, olkoon saastainen iltaan asti.
By these you will be made unclean; anyone touching their dead bodies will be unclean till evening;
καὶ ἐν τούτοις μιανθήσεσθε πᾶς ὁ ἀπτόμενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας

- 25 Ja jokainen, joka niiden raatoja kantaa, peskööön vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti.
Whoever takes away the dead body of one of them is to have his clothing washed, and will be unclean till evening.
καὶ πᾶς ὁ αἶρων τῶν θνησιμαίων αὐτῶν πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 26 Kaikki nelijalkaiset eläimet, joilla on sorkat, mutta ei kokonaan halkinaiset, ja jotka eivät märehdi, olkoot teille saastaiset; jokainen, joka niihin koskee, olkoon saastainen.
Every beast, in the horn of whose foot there is not a complete division, and whose food does not come back, is unclean to you: anyone touching one of these will be unclean.
ἐν πᾶσιν τοῖς κτήνεσιν ὃ ἔστιν διχλοῦν ὄπλην καὶ ὄνουχιστήρας ὄνουχίζει καὶ μηρυκισμὸν οὐ μαρυκᾷται ἀκάθαρτα ἔσονται ὑμῖν πᾶς ὁ ἀπτόμενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 27 Ja kaikki nelijalkaiset eläimet, jotka käyvät käpälillä, olkoot teille saastaiset; jokainen, joka niiden raatoihin koskee, olkoon saastainen iltaan asti.
Any four-footed beast which goes on the ball of its foot, is unclean to you: anyone touching the dead body of one of these will be unclean till evening.
καὶ πᾶς ὃς πορεύεται ἐπὶ χειρῶν ἐν πᾶσι τοῖς θηρίοις ἃ πορεύεται ἐπὶ τέσσαρα ἀκάθαρτα ἔσται ὑμῖν πᾶς ὁ ἀπτόμενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 28 Ja joka kantaa niiden raatoja, peskööön vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti; ne olkoot teille saastaiset.
Anyone who takes away the dead body of one of these is to have his clothing washed and be unclean till evening.
καὶ ὁ αἶρων τῶν θνησιμαίων αὐτῶν πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας ἀκάθαρτα ταῦτα ὑμῖν ἔστιν
- 29 Ja nämä olkoot teille saastaiset niistä pikkueläimistä, jotka liikkuvat maassa: myyrä, hiiri ja sisilikolajit,
And these are unclean to you among things which go low down on the earth; the weasel and the mouse and the great lizard, and animals of that sort;
καὶ ταῦτα ὑμῖν ἀκάθαρτα ἀπὸ τῶν ἔρπετῶν τῶν ἔρπόντων ἐπὶ τῆς γῆς ἢ γαλῆ καὶ ὁ μῦς καὶ ὁ κροκόδειλος ὁ χερσαῖος
- 30 anaka-eläin, kooah-eläin, letaa-eläin, homet-eläin ja kameleontti.
And the ferret and the land crocodile and the lizard and the sand-lizard and the chameleon.
μυγαλῆ καὶ χαμαιλέον καὶ καλαβώτης καὶ σαύρα καὶ ἀσπάλαξ
- 31 Ne olkoot teille saastaiset kaikista pikkueläimistä; jokainen, joka niihin koskee, sittenkuin ne ovat kuolleet, olkoon saastainen iltaan asti.
All these are unclean to you: anyone touching them when they are dead will be unclean till evening.
ταῦτα ἀκάθαρτα ὑμῖν ἀπὸ πάντων τῶν ἔρπετῶν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῶν τεθνηκότων ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 32 Ja kaikki, minkä päälle joku niistä kuolleena putoaa, on saastaista, olipa se sitten puuastia tai vaatekappale tai nahka tai säkki tai mikä tahansa kalu, jota johonkin tarpeeseen käytetään. Se pantakoon veteen ja olkoon saastainen iltaan asti; sitten se on puhdas.
The dead body of any of these, falling on anything, will make that thing unclean; if it is any vessel of wood, or clothing, or skin, or bag, whatever it is, if it is used for any purpose, it will have to be put into water, and will be unclean till evening; after that it will be clean.
καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπιπέσῃ ἀπ' αὐτῶν τεθνηκότων αὐτῶν ἀκάθαρτον ἔσται ἀπὸ παντὸς σκεύους ξυλίνου ἢ ἱματίου ἢ δέρματος ἢ σάκκου πᾶν σκεῦος ὃ ἐὰν ποιηθῇ ἔργον ἐν αὐτῷ εἰς ὕδωρ βαφήσεται καὶ ἀκάθαρτον ἔσται ἕως ἑσπέρας καὶ καθαρὸν ἔσται
- 33 Ja jos joku niistä putoaa saviastiaan, on kaikki, mitä siinä on, saastaista, ja astia rikottakoon.
And if one of them gets into any vessel of earth, whatever is in the vessel will be unclean and the vessel will have to be broken.
καὶ πᾶν σκεῦος ὀστράκινον εἰς ὃ ἐὰν πέσῃ ἀπὸ τούτων ἔνδον ὅσα ἐν ἔνδον ἢ ἀκάθαρτα ἔσται καὶ αὐτὸ συντριβήσεται
- 34 Kaikki ruoka, jota syödään, on saastaista, jos sen astian vettä tulee siihen; ja kaikki juoma, jota juodaan, on jokaisessa sellaisessa astiassa saastaista.
Any food in it, and anything on which water from it comes, will be unclean: any drink taken from such a vessel will be unclean.
καὶ πᾶν βρώμα ὃ ἔσθεται εἰς ὃ ἐὰν ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτὸ ὕδωρ ἀκάθαρτον ἔσται καὶ πᾶν ποτόν ὃ πίνεται ἐν παντὶ ἀγγεῖῳ ἀκάθαρτον ἔσται
- 35 Ja kaikki, minkä päälle niiden raato putoaa, tulee saastaiseksi; olkoon se leivinuuni tai liesi, niin se revittäköön maahan; sillä saastaisia ne ovat ja saastaisia ne teille olkoot.
Any part of the dead body of one of these, falling on anything, will make it unclean; if it is an oven or a cooking-pot it will have to be broken: they are unclean and will be unclean to you.
καὶ πᾶν ὃ ἐὰν πέσῃ ἀπὸ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπ' αὐτὸ ἀκάθαρτον ἔσται κλίβανοι καὶ κυθρόποδες καθαιρεθήσονται ἀκάθαρτα ταῦτά ἐστιν καὶ ἀκάθαρτα ταῦτα ὑμῖν ἔσονται
- 36 Kuitenkin lähde tai kaivo, paikka, johon vettä on kokoontunut, pysyy puhtaana. Mutta joka niiden raatoon koskee, olkoon saastainen.
But at the same time a fountain or a place where water is stored for use will be clean; but anyone touching their dead bodies will be unclean.
πλὴν πηγῶν ὑδάτων καὶ λάκκου καὶ συναγωγῆς ὕδατος ἔσται καθαρὸν ὃ δὲ ἀπτόμενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἀκάθαρτος ἔσται
- 37 Ja jos niiden raato putoaa kylvösiemenen päälle, minkä hyvänsä, joka kylvetään, pysyy tämä puhtaana.
If any part of the dead body of one of these gets on to any seed for planting, it is clean;
ἐὰν δὲ ἐπιπέσῃ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπὶ πᾶν σπέρμα σπόριμον ὃ σπαρήσεται καθαρὸν ἔσται

- 38 **Mutta jos siemen on vedellä kasteltu ja niiden raato putoaa sen päälle, tulee siemen teille saastaiseksi.**
But if water is put on the seed, and any part of the dead body gets on to it, it will be unclean to you.
 ἐὰν δὲ ἐπιχυθῆ ὕδωρ ἐπὶ πᾶν σπέρμα καὶ ἐπιπέσῃ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἐπ' αὐτό ἀκάθαρτόν ἐστιν ὑμῖν
- 39 **Ja jos joku eläin, joka on teille ravinnoksi, kuolee, olkoon se, joka sen raatoon koskee, saastainen iltaan asti.**
And if any beast which may be used for food comes to a natural death, anyone touching its dead body will be unclean till evening.
 ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ τῶν κτηνῶν ὃ ἐστιν ὑμῖν τοῦτο φαγεῖν ὁ ἀπτόμενος τῶν θνησιμαίων αὐτῶν ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 40 **Ja joka syö sen raatoa, peskööön vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti; ja joka kantaa sen raatoa, peskööön vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti.**
And he who makes use of any part of its body for food is to have his clothing washed and be unclean till evening; and anyone taking away its body is to have his clothing washed and be unclean till evening.
 καὶ ὁ ἐσθίων ἀπὸ τῶν θνησιμαίων τούτων πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας καὶ ὁ αἶρων ἀπὸ θνησιμαίων αὐτῶν πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 41 **Kaikki pikkueläimet, jotka liikkuvat maassa, olkoot inhottavia; älköön niitä syötäkö.**
Everything which goes flat on its body on the earth is disgusting, and is not to be used for food.
 καὶ πᾶν ἐρπετόν ὃ ἔρπει ἐπὶ τῆς γῆς βδέλυγμα τοῦτο ἔσται ὑμῖν οὐ βρωθήσεται
- 42 **Kaikista niistä, jotka käyvät vatsallansa, ja kaikista pikkueläimistä, jotka liikkuvat maassa, käyden neljällä tai useammalla jalalla, niistä älkää mitään syökö, sillä ne ovat inhottavia.**
Whatever goes on its stomach or on four feet or has a great number of feet, even all those going flat on the earth, may not be used for food, for they are disgusting.
 καὶ πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπὶ κοιλίας καὶ πᾶς ὁ πορευόμενος ἐπὶ τέσσαρα διὰ παντός ὃ πολυπληθεῖ ποσὶν ἐν πᾶσιν τοῖς ἐρπετοῖς τοῖς ἔρπουσιν ἐπὶ τῆς γῆς οὐ φάγεσθε αὐτό ὅτι βδέλυγμα ὑμῖν ἐστιν
- 43 **Älkää saattako itseänne inhottaviksi koskemalla matelemaan pikkueläimeen, mihin tahansa, älkääkä saastuttako itseänne niillä, niin että tulette niistä saastaisiksi.**
You are not to make yourselves disgusting with anything which goes about flat on the earth; you may not make yourselves unclean with them, in such a way that you are not holy to me.
 καὶ οὐ μὴ βδελύξητε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν πᾶσι τοῖς ἐρπετοῖς τοῖς ἔρπουσιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οὐ μιανθήσεσθε ἐν τούτοις καὶ οὐκ ἀκάθαρτοι ἔσεσθε ἐν αὐτοῖς
- 44 **Sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne; pyhittäkää siis itsenne ja olkaa pyhät, sillä minä olen pyhä. Niin älkää saastuttako itseänne koskemalla mihinkään pikkueläimeen, joka liikkuu maassa.**
For I am the Lord your God: for this reason, make and keep yourselves holy, for I am holy; you are not to make yourselves unclean with any sort of thing which goes about flat on the earth.
 ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ ἁγιασθήσεσθε καὶ ἅγιοι ἔσεσθε ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐ μιανεῖτε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν πᾶσιν τοῖς ἐρπετοῖς τοῖς κινουμένοις ἐπὶ τῆς γῆς
- 45 **Sillä minä olen Herra, joka olen johdattanut teidät Egyptin maasta, ja joka olen teidän Jumalanne; olkaa siis pyhät, sillä minä olen pyhä.**
For I am the Lord, who took you out of the land of Egypt, to be your God; so be you holy, for I am holy.
 ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ ἀναγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου εἶναι ὑμῶν θεὸς καὶ ἔσεσθε ἅγιοι ὅτι ἅγιός εἰμι ἐγὼ κύριος
- 46 **Tämä on laki neljalkaisista eläimistä ja linnuista ja kaikista elollisista, joita vedessä vilisee, ja kaikista olennoista, joita maassa liikkuu,**
This is the law about beasts and birds and every living thing moving in the waters, and every living thing which goes flat on the earth:
 οὗτος ὁ νόμος περὶ τῶν κτηνῶν καὶ τῶν πετεινῶν καὶ πάσης ψυχῆς τῆς κινουμένης ἐν τῷ ὕδατι καὶ πάσης ψυχῆς ἐρπούσης ἐπὶ τῆς γῆς
- 47 **että tietäisitte erottaa puhtaat saastaisista ja syötävät eläimet niistä eläimistä, joita ei saa syödä."**
Marking out the unclean from the clean, and the living thing which may be used for food from that which may not.
 διαστελεῖται ἀνὰ μέσον τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἀνὰ μέσον τῶν καθαρῶν καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ζωογονούντων τὰ ἐσθιόμενα καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ζωογονούντων τὰ μὴ ἐσθιόμενα
- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μοϋσῆν λέγων
- 2 **"Puhu israelilaisille ja sano: Kun vaimo tulee hedelmälliseksi ja synnyttää poikalapsen, olkoon hän saastainen seitsemän päivää; yhtä monta päivää kuin hänen kuukautisensa kestävät, hän olkoon saastainen.**
Say to the children of Israel, If a woman is with child and gives birth to a male child, she will be unclean for seven days, as when she is unwell.
 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτούς γυνή ἥτις ἐὰν σπερματισθῆ καὶ τέκῃ ἄρσεν καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἐπτὰ ἡμέρας κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ χωρισμοῦ τῆς ἀφέδρου αὐτῆς ἀκάθαρτος ἔσται
- 3 **Ja kahdeksantena päivänä ympärileikattakoon pojan esinahan liha.**
And on the eighth day let him be given circumcision.
 καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ περιτεμεῖ τὴν σάρκα τῆς ἀκροβυστίας αὐτοῦ

- 4 Mutta vaimo pysyköön kotona kolmekymmentä kolme päivää puhdistavan verenvuotonsa aikana; älköön hän koskeko mihinkään, mikä on pyhää, älköönkä tulko pyhäkköön, ennenkuin hänen puhdistuspäivänsä ovat kuluneet umpeen.
And she will be unclean for thirty-three days till the flow of her blood is stopped; no holy thing may be touched by her, and she may not come into the holy place, till the days for making her clean are ended.
καὶ τριάκοντα ἡμέρας καὶ τρεῖς καθήσεται ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ αὐτῆς παντὸς ἁγίου οὐχ ἄψεται καὶ εἰς τὸ ἁγιαστήριον οὐκ εἰσελεύσεται ἕως ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς
- 5 Mutta jos hän synnyttää tyttölapsen, olkoon hän saastainen kaksi viikkoa, samoin kuin kuukautisissaan, ja pysyköön kotona kuusikymmentä kuusi päivää puhdistavan verenvuotonsa aikana.
But if she gives birth to a female child, then she will be unclean for two weeks, as when she is unwell; and she will not be completely clean for sixty-six days.
ἐὰν δὲ θῆλυ τέκη καὶ ἀκαθάρτος ἔσται δις ἑπτὰ ἡμέρας κατὰ τὴν ἄφεδρον καὶ ἐξήκοντα ἡμέρας καὶ ἕξ καθεσθήσεται ἐν αἵματι ἀκαθάρτῳ αὐτῆς
- 6 Mutta kun hänen puhdistuspäivänsä pojan tai tyttären jälkeen ovat kuluneet umpeen, vieköön hän vuoden vanhan karitsan polttouhriksi ja kyyhkysenpojan tai metsäkyyhkysen syntiuhriksi ilmestysmajan oven eteen papille.
And when the days are ended for making her clean for a son or a daughter, let her take to the priest at the door of the Tent of meeting, a lamb of the first year for a burned offering and a young pigeon or a dove for a sin-offering:
καὶ ὅταν ἀναπληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι καθάρσεως αὐτῆς ἐφ' οὐφ ἢ ἐπὶ θυγατρὶ προσοίσει ἄμνόν ἐνιαύσιον ἄμωμον εἰς ὄλοκαύτωμα καὶ νεοσσὸν περιστέρως ἢ τρυγὸνα περὶ ἁμαρτίας ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου πρὸς τὸν ἱερέα
- 7 Ja tämä tuokoon ne Herran eteen ja toimittakoon hänelle sovituksen, niin hän on puhdas verenvuodostansa. Tämä on laki lapsensynnyttäjistä, olipa hän synnyttänyt poika- tai tyttölapsen.
And the priest is to make an offering of it before the Lord and take away her sin, and she will be made clean from the flow of her blood. This is the law for a woman who gives birth to a male or a female.
καὶ προσοίσει ἔναντι κυρίου καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς καὶ καθαρῶσει αὐτὴν ἀπὸ τῆς πηγῆς τοῦ αἵματος αὐτῆς οὗτος ὁ νόμος τῆς τικτοῦσης ἄρσεν ἢ θῆλυ
- 8 Mutta jos hän ei saa hankituksi lammasta, ottakoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa, toisen polttouhriksi ja toisen syntiuhriksi; ja pappi toimittakoon hänelle sovituksen, niin hän on puhdas."
And if she has not money enough for a lamb, then let her take two doves or two young pigeons, one for a burned offering and the other for a sin-offering, and the priest will take away her sin and she will be clean,
ἐὰν δὲ μὴ εὐρίσκῃ ἢ χεῖρ αὐτῆς τὸ ἱκανὸν εἰς ἄμνόν καὶ λήμνεται δύο τρυγόνας ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν μίαν εἰς ὄλοκαύτωμα καὶ μίαν περὶ ἁμαρτίας καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς καὶ καθαρῶσει αὐτήν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
And the Lord said to Moses and Aaron,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν λέγων
- 2 "Jos jonkun ihoon tulee nystyrä tai ihottuma tai vaalea pilkku, niinkuin pitalitauti olisi tulemassa hänen ihoonsa, vietäköön hänet pappi Aaronin tai jonkun hänen poikansa, pappien, eteen.
If a man has on his skin a growth or a mark or a white place, and it becomes the disease of a leper, let him be taken to Aaron the priest, or to one of the priests, his sons;
ἄνθρωπῳ ἐάν τι γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ οὐλὴ σημασίας τηλαυγῆς καὶ γένηται ἐν δέρματι χρωτὸς αὐτοῦ ἀφῆ λέπρας καὶ ἀθήσεται πρὸς ααρὼν τὸν ἱερέα ἢ ἓνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν ἱερῶν ἕων
- 3 Ja jos pappi tarkastaessaan sairasta paikkaa ihossa huomaa, että karvat sairaassa paikassa ovat muuttuneet valkoisiksi ja että se paikka näyttää muuta ihoa matalammalta, on se pitalitautia; ja niin pian kuin pappi on sen huomannut, julistakoon hän hänet saastaiseksi.
And if, when the priest sees the mark on his skin, the hair on the place is turned white and the mark seems to go deeper than the skin, it is the mark of a leper: and the priest, after looking at him, will say that he is unclean.
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφῆν ἐν δέρματι τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ καὶ ἢ θριξὶ ἐν τῇ ἀφῆ μεταβάλῃ λευκὴ καὶ ἢ ὄψις τῆς ἀφῆς ταπεινὴ ἀπὸ τοῦ δέρματος τοῦ χρωτὸς ἀφῆ λέπρας ἔστιν καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ μιανεῖ αὐτόν
- 4 Ja jos hänen ihossansa on valkea pilkku, mutta se ei näytä muuta ihoa matalammalta eivätkä karvat ole muuttuneet valkoisiksi, sulkekoon pappi sairaan sisälle seitsemäksi päiväksi.
But if the mark on his skin is white, and does not seem to go deeper than the skin, and the hair on it is not turned white, then the priest will keep him shut up for seven days;
ἐὰν δὲ τηλαυγῆς λευκὴ ἢ ἐν τῷ δέρματι τοῦ χρωτὸς καὶ ταπεινὴ μὴ ἢ ἢ ὄψις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ δέρματος καὶ ἢ θριξὶ αὐτοῦ οὐ μετέβαλεν τρίχα λευκὴν αὐτὴ δὲ ἔστιν ἁμαρτία καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφῆν ἑπτὰ ἡμέρας
- 5 Ja seitsemäntenä päivänä pappi tarkastakoon häntä, ja jos sairas paikka hänestä näyttää pysyneen entisellään sairauden leviämättä ihossa, sulkekoon pappi hänet sisälle vielä seitsemäksi päiväksi.
And the priest is to see him on the seventh day; and if, in his opinion, the place on his skin has not become worse and is not increased in size, then the priest will keep him shut up for seven days more:
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφῆν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ ἰδοὺ ἢ ἀφῆ μένει ἔναντιόν αὐτοῦ οὐ μετέπεσεν ἢ ἀφῆ ἐν τῷ δέρματι καὶ ἀφοριεῖ αὐτόν ὁ ἱερεὺς ἑπτὰ ἡμέρας τὸ δεῦτερον

- 6 Ja seitsemäntenä päivänä pappi uudestaan tarkastakoon häntä, ja jos hän huomaa että sairias paikka on käynyt vaaleaksi ja että sairaus ei ole ihossa levinnyt, julistakoon pappi hänet puhtaaksi, sillä se on ihottumaa; hän peskööön vaatteensa, ja niin hän on puhdas.
And the priest is to see him again on the seventh day; and if the mark is less bright and is not increased on his skin, then let the priest say that he is clean: it is only a skin-mark, and after his clothing has been washed he will be clean.
 και ὄψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἐβδόμῃ τὸ δεῦτερον καὶ ἰδοὺ ἀμαυρὰ ἢ ἀφή οὐ μετέπεσεν ἢ ἀφή ἐν τῷ δέρματι καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς σημασία γάρ ἐστίν καὶ πλυνάμενος τὰ ἱμάτια καθαρὸς ἔσται
- 7 Mutta jos ihottuma leviää leviämistään hänen ihossansa, sen jälkeen kuin hän oli näyttäytynyt papille tullakseen puhtaaksi julistetuksi, näyttäytyköön uudestaan papille;
But if the size of the mark on his skin is increased after he has been seen by the priest, let him go to the priest again:
 ἐὰν δὲ μεταβαλοῦσα μεταπέσῃ ἢ σημασία ἐν τῷ δέρματι μετὰ τὸ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἱερέα τοῦ καθαρίσαι αὐτὸν καὶ ὀφθήσεται τὸ δεῦτερον τῷ ἱερεῖ
- 8 ja jos pappi huomaa ihottuman levinneen ihossa, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalia.
And if, after looking at him, he sees that the mark is increased in his skin, let the priest say that he is unclean; he is a leper.
 και ὄψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ μετέπεσεν ἢ σημασία ἐν τῷ δέρματι καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς λέπρα ἐστίν
- 9 Jos pitalitauti ilmestyy ihmiseen, vietäköön hänet papin luo.
When the disease of a leper is seen on a man, let him be taken to the priest;
 και ἀφή λέπρας ἐὰν γένηται ἐν ἀνθρώπῳ καὶ ἤξει πρὸς τὸν ἱερέα
- 10 Ja jos pappi tarkastaessaan huomaa ihossa valkoisen nystyrän, jonka kohdalta karvat ovat muuttuneet valkoisiksi, ja liikaa lihaa kasvavan nystyrään,
And if the priest sees that there is a white growth on the skin, and the hair is turned white, and there is diseased flesh in the growth,
 και ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ οὐλὴ λευκὴ ἐν τῷ δέρματι καὶ αὕτη μετέβαλεν τρίχα λευκὴν καὶ ἀπὸ τοῦ ὑγιοῦς τῆς σαρκὸς τῆς ζώσης ἐν τῇ οὐλῇ
- 11 on hänen ihossaan jo vanha pitali, ja sentähden pappi julistakoon hänet saastaiseksi älköönkä enää sulkeko häntä sisälle, sillä hän on saastainen.
It is an old disease in the skin of his flesh, and the priest will say that he is unclean; he will not have to be shut up, for he is clearly unclean.
 λέπρα παλαιουμένη ἐστίν ἐν τῷ δέρματι τοῦ χρωτός ἐστίν καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἀφοριεῖ αὐτὸν ὅτι ἀκάθαρτός ἐστιν
- 12 Ja jos pitali puhkeaa ihossa, niin että se peittää sairaan koko ihon päästä jalkoihin asti, mihin pappi katsokoonkin,
And if the disease comes out all over his skin, from his head to his feet, as far as the priest is able to see,
 ἐὰν δὲ ἐξανθοῦσα ἐξανθήσῃ ἢ λέπρα ἐν τῷ δέρματι καὶ καλύψῃ ἢ λέπρα πᾶν τὸ δέρμα τῆς ἀφῆς ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν καθ' ὅλην τὴν ὄρασιν τοῦ ἱερέως
- 13 ja jos pappi tarkastaessaan huomaa pitalin peittävän koko ihon, niin julistakoon hän sairaan puhtaaksi; hän on kokonansa muuttunut valkoiseksi ja on puhdas.
And if the priest sees that all his flesh is covered with the leper's disease, the priest will say that he is clean: it is all turned white, he is clean.
 και ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ ἐκάλυψεν ἢ λέπρα πᾶν τὸ δέρμα τοῦ χρωτός καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν ὅτι πᾶν μετέβαλεν λευκὸν καθαρὸν ἐστίν
- 14 Mutta niin pian kuin häneen ilmestyy liikaa lihaa, on hän saastainen.
But whenever diseased flesh is seen on him, he will be unclean.
 και ἢ ἂν ἡμέρᾳ ὀφθῇ ἐν αὐτῷ χρώς ζῶν μιανθήσεται
- 15 Ja kun pappi huomaa liian lihan, julistakoon hän hänet saastaiseksi; liika liha on saastaista, se on pitalia.
And when the priest sees the diseased flesh he will say that he is unclean; the diseased flesh is unclean, he is a leper.
 και ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὸν χρωτὰ τὸν ὑγιῆ καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ χρωτός ὁ ὑγιῆς ὅτι ἀκάθαρτός ἐστίν λέπρα ἐστίν
- 16 Mutta jos liika liha häviää ja sairias paikka muuttuu valkoiseksi, menköön hän papin luo.
Or if the diseased flesh is turned again and changed to white then he is to come to the priest,
 ἐὰν δὲ ἀποκαταστῇ ὁ χρωτός ὁ ὑγιῆς καὶ μεταβάλλῃ λευκὴ καὶ ἐλεύσεται πρὸς τὸν ἱερέα
- 17 Ja jos pappi huomaa, että sairias paikka on muuttunut valkoiseksi, julistakoon pappi sairaan puhtaaksi; hän on puhdas.
And the priest will see him: and if the place is turned white, then the priest will say that he is free from the disease.
 και ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ μετέβαλεν ἢ ἀφή εἰς τὸ λευκὸν καὶ καθαριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν καθαρὸς ἐστίν
- 18 Ja jos jonkun ihoon tulee paise, joka paranee jälleen,
And if a bad place has come out on the skin and is well again,
 και σῦρξ ἐὰν γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ ἔλκος καὶ ὑγιασθῇ

- 19 ja paiseen sijalle tulee valkoinen nystyrä tai vaaleanpunainen pilkku, näyttäytyköön hän papille.
And on the same place there is a white growth of a bright mark, red and white, then let the priest see it;
καὶ γένηται ἐν τῷ τόπῳ τοῦ ἔλκουσ οὐλή λευκὴ ἢ τηλαυγῆς λευκαίνουσα ἢ πυρρίζουσα καὶ ὀφθήσεται τῷ ἱερεῖ
- 20 Ja jos pappi tarkastaessaan huomaa, että se paikka näyttää muuta ihoa matalammalta ja että karvat siinä ovat muuttuneet valkoisiksi, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; paiseeseen on puhjennut pitalitauti.
And after looking at it, if it seems to go deeper than the skin, and the hair on it is turned white, then the priest will say that the man is unclean: it is the leper's disease, it has come out in the bad place.
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ ἡ ὄψις ταπεινότερα τοῦ δέρματος καὶ ἡ θριξὶ αὐτῆς μετέβαλεν εἰς λευκὴν καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς λέπρα ἐστὶν ἐν τῷ ἔλκει ἐξήνησεν
- 21 Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, ettei siinä ole valkoisia karvoja ja ettei se paikka ole muuta ihoa matalampi ja että se on käynyt vaaleaksi, sulkekoon pappi hänet sisälle seitsemäksi päiväksi.
But if, after looking at it, he sees that there are no white hairs on it, and it is not deeper than the skin, and it is not very bright, then let the priest keep him shut up for seven days:
ἐὰν δὲ ἴδῃ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ θριξὶ λευκὴ καὶ ταπεινὸν μὴ ἢ ἀπὸ τοῦ δέρματος τοῦ χρωτός καὶ αὐτὴ ἢ ἄμαυρά ἀφοριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐπτὰ ἡμέρας
- 22 Ja jos se leviää leviämistään hänen ihossaan, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalia.
And if it is increasing on the skin, the priest will say that he is unclean: it is a disease.
ἐὰν δὲ διαχέηται ἐν τῷ δέρματι καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἀφῆ λέπρας ἐστὶν ἐν τῷ ἔλκει ἐξήνησεν
- 23 Mutta jos pilkku pysyy alallansa eikä leviä, on se paiseen arpi, ja pappi julistakoon hänet puhtaaksi.
But if the bright mark keeps in the same place and gets no greater, it is the mark of the old wound, and the priest will say that he is clean.
ἐὰν δὲ κατὰ χώραν μείνῃ τὸ τηλαύγημα καὶ μὴ διαχέηται οὐλὴ τοῦ ἔλκουσ ἐστὶν καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς
- 24 Tahi jos joku saa palohaavan ihoonsa ja palohaavaan kasvavaan lihaan ilmestyy vaaleanpunainen tai valkoinen pilkku,
Or if there is a burn on the skin of the flesh, and if the diseased flesh in the burn becomes a bright place, red and white or white,
καὶ σὰρξ ἐὰν γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ κατακάυμα πυρός καὶ γένηται ἐν τῷ δέρματι αὐτοῦ τὸ ὑγιασθὲν τοῦ κατακάυματος ἀυγάζον τηλαυγῆς λευκὸν ὑποπυρρίζον ἢ ἔκλευκον
- 25 ja jos pappi tarkastaessaan huomaa karvojen muuttuneen valkoisiksi siinä pilkussa ja sen paikan näyttävän muuta ihoa matalammalta, niin on palohaavaan puhjennut pitali, ja pappi julistakoon hänet saastaiseksi; se on pitalitautia.
The priest is to see it: and if the hair on the bright place is turned white and it seems to go deeper than the skin, he is a leper: it has come out in the burn, and the priest will say that he is unclean: it is the leper's disease.
καὶ ὄψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ μετέβαλεν θριξὶ λευκὴ εἰς τὸ ἀυγάζον καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ταπεινὴ ἀπὸ τοῦ δέρματος λέπρα ἐστὶν ἐν τῷ κατακάυματι ἐξήνησεν καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἀφῆ λέπρας ἐστὶν
- 26 Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, ettei pilkussa ole valkoisia karvoja ja ettei se ole muuta ihoa matalampi ja että se on käynyt vaaleaksi, niin sulkekoon pappi hänet sisälle seitsemäksi päiväksi.
But if, after looking at it, the priest sees that there is no white hair on the bright place, and it is not deeper than the skin, and is not very bright, then let the priest keep him shut up for seven days:
ἐὰν δὲ ἴδῃ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ ἀυγάζοντι θριξὶ λευκὴ καὶ ταπεινὸν μὴ ἢ ἀπὸ τοῦ δέρματος αὐτὸ δὲ ἄμαυρόν καὶ ἀφοριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐπτὰ ἡμέρας
- 27 Ja seitsemäntenä päivänä pappi tarkastakoon häntä; jos se on yhä levinnyt ihossa, julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalitautia.
And the priest is to see him again on the seventh day; if it is increased in the skin, then the priest will say that he is unclean: it is the leper's disease.
καὶ ὄψεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἐὰν δὲ διαχύσει διαχέηται ἐν τῷ δέρματι καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἀφῆ λέπρας ἐστὶν ἐν τῷ ἔλκει ἐξήνησεν
- 28 Mutta jos pilkku on pysynyt alallansa eikä ole levinnyt ihossa ja on edelleen vaalennut, on se palohaavasta syntynyt nystyrä, ja pappi julistakoon hänet puhtaaksi; se on palohaavan arpi.
And if the bright place keeps the same size and gets no greater on the skin, but is less bright, it is the effect of the burn, and the priest will say that he is clean: it is the mark of the burn.
ἐὰν δὲ κατὰ χώραν μείνῃ τὸ ἀυγάζον καὶ μὴ διαχυθῇ ἐν τῷ δέρματι αὐτὴ δὲ ἢ ἄμαυρά ἢ οὐλὴ τοῦ κατακάυματος ἐστὶν καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ὁ γὰρ χαρακτῆρ τοῦ κατακάυματος ἐστὶν
- 29 Jos mieheen tai naiseen tulee sairas paikka päähän tai partaan,
And when a man or a woman has a disease on the head, or in the hair of the chin,
καὶ ἄνδρι καὶ γυναικὶ ἐὰν γένηται ἐν αὐτοῖς ἀφῆ λέπρας ἐν τῇ κεφαλῇ ἢ ἐν τῷ πώγωνι

- 30 ja jos pappi tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, että se näyttää muuta ihoa matalammalta ja että siinä on ohuita, kellertäviä karvoja, niin julistakoon pappi hänet saastaiseksi; se on pitalissyhelmä, se on pää- eli partapitalia.
Then the priest is to see the diseased place: and if it seems to go deeper than the skin, and if there is thin yellow hair in it, then the priest will say that he is unclean: he has the mark of the leper's disease on his head or in the hair of his chin.
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν καὶ ἰδοὺ ἡ ὄψις αὐτῆς ἐγκουλοτέρα τοῦ δέρματος ἐν αὐτῇ δὲ θριξὶ ξανθίζουσα λεπτή καὶ μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς θραῦσμα ἔστιν λέπρα τῆς κεφαλῆς ἢ λέπρα τοῦ πώγωνος ἔστιν
- 31 Ja jos pappi tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, ettei se näytä muuta ihoa matalammalta, mutta ettei siinä ole mustia karvoja, sulkekoon pappi syhelmää sairastavan sisälle seitsemäksi päiväksi.
And after looking at the diseased place, if it does not seem to go deeper than the skin, and there is no black hair in it, then the priest will have him shut up for seven days:
καὶ ἐὰν ἴδῃ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν τοῦ θραῦσματος καὶ ἰδοὺ οὐχ ἡ ὄψις ἐγκουλοτέρα τοῦ δέρματος καὶ θριξὶ ξανθίζουσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν τοῦ θραῦσματος ἐπτά ἡμέρας
- 32 Ja jos pappi seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, ettei syhelmä ole levinnyt ja ettei siinä ole kellertäviä karvoja ja ettei syhelmä näytä muuta ihoa matalammalta, And on the seventh day the priest will see the place: and if it is not increased, and there is no yellow hair in it, and it does not seem to go deeper than the skin,
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφὴν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ ἰδοὺ οὐ διεχύθη τὸ θραῦσμα καὶ θριξὶ ξανθίζουσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῇ καὶ ἡ ὄψις τοῦ θραῦσματος οὐκ ἔστιν κοίλη ἀπὸ τοῦ δέρματος
- 33 niin ajakoon sairas hiuksensa tai partansa, kuitenkin ajamatta sairasta paikkaa, ja pappi sulkekoon syhelmää sairastavan sisälle vielä seitsemäksi päiväksi.
Then his hair is to be cut off, but not on the diseased place, and he is to be shut up for seven days more:
καὶ ξυρηθήσεται τὸ δέσμα τὸ δὲ θραῦσμα οὐ ξυρηθήσεται καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ θραῦσμα ἐπτά ἡμέρας τὸ δεύτερον
- 34 Ja jos pappi seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan sairasta paikkaa huomaa, ettei syhelmä ole levinnyt ihossa ja ettei se näytä muuta ihoa matalammalta, julistakoon pappi hänet puhtaaksi; hän peskööän vaatteensa, ja niin hän on puhdas.
And on the seventh day the priest will see the place: and if it is not increased, and does not seem to go deeper than the skin, the priest will say that he is clean: and after his clothing has been washed he will be clean.
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς τὸ θραῦσμα τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ ἰδοὺ οὐ διεχύθη τὸ θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι μετὰ τὸ ξυρηθῆναι αὐτόν καὶ ἡ ὄψις τοῦ θραῦσματος οὐκ ἔστιν κοίλη ἀπὸ τοῦ δέρματος καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ πλυνάμενος τὰ ἱμάτια καθαρὸς ἔσται
- 35 Mutta jos syhelmä leviää leviämistään ihossa, sen jälkeen kuin hänet julistettiin puhtaaksi, But if the disease in his skin becomes worse after he has been made clean,
ἐὰν δὲ διαχύσει διαχέηται τὸ θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτόν
- 36 ja jos pappi tarkastaessaan häntä huomaa, että syhelmä on levinnyt ihossa, älköön pappi enää etsikö kellertäviä karvoja; hän on saastainen. Then the priest is to see him: and if the mark is increased, the priest, without looking for the yellow hair, will say that he is unclean.
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ διακέχεται τὸ θραῦσμα ἐν τῷ δέρματι οὐκ ἐπισκέπεται ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς τριχὸς τῆς ξανθῆς ὅτι ἀκάθαρτός ἔστιν
- 37 Mutta jos syhelmä hänestä näyttää pysyneen entisellään ja jos siihen on kasvanut mustia karvoja, on syhelmä parantunut; hän on puhdas, ja pappi julistakoon hänet puhtaaksi. But if, in his opinion, the growth is stopped, and black hair has come up on it, the disease has gone; he is clean and the priest will say that he is clean.
ἐὰν δὲ ἐνώπιον μείνῃ τὸ θραῦσμα ἐπὶ χώρας καὶ θριξὶ μέλαινα ἀνατεῖλῃ ἐν αὐτῷ ὑγίακεν τὸ θραῦσμα καθαρὸς ἔστιν καὶ καθαριεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς
- 38 Jos miehen tai naisen ihoon tulee pilkkuja, valkoisia pilkkuja, And if a man or a woman has bright marks on the skin of their flesh, that is, bright white marks,
καὶ ἀνδρὶ ἢ γυναικὶ ἐὰν γένηται ἐν δέρματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἀγάσματα ἀγάζοντα λευκαθίζοντα
- 39 ja jos pappi tarkastaessaan huomaa vaalenevia, valkoisia pilkkuja heidän ihossaan, on se vaaratonta valkoista ihottumaa, joka on puhjennut ihoon; hän on puhdas. Then the priest is to see them: and if the white marks on their skin are not very bright, it is a skin disease which has come out on the skin; he is clean.
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ ἐν δέρματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἀγάσματα ἀγάζοντα λευκαθίζοντα ἀλόφος ἔστιν καθαρὸς ἔστιν ἔξανθει ἐν τῷ δέρματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καθαρὸς ἔστιν
- 40 Jos hiukset lähtevät miehen päästä, takaraivosta, on hän takakalju; hän on puhdas. And if a man's hair has come out and he has no hair, still he is clean.
ἐὰν δὲ τινὶ μαδήσῃ ἢ κεφαλῇ αὐτοῦ φαλακρὸς ἔστιν καθαρὸς ἔστιν
- 41 Ja jos hiukset lähtevät päästä, ohimoista, on hän otsakalju; hän on puhdas. And if the hair has gone from the front part of his head, so that he has no hair there, still he is clean.
ἐὰν δὲ κατὰ πρόσωπον μαδήσῃ ἢ κεφαλῇ αὐτοῦ ἀναφάλαντός ἔστιν καθαρὸς ἔστιν

- 42 **Mutta jos vaaleanpunainen pilkku ilmestyy takaraivon tai otsapuolen paljaaseen paikkaan, on se pitalia, joka on puhkeamassa takaraivon tai otsapuolen paljaaseen paikkaan.**
But if, on his head or on his brow, where he has no hair, there is a red and white place, it is the disease of the leper coming out on his head or on his brow.
 ἐὰν δὲ γένηται ἐν τῷ φαλακρώματι αὐτοῦ ἢ ἐν τῷ ἀναφαλαντώματι αὐτοῦ ἀφή λευκὴ ἢ πυρρίζουσα λέπρα ἐστὶν ἐν τῷ φαλακρώματι αὐτοῦ ἢ ἐν τῷ ἀναφαλαντώματι αὐτοῦ
- 43 **Ja jos pappi tarkastaessaan häntä huomaa, että nystyrä takaraivon tai otsapuolen paljaassa paikassa on vaaleanpunainen näyttäen samanlaiselta kuin pitali muussa ihossa,**
Then if the priest sees that the growth of the disease has become red and white on his head or on his brow where there is no hair, like the mark in the skin of a leper;
 καὶ ὄφεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ ἡ ὄψις τῆς ἀφῆς λευκὴ πυρρίζουσα ἐν τῷ φαλακρώματι αὐτοῦ ἢ ἐν τῷ ἀναφαλαντώματι αὐτοῦ ὡς εἶδος λέπρας ἐν δέρματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ
- 44 **niin mies on pitalinen ja saastainen; pappi julistakoon hänet heti saastaiseksi hänen päässänsä olevan sairauden tähden.**
He is a leper and unclean; the priest is to say that he is most certainly unclean: the disease is in his head.
 ἄνθρωπος λεπρὸς ἐστὶν μίανσει μιανεῖ αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ ἢ ἀφῆ αὐτοῦ
- 45 **Joka sairastaa pitalia, hän käyköön rikkireivityissä vaatteissa, tukka hajallaan ja parta peitettynä ja huutakoon: 'Saastainen, saastainen!'**
And the leper who has the disease on him is to go about with signs of grief, with his hair loose and his mouth covered, crying, Unclean, unclean.
 καὶ ὁ λεπρὸς ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἀφή τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔστω παραλελυμένα καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἀκατακάλυπτος καὶ περὶ τὸ στόμα αὐτοῦ περιβαλέσθω καὶ ἀκάθαρτος κεικλήσεται
- 46 **Niin kauan kuin sairaus hänessä on, olkoon hän saastainen; saastaisena hän asukoon yksinänsä, hänen asuinsijansa olkoon leirin ulkopuolella.**
While the disease is on him, he will be unclean. He is unclean: let him keep by himself, living outside the tent-circle.
 πάσας τὰς ἡμέρας ὅσας ἂν ἦ ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἀφή ἀκάθαρτος ὢν ἀκάθαρτος ἐστὶ κεχωρισμένος καθήσεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἐστὶ αὐτοῦ ἡ διατριβή
- 47 **Jos pitalitartuntaa tulee vaatekappaleeseen, olipa vaatekappale villainen tai pellavainen,**
And any clothing of wool or of linen in which is the mark of the disease;
 καὶ ἱματίῳ ἐὰν γένηται ἐν αὐτῷ ἀφή λέπρας ἐν ἱματίῳ ἑρεῶ ἢ ἐν ἱματίῳ στιπυίνῳ
- 48 **tai kudottuun tai solmustettuun kankaaseen, olipa se pellavaista tai villaista, tai nahkaan tai mihin nahasta tehtyyn esineeseen tahansa,**
If it is in the threads of the linen or of the wool, or in leather, or in anything made of skin;
 ἢ ἐν στήμονι ἢ ἐν κρόκη ἢ ἐν τοῖς λινόις ἢ ἐν τοῖς ἑρεοῖς ἢ ἐν δέρματι ἢ ἐν παντὶ ἐργασίμῳ δέρματι
- 49 **ja jos tartunnan paikka näyttää vihertävältä tai punertavalta vaatekappaleessa tai nahassa tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai missä nahasta tehdyssä esineessä tahansa, niin se on pitalia, ja se on näytettävä papille.**
If there are red or green marks on the clothing, or on the leather, or in the threads of the cloth, or in anything made of skin, it is the leper's disease: let the priest see it.
 καὶ γένηται ἡ ἀφή χλωρίζουσα ἢ πυρρίζουσα ἐν τῷ δέρματι ἢ ἐν τῷ ἱματίῳ ἢ ἐν τῷ στήμονι ἢ ἐν τῇ κρόκη ἢ ἐν παντὶ σκευεῖ ἐργασίμῳ δέρματος ἀφή λέπρας ἐστὶν καὶ δεῖξει τῷ ἱερεῖ
- 50 **Ja kun pappi on tarkastanut tartunnan paikan, sulkekoon hän tartutetun sisälle seitsemäksi päiväksi.**
And after it has been seen by the priest, the thing which is so marked is to be shut up for seven days:
 καὶ ὄφεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν ἑπτὰ ἡμέρας
- 51 **Ja jos hän seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan tartunnan paikkaa huomaa, että tarttuma on levinnyt vaatekappaleessa tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai nahassa tai missä nahasta tehdyssä esineessä tahansa, on tarttuma pahanlaatuista pitalia; ne ovat saastaiset.**
And he is to see the mark on the seventh day; if the mark is increased in the clothing, or in the threads of the material, or in the leather, whatever the leather is used for, it is the disease biting into it: it is unclean.
 καὶ ὄφεται ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἐὰν δὲ διαχέηται ἡ ἀφή ἐν τῷ ἱματίῳ ἢ ἐν τῷ στήμονι ἢ ἐν τῇ κρόκη ἢ ἐν τῷ δέρματι κατὰ πάντα ὅσα ἂν ποιηθῇ δέρματα ἐν τῇ ἐργασίᾳ λέπρα ἔμμονός ἐστὶν ἡ ἀφή ἀκάθαρτός ἐστιν
- 52 **Ja hän polttakoon vaatekappaleen tai kudotun tai solmustetun kankaan, olipa se villainen tai pellavainen, tai nahasta tehdyn esineen, olipa se mikä tahansa, jossa tarttuma on, sillä se on pahanlaatuista pitalia; kaikki sellainen poltettakoon tuleessa.**
And the clothing, or the wool or linen material, or anything of leather in which is the disease, is to be burned: for the disease is biting into it; let it be burned in the fire.
 κατακαύσει τὸ ἱμάτιον ἢ τὸν στήμονα ἢ τὴν κρόκη ἐν τοῖς ἑρεοῖς ἢ ἐν τοῖς λινόις ἢ ἐν παντὶ σκευεῖ δερματινῷ ἐν ᾧ ἐὰν ἦ ἐν αὐτῷ ἡ ἀφή ὅτι λέπρα ἔμμονός ἐστὶν ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται
- 53 **Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, ettei tarttuma ole levinnyt vaatekappaleessa tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai nahasta tehdyssä esineessä, olipa se mikä tahansa,**
And if the priest sees that the mark is not increased in the clothing or in any part of the material or in the leather,
 ἐὰν δὲ ἴδῃ ὁ ἱερεὺς καὶ μὴ διαχέηται ἡ ἀφή ἐν τῷ ἱματίῳ ἢ ἐν τῷ στήμονι ἢ ἐν τῇ κρόκη ἢ ἐν παντὶ σκευεῖ δερματινῷ

- 54 käskeköön pappi pestä esineen, jossa tarttuma on, ja sulkekoon sen sisälle vielä seitsemäksi päiväksi.
Then the priest will give orders for the thing on which the mark is, to be washed, and to be shut up for seven days more:
καὶ συντάξει ὁ ἱερεὺς καὶ πλυνεῖ ἐφ' οὗ ἐὰν ἦ ἐπ' αὐτοῦ ἡ ἀφή καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν ἀφήν ἐπτά ἡμέρας τὸ δεῦτερον
- 55 Ja jos pappi tarkastaessaan tartunnan saanutta esinettä, sen jälkeen kuin se on pesty, huomaa, ettei tarttuma ole muuttunut näöltään, on esine, vaikka tarttuma ei olekaan levinnyt, saastainen, ja se poltettakoon tulessa; se on pitalin syömä, olkoon sitten nurjalta tai oikealta puolelta.
And if, after the mark has been washed, the priest sees that the colour of it is not changed and it is not increased, it is to be burned in the fire: the disease is working in it, though the damage may be inside or outside.
καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς μετὰ τὸ πλυθῆναι αὐτὸ τὴν ἀφήν καὶ ἴδε μὴ μετέβαλεν τὴν ὄψιν ἡ ἀφή καὶ ἡ ἀφή οὐ διαχεῖται ἀκάθαρτόν ἐστιν ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται ἐστήρισται ἐν τῷ ἱματίῳ ἢ ἐν τῷ στήμι ονι ἢ ἐν τῇ κρόκῃ
- 56 Mutta jos pappi tarkastaessaan huomaa, että tartunnan paikka on pesemisen jälkeen vaalennut, reväisköön hän sen pois vaatekappaleesta tai nahasta tai kudotusta tai solmustetusta kankaasta.
And if the priest sees that the mark is less bright after the washing, then let him have it cut out of the clothing or the leather or from the threads of the material:
καὶ ἐὰν ἴδῃ ὁ ἱερεὺς καὶ ἡ ἀμαυρὰ ἡ ἀφή μετὰ τὸ πλυθῆναι αὐτὸ ἀπορρήξει αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἱματίου ἢ ἀπὸ τοῦ δέρματος ἢ ἀπὸ τοῦ στήμονος ἢ ἀπὸ τῆς κρόκης
- 57 Ja jos sitten vielä tarttumaa ilmestyy vaatekappaleeseen tai kudottuun tai solmustettuun kankaaseen tai mihin nahasta tehtyyn esineeseen tahansa, on se puhkeavaa pitalia; se esine, jossa tarttuma on, poltettakoon tulessa.
And if the mark is still seen in the clothing or in the threads of the material or in the leather, it is the disease coming out: the thing in which the disease is will have to be burned with fire.
ἐὰν δὲ ὀφθῇ ἔτι ἐν τῷ ἱματίῳ ἢ ἐν τῷ στήμονι ἢ ἐν τῇ κρόκῃ ἢ ἐν παντὶ σκεύει δερματίνῳ λέπρα ἐξανθοῦσά ἐστιν ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἀφή
- 58 Mutta vaatekappale tai kudottu tai solmustettu kangas tai mikä nahasta tehty esine tahansa, josta tarttuma on pesemällä kadonnut, pestäköön vielä kerran, ja niin se on puhdas."
And the material of the clothing, or anything of skin, which has been washed, if the mark has gone out of it, let it be washed a second time and it will be clean.
καὶ τὸ ἱμάτιον ἢ ὁ στήμων ἢ ἡ κρόκη ἢ πᾶν σκεῦος δερματίνου ὁ πλυθήσεται καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἀφή καὶ πλυθήσεται τὸ δεῦτερον καὶ καθαρὸν ἔσται
- 59 Tämä on laki pitalitarttumasta vaatekappaleessa, villaisessa tai pellavaisessa, tai kudotussa tai solmustetussa kankaassa tai missä nahasta tehdyssä esineessä tahansa, laki niiden puhtaisi tai saastaisiksi julistamisesta.
This is the law about the leper's disease in the thread of wool or linen material, in clothing or in anything of skin, saying how it is to be judged clean or unclean.
οὗτος ὁ νόμος ἀφῆς λέπρας ἱματίου ἔρεοῦ ἢ στιππίνου ἢ στήμονος ἢ κρόκης ἢ παντός σκεύους δερματίνου εἰς τὸ καθαρῖσαι αὐτὸ ἢ μιᾶναι αὐτὸ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Tämä olkoon laki pitalitautisen puhdistamispäivästä. Hänet tuotakoon papin eteen,
This is the law of the leper on the day when he is made clean: he is to be taken to the priest;
οὗτος ὁ νόμος τοῦ λεπροῦ ἢ ἂν ἡμέρα καθαρῖσθῃ καὶ προσαχθήσεται πρὸς τὸν ἱερέα
- 3 ja pappi menköön leirin ulkopuolelle; ja jos pappi tarkastaessaan pitalista huomaa, että hän on parantunut pitalitaudista,
And the priest is to go outside the tent-circle; and if, after looking, the priest sees that the mark of the disease has gone from him,
καὶ ἐξελεύσεται ὁ ἱερεὺς ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ ὄψεται ὁ ἱερεὺς καὶ ἰδοὺ ἰᾶται ἡ ἀφή τῆς λέπρας ἀπὸ τοῦ λεπροῦ
- 4 käskeköön pappi puhdistettavaa varten ottaa kaksi elävää, puhdasta lintua, setripuuta, helakanpunaista lankaa ja isoppikorren.
Then the priest is to give orders to take, for him who is to be made clean, two living clean birds and some cedar wood and red thread and hyssop.
καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς καὶ λήμψονται τῷ κεκαθαρισμένῳ δύο ὀρνίθια ζῶντα καθαρὰ καὶ ξύλον κέδρινον καὶ κεκλωσμένον κόκκινον καὶ ὕσσωπον
- 5 Ja pappi käskeköön teurastaa toisen linnun saviastian päällä, jossa on raikasta vettä.
And the priest will give orders for one of the birds to be put to death in a vessel made of earth, over flowing water.
καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς καὶ σφάξουσιν τὸ ὀρνίθιον τὸ ἐν εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι
- 6 Sitten hän ottakoon sen elävän linnun ynnä setripuun, helakanpunaisen langan ja isoppikorren ja kastakoon ne ynnä elävän linnun sen linnun vereen, joka teurastettiin raikkaan veden päällä,
And he will take the living bird and the wood and the red thread and the hyssop and put them in the blood of the bird which was put to death over flowing water.
καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν λήμψεται αὐτὸ καὶ τὸ ξύλον τὸ κέδρινον καὶ τὸ κλωστὸν κόκκινον καὶ τὸν ὕσσωπον καὶ βάψει αὐτὰ καὶ τὸ ὀρνίθιον τὸ ζῶν εἰς τὸ αἷμα τοῦ ὀρνιθίου τοῦ σφαγέντος ἐφ' ὕδατι ζῶντι

- 7 ja pirskoittakoon sitä seitsemän kertaa siihen, joka on pitalista puhdistettava; ja puhdistettuaan hänet hän päästääköön sen elävän linnun lentämään kedolle.
And shaking it seven times over the man who is to be made clean, he will say that he is clean and will let the living bird go free into the open country.
καὶ περιρρανεῖ ἐπὶ τὸν καθαρισθέντα ἀπὸ τῆς λέπρας ἐπτάκις καὶ καθαρὸς ἔσται καὶ ἐξαποστελεῖ τὸ ὄρνιθιον τὸ ζῶν εἰς τὸ πεδίον
- 8 Ja puhdistettava peskөөn vaatteensa, ajakoon kaikki hiuksensa ja peseytyköön vedessä, niin hän on puhdas. Sen jälkeen hän saa mennä leiriin; asukoon kuitenkin ulkona teltastansa seitsemän päivää.
And he who is to be made clean will have his clothing washed and his hair cut and have a bath, and he will be clean. And after that he will come back to the tent-circle; but he is to keep outside his tent for seven days.
καὶ πλυνεῖ ὁ καθαρισθεὶς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ξυρηθήσεται αὐτοῦ πᾶσαν τὴν τρίχα καὶ λούσεται ἐν ὕδατι καὶ καθαρὸς ἔσται καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ διατρίψει ἔξω τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἑπτὰ ἡμέρας
- 9 Seitsemäntenä päivänä hän ajakoon kaikki hiukset päästensä, partansa ja kulmakarvansa: kaikki karvat hän ajakoon; peskөөn sitten vaatteensa ja peskөөn ruumiinsa vedessä, niin hän on puhdas.
And on the seventh day he is to have all the hair cut off his head and his chin and over his eyes--all his hair is to be cut off--and he will have his clothing washed and his body bathed in water and he will be clean.
καὶ ἔσται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ξυρηθήσεται πᾶσαν τὴν τρίχα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὸν πώγωνα καὶ τὰς ὀφρύδας καὶ πᾶσαν τὴν τρίχα αὐτοῦ ξυρηθήσεται καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι καὶ καθαρὸς ἔσται
- 10 Ja kahdeksantena päivänä hän ottakoon kaksi virheetöntä karitsaa ja virheetömän, vuoden vanhan uuhikaritsan sekä kolme kymmenennestä lestyjä jauhoja, joihin on sekoitettu öljyä, ruokauhriksi, ja yhden loog-mitan öljyä.
And on the eighth day let him take two male lambs, without any marks on them, and one female lamb of the first year, without a mark, and three tenth parts of an ephah of the best meal, mixed with oil, and one log of oil.
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ λήμψεται δύο ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἀμώμους καὶ πρόβατον ἐνιαύσιον ἄμωμον καὶ τρία δέκατα σεμιδάλεως εἰς θυσίαν πεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ καὶ κοτύλην ἐλαίου μίαν
- 11 Ja puhdistusta toimittava pappi asettakoon puhdistettavan henkilön ja nämä esineet Herran eteen ilmestysmajan ovelle.
And the priest who is making him clean will put the man who is being made clean, together with these things, before the door of the Tent of meeting.
καὶ στήσει ὁ ἱερεὺς ὁ καθαρῶν τὸν ἄνθρωπον τὸν καθαρῶμενον καὶ ταῦτα ἔναντι κυρίου ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σικηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 12 Sitten pappi ottakoon toisen karitsan ja tuokoon sen vikauhriksi ynnä loog-mitan öljyä, ja toimittakoon niiden heilituksen Herran edessä.
And the priest is to take one of the male lambs and give it as an offering for wrongdoing, and the log of oil, waving them for a wave offering before the Lord;
καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς τὸν ἄμνον τὸν ἕνα καὶ προσάξει αὐτὸν τῆς πλημμελείας καὶ τὴν κοτύλην τοῦ ἐλαίου καὶ ἀφορεῖ αὐτὸ ἀφόρισμα ἔναντι κυρίου
- 13 Ja niin hän teurastakoon karitsan siinä paikassa, jossa syntiuhri- ja polttouhriteuraat teurastetaan, pyhässä paikassa; sillä vikauhri on, niinkuin syntiuhrikin, papin oma, se on korkeasti-pyhä.
And he is to put the male lamb to death in the place where they put to death the sin-offering and the burned offering, in the holy place; for as the sin-offering is the property of the priest, so is the offering for wrongdoing: it is most holy.
καὶ σφάζουσιν τὸν ἄμνον ἐν τόπῳ οὗ σφάζουσιν τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἔστιν γὰρ τὸ περὶ ἁμαρτίας ὡσπερ τὸ τῆς πλημμελείας ἔστιν τῷ ἱερεὶ ἅγια ἁγίων ἔστιν
- 14 Ja pappi ottakoon vikauhrin verta ja sivelkөөn sitä puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen.
And let the priest take some of the blood of the offering for wrongdoing and put it on the point of the right ear of him who is to be made clean, and on the thumb of his right hand and on the great toe of his right foot;
καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτός τοῦ καθαρῶμενου τοῦ δεξιῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιῦ
- 15 Senjälkeen pappi ottakoon öljyä loog-mitasta ja kaatakoon sitä vasempaan käteensä,
And take some of the oil and put it in the hollow of his left hand;
καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς κοτύλης τοῦ ἐλαίου ἐπιγεῖ ἐπὶ τὴν χεῖρα τοῦ ἱερέως τὴν ἀριστεράν
- 16 ja pappi kastakoon oikean kätensä etusormen öljyyn, jota on hänen vasemmassa kädessään, ja pirskoittakoon öljyä sormellansa seitsemän kertaa Herran edessä.
And let the priest put his right finger in the oil which is in his left hand, shaking it out with his finger seven times before the Lord;
καὶ βάψει τὸν δάκτυλον τὸν δεξιὸν ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τοῦ ὄντος ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς ἀριστερᾶς καὶ ῥανεῖ ἑπτάκις τῷ δακτύλῳ ἔναντι κυρίου

- 17 Ja käteensä jäänyttä öljyä pappi sivelkään puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen vikauhrin veren päälle.
And of the rest of the oil which is in his hand, the priest will put some on the point of the right ear of the man who is to be made clean, and on the thumb of his right hand and on the great toe of his right foot, over the blood of the offering for wrongdoing;
τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸ ὄν ἐν τῇ χειρὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς τοῦ καθαριζομένου τοῦ δεξιοῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας
- 18 Ja käteensä vielä jääneen öljyn pappi sivelkään puhdistettavan päähän; näin pappi toimittakoon hänelle sovituksen Herran edessä.
And the rest of the oil in the priest's hand he will put on the head of him who is to be made clean; and so the priest will make him free from sin before the Lord.
τὸ δὲ καταλειφθὲν ἔλαιον τὸ ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καθαρισθέντος καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἔναντι κυρίου
- 19 Sitten pappi uhratkoon syntiuhrin ja toimittakoon puhdistettavalle sovituksen hänen saastaisuudestaan, ja senjälkeen hän teurastakoon polttouhriteuraan.
And the priest will give the sin-offering, and take away the sin of him who is to be made clean from his unclean condition; and after that he will put the burned offering to death.
καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τοῦ ἀκαθάρτου τοῦ καθαριζομένου ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦτο σφάζει ὁ ἱερεὺς τὸ ὄλοκαύτωμα
- 20 Ja pappi uhratkoon polttouhrin ja ruokauhrin alttarilla, ja kun pappi näin on toimittanut hänelle sovituksen, on hän puhdas.
And the priest is to have the burned offering and the meal offering burned on the altar; and the priest will take away his sin and he will be clean.
καὶ ἀνοίσει ὁ ἱερεὺς τὸ ὄλοκαύτωμα καὶ τὴν θυσίαν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἔναντι κυρίου καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς καὶ καθαρισθήσεται
- 21 Mutta jos hän on köyhä eikä saa hankituksi niin paljoa, ottakoon vain yhden karitsan vikauhriksi, heilutettavaksi, toimittaakseen itsellensä sovituksen, sekä vain yhden kymmenenneksen lestyjä jauhoja, joihin on sekoitettu öljyä, ruokauhriksi, ja loog-mitan öljyä,
And if he is poor and not able to get so much, then he may take one male lamb as an offering for wrongdoing, to be waved to take away his sin, and one tenth part of an ephah of the best meal mixed with oil for a meal offering, and a log of oil;
ἐὰν δὲ πένηται καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ μὴ εὐρίσκη λήμψεται ἄμνον ἕνα εἰς ὃ ἐπλημμέλησεν εἰς ἀφαίρεμα ὥστε ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ καὶ δέκατον σεμιδάλεως πεφυραμένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν καὶ κοτὴν ὄλην ἐλαίου μίαν
- 22 sekä kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa, mikäli hän on saanut ne hankituksi; toinen olkoon syntiuhriksi ja toinen polttouhriksi.
And two doves or two young pigeons, such as he is able to get; and one will be for a sin-offering and the other for a burned offering.
καὶ δύο τρυγῶνας ἢ δύο νεοσσούς περιστερῶν ὅσα εὔρεν ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἔσται ἡ μία περὶ ἁμαρτίας καὶ ἡ μία εἰς ὄλοκαύτωμα
- 23 Ja hän vieköön ne papille puhdistustaan varten kahdeksantena päivänä, ilmestysmajan ovelle Herran eteen.
And on the eighth day he will take them to the priest, to the door of the Tent of meeting before the Lord, so that he may be made clean.
καὶ προσοίσει αὐτὰ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ εἰς τὸ καθαρῆσαι αὐτὸν πρὸς τὸν ἱερέα ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἔναντι κυρίου
- 24 Ja pappi ottakoon vikauhrikaritsan ja loog-mitan öljyä, ja pappi toimittakoon niiden heilutuksen Herran edessä,
And the priest will take the lamb of the offering for wrongdoing and the oil, waving them for a wave offering before the Lord;
καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς τὸν ἄμνον τῆς πλημμελείας καὶ τὴν κοτύλην τοῦ ἐλαίου ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπίθεμα ἔναντι κυρίου
- 25 ja vikauhrikaritsa teurastettakoon, ja pappi ottakoon vikauhrin verta ja sivelkään sitä puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen.
And he will put to death the lamb of the offering for wrongdoing and the priest will take some of the blood of the offering for wrongdoing and put it on the point of the right ear of him who is to be made clean, and on the thumb of his right hand and on the great toe of his right foot;
καὶ σφάζει τὸν ἄμνον τῆς πλημμελείας καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτὸς τοῦ καθαριζομένου τοῦ δεξιοῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς τοῦ δεξιοῦ
- 26 Sitten pappi kaataakoon öljyä vasempaan käteensä,
And the priest will put out some of the oil in the hollow of his left hand,
καὶ ἀπὸ τοῦ ἐλαίου ἐπιχεεῖ ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν χεῖρα τοῦ ἱερέως τὴν ἀριστεράν
- 27 ja pappi pirskoittakoon oikealla etusormellaan öljyä, jota on hänen vasemmassa kädessään, seitsemän kertaa Herran edessä.
Shaking out drops of oil with his right finger before the Lord seven times:
καὶ ῥανεῖ ὁ ἱερεὺς τῷ δακτύλῳ τῷ δεξιῷ ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τῇ ἀριστερᾷ ἑπτὰκις ἔναντι κυρίου

- 28 Ja käteensä jäänyttä öljyä pappi sivelkööön puhdistettavan oikeaan korvanlehteen sekä oikean käden peukaloon ja oikean jalan isoonvarpaaseen, siihen paikkaan, missä on vikauhrin verta.
And the priest will put some of the oil which is in his hand on the point of the ear of the man who is to be made clean and on the thumb of his right hand and on the great toe of his right foot, on the place where the blood of the offering for wrongdoing was put;
καὶ ἐπιθήσει ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τοῦ ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν λοβὸν τοῦ ὠτός τοῦ καθαριζομένου τοῦ δεξιοῦ καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς χειρὸς αὐτοῦ τῆς δεξιᾶς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ ποδὸς αὐτοῦ τοῦ δεξιοῦ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦ αἵματος τοῦ τῆς πλημμελείας
- 29 Ja käteensä vielä jääneen öljyn pappi sivelkööön puhdistettavan päähän toimittaakseen hänelle sovituksen Herran edessä.
And the rest of the oil which is in the priest's hand he will put on the head of him who is to be made clean, to take away his sin before the Lord.
τὸ δὲ καταλειφθὲν ἀπὸ τοῦ ἐλαίου τὸ ὄν ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ ἱερέως ἐπιθήσει ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ καθαρισθέντος καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἔναντι κυρίου
- 30 Ja hän uhratkoon toisen niistä metsäkyyhkysistä tai kyyhkysenpojista, jotka hän on hankkinut,
And he will make an offering of one of the doves or the young pigeons, such as he is able to get;
καὶ ποιήσει μίαν τῶν τρυγόνων ἢ ἀπὸ τῶν νεοσσῶν τῶν περιστερῶν καθότι εὔρεν αὐτοῦ ἡ χεὶρ
- 31 mikäli on saanut ne hankituiksi, toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi ruokauhrin ohella. Näin pappi toimittakoon puhdistettavalle sovituksen Herran edessä."
And of these, he will give one for a sin-offering and one for a burned offering, with the meal offering; and the priest will take away the sin of him who is to be made clean before the Lord.
τὴν μίαν περὶ ἁμαρτίας καὶ τὴν μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα σὺν τῇ θυσίᾳ καὶ ἐξιλιάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τοῦ καθαριζομένου ἔναντι κυρίου
- 32 Tämä on laki pitalitautia sairastavasta, joka ei saa hankituksi puhdistukseensa sitä, mikä on säädetty.
This is the law for the man who has the disease of the leper on him, and who is not able to get that which is necessary for making himself clean.
οὗτος ὁ νόμος ἐν ᾧ ἐστὶν ἡ ἀφὴ τῆς λέπρας καὶ τοῦ μὴ εὐρίσκοντος τῇ χειρὶ εἰς τὸν καθαρισμὸν αὐτοῦ
- 33 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
And the Lord said to Moses and Aaron,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν λέγων
- 34 "Kun te tulette Kanaanin maahan, jonka minä annan teille perintömaaksi, ja minä sallin pitalin tarttua johonkin taloon siinä maassa, jonka te saatte perintömaaksenne,
When you have come into the land of Canaan which I will give you for your heritage, if I put the leper's disease on a house in the land of your heritage,
ὡς ἂν εισέλθῃτε εἰς τὴν γῆν τῶν χανααναίων ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν ἐν κτήσει καὶ δώσω ἀφὴν λέπρας ἐν ταῖς οἰκίαις τῆς γῆς τῆς ἐγκτήτου ὑμῖν
- 35 niin talon omistaja menköön ja ilmoitakoon sen papille sanoen: 'Minun talooni näyttää ilmestyneen jotakin pitalitarttuman tapaista'.
Then let the owner of the house come and say to the priest, It seems to me that there is a sort of leper's disease in the house.
καὶ ἤξει τίνας αὐτοῦ ἡ οἰκία καὶ ἀναγγελεῖ τῷ ἱερεὶ λέγων ὥσπερ ἀφὴ ἐώραται μου ἐν τῇ οἰκίᾳ
- 36 Ja pappi käskekööön tyhjentää talon, ennenkuin menee tarkastamaan tarttuma, ettei kaikki, mitä talossa on, tulisi saastaiseksi; sitten pappi menköön tarkastamaan taloa.
And the priest will give orders for everything to be taken out of the house, before he goes in to see the disease, so that the things in the house may not become unclean; and then the priest is to go in to see the house;
καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς ἀποσκευάσαι τὴν οἰκίαν πρὸ τοῦ εἰσελθόντα ἰδεῖν τὸν ἱερέα τὴν ἀφὴν καὶ οὐ μὴ ἀκάθαρτα γένηται ὅσα ἐὰν ᾗ ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται ὁ ἱερεὺς καταμαθεῖν τὴν οἰκίαν
- 37 Ja jos hän tarkastaessaan tarttuma näkee tartunnan paikassa talon seinissä vihertäviä tai punertavia syvennyksiä, jotka näyttävät muuta seinää matalammilta,
And if he sees that the walls of the house are marked with hollows of green and red, and if it seems to go deeper than the face of the wall;
καὶ ὄψεται τὴν ἀφὴν ἐν τοῖς τοίχοις τῆς οἰκίας κοιλιάδας χλωριζούσας ἢ πυρριζούσας καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν ταπεινότερα τῶν τοίχων
- 38 menköön pappi talosta ulos talon ovelle ja sulkekoon talon seitsemäksi päiväksi.
Then the priest will go out of the door of the house, and keep the house shut up for seven days:
καὶ ἐξελθὼν ὁ ἱερεὺς ἐκ τῆς οἰκίας ἐπὶ τὴν θύραν τῆς οἰκίας καὶ ἀφοριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν ἑπτὰ ἡμέρας
- 39 Ja jos pappi palattuaan seitsemäntenä päivänä tarkastaessaan huomaa tarttuman levinneen talon seinissä,
And the priest is to come again on the seventh day and have a look and see if the marks on the walls of the house are increased in size;
καὶ ἐπανήξει ὁ ἱερεὺς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ ὄψεται τὴν οἰκίαν καὶ ἰδοὺ οὐ διεχύθη ἡ ἀφὴ ἐν τοῖς τοίχοις τῆς οἰκίας
- 40 käskekööön hän murtaa pois ne kivet, joissa tarttuma on, ja heittää ne ulos kaupungista saastaiseen paikkaan.
Then the priest will give orders to them to take out the stones in which the disease is seen, and put them out into an unclean place outside the town:
καὶ προστάξει ὁ ἱερεὺς καὶ ἐξελοῦσιν τοὺς λίθους ἐν οἷς ἐστὶν ἡ ἀφὴ καὶ ἐκβαλοῦσιν αὐτοὺς ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον

- 41 Ja talo kaavittakoon sisältä ympärinsä puhtaaksi, ja kaavittu savi heitettäköön ulos kaupungista saastaiseen paikkaan.
And he will have the house rubbed all over inside, and the paste which is rubbed off will be put out into an unclean place outside the town:
καὶ ἀποξύσουσιν τὴν οἰκίαν ἔσωθεν κύκλῳ καὶ ἐκχεοῦσιν τὸν χοῦν ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον
- 42 Ja otettakoon toisia kiviä ja pantakoon entisten kivien sijaan, ja otettakoon toista savea ja savettakoon talo sillä.
And they will take other stones and put them in place of those stones, and he will take other paste and put it on the walls of the house.
καὶ λήμψονται λίθους ἀπεξυσμένους ἑτέρους καὶ ἀντιθήσουσιν ἀντὶ τῶν λίθων καὶ χοῦν ἕτερον λήμψονται καὶ ἐξαλείψουσιν τὴν οἰκίαν
- 43 Jos tarttuma taas ilmestyy taloon, sen jälkeen kuin kivet ovat murretut pois ja talo on puhtaaksi kaavittu ja uudestaan savettu,
And if the disease comes out again in the house after he has taken out the stones and after the walls have been rubbed and the new paste put on,
ἐὰν δὲ ἐπέλθῃ πάλιν ἀφή καὶ ἀνατελεῖ ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ τὸ ἐξελεῖν τοὺς λίθους καὶ μετὰ τὸ ἀποξυσθῆναι τὴν οἰκίαν καὶ μετὰ τὸ ἐξαλειφθῆναι
- 44 menköön pappi sisälle, ja jos hän tarkastaessaan huomaa tarttuman levinneen talossa, niin on talossa pahanlaatuinen pitäli; se on saastainen.
Then the priest will come and see it; and if the disease in the house is increased in size, it is the leper's disease working out in the house: it is unclean.
καὶ εἰσελεύσεται ὁ ἱερεὺς καὶ ὄψεται εἰ διακέχεται ἡ ἀφή ἐν τῇ οἰκίᾳ λέπρα ἔμμοнос ἐστὶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀκάθαρτός ἐστιν
- 45 Sentähden se talo revittäköön, sekä sen kivet että puuaineet ja kaikki sen savi, ja vietäköön ne ulos kaupungista saastaiseen paikkaan.
And the house will have to be pulled down, the stones of it and the wood and the paste; and everything is to be taken out to an unclean place outside the town.
καὶ καθελούσιν τὴν οἰκίαν καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς καὶ τοὺς λίθους αὐτῆς καὶ πάντα τὸν χοῦν ἐξοίσουσιν ἔξω τῆς πόλεως εἰς τόπον ἀκάθαρτον
- 46 Ja se, joka on käynyt talossa sinä aikana, jona sen oli oltava suljettuna, olkoon saastainen iltaan asti.
And, in addition, anyone who goes into the house at any time, while it is shut up, will be unclean till evening.
καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν πάσας τὰς ἡμέρας ὡς ἀφορισμένη ἐστὶν ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 47 Ja se, joka siinä talossa on maannut, pesköön vaatteensa, ja se, joka siinä talossa on syönyt, pesköön vaatteensa.
And anyone who has been sleeping in the house will have to have his clothing washed; and anyone who takes food in that house will have to have his clothing washed.
καὶ ὁ κοιμώμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας καὶ ὁ ἔσθων ἐν τῇ οἰκίᾳ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 48 Mutta jos pappi menee sisälle ja tarkastaessaan huomaa, ettei tarttuma ole levinnyt talossa, sen jälkeen kuin talo on savettu, niin julistakoon pappi talon puhtaaksi, sillä tarttuma on hävinnyt.
And if the priest comes in, and sees that the disease is not increased after the new paste has been put on the house, then the priest will say that the house is clean, because the disease is gone.
ἐὰν δὲ παραγενόμενος εἰσέλθῃ ὁ ἱερεὺς καὶ ἴδῃ καὶ ἰδοὺ διαχρῆσει οὐ διαχεῖται ἡ ἀφή ἐν τῇ οἰκίᾳ μετὰ τὸ ἐξαλειφθῆναι τὴν οἰκίαν καὶ καθαριεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν οἰκίαν ὅτι ἰάθη ἡ ἀφή
- 49 Ja hän ottakoon talon puhdistamiseksi kaksi lintua, setripuuta, helakanpunaista lankaa ja isoppikorren.
And in order to make the house clean, let him take two birds and cedar-wood and red thread and hyssop;
καὶ λήμψεται ἀφαγίσαι τὴν οἰκίαν δύο ὄρνιθια ζῶντα καθαρὰ καὶ ξύλον κέδρινον καὶ κεκλωσμένον κόκκινον καὶ ὕσσωπον
- 50 Ja teurastakoon toisen linnun saviastian päällä, jossa on raikasta vettä.
And put one of the birds to death in a vessel of earth over flowing water;
καὶ σφάζει τὸ ὄρνιθιον τὸ ἐν εἰς σκεῦος ὀστράκινον ἐφ' ὕδατι ζῶντι
- 51 Ja ottakoon setripuun, isoppikorren ja helakanpunaisen langan ja elävän linnun, kastakoon ne teurastetun linnun vereen ja raikkaaseen veteen ja pirskoittakoon sitä taloon seitsemän kertaa.
And take the cedar-wood and the hyssop and the red thread and the living bird and put them in the blood of the dead bird and in the flowing water, shaking it over the house seven times.
καὶ λήμψεται τὸ ξύλον τὸ κέδρινον καὶ τὸ κεκλωσμένον κόκκινον καὶ τὸν ὕσσωπον καὶ τὸ ὄρνιθιον τὸ ζῶν καὶ βάψει αὐτὸ εἰς τὸ αἷμα τοῦ ὄρνιθίου τοῦ ἐσφαγμένου ἐφ' ὕδατι ζῶντι καὶ περιρρανεῖ ἐν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἑπτὰκις
- 52 Näin hän puhdistakoon talon linnun verellä ja raikkaalla vedellä, elävällä linnulla, setripuulla, isoppikorrella ja helakanpunaisella langalla.
And he will make the house clean with the blood of the bird and the flowing water and with the living bird and with the cedar-wood and the hyssop and the red thread.
καὶ ἀφαγιεῖ τὴν οἰκίαν ἐν τῷ αἵματι τοῦ ὄρνιθίου καὶ ἐν τῷ ὕδατι τῷ ζῶντι καὶ ἐν τῷ ὄρνιθίῳ τῷ ζῶντι καὶ ἐν τῷ ξύλῳ τῷ κεδρίνῳ καὶ ἐν τῷ ὕσσώπῳ καὶ ἐν τῷ κεκλωσμένῳ κόκκινῳ
- 53 Ja sitten hän päästäköön elävän linnun lentämään ulkopuolelle kaupunkia kedolle. Kun hän näin on toimittanut talolle sovituksen, on se puhdas."
But he will let the living bird go out of the town into the open country; so he will take away sin from the house and it will be clean.
καὶ ἐξαποστελεῖ τὸ ὄρνιθιον τὸ ζῶν ἔξω τῆς πόλεως εἰς τὸ πεδῖον καὶ ἐξιάσεται περὶ τῆς οἰκίας καὶ καθαρὰ ἔσται

- 54 Tämä on laki kaikkinaisesta pitalitaudista ja syyhelmästä,
This is the law for all signs of the leper's disease and for skin diseases;
οὗτος ὁ νόμος κατὰ πᾶσαν ἀφὴν λέπρας καὶ θραύσματος
- 55 pitalista vaatteissa ja taloissa,
And for signs of disease in clothing, or in a house;
καὶ τῆς λέπρας ἱματίου καὶ οἰκίας
- 56 nystyröistä, ihottumista ja vaaleista pilkuista,
And for a growth or a bad place or a bright mark on the skin;
καὶ οὐλῆς καὶ σημασίας καὶ τοῦ ἀγάζοντος
- 57 neuvoksi siitä, milloin mikin on saastainen, milloin puhdas. Tämä on laki pitalista.
To make clear when it is unclean and when it is clean: this is the law about the disease of the leper.
καὶ τοῦ ἐξηγήσασθαι ἢ ἡμέρα ἀκάθαρτον καὶ ἢ ἡμέρα καθαρισθήσεται οὗτος ὁ νόμος τῆς λέπρας
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
And the Lord said to Moses and to Aaron,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων λέγων
- 2 "Puhukaa israelilaisille ja sanokaa heille: Jos jollakin, kenellä tahansa, on elimestään liman vuoto, on hänen vuotonsa saastainen.
Say to the children of Israel: If a man has an unclean flow from his flesh, it will make him unclean.
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς ἀνδρὶ ἀνδρὶ ᾧ ἐὰν γένηται ῥύσις ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἢ ῥύσις αὐτοῦ ἀκάθαρτός ἐστιν
- 3 Hänen vuotonsa saastaisuus on sellainen, että hän, niin hyvin silloin, kun hänen elimestään vuotaa, kuin silloin, kun hänen elimensä pidättää vuodon, on saastainen.
If the flow goes on or if the part is stopped up, to keep back the flow, he is still unclean.
καὶ οὗτος ὁ νόμος τῆς ἀκαθαρσίας αὐτοῦ ῥέων γόνον ἐκ σώματος αὐτοῦ ἐκ τῆς ῥύσεως ἧς συνέστηκεν τὸ σῶμα αὐτοῦ διὰ τῆς ῥύσεως αὐτῆ ἢ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἡμέραι ῥύσεως σώματος αὐτοῦ ἢ συνέστηκεν τὸ σῶμα αὐτοῦ διὰ τῆς ῥύσεως ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐστιν
- 4 Jokainen vuode, jossa vuotoa sairastava lepää, tulee saastaiseksi, ja jokainen istuin, jolla hän istuu, tulee saastaiseksi.
Every bed on which he has been resting will be unclean, and everything on which he has been seated will be unclean.
πᾶσα κοίτη ἐφ' ἢ ἐὰν κοιμηθῆ ἐπ' αὐτῆς ὁ γονορρυῆς ἀκάθαρτός ἐστιν καὶ πᾶν σκεῦος ἐφ' ὃ ἐὰν καθίσῃ ἐπ' αὐτὸ ὁ γονορρυῆς ἀκάθαρτον ἔσται
- 5 Ja se, joka koskee hänen vuoteeseensa, peskööän vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And anyone touching his bed is to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ ἄνθρωπος ὃς ἂν ἄψηται τῆς κοίτης αὐτοῦ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 6 Ja se, joka istuu istuimelle, jolla vuotoa sairastava on istunut, peskööän vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And he who has been seated on anything on which the unclean man has been seated is to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ σκεύους ἐφ' ὃ ἐὰν καθίσῃ ὁ γονορρυῆς πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 7 Ja se, joka koskee vuotoa sairastavan ruumiiseen, peskööän vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And anyone touching the flesh of the unclean man is to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ ὁ ἀπτόμενος τοῦ φρωτὸς τοῦ γονορρυοῦς πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 8 Ja jos vuotoa sairastava sylkee puhtaan ihmisen päälle, niin tämä peskööän vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And if liquid from the mouth of the unclean man comes on to him who is clean, then he is to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
ἐὰν δὲ προσσιελίσῃ ὁ γονορρυῆς ἐπὶ τὸν καθαρὸν πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 9 Ja jokainen satula, jossa vuotoa sairastava ratsastaa, tulee saastaiseksi.
And any leather seat on a horse on which the unclean man has been seated will be unclean.
καὶ πᾶν ἐπισαγμα ὄνου ἐφ' ὃ ἂν ἐπιβῆ ἐπ' αὐτὸ ὁ γονορρυῆς ἀκάθαρτον ἔσται ἕως ἑσπέρας

- 10 Ja jokainen, joka koskee mihin hyvänsä, mikä on ollut hänen allaan, olkoon saastainen iltaan asti; ja joka sellaista kantaa, peskään vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And anyone touching anything which was under him will be unclean till the evening; anyone taking up any of these things is to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ πᾶς ὁ ἀπτόμενος ὅσα ἐν ἧ ὑποκάτω αὐτοῦ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας καὶ ὁ αἴρων αὐτὰ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 11 Ja jokainen, johon vuotoa sairastava koskee, ennenkuin on huuhtonut kätensä vedessä, peskään vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And anyone on whom the unclean man puts his hands, without washing them in water, is to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ ὅσων ἐν ἄψηται ὁ γονορρυῆς καὶ τὰς χεῖρας οὐ νένιπται πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται τὸ σῶμα ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 12 Ja saviastia, johon vuotoa sairastava koskee, rikkottakoon; mutta jokainen puuastia huuhdottakoon vedessä.
And any vessel of earth which has been touched by the unclean man will have to be broken and any vessel of wood washed.
καὶ σκεῦος ὀστράκινον οὗ ἂν ἄψηται ὁ γονορρυῆς συντριβήσεται καὶ σκεῦος ξύλινον νιφήσεται ὕδατι καὶ καθαρὸν ἔσται
- 13 Ja kun vuotoa sairastava tulee puhtaaksi vuodostansa, niin hän laskekoon puhtaaksi-tulemisestaan seitsemän päivää ja sitten peskään vaatteensa ja peskään ruumiinsa raikkaassa vedessä, niin hän on puhdas.
And when a man who has a flow from his body is made clean from it, he is to take seven days to make himself clean, washing his clothing and bathing his body in flowing water, and then he will be clean.
ἐὰν δὲ καθαρισθῇ ὁ γονορρυῆς ἐκ τῆς ῥύσεως αὐτοῦ καὶ ἐξαριθμῆσεται αὐτῷ ἑπτὰ ἡμέρας εἰς τὸν καθαρισμὸν καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται τὸ σῶμα ὕδατι καὶ καθαρὸς ἔσται
- 14 Ja kahdeksantena päivänä hän ottakoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa ja tulkkoon Herran eteen ilmestysmajan ovelle ja antakoon ne papille.
And on the eighth day he is to take two doves or two young pigeons and come before the Lord to the door of the Tent of meeting and give them to the priest:
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ λήμψεται ἑαυτῷ δύο τρυγῶνας ἢ δύο νεοσσοὺς περιστερῶν καὶ οἴσει αὐτὰ ἔναντι κυρίου ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ δώσει αὐτὰ τῷ ἱερεῖ
- 15 Ja pappi uhratkoon ne, toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi. Näin pappi toimittakoon Herran edessä hänelle sovituksen hänen vuodostansa.
And they are to be offered by the priest, one for a sin-offering and one for a burned offering, and the priest will take away his sin before the Lord on account of his flow.
καὶ ποιήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς μίαν περὶ ἀμαρτίας καὶ μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἔναντι κυρίου ἀπὸ τῆς ῥύσεως αὐτοῦ
- 16 Kun miehellä on ollut siemenvuoto, peskään hän koko ruumiinsa vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And if a man's seed goes out from him, then all his body will have to be bathed in water and he will be unclean till evening.
καὶ ἄνθρωπος ὃ ἐὰν ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος καὶ λούσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 17 Ja jokainen vaatekappale ja jokainen nahka, johon siemenvuotoa on tullut, pestäkään vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And any clothing or skin on which the seed comes is to be washed with water and be unclean till evening.
καὶ πᾶν ἱμάτιον καὶ πᾶν δέρμα ἐφ' ὃ ἐὰν ἦ ἐπ' αὐτὸ κοίτη σπέρματος καὶ πλυθήσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτον ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 18 Ja kun mies on maannut naisen kanssa ja vuodattanut siemenensä, peseytykööt he vedessä ja olkoot saastaiset iltaan asti.
And if a man has sex relations with a woman and his seed goes out from him, the two of them will have to be bathed in water and will be unclean till evening.
καὶ γυνὴ ἐὰν κοιμηθῇ ἀνὴρ μετ' αὐτῆς κοίτην σπέρματος καὶ λούσονται ὕδατι καὶ ἀκάθαροι ἔσονται ἕως ἑσπέρας
- 19 Ja kun naisella on vuoto, niin että verta vuotaa hänen ruumiistansa, olkoon hän kuukautistilassaan seitsemän päivää, ja jokainen, joka häneen koskee, olkoon saastainen iltaan asti.
And if a woman has a flow of blood from her body, she will have to be kept separate for seven days, and anyone touching her will be unclean till evening.
καὶ γυνὴ ἣτις ἐὰν ἦ ῥέουσα αἷματι ἔσται ἢ ῥύσις αὐτῆς ἐν τῷ σώματι αὐτῆς ἑπτὰ ἡμέρας ἔσται ἐν τῇ ἀφόδρῳ αὐτῆς πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 20 Ja kaikki, minkä päällä hän lepää kuukautistilansa aikana, tulee saastaiseksi, ja kaikki, minkä päällä hän istuu, tulee saastaiseksi.
And everything on which she has been resting, while she is kept separate, will be unclean, and everything on which she has been seated will be unclean.
καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν κοιτάζῃται ἐπ' αὐτὸ ἐν τῇ ἀφόδρῳ αὐτῆς ἀκάθαρτον ἔσται καὶ πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπικαθίσῃ ἐπ' αὐτὸ ἀκάθαρτον ἔσται
- 21 Ja jokainen, joka hänen vuoteeseensa koskee, peskään vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And anyone touching her bed will have to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ πᾶς ὃς ἐὰν ἄψηται τῆς κοίτης αὐτῆς πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 22 Ja jokainen, joka koskee istuimeen, mihin hyvänsä, jolla hän on istunut, peskään vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And anyone touching anything on which she has been seated will have to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ πᾶς ὁ ἀπτόμενος παντὸς σκεύους οὗ ἐὰν καθίσῃ ἐπ' αὐτὸ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας

- 23 Ja jos joku koskee esineeseen, joka on hänen vuoteellaan tai istuimella, jolla hän on istunut, olkoon saastainen iltaan asti.
Anyone touching anything on the bed or on the thing on which she has been seated, will be unclean till evening.
ἐὰν δὲ ἐν τῇ κοίτῃ αὐτῆς οὐσης ἢ ἐπὶ τοῦ σκεύους οὗ ἐὰν καθίσῃ ἐπ' αὐτῷ ἐν τῷ ἄπτεσθαι αὐτὸν αὐτῆς ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 24 Ja jos mies makaa hänen kanssaan ja hänen kuukautistansa tulee hänen päällensä, olkoon hän saastainen seitsemän päivää, ja jokainen vuode, jossa hän lepää, tulee saastaiseksi.
And if any man has sex relations with her so that her blood comes on him, he will be unclean for seven days and every bed on which he has been resting will be unclean.
ἐὰν δὲ κοίτῃ τις κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς καὶ γένηται ἡ ἀκαθαρσία αὐτῆς ἐπ' αὐτῷ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας καὶ πᾶσα κοίτη ἐφ' ἣ ἂν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῆς ἀκάθαρτος ἔσται
- 25 Jos naisen verenvuoto kestää kauan aikaa, vaikka ei ole hänen kuukautisaikansa, tahi jos se jatkuu hänen kuukautisaikansa ohitse, pidettäköön hänet koko vuotonsa ajan saastaisena, niinkuin hänen kuukautisaikanaan; hän on saastainen.
And if a woman has a flow of blood for a long time, not at the time when she generally has it, or if the flow goes on longer than the normal time, she will be unclean while the flow of blood goes on, as she is at other normal times.
καὶ γυνὴ ἐὰν ῥέῃ ῥύσει αἵματος ἡμέρας πλείους οὐκ ἐν καιρῷ τῆς ἀφόδρου αὐτῆς ἐὰν καὶ ῥέῃ μετὰ τὴν ἀφόδρον αὐτῆς πᾶσαι αἱ ἡμέραι ῥύσεως ἀκαθαρσίας αὐτῆς καθάπερ αἱ ἡμέραι τῆς ἀφόδρου ἀκάθαρτος ἔσται
- 26 Jokaisesta vuoteesta, jossa hän lepää vuotonsa aikana, olkoon voimassa, mitä on säädetty hänen kuukautisaikana käyttämästään vuoteesta; ja jokainen istuin, jolla hän istuu, tulee saastaiseksi niinkuin hänen kuukautisaikanaan.
Every bed on which she has been resting will be unclean, as at the times when she normally has a flow of blood, and everything on which she has been seated will be unclean, in the same way.
καὶ πᾶσαν κοίτην ἐφ' ἣν ἂν κοιμηθῇ ἐπ' αὐτῆς πᾶσας τὰς ἡμέρας τῆς ῥύσεως κατὰ τὴν κοίτην τῆς ἀφόδρου ἔσται αὐτῇ καὶ πᾶν σκεῦος ἐφ' ὃ ἐὰν καθίσῃ ἐπ' αὐτὸ ἀκάθαρτον ἔσται κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀφόδρου
- 27 Ja jokainen, joka niihin koskee, tulee saastaiseksi; hän peskööän vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And anyone touching these things will be unclean, and his clothing will have to be washed and his body bathed in water and he will be unclean till evening.
πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς ἀκάθαρτος ἔσται καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται τὸ σῶμα ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 28 Mutta kun hän tulee puhtaaksi vuodostansa, laskekoon seitsemän päivää, ja sitten hän on puhdas.
But when her flow of blood is stopped, after seven days she will be clean.
ἐὰν δὲ καθαρῶσθῃ ἀπὸ τῆς ῥύσεως καὶ ἐξαριθμῆσεται αὐτῇ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ μετὰ ταῦτα καθαρῶσθῆσεται
- 29 Ja kahdeksantena päivänä hän ottakoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa ja tuokoon ne papille, ilmestysmajan ovelle.
And on the eighth day let her get two doves or two young pigeons and take them to the priest to the door of the Tent of meeting,
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ λήμψεται αὐτῇ δύο τρυγῶνας ἢ δύο νεοσσὸς περιστερῶν καὶ οἴσει αὐτὰ πρὸς τὸν ἱερέα ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 30 Ja pappi uhratkoon toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi. Näin pappi toimittakoon Herran edessä hänelle sovituksen hänen saastaisesta vuodostaan.
To be offered by the priest, one for a sin-offering and one for a burned offering; and the priest will take away her sin before the Lord on account of her unclean condition.
καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὴν μίαν περι ἁμαρτίας καὶ τὴν μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτῆς ὁ ἱερεὺς ἔναντι κυρίου ἀπὸ ῥύσεως ἀκαθαρσίας αὐτῆς
- 31 Näin teidän on varoitettava israelilaisia saastaisuudesta, etteivät he saastaisuudessansa kuolisi, jos saastuttavat minun asumukseni, joka on heidän keskellänsä."
In this way may the children of Israel be made free from all sorts of unclean conditions, so that death may not overtake them when they are unclean and when they make unclean my holy place which is among them.
καὶ εὐλαβεῖς ποιήσετε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν αὐτῶν καὶ οὐκ ἀποθανοῦνται διὰ τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῶν ἐν τῷ μιαινεῖν αὐτοὺς τὴν σκηνὴν μου τὴν ἐν αὐτοῖς
- 32 Tämä on laki miehestä, joka sairastaa vuotoa, ja miehestä, jolla on siemenvuoto ja joka tulee siitä saastaiseksi,
This is the law for the man who has a flow from his body, or whose seed goes from him so that he is unclean;
οὗτος ὁ νόμος τοῦ γονορροῦς καὶ ἐὰν τινι ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος ὥστε μιανθῆναι ἐν αὐτῇ
- 33 ja naisesta, jolla on kuukautisensa, ja miehestä ja naisesta, jotka sairastavat jotakin vuotoa, sekä miehestä, joka makaa saastaisen naisen kanssa.
And for her who has a flow of blood, and for any man or woman who has an unclean flow, and for him who has sex relations with a woman when she is unclean.
καὶ τῇ αἰμορροούσῃ ἐν τῇ ἀφόδρῳ αὐτῆς καὶ ὁ γονορροῦς ἐν τῇ ῥύσει αὐτοῦ τῷ ἄρσενι ἢ τῇ θηλείᾳ καὶ τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ ἀποκαθαρμένης
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle, sen jälkeen kuin kaksi Aaronin poikaa oli kuollut, joita kuolema kohtasi, kun he astuivat Herran eteen.
And the Lord said to Moses, after the death of the two sons of Aaron when they took in strange fire before the Lord and death overtook them;
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν μετὰ τὸ τελευτήσαι τοὺς δύο υἱοὺς ααρὼν ἐν τῷ προσάγειν αὐτοὺς πῦρ ἀλλότριον ἔναντι κυρίου καὶ ἐτελεύτησαν

- 2 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Sano veljellesi Aaronille: älköön hän joka aika menkö pyhimpään, esiripun sisäpuolelle, armoistuimen eteen, joka on arkin päällä, ettei hän kuolisi; sillä minä ilmestyn pilvessä armoistuimen kohdalla.
The Lord said to Moses, Say to Aaron, your brother, that he may not come at all times into the holy place inside the veil, before the cover which is on the ark, for fear that death may overtake him; for I will be seen in the cloud on the cover of the ark.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λάλησον πρὸς ααρὼν τὸν ἀδελφόν σου καὶ μὴ εἰσπορευέσθω πᾶσαν ὥραν εἰς τὸ ἅγιον ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος εἰς πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῆς κίβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου καὶ οὐκ ἀποθανεῖται ἐν γὰρ νεφέλῃ ὀφθήσομαι ἐπὶ τοῦ ἱλαστηρίου
- 3 Mutta näin Aaron menköön pyhimpään: hänellä olkoon mukanaan mullikka syntiuhriksi ja oinas polttouhriksi;
Let Aaron come into the holy place in this way: with an ox for a sin-offering and a male sheep for a burned offering.
οὕτως εἰσελεύσεται ααρὼν εἰς τὸ ἅγιον ἐν μόσχῳ ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας καὶ κριὸν εἰς ὀλοκαύτωμα
- 4 ja hän pukekoon pyhän pellava-ihokkaan yllensä, peittäköön häpynsä pellavakaatioilla, vyöttäköön itsensä pellavavyöllä ja pankoon pellavaisen käärelakin päähänsä. Nämä ovat pyhät vaatteet; ja hän pesköön ruumiinsa vedessä ja pukekoon ne yllensä.
Let him put on the holy linen coat, and the linen trousers on his body, and the linen band round him, and the linen head-dress on his head; for this is holy clothing, and before he puts them on his body is to be washed with water.
καὶ χιτῶνα λινοῦν ἡγιασμένον ἐνδύσεται καὶ περισκελὲς λινοῦν ἔσται ἐπὶ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ καὶ ζώνη λινῆ ζώσεται καὶ κίδαριν λινῆν περιθήσεται ἱμάτια ἅγια ἐστὶν καὶ λούσεται ὕδατι πᾶν τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐνδύσεται αὐτά
- 5 Ja hän ottakoon israelilaisten seurakunnalta kaksi kaurista syntiuhriksi ja yhden oinaan polttouhriksi.
And let him take from the children of Israel two he-goats for a sin-offering and one male sheep for a burned offering.
καὶ παρὰ τῆς συναγωγῆς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ λήμψεται δύο χιμάρους ἕξ αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας καὶ κριὸν ἓνα εἰς ὀλοκαύτωμα
- 6 Ja Aaron tuokoon oman syntiuhrimullikkansa ja toimittakoon sovituksen itsellensä ja perheellensä.
And Aaron is to give the ox of the sin-offering for himself, to make himself and his house free from sin.
καὶ προσάξει ααρὼν τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ
- 7 Sitten hän ottakoon ne kaksi kaurista ja asettakoon ne Herran eteen ilmestysmajan ovelle.
And he is to take the two goats and put them before the Lord at the door of the Tent of meeting.
καὶ λήμψεται τοὺς δύο χιμάρους καὶ στήσει αὐτοὺς ἔναντι κυρίου παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 8 Ja Aaron heittäköön arpaa niistä kahdesta kauriista: toisen arvan Herralle ja toisen Asaselille.
And Aaron will make selection from the two goats by the decision of the Lord, one goat for the Lord and one for Azazel.
καὶ ἐπιθήσει ααρὼν ἐπὶ τοὺς δύο χιμάρους κλῆρον ἓνα τῷ κυρίῳ καὶ κλῆρον ἓνα τῷ ἀποπομπαίῳ
- 9 Ja Aaron tuokoon sen kauriin, jonka arpa määräsi Herralle, ja uhratkoon sen syntiuhriksi.
And the goat which is marked out for the Lord, let Aaron give for a sin-offering.
καὶ προσάξει ααρὼν τὸν χιμάρων ἐφ' ὃν ἐπήλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλῆρος τῷ κυρίῳ καὶ προσοίσει περὶ ἁμαρτίας
- 10 Mutta se kauris, jonka arpa määräsi Asaselille, asetettakoon elävänä Herran eteen, että sille toimitettaisiin sovitus ja se sitten päästettäisiin erämaahan Asaselille.
But the goat for Azazel is to be placed living before the Lord, for the taking away of sin, that it may be sent away for Azazel into the waste land.
καὶ τὸν χιμάρων ἐφ' ὃν ἐπήλθεν ἐπ' αὐτὸν ὁ κλῆρος τοῦ ἀποπομπαίου στήσει αὐτὸν ζῶντα ἔναντι κυρίου τοῦ ἐξιλιάσασθαι ἐπ' αὐτοῦ ὥστε ἀποστεῖλαι αὐτὸν εἰς τὴν ἀποπομπὴν ἀφήσει αὐτὸν εἰς τὴν ἔρημον
- 11 Senjälkeen Aaron tuokoon oman syntiuhrimullikkansa ja toimittakoon sovituksen itsellensä ja perheellensä ja teurastakoon oman syntiuhrimullikkansa.
And Aaron is to give the ox of the sin-offering for himself and take away sin from himself and his house, and put to death the ox of the sin-offering which is for himself.
καὶ προσάξει ααρὼν τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ μόνον καὶ ἐξιλιάσεται περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ σφάξει τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν αὐτοῦ
- 12 Ja hän ottakoon hiilipannun täyteen tulisia hiiliä alttarilta, joka on Herran edessä, ja kahmalonsa täyteen survottua hyvänhajuista suitsuketta ja vieköön ne esiripun sisäpuolelle.
And he is to take a vessel full of burning coal from the altar before the Lord and in his hand some sweet perfume crushed small, and take it inside the veil;
καὶ λήμψεται τὸ πυρεῖον πλήρες ἀνθράκων πυρὸς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἀπέναντι κυρίου καὶ πλήσει τὰς χεῖρας θυμιάματος συνθέσεως λεπτῆς καὶ εἰσοίσει ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος
- 13 Ja hän pankoon suitsukkeen tulen päälle Herran eteen, niin että suitsutus pilvenä peittää lain arkin päällä olevan armoistuimen, ettei hän kuolisi.
And let him put the perfume on the fire before the Lord so that the ark may be covered with a cloud of the smoke of the perfume, in order that death may not overtake him.
καὶ ἐπιθήσει τὸ θυμιάμα ἐπὶ τὸ πῦρ ἔναντι κυρίου καὶ καλύψει ἡ ἄμμις τοῦ θυμιάματος τὸ ἱλαστήριον τὸ ἐπὶ τῶν μαρτυρίων καὶ οὐκ ἀποθανεῖται

- 14 Ja hän ottakoon mullikan verta ja pirskoittakoon sitä sormellansa armoistuimen etupuolelle; ja armoistuimen eteen hän pirskoittakoon sormellansa verta seitsemän kertaa.
And let him take some of the blood of the ox, shaking drops of it from his finger on the cover of the ark on the east side, and before it, seven times.
καὶ λήμψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου καὶ ῥανεῖ τῷ δακτύλῳ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ ἀνατολὰς κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου ῥανεῖ ἐπτάκις ἀπὸ τοῦ αἵματος τῷ δακτύλῳ
- 15 Sitten hän teurastakoon kansan syntiuhrikauriin ja vieköön sen verta esiripun sisäpuolelle ja tehköön sen verellä, niinkuin hän teki mullikan verellä: pirskoittakoon sitä armoistumelle ja armoistuimen eteen.
Then let him put to death the goat of the sin-offering for the people, and take its blood inside the veil and do with it as he did with the blood of the ox, shaking drops of it on and before the cover of the ark.
καὶ σφάζει τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας τὸν περὶ τοῦ λαοῦ ἔναντι κυρίου καὶ εἰσίοισι ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος καὶ ποιήσει τὸ αἷμα αὐτοῦ ὃν τρόπον ἐποίησεν τὸ αἷμα τοῦ μόσχου καὶ ῥανεῖ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον κατὰ πρόσωπον τοῦ ἱλαστηρίου
- 16 Ja näin hän toimittakoon pyhäkölle sovituksen israelilaisten saastaisuudesta ja heidän rikoksistaan, olivatpa heidän syntinsä minkälaiset tahansa; näin hän tehköön myös ilmestysmajalle, joka on heidän tykönänsä, keskellä heidän saastaisuuttansa.
And let him make the holy place free from whatever is unclean among the children of Israel and from their wrongdoing in all their sins; and let him do the same for the Tent of meeting, which has its place among an unclean people.
καὶ ἐξιλάσεται τὸ ἅγιον ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀπὸ τῶν ἀδικημάτων αὐτῶν περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ οὕτω ποιήσει τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου τῇ ἐκτισμένῃ ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῶν
- 17 Älköön yhtään ihmistä olko ilmestysmajassa, kun hän tulee toimittamaan sovitusta pyhimmässä, siihen saakka kunnes hän sieltä lähtee ja on toimittanut itsellensä ja perheellensä ja koko Israelin seurakunnalle sovituksen.
And no man may be in the Tent of meeting from the time when Aaron goes in to take away sin in the holy place till he comes out, having made himself and his house and all the people of Israel free from sin.
καὶ πᾶς ἄνθρωπος οὐκ ἔσται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου εἰσπορευομένου αὐτοῦ ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ ἕως ἂν ἐξέλθῃ καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς υἱῶν ἰσραὴλ
- 18 Sitten hän lähteköön sieltä alttarin ääreen, joka on Herran edessä, ja toimittakoon sille sovituksen; ja hän ottakoon mullikan verta ja kauriin verta ja sivelköön sitä alttarin sarviin yltympäri.
And he is to go out to the altar which is before the Lord and make it free from sin; and he is to take some of the blood of the ox and the blood of the goat and put it on the horns of the altar and round it;
καὶ ἐξελεύσεται ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ὄν ἄπέναντι κυρίου καὶ ἐξιλάσεται ἐπ' αὐτοῦ καὶ λήμψεται ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ μόσχου καὶ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ χιμάρου καὶ ἐπιθήσει ἐπὶ τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου κύκλῳ
- 19 Ja hän pirskoittakoon sormellansa sen päälle verta seitsemän kertaa ja puhdistakoon ja pyhittäköön sen israelilaisten saastaisuudesta.
Shaking drops of the blood from his finger on it seven times to make it holy and clean from whatever is unclean among the children of Israel.
καὶ ῥανεῖ ἐπ' αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ αἵματος τῷ δακτύλῳ ἐπτάκις καὶ καθαριεῖ αὐτὸ καὶ ἁγιάσει αὐτὸ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 20 Ja kun hän on loppuun toimittanut pyhäkön ja ilmestysmajan ja alttarin sovitamisen, tuokoon hän sen elävän kauriin.
And when he has done whatever is necessary to make the holy place and the Tent of meeting and the altar free from sin, let him put the living goat before the Lord;
καὶ συντελέσει ἐξιλασκόμενος τὸ ἅγιον καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ περὶ τῶν ἱερέων καθαριεῖ καὶ προσάξει τὸν χίμαρον τὸν ζῶντα
- 21 Ja Aaron laskekoon molemmat kädensä elävän kauriin pään päälle ja tunnustakoon siinä kaikki israelilaisten pahat teot ja kaikki heidän rikkomuksensa, olipa heillä mitä syntejä tahansa, ja pankoon ne kauriin pään päälle ja lähettäköön sen, sitä varten varatun miehen viemänä, erämaahan.
And Aaron, placing his two hands on the head of the living goat, will make a public statement over him of all the evil doings of the children of Israel and all their wrongdoing, in all their sins; and he will put them on the head of the goat and send him away, in the care of a man who will be waiting there, into the waste land.
καὶ ἐπιθήσει ααρων τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χιμάρου τοῦ ζῶντος καὶ ἐξαγορεύσει ἐπ' αὐτοῦ πάσας τὰς ἀνομίας τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ πάσας τὰς ἀδικίας αὐτῶν καὶ πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ ἐπιθήσει αὐτὰς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ χιμάρου τοῦ ζῶντος καὶ ἐξαποστελεῖ ἐν χειρὶ ἀνθρώπου ἐτοίμου εἰς τὴν ἔρημον
- 22 Näin kauris kantakoon kaikki heidän pahat tekonsa autioon seutuun; ja kauris päästettäköön erämaahan.
And the goat will take all their sins into a land cut off from men, and he will send the goat away into the waste land.
καὶ λήμψεται ὁ χίμαρος ἐφ' αὐτῷ τὰς ἀδικίας αὐτῶν εἰς γῆν ἄβατον καὶ ἐξαποστελεῖ τὸν χίμαρον εἰς τὴν ἔρημον
- 23 Ja Aaron menköön ilmestysmajaan ja riisukoon yltänsä pellavavaatteet, jotka hän oli pukenut päälleen mennessänsä pyhäkköön, ja jättäköön ne sinne.
Then let Aaron come into the Tent of meeting and take off the linen clothing which he put on when he went into the holy place, and put them down there;
καὶ εἰσελεύσεται ααρων εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐκδύσεται τὴν στολὴν τὴν λινθὴν ἣν ἐνεδεδύκει εἰσπορευομένου αὐτοῦ εἰς τὸ ἅγιον καὶ ἀποθήσει αὐτὴν ἐκεῖ

- 24 Ja hän peskööön pyhässä paikassa ruumiinsa vedessä ja pukekoon ylleen omat vaatteensa; sitten hän lähteköön sieltä ja uhratkoon sekä oman polttouhrinsa että kansan polttouhrin ja toimittakoon niin sekä itsellensä että kansalle sovituksen.
 And after bathing his body in water in a holy place, he is to put on his clothing and come out and give his burned offering and the burned offering of the people, to take away his sin and the sin of the people.
 και λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι ἐν τόπῳ ἁγίῳ καὶ ἐνδύσεται τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ ἐξελθὼν ποιήσει τὸ ὀλοκάρπωμα αὐτοῦ καὶ τὸ ὀλοκάρπωμα τοῦ λαοῦ καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ περὶ τοῦ λαοῦ ὡς περὶ τῶν ἱερέων
- 25 Ja syntiuhrin rasvan hän polttakoon alttarilla.
 And the fat of the sin-offering is to be burned by him on the altar.
 καὶ τὸ στέαρ τὸ περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἀνοίσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 26 Ja se, joka päästi kauriin Asaselille, peskööön vaatteensa ja peskööön ruumiinsa vedessä, ja sitten hän tulkoon leiriin.
 And the man who takes away the goat for Azazel is to have his clothing washed and his body bathed in water and then he may come back to the tent-circle.
 καὶ ὁ ἐξαποστέλλων τὸν χίμαρον τὸν διεσταλμένον εἰς ἄφρασις πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολὴν
- 27 Ja syntiuhrimullikka ja syntiuhrikauris, joiden veri tuotiin sovituksiksi pyhäkköön, vietäköön leirin ulkopuolelle, ja niiden nahka, liha ja rapa poltettakoon tulesa.
 And the ox of the sin-offering and the goat of the sin-offering, whose blood was taken in to make the holy place free from sin, are to be taken away outside the tent-circle and their skins and their flesh and their waste are to be burned with fire.
 καὶ τὸν μόσχον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ τὸν χίμαρον τὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας ὃν τὸ αἷμα εἰσηνέχθη ἐξιλάσασθαι ἐν τῷ ἁγίῳ ἐξοίσουσιν αὐτὰ ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ κατακαύσουσιν αὐτὰ ἐν πυρὶ καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν καὶ τὰ κρέα αὐτῶν καὶ τὴν κόπρον αὐτῶν
- 28 Ja se, joka ne polttaa, peskööön vaatteensa ja peskööön ruumiinsa vedessä, ja sitten hän tulkoon leiriin.
 And the man by whom they are burned is to have his clothing washed and his body bathed in water, and then he may come back to the tent-circle.
 ὁ δὲ κατακαίων αὐτὰ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολὴν
- 29 Tämä olkoon teille ikuinen säädös: seitsemännessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, kurittakaa itseänne paastolla älkääkää yhtäkään askaretta toimittako, älköön maassa syntynyt älköönkää muukalainen, joka asuu teidän keskellänne.
 And let this be an order to you for ever: in the seventh month, on the tenth day, you are to keep yourselves from pleasure and do no sort of work, those who are Israelites by birth and those from other lands who are living among you:
 καὶ ἔσται τοῦτο ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ταπεινώσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε ὁ αὐτόχθων καὶ ὁ προσήλυτος ὁ προσκείμενος ἐν ὑμῖν
- 30 Sillä sinä päivänä toimitetaan teille sovitus teidän puhdistamiseksi; kaikista synneistänne te tulette puhtaiksi Herran edessä.
 For on this day your sin will be taken away and you will be clean: you will be made free from all your sins before the Lord.
 ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ αὐτῇ ἐξιλάσεται περὶ ὑμῶν καθαρίσαι ὑμᾶς ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν ἔναντι κυρίου καὶ καθαρισθήσεσθε
- 31 Se olkoon teille levon päivä, kurittakaa silloin itseänne paastolla; se olkoon ikuinen säädös.
 It is a special Sabbath for you, and you are to keep yourselves from pleasure; it is an order for ever.
 σάββατα σαββάτων ἀνάπαυσις αὐτῆ ἔσται ὑμῖν καὶ ταπεινώσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον
- 32 Ja sovituksen toimittakoon se pappi, joka on voideltu ja joka on vihitty papinvirkaan isänsä sijaan; hän pukekoon yllensä pellavavaatteet, pyhät vaatteet,
 And the man on whose head the holy oil has been put, and who has been marked out to be a priest in his father's place, will do what is necessary to take away sin, and will put on the linen clothing, even the holy robes:
 ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς ὃν ἂν χρίσωσιν αὐτὸν καὶ ὃν ἂν τελειώσωσιν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἱερατεύειν μετὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἐνδύσεται τὴν στολὴν τὴν λινῆν στολὴν ἁγίαν
- 33 ja toimittakoon sovituksen kaikkeinpyhimmälle ja sovituksen ilmestysmajalle ja alttarille sekä sovituksen myös papeille ja kaikelle seurakunnan kansalle.
 And he will make the holy place and the Tent of meeting and the altar free from sin; he will take away sin from the priests and from all the people.
 καὶ ἐξιλάσεται τὸ ἅγιον τοῦ ἁγίου καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐξιλάσεται καὶ περὶ τῶν ἱερέων καὶ περὶ πάσης συναγωγῆς ἐξιλάσεται
- 34 Tämä olkoon teille ikuinen säädös, että toimitatte israelilaisille sovituksen kaikista heidän synneistänensä kerran vuodessa." Ja hän teki, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
 And let this be an order for ever for you, so that the sin of the children of Israel may be taken away once every year. And he did as the Lord gave orders to Moses.
 καὶ ἔσται τοῦτο ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ ποιηθήσεται καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 2 "Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja kaikille israelilaisille ja sano heille: Näin on Herra käsenyt sanoen:
Say to Aaron and to his sons and to all the children of Israel: This is the order which the Lord has given.
λάλησον πρὸς ααρων και πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ και πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραηλ και ἐρεῖς πρὸς αὐτούς τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐνετείλατο κύριος λέγων
- 3 **Kuka ikinä Israelin heimosta teurastaa härän tai karitsan tai vuohen leirissä tai leirin ulkopuolella**
If any man of Israel puts to death an ox or a lamb or a goat, in or outside the tent-circle;
ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν ὃς ἂν σφάξῃ μόσχον ἢ πρόβατον ἢ αἶγα ἐν τῇ παρεμβολῇ και ὃς ἂν σφάξῃ ἔξω τῆς παρεμβολῆς
- 4 **eikä tuo sitä ilmestysmajan ovelle antaaksensa sen uhrilahjana Herralle Herran asumuksen edessä, hänet pidettäköön vereen vikapäänä; hän on vuodattanut verta, ja se mies hävitettäköön kansastansa.**
And has not taken it to the door of the Tent of meeting, to make an offering to the Lord, before the Lord's House, its blood will be on him, for he has taken life, and he will be cut off from among his people:
και ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μὴ ἐνέγκῃ ὥστε ποιῆσαι αὐτὸ εἰς ὀλοκαύτωμα ἢ σωτήριον κυρίῳ δεκτὸν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας και ὃς ἂν σφάξῃ ἔξω και ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μὴ ἐνέγκῃ αὐτὸ ὥστε μὴ προσενέγκαι δῶρον κυρίῳ ἀπέναντι τῆς σκηνῆς κυρίου και λογισθήσεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ αἷμα αἷμα ἐξέχεεν ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκεῖνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 5 **Sentähden israelilaiset tuokoot uhriteuraansa, jotka he ovat teurastaneet kedolla, Herran eteen ilmestysmajan ovelle, papille, ja siellä uhratkoot ne yhteysuhriksi Herralle.**
So that the children of Israel may take to the Lord, to the door of the Tent of meeting and to the priest, the offerings which they have put to death in the open country, and that they may make their peace-offerings to the Lord.
ὅπως ἀναφέρωσιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὰς θυσίας αὐτῶν ὅσας ἂν αὐτοὶ σφάζουσιν ἐν τοῖς πεδίοις και οἴσουσιν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου πρὸς τὸν ἱερέα και θύσουσιν θυσίαν σιωτηρίου τῷ κυρίῳ αὐτὰ
- 6 **Ja pappi vihmokoon veren Herran alttarille ilmestysmajan oven edessä ja polttakoon rasvan suloiseksi tuoksuksi Herralle.**
And the priest will put blood on the altar of the Lord at the door of the Tent of meeting, burning the fat for a sweet smell to the Lord.
και προσχεεῖ ὁ ἱερεὺς τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κύκλῳ ἀπέναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου και ἀνοίσει τὸ στέαρ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κυρίῳ
- 7 **Ja älkööt he enää uhratko uhrejansa metsänpeikoille, joiden jäljessä he haureudessa kulkevat. Tämä olkoon heille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen.**
And let them make no more offerings to evil spirits, after which they have gone, turning away from the Lord. Let this be a law to them for ever, through all their generations.
και οὐ θύσουσιν ἔτι τὰς θυσίας αὐτῶν τοῖς ματαιαῖς οἷς αὐτοὶ ἐκπορνεύουσιν ὀπίσω αὐτῶν νόμιμον αἰώνιον ἔσται ὑμῖν εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 8 **Ja sano heille: Kuka ikinä Israelin heimosta tai muukalaisista, jotka asuvat teidän keskellänne, uhraa polttouhrin tai teurasuhrin**
And say to them, If any man of Israel, or any other living among them, makes a burned offering or other offering,
και ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραηλ και ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν ὃς ἂν ποιῆσῃ ὀλοκαύτωμα ἢ θυσίαν
- 9 **eikä tuo sitä ilmestysmajan ovelle, Herralle uhrattavaksi, se mies hävitettäköön kansastansa.**
And does not take it to the door of the Tent of meeting to make an offering to the Lord, that man will be cut off from among his people.
και ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μὴ ἐνέγκῃ ποιῆσαι αὐτὸ τῷ κυρίῳ ἐξολεθρευθήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 10 **Kuka ikinä Israelin heimosta tai muukalaisista, jotka asuvat teidän keskellänne, syö verta, mitä tahansa, sitä ihmistä vastaan, joka verta syö, minä käännän kasvoni ja hävitän hänet kansastansa.**
And if any man of Israel, or any other living among them, takes any sort of blood for food, my wrath will be turned against that man and he will be cut off from among his people.
και ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἢ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν ὃς ἂν φάγῃ πᾶν αἷμα και ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν ψυχὴν τὴν ἔσθουσιν τὸ αἷμα και ἀπολώ αὐτὴν ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 11 **Sillä lihan sielu on veressä, ja minä olen sen teille antanut alttarille, että se tuottaisi teille sovituksen; sillä veri tuottaa sovituksen, koska sielu on siinä.**
For the life of the flesh is in its blood; and I have given it to you on the altar to take away your sin: for it is the blood which makes free from sin because of the life in it.
ἢ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἔστιν και ἐγὼ δέδωκα αὐτὸ ὑμῖν ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἐξιλιάσκεσθαι περὶ τῶν ψυχῶν ὑμῶν τὸ γὰρ αἷμα αὐτοῦ ἀντὶ τῆς ψυχῆς ἐξιλιάσεται
- 12 **Sentähden minä olen sanonut israelilaisille: Älköön kukaan teistä syökö verta; älköön myöskään muukalainen, joka asuu teidän keskellänne, syökö verta.**
For this reason I have said to the children of Israel, No man among you, or any others living with you, may take blood as food.
διὰ τοῦτο εἶρηκα τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ πᾶσα ψυχὴ ἐξ ὑμῶν οὐ φάγεται αἷμα και ὁ προσήλυτος ὁ προσκειμενος ἐν ὑμῖν οὐ φάγεται αἷμα

- 13 Ja kuka ikinä Israelin heimosta tai muukalaisista, jotka asuvat teidän keskellänne, saa pyydystetyksi syötävän metsäeläimen tai linnun, hän vuodattakoon sen veren maahan ja peittääkään multa.
 And any man of Israel, or any other living among them, who gets with his bow any beast or bird used for food, is to see that its blood is covered with earth.
 και ἄνθρωπος ἄνθρωπος τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων ἐν ὑμῖν ὃς ἂν θηρεύσῃ θήρευμα θηρίων ἢ πετεινόν ὃ ἔσθεται καὶ ἐκχεεῖ τὸ αἷμα καὶ καλύψει αὐτὸ τῇ γῆ
- 14 Sillä kaiken lihan sielu on sen veri, jossa sen sielu on; sentähden minä sanon israelilaisille: Älkää syökö minkään lihan verta. Sillä kaiken lihan sielu on sen veri; jokainen, joka sitä syö, hävitettäköön.
 For the blood is the life of all flesh: and so I have said to the children of Israel, You may not take any sort of blood as food, and any man who does so will be cut of.
 ἢ γὰρ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστὶν καὶ εἶπα τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ αἷμα πάσης σαρκὸς οὐ φάγεσθε ὅτι ἡ ψυχὴ πάσης σαρκὸς αἷμα αὐτοῦ ἐστὶν πᾶς ὃ ἔσθων αὐτὸ ἐξολεθρευθήσεται
- 15 Ja jokainen, olipa hän maassa syntynyt tai muukalainen, joka syö itsestään kuollutta tai kuoliaaksi raadeltua eläintä, peskööön vaatteensa ja peseytyköön vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti; niin hän tulee puhtaaksi.
 And anyone who takes as food anything which has come to a natural end, or anything which has been put to death by beasts, if he is one of you by birth, or of another nation, will have to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening, and then he will be clean.
 καὶ πᾶσα ψυχὴ ἣτις φάγεται θησιμαῖον ἢ θηριάλωτον ἐν τοῖς αὐτόχοοισιν ἢ ἐν τοῖς προσηλύτοις πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας καὶ καθαρὸς ἔσται
- 16 Mutta jos hän ei pese vaatteitansa eikä pese ruumistansa, joutuu hän syynalaiseksi."
 But if his clothing is not washed and his body bathed, his sin will be on him.
 ἐὰν δὲ μὴ πλύνῃ τὰ ἱμάτια καὶ τὸ σῶμα μὴ λούσῃται ὕδατι καὶ λήμψεται ἀνόμημα αὐτοῦ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν λέγων
- 2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Minä olen Herra, teidän Jumalanne.
 Say to the children of Israel, I am the Lord your God.
 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτούς ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 3 Älkää tehkö, niinkuin tehdään Egyptin maassa, jossa te asuitte, älkääkähä tehkö, niinkuin tehdään Kanaanin maassa, johon minä teidät vien; älkää vaeltako heidän tapojensa mukaan.
 You may not do those things which were done in the land of Egypt where you were living; and you may not do those things which are done in the land of Canaan where I am taking you, or be guided in your behaviour by their rules.
 κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς αἰγύπτου ἐν ἣ κατωκίσατε ἐπ' αὐτῇ οὐ ποιήσετε καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα γῆς χανααν εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ οὐ ποιήσετε καὶ τοῖς νομίμοις αὐτῶν οὐ πορεύσεσθε
- 4 Vaan seuratkaa minun säädöksiäni ja noudattakaa minun käskyjäni vaeltaaksenne niiden mukaan. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.
 But you are to be guided by my decisions and keep my rules, and be guided by them: I am the Lord your God.
 τὰ κρίματά μου ποιήσετε καὶ τὰ προστάγματά μου φυλάξεσθε πορεύεσθαι ἐν αὐτοῖς ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 5 Noudattakaa minun käskyjäni ja säädöksiäni, sillä se ihminen, joka ne pitää, on niistä elävä. Minä olen Herra.
 So keep my rules and my decisions, which, if a man does them, will be life to him: I am the Lord.
 καὶ φυλάξεσθε πάντα τὰ προστάγματά μου καὶ πάντα τὰ κρίματά μου καὶ ποιήσετε αὐτὰ ἃ ποιήσας ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 6 Älköön kukaan teistä ryhtykö veriheimolaiseensa paljastaakseen hänen häpyänsä. Minä olen Herra.
 You may not have sex connection with anyone who is a near relation: I am the Lord.
 ἄνθρωπος ἄνθρωπος πρὸς πάντα οἰκεῖα σαρκὸς αὐτοῦ οὐ προσελεύσεται ἀποκαλύψαι ἀσχημοσύνην ἐγὼ κύριος
- 7 Isäsi häpyä ja äitisi häpyä älä paljasta. Hän on sinun äitisi, älä hänen häpyänsä paljasta.
 You may not have sex relations with your father or your mother: she is your mother, you may not take her.
 ἀσχημοσύνην πατρός σου καὶ ἀσχημοσύνην μητρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις μῆτηρ γὰρ σοῦ ἐστὶν καὶ οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς
- 8 Älä paljasta äitipuolesi häpyä, se on sinun isäsi häpy.
 And you may not have sex relations with your father's wife: she is your father's.
 ἀσχημοσύνην γυναικὸς πατρός σου οὐκ ἀποκαλύψεις ἀσχημοσύνην πατρός σου ἐστὶν

- 9 **Älä paljasta sisaresi häpyä, olipa hän isäsi tytär tai äitisi tytär, kotona tai ulkona syntynyt; älä paljasta heidän häpyänsä.**
You may not take your sister, the daughter of your father or of your mother, wherever her birth took place, among you or in another country.
ἀσχημοσύνην τῆς ἀδελφῆς σου ἐκ πατρὸς σου ἢ ἐκ μητρὸς σου ἐνδογενεὺς ἢ γεγεννημένης ἔξω οὐκ ἀποκαλύψεις ἀσχημοσύνην αὐτῆς
- 10 **Älä paljasta poikasi tyttären tai tyttäresi tyttären häpyä, sillä se on sinun oma häpyäsi.**
You may not have sex relations with your son's daughter or your daughter's daughter, for they are part of yourself;
ἀσχημοσύνην θυγατρὸς υἱοῦ σου ἢ θυγατρὸς θυγατρὸς σου οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῶν ὅτι σὴ ἀσχημοσύνη ἐστίν
- 11 **Älä paljasta äitipuolesi tyttären häpyä, tyttären, joka on sinun isällesi syntynyt; hän on sinun sisaresi.**
Or your father's wife's daughter, the child of your father, for she is your sister.
ἀσχημοσύνην θυγατρὸς γυναικὸς πατρὸς σου οὐκ ἀποκαλύψεις ὁμοπατρία ἀδελφῆ σου ἐστίν οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς
- 12 **Älä paljasta isäsi sisaren häpyä; hän on sinun isäsi veriheimolainen.**
You may not have sex connection with your father's sister, for she is your father's near relation.
ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς πατρὸς σου οὐκ ἀποκαλύψεις οἰκεία γὰρ πατρὸς σου ἐστίν
- 13 **Älä paljasta äitisi sisaren häpyä, sillä hän on sinun äitisi veriheimolainen.**
You may not have sex connection with your mother's sister, for she is your mother's near relation.
ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς μητρὸς σου οὐκ ἀποκαλύψεις οἰκεία γὰρ μητρὸς σου ἐστίν
- 14 **Älä paljasta setäsi häpyä, älä ryhdy hänen vaimoonsa; hän on sinun tätisi.**
You may not have sex relations with the wife of your father's brother, for she is of your family;
ἀσχημοσύνην ἀδελφοῦ τοῦ πατρὸς σου οὐκ ἀποκαλύψεις καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ οὐκ εἰσελεύσῃ συγγενῆς γὰρ σοῦ ἐστίν
- 15 **Älä paljasta miniäsi häpyä; hän on sinun poikasi vaimo, älä paljasta hänen häpyänsä.**
Or with your daughter-in-law, for she is your son's wife, and you may not take her.
ἀσχημοσύνην νύμφης σου οὐκ ἀποκαλύψεις γυνῆ γὰρ υἱοῦ σου ἐστίν οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς
- 16 **Älä paljasta veljesi vaimon häpyä; se on sinun veljesi häpy.**
You may not have sex relations with your brother's wife, for she is your brother's.
ἀσχημοσύνην γυναικὸς ἀδελφοῦ σου οὐκ ἀποκαλύψεις ἀσχημοσύνη ἀδελφοῦ σου ἐστίν
- 17 **Älä paljasta vaimon ja hänen tyttärensä häpyä, äläkä ota vaimoksi hänen poikansa tyttärtä tai tyttärensä tyttärtä paljastaaksesi hänen häpyänsä, sillä he ovat veriheimolaisia; se on sukurutsausta.**
You may not take as wife a woman and her daughter, or her son's daughter or her daughter's daughter, for they are of one family: it is an act of shame.
ἀσχημοσύνην γυναικὸς καὶ θυγατρὸς αὐτῆς οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν θυγατέρα τοῦ υἱοῦ αὐτῆς καὶ τὴν θυγατέρα τῆς θυγατρὸς αὐτῆς οὐ λήμψη ἀποκαλύψαι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῶν οἰκεῖαι γὰρ σοῦ εἰσὶν ἀσέβημά ἐστίν
- 18 **Älä ota vaimosi eläessä hänen sisartansa vaimoksesi ja paljasta hänen häpyänsä, sillä se tuo riidan.**
And you may not take as wife a woman and at the same time her sister, to be in competition with her in her life-time.
γυναῖκα ἐπὶ ἀδελφῆ αὐτῆς οὐ λήμψη ἀντίζηλον ἀποκαλύψαι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς ἐπ' αὐτῆ ἐτι ζώσης αὐτῆς
- 19 **Älä ryhdy vaimoon paljastaaksesi hänen häpyänsä, kun hän on saastainen kuukautisaikanansa.**
And you may not go near a woman or have sex relations with her when she is unclean, at her regular time.
καὶ πρὸς γυναῖκα ἐν χωρισμῷ ἀκαθαρσίας αὐτῆς οὐ προσελεύσῃ ἀποκαλύψαι τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς
- 20 **Älä makaa lähimmäisesi vaimon kanssa, ettet siten itseäsi saastuttaisi.**
And you may not have sex relations with your neighbour's wife, making yourself unclean with her.
καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου οὐ δώσεις κοίτην σπέρματός σου ἐκμιασθῆναι πρὸς αὐτήν
- 21 **Älä anna lapsiasi poltettaviksi uhrina Molokille, ettet häpäisisi Jumalasi nimeä. Minä olen Herra.**
And you may not make any of your children go through the fire as an offering to Molech, and you may not put shame on the name of your God: I am the Lord.
καὶ ἀπὸ τοῦ σπέρματός σου οὐ δώσεις λατρεύειν ἄρχοντι καὶ οὐ βεβηλώσεις τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον ἐγὼ κύριος

- 22 Älä makaa miehenpuolen kanssa, niinkuin naisen kanssa maataan; se on kauhistus.
You may not have sex relations with men, as you do with women: it is a disgusting thing.
καὶ μετὰ ἄρσενος οὐ κοιμηθήσῃ κοίτην γυναικὸς βδέλυγμα γὰρ ἐστίν
- 23 Älä sekaannu mihinkään eläimeen, ettet siten itseäsi saastuttaisi. Älköönkä nainen tarjoutuko eläimelle pariutuaksensa sen kanssa; se on iljettävyys.
And you may not have sex relations with a beast, making yourself unclean with it; and a woman may not give herself to a beast: it is an unnatural act.
καὶ πρὸς πᾶν τετράπουν οὐ δώσεις τὴν κοίτην σου εἰς σπερματισμὸν ἐκμιανθῆναι πρὸς αὐτό καὶ γυνὴ οὐ στήσεται πρὸς πᾶν τετράπουν βιβασθῆναι μουσερὸν γὰρ ἐστίν
- 24 Älkää saastuttako itseänne millään näistä, sillä näillä kaikilla ovat itsensä saastuttaneet ne kansat, jotka minä karkoitan teidän tieltänne.
Do not make yourself unclean in any of these ways; for so have those nations whom I am driving out from before you made themselves unclean:
μὴ μιαινέσθε ἐν πᾶσιν τούτοις ἐν πᾶσι γὰρ τούτοις ἐμιάνθησαν τὰ ἔθνη ἃ ἐγὼ ἐξαποστέλλω πρὸ προσώπου ὑμῶν
- 25 Ja maa tuli saastaiseksi, ja minä kostin sille sen pahat teot, niin että maa oksensi ulos asujamensa.
And the land itself has become unclean; so that I have sent on it the reward of its wrongdoing, and the land itself puts out those who are living in it.
καὶ ἐμιάνθη ἡ γῆ καὶ ἀνταπέδωκα ἀδικίαν αὐτοῖς δι' αὐτήν καὶ προσώχθισεν ἡ γῆ τοῖς ἐγκαθημένοις ἐπ' αὐτῆς
- 26 Sentähden noudattakaa minun käskyjäni ja säädöksiäni älkääkää mitään näistä kauhistuksista tehkö, älköön maassa syntynyt älköönkä muukalainen, joka asuu teidän keskellänne -
So then keep my rules and my decisions, and do not do any of these disgusting things, those of you who are Israelites by birth, or any others who are living with you:
καὶ φυλάξεσθε πάντα τὰ νόμιά μου καὶ πάντα τὰ προστάγματά μου καὶ οὐ ποιήσετε ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τούτων ὁ ἐγγώριος καὶ ὁ προσγεγόμενος προσήλυτος ἐν ὑμῖν
- 27 sillä kaikkia näitä kauhistuksia ovat tehneet tämän maan asukkaat, jotka olivat ennen teitä, niin että maa tuli saastaiseksi -
(For all these disgusting things were done by the men of this country who were there before you, and the land has been made unclean by them;)
πάντα γὰρ τὰ βδελύγματα ταῦτα ἐποίησαν οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς οἱ ὄντες πρότεροι ὑμῶν καὶ ἐμιάνθη ἡ γῆ
- 28 ettei maa teitäkin oksentaisi, jos te sen saastutate, niinkuin se on oksentanut ulos sen kansan, joka oli ennen teitä.
So that the land may not put you out from it, when you make it unclean, as it put out the nations which were there before you.
καὶ ἵνα μὴ προσοχθίσῃ ὑμῖν ἡ γῆ ἐν τῷ μιαινείν ὑμᾶς αὐτήν ὄν τρόπον προσώχθισεν τοῖς ἔθνεσιν τοῖς πρὸ ὑμῶν
- 29 Sillä jokainen, joka tekee minkä tahansa näistä kauhistuksista, hävitettäköön kansastansa, kaikki, jotka semmoista tekevät.
For all those who do any of these disgusting things will be cut off from among their people.
ὅτι πᾶς ὃς ἂν ποιῆσῃ ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τούτων ἐξολεθρευθήσονται αἱ ψυχαὶ αἱ ποιοῦσαι ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν
- 30 Sentähden noudattakaa minun määräyksiäni, ettette seuraisi niitä kauhistavia tapoja, joita on seurattu ennen teitä, ettekä saastuttaisi itseänne niillä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."
So then, keep my orders, so that you may not do any of these disgusting things which were done before you, or make yourselves unclean through them: I am the Lord your God.
καὶ φυλάξετε τὰ προστάγματά μου ὅπως μὴ ποιήσητε ἀπὸ πάντων τῶν νομίμων τῶν ἐβδελυγμένων ἃ γέγονεν πρὸ τοῦ ὑμᾶς καὶ οὐ μιανθήσεσθε ἐν αὐτοῖς ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Puhu kaikelle israelilaisten seurakunnalle ja sano heille: Olkaa pyhät, sillä minä, Herra, teidän Jumalanne, olen pyhä.
Say to all the people of Israel, You are to be holy, for I, the Lord your God, am holy.
λάλησον τῇ συναγωγῇ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἅγιοι ἔσεσθε ὅτι ἐγὼ ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 3 Jokainen teistä peljätköön äitiänsä ja isäänsä, ja pitäkää minun sapattini. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.
Let every man give honour to his mother and to his father and keep my Sabbaths: I am the Lord your God.
ἕκαστος πατέρα αὐτοῦ καὶ μητέρα αὐτοῦ φοβείσθω καὶ τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 4 Älkää kääntykö epäjumalien puoleen älkääkää tehkö itsellenne valettuja jumalankuvia. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.
Do not go after false gods, and do not make metal images of gods for yourselves: I am the Lord your God.
οὐκ ἐπακολουθήσετε εἰδώλοις καὶ θεοὺς χωνευτοὺς οὐ ποιήσετε ὑμῖν ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 5 Ja kun te uhraatte yhteysuhria Herralle, uhratkaa se niin, että hänen mielisuosiensa tulee teidän osaksenne.
And when you give a peace offering to the Lord, do it in the way which is pleasing to the Lord.
καὶ ἐὰν θύσητε θυσίαν σωτηρίου τῷ κυρίῳ δεκτὴν ὑμῶν θύσετε

- 6 Syökää se samana päivänä, jona te uhraatte, tai seuraavana päivänä; mutta mitä tähteeksi jää kolmanteen päivään, se poltettakoon tulessa.
Let it be used for food on the same day on which it is offered, or on the day after; and whatever is over on the third day is to be burned with fire.
ἢ ἂν ἡμέρα θύσητε βρωθήσεται καὶ τῆ αὐριον καὶ ἐὰν καταλειφθῆ ἕως ἡμέρας τρίτης ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται
- 7 Jos sitä syödään kolmantena päivänä, niin se on saastaista, ei otollista.
If any of it is used for food on the third day, it is a disgusting thing and will not be pleasing to the Lord.
ἐὰν δὲ βρώσει βρωθῆ τῆ ἡμέρα τῆ τρίτη ἄθυτόν ἐστιν οὐ δεχθήσεται
- 8 Ja joka sitä syö, joutuu synnalaiseksi, sillä hän on häväissyt Herran pyhän, ja hänet hävitettäköön kansastansa.
And as for anyone who takes it for food, his sin will be on him, for he has put shame on the holy thing of the Lord: he will be cut off from his people.
ὁ δὲ ἔσθων αὐτὸ ἁμαρτίαν λήμψεται ὅτι τὰ ἅγια κυρίου ἐβεβήλωσεν καὶ ἐξολεθρευθήσονται αἱ ψυχαὶ αἱ ἔσθουσαι ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν
- 9 Kun te korjaatte eloa maastanne, niin älä leikkaa viljaa pelloltasi reunoja myöten äläkä poimi tähkäpäitä leikkuun jälkeen.
And when you get in the grain from your land, do not let all the grain be cut from the edges of the field, or take up what has been dropped on the earth after the getting in of the grain.
καὶ ἐκθεριζόντων ὑμῶν τὸν θερισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν οὐ συντελέσετε τὸν θερισμὸν ὑμῶν τοῦ ἀγροῦ ἐκθερίσαι καὶ τὰ ἀποπίπτοντα τοῦ θεριμοῦ σου οὐ συλλέξεις
- 10 Älä myöskään korjaa tyhjäksi viinitarhaasi äläkä poimi varisseita marjoja, vaan jätä ne köyhälle ja muukalaiselle. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.
And do not take all the grapes from your vine-garden, or the fruit dropped on the earth; let the poor man, and the man from another country, have these: I am the Lord your God.
καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου οὐκ ἐπανατρυνήσεις οὐδὲ τοὺς ῥώγας τοῦ ἀμπελῶνός σου συλλέξεις τῷ πτωχῷ καὶ τῷ προσηλύτῳ καταλείψεις αὐτά ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 11 Älkää varastako, älkää valhetelko älkääkä lähimmäistänne pettäkö.
Do not take anyone's property or be false in act or word to another.
οὐ κλέψετε οὐ ψεύσεσθε οὐ συκοφαντήσεται ἕκαστος τὸν πλησίον
- 12 Älkää vannoko väärin minun nimeeni, ettet häpäisisi Jumalasi nimeä. Minä olen Herra.
And do not take an oath in my name falsely, putting shame on the name of your God: I am the Lord.
καὶ οὐκ ὁμείθε τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἄδικῳ καὶ οὐ βεβηλώσετε τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 13 Älä tee lähimmäisesellesi vääryyttä äläkä ota mitään väkisin. Päivämiehesi palkka älköön olko sinun takanasi huomiseen asti.
Do not be cruel to your neighbour or take what is his; do not keep back a servant's payment from him all night till the morning.
οὐκ ἀδικήσεις τὸν πλησίον καὶ οὐχ ἄρπάσεις καὶ οὐ μὴ κοιμηθήσεται ὁ μισθὸς τοῦ μισθοτοῦ παρὰ σοὶ ἕως πρωΐ
- 14 Älä kiroa kuuroa äläkä pane kompastusta sokean eteen, vaan pelkää Jumalaasi. Minä olen Herra.
Do not put a curse on those who have no hearing, or put a cause of falling in the way of the blind, but keep the fear of your God before you: I am the Lord.
οὐ κακῶς ἐρεῖς κωφὸν καὶ ἀπέναντι τυφλοῦ οὐ προσθήσεις σκάνδαλον καὶ φοβηθήσῃ κύριον τὸν θεόν σου ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 15 Älkää tehkö vääryyttä tuomitessanne; älä ole puolueellinen köyhän hyväksi äläkä pidä ylhäisen puolta, vaan tuomitse lähimmäisesi oikein.
Do no wrong in your judging: do not give thought to the position of the poor, or honour to the position of the great; but be a judge to your neighbour in righteousness.
οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει οὐ λήμψη πρόσωπον πτωχοῦ οὐδὲ θαυμάσεις πρόσωπον δυνάστου ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖς τὸν πλησίον σου
- 16 Älä liiku panettelijana kansasi keskellä äläkä vaani lähimmäisesi verta. Minä olen Herra.
Do not go about saying untrue things among your people, or take away the life of your neighbour by false witness: I am the Lord.
οὐ πορεύῃ δόλω ἐν τῷ ἔθνῃ σου οὐκ ἐπισυστήσῃ ἐφ' αἷμα τοῦ πλησίον σου ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 17 Älä vihaa veljeäsi sydämessäsi, vaan nuhtele lähimmäistäsi, ettet joutuisi hänen tähtensä synnalaiseksi.
Let there be no hate in your heart for your brother; but you may make a protest to your neighbour, so that he may be stopped from doing evil.
οὐ μισήσεις τὸν ἀδελφόν σου τῆ διανοίᾳ σου ἐλεγμῷ ἐλέγξεις τὸν πλησίον σου καὶ οὐ λήμψη δι' αὐτὸν ἁμαρτίαν
- 18 Älä kosta äläkä pidä vihaa kansasi lapsia vastaan, vaan rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi. Minä olen Herra.
Do not make attempts to get equal with one who has done you wrong, or keep hard feelings against the children of your people, but have love for your neighbour as for yourself: I am the Lord.
καὶ οὐκ ἐκδικαῖται σου ἡ χεὶρ καὶ οὐ μηνιεῖς τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν ἐγὼ εἰμι κύριος
- 19 Noudattakaa minun käskyjäni. Älä anna karjassasi kahden erilaisen eläimen pariutua, älä kylvä peltoosi kahdenlaisista siementä, älköönkä kahdenlaisista langoista kudottua vaatetta tulko yllesi.
Keep my laws. Do not let your cattle have offspring by those of a different sort; do not put mixed seed into your field; do not put on a robe made of two sorts of cloth.
τὸν νόμον μου φυλάξεσθε τὰ κτήνη σου οὐ κατοχεύσεις ἑτεροζύγω καὶ τὸν ἀμπελῶνά σου οὐ κατασπερεῖς διάφορον καὶ ἱμάτιον ἐκ δύο ὑφασμένον κίβδηλον οὐκ ἐπιβαλεῖς σεαυτῷ

- 20 Jos mies makaa naisen, joka on orjatar ja toisen miehen oma eikä ole lunastettu eikä vapaaksi laskettu, rangaistakoon heitä, ei kuitenkaan kuolemalla, koska nainen ei ollut vapaa.
If any man has sex relations with a servant-woman who has given her word to be married to a man, and has not been made free for a price or in any other way, the thing will be looked into; but they will not be put to death because she was not a free woman.
καὶ ἐάν τις κοιμηθῆ μετὰ γυναικὸς κοίτην σπέρματος καὶ αὐτὴ οἰκέτις διαπεφυλαγμένη ἀνθρώπων καὶ αὐτὴ λύτροις οὐ λελύτρωται ἢ ἐλευθερία οὐκ ἐδόθη αὐτῇ ἐπισκοπῆ ἔσται αὐτοῖς οὐκ ἀποθαν οὐδὲν ὅτι οὐκ ἀπλευθερώθη
- 21 Ja mies tuokoon hyvityksenään Herralle vikauhri-oinaan ilmestysmajan ovelle.
Let him take his offering for wrongdoing to the Lord, to the door of the Tent of meeting; let him give a male sheep as an offering for wrongdoing.
καὶ προσάξει τῆς πλημμελείας αὐτοῦ τῷ κυρίῳ παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου κριὸν πλημμελείας
- 22 Ja kun pappi on toimittanut hänelle vikauhri-oinaalla Herran edessä sovituksen siitä synnistä, jonka hän on tehnyt, annetaan hänelle hänen tekemänsä synti anteeksi.
And the priest will take away his sin before the Lord with the sheep which is offered for his wrongdoing, and he will have forgiveness for the sin which he has done.
καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ κριῷ τῆς πλημμελείας ἔναντι κυρίου περὶ τῆς ἁμαρτίας ἧς ἤμαρτεν καὶ ἀφεθήσεται αὐτῷ ἡ ἁμαρτία ἣν ἤμαρτεν
- 23 Kun te tulette siihen maahan ja istutate kaikkinaisia hedelmäpuita, niin jättäkää niiden hedelmä, niiden esinahka, koskemattomaksi; kolmena vuotena pitääkää ne ympärileikkaamattomina, älkää niitä syökö.
And when you have come into the land, and have put in all sorts of fruit-trees, their fruit will be as if they had not had circumcision, and for three years their fruit may not be used for food.
ὅταν δὲ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν καὶ καταφυτεύσετε πᾶν ξύλον βρώσιμον καὶ περικαθαριεῖτε τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ ὁ καρπὸς αὐτοῦ τρία ἔτη ἔσται ὑμῖν ἀπερικαθαρτος οὐ βρωθήσεται
- 24 Mutta neljäntenä vuotena pyhitettäköön kaikki niiden hedelmät ilojuhlassa Herralle,
And in the fourth year all the fruit will be holy as a praise-offering to the Lord.
καὶ τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἔσται πᾶς ὁ καρπὸς αὐτοῦ ἅγιος αἰνετὸς τῷ κυρίῳ
- 25 ja vasta viidentenä vuotena syökää niiden hedelmää; näin te lisäätte niiden tuottoa. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.
But in the fifth year you may take the fruit and the increase of it for your food: I am the Lord your God.
ἐν δὲ τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ φάγεσθε τὸν καρπὸν πρόσθεμα ὑμῖν τὰ γενήματα αὐτοῦ ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 26 Älkää syökö mitään verinensä. Älkää merkeistä ennustelko älkääkää harjoittako noituutta.
Nothing may be used for food with its blood in it; you may not make use of strange arts, or go in search of signs and wonders.
μὴ ἔσθετε ἐπὶ τῶν ὀρέων καὶ οὐκ οἰωνεῖσθε οὐδὲ ὀρνιθοσκοπήσεσθε
- 27 Älkää keritkö tukkaanne päälaen ympäriltä, älkää leikkaamalla turmele partasi reunaan.
The ends of the hair round your face and on your chin may not be cut off.
οὐ ποιήσετε σισόην ἐκ τῆς κόμης τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐδὲ φθερεῖτε τὴν ὄψιν τοῦ πώγωνος ὑμῶν
- 28 Älkää viileskelkö ihoanne vainajan tähden älkääkää koristelko itseänne ihopiirroksilla. Minä olen Herra.
You may not make cuts in your flesh in respect for the dead, or have marks printed on your bodies: I am the Lord.
καὶ ἐντομιάς ἐπὶ ψυχῇ οὐ ποιήσετε ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ γράμματα στικτὰ οὐ ποιήσετε ἐν ὑμῖν ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 29 Älä häpäise tyttärtäsi antamalla hänen tulla portoksi, ettei maa harjoittaisi haureutta ja tulisi täyteen iljettävyyttä.
Do not make your daughter common by letting her become a loose woman, for fear that the land may become full of shame.
οὐ βεβηλώσεις τὴν θυγατέρα σου ἐκπορνεῦσαι αὐτήν καὶ οὐκ ἐκπορνεῦσει ἡ γῆ καὶ ἡ γῆ πλησθήσεται ἀνομίας
- 30 Pitäkää minun sapattini ja peljätkää minun pyhäkköäni. Minä olen Herra.
Keep my Sabbaths and have respect for my holy place: I am the Lord.
τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε ἐγὼ εἰμι κύριος
- 31 Älkää kääntykö vainaja- ja tietäjähenkien puoleen; älkää etsikö heitä, ettette tulisi heistä saastutetuiksi. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.
Do not go after those who make use of spirits, or wonder-workers; do not go in their ways or become unclean through them: I am the Lord your God.
οὐκ ἐπακολουθήσετε ἔγγαστριμύθους καὶ τοῖς ἐπαιδοῖς οὐ προσκολληθήσεσθε ἐκμανθῆναι ἐν αὐτοῖς ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 32 Nouse harmaapään edessä ja kunnioita vanhusta sekä pelkää Jumalaasi. Minä olen Herra.
Get up from your seats before the white-haired, and give honour to the old, and let the fear of your God be before you: I am the Lord.
ἀπὸ προσώπου πολλοῦ ἐξαναστήση καὶ τιμήσεις πρόσωπον πρεσβυτέρου καὶ φοβηθήση τὸν θεόν σου ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν

- 33 **Kun muukalainen asuu luonasi teidän maassanne, älkää sortako häntä.**
And if a man from another country is living in your land with you, do not make life hard for him;
 ἐὰν δὲ τις προσέλθῃ προσήλυτος ὑμῖν ἐν τῇ γῆ ὑμῶν οὐ θλίψετε αὐτόν
- 34 **Muukalainen, joka asuu teidän luonanne, olkoon niinkuin maassa syntynyt teikäläinen. Rakasta häntä niinkuin itseäsi, sillä tekin olitte muukalaisina Egyptin maassa. Minä olen Herra, teidän Jumalanne.**
Let him be to you as one of your countrymen and have love for him as for yourself; for you were living in a strange land, in the land of Egypt: I am the Lord your God.
 ὡς ὁ αὐτόχθων ἐν ὑμῖν ἔσται ὁ προσήλυτος ὁ προσπορευόμενος πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀγαπήσεις αὐτόν ὡς σεαυτὸν ὅτι προσήλυτοι ἐγενήθητε ἐν γῆ αἰγύπτου ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 35 **Älkää tehkö vääryyttä tuomitessanne älkääkä käyttäessänne pituus-, paino- tai astiamittaa.**
Do not make false decisions in questions of yard-sticks and weights and measures.
 οὐ ποιήσετε ἄδικον ἐν κρίσει ἐν μέτροις καὶ ἐν σταθμίαις καὶ ἐν ζυγοῖς
- 36 **Olkoon teillä oikea vaaka, oikeat punnukset, oikea eefa-mitta ja oikea hiin-mitta. Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta.**
Have true scales, true weights and measures for all things: I am the Lord your God, who took you out of the land of Egypt;
 ζυγὰ δίκαια καὶ στάθμια δίκαια καὶ χοῦς δίκαιος ἔσται ὑμῖν ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 37 **Noudattakaa kaikkia minun käskyjäni ja kaikkia minun säädöksiäni ja pitäkää ne. Minä olen Herra."**
You are to keep all my rules and my decisions and do them: I am the Lord.
 καὶ φυλάξεσθε πάντα τὸν νόμον μου καὶ πάντα τὰ προστάγματά μου καὶ ποιήσετε αὐτά ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 **"Sano israelilaisille: Jos joku, kuka tahansa israelilainen tai muukalainen, joka asuu Israelissa, antaa lapsiansa Molokille, hänet rangaistakoon kuolemalla; maan kansa kivittäköön hänet.**
Again, say to the children of Israel, If any man of the children of Israel, or any other man living in Israel, gives his offspring to Molech, he is certainly to be put to death: he is to be stoned by the people of the land;
 καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λαλήσεις ἐάν τις ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἢ ἀπὸ τῶν προσγεγεννημένων προσηλύτων ἐν ἰσραὴλ ὅς ἂν δῶ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντι θανάτῳ θανατούσθω τὸ ἔθνος τὸ ἐπὶ τῆς γῆς λιθοβολήσουσιν αὐτόν ἐν λίθοις
- 3 **Ja minä käännän kasvoni sitä miestä vastaan ja hävitän hänet hänen kansastansa, koska hän on antanut Molokille lapsiansa saastuttaen minun pyhäkköni ja häväisten minun pyhän nimeni.**
And my face will be turned against that man, and he will be cut off from his people; because he has given his offspring to Molech, making my holy place unclean, and making my holy name common.
 καὶ ἐγὼ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ ἀπολώ αὐτόν ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ὅτι τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἔδωκεν ἄρχοντι ἵνα μιάνῃ τὰ ἁγία μου καὶ βεβηλώσῃ τὸ ὄνομα τῶν ἡγασμένων μοι
- 4 **Ja jos maan kansa säästää sitä miestä, joka antaa lapsiansa Molokille, niin etteivät he häntä surmaa,**
And if the people of the land do not take note of that man when he gives his offspring to Molech, and do not put him to death,
 ἐὰν δὲ ὑπερόψει ὑπερίδωσιν οἱ αὐτόχθονες τῆς γῆς τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἐκεῖνου ἐν τῷ δοῦναι αὐτόν τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἄρχοντι τοῦ μὴ ἀποκτεῖναι αὐτόν
- 5 **niin minä itse käännän kasvoni sitä miestä vastaan ja hänen sukuansa vastaan; hänet ja kaikki, jotka häntä seuraten ovat lähteneet haureudessa kulkemaan Molokin jäljessä, minä hävitän heidän kansastansa.**
Then my face will be turned against him and his family, and he and all those who do evil with him will be cut off from among their people.
 καὶ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ τὴν συγγένειαν αὐτοῦ καὶ ἀπολώ αὐτόν καὶ πάντας τοὺς ὁμοιοῦντας αὐτῷ ὥστε ἐκπορνεύειν αὐτόν εἰς τοὺς ἄρχοντας ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῶν
- 6 **Ja jos joku kääntyy vainaja- tai tietäjähenkien puoleen, lähtien haureudessa kulkemaan heidän jäljesssänsä, sitä ihmistä vastaan minä käännän kasvoni ja hävitän hänet hänen kansastansa.**
And whoever goes after those who make use of spirits and wonder-workers, doing evil with them, against him will my face be turned, and he will be cut off from among his people.
 καὶ ψυχὴ ἢ ἐὰν ἐπακολουθήσῃ ἐγγαστριμύθοις ἢ ἐπαιοῖς ὥστε ἐκπορνεύσαι ὀπίσω αὐτῶν ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν ψυχὴν ἐκείνην καὶ ἀπολώ αὐτήν ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 7 **Pyhittäkää siis itsenne ja olkaa pyhät; sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne.**
So make and keep yourselves holy, for I am the Lord your God.
 καὶ ἔσεσθε ἅγιοι ὅτι ἅγιος ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν

- 8 **Ja noudattakaa minun käskyjäni ja pitäkää ne. Minä olen Herra, joka pyhitän teidät.**
And keep my rules and do them: I am the Lord, who make you holy.
 και φυλάξεσθε τὰ προστάγματά μου και ποιήσετε αὐτὰ ἐγὼ κύριος ὁ ἀγιάζων ὑμᾶς
- 9 **Kuka ikinä kiroaa isäänsä tai äitiänsä, hänet rangaistakoon kuolemalla; isäänsä ja äitiänsä hän on kironnut, hän on verivelan alainen.**
Every man cursing his father or his mother is certainly to be put to death; because of his curse on his father or his mother, his blood will be on him.
 ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὃς ἂν κακῶς εἶπῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ θανάτῳ θανατούσθω πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα αὐτοῦ κακῶς εἶπεν ἔνοχος ἔσται
- 10 **Jos joku tekee aviorikoksen toisen miehen vaimon kanssa, jos hän tekee aviorikoksen lähimmäisensä vaimon kanssa, niin heidät, sekä aviorikkoja mies että -nainen, rangaistakoon kuolemalla.**
And if a man has sex relations with another man's wife, even the wife of his neighbour, he and she are certainly to be put to death.
 ἄνθρωπος ὃς ἂν μοιχεύηται γυναῖκα ἀνδρὸς ἢ ὃς ἂν μοιχεύηται γυναῖκα τοῦ πλησίου θανάτῳ θανατούσθωσαν ὁ μοιχεύων και ἡ μοιχευομένη
- 11 **Jos joku makaa äiti puolensa kanssa, paljastaa hän isänsä hävyn; heidät molemmat rangaistakoon kuolemalla, he ovat verivelan alaiset.**
And the man who has sex relations with his father's wife has put shame on his father: the two of them are to be put to death; their blood will be on them.
 ἐάν τις κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀσχημοσύνην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν θανάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφότεροι ἔνοχοι εἰσιν
- 12 **Jos joku makaa miniänsä kanssa, rangaistakoon heidät molemmat kuolemalla; he ovat tehneet iljettävyuden, he ovat verivelan alaiset.**
And if a man has sex relations with his son's wife, the two of them are to be put to death: it is unnatural; their blood will be on them.
 και ἐάν τις κοιμηθῇ μετὰ νόμφης αὐτοῦ θανάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφότεροι ἡσεβήκασιν γὰρ ἔνοχοι εἰσιν
- 13 **Jos joku makaa miehen puolen kanssa, niinkuin naisen kanssa maataan, tekevät he molemmat kauhistuksen; heidät rangaistakoon kuolemalla, he ovat verivelan alaiset.**
And if a man has sex relations with a man, the two of them have done a disgusting thing: let them be put to death; their blood will be on them.
 και ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ ἄρσενος κοίτην γυναικὸς βδέλυγμα ἐποίησαν ἀμφότεροι θανατούσθωσαν ἔνοχοι εἰσιν
- 14 **Jos joku ottaa vaimoksi naisen ja hänen äitinsä, on se iljettävyys; sekä hänet että ne molemmat poltettakoon tulessa, ettei mitään iljettävyyttä olisi teidän seassanne.**
And if a man takes as wife a woman and her mother, it is an act of shame; let them be burned with fire, all three of them, so that there may be no shame among you.
 ὃς ἐάν λάβῃ γυναῖκα και τὴν μητέρα αὐτῆς ἀνόμημά ἐστιν ἐν πυρὶ κατακαύσουσιν αὐτὸν και αὐτάς και οὐκ ἔσται ἀνομία ἐν ὑμῖν
- 15 **Jos joku sekaantuu eläimeen, rangaistakoon hänet kuolemalla, ja se eläin tappakaa.**
And if a man has sex relations with a beast, let him be put to death, and let the beast be put to destruction.
 και ὃς ἂν δῶ κοιτασίαν αὐτοῦ ἐν τετράποδι θανάτῳ θανατούσθω και τὸ τετράπουον ἀποκτενεῖτε
- 16 **Ja jos nainen ryhtyy eläimeen, mihin tahansa, pariutuaksensa sen kanssa, niin surmaa sekä nainen että eläin; heidät rangaistakoon kuolemalla, he ovat verivelan alaiset.**
And if a woman goes near a beast and has sex relations with it, you will put an end to the woman and the beast: their blood will be on them.
 και γυνὴ ἢ τις προσελεύσεται πρὸς πᾶν κτήνος βιβασθῆναι αὐτὴν ὑπ' αὐτοῦ ἀποκτενεῖτε τὴν γυναῖκα και τὸ κτήνος θανάτῳ θανατούσθωσαν ἔνοχοι εἰσιν
- 17 **Jos joku ottaa vaimoksi sisarensa, isänsä tyttären tai äitinsä tyttären, ja näkee hänen häpynsä ja tämä näkee hänen häpynsä, niin se on häpeä, ja heidät hävitettäköön kansalaistensa silmien edessä; hän on paljastanut sisarensa hävyn, hän on joutunut synnalaiseksi.**
And if a man takes his sister, daughter of his father or his mother, and has sex relations with her and she with him, it is an act of shame: they are to be cut off before the children of their people; he has had sex relations with his sister, and his sin will be on him.
 ὃς ἐάν λάβῃ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ἐκ πατρὸς αὐτοῦ ἢ ἐκ μητρὸς αὐτοῦ και ἴδη τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς και αὐτὴ ἴδη τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ ὄνειδός ἐστιν ἐξολεθρευθήσονται ἐνώπιον υἱῶν γένους αὐτῶν ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν ἀμαρτίαν κοιμοῦνται
- 18 **Jos joku makaa kuukautistilassa olevan naisen kanssa ja paljastaa hänen häpynsä, avaa hänen lähteensä, ja nainen paljastaa verensä lähteen, niin heidät molemmat hävitettäköön kansastansa.**
And if a man has sex relations with a woman at the time when she is unwell, he has seen her fountain and she has let the fountain of her blood be uncovered, and the two of them are to be cut off from among their people.
 και ἀνὴρ ὃς ἂν κοιμηθῇ μετὰ γυναικὸς ἀποκαθημένης και ἀποκαλύψῃ τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς τὴν πηγὴν αὐτῆς ἀπεκάλυψεν και αὐτὴ ἀπεκάλυψεν τὴν ῥύσιν τοῦ αἵματος αὐτῆς ἐξολεθρευθήσονται ἀμφότεροι ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν
- 19 **Älä paljasta äitisi sisaren tai isäsi sisaren häpyä; sillä se, joka niin tekee, on paljastanut veriheimolaisensa; he joutuvat synnalaisiksi.**
And you may not have sex connection with your mother's sister or your father's sister, for they are his near relations: their sin will be on them.
 και ἀσχημοσύνην ἀδελφῆς πατρὸς σου και ἀδελφῆς μητρὸς σου οὐκ ἀποκαλύψεις τὴν γὰρ οικειότητα ἀπεκάλυψεν ἀμαρτίαν ἀποιόνται

- 20 Jos joku makaa setänsä vaimon kanssa, on hän paljastanut setänsä hävyn; he joutuvat syynalaisiksi, lapsettomina he kuolkoot.
And if a man has sex relations with the wife of his father's brother, he has put shame on his father's brother: their sin will be on them; till the day of their death they will have no children.
 ὅς ἂν κοιμηθῆ μετὰ τῆς συγγενοῦς αὐτοῦ ἀσημιούνην τῆς συγγενείας αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται
- 21 Jos joku ottaa vaimoksi veljensä vaimon, on se saastaisuus; hän on paljastanut veljensä hävyn, lapsettomiksi he jääkööt.
And if a man takes his brother's wife, it is an unclean act; he has put shame on his brother; they will have no children.
 ὅς ἂν λάβῃ τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀκαθαρσία ἐστὶν ἀσημιούνην τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἀπεκάλυψεν ἄτεκνοι ἀποθανοῦνται
- 22 Noudattakaa siis kaikkia minun käskyjäni ja kaikkia minun säädöksiäni ja pitäkää ne, ettei teitä oksentaisi ulos se maa, johon minä vien teidät asumaan.
So then, keep my rules and my decisions and do them, so that the land which I am giving you as your resting-place may not violently send you out again.
 καὶ φυλάξασθε πάντα τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ κρίματά μου καὶ ποιήσετε αὐτά καὶ οὐ μὴ προσοχθίση ὑμῖν ἡ γῆ εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ κατοικεῖν ἐπ' αὐτῆς
- 23 Ja älkää vaeltako sen kansan tapojen mukaan, jonka minä karkoitan teidän tieltänne; sillä kaikkia näitä he ovat tehneet ja nostaneet minun inhoni.
And do not keep the rules of the nations which I am driving out before you; for they did all these things, and for that reason my soul was turned against them.
 καὶ οὐχὶ πορεύεσθε τοῖς νομίμοις τῶν ἐθνῶν οὓς ἐξαποστέλλω ἀφ' ὑμῶν ὅτι ταῦτα πάντα ἐποίησαν καὶ ἐβδελυξάμην αὐτούς
- 24 Mutta minä sanon teille: Te saatte ottaa omaksenne heidän maansa, sillä minä annan sen teille omaksi, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka olen teidät erottanut muista kansoista.
But I have said to you, You will take their land and I will give it to you for your heritage, a land flowing with milk and honey: I am the Lord your God who have made you separate from all other peoples.
 καὶ εἶπα ὑμῖν ὑμεῖς κληρονομήσατε τὴν γῆν αὐτῶν καὶ ἐγὼ δώσω ὑμῖν αὐτὴν ἐν κτήσει γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὅς διόρισα ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν
- 25 Erottakaa myös puhtaat eläimet saastaisista ja saastaiset linnut puhtaista, ettette saattaisi itseänne inhottaviksi koskemalla nelijalkaisiin eläimiin, lintuihin tai maan matelijoihin, mihin tahansa, jotka minä olen erottanut, että te pitäisitte ne saastaisina.
So then, make division between the clean beast and the unclean, and between the clean bird and the unclean: do not make yourselves disgusting by any beast or bird or anything which goes flat on the earth, which has been marked by me as unclean for you.
 καὶ ἀφοριεῖτε αὐτοὺς ἀνὰ μέσον τῶν κτηνῶν τῶν καθαρῶν καὶ ἀνὰ μέσον τῶν κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων καὶ ἀνὰ μέσον τῶν πετεινῶν τῶν καθαρῶν καὶ τῶν ἀκαθάρτων καὶ οὐ βδελύξετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἐν τοῖς κτήνεσιν καὶ ἐν τοῖς πετεινοῖς καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐρπετοῖς τῆς γῆς ἃ ἐγὼ ἀφόρισα ὑμῖν ἐν ἀκαθαρσία
- 26 Olkaa siis minulle pyhät, sillä minä, Herra, olen pyhä, ja minä olen teidät erottanut muista kansoista olemaan minun omani.
And you are to be holy to me; for I the Lord am holy and have made you separate from the nations, so that you may be my people.
 καὶ ἔσεσθέ μοι ἅγιοι ὅτι ἐγὼ ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ ἀφορίσας ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν εἶναι ἐμοί
- 27 Jos jossakin miehessä tai naisessa on vainaja- tai tietäjähenkki, niin heidät rangaistakoon kuolemalla; heidät kivitettäköön, he ovat verivelan alaiset."
Any man or woman who makes use of spirits, or who is a wonder-worker, is to be put to death: they are to be stoned with stones: their blood will be on them.
 καὶ ἀνὴρ ἢ γυνὴ ὅς ἂν γένηται αὐτῶν ἐγγαστρίμουθος ἢ ἐπαιοδός θανάτῳ θανατούσθωσαν ἀμφότεροι λίθοις λιθοβολήσατε αὐτούς ἔνοχοι εἰσιν
- 1 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Puhu papeille, Aaronin pojille, ja sano heille: Pappi älköön saattako itseänsä saastaiseksi kenestäkään kuolleesta sukulaistansa,
And the Lord said to Moses, Say to the priests, the sons of Aaron, Let no man make himself unclean for the dead among his people;
 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωυσῆν λέγων εἰπὸν τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς υἱοῖς Ααρων καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἐν ταῖς ψυχαῖς οὐ μιανθήσονται ἐν τῷ ἔθνει αὐτῶν
- 2 paitsi lähimmästä veriheimolaisestaan: äidistänsä, isästänsä, pojastansa, tyttärestänsä ja veljestänsä,
But only for his near relations, for his mother or his father, his son or his daughter, and his brother;
 ἀλλ' ἢ ἐν τῷ οἰκειῷ τῷ ἔγγιστα αὐτῶν ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ καὶ υἱοῖς καὶ θυγατράσιν ἐπ' ἀδελφῷ
- 3 sekä sisarestansa, jos tämä oli neitsyt ja eli hänen luonaan eikä ollut naitu; hänestä hän saa saastua.
And for his sister, a virgin, for she is his near relation and has had no husband, he may make himself unclean.
 καὶ ἐπ' ἀδελφῇ παρθένῳ τῇ ἔγγιζούσῃ αὐτῷ τῇ μὴ ἐκδεδομένη ἀνδρὶ ἐπὶ τούτοις μιανθήσεται
- 4 Älköön hän, sukunsa päämies, saattako itseänsä saastaiseksi, ettei hän itseänsä häpäisisi.
But let him, being a chief among his people, not make himself unclean in such a way as to put shame on himself.
 οὐ μιανθήσεται ἐξάπινα ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ εἰς βεβήλωσιν αὐτοῦ

- 5 Älkööt he ajako paljaaksi päälakeansa älköötkä leikatko partansa reunaan älköötkä koristelko itseänsä ihopiirroksilla.
They are not to have their hair cut off for the dead, or the hair on their chins cut short, or make cuts in their flesh.
καὶ φιλὰκρωμα οὐ ξυρηθήσεσθε τὴν κεφαλὴν ἐπὶ νεκρῶ καὶ τὴν ὄψιν τοῦ πρόγονος οὐ ξυρήσονται καὶ ἐπὶ τὰς σάρκας αὐτῶν οὐ κατατεμοῦσιν ἐντομίδας
- 6 He olkoot Jumalallensa pyhät älköötkä häväiskö Jumalansa nimeä, sillä he uhraavat Herran uhreja, Jumalansa leipää; sentähden he olkoot pyhät.
Let them be holy to their God and not make the name of their God common; for the fire offerings of the Lord and the bread of their God are offered by them, and they are to be holy.
ἅγιοι ἔσονται τῷ θεῷ αὐτῶν καὶ οὐ βεβηλώσουσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν τὰς γὰρ θυσίας κυρίου δῶρα τοῦ θεοῦ αὐτῶν αὐτοὶ προσφέρουσιν καὶ ἔσονται ἅγιοι
- 7 Älkööt he ottako vaimoksi porttoa tai häväistyä naista älköötkä ottako miehensä hylkäämää vaimoa, sillä pappi on pyhä Jumalallensa.
They may not take as wife a loose or common woman, or one who has been put away by her husband: for the priest is holy to his God.
γυναῖκα πόρνην καὶ βεβηλωμένην οὐ λήμψονται καὶ γυναῖκα ἐκβεβλημένην ἀπὸ ἀνδρὸς αὐτῆς ἅγιός ἐστιν τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ
- 8 Sinun on pidettävä häntä pyhänä, koska hän uhraa sinun Jumalasi leipää; hän olkoon sinulle pyhä, sillä minä, Herra, joka pyhitän teidät, olen pyhä.
And he is to be holy in your eyes, for by him the bread of your God is offered; he is to be holy in your eyes, for I the Lord, who make you holy, am holy.
καὶ ἁγιάσει αὐτόν τὰ δῶρα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν οὗτος προσφέρει ἅγιος ἔσται ὅτι ἅγιος ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς
- 9 Jos papin tytär häpäisee itsensä haureudella, niin hän häpäisee isänsä; hänet poltettakoon tulella.
And if the daughter of a priest makes herself common and by her loose behaviour puts shame on her father, let her be burned with fire.
καὶ θυγάτηρ ἀνθρώπου ἱερέως ἐὰν βεβηλωθῇ τοῦ ἐκπορευῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτῆς αὐτὴ βεβηλοὶ ἐπὶ πυρὸς κατακαυθήσεται
- 10 Se pappi, joka on ylimmäinen veljiensä seassa, jonka pään päälle voiteluöljy on vuodatettu ja joka pyhiin vaatteisiin pukemalla on vihitty virkaansa, älköön päästäkö tukkaansa hajalle älköönkä reväiskö vaatteitansa.
And he who is the chief priest among his brothers, on whose head the holy oil has been put, who is marked out to put on the holy robes, may not let his hair go loose or have his clothing out of order as a sign of sorrow.
καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τοῦ ἐπικεχυμένου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἐλαίου τοῦ χριστοῦ καὶ τετελειωμένου ἐνδύσασθαι τὰ ἱμάτια τὴν κεφαλὴν οὐκ ἀποκιδαρῶσει καὶ τὰ ἱμάτια οὐ διαρρήξει
- 11 Älköön hän myöskään menkö minkään kuolleen luo; isästänsäkään tai äidistänsä hän älköön saattako itseänsä saastaiseksi.
He may not go near any dead body or make himself unclean for his father or his mother;
καὶ ἐπὶ πάση ψυχῇ τετελευτηκυῖα οὐκ εἰσελεύσεται ἐπὶ πατρὶ αὐτοῦ οὐδὲ ἐπὶ μητρὶ αὐτοῦ οὐ μιανθήσεται
- 12 Älköön hän lähtekö pyhäköstä, ettei hän häpäisisi Jumalansa pyhäkköä, sillä hänessä on hänen Jumalansa voiteluöljyn vihkimys. Minä olen Herra.
He may not go out of the holy place or make the holy place of his God common; for the crown of the holy oil of his God is on him: I am the Lord.
καὶ ἐκ τῶν ἁγίων οὐκ ἐξελεύσεται καὶ οὐ βεβηλώσει τὸ ἁγιασμένον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ὅτι τὸ ἅγιον ἔλαιον τὸ χριστὸν τοῦ θεοῦ ἐπ' αὐτῷ ἐγὼ κύριος
- 13 Hän ottakoon vaimoksensa neitsyen.
And let him take as his wife one who has not had relations with a man.
οὗτος γυναῖκα παρθένον ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ λήμψεται
- 14 Leskeä tai hyljättyä vaimoa tai häväistyä naista tai porttoa hän älköön ottako, vaan neitsyen omasta suvustaan hän ottakoon vaimoksensa,
A widow, or one whose husband has put her away, or a common woman of loose behaviour, may not be the wife of a priest; but let him take a virgin from among his people.
χήραν δὲ καὶ ἐκβεβλημένην καὶ βεβηλωμένην καὶ πόρνην ταύτας οὐ λήμψεται ἀλλ' ἢ παρθένον ἐκ τοῦ γένους αὐτοῦ λήμψεται γυναῖκα
- 15 ettei hän häpäisisi jälkeläisiään suvussansa; sillä minä olen Herra, joka hänet pyhitän."
And he may not make his seed unclean among his people, for I the Lord have made him holy.
καὶ οὐ βεβηλώσει τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτόν
- 16 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μοῦσῃν λέγων
- 17 "Puhu Aaronille ja sano: jos jossakin sinun jälkeläisistäsi, tulevissa sukupolvissa, on joku vamma, älköön hän lähestykö uhraamaan Jumalansa leipää.
Say to Aaron, If a man of your family, in any generation, is damaged in body, let him not come near to make the offering of the bread of his God.
εἰπὸν ααρὼν ἀνθρώπος ἐκ τοῦ γένους σου εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν τίνι ἐὰν ἦ ἐν αὐτῷ μῶμος οὐ προσελεύσεται προσφέρειν τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ αὐτοῦ

- 18 Älköön lähestykö kukaan, jossa on joku vamma, älköön kukaan sokea tai ontuva, kukaan kasvoiltaan tahi jäseniltään muodoton,
For any man whose body is damaged may not come near: one who is blind, or has not the use of his legs, or one who has a broken nose or any unnatural growth,
πᾶς ἄνθρωπος ᾧ ἂν ἦ ἐν αὐτῷ μῶμος οὐ προσελεύσεται ἄνθρωπος χωλὸς ἢ τυφλὸς ἢ κολοβόρριν ἢ ὠτότμητος
- 19 jalkansa tai kätensä taittanut,
Or a man with broken feet or hands,
ἢ ἄνθρωπος ᾧ ἐστὶν ἐν αὐτῷ σύντριμμα χειρὸς ἢ σύντριμμα ποδός
- 20 kyttyräselkäinen tai surkastunut, silmävikainen tai ihotautinen tai rupinen tai kuohittu.
Or one whose back is bent, or one who is unnaturally small, or one who has a damaged eye, or whose skin is diseased, or whose sex parts are damaged;
ἢ κυρτὸς ἢ ἔφηλος ἢ πτίλος τοῦς ὀφθαλμοῦς ἢ ἄνθρωπος ᾧ ἂν ἦ ἐν αὐτῷ ψώρα ἀγρία ἢ λιχὴν ἢ μόνορχις
- 21 Pappi Aaronin jälkeläisistä älköön kukaan, jossa on joku vamma, lähestykö uhraamaan Herran uhreja; hänessä on vamma, sentähden hän älköön lähestykö uhraamaan Jumalansa leipää.
No man of the offspring of Aaron whose body is damaged in any way may come near to give the fire offerings of the Lord: he is damaged, he may not come near to make the offerings.
πᾶς ᾧ ἐστὶν ἐν αὐτῷ μῶμος ἐκ τοῦ σπέρματος ααρων τοῦ ἱερέως οὐκ ἐγγιεῖ τοῦ προσενεγκεῖν τὰς θυσίας τῷ θεῷ σου ὅτι μῶμος ἐν αὐτῷ τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ οὐ προσελεύσεται προσενεγκεῖν
- 22 Kuitenkin hän syököön Jumalansa leipää, sekä korkeasti-pyhää että pyhää.
He may take of the bread of God, the holy and the most holy;
τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων φάγεται
- 23 Mutta älköön hän tulko esiripun luo älköönkä lähestykö alttaria, koska hänessä on vamma, ettei hän häpäisisi minun pyhäkköäni; sillä minä olen Herra, joka pyhitän heidät."
But he may not go inside the veil or come near the altar, because he is damaged; and he may not make my holy places common; for I the Lord have made them holy.
πλὴν πρὸς τὸ καταπέτασμα οὐ προσελεύσεται καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον οὐκ ἐγγιεῖ ὅτι μῶμον ἔχει καὶ οὐ βεβηλώσει τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτοῦς
- 24 Ja Mooses sanoi tämän Aaronille ja hänen pojillensa ja kaikille israelilaisille.
These are the words which Moses said to Aaron and to his sons and to all the children of Israel.
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς πρὸς ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραηλ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Käske Aaronia ja hänen poikiansa pyhästi pitelemään israelilaisten pyhiä lahjoja, heidän minulle pyhittämiänsä, etteivät he häpäisisi minun pyhää nimeäni. Minä olen Herra.
Give orders to Aaron and to his sons to keep themselves separate from the holy things of the children of Israel which they give to me, and not to make my holy name common: I am the Lord,
εἶπὼν ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ προσεχέτωσαν ἀπὸ τῶν ἁγίων τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ οὐ βεβηλώσουσιν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου ὅσα αὐτοὶ ἁγιάζουσιν μοι ἐγὼ κύριος
- 3 Sano heille polvesta polveen: Jos kuka tahansa teidän jälkeläisistänne saastuneena ollessaan lähestyy niitä pyhiä lahjoja, joita israelilaiset pyhittävät Herralle, hänet hävitettäköön minun kasvojeni edestä.
Say to them, If any man of all your seed through all your generations, being unclean, comes near the holy things which the children of Israel make holy to the Lord, he will be cut off from before me: I am the Lord.
εἶπὼν αὐτοῖς εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν προσέλθῃ ἀπὸ παντὸς τοῦ σπέρματος ὑμῶν πρὸς τὰ ἅγια ὅσα ἂν ἁγιάζωσιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τῷ κυρίῳ καὶ ἡ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ ἐξολεθρῆται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἀπ' ἐμοῦ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 4 Minä olen Herra. Älköön kukaan Aaronin jälkeläinen, joka on pitalinen tai jolla on vuoto, syökö pyhistä lahjoista, ennenkuin hän on tullut puhtaaksi; ja joka koskee johonkin kuolleesta saastuneeseen tahi jolla on siemenvuoto,
No man of the seed of Aaron who is a leper, or who has a flow from his body, may take of the holy food till he is clean. And any man touching anything which is unclean because of the dead, or any man whose seed goes from him;
καὶ ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος ααρων τοῦ ἱερέως καὶ οὗτος λεπρᾶ ἢ γονορρυῆς τῶν ἁγίων οὐκ ἔδεται ἕως ἂν καθαρῶσθῃ καὶ ὁ ἀπτόμενος πάσης ἀκαθαρσίας ψυχῆς ἢ ἄνθρωπος ᾧ ἂν ἐξέλθῃ ἐξ αὐτοῦ κοίτη σπέρματος
- 5 tahi joka koskee pikkueläimeen, mihin tahansa, josta saastuu, tai ihmiseen, josta saastuu, olipa sen saastaisuus mitä laatua tahansa,
Or anyone touching any unclean thing which goes flat on the earth, or someone by whom he may be made unclean in any way whatever;
ἢ ὅστις ἂν ἅψῃται παντὸς ἐρπετοῦ ἀκαθάρτου ὁ μιανεῖ αὐτόν ἢ ἐπ' ἀνθρώπῳ ἐν ᾧ μιανεῖ αὐτόν κατὰ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν αὐτοῦ

- 6 niin jokainen, joka koskee johonkin sellaiseen, olkoon saastainen iltaan asti älköönkä syökö pyhistä lahjoista, ellei hän ole pessyt ruumistaan vedessä.
Any person touching any such unclean thing will be unclean till evening, and may not take of the holy food till his flesh has been bathed in water;
ψυχὴ ἥτις ἂν ἄψηται αὐτῶν ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας οὐκ ἔδεται ἀπὸ τῶν ἁγίων ἐὰν μὴ λούσῃται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι
- 7 Mutta kun aurinko on laskenut, on hän puhdas, ja sitten hän syököön pyhistä lahjoista, sillä se on hänen ruokansa.
And when the sun has gone down he will be clean; and after that he may take part in the holy food, because it is his bread.
καὶ δὴ ὁ ἥλιος καὶ καθαρὸς ἔσται καὶ τότε φάγεται τῶν ἁγίων ὅτι ἄρτος ἐστὶν αὐτοῦ
- 8 Itsestään kuollutta tai kuoliaaksi raadeltua eläintä hän älköön syökö, ettei hän siten saastuisi. Minä olen Herra.
That which comes to a natural death, or is attacked by beasts, he may not take as food, for it will make him unclean: I am the Lord.
θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον οὐ φάγεται μιανθῆναι αὐτὸν ἐν αὐτοῖς ἐγὼ κύριος
- 9 He noudattakoot minun määräyksiäni, etteivät joutuisi synnalaisiksi pyhitetyn tähden ja kuolisi, sentähden että häpäisevät pyhitetyn. Minä olen Herra, joka pyhitän heidät.
So then, let them keep what I have put into their care, for fear that sin may come on them because of it, so causing their death because they have made it common: I am the Lord, who make them holy.
καὶ φυλάσσονται τὰ φυλάγματα μου ἵνα μὴ λάβωσιν δι' αὐτὰ ἁμαρτίαν καὶ ἀποθάνωσιν δι' αὐτὰ ἐὰν βεβηλώσωσιν αὐτὰ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἁγιάζων αὐτούς
- 10 Yksikään syrjäinen älköön syökö pyhästä lahjasta; papin loinen tai päiväpalkkalainen älköön syökö pyhästä lahjasta.
No outside person may take of the holy food, or one living as a guest in the priest's house, or a servant working for payment.
καὶ πᾶς ἀλλογενῆς οὐ φάγεται ἅγια πάροικος ἱερέως ἢ μισθωτὸς οὐ φάγεται ἅγια
- 11 Mutta kun pappi ostaa rahallansa orjan, saakoon tämä siitä syödä; samoin hänen kodissaan syntyneet orjat syökööt hänen ruokaansa.
But any person for whom the priest has given money, to make him his, may take of it with him; and those who come to birth in his house may take of his bread.
ἐὰν δὲ ἱερεὺς κτήσῃται ψυχὴν ἔγκτητον ἀργυρίου οὗτος φάγεται ἐκ τῶν ἄρτων αὐτοῦ καὶ οἱ οἰκογενεῖς αὐτοῦ καὶ οὗτοι φάγονται τῶν ἄρτων αὐτοῦ
- 12 Jos papin tytär tulee syrjäisen miehen vaimoksi, älköön hän syökö pyhistä antilahjoista.
And if the daughter of a priest is married to an outside person she may not take of the holy things which are lifted up as offerings.
καὶ θυγάτηρ ἀνθρώπου ἱερέως ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἀλλογενεῖ αὐτῆ τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων οὐ φάγεται
- 13 Mutta jos papin tytär tulee leskeksi tai hyljätyksi ja on lapseton ja hän tulee takaisin isänsä taloon ja asuu siellä niinkuin nuoruudessaan, niin hän syököön isänsä ruokaa; mutta kukaan syrjäinen älköön sitä syökö.
But if a priest's daughter is a widow, or parted from her husband, and has no child, and has come back to her father's house as when she was a girl, she may take of her father's bread; but no outside person may do so.
καὶ θυγάτηρ ἱερέως ἐὰν γένηται χήρα ἢ ἐκβεβλημένη σπέρμα δὲ μὴ ἦν αὐτῆ ἐπαναστρέψει ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν κατὰ τὴν νεότητα αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἄρτων τοῦ πατρὸς αὐτῆς φάγεται καὶ πᾶς ἀλλογενῆς οὐ φάγεται ἀπ' αὐτῶν
- 14 Ja jos joku erehdyksessä syö pyhästä lahjasta, korvatkoon papille pyhän lahjan ja pankoon siihen vielä lisäksi viidennen osan sen arvosta.
And if a man takes the holy food in error, he will have to give the holy thing back to the priest, with the addition of a fifth part.
καὶ ἄνθρωπος ὃς ἂν φάγῃ ἅγια κατὰ ἄγνοίαν καὶ προσθήσει τὸ ἐπιεμπτον αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸ καὶ δώσει τῷ ἱερεῖ τὸ ἅγιον
- 15 Älkööt papit häväiskö israelilaisten pyhiä lahjoja, joita nämä antavat Herralle,
And they may not make common the holy things which the children of Israel give to the Lord,
καὶ οὐ βεβηλώσουσιν τὰ ἅγια τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἢ αὐτοὶ ἀφαιροῦσιν τῷ κυρίῳ
- 16 älköötka saattako heitä synnalaisiksi ja vikapäiksi sallimalla heidän syödä pyhiä lahjojansa; sillä minä olen Herra, joka pyhitän heidät."
So causing sin to come on them when they take their holy things for food: I am the Lord who make them holy.
καὶ ἐπάξουσιν ἐφ' ἑαυτοὺς ἀνομίαν πλημμελείας ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτούς τὰ ἅγια αὐτῶν ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς
- 17 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 18 "Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja kaikille israelilaisille ja sano heille: Kuka ikinä Israelin heimosta tai muukalaisista Israelissa tuo polttouhriksi uhrilahjansa, olipa se mikä hyvänsä lupausuhri tai vapaaehtoinen uhri, jonka he tuovat Herralle,
Say to Aaron and to his sons and to all the children of Israel, If any man of the children of Israel, or of another nation living in Israel, makes an offering, given because of an oath or freely given to the Lord for a burned offering;
λάλησον ααρων και τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ και πάση συναγωγῇ ἰσραηλ και ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἢ τῶν υἱῶν τῶν προσηλύτων τῶν προσκειμένων πρὸς αὐτοὺς ἐν ἰσραηλ ὅς ἂν προσενέγκῃ τὰ δῶρα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν ὁμολογίαν αὐτῶν ἢ κατὰ πᾶσαν αἴρεσιν αὐτῶν ὅσα ἂν προσενέγκωσιν τῷ θεῷ εἰς ὀλοκαύτωμα
- 19 niin tuokaa sellainen uhri, että hänen mielisuosionsa tulee teidän osaksenne: virheetön urospuoli raavaista, lampaista tai vuohista.
So that it may be pleasing to the Lord, let him give a male, without any mark, from among the oxen or the sheep or the goats.
δεκτὰ ὑμῖν ἄμωμα ἄρσена ἐκ τῶν βουκολίων και ἐκ τῶν προβάτων και ἐκ τῶν αἰγῶν
- 20 Mutta yhtään eläintä, jossa on vamma, älkää tuoko, sillä siitä hänen mielisuosionsa ei tule teidän osaksenne.
But anything which has a mark you may not give; it will not make you pleasing to the Lord.
πάντα ὅσα ἂν ἔχη μῶμον ἐν αὐτῷ οὐ προσάξουσιν κυρίῳ διότι οὐ δεκτὸν ἔσται ὑμῖν
- 21 Jos joku tuo Herralle yhteysuhrin raavaista tai lampaista, joko lupausta täyttääkseen tai vapaaehtoisena uhrina, olkoon eläin virheetön ollakseen otollinen; älköön siinä olko mitään vammaa.
And whoever makes a peace-offering to the Lord, in payment of an oath or as a free offering, from the herd or the flock, if it is to be pleasing to the Lord, let it be free from any mark or damage.
και ἄνθρωπος ὅς ἂν προσενέγκῃ θυσίαν σωτηρίου τῷ κυρίῳ διαστειλας εὐχὴν κατὰ αἴρεσιν ἢ ἐν ταῖς ἐορταῖς ὑμῶν ἐκ τῶν βουκολίων ἢ ἐκ τῶν προβάτων ἄμωμον ἔσται εἰς δεκτὸν πᾶς μῶμος οὐκ ἔσται ἐν αὐτῷ
- 22 Sokeata tai raajarikkoa tai silvottua tai paiseista tai ihotautista tai rupista älkää Herralle tuoko, älkääkään sellaisia asettako alttarille, uhriksi Herralle.
Anything blind or broken or damaged or having any disease or any mark on it may not be offered to the Lord; you may not make an offering of it by fire on the altar to the Lord.
τυφλὸν ἢ συντετριμμένον ἢ γλωσσότμητον ἢ μυρμηκιδῶντα ἢ ψωραγριῶντα ἢ λιχῆνας ἔχοντα οὐ προσάξουσιν ταῦτα τῷ κυρίῳ και εἰς κάρπωσιν οὐ δώσετε ἀπ' αὐτῶν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ
- 23 Härän tai lampaan, joka on jäseniltään muodoton tai vaivainen, sinä saat uhrata vapaaehtoisena uhrina, mutta lupausuhriksi se ei ole otollinen.
An ox or a lamb which has more or less than its natural parts, may be given as a free offering; but it will not be taken in payment of an oath.
και μόσχον ἢ πρόβατον ὠτότμητον ἢ κολοβόκερκον σφάγια ποιήσεις αὐτὰ σεαυτῷ εἰς δὲ εὐχὴν σου οὐ δεχθήσεται
- 24 Älkää uhratko Herralle eläintä, joka on kuohittu puristamalla tai musertamalla tai repimällä tai leikkaamalla; älkää tehkö maassanne sellaista.
An animal which has its sex parts damaged or crushed or broken or cut, may not be offered to the Lord; such a thing may not be done anywhere in your land.
θλαδίαν και ἐκτεθλιμμένον και ἐκτομίαν και ἀπεσπασμένον οὐ προσάξεις αὐτὰ τῷ κυρίῳ και ἐπὶ τῆς γῆς ὑμῶν οὐ ποιήσετε
- 25 Älkää myöskään muukalaiselta ostako mitään sellaisia eläimiä tuodaksenne niitä Jumalanne ruuaksi, sillä ne ovat turmeltuja, niissä on vamma; niistä ei tule teidän osaksenne mielisuosio."
And from one who is not an Israelite you may not take any of these for an offering to the Lord; for they are unclean, there is a mark on them, and the Lord will not be pleased with them.
και ἐκ χειρὸς ἀλλογενοῦς οὐ προσοίσετε τὰ δῶρα τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀπὸ πάντων τούτων ὅτι φθάρματα ἔστιν ἐν αὐτοῖς μῶμος ἐν αὐτοῖς οὐ δεχθήσεται ταῦτα ὑμῖν
- 26 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 27 "Kun vasikka tai karitsa tai vohla on syntynyt, olkoon se emänsä luona seitsemän päivää; mutta kahdeksannesta päivästä alkaen se on otollinen uhrilahjaksi Herralle.
When an ox or a sheep or a goat is given birth, let it be with its mother for seven days; and after the eighth day it may be taken as an offering made by fire to the Lord.
μόσχον ἢ πρόβατον ἢ αἶγα ὡς ἂν τεχθῆ και ἔσται ἐπτὰ ἡμέρας ὑπὸ τὴν μητέρα τῆ δὲ ἡμέρα τῆ ὀγδόη και ἐπέκεινα δεχθήσεται εἰς δῶρα κάρπωμα κυρίῳ
- 28 Älkää raavaseläintä tai lammasta ja sen sikiötä teurastako samana päivänä.
A cow or a sheep may not be put to death with its young on the same day.
και μόσχον ἢ πρόβατον αὐτὴν και τὰ παιδιά αὐτῆς οὐ σφάζεις ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ
- 29 Kun te uhraatte Herralle kiitosuhrin, uhratkaa se niin, että hänen mielisuosionsa tulee teidän osaksenne.
And when you make an offering of praise to the Lord, make it in a way which is pleasing to him.
ἐὰν δὲ θύσης θυσίαν εὐχὴν χαρμοσύνης κυρίῳ εἰς δεκτὸν ὑμῖν θύσετε αὐτό

- 30 Se syötäköön samana päivänä; älkää jättäkö siitä mitään seuraavaan aamuun. Minä olen Herra.
Let it be used for food on the same day; do not keep any part of it till the morning; I am the Lord.
αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη βρωθήσεται οὐκ ἀπολείψετε ἀπὸ τῶν κρεῶν εἰς τὸ πρωὶ ἐγὼ εἰμι κύριος
- 31 Noudattakaa siis minun käskyjäni ja pitäkää ne. Minä olen Herra.
So then, keep my orders and do them: I am the Lord.
καὶ φυλάξτε τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσετε αὐτάς
- 32 Älkää häväiskö minun pyhää nimeäni: minä tahdon olla pyhä israelilaisten keskellä. Minä olen Herra, joka pyhitän teidät
And do not make my holy name common; so that it may be kept holy by the children of Israel: I am the Lord who make you holy,
καὶ οὐ βεβηλώσετε τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων ὑμᾶς
- 33 ja joka vein teidät pois Egyptin maasta, ollakseni teidän Jumalanne. Minä olen Herra."
Who took you out of the land of Egypt that I might be your God: I am the Lord.
ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου ὥστε εἶναι ὑμῶν θεός ἐγὼ κύριος
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Herran juhla-ajat, joiksi teidän on kuulutettava pyhät kokoukset, minun juhla-aikani, ovat nämä.
Say to the children of Israel, These are the fixed feasts of the Lord, which you will keep for holy meetings: these are my feasts.
λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς αἱ ἑορταὶ κυρίου ἃς καλέσετε αὐτάς κλητὰς ἁγίας αὐταὶ εἰσιν ἑορταὶ μου
- 3 Kuusi päivää tehtäköön työtä, mutta seitsemäntenä päivänä on sapatti, levon päivä, pyhä kokous; silloin älkää yhtäkään askareta toimittako, se on Herran sapatti, missä asuttekin.
On six days work may be done; but the seventh day is a special day of rest, a time for worship; you may do no sort of work: it is a Sabbath to the Lord wherever you may be living.
ἕξ ἡμέρας ποιήσεις ἔργα καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ σάββατα ἀνάπαυσις κλητὴ ἁγία τῷ κυρίῳ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσεις σάββατά ἐστιν τῷ κυρίῳ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν
- 4 Nämä ovat Herran juhla-ajat, pyhät kokoukset, jotka teidän on kuulutettava määrääjallansa:
These are the fixed feasts of the Lord, the holy days of worship which you will keep at their regular times.
αὐταὶ αἱ ἑορταὶ τῷ κυρίῳ κλητὰ ἅγιοι ἃς καλέσετε αὐτάς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν
- 5 Ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä, on pääsiäinen Herran kunniaksi.
In the first month, on the fourteenth day of the month at nightfall, is the Lord's Passover;
ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἀνὰ μέσον τῶν ἑσπερινῶν πάσχα τῷ κυρίῳ
- 6 Ja saman kuukauden viidentenätoista päivänä on happamattoman leivän juhla Herran kunniaksi; syökää happamatonta leipää seitsemän päivää.
And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread; for seven days let your food be unleavened bread.
καὶ ἐν τῇ πεντεκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦτου ἑορτῇ τῶν ἀζύμων τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε
- 7 Ensimmäisenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous, silloin älkää yhtäkään arkiaskareta toimittako.
On the first day you will have a holy meeting; you may do no sort of field-work.
καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη κλητὴ ἁγία ἐστὶ ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε
- 8 Tuokaa Herralle uhri seitsemänä päivänä. Seitsemäntenä päivänä on pyhä kokous; silloin älkää yhtäkään arkiaskareta toimittako."
And every day for seven days you will give a burned offering to the Lord; and on the seventh day there will be a holy meeting; you may do no field-work.
καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἡ ἑβδόμη ἡμέρα κλητὴ ἁγία ἐστὶ ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε
- 9 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 10 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te tulette siihen maahan, jonka minä teille annan, ja leikkaatte sen viljaa, niin viekää papille viljastanne uutislyhde.
Say to the children of Israel, When you have come to the land which I will give you, and have got in the grain from its fields, take some of the first-fruits of the grain to the priest;
εἰπὸν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ὅταν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν καὶ θερίζητε τὸν θερισμόν αὐτῆς καὶ οἴσετε δράγμα ἀπαρχῆν τοῦ θερισμοῦ ὑμῶν πρὸς τὸν ἱερέα

- 11 Ja hän toimittakoon sen lyhteen heilutuksen Herran edessä, että hänen mielisuosionsa tulisi teidän osaksenne; sapatin jälkeisenä päivänä pappi toimittakoon sen heilutuksen.
And let the grain be waved before the Lord, so that you may be pleasing to him; on the day after the Sabbath let it be waved by the priest.
καὶ ἀνοίσει τὸ δράγμα ἔναντι κυρίου δεκτὸν ὑμῖν τῇ ἐπαύριον τῆς πρώτης ἀνοίσει αὐτὸ ὁ ἱερεὺς
- 12 Ja sinä päivänä, jona teidän lyhteenne heilutus toimitetaan, uhratkaa virheetön, vuoden vanha karitsa polttouhriksi Herralle,
And on the day of the waving of the grain, you are to give a male lamb of the first year, without any mark, for a burned offering to the Lord.
καὶ ποιήσετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐν ᾗ ἂν φέρετε τὸ δράγμα πρόβατον ἄμωμον ἐνιαύσιον εἰς ὄλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ
- 13 Ja siihen kuuluvaksi ruokauhriksi kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, uhriksi, suloiseksi tuoksuksi Herralle, sekä siihen kuuluvaksi juomauhriksi neljännes hiin-mittaa viiniä.
And let the meal offering with it be two tenth parts of an ephah of the best meal mixed with oil, an offering made by fire to the Lord for a sweet smell; and the drink offering with it is to be of wine, the fourth part of a hin.
καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ δύο δέκατα σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ θυσία τῷ κυρίῳ ὁσμὴ εὐωδίας κυρίῳ καὶ σπονδὴν αὐτοῦ τὸ τέταρτον τοῦ ἰν οἴνου
- 14 Älkääkä syökö uutisleipää, paahdettuja jyviä tai tuleentumatonta viljaa ennen sitä päivää, jona tuotte Jumalalle uhrilahjan. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.
And you may take no bread or dry grain or new grain for food till the very day on which you have given the offering for your God: this is a rule for ever through all your generations wherever you are living.
καὶ ἄρτον καὶ πεφρυγμένα χιθρα νέα οὐ φάγεσθε ἕως εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν ταύτην ἕως ἂν προσενέγκητε ὑμεῖς τὰ δῶρα τῷ θεῷ ὑμῶν νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεάς ὑμῶν ἐν πάσῃ κατοικίᾳ ὑμῶν
- 15 Sitten laskekaa sapatin jälkeisestä päivästä, siitä päivästä, jona toitte heilutuslyhteen, seitsemän täyttä viikkoa,
And let seven full weeks be numbered from the day after the Sabbath, the day when you give the grain for the wave offering;
καὶ ἀριθμήσετε ὑμεῖς ἀπὸ τῆς ἐπαύριον τῶν σαββάτων ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἂν προσενέγκητε τὸ δράγμα τοῦ ἐπιθέματος ἑπτὰ ἑβδομάδας ὀλοκλήρους
- 16 laskekaa viisikymmentä päivää seitsemännen sapatin jälkeiseen päivään asti; sitten tuokaa Herralle uusi ruokauhri.
Let fifty days be numbered, to the day after the seventh Sabbath; then you are to give a new meal offering to the Lord.
ἕως τῆς ἐπαύριον τῆς ἐσχάτης ἑβδομάδος ἀριθμήσετε πενήτηνκατὰ ἡμέρας καὶ προσοίσετε θυσίαν νέαν τῷ κυρίῳ
- 17 Sieltä, missä asutte, tuokaa heilutusleiväksi kaksi kakkua, jotka on leivottava happamana kahdesta kymmenenneksestä lestyjä jauhoja, Herralle uutislahjaksi.
Take from your houses two cakes of bread, made of a fifth part of an ephah of the best meal, cooked with leaven, to be waved for first-fruits to the Lord.
ἀπὸ τῆς κατοικίας ὑμῶν προσοίσετε ἄρτους ἐπιθεμα δύο ἄρτους ἐκ δύο δεκάτων σεμιδάλεως ἔσονται ἔξυμωμένοι πεφθίσονται πρωτογενιμάτων τῷ κυρίῳ
- 18 Ja tuokaa leipänne ohella seitsemän virheetöntä, vuoden vanhaa karitsaa ja mullikka sekä kaksi oinasta; ruoka- ja juomauhreineen ne olkoot polttouhri Herralle, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.
And with the bread, take seven lambs of the first year, without any marks, and one ox and two male sheep, to be a burned offering to the Lord, with their meal offering and their drink offerings, an offering of a sweet smell made by fire to the Lord.
καὶ προσάξετε μετὰ τῶν ἄρτων ἑπτὰ ἄμωνὸς ἀμώμους ἐνιαυσίους καὶ μόσχον ἓνα ἐκ βουκολίου καὶ κριοὺς δύο ἀμώμους ἔσονται ὄλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν θυσίαν ὁσμὴν εὐωδίας τῷ κυρίῳ
- 19 Ja uhratkaa kauris syntiuhriksi sekä kaksi vuoden vanhaa karitsaa yhteysuhriksi.
And you are to give one male goat for a sin-offering and two male lambs of the first year for peace-offerings.
καὶ ποιήσουσιν χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας καὶ δύο ἄμωνὸς ἐνιαυσίους εἰς θυσίαν σωτηρίου μετὰ τῶν ἄρτων τοῦ πρωτογενήματος
- 20 Ja pappi toimittakoon niiden ja uutisleivän ynnä kahden karitsan heilutuksen Herran edessä. Ne olkoot Herralle pyhät ja papin omat.
And these will be waved by the priest, with the bread of the first-fruits, for a wave offering to the Lord, with the two lambs: they will be holy to the Lord for the priest.
καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς μετὰ τῶν ἄρτων τοῦ πρωτογενήματος ἐπιθεμα ἔναντι κυρίου μετὰ τῶν δύο ἄμων ἅγια ἔσονται τῷ κυρίῳ τῷ ἱερεῖ τῷ προσφέροντι αὐτὰ αὐτῷ ἔσται
- 21 Ja kuuluttakaa pyhä kokous juuri siksi päiväksi; silloin älkää yhtäkään arkiaskarettä toimittako. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.
And on the same day, let it be given out that there will be a holy meeting for you: you may do no field-work on that day: it is a rule for ever through all your generations wherever you are living.
καὶ καλέσετε ταύτην τὴν ἡμέραν κλητὴν ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεάς ὑμῶν ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν

- 22 Kun te korjaatte eloa maastanne, niin älä leikkaa viljaa pelloltasi reunoja myöten äläkä poimi tähkäpäitä leikkuun jälkeen, vaan jätä ne köyhälle ja muukalaiselle. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."
 And when you get in the grain from your land, do not let all the grain at the edges of the field be cut, and do not take up the grain which has been dropped in the field; let that be for the poor, and for the man from another country: I am the Lord your God.
 και όταν θερίζετε τὸν θερισμὸν τῆς γῆς ὑμῶν οὐ συντελέσετε τὸ λοιπὸν τοῦ θερισμοῦ τοῦ ἀγροῦ σου ἐν τῷ θερίζειν σε καὶ τὰ ἀποπίπτοντα τοῦ θερισμοῦ σου οὐ συλλέξεις τῷ πτωχῷ καὶ τῷ προσήλυτῷ ὑπολείψει αὐτὰ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 23 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 24 "Puhu israelilaisille ja sano: Seitsemännessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, pitääkää sapatinlepo, muistojuhla pasunaa soittaen, pyhä kokous.
 Say to the children of Israel, In the seventh month, on the first day of the month, let there be a special day of rest for you, a day of memory, marked by the blowing of horns, a meeting for worship.
 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγων τοῦ μηνὸς τοῦ ἐβδόμου μιᾶ τοῦ μηνὸς ἔσται ὑμῖν ἀνάπαυσις μνημόσυνον σαλπίγγων κλητὴ ἀγία ἔσται ὑμῖν
- 25 Älkää silloin yhtäkään arkiaskarettä toimittako, vaan tuokaa uhri Herralle."
 Do no field-work and give to the Lord an offering made by fire.
 πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε καὶ προσάξετε ὀλοκαύτωμα κυρίῳ
- 26 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 27 "Tämän seitsemännen kuun kymmenentenä päivänä on sovituspäivä; pitääkää silloin pyhä kokous, kurittakaa itseänne paastolla ja tuokaa Herralle uhri.
 The tenth day of this seventh month is the day for the taking away of sin; let it be a holy day of worship; you are to keep from pleasure, and give to the Lord an offering made by fire.
 καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ ἐβδόμου τούτου ἡμέρα ἐξίλασμοῦ κλητὴ ἀγία ἔσται ὑμῖν καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν καὶ προσάξετε ὀλοκαύτωμα τῷ κυρίῳ
- 28 Älkää toimittako yhtäkään askarettä sinä päivänä, sillä se on sovituspäivä, jolloin teille toimitetaan sovitus Herran, teidän Jumalanne, edessä.
 And on that day you may do no sort of work, for it is a day of taking away sin, to make you clean before the Lord your God.
 πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἔστιν γὰρ ἡμέρα ἐξίλασμοῦ αὕτη ὑμῖν ἐξιλιάσασθαι περὶ ὑμῶν ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν
- 29 Sillä jokainen, joka ei sinä päivänä kurita itseänsä paastolla, hävitettäköön kansastansa.
 For any person, whoever he may be, who takes his pleasure on that day will be cut off from his people.
 πᾶσα ψυχὴ ἣτις μὴ ταπεινωθῆσεται ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐξολεθρευθῆσεται ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 30 Ja jokaisen, joka sinä päivänä toimittaa jotakin askarettä, minä hävitän hänen kansastansa.
 And if any person, whoever he may be, on that day does any sort of work, I will send destruction on him from among his people.
 καὶ πᾶσα ψυχὴ ἣτις ποιήσει ἔργον ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἀπολεῖται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 31 Älkää silloin yhtäkään askarettä toimittako. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.
 You may not do any sort of work: this is an order for ever through all your generations wherever you may be living.
 πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσαις κατοικίαις ὑμῶν
- 32 Se on oleva teille levon päivä, kurittakaa itseänne paastolla. Kuukauden yhdeksäntenä päivänä illalla, illasta iltaan, pitääkää tämä sabbatti."
 Let this be a Sabbath of special rest to you, and keep yourselves from all pleasure; on the ninth day of the month at nightfall from evening to evening, let this Sabbath be kept.
 σάββατα σαββάτων ἔσται ὑμῖν καὶ ταπεινώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἀπὸ ἐνάτης τοῦ μηνὸς ἀπὸ ἑσπέρας ἕως ἑσπέρας σαββατιεῖτε τὰ σάββατα ὑμῶν
- 33 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 34 "Puhu israelilaisille ja sano: Tämän seitsemännen kuun viidentenätoista päivänä on lehtimajanjuhla Herran kunniaksi; se kestää seitsemän päivää.
 Say to the children of Israel, On the fifteenth day of this seventh month let the feast of tents be kept to the Lord for seven days.
 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγων τῇ πεντεκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ ἐβδόμου τούτου ἑορτὴ σκηνῶν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ κυρίῳ

- 35 Ensimmäisenä päivänä pidettäköön pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskarettä toimittako.
On the first day there will be a holy meeting: do no field-work.
καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη κλητὴ ἁγία πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε
- 36 Seitsemänä päivänä tuokaa uhri Herralle. Kahdeksantena päivänä olkoon teillä pyhä kokous, ja tuokaa uhri Herralle; se on juhla kokous, älkää silloin yhtäkään arkiaskarettä toimittako.
Every day for seven days give an offering made by fire to the Lord; and on the eighth day there is to be a holy meeting, when you are to give an offering made by fire to the Lord; this is a special holy day: you may do no field-work on that day.
ἐπτὰ ἡμέρας προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ὀγδόη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἐξ ὀδοῦ ἔστιν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε
- 37 Nämä ovat Herran juhla-ajat, joiksi teidän on kuulutettava pyhät kokoukset, tuodaksenne Herralle uhreja: polttouhreja ja ruokauhreja, teurasuhreja ja juomauhreja, kunakin päivänä sen päivän uhrin;
These are the fixed feasts of the Lord, to be kept by you as holy days of worship, for making an offering by fire to the Lord; a burned offering, a meal offering, an offering of beasts, and drink offerings; every one on its special day;
αὗται αἱ ἑορταὶ κυρίῳ ἅς καλέσετε κλητὰς ἁγίας ὥστε προσενέγκαι καρπώματα τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας αὐτῶν καὶ σπονδὰς αὐτῶν τὸ καθ' ἡμέραν εἰς ἡμέραν
- 38 ja sitäpaitsi Herran sapatit ja teidän muut lahjanne ja kaikki lupausuhrinne ja kaikki vapaaehtoiset uhrinne, joita te Herralle annatte.
In addition to the Sabbaths of the Lord, and in addition to the things you give and the oaths you make and the free offerings to the Lord.
πλὴν τῶν σαββάτων κυρίου καὶ πλὴν τῶν δομάτων ὑμῶν καὶ πλὴν πασῶν τῶν εὐχῶν ὑμῶν καὶ πλὴν τῶν ἐκουσίων ὑμῶν ἃ ἂν δῶτε τῷ κυρίῳ
- 39 Mutta seitsemännen kuukauden viidentenätoista päivänä, kun te olette korjanneet maan sadon, viettäkää Herran juhlaa seitsemän päivää; ensimmäinen päivä on levon päivä, ja kahdeksas päivä on myös levon päivä.
But on the fifteenth day of the seventh month, when you have got in all the fruits of the land, you will keep the feast of the Lord for seven days: the first day will be a Sabbath, and the eighth day the same.
καὶ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου τούτου ὅταν συντελέσητε τὰ γενήματα τῆς γῆς ἑορτάσετε τῷ κυρίῳ ἐπτὰ ἡμέρας τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ ἀνάπαυσις καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἀν ἀπαυσις
- 40 Ensimmäisenä päivänä ottakaa ihania hedelmiä puista, palmunoksia ja tuuheiden puiden lehviä sekä pajuja purojen varsilta, ja pitäkää iloa seitsemän päivää Herran, Jumalanne edessä.
On the first day, take the fruit of fair trees, branches of palm-trees, and branches of thick trees and trees from the riverside, and be glad before the Lord for seven days.
καὶ λήμψεσθε τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ καρπὸν ξύλου ὄραϊον καὶ κάλλυνθρα φοινίκων καὶ κλάδους ξύλου δασεῖς καὶ ἰτέας καὶ ἄγνου κλάδους ἐκ χειμάρρου εὐφρανθῆναι ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἐπτὰ ἡμέρας
- 41 Ja viettäkää sitä juhla Herran kunniaksi seitsemän päivää vuodessa. Se olkoon teille ikuinen säädos sukupolvesta sukupolveen; viettäkää se seitsemännessä kuussa.
And let this feast be kept before the Lord for seven days in the year: it is a rule for ever from generation to generation; in the seventh month let it be kept.
τοῦ ἐνιαυτοῦ νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἑορτάσετε αὐτήν
- 42 Seitsemän päivää asukaa lehtimajoissa; kaikki Israelissa syntyneet asukoot lehtimajoissa,
For seven days you will be living in tents; all those who are Israelites by birth are to make tents their living-places:
ἐν σκηναῖς κατοικήσετε ἐπτὰ ἡμέρας πᾶς ὁ αὐτόχθων ἐν ἰσραὴλ κατοικήσει ἐν σκηναῖς
- 43 että teidän jälkeläisenne tietäisivät, kuinka minä annoin israelilaisten asua lehtimajoissa, kun vein heidät pois Egyptin maasta. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."
So that future generations may keep in mind how I gave the children of Israel tents as their living-places when I took them out of the land of Egypt: I am the Lord your God.
ὅπως ἴδωσιν αἱ γενεαὶ ὑμῶν ὅτι ἐν σκηναῖς κατώκισα τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ ἔξαγαγεῖν με αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 44 Ja Mooses puhui näistä Herran juhla-ajoista israelilaisille.
And Moses made clear to the children of Israel the orders about the fixed feasts of the Lord.
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς τὰς ἑορτὰς κυρίου τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Käske israelilaisten tuoda sinulle puhdasta, survomalla saatua öljypuun öljyä seitsenhaaraista lamppua varten, että lamput aina voidaan nostaa paikoilleen.
Give orders to the children of Israel to give you clean olive oil for the light, so that a light may be burning at all times,
ἐντειλαὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ λαβέτωσάν μοι ἔλαιον ἐλάινον καθαρὸν κεκομμένον εἰς φῶς καθᾶσαι λύχνον διὰ παντός

- 3 Ulkopuolella esirippua, joka on lain arkin edessä ilmestysmajassa, Aaron hoitakoon sitä niin, että se aina, ehtoosta aamuun asti, palaa Herran edessä. Se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen.
Outside the veil of the ark in the Tent of meeting; let Aaron see that it is burning from evening till morning at all times before the Lord: it is a rule for ever through all your generations.
ἔξωθεν τοῦ καταπατάσματος ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου καύσουσιν αὐτὸν ααρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἀπὸ ἑσπέρας ἕως πρωῖ ἐνώπιον κυρίου ἐνδελεχῶς νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 4 Aitokultaisen seitsenhaaraisen lampun lamppuja hän hoitakoon niin, että ne aina palavat Herran edessä.
Let Aaron put the lights in order on the support before the Lord at all times.
ἐπὶ τῆς λυχνίας τῆς καθαρᾶς καύσετε τοὺς λύχνους ἔναντι κυρίου ἕως τὸ πρωῖ
- 5 Ja ota lestyjä jauhoja ja leivo niistä kaksitoista kakkua; joka kakussa olkoon niitä kaksi kymmenennestä.
And take the best meal and make twelve cakes of it, a fifth part of an ephah in every cake.
καὶ λήμψεσθε σμιδάλιν καὶ ποιήσετε αὐτὴν δώδεκα ἄρτους δύο δεκάτων ἔσται ὁ ἄρτος ὁ εἶς
- 6 Ja lado ne päälletysten kahteen pinoon, kuusi pinoonsa, aitokultaiselle pöydälle Herran eteen.
And put them in two lines, six in a line, on the holy table before the Lord.
καὶ ἐπιθήσετε αὐτοὺς δύο θέματα ἕξ ἄρτους τὸ ἐν θέμα ἐπὶ τὴν τράπεζαν τὴν καθαρὰν ἔναντι κυρίου
- 7 Ja pane pinojen päälle puhdasta suitsuketta leipien alttariuhriosana uhriksi Herralle.
And on the lines of cakes put clean sweet-smelling spices, for a sign on the bread, an offering made by fire to the Lord.
καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὸ θέμα λίβανον καθαρὸν καὶ ἄλα καὶ ἔσονται εἰς ἄρτους εἰς ἀνάμνησιν προκειμένα τῷ κυρίῳ
- 8 Sapatti sapatilta hän aina asettakoon ne Herran eteen israelilaisten antina; se on ikuinen liitto.
Every Sabbath day regularly, the priest is to put it in order before the Lord: it is offered for the children of Israel, an agreement made for ever.
τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων προθήσεται ἔναντι κυρίου διὰ παντὸς ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ διαθήκην αἰώνιον
- 9 Ne olkoot Aaronin ja hänen poikiensa omat, ja he syökööt ne pyhässä paikassa, sillä ne ovat korkeasti-pyhät; ne ovat hänen ikuinen osuutensa Herran uhreista."
And it will be for Aaron and his sons; they are to take it for food in a holy place: it is the most holy of all the offerings made by fire to the Lord, a rule for ever.
καὶ ἔσται ααρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ φάγονται αὐτὰ ἐν τόπῳ ἁγίῳ ἔστιν γὰρ ἅγια τῶν ἁγίων τοῦτο αὐτῷ ἀπὸ τῶν θυσιαζομένων τῷ κυρίῳ νόμιμον αἰώνιον
- 10 Erään israelilaisen vaimon poika, jonka isä oli egyptiläinen mies, oli lähtenyt maasta israelilaisten mukana; ja tämän israelilaisen vaimon poika ja muuan israelilainen mies riitelivät keskenänsä leirissä.
And a son of an Israelite woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel and had a fight with a man of Israel by the tents;
καὶ ἐξῆλθεν υἱὸς γυναικὸς Ἰσραηλίτιδος καὶ οὗτος ἦν υἱὸς αἰγυπτίου ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ καὶ ἐμαχέσαντο ἐν τῇ παρεμβολῇ ὁ ἐκ τῆς Ἰσραηλίτιδος καὶ ὁ ἄνθρωπος ὁ Ἰσραηλίτης
- 11 Ja israelilaisen vaimon poika pilkkasi Herran nimeä ja kirosi sitä. Silloin he toivat hänet Mooseksen eteen. Ja hänen äitinsä nimi oli Selomit, Dibrin tytär, Daanin sukukunnasta.
And the son of the Israelite woman said evil against the holy Name, with curses; and they took him to Moses. His mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.
καὶ ἐπονόμασεν ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς τῆς Ἰσραηλίτιδος τὸ ὄνομα κατηράσατο καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς μουσῆν καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ σαλωμιθ θυγάτηρ δαβρι ἐκ τῆς φυλῆς δαν
- 12 Ja he panivat hänet vankeuteen, kunnes heille ilmoitettaisiin Herran vastaus.
And they kept him shut up, till a decision might be given by the mouth of the Lord.
καὶ ἀπέθεντο αὐτὸν εἰς φυλακὴν διακρίναι αὐτὸν διὰ προστάγματος κυρίου
- 13 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 14 "Vie kirooja leirin ulkopuolelle, ja kaikki, jotka kuulivat sen, laskekoot kätensä hänen päänsä päälle, ja koko kansa kivittäköön hänet.
Take the curser outside the tent-circle; and let all in whose hearing the words were said put their hands on his head, and let him be stoned by all the people.
ἐξάγαγε τὸν καταρασάμενον ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐπιθήσουσιν πάντες οἱ ἀκούσαντες τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγὴ
- 15 Ja puhu israelilaisille ja sano: Kuka ikinä Jumalaansa kiroaa, se joutuu syynalaiseksi.
And say to the children of Israel, As for any man cursing God, his sin will be on his head.
καὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ λάλησον καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἄνθρωπος ὃς ἐὰν καταράσῃται θεὸν ἁμαρτίαν λήμψεται

- 16 **Ja joka Herran nimeä pilkkaa, rangaistakoon kuolemalla; koko kansa kivittäköön hänet kuoliaaksi. Olipa se muukalainen tai maassa syntynyt, joka pilkkaa Herran nimeä, hänet surmattakoon.**
And he who says evil against the name of the Lord will certainly be put to death; he will be stoned by all the people; the man who is not of your nation and one who is an Israelite by birth, whoever says evil against the holy Name is to be put to death.
 ὀνομάζων δὲ τὸ ὄνομα κυρίου θανάτῳ θανατούσθω λίθοις λιθοβολεῖτω αὐτὸν πᾶσα συναγωγή ἰσραὴλ ἐάν τε προσήλυτος ἐάν τε αὐτόχθων ἐν τῷ ὀνομάσαι αὐτὸν τὸ ὄνομα κυρίου τελευτάτω
- 17 **Jos joku lyö kuoliaaksi ihmisen, kenen hyvänsä, hänet rangaistakoon kuolemalla.**
And anyone who takes another's life is certainly to be put to death.
 καὶ ἄνθρωπος ὅς ἂν πατάξῃ ψυχὴν ἀνθρώπου καὶ ἀποθάνῃ θανάτῳ θανατούσθω
- 18 **Mutta joka lyö kuoliaaksi kotieläimen, korvatkoon sen: henki hengestä.**
And anyone wounding a beast and causing its death, will have to make payment for it: a life for a life.
 καὶ ὅς ἂν πατάξῃ κτήνος καὶ ἀποθάνῃ ἀποτεισάτω ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς
- 19 **Ja joka tuottaa lähimmäisellensä vamma, sille tehtäköön, niinkuin hänkin on tehnyt:**
And if a man does damage to his neighbour, as he has done, so let it be done to him;
 καὶ ἐάν τις δῶ μῶμον τῷ πλησίον ὡς ἐποίησεν αὐτῷ ὡσαύτως ἀντιποιηθήσεται αὐτῷ
- 20 **ruhje ruhjeesta, silmä silmästä, hammas hampaasta; saman vamma, jonka hän on toiselle tuottanut, saakoon hän itsekin.**
Wound for wound, eye for eye, tooth for tooth; whatever damage he has done, so let it be done to him.
 σύντριμμα ἀντὶ συντρίμματος ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ δόντα ἀντὶ δόντος καθότι ἂν δῶ μῶμον τῷ ἀνθρώπῳ οὕτως δοθήσεται αὐτῷ
- 21 **Joka lyö kuoliaaksi kotieläimen, korvatkoon sen; mutta joka lyö kuoliaaksi ihmisen, se surmattakoon.**
He who puts a beast to death will have to make payment for it; he who puts a man to death will himself be put to death.
 ὅς ἂν πατάξῃ ἄνθρωπον καὶ ἀποθάνῃ θανάτῳ θανατούσθω
- 22 **Sama laki olkoon teillä, niin muukalaisella kuin maassa syntyneelläkin; sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne."**
You are to have the same law for a man of another nation living among you as for an Israelite; for I am the Lord your God.
 δικαίωσις μία ἔσται τῷ προσήλυτῷ καὶ τῷ ἐγγεωρίῳ ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 23 **Ja Mooses puhui näin israelilaisille; ja he veivät kiroojan leirin ulkopuolelle ja kivittivät hänet kuoliaaksi. Näin israelilaiset tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.**
And Moses said these words to the children of Israel, and they took the man who had been cursing outside the tent-circle and had him stoned. The children of Israel did as the Lord gave orders to Moses.
 καὶ ἐλάλησεν μουσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐξήγαγον τὸν καταρασάμενον ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν ἐν λίθοις καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐποίησαν καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ
- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle Siinain vuorella sanoen:**
And the Lord said to Moses on Mount Sinai,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐν τῷ ὄρει σιναι λέγων
- 2 **"Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te tulette siihen maahan, jonka minä teille annan, niin maa pitääköön sapattia Herran kunniaksi.**
Say to the children of Israel, When you come into the land which I will give you, let the land keep a Sabbath to the Lord.
 λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἐὰν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν καὶ ἀναπαύσεται ἡ γῆ ἣν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν σάββατα τῷ κυρίῳ
- 3 **Kuutena vuotena kylvä peltosi ja kuutena vuotena leikkaa viinitarhasi ja korjaa niiden sato,**
For six years put seed into your land, and for six years give care to your vines and get in the produce of them;
 ἕξ ἔτη σπερεῖς τὸν ἀγρόν σου καὶ ἕξ ἔτη τεμεῖς τὴν ἄμπελόν σου καὶ συνάξεις τὸν καρπὸν αὐτῆς
- 4 **mutta seitsemäntenä vuotena olkoon maalla levon aika, sapatti Herran kunniaksi; silloin älä kylvä peltoasi äläkä leikkaa viinitarhaasi.**
But let the seventh year be a Sabbath of rest for the land, a Sabbath to the Lord; do not put seed into your land or have your vines cut.
 τῷ δὲ ἔτει τῷ ἐβδόμῳ σάββατα ἀναπαυσις ἔσται τῇ γῆ σάββατα τῷ κυρίῳ τὸν ἀγρόν σου οὐ σπερεῖς καὶ τὴν ἄμπελόν σου οὐ τεμεῖς
- 5 **Leikatun viljasi jälkikasvua älä leikkaa, äläkä poimi viinirypäleitä, jotka ovat kasvaneet leikkaamattomissa viinipuissasi. Silloin olkoon maalla levon vuosi.**
That which comes to growth of itself may not be cut, and the grapes of your uncared-for vines may not be taken off; let it be a year of rest for the land.
 καὶ τὰ αὐτόματα ἀναβαίοντα τοῦ ἀγροῦ σου οὐκ ἐκτρύβησεις καὶ τὴν σταφυλὴν τοῦ ἀγιάσματός σου οὐκ ἐκτρυνήσεις ἐνιαυτὸς ἀναπαύσεως ἔσται τῇ γῆ

- 6 **Mutta mitä itsestäänsä kasvaa maan levätessä, olkoon teille ruuaksi, sinulle itsellesi, sinun palvelijallesi ja palvelijattarellesi, päiväpalkkalaisellesi ja loisesellesi, jotka luonasi asuvat.**
And the Sabbath of the land will give food for you and your man-servant and your woman-servant and those working for payment, and for those of another country who are living among you;
καὶ ἔσται τὰ σάββατα τῆς γῆς βρώματά σοι καὶ τῷ παιδί σου καὶ τῇ παιδίσκῃ σου καὶ τῷ μισθωτῷ σου καὶ τῷ παροίκῳ τῷ προσκεκλιμένῳ πρὸς σέ
- 7 **Ja karjallesi ja metsäeläimille sinun maassasi olkoon kaikki sen sato ruuaksi.**
And for your cattle and the beasts on the land; all the natural increase of the land will be for food.
καὶ τοῖς κτήνεσίν σου καὶ τοῖς θηρίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ σου ἔσται πᾶν τὸ γένημα αὐτοῦ εἰς βρώσιν
- 8 **Ja laske seitsemän vuosiviikkoa: seitsemän kertaa seitsemän vuotta, niin että seitsemän vuosiviikon aika on neljäkymmentä yhdeksän vuotta.**
And let seven Sabbaths of years be numbered to you, seven times seven years; even the days of seven Sabbaths of years, that is forty-nine years;
καὶ ἑξαριθμήσεις σεαυτῷ ἑπτὰ ἀναπαύσεις ἐτῶν ἑπτὰ ἔτη ἑπτάκις καὶ ἔσονται σοι ἑπτὰ ἑβδομάδες ἐτῶν ἑννέα καὶ τεσσαράκοντα ἔτη
- 9 **Ja seitsemännessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä anna pasunan raikuen soida; sovituspäivänä antakaa pasunan soida koko maassanne.**
Then let the loud horn be sounded far and wide on the tenth day of the seventh month; on the day of taking away sin let the horn be sounded through all your land.
καὶ διαγγελεῖτε σάλπιγγος φωνῇ ἐν πάσῃ τῇ γῇ ὑμῶν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνός τῆ ἡμέρα τοῦ ἰλασμοῦ διαγγελεῖτε σάλπιγγι ἐν πάσῃ τῇ γῇ ὑμῶν
- 10 **Ja pyhittäkää viideskymmenes vuosi ja julistakaa vapautus maassa kaikille sen asukkaille. Se olkoon teille riemuvuosi; jokainen teistä saa silloin palata perintömaallensa ja sukunsa luo.**
And let this fiftieth year be kept holy, and say publicly that everyone in the land is free from debt: it is the Jubilee, and every man may go back to his heritage and to his family.
καὶ ἀγιάσετε τὸ ἔτος τὸ πενητηκοστὸν ἐνιαυτὸν καὶ διαβοήσετε ἄφεισιν ἐπὶ τῆς γῆς πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν ἐνιαυτὸς ἀφέσεως σημασία αὕτη ἔσται ὑμῖν καὶ ἀπελεύσεται εἰς ἕκαστος εἰς τὴν κτῆσιν αὐτοῦ καὶ ἕκαστος εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀπελεύσεται
- 11 **Riemuvuosi olkoon teille viideskymmenes vuosi; älkää silloin kylväkö älkääkää jälkikasvua leikatko, älkääkää poimiko, mitä leikkaamattomissa viinipuissa on kasvanut.**
Let this fiftieth year be the Jubilee: no seed may be planted, and that which comes to growth of itself may not be cut, and the grapes may not be taken from the uncared-for vines.
ἀφέσεως σημασία αὕτη τὸ ἔτος τὸ πενητηκοστὸν ἐνιαυτὸς ἔσται ὑμῖν οὐ σπερεῖτε οὐδὲ ἀμήσετε τὰ αὐτόματα ἀναβαίνοντα αὐτῆς καὶ οὐ τρυγήσετε τὰ ἡγιασμένα αὐτῆς
- 12 **Sillä se on riemuvuosi, se olkoon teille pyhä; pelloilta syökää sen sato.**
For it is the Jubilee, and it is holy to you; your food will be the natural increase of the field.
ὅτι ἀφέσεως σημασία ἐστὶν ἅγιον ἔσται ὑμῖν ἀπὸ τῶν πεδίων φάγεσθε τὰ γενήματα αὐτῆς
- 13 **Riemuvuotena saa jokainen teistä palata perintömaallensa.**
In this year of Jubilee, let every man go back to his heritage.
ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀφέσεως σημασίᾳ αὐτῆς ἐπαυλεύσεται ἕκαστος εἰς τὴν κτῆσιν αὐτοῦ
- 14 **Jos myyt jotakin lähimmäisesellesi tai ostat jotakin lähimmäiseltäsi, niin älkää tehkö vääryyttä toinen toisellenne.**
And in the business of trading goods for money, do no wrong to one another.
ἐὰν δὲ ἀποδῶ πρᾶσιν τῷ πλησίον σου ἐὼν καὶ κτήσῃ παρὰ τοῦ πλησίον σου μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος τὸν πλησίον
- 15 **Vaan maksa lähimmäisesellesi riemuvuoden jälkeisten vuosien luvun mukaan, satovuosien luvun mukaan hän saakoon maksun sinulta.**
Let your exchange of goods with your neighbours have relation to the number of years after the year of Jubilee, and the number of times the earth has given her produce.
κατὰ ἀριθμὸν ἐτῶν μετὰ τὴν σημασίαν κτήσῃ παρὰ τοῦ πλησίον κατὰ ἀριθμὸν ἐνιαυτῶν γεννημάτων ἀποδώσεται σοι
- 16 **Kuta useampia vuosia on, maksa sitä suurempi hinta, ja kuta vähemmän vuosia on, maksa sitä pienempi hinta; sillä satomäärän hän myy sinulle.**
If the number of years is great, the price will be increased, and if the number of years is small, the price will be less, for it is the produce of a certain number of years which the man is giving you.
καθότι ἂν πλεῖον τῶν ἐτῶν πληθύνῃ τὴν ἔγκτησιν αὐτοῦ καὶ καθότι ἂν ἕλαττον τῶν ἐτῶν ἕλαττώσῃ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ ὅτι ἀριθμὸν γεννημάτων αὐτοῦ οὕτως ἀποδώσεται σοι
- 17 **Älköön teistä kukaan tehkö vääryyttä lähimmäisellensä, vaan pelkää Jumalaasi; sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne.**
And do no wrong, one to another, but let the fear of your God be before you; for I am the Lord your God.
μὴ θλιβέτω ἄνθρωπος τὸν πλησίον καὶ φοβηθήσῃ κύριον τὸν θεόν σου ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 18 **Sentähden pitääkää minun käskyni ja noudattakaa minun sääädöksiäni ja pitääkää ne, niin te saatte turvallisesti asua maassa.**
So keep my rules and my decisions and do them, and you will be safe in your land.
καὶ ποιήσετε πάντα τὰ δικαιώματά μου καὶ πάσας τὰς κρίσεις μου καὶ φυλάξασθε καὶ ποιήσετε αὐτὰ καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς πεποιθότες

- 19 **Ja maa on antava hedelmänsä, ja teillä on kyllin syötävää, ja te saatte turvallisesti asua siinä.**
And the land will give her fruit, and you will have food in full measure and be safe in the land.
και δώσει η γη τὰ ἐκφόρια αὐτῆς και φάγεσθε εἰς πλησμονὴν και κατοικήσετε πεποιθότες ἐπ' αὐτῆς
- 20 **Ja jos te sanotte: 'Mitä me syömmme seitsemäntenä vuotena, kun meidän ei ole lupa kylvää eikä korjata satoamme?'**
And if you say, Where will our food come from in the seventh year, when we may not put in seed, or get in the increase
ἐὰν δὲ λέγητε τί φαγόμεθα ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐβδόμῳ τούτῳ ἐὰν μὴ σπείρωμεν μηδὲ συναγάγωμεν τὰ γενήματα ἡμῶν
- 21 **niin minä käsken siunaukseni kuudentena vuotena tulemaan teille, niin että se tuottaa teille kolmen vuoden sadon.**
Then I will send my blessing on you in the sixth year, and the land will give fruit enough for three years.
και ἀποστελῶ τὴν εὐλογίαν μου ὑμῖν ἐν τῷ ἔτει τῷ ἕκτῳ και ποιήσει τὰ γενήματα αὐτῆς εἰς τὰ τρία ἔτη
- 22 **Ja kun te kylvätte kahdeksantena vuotena, on teillä vielä vanhaa satoa syödä; siihen asti, kunnes yhdeksäntenä vuotena sen sato on saatu, on teillä vanhaa syödä.**
And in the eighth year you will put in your seed, and get your food from the old stores, till the fruit of the ninth year is ready.
και σπερεῖτε τὸ ἔτος τὸ ὄγδοον και φάγεσθε ἀπὸ τῶν γενιμάτων παλαιὰ ἕως τοῦ ἔτους τοῦ ἐνάτου ἕως ἂν ἔλθῃ τὸ γένημα αὐτῆς φάγεσθε παλαιὰ παλαιῶν
- 23 **Älköön maata ainaiseksi myytäkö, sillä maa on minun ja te olette muukalaisia ja vieraita minun luonani.**
No exchange of land may be for ever, for the land is mine, and you are as my guests, living with me for a time.
και ἡ γῆ οὐ πρῶθήσεται εἰς βεβαίωσιν ἐμὴ γὰρ ἐστὶν ἡ γῆ διότι προσήλυτοι και πάροικοι ὑμεῖς ἐστε ἐναντίον μου
- 24 **Ja kaikessa siinä maassa, jonka te saatte perintömaaksenne, antakaa oikeus maan sukunustamiseen.**
Wherever there is property in land, the owner is to have the right of getting it back.
και κατὰ πᾶσαν γῆν κατασχέσεως ὑμῶν λύτρα δώσετε τῆς γῆς
- 25 **Jos veljesi köyhtyy ja myy perintömaatansa, niin hänen lähin sukunustajansa tulkoon ja lunastakoon sen, mitä hänen veljensä on myynyt.**
If your brother becomes poor, and has to give up some of his land for money, his nearest relation may come and get back that which his brother has given up.
ἐὰν δὲ πένηται ὁ ἀδελφός σου ὁ μετὰ σοῦ και ἀποδῶται ἀπὸ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ και ἔλθῃ ὁ ἀγγιστεῦον ἐγγίζων ἐγγιστα αὐτοῦ και λυτρώσεται τὴν πρᾶσιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 26 **Mutta jos jollakin ei ole sukunustajaa, mutta hän itse voi hankkia niin paljon, kuin lunastukseen tarvitaan,**
And if he has no one to get it back for him, and later he himself gets wealth and has enough money to get it back;
ἐὰν δὲ μὴ ἦ τιμὴ ὁ ἀγγιστεῦον και εὐπορηθῇ τῇ χειρὶ και εὐρεθῇ αὐτῷ τὸ ἱκανὸν λύτρα αὐτοῦ
- 27 **niin laskekoon, kuinka monta vuotta on kulunut myymisestä, ja maksakoon jäljellä olevasta ajasta miehelle, jolle hän myi, ja palatkoon perintömaallensa.**
Then let him take into account the years from the time when he gave it up, and make up the loss for the rest of the years to him who took it, and so get back his property.
και συλλογιέται τὰ ἔτη τῆς πράσεως αὐτοῦ και ἀποδώσει ὁ ὑπερέχει τῷ ἀνθρώπῳ ᾧ ἀπέδοτο ἑαυτὸν αὐτῷ και ἀπελεύσεται εἰς τὴν κατάσχασιν αὐτοῦ
- 28 **Mutta jos hän ei voi hankkia niin paljoa, kuin maksamiseen tarvitaan, niin jääköön se, mitä hän on myynyt, ostajan haltuun riemuvuoteen asti. Mutta riemuvuotena se on vapaa, ja hän palatkoon perintömaallensa.**
But if he is not able to get it back for himself, then it will be kept by him who gave a price for it, till the year of Jubilee; and in that year it will go back to its first owner and he will have his property again.
ἐὰν δὲ μὴ εὐπορηθῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ τὸ ἱκανὸν ὥστε ἀποδοῦναι αὐτῷ και ἔσται ἡ πρᾶσις τῷ κτησαμένῳ αὐτὰ ἕως τοῦ ἕκτου ἔτους τῆς ἀφέσεως και ἐξελεύσεται τῇ ἀφέσει και ἀπελεύσεται εἰς τὴν κατάσχασιν αὐτοῦ
- 29 **Jos joku myy asuinrakennuksen muureilla varustetussa kaupungissa, olkoon hänellä oikeus lunastaa se vuoden kuluessa siitä, kun hän sen myi; sen ajan kestää hänen sukunustusoikeutensa.**
And if a man gives his house in a walled town for money, he has the right to get it back for the space of a full year after he has given it up.
ἐὰν δὲ τις ἀποδῶται οἰκίαν οἰκητὴν ἐν πόλει τετειχισμένη και ἔσται ἡ λύτρωσις αὐτῆς ἕως πληρωθῆ ἑνιαυτὸς ἡμερῶν ἔσται ἡ λύτρωσις αὐτῆς
- 30 **Mutta jollei sitä lunasteta, ennenkuin vuosi on kulunut umpeen, niin jääköön talo muureilla varustetussa kaupungissa ainaiseksi ostajalle ja hänen suvullensa, riemuvuotena vapaaksi tulematta.**
And if he does not get it back by the end of the year, then the house in the town will become the property of him who gave the money for it, and of his children for ever; it will not go from him in the year of Jubilee.
ἐὰν δὲ μὴ λυτρωθῇ ἕως ἂν πληρωθῇ αὐτῆς ἑνιαυτὸς ὅλος κυρωθήσεται ἡ οἰκία ἡ οὕσα ἐν πόλει τῇ ἐχούσῃ τείχος βεβαίως τῷ κτησαμένῳ αὐτὴν εἰς τὰς γενεὰς αὐτοῦ και οὐκ ἐξελεύσεται ἐν τῇ ἀφέσει

- 31 **Mutta talot kylissä, joiden ympärillä ei ole muuria, luettakoon peltomaahan; ne olkoot lunastettavissa, ja riemuvuotena ne tulevat vapaiksi.**
But houses in small unwalled towns will be the same as property in the country; they may be got back, and they will go back to their owners in the year of Jubilee.
αἱ δὲ οἰκίαι αἱ ἐν ἐπαύλεισιν αἷς οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς τεῖχος κύκλω πρὸς τὸν ἀγρὸν τῆς γῆς λογισθήτωσαν λυτρωταὶ διὰ παντὸς ἔσονται καὶ ἐν τῇ ἀφέσει ἐξελεύσονται
- 32 **Kuitenkin olkoon leeviläisillä niissä kaupungeissa, jotka ovat heidän perintöomaisuuttaan, ikuinen oikeus talojen lunastamiseen.**
But the houses in the towns of the Levites may be got back by the Levites at any time.
καὶ αἱ πόλεις τῶν λευιτῶν οἰκίαι τῶν πόλεων αὐτῶν κατασχέσεως λυτρωταὶ διὰ παντὸς ἔσονται τοῖς λευίταις
- 33 **Jos joku leeviläinen käyttää lunastusoikeutta, niin myyty talo kaupungissa, joka on leeviläistä perintöomaisuutta, palautuu riemuvuotena vapaaksi; sillä talot leeviläiskaupungeissa ovat heidän perintöomaisuuttaan israelilaisten seassa.**
And if a Levite does not give money to get back his property, his house in the town which was exchanged for money will come back to him in the year of Jubilee. For the houses of the towns of the Levites are their property among the children of Israel.
καὶ ὅς ἂν λυτρωσάμενος παρὰ τῶν λευιτῶν καὶ ἐξελεύσεται ἡ διάπρασις αὐτῶν οἰκῶν πόλεως κατασχέσεως αὐτῶν ἐν τῇ ἀφέσει ὅτι οἰκίαι τῶν πόλεων τῶν λευιτῶν κατάσχες αὐτῶν ἐν μέσῳ υἱῶν ἰσραὴλ
- 34 **Ja heidän kaupunkeihinsa kuuluvaa laidunmaata älköön myytäkö, sillä se on heidän ikuista perintöomaisuuttansa.**
But the land on the outskirts of their towns may not be exchanged for money, for it is their property for ever.
καὶ οἱ ἀγροὶ οἱ ἀφορισμένοι ταῖς πόλεσιν αὐτῶν οὐ πραθήσονται ὅτι κατάσχες αἰωνία τοῦτο αὐτῶν ἔστιν
- 35 **Jos veljesi sinun luonasi köyhtyy eikä jaksa pysyä pystyssä, tue häntä samoin kuin muukalaista tai loista; hän eläköön luonasi.**
And if your brother becomes poor and is not able to make a living, then you are to keep him with you, helping him as you would a man from another country who is living among you.
ἐὰν δὲ πένηται ὁ ἀδελφός σου καὶ ἀδυνατήσῃ ταῖς χερσὶν παρὰ σοὶ ἀντιλήμνη αὐτοῦ ὡς προσηλύτου καὶ παροίκου καὶ ζήσεται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ
- 36 **Älä ota korkoa tai voittoa häneltä, vaan pelkää Jumalaasi ja anna veljesi elää luonasi.**
Take no interest from him, in money or in goods, but have the fear of your God before you, and let your brother make a living among you.
οὐ λήμνη παρ' αὐτοῦ τόκον οὐδὲ ἐπὶ πλῆθει καὶ φοβηθήσῃ τὸν θεόν σου ἐγὼ κύριος καὶ ζήσεται ὁ ἀδελφός σου μετὰ σοῦ
- 37 **Älä anna hänelle rahaasi korolle äläkä ota elintarpeista voittoa.**
Do not take interest on the money which you let him have or on the food which you give him.
τὸ ἀργυρίον σου οὐ δώσεις αὐτῷ ἐπὶ τόκῳ καὶ ἐπὶ πλεονασμῶν οὐ δώσεις αὐτῷ τὰ βρώματά σου
- 38 **Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta antaakseni teille Kanaanin maan ja ollakseni teidän Jumalanne.**
I am the Lord your God, who took you out of the land of Egypt to give you the land of Canaan, that I might be your God.
ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὑμῶν ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου δοῦναι ὑμῖν τὴν γῆν χανααν ὥστε εἶναι ὑμῶν θεός
- 39 **Jos veljesi sinun luonasi köyhtyy ja myy itsensä sinulle, älä pane häntä orjan työhön,**
And if your brother becomes poor and gives himself to you for money, do not make use of him like a servant who is your property;
ἐὰν δὲ ταπεινωθῇ ὁ ἀδελφός σου παρὰ σοὶ καὶ πραθῇ σοὶ οὐ δουλεύσει σοὶ δουλείαν οἰκέτου
- 40 **vaan hän olkoon päiväpalkkalaisena ja loisena sinun luonasi; riemuvuoteen asti hän palvelkoon sinua.**
But let him be with you as a servant working for payment, till the year of Jubilee;
ὡς μισθωτὸς ἢ πάροικος ἔσται σοὶ ἕως τοῦ ἔτους τῆς ἀφέσεως ἐργᾶται παρὰ σοὶ
- 41 **Silloin hän lähteköön luotasi vapaana, hän ja hänen lapsensa hänen kanssaan, ja palatkoon sukunsa luo ja isiensä perintömaalle.**
Then he will go out from you, he and his children with him, and go back to his family and to the property of his fathers.
καὶ ἐξελεύσεται τῇ ἀφέσει καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπελεύσεται εἰς τὴν γενεὰν αὐτοῦ εἰς τὴν κατάσχῃσιν τὴν πατρικὴν ἀποδραμεῖται
- 42 **Sillä he ovat minun palvelijoitani, jotka minä vein pois Egyptin maasta; sentähden älköön heitä orjan tavalla myytäkö.**
For they are my servants whom I took out from the land of Egypt; they may not become the property of another.
διότι οἰκέται μοῦ εἰσιν οὗτοι οὓς ἐξήγαγον ἐκ γῆς αἰγύπτου οὐ πραθήσεται ἐν πράσει οἰκέτου
- 43 **Älä hallitse heitä kovuudella, vaan pelkää Jumalaasi.**
Do not be a hard master to him, but have the fear of God before you.
οὐ κατατενεῖς αὐτὸν ἐν τῷ μόχθῳ καὶ φοβηθήσῃ κύριον τὸν θεόν σου

- 44 **Mutta orjasi ja orjattaresi, jotka hankit itsellesi, ostakaa kansoista, jotka asuvat teidän ympärillänne.**
But you may get servants as property from among the nations round about; from them you may take men-servants and women-servants.
καὶ παῖς καὶ παιδίσκη ὅσοι ἂν γένωνται σοὶ ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ὅσοι κύκλῳ σου εἰσὶν ἀπ' αὐτῶν κτήσεσθε δοῦλον καὶ δούλην
- 45 **Tahi ostakaa ne teidän luonanne asuvien loisten lapsista ja heidän sukulaisistaan, jotka ovat teidän luonanne ja jotka ovat heille syntyneet teidän maassanne; ja ne olkoot teidän perintöomaisuuttanne.**
And in addition, you may get, for money, servants from among the children of other nations who are living with you, and from their families which have come to birth in your land; and these will be your property.
καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν παροίκων τῶν ὄντων ἐν ὑμῖν ἀπὸ τούτων κτήσεσθε καὶ ἀπὸ τῶν συγγενῶν αὐτῶν ὅσοι ἂν γένωνται ἐν τῇ γῆ ὑμῶν ἕστωσαν ὑμῖν εἰς κατάσχεσιν
- 46 **Ja jättäkää ne jälkeenne perinnöksi lapsillenne, pysyväksi perintöomaisuudeksi; niitä saatte pitää ainaisesti orjinnan. Mutta veljistänne, israelilaisista, älä ketään kovuudella hallitse.**
And they will be your children's heritage after you, to keep as their property; they will be your servants for ever; but you may not be hard masters to your countrymen, the children of Israel.
καὶ καταμεριεῖτε αὐτοὺς τοῖς τέκνοις ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς καὶ ἔσονται ὑμῖν κατόχμοι εἰς τὸν αἰῶνα τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐ κατατενεῖ αὐτὸν ἐν τοῖς μόχοις
- 47 **Jos sinun luonasi asuva muukalainen tai loinen tulee varoihin, veljesi köyhtyessä hänen luonaan, niin että hän myy itsensä sinun luonasi asuvalle muukalaiselle tai loiselle tai jollekin muukalaisen suvun jäsenelle,**
And if one from another nation living among you gets wealth, and your countryman, at his side, becomes poor and gives himself for money to the man from another nation or to one of his family;
ἐὰν δὲ εὕρη ἡ χεὶρ τοῦ προσηλύτου ἢ τοῦ παροίκου τοῦ παρὰ σοὶ καὶ ἀπορηθῆις ὁ ἀδελφός σου πραθῆ τῷ προσηλύτῳ ἢ τῷ παροίκῳ τῷ παρὰ σοὶ ἐκ γενετῆς προσηλύτῳ
- 48 **niin olkoon hän, sen jälkeen kuin hän myi itsensä, lunastettavissa; joku hänen veljistään lunastakoon hänet.**
After he has given himself he has the right to be made free, for a price, by one of his brothers,
μετὰ τὸ πραθῆναι αὐτῷ λύτρωσις ἔσται αὐτῷ εἰς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ λυτρώσεται αὐτόν
- 49 **Tahi lunastakoon hänet hänen setänsä tai setänsä poika tai joku veriheimolainen hänen suvustansa; tahi jos hän tulee varoihin, lunastakoon hän itse itsensä.**
Or his father's brother, or the son of his father's brother, or any near relation; or if he gets money, he may make himself free.
ἀδελφὸς πατρὸς αὐτοῦ ἢ υἱὸς ἀδελφοῦ πατρὸς λυτρώσεται αὐτόν ἢ ἀπὸ τῶν οἰκείων τῶν σαρκῶν αὐτοῦ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτοῦ λυτρώσεται αὐτόν ἐὰν δὲ εὐπορηθῆις ταῖς χερσὶν λυτρώσεται ἑαυτόν
- 50 **Ja hänen on laskettava yhdessä ostajansa kanssa, kuinka pitkä aika on riemuvuoteen siitä vuodesta, jolloin hän myi itsensä hänelle; ja hänen myyntihintansa jaettakoon vuosien luvulla; hänen palvelusaikansa laskettakoon saman arvoiseksi kuin päiväpalkkalaisen.**
And let the years be numbered from the time when he gave himself to his owner till the year of Jubilee, and the price given for him will be in relation to the number of years, on the scale of the payment of a servant.
καὶ συλλογιεῖται πρὸς τὸν κεκτημένον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἔτους οὗ ἀπέδοτο ἑαυτὸν αὐτῷ ἕως τοῦ ἑνιαυτοῦ τῆς ἀφέσεως καὶ ἔσται τὸ ἀργύριον τῆς πράσεως αὐτοῦ ὡς μισθίου ἔτος ἐξ ἔτους ἔσται μετ' αὐτοῦ
- 51 **Jos vielä on monta vuotta jäljellä, maksakoon hän takaisin lunastushintanaan niitä vastaavan osan siitä summasta, jolla hänet ostettiin.**
If there is still a long time, he will give back, on account of it, a part of the price which was given for him.
ἐὰν δὲ τι πλεῖον τῶν ἐτῶν ἢ πρὸς ταῦτα ἀποδώσει τὰ λύτρα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἀργυρίου τῆς πράσεως αὐτοῦ
- 52 **Mutta jos vain vähän vuosia on jäljellä riemuvuoteen, laskekoon ostaja nekin hänelle, ja hän maksakoon lunastushintansa sen mukaan, kuin hänellä on vuosia jäljellä.**
And if there is only a short time, he will take account of it with his master, and in relation to the number of years he will give back the price of making him free.
ἐὰν δὲ ὀλίγον καταλειφθῆ ἀπὸ τῶν ἐτῶν εἰς τὸν ἑνιαυτὸν τῆς ἀφέσεως καὶ συλλογιεῖται αὐτῷ κατὰ τὰ ἔτη αὐτοῦ καὶ ἀποδώσει τὰ λύτρα αὐτοῦ
- 53 **Vuosikaupalla otetun päiväpalkkalaisen tavalla hän palvelkoon häntä, mutta älköön tämä kovuudella hallitko häntä sinun silmiesi edessä.**
And he will be with him as a servant working for payment year by year; his master is not to be cruel to him before your eyes.
ὡς μισθωτὸς ἑνιαυτὸν ἐξ ἑνιαυτοῦ ἔσται μετ' αὐτοῦ οὐ κατατενεῖς αὐτόν ἐν τῷ μόχθῳ ἐνώπιόν σου
- 54 **Mutta jos häntä ei näin lunasteta, tulkoon hän riemuvuotena vapaaksi, hän itse ja hänen lapsensa hänen kanssaan.**
And if he is not made free in this way, he will go out in the year of Jubilee, he and his children with him.
ἐὰν δὲ μὴ λυτῶται κατὰ ταῦτα ἐξελεύσεται ἐν τῷ ἔτει τῆς ἀφέσεως αὐτὸς καὶ τὰ παιδιά αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
- 55 **Sillä israelilaiset ovat minun palvelijoinani; he ovat minun palvelijani, jotka minä vein pois Egyptin maasta. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."**
For the children of Israel are servants to me; they are my servants whom I took out of the land of Egypt: I am the Lord your God.
ὅτι ἔμοι οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἰκέται παῖδές μου οὗτοί εἰσιν οὓς ἐξήγαγον ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν

- 1 "Älkää tehkö itsellenne epäjumalia älkääkä pystyttäkö itsellenne jumalankuvia tai patsaita, älkää myöskään asettako maahanne kiviä, joissa on kuvia, kumartaaksenne niitä, sillä minä olen Herra, teidän Jumalanne.
Do not make images of false gods, or put up an image cut in stone or a pillar or any pictured stone in your land, to give worship to it; for I am the Lord your God.
οὐ ποιήσετε ὑμῖν αὐτοῖς χειροποίητα οὐδὲ γλυπτὰ οὐδὲ στήλην ἀναστήσετε ὑμῖν οὐδὲ λίθον σκοπὸν θήσετε ἐν τῇ γῆ ὑμῶν προσκυνήσαι αὐτῷ ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 2 Pitäkää minun sapattini ja peljätkää minun pyhäkköäni. Minä olen Herra.
Keep my Sabbaths and give honour to my holy place: I am the Lord.
τὰ σάββατά μου φυλάξεσθε καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου φοβηθήσεσθε ἐγὼ εἰμι κύριος
- 3 Jos te vaellatte minun säädöksieni mukaan ja noudatatte minun käskyjäni ja pidätte ne,
If you are guided by my rules, and keep my laws and do them,
ἐὰν τοῖς προστάγμασίν μου πορεύησθε καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάσσησθε καὶ ποιήσητε αὐτάς
- 4 annan minä teille sateen ajallansa, niin että maa antaa satonsa ja kedon puut kantavat hedelmänsä.
Then I will give you rain at the right time, and the land will give her increase and the trees of the field will give their fruit;
καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ γενήματα αὐτῆς καὶ τὰ ξύλα τῶν πεδίων ἀποδώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν
- 5 Ja puiminen kestää teillä viininkorjuuseen asti, ja viininkorjuu kestää kylvöön asti, ja teillä on kyllin leipää syödäksenne, ja te saatte turvallisesti asua maassanne.
And the crushing of the grain will overtake the cutting of the grapes, and the cutting of the grapes will overtake the planting of the seed, and there will be bread in full measure, and you will be living in your land safely.
καὶ καταλήμψεται ὑμῖν ὁ ἀλοητὸς τὸν τρύγητον καὶ ὁ τρύγητος καταλήμψεται τὸν σπὸρον καὶ φάγεσθε τὸν ἄρτον ὑμῶν εἰς πλησμονὴν καὶ κατοικήσετε μετὰ ἀσφαλείας ἐπὶ τῆς γῆς ὑμῶν
- 6 Ja minä annan rauhan teidän maallenne, ja te saatte levätä, kenenkään peljättämättä; ja minä hävitän pahat pedot teidän maastanne, eikä miekka käy teidän maanne ylitse.
And I will give you peace in the land, and you will take your rest and no one will give you cause for fear; and I will put an end to all evil beasts in the land, and no sword of war will go through your land.
καὶ πόλεμος οὐ διελεύσεται διὰ τῆς γῆς ὑμῶν καὶ δώσω εἰρήνην ἐν τῇ γῆ ὑμῶν καὶ κοιμηθήσεσθε καὶ οὐκ ἔσται ὑμᾶς ὁ ἐκφοβῶν καὶ ἀπολωθὴ θηρία πονηρὰ ἐκ τῆς γῆς ὑμῶν
- 7 Te ajatte pakoon vihollisenne, ja he kaatuvat miekkaan teidän edessänne.
And you will put to flight those who are against you, and they will be put to death by your swords.
καὶ διώξεσθε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ πεσοῦνται ἐναντίον ὑμῶν φόνῳ
- 8 Viisi teistä ajaa pakoon sata, ja sata teistä ajaa pakoon kymmenentuhatta, ja teidän vihollisenne kaatuvat miekkaan teidän edessänne.
Then five of you will put to flight a hundred, and a hundred of you will put to flight ten thousand, and all who are against you will be put to death by your swords.
καὶ διώξονται ἐξ ὑμῶν πέντε ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν ὑμῶν διώξονται μυριάδας καὶ πεσοῦνται οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν ἐναντίον ὑμῶν μαχαίρα
- 9 Ja minä käännyn teidän puoleenne ja teen teidät hedelmällisiksi ja annan teidän lisääntyä ja pidän liittoni teidän kanssanne.
And I will have pleasure in you and make you fertile and greater in number; and I will keep my agreement with you.
καὶ ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς καὶ αὐξάνω ὑμᾶς καὶ πληθυνῶ ὑμᾶς καὶ στήσω τὴν διαθήκην μου μεθ' ὑμῶν
- 10 Ja te saatte syödä vanhaa, viime vuoden satoa, ja te joudutte viemään vanhan pois uuden tieltä.
And old stores long kept will be your food, and you will take out the old because of the new;
καὶ φάγεσθε παλαιὰ καὶ παλαιὰ παλαιῶν καὶ παλαιὰ ἐκ προσώπου νέων ἐξοίσετε
- 11 Ja minä panen asumukseni teidän keskellenne enkä viero teitä.
And I will put my holy House among you, and my soul will not be turned away from you in disgust.
καὶ θήσω τὴν διαθήκην μου ἐν ὑμῖν καὶ οὐ βδελύξεται ἡ ψυχὴ μου ὑμᾶς
- 12 Ja minä vaellan teidän keskellänne ja olen teidän Jumalanne, ja te olette minun kansani.
And I will be present among you and will be your God and you will be my people.
καὶ ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν καὶ ἔσομαι ὑμῶν θεός καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μου λαός
- 13 Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta, olemasta heidän orjinansa; ja minä mursin rikki teidän ikeenne puut ja annoin teidän kulkea pää pystyssä.
I am the Lord your God, who took you out of the land of Egypt so that you might not be servants to them; by me the cords of your yoke were broken and I made you go upright.
ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου ὄντων ὑμῶν δούλων καὶ συνέτριψα τὸν δεσμόν τοῦ ζυγοῦ ὑμῶν καὶ ἤγαγον ὑμᾶς μετὰ παρρησίας

- 14 **Mutta jos te ette kuule minua ettekä pidä kaikkia näitä käskyjä,
But if you do not give ear to me, and do not keep all these my laws;
ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσητέ μου μηδὲ ποιήσητε τὰ προστάγματα μου ταῦτα**
- 15 **vaan hylkäätte halpana minun ohjeeni ja teidän sielunne vieroo minun säädöksiäni, niin ettette pidä kaikkia minun käskyjäni, vaan rikotte minun liittoni,
And if you go against my rules and if you have hate in your souls for my decisions and you do not do all my orders, but go against my agreement;
ἀλλὰ ἀπειθήσητε αὐτοῖς καὶ τοῖς κρίμασίν μου προσοχθίση ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὥστε ὑμᾶς μὴ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς μου ὥστε διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου**
- 16 **niin minäkin teen teille samoin ja rankaisen teitä hirmuisilla onnettomuuksilla, hivutustaudilla ja kuumeella, jotka sammuttavat teidän silmänne ja näännyttävät sielunne; ja te kylvätte siemenenne turhaan, sillä teidän vihollisenne syövät sen.
This will I do to you: I will put fear in your hearts, even wasting disease and burning pain, drying up the eyes and making the soul feeble, and you will get no profit from your seed, for your haters will take it for food.
καὶ ἐγὼ ποιήσω οὕτως ὑμῖν καὶ ἐπισυστήσω ἐφ' ὑμᾶς τὴν ἀπορίαν τὴν τε ψόραν καὶ τὸν ἵκτερον καὶ σφακελίζοντας τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ τὴν ψυχὴν ὑμῶν ἐκτῆκουσαν καὶ σπερείτε διὰ κενῆς τὰ σπέρματα ὑμῶν καὶ ἔδονται οἱ ὑπεναντίοι ὑμῶν**
- 17 **Ja minä käännän kasvoni teitä vastaan, ja teidän vihollisenne voittavat teidät; teidän vihamiehenne hallitsevat teitä, ja te pakenette, vaikka ei kukaan aja teitä takaa.
And my face will be turned from you, and you will be broken before those who are against you, and your haters will become your rulers, and you will go in flight when no man comes after you.
καὶ ἐπιστήσω τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ πεσεῖσθε ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν καὶ διώζονται ὑμᾶς οἱ μισούντες ὑμᾶς καὶ φεύξεσθε οὐθενὸς διώκοντος ὑμᾶς**
- 18 **Jos ette sittenkään kuule minua, niin minä vielä kuritan teitä seitsenkertaisesti teidän syntienne tähden.
And if, even after these things, you will not give ear to me, then I will send you punishment seven times more for your sins.
καὶ ἐὰν ἔως τούτου μὴ ὑπακούσητέ μου καὶ προσθήσω τοῦ παιδεῦσαι ὑμᾶς ἑπτάκις ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν**
- 19 **Ja minä murran teidän ylpeän uhmanne; minä teen teidän taivaanne raudankovaksi ja maanne vasken kaltaiseksi.
And the pride of your strength will be broken, and I will make your heaven as iron and your earth as brass;
καὶ συντρίψω τὴν ὕβριν τῆς ὑπερηφανίας ὑμῶν καὶ θήσω τὸν οὐρανὸν ὑμῖν σιδηροῦν καὶ τὴν γῆν ὑμῶν ὡσεὶ χαλκῆν**
- 20 **Ja teidän voimanne kuluu hukkaan, sillä teidän maanne ei anna satoansa eivätkä maan puut anna hedelmäänsä.
And your strength will be used up without profit; for your land will not give her increase and the trees of the field will not give their fruit.
καὶ ἔσται εἰς κενὸν ἡ ἰσχύς ὑμῶν καὶ οὐ δώσει ἡ γῆ ὑμῶν τὸν σπόρον αὐτῆς καὶ τὸ ξύλον τοῦ ἀγροῦ ὑμῶν οὐ δώσει τὸν καρπὸν αὐτοῦ**
- 21 **Ja jos te sittenkin käytte minua vastaan ettekä tahdo kuulla minua, niin minä lyön teitä vielä seitsenkertaisesti, teidän syntienne mukaan.
And if you still go against me and will not give ear to me, I will put seven times more punishments on you because of your sins.
καὶ ἐὰν μετὰ ταῦτα πορεύησθε πλάγιοι καὶ μὴ βούλησθε ὑπακοῦειν μου προσθήσω ὑμῖν πληγὰς ἑπτὰ κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν**
- 22 **Minä lähetän teidän sekaanne metsän pedot riistämään teiltä lapsenne, raatelemaan karjaanne ja vähentämään teidän lukuanne, niin että teidän tienne tulevat autioiksi.
I will let loose the beasts of the field among you, and they will take away your children and send destruction on your cattle, so that your numbers will become small and your roads become waste.
καὶ ἀποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὰ θηρία τὰ ἄγρια τῆς γῆς καὶ κατέδεται ὑμᾶς καὶ ἐξαναλώσει τὰ κτήνη ὑμῶν καὶ ὀλιγοστοὺς ποιήσει ὑμᾶς καὶ ἐρημοθήσονται αἱ ὁδοὶ ὑμῶν**
- 23 **Jos te ette vielä tästäkään minun kurituksestani ota ojentuaksenne, vaan yhä käytte minua vastaan,
And if by these things you will not be turned to me, but still go against me;
καὶ ἐπὶ τούτοις ἐὰν μὴ παιδευθῆτε ἀλλὰ πορεύησθε πρὸς με πλάγιοι**
- 24 **niin minäkin käyn teitä vastaan ja lyön teitä seitsenkertaisesti teidän syntienne tähden.
Then I will go against you, and I will give you punishment, I myself, seven times for all your sins.
πορεύσομαι κατὰ μεθ' ὑμῶν θυμῷ πλαγίῳ καὶ πατάξω ὑμᾶς κατὰ ἑπτάκις ἀντὶ τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν**
- 25 **Minä saatan teidän kimppuunne miekan, joka kostaa rikatun liiton; ja kun te kokoonnutte kaupunkeihinne, niin minä lähetän teidän sekaanne ruttotaudin, ja teidän on antautuminen vihollisen valtaan.
And I will send a sword on you to give effect to the punishment of my agreement; and when you come together into your towns I will send disease among you and you will be given up into the hands of your haters.
καὶ ἐπάξω ἐφ' ὑμᾶς μάχαιραν ἐκδικούσαν δίκην διαθήκης καὶ καταφεύξεσθε εἰς τὰς πόλεις ὑμῶν καὶ ἐξαποστελῶ θάνατον εἰς ὑμᾶς καὶ παραδοθήσεσθε εἰς χεῖρας ἐχθρῶν**

- 26 **Kun minä murrann teiltä leivän tuen, niin kymmenen vaimoa paistaa teidän leipänne yhdessä uunissa, ja he tuovat kotiin teidän leipänne vaa'alla punnittuna; ja kun te syötte, ette tule ravituiksi.**
When I take away your bread of life, ten women will be cooking bread in one oven, and your bread will be measured out by weight; you will have food but never enough.
ἐν τῷ θλίψαι ὑμᾶς σιτοδεία ἄρτων καὶ πέψουσιν δέκα γυναῖκες τοὺς ἄρτους ὑμῶν ἐν κλιβάνῳ ἐνὶ καὶ ἀποδώσουσιν τοὺς ἄρτους ὑμῶν ἐν σταθμῷ καὶ φάγεσθε καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῆτε
- 27 **Ja jos te ette vielä sittenkään kuule minua, vaan yhä käytte minua vastaan,**
And if, after all this, you do not give ear to me, but go against me still,
ἐὰν δὲ ἐπὶ τούτοις μὴ ὑπακούσῃτέ μου καὶ πορεύῃσθε πρὸς με πλάγιοι
- 28 **niin minäkin kiivastuksessani käyn teitä vastaan ja kuritan teitä seitsenkertaisesti teidän syntienne tähden.**
Then my wrath will be burning against you, and I will give you punishment, I myself, seven times for your sins.
καὶ αὐτὸς πορεύσομαι μεθ' ὑμῶν ἐν θυμῷ πлагίῳ καὶ παιδεύσω ὑμᾶς ἐγὼ ἐπτάκις κατὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν
- 29 **Ja te syötte poikienne lihaa, ja tyttärienne lihaa te syötte.**
Then you will take the flesh of your sons and the flesh of your daughters for food;
καὶ φάγεσθε τὰς σάρκας τῶν υἱῶν ὑμῶν καὶ τὰς σάρκας τῶν θυγατέρων ὑμῶν φάγεσθε
- 30 **Ja minä kukistan teidän uhrikukkulanne ja hävitän teidän auringonpatsaanne ja panen teidän ruumiinne teidän kivijumalienne ruumiiden päälle, ja minun sieluni inhoaa teitä.**
And I will send destruction on your high places, overturning your perfume altars, and will put your dead bodies on your broken images, and my soul will be turned from you in disgust.
καὶ ἐρημώσω τὰς στήλας ὑμῶν καὶ ἐξολεθρεύσω τὰ ξύλινα χειροποίητα ὑμῶν καὶ θήσω τὰ κῶλα ὑμῶν ἐπὶ τὰ κῶλα τῶν εἰδώλων ὑμῶν καὶ προσοχθιεῖ ἡ ψυχὴ μου ὑμῖν
- 31 **Ja minä muutan teidän kaupunkinne raunioiksi ja hävitän teidän pyhäkkönne enkä mielisty teidän uhrienne tuoksuun.**
And I will make your towns waste and send destruction on your holy places; I will take no pleasure in the smell of your sweet perfumes;
καὶ θήσω τὰς πόλεις ὑμῶν ἐρήμους καὶ ἐξηρημώσω τὰ ἅγια ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ὀσφρανθῶ τῆς ὀσμῆς τῶν θυσίων ὑμῶν
- 32 **Ja minä hävitän maan, niin että teidän vihollisenne, jotka siinä asuvat, siitä tyrmistyvät.**
And I will make your land a waste, a wonder to your haters living in it.
καὶ ἐξηρημώσω ἐγὼ τὴν γῆν ὑμῶν καὶ θαυμάσονται ἐπ' αὐτῇ οἱ ἐχθροὶ ὑμῶν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ
- 33 **Mutta teidät minä hajotan kansojen sekaan ja ajan teitä takaa paljastetulla miekalla, ja teidän maanne tulee autioksi ja kaupunkinne raunioiksi.**
And I will send you out in all directions among the nations, and my sword will be uncovered against you, and your land will be without any living thing, and your towns will be made waste.
καὶ διασπερῶ ὑμᾶς εἰς τὰ ἔθνη καὶ ἐξαναλώσει ὑμᾶς ἐπιπορευομένη ἡ μάχαιρα καὶ ἔσται ἡ γῆ ὑμῶν ἐρημος καὶ αἱ πόλεις ὑμῶν ἔσονται ἐρημοὶ
- 34 **Silloin maa saa hyvityksen sapateistaan, niin kauan kuin se on autiona ja te olette vihollisenne maassa. Silloin maa lepää ja saa hyvityksen sapateistaan.**
Then will the land take pleasure in its Sabbaths while it is waste and you are living in the land of your haters; then will the land have rest.
τότε εὐδοκίσει ἡ γῆ τὰ σάββατα αὐτῆς καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε ἐν τῇ γῆ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν τότε σαββατιεῖ ἡ γῆ καὶ εὐδοκίσει τὰ σάββατα αὐτῆς
- 35 **Niin kauan kuin se on autiona, saa se levätä nauttien sitä lepoa, jota se ei saanut teidän sapatteinanne, asuessanne siinä.**
All the days while it is waste will the land have rest, such rest as it never had in your Sabbaths, when you were living in it.
πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς σαββατιεῖ ἂν οὐκ ἐσαββάτισεν ἐν τοῖς σαββάτοις ὑμῶν ἠνίκα κατοκεῖτε αὐτήν
- 36 **Ja niille teistä, jotka jäävät jäljelle, minä annan pelokkaan sydämen heidän vihollistensa maassa, niin että lentävän lehden kahina ajaa heidät pakoon, ja he pakenevat, niinkuin pakenisivat miekkaa, ja kaatuvat, vaikka ei kukaan heitä aja takaa.**
And as for the rest of you, I will make their hearts feeble in the land of their haters, and the sound of a leaf moved by the wind will send them in flight, and they will go in flight as from the sword, falling down when no one comes after them;
καὶ τοῖς καταλειφθεῖσιν ἐξ ὑμῶν ἐπάξω δειλίαν εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν τῇ γῆ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ διώξεται αὐτοὺς φωνὴ φύλλου φερομένου καὶ φεύγονται ὡς φεύγοντες ἀπὸ πολέμου καὶ πεσοῦνται οὐθενὸς διώκοντος
- 37 **Ja he kompastuvat toinen toiseensa niinkuin miekkaa paeten, vaikka ei kukaan aja heitä takaa; ja te ette voi pitää puolianne vihollisianne vastaan.**
Falling on one another, as before the sword, when no one comes after them; you will give way before your haters.
καὶ ὑπερόψεται ὁ ἀδελφὸς τὸν ἀδελφὸν ὡσει ἐν πολέμῳ οὐθενὸς κατατρέχοντος καὶ οὐ δυνήσεσθε ἀντιστήναι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν
- 38 **Ja te häviätte kansojen sekaan, ja vihollisenne maa nielee teidät.**
And death will overtake you among strange nations, and the land of your haters will be your destruction.
καὶ ἀπολείσθε ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ κατέδετα ὑμᾶς ἡ γῆ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν

- 39 Ja ne teistä, jotka jäävät jäljelle, riutuvat teidän vihollistenne maassa syntivelkansa tähden; ja myös isiensä syntivelan tähden he riutuvat niinkuin nekin.
And those of you who are still living will be wasting away in their sins in the land of your haters; in the sins of their fathers they will be wasting away.
καὶ οἱ καταλειφθέντες ἀφ' ὑμῶν καταφθαρήσονται διὰ τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν ἐν τῇ γῆ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τακίησονται
- 40 Silloin he tunnustavat syntivelkansa ja isiensä syntivelan, sen että ovat olleet minulle uskottomat ja käyneet minua vastaan,
And they will have grief for their sins and for the sins of their fathers, when their hearts were untrue to me, and they went against me;
καὶ ἐξαγορεύουσιν τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν καὶ τὰς ἀμαρτίας τῶν πατέρων αὐτῶν ὅτι παρέβησαν καὶ ὑπερεῖδόν με καὶ ὅτι ἐπορεύθησαν ἐναντίον μου πλάγιοι
- 41 jonka tähden minäkin kävin heitä vastaan ja vein heidät heidän vihollistensa maahan. Silloin heidän ympärileikkaamaton sydämensä nöyrtyy, ja silloin he sovittavat syntivelkansa.
So that I went against them and sent them away into the land of their haters: if then the pride of their hearts is broken and they take the punishment of their sins,
καὶ ἐγὼ ἐπορεύθην μετ' αὐτῶν ἐν θυμῷ πλάγιω καὶ ἀπολῶ αὐτούς ἐν τῇ γῆ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τότε ἐντραπήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ἡ ἀπερίτμητος καὶ τότε εὐδοκήσουσιν τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν
- 42 Ja silloin minä muistan liittoni Jaakobin kanssa ja muistan liittoni Iisakin kanssa ja liittoni Aabrahamin kanssa, ja minä muistan myös maan.
Then I will keep in mind the agreement which I made with Jacob and with Isaac and with Abraham, and I will keep in mind the land.
καὶ μνησθήσομαι τῆς διαθήκης ἰακωβ καὶ τῆς διαθήκης ἰσαακ καὶ τῆς διαθήκης ἀβρααμ μνησθήσομαι καὶ τῆς γῆς μνησθήσομαι
- 43 Mutta ensin tulkoon maa tyhjäksi heistä ja saakoon hyvityksen sapateistansa olemalla autiona, niin kauan kuin he ovat poissa; ja he sovittakoot syntivelkansa sentähden, juuri sentähden, että he hylkäsivät minun säädökseni ja että heidän sielunsa vieroi minun käskyjäni.
And the land, while she is without them, will keep her Sabbaths; and they will undergo the punishment of their sins, because they were turned away from my decisions and in their souls was hate for my laws.
καὶ ἡ γῆ ἐγκαταλειφθήσεται ὑπ' αὐτῶν τότε προσδέξεται ἡ γῆ τὰ σάββατα αὐτῆς ἐν τῷ ἐρημοθῆναι αὐτὴν δι' αὐτούς καὶ αὐτοὶ προσδέξονται τὰς αὐτῶν ἀνομίας ἀνθ' ὧν τὰ κρίματά μου ὑπερεῖδον καὶ τοῖς προστάγμασίν μου προσώχθισαν τῇ ψυχῇ αὐτῶν
- 44 Mutta sittenkään, vaikka he ovat vihollistensa maassa, en minä heitä hylkää enkä viero heitä niin, että lopettaisin heidät ja rikkoisin liittoni heidän kanssansa; sillä minä olen Herra, heidän Jumalansa.
But for all that, when they are in the land of their haters I will not let them go, or be turned away from them, or give them up completely; my agreement with them will not be broken, for I am the Lord their God.
καὶ οὐδ' ὧς ὄντων αὐτῶν ἐν τῇ γῆ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν οὐχ ὑπερεῖδον αὐτούς οὐδὲ προσώχθισα αὐτοῖς ὥστε ἐξαναλῶσαι αὐτούς τοῦ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου τὴν πρὸς αὐτούς ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν
- 45 Ja minä muistan heidän hyväksensä liiton heidän isiensä kanssa, jotka minä vein pois Egyptin maasta kansojen silmien edessä, ollakseni heidän Jumalansa. Minä olen Herra."
And because of them I will keep in mind the agreement which I made with their fathers, whom I took out of the land of Egypt before the eyes of the nations, to be their God: I am the Lord.
καὶ μνησθήσομαι αὐτῶν τῆς διαθήκης τῆς προτέρας ὅτε ἐξήγαγον αὐτούς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας ἐναντι τῶν ἐθνῶν τοῦ εἶναι αὐτῶν θεός ἐγὼ εἰμι κύριος
- 46 Nämä ovat ne käskyt, säädökset ja lait, jotka Herra asetti itsensä ja israelilaisten välille Siinain vuorella, Mooseksen kautta.
These are the rules, decisions, and laws, which the Lord made between himself and the children of Israel in Mount Sinai, by the hand of Moses.
ταῦτα τὰ κρίματα καὶ τὰ προστάγματα καὶ ὁ νόμος ὃν ἔδωκεν κύριος ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν τῷ ὄρει σιναι ἐν χειρὶ μουσῆ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Jos jollakin on täytettävänä lupaus Herralle ja sinun on arvioitava luvatus ihmisen arvo,
Say to the children of Israel, If a man makes a special oath, you will give your decision as to the value of the persons for the Lord.
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς ὅς ἂν εὐξηται εὐχὴν ὥστε τιμὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τῷ κυρίῳ
- 3 niin arvioitse mies, joka on kahdenkymmenen ja kuudenkymmenen vuoden välillä, viiteenkymmeneen hopeasekeliin pyhäkkösekelin painon mukaan;
And you will put the value of a male from twenty years to sixty years old at fifty shekels of silver, by the scale of the holy place.
ἔσται ἡ τιμὴ τοῦ ἄρσενος ἀπὸ εἰκοσαετοῦς ἕως ἐξηκονταετοῦς ἔσται αὐτοῦ ἡ τιμὴ πενήκοντα δίδραχμα ἀργυρίου τῷ σταθμῷ τῷ ἁγίῳ
- 4 mutta jos se on nainen, arvioitse hänet kolmeenkymmeneen sekeliin.
And if it is a female, the value will be thirty shekels.
τῆς δὲ θηλείας ἔσται ἡ συντίμησις τριάκοντα δίδραχμα

- 5 Viisivuotisesta kaksikymmenvuotiseen asti arvioitse miehenpuoli kahteenkymmeneen sekeliin ja vaimonpuoli kymmeneen sekeliin.
And if the person is from five to twenty years old, the value will be twenty shekels for a male, and ten for a female.
ἐὰν δὲ ἀπὸ πενταετοῦς ἕως εἰκοσὶ ἐτῶν ἔσται ἡ τιμὴ τοῦ ἄρσενος εἴκοσι δίδραγμα τῆς δὲ θηλείας δέκα δίδραγμα
- 6 Kuukauden vanhasta viisivuotiseen asti arvioitse miehenpuoli viiteen hopeasekeliin ja vaimonpuoli kolmeen hopeasekeliin.
And if the person is from one month to five years old, then the value for a male will be five shekels of silver, and for a female three shekels.
ἀπὸ δὲ μηνιαίου ἕως πενταετοῦς ἔσται ἡ τιμὴ τοῦ ἄρσενος πέντε δίδραγμα ἀργυρίου τῆς δὲ θηλείας τρία δίδραγμα
- 7 Kuusikymmenvuotinen ja sitä vanhempi miehenpuoli arvioitse viiteentoista sekeliin ja vaimonpuoli kymmeneen sekeliin.
And for sixty years old and over, for a male the value will be fifteen shekels, and for a female, ten.
ἐὰν δὲ ἀπὸ ἐξήκονταετῶν καὶ ἐπάνω ἐὰν μὲν ἄρσεν ἦ ἔσται ἡ τιμὴ πεντεκαίδεκα δίδραγμα ἀργυρίου ἐὰν δὲ θήλεια δέκα δίδραγμα
- 8 Jos joku on liian köyhä maksamaan arviohintaa, vietäköön hänet papin eteen, ja pappi arvioikoon hänet; lupauksen tekijän varojen mukaan arvioikoon pappi hänet.
But if he is poorer than the value which you have put on him, then let him be taken to the priest, and the priest will put a value on him, such as it is possible for him to give.
ἐὰν δὲ ταπεινὸς ἦ τῆ τιμῆ στήσεται ἐναντίον τοῦ ἱερέως καὶ τιμῆσεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς καθάπερ ἰσχύει ἡ χεὶρ τοῦ εὐξαμένου τιμῆσεται αὐτὸν ὁ ἱερεὺς
- 9 Mutta jos lupaus koskee karjaa, josta voidaan tuoda uhrilahja Herralle, olkoon kaikki, mikä siitä annetaan Herralle, pyhää.
And if it is a beast of which men make offerings to the Lord, whatever any man gives of such to the Lord will be holy.
ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν κτηνῶν τῶν προσφερομένων ἀπ' αὐτῶν δῶρον τῷ κυρίῳ ὅς ἂν δῶ ἀπὸ τούτων τῷ κυρίῳ ἔσται ἅγιον
- 10 Sitä älköön vaihdettako älköönkää muutettako; ei hyvää huonoon eikä huonoa hyvään. Jos joku kuitenkin vaihtaa eläimen toiseen, olkoon sekä se että siihen vaihdettu pyhä.
It may not be changed in any way, a good given for a bad, or a bad for a good; if one beast is changed for another, the two will be holy.
οὐκ ἀλλάξει αὐτὸ καλὸν πονηρῷ οὐδὲ πονηρὸν καλῷ ἐὰν δὲ ἀλλάσσω ἀλλάξῃ αὐτὸ κτήνος κτήνει ἔσται αὐτὸ καὶ τὸ ἀλλαγμᾶ ἅγια
- 11 Mutta jos se on saastainen eläin, mikä tahansa, joita ei saa tuoda uhrilahjaksi Herralle, niin vietäköön eläin papin eteen;
And if it is any unclean beast, of which offerings are not made to the Lord, then let him take the beast before the priest;
ἐὰν δὲ πᾶν κτήνος ἀκάθαρτον ἀφ' ὧν οὐ προσφέρεται ἀπ' αὐτῶν δῶρον τῷ κυρίῳ στήσει τὸ κτήνος ἐναντι τοῦ ἱερέως
- 12 ja pappi arvioikoon sen tarkastaen, onko se hyvä vai huono. Olkoon sillä se arviohintaa, jonka pappi määrää.
And let the priest put a value on it, if it is good or bad; whatever value the priest puts on it, so will it be.
καὶ τιμῆσεται αὐτὸ ὁ ἱερεὺς ἀνά μέσον καλοῦ καὶ ἀνά μέσον πονηροῦ καὶ καθότι ἂν τιμῆσεται ὁ ἱερεὺς οὕτως στήσεται
- 13 Jos omistaja tahtoo sen lunastaa, antakoon arviohinnan lisäksi viidennen osan siitä.
But if he has a desire to get it back for himself, let him give a fifth more than your value.
ἐὰν δὲ λυτρώμενος λυτρώσῃται αὐτὸ προσθήσει τὸ ἐπίπεμπτον πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ
- 14 Ja jos joku pyhittää talonsa pyhäksi lahjaksi Herralle, niin pappi arvioikoon sen tarkastaen, onko se hyvä vai huono. Olkoon sillä se arviohintaa, jonka pappi määrää.
And if a man has given his house as holy to the Lord, then the priest will put a value on it, if it is good or bad; as the priest gives decision so will the value be fixed.
καὶ ἄνθρωπος ὅς ἂν ἀγιάσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἁγίαν τῷ κυρίῳ καὶ τιμῆσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς ἀνά μέσον καλῆς καὶ ἀνά μέσον πονηρᾶς ὡς ἂν τιμῆσεται αὐτὴν ὁ ἱερεὺς οὕτως σταθήσεται
- 15 Mutta jos se, joka on talonsa pyhittänyt, tahtoo lunastaa sen, niin antakoon arviosumman lisäksi viidennen osan siitä; ja niin se on hänen omansa.
And if the owner has a desire to get back his house, let him give a fifth more than your value, and it will be his.
ἐὰν δὲ ὁ ἀγιάσας αὐτὴν λυτρώται τὴν οἰκίαν αὐτοῦ προσθήσει ἐπ' αὐτὸ τὸ ἐπίπεμπτον τοῦ ἀργυρίου τῆς τιμῆς καὶ ἔσται αὐτῷ
- 16 Jos joku pyhittää Herralle kappaleen perintömaatansa, niin arvioi se kylvön suuruuden mukaan; hoomer-mitta ohria vastatkoon viittäkymmentä hopeasekeliä.
And if a man gives to the Lord part of the field which is his property, then let your value be in relation to the seed which is planted in it; a measure of barley grain will be valued at fifty shekels of silver.
ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ ἀγίασῃ ἄνθρωπος τῷ κυρίῳ καὶ ἔσται ἡ τιμὴ κατὰ τὸν σπῆρον αὐτοῦ κόρου κριθῶν πεντήκοντα δίδραγμα ἀργυρίου
- 17 Jos hän pyhittää peltonsa riemuvuodesta alkaen, jääköön sille arvioimasi täysi hinta.
If he gives his field from the year of Jubilee, the value will be fixed by your decision.
ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἀφέσεως ἀγίασῃ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ στήσεται

- 18 **Mutta jos hän pyhittää peltonsa riemuvuoden jälkeen, laskekoon pappi hänelle rahasumman niiden vuosien luvun mukaan, jotka ovat jäljellä seuraavaan riemuvuoteen; ja se vähennettäköön sinun arvioimastasi hinnasta.**
But if he gives his field after the year of Jubilee, the amount of the money will be worked out by the priest in relation to the number of years till the coming year of Jubilee, and the necessary amount will be taken off your value.
ἐὰν δὲ ἔσχατον μετὰ τὴν ἄφεσιν ἀγίασῃ τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ προσλογιέται αὐτῷ ὁ ἱερεὺς τὸ ἀργύριον ἐπὶ τὰ ἔτη τὰ ἐπίλοιπα ἕως εἰς τὸν ἐνιαυτὸν τῆς ἀφέσεως καὶ ἀνθυφαιρεθήσεται ἀπὸ τῆς συντιμῆς αὐτοῦ
- 19 **Ja jos se, joka pelton on pyhittänyt, tahtoo lunastaa sen, niin antakoon arvioimasi hinnan lisäksi viidennen osan siitä; ja niin se jää hänen omakseen.**
And if the man who has given the field has a desire to get it back, let him give a fifth more than the price at which it was valued and it will be his.
ἐὰν δὲ λυτρώται τὸν ἀγρὸν ὁ ἀγιάσας αὐτὸν προσθήσει τὸ ἐπίπεμπτον τοῦ ἀργυρίου πρὸς τὴν τιμὴν αὐτοῦ καὶ ἔσται αὐτῷ
- 20 **Mutta jos hän ei lunasta peltoa, vaan myy sen toiselle, ei se enää ole lunastettavissa;**
But if he has no desire to get it back, or if he has given it for a price to another man, it may not be got back again.
ἐὰν δὲ μὴ λυτρώται τὸν ἀγρὸν καὶ ἀποδῶται τὸν ἀγρὸν ἀνθρώπῳ ἑτέρῳ οὐκέτι μὴ λυτρώσεται αὐτόν
- 21 **vaan kun pelto riemuvuotena tulee vapaaksi, olkoon se Herralle pyhitetty, niinkuin vihitty pelto; se joutuu papin omaisuudeksi.**
But the field, when it becomes free at the year of Jubilee, will be holy to the Lord, as a field given under oath: it will be the property of the priest.
ἀλλ' ἔσται ὁ ἀγρὸς ἐξεληλυθυίας τῆς ἀφέσεως ἅγιος τῷ κυρίῳ ὡσπερ ἡ γῆ ἢ ἀφωρισμένη τῷ ἱερεῖ ἔσται κατάσχεσις
- 22 **Jos joku Herralle pyhittää ostamansa pelton, joka ei ole hänen perintömaatansa,**
And if a man gives to the Lord a field which he has got for money from another, which is not part of his heritage;
ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ οὐ κέκτηται ὅς οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ τῆς κατασχεσεως αὐτοῦ ἀγίασῃ τῷ κυρίῳ
- 23 **laskekoon pappi hänelle arviohinnan riemuvuoteen asti; ja hän suorittakoon samana päivänä arvioimasi hinnan pyhänä lahjana Herralle.**
Then the value fixed by you up to the year of Jubilee will be worked out for him by the priest, and in that day he will give the amount of your value as holy to the Lord.
λογιέται πρὸς αὐτόν ὁ ἱερεὺς τὸ τέλος τῆς τιμῆς ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τῆς ἀφέσεως καὶ ἀποδώσει τὴν τιμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἅγιον τῷ κυρίῳ
- 24 **Riemuvuotena pelto palautukoon sille, jolta se on ostettu ja jonka perintömaata se on.**
In the year of Jubilee the field will go back to him from whom he got it, that is, to him whose heritage it was.
καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῆς ἀφέσεως ἀποδοθήσεται ὁ ἀγρὸς τῷ ἀνθρώπῳ παρ' οὗ κέκτηται αὐτόν οὐ ἢ ἢ κατάσχεσις τῆς γῆς
- 25 **Ja kaikki sinun arvioimisesi tapahtukoon pyhäkkösekelin painon mukaan; sekelissä olkoon kaksikymmentä geeraa.**
And let all your values be based on the shekel of the holy place, that is, twenty gerahs to the shekel.
καὶ πᾶσα τιμὴ ἔσται σταθμίῳς ἁγίοις εἴκοσι ὀβολοὶ ἔσται τὸ δίδραχμον
- 26 **Mutta karjan esikoista, joka ensiksi syntyneenä jo on Herran oma, älköön kukaan pyhittäkö; olipa se härkä tai lammas, se on jo Herran oma.**
But a man may not give by oath to the Lord the first-fruits of cattle which are offered to the Lord: if it is an ox or a sheep it is the Lord's.
καὶ πᾶν πρωτότοκον ὃ ἂν γένηται ἐν τοῖς κτήνεσίν σου ἔσται τῷ κυρίῳ καὶ οὐ καθαγιασέει οὐθεὶς αὐτό ἐὰν τε μόσχον ἐὰν τε πρόβατον τῷ κυρίῳ ἔστιν
- 27 **Jos se on saastaisia eläimiä, lunastakoon omistaja sen sinun arvioimastasi hinnasta ja pankoon lisäksi viidennen osan sen arvosta; jos sitä ei lunasteta, myytäköön se arvioimaasi hintaan.**
And if it is an unclean beast, then the owner of it may give money to get it back, in agreement with the value fixed by you, by giving a fifth more; or if it is not taken back, let it be given for money in agreement with your valuing.
ἐὰν δὲ τῶν τετραπόδων τῶν ἀκαθάρτων ἀλλάξει κατὰ τὴν τιμὴν αὐτοῦ καὶ προσθήσει τὸ ἐπίπεμπτον πρὸς αὐτό καὶ ἔσται αὐτῷ ἐὰν δὲ μὴ λυτρώται πραθήσεται κατὰ τὸ τίμημα αὐτοῦ
- 28 **Mitään vihittyä, mitä hyvänsä, jonka joku on vihkinyt Herralle omaisuudestansa, olipa se ihminen tai eläin tai perintömaa, älköön myytäkö älköönkä lunastettako; sillä kaikki vihitty on korkeasti-pyhää, Herran omaa.**
But nothing which a man has given completely to the Lord, out of all his property, of man or beast, or of the land which is his heritage, may be given away or got back in exchange for money; anything completely given is most holy to the Lord.
πᾶν δὲ ἀνάθεμα ὃ ἐὰν ἀναθῆ ἀνθρώπος τῷ κυρίῳ ἀπὸ πάντων ὅσα αὐτῷ ἔστιν ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους καὶ ἀπὸ ἀγροῦ κατασχεσεως αὐτοῦ οὐκ ἀποδώσεται οὐδὲ λυτρώσεται πᾶν ἀνάθεμα ἅγιον ἅγιον ἔσται τῷ κυρίῳ
- 29 **Ihmistä, ketä hyvänsä, joka on tuhon omaksi vihitty, älköön lunastettako, vaan hänet surmattakoon.**
Any man given completely to the Lord may not be got back: he is certainly to be put to death.
καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἀνατεθῆ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων οὐ λυτρωθήσεται ἀλλὰ θανάτῳ θανατωθήσεται

- 30 **Kaikki maan kymmenykset, sekä pellon viljasta että puiden hedelmistä, ovat Herran omat, pyhä lahja Herralle.**
And every tenth part of the land, of the seed planted, or of the fruit of trees, is holy to the Lord.
πᾶσα δεκάτη τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γῆς καὶ τοῦ καρποῦ τοῦ ξυλίνου τῷ κυρίῳ ἐστὶν ἅγιον τῷ κυρίῳ
- 31 **Jos joku tahtoo lunastaa jotakin kymmenyksistänsä, antakoon hän siihen lisäksi viidennen osan.**
And if a man has a desire to get back any of the tenth part which he has given, let him give a fifth more.
ἐὰν δὲ λυτρωταὶ λυτρω ἄνθρωπος τὴν δεκάτην αὐτοῦ τὸ ἐπίπεμπτον προσθήσει πρὸς αὐτό καὶ ἔσται αὐτῷ
- 32 **Ja kaikki kymmenykset raavaskarjasta ja pikkukarjasta, joka kymmenes eläin kaikesta, mikä kulkee paimenen sauvan alitse, olkoot pyhä lahja Herralle.**
And a tenth part of the herd and of the flock, whatever goes under the rod of the valuer, will be holy to the Lord.
καὶ πᾶσα δεκάτη βοῶν καὶ προβάτων καὶ πᾶν ὃ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῷ ἀριθμῷ ὑπὸ τὴν ῥάβδον τὸ δέκατον ἔσται ἅγιον τῷ κυρίῳ
- 33 **Älköön kysyttäkö, onko se hyvä vai huono, älköönkä sitä vaihdettako. Jos joku kuitenkin vaihtaa sen, niin olkoon sekä se että siihen vaihdettu pyhä; älköön niitä lunastettako."**
He may not make search to see if it is good or bad, or make any changes in it; and if he makes exchange of it for another, the two will be holy; he will not get them back again.
οὐκ ἀλλάξεις καλὸν πονηρῷ ἐὰν δὲ ἀλλάσσω ἀλλάξεις αὐτό καὶ τὸ ἀλλαγμᾶ αὐτοῦ ἔσται ἅγιον οὐ λυτρωθήσεται
- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle Siinain erämaassa ilmestysmajassa toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, toisena vuotena siitä, kun he olivat lähteneet Egyptin maasta, sanoen:**
And the Lord said to Moses in the waste land of Sinai, in the Tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after they came out of the land of Egypt,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ σινα ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους δευτέρου ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου λέγων
- 2 **"Laskekaa koko Israelin kansan väkiluku suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaikki miehenpuolet, pääluvun mukaan.**
Take the full number of the children of Israel, by their families, and by their fathers' houses, every male by name;
λάβετε ἀρχὴν πάσης συναγωγῆς υἰῶν ἰσραὴλ κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ἐξ ὀνόματος αὐτῶν κατὰ κεφαλῆν αὐτῶν πᾶς ἄρσην
- 3 **Pitäkää katselmus, sinä ja Aaron, kaikista Israelin sotakelpoisista miehistä, kaksikymmenvuotisista ja sitä vanhemmista, osastoittain.**
All those of twenty years old and over, who are able to go to war in Israel, are to be numbered by you and Aaron.
ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἔκπορευόμενος ἐν δυνάμει ἰσραὴλ ἐπισκέψασθε αὐτοὺς σὺν δυνάμει αὐτῶν σὺ καὶ ααρὼν ἐπισκέψασθε αὐτούς
- 4 **Ja teidän apunanne olkoon yksi mies jokaisesta sukukunnasta, sen perhekuntien päämies.**
And to give you help, take one man from every tribe, the head of his father's house.
καὶ μεθ' ὑμῶν ἔσονται ἕκαστος κατὰ φυλὴν ἐκάστου ἀρχόντων κατ' οἴκους πατριῶν ἔσονται
- 5 **Ja nämä ovat niiden miesten nimet, jotka teitä avustakoot: Ruubenista Elisur, Sedeurin poika;**
These are the names of those who are to be your helpers: from Reuben, Elizur, the son of Shedeur;
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν οἵτινες παραστήσονται μεθ' ὑμῶν τῶν ρουβην ἐλισουρ υἱὸς σεδιουρ
- 6 **Simeonista Selumiel, Suurisaddain poika;**
From Simeon, Shelumiel, the son of Zurishaddai;
τῶν σιμεων σαλαμιελ υἱὸς σουρισαδαι
- 7 **Juudasta Nahson, Amminadabin poika;**
From Judah, Nahshon, the son of Amminadab;
τῶν ἰουδα νασσον υἱὸς αμιναδαβ
- 8 **Isaskarista Netanel, Suuarin poika;**
From Issachar, Nethanel, the son of Zuar;
τῶν ἰσσαχαρ ναθανηλ υἱὸς σωγαρ
- 9 **Sebulonista Eliab, Heelonin poika;**
From Zebulun, Eliab, the son of Helon;
τῶν ζαβουλων ελιαβ υἱὸς χαλων
- 10 **Joosefin pojista: Efraimista Elisama, Ammihudin poika ja Manassesta Gamliel, Pedasurin poika;**
Of the children of Joseph: from Ephraim, Elishama, the son of Ammihud; from Manasseh, Gamaliel, the son of Pedahzur,
τῶν υἰῶν ἰωσηφ τῶν εφραιμ ἐλισαμα υἱὸς εμιουδ τῶν μανασση γαμαλιελ υἱὸς φαδασσουρ

- 11 Benjaminista Abidan, Gideonin poika;
From Benjamin, Abidan, the son of Gideoni;
τῶν βενιαμιν αβιδαν υἱὸς γαδεωνι
- 12 Daanista Ahieser, Ammisaddain poika;
From Dan, Ahiezer, the son of Ammi-shaddai;
τῶν δαν αχιεζερ υἱὸς αμισαδαι
- 13 Asserista Pagiel, Okranin poika;
From Asher, Pagiel, the son of Ochran;
τῶν ασηρ φαγαηλ υἱὸς εχραν
- 14 Gaadista Eljasaf, Deguelin poika;
From Gad, Eliasaph, the son of Reuel;
τῶν γαδ ελισαφ υἱὸς ραγουηλ
- 15 Naftalista Ahira, Eenanin poika.
From Naphtali, Ahira, the son of Enan.
τῶν νεφθαλι αχιρε υἱὸς αιναν
- 16 Nämä olkoot kansan edusmiehet, heidän isiensä sukukuntien ruhtinaat, Israelin heimojen päämiehet."
These are the men named out of all the people, chiefs of their fathers' houses, heads of the tribes of Israel.
οὗτοι ἐπίκλητοι τῆς συναγωγῆς ἄρχοντες τῶν φυλῶν κατὰ πατριᾶς χιλίαρχοι ἰσραηλ εἰσίν
- 17 Ja Moses ja Aaron ottivat luoksensa nämä nimeltä mainitut miehet
And Moses and Aaron took these men, marked out by name;
καὶ ἔλαβεν μουσῆς καὶ ααρων τοὺς ἄνδρας τούτους τοὺς ἀνακληθέντας ἐξ ὀνόματος
- 18 ja kokosivat kaiken kansan toisen kuukauden ensimmäisenä päivänä, ja kansa pantiin luetteloihin suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, pääluvun mukaan,
And they got together all the people on the first day of the second month; and everyone made clear his family and his father's house, by the number of the names, from twenty years old and over.
καὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν συνήγαγον ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου ἔτους καὶ ἐπηξουούσαν κατὰ γενέσεις αὐτῶν κατὰ πατριᾶς αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶν ἀρσενικὸν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν
- 19 niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut. Niin hän piti heistä katselmuksen Siinain erämaassa.
As the Lord had given orders to Moses, so they were numbered by him in the waste place of Sinai.
ὄν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ καὶ ἐπεσκέπησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆ σινα
- 20 Ruubenin, Israelin esikoisen, jälkeläisiä oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän, pääluvun mukaan, kaikkiaan miehenpuolia, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Reuben, the oldest son of Israel, were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over, who was able to go to war;
καὶ ἐγένοντο οἱ υἱοὶ ρουβην πρωτοτόκου ἰσραηλ κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἔκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 21 näitä Ruubenin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentäkuusi tuhatta viisisataa.
Forty-six thousand, five hundred of the tribe of Reuben were numbered.
ἢ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ρουβην ἕξ καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 22 Simeonin jälkeläisiä, katselmuksessa olleita, oli polveutumisensa mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän, pääluvun mukaan, kaikkiaan miehenpuolia, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Simeon were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over, who was able to go to war;
τοῖς υἱοῖς συμειων κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἔκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει

- 23 näitä Simeonin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentäyhdeksän tuhatta kolmesataa.
Fifty-nine thousand, three hundred of the tribe of Simeon were numbered.
ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς σιμεων ἑννέα καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ τριακόσιοι
- 24 Gaadin jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Gad were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
τοῖς υἱοῖς ἰουδα κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 25 näitä Gaadin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentäviisi tuhatta kuusisataa viisikymmentä.
Forty-five thousand, six hundred and fifty of the tribe of Gad were numbered.
ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἰουδα τέσσαρες καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι
- 26 Juudan jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Judah were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
τοῖς υἱοῖς ἰσσαχαρ κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 27 näitä Juudan sukukunnasta katselmuksessa olleita oli seitsemänkymmentän neljä tuhatta kuusisataa.
Seventy-four thousand, six hundred of the tribe of Judah were numbered.
ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἰσσαχαρ τέσσαρες καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 28 Isaskarin jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Issachar were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
τοῖς υἱοῖς ζαβουλον κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 29 näitä Isaskarin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentän neljä tuhatta neljäsataa.
Fifty-four thousand, four hundred of the tribe of Issachar were numbered.
ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ζαβουλον ἑπτὰ καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 30 Sebulonin jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Zebulun were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
τοῖς υἱοῖς ἰωσηφ υἱοῖς εφραιμ κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 31 näitä Sebulonin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentäseitsemän tuhatta neljäsataa.
Fifty-seven thousand, four hundred of the tribe of Zebulun were numbered.
ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς εφραιμ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 32 Joosefin jälkeläisiä, Efraimin jälkeläisiä, oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Joseph were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
τοῖς υἱοῖς μανασση κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 33 näitä Efraimin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentätuhatta viisisataa.
Forty thousand, five hundred of the tribe of Ephraim were numbered.
ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς μανασση δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ διακόσιοι
- 34 Manassen jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Manasseh were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
τοῖς υἱοῖς βενιαμιν κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει

- 35 näitä Manassen sukukunnasta katselmuksessa olleita oli kolmekymmentäkaksi tuhatta kaksisataa.
Thirty-two thousand, two hundred of the tribe of Manasseh were numbered.
 ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς βενιαμιν πέντε καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 36 Benjaminin jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Benjamin were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
 τοὶς υἱοῖς γὰρ κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκτ' οὐρεύμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 37 näitä Benjaminin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli kolmekymmentäviisi tuhatta neljäsataa.
Thirty-five thousand, four hundred of the tribe of Benjamin were numbered.
 ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς γαδ πέντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι καὶ πενήκοντα
- 38 Daanin jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Dan were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years and over who was able to go to war;
 τοὶς υἱοῖς δαν κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκτ' οὐρεύμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 39 näitä Daanin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli kuusikymmentäkaksi tuhatta seitsemäsataa.
Sixty-two thousand, seven hundred of the tribe of Dan were numbered.
 ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς δαν δύο καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι
- 40 Asserin jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Asher were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
 τοὶς υἱοῖς ἀσηρ κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκτ' οὐρεύμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 41 näitä Asserin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli neljäkymmentäyksi tuhatta viisisataa.
Forty-one thousand, five hundred of the tribe of Asher were numbered.
 ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἀσηρ μία καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 42 Naftalin jälkeläisiä oli polveutumisen mukaan, suvuittain ja perhekunnittain, nimien lukumäärän mukaan, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia sotakelpoisia,
The generations of the sons of Naphtali were numbered by their families and their fathers' houses, every male of twenty years old and over who was able to go to war;
 τοὶς υἱοῖς νεφθαλι κατὰ συγγενείας αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν πάντα ἀρσενικὰ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος ἐν τῇ δυνάμει
- 43 näitä Naftalin sukukunnasta katselmuksessa olleita oli viisikymmentäkolme tuhatta neljäsataa.
Fifty-three thousand, four hundred of the tribe of Naphtali were numbered.
 ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἐκ τῆς φυλῆς νεφθαλι τρεῖς καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 44 Nämä ovat ne katselmuksessa olleet, joista Mooses ja Aaron ja Israelin ruhtinaat, nuo kaksitoista miestä, perhekuntiansa edustaen, pitivät katselmuksen.
These are they who were numbered by Moses and Aaron and by the twelve chiefs of Israel, one from every tribe.
 αὕτη ἡ ἐπίσκεψις ἦν ἐπεσκέψαντο μουσῆς καὶ ααρων καὶ οἱ ἄρχοντες ἰσραηλ δώδεκα ἄνδρες ἀνὴρ εἰς κατὰ φυλὴν μίαν κατὰ φυλὴν οἴκων πατριᾶς ἦσαν
- 45 Ja kaikkiaan katselmuksessa olleita israelilaisia oli perhekunnittain, kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, kaikkia Israelin sotakelpoisia miehiä,
So all those who were numbered of the children of Israel, by their families, all those of twenty years old and over who were able to go to war,
 καὶ ἐγένετο πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις υἱῶν ἰσραηλ σὺν δυνάμει αὐτῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος παρατάξασθαι ἐν ἰσραηλ
- 46 näitä katselmuksessa olleita oli yhteensä kuusisataakolme tuhatta viisisataa viisikymmentä.
Were six hundred and three thousand, five hundred and fifty.
 ἑξακόσιοι χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι καὶ πενήκοντα
- 47 Mutta leeviläisistä, heidän isiensä sukukunnasta, ei pidetty katselmusta yhdessä muiden kanssa.
But the Levites, of the tribe of their fathers, were not numbered among them.
 οἱ δὲ λευῖται ἐκ τῆς φυλῆς πατριᾶς αὐτῶν οὐκ ἐπεσκέπησαν ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ

- 48 Sillä Herra puhui Moosekselle sanoen:
For the Lord said to Moses,
και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 49 "Ainoastaan Leevin sukukunnasta älä pidä katselmusta äläkä laske heidän väkilukuansa yhdessä muiden israelilaisten kanssa,
Only the tribe of Levi is not to be numbered among the children of Israel,
ὄρα τὴν φυλὴν τὴν λευι οὐ συνεπισκέψῃ και τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν οὐ λήμψῃ ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 50 vaan pane leeviläiset hoitamaan lain asumusta ja sen kaikkea kalustoa ja kaikkea, mitä siihen kuuluu. He kantakoot asumusta ja sen kaikkea kalustoa, ja he toimittakoot siinä palvelusta sekä leiriäykööt asumuksen ympärille.
But to them you are to give the care of the Tent of meeting with its vessels and everything in it: they are to take up the Tent, and be responsible for everything to do with it, and put up their tents round it.
και σὺ ἐπίστησον τοὺς λευίτας ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου και ἐπὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς και ἐπὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ αὐτοὶ ἀροῦσιν τὴν σκηνὴν και πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς και αὐτοὶ λειτοῦργήσουσιν ἐν αὐτῇ και κύκλῳ τῆς σκηνῆς παρεμβολοῦσιν
- 51 Kun asumus lähtee liikkeelle, purkakoot leeviläiset sen; ja kun asumus pysähtyy leiripaikkaan, pystyttäkoot leeviläiset sen. Syrjäinen, joka siihen ryhtyy, surmattakoon.
And when the Tent of meeting goes forward, the Levites are to take it down; and when it is to be put up, they are to do it: any strange person who comes near it is to be put to death.
και ἐν τῷ ἐξείρειν τὴν σκηνὴν καθελοῦσιν αὐτὴν οἱ λευῖται και ἐν τῷ παρεμβάλλειν τὴν σκηνὴν ἀναστήσουσιν και ὁ ἀλλογενῆς ὁ προσπορευόμενος ἀποθανέτω
- 52 Muut israelilaiset asettukoot kukin omaan leiriinsä ja kukin lippunsa luo, osastoittain.
The children of Israel are to put up their tents, every man in his tent-circle round his flag.
και παρεμβολοῦσιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἀνὴρ ἐν τῇ ἑαυτοῦ τάξει και ἀνὴρ κατὰ τὴν ἑαυτοῦ ἡγεμονίαν σὺν δυνάμει αὐτῶν
- 53 Mutta leeviläiset leiriäykööt lain asumuksen ympärille, ettei Herran viha kohtaisi Israelin kansaa, ja leeviläiset hoitakoot tehtäviä lain asumuksessa."
But the tents of the Levites are to be round the Tent of meeting, so that wrath may not come on the children of Israel: the Tent of meeting is to be in the care of the Levites.
οἱ δὲ λευῖται παρεμβολέτωσαν ἐναντίον κυρίου κύκλῳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου και οὐκ ἔσται ἀμαρτία ἐν υἱοῖς ἰσραηλ και φυλάξουσιν οἱ λευῖται αὐτοὶ τὴν φυλακὴν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 54 Ja israelilaiset tekivät kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut; niin he tekivät.
So the children of Israel did as the Lord had given orders to Moses.
και ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆι και ααρων οὕτως ἐποίησαν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
And the Lord said to Moses and Aaron,
και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν και ααρων λέγων
- 2 "Israelilaiset leiriäykööt kukin lippunsa luo, perhekuntiansa sotamerkkien kohdalle; he leiriäykööt taammas ilmestysmajan ympärille.
The children of Israel are to put up their tents in the order of their families, by the flags of their fathers' houses, facing the Tent of meeting on every side.
ἄνθρωπος ἐχόμενος αὐτοῦ κατὰ τάγμα κατὰ σημεῖα κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν παρεμβολέτωσαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐναντίοι κύκλῳ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου παρεμβολοῦσιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ
- 3 Etupuoelle, itään päin, leiriäyköön Juudan leirin lippukunta osastoittain, ja Juudan jälkeläisten päämiehenä olkoon Nahson, Amminadabin poika;
Those whose tents are on the east side, looking to the dawn, will be round the flag of the children of Judah, with Nahshon, the son of Amminadab, as their chief.
και οἱ παρεμβάλλοντες πρῶτοι κατ' ἀνατολὰς τάγμα παρεμβολῆς ἰουδα σὺν δυνάμει αὐτῶν και ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν ἰουδα νασσαων υἱὸς αμιναδαβ
- 4 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on seitsemänkymmentäneljä tuhatta kuusisataa miestä.
The number of his army was seventy-four thousand, six hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι τέσσαρες και ἑβδομήκοντα χιλιάδες και ἑξακόσιοι
- 5 Hänen viereensä leiriäyköön Isaskarin sukukunta, ja Isaskarin jälkeläisten päämiehenä olkoon Netanel, Suuarin poika;
And nearest to him will be the tribe of Issachar, with Nethanel, the son of Zuar, as their chief.
και οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς ἰσσαχαρ και ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν ἰσσαχαρ ναθανηλ υἱὸς σωγαρ
- 6 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäneljä tuhatta neljäsataa miestä.
The number of his army was fifty-four thousand, four hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι τέσσαρες και πενήκοντα χιλιάδες και τετρακόσιοι

- 7 Sitten Sebulonin sukukunta, ja Sebulonin jälkeläisten päämiehenä olkoon Eliab, Heelonin poika;
After him, the tribe of Zebulun, with Eliab, the son of Helon, as their chief.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς ζαβουλων καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἰῶν ζαβουλων ελιαβ υἱὸς χαιλων
- 8 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäseitsemän tuhatta neljäsataa miestä.
The number of his army was fifty-seven thousand, four hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι ἐπτά καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 9 Juudan leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan sata kahdeksankymmentäkuusi tuhatta neljäsataa miestä, osastoittain; he lähtekööt liikkeelle ensimmäisenä joukkona.
The number of all the armies of Judah was a hundred and eighty-six thousand, four hundred. They go forward first.
πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἰουδα ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ τετρακόσιοι σὺν δυνάμει αὐτῶν πρῶτοι ἐξαροῦσιν
- 10 Ruubenin leirin lippukunta leiriytyköön etelään päin osastoittain, ja Ruubenin jälkeläisten päämiehenä olkoon Elisur, Sedeurin poika;
On the south side is the flag of the children of Reuben, in the order of their armies, with Elizur, the son of Shedeur, as their chief.
τάγμα παρεμβολῆς ρουβην πρὸς λίβα σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἰῶν ρουβην ελισουρ υἱὸς σεδιουρ
- 11 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentäkuusi tuhatta viisisataa miestä.
The number of his army was forty-six thousand, five hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι ἑξ καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 12 Hänen viereensä leiriytyköön Simeonin sukukunta, ja Simeonin jälkeläisten päämiehenä olkoon Selumiel, Suurisaddain poika;
And nearest to him, the tribe of Simeon, with Shelumiel, the son of Zurishaddai, as their chief.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλῆς σιμεων καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἰῶν σιμεων σαλαμιηλ υἱὸς σουρισαδαι
- 13 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäyhdeksän tuhatta kolmesataa miestä.
The number of his army was fifty-nine thousand, three hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι ἑννέα καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ τριακόσιοι
- 14 Sitten Gaadin sukukunta, ja Gaadin jälkeläisten päämiehenä olkoon Eljasaf, Reguelin poika;
Then the tribe of Gad, with Eliasaph, son of Reuel, as their chief.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλῆς γαδ καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἰῶν γαδ ελισταφ υἱὸς ραγουηλ
- 15 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentäviisi tuhatta kuusisataa viisikymmentä miestä.
The number of his army was forty-five thousand, six hundred and fifty.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι πέντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι καὶ πενήκοντα
- 16 Ruubenin leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan sata viisikymmentäyksi tuhatta neljäsataa viisikymmentä miestä, osastoittain. He lähtekööt liikkeelle toisena joukkona.
The number of all the armies of Reuben together came to a hundred and fifty-one thousand, four hundred and fifty. They go forward second.
πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι τῆς παρεμβολῆς ρουβην ἑκατὸν πενήκοντα μία χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι καὶ πενήκοντα σὺν δυνάμει αὐτῶν δεῦτεροι ἐξαροῦσιν
- 17 Sitten lähtee liikkeelle ilmestysmaja ja leeviläisten leiri toisten leirien keskellä. Niinkuin olivat leiriytyneet, niin lähteköötkin, kukin kohdallansa, lippukunnittain.
Then the Tent of meeting is to go forward, with the tents of the Levites, in the middle of the armies; in the same order as their tents are placed, they are to go forward, every man under his flag.
καὶ ἀρθήσεται ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ παρεμβολὴ τῶν λευιτῶν μέσον τῶν παρεμβολῶν ὡς καὶ παρεμβάλλουσιν οὕτως καὶ ἐξαροῦσιν ἕκαστος ἐχόμενος καθ' ἡγεμονίαν
- 18 Efraimin leirin lippukunta leiriytyköön länteen päin osastoittain, ja Efraimin jälkeläisten päämiehenä olkoon Elisama, Ammihudin poika;
On the west side will be the flag of the children of Ephraim, with Elishama, the son of Ammihud, as their chief.
τάγμα παρεμβολῆς εφραιμ παρὰ θάλασσαν σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἰῶν εφραιμ ελισταμα υἱὸς εμιουδ
- 19 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentä tuhatta viisisataa miestä.
The number of his army was forty thousand, five hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 20 Hänen viereensä leiriytyköön Manassen sukukunta, ja Manassen jälkeläisten päämiehenä olkoon Gamliel, Pedasurin poika;
And by him the tribe of Manasseh with Gamaliel, the son of Pedahzur, as their chief.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς μανασση καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἰῶν μανασση γαμαλιηλ υἱὸς φαδασσουρ

- 21 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on kolmekymmentäkaksi tuhatta kaksisataa miestä.
The number of his army was thirty-two thousand, two hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ διακόσιοι
- 22 Sitten Benjaminin sukukunta, ja Benjaminin jälkeläisten päämiehenä olkoon Abidan, Gideonin poika;
Then the tribe of Benjamin, with Abidan, the son of Gideoni, as their chief.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς βενιαμιν καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν βενιαμιν αβιδαν υἱὸς γαδεωνι
- 23 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on kolmekymmentäviisi tuhatta neljäsataa miestä.
The number of his army was thirty-five thousand, four hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι πέντε καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 24 Efraimin leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan satakahdeksan tuhatta ja sata miestä, osastoittain. He lähtekööt liikkeelle kolmantena joukkona.
The number of all the armies of Ephraim was a hundred and eight thousand, one hundred. They go forward third.
πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι τῆς παρεμβολῆς εφραιμ ἑκατὸν χιλιάδες καὶ ὄκτακισχίλιοι καὶ ἑκατὸν σὺν δυνάμει αὐτῶν τρίτοι ἐξαροῦσιν
- 25 Daanin leirin lippukunta leiriytyköön pohjoiseen päin osastoittain, ja Daanin jälkeläisten päämiehenä olkoon Ahieser, Ammisaddain poika;
On the north side will be the flag of the children of Dan, with Ahiezer, the son of Ammishaddai, as their chief.
τάγμα παρεμβολῆς δαν πρὸς βορρᾶν σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν δαν αχιεζερ υἱὸς αμισαδαι
- 26 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on kuusikymmentäkaksi tuhatta seitsemäsataa miestä.
The number of his army was sixty-two thousand, seven hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι δύο καὶ ἐξήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι
- 27 Hänen viereensä leiriytyköön Asserin sukukunta, ja Asserin jälkeläisten päämiehenä olkoon Pagiel, Okranin poika;
Nearest to him will be the tribe of Asher, with Pagiel, the son of Ochran, as their chief.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι αὐτοῦ φυλῆς ασηρ καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν ασηρ φαγιαηλ υἱὸς εχραν
- 28 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on neljäkymmentäyksi tuhatta viisisataa miestä.
The number of his army was forty-one thousand, five hundred;
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι μία καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 29 Sitten Naftalin sukukunta, ja Naftalin jälkeläisten päämiehenä olkoon Ahira, Eenanin poika;
Then the tribe of Naphtali, with Ahira, the son of Enan, as their chief.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες ἐχόμενοι φυλῆς νεφθαλι καὶ ὁ ἄρχων τῶν υἱῶν νεφθαλι αχιρε υἱὸς αναν
- 30 hänen osastonsa, katselmuksessa olleet, on viisikymmentäkolme tuhatta neljäsataa miestä.
The number of his army was fifty-three thousand, four hundred.
δύναμις αὐτοῦ οἱ ἐπεσκεμμένοι τρεῖς καὶ πενήτηκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 31 Daanin leirin katselmuksessa olleita on siis kaikkiaan sata viisikymmentäseitsemän tuhatta kuusisataa miestä. He lähtekööt liikkeelle viimeisenä joukkona, lippukuntinensa."
The number of all the armies in the tents of Dan was a hundred and fifty-seven thousand, six hundred. They will go forward last, by their flags.
πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι τῆς παρεμβολῆς δαν ἑκατὸν καὶ πενήτηκοντα ἑπτὰ χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι ἐσχατοὶ ἐξαροῦσιν κατὰ τάγμα αὐτῶν
- 32 Nämä olivat israelilaisten katselmuksessa olleet, perhekunnittain; eri leirien katselmuksessa olleita oli osastoittain kaikkiaan kuusisataakolme tuhatta viisisataa viisikymmentä miestä.
These are all who were numbered of the children of Israel, in the order of their fathers' families: all the armies in their tents together came to six hundred and three thousand, five hundred and fifty.
αὕτη ἡ ἐπίσκεψις τῶν υἱῶν ἰσραηλ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν πᾶσα ἡ ἐπίσκεψις τῶν παρεμβολῶν σὺν ταῖς δυνάμεσιν αὐτῶν ἑξακόσιοι χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι πεντακόσιοι πενήτηκοντα
- 33 Mutta leeviläisten katselmusta ei pidetty samalla kuin muiden israelilaisten, sillä niin oli Herra Moosekselle käskyn antanut.
But the Levites were not numbered among the children of Israel, as the Lord said to Moses.
οἱ δὲ λευῖται οὐ συνεπεσκέπησαν ἐν αὐτοῖς καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ μωϋσῇ

- 34 **Ja israelilaiset tekivät kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut. Niin he leiriytyivät lippukunnittain, ja niin he lähtivät liikkeelle kukin suvuittain ja perhekunnittain.**
So the children of Israel did as the Lord said to Moses, so they put up their tents by their flags, and they went forward in the same order, by their families, and by their fathers' houses.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πάντα ὅσα συνέταξεν κύριος τῷ Μωϋσῆ· οὕτως παρενέβαλον κατὰ τάγμα αὐτῶν καὶ οὕτως ἐξῆρον ἕκαστος ἐχόμενοι κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 1 **Tämä on kertomus Aaronin ja Mooseksen suvusta, siihen aikaan kun Herra puhui Moosekselle Siinain vuorella.**
Now these are the generations of Aaron and Moses, in the day when the word of the Lord came to Moses on Mount Sinai.
καὶ αὐτὰ αἱ γενεαὶ ααρων καὶ Μωϋσῆ ἐν ἧ ἡμέρᾳ ἐλάλησεν κύριος τῷ Μωϋσῆ ἐν ὄρει σινα
- 2 **Nämä ovat Aaronin poikien nimet: Naadab, esikoinen, Abihu, Eleasar ja Iitamar.**
These are the names of the sons of Aaron: Nadab the oldest, and Abihu, Eleazar, and Ithamar.
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ααρων πρωτότοκος ναδαβ καὶ αβιουδ ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ
- 3 **Nämä ovat Aaronin poikien, voideltujen pappien, nimet, niiden, jotka olivat vihityt papinvirkkaa toimittamaan.**
These are the names of the sons of Aaron, the priests, on whom the holy oil was put, who were marked out as priests.
ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ααρων οἱ ἱερεῖς οἱ ἠλειμμένοι οὓς ἐτελείωσαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἱερατεύειν
- 4 **Mutta Naadab ja Abihu kuolivat Herran edessä tuodessaan vierasta tulta Herran eteen Siinain erämaassa; ja heillä ei ollut poikia. Niin Eleasar ja Iitamar toimittivat papinvirkkaa isänsä Aaronin edessä.**
And Nadab and Abihu were put to death before the Lord when they made an offering of strange fire before the Lord, in the waste land of Sinai, and they had no children: and Eleazar and Ithamar did the work of priests before Aaron their father.
καὶ ἐτελεύτησεν ναδαβ καὶ αβιουδ ἔναντι κυρίου προσφερόντων αὐτῶν πῦρ ἀλλότριον ἔναντι κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ σινα καὶ παιδία οὐκ ἦν αὐτοῖς καὶ ἱεράτευσεν ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ μετ' ααρων τοῦ πατρὸς αὐτῶν
- 5 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων
- 6 **"Tuo Leevin sukukunta esille ja aseta se pappi Aaronin eteen palvelemaan häntä.**
Make the tribe of Levi come near, and put them before Aaron the priest, to be his helpers,
λαβὲ τὴν φυλὴν λευι καὶ στήσεις αὐτοὺς ἔναντιον ααρων τοῦ ἱερέως καὶ λειτουργήσουσιν αὐτῷ
- 7 **Ja he hoitakoot sekä hänen että koko kansan tehtäviä ilmestysmajan edustalla, toimittakoot palvelusta asumuksessa.**
In order that they may be responsible to him and to all Israel for the care of the Tent of meeting, and to do the work of the House;
καὶ φυλάξουσιν τὰς φυλακὰς αὐτοῦ καὶ τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς
- 8 **Ja he hoitakoot kaikkea ilmestysmajan kalustoa ja israelilaisten tehtäviä, toimittakoot palvelusta asumuksessa.**
And they will have the care of all the vessels of the Tent of meeting, and will do for the children of Israel all the necessary work of the House.
καὶ φυλάξουσιν πάντα τὰ σκεῦῃ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ κατὰ πάντα τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς
- 9 **Niin on sinun annettava leeviläiset Aaronille ja hänen pojilleen; antakoot israelilaiset heidät hänen haltuunsa, hänelle palvelijoiksi.**
Give the Levites to Aaron and his sons; so that they may be his without question from among the children of Israel.
καὶ δώσεις τοὺς λευίτας ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τοῖς ἱερεῦσιν δόμα δεδομένοι οὗτοί μοι εἰσιν ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
- 10 **Mutta Aaronin ja hänen poikiensa käske hoitaa papinvirkansa. Syrjäinen, joka siihen ryhtyy, surmattakoon."**
And give orders that Aaron and his sons are to keep their place as priests; any strange person who comes near is to be put to death.
καὶ ααρων καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καταστήσεις ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ φυλάξουσιν τὴν ἱερατείαν αὐτῶν καὶ πάντα τὰ κατὰ τὸν βωμὸν καὶ ἔσω τοῦ καταπετάματος καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπὸ τόμενος ἀποθανεῖται
- 11 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν λέγων
- 12 **"Katso, minä itse olen ottanut leeviläiset israelilaisten keskuudesta israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan, kaiken sijaan, joka avaa äidinkohdun; leeviläiset ovat siis tulleet minun omikseni.**
See, I have taken the Levites out of the children of Israel to be mine in place of the first sons of the children of Israel;
καὶ ἐγὼ ἰδοὺ εἴληφα τοὺς λευίτας ἐκ μέσου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀντὶ παντὸς πρωτοτόκου διανοίγοντος μήτραν παρὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ λύτρα αὐτῶν ἔσονται καὶ ἔσονται ἐμοὶ οἱ λευῖται

- 13 Sillä minun omani on jokainen esikoinen. Sinä päivänä, jona minä surmasin kaikki Egyptin maan esikoiset, minä pyhitin itselleni kaikki Israelin esikoiset, sekä ihmisten että karjan; minun omani ne ovat. Minä olen Herra."
 For all the first sons are mine; on the day when I put to death all the first sons in the land of Egypt, I took for myself every first male birth of man and beast. They are mine; I am the Lord.
 ἔμοι γὰρ πᾶν πρωτότοκον ἐν ἧ ἡμέρᾳ ἐπάταξα πᾶν πρωτότοκον ἐν γῆ αἰγύπτου ἡγίασα ἔμοι πᾶν πρωτότοκον ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ἔμοι ἔσονται ἐγὼ κύριος
- 14 Ja Herra puhui Moosekselle Siinain erämaassa sanoen:
 And the Lord said to Moses in the waste land of Sinai,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ σινα λέγων
- 15 "Pidä leeviläisten katselmus perhekunnittain ja suvuittain; kaikista miehenpuolista, kuukauden ikäisistä ja sitä vanhemmista, pidä katselmus".
 Let all the children of Levi be numbered by their families and their fathers' houses; let every male of a month old and over be numbered.
 ἐπίσκειναι τοὺς υἱοὺς λευὶ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν κατὰ συγγενείας αὐτῶν πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω ἐπισκέψασθε αὐτούς
- 16 Ja Mooses piti heistä katselmuksen Herran käskyn mukaan, niinkuin hänelle oli määrätty.
 So Moses did as the Lord said, numbering them as he had been ordered.
 καὶ ἐπεσκέψαντο αὐτούς μουσῆς καὶ ααρὼν διὰ φωνῆς κυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν αὐτοῖς κύριος
- 17 Ja nämä olivat Leevin poikien nimet: Geerson, Kehat ja Merari.
 These were the sons of Levi by name: Gershon and Kohath and Merari.
 καὶ ἦσαν οὗτοι οἱ υἱοὶ λευὶ ἐξ ὀνομάτων αὐτῶν γεδσων καθ καὶ μεραρι
- 18 Ja nämä olivat Geersonin poikien nimet, suvuittain: Libni ja Siimei.
 And these are the names of the sons of Gershon, by their families: Libni and Shimei.
 καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν γεδσων κατὰ δῆμους αὐτῶν λοβεὶ καὶ σεμεῖ
- 19 Ja Kehatin pojat olivat, suvuittain, Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel.
 And the sons of Kohath, by their families: Amram and Izhar and Hebron and Uzziel.
 καὶ υἱοὶ καθ κατὰ δῆμους αὐτῶν αμραμ καὶ ἰσσαρ χεβρων καὶ οζιηλ
- 20 Ja Merarin pojat olivat, suvuittain, Mahli ja Muusi. Nämä olivat Leevin suvut perhekunnittain.
 And the sons of Merari by their families: Mahli and Mushi. These are the families of the Levites in the order of their fathers' houses.
 καὶ υἱοὶ μεραρι κατὰ δῆμους αὐτῶν μοολι καὶ μουσι οὗτοι εἰσὶν δῆμοι τῶν λευιτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 21 Geersonista polveutuivat libniläisten suku ja siimeiläisten suku. Nämä olivat geersonilaisten suvut.
 From Gershon come the Libnites and the Shimeites; these are the families of the Gershonites.
 τῷ γεδσων δῆμος τοῦ λοβεὶ καὶ δῆμος τοῦ σεμεῖ οὗτοι δῆμοι τοῦ γεδσων
- 22 Katselmuksessa olleita oli heitä, kaikkien miehenpuolten, kuukauden ikäisten ja sitä vanhempien, lukumäärän mukaan - näitä katselmuksessa olleita oli seitsemäntuhatta viisisataa miestä.
 Those who were numbered of them, the males from one month old and over, were seven thousand, five hundred.
 ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν παντὸς ἀρσενικοῦ ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν ἑπτακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι
- 23 Geersonilaisten suvut leiriytyivät asumuksen taakse länteen päin.
 The tents of the Gershonites are to be placed at the back of the House, to the west.
 καὶ υἱοὶ γεδσων ὀπίσω τῆς σκηνῆς παρὰ θάλασσαν παρεμβαλοῦσιν
- 24 Ja geersonilaisten perhekunta-päämies oli Eljasaf, Laaelin poika.
 The chief of the Gershonites is Eliasaph, the son of Lael.
 καὶ ὁ ἄρχων οἴκου πατριᾶς τοῦ δῆμου τοῦ γεδσων ελῖσαφ υἱὸς λαηλ
- 25 Geersonin poikien hoidettavana ilmestysmajassa oli asumus ja teltta, sen peite, ilmestysmajan oven uudin
 In the Tent of meeting, the Gershonites are to have the care of the House, and the Tent with its cover, and the veil for the door of the Tent of meeting,
 καὶ ἡ φυλακὴ υἱῶν γεδσων ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἢ σκηνῇ καὶ τὸ κάλυμμα καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου

- 26 ja asumusta ja alttaria ympäröivän esipihan ympäröiväiset ja sen portin uuden sekä sen köydet - kaikki ne palvelustehtäviin.
And the hangings for the open space round the House and the altar, and the curtain for its doorway, and all the cords needed for its use.
καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς καὶ τὸ καταπέτασμα τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς οὐσῆς ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τὰ κατάλοιπα πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ
- 27 Kehatista polveutuivat amramilaisten suku, jisharilaisten suku, hebronilaisten suku ja ussielilaisten suku. Nämä olivat kehatilaisten suvut.
From Kohath come the Amramites and the Izharites and the Hebronites and the Uzzielites; these are the families of the Kohathites.
τῷ καθὼς δήμος ὁ αμραμις καὶ δήμος ὁ σααρις καὶ δήμος ὁ χεβρωνις καὶ δήμος ὁ οζιηλις οὗτοί εἰσιν οἱ δήμοι τοῦ καθ
- 28 Miehenpuolten, kuukauden ikäisten ja sitä vanhempien, lukumäärän mukaan oli heitä kaikkiaan kahdeksantuhatta kuusisataa, jotka hoitivat pyhäkössä suoritettavia tehtäviä.
Those who were numbered of them, the males from one month old and over, were eight thousand, six hundred, who were responsible for the care of the holy place.
κατὰ ἀριθμὸν πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω ὀκτακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων
- 29 Kehatilaisten suvut leiriytyivät asumuksen sivulle etelään päin.
The tents of the Kohathites are to be placed on the south side of the House.
οἱ οἱ οἱ τῶν υἱῶν καθὼς παρεμβολοῦσιν ἐκ πλαγίων τῆς σκηνῆς κατὰ λίβα
- 30 Ja kehatilaisten sukujen perhekunta-päämies oli Elisafan, Ussielin poika.
Their chief is Elizaphan, the son of Uzziel.
καὶ ὁ ἄρχων οἴκου πατριῶν τῶν δῆμων τοῦ καθὼς ελισταφαν υἱὸς οζιηλ
- 31 Heidän hoidettavanaan oli arkki, pöytä, seitsenhaarainen lamppu, alttarit ja pyhä kalusto, jota jumalanpalveluksessa käytettiin, ynnä esirippu - kaikkine palvelustehtäviin.
In their care are the ark, and the table, and the lights, and the altars, and all the vessels used in the holy place, and the veil, and all they are used for.
καὶ ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἡ κιβωτὸς καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ λυχία καὶ τὰ θυσιαστήρια καὶ τὰ σκεύη τοῦ ἁγίου ὅσα λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ κατακάλυμμα καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν
- 32 Ja leeviläisten päämiesten esimies oli Eleasar, pappi Aaronin poika; hän oli niiden päällismies, jotka hoitivat tehtäviä pyhäkössä.
Eleazar, the son of Aaron the priest, will be head over all the Levites and overseer of those responsible for the care of the holy place.
καὶ ὁ ἄρχων ἐπὶ τῶν ἀρχόντων τῶν λευιτῶν ελεαζαρ ὁ υἱὸς ααρων τοῦ ἱερέως καθεσταμένος φυλάσσει τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων
- 33 Merarista polveutuivat mahlilaisten suku ja muusilaisten suku. Nämä olivat Merarin suvut.
From Merari come the Mahlites and the Mushites; these are the families of Merari.
τῷ μεραρι δήμος ὁ μοολι καὶ δήμος ὁ μουσι οὗτοί εἰσιν οἱ δήμοι μεραρι
- 34 Katselmuksessa olleita oli heitä kaikkien miehenpuolten, kuukauden ikäisten ja sitä vanhempien, lukumäärän mukaan kuusituhatta kaksisataa.
Those who were numbered of them, the males of a month old and over, were six thousand, two hundred.
ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω ἑξακισχίλιοι καὶ πεντήκοντα
- 35 Ja Merarin sukujen perhekunta-päämies oli Suuriel, Abihailin poika. He leiriytyivät asumuksen sivulle pohjoiseen päin.
The chief of the families of Merari was Zuriel, the son of Abihail: their tents are to be placed on the north side of the House.
καὶ ὁ ἄρχων οἴκου πατριῶν τοῦ δήμου τοῦ μεραρι σουριηλ υἱὸς αβιχαιλ ἐκ πλαγίων τῆς σκηνῆς παρεμβολοῦσιν πρὸς βορρᾶν
- 36 Ja Merarin poikien hoidettavaksi oli uskottu asumuksen laudat, poikkitangot, pylväät ja jalustat sekä kaikki sen kalusto - kaikki ne palvelustehtäviin;
And in their care are to be all the boards of the Tent, with their rods and pillars and bases, and all the instruments, and all they are used for,
ἡ ἐπίσκεψις ἡ φυλακὴ υἱῶν μεραρι τὰς κεφαλίδας τῆς σκηνῆς καὶ τοὺς μοχλοὺς αὐτῆς καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν
- 37 niinkään ympärillä olevan esipihan pylväät jalustoinensa, vaaroinensa ja köysinensä.
And the pillars of the open space round it, with their bases and nails and cords.
καὶ τοὺς στύλους τῆς αὐλῆς κύκλῳ καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν καὶ τοὺς πασσάλους καὶ τοὺς κάλους αὐτῶν
- 38 Mutta asumuksen eteen, itään päin, ilmestysmajan eteen, auringon nousuun päin, leiriytyivät Mooses ja Aaron ynnä hänen poikansa; heidän hoidettavanaan oli pyhäkkö, se, mikä oli israelilaisten hoidettavana. Mutta syrjäinen, joka ryhtyi siihen, oli surmattava.
And those whose tents are to be placed on the east side of the House in front of the Tent of meeting, looking to the dawn, are Moses and Aaron and his sons, who will do the work of the holy place for the children of Israel; and any strange person who comes near will be put to death.
καὶ οἱ παρεμβάλλοντες κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἀπ' ἀνατολῆς μουσῆς καὶ ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τοῦ ἁγίου εἰς τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ ἀπτόμενος ἀποθάνειται

- 39 Katselmuksessa olleita leeviläisiä, joista Mooses ja Aaron Herran käskyn mukaan pitivät katselmuksen suvuittain, kaikkia miehenpuolia, kuukauden ikäisiä ja sitä vanhempia, oli kaikkiaan kaksikymmentäkaksi tuhatta.
All the Levites numbered by Moses and Aaron at the order of the Lord, all the males of one month old and over numbered in the order of their families, were twenty-two thousand.
πάσα ἡ ἐπίσκεψις τῶν λευιτῶν οὓς ἐπεσκέψατο μουσῆς καὶ ααρων διὰ φωνῆς κυρίου κατὰ δῆμους αὐτῶν πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 40 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Katsasta kaikki israelilaisten miehenpuoliset esikoiset, kuukauden ikäisistä ja sitä vanhemmista, ja laske heidän nimiensä lukumäärä.
And the Lord said to Moses, Let all the first male children be numbered, and take the number of their names.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων ἐπίσκειναι πᾶν πρωτότοκον ἄρσεν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω καὶ λαβὲ τὸν ἀριθμὸν ἐξ ὀνόματος
- 41 Ja ota minulle - minä olen Herra - leeviläiset israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan sekä myös leeviläisten karja israelilaisten karjan kaikkien esikoisten sijaan."
And give to me the Levites (I am the Lord) in place of the first sons of the children of Israel; and the cattle of the Levites in place of the first births among the cattle of the children of Israel.
καὶ λήμψη τοὺς λευίτας ἐμοὶ ἐγὼ κύριος ἀντὶ πάντων τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ τὰ κτήνη τῶν λευιτῶν ἀντὶ πάντων τῶν πρωτοτόκων ἐν τοῖς κτήνεσιν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
- 42 Ja Mooses katsasti, niinkuin Herra oli häntä käsenyt, kaikki israelilaisten esikoiset.
So Moses had all the first sons among the children of Israel numbered, as the Lord said to him.
καὶ ἐπεσκέψατο μουσῆς ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος πᾶν πρωτότοκον ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ
- 43 Ja katselmuksessa olleita oli heitä, kaikkia miehenpuolisia esikoisia, nimien lukumäärän mukaan, kuukauden ikäisiä ja sitä vanhempia, kaikkiaan kaksikymmentäkaksi tuhatta kaksisataa seitsemänkymmentä kolme.
Every first son from a month old and over was numbered by name, and the number came to twenty-two thousand, two hundred and seventy-three.
καὶ ἐγένοντο πάντα τὰ πρωτότοκα τὰ ἀρσενικὰ κατὰ ἀριθμὸν ἐξ ὀνόματος ἀπὸ μηνιαίου καὶ ἐπάνω ἐκ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες τρεῖς καὶ ἐβδομήκοντα καὶ διακόσιοι
- 44 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 45 "Ota leeviläiset israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan ja leeviläisten karja heidän karjansa sijaan, ja niin leeviläiset tulevat minun omikseni. Minä olen Herra.
Take the Levites in place of all the first sons of the children of Israel, and the cattle of the Levites in place of their cattle; the Levites are to be mine; I am the Lord.
λαβὲ τοὺς λευίτας ἀντὶ πάντων τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ τὰ κτήνη τῶν λευιτῶν ἀντὶ τῶν κτηνῶν αὐτῶν καὶ ἔσονται ἐμοὶ οἱ λευίται ἐγὼ κύριος
- 46 Mutta lunastukseksi noista kahdestasadasta seitsemästäkymmenestä kolmesta, jonka verran israelilaisten esikoisia on yli leeviläisten määrän,
And the price you have to give for the two hundred and seventy-three first sons of the children of Israel which are in addition to the number of the Levites,
καὶ τὰ λύτρα τριῶν καὶ ἐβδομήκοντα καὶ διακοσίων οἱ πλεονάζοντες παρὰ τοὺς λευίτας ἀπὸ τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
- 47 ota miestä kohti viisi sekeliä, ota ne pyhäkkösekelin painon mukaan, kaksikymmentä geeraa laskettuna sekeliin.
Will be five shekels for every one, by the scale of the holy place (the shekel is twenty gerahs);
καὶ λήμψη πέντε σίκλους κατὰ κεφαλὴν κατὰ τὸ δίδραχμον τὸ ἅγιον λήμψη εἴκοσι ὀβολοὺς τοῦ σίκλου
- 48 Ja anna se raha Aaronille ja hänen pojillensa lunastukseksi niistä, joita on yli leeviläisten määrän."
And this money, the price of those over the number of the Levites, is to be given to Aaron and his sons.
καὶ δώσεις τὸ ἀργύριον ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ λύτρα τῶν πλεονάζόντων ἐν αὐτοῖς
- 49 Ja Mooses otti lunastushinnan niistä, joita oli yli leeviläisillä lunastettujen määrän.
So Moses took the money, the price of those whose place had not been taken by the Levites;
καὶ ἔλαβεν μουσῆς τὸ ἀργύριον τὰ λύτρα τῶν πλεονάζόντων εἰς τὴν ἐκλύτρωσιν τῶν λευιτῶν
- 50 Israelilaisten esikoisista hän otti tämän rahan, tuhat kolmesataa kuusikymmentä viisi sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan.
From the first sons of Israel he took it, a thousand, three hundred and sixty-five shekels, by the scale of the holy place;
παρὰ τῶν πρωτοτόκων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἔλαβεν τὸ ἀργύριον χιλίους τριακοσίους ἐξήκοντα πέντε σίκλους κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον
- 51 Ja Mooses antoi sen lunastushinnan Aaronille ja hänen pojillensa Herran käskyn mukaan, niinkuin Herra oli Moosesta käsenyt.
And he gave the money to Aaron and his sons, as the Lord had said.
καὶ ἔδωκεν μουσῆς τὰ λύτρα τῶν πλεονάζόντων ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ διὰ φωνῆς κυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ

- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:**
And the Lord said to Moses and Aaron,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν λέγων
- 2 **"Laske Leevin jälkeläisten joukosta Kehatin jälkeläisten lukumäärä suvuittain ja perhekunnittain,**
Let the sons of Kohath, from among the sons of Levi, be numbered by their families, in the order of their fathers' houses;
λαβὲ τὸ κεφάλαιον τῶν υἱῶν καθ' ἐκ μέσου υἱῶν λευὶ κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 3 **kolmikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat aina viisikymmenvuotisiin saakka, kaikki, joiden on palveltava toimittamalla askareita ilmestysmajassa.**
All those from thirty to fifty years old who are able to do the work of the Tent of meeting.
ἀπὸ εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν καὶ ἐπάνω καὶ ἕως πενήτηντα ἐτῶν πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν ποιῆσαι πάντα τὰ ἔργα ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 4 **Kehatin poikien palvelustehtävänä ilmestysmajassa olkoon tämä: huolenpito korkeasti-pyhistä.**
And this is to be the work of the sons of Kohath in connection with the most holy things.
καὶ ταῦτα τὰ ἔργα τῶν υἱῶν καθ' ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἁγίων τῶν ἁγίων
- 5 **Ja leirin liikkeelle lähtiessä menköt Aaron ja hänen poikansa ja päästäkööt alas esiripun sekä peittäkööt sillä lain arkin;**
When all the people go forward, Aaron is to go in with his sons, and take down the veil of the curtain, covering the ark of witness with it;
καὶ εἰσελεύσεται ααρὼν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὅταν ἐξέλθῃ ἡ παρεμβολὴ καὶ καθελούσιν τὸ καταπέτασμα τὸ συσκιάζον καὶ κατακαλύψουσιν ἐν αὐτῷ τὴν κιβωτὸν τοῦ μαρτυρίου
- 6 **sitten he pankoot sen päälle sireeninnahkapeitteen ja levittäkööt päällimmäiseksi vaatteen, kokonaan punasinisistä langoista tehdyn, ja asettakoot paikoilleen sen korennot.**
And putting over it the leather cover and over that a blue cloth; and putting its rods in place.
καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπ' αὐτὸ κατακάλυμμα δέρμα ὑακίνθινον καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὴν ἰμάτιον ὄλον ὑακίνθινον ἄνωθεν καὶ διεμβалоῦσιν τοὺς ἀναφορεῖς
- 7 **Ja näkyleipäpöydälle he levittäkööt punasinisen vaatteen ja pankoot sen päälle vadit ja kupit, maljat ja juomauhrikannut; ja ainainen leipä olkoon myös sen päällä.**
And on the table of the holy bread they are to put a blue cloth, and on it all the vessels, the spoons and the basins and the cups; and the holy bread with them;
καὶ ἐπὶ τὴν τράπεζαν τὴν προκειμένην ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὴν ἰμάτιον ὀλοπόρφυρον καὶ τὰ τροβλία καὶ τὰς θυσίας καὶ τοὺς κυάθους καὶ τὰ σπονδεῖα ἐν οἷς σπένδει καὶ οἱ ἄρτοι οἱ διὰ παντὸς ἐπ' αὐτῆς ἔσονται
- 8 **Sitten he levittäkööt näiden päälle helakanpunaisen vaatteen ja peittäkööt sen sireeninnahkapeitteellä ja asettakoot paikoilleen sen korennot.**
And over them they are to put a red cloth, covering it with a leather cover, and putting its rods in their places.
καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὴν ἰμάτιον κόκκινον καὶ καλύψουσιν αὐτὴν καλύμματι δερματίνῳ ὑακίνθινῳ καὶ διεμβалоῦσιν δι' αὐτῆς τοὺς ἀναφορεῖς
- 9 **Ja he ottakoot punasinisen vaatteen ja peittäkööt seitsenhaaraisen lampun lamppuineen, lamppusaksineen, karstakuppeineen ja kaikkinne öljyastioineen, joita sen hoitamisessa käytetään.**
And they are to take a blue cloth, covering with it the light-support with its lights and its instruments and its trays and all the oil vessels which are used for it:
καὶ λήψονται ἰμάτιον ὑακίνθινον καὶ καλύψουσιν τὴν λυχνίαν τὴν φωτίζουσαν καὶ τοὺς λύχνους αὐτῆς καὶ τὰς λαβίδας αὐτῆς καὶ τὰς ἐπαρυστρίδας αὐτῆς καὶ πάντα τὰ ἀγγεῖα τοῦ ἐλαίου οἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς
- 10 **Ja he käärikööt sen ja kaiken sen kaluston sireeninnahkapeitteeseen ja pankoot kantopaareille.**
All these they are to put in a leather cover, and put it on the frame.
καὶ ἐμβαλοῦσιν αὐτὴν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς εἰς κάλυμμα δερμάτινον ὑακίνθινον καὶ ἐπιθήσουσιν αὐτὴν ἐπ' ἀναφορέων
- 11 **Ja kultaiselle alttarille he levittäkööt punasinisen vaatteen ja peittäkööt sen sireeninnahkapeitteellä ja asettakoot paikoilleen sen korennot.**
On the gold altar they are to put a blue cloth, covering it with a leather cover; and they are to put its rods in their places.
καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν ἐπικαλύψουσιν ἰμάτιον ὑακίνθινον καὶ καλύψουσιν αὐτὸ καλύμματι δερματίνῳ ὑακίνθινῳ καὶ διεμβалоῦσιν τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ
- 12 **Ja he ottakoot kaiken jumalanpalveluskaluston, jota pyhäkössä käytetään, ja käärikööt sen punasiniseen vaatteeseen ja peittäkööt sen sireeninnahkapeitteellä ja pankoot kantopaareille.**
All the vessels which are used in the holy place they are to put in a blue cloth, covering them with a leather cover, and put them on the frame.
καὶ λήψονται πάντα τὰ σκεύη τὰ λειτουργικὰ ὅσα λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἁγίοις καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς ἰμάτιον ὑακίνθινον καὶ καλύψουσιν αὐτὰ καλύμματι δερματίνῳ ὑακίνθινῳ καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπὶ ἀναφορεῖς
- 13 **Ja he puhdistakoot tuhasta alttarin sekä levittäkööt sen päälle purppuranpunaisen vaatteen**
And they are to take away the burned waste from the altar, and put a purple cloth on it;
καὶ τὸν καλυπτῆρα ἐπιθήσει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐπικαλύψουσιν ἐπ' αὐτὸ ἰμάτιον ὀλοπόρφυρον

- 14 ja pankoot sen päälle kaiken kaluston, jota alttarilla käytetään: hiilipannut, haarukat, lapiot ja maljat, kaiken alttarikaluston; ja levittäköt sen päälle sireeninnahkapeitteen ja asettakoot paikoilleen sen korennot.
Placing on the cloth all its vessels, the fire-baskets, the meat-hooks, the spades, and the basins; all the vessels of the altar; they are to put a leather cover over all these, and put its rods in their places.
 και ἐπιθήσουσιν ἐπ' αὐτὸ πάντα τὰ σκεύη ὅσους λειτουργοῦσιν ἐπ' αὐτὸ ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ πυρεῖα καὶ τὰς κρεάγρας καὶ τὰς φιάλας καὶ τὸν καλυπτῆρα καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐπιβαλοῦσιν ἐπ' αὐτὸ κάλυμμα δερμάτινον ὑακίνθινον καὶ διεμβλοῦσιν τοὺς ἀναφορεῖς αὐτοῦ καὶ λήψονται ἱμάτιον πορφυροῦν καὶ συγκαλύψουσιν τὸν λουτήρα καὶ τὴν βᾶσιν αὐτοῦ καὶ ἐμβαλοῦσιν ἐν αὐτῷ εἰς κάλυμμα δερμάτινον ὑακίνθινον καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπὶ ἀναφορεῖς
- 15 Ja kun leirin lähtiessä liikkeelle Aaron ja hänen poikansa ovat valmiiksi peittäneet pyhäkön ja pyhäkön kaiken kaluston, niin tulkoont Kehatin pojat kantamaan, mutta älkööt koskeko pyhäkköön, etteivät kuolisi. Tämä on ilmestysmajasta se, mikä on Kehatin poikien kannettava.
And after the holy place and all its vessels have been covered up by Aaron and his sons, when the tents of the people go forward, the sons of Kohath are to come and take it up; but the holy things may not be touched by them for fear of death.
 καὶ συντελέσουσιν ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καλύπτοντες τὰ ἅγια καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια ἐν τῷ ἐξαιρεῖν τὴν παρεμβολὴν καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσονται υἱοὶ καθ' αἶρην καὶ οὐκ ἄψονται τῶν ἁγίων ἵνα μὴ ἀποθάνωσιν ταῦτα ἁροῦσιν οἱ υἱοὶ καθ' ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 16 Ja Eleasar, pappi Aaronin poika, pitääköön huolen seitsenhaaraisen lampun öljystä, hyvänhajuisesta suitsukkeesta, jokapäiväisestä ruokauhrista ja voiteluöljystä; hän pitääköön huolen koko asumuksesta ja kaikesta, mitä siinä on, pyhäköstä ja sen kalustosta."
And Eleazar, the son of Aaron the priest, is to be responsible for the oil for the light, and the sweet perfumes for burning, and the regular meal offering, and the holy oil; the House and the holy place and everything in it will be in his care.
 ἐπίσκοπος ελεαζαρ υἱὸς ααρων τοῦ ἱερέως τὸ ἔλαιον τοῦ φωτὸς καὶ τὸ θυμίαμα τῆς συνθέσεως καὶ ἡ θυσία ἡ καθ' ἡμέραν καὶ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως ἡ ἐπισκοπὴ ὅλης τῆς σκηνῆς καὶ ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ ἐν τῷ ἁγίῳ ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις
- 17 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
And the Lord said to Moses and Aaron,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων λέγων
- 18 "Älkää päästäkö kehatilaisten sukuhaaraa häviämään leeviläisten joukosta.
Do not let the family of the Kohathites be cut off from among the Levites;
 μὴ ὀλεθρευσητε τῆς φυλῆς τὸν δῆμον τὸν καθ' ἐκ μέσου τῶν λευιτῶν
- 19 Näin siis tehkää heille, että he saisivat elää eivätkä kuolisi lähestyessään kaikkeinpyhintä: Aaron ja hänen poikansa menkööt ja asettakoot heidät jokaisen tekemään palvelustehtäväänsä ja kantamaan kannettavaansa;
But do this to them, so that life and not death may be theirs when they come near the most holy things; let Aaron and his sons go in and give to every one his work and that which he is to take up;
 τοῦτο ποιήσατε αὐτοῖς καὶ ζήσονται καὶ οὐ μὴ ἀποθάνωσιν προσπορευομένων αὐτῶν πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ααρων καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ προσπορευέσθωσαν καὶ καταστήσουσιν αὐτοὺς ἕκαστον κατὰ τὴν ἀναφορὰν αὐτοῦ
- 20 mutta älkööt nämä menkö katsomaan pyhiä esineitä, älkööt silmänräpäyksenäkään, etteivät kuolisi."
But they themselves are not to go in to see the holy place, even for a minute, for fear of death.
 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθωσιν ἰδεῖν ἐξάπινα τὰ ἅγια καὶ ἀποθανοῦνται
- 21 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 22 "Laske myöskin Geersonin jälkeläisten lukumäärä perhekunnittain ja suvuittain;
Let the sons of Gershon be numbered by families, in the order of their fathers' houses;
 λαβὲ τὴν ἀρχὴν τῶν υἱῶν γεδσον καὶ τούτους κατ' οἴκου πατριῶν αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 23 pidä kolmikymmenvuotisten katselmus ja sitä vanhempien, viisikymmenvuotisiin asti, kaikkien, joiden on palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa.
All those from thirty to fifty years old who are able to do the work of the Tent of meeting.
 ἀπὸ πεντεκαικεκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἕως πενητηκονταετοῦς ἐπίσκεψαι αὐτούς πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 24 Geersonilaissukujen tehtävänä palveltaessa ja kannettaessa olkoon tämä:
This is to be the work of the Gershonites, the things they are to do and take up.
 αὕτη ἡ λειτουργία τοῦ δήμου τοῦ γεδσον λειτουργεῖν καὶ αἶρην

- 25 he kantakoot asumuksen telttakankaan kaistat ja ilmestysmajan, sen peitteen ja sireeninnahkapeitteen, joka on sen päällä päällimmäisenä, sekä ilmestysmajan oven uutimen
They are to take up the curtains of the House, and the Tent of meeting with its cover and the leather cover over it, and the hangings for the door of the Tent of meeting;
καὶ ἄρει τὰς δέρρεις τῆς σκηνῆς καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ κάλυμμα αὐτῆς καὶ τὸ κάλυμμα τὸ ὑακίνθινον τὸ ὄν ἐπ' αὐτῆς ἄνωθεν καὶ τὸ κάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 26 ja asumusta ja alttaria ympäröivän esipihan ympäröivät ja sen portin uutimen sekä niiden köydet ja kaiken niiden hoitamiseen tarvittavan kaluston; he toimittakoot kaiken, mitä siinä on tehtävä.
And the hangings for the open space round the House and the altar, and the curtain for its doorway, with the cords and all the things used for them; whatever is necessary for these, they are to do.
καὶ τὰ ἱστία τῆς αὐλῆς ὅσα ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ τὰ περισσὰ καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ λειτουργικὰ ὅσα λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς ποιήσουσιν
- 27 Aaronin ja hänen poikiensa käskyn mukaisesti tapahtukoon kaikki geersonilaisten palvelus, mitä hyvänsä he kantavat ja toimittavatkin, ja antakaa heidän hoitoonsa kaikki heidän kannettavansa.
From the mouth of Aaron and his sons the Gershonites will have word about all the things they are to do and take up; you are to give them their orders.
κατὰ στόμα ααρων καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἔσται ἡ λειτουργία τῶν υἱῶν γεδσον κατὰ πάσας τὰς λειτουργίας αὐτῶν καὶ κατὰ πάντα τὰ ἄρτὰ δι' αὐτῶν καὶ ἐπισκέψη αὐτοὺς ἐξ ὀνομάτων πάντα τὰ ἄρτ' αὐτῶν
- 28 Tämä on geersonilaissukujen palvelustehtävä ilmestysmajassa; ja he hoitakoot toimensa Iitamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla.
This is the work of the family of the Gershonites in the Tent of meeting, and they will be under the direction of Ithamar, the son of Aaron the priest.
αὕτη ἡ λειτουργία τῶν υἱῶν γεδσον ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ φυλακὴ αὐτῶν ἐν χειρὶ ιθαμαρ τοῦ υἱοῦ ααρων τοῦ ἱερέως
- 29 Pidä Merarin jälkeläisten katselmus suvuittain ja perhekunnittain;
The sons of Merari are to be numbered by families, in the order of their fathers' houses;
υἱοὶ μεραρι κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν ἐπισκέψασθε αὐτούς
- 30 pidä kolmikymmenvuotisten katselmus ja sitä vanhempien, viisikymmenvuotisiin asti, kaikkien, joiden on palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa.
Every one from thirty to fifty years old who is able to do the work of the Tent of meeting.
ἀπὸ πεντεκαικεκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταετοῦς ἐπισκέψασθε αὐτούς πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 31 Ja nämä ovat uskotut heille kannettaviksi heidän toimittaessaan palvelusta ilmestysmajassa: asumuksen laudat, sen poikitangot, pylväät ja jalustat
And this is their part in the work of the Tent of meeting: the transport of the boards and the rods of the Tent, with the pillars and their bases;
καὶ ταῦτα τὰ φυλάγματα τῶν αἰρομένων ὑπ' αὐτῶν κατὰ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου τὰς κεφαλίδας τῆς σκηνῆς καὶ τοὺς μοχλοὺς καὶ τοὺς στύλους αὐτῆς καὶ τὰς βάσεις αὐτῆς καὶ τὸ κατακάλυμμα καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν καὶ οἱ στῦλοι αὐτῶν καὶ τὸ κατακάλυμμα τῆς θύρας τῆς σκηνῆς
- 32 sekä ympärillä olevan esipihan pylväät jalustoineen, vaarnoineen ja köysineen, kaikki niiden kalusto ja kaikki, mitä tarvitaan niiden hoitamiseen. Ja antakaa heidän hoitoonsa nimeltä mainittuina ne kalut, joiden kantaminen on heidän tehtävänään.
And the pillars of the open space outside it, with their bases and their nails and cords and all the instruments used, and everything which has to be done there; all the instruments for which they are responsible are to be numbered by name.
καὶ τοὺς στύλους τῆς αὐλῆς κύκλῳ καὶ αἱ βάσεις αὐτῶν καὶ τοὺς στύλους τοῦ καταπετάσματος τῆς πύλης τῆς αὐλῆς καὶ τὰς βάσεις αὐτῶν καὶ τοὺς πασσάλους αὐτῶν καὶ τοὺς κάλους αὐτῶν καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν καὶ πάντα τὰ λειτουργήματα αὐτῶν ἐξ ὀνομάτων ἐπισκέψασθε αὐτούς καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς φυλακῆς τῶν αἰρομένων ὑπ' αὐτῶν
- 33 Tämä on merarilaissukujen palvelustehtävä, mitä hyvänsä he toimittavatkin ilmestysmajassa Iitamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla."
This is the work which the sons of Merari are to do in connection with the Tent of meeting, under the direction of Ithamar, the son of Aaron the priest.
αὕτη ἡ λειτουργία δήμου υἱῶν μεραρι ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις αὐτῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἐν χειρὶ ιθαμαρ υἱοῦ ααρων τοῦ ἱερέως
- 34 Ja Mooses ja Aaron sekä kansan päämiehet pitivät Kehatin jälkeläisten katselmuksen suvuittain ja perhekunnittain,
So Moses and Aaron and the chiefs of the people took in hand the numbering of the sons of the Kohathites, by families, in the order of their fathers' houses;
καὶ ἐπεσκέψατο μουσῆς καὶ ααρων καὶ οἱ ἄρχοντες ἰσραηλ τοὺς υἱοὺς κααθ κατὰ δῆμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 35 kolmikymmenvuotisten ja sitä vanhempien, aina viisikymmenvuotisiin asti, kaikkien, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa.
Numbering all those from thirty to fifty years old who were able to do the work in the Tent of meeting;
ἀπὸ πεντεκαικεκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἕως πεντηκονταετοῦς πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν καὶ ποιεῖν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 36 Ja heitä, suvuittain katselmuksessa olleita, oli kaksituhatta seitsemänsataa viisikymmentä.
And the number of all these was two thousand, seven hundred and fifty.
καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν δισχίλιοι διακόσιοι πενήκοντα

- 37 Näin paljon oli kehatilaisuista katselmuksessa olleita, kaikkia ilmestysmajassa palvelevia, joiden katselmuksen Mooses ja Aaron pitivät sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut.
This is the number of those of the Kohathites who did the work in the Tent of meeting, as they were numbered by Moses and Aaron at the order of the Lord.
αὕτη ἡ ἐπίσκεψις δήμου καθὰ πᾶς ὁ λειτουργῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου καθὰ ἐπεσκέψατο μουσῆς καὶ ααρὼν διὰ φωνῆς κυρίου ἐν χειρὶ μουσῆ
- 38 Ja Geersonin jälkeläisiä, joiden katselmus pidettiin suvuittain ja perhekunnittain,
And those of the sons of Gershon who were numbered by families,
καὶ ἐπεσκέπησαν υἱοὶ γεδσων κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 39 kolmikymmenvuotisia ja sitä vanhempia viisikymmenvuotisiin asti, kaikkia, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa,
All those from thirty to fifty years old who were able to do the work in the Tent of meeting,
ἀπὸ πεντεκαικεκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἕως πενηκονταετοῦς πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 40 näitä katselmuksessa olleita oli suvuittain ja perhekunnittain kaksituhatta kuusisataa kolmekymmentä.
Who were numbered by families in the order of their fathers' houses, were two thousand, six hundred and thirty.
καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν δισχίλιοι ἑξακόσιοι τριάκοντα
- 41 Näin paljon oli geersonilaisten suvuista katselmuksessa olleita, kaikkia ilmestysmajassa palvelevia, joiden katselmuksen Mooses ja Aaron pitivät Herran käskyn mukaisesti.
This is the number of the sons of Gershon who did the work in the Tent of meeting, as they were numbered by Moses and Aaron at the order of the Lord.
αὕτη ἡ ἐπίσκεψις δήμου υἱῶν γεδσων πᾶς ὁ λειτουργῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου οὗς ἐπεσκέψατο μουσῆς καὶ ααρὼν διὰ φωνῆς κυρίου ἐν χειρὶ μουσῆ
- 42 Ja merarilaisten suvuista oli niitä, joiden katselmus pidettiin suvuittain ja perhekunnittain,
And those of the sons of Merari who were numbered by families, in the order of their fathers' houses,
ἐπεσκέπησαν δὲ καὶ δῆμος υἱῶν μεραρι κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 43 kolmikymmenvuotisia ja sitä vanhempia viisikymmenvuotisiin asti, kaikkia, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ilmestysmajassa,
All those from thirty to fifty years old who did the work in the Tent of meeting,
ἀπὸ πεντεκαικεκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἕως πενηκονταετοῦς πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος λειτουργεῖν πρὸς τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 44 näitä, suvuittain katselmuksessa olleita, oli kolmetuhatta kaksisataa.
Who were numbered by families, were three thousand, two hundred.
καὶ ἐγενήθη ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ δήμους αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν τρισχίλιοι καὶ διακόσιοι
- 45 Näin paljon oli merarilaisten suvuista katselmuksessa olleita, joista Mooses ja Aaron pitivät katselmuksen sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut.
This is the number of the sons of Merari, numbered by Moses and Aaron at the order of the Lord.
αὕτη ἡ ἐπίσκεψις δήμου υἱῶν μεραρι οὗς ἐπεσκέψατο μουσῆς καὶ ααρὼν διὰ φωνῆς κυρίου ἐν χειρὶ μουσῆ
- 46 Kaikkia katselmuksessa olleita leeviläisiä, joiden katselmuksen Mooses ja Aaron ja Israelin päämiehet pitivät suvuittain ja perhekunnittain,
And all the Levites who were numbered by Moses and Aaron and the chiefs of the people, by families, in the order of their fathers' houses,
πάντες οἱ ἐπεσκεμμένοι οὗς ἐπεσκέψατο μουσῆς καὶ ααρὼν καὶ οἱ ἄρχοντες ἰσραηλ τοὺς λευίτας κατὰ δήμους κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 47 kolmikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, viisikymmenvuotisiin asti, kaikkia, joiden oli palveltava toimittamalla palvelusta ja kantamistyötä ilmestysmajassa,
Those from thirty to fifty years old who were able to do the work of the Tent of meeting and of its transport,
ἀπὸ πεντεκαικεκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἕως πενηκονταετοῦς πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος πρὸς τὸ ἔργον τῶν ἔργων καὶ τὰ ἔργα τὰ αἰρόμενα ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 48 näitä katselmuksessa olleita oli kahdeksantuhatta viisisataa kahdeksankymmentä.
Came to eight thousand, five hundred and eighty.
καὶ ἐγενήθησαν οἱ ἐπισκεπέντες ὀκτακισχίλιοι πεντακόσιοι ὀγδοήκοντα
- 49 Sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut, määrättiin jokaiselle heistä oma palvelustehtävänsä ja kantamistyönsä. Tämän katselmuksen Mooses piti, niinkuin Herra oli häntä käskenyt.
At the order of the Lord they were numbered by Moses, every one in relation to his work and to his part in the transport; so they were numbered by Moses at the order of the Lord.
διὰ φωνῆς κυρίου ἐπεσκέψατο αὐτοὺς ἐν χειρὶ μουσῆ ἄνδρα κατ' ἄνδρα ἐπὶ τῶν ἔργων αὐτῶν καὶ ἐπὶ ὧν αἴρουσιν αὐτοὶ καὶ ἐπεσκέπησαν ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ

- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Käske israelilaisten karkoittaa leiristä jokainen pitalinen ja jokainen vuotoa sairastava ja jokainen kuolleesta saastunut.
Give orders to the children of Israel to put outside the tent-circle every leper, and anyone who has any sort of flow from his body, and anyone who is unclean from the touch of the dead;
πρόσταξον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐξαποστείλατόωσαν ἐκ τῆς παρεμβολῆς πάντα λεπρὸν καὶ πάντα γονορροῖη καὶ πάντα ἀκάθαρτον ἐπὶ ψυχῇ
- 3 Karkoittakaa sellaiset, sekä miehet että naiset, leirin ulkopuolelle, etteivät he saastuttaisi leiriään, jossa minä asun heidän keskellensä."
Male or female they are to be put outside the tent-circle, so that they may not make unclean my resting-place among them.
ἀπὸ ἀρσενικοῦ ἕως θηλυκοῦ ἐξαποστείλατε ἕξω τῆς παρεμβολῆς καὶ οὐ μὴ μιανοῦσιν τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν ἐν οἷς ἐγὼ καταγίνομαι ἐν αὐτοῖς
- 4 Ja israelilaiset tekivät niin ja karkoittivat heidät leirin ulkopuolelle; niinkuin Herra oli puhunut Moosekselle, niin israelilaiset tekivät.
So the children of Israel did as the Lord had said to Moses, and put them outside the tent-circle.
καὶ ἐποίησαν οὕτως οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ ἐξάπέστειλαν αὐτοὺς ἕξω τῆς παρεμβολῆς καθὰ ἐλάλησεν κύριος τῷ μουσῆϊ οὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
- 5 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 6 "Puhu israelilaisille: Jos mies tai nainen tekee rikkomuksen minkä tahansa, jonka ihminen tekee menettelemällä uskottomasti Herraa kohtaan, ja niin joutuu vikapääksi,
Say to the children of Israel, If a man or a woman does any of the sins of men, going against the word of the Lord, and is in the wrong;
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγων ἀνὴρ ἢ γυνὴ ὅστις ἐὰν ποιῆσῃ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἀνθρωπίνων καὶ παριδὸν παριδῆ καὶ πλημμελίση ἢ ψυχὴ ἐκεῖνη
- 7 tunnustakoon hän rikkomuksensa, jonka on tehnyt, ja maksakoon velkansa täyteen määrään sekä pankoon siihen lisäksi viidennen osan sen arvosta ja antakoon sen sille, jolle hän on velkaa.
Let them say openly what they have done; and make payment for the wrong done, with the addition of a fifth part, and give it to him to whom the wrong was done.
ἐξαγορεύσει τὴν ἁμαρτίαν ἣν ἐποίησεν καὶ ἀποδώσει τὴν πλημμέλειαν τὸ κεφάλαιον καὶ τὸ ἐπίτεμpton αὐτοῦ προσθήσει ἐπ' αὐτὸ καὶ ἀποδώσει τίνι ἐπλημμέλησεν αὐτῷ
- 8 Mutta jos hänellä ei ole sukulunastajaa, jolle velka olisi maksettava, maksettakoon velka Herralle, se on papille, ja sitä paitsi sovitus-oinas, jolla toimitetaan syynalaiselle sovitus.
But if the man has no relation to whom the payment may be made, then the payment for sin made to the Lord will be the priest's, in addition to the sheep offered to take away his sin.
ἐὰν δὲ μὴ ἦ τῷ ἀνθρώπῳ ὁ ἀγγιστεύων ὥστε ἀποδοῦναι αὐτῷ τὸ πλημμέλημα πρὸς αὐτόν τὸ πλημμέλημα τὸ ἀποδιδόμενον κυρίῳ τῷ ἱερεῖ ἔσται πλὴν τοῦ κριοῦ τοῦ ἰλασμοῦ δι' οὗ ἐξιλάσεται ἐν αὐτῷ περὶ αὐτοῦ
- 9 Ja jokainen anti, mikä hyvänsä israelilaisten papille tuomista pyhistä lahjoista, olkoon papin oma.
And every offering lifted up of all the holy things which the children of Israel give to the priest, will be his.
καὶ πᾶσα ἀπαρχὴ κατὰ πάντα τὰ ἀγιαζόμενα ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ὅσα ἂν προσφέρωσιν τῷ κυρίῳ τῷ ἱερεῖ αὐτῷ ἔσται
- 10 Ja jokaisen pyhät lahjat olkoot papin omat; mitä joku antaa papille, se olkoon papin oma."
And every man's holy things will be his: whatever a man gives to the priest will be his.
καὶ ἐκάστου τὰ ἡγιασμένα αὐτοῦ ἔσται ἀνὴρ ὅς ἐὰν δῶ τῷ ἱερεῖ αὐτῷ ἔσται
- 11 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 12 "Puhu israelilaisille ja sano heille: jos jonkun miehen vaimo on pettänyt miehensä ja ollut hänelle uskonon
Say to the children of Israel, If any man's wife does wrong, sinning against him
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἀνδρὸς ἀνδρὸς ἐὰν παραβῆ ἢ γυνὴ αὐτοῦ καὶ παριδῆ αὐτόν ὑπεριδοῦσα
- 13 ja joku on maannut hänen kanssaan eikä hänen miehensä ole saanut sitä tietää ja vaimo on saanut sen salatuksi, vaikka hän on saastuttanut itsensä, eikä ole todistajaa häntä vastaan eikä häntä ole teosta tavattu,
By taking as her lover another man, and keeps it secret so that her husband has no knowledge of it, and there is no witness against her, and she is not taken in the act;
καὶ κοιμηθῆ τις μετ' αὐτῆς κοίτης σπέρματος καὶ λάθῃ ἐξ ὀφθαλμῶν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ κρύψη αὐτὴ δὲ ἢ μεμιαμένη καὶ μάρτυς μὴ ἦν μετ' αὐτῆς καὶ αὐτὴ μὴ ἦ συνειλημμένη

- 14 mutta luulevaisuuden henki on vallannut miehen ja hän luulee vaimoansa, joka onkin saastuttanut itsensä, tahi jos luulevaisuuden henki on vallannut miehen ja hän luulee vaimoansa, vaikka tämä ei ole saastuttanut itseänsä,
If the spirit of doubt comes into her husband's heart, and he has doubts of his wife, with good cause; or if he has doubts of her without cause:
καὶ ἐπέλθῃ αὐτῷ πνεῦμα ζηλώσεως καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ αὐτὴ δὲ μεμΐανται ἢ ἐπέλθῃ αὐτῷ πνεῦμα ζηλώσεως καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ αὐτὴ δὲ μὴ ἦ μεμιαμμένη
- 15 niin tuokoon mies vaimonsa papin eteen ja uhrilahjana hänen puolestaan kymmenennen osan eefa-mittaa ohrajauhoja, mutta älköön hän sen päälle vuodattako öljyä älköönkään panko suitsuketta, sillä se on luulevaisuusuhri, muistutusuhri, joka johdattaa muistoon pahan teon.
Then let him take her to the priest, offering for her the tenth part of an ephah of barley meal, without oil or perfume; for it is a meal offering of a bitter spirit, a meal offering keeping wrongdoing in mind.
καὶ ἄξει ὁ ἄνθρωπος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ πρὸς τὸν ἱερέα καὶ προσοίσει τὸ δῶρον περὶ αὐτῆς τὸ δέκατον τοῦ οἴφι ἄλευρον κριθίνον οὐκ ἐπιχειεῖ ἐπ' αὐτὸ ἔλαιον οὐδὲ ἐπιθήσει ἐπ' αὐτὸ λίβανον ἔστιν γὰρ θυσία ζηλοτυπίας θυσία μνημοσύνου ἀναμμιγήσκουσα ἀμαρτίαν
- 16 Ja pappi tuokoon vaimon ja asettakoon hänet Herran eteen.
And the priest will make her come near and put her before the Lord;
καὶ προσάξει αὐτὴν ὁ ἱερεὺς καὶ στήσει αὐτὴν ἔναντι κυρίου
- 17 Ja pappi ottakoon pyhää vettä saviastian, ja sitten pappi ottakoon tomua asumuksen lattialta ja pankoon veteen.
And the priest will take holy water in a pot and put in it dust from the floor of the House;
καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς ὕδωρ καθαρὸν ζῶν ἐν ἄγγειῳ ὀστρακίνῳ καὶ τῆς γῆς τῆς οὔσης ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ λαβὼν ὁ ἱερεὺς ἐμβαλεῖ εἰς τὸ ὕδωρ
- 18 Ja pappi asettakoon vaimon Herran eteen, päästäköön vaimon tukan hajalle ja asettakoon hänen käsiinsä muistutusuhrin, se on luulevaisuusuhrin, ja papin kädessä olkoon katkera kirovesi.
And he will make the woman come before the Lord with her hair loose, and will put the meal offering, the offering of a bitter spirit, in her hands; and the priest will take in his hand the bitter water causing the curse;
καὶ στήσει ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ἔναντι κυρίου καὶ ἀποκαλύψει τὴν κεφαλὴν τῆς γυναίκος καὶ δώσει ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς τὴν θυσίαν τοῦ μνημοσύνου τὴν θυσίαν τῆς ζηλοτυπίας ἐν δὲ τῇ χειρὶ τοῦ ἱερέως ἔσται τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ τοῦ ἐπικαταρωμένου τούτου
- 19 Ja pappi vannottakoon vaimoa ja sanokoon hänelle: 'Jos ei kukaan ole maannut sinun kanssasi etkä ole pettänyt miestäsi saastuttamalla itseäsi, niin älköön tämä katkera kirovesi sinua vahingoittako.
And he will make her take an oath, and say to her, If no man has been your lover and you have not been with another in place of your husband, you are free from this bitter water causing the curse;
καὶ ὀρκιεῖ αὐτὴν ὁ ἱερεὺς καὶ ἐρεῖ τῇ γυναίκεῖ εἰ μὴ κεκοίμηται τις μετὰ σοῦ εἰ μὴ παραβέβηκας μιανθῆναι ὑπὸ τὸν ἄνδρα τὸν σεαυτῆς ἀθῶα ἴσθι ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐλεγμοῦ τοῦ ἐπικαταρωμένου τούτου
- 20 Mutta jos olet pettänyt miehesi ja saastuttanut itsesi ja joku muu kuin miehesi on maannut sinun kanssasi,
But if you have been with another in place of your husband and have made yourself unclean with a lover:
εἰ δὲ σὺ παραβέβηκας ὑπ' ἄνδρὸς οὐσα ἢ μεμΐανσαι καὶ ἔδωκέν τις τὴν κοίτην αὐτοῦ ἐν σοὶ πλὴν τοῦ ἀνδρός σου
- 21 niin' - pappi vannottakoon vaimoa kirovalalla ja pappi sanokoon vaimolle - 'tehköön Herra sinun nimesi kiroukseksi ja sadatukseksi sinun kansasi keskuudessa, kuihduttakoon Herra sinun lanteesi ja paisuttakoon vatsasi;
Then the priest will put the oath of the curse on the woman, and say to her, May the Lord make you a curse and an oath among your people, sending on you wasting of the legs and disease of the stomach;
καὶ ὀρκιεῖ ὁ ἱερεὺς τὴν γυναῖκα ἐν τοῖς ὄρκιοις τῆς ἀράς ταύτης καὶ ἐρεῖ ὁ ἱερεὺς τῇ γυναίκεῖ δόφῃ κύριός σε ἐν ἀρῇ καὶ ἐνόρκιον ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου ἐν τῷ δοῦναι κύριον τὸν μηρόν σου διαπεπτοκότα καὶ τὴν κοιλίαν σου πεπρησμένην
- 22 menköön tämä kirovesi sinun sisuksiisi, niin että vatsasi paisuu ja lanteesi kuihtuvat.' Ja vaimo sanokoon: 'Amen, Amen'.
And this water of the curse will go into your body, causing disease of your stomach and wasting of your legs: and the woman will say, So be it.
καὶ εἰσελεύσεται τὸ ὕδωρ τὸ ἐπικαταρωμένον τοῦτο εἰς τὴν κοιλίαν σου πρῆσαι γαστέρα καὶ διαπεσεῖν μηρόν σου καὶ ἐρεῖ ἡ γυνὴ γένοιτο γένοιτο
- 23 Ja pappi kirjoittakoon nämä kiroukset ja huuhtokoon kirjoituksen kiroveteen.
And the priest will put these curses in a book, washing out the writing with the bitter water;
καὶ γράψει ὁ ἱερεὺς τὰς ἀράς ταύτας εἰς βιβλίον καὶ ἐξαλείψει εἰς τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ τοῦ ἐπικαταρωμένου
- 24 Sitten hän juottakoon vaimolla sen katkeran kiroveden, ja menköön kirovesi häneen, tuskaksi hänelle.
And he will give to the woman the bitter water for drink; and the bitter water causing the curse will go into her.
καὶ ποτιεῖ τὴν γυναῖκα τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ τοῦ ἐπικαταρωμένου καὶ εἰσελεύσεται αὐτὴν τὸ ὕδωρ τὸ ἐπικαταρωμένον τοῦ ἐλεγμοῦ

- 25 **Ja pappi ottakoon vaimon kädestä luulevaisuusuhrin ja toimittakoon uhrin heilutuksen Herran edessä ja tuokoon sen alttarille.**
And the priest will take from her hand the meal offering of doubt, waving it before the Lord, and will take it to the altar;
και λήμψεται ὁ ἱερεὺς ἐκ χειρὸς τῆς γυναίκος τὴν θυσίαν τῆς ζηλοτυπίας καὶ ἐπιθήσει τὴν θυσίαν ἔναντι κυρίου καὶ προσοίσει αὐτὴν πρὸς τὸ θυσιαστήριον
- 26 **Ja pappi ottakoon uhrista kourallisen alttariuhriosaksi ja polttakoon sen alttarilla ja juottakoon sitten vaimolla veden.**
And he will take some of it in his hand, burning it on the altar as a sign, and then he will give the woman the bitter water.
και δράζεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς θυσίας τὸ μνημόσυνον αὐτῆς καὶ ἀνοίσει αὐτὸ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ μετὰ ταῦτα ποτιεῖ τὴν γυναῖκα τὸ ὕδωρ
- 27 **Ja kun hän on juottanut vaimolla veden, niin, jos hän on saastuttanut itsensä ja ollut miehelleen uskonon, menee kirovesi häneen, hänelle tuskaksi, ja hänen vatsansa paisuu ja lanteensa kuihtuvat, ja vaimon nimi tulee kiroukseksi hänen kansansa keskuudessa.**
And it will be that if the woman has become unclean, sinning against her husband, when she has taken the bitter water it will go into her body, causing disease of the stomach and wasting of the legs, and she will be a curse among her people.
καὶ ἔσται ἐὰν ἡ μεμιαιμένη καὶ λήθῃ λάθῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν τὸ ὕδωρ τοῦ ἐλεγμοῦ τὸ ἐπικαταρῶμενον καὶ πρησθήσεται τὴν κοιλίαν καὶ διαπεσείται ὁ μηρὸς αὐτῆς καὶ ἔσται ἡ γυνὴ εἰς ἄρᾶν ἐν τῷ λαῷ αὐτῆς
- 28 **Mutta jos vaimo ei ole saastuttanut itseänsä, vaan on puhdas, ei hän vahingoitu, vaan pysyy hedelmällisenä.**
But if she is clean she will be free and will have offspring.
ἐὰν δὲ μὴ μιανθῇ ἡ γυνὴ καὶ καθαρὰ ἦ καὶ ἀθῶα ἔσται καὶ ἐκπερματιεῖ σπέρμα
- 29 **Tämä on laki luulevaisuudesta. Jos vaimo pettää miehensä ja saastuttaa itsensä,**
This is the law for testing a wife who goes with another in place of her husband and becomes unclean;
οὗτος ὁ νόμος τῆς ζηλοτυπίας ᾧ ἐὰν παραβῇ ἡ γυνὴ ὑπ' ἄνδρὸς οὐσα καὶ μιανθῇ
- 30 **tai jos jonkun valtaa luulevaisuuden henki ja hän luulee vaimoansa, niin hän asettakoon vaimonsa Herran eteen, ja pappi tehköön vaimolle kaiken tämän lain mukaan.**
Or for a husband who, in a bitter spirit, has doubts in his heart about his wife; let him take her to the priest, who will put in force this law.
ἢ ἄνθρωπος ᾧ ἐὰν ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα ζηλώσεως καὶ ζηλώσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ στήσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔναντι κυρίου καὶ ποιήσει αὐτῆ ὁ ἱερεὺς πάντα τὸν νόμον τοῦτον
- 31 **Niin mies olkoon syyllisyydestä vapaa, mutta vaimo kantakoon syyllisyytensä."**
Then the man will be free from all wrong, and the woman's sin will be on her.
καὶ ἀθῶος ἔσται ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ἁμαρτίας καὶ ἡ γυνὴ ἐκεῖνὴ λήμψεται τὴν ἁμαρτίαν αὐτῆς
- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 **"Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun mies tai nainen tekee nasiirilupauksen vihkiytyäksensä Herralle,**
Say to the children of Israel, If a man or a woman takes an oath to keep himself separate and give himself to the Lord;
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς ἄνῆρ ἢ γυνὴ ὅς ἐὰν μεγάλως εὐξῆται εὐχὴν ἀφαγνίσασθαι ἀγνεῖαν κυρίῳ
- 3 **niin pidätköön hän viinistä ja väkijuomasta; älköön juoko hapanniiniä tai hapanta juomaa älköönkä mitään viinirypäleiden mehua; älköön syökö tuoreita älköönkä kuivia rypäleitä.**
He is to keep himself from wine and strong drink, and take no mixed wine or strong drink or any drink made from grapes, or any grapes, green or dry.
ἀπὸ οἴνου καὶ σικερα ἀγνισθήσεται ἀπὸ οἴνου καὶ ὄξος ἐξ οἴνου καὶ ὄξος ἐκ σικερα οὐ πίνεται καὶ ὅσα κατεργάζεται ἐκ σταφυλῆς οὐ πίνεται καὶ σταφυλὴν πρόσφατον καὶ σταφίδα οὐ φάγεται
- 4 **Niin kauan kuin hänen nasiirilupauksensa kestää, älköön hän syökö mitään, mikä viiniköynnöksestä saadaan, älköön edes raakiloita tai köynnösten versoja.**
All the time he is separate he may take nothing made from the grape-vine, from its seeds to its skin.
πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὅσα γίνεται ἐξ ἀμπέλου οἴνον ἀπὸ στεμφύλων ἕως γιγάρτου οὐ φάγεται
- 5 **Niin kauan kuin hänen nasiirilupauksensa kestää, älköön partaveitsi koskettako hänen päätänsä. Kunnes kuluu umpeen aika, joksi hän on vihkiytynyt Herralle, hän olkoon pyhä ja kasvattakoon päänsä hiukset pitkiksi.**
All the time he is under his oath let no blade come near his head; till the days while he is separate are ended he is holy and his hair may not be cut.
πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς τοῦ ἀγνισμοῦ ζυρὸν οὐκ ἐπελεύσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἕως ἂν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι ὅσας ἠῤῥατο κυρίῳ ἅγιος ἔσται τρέφων κόμην τρίχα κεφαλῆς
- 6 **Niin kauan kuin hän on Herralle vihkiytynyt, älköön hän menkö kuolleen luo.**
All the time he is separate he may not come near any dead body.
πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς κυρίῳ ἐπὶ πάσῃ ψυχῇ τετελευτηκυῖα οὐκ εἰσελεύσεται

- 7 Älköön hän saastuko edes isästänsä tai äidistänsä, veljestänsä tai sisarestansa heidän kuoltuaan, sillä hänen päässään on Jumalalle-vihkiytymisen merkki.
He may not make himself unclean for his father or his mother, his sister or his brother, if death comes to them; because he is under an oath to keep himself separate for God.
ἐπὶ πατρὶ καὶ ἐπὶ μητρὶ καὶ ἐπ' ἀδελφῶν καὶ ἐπ' ἀδελφῆ οὐ μιανθήσεται ἐπ' αὐτοῖς ἀποθανόντων αὐτῶν ὅτι εὐχὴ θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ ἐπὶ κεφαλῆς αὐτοῦ
- 8 Niin kauan kuin hänen nasiirilupauksensa kestää, hän on pyhä Herralle.
All the time he is separate he is holy to the Lord.
πάσας τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς αὐτοῦ ἅγιος ἔσται κυρίῳ
- 9 Jos joku odottamatta, äkkiarvaamatta kuolee hänen läheisyydessään ja hän niin saastuttaa vihityn päänsä, niin hän ajattakoon hiuksensa puhdistuspäivänään, seitsemäntenä päivänä hän ajattakoon ne.
If death comes suddenly to a man at his side, so that he becomes unclean, let his hair be cut off on the day when he is made clean, on the seventh day.
ἐὰν δέ τις ἀποθάνῃ ἐξᾶπινα ἐπ' αὐτῷ παραχρῆμα μιανθήσεται ἢ κεφαλὴ εὐχῆς αὐτοῦ καὶ ξυρήσεται τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἢ ἂν ἡμέρα καθαρισθῆ τῇ ἡμέρα τῇ ἐβδόμῃ ξυρηθήσεται
- 10 Ja kahdeksantena päivänä hän tuokoon kaksi metsäkyyhkystä tai kaksi kyyhkysenpoikaa papille ilmestysmajan ovelle.
And on the eighth day let him take to the priest, at the door of the Tent of meeting, two doves or two young pigeons;
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ οἴσει δύο τρυγόνας ἢ δύο νεοσοῦδες περιστερῶν πρὸς τὸν ἱερέα ἐπὶ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 11 Ja pappi uhratkoon toisen syntiuhriksi ja toisen polttouhriksi ja toimittakoon hänelle sovituksen kuolleen tähden tulleesta rikkomuksesta ja pyhittäköön uudelleen hänen päänsä sinä päivänä.
And the priest will give one for a sin-offering and the other for a burned offering to take away the sin which came on him on account of the dead, and he will make his head holy that same day.
καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς μίαν περὶ ἁμαρτίας καὶ μίαν εἰς ὀλοκαύτωμα καὶ ἐξιλάσεται περὶ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς περὶ ὧν ἤμαρτεν περὶ τῆς ψυχῆς καὶ ἀγιάσει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
- 12 Ja hän vihkiytyköön uudelleen Herralle nasiirilupauksensa ajaksi ja tuokoon vuoden vanhan karitsan vikauhriksi. Mutta kulunut aika jääköön lukuunottamatta, koska hän saastutti vihkimyksensä.
And he will give to the Lord his days of being separate, offering a he-lamb of the first year as an offering for error: but the earlier days will be a loss, because he became unclean.
ἢ ἡγιάσθη κυρίῳ τὰς ἡμέρας τῆς εὐχῆς καὶ προσάξει ἄμνον ἐνιαύσιον εἰς πλημμέλειαν καὶ αἱ ἡμέραι αἱ πρότεροι ἄλογοι ἔσονται ὅτι ἐμίανθη κεφαλὴ εὐχῆς αὐτοῦ
- 13 Ja tämä on nasiirilaki: Sinä päivänä, jona hänen nasiirilupauksensa aika on kulunut umpeen, tuotakoon hänet ilmestysmajan ovelle,
And this is the law for him who is separate, when the necessary days are ended: he is to come to the door of the Tent of meeting,
καὶ οὗτος ὁ νόμος τοῦ εὐξαμένου ἢ ἂν ἡμέρα πληρώσῃ ἡμέρας εὐχῆς αὐτοῦ προσοίσει αὐτὸς παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 14 ja hän tuokoon uhrilahjanansa Herralle vuoden vanhan virheettömän karitsan polttouhriksi ja vuoden vanhan virheettömän uuhikaritsan syntiuhriksi sekä virheettömän oinaan yhteysuhriksi
And make his offering to the Lord; one he-lamb of the first year, without a mark, for a burned offering, and one female lamb of the first year, without a mark, for a sin-offering, and one male sheep, without a mark, for peace-offerings,
καὶ προσάξει τὸ δῶρον αὐτοῦ κυρίῳ ἄμνον ἐνιαύσιον ἄμωμον ἕνα εἰς ὀλοκαύτωσιν καὶ ἄμνάδα ἐνιαυσίαν ἄμωμον μίαν εἰς ἁμαρτίαν καὶ κριὸν ἕνα ἄμωμον εἰς σωτήριον
- 15 ynnä korillisen lestyistä jauhoista leivottuja happamattomia leipiä, öljyyn leivottuja kakkuja ja öljyllä voideltuja happamattomia ohukaisia sekä niihin kuuluvan ruoka- ja juomauhrin.
And a basket of unleavened bread, cakes of the best meal mixed with oil, and thin unleavened cakes covered with oil, with their meal offering and drink offerings.
καὶ κανοῦν ἄζύμων σεμιδάλεως ἄρτους ἀναπεποιημένους ἐν ἐλαίῳ καὶ λάγανα ἄζυμα κεκριμένα ἐν ἐλαίῳ καὶ θυσία αὐτῶν καὶ σπονδὴ αὐτῶν
- 16 Ja pappi tuokoon ne Herran eteen ja toimittakoon hänen syntiuhrinsa ja polttouhrinsa.
And the priest will take them before the Lord, and make his sin-offering and his burned offering;
καὶ προσοίσει ὁ ἱερεὺς ἔναντι κυρίου καὶ ποιήσει τὸ περὶ ἁμαρτίας αὐτοῦ καὶ τὸ ὀλοκαύτωμα αὐτοῦ
- 17 Mutta oinaan hän uhratkoon yhteysuhriksi Herralle ynnä korillisen happamattomia leipiä; ja pappi toimittakoon myös hänen ruoka- ja juomauhrinsa.
Giving the sheep of the peace-offerings, with the basket of unleavened bread; and at the same time, the priest will make his meal offering and his drink offering.
καὶ τὸν κριὸν ποιήσει θυσίαν σωτηρίου κυρίῳ ἐπὶ τῷ κανῶ τῶν ἄζύμων καὶ ποιήσει ὁ ἱερεὺς τὴν θυσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ
- 18 Ja nasiiri ajattakoon hiuksensa, vihkiytymisensä merkin, ilmestysmajan ovella ja ottakoon päänsä hiukset, vihkiytymisensä merkin, ja pankoon ne tuleen, joka palaa yhteysuhrin alla.
Then let his long hair, the sign of his oath, be cut off at the door of the Tent of meeting, and let him put it on the fire on which the peace-offerings are burning.
καὶ ξυρήσεται ὁ ἡγόμενος παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου τὴν κεφαλὴν τῆς εὐχῆς αὐτοῦ καὶ ἐπιθήσει τὰς τρίχας ἐπὶ τὸ πῦρ ὃ ἔστιν ὑπὸ τὴν θυσίαν τοῦ σωτηρίου

- 19 Ja pappi ottakoon oinaan keitetyn lavan ja korista happamattoman kakun sekä happamattoman ohukaisen ja pankoon ne nasiirin käsiin, sen jälkeen kuin tämä on ajattanut pois vihkiytymisensä merkin.
And the priest will take the cooked leg of the sheep and one unleavened cake and one thin cake out of the basket, and put them on the hands of the separate one after his hair has been cut,
καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς τὸν βραχίονα ἐφθὸν ἀπὸ τοῦ κριοῦ καὶ ἄρτον ἓνα ἄζυμον ἀπὸ τοῦ κανοῦ καὶ λάγανον ἄζυμον ἐν και ἐπιθήσει ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ ἠὺγμένου μετὰ τὸ ξυρήσασθαι αὐτὸν τὴν εὐχὴν αὐτοῦ
- 20 Ja pappi toimittakoon niiden heilutuksen Herran edessä. Se olkoon pyhä lahja papille, annettava heilutetun rintalihan ja anniksi annetun reiden lisäksi. Sen jälkeen nasiiri saakoon juoda viiniä.
Waving them for a wave offering before the Lord; this is holy for the priest, together with the waved breast and the leg which is lifted up; after that, the man may take wine.
καὶ προσοίσει αὐτὰ ὁ ἱερεὺς ἐπιθέμα ἔναντι κυρίου ἅγιον ἔσται τῷ ἱερεῖ ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἐπιθέματος καὶ ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἀφαιρέματος καὶ μετὰ ταῦτα πίνεται ὁ ἠὺγμένος οἶνον
- 21 Tämä on laki nasiirista, joka tekee lupauksen, ja hänen uhrilahjastaan, jonka hän uhraa Herralle vihkiytymisensä tähden, sen lisäksi, mitä hän muuten saa hankituksi. Tekemänsä lupauksen mukaan hän menetelköö näin, noudattaen vihkiytymistään koskevaa lakia."
This is the law for him who takes an oath to keep himself separate, and for his offering to the Lord on that account, in addition to what he may be able to get; this is the law of his oath, which he will have to keep.
οὗτος ὁ νόμος τοῦ ἐδξαμένου ὅς ἂν εὐξῆται κυρίῳ δῶρον αὐτοῦ κυρίῳ περὶ τῆς εὐχῆς χωρὶς ὧν ἂν εὐρῆ ἢ χεῖρ αὐτοῦ κατὰ δύναμιν τῆς εὐχῆς αὐτοῦ ἢν ἂν εὐξῆται κατὰ νόμον ἀγνείας
- 22 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 23 "Puhu Aaronille ja hänen pojillensa ja sano: Siunatessanne israelilaisia sanokaa heille:
Say to Aaron and his sons, These are the words of blessing which are to be used by you in blessing the children of Israel; say to them,
λάλησον ααρων καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ λέγων οὕτως εὐλογήσετε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ λέγοντες αὐτοῖς καὶ ἐπιθήσουσιν τὸ ὄνομά μου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ ἐγὼ κύριος εὐλογήσω αὐτούς
- 24 Herra siunatkoon sinua ja varjelkoon sinua;
May the Lord send his blessing on you and keep you:
εὐλογήσαι σε κύριος καὶ φυλάξει σε
- 25 Herra valistakoon kasvonsa sinulle ja olkoon sinulle armollinen;
May the light of the Lord's face be shining on you in grace:
ἐπιφάναι κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σὲ καὶ ἐλεήσει σε
- 26 Herra kääntäköön kasvonsa sinun puoleesi ja antakoon sinulle rauhan.
May the Lord's approval be resting on you and may he give you peace.
ἐπάραι κύριος τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ σὲ καὶ δῶῃ σοι εἰρήνην
- 1 Kun nyt Mooses oli saanut pystytetyksi asumuksen ja oli voidellut sen ja pyhittänyt sen kaikkine kalustoineen ynnä alttarin kaikkine kalustoineen sekä voidellut ja pyhittänyt ne,
And when Moses had put up the House completely, and had put oil on it and made it holy, with all the things in it, and had made the altar and all its vessels holy with oil;
καὶ ἐγένετο ἡ ἡμέρα συνετέλεσεν μουσῆς ὅστε ἀναστήσει τὴν σκηνὴν καὶ ἔχρισεν αὐτὴν καὶ ἡγίασεν αὐτὴν καὶ πάντα τὰ σκεῦα αὐτῆς καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ πάντα τὰ σκεῦα αὐτοῦ καὶ ἔχρισεν αὐτὰ καὶ ἡγίασεν αὐτὰ
- 2 niin Israelin ruhtinaat, perhekuntien päämiehet, nimittäin heimoruhtinaat, katselmuksessa olleiden esimiehet,
Then the chiefs of Israel, the heads of their fathers' houses, made offerings; these were the chiefs of the tribes, who were over those who were numbered.
καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες ἰσραὴλ δώδεκα ἄρχοντες οἴκων πατριῶν αὐτῶν οὗτοι ἄρχοντες φυλῶν οὗτοι οἱ παρεστηκότες ἐπὶ τῆς ἐπισκοπῆς
- 3 toivat lahjanansa Herran eteen kuudet katetut vaunut ja kaksitoista raavasta, kaksi ruhtinasta aina yhdet vaunut ja kukin ruhtinas härän; ne he toivat asumuksen eteen.
And they came with their offerings before the Lord, six covered carts and twelve oxen; a cart for every two of the chiefs, and for every one an ox.
καὶ ἦνεγκαν τὰ δῶρα αὐτῶν ἔναντι κυρίου ἕξ ἀμάξας λαμπηνικάς καὶ δώδεκα βόας ἄμαξαν παρὰ δύο ἀρχόντων καὶ μόσχον παρὰ ἐκάστου καὶ προσήγαγον ἔναντιόν τῆς σκηνῆς
- 4 Ja Herra sanoi Moosekselle näin:
And the Lord said to Moses,
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 5 "Ota ne heiltä ilmestysmajan palveluksessa käytettäväksi ja anna ne leeviläisille, kullekin hänen palvelustehtävänsä mukaisesti".
Take the things from them, to be used for the work of the Tent of meeting; and give them to the Levites, to every man what is needed for his work.
λαβὲ παρ' αὐτῶν καὶ ἔσονται πρὸς τὰ ἔργα τὰ λειτουργικὰ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ δώσεις αὐτὰ τοῖς λευίταις ἐκάστῳ κατὰ τὴν αὐτοῦ λειτουργίαν
- 6 Ja Mooses otti vastaan vaunut ja raavaat ja antoi ne leeviläisille.
So Moses took the carts and the oxen and gave them to the Levites.
καὶ λαβὼν μωυσῆς τὰς ἀμάξας καὶ τοὺς βόας ἔδωκεν αὐτὰ τοῖς λευίταις
- 7 Kahdet vaunut ja neljä raavasta hän antoi Geersonin pojille heidän palvelustehtävänsä mukaisesti.
Two carts and four oxen he gave to the sons of Gershon for their work;
τὰς δύο ἀμάξας καὶ τοὺς τέσσαρας βόας ἔδωκεν τοῖς υἱοῖς γεδσον κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν
- 8 Ja neljät vaunut sekä kahdeksan raavasta hän antoi Merarin pojille sen palvelustehtävän mukaisesti, joka heidän oli suoritettava Ithamarin, pappi Aaronin pojan, johdolla.
And four carts and eight oxen he gave to the sons of Merari for their work, under the direction of Ithamar, the son of Aaron the priest.
καὶ τὰς τέσσαρας ἀμάξας καὶ τοὺς ὀκτὼ βόας ἔδωκεν τοῖς υἱοῖς μεραρι κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν διὰ ἰθαμαρ υἱοῦ ααρων τοῦ ἱερέως
- 9 Mutta Kehatin pojille hän ei antanut mitään, koska heidän hoidettavinaan oli pyhät esineet, joita heidän oli olallaan kannettava.
But to the sons of Kohath he gave nothing; because they had the care of the holy place, taking it about on their backs.
καὶ τοῖς υἱοῖς καθ ὅκ ἔδωκεν ὅτι τὰ λειτουργήματα τοῦ ἁγίου ἔχουσιν ἐπ' ὤμων ἀροῦσιν
- 10 Ja ruhtinaat toivat vihkiäislahjoja alttaria varten sinä päivänä, jona se voideltiin; ja ruhtinaat toivat lahjansa alttarin eteen.
And the chiefs gave an offering for the altar on the day when the holy oil was put on it; they made their offering before the altar.
καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἔχρισεν αὐτό καὶ προσήνεγκαν οἱ ἄρχοντες τὰ δῶρα αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου
- 11 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ruhtinaat tuokoot yksitellen, kukin päivänänsä, uhrilahjansa alttarin vihkiäisiin".
And the Lord said to Moses, Let every chief on his day give his offering to make the altar holy.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μωυσῆν ἄρχων εἰς καθ' ἡμέραν ἄρχων καθ' ἡμέραν προσοίσουσιν τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου
- 12 Ensimmäisenä päivänä toi uhrilahjansa Nahson, Amminadabin poika, Juudan sukukunnasta.
And he who made his offering on the first day was Nahshon, the son of Amminadab, of the tribe of Judah:
καὶ ἦν ὁ προσφέρων τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ τὸ δῶρον αὐτοῦ νασσων υἱὸς αμιναδαβ ἄρχων τῆς φυλῆς ἰουδα
- 13 Ja hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, ja hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
And his offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
καὶ προσήνεγκεν τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὼ φιάλην μίαν ἀργυρῶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀνα πεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν
- 14 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice for burning;
θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 15 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἀμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 16 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 17 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Nahsonin, Amminadabin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Nahshon, the son of Amminadab.
καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἀμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον νασσων υἱοῦ αμιναδαβ

- 18 Toisena päivänä Netanel, Suuarin poika, Isaskarin ruhtinas, toi uhrilahjansa.
On the second day Nethanel, the son of Zuar, chief of Issachar, made his offering:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ δευτέρας προσήνεγκεν ναθαναιλ υἱὸς σωγαρ ἄρχων τῆς φυλῆς ισσαχαρ
- 19 Hän toi uhrilahjanansa hopeavadin, sadan kolmenkymmenen sekelin painoisen, hopeamaljan, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
He gave one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
καὶ προσήνεγκεν τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀνα πεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν
- 20 kymmenen sekelin painoisen kultakupin, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 21 mullikan, oinaan ja vuoden vanhan karitsan polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἄμνον ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 22 kauriin syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 23 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Netanelin, Suuarin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Nethanel, the son of Zuar.
καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἀνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον ναθαναιλ υἱοῦ σωγαρ
- 24 Kolmantena päivänä Sebulonin jälkeläisten ruhtinas Eliab, Heelonin poika:
On the third day Eliab, the son of Helon, chief of the children of Zebulun:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ τρίτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν ζαβουλων ελιαβ υἱὸς χαιλων
- 25 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν
- 26 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 27 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἄμνον ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 28 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 29 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Eliabin, Heelonin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Eliab, the son of Helon.
καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἀνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον ελιαβ υἱοῦ χαιλων

- 30 Neljäntenä päivänä Ruubenin jälkeläisten ruhtinas Elisur, Sedeurin poika:
On the fourth day Elizur, the son of Shedeur, chief of the children of Reuben:
 τῆ ἡμέρᾳ τῆ τετάρτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν ρουβην ελισουρ υἱὸς σεδιουρ
- 31 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
 τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλ αἴφ εἰς θυσίαν
- 32 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
 θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 33 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
 μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν κριὸν ἕνα ἁμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 34 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
 καὶ χίμαρον ἕξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας
- 35 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Elisurin, Sedeurin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Elizur, the son of Shedeur.
 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἁμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον ελισουρ υἱοῦ σεδιουρ
- 36 Viidentenä päivänä Simeonin jälkeläisten ruhtinas Selumiel, Suurisaddain poika:
On the fifth day Shelumiel, the son of Zurishaddai, chief of the children of Simeon:
 τῆ ἡμέρᾳ τῆ πέμπτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν σιμεων σαλαμιηλ υἱὸς σουρισαδαι
- 37 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
 τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλ αἴφ εἰς θυσίαν
- 38 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
 θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 39 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
 μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν κριὸν ἕνα ἁμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 40 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
 καὶ χίμαρον ἕξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας
- 41 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Selumielin, Suurisaddain pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Shelumiel, the son of Zurishaddai.
 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἁμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον σαλαμιηλ υἱοῦ σουρισαδαι

- 42 Kuudentena päivänä Gaadin jälkeläisten ruhtinas Eljasaf, Deguelin poika:
On the sixth day Eliasaph, the son of Reuel, chief of the children of Gad:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἕκτη ἄρχων τῶν υἱῶν γαδ ελισαφ υἱὸς ραγουηλ
- 43 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν
- 44 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 45 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἁμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 46 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
καὶ χίμαρον ἕξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 47 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Eljasafin, Deguelin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Eliasaph, the son of Reuel
καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἁμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον ελισαφ υἱοῦ ραγουηλ
- 48 Seitsemäntenä päivänä Efraimin jälkeläisten ruhtinas Elisama, Ammihudin poika:
On the seventh day Elishama, the son of Ammihud, chief of the children of Ephraim:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἑβδόμῃ ἄρχων τῶν υἱῶν εφραϊμ ελισαμα υἱὸς εμιουδ
- 49 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν
- 50 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 51 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἁμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 52 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
καὶ χίμαρον ἕξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 53 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Elisaman, Ammihudin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Elishama, the son of Ammihud.
καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἁμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον ελισαμα υἱοῦ εμιουδ

- 54 Kahdeksantena päivänä Manassen jälkeläisten ruhtinas Gamliel, Pedasurin poika:
On the eighth day Gamaliel, the son of Pedahzur, chief of the children of Manasseh:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ ὀγδόῃ ἄρχων τῶν υἰῶν μανασση γαμαλιηλ υἱὸς φαδασσουρ
- 55 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλ αἴφ εἰς θυσίαν
- 56 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 57 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἁμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 58 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 59 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Gamlielin, Pedasurin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Gamaliel, the son of Pedahzur.
καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἁμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον γαμαλιηλ υἱοῦ φαδασσουρ
- 60 Yhdeksäntenä päivänä Benjaminin jälkeläisten ruhtinas Abidan, Gideonin poika:
On the ninth day Abidan, the son of Gideoni, chief of the children of Benjamin:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἐνάτῃ ἄρχων τῶν υἰῶν βενιαμιν αβιδαν υἱὸς γαδεωνι
- 61 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλ αἴφ εἰς θυσίαν
- 62 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 63 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year for a burned offering;
μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἁμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 64 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
καὶ χίμαρον ἓξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 65 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Abidanin, Gideonin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Abidan, the son of Gideoni.
καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἁμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον αβιδαν υἱοῦ γαδεωνι

- 66 Kymmenentenä päivänä Daanin jälkeläisten ruhtinas Ahieser, Ammisaddain poika:
On the tenth day Ahiezer; the son of Ammishaddai, chief of the children of Dan:
 τῆ ἡμέρᾳ τῆ δεκάτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν δαν ἀχιεζερ υἱὸς ἀμισαδαί
- 67 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
 τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀγκὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλ αἴφ εἰς θυσίαν
- 68 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
 θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 69 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
 μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν κριὸν ἕνα ἄμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 70 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
 καὶ χίμαρον ἕξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας
- 71 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Ahieserin, Ammisaddain pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Ahiezer, the son of Ammishaddai.
 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἄμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον ἀχιεζερ υἱοῦ ἀμισαδαί
- 72 Yhdenentoista päivänä Asserin jälkeläisten ruhtinas Pagieli, Okranin poika:
On the eleventh day Pagieli, the son of Ochran, chief of the children of Asher:
 τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἑνδεκάτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν ἀσηρ φαγαίηλ υἱὸς εχραν
- 73 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate; a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
 τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἕν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀγκὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφότερα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλ αἴφ εἰς θυσίαν
- 74 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
 θυσίαν μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 75 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
 μόσχον ἕνα ἐκ βοῶν κριὸν ἕνα ἄμνὸν ἕνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 76 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
 καὶ χίμαρον ἕξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας
- 77 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Pagielin, Okranin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Pagieli, the son of Ochran.
 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἄμνάδας ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον φαγαίηλ υἱοῦ εχραν

- 78 Kahdententoista päivänä Naftalin jälkeläisten ruhtinas Ahira, Eenanin poika:
On the twelfth day Ahira, the son of Enan, chief of the children of Naphtali:
 τῇ ἡμέρᾳ τῇ δωδεκάτῃ ἄρχων τῶν υἱῶν νεφθαλι ἀχιρε υἱὸς αἰναν
- 79 hänen uhrilahjanansa oli hopeavati, sadan kolmenkymmenen sekelin painoinen, hopeamalja, joka painoi seitsemänkymmentä sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan, molemmat täynnä öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja ruokauhriksi,
His offering was one silver plate, a hundred and thirty shekels in weight, one silver basin of seventy shekels, by the scale of the holy place; the two of them full of the best meal mixed with oil for a meal offering;
 τὸ δῶρον αὐτοῦ τρυβλίον ἀργυροῦν ἓν τριάκοντα καὶ ἑκατὸν ὀκτὴ αὐτοῦ φιάλην μίαν ἀργυρᾶν ἑβδομήκοντα σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον ἀμφοτέρα πλήρη σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν
- 80 kymmenen sekelin painoinen kultakuppi, täynnä suitsuketta,
One gold spoon of ten shekels, full of spice;
 θυσίην μίαν δέκα χρυσῶν πλήρη θυμιάματος
- 81 mullikka, oinas ja vuoden vanha karitsa polttouhriksi,
One young ox, one male sheep, one he-lamb of the first year, for a burned offering;
 μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἀμνὸν ἓνα ἐνιαύσιον εἰς ὀλοκαύτωμα
- 82 kauris syntiuhriksi
One male of the goats for a sin-offering;
 καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἀμαρτίας
- 83 ja yhteysuhriksi kaksi raavasta, viisi oinasta, viisi kaurista ja viisi vuoden vanhaa karitsaa. Tämä oli Ahiran, Eenanin pojan, uhrilahja.
And for the peace-offerings, two oxen, five male sheep, five he-goats, five he-lambs of the first year: this was the offering of Ahira, the son of Enan.
 καὶ εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις δύο κριοὺς πέντε τράγους πέντε ἀμνάδες ἐνιαυσίας πέντε τοῦτο τὸ δῶρον ἀχιρε υἱοῦ αἰναν
- 84 Nämä olivat ne vihkiäislahjat, jotka Israelin ruhtinaat antoivat alttaria varten sinä päivänä, jona se voideltiin: kaksitoista hopeavatia, kaksitoista maljaa, kaksitoista kultakuppia,
These were the offerings given for the altar by the chiefs of Israel, when the holy oil was put on it: twelve silver plates, twelve silver basins, twelve gold spoons;
 οὗτος ὁ ἐγκαινισμὸς τοῦ θυσιαστηρίου ἡ ἡμέρα ἔχρισεν αὐτὸ παρὰ τῶν ἀρχόντων τῶν υἱῶν ἰσραὴλ τρυβλία ἀργυρᾶ δώδεκα φιάλαι ἀργυραὶ δώδεκα θύσκαι χρυσαὶ δώδεκα
- 85 kukin hopeavati sadan kolmenkymmenen sekelin ja kukin malja seitsemänkymmenen sekelin painoinen; näissä astioissa oli siis hopeata yhteensä kaksituhatta neljäsataa sekeliä pyhäkkösekelin painon mukaan.
The weight of every silver plate was a hundred and thirty shekels, and of every basin seventy; the weight of all the silver of the vessels was two thousand and four hundred shekels, by the scale of the holy place;
 τριάκοντα καὶ ἑκατὸν σίκλων τὸ τρυβλίον τὸ ἓν καὶ ἑβδομήκοντα σίκλων ἡ φιάλη ἡ μία πᾶν τὸ ἀργύριον τῶν σκευῶν δισχίλιοι καὶ τετρακόσιοι σίκλοι ἐν τῷ σίκλῳ τῷ ἁγίῳ
- 86 Kultakuppeja oli kaksitoista, täynnä suitsuketta, kukin kuppi kymmenen sekelin painoinen pyhäkkösekelin painon mukaan; kupeissa oli siis kultaa yhteensä sata kaksikymmentä sekeliä.
The weight of the twelve gold spoons of spice for burning was ten shekels for every one, by the scale of the holy place; all the gold of the spoons was a hundred and twenty shekels;
 θύσκαι χρυσαὶ δώδεκα πλήρεις θυμιάματος πᾶν τὸ χρυσίον τῶν θυσικῶν εἴκοσι καὶ ἑκατὸν χρυσοὶ
- 87 Polttouhrieläimiä oli yhteensä: kaksitoista härkää, kaksitoista oinasta, kaksitoista vuoden vanhaa karitsaa ynnä niihin kuuluva ruokauhri; ja syntiuhrikauriita oli kaksitoista.
All the oxen, for the burned offering were twelve, the male sheep twelve, the he-lambs of the first year twelve, with their meal offering; and the males of the goats for sin-offering twelve;
 πᾶσαι αἰ βόες εἰς ὀλοκαύτωσιν μόσχοι δώδεκα κριοὶ δώδεκα ἀμνοὶ ἐνιαύσιοι δώδεκα καὶ αἰ θυσία αὐτῶν καὶ αἰ σπονδαὶ αὐτῶν καὶ χίμαροι ἐξ αἰγῶν δώδεκα περὶ ἀμαρτίας
- 88 Yhteysuhrieläimiä oli yhteensä: kaksikymmentä neljä härkää, kuusikymmentä oinasta, kuusikymmentä kaurista ja kuusikymmentä vuoden vanhaa karitsaa. Nämä olivat ne vihkiäislahjat, jotka annettiin alttaria varten, sen jälkeen kuin se oli voideltu.
And all the oxen for the peace-offerings, twenty-four oxen, the male sheep sixty, and the he-goats sixty, the he-lambs of the first year sixty. This was given for the altar after the holy oil was put on it.
 πᾶσαι αἰ βόες εἰς θυσίαν σωτηρίου δαμάλεις εἴκοσι τέσσαρες κριοὶ ἐξήκοντα τράγοι ἐξήκοντα ἀμνάδες ἐξήκοντα ἐνιαύσiai ἄμωμοι αὐτῆ ἡ ἐγκαίνωσις τοῦ θυσιαστηρίου μετὰ τὸ πληρῶσαι τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ μετὰ τὸ χρίσαι αὐτόν

- 89 Ja kun Mooses meni ilmestysmajaan puhumaan Herran kanssa, kuuli hän äänen, joka puhutteli häntä lain arkin päällä olevalta armoistuimelta, molempien kerubien väliltä; ja Herra puhui hänelle.
 And when Moses went into the Tent of meeting to have talk with him, then the Voice came to his ears from over the cover which was on the ark of witness, from between the two winged ones. And he had talk with him.
 ἐν τῷ εισπορεύεσθαι μουσῆν εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου λαλῆσαι αὐτῷ καὶ ἤκουσεν τὴν φωνὴν κυρίου λαλοῦντος πρὸς αὐτὸν ἄνωθεν τοῦ ἰλαστηρίου ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ μαρτυρίου ἂν μέσον τῶν δύο χερουβιμ καὶ ἐλάλει πρὸς αὐτόν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Puhu Aaronille ja sano hänelle: Kun nostat lamput paikoilleen, niin valaiskoot ne seitsemän lamppua seitsenhaaraisen lampun edustaa".
 Say to Aaron, When you put the lights in their places, the seven lights will give light in front of the support.
 λάλησον τῷ ααρων καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν ὅταν ἐπιτιθῆς τοὺς λύχνους ἐκ μέρους κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας φωτιοῦσιν οἱ ἐπὶ τὰ λύχνοι
- 3 Ja Aaron teki niin; hän nosti lamput valaisemaan seitsenhaaraisen lampun edustaa, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
 And Aaron did so; he put the lights in their places so that they gave light in front of the support, as the Lord gave orders to Moses.
 καὶ ἐποίησεν οὕτως ααρων ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους κατὰ πρόσωπον τῆς λυχνίας ἐξῆψεν τοὺς λύχνους αὐτῆς καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 4 Ja näin oli seitsenhaarainen lamppu tehty: se oli kullasta, kohotakoista tekoa; sen jalka ja kukkalehdetkin olivat kohotakoista tekoa. Aivan sen kaavan mukaan, jonka Herra oli Moosekselle näyttänyt, hän teki seitsenhaaraisen lampun.
 The support for the lights was of hammered gold work, from its base to its flowers it was of hammered work; from the design which the Lord had given to Moses, he made the support for the lights.
 καὶ αὕτη ἡ κατασκευὴ τῆς λυχνίας στερεὰ χρυσεὶ ὁ κανυλὸς αὐτῆς καὶ τὰ κρίνα αὐτῆς στερεὰ ὅλη κατὰ τὸ εἶδος ὃ ἔδειξεν κύριος τῷ μουσῆ οὕτως ἐποίησεν τὴν λυχνίαν
- 5 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 6 "Ota leeviläiset israelilaisten keskuudesta ja puhdista heidät.
 Take the Levites out from among the children of Israel and make them clean.
 λαβὲ τοὺς λευίτας ἐκ μέσου υἱῶν ἰσραηλ καὶ ἀφαγνιεῖς αὐτούς
- 7 Ja puhdistaaksesi heidät tee näin: Pirskoita heihin synnistä puhdistavaa vettä, ja ajattakoot he koko ruumiinsa partaveitsellä ja peskoot vaatteensa ja puhdistakoot itsensä.
 And this is how you are to make them clean: let the holy water which takes away sin be put on them, and let the hair all over their bodies be cut off with a sharp blade, and let their clothing be washed and their bodies made clean.
 καὶ οὕτως ποιήσεις αὐτοῖς τὸν ἁγισμὸν αὐτῶν περιρρανεῖς αὐτοὺς ὕδωρ ἁγνισμοῦ καὶ ἐπελεύσεται ζυρὸν ἐπὶ πᾶν τὸ σῶμα αὐτῶν καὶ πλυνοῦσιν τὰ ἰμάτια αὐτῶν καὶ καθαροὶ ἔσονται
- 8 Ja sitten he ottakoot mullikan sekä siihen kuuluvana ruokauhrina öljyllä sekoitettuja lestyjä jauhoja; ja ota toinen mullikka syntiuhriksi.
 Then let them take a young ox and its meal offering, crushed grain mixed with oil, and take another ox for a sin-offering.
 καὶ λήμψονται μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν καὶ τούτου θυσίαν σεμιδάλεως ἀναπεποιημένην ἐν ἐλαίῳ καὶ μόσχον ἐνιασίον ἐκ βοῶν λήμψη περὶ ἁμαρτίας
- 9 Tuo sitten leeviläiset ilmestysmajan eteen sekä kokoa kaikki Israelin kansa.
 And make the Levites come forward in front of the Tent of meeting, and let all the children of Israel come together:
 καὶ προσάξεις τοὺς λευίτας ἔναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ συνάξεις πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραηλ
- 10 Ja kun olet tuonut leeviläiset Herran eteen, laskekoot israelilaiset kätensä leeviläisten päälle,
 And you are to take the Levites before the Lord: and the children of Israel are to put their hands on them:
 καὶ προσάξεις τοὺς λευίτας ἔναντι κυρίου καὶ ἐπιθήσουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς λευίτας
- 11 ja Aaron toimittakoon leeviläisille israelilaisten puolesta heilutuksen Herran edessä, että he kelpaisivat Herran palvelukseen.
 And Aaron is to give the Levites to the Lord as a wave offering from the children of Israel, so that they may do the Lord's work.
 καὶ ἀφοριεῖ ααρων τοὺς λευίτας ἀπόδομα ἔναντι κυρίου παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ ἔσονται ὥστε ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα κυρίου

- 12 Mutta leeviläiset laskekoot kätensä mullikkain pään päälle, ja valmista toinen syntiuhriksi ja toinen polttouhriksi Herralle, toimittaaksesi sovituksen leeviläisille.
And the Levites are to put their hands on the heads of the oxen, and one of the oxen is to be offered for a sin-offering and the other for a burned offering to the Lord to take away the sin of the Levites.
οἱ δὲ λευῖται ἐπιθήσουσιν τὰς χεῖρας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν μόσχων καὶ ποιήσει τὸν ἕνα περὶ ἁμαρτίας καὶ τὸν ἕνα εἰς ὀλοκαύτωμα κυρίῳ ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτῶν
- 13 Aseta sitten leeviläiset Aaronin ja hänen poikiensa eteen ja toimita heille heilutus Herran edessä.
Then the Levites are to be put before Aaron and his sons, to be offered as a wave offering to the Lord.
καὶ στήσεις τοὺς λευῖτας ἔναντι κυρίου καὶ ἔναντι ααρὼν καὶ ἔναντι τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἀποδώσεις αὐτοὺς ἀπόδομα ἔναντι κυρίου
- 14 Erotta leeviläiset israelilaisten keskuudesta, että leeviläiset olisivat minun omani.
So you are to make the Levites separate from the children of Israel, and the Levites will be mine.
καὶ διαστελεῖς τοὺς λευῖτας ἐκ μέσου υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἔσονται ἐμοί
- 15 Ja senjälkeen leeviläiset menkööt palvelemaan ilmestysmajaa, kun sinä olet puhdistanut heidät ja toimittanut heille heilutuksen.
After that, the Levites will go in to do whatever has to be done in the Tent of meeting; you are to make them clean and give them as a wave offering.
καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσονται οἱ λευῖται ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ καθαριεῖς αὐτοὺς καὶ ἀποδώσεις αὐτοὺς ἔναντι κυρίου
- 16 Sillä he ovat kokonaan annetut minun omikseni israelilaisten keskuudesta; kaiken sen sijaan, joka avaa äidinkohdun, israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan, minä olen heidät ottanut omikseni.
For they have been given to me from among the children of Israel; in place of every mother's first son, the first to come to birth in Israel, I have taken them for myself.
ὅτι ἀπόδομα ἀποδεδομένοι οὗτοί μοί εἰσιν ἐκ μέσου υἱῶν ἰσραὴλ ἀντὶ τῶν διανοιγόντων πᾶσαν μήτραν πρωτοτόκων πάντων ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ εἴληφα αὐτοὺς ἐμοί
- 17 Sillä jokainen esikoinen israelilaisten keskuudessa, niin ihmisten kuin karjankin, on minun omani; sinä päivänä, jona minä surmasin kaikki Egyptin maan esikoiset, minä pyhitin heidät itselleni.
For every mother's first son among the children of Israel is mine, the first male birth of man or beast: on the day when I sent death on all the first sons in the land of Egypt, I made them mine.
ὅτι ἐμοὶ πᾶν πρωτότοκον ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους ἢ ἡμέρα ἐπάταξα πᾶν πρωτότοκον ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἡγάσσα αὐτοὺς ἐμοί
- 18 Ja minä otin leeviläiset israelilaisten kaikkien esikoisten sijaan.
And in place of the first sons among the children of Israel, I have taken the Levites.
καὶ ἔλαβον τοὺς λευῖτας ἀντὶ παντὸς πρωτοτόκου ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ
- 19 Ja minä annoin leeviläiset Aaronille ja hänen pojillensa palvelijoiksi, israelilaisten keskuudesta, suorittamaan israelilaisten puolesta palvelusta ilmestysmajassa ja toimittamaan israelilaisille sovitusta; ja niin israelilaisia ei kohtaa rangaistus siitä, että lähestyvät pyhäkköä.
And I have given them to Aaron and to his sons, from among the children of Israel, to undertake for them all the work of the Tent of meeting, and to take away sin from the children of Israel so that no evil may come on them when they come near the holy place.
καὶ ἀπέδωκα τοὺς λευῖτας ἀπόδομα δεδομένους ααρὼν καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐκ μέσου υἱῶν ἰσραὴλ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐξιλάσκεσθαι περὶ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ οὐκ ἔσται ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ προσεγγίζων πρὸς τὰ ἅγια
- 20 Mooses ja Aaron ja koko Israelin kansa tekivät leeviläisille kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle leeviläisistä käskyn antanut; niin israelilaiset heille tekivät.
All these things Moses and Aaron and the children of Israel did to the Levites; as the Lord gave orders to Moses about the Levites, so the children of Israel did.
καὶ ἐποίησεν μουσῆς καὶ ααρὼν καὶ πᾶσα συναγωγή υἱῶν ἰσραὴλ τοῖς λευῖταις καθὼς ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆϊ περὶ τῶν λευιτῶν οὕτως ἐποίησαν αὐτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
- 21 Ja leeviläiset puhdistautuivat synnistä ja pesivät vaatteensa. Ja Aaron toimitti heille heilutuksen Herran edessä, ja Aaron toimitti heille sovituksen heidän puhdistamiseksensa.
And the Levites were made clean from sin, and their clothing was washed, and Aaron gave them for a wave offering before the Lord; and Aaron took away their sin and made them clean.
καὶ ἡγγίσαντο οἱ λευῖται καὶ ἐπλύναντο τὰ ἱμάτια καὶ ἀπέδωκεν αὐτοὺς ααρὼν ἀπόδομα ἔναντι κυρίου καὶ ἐξιλάσατο περὶ αὐτῶν ααρὼν ἀφαγίσασθαι αὐτοὺς
- 22 Ja senjälkeen leeviläiset menivät toimittamaan palvelustansa ilmestysmajassa Aaronin ja hänen poikiensa edessä. Niinkuin Herra oli Moosekselle leeviläisistä käskyn antanut, niin heille tehtiin.
And then the Levites went in to do their work in the Tent of meeting before Aaron and his sons: all the orders which the Lord had given Moses about the Levites were put into effect.
καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθον οἱ λευῖται λειτουργεῖν τὴν λειτουργίαν αὐτῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου ἔναντι ααρὼν καὶ ἔναντι τῶν υἱῶν αὐτοῦ καθὼς συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ περὶ τῶν λευιτῶν οὕτως ἐποίησαν αὐτοῖς
- 23 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 24 "Tämä olkoon voimassa leeviläisistä: Kahdenkymmenen viiden vuoden ikäiset ja sitä vanhemmat menkööt palvelemaan ja toimittamaan palvelusta ilmestysmajassa.
This is the rule for the Levites: those of twenty-five years old and over are to go in and do the work of the Tent of meeting;
τούτό ἐστὶν τὸ περὶ τῶν λευιτῶν ἀπὸ πεντεκαεικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω εἰσελεύσονται ἐνεργεῖν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 25 Mutta viidennestäkymmenennestä ikävuodesta alkaen leeviläinen olkoon palveluksesta vapaa älköönkä enää palvelko,
But after they are fifty years old, they are to give up their work and do no more;
καὶ ἀπὸ πενηκονταετοῦς ἀποστήσεται ἀπὸ τῆς λειτουργίας καὶ οὐκ ἐργᾶται ἔτι
- 26 vaan auttakoon veljiään ilmestysmajassa heidän tehtäviensä hoitamisessa, mutta palvelusta hän älköön enää toimittako. Järjestä näin leeviläisille heidän tehtävänsä."
But be with their brothers in the Tent of meeting, taking care of it but doing no work. This is what you are to do in connection with the Levites and their work.
καὶ λειτουργήσῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου φυλάσσειν φυλακάς ἔργα δὲ οὐκ ἐργᾶται οὕτως ποιήσεις τοῖς λευίταις ἐν ταῖς φυλακαῖς αὐτῶν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle Siinain erämaassa toisena vuotena siitä, kun he olivat lähteneet Egyptin maasta, sen vuoden ensimmäisessä kuussa, sanoen:
And the Lord said to Moses, in the waste land of Sinai, in the first month of the second year after they had come out of the land of Egypt,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐν τῇ ἐρήμῳ σιναι ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ ἐξεληθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ λέγων
- 2 "Israelilaiset viettäkööt pääsiäisen määräaikaanansa.
Let the children of Israel keep the Passover at its regular time.
εἶπὸν καὶ ποιήτωσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πάσχα καθ' ὥραν αὐτοῦ
- 3 Tämän kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä, viettäkää se määräaikaanansa; kaikkien sitä koskevien käskyjen ja säädösten mukaan se viettäkää."
In the fourteenth day of this month, at evening, you are to keep it at the regular time, and in the way ordered in the law.
τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου πρὸς ἑσπέραν ποιήσεις αὐτὸ κατὰ καιροῦ κατὰ τὸν νόμον αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ ποιήσεις αὐτό
- 4 Ja Mooses käski israelilaisten viettää pääsiäistä.
And Moses gave orders to the children of Israel to keep the Passover.
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πάσχα
- 5 Niin he viettivät pääsiäisen ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä, Siinain erämaassa; israelilaiset tekivät kaiken, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
So they kept the Passover in the first month, on the fourteenth day of the month, at evening, in the waste land of Sinai: as the Lord gave orders to Moses, so the children of Israel did.
ἐναρχομένου τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ σιναι καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ οὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
- 6 Mutta siellä oli miehiä, jotka olivat saastuneet kuolleesta eivätkä voineet viettää pääsiäistä sinä päivänä. Niin he astuivat sinä päivänä Mooseksen ja Aaronin eteen.
And there were certain men who were unclean because of a dead body, so that they were not able to keep the Passover on that day; and they came before Moses and before Aaron on that day:
καὶ παρεγένοντο οἱ ἄνδρες οἱ ἦσαν ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου καὶ οὐκ ἠδύνατο ποιῆσαι τὸ πάσχα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ προσῆλθον ἐναντίον μουσῆ καὶ ααρὼν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ
- 7 Ja miehet sanoivat hänelle: "Me olemme saastuneet kuolleesta; miksi meidät estetään tuomasta Herralle uhrilahjaa määräaikaanansa israelilaisten keskuudessa?"
And these men said to him, We have been made unclean by the dead body of a man; why may we not make the offering of the Lord at the regular time among the children of Israel?
καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες ἐκείνοι πρὸς αὐτόν ἡμεῖς ἀκάθαρτοι ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου μὴ οὖν ὑστερήσωμεν προσενέγκαι τὸ δῶρον κυρίῳ κατὰ καιρὸν αὐτοῦ ἐν μέσῳ υἱῶν ἰσραὴλ
- 8 Ja Mooses sanoi heille: "Jääkää tähän, minä menen kuulemaan, mitä Herra teistä säätää".
And Moses said to them, Do nothing till the Lord gives me directions about you.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς μουσῆς στήτε αὐτοῦ καὶ ἀκούσομαι τί ἐντελεῖται κύριος περὶ ὑμῶν
- 9 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 10 "Puhu israelilaisille näin: Jos joku teistä tai teidän jälkeläisistänne on saastunut kuolleesta tai on kaukana matkalla, viettäköön kuitenkin pääsiäistä Herran kunniaksi;
Say to the children of Israel, If any one of you or of your families is unclean because of a dead body, or is on a journey far away, still he is to keep the Passover to the Lord:
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγων ἄνθρωπος ἄνθρωπος ὃς ἐάν γένηται ἀκάθαρτος ἐπὶ ψυχῇ ἀνθρώπου ἢ ἐν ὁδῷ μακρῶν ὑμῖν ἢ ἐν ταῖς γενεαῖς ὑμῶν καὶ ποιῆσει τὸ πάσχα κυρίῳ

- 11 viettäkööt sitä toisen kuukauden neljäntenätoista päivänä, iltahämärässä. Happamattoman leivän ja katkerain yrttien kanssa he syökööt pääsiäislampaan.
In the second month, on the fourteenth day, in the evening, they are to keep it, taking it with unleavened bread and bitter-tasting plants;
ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τὸ πρὸς ἑσπέραν ποιήσουσιν αὐτό ἐπ' ἄζύμων καὶ πικρῶν φάγονται αὐτό
- 12 Älkööt he jättäkö siitä mitään seuraavaan aamuun älköötäkään siitä luuta rikkoko. Kaikkien pääsiäistä koskevien käskyjen mukaan he viettäkööt sitä.
Nothing of it is to be kept till the morning, and no bone of it is to be broken: they are to keep it by the rules of the Passover.
οὐ καταλείψουσιν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρωὶ καὶ ὄστον οὐ συντρίψουσιν ἀπ' αὐτοῦ κατὰ τὸν νόμον τοῦ πάσχα ποιήσουσιν αὐτό
- 13 Mutta se mies, joka on puhdas eikä ole matkoilla ja kuitenkin jättää pääsiäisen viettämättä, hävitettäköön kansastansa, koska hän ei tuonut uhrilahjaa Herralle määräaikaansa; se mies joutuu syynalaiseksi.
But the man who, not being unclean or on a journey, does not keep the Passover, will be cut off from his people: because he did not make the offering of the Lord at the regular time, his sin will be on him.
καὶ ἄνθρωπος ὃς ἐὰν καθαρὸς ᾖ καὶ ἐν ὁδῷ μακρᾷ οὐκ ἔστιν καὶ ὑστερήσῃ ποιῆσαι τὸ πάσχα ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τοῦ λαοῦ αὐτῆς ὅτι τὸ δῶρον κυρίῳ οὐ προσήνεγκεν κατὰ τὸν καιρὸν αὐτοῦ ἁμαρτίαν αὐτοῦ λήμψεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος
- 14 Ja jos muukalainen asuu teidän luonanne ja tahtoo viettää pääsiäistä Herran kunniaksi, viettäköön sen pääsiäistä koskevien käskyjen ja säädösten mukaan; samat käskyt olkoot teillä, niin muukalaisella kuin maassa syntyneelläkin."
And if a man from another country is among you and has a desire to keep the Passover to the Lord, let him do as is ordered in the law of the Passover: there is to be the same rule for the man from another nation and for him who had his birth in the land.
ἐὰν δὲ προσέλθῃ πρὸς ὑμᾶς προσήλυτος ἐν τῇ γῆ ὑμῶν καὶ ποιήσῃ τὸ πάσχα κυρίῳ κατὰ τὸν νόμον τοῦ πάσχα καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ ποιήσῃ αὐτό νόμος εἷς ἔσται ὑμῖν καὶ τῷ προσήλυτῳ κ αὶ τῷ αὐτόχθονι τῆς γῆς
- 15 Mutta sinä päivänä, jona asumus pystytettiin, peitti pilvi asumuksen, lain majan, ja illalla näkyi asumuksen päällä niinkuin tulenhohde, ja aina aamuun asti.
And on the day when the House was put up, the cloud came down on it, on the Tent of witness; and in the evening there was a light like fire over the House till the morning.
καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἧ ἑστάθη ἡ σκηνὴ ἐκάλυψεν ἡ νεφέλη τὴν σκηνὴν τὸν οἶκον τοῦ μαρτυρίου καὶ τὸ ἑσπέρας ἦν ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὡς εἶδος πυρὸς ἕως πρωὶ
- 16 Niin oli aina: pilvi peitti sen päivällä ja tulenhohde yöllä.
And so it was at all times: it was covered by the cloud, and by a light as of fire by night.
οὕτως ἐγένετο διὰ παντός ἡ νεφέλη ἐκάλυπτεν αὐτὴν ἡμέρας καὶ εἶδος πυρὸς τὴν νύκτα
- 17 Ja niin usein kuin pilvi kohosi majan päältä, lähtivät israelilaiset liikkeelle; ja mihin pilvi laskeutui, siihen israelilaiset leiriytyivät.
And whenever the cloud was taken up from over the House, then the children of Israel went journeying on; and in the place where the cloud came to rest, there the children of Israel put up their tents.
καὶ ἡνίκα ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ μετὰ ταῦτα ἀπῆραν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ ἐν τῷ τόπῳ ὃν ἂν ἔστη ἡ νεφέλη ἐκεῖ παρενέβαλον οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
- 18 Herran käskyn mukaan israelilaiset lähtivät liikkeelle, ja Herran käskyn mukaan israelilaiset leiriytyivät. He olivat leiriytyneinä, niin kauan kuin pilvi pysyi asumuksen päällä.
At the order of the Lord the children of Israel went forward, and at the order of the Lord they put up their tents: as long as the cloud was resting on the House, they did not go away from that place.
διὰ προστάγματος κυρίου παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ διὰ προστάγματος κυρίου ἀπαροῦσιν πάσας τὰς ἡμέρας ἐν αἷς σκιάζει ἡ νεφέλη ἐπὶ τῆς σκηνῆς παρεμβαλοῦσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ
- 19 Ja kun pilvi viipyi asumuksen päällä useampia päiviä, noudattivat israelilaiset, mitä Herra oli käskenyt heidän noudattaa, eivätkä lähteneet liikkeelle.
When the cloud was resting on the House for a long time the children of Israel, waiting for the order of the Lord, did not go on.
καὶ ὅταν ἐφέλκεται ἡ νεφέλη ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἡμέρας πλείους καὶ φυλάζονται οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὴν φυλακὴν τοῦ θεοῦ καὶ οὐ μὴ ἐξάρωσιν
- 20 Mutta joskus pilvi viipyi asumuksen päällä vain muutamia päiviä; silloinkin he Herran käskyn mukaan olivat leiriytyneinä ja lähtivät Herran käskyn mukaan liikkeelle.
Sometimes the cloud was resting on the House for two or three days; then, by the order of the Lord, they kept their tents in that place, and when the Lord gave the order they went on.
καὶ ἔσται ὅταν σκεπάσῃ ἡ νεφέλη ἡμέρας ἀριθμῶ ἐπὶ τῆς σκηνῆς διὰ φωνῆς κυρίου παρεμβαλοῦσιν καὶ διὰ προστάγματος κυρίου ἀπαροῦσιν
- 21 Ja joskus pilvi pysyi paikallaan vain illasta aamuun ja kohosi aamulla; silloinkin he lähtivät liikkeelle. Tahi jos pilvi pysyi päivän ja yön ja sitten kohosi, niin he lähtivät liikkeelle.
And sometimes the cloud was there only from evening to morning; and when the cloud was taken up in the morning they went on their journey again: or if it was resting there by day and by night, whenever the cloud was taken up they went forward.
καὶ ἔσται ὅταν γένηται ἡ νεφέλη ἀφ' ἑσπέρας ἕως πρωὶ καὶ ἀναβῆ ἡ νεφέλη τὸ πρωὶ καὶ ἀπαροῦσιν ἡμέρας ἢ νυκτός

- 22 **Tahi kun pilvi viiypi pysyen asumuksen päällä pari päivää tai kuukauden tai vielä pitemmän ajan, niin olivat israelilaiset leiriytyneinä eivätkä lähteneet liikkeelle; mutta kun se kohosi, lähtivät he liikkeelle.**
Or if the cloud came to rest on the House for two days or a month or a year without moving, the children of Israel went on waiting there and did not go on; but whenever it was taken up they went forward on their journey.
μηνὸς ἡμέρας πλεοναζούσης τῆς νεφέλης σκιαζούσης ἐπ' αὐτῆς παρεμβολοῦσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ οὐ μὴ ἀπάρωσιν
- 23 **Herran käskyn mukaan he leiriytyivät ja Herran käskyn mukaan he lähtivät liikkeelle. He noudattivat, mitä Herra Mooseksen kautta oli käskenyt heidän noudattaa.**
At the word of the Lord they put up their tents, and at the word of the Lord they went forward on their journey: they kept the orders of the Lord as he gave them by Moses.
ὅτι διὰ προστάγματος κυρίου ἀπαροῦσιν τὴν φυλακὴν κυρίου ἐφυλάζαντο διὰ προστάγματος κυρίου ἐν χειρὶ μουσῆ
- 1 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 **"Tee itsellesi kaksi hopeatorvea, tee ne kohotakoista tekoa, käyttääksesi niitä kansan kokoonkutsumiseen ja leirien liikkeelle-panemiseen.**
Make two silver horns of hammered work, to be used for getting the people together and to give the sign for the moving of the tents.
ποιήσον σεαυτῷ δύο σάλπιγγας ἀργυρῶς ἐλατὺς ποιήσεις αὐτάς καὶ ἔσονται σοι ἀνακαλεῖν τὴν συναγωγὴν καὶ ἐξαίρειν τὰς παρεμβολάς
- 3 **Kun niihin molempiin puhalletaan, kokoontukoon sinun luoksesi koko kansa ilmestysmajan oven eteen.**
When they are sounded, all the people are to come together to you at the door of the Tent of meeting.
καὶ σαλπείσεις ἐν αὐταῖς καὶ συναχθήσεται πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 4 **Mutta kun ainoastaan toiseen puhalletaan, kokoontukoot sinun luoksesi ruhtinaat, Israelin heimojen päämiehet.**
If only one of them is sounded, then the chiefs, the heads of the thousands of Israel, are to come to you.
ἐὰν δὲ ἐν μιᾷ σαλπείσωσιν προσελεύσονται πρὸς σὲ πάντες οἱ ἄρχοντες ἀρχηγοὶ ἰσραὴλ
- 5 **Mutta kun puhallatte hälytyssoiton, silloin lähtekööt itään päin leiriytyneet leirit liikkeelle.**
When a loud note is sounded, the tents placed on the east side are to go forward.
καὶ σαλπείετε σημασίαν καὶ ἔξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι ἀνατολάς
- 6 **Ja kun toistamiseen puhallatte hälytyssoiton, lähtekööt etelään päin leiriytyneet leirit liikkeelle. Hälytyssoitto puhallettakoon liikkeelle lähdeittäessä.**
At the sound of a second loud note, the tents on the south side are to go forward: the loud note will be the sign to go forward.
καὶ σαλπείετε σημασίαν δευτέραν καὶ ἔξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι λίβα καὶ σαλπείετε σημασίαν τρίτην καὶ ἔξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι παρὰ θάλασσαν καὶ σαλπείετε σημασίαν τετάρτην καὶ ἔξαροῦσιν αἱ παρεμβολαὶ αἱ παρεμβάλλουσαι πρὸς βορρᾶν σημασίᾳ σαλπιούσιν ἐν τῇ ἐξάρσει αὐτῶν
- 7 **Mutta seurakuntaa kokoonkutsuttaessa puhaltakaa torveen, hälytyssoittoa soittamatta.**
But when all the people are to come together, the horn is to be sounded but not loudly.
καὶ ὅταν συναγάγητε τὴν συναγωγὴν σαλπείετε καὶ οὐ σημασίᾳ
- 8 **Ja Aaronin pojat, papit, puhaltakoot näitä torvia. Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen.**
The horns are to be sounded by the sons of Aaron, the priests; this is to be a law for you for ever, from generation to generation.
καὶ οἱ υἱοὶ ααρων οἱ ἱερεῖς σαλπιούσιν ταῖς σάλπιγξιν καὶ ἔσται ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 9 **Ja kun te maassanne lähdette taisteluun vihollista vastaan, joka teitä ahdistaa, niin soittakaa torvilla hälytys; silloin te muistutte Herran, teidän Jumalanne, mieleen ja pelastutte vihollisistanne.**
And if you go to war in your land against any who do you wrong, then let the loud note of the horn be sounded; and the Lord your God will keep you in mind and give you salvation from those who are against you.
ἐὰν δὲ ἐξέλθῃτε εἰς πόλεμον ἐν τῇ γῆ ὑμῶν πρὸς τοὺς ὑπεναντίους τοὺς ἀνθεστηκότας ὑμῖν καὶ σημανεῖτε ταῖς σάλπιγξιν καὶ ἀναμνησθήσεσθε ἐναντι κυρίου καὶ διασωθήσεσθε ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν
- 10 **Ja ilopäivinänsä sekä juhlinanne ynnä uudenkuun päivinä puhaltakaa torviin uhratessanne poltto- ja yhteysuhrejanne, niin ne saattavat teidän Jumalanne muistamaan teitä. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."**
And on days of joy and on your regular feasts and on the first day of every month, let the horns be sounded over your burned offerings and your peace-offerings; and they will put the Lord in mind of you: I am the Lord your God.
καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς εὐφροσύνης ὑμῶν καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν καὶ ἐν ταῖς νομηνίαις ὑμῶν σαλπείετε ταῖς σάλπιγξιν ἐπὶ τοῖς ὀλοκαυτώμασιν καὶ ἐπὶ ταῖς θυσίαις τῶν σωτηρίων ὑμῶν καὶ ἔσται ὑμῖν ἀνάμνησις ἐναντι τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν

- 11 Toisen vuoden toisen kuukauden kahdentenakymmenentenä päivänä pilvi kohosi lain asumuksen päältä.
Now in the second year, on the twentieth day of the second month, the cloud was taken up from over the Tent of witness.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἀνέβη ἡ νεφέλη ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 12 Silloin israelilaiset lähtivät liikkeelle, leiri leirin jälkeen, Siinain erämaasta; ja pilvi pysähtyi Paaranin erämaassa.
And the children of Israel went on their journey out of the waste land of Sinai; and the cloud came to rest in the waste land of Paran.
καὶ ἐξῆραν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ σὺν ἀπαρτίαις αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ σινα καὶ ἔστη ἡ νεφέλη ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ φαραν
- 13 Niin he ensi kerran lähtivät liikkeelle sillä tavoin, kuin Herra oli Mooseksen kautta käskenyt.
They went forward for the first time on their journey as the Lord had given orders by the hand of Moses.
καὶ ἐξῆραν πρῶτοι διὰ φωνῆς κυρίου ἐν χειρὶ μουσῆ
- 14 Juudan jälkeläisten leirin lippukunta lähti ensimmäisenä joukkona liikkeelle osastoittain, ja tätä osastoa johti Nahson, Amminadabin poika.
First the flag of the children of Judah went forward with their armies: and at the head of his army was Nahshon, the son of Amminadab.
καὶ ἐξῆραν τάγμα παρεμβολῆς υἱῶν ἰουδα πρῶτοι σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ναασσων υἱὸς αμιναδαβ
- 15 Ja Isaskarin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Netanel, Suuarin poika.
And at the head of the army of the children of Issachar was Nethanel, the son of Zuar.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν ἰσσαχαρ ναθαναηλ υἱὸς σωγαρ
- 16 Ja Sebulonin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Eliab, Heelonin poika.
And at the head of the army of the children of Zebulun was Eliab, the son of Helon.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν ζαβουλων ελιαβ υἱὸς χαιλων
- 17 Ja kun asumus oli purettu, niin lähtivät liikkeelle Geersonin pojat ja Merarin pojat, jotka kantoivat asumusta.
Then the House was taken down; and the sons of Gershon and the sons of Merari, who were responsible for moving the House, went forward.
καὶ καθελούσιν τὴν σκηνὴν καὶ ἐξαροῦσιν οἱ υἱοὶ γεδσων καὶ οἱ υἱοὶ μεραρι ἀίροντες τὴν σκηνὴν
- 18 Sitten lähti Ruubenin leirin lippukunta liikkeelle osastoittain, ja tätä osastoa johti Elisur, Sedeurin poika.
Then the flag of the children of Reuben went forward with their armies: and at the head of his army was Elizur, the son of Shedeur.
καὶ ἐξῆραν τάγμα παρεμβολῆς ρουβην σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ελισουρ υἱὸς σεδιουρ
- 19 Ja Simeonin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Selumiel, Suurisaddain poika.
And at the head of the army of the children of Simeon was Shelumiel, the son of Zurishaddai.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν σιμεων σαλαμειλ υἱὸς σουρισαδαι
- 20 Ja Gaadin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Eljasaf, Deguelin poika.
At the head of the army of the children of Gad was Eliasaph, the son of Reuel.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν γαδ ελिसαφ ὁ τοῦ ραγουηλ
- 21 Sitten lähtivät kehatilaiset liikkeelle kantaen pyhiä esineitä. Ja asumus pantiin pystyyn, ennenkuin he saapuivat perille.
Then the Kohathites went forward with the holy place; the others put up the House ready for their coming.
καὶ ἐξαροῦσιν οἱ υἱοὶ καθθ ἀίροντες τὰ ἅγια καὶ στήσουσιν τὴν σκηνὴν ἕως παραγένωνται
- 22 Sitten lähti Efraimin jälkeläisten leirin lippukunta liikkeelle osastoittain, ja tätä osastoa johti Elisama, Ammihudin poika.
Then the flag of the children of Ephraim went forward with their armies: and at the head of his army was Elishama, the son of Ammihud.
καὶ ἐξαροῦσιν τάγμα παρεμβολῆς εφραϊμ σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ελिसαμα υἱὸς εμιουδ
- 23 Manassen jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Gamliel, Pedasurin poika.
At the head of the army of the children of Manasseh was Gamaliel, the son of Pedahzur.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν μανασση γαμαλιηλ ὁ τοῦ φαδασσουρ
- 24 Benjaminin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Abidan, Gideonin poika.
At the head of the army of the children of Benjamin was Abidan, the son of Gideon.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν βενιαμιν αβιδαν ὁ τοῦ γαδεωνι

- 25 Sitten lähti Daanin jälkeläisten leirin lippukunta liikkeelle kaikkien leirien jälkijoukkona, osastoittain, ja tätä osastoa johti Ahieser, Ammisaddain poika.
And the flag of the children of Dan, whose tents were moved last of all, went forward with their armies: and at the head of his army was Ahiezer, the son of Ammishaddai.
καὶ ἐξαροῦσιν τάγμα παρεμβολῆς υἱῶν δαν ἔσχατοι πασῶν τῶν παρεμβολῶν σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἀχιεζερ ὁ τοῦ ἀμισαδαί
- 26 Asserin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Pagieli, Okranin poika.
At the head of the army of the children of Asher was Pagieli, the son of Ochran.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν ἀσηρ φαγαγιελ υἱὸς ἐχραν
- 27 Ja Naftalin jälkeläisten sukukuntaosastoa johti Ahira, Eenanin poika.
And at the head of the army of the children of Naphtali was Ahira, the son of Enan.
καὶ ἐπὶ τῆς δυνάμεως φυλῆς υἱῶν νεφθαλί ἀχιρε υἱὸς αἰναν
- 28 Tällainen oli israelilaisten liikkeellelähtö osastoittain; niin he lähtivät liikkeelle.
This was the order in which the children of Israel were journeying by armies; so they went forward.
αὗται αἱ στρατιαὶ υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἐξῆραν σὺν δυνάμει αὐτῶν
- 29 Ja Mooses puhui Hoobabille, midianilaisen Reguelin, Mooseksen apen, pojalle: "Me lähdemme siihen paikkaan, josta Herra on sanonut: 'Sen minä annan teille'. Lähde meidän kanssamme, niin me palkitsemme sinut hyvin, sillä Herra on luvannut hyvää Israelille."
Then Moses said to Hobab, the son of his father-in-law Reuel the Midianite, We are journeying to that place of which the Lord has said, I will give it to you: so come with us, and it will be for your profit: for the Lord has good things in store for Israel.
καὶ εἶπεν μοῦσῆς τῷ ἰωβαβ υἱῷ ραγουηλ τῷ μαδιανίτῃ τῷ γαμβρῷ μοῦσῃ ἐξαίρομεν ἡμεῖς εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν κύριος τοῦτον δώσω ὑμῖν δεῦρο μεθ' ἡμῶν καὶ εὖ σε ποιήσομεν ὅτι κύριος ἐλάλησεν καλὰ περὶ ἰσραὴλ
- 30 Mutta hän vastasi hänelle: "En lähde, vaan minä menen omaan maahan ja sukuni luo".
But he said, I will not go with you, I will go back to the land of my birth and to my relations.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν οὐ πορεύσομαι ἀλλὰ εἰς τὴν γῆν μου καὶ εἰς τὴν γενεάν μου
- 31 Niin Mooses sanoi: "Älä jätä meitä, sillä sinähän tiedät, mihin meidän sopii leiriytyä erämaassa; rupea siis meille oppaaksi.
And he said, Do not go from us; for you will be eyes for us, guiding us to the right places in the waste land to put up our tents.
καὶ εἶπεν μὴ ἐγκαταλίπῃς ἡμᾶς οὐ εἵνεκεν ἡσθα μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔση ἐν ἡμῖν πρεσβύτης
- 32 Jos lähdet meidän kanssamme, niin me annamme sinun saada osasi siitä hyvästä, minkä Herra meille suo."
And if you come with us, we will give you a part in whatever good the Lord does for us.
καὶ ἔσται ἐὰν πορευθῆς μεθ' ἡμῶν καὶ ἔσται τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ὅσα ἐὰν ἀγαθοποιήσῃ κύριος ἡμᾶς καὶ εὖ σε ποιήσομεν
- 33 Niin he lähtivät liikkeelle Herran vuoren luota ja vaelsivat kolme päivänmatkaa. Ja Herran liitonarkki kulki heidän edellensä kolme päivänmatkaa etsimässä heille levähdyspaikkaa.
So they went forward three days' journey from the mountain of the Lord; and the ark of the Lord's agreement went three days' journey before them, looking for a resting-place for them;
καὶ ἐξῆραν ἐκ τοῦ ὄρους κυρίου ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου προεπορεύετο προτέρα αὐτῶν ὁδὸν τριῶν ἡμερῶν κατασκέψασθαι αὐτοῖς ἀνάπαυσιν
- 34 Ja Herran pilvi oli heidän päällensä päivällä, kun he lähtivät leiristä liikkeelle.
And by day the cloud of the Lord went over them, when they went forward from the place where they had put up their tents.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξαίρειν τὴν κιβωτὸν καὶ εἶπεν μοῦσῆς ἐξεγέρθητι κύριε διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροί σου φυγέτωσαν πάντες οἱ μισοῦντές σε
- 35 Ja kun arkki lähti liikkeelle, niin Mooses lausui: "Nouse, Herra, hajaantukoot sinun vihollisesi, ja sinun vihamiehesi paetkoot sinua".
And when the ark went forward Moses said, Come up, O Lord, and let the armies of those who are against you be broken, and let your haters go in flight before you.
καὶ ἐν τῇ καταπαύσει εἶπεν ἐπίστρεφε κύριε χιλιάδας μυριάδας ἐν τῷ ἰσραὴλ
- 36 Ja kun arkki laskettiin maahan, lausui hän: "Palaja, Herra, Israelin heimojen kymmentuhansien tykö".
And when it came to rest, he said, Take rest, O Lord, and give a blessing to the families of Israel.
καὶ ἡ νεφέλη ἐγένετο σκιάζουσα ἐπ' αὐτοῖς ἡμέρας ἐν τῷ ἐξαίρειν αὐτοὺς ἐκ τῆς παρεμβολῆς
- 1 Mutta kansa tuskitteli, ja se oli paha Herran korvissa. Kun Herra sen kuuli, vihastui hän, ja Herran tuli syttyi heidän keskellään, ja se kulutti ulomman osan leiriä.
Now the people were saying evil against the Lord; and the Lord, hearing it, was angry and sent fire on them, burning the outer parts of the tent-circle.
καὶ ἦν ὁ λαὸς γογγύζων πονηρὰ ἐναντι κυρίου καὶ ἤκουσεν κύριος καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ καὶ ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ κυρίου καὶ κατέφαγεν μέρος τι τῆς παρεμβολῆς

- 2 Silloin kansa huusi Moosesta, ja Mooses rukoili Herraa; niin tuli alkoi sammua.
And the people made an outcry to Moses, and Moses made prayer to the Lord, and the fire was stopped.
 και ἐκέκραζεν ὁ λαὸς πρὸς μουσῆν καὶ ἤϊξατο μουσῆς πρὸς κύριον καὶ ἐκόπασεν τὸ πῦρ
- 3 Ja sen paikan nimeksi pantiin Tabeera, koska Herran tuli oli siellä syttynyt heidän keskellään.
So that place was named Taberah, because of the fire of the Lord which had been burning among them.
 και ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἐμπυρισμός ὅτι ἐξεκαύθη ἐν αὐτοῖς πῦρ παρὰ κυρίου
- 4 Mutta heidän keskuuteensa kerääntyneessä hylkyväessä heräsivät himot, ja niin israelilaisetkin rupesivat jälleen itkemään, sanoen: "Voi jospa meillä olisi lihaa syödäksemme!
And the mixed band of people who went with them were overcome by desire: and the children of Israel, weeping again, said, Who will give us flesh for our food?
 και ὁ ἐπίμικτος ὁ ἐν αὐτοῖς ἐπεθύμησαν ἐπιθυμίαν καὶ καθίσαντες ἔκλαιον καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καὶ εἶπαν τίς ἡμᾶς ψομίει κρέα
- 5 Me muistellemme kaloja, joita söimme Egyptissä ilmaiseksi, kurkkuja, melooneja, ruoholaukkaa, sipulia ja kynsilaukkaa.
Sweet is the memory of the fish we had in Egypt for nothing, and the fruit and green plants of every sort, sharp and pleasing to the taste:
 ἐμνήσθημεν τοὺς ἰχθύας οὓς ἠσθίομεν ἐν αἰγύπτῳ δωρεάν καὶ τοὺς σικύας καὶ τοὺς πέπονας καὶ τὰ πράσα καὶ τὰ κρόμυα καὶ τὰ σκόρδα
- 6 Mutta nyt me näännymme, sillä eihän täällä ole mitään; emme saa nähdäkään muuta kuin tuota mannaa."
But now our soul is wasted away; there is nothing at all: we have nothing but this manna before our eyes.
 νυνὶ δὲ ἡ ψυχὴ ἡμῶν κατὰζηρος οὐδὲν πλὴν εἰς τὸ μαννα οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
- 7 Ja manna oli korianderin siemenen kaltaista ja bedellion-pihkan näköistä.
Now the manna was like a seed of grain, like small clear drops.
 τὸ δὲ μαννα ὡσεὶ σπέρμα κορίου ἐστὶν καὶ τὸ εἶδος αὐτοῦ εἶδος κρυστάλλου
- 8 Kansa samoili sitä kokoamassa ja jauhoi sitä käsikivillä tai survoi huhmaressa; sitten he keittivät sitä padassa ja valmistivat siitä kaltiaisia. Ja sen maku oli samanlainen kuin öljyleivoksen.
The people went about taking it up from the earth, crushing it between stones or hammering it to powder, and boiling it in pots, and they made cakes of it: its taste was like the taste of cakes cooked with oil.
 και διεπορεύετο ὁ λαὸς καὶ συνέλεγον καὶ ἤληθον αὐτὸ ἐν τῷ μύλῳ καὶ ἔτριβον ἐν τῇ θυίᾳ καὶ ἤψουν αὐτὸ ἐν τῇ χύτρᾳ καὶ ἐποίησαν αὐτὸ ἐγκρυφίας καὶ ἦν ἡ ἡδονὴ αὐτοῦ ὡσεὶ γεῦμα ἐγκρις ἐξ ἑλαίου
- 9 Ja kasteen laskeutuessa yöllä leiriin laskeutui mannakin siihen.
When the dew came down on the tents at night, the manna came down with it.
 και ὅταν κατέβη ἡ δρόσος ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν νυκτός κατέβαιναν τὸ μαννα ἐπ' αὐτῆς
- 10 Ja Mooses kuuli, kuinka kansa, joka suku, itki, kukin majansa ovella; niin Herra vihastui kovin, ja myös Mooseksen silmissä se oli paha.
And at the sound of the people weeping, every man at his tent-door, the wrath of the Lord was great, and Moses was very angry.
 και ἤκουσεν μουσῆς κλαιόντων αὐτῶν κατὰ δῆμους αὐτῶν ἕκαστον ἐπὶ τῆς θύρας αὐτοῦ καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος σφόδρα καὶ ἐναντὶ μουσῆ ἦν πονηρόν
- 11 Ja Mooses sanoi Herralle: "Miksi olet tehnyt niin pahoin palvelijallesi, ja miksi en ole saanut armoa sinun silmiesi edessä, koska olet pannut kaiken tämän kansan minun taakakseni?
And Moses said to the Lord, Why have you done me this evil? and why have I not grace in your eyes, that you have put on me the care of all this people?
 και εἶπεν μουσῆς πρὸς κύριον ἵνα τί ἐκάκωσας τὸν θεράποντά σου καὶ διὰ τί οὐχ εὗρηκα χάριν ἐναντίον σου ἐπιθεῖναι τὴν ὀρμὴν τοῦ λαοῦ τούτου ἐπ' ἐμέ
- 12 Olenko minä kaiken tämän kansan äiti tai isä, koska käsket minua kantamaan sitä sylissäni, niinkuin hoitaja kantaa imeväistä lasta, siihen maahan, jonka olet valalla vannoen luvannut heidän isillensä?
Am I the father of all this people? have I given them birth, that you say to me, Take them in your arms, like a child at the breast, to the land which you gave by an oath to their fathers?
 μὴ ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔλαβον πάντα τὸν λαὸν τοῦτον ἢ ἐγὼ ἔτεκον αὐτούς ὅτι λέγεις μοι λαβὲ αὐτὸν εἰς τὸν κόλπον σου ὡσεὶ ἄρρα τιθηνός τὸν θηλάζοντα εἰς τὴν γῆν ἣν ὅμοσας τοῖς πατράσιν αὐτῶν
- 13 Mistä minulla on lihaa antaa kaikelle tälle kansalle, kun he ahdistavat minua itkullaan sanoen: 'Anna meille lihaa syödäksemme'?'
Where am I to get flesh to give to all this people? For they are weeping to me and saying, Give us flesh for our food.
 πόθεν μοι κρέα δοῦναι παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ ὅτι κλαίουσιν ἐπ' ἐμοὶ λέγοντες δὸς ἡμῖν κρέα ἵνα φάγωμεν
- 14 En minä jaksa yksinäni kantaa koko tätä kansaa, sillä se on minulle liian raskas.
I am not able by myself to take the weight of all this people, for it is more than my strength.
 οὐ δυνήσομαι ἐγὼ μόνος φέρειν τὸν λαὸν τοῦτον ὅτι βαρύτερόν μοί ἐστιν τὸ ῥῆμα τοῦτο

- 15 Ja jos näin aiot kohdella minua, niin surmaa minut mielummin, jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, ja päästä minut näkemästä tätä kurjuutta."
If this is to be my fate, put me to death now in answer to my prayer, if I have grace in your eyes; and let me not see my shame.
εἰ δὲ οὕτως σὺ ποιεῖς μοι ἀπόκτεινόν με ἀναίρεσει εἰ εὐρηκα ἔλεος παρὰ σοῦ ἵνα μὴ ἴδω μου τὴν κάκωσιν
- 16 Silloin Herra puhui Moosekselle: "Kutsu kokoon minua varten seitsemänkymmentä miestä Israelin vanhimpia, jotka tiedät kansan vanhimmiksi ja päällismiehiksi; tuo heidät ilmestysmajalle, ja he asettukoot sinne sinun kanssasi.
And the Lord said to Moses, Send for seventy of the responsible men of Israel, who are in your opinion men of weight and authority over the people; make them come to the Tent of meeting and be there with you.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν συνάγαγε μοι ἑβδομήκοντα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ οὓς αὐτοὺς σὺ οἶδας ὅτι οὗτοί εἰσιν πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ καὶ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ ἄξις αὐτοὺς πρὸς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ στήσονται ἐκεῖ μετὰ σοῦ
- 17 Minä sitten astun alas ja puhun siellä sinun kanssasi ja otan henkeä, joka sinussa on, ja annan heille; siten he voivat auttaa sinua tuon kansataakan kantamisessa, ettei sinun tarvitse sitä yksinäsi kantaa.
And I will come down and have talk with you there: and I will take some of the spirit which is on you and put it on them, and they will take part of the weight of the people off you, so that you do not have to take it by yourself.
καὶ καταβήσομαι καὶ λαλήσω ἐκεῖ μετὰ σοῦ καὶ ἀφελῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπὶ σοὶ καὶ ἐπιθήσω ἐπ' αὐτούς καὶ συναντιλήμψονται μετὰ σοῦ τὴν ὀμὴν τοῦ λαοῦ καὶ οὐκ οἴσεις αὐτοὺς σὺ μόνος
- 18 Mutta kansalle sano: Pyhittäytykää huomiseksi, niin saatte syödä lihaa, koska itkette Herran kuullen, sanoen: 'Voi, jospa meillä olisi lihaa syödäksemme! Egyptissä meidän oli hyvä olla.' Herra antaa nyt teille lihaa syödäksenne.
And say to the people, Make yourselves clean before tomorrow and you will have flesh for your food: for in the ears of the Lord you have been weeping and saying, Who will give us flesh for food? for we were well off in Egypt: and so the Lord will give you flesh, and it will be your food;
καὶ τῷ λαῷ ἔρεῖς ἁγνίσασθε εἰς αὐριον καὶ φάγεσθε κρέα ὅτι ἐκλαύσατε ἔναντι κυρίου λέγοντες τίς ἡμᾶς ψομίει κρέα ὅτι καλὸν ἡμῖν ἐστὶν ἐν αἰγύπτῳ καὶ δώσει κύριος ὑμῖν κρέα φαγεῖν καὶ φάγεσθε κρέα
- 19 Eikä siinä ole teille syömistä ainoastaan päiväksi tai kahdeksi, tai viideksi tai kymmeneksi tai kahdeksikymmeneksi päiväksi,
Not for one day only, or even for five or ten or twenty days;
οὐχ ἡμέραν μίαν φάγεσθε οὐδὲ δύο οὐδὲ πέντε ἡμέρας οὐδὲ δέκα ἡμέρας οὐδὲ εἴκοσι ἡμέρας
- 20 vaan kuukauden päiviksi, kunnes ette enää siedä sen hajua ja se iljettä teitä. Sillä te olette pitäneet halpana Herran, joka on teidän keskellämme, ja itkeneet hänen edessänsä sanoen: 'Miksi lähdimmekään Egyptistä!'
But every day for a month, till you are tired of it, turning from it in disgust: because you have gone against the Lord who is with you, and have been weeping before him saying, Why did we come out of Egypt?
ἕως μηνὸς ἡμερῶν φάγεσθε ἕως ἂν ἐξέλθῃ ἐκ τῶν μυκτήρων ὑμῶν καὶ ἔσται ὑμῖν εἰς χολέραν ὅτι ἠπειθήσατε κυρίῳ ὃς ἐστὶν ἐν ὑμῖν καὶ ἐκλαύσατε ἔναντιόν αὐτοῦ λέγοντες ἵνα τί ἡμῖν ἐξελθεῖν ἐξ αἰγύπτου
- 21 Mooses vastasi: "Kuusisataa tuhatta jalkamiestä on sitä kansaa, jonka keskuudessa minä elän, ja kuitenkin sinä sanot: 'Minä annan heille lihaa, niin että heillä on sitä syödä kuukauden päivät'.
Then Moses said, The people, among whom I am, are six hundred thousand men on foot; and you have said, I will give them flesh to be their food for a month.
καὶ εἶπεν Μωϋσῆς ἑξακόσιοι χιλιάδες πεζῶν ὁ λαὸς ἐν οἷς εἰμι ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ εἶπας κρέα δώσω αὐτοῖς φαγεῖν καὶ φάγονται μῆνα ἡμερῶν
- 22 Onko lampaita ja raavaita teurastettaviksi heille, niin että heille riittää, vai kootaanko heille kaikki meren kalat, niin että heille riittää?"
Are flocks and herds to be put to death for them? or are all the fish in the sea to be got together so that they may be full?
μὴ πρόβατα καὶ βόες σφαγήσονται αὐτοῖς καὶ ἀρκέσει αὐτοῖς ἢ πᾶν τὸ ὄψος τῆς θαλάσσης συναχθήσεται αὐτοῖς καὶ ἀρκέσει αὐτοῖς
- 23 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Onko Herran käsi lyhyt? Nyt saat nähdä, toteutuuko sinulle minun sanani vai eikö."
And the Lord said to Moses, Has the Lord's hand become short? Now you will see if my word comes true for you or not.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Μωϋσῆν μὴ χεὶρ κυρίου οὐκ ἐξαρκέσει ἤδη γνώσει εἰ ἐπικαταλήμψεται σε ὁ λόγος μου ἢ οὐ
- 24 Niin Mooses meni ulos ja kertoi kansalle Herran sanat. Sitten hän kutsui kokoon seitsemänkymmentä miestä kansan vanhimpia ja asetti heidät majan ympärille.
And Moses went out and gave the people the words of the Lord: and he took seventy of the responsible men of the people, placing them round the Tent.
καὶ ἐξῆλθεν Μωϋσῆς καὶ ἐλάλησεν πρὸς τὸν λαὸν τὰ ῥήματα κυρίου καὶ συνήγαγεν ἑβδομήκοντα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ ἔστησεν αὐτοὺς κύκλῳ τῆς σκηνῆς

- 25 Silloin Herra astui alas pilvessä ja puhutteli häntä, otti henkeä, joka hänessä oli, ja antoi sitä niille seitsemällekymmenelle vanhimmalle. Kun henki laskeutui heihin, niin he joutuivat hurmoksiin, mutta sen jälkeen he eivät enää siihen joutuneet.
Then the Lord came down in the cloud and had talk with him, and put on the seventy men some of the spirit which was on him: now when the spirit came to rest on them, they were like prophets, but only at that time.
καὶ κατέβη κύριος ἐν νεφέλῃ καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν καὶ παρέϊλατο ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἐπ' αὐτῷ καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ἑβδομήκοντα ἄνδρας τοὺς πρεσβυτέρους ὡς δὲ ἐπανεπαύσατο τὸ πνεῦμα ἐπ' αὐτούς καὶ ἐπροφήτευσαν καὶ οὐκέτι προσέθεντο
- 26 Mutta leiriin oli heitä jäänyt kaksi miestä, toisen nimi oli Eldad ja toisen nimi Meedad. Heihinkin henki laskeutui, sillä hekin olivat luetteloon merkityt, vaikka eivät olleet lähteneet majalle; nämä joutuivat leirissä hurmoksiin.
But two men were still in the tent-circle one of them named Eldad and the other Medad: and the spirit came to rest on them; they were among those who had been sent for, but they had not gone out to the Tent: and the prophet's power came on them in the tent-circle.
καὶ κατελείφθησαν δύο ἄνδρες ἐν τῇ παρεμβολῇ ὄνομα τῷ ἐνὶ εὐδαδ καὶ ὄνομα τῷ δευτέρῳ μωδαδ καὶ ἐπανεπαύσατο ἐπ' αὐτούς τὸ πνεῦμα καὶ οὗτοι ἦσαν τῶν καταγεγραμμένων καὶ οὐκ ἦλθον πρὸς τὴν σκηνὴν καὶ ἐπροφήτευσαν ἐν τῇ παρεμβολῇ
- 27 Silloin riensi muuan nuorukainen ja ilmoitti Moosekselle sanoen: "Eldad ja Meedad ovat joutuneet hurmoksiin leirissä".
And a young man went running to Moses and said, Eldad and Medad are acting as prophets in the tent-circle.
καὶ προσδραμὼν ὁ νεανίσκος ἀπήγγειλεν μωυσῆ καὶ εἶπεν λέγων εὐδαδ καὶ μωδαδ προφητεύουσιν ἐν τῇ παρεμβολῇ
- 28 Mutta Joosua, Nuunin poika, joka oli ollut Mooseksen palvelija nuoruudestaan asti, puuttui puheeseen sanoen: "Oi, herrani Mooses, kiellä heitä!"
Then Joshua, the son of Nun, who had been Moses' servant from the time when he was a child, said, My lord Moses, let them be stopped.
καὶ ἀποκριθεὶς ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ ὁ παρεστηκὸς μωυσῆ ὁ ἐκελεκτὸς εἶπεν κύριε μωυσῆ κόλυσον αὐτούς
- 29 Mutta Mooses vastasi hänelle: "Oletko kateellinen minun puolestani? Oi, jospa koko Herran kansa olisi profeettoja, niin että Herra antaisi henkensä heihin!"
And Moses said to him, Are you moved by envy on my account? If only all the Lord's people were prophets, and the Lord might put his spirit on them!
καὶ εἶπεν αὐτῷ μωυσῆς μὴ ζηλοῖς σύ μοι καὶ τίς δῶν πάντα τὸν λαὸν κυρίου προφήτας ὅταν δῶ κύριος τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς
- 30 Sitten Mooses siirtyi takaisin leiriin ja hänen kanssaan Israelin vanhimmat.
Then Moses, with the responsible men of Israel, went back to the tent-circle.
καὶ ἀπῆλθεν μωυσῆς εἰς τὴν παρεμβολὴν αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰσραηλ
- 31 Mutta Herran lähettämä tuuli nousi ja ajoi edellään viiriäisiä mereltä päin ja painoi niitä leiriin päivänmatkan laajuudelta joka suunnalle leiristä, lähes kahden kyynärän korkeuteen maasta.
Then the Lord sent a wind, driving little birds from the sea, so that they came down on the tents, and all round the tent-circle, about a day's journey on this side and on that, in masses about two cubits high over the face of the earth.
καὶ πνεῦμα ἐξῆλθεν παρὰ κυρίου καὶ ἐξεπέρασεν ὄρνυγομήτραν ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπέβαλεν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν ὁδὸν ἡμέρας ἐντεῦθεν καὶ ὁδὸν ἡμέρας ἐντεῦθεν κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς ὡσεὶ δίτηχρον ἀπὸ τῆς γῆς
- 32 Silloin kansa ryhtyi kokoamaan viiriäisiä ja kokosi niitä koko sen päivän ja koko yön ja koko seuraavan päivän. Vähin määrä, jonka joku sai kootuksi, oli kymmenen hoomer-mittaa. Ja he levittivät niitä pitkin leiriä kuivamaan.
And all that day and all night and the day after, the people were taking up the birds; the smallest amount which anyone got was ten homers: and they put them out all round the tents.
καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν ἐπαύριον καὶ συνήγαγον τὴν ὄρνυγομήτραν ὁ τὸ ὀλίγον συνήγαγεν δέκα κόρους καὶ ἔψυξαν ἑαυτοῖς ψυγμοὺς κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς
- 33 Mutta lihan vielä ollessa heidän hampaissaan, ennenkuin se oli syöty loppuun, syntyi Herran viha kansaa kohtaan, ja Herra tuotti kansalle hyvin suuren surman.
But while the meat was still between their teeth, before it was tasted, the wrath of the Lord was moved against the people and he sent a great outburst of disease on them.
τὰ κρέα ἐτι ἦν ἐν τοῖς ὀδοῦσιν αὐτῶν πρὶν ἢ ἐκλείπειν καὶ κύριος ἐθυμώθη εἰς τὸν λαόν καὶ ἐπάταξεν κύριος τὸν λαὸν πληγὴν μεγάλην σφόδρα
- 34 Ja sen paikan nimeksi pantiin Kibrot-Hattaava, koska sinne haudattiin kansasta ne, jotka olivat antautuneet halunsa valtaan.
So that place was named Kibroth-hattaavah; because there they put in the earth the bodies of the people who had given way to their desires.
καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου μνήματα τῆς ἐπιθυμίας ὅτι ἐκεῖ ἔθαψαν τὸν λαὸν τὸν ἐπιθυμητὴν
- 35 Kibrot-Hattaavasta kansa lähti liikkeelle Haserotia kohti ja pysähtyi Haserotiin.
From Kibroth-hattaavah the people went on to Hazeroth; and there they put up their tents.
ἀπὸ μνημάτων ἐπιθυμίας ἐξῆρεν ὁ λαὸς εἰς ἀσηρωθ καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς ἐν ἀσηρωθ

- 1 Mutta Mirjam ja Aaron parjasivat Moosesta etiopialaisen naisen tähden, jonka hän oli ottanut vaimokseen; sillä hän oli ottanut vaimokseen etiopialaisen naisen.
Now Miriam and Aaron said evil against Moses, because of the Cushite woman to whom he was married, for he had taken a Cushite woman as his wife.
καὶ ἐλάλησεν μαριαμ καὶ ααρων κατὰ μουσῆ ἕνεκεν τῆς γυναικὸς τῆς αἰθιοπίσσης ἣν ἔλαβεν μουσῆς ὅτι γυναῖκα αἰθιοπίσσαν ἔλαβεν
- 2 Ja he sanoivat: "Ainoastaan Mooseksen kauttako Herra puhuu? Eikö hän puhu myös meidän kauttamme?" Ja Herra kuuli sen.
And they said, Have the words of the Lord been given to Moses only? have they not come to us? And the Lord took note of it.
καὶ εἶπαν μὴ μουσῆ μόνω λελάληκεν κύριος οὐχὶ καὶ ἡμῖν ἐλάλησεν καὶ ἤκουσεν κύριος
- 3 Mutta Moses oli sangen nöyrä mies, nöyrempi kuin kukaan muu ihminen maan päällä.
Now the man Moses was more gentle than any other man on earth.
καὶ ὁ ἄνθρωπος μουσῆς πραῦς σφόδρα παρὰ πάντας τοὺς ἄνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς
- 4 Niin Herra sanoi äkisti Moosekselle ja Aaronille ja Mirjamille: "Menkää te kaikki kolme ilmestysmajalle". Ja he menivät kaikki kolme sinne.
And suddenly the Lord said to Moses and Aaron and Miriam, Come out, you three, to the Tent of meeting. And the three of them went out.
καὶ εἶπεν κύριος παραχρῆμα πρὸς μουσῆν καὶ μαριαμ καὶ ααρων ἐξέλθατε ὑμεῖς οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐξῆλθον οἱ τρεῖς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου
- 5 Silloin Herra astui alas pilvenpatsaassa, asettui majan ovelle ja kutsui Aaronia ja Mirjamia; molemmat menivät sinne.
And the Lord came down in a pillar of cloud, taking his place at the door of the Tent, and made Aaron and Miriam come before him.
καὶ κατέβη κύριος ἐν στύλῳ νεφέλης καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐκλήθησαν ααρων καὶ μαριαμ καὶ ἐξῆλθον ἀμφοτέροι
- 6 Ja Herra sanoi: "Kuulkaa minun sanani. Jos keskuudessanne on profeetta, niin minä ilmestyn hänelle näyssä, puhun hänen kanssaan unessa.
And he said, Now give ear to my words: if there is a prophet among you I will give him knowledge of myself in a vision and will let my words come to him in a dream.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἀκούσατε τῶν λόγων μου ἕαν γένηται προφήτης ὑμῶν κυρίῳ ἐν ὁράματι αὐτῷ γνωσθήσομαι καὶ ἐν ὑπνῷ λαλήσω αὐτῷ
- 7 Niin ei ole minun palvelijani Moses, hän on uskollinen koko minun talossani;
My servant Moses is not so; he is true to me in all my house:
οὐχ οὕτως ὁ θεράπων μου μουσῆς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ μου πιστός ἐστιν
- 8 hänen kanssaan minä puhun suusta suuhun, avoimesti enkä peitetyin sanoin, ja hän saa katsella Herran muotoa. Miksi ette siis peljänneet puhua minun palvelijaani Moosesta vastaan?"
With him I will have talk mouth to mouth, openly and not in dark sayings; and with his eyes he will see the form of the Lord: why then had you no fear of saying evil against my servant Moses?
στόμα κατὰ στόμα λαλήσω αὐτῷ ἐν εἶδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων καὶ τὴν δόξαν κυρίου εἶδεν καὶ διὰ τί οὐκ ἐφοβήθητε καταλαλῆσαι κατὰ τοῦ θεράποντός μου μουσῆ
- 9 Ja Herran viha syntyi heitä kohtaan, ja hän meni pois.
And burning with wrath against them, the Lord went away.
καὶ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἀπῆλθεν
- 10 Kun pilvi oli poistunut majan päältä, niin katso, Mirjam oli lumivalkea pitalista; ja Aaron kääntyi Mirjamiin päin, ja katso, tämä oli pitalinen.
And the cloud was moved from over the Tent; and straight away Miriam became a leper, as white as snow: and Aaron, looking at Miriam, saw that she was a leper.
καὶ ἡ νεφέλη ἀπέστη ἀπὸ τῆς σκηνῆς καὶ ἰδοὺ μαριαμ λεπρῶσα ὡσεὶ χιῶν καὶ ἐπέβλεψεν ααρων ἐπὶ μαριαμ καὶ ἰδοὺ λεπρῶσα
- 11 Silloin Aaron sanoi Moosekselle: "Oi, herrani! Älä pane meidän päällemme syntiä, jonka olemme tyhmyydessä tehneet.
Then Aaron said to Moses, O my lord, let not our sin be on our heads, for we have done foolishly and are sinners.
καὶ εἶπεν ααρων πρὸς μουσῆν δέομαι κύριε μὴ συνεπιθῆ ἡμῖν ἁμαρτίαν διότι ἠγνοήσαμεν καθότι ἡμάρτομεν
- 12 Älä anna hänen jäädä kuolleen sikiön kaltaiseksi, jonka ruumis on puoleksi mädännyt, kun se äitinsä kohdusta tulee."
Let her not be as one dead, whose flesh is half wasted when he comes out from the body of his mother.
μὴ γένηται ὡσεὶ ἴσον θανάτῳ ὡσεὶ ἔκτρομα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρὸς καὶ κατεσθίει τὸ ἥμισυ τῶν σαρκῶν αὐτῆς
- 13 Silloin Moses huusi Herran puoleen sanoen: "Oi, Jumala! Paranna hänet!"
And Moses, crying to the Lord, said, Let my prayer come before you, O God, and make her well.
καὶ ἐβόησεν μουσῆς πρὸς κύριον λέγων ὁ θεός δέομαί σου ἴσαι αὐτήν

- 14 Herra vastasi Moosekselle: "Jos hänen isänsä olisi sylkenyt häntä silmille, eikö hänen olisi ollut hävettävä seitsemän päivää? Olkoon hän nyt suljettuna ulos leiristä seitsemän päivää, ja sitten hän pääsköön takaisin."
 And the Lord said to Moses, If her father had put a mark of shame on her, would she not be shamed for seven days? Let her be shut up outside the tent-circle for seven days, and after that she may come in again.
 και ειπεν κυριος προς μουσην ει ο πατηρ αυτης πτυων ενεπτυσεν εις το προσωπον αυτης ουκ εντραπησεται επτα ημερας αφορισθητω επτα ημερας εξω της παρεμβολης και μετα ταυτα εισελευσεται
- 15 Niin Mirjam oli suljettuna ulos leiristä seitsemän päivää, eikä kansa lähtenyt liikkeelle, ennenkuin Mirjam oli tuotu takaisin.
 So Miriam was shut up outside the tent-circle for seven days: and the people did not go forward on their journey till Miriam had come in again.
 και αφοριστη μαριαμ εξω της παρεμβολης επτα ημερας και ο λαος ουκ εξηρεν εως εκθαρισθη μαριαμ
- 1 Sen jälkeen kansa lähti liikkeelle Haserotista ja leirytyi Paaranin erämaahan.
 And the Lord said to Moses,
 και ελλαησεν κυριος προς μουσην λεγων
- 2 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 Send men to get knowledge about the land of Canaan, which I am giving to the children of Israel; from every tribe of their fathers you are to send a man, every one a chief among them.
 αποστειλον σεαυτω ανδρας και κατασκευασθωσαν την γην των χαναανιων ην εγω διδωμι τοις υιοις ισραηλ εις κατασχεσιν ανδρα ενα κατα φυλην κατα δημους πατριων αυτων αποστειλεις αυτοους παντα αρχηγον εξ αυτων
- 3 "Lähetä miehiä vakoilemaan Kanaanin maata, jonka minä annan israelilaisille; lähetäkää mies kustakin isien sukukunnasta, ainoastaan niitä, jotka ovat ruhtinaita heidän keskuudessaan".
 And Moses sent them from the waste land of Paran as the Lord gave orders, all of them men who were heads of the children of Israel.
 και εξαπεστειλεν αυτοους μουσης εκ της ερημου φαραν δια φωνης κυριου παντες ανδρες αρχηγοι υιων ισραηλ ουτοι
- 4 Niin Mooses lähetti heidät Paaranin erämaasta Herran käskyn mukaan; kaikki ne miehet olivat israelilaisten päämiehiä.
 And these were their names: of the tribe of Reuben, Shammua, the son of Zaccur.
 και ταυτα τα ονοματα αυτων της φυλης ρουβην σαλαμηλ υιος ζακκουρ
- 5 Ja nämä olivat heidän nimensä: Ruubenin sukukunnasta Sammua, Sakkurin poika,
 Of the tribe of Simeon, Shaphat, the son of Hori.
 της φυλης συμεων σαφατ υιος σουρι
- 6 Simeonin sukukunnasta Saafat, Hoorin poika,
 Of the tribe of Judah, Caleb, the son of Jephunneh.
 της φυλης ιουδα χαλεβ υιος ιεφοννη
- 7 Juudan sukukunnasta Kaaleb, Jefunnen poika,
 Of the tribe of Issachar, Igal, the son of Joseph.
 της φυλης ισσαχαρ ιγααλ υιος ιωσηφ
- 8 Isaskarin sukukunnasta Jigal, Joosefin poika,
 Of the tribe of Ephraim, Hoshea, the son of Nun.
 της φυλης εφραιμ αυση υιος ναυη
- 9 Efraimin sukukunnasta Hoosea, Nuunin poika,
 Of the tribe of Benjamin, Palti, the son of Raphu.
 της φυλης βενιαμιν φαλτι υιος ραφου
- 10 Benjaminin sukukunnasta Palti, Raafun poika,
 Of the tribe of Zebulun, Gaddiel, the son of Sodi.
 της φυλης ζαβουλων γουδιηλ υιος σουδι
- 11 Sebulonin sukukunnasta Gaddiel, Soodin poika,
 Of the tribe of Joseph, that is of the family of Manasseh, Gaddi, the son of Susi.
 της φυλης ιωσηφ των υιων μανασση γαδδι υιος σουσι

- 12 **Manassen sukukunnasta Joosefin sukukuntaa Gaddi, Suusin poika,**
Of the tribe of Dan, Ammiel, the son of Gemalli.
 τῆς φυλῆς δαν αμμιηλ υἱὸς γαμαλι
- 13 **Daanin sukukunnasta Ammiel, Gemallin poika,**
Of the tribe of Asher, Sethur, the son of Michael
 τῆς φυλῆς ασηρ σαθουρ υἱὸς μιχαηλ
- 14 **Asserin sukukunnasta Setur, Miikaelin poika,**
Of the tribe of Naphtali, Nahbi, the son of Vophsi.
 τῆς φυλῆς νεφθαλι ναβι υἱὸς ιαβι
- 15 **Naftalin sukukunnasta Nahbi, Vofsin poika,**
Of the tribe of Gad, Gevel, the son of Machi.
 τῆς φυλῆς γαδ γουδιηλ υἱὸς μακχι
- 16 **Gaadin sukukunnasta Genuel, Maakin poika.**
These are the names of the men whom Moses sent to get knowledge about the land. And Moses gave to Hoshea, the son of Nun, the name of Joshua.
 ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν οὓς ἀπέστειλεν μουσῆς κατασκοπεῖσθαι τὴν γῆν καὶ ἐπωνόμασεν μουσῆς τὸν αὐση υἱὸν ναυη ἰησοῦν
- 17 **Nämä olivat niiden miesten nimet, jotka Mooses lähetti maata vakoilemaan. Mutta Mooses kutsui Hoosean, Nuunin pojan, Joosuaksi.**
So Moses sent them to have a look at the land of Canaan, and said to them, Go up into the South and into the hill-country;
 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς μουσῆς κατασκοπεῖσθαι τὴν γῆν χανααν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἀνάβητε ταῦτη τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀναβήσεσθε εἰς τὸ ὄρος
- 18 **Ja lähettäessään heidät vakoilemaan Kanaanin maata Mooses sanoi heille: "Lähtekää nyt Etelämaahan ja nouskaa vuoristoon**
And see what the land is like; and if the people living in it are strong or feeble, small or great in number;
 καὶ ὄψεσθε τὴν γῆν τίς ἐστὶν καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐγκαθήμενον ἐπ' αὐτῆς εἰ ἰσχυρότερός ἐστιν ἢ ἀσθενής εἰ ὀλίγοι εἰσὶν ἢ πολλοί
- 19 **ja katselkaa, minkäläinen maa on ja minkäläinen kansa, joka siinä asuu, onko se voimakas vai heikko, onko sitä vähän vai paljon,**
And what sort of land they are living in, if it is good or bad; and what their living-places are, tent-circles or walled towns;
 καὶ τίς ἡ γῆ εἰς ἣν οὗτοι ἐγκάθονται ἐπ' αὐτῆς εἰ καλὴ ἐστὶν ἢ πονηρά καὶ τίνας αἱ πόλεις εἰς ἃς οὗτοι κατοικοῦσιν ἐν αὐταῖς εἰ ἐν ἀτειχίστοις
- 20 **ja minkäläinen maa on, jossa se asuu, onko se hyvä vai huono, ja minkälaiset ne kaupungit ovat, joissa se asuu, avonaisia kyliäkö vai varustettuja kaupunkreja,**
And if the land is fertile or poor, and if there is wood in it or not. And be of good heart, and come back with some of the produce of the land. Now it was the time when the first grapes were ready.
 καὶ τίς ἡ γῆ εἰ πῖον ἢ παρειμένη εἰ ἐστὶν ἐν αὐτῇ δένδρα ἢ οὐ καὶ προσκαρτερήσαντες λήψεσθε ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς καὶ αἱ ἡμέραι ἡμέραι ἕαρος πρόδρομοι σταφυλῆς
- 21 **ja minkäläistä on maa, lihavaa vai laihaa, onko siinä puita vai ei. Ja olkaa rohkealla mielellä ja ottakaa mukaanne sen maan hedelmiä." Oli näet se aika, jolloin ensimmäiset rypäleet kypsyivät.**
So they went up and got a view of the land, from the waste land of Zin to Rehob, on the way to Hamath.
 καὶ ἀναβάντες κατεσκεύαντο τὴν γῆν ἀπὸ τῆς ἐρήμου σιν ἕως ρααβ εἰσπορευομένων εφραθ
- 22 **Niin he lähtivät sinne ja vakoilivat maata Siinin erämaasta Rehobiin asti, josta mennään Hamatiin.**
They went up into the South and came to Hebron; and Ahiman and Sheshai and Talmai, the children of Anak, were living there. (Now the building of Hebron took place seven years before that of Zoan in Egypt.)
 καὶ ἀνέβησαν κατὰ τὴν ἐρημον καὶ ἦλθον ἕως χεβρων καὶ ἐκεῖ αχιμαν καὶ σεσει καὶ θελαμιν γενεαὶ εναχ καὶ χεβρων ἐπτα ἔτεσιν ὀικοδομήθη πρὸ τοῦ τάνιν αἰγύπτου
- 23 **Ja he lähtivät Etelämaahan ja tulivat Hebroniin, jossa asuivat Ahiman, Seesai ja Talmai, Anakin jälkeläiset. Mutta Hebron oli rakennettu seitsemän vuotta ennen Egyptin Soonia.**
And they came to the valley of Eshcol, and cutting down a vine-branch with its grapes, two of them took it on a rod between them; and they took some pomegranates and figs.
 καὶ ἦλθον εἰς φάραγγος βότρυος καὶ κατεσκεύαντο αὐτὴν καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν κλήμα καὶ βότρυν σταφυλῆς ἕνα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἦραν αὐτὸν ἐπ' ἀναφορεῦσιν καὶ ἀπὸ τῶν ῥοῶν καὶ ἀπὸ τῶν συκῶ
- 24 **Ja he tulivat Rypälelaaksoon; sieltä he leikkasivat viiniköynnöksen, jossa oli rypäleterttu, ja kahden miehen täytyi kantaa sitä korennolla; samoin he ottivat granaattiomien ja viikunoita.**
That place was named the valley of Eshcol because of the grapes which the children of Israel took from there.
 τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπωνόμασαν φάραγξ βότρυος διὰ τὸν βότρυν ὃν ἔκοψαν ἐκεῖθεν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ.

- 25 Se paikka nimitettiin Rypälelaaksoksi, rypäleen tähden, jonka israelilaiset sieltä leikkasivat.
At the end of forty days they came back from viewing the land.
και απέστρεψαν εκείθεν κατασκευάμενοι τὴν γῆν μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας
- 26 Ja he palasivat maata vakoilemasta neljäkymmenen päivän kuluttua.
And they came back to Moses and Aaron and all the children of Israel, to Kadesh in the waste land of Paran; and gave an account to them and to all the people and let them see the produce of the land.
και πορευθέντες ἦλθον πρὸς Μωυσῆν και Ααρων και πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἰῶν Ἰσραηλ εἰς τὴν ἔρημον Φαραν καδης και ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς ῥῆμα και πάσῃ τῇ συναγωγῇ και ἔδειξαν τὸν καρπὸν τῆς γῆς
- 27 He vaelsivat ja tulivat Mooseksen, Aaronin ja kaiken Israelin kansan luo Paaranin erämaahan Kaadekseen. Ja he tekivät heille ja kaikelle kansalle selkoa matkastaan ja näyttivät heille sen maan hedelmiä.
And they said, We came to the land where you sent us, and truly it is flowing with milk and honey: and here is some of the produce of it.
και δηγήσαντο αὐτῷ και εἶπαν ἠλοθαμεν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν ἀπέστειλας ἡμᾶς γῆν ῥέουσαν γάλα και μέλι και οὗτος ὁ καρπὸς αὐτῆς
- 28 Ja he kertoivat hänelle sanoen: "Me menimme siihen maahan, jonne meidät lähetit. Ja se tosiaankin vuotaa maitoa ja mettä, ja tällaisia ovat sen hedelmät.
But the people living in the land are strong, and the towns are walled and very great; further, we saw the children of Anak there.
ἀλλ' ἦ ὅτι θρασὺ τὸ ἔθνος τὸ κατοικοῦν ἐπ' αὐτῆς και αἱ πόλεις ὄχυραι τετειχισμένοι και μεγάλοι σφόδρα και τὴν γενεὰν εναχ ἐωράκαμεν ἐκεῖ
- 29 Mutta kansa, joka siinä maassa asuu, on voimallista, ja kaupungit ovat lujasti varustettuja ja hyvin suuria; näimmepä siellä Anakin jälkeläisiäkin.
And the Amalekites are in the South; and the Hittites and the Jebusites and the Amorites are living in the hill-country; and the Canaanites by the sea and by the side of Jordan.
και αμαλικ κατοικεῖ ἐν τῇ γῇ τῇ πρὸς νότον και ὁ χετταῖος και ὁ ευαῖος και ὁ ιεβουσαῖος και ὁ αμορραῖος κατοικεῖ ἐν τῇ ὄρεινῇ και ὁ χαναναῖος κατοικεῖ παρὰ θάλασσαν και παρὰ τὸν ἰορδάνην π οταμόν
- 30 Amalekilaiset asuvat Etelämaassa ja heettiläiset, jebusilaiset ja amorilaiset asuvat vuoristossa, ja kanaanilaiset asuvat meren rannalla ja Jordanin varsilla."
Then Caleb made signs to the people to keep quiet, and said to Moses, Let us go up straight away and take this land; for we are well able to overcome it.
και κατεσιώπησεν χαλεβ τὸν λαὸν πρὸς Μωυσῆν και εἶπεν αὐτῷ οὐχὶ ἀλλὰ ἀναβάντες ἀναβησόμεθα και κατακληρονομήσομεν αὐτὴν ὅτι δυνατοὶ δυνησόμεθα πρὸς αὐτούς
- 31 Ja Kaaleb koitti tyynnyttää kansaa napisemasta Moosesta vastaan ja sanoi: "Menkäämme sittenkin sinne ja ottakaamme se haltuumme, sillä varmasti me sen voitamme".
But the men who had gone up with him said, We are not able to go up against the people, for they are stronger than we.
και οἱ ἄνθρωποι οἱ συναναβάντες μετ' αὐτοῦ εἶπαν οὐκ ἀναβαίνομεν ὅτι οὐ μὴ δυνώμεθα ἀναβῆναι πρὸς τὸ ἔθνος ὅτι ἰσχυρότερόν ἐστιν ἡμῶν μᾶλλον
- 32 Mutta ne miehet, jotka olivat käyneet hänen kanssaan siellä, sanoivat: "Emme me kykene käymään sen kansan kimppeun, sillä se on meitä voimakkaampi".
And they gave the children of Israel a bad account of the land they had been to see, saying, This land through which we went is a land causing destruction to those living in it; and all the people we saw there are men of more than common size.
και ἐξήνεγκαν ἔκστασιν τῆς γῆς ἣν κατεσκέψαντο αὐτὴν πρὸς τοὺς υἰοὺς Ἰσραηλ λέγοντες τὴν γῆν ἣν παρήλθομεν αὐτὴν κατασκέψασθαι γῆ κατέσθουσα τοὺς κατοικοῦντας ἐπ' αὐτῆς ἐστιν πᾶς ὁ λαὸς ὃν ἐωράκαμεν ἐν αὐτῇ ἄνδρες ὑπερμήκεις
- 33 Niin he saattoivat israelilaisten keskuudessa pahaan huutoon sen maan, jota olivat olleet vakoilemassa, sanoessaan: "Se maa, jota olemme kierrelleet ja vakoilleet, on maa, joka syö omat asukkaansa; ja kaikki kansa, jota me siellä näimme, oli kookasta väkeä.
There we saw those great men, the sons of Anak, offspring of the Nephilim: and we seemed to ourselves no more than insects, and so we seemed to them.
και ἐκεῖ ἐωράκαμεν τοὺς γίγαντας και ἦμεν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ ἀκρίδες ἀλλὰ και οὗτος ἦμεν ἐνώπιον αὐτῶν
- 1 Silloin koko kansa alkoi huutaa ja parkua, ja kansa itki sen yön.
Then all the people gave load cries of grief, and all that night they gave themselves up to weeping.
και ἀναλαβοῦσα πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἔδωκεν φωνὴν και ἔκλαιεν ὁ λαὸς ὅλην τὴν νύκτα ἐκεῖνην
- 2 Ja kaikki israelilaiset napisivat Moosesta ja Aaronia vastaan, ja koko kansa sanoi heille: "Jospa olisimme kuolleet Egyptin maahan tai tähän erämaahan! Jospa olisimme kuolleet!
And all the children of Israel, crying out against Moses and Aaron, said, If only we had come to our death in the land of Egypt, or even in this waste land!
και διεγόγγυζον ἐπὶ Μωυσῆν και Ααρων πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραηλ και εἶπαν πρὸς αὐτούς πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὄφελον ἀπεθάνομεν ἐν γῇ αἰγύπτῳ ἢ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ εἰ ἀπεθάνομεν
- 3 Ja miksi viekään Herra meitä tuohon maahan, jossa me kaadumme miekkaan ja vaimomme ja lapsemme joutuvat vihollisen saaliiksi! Eikö meidän olisi parempi palata Egyptiin?"
Why is the Lord taking us into this land to come to our death by the sword? Our wives and our little ones will get into strange hands: would it not be better for us to go back to Egypt?
και ἵνα τί κύριος εἰσάγει ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν ταύτην πεσεῖν ἐν πολέμῳ αἱ γυναῖκες ἡμῶν και τὰ παιδία ἔσονται εἰς διαρπαγὴν νῦν οὐ βέλτιον ἡμῖν ἐστιν ἀποστραφῆναι εἰς αἰγύπτον

- 4 Ja he puhuivat toinen toiselleen: "Valitkaamme johtaja ja palatkaamme Egyptiin".
And they said to one another, Let us make a captain over us, and go back to Egypt.
καὶ εἶπαν ἕτερος τῷ ἑτέρῳ δῶμεν ἀρχηγὸν καὶ ἀποστρέψωμεν εἰς αἴγυπτον
- 5 Silloin Mooses ja Aaron lankesivat kasvoilleen Israelin kansan koko seurakunnan eteen.
Then Moses and Aaron went down on their faces before the meeting of the people.
καὶ ἔπεσεν μουσῆς καὶ ααρων ἐπὶ πρόσωπον ἐναντίον πάσης συναγωγῆς υἰῶν ἰσραηλ
- 6 Mutta Joosua, Nuunin poika, ja Kaaleb, Jefunnen poika, jotka olivat olleet mukana maata vakoilemassa, repäisivät vaatteensa
And Joshua, the son of Nun, and Caleb, the son of Jephunneh, two of those who had been to see the land, giving signs of grief,
ἰησοῦς δὲ ὁ τοῦ ναυη καὶ χαλεβ ὁ τοῦ ιεφοννη τῶν κατασκευασμένων τὴν γῆν διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν
- 7 ja puhuivat kaikelle israelilaisten seurakunnalle näin: "Maa, jota kävimme vakoilemassa, on ylen ihana maa.
Said to all the children of Israel, This land which we went through to see is a very good land.
καὶ εἶπαν πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἰῶν ἰσραηλ λέγοντες ἡ γῆ ἣν κατεσκεψάμεθα αὐτὴν ἀγαθὴ ἐστὶν σφόδρα σφόδρα
- 8 Jos Herra on meille suosiollinen, niin hän vie meidät siihen maahan ja antaa sen meille, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.
And if the Lord has delight in us, he will take us into this land and give it to us, a land flowing with milk and honey.
εἰ αἰρετίζει ἡμᾶς κύριος εἰσάξει ἡμᾶς εἰς τὴν γῆν ταύτην καὶ δώσει αὐτὴν ἡμῖν γῆ ἥτις ἐστὶν ῥέουσα γάλα καὶ μέλι
- 9 Älkää vain kapinoiko Herraa vastaan älkääkää peljätkö sen maan kansaa, sillä heitä ei ole meille kuin suupalaksi. Heidän varjelijansa on väistynyt heistä, mutta meidän kansamme on Herra.
Älkää te heitä peljätkö."
Only, do not go against the Lord or go in fear of the people of the land, for they will be our food; their strength has been taken from them and the Lord is with us: have no fear of them.
ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ κυρίου μὴ ἀποστάται γίνεσθε ὑμεῖς δὲ μὴ φοβηθῆτε τὸν λαὸν τῆς γῆς ὅτι κατάβρωμα ἡμῖν ἐστὶν ἀφέστηκεν γὰρ ὁ καιρὸς ἀπ' αὐτῶν ὁ δὲ κύριος ἐν ἡμῖν μὴ φοβηθῆτε αὐτοὺς
- 10 Silloin koko seurakunta vaati heitä kivitettäväksi, mutta Herran kirkkaus ilmestyi kaikille israelilaisille ilmestysmajassa.
But all the people said they were to be stoned. Then the glory of the Lord was seen in the Tent of meeting, before the eyes of all the children of Israel.
καὶ εἶπεν πᾶσα ἡ συναγωγὴ καταλιθοβολῆσαι αὐτοὺς ἐν λίθοις καὶ ἡ δόξα κυρίου ὤφθη ἐν νεφέλῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν πᾶσι τοῖς υἰοῖς ἰσραηλ
- 11 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Kuinka kauan tämä kansa pitää minua pilkkanaan eikä usko minuun, huolimatta kaikista tunnusteista, jotka minä olen tehnyt sen keskuudessa?
And the Lord said to Moses, How long will this people have no respect for me? how long will they be without faith, in the face of all the signs I have done among them?
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν ἕως τίνος παροξύνει με ὁ λαὸς οὗτος καὶ ἕως τίνος οὐ πιστεύουσίν μοι ἐν πᾶσιν τοῖς σημείοις οἷς ἐποίησα ἐν αὐτοῖς
- 12 Minä tuhoan sen rutolla ja hävitän sen perinjuurin, mutta sinusta minä teen suuremman ja väkevämmän kansan, kuin se on."
I will send disease on them for their destruction, and take away their heritage, and I will make of you a nation greater and stronger than they.
πατάξω αὐτοὺς θανάτῳ καὶ ἀπολώ αὐτοὺς καὶ ποιήσω σὲ καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου εἰς ἔθνος μέγα καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦτο
- 13 Mutta Mooses sanoi Herralle: "Ovathan egyptiläiset kuulleet, että sinä voimallasi olet vienyt tämän kansan heidän keskeltänsä.
And Moses said to the Lord, Then it will come to the ears of the Egyptians; for by your power you took this people out from among them;
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς κύριον καὶ ἀκούσεται αἴγυπτος ὅτι ἀνήγαγες τῇ ἰσχύι σου τὸν λαὸν τοῦτον ἐξ αὐτῶν
- 14 Ja he ovat puhuneet siitä sen maan asukkaille; hekin siis ovat kuulleet, että sinä, Herra, olet tämän kansan keskellä, sinä Herra, joka olet sille ilmestynyt silmästä silmään, ja että sinun pilvesi pysyy heidän päällänsä ja että sinä kuljet heidän edellensä pilvenpatsaassa päivin ja tulenpatsaassa öin.
And they will give the news to the people of this land: they have had word that you, Lord, are present with this people, letting yourself be seen face to face, and that your cloud is resting over them, and that you go before them in a pillar of cloud by day and in a pillar of fire by night.
ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἀκηκόασιν ὅτι σὺ εἶ κύριος ἐν τῷ λαῷ τούτῳ ὅστις ὀφθαλμοῖς κατ' ὀφθαλμοὺς ὀπάξῃ κύριε καὶ ἡ νεφέλη σου ἐφέστηκεν ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐν στόλῳ νεφέλης σὺ πορεύῃ πρότερος αὐτῶν τὴν ἡμέραν καὶ ἐν στόλῳ πυρὸς τὴν νύκτα
- 15 Mutta jos sinä nyt surmaat tämän kansan, niin kuin yhden miehen, niin kansat, jotka saavat kuulla sitä kerrottavan sinusta, sanovat näin:
Now if you put to death all this people as one man, then the nations who have had word of your glory will say,
καὶ ἐκτρίψεις τὸν λαὸν τοῦτον ὡσεὶ ἄνθρωπον ἓνα καὶ ἐροῦσιν τὰ ἔθνη ὅσοι ἀκηκόασιν τὸ ὄνομά σου λέγοντες
- 16 'Koska Herra ei kyennyt viemään tätä kansaa siihen maahan, jonka hän oli heille valalla vannonen luvannut, tappoi hän heidät erämaahan'.
Because the Lord was not able to take this people into the land which he made an oath to give them, he sent destruction on them in the waste land.
παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι κύριον εἰσαγαγεῖν τὸν λαὸν τοῦτον εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν αὐτοῖς κατέστροφεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ

- 17 Osoittautukoon nyt sinun suuri voimasi, Herra, niinkuin olet puhunut sanoen:
So now, may my prayer come before you, and let the power of the Lord be great, as you said:
καὶ νῦν ὑψωθήτω ἡ ἰσχύς σου κύριε ὄν τρόπον εἶπας λέγων
- 18 'Herra on pitkämielinen ja suuri armossa, hän antaa anteeksi pahat teot ja rikokset, mutta ei jätä niitä rankaisematta, vaan kostaa isien pahat teot lapsille kolmanteen ja neljanteen polveen'.
The Lord is slow to wrath and great in mercy, overlooking wrongdoing and evil, and will not let wrongdoers go free; sending punishment on children for the sins of their fathers, to the third and fourth generation.
κύριος μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ ἀληθινός ἀφαιρῶν ἀνομίας καὶ ἀδικίας καὶ ἁμαρτίας καὶ καθαρισμῶ οὐ καθαρίζει τὸν ἔνοχον ἀποδιδοὺς ἁμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἕως τρίτης καὶ τετάρτης
- 19 Anna siis anteeksi tämän kansan pahat teot suuressa armossasi, niinkuin sinä ennenkin olet anteeksi antanut tälle kansalle, Egyptistä tänne saakka."
May the sin of this people have forgiveness, in the measure of your great mercy, as you have had mercy on them from Egypt up till now.
ἄφες τὴν ἁμαρτίαν τῷ λαῷ τούτῳ κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καθάπερ ἤλεως αὐτοῖς ἐγένου ἀπ' αἰγύπτου ἕως τοῦ νῦν
- 20 Ja Herra vastasi: "Minä annan anteeksi, niinkuin sinä olet anonut.
And the Lord said, I have had mercy, as you say:
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν ἤλεως αὐτοῖς εἰμι κατὰ τὸ ῥῆμά σου
- 21 Mutta niin totta kuin minä elän, ja niin totta kuin Herran kirkkaus on täyttävä kaiken maan:
But truly, as I am living, and as all the earth will be full of the glory of the Lord;
ἀλλὰ ζῶ ἐγὼ καὶ ζῶν τὸ ὄνομά μου καὶ ἐμπλήσει ἡ δόξα κυρίου πᾶσαν τὴν γῆν
- 22 ei kukaan niistä miehistä, jotka ovat nähneet minun kirkkauteni ja minun tunnustekoni, jotka minä olen tehnyt Egyptissä ja tässä erämaassa, mutta kuitenkin nyt jo kymmenen kertaa ovat minua kiusanneet eivätkä ole kuulleet minun ääntäni,
Because all these men, having seen my glory and the signs which I have done in Egypt and in the waste land, still have put me to the test ten times, and have not given ear to my voice;
ὅτι πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ὄρωντες τὴν δόξαν μου καὶ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίησα ἐν αἰγύπτῳ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ καὶ ἐπέρασάν με τοῦτο δέκατον καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου τῆς φωνῆς
- 23 ei yksikään heistä ole näkevä sitä maata, jonka minä valalla vannoen lupasin heidän isillensä; ei yksikään minun pilkkaajistani ole sitä näkevä.
They will not see the land about which I made an oath to their fathers; not one of these by whom I have not been honoured will see it.
ἢ μὴν οὐκ ὄψονται τὴν γῆν ἣν ὠμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἀλλ' ἢ τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ ἔστιν μετ' ἐμοῦ ὅδε ὅσοι οὐκ οἶδασιν ἀγαθὸν οὐδὲ κακὸν πᾶς νεώτερος ἄπειρος τούτοις δώσω τὴν γῆν πάντες δὲ οἱ παροξύναντές με οὐκ ὄψονται αὐτήν
- 24 Mutta koska minun palvelijassani Kaalebissa on toinen henki, niin että hän on minua uskollisesti seurannut, niin hänet minä vien siihen maahan, jossa hän kävi, ja hänen jälkeläisensä saavat sen omakseen.
But my servant Caleb, because he had a different spirit in him, and has been true to me with all his heart, him I will take into that land into which he went, and his seed will have it for their heritage.
ὁ δὲ παῖς μου χαλεβ ὅτι ἐγενήθη πνεῦμα ἕτερον ἐν αὐτῷ καὶ ἐπηκολούθησέν μοι εισάξω αὐτὸν εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν εἰσῆλθεν ἐκεῖ καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ κληρονομήσει αὐτήν
- 25 Mutta koska amalekilaiset ja kanaanilaiset asuvat laaksoissa, niin kääntykää huomenna toisaanne päin ja painukaa erämaahan, Kaislameren tietä."
Now the Amalekites and the Canaanites are in the valley; tomorrow, turning round, go into the waste land by the way to the Red Sea.
ὁ δὲ αμαληκ καὶ ὁ χαναανῖος κατοικοῦσιν ἐν τῇ κοιλάδι αὔριον ἐπιστρέφητε ὑμεῖς καὶ ἀπάρατε εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν θάλασσαν ἐρυθρὰν
- 26 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
Then the Lord said to Moses and Aaron,
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν λέγων
- 27 "Kuinka kauan tämä häijy joukko napisee minua vastaan? Minä olen kuullut, kuinka israelilaiset napisevat minua vastaan.
How long am I to put up with this evil people and their outcries against me? The words which they say against me have come to my ears.
ἕως τίνος τὴν συναγωγὴν τὴν πονηρὰν ταύτην ἃ αὐτοὶ γογγύζουσιν ἐναντίον ἐμοῦ τὴν γόγγυσιν τῶν υἰῶν ἰσραὴλ ἣν ἐγόγγυσαν περὶ ὑμῶν ἀκήκοα
- 28 Sano heille: Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, aivan niinkuin te olette minulle puhuneet, niin minä teille teen.
Say to them, By my life, says the Lord, as certainly as your words have come to my ears, so certainly will I do this to you:
εἰπὸν αὐτοῖς ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος ἢ μὴν ὄν τρόπον λελαλήκατε εἰς τὰ ὄτά μου οὕτως ποιήσω ὑμῖν

- 29 Tähän erämaahan kaatuvat teidän ruumiinne, teidän kaikkien, jotka olette katselmuksessa olleet, niin monta kuin teitä on kaksikymmenvuotisia ja sitä vanhempia, jotka olette napisseet minua vastaan.
Your dead bodies will be stretched out in this waste land; and of all your number, all those of twenty years old and over who have been crying out against me,
ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ πεσεῖται τὰ κῶλα ὑμῶν καὶ πᾶσα ἡ ἐπισκοπὴ ὑμῶν καὶ οἱ κατηριθμημένοι ὑμῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ὅσοι ἐγόγγυσαν ἐπ' ἐμοί
- 30 Totisesti, te ette pääse siihen maahan, jonka minä olen kättä kohottaen luvannut antaa teille asumisijaksi, ei kukaan teistä, paitsi Kaaleb, Jefunnen poika, ja Joosua, Nuunin poika.
Not one will come into the land which I gave my word you would have for your resting-place, but only Caleb, the son of Jephunneh, and Joshua, the son of Nun.
εἰ ὑμεῖς εἰσελεῦσεσθε εἰς τὴν γῆν ἐφ' ἣν ἐξέτεινα τὴν χεῖρά μου κατασκευῶσαι ὑμᾶς ἐπ' αὐτῆς ἄλλ' ἢ χαλεβ υἱὸς ιεφονη καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυη
- 31 Mutta teidän lapsenne, joiden sanoitte joutuvan vihollisen saaliiksi, heidät minä vien sinne, ja he saavat tulla tuntemaan sen maan, jota te halveksitte.
And your little ones, whom you said would come into strange hands, I will take in, and they will see the land which you would not have.
καὶ τὰ παιδία ἃ εἶπατε ἐν διαρπαγῇ ἔσεσθαι εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν καὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν ἣν ὑμεῖς ἀπέστητε ἀπ' αὐτῆς
- 32 Mutta teidän ruumiinne kaatuvat tähän erämaahan,
But as for you, your dead bodies will be stretched in this waste land.
καὶ τὰ κῶλα ὑμῶν πεσεῖται ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ
- 33 ja teidän lastenne täytyy harhailla paimentolaisina tässä erämaassa neljäkymmentä vuotta ja kärsiä teidän uskottomuutenne tähden, kunnes teidän ruumiinne ovat maatuneet tähän erämaahan.
And your children will be wanderers in the waste land for forty years, undergoing punishment for your false ways, till your bodies become dust in the waste land.
οἱ δὲ υἱοὶ ὑμῶν ἔσονται νεμόμενοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη καὶ ἀνοίσουσιν τὴν πορνείαν ὑμῶν ἕως ἂν ἀναλωθῇ τὰ κῶλα ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 34 Niinkuin te neljäkymmentä päivää vakoilitte maata, niin saatte nyt, päivä vuodeksi luettuna, neljäkymmentä vuotta kärsiä pahoista teoistanne ja tulla tuntemaan, mitä se on, että minä käännyin teistä pois.
And as you went through the land viewing it for forty days, so for forty years, a year for every day, you will undergo punishment for your wrongdoing, and you will see that I am against you.
κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ὅσας κατεσκέψασθε τὴν γῆν τεσσαράκοντα ἡμέρας ἡμέραν τοῦ ἐνιαυτοῦ λήψεσθε τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν τεσσαράκοντα ἔτη καὶ γνώσεσθε τὸν θυμὸν τῆς ὀργῆς μου
- 35 Minä, Herra, olen puhunut. Totisesti, niin minä teen tälle häijylle kansalle, joka on käynyt kapinoimaan minua vastaan: he hukkuvat tähän erämaahan, tänne he kuolevat."
I the Lord have said it, and this I will certainly do to all this evil people who have come together against me: in this waste land destruction will come on them, and death will be their fate.
ἐγὼ κύριος ἐλάλησα ἡ μὴν οὕτως ποιήσω τῇ συναγωγῇ τῇ πονηρᾷ ταύτῃ τῇ ἐπισυνεσταμένη ἐπ' ἐμὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἐξαναλωθήσονται καὶ ἐκεῖ ἀποθανοῦνται
- 36 Mutta ne miehet, jotka Mooses oli lähettänyt maata vakoilemaan ja jotka palattuaan olivat saattaneet koko kansan napisemaan häntä vastaan, saattamalla sen maan pahaan huutoon,
And the men whom Moses sent to see the land, and who, by the bad account they gave of the land, were the cause of the outcry the people made against Moses,
καὶ οἱ ἄνθρωποι οὓς ἀπέστειλεν μουσῆς κατασκέψασθαι τὴν γῆν καὶ παραγεννηθέντες διεγόγγυσαν κατ' αὐτῆς πρὸς τὴν συναγωγὴν ἐξενέγκαι ῥήματα πονηρὰ περὶ τῆς γῆς
- 37 ne miehet, jotka olivat saattaneet sen maan pahaan huutoon, kuolivat äkkikuolemalla Herran edessä.
Those same men who said evil of the land, came to their death by disease before the Lord.
καὶ ἀπέθανον οἱ ἄνθρωποι οἱ κατεῖπαντες κατὰ τῆς γῆς πονηρὰ ἐν τῇ πληγῇ ἔναντι κυρίου
- 38 Mutta Joosua, Nuunin poika, ja Kaaleb, Jefunnen poika, jäivät eloon niistä miehistä, jotka olivat käyneet maata vakoilemassa.
But Joshua, the son of Nun, and Caleb, the son of Jephunneh, of those who went to see the land, were not touched by disease.
καὶ ἰησοῦς υἱὸς ναυη καὶ χαλεβ υἱὸς ιεφονη ἔζησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων τῶν πεπορευμένων κατασκέψασθαι τὴν γῆν
- 39 Ja Mooses puhui tämän kaikille israelilaisille. Niin kansa tuli kovin murheelliseksi.
And when Moses put these words before the children of Israel, the people were full of grief.
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ ἐπένησεν ὁ λαὸς σφόδρα
- 40 Ja he nousivat varhain seuraavana aamuna lähteäkseen ylös vuoristoon ja sanoivat: "Katso, tässä me olemme; me lähdemme siihen paikkaan, josta Herra on puhunut, sillä me olemme syntiä tehneet".
And early in the morning they got up and went to the top of the mountain, saying, We are here and we will go up to the place which the Lord said he would give us: for we have done wrong.
καὶ ὀρθρίζαντες τὸ πρωὶ ἀνέβησαν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους λέγοντες ἰδοὺ οἶδε ἡμεῖς ἀναβησόμεθα εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν κύριος ὅτι ἡμάρτομεν
- 41 Mutta Mooses sanoi: "Minkätähden te nyt käytte rikkomaan Herran käskyä? Ei se onnistu.
And Moses said, Why are you now acting against the Lord's order, seeing that no good will come of it?
καὶ εἶπεν μουσῆς ἵνα τί ὑμεῖς παραβαίνετε τὸ ῥῆμα κυρίου οὐκ εὐδοᾷ ἔσται ὑμῖν

- 42 Älkää lähtekö sinne, sillä Herra ei ole teidän keskellänne; älkää lähtekö, etteivät vihollisenne voittaisi teitä.
Go not up, for the Lord is not with you, and you will be overcome by those who are fighting against you.
μη ἀναβαίνετε οὐ γάρ ἐστὶν κύριος μεθ' ὑμῶν καὶ πεσεῖσθε πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν
- 43 Sillä amalekilaiset ja kanaanilaiset ovat siellä teitä vastassa, ja niin te kaadutte miekkaan; sillä te olette kääntyneet pois Herrasta, eikä Herra ole teidän kanssanne."
For the Amalekites and the Canaanites are there before you, and you will be put to death by their swords: because you have gone back from the way of the Lord, the Lord will not be with you.
ὅτι ὁ ἀμαλεκ καὶ ὁ χαναναῖος ἐκεῖ ἔμπροσθεν ὑμῶν καὶ πεσεῖσθε μαχαίρα ὃ ἔειπεν ἀπεστράφητε ἀπειθοῦντες κυρίῳ καὶ οὐκ ἔσται κύριος ἐν ὑμῖν
- 44 Yhtäkaikki he lähtivät uppiniskaisuudessaan kulkemaan ylös vuoristoon; mutta ei Herran liitonarkki eikä Mooseskaan siirtynyt leirstä.
But they gave no attention to his words and went to the top of the mountain, though Moses and the ark of the Lord's agreement did not go out of the tent-circle.
καὶ διαβιασάμενοι ἀνέβησαν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἡ δὲ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου καὶ μουσῆς οὐκ ἐκινήθησαν ἐκ τῆς παρεμβολῆς
- 45 Silloin amalekilaiset ja kanaanilaiset, jotka siinä vuoristossa asuivat, syöksyivät alas ja voittivat heidät ja hajottivat heidät, ajaen heitä aina Hormaan asti.
Then the Amalekites came down, and the Canaanites who were living in the hill-country, and overcame them completely, driving them back as far as Hormah.
καὶ κατέβη ὁ ἀμαλεκ καὶ ὁ χαναναῖος ὁ ἐγκαθήμενος ἐν τῷ ὄρει ἐκεῖνῳ καὶ ἐτρέψαντο αὐτούς καὶ κατέκοψαν αὐτούς ἕως ἑρμαν καὶ ἀπεστράφησαν εἰς τὴν παρεμβολήν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te tulette siihen maahan, jonka minä annan teille asuinsijaksi,
Say to the children of Israel, When you have come into the land which I am giving to you for your resting-place,
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ὅταν εἰσέλθῃτε εἰς τὴν γῆν τῆς κατοικίσεως ὑμῶν ἢ ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν
- 3 ja uhraatte Herralle uhrin, poltto- tai teurasuhrin, joko lupausta täyttääksenne tai vapaaehtoisena lahjana tai juhliksenne, valmistaksenne Herralle sulaisen tuoksun raavaista tai lampaista,
And are going to make an offering by fire to the Lord, a burned offering or an offering in connection with an oath, or an offering freely given, or at your regular feasts, an offering for a sweet smell to the Lord, from the herd or the flock:
καὶ ποιήσεις ὀλοκαυτώματα κυρίῳ ὀλοκάρπωμα ἢ θυσίαν μεγαλῦνα εὐχὴν ἢ καθ' ἐκούσιον ἢ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν ποιήσαι ὁσμὴν εὐωδίας κυρίῳ εἰ μὲν ἀπὸ τῶν βοῶν ἢ ἀπὸ τῶν προβάτων
- 4 niin se, joka tuo uhrin, tuokoon lahjanansa Herralle ruokauhriksi kymmenenneksen lestyjä jauhoja, sekoitettuna neljännekseen hiin-mittaaa öljyä;
Then let him who is making his offering, give to the Lord a meal offering of a tenth part of a measure of the best meal mixed with a fourth part of a hin of oil:
καὶ προσοίσει ὁ προσφέρων τὸ δῶρον αὐτοῦ κυρίῳ θυσίαν σεμιδάλεως δέκατον τοῦ οἴφι ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ ἐν τετάρτῳ τοῦ ἰν
- 5 ja juomauhriksi, polttouhrin tai teurasuhrin lisäksi, uhraa neljännes hiin-mittaaa viiniä kutakin karitsaa kohti.
And for the drink offering, you are to give with the burned offering or other offering, the fourth part of a hin of wine for every lamb.
καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ τέταρτον τοῦ ἰν ποιήσετε ἐπὶ τῆς ὀλοκαυτώσεως ἢ ἐπὶ τῆς θυσίας τῷ ἁμῶν τῷ ἐνὶ ποιήσεις τοσοῦτο κάρπωμα ὁσμὴν εὐωδίας τῷ κυρίῳ
- 6 Mutta oinaan lisäksi uhraa ruokauhrina kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, sekoitettuna kolmannekseen hiin-mittaaa öljyä,
Or for a male sheep, give as a meal offering two tenth parts of a measure of the best meal mixed with a third part of a hin of oil:
καὶ τῷ κριῷ ὅταν ποιῆτε αὐτὸν ἢ εἰς ὀλοκαύτωμα ἢ εἰς θυσίαν ποιήσεις θυσίαν σεμιδάλεως δύο δέκατα ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τὸ τρίτον τοῦ ἰν
- 7 ja juomauhriksi tuo kolmannes hiin-mittaaa viiniä suloiseksi tuoksuksi Herralle.
And for the drink offering give a third part of a hin of wine, for a sweet smell to the Lord.
καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ τρίτον τοῦ ἰν προσοίσετε εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κυρίῳ
- 8 Mutta kun uhraat mullikan poltto- tai teurasuhriksi, joko lupausta täyttääksesi tai yhteysuhriksi Herralle,
And when you make ready a young ox for a burned or other offering, or for the effecting of an oath, or for peace-offerings to the Lord:
ἐὰν δὲ ἀπὸ τῶν βοῶν ποιῆτε εἰς ὀλοκαύτωμα ἢ εἰς θυσίαν μεγαλῦνα εὐχὴν ἢ εἰς σωτήριον κυρίῳ
- 9 niin tuotakoon mullikan lisäksi ruokauhrina kolme kymmenennestä lestyjä jauhoja, sekoitettuna puoleen hiin-mittaaa öljyä,
Then with the ox give a meal offering of three tenth parts of a measure of the best meal mixed with half a hin of oil.
καὶ προσοίσει ἐπὶ τοῦ μόσχου θυσίαν σεμιδάλεως τρία δέκατα ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ ἡμισυ τοῦ ἰν

- 10 ja juomauhriksi tuo puoli hiin-mittaa viiniä suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.
And for the drink offering: give half a hin of wine, for an offering made by fire for a sweet smell to the Lord.
καὶ οἶνον εἰς σπονδὴν τὸ ἡμισυ τοῦ ἰν κάρπωμα ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ
- 11 Näin tehtäköön kutakin härkää tai oinasta tai karitsaa tai vohlaa uhrattaessa.
This is to be done for every young ox and for every male sheep or he-lamb or young goat.
οὕτως ποιήσεις τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ ἡ τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ ἡ τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ ἐκ τῶν προβάτων ἢ ἐκ τῶν αἰγῶν
- 12 Niin monta kuin uhrieläimiä on, niin tehkää näin kullekin, niin monta kuin niitä on.
Whatever number you make ready, so you are to do for every one.
κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὧν ἔαν ποιήσητε οὕτω ποιήσετε τῷ ἐνὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν
- 13 Jokainen maassa syntynyt tehkööän näin, tuodessaan suloisesti tuoksuvan uhrin Herralle.
All those who are Israelites by birth are to do these things in this way, when giving an offering made by fire of a sweet smell to the Lord.
πᾶς ὁ αὐτόχθων ποιήσει οὕτως τοιαῦτα προσενέγκαι καρπώματα εἰς ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ
- 14 Ja jos muukalainen, joka asuu teidän luonanne tai on ainiaaksi asettunut teidän keskuuteenne, tahtoo uhrata suloisesti tuoksuvan uhrin Herralle, niin hän tehkööän, niinkuin tekin teette.
And if a man from another country or any other person living among you, through all your generations, has the desire to give an offering made by fire of a sweet smell to the Lord, let him do as you do.
ἐὰν δὲ προσήλυτος ἐν ὑμῖν προσγένηται ἐν τῇ γῆ ὑμῶν ἢ ὅς ἂν γένηται ἐν ὑμῖν ἐν ταῖς γενεαῖς ὑμῶν καὶ ποιήσει κάρπωμα ὀσμὴν εὐωδίας κυρίῳ ὃν τρόπον ποιεῖτε ὑμεῖς οὕτως ποιήσει ἡ συναγωγή κυρίῳ
- 15 Seurakunnassa olkoon laki sama teillä kuin muukalaisellakin, joka asuu teidän luonanne. Tämä olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen. Se, mikä koskee teitä, koskekoon myös muukalaista Herran edessä.
There is to be one law for you and for the man of another country living with you, one law for ever from generation to generation; as you are, so is he to be before the Lord.
νόμος εἷς ἔσται ὑμῖν καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς προσκειμένοις ἐν ὑμῖν νόμος αἰώνιος εἰς γενεὰς ὑμῶν ὡς ὑμεῖς καὶ ὁ προσήλυτος ἔσται ἔναντι κυρίου
- 16 Sama laki ja sama oikeus olkoon sekä teillä että muukalaisella, joka asuu teidän luonanne."
The law and the rule are to be the same for you and for those from other lands living with you.
νόμος εἷς ἔσται καὶ δικαίωμα ἐν ἔσται ὑμῖν καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν ὑμῖν
- 17 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 18 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun tulette siihen maahan, johon minä teidät vien,
Say to the children of Israel, When you come into the land where I am guiding you,
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν ἐγὼ εἰσάγω ὑμᾶς ἐκεῖ
- 19 niin syödessänne sen maan leipää antakaa Herralle anti.
Then, when you take for your food the produce of the land, you are to give an offering lifted up before the Lord.
καὶ ἔσται ὅταν ἔσθητε ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ἄρτων τῆς γῆς ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα ἀφόρισμα κυρίῳ
- 20 Ensimmäisistä jyvärουheistanne antakaa kakku anniksi; antakaa se, niinkuin puimatantereelta annatte annin.
Of the first of your rough meal you are to give a cake for a lifted offering, lifting it up before the Lord as the offering of the grain-floor is lifted up.
ἀπαρχὴν φυράματος ὑμῶν ἄρτον ἀφαίρεμα ἀφοριεῖτε αὐτό ὡς ἀφαίρεμα ἀπὸ ἄλω οὕτως ἀφελεῖτε αὐτόν
- 21 Ensimmäisistä jyvärουheistanne antakaa Herralle anti sukupolvesta sukupolveen.
From generation to generation you are to give to the Lord a lifted offering from the first of your rough meal.
ἀπαρχὴν φυράματος ὑμῶν καὶ δώσετε κυρίῳ ἀφαίρεμα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 22 Mutta jos erehdyksestä jätätte täyttämättä jonkun näistä käskyistä, jotka Herra on Moosekselle puhunut,
And if in error you go against any of these laws which the Lord has given to Moses,
ὅταν δὲ διαμάρτητε καὶ μὴ ποιήσητε πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας ἃς ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν

- 23 mitä hyvänsä, mistä Herra Mooseksen kautta on teille käskyn antanut, siitä päivästä lähtien, jolloin Herra antoi käskynsä, ja edelleen sukupolvesta sukupolveen,
All the laws which the Lord has given you by the hand of Moses, from the day when the Lord gave them, and ever after from generation to generation;
καθὼ συνέταξεν κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν χειρὶ μουσῆ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς συνέταξεν κύριος πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐπέκεινα εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν
- 24 niin, jos rikkomus tapahtui seurakunnan tietämättä, erehdyksestä, uhratkoon koko seurakunta mullikan polttouhriksi, suloiseksi tuoksuksi Herralle, ynnä siihen kuuluvan ruoka- ja juomauhrin, niinkuin säädetty on, sekä kauriin syntiuhriksi.
Then, if the wrong is done in error, without the knowledge of the meeting of the people, let all the meeting give a young ox as a burned offering, a sweet smell to the Lord, with its meal offering and its drink offering, as is ordered in the law, together with a he-goat for a sin-offering.
καὶ ἔσται ἐὰν ἐξ ὀφθαλμῶν τῆς συναγωγῆς γενηθῆ ἀκουσίως καὶ ποιῆσαι πᾶσα ἡ συναγωγή μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν ἄμωμον εἰς ὀλοκαύτωμα εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κυρίῳ καὶ θυσίαν τούτου καὶ σπονδὴν αὐτοῦ κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας
- 25 Kun pappi sitten on toimittanut sovituksen kaikelle israelilaisten seurakunnalle, niin rikkomus annetaan heille anteeksi; sillä se on ollut erehdys ja he ovat tuoneet lahjansa uhriksi Herralle sekä syntiuhriinsa Herran eteen erehdyksensä vuoksi.
So the priest will make the people free from sin, and they will have forgiveness; for it was an error, and they have given their offering made by fire to the Lord, and their sin-offering before the Lord, on account of their error:
καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ πάσης συναγωγῆς υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀφεθήσεται αὐτοῖς ὅτι ἀκουσίον ἔστιν καὶ αὐτοὶ ἤνεγκαν τὸ δῶρον αὐτῶν κάρπωμα κυρίῳ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐναντι κυρίου περὶ τῶν ἀκουσίων αὐτῶν
- 26 Se annetaan silloin anteeksi kaikelle israelilaisten seurakunnalle samoin kuin muukalaiselle, joka asuu heidän keskellensä; sillä koko kansa on vastuunalainen erehdyksestä.
And all the meeting of the children of Israel, as well as those from other lands living among them, will have forgiveness; for it was an error on the part of the people.
καὶ ἀφεθήσεται κατὰ πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ πρὸς ὑμᾶς ὅτι παντὶ τῷ λαῷ ἀκούσιον
- 27 Mutta jos joku yksityinen rikkoo erehdyksestä, tuokoon vuoden vanhan vuohen syntiuhriksi.
And if one person does wrong, without being conscious of it, then let him give a she-goat of the first year for a sin-offering.
ἐὰν δὲ ψυχὴ μία ἁμάρτη ἀκουσίως προσάξει αἶγα μίαν ἐνιαυσίαν περὶ ἁμαρτίας
- 28 Kun pappi on toimittanut sovituksen sille, joka on erehdyksestä, tahtomattaan, rikkonut Herraa vastaan, kun hän on toimittanut hänelle sovituksen, niin hänelle annetaan anteeksi.
And the priest will take away the sin of the person who has done wrong, if the wrong was done unconsciously, and he will have forgiveness.
καὶ ἐξιλάσεται ὁ ἱερεὺς περὶ τῆς ψυχῆς τῆς ἀκουσιασθείσης καὶ ἁμαρτούσης ἀκουσίως ἐναντι κυρίου ἐξιλάσασθαι περὶ αὐτοῦ
- 29 Sama laki olkoon sekä maassa syntyneillä israelilaisilla että muukalaisella, joka asuu heidän keskellensä, kun joku rikkoo erehdyksestä.
The law in connection with wrong done unconsciously is to be the same for him who is an Israelite by birth and for the man from another country who is living among them.
τῷ ἐγχωρίῳ ἐν υἰοῖς ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν αὐτοῖς νόμος εἷς ἔσται αὐτοῖς ὃς ἂν ποιῆσῃ ἀκουσίως
- 30 Mutta se, joka tahallisesti tekee syntiä, olipa hän maassa syntynyt tai muukalainen, pilkkaa Herraa, ja hänet hävitettäköön kansastansa.
But the person who does wrong in the pride of his heart, if he is one of you or of another nation by birth, is acting without respect for the Lord, and will be cut off from his people.
καὶ ψυχὴ ἧτις ποιῆσει ἐν χειρὶ ὑπερηφανίας ἀπὸ τῶν αὐτοχθόνων ἢ ἀπὸ τῶν προσηλύτων τὸν θεὸν οὗτος παροξύνει ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἢ ἁμαρτία αὐτῆς ἐν αὐτῇ
- 31 Sillä hän on pitänyt halpana Herran sanan ja rikkonut hänen käskynsä; hänet tuhottakoon, syntivelka painaa häntä."
Because he had no respect for the word of the Lord, and did not keep his law, that man will be cut off without mercy and his sin will be on him.
ὅτι τὸ ῥῆμα κυρίου ἐφαύλισεν καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ διεσκέδασεν ἐκτρίβει ἐκτριβήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἢ ἁμαρτία αὐτῆς ἐν αὐτῇ
- 32 Israelilaisten oleskellessa erämaassa tavattiin mies kokoamassa puita sapatinpäivänä.
Now while the children of Israel were in the waste land, they saw a man who was getting sticks on the Sabbath day.
καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ εὗρον ἄνδρα συλλέγοντα ξύλα τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων
- 33 Niin ne, jotka hänet tapasivat puita kokoamasta, toivat hänet Mooseksen ja Aaronin ja koko seurakunnan eteen.
And those who saw him getting sticks took him before Moses and Aaron and all the people.
καὶ προσήγαγον αὐτὸν οἱ εὐρόντες αὐτὸν συλλέγοντα ξύλα τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν καὶ πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν υἱῶν ἰσραὴλ
- 34 Ja he panivat hänet vankeuteen, koska ei ollut vielä määrätty, mitä hänelle oli tehtävä.
And they had him shut up, because they had no directions about what was to be done with him.
καὶ ἀπέθεντο αὐτὸν εἰς φυλακὴν οὐ γὰρ συνέκριναν τί ποιήσωσιν αὐτόν

- 35 **Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Se mies rangaistakoon kuolemalla, koko seurakunta kivittäköön hänet leirin ulkopuolella".**
Then the Lord said to Moses, Certainly the man is to be put to death: let him be stoned by all the people outside the tent-circle.
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων θανάτῳ θανατούσθω ὁ ἄνθρωπος λιθοβολήσατε αὐτὸν λίθοις πᾶσα ἡ συναγωγή
- 36 **Silloin koko seurakunta vei hänet leirin ulkopuolelle, ja he kivittivät hänet kuoliaaksi, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.**
So all the people took him outside the tent-circle and he was stoned to death there, as the Lord gave orders to Moses.
καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγή ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν πᾶσα ἡ συναγωγή λίθοις ἔξω τῆς παρεμβολῆς καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 37 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 38 **"Puhu israelilaisille ja sano heille, että heidän on sukupolvesta sukupolveen tehtävä itsellensä tupsut viittojensa kulmiin ja sidottava kulmien tupsuihin punasininen lanka.**
Say to the children of Israel that through all their generations they are to put on the edges of their robes an ornament of twisted threads, and in every ornament a blue cord;
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς καὶ ποιησάτωσαν ἑαυτοῖς κράσπεδα ἐπὶ τὰ πτερύγια τῶν ἱματίων αὐτῶν εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν καὶ ἐπιθήσετε ἐπὶ τὰ κράσπεδα τῶν πτερυγίων κλωσμά ὑακίνθινον
- 39 **Ne tupsut olkoon teillä, että te, kun ne näette, muistaisitte kaikki Herran käskyt ja ne täyttäisitte ettekä seuraisi sydämenne ettekä silmienne himoja, jotka houkuttelevat teitä haureuteen;**
So that, looking on these ornaments, you may keep in mind the orders of the Lord and do them; and not be guided by the desires of your hearts and eyes, through which you have been untrue to me:
καὶ ἔσται ὑμῖν ἐν τοῖς κράσπεδοῖς καὶ ὄψεσθε αὐτὰ καὶ μνησθήσεσθε πασῶν τῶν ἐντολῶν κυρίου καὶ ποιήσετε αὐτάς καὶ οὐ διαστραφήσεσθε ὀπίσω τῶν διανοιῶν ὑμῶν καὶ ὀπίσω τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐν οἷς ὑμεῖς ἐκπορνεύετε ὀπίσω αὐτῶν
- 40 **niin muistakaa ja täyttäkää kaikki minun käskyni ja olkaa pyhät Jumalallenne.**
And that you may keep in mind all my orders and do them and be holy to your God.
ὅπως ἂν μνησθῆτε καὶ ποιήσητε πάσας τὰς ἐντολάς μου καὶ ἔσεσθε ἅγιοι τῷ θεῷ ὑμῶν
- 41 **Minä olen Herra, teidän Jumalanne, joka vein teidät pois Egyptin maasta ollakseni teidän Jumalanne. Minä olen Herra, teidän Jumalanne."**
I am the Lord your God, who took you out of the land of Egypt, so that I might be your God: I am the Lord your God.
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ ἐξαγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου εἶναι ὑμῶν θεὸς ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 1 **Mutta Koorah, Jisharin poika, joka oli Leevin pojan Kehatin poika, otti Daatanin ja Abiramin, Eliabin pojat, ja Oonin, joka oli Ruubenin pojan Peletin poika,**
Now Korah, the son of Izhar, the son of Kohath, the son of Levi, with Dathan and Abiram, the sons of Eliab, and On, the son of Pallu, the son of Reuben, made themselves ready,
καὶ ἐλάλησεν κορὲ υἱὸς ἰσασαρ υἱοῦ καθθ υἱοῦ λευὶ καὶ δαθαν καὶ αβιρων υἱοὶ ελιαβ καὶ ουν υἱὸς φαλεθ υἱοῦ ρουβην
- 2 **ja he nousivat kapinaan Moosesta vastaan, ja heihin yhtyi israelilaisista kaksisataa viisikymmentä miestä, kansan päämiehiä, kansankokouksen jäseniä, arvokkaita miehiä.**
And came before Moses, with certain of the children of Israel, two hundred and fifty chiefs of the people, men of good name who had a place in the meeting of the people.
καὶ ἀνέστησαν ἔναντι μουσῆ καὶ ἄνδρες τῶν υἱῶν ἰσραὴλ πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἀρχηγοὶ συναγωγῆς σύγκλητοι βουλῆς καὶ ἄνδρες ὀνομαστοί
- 3 **Ja he kokoontuivat Moosesta ja Aaronia vastaan ja sanoivat heille: "Jo riittää! Koko seurakunta, he kaikki, ovat pyhät, ja Herra on heidän keskellensä. Miksi te siis korotatte itsenne Herran seurakunnan yli?"**
They came together against Moses and against Aaron, and said to them, You take overmuch on yourselves, seeing that all the people are holy, every one of them, and the Lord is among them; why then have you put yourselves in authority over the people of the Lord?
συνέστησαν ἐπὶ μουσῆν καὶ ααρων καὶ εἶπαν ἐχέτω ὑμῖν ὅτι πᾶσα ἡ συναγωγή πάντες ἅγιοι καὶ ἐν αὐτοῖς κύριος καὶ διὰ τί κατανίστασθε ἐπὶ τὴν συναγωγὴν κυρίου
- 4 **Kun Mooses sen kuuli, lankesi hän kasvoillensa.**
And Moses, hearing this, went down on his face;
καὶ ἀκούσας μουσῆς ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον
- 5 **Sitten hän puhui Koorahille ja kaikelle hänen joukolleen sanoen: "Huomenna Herra ilmoittaa, kuka on hänen omansa ja kuka on pyhä ja kenen hän sallii käydä tykönsä. Kenen hän valitsee, sen hän sallii käydä tykönsä.**
And he said to Korah and his band, In the morning the Lord will make clear who are his, and who is holy, and who may come near him: the man of his selection will be caused to come near him.
καὶ ἐλάλησεν πρὸς κορὲ καὶ πρὸς πᾶσαν αὐτοῦ τὴν συναγωγὴν λέγων ἐπέσκεπται καὶ ἔγνω ὁ θεὸς τοὺς ὄντας αὐτοῦ καὶ τοὺς ἅγιους καὶ προσηγάγετο πρὸς ἑαυτὸν καὶ οὗς ἐξελέξατο ἑαυτῷ προσηγάγετο πρὸς ἑαυτὸν

- 6 Tehkää näin: Ottakaa itsellenne hiilipannut, sinä Koorah ja kaikki sinun joukkosi,
So do this: let Korah and all his band take vessels for burning perfumes;
τούτο ποιήσατε λάβετε ὑμῖν αὐτοῖς πυρεῖα κορε καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ
- 7 ja virittäkää niihin tuli ja pankaa niihin huomenna suitsuketta Herran edessä, niin se mies, jonka Herra silloin valitsee, on pyhä. Riittäköön se teille, te leeviläiset!"
And put spices on the fire in them before the Lord tomorrow; then the man marked out by the Lord will be holy: you take overmuch on yourselves, you sons of Levi.
καὶ ἐπιθετε ἐπ' αὐτὰ πῦρ καὶ ἐπιθετε ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα ἔναντι κυρίου αὐριον καὶ ἔσται ὁ ἀνὴρ ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος οὗτος ἅγιος ἱκανούσθω ὑμῖν υἱοὶ λευι
- 8 Ja Mooses puhui Koorahille: "Kuulkaa, te leeviläiset!
And Moses said to Korah, Give ear now, you sons of Levi:
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς κορε εἰσακούσατέ μου υἱοὶ λευι
- 9 Eikö teille jo riitä se, että Israelin Jumala on erottanut teidät Israelin seurakunnasta, sallinut teidän käydä hänen tykönsä toimittamaan palvelusta Herran asumuksessa ja seisomaan seurakunnan edessä palvelemissa heitä?
Does it seem only a small thing to you that the God of Israel has made you separate from the rest of Israel, letting you come near himself to do the work of the House of the Lord, and to take your place before the people to do what has to be done for them;
μὴ μικρὸν ἐστὶν τοῦτο ὑμῖν ὅτι διέστειλεν ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὑμᾶς ἐκ συναγωγῆς ἰσραὴλ καὶ προσηγάγετο ὑμᾶς πρὸς ἑαυτὸν λειτουργεῖν τὰς λειτουργίας τῆς σκηνῆς κυρίου καὶ παρίστασθαι ἔναντι τῆς συναγωγῆς λατρεύειν αὐτοῖς
- 10 Hän salli käydä tykönsä sinun ja kaikkien veljesi, leeviläisten, sinun kanssasi; ja nyt te tavoittelette pappeuttakin.
Letting you, and all your brothers the sons of Levi, come near to him? and would you now be priests?
καὶ προσηγάγετό σε καὶ πάντας τοὺς ἀδελφοὺς σου υἱοὺς λευι μετὰ σοῦ καὶ ζητεῖτε ἱερατεύειν
- 11 Niin siis sinä ja koko sinun joukkosi käytte kapinoimaan Herraa vastaan; sillä mikä on Aaron, että te häntä vastaan napisette!"
So you and all your band have come together against the Lord; and Aaron, who is he, that you are crying out against him?
οὕτως σὺ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ σου ἡ συνηθροισμένη πρὸς τὸν θεόν καὶ ααρων τίς ἐστὶν ὅτι διαγογγύζετε κατ' αὐτοῦ
- 12 Ja Mooses kutsutti Daatanin ja Abiramin, Eliabin pojat. Mutta he sanoivat: "Emme tule.
Then Moses sent for Dathan and Abiram, the sons of Eliab: and they said, We will not come up:
καὶ ἀπέστειλεν μουσῆς καλέσαι δαθαν καὶ αβιρων υἱοὺς ελιαβ καὶ εἶπαν οὐκ ἀναβαίνομεν
- 13 Eikö jo riitä, että olet tuonut meidät tänne maasta, joka vuotaa maitoa ja mettä, hukuttaaksesi meidät erämaahan? Pyritkö vielä meidän valtiaaksemme?
Is it not enough that you have taken us from a land flowing with milk and honey, to put us to death in the waste land, but now you are desiring to make yourself a chief over us?
μὴ μικρὸν τοῦτο ὅτι ἀνήγαγες ἡμᾶς ἐκ γῆς ῥεούσης γάλα καὶ μέλι ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι κατάρχεις ἡμῶν ἄρχων
- 14 Oletpa toisesti tuonut meidät maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, ja antanut meille perintöosaksi vainoita ja viinitarhoja! Luuletko voivasi sokaista silmät näiltä ihmisiltä? Me emme tule."
And more than this, you have not taken us into a land flowing with milk and honey, or given us a heritage of fields and vine-gardens: will you put out the eyes of these men? We will not come up.
εἰ καὶ εἰς γῆν ῥεούσαν γάλα καὶ μέλι εἰσήγαγες ἡμᾶς καὶ ἔδωκας ἡμῖν κληρὸν ἀγροῦ καὶ ἀμπελωνας τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ἂν ἐξέκοψας οὐκ ἀναβαίνομεν
- 15 Silloin Mooses vihastui kovin ja sanoi Herralle: "Älä katso heidän uhrilahjansa puoleen. En ole keneltäkään heistä aasiakaan anastanut enkä kenellekään heistä mitään vääryyttä tehnyt."
Then Moses was very angry, and said to the Lord, Give no attention to their offering: not one of their asses have I taken, or done wrong to any of them.
καὶ ἐβαρυσύμησεν μουσῆς σφόδρα καὶ εἶπεν πρὸς κύριον μὴ προσχῆς εἰς τὴν θυσίαν αὐτῶν οὐκ ἐπιθύμημα οὐδενὸς αὐτῶν εἴληφα οὐδὲ ἐκάκωσα οὐδένα αὐτῶν
- 16 Silloin Mooses sanoi Koorahille: "Astukaa huomenna Herran eteen, sinä itse ja koko sinun joukkosi, sekä myöskin Aaron,
And Moses said to Korah, You and all your band are to come before the Lord tomorrow, you and they and Aaron:
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς κορε ἀγίασον τὴν συναγωγὴν σου καὶ γίνεσθε ἔτοιμοι ἔναντι κυρίου σὺ καὶ αὐτοὶ καὶ ααρων αὐριον
- 17 ja ottakoon kukin teistä hiilipannunsa ja pankoon siihen suitsuketta sekä tuokoon Herran eteen hiilipannunsa, kaksisataa viisikymmentä hiilipannua; niin ikään sinä ja Aaron tuokaa kumpikin hiilipannunne".
And let every man take a vessel for burning perfumes, and put sweet spices in them; let every man take his vessel before the Lord, two hundred and fifty vessels; you and Aaron and everyone with his vessel.
καὶ λάβετε ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ καὶ ἐπιθήσετε ἐπ' αὐτὰ θυμίαμα καὶ προσάξετε ἔναντι κυρίου ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ πενήτηντα καὶ διακόσια πυρεῖα καὶ σὺ καὶ ααρων ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ

- 18 Niin he ottivat kukin hiilipannunsa, virittivät niihin tulen ja panivat niihin suitsuketta ja asettuivat ilmestysmajan ovelle; samoin myöskin Mooses ja Aaron.
So every man took his vessel and they put fire in them, with spices, and came to the door of the Tent of meeting with Moses and Aaron.
καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τὸ πυρεῖον αὐτοῦ καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτὰ πῦρ καὶ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸ θυμίαμα καὶ ἔστησαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου μουσῆς καὶ ααρων
- 19 Mutta Koorah kokosi heitä vastaan koko seurakunnan ilmestysmajan ovelle. Silloin Herran kirkkaus näkyi koko seurakunnalle.
And Korah made all the people come together against them to the door of the Tent of meeting; and the glory of the Lord was seen by all the people.
καὶ ἐπισυνέστησεν ἐπ' αὐτοὺς κορε τὴν πᾶσαν αὐτοῦ συναγωγὴν παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυρίου πάση τῇ συναγωγῇ
- 20 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
And the Lord said to Moses and Aaron,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων λέγων
- 21 "Erottautukaa te tästä joukosta, niin minä tuokiossa heidät tuhoan".
Come out from among this people, so that I may send sudden destruction on them.
ἀποσχίσθητε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης καὶ ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰς ἅπαξ
- 22 Mutta he lankesivat kasvoillensa ja sanoivat: "Oi Jumala, sinä Jumala, jonka vallassa on kaiken lihan henki: jos yksi mies rikkoo, vihastutko silloin koko seurakuntaan?"
Then falling down on their faces they said, O God, the God of the spirits of all flesh, because of one man's sin will your wrath be moved against all the people?
καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ εἶπαν θεὸς θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς εἰ ἄνθρωπος εἷς ἤμαρτεν ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ὀργὴ κυρίου
- 23 Niin Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 24 "Puhu seurakunnalle näin: Lähtekää pois Koorahin, Daatanin ja Abiramin asumuksen ympäriltä".
Say to the people, Come away from the tent of Korah Dathan, and Abiram.
λάλησον τῇ συναγωγῇ λέγων ἀναχωρήσατε κύκλω ἀπὸ τῆς συναγωγῆς κορε
- 25 Sitten Mooses nousi ja meni Daatanin ja Abiramin luo, ja Israelin vanhimmat seurasivat häntä.
So Moses got up and went to Dathan and Abiram, and the responsible men of Israel went with him.
καὶ ἀνέστη μουσῆς καὶ ἐπορεύθη πρὸς δαθαν καὶ αβιρων καὶ συνεπορεύθησαν μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραηλ
- 26 Ja hän puhui seurakunnalle sanoen: "Siirtykää pois näiden jumalattomien miesten majoilta älkääkää koskeko mihinkään, mikä on heidän, ettette tuhoutuisi kaikkien heidän syntiensä tähden".
And he said to the people, Come away now from the tents of these evil men, without touching anything of theirs, or you may be taken in the punishment of their sins.
καὶ ἐλάλησεν πρὸς τὴν συναγωγὴν λέγων ἀποσχίσθητε ἀπὸ τῶν σκηνῶν τῶν ἀνθρώπων τῶν σκληρῶν τούτων καὶ μὴ ἄπτεσθε ἀπὸ πάντων ὧν ἐστὶν αὐτοῖς μὴ συναπόλησθε ἐν πάσῃ τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτῶν
- 27 Niin he lähtivät pois Koorahin, Daatanin ja Abiramin asumuksen ympäriltä. Mutta Daatan ja Abiram olivat tulleet ulos ja asettuneet majojensa ovelle vaimoinensa ja suurine ja pienine lapsinensa.
So on every side they went away from the tent of Korah Dathan, and Abiram: and Dathan and Abiram came out to the door of their tents, with their wives and their sons and their little ones.
καὶ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς σκηνῆς κορε κύκλω καὶ δαθαν καὶ αβιρων ἐξῆλθον καὶ εἰστήκεισαν παρὰ τὰς θύρας τῶν σκηνῶν αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ ἡ ἀποσκευὴ αὐτῶν
- 28 Ja Mooses puhui: "Tästä te tietäkää, että Herra on minut lähettänyt tekemään kaikki nämä teot ja etteivät ne ole tapahtuneet minun omasta tahdostani:
And Moses said, Now you will see that the Lord has sent me to do all these works, and I have not done them of myself.
καὶ εἶπεν μουσῆς ἐν τούτῳ γνώσεσθε ὅτι κύριος ἀπέστειλέν με ποιῆσαι πάντα τὰ ἔργα ταῦτα ὅτι οὐκ ἄπ' ἑμαυτοῦ
- 29 jos nämä kuolevat samalla tavalla, kuin muut ihmiset kuolevat, ja heidän käy, niinkuin kaikkien muiden ihmisten käy, niin ei Herra ole minua lähettänyt.
If these men have the common death of men, or if the natural fate of all men overtakes them, then the Lord has not sent me.
εἰ κατὰ θάνατον πάντων ἀνθρώπων ἀποθανοῦνται οὗτοι εἰ καὶ κατ' ἐπίσκεψιν πάντων ἀνθρώπων ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν οὐχὶ κύριος ἀπέσταλκέν με

- 30 Mutta jos Herra antaa jotakin erikoista tapahtua ja maa avaa kitansa ja nielaisee heidät kaikkinsa, niin että he elävältä suistuvat tuonelaan, niin siitä tietäkää, että nämä miehet ovat pilkanneet Herraa.
But if the Lord does something new, opening the earth to take them in, with everything which is theirs, and they go down living into the underworld, then it will be clear to you that the Lord has not been honoured by these men.
ἀλλ' ἢ ἐν φάσματι δείξει κύριος καὶ ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καταπίεται αὐτοὺς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς καὶ καταβήσονται ζῶντες εἰς ᾗδου καὶ γνώσεσθε ὅτι παρώξυναν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι τὸν κύριον
- 31 Tuskin oli hän saanut kaiken tämän sanotuksi, niin maa halkesi heidän altansa
And while these words were on his lips, the earth under them was parted in two;
ὥς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐρράγη ἡ γῆ ὑποκάτω αὐτῶν
- 32 ja maa avasi kitansa ja nielaisi heidät, heidän asuntonsa, kaiken Koorahin väen ja kaikki heidän tavaransa.
And the earth, opening her mouth, took them in, with their families, and all the men who were joined to Korah, and their goods.
καὶ ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιεν αὐτοὺς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας μετὰ κορε καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
- 33 Ja he suistuivat kaikkinsa elävältä tuonelaan, ja maa peitti heidät; ja niin heidät hävitettiin seurakunnan keskeltä.
So they and all theirs went down living into the underworld, and the earth was shut over them, and they were cut off from among the meeting of the people.
καὶ κατέβησαν αὐτοὶ καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτῶν ζῶντα εἰς ᾗδου καὶ ἐκάλυψεν αὐτοὺς ἡ γῆ καὶ ἀπόλοντο ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς
- 34 Ja koko Israel, joka oli heidän ympärillensä, pakeni kuullessaan heidän huutonsa, sillä he pelkäsivät maan nielaisevan heidätkin.
And all Israel round about them went in flight at their cry, For fear, said they, that we go down into the heart of the earth.
καὶ πᾶς ἰσραὴλ οἱ κύκλῳ αὐτῶν ἔφυγον ἀπὸ τῆς φωνῆς αὐτῶν ὅτι λέγοντες μήποτε καταπίη ἡμᾶς ἡ γῆ
- 35 Mutta tuli lähti Herran tyköä ja kulutti ne kaksisataa viisikymmentä miestä, jotka olivat tuoneet suitsutusta.
Then fire came out from the Lord, burning up the two hundred and fifty men who were offering the perfume.
καὶ πῦρ ἐξῆλθεν παρὰ κυρίου καὶ κατέφαγεν τοὺς πενήτηντα καὶ διακοσίους ἄνδρας τοὺς προσφέροντας τὸ θυμίαμα
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν
- 2 "Puhu israelilaisille ja ota heiltä, kaikilta heidän ruhtinaitansa, sauva kutakin sukukuntaa kohti, heidän sukukuntiansa mukaan, kaksitoista sauva. Kirjoita kunkin nimi hänen sauvaansa,
Say to the children of Israel that they are to give you rods, one for every family, for every chief, the head of his father's house, making twelve rods; let every man's name be placed on his rod.
καὶ πρὸς ελεάζαρ τὸν υἱὸν ααρων τὸν ἱερέα ἀνέλεσθε τὰ πυρεῖα τὰ χαλκᾶ ἐκ μέσου τῶν κατακεκαυμένων καὶ τὸ πῦρ τὸ ἀλλότριον τοῦτο σπείρον ἐκεῖ ὅτι ἡγίασαν
- 3 mutta Leevin sauvaan kirjoita Aaronin nimi, sillä tämänkin sukukunnan päämiehellä olkoon sauvansa.
And let Aaron's name be placed on the rod of Levi: for there is to be one rod for the head of every family.
τὰ πυρεῖα τῶν ἀμαρτωλῶν τούτων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν καὶ ποιήσον αὐτὰ λεπίδας ἐλατὰς περίθεμα τῷ θυσιαστηρίῳ ὅτι προσηνέχθησαν ἔναντι κυρίου καὶ ἡγιάσθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς σημεῖον τ οἷς υἱοῖς ἰσραὴλ
- 4 Pane ne sitten ilmestysmajaan lain arkin eteen, missä minä teille ilmestyn.
And let them be stored up in the Tent of meeting, in front of the ark of witness where I come to you.
καὶ ἔλαβεν ελεάζαρ υἱὸς ααρων τοῦ ἱερέως τὰ πυρεῖα τὰ χαλκᾶ ὅσα προσήνεγκαν οἱ κατακεκαυμένοι καὶ προσέθηκον αὐτὰ περίθεμα τῷ θυσιαστηρίῳ
- 5 Ja tapahtuu, että kenen minä valitsen, sen sauva versoo. Siten minä lopetan israelilaisten napinan, niin että pääsen kuulemasta heidän napinaansa teitä vastaan."
And the rod of that man who is marked out by me for myself will have buds on it; so I will put a stop to the outcries which the children of Israel make to me against you.
μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ὅπως ἂν μὴ προσέλθῃ μηεὶς ἀλλογενῆς ὃς οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ σπέρματος ααρων ἐπιθεῖναι θυμίαμα ἔναντι κυρίου καὶ οὐκ ἔσται ὥσπερ κορε καὶ ἡ ἐπισύστασις αὐτοῦ κ αὐτὰ ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ μουσῆ
- 6 Ja Mooses puhui tämän israelilaisille, ja kaikki heidän ruhtinaansa antoivat hänelle kukin sauvansa sukukunnittain, yhteensä kaksitoista sauva, ja Aaronin sauva oli heidän sauvainsa joukossa.
So Moses gave these orders to the children of Israel, and all their chiefs gave him rods, one for the head of every family, making twelve rods: and Aaron's rod was among them.
καὶ ἐγόγγυσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τῇ ἐπαύριον ἐπὶ μουσῆν καὶ ααρων λέγοντες ὅμεις ἀπεκτάγκατε τὸν λαὸν κυρίου

- 7 **Ja Mooses pani sauvat lain majaan, Herran eteen.**
And Moses put the rods before the Lord in the Tent of witness.
 και ἐγένετο ἐν τῷ ἐπισυστρέφεσθαι τὴν συναγωγὴν ἐπὶ μουσῆν καὶ ααρων καὶ ὄρμησαν ἐπὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ τήνδε ἐκάλυψεν αὐτὴν ἡ νεφέλη καὶ ὄφθη ἡ δόξα κυρίου
- 8 **Kun Mooses seuraavana päivänä meni lain majaan, niin katso, Aaronin sauva, joka oli siinä Leevin sukukunnan puolesta, oli alkanut versoa, siihen oli ilmestynyt silmuja, puhjennut kukkia ja kasvanut kypsiä manteleita.**
Now on the day after, Moses went into the Tent of witness; and he saw that Aaron's rod, the rod of the house of Levi, had put out buds, and was covered with buds and flowers and fruit.
 και εισηλθεν μουσης και ααρων κατὰ πρόσωπον τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 9 **Ja Mooses vei ulos kaikki sauvat Herran kasvojen edestä kaikkien israelilaisten tykö; ja he katselivat niitä ja ottivat kukin sauvansa.**
Then Moses took out all the rods from before the Lord, and gave them back to the children of Israel: and they saw them, and every man took his rod.
 και ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων λέγων
- 10 **Ja Herra sanoi Moosekselle: "Vie Aaronin sauva takaisin lain arkin eteen säilytettäväksi merkinä uppiskaisille, ja lopeta heidän napinansa, niin että minä pääsen sitä kuulemasta, jotta he eivät kuolisi".**
And the Lord said to Moses, Put Aaron's rod back in front of the ark of witness, to be kept for a sign against this false-hearted people, so that you may put a stop to their outcries against me, and death may not overtake them.
 ἐκχωρήσατε ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ταύτης καὶ ἐξαναλώσω αὐτοὺς εἰς ἅπαξ καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν
- 11 **Ja Mooses teki sen; niinkuin Herra häntä käski, niin hän teki.**
This Moses did: as the Lord gave orders, so he did.
 και εἶπεν μουσης πρὸς ααρων λαβὲ τὸ πυρεῖον καὶ ἐπίθεε ἐπ' αὐτὸ πῦρ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐπίβαλε ἐπ' αὐτὸ θυμίαμα καὶ ἀπένεγκε τὸ τάχος εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ ἐξίλασαι περὶ αὐτῶν ἐξ ἧλθεν γὰρ ὄργη ἀπὸ προσώπου κυρίου ἤρκειται θραύειν τὸν λαόν
- 12 **Mutta israelilaiset sanoivat Moosekselle näin: "Katso, me menedhymme, me hukumme, kaikki me hukumme!**
And the children of Israel said to Moses, Truly, destruction has come on us; an evil fate has overtaken us all.
 και ἔλαβεν ααρων καθάπερ ἐλάλησεν αὐτῷ μουσης καὶ ἔδραμεν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ ἦδη ἐνήρκετο ἡ θραῦσις ἐν τῷ λαῷ καὶ ἐπέβαλεν τὸ θυμίαμα καὶ ἐξίλάσατο περὶ τοῦ λαοῦ
- 13 **Kuka vain lähestyy, kuka ikinä lähestyy Herran asumusta, se kuolee! Onko meidän kaikkien hukkuminen?"**
Death will overtake everyone who comes near, who comes near the House of the Lord: are we all to come to destruction?
 και ἔσθη ἀνὰ μέσον τῶν τεθνηκότων καὶ τῶν ζώντων καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις
- 1 **Ja Herra sanoi Aaronille: "Sinun ja sinun poikiesi, isäsi suvun sinun kanssasi, on kannettava pyhäkköä vastaan tehdyt rikkomukset; samoin sinun ja poikiesi sinun kanssasi on kannettava pappeutta vastaan tehdyt rikkomukset.**
And the Lord said to Aaron, You and your sons and your father's family are to be responsible for all wrongdoing in relation to the holy place: and you and your sons are to be responsible for the errors which come about in your work as priests.
 και εἶπεν κύριος πρὸς ααρων λέγων σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ ὁ οἶκος πατριᾶς σου λήμψεσθε τὰς ἁμαρτίας τῶν ἁγίων καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου λήμψεσθε τὰς ἁμαρτίας τῆς ἱερατείας ὑμῶν
- 2 **Mutta salli myös veljiesi, Leevin sukukunnan, isäsi heimon, käydä sinun kanssasi sinne. He liittykööt sinuun ja palvelkoot sinua, kun sinä ja poikasi sinun kanssasi toimitatte palvelusta lain majan edessä.**
Let your brothers, the family of Levi, come near with you, so that they may be joined with you and be your servants: but you and your sons with you are to go in before the ark of witness.
 και τοὺς ἀδελφοὺς σου φυλὴν λευι δῆμον τοῦ πατρὸς σου προσαγάγου πρὸς σεαυτὸν καὶ προστεθήτωσάν σοι καὶ λειτουργήτωσάν σοι καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου μετὰ σοῦ ἀπέναντι τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 3 **Ja he hoitakoot sekä sinun tehtäviäsi että kaikkia majan tehtäviä, mutta älkööt lähestykö pyhiä esineitä tai alttaria, etteivät kuolisi, niin he kuin tekin.**
They are to do your orders and be responsible for the work of the Tent; but they may not come near the vessels of the holy place or the altar, so that death may not overtake them or you.
 και φυλάσσονται τὰς φυλακάς σου καὶ τὰς φυλακάς τῆς σκηνῆς πλὴν πρὸς τὰ σκευὴ τὰ ἅγια καὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον οὐ προσελεύσονται καὶ οὐκ ἀποθανοῦνται καὶ οὗτοι καὶ ὑμεῖς
- 4 **Liittykööt he sinuun ja hoitakoot ilmestysmajan tehtävät, majan kaikki palvelustehtävät; mutta syrjäinen älköön teitä lähestykö.**
They are to be joined with you in the care of the Tent of meeting, doing whatever is needed for the Tent: and no one of any other family may come near you.
 και προστεθήσονται πρὸς σε καὶ φυλάσσονται τὰς φυλακάς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου κατὰ πάσας τὰς λειτουργίας τῆς σκηνῆς καὶ ὁ ἀλλογενὴς οὐ προσελεύσεται πρὸς σε
- 5 **Ja teidän on hoidettava tehtävät pyhäkössä ja alttarilla, ettei Herran viha enää kohtaisi israelilaisia.**
You are to be responsible for the holy place and the altar, so that wrath may never again come on the children of Israel.
 και φυλάξεσθε τὰς φυλακάς τῶν ἁγίων καὶ τὰς φυλακάς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ οὐκ ἔσται θυμὸς ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ

- 6 Ja katso, minä olen ottanut teidän veljenne, leeviläiset, israelilaisten keskuudesta teille lahjaksi, Herralle annettuina toimittamaan palvelusta ilmestysmajassa.
Now, see, I have taken your brothers the Levites from among the children of Israel: they are given to you and to the Lord, to do the work of the Tent of meeting.
καὶ ἐγὼ εἴληφα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν τοὺς λευίτας ἐκ μέσου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ δόμα δεδομένον κυρίῳ λειτουργεῖν τὰς λειτουργίας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 7 Mutta sinä ja poikasi sinun kanssasi hoitakaa papinvirkaanne, pitäen huolta kaikista alttarilla ja esiripun sisäpuolella suoritettavista tehtävistä, ja toimittakaa palvelusta siellä. Lahjana minä annan teille papinvirkanne; mutta syrjäinen, joka siihen ryhtyy, surmattakoon."
And you and your sons with you are to be responsible as priests for the altar and everything on it, and everything inside the veil; you are to do the work of priests; I have given you your position as priests; and any other man who comes near will be put to death.
καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου μετὰ σοῦ διατηρήσετε τὴν ἱερατεῖαν ὑμῶν κατὰ πάντα τρόπον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸ ἔνδοθεν τοῦ καταπέτασματος καὶ λειτουργήσετε τὰς λειτουργίας δόμα τῆς ἱερατείας ὑμῶν καὶ ὁ ἀλλογενὴς ὁ προσπορευόμενος ἀποθάνεται
- 8 Ja Herra puhui Aaronille: "Katso, minä annan sinulle sen, mikä saamistani anneista on talteen otettava; kaikista israelilaisten pyhistä lahjoista minä annan sen sinulle osuudeksi ja sinun pojillesi ikuiseksi oikeudeksi.
And the Lord said to Aaron, See, I have given into your care my lifted offerings; even all the holy things of the children of Israel I have given to you and to your sons as your right for ever, because you have been marked with the holy oil.
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς ααρων καὶ ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν διατήρησιν τῶν ἀπαρχῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἡγιασμένων μοι παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ σοὶ δέδωκα αὐτὰ εἰς γέρας καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σέ νόμιμον αἰώνιον
- 9 Korkeasti-pyhistä lahjoista olkoon sinun omasi tämä, jota ei tulessa polteta: kaikki ne heidän uhrilahjansa, jotka kuuluvat kaikkiin heidän ruokauhreihinsa, syntiuhreihinsa ja vikauhreihinsa, joita he suorittavat minulle korvauksena; se on korkeasti-pyhää ja olkoon sinun ja sinun poikiesi oma.
This is to be yours of the most holy things, out of the fire offerings; every offering of theirs, every meal offering and sin-offering, and every offering which they make on account of error, is to be most holy for you and your sons.
καὶ τοῦτο ἔστω ὑμῖν ἀπὸ τῶν ἡγιασμένων ἁγίων τῶν καρπωμάτων ἀπὸ πάντων τῶν δόρων αὐτῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θυσιασμάτων αὐτῶν καὶ ἀπὸ πάσης πλημμελείας αὐτῶν καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὅσα ἀποδιδόασιν μοι ἀπὸ πάντων τῶν ἁγίων σοὶ ἔσται καὶ τοῖς υἱοῖς σου
- 10 Syökää se korkeasti-pyhässä paikassa; jokainen miehenpuoli saakoon syödä sitä. Olkoon se sinulle pyhä.
As most holy things they are to be your food: let every male have them for food; it is to be holy to you.
ἐν τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων φάγεσθε αὐτὰ πᾶν ἄρσενικὸν φάγεται αὐτὰ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου ἅγια ἔσται σοὶ
- 11 Ja antina heidän lahjoistansa olkoon sinun omasi tämä: kaiken sen, minkä israelilaiset uhraavat heilutusmenoin, minä annan sinulle, sinun pojillesi ja tyttärillesi ikuiseksi oikeudeksi; jokainen, joka on puhdas sinun perheessäsi, saakoon syödä sitä.
And this is yours: the lifted offering which they give and all the wave offerings of the children of Israel I have given to you and to your sons and to your daughters as your right for ever: everyone in your house who is clean may have them for food.
καὶ τοῦτο ἔσται ὑμῖν ἀπαρχὴ δομάτων αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐπιθεμάτων τῶν υἱῶν ἰσραὴλ σοὶ δέδωκα αὐτὰ καὶ τοῖς υἱοῖς σου καὶ ταῖς θυγατράσιν σου μετὰ σοῦ νόμιμον αἰώνιον πᾶς καθαρὸς ἐν τῷ οἴκῳ σου ἔδεται αὐτὰ
- 12 Kaiken parhaan öljyn ja kaiken parhaan viinin ja viljan, minkä he uutisena antavat Herralle, sen minä annan sinulle.
All the best of the oil and the wine and the grain, the first-fruits of them which they give to the Lord, to you have I given them.
πᾶσα ἀπαρχὴ ἐλαίου καὶ πᾶσα ἀπαρχὴ οἴνου καὶ σίτου ἀπαρχὴ αὐτῶν ὅσα ἂν δώσῃ τῷ κυρίῳ σοὶ δέδωκα αὐτὰ
- 13 Uutiset kaikesta, mitä heidän maassansa kasvaa ja minkä he tuovat Herralle, olkoot sinun omasi; jokainen, joka on puhdas sinun perheessäsi, saakoon syödä niitä.
The earliest produce from their land which they take to the Lord is to be yours; everyone in your house who is clean may have it for his food.
τὰ πρωτογενήματα πάντα ὅσα ἐν τῇ γῇ αὐτῶν ὅσα ἂν ἐνέγκωσιν κυρίῳ σοὶ ἔσται πᾶς καθαρὸς ἐν τῷ οἴκῳ σου ἔδεται αὐτὰ
- 14 Kaikki, mitä Israelissa vihittyä on, olkoon sinun omaasi.
Everything given by oath to the Lord in Israel is to be yours.
πᾶν ἀνατεθεματισμένον ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ σοὶ ἔσται
- 15 Kaikki, mikä avaa äidinkohdun, mikä elollinen hyvänsä, joka tuodaan Herralle, ihmisistä tai karjasta, olkoon sinun omasi; lunastuta kuitenkin ihmisen esikoinen samoin kuin saastaisen eläimen esikoinen.
The first birth of every living thing which is offered to the Lord, of man or beast, is to be yours; but for the first sons of man payment is to be made, and for the first young of unclean beasts.
καὶ πᾶν διανοίγον μήτραν ἀπὸ πάσης σαρκός ἢ προσφέρουσιν κυρίῳ ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους σοὶ ἔσται ἀλλ' ἢ λύτροις λυτρωθήσεται τὰ πρωτότοκα τῶν ἀνθρώπων καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν κτηνῶν τῶν ἀκαθάρτων λυτρώση

- 16 Ja mitä heidän lunastamiseensa tulee, niin lunastuta heidät kuukauden ikäisistä alkaen sinun asettamastasi viiden sekelin arviohinnasta pyhäkkösekelin painon mukaan, sekeli kaksikymmentä geeraa.
Payment is to be made for these when they are a month old, at the value fixed by you, a price of five shekels by the scale of the holy place, that is, twenty gerahs to the shekel.
καὶ ἡ λύτρωσις αὐτοῦ ἀπὸ μηνιαίου ἢ συντήμησις πέντε σίκλων κατὰ τὸν σίκλον τὸν ἅγιον εἴκοσι ὀβολοὶ εἰσιν
- 17 Mutta raavaan tai lampaan tai vuohen esikoista älä lunastuta; ne ovat pyhiä. Vihmo niiden veri alttarille ja polta niiden rasva uhriksi, suloiseksi tuoksuksi Herralle.
But no such payment may be made for the first birth of an ox or a sheep or a goat; these are holy: their blood is to be dropped on the altar, and their fat burned for an offering made by fire, a sweet smell to the Lord.
πλὴν πρωτότοκα μόσχων καὶ πρωτότοκα προβάτων καὶ πρωτότοκα αἰγῶν οὐ λυτρώση ἅγια ἐστὶν καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν προσχεεῖς πρὸς τὸ θυσιαστήριον καὶ τὸ στέαρ ἀνοίσεις κάρπωμα εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κυρίῳ
- 18 Mutta niiden liha olkoon sinun omasi; niinkuin heilutettu rintalihakin ja oikea reisi olkoon se sinun omasi.
Their flesh is to be yours; like the breast of the wave offering and the right leg, it is to be yours.
καὶ τὰ κρέα ἐσται σοὶ καθὰ καὶ τὸ στηθόνιον τοῦ ἐπιθέματος καὶ κατὰ τὸν βραχίονα τὸν δεξιὸν σοὶ ἐσται
- 19 Kaikki pyhät annit, joita israelilaiset antavat Herralle, minä annan sinulle, sinun pojillesi ja tyttärillesi ikuisiksi oikeudeksi. Se olkoon ikuinen suolaliitto Herran edessä sinulle ja sinun jälkeläisillesi."
All the lifted offerings of the holy things which the children of Israel give to the Lord, I have given to you and to your sons and to your daughters as a right for ever. This is an agreement made with salt before the Lord, to you and to your seed for ever.
πάν ἀφαίρεμα τῶν ἁγίων ὅσα ἂν ἀφέλωσιν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ κυρίῳ σοὶ δέδωκα καὶ τοῖς υἱοῖς σου καὶ ταῖς θυγατράσιν σου μετὰ σοῦ νόμιμον αἰώνιον διαθήκη ἄλλος αἰωνίου ἐστὶν ἔναντι κυρίου σοὶ καὶ αἰ τῷ σπέρματι σου μετὰ σέ
- 20 Ja Herra puhui Aaronille: "Sinulla älköön olko perintöosaa heidän maassansa älköönkä osuutta heidän keskellensä; minä itse olen sinun osuutesi ja perintöosasi israelilaisten keskellä.
And the Lord said to Aaron, You will have no heritage in their land, or any part among them; I am your part and your heritage among the children of Israel.
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς ααρων ἐν τῇ γῇ αὐτῶν οὐ κληρονομήσεις καὶ μερίς οὐκ ἔσται σοι ἐν αὐτοῖς ὅτι ἐγὼ μερίς σου καὶ κληρονομία σου ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
- 21 Mutta leeviläisille minä annan kaikki kymmenykset Israelissa perintöosaksi, palkkana siitä palveluksesta, jonka he toimittavat ilmestysmajassa.
And to the children of Levi I have given as their heritage all the tenths offered in Israel, as payment for the work they do, the work of the Tent of meeting.
καὶ τοῖς υἱοῖς λευι ἰδοὺ δέδωκα πᾶν ἐπιδέκατον ἐν Ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν αὐτῶν ὅσα αὐτοὶ λειτουργοῦσιν λειτουργίαν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 22 Älköötäkää muut israelilaiset enää lähestykö ilmestysmajaa, että he eivät joutuisi synnalaisiksi ja kuolisi.
In future the children of Israel are not to come near the Tent of meeting, so that death may not come to them because of sin.
καὶ οὐ προσελεύσονται ἔτι οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου λαβεῖν ἁμαρτίαν θανατηφόρον
- 23 Ainoastaan leeviläiset toimittakoot palvelusta ilmestysmajassa ja kantakoot tehdyt rikkomukset; se olkoon teille ikuinen säädös sukupolvesta sukupolveen. Mutta heillä älköön olko perintöosaa israelilaisten keskellä.
But the Levites are to do the work of the Tent of meeting, and be responsible for errors in connection with it: this is a law for ever through all your generations; and among the children of Israel they will have no heritage.
καὶ λειτουργήσῃ ὁ λευίτης αὐτὸς τὴν λειτουργίαν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ αὐτοὶ λήμψονται τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν νόμιμον αἰώνιον εἰς τὰς γενεὰς αὐτῶν καὶ ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ οὐ κληρονομήσουσιν κληρονομίαν
- 24 Sillä israelilaisten kymmenykset, jotka he antavat Herralle anniksi, minä annan leeviläisille perintöosaksi; sentähden minä kiellän heiltä perintöosan israelilaisten keskuudessa."
For the tenths which the children of Israel give as a lifted offering to the Lord I have given to the Levites as their heritage. and so I have said to them, Among the children of Israel they will have no heritage.
ὅτι τὰ ἐπιδέκατα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὅσα ἂν ἀφορίσωσιν κυρίῳ ἀφαίρεμα δέδωκα τοῖς λευίταις ἐν κλήρῳ διὰ τοῦτο εἴρηκα αὐτοῖς ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραὴλ οὐ κληρονομήσουσιν κληρον
- 25 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων

- 26 "Puhu leeviläisille ja sano: Kun te israelilaisilta otatte ne kymmenykset, jotka minä olen määrännyt heidän teille annettavaksi perintöosaksenne, niin antakaa siitä Herralle anti, kymmenykset kymmenyksistä,
Say to the Levites, When you take from the children of Israel the tenth which I have given to you from them as your heritage, a tenth part of that tenth is to be offered as an offering lifted up before the Lord.
καὶ τοῖς λευίταις λαλήσεις καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἐὰν λάβητε παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ τὸ ἐπιδέκατον ὃ δέδωκα ὑμῖν παρ' αὐτῶν ἐν κλήρῳ καὶ ἀφελεῖτε ὑμεῖς ἀπ' αὐτοῦ ἀφαίρεμα κυρίῳ ἐπιδέκατον ἀπὸ τοῦ ἐπιδέκατου
- 27 ja se katsotaan teidän anniksenne, niinkuin puimatantereelta annetut jyvät tai kuurnasta tullut mehu.
And this lifted offering is to be put to your credit as if it was grain from the grain-floor and wine from the vines.
καὶ λογισθήσεται ὑμῖν τὰ ἀφαιρέματα ὑμῶν ὡς σίτος ἀπὸ ἄλλο καὶ ἀφαίρεμα ἀπὸ ληνοῦ
- 28 Niin antakaa tekin Herralle anti kaikista kymmenyksistä, jotka te saatte israelilaisilta, ja tämä Herralle niistä tuleva anti antakaa pappi Aaronille.
So you are to make an offering lifted up to the Lord from all the tenths which you get from the children of Israel, giving out of it the Lord's lifted offering to Aaron the priest.
οὕτως ἀφελεῖτε καὶ ὑμεῖς ἀπὸ τῶν ἀφαιρεμάτων κυρίου ἀπὸ πάντων ἐπιδεκάτων ὑμῶν ὅσα ἐὰν λάβητε παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ δώσετε ἀπ' αὐτῶν ἀφαίρεμα κυρίῳ ααρὼν τῷ ἱερεῖ
- 29 Kaikista saamistanne lahjoista antakaa Herralle täysi anti; kaikesta, mikä parasta on, antakaa pyhä lahja.
From everything given to you, let the best of it, the holy part of it, be offered as a lifted offering to the Lord.
ἀπὸ πάντων τῶν δομάτων ὑμῶν ἀφελεῖτε ἀφαίρεμα κυρίῳ ἢ ἀπὸ πάντων τῶν ἀπαρχῶν τὸ ἡγιασμένον ἀπ' αὐτοῦ
- 30 Ja sano heille: Kun te siitä annatte parhaimman osan, niin se katsotaan leeviläisten anniksi niinkuin puimatantereen tai kuurnan sato.
Say to them, then, When the best of it is lifted up on high, it is to be put to the account of the Levites as the increase of the grain-floor and of the place where the grapes are crushed.
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ὅταν ἀφαιρῆτε τὴν ἀπαρχὴν ἀπ' αὐτοῦ καὶ λογισθήσεται τοῖς λευίταις ὡς γένημα ἀπὸ ἄλλο καὶ ὡς γένημα ἀπὸ ληνοῦ
- 31 Ja sen saatte te ja teidän perheenne syödä missä hyvänsä, sillä se on teille palkka palveluksestanne ilmestysmajassa.
It is to be your food, for you and your families in every place: it is your reward for your work in the Tent of meeting.
καὶ ἔδεσθε αὐτὸ ἐν παντὶ τόπῳ ὑμεῖς καὶ οἱ οἴκοι ὑμῶν ὅτι μισθὸς οὗτος ὑμῖν ἐστὶν ἀντὶ τῶν λειτουργιῶν ὑμῶν τῶν ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου
- 32 Kun te näin annatte siitä anniksi parhaimman osan, ette joudu synnalaisiksi etkä saastuta israelilaisten pyhiä lahjoja etkä kuole."
And no sin will be yours on account of it, when the best of it has been lifted up on high; you are not to make a wrong use of the holy things of the children of Israel, so that death may not overtake you.
καὶ οὐ λήμψεσθε δι' αὐτὸ ἁμαρτίαν ὅτι ἂν ἀφαιρῆτε τὴν ἀπαρχὴν ἀπ' αὐτοῦ καὶ τὰ ἅγια τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οὐ βεβηλώσετε ἵνα μὴ ἀποθάνητε
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle ja Aaronille sanoen:
And the Lord said to Moses and Aaron,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρὼν λέγων
- 2 "Tämä on lakimääräys, jonka Herra sääsi sanoen: Käske israelilaisia tuomaan sinulle ruskeanpunainen, virheetön hieho, jossa ei ole mitään vammaa ja jonka päälle iestä ei vielä ole pantu.
This is the rule of the law which the Lord has made, saying, Give orders to the children of Israel to give you a red cow without any mark on her, and on which the yoke has never been put:
αὕτη ἡ διαστολή τοῦ νόμου ὅσα συνέταξεν κύριος λέγων λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ λαβέτωσαν πρὸς σὲ δάμαλιν πυρρὰν ἄμωμον ἥτις οὐκ ἔχει ἐν αὐτῇ μῶμον καὶ ἣ οὐκ ἐπεβλήθη ἐπ' αὐτὴν ζυγὸς
- 3 Antakaa se pappi Eleazarin haltuun, ja vietäköön se leiristä ulos ja teurastettakoon hänen edessänsä.
Give her to Eleazar the priest and let him take her outside the tent-circle and have her put to death before him.
καὶ δώσεις αὐτὴν πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ ἐξάξουσιν αὐτὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν καὶ σφάζουσιν αὐτὴν ἐνώπιον αὐτοῦ
- 4 Sitten pappi Eleazar ottakoon sen verta sormeensa ja pirskoittakoon sen verta ilmestysmajan etupuolta kohti seitsemän kertaa.
Then let Eleazar the priest take some of her blood on his finger, shaking the blood seven times in the direction of the front of the Tent of meeting:
καὶ λήμψεται ἐλεάζαρ ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς καὶ ῥανεῖ ἀέναντι τοῦ προσώπου τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῆς ἐπτὰκις
- 5 Ja hieho poltettakoon hänen nähtensä; nahkoinensa, lihoinensa ja verinensä ynnä rapoinensa se poltettakoon.
And the cow is to be burned before him, her skin and her flesh and her blood and her waste are to be burned:
καὶ κατακαύσουσιν αὐτὴν ἐναντίον αὐτοῦ καὶ τὸ δέρμα καὶ τὰ κρέα αὐτῆς καὶ τὸ αἷμα αὐτῆς σὺν τῇ κόπρῳ αὐτῆς κατακαυθήσεται

- 6 Mutta pappi ottakoon setripuuta, isoppikorren ja helakanpunaista lankaa ja viskatkoon ne tuleen, missä hieho palaa.
Then let the priest take cedar-wood and hyssop and red thread, and put them into the fire where the cow is burning.
καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς ξύλον κέδρινον καὶ ὕσσωπον καὶ κόκκινον καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς μέσον τοῦ κατακαύματος τῆς δαμάλεως
- 7 Sitten pappi peskööön vaatteensa ja peskööön ruumiinsa vedessä; sitten menköön leiriin. Mutta pappi olkoon saastainen iltaan asti.
And the priest, after washing his clothing and bathing his body in water, may come back to the tent-circle, and will be unclean till evening.
καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ὁ ἱερεὺς ἕως ἑσπέρας
- 8 Sekin, joka hiehon poltti, peskööön vaatteensa vedessä ja peskööön ruumiinsa vedessä ja olkoon saastainen iltaan asti.
And he who does the burning is to have his clothing washed and his body bathed in water and be unclean till evening.
καὶ ὁ κατακαίων αὐτὴν πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 9 Sitten joku, joka on puhdas, kootkoon hiehon tuhan ja pankoon sen talteen leirin ulkopuolelle puhtaaseen paikkaan. Ja säilytettäkööön se israelilaisten seurakunnalle puhdistusvettä varten.
Tämä on syntiuhri.
Then let a man who is clean take the dust of the burned cow and put it outside the tent-circle in a clean place, where it is to be kept for the children of Israel and used in making the water which takes away what is unclean: it is a sin-offering.
καὶ συνάξει ἄνθρωπος καθαρὸς τὴν σποδὸν τῆς δαμάλεως καὶ ἀποθήσει ἔξω τῆς παρεμβολῆς εἰς τόπον καθαρὸν καὶ ἔσται τῇ συναγωγῇ υἱὸν ἰσραὴλ εἰς διατήρησιν ὕδωρ ῥαντισμοῦ ἄγνισμῶ ἔστιν
- 10 Ja joka hiehon tuhan kokosi, peskööön vaatteensa ja olkoon saastainen iltaan asti. Tämä olkoon israelilaisille ja muukalaiselle, joka asuu heidän keskellensä, ikuinen säädös.
And he who takes up the dust of the burned cow is to have his clothing washed with water and be unclean till evening: this is to be a law for ever, for the children of Israel as well as for the man from another country who is living among them.
καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια ὁ συνάγων τὴν σποδιὰν τῆς δαμάλεως καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας καὶ ἔσται τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ τοῖς προσκειμένοις προσηλύτοις νόμιμον αἰώνιον
- 11 Joka koskee kuolleen ihmisen ruumiiseen, kenen hyvänsä, olkoon saastainen seitsemän päivää.
Anyone touching a dead body will be unclean for seven days:
ὁ ἀπτόμενος τοῦ τεθνηκότος πάσης ψυχῆς ἀνθρώπου ἀκάθαρτος ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας
- 12 Hän puhdistakoon itsensä täällä vedellä kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, niin hän tulee puhtaaksi. Mutta jos hän ei puhdistaudu kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, niin hän ei tule puhtaaksi.
On the third day and on the seventh day he is to make himself clean with the water, and so he will be clean: but if he does not do this on the third day and on the seventh day, he will not be clean.
οὗτος ἀγνισθήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καὶ καθαρὸς ἔσται ἐὰν δὲ μὴ ἀφαγνισθῇ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ οὐ καθαρὸς ἔσται
- 13 Jokainen, joka koskee kuolleeseen, kuolleen ihmisen ruumiiseen, eikä puhdistaudu, hän saastuttaa Herran asumuksen, ja hänet hävitettäkööön Israelista, koska puhdistusvettä ei ole vihmottu häneen; hän on saastainen, hänen saastaisuutensa pysyy hänessä yhä.
Anyone touching the body of a dead man without making himself clean in this way, makes the House of the Lord unclean; and that man will be cut off from Israel: because the water was not put on him, he will be unclean; his unclean condition is unchanged.
πᾶς ὁ ἀπτόμενος τοῦ τεθνηκότος ἀπὸ ψυχῆς ἀνθρώπου ἐὰν ἀποθάνῃ καὶ μὴ ἀφαγνισθῇ τὴν σκηνὴν κυρίου ἐμίανεν ἐκτριβήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐξ ἰσραὴλ ὅτι ὕδωρ ῥαντισμοῦ οὐ περιερραντίσθη ἐ π' αὐτόν ἀκάθαρτος ἔστιν ἔτι ἡ ἀκαθαρσία αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἔστιν
- 14 Tämä on laki: Kun joku kuolee telttamajassa, niin jokainen, joka menee siihen majaan, ja jokainen, joka on siinä majassa, olkoon saastainen seitsemän päivää.
This is the law when death comes to a man in his tent: everyone who comes into the tent, and everyone who is in the tent, will be unclean for seven days.
καὶ οὗτος ὁ νόμος ἄνθρωπος ἐὰν ἀποθάνῃ ἐν οἰκίᾳ πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὅσα ἔστιν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀκάθαρτα ἔσται ἑπτὰ ἡμέρας
- 15 Ja jokainen avoin astia, johon ei ole peitetä sidottu, olkoon saastainen.
And every open vessel without a cover fixed on it will be unclean.
καὶ πᾶν σκεῦος ἀνεωγμένον ὅσα οὐχὶ δεσμὸν καταδέδεται ἐπ' αὐτῷ ἀκάθαρτά ἔστιν
- 16 Ja jokainen, joka ulkona kedolla koskee miekalla surmattuun tai muulla tavoin kuolleeseen tai ihmisluihun tai hautaan, olkoon saastainen seitsemän päivää.
And anyone touching one who has been put to death with the sword in the open country, or the body of one who has come to his end by a natural death, or a man's bone, or the resting-place of a dead body, will be unclean for seven days.
καὶ πᾶς ὃς ἐὰν ἄσχηται ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου τραυματίου ἢ νεκροῦ ἢ ὀστέου ἀνθρωπίνου ἢ μνήματος ἑπτὰ ἡμέρας ἀκάθαρτος ἔσται
- 17 Mutta näin saastunutta varten otettakoon poltetun syntiuhrin tuhkaa ja kaadettakoon sen päälle astiaan raikasta vettä.
And for the unclean, they are to take the dust of the burning of the sin-offering, and put flowing water on it in a vessel:
καὶ λήμψονται τῷ ἀκαθάρτῳ ἀπὸ τῆς σποδιᾶς τῆς κατακεκαυμένης τοῦ ἄγνισμοῦ καὶ ἐκχεοῦσιν ἐπ' αὐτὴν ὕδωρ ζῶν εἰς σκεῦος

- 18 Ottakoon sitten joku, joka on puhdas, isoppikorren ja kastakoon sen siihen veteen ja pirskoittakoon sitä tuohon majaan ja kaikkiin sen esineihin ja ihmisiin, jotka siellä olivat, samoinkuin siihen, joka on koskenut luuhun tai surmattuun tai muulla tavoin kuolleetseen tai hautaan.
And a clean person is to take hyssop and put it in the water, shaking it over the tent, and all the vessels, and the people who were there, and over him by whom the bone, or the body of one who has been put to death with the sword, or the body of one who has come to his end by a natural death, or the resting-place was touched.
καὶ λήμψεται ὑσσοπον καὶ βάψει εἰς τὸ ὕδωρ ἀνήρ καθαρὸς καὶ περιρρανεῖ ἐπὶ τὸν οἶκον καὶ ἐπὶ τὰ σκεύη καὶ ἐπὶ τὰς ψυχὰς ὅσαι ἐν ὧσιν ἐκεῖ καὶ ἐπὶ τὸν ἡμέμενον τοῦ ὀστέου τοῦ ἀνθρώπινου ἢ τοῦ τραυματίου ἢ τοῦ τεθνηκότος ἢ τοῦ μνήματος
- 19 Ja se puhdas pirskoittakoon sitä saastuneeseen kolmantena ja seitsemäntenä päivänä ja puhdistakoon hänet seitsemäntenä päivänä. Sitten hän pesköö vaatteensa ja peseytyköön vedessä, niin hän tulee illalla puhtaaksi.
Let the clean person do this to the unclean on the third day and on the seventh day: and on the seventh day he is to make him clean; and after washing his clothing and bathing himself in water, he will be clean in the evening.
καὶ περιρρανεῖ ὁ καθαρὸς ἐπὶ τὸν ἀκάθαρτον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ ἀφαινεθήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ λούσεται ὕδατι καὶ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 20 Mutta joka on saastunut eikä puhdistaudu, se hävitettäköö seurakunnasta, koska hän on saastuttanut Herran pyhäkön eikä puhdistusvettä ole vihmottu häneen; hän on saastainen.
But the man who, being unclean, does not make himself clean in this way, will be cut off from the meeting of the people, because he has made the holy place of the Lord unclean: the water has not been put on him, he is unclean.
καὶ ἄνθρωπος ὃς ἐὰν μιανῆ καὶ μὴ ἀφαινεθῆ ἐξολεθρευθήσεται ἡ ψυχὴ ἐκείνη ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς ὅτι τὰ ἅγια κυρίου ἐμίανεν ὅτι ὕδωρ βάντισμοῦ οὐ περιερραντίσθη ἐπ' αὐτόν ἀκάθαρτος ἔστιν
- 21 Ja tämä olkoon heille ikuinen säädös. Mutta puhdistusveden pirskoittaja pesköö vaatteensa, ja se, joka koskee puhdistusveteen, olkoon saastainen iltaan asti.
This is to be a law for them for ever: he who puts the water on the unclean person is to have his clothing washed; and anyone touching the water will be unclean till evening.
καὶ ἔσται ὑμῖν νόμιμον αἰώνιον καὶ ὁ περιρραίνων ὕδωρ βάντισμοῦ πλυνεῖ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ὁ ἀπτόμενος τοῦ ὕδατος τοῦ βάντισμοῦ ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 22 Ja kaikki, mihin saastunut koskee, olkoon saastaista, ja se, joka koskee häneen, olkoon saastainen iltaan asti."
Anything touched by the unclean person will be unclean; and any person touching it will be unclean till evening.
καὶ παντός οὗ ἐὰν ἄψηται αὐτοῦ ὁ ἀκάθαρτος ἀκάθαρτος ἔσται καὶ ἡ ψυχὴ ἢ ἀπτομένη ἀκάθαρτος ἔσται ἕως ἑσπέρας
- 1 Senjälkeen israelilaiset, koko seurakunta, tulivat Siinin erämaahan ensimmäisenä kuukautena, ja kansa asettui Kaadekseen. Siellä Mirjam kuoli, ja hänet haudattiin sinne.
In the first month all the children of Israel came into the waste land of Zin, and put up their tents in Kadesh; there death came to Miriam, and they put her body to rest in the earth.
καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶσα ἡ συναγωγὴ εἰς τὴν ἔρημον σιν ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ καὶ κατέμεινεν ὁ λαὸς ἐν καθῆς καὶ ἐτελεύτησεν ἐκεῖ μαριαμ καὶ ἐτάφη ἐκεῖ
- 2 Mutta kansalla ei ollut vettä; niin he kokoontuivat Moosesta ja Aaronia vastaan.
And there was no water for the people: and they came together against Moses and against Aaron.
καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ συναγωγῇ καὶ ἠθροίσθησαν ἐπὶ μουσῆν καὶ ααρὼν
- 3 Ja kansa riiteli Moosesta vastaan ja sanoi näin: "Jospa mekin olisimme hukkuneet silloin, kun veljemme hukkuivat Herran edessä!
And the people were angry with Moses and said, If only death had overtaken us when our brothers came to their death before the Lord!
καὶ ἔλοιδορεῖτο ὁ λαὸς πρὸς μουσῆν λέγοντες ὄφελον ἀπεθάνομεν ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἔναντι κυρίου
- 4 Minkätähden toitte Herran seurakunnan tähän erämaahan, kuollaksemme karjoinemme tänne?
Why have you taken the Lord's people into this waste, for death to come to us and to our cattle there?
καὶ ἵνα τί ἀνηγάγετε τὴν συναγωγὴν κυρίου εἰς τὴν ἔρημον ταύτην ἀποκτεῖναι ἡμᾶς καὶ τὰ κτήνη ἡμῶν
- 5 Ja minkätähden johdatitte meidät pois Egyptistä tuodaksenne meidät tähän pahaan paikkaan, jossa ei kasva viljaa eikä viikunoita, ei viiniköynnöksiä eikä granaattiomenia, ja jossa ei ole vettä juoda?"
Why have you made us come out of Egypt into this evil place? This is no place of seed or figs or vines or other fruits, and there is no water for drinking.
καὶ ἵνα τί τοῦτο ἀνηγάγετε ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου παραγενέσθαι εἰς τὸν τόπον τὸν πονηρὸν τοῦτον τόπος οὗ οὐ σπείρεται οὐδὲ σκαῖ οὐδὲ ἄμπελοι οὐδὲ ῥόαι οὐδὲ ὕδωρ ἔστιν πιεῖν
- 6 Mutta Mooses ja Aaron menivät seurakunnan luota ilmestysmajan ovelle ja lankesivat kasvoilleen. Silloin näkyi Herran kirkkaus heille.
Then Moses and Aaron went away from the people to the door of the Tent of meeting; and, falling on their faces there, they saw the glory of the Lord.
καὶ ἦλθεν μουσῆς καὶ ααρὼν ἀπὸ προσώπου τῆς συναγωγῆς ἐπὶ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον καὶ ὤφθη ἡ δόξα κυρίου πρὸς αὐτούς

- 7 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 8 "Ota sauva ja kokoa seurakunta, sinä ja veljesi Aaron, ja puhukaa heidän silmiensä edessä kalliolle, niin se antaa vettä, ja sinä saat vettä tulemaan heille kalliosta ja juotat joukon ja sen karjan".
Take the rod, you and Aaron, your brother, and make all the people come together, and before their eyes give orders to the rock to give out its water; and so make water come out of the rock for them, and give the people and their cattle drink.
λαβὲ τὴν ῥάβδον καὶ ἐκκλησίασον τὴν συναγωγὴν σὺ καὶ ααρων ὁ ἀδελφός σου καὶ λαλήσατε πρὸς τὴν πέτραν ἔναντι αὐτῶν καὶ δώσει τὰ ὕδατα αὐτῆς καὶ ἐξοίσετε αὐτοῖς ὕδωρ ἐκ τῆς πέτρας καὶ ποτιεῖτε τὴν συναγωγὴν καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
- 9 Niin Moses otti sauvan Herran kasvojen edestä, niinkuin hän oli häntä käsenyt.
And Moses took the rod from before the Lord as he gave him orders.
καὶ ἔλαβεν μουσῆς τὴν ῥάβδον τὴν ἀπέναντι κυρίου καθὰ συνέταξεν κύριος
- 10 Ja Moses ja Aaron kokosivat seurakunnan kallion eteen, ja hän sanoi heille: "Kuulkaa nyt, te niskurit! Onko meidän saatava teille vettä tästä kalliosta?"
Then Moses and Aaron made the people come together in front of the rock, and he said to them, Give ear now, you people whose hearts are turned from the Lord; are we to get water for you out of the rock?
καὶ ἐξεκκλησίασεν μουσῆς καὶ ααρων τὴν συναγωγὴν ἀπέναντι τῆς πέτρας καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ἀκούσατέ μου οἱ ἀπειθεῖς μὴ ἐκ τῆς πέτρας ταύτης ἐξάξομεν ὑμῖν ὕδωρ
- 11 Niin Moses nosti kätensä ja iski kalliota kahdesti sauvallansa, ja siitä lähti runsaasti vettä, niin että kansa ja sen karja saivat juoda.
And lifting up his hand, Moses gave the rock two blows with his rod: and water came streaming out, and the people and their cattle had drink enough.
καὶ ἐπάρας μουσῆς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπάταξεν τὴν πέτραν τῇ ῥάβδῳ δὶς καὶ ἐξῆλθεν ὕδωρ πολὺ καὶ ἔπιεν ἡ συναγωγὴ καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
- 12 Mutta Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille: "Koska ette uskoneet minuun ettekä pitäneet minua pyhänä israelilaisten silmien edessä, niin te ette saa viedä tätä seurakuntaa siihen maahan, jonka minä heille annan".
Then the Lord said to Moses and Aaron, Because you had not enough faith in me to keep my name holy before the children of Israel, you will not take this people into the land which I have given them.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων ὅτι οὐκ ἐπιστεύσατε ἀγίασαι με ἔναντιόν υἱῶν ἰσραηλ διὰ τοῦτο οὐκ εἰσάξετε ὑμεῖς τὴν συναγωγὴν ταύτην εἰς τὴν γῆν ἣν δέδωκα αὐτοῖς
- 13 Tämä oli Meriban vesi, jonka luona israelilaiset riittelivät Herraa vastaan ja hän näytti heille pyhytensä.
These are the waters of Meribah; because the children of Israel went against the Lord, and they saw that he was holy among them.
τοῦτο ὕδωρ ἀντιλογίας ὅτι ἐλοιδορήθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἔναντι κυρίου καὶ ἠγίασθη ἐν αὐτοῖς
- 14 Mutta Moses lähetti Kaadeksesta sanansaattajat Edomin kuninkaan tykö sanomaan: "Näin sanoo veljesi Israel: Sinä tunnet kaiken vaivan, joka on meitä kohdannut,
Then Moses sent men from Kadesh to the king of Edom to say to him, Your brother Israel says, You have knowledge of all the things we have been through;
καὶ ἀπέστειλεν μουσῆς ἀγγέλους ἐκ καθῆς πρὸς βασιλέα ἐδομ λέγων τάδε λέγει ὁ ἀδελφός σου ἰσραηλ σὺ ἐπίστη πάντα τὸν μόχθον τὸν εὐρόντα ἡμᾶς
- 15 kuinka isämme lähtivät Egyptiin, kuinka olemme asuneet Egyptissä kauan aikaa ja kuinka egyptiläiset kohtelivat pahoin meitä ja meidän isiämme.
How our fathers went down into Egypt, and we were living in Egypt for a long time; and the Egyptians were cruel to us and to our fathers:
καὶ κατέβησαν οἱ πατέρες ἡμῶν εἰς αἴγυπτον καὶ παρωκῆσαμεν ἐν αἰγύπτῳ ἡμέρας πλείους καὶ ἐκάκωσαν ἡμᾶς οἱ αἰγύπτιοι καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν
- 16 Mutta me huusimme Herran puoleen, ja hän kuuli meidän huutomme ja lähetti enkelin, joka vei meidät pois Egyptistä. Ja katso, me olemme nyt Kaadeksessa, kaupungissa, joka on sinun maasi rajalla.
And the Lord gave ear to the voice of our cry, and sent an angel and took us out of Egypt: and now we are in Kadesh, a town on the edge of your land;
καὶ ἀνεβοῆσαμεν πρὸς κύριον καὶ εἰσήκουσεν κύριος τῆς φωνῆς ἡμῶν καὶ ἀποστείλας ἄγγελον ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου καὶ νῦν ἐσμεν ἐν καθῆς πόλει ἐκ μέρους τῶν ὀρίων σου
- 17 Salli meidän kulkea maasi läpi. Me emme kulje peltojen emmekä viinitarhojen poikki emmekä juo vettä kaivoista. Poikkeamatta oikealle tai vasemmalle me kuljemme valtatietä, kunnes olemme päässeet alueesi läpi."
Let us now go through your land: we will not go into field or vine-garden, or take the water of the springs; we will go by the highway, not turning to the right or to the left, till we have gone past the limits of your land.
παρελευσόμεθα διὰ τῆς γῆς σου οὐ διελευσόμεθα δι' ἀγρῶν οὐδὲ δι' ἀμπελώνων οὐδὲ πτόμεθα ὕδωρ ἐκ λάκκου σου οὐδὲ βασιλικῆς πορευσόμεθα οὐκ ἐκκλινοῦμεν δεξιὰ οὐδὲ εὐώνυμα ἕως ἂν παρέλθομεν τὰ ὄρια σου

- 18 **Mutta Edom vastasi hänelle: "Älä kulje minun maani läpi; muutoin minä käyn miekka kädessä sinua vastaan".**
And Edom said, You are not to go through my land, for if you do I will come out against you with the sword.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν εδομ οὐ διελεύσει δι' ἐμοῦ εἰ δὲ μὴ ἐν πολέμῳ ἐξελεύσομαι εἰς συνάντησίν σοι
- 19 **Mutta israelilaiset sanoivat hänelle: "Maantietä me kuljemme, ja jos juomme vettäsi, me tai meidän karjamme, niin me maksamme sen, kun vain saamme jalkaisin kulkea sinun maasi läpi".**
And the children of Israel said to him, We will go up by the highway: and if we or our cattle take of your water, we will give you a price for it: only let us go through on our feet, nothing more.
καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ παρὰ τὸ ὄρος παρελευσόμεθα ἐὰν δὲ τοῦ ὕδατός σου πίνωμεν ἐγὼ τε καὶ τὰ κτήνη δώσω τιμὴν σοι ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα οὐδὲν ἐστὶν παρὰ τὸ ὄρος παρελευσόμεθα
- 20 **Mutta hän vastasi: "Tästä et kulje!" Ja Edom lähti häntä vastaan suurella sotajoukolla ja vahvasti varustettuna.**
But he said, You are not to go through. And Edom came out against them in his strength, with a great army.
ὁ δὲ εἶπεν οὐ διελεύσει δι' ἐμοῦ καὶ ἐξῆλθεν εδομ εἰς συνάντησιν αὐτῷ ἐν ὄχλῳ βαρεῖ καὶ ἐν χειρὶ ἰσχυρᾷ
- 21 **Kun siis Edom kielsi Israelia kulkemasta maansa läpi, niin Israel väistyi sieltä pois.**
So Edom would not let Israel go through his land; and Israel went in another direction.
καὶ οὐκ ἠθέλησεν εδομ δοῦναι τῷ ἰσραὴλ παρελθεῖν διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ καὶ ἐξέκλινεν ἰσραὴλ ἀπ' αὐτοῦ
- 22 **Ja he lähtivät liikkeelle Kaadexesta. Ja israelilaiset, koko kansa, tulivat Hoorin vuorelle.**
And they went on from Kadesh, and came, with all their people, to Mount Hor.
καὶ ἀπῆραν ἐκ καδῆς καὶ παρεγένοντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πᾶσα ἡ συναγωγὴ εἰς ὠρ τὸ ὄρος
- 23 **Mutta Herra sanoi Moosekselle ja Aaronille Hoorin vuorella, Edomin maan rajalla, näin:**
And at Mount Hor, at the edge of the land of Edom, the Lord said to Moses and Aaron,
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ ααρων ἐν ὠρ τῷ ὄρει ἐπὶ τῶν ὁρίων γῆς εδομ λέγων
- 24 **"Aaron otetaan nyt pois heimonsa tykö, sillä hän ei pääse siihen maahan, jonka minä annan israelilaisille, koska te niskoittelitte minun käskyäni vastaan Meriban veden luona.**
Aaron will be put to rest with his people; he will not go into the land which I have given to the children of Israel, because you went against my word at the waters of Meribah.
προσθεθῆτω ααρων πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὅτι οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν ἣν δέδωκα τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ διότι παρωξυνάτε με ἐπὶ τοῦ ὕδατος τῆς λουδορίας
- 25 **Ota Aaron ja hänen poikansa Eleazar ja vie heidät Hoorin vuorelle.**
So take Aaron and Eleazar, his son, up into Mount Hor;
λαβὲ τὸν ααρων καὶ ελεαζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἀναβίβασον αὐτοὺς εἰς ὠρ τὸ ὄρος ἐναντι πάσης τῆς συναγωγῆς
- 26 **Ja riisu Aaronilta vaatteet ja pue ne hänen poikansa Eleazarin ylle. Aaron otetaan pois ja kuolee siellä."**
And take Aaron's robes off him and put them on Eleazar, his son: and death will come to Aaron there, and he will be put to rest with his people.
καὶ ἐκδύσον ααρων τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ ἐνδύσον ελεαζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ααρων προσθεθεὶς ἀποθανέτω ἐκεῖ
- 27 **Ja Mooses teki, niinkuin Herra oli käskenyt; ja he nousivat Hoorin vuorelle koko kansan silmien edessä.**
So Moses did as the Lord had said, and before the eyes of all the people they went up Mount Hor.
καὶ ἐποίησεν μουσῆς καθὰ συνέταξεν κύριος καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν εἰς ὠρ τὸ ὄρος ἐναντίον πάσης τῆς συναγωγῆς
- 28 **Ja Mooses riisui Aaronilta vaatteet ja puki ne hänen poikansa Eleazarin ylle. Niin Aaron kuoli siellä vuoren huipulla, mutta Mooses ja Eleazar astuivat alas vuorelta.**
And Moses took off Aaron's robes, and put them on Eleazar, his son; and there on the top of the mountain death came to Aaron: then Moses and Eleazar came down from the mountain.
καὶ ἐξέδυσεν ααρων τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐνέδυσεν αὐτὰ ελεαζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν ααρων ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους καὶ κατέβη μουσῆς καὶ ελεαζαρ ἐκ τοῦ ὄρους
- 29 **Ja kun koko kansa sai tietää, että Aaron oli kuollut, niin he itkivät Aaronia kolmekymmentä päivää, koko Israelin heimo.**
And when the people saw that Aaron was dead, all the children of Israel gave themselves up to weeping for him for thirty days.
καὶ εἶδεν πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὅτι ἀπελύθη ααρων καὶ ἔκλαυσαν τὸν ααρων τριάκοντα ἡμέρας πᾶς οἶκος ἰσραὴλ
- 1 **Mutta kun Aradin kuningas, kanaanilainen, joka asui Etelämaassa, kuuli, että Israel oli tulossa Atarimin tietä, ryhtyi hän sotimaan Israelia vastaan ja otti muutamia heistä vangiksi.**
And it came to the ears of the Canaanite, the king of Arad, living in the South, that Israel was coming by the way of Atharim, and he came out against them and took some of them prisoners.
καὶ ἤκουσεν ὁ χανανιτὴς βασιλεὺς ἀραδ ὁ κατοικῶν κατὰ τὴν ἔρημον ἦλθεν γὰρ ἰσραὴλ ὁδὸν αθαριν καὶ ἐπολέμησεν πρὸς ἰσραὴλ καὶ κατεπρονόμειυσαν ἐξ αὐτῶν αἰχμαλωσίαν
- 2 **Silloin Israel teki lupauksen Herralle ja sanoi: "Jos sinä annat tämän kansan minun käsiini, niin minä vihin sen kaupungit tuhon omiksi".**
Then Israel made an oath to the Lord, and said, If you will give up this people into my hands, then I will send complete destruction on all their towns.
καὶ ἠϋξάτο ἰσραὴλ εὐχὴν κυρίῳ καὶ εἶπεν ἐὰν μοι παραδῶς τὸν λαὸν τοῦτον ὑποχείριον ἀναθεματιῶ αὐτὸν καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ

- 3 Ja Herra kuuli, mitä Israel lausui, ja jätti kanaanilaiset hänen käsiinsä. Niin Israel vihki heidät ja heidän kaupunkinsa tuhon omiksi. Ja sen paikan nimeksi pantiin Horma.
And the Lord, in answer to the voice of Israel, gave the Canaanites up to them; and they put them and their towns completely to destruction: and that place was named Hormah.
 και εισηκουσεν κύριος τῆς φωνῆς ἰσραηλ και παρεδωκεν τὸν χανανιν ὑποχείριον αὐτοῦ και ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν και τὰς πόλεις αὐτοῦ και ἐπεκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἀνάθεμα
- 4 Senjälkeen he lähtivät liikkeelle Hoorin vuorelta Kaislameren tietä kiertääksensä Edomin maan. Mutta matkalla kansa kävi kärsimättömäksi.
Then they went on from Mount Hor by the way to the Red Sea, going round the land of Edom: and the spirit of the people was overcome with weariness on the way.
 και ἀπάραντες ἐξ ὄρη τοῦ ὄρους ὁδὸν ἐπὶ θάλασσαν ἐρυθρὰν περιεκύκλωσαν γῆν ἐδομ και ὀλιγοψύχησεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ὁδῷ
- 5 Ja kansa puhui Jumalaa ja Moosesta vastaan: "Minkätähden te johdatitte meidät pois Egyptistä kuolemaan erämaahan? Eihän täällä ole leipää eikä vettä, ja me olemme kyllästyneet tähän huonoon ruokaan."
And crying out against God and against Moses, they said, Why have you taken us out of Egypt to come to our death in the waste land? For there is no bread and no water, and this poor bread is disgusting to us.
 και καταλάλει ὁ λαὸς πρὸς τὸν θεὸν και κατὰ μουσῆ λέγοντες ἵνα τί ἐξηγάγετε ἡμᾶς ἐξ αἰγύπτου ἀποκτεῖναι ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι οὐκ ἔστιν ἄρτος οὐδὲ ὕδωρ ἢ δὲ ψυγῆ ἡμῶν προσώχθισεν ἐν τῷ ἄρτῳ τῷ διακένῳ
- 6 Silloin Herra lähetti kansan sekaan myrkkykäärmeitä, jotka purivat kansaa, niin että paljon kansaa Israelista kuoli.
Then the Lord sent poison-snakes among the people; and their bites were a cause of death to numbers of the people of Israel.
 και ἀπέστειλεν κύριος εἰς τὸν λαὸν τοὺς ὄφεις τοὺς θανατοῦντας και ἔδακνον τὸν λαὸν και ἀπέθανεν λαὸς πολλὸς τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 7 Niin kansa tuli Moosksen luo, ja he sanoivat: "Me teimme syntiä, kun puhuimme Herraa ja sinua vastaan. Rukoile Herraa, että hän poistaa käärmeet meidän kimpustamme." Ja Mooses rukoili kansan puolesta.
Then the people came to Moses and said, We have done wrong in crying out against the Lord and against you: make prayer to the Lord to take away the snakes from us. So Moses made prayer for the people.
 και παραγενόμενος ὁ λαὸς πρὸς μουσῆν ἔλεγον ὅτι ἡμάρτομεν ὅτι καταλαλήσαμεν κατὰ τοῦ κυρίου και κατὰ σοῦ εὔξαι οὖν πρὸς κύριον και ἀφελέτω ἀφ' ἡμῶν τὸν ὄφιν και ἠύξατο μουσῆς πρὸς κύριον περὶ τοῦ λαοῦ
- 8 Silloin Herra sanoi Mooskselle: "Tee itsellesi käärme ja pane se tangon päähän, niin jokainen purtu, joka siihen katsoo, jää eloon".
And the Lord said to Moses, Make an image of a snake and put it on a rod, and anyone who has been wounded by the snakes, looking on it will be made well.
 και εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν ποιήσον σεαυτῷ ὄφιν και θες αὐτὸν ἐπὶ σημείου και ἔσται ἐὰν δάκη ὄφιν ἄνθρωπον πᾶς ὁ δεδηγμένος ἰδὼν αὐτὸν ζήσεται
- 9 Niin Mooses teki vaskikäärmeen ja pani sen tangon päähän; jos ketä käärmeet sitten purivat ja tämä katsoi vaskikäärmeeseen, niin hän jäi eloon.
So Moses made a snake of brass and put it on a rod; and anyone who had a snakebite, after looking on the snake of brass, was made well.
 και ἐποίησεν μουσῆς ὄφιν χαλκοῦν και ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ σημείου και ἐγένετο ὅταν ἔδακνεν ὄφιν ἄνθρωπον και ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν και ἔζη
- 10 Sitten israelilaiset lähtivät liikkeelle ja leiriytyivät Oobotiin.
Then the children of Israel went on and put up their tents in Oboth.
 και ἀπῆραν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ και παρενέβαλον ἐν ὠβωθ
- 11 Ja he lähtivät liikkeelle Oobotista ja leiriytyivät Iije-Abarimiin siinä erämaassa, joka on Mooabista itään, auringon nousun puolella.
And journeying on again from Oboth, they put up their tents in Iye-abarim, in the waste land before Moab looking east.
 και ἐξάραντες ἐξ ὠβωθ παρενέβαλον ἐν ἀχελγαι ἐκ τοῦ πέραν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἢ ἔστιν κατὰ πρόσωπον μοαβ κατὰ ἀνατολὰς ἡλίου
- 12 Sieltä he lähtivät liikkeelle ja leiriytyivät Seredin laaksoon.
And moving on from there, they put up their tents in the valley of Zered.
 ἐκεῖθεν ἀπῆραν και παρενέβαλον εἰς φάραγγα ζαρετ
- 13 Sieltä he lähtivät liikkeelle ja leiriytyivät erämaahan tuolle puolelle Arnon-jokea, joka lähtee amorilaisten alueelta; sillä Arnon on Mooabin rajana Mooabin ja amorilaisten maan välillä.
From there they went on and put up their tents on the other side of the Arnon, which is on the waste land at the edge of the land of the Amorites; for the Arnon is the line of division between Moab and the Amorites:
 και ἐκεῖθεν ἀπάραντες παρενέβαλον εἰς τὸ πέραν ἀρνων ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ ἐξέχον ἀπὸ τῶν ὀρίων τῶν ἀμορραίων ἔστιν γὰρ ἀρνων ὄρια μοαβ ἀνὰ μέσον μοαβ και ἀνὰ μέσον τοῦ ἀμορραίου
- 14 Sentähden sanotaan "Herran sotien kirjassa": "Vaaheb Suufassa ja Arnonin laaksot
As it says in the book of the Wars of the Lord, Vaheb in Suphah, and the valley of the Amon;
 διὰ τοῦτο λέγεται ἐν βιβλίῳ πόλεμος τοῦ κυρίου τὴν ζωοβ ἐφλόγησεν και τοὺς χειμάρρους ἀρνων

- 15 ja laaksojen rinteet, jotka ulottuvat Aarin tienoille ja kallistuvat Mooabin rajaan".
The slope of the valleys going down to the tents of Ar and touching the edge of Moab.
καὶ τοὺς χειμάρρους κατέστησεν κατοικίαις ἢ καὶ πρόσκειται τοῖς ὀρίοις μοαβ
- 16 Ja sieltä he kulkivat Beeriin. Se oli se kaivo, josta Herra oli sanonut Moosekselle: "Kokoa kansa, niin minä annan heille vettä".
From there they went on to Beer, the water-spring of which the Lord said to Moses, Make the people come together and I will give them water.
καὶ ἐκεῖθεν τὸ φρέαρ τοῦτό ἐστιν τὸ φρέαρ ὃ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν συνάγαγε τὸν λαόν καὶ δώσω αὐτοῖς ὕδωρ πιεῖν
- 17 Silloin lauloi Israel tämän laulun: "Kuuhu, kaivo! - laulakaa sille laulu -
Then Israel gave voice to this song: Come up, O water-spring, let us make a song to it:
τότε ἦσεν ἰσραὴλ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐπὶ τοῦ φρέατος ἐξάρχετε αὐτῷ
- 18 kaivo, jonka ruhtinaat kaivoivat, kansan parhaat koversivat valtikallaan, sauvoillansa!" Ja siitä erämaasta he kulkivat Mattanaan
The fountain made by the chiefs, made deep by the great ones of the people, with the law-givers' rod, and with their sticks. Then from the waste land they went on to Mattanah:
φρέαρ ὄρυξαν αὐτὸ ἄρχοντες ἐξελατόμησαν αὐτὸ βασιλεῖς ἔθνων ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν ἐν τῷ κυριεύσει αὐτῶν καὶ ἀπὸ φρέατος εἰς μανθαναῖν
- 19 ja Mattanasta Nahalieliin ja Nahalielista Baamotiin
And from Mattanah to Nahaliel: and from Nahaliel to Bamoth:
καὶ ἀπὸ μανθαναῖν εἰς νααλιηλ καὶ ἀπὸ νααλιηλ εἰς βαμωθ
- 20 ja Baamotista siihen laaksoon, joka on Mooabin maassa, Pisgan huipun juurella, joka kohoaa yli erämaan.
And from Bamoth to the valley in the open country of Moab, and to the top of Pisgah looking over Jeshimon.
καὶ ἀπὸ βαμωθ εἰς νάπην ἣ ἐστιν ἐν τῷ πεδίῳ μοαβ ἀπὸ κορυφῆς τοῦ λελαξευμένου τὸ βλέπον κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου
- 21 Ja Israel lähetti sanansaattajat Siihonin, amorilaisten kuninkaan, tykö sanomaan:
And Israel sent men to Sihon, king of the Amorites, saying,
καὶ ἀπέστειλεν μουσῆς πρέσβεις πρὸς σιῶν βασιλέα αμορραίων λόγοις εἰρηνικοῖς λέγων
- 22 "Salli minun kulkea maasi läpi. Me emme poikkea pelloille emmekä viinitarhoihin emmekä juo vettä kaivoista. Valtatietä me kuljemme, kunnes olemme päässeet sinun alueesi läpi."
Let me go through your land: we will not go into field or vine-garden, or take the water of the springs; we will go by the highway till we have gone past the limits of your land.
παρελευσόμεθα διὰ τῆς γῆς σου τῇ ὁδῷ πορευσόμεθα οὐκ ἐκκλινοῦμεν οὔτε εἰς ἀγρὸν οὔτε εἰς ἀμπελῶνα οὐδὲ πιόμεθα ὕδωρ ἐκ φρέατός σου ὁδῷ βασιλικῇ πορευσόμεθα ἕως παρελθωμεν τὰ ὄρια σου
- 23 Mutta Siihon ei sallinut Israelin kulkea alueensa läpi, vaan kokosi kaiken väkensä ja lähti Israelia vastaan erämaahan. Ja kun hän oli tullut Jahaaseen, ryhtyi hän taisteluun Israelia vastaan.
And Sihon would not let Israel go through his land; but got all his people together and went out against Israel into the waste land, as far as Jahaz, to make war on Israel.
καὶ οὐκ ἔδωκεν σιῶν τῷ ἰσραὴλ παρελθεῖν διὰ τῶν ὀρίων αὐτοῦ καὶ συνήγαγεν σιῶν πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθεν παρατάσασθαι τῷ ἰσραὴλ εἰς τὴν ἐρημιον καὶ ἦλθεν εἰς ἰασσα καὶ παρετάξεν αὐτὸ τῷ ἰσραὴλ
- 24 Mutta Israel voitti hänet miekan terällä ja valloitti hänen maansa Arnonista Jabbokiin, aina ammonilaisten maahan asti, sillä ammonilaisten raja oli varustettu.
But Israel overcame him, and took all his land from the Arnon to the Jabbok, as far as the country of the children of Ammon, for the country of the children of Ammon was strongly armed.
καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰσραὴλ φόνῳ μαχαίρης καὶ κατεκυρίευσαν τῆς γῆς αὐτοῦ ἀπὸ ἀρνον ἕως ἰαβὸκ ἕως υἰῶν αμμαιν ὅτι ἰαζηρ ὄρια υἰῶν αμμαιν ἐστίν
- 25 Ja Israel valtasi sieltä kaikki kaupungit; ja Israel asettui kaikkiin amorilaisten kaupunkeihin, Hesboniin ja kaikkiin sen tytärkaupunkeihin.
And Israel took all their towns, living in Heshbon and all the towns and small places of the Amorites.
καὶ ἔλαβεν ἰσραὴλ πάσας τὰς πόλεις ταύτας καὶ κατόκησεν ἰσραὴλ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν τῶν αμορραίων ἐν εσεβων καὶ ἐν πάσαις ταῖς συγκυρούσαις αὐτῇ
- 26 Sillä Hesbon oli amorilaisten kuninkaan Siihonin kaupunki; hän oli näet käynyt sotaa entistä Mooabin kuningasta vastaan sekä vallannut häneltä kaiken hänen maansa Arnoniin asti.
For Heshbon was the town of Sihon, king of the Amorites, who had made war against an earlier king of Moab and taken from him all his land as far as the Arnon.
ἐστὶν γὰρ εσεβων πόλις σιῶν τοῦ βασιλέως τῶν αμορραίων καὶ οὗτος ἐπολέμησεν βασιλέα μοαβ τὸ πρότερον καὶ ἔλαβον πᾶσαν τὴν γῆν αὐτοῦ ἀπὸ ἀροηρ ἕως ἀρνον
- 27 Sentähden runosepät sanovat: "Tulkaa Hesboniin! Rakennettakoon ja varustettakoon Siihonin kaupunki.
So the makers of wise sayings say, Come to Heshbon, building up the town of Sihon and making it strong:
διὰ τοῦτο ἐροῦσιν οἱ αἰνιγματισταὶ ἔλθετε εἰς εσεβων ἵνα οἰκοδομηθῇ καὶ κατασκευασθῇ πόλις σιῶν

- 28 Sillä tuli lähti Hesbonista, liekki Siihonin kaupungista; se kulutti Aar-Mooabin, Arnonin kukkulain valtiaat.
For a fire has gone out of Heshbon, a flame from the town of Sihon: for the destruction of Ar in Moab, and the lords of the high places of the Arnon.
ὅτι πῦρ ἐξῆλθεν ἐξ εσεβων φλῶξ ἐκ πόλεως σηων καὶ κατέφαγεν ἕως μοαβ καὶ κατέπιεν στήλας αρνων
- 29 Voi sinua, Mooab! Sinä hukuit, Kemoksen kansa! Poikiensa hän salli tulla pakolaisiksi, tytärtensä amorilaisten kuninkaan Siihonin vangeiksi.
Sorrow is yours, O Moab! Destruction is your fate, O people of Chemosh: his sons have gone in flight, and his daughters are prisoners, in the hands of Sihon, king of the Amorites.
οὐαί σοι μοαβ ἀπόλωλ λαὸς χαμῶς ἀπεδόθησαν οἱ υἱοὶ αὐτῶν διασφύζεσθαι καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν αἰχμάλωτοι τῷ βασιλεῖ τῶν αμορραίων σηων
- 30 Me ammuimme heidät, Hesbon kukistui Diibonia myöten; me hävitimme Noofahiin asti, aina Meedebaan saakka."
They are wounded with our arrows; destruction has come on Heshbon, even to Dibon; and we have made the land waste as far as Nophah, stretching out to Medeba.
καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπολεῖται εσεβων ἕως δαιβων καὶ αἱ γυναῖκες ἔτι προσεξέκαυσαν πῦρ ἐπὶ μοαβ
- 31 Niin Israel asetui amorilaisten maahan.
So Israel put up their tents in the land of the Amorites.
κατόκησεν δὲ ἰσραηλ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν τῶν αμορραίων
- 32 Ja Mooses lähetti vakoilemaan Jaeseria, ja he valloittivat sen tytärkaupungit; ja hän karkoitti amorilaiset, jotka siellä olivat.
And Moses sent men secretly to Jazer, and they took its towns, driving out the Amorites who were living there.
καὶ ἀπέστειλεν μουσῆς κατασκέψασθαι τὴν ἰαζηρ καὶ κατελάβοντο αὐτὴν καὶ τὰς κόμας αὐτῆς καὶ ἐξέβαλον τὸν αμορραῖον τὸν κατοικοῦντα ἐκεῖ
- 33 Sitten he kääntyivät toisaalle ja kulkivat Baasanin tietä. Silloin lähti Oog, Baasanin kuningas, heitä vastaan, hän ja kaikki hänen väkensä, Edreihin taistelemaan.
Then turning they went up by the way of Bashan; and Og, king of Bashan, went out against them with all his people, to the fight at Edrei.
καὶ ἐπιστρέψαντες ἀνέβησαν ὁδὸν τὴν εἰς βασαν καὶ ἐξῆλθεν οἷ βασιλεὺς τῆς βασαν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ εἰς πόλεμον εἰς εδραῖν
- 34 Mutta Herra sanoi Moosekselle: "Älä pelkää häntä, sillä minä annan sinun käteesi hänet ja kaiken hänen kansansa ja maansa. Ja tee hänelle, niinkuin teit Siihonille, amorilaisten kuninkaalle, joka asui Hesbonissa."
And the Lord said to Moses, Have no fear of him: for I have given him up into your hands, with all his people and his land; do to him as you did to Sihon, king of the Amorites, at Heshbon.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν μὴ φοβηθῆς αὐτόν ὅτι εἰς τὰς χεῖράς σου παραδέδωκα αὐτόν καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ ποιήσεις αὐτῷ καθὼς ἐποίησας τῷ σηων βασιλεῖ τῶν αμορραίων ὃς κατόκει ἐν εσεβων
- 35 Ja he voittivat hänet ja hänen poikansa ja kaiken hänen väkensä, päästämättä pakoon ainoatakaan. Niin he valloittivat hänen maansa.
So they overcame him and his sons and his people, driving them all out: and they took his land for their heritage.
καὶ ἐπάταξεν αὐτόν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ ἕως τοῦ μὴ καταλεπεῖν αὐτοῦ ζωγρεῖαν καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν αὐτῶν
- 1 Sitten israelilaiset lähtivät liikkeelle ja leiriytyivät Mooabin arolle, Jordanin tuolle puolelle, Jerikon kohdalle.
Then the children of Israel, journeying on, put up their tents in the lowlands of Moab, on the other side of Jordan at Jericho.
καὶ ἀπάραντες οἱ υἱοὶ ἰσραηλ παρενέβαλον ἐπὶ δυσμῶν μοαβ παρὰ τὸν ἰορδάνην κατὰ ἱεριχὼ
- 2 Mutta Baalak, Sipporin poika, näki kaiken, mitä Israel oli tehnyt amorilaisille.
Now Balak, the son of Zippor, saw what Israel had done to the Amorites.
καὶ ἰδὼν βάλαικ υἱὸς σεπφορ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἰσραηλ τῷ αμορραίῳ
- 3 Ja Mooab pelkäsi tätä kansaa suuresti, kun sitä oli niin paljon; ja Mooab kauhistui israelilaisia.
And in Moab there was great fear of the people, because their numbers were so great: and the feeling of Moab was bitter against the children of Israel.
καὶ ἐφοβήθη μοαβ τὸν λαὸν σφόδρα ὅτι πολλοὶ ἦσαν καὶ προσώχθισεν μοαβ ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραηλ
- 4 Mooab sanoi Midianin vanhimmille: "Nyt tuo lauma syö puhtaaksi kaiken meidän ympäriltämme, niinkuin härkä syö kedon vihannuuden". Ja Baalak, Sipporin poika, oli Mooabin kuninkaana siihen aikaan.
Then Moab said to the responsible men of Midian, It is clear that this great people will be the destruction of everything round us, making a meal of us as the ox does of the grass of the field. At that time Balak, the son of Zippor, was king of Moab.
καὶ εἶπεν μοαβ τῇ γερουσίᾳ μαδιαμ νῦν ἐκλείξει ἡ συναγωγή αὕτη πάντας τοὺς κύκλω ἡμῶν ὡς ἐκλείξει ὁ μόσχος τὰ χλωρὰ ἐκ τοῦ πεδίου καὶ βάλαικ υἱὸς σεπφορ βασιλεὺς μοαβ ἦν κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον

- 5 Hän lähetti sanansaattajat Bileamin, Beorin pojan, tykö Petoriin, joka on Euftrat-virran varrella, heimolaistensa maahan, kutsumaan häntä ja käski sanoa hänelle: "Katso, Egyptistä on lähtenyt liikkeelle kansa; katso, se on tulvinut yli maan ja asettunut minua lähelle.
So he sent men to Balaam, son of Beor, at Pethor by the River in the land of the children of his people, saying to him, See, a people has come out of Egypt, covering all the face of the earth, and they have put up their tents opposite to me:
καὶ ἀπέστειλεν πρέσβεις πρὸς βαλααμ υἱὸν βεορ φαθοῦρα ὃ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ γῆς υἰῶν λαοῦ αὐτοῦ καλέσαι αὐτὸν λέγων ἰδοὺ λαὸς ἐξεληλύθειν ἐξ αἰγύπτου καὶ ἰδοὺ κατεκάλυψεν τὴν ὄψιν τῆς γῆς καὶ οὗτος ἐγκάθηται ἐχόμενός μου
- 6 Tule siis ja kiroa minun puolestani tämä kansa, sillä se on minua väkevämpi; ehkä minä sitten saan sen voitetuksi ja karkoitetuksi maasta. Sillä minä tiedän, että jonka sinä siunaat, se on siunattu, ja jonka sinä kiroat, se on kirottu."
Come now, in answer to my prayer, and put a curse on this people, for they are greater than I: and then I may be strong enough to overcome them and send them out of the land: for it is clear that good comes to him who has your blessing, but he on whom you put your curse is cursed.
καὶ νῦν δεῦρο ἄρασαί μοι τὸν λαὸν τοῦτον ὅτι ἰσχύει οὗτος ἢ ἡμεῖς ἐὰν δυνώμεθα πατάξει ἐξ αὐτῶν καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς ἐκ τῆς γῆς ὅτι οἶδα οὖς ἐὰν εὐλογῆσης σὺ εὐλόγηται καὶ οὖς ἐὰν καταράσῃ σὺ κεκατήρανται
- 7 Niin Mooabin vanhimmat ja Midianin vanhimmat lähtivät matkaan, tietäjänpalkka mukanaan. Ja kun he saapuivat Bileamin luo, puhuivat he hänelle Baalakin sanat.
So the responsible men of Moab and Midian went away, taking in their hands rewards for the prophet; and they came to Balaam and said to him what Balak had given them orders to say.
καὶ ἐπορεύθη ἡ γερουσία μοαβ καὶ ἡ γερουσία μαδιαμ καὶ τὰ μαντεῖα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ ἦλθον πρὸς βαλααμ καὶ εἶπαν αὐτῷ τὰ ῥήματα βαλακ
- 8 Hän vastasi heille: "Viipykää täällä tämä yö, niin minä annan teille vastauksen sen mukaan, kuin Herra minulle puhuu". Silloin jäivät mooabilaisten päämiehet Bileamin luo.
And he said to them, Take your rest here tonight, and I will give you an answer after hearing what the Lord says; so the chiefs of Moab kept there with Balaam that night.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς καταλύσατε αὐτοῦ τὴν νόκτα καὶ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν πράγματα ἃ ἐὰν λαλήσῃ κύριος πρὸς με καὶ κατέμειναν οἱ ἄρχοντες μοαβ παρὰ βαλααμ
- 9 Niin Jumala tuli Bileamin tykö ja kysyi: "Keitä ovat ne miehet, jotka ovat sinun luonasi?"
And God came to Balaam and said, Who are these men with you?
καὶ ἦλθεν ὁ θεὸς πρὸς βαλααμ καὶ εἶπεν αὐτῷ τί οἱ ἄνθρωποι οὗτοι παρὰ σοί
- 10 Bileam vastasi Jumalalle: "Baalak, Sipporin poika, Mooabin kuningas, on lähettänyt heidät tuomaan minulle tämän sanan:
And Balaam said to God, Balak, the son of Zippor, king of Moab, has sent them to me, saying,
καὶ εἶπεν βαλααμ πρὸς τὸν θεὸν βαλακ υἱὸς σεπφορ βασιλεὺς μοαβ ἀπέστειλεν αὐτοὺς πρὸς με λέγων
- 11 'Katso, kansa on lähtenyt Egyptistä ja on tulvinut yli maan; tule siis, kiroa se minun puolestani, ehkä sitten voin ryhtyä taisteluun sitä vastaan ja karkoittaa sen".
See, the people who have come out of Egypt are covering all the earth: now, put a curse on this people for me, so that I may be able to make war on them, driving them out of the land.
ἰδοὺ λαὸς ἐξεληλύθειν ἐξ αἰγύπτου καὶ ἰδοὺ κεκάλυψεν τὴν ὄψιν τῆς γῆς καὶ οὗτος ἐγκάθηται ἐχόμενός μου καὶ νῦν δεῦρο ἄρασαί μοι αὐτὸν εἰ ἄρα δυνήσομαι πατάξει αὐτὸν καὶ ἐκβαλῶ αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς
- 12 Mutta Jumala sanoi Bileamille: "Älä mene heidän kanssaan äläkä kiroa sitä kansaa, sillä se on siunattu".
And God said to Balaam, You are not to go with them, or put a curse on this people, for they have my blessing.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς βαλααμ οὐ πορεύσῃ μετ' αὐτῶν οὐδὲ καταράσῃ τὸν λαόν ἔστιν γὰρ εὐλογημένος
- 13 Niin Bileam nousi aamulla ja sanoi Baalakin päämiehille: "Menkää takaisin maahanne, sillä Herra ei ole sallinut minun lähteä teidän kanssanne".
In the morning Balaam got up and said to the chiefs of Balak, Go back to your land, for the Lord will not let me go with you.
καὶ ἀναστὰς βαλααμ τὸ πρῶν εἶπεν τοῖς ἄρχουσιν βαλακ ἀποτρέχετε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν οὐκ ἀφήσιν με ὁ θεὸς πορεύεσθαι μεθ' ὑμῶν
- 14 Silloin nousivat Mooabin päämiehet ja tulivat Baalakin luo ja sanoivat: "Bileam ei suostunut lähtemään meidän kanssamme".
So the chiefs of Moab went back to Balak and said, Balaam will not come with us.
καὶ ἀναστάντες οἱ ἄρχοντες μοαβ ἦλθον πρὸς βαλακ καὶ εἶπαν οὐ θέλει βαλααμ πορευθῆναι μεθ' ἡμῶν
- 15 Mutta Baalak lähetti uudestaan päämiehiä matkaan, vielä useampia ja arvokkaampia kuin edelliset.
So Balak sent more chiefs, greater in number and of higher position than the others.
καὶ προσέθετο βαλακ ἔτι ἀποστεῖλαι ἄρχοντας πλείους καὶ ἐντιμότερους τοῦτων
- 16 Ja he saapuivat Bileamin luo ja sanoivat hänelle: "Näin sanoo Baalak, Sipporin poika: 'Älä kieltäydy tulemastani minun luokseni.
And they came to Balaam and said, Balak, son of Zippor, says, Let nothing keep you from coming to me:
καὶ ἦλθον πρὸς βαλααμ καὶ λέγουσιν αὐτῷ τάδε λέγει βαλακ ὁ τοῦ σεπφορ ἀξιῶ σε μὴ ὀκνήσης ἔλθειν πρὸς με

- 17 Sillä minä palkitsen sinut ylenpalttisesti ja teen kaiken, mitä minulta vaadit; tule siis ja kiroa minun puolestani tämä kansa."
 For I will give you a place of very great honour, and whatever you say to me I will do; so come, in answer to my prayer, and put a curse on this people.
 ἐντίμως γὰρ τιμήσω σε καὶ ὅσα ἐὰν εἴπῃς ποιήσω σοὶ καὶ δεῦρο ἐπικατάρασαί μοι τὸν λαὸν τοῦτον
- 18 Mutta Bileam vastasi ja sanoi Baalakin palvelijoille: "Vaikka Baalak antaisi minulle talonsa täyden hopeata ja kultaa, en sittenkään voisi, en pienessä enkä suuressa, rikkoa Herran, minun Jumalani, käskyä.
 But Balaam, in answer; said to the servants of Balak, Even if Balak gave me his house full of silver and gold, it would not be possible for me to do anything more or less than the orders of the Lord my God.
 καὶ ἀπεκρίθη βαλααμ καὶ εἶπεν τοῖς ἄρχουσιν βαλακ ἐὰν δῶ μοι βαλακ πλήρη τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου οὐ δυνήσομαι παραβῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου τοῦ θεοῦ ποιῆσαι αὐτὸ μικρὸν ἢ μέγ α ἐν τῇ διανοίᾳ μου
- 19 Mutta jääkää nyt tänne tekin tänksi yöksi, saadakseni tietää, mitä Herra vielä minulle sanoo."
 So take your rest here this night, till I have knowledge what more the Lord has to say to me.
 καὶ νῦν ὑπομείνατε αὐτοῦ καὶ ὑμεῖς τὴν νύκτα ταύτην καὶ γνώσομαι τί προσθήσει κύριος λαλήσαι πρὸς με
- 20 Niin Jumala tuli Bileamin tykö yöllä ja sanoi hänelle: "Jos nämä miehet ovat tulleet kutsumaan sinua, niin nouse ja lähde heidän kanssaan, mutta tee vain se, mitä minä sinulle sanon".
 And that night God came to Balaam and said to him, If these men have come for you, go with them: but do only what I say to you.
 καὶ ἦλθεν ὁ θεὸς πρὸς βαλααμ νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ εἰ καλέσαι σε πάρεισιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀναστὰς ἀκολούθησον αὐτοῖς ἀλλὰ τὸ ῥῆμα ὁ ἄν λαλήσω πρὸς σέ τοῦτο ποιήσεις
- 21 Ja Bileam nousi aamulla, satuloi aasintammansa ja lähti matkaan Mooabin päämiesten kanssa.
 So in the morning Balaam got up and, making his ass ready, went with the chiefs of Moab.
 καὶ ἀναστὰς βαλααμ τὸ πρωὶ ἐπέσαζεν τὴν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη μετὰ τῶν ἀρχόντων μοαβ
- 22 Mutta kun hän lähti, syntyi Jumalan viha, ja Herran enkeli asettui tielle estämään häntä, hänen ratsastaessaan aasintammallaan, kaksi palvelijaa mukanaan.
 But God was moved to wrath because he went: and the angel of the Lord took up a position in the road to keep him from his purpose. Now he was seated on his ass, and his two servants were with him.
 καὶ ὠργίσθη θυμῷ ὁ θεὸς ὅτι ἐπορεύθη αὐτός καὶ ἀνέστη ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἐνδιαβάλλειν αὐτόν καὶ αὐτὸς ἐπιβέβηκει ἐπὶ τῆς ὄνου αὐτοῦ καὶ δύο παῖδες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
- 23 Kun aasintamma näki Herran enkelin seisovan tiellä, paljastettu miekka kädesssä, niin se poikkesi tieltä ja meni peltoon. Mutta Bileam löi aasintammaa palauttaaksensa sen tielle.
 And the ass saw the angel of the Lord waiting in the road with his sword in his hand; and turning from the road, the ass went into the field; and Balaam gave the ass blows, to get her back on to the road.
 καὶ ἰδοῦσα ἡ ὄνος τὸν ἄγγελον τοῦ θεοῦ ἀνθεστηκότα ἐν τῇ ὁδῷ καὶ τὴν ῥομφαίαν ἐσπασμένην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐξέκλινεν ἡ ὄνος ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ ἐπορεύετο εἰς τὸ πεδίον καὶ ἐπάταξεν τὴν ὄνο ν τῇ ῥάβδῳ τοῦ εὐθῆναι αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ
- 24 Sitten Herran enkeli asettui solaan viinitarhojen välille, jossa oli kiviaita kummallakin puolella.
 Then the angel of the Lord took up his position in a narrow road through the vine-gardens, with a wall on this side and on that.
 καὶ ἔστη ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς αὐλαξίν τῶν ἀμπέλων φραγμὸς ἐντεῦθεν καὶ φραγμὸς ἐντεῦθεν
- 25 Kun aasintamma näki Herran enkelin, niin se painautui aitaan ja likisti Bileamin jalkaa aitaa vasten. Ja hän löi sitä vielä kerran.
 And the ass saw the angel of the Lord, and went near the wall, crushing Balaam's foot against the wall; and he gave her more blows.
 καὶ ἰδοῦσα ἡ ὄνος τὸν ἄγγελον τοῦ θεοῦ προσέθλιψεν αὐτὴν πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἀπέθλιψεν τὸν πόδα βαλααμ καὶ προσέθετο ἔτι μαστίξαι αὐτὴν
- 26 Silloin Herran enkeli taas meni edemmäs ja asettui ahtaaseen paikkaan, jossa ei ollut tilaa väistyä oikealle eikä vasemmalle.
 Then the angel of the Lord went further, stopping in a narrow place where there was no room for turning to the right or to the left.
 καὶ προσέθετο ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ καὶ ἀπελθὼν ὑπέστη ἐν τόπῳ στενῷ εἰς ὃν οὐκ ἦν ἐκκλίνειν δεξιὰν οὐδὲ ἀριστεράν
- 27 Kun aasintamma näki Herran enkelin, laskeutui se maahan Bileamin alla. Silloin Bileamin viha syntyi, ja hän löi aasintammaa sauvalla.
 And the ass saw the angel of the Lord and went down on the earth under Balaam; and full of wrath, Balaam gave her hard blows with his stick.
 καὶ ἰδοῦσα ἡ ὄνος τὸν ἄγγελον τοῦ θεοῦ συνεκάθισεν ὑποκάτω βαλααμ καὶ ἐθυμώθη βαλααμ καὶ ἔτυπεν τὴν ὄνον τῇ ῥάβδῳ
- 28 Niin Herra avasi aasintamman suun, ja se sanoi Bileamille: "Mitä minä olen sinulle tehnyt, koska lyöt minua jo kolmannen kerran?"
 Then the Lord gave the ass the power of talking, and opening her mouth she said to Balaam, What have I done to you that you have given me blows these three times?
 καὶ ἤνοιξεν ὁ θεὸς τὸ στόμα τῆς ὄνου καὶ λέγει τῷ βαλααμ τί ἐποίησά σοι ὅτι πέπαικάς με τοῦτο τρίτον

- 29 Bileam vastasi aasintammalle: "Sinä olet pitänyt minua pilkkanasi. Olisipa minulla miekka kädessäni, niin nyt minä sinut tappaisin."
 And Balaam said to the ass, You have made me seem foolish: if only I had a sword in my hand I would put you to death.
 και εἶπεν βαλααμ τῇ ὄνῳ ὅτι ἐμπέπαιγός μοι και εἰ εἶχον μάχαιραν ἐν τῇ χειρὶ μου ἤδη ἂν ἐξεκέντησά σε
- 30 Mutta aasintamma sanoi Bileamille: "Enkö minä ole sinun aasintammasi, jolla olet ratsastanut kaiken aikasi tähän päivään asti? Onko minun ollut tapana tehdä sinulle näin?" Hän vastasi: "Ei".
 And the ass said to Balaam, Am I not your ass upon which you have gone all your life till this day? and have I ever done this to you before? And he said, No.
 και λέγει ἡ ὄνος τῷ βαλααμ οὐκ ἐγὼ ἡ ὄνος σου ἐφ' ἧς ἐπέβαινες ἀπὸ νεότητός σου ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας μὴ ὑπεροράσει ὑπεριδοῦσα ἐποίησά σοι οὕτως ὁ δὲ εἶπεν οὐχί
- 31 Niin Herra avasi Bileamin silmät, niin että hän näki Herran enkelin seisovan tiellä, paljastettu miekka kädesssä. Silloin hän kumartui ja heittäytyi kasvoilleen.
 Then the Lord made Balaam's eyes open, and he saw the angel of the Lord in the way with his sword in his hand: and he went down on his face to the earth.
 ἀπεκάλυψεν δὲ ὁ θεὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς βαλααμ και ὄρᾳ τὸν ἄγγελον κυρίου ἀνθεστηκότα ἐν τῇ ὁδῷ και τὴν μάχαιραν ἐσπασμένην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ και κύψας προσεκύνησεν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ
- 32 Niin Herran enkeli sanoi hänelle: "Minkätähden olet lyönyt aasintammaasi jo kolme kertaa? Katso, minä olen tullut sinua estämään, sillä ajattelemattomasti sinä olet lähtenyt tälle matkalle vastoin minun tahtoani.
 And the angel of the Lord said to him, Why have you given your ass blows these three times? See, I have come out against you to keep you back, because your purpose is not pleasing to me.
 και εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ διὰ τί ἐπάταξας τὴν ὄνον σου τοῦτο τρίτον και ἰδοὺ ἐγὼ ἐξῆλθον εἰς διαβολὴν σου ὅτι οὐκ ἀστεια ἡ ὁδός σου ἐναντίον μου
- 33 Mutta aasintamma näki minut ja on väistynyt minun edestäni jo kolme kertaa. Ja jos se ei olisi väistynyt minun edestäni, niin minä olisin surmannut sinut, mutta jättänyt sen elämään."
 And the ass saw me, turning to one side from me three times: if she had not gone to one side, I would certainly have put you to death and kept her safe.
 και ἰδοῦσά με ἡ ὄνος ἐξέκλινεν ἀπ' ἐμοῦ τρίτον τοῦτο και εἰ μὴ ἐξέκλινεν νῦν οὐδὲν σὲ μὲν ἀπέκτεινα ἐκείνην δὲ περιεποιησάμην
- 34 Niin Bileam vastasi Herran enkelille: "Minä olen tehnyt syntiä; sillä minä en tiennyt, että sinä olit asettunut minua vastaan tielle. Mutta jos tämä ei ole sinulle mieleen, niin minä nyt palaan takaisin."
 And Balaam said to the angel of the Lord, I have done wrong, for I did not see that you were in the way against me: but now, if it is evil in your eyes, I will go back again.
 και εἶπεν βαλααμ τῷ ἀγγέλῳ κυρίου ἡμάρτηκα οὐ γὰρ ἠπιστάμην ὅτι σὺ μοι ἀνθέστηκας ἐν τῇ ὁδῷ εἰς συνάντησιν και νῦν εἰ μὴ σοι ἀρέσκει ἀποστραφήσομαι
- 35 Mutta Herran enkeli sanoi Bileamille: "Mene näiden miesten kanssa, mutta puhu ainoastaan se, minkä minä sinulle puhun". Niin Bileam lähti Baalakin päämiesten kanssa.
 And the angel of the Lord said to Balaam, Go with the men; but say only what I give you to say. Then Balaam went on with the chiefs of Balak.
 και εἶπεν ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ πρὸς βαλααμ συμπορευέθητι μετὰ τῶν ἀνθρώπων πληρὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν εἶπω πρὸς σέ τοῦτο φυλάξῃ λαλήσαι και ἐπορευέθη βαλααμ μετὰ τῶν ἀρχόντων βαλακ
- 36 Kun Baalak kuuli, että Bileam oli tulossa, meni hän häntä vastaan Iir-Mooabiin, joka on Arnonia pitkin kulkevalla rajalla, uloimmalla rajalla.
 Now Balak, hearing that Balaam had come, went to the chief town of Moab, on the edge of the Arnon, in the farthest part of the land, for the purpose of meeting him.
 και ἀκούσας βαλακ ὅτι ἦκει βαλααμ ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτῷ εἰς πόλιν μοαβ ἧ ἐστὶν ἐπὶ τῶν ὀρίων ἀρνων ὃ ἐστὶν ἐκ μέρους τῶν ὀρίων
- 37 Ja Baalak sanoi Bileamille: "Enkö minä vartavasten lähettänyt kutsumaan sinua? Minkätähden et tahtonut tulla minun luokseni? Enkö minä muka voi sinua palkita?"
 And Balak said to Balaam, Did I not send to you, requesting you with all my heart to come to me? why did you not come? am I not able to give you a place of honour?
 και εἶπεν βαλακ πρὸς βαλααμ οὐχὶ ἀπέστειλα πρὸς σέ καλέσαι σε διὰ τί οὐκ ἦρχου πρὸς με ὄντως οὐ δυνήσομαι τιμῆσαι σε
- 38 Mutta Bileam vastasi Baalakille: "Olenhan minä nyt tullut sinun luoksesi. Mutta onko minun vallassani puhua mitään? Minkä Jumala panee minun suuhuni, sen minä puhun."
 Then Balaam said to Balak, Now I have come to you; but have I power to say anything? Only what God puts into my mouth may I say.
 και εἶπεν βαλααμ πρὸς βαλακ ἰδοὺ ἦκω πρὸς σέ νῦν δυνατὸς ἔσομαι λαλήσαι τι τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν βάλῃ ὁ θεὸς εἰς τὸ στόμα μου τοῦτο λαλήσω
- 39 Niin Bileam lähti Baalakin kanssa, ja he saapuivat Kirjat-Husotiin.
 And Balaam went with Balak to Kiriath-huzoth.
 και ἐπορευέθη βαλααμ μετὰ βαλακ και ἦλθον εἰς πόλεις ἐπαύλεων
- 40 Ja Baalak teurasti raavaita ja lampaita ja lähetti ne Bileamille ja päämiehille, jotka olivat hänen luonsa.
 And Balak made offerings of oxen and sheep, and sent to Balaam and the chiefs who were with him.
 και ἔθυσεν βαλακ πρόβατα και μόσχους και ἀπέστειλεν τῷ βαλααμ και τοῖς ἄρχουσι τοῖς μετ' αὐτοῦ
- 41 Mutta seuraavana aamuna Baalak otti Bileamin mukaansa ja vei hänet Baamot-Baalin kukkulalle, josta hän näki reunimmaisen osan tuota kansaa.
 And in the morning Balak took Balaam up to the high places of Baal, and from there he was able to see the outer limits of the people.
 και ἐγενήθη πρωὶ και παραλαβὸν βαλακ τὸν βαλααμ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν στήλην τοῦ βααλ και ἔδειξεν αὐτῷ ἐκεῖθεν μέρος τι τοῦ λαοῦ

- 1 Ja Bileam sanoi Baalakille: "Rakenna minulle tähän seitsemän alttaria ja hanki minulle tänne seitsemän härkää ja seitsemän oinasta".
And Balaam said to Balak, Make me here seven altars and get ready seven oxen and seven male sheep.
καὶ εἶπεν βαλααμ τῷ βαλακ οἰκοδόμησόν μοι ἑνταῦθα ἑπτὰ βωμοὺς καὶ ἐτοίμασόν μοι ἑνταῦθα ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριοὺς
- 2 Niin Baalak teki, niinkuin Bileam käski. Ja Baalak ja Bileam uhrasivat härän ja oinaan kullakin alttarilla.
And Balak did as Balaam had said; and Balak and Balaam made an offering on every altar of an ox and a male sheep.
καὶ ἐποίησεν βαλακ ὃν τρόπον εἶπεν αὐτῷ βαλααμ καὶ ἀνήνεγκεν μόσχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν
- 3 Niin Bileam sanoi Baalakille: "Asetu tähän polttouhrisi ääreen, minä menen tuonne; ehkä minä saan kohdata Herran. Minkä hän minulle näyttää, sen minä ilmoitan sinulle." Ja hän meni eräälle autiolle kukkulalle.
Then Balaam said to Balak, Take your place by your burned offering, and I will go and see if the Lord comes to me: and I will give you word of whatever he says to me. And he went to an open place on a hill.
καὶ εἶπεν βαλααμ πρὸς βαλακ παράστηθι ἐπὶ τῆς θυσίας σου καὶ πορεύσομαι εἰ μοι φανεῖται ὁ θεὸς ἐν συναντήσει καὶ ῥῆμα ὃ ἐάν μοι δεῖξῃ ἀναγγελῶ σοι καὶ παρέστη βαλακ ἐπὶ τῆς θυσίας αὐτοῦ καὶ βαλααμ ἐπορεύθη ἐπερωτῆσαι τὸν θεὸν καὶ ἐπορεύθη εὐθεῖαν
- 4 Ja Jumala tuli ja kohtasi Bileamin. Silloin tämä sanoi hänelle: "Seitsemän alttaria minä olen pannut kuntoon ja olen uhrannut härän ja oinaan kullakin alttarilla".
And God came to Balaam, and Balaam said to him, I have made ready seven altars, offering an ox and a male sheep on every altar.
καὶ ἐφάνη ὁ θεὸς τῷ βαλααμ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν βαλααμ τοὺς ἑπτὰ βωμοὺς ἡτοίμασα καὶ ἀνεβίβασα μόσχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν
- 5 Ja Herra pani sanat Bileamin suuhun ja sanoi: "Palaja Baalakin luo ja puhu hänelle näin".
And the Lord put words in Balaam's mouth, and said, Go back to Balak, and this is what you are to say.
καὶ ἐπέβαλεν ὁ θεὸς ῥῆμα εἰς τὸ στόμα βαλααμ καὶ εἶπεν ἐπιστραφεὶς πρὸς βαλακ οὕτως λαλήσεις
- 6 Niin hän palasi hänen luoksensa, ja hän seisoi siinä polttouhrinsa ääressä, hän ja kaikki Mooabin päämiehet.
So he went back to him where he was waiting by his burned offering with all the chiefs of Moab.
καὶ ἀπεστράφη πρὸς αὐτὸν καὶ ὁδε ἐφειστήκει ἐπὶ τῶν ὀλοκαυτωμάτων αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες μοαβ μετ' αὐτοῦ
- 7 Niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Aramista nouti minut Baalak, idän vuorilta Mooabin kuningas: 'Tule, kiroa minun puolestani Jaakob, tule ja sadattele Israelia'.
And in the words which the Lord had given him he said, From Aram Balak has sent for me, the king of Moab from the mountains of the East: come, put curses on Jacob for me and be angry with Israel.
καὶ ἐγενήθη πνεῦμα θεοῦ ἐπ' αὐτῷ καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν ἐκ μεσοποταμίας μετεπέμψατό με βαλακ βασιλεὺς μοαβ ἐξ ὀρέων ἀπ' ἀνατολῶν λέγων δεῦρο ἄρασαί μοι τὸν ἰακωβ καὶ αἱ δεῦρο ἐπικατάρασαί μοι τὸν ἰσραηλ
- 8 Kuinka minä kiroaisin sen, jota ei Jumala kiroa, kuinka sadattelisin sitä, jota ei Herra sadattele?
How may I put curses on him who is not cursed by God? how may I be angry with him with whom the Lord is not angry?
τί ἄράσωμαι ὃν μὴ καταρᾶται κύριος ἢ τί καταράσωμαι ὃν μὴ καταρᾶται ὁ θεός
- 9 Minä näen sen kallioiden huipulta, minä katselen sitä kukkuloilta: katso, se on erillään asuva kansa, se ei lukeudu pakanakansojen joukkoon.
From the top of the rocks I see him, looking down on him from the hills: it is a people made separate, not to be numbered among the nations.
ὅτι ἀπὸ κορυφῆς ὀρέων ὄψομαι αὐτὸν καὶ ἀπὸ βουνῶν προσονήσω αὐτὸν ἰδοὺ λαὸς μόνος κατοικήσει καὶ ἐν ἔθνεσιν οὐ συλλογισθήσεται
- 10 Kuka mittaa Jaakobin hiekkajyväset, kuka Israelin tomuhiukkasten luvun? Suotakoon minun kuolla oikeamielisten kuolema, olkoon minun loppuni niinkuin heidän."
Who is able to take the measure of the dust of Jacob or the number of the thousands of Israel? May my death be the death of the upright and my last end like his!
τίς ἐξηκριβάσατο τὸ σπέρμα ἰακωβ καὶ τίς ἐξαριθμῆσεται δῆμιος ἰσραηλ ἀποθάνοι ἢ ψυχὴ μου ἐν ψυχαῖς δικαίων καὶ γένοιτο τὸ σπέρμα μου ὡς τὸ σπέρμα τούτων
- 11 Silloin Baalak sanoi Bileamille: "Mitä oletkaan minulle tehnyt! Minä toin sinut tänne vihollisiani kiroamaan, ja katso, nyt sinä heidät siunaat!"
Then Balak said to Balaam, What have you done to me? I sent for you so that my haters might be cursed, and see, you have given them a blessing.
καὶ εἶπεν βαλακ πρὸς βαλααμ τί πεποίηκάς μοι εἰς κατάρασιν ἐχθρῶν μου κέκληκά σε καὶ ἰδοὺ εὐλόγηκας εὐλόγιαν
- 12 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Eikö minun ole tarkoin puhuttava se, minkä Herra panee minun suuhuni?"
And in answer he said, Am I not ordered to say only what the Lord puts into my mouth?
καὶ εἶπεν βαλααμ πρὸς βαλακ οὐχὶ ὅσα ἐάν ἐμβάλῃ ὁ θεὸς εἰς τὸ στόμα μου τοῦτο φυλάξω λαλήσαι

- 13 Niin Baalak sanoi hänelle: "Tule minun kanssani toiseen paikkaan, josta voit nähdä sen kansan, kuitenkin ainoastaan sen äärimmäisen reunan, et sitä kokonaisuudessaan, ja kiroa se minun puolestani sieltä".
And Balak said to him, Come with me now into another place from which you will not be able to see them all, but only the outskirts of them; and you will send curses on them from there.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν βαλακ δεῦρο ἔτι μετ' ἐμοῦ εἰς τόπον ἄλλον ἐξ ὧν οὐκ ὄψη αὐτὸν ἐκεῖθεν ἀλλ' ἢ μέρος τι αὐτοῦ ὄψη πάντας δὲ οὐ μὴ ἴδῃς καὶ κατάρσαι μοι αὐτὸν ἐκεῖθεν
- 14 Ja hän vei hänet Vartijakedolle Pisga-vuoren huipulle ja rakensi siihen seitsemän alttaria ja uhrasi härän ja oinaan kullakin alttarilla.
So he took him into the country of Zophim, to the top of Pisgah, and there they made seven altars, offering an ox and a male sheep on every altar.
καὶ παρέλαβεν αὐτὸν εἰς ἀγροῦ σκοπιᾶν ἐπὶ κορυφῆν λελαξευμένου καὶ ὀκοδόμησεν ἐκεῖ ἑπτὰ βωμοὺς καὶ ἀνεβίβασεν μόσχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν
- 15 Sitten Bileam sanoi Baalakille: "Asetu tähän polttouhrisi ääreen, ehkä hän kohtaa minua tuolla".
Then he said to Balak, Take your place here by your burned offering, while I go over there to the Lord.
καὶ εἶπεν βαλααμ πρὸς βαλακ παράστηθι ἐπὶ τῆς θυσίας σου ἐγὼ δὲ πορεύσομαι ἐπερωτῆσαι τὸν θεόν
- 16 Niin Herra tuli kohtaamaan Bileamia, pani sanat hänen suuhunsa ja sanoi: "Palaja Baalakin luo ja puhu hänelle näin".
And the Lord came to Balaam, and put words in his mouth, and said, Go back to Balak, and this is what you are to say.
καὶ συνήτησεν ὁ θεὸς τῷ βαλααμ καὶ ἐνέβαλεν ῥῆμα εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἀποστράφητι πρὸς βαλακ καὶ τάδε λαλήσεις
- 17 Niin hän tuli hänen luoksensa, ja hän seisoi siinä polttouhrinsa ääressä, Mooabin päämiehet kanssansa. Baalak kysyi häneltä: "Mitä Herra puhui?"
So he came to him where he was waiting by his burned offering with the chiefs of Moab by his side. And Balak said to him, What has the Lord said?
καὶ ἀπεστράφη πρὸς αὐτὸν καὶ ὁδε ἐφειστήκει ἐπὶ τῆς ὀλοκαυτώσεως αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες μοαβ μετ' αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ βαλακ τί ἐλάλησεν κύριος
- 18 Niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Nouse, Baalak, ja kuule! Kuuntele minua, sinä Sipporin poika!"
And in the words which the Lord had given him he said, Up! Balak, and give ear; give attention to me, O son of Zippor:
καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν ἀνάστηθι βαλακ καὶ ἄκουε ἐνώτισαι μάρτυς υἱὸς σεπφωρ
- 19 Ei Jumala ole ihminen, niin että hän valhettelisi, eikä ihmislapsi, että hän katuisi. Sanoisiko hän jotakin eikä sitä tekisi, puhuisiko jotakin eikä sitä täyttäisi?
God is not a man, to say what is false; or the son of man, that his purpose may be changed: what he has said, will he not do? and will he not give effect to the words of his mouth?
οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ θεὸς διαρτηθῆναι οὐδὲ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἀπειληθῆναι αὐτὸς εἶπας οὐχὶ ποιήσει λαλήσει καὶ οὐχὶ ἐμμενεῖ
- 20 Katso, minä olen saanut tehtäväkseni siunata: hän on siunannut, enkä minä voi sitä peruuttaa.
See, I have had orders to give blessing: and he has given a blessing which I have no power to take away.
ἰδοὺ εὐλογεῖν παρεῖλημμαι εὐλογήσω καὶ οὐ μὴ ἀποστρέψω
- 21 Ei havaita vaivaa Jaakobissa eikä nähdä onnettomuutta Israelissa; Herra, hänen Jumalansa, on hänen kanssansa, riemuhuuto kuninkaalle kaikuu siellä.
He has seen no evil in Jacob or wrongdoing in Israel: the Lord his God is with him, and the glad cry of a king is among them.
οὐκ ἔσται μόχθος ἐν ἰακωβ οὐδὲ ὀφθήσεται πόνος ἐν ἰσραηλ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ τὰ ἔνδοξα ἀρχόντων ἐν αὐτῷ
- 22 Jumala vei sen pois Egyptistä; sen sarvet ovat kuin villihärän.
It is God who has taken them out of Egypt; his horns are like those of the mountain ox.
θεὸς ὁ ἐξαγαγὼν αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου ὡς δόξα μονοκέρωτος αὐτῷ
- 23 Sillä ei ole noituutta Jaakobissa eikä tavata taikuutta Israelissa. Aikanansa ilmoitetaan Jaakobille ja Israelille, mitä Jumala on tekevä.
No evil power has effect against Jacob, no secret arts against Israel; at the right time it will be said of Jacob and of Israel, See what God has done!
οὐ γάρ ἐστιν οἰωνισμὸς ἐν ἰακωβ οὐδὲ μαντεία ἐν ἰσραηλ κατὰ καιρὸν ῥηθήσεται ἰακωβ καὶ τῷ ἰσραηλ τί ἐπιτελέσει ὁ θεός
- 24 Katso, se on kansa, joka nousee kuin naarasleijona, joka kohooa kuin leijona. Ei se paneudu levolle, ennenkuin on saalista syönyt ja juonut surmattujen verta."
See, Israel comes up like a she-lion, lifting himself up like a lion: he will take no rest till he has made a meal of those he has overcome, drinking the blood of those he has put to death.
ἰδοὺ λαὸς ὡς σκύμνος ἀναστήσεται καὶ ὡς λέων γανιωθήσεται οὐ κοιμηθήσεται ἕως φάγη θήραν καὶ αἷμα τραυματιῶν πίεται
- 25 Mutta Baalak sanoi Bileamille: "Älä kiroa sitä äläkä siunaa sitä".
Then Balak said to Balaam, If you will not put a curse on them, at all events do not give them a blessing.
καὶ εἶπεν βαλακ πρὸς βαλααμ οὔτε κατάραις κατάραι μοι αὐτὸν οὔτε εὐλογῶν μὴ εὐλογήσης αὐτόν

- 26 **Mutta Bileam vastasi ja sanoi Baalakille: "Enkö minä puhunut sinulle näin: 'Kaikki, mitä Herra sanoo, on minun tehtävä?'"**
But Balaam in answer said to Balak, Did I not say to you, I may only do what the Lord says?
καὶ ἀποκριθεὶς βαλααμ εἶπεν τῷ βαλακ οὐκ ἐλάλησά σοι λέγων τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν λαλήσῃ ὁ θεὸς τοῦτο ποιήσω
- 27 **Niin Baalak sanoi Bileamille: "Tule, minä vien sinut toiseen paikkaan; ehkäpä on Jumalan silmissä otollista, että kiroat kansan minun puolestani sieltä".**
Then Balak said to Balaam, Come now, I will take you to another place; it may be that God will let you put a curse on them from there.
καὶ εἶπεν βαλακ πρὸς βαλααμ δεῦρο παραλάβω σε εἰς τόπον ἄλλον εἰ ἀρέσει τῷ θεῷ καὶ καταρῶσαι μοι αὐτὸν ἐκεῖθεν
- 28 **Ja Baalak vei Bileamin Peor-vuoren huipulle, joka kohoa yli erämaan.**
So Balak took Balaam to the top of Peor, looking down over the waste land.
καὶ παρέλαβεν βαλακ τὸν βαλααμ ἐπὶ κορυφῇ τοῦ φογωρ τὸ παρατεῖνον εἰς τὴν ἔρημον
- 29 **Sitten Bileam sanoi Baalakille: "Rakenna minulle tähän seitsemän alttaria ja hanki minulle tänne seitsemän härkää ja seitsemän oinasta".**
And Balaam said to Balak, Make me seven altars here and get seven oxen and seven male sheep ready for me.
καὶ εἶπεν βαλααμ πρὸς βαλακ οἰκοδόμησόν μοι ὄδε ἑπτὰ βωμοὺς καὶ ἐτοιμάσόν μοι ὄδε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριοὺς
- 30 **Ja Baalak teki, niinkuin Bileam käski, ja uhrasi härän ja oinaan kullakin alttarilla.**
And Balak did as Balaam said, offering an ox and a male sheep on every altar.
καὶ ἐποίησεν βαλακ καθάπερ εἶπεν αὐτῷ βαλααμ καὶ ἀνήνεγκεν μόσχον καὶ κριὸν ἐπὶ τὸν βωμόν
- 1 **Kun Bileam näki, että Israelin siunaaminen oli Herralle otollista, ei hän enää mennyt niinkuin aina ennen ennusmerkkejä etsimään, vaan käänsi kasvonsa erämaahan.**
Now when Balaam saw that it was the Lord's pleasure to give his blessing to Israel, he did not, as at other times, make use of secret arts, but turning his face to the waste land,
καὶ ἰδὼν βαλααμ ὅτι καλὸν ἐστὶν ἐναντι κυρίου εὐλογεῖν τὸν ἰσραηλ οὐκ ἐπορεύθη κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς συνάντησιν τοῖς οἰουνοῖς καὶ ἀπέστρεψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον
- 2 **Ja kun Bileam nosti silmänsä ja näki Israelin leiriytyneenä heimokunnittain, niin Jumalan Henki tuli häneen.**
And lifting up his eyes, he saw Israel there, with their tents in the order of their tribes: and the spirit of God came on him.
καὶ ἐξήρας βαλααμ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καθορᾷ τὸν ἰσραηλ ἐστρατοπεδευκόμενα κατὰ φυλάς καὶ ἐγένετο πνεῦμα θεοῦ ἐν αὐτῷ
- 3 **Ja hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Näin puhuu Bileam, Beorin poika, näin puhuu mies, jonka silmä on avattu.**
And moved by the spirit, he said, These are the words of Balaam, son of Beor, the words of the man whose eyes are open:
καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν φησὶν βαλααμ υἱὸς βεωρ φησὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθινῶς ὀρῶν
- 4 **Näin puhuu hän, joka kuulee Jumalan puheen, joka näkee Kaikkivaltiaan näkyjä, joka lankeaa loveen ja jonka silmät avataan.**
He says, whose ears are open to the words of God, who has seen the vision of the Ruler of all, falling down, but having his eyes open:
φησὶν ἀκούων λόγια θεοῦ ὅστις ὄρασιν θεοῦ εἶδεν ἐν ὕπνῳ ἀποκεκαλυμμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
- 5 **Kuinka ihanat ovat sinun majasi, Jaakob, sinun asuinsijasi, Israel!**
How fair are your tents, O Jacob, your houses, O Israel!
ὡς καλοὶ σου οἱ οἶκοι ἰακωβ αἱ σκηναὶ σου ἰσραηλ
- 6 **Niinkuin laajat purolaaksot, niinkuin puutarhat virran varrella, niinkuin aloepuut, Herran istuttamat, niinkuin setripuut vesien vierillä!**
They are stretched out like valleys, like gardens by the riverside, like flowering trees planted by the Lord, like cedar-trees by the waters.
ὡσεὶ νάπαι σκιάζουσαι καὶ ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμῶν καὶ ὡσεὶ σκηναὶ ἃς ἐπηξεν κύριος ὡσεὶ κέδροι παρ' ὕδατα
- 7 **Vettä läikkyy sen vesisangoista, ja sen laihot saavat runsaasti vettä. Agagia mahtavampi on sen kuningas, ylhäinen sen kuningasvalta.**
Peoples will be in fear before his strength, his arm will be on great nations: his king will be higher than Agag, and his kingdom made great in honour.
ἐξελεύσεται ἄνθρωπος ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ καὶ κυριεύσει ἐθνῶν πολλῶν καὶ ὑψωθήσεται ἢ γωγ βασιλεία αὐτοῦ καὶ ἀυξηθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ
- 8 **Jumala vei sen pois Egyptistä; sen sarvet ovat kuin villihärän. Se syö suuhunsa viholliskansat, heidän luunsa se murskaa ja lävistää heidät nuolillansa.**
It is God who has taken him out of Egypt; his horns are like those of the mountain ox; the nations warring against him will be his food, their bones will be broken, they will be wounded with his arrows.
θεὸς ὠδήγησεν αὐτὸν ἐξ αἰγύπτου ὡς δόξα μονοκέρωτος αὐτῷ ἔδεται ἔθνη ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ τὰ πᾶχη αὐτῶν ἐκμυελιῖ καὶ ταῖς βολίσιν αὐτοῦ κατατοξεύσει ἐχθρόν

- 9 Se on kyyristynyt, se on laskeutunut maahan kuin leijona, niinkuin naarasleijona - kuka uskaltaa sitä häiritä? Siunattu olkoon, joka sinua siunaa, kirottu, joka sinua kiroaa!"
He took his sleep stretched out like a lion, and like a she-lion: by whom will his rest be broken? May a blessing be on everyone who gives you blessing, and a curse on everyone by whom you are cursed.
κατακλιθεῖς ἀνεπαύσατο ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος τίς ἀναστήσει αὐτόν οἱ εὐλογοῦντές σε εὐλόγηται καὶ οἱ καταρώμενοί σε κεκατήρηνται
- 10 Silloin Baalak vihastui Bileamiin ja löi kätensä yhteen. Ja Baalak sanoi Bileamille: "Minä kutsuin sinut vihollisiani kiroamaan, ja nyt sinä olet siunannut heidät jo kolme kertaa.
Then Balak was full of wrath against Balaam, and angrily waving his hands he said to Balaam, I sent for you so that those who are against me might be cursed, but now, see, three times you have given them a blessing.
καὶ ἐθυμώθη βαλακ ἐπὶ βαλααμ καὶ συνεκρότησεν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ εἶπεν βαλακ πρὸς βαλααμ καταρᾶσθαι τὸν ἐχθρόν μου κέκληκά σε καὶ ἰδοὺ εὐλογῶν εὐλόγησας τρίτον τοῦτο
- 11 Mene tiehesi! Minä aioin sinua runsaasti palkita, mutta katso, Herra on sinulta palkan kieltänyt."
Go back quickly to the place you came from: it was my purpose to give you a place of honour, but now the Lord has kept you back from honour.
νῦν οὖν φεῦγε εἰς τὸν τόπον σου εἶπα τιμήσω σε καὶ νῦν ἐστέρησέν σε κύριος τῆς δόξης
- 12 Bileam vastasi Baalakille: "Enkö minä jo sanonut sinun sanansaattajillesi, jotka lähetit luokseni:
Then Balaam said to Balak, Did I not say to the men you sent to me,
καὶ εἶπεν βαλααμ πρὸς βαλακ οὐχὶ καὶ τοῖς ἀγγέλοις σου οὓς ἀπέστειλας πρὸς με ἐλάλησα λέγων
- 13 'Vaikka Baalak antaisi minulle talonsa täyden hopeata ja kultaa, en sittenkään voisi rikkoa Herran käskyä, en tehdä mitään oman mieleni mukaan, en hyvää, en pahaa'. Minkä Herra puhuu, sen minäkin puhun.
Even if Balak gave me his house full of silver and gold, it would not be possible for me to go outside the orders of the Lord, doing good or evil at the impulse of my mind; whatever the Lord says I will say?
ἐὰν μοι δῶ βαλακ πλήρη τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου οὐ δυνήσομαι παραβῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου ποιῆσαι αὐτὸ πονηρὸν ἢ καλὸν παρ' ἐμαυτοῦ ὅσα ἐὰν εἴπῃ ὁ θεός ταῦτα ἐρῶ
- 14 Ja nyt minä lähden kansani tykö, mutta sitä ennen minä ilmoitan sinulle, mitä tämä kansa on tekävä sinun kansallesi aikojen lopulla."
So now I will go back to my people: but first let me make clear to you what this people will do to your people in days to come.
καὶ νῦν ἰδοὺ ἀποτρέχω εἰς τὸν τόπον μου δεῦρο συμβουλευέσω σοι τί ποιήσει ὁ λαὸς οὗτος τὸν λαόν σου ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν
- 15 Ja hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Näin puhuu Bileam, Beorin poika, näin puhuu mies, jonka silmä on avattu.
Then he went on with his story and said, These are the words of Balaam, the son of Beor, the words of him whose eyes are open:
καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν φησὶν βαλααμ υἱὸς βεωρ φησὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀληθινῶς ὀρώων
- 16 Näin puhuu hän, joka kuulee Jumalan puheen ja saa tietonsa Korkeimmalta, joka näkee Kaikkivaltiaan näkyjä, joka lankeaa loveen ja jonka silmät avataan:
He says, whose ear is open to the words of God, who has knowledge of the Most High, who has seen the vision of the Ruler of all, falling down and having his eyes open:
ἀκούων λόγια θεοῦ ἐπιστάμενος ἐπιστήμην παρὰ ὑψίστου καὶ ὄρασιν θεοῦ ἰδὼν ἐν ὕπνῳ ἀποκεκαλυμμένοι οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
- 17 Minä näen hänet, en kuitenkaan nyt, minä katselen häntä, en kuitenkaan läheltä. Tähti nousee Jaakobista, ja valtikka kohoaa Israelista. Se ruhjoo Mooabilta ohimot, päälaen kaikilta Seetin pojilta.
I see him, but not now: looking on him, but not near: a star will come out of Jacob, and a rod of authority out of Israel, sending destruction to the farthest limits of Moab and on the head of all the sons of Sheth.
δεῖξω αὐτῷ καὶ οὐχὶ νῦν μακαρίζω καὶ οὐκ ἐγγίζει ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ ἰακωβ καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ ἰσραὴλ καὶ θραύσει τοὺς ἀρχηγούς μοαβ καὶ προνομεύσει πάντας υἱοὺς σηθ
- 18 Ja Edomista tulee alusmaa, Seir joutuu vihollistensa omaksi; mutta Israel tekee väkeviä tekoja.
Edom will be his heritage, and he will put an end to the last of the people of Seir.
καὶ ἔσται ἐδομ κληρονομία καὶ ἔσται κληρονομία ἡσάν ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ καὶ ἰσραὴλ ἐποίησεν ἐν ἰσχύι
- 19 Ja Jaakobista tulee valtiat, hän hävittää kaupungeista niihin pelastuneet."
And Israel will go on in strength, and Jacob will have rule over his haters.
καὶ ἐξεγερθήσεται ἐξ ἰακωβ καὶ ἀπολεῖ σφζόμενον ἐκ πόλεως
- 20 Ja kun hän näki Amalekin, niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Kansakunnista ensimmäinen on Amalek, mutta sen loppu on perikato".
Then, turning his eyes to Amalek, he went on with his story and said, Amalek was the first of the nations, but his part will be destruction for ever.
καὶ ἰδὼν τὸν αμαληκ καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν ἀρχὴ ἔθνων αμαληκ καὶ τὸ σπέρμα αὐτῶν ἀπολεῖται

- 21 **Ja kun hän näki keeniläiset, niin hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Järkkymätön on sinun asumuksesi, ja kalliolle on pesäsi pantu. And looking on the Kenites he went on with his story and said, Strong is your living-place, and your secret place is safe in the rock. και ἰδὼν τὸν καιναῖον καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν ἰσχυρὰ ἡ κατοικία σου καὶ ἐὰν θῆς ἐν πέτρᾳ τὴν νοσσίαν σου**
- 22 **Mutta sittenkin Kain hävitetään: ei aikaakaan, niin Assur vie sinut vangiksi." But still the Kenites will be wasted, till Asshur takes you away prisoner. και ἐὰν γένηται τῷ βεωρ νεοσσιὰ πανουργίας ἀσσύριοί σε αἰχμαλωτεύσουσιν**
- 23 **Ja hän puhkesi lausumaan ja sanoi: "Voi! Kuka jää enää elämään, kun Jumala tämän tekee! Then he went on with his story and said, But who may keep his life when God does this? και ἰδὼν τὸν ωγ καὶ ἀναλαβὼν τὴν παραβολὴν αὐτοῦ εἶπεν ὃ ὃ τίς ζήσεται ὅταν θῆ ταῦτα ὁ θεός**
- 24 **Laivoja saapuu kittiläisten suunnalta, ja ne kurittavat Assurin ja kurittavat Eeberin. Häinkin on perikadon oma." But ships will come from the direction of Kittim, troubling Asshur and troubling Eber, and like the others their fate will be destruction. και ἐξελεύσεται ἐκ χειρὸς κιτιαίων καὶ κακώσουσιν ἀσσυρ καὶ κακώσουσιν εβραίους καὶ αὐτοὶ ὁμοθυμαδὸν ἀπολοῦνται**
- 25 **Senjälkeen Bileam nousi, lähti matkaan ja palasi kotinsa; ja myöskin Baalak lähti tiensä. Then Balaam got up and went back to his place: and Balak went away. και ἀναστὰς βαλααμ ἀπήλθεν ἀποστραφεὶς εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ βαλακ ἀπήλθεν πρὸς ἐαυτόν**
- 1 **Niin Israel asettui Sittimiin. Ja kansa rupesi irstaillemaan Mooabin tyttärien kanssa. Now when Israel was living in Shittim the people became false to the Lord, doing evil with the daughters of Moab: και κατέλυσεν ἰσραηλ ἐν σαττιν καὶ ἐβεβηλώθη ὁ λαὸς ἐκπορνεῦσαι εἰς τὰς θυγατέρας μοαβ**
- 2 **Nämä kutsuivat kansaa jumaliensa uhreille, ja kansa söi ja kumarsi heidän jumaliensa. For they sent for the people to be present at the offerings made to their gods; and the people took part in their feasts and gave honour to their gods. και ἐκάλεσαν αὐτοὺς ἐπὶ ταῖς θυσίαις τῶν εἰδώλων αὐτῶν καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς τῶν θυσιῶν αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν**
- 3 **Kun Israel näin antautui palvelemaan Baal-Peoria, syntyi Herran viha Israelia kohtaan. So Israel had relations with the women of Moab in honour of the Baal of Peor: and the Lord was moved to wrath against Israel. και ἐτελέσθη ἰσραηλ τῷ βεελφεγορ καὶ ὀργίσθη θυμῷ κύριος τῷ ἰσραηλ**
- 4 **Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ota kansan kaikki päämiehet ja läivistä heidät paaluihin Herralle, vasten aurinkoa, että Herran vihan hehku kääntyisi pois Israelista". Then the Lord said to Moses, Take all the chiefs of the people, hanging them up in the sun before the Lord, so that the wrath of the Lord may be turned from Israel. και εἶπεν κύριος τῷ μουσῆ λαβὲ πάντας τοὺς ἀρχηγούς τοῦ λαοῦ καὶ παραδειγματίσων αὐτοὺς κυρίῳ ἀπέναντι τοῦ ἡλίου καὶ ἀποστραφήσεται ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἀπὸ ἰσραηλ**
- 5 **Niin Mooses sanoi Israelin tuomareille: "Surmatkoon jokainen miehistään ne, jotka ovat antautuneet palvelemaan Baal-Peoria". So Moses said to the judges of Israel, Let everyone put to death those of his men who have had relations with the women of Moab in honour of the Baal of Peor. και εἶπεν μουσῆς ταῖς φυλαῖς ἰσραηλ ἀποκτείνετε ἕκαστος τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ τὸν τετελεσμένον τῷ βεελφεγορ**
- 6 **Ja katso, muuan mies israelilaisista tuli ja toi veljiensä luo midianilaisen naisen, Mooseksen ja kaiken israelilaisten seurakunnan nähden, kun nämä olivat itkemässä ilmestysmajan ovella. Then one of the children of Israel came to his brothers, taking with him a woman of Midian, before the eyes of Moses and all the meeting of the people, while they were weeping at the door of the Tent of meeting. και ἰδοὺ ἄνθρωπος τῶν υἰῶν ἰσραηλ ἔλθων προσήγαγεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πρὸς τὴν μαδιαντίν ἐναντίον μουσῆ καὶ ἔναντι πάσης συναγωγῆς υἰῶν ἰσραηλ αὐτοὶ δὲ ἔκλαιον παρὰ τὴν θύραν τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου**
- 7 **Kun Piinehas, pappi Aaronin pojan Eleazarin poika, näki sen, nousi hän kansan keskeltä ja otti keihään käteensä And Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the priest, seeing it, got up from among the people and took a spear in his hand, και ἰδὼν φινεας υἱὸς ελεαζαρ υἱοῦ ααρων τοῦ ἱερέως ἔξανέστη ἐκ μέσου τῆς συναγωγῆς καὶ λαβὼν σειρομάστιν ἐν τῇ χειρὶ**
- 8 **ja seurasi tuota Israelin miestä makuusuojaan ja lävisti heidät molemmat, Israelin miehen ja sen naisen, vatsan kohdalta. Silloin taukosi israelilaisilta vitsaus. And went after the man of Israel into the tent, driving the spear through the two of them, through the man of Israel and through the stomach of the woman. So the disease was stopped among the children of Israel. εἰσῆλθεν ὀπίσω τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἰσραηλίτου εἰς τὴν κάμινον καὶ ἀπεκέντησεν ἀμφοτέρους τὸν τε ἄνθρωπον τὸν ἰσραηλίτην καὶ τὴν γυναῖκα διὰ τῆς μήτρας αὐτῆς καὶ ἐπαύσατο ἡ πληγὴ ἀπὸ υἰῶν ἰσραηλ**

- 9 Ja niitä, jotka kuolivat tässä vitsauksessa, oli kaksikymmentän neljä tuhatta.
But twenty-four thousand of them had come to their death by the disease.
καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες ἐν τῇ πληγῇ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 10 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 11 "Piinehas, pappi Aaronin pojan Eleasarin poika, on kääntänyt minun vihani pois israelilaisista, kun hän on kiivaillut minun puolestani heidän keskuudessaan, niin ettei minun ole tarvinnut kiivaudessani tehdä loppua israelilaisista.
Through Phinehas, and because of his passion for my honour, my wrath has been turned away from the children of Israel, so that I have not sent destruction on them all in my wrath.
φινεες υἱὸς ελεαζαρ υἱοῦ ααρων τοῦ ἱερέως κατέπαυσεν τὸν θυμὸν μου ἀπὸ υἱῶν ἰσραηλ ἐν τῷ ζηλώσει μου τὸν ζῆλον ἐν αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐξανήλωσα τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐν τῷ ζήλω μου
- 12 Sano siis: Katso, minä teen hänen kanssansa liiton hänen menestymiseksensä.
So say to them that I will make with him an agreement of peace:
οὕτως εἶπόν ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτῷ διαθήκην εἰρήνης
- 13 Ja se tulee hänelle ja hänen jälkeläisillensä ikuisiksi pappeuden liitoksi, koska hän kiivaili Jumalansa puolesta ja toimitti sovituksen israelilaisille."
And by this agreement, he and his sons after him have the right to be priests for ever; because, by his care for the honour of his God, he took away the sin of the children of Israel.
καὶ ἔσται αὐτῷ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν διαθήκη ἱερατείας αἰωνία ἀνθ' ὧν ἐζήλωσεν τῷ θεῷ αὐτοῦ καὶ ἐξέλασσοτο περὶ τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 14 Ja surmatun Israelin miehen nimi, sen, joka surmattiin midianilaisen naisen kanssa, oli Simri, simeonilaisen perhekunta-päämiehen Saalun poika.
Now the man of Israel who was put to death with the woman of Midian was Zimri, the son of Salu, a chief of one of the families of the Simeonites.
τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ ἰσραηλίτου τοῦ πεπληγότου ὃς ἐπλήγη μετὰ τῆς μαδιανίτιδος ζαμβρι υἱὸς σαλω ἄρχων οἴκου πατριᾶς τῶν συμεων
- 15 Ja surmatun midianilais-naisen nimi oli Kosbi, Suurin, midianilaisen perhekunnan heimopäällikön, tytär.
And the woman of Midian who was put to death was Cozbi, the daughter of Zur; he was the head of a family in Midian.
καὶ ὄνομα τῆς γυναικὸς τῆς μαδιανίτιδος τῆς πεπληγυῖας χασβι θυγάτηρ σουρ ἄρχοντος ἔθνους οἰκῆτος πατριᾶς ἐστὶν τῶν μαδιαν
- 16 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
Then the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ λέγων
- 17 "Ahdistakaa midianilaisia ja tuhotkaa heidät.
Take up arms against the Midianites and overcome them;
ἐχθραίνετε τοῖς μαδιηναίοις καὶ πατάξατε αὐτούς
- 18 Sillä he ahdistivat teitä viekkailta juonillansa, joilla he houkuttelivat teidät Peorin ja sisarensa Kosbin, midianilaisen päämiehen tyttären, ansaan, hänen, joka surmattiin Peorin vuoksi tapahtuneen vitsauksen päivänä."
For they are a danger to you with their false ways, causing sin to come on you in the question of Peor, and because of Cozbi, their sister, the daughter of the chief of Midian, who was put to death at the time of the disease which came on you because of Peor.
ὅτι ἐχθραίνουσιν αὐτοὶ ὑμῖν ἐν δολιότητι ὅσα δολιοῦσιν ὑμᾶς διὰ φογωρ καὶ διὰ χασβι θυγατέρα ἄρχοντος μαδιαν ἀδελφὴν αὐτῶν τὴν πεπληγυῖαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πληγῆς διὰ φογωρ
- 1 Tämän vitsauksen jälkeen Herra puhui Moosekselle ja Eleasarille, pappi Aaronin pojalle, sanoen:
Now after the disease was over, the Lord said to Moses and Eleazar, the son of Aaron the priest,
καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν πληγὴν καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν καὶ πρὸς ελεαζαρ τὸν ἱερέα λέγων
- 2 "Laskekaa koko israelilaisten seurakunnan väkiluku, kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, perhekunnittain, kaikki Israelin sotakelpoiset miehet".
Let all the children of Israel be numbered, by the names of their fathers' families, all those of twenty years old and over who are able to go to war in Israel.
λαβὲ τὴν ἀρχὴν πάσης συναγωγῆς υἱῶν ἰσραηλ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν πᾶς ὁ ἔκπορευόμενος παρατάξασθαι ἐν ἰσραηλ
- 3 Ja Mooses ja pappi Eleasar puhuivat heille Mooabin arolla Jordanin luona, Jerikon kohdalla, sanoen:
So Moses and Eleazar the priest gave them the order in the lowlands of Moab by Jordan at Jericho, saying,
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς καὶ ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς ἐν αραβῶθ μοαβ ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἱερικῶ λέγων

- 4 "Kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat laskettakoon", niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut. Ja israelilaiset, jotka olivat lähteneet Egyptin maasta, olivat:
Let all the people of twenty years old and over be numbered, as the Lord has given orders to Moses and the children of Israel who have come out of Egypt.
 ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ ἐξελεθόντες ἐξ αἰγύπτου
- 5 Ruuben, Israelin esikoinen; Ruubenin jälkeläisiä olivat: Hanokista hanokilaisten suku, Pallusta pallulaisten suku,
Reuben, the first son of Israel: the sons of Reuben by their families: of Hanoch, the family of the Hanochites: of Pallu, the family of the Palluites:
 ρουβην πρωτότοκος ἰσραὴλ υἱοὶ δὲ ρουβην ενωχ καὶ δῆμος τοῦ ενωχ τῷ φαλλου δῆμος τοῦ φαλλου
- 6 Hesronista hesronilaisten suku, Karmista karmilaisten suku.
Of Hezron, the family of the Hezronites: of Carmi, the family of the Carmites.
 τῷ ασρων δῆμος τοῦ ασρωνι τῷ χαρμι δῆμος τοῦ χαρμι
- 7 Nämä olivat ruubeniilaisten suvut. Ja katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentäkolme tuhatta seitsemänsataa kolmekymmentä.
These are the families of the Reubenites: their number was forty-three thousand, seven hundred and thirty.
 οὗτοι δῆμοι ρουβην καὶ ἐγένετο ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν τρεῖς καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι καὶ τριάκοντα
- 8 Ja Pallun poika oli Eliab.
And the sons of Pallu, Eliab
 καὶ υἱοὶ φαλλου ελιαβ
- 9 Ja Eliabin pojat olivat Nemuel ja Daatan ja Abiram. Nämä olivat ne kansan edusmiehet Daatan ja Abiram, jotka taistelivat Moosesta ja Aaronia vastaan Koorahin joukossa ja taistelivat Herraa vastaan,
And the sons of Eliab: Nemuel and Dathan and Abiram. These are the same Dathan and Abiram who had a place in the meeting of the people, who together with Korah made an outcry against Moses and Aaron and against the Lord:
 καὶ υἱοὶ ελιαβ ναμουηλ καὶ δαθαν καὶ αβιρων οὗτοι ἐπικλητοὶ τῆς συναγωγῆς οὗτοί εἰσιν οἱ ἐπισυστάντες ἐπὶ μουσῆν καὶ ααρων ἐν τῇ συναγωγῇ κορε ἐν τῇ ἐπισυστάσει κυρίου
- 10 jolloin maa avasi kitansa ja nielaisi heidät ja Koorahin, silloin kun hänen joukkonsa kuoli ja tuli kulutti kaksisataa viisikymmentä miestä; ja heistä tuli varoitusmerkki.
And they went down into the open mouth of the earth, together with Korah, when death overtook him and all his band; at the time when two hundred and fifty men were burned in the fire, and they became a sign.
 καὶ ἀνοιξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς κατέπιεν αὐτοὺς καὶ κορε ἐν τῷ θανάτῳ τῆς συναγωγῆς αὐτοῦ ὅτε κατέφαγεν τὸ πῦρ τοὺς πεντήκοντα καὶ διακοσίους καὶ ἐγενήθησαν ἐν σημείῳ
- 11 Mutta Koorahin pojat eivät kuolleet.
But death did not overtake the sons of Korah.
 οἱ δὲ υἱοὶ κορε οὐκ ἀπέθανον
- 12 Simeonin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Nemuelista nemuelilaisten suku, Jaaminista jaaminilaisten suku, Jaakinista jaakinilaisten suku,
The sons of Simeon by their families: of Nemuel, the family of the Nemuelites: of Jamin, the family of the Jaminites: of Jachin, the family of the Jachinites:
 καὶ οἱ υἱοὶ συμεων ὁ δῆμος τῶν υἱῶν συμεων τῷ ναμουηλ δῆμος ὁ ναμουηλι τῷ ιαμιν δῆμος ὁ ιαμινι τῷ ιαχιν δῆμος ὁ ιαχινι
- 13 Serahista serahilaisten suku, Saulista saulilaisten suku.
Of Zerah, the family of the Zerahites: of Shaul, the family of the Shaulites.
 τῷ ζαρα δῆμος ὁ ζαραϊ τῷ σαουλ δῆμος ὁ σαουλι
- 14 Nämä olivat simeonilaisten suvut, kaksikymmentäkaksi tuhatta kaksisataa.
These are the families of the Simeonites, twenty-two thousand, two hundred.
 οὗτοι δῆμοι συμεων ἐκ τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ διακόσιοι
- 15 Gaadin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Sefonista sefonilaisten suku, Haggista haggilaisten suku, Suunista suunilaisten suku,
The sons of Gad by their families: of Zephon, the family of the Zephonites: of Haggi, the family of the Haggites: of Shuni, the family of the Shunites:
 υἱοὶ δὲ ιουδα ηρ καὶ αυναν καὶ ἀπέθανεν ηρ καὶ αυναν ἐν γῆ χανααν
- 16 Osnista osnilaisten suku, Eeristä eeriläisten suku,
Of Ozni, the family of the Oznites: of Eri, the family of the Erites:
 ἐγένοντο δὲ οἱ υἱοὶ ιουδα κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ σηλων δῆμος ὁ σηλωνι τῷ φαρες δῆμος ὁ φαρες τῷ ζαρα δῆμος ὁ ζαραϊ

- 17 Arodista arodilaisten suku, Arelista arelilaisten suku.
Of Arod, the family of the Arodites: of Areli, the family of the Arelites.
καὶ ἐγένοντο υἱοὶ φαρὲς τῷ ἀσρών δῆμος ὁ ἀσρώνι τῷ ἰαμὸν δῆμος ὁ ἰαμὸνι
- 18 Nämä olivat Gaadin jälkeläisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentä tuhatta viisisataa.
These are the families of the sons of Gad as they were numbered, forty thousand, five hundred.
οὗτοι δῆμοι τῷ ἰουδα κατὰ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτῶν ἕξ καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 19 Juudan poikia olivat Eer ja Oonan, mutta Eer ja Oonan kuolivat Kanaanin maassa.
The sons of Judah, Er and Onan: and Er and Onan had come to their death in the land of Canaan.
καὶ υἱοὶ ἰσσαχαρ κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ θωλα δῆμος ὁ θωλαῖ τῷ φουα δῆμος ὁ φουαῖ
- 20 Ja Juudan jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Seelasta seelalaisten suku, Pereksestä perekseläisten suku, Serahista serahilaisten suku.
And the sons of Judah by their families were: of Shelah, the family of the Shelahites: of Perez, the family of the Perezites: of Zerah, the family of the Zerahites.
τῷ ἰασουβ δῆμος ὁ ἰασουβι τῷ σαμαραν δῆμος ὁ σαμαρανι
- 21 Ja Pereksen jälkeläisiä olivat: Hesronista hesronilaisten suku, Haamulista haamulilaisten suku.
And the sons of Perez were: of Hezron, the family of the Hezronites: of Hamul, the family of the Hamulites.
οὗτοι δῆμοι ἰσσαχαρ ἕξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τέσσαρες καὶ ἐξήκοντα χιλιάδες καὶ τριακόσιοι
- 22 Nämä olivat Juudan suvut; katselmuksessa olleita oli heitä seitsemänkymmentäkuusi tuhatta viisisataa.
These are the families of Judah as they were numbered, seventy-six thousand, five hundred.
υἱοὶ ζαβουλων κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ σαρεδ δῆμος ὁ σαρεδι τῷ ἀλλων δῆμος ὁ ἀλλωνι τῷ ἀλληλ δῆμος ὁ ἀλληλι
- 23 Isaskarin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Toolasta toolalaisten suku, Puvvasta puunilaisten suku,
The sons of Issachar by their families: of Tola, the family of the Tolaites: of Puvah, the family of the Punites:
οὗτοι δῆμοι ζαβουλων ἕξ ἐπισκέψεως αὐτῶν ἐξήκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 24 Jaasubista jaasubilaisten suku, Simronista simronilaisten suku.
Of Jashub, the family of the Jashubites: of Shimron, the family of the Shimronites.
υἱοὶ γαδ κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ σαφων δῆμος ὁ σαφωνι τῷ ἀγγι δῆμος ὁ ἀγγι τῷ σουνι δῆμος ὁ σουνι
- 25 Nämä olivat Isaskarin suvut; katselmuksessa olleita oli heitä kuusikymmentäneljä tuhatta kolmesataa.
These are the families of Issachar, as they were numbered, sixty-four thousand, three hundred.
τῷ ἀζειν δῆμος ὁ ἀζεινι τῷ ἀδδι δῆμος ὁ ἀδδι
- 26 Sebulonin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Seredistä serediläisten suku, Eelonista eelonilaisten suku, Jahlelista jahlelilaisten suku.
The sons of Zebulun by their families: of Sered, the family of the Seredites: of Elon, the family of the Elonites: of Jahleel, the family of the Jahleelites.
τῷ ἀροαδι δῆμος ὁ ἀροαδι τῷ ἀριηλ δῆμος ὁ ἀριηλι
- 27 Nämä olivat sebulonilaisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä kuusikymmentä tuhatta viisisataa.
These are the families of the Zebulunites as they were numbered, sixty thousand, five hundred.
οὗτοι δῆμοι υἱῶν γαδ ἕξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι
- 28 Joosefin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat Manasse ja Efraim.
The sons of Joseph by their families: Manasseh and Ephraim.
υἱοὶ ἀσηρ κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ ἰαμιν δῆμος ὁ ἰαμινι τῷ ἰεσου δῆμος ὁ ἰεσουι τῷ βαρια δῆμος ὁ βαριαῖ
- 29 Manassen jälkeläisiä olivat: Maakirista maakirilaisten suku. Ja Maakirille syntyi Gilead; Gileadista on gileadilaisten suku.
The sons of Manasseh: of Machir, the family of the Machirites: and Machir was the father of Gilead: of Gilead, the family of the Gileadites.
τῷ χοβερ δῆμος ὁ χοβερι τῷ μελχιηλ δῆμος ὁ μελχιηλι
- 30 Nämä olivat Gileadin jälkeläisiä: Iieseristä iieseriläisten suku, Helekistä helekiläisten suku;
These are the sons of Gilead: of Iezer, the family of the Iezerites: of Helek, the family of the Helekites:
καὶ τὸ ὄνομα θυγατρὸς ἀσηρ σαρα

- 31 Asrielista asrielilaisten suku, Sekemistä sekemiläisten suku;
And of Asriel, the family of the Asrielites: and of Shechem, the family of the Shechemites:
οὔτοι δῆμοι ασηρ ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τρεῖς καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 32 Semidasta semidalaisten suku, Heeferistä heeferiläisten suku.
And of Shemida, the family of the Shemidaites: and of Hopher, the family of the Hopherites.
υἱοὶ ἰωσηφ κατὰ δῆμους αὐτῶν μανασση καὶ εφραιμ
- 33 Mutta Selofhadilla, Heeferin pojalla, ei ollut poikia, vaan ainoastaan tyttäriä. Ja Selofhadin tyttären nimet olivat: Mahla, Nooga, Hogla, Milka ja Tirsa.
And Zelophehad, the son of Hopher, had no sons, but only daughters, and the names of the daughters of Zelophehad were Mahlah, and Noah, Hoglah, Milcah, and Tirzah.
υἱοὶ μανασση τῷ μαχίρ δῆμος ὁ μαχίρι καὶ μαχίρ ἐγέννησεν τὸν γαλααδ τῷ γαλααδ δῆμος ὁ γαλααδι
- 34 Nämä olivat Manassen suvut; katselmuksessa olleita oli heitä viisikymmentäkaksi tuhatta seitsemäsataa.
These are the families of Manasseh; and those who were numbered of them were fifty-two thousand, seven hundred.
καὶ οὔτοι υἱοὶ γαλααδ τῷ αχιεζερ δῆμος ὁ αχιεζερι τῷ χελεγ δῆμος ὁ χελεγι
- 35 Ja nämä olivat Efraimin jälkeläisiä, sukujensa mukaan: Suutelahista suutelahilaisten suku, Bekeristä bekeriläisten suku, Tahanista tahanilaisten suku.
These are the sons of Ephraim by their families: of Shuthelah, the family of the Shuthelahites: of Becher, the family of the Becherites: of Tahan, the family of the Tahanites.
τῷ εσρηλ δῆμος ὁ εσρηλι τῷ συχεμ δῆμος ὁ συχεμ
- 36 Nämä olivat Suutelahin jälkeläisiä: Eeranista eeranilaisten suku.
And these are the sons of Shuthelah: of Eran, the family of the Eranites:
τῷ συμαερ δῆμος ὁ συμαερι καὶ τῷ οφερ δῆμος ὁ οφερι
- 37 Nämä olivat efraimilaisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä kolmekymmentäkaksi tuhatta viisisataa. Nämä olivat Joosefin jälkeläiset sukujensa mukaan.
These are the families of Ephraim as they were numbered, thirty-two thousand, five hundred. These are the sons of Joseph by their families.
καὶ τῷ σαλπααδ υἱῷ οφερ οὐκ ἐγένοντο αὐτῷ υἱοὶ ἀλλ' ἢ θυγατέρες καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν θυγατέρων σαλπααδ μαλα καὶ νοα καὶ εγλα καὶ μελχα καὶ θερσα
- 38 Benjaminin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Belasta belalaisten suku, Asbelista asbelilaisten suku, Ahiramista ahamilaisten suku,
The sons of Benjamin by their families: of Bela, the family of the Belaites: of Ashbel, the family of the Ashbelites: of Ahiram, the family of the Ahiramites:
οὔτοι δῆμοι μανασση ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν δύο καὶ πενήκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι
- 39 Sefufamista suufamilaisten suku, Huufamista huufamilaisten suku.
Of Shephupham, the family of the Shuphamites: and of Hupham, the family of the Huphamites.
καὶ οὔτοι υἱοὶ εφραιμ τῷ σουταλα δῆμος ὁ σουταλαῖ τῷ ταναχ δῆμος ὁ ταναχι
- 40 Mutta Belan jälkeläisiä olivat Ard ja Naaman: Ardista ardilaisten suku, Naamanista naamilaisten suku.
And the sons of Bela were Ard and Naaman: of Ard, the family of the Ardites: of Naaman, the family of the Naamites.
οὔτοι υἱοὶ σουταλα τῷ εδεν δῆμος ὁ εδενι
- 41 Nämä olivat Benjaminin jälkeläiset sukujensa mukaan; ja katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentäviisi tuhatta kuusisataa.
These are the sons of Benjamin by their families: and those who were numbered of them were forty-five thousand, six hundred.
οὔτοι δῆμοι εφραιμ ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι οὔτοι δῆμοι υἱῶν ἰωσηφ κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 42 Nämä olivat Daanin jälkeläisiä, sukujensa mukaan: Suuhamista suuhamilaisten suku. Nämä ovat Daanin suvut sukujensa mukaan.
These are the sons of Dan by their families: of Shuham, the family of the Shuhamites. These are the families of Dan by their families.
υἱοὶ βενιαμιν κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ βαλε δῆμος ὁ βαλεῖ τῷ ασυβηρ δῆμος ὁ ασυβηρι τῷ ιαχίραν δῆμος ὁ ιαχίραρι
- 43 Kaikista suuhamilaisten suvuista oli katselmuksessa olleita kuusikymmentäneljä tuhatta neljäsataa.
All the families of the Shuhamites, as they were numbered, were sixty-four thousand, four hundred.
τῷ σωφαν δῆμος ὁ σωφანი
- 44 Asserin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Jimnasta jimnalaisten suku, Jisvistä jisviläisten suku, Beriasta berialaisten suku.
The sons of Asher by their families: of Imnah, the family of the Imnites: of Ishvi, the family of the Ishvites: of Beriah, the family of the Beriites.
καὶ ἐγένοντο οἱ υἱοὶ βαλε αδαρ καὶ νοεμαν τῷ αδαρ δῆμος ὁ αδαρι τῷ νοεμαν δῆμος ὁ νοεμανι

- 45 Berian jälkeläisiä olivat: Heeberistä heeberiläisten suku, Malkielista malkielilaisten suku.
Of the sons of Beriah: of Heber, the family of the Heberites: of Malchiel, the family of the Malchielites:
οὗτοι υἱοὶ βενιαμιν κατὰ δῆμους αὐτῶν ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι
- 46 Mutta Asserin tyttären nimi oli Serah.
And the name of the daughter of Asher was Serah.
καὶ υἱοὶ δαν κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ σαμι δῆμος ὁ σαμι οὗτοι δῆμοι δαν κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 47 Nämä olivat asserilaisten suvut; katselmuksessa olleita oli heitä viisikymmentäkolme tuhatta neljäsataa.
These are the families of the sons of Asher as they were numbered, fifty-three thousand, four hundred.
πάντες οἱ δῆμοι σαμι κατ' ἐπισκοπὴν αὐτῶν τέσσαρες καὶ ἑξήκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 48 Naftalin jälkeläisiä, sukujensa mukaan, olivat: Jahselista jahselilaisten suku, Guunista guunilaisten suku;
The sons of Naphtali by their families: of Jahzeel, the family of the Jahzeelites: of Guni, the family of the Gunites:
υἱοὶ νεφθαλι κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ ασηλ δῆμος ὁ ασηλ τῷ γαυνι δῆμος ὁ γαυνι
- 49 Jeeseristä jeeseriläisten suku, Sillemistä sillemiläisten suku.
Of Jezer, the family of the Jezerites: of Shillem, the family of the Shillemites.
τῷ ιεσερ δῆμος ὁ ιεσερι τῷ σελλημ δῆμος ὁ σελλημ
- 50 Nämä olivat Naftalin suvut sukujensa mukaan; ja katselmuksessa olleita oli heitä neljäkymmentäviisi tuhatta neljäsataa.
These are the families of Naphtali by their families: and those who were numbered of them were forty-five thousand, four hundred.
οὗτοι δῆμοι νεφθαλι ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν πέντε καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες καὶ τετρακόσιοι
- 51 Nämä olivat katselmuksessa olleet israelilaiset: kuusisataayksi tuhatta seitsemänsataa kolmekymmentä.
Those who were numbered of the children of Israel were six hundred and one thousand, seven hundred and thirty.
αὕτη ἡ ἐπίσκεψις υἱῶν ἰσραηλ ἑξακόσιοι χιλιάδες καὶ χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι καὶ τριάκοντα
- 52 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 53 "Näille jaettakoon maa perintöosiksi nimien lukumäärän mukaan.
Let there be a division of the land among these, for their heritage, in relation to the number of names.
τούτοις μερισθήσεται ἡ γῆ κληρονομεῖν ἐξ ἀριθμοῦ ὀνομάτων
- 54 Isommalle suvulle anna isompi perintöosa ja pienemmälle pienempi perintöosa; kullekin annettakoon perintöosa katselmuksessa olleiden määrän mukaan.
To those families who are more in number, give a greater heritage; to those who are less in number, a smaller part: to every one let the heritage be given in relation to the number in his family.
τοῖς πλείοσιν πλεονάσεις τὴν κληρονομίαν καὶ τοῖς ἐλάττωσιν ἐλαττώσεις τὴν κληρονομίαν αὐτῶν ἐκάστῳ καθὼς ἐπεσκέπησαν δοθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν
- 55 Mutta maa jaettakoon arvalla. Isiensä heimojen nimien mukaan he saakoot perintöosansa.
But let the distribution of the land be made by the decision of the Lord: by the names of the tribes of their fathers let their heritage be given them.
διὰ κλήρων μερισθήσεται ἡ γῆ τοῖς ὀνόμασιν κατὰ φυλὰς πατριῶν αὐτῶν κληρονομήσουσιν
- 56 Arvan määräyksen mukaan jaettakoon perintöosat suurilukuisten ja vähälukuisten heimojen kesken."
As it is ordered by the decision of the Lord, let distribution be made between those who are more in number and those who are less.
ἐκ τοῦ κλήρου μεριεῖς τὴν κληρονομίαν αὐτῶν ἀνὰ μέσον πολλῶν καὶ ὀλίγων
- 57 Ja nämä olivat Leevin katselmuksessa olleet, sukujensa mukaan: Geersonista geersonilaisten suku, Kehatista kehatilaisten suku, Merarista merarilaisten suku.
These were those of the Levites who were numbered by their families: of Gershon, the family of the Gershonites: of Kohath, the family of the Kohathites: of Merari, the family of the Merarites.
καὶ υἱοὶ λευι κατὰ δῆμους αὐτῶν τῷ γεδσων δῆμος ὁ γεδσωνι τῷ κααθ δῆμος ὁ κααθι τῷ μεραρι δῆμος ὁ μεραρι

- 58 Nämä olivat leeviläisten suvut: libniläisten suku, hebronilaisten suku, mahlilaisten suku, muusilaisten suku, koorahilaisten suku. Ja Kehatille oli syntynyt Amram.
 These are the families of Levi: the family of the Libnites, the family of the Hebronites, the family of the Mahlites, the family of the Mushites, the family of the Korahites. And Kohath was the father of Amram.
 οὔτοι δημοι υἱῶν λευι δημος ὁ λοβενη δημος ὁ χεβρωνη δημος ὁ κορε και δημος ὁ μουσι και καθ ἐγέννησεν τὸν αμραμ
- 59 Ja Amramin vaimon nimi oli Jookebed, Leevin tytär, joka oli Leeville syntynyt Egyptissä. Ja hän synnytti Amramille Aaronin ja Mooseksen sekä heidän sisarensa Mirjamin.
 Amram's wife was Jochebed, the daughter of Levi, whom he had in Egypt: by Amram she had Moses and Aaron and their sister Miriam.
 και τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ιωχαβεδ θυγάτηρ λευι ἢ ἔτεκεν τούτους τῷ λευι ἐν αἰγύπτῳ και ἔτεκεν τῷ αμραμ τὸν ααρων και μουσῆν και μαριαμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν
- 60 Ja Aaronille syntyi Naadab ja Abihu, Eleasar ja Iitamar.
 Aaron's sons were Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamar.
 και ἐγεννήθησαν τῷ ααρων ὁ τε ναδαβ και αβιουδ και ελεαζαρ και ιθαμαρ
- 61 Mutta Naadab ja Abihu kuolivat, kun toivat vierasta tulta Herran eteen.
 Death overtook Nadab and Abihu when they made an offering of strange fire before the Lord.
 και ἀπέθανεν ναδαβ και αβιουδ ἐν τῷ προσφέρειν αὐτοὺς πῦρ ἀλλότριον ἔναντι κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ σινα
- 62 Ja katselmuksessa olleita oli heitä kaksikymmentäkolme tuhatta, kaikki miehenpuolia, kuukauden vanhoja ja sitä vanhempia. Sillä heistä ei pidetty katselmusta yhdessä muiden israelilaisten kanssa, koska heille ei annettu perintöosaa israelilaisten keskuudessa.
 Of these, twenty-three thousand males, from one month old and over, were numbered: they were not numbered with the rest of the children of Israel, for they had no heritage among the children of Israel.
 και ἐγενήθησαν ἐξ ἐπισκέψεως αὐτῶν τρεῖς και εἴκοσι χιλιάδες πᾶν ἀρσενικὸν ἀπὸ μηνιαίου και ἐπάνω οὐ γὰρ συνεπεσκέπησαν ἐν μέσῳ υἱῶν ἰσραηλ ὅτι οὐ δίδοται αὐτοῖς κληρος ἐν μέσῳ υἱῶν ἰσραηλ
- 63 Nämä olivat siinä israelilaisten katselmuksessa, jonka Mooses ja pappi Eleasar pitivät Mooabin arolla lähellä Jordania, Jerikon kohdalla.
 All these were numbered by Moses and Eleazar the priest when the children of Israel were numbered in the lowlands of Moab by the Jordan at Jericho.
 και αὕτη ἢ ἐπίσκεψις μουσῆ και ελεαζαρ τοῦ ἱερέως οἱ ἐπεσκέψαντο τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐν αραβοθ μωαβ ἐπὶ τοῦ ιορδάνου κατὰ ιεριχω
- 64 Eikä heidän joukossaan ollut ketään siinä israelilaisten katselmuksessa ollutta, jonka Mooses ja pappi Aaron olivat pitäneet Siinain erämaassa.
 But among all these was not one of those numbered by Moses and Aaron the priest when the children of Israel were numbered in the waste land of Sinai.
 και ἐν τούτοις οὐκ ἦν ἄνθρωπος τῶν ἐπεσκεμμένων ὑπὸ μουσῆ και ααρων οὐδ ἐπεσκέψαντο τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐν τῇ ἐρήμῳ σινα
- 65 Sillä Herra oli heille sanonut, että heidän oli kuoltava erämaassa. Eikä heistä jäänyt ketään, paitsi Kaaleb, Jefunnen poika, ja Joosua, Nuunin poika.
 For the Lord had said of them, Death will certainly overtake them in the waste land. And of them all, only Caleb, the son of Jephunneh, and Joshua, the son of Nun, were still living.
 ὅτι εἶπεν κύριος αὐτοῖς θανάτῳ ἀποθανοῦνται ἐν τῇ ἐρήμῳ και οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς πλὴν χαλεβ υἱὸς ιεφοννη και ιησοῦς ὁ τοῦ ναυη
- 1 Niin astuivat esiin Selofhadin tyttäret - Selofhadin, Heeferin pojan, Gileadin pojan, Maakirin pojan, Manassen pojan, tyttäret - jotka olivat Manassen, Joosefin pojan, suvuista ja joiden nimet olivat Mahla, Nooga, Hogla, Milka ja Tirsa,
 Then the daughters of Zelophehad, the son of Hopher, the son of Gilead, the son of Machir, the son of Manasseh, of the families of Manasseh, the son of Joseph, came forward: their names are Mahlah, Noah, and Hoglah, and Milcah, and Tirzah.
 και προσελθοῦσαι αἱ θυγατέρες σαλπισαδ υἱοῦ οφερ υἱοῦ γαλααδ υἱοῦ μαχιρ τοῦ δήμου μανασση τῶν υἱῶν ιωσηφ και ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν μαλα και νοα και εγλα και μελχα και θερσα
- 2 ja he astuivat Mooseksen ja pappi Eleasarin ja päämiesten ja kaiken kansan eteen ilmestysmajan ovelle ja sanoivat:
 They came before Moses and Eleazar the priest and the chiefs and all the people at the door of the Tent of meeting, and said,
 και στάσαι ἔναντι μουσῆ και ἔναντι ελεαζαρ τοῦ ἱερέως και ἔναντι τῶν ἀρχόντων και ἔναντι πάσης συναγωγῆς ἐπὶ τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου λέγουσαι
- 3 "Meidän isämme kuoli erämaassa, mutta hän ei ollut siinä joukossa, joka kävi kapinoimaan Herraa vastaan, Koorahin joukossa, vaan hän kuoli oman syntinsä tähden, eikä hänellä ollut poikia.
 Death overtook our father in the waste land; he was not among those who were banded together with Korah against the Lord; but death came to him in his sin; and he had no sons.
 ὁ πατήρ ἡμῶν ἀπέθανεν ἐν τῇ ἐρήμῳ και αὐτὸς οὐκ ἦν ἐν μέσῳ τῆς συναγωγῆς τῆς ἐπισυστάσης ἔναντι κυρίου ἐν τῇ συναγωγῇ κορε ὅτι διὰ ἀμαρτίαν αὐτοῦ ἀπέθανεν και υἱοὶ οὐκ ἐγένοντο αὐτῷ
- 4 Miksi häviäisi nyt meidän isämme nimi hänen sukunsa keskuudesta sentähden, että hänellä ei ollut poikaa? Anna meille perintöosuus isämme veljien keskuudessa."
 Why is the name of our father to be taken away from among his family, because he had no son? Give us a heritage among our father's brothers.
 μη ἐξαλειφθῆτω τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἐκ μέσου τοῦ δήμου αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ υἱὸς δότε ἡμῖν κατάσχεσιν ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πατρὸς ἡμῶν

- 5 **Ja Mooses saattoi heidän asiansa Herran eteen.**
So Moses put their cause before the Lord.
καὶ προσήγαγεν μουσῆς τὴν κρίσιν αὐτῶν ἔναντι κυρίου
- 6 **Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:**
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 7 **"Selofhadin tyttäret puhuvat oikein. Anna heille perintöosuus heidän isänsä veljien keskuudessa ja siirrä heidän isänsä perintöosa heille.**
What the daughters of Zelophehad say is right: certainly you are to give them a heritage among their father's brothers: and let the property which would have been their father's go to them.
ὀρθῶς θυγατέρες σαλπαὰδ λελαλήκασιν δόμα δώσεις αὐταῖς κατάσχεσιν κληρονομίας ἐν μέσῳ ἀδελφῶν πατρὸς αὐτῶν καὶ περιθήσεις τὸν κλῆρον τοῦ πατρὸς αὐτῶν αὐταῖς
- 8 **Ja puhu israelilaisille sanoen: Jos joku kuolee pojatonna, niin siirtäkää hänen perintöosansa hänen tyttärellensä.**
And say to the children of Israel, If a man has no son at the time of his death, let his heritage go to his daughter.
καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λαλήσεις λέγων ἄνθρωπος ἐὰν ἀποθάνῃ καὶ υἱὸς μὴ ᾖ αὐτῷ περιθήσετε τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ
- 9 **Mutta jos hänellä ei ole tytärtä, niin antakaa hänen perintöosansa hänen veljillensä.**
And if he has no daughter, then give his heritage to his brothers.
ἐὰν δὲ μὴ ᾖ θυγάτηρ αὐτῷ δώσετε τὴν κληρονομίαν τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ
- 10 **Mutta jos hänellä ei ole veljiä, niin antakaa hänen perintöosansa hänen isänsä veljille.**
And if he has no brothers, then give his heritage to his father's brothers.
ἐὰν δὲ μὴ ᾖ οἱ αὐτῷ ἀδελφοὶ δώσετε τὴν κληρονομίαν τῷ ἀδελφῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 11 **Mutta jos hänen isällänsä ei ole veljiä, niin antakaa hänen perintöosansa sille hänen veriheimolaisellensa, joka hänen suvussansa on häntä lähin; tämä ottakoon sen haltuunsa. Ja tämä olkoon oikeussäädöksenä israelilaisilla, niinkuin Herra on Moosekselle käskyn antanut."**
And if his father has no brothers, then give it to his nearest relation in the family, as his heritage: this is to be a decision made by law for the children of Israel, as the Lord gave orders to Moses.
ἐὰν δὲ μὴ ᾖ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ δώσετε τὴν κληρονομίαν τῷ οἰκείῳ τῷ ἔγγιστῳ αὐτοῦ ἐκ τῆς φυλῆς αὐτοῦ κληρονομήσει τὰ αὐτοῦ καὶ ἔσται τοῦτο τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ δικαίωμα κρίσεως καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ
- 12 **Ja Herra sanoi Moosekselle: "Nouse tälle Abarimin vuorelle ja katsele sitä maata, jonka minä annan israelilaisille.**
And the Lord said to Moses, Go up into this mountain of Abarim so that you may see the land which I have given to the children of Israel.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος τὸ ἐν τῷ πέραν τοῦτο ὄρος ναβαν καὶ ἰδὲ τὴν γῆν χανααν ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν κατασχέσει
- 13 **Ja kun olet sitä katsellut, niin sinutkin otetaan pois heimosi tykö, niinkuin veljesi Aaron otettiin,**
And when you have seen it, you will be put to rest with your people, as your brother Aaron was:
καὶ ὄψει αὐτὴν καὶ προστεθήσῃ πρὸς τὸν λαόν σου καὶ σύ καθὰ προσετέθη ααρων ὁ ἀδελφός σου ἐν ὧρ τῷ ὄρει
- 14 **sentähden että te Siinin erämaassa, kansan riidellessä, niskoittelitte minun käskyjäni vastaan ettekä pitäneet minua pyhänä heidän silmiensä edessä, silloin kun vettä hankitte." Se oli Meriban vesi Kaadeksessa Siinin erämaassa.**
Because in the waste land of Zin, when the people were angry, you and he went against my word and did not keep my name holy before their eyes, at the waters. (These are the waters of Meribah in Kadesh in the waste land of Zin.)
διότι παρέβητε τὸ ῥῆμά μου ἐν τῇ ἐρήμῳ σιν ἐν τῷ ἀντιπίπτειν τὴν συναγωγὴν ἀγίασαι με οὐχ ἡγίασατέ με ἐπὶ τῷ ὕδατι ἔναντι αὐτῶν τοῦτό ἐστιν ὕδωρ ἀντιλογίας καθῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ σιν
- 15 **Ja Mooses puhui Herralle sanoen:**
Then Moses said to the Lord,
καὶ εἶπεν μουσῆς πρὸς κύριον
- 16 **"Asettakoon Herra, Jumala, jonka vallassa on kaiken lihan henki, tämän seurakunnan johtoon miehen,**
Let the Lord, the God of the spirits of all flesh, put a man at the head of this people,
ἐπισκεψάσθω κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς συναγωγῆς ταύτης

- 17 joka heidän edellensä lähtee ja joka heidän edellensä tulee, joka saattaa heidät lähtemään ja tulemaan, ettei Herran seurakunta olisi niinkuin lammaslauma, jolla ei ole paimenta".
To go out and come in before them and be their guide; so that the people of the Lord may not be like sheep without a keeper.
 ὅστις ἐξελεύσεται πρὸς προσώπου αὐτῶν καὶ ὅστις εἰσελεύσεται πρὸς προσώπου αὐτῶν καὶ ὅστις ἐξάξει αὐτούς καὶ ὅστις εἰσάξει αὐτούς καὶ οὐκ ἔσται ἡ συναγωγή κυρίου ὡσεὶ πρόβατα οἷς οὐκ ἔστιν ποιμὴν
- 18 Ja Herra sanoi Moosekselle: "Ota Joosua, Nuunin poika, mies, jossa on Henki, ja pane kätesi hänen päällensä.
And the Lord said to Moses, Take Joshua, the son of Nun, a man in whom is the spirit, and put your hand on him;
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων λαβὲ πρὸς σεαυτὸν τὸν ἰησοῦν υἱὸν ναυῆ ἀνθρώπου ὃς ἔχει πνεῦμα ἐν αὐτῷ καὶ ἐπιθήσεις τὰς χεῖράς σου ἐπ' αὐτὸν
- 19 Ja aseta hänet pappi Eleasarin ja kaiken kansan eteen ja aseta hänet virkaan heidän nähtensä.
And take him before Eleazar the priest and all the meeting of the people, and give him his orders before their eyes.
 καὶ στήσεις αὐτὸν ἔναντι ελεαζαρ τοῦ ἱερέως καὶ ἐντελῆ αὐτῷ ἔναντι πάσης συναγωγῆς καὶ ἐντελῆ περὶ αὐτοῦ ἔναντιον αὐτῶν
- 20 Ja siirrä hänelle osa omaa arvoasi, että kaikki israelilaisten seurakunta häntä tottelisi.
And put your honour on him, so that all the children of Israel may be under his authority.
 καὶ δώσεις τῆς δόξης σου ἐπ' αὐτόν ὅπως ἂν εἰσακούσωσιν αὐτοῦ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
- 21 Ja hän astukoon pappi Eleasarin eteen, ja tämä kysyköön hänen puolestaan uurimin kautta Jumalan vastausta Herran edessä. Hänen käskystänsä he lähtekööt ja hänen käskystänsä he tulkoot, hän ja kaikki israelilaiset hänen kanssansa, koko seurakunta."
He will take his place before Eleazar the priest, so that he may get directions from the Lord for him, with the Urim: at his word they will go out, and at his word they will come in, he and all the children of Israel.
 καὶ ἔναντι ελεαζαρ τοῦ ἱερέως στήσεται καὶ ἐπερωτήσουσιν αὐτὸν τὴν κρίσιν τῶν δήλων ἔναντι κυρίου ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ ἐξελεύσονται καὶ ἐπὶ τῷ στόματι αὐτοῦ εἰσελεύσονται αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὁμοθυμαδὸν καὶ πάντα ἡ συναγωγὴ
- 22 Ja Mooses teki, niinkuin Herra oli häntä käsenyt, ja otti Joosuan ja asetti hänet pappi Eleasarin ja kaiken seurakunnan eteen.
So Moses did as the Lord said: he took Joshua and put him before Eleazar the priest and the meeting of the people:
 καὶ ἐποίησεν μουσῆς καθὰ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος καὶ λαβὼν τὸν ἰησοῦν ἔστησεν αὐτὸν ἔναντιον ελεαζαρ τοῦ ἱερέως καὶ ἔναντι πάσης συναγωγῆς
- 23 Ja hän pani kätensä hänen päällensä ja asetti hänet virkaan, niinkuin Herra oli puhunut Mooseksen kautta.
And he put his hands on him and gave him his orders, as the Lord had said by Moses.
 καὶ ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν καὶ συνέστησεν αὐτόν καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Käske israelilaisia ja sano heille: Pitäkää vaari siitä, että tuotte minulle minun uhrilahjani, ruokani, suloisesti tuoksuvat uhrini, määrääikanaan.
Give orders to the children of Israel and say to them, Let it be your care to give me my offerings at their regular times, the food of the offerings made by fire to me for a sweet smell.
 ἐντελεῖται τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς λέγων τὰ δῶρά μου δόματα μου καρπώματα μου εἰς ὁσμὴν εὐωδίας διατηρήσετε προσφέρειν ἔμοι ἐν ταῖς ἑορταῖς μου
- 3 Ja sano heille: Tämä on se uhri, joka teidän on tuotava joka päivä Herralle: kaksi vuoden vanhaa virheetöntä karitsaa jokapäiväiseksi polttouhriksi.
Say to them, This is the offering made by fire which you are to give to the Lord; he-lambs of the first year without any mark, two every day as a regular burned offering.
 καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ταῦτα τὰ καρπώματα ὅσα προσάξετε κυρίῳ ἄμνους ἐνιαυσίους ἀμόμους δύο τὴν ἡμέραν εἰς ὀλοκαύτωσιν ἐνδελεχῶς
- 4 Uhraa toinen karitsa aamulla, ja toinen karitsa uhraa iltahämärässä
Let one be offered in the morning, and the other at evening;
 τὸν ἄμνον τὸν ἕνα ποιήσεις τὸ πρωὶ καὶ τὸν ἄμνον τὸν δευτερον ποιήσεις τὸ πρὸς ἑσπέραν
- 5 ja ruokauhriksi kymmenesosa eefa-mittaa lestyjä jauhoja, sekoitettuna neljännekseen hiin-mittaa survomalla saatua öljyä.
And the tenth part of an ephah of the best meal for a meal offering mixed with the fourth part of a hin of clear oil.
 καὶ ποιήσεις τὸ δέκατον τοῦ οἴφι σεμίδαλιν εἰς θυσίαν ἀναπεποιημένην ἐν ἐλαίῳ ἐν τετάρτῳ τοῦ ἰν
- 6 Tämä on jokapäiväinen polttouhri, joka toimitettiin Siinain vuorella suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.
It is a regular burned offering, as it was ordered in Mount Sinai, for a sweet smell, an offering made by fire to the Lord.
 ὀλοκαύτωμα ἐνδελεχισμῷ ἡ γενομένη ἐν τῷ ὄρει σινα εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κυρίῳ

- 7 Ja siihen kuulukoon juomauhrina neljännes hiin-mittaa viiniä kumpaakin karitsaa kohti. Pyhäkössä vuodata Herralle höysteviiniuhri.
And for its drink offering take the fourth part of a hin for one lamb: in the holy place let the wine be drained out for a drink offering for the Lord.
καὶ σπονδὴν αὐτοῦ τὸ τέταρτον τοῦ ἰν τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ ἐν τῷ ἁγίῳ σπείσεις σπονδὴν σικερα κυρίῳ
- 8 Ja toinen karitsa uhraa iltahämärässä ja toimita siihen kuuluva ruoka- ja juomauhri samalla tavoin kuin aamullakin, suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.
Let the other lamb be offered at evening; like the meal offering of the morning and its drink offering, let it be offered as an offering made by fire for a sweet smell to the Lord.
καὶ τὸν ἀμνὸν τὸν δεῦτερον ποιήσεις τὸ πρὸς ἑσπέραν κατὰ τὴν θυσίαν αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ ποιήσετε εἰς ὄσμην εὐωδίας κυρίῳ
- 9 Mutta sapatinpäivänä uhraa kaksi vuoden vanhaa virheetöntä karitsaa ynnä kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi, sekä siihen kuuluva juomauhri.
And on the Sabbath day, two he-lambs of the first year, without any mark, and two tenth parts of the best meal for a meal offering mixed with oil, and its drink offering:
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων προσάξετε δύο ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἀμώμους καὶ δύο δέκατα σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ εἰς θυσίαν καὶ σπονδὴν
- 10 Tämä on sapatín polttouhri, joka uhrattakoon kunakin sapattina jokapäiväisen polttouhrin ja siihen kuuluvan juomauhrin ohella.
This is the burned offering for every Sabbath day, in addition to the regular burned offering, and its drink offering.
ὄλοκαύτωμα σαββάτων ἐν τοῖς σαββάτοις ἐπὶ τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντὸς καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ
- 11 Ja kuukausienne ensimmäisenä päivänä tuokaa polttouhriksi Herralle kaksi mullikkaa, oinas ja seitsemän virheetöntä vuoden vanhaa karitsaa
And on the first day of every month you are to give a burned offering to the Lord; two oxen, one male sheep, and seven he-lambs of the first year, without any mark;
καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις προσάξετε ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ μόσχους ἐκ βοῶν δύο καὶ κριὸν ἕνα ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἑπτὰ ἀμώμους
- 12 sekä kolme kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi kutakin mullikkaa kohti ynnä kaksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi oinasta kohti,
And three tenth parts of the best meal for a meal offering mixed with oil, for every ox; and two tenth parts of the best meal for a meal offering mixed with oil, for the one sheep;
τρία δέκατα σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ καὶ δύο δέκατα σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ
- 13 sekä yksi kymmenennestä lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, ruokauhriksi kutakin karitsaa kohti. Tämä on polttouhri, suloisesti tuoksuva uhri Herralle.
And a separate tenth part of the best meal mixed with oil for a meal offering for every lamb; for a burned offering of a sweet smell, an offering made by fire to the Lord.
δέκατον σεμιδάλεως ἀναπεποιημένης ἐν ἐλαίῳ τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ θυσίαν ὄσμην εὐωδίας κάρπωμα κυρίῳ
- 14 Ja niihin kuulukoon juomauhrina puoli hiin-mittaa viiniä kutakin mullikkaa kohti ja kolmannes hiin-mittaa oinasta kohti ja neljännes hiin-mittaa karitsaa kohti. Tämä on uudenkuun polttouhri, joka uhrattakoon kunakin uutenukuuna, vuoden kaikkina kuukausina.
And their drink offerings are to be half a hin of wine for an ox, and the third part of a hin for a male sheep, and the fourth part of a hin for a lamb: this is the burned offering for every month through all the months of the year.
ἡ σπονδὴ αὐτῶν τὸ ἡμισυ τοῦ ἰν ἔσται τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ καὶ τὸ τρίτον τοῦ ἰν ἔσται τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ καὶ τὸ τέταρτον τοῦ ἰν ἔσται τῷ ἀμνῷ τῷ ἐνὶ οἴνου τοῦτο ὄλοκαύτωμα μῆνα ἐκ μηνὸς εἰς τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ
- 15 Ja sitäpaitsi uhratkaa yksi kauris syntiuhriksi Herralle. Se uhrattakoon jokapäiväisen polttouhrin ynnä siihen kuuluvan juomauhrin ohella.
And one he-goat for a sin-offering to the Lord; it is to be offered in addition to the regular burned offering and its drink offering.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἕνα περὶ ἁμαρτίας κυρίῳ ἐπὶ τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντὸς ποιηθήσεται καὶ ἡ σπονδὴ αὐτοῦ
- 16 Ja ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, on pääsiäinen Herran kunniaksi.
And in the first month, on the fourteenth day of the month, is the Lord's Passover.
καὶ ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς πασχα κυρίῳ
- 17 Ja saman kuukauden viidentenätoista päivänä on juhla; seitsemän päivää syötäköön happamatonta leipää.
On the fifteenth day of this month there is to be a feast; for seven days let your food be unleavened cakes.
καὶ τῇ πεντεκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τούτου ἑορτὴ ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε
- 18 Ensimmäisenä päivänä on pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako.
On the first day there is to be a holy meeting; you may do no sort of field-work:
καὶ ἡ ἡμέρα ἡ πρώτη ἐπίκλητος ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε
- 19 Ja tuokaa polttouhriksi Herralle kaksi mullikkaa, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa karitsaa; ne olkoot virheettömät.
And you are to give an offering made by fire, a burned offering to the Lord; two oxen, one male sheep, and seven he-lambs of the first year, without any mark:
καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα καρπώματα κυρίῳ μόσχους ἐκ βοῶν δύο κριὸν ἕνα ἑπτὰ ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἄμωμοι ἔσονται ὑμῖν

- 20 Ja niihin kuuluvana ruokauhrina uhratkaa lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä mullikkaa kohti ja kaksi kymmenennestä oinasta kohti.
And their meal offering, the best meal mixed with oil: let three tenth parts of an ephah be offered for an ox and two tenth parts for a male sheep;
καὶ ἡ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ
- 21 Kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta uhratkaa kymmenenes.
And a separate tenth part for every one of the seven lambs;
δέκατον δέκατον ποιήσεις τῷ ἄμνῳ τῷ ἐνὶ τοῖς ἑπτὰ ἄμνοῖς
- 22 Ja vielä uhratkaa kauris syntiuhriksi, joka tuottaa teille sovituksen.
And one he-goat for a sin-offering to take away your sin.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν
- 23 Paitsi aamupolttuhria, joka on jokapäiväinen polttouhri, uhratkaa nämä.
These are to be offered in addition to the morning burned offering, which is a regular burned offering at all times.
πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός τῆς πρωινῆς ὅ ἐστιν ὀλοκαύτωμα ἐνδελεχισμοῦ
- 24 Samoin uhratkaa Herralle joka päivä seitsemän päivän aikana leipää suloisesti tuoksuvaksi uhriksi; uhratkaa tämä jokapäiväisen polttouhrin ynnä siihen kuuluvan juomauhrin ohella.
In this way, every day for seven days, give the food of the offering made by fire, a sweet smell to the Lord: it is to be offered in addition to the regular burned offering, and its drink offering.
ταῦτα κατὰ ταῦτα ποιήσετε τὴν ἡμέραν εἰς τὰς ἑπτὰ ἡμέρας δῶρον κάρωμα εἰς ὄσμήν εὐωδίας κυρίῳ ἐπὶ τοῦ ὀλοκαυτώματος τοῦ διὰ παντός ποιήσεις τὴν σπονδὴν αὐτοῦ
- 25 Ja seitsemäntenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskarettä toimittako.
Then on the seventh day there will be a holy meeting; you may do no field-work.
καὶ ἡ ἡμέρα ἡ ἑβδόμη κλητὴ ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ
- 26 Mutta uutisen päivänä, kun tuotte uuden ruokauhrin Herralle viikkojuhlananne, olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskarettä toimittako.
And at the time of the first-fruits, when you give an offering of new meal to the Lord at your feast of weeks, there is to be a holy meeting; you may do no field-work:
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῶν νέων ὅταν προσφέρητε θυσίαν νέαν κυρίῳ τῶν ἑβδομάδων ἐπικλητὸς ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε
- 27 Ja tuokaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle kaksi mullikkaa, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa karitsaa
And give a burned offering for a sweet smell to the Lord; two oxen, one male sheep, and seven he-lambs of the first year;
καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα εἰς ὄσμήν εὐωδίας κυρίῳ μόσχους ἕκ βοῶν δύο κριὸν ἓνα ἑπτὰ ἄμνοὺς ἐνιαυσίους ἁμώμους
- 28 ja niihin kuuluvana ruokauhrina lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä kutakin mullikkaa kohti, kaksi kymmenennestä oinasta kohti
And their meal offering, the best meal mixed with oil, three tenth parts for an ox, two tenth parts for a male sheep,
ἡ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ
- 29 ja yksi kymmenenes kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta;
And a separate tenth part for every one of the seven lambs;
δέκατον δέκατον τῷ ἄμνῳ τῷ ἐνὶ τοῖς ἑπτὰ ἄμνοῖς
- 30 ja yksi kauris sovitamiseksi.
And one he-goat to take away your sin.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν
- 31 Paitsi jokapäiväistä polttouhria ja siihen kuuluvaa ruokauhria uhratkaa nämä ynnä niihin kuuluvat juomauhrit; eläimet olkoot virheettömät."
These are in addition to the regular burned offering and its meal offering; take care that they are without any mark, and let them be offered with their drink offerings.
πλὴν τοῦ ὀλοκαυτώματος τοῦ διὰ παντός καὶ τὴν θυσίαν αὐτῶν ποιήσετέ μοι ἁμώμοι ἔσονται ὑμῖν καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν
- 1 "Ja seitsemännessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskarettä toimittako. Olkoon se teille pasunansoiton päivä.
In the seventh month, on the first day of the month, let there be a holy meeting; on it you may do no field-work; let the day be marked by the blowing of horns;
καὶ τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐπικλητὸς ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἡμέρα σημασίας ἔσται ὑμῖν
- 2 Ja uhratkaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle mullikka, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa virheetöntä karitsaa
And give to the Lord a burned offering for a sweet smell; one ox, one male sheep, seven he-lambs of the first year, without any mark on them:
καὶ ποιήσετε ὀλοκαυτώματα εἰς ὄσμήν εὐωδίας κυρίῳ μόσχον ἓνα ἕκ βοῶν κριὸν ἓνα ἄμνοὺς ἐνιαυσίους ἑπτὰ ἁμώμους

- 3 ja niihin kuuluvana ruokauhрина lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä mullikkaa kohti, kaksi kymmenennestä oinasta kohti
And their meal offering, the best meal mixed with oil, three tenth parts for an ox, two tenth parts for a male sheep,
 ἢ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ
- 4 ja yksi kymmenennes kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta;
And a separate tenth part for every one of the seven lambs;
 δέκατον δέκατον τῷ ἄμνῳ τῷ ἐνὶ τοῖς ἑπτὰ ἄμνοῖς
- 5 ja kauris syntiuhriksi, teidän sovittamiseksi.
And one he-goat for a sin-offering, to take away your sin:
 καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν
- 6 Paitsi uudenkuun polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruokauhria ja jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruokauhria ja niihin kuuluvia juomauhreja, niinkuin niistä on säädetty, uhratkaa kaikki tämä suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle.
In addition to the burned offering of the new moon, and its meal offering, and the regular burned offering and its meal offering, and their drink offerings, as they are ordered, for a sweet smell, an offering made by fire to the Lord.
 πλὴν τῶν ὀλοκαυτωμάτων τῆς νομηνίας καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν καὶ τὸ ὀλοκαύτωμα τὸ διὰ παντὸς καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν εἰς ὅς μὴν εὐωδίας κυρίῳ
- 7 Ja saman seitsemännen kuun kymmenentenä päivänä olkoon teillä pyhä kokous, ja silloin kurittakaa itseänne paastolla, älkääkään yhtäkään askareta toimittako.
And on the tenth day of this seventh month there will be a holy meeting; keep yourselves from pleasure, and do no sort of work;
 καὶ τῇ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τούτου ἐπίκλητος ἁγία ἔσται ὑμῖν καὶ κακώσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε
- 8 Ja tuokaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle mullikka, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa karitsaa; ne olkoot virheettömät.
And give to the Lord a burned offering for a sweet smell; one ox, one male sheep, seven he-lambs of the first year: only those without any mark on them may be used:
 καὶ προσοίσετε ὀλοκαυτώματα εἰς ὁσμὴν εὐωδίας καρπώματα κυρίῳ μόσχον ἓνα ἐκ βοῶν κριὸν ἓνα ἄμνοὺς ἐνιαυσίους ἑπτὰ ἄμωμοι ἔσονται ὑμῖν
- 9 Ja niihin kuulukoon ruokauhрина lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä mullikkaa kohti, kaksi kymmenennestä oinasta kohti
And their meal offering, the best meal mixed with oil, three tenth parts for an ox, two tenth parts for a male sheep,
 ἢ θυσία αὐτῶν σεμίδαλις ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ
- 10 ja yksi kymmenennes kutakin kohti niistä seitsemästä karitsasta;
A separate tenth part for every one of the seven lambs;
 δέκατον δέκατον τῷ ἄμνῳ τῷ ἐνὶ εἰς τοὺς ἑπτὰ ἄμνοὺς
- 11 ja kauris syntiuhriksi, paitsi sovitusuhria ja jokapäiväistä polttouhria ynnä niihin kuuluvia ruoka- ja juomauhreja.
One he-goat for a sin-offering; in addition to the offering for taking away your sin, and the regular burned offering and its meal offering, and their drink offerings.
 καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας ἐξιλάσασθαι περὶ ὑμῶν πλὴν τὸ περὶ τῆς ἁμαρτίας τῆς ἐξιλάσεως καὶ ἡ ὀλοκαύτωσις ἢ διὰ παντὸς ἢ θυσία αὐτῆς καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῆς κατὰ τὴν σύγκρισιν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κάρπωμα κυρίῳ
- 12 Ja seitsemännen kuukauden viidentenätoista päivänä olkoon teillä pyhä kokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskareta toimittako, vaan viettäkää juhlaa Herran kunniaksi seitsemän päivää.
And on the fifteenth day of the seventh month let there be a holy meeting; do no field-work, and keep a feast to the Lord for seven days;
 καὶ τῇ πεντεκαδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ ἐβδόμου τούτου ἐπίκλητος ἁγία ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτῶν οὐ ποιήσετε καὶ ἑορτάσετε αὐτὴν ἑορτὴν κυρίῳ ἑπτὰ ἡμέρας
- 13 Ja tuokaa polttouhriksi, suloisesti tuoksuvaksi uhriksi Herralle, kolmetoista mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa karitsaa; olkoot ne virheettömät.
And give a burned offering, an offering made by fire of a sweet smell to the Lord, thirteen oxen, two male sheep, fourteen he-lambs of the first year, all without any mark on them;
 καὶ προσάξτε ὀλοκαυτώματα καρπώματα εἰς ὁσμὴν εὐωδίας κυρίῳ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ μόσχους ἐκ βοῶν τρεῖς καὶ δέκα κριοὺς δύο ἄμνοὺς ἐνιαυσίους δέκα τέσσαρας ἄμωμοι ἔσονται
- 14 Ja kuulukoon niihin ruokauhрина lestyjä jauhoja, öljyyn sekoitettuna, kolme kymmenennestä kutakin kohti niistä kolmestatoista mullikasta, kaksi kymmenennestä kumpaakin kohti niistä kahdesta oinaasta
And their meal offering, the best meal mixed with oil, three tenth parts for every one of the thirteen oxen, two tenth parts for every male sheep,
 αἱ θυσίαι αὐτῶν σεμίδαλις ἀναπεποιημένη ἐν ἐλαίῳ τρία δέκατα τῷ μόσχῳ τῷ ἐνὶ τοῖς τρισκαίδεκα μόσχους καὶ δύο δέκατα τῷ κριῷ τῷ ἐνὶ ἐπὶ τοὺς δύο κριοὺς

- 15 ja yksi kymmenennes kutakin kohti niistä neljästätoista karitsasta;
And a separate tenth part for every one of the fourteen lambs;
δέκατον δέκατον τῷ ἄμῳ τῷ ἐνὶ ἐπὶ τοὺς τέσσαρας καὶ δέκα ἄμνούς
- 16 ja kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.
And one he-goat for a sin-offering; in addition to the regular burned offering, and its meal offering, and its drink offering.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
- 17 Ja toisena päivänä: kaksitoista mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa
On the second day of the feast give an offering of twelve oxen, two male sheep, fourteen he-lambs of the first year, without any mark on them;
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ μόσχους δώδεκα κριοὺς δύο ἄμνους ἐνιαυσίους τέσσαρας καὶ δέκα ἄμώμους
- 18 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,
And their meal offering and their drink offerings for the oxen and the sheep and the lambs, in relation to their number, as it is ordered:
ἡ θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἄμνοις κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν
- 19 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.
And one he-goat for a sin-offering in addition to the regular burned offering, and its meal offering, and their drink offerings.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
- 20 Ja kolmantena päivänä: yksitoista mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa
And on the third day eleven oxen, two male sheep, fourteen he-lambs of the first year, without any mark;
τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ μόσχους ἑνδεκα κριοὺς δύο ἄμνους ἐνιαυσίους τέσσαρας καὶ δέκα ἄμώμους
- 21 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,
And their meal offering and drink offerings for the oxen, for the male sheep, and for the lambs, in relation to their number, as it is ordered:
ἡ θυσία αὐτῶν καὶ ἡ σπονδὴ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἄμνοις κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν
- 22 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.
And one he-goat for a sin-offering; in addition to the regular burned offering, and its meal offering, and its drink offering.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
- 23 Ja neljäntenä päivänä: kymmenen mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa
And on the fourth day ten oxen, two male sheep, fourteen he-lambs of the first year, without any mark:
τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ μόσχους δέκα κριοὺς δύο ἄμνους ἐνιαυσίους τέσσαρας καὶ δέκα ἄμώμους
- 24 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,
And their meal offering and their drink offerings for the oxen, for the male sheep, and for the lambs, in relation to their number, as it is ordered.
αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἄμνοις κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν
- 25 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.
And one he-goat for a sin-offering; in addition to the regular burned offering, and its meal offering, and its drink offering.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
- 26 Ja viidentenä päivänä: yhdeksän mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa
And on the fifth day nine oxen, two male sheep, fourteen he-lambs of the first year, without any mark:
τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ μόσχους ἑννέα κριοὺς δύο ἄμνους ἐνιαυσίους τέσσαρας καὶ δέκα ἄμώμους
- 27 ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,
And their meal offering and their drink offerings for the oxen, for the male sheep, and for the lambs, in relation to their number, as it is ordered:
αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἄμνοις κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν
- 28 sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.
And one he-goat for a sin-offering; in addition to the regular burned offering, and its meal offering, and its drink offering.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἁμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν

- 29 **Ja kuudentena päivänä: kahdeksan mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa**
And on the sixth day eight oxen, two male sheep, fourteen he-lambs of the first year, without any mark:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἕκτη μόσχους ὀκτώ κριοὺς δύο ἀμνοὺς ἐνιαυσίους δέκα τέσσαρας ἀμώμους
- 30 **ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,**
And their meal offering and their drink offerings for the oxen, for the male sheep, and for the lambs, in relation to their number, as it is ordered:
αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν
- 31 **sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.**
And one he-goat for a sin-offering; in addition to the regular burned offering, its meal offering, and its drink offerings.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἀμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
- 32 **Ja seitsemäntenä päivänä: seitsemän mullikkaa, kaksi oinasta ja neljätoista vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa**
And on the seventh day seven oxen, two male sheep, fourteen he-lambs of the first year, without any mark:
τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἑβδόμῃ μόσχους ἑπτὰ κριοὺς δύο ἀμνοὺς ἐνιαυσίους τέσσαρας καὶ δέκα ἀμώμους
- 33 **ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikkain, oinaiden ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,**
And their meal offering and their drink offerings for the oxen, for the male sheep, and for the lambs, in relation to their number, as it is ordered:
αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τοῖς μόσχοις καὶ τοῖς κριοῖς καὶ τοῖς ἀμνοῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν
- 34 **sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.**
And one he-goat for a sin-offering; in addition to the regular burned offering, its meal offering, and its drink offering.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἀμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
- 35 **Ja kahdeksantena päivänä olkoon teillä juhlakokous; älkää silloin yhtäkään arkiaskarettä toimittako,**
On the eighth day let there be a holy meeting; you may do no field-work;
καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ ὀγδόῃ ἐξόδιον ἔσται ὑμῖν πᾶν ἔργον λατρευτὸν οὐ ποιήσετε ἐν αὐτῇ
- 36 **vaan tuokaa suloisesti tuoksuvaksi polttouhriksi Herralle mullikka, oinas ja seitsemän vuodenvanhaa, virheetöntä karitsaa**
And give a burned offering, an offering made by fire of a sweet smell to the Lord: one ox, one male sheep, seven he-lambs of the first year, without any mark:
καὶ προσάξετε ὀλοκαυτώματα εἰς ὄσμῃν εὐωδίας καρπώματα κυρίῳ μόσχον ἓνα κριὸν ἓνα ἀμνοὺς ἐνιαυσίους ἑπτὰ ἀμώμους
- 37 **ja niihin kuuluvat ruoka- ja juomauhrit mullikan, oinaan ja karitsain luvun mukaan, niinkuin säädetty on,**
With the meal offering and the drink offerings for the ox, the male sheep, and the lambs, in relation to their number, as it is ordered:
αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν τῷ μόσχῳ καὶ τῷ κριῷ καὶ τοῖς ἀμνοῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν κατὰ τὴν σύγκρισιν αὐτῶν
- 38 **sekä kauris syntiuhriksi, paitsi jokapäiväistä polttouhria ynnä siihen kuuluvaa ruoka- ja juomauhria.**
And one he-goat for a sin-offering; in addition to the regular burned offering, and its meal offering, and its drink offering.
καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν ἓνα περὶ ἀμαρτίας πλὴν τῆς ὀλοκαυτώσεως τῆς διὰ παντός αἱ θυσίαι αὐτῶν καὶ αἱ σπονδαὶ αὐτῶν
- 39 **Nämä uhratkaa Herralle juhla-aikoinanne, paitsi mitä lupausuhreinanne ja vapaaehtoisina lahjoinanne tuotte polttouhreiksi, ruokauhreiksi, juomauhreiksi ja yhteysuhreiksi."**
These are the offerings which you are to give to the Lord at your regular feasts, in addition to the offerings for an oath, and the free offerings you give, for your burned offerings and your drink offerings and your peace-offerings.
ταῦτα ποιήσετε κυρίῳ ἐν ταῖς ἑορταῖς ὑμῶν πλὴν τῶν εὐχῶν ὑμῶν καὶ τὰ ἐκουσία ὑμῶν καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰς θυσίας ὑμῶν καὶ τὰς σπονδὰς ὑμῶν καὶ τὰ σωτήρια ὑμῶν
- 1 **Ja Mooses puhui israelilaisille kaiken, mitä Herra oli Mooseksen käsenyt puhua.**
\29:40\So Moses gave the children of Israel all these directions as the Lord had given him orders.
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ
- 2 **Ja Mooses puhui Israelin sukukuntien päämiehille sanoen: "Näin on Herra käsenyt:**
\30:1\And Moses said to the heads of the tribes of the children of Israel, This is the order of the Lord.
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν ἰσραὴλ λέγων τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξεν κύριος

- 3 Jos joku tekee lupauksen Herralle tahi valalla vannaen sitoutuu kieltäytymään jostakin, älköön hän rikkoko sanaansa, vaan tehkөөn kaiken, mitä hänen suunsa on sanonut.
 \30:2\When a man takes an oath to the Lord, or gives an undertaking having the force of an oath, let him not go back from his word, but let him do whatever he has said he will do.
 άνθρωπος άνθρωπος ὅς ἂν εὐξῆται εὐχὴν κυρίῳ ἢ ὁμῶσι ὄρκον ἢ ὀρίσῃται ὀρισμῶ περι τῆς ψυχῆς αὐτοῦ οὐ βεβηλώσει τὸ ῥῆμα αὐτοῦ πάντα ὅσα ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ποιήσει
- 4 Ja jos nainen ollessaan nuorena tyttönä isänsä kodissa tekee lupauksen Herralle tahi sitoutuu kieltäytymään jostakin
 \30:3\If a woman, being young and under the authority of her father, takes an oath to the Lord or gives an undertaking;
 ἐὰν δὲ γυνὴ εὐξῆται εὐχὴν κυρίῳ ἢ ὀρίσῃται ὀρισμὸν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἐν τῇ νεότητι αὐτῆς
- 5 ja hänen isänsä kuulee hänen lupauksensa tai sitoumuksensa eikä hänen isänsä hänelle siitä mitään puhu, niin kaikki hänen lupauksensa ja kaikki hänen sitoumuksensa, joilla hän kieltäytyy jostakin, olkoot pätevät.
 \30:4\If her father, hearing of her oath or the undertaking she has given, says nothing to her, then all her oaths and every undertaking she has given will have force.
 καὶ ἀκούσῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ τοὺς ὀρισμοὺς αὐτῆς οὐδ' ὀρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς καὶ παρασιωπήσῃ αὐτῆς ὁ πατὴρ καὶ στήσονται πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς καὶ πάντες οἱ ὀρισμοὶ οὐδ' ὀρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς μενοῦσιν αὐτῇ
- 6 Mutta jos hänen isänsä kieltää häntä sinä päivänä, jona hän ne kuulee, niin hänen lupauksensa ja sitoumuksensa, joilla hän kieltäytyy jostakin, älkööt olko pätevät, olivatpa ne mitkä hyvänsä, ja Herra antaa hänelle anteeksi, sentähden että hänen isänsä on häntä kieltänyt.
 \30:5\But if her father, hearing of it, makes her take back her word, then the oaths or the undertakings she has given will have no force; and she will have forgiveness from the Lord, because her oath was broken by her father.
 ἐὰν δὲ ἀνανεύων ἀνανεύσῃ ὁ πατὴρ αὐτῆς ἢ ἂν ἡμέρα ἀκούσῃ πάσας τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ τοὺς ὀρισμοὺς οὐδ' ὀρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς οὐ στήσονται καὶ κύριος καθαριεῖ αὐτὴν ὅτι ἀνένευσεν ὁ πατὴρ αὐτῆς
- 7 Ja jos hän joutuu miehelle ja hänellä on täytettävänä lupauksia tai ajattelemattomasti lausuttu sana, jolla hän on kieltäytynyt jostakin,
 \30:6\And if she is married to a husband at the time when she is under an oath or an undertaking given without thought;
 ἐὰν δὲ γενομένη γένηται ἀνδρὶ καὶ αἱ εὐχαὶ αὐτῆς ἐπ' αὐτῇ κατὰ τὴν διαστολὴν τῶν χειλέων αὐτῆς οὐδ' ὀρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς
- 8 ja hänen miehensä saa sen kuulla, mutta ei puhu hänelle siitä mitään sinä päivänä, jona hän sen kuulee, niin hänen lupauksensa ja hänen sitoumuksensa, joilla hän on kieltäytynyt jostakin, olkoot pätevät.
 \30:7\If her husband, hearing of it, says nothing to her at the time, then the oaths she made and the undertakings she gave will have force.
 καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ παρασιωπήσῃ αὐτῇ ἢ ἂν ἡμέρα ἀκούσῃ καὶ οὕτως στήσονται πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς καὶ οἱ ὀρισμοὶ αὐτῆς οὐδ' ὀρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς στήσονται
- 9 Mutta jos hänen miehensä sinä päivänä, jona hän sen kuulee, kieltää häntä, niin hän purkaa hänen lupauksensa, jonka täyttämiseen hän on sitoutunut, ja sen ajattelemattomasti lausutun sanan, jolla hän on kieltäytynyt jostakin, ja Herra antaa hänelle anteeksi.
 \30:8\But if her husband, hearing of it, makes her take it back, then the oath she made and the undertaking she gave without thought will have no force or effect, and she will have the Lord's forgiveness.
 ἐὰν δὲ ἀνανεύων ἀνανεύσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἢ ἂν ἡμέρα ἀκούσῃ πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς καὶ οἱ ὀρισμοὶ αὐτῆς οὐδ' ὀρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς οὐ μενοῦσιν ὅτι ὁ ἀνὴρ ἀνένευσεν ἀπ' αὐτῆς καὶ κύριος καθαριεῖ αὐτήν
- 10 Mutta lesken tai hyljätyn lupaus, mihin hyvänsä hän onkin sitoutunut, olkoon pätevä.
 \30:9\But an oath made by a widow or one who is no longer married to her husband, and every undertaking she has given, will have force.
 καὶ εὐχὴ χήρας καὶ ἐκβεβλημένης ὅσα ἂν εὐξῆται κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς μενοῦσιν αὐτῇ
- 11 Ja jos vaimo on miehensä kodissa tehnyt lupauksen tahi valalla sitoutunut kieltäytymään jostakin
 \30:10\If she made an oath while she was under the authority of her husband,
 ἐὰν δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἢ εὐχὴ αὐτῆς ἢ ὁ ὀρισμὸς κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς μεθ' ὄρκου
- 12 ja hänen miehensä saa sen kuulla, mutta ei puhu hänelle siitä mitään eikä kiellä häntä, niin kaikki hänen lupauksensa ja kaikki sitoumukset, joilla hän on kieltäytynyt jostakin, olkoot pätevät.
 \30:11\And her husband, hearing of it, said nothing to her and did not put a stop to it, then all her oaths and every undertaking she gave will have force.
 καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ παρασιωπήσῃ αὐτῇ καὶ μὴ ἀνανεύσῃ αὐτῇ καὶ στήσονται πᾶσαι αἱ εὐχαὶ αὐτῆς καὶ πάντες οἱ ὀρισμοὶ αὐτῆς οὐδ' ὀρίσατο κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς στήσονται κατ' αὐτῆς

- 13 Mutta jos hänen miehensä ne purkaa sinä päivänä, jona hän niistä kuulee, älköön yksikään hänen huuliltaan lähtenyt lupaus tai sitoumus olko pätevä. Hänen miehensä on ne purkanut, ja Herra antaa hänelle anteeksi.
 \30:12\But if her husband, on hearing of it, made them without force or effect, then whatever she has said about her oaths or her undertaking has no force: her husband has made them without effect, and she will have the Lord's forgiveness.
 ἐὰν δὲ περιελὼν περιέλῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἢ ἂν ἡμέρα ἀκούσῃ πάντα ὅσα ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τῶν χειλέων αὐτῆς κατὰ τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ κατὰ τοὺς ὀρισμοὺς τοὺς κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτῆς οὐ μενεῖ αὐτῆ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς περιελὼν καὶ κύριος καθαρίσει αὐτήν
- 14 Jokaisen lupauksen ja jokaisen valallisen sitoumuksen, jonka vaimo itsensä kurittamiseksi tekee, saakoon hänen miehensä joko vahvistaa tahi purkaa.
 \30:13\Every oath, and every undertaking which she gives, to keep herself from pleasure, may be supported or broken by her husband.
 πᾶσα εὐχὴ καὶ πᾶς ὄρκος δεσμοῦ κακῶσαι ψυχὴν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς στήσει αὐτῆ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς περιελεί
- 15 Mutta jos hänen miehensä ei puhu hänelle niistä mitään sen päivän kuluessa, niin hän on vahvistanut kaikki hänen lupauksensa ja kaikki hänen sitoumuksensa, jotka hänellä on täytettävänä. Hän on ne vahvistanut, koska hän ei niistä hänelle mitään puhunut sinä päivänä, jona hän niistä kuuli.
 \30:14\But if the days go on, and her husband says nothing whatever to her, then he is giving the support of his authority to her oaths and undertakings, because at the time of hearing them he said nothing to her.
 ἐὰν δὲ σιωπῶν παρασιωπήσῃ αὐτῆ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας καὶ στήσει αὐτῆ πάσας τὰς εὐχὰς αὐτῆς καὶ τοὺς ὀρισμοὺς τοὺς ἐπ' αὐτῆς στήσει αὐτῆ ὅτι ἐσιώπησεν αὐτῆ τῆ ἡμέρα ἢ ἤκουσεν
- 16 Mutta jos hän ne purkaa vasta jonkun aikaa sen jälkeen, kuin on niistä kuullut, joutuu hän kantamaan vaimonsa syyllisyyden."
 \30:15\But if at some time after hearing of them, he makes them without force, then he is responsible for her wrongdoing.
 ἐὰν δὲ περιελὼν περιέλῃ αὐτῆς μετὰ τὴν ἡμέραν ἣν ἤκουσεν καὶ λήμψεται τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ
- 17 Nämä ovat ne säädökset, jotka Herra antoi Moosekselle, olemaan voimassa miehen ja hänen vaimonsa välillä sekä isän ja hänen tyttärensä välillä, tämän ollessa nuorena tyttönä isänsä kodissa.
 \30:16\These are the laws which the Lord gave Moses in relation to a man and his wife, or a father and a young daughter who is under his authority.
 ταῦτα τὰ δικαιώματα ὅσα ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ ἀνὰ μέσον ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ἀνὰ μέσον πατρὸς καὶ θυγατρὸς ἐν νεότητι ἐν οἴκῳ πατρὸς
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
 Then the Lord said to Moses,
 καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Kosta israelilaisten puolesta midianilaisille. Senjälkeen sinut otetaan pois heimosi tykö."
 Give the Midianites punishment for the wrong they did to the children of Israel: and after that you will go to rest with your people.
 ἐκδίκει τὴν ἐκδίκησιν υἱὸν ἰσραὴλ ἐκ τῶν μαδιανιτῶν καὶ ἔσχατον προστεθήσῃ πρὸς τὸν λαὸν σου
- 3 Niin Mooses puhui kansalle sanoen: "Varustakaa joukostanne miehiä sotaan, ja lähtekööt he Midiania vastaan toimittamaan Herran koston Midianille.
 So Moses said to the people, Let men from among you be armed for war to put into effect against Midian the Lord's punishment on them.
 καὶ ἐλάλησεν μουσῆς πρὸς τὸν λαὸν λέγων ἐξοπλίσατε ἐξ ὑμῶν ἄνδρας παρατάξασθαι ἐναντι κυρίου ἐπὶ μαδιαν ἀποδοῦναι ἐκδίκησιν παρὰ τοῦ κυρίου τῆ μαδιαν
- 4 Tuhat miestä jokaisesta sukunnasta, kaikista Israelin sukunnista, lähettäkää sotaan."
 From every tribe of Israel send a thousand to the war.
 χιλίους ἐκ φυλῆς χιλίους ἐκ φυλῆς ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ ἀποστείλατε παρατάξασθαι
- 5 Silloin annettiin Israelin heimoista tuhat miestä jokaisesta sukunnasta, yhteensä kaksitoista tuhatta sotaan varustettua miestä.
 So from the thousands of Israel a thousand were taken from every tribe, twelve thousand men armed for war.
 καὶ ἐξηρίθμησαν ἐκ τῶν χιλιάδων ἰσραὴλ χιλίους ἐκ φυλῆς δώδεκα χιλιάδες ἐνοπλισμένοι εἰς παρατάξιν
- 6 Ja Mooses lähetti heidät, tuhat miestä jokaisesta sukunnasta, sotaan sekä heidän kanssaan Piinehaan, pappi Eleasarin pojan; tällä oli mukanaan pyhät esineet ja hälytystorvet.
 And Moses sent them out to war, a thousand from every tribe, and with them Phinehas, the son of Eleazar the priest, taking in his hands the vessels of the holy place and the horns for sounding the note of war.
 καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς μουσῆς χιλίους ἐκ φυλῆς χιλίους ἐκ φυλῆς σὺν δυνάμει αὐτῶν καὶ φινεες υἱὸν ελεαζαρ υἱοῦ ααρων τοῦ ἱερέως καὶ τὰ σκεύη τὰ ἅγια καὶ αἱ σάλπιγγες τῶν σημασιῶν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν
- 7 Niin he lähtivät sotimaan Midiania vastaan, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut, ja surmasivat kaikki miehenpuolet.
 And they made war on Midian, as the Lord gave orders to Moses; and they put to death every male.
 καὶ παρετάξαντο ἐπὶ μαδιαν καθὰ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ καὶ ἀπέκτειναν πᾶν ἀρσενικόν

- 8 Muiden mukana, jotka kaatuivat, he surmasivat Midianin kuninkaat Evin, Rekemin, Suurin, Huurin ja Reban, Midianin viisi kuningasta. Myös Bileamin, Beorin pojan, he surmasivat miekalla. **They put the kings of Midian to death with the rest, Evi and Reken and Zur and Hur and Reba, the five kings of Midian: and Balaam, the son of Beor, they put to death with the sword.**
καὶ τοὺς βασιλεῖς μαδιαν ἀπέκτειναν ἅμα τοῖς τραυματίαις αὐτῶν καὶ τὸν εἰν καὶ τὸν σουρ καὶ τὸν ροκομ καὶ τὸν ουρ καὶ τὸν ροβοκ πέντε βασιλεῖς μαδιαν καὶ τὸν βαλααμ υἱὸν βεωρ ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ σὺν τοῖς τραυματίαις αὐτῶν
- 9 Mutta israelilaiset ottivat vangiksi midianilaisten vaimot ja lapset ja ryöstivät kaikki heidän juhtansa ja kaiken heidän karjansa ja kaiken heidän tavaransa. **The women of Midian with their little ones the children of Israel took prisoner; and all their cattle and flocks and all their goods they took for themselves;**
καὶ ἐπρονόμεισαν τὰς γυναῖκας μαδιαν καὶ τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ πάντα τὰ ἔγκτητα αὐτῶν καὶ τὴν δύναμιν αὐτῶν ἐπρονόμεισαν
- 10 Ja kaikki heidän asumansa kaupungit ja kaikki heidän leiripaikkansa he polttivat tulella. **And after burning all their towns and all their tent-circles,**
καὶ πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν καὶ τὰς ἐπαύλεις αὐτῶν ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ
- 11 Ja he ottivat kaiken ryöstettävän ja kaiken otettavan, sekä ihmiset että karjan. **They went away with the goods they had taken, man and beast.**
καὶ ἔλαβον πᾶσαν τὴν προνομήν καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους
- 12 Ja he toivat Moosekselle ja pappi Eleasarille sekä Israelin kansalle vangit ja ottamansa ja ryöstämänsä saaliin leiriin Mooabin arolle, joka on Jordanin luona, Jerikon kohdalla. **And the prisoners and the goods and everything they had taken, they took to Moses and Eleazar the priest and the people of Israel, to the tent-circle in the lowlands of Moab by the Jordan at Jericho.**
καὶ ἤγαγον πρὸς μουσῆν καὶ πρὸς ελεαζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὰ σκῦλα καὶ τὴν προνομήν εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς αραβῶθ μοαβ ἣ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἱερicho
- 13 Silloin Moses ja pappi Eleasar ja kaikki kansan päämiehet lähtivät heitä vastaan leirin ulkopuolelle. **Then Moses and Eleazar the priest and the chiefs of the people went out to them before they had come into the tent-circle.**
καὶ ἐξῆλθεν μουσῆς καὶ ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἕξω τῆς παρεμβολῆς
- 14 Ja Moses vihastui sotajoukon johtajiin, tuhannen- ja sadanpäämiehiin, kun he palasivat sotaretkeltä. **And Moses was angry with the chiefs of the army, the captains of thousands and the captains of hundreds who had come back from the war.**
καὶ ὀργίσθη μουσῆς ἐπὶ τοῖς ἐπισκόποις τῆς δυνάμεως χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους τοῖς ἐρχομένοις ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ πολέμου
- 15 Ja Moses sanoi heille: "Oletteko siis jättäneet henkiin kaikki naiset? **And Moses said to them, Why have you kept all the women safe?**
καὶ εἶπεν αὐτοῖς μουσῆς ἵνα τί ἐζωγρήσατε πᾶν θῆλυ
- 16 Katso, nehän ne olivat, jotka Bileamin neuvosta saivat israelilaiset antautumaan uskottomuuteen Herraa vastaan Peorin vuoksi, niin että vitsaus kohtasi Herran seurakuntaa. **It was these who, moved by Balaam, were the cause of Israel's sin against the Lord in the question of Peor, because of which disease came on the people of the Lord.**
αὗται γὰρ ἦσαν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ κατὰ τὸ ῥῆμα βαλααμ τοῦ ἀποστῆσαι καὶ ὑπεριδεῖν τὸ ῥῆμα κυρίου ἕνεκεν φογῶρ καὶ ἐγένετο ἡ πληγὴ ἐν τῇ συναγωγῇ κυρίου
- 17 Niin surmatkaa siis kaikki poikalapset ja surmatkaa myös jokainen vaimo, joka on yhtynyt mieheen. **So now put every male child to death, and every woman who has had sex relations with a man.**
καὶ νῦν ἀποκτείνετε πᾶν ἄρσενικὸν ἐν πάσῃ τῇ ἀπαρτίᾳ καὶ πᾶσαν γυναῖκα ἣτις ἔγνωκεν κοίτην ἄρσενος ἀποκτείνετε
- 18 Mutta jokainen tyttö, joka ei ole yhtynyt mieheen, jättäkää itsellenne henkiin. **But all the female children who have had no sex relations with men, you may keep for yourselves.**
πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν τῶν γυναικῶν ἣτις οὐκ οἶδεν κοίτην ἄρσενος ζωγρήσατε αὐτάς
- 19 Mutta itse oleskelkaa leirin ulkopuolella seitsemän päivää. Jokainen teistä, joka on jonkun surmannut, ja jokainen teistä, joka on koskenut surmattuun, puhdistautukoon kolmantena ja seitsemäntenä päivänä, sekä te että teidän vankinne. **You yourselves will have to keep outside the tent-circle for seven days, anyone of you who has put any person to death or come near a dead body; and on the third day and on the seventh day make yourselves and your prisoners clean.**
καὶ ὑμεῖς παρεμβάλετε ἕξω τῆς παρεμβολῆς ἐπὶ ἡμέρας πᾶς ὁ ἀνελὼν καὶ ὁ ἀπτόμενος τοῦ τετρωμένου ἀγνισθήσεται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ὑμεῖς καὶ ἡ αἰχμαλωσία ὑμῶν

- 20 Ja puhdistettakoon jokainen vaate ja jokainen nahkaesine ja kaikki, mikä on tehty vuohen karvoista, ja jokainen puuesine."
And every bit of clothing, and anything made of leather or goats' hair or wood, you are to make clean.
καὶ πᾶν περιβλήμα καὶ πᾶν σκεῦος δερμάτινον καὶ πᾶσαν ἐργασίαν ἐξ αἰγείας καὶ πᾶν σκεῦος ξύλινον ἀφαγνείτε
- 21 Ja pappi Eleasar sanoi sotamiehille, jotka olivat menneet sotaan: "Tämä on lakisäädos, jonka Herra antoi Moosekselle:
Then Eleazar the priest said to the men of war who had been to the fight, This is the rule of the law which the Lord has given to Moses:
καὶ εἶπεν ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς πρὸς τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως τοὺς ἐρχομένους ἐκ τῆς παρατάξεως τοῦ πολέμου τοῦτο τὸ δικάϊωμα τοῦ νόμου ὃ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 22 Vain kulta, hopea, vaski, rauta, tina ja lyijy,
But gold and silver and brass and iron and tin and lead,
πλὴν τοῦ χρυσίου καὶ τοῦ ἀργυρίου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μολίβου καὶ κασσιτέρου
- 23 kaikki, mikä tulta kestää, käyttäkää tulesa, niin se puhdistuu; puhdistettakoon se kuitenkin vielä puhdistusvedellä. Mutta mikä ei tulta kestä, käyttäkää se vedessä.
And anything which may be heated, is to go through the fire and be made clean; but in addition it is to be put in the water of cleaning: and anything which may not go through the fire is to be put in the water.
πᾶν πρᾶγμα ὃ διελεύεται ἐν πυρὶ καὶ καθαρισθήσεται ἀλλ' ἢ τῷ ὕδατι τοῦ ἁγνισμοῦ ἁγνισθήσεται καὶ πάντα ὅσα ἐὰν μὴ διαπορευῆται διὰ πυρὸς διελεύεται δι' ὕδατος
- 24 Ja peskää vaatteenne seitsemäntenä päivänä, niin te puhdistutte; ja sitten tulkaa leiriin."
And on the seventh day, after washing your clothing, you will be clean, and then you may come into the tent-circle.
καὶ πλυνεῖσθε τὰ ἱμάτια τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἑβδόμῃ καὶ καθαρισθήσεσθε καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσεσθε εἰς τὴν παρεμβολὴν
- 25 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 26 "Laskekaa, sinä ja pappi Eleasar ja kansan perhekuntien päämiehet, otetun saaliin määrä, ihmiset ja karja.
Get an account of everything which was taken in the war, of man and of beast, you and Eleazar the priest and the heads of families of the people:
λαβὲ τὸ κεφάλαιον τῶν σκυλῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπὸ ἀνθρώπου ἕως κτήνους σὺ καὶ ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῆς συναγωγῆς
- 27 Ja pane saalis kahtia soturien, sotaan lähteneiden, ja kaiken muun kansan kesken.
And let division be made of it into two parts, one for the men of war who went out to the fight, and one for all the people:
καὶ διελεῖτε τὰ σκυλα ἀνὰ μέσον τῶν πολεμιστῶν τῶν ἐκπορευομένων εἰς τὴν παράταξιν καὶ ἀνὰ μέσον πάσης συναγωγῆς
- 28 Ja ota Herralle verona sotamiehiltä, sotaan lähteneiltä, yksi viidestäsadasta, ihmisiä, raavaita, aaseja ja lampaita.
And from the men of war who went out let there be offered to the Lord one out of every five hundred, from the persons, and from the oxen and asses and sheep:
καὶ ἀφελεῖτε τέλος κυρίῳ παρὰ τῶν ἀνθρώπων τῶν πολεμιστῶν τῶν ἐκπεπορευμένων εἰς τὴν παράταξιν μίαν ψυχὴν ἀπὸ πεντακοσίων ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν κ αὶ ἀπὸ τῶν προβάτων καὶ ἀπὸ τῶν αἰγῶν
- 29 Ota se heille tulevasta puoliskosta ja anna se pappi Eleasarille antina Herralle.
Take this from their part and give it to Eleazar the priest as an offering to be lifted up to the Lord.
καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος αὐτῶν λήμψεσθε καὶ δώσεις ελεαζαρ τῷ ἱερεῖ τὴς ἀπαρχῆς κυρίου
- 30 Ja israelilaisille tulevasta puoliskosta ota yksi viidestäkymmenestä, ihmisiä, raavaita, aaseja, lampaita ja kaikkia karjaeläimiä, ja anna ne leeviläisille, joiden on hoidettava tehtävät Herran asumuksessa."
And from the part given to the children of Israel, take one out of every fifty, from the persons, and from the oxen and asses and sheep, and give it to the Levites who have the care of the House of the Lord.
καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος τοῦ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ λήμψη ἓνα ἀπὸ τῶν πενήκοντα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ τῶν βοῶν καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων καὶ ἀπὸ τῶν ὄνων καὶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ δώσεις αὐτὰ τοῖς λευίταις τοῖς φυλάσσουσιν τὰς φυλακὰς ἐν τῇ σκηνῇ κυρίου
- 31 Ja Moses ja pappi Eleasar tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
So Eleazar and Moses did as the Lord had given orders to Moses.
καὶ ἐποίησεν μουσῆς καὶ ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ

- 32 Ja saalis, jäännös siitä, mitä sotajoukko oli ryöstänyt, oli: lampaita kuusisataa seitsemänkymmentäviisi tuhatta
Now the beasts taken, in addition to what the fighting-men took for themselves, were six hundred and seventy-five thousand sheep,
καὶ ἐγενήθη τὸ πλεόνασμα τῆς προνομῆς ὃ ἐπρονόμεισαν οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἀπὸ τῶν προβάτων ἑξακόσαι χιλιάδες καὶ ἑβδομήκοντα καὶ πέντε χιλιάδες
- 33 ja raavaita seitsemänkymmentäkaksi tuhatta
And seventy-two thousand oxen,
καὶ βόες δύο καὶ ἑβδομήκοντα χιλιάδες
- 34 ja aaseja kuusikymmentäyksi tuhatta
And sixty-one thousand asses;
καὶ ὄνοι μία καὶ ἐξήκοντα χιλιάδες
- 35 ja ihmisiä, tyttöjä, jotka eivät olleet yhtyneet mieheen, kaikkiaan kolmekymmentäkaksi tuhatta.
And thirty-two thousand persons, that is, women who had never had sex relations with a man.
καὶ ψυχὰν ἀνθρώπων ἀπὸ τῶν γυναικῶν αἱ οὐκ ἔγνωσαν κοίτην ἀνδρός πᾶσαι ψυχὰν δύο καὶ τριάκοντα χιλιάδες
- 36 Ja puolet siitä eli se osa, joka tuli sotaan läheneille, oli: lampaita kolmesataa kolmekymmentäseitsemän tuhatta viisisataa,
And the half given as their part to the men who went to the war, was three hundred and thirty-seven thousand, five hundred sheep,
καὶ ἐγενήθη τὸ ἡμίσευμα ἢ μερὶς τῶν ἐκτεπορευμένων εἰς τὸν πόλεμον ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν προβάτων τριακόσαι καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακισχίλια καὶ πεντακόσια
- 37 ja Herralle tuleva vero lampaista oli kuusisataa seitsemänkymmentä viisi;
Of which the Lord's part was six hundred and seventy-five.
καὶ ἐγένετο τὸ τέλος κυρίῳ ἀπὸ τῶν προβάτων ἑξακόσια ἑβδομήκοντα πέντε
- 38 ja raavaita kolmekymmentäkuusi tuhatta sekä niistä Herralle tuleva vero seitsemänkymmentä kaksi;
The number of oxen was thirty-six thousand, of which the Lord's part was seventy-two;
καὶ βόες ἑξ καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ τὸ τέλος κυρίῳ δύο καὶ ἑβδομήκοντα
- 39 ja aaseja kolmekymmentä tuhatta viisisataa sekä niistä Herralle tuleva vero kuusikymmentä yksi;
The number of asses was thirty thousand, five hundred, of which the Lord's part was sixty-one.
καὶ ὄνοι τριάκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι καὶ τὸ τέλος κυρίῳ εἷς καὶ ἐξήκοντα
- 40 ja ihmisiä kuusitoista tuhatta sekä niistä Herralle tuleva vero kolmekymmentä kaksi.
And the number of persons was sixteen thousand, of which the Lord's part was thirty-two persons.
καὶ ψυχὰν ἀνθρώπων ἑκακίδεκα χιλιάδες καὶ τὸ τέλος αὐτῶν κυρίῳ δύο καὶ τριάκοντα ψυχὰν
- 41 Ja Mooses antoi Herran antiveron pappi Eleasarille, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
And Moses gave the Lord's part, lifted up as an offering, to Eleazar the priest, as the Lord had given orders to Moses.
καὶ ἔδωκεν μουσῆς τὸ τέλος κυρίῳ τὸ ἀφαιρέμα τοῦ θεοῦ ελεαζαρ τῷ ἱερεὶ καθὰ συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆ
- 42 Ja israelilaisille tuleva puolisko, jonka Mooses oli erottanut sotamiesten osasta,
And from the half given to the children of Israel, which Moses had kept separate from that given to the fighting-men,
ἀπὸ τοῦ ἡμισεύματος τῶν υἱῶν ἰσραηλ οὓς διεῖλεν μουσῆς ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν
- 43 tämä seurakunnalle tuleva puolisko oli: lampaita kolmesataa kolmekymmentäseitsemän tuhatta viisisataa
(Now the people's half was three hundred and thirty-seven thousand, five hundred sheep,
καὶ ἐγένετο τὸ ἡμίσευμα τὸ τῆς συναγωγῆς ἀπὸ τῶν προβάτων τριακόσαι χιλιάδες καὶ τριάκοντα χιλιάδες καὶ ἑπτακισχίλια καὶ πεντακόσια
- 44 ja raavaita kolmekymmentäkuusi tuhatta
And thirty-six thousand oxen,
καὶ βόες ἑξ καὶ τριάκοντα χιλιάδες
- 45 ja aaseja kolmekymmentä tuhatta viisisataa
And thirty thousand, five hundred asses,
ὄνοι τριάκοντα χιλιάδες καὶ πεντακόσιοι

- 46 sekä ihmisiä kuusitoista tuhatta.
And sixteen thousand persons;
καὶ ψυχὰι ἀνθρώπων ἕξ καὶ δέκα χιλιάδες
- 47 Tästä israelilaisille tulevasta puoliskosta Mooses otti yhden viidestäkymmenestä, ihmisiä ja karjaa, sekä antoi ne leeviläisille, joiden oli hoidettava tehtävät Herran asumuksessa, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
Even from the children of Israel's half, Moses took one out of every fifty, men and beasts, and gave them to the Levites who had the care of the House of the Lord; as the Lord gave orders to Moses.
καὶ ἔλαβεν μουσῆς ἀπὸ τοῦ ἡμισέυματος τῶν υἰῶν ἰσραηλ τὸ ἐν ἀπὸ τῶν πενήτηκοντα ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπὸ τῶν κτηνῶν καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τοῖς λευίταις τοῖς φυλάσσουσιν τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς κυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ
- 48 Silloin tulivat sotajoukon osastojen johtajat, tuhannen- ja sadanpäämiehet, Mooseksen luo
Then the men in authority over the thousands of the army, the captains of thousands and captains of hundreds, came to Moses,
καὶ προσῆλθον πρὸς μουσῆν πάντες οἱ καθεσταμένοι εἰς τὰς χιλιαρχίας τῆς δυνάμεως χιλιαρχοὶ καὶ ἑκατόνταρχοὶ
- 49 ja sanoivat Moosekselle: "Palvelijasi ovat laskeneet niiden sotamiesten luvun, jotka ovat olleet hallussamme, eikä meistä puutu yhtäkään.
And said to him, Your servants have taken note of the number of all the fighting-men under our orders, and every one is present;
καὶ εἶπαν πρὸς μουσῆν οἱ παῖδες σου εἰλήφασιν τὸ κεφάλαιον τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν παρ' ἡμῶν καὶ οὐ διαπεφώνηκεν ἀπ' αὐτῶν οὐδὲ εἷς
- 50 Sentähden me tuomme nyt Herralle lahjaksi, mitä kukin on saanut kultakaluja: käättyjä, rannerenkaita, sormuksia, korvarenkaita ja kaulakoristeita, saadaksemme itsellemme sovituksen Herran edessä."
And we have here an offering for the Lord from what every man took in the war, ornaments of gold, leg-chains and arm-rings, finger-rings, ear-rings, and neck-ornaments, to make our souls free from sin before the Lord.
καὶ προσενήγαμεν τὸ δῶρον κυρίῳ ἀνὴρ ὃ εὔρεν σκευὸς χρυσοῦν χλιδῶνα καὶ ψέλιον καὶ δακτύλιον καὶ περιδέξιον καὶ ἐμπλόκιον ἐξιλιάσασθαι περὶ ἡμῶν ἐναντὶ κυρίου
- 51 Niin Mooses ja pappi Eleasar ottivat heiltä kullan, kaikkinaiset taidokkaasti valmistetut esineet.
So Moses and Eleazar the priest took the gold from them, even all the worked ornaments.
καὶ ἔλαβεν μουσῆς καὶ ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς τὸ χρυσίον παρ' αὐτῶν πᾶν σκευὸς εἰργασμένον
- 52 Ja anniksi annettua kultaa, jonka he antoivat Herralle tuhannen- ja sadanpäämiehesten puolesta, oli kaikkiaan kuusitoista tuhatta seitsemänsataa viisikymmentä sekeliä.
And the gold which the captains of thousands and captains of hundreds gave, as an offering to be lifted up before the Lord, came to sixteen thousand, seven hundred and fifty shekels.
καὶ ἐγένετο πᾶν τὸ χρυσίον τὸ ἀφαίρεμα ὃ ἀφείλον κυρίῳ ἕξ καὶ δέκα χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι καὶ πενήτηκοντα σίκλοι παρὰ τῶν χιλιάρχων καὶ παρὰ τῶν ἑκατοντάρχων
- 53 Sotamiehet olivat ottaneet saalista kukin itselleen.
(For every man of the army had taken goods for himself in the war.)
καὶ οἱ ἄνδρες οἱ πολεμιστὰὶ ἐπρονόμευσαν ἕκαστος ἑαυτῷ
- 54 Ja Mooses ja pappi Eleasar ottivat kullan tuhannen- ja sadanpäämiehiltä ja veivät sen ilmestysmajaan, että se johdattaisi israelilaiset Herran muistoon.
Then Moses and Eleazar the priest took the gold given by the captains of thousands and captains of hundreds, and took it into the Tent of meeting, to be a sign in memory of the children of Israel before the Lord.
καὶ ἔλαβεν μουσῆς καὶ ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς τὸ χρυσίον παρὰ τῶν χιλιάρχων καὶ παρὰ τῶν ἑκατοντάρχων καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὰ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου μνημόσυνον τῶν υἰῶν ἰσραηλ ἐναντὶ κυρίου
- 1 Mutta ruubenilaisilla ja gaadilaisilla oli paljon, ylen runsaasti, karjaa. Kun he nyt katselivat Jaeserin maata ja Gileadin maata, niin he huomasivat, että seutu oli karjanhoitoon sopiva.
Now the children of Reuben and the children of Gad had a great number of cattle: and when they saw that the land of Jazer and the land of Gilead was a good place for cattle;
καὶ κτήνη πλῆθος ἦν τοῖς υἰοῖς ρουβην καὶ τοῖς υἰοῖς γαδ πλῆθος σφόδρα καὶ εἶδον τὴν χώραν ιαζηρ καὶ τὴν χώραν γαλααδ καὶ ἦν ὁ τόπος τόπος κτήνεσιν
- 2 Niin gaadilaiset ja ruubenilaiset tulivat ja puhuivat Moosekselle ja pappi Eleasarille ja seurakunnan päämiehille sanoen:
The children of Gad and the children of Reuben came and said to Moses and to Eleazar the priest and to the chiefs of the meeting,
καὶ προσελθόντες οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ οἱ υἱοὶ γαδ εἶπαν πρὸς μουσῆν καὶ πρὸς ελεαζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς τοὺς ἀρχοντας τῆς συναγωγῆς λέγοντες
- 3 "Atarot, Diibon, Jaeser, Nimra, Hesbon, Elale, Sebam, Nebo ja Beon,
Ataroth, and Dibon, and Jazer, and Nimrah, and Heshbon, and Elealeh, and Sebam, and Nebo, and Beon,
αταρωθ καὶ δαιβων καὶ ιαζηρ καὶ ναμβρα καὶ εσεβων καὶ ελεαλη καὶ σεβαμα καὶ ναβαν καὶ βαιαν

- 4 tämä maa, jonka Herra on vallannut Israelin seurakunnalle, on karjanhoitoon sopivaa maata, ja sinun palvelijoillasi on karjaa".
The land which the Lord gave into the hands of the children of Israel, is a land for cattle, and your servants have cattle.
τὴν γῆν ἣν παρέδωκεν κύριος ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ γῆ κτηνοτρόφος ἐστὶν καὶ τοῖς παισὶν σου κτήνη ὑπάρχει
- 5 Ja he sanoivat vielä: "Jos olemme saaneet armon sinun silmiesi edessä, niin annettakoon tämä maa palvelijoillesi omaksi, äläkä vie meitä Jordanin yli".
And they said, With your approval, let this land be given to your servants as their heritage: do not take us over Jordan.
καὶ ἔλεγον εἰ εὕρομεν χάριν ἐνώπιόν σου δοθήτω ἡ γῆ αὕτη τοῖς οἰκέταις σου ἐν κατασχεσει καὶ μὴ διαβιβάσης ἡμᾶς τὸν ἰορδάνην
- 6 Mutta Mooses vastasi gaadilaisille ja ruubenilaisille: "Onko teidän veljienne lähdeittävä sotaan, ja te jäisitte tänne?
And Moses said to the children of Gad and the children of Reuben, Are your brothers to go to the war, while you take your rest here?
καὶ εἶπεν μουσῆς τοῖς υἱοῖς γαδ καὶ τοῖς υἱοῖς ρουβην οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν πορεύονται εἰς πόλεμον καὶ ὑμεῖς καθήσεσθε αὐτοῦ
- 7 Miksi viette israelilaisilta halun mennä siihen maahan, jonka Herra on heille antanut?
Why would you take from the children of Israel the desire to go over into the land which the Lord has given them?
καὶ ἵνα τί διαστρέφετε τὰς διανοίας τῶν υἱῶν ἰσραὴλ μὴ διαβῆναι εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος δίδωσιν αὐτοῖς
- 8 Niin teidän isännekin tekivät, kun minä lähetin heidät Kaades-Barneasta katselemaan sitä maata.
So did your fathers, when I sent them from Kadesh-barnea to see the land.
οὐχ οὕτως ἐποίησαν οἱ πατέρες ὑμῶν ὅτε ἀπέστειλα αὐτοὺς ἐκ καδης βαρνη κατανοῆσαι τὴν γῆν
- 9 Kun he olivat saapuneet Rypälelaaksoon asti ja katselleet sitä maata, veivät he israelilaisilta halun lähteä siihen maahan, jonka Herra oli heille antanut.
For when they went up to the valley of Eshcol, and saw the land, they took from the children of Israel the desire to go into the land which the Lord had given them.
καὶ ἀνέβησαν φάραγγα βότρυος καὶ κατενόησαν τὴν γῆν καὶ ἀπέστησαν τὴν καρδίαν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὅπως μὴ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκεν κύριος αὐτοῖς
- 10 Ja sinä päivänä syntyi Herran viha, ja hän vannoi sanoen:
And at that time the Lord was moved to wrath, and made an oath, saying,
καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ὤμοσεν λέγων
- 11 'Ne miehet, jotka lähtivät Egyptistä, kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, eivät saa nähdä sitä maata, jonka minä vannoen lupasin Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, sillä he eivät ole minua uskollisesti seuranneet,
Truly, not one of the men of twenty years old and over who came out of Egypt will see the land which I gave by oath to Abraham, Isaac, and Jacob; because they have not been true to me with all their heart;
εἰ ὄψονται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ ἀναβάντες ἐξ αἰγύπτου ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω οἱ ἐπιστάμενοι τὸ κακὸν καὶ τὸ ἀγαθὸν τὴν γῆν ἣν ὤμοσα τῷ αβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ οὐ γὰρ συνεπηκολούθησαν ὀπίσω μου
- 12 paitsi Kaaleb, kenissiläisen Jefunnen poika, ja Joosua, Nuunin poika; sillä nämä ovat uskollisesti seuranneet Herraa'.
But only Caleb, the son of Jephunneh the Kenizzite, and Joshua, the son of Nun: because they have been true to the Lord.
πλὴν χαλεβ υἱὸς ἰεφοννη ὁ διακεχωρισμένος καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυη ὅτι συνεπηκολούθησεν ὀπίσω κυρίου
- 13 Ja Herran viha syntyi Israelia kohtaan, ja hän antoi heidän harhailla erämaassa neljäkymmentä vuotta, kunnes koko se sukupolvi hävisi, joka oli tehnyt sitä, mikä oli pahaa Herran silmissä.
Then the Lord was angry with Israel, and he made them wanderers in the waste land for forty years? till all that generation who had done evil in the eyes of the Lord was dead.
καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ καὶ κατερρόμβευσεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη ἕως ἐξανηλώθη πᾶσα ἡ γενεὰ ἡ ποιοῦντες τὰ πονηρὰ ἐναντι κυρίου
- 14 Mutta katso, te olette nyt astuneet isienne sijaan, te syntisten sikiöt, lisätäkseen vielä Herran vihan kiivautta Israelia kohtaan.
And now you have come to take the place of your fathers, another generation of sinners, increasing the wrath of the Lord against Israel.
ἰδοὺ ἀνέστητε ἀντὶ τῶν πατέρων ὑμῶν σύστρεμμα ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν προσθεῖναι ἔτι ἐπὶ τὸν θυμὸν τῆς ὀργῆς κυρίου ἐπὶ ἰσραὴλ
- 15 Jos te nyt käännytte pois hänestä, niin hän jättää kansan vielä kauemmaksi aikaa tähän erämaahan, ja niin te tuotatte tuhon kaikelle tälle kansalle."
For if you are turned away from him, he will send them wandering again in the waste land; and you will be the cause of the destruction of all this people.
ὅτι ἀποστραφήσεσθε ἀπ' αὐτοῦ προσθεῖναι ἔτι καταλιπεῖν αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἀνομήσετε εἰς ὅλην τὴν συναγωγὴν ταύτην
- 16 Niin he lähestyivät häntä ja sanoivat: "Karjatarhoja me vain rakentaisimme tänne laumoillemme ja kaupunkeja vaimojamme ja lapsiamme varten,
Then they came to him, and said, We will make safe places for our cattle here, and towns for our little ones;
καὶ προσῆλθον αὐτῷ καὶ ἔλεγον ἐπαύλεις προβάτων οἰκοδομήσωμεν ὧδε τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν καὶ πόλεις ταῖς ἀποσκευαῖς ἡμῶν

- 17 mutta itse me varustautuisimme ja rientäisimme israelilaisten etunenässä, kunnes saisimme viedyksi heidät määräpaikkoihinsa, mutta meidän vaimomme ja lapsemme asuisivat sillä aikaa varustetuissa kaupungeissa maan asukkailta rauhassa.
But we ourselves will be ready armed to go before the children of Israel till we have taken them to their place: but our little ones will be safe in the walled towns against the people of the land.
καὶ ἡμεῖς ἐνοπλισάμενοι προφυλακῆ πρότεροι τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἕως ἂν ἀγάγωμεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἑαυτῶν τόπον καὶ κατοικήσει ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν ἐν πόλεσιν τετειχισμέναις διὰ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν
- 18 Emme me palaisi kotimme, ennenkuin israelilaiset ovat saaneet haltuunsa kukin perintöosansa,
We will not come back to our houses till every one of the children of Israel has come into his heritage.
οὐ μὴ ἀποστραφῶμεν εἰς τὰς οἰκίας ἡμῶν ἕως ἂν καταμερισθῶσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ
- 19 sillä me emme tahdo perintöosaa heidän kanssansa tuolta puolen Jordanin emmekä kauempaa, vaan meidän perintöosamme on joutunut meille tältä puolelta Jordanin, itään päin."
For we will not have our heritage with them on the other side of Jordan and forward; because our heritage has come to us on this side of Jordan to the east.
καὶ οὐκέτι κληρονομήσωμεν ἐν αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου καὶ ἐπέκεινα ὅτι ἀπέχομεν τοὺς κληροῦς ἡμῶν ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν ἀνατολαῖς
- 20 Niin Mooses vastasi heille: "Jos näin teette, jos Herran edessä varustaudutte sotaan
Then Moses said to them, If you will do this, arming yourselves to go before the Lord to the war,
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς μουσῆς ἐὰν ποιήσητε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐὰν ἐξοπλισήσθε ἐναντὶ κυρίου εἰς πόλεμον
- 21 ja teistä jokainen, sotaan varustettuna, menee Jordanin yli Herran edessä niin pitkäksi aikaa, kunnes on karkoittanut vihollisensa edestään,
Every armed man of you going across Jordan before the Lord till he has overcome and sent in flight all who are against him,
καὶ παρελεύσεται ὑμῶν πᾶς ὀπλίτης τὸν ἰορδάνην ἐναντὶ κυρίου ἕως ἂν ἐκτριβῆ ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 22 ja te palaatte vasta senjälkeen, kuin se maa on tehty alamaiseksi Herralle, niin te olette vastuusta vapaat Herran ja Israelin edessä, ja tämä maa tulee teidän omaksenne Herran edessä.
And the land is under the rule of the Lord: then after that you may come back, having done no wrong to the Lord and to Israel; and this land will be yours for your heritage before the Lord.
καὶ κατακυριευθῆ ἡ γῆ ἐναντὶ κυρίου καὶ μετὰ ταῦτα ἀποστραφήσεσθε καὶ ἔσεσθε ἀθῶοι ἐναντὶ κυρίου καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ καὶ ἔσται ἡ γῆ αὐτῆ ὑμῖν ἐν κατασχέσει ἐναντὶ κυρίου
- 23 Mutta jos ette näin tee, niin katso, te rikotte Herraa vastaan ja saatte tuntea syntinne palkan, joka kohtaa teitä.
But if you do not do this, then you are sinners against the Lord; and you may be certain that your sin will have its reward.
ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε οὕτως ἀμαρτήσεσθε ἐναντὶ κυρίου καὶ γνώσεσθε τὴν ἀμαρτίαν ὑμῶν ὅταν ὑμᾶς καταλάβῃ τὰ κακὰ
- 24 Rakentakaa siis itsellenne kaupunkeja vaimojanne ja lapsianne varten ja tarhoja karjallenne ja tehkää se, mitä suunnne on sanonut."
So get to work building your towns for your little ones, and safe places for your sheep; and do as you have said.
καὶ οἰκοδομήσετε ὑμῖν αὐτοῖς πόλεις τῆ ἀποσκευῆ ὑμῶν καὶ ἐπαύλεις τοῖς κτήνεσιν ὑμῶν καὶ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν ποιήσετε
- 25 Niin gaadilaiset ja ruubenilaiset vastasivat Moosukselle sanoen: "Sinun palvelijasi tekevät, niinkuin herramme käskää.
And the children of Gad and the children of Reuben said to Moses, Your servants will do as my lord says.
καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ρουβὴν καὶ οἱ υἱοὶ γαδ πρὸς μουσῆν λέγοντες οἱ παῖδες σου ποιήσουσιν καθὰ ὁ κύριος ἡμῶν ἐντέλλεται
- 26 Lapsemme, vaimomme, laumamme ja kaikki juhtamme jääkööt tänne Gileadin kaupunkeihin,
Our little ones, our wives, and our flocks, and all our cattle, will be there in the towns of Gilead;
ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν καὶ αἱ γυναῖκες ἡμῶν καὶ πάντα τὰ κτήνη ἡμῶν ἔσονται ἐν ταῖς πόλεσιν γαλααδ
- 27 mutta sinun palvelijasi lähtevät, jokainen sotaan varustettuna, sinne taisteluun Herran edessä, niinkuin herramme sanoi."
But your servants will go over, every man armed for war, before the Lord to the fight, as my lord says.
οἱ δὲ παῖδες σου παρελεύσονται πάντες ἐνοπλισμένοι καὶ ἐκτεταγμένοι ἐναντὶ κυρίου εἰς τὸν πόλεμον ὃν τρόπον ὁ κύριος λέγει
- 28 Niin Mooses antoi heistä käskyn pappi Eleasarille ja Joosualle, Nuunin pojalle, ja Israelin sukukuntien perhekuntain päämiehille,
So Moses gave orders about them to Eleazar the priest and to Joshua, the son of Nun, and to the heads of families of the tribes of the children of Israel.
καὶ συνέστησεν αὐτοῖς μουσῆς ελεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ ἰησοῦν υἱὸν ναυη καὶ τοὺς ἄρχοντας πατριῶν τῶν φυλῶν ἰσραὴλ

- 29 ja Mooses sanoi heille: "Jos gaadilaiset ja ruubenilaiset teidän kanssanne lähtevät Jordanin yli, jokainen varustettuna taisteluun Herran edessä, ja se maa tulee teille alamaiseksi, niin antakaa heille Gileadin maa omaksi.
And Moses said to them, If the children of Gad and the children of Reuben go with you over Jordan, every man armed for the fight before the Lord, and all the land is given into your hands, then let them have the land of Gilead for a heritage:
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Μωϋσῆς ἐὰν διαβῶσιν οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ οἱ υἱοὶ γαδ μεθ' ὑμῶν τὸν ἰορδάνην πᾶς ἐνωπλισμένος εἰς πόλεμον ἔναντι κυρίου καὶ κατακυριεύσητε τῆς γῆς ἀπέναντι ὑμῶν καὶ δώσετε αὐτοῖς τὴν γῆν γαλααδ ἐν κατασχέσει
- 30 Mutta jolleivät he varustaudu ja lähde teidän kanssanne sinne, niin asettukoot teidän keskuuteenne Kanaanin maahan."
But if they do not go over with you armed, they will have to take their heritage with you in the land of Canaan.
ἐὰν δὲ μὴ διαβῶσιν ἐνωπλισμένοι μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν πόλεμον ἔναντι κυρίου καὶ διαβιβάσετε τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν πρότερα ὑμῶν εἰς γῆν χανααν καὶ σὺγκατακληρονομηθήσονται ἐν ὑμῖν ἐν τῇ γῆ χανααν
- 31 Silloin gaadilaiset ja ruubenilaiset vastasivat sanoen: "Mitä Herra on puhunut sinun palvelijoillesi, sen me teemme.
Then the children of Gad and the children of Reuben said, As the Lord has said to your servants, so will we do.
καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ οἱ υἱοὶ γαδ λέγοντες ὅσα ὁ κύριος λέγει τοῖς θεράπουσιν αὐτοῦ οὕτως ποιήσομεν
- 32 Me lähdemme varustettuina Herran edessä Kanaanin maahan, että saisimme omaksemme perintöosan täällä puolella Jordanin."
We will go over armed before the Lord into the land of Canaan, and you will give us our heritage on this side of Jordan.
ἡμεῖς διαβησόμεθα ἐνωπλισμένοι ἔναντι κυρίου εἰς γῆν χανααν καὶ δώσετε τὴν κατάσχεσιν ἡμῖν ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου
- 33 Ja Mooses antoi heille, gaadilaisille ja ruubenilaisille sekä toiselle puolelle Manassen, Joosefin pojan, sukukuntaa, amorilaisten kuninkaan Siihonin valtakunnan ja Baasanin kuninkaan Oogin valtakunnan, maan ja sen kaupungit alueinensa, sen maan kaupungit yltympäri.
So Moses gave to them, even to the children of Gad and the children of Reuben and to the half-tribe of Manasseh, the son of Joseph, the kingdom of Sihon, king of the Amorites and Og, king of Bashan, all the land with its towns and the country round them.
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς γαδ καὶ τοῖς υἱοῖς ρουβην καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση υἱὸν ἰωσηφ τὴν βασιλείαν σηὼν βασιλέως αμορραίων καὶ τὴν βασιλείαν ὠγ βασιλέως τῆς βασαν τὴν γῆν καὶ τὰς πόλεις σὺν τοῖς ὄριοις αὐτῆς πόλεις τῆς γῆς κύκλῳ
- 34 Ja gaadilaiset rakensivat Diibonin, Atarotin, Aroerin,
And the children of Gad were the builders of Dibon and Ataroth and Aroer;
καὶ ἔκοδόμησαν οἱ υἱοὶ γαδ τὴν δαιβων καὶ τὴν αταρωθ καὶ τὴν αρορη
- 35 Atrot-Soofanin, Jaeserin, Jogbehan,
And Atroth-shophan and Jazer and Jogbehah;
καὶ τὴν σωφαρ καὶ τὴν ἰαζηρ καὶ ὕψωσαν αὐτὰς
- 36 Beet-Nimran ja Beet-Haaranin varustetuiksi kaupungeiksi sekä karjatarhoja.
And Beth-nimrah and Beth-haran: walled towns and shut-in places for sheep.
καὶ τὴν ναμβραν καὶ τὴν βαιθαραν πόλεις ὄχυρὰς καὶ ἐπαύλεις προβάτων
- 37 Ja ruubenilaiset rakensivat Hesbonin, Elalen ja Kirjataimin,
And the children of Reuben were the builders of Heshbon and Elealeh and Kiriathaim;
καὶ οἱ υἱοὶ ρουβην ἔκοδόμησαν τὴν εσεβων καὶ ελεαλη καὶ καριαθαμ
- 38 Nebon ja Baal-Meonin, joiden nimet muutettiin, sekä Sibman. Ja he panivat nimet niille kaupungeille, jotka he rakensivat.
And Nebo and Baal-meon, (their names being changed,) and Sibmah: and they gave other names to the towns they made.
καὶ τὴν βεελμεων περικεκυκλωμένας καὶ τὴν σεβαμα καὶ ἐπονόμασαν κατὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων ἃς ἔκοδόμησαν
- 39 Mutta Maakir, Manassen poika, lähti Gileadiin ja valloitti sen ja karkoitti amorilaiset, jotka asuivat siellä.
And the children of Machir, the son of Manasseh, went to Gilead and took it, driving out the Amorites who were living there.
καὶ ἐπορεύθη υἱὸς μαχίρ υἱοῦ μανασση εἰς γαλααδ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπόλεσεν τὸν αμορραίων τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ
- 40 Ja Mooses antoi Gileadin Maakirille, Manassen pojalle, ja hän asettui sinne.
And Moses gave Gilead to Machir, the son of Manasseh; and he made it his living-place.
καὶ ἔδωκεν Μωϋσῆς τὴν γαλααδ τῷ μαχίρ υἱῷ μανασση καὶ κατόκησεν ἐκεῖ

- 41 Ja Jaair, Manassen poika, meni ja valloitti heidän leirikylänsä ja kutsui ne Jaairin leirikyliksi.
And Jair, the son of Manasseh, went and took the towns of Gilead, naming them Havvoth-Jair.
 και ιαιρ ο του μανασση επορευθη και ελαβεν τας επαυλεις αυτων και επωνομασεν αυτας επαυλεις ιαιρ
- 42 Ja Noobah meni ja valloitti Kenatin ynnä sen alueella olevat kylät ja kutsui sen, nimensä mukaan, Noobahiksi.
And Nobah went and took Kenath and its small towns, naming it Nobah, after himself.
 και ναβαν επορευθη και ελαβεν την κανααθ και τας κωμας αυτης και επωνομασεν αυτας ναβωθ εκ του ονοματος αυτου
- 1 Nämä olivat israelilaisten matkat, jotka he kulkivat Egyptistä osastoittain Mooseksen ja Aaronin johdolla.
These are the journeys of the children of Israel, when they went out of the land of Egypt in their armies, under the direction of Moses and Aaron.
 και ουτοι σταθμοι των νιδων ισραηλ ως εξηλθον εκ γης αιγυπτου συν δυνάμει αυτων εν χειρι μουση και ααρων
- 2 Ja Mooses kirjoitti Herran käskyn mukaan muistiin ne paikat, joista he lähtivät liikkeelle matkoillansa. Ja nämä ovat heidän matkansa heidän lähtöpaikkojensa mukaan.
And the stages of their journey on their way out were put down in writing by Moses at the order of the Lord: these are the stages of their journey and the way they went.
 και εγραψεν μουσης τας απαρσεις αυτων και τους σταθμους αυτων δια ρηματος κυριου και ουτοι σταθμοι της πορειας αυτων
- 3 He lähtivät liikkeelle Ramsekselta ensimmäisessä kuussa, ensimmäisen kuukauden viidentenätoista päivänä; pääsiäisen jälkeisenä päivänä israelilaiset lähtivät matkaan voimallisen käden suojaan, kaikkien egyptiläisten nähden,
On the fifteenth day of the first month they went out from Rameses; on the day after the Passover the children of Israel went out by the power of the Lord before the eyes of all the Egyptians,
 απηραν εκ ραμεσση τῷ μηνι τῷ πρώτῳ τῇ πεντεκαδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τῇ επαύριον τοῦ πασχα ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ ισραηλ ἐν χειρὶ ὕψηλῃ ἐναντίον πάντων τῶν αιγυπτίων
- 4 egyptiläisten haudatessa kaikkia esikoisiansa, jotka Herra heidän keskuudestaan oli surmannut, ja Herran antaessa tuomion kohdata heidän jumaliansa.
While the Egyptians were placing in the earth the bodies of their sons on whom the Lord had sent destruction: and their gods had been judged by him.
 και οι αιγυπτιοι εθαπτον εξ αυτων τους τεθνηκοτας παντας ους επαταξεν κυριος παν πρωτοτοκον εν γη αιγυπτω και εν τοις θεοις αυτων εποιησεν την εκδικησιν κυριος
- 5 Niin israelilaiset lähtivät Ramsekselta ja leiriytyivät Sukkotiin.
So the children of Israel went from Rameses and put up their tents in Succoth.
 και απارانτες οι υιοι ισραηλ εκ ραμεσση παρενεβαλον εις σοκωθ
- 6 Sitten he lähtivät Sukkotista ja leiriytyivät Eetamiin, joka on erämaan reunassa.
And they went on from Succoth and put up their tents in Etham on the edge of the waste land.
 και απηραν εκ σοκωθ και παρενεβαλον εις βουθαν ο εστιν μέρος τι της ερημου
- 7 Ja he lähtivät Eetamista ja kääntyivät takaisin Pii-Hahirotiin päin, joka on vastapäätä Baal-Sefonia, ja leiriytyivät Migdolin kohdalle.
And from Etham, turning back to Pi-hahiroth which is before Baal-zephon, they put up their tents before Migdol.
 και απηραν εκ βουθαν και παρενεβαλον επι στομα ειρωθ ο εστιν απεναντι βεελσεφων και παρενεβαλον απεναντι μαγδολου
- 8 Ja he lähtivät Pii-Hahirostista ja kulkivat meren keskitse erämaahan ja vaelsivat kolmen päivän matkan Eetamin erämaassa ja leiriytyivät Maaraan.
And journeying on from before Hahiroth, they went through the sea into the waste land: they went three days' journey through the waste land of Etham and put up their tents in Marah.
 και απηραν απεναντι ειρωθ και διεβησαν μεσον της θαλασσης εις την ερημον και επορευθησαν οδον τριων ημερων δια της ερημου αυτοι και παρενεβαλον εν πικριαις
- 9 Sitten he lähtivät Maarasta ja tulivat Eelimiin. Eelimissä oli kaksitoista vesilähdettä ja seitsemänkymmentä palmupuuta, ja he leiriytyivät sinne.
And from Marah they went on to Elim: and in Elim there were twelve water-springs and seventy palm-trees; and they put up their tents there.
 και απηραν εκ πικριων και ηλθον εις αιλιμ και εν αιλιμ δωδεκα πηγαι υδατων και εβδομηκοντα στελεχη φοινικων και παρενεβαλον εκει παρα το υδωρ
- 10 Ja he lähtivät Eelimistä ja leiriytyivät Kaislameren rannalle.
And they went on from Elim and put up their tents by the Red Sea.
 και απηραν εξ αιλιμ και παρενεβαλον επι θαλασσαν ερυθραν
- 11 Ja he lähtivät Kaislameren rannalta ja leiriytyivät Siinin erämaahan.
Then from the Red Sea they went on and put up their tents in the waste land of Sin.
 και απηραν απο θαλασσης ερυθρας και παρενεβαλον εις την ερημον σιν

- 12 **Ja he lähtivät Siinin erämaasta ja leiriytyivät Dofkaan.**
And they went on from the waste land of Sin, and put up their tents in Dophkah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ τῆς ἐρήμου σιν καὶ παρενέβαλον εἰς ραφακα
- 13 **Ja he lähtivät Dofkasta ja leiriytyivät Aalukseen.**
And they went on from Dophkah, and put up their tents in Alush.
καὶ ἀπῆραν ἐκ ραφακα καὶ παρενέβαλον ἐν αἰλους
- 14 **Ja he lähtivät Aaluksesta ja leiriytyivät Refidimiin; siellä ei ollut vettä kansan juoda.**
And they went on from Alush, and put up their tents in Rephidim, where there was no drinking-water for the people.
καὶ ἀπῆραν ἐξ αἰλους καὶ παρενέβαλον ἐν ραφιδιν καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ τῷ λαῷ πιεῖν ἐκεῖ
- 15 **Ja he lähtivät Refidimistä ja leiriytyivät Siinain erämaahan.**
And they went on from Rephidim, and put up their tents in the waste land of Sinai.
καὶ ἀπῆραν ἐκ ραφιδιν καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ἐρήμῳ σινα
- 16 **Ja he lähtivät Siinain erämaasta ja leiriytyivät Kibrot-Hattaavaan.**
And they went on from the waste land of Sinai and put up their tents in Kibroth-hattaavah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ τῆς ἐρήμου σινα καὶ παρενέβαλον ἐν μνήμασιν τῆς ἐπιθυμίας
- 17 **Ja he lähtivät Kibrot-Hattaavasta ja leiriytyivät Haserotiin.**
And they went on from Kibroth-hattaavah, and put up their tents in Hazeroth.
καὶ ἀπῆραν ἐκ μνημάτων ἐπιθυμίας καὶ παρενέβαλον ἐν ασηρωθ
- 18 **Ja he lähtivät Haserotista ja leiriytyivät Ritmaan.**
And they went on from Hazeroth, and put up their tents in Rithmah.
καὶ ἀπῆραν ἐξ ασηρωθ καὶ παρενέβαλον ἐν ραθαμα
- 19 **Ja he lähtivät Ritmasta ja leiriytyivät Rimmon-Perekseen.**
And they went on from Rithmah, and put up their tents in Rimmon-perez.
καὶ ἀπῆραν ἐκ ραθαμα καὶ παρενέβαλον ἐν ρεμμων φαρεις
- 20 **Ja he lähtivät Rimmon-Pereksestä ja leiriytyivät Libnaan.**
And they went on from Rimmon-perez, and put up their tents in Libnah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ ρεμμων φαρεις καὶ παρενέβαλον ἐν λεμωνα
- 21 **Ja he lähtivät Libnasta ja leiriytyivät Rissaan.**
And they went on from Libnah, and put up their tents in Rissah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ λεμωνα καὶ παρενέβαλον εἰς δεσσα
- 22 **Ja he lähtivät Rissasta ja leiriytyivät Kehelataan.**
And they went on from Rissah, and put up their tents in Kehelathah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ δεσσα καὶ παρενέβαλον εἰς μακελλαθ
- 23 **Ja he lähtivät Kehelatasta ja leiriytyivät Seferin vuoren juurelle.**
And they went on from Kehelathah, and put up their tents in Mount Shepher.
καὶ ἀπῆραν ἐκ μακελλαθ καὶ παρενέβαλον εἰς σαφαρ
- 24 **Ja he lähtivät Seferin vuoren juurelta ja leiriytyivät Haradaan.**
And they went on from Mount Shepher, and put up their tents in Haradah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ σαφαρ καὶ παρενέβαλον εἰς χαραδαθ
- 25 **Ja he lähtivät Haradasta ja leiriytyivät Makhelotiin.**
And they went on from Haradah, and put up their tents in Makheloth.
καὶ ἀπῆραν ἐκ χαραδαθ καὶ παρενέβαλον εἰς μακηλωθ

- 26 **Ja he lähtivät Makhelotista ja leiriytyivät Tahatiin.**
And they went on from Makheloth, and put up their tents in Tahath.
καὶ ἀπῆραν ἐκ μακηλωθ καὶ παρενέβαλον εἰς κατααθ
- 27 **Ja he lähtivät Tahatista ja leiriytyivät Tarahiin.**
And they went on from Tahath, and put up their tents in Terah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ κατααθ καὶ παρενέβαλον εἰς ταραθ
- 28 **Ja he lähtivät Tarahista ja leiriytyivät Mitkaan.**
And they went on from Terah, and put up their tents in Mithkah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ ταραθ καὶ παρενέβαλον εἰς ματεκκα
- 29 **Ja he lähtivät Mitkasta ja leiriytyivät Hasmonaan.**
And they went on from Mithkah, and put up their tents in Hashmonah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ ματεκκα καὶ παρενέβαλον εἰς σελμωνα
- 30 **Ja he lähtivät Hasmonasta ja leiriytyivät Mooserotiin.**
And they went on from Hashmonah, and put up their tents in Moseroth.
καὶ ἀπῆραν ἐκ σελμωνα καὶ παρενέβαλον εἰς μασσουρουθ
- 31 **Ja he lähtivät Mooserotista ja leiriytyivät Bene-Jaakaniin.**
And they went on from Moseroth, and put up their tents in Bene-jaakan.
καὶ ἀπῆραν ἐκ μασσουρουθ καὶ παρενέβαλον εἰς βαναια
- 32 **Ja he lähtivät Bene-Jaakanista ja leiriytyivät Hoor-Gidgadiin.**
And they went on from Bene-jaakan, and put up their tents in Hor-haggidgad.
καὶ ἀπῆραν ἐκ βαναια καὶ παρενέβαλον εἰς τὸ ὄρος γαδγαδ
- 33 **Ja he lähtivät Hoor-Gidgadista ja leiriytyivät Jotbataan.**
And they went on from Hor-haggidgad, and put up their tents in Jotbathah.
καὶ ἀπῆραν ἐκ τοῦ ὄρους γαδγαδ καὶ παρενέβαλον εἰς ετεβαθα
- 34 **Ja he lähtivät Jotbatasta ja leiriytyivät Abronaan.**
And they went on from Jotbathah, and put up their tents in Abronah.
καὶ ἀπῆραν ἐξ ετεβαθα καὶ παρενέβαλον εἰς εβρωνα
- 35 **Ja he lähtivät Abronasta ja leiriytyivät Esjon-Geberiin.**
And they went on from Abronah, and put up their tents in Ezion-geber.
καὶ ἀπῆραν ἐξ εβρωνα καὶ παρενέβαλον εἰς γεσιωνγαβερ
- 36 **Ja he lähtivät Esjon-Geberistä ja leiriytyivät Siinin erämaahan, se on Kaadekseen.**
And they went on from Ezion-geber, and put up their tents in the waste land of Zin (which is Kadesh).
καὶ ἀπῆραν ἐκ γεσιωνγαβερ καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ ἐρήμῳ σιν καὶ ἀπῆραν ἐκ τῆς ἐρήμου σιν καὶ παρενέβαλον εἰς τὴν ἐρημον φαραν αὕτη ἐστὶν καδης
- 37 **Ja he lähtivät Kaadeksesta ja leiriytyivät Hoorin vuoren juurelle, Edomin maan rajalle.**
And they went on from Kadesh, and put up their tents in Mount Hor, on the edge of the land of Edom.
καὶ ἀπῆραν ἐκ καδης καὶ παρενέβαλον εἰς ὠρ τὸ ὄρος πλησίον γῆς εδωμ
- 38 **Ja pappi Aaron nousi Hoorin vuorelle Herran käskyn mukaan ja kuoli siellä neljäntenäkymmenentenä vuotena siitä, kun israelilaiset olivat lähteneet Egyptin maasta, viidennessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä.**
And Aaron the priest went up into the mountain at the order of the Lord, and came to his death there, in the fortieth year after the children of Israel had come out of the land of Egypt, in the fifth month, on the first day of the month.
καὶ ἀνέβη ααρων ὁ ἱερεὺς διὰ προστάγματος κυρίου καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἐκ γῆς αἰγύπτου τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ μὴ τοῦ μηνός

- 39 Ja Aaron oli sadan kahdenkymmenen kolmen vuoden vanha kuollessaan Hoorin vuorella.
Aaron was a hundred and twenty-three years old at the time of his death in Mount Hor.
καὶ ααρων ἦν τριῶν καὶ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἐτῶν ὅτε ἀπέθνησκειν ἐν ὄρει τῷ ὄρει
- 40 Mutta Aradin kuningas, kanaanilainen, joka asui Kanaanin maan eteläosassa, sai kuulla israelilaisten tulosta.
And news of the coming of the children of Israel came to the king of Arad, the Canaanite, who was living in the South in the land of Canaan.
καὶ ἀκούσας ὁ χανανιτὴς βασιλεὺς αραδ καὶ οὕτως κατόκει ἐν γῆ χανααν ὅτε εἰσεπορεύοντο οἱ υἱοὶ ἰσραηλ
- 41 Ja he lähtivät Hoorin vuorelta ja leiriytyivät Salmonaan.
And from Mount Hor they went on, and put up their tents in Zalmonah.
καὶ ἀπῆραν ἐξ ὄρει τῷ ὄρει καὶ παρενέβαλον εἰς σελμωνα
- 42 Ja he lähtivät Salmonasta ja leiriytyivät Puunoniin.
And they went on from Zalmonah, and put up their tents in Punon.
καὶ ἀπῆραν ἐκ σελμωνα καὶ παρενέβαλον εἰς φινω
- 43 Ja he lähtivät Puunonista ja leiriytyivät Oobotiin.
And they went on from Punon, and put up their tents in Oboth.
καὶ ἀπῆραν ἐκ φινω καὶ παρενέβαλον εἰς ὠβωθ
- 44 Ja he lähtivät Oobotista ja leiriytyivät Iije-Abarimiin Mooabin rajalle.
And they went on from Oboth, and put up their tents in Iye-abarim at the edge of Moab.
καὶ ἀπῆραν ἐξ ὠβωθ καὶ παρενέβαλον ἐν γαὶ ἐν τῷ πέραν ἐπὶ τῶν ὄρειων μοαβ
- 45 Ja he lähtivät Iijimistä ja leiriytyivät Diibon-Gaadiin.
And they went on from Iyim, and put up their tents in Dibon-gad.
καὶ ἀπῆραν ἐκ γαὶ καὶ παρενέβαλον εἰς δαιβων γαδ
- 46 Ja he lähtivät Diibon-Gaadista ja leiriytyivät Almon-Diblataimiin.
And from Dibon-gad they went on, and put up their tents in Almon-diblathaim.
καὶ ἀπῆραν ἐκ δαιβων γαδ καὶ παρενέβαλον ἐν γελμων δεβλαθαϊμ
- 47 Ja he lähtivät Almon-Diblataimista ja leiriytyivät Abarimin vuoristoon vastapäätä Neboa.
And from Almon-diblathaim they went on, and put up their tents in the mountains of Abarim, before Nebo.
καὶ ἀπῆραν ἐκ γελμων δεβλαθαϊμ καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ αβαριμ ἀπέναντι ναβω
- 48 Ja he lähtivät Abarimin vuoristosta ja leiriytyivät Mooabin arolle Jordanin rantaan, Jerikon kohdalle.
And they went on from the mountains of Abarim, and put up their tents in the lowlands of Moab by Jordan at Jericho;
καὶ ἀπῆραν ἀπὸ ὄρειων αβαριμ καὶ παρενέβαλον ἐπὶ δυσμῶν μοαβ ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἱεριχω
- 49 Ja Jordanin rannalla heidän leirinsä ulottui Beet-Jesimotista aina Aabel-Sittimiin asti Mooabin arolle.
Planting their tents by the side of Jordan from Beth-jeshimoth as far as Abel-shittim in the lowlands of Moab.
καὶ παρενέβαλον παρὰ τὸν ἰορδάνην ἀνὰ μέσον αϊσιμωθ ἕως βελσαττιμ κατὰ δυσμὰς μοαβ
- 50 Ja Herra puhui Moosekselle Mooabin arolla Jordanin rannalla, Jerikon kohdalla, sanoen:
And in the lowlands of Moab by Jordan at Jericho, the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐπὶ δυσμῶν μοαβ παρὰ τὸν ἰορδάνην κατὰ ἱεριχω λέγων
- 51 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun olette kulkeneet Jordanin yli Kanaanin maahan,
Say to the children of Israel, When you go over Jordan into the land of Canaan,
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς ἡμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην εἰς γῆν χανααν

- 52 niin karkoittakaa tieltänne kaikki maan asukkaat ja hävittäkää kaikki heidän jumalankuvansa, hävittäkää kaikki heidän valetut kuvansa ja kukistakaa kaikki heidän uhrikukkulansa.
See that all the people of the land are forced out from before you, and put to destruction all their pictured stones, and all their metal images, and all their high places:
καὶ ἀπολεῖτε πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ γῆ πρὸ προσώπου ὑμῶν καὶ ἐξαρεῖτε τὰς σκοπιὰς αὐτῶν καὶ πάντα τὰ εἰδῶλα τὰ χωνευτὰ αὐτῶν ἀπολεῖτε αὐτὰ καὶ πάσας τὰς στήλας αὐτῶν ἐξαρεῖτε
- 53 Ottakaa sitten maa haltuunne ja asukaa siinä, sillä teille minä annan omaksi sen maan.
And take the land for yourselves, for your resting-place: for to you I have given the land as your heritage.
καὶ ἀπολεῖτε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν καὶ κατοικήσετε ἐν αὐτῇ ὑμῖν γὰρ δέδωκα τὴν γῆν αὐτῶν ἐν κλήρῳ
- 54 Ja jakakaa maa keskenänne arvalla sukujenne mukaan; suuremmalle antakaa suurempi perintöosa ja pienemmälle pienempi perintöosa. Kukin saakoon perintöosansa siinä, mihin arpa sen hänelle määrää; isienne sukukuntien mukaan jakakaa maa keskenänne.
And you will take up your heritage in the land by the decision of the Lord, to every family its part; the greater the family the greater its heritage, and the smaller the family the smaller will be its heritage; wherever the decision of the Lord gives to any man his part, that will be his; distribution will be made to you by your fathers' tribes.
καὶ κατακληρονομήσετε τὴν γῆν αὐτῶν ἐν κλήρῳ κατὰ φυλὰς ὑμῶν τοῖς πλείοσιν πληθυνεῖτε τὴν κατάσχεσιν αὐτῶν καὶ τοῖς ἐλάττοσιν ἐλαττώσετε τὴν κατάσχεσιν αὐτῶν εἰς ὃ ἐὰν ἐξέλθῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ αὐτοῦ ἔσται κατὰ φυλὰς πατριῶν ὑμῶν κληρονομήσετε
- 55 Mutta jos ette karkoita maan asukkaita tieltänne, niin ne, jotka te heistä jätätte jäljelle, tulevat teille okaiksi silmiinne ja tutkaimiksi kylkiinne, ja he ahdistavat teitä siinä maassa, jossa te asutte.
But if you are slow in driving out the people of the land, then those of them who are still there will be like pin-points in your eyes and like thorns in your sides, troubling you in the land where you are living.
ἐὰν δὲ μὴ ἀπολέσητε τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν καὶ ἔσται οὗς ἐὰν καταλίπητε ἐξ αὐτῶν σκόλοπες ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν καὶ βολίδες ἐν ταῖς πλευραῖς ὑμῶν καὶ ἐχθρεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἐφ' ἣν ὑμεῖς κατοικήσετε
- 56 Ja silloin minä teen teille, niinkuin aioin tehdä heille."
And it will come about that as it was my purpose to do to them, so I will do to you.
καὶ ἔσται καθότι διεγνώκειν ποιῆσαι αὐτοὺς ποιήσω ὑμῖν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 2 "Käske israelilaisia ja sano heille: Kun te tulette Kanaanin maahan - se on se maa, jonka te saatte perintöosaksenne, Kanaanin maa äärestä ääreen -
Give orders to the children of Israel and say to them, When you come into the land of Canaan; (this is the land which is to be your heritage, the land of Canaan inside these limits,)
ἐντειλαὶ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε εἰς τὴν γῆν χανααν αὕτη ἔσται ὑμῖν εἰς κληρονομίαν γῆ χανααν σὺν τοῖς ὀρίοις αὐτῆς
- 3 niin teidän eteläinen rajanne kulkekoon Siinin erämaasta Edomia pitkin; eteläinen raja alkakoon idässä Suolameren päästä
Then your south quarter will be from the waste land of Zin by the side of Edom, and your limit on the south will be from the east end of the Salt Sea,
καὶ ἔσται ὑμῖν τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ ἐρήμου σιν ἕως ἐχόμενον εδομ καὶ ἔσται ὑμῖν τὰ ὄρια πρὸς λίβα ἀπὸ μέρους τῆς θαλάσσης τῆς ἄλυκῆς ἀπὸ ἀνατολῶν
- 4 ja kääntyköön Skorpionisolasta etelään ja kulkekoon Siiniin, ja se päättyköön Kaades-Barneasta etelään. Sieltä raja lähteköön Hasar-Addariin, kulkekoon Asmoniin
And round to the south of the slope of Akrabbim, and on to Zin: and its direction will be south of Kadesh-barnea, and it will go as far as Hazar-addar and on to Azmon:
καὶ κυκλώσει ὑμᾶς τὰ ὄρια ἀπὸ λιβὸς πρὸς ἀνάβασιν ακραβιν καὶ παρελεύσεται σεννα καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ πρὸς λίβα καθῆς τοῦ βαρνη καὶ ἐξελεύσεται εἰς ἔπαυλιν ἀραδ καὶ παρελεύσεται ασημωνα
- 5 ja kääntyköön Asmonista Egyptin purolle ja päättyköön mereen.
And from Azmon it will go round to the stream of Egypt as far as the sea.
καὶ κυκλώσει τὰ ὄρια ἀπὸ ασημωνα χειμάρρον αιγύπτου καὶ ἔσται ἡ διέξοδος ἡ θάλασσα
- 6 Ja teidän läntisenä rajananne olkoon Suuri meri; tämä olkoon läntisenä rajananne.
And for your limit on the west you will have the Great Sea and its edge: this will be your limit on the west.
καὶ τὰ ὄρια τῆς θαλάσσης ἔσται ὑμῖν ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη ὀριεῖ τοῦτο ἔσται ὑμῖν τὰ ὄρια τῆς θαλάσσης
- 7 Ja teidän pohjoinen rajanne olkoon tämä: Suuresta merestä vetäkää raja Hoorin vuoreen;
And your limit on the north will be the line from the Great Sea to Mount Hor:
καὶ τοῦτο ἔσται τὰ ὄρια ὑμῖν πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης καταμετρήσετε ὑμῖν αὐτοῖς παρὰ τὸ ὄρος τὸ ὄρος

- 8 Hoorin vuoresta vetäkää raja siihen, mistä mennään Hamatiin, ja raja päättyköön Sedadiin.
And from Mount Hor the line will go in the direction of Hamath; the farthest point of it will be at Zedad:
καὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τὸ ὄρος καταμετρήσετε αὐτοῖς εἰσπορευομένων εἰς εμαθ καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ τὰ ὄρια σαραδα
- 9 Sieltä raja lähteköön Sifroniin ja päättyköön Hasar-Eenaniin. Tämä olkoon pohjoisena rajananne.
And the limit will go on to Ziphron, with its farthest point at Hazar-enan: this will be your limit on the north.
καὶ ἐξελεύσεται τὰ ὄρια δεφρωνα καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ ασερναιν τοῦτο ἔσται ὑμῖν ὄρια ἀπὸ βορρᾶ
- 10 Ja itäinen rajanne vetäkää Hasar-Eenanista Sefamiin;
And on the east, your limit will be marked out from Hazar-enan to Shepham,
καὶ καταμετρήσετε ὑμῖν αὐτοῖς τὰ ὄρια ἀνατολῶν ἀπὸ ασερναιν σεπφاما
- 11 Sefamista raja painukoon Riblaan, Ainista itään, ja sieltä raja edelleen painukoon, kunnes se sattuu vuoriselänteeseen Kinneretin järven itäpuolella.
Going down from Shepham to Riblah on the east side of Ain, and on as far as the east side of the sea of Chinnereth:
καὶ καταβήσεται τὰ ὄρια ἀπὸ σεπφαμ αρβηλα ἀπὸ ἀνατολῶν ἐπὶ πηγᾶς καὶ καταβήσεται τὰ ὄρια βηλα ἐπὶ νότου θαλάσσης χεναρα ἀπὸ ἀνατολῶν
- 12 Sitten raja yhtyköön Jordaniin ja päättyköön Suolamereen. Tämä on oleva teidän maanne rajoineen yltympäri."
And so down to Jordan, stretching to the Salt Sea: all the land inside these limits will be yours.
καὶ καταβήσεται τὰ ὄρια ἐπὶ τὸν ἰορδάνην καὶ ἔσται ἡ διέξοδος θάλασσα ἡ ἄλκιή αὕτη ἔσται ὑμῖν ἡ γῆ καὶ τὰ ὄρια αὐτῆς κύκλῳ
- 13 Ja Mooses käski israelilaisia sanoen: "Tämä on se maa, joka teidän on jaettava arvalla keskenänne ja jonka Herra määräsi annettavaksi yhdeksälle ja puolelle sukukunnalle.
And Moses gave orders to the children of Israel saying, This is the land which is to be your heritage, by the decision of the Lord, which by the Lord's order is to be given to the nine tribes and the half-tribe:
καὶ ἐνετείλατο μουσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ λέγων αὕτη ἡ γῆ ἣν κατακληρονομήσετε αὐτὴν μετὰ κλήρου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ δοῦναι αὐτὴν ταῖς ἑννέα φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση
- 14 Sillä ruubenilaisten sukukunta perhekunnittain ja gaadilaisten sukukunta perhekunnittain ja toinen puoli Manassen sukukuntaa ovat jo saaneet perintöosansa.
For the tribe of the children of Reuben, by their fathers' families, and the tribe of the children of Gad, by their fathers' families, and the half-tribe of Manasseh, have been given their heritage:
ὅτι ἔλαβεν φυλὴ υἱῶν ρουβην καὶ φυλὴ υἱῶν γαδ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασση ἀπέλαβον τοὺς κλήρους αὐτῶν
- 15 Nämä kaksi ja puoli sukukuntaa ovat jo saaneet perintöosansa täällä puolella Jordania Jerikon kohdalla, itään päin, auringonnousuun päin."
The two tribes and the half-tribe have been given their heritage on the other side of Jordan at Jericho, on the east looking to the dawn.
δύο φυλαὶ καὶ ἥμισυ φυλῆς ἔλαβον τοὺς κλήρους αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἱερὶχῳ ἀπὸ νότου κατ' ἀνατολᾶς
- 16 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 17 "Nämä ovat niiden miesten nimet, joiden on jaettava teille se maa: pappi Eleasar ja Joosua, Nuunin poika;
These are the names of the men who are to make the distribution of the land among you: Eleazar the priest and Joshua, the son of Nun.
ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν οἱ κληρονομήσουσιν ὑμῖν τὴν γῆν ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυη
- 18 ja näiden lisäksi valitkaa päämies kustakin sukukunnasta maata jakamaan.
And you are to take one chief from every tribe to make the distribution of the land.
καὶ ἄρχοντα ἓνα ἐκ φυλῆς λήμψεσθε κατακληρονομήσαι ὑμῖν τὴν γῆν
- 19 Nämä ovat niiden miesten nimet: Juudan sukukunnasta Kaaleb, Jefunnen poika;
And these are the names of the men: of the tribe of Judah, Caleb, the son of Jephunneh.
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῆς φυλῆς ἰουδα χαλεβ υἱὸς ιεφοννη
- 20 simeonilaisten sukukunnasta Semuel, Ammihudin poika;
And of the tribe of the children of Simeon, Shemuel, the son of Ammihud.
τῆς φυλῆς σιμεων σαλαμηλ υἱὸς εμιουδ

- 21 Benjaminin sukukunnasta Elidad, Kislonin poika;
Of the tribe of Benjamin, Elidad, the son of Chislon.
τῆς φυλῆς βενιαμιν ελδαδ υἱὸς χασλων
- 22 daanilaisten sukukunnasta päämies Bukki, Joglin poika;
And of the tribe of the children of Dan, a chief, Bukki, the son of Jogli.
τῆς φυλῆς δαν ἄρχων βακχιρ υἱὸς εγλι
- 23 joosefilaisista, manasselaisten sukukunnasta, päämies Hanniel, Eefodin poika;
Of the children of Joseph: of the tribe of the children of Manasseh, a chief, Hanniel, the son of Ephod:
τῶν υἱῶν ιωσηφ φυλῆς υἱῶν μανασση ἄρχων ανηλ υἱὸς ουφι
- 24 efraimilaisten sukukunnasta päämies Kemuel, Siftanin poika;
And of the tribe of the children of Ephraim, a chief, Kemuel, the son of Shiphtan.
τῆς φυλῆς υἱῶν εφραιμ ἄρχων καμουηλ υἱὸς σαβαθα
- 25 sebulonilaisten sukukunnasta päämies Elisafan, Parnakin poika;
And of the tribe of the children of Zebulun, a chief, Elizaphan, the son of Parnach.
τῆς φυλῆς ζαβουλων ἄρχων ελισαφαν υἱὸς φαρναχ
- 26 isaskarilaisten sukukunnasta päämies Paltiel, Assanin poika;
And of the tribe of the children of Issachar, a chief, Paltiel, the son of Azzan.
τῆς φυλῆς υἱῶν ισσαχαρ ἄρχων φαλτιηλ υἱὸς οζα
- 27 asserilaisten sukukunnasta päämies Ahihud, Selomin poika,
And of the tribe of the children of Asher, a chief, Ahihud, the son of Shelomi.
τῆς φυλῆς υἱῶν ασηρ ἄρχων αχιωρ υἱὸς σελεμι
- 28 ja naftalilaisten sukukunnasta Pedahel, Ammihudin poika."
And of the tribe of the children of Naphtali, a chief, Pedahel, the son of Ammihud.
τῆς φυλῆς νεφθαλι ἄρχων φαδαηλ υἱὸς βεναμιουδ
- 29 Nämä olivat ne, jotka Herra määräsi jakamaan israelilaisille Kanaanin maan.
These are they to whom the Lord gave orders to make the distribution of the heritage among the children of Israel in the land of Canaan.
οὗτοι οἷς ἐνετείλατο κύριος καταμερίσαι τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ἐν γῆ χανααν
- 1 Ja Herra puhui Moosekselle Mooabin arolla Jordanin rannalla, Jerikon kohdalla, sanoen:
And the Lord said to Moses in the lowlands of Moab by Jordan at Jericho,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐπὶ δυσμῶν μοαβ παρὰ τὸν ἰορδάνην κατὰ ἱεριχω λέγων
- 2 "Käske israelilaisia antamaan omistamistaan perintöosista leeviläisille kaupunkeja heidän asuaksensa ja antamaan leeviläisille myöskin laidunmaata näiden kaupunkien ympäriltä.
Give orders to the children of Israel to give to the Levites, from the heritage which is theirs, towns for themselves, with land on the outskirts of the towns.
σύνταξον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ καὶ δώσουσιν τοῖς λευίταις ἀπὸ τῶν κλήρων κατασχέσεως αὐτῶν πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ προάστεια τῶν πόλεων κύκλῳ αὐτῶν δώσουσιν τοῖς λευίταις
- 3 Nämä kaupungit olkoot heillä asuintoina, ja niiden laidunmaat olkoot heidän juhtiansa, karjaansa ja kaikkia muita elukoitansa varten.
These towns are to be their living-places, with land round them for their cattle and their food and all their beasts,
καὶ ἔσονται αὐτοῖς αἱ πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ ἀφορίσματα αὐτῶν ἔσται τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν καὶ πᾶσι τοῖς τετράποσιν αὐτῶν
- 4 Ja näiden kaupunkien laidunmaat, jotka teidän on annettava leeviläisille, ulottukoot kaupungin muurista ulospäin tuhat kynnärää joka taholle.
Stretching from the wall of the towns a distance of a thousand cubits all round.
καὶ τὰ συγκυροῦντα τῶν πόλεων ἕς δώσετε τοῖς λευίταις ἀπὸ τείχους τῆς πόλεως καὶ ἕξω δισχιλίους πήχεις κύκλῳ

- 5 Ja mitatkaa kaupungin ulkopuolella itään päin kaksituhatta kyynärää ja etelään päin kaksituhatta kyynärää ja länteen päin kaksituhatta kyynärää ja pohjoiseen päin kaksituhatta kyynärää, ja kaupunki olkoon siinä keskellä. Tämä olkoon heillä kaupunkien laidunmaa.
The measure of this space of land is to be two thousand cubits outside the town on the east, and two thousand cubits on the south and on the west and on the north, the town being in the middle.
This space will be the outskirts of their towns.
καὶ μετρήσεις ἕξω τῆς πόλεως τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολὰς δισχιλίους πήχεις καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς λίβα δισχιλίους πήχεις καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς θάλασσαν δισχιλίους πήχεις καὶ τὸ κλίτος τὸ πρὸς β
ορρᾶν δισχιλίους πήχεις καὶ ἡ πόλις μέσον τούτου ἔσται ὑμῖν καὶ τὰ ὄμορα τῶν πόλεων
- 6 Ja niistä kaupungeista, jotka teidän on annettava leeviläisille, olkoon kuusi turvakaupunkia, jotka teidän on annettava pakopaikaksi sille, joka on jonkun tappanut; ja niiden lisäksi antakaa neljäkymmentä kaksi kaupunkia.
And the towns which you give the Levites are to be the six safe places to which the taker of life may go in flight; and in addition you are to give them forty-two towns.
καὶ τὰς πόλεις δώσετε τοῖς λευίταις τὰς ἕξ πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων ἃς δώσετε φεύγειν ἐκεῖ τῷ φονεύσαντι καὶ πρὸς ταύταις τεσσαράκοντα καὶ δύο πόλεις
- 7 Kaikkiaan olkoon kaupunkeja ja niiden laidunmaita, jotka teidän on annettava leeviläisille, neljäkymmentä kahdeksan.
Forty-eight towns are to be given to the Levites, all with land round them.
πάσας τὰς πόλεις δώσετε τοῖς λευίταις τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ πόλεις ταύτας καὶ τὰ προάστεια αὐτῶν
- 8 Ja niitä israelilaisten omistamia kaupunkeja, jotka teidän on annettava, otettakoon useampia siltä sukukunnalta, jolla niitä on paljon, ja vähemmän siltä, jolla niitä on vähemmän. Kukin sukukunta antakoon leeviläisille kaupunkejaan saamansa perintöosan mukaan."
And these towns are to be given out of the heritage of the children of Israel, taking the greater number from those who have much, and a smaller number from those who have little: everyone, in the measure of his heritage, is to give of his property to the Levites.
καὶ τὰς πόλεις ἃς δώσετε ἀπὸ τῆς κατασχέσεως υἱῶν ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν τὰ πολλὰ πολλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐλάττω ἕκαστος κατὰ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ἣν κληρονομήσουσιν δώσουσιν ἀπὸ τῶ
ν πόλεων τοῖς λευίταις
- 9 Ja Herra puhui Moosekselle sanoen:
And the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν λέγων
- 10 "Puhu israelilaisille ja sano heille: Kun te olette menneet Jordanin yli Kanaanin maahan,
Say to the children of Israel, when you have gone over Jordan into the land of Canaan;
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην εἰς γῆν χανααν
- 11 niin valitkaa itsellenne kaupunkeja turvakaupungeiksenne. Niihin paetkoon tappaja, joka tapaturmaisesti on jonkun surmannut.
Then let certain towns be marked out as safe places to which anyone who takes the life of another in error may go in flight.
καὶ διαστελεῖτε ὑμῖν αὐτοῖς πόλεις φυγαδευτήρια ἔσται ὑμῖν φυγεῖν ἐκεῖ τὸν φονευτὴν πᾶς ὁ πατάξας ψυχὴν ἀκουσίως
- 12 Ja nämä kaupungit olkoot teillä turvapaikkoina verenkostajalta, niin ettei tappajan tarvitse kuolla, ennenkuin hän on ollut seurakunnan tuomittavana.
In these towns you may be safe from him who has the right of punishment; so that death may not overtake the taker of life till he has been judged by the meeting of the people.
καὶ ἔσονται αἱ πόλεις ὑμῖν φυγαδευτήρια ἀπὸ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ ὁ φονεύων ἕως ἂν στη ἔναντι τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν
- 13 Ja kaupunkeja, jotka teidän on määrättävä turvakaupungeiksi, olkoon teillä kuusi.
Six of the towns which you give will be such safe places;
καὶ αἱ πόλεις ἃς δώσετε τὰς ἕξ πόλεις φυγαδευτήρια ἔσονται ὑμῖν
- 14 Kolme kaupunkia teidän on määrättävä tältä puolelta Jordanin, ja kolme kaupunkia teidän on määrättävä Kanaanin maasta; ne olkoot turvakaupunkeja.
Three on the other side of Jordan and three in the land of Canaan, to be safe places for flight.
τὰς τρεῖς πόλεις δώσετε ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου καὶ τὰς τρεῖς πόλεις δώσετε ἐν γῆ χανααν
- 15 Israelilaisille ja teidän keskuudessanne asuvalle muukalaiselle ja loiselle olkoot ne kuusi kaupunkia turvapaikkoina, joihin voi paeta jokainen, joka tapaturmaisesti jonkun surmaa.
For the children of Israel and for the man from another country who is living among them, these six towns are to be safe places, where anyone causing the death of another through error may go in flight.
φυγάδιον ἔσται τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ παροίκῳ τῷ ἐν ὑμῖν ἔσονται αἱ πόλεις αὐταὶ εἰς φυγαδευτήριον φυγεῖν ἐκεῖ παντὶ πατάξαντι ψυχὴν ἀκουσίως
- 16 Mutta jos joku rauta-aseella lyö toista, niin että tämä kuolee, on hän tahallinen tappaja; sellainen tappaja rangaistakoon kuolemalla.
But if a man gives another man a blow with an iron instrument, causing his death, he is a taker of life and is certainly to be put to death.
ἐὰν δὲ ἐν σκεύει σιδήρου πατάξῃ αὐτόν καὶ τελευτήσῃ φονευτῆς ἔστιν θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονευτῆς

- 17 Jos joku ottaa käteensä kiven, jolla voi lyödä kuoliaaksi, ja lyö toista, niin että tämä kuolee, on hän tahallinen tappaja; sellainen tappaja rangaistakoon kuolemalla.
Or if he gives him a blow with a stone in his hand, causing his death, he is a taker of life and is certainly to be put to death.
ἐὰν δὲ ἐν λίθῳ ἐκ χειρὸς ἐν ᾧ ἀποθάνεται ἐν αὐτῷ πατάξῃ αὐτόν καὶ ἀποθάνῃ φονευτῆς ἐστὶν θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονευτῆς
- 18 Tahi jos joku ottaa käteensä puuaseen, jolla voi lyödä kuoliaaksi, ja lyö toista, niin että tämä kuolee, on hän tahallinen tappaja; sellainen tappaja rangaistakoon kuolemalla.
Or if he gave him blows with a wood instrument in his hands, causing his death, he is a taker of life and is certainly to be put to death.
ἐὰν δὲ ἐν σκεύει ξυλίνῳ ἐκ χειρὸς ἐξ οὗ ἀποθάνεται ἐν αὐτῷ πατάξῃ αὐτόν καὶ ἀποθάνῃ φονευτῆς ἐστὶν θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονευτῆς
- 19 Verenkestaja ottakoon sellaisen tappajan hengiltä; hän ottakoon hänet hengiltä, milloin vain hänet tapaa.
He whose right it is to give punishment for blood, may himself put to death the taker of life when he comes face to face with him.
ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα οὗτος ἀποκτενεῖ τὸν φονεύσαντα ὅταν συναντήσῃ αὐτῷ οὗτος ἀποκτενεῖ αὐτόν
- 20 Ja jos joku vihassa iskee toista tahi heittää häntä jollakin murhaamisen tarkoituksessa, niin että tämä kuolee,
If in his hate he put a sword through him, or waiting secretly for him sent a spear or stone at him, causing his death;
ἐὰν δὲ δι' ἔχθραν ὡς αὐτόν καὶ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτόν πᾶν σκεῦος ἐξ ἐνέδρου καὶ ἀποθάνῃ
- 21 tahi vihaa kantaen lyö häntä kädellään, niin että hän kuolee, rangaistakoon lyöjä kuolemalla, sillä hän on tahallinen tappaja; verenkestaja ottakoon sellaisen tappajan hengiltä, milloin vain hänet tapaa.
Or in hate gave him blows with his hand, causing death; he who gave the death-blow is to be put to death; he is a taker of life: he whose right it is to give punishment for blood may put to death the taker of life when he comes face to face with him.
ἢ διὰ μῆνιν ἐπάταξεν αὐτόν τῇ χειρὶ καὶ ἀποθάνῃ θανάτῳ θανατούσθω ὁ πατάξας φονευτῆς ἐστὶν θανάτῳ θανατούσθω ὁ φονεύων ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ἀποκτενεῖ τὸν φονεύσαντα ἐν τῷ συναντήσῃ αὐτῷ
- 22 Mutta jos joku vahingossa, vaan ei vihassa, satuttaa toista tai heittää häntä jollakin esineellä, millä hyvänsä, ilman murhaamisen tarkoitusta,
But if a man has given a wound to another suddenly and not in hate, or without design has sent something against him,
ἐὰν δὲ ἐξάπινα οὐ δι' ἔχθραν ὡς αὐτόν ἢ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτόν πᾶν σκεῦος οὐκ ἐξ ἐνέδρου
- 23 tahi jos hän kivellä, jolla voi lyödä kuoliaaksi, huomaamattansa satuttaa toista, niin että tämä kuolee, eikä hän ollut hänen vihamiehensä eikä tarkoittanut häntä vahingoittaa,
Or has given him a blow with a stone, without seeing him, so causing his death, though he had nothing against him and no desire to do him evil:
ἢ παντὶ λίθῳ ἐν ᾧ ἀποθάνεται ἐν αὐτῷ οὐκ εἰδώς καὶ ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτόν καὶ ἀποθάνῃ αὐτὸς δὲ οὐκ ἔχθρὸς αὐτοῦ ἦν οὐδὲ ζητῶν κακοποιῆσαι αὐτόν
- 24 niin seurakunta ratkaiskoon tappajan ja verenkestajan välin näiden säädösten mukaan.
Then let the meeting of the people be judge between the man responsible for the death and him who has the right of punishment for blood, acting by these rules:
καὶ κρινεῖ ἡ συναγωγὴ ἀνὰ μέσον τοῦ πατάξαντος καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα κατὰ τὰ κρίματα ταῦτα
- 25 Ja seurakunta päästäköön tappajan verenkestajan kädestä, ja seurakunta antakoon hänen palata turvakaupunkiin, johon hän oli paennut, ja siellä hän asukoon pyhällä öljyllä voidellun ylimmäisen papin kuolemaan asti.
And let the people keep the man responsible for the death safe from the hands of him who has the right of punishment for blood, and send him back to his safe town where he had gone in flight: there let him be till the death of the high priest who was marked with the holy oil.
καὶ ἐξελεῖται ἡ συναγωγὴ τὸν φονεύσαντα ἀπὸ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα καὶ ἀποκαταστήσουσιν αὐτόν ἢ συναγωγὴ εἰς τὴν πόλιν τοῦ φυγαδευτηρίου αὐτοῦ οὗ κατέφυγεν καὶ κατοικήσει ἐκεῖ ἕως ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας ὃν ἔχρισαν αὐτόν τῷ ἐλαίῳ τῷ ἁγίῳ
- 26 Mutta jos tappaja menee sen turvakaupungin alueen ulkopuolelle, johon hän on paennut,
But if ever he goes outside the walls of the safe town where he had gone in flight,
ἐὰν δὲ ἐξόδῳ ἐξέλθῃ ὁ φονεύσας τὰ ὅρια τῆς πόλεως εἰς ἣν κατέφυγεν ἐκεῖ
- 27 ja verenkestaja tapaa hänet ulkopuolella hänen turvakaupunkinsa aluetta ja verenkestaja surmaa tappajan, niin ei hän joudu verenvikaan;
And the giver of punishment, meeting him outside the walls of the town, puts him to death, he will not be responsible for his blood:
καὶ εὗρῃ αὐτόν ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ἔξω τῶν ὀρίων τῆς πόλεως καταφυγῆς αὐτοῦ καὶ φονεύσῃ ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα τὸν φονεύσαντα οὐκ ἔνοχός ἐστιν
- 28 sillä hänen on asuttava turvakaupungissaan ylimmäisen papin kuolemaan asti. Mutta ylimmäisen papin kuoltua tappaja saa palata perintömaallensa.
Because he had been ordered to keep inside the safe town till the death of the high priest: but after the death of the high priest the taker of life may come back to the place of his heritage.
ἐν γὰρ τῇ πόλει τῆς καταφυγῆς κατοικεῖτω ἕως ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ μετὰ τὸ ἀποθάνειν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἐπαναστραφήσεται ὁ φονεύσας εἰς τὴν γῆν τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ

- 29 **Ja tämä olkoon teillä oikeussäädöksenä sukupolvesta sukupolveen, missä asuttekin.**
These rules are to be your guide in judging through all your generations wherever you may be living.
καὶ ἔσται ταῦτα ὑμῖν εἰς δικαίωμα κρίματος εἰς τὰς γενεὰς ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς κατοικίαις ὑμῶν
- 30 **Jos joku lyö toisen kuoliaaksi, surmattakoon tappaja todistajien antaman todistuksen nojalla; mutta yhden todistajan todistuksen nojalla älköön ketään kuolemalla rangaistako.**
Anyone causing the death of another is himself to be put to death on the word of witnesses: but the word of one witness is not enough.
πᾶς πατάξας ψυχὴν διὰ μαρτύρων φονεύσεις τὸν φονεύσαντα καὶ μάρτυς εἷς οὐ μαρτυρήσει ἐπὶ ψυχὴν ἀποθανεῖν
- 31 **Älkää ottako lunastusmaksua sellaisen tappajan hengestä, joka on tehnyt hengenrikoksen, vaan rangaistakoon hänet kuolemalla.**
Further, no price may be given for the life of one who has taken life and whose right reward is death: he is certainly to be put to death.
καὶ οὐ λήμψεσθε λύτρα περὶ ψυχῆς παρὰ τοῦ φονεύσαντος τοῦ ἐνόχου ὄντος ἀναιρεθῆναι θανάτῳ γὰρ θανατωθήσεται
- 32 **Älkääkää ottako lunastusmaksua siltä, joka on paennut turvakaupunkiin, ettei hän ennen papin kuolemaa saisi palata asumaan omalle maallensa.**
And no price may be offered for one who has gone in flight to a safe town, for the purpose of letting him come back to his place before the death of the high priest.
οὐ λήμψεσθε λύτρα τοῦ φυγεῖν εἰς πόλιν τῶν φυγαδευτηρίων τοῦ πάλιν κατοικεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἕως ἂν ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας
- 33 **Älkääkää saastuttako sitä maata, jossa te olette, sillä veri saastuttaa maan. Ja maalle ei voi toimittaa sovitusta verestä, joka siihen on vuodatettu, muulla kuin sen verellä, joka sen on vuodattanut.**
So do not make the land where you are living unholy: for blood makes the land unholy: and there is no way of making the land free from the blood which has come on it, but only by the death of him who was the cause of it.
καὶ οὐ μὴ φονοκτονήσητε τὴν γῆν εἰς ἣν ὑμεῖς κατοικεῖτε τὸ γὰρ αἷμα τοῦτο φονοκτονεῖ τὴν γῆν καὶ οὐκ ἐξιλασθήσεται ἢ γῆ ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκχυθέντος ἐπ' αὐτῆς ἀλλ' ἐπὶ τοῦ αἵματος τοῦ ἐκ χέοντος
- 34 **Älkää siis saastuttako sitä maata, jossa te asutte ja jossa minäkin asun teidän keskellänne, sillä minä, Herra, asun israelilaisten keskellä."**
Do not make unclean the land where you are living and in which is my House: for I the Lord am present among the children of Israel.
καὶ οὐ μιανεῖτε τὴν γῆν ἐφ' ἧς κατοικεῖτε ἐπ' αὐτῆς ἐφ' ἧς ἐγὼ κατασκηνώσω ἐν ὑμῖν ἐγὼ γὰρ εἰμι κύριος κατασκηνῶν ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 1 **Silloin Gileadin, Maakirin pojan, Manassen pojanpojan, suvun perhekuntapäämiehet, jotka olivat Joosefin poikien sukua, astuivat esiin ja puhuivat Moosekselle ja ruhtinaille, israelilaisten perhekunta-päämiehille,**
Now the heads of the families of the children of Gilead, the son of Machir, the son of Manasseh, of the families of the sons of Joseph, came to Moses, the chiefs and the heads of families of the children of Israel being present,
καὶ προσῆλθον οἱ ἄρχοντες φυλῆς υἱῶν γαλααδ υἱοῦ μαχίρ υἱοῦ μανασση ἐκ τῆς φυλῆς υἱῶν ἰωσηφ καὶ ἐλάλησαν ἔναντι μουσῆ καὶ ἔναντι ελεαζάρ τοῦ ἱερέως καὶ ἔναντι τῶν ἀρχόντων οἴκων πατριῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 2 **ja sanoivat: "Herra käski herrani jakaa sen maan arvalla israelilaisille perintöosaksi, ja herrani sai käskyn Herralta antaa Selofhadin, meidän veljemme, perintöosan hänen tyttärillensä.**
And said, The Lord gave orders to my lord to make distribution of the land as their heritage to the children of Israel: and my lord was ordered by the Lord to give the heritage of Zelophehad, our brother, to his daughters.
καὶ εἶπαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἐνετείλατο κύριος ἀποδοῦναι τὴν γῆν τῆς κληρονομίας ἐν κλήρῳ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ τῷ κυρίῳ συνέταξεν κύριος δοῦναι τὴν κληρονομίαν σαλπαὰδ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ταῖς θυγατέρας αὐτοῦ
- 3 **Mutta jos he joutuvat vaimoiksi jollekin israelilaisten muiden heimojen pojista, niin heidän perintöosansa siirtyy pois meidän isiemme perintöosasta ja liitetään sen sukukunnan perintöosaan, johon he tulevat kuulumaan, mutta meidän perintöosamme vähenee.**
Now if they get married to any of the sons of other tribes of the children of Israel, then their property will be taken away from the heritage of our fathers, and become part of the heritage of the tribe into which they get married: and their heritage will be taken away from the heritage of our tribe.
καὶ ἔσονται ἐνὶ τῶν φυλῶν υἱῶν ἰσραὴλ γυναῖκες καὶ ἀφαιρεθήσεται ὁ κλῆρος αὐτῶν ἐκ τῆς κατασχέσεως τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ προστεθήσεται εἰς κληρονομίαν τῆς φυλῆς οἷς ἂν γένωνται γυναῖκες καὶ ἐκ τοῦ κλήρου τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἀφαιρεθήσεται
- 4 **Ja kun israelilaisten riemuvuosi tulee, niin heidän perintöosansa lisätään sen sukukunnan perintöosaan, johon he tulevat kuulumaan, mutta meidän isiemme sukukunnan perintöosasta vähentyy heidän perintöosansa."**
And at the time of the Jubilee of the children of Israel, their property will be joined to the heritage of the tribe of which they are part and will be taken away from the heritage of the tribe of our fathers.
ἐὰν δὲ γένηται ἡ ἄφεσις τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ προστεθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν τῆς φυλῆς οἷς ἂν γένωνται γυναῖκες καὶ ἀπὸ τῆς κληρονομίας φυλῆς πατριᾶς ἡμῶν ἀφαιρεθήσεται ἡ κληρονομία αὐτῶν

- 5 Silloin Mooses sääti israelilaisille Herran käskyn mukaan, sanoen: "Joosefilaisten sukukunta puhuu oikein.
So by the direction of the Lord, Moses gave orders to the children of Israel, saying, What the tribe of the sons of Joseph have said is right.
καὶ ἐνετείλατο μωυσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ διὰ προστάγματος κυρίου λέγων οὕτως φυλὴ υἱῶν ἰωσηφ λέγουσιν
- 6 Näin Herra säättää Selofhadin tyttäristä: Menkööt he vaimoiksi kenelle tahtovat, kunhan vain menevät vaimoiksi johonkin isänsä sukukunnan sukuun.
This is the order of the Lord about the daughters of Zelophehad: The Lord says, Let them take as their husbands whoever is most pleasing to them, but only among the family of their father's tribe.
τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ συνέταξεν κύριος ταῖς θυγατράσιν σαλπαὰδ λέγων οὗ ἄρέσκει ἐναντίον αὐτῶν ἔστωσαν γυναῖκες πλὴν ἐκ τοῦ δήμου τοῦ πατρὸς αὐτῶν ἔστωσαν γυναῖκες
- 7 Sillä älköön israelilaisilla perintöosa siirtykö sukukunnasta toiseen, vaan israelilaiset säilyttäkööt kukin isänsä sukukunnan perintöosan.
And so no property will be handed from tribe to tribe among the children of Israel; but every one of the children of Israel will keep the heritage of his father's tribe.
καὶ οὐχὶ περιστραφήσεται κληρονομία τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἀπὸ φυλῆς ἐπὶ φυλὴν ὅτι ἕκαστος ἐν τῇ κληρονομίᾳ τῆς φυλῆς τῆς πατριᾶς αὐτοῦ προσκολληθήσονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
- 8 Mutta jokainen tytär, joka saa perintöosan israelilaisten sukukunnissa, menköön vaimoksi johonkin isänsä sukukunnan sukuun, että israelilaiset saisivat periä kukin isänsä perintöosan
And every daughter owning property in any tribe of the children of Israel is to be married to one of the family of her father's tribe, so that every man of the children of Israel may keep the heritage of his fathers.
καὶ πᾶσα θυγάτηρ ἀγχιστεύουσα κληρονομίαν ἐκ τῶν φυλῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐνὶ τῶν ἐκ τοῦ δήμου τοῦ πατρὸς αὐτῆς ἔσονται γυναῖκες ἵνα ἀγχιστεύωσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἕκαστος τὴν κληρονομίαν τὴν πατρικὴν αὐτοῦ
- 9 ja ettei perintöosa siirtyisi sukukunnasta toiseen, vaan israelilaisten sukukunnat säilyttäisivät kukin perintöosansa."
And no property will be handed from one tribe to another, but every tribe of the children of Israel will keep its heritage.
καὶ οὐ περιστραφήσεται κληρὸς ἐκ φυλῆς ἐπὶ φυλὴν ἑτέραν ἀλλὰ ἕκαστος ἐν τῇ κληρονομίᾳ αὐτοῦ προσκολληθήσονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
- 10 Niinkuin Herra Moosekselle käskyn antoi, niin Selofhadin tyttäret tekivät.
So the daughters of Zelophehad did as the Lord gave orders to Moses:
ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος μωυσῆ ὁὕτως ἐποίησαν θυγατέρες σαλπαὰδ
- 11 Ja Mahla, Tirsa, Hogla, Milka ja Nooga, Selofhadin tyttäret, menivät vaimoiksi setiensä pojille.
For Mahlah, Tirzah, and Hoglah, and Milcah, and Noah, the daughters of Zelophehad, took as their husbands the sons of their father's brothers:
καὶ ἐγένοντο θερσα καὶ εἰλα καὶ μελχα καὶ νοα καὶ μααλα θυγατέρες σαλπαὰδ τοῖς ἀνεψιοῖς αὐτῶν
- 12 Joosefin pojan Manassen poikien sukuihin he menivät vaimoiksi; ja niin heidän perintöosansa jäi heidän isänsä suvun sukukuntaan.
And were married into the families of the sons of Manasseh, the son of Joseph, and their property was kept in the tribe of their father's family
ἐκ τοῦ δήμου τοῦ μανασση υἱῶν ἰωσηφ ἐγενήθησαν γυναῖκες καὶ ἐγένετο ἡ κληρονομία αὐτῶν ἐπὶ τὴν φυλὴν δήμου τοῦ πατρὸς αὐτῶν
- 1 Nämä ovat ne sanat, jotka Mooses puhui kaikelle Israelille, tuolla puolella Jordanin, erämaassa, Aromaassa, vastapäätä Suuffia, Paaranin, Toofelin, Laabanin, Haserotin ja Dii-Saahabin välillä.
These are the words which Moses said to all Israel on the far side of Jordan, in the waste land in the Arabah opposite Suph, between Paran on the one side, and Tophel, Laban, Hazeroth, and Dizahab on the other.
οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησεν μωυσῆς παντὶ ἰσραὴλ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν τῇ ἐρήμῳ πρὸς δυσμαῖς πλησίον τῆς ἐρυθρᾶς ἀνὰ μέσον φαραν τοφολ καὶ λοβον καὶ αὐλων καὶ καταχρύσεια
- 2 Hoorebista on yksitoista päivänmatkaa, Seirin vuoriston tietä, Kaades-Barneaan.
It is eleven days' journey from Horeb by the way of Mount Seir to Kadesh-barnea.
ἑνδεκα ἡμερῶν ἐν χωρηβ ὁδὸς ἐπ' ὄρος σηρ ἕως καδης βαρνη
- 3 Neljäntenäkymmenentenä vuotena, yhdennessätoista kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, Mooses puhui israelilaisille kaiken, mitä Herra oli käskenyt hänen heille puhua.
Now in the fortieth year, on the first day of the eleventh month, Moses gave to the children of Israel all the orders which the Lord had given him for them;
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ μηνὶ μὴ τοῦ μηνὸς ἐλάλησεν μωυσῆς πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο κύριος αὐτῷ πρὸς αὐτούς
- 4 Tämä tapahtui sen jälkeen, kuin hän oli voittanut Siihonin, amorilaisten kuninkaan, joka asui Hesbonissa, ja Oogin, Baasanin kuninkaan, joka asui Astarotissa, Edrein luona.
After he had overcome Sihon, king of the Amorites, ruling in Heshbon, and Og, king of Bashan, ruling in Ashtaroth, at Edrei:
μετὰ τὸ πατάξει σιων βασιλεῖα αμορραίων τὸν κατοικήσαντα ἐν εσεβον καὶ ωγ βασιλεῖα τῆς βασαν τὸν κατοικήσαντα ἐν ασταρωθ καὶ ἐν εδραῖν
- 5 Tuolla puolella Jordanin, Mooabin maassa, Mooses alkoi selittää tätä lakia, sanoen:
On the far side of Jordan in the land of Moab, Moses gave the people this law, saying,
ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν γῆ μοαβ ἤρξατο μωυσῆς διασαφῆσαι τὸν νόμον τοῦτον λέγων

- 6 "Herra, meidän Jumalamme, puhui meille Hoorebilla näin: 'Te olette jo tarpeeksi kauan olleet tämän vuoren vaiheilla;
The Lord our God said to us in Horeb, You have been long enough in this mountain:
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν χωρηβ λέγων ἱκανοῦσθω ὑμῖν κατοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ
- 7 kääntykää toisaalle, lähtekää liikkeelle ja menkää amorilaisten vuoristoon ja kaikkien heidän naapuriensa tykö Aromaahan, Vuoristoon, Alankomaahan, Etelämaahan ja Merenrannikolle, kanaanilaisten maahan ja Libanoniin, aina suureen virtaan, Eufrat-virtaan, saakka.
Make a move now, and go on your way into the hill-country of the Amorites and the places near it, in the Arabah and the hill-country and in the lowlands and in the South and by the seaside, all the land of the Canaanites, and Lebanon, as far as the great river, the river Euphrates.
ἐπιστράφητε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς ὄρος αμορραίων καὶ πρὸς πάντας τοὺς περιοίκους αραβα εἰς ὄρος καὶ πεδίον καὶ πρὸς λίβα καὶ παραλίαν γῆν χαναναίων καὶ ἀντιλίβανον ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου εὐφράτου
- 8 Katso, minä annan maan teidän valtaanne; menkää ja ottakaa omaksenne se maa, jonka Herra teidän isillenne, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, vannotulla valalla on luvannut antaa heille ja heidän jälkeläisillensä.'
See, all the land is before you: go in and take for yourselves the land which the Lord gave by an oath to your fathers, Abraham, Isaac, and Jacob, and to their seed after them.
ἴδετε παραδέδωκα ἐνώπιον ὑμῶν τὴν γῆν εἰσπορευθέντες κληρονομήσατε τὴν γῆν ἣν ὅμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν τῷ αβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ δοῦνα αὐτοῖς καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν μετ' αὐτοῦ
- 9 Ja minä puhuin teille silloin sanoen: 'Minä en jaksa yksin kantaa teitä.
At that time I said to you, I am not able to undertake the care of you by myself;
καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ λέγων οὐ δυνήσομαι μόνος φέρειν ὑμᾶς
- 10 Herra, teidän Jumalanne, on antanut teidän lisääntyä, ja katso, teidän lukunne on tänä päivänä niinkuin taivaan tähtien.
The Lord your God has given you increase, and now you are like the stars of heaven in number.
κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπλήθυνεν ὑμᾶς καὶ ἰδοὺ ἐστε σήμερον ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει
- 11 Lisätköön Herra, teidän isienne Jumala, teitä vielä tuhatkertaisesti ja siunatkoon teitä, niinkuin hän on teille puhunut.
May the Lord, the God of your fathers, make you a thousand times greater in number than you are, and give you his blessing as he has said!
κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν προσθήη ὑμῖν ὡς ἐστὲ χιλιοπλασίως καὶ εὐλογῆσαι ὑμᾶς καθότι ἐλάλησεν ὑμῖν
- 12 Mutta kuinka minä voin yksin kantaa sitä kuormaa ja taakkaa, joka minulla on teistä ja teidän riitelemisistänne?
How is it possible for me by myself to be responsible for you, and undertake the weight of all your troubles and your arguments?
πῶς δυνήσομαι μόνος φέρειν τὸν κόπον ὑμῶν καὶ τὴν ὑπόστασιν ὑμῶν καὶ τὰς ἀντιλογίας ὑμῶν
- 13 Tuokaa tänne viisaita, ymmärtäväisiä ja tunnettuja miehiä jokaisesta sukukunnastanne, niin minä asetan heidät teidän päämiehiksenne.'
Take for yourselves men who are wise, far-seeing, and respected among you, from your tribes, and I will make them rulers over you.
δοῦτε ἑαυτοῖς ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς εἰς τὰς φυλάς ὑμῶν καὶ καταστήσω ἐφ' ὑμῶν ἡγουμένους ὑμῶν
- 14 Te vastasitte minulle ja sanoitte: 'Se on hyvä, mitä sinä ehdotat tehtäväksi'.
And you made answer and said to me, It is good for us to do as you say.
καὶ ἀπεκρίθητέ μοι καὶ εἶπατε καλὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ποιῆσαι
- 15 Silloin minä otin teidän sukukuntienne päämiehet, jotka olivat viisaita ja tunnettuja miehiä, ja asetin heidät teidän päämiehiksenne, tuhannen-, sadan-, viidenkymmenen- ja kymmenenjohtajiksi, ja päällismiehiksi sukukuntinne.
So I took the heads of your tribes, wise men and respected, and made them rulers over you, captains of thousands and captains of hundreds and captains of fifties and captains of tens, and overseers of your tribes.
καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν ἄνδρας σοφοὺς καὶ ἐπιστήμονας καὶ συνετοὺς καὶ κατέστησα αὐτοὺς ἡγεῖσθαι ἐφ' ὑμῶν χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους καὶ πεντηκοντάρχους καὶ δεκαδάρχους καὶ γραμματοὶ σαγωγεῖς τοῖς κριταῖς ὑμῶν
- 16 Ja silloin minä käskin teidän tuomareitanne sanoen: 'Kuulustelkaa veljiänne ja tuomitkaa oikein, jos jollakulla on riita-asia veljensä tai luonaan asuvan muukalaisen kanssa.
And at that time I gave orders to your judges, saying, Let all questions between your brothers come before you for hearing, and give decisions uprightly between a man and his brother or one from another nation who is with him.
καὶ ἐνετείλαμην τοῖς κριταῖς ὑμῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ λέγων διακοῦετε ἀνὰ μέσον τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν καὶ κρίνατε δικαίως ἀνὰ μέσον ἀνδρὸς καὶ ἀνὰ μέσον ἀδελφοῦ καὶ ἀνὰ μέσον προσηλύτου αὐτοῦ

- 17 Älkää katsoko henkilöön tuomitessanne, vaan kuulkaa pientä yhtä hyvin kuin suurtaakin; älkää peljätkö ketään ihmistä, sillä tuomio on Jumalan. Mutta asia, joka on teistä liian vaikea, lykätäkää minulle, kuullakseni sen.
In judging, do not let a man's position have any weight with you; give hearing equally to small and great; have no fear of any man, for it is God who is judge: and any cause in which you are not able to give a decision, you are to put before me and I will give it a hearing.
 οὐκ ἐπιγνώση πρόσωπον ἐν κρίσει κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν κρινεῖς οὐ μὴ ὑποστείλῃ πρόσωπον ἀνθρώπου ὅτι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ ἐστίν καὶ τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν σκληρὸν ᾖ ἀφ' ὑμῶν ἀνοίσετε αὐτὸ ἐπ' ἐμέ καὶ ἀκούσομαι αὐτό
- 18 Ja silloin minä annoin teille käskyt kaikesta, mitä teidän oli tehtävä.
And at that time I gave you all the orders which you were to do.
 καὶ ἐνετείλαμην ὑμῖν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ πάντας τοὺς λόγους οὓς ποιήσετε
- 19 Niin me lähdimme liikkeelle Hoorebilta ja kuljimme koko sen suuren ja peljättävän erämaan kautta, jonka te olette nähneet, amorilaisten vuoriston tietä, niinkuin Herra, meidän Jumalamme, oli käskenyt meitä, ja tulimme Kaades-Barneaan.
Then we went on from Horeb, through all that great and cruel waste which you saw, on our way to the hill-country of the Amorites, as the Lord gave us orders; and we came to Kadesh-barnea.
 καὶ ἀπάραντες ἐκ χωρηβ ἐπορεύθημεν πᾶσαν τὴν ἔρημον τὴν μεγάλην καὶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἣν εἶδετε ὁδὸν ὄρους τοῦ αμορραίου καθότι ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν καὶ ἤλθομεν ἕως κεδης βαρνη
- 20 Silloin minä sanoin teille: 'Te olette tulleet amorilaisten vuoristoon, jonka Herra, meidän Jumalamme, meille antaa.
And I said to you, You have come to the hill-country of the Amorites, which the Lord our God is giving us.
 καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς ἤλθατε ἕως τοῦ ὄρους τοῦ αμορραίου ὃ ὁ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ὑμῖν
- 21 Katso, Herra, sinun Jumalasi, antaa maan sinun valtaasi. Mene ja ota se omaksesi, niinkuin Herra, sinun isiesi Jumala, on sinulle puhunut; älä pelkää äläkä arkaile.'
See now, the Lord your God has put the land into your hands: go up and take it, as the Lord, the God of your fathers, has said to you; have no fear and do not be troubled.
 ἴδετε παραδεδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν γῆν ἀναβάντες κληρονομήσατε ὡν τρόπον εἶπεν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ὑμῖν μὴ φοβείσθε μηδὲ δειλιάσητε
- 22 Silloin te astuitte kaikki minun eteeni ja sanoitte: 'Lähetäkäämme miehiä edellämme tutkimaan maata ja antamaan meille tietoja tiestä, jota meidän on sinne mentävä, ja kaupungeista, joihin me tulemme'.
And you came near to me, every one of you, and said, Let us send men before us to go through the land with care and give us an account of the way we are to go and the towns to which we will come.
 καὶ προσήλθατέ μοι πάντες καὶ εἶπατε ἀποστείλωμεν ἄνδρας προτέρους ἡμῶν καὶ ἐφοδευσάτωσαν ἡμῖν τὴν γῆν καὶ ἀναγγειλάτωσαν ἡμῖν ἀπόκρισιν τὴν ὁδὸν δι' ἧς ἀναβησόμεθα ἐν αὐτῇ καὶ τὰς πόλεις εἰς ἃς εἰσπορευσόμεθα εἰς αὐτάς
- 23 Tämä puhe oli minun silmissäni hyvä, ja minä otin kaksitoista miestä teidän keskuudestanne, yhden jokaisesta sukukunnasta.
And what you said seemed good to me, and I took twelve men from among you, one from every tribe;
 καὶ ἤρρεσεν ἐναντίον μου τὸ ῥῆμα καὶ ἔλαβον ἐξ ὑμῶν δώδεκα ἄνδρας ἄνδρα ἓνα κατὰ φυλὴν
- 24 Nämä lähtivät ja nousivat vuoristoon ja tulivat Rypälelaaksoon ja vakoilivat maata.
And they went up into the hill-country and came to the valley of Eshcol, and saw what was there.
 καὶ ἐπιστραφέντες ἀνέβησαν εἰς τὸ ὄρος καὶ ἤλθοσαν ἕως φάραγγος βότρυος καὶ κατεσκόπευσαν αὐτήν
- 25 Ja he ottivat mukaansa maan hedelmiä ja toivat meille ja antoivat meille tietoja ja sanoivat: 'Maa, jonka Herra, meidän Jumalamme, antaa meille, on hyvä'.
And taking in their hands some of the fruit of the land, they came down again to us, and gave us their account, saying, It is a good land which the Lord our God is giving us.
 καὶ ἐλάβοσαν ἐν ταῖς χερσίν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καρποῦ τῆς γῆς καὶ κατήνεγκαν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἔλεγον ἀγαθὴ ἡ γῆ ἣν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν
- 26 Mutta te ette tahtoneet mennä sinne, vaan niskoittelitte Herran, teidän Jumalanne, käskyä vastaan.
But going against the order of the Lord your God, you would not go up:
 καὶ οὐκ ἠθελήσατε ἀναβῆναι καὶ ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν
- 27 Ja te napsitte teltoissanne ja sanoitte: 'Sentähden että Herra vihaa meitä, vei hän meidät pois Egyptin maasta, antaakseen meidät amorilaisten käsiin ja tuhotakseen meidät.
And you made an angry outcry in your tents, and said, In his hate for us the Lord has taken us out of the land of Egypt, to give us up into the hands of the Amorites for our destruction.
 καὶ διεγογγύζετε ἐν ταῖς σκηναῖς ὑμῶν καὶ εἶπατε διὰ τὸ μισεῖν κύριον ἡμᾶς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου παραδοῦναι ἡμᾶς εἰς χεῖρας αμορραίων ἐξολεθρεῦσαι ἡμᾶς

- 28 **Mihin me menemme? Veljemme ovat saattaneet meidän rohkeutemme raukeamaan, sillä he sanovat: Siellä on meitä suurempi ja kookkaampi kansa, siellä on suuria, taivaan tasalle varustettuja kaupunkreja; näimmepä siellä anakilaisiakin.**
Where are we going up? Our brothers have made our hearts feeble with fear by saying, The people are greater and taller than we are, and the towns are great and walled up to heaven; and more than this, we have seen the sons of the Anakim there.
 πού ἡμεῖς ἀναβαίνομεν οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν ἀπέστησαν ὑμῶν τὴν καρδίαν λέγοντες ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ δυνατώτερον ἡμῶν καὶ πόλεις μεγάλαι καὶ τετειχισμένα ἕως τοῦ οὐρανοῦ ἀλλὰ καὶ υἱοὺς γιγάντων ἐωράκαμεν ἐκεῖ
- 29 **Niin minä vastasin teille: 'Älkää säikähtykö älkääkä peljätkö heitä.**
Then I said to you, Have no fear of them.
 καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς μὴ πτήζητε μηδὲ φοβηθῆτε ἀπ' αὐτῶν
- 30 **Herra, teidän Jumalanne, joka käy teidän edellänne, taistelee itse teidän puolestanne, aivan niinkuin hän teki teille Egyptissä teidän silmienne edessä**
The Lord your God who goes before you will be fighting for you, and will do such wonders as he did for you in Egypt before your eyes;
 κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ προπορευόμενος πρὸ προσώπου ὑμῶν αὐτὸς συνεκπολεμήσει αὐτοὺς μεθ' ὑμῶν κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὑμῖν ἐν γῆ αἰγύπτῳ
- 31 **ja erämaassa, jossa sinä olet nähnyt, kuinka Herra, sinun Jumalasi, on kantanut sinua, niinkuin mies kantaa poikaansa, koko sen matkan, jonka te olette kulkeneet, kunnes tulitte tähän paikkaan.**
And in the waste land, where you have seen how the Lord was supporting you, as a man does his son, in all your journeying till you came to this place.
 καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ταύτῃ ἦν εἶδετε ὡς ἐτροφοφόρησέν σε κύριος ὁ θεός σου ὡς εἶ τις τροφοφορήσει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἐπορεύθητε ἕως ἡλθετε εἰς τὸν τόπον τοῦτον
- 32 **Mutta sittenkään te ette uskoneet Herraan, teidän Jumalanne,**
But for all this, you had no faith in the Lord your God,
 καὶ ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ οὐκ ἐνεπιστεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν
- 33 **joka kävi teidän edellänne tiellä katsoakseen teille leiripaikat: yöllä tullessa, valaistakseen teille tien, jota teidän oli kuljettava, ja päivällä pilvessä.**
Who goes before you on your way, looking for a place where you may put up your tents, in fire by night, lighting up the way you are to go, and in a cloud by day.
 ὃς προπορεύεται πρότερος ὑμῶν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκλέγεσθαι ὑμῖν τόπον ὁδηγῶν ὑμᾶς ἐν πυρὶ νυκτὸς δεικνύων ὑμῖν τὴν ὁδὸν καθ' ἣν πορεύεσθε ἐπ' αὐτῆς καὶ ἐν νεφέλῃ ἡμέρας
- 34 **Kun Herra kuuli teidän puheenne, vihastui hän ja vannoi sanoen:**
And the Lord, hearing your words, was angry, and said with an oath,
 καὶ ἤκουσεν κύριος τὴν φωνὴν τῶν λόγων ὑμῶν καὶ παροξυνθεὶς ὤμοσεν λέγων
- 35 **'Totisesti, ei kukaan näistä miehistä, tästä pahasta sukupolvesta, saa nähdä sitä hyvää maata, jonka minä valalla vannoen olen luvannut antaa teidän isillenne,**
Truly, not one of this evil generation will see that good land which I said I would give to your fathers,
 εἰ ὄψεται τις τῶν ἀνδρῶν τούτων τὴν ἀγαθὴν ταύτην γῆν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν
- 36 **ei kukaan, paitsi Kaaleb, Jefunnen poika; hän saa sen nähdä, ja hänelle ja hänen lapsillensa minä annan sen maan, johon hän on astunut, sentähden että hän on uskollisesti seurannut Herraa'.**
But only Caleb, the son of Jephunneh, he will see it; and to him and to his children I will give the land over which his feet have gone, because he has been true to the Lord with all his heart.
 πλὴν χαλεβ υἱὸς ιεφοννη οὗτος ὄψεται αὐτὴν καὶ τούτῳ δώσω τὴν γῆν ἐφ' ἣν ἐπέβη καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ διὰ τὸ προσκεῖσθαι αὐτὸν τὰ πρὸς κύριον
- 37 **Myöskin minuun Herra vihastui teidän tähtenne ja sanoi: 'Et sinäkään sinne pääse.**
And, in addition, the Lord was angry with me because of you, saying, You yourself will not go into it:
 καὶ ἐμοὶ ἐθυμώθη κύριος δι' ὑμᾶς λέγων οὐδὲ σὺ οὐ μὴ εἰσελθῆς ἐκεῖ
- 38 **Joosua, Nuunin poika, joka sinua palvelee, hän pääsee sinne; vahvista häntä, sillä hän on jakava maan Israelille perinnöksi.**
Joshua, the son of Nun, your servant, he will go into the land: say to him that he is to be strong, for he will be Israel's guide into their heritage.
 ἰησοῦς υἱὸς ναυη ὁ παρεστηκώς σοι οὗτος εἰσελεύσεται ἐκεῖ αὐτὸν κατισχύσον ὅτι αὐτὸς κατακληρονομήσει αὐτὴν τῷ Ἰσραὴλ
- 39 **Ja teidän lapsenne, joiden sanoitte joutuvan vihollisen saaliiksi, ja teidän poikanne, jotka eivät vielä tiedä, mikä on hyvä, mikä paha, ne pääsevät sinne; heille minä annan maan, ja he ottavat sen omaksensa.**
And your little ones, who, you said, would come into strange hands, your children, who now have no knowledge of good or evil, they will go into that land, and to them I will give it and it will be theirs.
 καὶ πᾶν παιδίον νέον ὅστις οὐκ οἶδεν σήμερον ἀγαθὸν ἢ κακόν οὗτοι εἰσελεύσονται ἐκεῖ καὶ τούτοις δώσω αὐτὴν καὶ αὐτοὶ κληρονομήσουσιν αὐτήν

- 40 **Mutta te kääntykää takaisin ja lähtekää liikkeelle erämaahan, Kaislameren tietä.'**
But as for you, go back, journeying into the waste land by the way of the Red Sea.
και ὑμεῖς ἐπιστραφέντες ἐστρατοπεδεύσατε εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν τὴν ἐπὶ τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης
- 41 **Silloin te vastasitte ja sanoitte minulle: 'Me olemme tehneet syntiä Herra vastaan. Me menemme ja taistelemme, aivan niinkuin Herra, meidän Jumalamme, on meitä käsenyt.'** Ja te vyöttäydytte kaikki sota-aseisiinne ja lähditte kevytmielisesti nousemaan vuoristoon.
Then you said to me, We have done evil against the Lord, we will go up to the attack, as the Lord our God has given us orders. And arming yourselves every one, you made ready to go up without care into the hill-country.
και ἀπεκρίθητέ μοι και εἶπατε ἡμάρτομεν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμεῖς ἀναβάντες πολεμήσομεν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἡμῖν και ἀναλαβόντες ἕκαστος τὰ σκευὴ τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ και συναθροισθέντες ἀνεβαίνετε εἰς τὸ ὄρος
- 42 **Mutta Herra sanoi minulle: 'Sano heille: Älkää nousko sinne älkääkää antautuko taisteluun, sillä minä en ole teidän keskellänne; älkää tehkö niin, etteivät vihollisenne voittaisi teitä'.**
And the Lord said to me, Say to them, Do not go up to the attack; for I am not among you, and you will be overcome by those who are against you.
και εἶπεν κύριος πρὸς με εἰπὸν αὐτοῖς οὐκ ἀναβήσεσθε οὐδὲ μὴ πολεμήσετε οὐ γὰρ εἰμι μεθ' ὑμῶν και οὐ μὴ συντριβῆτε ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν
- 43 **Ja minä puhuin teille, mutta te ette kuulleet, vaan niskoittelitte Herran käskyä vastaan ja lähditte ylimielisesti vuoristoon.**
This I said to you, but you gave no attention and went against the orders of the Lord, and in your pride went up into the hill-country.
και ἐλάλησα ὑμῖν και οὐκ εἰσηκούσατέ μου και παρέβητε τὸ ῥῆμα κυρίου και παραβιασάμενοι ἀνέβητε εἰς τὸ ὄρος
- 44 **Ja amorilaiset, jotka asuvat siinä vuoristossa, lähtivät teitä vastaan ja ajoivat teitä takaa, niinkuin mehiläiset tekevät, ja hajottivat teidät Seirissä, ja aina Hormaan asti.**
And the Amorites who were in the hill-country came out against you and put you to flight, rushing after you like bees, and overcame you in Seir, driving you even as far as Hormah.
και ἐξῆλθεν ὁ αμορραῖος ὁ κατοικῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκείνῳ εἰς συνάντησιν ὑμῖν και κατεδίωξαν ὑμᾶς ὡς εἰ ποιήσασαν αἱ μέλισσαι και ἐτίτρωσκον ὑμᾶς ἀπὸ σιμρ ἕως ἔρμα
- 45 **Niin te palasitte ja itkitte Herran edessä. Mutta Herra ei kuullut teidän huutoanne, ei kuunnellut teitä.**
And you came back, weeping before the Lord; but the Lord gave no attention to your cries and did not give ear to you.
και καθίσαντες ἐκλαίετε ἔναντι κυρίου και οὐκ εἰσήκουσεν κύριος τῆς φωνῆς ὑμῶν οὐδὲ προσέσχεν ὑμῖν
- 46 **Ja teidän täytyi viipyä Kaadeksessa se pitkä aika, minkä siellä viivytte."**
So you were kept waiting in Kadesh for a long time.
και ἐνεκάθησθε ἐν καδῆς ἡμέρας πολλὰς ὅσας ποτὲ ἡμέρας ἐνεκάθησθε
- 1 **"Sitten me käännymme toisaalle ja lähdimme liikkeelle erämaahan, Kaislameren tietä, niinkuin Herra oli minulle puhunut, ja kiertelimme kauan aikaa Seirin vuoristossa.**
Then we went back, journeying into the waste land by the way to the Red Sea, as the Lord had said to me: and we were a long time going round Mount Seir.
και ἐπιστραφέντες ἀπήραμεν εἰς τὴν ἔρημον ὁδὸν θάλασσαν ἐρυθρᾶν ὃν τρόπον ἐλάλησεν κύριος πρὸς με και ἐκυκλώσαμεν τὸ ὄρος τὸ σιμρ ἡμέρας πολλὰς
- 2 **Ja Herra sanoi minulle näin:**
And the Lord said to me,
και εἶπεν κύριος πρὸς με
- 3 **'Te olette jo tarpeeksi kauan kierrelleet tässä vuoristossa; kääntykää nyt pohjoista kohti.**
You have been journeying round this mountain long enough: now go to the north;
ικανούσθω ὑμῖν κυκλοῦν τὸ ὄρος τοῦτο ἐπιστράφητε οὖν ἐπὶ βορρᾶν
- 4 **Ja käske kansaa sanoen: Te tulette kulkemaan Seirissä asuvien veljiinne, Eesaun jälkeläisten, alueen kautta. He pelkäävät teitä, mutta te pitäkää itsestänne tarkka vaari:**
And give the people orders, saying, You are about to go through the land of your brothers, the children of Esau, who are living in Seir; and they will have fear of you; so take care what you do:
και τῷ λαῷ ἔντειλα λέγων ὑμεῖς παραπορεύεσθε διὰ τῶν ὀρίων τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν ἡσαυ οἱ κατοικοῦσιν ἐν σιμρ και φοβηθήσονται ὑμᾶς και εὐλαβηθήσονται ὑμᾶς σφόδρα
- 5 **älkää ryhtykö taisteluun heidän kanssansa, sillä minä en anna teille jalanveyyttäkään heidän maastansa, koska minä olen antanut Seirin vuoriston Eesaun omaksi.**
Make no attack on them, for I will not give you any of their land, not even space enough for a man's foot: because I have given Mount Seir to Esau for his heritage.
μὴ συνάψητε πρὸς αὐτοὺς πόλεμον οὐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν οὐδὲ βῆμα ποδός ὅτι ἐν κλήρῳ δέδωκα τοῖς υἱοῖς ἡσαυ τὸ ὄρος τὸ σιμρ
- 6 **Rahalla te ostakaa heiltä ruokaa syödäksenne; vesikin hankkikaa heiltä rahalla juodaksenne.**
You may get food for your needs from them for a price, and water for drinking.
βρώματα ἀργυρίου ἀγοράσατε παρ' αὐτῶν και φάγεσθε και ὕδωρ μέτρον λήμψεσθε παρ' αὐτῶν ἀργυρίου και πίεσθε

- 7 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on siunannut sinua kaikissa kättesi töissä. Hän on pitänyt huolen sinun vaelluksestasi tässä suuressa erämaassa. Jo neljäkymmentä vuotta on Herra, sinun Jumalasi, ollut sinun kanssasi, eikä sinulta ole mitään puuttunut.
For the blessing of the Lord your God has been on you in all the work of your hands: he has knowledge of your wanderings through this great waste: these forty years the Lord your God has been with you, and you have been short of nothing.
ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εὐλόγησέν σε ἐν παντί ἔργῳ τῶν χειρῶν σου διάγνωθι πῶς διήλθες τὴν ἔρημον τὴν μεγάλην καὶ τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη κύριος ὁ θεός σου μετὰ σοῦ οὐκ ἐπεδεήθης ῥήματος
- 8 Niin me lähdimme pois veljimmme, Eesaun jälkeläisten, luota, jotka asuvat Seirissä, poiketen Aromaani tieltä, joka tulee Eelatasta ja Esjon-Geberistä. Me käännyimme toisaalle ja lähdimme kulkemaan Mooabin erämaan tietä.
So we went on past our brothers, the children of Esau, living in Seir, by the road through the Arabah, from Elath and Ezion-geber. And turning, we went by the road through the waste land of Moab.
καὶ παρήλθομεν τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν υἱοὺς ἡσαυ τοὺς κατοικοῦντας ἐν σιηρ παρὰ τὴν ὁδὸν τὴν ἀραβα ἀπὸ αἰλων καὶ ἀπὸ γασσιωνγαβερ καὶ ἐπιστρέψαντες παρήλθομεν ὁδὸν ἔρημον μοαβ
- 9 Ja Herra sanoi minulle: 'Älä käy Mooabin kimppuun äläkä ryhdy taisteluun heidän kanssaan, sillä minä en anna heidän maastaan mitään sinun omaksesi, koska minä olen antanut Aarin Lootin jälkeläisten omaksi'.
And the Lord said to me, Make no attack on Moab and do not go to war with them, for I will not give you any of his land: because I have given Ar to the children of Lot for their heritage.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με μὴ ἐχθραίνετε τοῖς μοαβίταις καὶ μὴ συνάψητε πρὸς αὐτοὺς πόλεμον οὐ γὰρ μὴ δῶ ὑμῖν ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν κλήρῳ τοῖς γὰρ υἱοῖς λωτ δέδωκα τὴν σιηρ κληρονομεῖν
- 10 Eemiläiset asuivat muinoin siellä, suuri, lukuisa ja kookas kansa niinkuin anakilaiset.
(In the past the Emim were living there; a great people, equal in numbers to the Anakim and as tall;
οἱ ομμιν πρότεροι ἐνεκάθητο ἐπ' αὐτῆς ἔθνος μέγα καὶ πολὺ καὶ ἰσχύοντες ὥσπερ οἱ ἐνακιμ
- 11 Ja samoin kuin anakilaiset luettiin heidätkin refalaisiin; mutta mooabilaiset kutsuivat heitä eemiläisiksi.
They are numbered among the Rephaim, like the Anakim; but are named Emim by the Moabites.
ραφαῖν λογισθήσονται καὶ οὗτοι ὥσπερ οἱ ἐνακιμ καὶ οἱ μοαβῖται ἐπονομάζουσιν αὐτοὺς ομμιν
- 12 Hoorilaiset sitävastoin asuivat muinoin Seirissä, mutta Eesaun jälkeläiset karkoittivat heidät tieltään ja tuhosivat heidät ja asettuivat heidän sijaansa, samoin kuin Israel teki siinä maassa, jonka Herra oli antanut heidän omaksensa.
And the Horites in earlier times were living in Seir, but the children of Esau took their place; they sent destruction on them and took their land for themselves, as Israel did to the land of his heritage which the Lord gave them.)
καὶ ἐν σιηρ ἐνεκάθητο ὁ χορραῖος πρότερον καὶ υἱοὶ ἡσαυ ἀπόλεσαν αὐτοὺς καὶ ἐξέτριψαν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν καὶ κατωκίσθησαν αὐτ' αὐτῶν ὃν τρόπον ἐποίησεν ἰσραηλ τὴν γῆν τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἣν δέδωκεν κύριος αὐτοῖς
- 13 'Nouskaa siis ja kulkekaa Seredin puron poikki.' Ja me kuljimme Seredin puron poikki.
Get up now, and go over the stream Zered. So we went over the stream Zered.
νῦν οὖν ἀνάστητε καὶ ἀπάρατε ὑμεῖς καὶ παραπορεύεσθε τὴν φάραγγα ζαρετ καὶ παρήλθομεν τὴν φάραγγα ζαρετ
- 14 Ja aika, joka kului vaellukseemme Kaades-Barneasta siihen asti, että kuljimme Seredin puron yli, oli kolmekymmentä kahdeksan vuotta, kunnes hävisi koko se sukupolvi, kaikki sotakuntoiset miehet, leiristä, niinkuin Herra oli heille vannonut.
Thirty-eight years had gone by from the time when we came away from Kadesh-barnea till we went over the stream Zered; by that time all the generation of the men of war among us were dead, as the Lord had said.
καὶ αἱ ἡμέραι ἃς παρεπορεύθημεν ἀπὸ καθης βαρνη ἕως οὗ παρήλθομεν τὴν φάραγγα ζαρετ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἕως οὗ διέπεσεν πᾶσα γενεὰ ἀνδρῶν πολεμιστῶν ἀποθνήσκοντες ἐκ τῆς παρεμβολῆς καθότι ὤμοσεν αὐτοῖς ὁ θεός
- 15 Myös oli Herran käsi heitä vastaan hävittämässä heitä leiristä, viimeiseen mieheen asti.
For the hand of the Lord was against them, working their destruction, till all were dead.
καὶ ἡ χεὶρ τοῦ θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτοῖς ἐξαναλώσαι αὐτοὺς ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἕως οὗ διέπεσαν
- 16 Kun kaikki sotakuntoiset miehet olivat kuolleet pois kansasta,
So when death had overtaken all the men of war among the people,
καὶ ἐγενήθη ἐπει διέπεσαν πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἀποθνήσκοντες ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ
- 17 puhui Herra minulle sanoen:
The word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς με λέγων

- 18 'Sinä kuljet nyt Mooabin alueen kautta, Aarin kautta,
You are about to go by Ar, the limit of the country of Moab;
σὺ παραπορεύῃ σήμερον τὰ ὄρια μοαβ τὴν σιμρ
- 19 ja lähestyt ammonilaisia; mutta älä käy heidän kimppuunsa äläkä ryhdy taisteluun heidän kanssansa, sillä minä en anna ammonilaisten maasta mitään omaksesi, koska minä olen antanut sen Lootin jälkeläisten omaksi'.
And when you come near the land of the children of Ammon, give them no cause of trouble and do not make war on them, for I will not give you any of the land of the children of Ammon for your heritage: because I have given it to the children of Lot.
καὶ προσάξετε ἐγγὺς υἰῶν αμμων μὴ ἐχθραίνετε αὐτοῖς καὶ μὴ συνάψητε αὐτοῖς εἰς πόλεμον οὐ γὰρ μὴ δῶ ἀπὸ τῆς γῆς υἰῶν αμμων σοὶ ἐν κλήρῳ ὅτι τοῖς υἰοῖς λωτ δέδωκα αὐτὴν ἐν κλήρῳ
- 20 Tämäkin on luettu refalaisten maaksi; refalaiset asuivat muinoin siellä, mutta ammonilaiset kutsuivat heitä samsumilaisiksi.
(That land is said to have been a land of the Rephaim, for Rephaim had been living there in earlier times, but they were named Zamzummim by the Ammonites;
γῆ ραφαῖν λογισθήσεται καὶ γὰρ ἐπ' αὐτῆς κατῴκουν οἱ ραφαῖν τὸ πρότερον καὶ οἱ αμμανῖται ὀνομάζουσιν αὐτοὺς ζομζομμιν
- 21 Ne olivat niinkuin anakilaiset suuri, lukuisa ja kookas kansa. Mutta Herra tuhosi ne heidän tieltänsä; he karkoittivat ne ja asettuivat niiden sijaan.
They were a great people, tall as the Anakim, and equal to them in number; but the Lord sent destruction on them and the children of Ammon took their place, living in their land;
ἔθνος μέγα καὶ πολλὸν καὶ δυνατώτερον ὡμῶν ὥσπερ οἱ ανακίμ καὶ ἀπόλεσεν αὐτοὺς κύριος πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ κατεκληρονόμησαν καὶ κατωκίσθησαν αὐτ' αὐτῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 22 Samoin hän on tehnyt Eesaun jälkeläisille, jotka asuvat Seirissä, kun hän tuhosi hoorilaiset heidän tieltänsä; he karkoittivat nämä ja asettuivat heidän sijaansa, ja siellä he asuvat vielä tänäkin päivänä.
As he did for the children of Esau living in Seir, when he sent destruction on the Horites before them, and they took their land where they are living to this day:
ὥσπερ ἐποίησαν τοῖς υἰοῖς ἡσαυ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν σιμρ ὃν τρόπον ἐξέτριψαν τὸν χορραῖον ἀπὸ προσώπου αὐτῶν καὶ κατεκληρονόμησαν καὶ κατωκίσθησαν αὐτ' αὐτῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 23 Mutta avvilaisille, jotka asuivat maakylissä aina Gassaan asti, tuottivat tuhon kaftorilaiset, jotka olivat lähenteet Kaftorista, ja asettuivat heidän sijaansa.
And the Avvim, living in the small towns as far as Gaza, came to destruction by the hands of the Caphtorim who came out from Caphtor and took their land.)
καὶ οἱ εὐαῖοι οἱ κατοικοῦντες ἐν ασηρωθ ἕως γάζης καὶ οἱ καππάδοκες οἱ ἐξεληθόντες ἐκ καππαδοκίας ἐξέτριψαν αὐτοὺς καὶ κατωκίσθησαν αὐτ' αὐτῶν
- 24 'Nouskaa ja lähtekää liikkeelle ja kulkekaa Arnon-joen yli. Katso, minä annan sinun käsiisi amorilaisen Siihonin, Hesbonin kuninkaan, ja hänen maansa. Käy sitä valloittamaan ja ryhdy taisteluun häntä vastaan.
Get up now, and go on your journey, crossing over the valley of the Arnon: see, I have given into your hands Sihon, the Amorite, king of Heshbon, and all his land: go forward to make it yours, and make war on him,
νῦν οὖν ἀνάστῃτε καὶ ἀπάρατε καὶ παρέλθατε ὑμεῖς τὴν φάραγγα ἀρνων ἰδοὺ παραδέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν σιων βασιλέα εσεβων τὸν αμορραῖον καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ ἐνάρχου κληρονομεῖν σὺν αὐτῷ πρὸς αὐτὸν πόλεμον
- 25 Tästä päivästä alkaen minä saatan kauhuun ja pelkoon sinun edessäsi kansat kaiken taivaan alla, niin että, kun ne kuulevat sinusta kerrottavan, ne pelkäävät ja vapisevat sinun edessäsi.'
From now on I will put the fear of you in all peoples under heaven, who, hearing of you, will be shaking with fear and grief of heart because of you.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐνάρχου δοῦναι τὸν τρόπον σου καὶ τὸν φόβον σου ἐπὶ πρόσωπον πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ οἵτινες ἀκούσαντες τὸ ὄνομά σου ταραχθήσονται καὶ ὠδίναντες ἔξουσιν ἀπὸ προσώπου σου
- 26 Ja minä lähetin sanansaattajat Kedemotin erämaasta Siihonille, Hesbonin kuninkaalle, viemään rauhan tervehdysten ja sanomaan:
Then from the waste land of Kedemoth I sent representatives to Sihon, king of Heshbon, with words of peace, saying,
καὶ ἀπέστειλα πρέσβεις ἐκ τῆς ἐρήμου κεδαμοθ πρὸς σιων βασιλέα εσεβων λόγους εἰρηνικοῖς λέγων
- 27 'Salli minun kulkea maasi kautta. Aina tiellä pysyen minä kuljen, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle.
Let me go through your land: I will keep to the highway, not turning to the right or to the left;
παρελύσομαι διὰ τῆς γῆς σου ἐν τῇ ὁδῷ παρελεύσομαι οὐχὶ ἐκκλινὼ δεξιᾷ οὐδὲ ἀριστερᾷ
- 28 Anna minun rahalla ostaa ruokaa syödäkseni ja anna minulle rahalla vettä juodakseni; salli vain minun jalkaisin kulkea maasi kautta -
Let me have food, at a price, for my needs, and water for drinking: only let me go through on foot;
βρώματα ἀργυρίου ἀποδώσῃ μοι καὶ φάγομαι καὶ ὕδωρ ἀργυρίου ἀποδώσῃ μοι καὶ πίωμαι πλὴν ὅτι παρελεύσομαι τοῖς ποσίν
- 29 minkä minulle myönsivät Eesaun jälkeläiset, jotka asuvat Seirissä, ja moobilaiset, jotka asuvat Aarissa - kunnes menen Jordanin yli siihen maahan, jonka Herra, meidän Jumalamme, meille antaa.'
As the children of Esau did for me in Seir and the Moabites in Ar; till I have gone over Jordan into the land which the Lord our God is giving us.
καθὼς ἐποίησάν μοι οἱ υἱοὶ ἡσαυ οἱ κατοικοῦντες ἐν σιμρ καὶ οἱ μοαβῖται οἱ κατοικοῦντες ἐν αροηρ ἕως παρέλθω τὸν ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν ἡμῖν

- 30 Mutta Siihon, Hesbonin kuningas, ei tahtonut antaa meidän kulkea maansa kautta, sillä Herra, sinun Jumalasi, paadutti hänen mielensä ja kovensi hänen sydämensä, antaakseen hänet sinun käsiisi, niinkuin nyt onkin tapahtunut.
But Sihon, king of Heshbon, would not let us go through; for the Lord your God made his spirit hard and his heart strong, so that he might give him up into your hands as at this day.
καὶ οὐκ ἠθέλησεν σηὼν βασιλεὺς εσεβὼν παρελθεῖν ἡμᾶς δι' αὐτοῦ ὅτι ἐσκλήρυνεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ κατίσχυσεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἵνα παραδοθῇ εἰς τὰς χεῖράς σου ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
- 31 Ja Herra sanoi minulle: 'Katso, minä annan nyt Siihonin ja hänen maansa sinun valtaasi. Ryhdy sitä valloittamaan ja ota hänen maansa omaksesi.'
And the Lord said to me, See, from now on I have given Sihon and his land into your hands: go forward now to take his land and make it yours.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἰδοὺ ἤγγισται παραδοῦναι πρὸ προσώπου σου τὸν σηὼν βασιλέα εσεβὼν τὸν αμορραῖον καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ ἔναρξαι κληρονομήσαι τὴν γῆν αὐτοῦ
- 32 Niin Siihon ja kaikki hänen sotaväkinsä lähti Jahaaseen taistelemaan meitä vastaan.
Then Sihon came out against us with all his people, to make an attack on us at Jahaz.
καὶ ἐξῆλθεν σηὼν βασιλεὺς εσεβὼν εἰς συνάντησιν ἡμῖν αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ εἰς πόλεμον ἰασσα
- 33 Mutta Herra, meidän Jumalamme, antoi hänet meidän valtaamme, ja me voitimme hänet ja hänen poikansa ja kaiken hänen sotaväkinsä.
And the Lord our God gave him into our hands; and we overcame him and his sons and all his people.
καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸ προσώπου ἡμῶν καὶ ἐπατάξαμεν αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ
- 34 Ja me valloitimme silloin kaikki hänen kaupunkinsa ja vihimme tuhon omiksi jokaisessa kaupungissa miehet, naiset ja lapset, päästämättä pakoon ainoatakaan.
At that time we took all his towns, and gave them over to complete destruction, together with men, women, and children; we had no mercy on any:
καὶ ἐκρατήσαμεν πᾶσων τῶν πόλεων αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ ἐξωλεθρεύσαμεν πᾶσαν πόλιν ἐξῆς καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν οὐ κατελίπομεν ζωργεῖαν
- 35 Ainoastaan karjan me ryöstimme itsellemme ynnä saaliin valloittamistamme kaupungeista.
Only the cattle we took for ourselves, with the goods from the towns we had taken.
πλὴν τὰ κτήνη ἐπρονομεύσαμεν καὶ τὰ σκῦλα τῶν πόλεων ἐλάβομεν
- 36 Aroerista, joka on Arnon-joen rannalla, ja jokilaaksossa olevasta kaupungista Gileadiin saakka ei ollut ainoatakaan kaupunkia, joka olisi ollut meille liian korkealla; Herra, meidän Jumalamme, antoi kaikki meidän valtaamme.
From Aroer on the edge of the valley of the Arnon and from the town in the valley as far as Gilead, no town was strong enough to keep us out; the Lord our God gave them all into our hands:
ἐξ αρορη ἢ ἐστὶν παρὰ τὸ χεῖλος χειμάρρου αρνων καὶ τὴν πόλιν τὴν οὖσαν ἐν τῇ φάραγγι καὶ ἕως ὄρους τοῦ γαλααδ οὐκ ἐγενήθη πόλις ἣτις διέφυγεν ἡμᾶς τὰς πάσας παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν
- 37 Ainoastaan ammonilaisten maahan sinä et astunut, et mihinkään, mikä on Jabbok-joen varrella, et vuoriston kaupunkeihin etkä mihinkään muuhun, josta Herra, meidän Jumalamme, oli niin määrännyt."
But you did not go near the land of the children of Ammon, that is, all the side of the river Jabbok or the towns of the hill-country, wherever the Lord our God had said we were not to go.
πλὴν εἰς γῆν υἱῶν αμμων οὐ προσήλθομεν πάντα τὰ συγκυροῦντα χειμάρρου ἰαβοκ καὶ τὰς πόλεις τὰς ἐν τῇ ὄρεινῃ καθότι ἐνετείλατο ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν
- 1 "Sitten me käännyimme toisaalle ja kuljimme Baasanin tietä. Silloin lähti Oog, Baasanin kuningas, hän ja kaikki hänen sotaväkinsä, Edreihin taistelemaan meitä vastaan.
Then turning we took the road to Bashan: and Og, king of Bashan, came out against us with all his people, and made an attack on us at Edrei.
καὶ ἐπιστραφέντες ἀνέβημεν ὁδὸν τὴν εἰς βασαν καὶ ἐξῆλθεν ὡγ βασιλεὺς τῆς βασαν εἰς συνάντησιν ἡμῖν αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ εἰς πόλεμον εἰς εδραῖν
- 2 Mutta Herra sanoi minulle: 'Älä pelkää häntä, sillä minä annan sinun käsiisi hänet ja kaiken hänen kansansa ja hänen maansa. Tee hänelle, niinkuin teit Siihonille, amorilaisten kuninkaalle, joka asui Hesbonissa.'
And the Lord said to me, Have no fear of him: for I have given him and all his people and his land into your hands; do to him as you did to Sihon, king of the Amorites, who was ruling in Heshbon.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με μὴ φοβηθῆς αὐτὸν ὅτι εἰς τὰς χεῖράς σου παραδέδωκα αὐτὸν καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ποιήσεις αὐτῷ ὡς περ ἐποίησας σηὼν βασιλεῖ τῶν αμορραίων ὃς κατόκει ἐν εσεβὼν
- 3 Ja niin Herra, meidän Jumalamme, antoi meidän käsiimme myöskin Oogin, Baasanin kuninkaan, ja kaiken hänen sotaväkinsä, ja me voitimme hänet, päästämättä pakoon ainoatakaan.
So the Lord our God gave up Og, king of Bashan, and all his people into our hands; and we overcame him so completely that all his people came to their end in the fight.
καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν καὶ τὸν ὡγ βασιλέα τῆς βασαν καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐπατάξαμεν αὐτὸν ἕως τοῦ μὴ καταλιπεῖν αὐτοῦ σπέρμα

- 4 Ja me valloitimme silloin kaikki hänen kaupunkinsa - ei ollut ainoatakaan kaupunkia, jota emme olisi heittä ottaneet - kuusikymmentä kaupunkia, koko Argobin seudun, Oogin valtakunnan Baasanissa,
 At that time we took all his towns; there was not one town of the sixty towns, all the country of Argob, the kingdom of Og in Bashan, which we did not take.
 και ἐκρατήσαμεν πασῶν τῶν πόλεων αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ οὐκ ἦν πόλις ἣν οὐκ ἐλάβομεν παρ' αὐτῶν ἐξήκοντα πόλεις πάντα τὰ περὶ χωρα αργοβ βασιλείας οἷ ἐν βασαν
- 5 kaikki nämä kaupungit korkeilla muureilla, porteilla ja salvoilla varustettuja, ja sen lisäksi vielä suuren joukon linnoittamattomia pikkukaupunkeja.
 All these towns had high walls round them with doors and locks; and in addition we took a great number of unwalled towns.
 πᾶσαι πόλεις ὄχυραὶ τεῖχῃ ὑψηλᾷ πύλαι καὶ μογλοὶ πλὴν τῶν πόλεων τῶν φερεζαίων τῶν πολλῶν σφοδρα
- 6 Ja me vihimme ne tuhon omiksi, niinkuin olimme tehneet Siihonille, Hesbonin kuninkaalle; me vihimme tuhon omiksi jokaisessa kaupungissa miehet, naiset ja lapset.
 And we put them to the curse, every town together with men, women, and children.
 ἐξωλεθρεύσαμεν αὐτούς ὡς περ ἐποίησαμεν τὸν σιὼν βασιλέα εσεβίων καὶ ἐξωλεθρεύσαμεν πᾶσαν πόλιν ἐξῆς καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ παιδία
- 7 Mutta kaiken karjan ynnä saaliin kaupungeista me ryöstimme itsellemme.
 But we took for ourselves all the cattle and the stored wealth of the towns.
 καὶ πάντα τὰ κτήνη καὶ τὰ σκῦλα τῶν πόλεων ἐπρονομεύσαμεν ἑαυτοῖς
- 8 Niin me otimme silloin kahdelta amorilaisten kuninkaalta, jotka hallitsivat tuolla puolella Jordanin, heidän maansa Arnon-joesta aina Hermonin vuoreen asti -
 At that time we took their land from the two kings of the Amorites on the far side of Jordan, from the valley of the Arnon to Mount Hermon;
 καὶ ἐλάβομεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ τὴν γῆν ἐκ χειρῶν δύο βασιλέων τῶν αμορραίων οἱ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ τοῦ χειμάρρου αρνων καὶ ἕως αερμων
- 9 siidonilaiset kutsuvat Hermonia Sirjoniksi, mutta amorilaiset kutsuvat sitä Seniriksi -
 (By the Sidonians, Hermon is named Sirion, and by the Amorites Shenir;)
 οἱ φοίνικες ἐπονομάζουσιν τὸ αερμων σανιωρ καὶ ὁ αμορραῖος ἐπονόμασεν αὐτὸ σανιρ
- 10 kaikki ylätasangon kaupungit ja koko Gileadin ja koko Baasanin aina Salkaan ja Edreihin, Baasanissa oleviin Oogin valtakunnan kaupunkeihin, saakka.
 All the towns of the table-land and all Gilead and Bashan as far as Salecah and Edrei, towns of the kingdom of Og in Bashan.
 πᾶσαι πόλεις μισωρ καὶ πᾶσα γαλααδ καὶ πᾶσα βασαν ἕως σελχα καὶ εδραῖν πόλεις βασιλείας τοῦ οἷ ἐν τῇ βασαν
- 11 Sillä Baasanin kuningas Oog oli yksin enää jäljellä viimeisistä refalaisista. Hänen basaltista tehty ruumisarkkunsu on vieläkin ammonilaisten kaupungissa Rabbassa; se on yhdeksää kyynärää pitkä ja neljää kyynärää leveä, mitattuna tavallisella kyynärämitalalla.
 (For Og, king of Bashan, was the last of all the Rephaim; his bed was made of iron; is it not in Rabbah, in the land of the children of Ammon? It was nine cubits long and four cubits wide, measured by the common cubit.)
 ὅτι πλὴν οἷ βασιλεὺς βασαν κατελείφθη ἀπὸ τῶν ραφαῖν ἰδοὺ ἡ κλίνη αὐτοῦ κλίνη σιδηρᾶ ἰδοὺ αὕτη ἐν τῇ ἄκρᾳ τῶν υἱῶν αμμων ἐννέα πηχῶν τὸ μήκος αὐτῆς καὶ τεσσάρων πηχῶν τὸ εὖρος αὐτῆς ἐν πήχει ἀνδρός
- 12 Kun me silloin olimme ottaneet omaksemme tämän maan, annoin minä sen osan siitä, joka alkaa Aroerista, Arnon-joen varrelta, sekä puolet Gileadin vuoristoa kaupunkeineen ruubenilaisille ja gaadilaisille.
 And this land which we took at that time, from Aroer by the valley of the Arnon, and half the hill-country of Gilead with its towns, I gave to the Reubenites and the Gadites.
 καὶ τὴν γῆν ἐκεῖνην ἐκληρονομήσαμεν ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἀπὸ αροηρ ἡ ἔστιν ἐπὶ τοῦ χειλὸς χειμάρρου αρνων καὶ τὸ ἡμισυ ὄρους γαλααδ καὶ τὰς πόλεις αὐτοῦ ἔδωκα τῷ ρουβην καὶ τῷ γαδ
- 13 Loput Gileadista ja koko Baasanin, Oogin valtakunnan, minä annoin toiselle puolelle Manassen sukukuntaa, koko Argobin seudun; koko tätä Baasania kutsutaan refalaisten maaksi.
 The rest of Gilead and all Bashan, the kingdom of Og, all the land of Argob, together with Bashan, I gave to the half-tribe of Manasseh. (This land is named the land of the Rephaim.
 καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ γαλααδ καὶ πᾶσαν τὴν βασαν βασιλείαν οἷ ἔδωκα τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση καὶ πᾶσαν περὶ χωρον αργοβ πᾶσαν τὴν βασαν ἐκεῖνην γῆ ραφαῖν λογισθήσεται
- 14 Jaair, Manassen poika, valtasi koko Argobin seudun aina gesurilaisten ja maakatilaisten alueeseen saakka, ja hän kutsui nämä seudut, se on Baasanin, oman nimensä mukaan Jaairin leiriyliksi, niinkuin niitä kutsutaan vielä tänäkin päivänä.
 Jair, the son of Manasseh, took all the land of Argob, as far as the country of the Geshurites and the Maacathites, naming it, Bashan, Havvoth-Jair after himself, as it is to this day.)
 καὶ ἰαῖρ υἱὸς μανασση ἔλαβεν πᾶσαν τὴν περὶ χωρον αργοβ ἕως τῶν ὀρίων γαργασι καὶ ομαθαθὶ ἐπονόμασεν αὐτὰς ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ τὴν βασαν ανωθ ἰαῖρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 15 Ja Maakirille minä annoin Gileadin.
 And Gilead I gave to Machir.
 καὶ τῷ μαχίρ ἔδωκα τὴν γαλααδ

- 16 Ja ruubenilaisille ja gaadilaisille minä annoin maan Gileadista aina Arnon-jokeen, jokilaakson keskikohtaan saakka, joka on rajana, ja Jabbok-jokeen saakka, joka on ammonilaisten rajana; And the land from Gilead to the valley of the Arnon, with the middle of the valley as a limit, as far as the river Jabbok which is the limit of the country of the children of Ammon, I gave to the Reubenites and the Gadites;
καὶ τῷ ρουβην καὶ τῷ γαδ δέδωκα ἀπὸ τῆς γαλααδ ἕως χειμάρρου αρνων μέσον τοῦ χειμάρρου ὄριον καὶ ἕως τοῦ ιαβοκ ὁ χειμάρρους ὄριον τοῖς υἱοῖς αμμαν
- 17 niin myös Aromaani, Jordan rajana, Kinneretistä aina Aromaani mereen, Suolamereen, saakka, Pisgan rinteiden juurelle, itään päin. As well as the Arabah, with the river Jordan as their limit, from Chinnereth to the Salt Sea, under the slopes of Pisgah to the east.
καὶ ἡ αραβα καὶ ὁ ιορδάνης ὄριον μαχαναρεθ καὶ ἕως θαλάσσης αραβα θαλάσσης ἁλικῆς ὑπὸ ασηδωθ τὴν φασγα ἀνατολῶν
- 18 Ja silloin minä käskin teitä ja sanoin: 'Herra, teidän Jumalanne, on antanut teille tämän maan omaksenne. Mutta te, kaikki sotakuntoiset miehet, lähtekää asetettuina veljienne, israelilaisten, etunenässä. At that time I gave you orders, saying, The Lord has given you this land for your heritage: all the men of war are to go over armed before your brothers the children of Israel.
καὶ ἐνετειλάμην ὑμῖν ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ λέγων κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἔδωκεν ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην ἐν κλήρῳ ἐνοπλισάμενοι προπορεύεσθε πρὸ προσώπου τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν ἰσραηλ πᾶς δυνάτω ὅς
- 19 Ainoastaan vaimonne, lapsenne ja karjanne - sillä minä tiedän teillä olevan paljon karjaa - jääkööt kaupunkeihinne, jotka minä olen teille antanut, But your wives and your little ones and your cattle (for it is clear that you have much cattle) may go on living in the towns I have given you;
πλὴν αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη ὑμῶν οἶδα ὅτι πολλὰ κτήνη ὑμῖν κατοικεῖτοσαν ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν αἷς ἔδωκα ὑμῖν
- 20 kunnes Herra suo veljienne, samoinkuin teidänkin, päästä rauhaan, kun hekin ovat antaneet omaksensa sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, antaa teille Jordanin tuolta puolelta; sitten saatte palata takaisin, kukin omistamallensa maalle, jonka minä olen teille antanut.' Till the Lord has given rest to your brothers as to you, and till they have taken for themselves the land which the Lord your God is giving them on the other side of Jordan: then you may go back, every man of you, to the heritage which I have given you.
ἕως ἂν καταπαύσῃ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ὥσπερ καὶ ὑμᾶς καὶ κατακληρονομήσουσιν καὶ οὗτοι τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν δίδωσιν αὐτοῖς ἐν τῷ πέραν τοῦ ιορδάνου καὶ ἐπαυαστραφήσεσθε ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ ἣν ἔδωκα ὑμῖν
- 21 Ja silloin minä käskin Joosuua ja sanoin: 'Sinä olet omin silmin nähnyt kaiken, mitä Herra, teidän Jumalanne, on tehnyt näille kahdelle kuninkaalle. Samalla tavalla Herra on tekevä kaikille valtakunnille, joihin sinä menet. And I gave orders to Joshua at that time, saying, Your eyes have seen what the Lord your God has done to these two kings: so will the Lord do to all the kingdoms into which you come.
καὶ τῷ ἰησοῦ ἐνετειλάμην ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ λέγων οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἐωράκασιν πάντα ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῖς δυοῖ βασιλεῦσι τούτοις οὕτως ποιήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πάσας τὰς βασιλείας ἐφ' αἷς σὺ διαβαίνεις ἐκεῖ
- 22 Älkää niitä peljätkö, sillä Herra, teidän Jumalanne, sotii itse teidän puolestanne.' Have no fear of them, for the Lord your God will be fighting for you.
οὐ φοβηθήσεσθε ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς πολεμήσει περὶ ὑμῶν
- 23 Ja silloin minä anoin Herralta armoa sanoen: And at that time I made request to the Lord, saying,
καὶ ἐδεήθην κυρίου ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ λέγων
- 24 'Herra, Herra, sinä olet alkanut näyttää palvelijallesi valtasuuruuttasi ja väkevää kättäsi; sillä kuka on se jumala taivaassa tai maassa, joka voi tehdä sellaisia töitä ja niin voimallisia tekoja kuin sinä? O Lord God, you have now for the first time let your servant see your great power and the strength of your hand; for what god is there in heaven or on earth able to do such great works and such acts of power?
κύριε κύριε σὺ ἤρξω δεῖξαι τῷ σῷ θεράποντι τὴν ἰσχύν σου καὶ τὴν δυνάμιν σου καὶ τὴν χεῖρα τὴν κραταιὰν καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν τίς γάρ ἐστιν θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἢ ἐπὶ τῆς γῆς ὅστις ποιήσει καθά σὺ ἐποίησας καὶ κατὰ τὴν ἰσχύν σου
- 25 Niin salli minun nyt mennä katsomaan sitä hyvää maata, joka on tuolla puolella Jordanin, tuota ihanaa vuoristoa ja Libanonia.' Let me go over, O Lord, and see the good land on the other side of Jordan, and that fair mountain country, even Lebanon.
διαβὰς οὖν ὄψομαι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην τὴν οὖσαν πέραν τοῦ ιορδάνου τὸ ὄρος τοῦτο τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸν ἀντιλίβανον
- 26 Mutta Herra oli julmistanut minuun teidän tähtenne eikä kuullut minua, vaan sanoi minulle: 'Riittää! Älä puhu minulle enempää tästä asiasta. But the Lord was angry with me because of you and would not give ear to my prayer; and the Lord said to me, Let it be enough, say no more about this thing.
καὶ ὑπερεῖδεν κύριος ἐμὲ ἕνεκεν ὑμῶν καὶ οὐκ εἰσήκουσέν μου καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἰκανούσθω σοι μὴ προσθῆς ἔτι λαλήσῃαι τὸν λόγον τοῦτον

- 27 Nouse Pisgan huipulle ja kohota katseesi länteen ja pohjoiseen, etelään ja itään ja katsele silmilläsi; sillä tämän Jordanin yli sinä et mene.
Go up to the top of Pisgah, and turning your eyes to the west and the north, to the south and the east, see the land with your eyes: for you are not to go over Jordan.
ἀνάβηθι ἐπὶ κορυφὴν λελαξευμένου καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς κατὰ θάλασσαν καὶ βορρᾶν καὶ λίβα καὶ ἀνατολὰς καὶ ἰδὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ὅτι οὐ διαβήσῃ τὸν ἰορδάνην τοῦτον
- 28 Ja anna määräyksiä Joosualle, vahvista ja rohkaise häntä. Sillä hän menee sinne tämän kansan edellä, ja hän jakaa heille perinnöksi sen maan, jonka sinä näet.'
But give my orders to Joshua, comforting him and making him strong; for he is to go over Jordan at the head of this people, and he will give them this land which you will see for their heritage.
καὶ ἐντείλαι ἰησοῦ καὶ κατίσχυσον αὐτὸν καὶ παρακάλεισον αὐτόν ὅτι οὗτος διαβήσεται πρὸ προσώπου τοῦ λαοῦ τούτου καὶ αὐτὸς κατακληρονομήσει αὐτοῖς τὴν γῆν ἣν ἐώρακας
- 29 Ja me jäimme laaksoon, vastapäätä Beet-Peoria."
So we were waiting in the valley facing Beth-peor.
καὶ ἐνεκαθήμεθα ἐν νόπῃ σύνεγγυς οἴκου φογορ
- 1 "Ja nyt, Israel, kuule ne käskyt ja säädökset, jotka minä teille opetan, että seuraisitte niitä, eläisitte ja ottaisitte omaksenne sen maan, jonka Herra, teidän isienne Jumala, teille antaa.
And now give ear, O Israel, to the laws and the decisions which I am teaching you, and do them; so that life may be yours, and you may go in and take for yourselves the land which the Lord, the God of your fathers, is giving you.
καὶ νῦν ἰσραηλ ἄκουε τῶν δικαιωμάτων καὶ τῶν κριμάτων ὅσα ἐγὼ διδάσκω ὑμᾶς σήμερον ποιεῖν ἵνα ζῆτε καὶ πολυπλασιασθῆτε καὶ εἰσελθόντες κληρονομήσητε τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν
- 2 Älkää lisätkö mitään siihen, mitä minä teille määrään, älkääkään ottako siitä mitään pois, vaan noudattakaa Herran, teidän Jumalanne, käskyjä, jotka minä teille annan.
Make no addition to the orders which I give you, and take nothing from them, but keep the orders of the Lord your God which I give you.
οὐ προσθήσετε πρὸς τὸ ῥῆμα ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν καὶ οὐκ ἀφελεῖτε ἀπ' αὐτοῦ φυλάσσετε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον
- 3 Te olette omin silmin nähneet, mitä Herra teki Baal-Peorin asiassa, kuinka Herra, sinun Jumalasi, hävitti sinun keskuudestasi jokaisen, joka lähti kulkemaan Baal-Peorin perässä.
Your eyes have seen what the Lord did because of Baal-peor: for destruction came from the Lord on all those among you who went after Baal-peor.
οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἐώρακασιν πάντα ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τῷ βεελφεγορ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὅστις ἐπορεύθη ὀπίσω βεελφεγορ ἐξέτριψεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐξ ὑμῶν
- 4 Mutta te, jotka riipuitte kiinni Herrassa, teidän Jumalassanne, te kaikki olette elossa vielä tänä päivänä.
But you who kept faith with the Lord are living, every one of you, today.
ὕμεῖς δὲ οἱ προσκείμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν ζῆτε πάντες ἐν τῇ σήμερον
- 5 Katso, minä olen opettanut teille käskyt ja säädökset, niinkuin Herra, minun Jumalani, on minua käsenyt, että seuraisitte niitä siinä maassa, jota te menette ottamaan omaksenne.
I have been teaching you laws and decisions, as I was ordered to do by the Lord my God, so that you might keep them in the land to which you are going to take it for your heritage.
ἴδετε δέδειχα ὑμῖν δικαιώματα καὶ κρίσεις καθὰ ἐνετείλατό μοι κύριος ποιῆσαι οὕτως ἐν τῇ γῇ εἰς ἣν ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομεῖν αὐτήν
- 6 Noudattakaa ja seuratkaa niitä, sillä se on oleva teidän viisautenne ja ymmärryksenne kansojen silmissä. Kun he kuulevat kaikki nämä käskyt, sanovat he: 'Totisesti, viisas ja ymmärtäväinen kansa on tämä suuri kansa'.
So keep these laws and do them; for so will your wisdom and good sense be clear in the eyes of the peoples, who hearing all these laws will say, Truly, this great nation is a wise and far-seeing people.
καὶ φυλάξεσθε καὶ ποιήσετε ὅτι αὕτη ἡ σοφία ὑμῶν καὶ ἡ σύνεσις ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν ὅσοι ἐὰν ἀκούσωσιν πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ ἐροῦσιν ἰδοὺ λαὸς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων τὸ ἔθνος τὸ μέγα τοῦτο
- 7 Sillä onko toista suurta kansaa, jonka jumalat ovat sitä niin lähellä, kuin Herra, meidän Jumalamme, on lähellä meitä, niin usein kuin me häntä rukoilemme?
For what great nation has a god so near to them as the Lord our God is, whenever we are turned to him in prayer?
ὅτι ποῖον ἔθνος μέγα ᾧ ἔστιν αὐτῷ θεὸς ἐγγίζων αὐτοῖς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν αὐτὸν ἐπικαλεσώμεθα
- 8 Ja onko toista suurta kansaa, jolla on niin vanhurskaat käskyt ja säädökset, kuin on koko tämä laki, jonka minä tänä päivänä teille annan?
And what great nation has laws and decisions so right as all this law which I put before you today?
καὶ ποῖον ἔθνος μέγα ᾧ ἔστιν αὐτῷ δικαιώματα καὶ κριματα δίκαια κατὰ πάντα τὸν νόμον τοῦτον ὃν ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον
- 9 Ole vain varuillasi ja ota itsestäsi tarkka vaari, ettet unhota, mitä omin silmin olet nähnyt, ja ettei se lähde sinun sydäimestäsi koko elinaikanasi, vaan että ilmoitat sen lapsillesi ja lastesi lapsille:
Only take care, and keep watch on your soul, for fear that the things which your eyes have seen go from your memory and from your heart all the days of your life; but let the knowledge of them be given to your children and to your children's children;
πρόσεχε σεαυτῷ καὶ φύλαξον τὴν ψυχὴν σου σφόδρα μὴ ἐπιλάθῃ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐώρακασιν οἱ ὀφθαλμοὶ σου καὶ μὴ ἀποστήτωσαν ἀπὸ τῆς καρδίας σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου καὶ αἱ συμβιβάσεις τοὺς υἱούς σου καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν σου

- 10 mitä tapahtui sinä päivänä, jona seisoi Herran, sinun Jumalasi, edessä Hoorebilla, kun Herra sanoi minulle: 'Kokoa kansa, niin minä julistan heille sanani, että he oppisivat pelkäämään minua, niin kauan kuin elävät maan päällä, ja opettaisivat lapsensakin siihen'.
That day when you were waiting before the Lord your God in Horeb, and the Lord said to me, Make all the people come together, so that hearing my words they may go in fear of me all the days of their life on earth and give this teaching to their children.
ἡμέραν ἣν ἔστητε ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἐν χωρηβ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας ὅτε εἶπεν κύριος πρὸς με ἐκκλησίασον πρὸς με τὸν λαὸν καὶ ἀκουσάτωσαν τὰ ῥήματά μου ὅπως μάθωσιν φοβεῖσθαι με πάσας τὰς ἡμέρας ὡς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν διδάξωσιν
- 11 Ja te astuitte esille ja jäitte seisomaan vuoren juurelle, ja vuori paloi tulena, joka loimusi sisimpään taivaaseen asti pimeyden ja synkkien pilvien keskellä.
And you came near, waiting at the foot of the mountain; and flames of fire went up from the mountain to the heart of heaven, with dark clouds, and all was black as night.
καὶ προσήλθετε καὶ ἔστητε ὑπὸ τὸ ὄρος καὶ τὸ ὄρος ἐκαίετο πυρὶ ἕως τοῦ οὐρανοῦ σκότος γνόφος θύελλα φωνὴ μεγάλη
- 12 Ja Herra puhui teille tulen keskeltä. Sanat te kuulitte, mutta ette nähneet hänen muotoansa, kuulitte vain äänen.
And the voice of the Lord came to you out of the fire: the sound of his words came to your ears but you saw no form; there was nothing but a voice.
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς φωνῆν ῥημάτων ὑμεῖς ἠκούσατε καὶ ὁμοίωμα οὐκ εἶδετε ἄλλ' ἢ φωνήν
- 13 Ja hän ilmoitti teille liittonsa, jonka hän käski teidän pitää, nimittäin ne kymmenen käskysanaa; ja hän kirjoitti ne kahteen kivitaluun.
And he gave you his agreement with you, the ten rules which you were to keep, which he put in writing on the two stones of the law.
καὶ ἀνήγγειλεν ὑμῖν τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἣν ἐνετείλατο ὑμῖν ποιεῖν τὰ δέκα ῥήματα καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας
- 14 Ja minun Herra silloin käski opettaa teille käskyt ja säädökset, että te seuraisitte niitä siinä maassa, jota te menette ottamaan omaksenne.
And the Lord gave me orders at that time to make clear to you these laws and decisions, so that you might do them in the land to which you are going, and which is to be your heritage.
καὶ ἐμοὶ ἐνετείλατο κύριος ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ διδάξει ὑμᾶς δικαιώματα καὶ κρίσεις ποιεῖν αὐτὰ ὑμᾶς ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομεῖν αὐτήν
- 15 Ottakaa siis itsestänne tarkka vaari - sillä te ette sinä päivänä, jona Herra puhui teille tulen keskeltä Hoorebilla, nähneet hänestä minkäänkaltaista muotoa -
So keep watch on yourselves with care; for you saw no form of any sort on the day when the voice of the Lord came to you in Horeb out of the heart of the fire:
καὶ φυλάξεσθε σφόδρα τὰς ψυχὰς ὑμῶν ὅτι οὐκ εἶδετε ὁμοίωμα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἧ ἐλάλησεν κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν χωρηβ ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς
- 16 ettette menettele kelvottomasti ettekä tee itsellenne jumalankuvaa, ette minkään muotoista patsasta, ette miehen tai naisen kuvaa,
So that you may not be turned to evil ways and make for yourselves an image in the form of any living thing, male or female,
μὴ ἀνομήσητε καὶ ποιήσητε ὑμῖν ἑαυτοῖς γλυπτὸν ὁμοίωμα πᾶσαν εἰκόνα ὁμοίωμα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ
- 17 ette maan päällä liikkuvan nelijalkaisen eläimen kuvaa, ette taivaan alla lentävän siivekkään linnun kuvaa,
Or any beast of the earth, or winged bird of the air,
ὁμοίωμα παντὸς κτήνου τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς ὁμοίωμα παντὸς ὀρνέου πτερωτοῦ ὃ πέταται ὑπὸ τὸν οὐρανόν
- 18 ette maassa matelevaisen kuvaa ettekä vesissä maan alla olevan kalan kuvaa;
Or of anything which goes flat on the earth, or any fish in the water under the earth.
ὁμοίωμα παντὸς ἔρπετοῦ ὃ ἔρπει ἐπὶ τῆς γῆς ὁμοίωμα παντὸς ἰχθύος ὅσα ἐστὶν ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς
- 19 ja ettet, kun nostat silmäsi taivasta kohti ja katselet aurinkoa ja kuuta ja tähtiä, kaikkea taivaan joukkoa, anna vietellä itseäsi kumartamaan ja palvelemaan niitä, sillä Herra, sinun Jumalasi, on jakanut ne kaikille muille kansoille koko taivaan alla.
And when your eyes are lifted up to heaven, and you see the sun and the moon and the stars, all the army of heaven, do not let yourselves be moved to give them worship, or become the servants of what the Lord has given equally to all peoples under heaven.
καὶ μὴ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἰδὼν τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ τοὺς ἀστέρας καὶ πάντα τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ πλανηθεὶς προσκυνήσης αὐτοῖς καὶ λατρεύσης αὐτοῖς ἃ ἀπένευμεν κύριος ὁ θεὸς σου αὐτὰ πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν τοῖς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ
- 20 Onhan Herra ottanut teidät ja vienyt pois rautapätsistä, Egyptistä, että teistä tulisi hänen perintökansansa, niinkuin nyt on tapahtunut.
But the Lord has taken you out of the flaming fire, out of Egypt, to be to him the people of his heritage, as you are today.
ὑμᾶς δὲ ἔλαβεν ὁ θεὸς καὶ ἐξήγαγεν ὑμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τῆς σιδηρᾶς ἐξ αἰγύπτου εἶναι αὐτῷ λαὸν ἔγκληρον ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
- 21 Mutta Herra vihastui minuun teidän tähtenne ja vannot, etten minä saa mennä Jordanin yli enkä tulla siihen hyvään maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi,
And the Lord was angry with me because of you, and made an oath that I was not to go over Jordan into the good land which the Lord is giving you for your heritage:
καὶ κύριος ἐθυμώθη μοι περὶ τῶν λεγομένων ὑφ' ὑμῶν καὶ ὥμοσεν ἵνα μὴ διαβῶ τὸν ἰορδάνην τοῦτον καὶ ἵνα μὴ εἰσέλθω εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ

- 22 vaan että minä kuolen tässä maassa enkä mene Jordanin yli. Mutta te menette sen yli ja otatte tuon hyvän maan omaksenne.
But death is to come to me in this land, I may not go over Jordan: but you will go over and take that good land for your heritage.
ἐγὼ γὰρ ἀποθνήσκω ἐν τῇ γῆ ταύτῃ καὶ οὐ διαβαίνω τὸν ἰορδάνην τοῦτον ὑμεῖς δὲ διαβαίνετε καὶ κληρονομήσετε τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην
- 23 Niin varokaa, ettette unhota Herran, teidän Jumalanne, liittoa, jonka hän on tehnyt teidän kanssanne, ettekä tee itsellenne jumalankuvaa, mitään sen muotoista kuvaa, jota Herra, sinun Jumalasi, on kieltänyt sinua tekemästä.
Take care that you do not let the agreement of the Lord your God, which he has made with you, go out of your mind, or make for yourselves images of any sort, against the orders which the Lord your God has given you.
προσέχετε ὑμεῖς μὴ ἐπιλάβησθε τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἣν διέθετο πρὸς ὑμᾶς καὶ ποιήσητε ὑμῖν ἑαυτοῖς γλυπτὸν ὁμοίωμα πάντων ὧν συνέταξεν κύριος ὁ θεός σου
- 24 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on kuluttava tuli, kiivas Jumala.
For the Lord your God is an all-burning fire, and he will not let the honour which is his be given to any other.
ὅτι κύριος ὁ θεός σου πῦρ καταναλίσκων ἐστίν θεός ζηλωτής
- 25 Kun sitten sinulle on syntynyt lapsia ja lasten lapsia ja te olette vanhentuneet maassa, ja jos te silloin menettelette kelvottomasti ja teette itsellenne jumalankuvan, minkämuotoisen kuvan hyvänsä, ja siten teette sitä, mikä on paha Herran, sinun Jumalasi, silmissä, ja vihoitatte hänet,
If, when you have had children and children's children, and have been living a long time in the land, you are turned to evil ways, and make an image of any sort, and do evil in the eyes of the Lord your God, moving him to wrath:
ἐὰν δὲ γεννήσῃς υἱοὺς καὶ υἱοὺς τῶν υἱῶν σου καὶ χρονίσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἀνομήσῃτε καὶ ποιήσητε γλυπτὸν ὁμοίωμα παντὸς καὶ ποιήσητε τὰ πονηρὰ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν παροργίσει αὐτόν
- 26 niin minä otan tänä päivänä taivaan ja maan todistajiksi teitä vastaan, että teidät äkkiä hävitetään siitä maasta, johon te menette Jordanin yli ottamaan sen omaksenne; te ette saa kauan elää siellä, vaan teidät tuhotaan kokonaan.
May heaven and earth be my witnesses against you today, that destruction will quickly overtake you, cutting you off from that land which you are going over Jordan to take; your days will not be long in that land, but you will come to a complete end.
διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ὅτι ἀπολείψω ἀπολείσθε ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομήσει αὐτὴν οὐχὶ πολυχρονεῖτε ἡμέρας ἐπ' αὐτῆς ἀλλ' ἢ ἐκτριβῆ ἐκτριβήσεσθε
- 27 Ja Herra hajottaa teidät kansojen sekaan, ja ainoastaan vähäinen joukko teitä on jäävä niiden pakanakansojen keskelle, joiden tykö Herra teidät kuljettaa.
And the Lord will send you wandering among the peoples; only a small band of you will be kept from death among the nations where the Lord will send you.
καὶ διασπερῆ κύριος ὑμᾶς ἐν πάσιν τοῖς ἔθνεσιν καὶ καταλειφθήσεσθε ὀλίγοι ἀριθμῷ ἐν τοῖς ἔθνεσιν εἰς οὓς εἰσάξει κύριος ὑμᾶς ἐκεῖ
- 28 Ja siellä te palvelette jumalia, jotka ovat ihmiskätten tekoa, puuta ja kiveä, jotka eivät näe eivätkä kuule, eivät syö eivätkä hajua tunne.
There you will be the servants of gods, made by men's hands, of wood and stone, having no power of seeing or hearing or taking food or smelling.
καὶ λατρεύσετε ἐκεῖ θεοὺς ἐτέροις ἔργοις χειρῶν ἀνθρώπων ξύλοις καὶ λίθοις οἳ οὐκ ὄψονται οὐδὲ μὴ ἀκούσωσιν οὔτε μὴ φάγωσιν οὔτε μὴ ὀσφρανθῶσιν
- 29 Mutta sitten sinä siellä etsit Herraa, sinun Jumalaasi, ja sinä löydät hänet, kun kysyt häntä kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi.
But if in those lands you are turned again to the Lord your God, searching for him with all your heart and soul, he will not keep himself from you.
καὶ ζητήσετε ἐκεῖ κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν καὶ εὐρήσετε ὅταν ἐκζητήσητε αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου ἐν τῇ θλίψει σου
- 30 Kun olet ahdistuksessa ja kaikki tämä kohtaa sinua aikojen lopussa, niin sinä palajat Herran, sinun Jumalasi, tykö ja kuulet hänen ääntänsä.
When you are in trouble and all these things have come on you, if, in the future, you are turned again to the Lord your God, and give ear to his voice:
καὶ εὐρήσουσιν σε πάντες οἱ λόγοι οὗτοι ἐπ' ἐσχάτῳ τῶν ἡμερῶν καὶ ἐπιστραφήσῃ πρὸς κύριον τὸν θεόν σου καὶ εἰσακοῦσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ
- 31 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on laupias Jumala. Hän ei jätä sinua eikä hukuta sinua; hän ei unhota sinun isiesi kanssa tekemäänsä liittoa, jonka hän on heille valalla vahvistanut.
Because the Lord your God is a God of mercy, he will not take away his help from you or let destruction overtake you, or be false to the agreement which he made by an oath with your fathers.
ὅτι θεός οἰκτίρμων κύριος ὁ θεός σου οὐκ ἐγκαταλείψει σε οὐδὲ μὴ ἐκτριψίσει σε οὐκ ἐπιλήσεται τὴν διαθήκην τῶν πατέρων σου ἣν ὤμοσεν αὐτοῖς
- 32 Sillä kysy menneiltä ajoilta, jotka ovat olleet ennen sinua, alkaen siitä päivästä, jona Jumala loi ihmiset maan päälle, kysy taivaan äärestä toiseen: onko koskaan mitään näin suurta tapahtunut, tai onko mitään tällaista ikinä kuultu?
Give thought now to the days which are past, before your time, from the day when God first gave life to man on the earth, and searching from one end of heaven to the other, see if such a great thing as this has ever been, or if anything like it has been talked of in story.
ἐπερωτήσατε ἡμέρας προτέρας τὰς γενομένας προτέρας σου ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἔκτισεν ὁ θεός ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ εἰ γέγονεν κατὰ τὸ ῥῆμα αὐτὸ μέγα τοῦτο εἰ ἤκουσται τοιοῦτο

- 33 Onko mikään kansa kuullut Jumalan äänen puhuvan tulen keskeltä, niinkuin sinä olet kuullut, ja kuitenkin jäänyt elämään?
 Has any people ever gone on living after hearing the voice of God out of the heart of the fire as you did?
 εἰ ἀκήκοεν ἔθνος φωνὴν θεοῦ ζῶντος λαλοῦντος ἐκ μέσου τοῦ πυρός ὃν τρόπον ἀκήκοας σὺ καὶ ἔζησας
- 34 Tahi onko mikään jumala koettanut mennä ottamaan itsellensä kansaa toisen kansan keskuudesta koettelemuksilla, tunnusteilla ja ihmeillä, sodalla, väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella ja suurilla, peljättävillä teoilla, minkä kaiken Herra, teidän Jumalanne, on tehnyt teille Egyptissä, sinun silmiesi edessä?
 Has God ever before taken a nation for himself from out of another nation, by punishments and signs and wonders, by war and by a strong hand and a stretched-out arm and great acts of wonder and fear, as the Lord your God did for you in Egypt, before your very eyes?
 εἰ ἐπείρασεν ὁ θεὸς εἰσελθὼν λαβεῖν ἑαυτῷ ἔθνος ἐκ μέσου ἔθνους ἐν πειρασμῷ καὶ ἐν σημείοις καὶ ἐν τέρασιν καὶ ἐν πολέμῳ καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ καὶ ἐν ὀράμασιν μεγάλοις κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ ἐνώπιόν σου βλέποντος
- 35 Sinun on annettu se nähdä, tietääksesi, että Herra on Jumala, eikä muuta jumalaa ole kuin hän.
 All this he let you see, so that you might be certain that the Lord is God and there is no other.
 ὥστε εἰδῆσαι σε ὅτι κύριος ὁ θεός σου οὗτος θεός ἐστιν καὶ οὐκ ἐστιν ἕτι πλὴν αὐτοῦ
- 36 Taivaasta hän antoi sinun kuulla äänensä opettaaksensa sinua, ja maan päällä hän antoi sinun nähdä suuren tulensa, ja sinä kuulit hänen sanansa tulen keskeltä.
 Out of heaven itself his voice came to you, teaching you; and on earth he let you see his great fire; and his words came to your ears out of the heart of the fire.
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀκουσθὴ ἐγένετο ἡ φωνὴ αὐτοῦ παιδεῦσαι σε καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἔδειξεν σοι τὸ πῦρ αὐτοῦ τὸ μέγα καὶ τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἤκουσας ἐκ μέσου τοῦ πυρός
- 37 Koska hän siis rakasti sinun isiäsi ja valitsi heidän jälkeläisensä itselleen ja itse suurella voimallaan vei sinut pois Egyptistä
 And because of his love for your fathers, he took their seed and made it his, and he himself, present among you, took you out of Egypt by his great power;
 διὰ τὸ ἀγαπήσαι αὐτὸν τοὺς πατέρας σου καὶ ἐξελέξατο τὸ σπέρμα αὐτῶν μετ' αὐτοὺς ὑμᾶς καὶ ἐξήγαγεν σε αὐτοὺς ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ τῇ μεγάλῃ ἐξ αἰγύπτου
- 38 karkoittaen sinun tieltäsi kansoja, suurempia ja väkevempiä kuin sinä, ja tuoden sinut heidän maahansa antaakseen sen sinulle perintöosaksi, niinkuin nyt on tapahtunut,
 Driving out before you nations greater and stronger than you, to take you into their land and give it to you for your heritage, as at this day.
 ἐξολεθρεῦσαι ἔθνη μέγала καὶ ἰσχυρότερα σου πρὸ προσώπου σου εἰσαγαγεῖν σε δοῦναι σοι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομεῖν καθὼς ἔχεις σήμερον
- 39 niin tiedä siis tänä päivänä ja paina se sydämeesi, että Herra on Jumala ylhäällä taivaassa ja alhaalla maan päällä, eikä muuta jumalaa ole.
 So today be certain, and keep the knowledge deep in your hearts, that the Lord is God, in heaven on high and here on earth; there is no other God.
 καὶ γνώση σήμερον καὶ ἐπιστραφήση τῇ διανοίᾳ ὅτι κύριος ὁ θεός σου οὗτος θεός ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω καὶ οὐκ ἐστιν ἕτι πλὴν αὐτοῦ
- 40 Noudata hänen säädöksiänsä ja käskyjänsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, että sinä ja sinun lapsesi sinun jälkeesi menestyisitte ja että eläisit kauan siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle ainiaksi."
 Then keep his laws and his orders which I give you today, so that it may be well for you and for your children after you, and that your lives may be long in the land which the Lord your God is giving you for ever.
 καὶ φυλάξῃ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σέ ὅπως μακροήμεροι γένησθε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι πάσας τὰς ἡμέρας
- 41 Silloin Mooses erotti kolme kaupunkia tuolta puolelta Jordanin, auringon nousun puolelta,
 Then Moses had three towns marked out on the far side of Jordan looking to the east;
 τότε ἀφώρισεν μουσῆς τρεῖς πόλεις πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου
- 42 että niihin voisi paeta tappaja, joka on tappanut toisen tahtomattaan ja häntä ennestään vihaamatta; paetkoon hän johonkin näistä kaupungeista, niin hän saa elää.
 To which anyone causing the death of his neighbour in error and not through hate, might go in flight; so that in one of these towns he might be kept from death:
 φυγεῖν ἐκεῖ τὸν φονευτὴν ὃς ἂν φονεύσῃ τὸν πλησίον οὐκ εἰδὼς καὶ οὗτος οὐ μισὼν αὐτὸν πρὸ τῆς ἐχθρῆς καὶ τρίτης καὶ καταφεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων καὶ ζήσεται
- 43 Ne olivat: ruubenilaisille Beser erämaassa, ylätasangolla; gaadilaisille Raamot Gileadissa ja manasselaisille Goolan Baasanissa.
 The names of the towns were Bezer in the waste land, in the table-land, for the Reubenites; and Ramoth in Gilead for the Gadites; and Golan in Bashan for Manasseh.
 τὴν βοσορ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ γῇ τῇ πεδινῇ τῷ ρουβην καὶ τὴν ραμωθ ἐν γαλααδ τῷ γαδδι καὶ τὴν γαυλων ἐν βασαν τῷ μανασση
- 44 Tämä on se laki, jonka Mooses antoi israelilaisille,
 This is the law which Moses put before the children of Israel:
 οὗτος ὁ νόμος ὃν παρέθετο μουσῆς ἐνώπιον υἱῶν ἰσραηλ

- 45 ja nämä ovat ne todistukset, käskyt ja oikeudet, jotka Mooses julisti israelilaisille, heidän lähdettyään Egyptistä,
These are the rules and the laws and the decisions which Moses gave to the children of Israel after they came out of Egypt;
ταῦτα τὰ μαρτύρια καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐλάλησεν μουσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 46 tuolla puolella Jordanin, laaksossa, vastapäätä Beet-Peoria, Siihonin, amorilaisten kuninkaan, maassa, hänen, joka asui Hesbonissa ja jonka Mooses ja israelilaiset voittivat, lähdettyänsä Egyptistä.
On the far side of Jordan, in the valley facing Beth-peor, in the land of Sihon, king of the Amorites, who was ruling in Heshbon, whom Moses and the children of Israel overcame after they had come out of Egypt:
ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν φάραγγι ἐγγὺς οἴκου φογορ ἐν γῆ σιων βασιλέως τῶν αμορραίων ὃς κατόκει ἐν εσεβων οὗς ἐπάταξεν μουσῆς καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 47 Ja he ottivat omakseen hänen maansa ja Oogin, Baasanin kuninkaan, maan, kahden amorilaisten kuninkaan maat, jotka ovat tuolla puolella Jordanin, auringon nousuun päin,
And they took his land for a heritage, and the land of Og, king of Bashan, the two kings of the Amorites, whose lands were on the other side of Jordan to the east;
καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ τὴν γῆν ὠγ βασιλέως τῆς βασαν δύο βασιλέων τῶν αμορραίων οἱ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου κατ' ἀνατολὰς ἡλίου
- 48 alkaen Aroerista, joka on Arnonjoen rannalla, aina Sirjonin vuoreen, se on Hermoniin, saakka,
From Aroer on the edge of the valley of the Arnon as far as Mount Sion, which is Hermon,
ἀπὸ αρορη ἣ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ χειλὸς χειμάρρου αρων καὶ ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ σιων ὃ ἐστὶν αερμων
- 49 sekä koko Aromaan, tuolla puolella Jordanin, idän puolella, aina Aromaan mereen saakka, Pisgan rinteiden juurelle.
And all the Arabah on the far side of Jordan to the east, as far as the sea of the Arabah under the slopes of Pisgah.
πᾶσαν τὴν αραβα πέραν τοῦ ἰορδάνου κατ' ἀνατολὰς ἡλίου ὑπὸ ασηδωθ τὴν λαξευτὴν
- 1 Ja Mooses kutsui kokoon kaiken Israelin ja sanoi heille: "Kuule, Israel, nämä käskyt ja oikeudet, jotka minä tänä päivänä julistan teidän korvienne kuullen. Oppikaa ne ja noudattakaa niitä tarkoin.
And Moses sent for all Israel, and said to them, Give ear, O Israel, to the laws and the decisions which I give you today, and give attention to them so that you may keep and do them.
καὶ ἐκάλεσεν μουσῆς πάντα ἰσραηλ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ἄκουε ἰσραηλ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐγὼ λαλῶ ἐν τοῖς ὦσιν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ μαθήσεσθε αὐτὰ καὶ φυλάξεσθε π οιεῖν αὐτὰ
- 2 Herra, meidän Jumalamme, teki liiton meidän kanssamme Hoorebilla.
The Lord our God made an agreement with us in Horeb.
κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν διέθετο πρὸς ὑμᾶς διαθήκην ἐν χωρηβ
- 3 Herra ei tehnyt tätä liittoa meidän isiemme kanssa, vaan meidän kanssamme, jotka olemme tässä tänä päivänä, kaikkien meidän kanssamme, jotka nyt elämme.
The Lord did not make this agreement with our fathers but with us, who are all living and present here today.
οὐχὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν διέθετο κύριος τὴν διαθήκην ταύτην ἀλλ' ἢ πρὸς ὑμᾶς ὑμεῖς ὧδε πάντες ζῶντες σήμερον
- 4 Kasvoista kasvoihin Herra puhui teidän kanssanne vuorelta, tulen keskeltä.
The word of the Lord came to you face to face on the mountain, out of the heart of the fire,
πρόσωπον κατὰ πρόσωπον ἐλάλησεν κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός
- 5 Minä seisoin silloin Herran ja teidän välillänne ja ilmoitin teille Herran sanan, sillä te pelkäsitte tulta ettekä nousset vuorelle. Hän sanoi:
(I was between the Lord and you at that time, to make clear to you the word of the Lord: because, through fear of the fire, you did not go up the mountain:) saying,
κάγω εἰστήκειν ἀνὰ μέσον κυρίου καὶ ὑμῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνον ἀναγγεῖλαι ὑμῖν τὰ ῥήματα κυρίου ὅτι ἐφοβήθητε ἀπὸ προσώπου τοῦ πυρός καὶ οὐκ ἀνέβητε εἰς τὸ ὄρος λέγων
- 6 'Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka vein sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.
I am the Lord your God, who took you out of the land of Egypt, out of the prison-house.
ἐγὼ κύριος ὁ θεός σου ὁ ἐξαγαγὼν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας
- 7 Älä pidä muita jumalia minun rinnallani.
You are to have no other gods but me.
οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πρὸ προσώπου μου
- 8 Älä tee itsellesi jumalankuvaa, älä mitään kuvaa, älä niistä, jotka ovat ylhäällä taivaassa, älä niistä, jotka ovat alhaalla maan päällä, äläkä niistä, jotka ovat vesissä maan alla.
You may not make for yourselves an image in the form of anything in heaven or on earth or in the waters under the earth:
οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἶδωλον οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς

- 9 **Älä kumarra niitä äläkä palvele niitä. Sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, olen kiivas Jumala, joka kosten isien pahat teot lapsille kolmanteen ja neljänteen polveen, niille, jotka minua vihaavat; You may not go down on your faces before them or give them worship: for I, the Lord your God, am a God who will not give his honour to another; and I will send punishment on the children for the wrongdoing of their fathers, to the third and fourth generation of my haters;**
οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς οὐδὲ μὴ λατρεύσεις αὐτοῖς ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεός σου θεός ζηλωτῆς ἀποδιδοῦς ἀμαρτίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἐπὶ τρίτην καὶ τετάρτην γενεὰν τοῖς μισοῦσίν με
- 10 **mutta teen laupeuden tuhansille, jotka minua rakastavat ja pitävät minun käskyni. And I will have mercy through a thousand generations on those who have love for me and keep my laws.**
καὶ ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας τοῖς ἀγαποῦσίν με καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὰ προστάγματά μου
- 11 **Älä turhaan lausu Herran, sinun Jumalasi, nimeä, sillä Herra ei jätä rankaisematta sitä, joka hänen nimensä turhaan lausuu. You are not to make use of the name of the Lord your God for an evil purpose; whoever takes the Lord's name on his lips for an evil purpose will be judged as a sinner by the Lord.**
οὐ λήμψῃ τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ οὐ γὰρ μὴ καθάρισῃ κύριος τὸν λαμβάνοντα τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ ματαίῳ
- 12 **Ota vaari lepopäivästä, niin että sen pyhität, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käsenyt. Keep the Sabbath day as a holy day, as you have been ordered by the Lord your God.**
φύλαξαι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων ἀγιάζεις αὐτήν ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου
- 13 **Kuusi päivää tee työtä ja toimita kaikki askareesi; On six days do all your work:**
ἕξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου
- 14 **mutta seitsemäs päivä on Herran, sinun Jumalasi, sapatti; silloin älä mitään askaretta toimita, älä sinä älköönkä sinun poikasi tai tyttäresi, sinun palvelijasi tai palvelijataresi, sinun härkäsi, aasisi tai muu juhtasi älköönkä muukalaisesi, joka sinun porteissasi on, että palvelijasi ja palvelijataresi saisivat levätä niinkuin sinäkin. But the seventh day is a Sabbath to the Lord your God; on that day do no work, you or your son or your daughter, or your man-servant or your woman-servant, or your ox or your ass or any of your cattle, or the man from a strange country who is living among you; so that your man-servant and your woman-servant may have rest as well as you.**
τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ σάββατα κυρίῳ τῷ θεῷ σου οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου ὁ βοῦς σου καὶ τὸ ὑποζύγιόν σου καὶ πᾶν κτ ἦνός σου καὶ ὁ προσήλυτος ὁ παροικῶν ἐν σοὶ ἵνα ἀναπαύσῃται ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου ὡσπερ καὶ σὺ
- 15 **Ja muista, että itse olit orjana Egyptin maassa ja että Herra, sinun Jumalasi, vei sinut sieltä pois väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella. Sentähden Herra, sinun Jumalasi, käski sinun viettää lepopäivän. And keep in mind that you were a servant in the land of Egypt, and that the Lord your God took you out of that land by his strong hand and his stretched-out arm: for this reason the Lord has given you orders to keep the Sabbath day.**
καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῆ αἰγύπτῳ καὶ ἐξήγαγέν σε κύριος ὁ θεός σου ἐκείθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ διὰ τοῦτο συνέταξέν σοι κύριος ὁ θεός σου ὥστε φυλάσσεσθαι τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων καὶ ἀγιάζειν αὐτήν
- 16 **Kunnioita isääsi ja äitiäsi, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käsenyt, että kauan eläisit ja menestyisit siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa. Give honour to your father and your mother, as you have been ordered by the Lord your God; so that your life may be long and all may be well for you in the land which the Lord your God is giving you.**
τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι
- 17 **Älä tapa. Do not put anyone to death without cause.**
οὐ μοιχεύσεις
- 18 **Älä tee huorin. Do not be false to the married relation.**
οὐ φονεύσεις
- 19 **Älä varasta. Do not take the property of another.**
οὐ κλέψεις
- 20 **Älä sano väärää todistusta lähimmäisestäsi. Do not give false witness against your neighbour;**
οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῆ

- 21 **Älä himoitse lähimmäisesi vaimoa. Älä halaja lähimmäisesi huonetta, älä hänen peltoansa, älä hänen palvelijaansa, palvelijatartansa, härkäänsä, aasiansa, äläkä mitään, mikä on lähimmäisesi omaa.**
Or let your desire be turned to your neighbour's wife, or his house or his field or his man-servant or his woman-servant or his ox or his ass or anything which is your neighbour's.
οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν οἰκίαν τοῦ πλησίον σου οὔτε τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ οὔτε τὸν παῖδα αὐτοῦ οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὔτε τοῦ βοῦς αὐτοῦ οὔτε τοῦ ὄνου οὔτε τὸν ἄρσενος αὐτοῦ οὔτε παντὸς κτήνους αὐτοῦ οὔτε ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστὶν
- 22 **Nämä sanat Herra puhui koko teidän seurakunnallenne vuorelta, tulen ja synkkien pilvien keskeltä, suurella äänellä, eikä siihen enempää lisännyt. Ja hän kirjoitti ne kahteen kivitauluun ja antoi ne minulle.**
These words the Lord said to all of you together on the mountain, out of the heart of the fire, out of the cloud and the dark, with a great voice: and he said no more; he put them in writing on the two stones of the law and gave them to me.
τὰ ῥήματα ταῦτα ἐλάλησεν κύριος πρὸς πᾶσαν συναγωγὴν ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς σκότος γνόφος θύελλα φωνὴ μεγάλη καὶ οὐ προσέθηκεν καὶ ἔγραψεν αὐτὰ ἐπὶ δύο πλάκας λιθίνας κ αὶ ἔδωκέν μοι
- 23 **Kun te kuulitte äänen pimeyden keskeltä, vuoren palaessa tulena, niin te astuitte minun luokseni, kaikki teidän sukukuntienne päämiehet, niin myös teidän vanhimpanne.**
And after hearing the voice which came out of the dark while the mountain was burning with fire, all the heads of your tribes and your chiefs came to me,
καὶ ἐγένετο ὡς ἠκούσατε τὴν φωνὴν ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς καὶ τὸ ὄρος ἐκαίετο πυρὶ καὶ προσήλθετε πρὸς με πάντες οἱ ἡγούμενοι τῶν φυλῶν ὑμῶν καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν
- 24 **Ja te sanoitte: 'Katso, Herra, meidän Jumalamme, on antanut meidän nähdä kirkkautensa ja valtasuuruutensa, ja me olemme kuulleet hänen äänensä tulen keskeltä. Tänä päivänä me olemme nähneet, että Jumala voi puhua ihmisen kanssa, ja tämä jää kuitenkin henkiin.**
And said, The Lord has let us see his glory and his power, and his voice has come to us out of the fire: today we have seen that a man may go on living even after hearing the voice of God.
καὶ ἐλέγετε ἰδοὺ ἔδειξεν ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἠκούσαμεν ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εἶδομεν ὅτι λαλήσει ὁ θεὸς πρὸς ἄνθρωπον καὶ ζήσεται
- 25 **Miksi on meidän siis kuoleminen? Sillä tämä suuri tuli kuluttaa meidät. Jos me vielä kuulemme Herran, meidän Jumalamme, äänen, niin me kuolemme.**
Why then is death to be our fate? For if the voice of the Lord our God comes to us any more, death will overtake us, and we will be burned up in this great fire.
καὶ νῦν μὴ ἀποθάνωμεν ὅτι ἐξαναλώσει ἡμᾶς τὸ πῦρ τὸ μέγα τοῦτο ἐὰν προσθώμεθα ἡμεῖς ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐτι καὶ ἀποθανούμεθα
- 26 **Sillä kuka kaikesta lihasta on koskaan niinkuin me kuullut elävän Jumalan äänen puhuvan tulen keskeltä ja jäänyt henkiin?**
For what man is there in all the earth, who, hearing the voice of the living God as we have, out of the heart of the fire, has been kept from death?
τίς γὰρ σάρξ ἦτις ἠκούσεν φωνὴν θεοῦ ζῶντος λαλοῦντος ἐκ μέσου τοῦ πυρὸς ὡς ἡμεῖς καὶ ζήσεται
- 27 **Astu siis esiin ja kuule kaikki, mitä Herra, meidän Jumalamme, sanoo; ja puhu sinä meille kaikki, mitä Herra, meidän Jumalamme, sinulle puhuu, niin me kuulemme ja teemme.'**
Do you go near: and after hearing everything which the Lord our God has to say, give us an account of all he has said to you, and we will give ear, and do it.
πρόσελθε σὺ καὶ ἄκουσον ὅσα ἐὰν εἴπῃ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ σὺ λαλήσεις πρὸς ἡμᾶς πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς σέ καὶ ἀκουσόμεθα καὶ ποιήσομεν
- 28 **Ja Herra kuuli teidän puheenne, kun te puhuitte minulle, ja Herra sanoi minulle: 'Minä olen kuullut, mitä tämä kansa on puhunut sinulle. Kaikki, mitä he ovat puhuneet, on oikein puhuttu.**
Then the Lord, hearing your words to me, said to me, The words which this people have said to you have come to my ears: what they have said is well said.
καὶ ἠκούσεν κύριος τὴν φωνὴν τῶν λόγων ὑμῶν λαλούντων πρὸς με καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἠκούσα τὴν φωνὴν τῶν λόγων τοῦ λαοῦ τούτου ὅσα ἐλάλησαν πρὸς σέ ὀρθῶς πάντα ὅσα ἐλάλησαν
- 29 **Jospa heillä olisi sellainen sydän, että he alati pelkäisivät minua ja noudattaisivat kaikkia minun käskyjäni, niin että he ja heidän lapsensa menestyisivät iankaikkisesti!**
If only they had such a heart in them at all times, so that they might go in fear of me and keep my orders and that it might be well for them and for their children for ever!
τίς δώσει οὕτως εἶναι τὴν καρδίαν αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ὥστε φοβεῖσθαι με καὶ φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολάς μου πάσας τὰς ἡμέρας ἵνα εὖ ᾦ αὐτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν δι' αἰῶνος
- 30 **Mene siis ja sano heille: Palatkaa majoillenne.**
Now say to them, Go back to your tents.
βάδισον εἰπὸν αὐτοῖς ἀποστράφητε ὑμεῖς εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν
- 31 **Mutta jää sinä tähän minun eteeni, niin minä puhun sinulle kaikki ne käskyt, säädökset ja oikeudet, jotka sinun on opetettava heille, että he seuraisivat niitä siinä maassa, jonka minä annan heille omaksi.'**
But as for you, keep your place here by me, and I will give you all the orders and the laws and the decisions which you are to make clear to them, so that they may do them in the land which I am giving them for their heritage.
σὺ δὲ αὐτοῦ στήθῃ μετ' ἐμοῦ καὶ λαλήσω πρὸς σέ τὰς ἐντολάς καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα διδάξεις αὐτούς καὶ ποιείτωσαν ἐν τῇ γῇ ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς ἐν κλήρῳ
- 32 **Niin noudattakaa siis tarkoin niitä, niinkuin Herra, teidän Jumalanne, on teitä käskenyt; älkäää poiketko oikealle älkääkä vasemmalle,**
Take care, then, to do whatever the Lord your God has given you orders to do; let there be no turning away to the right hand or to the left.
καὶ φυλάξεσθε ποιεῖν ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεὸς σου οὐκ ἐκκλινεῖτε εἰς δεξιὰ οὐδὲ εἰς ἀριστερὰ

- 33 vaan vaeltakaa aina sitä tietä, jota Herra, teidän Jumalanne, käski teidän vaeltamaa, että eläisitte, menestyisitte ja elinpäivänne olisivat pitkät siinä maassa, jonka otatte omaksenne." **Go on walking in the way ordered for you by the Lord your God, so that life may be yours and it may be well for you, and your days may be long in the land of your heritage.**
κατὰ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ ὅπως καταπαύσῃ σε καὶ εὖ σοι ἦ καὶ μακροημερεύσῃτε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κληρονομήσετε
- 1 "Ja nämä ovat ne käskyt, säädökset ja oikeudet, jotka Herra, teidän Jumalanne, on käskennyt teille opettaa, että seuraisitte niitä siinä maassa, jota te menette ottamaan omaksenne **Now these are the orders and the laws and the decisions which the Lord your God gave me for your teaching, so that you might do them in the land of your heritage to which you are going:**
καὶ αὐτὰ αἱ ἐντολαὶ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν διδάξαι ὑμᾶς ποιεῖν οὕτως ἐν τῇ γῇ εἰς ἣν ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν
- 2 - että sinä pelkäisit Herraa, sinun Jumalaasi, ja noudattaisit kaikkia hänen säädöksiänsä ja käskyjänsä, jotka minä sinulle annan, sekä sinä että sinun poikasi ja poikasi poika, kaikkena elinaikanasi, ja että saisit kauan elää. **So that living in the fear of the Lord your God, you may keep all his laws and his orders, which I give you: you and your son and your son's son, all the days of your life; and so that your life may be long.**
ἵνα φοβῆσθαι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν φυλάσσεσθαι πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἰῶν σου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου ἵνα μακροημερεύσῃτε
- 3 Niin kuule siis, Israel, ja noudata tarkoin niitä, että, niinkuin Herra, sinun isiesi Jumala, on sinulle luvannut, menestyisit ja te lisääntyisitte suuresti siinä maassa, joka vuotaa maitoa ja mettä. **So give ear, O Israel, and take care to do this; so that it may be well for you, and you may be greatly increased, as the Lord the God of your fathers has given you his word, in a land flowing with milk and honey.**
καὶ ἄκουσον ἰσραὴλ καὶ φύλαξαι ποιεῖν ὅπως εὖ σοι ἦ καὶ ἵνα πληθυνθῆτε σφόδρα καθάπερ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου δοῦναι σοι γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι
- 4 Kuule, Israel! Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi. **Give ear, O Israel: the Lord our God is one Lord:**
καὶ ταῦτα τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐνετείλατο κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐξελεθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου ἄκουε ἰσραὴλ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν
- 5 Ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi. **And the Lord your God is to be loved with all your heart and with all your soul and with all your strength.**
καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου
- 6 Nämä sanat, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, painukoot sydämeesi. **Keep these words, which I say to you this day, deep in your hearts;**
καὶ ἔσται τὰ ῥήματα ταῦτα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν τῇ ψυχῇ σου
- 7 Ja teroita niitä lastesi mieleen ja puhu niistä kotona istuessasi ja tietä käydessäsi, maata pannahsasi ja ylös noustessasi. **Teaching them to your children with all care, talking of them when you are at rest in your house or walking by the way, when you go to sleep and when you get up.**
καὶ προβιβάσεις αὐτὰ τοῖς υἱοῖς σου καὶ λαλήσεις ἐν αὐτοῖς καθήμενος ἐν οἴκῳ καὶ πορευόμενος ἐν ὁδῷ καὶ κοιταζόμενος καὶ διανιστάμενος
- 8 Ja sido ne merkiksi käteesi, ja ne olkoot muistolauseena sinun otsallasi. **Let them be fixed as a sign on your hand, and marked on your brow;**
καὶ ἀφάψεις αὐτὰ εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρὸς σου καὶ ἔσται ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν σου
- 9 Ja kirjoita ne talosi pihtipieliin ja portteihisi. **Have them lettered on the pillars of your houses and over the doors of your towns.**
καὶ γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῶν οἰκιῶν ὑμῶν καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν
- 10 Kun Herra, sinun Jumalasi, on vienyt sinut siihen maahan, jonka hän isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, vannotulla valalla on luvannut antaa sinulle - suuret ja kauniit kaupungit, joita sinä et ole rakentanut, **And when the Lord your God has taken you into the land which he gave his oath to your fathers, to Abraham, to Isaac, and to Jacob, that he would give you; with great and fair towns which were not of your building;**
καὶ ἔσται ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν σου τῷ ἀβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ δοῦναι σοι πόλεις μεγάλας καὶ καλάς ἃς οὐκ ἠκοδόμησας
- 11 ja talot, täynnä kaikkea hyvää, joita sinä et ole täyttänyt, ja kallioon hakatut vesisäiliöt, joita sinä et ole hakannut, viinitarhat ja öljypuut, joita sinä et ole istuttanut - ja kun sinä olet syönyt ja olet ravittu, **And houses full of good things not stored up by you, and places for storing water which you did not make, and vine-gardens and olive-trees not of your planting; and you have taken food and are full;**
οἰκίας πλήρεις πάντων ἀγαθῶν ἃς οὐκ ἐνέπλησας λάκκους λελατομημένους οὓς οὐκ ἐξελατόμησας ἀμπελώνας καὶ ἐλαιώνας οὓς οὐ κατεφύτευσας καὶ φαγῶν καὶ ἐμπλησθεὶς

- 12 niin varo, ettet unhota Herraa, joka vei sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.
Then take care that you keep your hearts true to the Lord, who took you out of the land of Egypt, out of the prison-house.
πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐπιλάβῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας
- 13 Pelkää Herraa, sinun Jumalaasi, ja palvele häntä ja vanno hänen nimeensä.
Let the fear of the Lord your God be in your hearts, and be his servants, taking your oaths by his name.
κύριον τὸν θεὸν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ λατρεύσεις καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὀμῆ
- 14 Älkää kulkeko muiden jumalien perässä, niiden kansain jumalien, jotka asuvat teidän ympärillänne -
Do not go after other gods, the gods of the peoples round about you;
οὐ πορεύσεσθε ὀπίσω θεῶν ἐτέρων ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω ὑμῶν
- 15 sillä Herra, sinun Jumalasi, on kiivas Jumala sinun keskelläsi - ettei Herran, sinun Jumalasi, viha syttyisi sinua vastaan ja hän hävittäisi sinua maasta.
For the Lord your God who is with you is a God who will not let his honour be given to another; or the wrath of the Lord will be burning against you, causing your destruction from the face of the earth.
ὅτι θεὸς ζηλωτῆς κύριος ὁ θεός σου ἐν σοὶ μὴ ὀργισθεὶς θυμωθῆ κύριος ὁ θεός σου ἐν σοὶ καὶ ἐξολεθρεύσῃ σε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς
- 16 Älkää kiusatko Herraa, teidän Jumalanne, niinkuin kiusasitte häntä Massassa,
Do not put the Lord your God to the test as you did in Massah.
οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεὸν σου ὃν τρόπον ἐξεπειράσασθε ἐν τῷ πειρασμῷ
- 17 vaan noudattakaa Herran, teidän Jumalanne, käskyjä ja niitä todistuksia ja säädöksiä, jotka hän on sinulle antanut.
Keep with care the orders of the Lord your God, and his rules and his laws which he has given you;
φυλάσσω φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου τὰ μαρτύρια καὶ τὰ δικαιώματα ὅσα ἐνετείλατό σοι
- 18 Ja tee, mikä on oikeata ja hyvää Herran silmissä, että menestyisit ja pääsisit siihen hyvään maahan, jonka Herra valalla vannoen on luvannut sinun isillesi, ja ottaisit sen omaksesi
And do what is upright and good in the eyes of the Lord your God, so that it may be well for you and you may go in and take for your heritage that good land from which the Lord undertook by an oath to your fathers,
καὶ ποιήσεις τὸ ἀρεστὸν καὶ τὸ καλὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ εἰσεέλθῃς καὶ κληρονομήσῃς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ἣν ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν
- 19 ja karkoittaisit tieltäsi kaikki vihollisesi, niinkuin Herra on puhunut.
To send out from before you all those who are against you.
ἐκδιώξῃ πάντας τοὺς ἐχθρούς σου πρὸ προσώπου σου καθὰ ἐλάλησεν
- 20 Kun poikasi vastaisuudessa kysyy sinulta ja sanoo: 'Mitä merkitsevät ne todistukset, säädökset ja oikeudet, jotka Herra, meidän Jumalamme, on teille antanut?'
And when your son says to you in time to come, What is the reason for these rules and laws and decisions which the Lord our God has given you?
καὶ ἔσται ὅταν ἐρωτήσῃ σε ὁ υἱός σου αὐριον λέγων τί ἐστὶν τὰ μαρτύρια καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα ὅσα ἐνετείλατο κύριος ὁ θεός ὑμῶν ἡμῖν
- 21 niin vastaa pojallasi: 'Me olimme faraon orjia Egyptissä, mutta väkevällä kädellä Herra vei meidät pois Egyptistä.
Then you will say to your son, We were servants under Pharaoh's yoke in Egypt; and the Lord took us out of Egypt with a strong hand:
καὶ ἐρεῖς τῷ υἱῷ σου οἰκέται ἦμεν τῷ φαραῶ ἐν γῆ αἰγύπτῳ καὶ ἐξήγαγεν ἡμᾶς κύριος ἐκεῖθεν ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ
- 22 Ja Herra teki suuria ja tuhoisia tunnustekoja ja ihmeitä Egyptissä faraolle ja kaikelle hänen hoviväellensä meidän silmiemme edessä,
And the Lord did great signs and wonders against Egypt, and against Pharaoh and all his house, before our eyes:
καὶ ἔδωκεν κύριος σημεῖα καὶ τέρατα μεγάλα καὶ πονηρὰ ἐν αἰγύπτῳ ἐν φαραῶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐνώπιον ἡμῶν
- 23 mutta meidät hän vei sieltä pois ja johdatti meidät siihen maahan, jonka hän valalla vannoen oli luvannut meidän isillemme, ja antoi sen meille.
And he took us out from that place, guiding us here to give us this land, as he said in his oath to our fathers.
καὶ ἡμᾶς ἐξήγαγεν ἐκεῖθεν ἵνα εἰσαγάγῃ ἡμᾶς δοῦναι ἡμῖν τὴν γῆν ταύτην ἣν ὤμοσεν δοῦναι τοῖς πατράσιν ἡμῶν
- 24 Ja Herra käski meidän pitää kaikki nämä säädökset ja peljätä Herraa, meidän Jumalamme, että me aina menestyisimme ja hän pitäisi meitä elossa, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.
And the Lord gave us orders to keep all these laws, in the fear of the Lord our God, so that it might be well for us for ever, and that he might keep us from death, as he has done to this day.
καὶ ἐνετείλατο ἡμῖν κύριος ποιεῖν πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν ἵνα εὖ ᾦ ἡμῖν πάσας τὰς ἡμέρας ἵνα ζῶμεν ὡσπερ καὶ σήμερον

- 25 Ja se on koituvu meille vanhurskaudeksi, että tarkoin noudatamme kaikkia näitä käskyjä Herran, meidän Jumalamme, edessä, niinkuin hän on meitä käsenyt."'
And it will be our righteousness if we take care to keep all this order before the Lord our God as he has given it to us.
 και ἐλεημοσύνη ἔσται ἡμῖν ἐάν φυλασσώμεθα ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν καθὼς ἐνετείλατο ἡμῖν κύριος
- 1 "Kun Herra, sinun Jumalasi, vie sinut siihen maahan, jota menet ottamaan omaksesi, ja kun hän sinun tieltäsi karkoittaa suuret kansat, heetiläiset, girgasilaiset, amorilaiset, kanaanilaiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset, nuo seitsemän kansaa, jotka ovat sinua suuremmat ja väkevämmät,
When the Lord your God takes you into the land where you are going, which is to be your heritage, and has sent out the nations before you, the Hittites and the Girgashites and the Amorites and the Canaanites and the Perizzites and the Hivites and the Jebusites, seven nations greater and stronger than you;
 ἐάν δὲ εισαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν εισπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσαι καὶ ἐξαρεῖ ἔθνη μεγάλη ἀπὸ προσώπου σου τὸν χετταῖον καὶ γεργεσαῖον καὶ αμορραῖον καὶ χαναναῖον καὶ φερεζαῖον καὶ ευαῖον καὶ ιεβουσαῖον ἑπτὰ ἔθνη πολλὰ καὶ ἰσχυρότερα ὑμῶν
- 2 ja kun Herra, sinun Jumalasi, antaa ne sinulle alttiiksi ja sinä voitat ne, niin vihi heidät tuhon omiksi; älä tee liittoa heidän kanssansa äläkä osoita heille armoa.
And when the Lord has given them up into your hands and you have overcome them, give them up to complete destruction: make no agreement with them, and have no mercy on them:
 και παραδώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ πατάξεις αὐτούς ἀφανισμῷ ἀφανιεῖς αὐτούς οὐ διαθήσῃ πρὸς αὐτούς διαθήκην οὐδὲ μὴ ἐλεήσειτε αὐτούς
- 3 Älä lankoudu heidän kanssansa; älä anna tyttäriäsi heidän pojillessa äläkä ota heidän tyttäriänsä pojillesi vaimoiksi.
Do not take wives or husbands from among them; do not give your daughters to their sons, or take their daughters for your sons.
 οὐδὲ μὴ γαμβρεύσετε πρὸς αὐτούς τὴν θυγατέρα σου οὐ δώσεις τῷ υἱῷ αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ οὐ λήμψῃ τῷ υἱῷ σου
- 4 Sillä he viettelevät sinun poikasi luopumaan minusta ja palvelemaan muita jumalia; ja silloin Herran viha syttyy teitä kohtaan, ja hän hävittää sinut nopeasti.
For through them your sons will be turned from me to the worship of other gods: and the Lord will be moved to wrath against you and send destruction on you quickly.
 ἀποστήσει γὰρ τὸν υἱὸν σου ἀπ' ἐμοῦ καὶ λατρεύσει θεοὺς ἑτέροις καὶ ὀργισθήσεται θυμῷ κύριος εἰς ὑμᾶς καὶ ἐξολεθρεύσει σε τὸ τάχος
- 5 Vaan tehkää heille näin: kukistakaa heidän alttarinsa, murskatkaa heidän patsaansa, hakatkaa maahan heidän aserakarsikkonsa ja polttakaa tulessa heidän jumalankuvansa.
But this is what you are to do to them: their altars are to be pulled down and their pillars broken, and their holy trees cut down and their images burned with fire.
 ἀλλ' οὕτως ποιήσετε αὐτοῖς τοὺς βομοὺς αὐτῶν καθελείτε καὶ τὰ στήλας αὐτῶν συντρίψετε καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρὶ
- 6 Sillä sinä olet Herralle, Jumalallesi, pyhitetty kansa; Herra, sinun Jumalasi, on valinnut sinut omaisuuskansakseen ennen kaikkia muita kansoja, mitä maan päällä on.
For you are a holy people to the Lord your God: marked out by the Lord your God to be his special people out of all the nations on the face of the earth.
 ὅτι λαὸς ἅγιος εἶ κύριῳ τῷ θεῷ σου καὶ σὲ προεἶλατο κύριος ὁ θεός σου εἶναι σε αὐτῷ λαὸν περιούσιον παρὰ πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς
- 7 Ei Herra sentähden ole mielistynyt teihin ja valinnut teitä, että olisitte lukuisimmat kaikkia muita kansoja, sillä tehän olette kaikkia muita kansoja vähälukuisimmat,
The Lord did not give you his love or take you for himself because you were more in number than any other people; for you were the smallest of the nations:
 οὐχ ὅτι πολυπληθεῖτε παρὰ πάντα τὰ ἔθνη προεἶλατο κύριος ὑμᾶς καὶ ἐξελέξατο ὑμᾶς ὑμεῖς γὰρ ἐστε ὀλιγοστοὶ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη
- 8 vaan sen tähden, että Herra rakasti teitä ja tahtoi pitää valan, jonka hän oli vannonut teidän isillenne; niin Herra vei teidät pois väkevällä kädellä ja vapahti sinut orjuuden pesästä, faraon, Egyptin kuninkaan, käsistä.
But because of his love for you, and in order to keep his oath to your fathers, the Lord took you out with the strength of his hand, making you free from the prison-house and from the hand of Pharaoh, king of Egypt.
 ἀλλὰ παρὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον ὑμᾶς καὶ διατηρῶν τὸν ὄρκον ὃν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐξήγαγεν κύριος ὑμᾶς ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ καὶ ἐλυτρώσατο ἐξ οἴκου δουλείας ἐκ χειρὸς φαραῶ βασιλέως αἰγύπτου
- 9 Ja tiedä siis, että Herra, sinun Jumalasi, on Jumala, uskollinen Jumala, joka pitää liiton ja on laupias tuhansiin polviin asti niille, jotka häntä rakastavat ja pitävät hänen käskynsä,
Be certain, then, that the Lord your God is God; whose faith and mercy are unchanging, who keeps his word through a thousand generations to those who have love for him and keep his laws;
 και γνώση ὅτι κύριος ὁ θεός σου οὗτος θεός θεός πιστός ὁ φυλάσσωσεν διαθήκην καὶ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσωσιν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ εἰς χιλιάς γενεᾶς
- 10 mutta kostaa sille, joka häntä vihaa, ja hukuttaa hänet. Hän ei vitkastele, vaan kostaa sille, joka häntä vihaa.
Rewarding his haters to their face with destruction; he will have no mercy on his hater, but will give him open punishment.
 και ἀποδίδου τοῖς μισοῦσιν κατὰ πρόσωπον ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς και οὐχὶ βραδυνεῖ τοῖς μισοῦσιν κατὰ πρόσωπον ἀποδώσει αὐτοῖς
- 11 Noudata siis niitä käskyjä, säädöksiä ja oikeuksia, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, ja pidä ne.
So keep the orders and the laws and the decisions which I give you today and do them.
 και φυλάξῃ τὰς ἐντολὰς και τὰ δικαιώματα και τὰ κρίματα ταῦτα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον ποιεῖν

- 12 Jos te tottelette näitä säädöksiä, noudatatte ja seuraatte niitä, niin Herra, sinun Jumalasi, pitää liittonsa ja on laupias sinulle, niinkuin hän valalla vannoten on sinun isillesi luvannut.
And it will be, that if you give attention to these decisions and keep and do them, then the Lord will keep his agreement with you and his mercy, as he said in his oath to your fathers.
καὶ ἔσται ἡνίκα ἂν ἀκούσητε πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ φυλάξητε καὶ ποιήσητε αὐτὰ καὶ διαφυλάξει κύριος ὁ θεός σου σοὶ τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος ὃ ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν
- 13 Ja hän rakastaa sinua, siunaa sinua ja antaa sinun lisääntyä; hän siunaa sinun kohtusi hedelmän ja maasi hedelmän, siunaa sinun viljasi, viinisi ja öljysi, sinun raavaittesi vasikat ja lampaittesi karitsat siinä maassa, jonka hän isillesi vannotulla valalla on luvannut antaa sinulle.
And he will give you his love, blessing you and increasing you: he will send his blessing on the offspring of your body and the fruit of your land, your grain and your wine and your oil, the increase of your cattle and the young of your flock, in the land which by his oath to your fathers he undertook to give you.
καὶ ἀγαπήσει σε καὶ εὐλογήσει σε καὶ πληθυνεῖ σε καὶ εὐλογήσει τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου καὶ τὸν καρπὸν τῆς γῆς σου τὸν σῖτόν σου καὶ τὸν οἶνόν σου καὶ τὸ ἔλαιόν σου τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου καὶ τὰ ποιμνία τῶν προβάτων σου ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν σου δοῦναί σοι
- 14 Siunattu olet sinä oleva yli kaikkien muitten kansojen. Hedelmätöntä miestä tai naista ei ole sinun keskuudessasi oleva, ei myöskään sinun karjassasi yhtään hedelmätöntä.
You will have greater blessings than any other people: no male or female among you or among your cattle will be without offspring.
εὐλογητὸς ἔσῃ παρὰ πάντα τὰ ἔθνη οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ἄγονος οὐδὲ στειρα καὶ ἐν τοῖς κτήνεσιν σου
- 15 Ja Herra on poistava sinusta kaikki sairaudet; ei ainoatakaan Egyptin kovista taudeista, jotka sinä tunnet, hän ole paneva sinun kärsittäväksesi, vaan hän antaa niiden tulla kaikkiin niihin, jotka sinua vihaavat.
And the Lord will take away from you all disease, and will not put on you any of the evil diseases of Egypt which you have seen, but will put them on your haters.
καὶ περιελεί κύριος ἀπὸ σοῦ πᾶσαν μαλακίαν καὶ πάσας νόσους αἰγύπτου τὰς πονηράς ἕς ἑώρακας καὶ ὅσα ἔγνως οὐκ ἐπιθήσει ἐπὶ σέ καὶ ἐπιθήσει αὐτὰ ἐπὶ πάντας τοὺς μισοῦντάς σε
- 16 Tuhoa kaikki kansat, jotka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle; älä heitä sääli. Älä myöskään palvele heidän jumaliansa, sillä se tulee sinulle paulaksi.
And you are to send destruction on all the peoples which the Lord your God gives into your hands; have no pity on them, and do not give worship to their gods; for that will be a cause of sin to you.
καὶ φάγη πάντα τὰ σκῶλα τῶν ἐθνῶν ἃ κύριος ὁ θεός σου δίδωσιν σοὶ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμὸς σου ἐπ' αὐτοῖς καὶ οὐ λατρεύσεις τοῖς θεοῖς αὐτῶν ὅτι σκῶλον τοῦτο ἐστὶν σοὶ
- 17 Vaikka ajatteletkin sydämässäsi: 'Nämä kansat ovat minua suuremmat, kuinka minä voisin ne karkoittaa?'
If you say in your hearts, These nations are greater in number than we are: how are we to take their land from them?
ἐὰν δὲ λέγῃς ἐν τῇ διανοίᾳ σου ὅτι πολὺ τὸ ἔθνος τοῦτο ἢ ἐγὼ πῶς δυνήσομαι ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς
- 18 niin älä kuitenkaan pelkää niitä; muista, mitä Herra, sinun Jumalasi, teki faraolle ja kaikille egyptiläisille,
Have no fear of them, but keep well in mind what the Lord your God did to Pharaoh and to all Egypt;
οὐ φοβηθήσῃ αὐτούς μεία μνησθήσῃ ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεός σου τῷ φαραῶ καὶ πᾶσι τοῖς αἰγυπτίοις
- 19 niitä suuria koettelemuksia, jotka sinä näit omin silmin, ja niitä tunnustekoja ja ihmeitä ja sitä väkevää kättä ja ojennettua käsivartta, joilla Herra, sinun Jumalasi, vei sinut pois. Samoin on Herra, sinun Jumalasi, tekevä kaikille niille kansoille, joita sinä pelkääit.
The great punishments which your eyes saw, and the signs and the wonders and the strong hand and the stretched-out arm, by which the Lord your God took you out: so will the Lord your God do to all the peoples who are the cause of your fears.
τοὺς πειρασμοὺς τοὺς μεγάλους οὓς εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἐκεῖνα τὴν χεῖρα τὴν κραταίαν καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλόν ὡς ἐξήγαγέ σε κύριος ὁ θεός σου οὐ τῶς ποιήσει κύριος ὁ θεός ὑμῶν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν οὓς σὺ φοβῆ ἄπο προσώπου αὐτῶν
- 20 Niin, Herra, sinun Jumalasi, lähettää heidän kimppuunsa herhiläisiä, kunnes ne, jotka ovat jäljellä ja ovat sinulta piiloutuneet, ovat hävitetyt.
And the Lord will send a hornet among them, till all the rest who have kept themselves safe from you in secret places have been cut off.
καὶ τὰς σφηκίας ἀποστελεῖ κύριος ὁ θεός σου εἰς αὐτούς ἕως ἂν ἐκτριβῶσιν οἱ καταλειμμένοι καὶ οἱ κεκρυμμένοι ἀπὸ σοῦ
- 21 Älä heitä säikähdy, sillä Herra, sinun Jumalasi, on sinun keskelläsi, suuri ja peljättävä Jumala.
Have no fear of them: for the Lord your God is with you, a great God greatly to be feared.
οὐ τρωθήσῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ὅτι κύριος ὁ θεός σου ἐν σοὶ θεός μέγας καὶ κραταίος
- 22 Ja Herra, sinun Jumalasi, karkoittaa nämä kansat sinun tieltäsi vähitellen. Älä lopeta heitä yhtäkkiä, etteivät metsän pedot lisääntyisi sinun vahingoksesi.
The Lord your God will send out the nations before you little by little; they are not to be rooted out quickly, for fear that the beasts of the field may be increased overmuch against you.
καὶ καταναλώσει κύριος ὁ θεός σου τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου σου κατὰ μικρὸν μικρὸν οὐ δυνήσῃ ἐξαναλώσει αὐτούς τὸ τάχος ἵνα μὴ γένηται ἡ γῆ ἔρημος καὶ πληθυνθῇ ἐπὶ σέ τὰ θηρία τὰ ἄγρια

- 23 Herra, sinun Jumalasi, antaa heidät sinulle alttiiksi ja saattaa heidät suureen hämminkiin, kunnes he tuhoutuvat,
But the Lord your God will give them up into your hands, overpowering them till their destruction is complete.
καὶ παραδώσει αὐτοὺς κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ ἀπολέσει αὐτοὺς ἀπωλεία μεγάλη ἕως ἂν ἐξολεθρεύσῃ αὐτούς
- 24 ja hän antaa heidän kuninkaansa sinun käsiisi, ja sinä hävität heidän nimensä taivaan alta. Ei kukaan kestä sinun edessäsi, vaan sinä tuhoat heidät.
He will give their kings into your hands, and you will put their names out of existence under heaven; there is not one of them who will not give way before you, till their destruction is complete.
καὶ παραδώσει τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν καὶ ἀπολείται τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τοῦ τόπου ἐκείνου οὐκ ἀντιστήσεται οὐδεὶς κατὰ πρόσωπόν σου ἕως ἂν ἐξολεθρεύσῃς αὐτούς
- 25 Heidän jumaliensa kuvat polttakaa tulella. Älä himoitse hopeata ja kultaa, joka niissä on, äläkä ota siitä itsellesi mitään, ettet joutuisi sen paulaan, sillä se on Herralle, sinun Jumalallesi, kauhistus.
The images of their gods are to be burned with fire: have no desire for the gold and silver on them, and do not take it for yourselves, for it will be a danger to you: it is a thing disgusting to the Lord your God:
τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρὶ οὐκ ἐπιθυμήσεις ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον ἀπ' αὐτῶν καὶ οὐ λήψῃς σεαυτῷ μὴ πταισῆς δι' αὐτό ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐστὶν
- 26 Äläkä vie sitä kauhistusta taloosi, ettet sinäkin samoin kuin se joutuisi vihittäväksi tuhon omaksi. Katso se inhottavaksi ja kauhistavaksi, sillä se on vihitty tuhon omaksi."
And you may not take a disgusting thing into your house, and so become cursed with its curse: but keep yourselves from it, turning from it with fear and hate, for it is a cursed thing.
καὶ οὐκ εἰσοίσεις βδέλυγμα εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ ἔσῃ ἀνάθημα ὡσερ τοῦτο προσοχθίματι προσοχθίεις καὶ βδελύγματι βδελύξῃ ὅτι ἀνάθημά ἐστιν
- 1 "Pitäkää tarkoin kaikki käskyt, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, että eläisitte ja lisääntyisitte ja pääsisitte ottamaan omaksenne sen maan, jonka Herra valalla vannaen on luvannut teidän isillenne.
Take care to keep all the orders which I give you today, so that you may have life and be increased and go in and take as a heritage the land which the Lord, by his oath to your fathers, undertook to give you.
πάσας τὰς ἐντολάς ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον φυλάξεσθε ποιεῖν ἵνα ζῆτε καὶ πολυπλασιασθῆτε καὶ εἰσέλθῃτε καὶ κληρονομήσῃτε τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός ὑμῶν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν
- 2 Ja muista kaikki, mitä on tapahtunut sillä tiellä, jota Herra, sinun Jumalasi, näinä neljänäkymmenenä vuotena on sinua kuljettanut erämaassa nöyryyttääkseenä sinua ja koetellaksensa sinua ja tietääksensä, mitä sinun sydämessäsi on: tahdotko noudattaa hänen käskyjäänsä vai etkö.
And keep in mind the way by which the Lord your God has taken you through the waste land these forty years, so that he might make low your pride and put you to the test, to see what was in your heart and if you would keep his orders or not.
καὶ μνησθήσῃ πᾶσαν τὴν ὁδὸν ἣν ἤγαγέν σε κύριος ὁ θεός σου ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅπως ἂν κακώσῃ σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ διαγνώσῃ τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου εἰ φυλάξῃ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἢ οὐ
- 3 Hän nöyryytti sinua ja antoi sinun nähdä nälkää, ja hän antoi sinulle mannaa syödä, jota et ennen tuntenut ja jota eivät isäisikään tunteneet, opettaaksensa sinut ymmärtämään, että ihminen ei elä ainoastaan leivästä, vaan että hän elää jokaisesta sanasta, joka Herran suusta lähtee.
And he made low your pride and let you be without food and gave you manna for your food, a thing new to you, which your fathers never saw; so that he might make it clear to you that bread is not man's only need, but his life is in every word which comes out of the mouth of the Lord.
καὶ ἐκάκωσέν σε καὶ ἐλιμαγγόνῃσέν σε καὶ ἐψώμισέν σε τὸ μαννα ὃ οὐκ εἶδῃσαν οἱ πατέρες σου ἵνα ἀναγγεῖλῃ σοι ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι τῷ ἐκπορευομῆν ἔνφ' διὰ στόματος θεοῦ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος
- 4 Sinun vaatteesi eivät kuluneet yltäsi, eivätkä sinun jalkasi ajettuneet näinä neljänäkymmenenä vuotena.
Through all these forty years your clothing did not get old or your feet become tired.
τὰ ἱμάτιά σου οὐ κατετρίβῃ ἀπὸ σοῦ οἱ πόδες σου οὐκ ἐτυλώθησαν ἰδοὺ τεσσαράκοντα ἔτη
- 5 Tiedä siis sydämessäsi, että Herra, sinun Jumalasi, kasvattaa sinua, niinkuin isä kasvattaa poikaansa.
Keep in mind this thought, that as a son is trained by his father, so you have been trained by the Lord your God.
καὶ γνώσῃ τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὡς εἴ τις παιδεύσαι ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ οὕτως κύριος ὁ θεός σου παιδεύσει σε
- 6 Ja noudata Herran, sinun Jumalasi, käskyjä, vaella hänen teitensä ja pelkää häntä.
Then keep the orders of the Lord your God, fearing him and walking in his ways.
καὶ φυλάξῃ τὰς ἐντολάς κυρίου τοῦ θεοῦ σου πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ φοβεῖσθαι αὐτόν
- 7 Sillä Herra, sinun Jumalasi, vie sinut hyvään maahan, laaksoissa ja vuorilla vuotavien purojen, lähteiden ja syvien vesien maahan,
For the Lord your God is guiding you into a good land, a land of water-springs, of fountains, and deep streams flowing out from the valleys and the hills;
ὁ γὰρ κύριος ὁ θεός σου εἰσάγει σε εἰς γῆν ἀγαθὴν καὶ πολλήν οὗ χεῖμαρροι ὕδατον καὶ πηγαὶ ἀβύσσων ἐκπορευόμεναι διὰ τῶν πεδίων καὶ διὰ τῶν ὀρέων

- 8 nisun ja ohran, viiniköynnöksen, viikunapuun ja granaattiomenapuun maahan, jalostetun öljypuun ja hunajan maahan,
A land of grain and vines and fig-trees and fair fruits; a land of oil-giving olive-trees and honey;
γῆ πυροῦ καὶ κριθῆς ἄμπελοι συκαὶ ῥόαι γῆ ἐλαιᾶς ἐλαίου καὶ μέλιτος
- 9 maahan, jossa sinun ei tarvitse puutteessa leipääsi syödä eikä mitään puutetta nähdä, maahan, jonka kivet ovat rautaa ja jonka vuorista voit louhia vaskea.
Where there will be bread for you in full measure and you will be in need of nothing; a land where the very stones are iron and from whose hills you may get copper.
γῆ ἐφ' ἧς οὐ μετὰ πτωχείας φάγη τὸν ἄρτον σου καὶ οὐκ ἐνδεηθήσῃ οὐδὲν ἐπ' αὐτῆς γῆ ἧς οἱ λίθοι σίδηρος καὶ ἐκ τῶν ὄρέων αὐτῆς μεταλλεύσεις χαλκόν
- 10 Kun sinä syöt ja tulet ravituksi, niin ylistä Herraa, sinun Jumalaasi, siitä hyvästä maasta, jonka hän on antanut sinulle.
And you will have food enough and be full, praising the Lord your God for the good land he has given you.
καὶ φάγη καὶ ἐμπλησθήσῃ καὶ εὐλογήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐπὶ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ἧς ἔδωκέν σοι
- 11 Varo, ettet unhota Herraa, sinun Jumalaasi, ja muista noudattaa hänen käskyjensä, oikeuksiansa ja säädöksiänsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan.
Then take care that you are not turned away from the Lord your God and from keeping his orders and decisions and laws which I give you this day:
πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐπιλάβῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ μὴ φυλάξαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον
- 12 Kun sinä syöt ja tulet ravituksi, kun rakennat kauniita taloja ja asut niissä,
And when you have taken food and are full, and have made fair houses for yourselves and are living in them;
μὴ φαγὼν καὶ ἐμπλησθῆις καὶ οἰκίας καλὰς οἰκοδομήσας καὶ κατοικήσας ἐν αὐταῖς
- 13 kun karjasi ja lampaasi lisääntyvät ja kun hopeasi ja kultasi lisääntyy ja kaikki, mitä sinulla on, lisääntyy,
And when your herds and your flocks are increased, and your stores of silver and gold, and you have wealth of every sort;
καὶ τῶν βοῶν σου καὶ τῶν προβάτων σου πληθυνθέντων σοι ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ πληθυνθέντος σοι καὶ πάντων ὧσων σοι ἔσται πληθυνθέντων σοι
- 14 niin älköön sydämesi ylpistykö, äläkä unhota Herraa, sinun Jumalaasi, joka vei sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä,
Take care that your hearts are not lifted up in pride, giving no thought to the Lord your God who took you out of the land of Egypt, out of the prison-house;
ὕψωθῆς τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιλάβῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας
- 15 kuljetti sinua suuressa ja hirmuisessa, myrkyllisten käärmeiden ja skorpionien ja kuivien, vedettömien maiden erämaassa, vuodatti sinulle vettä kovasta kalliosta
Who was your guide through that great and cruel waste, where there were poison-snakes and scorpions and a dry land without water; who made water come out of the hard rock for you;
τοῦ ἀγαγόντος σε διὰ τῆς ἐρήμου τῆς μεγάλης καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης οὗ ὄφις δάκνων καὶ σκορπίος καὶ δῖσα οὗ οὐκ ἦν ὕδωρ τοῦ ἐξαγαγόντος σοι ἐκ πέτρας ἀκροτόμου πηγὴν ὕδατος
- 16 ja antoi erämaassa sinulle mannaa syödä, jota sinun isäsi eivät tunteneet - nöyryyttääkseenä ja koetellaksensa sinua ja lopuksi sinulle hyvää tehdäkseenä.
Who gave you manna for your food in the waste land, a food which your fathers had never seen; so that your pride might be broken and your hearts tested for your good in the end;
τοῦ ψωμίσαντός σε τὸ μαννα ἐν τῇ ἐρήμῳ ὃ οὐκ εἶδον οἱ πατέρες σου ἵνα κακώσῃ σε καὶ ἐκπειράσῃ σε καὶ εὖ σε ποιήσῃ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν σου
- 17 Älä ajattele sydämessäsi: 'Oma voimani ja oman käteni väkevyys on hankkinut minulle tämän rikkauden',
Say not then, in your hearts, My power and the strength of my hands have got me this wealth.
μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἡ ἰσχὺς μου καὶ τὸ κράτος τῆς χειρὸς μου ἐποίησέν μοι τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην
- 18 vaan muista, että Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle voiman hankkia rikkautta pitäääkseen liittonsa, jonka hän valalla vannonen teki sinun isiesi kanssa, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.
But keep in mind the Lord your God: for it is he who gives you the power to get wealth, so that he may give effect to the agreement which he made by his oath with your fathers, as at this day.
καὶ μνησθήσῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου ὅτι αὐτός σοι δίδωσιν ἰσχὺν τοῦ ποιῆσαι δύναμιν καὶ ἵνα στήσῃ τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἣν ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν σου ὡς σήμερον
- 19 Mutta jos sinä unhotat Herran, sinun Jumalasi, ja seuraat muita jumalia, palvelet niitä ja kumarrat niitä, niin minä vakuutan teille tänä päivänä, että te peräti hukutte.
And it is certain that if at any time you are turned away from the Lord your God, and go after other gods, to be their servants and to give them worship, destruction will overtake you.
καὶ ἔσται ἐὰν λήθῃ ἐπιλάβῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ πορευθῆς ὅπισθε θεῶν ἑτέρων καὶ λατρεύσῃς αὐτοῖς καὶ προσκυνήσῃς αὐτοῖς διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ὅτι ἀπ' ὠλεῖα ἀπολεῖσθε
- 20 Niinkuin ne kansat, jotka Herra hukuttaa teidän tieltänne, niin tekin hukutte, kun ette kuulette Herraa, teidän Jumalaanne."
Like the nations which the Lord is cutting off before you, so you will be cut off; because you would not give ear to the voice of the Lord your God.
καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη ὅσα κύριος ἀπολλύει πρὸ προσώπου ὑμῶν οὕτως ἀπολεῖσθε ἀνθ' ὧν οὐκ ἠκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν

- 1 "Kuule, Israel! Sinä menet nyt Jordanin yli laskeaksesi valtasi alle kansoja, jotka ovat sinua suuremmat ja väkevämmät, ja suuria, taivaan tasalle varustettuja kaupunkeja, Give ear, O Israel: today you are to go over Jordan, to take the heritage of nations greater and stronger than yourselves, and towns of great size with walls as high as heaven; ἀκουε ισραηλ συ διαβαίνεις σήμερον τὸν ιορδάνην εἰσελθεῖν κληρονομήσαι ἔθνη μεγάλα καὶ ἰσχυρότερα μᾶλλον ἢ ὑμεῖς πόλεις μεγάλας καὶ τειχήρεις ἕως τοῦ οὐρανοῦ
- 2 anakilaisten suuren ja kookkaan kansan, jonka sinä tunnet ja josta olet kuullut sanottavan: 'Kuka kestää anakilaisten edessä?' A people great and tall, the sons of the Anakim, of whom you have knowledge and of whom it has been said, All are forced to give way before the sons of Anak. λαὸν μέγαν καὶ πολὺν καὶ εὐμήκη υἱὸς ενακ οὗς συ οἶσθα καὶ συ ἀκήκοας τίς ἀντιστήσεται κατὰ πρόσωπον υἱῶν ενακ
- 3 Niin tiedä nyt, että Herra, sinun Jumalasi, käy sinun edelläsi niinkuin kultuttava tuli; hän hävittää heidät ja nöyryyttää heidät sinun edessäsi, ja sinä karkoitat heidät ja hukutat heidät nopeasti, niinkuin Herra on sinulle puhunut. Be certain then today that it is the Lord your God who goes over before you like an all-burning fire; he will send destruction on them, crushing them before you; and you will send them in flight, putting an end to them quickly, as the Lord has said. καὶ γνώση σήμερον ὅτι κύριος ὁ θεός σου οὗτος προπορεύεται πρὸ προσώπου σου πῦρ καταναλίσκον ἐστὶν οὗτος ἐξολεθρεύσει αὐτούς καὶ οὗτος ἀποστρέψει αὐτούς ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἀπολείς αὐτούς καθάπερ εἶπεν σοι κύριος
- 4 Kun Herra, sinun Jumalasi, työntää heidät sinun tieltäsi, niin älä ajattele sydämestäsi näin: 'Minun vanhurskauteni tähden Herra on tuonut minut ottamaan tämän maan omakseni'. Sillä näiden kansojen jumalattomuuden tähden Herra karkoittaa heidät sinun tieltäsi. And after the Lord has sent them in flight from before you, say not in your heart, Because of my righteousness the Lord has given me this land; when it is because of their evil-doing that the Lord is driving these nations out before you. μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἐν τῷ ἐξαναλῶσαι κύριον τὸν θεόν σου τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου σου λέγων διὰ τὰς δικαιοσύνας μου εἰσῆγαγεν με κύριος κληρονομήσαι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν ἐθνῶν τούτων κύριος ἐξολεθρεύσει αὐτούς πρὸ προσώπου σου
- 5 Et sinä vanhurskautesi ja oikeamielisyytesi tähden pääse ottamaan heidän maansa omaksesi, vaan näiden kansojen jumalattomuuden tähden Herra, sinun Jumalasi, karkoittaa heidät sinun tieltäsi ja täyttääksensä, mitä Herra valalla vannaen on luvannut sinun isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille. Not for your righteousness or because your hearts are upright are you going in to take their land; but because of the evil-doing of these nations the Lord your God is driving them out from before you, and to give effect to his oath to your fathers, Abraham, Isaac, and Jacob. οὐχὶ διὰ τὴν δικαιοσύνην σου οὐδὲ διὰ τὴν ὁσιότητα τῆς καρδίας σου συ εἰσπορεύῃ κληρονομήσαι τὴν γῆν αὐτῶν ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσέβειαν τῶν ἐθνῶν τούτων κύριος ἐξολεθρεύσει αὐτούς ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἵνα στήσῃ τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἣν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν τῷ αβρααμ καὶ τῷ ἰσαακ καὶ τῷ ἰακωβ
- 6 Tiedä siis, ettei Herra, sinun Jumalasi, sinun vanhurskautesi tähden anna sinulle tätä hyvää maata omaksesi; sillä sinä olet niskurikansa. Be certain then that the Lord your God is not giving you this good land as a reward for your righteousness; for you are a stiff-necked people. καὶ γνώση σήμερον ὅτι οὐχὶ διὰ τὰς δικαιοσύνας σου κύριος ὁ θεός σου δίδωσιν σοι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ταύτην κληρονομήσαι ὅτι λαὸς σκληροτράχηλος εἶ
- 7 Muista äläkä unhotta, kuinka sinä erämaassa vihoitit Herran, sinun Jumalasi. Siitä päivästä alkaen, jona sinä lähdit Egyptin maasta, aina siihen saakka, kun te tulitte tähän paikkaan, te olette niskoitelleet Herraa vastaan. Keep well in mind how you made the Lord your God angry in the waste land; from the day when you went out of Egypt till you came to this place, you have gone against the orders of the Lord. μνήσθητι μὴ ἐπιλάθῃ ὅσα παρώξυνας κύριον τὸν θεόν σου ἐν τῇ ἐρήμῳ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθετε ἐξ αἰγύπτου ἕως ἦλθετε εἰς τὸν τόπον τοῦτον ἀπειθοῦντες διατελεῖτε τὰ πρὸς κύριον
- 8 Myöskin Hoorebilla te vihoititte Herran, ja Herra vihastui teihin, niin että hän aikoi tuhota teidät. Again in Horeb you made the Lord angry, and in his wrath he would have put an end to you. καὶ ἐν χωρηβ παρωξύνετε κύριον καὶ ἐθυμώθη κύριος ἐφ' ὑμῖν ἐξολεθρεύσαι ὑμᾶς
- 9 Kun minä olin noussut vuorelle vastaanottamaan kivitaulut, sen liiton taulut, jonka Herra oli tehnyt teidän kansanne, olin minä vuorella neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä syömättä ja juomatta. When I had gone up into the mountain to be given the stones on which was recorded the agreement which the Lord made with you, I was on the mountain for forty days and forty nights without taking food or drinking water. ἀναβαίνοντός μου εἰς τὸ ὄρος λαβεῖν τὰς πλάκας τὰς λιθίνας πλάκας διαθήκης ἃς διέθετο κύριος πρὸς ὑμᾶς καὶ κατεγινόμεν ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἄρτον οὐκ ἔφαγον καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιον
- 10 Ja Herra antoi minulle ne kaksi kivitaulua, joihin oli kirjoitettu Jumalan sormella, ja niissä oli kaikki ne sanat, jotka Herra oli puhunut teille vuorelta, tulen keskeltä, silloin kun seurakunta oli koolla. And the Lord gave me the two stones with writing on them done by the finger of God: on them were recorded all the words which the Lord said to you on the mountain out of the heart of the fire, on the day of the great meeting. καὶ ἔδωκεν κύριος ἐμοὶ τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας γεγραμμένας ἐν τῷ δακτύλῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐπ' αὐταῖς ἐγγράπτο πάντες οἱ λόγοι οὗς ἐλάλησεν κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἡμέρα ἐκκλησίας

- 11 Ja niiden neljäkymmenen päivän ja neljäkymmenen yön kuluttua Herra antoi minulle ne kaksi kivitaulua, liitontaulut.
Then at the end of forty days and forty nights the Lord gave me those stones, the stones of the agreement.
καὶ ἐγένετο διὰ τεσσαράκοντα ἡμερῶν καὶ τεσσαράκοντα νυκτῶν ἔδωκεν κύριος ἐμοὶ τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας πλάκας διαθήκης
- 12 Ja Herra sanoi minulle: 'Nouse ja astu nopeasti täältä alas, sillä sinun kansasi, jonka sinä veit pois Egyptistä, on turmion tehnyt. Pian he poikkisivat siltä tieltä, jota minä käskin heidän vaeltaa; he tekivät itselleen valetun kuvan.'
And the Lord said to me, Get up now, and go down quickly from this place; for the people you have taken out of Egypt have given themselves over to evil; they have quickly been turned from the way in which I gave them orders to go; they have made themselves a metal image.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἀνάστηθι κατὰβηθι τὸ τάχος ἐντεῦθεν ὅτι ἡνόμησεν ὁ λαός σου οὐς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου παρέβησαν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλω αὐτοῖς ἐποίησαν ἑαυτοῖς χώνευμα
- 13 Ja Herra puhui minulle sanoen: 'Minä olen nähnyt, että tämä kansa on niskurikansa.
And then the Lord said to me, I have seen that this people is stiff-necked:
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με λελάληκα πρὸς σὲ ἅπας καὶ δις λέγων ἑώρακα τὸν λαὸν τοῦτον καὶ ἰδοὺ λαὸς σκληροτράχηλός ἐστιν
- 14 Anna minun olla, minä tuhoan heidät ja pyyhin pois heidän nimensä taivaan alta. Mutta sinusta minä teen väkevämmän ja lukuisamman kansan, kuin se on.'
Let me send destruction on them till their very name is cut off; and I will make of you a nation greater and stronger than they.
ἔασόν με ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς καὶ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτῶν ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσω σὲ εἰς ἔθνος μέγα καὶ ἰσχυρὸν καὶ πολὺ μᾶλλον ἢ τοῦτο
- 15 Silloin minä käännyin ja astuin alas vuorelta, vuoren palaessa tulena; ja minulla oli käsissäni ne kaksi liitontaulua.
So turning round I came down from the mountain, and the mountain was burning with fire; and the two stones of the agreement were in my hands.
καὶ ἐπιστρέψας κατέβην ἐκ τοῦ ὄρους καὶ τὸ ὄρος ἐκαίετο πυρὶ καὶ αἱ δύο πλάκες ἐπὶ ταῖς δυοὶ χερσίν μου
- 16 Ja niin minä näin, että te olitte rikkoneet Herraa, teidän Jumalaanne, vastaan: olitte tehneet itsellenne valetun vasikankuvan, pian poikenneet siltä tieltä, jota Herra oli käskenyt teidän vaeltaa.
And I saw that you had done evil against the Lord, and had made for yourselves a metal image of a young ox: you had quickly been turned from the way in which the Lord had given you orders to go.
καὶ ἰδὼν ὅτι ἡμάρτετε ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ ἐποιήσατε ὑμῖν ἑαυτοῖς χώνευτὸν καὶ παρέβητε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλατο ὑμῖν κύριος
- 17 Silloin minä tartuin molempiin tauluihin ja heitin ne käsistäni ja murskasin ne teidän silmienne edessä.
And I let the stones go from my hands, and they were broken before your eyes.
καὶ ἐπιλαβόμενος τῶν δύο πλακῶν ἔρριψα αὐτὰς ἀπὸ τῶν δύο χερσῶν μου καὶ συνέτριψα ἐναντίον ὑμῶν
- 18 Ja minä heittäydyin Herran eteen ja olin, niinkuin edelliselläkin kerralla, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä syömättä ja juomatta, kaiken sen synnin tähden, jota te olitte tehneet, kun teitte sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vihoititte hänet.
And I went down on my face before the Lord, as at the first, for forty days and forty nights, without taking food or drinking water, because of all your sin, in doing evil in the eyes of the Lord and moving him to wrath.
καὶ ἐδεήθην ἐναντίον κυρίου δευτέρον καθάπερ καὶ τὸ πρότερον τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἄρτον οὐκ ἔφαγον καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιον περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν ὧν ἡμάρτετε ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν παροξύναι αὐτόν
- 19 Sillä minä pelkäsin sitä vihaa ja kiivautta teitä vastaan, joka oli vallannut Herran, niin että hän aikoi tuhota teidät. Ja Herra kuuli minua vielä silläkin kertaa.
For I was full of fear because of the wrath of the Lord which was burning against you, with your destruction in view. But again the Lord's ear was open to my prayer.
καὶ ἐκφοβός εἰμι διὰ τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν ὅτι παροξύνθη κύριος ἐφ' ὑμῖν ἐξολεθρεῦσαι ὑμᾶς καὶ εἰσήκουσεν κύριος ἐμοῦ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ
- 20 Myöskin Aarooniin Herra vihastui niin suuresti, että hän aikoi tuhota hänet, ja minä rukoilin silloin myöskin Aaronin puolesta.
And the Lord, in his wrath, would have put Aaron to death: and I made prayer for Aaron at the same time.
καὶ ἐπὶ ααρῶν ἐθυμώθη κύριος σφόδρα ἐξολεθρεῦσαι αὐτόν καὶ ἠξάμην καὶ περὶ ααρῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ
- 21 Sitten minä otin teidän tekemänne syntikuvatuksen, vasikan, ja poltin sen tulessa, löin sen palasiksi ja rouhensin sen hienoksi, aivan kuin tuhaksi, ja sen tuhan minä heitin puroon, joka juoksi vuorelta.
And I took your sin, the image which you had made, and put it in the fire and had it hammered and crushed very small till it was only dust: and the dust I put in the stream flowing down from the mountain.
καὶ τὴν ἁμαρτίαν ὑμῶν ἣν ἐποιήσατε τὸν μόσχον ἔλαβον αὐτόν καὶ κατέκασα αὐτόν ἐν πυρὶ καὶ συνέκοψα αὐτόν καταλέσας σφόδρα ἕως οὗ ἐγένετο λεπτὸν καὶ ἐγενήθη ὡσεὶ κονιορτός καὶ ἔρριψα αὐτὸν κονιορτὸν εἰς τὸν χειμάρρουν τὸν καταβαίοντα ἐκ τοῦ ὄρους

- 22 Taberassa, Massassa ja Kibrot-Hattaavassa te vielä vihoititte Herran.
Again at Taberah and at Massah and at Kibroth-hattaavah you made the Lord angry.
καὶ ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ καὶ ἐν τῷ πειρασμῷ καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν τῆς ἐπιθυμίας παροξύνοντες ἦτε κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν
- 23 Ja kun Herra tahtoi lähettää teidät Kaades-Barneasta ja sanoi: 'Menkää ja ottakaa omaksenne se maa, jonka minä teille annan', niin te niskoittelitte Herran, teidän Jumalanne, käskyä vastaan etkä uskoneet häneen etkä kuulleet hänen ääntänsä.
And when the Lord sent you from Kadesh-barnea, saying, Go up and take the land which I have given you; you went against the orders of the Lord your God, and had no faith in him, and would not give ear to his voice.
καὶ ὅτε ἐξᾠπέστειλεν κύριος ὑμᾶς ἐκ καθῆς βαρνη λέγων ἀνάβητε καὶ κληρονομήσατε τὴν γῆν ἣν δίδωμι ὑμῖν καὶ ἠπειθήσατε τῷ ῥήματι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς αὐτοῦ
- 24 Te olette niskoittelleet Herraa, teidän Jumalaanne, vastaan aina siitä päivästä alkaen, jona minä opin teidät tuntemaan.
From the day when I first had knowledge of you, you have gone against the word of the Lord.
ἀπειθοῦντες ἦτε τὰ πρὸς κύριον ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐγνώσθη ὑμῖν
- 25 Silloin minä heittäydin Herran eteen ja olin siinä neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä; sillä Herra oli sanonut aikovansa tuhota teidät.
So I went down on my face in prayer before the Lord for forty days and forty nights as I did at first; because the Lord had said that he would put an end to you.
καὶ ἐδεήθην ἐναντίον κυρίου τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ὅσας ἐδεήθην εἶπεν γὰρ κύριος ἐξολεθρεῦσαι ὑμᾶς
- 26 Ja minä rukoilin Herraa ja sain: Herra, Herra, älä tuhoa kansaasi ja perintöosaasi, jonka sinä suuruudessasi vapahdit ja jonka sinä veit pois Egyptistä väkevällä kädellä.
And I made prayer to the Lord and said, O Lord God, do not send destruction on your people and your heritage, to whom, by your great power, you have given salvation, whom you have taken out of Egypt by the strength of your hand.
καὶ ἐδξάμην πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπα κύριε κύριε βασιλεῦ τῶν θεῶν μὴ ἐξολεθρεύσης τὸν λαόν σου καὶ τὴν μερίδα σου ἣν ἐλυτρώσω ἐν τῇ ἰσχύι σου τῇ μεγάλῃ οὗς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν τῇ ἰσχύι σου τῇ μεγάλῃ καὶ ἐν τῇ χειρὶ σου τῇ κραταίᾳ καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ
- 27 Muista palvelijoitasi Aabrahamia, Iisakia ja Jaakobia, älä katso tämän kansan uppiskaisuutta, jumalattomuutta ja syntiä,
Keep in mind your servants, Abraham, Isaac, and Jacob, not looking at the hard heart of this people, or their evil-doing and their sin:
μνήσθητι αβρααμ καὶ ισαακ καὶ ιακωβ τῶν θεραπόντων σου οἷς ὄμοσας κατὰ σεαυτοῦ μὴ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν σκληρότητα τοῦ λαοῦ τούτου καὶ τὰ ἀσεβήματα καὶ τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν
- 28 ettei sanottaisi siinä maassa, josta sinä veit meidät pois: 'Koska Herra ei kyennyt viemään heitä siihen maahan, jonka hän oli heille luvannut, ja koska hän vihasi heitä, vei hän heidät täältä pois surmataakseen heidät erämaassa'.
Or it may be said in the land from which you have taken them, Because the Lord was not able to take them into the land which he said he would give them, and because of his hate for them, he has taken them out to put them to death in the waste land.
μὴ εἰπῶσιν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ὅθεν ἐξήγαγες ἡμᾶς ἐκεῖθεν λέγοντες παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι κύριον εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν εἶπεν αὐτοῖς καὶ παρὰ τὸ μισῆσαι αὐτοὺς ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἀποκτεῖναι ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 29 Ovathan he sinun kansasi ja perintöosasi, jonka sinä veit sieltä pois suurella voimallasi ja ojennetulla käsivarrellasi."
But still they are your people and your heritage, whom you took out by your great power and by your stretched-out arm.
καὶ οὗτοι λαός σου καὶ κληρὸς σου οὗς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν τῇ ἰσχύι σου τῇ μεγάλῃ καὶ ἐν τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ
- 1 "Silloin Herra sanoi minulle: 'Veistä itsellesi kaksi kivitaulua, entisten kaltaista, ja nouse vuorelle minun tyköni; tee myös itsellesi puusta arkki.
At that time the Lord said to me, Make two other stones, cut like the first two, and come up to me on the mountain, and make an ark of wood.
ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ εἶπεν κύριος πρὸς με λάξουσιν σεαυτῷ δύο πλάκας λιθίνας ὥσπερ τὰς πρώτας καὶ ἀνάβηθι πρὸς με εἰς τὸ ὄρος καὶ ποιήσεις σεαυτῷ κιβωτὸν ξυλίνην
- 2 Minä kirjoitan niihin tauluihin ne sanat, jotka olivat entisissä tauluissa, niissä, jotka sinä murskasit; pane ne arkkiin.'
And I will put on the stones the words which were on the first stones which were broken by you, and you are to put them into the ark.
καὶ γράψω ἐπὶ τὰς πλάκας τὰ ῥήματα ἃ ἦν ἐν ταῖς πλαξίν ταῖς πρώταις ὡς συνέτριψας καὶ ἐμβαλεῖς αὐτὰς εἰς τὴν κιβωτόν
- 3 Niin minä tein arkin akasiapuusta ja veistin kaksi kivitaulua, entisten kaltaista. Ja minä nousin vuorelle, kädessäni ne kaksi taulua.
So I made an ark of hard wood, and had two stones cut like the others, and went up the mountain with the stones in my hands.
καὶ ἐποίησα κιβωτὸν ἐκ ξύλου ἀσῆπτων καὶ ἐλάξευσα τὰς δύο πλάκας τὰς λιθίνας ὡς αἱ πρώται καὶ ἀνέβην εἰς τὸ ὄρος καὶ αἱ δύο πλάκες ἐπὶ ταῖς χερσίν μου
- 4 Ja hän kirjoitti tauluihin saman, minkä edellisellä kerralla, ne kymmenen sanaa, jotka Herra oli puhunut teille vuorelta, tulen keskeltä, seurakunnan kokouspäivänä. Ja Herra antoi ne minulle.
And he put on the stones, as in the first writing, the ten rules which the Lord gave you on the mountain out of the fire on the day of the great meeting; and the Lord gave the stones to me.
καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τὰς πλάκας κατὰ τὴν γραφὴν τὴν πρώτην τοὺς δέκα λόγους οὗς ἐλάλησεν κύριος πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ὄρει ἐκ μέσου τοῦ πυρός καὶ ἔδωκεν αὐτὰς κύριος ἐμοί

- 5 Sitten minä käännyin ja astuin alas vuorelta ja panin taulut tekemääni arkkiin, niinkuin Herra oli minua käsenyt, ja siinä ne ovat.
And turning round I came down from the mountain and put the stones in the ark which I had made; and there they are as the Lord gave me orders.
καὶ ἐπιστρέψας κατέβην ἐκ τοῦ ὄρους καὶ ἐνέβαλον τὰς πλάκας εἰς τὴν κιβωτὸν ἣν ἐποίησα καὶ ἦσαν ἐκεῖ καθὰ ἐνετείλατό μοι κύριος
- 6 Ja israelilaiset lähtivät liikkeelle Bene-Jaakanin kaivoilta ja vaelsivat Mooseraan. Siellä kuoli Aaron, ja hänet haudattiin sinne; ja hänen poikansa Eleazar tuli papiksi hänen sijaansa.
(And the children of Israel went on from Beeroth Bene-jaakan to Moserah: there death came to Aaron and he was put to rest in the earth; and Eleazar, his son, took his place as priest.
καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπῆραν ἐκ βηρωθ υἱῶν ἰακμ μισαδαὶ ἐκεῖ ἀπέθανεν ααρων καὶ ἐτάφη ἐκεῖ καὶ ἱεράτευσεν ελεαζαρ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 7 Sieltä he lähtivät liikkeelle Gudgodaan, ja Gudgodasta Jotbataan, seutuun, jossa on vesipuroja.
From there they went on to Gudgodah, and from Gudgodah to Jotbathah, a land of streams of water.
ἐκεῖθεν ἀπῆραν εἰς γαδγαδ καὶ ἀπὸ γαδγαδ εἰς ετεβαθα γῆ χειμαρροὶ ὕδατων
- 8 Siihen aikaan Herra erotti Leevin sukukunnan kantamaan Herran liitonarkkia, seisomaan Herran edessä, palvelemaan häntä ja siunaamaan hänen nimeensä, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.
At that time the Lord had the tribe of Levi marked out to take up the ark of the Lord's agreement, to be before the Lord and to do his work and to give blessings in his name, to this day.
ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ διέστειλεν κύριος τὴν φυλὴν τὴν λευὶ αἶρειν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου παρεστάναι ἔναντι κυρίου λειτουργεῖν καὶ ἐπεύχεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 9 Sentähden Leevi ei saanut osuutta eikä perintöosaa veljiensä rinnalla, sillä Herra on hänen perintöosansa, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on hänelle puhunut.
For this reason Levi has no part or heritage for himself among his brothers: the Lord is his heritage, as the Lord your God said to him.)
διὰ τοῦτο οὐκ ἔστιν τοῖς λευίταις μερίς καὶ κληρὸς ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν κύριος αὐτὸς κληρὸς αὐτοῦ καθὰ εἶπεν αὐτῷ
- 10 Ja minä viivyin vuorella, niinkuin edelliselläkin kerralla, neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä; ja Herra kuuli minua vielä silläkin kertaa, sillä Herra ei tahtonut tuhota sinua.
And I was in the mountain, as at the first time, for forty days and forty nights; and again the ears of the Lord were open to my prayer, and he did not send destruction on you.
κἀγὼ εἰστήκειν ἐν τῷ ὄρει τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας καὶ εἰσήκουσεν κύριος ἐμοῦ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ καὶ οὐκ ἠθέλησεν κύριος ἐξολοθρεῖσαι ὑμᾶς
- 11 Ja Herra sanoi minulle: 'Nouse ja lähde, kulje kansan edellä, että he menevät ja ottavat omakseen maan, jonka minä heidän isillensä vannotulla valalla olen luvannut antaa heille'.
Then the Lord said to me, Get up and go on your journey before the people, so that they may go in and take the land which I said in my oath to their fathers that I would give them.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με βᾶδιζε ἄπαρον ἔναντιόν τοῦ λαοῦ τούτου καὶ εἰσπορεύεσθωσαν καὶ κληρονομήωσαν τὴν γῆν ἣν ὠμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι αὐτοῖς
- 12 Ja nyt, Israel, mitä Herra, sinun Jumalasi, sinulta muuta vaatii, kuin että pelkääät Herraa, sinun Jumalaasi, että aina vaellat hänen teitänsä ja rakastat häntä, ja että palvelet Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi,
And now, Israel, what would the Lord your God have you do, but to go in the fear of the Lord your God, walking in all his ways and loving him and doing his pleasure with all your heart and all your soul,
καὶ νῦν ἰσραὴλ τί κύριος ὁ θεός σου αἰτεῖται παρὰ σοῦ ἀλλ' ἢ φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν σου πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ λατρεύειν κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
- 13 noudattaen Herran käskyjä ja säädöksiä, jotka minä sinulle tänä päivänä annan, että menestyisit.
Doing the orders of the Lord and keeping his laws which I give you this day for your good?
φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον ἵνα εὖ σοὶ ᾦ
- 14 Katso, taivaat ja taivasten taivaat, maa ja kaikki, mitä siinä on, ovat Herran, sinun Jumalasi.
The Lord your God is ruler of heaven, of the heaven of heavens, and of the earth with everything in it.
ἰδοὺ κυρίου τοῦ θεοῦ σου ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ ἡ γῆ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ
- 15 Mutta ainoastaan sinun isiisi Herra mielistyi ja rakasti heitä; ja hän valitsi omikseen heidän jälkeläisensä, hän valitsi teidät kaikista kansoista, niinkuin yhä vielä on.
But the Lord had delight in your fathers and love for them, marking out for himself their seed after them, even you, from all peoples, as at this day.
πλὴν τοὺς πατέρας ὑμῶν προεἶλατο κύριος ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ ἐξελέξατο τὸ σπέρμα αὐτῶν μετ' αὐτοὺς ὑμᾶς παρὰ πάντα τὰ ἔθνη κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην
- 16 Ympärileikatkaa sentähden sydämenne älkääkää olko enää niskureita.
Let your circumcision be of the heart, and put away your pride.
καὶ περιτεμεῖσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν καὶ τὸν τράχηλον ὑμῶν οὐ σκληρυνεῖτε ἔτι

- 17 Sillä Herra, teidän Jumalanne, on jumalain Jumala ja herrain Herra, suuri, voimallinen ja peljättävä Jumala, joka ei katso henkilöön eikä ota lahjusta,
For the Lord your God is God of gods and Lord of lords, the great God, strong in power and greatly to be feared, who has no respect for any man's position and takes no rewards:
ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν οὗτος θεὸς τῶν θεῶν καὶ κύριος τῶν κυρίων ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς καὶ ὁ φοβερός ὅστις οὐ θαυμάζει πρόσωπον οὐδ' οὐ μὴ λάβῃ δῶρον
- 18 joka hankkii orvolle ja leskelle oikeuden ja joka rakastaa muukalaista ja antaa hänelle ruuan ja vaatteen.
Judging uprightly in the cause of the widow and of the child who has no father, and giving food and clothing in his mercy to the man from a strange country.
ποιῶν κρίσιν προσήλυτῳ καὶ ὀρφανῷ καὶ χήρᾳ καὶ ἀγαπᾷ τὸν προσήλυτον δοῦναι αὐτῷ ἄρτον καὶ ἱμάτιον
- 19 Sentähden rakastakaa muukalaista, sillä te olette itse olleet muukalaisina Egyptin maassa.
So be kind to the man from a strange country who is living among you, for you yourselves were living in a strange country in the land of Egypt.
καὶ ἀγαπήσετε τὸν προσήλυτον προσήλυτοι γὰρ ἦτε ἐν γῆ αἰγύπτῳ
- 20 Herraa, sinun Jumalaasi, pelkää, häntä palvele, hänessä riipu kiinni ja vannoo hänen nimeensä.
Let the fear of the Lord your God be before you, give him worship and be true to him at all times, taking your oaths in his name.
κύριον τὸν θεόν σου φοβηθήσῃ καὶ αὐτῷ λατρεύσεις καὶ πρὸς αὐτὸν κολληθήσῃ καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὀμῇ
- 21 Hän on sinun ylistyksesi, ja hän on sinun Jumalasi, joka on tehnyt sinulle ne suuret ja peljättävät teot, jotka sinun silmäsi ovat nähneet.
He is your God, the God of your praise, your God who has done for you all these works of power which your eyes have seen.
οὗτος καύχημά σου καὶ οὗτος θεὸς σου ὅστις ἐποίησεν ἐν σοὶ τὰ μεγάλα καὶ τὰ ἐνδοξα ταῦτα ἃ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου
- 22 Seitsemänkymmentä henkeä oli sinun isiesi joukkoa, kun he menivät Egyptiin, mutta nyt Herra, sinun Jumalasi, on tehnyt sinun lukusi paljoksi niinkuin taivaan tähdet."
Your fathers went down into Egypt with seventy persons; and now the Lord your God has made you like the stars of heaven in number.
ἐν ἑβδομήκοντα ψυχαῖς κατέβησαν οἱ πατέρες σου εἰς αἴγυπτον νυνὶ δὲ ἐποίησεν σε κύριος ὁ θεὸς σου ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει
- 1 "Rakasta siis Herraa, sinun Jumalaasi, ja noudata alati hänen määräyksiänsä, säädöksiänsä, oikeuksia ja käskyjänsä.
So have love for the Lord your God, and give him worship, and keep his laws and his decisions and his orders at all times.
καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου καὶ φυλάξῃ τὰ φυλάγματα αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας
- 2 Ja huomatkaa tänä päivänä, etten minä nyt puhu teidän lapsillenne, jotka eivät ole kokeneet eivätkä nähneet Herran, teidän Jumalanne, kuritusta, hänen suuruuttansa, väkevää kättänsä ja ojennettua käsivarttansa,
And be certain in your minds this day; for these words are not said to your children, who have had no experience of the training of the Lord your God, and who have not seen his great power or his strong hand and his stretched-out arm,
καὶ γνώσεσθε σήμερον ὅτι οὐχὶ τὰ παιδία ὑμῶν ὅσοι οὐκ οἶδασιν οὐδὲ εἶδον τὴν παιδείαν κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ τὰ μεγαλεῖα αὐτοῦ καὶ τὴν χειρὰ τὴν κραταιὰν καὶ τὸν βραχίονα τὸν ὑψηλὸν
- 3 eivät hänen tunnustekojaan ja töitään, jotka hän teki Egyptissä faraolle, Egyptin kuninkaalle, ja koko hänen maalleen,
Or his signs and wonders which he did in Egypt, to Pharaoh, king of Egypt, and all his land;
καὶ τὰ σημεῖα αὐτοῦ καὶ τὰ τέρατα αὐτοῦ ὅσα ἐποίησεν ἐν μέσῳ αἰγύπτου φαραῶ βασιλεῖ αἰγύπτου καὶ πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ
- 4 eivätkä, mitä hän teki egyptiläisten sotajoukolle, heidän hevosillensa ja vaunuillensa, joiden päälle hän vyörytti Kaislameren vedet, kun he ajoivat teitä takaa, ja jotka Herra hukutti, niin ettei heitä enää ole,
And what he did to the army of Egypt, to their horses and their war-carriages; how he made the waters of the Red Sea come up over them when they went after you, and how the Lord put an end to them even to this day;
καὶ ὅσα ἐποίησεν τὴν δύναμιν τῶν αἰγυπτίων τὰ ἄρματα αὐτῶν καὶ τὴν ἵππον αὐτῶν ὡς ἐπέκλυσεν τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης τῆς ἐρυθρᾶς ἐπὶ προσώπου αὐτῶν καταδιωκόντων αὐτῶν ἐκ τῶν ὀπίσω ὑμῶν καὶ ἀπόλεσεν αὐτοὺς κύριος ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 5 eivätkä, mitä hän teki teille erämaassa, aina siihen saakka, kunnes te tulitte tähän paikkaan,
And what he did for you in the waste land, till you came to this place;
καὶ ὅσα ἐποίησεν ὑμῖν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως ἤλθετε εἰς τὸν τόπον τοῦτον
- 6 eivätkä, mitä hän teki Daatanille ja Abiramille, Eliabin, Ruubenin pojan, pojille, kun maa avasi kitansa ja koko Israelin keskeltä nielaisi heidät ja heidän perheensä ja majansa ja kaiken, mitä heillä oli mukanaan;
And what he did to Dathan and Abiram, the sons of Eliab, the son of Reuben; when they went down into the open mouth of the earth, with their families and their tents and every living thing which was theirs, before the eyes of all Israel:
καὶ ὅσα ἐποίησεν τῷ δαθαν καὶ ἀβιρων υἱοῖς ελιαβ υἱοῦ ρουβην οὗς ἀνοίξασα ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς κατέπιεν αὐτοὺς καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν καὶ πᾶσαν αὐτῶν τὴν ὑπόστασιν τὴν μετ' αὐτῶν ἐν μέσῳ παντὸς ἰσραηλ

- 7 vaan minä puhun teille, jotka olette omin silmin nähneet kaikki Herran suuret teot, jotka hän on tehnyt.
But your eyes have seen all the great works of the Lord which he has done.
ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ἑώρακαν πάντα τὰ ἔργα κυρίου τὰ μεγάλα ὅσα ἐποίησεν ὑμῖν σήμερον
- 8 Niin pitäkää kaikki käskyt, jotka minä tänä päivänä teille annan, että te tulisitte voimakkaiksi, menisitte ja ottaisitte omaksenne sen maan, jota nyt menette omaksenne ottamaan,
So keep all the orders which I give you today, so that you may be strong, and go in and take the land which is to be your heritage;
καὶ φυλάξεσθε πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον ἵνα ζῆτε καὶ πολυπλασιασθῆτε καὶ εἰσελθόντες κληρονομήσητε τὴν γῆν εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομήσατε αὐτήν
- 9 ja että te kauan eläisitte siinä maassa, jonka Herra teidän isillenne vannottulla valalla on luvannut antaa heille ja heidän jälkeläisillensä, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.
And that your days may be long in the land which the Lord gave by an oath to your fathers and to their seed after them, a land flowing with milk and honey.
ἵνα μακροημερεύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν δοῦναι αὐτοῖς καὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν μετ' αὐτούς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι
- 10 Sillä se maa, jota sinä menet omaksesi ottamaan, ei ole niinkuin Egyptin maa, josta te olette lähteneet ja jota sinä, siemenesi siihen kylvettyäsi, jalalla polkien kastelit niinkuin vihannestarhaa.
For the land where you are going is not like the land of Egypt from which you have come, where you put in your seeds, watering them with your foot, like a planted garden:
ἔστιν γὰρ ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσατε αὐτήν οὐχ ὥσπερ ἡ γῆ αἰγύπτου ἐστὶν ὅθεν ἐκπεπόρευσε ἐκεῖθεν ὅταν σπείρωσιν τὸν σπόρον καὶ ποτίζωσιν τοῖς ποσὶν ὡσεὶ κῆπον λαχαναίας
- 11 Vaan se maa, jota te menette omaksenne ottamaan, on maa, jossa on vuoria ja laaksoja ja joka juo vettä taivaan sateesta,
But the land where you are going is a land of hills and valleys, drinking in the rain of heaven:
ἡ δὲ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσατε αὐτήν γῆ ὄρεινῆ καὶ πεδινῆ ἐκ τοῦ ὕετοῦ τοῦ οὐρανοῦ πίεται ὕδωρ
- 12 maa, josta Herra, sinun Jumalasi, pitää huolen ja jota Herran, sinun Jumalasi, silmät aina katsovat, vuoden alusta sen loppuun saakka.
A land cared for by the Lord your God: the eyes of the Lord your God are on it at all times from one end of the year to the other.
γῆ ἣν κύριος ὁ θεός σου ἐπισκοπεῖται αὐτήν διὰ παντός οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπ' αὐτῆς ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἕως συντελείας τοῦ ἐνιαυτοῦ
- 13 Ja jos nyt tottelette minun käskyjäni, jotka minä tänä päivänä teille annan, niin että rakastatte Herraa, teidän Jumalanne, ja palvelette häntä kaikesta sydämeštänne ja kaikesta sielustanne,
And it will be that if you truly give ear to the orders which I put before you this day, loving the Lord your God and worshipping him with all your heart and all your soul,
ἐὰν δὲ ἀκοῆ εἰσακούσητε πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου καὶ λατρεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
- 14 niin minä annan teidän maallenne sateen ajallansa, syyssateen ja kevätsateen, ja sinä saat korjata viljasi ja viinisi ja öljysi.
Then I will send rain on your land at the right time, the early rains and the late rains, so that you may get in your grain and your wine and your oil.
καὶ δώσει τὸν ὕετὸν τῇ γῆ σου καθ' ὥραν πρόμιον καὶ ὕμιον καὶ εἰσοίσεις τὸν σῖτόν σου καὶ τὸν οἶνόν σου καὶ τὸ ἔλαιόν σου
- 15 Ja minä annan sinun karjallesi ruohoa kedoillasi; ja sinä syöt ja tulet ravituksi.
And I will give grass in your fields for your cattle, so that you may have food in full measure.
καὶ δώσει χορτάσματα ἐν τοῖς ἀγροῖς σου τοῖς κτήνεσίν σου καὶ φαγῶν καὶ ἐμπλησθεῖς
- 16 Varokaa, ettei teidän sydämenne antaudu vieteltäväksi, niin että poikkeatte pois ja palvelette muita jumalia ja niitä kumarratte;
But take care that your hearts are not turned to false ways so that you become servants and worshippers of other gods;
πρόσεχε σεαυτῷ μὴ πλατυνθῆ ἡ καρδία σου καὶ παραβῆτε καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς
- 17 muutoin Herran viha syttyy teitä kohtaan, ja hän sulkee taivaan, niin ettei tule sadetta eikä maa anna satoansa, ja te häviätte pian siitä hyvästä maasta, jonka Herra teille antaa.
For if you do so, the wrath of the Lord will be burning against you, and the heaven will be shut up so that there is no rain and the land will give no fruit; and in a very little time you will be cut off from the good land which the Lord is giving you.
καὶ θυμωθεῖς ὀργῇ κύριος ἐφ' ὑμῖν καὶ συσχῆ τὸν οὐρανόν καὶ οὐκ ἔσται ὕετός καὶ ἡ γῆ οὐ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς καὶ ἀπολείσθε ἐν τάχει ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ἧς ἔδωκεν ὁ κύριος ὑμῖν
- 18 Painakaa siis nämä minun sanani sydämeenne ja mieleenne ja sitokaa ne merkiksi käteenne, ja ne olkoot muistolauseena otsallanne;
So keep these words deep in your heart and in your soul, and have them fixed on your hand for a sign and marked on your brow;
καὶ ἐμβαλεῖτε τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὑμῶν καὶ ἀφάψετε αὐτὰ εἰς σημεῖον ἐπὶ τῆς χειρὸς ὑμῶν καὶ ἔσται ἀσάλευτον πρὸ ὀφθαλμῶν ὑμῶν
- 19 ja opettakaa ne lapsillenne, niin että puhut niistä kotona istuessasi ja tietä käydessäsi, maata pannelsasi ja ylös noustessasi.
Teaching them to your children, and talking of them when you are at rest in your house or walking by the way, when you go to sleep and when you get up:
καὶ διδάξετε αὐτὰ τὰ τέκνα ὑμῶν λαλεῖν αὐτὰ καθημένους ἐν οἴκῳ καὶ πορευομένους ἐν ὁδῷ καὶ κοιταζομένους καὶ διανισταμένους

- 20 **Ja kirjoita ne talosi pihtipeliin ja portteihisi,**
Writing them on the pillars of your houses and over the doors of your towns:
καὶ γράψετε αὐτὰ ἐπὶ τὰς φιλίαις τῶν οἰκιῶν ὑμῶν καὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν
- 21 **että te ja teidän lapsenne kauan eläisitte siinä maassa, jonka Herra teidän isillenne vannotulla valalla lupasi antaa heille, niin kauan kuin taivas maan yli kaareutuu.**
So that your days, and the days of your children, may be long in the land which the Lord by his oath to your fathers said he would give them, like the days of the eternal heavens.
ἵνα πολυημερεύσητε καὶ αἱ ἡμέραι τῶν υἱῶν ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν ὑμῶν δοῦναι αὐτοῖς καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς
- 22 **Sillä jos te pidätte kaikki nämä käskyt, jotka minä teille annan, ja seuraatte niitä, niin että rakastatte Herraa, teidän Jumalaanne, ja aina vaellatte hänen teitensä ja riiputte hänessä kiinni,**
For if you take care to keep all the orders which I give you, and to do them; loving the Lord your God and walking in all his ways and being true to him:
καὶ ἔσται ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητε πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον ποιεῖν ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ προσκολλᾶσθαι αὐτῷ
- 23 **niin Herra karkoittaa kaikki nämä kansat teidän tieltänne, ja te laskette valtanne alle kansoja, jotka ovat teitä suuremmat ja väkevämmät.**
Then the Lord will send these nations in flight before you, and you will take the lands of nations greater and stronger than yourselves.
καὶ ἐκβαλεῖ κύριος πάντα τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν καὶ κληρονομήσετε ἔθνη μεγάλα καὶ ἰσχυρότερα μᾶλλον ἢ ὑμεῖς
- 24 **Mihin paikkaan te jalkanne astutte, se on oleva teidän. Erämaasta ja Libanonista, virrasta, Eufrat-virrasta, aina Länsimereen saakka on teidän alueenne ulottuva.**
Every place where you put your foot will be yours: from the waste land and Lebanon, from the river, the river Euphrates as far as the Great Sea, will be the limits of your land.
πάντα τὸν τόπον οὗ ἐὰν πατήσῃ τὸ ἴχνος τοῦ ποδὸς ὑμῶν ὑμῖν ἔσται ἀπὸ τῆς ἐρήμου καὶ ἀντιλιβάνου καὶ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ εὐφράτου καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐπὶ δυσμῶν ἔσται τὰ ὄριά σου
- 25 **Ei kukaan kestä teidän edessänne. Kauhuun ja peljästyksen teidän edessänne on Herra saattava koko sen maan, johon te astutte, niinkuin hän on teille puhunut.**
All people will give way before you: for the Lord your God will put the fear of you on all the land through which you go, as he has said.
οὐκ ἀντιστήσεται οὐδείς κατὰ πρόσωπον ὑμῶν τὸν τρόμον ὑμῶν καὶ τὸν φόβον ὑμῶν ἐπιθήσει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς ἐφ' ἧς ἐὰν ἐπιβῆτε ἐπ' αὐτῆς ὄν τρόπον ἐλάλησεν κύριος πρὸς ὑμᾶς
- 26 **Katso, minä asetan tänä päivänä teidän eteenne siunauksen ja kirouksen:**
Today I put before you a blessing and a curse:
ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον εὐλογίαν καὶ κατάραν
- 27 **siunauksen, jos te tottelette Herran, teidän Jumalanne, käskyjä, jotka minä tänä päivänä teille annan,**
The blessing if you give ear to the orders of the Lord your God, which I give you this day:
τὴν εὐλογίαν ἐὰν ἀκούσητε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον
- 28 **mutta kirouksen, jos te ette tottele Herran, teidän Jumalanne, käskyjä, vaan poikkeatte siltä tieltä, jota minä tänä päivänä käsken teidän vaeltaa, ja seuraatte muita jumalia, joita te ette tunne.**
And the curse if you do not give ear to the orders of the Lord your God, but let yourselves be turned from the way which I have put before you this day, and go after other gods which are not yours.
καὶ τὰς κατάρας ἐὰν μὴ ἀκούσητε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον καὶ πλανηθῆτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλαμην ὑμῖν πορευθέντες λατρεύειν θεοῖς ἑτέροις οὓς οὐκ οἴδατε
- 29 **Ja kun Herra, sinun Jumalasi, on vienyt sinut siihen maahan, jota sinä nyt menet omaksesi ottamaan, niin tee Garissimin vuoresta siunauksen paikka ja Eebalin vuoresta kirouksen paikka."**
And when the Lord your God has taken you into the land of your heritage, you are to put the blessing on Mount Gerizim and the curse on Mount Ebal.
καὶ ἔσται ὅταν εἰσαγάγῃ σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν διαβαίνεις ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτὴν καὶ δώσεις τὴν εὐλογίαν ἐπ' ὄρος γαριζὶν καὶ τὴν κατάραν ἐπ' ὄρος γαιβαλ
- 30 **Ne ovat toisella puolella Jordanin, länteen päin auringonlaskun tiestä, kanaanilaisten maassa, niiden, jotka asuvat Aromaassa, vastapäätä Gilgalia, Mooren tammiston luona.**
Are they not on the other side of Jordan, looking west, in the land of the Canaanites living in the Arabah, opposite Gilgal, by the holy tree of Moreh?
οὐκ ἰδοὺ ταῦτα πέραν τοῦ ἰορδάνου ὀπίσω ὁδὸν δυσμῶν ἢ λίου ἐν γῇ χανασαν τὸ κατοικοῦν ἐπὶ δυσμῶν ἐχόμενον τοῦ γολγολ πλησίον τῆς δρυὸς τῆς ὑψηλῆς
- 31 **"Sillä te kuljette Jordanin yli ja menette ottamaan omaksenne sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, teille antaa. Kun sitten olette ottaneet sen omaksenne ja asettuneet siihen,**
For you are about to go over Jordan to take the heritage which the Lord your God is giving you, and it will be your resting-place.
ὑμεῖς γὰρ διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην εἰσελθόντες κληρονομήσαι τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ πάσας τὰς ἡμέρας καὶ κληρονομήσετε αὐτὴν καὶ κατοικήσετε ἐν αὐτῇ

- 32 niin noudattakaa tarkoin kaikkia niitä käskyjä ja oikeuksia, jotka minä tänä päivänä teille annan."
And you are to take care to keep all the laws and the decisions which I put before you today.
 και φυλάξεσθε τοῦ ποιεῖν πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις ταύτας ὅσας ἐγὼ δίδωμι ἐνώπιον ὑμῶν σήμερον
- 1 "Nämä ovat ne käskyt ja oikeudet, joita teidän on tarkoin noudatettava siinä maassa, jonka Herra, sinun isiesi Jumala, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi - noudatettava niin kauan kuin elätte maan päällä.
These are the laws and the decisions which you are to keep with care in the land which the Lord, the God of your fathers, has given you to be your heritage all the days of your life on earth.
 καὶ ταῦτα τὰ προστάγματα καὶ αἱ κρίσεις ὅς φυλάξετε τοῦ ποιεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ πάσας τὰς ἡμέρας ὅς ὑμεῖς ζῆτε ἐπὶ τῆς γῆς
- 2 Hävittäkää perin pohjin kaikki ne paikat, missä karkoittamanne kansat ovat jumaliensa palvelleet, korkeilla vuorilla, kukkuloilla tai viheriäin puiden alla.
You are to give up to the curse all those places where the nations, whom you are driving out, gave worship to their gods, on the high mountains and the hills and under every green tree:
 ἀπωλεία ἀπολείτε πάντας τοὺς τόπους ἐν οἷς ἐλάτρευσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐτῶν ὅς ὑμεῖς κληρονομεῖτε αὐτούς ἐπὶ τῶν ὄρεων τῶν ὑψηλῶν καὶ ἐπὶ τῶν θινῶν καὶ ὑποκάτω δένδρου δασέος
- 3 Kukistakaa heidän alttarinsa, murskatkaa heidän patsaansa, polttakaa tulella heidän asera-karsikkonsa ja hakatkaa maahan heidän jumaliensa kuvat, ja hävittäkää heidän nimensä niistä paikoista.
Their altars and their pillars are to be broken down, and their holy trees burned with fire, and the images of their gods cut down; you are to take away their names out of that place.
 καὶ κατασκάψετε τοὺς βωμοὺς αὐτῶν καὶ συντρίψετε τὰς στήλας αὐτῶν καὶ τὰ ἄλση αὐτῶν ἐκκόψετε καὶ τὰ γλυπτὰ τῶν θεῶν αὐτῶν κατακαύσετε πυρὶ καὶ ἀπολείται τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐκ τοῦ τόπου ἐκεῖνου
- 4 Palvellessanne Herraa, teidän Jumalaanne, älkää tehkö niinkuin he,
Do not so to the Lord your God.
 οὐ ποιήσετε οὕτως κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν
- 5 vaan se paikka, jonka Herra, teidän Jumalanne, valitsee teidän sukukuntienne alueelta ja johon hän asettaa nimensä asuaksensa siellä, se etsikää, ja mene sinne.
But let your hearts be turned to the place which will be marked out by the Lord your God, among your tribes, to put his name there;
 ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐν μιᾷ τῶν φυλῶν ὑμῶν ἐπονομάσει τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐπικληθῆναι καὶ ἐκζητήσετε καὶ εἰσελεύσεσθε ἐκεῖ
- 6 Ja sinne viekää polttouhrinne ja teurasuhrinne, kymmenyksenne, kätenne anti, lupausuhrinne ja vapaaehtoiset uhrinne sekä raavaittenne ja lampaittenne esikoiset.
And there you are to take your burned offerings and other offerings, and the tenth part of your goods, and the offerings to be lifted up to the Lord, and the offerings of your oaths, and those which you give freely from the impulse of your hearts, and the first births among your herds and your flocks;
 καὶ οἴσετε ἐκεῖ τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ θυσιάσματα ὑμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν καὶ τὰς εὐχὰς ὑμῶν καὶ τὰ ἐκούσια ὑμῶν καὶ τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν ὑμῶν καὶ τῶν προβάτων ὑμῶν
- 7 Ja siellä syökää Herran, teidän Jumalanne, edessä, ja iloitkaa perheinne kaikesta, mitä kätenne on hankkinut, millä Herra, sinun Jumalasi, on sinua siunannut.
There you and all your families are to make a feast before the Lord your God, with joy in everything to which you put your hand, because the Lord has given you his blessing.
 καὶ ἀγάγεσθε ἐκεῖ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ εὐφρανθήσεσθε ἐπὶ πᾶσιν οὓς ἂν τὴν χεῖρα ἐπιβάλητε ὑμεῖς καὶ οἱ οἴκοι ὑμῶν καθότι εὐλόγησέν σε κύριος ὁ θεός σου
- 8 Älkää tehkö, niinkuin me tässä tänä päivänä teemme, jokainen sitä, mikä hänen omasta mielestään on oikein,
You are not to do things then in the way in which we now do them here, every man as it seems right to him:
 οὐ ποιήσετε πάντα ἃ ὑμεῖς ποιούμεν ὅδε σήμερον ἕκαστος τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ
- 9 sillä te ette vielä ole päässeet lepoon ettekä siihen perintömaahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antava.
For you have not come to the rest and the heritage which the Lord your God is giving you.
 οὐ γὰρ ἤκατε ἕως τοῦ νῦν εἰς τὴν κατάπαυσιν καὶ εἰς τὴν κληρονομίαν ἣν κύριος ὁ θεός ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν
- 10 Mutta kun olette menneet Jordanin yli ja asettuneet siihen maahan, jonka Herra, teidän Jumalanne, jakaa teille perinnöksiksi, ja kun hän on suonut teidän päästä rauhaan kaikista vihollisistanne joka taholta, niin että asutte turvassa,
But when you have gone over Jordan and are living in the land which the Lord your God is giving you as your heritage, and when he has given you rest from all those on every side who are fighting against you, and you are living there safely;
 καὶ διαβήσεσθε τὸν ἰορδάνην καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεός ὑμῶν κατακληρονομεῖ ὑμῖν καὶ καταπαύσει ὑμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν τῶν κύκλῳ καὶ κατοικήσετε μετὰ ἀσφαλείας

- 11 silloin viekää siihen paikkaan, jonka Herra, teidän Jumalanne, valitsee nimensä asuinsijaksi, kaikki, mitä minä käsken teidän viedä: polttouhrinne ja teurasuhrinne, kymmenyksenne, kätenne anti, niin myös kaikki parhaat lupausuhrinne, jotka te lupaatte Herralle.
Then there will be a place marked out by the Lord your God as the resting-place for his name, and there you will take all the things which I give you orders to take: your burned offerings and other offerings, and the tenth part of your goods, and the offerings of your oaths which you make to the Lord;
καὶ ἔσται ὁ τόπος ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκεῖ οἴσετε πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ θυσιάσματα ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιδέκτα ὑμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν ὑμῶν καὶ πᾶν ἐκλεκτὸν τῶν δώρων ὑμῶν ὅσα ἐὰν εὕξησθε τῷ θεῷ ὑμῶν
- 12 Ja iloitkaa Herran, teidän Jumalanne, edessä, sekä te että teidän poikanne ja tyttärenne, palvelijanne ja palvelijattarenne, ja leeviläiset, jotka asuvat teidän porttienne sisäpuolella, sillä heillä ei ole osuutta eikä perintöosaa teidän rinnallanne.
And you will be glad before the Lord your God, you and your sons and your daughters, and your men-servants and your women-servants, and the Levite who is with you in your house, because he has no part or heritage among you.
καὶ εὐφρανθήσεσθε ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ὑμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν οἱ παῖδες ὑμῶν καὶ αἱ παιδίσκαι ὑμῶν καὶ ὁ λευίτης ὁ ἐπὶ τῶν πυλῶν ὑμῶν ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ μέρος οὐδὲ κληρὸς μεθ' ὑμῶν
- 13 Varo, ettet uhraa polttouhrejasi missä mieleisessäsi paikassa hyvänsä.
Take care that you do not make your burned offerings in any place you see:
πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἀνευρέγκης τὰ ὀλοκαυτώματά σου ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἂν ἴδῃς
- 14 Vaan siinä paikassa, jonka Herra valitsee jonkun sinun sukukuntasi alueelta, siinä uhraa polttouhrisi ja tee kaikki, mitä minä käsken sinun tehdä.
But in the place marked out by the Lord in one of your tribes, there let your burned offerings be offered, and there do what I have given you orders to do.
ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεὸς σου αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν φυλῶν σου ἐκεῖ ἀνοίσεις τὰ ὀλοκαυτώματά σου καὶ ἐκεῖ ποιήσεις πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον
- 15 Kuitenkin saat kaikkialla porttiesi sisäpuolella teurastaa mielinmäärin ja syödä lihaa, sen mukaan kuin Herra, sinun Jumalasi, sinulle siunaa. Sekä saastainen että puhdas saakoon syödä sitä, niinkuin syödään gasellia tai peuraa.
Only you may put to death animals, such as the gazelle or the roe, for your food in any of your towns, at the desire of your soul, in keeping with the blessing of the Lord your God which he has given you: the unclean and the clean may take of it.
ἀλλ' ἢ ἐν πάσῃ ἐπιθυμίᾳ σου θύσεις καὶ φάγη κρέα κατὰ τὴν εὐλογίαν κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἣν ἔδωκέν σοι ἐν πάσῃ πόλει ὁ ἀκάθαρτος ἐν σοὶ καὶ ὁ καθαρὸς ἐπὶ τὸ αὐτὸ φάγεται αὐτὸ ὡς δορκάδα ἢ ἔλαφον
- 16 Vain verta älkää syökö, vuodattakaa se maahan niinkuin vesi.
But you may not take the blood for food, it is to be drained out on the earth like water.
πλὴν τὸ αἷμα οὐ φάγεσθε ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεεῖτε αὐτὸ ὡς ὕδωρ
- 17 Sinä et saa omien porttiesi sisäpuolella syödä jyviesi, viinisi ja öljysi kymmenyksiä etkä myöskään raavaittesi ja lampaittesi esikoisia etkä mitään lupaamaasi lupausuhria tai vapaaehtoisia uhreja tai kätesi antia,
In your towns you are not to take as food the tenth part of your grain, or of your wine or your oil, or the first births of your herds or of your flocks, or anything offered under an oath, or freely offered to the Lord, or given as a lifted offering;
οὐ δυνήσῃ φαγεῖν ἐν ταῖς πόλεσίν σου τὸ ἐπιδέκατον τοῦ σίτου σου καὶ τοῦ οἴνου σου καὶ τοῦ ἐλαίου σου τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν σου καὶ τῶν προβάτων σου καὶ πάσας εὐχὰς ὅσας ἂν εὕξησθε καὶ τὰς ὁμολογίας ὑμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν χειρῶν ὑμῶν
- 18 vaan syö niitä Herran, sinun Jumalasi, edessä siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee, sekä sinä että sinun poikasi ja tyttäresi, sinun palvelijasi ja palvelijattaresi ja leeviläinen, joka asuu sinun porttiesi sisäpuolella; ja iloitse näin Herran, sinun Jumalasi, edessä kaikesta, mitä kätesi on hankkinut.
But they will be your food before the Lord your God in the place of his selection, where you may make a feast of them, with your son and your daughter, and your man-servant and your woman-servant, and the Levite who is living with you: and you will have joy before the Lord your God in everything to which you put your hand.
ἀλλ' ἢ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου φάγη αὐτὰ ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεὸς σου αὐτῷ σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου καὶ ὁ προσήλυτος ὁ ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν καὶ εὐφρανθήσῃ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐπὶ πάντα οὗ ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου
- 19 Varo, ettet jätä osattomaksi leeviläistä, niin kauan kuin sinä elät maassasi.
See that you do not give up caring for the Levite as long as you are living in your land.
πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐγκαταλίπῃς τὸν λευίτην πάντα τὸν χρόνον ὅσον ἐὰν ζῆς ἐπὶ τῆς γῆς
- 20 Kun Herra, sinun Jumalasi, on laajentanut sinun alueesi, niinkuin hän on sinulle luvannut, ja sinä ajattelet: 'Minä tahdon syödä lihaa' - koska haluat syödä lihaa - niin syö lihaa mielinmäärin.
When the Lord your God makes wide the limit of your land, as he has said, and you say, I will take flesh for my food, because you have a desire for it; then you may take whatever flesh you have a desire for.
ἐὰν δὲ ἐμπλατύνῃ κύριος ὁ θεὸς σου τὰ ὄρια σου καθάπερ ἐλάλησέν σοι καὶ ἐρεῖς φάγομαι κρέα ἐὰν ἐπιθυμήσῃ ἡ ψυχὴ σου ὥστε φαγεῖν κρέα ἐν πάσῃ ἐπιθυμίᾳ τῆς ψυχῆς σου φάγη κρέα

- 21 Jos se paikka, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee asettaakseen siihen nimensä, on liian kaukana sinusta, niin teurasta, niinkuin minä olen sinua käskenyt, raavaitasi ja lampaitasi, joita Herra on sinulle antanut, ja syö niitä porttiesi sisäpuolella mielinmäärin.
If the place marked out by the Lord your God as the resting-place for his name is far away from you, then take from your herds and from your flocks which the Lord has given you, as I have said, and have a meal of it in the towns where you may be living.
ἐὰν δὲ μακρότερον ἀπέχη σου ὁ τόπος ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ καὶ θύσεις ἀπὸ τῶν βοῶν σου καὶ ἀπὸ τῶν προβάτων σου ὧν ἂν δῶ ὁ θεός σοι ὃν τρόπον ἐνετειλάμην σοι καὶ φάγη ἐν ταῖς πόλεσίν σου κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς σου
- 22 Mutta syö niitä, niinkuin syödään gasellia ja peuraa; niinhyvin saastainen kuin puhdas saakoon syödä niitä.
It will be your food, like the gazelle and the roe; the unclean and the clean may take of it.
ὡς ἔσθεται ἡ δορκὰς καὶ ἡ ἔλαφος οὕτως φάγη αὐτὸ ὁ ἀκάθαρτος ἐν σοὶ καὶ ὁ καθαρὸς ὡσαύτως ἔδεται
- 23 Ole vain luja siinä, ettet syö verta; sillä veri on sielu, ja sielua sinun ei pidä syömän lihan kanssa.
But see that you do not take the blood for food; for the blood is the life; and you may not make use of the life as food with the flesh.
πρόσεχε ἰσχυρῶς τοῦ μὴ φαγεῖν αἷμα ὅτι τὸ αἷμα αὐτοῦ ψυχὴ οὐ βρωθήσεται ἡ ψυχὴ μετὰ τῶν κρεῶν
- 24 Älä syö sitä; vuodata se maahan niinkuin vesi.
Do not take it for food but let it be drained out on the earth like water.
οὐ φάγεσθε ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεεῖτε αὐτὸ ὡς ὕδωρ
- 25 Älä syö sitä, että menestyisit, sinä ja sinun lapsesi sinun jälkeesi, kun teet, mikä oikeata on Herran silmissä.
Do not take it for food; so that it may be well for you and for your children after you, while you do what is right in the eyes of the Lord.
οὐ φάγη αὐτὸ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ τοῖς υἱοῖς σου μετὰ σέ ἐὰν ποιήσης τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 26 Mutta pyhät lahjasi, jotka sinä tuot, sekä lupausuhrisi, ota ja vie siihen paikkaan, jonka Herra on valinnut.
But the holy things which you have, and the offerings of your oaths, you are to take to the place which will be marked out by the Lord:
πλὴν τὰ ἁγία σου ἐὰν γένηται σοι καὶ τὰς εὐχὰς σου λαβὼν ἤξεις εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ
- 27 Ja uhraa polttouhrisi, sekä liha että veri, Herran, sinun Jumalasi, alttarilla. Teurasuhreistasi vuodatettakoon veri Herran, sinun Jumalasi, alttarille, mutta lihan sinä saat syödä.
Offering the flesh and the blood of your burned offerings on the altar of the Lord your God; and the blood of your offerings is to be drained out on the altar of the Lord your God, and the flesh will be your food.
καὶ ποιήσεις τὰ ὀλοκαυτώματά σου τὰ κρέα ἀνοίσεις ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ σου τὸ δὲ αἷμα τῶν θυσιῶν σου προσχεεῖς πρὸς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου τοῦ θεοῦ σου τὰ δὲ κρέα φάγη
- 28 Noudata ja tottele kaikkia näitä sanoja, jotka minä sinulle annan, että menestyisit, sinä ja sinun lapsesi sinun jälkeesi, ikuisesti, kun teet sitä, mikä on hyvää ja oikeata Herran, sinun Jumalasi, silmissä.
Take note of all these orders I am giving you and give attention to them, so that it may be well for you and for your children after you for ever, while you do what is good and right in the eyes of the Lord your God.
φυλάσσου καὶ ἄκουε καὶ ποιήσεις πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ τοῖς υἱοῖς σου δι' αἰῶνος ἐὰν ποιήσης τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 29 Kun Herra, sinun Jumalasi, on hävittänyt ne kansat, joita sinä menet karkoittamaan tieltäsi, ja kun olet karkoittanut heidät ja asettunut heidän maahansa,
When the people of the land where you are going have been cut off before you by the Lord your God, and you have taken their land and are living in it;
ἐὰν δὲ ἐξολοθρευθῇ κύριος ὁ θεός σου τὰ ἔθνη εἰς οὓς σὺ εἰσπορευῇ ἐκεῖ κληρονομήσαι τὴν γῆν αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου καὶ κατακληρονομήσης αὐτοὺς καὶ κατοικήσης ἐν τῇ γῇ αὐτῶν
- 30 niin varo, sittenkuin he ovat hävitetyt sinun tieltäsi, ettet kietoudu heidän pauloihinsa, heitä seuraamaan, ja ettet etsi heidän jumaliansa ja kysy: 'Miten oli näiden kansojen tapana palvella jumaliansa, että minäkin tekisin niin?'
After their destruction take care that you do not go in their ways, and that you do not give thought to their gods, saying, How did these nations give worship to their gods? I will do as they did.
πρόσεχε σεαυτῷ μὴ ἐκζητήσης ἐπακολουθῆσαι αὐτοῖς μετὰ τὸ ἐξολοθρευθῆναι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου σου οὐ μὴ ἐκζητήσης τοὺς θεοὺς αὐτῶν λέγων πῶς ποιοῦσιν τὰ ἔθνη ταῦτα τοῖς θεοῖς αὐτῶν ποιήσω κάγῳ
- 31 Älä tee niin Herraa, sinun Jumalaasi, kohtaan, sillä kaikkea, mikä on Herralle kauhistus ja mitä hän vihaa, he ovat tehneet palvellessaan jumaliansa: omia poikiansakin ja tyttäriänsä he ovat jumalillensa polttaneet.
Do not so to the Lord your God: for everything which is disgusting to the Lord and hated by him they have done in honour of their gods: even burning their sons and daughters in the fire to their gods.
οὐ ποιήσεις οὕτως κυρίῳ τῷ θεῷ σου τὰ γὰρ βδελύγματα ἃ κύριος ἐμίσησεν ἐποίησαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν ὅτι τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν κατακαίουσιν ἐν πυρὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν

- 1 "Jos teidän keskuuteenne ilmestyy profeetta tai unennäkijä ja lupaa sinulle jonkun tunnusteen tai ihmeen,
If ever you have among you a prophet or a dreamer of dreams and he gives you a sign or a wonder,
πάν ῥῆμα ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον τοῦτο φυλάξῃ ποιεῖν οὐ προσθήσεις ἐπ' αὐτὸ οὐδὲ ἀφελείς ἀπ' αὐτοῦ
- 2 ja jos sitten todellakin tapahtuu se tunnusteko tai ihme, josta hän puhui sinulle sanoen: 'Lähtekäämme seuraamaan muita jumalia, joita te ette tunne, ja palvelkaamme niitä',
And the sign or the wonder takes place, and he says to you, Let us go after other gods, which are strange to you, and give them worship;
ἐὰν δὲ ἀναστῇ ἐν σοὶ προφήτης ἢ ἐνυπνιαζόμενος ἐνύπνιον καὶ δῶ σοὶ σημεῖον ἢ τέρας
- 3 niin älä kuuntele sen profeetan puhetta tai sitä unennäkijää, sillä Herra, teidän Jumalanne, ainoastaan koettelee teitä tietääksensä, rakastatteko Herraa, teidän Jumalaanne, kaikesta sydämestänne ja kaikesta sielustanne.
Then give no attention to the words of that prophet or that dreamer of dreams: for the Lord your God is testing you, to see if all the love of your heart and soul is given to him.
καὶ ἔλθῃ τὸ σημεῖον ἢ τὸ τέρας ὃ ἐλάλησεν πρὸς σὲ λέγων πορευθῶμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις οὓς οὐκ οἴδατε
- 4 Seuratkaa Herraa, teidän Jumalaanne, häntä peljätäkää ja pitäkää hänen käskynsä, häntä kuulkaa, häntä palvelkaa ja hänessä kiinni riippukaa.
But keep on in the ways of the Lord your God, fearing him and keeping his orders and hearing his voice, worshipping him and being true to him.
οὐκ ἀκούσεσθε τῶν λόγων τοῦ προφήτου ἐκείνου ἢ τοῦ ἐνυπνιαζομένου τὸ ἐνύπνιον ἐκεῖνο ὅτι πειράζει κύριος ὁ θεὸς ὑμᾶς εἰδέναι εἰ ἀγαπᾶτε κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν
- 5 Mutta se profeetta tai unennäkijä surmattakoon, sillä hän on julistanut luopumusta Herrasta, teidän Jumalastanne, joka vei teidät pois Egyptin maasta ja vapahti sinut orjuuden pesästä, ja on tahtonut vietellä sinut siltä tieltä, jota Herra, sinun Jumalasi, käski sinun vaeltaa. Poista paha keskuudestasi.
And that prophet or that dreamer of dreams is to be put to death; for his words were said with the purpose of turning you away from the Lord your God, who took you out of the land of Egypt and made you free from the prison-house; and of forcing you out of the way in which the Lord your God has given you orders to go. So you are to put away the evil from among you.
ὀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν πορεύεσθε καὶ αὐτὸν φοβηθήσεσθε καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φυλάξεσθε καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσεσθε καὶ αὐτῷ προστεθήσεσθε
- 6 Jos sinun veljesi, sinun äitisi poika, tai sinun poikasi tai tyttäresi tai vaimo, joka on sylissäsi, tai ystäväsi, joka on sinulle kuin oma sielusi, salaa houkuttelisi sinua ja sanoisi: 'Käykäämme palvelemaan muita jumalia', joita et sinä tunne eivätkä sinun isäsi tunteneet -
If your brother, the son of your mother, or your son or your daughter or the wife of your heart, or the friend who is as dear to you as your life, working on you secretly says to you, Let us go and give worship to other gods, strange to you and to your fathers;
καὶ ὁ προφήτης ἐκεῖνος ἢ ὁ τὸ ἐνύπνιον ἐνυπνιαζόμενος ἐκεῖνος ἀποθανεῖται ἐλάλησεν γὰρ πλανησαί σε ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς αἰγύπτου τοῦ λυτρωσαμένου σε ἐκ τῆς δουλείας ἐξῴσαι σε ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ καὶ ἀφανιεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
- 7 niiden kansojen jumalia, jotka asuvat teidän ympärillänne, lähellä sinua tai kaukana sinusta, maan äärestä toiseen -
Gods of the peoples round about you, near or far, from one end of the earth to the other;
ἐὰν δὲ παρακαλέσῃ σε ὁ ἀδελφός σου ἐκ πατρὸς σου ἢ ἐκ μητρὸς σου ἢ ὁ υἱός σου ἢ ἡ θυγάτηρ σου ἢ ἡ γυνὴ ἢ ἐν κόλπῳ σου ἢ ὁ φίλος ὁ ἴσος τῆς ψυχῆς σου λάθρα λέγων βαδίσωμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις οὓς οὐκ ἤδεις σὺ καὶ οἱ πατέρες σου
- 8 niin älä noudata hänen mieltään äläkä kuule häntä; älä sääli äläkä armahda häntä äläkä salaa hänen rikostansa,
Do not be guided by him or give attention to him; have no pity on him or mercy, and give him no cover;
ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω ὑμῶν τῶν ἐγγιζόντων σοὶ ἢ τῶν μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως ἄκρου τῆς γῆς
- 9 vaan tapa hänet: oma kätesi kohotkoon ensimmäisenä häntä vastaan surmataksaan hänet, ja sitten koko kansan käsi.
But put him to death without question; let your hand be the first stretched out against him to put him to death, and then the hands of all the people.
οὐ συνθελήσεις αὐτῷ καὶ οὐκ εἰσακούσῃ αὐτοῦ καὶ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἐπιποθήσεις ἐπ' αὐτῷ οὐδ' οὐ μὴ σκεπάσῃς αὐτόν
- 10 Kivitä hänet kuoliaaksi, sillä hän koetti saada sinut luopumaan Herrasta, sinun Jumalastasi, joka vei sinut pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä.
Let him be stoned with stones till he is dead; because it was his purpose to make you false to the Lord your God, who took you out of the land of Egypt, out of the prison-house.
ἀναγγέλλων ἀναγγελεῖς περὶ αὐτοῦ αἱ χεῖρές σου ἔσονται ἐπ' αὐτόν ἐν πρώτοις ἀποκτείνει αὐτόν καὶ αἱ χεῖρες παντὸς τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐσχάτῳ
- 11 Ja koko Israel kuulkoon sen ja peljätköön, ettei kukaan enää tekisi senkaltaista pahaa sinun keskuudessasi.
And all Israel, hearing of it, will be full of fear, and no one will again do such evil as this among you.
καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτόν ἐν λίθοις καὶ ἀποθανεῖται ὅτι ἐξήτησεν ἀποστῆσαί σε ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ ἐξαγαγόντος σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας
- 12 Jos sinä kuulet sanottavan, että jossakin kaupungeistasi, jotka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinun asuttaviksesi,
And if word comes to you, in one of the towns which the Lord your God is giving you for your resting-place,
καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἀκούσας φοβηθήσεται καὶ οὐ προσθήσουσιν ἔτι ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐν ὑμῖν

- 13 sinun keskuudestasi on lähtenyt kelvottomia miehiä, jotka viettelevät kaupunkinsa asukkaita sanoen: 'Käykäämme palvelemaan muita jumalia', joita te ette tunne,
That good-for-nothing persons have gone out from among you, turning the people of their town from the right way and saying, Let us go and give worship to other gods, of whom you have no knowledge;
ἐὰν δὲ ἀκούσης ἐν μιᾷ τῶν πόλεων σου ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι κατοικεῖν σε ἐκεῖ λεγόντων
- 14 niin tutki, tiedustele ja kysele tarkoin; ja jos on totta ja varmaa, että sellaista kauhistusta on harjoitettu sinun keskuudessasi,
Then let a full search be made, and let questions be put with care; and if it is true and certain that such a disgusting thing has been done among you;
ἐξήλθοσαν ἄνδρες παράνομοι ἐξ ὑμῶν καὶ ἀπέστησαν πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν πόλιν αὐτῶν λέγοντες πορευθῶμεν καὶ λατρεύσωμεν θεοῖς ἑτέροις οὓς οὐκ ᾔδειτε
- 15 niin surmaa sen kaupungin asukkaat miekan terällä ja vihi tuhon omaksi se ja kaikki, mitä siinä on, ja tapa sen karjakin miekan terällä.
Then take up arms against the people of that town and give it up to the curse, with all its cattle and everything in it.
καὶ ἐρωτήσεις καὶ ἐραυνήσεις σφόδρα καὶ ἰδοὺ ἀληθῆς σαφῶς ὁ λόγος γεγένηται τὸ βδέλυγμα τοῦτο ἐν ὑμῖν
- 16 Ja kokoa kaikki siitä otettu saalis keskelle sen toria ja polta tulella sekä kaupunki että kaikki siitä otettu saalis kokonaisuhrina Herralle, sinun Jumalallesi; ja jääköön se rauniokummuksi iankaikkisesti, älköönkään sitä koskaan enää rakennettako.
And take all the goods into the middle of its open space, burning the town and all its property with fire as an offering to the Lord your God; it is to be a waste for ever; there is to be no more building there.
ἀναιρῶν ἀνελεῖς πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀναθήματι ἀναθεματιεῖτε αὐτήν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ
- 17 Älköön siitä tuhon omaksi vihitystä mitään tarttuko sinun käsiisi, että Herra kääntyisi pois vihansa hehkusta, antaisi sinulle armon ja armahtaisi sinua ja sallisi sinun lisääntyä, niinkuin hän on vannonut sinun isillesi,
Keep not a thing of what is cursed for yourselves: so the Lord may be turned away from the heat of his wrath, and have mercy on you, and give you increase as he said in his oath to your fathers:
καὶ πάντα τὰ σκῶλα αὐτῆς συνάξεις εἰς τὰς διόδους αὐτῆς καὶ ἐμπρήσεις τὴν πόλιν ἐν πυρὶ καὶ πάντα τὰ σκῶλα αὐτῆς πανδημεί ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ ἔσται ἀοικητος εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἀνοικοδομηθήσεται ἔτι
- 18 jos sinä vain kuulet Herran, sinun Jumalasi ääntä ja pidät kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, ja teet sitä, mikä on oikein Herran, sinun Jumalasi, silmissä."
So long as you give ear to the voice of the Lord your God, and keep all his orders which I give you today, and do what is right in the eyes of the Lord your God.
οὐ προσκολληθήσεται ἐν τῇ χειρὶ σου οὐδὲν ἀπὸ τοῦ ἀναθήματος ἵνα ἀποστραφῇ κύριος ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ καὶ δώσει σοι ἔλεος καὶ ἐλεήσει σε καὶ πληθυνεῖ σε ὃν τρόπον ὅμοσεν κύριος τ οῖς πατράσιν σου
- 1 "Te olette Herran, teidän Jumalanne, lapsia. Älkää viileskelkö ihoanne älkääkään ajako paljaaksi päätänne otsapuolelta vainajan tähden,
You are the children of the Lord your God: you are not to make cuts on your bodies or take off the hair on your brows in honour of the dead;
υἱοὶ ἐστε κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν οὐ φοιβήσετε οὐκ ἐπιθήσετε φαλάκρωμα ἀνὰ μέσον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν ἐπὶ νεκρῷ
- 2 sillä sinä olet Herralle, sinun Jumalallesi, pyhitetty kansa, ja Herra on valinnut sinut omaisuuskansakseen ennen kaikkia muita kansoja, mitä maan päällä on.
For you are a holy people to the Lord your God, and the Lord has taken you to be his special people out of all the nations on the face of the earth.
ὅτι λαὸς ἅγιος εἶ κύριῳ τῷ θεῷ σου καὶ σὲ ἐξελέξατο κύριος ὁ θεός σου γενέσθαι σε αὐτῷ λαὸν περιούσιον ἀπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς
- 3 Älä syö mitään, mikä on kauhistus.
No disgusting thing may be your food.
οὐ φάγεσθε πᾶν βδέλυγμα
- 4 Nämä ovat ne nelijalkaiset eläimet, joita saatte syödä: raavas, lammas ja vuohi,
These are the beasts which you may have for food: the ox, the sheep, and the goat;
ταῦτα τὰ κτήνη ἃ φάγεσθε μόσχον ἐκ βοῶν καὶ ἄμνον ἐκ προβάτων καὶ χίμαρον ἐξ αἰγῶν
- 5 peura, gaselli, metsäkauris, vuorikauris, musta antilooppi, keihäsantilooppi ja betsoari-vuohi,
The hart, the gazelle, and the roe, the mountain goat and the pygarg and the antelope and the mountain sheep.
ἔλαφον καὶ δορκάδα καὶ βούβαλον καὶ τραγέλαφον καὶ πύγαργον ὄρυγα καὶ καμηλοπάρδαλιν
- 6 kaikki ne nelijalkaiset eläimet, joilla on kokonansa halkinaiset, kaksivarpaiset sorkat ja jotka märehivät; niitä saatte syödä.
Any beast which has a division in the horn of its foot and whose food comes back into its mouth to be crushed again, may be used for food.
πᾶν κτήνος διχλοῦν ὄπλῃν καὶ ὄνυχιστήρας ὄνυχίζον δύο χηλῶν καὶ ἀνάγον μηρυκισμὸν ἐν τοῖς κτήνεσιν ταῦτα φάγεσθε

- 7 Näitä älkää kuitenkaan syökö niistä, jotka märehivät, ja niistä, joilla on kokonansa halkinaiset sorkat: kamelia, jänistä ja tamaania, jotka kyllä märehivät, mutta joilla ei ole sorkkia: ne olkoot teille saastaiset;
 But even among these, there are some which may not be used for food: such as the camel, the hare, and the coney, which are unclean to you, because, though their food comes back, the horn of their feet is not parted in two.
 και ταῦτα οὐ φάγεσθε ἀπὸ τῶν ἀναγόντων μηρυκισμὸν καὶ ἀπὸ τῶν διχηλούντων τὰς ὀπλὰς καὶ ὄνουχιζόντων ὄνουχιστῆρας τὸν κάμηλον καὶ δασύποδα καὶ χοιρογρύλλιον ὅτι ἀνάγουσιν μηρυκισμὸν καὶ ὀπλὴν οὐ διχηλοῦσιν ἀκάθαρτα ταῦτα ὑμῖν ἐστίν
- 8 sikaa, jolla kyllä on sorkat, mutta joka ei märehdi: se olkoon teille saastainen. Näiden lihaa älkää syökö, ja niiden raatoihin älkää koskeko.
 And the pig is unclean to you, because though it has a division in the horn of its foot, its food does not come back; their flesh may not be used for food or their dead bodies touched by you.
 και τὸν ὕν ὅτι διχληεῖ ὀπλὴν τοῦτο καὶ ὄνουχιζει ὄνουχας ὀπλῆς καὶ τοῦτο μηρυκισμὸν οὐ μαρुकάται ἀκάθαρτον τοῦτο ὑμῖν ἀπὸ τῶν κρεῶν αὐτῶν οὐ φάγεσθε καὶ τῶν θνησιμαίων αὐτῶν οὐχ ἄψεσθε
- 9 Näitä te saatte syödä kaikista vesieläimistä: kaikkia, joilla on evät ja suomukset, te saatte syödä.
 And of the things living in the waters, you may take all those who have wings for swimming with and skins formed of thin plates.
 και ταῦτα φάγεσθε ἀπὸ πάντων τῶν ἐν τοῖς ὕδασι πάντα ὅσα ἐστίν ἐν αὐτοῖς πτερύγια καὶ λεπίδες φάγεσθε
- 10 Mutta kaikista niistä, joilla ei ole eviä eikä suomuksia, älkää syökö mitään: ne olkoot teille saastaiset.
 But any which have no skin-plates or wings for swimming, you may not take; they are unclean for you.
 και πάντα ὅσα οὐκ ἐστίν αὐτοῖς πτερύγια καὶ λεπίδες οὐ φάγεσθε ἀκάθαρτα ὑμῖν ἐστίν
- 11 Kaikkia puhtaita lintuja te saatte syödä.
 All clean birds may be used for food.
 πάν ὄρνειον καθαρὸν φάγεσθε
- 12 Mutta nämä ovat linnuista ne, joita älkää syökö: kotka, partakorppikotka, harmaa korppikotka,
 But these birds you may not take: the eagle and the gier-eagle and the ospray;
 και ταῦτα οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτῶν τὸν ἀετὸν καὶ τὸν γρύπα καὶ τὸν ἀλαιετον
- 13 haarahaukka ja suohaukkalajit,
 The falcon and the kite, and birds of that sort;
 και τὸν γύπα καὶ τὸν ἰκτίνα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ
- 14 kaikki kaarnelajit,
 Every raven, and all birds of that sort;
 και πάντα κόρακα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ
- 15 kamelikurki, pääskynen, kalalokki, jalohaukkalajit,
 And the ostrich and the night-hawk and the sea-hawk and birds of that sort;
 και στρουθὸν καὶ γλαῦκα καὶ λάρων
- 16 huuhkaja, kissapöllö, sarvipöllö,
 The little owl and the great owl and the water-hen;
 και ἐρωδιὸν καὶ κύκνον καὶ ἴβιν
- 17 pelikaani, likakorppikotka, kalasääksi,
 And the pelican and the vulture and the cormorant;
 και καταράκτην καὶ ἰέρακα καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ καὶ ἐποπα καὶ νυκτικόρακα
- 18 haikara, sirriäislajit, harjalintu ja yölepakko.
 The stork and the heron and birds of that sort, and the hoopoe and the bat.
 και πελεκᾶνα καὶ χαρδριὸν καὶ τὰ ὅμοια αὐτῷ καὶ πορφυρίωνα καὶ νυκτερίδα
- 19 Myöskin kaikki siivelliset pikkueläimet olkoot teille saastaiset, niitä älköön syötäkö.
 Every winged thing which goes flat on the earth is unclean to you and may not be used as food.
 πάντα τὰ ἐρπετὰ τῶν πετεινῶν ἀκάθαρτα ταῦτά ἐστίν ὑμῖν οὐ φάγεσθε ἀπ' αὐτῶν

- 20 **Kaikkia puhtaita siivellisiä te saatte syödä.**
But all clean birds you may take.
πάν πετεινὸν καθαρὸν φάγεσθε
- 21 **Älkää syökö mitään itsestään kuollutta. Muukalaiselle, joka sinun porteissasi on, sinä saat antaa sitä syötäväksi, tahi myy se vieraalle; sillä sinä olet Herralle, sinun Jumalallesi, pyhitetty kansa. Älä keitä vohlaa emänsä maidossa.**
You may not have as food anything which has come to a natural death; the man from another country who is living with you may take it for food, or you may get a price for it from one of another nation; for you are a holy people to the Lord your God. The young goat is not to be cooked in its mother's milk.
πάν θνησιμαῖον οὐ φάγεσθε τῷ παροίκῳ τῷ ἐν ταῖς πόλεσίν σου δοθήσεται καὶ φάγεται ἢ ἀποδόσῃ τῷ ἀλλοτρίῳ ὅτι λαὸς ἅγιος εἶ κυρίῳ τῷ θεῷ σου οὐχ ἐνήσεις ἄρνα ἐν γάλακτι μητρὸς αὐτοῦ
- 22 **Kaikesta kylvösi sadosta, joka kasvaa pellollasi, anna joka vuosi kymmenykset,**
Put on one side a tenth of all the increase of your seed, produced year by year.
δεκάτην ἀποδεκατώσεις παντὸς γενήματος τοῦ σπέρματός σου τὸ γένημα τοῦ ἀγροῦ σου ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν
- 23 **ja syö ne Herran, sinun Jumalasi, edessä, siinä paikassa, jonka hän valitsee nimensä asuinsijaksi: kymmenykset jyvistäsi, viinistäsi ja öljystäsi, niin myös raavaittesi ja lampaittesi esikoiset, että oppisit pelkäämään Herraa, sinun Jumalaasi, kaikkena elinaikanasi.**
And make a feast before the Lord your God, in the place which is to be marked out, where his name will be for ever, of the tenth part of your grain and your wine and your oil, and the first births of your herds and your flocks; so that you may have the fear of the Lord your God in your hearts at all times.
καὶ φάγη αὐτὸ ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ οἴσετε τὰ ἐπιδέκατα τοῦ σίτου σου καὶ τοῦ οἴνου σου καὶ τοῦ ἐλαίου σου τὰ πρωτότοκα τῶν βοῶν σου καὶ τῶν προβάτων σου ἵνα μάθῃς φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεόν σου πάσας τὰς ἡμέρας
- 24 **Mutta jos tie on sinulle liian pitkä, niin ettet voi kantaa kannettavaasi, koska se paikka, jonka Herra, sinun Jumalasi, on valinnut asettaakseen siihen nimensä, on sinulle liian kaukana, - sillä Herra, sinun Jumalasi on sinua siunaava -**
And if the way is so long that you are not able to take these things to the place marked out by the Lord your God for his name, when he has given you his blessing, because it is far away from you;
ἐὰν δὲ μακρὰν γένηται ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδὸς καὶ μὴ δύνῃ ἀναφέρειν αὐτὰ ὅτι μακρὰν ἀπὸ σοῦ ὁ τόπος ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ὅτι εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου
- 25 **niin muuta se rahaksi, pane raha käärröön, ota käteesi ja mene siihen paikkaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee,**
Then let these things be exchanged for money, and, taking the money in your hand, go to the place marked out by the Lord your God for himself;
καὶ ἀποδώσῃ αὐτὰ ἀργυρίου καὶ λήμψῃ τὸ ἀργύριον ἐν ταῖς χερσίν σου καὶ πορεύσῃ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου αὐτόν
- 26 **ja osta sillä rahalla kaikkea, mitä haluat, joko raavaita tai lampaita, viiniä tai väkijuomaa, kaikkea, mitä mielesi tekee, ja syö siellä Herran, sinun Jumalasi, edessä ja iloitse, sinä ja perheesi.**
And with the money get whatever you have a desire for, oxen or sheep or wine or strong drink, whatever your soul's desire may be: and make a feast there before the Lord your God, and be glad, you and all your house;
καὶ δώσεις τὸ ἀργύριον ἐπὶ παντός οὗ ἐὰν ἐπιθυμῇ ἡ ψυχὴ σου ἐπὶ βοῦσι ἢ ἐπὶ προβάτοις ἐπὶ οἴνῳ ἢ ἐπὶ σικερα ἢ ἐπὶ παντός οὗ ἐὰν ἐπιθυμῇ ἡ ψυχὴ σου καὶ φάγη ἐκεῖ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ εὐφρανθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου
- 27 **Äläkä jätä osattomaksi leeviläistä, joka asuu sinun porttiesi sisäpuolella, sillä hänellä ei ole osuutta eikä perintöosaa sinun rinnallasi.**
And give a thought to the Levite who is living among you, for he has no part or heritage in the land.
καὶ ὁ λευίτης ὁ ἐν ταῖς πόλεσίν σου ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ μέρος οὐδὲ κλῆρος μετὰ σοῦ
- 28 **Joka kolmas vuosi tuo kaikki kymmenykset sinä vuonna saamastasi sadosta ja pane ne talteen porttiesi sisäpuolelle.**
At the end of every three years take a tenth part of all your increase for that year, and put it in store inside your walls:
μετὰ τρία ἔτη ἐξοίσεις πᾶν τὸ ἐπιδέκατον τῶν γεννημάτων σου ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ θήσεις αὐτὸ ἐν ταῖς πόλεσίν σου
- 29 **Ja sitten tulkoon leeviläinen, jolla ei ole osuutta eikä perintöosaa sinun rinnallasi, niin myös muukalainen, orpo ja leski, jotka asuvat sinun porttiesi sisäpuolella, ja he syökööt ja tulkoot ravituiksi, että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua kaikissa kättesi töissä, joita teet."**
And the Levite, because he has no part or heritage in the land, and the man from a strange country, and the child who has no father, and the widow, who are living among you, will come and take food and have enough; and so the blessing of the Lord your God will be on you in everything you do.
καὶ ἐλεύσεται ὁ λευίτης ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ μέρος οὐδὲ κλῆρος μετὰ σοῦ καὶ ὁ προσήλυτος καὶ ὁ ὄρφανός καὶ ἡ χήρα ἢ ἐν ταῖς πόλεσίν σου καὶ φάγονται καὶ ἐμπλησθήσονται ἵνα εὐλογήσῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις οἷς ἐὰν ποιῇς

- 1 "Joka seitsemäs vuosi pane toimeen vapautus.
At the end of every seven years there is to be a general forgiveness of debt.
δι' ἑπτὰ ἐτῶν ποιήσεις ἄφεσιν
- 2 Ja näin on vapautuksesta määrätty: jokainen saamamies luopukoon siitä, minkä hän on lähimmäiselleen lainannut, älköönkä velkoko lähimmäistensä ja veljeensä, sillä silloin on Herran kunniaksi vapautus julistettu.
This is how it is to be done: every creditor is to give up his right to whatever he has let his neighbour have; he is not to make his neighbour, his countryman, give it back; because a general forgiveness has been ordered by the Lord.
καὶ οὕτως τὸ πρόσταγμα τῆς ἀφέσεως ἀφήσεις πᾶν χρέος ἴδιον ὃ ὀφείλει σοὶ ὁ πλησίον καὶ τὸν ἀδελφόν σου οὐκ ἀπαιτήσεις ὅτι ἐπικέκληται ἄφεσις κυρίῳ τῷ θεῷ σου
- 3 Vierasta saat velkoa, mutta luovu siitä, mitä sinulla on saamista veljeltäsi.
A man of another nation may be forced to make payment of his debt, but if your brother has anything of yours, let it go;
τὸν ἀλλότριον ἀπαιτήσεις ὅσα ἐν ἧ σοὶ παρ' αὐτῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἄφεσιν ποιήσεις τοῦ χρέους σου
- 4 Tosin ei köyhää sinun keskuudessasi tulisi ollakaan, sillä Herra on runsaasti siunaava sinua siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi ja jonka saat ottaa omaksesi,
But there will be no poor among you; for the Lord will certainly give you his blessing in the land which the Lord your God is giving you for your heritage;
ὅτι οὐκ ἔσται ἐν σοὶ ἐνδείης ὅτι εὐλογῶν εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν τῇ γῆ ἣ κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ κατακληρονομήσαι αὐτήν
- 5 jos vain kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä ja tarkoin noudatat kaikkia näitä käskyjä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan.
If only you give ear to the voice of the Lord your God, and take care to keep all these orders which I give you today.
ἐὰν δὲ ἀκοῇ εἰσακούσητε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον
- 6 Sillä Herra, sinun Jumalasi, on siunaava sinua, niinkuin hän on sinulle puhunut; ja sinä lainaat monelle kansalle, mutta sinun ei tarvitse lainaa ottaa, ja sinä vallitset monia kansoja, mutta he eivät vallitse sinua.
For the Lord your God will give you his blessing as he has said: you will let other nations have the use of your money, but you will not make use of theirs; you will be rulers over a number of nations, but they will not be your rulers.
ὅτι κύριος ὁ θεός σου εὐλόγησέν σε ὡν τρόπον ἐλάλησέν σοι καὶ δανιεῖς ἔθνεσιν πολλοῖς σὺ δὲ οὐ δανιῆ καὶ ἄρξεις σὺ ἐθνῶν πολλῶν σοῦ δὲ οὐκ ἄρξουσιν
- 7 Jos sinun keskuudessasi on joku köyhä, joku veljesi jossakin porttisi sisäpuolella siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, niin älä kovenna sydäntäsi äläkä sulje kättäsi köyhältä veljeltäsi,
If in any of your towns in the land which the Lord your God is giving you, there is a poor man, one of your countrymen, do not let your heart be hard or your hand shut to him;
ἐὰν δὲ γένηται ἐν σοὶ ἐνδείης τῶν ἀδελφῶν σου ἐν μιᾷ τῶν πόλεων σου ἐν τῇ γῆ ἣ κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι οὐκ ἀποστέρξεις τὴν καρδίαν σου οὐδ' οὐ μὴ συσφίγξης τὴν χειρά σου ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου τοῦ ἐπιδεδεμένου
- 8 vaan avaa auliisti kätesi hänelle ja lainaa mielelläsi, mitä hän puutteessansa tarvitsee.
But let your hand be open to give him the use of whatever he is in need of.
ἀνοίγων ἀνοίξεις τὰς χειράς σου αὐτῷ δάνειον δανιεῖς αὐτῷ ὅσον ἐπιδέεται καθ' ὅσον ἐνδεεῖται
- 9 Varo, ettei sydämessäsi synny tämä paha ajatus: 'Seitsemäs vuosi, vapautusvuosi, on lähellä', ja ettet sen tähden katso karsaasti köyhää veljeäsi etkä anna hänelle mitään. Jos hän silloin huutaa sinun tähtesi Herran puoleen, niin sinä joudut syyhyn.
And see that there is no evil thought in your heart, moving you to say to yourself, The seventh year, the year of forgiveness is near; and so looking coldly on your poor countryman you give him nothing; and he will make an outcry to the Lord against you, and it will be judged as sin in you.
πρόσεχε σεαυτῷ μὴ γένηται ῥῆμα κρυπτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀνόμημα λέγων ἐγγίζει τὸ ἔτος τὸ ἑβδομον ἔτος τῆς ἀφέσεως καὶ πονηρεύσεται ὁ ὀφθαλμός σου τῷ ἀδελφῷ σου τῷ ἐπιδεδεμένῳ καὶ οὐ δώσεις αὐτῷ καὶ βοήσεται κατὰ σοῦ πρὸς κύριον καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἁμαρτία μεγάλη
- 10 Anna mielelläsi hänelle, älköönkä sydämesi olko vastahakoinen antaessasi, sillä lahjasi tähden on Herra, sinun Jumalasi, siunaava sinua kaikissa töissäsi, kaikessa, mihin ryhdyt.
But it is right for you to give to him, without grief of heart: for because of this, the blessing of the Lord your God will be on all your work and on everything to which you put your hand.
διδούς δώσεις αὐτῷ καὶ δάνειον δανιεῖς αὐτῷ ὅσον ἐπιδέεται καὶ οὐ λυπηθήσῃ τῇ καρδίᾳ σου δίδοντας σου αὐτῷ ὅτι διὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις καὶ ἐν πᾶσιν οὗ ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χειρά σου
- 11 Koska köyhiä ei koskaan puutu maasta, sentähden käsken minä sinua näin: Avaa auliisti kätesi veljellesi, kurjalle ja köyhälle, joita sinun maassasi on.
For there will never be a time when there are no poor in the land; and so I give orders to you, Let your hand be open to your countrymen, to those who are poor and in need in your land.
οὐ γὰρ μὴ ἐκλίπη ἐνδείης ἀπὸ τῆς γῆς διὰ τοῦτο ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγων ἀνοίγων ἀνοίξεις τὰς χειράς σου τῷ ἀδελφῷ σου τῷ πένητι καὶ τῷ ἐπιδεδεμένῳ τῷ ἐπὶ τῆς γῆς σου

- 12 Jos joku veljesi, hebrealainen mies tai nainen, on myynyt itsensä sinulle ja palvellut sinua kuusi vuotta, niin päästä hänet seitsemäntenä vuotena luotasi vapaaksi, **If one of your countrymen, a Hebrew man or woman, becomes your servant for a price and does work for you six years, in the seventh year let him go free.**
ἐὰν δὲ πρῶθῃ σοὶ ὁ ἀδελφός σου ἢ ἑβραῖος ἢ ἡ εβραία δουλεύσει σοὶ ἐξ ἑτῆ καὶ τῷ ἐβδόμῳ ἐξαποστελεῖς αὐτὸν ἐλευθέρου ἀπὸ σοῦ
- 13 ja kun päästät hänet luotasi vapaaksi, niin älä lähetä häntä tyhjin käsin. **And when you make him free, do not let him go away with nothing in his hands:**
ὅταν δὲ ἐξαποστῆ αὐτὸν ἐλευθέρου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐξαποστελεῖς αὐτὸν κενόν
- 14 Vaan säilytä hänen selkäänsä runsaasti lahjoja laumastasi, puimatantereeltasi ja kuurnastasi; anna hänellekin siitä, millä Herra, sinun Jumalasi, on sinua siunannut. **But give him freely from your flock and from your grain and your wine: in the measure of the wealth which the Lord your God has given you, you are to give to him.**
ἐφόδιον ἐφοδιάσεις αὐτὸν ἀπὸ τῶν προβάτων σου καὶ ἀπὸ τοῦ σίτου σου καὶ ἀπὸ τῆς ληνοῦ σου καθὰ εὐλόγησέν σε κύριος ὁ θεός σου δώσεις αὐτῷ
- 15 Muista, että itse olit orjana Egyptin maassa ja että Herra, sinun Jumalasi, vapahti sinut. Sentähden minä tänä päivänä annan sinulle tämän käskyn. **And keep in mind that you yourself were a servant in the land of Egypt, and the Lord your God made you free: so I give you this order today.**
καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῆ αἰγύπτου καὶ ἐλυτρώσατό σε κύριος ὁ θεός σου ἐκείθεν διὰ τοῦτο ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 16 Mutta jos hän sanoo sinulle: 'En tahdo lähteä luotasi', koska hän rakastaa sinua ja sinun perhettäsi ja koska hänen on ollut sinun luonasi hyvä olla, **But if he says to you, I have no desire to go away from you; because you and your family are dear to him and he is happy with you;**
ἐὰν δὲ λέγῃ πρὸς σέ οὐκ ἐξελεύσομαι ἀπὸ σοῦ ὅτι ἠγάπηκέν σε καὶ τὴν οἰκίαν σου ὅτι εὖ αὐτῷ ἐστὶν παρὰ σοὶ
- 17 niin ota naskali ja pistä se hänen korvansa läpi oveen; olkoon hän sitten sinun orjasi ainiaan. Samoin tee myös orjattarellesi. **Then take a sharp-pointed instrument, driving it through his ear into the door, and he will be your servant for ever. And you may do the same for your servant-girl.**
καὶ λίμψῃ τὸ ὀπίθιον καὶ τρυπήσεις τὸ ὠτίον αὐτοῦ πρὸς τὴν θύραν καὶ ἔσται σοὶ οἰκέτης εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τὴν παιδίσκην σου ποιήσεις ὡσαύτως
- 18 Älköön sinusta olko vaikeata päästää häntä luotasi vapaaksi: onhan hänestä kuutena vuotena ollut sinulle kahta vertaa suurempi hyöty kuin palkkalisesta. Ja Herra, sinun Jumalasi, on siunaava sinua kaikessa, mitä teet. **Let it not seem hard to you that you have to send him away free; for he has been working for you for six years, which is twice the regular time for a servant: and the blessing of the Lord your God will be on you in everything you do.**
οὐ σκληρὸν ἔσται ἐναντίον σου ἐξαποστελλομένων αὐτῶν ἐλευθέρων ἀπὸ σοῦ ὅτι ἐφέτιον μισθὸν τοῦ μισθωτοῦ ἐδούλευσέν σοὶ ἐξ ἑτῆ καὶ εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν ποιῆς
- 19 Kaikki urospuoliset esikoiset, jotka syntyvät raavaskarjassasi ja pikkukarjassasi, pyhitä Herralle, Jumalallesi; raavaasi esikoisella älä työtä tee, älä myöskään keritse lampaasi esikoista. **All the first males to come to birth in your herd and your flock are to be holy to the Lord your God: the first birth of your ox is not to be used for work, the wool of your first lamb is not to be cut.**
πᾶν πρωτότοκον ὃ ἐὰν τεχθῆ ἐν τοῖς βουσίῃ σου καὶ ἐν τοῖς προβάτοις σου τὰ ἀρσενικά ἀγιάσεις κυρίῳ τῷ θεῷ σου οὐκ ἐργᾷ ἐν τῷ πρωτότοκῳ μόσχῳ σου καὶ οὐ μὴ κείρης τὸ πρωτότοκον τῶν προβάτων σου
- 20 Herran, sinun Jumalasi, edessä syö perheinesi se joka vuosi siinä paikassa, jonka Herra valitsee. **But year by year you and all your house are to take a meal of it before the Lord, in the place of his selection.**
ἐναντι κυρίου φάγη αὐτὸ ἐνιαυτὸν ἐξ ἐνιαυτοῦ ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐὰν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου σὺ καὶ ὁ οἶκός σου
- 21 Jos siinä on joku vamma, jos se ontuu tai on sokea tai jos sillä on joku muu paha vamma, mikä tahansa, niin älä uhraa sitä Herralle, sinun Jumalallesi. **But if it has any mark on it, if it is blind or has damaged legs, or if there is anything wrong with it, it may not be offered to the Lord your God.**
ἐὰν δὲ ἦ ἐν αὐτῷ μῶμος χωλὸν ἢ τυφλὸν ἢ καὶ πᾶς μῶμος πονηρός οὐ θύσεις αὐτὸ κυρίῳ τῷ θεῷ σου
- 22 Syö se porttiesi sisäpuolella; niin hyvin saastainen kuin puhdas saakoon syödä sitä, niinkuin syödään gasellia tai peuraa. **It may be used for food in your houses: the unclean and the clean may take of it, as of the gazelle and the roe.**
ἐν ταῖς πόλεσίν σου φάγη αὐτὸ ὁ ἀκάθαρτος ἐν σοὶ καὶ ὁ καθαρὸς ὡσαύτως ἔδεται ὡς δορκάδα ἢ ἔλαφον
- 23 Vain verta älä syö; vuodata se maahan niinkuin vesi."
Only do not take its blood for food, but let it be drained out on the earth like water.
πλὴν τὸ αἷμα οὐ φάγεσθε ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχεεῖς αὐτὸ ὡς ὕδωρ
- 1 "Ota vaari aabib-kuusta ja vietä pääsiäinen Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi, sillä aabib-kuussa Herra, sinun Jumalasi, vei sinut pois Egyptistä, yöllä. **Take note of the month of Abib and keep the Passover to the Lord your God: for in the month of Abib the Lord your God took you out of Egypt by night.**
φύλαξαι τὸν μῆνα τῶν νέων καὶ ποιήσεις τὸ πασχα κυρίῳ τῷ θεῷ σου ὅτι ἐν τῷ μηνὶ τῶν νέων ἐξῆλθες ἐξ αἰγύπτου νυκτός

- 2 Ja teurasta Herralle, sinun Jumalalesi, pääsiäisuhri, lampaita ja raavaita, siinä paikassa, jonka Herra valitsee nimensä asuinsijaksi.
The Passover offering, from your flock or your herd, is to be given to the Lord your God in the place marked out by him as the resting-place of his name.
καὶ θύσεις τὸ πασχα κυρίῳ τῷ θεῷ σου πρόβατα καὶ βόας ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐὰν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου αὐτὸν ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ
- 3 Älä syö sen ohella hapanta. Syö seitsemänä päivänä sen ohella happamatonta leipää, kurjuuden leipää - sillä kiiruusti sinä lähdit pois Egyptin maasta - että alati muistaisit sitä päivää, jona lähdit Egyptin maasta.
Take no leavened bread with it; for seven days let your food be unleavened bread, that is, the bread of sorrow; for you came out of the land of Egypt quickly: so the memory of that day, when you came out of the land of Egypt, will be with you all your life.
οὐ φάγη ἐπ' αὐτοῦ ζύμην ἑπτὰ ἡμέρας φάγη ἐπ' αὐτοῦ ἄζυμα ἄρτον κακώσεως ὅτι ἐν σπουδῇ ἐξήλθετε ἐξ αἰγύπτου ἵνα μνησθῆτε τὴν ἡμέραν τῆς ἐξοδίας ὑμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ὑμῶν
- 4 Seitsemään päivään älköön hapanta taikinaa olko koko sinun maassasi; ja siitä, mitä teurastat ensimmäisen päivän ehtoon, älköön mitään lihaa jääkö yön yli seuraavaan aamuun.
For seven days let no leaven be used through all your land; and nothing of the flesh which is put to death in the evening of the first day is to be kept through the night till morning.
οὐκ ὀφθήσεται σοι ζύμη ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις σου ἑπτὰ ἡμέρας καὶ οὐ κοιμηθήσεται ἀπὸ τῶν κρεῶν ὧν ἐὰν θύσῃς τὸ ἑσπέρας τῆ ἡμέρα τῆ πρώτῃ εἰς τὸ πρωῖ
- 5 Sinä et saa teurastaa pääsiäisuhria niiden kaupunkiesi porttien sisäpuolella, jotka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa,
The Passover offering is not to be put to death in any of the towns which the Lord your God gives you:
οὐ δυνήσῃ θῆσαι τὸ πασχα ἐν οὐδεμιᾷ τῶν πόλεων σου ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι
- 6 vaan siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee nimensä asuinsijaksi, teurasta pääsiäisuhri, ehtoolla, auringon laskiessa, sinä määrähetkenä, jona Egyptistä lähdit.
But in the place marked out by the Lord your God as the resting-place of his name, there you are to put the Passover to death in the evening, at sundown, at that time of the year when you came out of Egypt.
ἀλλ' ἢ εἰς τὸν τόπον ὃν ἐὰν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ θύσεις τὸ πασχα ἑσπέρας πρὸς δυσμὰς ἡλίου ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἐξῆλθετε ἐξ αἰγύπτου
- 7 Ja keitä ja syö se siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee; aamulla saat sitten lähteä paluumatkalle ja mennä kotiisi.
It is to be cooked and taken as food in the place marked out by the Lord: and in the morning you are to go back to your tents.
καὶ ἐψησεις καὶ ὀπτήσεις καὶ φάγη ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐὰν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου αὐτὸν καὶ ἀποστραφήσῃ τὸ πρωῖ καὶ ἀπελεύσῃ εἰς τοὺς οἴκους σου
- 8 Kuutena päivänä syö happamatonta leipää, ja seitsemäntenä päivänä olkoon juhlakokous Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi; älä silloin yhtäkään askareita toimita.
For six days let your food be unleavened bread; and on the seventh day there is to be a holy meeting to the Lord your God; no work is to be done.
ἕξ ἡμέρας φάγη ἄζυμα καὶ τῆ ἡμέρα τῆ ἐβδόμῃ ἐξόδιον ἑορτῆ κυρίῳ τῷ θεῷ σου οὐ ποιήσεις ἐν αὐτῇ πᾶν ἔργον πλὴν ὅσα ποιηθήσεται ψυχῇ
- 9 Laske seitsemän viikkoa; siitä alkaen, kun sirppi ensi kerran olkeen pannaan, laske seitsemän viikkoa
Let seven weeks be numbered from the first day when the grain is cut.
ἑπτὰ ἐβδομάδας ὀλοκλήρους ἐξαριθμήσεις σεαυτῷ ἄρξασμένου σου δρέπανον ἐπ' ἀμητὸν ἄρξῃ ἐξαριθμῆσαι ἑπτὰ ἐβδομάδας
- 10 ja vietä viikkojuhla Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi kätesi vapaaehtoisin lahjoin, joita sinä annat sen mukaan, kuin Herra, sinun Jumalasi, on sinulle siunausta antanut.
Then keep the feast of weeks to the Lord your God, with an offering freely given to him from the wealth he has given you:
καὶ ποιήσεις ἑορτὴν ἐβδομάδων κυρίῳ τῷ θεῷ σου καθότι ἡ χεὶρ σου ἰσχύει ὅσα ἂν δῶ σοι καθότι ἠλόγησέν σε κύριος ὁ θεός σου
- 11 Ja iloitse Herran, sinun Jumalasi, edessä, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi, palvelijasi ja palvelijataresi, leeviläinen, joka asuu sinun porttiesi sisäpuolella, muukalainen, orpo ja leski, jotka sinun keskuudessasi ovat, siinä paikassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee nimensä asuinsijaksi.
Then you are to be glad before the Lord your God, you and your son and your daughter, your man-servant and your woman-servant, and the Levite who is with you, and the man from a strange country, and the child without a father, and the widow, who are living among you, in the place marked out by the Lord your God as a resting-place for his name.
καὶ εὐφρανθήσῃ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου καὶ ὁ λευῖτῆς ὁ ἐν ταῖς πόλεσίν σου καὶ ὁ προσηλύτος καὶ ὁ ὀρφανὸς καὶ ἡ χήρα ἢ ἐν ὑμῖν ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐὰν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ
- 12 Ja muista, että itse olit orjana Egyptissä, ja noudata tarkoin näitä käskyjä.
And you will keep in mind that you were a servant in the land of Egypt: and you will take care to keep all these laws.
καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῆ αἰγύπτου καὶ φυλάξῃ καὶ ποιήσεις τὰς ἐντολὰς ταύτας
- 13 Lehtimajanjuhlaa vietä seitsemän päivää, korjatessasi satoa puimatantereeltasi ja kuurnastasi.
You are to keep the feast of tents for seven days after you have got in all your grain and made your wine:
ἑορτὴν σκηνῶν ποιήσεις σεαυτῷ ἑπτὰ ἡμέρας ἐν τῷ συναγαγεῖν σε ἐκ τοῦ ἄλωνός σου καὶ ἀπὸ τῆς ληνοῦ σου

- 14 Ja iloitse tänä juhlanasi, sinä ja sinun poikasi ja tyttäresi, palvelijasi ja palvelijattaresi, leeviläinen, muukalainen, orpo ja leski, jotka asuvat sinun porttiesi sisäpuolella.
You are to keep the feast with joy, you and your son and your daughter, your man-servant and your woman-servant, and the Levite, and the man from a strange country, and the child without a father, and the widow, who are living among you.
καὶ εὐφρανθήσῃ ἐν τῇ ἑορτῇ σου σὺ καὶ ὁ υἱός σου καὶ ἡ θυγάτηρ σου ὁ παῖς σου καὶ ἡ παιδίσκη σου καὶ ὁ λευίτης καὶ ὁ προσήλυτος καὶ ὁ ὀρφανὸς καὶ ἡ χήρα ἡ οὖσα ἐν ταῖς πόλεσίν σου
- 15 Seitsemän päivää juhli Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi siinä paikassa, jonka Herra valitsee; sillä Herra, sinun Jumalasi, on siunaava sinua kaikessa, minkä satona saat, ja kaikissa kättesi töissä; sentähden ole iloinen.
Keep the feast to the Lord your God for seven days, in the place marked out by the Lord: because the blessing of the Lord your God will be on all the produce of your land and all the work of your hands, and you will have nothing but joy.
ἐπτά ἡμέρας ἑορτάσεις κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐὰν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου αὐτῷ ἐὰν δὲ εὐλογῆσῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πᾶσιν τοῖς γενήμασίν σου καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου καὶ ἔσῃ εὐφραίνόμενος
- 16 Kolme kertaa vuodessa tulkoon kaikki sinun miesväkesi Herran, sinun Jumalasi, kasvojen eteen siihen paikkaan, jonka hän valitsee: happamattoman leivän juhlanan, viikkojuhlanan ja lehtimajanjuhlanan. Mutta tyhjin käsin älköön tultako Herran kasvojen eteen;
Three times in the year let all your males come before the Lord your God in the place named by him; at the feast of unleavened bread, the feast of weeks, and the feast of tents: and they are not to come before the Lord with nothing in their hands;
τρεις καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὀφθήσεται πᾶν ἄρσενικόν σου ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἐὰν ἐκλέξῃται αὐτὸν κύριος ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἄζύμων καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἐβδομάδων καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῆς σκηνοπηγίας οὐκ ὀφθήσῃ ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου κενός
- 17 kukin tuokoon lahjana sen, minkä voi, sen siunauksen mukaan, minkä Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antanut.
Every man is to give as he is able, in the measure of the blessing which the Lord your God has given you.
ἕκαστος κατὰ δύναμιν τῶν χειρῶν ὑμῶν κατὰ τὴν ἐλόγιαν κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἣν ἔδωκέν σοι
- 18 Aseta tuomarit ja päällismiehet eri sukukuntiasi varten kaikkien niiden kaupunkiesi portteihin, jotka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa; he tuomitkoot kansaa oikein.
You are to make judges and overseers in all your towns which the Lord your God gives you, for every tribe: and they are to be upright men, judging the people in righteousness.
κριτὰς καὶ γραμματοεισαγωγεῖς καταστήσεις σεαυτῷ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν σου αἷς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι κατὰ φυλάς καὶ κρινοῦσιν τὸν λαὸν κρίσιν δικαίαν
- 19 Älä vääristä oikeutta, älä katso henkilöön äläkä ota lahjusta, sillä lahjus sokaisee viisaiden silmät ja vääristää syyttömien asiat.
You are not to be moved in your judging by a man's position, you are not to take rewards; for rewards make the eyes of the wise man blind, and the decisions of the upright false.
οὐκ ἐκκλινοῦσιν κρίσιν οὐκ ἐπιγνώσονται πρόσωπον οὐδὲ λήψονται δῶρον τὰ γὰρ δῶρα ἐκτυφλοῖ ὀφθαλμοὺς σοφῶν καὶ ἐξαίρει λόγους δικαίων
- 20 Vanhurskautta, ainoastaan vanhurskautta harrasta, että eläisit ja ottaisit omaksesi sen maan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.
Let righteousness be your guide, so that you may have life, and take for your heritage the land which the Lord your God is giving you.
δικαίως τὸ δίκαιον διώξῃ ἵνα ζῆτε καὶ εἰσελθόντες κληρονομήσητε τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι
- 21 Älä pystytä itsellesi asera-karsikoita, älä mitään puuta, Herran, sinun Jumalasi, alttarin viereen, jonka itsellesi teet;
Let no holy tree of any sort be planted by the altar of the Lord your God which you will make.
οὐ φυτεύσεις σεαυτῷ ἄλσος πᾶν ξύλον παρὰ τὸ θυσιαστήριον κυρίου τοῦ θεοῦ σου ὃ ποιήσεις σεαυτῷ
- 22 älä myöskään pystytä itsellesi patsasta, sillä niitä Herra, sinun Jumalasi, vihaa."
You are not to put up stone pillars, for they are hated by the Lord your God.
οὐ στήσεις σεαυτῷ στήλην ἃ ἐμίσησεν κύριος ὁ θεός σου
- 1 "Älä uhraa Herralle, sinun Jumalallesi, raavasta tai lammasta, jossa on joku vamma, mikä paha vika tahansa, sillä se on kauhistus Herralle, sinun Jumalallesi.
No ox or sheep which has a mark on it or is damaged in any way may be offered to the Lord your God: for that is disgusting to the Lord your God.
οὐ θύσεις κυρίῳ τῷ θεῷ σου μόσχον ἢ πρόβατον ἐν ᾧ ἔστιν ἐν αὐτῷ μῶμος πᾶν ῥῆμα πονηρὸν ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἔστιν
- 2 Jos sinun keskuudessasi, niiden kaupunkiesi porttien sisäpuolella, jotka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, on mies tai nainen, joka tekee sitä, mikä on paha Herran, sinun Jumalasi, silmissä, rikkoo hänen liittonsa,
If there is any man or woman among you, in any of the towns which the Lord your God gives you, who does evil in the eyes of the Lord your God, sinning against his agreement, ἐὰν δὲ εὐρεθῇ ἐν σοὶ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων σου ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι ἀνὴρ ἢ γυνὴ ὅστις ποιήσει τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου παρελθεῖν τὴν διαθήκην αὐτοῦ
- 3 ja menee ja palvelee muita jumalia ja kumartaa niitä: aurinkoa, kuuta tai kaikkea taivaan joukkoa, minkä minä olen kieltänyt,
By becoming a servant of other gods and worshipping them or the sun or the moon or all the stars of heaven, against my orders;
καὶ ἐλθόντες λατρεύσωσιν θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσωσιν αὐτοῖς τῷ ἡλίῳ ἢ τῇ σελήνῃ ἢ παντὶ τῶν ἐκ τοῦ κόσμου τοῦ οὐρανοῦ ἃ οὐ προσέταξεν

- 4 ja siitä ilmoitetaan sinulle, niin että saat sen kuulla, niin tutki asia tarkoin, ja jos on totta ja varmaa, että sellaista kauhistusta on harjoitettu Israelissa, **If word of this comes to your ears, then let this thing be looked into with care, and if there is no doubt that it is true, and such evil has been done in Israel;**
καὶ ἀναγγελεῖ σοι καὶ ἐκζητήσεις σφόδρα καὶ ἰδοὺ ἀληθῶς γέγονεν τὸ ῥῆμα γεγένηται τὸ βδέλυγμα τοῦτο ἐν Ἰσραὴλ
- 5 niin vie se mies tai se nainen, joka on sellaisen pahan tehnyt, porttiefesi edustalle - se mies tai se nainen - ja kivitä heidät kuoliaaksi. **Then you are to take the man or woman who has done the evil to the public place of your town, and they are to be stoned with stones till they are dead.**
καὶ ἐξάξεις τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ἢ τὴν γυναῖκα ἐκεῖνην καὶ λιθοβολήσετε αὐτοὺς ἐν λίθοις καὶ τελευτήσουσιν
- 6 Kahden tai kolmen todistajan todistuksen nojalla kuolemaan tuomittu surmattakoon; yhden ainoan todistajan todistuksen nojalla älköön häntä surmattako. **On the word of two or three witnesses, a man may be given the punishment of death; but he is not to be put to death on the word of one witness.**
ἐπὶ δυοῖν μάρτυσιν ἢ ἐπὶ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθάνεται ὁ ἀποθνήσκων οὐκ ἀποθάνεται ἐφ' ἐνὶ μάρτυρι
- 7 Todistajien käsi kohotkoon ensimmäisenä häntä vastaan surmatakseen hänet, ja sitten koko kansan käsi. Poista paha keskuudestasi. **The hands of the witnesses will be the first to put him to death, and after them the hands of all the people. So you are to put away the evil from among you.**
καὶ ἡ χεὶρ τῶν μαρτύρων ἔσται ἐπ' αὐτῷ ἐν πρώτοις θανατώσει αὐτόν καὶ ἡ χεὶρ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐπ' ἐσχάτων καὶ ἐξαρείς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
- 8 Jos joku murhaa tai omaisuusriitaa tai pahoinpitelyä koskeva asia tai mikä muu asia hyvänsä, josta sinun porteissasi riidellään, näyttää sinusta liian vaikealta ratkaista, niin nouse ja lähde siihen paikkaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee, **If you are not able to give a decision as to who is responsible for a death, or who is right in a cause, or who gave the first blow in a fight, and there is a division of opinion about it in your town: then go to the place marked out by the Lord your God;**
ἐὰν δὲ ἀδυνατήσῃ ἀπὸ σοῦ ῥῆμα ἐν κρίσει ἀνὰ μέσον αἵμα αἵματος καὶ ἀνὰ μέσον κρίσις κρίσεως καὶ ἀνὰ μέσον ἀφῆ ἀφῆς καὶ ἀνὰ μέσον ἀντιλογία ἀντιλογίας ῥήματα κρίσεως ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν καὶ ἀναστὰς ἀναβήσῃ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ
- 9 ja mene leeviläisten pappien luo ja sen luo, joka siihen aikaan on tuomarina; kysy heiltä, ja he ilmoittavat sinulle tuomion. **And come before the priests, the Levites, or before him who is judge at the time: and they will go into the question and give you a decision:**
καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς λευῖτας καὶ πρὸς τὸν κριτὴν ὃς ἂν γένηται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐκζητήσαντες ἀναγγελοῦσιν σοι τὴν κρίσιν
- 10 Ja tee sen sanan mukaan, minkä he sinulle ilmoittavat siinä paikassa, jonka Herra valitsee; ja noudata tarkoin kaikkea, mitä he sinulle opettavat. **And you are to be guided by the decision they give in the place named by the Lord, and do whatever they say:**
καὶ ποιήσεις κατὰ τὸ πρῶγμα ὃ ἐὰν ἀναγγελοῦσιν σοι ἐκ τοῦ τόπου οὗ ὃν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ καὶ φυλάξῃ σφόδρα ποιῆσαι κατὰ πάντα ὅσα ἐὰν νομοθετηθῇ σοι
- 11 Tee sen lain mukaan, minkä he sinulle opettavat, ja sen tuomion mukaan, minkä he sinulle julistavat, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle siitä, mitä he sinulle ilmoittavat. **Acting in agreement with their teaching and the decision they give: not turning to one side or the other from the word they have given you.**
κατὰ τὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν κρίσιν ἣν ἂν εἴπωσιν σοι ποιήσεις οὐκ ἐκκλινείς ἀπὸ τοῦ ῥήματος οὗ ἐὰν ἀναγγελοῦσιν σοι δεξιὰ οὐδὲ ἀριστερά
- 12 Mutta jos joku menetteli niin julkeasti, ettei kuulisi pappia, joka siellä seisoo palvelemassa Herraa, sinun Jumalaasi, tai tuomaria, niin se mies kuolkoon. **And any man who, in his pride, will not give ear to the priest whose place is there before the Lord your God, or to the judge, is to be put to death: you are to put away the evil from Israel.**
καὶ ὁ ἄνθρωπος ὃς ἂν ποιήσῃ ἐν ὑπερηφανίᾳ τοῦ μὴ ὑπακοῦσαι τοῦ ἱερέως τοῦ παρεστηκότος λειτουργεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἢ τοῦ κριτοῦ ὃς ἂν ᾖ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀποθάνεται ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος καὶ ἐξαρείς τὸν πονηρὸν ἐξ Ἰσραὴλ
- 13 Poista paha Israelista. Ja kaikki kansa kuulkoon sen ja peljätköön, niin ettei kukaan enää olisi niin julkea. **And all the people, hearing of it, will be full of fear and put away their pride.**
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας φοβηθήσεται καὶ οὐκ ἀσεβήσῃ ἔτι
- 14 Kun tulet siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, ja otat sen omaksesi ja asetut siihen ja ajattelet: 'Minä asetan itselleni kuninkaan, niinkuin on kaikilla kansoilla, jotka minun ympärilläni asuvat', **When you have come into the land which the Lord your God is giving you, and have taken it for a heritage and are living in it, if it is your desire to have a king over you, like the other nations round about you;**
ἐὰν δὲ εἰσελθῆς εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσιν σοι ἐν κλήρῳ καὶ κληρονομίᾳ αὐτὴν καὶ κατοικήσῃς ἐπ' αὐτῆς καὶ εἴπῃς καταστήσω ἐπ' ἐμαυτὸν ἄρχοντα καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ μου

- 15 niin aseta itsellesi kuninkaaksi se, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee. Aseta joku veljistäsi kuninkaaksesi; älä korota hallitsijaksesi muukalaista miestä, joka ei ole sinun veljesi.
Then see that you take as your king the man named by the Lord your God: let your king be one of your countrymen, not a man of another nation who is not one of yourselves.
καθιστῶν καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου αὐτὸν ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου καταστήσεις ἐπὶ σεαυτὸν ἄρχοντα οὐ δυνήσῃ καταστήσαι ἐπὶ σεαυτὸν ἄνθρωπον ἀλλότριον ὅτι οὐκ ἀδελφός σου ἐστίν
- 16 Mutta älköön hän hankkiko itselleen paljon hevosia älköönkä viekö kansaa takaisin Egyptiin hankkiakseen paljon hevosia, sillä Herra on teille sanonut: 'Älkää enää palatko tätä tietä'.
And he is not to get together a great army of horses for himself, or make the people go back to Egypt to get horses for him: because the Lord has said, You will never again go back that way.
διότι οὐ πληθυνεῖ ἑαυτῷ ἵππον οὐδὲ μὴ ἀποστρέψῃ τὸν λαὸν εἰς αἴγυπτον ὅπως πληθύνῃ ἑαυτῷ ἵππον ὁ δὲ κύριος εἶπεν οὐ προσθήσετε ἀποστρέψαι τῇ ὁδῷ ταύτῃ ἐτι
- 17 Älköönkä hän ottako itsellensä monta vaimoa, ettei hänen sydämensä luopuisi pois; älköönkä hän kootko itsellensä ylen paljon hopeata ja kultaa.
And he is not to have a great number of wives, for fear that his heart may be turned away; or great wealth of silver and gold.
καὶ οὐ πληθυνεῖ ἑαυτῷ γυναῖκας οὐδὲ μεταστήσεται αὐτοῦ ἡ καρδία καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐ πληθυνεῖ ἑαυτῷ σφόδρα
- 18 Ja kun hän on noussut valtaistuimellensa, kirjoituttakoon hän itsellensä kirjaan jäljennöksen tästä laista, joka on leeviläisten pappien huostassa.
And when he has taken his place on the seat of his kingdom, he is to make in a book a copy of this law, from that which the priests, the Levites, have in their care:
καὶ ἔσται ὅταν καθίσῃ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ καὶ γράψῃ ἑαυτῷ τὸ δευτερονόμιον τοῦτο εἰς βιβλίον παρὰ τῶν ἱερέων τῶν λευιτῶν
- 19 Ja hän pitääköön sen luonaan ja lukekoon sitä, niin kauan kuin elää, oppiaksensa pelkäämään Herraa, Jumalaansa, ja noudattamaan tarkoin kaikkia tämän lain sanoja ja näitä käskyjä,
And it is to be with him for his reading all the days of his life, so that he may be trained in the fear of the Lord his God to keep and do all the words of this teaching and these laws:
καὶ ἔσται μετ' αὐτοῦ καὶ ἀναγνώσεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἵνα μάθῃ φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ φυλάσσεσθαι πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας καὶ τὰ δικαιώματα ταῦτα ποιεῖν
- 20 ettei hänen sydämensä ylpistyisi hänen veljiensä kohtaan ja ettei hän poikkeaisi käskyistä, ei oikealle eikä vasemmalle - niin että hän ja hänen poikansa kauan hallitsisivat Israelin keskuudessa."
So that his heart may not be lifted up over his countrymen, and he may not be turned away from the orders, to one side or the other: but that his life and the lives of his children may be long in his kingdom in Israel.
ἵνα μὴ ὑψοθῇ ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἵνα μὴ παραβῇ ἀπὸ τῶν ἐντολῶν δεξιᾶ ἢ ἀριστερᾶ ὅπως ἂν μακροχρονίῃ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς αὐτοῦ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ
- 1 "Leeviläisillä papeilla, Leevin koko sukukunnalla, älköön olko osuutta tai perintöosaa muun Israelin rinnalla; Herran uhreista ja siitä, mikä hänen osakseen tulee, he saakoot elatuksensa.
The priests, the Levites, that is, all the tribe of Levi, will have no part or heritage with Israel: their food and their heritage will be the offerings of the Lord made by fire.
οὐκ ἔσται τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λευίταις ὅλη φυλῆ λευι μερίς οὐδὲ κληρὸς μετὰ ἰσραηλ καρπώματα κυρίου ὁ κληρὸς αὐτῶν φάγονται αὐτά
- 2 Heillä ei ole oleva perintöosaa veljiensä keskuudessa; Herra itse on heidän perintöosansa, niinkuin hän on heille puhunut.
And they will have no heritage among their countrymen: the Lord is their heritage, as he has said to them.
κληρὸς δὲ οὐκ ἔσται αὐτοῖς ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν κύριος αὐτὸς κληρὸς αὐτοῦ καθότι εἶπεν αὐτῷ
- 3 Ja tämä olkoon papeilla oikeus saada kansalta, niiltä, jotka uhraavat teurasuhrin, raavaan tai lampaan: papille annettakoon lapa, leukaluut ja maha.
And this is to be the priests' right: those who make an offering of a sheep or an ox are to give to the priest the top part of the leg and the two sides of the head and the stomach.
καὶ αὕτη ἡ κρίσις τῶν ἱερέων τὰ παρὰ τοῦ λαοῦ παρὰ τῶν θυόντων τὰ θύματα ἐάν τε μόσχον ἐάν τε πρόβατον καὶ δώσει τῷ ἱερεῖ τὸν βραχίονα καὶ τὰ σιαγόνα καὶ τὸ ἔνυστρον
- 4 Uutiset jyvistäsi, viinistäsi ja öljystäsi ja lammastesi ensimmäiset kerityt villat anna hänelle.
And in addition you are to give him the first of your grain and wine and oil, and the first wool cut from your sheep.
καὶ τὰς ἀπαρχὰς τοῦ σίτου σου καὶ τοῦ οἴνου σου καὶ τοῦ ἐλαίου σου καὶ τὴν ἀπαρχὴν τῶν κουρῶν τῶν προβάτων σου δώσεις αὐτῷ
- 5 Sillä hänet Herra, sinun Jumalasi, on valinnut kaikista sukukunnistasi, että hän ja hänen poikansa alati seisoisivat ja palvelisivat Herran nimessä.
For he, and his sons after him for ever, have been marked out by the Lord your God from all your tribes, to do the work of priests in the name of the Lord.
ὅτι αὐτὸν ἐξελέξατο κύριος ὁ θεός σου ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν σου παρεστάναι ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου λειτουργεῖν καὶ εὐλογεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ
- 6 Ja jos leeviläinen tahtoo tulla jostakin sinun kaupungistasi, jonka porttien sisäpuolella hän muukalaisena asuu, missä hyvänsä Israelissa, niin tulkoon vapaasti, niinkuin hänen mielensä tekee, siihen paikkaan, jonka Herra valitsee,
And if a Levite, moved by a strong desire, comes from any town in all Israel where he is living to the place marked out by the Lord;
ἐάν δὲ παραγένηται ὁ λευίτης ἐκ μιᾶς τῶν πόλεων ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν υἱῶν ἰσραηλ οὐ αὐτὸς παροικεῖ καθότι ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος

- 7 ja saakoon palvella Herran, Jumalansa, nimessä, niinkuin kaikki muutkin hänen veljensä, leeviläiset, jotka seisovat siellä Herran edessä.
Then he will do the work of a priest in the name of the Lord his God, with all his brothers the Levites who are there before the Lord.
και λειτουργησει τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ ὡς περ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ λευῖται οἱ παρεστηκότες ἐκεῖ ἐναντι κυρίου
- 8 He kaikki saakoot elatukseksensa yhtäläisen osuuden, lukuunottamatta sitä, mitä joku on saanut myymällä perheomaisuuttaan.
His food will be the same as theirs, in addition to what has come to him as the price of his property.
μερίδα μεμερισμένην φάγεται πλὴν τῆς πράσεως τῆς κατὰ πατριάν
- 9 Kun tulet siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, niin älä opettele jäljittelemään niiden kansojen kauhistavia tekoja.
When you have come into the land which the Lord your God is giving you, do not take as your example the disgusting ways of those nations.
ἐὰν δὲ εἰσέλθῃς εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι οὐ μαθήσῃ ποιεῖν κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ἐκείνων
- 10 Älköön keskuudessasi olko ketään, joka panee poikansa tai tyttärensä kulkemaan tulen läpi, tahi joka tekee taikoja, ennustelee merkeistä, harjoittaa noituutta tai velhoutta,
Let there not be seen among you anyone who makes his son or his daughter go through the fire, or anyone using secret arts, or a maker of strange sounds, or a reader of signs, or any wonder-worker,
οὐχ εὐρεθήσεται ἐν σοὶ περικαθαίρων τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἢ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐν πυρὶ μαντευόμενος μαντεῖαν κληδονιζόμενος και οἰωνιζόμενος φαρμακός
- 11 joka lukee loitsuja, kysyy vainaja- tai tietäjähengiltä tahi kääntyy vainajien puoleen.
Or anyone using secret force on people, or putting questions to a spirit, or having secret knowledge, or going to the dead for directions.
ἐπαιδῶν ἐπαιδιῶν ἐγγαστρίμυθος και τερατοσκοπός ἐπερωτῶν τοὺς νεκρούς
- 12 Sillä jokainen, joka senkaltaista tekee, on kauhistus Herralle, ja sellaisten kauhistusten tähden Herra, sinun Jumalasi, karkoittaa heidät sinun tieltäsi.
For all who do such things are disgusting to the Lord; and because of these disgusting things the Lord your God is driving them out before you.
ἔστιν γὰρ βδελύγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου πᾶς ποιῶν ταῦτα ἕνεκεν γὰρ τῶν βδελυγμάτων τούτων κύριος ἐξολεθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ σοῦ
- 13 Ole siis nuhteeton Herran, sinun Jumalasi, edessä.
You are to be upright in heart before the Lord your God.
τέλειος ἔση ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 14 Sillä nämä kansat, jotka sinä nyt karkoitat, kuuntelevat kyllä merkeistäennustajia ja taikureita, mutta sinulle ei Herra, sinun Jumalasi, sitä salli.
For these nations, whose land you are taking, give attention to readers of signs and to those using secret arts: but the Lord your God will not let you do so.
τὰ γὰρ ἔθνη ταῦτα οὓς σὺ κατακληρονομεῖς αὐτούς οὗτοι κληδόνων και μαντειῶν ἀκούσονται σοὶ δὲ οὐχ οὕτως ἔδωκεν κύριος ὁ θεός σου
- 15 Sinun keskuudestasi, veljiesi joukosta, Herra, sinun Jumalasi, herättää sinulle profeetan, minun kaltaiseni; häntä kuulkaa.
The Lord your God will give you a prophet from among your people, like me; you will give ear to him;
προφήτην ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου ὡς ἐγὼ ἀναστήσει σοὶ κύριος ὁ θεός σου αὐτοῦ ἀκούσεσθε
- 16 On tapahtuva aivan niin, kuin sinä Herralta, sinun Jumalaltasi, anoit Hoorebilla, silloin kun seurakunta oli koolla ja sanoit: 'Älköön minun enää suotako kuulla Herran, minun Jumalani, ääntä älköönkään nähdä tätä suurta tulta, etten kuolisi'.
In answer to the request you made to the Lord your God in Horeb on the day of the great meeting, when you said, Let not the voice of the Lord my God come to my ears again, and let me not see this great fire any more, or death will overtake me.
κατὰ πάντα ὅσα ἠτήσω παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν χωρηβ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐκκλησίας λέγοντες οὐ προσθήσομεν ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν και τὸ πῦρ τὸ μέγα τοῦτο οὐκ ὀψόμεθα ἔτι οὐδὲ μὴ ἀποθάνομεν
- 17 Ja Herra sanoi minulle: 'Mitä he ovat puhuneet, on oikein puhuttu.
Then the Lord said to me, What they have said is well said.
και εἶπεν κύριος πρὸς με ὀρθῶς πάντα ὅσα ἐλάλησαν
- 18 Profeetan minä olen herättävä heille heidän veljiensä keskuudesta, sinun kaltaisesi, ja minä panen sanani hänen suuhunsa, ja hän puhuu heille kaikki, mitä minä käsken hänen puhua.
I will give them a prophet from among themselves, like you, and I will put my words in his mouth, and he will say to them whatever I give him orders to say.
προφήτην ἀναστήσω αὐτοῖς ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ὡς περ σὲ και δώσω τὸ ῥῆμά μου ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ και λαλήσει αὐτοῖς καθότι ἂν ἐντείλωμαι αὐτῷ
- 19 Ja joka ei kuule minun sanojani, joita hän minun nimessäni puhuu, hänet minä itse vaadin tilille.
And whoever does not give ear to my words which he will say in my name, will be responsible to me.
και ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐὰν μὴ ἀκούσῃ ὅσα ἐὰν λαλήσῃ ὁ προφήτης ἐπὶ τῷ ὀνόματι μου ἐγὼ ἐκδικήσω ἐξ αὐτοῦ

- 20 **Mutta profeetta, joka julkeaa puhua minun nimessäni jotakin, jota minä en ole käskenyt hänen puhua, tahi puhuu muiden jumalien nimessä, sellainen profeetta kuoloon.'**
But the prophet who takes it on himself to say words in my name which I have not given him orders to say, or who says anything in the name of other gods, will come to his death.
πλὴν ὁ προφήτης ὃς ἂν ἀσεβήσῃ λαλήσῃ ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ῥῆμα ὃ οὐ προσέταξα λαλήσῃ καὶ ὃς ἂν λαλήσῃ ἐπ' ὀνόματι θεῶν ἐτέρων ἀποθάνεται ὁ προφήτης ἐκεῖνος
- 21 **Ja jos sinä ajattelit sydämässäsi: 'Mistä me tiedämme, mikä sana ei ole Herran puhetta?' niin huomaa:**
And if you say in your hearts, How are we to be certain that the word does not come from the Lord?
ἐὰν δὲ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου πῶς γνωσόμεθα τὸ ῥῆμα ὃ οὐκ ἐλάλησεν κύριος
- 22 **kun profeetta puhuu Herran nimessä, ja kun se, mitä hän on puhunut, ei tapahdu eikä käy toteen, niin sitä sanaa Herra ei ole puhunut; julkeuttaan se profeetta on niin puhunut; älä pelkää häntä."**
When a prophet makes a statement in the name of the Lord, if what he says does not take place and his words do not come true, then his word is not the word of the Lord: the words of the prophet were said in the pride of his heart, and you are to have no fear of him.
ὅσα ἐὰν λαλήσῃ ὁ προφήτης ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου καὶ μὴ γένηται τὸ ῥῆμα καὶ μὴ συμβῆ τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ οὐκ ἐλάλησεν κύριος ἐν ἀσεβείᾳ ἐλάλησεν ὁ προφήτης ἐκεῖνος οὐκ ἀφέξεσθε αὐτοῦ
- 1 **"Kun Herra, sinun Jumalasi, on hävittänyt ne kansat, joiden maan Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle, ja kun sinä olet karkoittanut heidät ja asettanut heidän kaupunkeihinsa ja heidän taloihinsa,**
When the nations, whose land the Lord your God is giving you, have been cut off by him, and you have taken their place and are living in their towns and in their houses;
ἐὰν δὲ ἀφανίσῃ κύριος ὁ θεός σου τὰ ἔθνη ἃ ὁ θεός σου δίδωσίν σοι τὴν γῆν αὐτῶν καὶ κατακληρονομήσῃτε αὐτοὺς καὶ κατοικήσῃτε ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν
- 2 **niin erota itsellesi kolme kaupunkia siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi.**
You are to have three towns marked out in the land which the Lord your God is giving you for your heritage.
τρεις πόλεις διαστελεῖς σεαυτῷ ἐν μέσῳ τῆς γῆς σου ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι
- 3 **Mittaa matkat ja jaa kolmeen osaan sen maan alue, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perinnöksi, että niihin voisi paeta jokainen tappaja.**
You are to make ready a way, and see that the land which the Lord your God is giving you for your heritage, is marked out into three parts, to which any taker of life may go in flight.
στόχασαί σοι τὴν ὁδὸν καὶ τριμεριεῖς τὰ ὄρια τῆς γῆς σου ἣν καταμερίζει σοι κύριος ὁ θεός σου καὶ ἔσται καταφυγὴ ἐκεῖ παντὶ φονευτῇ
- 4 **Ja näin on määrätty tappajasta, joka pakenee niihin saadakseen elää: kun joku tappaa lähimmäisensä tahtomattaan ja häntä ennestään vihaamatta -**
This is to be the rule for anyone who goes in flight there, after causing the death of his neighbour in error and not through hate;
τοῦτο δὲ ἔσται τὸ πρόσταγμα τοῦ φονευτοῦ ὃς ἂν φύγῃ ἐκεῖ καὶ ζήσεται ὃς ἂν πατάξῃ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀκουσίως καὶ οὗτος οὐ μισῶν αὐτὸν πρὸ τῆς ἐχθῆς καὶ πρὸ τῆς τρίτης
- 5 **niinkuin jos joku menee lähimmäisensä kanssa metsään puita hakkaamaan ja hänen kätensä heiluttaa kirvestä kaataakseen puun ja rauta lentää varresta ja sattuu toiseen, niin että tämä kuolee - niin paetkoon sellainen johonkin näistä kaupungeista saadakseen elää,**
For example, if a man goes into the woods with his neighbour for the purpose of cutting down trees, and when he takes his axe to give a blow to the tree, the head of the axe comes off, and falling on to his neighbour gives him a wound causing his death; then the man may go in flight to one of these towns and be safe:
καὶ ὃς ἂν εἰσέλθῃ μετὰ τοῦ πλησίον εἰς τὸν δρυμὸν συναγαγεῖν ξύλα καὶ ἐκκρουσθῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ τῇ ἀξίνῃ κόπτοντος τὸ ξύλον καὶ ἐκπεσὼν τὸ σιδήριον ἀπὸ τοῦ ξύλου τύχῃ τοῦ πλησίον καὶ ἀποθάνῃ ἢ οὗτος καταφεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων καὶ ζήσεται
- 6 **ettei venenkostaja, sydämensä kiihkossa tappajaa takaa ajaessaan, saavuttaisi häntä, jos tie on pitkä, ja surmaisi häntä, vaikka hän ei ole ansainnut kuolemaa, koska ei ennestään toista vihannut.**
For if not, he who has the right of punishment may go running after the taker of life in the heat of his wrath, and overtake him because the way is long, and give him a death-blow; though it is not right for him to be put to death because he was not moved by hate.
ἵνα μὴ διώξας ὁ ἀγχιστεύων τοῦ αἵματος ὀπίσω τοῦ φονεύσαντος ὅτι παραθεθήρμανται τῇ καρδίᾳ καὶ καταλάβῃ αὐτὸν ἐὰν μακροτέρα ἢ ἡ ὁδὸς καὶ πατάξῃ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ ἀποθάνῃ καὶ τοῦτ' οὐκ ἔστιν κρίσις θανάτου ὅτι οὐ μισῶν ἦν αὐτὸν πρὸ τῆς ἐχθῆς καὶ πρὸ τῆς τρίτης
- 7 **Sentähden minä käsken sinua sanoen: 'Erota itsellesi kolme kaupunkia'.**
And so I am ordering you to see that three towns are marked out for this purpose.
διὰ τοῦτο ἐγὼ σοι ἐντέλλομαι τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγων τρεις πόλεις διαστελεῖς σεαυτῷ
- 8 **Ja jos Herra, sinun Jumalasi, laajentaa sinun aluettasi, niinkuin hän on vannonut sinun isillesi, ja antaa sinulle kaiken sen maan, jonka hän on sinun isillesi sanonut antavansa,**
And if the Lord your God makes wide the limits of your land, as he said in his oath to your fathers, and gives you all the land which he undertook to give to your fathers;
ἐὰν δὲ ἐμπλατύνῃ κύριος ὁ θεός σου τὰ ὄρια σου ὃν τρόπον ὤμοσεν τοῖς πατράσιν σου καὶ δῶ σοι κύριος πᾶσαν τὴν γῆν ἣν εἶπεν δοῦναι τοῖς πατράσιν σου

- 9 jos sinä noudatat tarkoin kaikkia näitä käskyjä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, niin että alati rakastat Herraa, sinun Jumalaasi, ja vaellat hänen teitensä, lisää silloin vielä kolme kaupunkia näihin kolmeen,
If you keep and do all these orders which I give you today, loving the Lord your God and walking ever in his ways; then let three more towns, in addition to these three, be marked out for you:
 ἐὰν ἀκούσης ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολάς ταύτας ἃς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας καὶ προσθήσεις σεαυτῷ ἕτι τρ εἰς πόλεις πρὸς τὰς τρεῖς ταύτας
- 10 ettei viatonta verta vuodatettaisi sinun maassasi, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, ja ettet joutuisi verivelan alaiseksi.
So that in all your land, which the Lord your God is giving you for your heritage, no man may be wrongly put to death, for which you will be responsible.
 καὶ οὐκ ἐκρυθήσεται αἷμα ἀναίτιον ἐν τῇ γῆ σου ἢ κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ καὶ οὐκ ἔσται ἐν σοὶ αἷματι ἔνοχος
- 11 Mutta jos joku vihaa lähimmäistään ja asettuu häntä väijymään ja karkaa hänen kimppuunsa ja lyö hänet kuoliaaksi ja sitten pakenee johonkin näistä kaupungeista,
But if any man has hate for his neighbour, and waiting for him secretly makes an attack on him and gives him a blow causing his death, and then goes in flight to one of these towns;
 ἐὰν δὲ γένηται ἄνθρωπος μισῶν τὸν πλησίον καὶ ἐνεδρεύσῃ αὐτὸν καὶ ἐπαναστῆ ἐπ' αὐτὸν καὶ πατάξῃ αὐτοῦ ψυχὴν καὶ ἀπεθάνῃ καὶ φύγῃ εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων
- 12 niin lähettäkööt hänen kaupunkinsa vanhimmat noutamaan hänet sieltä ja antakoot hänet verenkostajan käsiin, ja hän kuolokoon.
The responsible men of his town are to send and take him, and give him up to the one who has the right of punishment to be put to death.
 καὶ ἀποστελεῦσιν ἡ γερουσία τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ λήμψονται αὐτὸν ἐκεῖθεν καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν εἰς χεῖρας τῷ ἀγχιστεύοντι τοῦ αἵματος καὶ ἀποθανεῖται
- 13 Älä sääli häntä, vaan poista viattoman veren velka Israelista, että menestyisit.
Have no pity on him, so that Israel may be clear from the crime of putting a man to death without cause, and it will be well for you.
 οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ καὶ καθαριεῖς τὸ αἷμα τὸ ἀναίτιον ἐξ Ἰσραὴλ καὶ εὖ σοὶ ἔσται
- 14 Älä siirrä lähimmäisesi rajaa, jonka entiset polvet ovat määränneet sinun perintöosallesi siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi.
Your neighbour's landmark, which was put in its place by the men of old times, is not to be moved or taken away in the land of your heritage which the Lord your God is giving you.
 οὐ μετακινήσεις ὄρια τοῦ πλησίον σου ἃ ἔστησαν οἱ πατέρες σου ἐν τῇ κληρονομίᾳ σου ἢ κατεκληρονομήθης ἐν τῇ γῆ ἢ κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ
- 15 Yksi ainoa todistaja älköön olko pätevä ketään vastaan, olkoonpa mikä pahateko tai rikkomus, mikä synti tahansa, jonka joku tekee. Kahden tai kolmen todistajan sanalla on asia vahva.
One witness may not make a statement against a man in relation to any sin or wrongdoing which he has done: on the word of two or three witnesses a question is to be judged.
 οὐκ ἔμμενεῖ μάρτυς εἰς μαρτυρῆσαι κατὰ ἀνθρώπου κατὰ πᾶσαν ἀδικίαν καὶ κατὰ πᾶν ἁμάρτημα καὶ κατὰ πᾶσαν ἁμαρτίαν ἣν ἂν ἁμάρτη ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ ἐπὶ στόματος τριῶν μαρτύρων σταθίσεται πᾶν ῥῆμα
- 16 Jos väärä todistaja nousee jotakuta vastaan ja syyttää häntä jostakin rikkomuksesta,
If a false witness makes a statement against a man, saying that he has done wrong,
 ἐὰν δὲ καταστῆ μάρτυς ἄδικος κατὰ ἀνθρώπου καταλέγων αὐτοῦ ἀσέβειαν
- 17 niin astukoot molemmat riitapuolet Herran eteen, pappien eteen ja niiden eteen, jotka siihen aikaan ovat tuomareina.
Then the two men, between whom the argument has taken place, are to come before the Lord, before the priests and judges who are then in power;
 καὶ στήσονται οἱ δύο ἄνθρωποι οἷς ἐστὶν αὐτοῖς ἡ ἀντιλογία ἐναντὶ κυρίου καὶ ἐναντὶ τῶν ἱερέων καὶ ἐναντὶ τῶν κριτῶν οἱ ἐὰν ᾤσιν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
- 18 Ja tuomarit tutkikoot tarkoin asian, ja jos todistaja on väärä todistaja, joka on tehnyt väärän syytöksen veljeensä vastaan,
And the judges will have the question looked into with care: and if the witness is seen to be false and to have made a false statement against his brother,
 καὶ ἐξετάσωσιν οἱ κριταὶ ἀκριβῶς καὶ ἰδοὺ μάρτυς ἄδικος ἐμαρτύρησεν ἄδικα ἀντίστη κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 19 niin tehkää hänelle samoin, kuin hän aikoi tehdä veljellensä. Poista paha keskuudestasi.
Then do to him what it was his purpose to do to his brother: and so put away the evil from among you.
 καὶ ποιήσετε αὐτῷ ὃν τρόπον ἐπονηρεύσατο ποιῆσαι κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
- 20 Ja muut kuulkooot sen ja peljätkööt, niin ettei kukaan enää tekisi sellaista paha sinun keskuudessasi.
And the rest of the people, hearing of it, will be full of fear, and never again do such evil among you.
 καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀκούσαντες φοβηθήσονται καὶ οὐ προσθήσουσιν ἕτι ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο ἐν ὑμῖν
- 21 Älä sääli häntä: henki hengestä, silmä silmästä, hammas hampaasta, käsi kädestä, jalka jalasta."
Have no pity; let life be given for life, eye for eye, tooth for tooth, hand for hand, foot for foot.
 οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμός σου ἐπ' αὐτῷ ψυχὴν ἀντὶ ψυχῆς ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος χεῖρα ἀντὶ χειρὸς πόδα ἀντὶ ποδός

- 1 "Jos lähdet sotaan vihollistasi vastaan ja näet hevosia ja sotavaunuja ja sotajoukon, joka on sinua suurempi, niin älä pelkää heitä, sillä Herra, sinun Jumalasi, on sinun kanssasi, hän, joka johdatti sinut Egyptin maasta.
When you go out to war against other nations, and come face to face with horses and war-carriages and armies greater in number than yourselves, have no fear of them: for the Lord your God is with you, who took you up out of the land of Egypt.
ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς σου καὶ ἴδῃς ἵππον καὶ ἀναβάτην καὶ λαὸν πλείονά σου οὐ φοβηθήσῃ ἀπ' αὐτῶν ὅτι κύριος ὁ θεός σου μετὰ σοῦ ὁ ἀναβιβάσας σε ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 2 Kun olette ryhtymässä taisteluun, astukoon pappi esiin puhumaan kansalle
And when you are on the point of attacking, let the priest come forward and say to the people,
καὶ ἔσται ὅταν ἐγγίσης τῷ πολέμῳ καὶ προσεγγίσας ὁ ἱερεὺς λαλήσει τῷ λαῷ
- 3 ja sanokoon heille: 'Kuule, Israel! Te ryhdytte nyt taisteluun vihollisianne vastaan. Älkää arkailko, älkää peljätkö älkääkään hätääntykö, älkää säikähtykö heitä;
Give ear, O Israel: today you are going forward to the fight; let your heart be strong; do not let uncontrolled fear overcome you because of those who are against you;
καὶ ἔρει πρὸς αὐτοὺς ἄκουε ἰσραὴλ ὑμεῖς προσπορεύεσθε σήμερον εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν μὴ ἐκλύεσθω ἡ καρδία ὑμῶν μὴ φοβεῖσθε μηδὲ θραύεσθε μηδὲ ἐκκλίνητε ἀπὸ προσώπου αὐτῶν
- 4 sillä Herra, teidän Jumalanne, käy teidän kanssanne, sotii teidän puolestanne vihollisianne vastaan ja antaa teille voiton.'
For the Lord your God goes with you, fighting for you to give you salvation from those who are against you.
ὅτι κύριος ὁ θεός ὑμῶν ὁ προσπορεύόμενος μεθ' ὑμῶν συνεκπολεμήσαι ὑμῖν τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν διασῶσαι ὑμᾶς
- 5 Ja päällismiehet puhukoot kansalle ja sanokoot: 'Joka on rakentanut uuden talon, mutta ei vielä ole sitä vihkinyt, menköön ja palatkoon kotiinsa, ettei hän kaatuisi taistelussa ja joku toinen vihkisi sitä.
And let the overseers say to the people, If there is any man who has made for himself a new house and has not gone into it, let him go back to his house, so that in the event of his death in the fight, another may not take his house for himself.
καὶ λαλήσουσιν οἱ γραμματεῖς πρὸς τὸν λαὸν λέγοντες τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ οἰκοδομήσας οἰκίαν καινὴν καὶ οὐκ ἐνεκαίνισεν αὐτὴν πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἄνθρωπος ἕτερος ἐγκαινιεῖ αὐτήν
- 6 Joka on istuttanut viinitarhan, mutta ei vielä ole korjannut sen ensi hedelmää, menköön ja palatkoon kotiinsa, ettei hän kaatuisi taistelussa ja joku toinen korjaisi sen ensi hedelmää.
Or if any man has made a vine-garden without taking the first-fruits of it, let him go back to his house, so that in the event of his death in the fight, another may not be the first to make use of the fruit.
καὶ τίς ὁ ἄνθρωπος ὅστις ἐφύτευεν ἀμπέλωνα καὶ οὐκ εὐφράνθη ἐξ αὐτοῦ πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἄνθρωπος ἕτερος εὐφρανθήσεται ἐξ αὐτοῦ
- 7 Joka on kihlannut naisen, mutta ei vielä ole ottanut häntä vaimoksensa, menköön ja palatkoon kotiinsa, ettei hän kaatuisi taistelussa ja joku toinen ottaisi hänen morsiantaan vaimoksensa.'
Or if any man is newly married and has had no sex relations with his wife, let him go back to his house, so that in the event of his death in the fight, another man may not take her.
καὶ τίς ὁ ἄνθρωπος ὅστις μενήσεται γυναῖκα καὶ οὐκ ἔλαβεν αὐτήν πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ μὴ ἀποθάνῃ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἄνθρωπος ἕτερος λήμψεται αὐτήν
- 8 Vielä puhukoot päällismiehet kansalle ja sanokoot: 'Joka pelkää ja arkailee, menköön ja palatkoon kotiinsa, etteivät hänen veljensäkin menettäisi rohkeuttaan niinkuin hän'.
And let the overseers go on to say to the people, If there is any man whose heart is feeble with fear, let him go back to his house before he makes the hearts of his countrymen feeble.
καὶ προσθήσουσιν οἱ γραμματεῖς λαλήσαι πρὸς τὸν λαὸν καὶ ἐροῦσιν τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος καὶ δειλὸς τῆ καρδία πορευέσθω καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἵνα μὴ δειλιάνῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ὡσπερ ἡ αὐτοῦ
- 9 Ja kun päällismiehet ovat tämän kaiken kansalle puhuneet, asettakoot he osastopäälliköt väen johtoon.
Then, after saying these words to the people, let the overseers put captains over the army.
καὶ ἔσται ὅταν παύσωνται οἱ γραμματεῖς λαλοῦντες πρὸς τὸν λαόν καὶ καταστήσουσιν ἄρχοντας τῆς στρατιᾶς προηγουμένους τοῦ λαοῦ
- 10 Kun lähestyt jotakin kaupunkia sotiaksesi sitä vastaan, tarjoa sille ensin rauhaa.
When you come to a town, before attacking it, make an offer of peace.
ἐὰν δὲ προσέλθῃς πρὸς πόλιν ἐκπολεμήσαι αὐτήν καὶ ἐκκαλέσῃ αὐτοὺς μετ' εἰρήνης
- 11 Ja jos se suostuu tarjoamaasi rauhaan ja avaa sinulle porttinsa, suorittakoon kaikki siellä oleva kansa sinulle työveroa ja palvelkoon sinua.
And if it gives you back an answer of peace, opening its doors to you, then all the people in it may be put to forced work as your servants.
ἐὰν μὲν εἰρηνικὰ ἀποκριθῶσιν σοι καὶ ἀνοίξωσιν σοι ἔσται πᾶς ὁ λαὸς οἱ εὐρεθέντες ἐν αὐτῇ ἔσονται σοι φορολόγητοι καὶ ὑπήκοοί σου

- 12 **Mutta jos se ei tee rauhaa sinun kanssasi, vaan valmistautuu taistelemaan sinua vastaan, niin piiritä sitä.**
If however it will not make peace with you, but war, then let it be shut in on all sides:
 ἐὰν δὲ μὴ ὑπακούσωσίν σοι καὶ ποιήσωσιν πρὸς σὲ πόλεμον περικαθιεῖς αὐτήν
- 13 **Ja jos Herra, sinun Jumalasi, antaa sen sinun käsiisi, niin surmaa kaikki sen miesväki miekan terällä.**
And when the Lord your God has given it into your hands, let every male in it be put to death without mercy.
 καὶ παραδώσει αὐτήν κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ πατάξεις πᾶν ἄρσενικὸν αὐτῆς ἐν φόνῳ μαχαίρας
- 14 **Mutta naiset, lapset ja karja ja kaikki, mitä kaupungissa on, kaikki, mitä sieltä on saatavana saalista, ryöstä itsellesi, ja nauti vihollisiltasi saatu saalis, minkä Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.**
But the women and the children and the cattle and everything in the town and all its wealth, you may take for yourselves: the wealth of your haters, which the Lord your God has given you, will be your food.
 πλὴν τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀποσκευῆς καὶ πάντα τὰ κτήνη καὶ πάντα ὅσα ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῇ πόλει καὶ πᾶσαν τὴν ἀπαρτίαν προνομεύσεις σεαυτῷ καὶ φάγη πᾶσαν τὴν προνομὴν τῶν ἐχθρῶν σου ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι
- 15 **Tee näin kaikille niille kaupungeille, jotka ovat sinusta hyvin kaukana, jotka eivät ole näiden kansojen kaupunkeja.**
So you are to do to all the towns far away, which are not the towns of these nations.
 οὕτως ποιήσεις πάσας τὰς πόλεις τὰς μακρὰν οὐσας ἀπὸ σοῦ σφόδρα αἰ οὐχὶ ἐκ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τούτων
- 16 **Mutta näiden kansojen kaupungeissa, jotka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, älä jätä ainoatakaan henkeä eloon,**
But in the towns of these peoples whose land the Lord your God is giving you for your heritage, let no living thing be kept from death:
 ἰδοὺ δὲ ἀπὸ τῶν πόλεων τῶν ἐθνῶν τούτων ὧν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι κληρονομεῖν τὴν γῆν αὐτῶν οὐ ζωγήσετε ἀπ' αὐτῶν πᾶν ἐμπνέον
- 17 **vaan vihi ne tuhon omiksi: heettiläiset ja amorilaiset, kanaanilaiset ja perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset, niinkuin Herra, sinun Jumalasi, on sinua käsenyt,**
Give them up to the curse; the Hittite, the Amorite, the Canaanite, the Perizzite, the Hivite, and the Jebusite, as the Lord your God has given you orders:
 ἀλλ' ἢ ἀναθέματι ἀναθεματιεῖτε αὐτούς τὸν χετταῖον καὶ ἀμορραῖον καὶ χαναταῖον καὶ φερεζαῖον καὶ εὐαῖον καὶ ιεβουσαῖον καὶ γεργεσαῖον ὃν τρόπον ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου
- 18 **etteivät he opettaisi teitä tekemään kaikkia niitä kauhistavia tekoja, joita he ovat tehneet palvellessaan jumaliansa, ja ettette te rikkoisi Herraa, teidän Jumalaanne, vastaan.**
So that you may not take them as your example and do all the disgusting things which they do in the worship of their gods, so sinning against the Lord your God.
 ἵνα μὴ διδάξωσιν ὑμᾶς ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν ὅσα ἐποίησαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν καὶ ἁμαρτήσεθε ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν
- 19 **Jos joudut kauan piirittämään kaupunkia ja sotimaan sitä vastaan valloittaaksesi sen, niin älä hävitä sen puita äläkä heiluta kirvestäsi niitä vastaan. Niiden hedelmiä saat nauttia, mutta älä hakkaa niitä maahan, sillä eivät kedon puut ole ihmisiä joutuakseen sinun piiritettäviksesi.**
If in war a town is shut in by your armies for a long time, do not let its trees be cut down and made waste; for their fruit will be your food; are the trees of the countryside men for you to take up arms against them?
 ἐὰν δὲ περικαθίσης περὶ πόλιν ἡμέρας πλείους ἐκπολεμήσῃ αὐτήν εἰς κατάλημψιν αὐτῆς οὐχὶ ἐξολεθρεύσεις τὰ δένδρα αὐτῆς ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτὰ σίδηρον ἀλλ' ἢ ἀπ' αὐτοῦ φάγη αὐτὸ δὲ οὐκ ἐκκόψεις μὴ ἄνθρωπος τὸ ξύλον τὸ ἐν τῷ ἀγρῷ εἰσελθεῖν ἀπὸ προσώπου σου εἰς τὸν χάρακα
- 20 **Ainoastaan ne puut, joista tiedät, että niissä ei ole mitään syötävää, saat hävittää ja hakata maahan, rakentaaksesi niistä varustuksia sinun kanssasi sotivaa kaupunkia vastaan, kunnes se kukistuu."**
Only those trees which you are certain are not used for food may be cut down and put to destruction: and you are to make walls of attack against the town till it is taken.
 ἀλλὰ ξύλον ὃ ἐπίστασαι ὅτι οὐ καρποβρωτὸν ἐστὶν τοῦτο ἐξολεθρεύσεις καὶ ἐκκόψεις καὶ οἰκοδομήσεις χαράκωσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ἣτις ποιεῖ πρὸς σὲ τὸν πόλεμον ἕως ἂν παραδοθῇ
- 1 **"Jos siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, että ottaisit sen omaksesi, löydetään murhattu virumassa kedolla, eikä tiedetä, kuka hänet tappoi,**
If, in the land which the Lord your God is giving you, you come across the dead body of a man in the open country, and you have no idea who has put him to death:
 ἐὰν δὲ εὗρεθῇ τραυματίας ἐν τῇ γῇ ἣ κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι κληρονομήσῃ πεπτοκῶς ἐν τῷ πεδίῳ καὶ οὐκ οἶδασιν τὸν πατάξαντα
- 2 **niin lähtekööt sinun vanhimpasi ja tuomarisi mittaamaan välimatkan niihin kaupunkeihin, jotka ovat murhatun ympärillä.**
Then your responsible men and your judges are to come out, and give orders for the distance from the dead body to the towns round about it to be measured;
 ἐξελεύσεται ἡ γερουσία σου καὶ οἱ κριταὶ σου καὶ ἐκμετρήσουσιν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς κύκλῳ τοῦ τραυματίου
- 3 **Sen kaupungin vanhimmat, joka on murhattua lähinnä, ottakoot hiehon, jolla ei ole työtä tehty ja joka ei ole ollut vetojuhtana ikeen alla,**
And whichever town is nearest to the body, the responsible men of that town are to take from the herd a young cow which has never been used for work or put under the yoke;
 καὶ ἔσται ἡ πόλις ἣ ἐγγίξουσα τῷ τραυματίᾳ καὶ λίμνεται ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκεῖνης δάμαλιν ἐκ βοῶν ἣτις οὐκ εἴργασται καὶ ἣτις οὐχ εἰλικυσεν ζυγόν

- 4 ja sen kaupungin vanhimmat viekööt hiehon alas ehtymättömän puron notkoon, jossa ei ole kynnetty eikä kylvetty; ja he taittakoot hieholta niskan siinä notkossa.
And they are to take the cow into a valley where there is flowing water, and which is not ploughed or planted, and there the neck of the cow is to be broken:
καὶ καταβιβάσουσιν ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκεῖνης τὴν δάμαλιν εἰς φάραγγα τραχεῖαν ἣτις οὐκ εἴργασται οὐδὲ σπείρεται καὶ νευροκοπήσουσιν τὴν δάμαλιν ἐν τῇ φάραγγι
- 5 Ja papit, leeviläiset, astukoot esiin, sillä heidät on Herra, sinun Jumalasi, valinnut palvelemaan häntä ja Herran nimeen siunaamaan, ja heidän sanansa mukaan ratkaistakoon jokainen riita ja pahoinpitely.
Then the priests, the sons of Levi, are to come near; for they have been marked out by the Lord your God to be his servants and to give blessings in the name of the Lord; and by their decision every argument and every blow is to be judged:
καὶ προσελεύονται οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται ὅτι αὐτοὺς ἐπέλεξεν κύριος ὁ θεός σου παρεστηκέναι αὐτῷ καὶ εὐλογεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῷ στόματι αὐτῶν ἔσται πᾶσα ἀντιλογία καὶ πᾶσα ἀπὸ ἧ
- 6 Ja kaikki sen kaupungin vanhimmat, he kun asuvat murhattua lähinnä, peskööt kätensä pitäen niitä hiehon päällä, jolta niska taitettiin siinä notkossa;
And all the responsible men of that town which is nearest to the dead man, washing their hands over the cow whose neck was broken in the valley,
καὶ πᾶσα ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκεῖνης οἱ ἐγγίζοντες τῷ τραυματίᾳ νίψονται τὰς χεῖρας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῆς δαμάλεως τῆς νευροκοπημένης ἐν τῇ φάραγγι
- 7 ja he lausukoot sanoen: 'Meidän kätemme eivät ole tätä verta vuodattaneet, eivätkä silmämme tapausta nähneet.
Will say, This death is not the work of our hands and our eyes have not seen it.
καὶ ἀποκριθέντες ἐροῦσιν αἱ χεῖρες ἡμῶν οὐκ ἐξέχεαν τὸ αἷμα τοῦτο καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν οὐχ ἐώρακασιν
- 8 Anna anteeksi, Herra, kansallesi Israelille, jonka vapahdit, äläkä lue viatonta verta kansallesi Israelille.' Ja niin se verivelka annetaan heille anteeksi.
Have mercy, O Lord, on your people Israel whom you have made free, and take away from your people the crime of a death without cause. Then they will no longer be responsible for the man's death.
ἴλεως γενοῦ τῷ λαῷ σου ἰσραηλ οὗς ἐλυτρώσω κύριε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἵνα μὴ γένηται αἷμα ἀναίτιον ἐν τῷ λαῷ σου ἰσραηλ καὶ ἐξιλασθήσεται αὐτοῖς τὸ αἷμα
- 9 Poista keskuudestasi viattoman veren velka, sillä sinun on tehtävä se, mikä on oikeata Herran silmissä.
So you will take away the crime of a death without cause from among you, when you do what is right in the eyes of the Lord.
σὺ δὲ ἐξαρεῖς τὸ αἷμα τὸ ἀναίτιον ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἐὰν ποιήσης τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀρεστὸν ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 10 Kun lähdet sotaan vihollisiasi vastaan ja Herra, sinun Jumalasi, antaa heidät sinun käsiisi ja sinä otat heistä vankeja
When you go out to war against other nations, and the Lord your God gives them up into your hands and you take them as prisoners;
ἐὰν δὲ ἐξελθῶν εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου καὶ παραδῷ σοι κύριος ὁ θεός σου εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ προνομεύσεις τὴν προνομὴν αὐτῶν
- 11 ja vankien joukossa näet kaunisvartaloisen naisen ja mielistyt häneen ja tahdot ottaa hänet vaimoksesi,
If among the prisoners you see a beautiful woman and it is your desire to make her your wife;
καὶ ἴδῃς ἐν τῇ προνομῇ γυναῖκα καλὴν τῷ εἶδει καὶ ἐνθυμηθῆς αὐτῆς καὶ λάβῃς αὐτὴν σαντῷ γυναῖκα
- 12 niin vie hänet kotiisi, ja hän ajattakoon hiuksensa ja leikatkaa kyntensä.
Then take her back to your house; and let her hair and her nails be cut;
καὶ εἰσάξεις αὐτὴν ἔνδον εἰς τὴν οἰκίαν σου καὶ ξυρήσεις τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ περιονοχίεις αὐτὴν
- 13 Ja hän riisukoon vaatteensa, joissa hänet vangittiin, ja asukoon sinun kodissasi ja saakoon itkeä kuukauden päivät isäänsä ja äitiänsä; sitten saat yhtyä häneen ja naida hänet, niin että hän tulee vaimoksesi.
And let her take off the dress in which she was made prisoner and go on living in your house and weeping for her father and mother for a full month: and after that you may go in to her and be her husband and she will be your wife.
καὶ περιελείς τὰ ἱμάτια τῆς αἰχμαλωσίας αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς καὶ καθίεται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου καὶ κλαύσεται τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα μηνὸς ἡμέρας καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσῃ πρὸς αὐτὴν καὶ συνουκισθήσῃ αὐτῇ καὶ ἔσται σου γυνή
- 14 Mutta jos hän ei sitten enää sinua miellytä, niin päästä hänet menemään vapaana äläkä myy häntä rahasta. Älä kohtele häntä tylysti, koska olet häntä alentavasti kohdellut.
But if you have no delight in her, you are to let her go wherever she will; you may not take a price for her as if she was your property, for you have made use of her for your pleasure.
καὶ ἔσται ἐὰν μὴ θέλῃς αὐτὴν ἐξαποστελεῖς αὐτὴν ἐλευθέραν καὶ πράσει οὐ πραθήσεται ἀργυρίου οὐκ ἀθετήσεις αὐτὴν διότι ἐταπεινώσας αὐτὴν
- 15 Jos jollakin miehellä on kaksi vaimoa, toinen, jota hän rakastaa, ja toinen, jota hän hylkii, ja he synnyttävät hänelle lapsia, sekä se, jota hän rakastaa, että se, jota hän hylkii, ja esikoinen on hyljityn poika,
If a man has two wives, one greatly loved and the other hated, and the two of them have had children by him; and if the first son is the child of the hated wife:
ἐὰν δὲ γένονται ἀνθρώπῳ δύο γυναῖκες μία αὐτῶν ἠγαπημένη καὶ μία αὐτῶν μισουμένη καὶ τέκωσιν αὐτῷ ἡ ἠγαπημένη καὶ ἡ μισουμένη καὶ γένηται υἱὸς πρωτότοκος τῆς μισουμένης

- 16 älköön hän, kun jakaa pojilleen omaisuutensa perinnöksi, antako esikoisoikeutta rakastetun pojalle syrjäyttämällä hyljityn vaimon pojan, joka on esikoinen;
Then when he gives his property to his sons for their heritage, he is not to put the son of his loved one in the place of the first son, the son of the hated wife:
καὶ ἔσται ἡ ἄν ἡμέρα κατακληροδοτῆ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ οὐ δυνήσεται πρωτοτοκεῦσαι τῷ υἱῷ τῆς ἡγαπημένης ὑπεριδὼν τὸν υἱὸν τῆς μισουμένης τὸν πρωτότοκον
- 17 vaan hän tunnustakoon esikoisekseen hyljityn vaimon pojan ja antakoon hänelle kaksinkertaisen osan kaikesta, minkä omistaa. Sillä hän on hänen miehuutensa parhain; hänen on esikoisoikeus.
But he is to give his first son his birthright, and twice as great a part of his property: for he is the first-fruits of his strength and the right of the first son is his.
ἀλλὰ τὸν πρωτότοκον υἱὸν τῆς μισουμένης ἐπιγνώσεται δοῦναι αὐτῷ διπλᾶ ἀπὸ πάντων ὧν ἂν εὐρεθῆ αὐτῷ ὅτι οὗτός ἐστιν ἀρχὴ τέκνων αὐτοῦ καὶ τούτῳ καθήκει τὰ πρωτότokia
- 18 Jos jollakin on uppiskainen ja kovakorvainen poika, joka ei ota kuullakseen, mitä hänen isänsä ja äitinsä sanovat, eikä tottele heitä, vaikka he kurittavat häntä,
If a man has a son who is hard-hearted and uncontrolled, who gives no attention to the voice of his father and mother, and will not be ruled by them, though they give him punishment:
ἐὰν δέ τις ἢ υἱὸς ἀπειθῆς καὶ ἐρεθιστῆς οὐχ ὑπακούων φωνῆν πατρὸς καὶ φωνῆν μητρὸς καὶ παιδεύσωσιν αὐτὸν καὶ μὴ εἰσακούῃ αὐτῶν
- 19 niin hänen isänsä ja äitinsä ottakoot hänet ja viekööt kaupunkinsa vanhinten eteen, asuinpaikkansa porttiin,
Then let his father and mother take him to the responsible men of the town, to the public place;
καὶ συλλαβόντες αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἐξάξουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γερουσίαν τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τοῦ τόπου αὐτοῦ
- 20 ja sanokoot kaupunkinsa vanhimille: 'Tämä meidän poikamme on uppiskainen ja kovakorvainen, hän ei ota kuullakseen, mitä me sanomme, vaan on irstailija ja juomari'.
And say to them, This son of ours is hard-hearted and uncontrolled, he will not give attention to us; he gives himself up to pleasure and strong drink.
καὶ ἐροῦσιν τοῖς ἀνδράσιν τῆς πόλεως αὐτῶν ὁ υἱὸς ἡμῶν οὗτος ἀπειθεὶ καὶ ἐρεθίζει οὐχ ὑπακούει τῆς φωνῆς ἡμῶν συμβολοκοπῶν οἰνοφλυγῆ
- 21 Silloin kaikki hänen kaupunkinsa miehet kivittäkööt hänet kuoliaaksi. Poista paha keskuudestasi, ja koko Israel kuulkoon sen ja peljätköön.
Then he is to be stoned to death by all the men of the town: so you are to put away the evil from among you; and all Israel, hearing of it, will be full of fear.
καὶ λιθοβολήσωσιν αὐτὸν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτοῦ ἐν λίθοις καὶ ἀποθανεῖται καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀκούσαντες φοβηθήσονται
- 22 Jos joku on tehnyt itsensä syypääksi rikkomukseen, josta rangaistaan kuolemalla, ja hänet surmataan, ja sinä ripustat hänet hirteen,
If a man does a crime for which the punishment is death, and he is put to death by hanging him on a tree;
ἐὰν δέ γένηται ἐν τινὶ ἁμαρτία κρίμα θανάτου καὶ ἀποθάνῃ καὶ κρεμάσῃτε αὐτὸν ἐπὶ ξύλου
- 23 niin älköön hänen ruumiinsa jääkö hirteen yöksi, vaan hautaa hänet samana päivänä, sillä Jumalan kiroama on se, joka on hirteen ripustettu; älä saastuta sitä maata, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi."
Do not let his body be on the tree all night, but put it to rest in the earth the same day; for the man who undergoes hanging is cursed by God; so do not make unclean the land which the Lord your God is giving you for your heritage.
οὐκ ἐπικοιμηθήσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου ἀλλὰ ταφῆ θάψετε αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτι κεκατηραμένος ὑπὸ θεοῦ πᾶς κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου καὶ οὐ μιανεῖτε τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς σου δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ
- 1 "Jos näet veljesi härän tai lampaan eksyneen, älä jätä sitä siihen; vie se takaisin veljellesi.
If you see your brother's ox or his sheep wandering, do not go by without helping, but take them back to your brother.
μὴ ἰδὼν τὸν μόσχον τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ τὸ πρόβατον αὐτοῦ πλανώμενα ἐν τῇ ὁδῷ ὑπερίδης αὐτὰ ἀποστροφῆ ἀποστρέψεις αὐτὰ τῷ ἀδελφῷ σου καὶ ἀποδώσεις αὐτῷ
- 2 Jos veljesi ei asu sinua lähellä tai jos et tiedä, kuka hän on, niin korjaa eksynyt taloosi, ja olkoon se sinun huostassasi, kunnes veljesi tiedustelee sitä; anna se silloin hänelle takaisin.
If their owner is not near, or if you are not certain who he is, then take the beast to your house and keep it till its owner comes in search of it, and then you are to give it back to him.
ἐὰν δέ μὴ ἐγγίξῃ ὁ ἀδελφός σου πρὸς σὲ μηδὲ ἐπίστη αὐτὸν συνάξεις αὐτὰ ἔνδον εἰς τὴν οἰκίαν σου καὶ ἔσται μετὰ σοῦ ἕως ἂν ζητήσῃ αὐτὰ ὁ ἀδελφός σου καὶ ἀποδώσεις αὐτῷ
- 3 Tee samoin, jos veljeltäsi on kadonnut aasi, samoin, jos vaate, samoin, jos mitä muuta hyvänsä, jonka löydät; älä jätä sitä siihen.
Do the same with his ass or his robe or anything which has gone from your brother's keeping and which you have come across: do not keep it to yourself.
οὕτως ποιήσεις τὸν ὄνον αὐτοῦ καὶ οὕτως ποιήσεις τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ οὕτως ποιήσεις κατὰ πᾶσαν ἀπόλειαν τοῦ ἀδελφοῦ σου ὅσα ἐὰν ἀπόλῃται παρ' αὐτοῦ καὶ εὔρης οὐ δυνήσῃ ὑπεριδεῖν
- 4 Jos näet veljesi aasin tai härän kaatuneen tielle, älä jätä sitä siihen; auta häntä nostamaan se jaloilleen.
If you see your brother's ox or his ass falling down on the road, do not go by without giving him help in lifting it up again.
οὐκ ὄψῃ τὸν ὄνον τοῦ ἀδελφοῦ σου ἢ τὸν μόσχον αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῇ ὁδῷ μὴ ὑπερίδης αὐτούς ἀνιστῶν ἀναστήσεις μετ' αὐτοῦ
- 5 Nainen älköön käyttäkö miehen tamineita, älköönkään mies pukeutuko naisen vaatteisiin; sillä jokainen, joka niin tekee, on kauhistus Herralle, sinun Jumalallesi.
It is not right for a woman to be dressed in man's clothing, or for a man to put on a woman's robe: whoever does such things is disgusting to the Lord your God.
οὐκ ἔσται σκευὴ ἄνδρὸς ἐπὶ γυναικί οὐδὲ μὴ ἐνδύσῃται ἄνῃρ στολὴν γυναικείαν ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἐστιν πᾶς ποιῶν ταῦτα

- 6 Jos kulkiessasi tapaavat puusta tai maasta linnun pesän, jossa on pojat tai munat ja emo makaamassa poikien tai munien päällä, niin älä ota emoa poikineen,
 If by chance you see a place which a bird has made for itself in a tree or on the earth, with young ones or eggs, and the mother bird seated on the young ones or on the eggs, do not take the mother bird with the young;
 ἐὰν δὲ συναντήσῃς νοσοῖᾷ ὄρνέων πρὸ προσώπου σου ἐν τῇ ὁδοῦ ἢ ἐπὶ παντὶ δένδρῳ ἢ ἐπὶ τῆς γῆς νεοσσοῖς ἢ ὄοις καὶ ἡ μήτηρ θάλλη ἐπὶ τῶν νεοσσῶν ἢ ἐπὶ τῶν ὄων οὐ λήμψῃ τὴν μητέρα μετὰ τῶν τέκνων
- 7 vaan päästä emo lentämään ja ota vain pojat, että menestyisit ja kauan eläisit.
 See that you let the mother bird go, but the young ones you may take; so it will be well for you and your life will be long.
 ἀποστολῇ ἀποστελεῖς τὴν μητέρα τὰ δὲ παιδιά λήμψῃ σεαυτῷ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ πολυήμερος ἔσῃ
- 8 Kun rakennat uuden talon, tee kaide kattosi ympärille, ettet saattaisi verenvikaa taloosi, jos joku sieltä putoaisi.
 If you are building a house, make a railing for the roof, so that the blood of any man falling from it will not come on your house.
 ἐὰν δὲ οἰκοδομήσῃς οἰκίαν καινὴν καὶ ποιήσῃς στεφάνην τῷ δώματί σου καὶ οὐ ποιήσῃς φόνον ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ἐὰν πέσῃ ὁ πῆξων ἀπ' αὐτοῦ
- 9 Älä kylvä viinitarhaasi kahdenlaista siementä, muutoin kaikki, mitä siinä on, sekä siemen, jonka kylvit, että viinitarhan sato, on oleva pyhäkölle pyhitetty.
 Do not have your vine-garden planted with two sorts of seed: or all of it may become a loss, the seed you have put in as well as the increase.
 οὐ κατασπερῆς τὸν ἀμπελώνά σου διάφορον ἵνα μὴ ἀγασθῇ τὸ γένημα καὶ τὸ σπέρμα ὃ ἐὰν σπείρῃς μετὰ τοῦ γενήματος τοῦ ἀμπελώνος σου
- 10 Älä kynnä yhtäkaa härällä ja aasilla.
 Do not do your ploughing with an ox and an ass yoked together.
 οὐκ ἀροτριάσεις ἐν μόσχῳ καὶ ὄνῳ ἐπὶ τὸ αὐτό
- 11 Älä pue yllesi vaatetta, joka on kudottu kahdenlaisista langoista, villaisista ja pellavaisista sekaisin.
 Do not have clothing made of two sorts of thread, wool and linen together.
 οὐκ ἐνδύσῃ κίβδηλον ἔρια καὶ λίνον ἐν τῷ αὐτῷ
- 12 Tee itsellesi tupsut viittä neljään kulmaan, johon verhoudut.
 On the four edges of your robe, with which your body is covered, put ornaments of twisted threads.
 στρεπτὰ ποιήσεις σεαυτῷ ἐπὶ τῶν τεσσάρων κρασπέδων τῶν περιβολαίων σου ἃ ἐὰν περιβάλῃ ἐν αὐτοῖς
- 13 Jos joku on ottanut vaimon ja yhtynyt häneen, mutta sitten hylkii häntä
 If any man takes a wife, and having had connection with her, has no delight in her,
 ἐὰν δέ τις λάβῃ γυναῖκα καὶ συνουκῆσῃ αὐτῇ καὶ μισήσῃ αὐτήν
- 14 ja esittää häntä vastaan perättömiä syytöksiä ja saattaa hänet pahaan maineeseen ja sanoo: 'Minä otin tämän naisen vaimokseni, mutta kun ryhdyin häneen, en tavannut hänessä neitsyyden merkkiä',
 And says evil things about her and gives her a bad name, saying, I took this woman, and when I had connection with her it was clear to me that she was not a virgin:
 καὶ ἐπιθῇ αὐτῇ προφασιστικούς λόγους καὶ κατενέγκῃ αὐτῆς ὄνομα πονηρὸν καὶ λέγῃ τὴν γυναῖκα ταύτην εἴληφα καὶ προσελθὼν αὐτῇ οὐχ εὗρηκα αὐτῆς παρθένια
- 15 niin tytön isä ja äiti ottakoot ja tuokoot tytön neitsyyden merkin kaupungin vanhimmille, porttiin.
 Then let the girl's father and mother put before the responsible men of the town, in the public place, signs that the girl was a virgin:
 καὶ λαβὼν ὁ πατήρ τῆς παιδὸς καὶ ἡ μήτηρ ἐξοίσουσιν τὰ παρθένια τῆς παιδὸς πρὸς τὴν γερουσίαν ἐπὶ τὴν πύλην
- 16 Ja tytön isä sanokoon vanhimmille: 'Minä annoin tyttärensä vaimoksi tälle miehelle, mutta hän hylkii häntä.
 And let the girl's father say to the responsible men, I gave my daughter to this man for his wife, but he has no love for her;
 καὶ ἔρει ὁ πατήρ τῆς παιδὸς τῇ γερουσίᾳ τὴν θυγατέρα μου ταύτην δέδωκα τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ γυναῖκα καὶ μισήσας αὐτήν
- 17 Ja katso, hän esittää häntä vastaan perättömiä syytöksiä sanoen: 'Minä en tavannut tyttäressäsi neitsyyden merkkiä. Mutta tässä on tyttärensä neitsyyden merkki.' Ja he levittäkööt vaateen kaupungin vanhinten eteen.
 And now he has put shame on her, saying that she is not a virgin; but here is the sign that she is a virgin. Then they are to put her clothing before the responsible men of the town.
 αὐτὸς νῦν ἐπιτίθῃσιν αὐτῇ προφασιστικούς λόγους λέγων οὐχ εὗρηκα τῇ θυγατρὶ σου παρθένια καὶ ταῦτα τὰ παρθένια τῆς θυγατρὸς μου καὶ ἀναπτύξουσιν τὸ ἱμάτιον ἐναντίον τῆς γερουσίας τῆς πύλης

- 18 Silloin kaupungin vanhimmat ottakoot sen miehen ja kurittakoot häntä. Ja he määrätkööt hänelle sakkoa sata hopeasekeliä annettavaksi tytön isälle, sentähden että hän saattoi Israelin neitsyen pahaan maineeseen.
Then the responsible men of the town are to give the man his punishment;
καὶ λήμψεται ἡ γερουσία τῆς πόλεως ἐκεῖνης τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ παιδεύσουσιν αὐτὸν
- 19 Ja hän olkoon hänen vaimonsa; hän älköön hyljätkö häntä koko elinaikanansa.
They will take from him a hundred shekels of silver, which are to be given to the father of the girl, because he has given an evil name to a virgin of Israel: she will go on being his wife, he may never put her away all his life.
καὶ ζημιώσουσιν αὐτὸν ἑκατὸν σίκλους καὶ δώσουσιν τῷ πατρὶ τῆς νεάνιδος ὅτι ἐξήνεγκεν ὄνομα πονηρὸν ἐπὶ παρθένον Ἰσραηλιτῖν καὶ αὐτοῦ ἔσται γυνὴ οὐ δυνήσεται ἐξαποστεῖλαι αὐτὴν τὸν ἅπαντα χρόνον
- 20 Mutta jos syytös on tosi, jos tytössä ei tavattu neitsyyden merkkiä,
But if what he has said is true, and she is seen to be not a virgin,
ἐὰν δὲ ἐπ' ἀληθείας γένηται ὁ λόγος οὗτος καὶ μὴ εὔρεθῇ παρθένια τῇ νεάνιδι
- 21 silloin vietäköön tyttö isänsä talon ovelle, ja kaupungin miehet kivittäkööt hänet kuoliaaksi, koska hän teki häpeällisen teon Israelissa, harjoittaen haureutta isänsä kodissa. Poista paha keskuudestasi.
Then they are to make the girl come to the door of her father's house and she will be stoned to death by the men of the town, because she has done evil and put shame on Israel, by acting as a loose woman in her father's house: so you are to put away evil from among you.
καὶ ἐξάξουσιν τὴν νεάνιν ἐπὶ τὰς θύρας οἴκου πατρὸς αὐτῆς καὶ λιθοβολήσουσιν αὐτὴν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτῆς ἐν λίθοις καὶ ἀποθανεῖται ὅτι ἐποίησεν ἀφροσύνην ἐν οἴκῳ Ἰσραηλ ἐκπορνεῦσαι τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
- 22 Jos joku tavataan makaamasta naisen kanssa, joka on toisen miehen aviovaimo, niin kuolkoot molemmat, sekä mies, joka makasi vaimon kanssa, että vaimo. Poista paha Israelista.
If a man is taken in the act of going in to a married woman, the two of them, the man as well as the woman, are to be put to death: so you are to put away the evil from Israel.
ἐὰν δὲ εὔρεθῇ ἄνθρωπος κοιμώμενος μετὰ γυναικὸς συνουσιασμένης ἀνδρὶ ἀποκτενεῖτε ἀμφοτέρους τὸν ἄνδρα τὸν κοιμώμενον μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ Ἰσραηλ
- 23 Jos joku neitsyt on kihloissa miehen kanssa ja toinen tapaa hänet kaupungissa ja makaa hänen kanssaan,
If a young virgin has given her word to be married to a man, and another man meeting her in the town, has connection with her;
ἐὰν δὲ γένηται παῖς παρθένος μεμνηστευμένη ἀνδρὶ καὶ εὐρὼν αὐτὴν ἄνθρωπος ἐν πόλει κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς
- 24 niin viekää molemmat sen kaupungin portille ja kivittäkää heidät kuoliaaksi, tyttö siksi, että hän ei huutanut apua kaupungissa, ja mies siksi, että hän teki väkivaltaa lähimmäisensä morsiamelle. Poista paha keskuudestasi.
Then you are to take the two of them to the doorway of the town, and have them stoned to death; the young virgin, because she gave no cry for help, though it was in the town, and the man, because he has put shame on his neighbour's wife: so you are to put away evil from among you.
ἐξάξετε ἀμφοτέρους ἐπὶ τὴν πύλιν τῆς πόλεως αὐτῶν καὶ λιθοβοληθήσονται ἐν λίθοις καὶ ἀποθανοῦνται τὴν νεάνιν ὅτι οὐκ ἐβόησεν ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν ἄνθρωπον ὅτι ἐταπεινώσεν τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
- 25 Mutta jos mies tapaa kihlatun tytön kedolla, käy häneen käsiksi ja makaa hänen kanssaan, niin mies, joka makasi hänen kanssaan, kuolkoon yksin.
But if the man, meeting such a virgin in the open country, takes her by force, then only the man is to be put to death;
ἐὰν δὲ ἐν πεδίῳ εὔρη ἄνθρωπος τὴν παῖδα τὴν μεμνηστευμένην καὶ βιασάμενος κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς ἀποκτενεῖτε τὸν ἄνθρωπον τὸν κοιμώμενον μετ' αὐτῆς μόνον
- 26 Mutta työlle älä tee mitään, sillä tyttö ei ole tehnyt kuoleman rikosta; tässä on samanlainen tapaus, kuin jos mies karkaa toisen kimppuun ja tappaa hänet.
Nothing is to be done to the virgin, because there is no cause of death in her: it is the same as if a man made an attack on his neighbour and put him to death:
καὶ τῇ νεάνιδι οὐ ποιήσετε οὐδὲν οὐκ ἔστιν τῇ νεάνιδι ἀμαρτία θανάτου ὅτι ὡς εἴ τις ἐπαναστῆ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸν πλησίον καὶ φονεῦσῃ αὐτοῦ ψυχὴν οὕτως τὸ πρᾶγμα τοῦτο
- 27 Sillä hän tapasi hänet kedolla; kihlattu tyttö huusi, mutta hänellä ei ollut auttajaa.
For he came across her in the open country, and there was no one to come to the help of the virgin in answer to her cry.
ὅτι ἐν τῷ ἀγρῷ εὔρεν αὐτὴν ἐβόησεν ἡ νεάνις ἡ μεμνηστευμένη καὶ ὁ βοηθήσων οὐκ ἦν αὐτῇ
- 28 Jos joku tapaa neitsyen, joka ei ole kihlattu, ja ottaa hänet kiinni ja makaa hänen kanssaan ja heidät siitä tavataan,
If a man sees a young virgin, who has not given her word to be married to anyone, and he takes her by force and has connection with her, and discovery is made of it;
ἐὰν δὲ τις εὔρη τὴν παῖδα τὴν παρθένον ἧτις οὐ μεμνηστευται καὶ βιασάμενος κοιμηθῇ μετ' αὐτῆς καὶ εὔρεθῇ

- 29 niin mies, joka makasi hänen kanssaan, antakoon tytön isälle viisikymmentä hopeasekeliä, ja tyttö tulkoon hänen vaimokseen, koska hän raiskasi hänet; hän älköön hyljätkö häntä koko elinaikanansa.
Then the man will have to give the virgin's father fifty shekels of silver and make her his wife, because he has put shame on her; he may never put her away all his life.
δόσει ὁ ἄνθρωπος ὁ κοιμηθεὶς μετ' αὐτῆς τῷ πατρὶ τῆς νεάνιδος πενήκοντα δίδραχμα ἀργυρίου καὶ αὐτοῦ ἔσται γυνὴ ἀνθ' ὧν ἐταπεινώσεν αὐτὴν οὐ δυνήσεται ἐξαποστελεῖαι αὐτὴν τὸν ἅπαντα χρόνον
- 1 "Älköön kukaan, joka on kuohittu musertamalla tai leikkaamalla, pääskö Herran seurakuntaan.
No man whose private parts have been wounded or cut off may come into the meeting of the Lord's people.
οὐ λήμψεται ἄνθρωπος τὴν γυναῖκα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀποκαλύψει συγκάλυμμα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 2 Älköön kukaan sekasikiö pääskö Herran seurakuntaan; älköön sellaisen jälkeläinen edes kymmenenessä polvessa pääskö Herran seurakuntaan.
One whose father and mother are not married may not come into the meeting of the Lord's people, or any of his family to the tenth generation.
οὐκ εἰσελεύσεται θαλαδίας καὶ ἀποκεκομμένος εἰς ἐκκλησίαν κυρίου
- 3 Älköön ammonilainen ja moobilainen pääskö Herran seurakuntaan; älkööt heidän jälkeläisensä edes kymmenenessä polvessa koskaan pääskö Herran seurakuntaan,
No Ammonite or Moabite or any of their people to the tenth generation may come into the meeting of the Lord's people:
οὐκ εἰσελεύσεται ἐκ πόρνης εἰς ἐκκλησίαν κυρίου
- 4 sentähden että he eivät tulleet leipää ja vettä tuoden teitä vastaan matkalla, kun olitte lähteneet Egyptistä, ja sentähden että hän palkkasi sinua vastaan Bileamin, Beorin pojan, Mesopotamian Petorista, sinua kiroamaan.
Because they gave you no bread or water on your way, when you came out of Egypt: and they got Balaam, the son of Peor, from Pethor in Aram-naharaim to put curses on you.
οὐκ εἰσελεύσεται αμμανίτης καὶ μοαβίτης εἰς ἐκκλησίαν κυρίου καὶ ἕως δεκάτης γενεᾶς οὐκ εἰσελεύσεται εἰς ἐκκλησίαν κυρίου καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα
- 5 Mutta Herra, sinun Jumalasi, ei tahtonut kuulla Bileamia, vaan Herra, sinun Jumalasi, muutti kirouksen sinulle siunaukseksi, sillä Herra, sinun Jumalasi, rakasti sinua.
But the Lord your God would not give ear to Balaam, but let the curse be changed into a blessing to you, because of his love for you.
παρὰ τὸ μὴ συναντήσας αὐτοὺς ἡμῖν μετὰ ἄρτων καὶ ὕδατος ἐν τῇ ὁδῷ ἐκπορευομένων ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου καὶ ὅτι ἐμισθώσαντο ἐπὶ σὲ τὸν βαλααμ υἱὸν βεωρ ἐκ τῆς μεσοποταμίας καταράσασθαί σε
- 6 Älä koskaan, älä koko elinaikanasi, harrasta heidän menestystään ja onneaan.
Do nothing for their peace or well-being for ever.
καὶ οὐκ ἠθέλησεν κύριος ὁ θεὸς σου εἰσακοῦσαι τοῦ βαλααμ καὶ μετέστρεψεν κύριος ὁ θεὸς σου τὰς κατάρας εἰς εὐλογίαν ὅτι ἠγάπησέν σε κύριος ὁ θεὸς σου
- 7 Edomilaista älä inhoa, sillä hän on sinun veljesi. Älä inhoa egyptiläistä, sillä sinä olet asunut muukalaisena hänen maassaan.
But have no hate for an Edomite, because he is your brother, or for an Egyptian, for you were living in his land.
οὐ προσαγορεύσεις εἰρηνικὰ αὐτοῖς καὶ συμφέροντα αὐτοῖς πάσας τὰς ἡμέρας σου εἰς τὸν αἰῶνα
- 8 Lapset, jotka heille syntyvät kolmannessa polvessa, pääskööt Herran seurakuntaan.
Their children in the third generation may come into the meeting of the Lord's people.
οὐ βδελύξῃ ἰδουμαῖον ὅτι ἀδελφός σου ἔστιν οὐ βδελύξῃ αἰγύπτιον ὅτι πάροικος ἐγένου ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ
- 9 Kun lähdettyäsi vihollisiasi vastaan asetut leiriin, karta kaikkea siivotonta.
When you go out to war and put your tents in position, keep from every evil thing.
υἱοὶ ἐὰν γενηθῶσιν αὐτοῖς γενεὰ τρίτη εἰσελεύσονται εἰς ἐκκλησίαν κυρίου
- 10 Jos sinun keskuudessasi on joku, joka ei ole puhdas sen johdosta, mitä hänelle yöllä on tapahtunut, menköön hän leirin ulkopuolelle; hän älköön tulko leiriin.
If any man among you becomes unclean through anything which has taken place in the night, he is to go out from the tent-circle and keep outside it:
ἐὰν δὲ ἐξέλθῃς παρεμβολεῖν ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς σου καὶ φυλάξῃ ἀπὸ παντὸς ῥήματος πονηροῦ
- 11 Illan suussa hän peseytyköön vedessä, ja auringon laskettua hän tulkoon leiriin.
But when evening comes near, let him take a bath: and after sundown he may come back to the tents.
ἐὰν ἦ ἐν σοὶ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔσται καθαρὸς ἐκ ῥύσεως αὐτοῦ νυκτός καὶ ἐξελεύσεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν
- 12 Leirin ulkopuolella olkoon sinulla syrjäinen paikka, johon sinun on mentävä tarpeellesi.
Let there be a place outside the tent-circle to which you may go;
καὶ ἔσται τὸ πρὸς ἐσπέραν λούσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ὕδατι καὶ δευκότος ἡλίου εἰσελεύσεται εἰς τὴν παρεμβολήν

- 13 Ja sinulla olkoon aseittesi lisänä pieni lapio, ja kun siellä ulkona istut tarpeellesi, kaiva sillä kuoppa ja peitä sitten ulostuksesi.
And have among your arms a spade; and when you have been to that place, let that which comes from you be covered up with earth:
καὶ τόπος ἔσται σοι ἔξω τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐξελεύσῃ ἐκεῖ ἔξω
- 14 Sillä Herra, sinun Jumalasi, vaeltaa leirissä auttaaksensa sinua ja antaakseen vihollisesi sinulle alttiiksi; sentähden olkoon sinun leirisi pyhä, ettei hän näkisi sinun keskuudessasi mitään häpeällistä ja kääntyisi pois sinusta.
For the Lord your God is walking among your tents, to keep you safe and to give up into your hands those who are fighting against you; then let your tents be holy, so that he may see no unclean thing among you, and be turned away from you.
καὶ ἀσσωαλος ἔσται σοι ἐπὶ τῆς ζώνης σου καὶ ἔσται ὅταν διακαθιζάνῃς ἔξω καὶ ὀρύξεις ἐν αὐτῷ καὶ ἐπαγαγὼν καλύψεις τὴν ἀσχημοσύνην σου ἐν αὐτῷ
- 15 Älä luovuta orjaa, joka on paennut isäntänsä luota sinun luoksesi, hänen isännällensä.
Do not give back to his master a servant who has gone in flight from his master and come to you:
ὅτι κύριος ὁ θεός σου ἐμπεριπατεῖ ἐν τῇ παρεμβολῇ σου ἐξελέσθαι σε καὶ παραδοῦναι τὸν ἐχθρὸν σου πρὸ προσώπου σου καὶ ἔσται ἡ παρεμβολή σου ἁγία καὶ οὐκ ὀφθῆσεται ἐν σοὶ ἀσχημοσύνη πρ ἁγματος καὶ ἀποστρέψει ἀπὸ σοῦ
- 16 Hän asukoon sinun luonasi, sinun keskuudessasi, valitsemassaan paikassa, jonkun kaupunkisi porttien sisäpuolella, missä hän viihtyy; älä sorra häntä.
Let him go on living among you in whatever place is most pleasing to him: do not be hard on him.
οὐ παραδώσεις παῖδα τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ὡς προστέθειται σοὶ παρὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ
- 17 Älköön pyhäkköporttoa olko Israelin tyttäreni joukossa älköönkä haureellista pyhäkköpoikaa Israelin poikien joukossa.
No daughter of Israel is to let herself be used as a loose woman for a strange god, and no son of Israel is to give himself to a man.
μετὰ σοῦ κατοικήσει ἐν ὑμῖν κατοικήσει ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐὰν ἀρέσῃ αὐτῷ οὐ θλίψεις αὐτόν
- 18 Älä tuo portonpalkkaa äläkä koiranpalkkaa Herran, sinun Jumalasi, huoneeseen lupauksen suoritukseksi, sillä molemmat ovat kauhistus Herralle, sinun Jumalallesi.
Do not take into the house of the Lord your God, as an offering for an oath, the price of a loose woman or the money given to one used for sex purposes in the worship of the gods: for these two things are disgusting to the Lord your God.
οὐκ ἔσται πόρνη ἀπὸ θυγατέρων ἰσραηλ καὶ οὐκ ἔσται πορνεύων ἀπὸ υἰῶν ἰσραηλ οὐκ ἔσται τελεσφόρος ἀπὸ θυγατέρων ἰσραηλ καὶ οὐκ ἔσται τελισκόμενος ἀπὸ υἰῶν ἰσραηλ
- 19 Älä pane veljeäsi maksamaan korkoa rahasta tai elintarpeista tai muusta, mitä korkoa vastaan lainataan.
Do not take interest from an Israelite on anything, money or food or any other goods, which you let him have:
οὐ προσοίσεις μίσθωμα πόρνης οὐδὲ ἄλλαγμα κινῶς εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ σου πρὸς πᾶσαν εὐχὴν ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου ἔστιν καὶ ἀμόφερα
- 20 Muukalaisen saat panna korkoa maksamaan, mutta et veljeäsi, että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua kaikessa, mihin ryhdyt, siinä maassa, jota menet ottamaan omaksesi.
From men of other nations you may take interest, but not from an Israelite: so that the blessing of the Lord your God may be on everything to which you put your hand, in the land which you are about to take as your heritage.
οὐκ ἐκτοκίεις τῷ ἀδελφῷ σου τόκον ἀργυρίου καὶ τόκον βρωμάτων καὶ τόκον παντὸς πράγματος οὗ ἂν ἐκδανείσῃς
- 21 Kun teet lupauksen Herralle, sinun Jumalallesi, niin täytä se viivyttlemättä, sillä totisesti on Herra, sinun Jumalasi, sen vaativa sinulta, ja sinä joudut syyhyn.
When you take an oath to the Lord, do not be slow to give effect to it: for without doubt the Lord your God will make you responsible, and will put it to your account as sin.
τῷ ἀλλοτρίῳ ἐκτοκίεις τῷ δὲ ἀδελφῷ σου οὐκ ἐκτοκίεις ἵνα εὐλόγησῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν
- 22 Mutta jos jätät lupauksen tekemättä, et joudu syyhyn.
But if you take no oath, there will be no sin.
ἐὰν δὲ εὐχὴν εὐχὴν κυρίῳ τῷ θεῷ σου οὐ χρονιεῖς ἀποδοῦναι αὐτήν ὅτι ἐκζητῶν ἐκζητήσει κύριος ὁ θεός σου παρὰ σοῦ καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἁμαρτία
- 23 Pidä se, mikä on huulliltasi lähtenyt, ja tee, niinkuin vapaaehtoisesti olet luvannut Herralle, sinun Jumalallesi, niinkuin olet suullasi puhunut.
Whatever your lips have said, see that you do it; for you gave your word freely to the Lord your God.
ἐὰν δὲ μὴ θέλῃς εὐξασθαι οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ ἁμαρτία
- 24 Kun tulet lähimmäisesi viinitarhaan, niin saat syödä rypäleitä, minkä mieleksi tekee, kunnes olet saanut kylläsi, mutta älä pane mitään astiaasi.
When you go into your neighbour's vine-garden, you may take of his grapes at your pleasure, but you may not take them away in your vessel.
τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων σου φυλάξῃ καὶ ποιήσεις ὃν τρόπον εὐξῶ κυρίῳ τῷ θεῷ σου δόμα ὃ ἐλάλησας τῷ στόματι σου

- 25 **Kun tulet lähimmäisesi viljapellolle, niin saat kädelläsi katkoa tähkpäitä, mutta sirppiä älä heiluta lähimmäisesi viljapellolla."**
When you go into your neighbour's field, you may take the heads of grain with your hand; but you may not put your blade to his grain.
 ἐὰν δὲ εἰσελθῆς εἰς ἀμμητὸν τοῦ πλησίον σου καὶ συλλέξεις ἐν ταῖς χερσίν σου στάχυς καὶ δρέπανον οὐ μὴ ἐπιβάλης ἐπὶ τὸν ἀμμητὸν τοῦ πλησίον σου
- 1 **"Jos joku ottaa vaimon ja nai hänet ja vaimo ei häntä enää miellytä, sentähden että mies on tavannut hänessä jotakin häpeällistä, ja hän kirjoittaa hänelle erokirjan ja antaa sen hänen käteensä ja lähettää hänet pois talostaan,**
If a man takes a wife, and after they are married she is unpleasing to him because of some bad quality in her, let him give her a statement in writing and send her away from his house.
 ἐὰν δὲ τις λάβῃ γυναῖκα καὶ συνοικήσῃ αὐτῇ καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εὖρῃ χάριν ἐναντίον αὐτοῦ ὅτι εὗρεν ἐν αὐτῇ ἀσχημον πρᾶγμα καὶ γράψει αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου καὶ δώσει εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἐξασπαστελεῖ αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ
- 2 **ja jos nainen sitten, lähdettyään hänen talostaan, menee ja joutuu toisen miehen vaimoksi,**
And when she has gone away from him, she may become another man's wife.
 καὶ ἀπελθοῦσα γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ
- 3 **ja myöskin tämä toinen mies hylkii häntä ja kirjoittaa hänelle erokirjan ja antaa sen hänen käteensä ja lähettää hänet pois talostaan, tai jos tämä toinen mies, joka on ottanut hänet vaimokseen, kuolee,**
And if the second husband has no love for her and, giving her a statement in writing, sends her away; or if death comes to the second husband to whom she was married;
 καὶ μισήσῃ αὐτὴν ὁ ἀνὴρ ὁ ἔσχατος καὶ γράψει αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου καὶ δώσει εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ ἐξασπαστελεῖ αὐτὴν ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ ἢ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ ὁ ἔσχατος ὃς ἔλαβεν αὐτὴν ἐκ αὐτῆς γυναῖκα
- 4 **älkөөn hänen ensimmäinen miehensä, joka lähetti hänet pois, ottako häntä uudestaan vaimokseen, sittenkuin tämä on tullut saastutetuksi, sillä se olisi kauhistus Herran edessä. Älä saata synnalaiseksi maata, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi.**
Her first husband, who had sent her away, may not take her back after she has been wife to another; for that is disgusting to the Lord: and you are not to be a cause of sin in the land which the Lord your God is giving you for your heritage.
 οὐ δυνήσεται ὁ ἀνὴρ ὁ πρότερος ὁ ἐξασπαστελέσας αὐτὴν ἐπαναστρέψας λαβεῖν αὐτὴν ἐαυτῷ γυναῖκα μετὰ τὸ μιανθῆναι αὐτὴν ὅτι βδέλυγμά ἐστιν ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ οὐ μιανεῖτε τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐν κλήρῳ
- 5 **Jos joku äsken on ottanut vaimon, ei hänen tarvitse lähteä sotaan, älkөөnkä hänen päälleen pantako muutakaan rasiutusta; olkoon hän vuoden ajan vapaa perhettään varten ja iloksi vaimolleen, jonka on ottanut.**
A newly married man will not have to go out with the army or undertake any business, but may be free for one year, living in his house for the comfort of his wife.
 ἐὰν δὲ τις λάβῃ γυναῖκα προσφάτως οὐκ ἐξελεύσεται εἰς τὸν πόλεμον καὶ οὐκ ἐπιβληθήσεται αὐτῷ οὐδὲν πρᾶγμα ἀθῶος ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἕνα ἐφρανεὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἣν ἔλαβεν
- 6 **Älkөөn pantiksi otettako käsikiviä, ei päällimmäistäkään kiveä, sillä se olisi hengen ottamista pantiksi.**
No one is to take, on account of a debt, the stones with which grain is crushed: for in doing so he takes a man's living.
 οὐκ ἐνεχυράσεις μύλον οὐδὲ ἐπιμύλιον ὅτι ψυχὴν οὕτως ἐνεχυράζει
- 7 **Jos joku tavataan siitä, että hän on varastanut jonkun veljistään, israelilaisista, ja kohdellut häntä tylysti tai myynyt hänet, niin varas kuolukoon. Poista paha keskuudestasi.**
If a man takes by force one of his countrymen, the children of Israel, using him as his property or getting a price for him, that thief is to be put to death: so you are to put away evil from among you.
 ἐὰν δὲ ἀλῶ ἄνθρωπος κλέπτων ψυχὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τῶν υἰῶν ἰσραὴλ καὶ καταδυναστεύσας αὐτὸν ἀποδώται ἀποθανεῖται ὁ κλέπτης ἐκεῖνος καὶ ἐξαρεῖς τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
- 8 **Ole varuillasi pitalitautia vastaan, niin että tarkoin noudatat kaikkea, mitä leeviläiset papit teille neuvovat. Noudattakaa tarkoin käskyjä, jotka minä olen heille antanut.**
In connection with the leper's disease, take care to keep and do every detail of the teaching of the priests, the Levites: as I gave them orders, so you are to do.
 πρόσχεε σεαυτῷ ἐν τῇ ἀφῆ τῆς λέπρας φυλάξῃ σφόδρα ποιεῖν κατὰ πάντα τὸν νόμον ὃν ἐὰν ἀναγγεῖλωσιν ὑμῖν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται ὃν τρόπον ἐνετείλαμην ὑμῖν φυλάξασθε ποιεῖν
- 9 **Muista, mitä Herra, sinun Jumalasi, teki Mirjamille matkalla, kun te olitte lähteneet Egyptistä.**
Keep in mind what the Lord your God did to Miriam on the way, when you came out of Egypt.
 μνήσθητι ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεός σου τῇ μαριαμ ἐν τῇ ὁδῷ ἐκπορευομένων ὑμῶν ἐξ αἰγύπτου
- 10 **Jos lainaat jotakin lähimmäisesellesi, älä mene hänen taloonsa ottamaan häneltä panttia.**
If you let your brother have the use of anything which is yours, do not go into his house and take anything of his as a sign of his debt;
 ἐὰν ὀφείλημα ᾗ ἐν τῷ πλησίον σου ὀφείλημα ὅτι οὐκ εἰσελεύσῃ εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐνεχυράσαι τὸ ἐνέχυρον

- 11 **Jää ulos, ja se mies, jolle lainasit, tuokoon pantin sinulle ulos.**
But keep outside till he comes out and gives it to you.
 ἔξω στήση καὶ ὁ ἄνθρωπος οὐ τὸ δάνειόν σου ἐστὶν ἐν αὐτῷ ἐξοίσει σοὶ τὸ ἐνεχύρον ἔξω
- 12 **Ja jos hän on köyhä mies, niin älä mene maata, pitäen hänen panttiansa,**
If he is a poor man, do not keep his property all night;
 ἐὰν δὲ ὁ ἄνθρωπος πένηται οὐ κοιμηθήσῃ ἐν τῷ ἐνεχύρῳ αὐτοῦ
- 13 **vaan anna hänelle takaisin hänen panttinsa auringon laskeessa, että hän voisi maata vaipassaan ja siunaisi sinua; se koituu sinulle vanhurskaudeksi Herran, sinun Jumalasi, edessä.**
But be certain to give it back to him when the sun goes down, so that he may have his clothing for sleeping in, and will give you his blessing: and this will be put to your account as righteousness before the Lord your God.
 ἀποδώσει ἀποδώσεις τὸ ἐνεχύρον αὐτοῦ περὶ δυσμὰς ἡλίου καὶ κοιμηθήσεται ἐν τῷ ἱματίῳ αὐτοῦ καὶ εὐλογήσει σε καὶ ἔσται σοὶ ἐλεημοσύνη ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 14 **Älä tee vääryyttä kurjalle ja köyhälle palkkalaiselle, olipa hän veljiäsi tai muukalaisia, joita asuu maassasi, sinun porttiesi sisäpuolella.**
Do not be hard on a servant who is poor and in need, if he is one of your countrymen or a man from another nation living with you in your land.
 οὐκ ἀπαδικήσεις μισθὸν πένητος καὶ ἐνδεοῦς ἐκ τῶν ἀδελφῶν σου ἢ ἐκ τῶν προσηλύτων τῶν ἐν ταῖς πόλεσίν σου
- 15 **Maksa hänelle hänen palkkansa samana päivänä, ennenkuin aurinko laskee, sillä hän on kurja ja halajaa palkkaansa - ettei hän huutaisi sinun tähtesi Herran puoleen ja ettet sinä joutuisi syyhyn.**
Give him his payment day by day, not keeping it back over night; for he is poor and his living is dependent on it; and if his cry against you comes to the ears of the Lord, it will be judged as sin in you.
 αὐθημερὸν ἀποδώσεις τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐκ ἐπιδύσεται ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτῷ ὅτι πένης ἐστὶν καὶ ἐν αὐτῷ ἔχει τὴν ἐλπίδα καὶ οὐ καταβοήσεται κατὰ σοῦ πρὸς κύριον καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἁμαρτία
- 16 **Älköön isä rangaistako kuolemalla lasten tähden älköönkää lapsia isien tähden; kukin rangaistakoon kuolemalla oman syntinsä tähden.**
Fathers are not to be put to death for their children or children for their fathers: every man is to be put to death for the sin which he himself has done.
 οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ τέκνων καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων ἕκαστος τῆ ἑαυτοῦ ἁμαρτία ἀποθανεῖται
- 17 **Älä vääristä muukalaisen äläkää orvon oikeutta, äläkää ota lesken vaatteita pantiksi.**
Be upright in judging the cause of the man from a strange country and of him who has no father; do not take a widow's clothing on account of a debt:
 οὐκ ἐκκλινεῖς κρίσιν προσηλύτου καὶ ὄρφανοῦ καὶ χήρας καὶ οὐκ ἐνεχυράσεις ἱμάτιον χήρας
- 18 **Muista, että itse olit orjana Egyptissä ja että Herra, sinun Jumalasi, sinut sieltä vapahti; sentähden minä käsken sinua näin tekemään.**
But keep in mind that you were a servant in the land of Egypt, and the Lord your God made you free: for this is why I give you orders to do this.
 καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῆ αἰγύπτῳ καὶ ἐλυτρώσατό σε κύριος ὁ θεός σου ἐκεῖθεν διὰ τοῦτο ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ρῆμα τοῦτο
- 19 **Jos korjatessasi eloa pelloltasi unhotat pellolle lyhteen, älä palaa sitä hakemaan; se olkoon muukalaisen, orvon ja lesken oma, että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua kaikissa kättesi töissä.**
When you get in the grain from your field, if some of the grain has been dropped by chance in the field, do not go back and get it, but let it be for the man from a strange land, the child without a father, and the widow: so that the blessing of the Lord your God may be on all the work of your hands.
 ἐὰν δὲ ἀμήσης ἀμητὸν ἐν τῷ ἀγρῷ σου καὶ ἐπιλάθῃ δράγμα ἐν τῷ ἀγρῷ σου οὐκ ἐπαναστραφήσῃ λαβεῖν αὐτό τῷ πτωχῷ καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὄρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ ἔσται ἵνα εὐλογήσῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου
- 20 **Kun olet pudistanut öljypuustasi hedelmät, älä enää jäännöstä oksilta poimi; se olkoon muukalaisen, orvon ja lesken oma.**
When you are shaking the fruit from your olive-trees, do not go over the branches a second time: let some be for the man from a strange land, the child without a father, and the widow.
 ἐὰν δὲ ἐλαιολογήσης οὐκ ἐπαναστρέψεις καλαμῆσασθαι τὰ ὀπίσω σου τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὄρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ ἔσται καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῆ αἰγύπτῳ διὰ τοῦτο ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ρῆμα τοῦτο
- 21 **Kun olet korjannut sadon viinitarhastasi, älä enää jälkikorjuuta pidä; se jääköön muukalaiselle, orvolle ja leskelle.**
When you are pulling the grapes from your vines, do not take up those which have been dropped; let them be for the man from a strange land, the child without a father, and the widow.
 ἐὰν δὲ τρυγήσης τὸν ἀμπελῶνά σου οὐκ ἐπανατρυγήσεις αὐτὸν τὰ ὀπίσω σου τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὄρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ ἔσται
- 22 **Muista, että itse olit orjana Egyptin maassa; sentähden minä käsken sinua näin tekemään."**
Keep in mind that you were a servant in the land of Egypt: for this is why I give you orders to do this.
 καὶ μνησθήσῃ ὅτι οἰκέτης ἦσθα ἐν γῆ αἰγύπτῳ διὰ τοῦτο ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι ποιεῖν τὸ ρῆμα τοῦτο

- 1 "Jos syntyy riita miesten välillä ja he astuvat oikeuden eteen ja heidät tuomitaan, syytön syyttömäksi ja syyllinen syylliseksi,
If there is an argument between men and they go to law with one another, let the judges give their decision for the upright, and against the wrongdoer.
ἐὰν δὲ γένηται ἀντιλογία ἀνὰ μέσον ἀνθρώπων καὶ προσέλθωσιν εἰς κρίσιν καὶ κρίνωσιν καὶ δικαιοῦσιν τὸν δίκαιον καὶ καταγῶσιν τοῦ ἀσεβοῦς
- 2 ja jos syyllinen tuomitaan raippoihin, niin käskeköön tuomari hänen laskeutua maahan ja annattakoon lännä ollessaan hänelle hänen rikostaan vastaavan määräluvun raippoja.
And if the wrongdoer is to undergo punishment by whipping, the judge will give orders for him to go down on his face and be whipped before him, the number of the blows being in relation to his crime.
καὶ ἔσται ἐὰν ἄξιος ἢ πληγῶν ὁ ἀσεβῶν καὶ καθιεῖς αὐτὸν ἐναντι τῶν κριτῶν καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν ἐναντίον αὐτῶν κατὰ τὴν ἀσέβειαν αὐτοῦ ἀριθμῶ
- 3 Neljäkymmentä raippaa saa hän hänelle antaa, ei enempää, ettei veljeäsi häväistäisi sinun silmiesi edessä antamalla hänelle vielä useampia lyöntejä.
He may be given forty blows, not more; for if more are given, your brother may be shamed before you.
τεσσαράκοντα μαστιγώσουσιν αὐτὸν οὐ προσθήσουσιν ἐὰν δὲ προσθῶσιν μαστιγῶσαι αὐτὸν ὑπὲρ ταύτας τὰς πληγὰς πλείους ἀσχημονήσει ὁ ἀδελφός σου ἐναντίον σου
- 4 Älä sido puivan härän suuta.
Do not keep the ox from taking the grain when he is crushing it.
οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα
- 5 Kun veljeksiä asuu yhdessä ja joku heistä kuolee eikä hänellä ole poikaa, niin älköön vainajan leski menkö naimisiin muuhun sukuun, syrjäisen miehen kanssa. Hänen lankonsa yhtyköön häneen, ottakoon hänet vaimokseen ja täyttäköön häntä kohtaan langon velvollisuuden.
If brothers are living together and one of them, at his death, has no son, the wife of the dead man is not to be married outside the family to another man: let her husband's brother go in to her and make her his wife, doing as it is right for a brother-in-law to do.
ἐὰν δὲ κατοικῶσιν ἀδελφοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἀποθάνῃ εἷς ἐξ αὐτῶν σπέρμα δὲ μὴ ἦ αὐτῷ οὐκ ἔσται ἡ γυνὴ τοῦ τεθνηκότος ἕξω ἀνδρὶ μὴ ἐγγίζοντι ὁ ἀδελφός τοῦ ἀνδρός αὐτῆς εἰσελεύσεται πρὸς αὐτὴν καὶ λήμψεται αὐτὴν ἑαυτῷ γυναῖκα καὶ συνοικήσει αὐτῇ
- 6 Ja esikoinen, jonka vaimo synnyttää, katsottakoon kuolleen veljen omaksi, ettei hänen nimeänsä pyyhittäisi pois Israelista.
Then the first male child she has will take the rights of the brother who is dead, so that his name may not come to an end in Israel.
καὶ ἔσται τὸ παιδίον ὃ ἐὰν τέκη κατασταθήσεται ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ τετελευτηκότος καὶ οὐκ ἐξαλειφθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐξ Ἰσραὴλ
- 7 Mutta jos mies ei suostu ottamaan kälyänsä vaimoksi, niin menköön käly porttiin vanhinten eteen ja sanokoon: 'Minun lankoni kieltäytyy pysyttämästä veljensä nimeä Israelissa; hän ei tahdo täyttää langon velvollisuutta'.
But if the man says he will not take his brother's wife, then let the wife go to the responsible men of the town, and say, My husband's brother will not keep his brother's name living in Israel; he will not do what it is right for a husband's brother to do.
ἐὰν δὲ μὴ βούληται ὁ ἀνθρωπος λαβεῖν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ ἀναβήσεται ἡ γυνὴ ἐπὶ τὴν πόλιν ἐπὶ τὴν γερουσίαν καὶ ἐρεῖ οὐ θέλει ὁ ἀδελφός τοῦ ἀνδρός μου ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐν Ἰσραὴλ οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἀδελφός τοῦ ἀνδρός μου
- 8 Silloin hänen kaupunkinsa vanhimmat kutsukoot hänet ja puhutelkoot häntä. Ja jos hän pysyy päätöksessään ja sanoo: 'En suostu ottamaan häntä vaimokseni',
Then the responsible men of the town will send for the man, and have talk with him: and if he still says, I will not take her;
καὶ καλέσουσιν αὐτὸν ἡ γερουσία τῆς πόλεως αὐτοῦ καὶ ἐροῦσιν αὐτῷ καὶ στὰς εἶπη οὐ βούλομαι λαβεῖν αὐτήν
- 9 niin hänen kälynsä astukoon hänen luoksensa vanhinten silmien eteen ja vetäköön kengän hänen jalastaan, sylkeköön häntä silmille ja lausukoon sanoen: 'Näin tehtäköön jokaiselle, joka ei veljensä huonetta rakenna'.
Then his brother's wife is to come to him, before the responsible men of the town, and take his shoe off his foot, and put shame on him, and say, So let it be done to the man who will not take care of his brother's name.
καὶ προσελθοῦσα ἡ γυνὴ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐναντι τῆς γερουσίας καὶ ὑπολύσει τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ποδὸς αὐτοῦ καὶ ἐμπτόσεται εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀποκριθεῖσα ἐρεῖ οὕτως ποιήσουσιν τῷ ἀνθρώπῳ ὅς οὐκ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 10 Ja hänen perhettänsä nimitettäköön sitten Israelissa 'paljasjalan perheeksi'.
And his family will be named in Israel, The house of him whose shoe has been taken off.
καὶ κληθήσεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν Ἰσραὴλ οἶκος τοῦ ὑπολυθέντος τὸ ὑπόδημα
- 11 Jos kaksi miestä tappelee keskenään ja toisen vaimo tulee auttamaan miestään sen käsistä, joka häntä lyö, ja ojentaa kätensä ja tarttuu tämän häpyyn,
If two men are fighting, and the wife of one of them, coming to the help of her husband, takes the other by the private parts;
ἐὰν δὲ μάχωνται ἄνθρωποι ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄνθρωπος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ προσέλθῃ γυνὴ ἐνὸς αὐτῶν ἐξελέσθαι τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐκ χειρὸς τοῦ τύπτοντος αὐτὸν καὶ ἐκτείνασα τὴν χεῖρα ἐπιλάβῃται τῶν διδύμων αὐτοῦ

- 12 niin hakkaa poikki hänen kätensä säälimättä.
Her hand is to be cut off; have no pity on her.
ἀποκόψεις τὴν χεῖρα αὐτῆς οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμὸς σου ἐπ' αὐτῆ
- 13 Älä pidä kukkarossasi kahdenlaisia punnuksia, suurempia ja pienempiä.
Do not have in your bag different weights, a great and a small;
οὐκ ἔσται ἐν τῷ μαρσίπῳ σου στάθμιον καὶ στάθμιον μέγα ἢ μικρόν
- 14 Älä pidä talossasi kahdenlaista eefa-mittaa, suurempaa ja pienempää.
Or in your house different measures, a great and a small.
οὐκ ἔσται ἐν τῇ οἰκίᾳ σου μέτρον καὶ μέτρον μέγα ἢ μικρόν
- 15 Olkoon sinulla täydet ja oikeat punnukset; olkoon sinulla täysi ja oikea eefa-mitta, että eläisit kauan siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.
But have a true weight and a true measure: so that your life may be long in the land which the Lord your God is giving you.
στάθμιον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσται σοὶ καὶ μέτρον ἀληθινὸν καὶ δίκαιον ἔσται σοὶ ἵνα πολυήμερος γένη ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ
- 16 Sillä jokainen, joka näitä tekee, on kauhistus Herralle, jokainen, joka vääryyttä tekee.
For all who do such things, and all whose ways are not upright, are disgusting to the Lord your God.
ὅτι βδέλυγμα κυρίῳ τῷ θεῷ σου πᾶς ποιῶν ταῦτα πᾶς ποιῶν ἄδικον
- 17 Muista, mitä Amalek teki sinulle matkalla, kun olit lähtenyt Egyptistä,
Keep in mind what Amalek did to you on your way from Egypt;
μνήσθητι ὅσα ἐποίησέν σοι αμαληκ ἐν τῇ ὁδῷ ἐκπορευομένου σου ἐξ αἰγύπτου
- 18 kuinka hän, Jumalaa pelkäämättä, tuli sinua vastaan tiellä, kun sinä olit väsynyt ja uuvuksissa, ja eristi sinun yhteydestäsi kaikki heikommat, jotka kulkivat jälkipäässä.
How, meeting you on the way, he made an attack on you when you were tired and without strength, cutting off all the feeble ones at the end of your line; and the fear of God was not in him.
πῶς ἀντέστη σοι ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἔκοπέν σου τὴν οὐραγίαν τοὺς κοπιῶντας ὀπίσω σου σὺ δὲ ἐπέιναις καὶ ἐκοπίαις καὶ οὐκ ἐφοβήθη τὸν θεόν
- 19 Sentähden, kun Herra, sinun Jumalasi, antaa sinun päästä rauhaan kaikista ympärillä olevista vihollisistasi siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, ottaaksesi sen omaksesi, niin pyyhi pois Amalekin muisto taivaan alta. Älä tätä unhota."
So when the Lord your God has given you rest from all who are against you on every side, in the land which the Lord your God is giving you for your heritage, see to it that the memory of Amalek is cut off from the earth; keep this in mind.
καὶ ἔσται ἡνίκα ἐὰν καταπαύσῃ σε κύριος ὁ θεός σου ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν σου τῶν κύκλῳ σου ἐν τῇ γῇ ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ κατακληρονομήσει ἐξαλείψεις τὸ ὄνομα αμαληκ ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ οὐ μὴ ἐπιλάβῃ
- 1 "Kun tulet siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle perintöosaksi, ja sinä otat sen omaksesi ja asetut siihen,
Now when you have come into the land which the Lord is giving you for your heritage, and you have made it yours and are living in it;
καὶ ἔσται ἐὰν εισέλθῃς εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι ἐν κλήρῳ καὶ κατακληρονομήσῃς αὐτὴν καὶ κατοικήσῃς ἐπ' αὐτῆς
- 2 niin ota uutiset kaikista maasi hedelmistä, mitä saat satona maastasi, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, ja pane ne koriin ja lähde siihen paikkaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, valitsee nimensä asuinsijaksi.
You are to take a part of the first-fruits of the earth, which you get from the land which the Lord your God is giving you, and put it in a basket, and go to the place marked out by the Lord your God, as the resting-place of his name.
καὶ λήμψῃ ἀπὸ τῆς ἀπαρχῆς τῶν καρπῶν τῆς γῆς σου ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι καὶ ἐμβαλεῖς εἰς κάρταλλον καὶ πορεύῃ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃται κύριος ὁ θεός σου ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ
- 3 Ja mene sen tykö, joka siihen aikaan on pappina, ja sano hänelle: 'Minä tunnustan tänä päivänä Herralle, sinun Jumalallesi, että minä olen tullut siihen maahan, jonka Herra meidän isillemme vannotulla valalla on luvannut antaa meille'.
And you are to come to him who is priest at that time, and say to him, I give witness today before the Lord your God, that I have come into the land which the Lord made an oath to our fathers to give us.
καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν ἱερέα ὃς ἐὰν ᾖ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτὸν ἀναγγέλλω σήμερον κυρίῳ τῷ θεῷ μου ὅτι εἰσελήλυθα εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν ἡμῶν δοῦναι ἡμῖν

- 4 **Ja pappi ottakoon korin sinun kädestäsi ja asettakoon sen Herran, sinun Jumalasi, alttarin eteen.**
Then the priest will take the basket from your hand and put it down in front of the altar of the Lord your God.
καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς τὸν κάλυβαν ἐκ τῶν χειρῶν σου καὶ θήσει αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 5 **Niin lausu Herran, Jumalasi, edessä sanoen: 'Minun isäni oli harhaileva aramilainen, joka meni Egyptiin, vähäinen joukko mukanaan, ja asui siellä muukalaisena ja tuli siellä suureksi, väkeväksi ja lukuisaksi kansaksi.**
And these are the words which you will say before the Lord your God: My father was a wandering Aramaean, and he went down with a small number of people into Egypt; there he became a great and strong nation:
καὶ ἀποκριθήσῃ καὶ ἔρεις ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου συρίαν ἀπέβαλεν ὁ πατήρ μου καὶ κατέβη εἰς αἴγυπτον καὶ παρόκησεν ἐκεῖ ἐν ἀριθμῷ βραχεῖ καὶ ἐγένετο ἐκεῖ εἰς ἔθνος μέγα καὶ πλῆθος πολὺ καὶ μέγα
- 6 **Mutta egyptiläiset kohtelivat meitä pahoin ja rasittivat meitä ja teettivät meillä kovaa työtä.**
And the Egyptians were cruel to us, crushing us under a hard yoke:
καὶ ἐκάκωσαν ἡμᾶς οἱ αἰγύπτιοι καὶ ἐταπεινώσαν ἡμᾶς καὶ ἐπέθηκαν ἡμῖν ἔργα σκληρά
- 7 **Silloin me huusimme Herran, isiemme Jumalan, puoleen, ja Herra kuuli meidän huutomme ja näki meidän kurjuutemme, vaivamme ja kärsimämme sorron.**
And our cry went up to the Lord, the God of our fathers, and the Lord's ear was open to the voice of our cry, and his eyes took note of our grief and the crushing weight of our work:
καὶ ἀνεβόησαμεν πρὸς κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ εἰσήκουσεν κύριος τῆς φωνῆς ἡμῶν καὶ εἶδεν τὴν ταπεινώσιν ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον ἡμῶν καὶ τὸν θλιμὸν ἡμῶν
- 8 **Ja Herra vei meidät pois Egyptistä väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, suurella peljätöksellä, tehden tunnustekoja ja ihmeitä.**
And the Lord took us out of Egypt with a strong hand and a stretched-out arm, with works of power and signs and wonders:
καὶ ἐξήγαγεν ἡμᾶς κύριος ἐξ αἰγύπτου αὐτὸς ἐν ἰσχύι μεγάλῃ καὶ ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι αὐτοῦ τῷ ὑψηλῷ καὶ ἐν ὁράμασιν μεγάλοις καὶ ἐν σημείοις καὶ ἐν τέρασιν
- 9 **Ja hän toi meidät tähän paikkaan ja antoi meille tämän maan, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.**
And he has been our guide to this place, and has given us this land, a land flowing with milk and honey.
καὶ εἰσήγαγεν ἡμᾶς εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἔδωκεν ἡμῖν τὴν γῆν ταύτην γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι
- 10 **Ja katso, nyt minä tuon uutiset sen maan hedelmistä, jonka sinä, Herra, minulle annoit.' Niin aseta ne Herran, sinun Jumalasi, eteen ja kumartaen rukoile Herran, sinun Jumalasi, edessä**
So now, I have come here with the first of the fruits of the earth which you, O Lord, have given me. Then you will put it down before the Lord your God and give him worship:
καὶ νῦν ἰδοὺ ἐνήνοχα τὴν ἀπαρχὴν τῶν γεννημάτων τῆς γῆς ἧς ἔδωκάς μοι κύριε γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι καὶ ἀφήσεις αὐτὰ ἀπέναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ προσκυνήσεις ἐκεῖ ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 11 **ja iloitse kaikesta hyvästä, minkä Herra, sinun Jumalasi, on antanut sinulle ja sinun perheellesi, sinä ja leeviläinen ja muukalainen, joka asuu sinun keskuudessasi.**
And you will have joy in every good thing which the Lord your God has given to you and to your family; and the Levite, and the man from a strange land who is with you, will take part in your joy.
καὶ εὐφρανθήσῃ ἐν πᾶσιν τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἔδωκέν σοι κύριος ὁ θεός σου καὶ τῇ οἰκίᾳ σου σὺ καὶ ὁ λευίτης καὶ ὁ προσήλυτος ὁ ἐν σοί
- 12 **Kun kolmantena vuotena, kymmenysten vuotena, olet suorittanut loppuun kaikki kymmenykset saamastasi sadosta ja antanut ne leeviläiselle, muukalaiselle, orvolle ja leskelle, ja he ovat syöneet sinun porttiesi sisäpuolella ja tulleet ravituiksi,**
When you have taken out a tenth from the tenth of all your produce in the third year, which is the year when this has to be done, give it to the Levite, and the man from a strange land, and the child without a father, and the widow, so that they may have food in your towns and be full;
ἐὰν δὲ συντελέσης ἀποδεκατῶσαι πᾶν τὸ ἐπιδέκατον τῶν γεννημάτων τῆς γῆς σου ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ τὸ δευτέρον ἐπιδέκατον δώσεις τῷ λευίτῃ καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ καὶ φάγονται ἐν ταῖς πόλεσίν σου καὶ ἐμπλησθήσονται
- 13 **niin sano Herran, Jumalasi, edessä: 'Minä olen vienyt pois talostani sen, mikä on pyhäkölle pyhitettyä, ja olen antanut sen leeviläiselle ja muukalaiselle, orvolle ja leskelle, aivan sinun käskysi mukaan, jonka olet minulle antanut; en ole rikkonut sinun käskyjäsi enkä niitä unhottanut.**
And say before the Lord your God, I have taken all the holy things out of my house and have given them to the Levite, and the man from a strange land, and him who has no father, and the widow, as you have given me orders: I have kept in mind all your orders, in nothing have I gone against them:
καὶ ἔρεις ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐξεκάθαρα τὰ ἅγια ἐκ τῆς οἰκίας μου καὶ ἔδωκα αὐτὰ τῷ λευίτῃ καὶ τῷ προσηλύτῳ καὶ τῷ ὀρφανῷ καὶ τῇ χήρᾳ κατὰ πάσας τὰς ἐντολάς ἃς ἐνετείλω μοι οὐ παρήλθον τὴν ἐντολὴν σου καὶ οὐκ ἐπελαθόμην

- 14 Minä en syönyt siitä mitään silloin, kun minulla oli suru, enkä vienyt siitä mitään pois silloin, kun olin saastunut, enkä antanut siitä mitään vainajalle. Olen kuullut Herran, minun Jumalani, ääntä; olen tehnyt aivan niin, kuin olet minun käskenyt tehdä.
No part of these things has been used for food in a time of weeping, or put away when I was unclean, or given for the dead: I have given ear to the voice of the Lord my God, and have done all you have given me orders to do.
καὶ οὐκ ἔφαγον ἐν ὀδύῃ μου ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἐκάρπωσα ἀπ' αὐτῶν εἰς ἀκάθαρτον οὐκ ἔδωκα ἀπ' αὐτῶν τῷ τεθνηκότι ὑπήκουσα τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ μου ἐποίησα καθὰ ἐνετείλω μοι
- 15 Katso pyhästä asunnostasi, taivaasta, ja siunaa kansaasi Israelia ja sitä maata, jonka olet meille antanut, niinkuin valalla vannonen lupasit isillemme, maata, joka vuotaa maitoa ja mettä.'
So, looking down from your holy place in heaven, send your blessing on your people Israel and on the land which you have given us, as you said in your oath to our fathers, a land flowing with milk and honey.
κάτιδε ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ εὐλόγησον τὸν λαόν σου τὸν ἰσραὴλ καὶ τὴν γῆν ἣν ἔδωκας αὐτοῖς καθὰ ὤμοσας τοῖς πατράσιν ἡμῶν δοῦναι ἡμῖν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι
- 16 Tänä päivänä Herra, sinun Jumalasi, käskää sinun seurata näitä käskyjä ja oikeuksia; noudata ja seuraa niitä kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi.
Today the Lord your God gives you orders to keep all these laws and decisions: so then keep and do them with all your heart and all your soul.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ κύριος ὁ θεός σου ἐνετείλατό σοι ποιῆσαι πάντα τὰ δικαιώματα ταῦτα καὶ τὰ κρίματα καὶ φυλάξεσθε καὶ ποιήσετε αὐτὰ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν
- 17 Sinä olet tänään kuullut Herran, sinun Jumalasi, julistavan, että hän tahtoo olla sinun Jumalasi ja että sinun on vaellettava hänen teitensä ja noudatettava hänen käskyjensä, säädöksiansä ja oikeuksiansä sekä kuultava häntä.
Today you have given witness that the Lord is your God, and that you will go in his ways and keep his laws and his orders and his decisions and give ear to his voice:
τὸν θεὸν εἴλου σήμερον εἶναι σου θεὸν καὶ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ φυλάσσεσθαι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ὑπακούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
- 18 Ja Herra on kuullut sinun tänä päivänä julistavan, että sinä tahdot olla hänen omaisuuskansansa, niinkuin hän on sinulle puhunut, ja noudattaa kaikkia hänen käskyjensä,
And the Lord has made it clear this day that you are a special people to him, as he gave you his word; and that you are to keep all his orders;
καὶ κύριος εἶλατό σε σήμερον γενέσθαι σε αὐτῷ λαὸν περιούσιον καθάπερ εἶπεν σοι φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ
- 19 että hän asettaisi sinut korkeammaksi kaikkia luomiansa kansoja, ylistykseksi, kunniaksi ja kiitokseksi, ja että olisit Herralle, sinun Jumalallesi, pyhitetty kansa, niinkuin hän on puhunut."
And that he will make you high over all the nations he has made, in praise, in name, and in honour, and that you are to be a holy people to the Lord your God as he has said.
καὶ εἶναι σε ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν ὡς ἐποίησέν σε ὀνομαστὸν καὶ καύχημα καὶ δόξαστόν εἶναι σε λαὸν ἅγιον κυρίῳ τῷ θεῷ σου καθὼς ἐλάλησεν
- 1 Niin Mooses ja Israelin vanhimmat käskivät kansaa sanoen: "Noudattakaa kaikkia niitä käskyjä, jotka minä tänä päivänä teille annan.
Then Moses and the responsible men of Israel gave the people these orders: Keep all the orders which I have given you this day;
καὶ προσέταξεν μουσῆς καὶ ἡ γερουσία ἰσραὴλ λέγων φυλάσσεσθε πάσας τὰς ἐντολὰς ταύτας ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν σήμερον
- 2 Ja kun menette Jordanin yli siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, pystytät itsellesi suuria kiviä ja sivele ne kalkilla.
And on the day when you go over Jordan into the land which the Lord your God is giving you, put up great stones, coating them with building-paste,
καὶ ἔσται ἡ ἄν ἡμέρᾳ διαβῆτε τὸν ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι καὶ στήσεις σεαυτῷ λίθους μεγάλους καὶ κονιάσεις αὐτοὺς κονία
- 3 Ja kirjoita niihin kaikki tämän lain sanat, kun menet joen yli siihen maahan, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa, maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, niinkuin Herra, sinun isiesi Jumala, on sinulle puhunut.
And writing on them all the words of this law, after you have gone over; so that you may take the heritage which the Lord your God is giving you, a land flowing with milk and honey, as the Lord, the God of your fathers, has said.
καὶ γράψεις ἐπὶ τῶν λίθων πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου ὡς ἂν διαβῆτε τὸν ἰορδάνην ἡνίκα ἐὰν εἰσέλθητε εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεός τῶν πατέρων σου δίδωσίν σοι γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι ὃν τρόπον εἶπεν κύριος ὁ θεός τῶν πατέρων σου σοι
- 4 Ja kun olette menneet Jordanin yli, niin pystyttäkää Eebalin vuorelle ne kivet, joista minä tänä päivänä annan teille käskyn, ja sivele ne kalkilla.
And when you have gone over Jordan, you are to put up these stones, as I have said to you today, in Mount Ebal, and have them coated with building-paste.
καὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν ἰορδάνην στήσετε τοὺς λίθους τούτους οὓς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον ἐν ὄρει γαιβαλ καὶ κονιάσεις αὐτοὺς κονία
- 5 Ja rakenna siihen alttari Herralle, sinun Jumalallesi, alttari kivistä, joihin et saa rauta-aseella koskea.
There you are to make an altar to the Lord your God, of stones on which no iron instrument has been used.
καὶ οἰκοδομήσεις ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου θυσιαστήριον ἐκ λίθων οὐκ ἐπιβαλεῖς ἐπ' αὐτοὺς σίδηρον
- 6 Hakkaamattomista kivistä rakenna Herran, Jumalasi, alttari; uhraa sen päällä polttouhreja Herralle, Jumalallesi,
You are to make the altar of the Lord your God of uncut stones; offering on it burned offerings to the Lord your God:
λίθους ὀλοκλήρους οἰκοδομήσεις θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου καὶ ἀνοίσεις ἐπ' αὐτὸ ὀλοκαυτώματα κυρίῳ τῷ θεῷ σου

- 7 ja teurasta teuraita yhteysuhriksi ja syö siellä ja iloitse Herran, Jumalasi, edessä.
And you are to make your peace-offerings, feasting there with joy before the Lord your God.
καὶ θύσεις ἐκεῖ θυσίαν σωτηρίου κυρίῳ τῷ θεῷ σου καὶ φάγη καὶ ἐμπλησθήσῃ καὶ εὐφρανθήσῃ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 8 Ja kirjoita kiviin kaikki tämän lain sanat hyvin selkeästi."
And put on the stones all the words of this law, writing them very clearly.
καὶ γράψεις ἐπὶ τῶν λίθων πάντα τὸν νόμον τοῦτον σαφῶς σφόδρα
- 9 Ja Mooses ja leeviläiset papit puhuivat kaikelle Israelille sanoen: "Ole hiljaa ja kuule, Israel! Tänä päivänä on sinusta tullut Herran, Jumalasi, kansa.
Then Moses and the priests, the Levites, said to all Israel, Be quiet and give ear, O Israel; today you have become the people of the Lord your God.
καὶ ἐλάλησεν μουσῆς καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται παντὶ ἰσραηλ λέγοντες σιώπα καὶ ἄκουε ἰσραηλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ γέγονας εἰς λαὸν κυρίῳ τῷ θεῷ σου
- 10 Kuule siis Herra, Jumalaasi, ja noudata hänen käskyjensä ja ohjeitansa, jotka minä tänä päivänä sinulle annan."
For this cause you are to give ear to the voice of the Lord your God, and do his orders and his laws which I give you this day.
καὶ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ ποιήσεις πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον
- 11 Ja Mooses käski kansaa sinä päivänä sanoen:
That same day Moses said to the people,
καὶ ἐνετείλατο μουσῆς τῷ λαῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων
- 12 "Kun te olette menneet Jordanin yli, asettukoot nämä Garissimin vuorelle siunaamaan kansaa: Simeon, Leevi, Juuda, Isaskar, Joosef ja Benjamin.
These are to take their places on Mount Gerizim for blessing the people when you have gone over Jordan: Simeon and Levi and Judah and Issachar and Joseph and Benjamin;
οὗτοι στήσονται εὐλογεῖν τὸν λαὸν ἐν ὄρει γαριζὶν διαβάντες τὸν ἰορδάνην συμφωνῶν λευὶ ἰουδᾶς ἰσσαχαρ ἰωσηφ καὶ βενιαμιν
- 13 Nämä taas asettukoot Eebalin vuorelle lausumaan kirouksen: Ruuben, Gaad, Asser, Sebulon, Daan ja Naftali.
And these are to be on Mount Ebal for the curse: Reuben, Gad, and Asher, and Zebulun, Dan, and Naphtali.
καὶ οὗτοι στήσονται ἐπὶ τῆς κατάρας ἐν ὄρει γαίβαλ ρουβην γαδ καὶ ασηρ ζαβουλων δαν καὶ νεφθαλι
- 14 Ja leeviläiset lausukoot ja sanokoot kovalla äänellä kaikille Israelin miehille:
Then the Levites are to say in a loud voice to all the men of Israel,
καὶ ἀποκριθέντες οἱ λευῖται ἐροῦσιν παντὶ ἰσραηλ φωνῇ μεγάλῃ
- 15 'Kirottu olkoon se, joka tekee jumalankuvan, veistetyin tai valetuin, taitajan käden tekemän, kauhistukseksi Herralle, ja joka salaa sen pystyttää'. Ja kaikki kansa vastatkoon ja sanokoon: 'Amen'.
Cursed is the man who makes any image of wood or stone or metal, disgusting to the Lord, the work of man's hands, and puts it up in secret. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ἄνθρωπος ὅστις ποιήσει γλυπτὸν καὶ χωνευτὸν βδέλυγμα κυρίῳ ἔργον χειρῶν τεχνίτου καὶ θήσῃ αὐτὸ ἐν ἀποκρύφῳ καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς ἐροῦσιν γένοιτο
- 16 Kirottu olkoon se, joka häpäisee isäänsä tai äitiänsä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who does not give honour to his father or mother. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ ἀτιμάζων πατέρα αὐτοῦ ἢ μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 17 Kirottu olkoon se, joka siirtää lähimmäisensä rajan. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who takes his neighbour's landmark from its place. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ μετατιθεὶς ὄρια τοῦ πλησίον καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 18 Kirottu olkoon se, joka vie sokean harhaan tieltä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he by whom the blind are turned out of the way. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ πλανῶν τυφλὸν ἐν ὁδῷ καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 19 Kirottu olkoon se, joka vääristää muukalaisen, orvon tai lesken oikeuden. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who gives a wrong decision in the cause of a man from a strange land, or of one without a father, or of a widow. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὅς ἂν ἐκκλίνῃ κρίσιν προσηλύτου καὶ ὀρφανοῦ καὶ χήρας καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο

- 20 Kirottu olkoon se, joka makaa äitipuolensa kanssa, sillä hän nostaa isänsä peitteen. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who has sex relations with his father's wife, for he has put shame on his father. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ γυναικὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅτι ἀπεκάλυψεν συγκάλυμμα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 21 Kirottu olkoon se, joka sekaantuu eläimeen. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who has sex relations with any sort of beast. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ παντὸς κτήνους καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 22 Kirottu olkoon se, joka makaa sisarensa, isänsä tyttären tai äitinsä tyttären, kanssa. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who has sex relations with his sister, the daughter of his father or of his mother. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ ἀδελφῆς ἐκ πατρὸς ἢ ἐκ μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 23 Kirottu olkoon se, joka makaa anoppinsa kanssa. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who has sex relations with his mother-in-law. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ πενθερᾶς αὐτοῦ καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο ἐπικατάρατος ὁ κοιμώμενος μετὰ ἀδελφῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 24 Kirottu olkoon se, joka salaa murhaa lähimmäisensä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who takes his neighbour's life secretly. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὁ τύπτων τὸν πλησίον αὐτοῦ δόλῳ καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 25 Kirottu olkoon se, joka ottaa lahjuksen surmataksseen viattoman. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who for a reward puts to death one who has done no wrong. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος ὅς ἂν λάβῃ δῶρα πατάξαι ψυχὴν αἵματος ἀθῶου καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 26 Kirottu olkoon se, joka ei pidä tämän lain sanoja eikä täytä niitä. Ja kaikki kansa sanokoon: 'Amen'.
Cursed is he who does not take this law to heart to do it. And let all the people say, So be it.
ἐπικατάρατος πᾶς ἄνθρωπος ὅς οὐκ ἐμμενεῖ ἐν πᾶσιν τοῖς λόγοις τοῦ νόμου τούτου τοῦ ποιῆσαι αὐτούς καὶ ἐροῦσιν πᾶς ὁ λαὸς γένοιτο
- 1 "Jos kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä ja pidät tarkoin kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, niin Herra, sinun Jumalasi, asettaa sinut korkeammaksi kaikkia kansoja maan päällä.
Now if you give ear to the voice of the Lord your God, and keep with care all these orders which I have given you today, then the Lord your God will put you high over all the nations of the earth:
καὶ ἔσται ὡς ἂν διαβῆτε τὸν ἰορδάνην εἰς τὴν γῆν ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν ἐὰν ἀκοῆ εἰσακούσητε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὡς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον καὶ δώσει σε κύριος ὁ θεὸς σου ὑπεράνω πάντων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς
- 2 Ja kaikki nämä siunaukset tulevat sinun osaksesi ja saavuttavat sinut, jos kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä.
And all these blessings will come on you and overtake you, if your ears are open to the voice of the Lord your God.
καὶ ἤξουσιν ἐπὶ σὲ πᾶσαι αἱ εὐλογίαι αὐτῶν καὶ εὐρήσουσιν σε ἐὰν ἀκοῆ ἀκούσης τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 3 Siunattu olet sinä kaupungissa ja siunattu olet kedolla.
A blessing will be on you in the town, and a blessing in the field.
εὐλογημένος σὺ ἐν πόλει καὶ εὐλογημένος σὺ ἐν ἀγρῷ
- 4 Siunattu on sinun kohtusi hedelmä ja maasi hedelmä ja sinun karjasi hedelmä, raavaittesi vasikat ja lampaittesi karitsat.
A blessing will be on the fruit of your body, and on the fruit of your land, on the fruit of your cattle, the increase of your herd, and the young of your flock.
εὐλογημένα τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σου
- 5 Siunattu on sinun korisi ja sinun taikinakaukalosi.
A blessing will be on your basket and on your bread-basin.
εὐλογημένοι αἱ ἀποθῆκαι σου καὶ τὰ ἐγκαταλείμματά σου
- 6 Siunattu olet tullessasi ja siunattu olet lähtiessäsi.
A blessing will be on your coming in and on your going out.
εὐλογημένος σὺ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαί σε καὶ εὐλογημένος σὺ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε

- 7 Herra antaa sinun voittoa vihollisesi, jotka nousevat sinua vastaan; yhtä tietä he lähtevät sinua vastaan, mutta seitsemää tietä he sinua pakenevat.
By the power of the Lord, those who take arms against you will be overcome before you: they will come out against you one way, and will go in flight from you seven ways.
παραδῶ κύριος ὁ θεός σου τοὺς ἐχθρούς σου τοὺς ἀνθεστηκότας σοι συντετριμμένους πρὸ προσώπου σου ὁδῶ μιᾷ ἐξελεύσονται πρὸς σέ καὶ ἐν ἑπτὰ ὁδοῖς φεύξονται ἀπὸ προσώπου σου
- 8 Herra käskee siunauksen seurata sinua jyvääitoissasi ja kaikessa, mihin ryhdyt; hän siunaa sinua siinä maassa, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antaa.
The Lord will send his blessing on your store-houses and on everything to which you put your hand: his blessing will be on you in the land which the Lord your God is giving you.
ἀποστείλει κύριος ἐπὶ σέ τὴν εὐλογίαν ἐν τοῖς ταμείοις σου καὶ ἐν πᾶσιν οὓς ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χειρὰ σου ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι
- 9 Herra korottaa sinut hänelle pyhityksi kansaksi, niinkuin hän valalla vannonen on sinulle luvannut, jos sinä noudatat Herran, sinun Jumalasi, käskyjä ja vaellat hänen teitänsä.
The Lord will keep you as a people holy to himself, as he has said to you in his oath, if you keep the orders of the Lord your God and go on walking in his ways.
ἀναστήσαι σε κύριος ὁ θεός σου ἐναντῶ λαὸν ἅγιον ὃν τρόπον ὤμοσεν τοῖς πατράσιν σου ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ πορευθῆς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ
- 10 Ja kaikki kansat maan päällä näkevät, että Herra on ottanut sinut nimiinsä; ja he pelkäävät sinua.
And all the peoples of the earth will see that the name of the Lord is on you, and they will go in fear of you.
καὶ ὄψονται σε πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου ἐπικέκληται σοι καὶ φοβηθήσονται σε
- 11 Ja Herra antaa sinulle ylen runsaasti hyvää, tekee sinun kohtusi hedelmän, karjasi hedelmän ja maasi hedelmän ylen runsaaksi siinä maassa, jonka Herra sinun isillesi vannotulla valalla on luvannut antaa sinulle.
And the Lord will make you fertile in every good thing, in the fruit of your body, and the fruit of your cattle, and the fruit of your fields, in the land which the Lord, by his oath to your fathers, said he would give you.
καὶ πληθύνει σε κύριος ὁ θεός σου εἰς ἀγαθὰ ἐπὶ τοῖς ἐκγόνοις τῆς κοιλίας σου καὶ ἐπὶ τοῖς γενήμασιν τῆς γῆς σου καὶ ἐπὶ τοῖς ἐκγόνοις τῶν κτηνῶν σου ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν σου δοῦναί σοι
- 12 Herra avaa sinulle rikkaan aarrekkammionsa, taivaan, antaakseen sinun maallesi sateen aikansa ja siunatakseen kaikki sinun kättesi työt; ja sinä lainaat monelle kansalle, mutta sinun itsesi ei tarvitse lainaa ottaa.
Opening his store-house in heaven, the Lord will send rain on your land at the right time, blessing all the work of your hands: other nations will make use of your wealth, and you will have no need of theirs.
ἀνοίξει σοι κύριος τὸν θησαυρὸν αὐτοῦ τὸν ἀγαθὸν τὸν οὐρανὸν δοῦναί τὸν ὑετὸν τῇ γῆ σου ἐπὶ καιροῦ αὐτοῦ εὐλογήσαι πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου καὶ δανιεῖς ἔθνεσιν πολλοῖς σὺ δὲ οὐ δανιῆ καὶ ἄρξεις σὺ ἔθνῶν πολλῶν σοῦ δὲ οὐκ ἄρξουσιν
- 13 Ja Herra tekee sinut pääksi eikä hännäksi; sinä aina vain ylenet etkä koskaan alene, jos tottelet Herran, sinun Jumalasi, käskyjä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, että ne tarkoin pitäisit,
The Lord will make you the head and not the tail; and you will ever have the highest place, if you give ear to the orders of the Lord your God which I give you today, to keep and to do them;
καταστήσαι σε κύριος ὁ θεός σου εἰς κεφαλὴν καὶ μὴ εἰς οὐρανὸν καὶ ἔση τότε ἐπάνω καὶ οὐκ ἔση ὑποκάτω ἐὰν ἀκούσῃς τῶν ἐντολῶν κυρίου τοῦ θεοῦ σου ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον φυλάσσειν καὶ ποιεῖν
- 14 etkä poikkea oikealle etkä vasemmalle yhdestäkään niistä sanoista, jotka minä tänä päivänä teille annan, et seuraa muita jumalia etkä palvele niitä.
Not turning away from any of the orders which I give you today, to the right hand or to the left, or going after any other gods to give them worship.
οὐ παραβῆση ἀπὸ πάντων τῶν λόγων ὧν ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον δεξιᾷ οὐδὲ ἀριστερᾷ πορεύεσθαι ὀπίσω θεῶν ἐτέρων λατρεύειν αὐτοῖς
- 15 Mutta jos sinä et kuule Herran, sinun Jumalasi, ääntä etkä tarkoin pidä kaikkia hänen käskyjäänsä ja säädöksiänsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan, niin kaikki nämä kiroukset tulevat sinun päällesi ja saavuttavat sinut.
But if you do not give ear to the voice of the Lord your God, and take care to do all his orders and his laws which I give you today, then all these curses will come on you and overtake you:
καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σέ πᾶσαι αἱ κατάραι αὐταὶ καὶ καταλήμψονται σε
- 16 Kirottu olet sinä kaupungissa ja kirottu olet kedolla.
You will be cursed in the town and cursed in the field.
ἐπικατάρατος σὺ ἐν πόλει καὶ ἐπικατάρατος σὺ ἐν ἀγρῶ
- 17 Kirottu on sinun korisi ja sinun taikinakaukalosi.
A curse will be on your basket and on your bread-basin.
ἐπικατάρατοι αἱ ἀποθηκαὶ σου καὶ τὰ ἐγκαταλείμματά σου

- 18 Kirottu on sinun kohtusi hedelmä ja maasi hedelmä, kirottu sinun raavaittesi vasikat ja lampaittesi karitsat.
A curse will be on the fruit of your body, and on the fruit of your land, on the increase of your cattle, and the young of your flock.
ἐπικατάρατα τὰ ἔγκονα τῆς κοιλίας σου καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων σου
- 19 Kirottu olet tullessasi ja kirottu olet lähtiessäsi.
You will be cursed when you come in and cursed when you go out.
ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαί σε καὶ ἐπικατάρατος σὺ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαί σε
- 20 Herra lähettää sinun sekaasi kirousta, hämminkiä ja uhkaa, mihin tahansa ryhdyt, kunnes äkisti tuhoudut ja hukut töitteesi pahuuden tähden, kun olet minut hyljännyt.
The Lord will send on you cursing and trouble and punishment in everything to which you put your hand, till sudden destruction overtakes you; because of your evil ways in which you have been false to me.
ἐξαποστείλαι κύριος σοι τὴν ἔνδειαν καὶ τὴν ἐκλιμίαν καὶ τὴν ἀνάλωσιν ἐπὶ πάντα ὃ ἂν ἐπιβάλῃς τὴν χεῖρά σου ὅσα ἐὰν ποιήσῃς ἕως ἂν ἐξολεθρεύῃ σε καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε ἐν τάχει διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματά σου διότι ἐγκατέλιπες με
- 21 Herra antaa ruttotaudin tarttua sinuun, kunnes se sukupuuttoon hävittää sinut siitä maasta, jota menet ottamaan omaksesi.
The Lord will send disease after disease on you, till you have been cut off by death from the land to which you are going.
προσκολλήσῃ κύριος εἰς σὲ τὸν θάνατον ἕως ἂν ἐξαναλώσῃ σε ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἣν σὺ εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν
- 22 Herra lyö sinua hivutustaudilla, kuumeella, poltteella ja tulehduksella, kuivuudella, nokitähkillä ja viljan ruosteella, ja ne vainoavat sinua, kunnes menehdyt.
The Lord will send wasting disease, and burning pain, and flaming heat against you, keeping back the rain till your land is waste and dead; so will it be till your destruction is complete.
πατάξει σε κύριος ἀπορία καὶ πυρετῶ καὶ ῥίγι καὶ ἐρεθισμῶ καὶ φόνῳ καὶ ἀνεμοφοβία καὶ τῆ ὄχρα καὶ καταδιώξονται σε ἕως ἂν ἀπολέσωσιν σε
- 23 Ja taivaasi, joka on sinun pääsi päällä, on niinkuin vaski, ja maa, joka on allasi, on niinkuin rauta.
And the heaven over your heads will be brass, and the earth under you hard as iron.
καὶ ἔσται σοι ὁ οὐρανὸς ὁ ὑπὲρ κεφαλῆς σου χαλκοῦς καὶ ἡ γῆ ἡ ὑποκάτω σου σιδηρὰ
- 24 Herra muuttaa sinun maasi sateen tomuksi ja tuhaksi; taivaasta se tulee sinun päällesi, kunnes tuhoudut.
The Lord will make the rain of your land powder and dust, sending it down on you from heaven till your destruction is complete.
δῶν κύριος τὸν ὑετὸν τῆ γῆ σου κονιορτόν καὶ χοῦς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβήσεται ἐπὶ σέ ἕως ἂν ἐκτρίψῃ σε καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε
- 25 Herra antaa sinun vihollistesii voittoa sinut; yhtä tietä sinä menet heitä vastaan, mutta seitsemää tietä sinä heitä pakenet; ja sinä tulet kauhistukseksi kaikille valtakunnille maan päällä.
The Lord will let you be overcome by your haters: you will go out against them one way, and you will go in flight before them seven ways: you will be the cause of fear among all the kingdoms of the earth.
δῶν σε κύριος ἐπικοπήν ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν σου ἐν ὁδῷ μὴ ἐξελεύσῃ πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐν ἐπτὰ ὁδοῖς φεύξῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ἔσῃ ἐν διασπορῇ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς
- 26 Ja ruumiisi joutuvat ruuaksi kaikille taivaan linnuille ja maan eläimille, eikä kukaan karkoita niitä.
Your bodies will be meat for all the birds of the air and the beasts of the earth; there will be no one to send them away.
καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ ὑμῶν κατάβρωμα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποσοβῶν
- 27 Herra lyö sinua Egyptin paiseilla ja ajoksilla, ihottumalla ja ruvella, joista et parannu.
The Lord will send on you the disease of Egypt, and other sorts of skin diseases which nothing will make well.
πατάξει σε κύριος ἐν ἔλκει αἰγυπτίῳ ἐν ταῖς ἔδραις καὶ ψώρα ἀγρία καὶ κνήφῃ ὥστε μὴ δύνασθαι σε ἰαθῆναι
- 28 Herra lyö sinua hulluudella, sokeudella ja mielisairaudella.
He will make your minds diseased, and your eyes blind, and your hearts wasted with fear:
πατάξει σε κύριος παραπληξία καὶ ἀορασία καὶ ἐκστάσει διανοίας
- 29 Sinä harpait keskellä päivää, niinkuin sokea harpait pimeässä; sinä et menesty teilläsi, vaan kaiken elinaikasi sinä olet oleva sorretty ja ryöstetty, eikä ole auttaja.
You will go feeling your way when the sun is high, like a blind man for whom all is dark, and nothing will go well for you: you will be crushed and made poor for ever, and you will have no saviour.
καὶ ἔσῃ ψηλαφῶν μεσημβρίας ὥσει ψηλαφήσαι ὁ τυφλὸς ἐν τῷ σκότει καὶ οὐκ εὐδοῶσει τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἔσῃ τότε ἀδικούμενος καὶ διαρπαζόμενος πάσας τὰς ἡμέρας καὶ οὐκ ἔσται σοι ὁ βοηθῶν
- 30 Sinä kihlaat naisen, mutta toinen makaa hänet; sinä rakennat talon, mutta et siinä asu; sinä istutat viinitarhan, mutta et korjaa sen hedelmää.
You will take a wife, but another man will have the use of her: the house which your hands have made will never be your resting-place: you will make a vine-garden, and never take the fruit of it.
γυναῖκα λήμψῃ καὶ ἀνήρ ἕτερος ἔξει αὐτήν οἰκίαν οἰκοδομήσεις καὶ οὐκ οικήσεις ἐν αὐτῇ ἀμπελῶνα φυτεύσεις καὶ οὐ τρυγήσεις αὐτόν

- 31 Härkäsi teurastetaan sinun silmiesi edessä, mutta sinä et sitä syö; aasisi ryöstetään sinulta sinun nähtesi eikä sitä anneta sinulle takaisin; lampaasi joutuvat sinun vihollistesi valtaan, eikä sinulla ole auttajaa.
Your ox will be put to death before your eyes, but its flesh will not be your food: your ass will be violently taken away before your face, and will not be given back to you: your sheep will be given to your haters, and there will be no saviour for you.
ὁ μόσχος σου ἐσφαγμένος ἐναντίον σου καὶ οὐ φάγη ἐξ αὐτοῦ ὁ ὄνος σου ἠρπασμένος ἀπὸ σοῦ καὶ οὐκ ἀποδοθήσεται σοὶ τὰ πρόβατά σου δεδομένα τοῖς ἐχθροῖς σου καὶ οὐκ ἔσται σοὶ ὁ βοηθῶν
- 32 Sinun poikasi ja tyttäresi joutuvat vieraan kansan valtaan, ja sinun silmäsi näkevät sen ja raukeavat heitä alinomaa ikävöidessäsi, mutta sinä et voi sille mitään.
Your sons and your daughters will be given to another people, and your eyes will be wasted away with looking and weeping for them all the day: and you will have no power to do anything.
οἱ υἱοὶ σου καὶ αἱ θυγατέρες σου δεδομένα ἔθνη ἐτέρω καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σου βλέπονται σφακελίζοντες εἰς αὐτά καὶ οὐκ ἰσχύσει ἡ χεὶρ σου
- 33 Sinun maasi hedelmän ja kaiken sinun vaivannäkösi kuluttaa kansa, jota sinä et tunne; kaiken elinaikasi sinä olet oleva sorretta ja runneltu.
The fruit of your land and all the work of your hands will be food for a nation which is strange to you and to your fathers; you will only be crushed down and kept under for ever:
τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς σου καὶ πάντας τοὺς πόνους σου φάγεται ἔθνος ὃ οὐκ ἐπίστασαι καὶ ἔση ἀδικούμενος καὶ τεθραυσμένος πάσας τὰς ἡμέρας
- 34 Ja sinä tulet hulluksi siitä, mitä sinun silmäsi näkevät.
So that the things which your eyes have to see will send you out of your minds.
καὶ ἔση παράπληκτος διὰ τὰ ὄραματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἃ βλέψη
- 35 Herra lyö sinuun, sinun polviisi ja pohkeisiisi, pahoja paiseita, joista et parannu, kantapäätästä kiireeseen asti.
The Lord will send a skin disease, attacking your knees and your legs, bursting out from your feet to the top of your head, so that nothing will make you well.
πατάξει σε κύριος ἐν ἔλκει πονηρῶ ἐπὶ τὰ γόνατα καὶ ἐπὶ τὰς κνήμας ὥστε μὴ δύνασθαι σε ἰαθῆναι ἀπὸ ἰχθῶν τῶν ποδῶν σου ἕως τῆς κορυφῆς σου
- 36 Herra vie sinut ja kuninkaan, jonka sinä itsellesi asetat, kansan luo, jota sinä et tunne ja jota sinun isäsi eivät tunteneet; ja siellä sinä palvelet muita jumalia, puu- ja kivi jumalia.
And you, and the king whom you have put over you, will the Lord take away to a nation strange to you and to your fathers; there you will be servants to other gods of wood and stone.
ἀπαγάγει κύριός σε καὶ τοὺς ἄρχοντας σου οὓς ἐὰν καταστήσῃς ἐπὶ σεαυτὸν εἰς ἔθνος ὃ οὐκ ἐπίστασαι σὺ καὶ οἱ πατέρες σου καὶ λατρεύσεις ἐκεῖ θεοὺς ἐτέροις ξύλοις καὶ λίθοις
- 37 Ja sinä tulet kauhistukseksi, sananparreksi ja pistopuheeksi kaikille niille kansoille, joiden keskuuteen Herra sinut kuljetttaa.
And you will become a wonder and a name of shame among all the nations where the Lord will take you.
καὶ ἔση ἐκεῖ ἐν αἰνίγματι καὶ παραβολῇ καὶ διηγῆματι ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν εἰς οὓς ἂν ἀπαγάγῃ σε κύριος ἐκεῖ
- 38 Paljon siementä sinä viet pellollesi, mutta vähän sinä korjaat, sillä heinäsirokot hävittävät sen.
You will take much seed out into the field, and get little in; for the locust will get it.
σπέρμα πολὺ ἐξοίσεις εἰς τὸ πεδῖον καὶ ὀλίγα εἰσοίσεις ὅτι κατέδεται αὐτὰ ἡ ἀκρίς
- 39 Viinitarhoja sinä istutat ja hoidat, mutta viiniä et saa juodaksesi etkä tallettaaksesi, sillä madot syövät sen.
You will put in vines and take care of them, but you will get no wine or grapes from them; for they will be food for worms.
ἀμπελῶνα φυτεύσεις καὶ κατεργᾷ καὶ οἶνον οὐ πίσεις οὐδὲ εὐφρανθήσῃ ἐξ αὐτοῦ ὅτι καταφάγεται αὐτὰ ὁ σκόληξ
- 40 Öljypuita sinulla on kaikkialla alueellasi, mutta öljyllä et sinä itseäsi voitele, sillä sinun öljymarjasi varisevat maahan.
Your land will be full of olive-trees, but there will be no oil for the comfort of your body; for your olive-tree will give no fruit.
ἐλαῖαι ἔσονται σοὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὄροις σου καὶ ἔλαιον οὐ χρίσῃ ὅτι ἐκρυήσεται ἡ ἐλαία σου
- 41 Poikia ja tyttäriä sinulle syntyy, mutta et saa niitä pitää, sillä he vaeltavat vankeuteen.
You will have sons and daughters, but they will not be yours; for they will go away prisoners into a strange land.
υἱοὺς καὶ θυγατέρας γεννήσεις καὶ οὐκ ἔσονται σοὶ ἀπελευσονται γὰρ ἐν αἰχμαλωσίᾳ
- 42 Tuhohyönteiset valtaavat kaikki sinun puusi ja sinun maasi hedelmän.
All your trees and the fruit of your land will be the locust's.
πάντα τὰ ξύλινα σου καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου ἐξαναλώσει ἡ ἐρυσίβη
- 43 Muukalainen, joka asuu keskuudessasi, kohoaa sinun ylitsesi yhä ylemmäksi, mutta sinä painut aina alemmaksi.
The man from a strange land who is living among you will be lifted up higher and higher over you, while you go down lower and lower.
ὁ προσήλυτος ὃς ἔστιν ἐν σοὶ ἀναβήσεται ἐπὶ σὲ ἄνω ἄνω σὺ δὲ καταβήσῃ κάτω κάτω

- 44 Hän lainaa sinulle, mutta sinä et voi lainata hänelle. Hän tulee pääksi, mutta sinä hännäksi.
He will let you have his wealth at interest, and will have no need of yours: he will be the head and you the tail.
οὗτος δανιεῖ σοι σὺ δὲ τοῦτω οὐ δανιεῖς οὗτος ἔσται κεφαλὴ σὺ δὲ ἔση οὐρά
- 45 Kaikki nämä kiroukset tulevat sinun päällesi, vainoavat sinua ja saavuttavat sinut, kunnes tuhoudut, koska et kuullut Herran, sinun Jumalasi ääntä etkä noudattanut hänen käskyjensä ja säädöksiänsä, jotka hän on sinulle antanut.
And all these curses will come after you and overtake you, till your destruction is complete; because you did not give ear to the voice of the Lord your God, or keep his laws and his orders which he gave you:
καὶ ἐλεύσονται ἐπὶ σὲ πᾶσαι αἱ κατάραι αὗται καὶ καταδιώξονται σε καὶ καταλήμψονται σε ἕως ἂν ἐξολεθρεύσῃ σε καὶ ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε ὅτι οὐκ εἰσήκουσας τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου φυλάξαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ὅσα ἐνετείλατό σοι
- 46 Ne jäävät merkkeinä ja ihmeinä sinuun ja sinun jälkeläisiisi iankaikkisesti.
These things will come on you and on your seed, to be a sign and a wonder for ever;
καὶ ἔσται ἐν σοὶ σημεῖα καὶ τέρατα καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἕως τοῦ αἰῶνος
- 47 Koska et palvellut Herraa, sinun Jumalaasi, ilolla ja sydämen halulla, kun sinulla oli yltäkyllin kaikkea,
Because you did not give honour to the Lord your God, worshipping him gladly, with joy in your hearts on account of all your wealth of good things;
ἀνθ' ὧν οὐκ ἐλάτρευσας κύριῳ τῷ θεῷ σου ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ διὰ τὸ πλῆθος πάντων
- 48 on sinun palveltava vihollisiasi, jotka Herra sinun kimppuusi lähettää, nälässä ja janossa ja alastomuudessa ja kaiken putteessa. Ja hän panee sinun kaulallesi rautaisen ikeen, kunnes hän sinut tuhoaa.
For this cause you will become servants to those whom the Lord your God will send against you, without food and drink and clothing, and in need of all things: and he will put a yoke of iron on your neck till he has put an end to you.
καὶ λατρεύσεις τοῖς ἐχθροῖς σου οὐδ' ἐπαποστελεῖ κύριος ἐπὶ σὲ ἐν λιμῷ καὶ ἐν δίψει καὶ ἐν γυμνότητι καὶ ἐν ἐκλείψει πάντων καὶ ἐπιθήσει κλιοῦν σιδηροῦν ἐπὶ τὸν τράχηλόν σου ἕως ἂν ἐξολεθρεύσῃ σε
- 49 Herra nostaa sinua vastaan kaukaisen kansan, joka tulee maan äärestä lentäen niinkuin kotka, kansan, jonka kieltä sinä et ymmärrä;
The Lord will send a nation against you from the farthest ends of the earth, coming with the flight of an eagle; a nation whose language is strange to you;
ἐπάξει κύριος ἐπὶ σὲ ἔθνος μακρόθεν ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς ὥστε ὄρμημα ἀετοῦ ἔθνος ὃ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ
- 50 tuimakatseisen kansan, joka ei armahda vanhaa eikä sääli nuorta.
A hard-faced nation, who will have no respect for the old or mercy for the young:
ἔθνος ἀναιδὲς προσώπῳ ὅστις οὐ θαυμάσει πρόσωπον πρεσβύτου καὶ νέον οὐκ ἐλεήσει
- 51 Se syö sinun karjasi hedelmän ja maasi hedelmän, kunnes sinä tuhoudut; se ei jätä sinulle mitään, ei jyviä ei viiniä eikä öljyä, ei raavaittesi vasikoita eikä lampaittesi karitsoita, kunnes on tehnyt sinusta lopun.
He will take the fruit of your cattle and of your land till death puts an end to you: he will let you have nothing of your grain or wine or oil or any of the increase of your cattle or the young of your flock, till he has made your destruction complete.
καὶ κατέδεται τὰ ἐκγονα τῶν κτηνῶν σου καὶ τὰ γενήματα τῆς γῆς σου ὥστε μὴ καταλιπεῖν σοι σίτον οἶνον ἔλαιον τὰ βουκόλια τῶν βοῶν σου καὶ τὰ ποιμνία τῶν προβάτων σου ἕως ἂν ἀπολέσῃ σε
- 52 Ja se ahdistaa sinua kaikissa porteissasi, kunnes korkeat ja lujat muurisi, joihin sinä luotit, kukistuvat kaikkialla maassasi. Se ahdistaa sinua kaikissa porteissasi kaikkialla sinun maassasi, jonka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antanut.
Your towns will be shut in by his armies, till your high walls, in which you put your faith, have come down: his armies will be round your towns, through all your land which the Lord your God has given you.
καὶ ἐκτρίψῃ σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν σου ἕως ἂν καθαιρεθῶσιν τὰ τείχη σου τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ὀχυρὰ ἐφ' οἷς σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτοῖς ἐν πάσῃ τῇ γῇ σου καὶ θλίψῃ σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν σου αἷς ἔδωκέν σοι κύριος ὁ θεός σου
- 53 Siinä hädässä ja ahdistuksessa, johon sinun vihollisesi saattaa sinut, sinä syöt oman kohtusi hedelmän, syöt poikiesi ja tyttäriesi lihaa, jotka Herra, sinun Jumalasi, on sinulle antanut.
And your food will be the fruit of your body, the flesh of the sons and daughters which the Lord your God has given you; because of your bitter need and the cruel grip of your haters.
καὶ φάγῃ τὰ ἐκγονα τῆς κοιλίας σου κρέα νιῶν σου καὶ θυγατέρων σου ὅσα ἔδωκέν σοι κύριος ὁ θεός σου ἐν τῇ στενοχωρίᾳ σου καὶ ἐν τῇ θλίψει σου ἢ θλίψει σε ὃ ἐχθρός σου
- 54 Hempeästi ja hekumallisesti elänyt mies sinun keskuudessasi katselee silloin karsaasti veljeänsä ja vaimoan, joka hänen sylissänsä on, ja jäljellä olevia lapsiaan, jotka hän on jättänyt henkiin;
That man among you who is soft and used to comfort will be hard and cruel to his brother, and to his dear wife, and to of those his children who are still living;
ὁ ἀπαλὸς ἐν σοὶ καὶ ὁ τρυφερὸς σφόδρα βασκανεῖ τῷ ὀφθαλμῷ τὸν ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα τὴν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ καὶ τὰ καταλειμμένα τέκνα ἃ ἂν καταλειφθῇ

- 55 kenellekään heistä hän ei anna lastensa lihaa, jota hän itse syö, kun hänellä ei ole mitään muuta jäljellä, siinä hädässä ja ahdistuksessa, johon vihollisesi saattaa sinut kaikissa sinun porteissasi.
And will not give to any of them the flesh of his children which will be his food because he has no other; in the cruel grip of your haters on all your towns.
 ὥστε δοῦναι ἐνὶ αὐτῶν ἀπὸ τῶν σαρκῶν τῶν τέκνων αὐτοῦ ὧν ἂν κατέσθῃ διὰ τὸ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῶ μηθὲν ἐν τῇ στενοχωρίᾳ σου καὶ ἐν τῇ θλίψει σου ἧ ἂν θλίψωσίν σε οἱ ἐχθροί σου ἐν πάσαις πόλεσίν σου
- 56 Hempeästi ja heikolla elänyt nainen sinun keskuudessasi, joka heikossa ja heikossa ei edes yrittänyt laskea jalkaansa maahan, katselee silloin karsaasti miestä, joka hänen sylissänsä on, ja poikaansa ja tyttärensä
The most soft and delicate of your women, who would not so much as put her foot on the earth, so delicate is she, will be hard-hearted to her husband and to her son and to her daughter;
 καὶ ἡ ἀπαλὴ ἐν ὑμῖν καὶ ἡ τρυφερὰ σφόδρα ἧς οὐχὶ πείραν ἔλαβεν ὁ ποὺς αὐτῆς βαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὴν τρυφερότητα καὶ διὰ τὴν ἀπαλότητα βασκαίνει τῶ ὀφθαλμῶ αὐτῆς τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν ἐν τῶ κόλπῳ αὐτῆς καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτῆς
- 57 eikä suo heille jälkeläisiä, jotka tulevat hänen kohdustansa, eikä lapsia, joita hän synnyttää, sillä kaiken muun puutteessa syö hän ne salaa itse siinä hädässä ja ahdistuksessa, johon vihollisesi saattaa sinut sinun porteissasi.
And to her baby newly come to birth, and to the children of her body; for having no other food, she will make a meal of them secretly, because of her bitter need and the cruel grip of your haters on all your towns.
 καὶ τὸ χόριον αὐτῆς τὸ ἐξεληθὸν διὰ τῶν μηρῶν αὐτῆς καὶ τὸ τέκνον ὃ ἂν τέκη καταφάγεται γὰρ αὐτὰ διὰ τὴν ἔνδειαν πάντων κρυφῆ ἐν τῇ στενοχωρίᾳ σου καὶ ἐν τῇ θλίψει σου ἧ θλίψει σε ὁ ἐχθρός σου ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν σου
- 58 Jos et tarkoin noudata kaikkia tämän lain sanoja, jotka ovat kirjoitetut tähän kirjaan, niin että pelkää tätä kunniallista ja peljättävää nimeä, Herraa, sinun Jumalaasi,
If you will not take care to do all the words of this law, recorded in this book, honouring that name of glory and of fear, THE LORD YOUR GOD;
 ἐὰν μὴ εἰσακούσητε ποιεῖν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομα τὸ ἐντιμον καὶ τὸ θαυμαστὸν τοῦτο κύριον τὸν θεόν σου
- 59 niin Herra panee sinun ja sinun jälkeläistesä kärsittäväksi erinomaisia vaivoja, suuria ja pitkäjänteisiä vaivoja, pahoja ja pitkäjänteisiä sairauksia.
Then the Lord your God will make your punishment, and the punishment of your seed, a thing to be wondered at; great punishments and cruel diseases stretching on through long years.
 καὶ παραδοξάσει κύριος τὰς πληγὰς σου καὶ τὰς πληγὰς τοῦ σπέρματός σου πληγὰς μεγάλας καὶ θαυμαστάς καὶ νόσους πονηρὰς καὶ πιστὰς
- 60 Hän kääntää sinua vastaan kaikki Egyptin taudit, joita sinä pelkää, ja ne tarttuvat sinuun.
He will send on you again all the diseases of Egypt, which were a cause of fear to you, and they will take you in their grip.
 καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ σέ πᾶσαν τὴν ὁδύνην αἰγύπτου τὴν πονηρὰν ἣν διευλαβοῦ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν καὶ κολληθήσονται ἐν σοί
- 61 Ja kaikkinaisia muita sairauksia ja vaivoja, joista ei ole kirjoitettu tässä lakikirjassa, Herra nostattaa sinua vastaan, kunnes sinä tuhoudut.
And all the diseases and the pains not recorded in the book of this law will the Lord send on you till your destruction is complete.
 καὶ πᾶσαν μαλακίαν καὶ πᾶσαν πληγὴν τὴν μὴ γεγραμμένην ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου ἐπάξει κύριος ἐπὶ σέ ἕως ἂν ἐξολεθρεύσῃ σε
- 62 Ja teistä, jotka ennen olitte monilukuiset kuin taivaan tähdet, jää jäljelle ainoastaan vähäinen joukko, koska et kuullut Herran, sinun Jumalasi, ääntä.
And you will become a very small band, though your numbers were like the stars of heaven; because you did not give ear to the voice of the Lord your God.
 καὶ καταλειφθήσεσθε ἐν ἄριθμῶ βραχεὶ ἄνθ' ὧν ὅτι ἦτε ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῶ πλήθει ὅτι οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν
- 63 Ja niinkuin Herra ennen iloitsi teistä, siitä, että teki teille hyvää ja antoi teidän lisäntyä, niin Herra silloin iloitsi teistä, siitä, että hävittää ja tuhoaa teidät. Ja teidät temmataan irti siitä maasta, jota sinä menet ottamaan omaksesi.
And as the Lord took delight in doing you good and increasing you, so the Lord will take pleasure in cutting you off and causing your destruction, and you will be uprooted from the land which you are about to take as your heritage.
 καὶ ἔσται ὁν τρόπον εὐφρανθήσεται κύριος ἐφ' ὑμῖν εὖ ποιῆσαι ὑμᾶς καὶ πληθῆναι ὑμᾶς οὕτως εὐφρανθήσεται κύριος ἐφ' ὑμῖν ἐξολεθρεύσαι ὑμᾶς καὶ ἐξαρθήσεσθε ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν
- 64 Ja Herra hajottaa sinut kaikkien kansojen sekaan maan äärestä toiseen, ja sinä palvelet siellä muita jumalia, joita sinä et tunne ja joita sinun isäsi eivät tunteneet, puuta ja kiveä.
And the Lord will send you wandering among all peoples, from one end of the earth to the other: there you will be servants to other gods, of wood and stone, gods of which you and your fathers had no knowledge.
 καὶ διασπερεί σε κύριος ὁ θεός σου εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως ἄκρου τῆς γῆς καὶ δουλεύσεις ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις ξύλοις καὶ λίθοις οὓς οὐκ ἠπίστω σὺ καὶ οἱ πατέρες σου
- 65 Ja niiden kansojen seassa sinä et saa rauhaa, eikä jalkasi löydä lepopaikkaa. Herra antaa sinulle siellä vapisevan sydämen, rauenneet silmät ja nääntyvän sielun.
And even among these nations there will be no peace for you, and no rest for your feet: but the Lord will give you there a shaking heart and wasting eyes and weariness of soul:
 ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις οὐκ ἀναπαύσει σε οὐδ' οὐ μὴ γένηται στάσις τῶ ἰχνη τοῦ ποδός σου καὶ δώσει σοι κύριος ἐκεῖ καρδίαν ἀθυμοῦσαν καὶ ἐκλείποντας ὀφθαλμούς καὶ τηκομένην ψυχὴν

- 66 Ja sinun elämäsi näyttää sinusta olevan hiuskarvan varassa, yöt ja päivät sinä olet pelon vallassa etkä ole varma hengestäsi.
Your very life will be hanging in doubt before you, and day and night will be dark with fears, and nothing in life will be certain:
καὶ ἔσται ἡ ζωὴ σου κρεμαμένη ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου καὶ φοβηθῆσῃ ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ οὐ πιστεύσεις τῇ ζωῇ σου
- 67 Aamulla sinä sanot: 'Jospa olisi ilta!' ja illalla sanot: 'Jospa olisi aamu!' - sellaista pelkoa sinä tunnet sydämessäsi, ja sellaisia näkyjä sinä näet silmissäsi.
In the morning you will say, If only it was evening! And at evening you will say, If only morning would come! Because of the fear in your hearts and the things which your eyes will see.
τὸ πρωὶ ἔρεῖς πῶς ἂν γένοιτο ἑσπέρα καὶ τὸ ἑσπέρας ἔρεῖς πῶς ἂν γένοιτο πρωὶ ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς καρδίας σου ἃ φοβηθῆσῃ καὶ ἀπὸ τῶν ὀραμάτων τῶν ὀφθαλμῶν σου ὧν ὄψῃ
- 68 Ja Herra vie sinut laivoilla takaisin Egyptiin samaa tietä, josta minä sanoin sinulle: 'Et ole sitä enää näkevä'. Ja siellä teitä kaupitaan vihollisillenne orjiksi ja orjattariksi, mutta ostajaa ei ole.'
And the Lord will take you back to Egypt again in ships, by the way of which I said to you, You will never see it again: there you will be offering yourselves as men-servants and women-servants to your haters for a price, and no man will take you.
καὶ ἀποστρέψει σε κύριος εἰς αἴγυπτον ἐν πλοίοις καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἣ εἶπα οὐ προσθήσεσθε ἔτι ἰδεῖν αὐτήν καὶ πραθήσεσθε ἐκεῖ τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν εἰς παίδας καὶ παιδίσκας καὶ οὐκ ἔσται ὁ κτόμενος
- 1 Nämä ovat sen liiton sanat, jonka Herra käski Mooseksen tehdä israelilaisten kanssa Mooabin maassa, sen liiton lisäksi, jonka hän oli tehnyt heidän kanssaan Hoorebilla.
These are the words of the agreement which Moses was ordered by the Lord to make with the children of Israel in the land of Moab, in addition to the agreement which he made with them in Horeb.
καὶ ἐκάλεισεν μουσῆς πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ὑμεῖς ἐωράκατε πάντα ὅσα ἐποίησεν κύριος ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἐνώπιον ὑμῶν φαραῶ καὶ τοῖς θεράπουσιν αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ
- 2 (29:1) Ja Mooses kutsui kokoon kaiken Israelin ja sanoi heille: "Te olette nähneet kaiken, minkä Herra teki teidän silmienne edessä Egyptin maassa faraolle ja kaikille hänen palvelijoilleen ja koko hänen maalleen,
And Moses said in the hearing of all Israel, You have seen all the Lord did before your eyes in the land of Egypt to Pharaoh and to all his servants and all his land;
τοὺς πειρασμοὺς τοὺς μεγάλους οὓς ἐωράκασιν οἱ ὀφθαλμοὶ σου τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα τὰ μεγάλα ἐκεῖνα
- 3 ne suuret koettelemukset, jotka sinun silmäsi näkivät, ne suuret tunnusteet ja ihmeet.
The great tests which your eyes saw, and the signs and wonders:
καὶ οὐκ ἔδωκεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῖν καρδίαν εἰδέναι καὶ ὀφθαλμοὺς βλέπειν καὶ ὦτα ἀκούειν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 4 Mutta tähän päivään asti Herra ei vielä ole antanut teille sydäntä ymmärtääksenne ja silmiä nähdäksenne ja korvia kuullaksenne.
But even to this day the Lord has not given you a mind open to knowledge, or seeing eyes or hearing ears.
καὶ ἤγαγεν ὑμᾶς τεσσαράκοντα ἔτη ἐν τῇ ἐρήμῳ οὐκ ἐπαλαιώθη τὰ ἱμάτια ὑμῶν καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν οὐ κατετρίβη ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν
- 5 Ja minä kuljetin teitä erämaassa neljäkymmentä vuotta: teidän vaatteenne eivät kuluneet yltänne, eivätkä kenkäsi kuluneet jalassasi.
For forty years I have been your guide through the waste land: your clothing has not become old on your backs, or your shoes on your feet.
ἄρτον οὐκ ἐφάγετε οἶνον καὶ σικερα οὐκ ἐπίετε ἵνα γινώτε ὅτι οὗτος κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 6 Leipää ette saaneet syödäksenne etkä viiniä ja väkijuomaa juodaksenne, jotta tietäisitte, että minä olen Herra, teidän Jumalanne.
You have had no bread, or wine, or strong drink: so that you might see that I am the Lord your God.
καὶ ἤλθετε ἕως τοῦ τόπου τούτου καὶ ἐξῆλθεν σηὼν βασιλεὺς εσεβὼν καὶ οὐγ βασιλεὺς τῆς βασαν εἰς συνάντησιν ἡμῖν ἐν πολέμῳ καὶ ἐπατάξαμεν αὐτούς
- 7 Ja kun te tulitte tähän paikkaan, niin lähtivät Sihon, Hesbonin kuningas, ja Oog, Baasanin kuningas, sotimaan meitä vastaan, mutta me voitimme heidät.
When you came to this place, Sihon, king of Heshbon, and Og, king of Bashan, came out to make war against us and we overcame them:
καὶ ἐλάβομεν τὴν γῆν αὐτῶν καὶ ἔδοκα αὐτήν ἐν κλήρῳ τῷ ρουβην καὶ τῷ γαδδί καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση
- 8 Ja me valloitimme heidän maansa ja annoimme sen perintöosaksi ruubenilaisille ja gaadilaisille ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa.
And we took their land and gave it to the Reubenites and the Gadites and the half-tribe of Manasseh, for their heritage.
καὶ φυλάξεσθε ποιεῖν πάντας τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης ἵνα συνῆτε πάντα ὅσα ποιήσετε
- 9 Noudattakaa siis tämän liiton sanoja ja täyttäkää ne menestyäkseen kaikessa, mitä teette.
So keep the words of this agreement and do them, so that it may be well for you in everything you do.
ὑμεῖς ἐστήκατε πάντες σήμερον ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν οἱ ἀρχίφυλοι ὑμῶν καὶ ἡ γερουσία ὑμῶν καὶ οἱ κριταὶ ὑμῶν καὶ οἱ γραμματοεισαγωγεῖς ὑμῶν πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ
- 10 Te seisotte tänä päivänä kaikki Herran, teidän Jumalanne, edessä: teidän päämiehenne, sukukuntanne, vanhimpanne ja päällysmiehenne, kaikki Israelin miehet,
You have come here today, all of you, before the Lord your God; the heads of your tribes, the overseers, and those who are in authority over you, with all the men of Israel,
αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ ἔκγονα ὑμῶν καὶ ὁ ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς ὑμῶν ἀπὸ ξυλοκόπου ὑμῶν καὶ ἕως ὑδροφόρου ὑμῶν

- 11 teidän lapsenne ja vaimonne sekä muukalainen, joka on leirissäsi, jopa puunhakkaajasi ja vedenkantajasikin,
And your little ones, your wives, and the men of other lands who are with you in your tents, down to the wood-cutter and the servant who gets water for you:
παρελθεῖν ἐν τῇ διαθήκῃ κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ ἐν ταῖς ἀραῖς αὐτοῦ ὅσα κύριος ὁ θεός σου διατίθεται πρὸς σὲ σήμερον
- 12 käydäkseen Herran, teidän Jumalanne, liittoon, siihen valaliittoon, jonka Herra, sinun Jumalasi, tänä päivänä tekee sinun kanssasi,
With the purpose of taking part in the agreement of the Lord your God, and his oath which he makes with you today:
ἵνα στήσῃ σε αὐτῷ εἰς λαόν καὶ αὐτὸς ἔσται σου θεός ὃν τρόπον εἶπέν σοι καὶ ὃν τρόπον ὤμοσεν τοῖς πατράσιν σου αβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ
- 13 että hän tänä päivänä korottaisi sinut kansaksensa ja tulisi sinun Jumalaksesi, niinkuin hän on sinulle puhunut ja niinkuin hän on vannonut sinun isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille.
And so that he may make you his people today, and be your God, as he has said to you, and as he made an oath to your fathers, Abraham, Isaac, and Jacob.
καὶ οὐχ ὑμῖν μόνοις ἐγὼ διατίθεμαι τὴν διαθήκην ταύτην καὶ τὴν ἀρὰν ταύτην
- 14 Enkä minä tee tätä liittoa, tätä valaliittoa, ainoastaan teidän kanssanne,
And not with you only do I make this agreement and this oath;
ἀλλὰ καὶ τοῖς ὄδε οὖσι μεθ' ἡμῶν σήμερον ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ τοῖς μὴ οὖσιν μεθ' ἡμῶν ὄδε σήμερον
- 15 vaan niinhyyin niiden kanssa, jotka tänä päivänä ovat tässä meidän kanssamme seisomassa Herran, meidän Jumalamme, edessä, kuin niidenkin kanssa, jotka eivät ole tänä päivänä tässä meidän kanssamme.
But with everyone who is here with us today before the Lord our God, as well as with those who are not here:
ὅτι ὑμεῖς οἴδατε ὡς κατωκήσαμεν ἐν γῆ αἰγύπτῳ καὶ παρήλθομεν ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν οὓς παρήλατε
- 16 Sillä te tiedätte, kuinka me asuimme Egyptin maassa ja kuinka me kuljimme niiden kansojen keskitse, joiden kautta te olette kulkenet.
(For you have in mind how we were living in the land of Egypt; and how we came through all the nations which were on your way;
καὶ εἶδετε τὰ βδελύγματα αὐτῶν καὶ τὰ εἶδωλα αὐτῶν ξύλον καὶ λίθον ἀργύριον καὶ χρυσίον ἃ ἔστιν παρ' αὐτοῖς
- 17 Ja te näitte heidän iljetyksensä, ne puu-, kivi-, hopea- ja kultajumalat, jotka heillä on.
And you have seen their disgusting doings, and the images of wood and stone and silver and gold which were among them:)
μὴ τις ἔστιν ἐν ὑμῖν ἀνὴρ ἢ γυνὴ ἢ πατριά ἢ φυλὴ τίνος ἢ διάνοια ἐξέκλιαν ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν πορεύεσθαι λατρεύειν τοῖς θεοῖς τῶν ἐθνῶν ἐκείνων μὴ τις ἔστιν ἐν ὑμῖν ῥίζα ἄνω φύουσα ἐν χολῇ καὶ πικρίᾳ
- 18 Älköön siis teidän joukossanne olko ainoatakaan miestä tai naista, sukua tai sukukuntaa, jonka sydän tänä päivänä kääntyisi pois Herrasta, meidän Jumalastamme, mennäkseen palvelemaan noiden kansojen jumalia; älköön teidän keskuudessanne olko juurta, josta kasvaa koiruohoa ja marunaa,
So that there may not be among you any man or woman or family or tribe whose heart is turned away from the Lord our God today, to go after other gods and give them worship; or any root among you whose fruit is poison and bitter sorrow;
καὶ ἔσται ἐὰν ἀκούσῃ τὰ ῥήματα τῆς ἀρᾶς ταύτης καὶ ἐπιφημισῆται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λέγων ὅσιά μοι γένοιτο ὅτι ἐν τῇ ἀποπλανήσει τῆς καρδίας μου πορεύσομαι ἵνα μὴ συναπολέσῃ ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν ἀναμάρτητον
- 19 niin että se, joka kuulee tämän valan sanat, siunaisi itseänsä sydämessään sanoen: 'Minun käy hyvin, vaikka vaellankin sydämeni paatumuksessa'. Siten hän hukuttaisi kaikki, sekä kostean että kuivan maan.
If such a man, hearing the words of this oath, takes comfort in the thought that he will have peace even if he goes on in the pride of his heart, taking whatever chance may give him:
οὐ μὴ θελήσῃ ὁ θεὸς εὐλατεῦσαι αὐτῷ ἀλλ' ἢ τότε ἐκκαυθήσεται ὀργῇ κυρίου καὶ ὁ ζῆλος αὐτοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ καὶ κολληθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ ἀραὶ τῆς διαθήκης ταύτης αἱ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου καὶ ἐξαλείψει κύριος τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανόν
- 20 Herra ei tahdo antaa hänelle anteeksi, vaan silloin suitsuaa Herran viha ja kiivaus sitä miestä vastaan, ja kaikki se kirous, joka on kirjoitettu tähän kirjaan, laskeutuu hänen päällensä, ja Herra pyyhkii pois hänen nimensä taivaan alta.
The Lord will have no mercy on him, but the wrath of the Lord will be burning against that man, and all the curses recorded in this book will be waiting for him, and the Lord will take away his name completely from the earth.
καὶ διαστελεῖ αὐτὸν κύριος εἰς κακὰ ἐκ πάντων τῶν υἰῶν ἰσραὴλ κατὰ πάσας τὰς ἀρὰς τῆς διαθήκης τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου
- 21 Ja Herra erottaa hänet kaikista Israelin sukukunnista, tuottaakseen hänelle onnettomuuden, kaikki ne kiroukset, jotka sisältyvät tähän lain kirjaan kirjoitettuun liittoon.
He will be marked out by the Lord, from all the tribes of Israel, for an evil fate, in keeping with all the curses of the agreement recorded in this book of the law.
καὶ ἐροῦσιν ἡ γενεὰ ἢ ἑτέρα οἱ υἱοὶ ὑμῶν οἱ ἀναστήσονται μεθ' ὑμᾶς καὶ ὁ ἀλλότριος ὃς ἂν ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν καὶ ὄψονται τὰς πληγὰς τῆς γῆς ἐκείνης καὶ τὰς νόσους αὐτῆς ἃς ἀπέστειλεν κύριος ἐπ' αὐτήν

- 22 Ja tuleva sukupolvi, teidän lapsenne, jotka nousevat teidän jälkeenne, ja vieras, joka tulee kaukaisesta maasta, kysyvät, kun näkevät sen maan vaivat ja ne sairaudet, joilla Herra sitä rasittaa, **And future generations, your children coming after you, and travellers from far countries, will say, when they see the punishments of that land and the diseases which the Lord has sent on it;** θεῖον καὶ ἅλα κατακεκαυμένον πᾶσα ἡ γῆ αὐτῆς οὐ σπαρήσεται οὐδὲ ἀνατελεῖ οὐδὲ μὴ ἀναβῆ ἔπ' αὐτὴν πᾶν χλωρόν ὥσπερ κατεστράφη σοδομα καὶ γομορρα ἀδαμα καὶ σεβουι ὡς κατέστρεψεν κύριος ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ
- 23 tulikiven ja suolan, kun koko maa on poltettu, niin ettei siihen kylvetä eikä se kasva eikä siitä ruohonkortta nouse - niinkuin oli silloin, kun Sodoma ja Gomorra, Adma ja Seboim hävitettiin, kun Herra vihassaan ja kiivastuksessaan ne hävitti - **And that all the land is a salt and smoking waste, not planted or giving fruit or clothed with grass, but wasted like Sodom and Gomorrah, Admah and Zeboim, on which the Lord sent destruction in the heat of his wrath:** καὶ ἐροῦσιν πάντα τὰ ἔθνη διὰ τί ἐποίησεν κύριος οὕτως τῇ γῆ ταύτῃ τίς ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς ὁ μέγας οὗτος
- 24 silloin kaikki kansat kysyvät: 'Minkätähden Herra on näin tehnyt tälle maalle? Mistä tämä hänen suuri vihansa hehku?' **Truly all the nations will say, Why has the Lord done so to this land? what is the reason for this great and burning wrath?** καὶ ἐροῦσιν ὅτι κατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ διέθετο τοῖς πατράσιν αὐτῶν ὅτε ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 25 Silloin vastataan: 'Siitä, että he hylkäsivät Herran, isiensä Jumalan, liiton, jonka hän teki heidän kanssansa viedessään heidät pois Egyptin maasta, **Then men will say, Because they gave up the agreement of the Lord, the God of their fathers, which he made with them when he took them out of the land of Egypt:** καὶ πορευθέντες ἐλάτρευσαν θεοῖς ἑτέροις καὶ προσεκόνησαν αὐτοῖς οἷς οὐκ ἠπίσταντο οὐδὲ διένειμεν αὐτοῖς
- 26 ja menivät palvelemaan muita jumalia ja kumarsivat niitä, jumalia, joita he eivät tunteneet ja joita hän ei ollut heidän osalleen jakanut - **And they went after other gods and gave them worship, gods who were strange to them, and whom he had not given them:** καὶ ὀργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὴν κατὰ πάσας τὰς κατάρας τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου
- 27 siitä syntyi Herran viha tätä maata kohtaan, niin että hän antoi kohdata sitä kaiken sen kirouksen, joka on kirjoitettu tähän kirjaan. **And so the wrath of the Lord was moved against this land, to send on it all the curse recorded in this book:** καὶ ἐξῆρεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν θυμῷ καὶ ὀργῇ καὶ παροξυσμῷ μεγάλῳ σφόδρα καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς εἰς γῆν ἑτέραν ὡσεὶ νῦν
- 28 Ja Herra tempasi heidät irti heidän maastaan vihassa ja kiivastuksessa ja suuressa suuttumuksessa ja heitti heidät toiseen maahan, niinkuin nyt on tapahtunut.' **Rooting them out of their land, in the heat of his wrath and passion, and driving them out into another land, as at this day.** τὰ κρυπτά κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν τὰ δὲ φανερά ἡμῖν καὶ τοῖς τέκνοις ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα ποιεῖν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου
- 1 "Jos sinä silloin, kun tämä kaikki sinua kohtaa, siunaus tai kirous, jotka minä olen asettanut sinun valittavaksesi, painat sen sydämeesi kaikkien kansojen keskellä, joiden luo Herra, sinun Jumalasi, on sinut karkoittanut, **Now when all these things have come on you, the blessing and the curse which I have put before you, if the thought of them comes back to your minds, when you are living among the nations where the Lord your God has sent you,** καὶ ἔσται ὡς ἂν ἔλθωσιν ἐπὶ σὲ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἡ εὐλογία καὶ ἡ κατάρα ἣν ἔδωκα πρὸ προσώπου σου καὶ δέξῃ εἰς τὴν καρδίαν σου ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν οὗ ἔάν σε διασκορπίσῃ κύριος ἐκεῖ
- 2 ja palajat Herran, sinun Jumalasi, tykö ja kuulet hänen ääntänsä kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi, sinä itse ja sinun lapsesi, kaikessa, niinkuin minä tänä päivänä sinua käsken, **And your hearts are turned again to the Lord your God, and you give ear to his word which I give you today, you and your children, with all your heart and with all your soul:** καὶ ἐπιστραφήσῃ ἐπὶ κύριον τὸν θεόν σου καὶ ὑπακούσῃ τῆς φωνῆς αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι σοι σήμερον ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
- 3 niin Herra, sinun Jumalasi, kääntää sinun kohtalosi ja armahtaa sinua; Herra, sinun Jumalasi, kokoaa sinut jälleen kaikista kansoista, joiden sekaan hän on sinut hajottanut. **Then the Lord will have pity on you, changing your fate, and taking you back again from among all the nations where you have been forced to go.** καὶ ἰάσεται κύριος τὰς ἀμαρτίας σου καὶ ἐλεήσει σε καὶ πάλιν συνάξει σε ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν εἰς οὓς διεσκόρπισέν σε κύριος ἐκεῖ
- 4 Vaikka sinun karkoitettusi olisivat taivaan ääriässä, niin Herra, sinun Jumalasi, kokoaa ja noutaa sinut sieltäkin. **Even if those who have been forced out are living in the farthest part of heaven, the Lord your God will go in search of you, and take you back;** ἔάν ἢ ἡ διασπορά σου ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἐκεῖθεν συνάξει σε κύριος ὁ θεός σου καὶ ἐκεῖθεν λήμψεται σε κύριος ὁ θεός σου
- 5 Ja Herra, sinun Jumalasi, tuo sinut siihen maahan, jonka sinun isäsi ovat omistaneet, ja niin sinä otat sen omaksesi; ja hän tekee sinulle hyvää ja antaa sinun lisääntyä enemmän kuin isiesi. **Placing you again in the land of your fathers as your heritage; and he will do you good, increasing you till you are more in number than your fathers were.** καὶ εἰσάξει σε κύριος ὁ θεός σου εἰς τὴν γῆν ἣν ἐκληρονόμησαν οἱ πατέρες σου καὶ κληρονομήσεις αὐτὴν καὶ εὖ σε ποιήσει καὶ πλεοναστόν σε ποιήσει ὑπὲρ τοῦς πατέρας σου

- 6 Ja Herra, sinun Jumalasi, ympärileikkaa sinun sydämesi ja sinun jälkeläistesi sydämet, niin että rakastat Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi, että eläisit.
And the Lord your God will give to you and to your seed a circumcision of the heart, so that, loving him with all your heart and all your soul, you may have life.
 και περικαθαριεῖ κύριος τὴν καρδίαν σου καὶ τὴν καρδίαν τοῦ σπέρματός σου ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου ἵνα ζῆς σὺ
- 7 Ja Herra, sinun Jumalasi, antaa kaikkien näiden kirousten kohdata sinun vihollisiasi ja vihamiehiäsi, jotka sinua vainosivat.
And the Lord your God will put all these curses on those who are against you, and on your haters who put a cruel yoke on you.
 και δώσει κύριος ὁ θεός σου τὰς ἀρὰς ταύτας ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου καὶ ἐπὶ τοὺς μισοῦντάς σε οἱ ἐδιώξαν σε
- 8 Ja sinä kuulet jälleen Herran ääntä ja pidät kaikki hänen käskynsä, jotka minä tänä päivänä sinulle annan.
And you will again give ear to the voice of the Lord, and do all his orders which I have given you today.
 και σὺ ἐπιστραφήσῃ καὶ εἰσακούσῃ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ ποιήσῃς τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον
- 9 Herra, sinun Jumalasi, antaa sinulle ylen runsaasti hyvää kaikissa sinun kättesä toïssä, hän tekee sinun kohtusi hedelmän, karjasi hedelmän ja maasi hedelmän ylen runsaaksi. Sillä niinkuin Herra iloitsi sinun isistäsi, hän jälleen iloitsee sinusta, siitä, että tekee sinulle hyvää,
And the Lord your God will make you fertile in all good things, blessing the work of your hands, and the fruit of your body, and the fruit of your cattle, and the fruit of your land: for the Lord will have joy in you, as he had in your fathers:
 και πολυωρήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν παντὶ ἔργῳ τῶν χειρῶν σου ἐν τοῖς ἐκγόνιοις τῆς κοιλίας σου καὶ ἐν τοῖς γενήμασιν τῆς γῆς σου καὶ ἐν τοῖς ἐκγόνιοις τῶν κτηνῶν σου ὅτι ἐπιστρέψει κύριος ὁ θεός σου εὐφρανθῆναι ἐπὶ σὲ εἰς ἀγαθὰ καθότι ἠυφράνθη ἐπὶ τοῖς πατράσιν σου
- 10 kun sinä kuulet Herran, sinun Jumalasi, ääntä ja noudatat hänen käskyjänsä ja säädöksiänsä, jotka ovat kirjoitetut tähän lain kirjaan, ja kun sinä palajat Herran, sinun Jumalasi, tykö kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi.
If you give ear to the voice of the Lord your God, keeping his orders and his laws which are recorded in this book of the law, and turning to the Lord your God with all your heart and with all your soul.
 ἐὰν εἰσακούσῃς τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ σου φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τούτου ἐὰν ἐπιστραφῆς ἐπὶ κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου
- 11 Sillä tämä käsky, jonka minä tänä päivänä sinulle annan, ei ole sinulle vaikea täyttää eikä liian kaukana.
For these orders which I have given you today are not strange and secret, and are not far away.
 ὅτι ἡ ἐντολὴ αὕτη ἦν ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον οὐχ ὑπέρογκός ἐστιν οὐδὲ μακρὰν ἀπὸ σοῦ
- 12 Se ei ole taivaassa, eikä sinun tarvitse sanoa: 'Kuka nousisi meidän puolestamme taivaaseen noutamaan sen meille ja julistaisi sen meille, että me sen täyttäisimme?'
They are not in heaven, for you to say, Who will go up to heaven for us and give us knowledge of them so that we may do them?
 οὐκ ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω ἐστὶν λέγων τίς ἀναβήσεται ἡμῖν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ λήμψεται αὐτὴν ἡμῖν καὶ ἀκούσαντες αὐτὴν ποιήσομεν
- 13 Se ei ole meren takana, eikä sinun tarvitse sanoa: 'Kuka menisi meidän puolestamme meren taakse noutamaan sen meille ja julistaisi sen meille, että me sen täyttäisimme?'
And they are not across the sea, for you to say, Who will go over the sea for us and give us news of them so that we may do them?
 οὐδὲ πέραν τῆς θαλάσσης ἐστὶν λέγων τίς διαπεράσει ἡμῖν εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης καὶ λήμψεται ἡμῖν αὐτὴν καὶ ἀκουστήν ἡμῖν ποιήσει αὐτὴν καὶ ποιήσομεν
- 14 Vaan sana on sinua aivan lähellä, sinun suussasi ja sydämessäsi, niin että voit sen täyttää.
But the word is very near you, in your mouth and in your heart, so that you may do it.
 ἐστὶν σου ἐγγὺς τὸ ῥῆμα σφόδρα ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ταῖς χερσίν σου αὐτὸ ποιεῖν
- 15 Katso, minä panen tänä päivänä sinun eteesi elämän ja hyvän, kuoleman ja pahan,
See, I have put before you today, life and good, and death and evil;
 ἰδοὺ δέδωκα πρὸ προσώπου σου σήμερον τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακόν
- 16 kun minä tänä päivänä käsken sinua rakastamaan Herraa, sinun Jumalaasi, ja vaeltamaan hänen teitänsä ja noudattamaan hänen käskyjänsä, säädöksiänsä ja oikeuksiaansä, että eläisit ja lisääntyisit ja että Herra, sinun Jumalasi, siunaisi sinua siinä maassa, jota menet ottamaan omaksesi.
In giving you orders today to have love for the Lord your God, to go in his ways and keep his laws and his orders and his decisions, so that you may have life and be increased, and that the blessing of the Lord your God may be with you in the land where you are going, the land of your heritage.
 ἐὰν εἰσακούσῃς τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἅς ἐγὼ ἐντέλλομαι σοὶ σήμερον ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ φυλάσσεσθαι τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ τὰς κρίσεις αὐτοῦ καὶ ζήσεσθε καὶ πολλοὶ ἔσεσθε καὶ εὐλογήσει σε κύριος ὁ θεός σου ἐν πάσῃ τῇ γῇ εἰς ἣν εἰσπορεύῃ ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτὴν

- 17 **Mutta jos sinun sydämesi kääntyy pois etkä tottele, vaan annat vietellä itsesi kumartamaan muita jumalia ja palvelemaan niitä,
But if your heart is turned away and your ear is shut, and you go after those who would make you servants and worshippers of other gods:**
καὶ ἐὰν μεταστῆ ἡ καρδία σου καὶ μὴ εἰσακούσης καὶ πλανηθεῖς προσκυνήσης θεοῖς ἑτέροις καὶ λατρεύσης αὐτοῖς
- 18 **niin minä julistan teille tänä päivänä, että te totisesti hukutte; te ette kauan elä siinä maassa, johon sinä menet Jordanin yli, ottamaan sen omaksesi.
I give witness against you this day that destruction will certainly be your fate, and your days will be cut short in the land where you are going, the land of your heritage on the other side of Jordan.**
ἀναγγέλλω σοι σήμερον ὅτι ἀπολεία ἀπολείσθε καὶ οὐ μὴ πολυήμεροι γένησθε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς κύριος ὁ θεός σου δίδωσίν σοι εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν
- 19 **Minä otan tänä päivänä taivaan ja maan todistajiksi teitä vastaan, että minä olen pannut sinun eteesi elämän ja kuoleman, siunauksen ja kirouksen. Niin valitse siis elämä, että sinä ja sinun jälkeläisesi eläisitte.
Let heaven and earth be my witnesses against you this day that I have put before you life and death, a blessing and a curse: so take life for yourselves and for your seed:**
διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τὴν ζωὴν καὶ τὸν θάνατον δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν εὐλογίαν καὶ τὴν κατάραν ἐκλεξα τὴν ζωὴν ἵνα ζῆς σὺ καὶ τὸ σπέρμα σου
- 20 **Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kuule hänen ääntänsä ja riipu hänessä kiinni, sillä siinä on sinun elämäsi ja pitkä ikäsi, ja niin sinä saat asua siinä maassa, jonka Herra sinun isillesi, Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, vannottulla valalla on luvannut heille antaa."
In loving the Lord your God, hearing his voice and being true to him: for he is your life and by him will your days be long: so that you may go on living in the land which the Lord gave by an oath to your fathers, Abraham, Isaac and Jacob.**
ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεόν σου εἰσακούειν τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἔχεσθαι αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἡ ζωὴ σου καὶ ἡ μακρότης τῶν ἡμερῶν σου κατοικεῖν σε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν σου ἀβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ δοῦναι αὐτοῖς
- 1 **Ja Mooses meni ja puhui kaikelle Israelille nämä sanat;
So Moses said all these things to Israel.**
καὶ συνετέλεσεν μουσῆς λαλῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραηλ
- 2 **hän sanoi heille: "Minä olen nyt sadan kahdenkymmenen vuoden vanha; en voi enää mennä ja tulla, ja Herra on sanonut minulle: 'Sinä et mene tämän Jordanin yli'.
Then he said to them, I am now a hundred and twenty years old; I am no longer able to go out and come in: and the Lord has said to me, You are not to go over Jordan.**
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἐγὼ εἰμι σήμερον οὐ δυνήσομαι ἔτι εἰσπορεύεσθαι καὶ ἐκπορεύεσθαι κύριος δὲ εἶπεν πρὸς με οὐ διαβήση τὸν ἰορδάνην τοῦτον
- 3 **Mutta Herra, sinun Jumalasi, kulkee sinun edelläsi. Hän tuhoaa nämä kansat sinun tieltäsi, ja sinä lasket heidät valtasi alle. Joosua kulkee sinun edelläsi, niinkuin Herra on puhunut.
The Lord your God, he will go over before you; he will send destruction on all those nations, and you will take their land as your heritage: and Joshua will go over at your head as the Lord has said.**
κύριος ὁ θεός σου ὁ προπορευόμενος πρὸ προσώπου σου αὐτὸς ἐξολεθρεύσει τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου σου καὶ κατακληρονομήσεις αὐτοὺς καὶ ἰησοῦς ὁ προπορευόμενος πρὸ προσώπου σου κ αθὰ ἐλάλησεν κύριος
- 4 **Ja Herra tekee heille, niinkuin hän teki Siihonille ja Oogille, tuhoamillensa amorilaisten kuninkaille, ja heidän maallensa.
The Lord will do to them as he did to Sihon and to Og, the kings of the Amorites, and to their land, whom he put to destruction.**
καὶ ποιήσει κύριος αὐτοῖς καθὰ ἐποίησεν σιχων καὶ ωγ τοῖς δυοῖ βασιλευσιν τῶν αμορραίων οἱ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου καὶ τῆ γῆ αὐτῶν καθότι ἐξολέθρευσεν αὐτοὺς
- 5 **Herra antaa heidät teille alttiiksi; tehkää heille aivan sen käskyn mukaan, jonka minä olen teille antanut.
The Lord will give them up into your hands, and you are to do to them as I have given you orders.**
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ὑμῖν καὶ ποιήσετε αὐτοῖς καθότι ἐνετείλάμην ὑμῖν
- 6 **Olkaa lujat ja rohkeat, älkää peljätkö älkääkä säikähtykö heitä, sillä Herra, sinun Jumalasi, käy itse sinun kanssasi; hän ei jätä eikä hylkää sinua."
Be strong and take heart, and have no fear of them: for it is the Lord your God who is going with you; he will not take away his help from you.**
ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε μὴ φοβοῦ μηδὲ δειλία μηδὲ πτοηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ὅτι κύριος ὁ θεός σου ὁ προπορευόμενος μεθ' ὑμῶν ἐν ὑμῖν οὐ μὴ σε ἀνή οὔτε μὴ σε ἐγκαταλίπη
- 7 **Ja Mooses kutsui Joosuan ja sanoi hänelle koko Israelin läsnä ollessa: "Ole luja ja rohkea, sillä sinä viet tämän kansan siihen maahan, jonka Herra heidän isillensä vannottulla valalla on luvannut antaa heille, ja sinä jaat sen heille perinnöksi.
Then Moses sent for Joshua, and before the eyes of all Israel said to him, Be strong and take heart: for you are to go with this people into the land which the Lord, by his oath to their fathers, has given them; by your help they will take it for their heritage.**
καὶ ἐκάλεσεν μουσῆς ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ ἔναντι παντὸς ἰσραηλ ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε σὺ γὰρ εἰσελεύσῃ πρὸ προσώπου τοῦ λαοῦ τούτου εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν ἡμῶν δοῦναι αὐτοῖς καὶ σὺ κατακληρονομήσεις αὐτήν αὐτοῖς

- 8 **Ja Herra itse käy sinun edelläsi, hän on sinun kanssasi, hän ei jätä sinua eikä hylkää sinua; älä pelkää äläkä arkaile."**
It is the Lord who goes before you; he will be with you, he will not take away his help from you or give you up: so have no fear.
καὶ κύριος ὁ συμπορευόμενος μετὰ σοῦ οὐκ ἀνήσει σε οὐδὲ μὴ ἐγκαταλίπη σε μὴ φοβοῦ μηδὲ δειλία
- 9 **Ja Mooses kirjoitti tämän lain ja antoi sen papeille, leeviläisille, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, ja kaikille Israelin vanhimmille.**
Then Moses put all this law in writing, and gave it to the priests, the sons of Levi, who take up the ark of the Lord's agreement, and to all the responsible men of Israel.
καὶ ἔγραψεν μουσῆς τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου εἰς βιβλίον καὶ ἔδωκεν τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς υἱοῖς Λευὶ τοῖς αἵρουσιν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου καὶ τοῖς πρεσβυτέροις τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ
- 10 **Ja Mooses käski heitä sanoen: "Joka seitsemäs vuosi, määrättyinä aikana vapautusvuonna, lehtimajanjuhlassa,**
And Moses said to them, At the end of every seven years, at the time fixed for the ending of debts, at the feast of tents,
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς μουσῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων μετὰ ἑπτὰ ἔτη ἐν καιρῷ ἐνιαυτοῦ ἀφέσεως ἐν ἑορτῇ σκηνοπηγίας
- 11 **kun koko Israel tulee Herran, sinun Jumalasi, kasvojen eteen siinä paikassa, jonka hän valitsee, lue tämä laki koko Israelin läsnä ollessa, heidän kuultensa.**
When all Israel has come before the Lord your God in the place named by him, let a reading be given of this law in the hearing of all Israel.
ἐν τῷ συμπορεύεσθαι πάντα Ἰσραὴλ ὀφθῆναι ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἂν ἐκλέξηται κύριος ἀναγνώσεσθε τὸν νόμον τοῦτον ἐναντίον παντὸς Ἰσραὴλ εἰς τὰ ὄτα αὐτῶν
- 12 **Kokoa kansa, miehet, naiset ja lapset sekä muukalaiset, jotka asuvat porttiesi sisäpuolella, että he kuulisivat sen ja oppisivat pelkäämään Herraa, teidän Jumalaanne, ja tarkoin pitämään kaikki tämän lain sanat,**
Make all the people come together, men and women and children, and anyone from another country who is with you, so that hearing they may become wise in the fear of the Lord your God, and take care to do all the words of this law;
ἐκκλησιάσας τὸν λαόν τοὺς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ ἔκγονα καὶ τὸν προσήλυτον τὸν ἐν ταῖς πόλεσιν ὑμῶν ἵνα ἀκούσωσιν καὶ ἵνα μάθωσιν φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν καὶ ἀκούσονται ποιεῖν πάντα τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου
- 13 **ja että heidän lapsensa, jotka eivät vielä sitä tunne, kuulisivat sen ja oppisivat pelkäämään Herraa, teidän Jumalaanne, niin kauan kuin elätte siinä maassa, johon menette Jordanin yli, ottamaan sen omaksenne."**
And so that your children, to whom it is new, may give ear and be trained in the fear of the Lord your God, while you are living in the land which you are going over Jordan to take for your heritage.
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν οἳ οὐκ οἶδασιν ἀκούσονται καὶ μαθήσονται φοβεῖσθαι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας ὅσας αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτήν
- 14 **Ja Herra sanoi Moosekselle: "Katso, lähestyy aika, jolloin sinun on kuoltava. Kutsu Joosua, ja asettukaa ilmestysmajaan, niin minä asetan hänet virkaansa." Niin Mooses ja Joosua menivät ja asettuivat ilmestysmajaan.**
At that time the Lord said to Moses, The day of your death is near: send for Joshua, and come to the Tent of meeting so that I may give him his orders. So Moses and Joshua went to the Tent of meeting.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν ἰδοὺ ἡγγίκασιν αἱ ἡμέραι τοῦ θανάτου σου κάλεσον ἰησοῦν καὶ στήτε παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐντελοῦμαι αὐτῷ καὶ ἐπορεύθη μουσῆς καὶ ἰησοῦς εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ ἔστησαν παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 15 **Niin Herra ilmestyi majassa pilvenpatsaassa, ja pilvenpatsas seisahtui majan ovelle.**
And the Lord was seen in the Tent in a pillar of cloud resting by the door of the Tent.
καὶ κατέβη κύριος ἐν νεφέλῃ καὶ ἔστη παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἔστη ὁ στῦλος τῆς νεφέλης παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς
- 16 **Ja Herra sanoi Moosekselle: "Katso, sinä käyt lepäämään isiesi tykö; silloin tämä kansa nousee ja lähtee haureudessa kulkemaan vieraiden jumalien jäljessä, joita palvellaan siinä maassa, johon se menee, ja hylkää minut ja rikkoo liiton, jonka minä olen tehnyt sen kanssa.**
And the Lord said to Moses, Now you are going to rest with your fathers; and this people will be false to me, uniting themselves to the strange gods of the land where they are going; they will be turned away from me and will not keep the agreement I have made with them.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν ἰδοὺ σὺ κοιμῆ μετὰ τῶν πατέρων σου καὶ ἀναστὰς ὁ λαὸς οὗτος ἐκπορνεύσει ὀπίσω θεῶν ἀλλοτρίων τῆς γῆς εἰς ἣν οὗτος εἰσπορεύεται ἐκεῖ εἰς αὐτήν καὶ ἐγκαταλείψουσίν με καὶ διασκεδάσουσιν τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην αὐτοῖς
- 17 **Sinä päivänä minun vihani syttyy sitä vastaan, ja minä hylkään heidät ja peitän kasvoni heiltä, niin että he joutuvat tuhon omiksi, ja suuret onnettomuudet ja ahdistukset kohtaavat sitä. Sinä päivänä se sanoo: 'Eivätkö nämä onnettomuudet ole kohdanneet minua sen tähden, ettei minun Jumalani ole minun keskelläni?'**
In that day my wrath will be moved against them, and I will be turned away from them, veiling my face from them, and destruction will overtake them, and unnumbered evils and troubles will come on them; so that in that day they will say, Have not these evils come on us because our God is not with us?
καὶ ὀργισθήσομαι θυμῷ εἰς αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ καταλείψω αὐτοὺς καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν καὶ ἔσται κατὰβρωμα καὶ εὐρήσουσιν αὐτὸν κακὰ πολλὰ καὶ θλίψεις καὶ αἰ ἐρεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διότι οὐκ ἔστιν κύριος ὁ θεὸς μου ἐν ἐμοὶ εὐροσάν με τὰ κακὰ ταῦτα

- 18 **Mutta sinä päivänä minä kokonaan peitän kasvoni kaiken sen pahan tähden, mitä he ovat tehneet, kun ovat kääntyneet muiden jumalien puoleen.**
Truly, my face will be turned away from them in that day, because of all the evil they have done in going after other gods.
ἐγὼ δὲ ἀποστροφῆ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διὰ πάσας τὰς κακίας ἃς ἐποίησαν ὅτι ἐπέστρεψαν ἐπὶ θεοῦς ἄλλοτρίους
- 19 **Ja nyt kirjoittakaa itsellenne tämä virsi. Opeta se israelilaisille ja pane se heidän suuhunsa, että tämä laulu olisi minulle todistajana israelilaisia vastaan.**
Make then this song for yourselves, teaching it to the children of Israel: put it in their mouths, so that this song may be a witness for me against the children of Israel.
καὶ νῦν γράψατε τὰ ῥήματα τῆς ψῆδης ταύτης καὶ διδάξετε αὐτὴν τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ καὶ ἐμβαλεῖτε αὐτὴν εἰς τὸ στόμα αὐτῶν ἵνα γένηται μοι ἡ ψῆδὴ αὕτη εἰς μαρτύριον ἐν υἱοῖς ἰσραηλ
- 20 **Sillä minä vien heidät siihen maahan, jonka minä valalla vannonen olen luvannut heidän isillensä, maahan, joka vuotaa maitoa ja mettä, ja he syövät ja tulevat ravituiksi ja lihaviksi; mutta he kääntyvät muiden jumalien puoleen ja palvelevat niitä ja pitävät minua pilkkanaan ja rikkovat minun liittoni.**
For when I have taken them into the land named in my oath to their fathers, a land flowing with milk and honey, and they have made themselves full of food and are fat, then they will be turned to other gods and will give them worship, no longer honouring me or keeping my agreement.
εἰσάξω γὰρ αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι καὶ φάγονται καὶ ἐμπλησθέντες κορήσουσιν καὶ ἐπιστραφήσονται ἐπὶ θεοῦς ἄλλοτρίους καὶ λατρεύσουσιν αὐτοῖς καὶ παροξυνοῦσίν με καὶ διασκεδάσουσιν τὴν διαθήκην μου
- 21 **Ja kun suuret onnettomuudet ja ahdistukset kohtaavat heitä, niin tämä laulu on oleva todistajana heitä vastaan, eikä se ole unhottuva heidän jälkeläistensä suusta. Sillä minä tiedän heidän aikeensa, joita he hautovat jo ennenkuin minä olen vienyt heidät siihen maahan, josta minä olen valan vannonut."**
Then when evils and troubles without number have overtaken them, this song will be a witness to them, for the words of it will be clear in the memories of their children: for I see the thoughts which are moving in their hearts even now, before I have taken them into the land of my oath.
καὶ ἀντικαταστήσεται ἡ ψῆδὴ αὕτη κατὰ πρόσωπον μαρτυροῦσα οὐ γὰρ μὴ ἐπιλησθῆ ἀπὸ στόματος αὐτῶν καὶ ἀπὸ στόματος τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἐγὼ γὰρ οἶδα τὴν πονηρίαν αὐτῶν ὅσα ποιοῦσιν ὅδε σήμερον πρὸ τοῦ εἰσαγαγεῖν με αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν
- 22 **Ja Mooses kirjoitti tämän laulun sinä päivänä ja opetti sen israelilaisille.**
So that same day Moses made this song, teaching it to the children of Israel.
καὶ ἔγραψεν μουσῆς τὴν ψῆδὴν ταύτην ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐδίδαξεν αὐτὴν τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ
- 23 **Ja hän asetti virkaan Joosuan, Nuunin pojan, ja sanoi: "Ole luja ja rohkea, sillä sinä viet israelilaiset siihen maahan, jonka minä valalla vannonen olen heille luvannut, ja minä olen sinun kanssasi".**
Then he gave orders to Joshua, the son of Nun, saying to him, Be strong and take heart: for you are to go at the head of the children of Israel into the land which I made an oath to give them; and I will be with you.
καὶ ἐνετείλατο μουσῆς ἰησοῖ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε σὺ γὰρ εἰσάξεις τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν κύριος αὐτοῖς καὶ αὐτὸς ἔσται μετὰ σοῦ
- 24 **Ja kun Mooses oli kirjoittanut kirjaan tämän lain sanat, alusta loppuun asti,**
Now after writing all the words of this law in a book till the record of them was complete,
ἠνίκα δὲ συνετέλεσεν μουσῆς γράφων πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου εἰς βιβλίον ἕως εἰς τέλος
- 25 **käski hän leeviläisiä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, sanoen:**
Moses said to the Levites who were responsible for taking up the ark of the Lord's agreement,
καὶ ἐνετείλατο τοῖς λευίταις τοῖς αἵρουσιν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου λέγων
- 26 **"Ottakaa tämä lain kirja ja pankaa se Herran, teidän Jumalanne, liitonarkin sivulle, olemaan siellä todistajana sinua vastaan.**
Take this book of the law and put it by the ark of the Lord's agreement, so that it may be a witness against you.
λαβόντες τὸ βιβλίον τοῦ νόμου τούτου θήσετε αὐτὸ ἐκ πλαγίων τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ ἔσται ἐκεῖ ἐν σοὶ εἰς μαρτύριον
- 27 **Sillä minä tunnen sinun tottelemattomuutesi ja uppiniskaisuutesi. Katso, minun vielä eläessäni teidän kanssanne te olette niskoitelleet Herraa vastaan; saati sitten minun kuoltuani!**
For I have knowledge of your hard and uncontrolled hearts: even now, while I am still living, you will not be ruled by the Lord; how much less after my death?
ὅτι ἐγὼ ἐπίσταμαι τὸν ἐρεθισμόν σου καὶ τὸν τράχληρόν σου τὸν σκληρόν ἔτι γὰρ ἐμοῦ ζῶντος μεθ' ὑμῶν σήμερον παραπικραίνοντες ἦτε τὰ πρὸς τὸν θεόν πῶς οὐχὶ καὶ ἔσχατον τοῦ θανάτου μου
- 28 **Kootkaa minun luokseni kaikki sukukuntienne vanhimmat sekä päällismiehenne, että minä heidän kuultensa puhuisin nämä sanat ja ottaisain taivaan ja maan todistajiksi heitä vastaan.**
Get together before me all those who are in authority in your tribes, and your overseers, so that I may say these things in their hearing, and make heaven and earth my witnesses against them.
ἐκκλησιάσατε πρὸς με τοὺς φυλάρχους ὑμῶν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὑμῶν καὶ τοὺς κριτὰς ὑμῶν καὶ τοὺς γραμματοεισαγωγεῖς ὑμῶν ἵνα λαλήσω εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ ἰδιαμαρτύρωμαι αὐτοῖς τὸν τε οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν

- 29 Sillä minä tiedän, että te minun kuoltuani vaellatte kelvottomasti ja poikkeatte siltä tieltä, jota minä käskin teidän vaeltaa. Sentähden on onnettomuus kohtaava teitä aikojen lopulla, kun te teette sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, ja vihoitatte hänet kättenne teoilla."
 For I am certain that after my death you will give yourselves up to sin, wandering from the way which I have given you; and evil will overtake you in the end, because you will do evil in the eyes of the Lord, moving him to wrath by the work of your hands.
 οἶδα γὰρ ὅτι ἔσχατον τῆς τελευτῆς μου ἀνομία ἀνομήσετε καὶ ἐκκλινεῖτε ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐνετειλάμην ὑμῖν καὶ συναντήσεται ὑμῖν τὰ κακὰ ἔσχατον τῶν ἡμερῶν ὅτι ποιήσετε τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου παροργίσει αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν
- 30 Ja Mooses lausui koko Israelin seurakunnan kuullen tämän virren sanat, alusta loppuun asti:
 Then in the hearing of all the meeting of Israel, Moses said the words of this song, to the end.
 καὶ ἐλάλησεν μουσῆς εἰς τὰ ὅσα πάσης ἐκκλησίας ἰσραὴλ τὰ ῥήματα τῆς ψῆδης ταύτης ἕως εἰς τέλος
- 1 "Kuunnelkaa, te taivaat, kun minä puhun, ja kuulkoon maa minun suuni sanat!
 Give ear, O heavens, to my voice; let the earth take note of the words of my mouth:
 πρόσχε οὐρανέ καὶ λαλήσω καὶ ἀκουέτω γῆ ῥήματα ἐκ στόματός μου
- 2 Sateena pisaroikoon minun opetukseni, kasteena valukoon puheeni niinkuin vihma vihannalle, niinkuin sadekuuro ruohikolle.
 My teaching is dropping like rain, coming down like dew on the fields; like rain on the young grass and showers on the garden plants:
 προσδοκάσθω ὡς ὑετός τὸ ἀπόφθεγμα μου καὶ καταβήτω ὡς δρόσος τὰ ῥήματά μου ὡσεὶ ὄμβρος ἐπ' ἄγρωσιν καὶ ὡσεὶ νιφετός ἐπὶ χόρτον
- 3 Sillä minä julistan Herran nimeä; antakaa kunnia meidän Jumalallemme.
 For I will give honour to the name of the Lord: let our God be named great.
 ὅτι ὄνομα κυρίου ἐκάλεσα δότε μεγαλωσύνην τῷ θεῷ ἡμῶν
- 4 Hän on kallio; täydelliset ovat hänen tekonsa, sillä kaikki hänen tiensä ovat oikeat. Uskollinen Jumala ja ilman vääryyttä, vanhurskas ja vakaa hän on.
 He is the Rock, complete is his work; for all his ways are righteousness: a God without evil who keeps faith, true and upright is he.
 θεός ἀληθινὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ κρίσεις θεός πιστός καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία δίκαιος καὶ ὄσιος κύριος
- 5 Heidän menonsa oli paha häntä kohtaan, he eivät olleet hänen lapsiansa, vaan häpeäpilkku - tuo nurja ja kiero sukupolvi!
 They have become false, they are not his children, the mark of sin is on them; they are an evil and hard-hearted generation.
 ἡμάρτοσαν οὐκ αὐτῷ τέκνα μομητὰ γενεὰ σκολιὰ καὶ διεστραμμένη
- 6 Niinkö sinä maksat Herralle, sinä houkka ja tyhmä kansa? Eikö hän ole sinun isäsi, joka sinut loi? Hän sinut teki ja valmisti.
 Is this your answer to the Lord, O foolish people and unwise? Is he not your father who has given you life? He has made you and given you your place.
 ταῦτα κυρίῳ ἀνταποδίδετε οὗτω λαὸς μωρός καὶ οὐχὶ σοφός οὐκ αὐτὸς οὗτός σου πατὴρ ἐκτίσατό σε καὶ ἐποίησέν σε καὶ ἔκτισέν σε
- 7 Muistele muinaisia päiviä, ajattele menneiden sukupolvien vuosia. Kysy isältäsi, niin hän sen sinulle ilmoittaa, vanhimmiltasi, niin he sen sinulle sanovat.
 Keep in mind the days of the past, give thought to the years of generations gone by: go to your father and he will make it clear to you, to the old men and they will give you the story.
 μνήσθητε ἡμέρας αἰῶνος σύνετε ἔτη γενεᾶς γενεῶν ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου καὶ ἀναγγελεῖ σοι τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐροῦσίν σοι
- 8 Kun Korkein jakoi perinnöt kansoille, kun hän erotteli ihmisten lapset, silloin hän määräsi kansojen rajat israelilaisten luvun mukaan.
 When the Most High gave the nations their heritage, separating into groups the children of men, he had the limits of the peoples marked out, keeping in mind the number of the children of Israel.
 ὅτε διεμέριζεν ὁ ὕψιστος ἔθνη ὡς διέσπειρεν υἱοὺς ἀδαμ ἔστησεν ὄρια ἐθνῶν κατὰ ἀριθμὸν ἀγγέλων θεοῦ
- 9 Sillä Herran kansa on hänen osuutensa, Jaakob on hänen perintöosansa.
 For the Lord's wealth is his people; Jacob is the land of his heritage.
 καὶ ἐγενήθη μερίς κυρίου λαὸς αὐτοῦ ἰακωβ σχοίνισμα κληρονομίας αὐτοῦ ἰσραὴλ
- 10 Erämaasta hän löysi hänet, autiosta, ulvovasta korvesta; hän otti hänet suojaansa ja hoitoonsa, varjeli häntä kuin silmäteräänsä.
 He came to him in the waste land, in the unpeopled waste of sand: putting his arms round him and caring for him, he kept him as the light of his eye.
 αὐτάρκησεν αὐτὸν ἐν γῆ ἐρήμῳ ἐν δίψῃ καύματος ἐν ἀνδρῷ ἐκύκλωσεν αὐτὸν καὶ ἐπαίδευσεν αὐτὸν καὶ διεφύλαξεν αὐτὸν ὡς κόραν ὀφθαλμοῦ
- 11 Niinkuin kotka kiihoittaa pesuettaan lentoon ja liitelee poikastensa suojana, niin hän levitti siipensä, otti hänet ja kantoi häntä sulillansa.
 As an eagle, teaching her young to make their flight, with her wings outstretched over them, takes them up on her strong feathers:
 ὡς ἀετός σκεπάσει νοσσιὰν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς νεοσσοῖς αὐτοῦ ἐπέπλοθησεν διεις τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐδέξατο αὐτούς καὶ ἀνέλαβεν αὐτούς ἐπὶ τῶν μεταφρένων αὐτοῦ

- 12 Herra yksin johdatti häntä, eikä hänen kanssansa ollut ketään vierasta jumalaa.
So the Lord only was his guide, no other god was with him.
κύριος μόνος ἤγεν αὐτούς και οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν θεὸς ἀλλότριος
- 13 Hän kuljetti hänet maan kukkuloiden yli ja ruokki häntä pellon antimilla; hän antoi hänen imeä hunajaa kalliosta ja öljyä kovasta kivistä.
He put him on the high places of the earth, his food was the increase of the field; honey he gave him out of the rock and oil out of the hard rock;
ἀνεβίβασεν αὐτούς ἐπὶ τὴν ἰσχὸν τῆς γῆς ἐνώμισεν αὐτοὺς γενήματα ἀγρῶν ἐθήλασαν μέλι ἐκ πέτρας και ἔλαιον ἐκ στερεῆς πέτρας
- 14 Hän antoi voita lehmistä ja maitoa lampaista sekä karitsain ja oinasten rasvaa, Baasanin härkiä ja kauriita ja parasta vehnän ydintä; ja sinä sait juoda rypäleen verta, tulista viiniä.
Butter from his cows and milk from his sheep, with fat of lambs and sheep of Bashan, and goats, and the heart of the grain; and for your drink, wine from the blood of the grape.
βούτυρον βοῶν και γάλα προβάτων μετὰ στέατος ἀρνῶν και κριῶν υἰῶν ταύρων και τράγων μετὰ στέατος νεφρῶν πυροῦ και αἷμα σταφυλῆς ἔπιον οἶνον
- 15 Ja Jesurun lihoi ja alkoi potkia, sinä tulit lihavaksi, paksuksi ja aloit äksyillä. Niin hän hylkäsi Jumalan, joka oli tehnyt hänet, ja halveksui pelastuksensa kalliota.
But Jeshurun became fat and would not be controlled: you have become fat, you are thick and full of food: then he was untrue to the God who made him, giving no honour to the Rock of his salvation.
και ἔφαγεν ἰακωβ και ἐνεπλήσθη και ἀπελάκτισεν ὁ ἡγαπημένος ἐλπᾶνθη ἐπαχύνθη ἐπλατόνη και ἐγκατέλιπεν θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτὸν και ἀπέστη ἀπὸ θεοῦ σωτήρος αὐτοῦ
- 16 He herättivät hänen kiivautensa vierailta jumalillaan, he vihoittivat hänet kauhistuksillansa.
The honour which was his they gave to strange gods; by their disgusting ways he was moved to wrath.
παρώξυνάν με ἐπ' ἀλλοτρίοις ἐν βδελύγμασιν αὐτῶν ἐξεπίκρανάν με
- 17 He uhrasivat riivaajille, epäjumalille, jumalille, joita he eivät tunteneet, uusille, äsken tulleille, joista teidän isänne eivät tienneet.
They made offerings to evil spirits which were not God, to gods who were strange to them, which had newly come up, not feared by your fathers.
ἔθυσαν δαιμονίοις και οὐ θεῷ θεοῖς οἷς οὐκ ἤδεισαν καινοὶ πρόσφατοι ἤκασιν οὐς οὐκ ἤδεισαν οἱ πατέρες αὐτῶν
- 18 Kalliota, joka sinut synnytti, sinä et muistanut; sinä unhotit Jumalan, joka sinulle elämän antoi.
You have no thought for the Rock, your father, you have no memory of the God who gave you birth.
θεὸν τὸν γενήσαντά σε ἐγκατέλιπες και ἐπελάθου θεοῦ τοῦ τρέφοντός σε
- 19 Herra näki sen ja hylkäsi heidät, sillä hän vihastui poikiinsa ja tyttäriinsä.
And the Lord saw with disgust the evil-doing of his sons and daughters.
και εἶδεν κύριος και ἐξήλωσεν και παρωξύνθη δι' ὄργην υἰῶν αὐτοῦ και θυγατέρων
- 20 Hän sanoi: 'Minä peitän heiltä kasvoni, minä katson, mikä heidän loppunsa on; sillä he ovat nurja suku, lapsia, joissa ei ole uskollisuutta.
And he said, My face will be veiled from them, I will see what their end will be: for they are an uncontrolled generation, children in whom is no faith.
και εἶπεν ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν και δείξω τί ἔσται αὐτοῖς ἐπ' ἐσχάτων ὅτι γενεὰ ἐξεστραμμένη ἐστίν υἱοὶ οἷς οὐκ ἐστιν πίστις ἐν αὐτοῖς
- 21 He ovat herättäneet minun kiivauteni jumalilla, jotka eivät jumalia ole, ovat vihoittaneet minut turhilla jumalillansa; niin minäkin herätän heidän kiivautensa kansalla, joka ei ole kansa, vihoitan heidät houkalla pakanakansalla.
They have given my honour to that which is not God, moving me to wrath with their false worship: I will give their honour to those who are not a people, moving them to wrath by a foolish nation,
αὐτοὶ παρεξήλωσάν με ἐπ' οὐ θεῷ παρώργισάν με ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν κατὰ παραζηλώσω αὐτοὺς ἐπ' οὐκ ἔθνη ἐπ' ἔθνη ἀσυνέτω παροργιῶ αὐτούς
- 22 Sillä minun vihani tuli on syttynyt, ja se leimuaa tuonelan syvyiksiin saakka; se kuluttaa maan kasvuinensa ja polttaa vuorten perustukset.
For my wrath is a flaming fire, burning to the deep parts of the underworld, burning up the earth with her increase, and firing the deep roots of the mountains.
ὅτι πῦρ ἐκκέκαυται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου καυθήσεται ἕως ἄδου κάτω καταφάγεται γῆν και τὰ γενήματα αὐτῆς φλέξει θεμέλια ὀρέων
- 23 Minä kasaan onnettomuuksia heidän päällensä, kaikki nuoleni minä heihin ammun.
I will send a rain of troubles on them, my arrows will be showered on them.
συνάξω εἰς αὐτούς κακὰ και τὰ βέλη μου συντελέσω εἰς αὐτούς
- 24 He nääntyvät nälkään ja menehtyvät ruttoon, kulkutautien poltteeeseen; minä lähetän heidän kimppuunsa petojen hampaat ja tomussa matelevaisten myrkyn.
They will be wasted from need of food, and overcome by burning heat and bitter destruction; and the teeth of beasts I will send on them, with the poison of the worms of the dust.
τηκόμενοι λιμῷ και βρώσει ὀρέων και ὀπισθότονος ἀνάτοσ ὀδόντας θηρίων ἀποστελῶ εἰς αὐτούς μετὰ θυμοῦ σαρόντων ἐπὶ γῆς

- 25 **Ulkona surmaa miekka ja sisällä kauhu sekä nuorukaisen että neitosen, sekä imeväisen että harmaapään.**
Outside they will be cut off by the sword, and in the inner rooms by fear; death will take the young man and the virgin, the baby at the breast and the grey-haired man.
ἐξωθεν ἀτεκνώσει αὐτοὺς μάχαιρα καὶ ἐκ τῶν ταμείων φόβος νεανίσκος σὺν παρθένῳ θηλάζων μετὰ καθεστηκότος πρεσβύτου
- 26 **Minä sanoisin: 'Minä puhallan heidät pois, hävitän heidän muistonsa ihmisten seasta',**
I said I would send them wandering far away, I would make all memory of them go from the minds of men:
εἶπα διασπερῶ αὐτοὺς παύσω δὴ ἐξ ἀνθρώπων τὸ μνημόσυνον αὐτῶν
- 27 **jollen varoisi, että vihollinen tuottaisi minulle mielipahaa, että heidän vastustajansa selittäisivät sen väärin, että he sanoisivat: 'Meidän kätemme oli korotettu, eikä Herra ole tästä kaikesta mitään tehnyt'.**
But for the fear that their haters, uplifted in their pride, might say, Our hand is strong, the Lord has not done all this.
εἰ μὴ δι' ὀργῆν ἐχθρῶν ἵνα μὴ μακροχρονίωσιν καὶ ἵνα μὴ συνεπιθῶνται οἱ ὑπεναντίοι μὴ εἰπῶσιν ἡ χεὶρ ἡμῶν ἡ ὑψηλὴ καὶ οὐχὶ κύριος ἐποίησεν ταῦτα πάντα
- 28 **Sillä he ovat neuvoton kansa, eikä heissä ole ymmärrystä.**
For they are a nation without wisdom; there is no sense in them.
ὅτι ἔθνος ἀπολωλεκὸς βουλὴν ἔστιν καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ἐπιστήμη
- 29 **Jos he viisaita olisivat, niin he käsittäisivät tämän, he ymmärtäisivät, mikä heidän loppunsa on.**
If only they were wise, if only this was clear to them, and they would give thought to their future!
οὐκ ἐφρόνησαν συνιέναι ταῦτα καταδεξάσθωσαν εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον
- 30 **Kuinka yksi ajaisi tuhatta takaa, kuinka kaksi ajaisi pakoon kymmentuhatta, jollei heidän kallionsa olisi heitä myynyt ja Herra luovuttanut heitä!**
How would it be possible for one to overcome a thousand, and two to send ten thousand in flight, if their rock had not let them go, if the Lord had not given them up?
πῶς διώζεται εἷς χίλιους καὶ δύο μετακινήσουσιν μυριάδας εἰ μὴ ὁ θεὸς ἀπέδοτο αὐτοὺς καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτοὺς
- 31 **Sillä heidän kallionsa ei ole niinkuin meidän kalliomme; niin vihollisemmekin päättelivät.**
For their rock is not like our Rock, even our haters themselves being judges.
ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν οἱ θεοὶ αὐτῶν οἱ δὲ ἐχθροὶ ἡμῶν ἀνόητοι
- 32 **Sillä Sodoman viinipuuta on heidän viinipuunsa, se on kotoisin Gomorran viinitarhoista; heidän rypäleensä ovat myrkkyrypäleitä, heidän viinerttujensa maku on karvas.**
For their vine is the vine of Sodom, from the fields of Gomorrah: their grapes are the grapes of evil, and the berries are bitter:
ἐκ γὰρ ἀμπέλου σοδομων ἡ ἀμπελος αὐτῶν καὶ ἡ κληματις αὐτῶν ἐκ γομορρας ἡ σταφυλὴ αὐτῶν σταφυλὴ χολῆς βότρυς πικρίας αὐτοῖς
- 33 **Heidän viininsä on lohikäärmeitten kähyä, kyykäärmeitten kauheata myrkkyyä.**
Their wine is the poison of dragons, the cruel poison of snakes.
θυμὸς δρακόντων ὁ οἶνος αὐτῶν καὶ θυμὸς ἀσπίδων ἀνίατος
- 34 **Eikö sitä ole talletettuna minun takanani, sinetillä lukittuna minun aitoissani?**
Is not this among my secrets, kept safe in my store-house?
οὐκ ἰδοὺ ταῦτα συνήκται παρ' ἐμοὶ καὶ ἐσφράγισται ἐν τοῖς θησαυροῖς μου
- 35 **Minun on kosto ja rankaiseminen, säästetty siksi ajaksi, jolloin heidän jalkansa horjuu. Sillä heidän onnettomuutensa päivä on lähellä, ja mikä heitä odottaa, se tulee rientäen.**
Punishment is mine and reward, at the time of the slipping of their feet: for the day of their downfall is near, sudden will be their fate.
ἐν ἡμέρᾳ ἐκδικήσεως ἀνταποδώσω ἐν καιρῷ ὅταν σφαλῇ ὁ ποὺς αὐτῶν ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα ἀπωλείας αὐτῶν καὶ πάρεστιν ἔτοιμα ὑμῖν
- 36 **Sillä Herra hankkii oikeuden kansallensa ja armahtaa palvelijoitansa, koska hän näkee, että heidän voimansa on poissa ja että kaikki tyynni on lopussa.**
For the Lord will be judge of his people, he will have pity for his servants; when he sees that their power is gone, there is no one, shut up or free.
ὅτι κρινεῖ κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ παρακληθήσεται εἶδεν γὰρ παραλελμένους αὐτοὺς καὶ ἐκλειπόμενος ἐν ἐπαγωγῇ καὶ παρειμένους
- 37 **Silloin hän kysyy: 'Missä ovat nyt niiden jumalat, missä kallio, johon he turvasivat,**
And he will say, Where are their gods, the rock in which they put their faith?
καὶ εἶπεν κύριος ποῦ εἰσιν οἱ θεοὶ αὐτῶν ἐφ' οἷς ἐπεποιθίσαν ἐπ' αὐτοῖς

- 38 missä ne, jotka söivät heidän teurasuhriensa rasvan ja joivat heidän juomauhriensa viinin?' Nouskoot ne auttamaan teitä, olkoot ne teidän suojananne.
Who took the fat of their offerings, and the wine of their drink offering? Let them now come to your help, let them be your salvation.
ὄν τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν αὐτῶν ἠσθίετε καὶ ἐπίνετε τὸν οἶνον τῶν σπονδῶν αὐτῶν ἀναστήτωσαν καὶ βοηθησάτωσαν ὑμῖν καὶ γενηθήτωσαν ὑμῖν σκεπασταί
- 39 Katsokaa nyt, että minä, minä olen, eikä yhtäkään jumalaa ole minun rinnallani. Minä kuoletan ja minä teen eläväksi, minä lyön ja minä parannan; eikä ole sitä, joka pelastaisi minun käsistäni.
See now, I myself am he; there is no other god but me: giver of death and life, wounding and making well: and no one has power to make you free from my hand.
ἴδετε ἴδετε ὅτι ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν ἐμοῦ ἐγὼ ἀποκτενῶ καὶ ζῆν ποιήσω πατάξω κἀγὼ ἰάσομαι καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἐξελεῖται ἐκ τῶν χειρῶν μου
- 40 Minä nostan käteni taivasta kohti ja sanon: Niin totta kuin minä elän iankaikkisesti, kun minä teroitan miekkani salaman,
For lifting up my hand to heaven I say, By my unending life,
ὅτι ἄρῳ εἰς τὸν οὐρανὸν τὴν χειρὰ μου καὶ ὁμοῦμαι τῇ δεξιᾷ μου καὶ ἐρῶ ζῶ ἐγὼ εἰς τὸν αἰῶνα
- 41 kun minun käteni ryhtyy tuomiota pitämään, niin minä kostan vastustajilleni ja maksan vihamiehilleeni. Minä annan nuolteni juopua verestä -
If I make sharp my shining sword, and my hand is outstretched for judging, I will give punishment to those who are against me, and their right reward to my haters.
ὅτι παροξυνῶ ὡς ἀστραπὴν τὴν μάχαιράν μου καὶ ἀντέξεται κρίματος ἡ χεὶρ μου καὶ ἀνταποδώσω δίκην τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς μισοῦσιν με ἀνταποδώσω
- 42 ja minun miekkani syö lihaa - surmattujen ja vangittujen verestä, vihollispäällikköjen päistä.
I will make my arrows red with blood, my sword will be feasting on flesh, with the blood of the dead and the prisoners, of the long-haired heads of my haters.
μεθύσω τὰ βέλη μου ἀφ' αἵματος καὶ ἡ μάχαιρά μου καταφάγεται κρέα ἀφ' αἵματος τραυματιῶν καὶ αἰχμαλωσίας ἀπὸ κεφαλῆς ἀρχόντων ἐχθρῶν
- 43 Riemuiten ylistäkää, te pakanakansat, hänen kansaansa, sillä hän kostaa palvelijoihinsa veren; hän antaa koston kohdata vastustajiansa ja toimittaa sovituksen maallensa, kansallensa."
Be glad, O you his people, over the nations; for he will take payment for the blood of his servants, and will give punishment to his haters, and take away the sin of his land, for his people.
εὐφράνθητε οὐρανοὶ ἅμα αὐτῷ καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες υἱοὶ θεοῦ εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνισχυσάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ ὅτι τὸ αἷμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκδοῦνται καὶ ἐκδικήσει καὶ ἀνταποδώσει δίκην τοῖς ἐχθροῖς καὶ τοῖς μισοῦσιν ἀνταποδώσει καὶ ἐκκαθαριεῖ κύριος τὴν γῆν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 44 Ja Mooses tuli ja lausui kaikki tämän virren sanat kansan kuullen, hän itse ja Joosua, Nuunin poika.
So Moses said all the words of this song in the hearing of the people, he and Hoshea, the son of Nun.
καὶ ἔγραψεν μουσῆς τὴν ᾠδὴν ταύτην ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἐδίδαξεν αὐτὴν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ εἰσήλθεν μουσῆς καὶ ἐλάλησεν πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου εἰς τὰ ᾠδα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ὃς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυη
- 45 Ja kun Mooses oli puhunut loppuun kaikki nämä sanat koko Israelille,
And after saying all this to the people,
καὶ συνετέλεσεν μουσῆς λαλῶν παντὶ ἰσραὴλ
- 46 sanoi hän heille: "Painakaa sydämiinne kaikki ne sanat, jotka minä tänä päivänä teen todistajiksi teitä vastaan, niin että käskette lapsianne tarkoin täyttämään kaikki tämän lain sanat.
Moses said to them, Let the words which I have said to you today go deep into your hearts, and give orders to your children to do every word of this law.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς προσέχετε τῇ καρδίᾳ ἐπὶ πάντας τοὺς λόγους τούτους ὃς ἐγὼ διαμαρτύρομαι ὑμῖν σήμερον ἃ ἐντελεῖσθε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν φυλάσσειν καὶ ποιεῖν πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου
- 47 Sillä ei ole se turha sana, joka ei koskisi teitä, vaan siinä on teidän elämäenne; ja sen sanan varassa te elätte kauan siinä maassa, johon te menette Jordanin yli, ottamaan sen omaksenne."
And this is no small thing for you, but it is your life, and through this you may make your days long in the land which you are going over Jordan to take for your heritage.
ὅτι οὐχὶ λόγος κενὸς οὗτος ὑμῖν ὅτι αὕτη ἡ ζωὴ ὑμῶν καὶ ἔνεκεν τοῦ λόγου τούτου μακροημερεύσετε ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην ἐκεῖ κληρονομήσει αὐτὴν
- 48 Ja Herra puhui Moosekselle sinä samana päivänä sanoen:
That same day the Lord said to Moses,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ λέγων
- 49 "Nouse tänne Abarimin vuoristoon, Nebon vuorelle, joka on Moabin maassa vastapäätä Jerikoa, ja katsele Kanaanin maata, jonka minä annan israelilaisten omaksi.
Go up into this mountain of Abarim, to Mount Nebo in the land of Moab opposite Jericho; there you may see the land of Canaan, which I am giving to the children of Israel for their heritage:
ἀνάβηθι εἰς τὸ ὄρος τὸ ἀβαριν τοῦτο ὄρος βαβυλὼν ὃ ἔστιν ἐν γῆ μοαβ κατὰ πρόσωπον ιερικῶ καὶ ἰδὲ τὴν γῆν χαναναίαν ἣν ἐγὼ δίδωμι τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ εἰς κατάσχεσιν
- 50 Ja sinä kuolet sillä vuorella, jolle nouse, ja tulet otetuksi heimosi tykö, niinkuin sinun veljesi Aaron kuoli Hoorin vuorella ja tuli otetuksi heimosi tykö,
And let death come to you on the mountain where you are going, and be put to rest with your people; as death came to Aaron, your brother, on Mount Hor, where he was put to rest with his people:
καὶ τελευτᾷ ἐν τῷ ὄρει εἰς ὃ ἀναβαίνεις ἐκεῖ καὶ προστεθήτι πρὸς τὸν λαόν σου ὃν τρόπον ἀπέθανεν ααρὼν ὁ ἀδελφός σου ἐν ὄρει τῷ ὄρει καὶ προσετέθη πρὸς τὸν λαόν αὐτοῦ

- 51 koska te lankesitte uskottomuuteen minua kohtaan israelilaisten keskellä Meriban veden ääressä Kaadeksessa, Siinin erämaassa, kun ette pitäneet minua pyhänä israelilaisten keskellä.
Because of your sin against me before the children of Israel at the waters of Meribath Kadesh in the waste land of Zin; because you did not keep my name holy among the children of Israel.
διότι ἠπειθήσατε τῷ ῥήματί μου ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ ὕδατος ἀντιλογίας καθῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ σιν διότι οὐχ ἡγιάσατέ με ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
- 52 Niin, sinä saat katsella sitä maata matkan päästä, mutta sinne sinä et pääse, siihen maahan, jonka minä annan israelilaisille."
So you will see the land before you, but you will not go into the land which I am giving to the children of Israel.
ὅτι ἀπέναντι ὄψη τὴν γῆν καὶ ἐκεῖ οὐκ εἰσελεύσῃ
- 1 Tämä on se siunaus, jolla Jumalan mies Mooses siunasi israelilaiset ennen kuolemaansa;
Now this is the blessing which Moses, the man of God, gave to the children of Israel before his death.
καὶ αὕτη ἡ εὐλογία ἦν εὐλόγησεν μουσῆς ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ πρὸ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ
- 2 hän sanoi: "Herra tuli Siinailta, Seiristä hän nousi loistaen heille; hän ilmestyi kirkkaudessa Paaranin vuoristosta, hän tuli kymmentuhantisesta pyhien joukosta; hänen oikealla puolellansa liekit siinä tuli.
He said, The Lord came from Sinai, dawning on them from Seir; shining out from Mount Paran, coming from Meribath Kadesh: from his right hand went flames of fire: his wrath made waste the peoples.
καὶ εἶπεν κύριος ἐκ σινα ἦκει καὶ ἐπέφανεν ἐκ σιρ ἡμῖν καὶ κατέσπευσεν ἐξ ὄρους φαραν σὺν μυριάσιν καθῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ
- 3 Hän rakastaa kansoja; kaikki niiden pyhät ovat sinun kädessäsi. He asettuvat sinun jalkojesi juureen, ottavat oppia sinun sanoistasi.
All his holy ones are at his hand; they go at his feet; they are lifted up on his wings.
καὶ ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἡγιασμένοι ὑπὸ τὰς χεῖράς σου καὶ οὗτοι ὑπὸ σέ εἰσιν καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ
- 4 Mooses antoi meille lain, perintönä Jaakobin seurakunnalle.
Moses gave us a law, a heritage for the people of Jacob.
νόμον ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν μουσῆς κληρονομίαν συναγωγᾶς ἰακωβ
- 5 Ja Herra tuli kuninkaaksi Jesurunissa, kun kansan päämiehet kokoontuivat, kaikki Israelin sukukunnat.
And there was a king in Jeshurun, when the heads of the people and the tribes of Israel came together.
καὶ ἔσται ἐν τῷ ἡγαπημένῳ ἄρχων συναχθέντων ἀρχόντων λαῶν ἅμα φυλαῖς ἰσραὴλ
- 6 Ruuben eläköön, älköön hän kuolko; mutta vähäiseksi jääköön hänen miestensä joukko."
Let life not death be Reuben's, let not the number of his men be small.
ζήτω ρουβην καὶ μὴ ἀποθανέτω καὶ ἔστω πολὺς ἐν ἀριθμῷ
- 7 Ja tämän hän sanoi Juudasta: "Kuule, Herra, Juudan huuto ja tuo hänet kansansa luo. Hän sen puolesta käsillensä taisteli; ole sinä apuna hänen vihollisiansa vastaan."
And this is the blessing of Judah: he said, Give ear, O Lord, to the voice of Judah and make him one with his people: let your hands take up his cause, and be his help against his attackers.
καὶ αὕτη ἰουδα εἰσάκουσον κύριε φωνῆς ἰουδα καὶ εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ εἰσέλθοισαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ διακρινούσιν αὐτῷ καὶ βοηθὸς ἐκ τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ἔσῃ
- 8 Ja Leevistä hän sanoi: "Sinun tummimisi ja uurimisi olkoot sinun hurskaasi omat, sen miehen, jota sinä Massassa koettelit, jonka kanssa sinä riitelit Meriban veden luona,
And of Levi he said, Give your Thummim to Levi and let the Urim be with your loved one, whom you put to the test at Massah, with whom you were angry at the waters of Meribah;
καὶ τῷ λευὶ εἶπεν δότε λευὶ δῆλους αὐτοῦ καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τῷ ἀνδρὶ τῷ ὀσίῳ ὃν ἐπείρασαν αὐτὸν ἐν πείρᾳ ἐλοιδόρησαν αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας
- 9 joka sanoi isästänsä ja äidistänsä: 'Minä en heitä nähnyt', ja joka ei tunnustanut veljiään omiksensa eikä tuntenut omia lapsiansa. Sillä he noudattivat sinun sanaasi ja pysyivät sinun liitossasi.
Who said of his father, Who is he? and of his mother, I have not seen her; he kept himself separate from his brothers and had no knowledge of his children: for they have given ear to your word and kept your agreement.
ὁ λέγων τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ οὐχ ἐώρακά σε καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ οὐκ ἐπέγνω καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἀπέγνω ἐφύλαξεν τὰ λόγια σου καὶ τὴν διαθήκην σου διετήρησεν
- 10 He opettavat sinun säädöksiäsi Jaakobille ja Israelille sinun lakiasi; he panevat suitsutusta sinun eteisi ja kokonaisuureja sinun alttarillesi.
They will be the teachers of your decisions to Jacob and of your law to Israel: the burning of perfumes before you will be their right, and the ordering of burned offerings on your altar.
δηλώσουσιν τὰ δικαιώματά σου τῷ ἰακωβ καὶ τὸν νόμον σου τῷ ἰσραὴλ ἐπιθήσουσιν θυμίαμα ἐν ὀργῇ σου διὰ παντὸς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου
- 11 Siunaa, Herra, hänen voimansa, ja olkoon hänen kättensä työ sinulle otollinen. Ruhjo hänen vastustajiensa lanteet ja hänen vihamiehensä niin, että eivät enää nouse."
Let your blessing, O Lord, be on his substance, may the work of his hands be pleasing to you: may those who take up arms against him and all who have hate for him, be wounded through the heart, never to be lifted up again.
εὐλόγησον κύριε τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ δέξαι κάταξον ὄσφον ἐχθρῶν ἐπανεστηκότων αὐτῷ καὶ οἱ μισοῦντες αὐτὸν μὴ ἀναστήτωσαν

- 12 Benjaminista hän sanoi: "Herran rakkaana hän asuu hänen turvissansa; Herra suojelee häntä aina ja asuu hänen kukkulainsa välissä".
And of Benjamin he said, Benjamin is the loved one of the Lord, he will be kept safe at all times; he will be covered by the Most High, resting between his arms.
καὶ τῷ βενιαμιν εἶπεν ἡγαπημένος ὑπὸ κυρίου κατασκηνώσει πεποιθώς καὶ ὁ θεὸς σκιάζει ἐπ' αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ κατέπαυσεν
- 13 Ja Joosefista hän sanoi: "Herra siunatkoon hänen maansa kalleimmalla, kasteella, joka tulee taivaasta, kalleimmalla, mikä tulee syvyydestä alhaalta,
And of Joseph he said, Let the blessing of the Lord be on his land; for the good things of heaven on high, and the deep waters flowing under the earth,
καὶ τῷ ἰωσηφ εἶπεν ἀπ' εὐλογίας κυρίου ἡ γῆ αὐτοῦ ἀπὸ ὠρῶν οὐρανοῦ καὶ δρόσου καὶ ἀπὸ ἀβύσσων πηγῶν κάτωθεν
- 14 kalleimmalla, minkä aurinko antaa, kalleimmalla, minkä kuun vaiheet tuottavat,
And the good things of the fruits of the sun, and the good things of the growth of the moons,
καὶ καθ' ὄραν γεννημάτων ἡλίου τροπῶν καὶ ἀπὸ συνόδων μηνῶν
- 15 kalleimmalla, mikä tulee ikuisten vuorien huipuilta, kalleimmalla, mikä tulee ikikukkuloilta,
And the chief things of the oldest mountains, and the good things of the eternal hills,
καὶ ἀπὸ κορυφῆς ὀρέων ἀρχῆς καὶ ἀπὸ κορυφῆς βουνῶν ἀενάων
- 16 kalleimmalla, minkä maa kasvaa, ja kaikella, mitä siinä on, ja mielisuosioltaan, hän, joka pensaassa asui. Ne laskeutukoot Joosefin pään päälle, hänen päälleensä, hänen, joka on ruhtinas veljiensä joukossa.
The good things of the earth and all its wealth, the good pleasure of him who was seen in the burning tree: may they come on the head of Joseph, on the head of him who was prince among his brothers.
καὶ καθ' ὄραν γῆς πληρώσεως καὶ τὰ δεκτὰ τῷ ὀφθέντι ἐν τῷ βάλτῳ ἔλθοισαν ἐπὶ κεφαλὴν ἰωσηφ καὶ ἐπὶ κορυφῆς δοξασθεῖς ἐν ἀδελφοῖς
- 17 Uljas on hänen härkiensä esikoinen, sen sarvet ovat kuin villihärän sarvet; niillä se puskee kumoon kansat, kaikki tyynni maan ääriin saakka. Sellaisia ovat Efraimin kymmenet tuhannet, sellaisia Manassen tuhannet."
He is a young ox, glory is his; his horns are the horns of the mountain ox, with which all peoples will be wounded, even to the ends of the earth: they are the ten thousands of Ephraim and the thousands of Manasseh.
πρωτότοκος ταύρου τὸ κάλλος αὐτοῦ κέρατα μονοκέρωτος τὰ κέρατα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς ἔθνη κερατιεῖ ἅμα ἕως ἐπ' ἄκρου γῆς αὐτὰι μυριάδες εφραιμ καὶ αὐτὰι χιλιάδες μανασση
- 18 Ja Sebulonista hän sanoi: "Iltoitse, Sebulon, kun liikkeelle lähdet, ja sinä, Isaskar, majoissasi.
And of Zebulun he said, Be glad, Zebulun, in your going out; and, Issachar, in your tents.
καὶ τῷ ζαβουλων εἶπεν εὐφράνθητι ζαβουλων ἐν ἐξοδίῳ σου καὶ ἰσσαχαρ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτοῦ
- 19 He kutsuvat kansoja vuorellensa, siellä he uhraavat oikeita uhreja. Sillä he imevät merten rikkauden ja hiekkaan kätkeytyt aarteet."
They will send out the word for the people to come to the mountain, taking there the offerings of righteousness: for the store of the seas will be theirs, and the secret wealth of the sand.
ἔθνη ἐξολεθρεύσουσιν καὶ ἐπικαλέσεσθε ἐκεῖ καὶ θύσετε θυσίαν δικαιοσύνης ὅτι πλοῦτος θαλάσσης θηλάσει σε καὶ ἐμπόρια παράλιον κατοικούντων
- 20 Ja Gaadista hän sanoi: "Kiitetty olkoon hän, joka on niin laajentanut Gaadin. Niinkuin naarasleijona hän asettuu leposijaansa ja raatelee sekä käsivarren että päälän.
Of Gad he said, A blessing be on him who makes wide the limits of Gad: he takes his rest like a she-lion, taking for himself the arm and the crown of the head.
καὶ τῷ γαδ εἶπεν εὐλογημένος ἐμπλατύνων γαδ ὡς λέων ἀνεπαύσατο συντρίψας βραχίονα καὶ ἄρχοντα
- 21 Hän katsoi itsellensä parhaan osan maata, sillä siellä oli hänelle johtajan osa varattu. Mutta hän tuli kansan päämiesten kanssa, pani toimeen Herran vanhurskauden ja hänen tuomionsa yhdessä muun Israelin kanssa."
He kept for himself the first part, for his was the ruler's right: he put in force the righteousness of the Lord, and his decisions for Israel.
καὶ εἶδεν ἀπαρχὴν αὐτοῦ ὅτι ἐκεῖ ἐμερίσθη γῆ ἀρχόντων συνηγμένων ἅμα ἀρχηγοῖς λαῶν δικαιοσύνην κύριος ἐποίησεν καὶ κρίσιν αὐτοῦ μετὰ ἰσραηλ
- 22 Ja Daanista hän sanoi: "Daan on nuori leijona, joka syöksyy esiin Baasanista".
And of Dan he said, Dan is a young lion, springing out from Bashan.
καὶ τῷ δαν εἶπεν δαν σκύμνος λέοντος καὶ ἐκπηθήσεται ἐκ τοῦ βασαν
- 23 Ja Naftalista hän sanoi: "Naftali on kylläinen mielisuosioista ja täynnä Herran siunausta. Lännen ja etelän hän omaksensa ottakoon."
And of Naphtali he said, O Naphtali, made glad with grace and full of the blessing of the Lord: the sea and its fishes will be his.
καὶ τῷ νεφθαλι εἶπεν νεφθαλι πλησμονῆ δεκτῶν καὶ ἐμπλησθήτω εὐλογίαν παρὰ κυρίου θάλασσαν καὶ λίβα κληρονομίῃ

- 24 Ja Asserista hän sanoi: "Sinunattu olkoon Asser poikien joukossa. Olkoon hän veljiensä lemmikki, ja kastakoon hän jalkansa öljyyn.
And of Asher he said, Let Asher have the blessing of children; may he be pleasing to his brothers, and let his foot be wet with oil.
καὶ τῷ ἀσση εἶπεν εὐλογητὸς ἀπὸ τέκνων ἀσση καὶ ἔσται δεκτὸς τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ βάψει ἐν ἐλαίῳ τὸν πόδα αὐτοῦ
- 25 Rautaa ja vaskea olkoot sinun salpasi; ja niinkuin sinun päiväsi, niin olkoon sinun voimasikin.
Your shoes will be iron and brass; and as your days, so may your work be.
σίδηρος καὶ χαλκὸς τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ ἔσται καὶ ὡς αἱ ἡμέραι σου ἡ ἰσχὺς σου
- 26 Ei kukaan ole niinkuin Jesurunin Jumala, joka kulkee taivasten yli sinun apunasi ja korkeudessaan pilvien päällitse.
No other is like the God of Jeshurun, coming on the heavens to your help, and letting his glory be seen in the skies.
οὐκ ἔστιν ὥσπερ ὁ θεὸς τοῦ ἡγαπημένου ὁ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὸν οὐρανὸν βοηθὸς σου καὶ ὁ μεγαλοπρεπὴς τοῦ στερεώματος
- 27 Sinun turvasi on ikiaikojen Jumala, sinua kannattavat iankaikkiset käsivarret. Hän karkoitti viholliset sinun tieltäsi, hän sanoi: 'Hävitä!'
The God of your fathers is your safe resting-place, and under you are his eternal arms: driving out the forces of your haters from before you, he said, Let destruction overtake them.
καὶ σκέπαις θεοῦ ἀρχῆς καὶ ὑπὸ ἰσχὺν βραχιόνων ἀενάων καὶ ἐκβαλεῖ ἀπὸ προσώπου σου ἐχθρὸν λέγων ἀπόλοιο
- 28 Näin Israel asuu turvassa, Jaakobin lähde erillänsä viljan ja viinin maassa, jonka taivaskin tiukkuu kastetta.
And Israel is living in peace, the fountain of Jacob by himself, in a land of grain and wine, with dew dropping from the heavens.
καὶ κατασκηνώσει ἰσραὴλ πλοιοῦθὸς μόνος ἐπὶ γῆς ἰακωβ ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ καὶ ὁ οὐρανὸς αὐτῷ συννεφῆς δρόσῳ
- 29 Autuas olet sinä, Israel; kuka on sinun vertaisesi! Sinä olet kansa, jota Herra auttaa, hän, joka on sinun kilpesi ja suojaasi, sinun miekkasi ja korkeutesi. Vihollisesi mielistelevät sinua, ja sinä astut heidän kukkuloillansa."
Happy are you, O Israel: who is like you, a people whose saviour is the Lord, whose help is your cover, whose sword is your strength! All those who are against you will put themselves under your rule, and your feet will be planted on their high places.
μακάριος σὺ ἰσραὴλ τίς ὁμοίός σοι λαὸς σωζόμενος ὑπὸ κυρίου ὑπερασπιεῖ ὁ βοηθὸς σου καὶ ἡ μάχαιρα καύχημά σου καὶ ψεύσονται σε οἱ ἐχθροί σου καὶ σὺ ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῶν ἐπιβήσῃ
- 1 Ja Mooses nousi Mooabin arolta Nebon vuorelle, Pisgan huipulle, vastapäätä Jerikoa. Ja Herra näytti hänelle koko maan: Gileadin Daaniin asti,
And Moses went up from the table-lands of Moab to Mount Nebo, to the top of Pisgah which is facing Jericho. And the Lord let him see all the land, the land of Gilead as far as Dan;
καὶ ἀνέβη μουσῆς ἀπὸ ἀραβῶθ μοαβ ἐπὶ τὸ ὄρος ναβου ἐπὶ κορυφῆν φασγα ἣ ἔστιν ἐπὶ προσώπου ἱεριχω καὶ ἔδειξεν αὐτῷ κύριος πᾶσαν τὴν γῆν γαλααδ ἕως δαν
- 2 koko Naftalin, Efraimin ja Manassen maan, koko Juudan maan aina Länsimereen asti,
And all Naphtali and the land of Ephraim and Manasseh, and all the land of Judah, as far as the Great Sea of the west;
καὶ πᾶσαν τὴν γῆν νεφθαλι καὶ πᾶσαν τὴν γῆν εφραιμ καὶ μανασση καὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἰουδα ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης
- 3 Etelämaan sekä Lakeuden, se on Jerikon, Palmukaupungin, laakson, aina Sooariin asti.
And the South, and the circle of the valley of Jericho, the town of palm-trees, as far as Zoar.
καὶ τὴν ἔρημον καὶ τὰ περὶχωρα ἱεριχω πόλιν φοινίκων ἕως σηγορ
- 4 Ja Herra sanoi hänelle: "Tämä on se maa, jonka minä valalla vannonen olen luvannut Aabrahamille, Iisakille ja Jaakobille, sanoen: 'Sinun jälkeläisillesi minä annan sen'. Minä olen nyt antanut sinun omin silmin nähdä sen, mutta sinne sinä et mene."
And the Lord said to him, This is the land about which I made an oath to Abraham, Isaac, and Jacob, saying, I will give it to your seed: now I have let you see it with your eyes, but you will not go in there.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς μουσῆν αὕτη ἡ γῆ ἦν ὅμοσα ἀβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ λέγων τῷ σπέρματι ὑμῶν δόσω αὐτὴν καὶ ἔδειξα αὐτὴν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐκεῖ οὐκ εἰσελεύσῃ
- 5 Ja Herran palvelija Mooses kuoli siellä Mooabin maassa, Herran sanan mukaan.
So death came to Moses, the servant of the Lord, there in the land of Moab, as the Lord had said.
καὶ ἐτελεύτησεν μουσῆς οἰκέτης κυρίου ἐν γῆ μοαβ διὰ ῥήματος κυρίου
- 6 Ja hän hautasi hänet laaksoon Mooabin maahan, vastapäätä Beet-Peoria, mutta ei kukaan ole saanut tietää hänen hautaansa tähän päivään asti.
And the Lord put him to rest in the valley in the land of Moab opposite Beth-peor: but no man has knowledge of his resting-place to this day.
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν γαὶ ἐν γῆ μοαβ ἐγγυὸς οἴκου φογορ καὶ οὐκ οἶδεν οὐδεὶς τὴν ταφὴν αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 7 Ja Mooses oli kuollessaan sadan kahdenkymmenen vuoden vanha, mutta hänen silmänsä eivät olleet hämärtyneet, eikä hänen elinvoimansa ollut kadonnut.
And Moses at his death was a hundred and twenty years old: his eye had not become clouded, or his natural force become feeble.
μουσῆς δὲ ἦν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι ἔτη ἐν τῷ τελευτᾷ αὐτὸν οὐκ ἠμαυρώθησαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ οὐδὲ ἐφθάρησαν τὰ χελεύνια αὐτοῦ

- 8 Ja israelilaiset itkivät Moosesta Mooabin arolla kolmekymmentä päivää; sitten päättyi Mooseksen muistoksi vietetty itku- ja suruaika.
For thirty days the children of Israel were weeping for Moses in the table-lands of Moab, till the days of weeping and sorrow for Moses were ended.
καὶ ἐκλαυσαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸν Μωϋσῆν ἐν ἀραβῶθ μοαβ ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου κατὰ κερῖχον τριάκοντα ἡμέρας καὶ συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι πένθους κλαυθμοῦ Μωϋσῆ
- 9 Ja Joosua, Nuunin poika, oli täynnä viisauden henkeä, sillä Mooses oli pannut kätensä hänen päällensä; ja israelilaiset tottelivat häntä ja tekivät, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
And Joshua, the son of Nun, was full of the spirit of wisdom; for Moses had put his hands on him: and the children of Israel gave ear to him, and did as the Lord had given orders to Moses.
καὶ ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ ἐνεπλήσθη πνεύματος συνέσεως ἐπέθηκεν γὰρ Μωϋσῆς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν καὶ εἰσήκουσαν αὐτοῦ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ ἐποίησαν καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωϋσῆ
- 10 Mutta Israelissa ei enää noussut yhtäkään sellaista profettaa kuin Mooses, jonka kanssa Herra seurusteli kasvoista kasvoihin;
There has never been another prophet in Israel like Moses, whom the Lord had knowledge of face to face;
καὶ οὐκ ἀνέστη ἔτι προφήτης ἐν Ἰσραὴλ ὡς Μωϋσῆς ὃν ἔγνω κύριος αὐτὸν πρόσωπον κατὰ πρόσωπον
- 11 ei ketään, joka olisi tehnyt sellaisia tunnustekoja ja ihmeitä, kuin hän Herran lähettämänä teki Egyptin maassa faraolle ja kaikille hänen palvelijoilleensa, koko hänen maallensa;
In all the signs and wonders which the Lord sent him to do in the land of Egypt, to Pharaoh and to all his servants and all his land;
ἐν πᾶσι τοῖς σημείοις καὶ τέρασιν ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος ποιῆσαι αὐτὰ ἐν γῆ αἰγύπτου φαραῶ καὶ τοῖς θεράποισιν αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ
- 1 Herran palvelijan Mooseksen kuoltua sanoi Herra Joosualle, Nuunin pojalle, Mooseksen palvelijalle, näin:
Now after the death of Moses, the servant of the Lord, the word of the Lord came to Joshua, the son of Nun, Moses' helper, saying,
καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν Μωϋσῆ εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ υἱῷ ναυῆ τῷ ὑποργῶ Μωϋσῆ λέγων
- 2 "Minun palvelijani Mooses on kuollut; nouse siis ja mene tämän Jordanin yli, sinä ja kaikki tämä kansa, siihen maahan, jonka minä annan heille, israelilaisille.
Moses my servant is dead; so now get up! Go over Jordan, you and all this people, into the land which I am giving to them, to the children of Israel.
Μωϋσῆς ὁ θεράπων μου τετελεύτηκεν νῦν οὖν ἀναστὰς διάβηθι τὸν ἰορδάνην σὺ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὴν γῆν ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς
- 3 Jokaisen paikan, johon te jalkanne astutte, minä annan teille, niinkuin olen Moosekselle puhunut.
Every place on which you put your foot I have given to you, as I said to Moses.
πᾶς ὁ τόπος ἐφ' ὃν ἂν ἐπιβῆτε τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν ὑμῶν ὑμῖν δώσω αὐτὸν ὃν τρόπον εἶρηκα τῷ Μωϋσῆ
- 4 Maa erämaasta ja tuolta Libanonista aina suureen virtaan, Eufrat-virtaan, saakka - koko heettiläisten maa - ja aina Suureen mereen asti, auringonlaskuun päin, on oleva teidän aluetanne.
From the waste land and this mountain Lebanon, as far as the great river, the river Euphrates, and all the land of the Hittites to the Great Sea, in the west, will be your country.
τὴν ἔρημον καὶ τὸν ἀντιλίβανον ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ εὐφράτου καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς ἐσχάτης ἀφ' ἡλίου δυσμῶν ἔσται τὰ ὄρια ὑμῶν
- 5 Ei kukaan kestä sinun edessäsi kaikkena elinaikanasi. Niinkuin minä olin Mooseksen kanssa, niin minä olen sinunkin kanssa; minä en jätä sinua enkä hylkää sinua.
While you are living, all will give way before you: as I was with Moses, so I will be with you; I will not take away my help from you or give you up.
οὐκ ἀντιστήσεται ἄνθρωπος κατενώπιον ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου καὶ ὥσπερ ἤμην μετὰ Μωϋσῆ οὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω σε οὐδὲ ὑπερόψομαί σε
- 6 Ole luja ja rohkea; sillä sinä jaat tälle kansalle perinnöksi sen maan, jonka minä heidän isillensä vannottulla valalla olen luvannut antaa heille.
Take heart and be strong; for you will give to this people for their heritage the land which I gave by an oath to their fathers.
ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου σὺ γὰρ ἀποδιαστελεῖς τῷ λαῷ τούτῳ τὴν γῆν ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν δοῦναι αὐτοῖς
- 7 Ole vain luja ja aivan rohkea ja noudata tarkoin kaikessa sitä lakia, jonka minun palvelijani Mooses on sinulle antanut; älä poikkeaa siitä oikealle äläkä vasemmalle, että menestyisit, missä ikinä kuljetkin.
Only take heart and be very strong; take care to do all the law which Moses my servant gave you, not turning from it to the right hand or to the left, so that you may do well in all your undertakings.
ἴσχυε οὖν καὶ ἀνδρίζου φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν καθότι ἐνετείλατό σοι Μωϋσῆς ὁ παῖς μου καὶ οὐκ ἐκκλινεῖς ἀπ' αὐτῶν εἰς δεξιὰ οὐδὲ εἰς ἀριστερά ἵνα συνῆς ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν πράσῃς
- 8 Älköön tämä lain kirja sinun suustasi poistuko, vaan tutkiskele sitä päivät ja yöt, että tarkoin noudattaisit kaikkea, mitä siihen on kirjoitettu, sillä silloin sinä onnistut teilläsi ja silloin sinä menestyt.
Let this book of the law be ever on your lips and in your thoughts day and night, so that you may keep with care everything in it; then a blessing will be on all your way, and you will do well.
καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἡ βίβλος τοῦ νόμου τούτου ἐκ τοῦ στόματός σου καὶ μελετήσεις ἐν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός ἵνα συνῆς ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα τότε εὐδοθήσῃ καὶ εὐδοήσεις τὰς ὁδοὺς σου καὶ τότε συνήσεις
- 9 Olenhan minä sinua käsenyt: Ole luja ja rohkea; älä säikähdä äläkä arkaile, sillä Herra, sinun Jumalasi, on sinun kanssasi, missä ikinä kuljetkin."
Have I not given you your orders? Take heart and be strong; have no fear and do not be troubled; for the Lord your God is with you wherever you go,
ἰδοὺ ἐντέταλμαί σοι ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου μὴ δειλιάσῃς μηδὲ φοβηθῆς ὅτι μετὰ σοῦ κύριος ὁ θεός σου εἰς πάντα οὗ ἐὰν πορεύῃ

- 10 Silloin Joosua käski kansan päällismiehiä sanoen:
Then Joshua gave their orders to those who were in authority over the people, saying,
και ενετειλατο ιησους τοις γραμματευσιν του λαου λεγων
- 11 "Kulkekaa halki leirin ja käskekää kansaa sanoen: 'Valmistakaa itsellenne evästä, sillä kolmen päivän kuluttua te kuljette tämän Jordanin yli mennäksenne ottamaan omaksenne sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, teidän omaksenne antaa'".
Go through the tents and give orders to the people, saying, Get ready a store of food; for in three days you are to go over this river Jordan and take for your heritage the land which the Lord your God is giving you.
εισελθατε κατα μεσον της παρεμβολης του λαου και ενετειλασθε τῷ λαῷ λεγοντες ετοιμαζεσθε επισιτισμον οτι ετι τρεις ημεραι και υμεις διαβαινετε τον ιορδανην τουτον εισελθοντες κατασχειν την γην ην κυριος ο θεος των πατερων υμων διδωσιν υμιν
- 12 Mutta ruubenilaisille, gaadilaisille ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa Joosua sanoi näin:
And to the Reubenites and the Gadites and the half-tribe of Manasseh, Joshua said,
και τῷ ρουβην και τῷ γαδ και τῷ ημισει φυλης μανασση ειπεν ιησους
- 13 "Muistakaa sitä käskyä, jonka Herran palvelija Mooses teille antoi sanoen: 'Herra, teidän Jumalanne, suo teidän päästä rauhaan ja antaa teille tämän maan'.
Keep in mind what Moses, the servant of the Lord, said to you, The Lord your God is sending you rest and will give you this land.
μνησθητε το ρημα κυριου ο ενετειλατο υμιν μουσης ο παις κυριου λεγων κυριος ο θεος υμων κατεπαυσεν υμας και εδωκεν υμιν την γην ταυτην
- 14 Vaimonne, lapsenne ja karjanne jääkööt siihen maahan, jonka Mooses antoi teille tältä puolelta Jordanin. Mutta teidän itsenne, kaikkien sotaurhojen, on taisteluun valmiina lähdeävä veljienne etunensä ja autettava heitä,
Your wives, your little ones, and your cattle will be kept here in the land which Moses gave you on this side of Jordan; but you, the fighting-men, are to go over before your brothers, armed, to give them help;
αι γυναικες υμων και τα παιδια υμων και τα κτηνη υμων κατοικειτωσαν εν τη γη η εδωκεν υμιν υμεις δε διαβησεσθε ευζωνοι προτεροι των αδελφων υμων πας ο ισχυων και συμμαχησετε αυτοις
- 15 kunnes Herra suo teidän veljienne päästä rauhaan niinkuin teidänkin, ja hekin ottavat omakseen sen maan, jonka Herra, teidän Jumalanne, heille antaa. Sitten saatte palata takaisin siihen maahan, joka on teidän omanne, ja ottaa omaksenne sen maan, jonka Herran palvelija Mooses antoi teille tältä puolelta Jordanin, auringonnousun puolelta."
Till the Lord has given your brothers rest, as he has given it to you, and they have taken their heritage in the land which the Lord your God is giving them: then you will go back to the land of your heritage which Moses, the servant of the Lord, gave you on the east side of Jordan.
εως αν καταπαυση κυριος ο θεος υμων τοις αδελφοις υμων ωσπερ και υμας και κληρονομησωσιν και ουτοι την γην ην κυριος ο θεος ημων διδωσιν αυτοις και απελευσεσθε εκαστος εις την κληρονομιαν αυτοῦ ην δεδωκεν υμιν μουσης εις το περαν του ιορδανου απ' ανατολων ηλιου
- 16 Niin he vastasivat Joosua sanoen: "Kaiken, minkä olet meidän käskenytt tehdä, me teemme, ja mihin ikinä meidät lähetät, sinne me menemme.
Then they said to Joshua in answer, Whatever you say to us we will do, and wherever you send us we will go.
και αποκριθεντες τῷ ιησοῦ ειπαν παντα οσα αν εντειλη ημιν ποιησομεν και εις παντα τον ουν αν αποστειλης ημας πορευσομεθα
- 17 Niinkuin me olemme kaikessa totelleet Moosesta, niin me tottelemme sinuakin. Olkoon vain Herra, sinun Jumalasi, sinun kanssasi, niinkuin hän oli Mooseksen kanssa.
As we gave attention to Moses in all things, so we will give attention to you: and may the Lord your God be with you as he was with Moses.
κατα παντα οσα ηκουσαμεν μουση ακουσομεθα σου πλην εστω κυριος ο θεος ημων μετα σου ον τροπον ην μετα μουση
- 18 Jokainen, joka niskoittelee sinun käskyjäsi vastaan eikä tottele sanojasi kaikessa, mitä hänelle käsket, surmattakoon. Ole vain luja ja rohkea."
Whoever goes against your orders, and does not give attention to all your words, will be put to death: only take heart and be strong.
ο δε ανθρωπος ος εαν απειθηση σοι και οστις μη ακουση των ρηματων σου καθοτι αν αυτω εντειλη αποθανετω αλλα ισχυε και ανδριζου
- 1 Niin Joosua, Nuunin poika, lähetti salaa Sittimistä kaksi vakoojaa, sanoen: "Menkää, katselkaa maata ja Jerikoa". Ja he menivät ja tulivat Raahab nimisen porton taloon ja laskeutuivat siellä levolle.
Then Joshua, the son of Nun, sent two men from Shittim secretly, with the purpose of searching out the land, and Jericho. So they went and came to the house of a loose woman of the town, named Rahab, where they took their rest for the night.
και απεστειλεν ιησους υιὸς ναη εκ σαττιν δυο νεανισκουσ κατασκοπευσαι λεγων αναβητε και ιδετε την γην και την ιεριχω και πορευθεντες εισηλθοσαν οι δυο νεανισκοι εις ιεριχω και εισηλθοσαν εις οικιαν γυναικὸς πόρνης η ονομα ρααβ και κατελυσαν εκει
- 2 Mutta Jerikon kuninkaalle kerrottiin näin: "Katso, tänne on yöllä tullut miehiä israelilaisten joukosta vakoilemaan maata".
And it was said to the king of Jericho, See, some men have come here tonight from the children of Israel with the purpose of searching out the land.
και απηγγελη τῷ βασιλει ιεριχω λεγοντες εισπεπορευνται ὄδε ανδρες των υιων ισραηλ κατασκοπευσαι την γην

- 3 Silloin Jerikon kuningas lähetti sanan Raahabile: "Tuo ulos ne miehet, jotka ovat tulleet luoksesi, jotka ovat tulleet sinun taloosi, sillä he ovat tulleet koko maata vakoilemaan".
Then the king of Jericho sent to Rahab, saying, Send out the men who have come to you and are in your house; for they have come with the purpose of searching out all the land.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἱεριχώ καὶ εἶπεν πρὸς ρααβ λέγων ἐξάγαγε τοὺς ἄνδρας τοὺς εἰσπεπορευμένους εἰς τὴν οἰκίαν σου τὴν νύκτα κατασκοπεῦσαι γὰρ τὴν γῆν ἥκασιν
- 4 Mutta vaimo otti molemmat miehet, piilotti heidät ja sanoi: "Miehet kyllä tulivat minun luokseni, mutta en tiennyt, mistä he olivat.
And the woman took the two men and put them in a secret place; then she said, Yes, the men came to me, but I had no idea where they came from;
καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ τοὺς ἄνδρας ἔκρυπεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγουσα εἰσεληλύθασιν πρὸς με οἱ ἄνδρες
- 5 Ja kun kaupungin portti pimeään tullen oli suljettava, niin miehet lähtivät ulos. En tiedä, minne miehet menivät; ajakaa nopeasti heitä takaa, niin te saavutatte heidät."
And when it was the time for shutting the doors at dark, they went out; I have no idea where the men went: but if you go after them quickly, you will overtake them.
ὥς δὲ ἡ πύλη ἐκλείετο ἐν τῷ σκότει καὶ οἱ ἄνδρες ἐξῆλθον οὐκ ἐπίσταμαι ποῦ πεπόρευνται καταδιώξατε ὀπίσω αὐτῶν εἰ καταλήψεσθε αὐτούς
- 6 Mutta hän oli vienyt heidät katolle ja kätkenyt heidät pellavanvarsien alle, joita oli asetellut katolle.
But she had taken them up to the roof, covering them with the stems of flax which she had put out in order there.
αὐτὴ δὲ ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ δῶμα καὶ ἔκρυπεν αὐτοὺς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐστοιβασμένῃ αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος
- 7 Niin miehet ajoivat heitä takaa Jordanin tietä kahlauspaikoille saakka, ja kaupungin portti suljettiin, niin pian kuin heidän takaa-ajajansa olivat menneet.
So the men went after them on the road to Jordan as far as the river-crossing: and when they had gone out after them, the door into the town was shut.
καὶ οἱ ἄνδρες κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ὁδὸν τὴν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου ἐπὶ τὰς διαβάσεις καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθοσαν οἱ διώκοντες ὀπίσω αὐτῶν
- 8 Mutta ennenkuin he olivat laskeutuneet levolle, nousi hän heidän luoksensa katolle ja sanoi miehille:
And before the men went to rest, she came up to them on the roof,
καὶ αὐτοὶ δὲ πρὶν ἢ κοιμηθῆναι αὐτοὺς καὶ αὐτὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸ δῶμα πρὸς αὐτοὺς
- 9 "Minä tiedän, että Herra antaa teille tämän maan ja että kauhu teitä kohtaan on vallannut meidät ja että kaikki maan asukkaat menehtyvät pelkoon teidän edessänne.
And said to them, It is clear to me that the Lord has given you the land, and that the fear of you has come on us;
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἐπίσταμαι ὅτι δέδωκεν ὑμῖν κύριος τὴν γῆν ἐπιπέπτωκεν γὰρ ὁ φόβος ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς
- 10 Sillä me olemme kuulleet, kuinka Herra kuivasi Kaislameren vedet teidän tieltänne, kun lähditte Egyptistä, ja mitä te teitte niille kahdelle amorailaisten kuninkaalle tuolla puolella Jordanin, Siihonille ja Oogille, jotka te vihitte tuhon omiksi.
For we have had news of how the Lord made the Red Sea dry before you when you came out of Egypt; and what you did to the two kings of the Amorites, on the other side of Jordan, to Sihon and Og, whom you gave up to the curse.
ἀκηκόσαμεν γὰρ ὅτι κατεξήρανεν κύριος ὁ θεὸς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν ὅτε ἐξεπορεύεσθε ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ ὅσα ἐποίησεν τοῖς δυοῖν βασιλεῦσιν τῶν αμορραίων οἱ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου τῷ σηὼν καὶ ὠγ οὓς ἐξωλεθρεύσατε αὐτούς
- 11 Kun me sen kuulimme, raukesi meidän sydämemme, eikä kenessäkään ole enää rohkeutta asettua teitä vastaan; sillä Herra, teidän Jumalanne, on Jumala ylhäällä taivaassa ja alhaalla maan päällä.
And because of this news, our hearts became like water, and there was no more spirit in any of us because of you; for the Lord your God is God in heaven on high and here on earth.
καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς ἐξέστημεν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν καὶ οὐκ ἔστι ἔτι πνεῦμα ἐν οὐδενὶ ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω
- 12 Niin vannokaa nyt minulle Herran kautta, että niinkuin minä olen tehnyt teille laupeuden, tekin teette laupeuden minun isäni perheelle; ja antakaa minulle varma merkki siitä,
So now, will you give me your oath by the Lord, that, because I have been kind to you, you will be kind to my father's house,
καὶ νῦν ὁμόσατέ μοι κύριον τὸν θεόν ὅτι ποιῶ ὑμῖν ἔλεος καὶ ποιήσετε καὶ ὑμεῖς ἔλεος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου
- 13 että jätätte eloon minun isäni, äitini, veljeni, sisareni ja kaikki heidän omaisensa ja pelastatte meidät kuolemasta."
And that you will keep safe my father and mother and my brothers and sisters and all they have, so that death may not come on us?
καὶ ζωγήσετε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου καὶ τὴν μητέρα μου καὶ τοὺς ἀδελφούς μου καὶ πάντα τὸν οἶκόν μου καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς καὶ ἐξελεῖσθε τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου
- 14 Niin miehet sanoivat hänelle: "Me vastaamme hengellämme teidän hengestänne, jos vain ette ilmaise tätä meidän asiaamme. Kun Herra antaa meille tämän maan, niin me osoitamme sinulle laupeutta ja uskollisuutta."
And the men said to her, Our life for yours if you keep our business secret; and when the Lord has given us the land, we will keep faith and be kind to you.
καὶ εἶπεν αὐτῇ οἱ ἄνδρες ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνθ' ὑμῶν εἰς θάνατον καὶ αὐτὴ εἶπεν ὡς ἂν παραδῶ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν ποιήσετε εἰς ἐμὲ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν

- 15 Ja hän laski heidät köydellä alas ikkunasta, sillä hänen talonsa oli kiinni kaupungin muurissa, niin että hän asui muurissa kiinni.
Then she let them down from the window by a cord, for the house where she was living was on the town wall.
καὶ κατεχάλασεν αὐτοὺς διὰ τῆς θυρίδος
- 16 Ja hän sanoi heille: "Menkää vuoristoon, etteivät takaa-ajajat kohtaisi teitä, ja olkaa siellä pilossa kolme päivää, kunnes takaa-ajajat ovat palanneet; sitten voitte lähteä matkaanne".
And she said to them, Get away into the hill-country, or the men who have gone after you will overtake you; keep yourselves safe there for three days, till the searchers have come back, and then go on your way.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς εἰς τὴν ὄρεινὴν ἀπέλθετε μὴ συναντήσωσιν ὑμῖν οἱ καταδιώκοντες καὶ κρυβήσεσθε ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας ἕως ἂν ἀποστρέψωσιν οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω ὑμῶν καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν
- 17 Niin miehet sanoivat hänelle: "Me olemme vapaat siitä valasta, jonka meille vannotit,
And the men said to her, We will only be responsible for this oath which you have made us take,
καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες πρὸς αὐτὴν ἄθφοι ἐσμεν τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ
- 18 jollet sinä, kun me tulemme tähän maahan, sido tätä punaista nauhaa siihen ikkunaan, josta laskit meidät alas, ja kokoa isääsi, äitiäsi, veljiäsi ja isäsi koko perhettä luoksesi taloon.
If, when we come into the land, you put this cord of bright red thread in the window from which you let us down; and get your father and mother and your brothers and all your family into the house;
ἰδοὺ ἡμεῖς εἰσπορευόμεθα εἰς μέρος τῆς πόλεως καὶ θήσεις τὸ σημεῖον τὸ σπαρτίον τὸ κόκκινον τοῦτο ἐκδήσεις εἰς τὴν θυρίδα δι' ἧς κατεβίβασας ἡμᾶς δι' αὐτῆς τὸν δὲ πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου καὶ τοὺς ἀδελφοὺς σου καὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου συνάξεις πρὸς σεαυτὴν εἰς τὴν οἰκίαν σου
- 19 Ja kuka vain menee talosi ovesta ulos, sen veri tulkoon hänen oman päänsä päälle, ja me olemme vastuusta vapaat; mutta kuka vain on sinun kanssasi talossa, sen veri tulkoon meidän päämme päälle, jos kenen käsi sattuu häneen.
Then if anyone goes out of your house into the street, his blood will be on his head, we will not be responsible; but if any damage comes to anyone in the house, his blood will be on our heads.
καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐξέλθῃ τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου ἕξω ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσται ἡμεῖς δὲ ἄθφοι τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ καὶ ὅσοι ἂν γένωνται μετὰ σοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου ἡμεῖς ἔνοχοι ἐσόμεθα
- 20 Mutta jos sinä ilmaiset tämän meidän asiamme, niin me olemme vapaat valasta, jonka meillä vannotit."
But if you say anything about our business here, then we will be free from the oath you have made us take.
ἐὰν δὲ τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ ἢ καὶ ἀποκαλύψῃ τοὺς λόγους ἡμῶν τούτους ἐσόμεθα ἄθφοι τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ
- 21 Ja hän sanoi: "Olkoon, niinkuin sanotte", ja päästi heidät menemään, ja he lähtivät. Ja hän satoi sen punaisen nauhan ikkunaan.
And she said, Let it be as you say. Then she sent them away, and they went; and she put the bright red cord in the window.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν οὕτως ἔστω καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς
- 22 Niin he lähtivät ja tulivat vuoristoon ja viipyivät siellä kolme päivää, kunnes takaa-ajajat olivat palanneet. Ja takaa-ajajat etsivät heitä kaikkialta tien varrelta, mutta eivät löytäneet.
And they went into the hill-country and were there three days, till the men who had gone after them had come back; and those who went after them were searching for them everywhere without coming across them.
καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἤλθοσαν εἰς τὴν ὄρεινὴν καὶ κατέμειναν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας καὶ ἐξεζήτησαν οἱ καταδιώκοντες πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ οὐχ εὔρισαν
- 23 Sitten nuo kaksi miestä kääntyivät paluumatkalle. He laskeutuivat alas vuoristosta, menivät virran yli ja tulivat Joosuan, Nuunin pojan, luo ja kertoivat hänelle kaikki, mitä heille oli tapahtunut.
Then the two men came down from the hill-country and went over and came back to Joshua, the son of Nun; and they gave him a complete account of what had taken place.
καὶ ὑπέστρεψαν οἱ δύο νεανίσκοι καὶ κατέβησαν ἐκ τοῦ ὄρους καὶ διέβησαν πρὸς ἰησοῦν υἱὸν ναυῆ καὶ διηγήσαντο αὐτῷ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτοῖς
- 24 Ja he sanoivat Joosualle: "Herra on antanut koko maan meidän käsiimme, ja kaikki maan asukkaat menehtyvät pelkoon meidän edessämme".
And they said to Joshua, Truly, the Lord has given all the land into our hands; and all the people of the land have become like water because of us.
καὶ εἶπαν πρὸς ἰησοῦν ὅτι παρέδωκεν κύριος πᾶσαν τὴν γῆν ἐν χειρὶ ἡμῶν καὶ κατέπηκεν πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν γῆν ἐκείνην ἄφ' ἡμῶν
- 1 Niin Joosua nousi varhain seuraavana aamuna, ja he lähtivät liikkeelle Sittimistä ja tulivat Jordanille, hän ja kaikki israelilaiset; ja he olivat siellä yötä, ennenkuin menivät virran yli.
Then Joshua got up early in the morning, and, moving on from Shittim, he and all the children of Israel came to Jordan and were there for the night before going over.
καὶ ὄρθρισεν ἰησοῦς τὸ πρωὶ καὶ ἀπῆραν ἐκ σαττιν καὶ ἤλθοσαν ἕως τοῦ ἰορδάνου καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ πρὸ τοῦ διαβήναι
- 2 Mutta kolmen päivän kuluttua kulkivat päällysmiehet halki leirin
And at the end of three days, the men in authority over the people went through the tents,
καὶ ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας διήλθον οἱ γραμματεῖς διὰ τῆς παρεμβολῆς

- 3 ja käskivät kansaa sanoen: "Kun te näette Herran, teidän Jumalanne, liitonarkin ja leeviläiset papit sitä kantamassa, niin lähtekää tekin liikkeelle paikoiltanne ja seuratkaa sitä.
Giving the people their orders, and saying, When you see the ark of the agreement of the Lord your God lifted up by the priests, the Levites, then get up from your places and go after it;
καὶ ἐνετείλαντο τῷ λαῷ λέγοντες ὅταν ἴδητε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ τοὺς ἱερεῖς ἡμῶν καὶ τοὺς λευίτας αἴροντας αὐτὴν ἀπαρεῖτε ἀπὸ τῶν τόπων ὑμῶν καὶ πορεύεσθε ὀπίσω αὐτῆς
- 4 Kuitenkin olkoon noin kahdentuhannen kyynärän välimatka teidän ja sen välillä - älkää menkö sitä lähelle - että tietäisitte tien, jota teidän on käytävä, sillä te ette ole ennen kulkeneet sitä tietä."
But let there be a space between you and it of about two thousand cubits: come no nearer to it, so that you may see the way you have to go, for you have not been over this way before.
ἀλλὰ μακρὰν ἔστω ἀνά μέσον ὑμῶν καὶ ἐκείνης ὅσον δισχίλιους πήχεις στήσεσθε μὴ προσεγγίσητε αὐτῇ ἵν' ἐπίστηθε τὴν ὁδὸν ἣν πορεύεσθε αὐτὴν οὐ γὰρ πεπόρευθε τὴν ὁδὸν ἀπ' ἐχθῆς καὶ τρίτης ἡμέρας
- 5 Ja Joosua sanoi kansalle: "Pyhittäytykää, sillä huomenna Herra on tekevä ihmeellisiä tekoja teidän keskuudessanne".
And Joshua said to the people, Make yourselves holy, for tomorrow the Lord will do works of wonder among you.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς τῷ λαῷ ἁγνίσασθε εἰς αὐριον ὅτι αὐριον ποιήσει ἐν ὑμῖν κύριος θαυμαστά
- 6 Mutta papeille Joosua sanoi näin: "Ottakaa liitonarkki ja kulkekaa kansan edellä". Niin he ottivat liitonarkin ja kulkivat kansan edellä.
Then Joshua said to the priests, Take up the ark of the agreement and go over in front of the people. So they took up the ark of the agreement and went in front of the people.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσιν ἄρατε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου καὶ προπορεύεσθε τοῦ λαοῦ καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου καὶ ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ
- 7 Silloin Herra sanoi Joosualle: "Tästä päivästä alkaen minä teen sinut suureksi koko Israelin silmissä, jotta he tietäisivät, että niinkuin minä olin Mooseksen kanssa, niin minä olen sinunkin kanssasi.
And the Lord said to Joshua, From now on I will give you glory in the eyes of all Israel, so that they may see that, as I was with Moses, so I will be with you.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτῇ ἄρχομαι ὑψώσαι σε κατενώπιον πάντων υἰῶν ἰσραὴλ ἵνα γνῶσιν καθότι ἤμην μετὰ μουσῆ οὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ
- 8 Käske pappeja, jotka kantavat liitonarkkia, ja sano: 'Kun tulette Jordanin veden ääreen, niin pysähtykää Jordanin rantaan'.
And you are to give orders to the priests who take up the ark of the agreement, and say, When you come to the edge of the waters of Jordan, go no further.
καὶ νῦν ἐντεῖλαι τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς αἰρουσιν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης λέγων ὡς ἂν εἰσέλθῃτε ἐπὶ μέρους τοῦ ὕδατος τοῦ ἰορδάνου καὶ ἐν τῷ ἰορδάνῃ στήσεσθε
- 9 Sitten Joosua sanoi israelilaisille: "Tulkaa tänne ja kuulkaa Herran, teidän Jumalanne, sanat".
And Joshua said to the children of Israel, Come to me here: and give ear to the words of the Lord your God.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ προσαγάγετε ὧδε καὶ ἀκούσατε τὸ ῥῆμα κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 10 Ja Joosua sanoi: "Tästä saatte tietää, että elävä Jumala on teidän keskellänne ja karkoittaa teidän tieltänne kanaanilaiset, heettiläiset, hivviläiset, perissiläiset, girsasilaiset, amorilaiset ja jebusilaiset:
And Joshua said, By this you will see that the living God is among you, and that he will certainly send out from before you the Canaanite and the Hittite and the Hivite and the Perizzite and the Girsashite and the Amorite and the Jebusite.
ἐν τούτῳ γνώσεσθε ὅτι θεὸς ζῶν ἐν ὑμῖν καὶ ὀλεθρεύων ὀλεθρεύσει ἀπὸ προσώπου ἡμῶν τὸν χαναναῖον καὶ τὸν χετταῖον καὶ τὸν φερεζαῖον καὶ τὸν εσαῖον καὶ τὸν αμορραῖον καὶ τὸν γεργεσαῖον καὶ τὸν ἰεβουσαῖον
- 11 katso, kaiken maan Herran liitonarkki kulkee teidän edellänne Jordanin poikki.
See, the ark of the agreement of the Lord of all the earth is going over before you into Jordan.
ἰδοὺ ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς διαβαίνει τὸν ἰορδάνην
- 12 Ottakaa siis kaksitoista miestä Israelin sukukunnista, kustakin sukukunnasta yksi mies.
So take twelve men out of the tribes of Israel, a man from every tribe.
προχειρίσασθε ὑμῖν δώδεκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν υἰῶν ἰσραὴλ ἓνα ἀφ' ἐκάστης φυλῆς
- 13 Niin pian kuin papit, jotka kantavat Herran, kaiken maan Herran, liitonarkkia, laskevat jalkansa Jordanin veteen, katkeaa Jordanin vesi, ylhäältä päin virtaava vesi, juoksussaan ja pysähtyy roukkioksi."
And when the feet of the priests who take up the ark of the Lord, the Lord of all the earth, come to rest in the waters of Jordan, the waters of Jordan will be cut off, all the waters flowing down from higher up, and will come together in a mass.
καὶ ἔσται ὡς ἂν καταπαύσωσιν οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς ἐν τῷ ὕδατι τοῦ ἰορδάνου τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου ἐκλείψει τὸ δὲ ὕδωρ τὸ καταβῆναι στήσεται

- 14 Kun kansa sitten lähti liikkeelle teltoistaan mennäksensä Jordanin poikki, liitonarkkia kantavien pappien käydessä kansan edellä,
So when the people went out from their tents to go over Jordan, the priests who took up the ark of the agreement were in front of the people;
καὶ ἀπῆρεν ὁ λαὸς ἐκ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν διαβῆναι τὸν ἰορδάνην οἱ δὲ ἱερεῖς ἤρσαν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου πρότεροι τοῦ λαοῦ
- 15 ja niin pian kuin liitonarkin kantajat tulivat Jordanille ja liitonarkkia kantavien pappien jalat painuivat rantaveteen, niin vaikka Jordan koko elonleikkuuajan on tulvillaan yli kaikkien äyriäidensä,
And when those who took up the ark came to Jordan, and the feet of the priests who took up the ark were touching the edge of the water (for the waters of Jordan are overflowing all through the time of the grain-cutting),
ὡς δὲ εἰσεπορεύοντο οἱ ἱερεῖς οἱ αἶροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἐπὶ τὸν ἰορδάνην καὶ οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐβάφισαν εἰς μέρος τοῦ ὕδατος τοῦ ἰορδάνου ὁ δὲ ἰορδάνης ἐπλήρου καθ' ὅλην τὴν κρηπίδα αὐτοῦ ὡσεὶ ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν
- 16 pysähtyi ylhäältä päin virtaava vesi ja seiso i yhtenä roukkiona hyvin kaukana Aadamin luona, sen kaupungin, joka on Saaretanin vieressä; ja se vesi, joka virtasi alaspäin Aromereen, Suolamereen, hävisi kokonaan. Niin kansa kulki virran yli Jerikon kohdalta.
Then the waters flowing down from higher up were stopped and came together in a mass a long way back at Adam, a town near Zarethan; and the waters flowing down to the sea of the Arabah, the Salt Sea, were cut off: and the people went across opposite Jericho.
καὶ ἔστη τὰ ὕδατα τὰ καταβαίοντα ἄνωθεν ἔστη πῆγμα ἐν ἀφεστηκὸς μακρὰν σφοδρὰ σφοδρῶς ἕως μέρους καριαθαρμ τὸ δὲ καταβαῖνον κατέβη εἰς τὴν θάλασσαν ἀραβα θάλασσαν ἄλος ἕως εἰς τὸ τέλος ἐξέλιπεν καὶ ὁ λαὸς εἰσῆκει ἀπέναντι ἱεριχοῦ
- 17 Ja Herran liitonarkkia kantavat papit seisoivat alallaan kuivalla pohjalla keskellä Jordania, kaiken Israelin kulkiessa kuivaa myöten, kunnes koko kansa oli ehtinyt kulkea Jordanin yli.
And the priests who took up the ark of the agreement of the Lord kept their places, with their feet on dry land in the middle of Jordan, while all Israel went over on dry land, till all the nation had gone over Jordan.
καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ αἶροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐπὶ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τοῦ ἰορδάνου καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ διέβαινον διὰ ξηρᾶς ἕως συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαῖων τὸν ἰορδάνην
- 1 Ja kun koko kansa oli ehtinyt kulkea Jordanin yli, sanoi Herra Joosualle näin:
Now when all the nation had come to the other side of Jordan, the Lord said to Joshua,
καὶ ἐπεὶ συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαῖων τὸν ἰορδάνην καὶ εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ λέγων
- 2 "Ottakaa kansasta kaksitoista miestä, kustakin sukukunnasta yksi mies,
Take twelve men from the people, a man for every tribe,
παραλαβὼν ἄνδρας ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἓνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς
- 3 ja käskekää heitä sanoen: 'Ottakaa itsellenne tästä, keskeltä Jordania, siltä kohdalta, missä papit seisovat alallaan, kaksitoista kiveä ja viekää ne mukanne ja asettakaa ne siihen paikkaan, mihin jätte ensi yöksi!'.
And say to them, Take up from the middle of Jordan, from the place where the feet of the priests were resting, twelve stones, and take them over with you and put them down in the place where you take your rest tonight.
σύνταξον αὐτοῖς λέγων ἀνέεσθε ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου ἑτοιμοὺς δώδεκα λίθους καὶ τοῦτους διακομίσαντες ἅμα ὑμῖν αὐτοῖς θέτε αὐτοὺς ἐν τῇ στρατοπεδείᾳ ὑμῶν οὗ ἐὰν παρεμβάλητε ἐκεῖ τὴν ὄκτα
- 4 Niin Joosua kutsui ne kaksitoista miestä, jotka hän oli määrännyt otettaviksi israelilaisista, yhden miehen kustakin sukukunnasta,
So Joshua sent for the twelve men, whom he had ready, one man out of every tribe of the children of Israel,
καὶ ἀνακαλεσάμενος ἰησοῦς δώδεκα ἄνδρας τῶν ἐνδόξων ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἓνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς
- 5 ja Joosua sanoi heille: "Menkää Herran, Jumalanne, arkin eteen keskelle Jordania, ja nostakoon kukin kiven olalleen israelilaisten sukukuntien luvun mukaan,
And he said to them, Go over before the ark of the Lord your God into the middle of Jordan, and let every one of you take up a stone on his back, one for every tribe of the children of Israel:
εἶπεν αὐτοῖς προσαγάγετε ἔμπροσθέν μου πρὸ προσώπου κυρίου εἰς μέσον τοῦ ἰορδάνου καὶ ἀνελάμενος ἐκεῖθεν ἕκαστος λίθον ἄρατω ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ ἰσραὴλ
- 6 että ne olisivat merkinä teidän keskellänne. Kun lapsenne vastaisuudessa kysyvät ja sanovat: 'Mitä nämä kivet merkitsevät?'
So that this may be a sign among you; when your children say to you in time to come, What is the reason for these stones?
ἵνα ὑπάρχωσιν ὑμῖν οὗτοι εἰς σημεῖον κείμενον διὰ παντός ἵνα ὅταν ἐρωτᾷ σε ὁ υἱός σου αὔριον λέγων τί εἰσιν οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν

- 7 niin vastatkaa heille: 'Sitä, että Jordanin vesi katkesi juoksussaan Herran liitonarkin edessä, kun se kulki Jordanin poikki; Jordanin vesi katkesi juoksussaan, ja siitä ovat nämä kivet muistona israelilaisille ikuisiksi ajoiksi.'"
 Then you will say to them, Because the waters of Jordan were cut off before the ark of the Lord's agreement; when it went over Jordan the waters of Jordan were cut off: and these stones will be a sign for the children of Israel, keeping it in their memory for ever.
 και σὺ δηλώσεις τῷ υἱῷ σου λέγων ὅτι ἐξέλιπεν ὁ ἰορδάνης ποταμὸς ἀπὸ προσώπου κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς ὡς διέβαινεν αὐτόν και ἔσονται οἱ λίθοι οὗτοι ὑμῖν μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ἕως τοῦ αἰῶνος
- 8 Ja israelilaiset tekivät, niinkuin Joosua oli käskenyt, ja ottivat israelilaisten sukukuntien luvun mukaan kaksitoista kiveä keskeltä Jordania, niinkuin Herra oli puhunut Joosuelle, ja veivät ne mukanaan yöpaikkaan ja asettivat ne sinne.
 So the children of Israel did as Joshua gave them orders, and took twelve stones from the middle of Jordan, as the Lord had said to Joshua, one for every tribe of the children of Israel; these they took across with them to their night's resting-place and put them down there.
 και ἐποίησαν οὗτος οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰησοῦ και λαβόντες δώδεκα λίθους ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ ἰησοῦ ἐν τῇ συντελείᾳ τῆς διαβάσεως τῶν υἰῶν ἰσραηλ και διεκόμισαν ἅμα ἑαυτοῖς εἰς τὴν παρεμβολὴν και ἀπέθηκαν ἐκεῖ
- 9 Ja Joosua pystytti kaksitoista kiveä keskelle Jordania sille kohdalle, jossa liitonarkkia kantavat papit seisoiivat; ja ne ovat siellä vielä tänäkin päivänä.
 And Joshua put up twelve stones in the middle of Jordan, where the feet of the priests who took up the ark of the agreement had been placed: and there they are to this day.
 ἔστησεν δὲ ἰησοῦς και ἄλλους δώδεκα λίθους ἐν αὐτῷ τῷ ἰορδάνῃ ἐν τῷ γενομένῳ τόπῳ ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου και εἰσιν ἐκεῖ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 10 Ja papit, jotka kantoivat arkkia, seisoiivat keskellä Jordania, kunnes oli suoritettu kaikki, mitä Herra oli käskenyt Joosuan puhua kansalle, kaikki tyynni, mistä Mooses oli Joosuelle käskyn antanut, ja kansa kulki nopeasti virran yli.
 For the priests who took up the ark kept there in the middle of Jordan till all the orders given to Joshua by Moses from the Lord had been done: then the people went over quickly.
 εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἱερεῖς οἱ αἰρόντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἐν τῷ ἰορδάνῃ ἕως οὗ συνετέλεσεν ἰησοῦς πάντα ἃ ἐνετείλατο κύριος ἀναγγεῖλαι τῷ λαῷ και ἔσπευσεν ὁ λαὸς και διέβησαν
- 11 Ja kun koko kansa oli ehtinyt kulkea virran yli, menivät Herran arkki ja papit yli, kansan eteen.
 And when all the people had come to the other side, the ark of the Lord went over, and the priests, before the eyes of the people.
 και ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβῆναι και διέβη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου και οἱ λίθοι ἔμπροσθεν αὐτῶν
- 12 Ja ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa kulkivat taisteluun valmiina israelilaisten etunenässä, niinkuin Mooses oli heille puhunut.
 And the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh went over armed before the children of Israel as Moses had said to them:
 και διέβησαν οἱ υἱοὶ ρουβην και οἱ υἱοὶ γαδ και οἱ ἡμίσεις φυλῆς μανασση διεσκευασμένοι ἔμπροσθεν τῶν υἰῶν ἰσραηλ καθάπερ ἐνετείλατο αὐτοῖς μουσῆς
- 13 Noin nelikymmentuhantinen sotaan varustettu joukko heitä kulki Herran edellä taisteluun Jerikon arolle.
 About forty thousand armed for war went over before the Lord to the fight, to the lowlands of Jericho.
 τετρακισμύριοι εὗζονοι εἰς μάχην διέβησαν ἐναντίον κυρίου εἰς πόλεμον πρὸς τὴν ἱεριχω πόλιν
- 14 Sinä päivänä Herra teki Joosuan suureksi koko Israelin silmissä, ja he pelkäsivät häntä kaikkena hänen elinaikanansa, niinkuin olivat Moosesta peljänneet.
 That day the Lord made Joshua great in the eyes of all Israel; and all the days of his life they went in fear of him, as they had gone in fear of Moses.
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἠύξησεν κύριος τὸν ἰησοῦν ἐναντίον παντὸς τοῦ γένους ἰσραηλ και ἐφοβοῦντο αὐτὸν ὡσπερ μουσῆν ὅσον χρόνον ἔζη
- 15 Ja Herra puhui Joosuelle sanoen:
 Then the Lord said to Joshua,
 και εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ λέγων
- 16 "Käske pappeja, jotka kantavat lain arkkia, astumaan ylös Jordanista."
 Give orders to the priests who take up the ark of witness, to come up out of Jordan.
 ἔντειλαι τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς αἰρούσιν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης τοῦ μαρτυρίου κυρίου ἐκβῆναι ἐκ τοῦ ἰορδάνου
- 17 Niin Joosua käski pappeja sanoen: "Astukaa ylös Jordanista".
 So Joshua gave orders to the priests, saying, Come up now out of Jordan.
 και ἐνετείλατο ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσιν λέγων ἐκβητε ἐκ τοῦ ἰορδάνου

- 18 Kun nyt Herran liitonarkkia kantavat papit astuivat ylös Jordanista, niin tuskin olivat pappien jalat nousseet kuivalle maalle, kun Jordanin vesi palasi paikoilleen ja juoksi niinkuin ennenkin yli kaikkien äyräidensä.
And when the priests who took up the ark of the Lord's agreement came up out of Jordan and their feet came out on to dry land, the waters of Jordan went back to their place, overflowing its edges as before.
καὶ ἐγένετο ὡς ἐξέβησαν οἱ ἱερεῖς οἱ αἶροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐκ τοῦ ἰορδάνου καὶ ἔθηκαν τοὺς πόδας ἐπὶ τῆς γῆς ὥρμησεν τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου κατὰ χώραν καὶ ἐπορεύετο κατὰ ὅθ' ἔχθες καὶ τρίτην ἡμέραν δι' ὅλης τῆς κρηπίδος
- 19 Kansa astui ylös Jordanista ensimmäisen kuun kymmenentenä päivänä. Ja he leiriytyivät Gilgaliin, Jerikon itäiselle rajalle.
So on the tenth day of the first month the people came up out of Jordan, and put up their tents in Gilgal, on the east side of Jericho.
καὶ ὁ λαὸς ἀνέβη ἐκ τοῦ ἰορδάνου δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου καὶ κατεστρατοπέδευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν γαλγαλοῖς κατὰ μέρος τὸ πρὸς ἡλίου ἀνατολὰς ἀπὸ τῆς ἱεριχοῦ
- 20 Ja ne kaksitoista kiveä, jotka he olivat ottaneet Jordanista, Joosua pystytti Gilgaliin.
And the twelve stones which they took out of Jordan, Joshua put up in Gilgal.
καὶ τοὺς δώδεκα λίθους τούτους οὗς ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἰορδάνου ἔστησεν ἰησοῦς ἐν γαλγαλοῖς
- 21 Ja hän sanoi israelilaisille näin: "Kun lapsenne vastaisuudessa kysyvät isiltään ja sanovat: 'Mitä nämä kivet merkitsevät?'
And he said to the children of Israel, When your children say to their fathers in time to come, What is the reason for these stones?
λέγων ὅταν ἐρωτῶσιν ὑμᾶς οἱ υἱοὶ ὑμῶν λέγοντες τί εἰσιν οἱ λίθοι οὗτοι
- 22 niin ilmoittakaa se lapsillenne ja sanokaa: 'Israel kulki tämän Jordanin poikki kuivaa myöten,
Then give your children the story, and say, Israel came over this river Jordan on dry land.
ἀναγγεῖλατε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ὅτι ἐπὶ ξηρᾶς διέβη ἰσραὴλ τὸν ἰορδάνην
- 23 koska Herra, teidän Jumalanne, kuivasi Jordanin veden teidän tieltänne, kunnes olitte kulkeneet virran poikki, samoin kuin Herra, teidän Jumalanne, teki Kaislamerelle, jonka hän kuivasi meidän tieltämme, kunnes olimme kulkeneet sen poikki,
For the Lord your God made the waters of Jordan dry before you till you had gone across, as he did to the Red Sea, drying it up before us till we had gone across:
ἀποξηράναντος κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν αὐτῶν μέχρι οὗ διέβησαν καθάπερ ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἣν ἀπεξήρανε κύριος ὁ θεὸς ὅς ἡμῶν ἔμπροσθεν ἡμῶν ἕως παραλήθομεν
- 24 jotta kaikki maan kansat tulisivat tietämään, että Herran käsi on väkevä, ja jotta te pelkäisitte Herraa, teidän Jumalanne, ainiaan".
So that all the peoples of the earth may see that the hand of the Lord is strong; and that they may go in fear of the Lord your God for ever.
ὅπως γνῶσιν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς ὅτι ἡ δύναμις τοῦ κυρίου ἰσχυρά ἐστὶν καὶ ἵνα ὑμεῖς σέβησθε κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν ἐν παντὶ χρόνῳ
- 1 Kun kaikki amorilaisten kuninkaat, jotka asuivat täällä puolella Jordanin, lännen puolella, ja kaikki kanaanilaisten kuninkaat, jotka asuivat meren rannalla, kuulivat, kuinka Herra oli kuivannut Jordanin veden israelilaisten tieltä, kunnes he olivat kulkeneet yli, niin raukesi heidän sydämensä, eikä heissä enää ollut rohkeutta asettua israelilaisia vastaan.
Now when the news came to all the kings of the Amorites on the west side of Jordan, and all the kings of the Canaanites living by the sea, how the Lord had made the waters of Jordan dry before the children of Israel, till they had gone across, their hearts became like water, and there was no more spirit in them, because of the children of Israel.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν οἱ βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων οἱ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς φοινίκης οἱ παρὰ τὴν θάλασσαν ὅτι ἀπεξήρανε κύριος ὁ θεὸς τὸν ἰορδάνην ποταμὸν ἐκ τῶν ἔμπροσθεν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν τῷ διαβαίνειν αὐτοῦς καὶ ἐτάκησαν αὐτῶν αἱ διάνοιαι καὶ κατεπλάγησαν καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς φρόνησις οὐδεμία ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 2 Siihen aikaan Herra sanoi Joosuelle: "Tee itsellesi kiviveitsiä ja ympärileikkaa taas israelilaiset toistamiseen".
At that time the Lord said to Joshua, Make yourself stone knives and give the children of Israel circumcision a second time.
ὑπὸ δὲ τούτου τὸν καιρὸν εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ ποιήσον σεαυτῷ μαχαίρας πετρίνας ἐκ πέτρας ἀκροτόμου καὶ καθίσας περιτέμε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ
- 3 Niin Joosua teki itselleen kiviveitsiä ja ympärileikkasi israelilaiset Esinahkakukkulan luona.
So Joshua made stone knives and gave the children of Israel circumcision at Gibeath-ha-araloth.
καὶ ἐποίησεν ἰησοῦς μαχαίρας πετρίνας ἀκροτόμους καὶ περιτέμεν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ καλουμένου τόπου βουνοῦ τῶν ἀκροβυστιῶν
- 4 Ja syy siihen, että Joosua toimitti ympärileikkauksen, oli tämä: koko kansa, joka oli lähtenyt Egyptistä, miehenpuolet, kaikki sotakuntoiset miehet, olivat kuolleet matkalla erämaassa, heidän lähdettyään Egyptistä.
And this is the reason why Joshua did so: all the males of the people who came out of Egypt, all the fighting-men, had been overtaken by death in the waste land on the way, after they came out of Egypt.
ὄν δὲ τὸν τρόπον περιεκάθαρεν ἰησοῦς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ὅσοι ποτὲ ἐγένοντο ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὅσοι ποτὲ ἀπερίμητοι ἦσαν τῶν ἐξεληλυθόντων ἐξ αἰγύπτου

- 5 Sillä kaikki se kansa, joka oli lähtenyt, oli ollut ympärileikattu, mutta sitä kansaa, joka oli syntynyt matkalla erämaassa, heidän lähdettyään Egyptistä, ei oltu ympärileikattu.
All the people who came out had undergone circumcision; but all the people whose birth had taken place in the waste land on their journey from Egypt had not.
πάντας τούτους περιέτεμεν ἰησοῦς
- 6 Sillä neljäkymmentä vuotta olivat israelilaiset vaeltaneet erämaassa, kunnes oli hävinnyt koko se kansa, ne sotakuntoiset miehet, jotka olivat Egyptistä lähteneet, ne, jotka eivät olleet totelleet Herran ääntä ja joille Herra sentähden oli vannonut, ettei hän ollut salliva heidän nähdä sitä maata, jonka Herra heidän isillensä vannottulla valalla oli luvannut antaa meille, sitä maata, joka vuotaa maitoa ja mettä.
For the children of Israel were wandering in the waste land for forty years, till all the nation, that is, all the fighting-men, who had come out of Egypt, were dead, because they did not give ear to the voice of the Lord: to whom the Lord said, with an oath, that he would not let them see the land which the Lord had given his word to their fathers to give us, a land flowing with milk and honey.
τεσσαράκοντα γὰρ καὶ δύο ἔτη ἀνέστραπται ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ μαδβαρίτιδι διὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν τῶν μαχίμων τῶν ἐξεληλυθόντων ἐκ γῆς αἰγύπτου οἱ ἀπειθήσαντες τῶν ἐν τολῶν τοῦ θεοῦ οἷς καὶ διώρισεν μὴ ἰδεῖν αὐτοὺς τὴν γῆν ἣν ὠμοσεν κύριος τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι ἡμῖν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι
- 7 Mutta hän herätti heidän poikansa heidän sijaansa; ne Joosua ympärileikkasi, sillä he olivat ympärileikkaamattomia, koska ei heitä oltu ympärileikattu matkalla.
And their children, who came up in their place, now underwent circumcision by the hands of Joshua, not having had it before: for there had been no circumcision on the journey.
ἀντὶ δὲ τούτων ἀντικατέστησεν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν οὓς ἰησοῦς περιέτεμεν διὰ τὸ αὐτοὺς γεγενῆσθαι κατὰ τὴν ὁδὸν ἀπεριτμήτους
- 8 Kun koko kansa oli saatu ympärileikatuksi, pysyivät he paikallaan leirissä, kunnes olivat toipuneet.
So when all the nation had undergone circumcision, they kept in their tents till they were well again.
περιτμηθέντες δὲ ἡσυχίαν εἶχον αὐτόθι καθήμενοι ἐν τῇ παρεμβολῇ ἕως ὑγιάσθηναι
- 9 Niin Herra sanoi Joosuelle: "Tänä päivänä minä olen vierittänyt teidän päältänne Egyptin häväistyksen". Sentähden kutsutaan paikkaa vielä tänäkin päivänä Gilgaliksi.
And the Lord said to Joshua, Today the shame of Egypt has been rolled away from you. So that place was named Gilgal, to this day.
καὶ εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ υἱῷ ναυη ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀφελόν τὸν ὄνειδισμὸν αἰγύπτου ἀφ' ἡμῶν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκεῖνου γαλγαλα
- 10 Kun israelilaiset olivat leiriytyneet Gilgaliin, viettivät he sen kuukauden neljäntenätoista päivänä, ehtoolla, pääsiäistä Jerikon arolla.
So the children of Israel put up their tents in Gilgal; and they kept the Passover on the fourteenth day of the month, in the evening, in the lowlands of Jericho.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πασχα τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἀπὸ ἑσπέρας ἐπὶ δυσμῶν ἱεριχω ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν τῷ πεδίῳ
- 11 Ja pääsiäisen jälkeisenä päivänä he söivät sen maan tuotteista happamatonta leipää ja paahdettuja jyviä, juuri sinä päivänä.
And on the day after the Passover, they had for their food the produce of the land, unleavened cakes and dry grain on the same day.
καὶ ἐφάγασαν ἀπὸ τοῦ σίτου τῆς γῆς ἄζυμα καὶ νέα ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ
- 12 Mutta seuraavana päivänä lakkasi manna, koska he söivät sen maan tuotteita; eivätkä israelilaiset enää saaneet mannaa, vaan he söivät sinä vuonna Kanaanin maan satoa.
And there was no more manna from the day after they had for their food the produce of the land; the children of Israel had manna no longer, but that year the produce of the land of Canaan was their food.
ἐξέλειπεν τὸ μαννα μετὰ τὸ βεβρωκῆναι αὐτοὺς ἐκ τοῦ σίτου τῆς γῆς καὶ οὐκέτι ὑπῆρχεν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ μαννα ἐκαρπίσαντο δὲ τὴν χώραν τῶν φοινίκων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκεῖνῳ
- 13 Ja tapahtui Joosuan ollessa Jerikon luona, että hän nosti silmänsä ja näki miehen seisovan edessään, paljastettu miekka kädessä. Ja Joosua meni hänen luokseen ja sanoi hänelle: "Oletko sinä meikäläisiä vai vihollisiamme?"
Now when Joshua was near Jericho, lifting up his eyes he saw a man in front of him, with his sword uncovered in his hand: and Joshua went up to him and said, Are you for us or against us?
καὶ ἐγένετο ὡς ἦν ἰησοῦς ἐν ἱεριχω καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν ἄνθρωπον ἐστηκότα ἐναντίον αὐτοῦ καὶ ἡ ῥομφαία ἐσασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ προσελθὼν ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ἡμέτερος εἶ ἢ τῶν ὑπεναντίων
- 14 Niin hän sanoi: "En, vaan minä olen Herran sotajoukon päämies ja olen juuri nyt tullut". Niin Joosua heittäytyi kasvoilleen maahan, kumarsi ja sanoi hänelle: "Mitä herrallani on sanottavana palvelijallean?"
And he said, No; but I have come as captain of the armies of the Lord. Then Joshua, falling down with his face to the earth in worship, said, What has my lord to say to his servant?
ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ ἀρχιστράτηγος δυνάμεως κυρίου νυνὶ παραγέγονα καὶ ἰησοῦς ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπεν αὐτῷ δέσποτα τί προστάσεις τῷ σῷ οἰκέτῃ
- 15 Ja Herran sotajoukon päämies sanoi Joosuelle: "Riisi kengät jalastasi, sillä paikka, jossa seisot, on pyhä". Ja Joosua teki niin.
And the captain of the Lord's army said to Joshua, Take off your shoes from your feet, for the place where you are is holy. And Joshua did so.
καὶ λέγει ὁ ἀρχιστράτηγος κυρίου πρὸς ἰησοῦν λῦσαι τὸ ὑπόδημα ἐκ τῶν ποδῶν σου ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ σὺ ἕστηκας ἅγιός ἐστιν

- 1 Mutta Jeriko sulki porttinsa ja oli suljettuna israelilaisilta: ei kukaan käynyt ulos, eikä kukaan käynyt sisälle.
(Now Jericho was all shut up because of the children of Israel: there was no going out or coming in.)
και ιεριχω συγκεκλεισμένη και ὄχιρωμένη και οὐθεις ἐξεπορεύετο ἐξ αὐτῆς οὐδὲ εἰσπορεύετο
- 2 Niin Herra sanoi Joosualle: "Katso, minä annan sinun käsiisi Jerikon sekä sen kuninkaan ja sotaurhot.
And the Lord said to Joshua, See, I have given into your hands Jericho with its king and all its men of war.
και εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι ὑποχείριόν σου τὴν ιεριχω και τὸν βασιλέα αὐτῆς τὸν ἐν αὐτῇ δυνατοὺς ὄντας ἐν ἰσχύι
- 3 Kulkekaa siis, kaikki sotakuntoiset miehet, kaupungin ympäri, kiertäkää kerta kaupunki; tee niin kuutena päivänä.
Now let all your fighting-men make a circle round the town, going all round it once. Do this for six days.
σὺ δὲ περίστησον αὐτῇ τοὺς μαχίμους κύκλῳ
- 5 Ja kun pitkä oinaansarven puhallus kuuluu, kun kuulette pasunan äänen, niin nostakoon koko kansa kovan sotahuudon; silloin kaupungin muuri kukistuu siihen paikkaansa, ja kansa voi rynnätä sinne ylös, kukin suoraan eteenpäin."
And at the sound of a long note on the horns, let all the people give a loud cry; and the wall of the town will come down flat, and all the people are to go straight forward.
και ἔσται ὡς ἂν σαλπῖσητε τῇ σάλπιγγι ἀνακραγέτω πᾶς ὁ λαὸς ἅμα και ἀνακραγόντων αὐτῶν πεσεῖται αὐτόματα τὰ τείχη τῆς πόλεως και εἰσελεύσεται πᾶς ὁ λαὸς ὀρμήσας ἕκαστος κατὰ πρόσωπον εἰς τὴν πόλιν
- 6 Silloin Joosua, Nuunin poika, kutsui papit ja sanoi heille: "Ottakaa liitonarkki, ja seitsemän pappia kantakoon seitsemää oinaansarvista pasunaa Herran arkin edellä".
Then Joshua, the son of Nun, sent for the priests and said to them, Take up the ark of the agreement, and let seven priests take seven horns in their hands and go before the ark of the Lord.
και εἰσῆλθεν ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ πρὸς τοὺς ἱερεῖς
- 7 Sitten hän sanoi kansalle: "Lähtekää ja kulkekaa kaupungin ympäri, ja aseväki käyköön Herran arkin edellä".
And he said to the people, Go forward, circling the town, and let the armed men go before the ark of the Lord.
και εἶπεν αὐτοῖς λέγων παραγγεῖλατε τῷ λαῷ περιελθεῖν και κυκλῶσαι τὴν πόλιν και οἱ μάχιοι παραπορευέσθωσαν ἐνωπλισμένοι ἐναντίον κυρίου
- 8 Ja tapahtui, niinkuin Joosua oli kansalle sanonut. Ne seitsemän pappia, jotka kantoivat niitä seitsemää oinaansarvista pasunaa Herran edellä, lähtivät ja puhalsivat pasunoihin, ja Herran liitonarkki kulki heidän jäljessään.
So after Joshua had said this to the people, the seven priests with their seven horns went forward before the Lord, blowing on their horns: and the ark of the Lord's agreement went after them.
και ἐπτά ἱερεῖς ἔχοντες ἐπτά σάλπιγγας ἱερὰς παρελθέτωσαν ὡσαύτως ἐναντίον τοῦ κυρίου και σημαίνετωσαν εὐτόνως και ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου ἐπακολουθεῖτω
- 9 Ja aseväki kulki pasunaa puhaltavien pappien edellä, mutta muu väki kulki arkin jäljessä, samalla kuin pasunoihin yhtenäen puhallettiin.
And the armed men went before the priests who were blowing the horns, and the mass of the people went after the ark, blowing their horns.
οἱ δὲ μάχιοι ἔμπροσθεν παραπορευέσθωσαν και οἱ ἱερεῖς οἱ οὐραγοντες ὀπίσω τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου πορευόμενοι και σαλπίζοντες
- 10 Ja Joosua käski kansaa sanoen: "Älkää nostako sotahuutoa älkääkään antako äänenne kuulua, älköönkään sanaakaan pääskö teidän suustanne ennenkuin sinä päivänä, jona minä teille sanon: 'Nostakaa sotahuuto', silloin se nostakaa."
And to the people Joshua gave an order, saying, You will give no cry, and make no sound, and let no word go out of your mouth till the day when I say, Give a loud cry; then give a loud cry.
τῷ δὲ λαῷ ἐνετείλατο ἰησοῦς λέγων μὴ βοᾶτε μηδὲ ἀκουσάτω μηθεις ὑμῶν τὴν φωνὴν ἕως ἂν ἡμέραν αὐτὸς διαγγεῖλη ἀναβοῆσαι και τότε ἀναβοήσετε
- 11 Ja hän antoi Herran arkin kulkea yhden kierroksen kaupungin ympäri; sitten he menivät leiriin ja jäivät yöksi leiriin.
So he made the ark of the Lord go all round the town once: then they went back to the tents for the night.
και περιελθοῦσα ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ τὴν πόλιν εὐθὺς ἀπῆλθεν εἰς τὴν παρεμβολὴν και ἐκοιμήθη ἐκεῖ
- 12 Joosua nousi varhain seuraavana aamuna, ja papit ottivat Herran arkin.
And early in the morning Joshua got up, and the priests took up the ark of the Lord.
και τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἀνέστη ἰησοῦς τὸ πρωὶ και ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου
- 13 Ja ne seitsemän pappia, jotka kantoivat niitä seitsemää oinaansarvista pasunaa Herran arkin edellä, kulkivat puhaltavien yhtenäen pasunoihin, ja aseväki kulki heidän edellään, mutta muu väki kulki Herran arkin jäljessä, samalla kuin pasunoihin yhtenäen puhallettiin.
And the seven priests with their seven horns went on before the ark of the Lord, blowing their horns: the armed men went before them, and the mass of the people went after the ark of the Lord, blowing their horns.
και οἱ ἐπτά ἱερεῖς οἱ φέροντες τὰς σάλπιγγας τὰς ἐπτά προεπορεύοντο ἐναντίον κυρίου και μετὰ ταῦτα εἰσπορεύοντο οἱ μάχιοι και ὁ λοιπὸς ὄχλος ὀπισθε τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου και οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγγι και ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας περιεκύκλωσε τὴν πόλιν ἐγγύθεν

- 14 Ja tänä toisenakin päivänä he kulkivat kerran kaupungin ympäri ja palasivat sitten leiriin. Niin he tekivät kuutena päivänä.
The second day they went all round the town once, and then went back to their tents: and so they did for six days.
καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν παρεμβολὴν οὕτως ἐποίησεν ἐπὶ ἑξ ἡμέρας
- 15 Mutta seitsemäntenä päivänä he nousivat varhain aamun sarastaessa ja kulkivat kaupungin ympäri samalla tavalla seitsemän kertaa. Ainoastaan sinä päivänä he kulkivat kaupungin ympäri seitsemän kertaa.
Then on the seventh day they got up early, at the dawn of the day, and went round the town in the same way, but that day they went round it seven times.
καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἐβδόμῃ ἀνέστησαν ὄρθρου καὶ περιήλθουσαν τὴν πόλιν ἑξάκις
- 16 Ja kun papit seitsemännellä kerralla puhalsivat pasunoihin, sanoi Joosua kansalle: "Nostakaa sotahuuto, sillä Herra antaa teille kaupungin.
And the seventh time, at the sound of the priests' horns, Joshua said to the people, Now give a loud cry; for the Lord has given you the town.
καὶ τῆ περιόδῳ τῆ ἐβδόμῃ ἐσάλπισαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ κεκράξατε παρέδωκεν γὰρ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν
- 17 Kaupunki ja kaikki, mitä siinä on, vihittäköön tuhon omaksi Herran kunniaksi; ainoastaan portto Raahab jääköön henkiin, hän ja kaikki, jotka ovat hänen kanssaan hänen talossansa, sillä hän piilotti tiedustelijat, jotka me lähetimme.
And the town will be put to the curse, and everything in it will be given to the Lord: only Rahab, the loose woman, and all who are in the house with her, will be kept safe, because she kept secret the men we sent.
καὶ ἔσται ἡ πόλις ἀνάθεμα αὐτῆ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ κυρίῳ σαβαωθ πλὴν ρααβ τὴν πόρνην περιποιήσαθε αὐτὴν καὶ ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς
- 18 Mutta karttakaa tuhon omaksi vihittyä, ettette vihi jotakin tuhon omaksi ja kuitenkin ota tuhon omaksi vihittyä ja niin tule vihkineiksi Israelin leiriä tuhon omaksi ja syökse sitä onnettomuuteen.
And as for you, keep yourselves from the cursed thing, for fear that you may get a desire for it and take some of it for yourselves, and so be the cause of a curse and great trouble on the tents of Israel.
ἀλλὰ ὑμεῖς φυλάξασθε σφοδρὰ ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος μήποτε ἐνθυμηθέντες ὑμεῖς αὐτοὶ λάβητε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος καὶ ποιήσητε τὴν παρεμβολὴν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἀνάθεμα καὶ ἐκτρίψητε ἡμᾶς
- 19 Ja kaikki hopea ja kulta sekä vaski- ja rautakalut olkoot pyhitetyt Herralle; ne joutukoot Herran aarteistoon."
But all the silver and gold and the vessels of brass and iron are holy to the Lord: they are to come into the store-house of the Lord.
καὶ πᾶν ἀργύριον ἢ χρυσίον ἢ χαλκὸς ἢ σιδήρος ἅγιον ἔσται τῷ κυρίῳ εἰς θησαυρὸν κυρίου εἰσενεχθήσεται
- 20 Silloin kansa nosti sotahuudon ja pasunoihin puhallettiin. Kun kansa kuuli pasunan äänen, niin se nosti kovan sotahuudon; silloin kukistui muuri siihen paikkaansa, ja kansa ryntäsi ylös kaupunkiin, kukin suoraan eteensä. Niin he valloittivat kaupungin.
So the people gave a loud cry, and the horns were sounded; and on hearing the horns the people gave a loud cry, and the wall came down flat, so that the people went up into the town, every man going straight before him, and they took the town.
καὶ ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγγιν οἱ ἱερεῖς ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν φωνὴν τῶν σαλπύγγων ἠλάλαξεν πᾶς ὁ λαὸς ἅμα ἀλαλαγμῷ μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ καὶ ἔπεσεν ἅπαν τὸ τεῖχος κύκλῳ καὶ ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὴν πόλιν
- 21 Ja he vihkivät miekan terällä tuhon omaksi kaiken, mitä kaupungissa oli, miehet ja naiset, nuoret ja vanhat, vieläpä härät, lampaat ja aasit.
And they put everything in the town to the curse; men and women, young and old, ox and sheep and ass, they put to death without mercy.
καὶ ἀνεθεμάτισεν αὐτὴν ἰησοῦς καὶ ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως πρεσβύτου καὶ ἕως μόσχου καὶ ὑποζυγίου ἐν στόματι ῥομφαίας
- 22 Mutta niille kahdelle miehelle, jotka olivat olleet vakoilemassa maata, Joosua sanoi: "Menkää sen porton taloon ja tuokaa nainen ja kaikki hänen omaisensa sieltä ulos, niinkuin olette hänelle vannoneet".
Then Joshua said to the two men who had been sent to make a search through the land, Go into the house of the loose woman, and get her out, and all who are with her, as you gave her your oath.
καὶ τοῖς δυσὶν νεανίσκοις τοῖς κατασκοπεύσασιν εἶπεν ἰησοῦς εἰσελθατε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς καὶ ἐξαγάγετε αὐτὴν ἐκεῖθεν καὶ ὅσα ἐστὶν αὐτῇ
- 23 Silloin ne nuoret miehet, jotka olivat olleet vakoilemassa, menivät ja toivat ulos Raahabin sekä hänen isänsä, äitinsä, veljensä ja kaikki hänen omaisensa; kaikki hänen sukulaisensa he toivat ulos ja jättivät heidät Israelin leirin ulkopuolelle.
So the searchers went in and got out Rahab and her father and mother and her brothers and all she had, and they got out all her family; and they took them outside the tents of Israel.
καὶ εἰσῆλθον οἱ δύο νεανίσκοι οἱ κατασκοπεύσαντες τὴν πόλιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς καὶ ἐξηγάγασαν ρααβ τὴν πόρνην καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τὴν μητέρα αὐτῆς καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς καὶ πάντα ὅσα ἦν αὐτῆ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτῆς καὶ κατέστησαν αὐτὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς ἰσραὴλ
- 24 Mutta kaupungin ja kaikki, mitä siinä oli, he polttivat tulella; ainoastaan hopean, kullan sekä vaski- ja rautakalut he panivat Herran huoneen aarteistoon.
Then, after burning up the town and everything in it, they put the silver and gold and the vessels of brass and iron into the store-house of the Lord's house.
καὶ ἡ πόλις ἐνεπρήσθη ἐμπυρισμῷ σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν αὐτῇ πλὴν ἀργυρίου καὶ χρυσίου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν κυρίου εἰσενεχθῆναι

- 25 Mutta portto Raahabin sekä hänen isänsä perheen ja kaikki hänen omaisensa Joosua jätti henkiin; ja hän jäi asumaan Israelin keskuuteen, aina tähän päivään asti, koska hän oli piilottanut ne tiedustelijat, jotka Joosua oli lähettänyt vakoilemaan Jerikoa.
But Joshua kept Rahab, the loose woman, and her father's family and all she had, from death, and so she got a living-place among the children of Israel to this day; because she kept safe the men whom Joshua had sent to make a search through the land.
καὶ ρααβ τὴν πόρνην καὶ πάντα τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτῆς ἐζώγρησεν ἰησοῦς καὶ κατώκησεν ἐν τῷ ἰσραὴλ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας διότι ἔκρυψεν τοὺς κατασκοπεύσαντας οὓς ἀπέστειλεν ἰησοῦς κατασκοπεῖσαι τὴν ἱερὴν
- 26 Siihen aikaan Joosua vannotti tämän valan: "Kirottu olkoon Herran edessä se mies, joka ryhtyy rakentamaan tätä Jerikon kaupunkia. Sen perustuksen laskemisesta hän menettäköön esikoisensa ja sen porttien pystyttämistä nuorimpansa."
Then Joshua gave the people orders with an oath, saying, Let that man be cursed before the Lord who puts his hand to the building up of this town: with the loss of his first son will he put the first stone of it in place, and with the loss of his youngest son he will put up its doors.
καὶ ὄρκισεν ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐναντίον κυρίου λέγων ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς οἰκοδομήσει τὴν πόλιν ἐκείνην ἐν τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ θεμελιώσει αὐτὴν καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ αὐτοῦ ἐπιστήσει τὰς πύλας αὐτῆς καὶ οὕτως ἐποίησεν ὡς ὃ ἐκ βαιθλ ἐν τῷ αβιρων τῷ πρωτοτόκῳ ἐθεμελίωσεν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ διασωθέντι ἐπέστησεν τὰς πύλας αὐτῆς
- 27 Ja Herra oli Joosuan kanssa, ja hänen maineensa levisi kautta maan.
So the Lord was with Joshua; and news of him went through all the land.
καὶ ἦν κύριος μετὰ ἰησοῦ καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν
- 1 Mutta israelilaiset menettelivät uskottomasti anastamalla itselleen tuhon omaksi vihittyä; sillä Aakan, Karmin poika, joka oli Sabdin poika, joka Serahin poika, Juudan sukukuntaa, otti itselleen tuhon omaksi vihittyä. Silloin syntyi Herran viha israelilaisia kohtaan.
But the children of Israel did wrong about the cursed thing: for Achan, the son of Carmi, the son of Zabdi, the son of Zerah, of the family of Judah, took of the cursed thing, moving the Lord to wrath against the children of Israel.
καὶ ἀπλημμέλησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πλημμέλειαν μεγάλην καὶ ἐνοσφίσαντο ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος καὶ ἔλαβεν αχαρ υἱὸς χαρμι υἱοῦ ζαμβρι υἱοῦ ζαρα ἐκ τῆς φυλῆς ἰουδα ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
- 2 Ja Joosua lähetti miehiä Jerikosta Aihin, joka on lähellä Beet-Aavenia, itään päin Beetelistä, ja sanoi heille näin: "Menkää vakoilemaan maata". Niin miehet menivät ja vakoilivat Aita.
Now Joshua sent men from Jericho to Ai, which is by the side of Beth-aven, on the east side of Beth-el, and said to them, Go up and make a search through the land. And the men went up and saw how Ai was placed.
καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς ἄνδρας εἰς γαι ἣ ἔστιν κατὰ βαιθελ λέγων κατασκεύασθε τὴν γαι καὶ ἀνέβησαν οἱ ἄνδρες καὶ κατεσκεύασαν τὴν γαι
- 3 Kun he palasivat Joosuan luo, sanoivat he hänelle: "Älköön koko kansa menkö, vaan menköön noin kaksi tai kolme tuhatta miestä Aita valloittamaan; älä vaivaa koko kansaa sinne, sillä niitä on vähän".
Then they came back to Joshua and said to him, Do not send all the people up, but let about two or three thousand men go up and make an attack on Ai; there is no need for all the people to be fired with the journey there, for it is only a small town.
καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς ἰησοῦν καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν μὴ ἀναβῆτω πᾶς ὁ λαός ἀλλ' ὡς δισχιλιοὶ ἢ τρισχιλιοὶ ἄνδρες ἀναβήτωσαν καὶ ἐκπολιορκησάτωσαν τὴν πόλιν μὴ ἀναγάγῃς ἐκεῖ τὸν λαὸν πάντα ὀλίγοι γάρ εἰσιν
- 4 Niin meni sinne kansasta noin kolme tuhatta miestä, mutta he kääntyivät pakoon Ain miesten edestä.
So about three thousand of the people went up, and were sent in flight by the men of Ai.
καὶ ἀνέβησαν ὡσεὶ τρισχιλιοὶ ἄνδρες καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου τῶν ἀνδρῶν γαι
- 5 Ja Ain miehet löivät heitä kuoliaaksi noin kolmekymmentä kuusi miestä, ajoivat heitä takaa kaupungin portilta Sebarimiin asti ja voittivat heidät rinteessä. Silloin kansan sydän raukesi ja tuli kuin vedeksi.
The men of Ai put to death about thirty-six of them, driving them from before the town as far as the stoneworks, and overcoming them on the way down: and the hearts of the people became like water.
καὶ ἀπέκτειναν ἀπ' αὐτῶν ἄνδρες γαι εἰς τριάκοντα καὶ ἕξ ἄνδρας καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλης καὶ συνέτριψαν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ καταφεροῦς καὶ ἐπτοήθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ καὶ ἐγένετο ὡς σπερ ὕδωρ
- 6 Niin Joosua repäisi vaatteensa ja lankesi kasvoilleen maahan Herran arkin eteen ja oli siinä iltaan saakka, hän ja Israelin vanhimmat; ja he heittivät tomua päänsä päälle.
Then Joshua, in great grief, went down on the earth before the ark of the Lord till the evening, and all the chiefs of Israel with him, and they put dust on their heads.
καὶ διέρρηξεν ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἔπεσεν ἰησοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον ἐναντίον κυρίου ἕως ἑσπέρας αὐτὸς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ καὶ ἐπέβάλοντο χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν

- 7 Ja Joosua sanoi: "Voi, Herra, Herra, minkätähden toit tämän kansan Jordanin yli antaaksesi meidät amorilaisten käsiin ja tuhotaksesi meidät? Oi, jospa olisimme päättäneet jäädä tuolle puolelle Jordanin!
And Joshua said, O Lord God, why have you taken us over Jordan only to give us up into the hands of the Amorites for our destruction? If only it had been enough for us to keep on the other side of Jordan!
καὶ εἶπεν ἰησοῦς δέομαι κύριε ἵνα τί διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν τοῦτον τὸν ἰορδάνην παραδοῦναι αὐτὸν τῷ αμορραίῳ ἀπολέσαι ἡμᾶς καὶ εἰ κατεμείναμεν καὶ κατωκίσθημεν παρὰ τὸν ἰορδάνην
- 8 Oi, Herra, mitä sanoisinkaan, kun Israel on kääntynyt pakoon vihollistensa edestä!
O Lord, what am I to say now that Israel have given way before their attackers?
καὶ τί ἐρῶ ἐπεὶ μετέβαλεν ἰσραηλ ἀγένη ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ
- 9 Kun kanaanilaiset ja kaikki muut maan asukkaat sen kuulevat, niin he saartavat meidät ja hävittävät meidän nimeämme maan päältä. Mitä aiot tehdä suuren nimesi puolesta?"
For when the news comes to the Canaanites and all the people of the land, they will come up, shutting us in and cutting off our name from the earth: and what will you do for the honour of your great name?
καὶ ἀκούσας ὁ χαναναῖος καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν περικυκλώσουσιν ἡμᾶς καὶ ἐκτρίψουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τί ποιήσεις τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα
- 10 Mutta Herra sanoi Joosualle: "Nouse! Miksi makaat kasvoillasi?
Then the Lord said to Joshua, Get up; what are you doing with your face to the earth?
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν ἀνάστηθι ἵνα τί τοῦτο σὺ πέτωκας ἐπὶ πρόσωπόν σου
- 11 Israel on tehnyt syntiä, he ovat rikkoneet minun liittoni, jonka minä olen heille säättänyt; he ovat ottaneet sitä, mikä oli vihitty tuhon omaksi, he ovat varastaneet ja valhetelleet, he ovat panneet sen omaan tavaraansa joukkoon.
Israel has done wrong, sinning against the agreement which I made with them: they have even taken of the cursed thing; acting falsely like thieves they have put it among their goods.
ἡμέρτηκεν ὁ λαὸς καὶ παρέβη τὴν διαθήκην ἣν διεθέμην πρὸς αὐτούς καὶ κλέψαντες ἀπὸ τοῦ ἀναθήματος ἐπέβαλον εἰς τὰ σκεύη αὐτῶν
- 12 Sentähden israelilaiset eivät voi kestää vihollistensa edessä, vaan heidän täytyy kääntyä pakoon vihollistensa edestä, sillä he itse ovat vihityt tuhon omiksi. En minä enää ole teidän kanssanne, ellette hävitä keskuudestanne tuhon omaksi vihittyä.
For this reason the children of Israel have given way, turning their backs in flight before their attackers, because they are cursed: I will no longer be with you, if you do not put the cursed thing away from among you.
οὐ μὴ δύνονται οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ὑποστῆναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ἀγένη ἐπιστρέψουσιν ἔναντι τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ὅτι ἐγενήθησαν ἀνάθεμα οὐ προσθήσω ἔτι εἶναι μεθ' ὑμῶν ἐὰν μὴ ἐξ ἄρητε τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν αὐτῶν
- 13 Nouse, pyhitä kansa ja sano: Pyhittäytykää huomiseksi, sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sinun keskuudessasi, Israel, on jotakin tuhon omaksi vihittyä; sinä et voi kestää vihollistes edessä, ennenkuin olette poistaneet keskuudestanne tuhon omaksi vihityn.
Up! make the people holy; say to them, Make yourselves holy before tomorrow, for the Lord, the God of Israel, has said, There is a cursed thing among you, O Israel, and you will give way before your attackers in the fight till the cursed thing has been taken away from among you.
ἀναστὰς ἀγίασον τὸν λαὸν καὶ εἰπὸν ἀγιασθῆναι εἰς αὔριον τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ τὸ ἀνάθεμα ἐν ὑμῖν ἐστὶν οὐ δυνήσεσθε ἀντιστῆναι ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν ἕως ἂν ἐξάρητε τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν
- 14 Astukaa siis huomenaamuna sukukunnittain esiin, ja se sukukunta, johon Herran arpa osuu, astukoon esiin suvittain, ja se suku, johon Herran arpa osuu, astukoon esiin perhekunnittain, ja se perhekunta, johon Herran arpa osuu, astukoon esiin mies mieheltä.
So in the morning you are to come near, tribe by tribe; and the tribe marked out by the Lord is to come near, family by family; and the family marked out by the Lord is to come near, house by house; and the house marked out by the Lord is to come near, man by man.
καὶ συναχθήσεσθε πάντες τὸ πρωὶ κατὰ φυλάς καὶ ἔσται ἡ φυλὴ ἣν ἂν δεῖξῃ κύριος προσάξετε κατὰ δήμους καὶ τὸν δήμον ὃν ἐὰν δεῖξῃ κύριος προσάξετε κατ' οἶκον καὶ τὸν οἶκον ὃν ἐὰν δεῖξῃ κύριος προσάξετε κατ' ἄνδρα
- 15 Mutta se, jolta tavataan tuhon omaksi vihittyä, poltettakoon tulessa, hän ja kaikki, mitä hänellä on, sillä hän on rikkonut Herran liiton ja tehnyt häpeällisen teon Israelissa."
Then the man who is taken with the cursed thing is to be burned, with everything which is his; because he has gone against the agreement of the Lord and has done an act of shame in Israel.
καὶ ὃς ἂν ἐνδειχθῆ κατακαυθήσεται ἐν πυρὶ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ ὅτι παρέβη τὴν διαθήκην κυρίου καὶ ἐποίησεν ἀνόμημα ἐν ἰσραηλ
- 16 Niin Joosua antoi varhain seuraavana aamuna Israelin sukukunnittain astua esiin; ja arpa osui Juudan sukukuntaan.
So Joshua got up early in the morning, and made Israel come before him by their tribes; and the tribe of Judah was taken;
καὶ ὄρθρισεν ἰησοῦς καὶ προσήγαγεν τὸν λαὸν κατὰ φυλάς καὶ ἐνεδείχθη ἡ φυλὴ ἰουδα

- 17 Silloin hän antoi Juudan sukukunnan astua esiin, ja arpa osui serahilaisten sukuun. Sitten hän antoi serahilaisten suvun astua esiin mies mieheltä, ja arpa osui Sabdiin.
Then he made Judah come forward, and the family of the Zerahites was taken; and he made the family of the Zerahites come forward man by man; and Zabdi was taken;
καὶ προσήχθη κατὰ δῆμους καὶ ἐνεδείχθη δῆμος ὁ ζαραὶ καὶ προσήχθη κατὰ ἄνδρα
- 18 Niin hän antoi hänen perhekuntansa mies mieheltä astua esiin, ja arpa osui Aakaniin, Karmin poikaan, joka oli Sabdin poika, joka Serahin poika, Juudan sukukuntaa.
Then the house of Zabdi came forward man by man, and Achan, the son of Carmi, the son of Zabdi, the son of Zerah, of the tribe of Judah, was taken.
καὶ ἐνεδείχθη αχαρ υἱὸς ζαμβρι υἱοῦ ζαρα
- 19 Silloin Joosua sanoi Aakanille: "Poikani, anna Herralle, Israelin Jumalalle, kunnia ja anna hänelle ylistys: tunnusta minulle, mitä olet tehnyt, äläkä salaa sitä minulta".
And Joshua said to Achan, My son, give glory and praise to the Lord, the God of Israel; give me word now of what you have done, and keep nothing back from me.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς τῷ αχαρ δὸς δόξαν σήμερον τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραηλ καὶ δὸς τὴν ἐξομολόγησιν καὶ ἀνάγγελόν μοι τί ἐποίησας καὶ μὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ
- 20 Niin Aakan vastasi Joosuelle ja sanoi: "Minä todella olen tehnyt syntiä Herraa, Israelin Jumalaa, vastaan, sillä näin minä tein:
And Achan, answering, said to Joshua, Truly I have done wrong against the Lord, the God of Israel, and this is what I have done:
καὶ ἀπεκρίθη αχαρ τῷ ἰησοῦ καὶ εἶπεν ἀληθῶς ἤμαρτον ἐναντίον κυρίου θεοῦ ἰσραηλ οὕτως καὶ οὕτως ἐποίησα
- 21 kun minä näin saaliin joukossa kauniin sinearilaisen vaipan, kaksisataa sekeliä hopeata ja kultalevyn, viidenkymmenen sekelin painoisen, niin minussa syttyi niihin himo, ja minä otin ne; ne ovat kätkeytyneinä maahan keskelle minun telttaan, hopea alimpana".
When I saw among their goods a fair robe of Babylon and two hundred shekels of silver, and a mass of gold, fifty shekels in weight, I was overcome by desire and took them; and they are put away in the earth in my tent, and the silver is under it.
εἶδον ἐν τῇ προνομῇ ψιλὴν ποικίλην καλὴν καὶ διακόσια δίδραγμα ἀργυρίου καὶ γλῶσσαν μίαν χρυσῆν πεντήκοντα διδράχμων καὶ ἐνθυμηθεὶς αὐτῶν ἔλαβον καὶ ἰδοὺ αὐτὰ ἐγκέκρυπται ἐν τῇ γῇ ἐν τῇ σκηνῇ μου καὶ τὸ ἀργύριον κέκρυπται ὑποκάτω αὐτῶν
- 22 Niin Joosua lähetti miehiä ottamaan selkoa, ja ne juoksivat teltaan. Siellä oli kätkö hänen tellassaan, hopea alimpana.
So Joshua sent men quickly, and looking in his tent, they saw where the robe had been put away secretly with the silver under it.
καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς ἀγγέλους καὶ ἔδραμον εἰς τὴν σκηνὴν εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ ταῦτα ἦν ἐγκεκρυμμένα εἰς τὴν σκηνὴν καὶ τὸ ἀργύριον ὑποκάτω αὐτῶν
- 23 Ja he ottivat ne telasta, veivät ne Joosuan ja kaikkien israelilaisten luo ja panivat Herran eteen.
And they took them from the tent and came back with them to Joshua and the children of Israel, and put them before the Lord.
καὶ ἐξήνεγκαν αὐτὰ ἐκ τῆς σκηνῆς καὶ ἦνεγκαν πρὸς ἰησοῦν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραηλ καὶ ἔθηκαν αὐτὰ ἐναντι κυρίου
- 24 Niin Joosua yhdessä koko Israelin kanssa otti Aakanin, Serahin pojan, ja hopean, vaipan ja kultalevyn, sekä hänen poikansa, tyttärensä, härkensä, aasinsa, lampaansa, telttansa ynnä kaikki, mitä hänellä oli, ja he veivät ne Aakorin laaksoon.
Then Joshua and all Israel took Achan, the son of Zerah, and the silver and the robe and the mass of gold, and his sons and his daughters and his oxen and his asses and his sheep and his tent and everything he had; and they took them up into the valley of Achor.
καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς τὸν αχαρ υἱὸν ζαρα καὶ ἀνήγαγεν αὐτὸν εἰς φάραγγα αχωρ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ τοὺς μόσχους αὐτοῦ καὶ τὰ ὑποζύγια αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ πρόβατα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ λαὸς μετ' αὐτοῦ καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς εἰς ἑμεκαχωρ
- 25 Ja Joosua sanoi: "Miksi olet syössyt meidät onnettomuuteen? Herra syöksee sinut onnettomuuteen tänä päivänä." Silloin koko Israel kivitti hänet kuoliaaksi. He polttivat heidät tulella ja kivittivät heidät.
And Joshua said, Why have you been a cause of trouble to us? Today the Lord will send trouble on you. And all Israel took part in stoning him; they had him stoned to death and then burned with fire.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς τῷ αχαρ τί ὠλέθρευσας ἡμᾶς ἐξολεθρεύσαι σε κύριος καθὰ καὶ σήμερον καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν λίθοις πᾶς ἰσραηλ
- 26 Ja he kasasivat hänen päällensä suuren kiviroukkion, joka vielä tänäkin päivänä on olemassa; ja niin Herra lautuui vihansa hehkusta. Sentähden kutsutaan sitä paikkaa vielä tänäkin päivänä Aakorin laaksoksi.
And over him they put a great mass of stones, which is there to this day; then the heat of the Lord's wrath was turned away. So that place was named, The Valley of Achor, to this day.
καὶ ἐπέστησαν αὐτῷ σωρὸν λίθων μέγαν καὶ ἐπαύσατο κύριος τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς διὰ τοῦτο ἐπωνόμασεν αὐτὸ ἑμεκαχωρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 1 Ja Herra sanoi Joosuelle: "Älä pelkää äläkä arkaile. Ota mukaasi kaikki sotaväki ja lähde ja mene Aihin. Katso, minä annan sinun käsiisi Ain kuninkaan ja hänen kansansa, hänen kaupunkinsa ja maansa.
Then the Lord said to Joshua, Have no fear and do not be troubled: take with you all the fighting-men and go up against Ai: for I have given into your hands the king of Ai and his people and his town and his land:
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν μὴ φοβηθῆς μηδὲ δειλιάσῃς λαβὲ μετὰ σοῦ τοὺς ἄνδρας πάντας τοὺς πολεμιστὰς καὶ ἀναστὰς ἀνάβηθι εἰς γαι ἰδοὺ δέδωκα εἰς τὰς χεῖράς σου τὸν βασιλεῦ γαι καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ

- 2 Ja tee Aille ja sen kuninkaalle, niinkuin teit Jerikolle ja sen kuninkaalle; kuitenkin saatte ryöstää itsellenne, mitä sieltä on saatavana saalista ja karjaa. Aseta väijytys kaupungin taa."
And you are to do to Ai and its king as you did to Jericho and its king; but their goods and their cattle you may take for yourselves: let a secret force be stationed to make a surprise attack on the town from the back.
καὶ ποιήσεις τὴν γαῖαν ὡς τὸν τρόπον ἐποίησας τὴν ἱερὶχὼν καὶ τὸν βασιλεῦσάν αὐτῆς καὶ τὴν προνομήν τῶν κτηνῶν προνομεύσεις σεαυτῷ κατάστησον δὲ σεαυτῷ ἔνεδρα τῆ πόλει εἰς τὰ ὀπίσω
- 3 Niin Joosua ynnä kaikki sotaväki lähti liikkeelle mennäkseen Aihin. Ja Joosua valitsi kolmekymmentä tuhatta miestä, sotaurhoa, ja lähetti heidät menemään yöllä.
So Joshua and the fighting-men got ready to go up against Ai; and Joshua took thirty thousand men of war, and sent them out by night.
καὶ ἀνέστη ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστῆς ὥστε ἀναβῆναι εἰς γαῖαν ἐπέλεξεν δὲ ἰησοῦς τριάκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατοῦς ἐν ἰσχύϊ καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς νυκτός
- 4 Ja hän käski heitä sanoen: "Asettukaa väijyksiin kaupungin taa, ei aivan kauas kaupungista; ja olkaa kaikki valmiina.
And he gave them their orders, saying, Go and take up your position secretly at the back of the town: do not go very far away, and let all of you be ready:
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων ὑμεῖς ἐνεδρεύσατε ὀπίσω τῆς πόλεως μὴ μακρὰν γίνεσθε ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἔσεσθε πάντες ἔτοιμοι
- 5 Mutta minä ynnä kaikki se väki, joka on minun kanssani, lähenemme kaupunkia. Kun he sitten tulevat ulos meitä vastaan niinkuin ensi kerrallakin, niin me käännyimme pakoon heidän edestänsä.
And I and all the people with me will come near the town, and when they come out against us as they did before, we will go in flight from them;
καὶ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ προσάξομεν πρὸς τὴν πόλιν καὶ ἔσται ὡς ἂν ἐξέλθοσιν οἱ κατοικοῦντες γαῖαν εἰς συνάντησιν ἡμῖν καθάπερ καὶ πρόφην καὶ φευζόμεθα ἀπὸ προσώπου αὐτῶν
- 6 Ja he seuraavat meitä niin kauas, että eristämme heidät kaupungista, sillä he sanovat: 'He pakenevat meitä niinkuin ensi kerrallakin'. Kun me näin pakenemme heitä,
And they will come out after us, till we have got them away from the town; for they will say, They have gone in flight from us as before; so we will go in flight before them;
καὶ ὡς ἂν ἐξέλθοσιν ὀπίσω ἡμῶν ἀποσπάσομεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως καὶ ἐροῦσιν φεύγουσιν οὗτοι ἀπὸ προσώπου ἡμῶν ὡς τὸν τρόπον καὶ ἐμπροσθεν
- 7 silloin nouskaa te väijytyksestä ja ottakaa kaupunki haltuunne, sillä Herra, teidän Jumalanne, antaa sen teidän käsiinne.
Then you will get up from your secret position and take the town, for the Lord your God will give it up into your hands.
ὁμοίως δὲ ἐξαναστήσεσθε ἐκ τῆς ἐνέδρας καὶ πορεύσεσθε εἰς τὴν πόλιν
- 8 Ja kun olette saaneet kaupungin valtaanne, sytyttäkää kaupunki palamaan; tehkää Herran sanan mukaan. Huomatkaa, että minä käsken teidän tehdä sen."
And when you have taken the town, put fire to it, as the Lord has said: see, I have given you your orders.
κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ποιήσατε ἰδοὺ ἐντέταλμαι ὑμῖν
- 9 Sitten Joosua lähetti heidät menemään, ja he menivät ja asettuivat väijytyspaikkaan Beetelin ja Ain välille, länteen päin Aista. Mutta Joosua oli sen yön kansan kanssa.
So Joshua sent them out: and they took up a secret position between Beth-el and Ai, on the west side of Ai: but Joshua kept with the people that night.
καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν ἐνέδραν καὶ ἐνεκάθισαν ἀνὰ μέσον βαιθηλ καὶ ἀνὰ μέσον γαῖαν ἀπὸ θαλάσσης τῆς γαῖαν
- 10 Varhain seuraavana aamuna Joosua piti kansan katselmuksen ja lähti, hän ja Israelin vanhimmat, kansan etunenässä nousemaan Aihin.
And early in the morning Joshua got up, and put the people in order, and he and the chiefs of Israel went up before the people to Ai.
καὶ ὄρθριος ἰησοῦς τὸ πρωὶ ἐπεσκέψατο τὸν λαόν καὶ ἀνέβησαν αὐτοὺς καὶ οἱ πρεσβύτεροι κατὰ πρόσωπον τοῦ λαοῦ ἐπὶ γαῖαν
- 11 Ja kaikki se sotaväki, joka oli hänen kanssaan, nousi, lähestyi ja tuli kaupungin edustalle; ja he leiriytyivät Ain pohjoispuolelle, niin että laakso oli heidän ja Ain välillä.
And all the fighting-men who were with him went up and came near the town, and took up a position on the north side of Ai facing the town, with a valley between him and the town.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστῆς μετ' αὐτοῦ ἀνέβησαν καὶ πορευόμενοι ἦλθον ἐξ ἐναντίας τῆς πόλεως ἀπ' ἀνατολῶν
- 12 Sitten hän otti noin viisituhatta miestä ja asetti heidät väijyksiin Beetelin ja Ain välille, länteen päin kaupungista.
And taking about five thousand men, he put them in position for a surprise attack on the west side of Ai, between Beth-el and Ai.
καὶ τὰ ἔνεδρα τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης
- 14 Kun Ain kuningas näki sen, niin kaupungin miehet, kuningas ja kaikki hänen väkensä, lähtivät varhain aamulla nopeasti taisteluun Israelia vastaan määrättyyn paikkaan aroaan puolelle; hän ei näet tiennyt, että oli väijytys häntä vastaan kaupungin takana.
Now when the king of Ai saw it, he got up quickly and went out to war against Israel, he and all his people, to the slope going down to the valley; but he had no idea that a secret force was waiting at the back of the town.
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν βασιλεὺς γαῖαν ἔσπευσεν καὶ ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτοῖς ἐπ' εὐθείας εἰς τὸν πόλεμον αὐτοὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτοὺς οὐκ ᾔδει ὅτι ἔνεδρα αὐτῷ ἔστιν ὀπίσω τῆς πόλεως

- 15 Niin Joosua ja koko Israel olivat joutuvinaan tappiolle ja pakenivat erämaahan päin.
Then Joshua and all Israel, acting as if they were overcome before them, went in flight by way of the waste land.
καὶ εἶδεν καὶ ἀνεχώρησεν ἰησοῦς καὶ ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν
- 16 Silloin kaupungin koko väki kutsuttiin ajamaan heitä takaa; ja he ajoivat Joosuaa takaa, ja niin heidät eristettiin kaupungista.
And all the people in Ai came together to go after them; and they went after Joshua, moving away from the town.
καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ αὐτοὶ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς πόλεως
- 17 Eikä Aihin eikä Beeteliin jäänyt ainoatakaan miestä, joka ei lähtenyt Israelin jälkeen, vaan he jättivät kaupungin avoimeksi ja ajoivat takaa Israelia.
There was not a man in Ai and Beth-el who did not go out after Israel; and the town was open and unwatched while they went after Israel.
οὐ κατελείφθη οὐθεὶς ἐν τῇ γαὶ ὅς οὐ κατεδίωξεν ὀπίσω ἰσραὴλ καὶ κατέλιπον τὴν πόλιν ἀνεωγμένην καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω ἰσραὴλ
- 18 Niin Herra sanoi Joosualle: "Ojenna keihäs, joka on kädessäsi, Aita kohti, sillä minä annan sen sinun käsiisi". Ja Joosua ojensi keihään, joka oli hänen kädessään, kaupunkia kohti.
And the Lord said to Joshua, Let your spear be stretched out against Ai; for I will give it into your hands. So Joshua took up his spear, stretching it out in the direction of the town.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν ἔκτεινον τὴν χειρὰ σου ἐν τῷ γαίσῳ τῷ ἐν τῇ χειρὶ σου ἐπὶ τὴν πόλιν εἰς γὰρ τὰς χειρὰς σου παραδέδωκα αὐτὴν καὶ τὰ ἔνεδρα ἐξαναστήσονται ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν καὶ ἐξέτεινεν ἰησοῦς τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὸν γαῖσον ἐπὶ τὴν πόλιν
- 19 Silloin väijyksissä oleva joukko nousi kiiruusti paikaltaan ja riensi, niin pian kuin hän ojensi kätensä, ja tunkeutui kaupunkiin ja valloitti sen ja sytytti heti kaupungin palamaan.
Then the secret force came quickly from their place, and running forward when they saw his hand stretched out, went into the town and took it, and put fire to it straight away.
καὶ τὰ ἔνεδρα ἐξανάστησαν ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν καὶ ἐξήλθοσαν ὅτε ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα καὶ ἤλθοσαν ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ κατέλαβον αὐτὴν καὶ σπύσαντες ἐνέπρησαν τὴν πόλιν ἐν πυρὶ
- 20 Kun Ain miehet kääntyivät ja katsoivat taaksensa, niin he näkivät kaupungista savun nousevan taivasta kohti; eivätkä he kyenneet pakenemaan, ei sinne eikä tänne, sillä se väki, joka pakeni erämaahan, kääntyi takaa-ajajia vastaan.
Then the men of Ai, looking back, saw the smoke of the town going up to heaven, and were unable to go this way or that: and the people who had gone in flight to the waste land were turned back on those who were coming after them.
καὶ περιβλέψαντες οἱ κάτοικοι γαὶ εἰς τὰ ὀπίσω αὐτῶν καὶ ἐθεώρουν καπνὸν ἀναβαίνοντα ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν καὶ οὐκέτι εἶχον ποῦ φύγωσιν ὧδε ἢ ὧδε
- 21 Kun Joosua ja koko Israel näki, että väijyksissä ollut joukko oli valloittanut kaupungin ja että kaupungista nousi savu, niin he palasivat takaisin ja voittivat Ain miehet.
And when Joshua and all Israel saw that the town had been taken by the surprise attack, and that the smoke of the town had gone up, turning round they overcame the men of Ai.
καὶ ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδον ὅτι ἔλαβον τὰ ἔνεδρα τὴν πόλιν καὶ ὅτι ἀνέβη ὁ καπνὸς τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν καὶ μεταβαλόμενοι ἐπάταξαν τοὺς ἀνδρας τῆς γαὶ
- 22 Ja myöskin ne toiset lähtivät kaupungista heitä vastaan, joten he joutuivat israelilaisten väliin, toisten ollessa edessä, toisten takana. Ja he voittivat heidät, päästämättä pakoon ja pelastumaan ainoatakaan heistä.
Then the other force came out of the town against them, so that they were being attacked on this side and on that: and Israel overcame them and let not one of them get away with his life.
καὶ οὗτοι ἐξήλθοσαν ἐκ τῆς πόλεως εἰς συνάντησιν καὶ ἐγενήθησαν ἀνὰ μέσον τῆς παρεμβολῆς οὗτοι ἐντεῦθεν καὶ οὗτοι ἐντεῦθεν καὶ ἐπάταξαν ἕως τοῦ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῶν σεσωσμένον καὶ δὲ ἰαπεφενγότα
- 23 Mutta Ain kuninkaan he ottivat kiinni elävänä ja toivat hänet Joosuan eteen.
But the king of Ai they made prisoner, and took him to Joshua.
καὶ τὸν βασιλεῖα τῆς γαὶ συνέλαβον ζῶντα καὶ προσήγαγον αὐτὸν πρὸς ἰησοῦν
- 24 Kun Israel oli surmannut kaikki Ain asukkaat kedolla, erämaassa, jonne he olivat heitä ajaneet takaa, ja he kaikki viimeiseen mieheen olivat kaatuneet miekan terään, palasi koko Israel Aihin, ja siellä olevat tapettiin miekan terällä.
Then, after the destruction of all the people of Ai in the field and in the waste land where they went after them, and when all the people had been put to death without mercy, all Israel went back to Ai, and put to death all who were in it without mercy.
καὶ ὡς ἐπάσαντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀποκτείνοντες πάντας τοὺς ἐν τῇ γαὶ τοὺς ἐν τοῖς πεδίοις καὶ ἐν τῷ ὄρει ἐπὶ τῆς καταβάσεως οὗ κατεδίωξαν αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς εἰς τέλος καὶ ἀπέστρεψεν ἰησοῦς εἰς γαὶ καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ῥομφαίας
- 25 Ja niitä, jotka sinä päivänä kaatuivat, miehiä ja naisia, oli kaikkiaan kaksitoista tuhatta, kaikki Ain asukkaat.
On that day twelve thousand were put to death, men and women, all the people of Ai.
καὶ ἐγενήθησαν οἱ πεσόντες ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἀπὸ ἀνδρῶν καὶ ἕως γυναικῶν δώδεκα χιλιάδες πάντας τοὺς κατοικοῦντας γαὶ
- 27 Ainoastaan karjan, ja mitä kaupungista oli saatavana saalista, Israel ryösti itselleen sen määräyksen mukaan, jonka Herra oli Joosualle antanut.
But the cattle and the goods from that town, Israel took for themselves, as the Lord had given orders to Joshua.
πλὴν τῶν κτηνῶν καὶ τῶν σκυλῶν τῶν ἐν τῇ πόλει πάντα ἃ ἐπρονόμεισαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ πρόσταγμα κυρίου ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ ἰησοῦ

- 28 **Ja Joosua poltti Ain ja teki siitä ikiajoiksi rauniokummun, aution aina tähän päivään asti.**
So Joshua gave Ai to the flames, and made it a waste mass of stones for ever, as it is to this day.
και ενεπυρρισεν ιησους την πολιν εν πυρι χρωμα αοικητον εις τον αιωνα εθηκεν αυτην εως της ημερας ταυτης
- 29 **Mutta Ain kuninkaan hän ripusti hirteen, jossa hän riippui iltaan asti. Mutta auringon laskeessa Joosua käski ottaa hänen ruumiinsa alas hirrestä, ja he heittivät sen kaupungin portin edustalle ja kasasivat sen päälle suuren kiviroukkion, joka on siellä vielä tänäkin päivänä.**
And he put the king of Ai to death, hanging him on a tree till evening: and when the sun went down, Joshua gave them orders to take his body down from the tree, and put it in the public place of the town, covering it with a great mass of stones, which is there to this day.
και τον βασιλευα της γαι εκρεμασεν επι ζυλου διδουμου και ην επι του ζυλου εως εσπερας και επιδυνοντος του ηλιου συνεταξεν ιησους και καθειλσαν αυτου το σωμα απο του ζυλου και ερριψαν αυ τον εις τον βοθρον και επεστησαν αυτω σωρον λιθων εως της ημερας ταυτης
- 1 **Kun kaikki kuninkaat, jotka asuivat tällä puolella Jordanin, Vuoristossa, Alankomaassa ja pitkin Suuren meren koko rannikkoa Libanoniin päin, heittiläiset, amorilaiset, kanaanilaiset, perissiläiset, hivviläiset ja jebusilaiset, kuuluivat, mitä oli tapahtunut,**
Now on hearing of the news of these things, all the kings on the west side of Jordan, in the hill-country and the lowlands and by the Great Sea in front of Lebanon, the Hittites and the Amorites, the Canaanites, the Perizzites, the Hivites, and the Jebusites,
ως δ' ηκουσαν οι βασιλεις των αμορραιων οι εν τω περαν του ιορδανου οι εν τη ορεινη και οι εν τη πεδινη και οι εν παση τη παραλια της θαλασσης της μεγαλης και οι προς τω αντιλιβανω και οι χετταιοι και οι χαναναιοι και οι φερεζαιοι και οι ευαιοι και οι αμορραιοι και οι γεργεσαιοι και οι ιεβουσαιοι
- 2 **niin he kokoontuivat yhteen sotiakseen yksimielisesti Joosuaa ja Israelia vastaan.**
Came together with one purpose, to make war against Joshua and Israel.
συνηλθοσαν επι το αυτο εκπολεμησαι ιησουν και ισραηλ αμα παντες [2α] τότε φκοδομησεν ιησους θυσιαστηριον κυριω τω θεω ισραηλ εν ορει γαιβαλ [2β] καθοτι ενετειλατο μουσης ο θεραπων κυριου τοις υιοις ισραηλ καθα γεγραπται εν τω νομω μουση θυσιαστηριον λιθων ολοκληρων εφ' ους ουκ επεβληθη σιδηρος και ανεβιβασεν εκει ολοκαυτωματα κυριω και θυσια σωτηριου [2ξ] και ι εγραψεν ιησους επι των λιθων το δευτερονομιον νομον μουση ον εγραψεν ενωπιον υιων ισραηλ [2δ] και πας ισραηλ και οι πρεσβυτεροι αυτων και οι δικασται και οι γραμματεις αυτων παρεπορε υοντο ενθεν και ενθεν της κιβωτου απεναντι και οι ιερεις και οι λευιται ηραν την κιβωτον της διαθηκης κυριου και ο αυτοχθων οι ησαν ημισυ πλησιον ορους γαιβαλ καθοτι ενετειλατο μουσης ο θεραπων κυριου ευλογησαι τον λαον εν πρωτοις [2ε] και μετα ταυτα ουτως ανεγνω ιησους παντα τα ρηματα του νομου τουτου τας ευλογιας και τας καταρας κατα παντα τα γεγραμμενα εν τω νομω μουση [2φ] ουκ ην ρημα απο παντων ον ενετειλατο μουσης τω ιησοι ο ουκ ανεγνω ιησους εις τα οτα πασης εκκλησιας υιων ισραηλ το ις ανδρασιν και ταις γυναιξιν και τοις παιδιοις και τοις προσηλυτοις τοις προσπορευομενοις τω ισραηλ
- 3 **Mutta kun Gibeonin asukkaat kuuluivat, mitä Joosua oli tehnyt Jerikolle ja Aille,**
And the men of Gibeon, hearing what Joshua had done to Jericho and Ai,
και οι κατοικουντες γαβαιων ηκουσαν παντα οσα εποισηεν κυριος τη ιεριχω και τη γαι
- 4 **niin hekin menettelivät viekkaasti: he menivät ja tekeytyivät lähettiläiksi, ottivat kuluneita säkkejä aasiensa selkään sekä kuluneita, repeytyneitä ja kiinnisolmeiluja viinileilejä**
Acting with deceit, got food together as if for a long journey; and took old food-bags for their asses, and old and cracked wine-skins kept together with cord;
και εποισαν και γε αυτοι μετα πανουργιας και ελθοντες επεστισαντο και ητομασαντο και λαβοντες σακκουσ παλαιουδ επι των ονων αυτων και ασκουδ οινου παλαιουδ και κατερρωγοτας αποδεδ εμενουδ
- 5 **ja panivat kuluneet, paikutat kengät jalkaansa ja kuluneet vaatteet päällensä; ja kaikki heidän eväsläpkinsä olivat kuivia ja murentuneita.**
And put old stitched-up shoes on their feet, and old clothing on their backs; and all the food they had with them was dry and broken up.
και τα κοιλα των υποδηματων αυτων και τα σανδαλια αυτων παλαια και καταπελεματωμενα εν τοις ποσιν αυτων και τα ιματα αυτων πεπαλαιωμενα επανω αυτων και ο αρτος αυτων του επισιτισμου ξηροδ και ευρωτιων και βεβρωμενουδ
- 6 **Niin he menivät Joosuan luo Gilgalin leiriin ja sanoivat hänelle sekä Israelin miehille: "Me olemme tulleet kaukaisesta maasta; tehkää siis liitto meidän kanssamme".**
And they came to Joshua to the tent-circle at Gilgal, and said to him and to the men of Israel, We have come from a far country: so now make an agreement with us.
και ηλθοσαν προς ιησουν εις την παρεμβολην ισραηλ εις γαλαγα και ειπαν προς ιησουν και ισραηλ εκ γης μακροθεν ηκαμεν και νυν διαθεσθε ημιν διαθηκην
- 7 **Mutta Israelin miehet vastasivat hivviläisille: "Kenties te asutte täällä meidän keskellämme; kuinka me tekisimme liiton teidän kanssamme?"**
And the men of Israel said to the Hivites, It may be that you are living among us; how then may we make an agreement with you?
και ειπαν οι υιοι ισραηλ προς τον χορραϊον ορα μη εν εμοι κατοικεις και πως σοι διαθωμαι διαθηκην
- 8 **Niin he sanoivat Joosuaalle: "Me olemme sinun palvelijoitasi". Joosua sanoi heille: "Keitä te olette ja mistä tulette?"**
And they said to Joshua, We are your servants. Then Joshua said to them, Who are you and where do you come from?
και ειπαν προς ιησουν οικεται σου εσμεν και ειπεν προς αυτουδ ιησουδ ποθεν εστε και ποθεν παραγεγονατε

- 9 Niin he vastasivat hänelle: "Palvelijasi tulevat hyvin kaukaisesta maasta Herran, sinun Jumalasi, nimen tähden. Sillä me olemme kuulleet hänestä kaiken, mitä hän teki Egyptissä, And they said to him, Your servants have come from a very far country, because of the name of the Lord your God: for the story of his great name, and of all he did in Egypt has come to our ears, και εἶπαν ἐκ γῆς μακρόθεν σφόδρα ἤκασιν οἱ παῖδες σου ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ σου ἀκηκόαμεν γὰρ τὸ ὄνομα αὐτοῦ και ὅσα ἐποίησεν ἐν αἰγύπτῳ
- 10 ja kaiken, mitä hän teki niille kahdelle amorilaisten kuninkaalle, jotka asuivat tuolla puolella Jordanin, Siihonille, Hesbonin kuninkaalle, ja Oogille, Baasanin kuninkaalle, joka asui Astarotissa. And what he did to the two kings of the Amorites east of Jordan, to Sihon, king of Heshbon, and to Og, king of Bashan, at Ashtaroth. και ὅσα ἐποίησεν τοῖς βασιλευσιν τῶν αμορραίων οἱ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου τῶ σιων βασιλεῖ εσεβων και τῶ ωγ βασιλεῖ τῆς βασαν ὃς κατόκει ἐν ασταρωθ και ἐν εδραῖν
- 11 Sentähden sanoivat meille meidän vanhimpamme ja kaikki maamme asukkaat näin: 'Ottakaa evästä mukaanne matkalle ja menkää heitä vastaan ja sanokaa heille: Me olemme teidän palvelijanne, tehkää siis liitto meidän kanssamme'. So the responsible men and all the people of our country said to us, Take food with you for the journey and go to them, and say to them, We are your servants: so now make an agreement with us. και ἀκούσαντες εἶπαν πρὸς ἡμᾶς οἱ πρεσβύτεροι ἡμῶν και πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἡμῶν λέγοντες λάβετε ἐαντοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδὸν και πορευθήτε εἰς συνάντησιν αὐτῶν και ἐρεῖτε πρὸς αὐτοὺς οἰκέται σου ἐσμεν και νῦν διάθεσθε ἡμῖν διαθήκην
- 12 Tämä leipämme oli vielä lämmitä, kun kotoa otimme sen evääksi lähtiessämme matkalle teidän luoksenne, ja katso, nyt se on kuivaa ja murentunutta. This bread which we have with us for our food, we took warm and new from our houses when starting on our journey to you; but now see, it has become dry and broken up. οὗτοι οἱ ἄρτοι θερμοὺς ἐφωδιάσθημεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐξήλθομεν παραγενέσθαι πρὸς ὑμᾶς νῦν δὲ ἐξηράνθησαν και γεγόνασιν βεβρωμένοι
- 13 Ja nämä viinileilit, jotka uusina täytimme, ovat nyt repeytyneitä; ja nämä vaatteemme ja kenkämme ovat kovin pitkällä matkalla kuluneet." And these wine-skins were new when we put the wine in them, and now they are cracked as you see; and our clothing and our shoes have become old because of our very long journey here. και οὗτοι οἱ ἄσκοι τοῦ οἴνου οὖς ἐπλήσαμεν καινούς και οὗτοι ἐρρώγασιν και τὰ ἱμάτια ἡμῶν και τὰ ὑποδήματα ἡμῶν πεπαλαίωται ἀπὸ τῆς πολλῆς ὁδοῦ σφόδρα
- 14 Niin miehet ottivat heidän evästänsä, mutta eivät kysyneet Herran mieltä. And the men took some of their food, without requesting directions from the Lord. και ἔλαβον οἱ ἄρχοντες τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν και κύριον οὐκ ἐπηρώτησαν
- 15 Niin Joosua takasi heille rauhan ja teki heidän kanssaan liiton, luvaten jättää heidät henkiin; ja kansan päämiehet vannoinvat heille valan. So Joshua made peace with them, and made an agreement with them that they were not to be put to death: and the chiefs of the people took an oath to them. και ἐποίησεν ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς εἰρήνην και διέθετο πρὸς αὐτοὺς διαθήκην τοῦ διασῶσαι αὐτοὺς και ὤμοσαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς
- 16 Mutta kolmen päivän kuluttua, sen jälkeen kuin liitto heidän kanssaan oli tehty, saatiin kuulla, että he olivat lähiseuduilta ja asuivat heidän keskellänsä. Now three days after, when they had made this agreement with them, they had word that these men were their neighbours, living near them. και ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ διαθέσθαι πρὸς αὐτοὺς διαθήκην ἠκούσαν ὅτι ἐγγύθεν αὐτῶν εἰσιν και ὅτι ἐν αὐτοῖς κατοικοῦσιν
- 17 Niin israelilaiset lähtivät liikkeelle ja tulivat kolmantena päivänä heidän kaupunkihinsa; ja heidän kaupunkinsa olivat Gibeon, Kefira, Beerot ja Kirjat-Jearim. And the children of Israel went forward on their journey, and on the third day came to their towns. Now their towns were Gibeon and Chephirah and Beeroth and Kiriath-jearim. και ἀπῆραν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ και ἦλθον εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν γαβαων και κεφίρα και βηρωθ και πόλις ιαριν
- 18 Mutta israelilaiset eivät surmanneet heitä, sillä kansan päämiehet olivat vannoneet heille valan Herran, Israelin Jumalan, kautta. Ja koko seurakunta napisi päämiehiä vastaan. And the children of Israel did not put them to death, because the chiefs of the people had taken an oath to them by the Lord, the God of Israel. And all the people made an outcry against the chiefs. και οὐκ ἐμαχέσαντο αὐτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὅτι ὤμοσαν αὐτοῖς πάντες οἱ ἄρχοντες κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ και διεγόγγυσαν πᾶσα ἡ συναγωγή ἐπὶ τοῖς ἄρχουσιν
- 19 Silloin kaikki päämiehet sanoivat koko seurakunnalle: "Me olemme vannoneet heille valan Herran, Israelin Jumalan, kautta; sentähden me emme voi koskea heihin. But all the chiefs said to the people, We have taken an oath to them by the Lord, the God of Israel, and so we may not put our hands on them. και εἶπαν οἱ ἄρχοντες πάση τῇ συναγωγῇ ἡμεῖς ὤμόσαμεν αὐτοῖς κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ και νῦν οὐ δύνησόμεθα ἄψασθαι αὐτῶν
- 20 Mutta tämän me teemme heille, jättäessämme heidät henkiin, ettei viha kohtaisi meitä valan tähden, jonka olemme heille vannoneet." This is what we will do to them: we will not put them to death, for fear that wrath may come on us because of our oath to them. τοῦτο ποιήσομεν ζωορῆσαι αὐτοὺς και περιποιησόμεθα αὐτοὺς και οὐκ ἔσται καθ' ἡμῶν ὀργὴ διὰ τὸν ὄρκον ὃν ὤμόσαμεν αὐτοῖς

- 21 Ja päämiehet sanoivat heistä: "Jääkööt henkiin, mutta tulkoon heistä halonhakkajia ja vedenkantajia kaikelle kansalle". Näin päämiehet antoivat käskyn heistä.
Keep them living, and let them be servants, cutting wood and getting water for all the people. And all the people did as the chiefs had said to them.
ζήσονται και ἔσονται ξυλοκόποι και ὕδροφόροι πάση τῇ συναγωγῇ καθάπερ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες
- 22 Silloin Joosua kutsui heidät ja puhui heille sanoen: "Miksi olette pettäneet meidät ja sanoneet: 'Me asumme hyvin kaukana teistä', vaikka asutte täällä meidän keskellämme?
Then Joshua sent for them, and said to them, Why have you been false to us, saying, We are very far from you, when you are living among us?
και συνεκάλεσεν αὐτοὺς ἰησοῦς και εἶπεν αὐτοῖς διὰ τί παρελογισασθέ με λέγοντες μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἐσμεν σφόδρα ὑμεῖς δὲ ἐγχώριοι ἐστε τῶν κατοικούντων ἐν ἡμῖν
- 23 Sentähden olkaa kirotut! Älköön ikinä ketään teistä päästettäkö olemasta minun Jumalani huoneen palvelijana, halonhakkajana ja vedenkantajana."
Now because of this you are cursed, and you will for ever be our servants, cutting wood and getting water for the house of my God.
και νῦν ἐπικατάρτατοι ἐστε οὐ μὴ ἐκλίπη ἐξ ὑμῶν δοῦλος οὐδὲ ξυλοκόπος ἐμοὶ και τῷ θεῷ μου
- 24 He vastasivat Joosuelle ja sanoivat: "Sinun palvelijillesi oli kerrottu, että Herra, sinun Jumalasi, oli käskenyt palvelijaansa Moosesta antamaan teille koko tämän maan ja tuhoamaan kaikki maan asukkaat teidän tieltänne. Sentähden me suuresti pelkäsimme henkeämme teidän edessänne ja teimme tämän.
And, answering Joshua, they said, Because it came to the ears of your servants that the Lord your God had given orders to his servant Moses to give you all this land, and to send destruction on all the people living in it, because of you; so, fearing greatly for our lives because of you, we have done this.
και ἀπεκρίθησαν τῷ ἰησοῦ λέγοντες ἀνηγγέλη ἡμῖν ὅσα συνέταξεν κύριος ὁ θεός σου μουσῆ τῷ παιδὶ αὐτοῦ δοῦναι ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην και ἐξολεθρεῦσαι ἡμᾶς και πάντας τοὺς κατοικούντας ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν και ἐφοβήθημεν σφόδρα περὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν και ἐποιήσαμεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο
- 25 Mutta katso, nyt me olemme sinun käsissäsi: tee meille, mikä mielestäsi on hyvin ja oikein."
And now we are in your hands: do to us whatever seems good and right to you.
και νῦν ἰδοὺ ἡμεῖς ὑποχείριοι ὑμῖν ὡς ἀρέσκει ὑμῖν και ὡς δοκεῖ ὑμῖν ποιήσατε ἡμῖν
- 26 Silloin hän teki heille näin: hän pelasti heidät israelilaisten käsistä, niin etteivät he heitä surmanneet.
So he kept them safe from the children of Israel, and did not let them be put to death.
και ἐποίησαν αὐτοῖς οὕτως και ἐξεῖλατο αὐτοὺς ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρῶν υἱῶν ἰσραηλ και οὐκ ἀνεῖλον αὐτούς
- 27 Niin Joosua sinä päivänä määräsi heidät seurakunnan ja Herran alttarin halonhakkajiksi ja vedenkantajiksi, aina tähän päivään asti, sitä paikkaa varten, jonka Herra oli valitseva.
And that day Joshua made them servants, cutting wood and getting water for the people and for the altar of the Lord, in the place marked out by him, to this day.
και κατέστησεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυλοκόπους και ὕδροφόρους πάση τῇ συναγωγῇ και τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ διὰ τοῦτο ἐγένοντο οἱ κατοικούντες γαβαων ξυλοκόποι και ὕδροφ ὅροι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θεοῦ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας και εἰς τὸν τόπον ὃν ἐὰν ἐκλέξηται κύριος
- 1 Kun Adonisedek, Jerusalemin kuningas, kuuli, että Joosua oli valloittanut Ain ja vihkinyt sen tuhon omaksi, tehden Aille ja sen kuninkaalle, niinkuin oli tehnyt Jerikolle ja sen kuninkaalle, ja että Gibeonin asukkaat olivat tehneet rauhan Israelin kanssa ja jääneet heidän keskuuteensa,
Now when it came to the ears of Adoni-zedek, king of Jerusalem, that Joshua had taken Ai, and had given it up to the curse (for as he had done to Jericho and its king, so he had done to Ai and its king); and that the people of Gibeon had made peace with Israel and were living among them;
ὡς δὲ ἤκουσεν ἀδωνιβεζεκ βασιλεὺς ἱερουσαλημ ὅτι ἔλαβεν ἰησοῦς τὴν γαι και ἐξολεθρευσεν αὐτήν ὃν τρόπον ἐποίησαν τὴν ἱεριχὼ και τὸν βασιλέα αὐτῆς οὕτως ἐποίησαν τὴν γαι και τὸν βασιλέα αὐτῆς και ὅτι αὐτομόλησαν οἱ κατοικούντες γαβαων πρὸς ἰησοῦν και πρὸς ἰσραηλ
- 2 niin he peljästyivät suuresti, sillä Gibeon oli suuri kaupunki, niinkuin joku kuninkaankaupunki, ja suurempi kuin Ai, ja kaikki sen miehet olivat urhoollisia.
He was in great fear, because Gibeon was a great town, like one of the king's towns, greater than Ai, and all the men in it were men of war.
και ἐφοβήθησαν ἐν αὐτοῖς σφόδρα ἦδει γὰρ ὅτι μεγάλη πόλις γαβαων ὡσει μία τῶν μητροπόλεων και πάντες οἱ ἄνδρες αὐτῆς ἰσχυροὶ
- 3 Ja Adonisedek, Jerusalemin kuningas, lähetti sanan Hoohamille, Hebronin kuninkaalle, Piramille, Jarmutin kuninkaalle, Jaafialle, Laakiin kuninkaalle, ja Debirille, Eglonin kuninkaalle:
So Adoni-zedek, king of Jerusalem, sent to Hoham, king of Hebron, and to Piram, king of Jarmuth, and to Japhia, king of Lachish, and to Debir, king of Eglon, saying,
και ἀπέστειλεν ἀδωνιβεζεκ βασιλεὺς ἱερουσαλημ πρὸς αἰλαμ βασιλέα χεβρων και πρὸς φιδων βασιλέα ἱερμουθ και πρὸς ιεφθα βασιλέα λαχισ και πρὸς δαβιρ βασιλέα οδολλαμ λέγον
- 4 "Tulkaa minun luokseni ja auttakaa minua, ja kukistakaamme Gibeon, koska se on tehnyt rauhan Joosuan ja israelilaisten kanssa".
Come up to me and give me help, and let us make an attack on Gibeon: for they have made peace with Joshua and the children of Israel.
δεῦτε ἀνάβητε πρὸς με και βοηθήσατέ μοι και ἐκπολεμήσωμεν γαβαων αὐτομόλησαν γὰρ πρὸς ἰησοῦν και πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ

- 5 Niin nuo viisi amorilaisten kuningasta, Jerusalemin kuningas, Hebronin kuningas, Jarmutin kuningas, Laakiin kuningas ja Eglonin kuningas, kokoontuivat ja lähtivät liikkeelle kaikkine joukkoineen; ja he asettuivat leiriin Gibeonin edustalle ja ryhtyivät taisteluun sitä vastaan.
So the five kings of the Amorites, the king of Jerusalem, the king of Hebron, the king of Jarmuth, the king of Lachish, and the king of Eglon, were banded together, and went up with all their armies and took up their position before Gibeon and made war against it.
καὶ ἀνέβησαν οἱ πέντε βασιλεῖς τῶν ιβουσαιῶν βασιλεὺς ιερουσαλημ καὶ βασιλεὺς χεβρων καὶ βασιλεὺς ιερμουθ καὶ βασιλεὺς λαχίς καὶ βασιλεὺς οδολλαμ αὐτοὶ καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτῶν καὶ περιεκύθησαν τὴν γαβαὼν καὶ ἐξεπολιόρκουν αὐτήν
- 6 Silloin Gibeonin miehet lähettivät sanan Joosuelle Gilgalin leiriin: "Älköön sinun kätesi vetäytykö auttamasta palvelijoitasi. Tule nopeasti luoksemme, pelasta meidät ja auta meitä, sillä kaikki vuoristossa asuvien amorilaisten kuninkaat ovat kokoontuneet meitä vastaan."
And the men of Gibeon sent to Joshua to the tent-circle at Gilgal, saying, Be not slow to send help to your servants; come up quickly to our support and keep us safe: for all the kings of the Amorites from the hill-country have come together against us.
καὶ ἀπέστειλαν οἱ κατοικοῦντες γαβαων πρὸς ἰησοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραηλ εἰς γαλγαλα λέγοντες μὴ ἐκλύσῃς τὰς χεῖράς σου ἀπὸ τῶν παιδῶν σου ἀνάβηθι πρὸς ἡμᾶς τὸ τάχος καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς καὶ βοήθησον ἡμῖν ὅτι συνηγμένοι εἰσὶν ἐφ' ἡμᾶς πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν αμορραίων οἱ κατοικοῦντες τὴν ὄρεινὴν
- 7 Niin Joosua lähti Gilgalista, hän ja kaikki sotaväki hänen kanssaan ja kaikki sotaurhot.
So Joshua went up from Gilgal with all his army and all his men of war.
καὶ ἀνέβη ἰησοῦς ἐκ γαλγαλων αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστῆς μετ' αὐτοῦ πᾶς δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ
- 8 Silloin Herra sanoi Joosuelle: "Älä pelkää heitä, sillä minä annan heidät sinun käsiisi; ei kukaan heistä kestä sinun edessäsi".
And the Lord said to Joshua, Have no fear of them, for I have given them into your hands; they will all give way before you.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν μὴ φοβηθῆς αὐτούς εἰς γὰρ τὰς χεῖράς σου παραδόσωκα αὐτούς οὐχ ὑπολειφθήσεται ἐξ αὐτῶν οὐθεὶς ἐνώπιον ὑμῶν
- 9 Niin Joosua yllätti heidät, kuljettuaan kaiken yönä Gilgalista.
So Joshua, having come up from Gilgal all night, made a sudden attack on them.
καὶ ἐπιπαρεγένετο ἐπ' αὐτούς ἰησοῦς ἄφνω ὄλην τὴν νύκτα εἰσεπορεύθη ἐκ γαλγαλων
- 10 Ja Herra saattoi heidät hämminkiin israelilaisten edessä, niin että nämä tuottivat heille suuren tappion Gibeonissa ja ajoivat heitä takaa Beet-Hooronin solatietä, surmaten heitä aina Asekaan ja Makkedaan asti.
And the Lord made them full of fear before Israel, and they put great numbers of them to death at Gibeon, and went after them by the way going up to Beth-horon, driving them back to Azekah and Makkedah
καὶ ἐξέστησεν αὐτούς κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ συνέτριψεν αὐτούς κύριος σόντριψιν μεγάλην ἐν γαβαων καὶ κατεδίωξαν αὐτούς ὁδὸν ἀναβάσεως ὄρωνιν καὶ κατέκοπτον αὐτοὺς ἕως αζηκα καὶ ἕως μακηδα
- 11 Ja kun he paetessaan Israelia olivat Beet-Hooronin rinteessä, heitti Herra taivaasta heidän päällensä isoja kiviä, koko matkan Asekaan asti, niin että he kuolivat; niitä, jotka kuolivat raekivistä, oli useampia kuin niitä, jotka israelilaiset surmasivat miekalla.
And in their flight before Israel, on the way down from Beth-horon, the Lord sent down great stones from heaven on them all the way to Azekah, causing their death: those whose death was caused by the stones were more than those whom the children of Israel put to death with the sword.
ἐν τῷ δὲ φεύγειν αὐτούς ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἐπὶ τῆς καταβάσεως ὄρωνιν καὶ κύριος ἐπέτριψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕως αζηκα καὶ ἐγένοντο πλείους οἱ ἀποθανόντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης ἢ οὓς ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ μαχαίρα ἐν τῷ πολέμῳ
- 12 Silloin puhui Joosua Herralle, sinä päivänä, jona Herra antoi amorilaiset israelilaisten valtaan, ja sanoi Israelin silmien edessä: "Aurinko, seiso alallasi Gibeonissa, ja kuu Aijalonin laaksossa".
It was on the day when the Lord gave up the Amorites into the hands of the children of Israel that Joshua said to the Lord, before the eyes of Israel, Sun, be at rest over Gibeon; and you, O moon, in the valley of Aijalon.
τότε ἐλάλησεν ἰησοῦς πρὸς κύριον ἡ ἡμέρα παρέδωκεν ὁ θεὸς τὸν αμορραίων ὑποχείριον ἰσραηλ ἡνίκα συνέτριψεν αὐτούς ἐν γαβαων καὶ συνετριβήσαν ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραηλ καὶ εἶπεν ἰησοῦς στῆτω ὁ ἥλιος κατὰ γαβαων καὶ ἡ σελήνη κατὰ φάραγγα αἰλων
- 13 Niin aurinko seiso alallansa, ja kuu pysyi paikallansa, kunnes kansa oli kostanut vihollisilleen. Niinhän on kirjoitettuna "Oikeamielisen kirjassa". Niin aurinko pysyi paikallansa keskitaivaalla päiväkauden, kiirehtimättä laskemaan.
And the sun was at rest and the moon kept its place till the nation had given punishment to their attackers. (Is it not recorded in the book of Jashar?) So the sun kept its place in the middle of the heavens, and was waiting, and did not go down, for the space of a day.
καὶ ἔσθη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐν στάσει ἕως ἡμῶν αὐτῶν ὁ θεὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν καὶ ἔσθη ὁ ἥλιος κατὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ οὐ προεπορεύετο εἰς δυσμὰς εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς
- 14 Eikä ole ollut sen päivän vertaista, ei ennen eikä jälkeen, jona Herra näin kuuli ihmisen ääntä; sillä Herra soti Israelin puolesta.
And there was no day like that, before it or after it, when the Lord gave ear to the voice of a man; for the Lord was fighting for Israel.
καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη οὐδὲ τὸ πρότερον οὐδὲ τὸ ἔσχατον ὥστε ἐπακοῦσαι θεὸν ἀνθρώπου ὅτι κύριος συνεπολέμησεν τῷ ἰσραηλ

- 16 **Mutta nuo viisi kuningasta pakenivat ja piiloutuivat Makkedan luolaan.**
But these five kings went in flight secretly to a hole in the rock at Makkedah.
 και εφυγον οι πέντε βασιλεις οὔτοι και κατεκρύβησαν εις τὸ σπήλαιον τὸ ἐν μακηδα
- 17 **Niin Joosualle ilmoitettiin: "Ne viisi kuningasta on löydetty piiloutuneina Makkedan luolaan".**
And word was given to Joshua that the five kings had been taken in a hole in the rock at Makkedah.
 και ἀπηγγέλη τῷ ἰησοῦ λέγοντες εὔρηται οι πέντε βασιλεις κεκρυμμένοι ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἐν μακηδα
- 18 **Silloin Joosua sanoi: "Vierittäkää isoja kiviä luolan suulle ja asettakaa sen eteen miehiä vartioimaan heitä.**
And Joshua said, Let great stones be rolled against the mouth of the hole, and let men keep watch by it:
 και εἶπεν ἰησοῦς κυλίσατε λίθους ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ σπηλαίου και καταστήσατε ἄνδρας φυλάσσειν ἐπ' αὐτούς
- 19 **Mutta te muut, älkää pysähtykö, vaan ajakaa takaa vihollisianne ja hakatkaa maahan heidän jälkijoukkonsa älkääkä päästäkö heitä menemään kaupunkeihinsa, sillä Herra, teidän Jumalanne, on antanut heidät teidän käsiinne."**
But do you, without waiting, go after their army, attacking them from the back; do not let them get into their towns, for the Lord your God has given them into your hands.
 ὑμεις δὲ μὴ ἐστήκατε καταδιώκοντες ὀπίσω τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν και καταλάβετε τὴν οὐραγίαν αὐτῶν και μὴ ἀφήτε εἰσελθεῖν εις τὰς πόλεις αὐτῶν παρέδωκεν γὰρ αὐτούς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εις τὰς χεῖρας ἡμῶν
- 20 **Kun sitten Joosua ja israelilaiset olivat tuottaneet heille hyvin suuren, perinpohjaisen tappion ja ne harvat, jotka olivat pelastuneet, olivat päässeet varustettuihin kaupunkeihin,**
Now when Joshua and the children of Israel had come to the end of their war of complete destruction, and had put to death all but a small band who had got safely into the walled towns,
 και ἐγένετο ὡς κατέπαυσεν ἰησοῦς και πᾶς υἱὸς ἰσραηλ κόπτοντες αὐτούς κοπήν μεγάλην σφόδρα ἕως εις τέλος και οι διασωζόμενοι διεσώθησαν εις τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς
- 21 **niin koko kansa palasi vahingoittumatonna takaisin Joosuan luolaan leiriin Makkedaan, eikä kukaan uskaltanut enää hiiskua sanaakaan israelilaisia vastaan.**
All the people went back to Joshua to the tent-circle at Makkedah in peace: and no one said a word against the children of Israel.
 και ἀπεστράφη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν εις μακηδα ὑγιεῖς και οὐκ ἔγρυξεν οὐθεις τῶν υἱῶν ἰσραηλ τῇ γλώσσει αὐτοῦ
- 22 **Silloin Joosua sanoi: "Avatkaa luolan suu ja tuokaa ne viisi kuningasta minun eteeni luolasta".**
Then Joshua said, Take away the stones from the mouth of the hole in the rock, and make those five kings come out to me.
 και εἶπεν ἰησοῦς ἀνοιξατε τὸ σπήλαιον και ἐξαγάγετε τοὺς πέντε βασιλεις τούτους ἐκ τοῦ σπηλαίου
- 23 **Ja he tekivät niin ja toivat hänen eteensä ne viisi kuningasta luolasta: Jerusalemin kuninkaan, Hebronin kuninkaan, Jarmutin kuninkaan, Laakiin kuninkaan ja Eglonin kuninkaan.**
And they did so, and made those five kings come out of the hole to him, the king of Jerusalem, the king of Hebron, the king of Jarmuth, the king of Lachish, and the king of Eglon.
 και ἐξηγάγosan τοὺς πέντε βασιλεις ἐκ τοῦ σπηλαίου τὸν βασιλέα ἱερουσαλημ και τὸν βασιλέα χεβρων και τὸν βασιλέα ἱερμουθ και τὸν βασιλέα λαχισ και τὸν βασιλέα οδολλαμ
- 24 **Ja kun he olivat tuoneet nämä kuninkaat Joosuan eteen, niin Joosua kutsui kaikki Israelin miehet ja sanoi sotaväen päälliköille, jotka olivat seuranneet häntä: "Astukaa esiin ja pankaa jalkanne näiden kuninkaiden niskalle". Niin he astuivat esiin ja panivat jalkansa heidän niskallensa.**
And when they had made those kings come out to Joshua, Joshua sent for all the men of Israel, and said to the chiefs of the men of war who had gone with him, Come near and put your feet on the necks of these kings. So they came near and put their feet on their necks.
 και ἐπει ἐξήγαγον αὐτούς πρὸς ἰησοῦν και συνεκάλεσεν ἰησοῦς πάντα ἰσραηλ και τοὺς ἐναρχομένους τοῦ πολέμου τοὺς συμπορευομένους αὐτῷ λέγων αὐτοῖς προπορεύεσθε και ἐπιθετε τοὺς πόδας ὑμῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν και προσελθόντες ἐπέθηκαν τοὺς πόδας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν
- 25 **Silloin Joosua sanoi heille: "Älkää peljätkö älkääkä arkaillko, vaan olkaa lujat ja rohkeat, sillä näin on Herra tekevä kaikille teidän vihollisille, joita vastaan te joudutte sotimaan".**
And Joshua said to them, Have no fear and do not be troubled; be strong and take heart: for so will the Lord do to all against whom you make war.
 και εἶπεν πρὸς αὐτούς ἰησοῦς μὴ φοβηθῆτε αὐτούς μηδὲ δειλιάσητε ἀνδρίζεσθε και ἰσχύετε ὅτι οὕτως ποιήσει κύριος πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν οὗς ὑμεις καταπολεμεῖτε αὐτούς
- 26 **Sen jälkeen Joosua löi heidät kuoliaaksi ja ripusti heidät viiteen hirsipuuhun. Ja he riippuivat hirressä iltaan asti.**
Then Joshua had them put to death, hanging them on five trees, where they were till evening.
 και ἀπέκτεινεν αὐτούς ἰησοῦς και ἐκρέμασεν αὐτούς ἐπὶ πέντε ξύλων και ἦσαν κρεμάμενοι ἐπὶ τῶν ξύλων ἕως ἐσπέρας
- 27 **Mutta auringonlaskun aikaan Joosua käski ottaa heidät alas hirrestä ja heittää luolaan, johon he olivat piiloutuneet. Ja he panivat luolan suulle isoja kiviä, jotka ovat siinä vielä tänäkin päivänä.**
And when the sun went down, they were taken down from the trees, by Joshua's orders, and put into the hole where they had gone to be safe; and great stones were placed at the mouth of the hole, where they are to this day.
 και ἐγενήθη πρὸς ἡλίου δυσμὰς ἐνετείλατο ἰησοῦς και καθείλον αὐτούς ἀπὸ τῶν ξύλων και ἔρριψαν αὐτούς εις τὸ σπήλαιον εις ὃ κατεφύγosan ἐκεῖ και ἐπέκυσαν λίθους ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας

- 28 Samana päivänä Joosua valloitti Makkedan ja surmasi miekan terällä sen asukkaat ja sen kuninkaan; hän vihki tuhon omiksi heidät ja jokaisen, joka siellä oli, päästämättä pakoon ainoatakaan. Ja hän teki Makkedan kuninkaalle, niinkuin oli tehnyt Jerikon kuninkaalle.
That day Joshua took Makkedah, and put it and its king to the sword; every soul in it he gave up to the curse without mercy: and he did to the king of Makkedah as he had done to the king of Jericho.
καὶ τὴν μακηδα ἐλάβοσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ ἐξωλέθρευσαν πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδεὶς διασεσφωμένος καὶ διαπεφευγώς κ
αὶ ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ μακηδα ὄν τρόπον ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ ιεριχω
- 29 Sitten Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Makkedasta Libnaan ja ryhtyi taisteluun Libnaa vastaan.
Then Joshua and all Israel with him went on from Makkedah and came to Libnah, and made an attack on it;
καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραηλ μετ' αὐτοῦ ἐκ μακηδα εἰς λεβνα καὶ ἐπολιόρκει λεβνα
- 30 Ja Herra antoi senkin ja sen kuninkaan Israelin käsiin. Ja Joosua surmasi miekan terällä sen asukkaat, jokaisen, joka siellä oli, päästämättä sieltä pakoon ainoatakaan; ja hän teki sen kuninkaalle saman, minkä oli tehnyt Jerikon kuninkaalle.
And again the Lord gave it and its king into the hands of Israel; and he put it and every person in it to the sword, till their destruction was complete; and he did to its king as he had done to the king of Jericho.
καὶ παρέδωκεν αὐτὴν κύριος εἰς χεῖρας ἰσραηλ καὶ ἔλαβον αὐτὴν καὶ τὸν βασιλεῖα αὐτῆς καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ καὶ οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδὲ εἷς διασεσφωμένος καὶ διαπεφευγώς καὶ ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ αὐτῆς ὄν τρόπον ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ ιεριχω
- 31 Sitten Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Libnasta Laakiiseen ja asettui leiriin sen edustalle ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan.
Then Joshua and all Israel with him went on from Libnah to Lachish, and took up their position against it and made an attack on it,
καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραηλ μετ' αὐτοῦ ἐκ λεβνα εἰς λαχίς καὶ περιεκάθισεν αὐτὴν καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν
- 32 Ja Herra antoi Laakiin Israelin käsiin, niin että hän valloitti sen toisena päivänä; ja hän surmasi miekan terällä sen asukkaat, jokaisen, joka siellä oli, samoin kuin oli tehnyt Libnalle.
And the Lord gave Lachish into the hands of Israel, and on the second day he took it, putting it and every person in it to the sword without mercy, as he had done to Libnah.
καὶ παρέδωκεν κύριος τὴν λαχίς εἰς τὰς χεῖρας ἰσραηλ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ ἐξωλέθρευσαν αὐτὴν ὄν τρόπον ἐποίησαν τὴν λεβνα
- 33 Silloin Hooram, Geserin kuningas, tuli auttamaan Laakista; mutta Joosua voitti hänet ja hänen väkensä, päästämättä pakoon ainoatakaan heistä.
Then Horam, king of Gezer, came up to the help of Lachish; and Joshua overcame him and his people, putting all of them to death.
τότε ἀνέβη αἰλαμ βασιλεὺς γαζερ βοηθήσων τῇ λαχίς καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰησοῦς ἐν στόματι ξίφους καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἕως τοῦ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῶν σεσφωμένον καὶ διαπεφευγόντα
- 34 Ja Laakiista Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Egloniin, ja he asettuivat leiriin sen edustalle ja ryhtyivät taisteluun sitä vastaan.
And Joshua and all Israel with him went on from Lachish to Eglon: and they took up their position against it and made an attack on it;
καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραηλ μετ' αὐτοῦ ἐκ λαχίς εἰς οδολλαμ καὶ περιεκάθισεν αὐτὴν καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτήν
- 35 Ja he valloittivat sen samana päivänä ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat, ja hän vihki sinä päivänä tuhon omaksi jokaisen, joka siellä oli, samoin kuin oli tehnyt Laakiille.
And that day they took it, putting it and every person in it to the sword, as he had done to Lachish.
καὶ παρέδωκεν αὐτὴν κύριος ἐν χειρὶ ἰσραηλ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ ἐφόνευσαν ὄν τρόπον ἐποίησαν τῇ λαχίς
- 36 Sen jälkeen Joosua ja koko Israel hänen kanssaan lähti Eglonista Hebroniin, ja he ryhtyivät taisteluun sitä vastaan.
And Joshua and all Israel with him went up from Eglon to Hebron, and made an attack on it;
καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραηλ μετ' αὐτοῦ εἰς χεβρων καὶ περιεκάθισεν αὐτήν
- 37 Ja he valloittivat sen ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat ja sen kuninkaan, ja samoin kaikki sen alaiset kaupungit ja jokaisen, joka siellä oli, päästämättä pakoon ainoatakaan, samoin kuin hän oli tehnyt Eglonille. Hän vihki tuhon omaksi sen ja jokaisen, joka siellä oli.
And took it, overcoming it and putting it and its king and its towns and every person in it to the sword: as he had done to Eglon, he put them all to death, and gave it up to the curse with every person in it.
καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ πᾶν ἐμπνέον ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ οὐκ ἦν διασεσφωμένος ὄν τρόπον ἐποίησαν τὴν οδολλαμ ἐξωλέθρευσαν αὐτὴν καὶ ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ
- 38 Sitten Joosua ja koko Israel hänen kanssaan kääntyi Debiriin ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan.
And Joshua and all Israel with him went on to make an attack on Debir;
καὶ ἀπέστρεψεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραηλ εἰς δαβιρ καὶ περιεκάθισαντες αὐτήν

- 39 Ja hän sai valtaansa sen ja sen kuninkaan ja kaikki sen alaiset kaupungit, ja he surmasivat miekan terällä niiden asukkaat ja vihkivät tuhon omaksi jokaisen, joka siellä oli, päästämättä pakoon ainoatakaan. Hän teki Debirille ja sen kuninkaalle saman, minkä oli tehnyt Hebronille ja minkä oli tehnyt Libnalle ja sen kuninkaalle.
And he took it, with its king and all its towns: and he put them to the sword, giving every person in it to the curse; all were put to death: as he had done to Hebron, so he did to Debir and its king.
ἐλαβον αὐτὴν καὶ τὸν βασιλεῖα αὐτῆς καὶ τὰς κώμας αὐτῆς καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ ἐξωλέθρευσαν αὐτὴν καὶ πᾶν ἐμπνέον ἐν αὐτῇ καὶ οὐ κατέλιπον αὐτῇ οὐδὲνα διασεσωσμένον ὄν τρόπον ἐποίησαν τὴν χεβρων καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς οὕτως ἐποίησαν τῇ δεβιρ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς
- 40 Sitten Joosua valtasi koko maan, Vuoriston, Etelämaan, Alankomaan ja Rinnemaat, ja surmasi kaikki niiden kuninkaat, päästämättä pakoon ainoatakaan, ja vihki tuhon omaksi joka hengen, niinkuin Herra, Israelin Jumala, oli käskenyt.
So Joshua overcame all the land, the hill-country and the South and the lowland and the mountain slopes, and all their kings; all were put to death: and every living thing he gave up to the curse, as the Lord, the God of Israel, had given him orders.
καὶ ἐπάταξεν ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν τῆς ὀρεινῆς καὶ τὴν γαβεθ καὶ τὴν πεδινὴν καὶ τὴν ασηδωθ καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῆς οὐ κατέλιπον αὐτῶν σεσωσμένον καὶ πᾶν ἐμπνέον ζώης ἐξωλέθρευσε ὄν ὅπον ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ
- 41 Ja Joosua valtasi heidän alueensa Kaades-Barneasta Gassaan saakka ja koko Goosenin maakunnan Gibeoniin saakka.
Joshua overcame them from Kadesh-barnea to Gaza, and all the land of Goshen as far as Gibeon.
ἀπὸ καθης βαρνη ἕως γάζης πᾶσαν τὴν γοσομ ἕως τῆς γαβαων
- 42 Kaikki nämä kuninkaat ja heidän maansa Joosua sai valtaansa yhdellä otteella; sillä Herra, Israelin Jumala, soti Israelin puolesta.
And all these kings and their land Joshua took at the same time, because the Lord, the God of Israel, was fighting for Israel.
καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἐπάταξεν ἰησοῦς εἰς ἅπαξ ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ συνεπολέμει τῷ ἰσραηλ
- 1 Kun Jaabin, Haasorin kuningas, sen kuuli, lähetti hän sanan Joobabile, Maadonin kuninkaalle, ja Simronin kuninkaalle ja Aksafin kuninkaalle
Now Jabin, king of Hazor, hearing of these things, sent to Jobab, king of Madon, and to the king of Shimron, and to the king of Achshaph,
ὡς δὲ ἤκουσεν ἰαβιν βασιλεὺς ασορ ἀπέστειλεν πρὸς ἰωβαβ βασιλεῖα μαρρων καὶ πρὸς βασιλεῖα συμωων καὶ πρὸς βασιλεῖα αζιφ
- 2 ja niille kuninkaille, jotka asuivat pohjoisessa, Vuoristossa, Aromaassa Kinarotista etelään päin, Alankomaassa ja Doorin kukkuloilla lännessä,
And to the kings on the north in the hill-country, and in the Arabah south of Chinneroth, and in the lowland, and in the highlands of Dor on the west,
καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τοὺς κατὰ σιδῶνα τὴν μεγάλην εἰς τὴν ὀρεινὴν καὶ εἰς τὴν ραβα ἀπέναντι κενερωθ καὶ εἰς τὸ πεδίον καὶ εἰς ναφεδδωρ
- 3 kanaanilaisille itään ja länteen, amorilaisille, heettiläisille, perissiläisille ja jebusilaisille vuoristoon ja hivviläisille Hermonin juurelle Mispan maahan.
And to the Canaanites on the east and on the west, and to the Amorites and the Hittites and the Perizzites, and the Jebusites in the hill-country, and the Hivites under Hermon in the land of Mizpah.
καὶ εἰς τοὺς παραλίους χανααίους ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ εἰς τοὺς παραλίους αμορραίους καὶ ευαίους καὶ ιεβουσαίους καὶ φερεζαίους τοὺς ἐν τῷ ὄρει καὶ τοὺς χετταίους τοὺς ὑπὸ τὴν αερμων εἰς γῆν μασσηφα
- 4 Nämä lähtivät liikkeelle kaikine joukkoineen; väkeä oli niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla ja hevosia ja sotavaunuja ylen paljon.
And they went out, they and all their armies with them, a great people, in number like the sand on the seaside, with horses and war-carriages in great number.
καὶ ἐξῆλθον αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν μετ' αὐτῶν ὡσπερ ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης τῷ πλήθει καὶ ἵπποι καὶ ἄρματα πολλὰ σφόδρα
- 5 Ja kaikki nämä kuninkaat liittyivät yhteen, tulivat ja leiriytyivät yhdessä Meeromin veden rannalle sotiaksensa Israelia vastaan.
And all these kings came together, and put their forces in position at the waters of Merom, to make war on Israel.
καὶ συνῆλθον πάντες οἱ βασιλεῖς οὗτοι καὶ παρεγένοντο ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τοῦ ὕδατος μαρρων πολεμήσαι τὸν ἰσραηλ
- 6 Silloin Herra sanoi Joosuulle: "Älä pelkää heitä, sillä huomenna tähän aikaan minä annan heidät kaikki voitettuihin Israelin valtaan; heidän ratsujensa vuohisjänteet sinä katkot, ja heidän vaununsa sinä poltat tulella".
And the Lord said to Joshua, Have no fear of them: for tomorrow at this time I will give them all up dead before Israel; you are to have the leg-muscles of their horses cut and their war-carriages burned with fire.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν μὴ φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ὅτι αὔριον ταύτην τὴν ὥραν ἐγὼ παραδίδωμι τετροπωμένους αὐτοὺς ἐναντίον τοῦ ἰσραηλ τοὺς ἵππους αὐτῶν νευροκοπήσεις καὶ τὰ ἄρματα αὐτῶν κατακαύσεις ἐν πυρὶ
- 7 Niin Joosua ja kaikki sotaväki hänen kanssaan yllätti heidät Meeromin veden rannalla ja hyökkäsi heidän kimppuunsa.
So Joshua and all the men of war with him came against them suddenly at the waters of Merom, and made an attack on them.
καὶ ἦλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστῆς ἐπ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ὕδωρ μαρρων ἐξάπινα καὶ ἐπέεσαν ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ὀρεινῇ

- 8 Ja Herra antoi heidät Israelin käsiin, niin että he voittivat heidät ja ajoivat heitä takaa aina suureen Siidoniin, Misrefot-Majimiin ja itään päin Mispan laaksoon asti; ja he voittivat heidät, päästämättä pakoon ainoatakaan heistä.
And the Lord gave them up into the hands of Israel, and they overcame them driving them back to great Zidon and to Misrephoth-maim and into the valley of Mizpeh to the east; and they put them all to death, no man got away safely.
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ὑποχειρίους ἰσραὴλ καὶ κόπτοντες αὐτοὺς κατεδίωκον ἕως σιδῶνος τῆς μεγάλης καὶ ἕως μασερῶν καὶ ἕως τῶν πεδίων μασσοῦ κατ' ἀνατολὰς καὶ κατέκωψαν αὐτοὺς ἕως τοῦ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῶν διασσοφισμένων
- 9 Ja Joosua teki heille, niinkuin Herra oli hänelle sanonut: heidän ratsujensa vuohisjanteet hän katkoi, ja heidän vaununsa hän poltti tulella.
And Joshua did to them as the Lord had said to him; he had the leg-muscles of their horses cut and their war-carriages burned with fire.
καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς ἰησοῦς ὃν τρόπον ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος τοὺς ἵππους αὐτῶν ἐνευροκόπησεν καὶ τὰ ἄρματα αὐτῶν ἐνέπρησεν ἐν πυρὶ
- 10 Sitten Joosua kääntyi takaisin ja valloitti Haasorin ja surmasi miekalla sen kuninkaan; Haasor oli näet muinoin kaikkien näiden kuningaskuntien pääkaupunki.
At that time, Joshua went on to take Hazor and put its king to the sword: for in earlier times Hazor was the chief of all those kingdoms.
καὶ ἀπεστράφη ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ κατέλαβετο ασωρ καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς ἣν δὲ ασωρ τὸ πρότερον ἄρχουσα πασῶν τῶν βασιλειῶν τούτων
- 11 Ja he surmasivat miekan terällä ja vihkivät tuhon omaksi jokaisen, joka siellä oli, niin ettei jäänyt jäljelle ainoatakaan henkeä; ja Haasorin hän poltti tulella.
And they put every person in it to death without mercy, giving every living thing up to the curse, and burning Hazor.
καὶ ἀπέκτειναν πᾶν ἐμμένον ἐν αὐτῇ ἐν ξίφει καὶ ἐξωλέθρευσαν πάντας καὶ οὐ κατέλειφθη ἐν αὐτῇ ἐμμένον καὶ τὴν ασωρ ἐνέπρησεν ἐν πυρὶ
- 12 Kaikki nämä kuninkaankaupungit ja niiden kuninkaat Joosua sai valtaansa, ja hän surmasi miekan terällä niiden asukkaat, vihkien heidät tuhon omiksi, niinkuin Herran palvelija Mooses oli käskenyt.
And all the towns of these kings, and all the kings, Joshua took, and put them to the sword: he gave them up to the curse, as Moses, the servant of the Lord, had said.
καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν βασιλείων καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν ἰησοῦς καὶ ἀνείλεν αὐτοὺς ἐν στόματι ξίφους καὶ ἐξωλέθρευσαν αὐτοὺς ὃν τρόπον συνέταξεν μουσῆς ὁ παῖς κυρίου
- 13 Mutta kukkuloilla olevista kaupungeista Israel ei polttanut ainoatakaan, paitsi Haasorin, jonka Joosua poltti.
As for the towns made on hills of earth, not one was burned by Israel but Hazor, which was burned by Joshua.
ἀλλὰ πάσας τὰς πόλεις τὰς κεχωματισμένας οὐκ ἐνέπρησεν ἰσραὴλ πλὴν ασωρ μόνην ἐνέπρησεν ἰησοῦς
- 14 Ja kaiken, mitä näistä kaupungeista oli saatavana saalista, ynnä karjan israelilaiset ryöstivät itselleen; mutta kaikki ihmiset he surmasivat miekan terällä ja tuhosivat heidät, jättämättä eloon ainoatakaan henkeä.
And all the goods taken from these towns, and their cattle, the children of Israel kept for themselves; but every man they put to death without mercy, till their destruction was complete, and there was no one living.
καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῆς ἐπρονόμεισαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ αὐτοὺς δὲ πάντας ἐξωλέθρευσαν ἐν στόματι ξίφους ἕως ἀπώλεσαν αὐτοὺς οὐ κατέλιπον ἐξ αὐτῶν οὐδὲ ἐν ἐμμένον
- 15 Niinkuin Herra oli käskenyt palvelijaansa Moosesta, niin oli Mooses käskenyt Joosuaa, ja niin Joosua teki; eikä hän jättänyt tekemättä mitään kaikesta siitä, mistä Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
As the Lord had given orders to Moses his servant, so Moses gave orders to Joshua, and so Joshua did; every order which the Lord had given to Moses was done.
ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μουσῆϊ τῷ παιδὶ αὐτοῦ καὶ μουσῆς ὡσαύτως ἐνετείλατο τῷ ἰησοῖ καὶ οὕτως ἐποίησεν ἰησοῦς οὐ παρέβη οὐδὲν ἀπὸ πάντων ὧν συνέταξεν αὐτῷ μουσῆς
- 16 Niin Joosua valloitti koko tämän maan, Vuoriston, koko Etelämaan ja koko Goosenin maakunnan, Alankomaan ja Aromaan, niin myös Israelin vuoriston ja sen alankomaan -
So Joshua took all that land, the hill-country and all the South, and all the land of Goshen, and the lowland and the Arabah, the hill-country of Israel and its lowland;
καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν τὴν ὄρεινὴν καὶ πᾶσαν τὴν ναγεβ καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γοσομ καὶ τὴν πεδινὴν καὶ τὴν πρὸς δυσμαῖς καὶ τὸ ὄρος ἰσραὴλ καὶ τὰ ταπεινά
- 17 maan Seiriin päin kohoavasta Sileästä vuoresta aina Baal-Gaadiin saakka, Libanonin laaksoon, Hermonin vuoren juurelle; kaikki heidän kuninkaan hän sai valtaansa ja löi heidät kuoliaaksi.
From Mount Halak, which goes up to Seir, as far as Baal-gad in the valley of Lebanon under Mount Hermon: and all their kings he overcame and put to death.
τὰ πρὸς τῷ ὄρει ἀπὸ ὄρους ἀχελ καὶ ὁ προσαναβαίνει εἰς σηρ καὶ ἕως βααλγαδ καὶ τὰ πεδία τοῦ λιβάνου ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ αερμων καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν καὶ ἀνείλεν αὐτοὺς καὶ ἀπέκτεινεν
- 18 Kauan aikaa Joosua kävi sotaa kaikkia näitä kuninkaita vastaan.
For a long time Joshua made war on all those kings.
καὶ πλείους ἡμέρας ἐποίησεν ἰησοῦς πρὸς τοὺς βασιλεῖς τούτους τὸν πόλεμον
- 19 Eikä ollut ainoatakaan kaupunkia, joka olisi tehnyt rauhan Israelin kanssa, paitsi ne hivviläiset, jotka asuivat Gibeonissa; vaan kaikki valloitettiin asevoimalla.
Not one town made peace with the children of Israel, but only the Hivites of Gibeon: they took them all in war.
καὶ οὐκ ἦν πόλις ἣν οὐκ ἔλαβεν ἰσραὴλ πάντα ἐλάβοσαν ἐν πολέμῳ

- 20 Sillä Herralta tämä tuli; hän paadutti heidän sydämensä, niin että he kävivät taisteluun Israelia vastaan, jotta heidät armotta vihittäisiin tuhon omiksi ja hävitettäisiin, niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut.
For the Lord made them strong in heart to go to war against Israel, so that he might give them up to the curse without mercy, and that destruction might come on them, as the Lord had given orders to Moses.
ὅτι διὰ κυρίου ἐγένετο κατισχύσαι αὐτῶν τὴν καρδίαν συναντᾶν εἰς πόλεμον πρὸς ἰσραὴλ ἵνα ἐξολεθρευθῶσιν ὅπως μὴ δοθῆι αὐτοῖς ἔλεος ἀλλ' ἵνα ἐξολεθρευθῶσιν ὃν τρόπον εἶπεν κύριος πρὸς μοϋσῆν
- 21 Siihen aikaan Joosua tuli ja hävitti anakilaiset vuoristosta, Hebronista, Debiristä ja Anabista, koko Juudan vuoristosta ja koko Israelin vuoristosta; Joosua vihki heidät kaupunkeineen tuhon omiksi.
And Joshua came at that time and put an end to the Anakim in the hill-country, in Hebron, in Debir, in Anab, and in all the hill-country of Judah and Israel: Joshua gave them and their towns to the curse.
καὶ ἦλθεν ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ ἐξωλέθρευσεν τοὺς ἐνακιμ ἐκ τῆς ὄρεινῆς ἐκ χεβρων καὶ ἐκ δαβιρ καὶ ἐξ ἀναβωθ καὶ ἐκ παντὸς γένους ἰσραὴλ καὶ ἐκ παντὸς ὄρους ἰουδα σὺν ταῖς πόλεσι ν αὐτῶν καὶ ἐξωλέθρευσεν αὐτοὺς ἰησοῦς
- 22 Israelilaisten maahan ei jäänyt anakilaisia; ainoastaan Gassaan, Gatiin ja Asdodiin niitä jäi.
Not one of the Anakim was to be seen in the land of the children of Israel: only in Gaza, in Gath, and in Ashdod, some were still living.
οὐ κατελείφθη τῶν ἐνακιμ ἀπὸ τῶν υἰῶν ἰσραὴλ ἀλλὰ πλὴν ἐν γάζη καὶ ἐν γεθ καὶ ἐν ἀσεδωθ κατελείφθη
- 23 Näin Joosua valloitti koko maan, aivan niinkuin Herra oli Moosekselle puhunut; ja Joosua antoi sen perintöosaksi Israelille, heidän sukukunnilleen heidän osastojensa mukaan. Ja maa pääsi rauhaan sodasta.
So Joshua took all the land, as the Lord had said to Moses; and Joshua gave it to the children of Israel as their heritage, making division of it among them by their tribes. And the land had rest from war.
καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ μοϋσῆ καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἐν κληρονομίᾳ ἰσραὴλ ἐν μερισμῷ κατὰ φυλὰς αὐτῶν καὶ ἡ γῆ κατέπαυσεν πολεμουμένη
- 1 Nämä olivat ne maan kuninkaat, jotka israelilaiset voittivat ja joiden maan he ottivat omakseen tuolla puolella Jordanin, auringonnousun puolella, maan Arnon-joesta aina Hermonin vuoreen saakka ja koko itäpuolisen Aromaan:
Now these are the kings of the land whom the children of Israel overcame, taking as their heritage their land on the east side of Jordan, from the valley of the Arnon to Mount Hermon, and all the Arabah to the east:
καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οὓς ἀνείλον οἱ υἰοὶ ἰσραὴλ καὶ κατεκληρονόμησαν τὴν γῆν αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν ἀπὸ φάραγγος ἀρνων ἕως τοῦ ὄρους αερμων καὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἀραβα ἀπ' ἀνατολῶν
- 2 Siihon, amorilaisten kuningas, joka asui Hesbonissa ja hallitsi maata Arnon-joen rannalla olevasta Aroerista ja jokilaakson keskikohdalta, ja puolta Gileadia, Jabbok-jokeen saakka, joka on ammonilaisten rajana,
Sihon, king of the Amorites, who was living in Heshbon, ruling from Aroer, which is on the edge of the valley of the Arnon, and the town in the middle of the valley, and half Gilead, as far as the river Jabbok, the limits of the children of Ammon;
σηων τὸν βασιλέα τῶν ἀμορραίων ὃς κατῴκει ἐν εσεβων κυριεῦων ἀπὸ ἀρορη ἢ ἐστὶν ἐν τῇ φάραγγι κατὰ μέρος τῆς φάραγγος καὶ τὸ ἡμισυ τῆς γαλααδ ἕως ἰαβοκ ὄρια υἰῶν ἀμμων
- 3 ja Aromaata aina Kinerotin järveen, sen itärantaan, saakka ja Aromaan mereen, Suolamereen, sen itärantaan, saakka, Beet-Jesimotin tienoille, ja etelään päin Pisgan rinteiden juurelle saakka.
And the Arabah to the sea of Chinneroth, to the east, and to the sea of the Arabah, that is the Salt Sea, to the east, the way to Beth-jeshimoth; and on the south, under the slopes of Pisgah:
καὶ ἀραβα ἕως τῆς θαλάσσης χενερεθ κατ' ἀνατολὰς καὶ ἕως τῆς θαλάσσης ἀραβα θάλασσαν τῶν ἁλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ὁδὸν τὴν κατὰ ἀσιμωθ ἀπὸ θαιμαν τὴν ὑπὸ ἀσηδωθ φασγα
- 4 Ja he ottivat omakseen Oogin, Baasanin kuninkaan, alueen, hänen, joka oli viimeisiä refalaisia ja asui Astarotissa ja Edreissä
And the land of Og, king of Bashan, of the rest of the Rephaim, who was living at Ashtaroth and at Edrei,
καὶ οἱ βασιλεῖς βασαν ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων ὁ κατοικῶν ἐν ἀσταρωθ καὶ ἐν ἐδραῖν
- 5 ja hallitsi Hermonin vuorta, Salkaa ja koko Baasania gesurilaisten ja maakatilaisten alueeseen saakka ja toista puolta Gileadia, Hesbonin kuninkaan Siihonin alueeseen saakka.
Ruling in the mountain of Hermon, and in Salecah, and in all Bashan, as far as the limits of the Geshurites and the Maacathites, and half Gilead, to the land of Sihon, king of Heshbon.
ἄρχων ἀπὸ ὄρους αερμων καὶ ἀπὸ σελχα καὶ πᾶσαν τὴν βασαν ἕως ὀρίων γεσουρι καὶ τὴν μαχατι καὶ τὸ ἡμισυ γαλααδ ὀρίων σηων βασιλέως εσεβων
- 6 Herran palvelija Mooses ja israelilaiset olivat voittaneet heidät; ja Herran palvelija Mooses oli antanut maan omaksi ruubenilaisille ja gaadilaisille ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa.
Moses, the servant of the Lord, and the children of Israel overcame them; and Moses, the servant of the Lord, gave their land for a heritage to the Reubenites, and the Gadites, and the half-tribe of Manasseh.
μοϋσῆς ὁ παῖς κυρίου καὶ οἱ υἰοὶ ἰσραὴλ ἐπάταξαν αὐτοὺς καὶ ἔδωκεν αὐτὴν μοϋσῆς ἐν κληρονομίᾳ ρουβην καὶ γαδ καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση

- 7 Ja nämä olivat ne maan kuninkaat, jotka Joosua ja israelilaiset voittivat täällä puolella Jordanin, länsipuolella, Libanonin laaksossa olevasta Baal-Gaadista aina Seiriin päin kohoavaan Sileään vuoreen saakka, ja joiden maan Joosua antoi Israelin sukukuntien omaksi, heidän osastojensa mukaan,
And these are the kings of the land whom Joshua and the children of Israel overcame on the west side of Jordan, from Baal-gad in the valley of Lebanon to Mount Halak, which goes up to Seir; and Joshua gave the land to the tribes of Israel for a heritage, in keeping with their divisions;
 και οὗτοι οἱ βασιλεῖς τῶν αμορραίων οὓς ἀνέβλεν ἰησοῦς καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου παρὰ θάλασσαν βααλγαδ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ λιβάνου καὶ ἕως τοῦ ὄρους χελχα ἀναβαινόντων εἰς σιρ καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἰησοῦς ταῖς φυλαῖς ἰσραηλ κληρονομεῖν κατὰ κλῆρον αὐτῶν
- 8 Vuoristossa, Alankomaassa, Aromaassa, Rinnemaissa, Erämaassa ja Etelämaassa, heettiläisten, amorilaisten, kanaanilaisten, perissiläisten, hivviläisten ja jebusilaisten maan:
In the hill-country, and in the lowland, and in the Arabah, and on the mountain slopes, and in the waste land, and in the South; the Hittites, the Amorites, and the Canaanites, the Perizzites, the Hivites, and the Jebusites.
 ἐν τῷ ὄρει καὶ ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ἐν ἀραβᾷ καὶ ἐν ἀσηδωθ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐν ναγεβ τὸν χετταῖον καὶ τὸν αμορραῖον καὶ τὸν χαναναῖον καὶ τὸν φερεζαῖον καὶ τὸν ευαῖον καὶ τὸν ἰεβουσαῖον
- 9 Jerikon kuningas yksi, lähellä Beeteliä olevan Ain kuningas yksi,
The king of Jericho, one; the king of Ai, which is near Beth-el, one;
 τὸν βασιλέα ιεριχω καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαι ἣ ἐστὶν πλησίον βαιθηλ.
- 10 Jerusalemin kuningas yksi, Hebronin kuningas yksi,
The king of Jerusalem, one; the king of Hebron, one;
 βασιλέα ιερουσαλημ βασιλέα χεβρον
- 11 Jarmutin kuningas yksi, Laakiin kuningas yksi,
The king of Jarmuth, one; the king of Lachish, one;
 βασιλέα ιεριμουθ βασιλέα λαχισ
- 12 Eglonin kuningas yksi, Geserin kuningas yksi,
The king of Eglon, one; the king of Gezer, one;
 βασιλέα αιλαμ βασιλέα γαζερ
- 13 Debirin kuningas yksi, Gederin kuningas yksi,
The king of Debir, one; the king of Geder, one;
 βασιλέα δαβιρ βασιλέα γαδερ
- 14 Horman kuningas yksi, Aradin kuningas yksi,
The king of Hormah, one; the king of Arad, one;
 βασιλέα ερμαθ βασιλέα αραθ
- 15 Libnan kuningas yksi, Adullamin kuningas yksi,
The king of Libnah, one; the king of Adullam, one;
 βασιλέα λεβνα βασιλέα οδολλαμ
- 16 Makkedan kuningas yksi, Beetelin kuningas yksi,
The king of Makkedah, one; the king of Beth-el, one;
 βασιλέα μακηδα
- 17 Tappuahin kuningas yksi, Heeferin kuningas yksi,
The king of Tappuah, one; the king of Hopher, one;
 βασιλέα ταφουγ βασιλέα οφερ
- 18 Afekin kuningas yksi, Lassaronin kuningas yksi,
The king of Aphek, one; the king of Lassaron, one;
 βασιλέα αφεκ τῆς σαρων
- 19 Maadonin kuningas yksi, Haasorin kuningas yksi,
The king of Madon, one; the king of Hazor, one;
 βασιλέα ασωρ

- 20 Simron-Meronin kuningas yksi, Aksafin kuningas yksi,
The king of Shimron-meron, one; the king of Achshaph, one;
βασιλέα συμμοων βασιλέα μαρρων βασιλέα αζιφ
- 21 Taanakin kuningas yksi, Megiddon kuningas yksi,
The king of Taanach, one; the king of Megiddo, one;
βασιλέα καθης βασιλέα ταναχ
- 22 Kedeksen kuningas yksi, Karmelin juurella olevan Jokneamin kuningas yksi,
The king of Kedesh, one; the king of Jokneam in Carmel, one;
βασιλέα μαγεδων βασιλέα ιεκωναμ τοῦ χειρμελ
- 23 Doorin kukkuloilla olevan Doorin kuningas yksi, Gilgalin seudun pakanain kuningas yksi,
The king of Dor on the hill of Dor, one; the king of Goim in Gilgal, one;
βασιλέα δωρ τοῦ ναφεδδωρ βασιλέα γωιμ τῆς γαλιλαίας
- 24 Tirsan kuningas yksi. Kaikkiaan kolmekymmentä yksi kuningasta.
The king of Tirzah, one; all the kings together were thirty-one.
βασιλέα θαρσα πάντες οὗτοι βασιλείς εἴκοσι ἑννέα
- 1 Kun Joosua oli käynyt vanhaksi ja iäkkääksi, sanoi Herra hänelle: "Sinä olet käynyt vanhaksi ja iäkkääksi, mutta vielä on hyvin paljon maata valtaamatta.
Now Joshua was old and full of years; and the Lord said to him, You are old and full of years, and there is still very much land to be taken.
καὶ ἰησοῦς πρεσβύτερος προβηθικῶς τῶν ἡμερῶν καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν σὺ προβέβηκας τῶν ἡμερῶν καὶ ἡ γῆ ὑπολείπεται πολλὴ εἰς κληρονομίαν
- 2 Tämä on se maa, mikä vielä on jäljellä: kaikki filistealaisten alueet ja koko gesurilaisten maa.
This is the land which is still to be taken: all the country of the Philistines, and all the Geshurites;
καὶ αὕτη ἡ γῆ ἡ καταλειμμένη ὄρια φυλιστιμ ὁ γεσιρι καὶ ὁ χανααῖος
- 3 Siihorista alkaen, joka on itään päin Egyptistä, aina Ekronin alueeseen saakka pohjoiseen päin - se luetaan kanaanilaisten alueeseen - ne viisi filistealaista ruhtinasta, nimittäin Gassan, Asdodin, Askelonin, Gatin ja Ekronin ruhtinaat, niin myöskin avvilaiset
From the Shihor, which is before Egypt, to the edge of Ekron to the north, which is taken to be Canaanite property: the five chiefs of the Philistines; the Gazites, and the Ashdodites, the Ashkelonites, the Gittites, and the Ekronites, as well as the Avvim;
ἀπὸ τῆς ἀουκήτου τῆς κατὰ πρόσωπον αἰγύπτου ἕως τῶν ὀρίων ακκαρων ἐξ εὐωνύμων τῶν χανααίων προσλογίζεται ταῖς πέντε σατραπειάς τῶν φυλιστιμ τῷ γαζαίῳ καὶ τῷ ἀζωτίῳ καὶ τῷ ἀσκαλωνίτῃ καὶ τῷ γεθθαίῳ καὶ τῷ ακκαρωνίτῃ καὶ τῷ ευαίῳ
- 4 etelässä päin; koko kanaanilaisten maa ja Meara, joka on siidonilaisten, Afekiin saakka, amorilaisten alueeseen saakka;
On the south: all the land of the Canaanites, and Mearah which is the property of the Zidonians, to Aphek, as far as the limit of the Amorites:
ἐκ θαιμαν καὶ πάση γῆ χανααν ἐναντίον γάζης καὶ οἱ σιδώνιοι ἕως αφεκ ἕως τῶν ὀρίων τῶν αμορραίων
- 5 ja gebalilaisten maa ja koko Libanon, auringonnousun puolella, Hermonin vuoren juurella olevasta Baal-Gaadista siihen saakka, mistä mennään Hamatiin.
And the land of the Gebalites, and all Lebanon, looking east, from Baal-gad under Mount Hermon as far as Hamath:
καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γαβλι φυλιστιμ καὶ πάντα τὸν λιβανον ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἀπὸ γαλγαλ ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ αερμων ἕως τῆς εἰσόδου εμαθ
- 6 Kaikki vuoriston asukkaat Libanonista Misrefot-Majimiin saakka, kaikki siidonilaiset, minä karkoitan israelilaisten tieltä; arvo vain niiden maa Israelin kesken perintöosaksi, niinkuin minä olen sinulle käskyn antanut.
All the people of the hill-country from Lebanon to Misrephoth-maim, all the Zidonians; them will I send out from before the children of Israel: only make division of it to Israel for a heritage, as I have given you orders to do.
πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν ὄρεινὴν ἀπὸ τοῦ λιβάνου ἕως τῆς μασερεφωθμαιμ πάντας τοὺς σιδωνίους ἐγὼ αὐτοὺς ἐξολεθρεύσω ἀπὸ προσώπου ἰσραηλ ἀλλὰ διάδος αὐτὴν ἐν κλήρῳ τῷ ἰσραηλ ὃν τρόπον σ οἱ ἐνετειλάμην
- 7 Jaa siis tämä maa perintöosana yhdeksälle sukukunnalle ja toiselle puolelle Manassen sukukuntaa."
So now make division of this land for a heritage to the nine tribes, and the half-tribe of Manasseh.
καὶ νῦν μέρισον τὴν γῆν ταύτην ἐν κληρονομίᾳ ταῖς ἑννέα φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης κατὰ δυσμὰς ἡλίου δώσεις αὐτὴν ἢ θάλασσα ἢ με γάλη ὀριεῖ

- 8 Samalla kuin sen toinen puoli olivat näet myöskin ruubenilaiset ja gaadilaiset saaneet perintöosansa, jonka Mooses antoi heille tuolta puolelta Jordanin, idän puolelta, niinkuin Herran palvelija Mooses sen heille antoi,
With him the Reubenites and the Gadites have been given their heritage, which Moses gave them, on the east side of Jordan, as Moses, the servant of the Lord, gave them;
 ταῖς δὲ δύο φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση τῷ ρουβην καὶ τῷ γαδ ἔδωκεν μουσῆς ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατ' ἀνατολᾶς ἡλίου δέδωκεν αὐτὴν μουσῆς ὁ παῖς κυρίου
- 9 maan Arnon-joen rannalla olevasta Aroerista ja jokilaakson keskikohdalla olevasta kaupungista alkaen ja koko Meedeban ylätasangon Diiboniin saakka;
From Aroer, on the edge of the valley of the Arnon, and the town in the middle of the valley, and all the table-land from Medeba to Dibon;
 ἀπὸ ἀροηρ ἢ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ χειμάρρου ἀρνων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἐν μέσῳ τῆς φάραγγος καὶ πᾶσαν τὴν μισωρ ἀπὸ μαιδαβα ἕως δαιβαν
- 10 ja kaikki Sihonin, amorilaisten kuninkaan, kaupungit, hänen, joka hallitsi Hesbonissa, aina ammonilaisten alueeseen saakka,
And all the towns of Sihon, king of the Amorites, who was ruling in Heshbon, to the limits of the children of Ammon;
 πᾶσας τὰς πόλεις σιων βασιλέως ἀμορραίων ὃς ἐβασίλευσεν ἐν εσεβων ἕως τῶν ὀρίων υἱῶν ἀμμων
- 11 ja Gileadin sekä gesurilaisten ja maakatilaisten alueet ja koko Hermonin vuoren ja koko Baasanin Salkaan saakka,
And Gilead, and the land of the Geshurites and the Maacathites, and all Mount Hermon, and all Bashan to Salech;
 καὶ τὴν γαλααδίτιδα καὶ τὰ ὄρια γεσιρι καὶ τοῦ μαχατι πᾶν ὄρος αερμων καὶ πᾶσαν τὴν βασανίτιν ἕως σελχα
- 12 koko Oogin valtakunnan Baasanissa, hänen, joka hallitsi Astarotissa ja Edreissä ja oli viimeisiä refalaisia; nämä Mooses voitti ja karkoitti.
All the kingdom of Og in Bashan, who was ruling in Ashtaroth and in Edrei (he was one of the last of the Rephaim); these did Moses overcome, driving them out of their country.
 πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὠγ ἐν τῇ βασανίτιδι ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ασταρωθ καὶ ἐν εδραῖν οὗτος κατελείφθη ἀπὸ τῶν γιγάντων καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν μουσῆς καὶ ἐξώλεθρευσεν
- 13 Mutta israelilaiset eivät karkoittaneet gesurilaisia ja maakatilaisia, vaan gesurilaiset ja maakatilaiset jäivät asumaan Israelin keskeen aina tähän päivään asti.
However, the people of Israel did not send out the Geshurites, or the Maacathites: but Geshur and Maacath are living among Israel to this day.
 καὶ οὐκ ἐξώλεθρευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὸν γεσιρι καὶ τὸν μαχατι καὶ τὸν χαναναῖον καὶ κατοῖκει βασιλεὺς γεσιρι καὶ ὁ μαχατι ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 14 Ainoastaan Leevin sukukunnalle hän ei antanut perintöosaa. Herran, Israelin Jumalan, uhrit ovat sen perintöosa, niinkuin hän on sille puhunut.
Only to the tribe of Levi he gave no heritage; the offerings of the Lord, the God of Israel, made by fire are his heritage, as he said to him.
 πλὴν τῆς φυλῆς λευι οὐκ ἐδόθη κληρονομία κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ οὗτος αὐτῶν κληρονομία καθὼ εἶπεν αὐτοῖς κύριος καὶ οὗτος ὁ καταμερισμὸς ὃν κατεμέρισεν μουσῆς τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ἐν ἀραβῶ θ μωαβ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἱεριχω
- 15 Mooses antoi ruubeniilaisten sukukunnalle, heidän suvuilleen, maata:
And Moses gave their heritage to the tribe of Reuben by their families.
 καὶ ἔδωκεν μουσῆς τῇ φυλῇ ρουβην κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 16 heille tuli alue Arnon-joen rannalla olevasta Aroerista ja jokilaakson keskikohdalla olevasta kaupungista alkaen ja koko ylätasanko Meedeban luona;
Their limit was from Aroer, on the edge of the valley of the Arnon, and the town in the middle of the valley, and all the table-land by Medeba;
 καὶ ἐγενήθη αὐτῶν τὰ ὄρια ἀπὸ ἀροηρ ἢ ἐστὶν κατὰ πρόσωπον φάραγγος ἀρνων καὶ ἡ πόλις ἢ ἐν τῇ φάραγγι ἀρνων καὶ πᾶσαν τὴν μισωρ
- 17 Hesbon ynnä kaikki sen alaiset kaupungit, jotka ovat ylätasangolla, Diibon, Baamot-Baal, Beet-Baal-Meon, Heshbon and all her towns in the table-land; Dibon, and Bamoth-baal, and Beth-baal-meon;
Heshbon and all her towns in the table-land; Dibon, and Bamoth-baal, and Beth-baal-meon;
 ἕως εσεβων καὶ πᾶσας τὰς πόλεις τὰς οὐσας ἐν τῇ μισωρ καὶ δαιβων καὶ βαμωθβααλ καὶ οἶκον βεελμων
- 18 Jahas, Kedemot, Meefaat,
And Jahaz, and Kedemoth, and Mephaath;
 καὶ ἰασσα καὶ κεδημωθ καὶ μεφααθ
- 19 Kirjataim, Sibma, Seret-Sahar Laaksovuorella,
And Kiriathaim, and Sibmah, and Zereth-shahar in the mountain of the valley;
 καὶ καριαθαμ καὶ σεβαμα καὶ σεραδα καὶ σιωρ ἐν τῷ ὄρει εμακ
- 20 Beet-Peor ja Pisgan rinteet ja Beet-Jesimot;
And Beth-peor, and the slopes of Pisgah, and Beth-jeshimoth;
 καὶ βαιθοφογορ καὶ ασηδωθ φασγα καὶ βαιθασιμωθ

- 21 ja kaikki ylätasangon kaupungit ja Sihonin, amorilaisten kuninkaan, koko valtakunta, hänen, joka hallitsi Hesbonissa ja jonka Mooses voitti samalla kuin Midianin ruhtinaat Evin, Rekemin, Suurin, Huurin ja Reban, jotka olivat Sihonin aliruhtinaita ja asuivat siinä maassa.
And all the towns of the table-land, and all the kingdom of Sihon, king of the Amorites, who was ruling in Heshbon, whom Moses overcame, together with the chiefs of Midian, Evi, and Rekem, and Zur, and Hur, and Reba, the chiefs of Sihon, who were living in the land.
καὶ πάσας τὰς πόλεις τοῦ μισωρ καὶ πᾶσαν τὴν βασιλείαν τοῦ σηων βασιλέως τῶν αμορραίων ὃν ἐπάταξεν μουσῆς αὐτὸν καὶ τοὺς ἡγουμένους μαδιαμ καὶ τὸν εὐι καὶ τὸν ροκομ καὶ τὸν σουρ καὶ τὸν οὐρ καὶ τὸν ροβε ἄρχοντας παρὰ σηων καὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν
- 22 Muiden mukana, jotka kaatuivat, israelilaiset surmasivat miekalla myöskin Bileamin, Beorin pojan, tietäjän.
And Balaam, the son of Beor, the prophet, the children of Israel put to death with the sword.
καὶ τὸν βαλααμ τὸν τοῦ βεωρ τὸν μάντιν ἀπέκτειναν ἐν τῇ ῥοπῇ
- 23 Ruubeniilaisten raja on Jordan; se on rajana. Tämä on ruubeniilaisten, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kylineen.
And the limit of the children of Reuben was the edge of Jordan. This was the heritage of the children of Reuben by their families, with its towns and its unwalled places.
ἐγένετο δὲ τὰ ὄρια ρουβην ἰορδάνης ὄριον αὐτῆ ἡ κληρονομία υἱῶν ρουβην κατὰ δῆμους αὐτῶν αἱ πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν
- 24 Mooses antoi Gaadin sukukunnalle, gaadilaisille, heidän suvuilleen, maata:
And Moses gave their heritage to the tribe of Gad by their families.
ἔδωκεν δὲ μουσῆς τοῖς υἱοῖς γαδ κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 25 heidän alueekseen tuli Jaeser, ja kaikki Gileadin kaupungit ja puolet ammonilaisten maata Aroeriin asti, joka on itään päin Rabbasta,
And their limit was Jazer, and all the towns of Gilead, and half the land of the children of Ammon, to Aroer before Rabbah;
καὶ ἐγένετο τὰ ὄρια αὐτῶν ἰαζηρ πᾶσαι αἱ πόλεις γαλααδ καὶ τὸ ἥμισυ γῆς υἱῶν αμμων ἕως αροηρ ἣ ἐστὶν κατὰ πρόσωπον ραββα
- 26 ja maa Hesbonista Raamat-Mispeen ja Betonimiin saakka, ja Mahanaimista Lidebirin alueeseen saakka;
And from Heshbon to Ramath-mizpeh, and Betonim; and from Mahanaim to the edge of Debir;
καὶ ἀπὸ εσεβων ἕως ραμοθ κατὰ τὴν μασσηφα καὶ βοτανιν καὶ μασανιν ἕως τῶν ὀρίων δαβιρ
- 27 ja laaksossa: Beet-Raam, Beet-Nimra, Sukkot ja Saafon, loput Sihonin, Hesbonin kuninkaan, valtakunnasta, rajana Jordan Kinneretin järven päähän saakka, tuolla puolella Jordanin, idän puolella.
And in the valley, Beth-haram, and Beth-nimrah, and Succoth, and Zaphon, the rest of the kingdom of Sihon, king of Heshbon, having Jordan for its limit, to the end of the sea of Chinnereth on the east side of Jordan.
καὶ ἐν ἐμεκ βαιθαραμ καὶ βαιθαναβρα καὶ σοκχωθα καὶ σαφαν καὶ τὴν λοιπὴν βασιλείαν σηων βασιλέως εσεβων καὶ ὁ ἰορδάνης ὀριεὶ ἕως μέρους τῆς θαλάσσης γενερεθ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπ' ἀν ατολῶν
- 28 Tämä on gaadilaisten, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kylineen.
This is the heritage of the children of Gad by their families, with its towns and its unwalled places
αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν γαδ κατὰ δῆμους αὐτῶν αἱ πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν
- 29 Mooses antoi toiselle puolelle Manassen sukukuntaa maata, ja se tuli toiselle puolelle Manassen sukukuntaa, heidän suvuilleen:
And Moses gave their heritage to the half-tribe of Manasseh by their families.
καὶ ἔδωκεν μουσῆς τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 30 heidän alueekseen tuli Mahanaimista alkaen koko Baasan, Oogin, Baasanin kuninkaan, koko valtakunta, kaikki Jaairin leirikylät Baasanissa, kuusikymmentä kaupunkia,
And their limit was from Mahanaim, all Bashan, all the kingdom of Og, king of Bashan, and all Havvoth-Jair, in Bashan, sixty towns;
καὶ ἐγένετο τὰ ὄρια αὐτῶν ἀπὸ μασανιμ καὶ πᾶσα βασιλεία βασανι καὶ πᾶσα βασιλεία ογ βασιλέως βασαν καὶ πάσας τὰς κόμας ἰαῖρ αἱ εἰσιν ἐν τῇ βασανίτιδι ἐξήκοντα πόλεις
- 31 ja puolet Gileadia sekä Astarot ja Edrei, Oogin valtakunnan pääkaupungit Baasanissa; tämä tuli Maakirin, Manassen pojan, jälkeläisille, toiselle puolelle Maakirin jälkeläisiä, heidän suvuilleen.
And half Gilead, and Ashtaroth, and Edrei, towns of the kingdom of Og in Bashan, were for the children of Machir, the son of Manasseh, for half of the children of Machir by their families.
καὶ τὸ ἥμισυ τῆς γαλααδ καὶ ἐν ασταρωθ καὶ ἐν εδραῖν πόλεις βασιλείας ογ ἐν βασανίτιδι καὶ ἐδόθησαν τοῖς υἱοῖς μαχιρ υιοῦ μανασση καὶ τοῖς ἡμίσεισιν υἱοῖς μαχιρ υιοῦ μανασση κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 32 Nämä ovat ne alueet, jotka Mooses jakoi perintöosiksi Mooabin arolla, tuolla puolella Jordanin, Jerikon kohdalla, idän puolella.
These are the heritages of which Moses made distribution in the lowlands of Moab, on the other side of Jordan in Jericho, to the east.
οὗτοι οὖς κατεκληρονόμησεν μουσῆς πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν αραβωθ μοαβ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἱεριχω ἀπὸ ἀνατολῶν

- 1 Nämä ovat ne alueet, jotka israelilaiset saivat perintöosiksi Kanaanin maassa, ne, jotka pappi Eleasar ja Joosua, Nuunin poika, ja israelilaisten sukukuntien perhekunta-päämiehet jakoivat heille
 And these are the heritages which the children of Israel took in the land of Canaan, which Eleazar, the priest, and Joshua, the son of Nun, and the heads of the tribes of the children of Israel, gave out to them;
 και οὗτοι οἱ κατακληρονομήσαντες υἱὸν ἰσραὴλ ἐν τῇ γῆ χανααν οἷς κατακληρονόμησεν αὐτοῖς ελεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ καὶ οἱ ἄρχοντες πατριῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ.
- 2 arvalla perintöosiksi sen käskyn mukaisesti, jonka Herra oli yhdeksästä ja puolesta sukukunnasta antanut Mooseksen kautta.
 Their heritage by the Lord's decision, as he gave orders by Moses, for the nine tribes and the half-tribe.
 κατὰ κλήρους ἐκληρονόμησαν ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος ἐν χειρὶ ἰησοῦ ταῖς ἐννέα φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς
- 3 Sillä Mooses oli antanut kahdelle ja puolelle sukukunnalle perintöosat tuolta puolelta Jordanin, mutta leeviläisille hän ei antanut perintöosaa heidän keskellensä.
 For Moses had given their heritage to the two tribes and the half-tribe on the other side of Jordan, but to the Levites he gave no heritage among them.
 ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου καὶ τοῖς λευίταις οὐκ ἔδωκεν κλήρον ἐν αὐτοῖς
- 4 Sillä joosefilaisia oli kaksi sukukuntaa, Manasse ja Ephraim; ja leeviläisille ei annettu osuutta maahan, vaan ainoastaan kaupunkeja heidän asuaksensa sekä niiden laidunmaat heidän karjaansa ja omaisuuttansa varten.
 Because the children of Joseph were two tribes, Manasseh and Ephraim; and they gave the Levites no part in the land, only towns for their living-places, with the grass-lands for their cattle and for their property.
 ὅτι ἦσαν οἱ υἱοὶ ἰωσήφ δύο φυλαὶ μανασση καὶ εφραιμ καὶ οὐκ ἐδόθη μερὶς ἐν τῇ γῆ τοῖς λευίταις ἀλλ' ἢ πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῶν τοῖς κτήνεσιν καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
- 5 Niinkuin Herra oli Moosekselle käskyn antanut, niin israelilaiset tekivät ja jakoivat maan.
 As the Lord had given orders to Moses, so the people of Israel did, and they made division of the land.
 ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ ὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ ἐμέρισαν τὴν γῆν
- 6 Silloin juudalaiset astuivat Joosuan eteen Gilgalissa, ja kenissiläinen Kaaleb, Jefunnen poika, sanoi hänelle: "Sinä tunnet sen sanan, jonka Herra puhui Jumalan miehelle Moosekselle minusta ja sinusta Kaades-Barneassa.
 Then the children of Judah went to Joshua in Gilgal; and Caleb, the son of Jephunneh the Kenizzite, said to him, You have knowledge of what the Lord said to Moses, the man of God, about me and about you in Kadesh-barnea.
 καὶ προσήλθοσαν οἱ υἱοὶ ἰουδα πρὸς ἰησοῦν ἐν γαλγαλ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν χαλεβ ὁ τοῦ ἰεφοννῆ ὁ κενεζαῖος σὺ ἐπίστη τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μουσῆν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ περὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ ἐν καδῆς βαρνεῖ
- 7 Minä olin neljäkymmenen vuoden vanha, kun Herran palvelija Mooses lähetti minut Kaades-Barneasta vakoilemaan maata, ja minä annoin hänelle tietoja parhaan ymmärrykseni mukaan.
 I was forty years old when Moses, the servant of the Lord, sent me from Kadesh-barnea to make a search through the land; and the account which I gave him was in keeping with his desire.
 τεσσαράκοντα γὰρ ἐτῶν ἤμην ὅτε ἀπέστειλὲν με μουσῆς ὁ παῖς τοῦ θεοῦ ἐκ καδῆς βαρνεῖ κατασκοπεῦσαι τὴν γῆν καὶ ἀπεκρίθην αὐτῷ λόγον κατὰ τὸν νοῦν αὐτοῦ
- 8 Mutta veljeni, jotka olivat käyneet siellä minun kanssani, saivat kansan sydämen raukemaan, kun taas minä uskollisesti seurasin Herraa, Jumalaani.
 My brothers, however, who went up with me, made the heart of the people like water: but I was true to the Lord with all my heart.
 οἱ δὲ ἀδελφοί μου οἱ ἀναβάντες μετ' ἐμοῦ μετέστησαν τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ ἐγὼ δὲ προσετέθην ἐπακολουθῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ μου
- 9 Sinä päivänä Mooses vannoi sanoen: 'Totisesti, se maa, johon sinä olet jalkasi astunut, on tuleva sinulle ja sinun lapsillesi perintöosaksi ikiaikoihin asti, koska sinä olet uskollisesti seurannut Herraa, minun Jumalaani'.
 And on that day Moses took an oath, saying, Truly the land where your feet have been placed will become a heritage for you and your children for ever, because you have been true to the Lord your God with all your heart.
 καὶ ὤμοσεν μουσῆς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγων ἡ γῆ ἐφ' ἣν ἐπέβης σοὶ ἔσται ἐν κλήρῳ καὶ τοῖς τέκνοις σου εἰς τὸν αἰῶνα ὅτι προσετέθης ἐπακολουθῆσαι ὀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 10 Ja nyt, katso, Herra on antanut minun elää, niinkuin hän oli sanonut, vielä neljäkymmentä viisi vuotta sen jälkeen, kuin Herra puhui tämän sanan Moosekselle, Israelin vaeltaessa erämaassa.
 Ja katso, minä olen nyt kahdeksankymmenen viiden vuoden vanha
 And now, as you see, the Lord has kept me safe these forty-five years, from the time when the Lord said this to Moses, while Israel was wandering in the waste land: and now I am eighty-five years old.
 καὶ νῦν διέθρεψέν με κύριος ὃν τρόπον εἶπεν τοῦτο τεσσαρακοστὸν καὶ πέμπτον ἔτος ἀφ' οὗ ἐλάλησεν κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο πρὸς μουσῆν καὶ ἐπορεύθη ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ σήμερον ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν
- 11 ja olen vielä tänä päivänä yhtä voimakas, kuin olin sinä päivänä, jona Mooses minut lähetti; niinkuin voimani oli silloin, niin se on vielä nytkin: minä kykenen sotimaan, lähtemään ja tulemaan.
 And still, I am as strong today as I was when Moses sent me out: as my strength was then, so is it now, for war and for all the business of life.
 ἔτι εἰμὶ σήμερον ἰσχύων ὡσεὶ ὅτε ἀπέστειλὲν με μουσῆς ὡσαύτως ἰσχύω νῦν ἐξελεῖν καὶ εἰσελεῖν εἰς τὸν πόλεμον

- 12 Anna minulle siis tämä vuoristo, josta Herra puhui sinä päivänä. Sinähän kuulit sinä päivänä, että siellä asuu anakilaisia ja että siellä on suuria, varustettuja kaupunkeja. Kenties Herra on minun kanssani, niin että minä saan heidät karkoitetuksi, niinkuin Herra on puhunut."
So now, give me this hill-country named by the Lord at that time; for you had an account of it then, how the Anakim were there, and great walled towns: it may be that the Lord will be with me, and I will be able to take their land, as the Lord said.
καὶ νῦν αἰτοῦμαι σε τὸ ὄρος τοῦτο καθὰ εἶπεν κύριος τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτι σὺ ἀκήκοας τὸ ῥῆμα τοῦτο τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ νυνὶ δὲ οἱ ενακιμ ἐκεῖ εἰσιν πόλεις ὄχυραὶ καὶ μεγάλαι ἐὰν οὖν κύριος μετ' ἐμὸς ἢ ἐξολεθρευσω αὐτοὺς ὃν τρόπον εἶπέν μοι κύριος
- 13 Silloin Joosua siunasi Kaalebin, Jefunnen pojan, ja antoi hänelle perintöosaksi Hebronin.
And Joshua gave him his blessing; and he gave Hebron to Caleb, the son of Jephunneh, for his heritage.
καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν ἰησοῦς καὶ ἔδωκεν τὴν χεβρων τῷ χαλεβ υἱῷ ιεφοννη υἱοῦ κενεζ ἐν κλήρῳ
- 14 Niin Hebron tuli kenissiläisen Kaalebin, Jefunnen pojan, perintöosaksi, niinkuin se on tänäkin päivänä, sentähden että hän oli uskollisesti seurannut Herraa, Israelin Jumalaa.
So Hebron became the heritage of Caleb, the son of Jephunneh the Kenizzite, to this day, because with all his heart he was true to the Lord, the God of Israel.
διὰ τοῦτο ἐγενήθη ἡ χεβρων τῷ χαλεβ τῷ τοῦ ιεφοννη τοῦ κενεζαίου ἐν κλήρῳ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης διὰ τὸ αὐτὸν ἐπακολουθῆσαι τῷ προστάγματι κυρίου θεοῦ ἰσραηλ
- 15 Mutta Hebronin nimi oli muinoin Kirjat-Arba, Arban mukaan, joka oli mahtavin mies anakilaisten joukossa. Ja maa pääsi rauhaan sodasta.
In earlier times the name of Hebron had been Kiriath-arba, named after Arba, the greatest of the Anakim. And the land had rest from war.
τὸ δὲ ὄνομα τῆς χεβρων ἦν τὸ πρότερον πόλις αρβοκ μητρόπολις τῶν ενακιμ αὕτη καὶ ἡ γῆ ἐκόπασεν τοῦ πολέμου
- 1 Juudan jälkeläisten sukukunta, heidän sukunsa, saivat arpaosansa etelästä, Edomin rajaan ja Siinin erämaahan päin, etäisintä etelää myöten.
Now the part of the land marked out for the children of Judah by families, went up to the edge of Edom, as far as the waste land of Zin to the south, to the farthest point of it on the south.
καὶ ἐγένετο τὰ ὄρια φυλῆς ἰουδα κατὰ δῆμους αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀρίων τῆς ἰδουμαίας ἀπὸ τῆς ἐρήμου σιν ἕως καδης πρὸς λίβα
- 2 Heidän eteläinen rajansa alkaa Suolameren päästä, sen eteläisimmästä pohjukasta,
Their south limit was from the farthest part of the Salt Sea, from the inlet looking to the south:
καὶ ἐγενήθη αὐτῶν τὰ ὄρια ἀπὸ λιβὸς ἕως μέρους τῆς θαλάσσης τῆς ἀλυκῆς ἀπὸ τῆς λοφιᾶς τῆς φερούσης ἐπὶ λίβα
- 3 jatkuu Skorpionisolän eteläpuolitse, kulkee Siiniin, nousee Kaades-Barnean eteläpuolitse, kulkee Hesroniin, nousee Addariin ja kääntyy Karkaan päin.
From there it goes south of the slope up to Akrabbim, and on to Zin, then south past Kadesh-barnea, and on by Hezron and up to Addar, turning in the direction of Karka:
καὶ διαπορεύεται ἄπέναντι τῆς προσαναβάσεως ακραβιν καὶ ἐκπεριπορεύεται σενα καὶ ἀναβαίνει ἀπὸ λιβὸς ἐπὶ καδης βαρνη καὶ ἐκπορεύεται ασωρον καὶ προσαναβαίνει εἰς ἀδδαρα καὶ περιπορεύεται τὴν κατὰ δυσμὰς καδης
- 4 Edelleen se kulkee Asmoniin ja jatkuu Egyptin puroon; sitten raja päättyy mereen. Tämä olkoon teidän eteläinen rajanne.
Then on to Azmon, ending at the stream of Egypt: and the end of the limit is at the sea; this will be your limit on the south.
καὶ πορεύεται ἐπὶ ασεμωνα καὶ διεκβαλεῖ ἕως φάραγγος αἰγύπτου καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ διεξοδος τῶν ὀρίων ἐπὶ τὴν θάλασσαν τοῦτο ἔστιν αὐτῶν ὄρια ἀπὸ λιβὸς
- 5 Itäisenä rajana on Suolameri Jordanin suuhun saakka. Pohjoinen raja alkaa siitä meren pohjukasta, jossa on Jordanin suu.
And the east limit is the Salt Sea as far as the end of Jordan. And the limit of the north part of the land is from the inlet of the sea at the end of Jordan:
καὶ τὰ ὄρια ἀπὸ ἀνατολῶν πᾶσα ἡ θάλασσα ἡ ἀλυκὴ ἕως τοῦ ἰορδάνου καὶ τὰ ὄρια αὐτῶν ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀπὸ τῆς λοφιᾶς τῆς θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ ἰορδάνου
- 6 Sieltä raja nousee Beet-Hoglaan ja kulkee Beet-Araban pohjoispuolitse; edelleen raja nousee Boohanin, Ruubenin pojan, kiveen.
Then the line goes up to Beth-hoglah, past the north of Beth-arabah, and up to the stone of Bohan, the son of Reuben;
ἐπιβαίνει τὰ ὄρια ἐπὶ βαιθαγλα καὶ παραπορεύεται ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ βαιθαραβα καὶ προσαναβαίνει τὰ ὄρια ἐπὶ λίθον βαιων υἱοῦ ρουβην
- 7 Sitten raja nousee Debiriin Aakorin laaksosta ja kääntyy pohjoiseen päin Gilgalia kohti, joka on vastapäätä puron eteläpuolella olevaa Adummimin solaa; sitten raja kulkee Een-Semexen veteen ja päättyy Roogelin lähteeseen.
Then the line goes up to Debir from the valley of Achor, and so to the north, in the direction of Gilgal, which is opposite the slope up to Adummim, on the south side of the river: and the line goes on to the waters of En-shemesh, ending at En-rogel:
καὶ προσαναβαίνει τὰ ὄρια ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς φάραγγος αχωρ καὶ καταβαίνει ἐπὶ γαλγαλ ἢ ἔστιν ἄπέναντι τῆς προσβάσεως ἀδδαμιν ἢ ἔστιν κατὰ λίβα τῇ φάραγγι καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ τὸ ὕδωρ πηγῆς ἡλίου καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ διεξοδος πηγῆ ρωγηλ

- 8 Edelleen raja nousee Ben-Hinnomin laaksoon, Jebusilaiskukkulan, se on Jerusalemin, eteläpuolitse. Sitten raja nousee sen vuoren laelle, joka on vastapäätä Hinnomin laaksoa, lännessä päin, Refaimin tasangon pohjoisessa laidassa.
Then the line goes up by the valley of the son of Hinnom to the south side of the Jebusite (which is Jerusalem): then up to the top of the mountain in front of the valley of Hinnom to the west, which is at the farthest point of the valley of Rephaim on the north:
καὶ ἀναβαίνει τὰ ὄρια εἰς φάραγγα ὀνομ ἐπὶ νότου ἰεβους ἀπὸ λιβός αὕτη ἐστὶν ἱερουσαλημ καὶ διεκβάλλει τὰ ὄρια ἐπὶ κορυφὴν ὄρους ἣ ἐστὶν κατὰ πρόσωπον φάραγγος ὀνομ πρὸς θαλάσσης ἣ ἐστὶν ἐκ μέρους γῆς ραφαὶν ἐπὶ βορρᾶ
- 9 Tämän vuoren laelta raja kaartuu Neftoahin veden lähteelle ja jatkaa Efronin vuoren kaupunkeihin, ja sitten raja kaartuu Baalaan, se on Kirjat-Jearimiin.
And the limit is marked out from the top of the mountain to the fountain of the waters of Nephtoah, and out to the towns of Mount Ephron, as far as Baalah (which is Kiriath-jearim):
καὶ διεκβάλλει τὸ ὄριον ἀπὸ κορυφῆς τοῦ ὄρους ἐπὶ πηγὴν ὕδατος ναφθω καὶ διεκβάλλει εἰς τὸ ὄρος εφρων καὶ ἐξάξει τὸ ὄριον εἰς βααλ αὕτη ἐστὶν πόλις ἰαριμ
- 10 Baalasta raja kääntyy länteen päin Seirin vuoreen, kulkee Jearimin vuoren kukkulan, se on Kesalonin, pohjoispuolitse, laskeutuu Beet-Semekseen ja kulkee sitten Timnaan.
Then turning west, the line goes from Baalah to Mount Seir, and on to the side of Mount Jearim (which is Chesalon) on the north, then down to Beth-shemesh, and on past Timnah:
καὶ περιελεύσεται ὄριον ἀπὸ βααλ ἐπὶ θάλασσαν καὶ παρελεύσεται εἰς ὄρος ασσαρες ἐπὶ νότου πόλιν ἰαριμ ἀπὸ βορρᾶ αὕτη ἐστὶν χασλων καὶ καταβήσεται ἐπὶ πόλιν ἡλίου καὶ παρελεύσεται ἐπὶ λίβα
- 11 Edelleen raja jatkaa Ekronin kukkulaan, pohjoiseen päin; sitten raja kaartuu Sikkeroniin, kulkee Baala-vuoreen ja jatkaa Jabneeliin; sitten raja päättyy mereen.
And out to the side of Ekron to the north: then it is marked out to Shikkeron and on to Mount Baalah, ending at Jabneel; the end of the line is at the sea.
καὶ διεκβαλεῖ τὸ ὄριον κατὰ νότου ακκαρων ἐπὶ βορρᾶν καὶ διεκβαλεῖ τὰ ὄρια εἰς σακχαρωνα καὶ παρελεύσεται ὄρος τῆς βαλα καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ ἰαβνηλ καὶ ἔσται ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ θάλασσαν
- 12 Ja läntisenä rajana on Suuri meri; se on rajana. Nämä ovat Juudan jälkeläisten, heidän sukukuntiansa, rajat yltympäri.
And the limit on the west is the edge of the Great Sea. This is the line going round the land marked out for the children of Judah, by their families.
καὶ τὰ ὄρια αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης ἣ θάλασσα ἣ μεγάλη ὀριεῖ ταῦτα τὰ ὄρια υἱῶν ἰουδα κύκλω κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 13 Mutta Kaalebille, Jefunnen pojalle, Joosua antoi, niinkuin Herra oli häntä käskenyt, osuuden Juudan jälkeläisten keskuudessa, Kirjat-Arban, anakilaisten isän Arban kaupungin, se on Hebronin.
And to Caleb, the son of Jephunneh, he gave a part among the children of Judah, as the Lord had given orders to Joshua, that is, Kiriath-arba, named after Arba, the father of Anak which is Hebron.
καὶ τῷ χαλεβ υἱῷ ἰεφοννη ἔδωκεν μερίδα ἐν μέσῳ υἱῶν ἰουδα διὰ προστάγματος τοῦ θεοῦ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἰησοῦς τὴν πόλιν αρβοκ μητρόπολιν ενακ αὕτη ἐστὶν χεβρων
- 14 Ja Kaaleb karkoitti sieltä kolme anakilaista, Anakin jälkeläiset Seesain, Ahimanin ja Talmain,
And the three sons of Anak, Sheshai and Ahiman and Talmai, the children of Anak, were forced out from there by Caleb.
καὶ ἐξωλέθρευσεν ἐκεῖθεν χαλεβ υἱὸς ἰεφοννη τοὺς τρεῖς υἱοὺς ενακ τὸν σουσι καὶ τὸν θολμι καὶ τὸν αχιμα
- 15 ja lähti sieltä Debirin asukkaita vastaan; mutta Debirin nimi oli muinoin Kirjat-Seefer.
From there he went up against the people of Debir: (now the name of Debir before that was Kiriath-sepher.)
καὶ ἀνέβη ἐκεῖθεν χαλεβ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας δαβιρ τὸ δὲ ὄνομα δαβιρ ἦν τὸ πρότερον πόλις γραμμάτων
- 16 Silloin Kaaleb sanoi: "Joka voittaa ja valloittaa Kirjat-Seeferin, sille minä annan tyttäreni Aksan vaimoksi".
And Caleb said, I will give Achsah, my daughter, as wife to the man who overcomes Kiriath-sepher and takes it.
καὶ εἶπεν χαλεβ ὅς ἐὰν λάβῃ καὶ ἐκκόψῃ τὴν πόλιν τῶν γραμμάτων καὶ κυριεύσῃ αὐτῆς δώσω αὐτῷ τὴν αχσαν θυγατέρα μου εἰς γυναῖκα
- 17 Niin Othniel, Kenaan, Kaalebin veljen, poika, valloitti sen; ja hän antoi tälle tyttärensä Aksan vaimoksi.
And Othniel, the son of Kenaz, Caleb's brother, took it: so he gave him his daughter Achsah for his wife.
καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γοθονηλ υἱὸς κενεζ ἀδελφὸς χαλεβ ὁ νεώτερος καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν αχσαν θυγατέρα αὐτοῦ αὐτῷ γυναῖκα
- 18 Ja kun Aksa tuli, niin hän ylltytti miestänsä, että tämä pyytäisi hänen isältänsä peltomaata; ja Aksa pudottautui aasin selästä maahan. Silloin Kaaleb sanoi hänelle: "Mikä sinun on?"
Now when she came to him, he put into her mind the idea of requesting a field from her father: and she got down from her ass; and Caleb said to her, What is it?
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν καὶ συνεβουλεύσατο αὐτῷ λέγουσα αἰτήσομαι τὸν πατέρα μου ἀγρόν καὶ ἐβόησεν ἐκ τοῦ ὄνου καὶ εἶπεν αὐτῇ χαλεβ τί ἐστὶν σοι
- 19 Niin hän vastasi: "Anna minulle jäähyväislahja, sillä sinä olet naittanut minut kuivaan maahan; anna siis minulle vesilähteitä". Silloin hän antoi hänelle Ylälähteet ja Alalähteet.
And she said, Give me a blessing; because you have put me in dry south-land, now give me springs of water. So he gave her the higher spring and the lower spring.
καὶ εἶπεν αὐτῷ δός μοι εὐλογίαν ὅτι εἰς γῆν ναγεβ δέδωκάς με δός μοι τὴν γολαθμαιν καὶ ἔδωκεν αὐτῇ χαλεβ τὴν γολαθμαιν τὴν ἄνω καὶ τὴν γολαθμαιν τὴν κάτω

- 20 Tämä on Juudan jälkeläisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa.
This is the heritage of the tribe of Judah, by their families.
αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἰῶν ἰουδα
- 21 Juudan jälkeläisten sukukunnan etäisimmät kaupungit Edomin rajalla Etelämaassa ovat: Kabseel, Eeder, Jaagur,
The farthest towns of the tribe of Judah in the direction of the limits of Edom to the south, were Kabzeel, and Eder, and Jagur;
ἐγενήθησαν δὲ αἱ πόλεις αὐτῶν πόλις πρώτη φυλῆς υἰῶν ἰουδα ἐφ' ὀρίων ἐδομ ἐπὶ τῆς ἐρήμου κατβασιελεηλ καὶ ἀρα καὶ ἀσωρ
- 22 Kiina, Diimona, Adada,
And Kinah, and Dimonah, and Adadah;
καὶ ἰκαμ καὶ ρεγμα καὶ αρουηλ
- 23 Kedes, Haasor, Jitnan,
And Kedesh, and Hazor, and Ithnan;
καὶ καδης καὶ ασοριωναιν
- 24 Siif, Telem, Bealot,
Ziph, and Telem, and Bealoth;
καὶ μαιναμ καὶ βαλμειναν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 25 Haasor-Hadatta, Kerijot-Hesron, se on Haasor,
And Hazor-hadattah, and Kerioth-hezron (which is Hazor);
καὶ αἱ πόλεις ἀσερων αὕτη ἀσωρ
- 26 Amam, Sema, Moolada,
Amam, and Shema, and Moladah;
καὶ σην καὶ σαλμαα καὶ μολαδα
- 27 Hasar-Gadda, Hesmon, Beet-Pelet,
And Hazar-gaddah, and Heshmon, and Beth-pelet;
καὶ σερι καὶ βαιφαλαδ
- 28 Hasar-Suual, Beerseba ja Bisjotja,
And Hazar-shual, and Beer-sheba, and Biziothiah;
καὶ γολασεωλα καὶ βηρσαβεε καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν
- 29 Baala, Ijjim, Esem,
Baalah, and Iim, and Ezem;
βαλα καὶ βακοκ καὶ ασομ
- 30 Eltolad, Kesil, Horma,
And Eltolad, and Chesil, and Hormah;
καὶ ελβουδαδ καὶ βαιθηλ καὶ ερμα
- 31 Siklag, Madmanna, Sansanna,
And Ziklag, and Madmannah, and Sansannah;
καὶ σεκελακ καὶ μαχαριμ καὶ σεθεννακ
- 32 Lebaot, Silhim, Ain ja Rimmon - kaikkiaan kaksikymmentä yhdeksän kaupunkia kylineen.
And Lebaoth, and Shilhim, and Ain, and Rimmon; all the towns are twenty-nine, with their unwall'd places.
καὶ λαβως καὶ σαλη καὶ ερωμωθ πόλεις κθ# καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 33 Alankomaassa: Estaol, Sora, Asna,
In the lowland, Eshtaol, and Zorah, and Ashnah;
ἐν τῇ πεδινῇ ἀσταωλ καὶ ραα καὶ ἀσσα

- 34 Saanoah, Een-Gannim, Tappuah, Eenam,
And Zanoah, and En-gannim, Tappuah, and Enam;
καὶ ραμεν καὶ τανω καὶ ἰλουθωθ καὶ μαιανι
- 35 Jarmut, Adullam, Sooko, Aseka,
Jarmuth, and Adullam, Socoh, and Azekah;
καὶ ἱερμουθ καὶ οδολλαμ καὶ μεμβρα καὶ σαωχω καὶ αζηκα
- 36 Saaraim, Aditaim, Gedera ja Gederotaim - neljätoista kaupunkia kyllineen;
And Shaaraim, and Adithaim, and Gederah, and Gederothaim; fourteen towns with their unwalled places.
καὶ σακαριμ καὶ γαδηρα καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς πόλεις δέκα τέσσαρες καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 37 Senan, Hadasa, Migdal-Gaad,
Zenan, and Hadashah, and Migdal-gad;
σεννα καὶ αδασαν καὶ μαγαδαγαδ
- 38 Dilan, Misphe, Jokteel,
And Dilan, and Mizpeh, and Joktheel;
καὶ δαλαλ καὶ μισφα καὶ ἰακαρηλ
- 39 Laakis, Boskat, Eglon,
Lachish, and Bozkath, and Eglon;
καὶ λαχης καὶ βοσηδωθ καὶ ἰδαδαλα
- 40 Kabbon, Lahmas, Kitlis,
And Cabbon, and Lahmas, and Chithlish;
καὶ χαβρα καὶ μαχεζ καὶ μααχωζ
- 41 Gederot, Beet-Daagon, Naema ja Makkeda - kuusitoista kaupunkia kyllineen;
And Gederoth, Beth-dagon, and Naamah, and Makkedah; sixteen towns with their unwalled places.
καὶ γεδδωρ καὶ βαγαδιηλ καὶ νομαν καὶ μακηδαν πόλεις δεκαεξ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 42 Libna, Eter, Aasan,
Libnah, and Ether, and Ashan;
λεμνα καὶ ἰθακ
- 43 Jiftah, Asna, Nesib,
And Iphtah, and Ashnah, and Nezib;
καὶ ἀνοχ καὶ ἰανα καὶ νασιβ
- 44 Kegila, Aksib ja Maaresa - yhdeksän kaupunkia kyllineen;
And Keilah, and Achzib, and Mareshah; nine towns with their unwalled places.
καὶ κεϊλαμ καὶ ακιεζι καὶ κεζιβ καὶ βαθησαρ καὶ αιλων πόλεις δέκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 45 Ekron ja sen tytärkaupungit ja kylät;
Ekron, with her daughter-towns and her unwalled places;
ακκαρων καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν
- 46 koko se alue kyllineen, joka on Asdodin puolella Ekronista mereen kulkevaa rajaa;
From Ekron to the sea, all the towns by the side of Ashdod, with their unwalled places.
ἀπὸ ακκαρων γεμνα καὶ πᾶσαι ὅσαι εἰσὶν πλησίον ασηδωθ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 47 Asdod ja sen tytärkaupungit ja kylät; Gassa ja sen tytärkaupungit ja kylät Egyptin puroon asti. Ja Suuri meri on rajana.
Ashdod, with her daughter-towns and her unwalled places; Gaza, with her daughter-towns and her unwalled places, to the stream of Egypt, with the Great Sea as a limit.
ασεδωθ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς γάζα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς ἕως τοῦ χειμάρρου αἰγύπτου καὶ ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη διορίζει

- 48 **Ja vuoristossa: Saamir, Jattir, Sooko,
And in the hill-country, Shamir, and Jattir, and Socoh;
καὶ ἐν τῇ ὄρεινῇ σαμιρ καὶ ιαθερ καὶ σοχα**
- 49 **Danna, Kirjat-Sanna, se on Debir;
And Dannah, and Kiriath-sannah (which is Debir);
καὶ ρεννα καὶ πόλις γραμμάτων αὕτη δαβιρ**
- 50 **Anab, Estemo, Aanim;
And Anab, and Eshtemoh, and Anim;
καὶ ανων καὶ εσκαμιαν καὶ αισαμ**
- 51 **Goosen, Hoolon ja Gilo - yksitoista kaupunkia kytlineen;
And Goshen, and Holon, and Giloh; eleven towns with their unwallcd places.
καὶ γοσομ καὶ χαλου καὶ χαννα πόλεις ἔνδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν**
- 52 **Arab, Duuma, Esan,
Arab, and Dumah, and Eshan;
αιρεμ καὶ ρεμνα καὶ σομα**
- 53 **Jaanum, Beet-Tappuah, Afeka,
And Janim, and Beth-tappuah, and Aphekah;
καὶ ιεμαῖν καὶ βαιθαχου καὶ φακουα**
- 54 **Humta, Kirjat-Arba, se on Hebron, ja Siior - yhdeksän kaupunkia kytlineen;
And Humtah, and Kiriath-arba (which is Hebron), and Zior; nine towns with their unwallcd places.
καὶ ευμα καὶ πόλις αρβοκ αὕτη ἐστὶν χεβρων καὶ σωρθ πόλεις ἔννεα καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν**
- 55 **Maaon, Karmel, Siif, Jutta,
Maon, Carmel, and Ziph, and Jutah;
μαωρ καὶ χερμελ καὶ οζιβ καὶ ιταν**
- 56 **Jisreel, Jokdeam ja Saanoah,
And Jezreel, and Jokdeam, and Zanoah;
καὶ ιαριηλ καὶ ιαρικαμ καὶ ζακαναῖμ**
- 57 **Kain, Gibeā, Timna - kymmenen kaupunkia kytlineen;
Kain, Gibeah, and Timnah; ten towns with their unwallcd places.
καὶ γαβσα καὶ θαμναθα πόλεις ἔννεα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν**
- 58 **Halhul, Beet-Suur, Gedor,
Halhul, Beth-zur, and Gedor;
αλουα καὶ βαιθσουρ καὶ γεδδον**
- 59 **Maarat, Beet-Anot ja Eltekon - kuusi kaupunkia kytlineen;
And Maarath, and Beth-anoth, and Eltekon; six towns with their unwallcd places.
καὶ μαγαρωθ καὶ βαιθαναμ καὶ θεκουμ πόλεις ἕξ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν [59a] θεκω καὶ εφραθα αὕτη ἐστὶν βαιθλεεμ καὶ φαγωρ καὶ αιταν καὶ κουλον καὶ ταταμ καὶ εωβης καὶ καρεμ καὶ γαλεμ καὶ θ
εθηρ καὶ μανοχω πόλεις ἔνδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν**
- 60 **Kirjat-Baal, se on Kirjat-Jearim, ja Rabba - kaksi kaupunkia kytlineen.
Kiriath-baal (which is Kiriath-jearim), and Rabbah; two towns with their unwallcd places.
καριαθβααλ αὕτη ἢ πόλις ιαριμ καὶ σωθηβα πόλεις δύο καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν**

- 61 Ja erämaassa: Beet-Araba, Middin, Sekaka,
In the waste land, Beth-arabah, Middin, and Secacah;
καὶ βαδδαργίς καὶ θαραβαὰμ καὶ αἰνῶν καὶ ἀχιῶζα
- 62 Nibsan, Iir-Melah ja Een-Gedi - kuusi kaupunkia kylineen.
And Nibshan, and the Town of Salt, and En-gedi; six towns with their unwalled places.
καὶ ναφλαζῶν καὶ αἱ πόλεις σαδῶμ καὶ ἀνκαδῆς πόλεις ἑπτὰ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 63 Mutta jebusilaisia, jotka asuivat Jerusalemissa, eivät Juudan jälkeläiset kyenneet karkoittamaan, ja niin jebusilaiset jäivät asumaan Juudan jälkeläisten sekaan, Jerusalemiin, aina tähän päivään asti.
And as for the Jebusites living in Jerusalem, the children of Judah were unable to make them go out; but the Jebusites are living with the children of Judah at Jerusalem, to this day.
καὶ ὁ ἰεβουσαῖος κατέκει ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἠδυνάσθησαν οἱ υἱοὶ ἰουδα ἀπολέσαι αὐτούς καὶ κατέκτισαν οἱ ἰεβουσαῖοι ἐν ἱερουσαλὴμ ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης
- 1 Joosefilaisille mää räsi arpa rajan kulkemaan idästä päin, Jerikon Jordanista, Jerikon veteen ja sieltä erämaahan, joka kohooa Jerikosta vuoristoon Beeteliä kohti.
And the limit of the land marked out for the children of Joseph went out from Jordan at Jericho, at the waters of Jericho on the east, in the waste land, going up from Jericho through the hill-country to Beth-el;
καὶ ἐγένετο τὰ ὄρια υἱῶν ἰωσηφ ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου τοῦ κατὰ ἱεριχῶ ἀπ' ἀνατολῶν καὶ ἀναβήσεται ἀπὸ ἱεριχῶ εἰς τὴν ὄρεινὴν τὴν ἔρημον εἰς βαιθηλ λουζα
- 2 Beetelistä raja jatkuu Luusiin ja kulkee arkilaisten alueeseen, Atarotiin.
And it goes out from Beth-el to Luz, and on as far as the limit of the Archites to Ataroth;
καὶ ἐξελεύσεται εἰς βαιθηλ καὶ παρελεύσεται ἐπὶ τὰ ὄρια τοῦ χαταρωθι
- 3 Sitten se laskeutuu länteen päin jaffetilaisten alueeseen, aina alisen Beet-Hooronin alueeseen ja Geseriin asti ja päättyy mereen.
And it goes down to the west to the limit of the Japhletites, to the limit of Beth-horon the lower, as far as Gezer; ending at the sea.
καὶ διελεύσεται ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὰ ὄρια ἀπαταλὶμ ἕως τῶν ὀρίων βαιθωρων τὴν κάτω καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν
- 4 Joosefilaiset, Manasse ja Efraim, saivat perintöosakseen tämän:
And the children of Joseph, Manasseh and Ephraim, took their heritage.
καὶ ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ ἰωσηφ εφραιμ καὶ μανασση
- 5 Efraimilaisille, heidän suvuilleen, tuli seuraava alue: heidän perintöosansa itäinen raja kulkee Aterot-Addarista yliseen Beet-Hooroniin.
And the limit of the land of the children of Ephraim by their families was marked out in this way: the limit of their heritage to the east was Ataroth-addar, to Beth-horon the higher;
καὶ ἐγενήθη ὄρια υἱῶν εφραιμ κατὰ δῆμους αὐτῶν καὶ ἐγενήθη τὰ ὄρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἀπὸ ἀνατολῶν ἀταρωθ καὶ εροκ ἕως βαιθωρων τὴν ἄνω καὶ γαζαρα
- 6 Sitten raja päättyy mereen. Pohjoisessa on Mikmetat rajana. Sieltä raja kääntyy itään päin Taanat-Siiloon ja menee sen itäpuolitse Janohaana.
The line goes out to the west at Michmethath on the north; then turning to the east to Taanath-shiloh, going past it on the east of Janoah;
καὶ διελεύσεται τὰ ὄρια ἐπὶ τὴν θάλασσαν εἰς ἰκασμῶν ἀπὸ βορρᾶ θερμα περιελεύσεται ἐπὶ ἀνατολὰς εἰς θηνασα καὶ σελλησα καὶ παρελεύσεται ἀπ' ἀνατολῶν εἰς ἰανωκα
- 7 Janohasta se laskeutuu Atarotiin ja Naaraan, koskettaa Jerikoa ja päättyy Jordaniin.
And from Janoah down to Ataroth, and to Naarah, and touching Jericho, it goes on to Jordan.
καὶ εἰς μαχῶ καὶ ἀταρωθ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν καὶ ἐλεύσεται ἐπὶ ἱεριχῶ καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ τὸν ἰορδάνην
- 8 Tappuahista raja kulkee länteen päin Kaana-puroon ja päättyy mereen. Tämä on efraimilaisten sukununnan, heidän sukujensa, perintöosa,
From Tappuah the line goes on to the west to the river of Kanah; ending at the sea. This is the heritage of the children of Ephraim by their families;
καὶ ἀπὸ ταφου πορεύσεται τὰ ὄρια ἐπὶ θάλασσαν ἐπὶ γελκανα καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ θάλασσαν αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς εφραιμ κατὰ δῆμους αὐτῶν
- 9 ja lisäksi ne kaupungit, jotka erotettiin efraimilaisille keskeltä manasselaisten perintöosaa, kaikki ne kaupungit kylineen.
Together with the towns marked out for the children of Ephraim in the heritage of Manasseh, all the towns with their unwalled places.
καὶ αἱ πόλεις αἱ ἀφορισθεῖσαι τοῖς υἱοῖς εφραιμ ἀνὰ μέσον τῆς κληρονομίας υἱῶν μανασση πᾶσαι αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 10 Mutta he eivät karkoittaneet kanaanilaisia, jotka asuivat Geserissä; niin kanaanilaiset jäivät asumaan Efraimin keskeen aina tähän päivään asti, mutta joutuivat työveron alaisiksi.
And the Canaanites who were living in Gezer were not forced out; but the Canaanites have been living among Ephraim, to this day, as servants, doing forced work.
καὶ οὐκ ἀπόλεσεν εφραιμ τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν γαζερ καὶ κατέκει ὁ χαναναῖος ἐν τῷ εφραιμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἕως ἀνέβη φαραῶ βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἐνέπρῃσεν αὐτὴν ἐν πυρὶ καὶ τοὺς χαναναῖους καὶ τοὺς φερεζαῖους καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν γαζερ ἐξέκέντησαν καὶ ἔδωκεν αὐτὴν φαραῶ ἐν φερνῇ τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ

- 1** Manassen sukukunta sai sekin arpaosansa, sillä hän oli Joosefin esikoinen. Maakir, Manassen esikoinen, Gileadin isä, sai Gileadin ja Baasanin, sillä hän oli sotilas.
And this was the part marked out for the tribe of Manasseh, because he was the oldest son of Joseph. As for Machir, the oldest son of Manasseh, the father of Gilead, because he was a man of war he had Gilead and Bashan.
καὶ ἐγένετο τὰ ὄρια φυλῆς υἱῶν μανασση ὅτι οὗτος πρωτότοκος τῷ ἰωσηφ τῷ μαχίρ πρωτότοκῳ μανασση πατρὶ γαλααδ ἄνθρωπος γὰρ πολεμιστὴς ἦν ἐν τῇ γαλααδίτιδι καὶ ἐν τῇ βασανίτιδι
- 2** Muutkin manasselaiset saivat osuutensa, suvuittain: abieserilaiset, heelekiläiset, asrielilaiset, sekemiläiset, heeferiläiset ja semidalaiset. Nämä ovat Manassen, Joosefin pojan, miespuoliset jälkeläiset, suvuittain.
And as for the rest of the children of Manasseh, their heritage was given to them by families; for the children of Abiezer, and for the children of Helek, and for the children of Asriel, and for the children of Shechem, and for the children of Hopher, and for the children of Shemida: these were the male children of Manasseh, the son of Joseph, by their families.
καὶ ἐγενήθη τοῖς υἱοῖς μανασση τοῖς λοιποῖς κατὰ δήμους αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ἰεζερ καὶ τοῖς υἱοῖς κελεζ καὶ τοῖς υἱοῖς ἰεζιηλ καὶ τοῖς υἱοῖς συχεμ καὶ τοῖς υἱοῖς συμαριμ καὶ τοῖς υἱοῖς οφερ οὗτοι οἱ ἄρσενες κατὰ δήμους αὐτῶν
- 3** Mutta Selofhadilla, Heeferin pojalla, joka oli Gileadin poika, joka Maakirin poika, joka Manassen poika, ei ollut poikia, vaan ainoastaan tyttäriä; ja nämä olivat hänen tyttäriensä nimet: Mahla, Nooga, Hogla, Milka ja Tirsaa.
But Zelophehad, the son of Hopher, the son of Gilead, the son of Machir, the son of Manasseh, had no sons, but only daughters; and these are the names of his daughters: Mahlah, and Noah, Hoglah, Milcah, and Tirzah.
καὶ τῷ σαλψααδ υἱῷ οφερ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοὶ ἀλλ' ἢ θυγατέρες καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν θυγατέρων σαλψααδ μααλα καὶ νοα καὶ εγλα καὶ μελχα καὶ θερσα
- 4** Nämä astuivat pappi Eleasarin ja Joosuan, Nuunin pojan, ja päämiesten eteen ja sanoivat: "Herra käski Mooseksen antaa meille perintöosan veljijemme keskuudessa". Silloin Joosua antoi heille Herran käskyn mukaisesti perintöosan heidän isänsä veljien keskuudessa.
And they came before Eleazar the priest, and Joshua, the son of Nun, and before the chiefs, saying, The Lord gave orders to Moses to give us a heritage among our brothers: so in agreement with the orders of the Lord he gave them a heritage among their father's brothers.
καὶ ἔστησαν ἐναντίον ελεαζαρ τοῦ ἱερέως καὶ ἐναντίον ἰησοῦ καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχόντων λέγουσαι ὁ θεὸς ἐνετείλατο διὰ χειρὸς μωυσῆ δοῦναι ἡμῖν κληρονομίαν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ ἐδῶθη αὐταῖς διὰ προστάγματος κυρίου κληρὸς ἐν τοῖς ἀδελφοῖς τοῦ πατρὸς αὐτῶν
- 5** Niin tuli Manasselle, paitsi Gileadin maata ja Baasania tuolla puolella Jordanin, kymmenen osaa,
And ten parts were given to Manasseh, in addition to the land of Gilead and Bashan, which is on the other side of Jordan;
καὶ ἔπεσεν ὁ σχοινισμὸς αὐτῶν ἀπὸ ανασσα καὶ πεδίον λαβεκ ἐκ τῆς γαλααδ ἣ ἐστὶν πέραν τοῦ ἰορδάνου
- 6** koska Manassen tyttäret saivat perintöosan hänen poikiensa keskuudessa; mutta Gileadin maa joutui Manassen muille jälkeläisille.
Because the daughters of Manasseh had a heritage among his sons, and the land of Gilead was the property of the other sons of Manasseh.
ὅτι θυγατέρες υἱῶν μανασση ἐκληρονόμησαν κληρὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἣ δὲ γῆ γαλααδ ἐγενήθη τοῖς υἱοῖς μανασση τοῖς καταλελειμμένοις
- 7** Manassen raja kulkee Asserista Mikmetatiin, joka on Sikemin itäpuolella; sitten raja menee oikealle Een-Tappuahin asukkaiden tienoille.
And the limit of Manasseh's land was from Asher to Michmethath, which is before Shechem; the line goes on to the right hand, to the people of En-tappuah.
καὶ ἐγενήθη ὄρια υἱῶν μανασση δηλαναθ ἣ ἐστὶν κατὰ πρόσωπον υἱῶν αναθ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὰ ὄρια ἐπὶ ἰαμιν καὶ ἰασσιβ ἐπὶ πηγὴν θαφθωθ
- 8** Tappuahin maa joutui Manasselle, mutta Tappuah, Manassen rajalla, efraimilaisille.
The land of Tappuah was the property of Manasseh; but Tappuah on the edge of Manasseh was the property of the children of Ephraim.
τῷ μανασση ἔσται καὶ θαφεθ ἐπὶ τῶν ὀρίων μανασση τοῖς υἱοῖς εφραιμ
- 9** Sitten raja laskeutuu Kaana-puroon, puron eteläpuolelle; mutta siellä, Manassen kaupunkien keskellä, ovat kaupungit joutuivat Efraimille. Sitten Manassen raja kulkee puron pohjoispuolelle ja päättyy mereen.
And the limit goes down to the stream Kanah, to the south of the stream: these towns were Ephraim's among the towns of Manasseh; Manasseh's limit was on the north side of the stream, ending at the sea:
καὶ καταβήσεται τὰ ὄρια ἐπὶ φάραγγα καρανα ἐπὶ λίβα κατὰ φάραγγα ἰαριηλ τερέμινθος τῷ εφραιμ ἀνὰ μέσον πόλεως μανασση καὶ ὄρια μανασση ἐπὶ τὸν βορρᾶν εἰς τὸν χειμάρρον καὶ ἔσται αὐτὸ ὅ ἢ διέξοδος θάλασσα
- 10** Eteläpuolella oleva maa joutui Efraimille, mutta pohjoispuolella oleva maa joutui Manasselle, ja meri on sen rajana. Ja pohjoisessa sen raja koskettaa Asseria ja idässä Isaskaria.
To the south it is Ephraim's, and to the north it is Manasseh's, and the sea is his limit; and they are touching Asher on the north, and Issachar on the east.
ἀπὸ λιβὸς τῷ εφραιμ καὶ ἐπὶ βορρᾶν μανασση καὶ ἔσται ἡ θάλασσα ὄρια αὐτοῖς καὶ ἐπὶ ἀσηρ συνάψουσιν ἐπὶ βορρᾶν καὶ τῷ ἰσσαχαρ ἀπ' ἀνατολῶν

- 11 Isaskarista ja Asserista joutui Manasselle Beet-Sean ja sen tytärkaupungit, Jibleam ja sen tytärkaupungit, Doorin asukkaat ja sen tytärkaupungit, Een-Doorin asukkaat ja sen tytärkaupungit, Taanakin asukkaat ja sen tytärkaupungit, Megiddon asukkaat ja sen tytärkaupungit, kolme kukkulaa.
In Issachar and Asher, Manasseh had Beth-shean and its daughter-towns, and Ibleam and its daughter-towns, and the people of Dor and its daughter-towns, and the people of En-dor and its daughter-towns, and the people of Taanach and its daughter-towns, and the people of Megiddo and its daughter-towns, that is, the three hills.
καὶ ἔσται μανασση ἐν ισσαχαρ καὶ ἐν ασηρ βαιθσαν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ὄρω καὶ τὰς κώμας αὐτῆς καὶ τοὺς κατοικοῦντας μαγεδδω καὶ τὰς κώμας αὐτῆς καὶ τὸ τρίτον τῆς ν ἀφετα καὶ τὰς κώμας αὐτῆς
- 12 Mutta manasselaiset eivät kyenneet ottamaan haltuunsa näitä kaupunkeja, vaan kanaanilaisten onnistui jäädä asumaan siihen maahan.
But the children of Manasseh were not able to make the people of those towns go out; but the Canaanites would go on living in that land.
καὶ οὐκ ἠδυνάσθησαν οἱ υἱοὶ μανασση ἐξολεθρεῦσαι τὰς πόλεις ταύτας καὶ ἤρχετο ὁ χαναναῖος κατοικεῖν ἐν τῇ γῆ ταύτῃ
- 13 Kun israelilaiset sitten voimistuivat, saattoivat he kanaanilaiset työveron alaisiksi, mutta eivät karkoittaneet heitä.
And when the children of Israel had become strong, they put the Canaanites to forced work, in place of driving them out.
καὶ ἐγενήθη καὶ ἐπεὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καὶ ἐποίησαν τοὺς χαναναίους ὑπηκόους ἐξολεθρεῦσαι δὲ αὐτοὺς οὐκ ἐξωλέθρευσαν
- 14 Joosefilaiset puhuivat Joosualle sanoen: "Miksi sinä olet antanut minulle perintöosaksi vain yhden arvan ja yhden osan, vaikka minä olen lukuisa kansa, kun Herra aina tähän asti on minua siunannut?"
Then the children of Joseph said to Joshua, Why have you given me only one part and one stretch of land for my heritage? For through the blessing given to me by the Lord up to now, I am a great people.
ἀντεῖπαν δὲ οἱ υἱοὶ ἰωσηφ τῷ ἰησοῦ λέγοντες διὰ τί ἐκκληρονόμησας ἡμᾶς κληρον ἓνα καὶ σχοίνισμα ἔν ἐγὼ δὲ λαὸς πολὺς εἰμι καὶ ὁ θεὸς εὐλόγησέν με
- 15 Silloin Joosua sanoi heille: "Jos sinä olet niin lukuisa kansa, niin mene metsäseutuun ja raivaa itsellesi maata sieltä, perissiläisten ja refalaisten maasta, kun kerran Efraimin vuoristo on sinulle liian ahdas".
Then Joshua said to them, If you are such a great people, go up into the woodlands, clearing a place there for yourselves in the land of the Perizzites and the Rephaim, if the hill-country of Ephraim is not wide enough for you.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰησοῦς εἰ λαὸς πολὺς εἶ ἀνάβηθι εἰς τὸν δρυμὸν καὶ ἐκκάθαρον σεαυτῷ εἰ στενοχωρεῖ σε τὸ ὄρος τὸ εφραιμ
- 16 Mutta joosefilaiset vastasivat: "Ei vuoristo riitä meille; ja kaikilla kanaanilaisilla, jotka asuvat tasangoilla, on raudoitettuja sotavaunuja, sekä niillä, jotka asuvat Beet-Seanissa ja sen tytärkaupungeissa, että niillä, jotka asuvat Jisreelin tasangolla".
And the children of Joseph said, The hill-country is not enough for us: and all the Canaanites living in the valley have iron war-carriages, those in Beth-shean and its towns as well as those in the valley of Jezreel.
καὶ εἶπαν οὐκ ἄρκεσει ἡμῖν τὸ ὄρος τὸ εφραιμ καὶ ἵππος ἐπιλεκτός καὶ σίδηρος τῷ χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν αὐτῷ ἐν βαιθσαν καὶ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς ἐν τῇ κοιλάδι ἐζραελ
- 17 Silloin Joosua sanoi Joosefin heimolle, Efraimille ja Manasselle, näin: "Sinä olet lukuisa kansa ja sinun voimasi on suuri; sinua ei ole jätettävä yhdelle ainoalle arpaosalle,
Then Joshua said to the children of Joseph, to Ephraim and Manasseh, You are a great people, and have great power: you are not to have one property only,
καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰωσηφ εἰ λαὸς πολὺς εἶ καὶ ἰσχύον μεγάλην ἔχεις οὐκ ἔσται σοι κληρὸς εἷς
- 18 vaan vuoristo on tuleva sinun omaksesi. Koska se on metsäseutua, on sinun raivattava se, ja sen laitapuoletkin tulevat sinun omaksesi. Sillä sinun on karkoitettava kanaanilaiset, vaikka heillä on raudoitettuja sotavaunuja ja vaikka he ovat voimakkaat."
For the hill-country of Gilead will be yours ... the woodland and cut down ... its outskirts will be yours ... get the Canaanites out, for they have iron war-carriages ... strong.
ὁ γὰρ δρυμὸς ἔσται σοι ὅτι δρυμὸς ἔστιν καὶ ἐκκαθαριεῖς αὐτὸν καὶ ἔσται σοι καὶ ὅταν ἐξολεθρευῆς τὸν χαναναῖον ὅτι ἵππος ἐπιλεκτός ἔστιν αὐτῷ σὺ γὰρ ὑπερισχύεις αὐτοῦ
- 1 Ja kaikki israelilaisten seurakunta kokoontui Siiloon, ja he pystyttivät sinne ilmestysmajan, sittenkuin maa oli tullut heille alamaiseksi.
And all the meeting of the children of Israel came together at Shiloh and put up the Tent of meeting there: and the land was crushed before them.
καὶ ἐξεκκλησιάσθη πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραηλ εἰς σηλω καὶ ἔπηξαν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου καὶ ἡ γῆ ἐκρατήθη ὑπ' αὐτῶν
- 2 Mutta vielä oli israelilaisista jäljellä seitsemän sukukuntaa, joiden perintöosa oli jakamatta.
But there were still seven tribes among the children of Israel who had not taken up their heritage.
καὶ κατελείφθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ οἱ οὐκ ἐκκληρονόμησαν ἑπτὰ φυλαί
- 3 Niin Joosua sanoi israelilaisille: "Kuinka kauan hidastelette ettekä mene ottamaan omaksenne maata, jonka Herra, teidän isienne Jumala, on teille antanut?
Then Joshua said to the children of Israel, Why are you so slow to go in and take up your heritage in the land which the Lord, the God of your fathers, has given you?
καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ ἕως τίνος ἐκλυθήσεσθε κληρονομήσαι τὴν γῆν ἣν ἔδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν

- 4 Tuokaa tänne jokaisesta sukukunnasta kolme miestä, niin minä lähetän heidät menemään ja kiertelemään maata ja panemaan sen kirjaan heidän perintöosaan silmällä pitäen; ja tulkoot he sitten takaisin minun luokseni.
Take from among you three men from every tribe; and I will send them to go through the land and make a record of it for distribution as their heritage; then let them come back to me.
δοτε ἐξ ὁμῶν τρεῖς ἄνδρας ἐκ φυλῆς καὶ ἀναστάντες διελθέτωσαν τὴν γῆν καὶ διαγραφάτωσαν αὐτὴν ἐναντίον μου καθὰ δεήσει διελεῖν αὐτὴν καὶ ἤλθοσαν πρὸς αὐτόν
- 5 He jakakoot maan seitsemään osaan. Juuda pysyköön alueellaan etelässä, ja Joosefin heimo pysyköön alueellaan pohjoisessa.
And let them make division of it into seven parts: let Judah keep inside his limit on the south, and let the children of Joseph keep inside their limit on the north.
καὶ διελεν αὐτοῖς ἑπτὰ μερίδας ἰουδας στήσεται αὐτοῖς ὄριον ἀπὸ λιβὸς καὶ οἱ υἱοὶ ἰωσηφ στήσονται αὐτοῖς ἀπὸ βορρᾶ
- 6 Pankaa maa, ne seitsemän osaa, kirjaan ja tuokaa kirja tänne minulle, niin minä heidän teidän puolestanne arpaa täällä Herran, meidän Jumalamme, edessä.
And you are to have the land marked out in seven parts, and come back to me with the record; and I will make the distribution for you here by the decision of the Lord our God.
ὁμοίως δὲ μερίσατε τὴν γῆν ἑπτὰ μερίδας καὶ ἐνέγκατε πρὸς με ὧδε καὶ ἐξοίσω ὑμῖν κλῆρον ἐναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 7 Sillä leeviläisillä ei ole osuutta teidän keskuudessanne, vaan Herran pappeus on heidän perintöosansa; ja Gaad ja Ruuben ja toinen puoli Manassen sukukuntaa saivat tuolta puolelta Jordanin, idän puolelta, perintöosansa, jonka Herran palvelija Mooses heille antoi."
For the Levites have no part among you; to be the Lord's priests is their heritage; and Gad and Reuben and the half-tribe of Manasseh have had their heritage on the east side of Jordan, given to them by Moses, the servant of the Lord.
οὐ γὰρ ἐστὶν μερὶς τοῖς υἱοῖς λευὶ ἐν ὑμῖν ἱερατεία γὰρ κυρίου μερὶς αὐτοῦ καὶ γαδ καὶ ρουβην καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μαναση ἐλάβοσαν τὴν κληρονομίαν αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐπ' ἀνατολάς ἦν ἔδωκεν αὐτοῖς μουσῆς ὁ παῖς κυρίου
- 8 Niin miehet nousivat ja lähtivät; ja Joosua käski lähtevien panna kirjaan maan, sanoen: "Menkää ja kierrelkää maa ja pankaa se kirjaan ja palatkaa sitten minun luokseni, niin minä heidän teidän puolestanne arpaa täällä Herran edessä Siilossa".
So the men got up and went; and Joshua gave orders to those who went, to make a record of the land, saying, Go up and down through the land, and make a record of it and come back here to me, and I will make the distribution for you here by the decision of the Lord in Shiloh.
καὶ ἀναστάντες οἱ ἄνδρες ἐπορεύθησαν καὶ ἐνετείλατο ἰησοῦς τοῖς ἀνδράσιν τοῖς πορευομένοις χωροβατῆσαι τὴν γῆν λέγων πορεύεσθε καὶ χωροβατήσατε τὴν γῆν καὶ παραγενήθητε πρὸς με καὶ ὃ δε ἐξοίσω ὑμῖν κλῆρον ἐναντι κυρίου ἐν σιλω
- 9 Ja miehet lähtivät, kulkivat kautta maan ja panivat sen kirjaan kaupunki kaupungilta, seitsemänä osana, ja tulivat takaisin Joosuan luo Siilon leiriin.
So the men went, travelling through the land, and made a record of it by towns in seven parts in a book, and came back to Joshua to the tent-circle at Shiloh.
καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐχωροβάτησαν τὴν γῆν καὶ εἶδον αὐτὴν καὶ ἔγραψαν αὐτὴν κατὰ πόλεις αὐτῆς ἑπτὰ μερίδας εἰς βιβλίον καὶ ἦνεγκαν πρὸς ἰησοῦν
- 10 Ja Joosua heitti heidän puolestaan arpaa Siilossa Herran edessä, ja Joosua jakoi siellä maan israelilaisille, heidän osastojensa mukaan.
And Joshua made the distribution for them in Shiloh by the decision of the Lord, marking out the land for the children of Israel by their divisions.
καὶ ἐνέβαλεν αὐτοῖς ἰησοῦς κλῆρον ἐν σιλω ἐναντι κυρίου
- 11 Ja arpa nousi benjaminilaisten sukukunnalle, heidän suvuilleen; ja heidän arvalla saamansa alue oli Juudan jälkeläisten ja joosefilaisten välillä.
And the first heritage came out for the tribe of Benjamin by their families: and the limit of their heritage went between the children of Judah and the children of Joseph.
καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος φυλῆς βενιαμιν πρῶτος κατὰ δήμους αὐτῶν καὶ ἐξῆλθεν ὄρια τοῦ κλήρου αὐτῶν ἀνὰ μέσον ἰουδα καὶ ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν ἰωσηφ
- 12 Heidän pohjoinen rajansa lähtee Jordanista, ja raja nousee Jerikon pohjoispuolella olevalle kukkulalle ja nousee vuoristoon, länteen päin, ja päättyy Beet-Aavenin erämaahan.
And their limit on the north was from the Jordan, and the line goes up to the side of Jericho on the north and through the hill-country to the west, ending at the waste land of Beth-aven.
καὶ ἐγενήθη αὐτῶν τὰ ὄρια ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου προσαναβήσεται τὰ ὄρια κατὰ νότον ιεριχω ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ ὄρος ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ διέξοδος ἡ μαδβα ῥίτις βαιθων
- 13 Sieltä raja kulkee Luusiin, Luusin eteläpuolella olevaan kukkulaan, se on Beeteliin; sitten raja laskeutuu Aterot-Addariin vuoren yli, joka on alisen Beet-Hooronin eteläpuolella.
And from there the line goes south to Luz, to the side of Luz (which is Beth-el), then down to Ataroth-addar, by the mountain to the south of Beth-horon the lower.
καὶ διελεύσεται ἐκεῖθεν τὰ ὄρια λουζα ἐπὶ νότου λουζα ἀπὸ λιβὸς αὕτη ἐστὶν βαιθελ καὶ καταβήσεται τὰ ὄρια ματαρωθορεχ ἐπὶ τὴν ὄρεινήν ἢ ἐστὶν πρὸς λίβα βαιθωρων ἡ κάτω
- 14 Sitten raja kaartuu ja kääntyy läntisenä rajana etelään päin siitä vuoresta, joka on vastapäätä Beet-Hooronia, sen eteläpuolella, ja päättyy Kirjat-Baaliin, se on Kirjat-Jearimiin, Juudan jälkeläisten kaupunkiin. Tämä on läntinen raja.
And the limit is marked as coming round to the south on the west side from the mountain which is south of Beth-horon, and ending at Kiriath-baal (which is Kiriath-jearim), a town of the children of Judah: this is the west part.
καὶ διελεύσεται τὰ ὄρια καὶ περιελεύσεται ἐπὶ τὸ μέρος τὸ βλέπον παρὰ θάλασσαν ἀπὸ λιβὸς ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐπὶ πρόσωπον βαιθωρων λίβα καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ διέξοδος εἰς καριαθβααλ αὕτη ἐστὶν κ αριαθβαριν πόλις υἱῶν ἰουδα τοῦτό ἐστιν τὸ μέρος τὸ πρὸς θάλασσαν

- 15 Mutta eteläinen raja lähtee Kirjat-Jearimin laidasta, lännen puolelta, ja jatkuu Neftoahin veden lähteelle.
And the south part is from the farthest point of Kiriath-jearim, and the line goes out to the west to the fountain of the waters of Nephtoah:
καὶ μέρος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ μέρους καριαθβααλ καὶ διελεύσεται ὄρια εἰς γασιν ἐπὶ πηγὴν ὕδατος ναφθω
- 16 Sitten raja laskeutuu sen vuoren päähän, joka on vastapäätä Ben-Hinnomin laaksoa, Refaimin tasangon pohjoisessa laidassa; sieltä se laskeutuu Hinnomin laaksoon Jebusilaiskukkulan eteläpuolitse ja edelleen Roogelin lähteelle.
And the line goes down to the farthest part of the mountain facing the valley of the son of Hinnom, which is on the north of the valley of Rephaim: from there it goes down to the valley of Hinnom, to the side of the Jebusite on the south as far as En-rogel;
καὶ καταβήσεται τὰ ὄρια ἐπὶ μέρους τοῦ ὄρους ὃ ἐστὶν κατὰ πρόσωπον νάπης ονναμ ὃ ἐστὶν ἐκ μέρους εμεκραφαῖν ἀπὸ βορρᾶ καὶ καταβήσεται γαιεννα ἐπὶ νότου ιεβουσαι ἀπὸ λιβὸς καὶ καταβήσεται ἐπὶ πηγὴν ρωγηλ.
- 17 Sitten se kaartuu pohjoiseen päin ja jatkuu Een-Semekseen ja edelleen kivitarihille, jotka ovat vastapäätä Adummimin solaa, ja laskeutuu Boohanin, Ruubenin pojan, kiveen.
And it goes to En-shemesh and on to Geliloth, opposite the way up to Adummim, and it goes down to the stone of Bohan, the son of Reuben;
καὶ διελεύσεται ἐπὶ πηγὴν βαιθσαμυς καὶ παρελεύσεται ἐπὶ γαλιλωθ ἣ ἐστὶν ἀπέναντι πρὸς ἀνάβασιν αιθαμιν καὶ καταβήσεται ἐπὶ λίθον βαιων υἱὸν ρουβην
- 18 Edelleen se kulkee Aromaahan päin olevan kukkulan pohjoispuolitse ja laskeutuu Aromaalle.
And it goes on to the side facing the Arabah to the north, and down to the Arabah;
καὶ διελεύσεται κατὰ νότου βαιθααραβα ἀπὸ βορρᾶ καὶ καταβήσεται
- 19 Sitten raja kulkee Beet-Hoglan kukkulan pohjoispuolitse, ja raja päättyy Suolameren pohjoiseen pohjukkaan, Jordanin eteläpäähän. Tämä on eteläinen raja.
And on to the north side of Beth-hoglah, ending at the north inlet of the Salt Sea at the south end of Jordan; this is their limit on the south.
ἐπὶ τὰ ὄρια ἐπὶ νότου βαιθαγλα ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἔσται ἡ διεξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ λοφιῶν τῆς θαλάσσης τῶν ἁλῶν ἐπὶ βορρᾶν εἰς μέρος τοῦ ιορδάνου ἀπὸ λιβὸς ταῦτα τὰ ὄρια ἐστὶν ἀπὸ λιβὸς
- 20 Mutta idän puolella on Jordan rajana. Tämä on benjaminilaisten, heidän sukujensa, perintöosa rajoineen yltympäri.
And the limit of the east part is the Jordan. This is the heritage of the children of Benjamin, marked out for their families by these limits on all sides.
καὶ ὁ ιορδάνης ὁριεῖ ἀπὸ μέρους ἀνατολῶν αὐτῆ ἡ κληρονομία υἱῶν βενιαμιν τὰ ὄρια αὐτῆς κύκλῳ κατὰ δήμους
- 21 Ja benjaminilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, kaupungit ovat: Jeriko, Beet-Hogla, Eemek-Kesis,
And the towns of the children of Benjamin, given to them in the order of their families, are Jericho and Beth-hoglah and Emek-kezziz
καὶ ἐγενήθησαν αἱ πόλεις τῶν υἱῶν βενιαμιν κατὰ δήμους αὐτῶν ιεριχω καὶ βαιθεγλιω καὶ αμεκασις
- 22 Beet-Araba, Semaraim, Beetel,
And Beth-arabah and Zemaraim and Beth-el
καὶ βαιθααραβα καὶ σαρα καὶ βησανα
- 23 Avvim, Paara, Ofra,
And Avvim and Parah and Ophrah
καὶ αυιν καὶ φαρα καὶ εφραθα
- 24 Kefar-Ammoni, Ofni ja Geba - kaksitoista kaupunkia kylineen;
And Chephar-Ammoni and Ophni and Geba; twelve towns with their unwalled places;
καὶ καραφα καὶ κεφιρα καὶ μονι καὶ γαβαα πόλεις δέκα δύο καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 25 Gibeon, Raama, Beerot,
Gibeon and Ramah and Beeroth
γαβων καὶ ραμα καὶ βηρωθα
- 26 Misper, Kefira, Moosa,
And Mizpeh and Chephirah and Mozah
καὶ μασσημα καὶ μίρων καὶ αμοκη
- 27 Rekem, Jirpeel, Tarala,
And Rekem and Irpeel and Taralah
καὶ φιρα καὶ καφαν καὶ νακαν καὶ σεληκαν καὶ θαρηλα

- 28 Seela, Elef, Jebus, se on Jerusalem, Gibeat ja Kirjat - neljätoista kaupunkia kylineen. Tämä on benjaminilaisten, heidän sukujensa, perintöosa.
And Zela, Eleph and the Jebusite (which is Jerusalem), Gibeath and Kiriath; fourteen towns with their unwallled places. This is the heritage of the children of Benjamin by their families.
 και ιεβους αὐτη ἐστὶν ιερουσαλημ και πόλεις και γαβαωθιαριμ πόλεις τρεῖς και δέκα και αἱ κῶμαι αὐτῶν αὐτη ἡ κληρονομία υἱῶν βενιαμιν κατὰ δήμους αὐτῶν
- 1 Toinen arpa tuli Simeonille, simeonilaisten sukukunnalle, heidän suvuillensa; ja heidän perintöösansa tuli olemaan keskellä Juudan jälkeläisten perintöösaa.
And the second heritage came out for the tribe of Simeon by their families; and their heritage was in the middle of the heritage of the children of Judah.
 και ἐξῆλθεν ὁ δεῦτερος κληρὸς τῶν υἱῶν συμειων και ἐγενήθη ἡ κληρονομία αὐτῶν ἀνὰ μέσον κληρῶν υἱῶν ιουδα
- 2 Heidän perintöösakseen tuli: Beerseba, Seba, Moolada,
And they had for their heritage Beer-sheba and Shema and Moladah
 και ἐγενήθη ὁ κληρὸς αὐτῶν βηρσαβεε και σαμαα και κωλαδαμ
- 3 Hasar-Suual, Baala, Esem,
And Hazar-shual and Balah and Ezem
 και αρσωλα και βωλα και ασομ
- 4 Eltolad, Betul, Horma,
And Eltolad and Bethul and Hormah
 και ελθουλα και βουλα και ερμα
- 5 Siklag, Beet-Markabot, Hasar-Suusa,
And Ziklag and Beth-marcaboth and Hazar-susah
 και σικελακ και βαιθμαχερεβ και σαρσουσιν
- 6 Beet-Lebaot ja Saaruhen - kolmetoista kaupunkia kylineen;
And Beth-lebaoth and Sharuhen; thirteen towns with their unwallled places;
 και βαθαρωθ και οἱ ἀγροὶ αὐτῶν πόλεις δέκα τρεῖς και αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 7 Ain, Rimmon, Eeter ja Aasan - neljä kaupunkia kylineen;
Ain, Rimmon, and Ether and Ashan; four towns with their unwallled places;
 ερεμμων και θαλχα και εθερ και ασαν πόλεις τέσσαρες και αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 8 sitten kaikki ne kylät, jotka ovat näiden kaupunkien ympärillä, aina Baalath-Beerin, Etelämaan Raamaan, saakka. Tämä on simeonilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa.
And all the unwallled places round about these towns as far as Baalath-beer-ramah to the south. This is the heritage of the tribe of Simeon by their families.
 κύκλω τῶν πόλεων αὐτῶν ἕως βαρεκ πορευομένων βαμεθ κατὰ λιβα αὐτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν συμειων κατὰ δήμους αὐτῶν
- 9 Juudan jälkeläisten osasta saivat simeonilaiset perintöösansa, sillä Juudan jälkeläisille oli heidän osuutensa liian suuri; niin simeonilaiset saivat perintöösansa heidän perintöösansa keskeltä.
The heritage of Simeon was taken out of Judah's stretch of land, for Judah's part was more than they had need of, so the heritage of the children of Simeon was inside their heritage.
 ἀπὸ τοῦ κληροῦ ιουδα ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν συμειων ὅτι ἐγενήθη ἡ μερὶς υἱῶν ιουδα μείζων τῆς αὐτῶν και ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ συμειων ἐν μέσῳ τοῦ κληροῦ αὐτῶν
- 10 Kolmas arpa nousi sebulonilaisille, heidän suvuillensa, ja heidän perintöösansa alue tuli ulottumaan Saaridiin saakka.
And the third heritage came out for Zebulun by their families; the limit of their heritage was as far as Sarid;
 και ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς ὁ τρίτος τῷ ζαβουλων κατὰ δήμους αὐτῶν ἐσται τὰ ὄρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἐσεδεκ
- 11 Länteen päin nousee heidän rajansa Maralaan, koskettaa Dabbesetia ja sitä puroa, joka on Jokneamin itäpuolella.
And their limit goes up to the west to Maralah, stretching to Dabbesheth, and to the stream in front of Jokneam;
 γωλα ὄρια αὐτῶν ἡ θάλασσα και μαραγελλα και συνάψει ἐπὶ βαιθαραβα εἰς τὴν φάραγγα ἡ ἐστὶν κατὰ πρόσωπον ιεκμαν
- 12 Itään päin, auringonnousuun päin, kääntyy raja Saaridista Kislot-Taaborin alueelle ja jatkuu Daberatiin ja nousee Jaafiaan.
Then turning east from Sarid to the limit of Chisloth-tabor, it goes out to Daberath, and up to Japhia;
 και ἀνέστρεψεν ἀπὸ σεδδουκ ἐξ ἐναντίας ἀπ' ἀνατολῶν βαιθσαμυς ἐπὶ τὰ ὄρια χασελωθαιθ και διελεύσεται ἐπὶ δαβιρωθ και προσαναβήσεται ἐπὶ φαγγαι
- 13 Sieltä se kulkee itään päin, auringonnousuun päin, Gat-Heferiin ja Eet-Kasiniin ja jatkuu Rimmoniin, joka ulottuu Neegaan.
And from there it goes on east to Gath-hepher, to Eth-kazin; ending at Rimmon which goes as far as Neah;
 και ἐκεῖθεν περιελεύσεται ἐξ ἐναντίας ἐπ' ἀνατολὰς ἐπὶ γεβερε ἐπὶ πόλιν κατασεμ και διελεύσεται ἐπὶ ρεμμωνα αμοθαρ αωζα

- 14 Sitten raja kääntyy sen pohjoispuolitse Hannatoniin ja päättyy Jiftah-Eelin laaksoon.
And the line goes round it on the north to Hannathon, ending at the valley of Iphtah-el;
καὶ περιελεύσεται ὄρια ἐπὶ βορρᾶν ἐπὶ ἀμωθ καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ γαιφαῖλ
- 15 Kattat, Nahalal, Simron, Jidala ja Beethem - kaksitoista kaupunkia kylineen.
And Kattath and Nahalal and Shimron and Idalah and Beth-lehem; twelve towns with their unwalled places.
καὶ καταναθ καὶ ναβαλ καὶ συμωον καὶ ιεριχω καὶ βαιθμαν
- 16 Tämä on sebulonilaisten, heidän sukujensa, perintöosa, nämä kaupungit kylineen.
This is the heritage of the children of Zebulun by their families, these towns with their unwalled places.
αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ζαβουλων κατὰ δῆμους αὐτῶν πόλεις καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 17 Neljäs arpa tuli Isaskarille, isaskarilaisille, heidän suvuilleen.
For Issachar the fourth heritage came out, for the children of Issachar by their families;
καὶ τῷ ἰσσαχαρ ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς ὁ τέταρτος
- 18 Ja heidän alueellaan tuli olemaan Jisreel, Kesullot, Suunem,
And their limit was to Jezreel and Chesulloth and Shunem
καὶ ἐγενήθη τὰ ὄρια αὐτῶν ἰαζήλ καὶ χασαλωθ καὶ σουναν
- 19 Hafaraim, Sion, Anaharat,
And Hapharaim and Shion and Anaharath
καὶ ἀγιν καὶ σιωνα καὶ ρηρωθ καὶ αναχερεθ
- 20 Rabbit, Kisjon, Ebes,
And Rabbith and Kishion and Ebez
καὶ δαβιρων καὶ κισων καὶ ρεβεζ
- 21 Remet, Een-Gannim, Een-Hadda ja Beet-Passes;
And Remeth and En-gannim and En-haddah and Beth-pazzez;
καὶ ρεμμας καὶ ἰεων καὶ τομμαν καὶ αιμαρεκ καὶ βηρσαφης
- 22 ja raja koskettaa Taaboria, Sahasimia, Beet-Semestä, ja heidän rajansa päättyy Jordaniin - kuusitoista kaupunkia kylineen.
And their limit goes as far as Tabor and Shahazimah and Beth-shemesh, ending at Jordan; sixteen towns with their unwalled places.
καὶ συνάψει τὰ ὄρια ἐπὶ γαιθβωρ καὶ ἐπὶ σαλιμ κατὰ θάλασσαν καὶ βαιθσαμυς καὶ ἔσται αὐτοῦ ἡ διέξοδος τῶν ὀρίων ὁ ἰορδάνης
- 23 Tämä on isaskarilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kylineen.
This is the heritage of the tribe of the children of Issachar by their families, these towns with their unwalled places.
αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἰσσαχαρ κατὰ δῆμους αὐτῶν αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 24 Viides arpa tuli asserilaisten sukukunnalle, heidän suvuillensa.
And the fifth heritage came out for the tribe of Asher by their families.
καὶ ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς ὁ πέμπτος ἀσηρ
- 25 Ja heidän alueellaan tuli olemaan Helkat, Hali, Beten ja Aksaf,
And their limit was Helkath and Hali and Beten and Achshaph
καὶ ἐγενήθη τὰ ὄρια αὐτῶν ἐξ ἐλεκεθ καὶ ἀλεφ καὶ βαιθοκ καὶ κεαφ
- 26 Alammelek, Amad ja Misal; ja lännessä raja koskettaa Karmelia ja Siihor-Libnatia,
And Alammelech and Amad and Mishal, stretching to Carmel on the west and Shihor-libnath;
καὶ ἐλμελεκ καὶ ἀμηλ καὶ μαασα καὶ συνάψει τῷ καρμήλω κατὰ θάλασσαν καὶ τῷ σιων καὶ λαβαναθ
- 27 kääntyy sitten auringonnousuun päin Beet-Daagoniin ja koskettaa Sebulonia ja Jiftah-Eelin laaksoa pohjoisessa, Beet-Eemekiä ja Negieliä ja jatkuu Kaabulin pohjoispuolitse
Turning to the east to Beth-dagon and stretching to Zebulun and the valley of Iphtah-el as far as Beth-emek and Neiel to the north; on the left it goes as far as Cabul
καὶ ἐπιστρέψει ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου καὶ βαιθεγενεθ καὶ συνάψει τῷ ζαβουλων καὶ ἐκ γαι καὶ φθαηλ κατὰ βορρᾶν καὶ εἰσελεύσεται ὄρια σαφθαιβαιθμε καὶ ἰναηλ καὶ διελεύσεται εἰς χωβα μασομελ

- 28 Ebroniin, Rehobiin, Hammoniin ja Kaanaan, aina suureen Siidoniin saakka.
And Ebron and Rebob and Hammon and Kanah, to great Zidon;
καὶ ἔλβων καὶ ρααβ καὶ εμεμαων καὶ κανθαν ἕως σιδῶνος τῆς μεγάλης
- 29 Sitten raja kääntyy Raamaan ja menee Tyyron varustettuun kaupunkiin saakka; sitten raja kääntyy Hoosaan ja päättyy mereen, Heebelistä Aksibiin.
And the limit goes round to Ramah and the walled town of Tyre and Hosah, ending at the sea by Heleb and Achzib;
καὶ ἀναστρέψει τὰ ὄρια εἰς ραμα καὶ ἕως πηγῆς μασφασσατ καὶ τῶν τυρίων καὶ ἀναστρέψει τὰ ὄρια ἐπὶ ιασιφ καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ ἡ θάλασσα καὶ ἀπὸ λεβ καὶ εχοζοβ
- 30 Umma, Afek ja Rehob - kaksikymmentä kaksi kaupunkia kylineen.
And Ummah and Aphek and Rehob; twenty-two towns with their unwalled places.
καὶ αρχωβ καὶ αφεκ καὶ ραου
- 31 Tämä on asserilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, nämä kaupungit kylineen.
This is the heritage of the tribe of the children of Asher by their families, these towns with their unwalled places.
αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἰῶν ασηρ κατὰ δήμους αὐτῶν πόλεις καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν
- 32 Kuudes arpa tuli naftalilaisille, naftalilaisten suvuille.
For the children of Naphtali the sixth heritage came out, for the children of Naphtali by their families;
καὶ τῷ νεφθαλι ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς ὁ ἕκτος
- 33 Ja heidän rajansa tuli kulkemaan Heelefistä, Saanannimin tammesta, Adami-Nekebin ja Jabneelin kautta Lakkumiin asti ja päättyy Jordaniin.
And their limit was from Heleph, from the oak-tree in Zaanannim, and Adami-hannekeb and Jabneel, as far as Lakkum, ending at Jordan;
καὶ ἐγενήθη τὰ ὄρια αὐτῶν μοολαμ καὶ μωλα καὶ βεσεμιν καὶ αρμε καὶ ναβωκ καὶ ιεφθαμαι ἕως δωδαμ καὶ ἐγενήθησαν αἱ διέξοδοι αὐτοῦ ὁ ιορδάνης
- 34 Ja raja kääntyy länteen päin Asnot-Taaboriin ja jatkuu sieltä Hukkokiin ja koskettaa etelässä Sebulonia, lännessä Asseria ja idässä Juudaa Jordanin luona.
And turning west to Aznoth-tabor, the limit goes out from there to Hukkuk, stretching to Zebulun on the south, and Asher on the west, and Judah at Jordan on the east.
καὶ ἐπιστρέψει τὰ ὄρια ἐπὶ θάλασσαν εναθ θαβωρ καὶ διελεύσεται ἐκεῖθεν ιακανα καὶ συνάψει τῷ ζαβουλων ἀπὸ νότου καὶ ασηρ συνάψει κατὰ θάλασσαν καὶ ὁ ιορδάνης ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου
- 35 Varustettuja kaupungeja ovat: Siddim, Seer, Hammat, Rakkat, Kinneret,
And the walled towns are Ziddim, Zer, and Hammath, Rakkath, and Chinnereth
καὶ αἱ πόλεις τειγήρεις τῶν τυρίων τύρος καὶ ωμαθα δακεθ καὶ κενερεθ
- 36 Adama, Raama, Haasor,
And Adamah and Ramah and Hazor
καὶ αρμαιθ καὶ αραιηλ καὶ ασωρ
- 37 Kedes, Edrei, Een-Haasor,
And Kedesh and Edrei and En-Hazor
καὶ καδες καὶ ασσαρι καὶ πηγῆ ασωρ
- 38 Jireon, Migdal-Eel, Horem, Beet-Anat ja Beet-Semes - yhdeksäntoista kaupunkia kylineen.
And Iron and Migdal-el, Horem and Beth-anath and Beth-shemesh; nineteen towns with their unwalled places.
καὶ κερωε καὶ μεγαλα αριμ καὶ βαθθαμε καὶ θεσσαμυς
- 39 Tämä on naftalilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, kaupungit kylineen.
This is the heritage of the tribe of the children of Naphtali by their families, these towns with their unwalled places.
αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἰῶν νεφθαλι
- 40 Seitsemäs arpa tuli daanilaisten sukukunnalle, heidän suvuilleen.
For the tribe of Dan by their families the seventh heritage came out;
καὶ τῷ δαν ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς ὁ ἕβδομος
- 41 Heidän perintöosansa alueella tuli olemaan Sora, Estaol, Iir-Semes,
And the limit of their heritage was Zorah and Eshtaol and Ir-shemesh
καὶ ἐγενήθη τὰ ὄρια αὐτῶν σαραθ καὶ ασα πόλεις σαμμυς

- 42 Saalabbin, Aijalon, Jitla,
And Shaalabbin and Aijalon and Ithlah
καὶ σαλαβιν καὶ αμμων καὶ σιλαθα
- 43 Eelon, Timna, Ekron,
And Elon and Timnah and Ekron
καὶ αλων καὶ θαμναθα καὶ ακκαρων
- 44 Elteke, Gibbeton, Baalat,
And Eltekeh and Gibbethon and Baalath
καὶ αλκαθα καὶ βεγεθων καὶ γεβεελαν
- 45 Jehud, Bene-Berak, Gat-Rimmon,
And Jehud and Bene-berak and Gath-rimmon;
καὶ αζωρ καὶ βαναιβακατ καὶ γεθρεμμων
- 46 Mee-Jarkon ja Rakkon, ynnä Jaafoon päin oleva alue.
And on the west was ... opposite Joppa.
καὶ ἀπὸ θαλάσσης ιερικων ὄριον πλησίον ἰόππης
- 47 Mutta daanilaisten alue joutui heiltä pois. Niin daanilaiset lähtivät ja taistelivat Lesemiä vastaan ja valloittivat sen ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat ja ottivat sen omaksensa ja asettuivat sinne. Ja he antoivat Lesemille nimen Daan, isänsä Daanin mukaan.
(But the limit of the children of Dan was not wide enough for them; so the children of Dan went up and made war on Leshem and took it, putting it to the sword without mercy, and they took it for their heritage and made a place for themselves there, giving it the name of Leshem-dan, after the name of their father, Dan.)
αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν δαν κατὰ δῆμους αὐτῶν αἱ πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν [47a] καὶ οὐκ ἐξέθλιψαν οἱ υἱοὶ δαν τὸν αμορραῖον τὸν θλίβοντα αὐτοὺς ἐν τῷ ὄρει καὶ οὐκ εἶον αὐτοὺς οἱ αμορραῖοι καταβῆναι εἰς τὴν κοιλάδα καὶ ἐθλιψαν ἐπ' αὐτῶν τὸ ὄριον τῆς μερίδος αὐτῶν
- 48 Tämä on daanilaisten sukukunnan, heidän sukujensa, perintöosa, nämä kaupungit kylineen.
This is the heritage of the tribe of the children of Dan by their families, these towns with their unwallled places.
καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ἰουδα καὶ ἐπολέμησαν τὴν λαχισ καὶ κατελάβοντο αὐτήν καὶ ἐπάταξαν αὐτήν ἐν στόματι μαχαίρας καὶ κατόκησαν αὐτήν καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτῆς λασενδακ [48a] καὶ ὁ αμορραῖος ὑπέμεινεν τοῦ κατοικεῖν ἐν ἐλωμ καὶ ἐν σαλαμιν καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ τοῦ εφραϊμ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐγένοντο αὐτοῖς εἰς φόρον
- 49 Kun israelilaiset olivat saaneet jaetuksi maan sen rajoja myöten, antoivat he Joosualle, Nuunin pojalle, perintöosan keskuudessaan.
So the distribution of the land and its limits was complete; and the children of Israel gave Joshua, the son of Nun, a heritage among them;
καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβατεῦσαι τὴν γῆν κατὰ τὸ ὄριον αὐτῶν καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ κληρον ἰησοῖ τῷ υἱῷ ναυη ἐν αὐτοῖς
- 50 Herran käskyn mukaisesti he antoivat hänelle sen kaupungin, jota hän pyysi, Timnat-Serahin Efraimin vuoristossa. Ja hän rakensi uudestaan kaupungin ja asettui sinne.
By the orders of the Lord they gave him the town for which he made request, Timnath-serah in the hill-country of Ephraim: there, after building the town, he made his living-place.
διὰ προστάγματος τοῦ θεοῦ καὶ ἔδωκαν αὐτῷ τὴν πόλιν ἣν ἠτήσατο θαμνασαραχ ἣ ἐστὶν ἐν τῷ ὄρει εφραϊμ καὶ ὠκοδόμησεν τὴν πόλιν καὶ κατόκει ἐν αὐτῇ
- 51 Nämä ovat ne perintöosat, jotka pappi Eleasar ja Joosua, Nuunin poika, ja israelilaisten sukukuntien perhekunta-päämiehet jakoivat arvalla Siilossa Herran edessä, ilmestysmajan ovella. Niin he lopettivat maan jakamisen.
These are the heritages which Eleazar the priest and Joshua, the son of Nun, and the heads of families of the tribes of the children of Israel gave out at Shiloh, by the decision of the Lord, at the door of the Tent of meeting. So the distribution of the land was complete.
αὗται αἱ διαιρέσεις ἃς κατεκληρονόμησεν ελεαζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰησοὺς ὁ τοῦ ναυη καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἐν ταῖς φυλαῖς ἰσραηλ κατὰ κλήρους ἐν σιλω ἐναντίον κυρίου παρὰ τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβατεῦσαι τὴν γῆν
- 1 Silloin Herra puhui Joosualle sanoen:
And the Lord said to Joshua,
καὶ ἐλάλησεν κύριος τῷ ἰησοῖ λέγων
- 2 "Puhu israelilaisille ja sano: Määrittäkää itsellenne ne turvakaupungit, joista minä olen puhunut teille Mooseksen kautta,
Say to the children of Israel, Let certain towns be marked out as safe places, as I said to you by the mouth of Moses,
λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ λέγων δότε τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων ἃς εἶπα πρὸς ὑμᾶς διὰ μουσῆ

- 3 että niihin voisi paeta tappaja, joka tapaturmaisesti, tahtomattaan, on jonkun surmannut; ja olkoot ne teillä turvapaikkoina verenkostajalta.
So that any man who in error and without design has taken the life of another, may go in flight to them: and they will be safe places for you from him who has the right of punishment for blood.
φυγαδευτήριον τῷ φονευτῇ τῷ πατάξαντι ψυχὴν ἀκουσίως καὶ ἔσονται ὑμῖν αἱ πόλεις φυγαδευτήριον καὶ οὐκ ἀποθάνεται ὁ φονευτὴς ὑπὸ τοῦ ἀγγιστεύοντος τὸ αἷμα ἕως ἂν καταστῆ ἐναντίον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν
- 7 Niin he pyhittivät sitä varten Kedeksen Galileasta, Naftalin vuoristosta, Sikemin Efraimin vuoristosta ja Kirjat-Arban, se on Hebronin, Juudan vuoristosta.
So they made selection of Kedesh in Galilee in the hill-country of Naphtali, and Shechem in the hill-country of Ephraim, and Kiriath-arba (which is Hebron) in the hill-country of Judah.
καὶ διέστειλεν τὴν καθῆς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ ἐν τῷ ὄρει τῷ νεφθαλι καὶ συχεμ ἐν τῷ ὄρει τῷ εφραιμ καὶ τὴν πόλιν αρβοκ αὕτη ἐστὶν χεβρον ἐν τῷ ὄρει τῷ ἰουδα
- 8 Ja tuolta puolelta Jerikon Jordanin, idän puolelta, he määräsivät Ruubenin sukukunnasta Beseerin erämaasta, ylätasangolta, ja Gaadin sukukunnasta Raamotin, Gileadista, ja Manassen sukukunnasta Goolanin, Baasanista.
And on the east side of Jordan at Jericho, they made selection of Bezer in the waste land, in the table-land, out of the tribe of Reuben, and Ramoth in Gilead out of the tribe of Gad, and Golan in Bashan out of the tribe of Manasseh.
καὶ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἔδωκεν βοσορ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ τῆς φυλῆς ρουβην καὶ αρημωθ ἐν τῇ γαλααδ ἐκ τῆς φυλῆς γαδ καὶ τὴν γαυλων ἐν τῇ βασανίτιδι ἐκ τῆς φυλῆς μανασση
- 9 Nämä ovat ne kaupungit, jotka asetettiin kaikille israelilaisille ja heidän keskuudessaan asuville muukalaisille sitä varten, että niihin voisi paeta jokainen, joka tapaturmaisesti oli jonkun surmannut, eikä hänen tarvitsisi kuolla verenkostajan käden kautta, ennenkuin oli ollut kansan tuomittavana.
These were the towns marked out for all the children of Israel and for the man from a strange country living among them, so that anyone causing the death of another in error, might go in flight there, and not be put to death by him who has the right of punishment for blood till he had come before the meeting of the people.
αὗται αἱ πόλεις αἱ ἐπίκλητοι τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν αὐτοῖς καταφυγεῖν ἐκεῖ παντὶ παῖοντι ψυχὴν ἀκουσίως ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐν χειρὶ τοῦ ἀγγιστεύοντος τὸ αἷμα ἕως ἂν καταστῆ ἐναντι τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν
- 1 Leeviläisten perhekunta-päämiehet astuivat pappi Eleasarin ja Joosuan, Nuunin pojan, eteen ja israelilaisten sukukuntien perhekunta-päämiesten eteen
Then the heads of the families of the Levites came to Eleazar the priest and Joshua, the son of Nun, and to the heads of families of the tribes of the children of Israel;
καὶ προσήλθοσαν οἱ ἀρχιπατριῶται τῶν υἱῶν λευι πρὸς ελεαζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ναυη καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιφύλους πατριῶν ἐκ τῶν φυλῶν ἰσραηλ
- 2 ja puhuivat heille Silossa Kanaanin maassa, sanoen: "Herra käski Mooseksen kautta antaa meille kaupunkeja asuaksemme ja niiden laidunmaat karjaamme varten".
And said to them in Shiloh in the land of Canaan, The Lord gave orders by Moses that we were to have towns for living in, with their grass-lands for our cattle.
καὶ εἶπον πρὸς αὐτοὺς ἐν σιλω ἐν γῆ χανααν λέγοντες ἐνετείλατο κύριος ἐν χειρὶ μουσῆ δοῦναι ἡμῖν πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ περισπόρια τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν
- 3 Niin israelilaiset antoivat leeviläisille perintöosastaan Herran käskyn mukaan nämä kaupungit laidunmaineen:
And the children of Israel out of their heritage gave to the Levites these towns with their grass-lands, by the order of the Lord.
καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τοῖς λευίταις ἐν τῷ κατακληρονομεῖν διὰ προστάγματος κυρίου τὰς πόλεις καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν
- 4 Arpa tuli kehatilaisten suvuille niin, että leeviläisistä pappi Aaronin jälkeläiset saivat arvalla Juudan sukukunnalta, Simeonin sukukunnalta ja Benjaminin sukukunnalta kolmetoista kaupunkia.
And the heritage came out for the families of the Kohathites: the children of Aaron the priest, who were of the Levites, were given thirteen towns from the tribes of Judah, Simeon, and Benjamin.
καὶ ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς τῷ δήμῳ καθ καὶ ἐγένετο τοῖς υἱοῖς ααρων τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λευίταις ἀπὸ φυλῆς ἰουδα καὶ ἀπὸ φυλῆς σιμεων καὶ ἀπὸ φυλῆς βενιαμιν κληρωτὶ πόλεις δέκα τρεῖς
- 5 Mutta muut kehatilaiset saivat arvalla Efraimin sukukunnan suvuilta, Daanin sukukunnalta ja toiselta puolelta Manassen sukukuntaa kymmenen kaupunkia.
The rest of the children of Kohath by their families were given ten towns from the tribes of Ephraim and Dan and the half-tribe of Manasseh.
καὶ τοῖς υἱοῖς καθ τοῖς καταλελειμμένοις ἐκ τῆς φυλῆς εφραιμ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς δαν καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασση κληρωτὶ πόλεις δέκα
- 6 Geersonilaiset saivat arvalla Isaskarin sukukunnan suvuilta, Asserin sukukunnalta ja Naftalin sukukunnalta, sekä toiselta puolelta Manassen sukukuntaa Baasanista, kolmetoista kaupunkia.
The children of Gershon by their families were given thirteen towns from the tribes of Issachar and Asher and Naphtali and the half-tribe of Manasseh which was in Bashan.
καὶ τοῖς υἱοῖς γεδσων ἀπὸ τῆς φυλῆς ἰσσαχαρ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς ασηρ καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς νεφθαλι καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασση ἐν τῷ βασαν πόλεις δέκα τρεῖς
- 7 Merarilaiset, heidän sukunsa, saivat Ruubenin sukukunnalta, Gaadin sukukunnalta ja Sebulonin sukukunnalta kaksitoista kaupunkia.
The children of Merari by their families were given twelve towns from the tribes of Reuben and Gad and Zebulun.
καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρι κατὰ δήμους αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ρουβην καὶ ἀπὸ φυλῆς γαδ καὶ ἀπὸ φυλῆς ζαβουλων κληρωτὶ πόλεις δώδεκα
- 8 Israelilaiset antoivat arvalla leeviläisille nämä kaupungit laidunmaineen, niinkuin Herra oli Mooseksen kautta käsenyt.
All these towns with their grass-lands the children of Israel gave by the decision of the Lord to the Levites, as the Lord had given orders by Moses.
καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τοῖς λευίταις τὰς πόλεις καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν ὄν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῇ κληρωτὶ

- 9 Juudan jälkeläisten sukukunnasta ja simeonilaisten sukukunnasta annettiin nämä nimeltä mainitut kaupungit:
From the tribes of the children of Judah and the children of Simeon they gave these towns, listed here by name:
καὶ ἔδωκεν ἡ φυλὴ υἱῶν ἰουδα καὶ ἡ φυλὴ υἱῶν σιμεων καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς υἱῶν βενιαμιν τὰς πόλεις καὶ ἐπεκλήθησαν
- 10 Leevin jälkeläisiin, kehatilaisten sukuihin, kuuluville Aaronin jälkeläisille, sillä heille tuli arpa ensin,
These were for the children of Aaron among the families of the Kohathites, of the children of Levi: for they came first in the distribution.
τοῖς υἱοῖς ααρων ἀπὸ τοῦ δήμου τοῦ καθ' τῶν υἱῶν λευι ὅτι τοῦτοις ἐγενήθη ὁ κλῆρος
- 11 annettiin Kirjat-Arba, anakilaisten kantaisän Arban kaupunki, se on Hebron, Juudan vuoristosta, ympärillä olevine laidunmaineen.
They gave them Kiriath-arba, the town of Arba, the father of Anak, (which is Hebron) in the hill-country of Judah, with its grass-lands.
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν καριαθαρβοκ μητρόπολιν τῶν ενακ αὕτη ἐστὶν χειβρων ἐν τῷ ὄρει ἰουδα τὰ δὲ περισπόρια κύκλῳ αὐτῆς
- 12 Mutta kaupungin peltomaat kylineen annettiin Kaalebille, Jefunnen pojalle, perintömaaksi.
But the open country round the town, and its unwall'd places, they gave to Caleb, the son of Jephunneh, as his property.
καὶ τοὺς ἀγροὺς τῆς πόλεως καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἔδωκεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς χαλεβ υἱοῦ ἰεφοννη ἐν κατασχέσει
- 13 Pappi Aaronin jälkeläisille annettiin tappajan turvakaupunki Hebron laidunmaineen, Libna laidunmaineen,
And to the children of Aaron the priest they gave Hebron with its grass-lands, the town where the taker of life might be safe, and Libnah with its grass-lands;
καὶ τοῖς υἱοῖς ααρων τὴν πόλιν φυγαδευτήριον τῷ φονεύσαντι τὴν χειβρων καὶ τὰ ἀφορισμένα τὰ σὺν αὐτῇ καὶ τὴν λεμνα καὶ τὰ ἀφορισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ
- 14 Jattir laidunmaineen, Estemoa laidunmaineen,
And Jattir with its grass-lands, and Eshtemoa with its grass-lands;
καὶ τὴν αιλωμ καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ καὶ τὴν τεμα καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ
- 15 Hoolon laidunmaineen, Debir laidunmaineen,
And Holon with its grass-lands, and Debir with its grass-lands;
καὶ τὴν γέλλα καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ καὶ τὴν δαβιρ καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ
- 16 Ain laidunmaineen, Jutta laidunmaineen ja Beet-Semes laidunmaineen - yhdeksän kaupunkia näistä kahdesta sukukunnasta;
And Ain, and Juttah, and Beth-shemesh, with their grass-lands; nine towns from those two tribes.
καὶ ασα καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ καὶ τανυ καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ καὶ βαιθσαμυς καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ πόλεις ἑννέα παρὰ τῶν δύο φυλῶν τούτων
- 17 ja Benjaminin sukukunnasta Gibeon laidunmaineen, Geba laidunmaineen,
And from the tribe of Benjamin they gave Gibeon and Geba with their grass-lands;
καὶ παρὰ τῆς φυλῆς βενιαμιν τὴν γαβαον καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ καὶ γαθεθ καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ
- 18 Anatot laidunmaineen ja Almon laidunmaineen - neljä kaupunkia.
Anathoth and Almon with their grass-lands, four towns.
καὶ αναθωθ καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ καὶ γαμαλα καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ πόλεις τέσσαρες
- 19 Aaronin jälkeläisten, pappien, kaupunkeja oli kaikkiaan kolmetoista kaupunkia laidunmaineen.
Thirteen towns with their grass-lands were given to the children of Aaron, the priests.
πᾶσαι αἱ πόλεις υἱῶν ααρων τῶν ἱερέων δέκα τρεῖς
- 20 Muut leeviläisiin kuuluvat kehatilaisten suvut, muut kehatilaiset, saivat arvalla Efraimin sukukunnalta seuraavat kaupungit:
The rest of the families of the children of Kohath, the Levites, were given towns from the tribe of Ephraim.
καὶ τοῖς δήμοις υἱοῖς καθ' τοῖς λευίταις τοῖς καταλελειμμένοις ἀπὸ τῶν υἱῶν καθ' καὶ ἐγενήθη πόλις τῶν ὀρίων αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς εφραιμ
- 21 heille annettiin tappajan turvakaupunki Sikem laidunmaineen Efraimin vuoristosta, Geser laidunmaineen,
And they gave them Shechem with its grass-lands in the hill-country of Ephraim, the town where the taker of life might be safe, and Gezer with its grass-lands;
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν πόλιν τοῦ φυγαδευτηρίου τὴν τοῦ φονεύσαντος τὴν συχημ καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ καὶ γαζαρα καὶ τὰ πρὸς αὐτὴν καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ
- 22 Kibsaim laidunmaineen, Beet-Hooron laidunmaineen - neljä kaupunkia;
And Kibzaim and Beth-horon with their grass-lands, four towns.
καὶ τὴν καβσαιμ καὶ τὰ ἀφορισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ καὶ τὴν ἄνω βαιθωρων καὶ τὰ ἀφορισμένα αὐτῇ πόλεις τέσσαρες

- 23 ja Daanin sukukunnasta Elteke laidunmaineen, Gibbeton laidunmaineen,
And from the tribe of Dan, Elteke and Gibbethon with their grass-lands;
και εκ της φυλης δαν την ελκωθαμ και τα αφωρισμένα αυτη και την γεθεδαν και τα αφωρισμένα αυτη
- 24 Aijalon laidunmaineen ja Gat-Rimmon laidunmaineen - neljä kaupunkia,
Aijalon and Gath-rimmon with their grass-lands, four towns.
και αιλων και τα αφωρισμένα αυτη και γεθερεμμων και τα αφωρισμένα αυτη πόλεις τέσσαρες
- 25 ja toisesta puolesta Manassen sukukuntaa Taanak laidunmaineen ja Gat-Rimmon laidunmaineen - kaksi kaupunkia.
And from the half-tribe of Manasseh, Taanach and Gath-rimmon with their grass-lands, two towns.
και από του ήμισους φυλης μανασση την ταναχ και τα αφωρισμένα αυτη και την ιεβαθα και τα αφωρισμένα αυτη πόλεις δύο
- 26 Näiden muiden kehatilaisten sukujen kaupunkeja laidunmaineen oli kaikkiaan kymmenen.
All the towns of the rest of the families of the children of Kohath were ten with their grass-lands.
πάσαι πόλεις δέκα και τα αφωρισμένα τα προς αυταις τοις δήμοις υιών καθ τοις υπολειμμένους
- 27 Leeviläisten sukuihin kuuluvat geersonilaiset saivat toiselta puolelta Manassen sukukuntaa tappajan turvakaupungin Goolanin laidunmaineen Baasanista ja Beesteran laidunmaineen - kaksi kaupunkia;
And to the children of Gershon, of the families of the Levites, they gave from the half-tribe of Manasseh, Golan in Bashan with its grass-lands, the town where the taker of life might be safe, and Ashtaroth with its grass-lands, two towns.
και τοις υιοις γεδων τοις λευιταις εκ του ήμισους φυλης μανασση τας πόλεις τας αφωρισμένας τοις φονεύσασι την γαυλων εν τη βασανίτιδι και τα αφωρισμένα αυτη και την βοσοραν και τα αφωρισμένα αυτη πόλεις δύο
- 28 ja Isaskarin sukukunnalta Kisjonin laidunmaineen, Daberatin laidunmaineen,
And from the tribe of Issachar, Kishion and Daberath with their grass-lands;
και εκ της φυλης ισσαχαρ την κισων και τα αφωρισμένα αυτη και δεββα και τα αφωρισμένα αυτη
- 29 Jarmutin laidunmaineen ja Een-Gannimin laidunmaineen - neljä kaupunkia;
Jarmuth and En-gannim with their grass-lands, four towns.
και την ρεμμαθ και τα αφωρισμένα αυτη και ηγηην γραμμάτων και τα αφωρισμένα αυτη πόλεις τέσσαρες
- 30 ja Asserin sukukunnalta Misalin laidunmaineen, Abdonin laidunmaineen,
And from the tribe of Asher, Mishal and Abdon, with their grass-lands:
και εκ της φυλης ασηρ την βασελλαν και τα αφωρισμένα αυτη και δαββων και τα αφωρισμένα αυτη
- 31 Helkatin laidunmaineen ja Rehobin laidunmaineen - neljä kaupunkia;
Helkath and Rehob with their grass-lands, four towns.
και χελκατ και τα αφωρισμένα αυτη και ρααβ και τα αφωρισμένα αυτη πόλεις τέσσαρες
- 32 ja Naftalin sukukunnalta tappajan turvakaupungin Kedeksen laidunmaineen Galileasta, Hammot-Doorin laidunmaineen ja Kartanin laidunmaineen - kolme kaupunkia.
And from the tribe of Naphtali, Kedesh in Galilee with its grass-lands, the town where the taker of life might be safe, and Hammoth-dor and Kartan with their grass-lands, three towns.
και εκ της φυλης νεφθαλι την πόλιν την αφωρισμένην τῷ φονεύσαντι την καδες εν τη γαλιλαία και τα αφωρισμένα αυτη και την εμμαθ και τα αφωρισμένα αυτη και θεμμων και τα αφωρισμένα αυτη πόλεις τρεις
- 33 Geersonilaisten, heidän sukujensa, kaupunkeja oli kaikkiaan kolmetoista kaupunkia laidunmaineen.
All the towns of the Gershonites with their families were thirteen with their grass-lands.
πάσαι αι πόλεις του γεδων κατά δήμους αυτών πόλεις δέκα τρεις
- 34 Muut leeviläisiin kuuluvat merarilaisten suvut saivat Sebulonin sukukunnalta Jokneamin laidunmaineen, Kartan laidunmaineen,
And to the rest of the Levites, that is, the families of the children of Merari, they gave from the tribe of Zebulun, Jokneam and Kartah with their grass-lands;
και τῷ δήμῳ υιών μεραρι τοις λευιταις τοις λοιποῖς εκ της φυλης υιών ζαβουλων την μαν και τα περισπόρια αυτης και την καδης και τα περισπόρια αυτης
- 35 Dimnan laidunmaineen, Nahalalin laidunmaineen - neljä kaupunkia;
Dimnah and Nahalal with their grass-lands, four towns.
και δεμνα και τα περισπόρια αυτης και σελλα και τα περισπόρια αυτης πόλεις τέσσαρες

- 36 ja Ruubenin sukukunnalta Beserin laidunmaineen, Jahaan laidunmaineen,
And from the tribe of Reuben, Bezer and Jahaz with their grass-lands;
καὶ πέραν τοῦ ἰορδάνου τοῦ κατὰ ἱεριχώ ἐκ τῆς φυλῆς ρουβην τὴν πόλιν τὸ φυγαδευτήριον τοῦ φονεύσαντος τὴν βοσὸρ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ μισωρ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν ιαζηρ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 37 Kedemotin laidunmaineen ja Meefaatin laidunmaineen - neljä kaupunkia;
Kedemoth and Mephaath with their grass-lands, four towns.
καὶ τὴν δεκμων καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν μαφα καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς πόλεις τέσσαρες
- 38 ja Gaadin sukukunnalta tappajan turvakaupungin Raamotin laidunmaineen Gileadista ja Mahanaimin laidunmaineen,
And from the tribe of Gad, Ramoth in Gilead, the town where the taker of life might be safe, and Mahanaim with their grass-lands;
καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς γαδ τὴν πόλιν τὸ φυγαδευτήριον τοῦ φονεύσαντος τὴν ραμωθ ἐν τῇ γαλααδ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν καμιν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 39 Hesbonin laidunmaineen ja Jaeserin laidunmaineen - yhteensä neljä kaupunkia.
Heshbon and Jazer with their grass-lands, four towns.
καὶ τὴν εσεβων καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν ιαζηρ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς αἱ πᾶσαι πόλεις τέσσαρες
- 40 Niitä kaupunkeja, jotka nämä muut leeviläisten sukuihin kuuluvat merarilaiset, heidän sukunsa, saivat arvalla, oli kaikkiaan kaksitoista kaupunkia.
All these towns were given to the children of Merari by their families, that is, the rest of the families of the Levites; and their heritage was twelve towns.
πᾶσαι πόλεις τοῖς υἱοῖς μεραρι κατὰ δῆμους αὐτῶν τῶν καταλειμμένων ἀπὸ τῆς φυλῆς λευι καὶ ἐγενήθη τὰ ὄρια πόλεις δέκα δύο
- 41 Kaikkiaan oli leeviläisten kaupunkeja israelilaisten perintömaassa neljäkymmentä kahdeksan kaupunkia laidunmaineen.
All the towns of the Levites, among the heritage of the children of Israel, were forty-eight towns with their grass-lands.
πᾶσαι αἱ πόλεις τῶν λευιτῶν ἐν μέσῳ κατασχέσεως υἱῶν ἰσραηλ τεσσαράκοντα ὀκτὼ πόλεις καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν
- 42 Näihin kaupunkeihin kuului kuhunkin itse kaupunki ja sen ympärillä olevat laidunmaat; sellaisia olivat kaikki nämä kaupungit.
Every one of these towns had grass-lands round it.
κύκλῳ τῶν πόλεων τούτων πόλις καὶ τὰ περισπόρια κύκλῳ τῆς πόλεως πάσαις ταῖς πόλεσιν ταύταις [42α] καὶ συνετέλεσεν ἰησοῦς διαμερίσας τὴν γῆν ἐν τοῖς ὀρίοις αὐτῶν [42β] καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ μερίδα τῷ ἰησοῦ κατὰ πρόσταγμα κυρίου ἔδωκαν αὐτῷ τὴν πόλιν ἣν ἠτήσατο τὴν θαμνασαραχ ἔδωκαν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει εφραϊμ [42ξ] καὶ ὠκοδόμησεν ἰησοῦς τὴν πόλιν καὶ ὄκησεν ἐν αὐτῇ [42δ] καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς τὰς μαχαίρας τὰς πετρίνας ἐν αἷς περιέτεμεν τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ τοὺς γενομένους ἐν τῇ ὁδοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἔθηκεν αὐτὰς ἐν θαμνασαραχ
- 43 Niin Herra antoi Israelille koko sen maan, jonka hän oli vannonut antavansa heidän isilleen; ja he ottivat sen omaksensa ja asettuivat siihen.
So the Lord gave to Israel all the land which he gave by oath to their fathers; so it became their heritage and their living-place.
καὶ ἔδωκεν κύριος τῷ ἰσραηλ πᾶσαν τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτῶν καὶ κατεκληρονόμησαν αὐτὴν καὶ κατόκησαν ἐν αὐτῇ
- 44 Ja Herra soi heidän päästä rauhaan kaikkialla, aivan niinkuin hän valalla vannoen oli luvannut heidän isillensä; eikä yksikään heidän vihollisistaan kestänyt heidän edessään, vaan kaikki heidän vihollisensa Herra antoi heidän käsiinsä.
And the Lord gave them peace on every side, as he had said to their fathers: all those who were against them gave way before them, for the Lord gave them all up into their hands.
καὶ κατέπαυσεν αὐτοὺς κύριος κυκλόθεν καθότι ὤμοσεν τοῖς πατράσιν αὐτῶν οὐκ ἀνέστη οὐθεις κατενόπιον αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν παρέδωκεν κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν
- 45 Ei jäänyt täyttämättä ainoakaan kaikista niistä lupauksista, jotka Herra oli antanut Israelin heimolle, vaan kaikki totetui.
The Lord kept faith with the house of Israel about all the good which he said he would do for them, and all his words came true.
οὐ διέπεσεν ἀπὸ πάντων τῶν ῥημάτων τῶν καλῶν ὧν ἐλάλησεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ πάντα παρεγένετο
- 1 Sitten Joosua kutsui ruubenilaiset, gaadilaiset ja toisen puolen Manassen sukukuntaa
Then Joshua sent for the Reubenites and the Gadites and the half-tribe of Manasseh,
τότε συνεκάλεσεν ἰησοῦς τοὺς υἱοὺς ρουβην καὶ τοὺς υἱοὺς γαδ καὶ τὸ ἡμισυ φυλῆς μανασση
- 2 ja sanoi heille: "Te olette noudattaneet kaikkea, mitä Herran palvelija Mooses on käskenyt teidän noudattaa, ja olette kuulleet minua kaikessa, mitä minä olen käskenyt teidän tehdä.
And said to them, You have kept all the orders of Moses, the Lord's servant, and have done everything I gave you orders to do:
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ μείζ ἀκηκόατε πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὑμῖν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου καὶ ἐπηκούσατε τῆς φωνῆς μου κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλαμην ὑμῖν

- 3 Te ette ole hyljänneet veljiänne koko tämän pitkän ajan kuluessa aina tähän päivään asti, ja te olette noudattaneet, mitä Herra, teidän Jumalanne, on käskenyt noudattaa.
You have now been with your brothers for a long time; till this day you have been doing the orders of the Lord your God.
οὐκ ἐγκαταλείπατε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ταύτας τὰς ἡμέρας καὶ πλείους ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας ἐφυλάξασθε τὴν ἐντολὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν
- 4 Ja nyt on Herra, teidän Jumalanne, suonut teidän veljienne päästä rauhaan, niinkuin hän heille puhui; kääntykää siis takaisin ja menkää majoilenne, siihen perintömaahanne, jonka Herran palvelija Mooses antoi teille tuolta puolelta Jordanin.
And now the Lord your God has given your brothers rest, as he said: so now you may go back to your tents, to the land of your heritage, which Moses, the Lord's servant, gave to you on the other side of Jordan.
νῦν δὲ κατέπαυσεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ὃν τρόπον εἶπεν αὐτοῖς νῦν οὖν ἀποστραφέντες ἀπέλθατε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν καὶ εἰς τὴν γῆν τῆς κατασχέσεως ὑμῶν ἣν ἔδωκεν ὑμῖν μουσῆς ἐν τῷ πέραν τοῦ ιορδάνου
- 5 Noudattakaa vain tarkoin niitä käskyjä ja sitä lakia, jotka Herran palvelija Mooses on teille antanut, rakastakaa Herraa, teidän Jumalanne, vaeltakaa aina hänen teitensä, noudattakaa hänen käskyjäänsä, riippukaa hänessä kiinni ja palvelkaa häntä kaikesta sydäimestänne ja kaikesta sielustanne."
Only take great care to do the orders and the law which Moses, the Lord's servant, gave you; to have love for the Lord your God and to go in all his ways; and to keep his laws and to be true to him and to be his servants with all your heart and with all your soul.
ἀλλὰ φυλάξασθε ποιεῖν σφόδρα τὰς ἐντολὰς καὶ τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο ἡμῖν ποιεῖν μουσῆς ὁ παῖς κυρίου ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν πορεύεσθαι πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ φυλάξασθαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ προσκεῖσθαι αὐτῷ καὶ λατρεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ὑμῶν καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν
- 6 Niin Joosua siunasi heidät ja päästi heidät menemään, ja he menivät majoilensa.
Then Joshua gave them his blessing and sent them away; and they went back to their tents.
καὶ ἠλόγησεν αὐτοὺς ἰησοῦς καὶ ἐξάπεστειλεν αὐτοὺς καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν
- 7 Toiselle puolelle Manassen sukukuntaa Mooses oli antanut maata Baasanista, ja toiselle puolelle Joosua oli antanut maata länsipuolelta Jordanin, heille samoin kuin heidän veljilleen. Ja kun Joosua päästi heidät menemään majoilensa ja siunasi heidät,
Now to the one half of the tribe of Manasseh, Moses had given a heritage in Bashan; but to the other half, Joshua gave a heritage among their brothers on the west side of Jordan. Now when Joshua sent them away to their tents, he gave them his blessing,
καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση ἔδωκεν μουσῆς ἐν τῇ βασανίτιδι καὶ τῷ ἡμίσει ἔδωκεν ἰησοῦς μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ἐν τῷ πέραν τοῦ ιορδάνου παρὰ θάλασσαν καὶ ἠνίκα ἐξάπεστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ εὐλόγησεν αὐτούς
- 8 sanoi hän heille näin: "Kun te palaatte majoilenne, mukanne suuret rikkaudet ja suuri karjan paljous, suuri hopean, kullan, vasken, raudan ja vaatteiden paljous, jakakaa veljienne kanssa vihollisiltanne saatu saalis."
And said to them, Go back with much wealth to your tents, and with very much cattle, with silver and gold and brass and iron, and with a very great store of clothing; give your brothers a part of the goods taken in the war.
καὶ ἐν χρήμασιν πολλοῖς ἀπῆλθον εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ κτήνη πολλὰ σφόδρα καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ σίδηρον καὶ ἱματισμὸν πολὺν καὶ διεΐλαντο τὴν προνομίην τῶν ἐχθρῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν
- 9 Niin ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa palasivat takaisin ja lähtivät pois israelilaisten luota Siilosta, joka on Kanaanin maassa, mennäkseen Gileadin maahan, perintömaahansa, johon he olivat asettuneet sen käskyn mukaan, jonka Herra oli Mooseksen kautta antanut.
So Reuben and Gad and the half-tribe of Manasseh went back, parting from the children of Israel at Shiloh in the land of Canaan, to go to the land of Gilead, to the land of their heritage which had been given to them by the Lord's order to Moses.
καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ οἱ υἱοὶ γαδ καὶ τὸ ἡμισυ φυλῆς υἰῶν μανασση ἀπὸ τῶν υἰῶν ἰσραηλ ἐκ σιλω ἐν γῆ χανααν ἀπελθεῖν εἰς γῆν γαλααδ εἰς γῆν κατασχέσεως αὐτῶν ἣν ἐκληρονόμησαν αὐτὴν διὰ προστάγματος κυρίου ἐν χειρὶ μουσῆ
- 10 Kun ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa tulivat Jordanin kivitarhoille, jotka ovat Kanaanin maan puolella, rakensivat he sinne Jordanin partaalle alttarin, valtavan alttarin.
Now when they came to the country by Jordan in the land of Canaan, the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh put up there, by Jordan, a great altar, seen from far.
καὶ ἤλθον εἰς γαλαγαλα τοῦ ιορδάνου ἣ ἐστὶν ἐν γῆ χανααν καὶ ὠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ γαδ καὶ οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ τὸ ἡμισυ φυλῆς μανασση ἐκεῖ βωμὸν ἐπὶ τοῦ ιορδάνου βωμὸν μέγαν τοῦ ἰδεῖν

- 11 Niin israelilaiset kuulivat sanottavan: "Katso, ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa ovat rakentaneet alttarin, päin Kanaanin maata, Jordanin kivitarhojen luo, israelilaisten puolelle".
And news came to the children of Israel, See, the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh have put up an altar opposite the land of Canaan, in the country by Jordan on the side which is Israel's.
καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λεγόντων ἰδοὺ ὠκοδόμησαν οἱ υἱοὶ γαδ καὶ οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασση βωμὸν ἐφ' ὀρίων γῆς χανααν ἐπὶ τοῦ γαλααδ τοῦ ἰορδάνου ἐν τῷ πέραν υἰὸν ἰσραὴλ.
- 12 Kun israelilaiset sen kuulivat, kokoontui kaikki israelilaisten seurakunta Siiloon, lähteäkseen sotaan heitä vastaan.
Then all the meeting of the children of Israel, hearing this, came together at Shiloh to go up against them to war.
καὶ συνηθροίσθησαν πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς σὴλω ὥστε ἀναβάντες ἐκπολεμῆσαι αὐτούς
- 13 Ja israelilaiset lähettivät ruubenilaisten ja gaadilaisten luo ja Manassen sukukunnan toisen puolen luo Gileadin maahan pappi Piinehaan, Eleasarin pojan,
And the children of Israel sent Phinehas, the son of Eleazar the priest, to the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh, to the land of Gilead,
καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς τοὺς υἰοὺς ρουβην καὶ πρὸς τοὺς υἰοὺς γαδ καὶ πρὸς τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασση εἰς γῆν γαλααδ τὸν τε φινεες υἰὸν ελεαζαρ υἱοῦ ααρων τοῦ ἀρχιερέως
- 14 ja hänen kanssaan kymmenen ruhtinasta, yhden ruhtinaan kustakin perhekunnasta, kaikista Israelin sukukunnista; kukin heistä oli perhekunta-päämies Israelin heimojen joukossa.
And with him they sent ten chiefs, one for every tribe of the children of Israel, every one of them the head of his house among the families of Israel.
καὶ δέκα τῶν ἀρχόντων μετ' αὐτοῦ ἄρχων εἷς ἀπὸ οἴκου πατριᾶς ἀπὸ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ ἄρχοντες οἴκων πατριῶν εἰσιν χιλιάρχοι ἰσραὴλ
- 15 Ja he tulivat ruubenilaisten ja gaadilaisten luo ja Manassen sukukunnan toisen puolen luo Gileadin maahan, puhuivat heille ja sanoivat:
And they came to the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh, to the land of Gilead, and said to them,
καὶ παρεγένοντο πρὸς τοὺς υἰοὺς γαδ καὶ πρὸς τοὺς υἰοὺς ρουβην καὶ πρὸς τοὺς ἡμίσεις φυλῆς μανασση εἰς γῆν γαλααδ καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτούς λέγοντες
- 16 "Näin sanoo koko Herran seurakunta: Kuinka te menettelette näin uskottomasti Israelin Jumalaa kohtaan, että nyt käännytte pois Herrasta rakentamalla itsellenne alttarin ja niin nyt kapinoitte Herraa vastaan?
This is what all the meeting of the people of the Lord has said, What is this wrong which you have done against the God of Israel, turning back this day from the Lord and building an altar for yourselves, and being false to the Lord?
τάδε λέγει πᾶσα ἡ συναγωγὴ κυρίου τίς ἡ πλημμέλεια αὐτῆ ἦν ἐπλημμελήσατε ἐναντίον τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ ἀποστραφῆναι σήμερον ἀπὸ κυρίου οἰκοδομήσαντες ὑμῖν ἑαυτοῖς βωμὸν ἀποστάτας ὑμᾶς γενέσθαι ἀπὸ κυρίου
- 17 Eikö meille jo riittä Peorin vuoksi tehty rikos, josta emme ole päässeet puhdistumaan vielä tänäkään päivänä ja josta rangaistus kohtasi Herran seurakuntaa?
Was not the sin of Baal-peor great enough, from which we are not clear even to this day, though punishment came on the people of the Lord,
μὴ μικρὸν ἡμῖν τὸ ἀμάρτημα φογωρ ὅτι οὐκ ἐκαθαρίσθημεν ἀπ' αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐγενήθη πληγὴ ἐν τῇ συναγωγῇ κυρίου
- 18 Ja kuitenkin te nytkin käännytte pois Herrasta! Kun te tänä päivänä kapinoitte Herraa vastaan, niin hän huomenna vihastuu koko Israelin seurakuntaan.
That now you are turned back from the Lord? and, because you are false to him today, tomorrow his wrath will be let loose on all the people of Israel.
καὶ ἡμεῖς ἀποστραφήσεσθε σήμερον ἀπὸ κυρίου καὶ ἔσται ἐν ἀποστήτε σήμερον ἀπὸ κυρίου καὶ αὐριον ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ ἔσται ἡ ὄργη
- 19 Mutta jos teidän perintömaanne on saastainen, niin tulkaa Herran perintömaahan, jossa on Herran asumus, ja asettukaa meidän keskellemme. Älkää kapinoiko Herraa vastaan älkääkää kapinoiko meitä vastaan rakentamalla itsellenne alttaria, toista kuin Herran, meidän Jumalamme, alttari.
But if the land you now have is unclean, come over into the Lord's land where his House is, and take up your heritage among us: but do not be false to the Lord and to us by building yourselves an altar in addition to the altar of the Lord our God.
καὶ νῦν εἰ μικρὰ ὑμῖν ἡ γῆ τῆς κατασχέσεως ὑμῶν διάβητε εἰς τὴν γῆν τῆς κατασχέσεως κυρίου οὗ κατασκηνοῖ ἐκεῖ ἡ σκηνὴ κυρίου καὶ κατακληρονομήσατε ἐν ἡμῖν καὶ μὴ ἀποστάται ἀπὸ θεοῦ γενήθητε καὶ μὴ ἀποστήτε ἀπὸ κυρίου διὰ τὸ οἰκοδομῆσαι ὑμᾶς βωμὸν ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 20 Eikö silloin, kun Aakan, Serahin poika, oli ollut uskon ja anastanut itselleen sitä, mikä oli vihitty tuhon omaksi, viha kohdannut koko Israelin seurakuntaa, vaikka hän olikin vain yksi mies?
Eikö hänen täytynyt hukkaa rikoksensa tähden?"
Did not Achan, the son of Zerach, do wrong about the cursed thing, causing wrath to come on all the people of Israel? And not on him only came the punishment of death.
οὐκ ἰδοὺ αχαρ ὁ τοῦ ζαρα πλημμελεῖα ἐπλημμελήσεν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος καὶ ἐπὶ πᾶσαν συναγωγὴν ἰσραὴλ ἐγενήθη ὄργη καὶ οὗτος εἷς μόνος ἦν μὴ μόνος οὗτος ἀπέθανεν τῇ ἑαυτοῦ ἀμαρτίᾳ
- 21 Silloin ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa vastasivat ja puhuivat Israelin heimojen päämiehille:
Then the children of Reuben and the children of Gad and the half-tribe of Manasseh said in answer to the heads of the families of Israel,
καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ οἱ υἱοὶ γαδ καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασση καὶ ἐλάλησαν τοῖς χιλιάρχοις ἰσραὴλ λέγοντες

- 22 "Jumala, Herra Jumala, Jumala, Herra Jumala, hän tietää sen, ja Israel myöskin tietäköön sen: jos me olemme kapinamielessä tai uskottomuudesta Herraa kohtaan - älä meitä silloin tänä päivänä auta -
 God, even God the Lord, God, even God the Lord, he sees, and Israel will see--if it is in pride or in sin against the Lord,
 ὁ θεὸς θεός ἐστιν κύριος καὶ ὁ θεὸς θεὸς κύριος αὐτὸς οἶδεν καὶ ἰσραὴλ αὐτὸς γινώσεται εἰ ἐν ἀποστασίᾳ ἐπλημμελήσαμεν ἐναντι τοῦ κυρίου μὴ ῥύσαιτο ἡμᾶς ἐν ταύτῃ
- 23 rakentaneet alttarin kääntyäksemme pois Herrasta, uhrataksemme sen päällä polttouhria ja ruokauhria tai toimittaaksemme sen päällä yhteysuhreja, niin kostakoon Herra itse sen.
 That we have made ourselves an altar, being false to the Lord, keep us not safe from death this day; and if for the purpose of offering burned offerings on it and meal offerings, or peace-offerings, let the Lord himself send punishment for it;
 καὶ εἰ ἠκοδομήσαμεν αὐτοῖς βωμὸν ὥστε ἀποστήναι ἀπὸ κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὥστε ἀναβιβάσαι ἐπ' αὐτὸν θυσίαν ὀλοκαυτωμάτων ἢ ὥστε ποιῆσαι ἐπ' αὐτοῦ θυσίαν σωτηρίου κύριος ἐκζητήσει
- 24 Totisesti, me olemme tehneet sen vain yhdestä huolestuneina, siitä, että teidän lapsenne vastaisuudessa voivat sanoa meidän lapsillemme näin: 'Mitä teillä on tekemistä Herran, Israelin Jumalan, kanssa?
 And if we have not, in fact, done this designedly and with purpose, having in our minds the fear that in time to come your children might say to our children, What have you to do with the Lord, the God of Israel?
 ἀλλ' ἕνεκεν εὐλαβείας ῥήματος ἐποιήσαμεν τοῦτο λέγοντες ἵνα μὴ εἰπωσιν αὐριον τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκνοις ἡμῶν τί ὑμῖν κύριον τῷ θεῷ ἰσραὴλ
- 25 Onhan Herra pannut Jordanin välirajaksi meille ja teille, te ruubenilaiset ja gaadilaiset; teillä ei ole mitään osuutta Herraan.' Ja niin teidän lapsenne voivat saada aikaan, että meidän lapsemme lakkaavat pelkäämästä Herraa.
 For the Lord has made Jordan a line of division between us and you, the children of Reuben and the children of Gad; you have no part in the Lord: so your children will make our children give up fearing the Lord.
 καὶ ὄρια ἔθηκεν κύριος ἀνὰ μέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν τὸν ἰορδάνην καὶ οὐκ ἔστιν ὑμῖν μερὶς κυρίου καὶ ἀπαλλοτριώσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν τοὺς υἱοὺς ἡμῶν ἵνα μὴ σέβωνται κύριον
- 26 Sentähden me sanoimme: Tehkäämme itsellemme alttari, rakentakaamme se, ei polttouhria eikä teurasuhria varten,
 So we said, Let us now make an altar for ourselves, not for burned offerings or for the offerings of beasts:
 καὶ εἶπαμεν ποιῆσαι οὕτως τοῦ οἰκοδομήσαι τὸν βωμὸν τοῦτον οὐχ ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδὲ ἕνεκεν θυσίων
- 27 vaan olemaan meidän ja teidän sekä myös meidän jälkeläistemme välillä meidän jälkeemme todistajana siitä, että me tahdomme toimittaa Herran palvelusta hänen edessänsä, polttouhreja, teurasuhreja ja yhteysuhreja, etteivät teidän lapsenne vastaisuudessa sanoisi meidän lapsillemme: 'Teillä ei ole mitään osuutta Herraan'.
 But to be a witness between us and you, and between the future generations, that we have the right of worshipping the Lord with our burned offerings and our offerings of beasts and our peace-offerings; so that your children will not be able to say to our children in time to come, You have no part in the Lord.
 ἀλλ' ἵνα ᾗ τοῦτο μαρτύριον ἀνὰ μέσον ἡμῶν καὶ ὑμῶν καὶ ἀνὰ μέσον τῶν γενεῶν ἡμῶν μεθ' ἡμᾶς τοῦ λατρεύειν λατρείαν κυρίῳ ἐναντίον αὐτοῦ ἐν τοῖς καρπώμασιν ἡμῶν καὶ ἐν ταῖς θυσίαις ἡμῶν καὶ ἐν ταῖς θυσίαις τῶν σωτηρίων ἡμῶν καὶ οὐκ ἐροῦσιν τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκνοις ἡμῶν αὐριον οὐκ ἔστιν ὑμῖν μερὶς κυρίου
- 28 Ja me ajattelimme: Jos he vastaisuudessa sanovat näin meille ja meidän jälkeläisillemme, niin me voimme vastata: 'Katsokaa Herran alttarin kuvaa, jonka meidän esi-isämme ovat tehneet, ei polttouhria eikä teurasuhria varten, vaan olemaan todistajana meidän välillämme ja teidän'.
 For we said to ourselves, If they say this to us or to future generations, then we will say, See this copy of the Lord's altar which our fathers made, not for burned offerings or offerings of beasts, but for a witness between us and you.
 καὶ εἶπαμεν ἐὰν γένηται ποτε καὶ λαλήσωσιν πρὸς ἡμᾶς καὶ ταῖς γενεαῖς ἡμῶν αὐριον καὶ ἐροῦσιν ἴδετε ὁμοίωμα τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ὃ ἐποίησαν οἱ πατέρες ἡμῶν οὐχ ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδὲ ἕνεκεν θυσίων ἀλλὰ μαρτύριον ἔστιν ἀνὰ μέσον ὑμῶν καὶ ἀνὰ μέσον ἡμῶν καὶ ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν ἡμῶν
- 29 Pois se, että me kapinoisimme Herraa vastaan ja kääntyisimme tänä päivänä pois Herrasta rakentamalla alttarin polttouhria, ruokauhria ja teurasuhria varten, toisen kuin Herran, meidän Jumalamme, alttari, joka on hänen asumuksensa edessä!'
 Never let it be said that we were false to the Lord, turning back this day from him and building an altar for burned offerings and meal offerings and offerings of beasts, in addition to the altar of the Lord our God which is before his House.
 μὴ γένοιτο οὖν ἡμᾶς ἀποστραφῆναι ἀπὸ κυρίου ἐν ταῖς σήμερον ἡμέραις ἀποστήναι ἀπὸ κυρίου ὥστε οἰκοδομήσαι ἡμᾶς θυσιαστήριον τοῖς καρπώμασιν καὶ ταῖς θυσίαις σαλαμιν καὶ τῇ θυσίᾳ τοῦ σωτηρίου πλὴν τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ὃ ἔστιν ἐναντίον τῆς σκηνῆς αὐτοῦ
- 30 Kun pappi Piinehas ja kansan ruhtinaat, Israelin heimojen päämiehet, jotka olivat hänen kanssaan, kuulivat, mitä ruubenilaiset, gaadilaiset ja manasselaiset puhuivat, oli se heille mieleen.
 Then Phinehas the priest and the chiefs of the meeting and the heads of the families of Israel who were with him, hearing what the children of Reuben and the children of Gad and the children of Manasseh said, were pleased.
 καὶ ἀκούσας φινεῆς ὁ ἱερεὺς καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς ἰσραὴλ οἱ ἦσαν μετ' αὐτοῦ τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησαν οἱ υἱοὶ ρουβην καὶ οἱ υἱοὶ γαδ καὶ τὸ ἡμισυ φυλῆς μανασση καὶ ἤρρεσεν αὐ τοῖς

- 31 **Ja pappi Piinehas, Eleasarin poika, sanoi ruubenilaisille, gaadilaisille ja manasselaisille: "Nyt me tiedämme, että Herra on meidän keskellämme, koska ette olekaan menetelleet uskottomasti Herraa kohtaan; näin te pelastitte israelilaiset joutumasta Herran käsiin".**
And Phinehas, the son of Eleazar the priest, said to the children of Reuben and the children of Gad and the children of Manasseh, Now we are certain that the Lord is among us, because you have not done this wrong against the Lord: and you have kept us from falling into the hands of the Lord.
και ειπεν φινεας ο ιερευς τοις υιοις ρουβην και τοις υιοις γαδ και τῷ ἡμίσει φυλης μανασση σημερον εγνωκαμεν οτι μεθ' ἡμων κύριος διότι οὐκ ἐπλημμελήσατε ἐναντίον κυρίου πλημμέλειαν και ὅτι ἐρρύσασθε τοὺς υιοὺς ἰσραηλ ἐκ χειρὸς κυρίου
- 32 **Sen jälkeen pappi Piinehas, Eleasarin poika, ja ruhtinaat palasivat Gileadin maasta, ruubenilaisten ja gaadilaisten luota, takaisin Kanaanin maahan israelilaisten luo ja antoivat heille nämä tiedot.**
Then Phinehas, the son of Eleazar the priest, and the chiefs went back from the land of Gilead, from the children of Reuben and the children of Gad, and came to the children of Israel in Canaan and gave them the news.
και ἀπέστρεψεν φινεας ο ιερευς και οι ἄρχοντες ἀπὸ τῶν υἰῶν ρουβην και ἀπὸ τῶν υἰῶν γαδ και ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλης μανασση ἐκ γῆς γαλααδ εἰς γῆν χανααν πρὸς τοὺς υιοὺς ἰσραηλ και ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς τοὺς λόγους
- 33 **Ja ne olivat israelilaisille mieleen, ja israelilaiset ylistivät Jumalaa; eivätkä he enää ajatelleet lähteä sotaan heitä vastaan, hävittämään sitä maata, jossa ruubenilaiset ja gaadilaiset asuivat.**
And the children of Israel were pleased about this; and they gave praise to God, and had no more thought of going to war against the children of Reuben and the children of Gad for the destruction of their land.
και ἤρεσεν τοις υιοις ἰσραηλ και ἐλάλησαν πρὸς τοὺς υιοὺς ἰσραηλ και εὐλόγησαν τὸν θεὸν υἰῶν ἰσραηλ και εἶπαν μηκέτι ἀναβῆναι πρὸς αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐξολεθρεῦσαι τὴν γῆν τῶν υἰῶν ρουβην και τῶν υἰῶν γαδ και τοῦ ἡμίσεος φυλης μανασση και κατόκησαν ἐπ' αὐτῆς
- 34 **Ja ruubenilaiset ja gaadilaiset antoivat alttarille nimen, sanoen: "Se on todistaja meidän välillämme siitä, että Herra on Jumala".**
And the children of Reuben and the children of Gad gave to that altar the name of Ed. For, they said, It is a witness between us that the Lord is God.
και ἐπωνόμασεν ἰησοῦς τὸν βωμὸν τῶν ρουβην και τῶν γαδ και τοῦ ἡμίσεος φυλης μανασση και εἶπεν ὅτι μαρτύριόν ἐστιν ἀνὰ μέσον αὐτῶν ὅτι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν ἐστιν
- 1 **Pitkän ajan kuluttua, sitten kuin Herra oli suonut Israelin päästä rauhaan kaikilta sen ympärillä asuivilta vihollisilta, ja kun Joosua oli käynyt vanhaksi ja iäkkääksi,**
Now after a long time, when the Lord had given Israel rest from wars on every side, and Joshua was old and full of years,
και ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πλείους μετὰ τὸ καταπαῦσαι κύριον τὸν ἰσραηλ ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλοθεῖν και ἰησοῦς πρεσβύτερος προβεβηκῶς ταῖς ἡμέραις
- 2 **kutsui Joosua kaiken Israelin, sen vanhimmat, päämiehet, tuomarit ja päällismiehet ja sanoi heille: "Minä olen käynyt vanhaksi ja iäkkääksi.**
Joshua sent for all Israel, for their responsible men and their chiefs and their judges and their overseers, and said to them, I am old, and full of years:
και συνεκάλεσεν ἰησοῦς πάντας τοὺς υιοὺς ἰσραηλ και τὴν γερουσίαν αὐτῶν και τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν και τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν και τοὺς δικαστὰς αὐτῶν και εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἐγὼ γεγήρακα και ἀι προβέβηκα ταῖς ἡμέραις
- 3 **Ja te olette itse nähneet kaiken, mitä Herra, teidän Jumalanne, on tehnyt kaikille näille kansoille, jotka hän on karkoittanut teidän tieltänne; sillä Herra, teidän Jumalanne, on itse sotinut teidän puolestanne.**
You have seen everything the Lord your God has done to all these nations because of you; for it is the Lord your God who has been fighting for you.
ὁμεις δὲ ἐωράκατε ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν τούτοις ἀπὸ προσώπου ὑμῶν ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὁ ἐκπολεμήσας ὑμῖν
- 4 **Katsokaa, minä olen arponut teille, teidän sukukunnillenne, perintöosaksi nämä kansat, jotka vielä ovat jäljellä, ja kaikki kansat, jotka minä hävitin Jordanista Suureen mereen asti, auringonlaskuun päin.**
Now I have given to you, as the heritage of your tribes, all these nations which are still in the land, together with those cut off by me, from Jordan as far as the Great Sea on the west.
ἴδετε ὅτι ἐπέρριψα ὑμῖν τὰ ἔθνη τὰ καταλειμμένα ὑμῖν ταῦτα ἐν τοῖς κλήροις εἰς τὰς φυλάς ὑμῶν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου πάντα τὰ ἔθνη ἃ ἐξωλέθρευσα και ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης ὀρει ἐπὶ διὰ σμὰς ἡλίου
- 5 **Ja Herra, teidän Jumalanne, työntää itse ne pois teidän edestänne ja karkoittaa ne teidän tieltänne, niin että te otatte omaksenne heidän maansa, niinkuin Herra, teidän Jumalanne, on teille puhunut.**
The Lord your God will send them away by force, driving them out before you; and you are to take their land for your heritage, as the Lord your God said to you.
κύριος δὲ ὁ θεὸς ὑμῶν οὗτος ἐξολεθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν ἕως ἂν ἀπόλωνται και ἀποστελεῖ αὐτοῖς τὰ θηρία τὰ ἄγρια ἕως ἂν ἐξολεθρευθῇ αὐτοὺς και τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν και κατακληρονομήσατε τὴν γῆν αὐτῶν καθὰ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὑμῖν
- 6 **Olkaa siis aivan lujat ja noudattakaa tarkoin kaikkea, mitä Mooseksen lain kirjaan on kirjoitettu, poikkeamatta siitä oikealle tai vasemmalle,**
So be very strong to keep and do whatever is recorded in the book of the law of Moses, not turning away from it to the right or to the left;
κατισχύσατε οὖν σφόδρα φυλάσσειν και ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου μουσῆ ἵνα μὴ ἐκκλίνητε εἰς δεξιὰν ἢ εὐόνομα

- 7 niin ettette yhdy näihin teidän keskuuteenne jääneisiin kansoihin, ette mainitse heidän jumaliensa nimiä etkä vanno niiden nimeen, ette palvele niitä etkä kumarra niitä, **Have nothing to do with these nations who still are living among you; let not their gods be named by you or used in your oaths; do not be their servants or give them worship:** ὅπως μὴ εἰσέλθητε εἰς τὰ ἔθνη τὰ καταλειμμένα ταῦτα καὶ τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν αὐτῶν οὐκ ὀνομασθήσεται ἐν ὑμῖν οὐδὲ μὴ προσκυνήσητε αὐτοῖς οὐδὲ μὴ λατρεύσητε αὐτοῖς
- 8 vaan että riiputte kiinni Herrassa, Jumalassanne, niinkuin olette tehneet aina tähän päivään asti. **But be true to the Lord your God as you have been till this day.** ἀλλὰ κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν προσκολληθήσεσθε καθάπερ ἐποιήσατε ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 9 Sentähden Herra on karkoittanut teidän tieltänne suuret ja mahtavat kansat, eikä ainoakaan ole kestänyt teidän edessänne aina tähän päivään asti. **For the Lord has sent out from before you nations great and strong: and they have all given way before you till this day.** καὶ ἐξωλέθρευσεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ προσώπου ὑμῶν ἔθνη μεγάλη καὶ ἰσχυρά καὶ ὑμῖν οὐθεὶς ἀντέστη κατενώπιον ὑμῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 10 Yksi ainoa mies teistä ajoi pakoon tuhat, sillä Herra, teidän Jumalanne, soti itse teidän puolestanne, niinkuin hän on teille puhunut. **One man of you is able to put to flight a thousand; for it is the Lord your God who is fighting for you, as he has said to you.** εἷς ὑμῶν ἐδίωξεν χιλίους ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐξεπολέμει ὑμῖν καθάπερ εἶπεν ὑμῖν
- 11 Ottakaa siis henkenne tähden tarkka vaari siitä, että rakastatte Herraa, teidän Jumalaanne. **So keep watch on yourselves, and see that you have love for the Lord your God.** καὶ φυλάξασθε σφόδρα τοῦ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν
- 12 Sillä jos te käännytte hänestä pois ja liitytte näiden teidän keskuuteenne jääneiden kansojen tähteisiin ja lankoudutte heidän kanssansa ja yhdytte heihin ja he teihin, **For if you go back, joining yourselves to the rest of these nations who are still among you, getting married to them and living with them and they with you:** ἐὰν γὰρ ἀποστραφῆτε καὶ προσθῆσθε τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἔθνεσιν τούτοις τοῖς μεθ' ὑμῶν καὶ ἐπιγαμίας ποιήσητε πρὸς αὐτοὺς καὶ συγκαταμυγῆτε αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ ὑμῖν
- 13 niin tietäkää, ettei Herra, teidän Jumalanne, enää karkoita näitä kansoja teidän tieltänne, vaan ne tulevat teille paulaksi ja ansaksi, kylkienne ruoskaksi ja okaiksi silmiinne, kunnes te häviätte tästä hyvästä maasta, jonka Herra, teidän Jumalanne, on teille antanut. **Then you may be certain that the Lord your God will not go on driving these nations out from before you; but they will become a danger and a cause of sin to you, a whip for your sides and thorns in your eyes, till you are cut off from this good land which the Lord your God has given you.** γινώσκετε ὅτι οὐ μὴ προσθῆ κύριος τοῦ ἐξολεθρεῦσαι τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς παγίδας καὶ εἰς σκάνδαλα καὶ εἰς ἦλους ἐν ταῖς πτέρναις ὑμῶν καὶ εἰς βολίδας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἕως ἂν ἀπόλησθε ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης ἣν ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 14 Katso, minä menen nyt kaiken maailman tietä. Koko sydämenne ja koko sielunne tietäköön, ettei ainoakaan kaikista niistä teitä koskevista lupauksista, jotka Herra, teidän Jumalanne, on antanut, ole jäänyt täyttämättä; kaikki ovat toteutuneet teille, ei ainoakaan niistä ole jäänyt täyttämättä. **Now I am about to go the way of all the earth: and you have seen and are certain, all of you, in your hearts and souls, that in all the good things which the Lord said about you, he has kept faith with you; everything has come true for you.** ἐγὼ δὲ ἀποτρέχω τὴν ὁδὸν καθὰ καὶ πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ γινώσεσθε τῆ καρδίᾳ ὑμῶν καὶ τῆ ψυχῇ ὑμῶν διότι οὐ διέπεσεν εἷς λόγος ἀπὸ πάντων τῶν λόγων ὧν εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν πρὸς πᾶντα τὰ ἀνήκοντα ὑμῖν οὐ διεφώνησεν ἐξ αὐτῶν
- 15 Ja niinkuin kaikki teitä koskevat lupaukset, jotka Herra, teidän Jumalanne, on antanut, ovat toteutuneet teille, niin Herra myöskin antaa kaikkien uhkauksiensa toteutua teille, kunnes hän on hävittänyt teidät tästä hyvästä maasta, jonka Herra, teidän Jumalanne, on teille antanut: **And you will see that, as all the good things which the Lord your God undertook to do for you, have come to you, so the Lord will send down on you all the evil things till he has made your destruction complete, and you are cut off from the good land which the Lord your God has given you.** καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦκει ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ καλὰ ἃ ἐλάλησεν κύριος πρὸς ὑμᾶς οὕτως ἐπάξει κύριος ὁ θεὸς ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ πονηρὰ ἕως ἂν ἐξολεθρεύσῃ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης ἣς ἔδωκεν κύριος ὑμῖν
- 16 jos te rikotte Herran, teidän Jumalanne, liiton, jonka hän on teille säätänyt, ja menette ja palvelette muita jumalia ja niitä kumarratte, niin Herran viha syttyy teitä kohtaan, ja te häviätte pian siitä hyvästä maasta, jonka hän on teille antanut." **If the agreement of the Lord your God, which was given to you by his orders, is broken, and you become the servants of other gods and give them worship, then the wrath of the Lord will be burning against you, and you will quickly be cut off from the good land which he has given you.** ἐν τῷ παραβῆναι ὑμᾶς τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἣν ἐνετείλατο ὑμῖν καὶ πορευθέντες λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς
- 1 Sitten Joosua kokosi kaikki Israelin sukukunnat Sikemiin ja kutsui Israelin vanhimmat, sen päämiehet, tuomarit ja päällismiehet, ja he asettuivat Jumalan eteen. **Then Joshua got all the tribes of Israel together at Shechem; and he sent for the responsible men of Israel and their chiefs and their judges and their overseers; and they took their place before God.** καὶ συνήγαγεν ἰησοῦς πάσας φυλὰς ἰσραηλ εἰς σηλω καὶ συνεκάλεσεν τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν καὶ τοὺς δικαστὰς αὐτῶν καὶ ἔστησεν αὐτοὺς ἀπέναντι τοῦ θεοῦ

- 2 **Ja Joosua sanoi koko kansalle: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Tuolla puolella Euftrat-virran asuivat muinoin teidän isänne, myös Terah, Aabrahamin ja Naahorin isä, ja he palvelivat muita jumalia.**
And Joshua said to all the people, These are the words of the Lord, the God of Israel: In the past your fathers, Terah, the father of Abraham, and the father of Nahor, were living on the other side of the River: and they were worshipping other gods.
 και ειπεν ιησους προς παντα τον λαον ταδε λεγει κυριος ο θεος ισραηλ περαν του ποταμου κατωκησαν οι πατερες υμων το απ' αρχης θαρα ο πατηρ αβρααμ και ο πατηρ ναχωρ και ελατρευσαν θεο ις ετεροις
- 3 **Mutta minä otin teidän isänne Aabrahamin tuolta puolelta virran ja kuljetin häntä kautta koko Kanaanin maan ja tein hänen jälkeläisensä lukuisiksi ja annoin hänelle Iisakin.**
And I took your father Abraham from the other side of the River, guiding him through all the land of Canaan; I made his offspring great in number, and gave him Isaac.
 και ελαβον τον πατερα υμων τον αβρααμ εκ του περαν του ποταμου και ωδηγησα αυτον εν παση τη γη και επληθυνα αυτου σπερμα και εδωκα αυτω τον ισαακ
- 4 **Ja Iisakille minä annoin Jaakobin ja Eesaun. Ja Eesaulle minä annoin Seirin vuoriston omaksi, mutta Jaakob ja hänen poikansa menivät Egyptiin.**
And to Isaac I gave Jacob and Esau: to Esau I gave Mount Seir, as his heritage; but Jacob and his children went down to Egypt.
 και τω ισαακ τον ιακωβ και τον ησαυ και εδωκα τω ησαυ το ορος το σηρ κληρονομησαι αυτω και ιακωβ και οι υιοι αυτου κατεβησαν εις αιγυπτον και εγενοντο εκει εις εθνος μεγα και πολυ και κ ραταιον
- 5 **Sitten minä lähetin Mooseksen ja Aaronin ja rankaisin Egyptiä sillä, mitä minä siellä tein, ja sen jälkeen minä vein teidät sieltä pois.**
And I sent Moses and Aaron, troubling Egypt by all the signs I did among them: and after that I took you out.
 και εκაკωσαν αυτους οι αιγυπτιοι και επαταξεν κυριος την αιγυπτον εν οις εποησεν αυτοις και μετα ταυτα εξηγαγεν υμας
- 6 **Ja kun minä vein teidän isänne pois Egyptistä ja te olitte saapuneet meren rannalle, ajoivat egyptiläiset teidän isiänne takaa sotavaunuilla ja ratsumiehillä Kaislamereen saakka.**
I took your fathers out of Egypt: and you came to the Red Sea; and the Egyptians came after your fathers to the Red Sea, with their war-carriages and their horsemen.
 εξ αιγυπτου και εισηλαθε εις την θαλασσαν την ερυθραν και κατεδιωξαν οι αιγυπτιοι οπισω των πατερων υμων εν αρμασιν και εν ιπποις εις την θαλασσαν την ερυθραν
- 7 **Niin he huusivat Herraa, ja hän pani pimeyden teidän ja egyptiläisten välille ja antoi meren tulla heidän ylitsensä, ja se peitti heidät; omin silmin te näitte, mitä minä tein egyptiläisille. Kun te sitten olitte asuneet kauan aikaa erämaassa,**
And at their cry, the Lord made it dark between you and the Egyptians, and made the sea go over them, covering them with its waters; your eyes have seen what I did in Egypt: then for a long time you were living in the waste land.
 και ανεβοησαμεν προς κυριον και εδωκεν νεφελην και γνοφον ανα μεσον ημων και ανα μεσον των αιγυπτιων και επηγαγεν επ' αυτους την θαλασσαν και εκάλυψεν αυτους και ειδοσαν οι οφθαλμοι υμων οσα εποησεν κυριος εν γη αιγυπτω και ητε εν τη ερημω ημερας πλειους
- 8 **toin minä teidät amorilaisten maahan, jotka asuivat tuolla puolella Jordanin, ja he taistelivat teitä vastaan; mutta minä annoin heidät teidän käsiinne, ja te otitte omaksenne heidän maansa, ja minä tuhosin heidät teidän tieltänne.**
And I took you into the lands of the Amorites on the other side of Jordan; and they made war on you, and I gave them into your hands and you took their land; and I sent destruction on them before you.
 και ηγαγεν υμας εις γην αμορραιων των κατοικουντων περαν του ιορδανου και παρεταξαντο υμιν και παρεδωκεν αυτους κυριος εις τας χειρας υμων και κατεκληρονομησατε την γην αυτων και εξ ωλεθρευσατε αυτους απο προσωπου υμων
- 9 **Silloin nousi Baalak, Sipporin poika, Mooabin kuningas ja taisteli Israelia vastaan; ja hän lähetti kutsumaan Bileamin, Beorin pojan, että hän kiroaisi teidät.**
Then Balak, the son of Zippor, king of Moab, went up to war against Israel; and he sent for Balaam, the son of Beor, to put a curse on you:
 και ανεστη βαλακ ο του σεφωρ βασιλευς μοαβ και παρεταξατο τω ισραηλ και αποστειλας εκαλεσεν τον βαλααμ αρασασθαι υμιν
- 10 **Mutta minä en tahtonut kuulla Bileamia, vaan hänen täytyi siunata teidät, ja minä pelastin teidät hänen käsistään.**
But I did not give ear to Balaam; and so he went on blessing you; and I kept you safe from him.
 και ουκ ηθελησεν κυριος ο θεος σου απολεσαι σε και ευλογιαν ευλογησεν υμας και εξειλατο υμας εκ χειρων αυτων και παρεδωκεν αυτους
- 11 **Ja kun te olitte menneet Jordanin yli ja tulleet Jerikoon, niin Jerikon miehet ja amorilaiset, perissiläiset, kanaanilaiset, heetiläiset, girgasilaiset, hivviläiset ja jebusilaiset taistelivat teitä vastaan, mutta minä annoin heidät teidän käsiinne.**
Then you went over Jordan and came to Jericho: and the men of Jericho made war on you, the Amorites and the Perizzites and the Canaanites and the Hittites and the Girgashites and the Hivites and the Jebusites: and I gave them up into your hands.
 και διεβητε τον ιορδανην και παρεγενηθητε εις ιεριχω και επολεμησαν προς υμας οι κατοικουντες ιεριχω ο αμορραιος και ο χαναναιος και ο φερεζαιος και ο ευαιος και ο ιεβουσαιος και ο χετταιος και ο γεργεσαιος και παρεδωκεν αυτους κυριος εις τας χειρας υμων

- 12 Ja minä lähetin herhiläisiä teidän edellänne, ja ne karkoittivat heidät teidän tieltänne, ne kaksi amorilaisten kuningasta; sinä miekallasi ja jousellasi et sitä tehnyt.
And I sent the hornet before you, driving out the two kings of the Amorites before you, not with your sword and your bow.
καὶ ἐξαπέστειλεν προτέραν ὑμῶν τὴν σφηκιάν καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν δώδεκα βασιλεῖς τῶν αμορραίων οὐκ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ σου οὐδὲ ἐν τῷ τόξῳ σου
- 13 Ja minä annoin teille maan, josta sinä et ollut vaivaa nähnyt, ja kaupunkeja, joita te ette olleet rakentaneet, mutta joihin saitte asettua; viinitarhoista ja öljypuista, joita te ette olleet istuttaneet, te saitte syödä.
And I gave you a land on which you had done no work, and towns not of your building, and you are now living in them; and your food comes from vine-gardens and olive-gardens not of your planting.
καὶ ἔδωκεν ὑμῖν γῆν ἐφ' ἣν οὐκ ἐκοπάσατε ἐπ' αὐτῆς καὶ πόλεις ἃς οὐκ ἠκοδομήσατε καὶ κατοικήθητε ἐν αὐταῖς καὶ ἀμπελώνας καὶ ἐλαιώνας οὓς οὐκ ἐφυτεύσατε ὑμεῖς ἔδεσθε
- 14 Niin peljätkää nyt Herraa, palvelkaa häntä nuhteettomasti ja uskollisesti ja poistakaa ne jumalat, joita teidän isänne palvelivat tuolla puolella virran ja Egyptissä, ja palvelkaa Herraa.
So now, go in fear of the Lord, and be his servants with true hearts: put away the gods worshipped by your fathers across the River and in Egypt, and be servants of the Lord.
καὶ νῦν φοβήθητε κύριον καὶ λατρεύσατε αὐτῷ ἐν εὐθιότητι καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ περιέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτριούς οἱς ἐλάτρευσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν αἰγύπτῳ καὶ λατρεύετε κυρίῳ
- 15 Mutta jos pidätte pahana palvella Herraa, niin valitkaa tänä päivänä, ketä tahdotte palvella, niitkö jumalia, joita teidän isänne palvelivat tuolla puolella virran, vai amorilaisten jumalia, niiden, joiden maassa te asutte. Mutta minä ja minun perheeni palvelemme Herraa."
And if it seems evil to you to be the servants of the Lord, make the decision this day whose servants you will be: of the gods whose servants your fathers were across the River, or of the gods of the Amorites in whose land you are living: but I and my house will be the servants of the Lord.
εἰ δὲ μὴ ἀρέσκει ὑμῖν λατρεῦειν κυρίῳ ἔλεσθε ὑμῖν ἑαυτοῖς σήμερον τίνι λατρεύσητε εἴτε τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων ὑμῶν τοῖς ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ εἴτε τοῖς θεοῖς τῶν αμορραίων ἐν οἷς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐγὼ δὲ καὶ ἡ οἰκία μου λατρεύσομεν κυρίῳ ὅτι ἅγιός ἐστιν
- 16 Silloin kansa vastasi ja sanoi: "Pois se, että me hylkäisimme Herran ja palvelisimme muita jumalia!
Then the people in answer said, Never will we give up the Lord to be the servants of other gods;
καὶ ἀποκριθεὶς ὁ λαὸς εἶπεν μὴ γένοιτο ἡμῖν καταλιπεῖν κύριον ὥστε λατρεῦειν θεοῖς ἑτέροις
- 17 Sillä Herra on meidän Jumalamme, hän, joka johdatti meidät ja meidän isämme pois Egyptin maasta, orjuuden pesästä, ja joka teki meidän silmiemme edessä suuret tunnusteet ja aina varjeli meitä sillä tiellä, jota me vaelsimme, ja kaikkien niiden kansojen keskellä, joiden kautta me kuljimme.
For it is the Lord our God who has taken us and our fathers out of the land of Egypt, out of the prison-house, and who did all those great signs before our eyes, and kept us safe on all our journeys, and among all the peoples through whom we went:
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς θεὸς ἐστὶν αὐτὸς ἀνήγαγεν ἡμᾶς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου καὶ διεφύλαξεν ἡμᾶς ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ ἣ ἐπορεύθημεν ἐν αὐτῇ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν οὓς παρήλθομεν δι' αὐτῶν
- 18 Ja Herra karkoitti meidän tieltämme kaikki ne kansat, myös amorilaiset, jotka asuivat tässä maassa. Sentähden me palvelemme Herraa, sillä hän on meidän Jumalamme."
And the Lord sent out from before us all the peoples, the Amorites living in the land: so we will be the servants of the Lord, for he is our God.
καὶ ἐξέβαλεν κύριος τὸν αμορραῖον καὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κατοικοῦντα τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου ἡμῶν ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς λατρεύσομεν κυρίῳ οὗτος γὰρ θεὸς ἡμῶν ἐστὶν
- 19 Niin Joosua sanoi kansalle: "Te ette voi palvella Herraa, sillä hän on pyhä Jumala; hän on kiivas Jumala, hän ei anna anteeksi teidän rikoksianne ja syntejänne.
And Joshua said to the people, You are not able to be the servants of the Lord, for he is a holy God, a God who will not let his honour be given to another: he will have no mercy on your wrongdoing or your sins.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν οὐ μὴ δύνησθε λατρεῦειν κυρίῳ ὅτι θεὸς ἅγιός ἐστιν καὶ ζηλώσας οὗτος οὐκ ἀνήσει ὑμῶν τὰ ἀμαρτήματα καὶ τὰ ἀνομήματα ὑμῶν
- 20 Jos te hylkäätte Herran ja palvelette vieraita jumalia, niin hän kääntyy pois ja antaa teille käydä pahoin ja tekee lopun teistä, sen sijaan että hän on ennen antanut teille käydä hyvin."
If you are turned away from the Lord and become the servants of strange gods, then turning against you he will do you evil, cutting you off, after he has done you good.
ἤνικα ἐὰν ἐγκαταλίπητε κύριον καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ ἐπελθὼν κακώσει ὑμᾶς καὶ ἐξαναλώσει ὑμᾶς ἀνθ' ὧν εὗ ἐποίησεν ὑμᾶς
- 21 Mutta kansa sanoi Joosuaalle: "Ei niin, vaan me palvelemme Herraa".
And the people said to Joshua, No! But we will be the servants of the Lord.
καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν οὐχὶ ἀλλὰ κυρίῳ λατρεύσομεν
- 22 Silloin Joosua sanoi kansalle: "Te olette itse todistajina itseänne vastaan, että olette valinneet itsellenne Herran palvellaksenne häntä". He vastasivat: "Olemme".
And Joshua said to the people, You are witnesses against yourselves that you have made the decision to be the servants of the Lord. And they said, We are witnesses.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν μάρτυρες ὑμεῖς καθ' ὑμῶν ὅτι ὑμεῖς ἐξελέξασθε κύριον λατρεῦειν αὐτῷ

- 23 Hän sanoi: "Niin poistakaa nyt vieraat jumalat, joita on teidän keskuudessanne, ja taivuttakaa sydämenne Herran, Israelin Jumalan, puoleen".
Then, he said, put away the strange gods among you, turning your hearts to the Lord, the God of Israel.
καὶ νῦν περιέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτρίους τοὺς ἐν ὑμῖν καὶ εὐθύνετε τὴν καρδίαν ὑμῶν πρὸς κύριον θεὸν ἰσραηλ
- 24 Kansa vastasi Joosualle: "Herraa, meidän Jumalaamme, me palvelemme, ja hänen ääntänsä me kuulemme".
And the people said to Joshua, We will be the servants of the Lord our God, and we will give ear to his voice.
καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν κυρίῳ λατρεύσομεν καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκουσόμεθα
- 25 Niin Joosua teki sinä päivänä liiton kansan kanssa ja antoi heille Sikemissä käskyt ja oikeudet.
So Joshua made an agreement with the people that day, and gave them a rule and a law in Shechem.
καὶ διέθετο ἰησοῦς διαθήκην πρὸς τὸν λαόν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ νόμον καὶ κρίσιν ἐν σιλω ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ θεοῦ ἰσραηλ
- 26 Ja Joosua kirjoitti nämä puheet Jumalan lain kirjaan, ja hän otti suuren kiven ja pystytti sen sinne, tammen alle, joka oli Herran pyhäkössä.
And Joshua put these words on record, writing them in the book of the law of God; and he took a great stone, and put it up there under the oak-tree which was in the holy place of the Lord.
καὶ ἔγραψεν τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς βιβλίον νόμον τοῦ θεοῦ καὶ ἔλαβεν λίθον μέγαν καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἰησοῦς ὑπὸ τὴν τερέμινθον ἀπέναντι κυρίου
- 27 Ja Joosua sanoi kaikelle kansalle: "Katso, tämä kivi on oleva todistajana meitä vastaan, sillä se on kuullut kaikki Herran sanat, jotka hän on meille puhunut, ja se on oleva todistajana teitä vastaan, ettette kieltäisi Jumalaanne".
And Joshua said to all the people, See now, this stone is to be a witness against us; for all the words of the Lord have been said to us in its hearing: so it will be a witness against you if you are false to the Lord your God.
καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν ἰδοὺ ὁ λίθος οὗτος ἔσται ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον ὅτι αὐτὸς ἀκήκοεν πάντα τὰ λεχθέντα αὐτῷ ὑπὸ κυρίου ὅτι ἐλάλησεν πρὸς ἡμᾶς σήμερον καὶ ἔσται οὗτος ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἡνίκα ἐὰν ψεύσησθε κυρίῳ τῷ θεῷ μου
- 28 Sitten Joosua päästi kansan menemään, kunkin perintöosalleen.
Then Joshua let the people go away, every man to his heritage.
καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς τὸν λαόν καὶ ἐπορεύθησαν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 29 Näiden tapausten jälkeen Herran palvelija Joosua, Nuunin poika, kuoli sadan kymmenen vuoden vanhana.
Now after these things, the death of Joshua, the son of Nun, the servant of the Lord, took place, he being then a hundred and ten years old.
καὶ ἐλάτρευσεν ἰσραηλ τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων ὅσοι ἐφείλκυσαν τὸν χρόνον μετὰ ἰησοῦ καὶ ὅσοι εἶδον πάντα τὰ ἔργα κυρίου ὅσα ἐποίησεν τῷ ἰσραηλ
- 30 Ja he hautasivat hänet hänen perintöosansa alueelle, Timnat-Serahiin, joka on Efraimin vuoristossa, pohjoispuolelle Gaas-vuorta.
And they put his body in the earth in the land of his heritage in Timnath-serah, in the hill-country of Ephraim, to the north of Mount Gaash.
καὶ ἐγένετο μετ' ἐκεῖνα καὶ ἀπέθανεν ἰησοῦς υἱὸς ναυι δούλος κυρίου ἑκατὸν δέκα ἐτῶν
- 31 Ja Israel palveli Herraa Joosuan koko elinajan ja niiden vanhinten koko elinajan, jotka elivät vielä kauan Joosuan jälkeen ja tunsivat kaikki ne teot, jotka Herra oli Israelille tehnyt.
And Israel was true to the Lord all the days of Joshua, and all the days of the older men who were still living after Joshua's death, and had seen what the Lord had done for Israel.
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν πρὸς τοῖς ὀρίοις τοῦ κλήρου αὐτοῦ ἐν θαμναθασαχαρᾷ ἐν τῷ ὄρει τῷ εφραιμ ἀπὸ βορρᾶ τοῦ ὄρους γαας [31a] ἐκεῖ ἔθηκαν μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ μνήμα εἰς ὃ ἔθαψαν αὐτὸν ἐκεῖ τὰς μισαίρας τὰς πετρίνας ἐν αἷς περιέτεμεν τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐν γαλγαλοῖς ὅτε ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου καθὰ συνέταξεν αὐτοῖς κύριος καὶ ἐκεῖ εἰσαν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 32 Ja Joosefin luut, jotka israelilaiset olivat tuoneet Egyptistä, he hautasivat Sikemiin, siihen maapalstaan, jonka Jaakob oli ostanut Hamorin, Sikemin isän, pojilta sadalla kesitalla ja jonka joosefilaiset olivat saaneet perintöosaksensa.
And the bones of Joseph, which the children of Israel had taken up from Egypt, they put in the earth in Shechem, in the property which Jacob had got from the sons of Hamor, the father of Shechem, for a hundred shekels: and they became the heritage of the children of Joseph.
καὶ τὰ ὀστά ἰωσηφ ἀνήγαγον οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐξ αἰγύπτου καὶ κατέωρον ἐν σικμοῖς ἐν τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ οὗ ἐκτήσατο ἰακωβ παρὰ τῶν ἀμορραίων τῶν κατοικοῦντων ἐν σικμοῖς ἀμνάδων ἑκατὸν καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἰωσηφ ἐν μερίδι
- 1 Joosuan kuoleman jälkeen israelilaiset kysyivät Herralta ja sanoivat: "Kenen meistä on ensiksi lähdeettävä kanaanilaisia vastaan, sotimaan heitä vastaan?" Herra vastasi:
Now after the death of Joshua, the children of Israel made request to the Lord, saying, Who is to go up first to make war for us against the Canaanites?
καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευταίην ἰησοῦ καὶ ἐπηρώτων οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐν κυρίῳ λέγοντες τίς ἀναβήσεται ἡμῖν πρὸς τὸν χανααναῖον ἀφηγοῦμενος τοῦ πολεμήσαι ἐν αὐτῷ
- 2 "Juuda lähteköön; katso, minä annan maan hänen käsiinsä".
And the Lord said, Judah is to go up: see, I have given the land into his hands.
καὶ εἶπεν κύριος ἰουδας ἀναβήσεται ἰδοὺ δέδωκα τὴν γῆν ἐν χειρὶ αὐτοῦ

- 3 Niin Juuda sanoi veljellensä Simeonille: "Lähde minun kanssani minun arpaosaani, ja sotikaamme kanaanilaisia vastaan, niin minäkin tulen sinun kanssasi sinun arpaosaasi". Niin Simeon lähti hänen kanssaan.
Then Judah said to Simeon his brother, Come up with me into my heritage, so that we may make war against the Canaanites; and I will then go with you into your heritage. So Simeon went with him.
καὶ εἶπεν ἰουδας πρὸς σιμεων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνάβηθι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ κλήρῳ μου καὶ πολεμήσωμεν ἐν τῷ χαναanaίῳ καὶ πορεύσομαι καὶ γε ἐγὼ μετὰ σοῦ ἐν τῷ κλήρῳ σου καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτοῦ σιμεων
- 4 Ja Juuda lähti, ja Herra antoi kanaanilaiset ja perissiläiset heidän käsiinsä; ja he voittivat heidät Besekissä - kymmenentuhatta miestä.
And Judah went up; and the Lord gave the Canaanites and the Perizzites into their hands; and they overcame ten thousand of them in Bezek.
καὶ ἀνέβη ἰουδας καὶ ἔδωκεν κύριος τὸν χαναanaίον καὶ τὸν φερεζαῖον ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐν βεζεκ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν
- 5 Ja he kohtasivat Adoni-Besekin Besekissä ja taistelivat häntä vastaan ja voittivat kanaanilaiset ja perissiläiset.
And they came across Adoni-zedek, and made war on him; and they overcame the Canaanites and the Perizzites.
καὶ εὗρον τὸν αδωνιβεζεκ ἐν βεζεκ καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ καὶ ἐπάταξαν τὸν χαναanaίον καὶ τὸν φερεζαῖον
- 6 Ja Adoni-Besek pakeni, mutta he ajoivat häntä takaa ja ottivat hänet kiinni ja hakkasivat häneltä peukalot ja isotvarpaat.
But Adoni-zedek went in flight; and they went after him and overtook him, and had his thumbs and his great toes cut off.
καὶ ἔφυγεν αδωνιβεζεκ καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἔλαβον αὐτὸν καὶ ἀπέκοψαν τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ
- 7 Silloin Adoni-Besek sanoi: "Seitsemänkymmentä kuningasta, joilta oli hakattu peukalot ja isotvarpaat, kokosi muruja minun pöytäni alta; niinkuin minä olen tehnyt, niin on Jumala minulle maksanut". Ja he veivät hänet Jerusalemiin, ja siellä hän kuoli.
And Adoni-zedek said, Seventy kings, whose thumbs and great toes had been cut off, got broken meat under my table: as I have done, so has God done to me in full. And they took him to Jerusalem, and he came to his end there.
καὶ εἶπεν αδωνιβεζεκ ἐβδομήκοντα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι ἦσαν συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου καθὼς οὗν ἐποίησα οὕτως ἀνταπέδωκέν μοι ὁ θεὸς καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ
- 8 Ja Juudan miehet ryhtyivät taisteluun Jerusalemiin vastaan ja valloittivat sen ja surmasivat miekan terällä sen asukkaat ja pistivät kaupungin tuleen.
Then the children of Judah made an attack on Jerusalem, and took it, burning down the town after they had put its people to the sword without mercy.
καὶ ἐπολέμησαν οἱ υἱοὶ ἰουδα ἐν ἱερουσαλημ καὶ κατελάβοντο αὐτήν καὶ ἐπάταξαν αὐτήν ἐν στόματι ῥομφαίας καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν ἐν πυρὶ
- 9 Sen jälkeen Juudan miehet laskeutuivat sotimaan niitä kanaanilaisia vastaan, jotka asuivat Vuoristossa, Etelämaassa ja Alankomaassa.
After that the children of Judah went down to make war on the Canaanites living in the hill-country and in the south and in the lowlands.
καὶ μετὰ ταῦτα κατέβησαν οἱ υἱοὶ ἰουδα πολεμήσαι ἐν τῷ χαναanaίῳ τῷ κατοικοῦντι τὴν ὄρεινὴν καὶ τὸν νότον καὶ τὴν πεδινὴν
- 10 Niin Juuda meni niitä kanaanilaisia vastaan, jotka asuivat Hebronissa - Hebronin nimi oli muinoin Kirjat-Arba - ja he voittivat Seesain, Ahimanin ja Talmain.
And Caleb went against the Canaanites of Hebron: (now in earlier times Hebron was named Kiriath-arba:) and he put Sheshai and Ahiman and Talmai to the sword.
καὶ ἐπορεύθη ἰουδας πρὸς τὸν χαναanaίον τὸν κατοικοῦντα ἐν χεβρων καὶ ἐξῆλθεν χεβρων ἐξ ἐναντίας τὸ δὲ ὄνομα χεβρων ἦν ἔμπροσθεν καριαθαρθοκσεφερ καὶ ἐπάταξεν τὸν σεσι καὶ τὸν αχιμαν καὶ τὸν θολμι γεννήματα τοῦ ενακ
- 11 Sieltä hän meni Debirin asukkaita vastaan - Debirin nimi oli muinoin Kirjat-Seefer -
And from there he went up against the people of Debir. (Now the name of Debir in earlier times was Kiriath-sepher.)
καὶ ἐπορεύθησαν ἐκεῖθεν πρὸς τοὺς κατοικοῦντας δαβιρ καὶ τὸ ὄνομα δαβιρ ἦν ἔμπροσθεν πόλις γραμμιάτων
- 12 ja Kaaleb sanoi: "Joka voittaa ja valloittaa Kirjat-Seeferin, sille minä annan tyttäreni Aksan vaimoksi".
And Caleb said, I will give Achsah, my daughter, as wife to the man who overcomes Kiriath-sepher and takes it.
καὶ εἶπεν χαλεβ ὅς ἂν πατάξῃ τὴν πόλιν τῶν γραμμιάτων καὶ προκαταλάβηται αὐτήν δώσω αὐτῷ τὴν ασχαν θυγατέρα μου εἰς γυναῖκα
- 13 Niin Othniel, Kenaan, Kaalebin nuoremman veljen, poika, valloitti sen; ja hän antoi tälle tyttärensä Aksan vaimoksi.
And Othniel, the son of Kenaz, Caleb's younger brother, took it; so he gave him his daughter Achsah for his wife.
καὶ προκατελάβετο αὐτήν γοθονιηλ υἱὸς κενεζ ἀδελφὸς χαλεβ ὁ νεώτερος καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ασχαν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα
- 14 Ja kun Aksa tuli, niin hän ylytti miestänsä, että tämä pyytäisi hänen isältänsä peltomaata; ja Aksa pudottautui aasin selästä maahan. Silloin Kaaleb sanoi hänelle: "Mikä sinun on?"
Now when she came to him, he put into her mind the idea of requesting a field from her father: and she got down from her ass; and Caleb said to her, What is it?
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτήν καὶ ἐπέσειεν αὐτὴν αἰτήσαι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς τὸν ἀγρόν καὶ ἐγόγγυζεν ἐπάνω τοῦ ὑποζυγίου καὶ ἔκραξεν ἀπὸ τοῦ ὑποζυγίου εἰς γῆν νότου ἐκδέδοσαι με καὶ εἶπεν αὐτῇ χαλεβ τί ἐστίν σοι

- 15 Niin hän vastasi hänelle: "Anna minulle jäähyväislahja, sillä sinä olet naittanut minut kuivaan maahan, anna siis minulle vesilähteitä". Silloin Kaaleb antoi hänelle Ylälähteet ja Alalähteet.
And she said to him, Give me a blessing; because you have put me in a dry south-land, now give me springs of water. So Caleb gave her the higher spring and the lower spring.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀσχα δός μοι εὐλογίαν ὅτι εἰς γῆν νότου ἐκδέδοσαί με καὶ δώσεις μοι λύτρωσιν ὕδατος καὶ ἔδωκεν αὐτῇ χαλεβ κατὰ τὴν καρδίαν αὐτῆς τὴν λύτρωσιν μετεώρων καὶ τὴν λύτρωσιν τῶν ἀπεινῶν
- 16 Ja keeniläisen, Mooseksen apen, jälkeläiset olivat lähteneet Palmukaupungista Juudan jälkeläisten kanssa Juudan erämaahan, eteläpuolelle Aradia; he menivät ja asettuivat sikäläisen kansan sekaan.
Now Hobab the Kenite, Moses' father-in-law, had come up out of the town of palm-trees, with the children of Judah, into the waste land of Arad; and he went and was living among the Amalekites;
καὶ οἱ υἱοὶ ἰωβαβ τοῦ κιναιοῦ πενθεροῦ μουσῆ ἀνέβησαν ἐκ τῆς πόλεως τῶν φοινίκων πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰουδα εἰς τὴν ἔρημον τὴν οὖσαν ἐν τῷ νότῳ ἐπὶ καταβάσεως ἀραδ καὶ ἐπορεύθη καὶ κατόκησεν μετὰ τοῦ λαοῦ
- 17 Mutta Juuda meni veljensä Simeonin kanssa, ja he voittivat kanaanilaiset, jotka asuivat Sefatissa, ja he vihkivät kaupungin tuhon omaksi ja kutsuivat sen Hormaksi.
And Judah went with Simeon, his brother, and overcame the Canaanites living in Zephath, and put it under the curse; and he gave the town the name of Hormah.
καὶ ἐπορεύθη ἰουδας μετὰ σιμεων τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπάταξαν τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα σεφεθ καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτὴν καὶ ἐξωλέθρευσαν αὐτήν καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως ἐξ ὀλέθρευσις
- 18 Ja Juuda valloitti Gassan alueineen, Askelonin alueineen ja Ekronin alueineen.
Then Judah took Gaza and its limit, and Ashkelon and its limit, and Ekron and its limit.
καὶ οὐκ ἐκληρονόμησεν ἰουδας τὴν γάζαν καὶ τὸ ὄριον αὐτῆς καὶ τὴν ἀσκαλῶνα καὶ τὸ ὄριον αὐτῆς καὶ τὴν ἀκκαρων καὶ τὸ ὄριον αὐτῆς καὶ τὴν ἄζωτον καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 19 Ja Herra oli Juudan kanssa, niin että hän sai haltuunsa vuoriston; sillä hän ei kyennyt karkoittamaan niitä, jotka asuivat tasangolla, koska heillä oli raudoitettuja sotavaunuja.
And the Lord was with Judah; and he took the hill-country for his heritage; but he was unable to make the people of the valley go out, for they had war-carriages of iron.
καὶ ἦν κύριος μετὰ ἰουδα καὶ ἐκληρονόμησεν τὸ ὄρος ὅτι οὐκ ἐδύνατο κληρονόμησαι τοὺς κατοικοῦντας τὴν κοιλάδα ὅτι ρηχαβ διεστειλάτο αὐτήν
- 20 Ja he antoivat Kaalebille Hebronin, niinkuin Mooses oli puhunut; ja hän karkoitti sieltä ne kolme anakilaista.
And they gave Hebron to Caleb, as Moses had said; and he took the land of the three sons of Anak, driving them out from there.
καὶ ἔδωκεν τῷ χαλεβ τὴν χεβρων καθὰ ἐλάλησεν μουσῆς καὶ ἐκληρονόμησεν ἐκεῖθεν τὰς τρεῖς πόλεις καὶ ἐξῆγεν ἐκεῖθεν τοὺς τρεῖς υἱοὺς ἐνακ
- 21 Mutta benjaminilaiset eivät karkoittaneet jebusilaisia, jotka asuivat Jerusalemissa, ja niin jebusilaiset jäivät asumaan benjaminilaisten sekaan, Jerusalemiin, aina tähän päivään asti.
And the children of Judah did not make the Jebusites who were living in Jerusalem go out; the Jebusites are still living with the children of Benjamin in Jerusalem.
καὶ τὸν ἰεβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν ἱερουσαλημ οὐκ ἐξῆραν οἱ υἱοὶ βενιαμιν καὶ κατόκησεν ὁ ἰεβουσαῖος μετὰ τῶν υἱῶν βενιαμιν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 22 Myöskin Joosefin heimo lähti liikkeelle; se lähti Beeteliin, ja Herra oli heidän kanssansa.
And the family of Joseph went up against Beth-el, and the Lord was with them.
καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰωσηφ καὶ γὰρ αὐτοὶ εἰς βαιθηλ καὶ ἰουδας μετ' αὐτῶν
- 23 Ja Joosefin heimo vakoilutti Beeteliä - kaupungin nimi oli muinoin Luus -
So they sent men to make a search round Beth-el. (Now the name of the town in earlier times was Luz.)
καὶ παρενέβαλον οἴκος ἰσραηλ κατὰ βαιθηλ τὸ δὲ ὄνομα τῆς πόλεως ἦν ἔμπροσθεν λουζα
- 24 ja vakoilijat näkivät miehen tulevan kaupungista ja sanoivat hänelle: "Näytä meille, mistä päästään kaupunkiin, niin me teemme sinulle laupeuden".
And the watchers saw a man coming out of the town, and said to him, If you will make clear to us the way into the town, we will be kind to you.
καὶ εἶδον οἱ φυλάσσοντες ἄνδρα ἐκπορευόμενον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἔλαβαν αὐτὸν καὶ εἶπον αὐτῷ δεῖξον ἡμῖν τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως καὶ ποιήσομεν μετὰ σοῦ ἔλεος
- 25 Niin hän näytti heille, mistä päästiin kaupunkiin, ja he surmasivat miehen terällä kaupungin asukkaat, mutta sen miehen ja koko hänen sukunsa he päästivät menemään.
So he made clear to them the way into the town, and they put it to the sword; but they let the man and all his family get away safe.
καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὴν εἰσοδὸν τῆς πόλεως καὶ ἐπάταξαν τὴν πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας τὸν δὲ ἄνδρα καὶ τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐξαπέστειλαν
- 26 Ja se mies meni heettiläisten maahan ja rakensi kaupungin ja antoi sille nimen Luus, ja se nimi sillä on vielä tänäkin päivänä.
And he went into the land of the Hittites, building a town there and naming it Luz: which is its name to this day.
καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς γῆν χεττιμ καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ πόλιν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτῆς λουζα τοῦτο ὄνομα αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης

- 27 **Mutta Manasse ei saanut haltuunsa Beet-Seania ja sen tytärkaupunkeja, ei Taanakia ja sen tytärkaupunkeja, ei Doorin asukkaita ja sen tytärkaupunkeja, ei Jibleamin asukkaita ja sen tytärkaupunkeja eikä Megiddon asukkaita ja sen tytärkaupunkeja, vaan kanaanilaisten onnistui jäädä asumaan siihen maahan.**
And Manasseh did not take away the land of the people of Beth-shean and its daughter-towns, or of Taanach and its daughter-towns, or of the people of Dor and its daughter-towns, or of the people of Ibleam and its daughter-towns, or of the people of Megiddo and its daughter-towns, driving them out; but the Canaanites would go on living in that land.
καὶ οὐκ ἐκληρονόμησεν μανασσης τὴν βαιθσαν ἢ ἐστὶν σκυθῶν πόλις οὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτῆς οὐδὲ τὰ περισπῶρια αὐτῆς οὐδὲ τὴν εκθανααδ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς οὐδὲ τοὺς κατοικοῦντας δωρ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς καὶ τοὺς κατοικοῦντας βαλααμ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς καὶ τοὺς κατοικοῦντας μαγεδον καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς οὐδὲ τοὺς κατοικοῦντας ιεβλααμ οὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτῆς καὶ ἤρξατο ὁ χαναναῖος κατοικεῖν ἐν τῇ γῆ ταύτῃ
- 28 **Kun Israel sitten voimistui, saattoi se kanaanilaiset työveron alaisiksi, mutta ei karkoittanut heitä.**
And whenever Israel became strong, they put the Canaanites to forced work, without driving them out completely.
καὶ ἐγένετο ὅτε ἐνίσχυσεν ἰσραηλ καὶ ἔθετο τὸν χαναναῖον εἰς φόρον καὶ ἐξαίρων οὐκ ἐξῆρεν αὐτόν
- 29 **Ephraim ei karkoittanut kanaanilaisia, jotka asuivat Geserissä, ja niin kanaanilaiset jäivät asumaan sen keskeen, Geseriin.**
And Ephraim did not make the Canaanites who were living in Gezer go out; but the Canaanites went on living in Gezer among them.
καὶ εφραιμ οὐκ ἐξῆρεν τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν γαζερ καὶ κατόκει ὁ χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἐν γαζερ καὶ ἐγένετο εἰς φόρον
- 30 **Sebulon ei karkoittanut Kidronin asukkaita eikä Nahalolin asukkaita, ja niin kanaanilaiset jäivät asumaan sen keskeen, mutta joutuivat työveron alaisiksi.**
Zebulun did not make the people of Kitron or the people of Nahalol go out; but the Canaanites went on living among them and were put to forced work.
καὶ ζαβουλων οὐκ ἐξῆρεν τοὺς κατοικοῦντας κεδρων καὶ τοὺς κατοικοῦντας ενααλα καὶ κατόκησεν ὁ χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτοῦ καὶ ἐγένετο εἰς φόρον
- 31 **Asser ei karkoittanut Akkon asukkaita eikä Siidonin asukkaita eikä myöskään Ahlabin, Aksibin, Helban, Afekin ja Rehobin asukkaita.**
And Asher did not take the land of the people of Acco, or Zidon, or Ahlab, or Achzib, or Helbah, or Aphik, or Rehob, driving them out;
καὶ ασηρ οὐκ ἐξῆρεν τοὺς κατοικοῦντας ακχω καὶ ἐγένετο αὐτῷ εἰς φόρον καὶ τοὺς κατοικοῦντας δωρ καὶ τοὺς κατοικοῦντας σιδῶνα καὶ τοὺς κατοικοῦντας ααλαφ καὶ τὸν αχαζιβ καὶ τὴν χελβα καὶ τὴν αφεκ καὶ τὴν ροωβ
- 32 **Ja niin asserilaiset joutuivat asumaan maan asukkaiden, kanaanilaisten, keskeen, koska eivät karkoittaneet heitä.**
But the Asherites went on living among the Canaanites, the people of the land, without driving them out.
καὶ κατόκησεν ασηρ ἐν μέσῳ τοῦ χαναναίου τοῦ κατοικοῦντος τὴν γῆν ὅτι οὐκ ἐδυνάσθη ἐξᾶραι αὐτόν
- 33 **Naftali ei karkoittanut Beet-Semexen asukkaita eikä Beet-Anatin asukkaita ja joutui niin asumaan maan asukkaiden, kanaanilaisten, keskeen; mutta Beet-Semexen ja Beet-Anatin asukkaat joutuivat heille työveron alaisiksi.**
Naphtali did not take the land of the people of Beth-shemesh or of Beth-anath, driving them out; but he was living among the Canaanites in the land; however, the people of Beth-shemesh and Beth-anath were put to forced work.
καὶ νεφθαλι οὐκ ἐξῆρεν τοὺς κατοικοῦντας βαιθσαμυς οὐδὲ τοὺς κατοικοῦντας βαιθενεθ καὶ κατόκησεν ἰσραηλ ἐν μέσῳ τοῦ χαναναίου τοῦ κατοικοῦντος τὴν γῆν οἱ δὲ κατοικοῦντες βαιθσαμυς καὶ τὴν βαιθενεθ ἐγενήθησαν αὐτοῖς εἰς φόρον
- 34 **Amorilaiset tunkivat daanilaiset vuoristoon, sillä he eivät sallineet heidän laskeutua tasangolle.**
And the children of Dan were forced into the hill-country by the Amorites, who would not let them come down into the valley;
καὶ ἐξέθλιψεν ὁ αμορραῖος τοὺς υἱοὺς δαν εἰς τὸ ὄρος ὅτι οὐκ ἀφήκεν αὐτὸν καταβῆναι εἰς τὴν κοιλάδα
- 35 **Ja amorilaisten onnistui jäädä asumaan Har-Herekseen, Aijaloniin ja Saalbimiin; mutta Joosefin heimon käsi kävi heille raskaaksi, ja he joutuivat työveron alaisiksi.**
For the Amorites would go on living in Mount Heres, in Aijalon, and in Shaalbim; but the children of Joseph became stronger than they, and put them to forced work.
καὶ ἤρξατο ὁ αμορραῖος κατοικεῖν ἐν τῷ ὄρει τοῦ μυρσινῶνος οὗ αἱ ἄρκοι καὶ αἱ ἀλώπεκες καὶ ἐβαρύνθη ἡ χεὶρ οἴκου ἰωσηφ ἐπὶ τὸν αμορραῖον καὶ ἐγένετο εἰς φόρον
- 36 **Ja amorilaisten alue ulottui Skorpionisolasta, Seelasta, ylöspäin.**
And the limit of the Edomites went from the slope of Akrabbim from Sela and up.
καὶ τὸ ὄριον τοῦ αμορραίου ὁ ἰδουμαῖος ἐπάνω ακραβιν ἐπὶ τῆς πέτρας καὶ ἐπάνω
- 1 **Ja Herran enkeli tuli Gilgalista ylös Bookimiin. Ja hän sanoi: "Minä johdatin teidät Egyptistä ja toin teidät maahan, jonka minä valalla vannonen olin luvannut teidän isillenne, ja sanoin: 'Minä en riko liittoani teidän kanssanne ikinä.**
Now the angel of the Lord came up from Gilgal to Bochim. And he said, * I took you out of Egypt, guiding you into the land which I gave by an oath to your fathers; and I said, My agreement with you will never be broken by me:**
καὶ ἀνέβη ἄγγελος κυρίου ἀπὸ γαλγαλ ἐπὶ τὸν κλαυθμῶνα καὶ ἐπὶ βαιθηλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραηλ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς κύριος κύριος ἀνεβίβασεν ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου καὶ εἰσήγαγεν ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν τοῦ δοῦναι ὑμῖν καὶ εἶπεν ὑμῖν οὐ διασκεδάσω τὴν διαθήκην μου τὴν μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα

- 2 Te taas älkää tehkö liittoa tämän maan asukasten kanssa, vaan kukistakaa heidän alttarinsa.' Mutta te ette ole kuulleet minun ääntäni. Mitä olettekaan tehneet!
 And you are to make no agreement with the people of this land; you are to see that their altars are broken down: but you have not given ear to my voice: what have you done?
 και ὑμεῖς οὐ διαθήσεσθε διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις εἰς τὴν γῆν ταύτην οὐδὲ τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὐ μὴ προσκυνήσητε ἀλλὰ τὰ γλυπτὰ αὐτῶν συντρίψετε καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν κατασκάψετε καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς μου ὅτε ταῦτα ἐποιήσατε
- 3 Niinpä minä nyt sanon teille: Minä en karkoita heitä teidän tieltänne, vaan heistä tulee teille ahdistajat, ja heidän jumalansa tulevat teille ansaksi."
 And so I have said, I will not send them out from before you; but they will be a danger to you, and their gods will be a cause of falling to you.
 και ἐγὼ εἶπα οὐ προσθήσω τοῦ μετοικίσαι τὸν λαόν ὃν εἶπα τοῦ ἐξολεθρεῦσαι αὐτοὺς ἐκ προσώπου ὑμῶν καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς συνοχάς καὶ οἱ θεοὶ αὐτῶν ἔσονται ὑμῖν εἰς σκάνδαλον
- 4 Ja kun Herran enkeli oli puhunut nämä sanat kaikille israelilaisille, korotti kansa äänensä ja itki.
 Now on hearing these words which the angel of the Lord said to all the children of Israel, the people gave themselves up to loud crying and weeping.
 και ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν ὁ ἄγγελος κυρίου τοὺς λόγους τούτους πρὸς πάντα Ἰσραὴλ καὶ ἐπῆρεν ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν
- 5 Ja he antoivat sille paikalle nimen Bookim; ja he uhrasivat siinä Herralle.
 And they gave that place the name of Bochim; and made offerings there to the Lord.
 διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κλαυθμῶν καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τῷ κυρίῳ
- 6 Kun Joosua oli päästänyt kansan menemään, menivät israelilaiset kukin perintöosallensa, ottaakseen maan omaksensa.
 And Joshua let the people go away, and the children of Israel went, every man to his heritage, to take the land for themselves.
 και ἐξαπέστειλεν ἰησοῦς τὸν λαόν καὶ ἀπῆλθαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἕκαστος εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ τοῦ κατακληρονομήσαι τὴν γῆν
- 7 Ja kansa palveli Herraa Joosuan koko elinajan ja niiden vanhinten koko elinajan, jotka elivät vielä kauan Joosuan jälkeen ja jotka olivat nähneet kaikki ne suuret teot, jotka Herra oli Israelille tehnyt.
 And the people were true to the Lord all the days of Joshua, and all the days of the responsible men who were still living after the death of Joshua, and had seen all the great work of the Lord which he had done for Israel.
 και ἐδοῦλευσεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων ὅσοι ἐμακροημέρευσαν μετὰ ἰησοῦν ὅσοι ἔγνωσαν πᾶν τὸ ἔργον κυρίου τὸ μέγα ὃ ἐποίησεν τῷ Ἰσραὴλ
- 8 Mutta Herran palvelija Joosua, Nuunin poika, kuoli sadan kymmenen vuoden vanhana.
 And death came to Joshua, the son of Nun, the servant of the Lord, he being a hundred and ten years old.
 και ἐτελεύτησεν ἰησοῦς υἱὸς ναυη δούλος κυρίου υἱὸς ἑκατὸν δέκα ἐτῶν
- 9 Ja he hautasivat hänet hänen perintöosansa alueelle Timnat-Herekseen, Efraimin vuoristoon, pohjoispuolelle Gaas-vuorta.
 And they put his body in the earth in the land of his heritage in Timnath-heres, in the hill-country of Ephraim to the north of Mount Gaash.
 και ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ὀρίῳ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν θυμαθαρες ἐν ὄρει εφραιμ ἀπὸ βορρᾶ τοῦ ὄρους γαας
- 10 Ja kun koko sekin sukupolvi oli tullut kootuksi isiensä tykö, nousi heidän jälkeensä toinen sukupolvi, joka ei tuntenut Herraa eikä niitä tekoja, jotka hän oli Israelille tehnyt.
 And in time death overtook all that generation; and another generation came after them, having no knowledge of the Lord or of the things which he had done for Israel.
 και πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκείνη προσετέθησαν πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν καὶ ἀνέστη γενεὰ ἕτέρα μετ' αὐτοὺς ὅσοι οὐκ ἔγνωσαν τὸν κύριον καὶ τὸ ἔργον ὃ ἐποίησεν τῷ Ἰσραὴλ
- 11 Niin israelilaiset tekivät sitä, mikä oli paha Herran silmissä, ja palvelivat baaleja
 And the children of Israel did evil in the eyes of the Lord and became servants to the Baals;
 και ἐποίησαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου καὶ ἐλάτρευον τοῖς βααλιμ
- 12 ja hylkäsivät Herran, isiensä Jumalan, joka oli vienyt heidät pois Egyptin maasta, ja lähtivät kulkemaan muiden jumalien jäljessä, niiden kansojen jumalien, jotka asuivat heidän ympärillensä, kumarsivat niitä ja vihoittivat Herran.
 And they gave up the Lord, the God of their fathers, who had taken them out of the land of Egypt, and went after other gods, the gods of the peoples round about them, worshipping them and moving the Lord to wrath.
 και ἐγκατέλιπον τὸν κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν τὸν ἐξαγαγόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῶν περικύκλω αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς καὶ παρώργισαν τὸν κύριον
- 13 Mutta kun he hylkäsivät Herran ja palvelivat baalia ja astarteja,
 And they gave up the Lord, and became the servants of Baal and the Astartes.
 και ἐγκατέλιπον τὸν κύριον καὶ ἐλάτρευσαν τῇ βααλ καὶ ταῖς ἀστάρταις

- 14 niin Herran viha syttyi Israelia kohtaan, ja hän antoi heidät ryöstäjien käsiin, jotka ryöstivät heitä, ja myi heidät heidän ympärillään asuvien vihollisten käsiin, niin etteivät he enää voineet kestää vihollistensa edessä.
And the wrath of the Lord was burning against Israel, and he gave them up into the hands of those who violently took their property, and into the hands of their haters all round them, so that they were forced to give way before them.
καὶ ὀργίσθη θυμῷ κύριος τῷ Ἰσραὴλ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ προνομευόντων καὶ ἐπρονόμευσαν αὐτούς καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν καὶ οὐκ ἠδυνάσθησαν ἀντισταῖναι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν
- 15 Mihin ikinä he lähtivätkin, oli Herran käsi heitä vastaan, tuottaen onnettomuutta, niinkuin Herra oli puhunut ja niinkuin Herra oli heille vannonut; ja niin he joutuivat suureen ahdinkoon.
Wherever they went out, the hand of the Lord was against them for evil, as the Lord had taken his oath it would be; and things became very hard for them.
ἐν πάσιν οἷς ἐπόρνεον καὶ χεὶρ κυρίου ἦν αὐτοῖς εἰς κακά καθὼς ἐλάλησεν κύριος καὶ καθὼς ὤμοσεν κύριος καὶ ἐξέθλιψεν αὐτοὺς σφόδρα
- 16 Silloin Herra herätti tuomareita, jotka pelastivat heidät heidän ryöstäjänsä käsistä.
Then the Lord gave them judges, as their saviours from the hands of those who were cruel to them.
καὶ ἤγειρεν αὐτοῖς κύριος κριτὰς καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν προνομευόντων αὐτούς
- 17 Mutta he eivät totelleet tuomareitansaakaan, vaan kulkivat haureudessa muiden jumalien jäljessä ja kumarsivat niitä. Pian he poikkesivat siltä tieltä, jota heidän isänsä, Herran käskyjä totellen, olivat kulkeneet; he eivät tehneet niin.
But still they would not give ear to their judges, but went after other gods and gave them worship; quickly turning from the way in which their fathers had gone, keeping the orders of the Lord; but they did not do so.
καὶ γὰρ τῶν κριτῶν αὐτῶν οὐκ ἐπήκουσαν ὅτι ἐξεπόρνευσαν ὀπίσω θεῶν ἐτέρων καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς καὶ παρόργισαν τὸν κύριον καὶ ἐξέκλιναν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐπορεύθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν τοῦ εἰσακούειν ἐντολὰς κυρίου οὐκ ἐποίησαν οὕτως
- 18 Kun siis Herra herätti heille tuomareita, niin Herra oli tuomarin kanssa ja pelasti heidät heidän vihollistensa käsistä niin kauaksi aikaa, kuin tuomari eli; sillä Herran tuli sääli, kun he voihkivat sortajainsa ja vaivaajainsa käsissä.
And whenever the Lord gave them judges, then the Lord was with the judge, and was their saviour from the hands of their haters all the days of the judge; for the Lord was moved by their cries of grief because of those who were cruel to them.
καὶ ὅτι ἤγειρεν αὐτοῖς κύριος κριτὰς καὶ ἦν κύριος μετὰ τοῦ κριτοῦ καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ κριτοῦ ὅτι παρεκλήθη κύριος ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἀπὸ προσώπου τῶν πολιορκούντων αὐτοὺς καὶ κακούντων αὐτούς
- 19 Mutta kun tuomari kuoli, vaelsivat he jälleen kelvottomasti, vielä pahemmin kuin heidän isänsä, kulkien muiden jumalien jäljessä, palvelen ja kumartaen niitä. He eivät lakanneet teoistansa eivätkä paatuneesta vaelluksestansa.
But whenever the judge was dead, they went back and did more evil than their fathers, going after other gods, to be their servants and their worshippers; giving up nothing of their sins and their hard-hearted ways.
καὶ ἐγένετο ὡς ἀπέθνησκεν ὁ κριτὴς καὶ ἀπέστρεψαν καὶ πάλιν διέφθειραν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν πορευθῆναι ὀπίσω θεῶν ἐτέρων λατρεύειν αὐτοῖς καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς οὐκ ἀπέρριψαν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν καὶ οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς σκληρᾶς
- 20 Niin Herran viha syttyi Israelia kohtaan, ja hän sanoi: "Koska tämä kansa on rikkonut minun liittoni, jonka minä sääsin heidän isillensä, eivätkä he ole kuulleet minun ääntäni,
And the wrath of the Lord was burning against Israel, and he said, Because this nation has not been true to my agreement which I made with their fathers, and has not given ear to my voice;
καὶ ὀργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἶπεν ἄνθ' ὧν ὅσα ἐγκατέλιπον τὸ ἔθνος τοῦτο τὴν διαθήκην μου ἣν ἐνετείλαμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν καὶ οὐχ ὑπήκουσαν τῆς φωνῆς μου
- 21 niin en minäkään enää karkoita heidän tieltänsä ainoatakaan niistä kansoista, jotka Joosua kuollessaan jätti jäljelle.
From now on I will not go on driving out from before them any of the nations which at the death of Joshua were still living in this land;
καὶ ἐγὼ οὐ προσθήσω τοῦ ἐξᾶραι ἄνδρα ἐκ προσώπου αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ὧν κατέλιπον ἰησοῦς καὶ ἀφήκεν
- 22 Minä tahdon näin heidän kauttansa koetella Israelia, noudattavatko he Herran tietä ja vaeltavatko sitä, niinkuin heidän isänsä tekivät, vai eivätkö."
In order to put Israel to the test, and see if they will keep the way of the Lord, walking in it as their fathers did, or not.
τοῦ πειράσαι ἐν αὐτοῖς τὸν Ἰσραὴλ εἰ φυλάσσονται τὴν ὁδὸν κυρίου πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ ὡς τρόπον ἐφυλάξαντο οἱ πατέρες αὐτῶν ἢ οὐ
- 23 Niin Herra jätti nämä kansat paikoilleen, karkoittamatta niitä heti kohta; hän ei antanut niitä Joosuan käsiin.
So the Lord let those nations go on living in the land, not driving them out quickly, and did not give them up into the hands of Joshua.
καὶ ἀφήκεν κύριος τὰ ἔθνη ταῦτα τοῦ μὴ ἐξᾶραι αὐτὰ τὸ τάχος καὶ οὐ παρέδωκεν αὐτὰ ἐν χειρὶ ἰησοῦ
- 1 Nämä ovat ne kansat, jotka Herra jätti paikoilleen koetellakseen niiden kautta Israelia, kaikkia niitä, jotka eivät olleet kokeneet mitään kaikista Kanaanin sodista -
Now these are the nations which the Lord kept in the land for the purpose of testing Israel by them, all those who had had no experience of all the wars of Canaan;
καὶ ταῦτα τὰ ἔθνη ἀφήκεν ἰησοῦς ὥστε πειράσαι ἐν αὐτοῖς τὸν Ἰσραὴλ πάντας τοὺς μὴ ἐγνωκότας πάντας τοὺς πολέμους χανααν

- 2 hän jätti ne ainoastaan sitä varten, että israelilaisten sukupolvet saisivat kokea sota, hänen opettaessaan heitä sotimaan, kuitenkin ainoastaan niitä, jotka eivät ennen olleet sota kokeneet --: Only because of the generations of the children of Israel, for the purpose of teaching them war--only those who up till then had no experience of it; πλήν διὰ τὰς γενεὰς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ τοῦ διδάξει αὐτοὺς πόλεμον πλήν οἱ ἐμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν αὐτὰ
- 3 filistealaisten viisi ruhtinasta ja kaikki kanaanilaiset ja siidonilaiset ja hivviläiset, jotka asuivat Libanonin vuoristossa, Baal-Hermonin vuoresta siihen saakka, mistä mennään Hamatiin. The five chiefs of the Philistines, and all the Canaanites and the Zidonians and the Hivites living in Mount Lebanon, from the mountain Baal-hermon as far as Hamath: τὰς πέντε σατραπείας τῶν ἀλλοφύλων καὶ πάντα τὸν χαναναῖον καὶ τὸν σιδώνιον καὶ τὸν ευαῖον τὸν κατοικοῦντα τὸν λίβανον ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ βαλαερμων ἕως λοβοθημαθ
- 4 Nämä jäivät, että hän niiden kautta koettelisi Israelia saadakseen tietää, tottelisivatko he Herran käskyjä, jotka hän Mooseksen kautta oli antanut heidän isillensä. For the purpose of testing Israel by them, to see if they would give ear to the orders of the Lord, which he had given to their fathers by the hand of Moses. καὶ ἐγένετο ὥστε πειράσαι ἐν αὐτοῖς τὸν ἰσραὴλ γυνῶνα εἰ ἀκούσονται τὰς ἐντολὰς κυρίου ἃς ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν χειρὶ μουσῆ
- 5 Israelilaiset asuivat siis kanaanilaisten, heetiläisten, amorilaisten, perissiläisten, hivviläisten ja jebusilaisten keskellä, Now the children of Israel were living among the Canaanites, the Hittites, and the Amorites, and the Perizzites, and the Hivites, and the Jebusites: καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατῴκησαν ἐν μέσῳ τοῦ χαναναίου καὶ τοῦ χετταίου καὶ τοῦ αμορραίου καὶ τοῦ φερεζαίου καὶ τοῦ ευαίου καὶ τοῦ ιεβουσαίου
- 6 ja he ottivat heidän tyttäriänsä vaimoikseen ja antoivat omia tyttäriänsä heidän pojillensa ja palvelivat heidän jumaliansa. And they took as wives the daughters of these nations and gave their daughters to their sons, and became servants to their gods. καὶ ἔλαβον τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἔδωκαν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν
- 7 Näin israelilaiset tekivät sitä, mikä oli paha Herran silmissä, ja unhottivat Herran, Jumalansa, ja palvelivat baaleja ja aseroita. And the children of Israel did evil in the eyes of the Lord, and put out of their minds the Lord their God, and became servants to the Baals and the Astartes. καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου καὶ ἐπελάθοντο κυρίου θεοῦ αὐτῶν καὶ ἐλάτρευσαν ταῖς βααλιμ καὶ τοῖς ἄλσεσιν
- 8 Silloin Herran viha syytti Israelia kohtaan, ja hän myi heidät Kuusan-Risataimin, Mesopotamian kuninkaan, käsiin; ja israelilaiset palvelivat Kuusan-Risataimia kahdeksan vuotta. So the wrath of the Lord was burning against Israel, and he gave them up into the hands of Cushan-rishathaim, king of Mesopotamia; and the children of Israel were his servants for eight years. καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ ἰσραὴλ καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας χουσαρσαθωμ βασιλέως συρίας ποταμῶν καὶ ἐδούλευσαν αὐτῷ ὀκτὼ ἔτη
- 9 Mutta israelilaiset huusivat Herraa, ja Herra herätti israelilaisille vapauttajan, joka heidät vapautti, Othniel, Kenaan, Kaalebin nuoremman veljen, pojan. And when the children of Israel made prayer to the Lord, he gave them a saviour, Othniel, the son of Kenaz, Caleb's younger brother. καὶ ἐέκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον καὶ ἤγειρεν κύριος σωτήρα τῷ ἰσραὴλ καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς τὸν γοθονηλ υἱὸν κενεζ ἀδελφὸν χαλεβ τὸν νεώτερον αὐτοῦ καὶ εἰσήκουσεν αὐτοῦ
- 10 Ja Herran henki tuli häneen, ja hän oli tuomarina Israelissa; hän lähti sotaan, ja Herra antoi Kuusan-Risataimin, Aramin kuninkaan, hänen käsiinsä, ja Kuusan-Risataim sai tuntea hänen kätensä voimaa. And the spirit of the Lord came on him and he became judge of Israel, and went out to war, and the Lord gave up Cushan-rishathaim, king of Mesopotamia, into his hands and he overcame him. καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ καὶ ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν πόλεμον καὶ παρέδωκεν κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν χουσαρσαθωμ βασιλέα συρίας καὶ ἐκραταιώθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χουσαρσαθωμ
- 11 Ja maassa oli rauha neljäkymmentä vuotta; sitten Othniel, Kenaan poika, kuoli. Then for forty years the land had peace, till the death of Othniel, the son of Kenaz. καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἔτη πενήκοντα καὶ ἀπέθανεν γοθονηλ υἱὸς κενεζ
- 12 Mutta israelilaiset tekivät jälleen sitä, mikä oli paha Herran silmissä. Silloin Herra vahvisti Eglonin, Mooabin kuninkaan, Israelia väkevämmäksi, koska he tekivät sitä, mikä oli paha Herran silmissä. Then the children of Israel again did evil in the eyes of the Lord; and the Lord made Eglon, king of Moab, strong against Israel, because they had done evil in the Lord's eyes. καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου καὶ ἐνίσχυσεν κύριος τὸν εγλωμ βασιλέα μοαβ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ διὰ τὸ πεποιθῆναι αὐτοὺς τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου
- 13 Ja tämä kokosi luoksensa ammonilaiset ja amalekilaiset, lähti liikkeelle ja voitti Israelin, ja he valtasivat Palmukaupungin. And Eglon got together the people of Ammon and Amalek, and they went and overcame Israel and took the town of palm-trees. καὶ προσήγαγεν πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς υἱοὺς αμμων καὶ αμαλικ καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπάταξεν τὸν ἰσραὴλ καὶ ἐκληρονόμησεν τὴν πόλιν τῶν φοινίκων
- 14 Ja israelilaiset palvelivat Eglonia, moobilaisten kuningasta, kahdeksantoista vuotta. And the children of Israel were servants to Eglon, king of Moab, for eighteen years. καὶ ἐδούλευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τῷ εγλωμ βασιλεῖ μοαβ ἔτη δέκα ὀκτώ

- 15 Ja israelilaiset huusivat Herraa, ja Herra herätti heille vapauttajan, benjaminilaisen Eehudin, Geeran pojan, vasenkätisen miehen. Kun israelilaiset lähettivät hänet viemään veroa Eglonille, Moobabin kuninkaalle,
Then when the children of Israel made prayer to the Lord, he gave them a saviour, Ehud, the son of Gera, the Benjamite, a left-handed man; and the children of Israel sent an offering by him to Eglon, king of Moab.
καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον καὶ ἤγειρεν αὐτοῖς κύριος σωτήρα τὸν αὐδ υἱὸν γηρα υἱοῦ τοῦ ἱεμεν ἄνδρα ἀμφοτεροδέξιον καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ δῶρα ἐν χειρὶ αὐτοῦ τῷ εγλωμ βασιλεῖ μοαβ
- 16 niin Eehud teki itsellensä kaksiteräisen miekan, jalan pituisen, ja satoi sen takkinsa alle oikealle kupeelleen.
So Ehud made himself a two-edged sword, a cubit long, which he put on at his right side under his robe.
καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ αὐδ μάχαιραν δίστομον σπιθαμῆς τὸ μήκος καὶ περιεζώσατο αὐτὴν ὑπὸ τὸν μανδύαν ἐπὶ τὸν μηρὸν τὸν δεξιὸν αὐτοῦ
- 17 Ja hän toi veron Eglonille, Moobabin kuninkaalle. Mutta Eglon oli hyvin lihava mies.
And he took the offering to Eglon, king of Moab, who was a very fat man.
καὶ προσήνεγκεν τὰ δῶρα τῷ εγλωμ βασιλεῖ μοαβ καὶ εγλωμ ἀνὴρ ἀστεῖος σφόδρα
- 18 Kun hän oli saanut tuoduksi veron, saattoi hän väen, joka oli verolahjoja kantanut, matkalle.
And after giving the offering, he sent away the people who had come with the offering.
καὶ ἐγένετο ὡς συντέλεσεν αὐδ προσφέρειν τὰ δῶρα καὶ ἐξαπέστειλεν τοὺς αἴροντας τὰ δῶρα
- 19 Mutta itse hän kääntyi takaisin Gilgalin luona olevilta jumalankuvilta ja käski sanoa: "Minulla on salaista asiaa sinulle, kuningas". Niin tämä sanoi: "Hiljaa!" Ja kaikki, jotka seisivat hänen luonaan, menivät hänen luotaan ulos.
But he himself, turning back from the stone images at Gilgal, said, I have something to say to you in secret, O king. And he said, Let there be quiet. Then all those who were waiting before him went out.
καὶ εγλωμ ἀνέστρεψεν ἀπὸ τῶν γλυπτῶν μετὰ τῆς γαλγαλ καὶ εἶπεν αὐδ λόγος μοι κρύφιος πρὸς σέ βασιλεῦ καὶ εἶπεν εγλωμ πᾶσιν ἐκ μέσου καὶ ἐξῆλθον ἀπ' αὐτοῦ πάντες οἱ παραστήκοντες αὐτῷ
- 20 Kun Eehud oli tullut hänen luoksensa, hänen istuessaan yksin viileässä yläsalissaan, sanoi Eehud: "Minulla on sinulle sana Jumalalta". Silloin hän nousi istuimeltaan,
Then Ehud came in to him while he was seated by himself in his summer-house. And Ehud said, I have a word from God for you. And he got up from his seat.
καὶ αὐδ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν καὶ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ ὑπερφῶ τῷ θερινῷ αὐτοῦ μονότατος καὶ εἶπεν αὐδ λόγος θεοῦ μοι πρὸς σέ βασιλεῦ καὶ ἐξανέστη ἀπὸ τοῦ θρόνου εγλωμ ἐγγὺς αὐτοῦ
- 21 mutta Eehud ojensi vasemman kätensä ja tempasi miekan oikealta kupeeltaan ja pisti sen hänen vatsaansa,
And Ehud put out his left hand, and took the sword from his right side, and sent it into his stomach;
καὶ ἐγένετο ἅμα τοῦ ἀναστῆναι ἐξέτεινεν αὐδ τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν τὴν μάχαιραν ἀπὸ τοῦ μηροῦ τοῦ δεξιοῦ αὐτοῦ καὶ ἐνέπηξεν αὐτὴν εἰς τὴν κοιλίαν εγλωμ
- 22 niin että kahvakin meni sisään terän mukana ja terä upposi kokonaan ihraan, sillä hän ei vetänyt ulos miekkaa hänen vatsastaan. Sitten hän meni ulos laakealle katolle.
And the hand-part went in after the blade, and the fat was joined up over the blade; for he did not take the sword out of his stomach. And he went out into the ...
καὶ ἐπεισήνεγκεν καὶ γε τὴν λαβὴν ὀπίσω τῆς φλογός καὶ ἀπέκλεισεν τὸ στέαρ κατὰ τῆς φλογός ὅτι οὐκ ἐξέσπασεν τὴν μάχαιραν ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ
- 23 Kun Eehud oli tullut pylväskäytävään, sulki hän yläsalin ovet jälkeensä ja lukitsi ne.
Then Ehud went out into the covered way, shutting the doors of the summer-house on him and locking them.
καὶ ἐξῆλθεν αὐδ εἰς τὴν προστάδα καὶ ἀπέκλεισεν τὰς θύρας τοῦ ὑπερφῶ ἐπ' αὐτόν καὶ ἐσφήνωσεν
- 24 Hänen mentyään tulivat kuninkaan palvelijat, ja kun he näkivät, että yläsalin ovet olivat lukitut, niin he ajattelivat: "Varmaankin hän on tarpeellaan viileässä kammiossa".
Now when he had gone, the king's servants came, and saw that the doors of the summer-house were locked; and they said, It may be that he is in his summer-house for a private purpose.
καὶ αὐτὸς ἐξῆλθεν καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ εἰσῆλθον καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ αἱ θύραι τοῦ ὑπερφῶ ἀποκεκλεισμένα καὶ εἶπαν μήποτε πρὸς δίφρους κάθηται ἐν τῇ ἀποχωρήσει τοῦ κοιτῶνος
- 25 Sitten he odottivat kyllästyksiin asti, mutta kun hän ei sittenkään avannut yläsalin ovia, ottivat he avaimen ja avasivat itse. Ja katso, heidän herransa makasi kuolleena lattialla.
And they went on waiting till they were shamed, but the doors were still shut; so they took the key, and, opening them, saw their lord stretched out dead on the floor.
καὶ προσέμειναν αἰσχνόμενοι καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων τὰς θύρας τοῦ ὑπερφῶ καὶ ἔλαβον τὴν κλεῖδα καὶ ἤνοιξαν καὶ ἰδοὺ ὁ κύριος αὐτῶν πεπτωκώς ἐπὶ τὴν γῆν τεθνηκώς
- 26 Mutta Eehud oli paennut heidän vitkastellessaan; hän oli jo päässyt jumalankuvien ohi ja pakeni Seiraan.
But Ehud had got away while they were waiting and had gone past the stone images and got away to Seirah.
καὶ αὐδ διεσώθη ἕως ἔθουρουβουνο καὶ οὐκ ἦν ὁ προσνοὸν αὐτῷ καὶ αὐτὸς παρῆλθεν τὰ γλυπτὰ καὶ διεσώθη εἰς σεῖρωθα

- 27 **Ja sinne tultuaan hän puhalsi pasunaan Efraimin vuoristossa. Silloin israelilaiset laskeutuivat hänen kanssaan vuoristosta, ja hän heidän etunenässään.**
And when he came there, he had a horn sounded in the hill-country of Ephraim, and all the children of Israel went down with him from the hill-country, and he at their head.
και ἐγένετο ἡνίκα ἦλθεν και ἐσάλπισεν κερατίνη ἐν ὄρει εφραιμ και κατέβησαν σὺν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἰσραηλ και αὐτὸς ἐμπροσθεν αὐτῶν
- 28 **Ja hän sanoi heille: "Seuratkaa minua, sillä Herra antaa teidän vihollisenne, moobilaiset, teidän käsiinne". Silloin he laskeutuivat hänen jäljessään alas, valtasivat moobilaisten tieltä Jordanin kahlauspaikat eivätkä päästäneet ketään yli.**
And he said to them, Come after me; for the Lord has given the Moabites, your haters, into your hands. So they went down after him and took the crossing-places of Jordan against Moab, and let no one go across.
και εἶπεν πρὸς αὐτούς καταβαίνετε ὀπίσω μου ὅτι παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν τὴν μοαβ ἐν χειρὶ ὑμῶν και κατέβησαν ὀπίσω αὐτοῦ και προκατελάβοντο τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου τῆς μοαβ και οὐκ ἀφῆκαν ἄνδρα διαβῆναι
- 29 **Ja he voittivat silloin Mooabin, lähes kymmenen tuhatta miestä, kaikki voimakkaita ja sotakuntoisia miehiä; eikä ainoakaan päässyt pakoon.**
At that time they put about ten thousand men of Moab to the sword, every strong man and every man of war; not a man got away.
και ἐπάταξαν τὴν μοαβ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ὥσει δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν πάντας τοὺς μαχητὰς τοὺς ἐν αὐτοῖς και πάντα ἄνδρα δυνάμεως και οὐ διεσώθη ἀνὴρ
- 30 **Niin täytyi Mooabin silloin nöyryyä Israelin käden alle. Ja maassa oli rauha kahdeksankymmentä vuotta.**
So Moab was broken that day under the hand of Israel. And for eighty years the land had peace.
και ἐνετράπη μοαβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ὑπὸ τὴν χεῖρα ἰσραηλ και ἡσυχασεν ἡ γῆ ὀγδοήκοντα ἔτη και ἔκρινεν αὐτοὺς αὐδ ἕως οὗ ἀπέθανεν
- 31 **Hänen jälkeensä tuli Samgar, Anatin poika. Hän surmasi filistealaisia kuusisataa miestä häränpistimellä; hänkin vapautti Israelin.**
And after him came Shamgar, the son of Anath, who put to death six hundred Philistines with an ox-stick; and he was another saviour of Israel.
και μετὰ τοῦτον ἀνέστη σαμγαρ υἱὸς ἀναθ και ἐπάταξεν τοὺς ἀλλοφύλους εἰς ἑξακοσίους ἄνδρας ἐκτὸς μόσχων τῶν βοῶν και ἔσωσεν αὐτοὺς τὸν ἰσραηλ
- 1 **Mutta Eehudin kuoltua israelilaiset tekivät jälleen sitä, mikä oli paha Herran silmissä.**
And the children of Israel again did evil in the eyes of the Lord when Ehud was dead.
και προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντι κυρίου
- 2 **Silloin Herra myi heidät Jaabinin, Kanaanin kuninkaan, käsiin, joka hallitsi Haasorissa. Hänen sotapäällikkönsä oli Siisera, joka asui Haroset-Goojimisissa.**
And the Lord gave them up into the hands of Jabin, king of Canaan, who was ruling in Hazor; the captain of his army was Sisera, who was living in Harosheth of the Gentiles.
και ἀπέδοτο αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ ἰαβιν βασιλέως χανααν ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ασωρ και ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως αὐτοῦ σισαρα και αὐτὸς κατόκει ἐν ἀρισωθ τῶν ἐθνῶν
- 3 **Ja israelilaiset huusivat Herraa, sillä Siiseralla oli yhdeksänsadat raudoitettua sotavaunua, ja hän sorti ankarasti israelilaisia kaksikymmentä vuotta.**
Then the children of Israel made prayer to the Lord; for he had nine hundred iron war-carriages, and for twenty years he was very cruel to the children of Israel.
και ἐκέκραζαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ πρὸς κύριον ὅτι ἐννακόσια ἄρματα σιδηρᾶ ἦν αὐτῷ και αὐτὸς ἐθλιψεν τὸν ἰσραηλ κατὰ κράτος εἴκοσι ἔτη
- 4 **Mutta Debora, naisprofeetta, Lappidotin vaimo, oli siihen aikaan tuomarina Israelissa.**
Now Deborah, a woman prophet, the wife of Lapidoth, was judge of Israel at that time.
και δεββωρα γυνὴ προφῆτις γυνὴ λαφιδωθ αὐτὴ ἔκρινεν τὸν ἰσραηλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ
- 5 **Hänen oli tapana istua Deboran-palmut alla, Raaman ja Beetelin välillä, Efraimin vuoristossa, ja israelilaiset menivät hänen luoksensa oikeutta saamaan.**
(And she had her seat under the palm-tree of Deborah between Ramah and Beth-el in the hill-country of Ephraim; and the children of Israel came up to her to be judged.)
και αὐτὴ ἐκάθητο ὑπὸ φοῖνικα δεββωρα ἀνὰ μέσον ραμα και ἀνὰ μέσον βαιθηλ ἐν ὄρει εφραιμ και ἀνέβαινον πρὸς αὐτὴν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐκεῖ τοῦ κρίνεσθαι
- 6 **Hän lähetti kutsumaan Baarakin, Abinoamin pojan, Naftalin Kedeksestä, ja hän sanoi hänelle: "Näin käskee Herra, Israelin Jumala: Lähde ja mene Taaborin vuorelle ja ota mukaasi kymmenentuhatta miestä naftalilaisia ja sebulonilaisia.**
And she sent for Barak, the son of Abinoam, from Kedesh-naphtali, and said to him, Has not the Lord, the God of Israel, given orders saying, Go and get your force into line in Mount Tabor, and take with you ten thousand men of the children of Naphtali and of the children of Zebulun?
και ἀπέστειλεν δεββωρα και ἐκάλεσεν τὸν βαρακ υἱὸν ἀβινεμ ἐκ κεδες νεφθαλι και εἶπεν πρὸς αὐτόν οὐχὶ σοὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ και ἀπελεύσει εἰς ὄρος θαβορ και λήμψη μετὰ σεαυτοῦ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν νεφθαλι και ἀπὸ τῶν υἱῶν ζαβουλων
- 7 **Ja minä tuon sinun luoksesi Kiisonin puolelle Siiseran, Jaabinin sotapäällikön, sotavaunuineen ja laumoineen ja annan hänet sinun käsiisi."**
And I will make Sisera, the captain of Jabin's army, with his war-carriages and his forces, come against you at the river Kishon, where I will give him into your hands.
και ἀπάξω πρὸς σὲ εἰς τὸν χειμάρρουν κισων τὸν σισαρα ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ἰαβιν και τὰ ἄρματα αὐτοῦ και τὸ πλῆθος αὐτοῦ και παραδώσω αὐτόν ἐν τῇ χειρὶ σου

- 8 Niin Baarak sanoi hänelle: "Jos sinä lähdet minun kanssani, niin minäkin lähdet; mutta jos sinä et lähde minun kanssani, niin en minäkään lähde".
And Barak said to her, If you will go with me then I will go; but if you will not go with me I will not go.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν βαρακ ἐὰν πορευθῆς μετ' ἐμοῦ πορεύσομαι καὶ ἐὰν μὴ πορευθῆς μετ' ἐμοῦ οὐ πορεύσομαι ὅτι οὐκ οἶδα τὴν ἡμέραν ἐν ἣ εὐοδοῖ κύριος τὸν ἄγγελον μετ' ἐμοῦ
- 9 Hän vastasi: "Minä lähdet sinun kanssasi; mutta kunnia siitä retkestä, jolle lähdet, ei tule sinulle, vaan Herra on myyvä Siiseran naisen käsiin". Niin Debora nousi ja lähti Baarakin kanssa Kedekseen.
And she said, I will certainly go with you: though you will get no honour in your undertaking, for the Lord will give Sisera into the hands of a woman. So Deborah got up and went with Barak to Kedesh.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δεββωρα πορευομένη πορεύσομαι μετὰ σοῦ πλὴν γίνωσκε ὅτι οὐκ ἔσται τὸ προτέρημά σου εἰς τὴν ὁδὸν ἣν σὺ πορεύῃ ὅτι ἐν χειρὶ γυναικὸς ἀποδώσεται κύριος τὸν σισαρα καὶ ἀνέστη δεββωρα καὶ ἐπορεύθη μετὰ τοῦ βαρακ εἰς κεδες
- 10 Silloin Baarak kutsui Sebulonin ja Naftalin koolle Kedekseen; kymmentuhatta miestä seurasi häntä, ja Debora lähti hänen kanssaan.
Then Barak sent for Zebulun and Naphtali to come to Kedesh; and ten thousand men went up after him, and Deborah went up with him.
καὶ παρήγγειλεν βαρακ τῷ ζαβουλων καὶ τῷ νεφθαλι εἰς κεδες καὶ ἀνέβησαν κατὰ πόδας αὐτοῦ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν καὶ δεββωρα ἀνέβη μετ' αὐτοῦ
- 11 Mutta keeniläinen Heber oli eronnut keeniläisistä, Hoobabin, Mooseksen apen, jälkeläisistä; ja hän oli telттаansa pystytellen tullut aina Saanaimin tammelle asti, joka on Kedeksen luona.
Now Heber the Kenite, separating himself from the rest of the Kenites, from the children of Hobab, the brother-in-law of Moses, had put up his tent as far away as the oak-tree in Zaananim, by Kedesh.
καὶ οἱ πλησίον τοῦ κιναιίου ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τῶν υἰῶν ιωβαβ γαμβροῦ μουσῆ καὶ ἐπηξεν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ πρὸς ὄρυθ ἀναπαυομένων ἣ ἔστιν ἐχόμενα κεδες
- 12 Kun Siiseralle ilmoitettiin, että Baarak, Abinoamin poika, oli noussut Taaborin vuorelle,
And word was given to Sisera that Barak, the son of Abinoam, had gone up to Mount Tabor.
καὶ ἀνήγγειλεν τῷ σισαρα ὅτι ἀνέβη βαρακ υἱὸς ἀβινεεμ ἐπ' ὄρος θαβωρ
- 13 niin Siisera kutsui koolle kaikki sotavaununsa, yhdeksänsadat raudoitettua sotavaunua, ja kaiken väen, mikä hänellä oli, Haroset-Goojimista Kiisonin puolelle.
So Sisera got together all his war-carriages, nine hundred war-carriages of iron, and all the people who were with him, from Haroseth of the Gentiles as far as the river Kishon.
καὶ ἐκάλεσεν σισαρα πάντα τὰ ἄρματα αὐτοῦ ὅτι ἐννακόσια ἄρματα σιδηρᾶ ἦν αὐτῷ καὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ ἀπὸ ἀρισωθ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸν χειμάρρου κισων
- 14 Silloin Debora sanoi Baarakille: "Nouse, sillä tämä on se päivä, jona Herra antaa Siiseran sinun käsiisi; onhan Herra lähtenyt sinun edelläsi". Niin Baarak laskeutui Taaborin vuorelta, ja kymmentuhatta miestä hänen jäljessään.
Then Deborah said to Barak, Up! for today the Lord has given Sisera into your hands: has not the Lord gone out before you? So Barak went down from Mount Tabor and ten thousand men after him.
καὶ εἶπεν δεββωρα πρὸς βαρακ ἀνάστηθι ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα ἐν ἣ παρέδωκεν κύριος τὸν σισαρα ἐν χειρὶ σου οὐκ ἰδοὺ κύριος ἐλεύσεται ἔμπροσθέν σου καὶ κατέβη βαρακ ἀπὸ τοῦ ὄρους θαβωρ καὶ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν ὀπίσω αὐτοῦ
- 15 Ja Herra saattoi Baarakin miekan terän edessä hämminkiin Siiseran ja kaikki hänen sotavaununsa ja koko hänen joukkonsa; ja Siisera astui alas vaunuistaan ja pakeni jalkaisin.
And the Lord sent fear on Sisera and all his war-carriages and all his army before Barak; and Sisera got down from his war-carriage and went in flight on foot.
καὶ ἐξέστησεν κύριος τὸν σισαρα καὶ πάντα τὰ ἄρματα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ ἐν στόματι ῥομφαίας ἐνώπιον βαρακ καὶ κατέβη σισαρα ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ καὶ ἔφυγεν τοῖς ποσίν αὐτοῦ
- 16 Mutta Baarak ajoi takaa sotavaunuja ja sotajoukkoa Haroset-Goojimiin saakka. Ja koko Siiseran joukko kaatui miekan terään; ei ainoakaan pelastunut.
But Barak went after the war-carriages and the army as far as Haroseth of the Gentiles; and all Sisera's army was put to the sword; not a man got away.
καὶ βαρακ διώκων ὀπίσω τῶν ἄρμάτων καὶ ὀπίσω τῆς παρεμβολῆς ἕως ὄρυμοῦ τῶν ἐθνῶν καὶ ἐπεσεν πᾶσα ἡ παρεμβολὴ σισαρα ἐν στόματι ῥομφαίας οὐ κατελείφθη ἕως ἐνός
- 17 Mutta Siisera oli paennut jalkaisin Jaaelin, keeniläisen Heberin vaimon, teltalle; sillä Jaabinin, Haasorin kuninkaan, ja keeniläisen Heberin perheen välillä oli rauha.
But Sisera went in flight on foot to the tent of Jael, the wife of Heber the Kenite; for there was peace between Jabin, king of Hazor, and the family of Heber the Kenite.
καὶ σισαρα ἀνεχώρησεν τοῖς ποσίν αὐτοῦ εἰς σκηνὴν ἰαηλ γυναικὸς χαβερ τοῦ κιναιίου ὅτι εἰρήνη ἀνά μέσον ἰαβιν βασιλέως ασωρ καὶ ἀνά μέσον οἴκου χαβερ τοῦ κιναιίου
- 18 Ja Jaael meni Siiseraa vastaan ja sanoi hänelle: "Poikkeaa, herrani, poikkeaa minun luokseni, älä pelkää". Ja hän poikkesi hänen luoksensa telttaan, ja hän peitti hänet peitteellä.
And Jael went out to Sisera, and said to him, Come in, my lord, come in to me without fear. So he went into her tent, and she put a cover over him.
καὶ ἐξῆλθεν ἰαηλ εἰς ἀπάντησιν σισαρα καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἔκνευσον κύριέ μου ἔκνευσον πρὸς με μὴ φοβοῦ καὶ ἐξένευσεν πρὸς αὐτὴν εἰς τὴν σκηνὴν καὶ συνεκάλυπεν αὐτὸν ἐν τῇ δέρρει αὐτῆς
- 19 Ja hän sanoi hänelle: "Anna minulle vähän vettä juodakseni, sillä minun on jano". Niin hän avasi maitoleilin ja antoi hänen juoda ja peitti hänet.
Then he said to her, Give me now a little water, for I have need of a drink. And opening a skin of milk, she gave him drink, and put the cover over him again.
καὶ εἶπεν σισαρα πρὸς αὐτὴν πότισόν με δὴ μικρὸν ὕδωρ ὅτι ἐδίψησα καὶ ἦνοιξεν τὸν ἀσκὸν τοῦ γάλακτος καὶ ἐπότισεν αὐτὸν καὶ συνεκάλυπεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ

- 20 Ja hän sanoi hänelle: "Asetu teltan ovelle; ja jos joku tulee ja kysyy sinulta ja sanoo: 'Onko täällä ketään?' niin vastaa: 'Ei ole'.
And he said to her, Take your place at the door of the tent, and if anyone comes and says to you, Is there any man here, say, No.
και ειπεν προς αυτην στηθι εν τη θύρα της σκηνης και εσται εαν τις ελθη προς σε και ερωτηση σε και ειπη σοι εστιν ενταυθα ανηρ και ερεις ουκ εστιν και συνεκαλυψεν αυτον εν τη δερρει αυτης
- 21 Mutta Jaael, Heberin vaimo, tempasi telttavaarnan, otti vasaran käteensä, hiipi hänen luoksensa ja löi vaarnan hänen ohimoonsa, niin että se tunkeutui aina maahan asti; hän oli näet väsymyksestä vaipunut sikeään uneen, ja hän kuoli.
Then Jael, Heber's wife, took a tent-pin and a hammer and went up to him quietly, driving the pin into his head, and it went through his head into the earth, for he was in a deep sleep from weariness; and so he came to his end.
και ελαβεν ιαηλ γυνη χαβερ τον πασσαλον της σκηνης και εθηκεν την σφυραν εν τη χειρι αυτης και εισηλθεν προς αυτον ησυχη και ενεκρουσεν τον πασσαλον εν τη γναθω αυτου και διηλασεν εν τ η γη και αυτος απεσκαρισε ανα μεσον των γονατων αυτης και εξεψυξεν και απεθανεν
- 22 Ja katso, silloin Baarak tuli ajaen Siiseraa takaa; ja Jaael meni häntä vastaan ja sanoi hänelle: "Tule, minä näytän sinulle miehen, jota etsit". Ja hän tuli hänen luoksensa, ja katso, Siisera makasi kuolleena, vaarna ohimossaan.
Then Jael went out, and meeting Barak going after Sisera, said to him, Come, and I will let you see the man you are searching for. So he came into her tent and saw, and there was Sisera stretched out dead with the tent-pin in his head.
και ιδου βαρακ διωκων τον σισαρα και εξηλθεν ιαηλ εις απαντην αυτου και ειπεν αυτω δευρο και δειξω σοι τον ανδρα ον συ ζηταις και εισηλθεν προς αυτην και ιδου σισαρα πεπτωκως νεκρος και ο πασσαλος εν τη γναθω αυτου
- 23 Näin Jumala sinä päivänä nöyryytti Jaabinin, Kanaanin kuninkaan, israelilaisten edessä.
So that day God overcame Jabin, king of Canaan, before the children of Israel.
και εταπεινωσεν κυριος ο θεος τον ιαβη βασιλεα χανααν εν τη ημερα εκεινη ενωπιον υιων ισραηλ
- 24 Ja israelilaisten käsi painoi yhä raskaammin Jaabinia, Kanaanin kuningasta, kunnes he tuhosivat Jaabinin, Kanaanin kuninkaan.
And the power of the children of Israel went on increasing against Jabin, king of Canaan, till he was cut off.
και επορευθη χειρ των υιων ισραηλ πορευομενη και σκληρνομενη επι ιαβη βασιλεα χανααν εως εξωλεθρευσαν αυτον
- 1 Sinä päivänä Debora ja Baarak, Abinoamin poika, lauloivat näin:
At that time Deborah and Barak, the son of Abinoam, made this song, saying:
και ησεν δεββωρα και βαρακ υιος αβινεεμ εν τη ημερα εκεινη και ειπεν
- 2 "Johtajat johtivat Israelia, kansa oli altis - siitä te kiittäkää Herra.
Because of the flowing hair of the fighters in Israel, because the people gave themselves freely, give praise to the Lord.
εν τω αρξασθαι αρχηγους εν ισραηλ εν προαιρεισει λαου ευλογειτε τον κυριον
- 3 Kuulkaa, te kuninkaat, kuunnelkaa, te ruhtinaat. Herran kiitosta minä laulan, minä veisaan Herran, Israelin Jumalan, ylistystä.
Give attention, O kings; give ear, O rulers; I, even I, will make a song to the Lord; I will make melody to the Lord, the God of Israel.
ακουσατε βασιλεις ενωτιξεσθε σατραπαι δυνατοι εγω τω κυριω υσομαι ψαλω τω θεω ισραηλ
- 4 Kun sinä, Herra, lähdit liikkeelle Seiristä, kun sinä tulit astuen Edomin maasta, niin maa järisi, ja taivaat vuotivat, pilvet vuotivat vettä.
Lord, when you went out from Seir, moving like an army from the field of Edom, the earth was shaking and the heavens were troubled, and the clouds were dropping water.
κυριε εν τη εξοδο σου εκ σηρ εν τω απαρειν σε εξ αγρου εδομ γη εσεισθη και ο ουρανός εξεσταθη και αι νεφελαι εσταξαν υδωρ
- 5 Vuoret järkkäyivät Herran edessä, itse Siinai Herran, Israelin Jumalan, edessä.
The mountains were shaking before the Lord, before the Lord, the God of Israel.
ορη εσαλευθησαν απο προσωπου κυριου τουτο σινα απο προσωπου κυριου θεου ισραηλ
- 6 Samgarin, Anatin pojan, päivinä, Jaaelin päivinä tiet olivat tyhjinä, matkamiehet kiertelivät syrjäisiä polkuja.
In the days of Shamgar, the son of Anath, in the days of Jael, the highways were not used, and travellers went by side roads.
εν ημεραις σαμεγαρ υιου αναθ εν ημεραις ιαηλ εξελπον βασιλεις και επορευθησαν τριβους επορευθησαν οδοδς διεστραμμενας
- 7 Israel oli johtoa vailla, peräti vailla, kunnes sinä, Debora, nousit, sinä, Israelin äiti.
Country towns were no more in Israel, *** were no more, till you, Deborah, came up, till you came up as a mother in Israel.
εξελεπεν φραζων εν τω ισραηλ εξελπεν εως ου εξανεστη δεββωρα οτι ανεστη μητηρ εν τω ισραηλ

- 8 He valitsivat uusia jumalia; silloin oli sota porteilla asti, mutta ei näkynyt kilpeä, ei keihästä Israelin neljäkymmenen tuhannen joukossa.
They had no one to make arms, there were no more armed men in the towns; was there a body-cover or a spear to be seen among forty thousand in Israel?
ἤρέτισαν θεοὺς καινοὺς ὡς ἄρτον κρίθινον σκέπην ἐὰν ἴδω σιρομαστῶν ἐν τεσσαράκοντα χιλιάσιν
- 9 Minun sydämeni on kiintynyt Israelin johtomiehiin. Te kansan joukossa alttiit, kiittäkää Herraa.
Come, you rulers of Israel, you who gave yourselves freely among the people: give praise to the Lord.
ἡ καρδία μου ἐπὶ τὰ διατεταγμένα τῷ ἰσραηλ οἱ δυνάσται τοῦ λαοῦ εὐλογεῖτε τὸν κύριον
- 10 Te, jotka ratsastatte valkoisilla aasintammoilla, te, jotka istutte matoilla, ja te, jotka kuljette teillä, puhukaa.
Let them give thought to it, who go on white asses, and those who are walking on the road.
ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ὑποζυγίων καθήμενοι ἐπὶ λαμπηνῶν
- 11 Laulu kuuluu juotto-ojilta, siellä ylistetään Herran vanhurskaita tekoja, hänen johdatuksensa vanhurskautta Israelissa. Silloin Herran kansa laskeutui porteille.
Give ear to the women laughing by the water-springs; there they will give again the story of the upright acts of the Lord, all the upright acts of his arm in Israel.
φθέγγασθε φωνὴν ἀνακρουομένων ἀνὰ μέσον εὐφραινομένων ἐκεῖ δόσουσιν δικαιοσύνην κυρίῳ δίκαιοι ἐνίσχυσαν ἐν τῷ ἰσραηλ τότε κατέβη εἰς τὰς πόλεις αὐτοῦ ὁ λαὸς κυρίου
- 12 Heräjä, heräjä, Debora! Heräjä, heräjä, laula laulu! Nouse, Baarak! Ota vankeja saaliiksesi, sinä Abinoamin poika!
Awake! awake! Deborah: awake! awake! give a song: Up! Barak, and take prisoner those who took you prisoner, O son of Abinoam.
ἐξεγείρου ἐξεγείρου δεββωρα ἐξεγείρου μυριάδας μετὰ λαοῦ ἐξεγείρου ἐξεγείρου λάλει μετ' ὀδῆς ἐνίσχυον ἐξανίστασο βαρὰκ καὶ ἐνίσχυσον δεββωρα τὸν βαρὰκ αἰχμαλώτιζε αἰχμαλωσίαν σου υἱὸς ἀβινεεμ
- 13 Silloin pakolaiset laskeutuivat näiden jalojen luo, Herran kansa laskeutui minun luokseni, sankarien joukko.
Then the chiefs went down to the doors; the Lord's people went down among the strong ones.
πότε ἐμεγαλύνθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ κύριε ταπεινώσόν μοι τοὺς ἰσχυροτέρους μου
- 14 Efraimista tulivat ne, jotka olivat juurtuneet Amalekiin, he seurasivat sinun joukkojesi mukana, Benjamin. Maakirista laskeutuivat johtomiehet, Sebulonista ne, jotka kantoivat päällikönsauvaa.
Out of Ephraim they came down into the valley; after you, Benjamin, among your tribesmen; from Machir came down the captains, and from Zebulun those in whose hand is the ruler's rod.
λαὸς εφραιμ ἐπιμορήσατο αὐτοὺς ἐν κοιλάδι ἀδελφοῦ σου βενιαμιν ἐν λαοῖς σου ἐξ ἔμοῦ μαχίρ κατέβησαν ἐξερευνῶντες καὶ ἐκ ζαβουλων κύριος ἐπολέμει μοι ἐν δυνατοῖς ἐκεῖθεν ἐν σκήπτρῳ ἐνισχύοντος ἡγήσεως
- 15 Ja Isaskarin ruhtinaat tulivat Deboran kanssa, ja niinkuin Baarak, niin Isaskar: hän kiiti tasangolle hänen jäljessänsä. Ruubenin suvuissa oli suuria neuvottelujia.
Your chiefs, Issachar, were with Deborah; and Naphtali was true to Barak; into the valley they went rushing out at his feet. In Reuben there were divisions, and great searchings of heart.
ἐν ἰσσαχαρ μετὰ δεββωρας ἐξαπέστευεν πεζοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν κοιλάδα ἵνα τί σὺ κατοικεῖς ἐν μέσῳ χειλέων ἐξέτεινεν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ἐν διαιρέσεσιν ρουβην μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας
- 16 Miksi sinä jäit istumaan karjatarhojen välille, kuuntelemaan paimenpillin soittoa? Ruubenin suvuissa oli suuria neuvonpitoja.
Why did you keep quiet among the sheep, hearing nothing but the watchers piping to the flocks?
ἵνα τί μοι κἀθησῶ ἀνὰ μέσον τῶν μοσφαθαιμ τοῦ εἰσακοῦεν συρισμοὺς ἐξεγερῶντων τοῦ διελθεῖν εἰς τὰ τοῦ ρουβην μεγάλοι ἐξιγνισμοὶ καρδίας
- 17 Gilead pysyi alallaan tuolla puolella Jordanin, ja Daan - miksi hän viipyi vieraila laivoilla? Asser jäi istumaan meren rannalle ja pysyi alallaan lahtiensa luona.
Gilead was living over Jordan; and Dan was waiting in his ships; Asher kept in his place by the sea's edge, living by his inlets.
γαλααδ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατεσκήνωσεν καὶ δαν ἵνα τί παροικεῖ πλοίοις ἀσσηρ παρ' αἰγιαλὸν θαλασσῶν καὶ ἐπὶ τὰς διακοπὰς αὐτοῦ κατεσκήνωσεν
- 18 Sebulon on kansa, joka antaa henkensä alttiiksi kuolemaan, samoin Naftali kedon kummuilla.
It was the people of Zebulun who put their lives in danger, even to death, with Naphtali on the high places of the field.
ζαβουλων λαὸς ὀνειδίσας ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον καὶ νεφθαλιμ ἐπὶ ὕψη ἀγροῦ
- 19 Kuninkaat tulivat ja taistelivat, silloin taistelivat Kanaanin kuninkaat Taanakissa, Megiddon vesien varsilla; mutta hopeata he eivät saaneet saaliiksansa.
The kings came on to the fight, the kings of Canaan were warring; in Taanach by the waters of Megiddo: they took no profit in money.
ἦλθον βασιλεῖς καὶ παρετάξαντο τότε ἐπολέμησαν βασιλεῖς χανααν ἐν θενναχ ἐπὶ ὕδατος μαγεδδω πλεονεξίαν ἀργυρίου οὐκ ἔλαβον
- 20 Tähdet taivaalta kävivät sotaa, radoiltaan ne sotivat Siiseraa vastaan.
The stars from heaven were fighting; from their highways they were fighting against Sisera.
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπολέμησαν ἀστέρες ἐκ τῆς τάξεως αὐτῶν ἐπολέμησαν μετὰ σισαρα

- 21 Kiisonin puro tempasi heidät mukaansa, taistelujen puro, Kiisonin puro. Astu esiin, minun sieluni, voimallisesti!
The river Kishon took them violently away, stopping their flight, the river Kishon. Give praise, O my soul, to the strength of the Lord!
χειμάρρους κισων ἐξέβαλεν αὐτούς χειμάρρους καθημιμ χειμάρρους κισων καταπατήσει αὐτοὺς ψυχὴ μου δυνατὴ
- 22 Silloin hevosten kaviot tömistivät maata, kun urhot laskivat, laskivat laukkaa.
Then loudly the feet of the horses were sounding with the stamping, the stamping of their war-horses.
τότε ἀπεκόπησαν πτέρναι ἵππου ἀμαδαρωθ δυνατῶν αὐτοῦ
- 23 Kirotkaa Meeros, sanoo Herran enkeli, kiroamalla kirotkaa sen asukkaat, koska eivät tulleet Herran avuksi, Herran avuksi sankarien joukkoon.
A curse, a curse on Meroz! said the angel of the Lord. A bitter curse on her townspeople! Because they came not to the help of the Lord, to the help of the Lord among the strong ones.
καταράσασθε μαρωζ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου καταράσει καταράσασθε τοὺς ἐνοίκους αὐτῆς ὅτι οὐκ ἤλθοσαν εἰς τὴν βοήθειαν κυρίου βοηθὸς ἡμῶν κύριος ἐν μαχηταῖς δυνατός
- 24 Siunattu olkoon vaimojen joukossa Jael, keeniläisen Heberin vaimo, siunattu vaimojen joukossa, jotka teltoissa asuvat.
Blessings be on Jael, more than on all women! Blessings greater than on any in the tents!
εὐλογηθεῖη ἐκ γυναικῶν ἰαηλ γυνὴ χαβερ τοῦ κιναιίου ἐκ γυναικῶν ἐν σκηνῇ εὐλογηθεῖη
- 25 Vettä toinen pyysi, maitoa hän antoi, toi juhlamaljassa kermaa.
His request was for water, she gave him milk; she put butter before him on a fair plate.
ὕδωρ ἤτησεν αὐτὴν καὶ γάλα ἔδωκεν αὐτῷ ἐν λακάνῃ ἰσχυρῶν προσήγγισεν βούτυρον
- 26 Hän ojensi kätensä ottamaan vaarna, oikean kätensä työvasaraa; ja hän iski Siiseraa, löi murskaksi hänen päänsä, musersi ja lävisti hänen ohimonsa.
She put out her hand to the tent-pin, and her right hand to the workman's hammer; and she gave Sisera a blow, crushing his head, wounding and driving through his brow.
τὴν χειρὰ αὐτῆς τὴν ἀριστερὰν εἰς πάσσαλον ἐξέτεινεν τὴν δεξιὰν αὐτῆς εἰς ἀποτομὰς κατακόπον καὶ ἀπέτεμεν σισαρα ἀπέτριψεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ συνέθλασεν καὶ διήλασεν τὴν γνάθον αὐτοῦ
- 27 Hänen jalkainsa juureen hän vaipui, kaatui, jäi siihen, hänen jalkainsa juureen hän vaipui, kaatui; jäi kuolleena makaamaan siihen, mihin vaipui.
Bent at her feet he went down, he was stretched out; bent at her feet he went down; where he was bent down, there he went down in death.
ἀνὰ μέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς συγκάμψας ἔπεσεν ἐκοιμήθη μεταξὺ ποδῶν αὐτῆς ἐν ᾧ ἔκαμψεν ἐκεῖ ἔπεσεν τολαίπωρος
- 28 Siiseran äiti katselee ikkunasta ja huutaa ristikon läpi: 'Miksi viipyvät hänen sotavaununsa tulemasta? Miksi ovat hänen valjakkonsa askeleet niin hitaat?'
Looking out from the window she gave a cry, the mother of Sisera was crying out through the window, Why is his carriage so long in coming? When will the noise of his wheels be sounding?
διὰ τῆς θυρίδος διέκυπτεν ἡ μήτηρ σισαρα διὰ τῆς δικτυωτῆς ἐπιβλέπουσα ἐπὶ τοὺς μεταστρέφοντας μετὰ σισαρα διὰ τί ἠσχάτισεν τὸ ἄρμα αὐτοῦ παραγενέσθαι διὰ τί ἐχρόνισαν ἕχη ἀρμάτων αὐτοῦ
- 29 Viisain hänen ruhtinattaristaan vastaa hänelle, ja hän kertaa itselleen hänen sanansa:
Her wise women gave answer to her, yes, she made answer again to herself,
σοφαὶ ἀρχουσῶν αὐτῆς ἀνταπεκρίναντο πρὸς αὐτὴν καὶ αὐτὴ ἀπεκρίναντο ἐν ῥήμασιν αὐτῆς
- 30 'Varmaankin he ovat saaneet saalista ja jakavat sitä: tytön, kaksikin mieheen, kirjavaa kangasta saaliiksi Siiseralle, kirjavaa kangasta, kirjaeltua vaatetta saaliiksi, kaksi kirjaeltua, kirjavaa huivia saatujen saalisten kaulaan'.
Are they not getting, are they not parting the goods among them: a young girl or two to every man; and to Sisera robes of coloured needlework, worked in fair colours on this side and on that, for the neck of the queen?
οὐχὶ εὐρήσουσιν αὐτὸν διαμερίζοντα σκῦλα φιλιάζων φίλοις εἰς κεφαλὴν δυνατοῦ σκῦλα βαμμμάτων σισαρα σκῦλα βαμμμάτων ποικιλίας βαφῆ ποικίλων περὶ τράχηλον αὐτοῦ σκῦλον
- 31 Niin häviävät kaikki sinun vihollisesi, Herra. Mutta ne, jotka häntä rakastavat, ovat niinkuin aurinko, kun se nousee voimassansa." Ja maassa oli rauha neljäkymmentä vuotta.
So may destruction come on all your haters, O Lord; but let your lovers be like the sun going out in his strength. And for forty years the land had peace.
οὕτως ἀπόλοιτο πάντες οἱ ἐχθροὶ σου κύριε καὶ οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου ἐν δυναστείας αὐτοῦ καὶ ἠσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη
- 1 Mutta israelilaiset tekivät sitä, mikä oli paha Herran silmissä, ja Herra antoi heidät Midianin käsiin seitsemäksi vuodeksi.
And the children of Israel did evil in the eyes of the Lord; and the Lord gave them up into the hand of Midian for seven years.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ μαδιαμ ἔτη ἑπτὰ
- 2 Ja Israel sai tuntea Midianin käden voimaa, ja israelilaiset tekivät suojakseen midianilaisia vastaan ne onkalot, joita on vuorissa, ja luolat ja vuorilinnat.
And Midian was stronger than Israel; and because of the Midianites, the children of Israel made holes for themselves in the mountains, and hollows in the rocks, and strong places.
καὶ κατίσχυσεν χεὶρ μαδιαμ ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἀπὸ προσώπου μαδιαμ μάνδρα ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς σπηλαιαῖς καὶ τοῖς ὄχυρῶμασιν

- 3 Ja joka kerta kun israelilaiset olivat kylväneet, tulivat midianilaiset, amalekilaiset ja Idän miehet ja hyökkäsivät heidän kimppuunsa.
And whenever Israel's grain was planted, the Midianites and the Amalekites and the people of the east came up against them;
καὶ ἐγένετο ὅταν ἔσπειρον ἀνὴρ ἰσραὴλ καὶ ἀνέβαιναν μαδιαμ καὶ αμαλιηκ καὶ οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν καὶ ἀνέβαινον ἐπ' αὐτόν
- 4 He leiriytyivät heitä vastaan ja hävittivät maan sadon aina Gassaa myöten eivätkä jättäneet mitään elintarpeita Israeliin, eivät myöskään lampaita, nautakarjaa eivätkä aaseja.
And put their army in position against them; and they took all the produce of the earth as far as Gaza, till there was no food in Israel, or any sheep or oxen or asses.
καὶ παρενέβαλλον ἐπ' αὐτούς καὶ διέφθειραν τὰ ἐκφόρια τῆς γῆς ἕως τοῦ ἔλθειν εἰς γάζαν καὶ οὐχ ὑπελείποντο ὑπόστασιν ζωῆς ἐν ἰσραὴλ καὶ ποιμνιον καὶ μόσχον καὶ ὄνον
- 5 Sillä he lähtivät liikkeelle laumoineen ja teltoineen, he tulivat monilukuisina kuin heinäsiirkat, heillä ja heidän kameleillaan ei ollut määrää, ja he tulivat maahan sitä hävittämään.
For they came up regularly with their oxen and their tents; they came like the locusts in number; they and their camels were without number; and they came into the land for its destruction.
ὅτι αὐτοὶ καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν ἀνέβαινον καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν παρέφερον καὶ παρεγίνοντο ὡς ἀκρίδες εἰς πλῆθος καὶ αὐτοῖς καὶ ταῖς καμήλοις αὐτῶν οὐκ ἦν ἀριθμὸς καὶ παρεγίνοντο ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ τοῦ διαφθεῖραιν αὐτήν
- 6 Niin Israel joutui suureen kurjuuteen midianilaisten tähden; ja israelilaiset huusivat Herraa.
And Israel was in great need because of Midian; and the cry of the children of Israel went up to the Lord.
καὶ ἐπτώχευσεν ἰσραὴλ σφόδρα ἀπὸ προσώπου μαδιαμ καὶ ἐκέκραζαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον
- 7 Ja kun israelilaiset huusivat Herraa Midianin tähden,
And when the cry of the children of Israel, because of Midian, came before the Lord,
καὶ ἐγένετο ἐπεὶ ἐκέκραζαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον διὰ μαδιαμ
- 8 lähetti Herra israelilaisten luo profetaan, joka sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä johdatin teidät Egyptistä ja vein teidät pois orjuuden pesästä;
The Lord sent a prophet to the children of Israel, who said to them, The Lord the God of Israel, has said, I took you up from Egypt, out of the prison-house;
καὶ ἐξαπέστειλεν κύριος ἄνδρα προφήτην πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ εἶπεν αὐτοῖς τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐγὼ εἰμι ὁ ἀναβίβασας ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐξ οἴκου δουλείας
- 9 minä pelastin teidät egyptiläisten käsistä ja kaikkien teidän sortajainne käsistä; minä karkoitin heidät teidän tieltänne ja annoin teille heidän maansa.
And I took you out of the hands of the Egyptians and out of the hands of all who were cruel to you, and I sent them out by force from before you and gave you their land;
καὶ ἐξελάμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αἰγύπτου καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θλιβόντων ὑμᾶς καὶ ἐξέβαλον αὐτούς ἐκ προσώπου ὑμῶν καὶ ἔδωκα ὑμῖν τὴν γῆν αὐτῶν
- 10 Ja minä sanoin teille: Minä olen Herra, teidän Jumalanne, älkää peljätkö amorilaisten jumalia, joiden maassa te asutte. Mutta te ette kuulleet minun ääntäni."
And I said to you, I am the Lord your God; you are not to give worship to the gods of the Amorites in whose land you are living, but you did not give ear to my voice.
καὶ εἶπα ὑμῖν ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν οὐ φοβηθήσεσθε τοὺς θεοὺς τοῦ αμορραίου ἐν οἷς ὑμεῖς ἐνοικεῖτε ἐν τῇ γῇ αὐτῶν καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς μου
- 11 Ja Herran enkeli tuli ja istui Ofran tammen alle, joka oli abieserilaisen Jooaan oma, juuri kun tämän poika Gideon oli puimassa nisuja viinikuurnassa, korjatakseen ne talteen midianilaisilta.
Now the angel of the Lord came and took his seat under the oak-tree in Ophrah, in the field of Joash the Abiezrite; and his son Gideon was crushing grain in the place where the grapes were crushed, so that the Midianites might not see it.
καὶ ἦλθεν ἄγγελος κυρίου καὶ ἐκάθισεν ὑπὸ τὴν δρῦν τὴν οὖσαν ἐν εφραθα τὴν τοῦ ἰωᾶς πατρὸς αβιεζρι καὶ γεδεων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐρράβδιζεν πυροὺς ἐν ληνῷ τοῦ ἐκφυγεῖν ἐκ προσώπου μαδιαμ
- 12 Ja Herran enkeli ilmestyi hänelle ja sanoi hänelle: "Herra olkoon sinun kanssasi, sinä sotaurho!"
And the angel of the Lord came before his eyes, and said to him, The Lord is with you, O man of war.
καὶ ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος κυρίου καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν κύριος μετὰ σοῦ δυνατὸς τῇ ἰσχύϊ
- 13 Niin Gideon vastasi hänelle: "Oi, Herrani, jos Herra on meidän kanssamme, miksi sitten kaikki tämä on meitä kohdannut? Ja missä ovat kaikki hänen ihmeelliset tekonsa, joista isämme ovat meille kertoneet sanoen: 'Herra on johdattanut meidät tänne Egyptistä'? Mutta nyt Herra on hyljännyt meidät ja antanut meidät Midianin kouriin."
Then Gideon said to him, O my lord, if the Lord is with us why has all this come on us? And where are all his works of power, of which our fathers have given us word, saying, Did not the Lord take us out of Egypt? But now he has given us up, handing us over to the power of Midian.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν γεδεων ἐν ἐμοὶ κύριε καὶ εἰ ἔστιν κύριος μεθ' ἡμῶν ἵνα τί εἶδεν ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα καὶ ποῦ ἔστιν πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ὅσα διηγῆσαντο ἡμῖν οἱ πατέρες ἡμῶν λέγοντες οὐχὶ ἐξ αἰγύπτου ἀνήγαγεν ἡμᾶς κύριος καὶ νῦν ἀπόσατο ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἡμᾶς ἐν χειρὶ μαδιαμ
- 14 Silloin Herra kääntyi häneen ja sanoi: "Mene tässä voimassasi ja vapauta Israel Midianin kourista; minä lähetän sinut".
And the Lord, turning to him, said, Go in the strength you have and be Israel's saviour from Midian: have I not sent you?
καὶ ἐπέβλεψεν πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ εἶπεν αὐτῷ πορεύου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου καὶ σώσεις τὸν ἰσραὴλ καὶ ἰδοὺ ἐξαπέστειλά σε

- 15 Hän vastasi hänelle: "Oi, Herra, millä minä vapautan Israelin? Minun sukunihan on heikoin Manassessa, ja minä itse olen kaikkein vähäisin isäni perheessä."
And he said to him, O Lord, how may I be the saviour of Israel? See, my family is the poorest in Manasseh, and I am the least in my father's house.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεων ἐν ἐμοί κύριε ἐν τίνι σώσω τὸν ἰσραὴλ ἰδοὺ ἡ χιλιὰς μου ταπεινότερα ἐν μανασση καὶ ἐγὼ εἰμι μικρὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου
- 16 Herra sanoi hänelle: "Minä olen sinun kanssasi, ja sinä voitat midianilaiset niinkuin yhden ainoan miehen".
Then the Lord said to him, Truly, I will be with you, and you will overcome the Midianites as if they were one man.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου κύριος ἔσται μετὰ σοῦ καὶ πατάξεις τὴν μαδιαμ ὡσεὶ ἄνδρα ἓνα
- 17 Mutta hän sanoi hänelle: "Jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin osoita minulle tunnusteolla, että sinä itse puhut minun kanssani.
So he said to him, If now I have grace in your eyes, then give me a sign that it is you who are talking to me.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεων καὶ εἰ εὖρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ ποιήσεις μοι σημεῖον ὅτι σὺ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ
- 18 Älä poistu täältä, ennenkuin minä tulen takaisin sinun luoksesi ja tuon uhrilahjani ja panen sen eteesi." Hän sanoi: "Minä jään, kunnes sinä tulet takaisin".
Do not go away till I come with my offering and put it before you. And he said, I will not go away before you come back.
μὴ κινηθῆς ἐντεῦθεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν με πρὸς σέ καὶ οἴσω τὴν θυσίαν μου καὶ θήσω ἐνώπιόν σου καὶ εἶπεν ἐγὼ εἰμι καθήσομαι ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι σε
- 19 Gideon meni ja valmisti vohlan, ja efa-mitan jauhoja happamattomiksi leiviksi, pani lihan koriin ja liemen pataan ja vei ne hänen luoksensa tammen alle ja pani ne tarjolle.
Then Gideon went in and made ready a young goat, and with an ephah of meal he made unleavened cakes: he put the meat in a basket and the soup in which it had been cooked he put in a pot, and he took it out to him under the oak-tree and gave it to him there.
καὶ γεδεων εἰσῆλθεν καὶ ἐποίησεν ἔριφον αἰγῶν καὶ οἰφι ἀλεύρου ἄζυμα καὶ τὰ κρέα ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ κανοῦν καὶ τὸν ζωμὸν ἐνέχεεν εἰς χύτραν καὶ ἐξήνεγκεν πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τὴν ὄρυν καὶ προσέκυρηνεν
- 20 Mutta Jumalan enkeli sanoi hänelle: "Ota liha ja happamattomat leivät ja pane ne tälle kalliolle ja vuodata liemi". Ja hän teki niin.
And the angel of God said to him, Take the meat and the unleavened cakes and put them down on the rock over there, draining out the soup over them. And he did so.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου λαβὲ τὰ κρέα καὶ τοὺς ἄρτους τοὺς ἀζύμους καὶ θές πρὸς τὴν πέτραν ἐκείνην καὶ τὸν ζωμὸν ἔκχεον καὶ ἐποίησεν οὕτως
- 21 Ja Herran enkeli ojensi sauvan, joka hänellä oli kädessään, ja kosketti sen kärjellä lihaa ja happamattomia leipiä; niin kalliosta nousi tuli, ja se kulutti lihan ja happamattomat leivät. Ja Herran enkeli katosi hänen silmistänsä.
Then the angel of the Lord put out the stick which was in his hand, touching the meat and the cakes with the end of it; and a flame came up out of the rock, burning up the meat and the cakes: and the angel of the Lord was seen no longer.
καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος κυρίου τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τῆς ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἤψατο τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἀζύμων καὶ ἀνήφθη πῦρ ἐκ τῆς πέτρας καὶ κατέφαγεν τὰ κρέα καὶ τοὺς ἀζύμους καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἀπῆλθεν ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
- 22 Kun Gideon näki, että se oli Herran enkeli, sanoi Gideon: "Voi minua, Herra, Herra, kun olen nähnyt Herran enkelin kasvoista kasvoihin!"
Then Gideon was certain that he was the angel of the Lord; and Gideon said, I am in fear, O Lord God! for I have seen the angel of the Lord face to face.
καὶ εἶδεν γεδεων ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν καὶ εἶπεν γεδεων ἂ ἂ κύριε κύριε ὅτι εἶδον τὸν ἄγγελον κυρίου πρόσωπον πρὸς πρόσωπον
- 23 Mutta Herra sanoi hänelle: "Rauha sinulle! Älä pelkää, sinä et kuole."
But the Lord said to him, Peace be with you; have no fear: you are in no danger of death.
καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος εἰρήνη σοι μὴ φοβοῦ μὴ ἀποθάνῃς
- 24 Silloin Gideon rakensi siihen Herralle alttarin ja pani sen nimeksi: "Herra on rauha". Se on vielä tänäkin päivänä abieserilaisten Ofrassa.
Then Gideon made an altar there to the Lord, and gave it the name Yahweh-shalom; to this day it is in Ophrah of the Abiezrites.
καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ γεδεων θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ εἰρήνη κυρίου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἔτι αὐτοῦ ὄντος ἐν εφραθα πατρὸς τοῦ εζρι
- 25 Ja sinä yönä Herra sanoi hänelle: "Ota härkä, joka isälläsi on, ja toinen seitsenvuotias härkä ja hajota Baalin alttari, joka isälläsi on, ja hakkaa maahan asera-karsikko, joka on sen vieressä.
The same night the Lord said to him, Take ten men of your servants and an ox seven years old, and after pulling down the altar of Baal which is your father's, and cutting down the holy tree by its side,
καὶ ἐγενήθη τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος λαβὲ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν τοῦ πατρὸς σου μόσχον τὸν ἑπταετῆ καὶ καθελεῖς τὸ θυσιαστήριον τοῦ βααλ ὃ ἐστὶν τοῦ πατρὸς σου καὶ τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐτῷ ἐκκόψεις

- 26 Ja rakenna ladotuista kivistä alttari Herralle, Jumalalle, tämän vuorenkukkulan laelle; ota sitten se toinen härkä ja uhraa se polttouhriksi halkojen päällä, jotka saat hakkaamastasi asera-karsikosta."
Make an altar to the Lord your God on the top of this rock, in the ordered way and take the ox and make a burned offering with the wood of the holy tree which has been cut down.
 και οικοδομήσεις θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῷ ὀφθέντι σοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους μαωζ τούτου ἐν τῇ παρατάξει και λήμψη τὸν μόσχον και ἀνοίσεις ὀλοκαύτωμα ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ ἁλ- σουσ οὗ ἐκκόψεις
- 27 Niin Gideon otti palvelijoitaan kymmenen miestä ja teki, niinkuin Herra oli hänelle puhunut. Mutta kun hän isänsä perhettä ja kaupungin miehiä peljäten ei uskaltanut tehdä sitä päivällä, teki hän sen yöllä.
Then Gideon took ten of his servants and did as the Lord had said to him; but fearing to do it by day, because of his father's people and the men of the town, he did it by night.
 και ἔλαβεν γεδεων τρεῖς και δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν δούλων αὐτοῦ και ἐποίησεν καθὰ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν κύριος και ἐγένετο ὡς ἐφοβήθη τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ και τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως μη ποιῆσαι ἡμέρας και ἐποίησεν νυκτός
- 28 Kun kaupungin miehet varhain seuraavana aamuna nousivat, niin katso, Baalin alttari oli kukistettu ja asera-karsikko sen vierestä hakattu maahan, ja se toinen härkä oli uhrattu polttouhriksi vastarakennetulla alttarilla.
And the men of the town got up early in the morning, and they saw the altar of Baal broken down, and the holy tree which was by it cut down, and the ox offered on the altar which had been put up there.
 και ὄρθρισαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως τὸ πρωὶ και ἰδοὺ κατεσκαμμένον τὸ θυσιαστήριον τοῦ βααλ και τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐτῷ ἐκκεκομμένον και ὁ μόσχος ὁ σιτευτός ἀνηνεγμένος εἰς ὀλοκαύτωμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ὀκοδομημένον
- 29 Niin he sanoivat toinen toiselleen: "Kuka on tämän tehnyt?" Ja kun he tutkivat ja tiedustelivat, niin sanottiin: "Gideon, Jooaan poika, on sen tehnyt".
And they said to one another, Who has done this thing? And after searching with care, they said, Gideon, the son of Joash, has done this thing.
 και εἶπεν ἄνθρωπος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ τίς ἐποίησεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο και ἀνήταζον και ἐξεζήτησαν και εἶπαν γεδεων ὁ υἱὸς ἰωας ἐποίησεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο
- 30 Silloin kaupungin miehet sanoivat Jooaalle: "Tuo tänne poikasi, hänen täytyy kuolla, sillä hän on kukistanut Baalin alttarin ja hakannut maahan asera-karsikon sen vierestä".
Then the men of the town said to Joash, Make your son come out to be put to death, for pulling down the altar of Baal and cutting down the holy tree which was by it.
 και εἶπαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς ἰωας ἐξάγαγε τὸν υἱόν σου και ἀποθανέτω ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον τοῦ βααλ και ὅτι ἔκοψεν τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐτῷ
- 31 Mutta Jooas vastasi kaikille, jotka seisivat hänen ympärillään: "Tekö ajatte Baalin asiaa, tekö autatte häntä? Se, joka ajaa hänen asiaansa, rangaistakoon kuolemalla ennen huomisaamua. Jos hän on jumala, ajakoon itse asiansa, koska kukistettu alttari oli hänen."
But Joash said to all those who were attacking him, Will you take up the cause of Baal? will you be his saviour? Let anyone who will take up his cause be put to death while it is still morning: if he is a god, let him take up his cause himself because of the pulling down of his altar.
 και εἶπεν ἰωας πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐσταμένους ἐπ' αὐτόν μη ὑμεῖς νῦν δικάζεσθε περὶ τοῦ βααλ ἢ ὑμεῖς σφύζετε αὐτόν ὃς ἀντεδίκησεν αὐτόν ἀποθάνεται ἕως πρωὶ εἰ ἔστιν θεὸς αὐτὸς ἐκδικήσει αὐτόν ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ
- 32 Sinä päivänä Gideon sai nimekseen Jerubbaal, sillä sanottiin: "Baal ajakoon itse asiansa häntä vastaan, koska hän on kukistanut hänen alttarinsa".
So that day he gave him the name of Jerubbaal, saying, Let Baal take up his cause against him because his altar has been broken down.
 και ἐκάλεσεν αὐτὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δικαστήριον τοῦ βααλ ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ
- 33 Kaikki midianilaiset, amalekilaiset ja Idän miehet olivat kokoontuneet yhteen, tulleet virran yli ja leiriytyneet Jisreelin tasangolle.
Then all the Midianites and the Amalekites and the people of the east, banding themselves together, went over and put up their tents in the valley of Jezreel.
 και πᾶσα μαδιαμ και αμαληκ και υἱοὶ ἀνατολῶν συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ και διεβησαν και παρενέβαλον ἐν τῇ κοιλάδι ἰεζραελ
- 34 Silloin Herran henki täytti Gideonin; hän puhalsi pasunaan, ja niin abieserilaiset kutsuttiin koolle seuraamaan häntä.
But the spirit of the Lord came on Gideon; and at the sound of his horn all Abiezer came together after him.
 και πνεῦμα θεοῦ ἐνέδυσεν τὸν γεδεων και ἐσάλπισεν ἐν κερατίνῃ και ἐβόησεν ἀβιεζερ ὀπίσω αὐτοῦ
- 35 Ja hän lähetti sanansaattajia koko Manasseen, niin että heidätkin kutsuttiin koolle seuraamaan häntä; samoin hän lähetti sanansaattajat Asseriin, Sebuloniin ja Naftaliin, ja nämä lähtivät vihollisia vastaan.
And he sent through all Manasseh, and they came after him; and he sent to Asher and Zebulun and Naphtali, and they came up and were joined to the others.
 και ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν ἐν παντὶ μανασση και ἐβόησεν και αὐτὸς ὀπίσω αὐτοῦ και ἐξαπέστειλεν ἀγγέλους ἐν ἀσσηρ και ἐν ζαβουλων και ἐν νεφθαλι και ἀνέβησαν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ
- 36 Silloin Gideon sanoi Jumalalle: "Jos sinä aiot vapauttaa Israelin minun kädelläni, niinkuin olet puhunut,
Then Gideon said to God, If you are going to give Israel salvation by my hand, as you have said,
 και εἶπεν γεδεων πρὸς τὸν θεόν εἰ σφύζεις ἐν τῇ χειρὶ μου τὸν ἰσραηλ ὃν τρόπον ἐλάλησας

- 37 niin katso, minä panen nämä kerityt villat puimatantereelle: jos kastetta tulee ainoastaan villoihin ja kaikki maa muuten jää kuivaksi, niin minä siitä tiedän, että sinä minun kädelläni vapautat Israelin, niinkuin olet puhunut".
See, I will put the wool of a sheep on the grain-floor; if there is dew on the wool only, while all the earth is dry, then I will be certain that it is your purpose to give Israel salvation by my hand as you have said.
ἰδοὺ ἐγὼ ἀπερείδομαι τὸν πόκον τῶν ἐρίων ἐν τῷ ἄλῳνι καὶ ἐὰν δρόσος γένηται ἐπὶ τὸν πόκον μόνον καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ξηρασία καὶ γνώσομαι ὅτι σόζεις ἐν τῇ χειρὶ μου τὸν ἰσραὴλ ὃν τρόπον ἐλάλησας
- 38 Ja tapahtui niin. Sillä kun hän varhain seuraavana päivänä nousi ja puristi villoja, pusersi hän kastetta villoista koko vesimaljan täyden.
And it was so: for he got up early on the morning after, and twisting the wool in his hands, he got a basin full of water from the dew on the wool.
καὶ ἐγένετο οὕτως καὶ ὄρθρῳ ἔγειρεν γεδεων τῇ ἐπαύριον καὶ ἀπεπίασεν τὸν πόκον καὶ ἀπερρῦν ἢ δρόσος ἐκ τοῦ πόκου πλήρης λεκάνη ὕδατος
- 39 Ja Gideon sanoi Jumalalle: "Älköön vihasi syttykö minua kohtaan, jos minä vielä kerran puhun. Anna minun vielä kerta tehdä koetus villoilla. Anna ainoastaan villojen jäädä kuiviksi ja kastetta tulla kaikkialle muualle maahan."
Then Gideon said to God, Do not be moved to wrath against me if I say only this: let me make one more test with the wool; let the wool now be dry, while the earth is covered with dew.
καὶ εἶπεν γεδεων πρὸς τὸν θεόν μὴ ὀργισθῆτω ὁ θυμός σου ἐν ἐμοί καὶ λαλήσω ἔτι ἅπαξ καὶ πειράσω ἔτι ἅπαξ ἐν τῷ πόκῳ καὶ γενηθῆτω ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον ἐπὶ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν γενηθῆτω δρόσος
- 40 Ja Jumala teki niin sinä yönä; ainoastaan villat jäivät kuiviksi, ja kastetta tuli kaikkialle muualle maahan.
And that night God did so; for the wool was dry, and there was dew on all the earth round it.
καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς οὕτως ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ ἐγένετο ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον ἐπὶ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν ἐγένετο δρόσος
- 1 Varhain seuraavana aamuna Jerubbaal, se on Gideon, ynnä kaikki väki, joka oli hänen kanssaan, leiriytyi Harodin lähteelle. Midianilaisten leiri taas oli siitä, Mooren kukkulasta, pohjoiseen päin, tasangolla.
Then Jerubbaal, that is, Gideon, and all the people with him, got up early and put up their tents by the side of the water-spring of Harod; the tents of Midian were on the north side of him, under the hill of Moreh in the valley.
καὶ ὄρθρῳ ἔγειρεν ἱεροβααλ. αὐτὸς ἐστὶν γεδεων καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ τὴν γῆν αρωεδ καὶ παρεμβολὴ μαδιαμ καὶ αμαληκ ἦν αὐτῷ ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ τοῦ βουνοῦ τοῦ αβωρ ἐν τῇ κοιλάδι
- 2 Mutta Herra sanoi Gideonille: "Sinulla on kanssasi liian paljon väkeä, antaakseni Midianin heidän käsiinsä; muuten Israel voisi kerskua minua vastaan ja sanoa: 'Oma käteni vapautti minut'.
And the Lord said to Gideon, So great is the number of your people, that if I give the Midianites into their hands they will be uplifted in pride over me and will say, I myself have been my saviour.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεων πολὺς ὁ λαὸς ὁ μετὰ σοῦ ὥστε μὴ παραδοῦναι με τὴν μαδιαμ ἐν χειρὶ αὐτῶν μήποτε καυχῆσθαι ἰσραὴλ ἐπ' ἐμὲ λέγων ἢ χεὶρ μου ἔσωσέν με
- 3 Julista siis kansan kuullen näin: 'Se, joka pelkää ja on arka, palatkoon takaisin ja väistyköön Gileadin vuorilta'." Niin kansasta palasi takaisin kaksikymmentäkaksi tuhatta, ja kymmenentuhatta jäi.
So now, let it be given out to the people that anyone who is shaking with fear is to go back from Mount Galud. So twenty-two thousand of the people went back, but there were still ten thousand.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτὸν ἀλάησον δὴ εἰς τὰ ὄτα τοῦ λαοῦ λέγων τίς δειλὸς καὶ φοβούμενος ἀποστραφήτω καὶ ἐξώρμησαν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ γαλααδ καὶ ἀπεστράφησαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ εἴκοσι καὶ ἰ δύο χιλιάδες καὶ δέκα χιλιάδες ὑπελείφθησαν
- 4 Ja Herra sanoi Gideonille: "Vielä on väkeä liian paljon; vie heidät alas veden ääreen, niin minä siellä heidät sinulle tutkin. Se, josta minä sinulle sanon: 'Tämä lähteköön sinun kanssasi', se lähteköön kanssasi; mutta jokainen, josta minä sinulle sanon: 'Tämä älköön lähtekö sinun kanssasi', se älköön lähtekö."
Then the Lord said to Gideon, There are still more people than is necessary; take them down to the water so that I may put them to the test for you there; then whoever I say is to go with you will go, and whoever I say is not to go will not go.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεων ἔτι ὁ λαὸς πολὺς κατάγαγε αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ καὶ δοκιμῶ αὐτούς σοι ἐκεῖ καὶ ἔσται ὃν ἐὰν εἶπω πρὸς σέ οὗτος πορεύσεται μετὰ σοῦ αὐτὸς πορεύσεται μετὰ σοῦ καὶ ὃν ἐὰν εἶπω σοι ὅτι οὐ πορεύσεται μετὰ σοῦ αὐτὸς οὐ πορεύσεται μετὰ σοῦ
- 5 Niin hän vei väen alas veden ääreen. Ja Herra sanoi Gideonille: "Aseta erikseen jokainen, joka latkii vettä kielellään, niinkuin koira latkii, ja samoin jokainen, joka laskeutuu polvilleen juodaksensa".
So he took the people down to the water; and the Lord said to Gideon, Put on one side by themselves all those drinking up the water with their tongues like a dog; and in the same way, all those who go down on their knees to the water while drinking.
καὶ κατεβίβασεν τὸν λαὸν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεων πᾶς ὃς ἂν λάψῃ τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος ὡς ἐὰν λάψῃ ὁ κύων στήσεις αὐτὸν κατὰ μόνας καὶ πᾶς ὃς ἂν κάμψῃ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ τοῦ πιεῖν μεταστήσεις αὐτὸν καθ' αὐτόν

- 6 Niiden luku, jotka latkivat kädestä suuhunsa, oli kolmesataa miestä; kaikki muu väki oli laskeutunut polvilleen juomaan vettä.
Now the number of those who took up the water with their tongues was three hundred; all the rest of the people went down on their knees to the water.
καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ἀριθμὸς τῶν λαψάντων ἐν τῇ γλώσση αὐτῶν τριακόσιοι ἄνδρες καὶ πᾶς ὁ ἐπίλοιπος τοῦ λαοῦ ἔκαμψαν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῶν τοῦ πιεῖν ὕδωρ
- 7 Silloin Herra sanoi Gideonille: "Niillä kolmellasadalla miehellä, jotka latkivat, minä vapautan teidät ja annan Midianin sinun käsiisi; kaikki muu väki menköön kukin kotiinsa".
And the Lord said to Gideon, By those three hundred who were drinking with their tongues I will give you salvation and give the Midianites into your hands; let the rest of the people go away, every man to his place.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεων ἐν τοῖς τριακοσίοις ἀνδράσιν τοῖς λάψασιν σώσω ὑμᾶς καὶ παραδώσω τὴν μαδιαμ ἐν χειρὶ σου καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀποτρεχέτω ἀνὴρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 8 Sitten väki otti mukaansa eväät ja pasunansa, ja hän päästi kaikki Israelin miehet menemään kunkin majalleen, pidättäen ainoastaan ne kolmesataa miestä. Ja midianilaisten leiri oli hänen alapuolellaan tasangolla.
So they took the vessels of the people, and their horns from their hands, and he sent them away, every man to his tent, keeping only the three hundred; and the tents of Midian were lower down in the valley.
καὶ ἔλαβον τὸν ἐπισιτισμὸν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν καὶ τὰς κερατίνας αὐτῶν καὶ πάντα ἄνδρα ἰσραὴλ ἐξαπέστειλεν ἄνδρα εἰς τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ τῶν δὲ τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκράτησεν ἡ δὲ παρμβολὴ μαδιαμ ἣν ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἐν τῇ κοιλάδι
- 9 Sinä yönä Herra sanoi hänelle: "Nouse ja käy leirin kimppuun, sillä minä annan sen sinun käsiisi.
The same night the Lord said to him, Up! go down now against their army, for I have given them into your hands.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος ἀνάστα κατάρηθι τὸ τάχος ἐντεῦθεν εἰς τὴν παρεμβολὴν ὅτι παρέδωκα αὐτὴν ἐν τῇ χειρὶ σου
- 10 Mutta jos sinä pelkääät käydä sen kimppuun, niin mene palvelijasi Puuran kanssa alas leiriin
But if you have fear of going down, take your servant Purah with you and go down to the tents;
εἰ δὲ φοβῆ ὑδὸ καταβῆναι κατάρηθι ὑδὸ καὶ φαρα τὸ παιδάριον σου εἰς τὴν παρεμβολὴν
- 11 ja kuuntele, mitä siellä puhutaan. Sitten saat rohkeutta käydä leirin kimppuun." Niin hän meni palvelijansa Puuran kanssa alas aina leirin etuvartijoiden luo.
And after hearing what they are saying, you will get strength to go down against the army. So he went down with his servant Purah to the outer line of the tents of the armed men.
καὶ ἀκούσῃ τί λαλοῦσιν καὶ μετὰ ταῦτα ἰσχύσουσιν αἱ χεῖρές σου καὶ καταβῆσῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ κατέβῃ αὐτὸς καὶ φαρα τὸ παιδάριον αὐτοῦ εἰς μέρος τῶν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ
- 12 Midianilaisia, amalekilaisia ja kaikkia Idän miehiä oli asettunut tasangolle niin paljon kuin heinäsiirkkoja; ja heidän kameleillaan ei ollut määrää, niitä oli niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla.
Now the Midianites and the Amalekites and all the people of the east were covering the valley like locusts; and their camels were like the sand by the seaside, without number.
καὶ μαδιαμ καὶ αμαληκ καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν παρεμβεβλήκεισαν ἐν τῇ κοιλάδι ὡς ἀκρις εἰς πληθὸς καὶ ταῖς καμήλοις αὐτῶν οὐκ ἦν ἀριθμὸς ἄλλ' ἦσαν ὡσπερ ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς θάλασσης εἰς πληθὸς
- 13 Kun Gideon tuli, niin muuan mies kertoi untansa toiselle. Hän sanoi: "Minä näin unta ja katso, ohraleipäkakku tuli pyörrien midianilaisten leiriin. Se tuli teltalle saakka, iski siihen niin, että se kaatui, ja käänsi sen ylösalaisin, ja teltta jäi kumoon."
When Gideon came there, a man was giving his friend an account of his dream, saying, See, I had a dream about a cake of barley bread which, falling into the tents of Midian, came on to the tent, overturning it so that it was stretched out flat on the earth.
καὶ εἰσῆλθεν γεδεων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐξηγεῖτο τῷ πλησίον αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον καὶ εἶπεν ἰδοὺ τὸ ἐνύπνιον ὃ ἠνυπνιάσθη καὶ ἰδοὺ μαγὶς ἄρτου κριθίνου κυλιομένη ἐν τῇ παρεμβολῇ μαδιαμ καὶ ἦλθεν ἕως τῆς σκηνῆς μαδιαμ καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν καὶ κατέστρεψεν αὐτὴν καὶ ἔπεσεν ἡ σκηνή
- 14 Niin toinen vastasi ja sanoi: "Se ei ole mikään muu kuin israelilaisen Gideonin, Jooaan pojan, miekka; Jumala antaa hänen käsiinsä Midianin ja koko leirin".
And his friend in answer said, This is certainly the sword of Gideon, the son of Joash, the men of Israel: into their hands God has given up all the army of Midian.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἶπεν οὐκ ἔστιν αὕτη ἄλλ' ἡ ῥομφαία γεδεων υἱοῦ ἰωας ἀνδρὸς ἰσραὴλ παρέδωκεν κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὴν μαδιαμ καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν
- 15 Kun Gideon oli kuullut kertomuksen unesta ja sen selityksen, niin hän kumartaen rukoili, palasi sitten takaisin Israelin leiriin ja sanoi: "Nouskaa, sillä Herra antaa midianilaisten leirin teidän käsiinne".
Then Gideon, hearing the story of the dream and the sense in which they took it, gave worship; then he went back to the tents of Israel, and said, Up! for the Lord has given the army of Midian into your hands.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν γεδεων τὴν διήγησιν τοῦ ἐνυπνίου καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν κύριον καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραὴλ καὶ εἶπεν ἀνάστητε ὅτι παρέδωκεν κύριος ἐν χερσὶν ὑμῶν τὴν παρεμβολὴν μαδιαμ
- 16 Ja hän jakoi ne kolmesataa miestä kolmeen joukkoon ja antoi heille kullekin käteen pasunan ja tyhjän saviruukun, tulisoihutu ruukussa.
Then separating the three hundred men into three bands, he gave every man a horn, and a vessel in which was a flaming branch.
καὶ διεῖλεν τοὺς τριακοσίους ἄνδρας τρεῖς ἀρχὰς καὶ ἔδωκεν κερατίνας ἐν χειρὶ πάντων καὶ ὕδριας κενὰς καὶ λαμπάδας ἐν μέσῳ τῶν ὕδριων

- 17 Ja hän sanoi heille: "Tarkatkaa minua ja tehkää niinkuin minä; kun minä olen tullut leirin laitaaan, niin tehkää, niinkuin minä teen.
And he said to them, Keep your eyes on me, and do what I do; when I come to the outer line of tents, whatever I do, you are to do the same.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ἅπ' ἐμοῦ ὕψεσθε καὶ οὕτως ποιήσετε καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἰσπορεύομαι ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς καὶ ἔσται ὡς ἐὰν ποιήσω οὕτως ποιήσετε
- 18 Kun minä ja kaikki, jotka ovat minun kanssani, puhallamme pasunoihin, niin puhaltakaa tekin pasunoihin kaikkialla leirin ympärillä ja huutakaa: 'Herran ja Gideonin puolesta!'"
At the sound of my horn, and the horns of those who are with me, let your horns be sounded all round the tents, and say, For the Lord and for Gideon.
καὶ σαλπῶ τῇ κερατίνῃ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ καὶ σαλπείτε ταῖς κερατίνας καὶ ὑμεῖς κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐρεῖτε τῷ κυρίῳ καὶ τῷ γεδεῶν
- 19 Niin Gideon ja ne sata miestä, jotka olivat hänen kanssansa, tulivat leirin laitaaan keskimmäisen yövartion alussa; vartijat olivat juuri asetetut paikoilleen. Silloin he puhalsivat pasunoihin ja särkivät saviruukut, jotka heillä oli käsissään.
So Gideon and the three hundred men who were with him came to the outer line of tents, at the start of the middle watch, when the watchmen had only then taken their stations; and the horns were sounded and the vessels broken.
καὶ εἰσῆλθεν γεδεῶν καὶ ἑκατὸν ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ἐν μέρει τῆς παρεμβολῆς ἀρχομένης τῆς φυλακῆς τῆς μεσοῦσης πλὴν ἐγέρσει ἤγειρεν τοὺς φυλάσσοντας καὶ ἐσάλπισαν ταῖς κερατίνας καὶ ἐξέτιναζαν τὰς ὑδρίας τὰς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν
- 20 Niin ne kolme joukkoa puhalsivat pasunoihin, murskasivat saviruukut, tempasivat vasempaan käteensä tulisoihdut ja oikeaan pasunat, puhalsivat niihin ja huusivat: "Herran ja Gideonin miekka!"
So the three bands all gave a loud note on their horns, and when the vessels had been broken, they took the flaming branches in their left hands, and the horns in their right hands ready for blowing, crying out, For the Lord and for Gideon.
καὶ ἐσάλπισαν αἱ τρεῖς ἀρχαὶ ἐν ταῖς κερατίνας καὶ συνέτριψαν τὰς ὑδρίας καὶ ἐλάβοντο ἐν τῇ χειρὶ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν τῶν λαμπάδων καὶ ἐν τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ αὐτῶν αἱ κερατίναι τοῦ σαλπίζειν κ αἱ ἀνέκραζαν ῥομφαία τῷ κυρίῳ καὶ τῷ γεδεῶν
- 21 Ja he seisoivat kukin paikallaan leirin ympärillä. Mutta leirissä kaikki juoksivat sekaisin, kirkuivat ja pakenivat.
Then they made a line round the tents, every man in his place; and all the army, awaking from sleep, came running out, and with loud cries went in flight.
καὶ ἔστησαν ἕκαστος καθ' αὐτὸν κύκλῳ τῆς παρεμβολῆς καὶ ἔδραμον πᾶσα ἢ παρεμβολῆ καὶ ἐσήμαναν καὶ ἔφυγον
- 22 Ja kun he puhalsivat noihin kolmeensataan pasunaan, niin Herra käänsi toisen miekan toista vastaan koko leirissä, ja leiri pakeni Beet-Sittaaan asti Sereraan päin, Tabbatin luona olevan Aabel-Meholan rantaan saakka.
And the three hundred gave a loud note on their horns, and every man's sword was turned by the Lord against his brother all through the army; and the army went in flight as far as Beth-shittah in the direction of Zeredah, to the edge of Abel-meholah by Tabbath.
καὶ ἐσάλπισαν αἱ τριακόσαι κερατίναι καὶ ἔθετο κύριος μάχαιραν ἀνδρὸς ἐν τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ παρεμβολῇ καὶ ἔφυγεν ἡ παρεμβολῆ ἕως τῆς βαιθασεττα καὶ συνηγμένη ἕως χεῖλους α βελμεουλα καὶ ἐπὶ ταβαθ
- 23 Ja Israelin miehet kutsuttiin koolle Naftalista, Asserista ja koko Manassesta, ja he ajoivat midianilaisia takaa.
And the men of Israel came together from Naphtali and from Asher and all Manasseh, and went after Midian.
καὶ ἐβόησεν ἀνὴρ ἰσραηλ ἐκ νεφθαλιμ καὶ ἐξ ασηρ καὶ ἐκ παντὸς μανασση καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω μαδιαμ
- 24 Ja Gideon oli lähettänyt sanansaattajia koko Efraimin vuoristoon, sanomaan: "Tulkaa alas midianilaisia vastaan ja vallatkaa heidän tieltään vedet aina Beet-Baaraan asti sekä Jordan". Niin kaikki Efraimin miehet kutsuttiin koolle, ja he valtasivat vedet aina Beet-Baaraan asti sekä Jordanin.
Then Gideon sent through all the hill-country of Ephraim saying, Come down against Midian, and keep the ways across Jordan before they come. So all the men of Ephraim, massing themselves together, kept the ways across Jordan.
καὶ ἀγγέλωσ ἐξἀπέστειλεν γεδεῶν ἐν παντὶ ὀρίῳ εφραιμ λέγων κατὰβητε εἰς συνάντησιν μαδιαμ καὶ καταλάβετε ἑαυτοῖς τὸ ὕδωρ ἕως βαιθβηρα καὶ τὸν ἰορδάνην καὶ ἐβόησεν πᾶς ἀνὴρ εφραιμ καὶ προκατελάβοντο τὸ ὕδωρ ἕως βαιθβηρα καὶ τὸν ἰορδάνην
- 25 Ja he ottivat vangiksi kaksi midianilaisten ruhtinasta, Oorebin ja Seebin; Oorebin he surmasivat Oorebin kalliolla, ja Seebin he surmasivat Seebin viinikuurnan luona, ja he ajoivat midianilaisia takaa. Mutta Oorebin ja Seebin päät he toivat Gideonille tuolta puolelta Jordanin.
And they took the two chiefs of Midian, Oreb and Zeeb; and they put Oreb to death at the rock of Oreb, and Zeeb they put to death at the place of the grape-crushing in Zeeb, and they went after Midian; but the heads of Oreb and Zeeb they took across Jordan to Gideon.
καὶ συνέλαβον τοὺς δύο ἄρχοντας μαδιαμ τὸν ὠρηβ καὶ τὸν ζηβ καὶ ἀπέκτειναν τὸν ὠρηβ ἐν σουριν καὶ τὸν ζηβ ἀπέκτειναν ἐν ιακεφζηβ καὶ κατεδίωξαν μαδιαμ καὶ τὴν κεφαλὴν ὠρηβ καὶ ζηβ ἦνεγκαν πρὸς γεδεῶν ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου
- 1 Mutta Efraimin miehet sanoivat hänelle: "Miksi teit meille sen, ettet kutsunut meitä, kun menit taistelemaan midianilaisia vastaan?" Ja he riitelivät kovasti häntä vastaan.
And the men of Ephraim came and said to him, Why did you not send for us when you went to war against Midian? And they said sharp and angry words to him.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀνὴρ εφραιμ τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν τοῦ μὴ καλέσαι ἡμᾶς ὅτε ἐξεπορεύου πολεμῆσαι ἐν τῇ μαδιαμ καὶ ἐκρίνοντο μετ' αὐτοῦ κραταιῶσ

- 2 Niin hän sanoi heille: "Mitä minä sitten olen tehnyt teihin verraten? Eikö Efraimin jälkikorjuu ole parempi kuin Abieserin viininkorjuu?
And he said to them, What have I done in comparison with you? Is not that which Ephraim took up after the grape-cutting better than all the grapes which Abiezer got in from the grape-cutting?
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς τί ἐποίησα νῦν καθὼς ὑμεῖς οὐχὶ κρείττω ἐπιφυλλίδες εφραϊμ ἢ τρυγητὸς ἀβιεζερ
- 3 Teidän käsiinnehän Jumala antoi midianilaisten ruhtinaat Oorebin ja Seebin. Mitä minä olen voinut tehdä teihin verraten?" Kun hän puhui näin, asettui heidän suuttumuksensa häneen.
God has given into your hands the chiefs of Midian, Oreb and Zeeb; what have I been able to do in comparison with you? And when he said this, their feeling about him became kinder.
ἐν χειρὶ ὑμῶν παρέδωκεν κύριος τοὺς ἄρχοντας μαδιαμ τὸν ὠρηβ καὶ τὸν ζηβ καὶ τί ἠδυνάσθην ποιῆσαι καθὼς ὑμεῖς καὶ κατέπαυσαν τότε ἀνῆκε τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν τὸν λόγον τοῦτον
- 4 Kun Gideon tuli Jordanille, meni hän sen yli, hän ja ne kolmesataa miestä, jotka olivat hänen kanssaan. He olivat uuvuksissa takaa-ajamisesta.
Then Gideon came to Jordan and went over it with his three hundred, overcome with weariness and in need of food.
καὶ ἦλθεν γεδεων ἐπὶ τὸν ἰορδάνην καὶ διέβη αὐτὸς καὶ οἱ τριακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ὀλιγοψυχοῦντες καὶ πεινῶντες
- 5 Ja hän sanoi Sukkotin miehille: "Antakaa joitakin leipäkakkuja väelle, joka seuraa minua, sillä he ovat uuvuksissa; minä olen ajamassa takaa midianilaisten kuninkaita Sebahia ja Salmunnaa".
And he said to the men of Succoth, Give bread cakes to my people, for they are overcome with weariness, and I am going on after Zebah and Zalmunna, the kings of Midian.
καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσιν σοκχωθ δότε δὴ ἄρτους τῷ λαῷ τῷ μετ' ἐμοῦ ὅτι πεινώσιν ἐγὼ δὲ διώκω ὀπίσω ζεβее καὶ σαλμανα βασιλέων μαδιαμ
- 6 Mutta Sukkotin päämiehet sanoivat: "Onko sinulla sitten jo Sebahin ja Salmunnan nyrkki kädessäsi, että me antaisimme leipää sinun sotajoukkollesi?"
But the chiefs of Succoth said, Are the hands of Zebah and Zalmunna even now in your hand that we are to give bread to your army?
καὶ εἶπαν οἱ ἄρχοντες σοκχωθ μὴ χεῖρ ζεβее καὶ σαλμανα νῦν ἐν τῇ χειρὶ σου ὅτι δώσομεν τῇ στρατιᾷ σου ἄρτους
- 7 Gideon vastasi: "Hyvä! Kun Herra antaa Sebahin ja Salmunnan minun käsiini, puin minä teidän lihanne rikki erämaan orjantappuroilla ja orjanruoskilla."
Then Gideon said, Because of this, when the Lord has given Zebah and Zalmunna into my hands, I will have you stretched on a bed of thorns of the waste land and on sharp stems, and have you crushed as grain is crushed on a grain-floor.
καὶ εἶπεν γεδεων οὐχ οὕτως ἐν τῷ δοῦναι κύριον τὸν ζεβее καὶ σαλμανα ἐν τῇ χειρὶ μου καὶ καταξανῶ τὰς σάρκας ὑμῶν ἐν ταῖς ἀκάνθαις τῆς ἐρήμου καὶ ἐν ταῖς βαρκοννιμ
- 8 Ja hän nousi sieltä Penueliin ja puhui heille samalla tavalla. Ja Penuelin miehet vastasivat hänelle samoin, kuin Sukkotin miehet olivat vastanneet.
So he went up from there to Penuel and made the same request to the men of Penuel; but they gave him the same answer as the men of Succoth had given.
καὶ ἀνέβη ἐκεῖθεν εἰς φανουηλ καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτούς κατὰ ταῦτα καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες φανουηλ ὃν τρόπον ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες σοκχωθ
- 9 Niin hän sanoi myös Penuelin miehille: "Jahka palaan voittajana, kukistan minä tämän tornin".
So he said to the men of Penuel, When I come back in peace, I will have this tower broken down.
καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσιν φανουηλ λέγων ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με μετ' εἰρήνης κατασκάψω τὸν πύργον τοῦτον
- 10 Mutta Sebah ja Salmunna olivat Karkorissa ja heidän joukkonsa heidän kanssansa, noin viisitoista tuhatta miestä, kaikki, mitä oli jäljellä Idän miesten koko joukosta; kaatunut oli sata kaksikymmentä tuhatta miekkamiestä.
Now Zebah and Zalmunna were in Karkor and their armies with them, about fifteen thousand men, those of all the army of the children of the east who were still living; for a hundred and twenty thousand of their swordsmen had been put to death.
καὶ ζεβее καὶ σαλμανα ἐν καρκαρ καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτῶν μετ' αὐτῶν ὡσεὶ πεντεκαίδεκα χιλιάδες οἱ καταλειφθέντες ἐν πάσῃ παρεμβολῇ υἱῶν ἀνατολῶν καὶ οἱ πεπτοκότες ἦσαν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων ῥομφαίαν
- 11 Ja Gideon kulki teltoissa-eläjien tietä Noobahin ja Jogbehan itäpuolitse ja voitti joukon, kun se oli huoletonna leirissään.
And Gideon went up by the way used by the people living in tents on the east of Nobah and Jogbehah, and made an attack on the army when they had no thought of danger.
καὶ ἀνέβη γεδεων ὁδὸν κατοικοῦντων ἐν σικηναῖς ἀνατολῶν τῆς ναβεθ ἐξ ἐναντίας ζεβее καὶ ἐπάταξεν τὴν παρεμβολὴν ἣ δὲ παρεμβολὴ ἦν πεποιθυῖα
- 12 Ja Sebah ja Salmunna pakenivat, mutta hän ajoi heitä takaa; ja hän otti molemmat midianilaisten kuninkaat, Sebahin ja Salmunnan, vangiksi, saatettuaan koko leirin pakokauhun valtaan.
And Zebah and Zalmunna went in flight; and he went after them, and took the two kings of Midian, Zebah and Zalmunna, and put all the army to the curse.
καὶ ἔφυγεν ζεβее καὶ σαλμανα καὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτῶν καὶ ἐκράτησεν τοὺς δύο βασιλεῖς μαδιαμ τὸν ζεβее καὶ τὸν σαλμανα καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν ἐξέτριψεν
- 13 Ja Gideon, Jooaan poika, palasi taistelusta, Hereksen solalta.
Then Gideon, the son of Joash, went back from the fight:
καὶ ἀνέστρεψεν γεδεων υἱὸς ἰωας ἐκ τοῦ πολέμου ἀπὸ ἀναβάσεως ἀρες

- 14 Ja hän otti kiinni erään nuorukaisen, joka oli Sukkotin miehiä, ja kyseli häneltä, ja tämä kirjoitti hänelle Sukkotin päämiehet ja vanhimmat, seitsemänkymmentä seitsemän miestä.
And taking prisoner a young man of the people of Succoth, he got from him, in answer to his questions, a list of the chiefs of Succoth and the responsible men, seventy-seven men.
καὶ συνέλαβον παιδάριον ἐκ τῶν ἀνδρῶν σοκκωθ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν καὶ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας σοκκωθ καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῆς ἑβδομήκοντα ἑπτὰ ἄνδρας
- 15 Kun hän sitten tuli Sukkotin miesten luo, sanoi hän: "Tässä ovat nyt Sebah ja Salmunna, joilla te pilkkasitte minua sanoen: 'Onko sinulla sitten jo Sebahin ja Salmunnan nyrkki kädessäsi, että me antaisimme leipää sinun uupuneille miehillesi?'"
So he came to the men of Succoth and said, Here are Zebah and Zalmunna, on account of whom you made sport of me, saying, Are the hands of Zebah and Zalmunna even now in your hand, that we are to give bread to your army who are overcome with weariness?
καὶ παρεγένετο γεδεων πρὸς τοὺς ἄρχοντας σοκκωθ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰδοὺ ζεβει καὶ σαλμανα δι' οὓς ὠνειδίσατέ με λέγοντες μὴ χεῖρ ζεβει καὶ σαλμανα νῦν ἐν τῇ χειρὶ σου ὅτι δώσομεν τοῖς ἀνδράσιν σου τοῖς ἐκλελυμένοις ἄρτους
- 16 Ja hän otti kiinni kaupungin vanhimmat; ja hän otti erämaan orjantappuroita ja orjanruoskia ja antoi Sukkotin miesten maistaa niitä.
Then he took the responsible men of the town and had them crushed on a bed of thorns and sharp stems.
καὶ ἔλαβεν τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως καὶ κατέξανεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀκάνθαις τῆς ἐρήμου καὶ ταῖς βαρακηνίμ καὶ κατέξανεν ἐν αὐτοῖς ἄνδρας σοκκωθ
- 17 Ja hän kukisti Penuelin tornin ja surmasi kaupungin miehet.
And he had the tower of Penuel broken down and the men of the town put to death.
καὶ τὸν πύργον φανουήλ κατέσκαψεν καὶ ἀπέκτεινεν τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως
- 18 Sitten hän sanoi Sebahille ja Salmunnalle: "Minkä näköisiä ne miehet olivat, jotka te tapoitte Taaborilla?" He vastasivat: "Ne olivat niinkuin sinä; jokainen oli varreltaan kuin kuninkaan poika".
Then he said to Zebah and Zalmunna, Where are the men whom you put to death at Tabor? And they gave answer, As you are, so were they; every one of them was like a king's son.
καὶ εἶπεν πρὸς ζεβει καὶ σαλμανα ποῦ οἱ ἄνδρες οὓς ἀπέκτεινάτε ἐν θαβωρ καὶ εἶπαν ὡσεὶ σύ ὁμοιος σοὶ ὁμοιος αὐτῶν ὡς εἶδος μορφῆς υἱῶν βασιλέων
- 19 Hän sanoi: "He olivat minun veljiäni, minun äitini poikia. Niin totta kuin Herra elää: jos te olisitte jättäneet heidät henkiin, en minä surmaisi teitä."
And he said, They were my brothers, my mother's sons: by the life of the Lord, if you had kept them safe, I would not put you to death.
καὶ εἶπεν γεδεων ἀδελφοί μου καὶ υἱοὶ τῆς μητρὸς μου εἰσιν καὶ ὄμωσεν αὐτοῖς ζῆ κύριος εἰ ἐζωογονήσατε αὐτοὺς οὐκ ἂν ἀπέκτεινα ὑμᾶς
- 20 Ja hän sanoi Jeterille, esikoiselleen: "Nouse ja surmaa heidät". Mutta nuorukainen ei paljastanut miekkaansa, sillä hän pelkäsi, koska oli vielä nuori.
Then he said to Jether, his oldest son, Up! Put them to death. But the boy did not take out his sword, fearing because he was still a boy.
καὶ εἶπεν τῷ ἰεθερ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἀναστῆς ἀπόκτεινον αὐτοὺς καὶ οὐκ ἔσπασεν τὸ παιδάριον αὐτοῦ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ὅτι ἐφοβήθη ὅτι ἦν νεώτερος
- 21 Silloin sanoivat Sebah ja Salmunna: "Nouse sinä ja pistä meidät kuoliaaksi, sillä miehellä on miehen voima". Niin Gideon nousi ja surmasi Sebahin ja Salmunnan. Ja hän otti heidän kameliensa kaulasta puolikuukorit.
Then Zebah and Zalmunna said, Up! Put an end to us yourself: for you have a man's strength. Then Gideon got up and put Zebah and Zalmunna to death and took the ornaments which were on their camels' necks.
καὶ εἶπεν ζεβει καὶ σαλμανα ἀνάστα δὴ σύ καὶ ἀπάντησον ἡμῖν ὅτι ὡς ἀνὴρ ἡ δύναμις αὐτοῦ καὶ ἀνέστη γεδεων καὶ ἀνέειλεν τὸν ζεβει καὶ τὸν σαλμανα καὶ ἔλαβεν τοὺς μινίσκους τοὺς ἐν τοῖς τραχίλοις τῶν καμήλων αὐτῶν
- 22 Niin Israelin miehet sanoivat Gideonille: "Hallitse sinä meitä, sekä sinä itse että sinun poikasi ja poikasi poika; sillä sinä olet vapauttanut meidät Midianin käsistä".
Then the men of Israel said to Gideon, Be our ruler, you and your son and your son's son after him; for you have been our saviour from the hands of Midian.
καὶ εἶπεν ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς γεδεων ἄρχε ἐν ἡμῖν σύ καὶ οἱ υἱοὶ σου ὅτι σέσωκας ἡμᾶς ἐκ χειρὸς μαδιαν
- 23 Mutta Gideon vastasi heille: "En minä hallitse teitä, eikä minun poikani ole hallitseva teitä; Herra on teitä hallitseva".
But Gideon said to them, I will not be a ruler over you, and my son will not be a ruler over you: it is the Lord who will be ruler over you.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεων οὐκ ἄρξω ἐγὼ ὑμῶν καὶ οὐκ ἄρξει ὁ υἱός μου ὑμῶν κύριος ἄρξει ὑμῶν
- 24 Ja Gideon sanoi heille: "Yhtä minä pyydän teiltä: antakoon kukin minulle heiltä saaliiksi saamansa nenärenkaan". Heikäläisillä näet on kultaiset nenärenkaat, koska ovat ismaelilaisia.
Then Gideon said to them, I have a request to make to you; let every man give me the ear-rings he has taken. (For they had gold ear-rings, because they were Ishmaelites.)
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεων αἰτήσομαι παρ' ὑμῶν αἰτήσιν καὶ δότε μοι ἀνὴρ ἐνώτιον τῶν σκύλων αὐτοῦ ὅτι ἐνώτια χρυσᾶ πολλὰ ἦν αὐτοῖς ὅτι ἰσραηλίται ἦσαν
- 25 Niin he vastasivat: "Annamme mielellämme". Ja he levittivät vaipan ja heittivät siihen kukin saaliiksi saamansa nenärenkaan.
And they gave answer, We will gladly give them. So they put down a robe, every man dropping into it the ear-rings he had taken.
καὶ εἶπαν διδόντες δώσομεν καὶ ἀνέπτυσεν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἔρριπεν ἐκεῖ ἀνὴρ ἐνώτιον χρυσοῦν τῶν σκύλων αὐτοῦ

- 26 Ja hänen pyytämänsä kultaiset nenärenkaat painoivat tuhat seitsemänsataa kultasekeliä, lukuunottamatta niitä puolikuukoruja, korvarenkaita ja purppuravaatteita, joita midianilaisten kuninkaat olivat kantaneet, ja heidän kameliensa kaulavitjoja.
The weight of the gold ear-rings which he got from them was one thousand, seven hundred shekels of gold; in addition to the moon-ornaments and jewels and the purple robes which were on the kings of Midian, and the chains on their camels' necks.
καὶ ἐγενήθη ὁ σταθμὸς τῶν ἐνωτίων τῶν χρυσῶν ὧν ἠτήσατο σίκλοι χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι χρυσοῦ πλὴν τῶν σιρώνων καὶ τῶν ὀρμίσκων ἐνφωθ καὶ τῶν περιβολαίων τῶν πορφυρῶν τῶν ἐπὶ τοῖς β
σαυλεῦσιν μαδιαμ καὶ πλὴν τῶν κλοιῶν τῶν χρυσῶν τῶν ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν καμήλων αὐτῶν
- 27 Ja Gideon valmisti niistä kasukan, jonka hän sijoitti kaupunkiinsa Ofraan, ja koko Israel kulki haureudessa siellä sen jäljessä. Ja se tuli ansaksi Gideonille ja hänen perheellensä.
And Gideon made an ephod from them and put it up in his town Ophrah; and all Israel went after it there and were false to the Lord; and it became a cause of sin to Gideon and his house.
καὶ ἐποίησεν αὐτὸ γεδεων εἰς εφοῦδ καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν πόλει αὐτοῦ ἐν εφραθα καὶ ἐξεπόρνευσεν πᾶς ἰσραηλ ὀπίσω αὐτοῦ ἐκεῖ καὶ ἐγένετο τῷ γεδεων καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ εἰς σκάνδαλον
- 28 Niin täytyi Midianin nöyrytyä israelilaisten edessä, eikä se enää nostonut päätänsä. Ja maassa oli rauha neljäkymmentä vuotta, niin kauan kuin Gideon eli.
So Midian was broken before the children of Israel and the Midianites never got back their strength. And the land had peace for forty years, in the days of Gideon.
καὶ ἐνετράπη μαδιαμ ἐνώπιον υἱῶν ἰσραηλ καὶ οὐ προσέθεντο ἄραι κεφαλῆν αὐτῶν καὶ ἠσύχασεν ἡ γῆ ἔτη τεσσαράκοντα ἐν ἡμέραις γεδεων
- 29 Ja Jerubbaal, Jooaan poika, meni ja jäi asumaan taloonsa.
And Jerubbaal, the son of Joash, went back to his house and was living there.
καὶ ἐπορεύθη ἱεροβααλ υἱὸς ἰωας καὶ κατέκησεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
- 30 Ja Gideonilla oli seitsemänkymmentä poikaa, jotka olivat lähteneet hänen kupeistansa; sillä hänellä oli monta vaimoa.
Gideon had seventy sons, the offspring of his body; for he had a number of wives.
καὶ τῷ γεδεων ἦσαν ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐκπορευόμενοι ἐκ μηρῶν αὐτοῦ ὅτι γυναῖκες πολλαὶ ἦσαν αὐτῷ
- 31 Ja myös hänen sivuvaimonsa, joka hänellä oli Sikemissä, synnytti hänelle pojan, ja hän antoi tälle nimen Abimelek.
And the servant-wife he had in Shechem had a son by him, to whom he gave the name Abimelech.
καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἣ ἐν σικμοῖς ἔτεκεν αὐτῷ καὶ γὰρ αὐτῇ υἱόν καὶ ἐπέθηκεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβιμελεχ
- 32 Ja Gideon, Jooaan poika, kuoli päästyään korkeaan ikään, ja hänet haudattiin isänsä Jooaan hautaan abieserilaisten Ofraan.
And Gideon, the son of Joash, came to his end when he was very old, and his body was put in the resting-place of Joash his father, in Ophrah of the Abiezrites.
καὶ ἀπέθανεν γεδεων υἱὸς ἰωας ἐν πολλῇ ἀγαθῇ καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ ἰωας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν εφραθα πατρὸς ἀβιεζρι
- 33 Mutta kun Gideon oli kuollut, niin israelilaiset lähtivät jälleen haureudessa kulkemaan baalien jäljessä ja ottivat Baal-Beritin jumalaksensa.
And after the death of Gideon, the children of Israel again went after the gods of Canaan and were false to the Lord, and made Baal-berith their god.
καὶ ἐγενήθη ὡς ἀπέθανεν γεδεων καὶ ἀπεστράφησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καὶ ἐξεπόρνευσαν ὀπίσω τῶν βααλιμ καὶ ἔθεντο αὐτοῖς τὸν βααλβεριθ εἰς διαθήκην τοῦ εἶναι αὐτοῖς αὐτὸν εἰς θεόν
- 34 Eivätkä israelilaiset enää muistaneet Herraa, Jumalaansa, joka oli pelastanut heidät kaikkien heidän vihollistensa käsistä, jotka asuivat heidän ympärillään.
And the children of Israel did not keep in their minds the Lord their God, who had been their saviour from all their haters on every side;
καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν τοῦ ῥυσαμένου αὐτοὺς ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν
- 35 Eivät he myöskään tehneet Jerubbaalin, Gideonin, perheelle laupeutta kaiken sen hyvän tähden, mitä hän oli tehnyt Israelille.
And they were not kind to the house of Jerubbaal, that is, Gideon, in reward for all the good he had done to Israel.
καὶ οὐκ ἐποίησαν ἔλεος μετὰ τοῦ οἴκου ἱεροβααλ γεδεων κατὰ πᾶσαν τὴν ἀγαθωσύνην ἣν ἐποίησεν μετὰ ἰσραηλ
- 1 Mutta Abimelek, Jerubbaalin poika, meni Sikemiin äitinsä veljien luo ja puhui heille sekä kaikille, jotka olivat sukua hänen äitinsä isän perheelle, ja sanoi:
Now Abimelech, the son of Jerubbaal, went to Shechem to his mother's family, and said to them and to all the family of his mother's father,
καὶ ἐπορεύθη ἀβιμελεχ υἱὸς ἱεροβααλ εἰς σικμα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν συγγένειαν τοῦ οἴκου τῆς μητρὸς αὐτοῦ λέγων
- 2 "Puhukaa kaikkien Sikemin miesten kuullen: Kumpi teille on parempi, sekö, että teitä hallitsee seitsemänkymmentä miestä, kaikki Jerubbaalin pojat, vai että teitä hallitsee yksi mies? Ja muistakaa, että minä olen teidän luutanne ja lihaanne."
Say now in the ears of all the townsmen of Shechem, Is it better for you to be ruled by all the seventy sons of Jerubbaal or by one man only? And keep in mind that I am your bone and your flesh.
λαλήσατε δὴ ἐν ὦσιν τῶν ἀνδρῶν σικμιων ποῖον βέλτιόν ἐστιν τὸ ἄρχειν ὑμῶν ἑβδομήκοντα ἄνδρας πάντας υἱοὺς ἱεροβααλ ἢ κυριεῦειν ὑμῶν ἄνδρα ἓνα καὶ μνήσθητε ὅτι σὰρξ ὑμῶν καὶ ὅστον ὑμ ὦν ἐγὼ εἰμι

- 3 Niin hänen äitinsä veljet puhuivat hänen puolestaan kaikkien Sikemin miesten kuullen kaiken tämän. Ja heidän sydämensä taipui Abimelekin puolelle, sillä he sanoivat: "Hän on meidän veljemme".
So his mother's family said all this about him in the ears of all the townsmen of Shechem: and their hearts were turned to Abimelech, for they said, He is our brother.
καὶ ἐλάλησαν περὶ αὐτοῦ οἱ ἀδελφοὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἐν τοῖς ὤσιν πάντων τῶν ἀνδρῶν σικιμων πάντα τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐκλινεν καρδία αὐτῶν ὀπίσω αβιμελεχ ὅτι εἶπαν ἀδελφὸς ἡμῶν ἐστιν
- 4 Ja he antoivat hänelle seitsemänkymmentä hopeasekeliä Baal-Beritin temppeleistä. Niillä Abimelek palkkasi tyhjäntoimittajia ja huikentelijoita, ja ne seurasivat häntä.
And they gave him seventy shekels of silver from the house of Baal-berith, with which Abimelech got the support of a number of uncontrolled and good-for-nothing persons.
καὶ ἔδωκαν αὐτῷ ἑβδομήκοντα ἀργυρίου ἐκ τοῦ οἴκου βααλ διαθήκης καὶ ἐμισθώσατο ἐν αὐτοῖς αβιμελεχ ἀνδρας κενοὺς καὶ θαμβουμένους καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτοῦ
- 5 Sitten hän lähti isänsä taloon Ofraan ja surmasi veljensä, Jerubbaalin pojat, seitsemänkymmentä miestä, saman kiven päällä; mutta Jootam, Jerubbaalin nuorin poika, jäi henkiin, sillä hän oli piiloutunut.
Then he went to his father's house at Ophrah, and put his brothers, the seventy sons of Jerubbaal, to death on the same stone; however, Jotham, the youngest, kept himself safe by going away to a secret place.
καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς εφραθα καὶ ἀπέκτεινεν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ υἱοὺς ιεροβααλ ἑβδομήκοντα ἀνδρας ἐπὶ λίθον ἓνα καὶ ἀπελείφθη ιωθαμ υἱὸς ιεροβααλ ὁ νεώτερος ὃς τι ἐκρύβη
- 6 Sen jälkeen kokoontuivat kaikki Sikemin miehet ja koko Millon väki, ja he menivät ja tekivät Abimelekin kuninkaaksi Muistomerkkitammen luona, joka on Sikemissä.
And all the townsmen of Shechem and all Beth-millo came together and went and made Abimelech their king, by the oak of the pillar in Shechem.
καὶ συνήχθησαν πάντες οἱ ἄνδρες σικιμων καὶ πᾶς ὁ οἶκος μααλλων καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐβασίλευσαν τὸν αβιμελεχ εἰς βασιλέα πρὸς τῇ βαλάνῳ τῆς στάσεως ἐν σικιμοις
- 7 Kun se kerrottiin Jootamille, niin hän meni, asettui seisomaan Garissimin vuoren laelle ja korotti äänensä, huusi ja sanoi heille: "Kuulkaa minua, te Sikemin miehet, että Jumalakin kuulisi teitä.
Now Jotham, on hearing of it, went to the top of Mount Gerizim, and crying out with a loud voice said to them, Give ear to me, you townsmen of Shechem, so that God may give ear to you.
καὶ ἀνήγγειλαν τῷ ιωθαμ καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔστη ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους γαριζιν καὶ ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀκούσατέ μου ἄνδρες σικιμων καὶ ἀκούσαι ὑμῶν ὁ θεός
- 8 Puut lähtivät voitelemaan itsellensä kuningasta. Ja he sanoivat öljypuulle: 'Ole sinä meidän kuninkaamme'.
One day the trees went out to make a king for themselves; and they said to the olive-tree, Be king over us.
πορευόμενα ἐπορεύθησαν τὰ ξύλα τοῦ χρίσαι ἑαυτοῖς βασιλέα καὶ εἶπον τῇ ἐλαίᾳ βασιλευσον ἐφ' ἡμῶν
- 9 Mutta öljypuu vastasi heille: 'Jättäisinkö lihavuuteni, josta jumalat ja ihmiset minua ylistävät, mennäkseni huojuimaan ylempänä muita puita!'
But the olive-tree said to them, Am I to give up my wealth of oil, by which men give honour to God, and go waving over the trees?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἐλαία ἀφεῖσα τὴν πύτητά μου ἦν ἐν ἐμοὶ ἐδόξασεν ὁ θεὸς καὶ ἄνθρωποι πορευθῶ ἄρχειν τῶν ξύλων
- 10 Niin puut sanoivat viikunapuulle: 'Tule sinä ja ole meidän kuninkaamme'.
Then the trees said to the fig-tree, You come and be king over us.
καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ συκῇ δένδρον βασιλευσον ἐφ' ἡμῶν
- 11 Mutta viikunapuu vastasi heille: 'Jättäisinkö makeuteni ja hyvät antimeni, mennäkseni huojuimaan ylempänä muita puita!'
But the fig-tree said to them, Am I to give up my sweet taste and my good fruit and go waving over the trees?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ συκῆ ἀφεῖσα τὴν γλυκύτητά μου καὶ τὸ γένημά μου τὸ ἀγαθὸν πορευθῶ ἄρχειν ἐπὶ ξύλων
- 12 Niin puut sanoivat viinipuulle: 'Tule sinä ja ole meidän kuninkaamme'.
Then the trees said to the vine, You come and be king over us.
καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ ἀμπέλῳ δένδρον βασιλευσον ἐφ' ἡμῶν
- 13 Mutta viinipuu vastasi heille: 'Jättäisinkö mehuni, joka saa jumalat ja ihmiset iloisiksi, mennäkseni huojuimaan ylempänä muita puita!'
But the vine said to them, Am I to give up my wine, which makes glad God and men, to go waving over the trees?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἀμπελος ἀφεῖσα τὸν οἶνον μου τὴν εὐφροσύνην τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ τῶν ἀνθρώπων πορευθῶ ἄρχειν ξύλων
- 14 Niin kaikki puut sanoivat orjantappuralle: 'Tule sinä ja ole meidän kuninkaamme'.
Then all the trees said to the thorn, You come and be king over us.
καὶ εἶπαν τὰ ξύλα πρὸς τὴν ῥάμνον δένδρον σὺ βασιλευσον ἐφ' ἡμῶν

- 15 Ja orjantappura vastasi puille: 'Jos todella aiotte voidella minut kuninkaaksenne, niin tulkaa ja etsikää suojaa minun varjossani; mutta ellette, niin tuli lähtee orjantappurasta ja kuluttaa Libanonin setrit'.
And the thorn said to the trees, If it is truly your desire to make me your king, then come and put your faith in my shade; and if not, may fire come out of the thorn, burning up the cedars of Lebanon.
καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος πρὸς τὰ ξύλα εἰ ἐν ἀληθείᾳ ὑμεῖς χριετέ με εἰς βασιλέα ἐφ' ὑμῶν δεῦτε πεποιθατε ἐν τῇ σκέπῃ μου καὶ εἰ μὴ ἐξέλθοι πῦρ ἐκ τῆς ῥάμνου καὶ καταφάγοι τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου
- 16 Jos te nyt olette menetelleet uskollisesti ja rehellisesti tehdessänne Abimelekin kuninkaaksi ja jos olette kohdelleet hyvin Jerubbaalia ja hänen perhettänsä ja jos olette palkinneet häntä siitä, mitä hänen käteensä ovat hyvää tehneet -
So now, if you have done truly and uprightly in making Abimelech king, and if you have done well to Jerubbaal and his house in reward for the work of his hands;
καὶ νῦν εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν τελειότητι ἐποιήσατε καὶ ἐβασιλεύσατε τὸν αβιμελεχ καὶ εἰ καλῶς ἐποιήσατε μετὰ ιεροβααλ καὶ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ εἰ κατὰ τὸ ἀνταπόδομα τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἐποίησατε αὐτῷ
- 17 sillä sotihan minun isäni teidän puolestanne ja pani alttiiksi henkensä ja pelasti teidät Midianin käsistä,
(For my father made war for you, and put his life in danger, and made you free from the hands of Midian;
ὥς ἐπολέμησεν ὁ πατήρ μου ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ἔρριπεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξ ἐναντίας καὶ ἐξείλατο ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μαδιαμ
- 18 mutta te olette tänä päivänä nousseet minun isäni perhettä vastaan ja surmanneet hänen poikansa, seitsemänkymmentä miestä, saman kiven päällä ja tehneet Abimelekin, hänen orjattarensa pojan, Sikemin miesten kuninkaaksi, koska hän on teidän veljenne -
And you have gone against my father's family this day, and have put to death his sons, even seventy men on one stone, and have made Abimelech, the son of his servant-wife, king over the townsmen of Shechem because he is your brother;)
καὶ ὑμεῖς ἐπανεστήτε ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου σήμερον καὶ ἀποκτείνετε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἑβδομήκοντα ἄνδρας ἐπὶ λίθον ἓνα καὶ ἐβασιλεύσατε τὸν αβιμελεχ υἱὸν τῆς παιδίσκης αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἄνδρος σικκιμων ὅτι ἀδελφὸς ὑμῶν ἐστιν
- 19 jos te siis olette tänä päivänä menetelleet uskollisesti ja rehellisesti Jerubbaalia ja hänen perhettänsä kohtaan, niin olkoon teillä iloa Abimelekista ja myöskin hänellä olkoon iloa teistä;
If then you have done what is true and upright to Jerubbaal and his family this day, may you have joy in Abimelech, and may he have joy in you;
καὶ εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ τελειότητι ἐποιήσατε μετὰ ιεροβααλ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ εὐλογηθεῖτε ὑμεῖς καὶ εὐφρανθεῖτε ἐν αβιμελεχ καὶ εὐφρανθεῖτε καὶ αὐτὸς ἐν ὑμῖν
- 20 mutta ellette ole, niin lähteköön tuli Abimelekista ja kuluttakoon Sikemin miehet sekä Millon väen; ja samoin lähteköön tuli Sikemin miehistä ja Millon väestä ja kuluttakoon Abimelekin."
But if not, may fire come out from Abimelech, burning up the townsmen of Shechem and Beth-millo; and may fire come out from the townsmen of Shechem and Beth-millo, for the destruction of Abimelech.
καὶ εἰ μὴ ἐξέλθοι πῦρ ἐξ αβιμελεχ καὶ καταφάγοι τοὺς ἄνδρας σικκιμων καὶ τὸν οἶκον μααλλων καὶ εἰ μὴ ἐξέλθοι πῦρ ἀπὸ ἀνδρῶν σικκιμων καὶ ἐκ τοῦ οἴκου μααλλων καὶ καταφάγοι τὸν αβιμελεχ
- 21 Sitten Jootam lähti pakoon ja pääsi pakenemaan Beerin; hän asettui sinne suojaan veljeltään Abimelekilta.
Then Jotham straight away went in flight to Beer, and was living there for fear of his brother Abimelech.
καὶ ἀπέδρα ιωθαμ καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῦ καὶ ἐφυγεν εἰς βαρα καὶ κατόκησεν ἐκεῖ ἀπὸ προσώπου αβιμελεχ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 22 Kun Abimelek oli hallinnut Israelia kolme vuotta,
So Abimelech was chief over Israel for three years.
καὶ ἥρξεν αβιμελεχ ἐπὶ ἰσραηλ τρία ἔτη
- 23 lähetti Jumala pahan hengen Abimelekin ja Sikemin miesten väliin, niin että Sikemin miehet luopuivat Abimelekista,
And God sent an evil spirit between Abimelech and the townsmen of Shechem; and the townsmen of Shechem were false to Abimelech;
καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς πνεῦμα πονηρὸν ἀνὰ μέσον αβιμελεχ καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἀνδρῶν σικκιμων καὶ ἠθέτησαν οἱ ἄνδρες σικκιμων ἐν τῷ οἴκῳ αβιμελεχ
- 24 jotta Jerubbaalin seitsemällekympinelle pojalle tehty väkivalta tulisi kostetuksi ja heidän verensä tulisi Abimelekin, heidän veljensä, päälle, joka oli heidät surmannut, ja Sikemin miesten päälle, jotka olivat auttaneet häntä surmaamaan veljensä.
So that punishment for the violent attack made on the seventy sons of Jerubbaal, and for their blood, might come on Abimelech, their brother, who put them to death, and on the townsmen of Shechem who gave him their help in putting his brothers to death.
τοῦ ἐπαγαγεῖν τὴν ἀδικίαν τῶν ἑβδομήκοντα υἱῶν ιεροβααλ καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐπιθεῖναι ἐπὶ αβιμελεχ τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν τὸν ἀποκτείναντα αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας σικκιμων τοὺς κατισχύσαντας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὥστε ἀποκτεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ
- 25 Ja Sikemin miehet asettivat vuorten kukkuloille väijyjä, ja nämä ryöstivät jokaisen, joka kulki sitä tietä heidän ohitsensa. Se kerrottiin Abimelekille.
And the townsmen of Shechem put secret watchers on the tops of the mountains, and they made attacks on all who went by on the road and took their goods; and word of this came to Abimelech.
καὶ ἔθεντο αὐτῷ οἱ ἄνδρες σικκιμων ἔνεδρα ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ὄρεων καὶ ἀνήρπασον πάντας τοὺς διαπορευομένους ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδοῦ καὶ ἀπηγγέλη τῷ αβιμελεχ

- 26 **Mutta Gaal, Ebedin poika, tuli veljineen, ja he poikkesivat Sikemiin; ja Sikemin miehet luottivat häneen.**
Then Gaal, the son of Ebed, came with his brothers, and went over to Shechem; and the men of Shechem put their faith in him.
καὶ ἦλθεν γααλ υἱὸς ἀβεδ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς σικιμα καὶ ἐπεποιθήσαν ἐν αὐτῷ οἱ ἄνδρες σικιμίων
- 27 **Ja he menivät kedolle ja korjasivat sadon viinitarhoistaan, polkivat rypäleet ja pitivät ilojuhlan; he menivät jumalansa huoneeseen ja söivät ja joivat ja kirosivat Abimelekiä.**
And they went out into their fields and got in the fruit of their vines, and when the grapes had been crushed, they made a holy feast and went into the house of their god, and over their food and drink they were cursing Abimelech.
καὶ ἦλθον εἰς ἀγρὸν καὶ ἐτρύγησαν τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν καὶ κατεπάτουν καὶ ἐποίησαν χοροὺς καὶ εἰσήλθον εἰς οἶκον θεοῦ αὐτῶν καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον καὶ κατηρῶντο τὸν ἀβιμελεχ
- 28 **Ja Gaal, Ebedin poika, sanoi: "Mikä on Abimelek, ja mikä on Sikem, että me häntä palvelisimme? Eikö hän ole Jerubbaalin poika, eikö Sebul ole hänen käskynhaltijansa? Palvelkaa Hamorin, Sikemin isän, miehiä. Miksi me palvelisimme häntä?"**
And Gaal, the son of Ebed, said, Who is Abimelech and who is Shechem, that we are to be his servants? Is it not right for the son of Jerubbaal and Zebul his captain to be servants to the men of Hamor, the father of Shechem? But why are we to be his servants?
καὶ εἶπεν γααλ υἱὸς ἀβεδ τί ἐστὶν ἀβιμελεχ καὶ τίς ἐστὶν ὁ υἱὸς συχημ ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ οὐχ οὗτος υἱὸς ιεροβααλ καὶ ζεβουλ ἐπίσκοπος αὐτοῦ δοῦλος αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀνδράσιν ἐμμορ πατὴρ σ υχημ καὶ τί ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ ἡμεῖς
- 29 **Ollisipa minulla tuo kansa vallassani, niin minä toimittaisin pois Abimelekin; ja Abimelekistä hän sanoi: 'Lisää sotajoukkoasi ja tule!'"**
If only I had authority over this people! I would put Abimelech out of the way, and I would say to Abimelech, Make your army strong, and come out.
καὶ τίς δόξη τὸν λαὸν τοῦτον ἐν χειρὶ μου καὶ μεταστήσω τὸν ἀβιμελεχ καὶ ἐρῶ τῷ ἀβιμελεχ πλήθυνον τὴν δύναμίν σου καὶ ἐξελθε
- 30 **Mutta kun Sebul, kaupungin päällikkö, kuuli Gaalin, Ebedin pojan, sanat, syttyi hänen vihansa.**
Now Zebul, the ruler of the town, hearing what Gaal, the son of Ebed, had said, was moved to wrath.
καὶ ἤκουσεν ζεβουλ ὁ ἀρχὼν τῆς πόλεως τοὺς λόγους γααλ υἱοῦ ἀβεδ καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ
- 31 **Ja hän lähetti salaa sanansaattajia Abimelekin luo sanomaan: "Katso, Gaal, Ebedin poika, ja hänen veljensä ovat tulleet Sikemiin, ja nyt he yllyttävät kaupunkia sinua vastaan.**
And he sent to Abimelech at Arumah, saying, See, Gaal, the son of Ebed, and his brothers have come to Shechem, and they are working up the town against you.
καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἀβιμελεχ μετὰ δῶρων λέγων ἰδοὺ γααλ υἱὸς ἀβεδ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ παραγεγόνασιν εἰς σικιμα καὶ οἶδε πολιορκοῦσιν τὴν πόλιν ἐπὶ σέ
- 32 **Nouse siis yöllä, sinä ja väki, joka on sinun kanssasi, ja asetu kedolle väijyksiin.**
So now, get up by night, you and your people, and keep watch in the field secretly;
καὶ νῦν ἀνάστηθι νυκτὸς σὺ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετὰ σοῦ καὶ ἐνέδρευσον ἐν τῷ ἀγρῷ
- 33 **Ja karkaa aamulla varhain, auringon noustessa, kaupungin kimppuun. Kun hän ja väki, joka on hänen kanssaan, silloin lähtee sinua vastaan, niin tee hänelle, minkä voit."**
And in the morning, when the sun is up, get up early and make a rush on the town; and when he and his people come out against you, do to them whatever you have a chance to do.
καὶ ἔσται τὸ πρωὶ ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον καὶ ὀρθρίσεις καὶ ἐκτενεῖς ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ ἰδοὺ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκπορεύονται πρὸς σέ καὶ ποιήσεις αὐτῷ καθάπερ ἐὰν εὕρη ἡ χεὶρ σου
- 34 **Silloin Abimelek ja kaikki väki, joka oli hänen kanssaan, lähti liikkeelle yöllä, ja he asettuivat väijyksiin Sikemiä vastaan neljässä joukossa.**
So Abimelech and the people with him got up by night, in four bands, to make a surprise attack on Shechem.
καὶ ἀνέστη ἀβιμελεχ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἐνήδρευσον ἐπὶ σικιμα τέσσαρας ἀρχάς
- 35 **Ja Gaal, Ebedin poika, tuli ulos ja asettui kaupungin portin ovelle; niin Abimelek ja väki, joka oli hänen kanssaan, nousi väijytyspaikasta.**
And Gaal, the son of Ebed, went out, and took his place at the doorway into the town; then Abimelech and his people got up from the place where they had been waiting.
καὶ ἐγένετο πρωὶ καὶ ἐξῆλθεν γααλ υἱὸς ἀβεδ καὶ ἔσθη πρὸς τὴ θύρα τῆς πόλης τῆς πόλεως καὶ ἀνέστη ἀβιμελεχ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐνέδρων
- 36 **Kun Gaal näki väen, sanoi hän Sebulille: "Katso, väkeä tulee alas vuorten kukkuloilta". Mutta Sebul vastasi hänelle: "Vuorten varjot näyttävät sinusta miehiltä".**
And when Gaal saw the people, he said to Zebul, See! people are coming down from the tops of the mountains. And Zebul said to him, You see the shade of the mountains like men.
καὶ εἶδεν γααλ υἱὸς ἀβεδ τὸν λαὸν καὶ εἶπεν πρὸς ζεβουλ ἰδοὺ λαὸς καταβαίνων ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρεων καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ζεβουλ τὴν σκιάν τῶν ὄρεων σὺ ὄρας ὡς ἄνδρας
- 37 **Gaal puhui taas ja sanoi: "Katso, väkeä tulee alas Maannavalta; ja toinen joukko tulee Tietäjätammelta päin".**
And Gaal said again, See! people are coming down from the middle of the land, and one band is coming by way of the oak-tree of the Seers.
καὶ προσέθετο ἔτι γααλ τοῦ λαλήσαι καὶ εἶπεν ἰδοὺ λαὸς καταβαίνων κατὰ θάλασσαν ἀπὸ τοῦ ἐχόμενα τοῦ ὀμφαλοῦ τῆς γῆς καὶ ἀρχὴ μία παραγίνεται ἀπὸ ὁδοῦ δρυὸς ἀποβλεπόντων

- 38 Silloin Sebul sanoi hänelle: "Missä on nyt sinun suuri suusi, kun sanoit: 'Mikä on Abimelek, että me häntä palvelisimme?' Siinä on nyt se väki, jota halveksit. Mene nyt ja taistele heitä vastaan." Then Zebul said to him, Now where is your loud talk when you said, Who is Abimelech that we are to be his servants? Is this not the people whom you were rating so low? Go out now, and make war on them.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ζεβουλ πού ἐστιν νῦν τὸ στόμα σου τὸ λέγον τίς ἐστὶν ἀβιμελεχ ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ οὐκ ἰδοὺ οὗτός ἐστιν ὁ λαὸς ὃν ἐξουδένωσας ἐξέλθε νῦν καὶ πολέμει πρὸς αὐτόν
- 39 Niin Gaal lähti Sikemin miesten etunenässä ja taisteli Abimelekiä vastaan. So Gaal went out at the head of the townsmen of Shechem and made war on Abimelech.
καὶ ἐξῆλθεν γααλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀνδρῶν σικιμων καὶ ἐπολέμησεν ἐν ἀβιμελεχ
- 40 Mutta Abimelek ajoi hänet pakoon, ja hän pääsi pakenemaan häntä; ja heitä kaatui paljon, aina portin ovelle asti. And Abimelech went after him and he went in flight before him; and a great number were falling by the sword all the way up to the town.
καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν ἀβιμελεχ καὶ ἔφυγεν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἔπεσον τραυματῖαι πολλοὶ ἕως θυρῶν τῆς πόλεως
- 41 Ja Abimelek jäi Arumaan; mutta Sebul karkoitti Gaalin ja hänen veljensä pois Sikemistä. Then Abimelech went back to Arumah; and Zebul sent Gaal and his brothers away and would not let them go on living in Shechem.
καὶ ἐκάθισεν ἀβιμελεχ ἐν ἀρῖμα καὶ ἐξέβαλεν ζεβουλ τὸν γααλ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοῦ μὴ οἰκεῖν ἐν σικιμοῖς
- 42 Seuraavana päivänä kansa lähti ulos kedolle, ja siitä ilmoitettiin Abimelekille. Now the day after, the people went out into the fields; and news of it came to Abimelech.
καὶ ἐγενήθη τῇ ἐπαύριον καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδῖον καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἀβιμελεχ
- 43 Silloin hän otti väkensä ja jakoi sen kolmeen joukkoon ja asettui väijyksiin kedolle. Ja kun hän näki kansan lähtevän kaupungista, hyökkäsi hän heidän kimppuunsa ja surmasi heidät. And he took his people, separating them into three bands, and was waiting secretly in the field; and when he saw the people coming out of the town, he went up and made an attack on them.
καὶ παρέλαβεν τὸν λαὸν καὶ διεῖλεν αὐτὸν τρεῖς ἀρχὰς καὶ ἐνήδρευσεν ἐν αὐτῷ καὶ εἶδεν καὶ ἰδοὺ λαὸς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐπανεῖστη αὐτοῖς καὶ ἐπάταξεν αὐτούς
- 44 Abimelek ja ne joukot, jotka olivat hänen kanssaan, karkasivat näet esiin ja asettuivat kaupungin portin ovelle, samalla kuin muut kaksi joukkoa karkasivat kaikkien niiden kimppuun, jotka olivat kedolla, ja surmasivat heidät. And Abimelech with his band made a rush, and took up their position at the doorway into the town; and the other two bands made a rush on all those who were in the fields, and overcame them.
καὶ ἀβιμελεχ καὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ μετ' αὐτοῦ ἐξετάθησαν καὶ ἔστησαν παρὰ τὴν πύλην τῆς πόλεως καὶ αἱ δύο ἀρχαὶ ἐξεχύθησαν ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ἐπάταξεν αὐτούς
- 45 Sitten Abimelek taisteli kaupunkia vastaan koko sen päivän, valloitti kaupungin ja surmasi kansan, joka siellä oli. Ja hän hävitti kaupungin ja kylvi suola sen paikalle. And all that day Abimelech was fighting against the town; and he took it, and put to death the people who were in it, and had the town pulled down and covered with salt.
καὶ ἀβιμελεχ ἐπολέμει ἐν τῇ πόλει ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ κατελάβοντο τὴν πόλιν καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἀνείλεν καὶ τὴν πόλιν καθεῖλεν καὶ ἔσπειρεν αὐτὴν ἄλας
- 46 Kun kaikki Sikemin tornin miehet sen kuulivat, menivät he Eel-Beritin temppelin holviin. Then all the townsmen of the tower of Shechem, hearing of it, went into the inner room of the house of El-berith.
καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἄνδρες πύργου σικιμων καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὄχυρῶμα οἴκου τοῦ βααλ διαθήκης
- 47 Mutta kun Abimelekille kerrottiin, että kaikki Sikemin tornin miehet olivat kokoontuneet sinne, And word was given to Abimelech that all the men of the tower of Shechem were there together.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἀβιμελεχ ὅτι συνήχθησαν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πύργου σικιμων
- 48 niin Abimelek nousi Salmonin vuorelle, hän ja kaikki väki, joka oli hänen kanssaan. Ja Abimelek otti kirveen käteensä ja löi poikki puunoksan, nosti ja pani sen olalleen ja sanoi välle, joka oli hänen kanssaan: "Mitä näitte minun tekevän, se tehkää tekin joutuin". Then Abimelech went up to Mount Zalmon, with all his people; and Abimelech took an axe in his hand and, cutting down branches of trees, took them and put them on his back. And he said to the people who were with him, Be quick and do as you have seen me do.
καὶ ἀνέβη ἀβιμελεχ εἰς ὄρος σελμων αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν ἀβιμελεχ ἀξίνην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἔκοψεν φορτίον ξύλων καὶ ἔλαβεν αὐτὸ καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ τί εἶδετέ με ποιῶντα ταχέως ποιήσατε ὡς καὶ ἐγώ
- 49 Niin väestäkin löi poikki oksansa kukin; sitten he seurasivat Abimelekiä, panivat oksat holvin päälle ja sytyttivät holvin heidän päällään palamaan. Niin saivat surmansa myöskin kaikki Sikemin tornin asukkaat, noin tuhat miestä ja naista. So all the people got branches, every man cutting down a branch, and they went with Abimelech at their head and, massing the branches against the inner room, put fire to the room over them; so all those who were in the tower of Shechem, about a thousand men and women, were burned to death with it.
καὶ ἔκοψαν καὶ αὐτοὶ ἕκαστος φορτίον καὶ ἦσαν καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω ἀβιμελεχ καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ ὄχυρῶμα καὶ ἐνέπρησαν ἐπ' αὐτούς τὸ ὄχυρῶμα ἐν πυρὶ καὶ ἀπέθανον πάντες οἱ ἄνδρες πύργου σικιμων ὥσει χίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες

- 50 Sitten Abimelek meni Teebekseen, asettui leiriin Teebestä vastaan ja valloitti sen.
Then Abimelech went to Thebez, and put his army in position against Thebez and took it.
καὶ ἐπορεύθη ἀβιμελεχ εἰς θεβες καὶ περιεκάθισεν ἐπ' αὐτήν καὶ προκατέλαβετο αὐτήν
- 51 Mutta kaupungin keskellä oli luja torni, ja kaikki miehet ja naiset, kaikki kaupungin asukkaat, pakenivat siihen. He sulkiivat jälkeensä oven ja nousivat tornin katolle.
But in the middle of the town there was a strong tower, to which all the men and women of the town went in flight and, shutting themselves in, went up to the roof of the tower.
καὶ πύργος ἦν ὄχυρός ἐν μέσῳ τῆς πόλεως καὶ ἔφυγον ἐκεῖ πάντες οἱ ἄνδρες καὶ αἱ γυναῖκες καὶ πάντες οἱ ἠγούμενοι τῆς πόλεως καὶ ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτοὺς καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ δῶμα τοῦ πύργου
- 52 Niin Abimelek tuli tornin ääreen ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan; ja hän astui tornin ovelle polttaakseen sen tulella.
And Abimelech came to the tower and made an attack on it, and got near to the door of the tower for the purpose of firing it.
καὶ ἦλθεν ἀβιμελεχ εἰς τὸν πύργου καὶ ἐξεπολέμησεν αὐτόν καὶ ἠγγίσει ἀβιμελεχ εἰς τῆς θύρας τοῦ πύργου ἐμπρῆσαι αὐτὸν ἐν πυρὶ
- 53 Mutta eräs nainen heitti jauhinkiven Abimelekin päähän ja murskasi hänen pääkallonsa.
But a certain woman sent a great stone, such as is used for crushing grain, on to the head of Abimelech, cracking the bone.
καὶ ἔρριπεν γυνὴ μία κλάσμα μύλου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀβιμελεχ καὶ συνέθλασεν τὸ κρανίον αὐτοῦ
- 54 Silloin hän heti huusi palvelijalle, joka kantoi hänen aseitansa, ja sanoi hänelle: "Paljasta miekkasi ja surmaa minut, ettei minusta sanottaisi: 'Nainen tappoi hänet'". Ja hänen palvelijansa lävisti hänet, ja hän kuoli.
Then quickly crying out to his body-servant, he said to him, Take out your sword and put an end to me straight away, so that men may not say of me, His death was the work of a woman. So the young man put his sword through him, causing his death.
καὶ ἐβόησεν τὸ τάχος πρὸς τὸ παιδάριον τὸν αἰρόντα τὰ σκευῆ αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ σπάσαι τὴν μάχαιράν σου καὶ θανάτωσόν με μήποτε εἴπωσιν γυνὴ ἀπέκτεινεν αὐτόν καὶ ἐξεκέντησεν αὐτόν τὸ παιδάριον αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν ἀβιμελεχ
- 55 Kun Israelin miehet näkivät, että Abimelek oli kuollut, menivät he kukin kotiinsa.
And when the men of Israel saw that Abimelech was dead, they went away, every man to his place.
καὶ εἶδεν ἄνθρωποι ἰσραὴλ ὅτι ἀπέθανεν ἀβιμελεχ καὶ ἀπῆλθον ἄνθρωποι εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 56 Näin Jumala kosti Abimelekillä sen pahan, minkä hän oli tehnyt isäänsä kohtaan surmatessaan seitsemänkymmentä veljeään;
In this way Abimelech was rewarded by God for the evil he had done to his father in putting his seventy brothers to death;
καὶ ἀπέστρεψεν ὁ θεὸς τὴν κακίαν ἀβιμελεχ ἣν ἐποίησεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἀποκτείνει τοὺς ἑβδομήκοντα ἀδελφοὺς αὐτοῦ
- 57 ja kaiken Sikemin miesten tekemän pahan Jumala käänsi heidän omaan päähänsä. Niin heidät saavutti Jootamin, Jerubbaalin pojan, kirous.
And God sent back on to the heads of the men of Shechem all the evil they had done, and the curse of Jotham, the son of Jerubbaal, came on them.
καὶ πᾶσαν κακίαν ἀνδρῶν σικιμων ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ κατάρα ἰωαθαμ τοῦ υἱοῦ ἱεροβααλ
- 1 Abimelekin jälkeen nousi Israelia vapauttamaan isaskarilainen Toola, Doodon pojan Puuan poika, joka asui Saamirissa, Efraimin vuoristossa.
Now after Abimelech, Tola, the son of Puah, the son of Dodo, a man of Issachar, became the saviour of Israel; he was living in Shamir in the hill-country of Ephraim.
καὶ ἀνέστη μετὰ ἀβιμελεχ τοῦ σώσαι τὸν ἰσραὴλ θωλα υἱὸς φουα υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ ἄνθρωπος ἰσσαχαρ καὶ αὐτὸς κατοικεῖ ἐν σαμαρείᾳ ἐν ὄρει εφραιμ
- 2 Hän oli tuomarina Israelissa kaksikymmentä kolme vuotta; sitten hän kuoli, ja hänet haudattiin Saamiriin.
He was judge over Israel for twenty-three years; and at his death his body was put to rest in the earth in Shamir.
καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ τρία ἔτη καὶ ἀπέθανεν καὶ ἐτάφη ἐν σαμαρείᾳ
- 3 Hänen jälkeensä nousi gileadilainen Jaair ja oli tuomarina Israelissa kaksikymmentä kaksi vuotta.
And after him came Jair the Gileadite, who was judge over Israel for twenty-two years.
καὶ ἀνέστη μετ' αὐτὸν ἰαῖρ ὁ γαλααδίτης καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη
- 4 Ja hänellä oli kolmekymmentä poikaa, jotka ratsastivat kolmellakymmenellä aasilla; ja heillä oli kolmekymmentä kaupunkia, joita vielä tänäkin päivänä kutsutaan Jaairin leirikyliksi ja jotka ovat Gileadin maassa.
And he had thirty sons, who went on thirty young asses; and they had thirty towns in the land of Gilead, which are named Havvoth-Jair to this day.
καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τριάκοντα καὶ δύο υἱοὶ ἐπιβεβηκότες ἐπὶ τριάκοντα καὶ δύο πόλους καὶ τριάκοντα καὶ δύο πόλεις αὐτοῖς καὶ ἐκάλεσεν αὐτὰς ἐπαύλεις ἰαῖρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης αἱ εἰσὶν ἐν τῇ γῆ γαλααδ

- 5 **Ja Jaair kuoli, ja hänet haudattiin Kaamoniin.**
And at the death of Jair his body was put to rest in the earth in Kamon.
καὶ ἀπέθανεν ἰαῖρ καὶ ἐτάφη ἐν ραμμῶ
- 6 **Mutta israelilaiset tekivät jälleen sitä, mikä oli paha Herran silmissä, ja palvelivat baaleja ja astarteja ja Aramin jumalia, Siidonin jumalia, Mooabin jumalia, ammonilaisten jumalia ja filistealaisten jumalia, ja he hylkäsivät Herran eivätkä palvelleet häntä.**
And again the children of Israel did evil in the eyes of the Lord, worshipping the Baals and Astartes, and the gods of Aram and the gods of Zidon and the gods of Moab and the gods of the children of Ammon and the gods of the Philistines; they gave up the Lord and were servants to him no longer.
καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντὶ κυρίου καὶ ἐλάτρευσαν ταῖς βααλιμ καὶ ταῖς ασταρωθ καὶ τοῖς θεοῖς σιδῶνος καὶ τοῖς θεοῖς μοαβ καὶ τοῖς θεοῖς υἱῶν αμμων καὶ τοῖς θεοῖς τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον καὶ οὐκ ἐδοῦλευσαν αὐτῷ
- 7 **Niin Herran viha syttyi Israelia kohtaan, ja hän myi heidät filistealaisten ja ammonilaisten käsiin.**
And the wrath of the Lord was burning against Israel, and he gave them up into the hands of the Philistines and into the hands of the children of Ammon.
καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐν τῷ ἰσραὴλ καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων καὶ ἐν χειρὶ υἱῶν αμμων
- 8 **Nämä riistivät ja raastivat israelilaisia sen vuoden ja vielä kahdeksantoista vuotta, kaikkia israelilaisia, jotka asuivat tuolla puolella Jordanin amorilaisten maassa, Gileadissa.**
And that year the children of Israel were crushed under their yoke; for eighteen years all the children of Israel on the other side of Jordan, in the land of the Amorites which is in Gilead, were cruelly crushed down.
καὶ ἐσάθρωσαν καὶ ἐθλασαν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκεῖνῳ ὀκτωκαίδεκα ἔτη πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν τῇ γῆ τοῦ αμορραίου ἐν τῇ γαλααδίτιδι
- 9 **Ja ammonilaiset menivät Jordanin yli taistelemaan myöskin Juudaa, Benjaminia ja Efraimin heimoa vastaan, ja niin Israel joutui suureen ahdinkoon.**
And the children of Ammon went over Jordan, to make war against Judah and Benjamin and the house of Ephraim; and Israel was in great trouble.
καὶ διέβησαν οἱ υἱοὶ αμμων τὸν ἰορδάνην ἐκπολεμῆσαι καὶ ἐν τῷ ἰουδα καὶ βενιαμιν καὶ ἐν τῷ οἴκῳ εφραιμ καὶ ἐθλίβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ σφόδρα
- 10 **Silloin israelilaiset huusivat Herraa sanoen: "Me olemme tehneet syntiä sinua vastaan, sillä me olemme hyljänneet oman Jumalamme ja palvelleet baaleja".**
Then the children of Israel, crying out to the Lord, said, Great is our sin against you, for we have given up our God and have been servants to the Baals.
καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον λέγοντες ἡμάρτομεν σοι ὅτι ἐγκατελίπομεν τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ ἐλατρεύσαμεν ταῖς βααλιμ
- 11 **Ja Herra vastasi israelilaisille: "Eivätkö egyptiläiset, amorilaiset, ammonilaiset, filistealaiset,**
And the Lord said to the children of Israel, Were not the Egyptians and the Amorites and the children of Ammon and the Philistines
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ οὐχὶ οἱ αἰγύπτιοι καὶ οἱ αμορραῖοι καὶ οἱ υἱοὶ αμμων καὶ μοαβ καὶ οἱ ἀλλόφυλοι
- 12 **siidonilaiset, amalekilaiset ja maaonilaiset sortaneet teitä, ja kun te huusitte minua, enkö minä pelastanut teitä heidän käsistänne.**
And the Zidonians and Amalek and Midian crushing you down, and in answer to your cry did I not give you salvation from their hands?
καὶ σιδῶνιοι καὶ μαδιαμ καὶ αμαληκ ἐξέθλιψαν ὑμᾶς καὶ ἐκεκράξατε πρὸς με καὶ ἔσωσα ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν
- 13 **Mutta te hylkäsitte minut ja palvelitte muita jumalia; sentähden en minä enää teitä pelasta.**
But, for all this, you have given me up and have been servants to other gods: so I will be your saviour no longer.
καὶ ὑμεῖς ἐγκατελίπετέ με καὶ ἐλατρεύσατε θεοῖς ἑτέροις διὰ τοῦτο οὐ προσθήσω τοῦ σῶσαι ὑμᾶς
- 14 **Menkää ja huutakaa avuksenne niitä jumalia, jotka olette valinneet; pelastakoot ne teidät ahdinkonne aikana."**
Go, send up your cry for help to the gods of your selection; let them be your saviours in the time of your trouble.
βαδίζετε καὶ βοᾶτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὓς ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς καὶ αὐτοὶ σωσάτωσαν ὑμᾶς ἐν καιρῷ θλίψεως ὑμῶν
- 15 **Niin israelilaiset sanoivat Herralle: "Me olemme syntiä tehneet; tee sinä meille aivan niinkuin hyväksi näet, kunhan vain tänä päivänä autat meitä".**
And the children of Israel said to the Lord, We are sinners; do to us whatever seems good to you: only give us salvation this day.
καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον ἡμάρτομεν ποιήσον σὺ ἡμῖν κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἀρέσκῃ ἐνώπιόν σου πλὴν κύριε ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
- 16 **Ja he poistivat vieraat jumalat keskuudestaan ja palvelivat Herraa. Silloin hän ei enää kärsinyt, että Israelia vaivattiin.**
So they put away the strange gods from among them, and became the Lord's servants; and his soul was angry because of the sorrows of Israel.
καὶ μετέστησαν τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἐλάτρευσαν τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ εὐηρέστησεν ἐν τῷ λαῷ καὶ ὀλιγοψύχησεν ἐν τῷ κόπῳ ἰσραὴλ
- 17 **Ja ammonilaiset kutsuttiin koolle, ja he leiriytyivät Gileadiin; mutta israelilaiset kokoontuivat ja leiriytyivät Mispaan.**
Then the children of Ammon came together and put their army in position in Gilead. And the children of Israel came together and put their army in position in Mizpah.
καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ αμμων καὶ παρενέβαλον ἐν γαλααδ καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ μασσηφα

- 18 Silloin kansa, Gileadin ruhtinaat, sanoivat toisillensa: "Kuka on se mies, joka alkaa taistelun ammonilaisia vastaan? Hän on oleva kaikkien Gileadin asukasten päämies."
 And the people of Israel said to one another, Who will be the first to make an attack on the children of Ammon? We will make him head over all Gilead.
 και ειπον οι αρχοντες του λαου γαλααδ ανηρ προς τον πλησιον αυτου τις ανηρ ος αρχεται πολεμησαι εν τοις υιοις αμμων και εσται εις κεφαλην πασιν τοις κατοικουσιν γαλααδ
- 1 Gileadilainen Jefta oli sotaurho, mutta hän oli porton poika; Jeftan isä oli Gilead.
 Now Jephthah the Gileadite was a great man of war; he was the son of a loose woman, and Gilead was his father.
 και ιεφθαε ο γαλααδιτης δυνατος εν ισχυι και αυτος ην υιος γυναικος πορνης και ετεκεν τω γαλααδ τον ιεφθαε
- 2 Mutta Gileadin vaimo synnytti hänelle poikia, ja kun tämän vaimon pojat kasvoivat suuriksi, niin he karkoittivat Jeftan ja sanoivat hänelle: "Et sinä saa perintöosaa meidän isämme talossa, sillä sinä olet toisen naisen poika".
 And Gilead's wife gave birth to sons, and when her sons became men, they sent Jephthah away, saying, You have no part in the heritage of our father's house, for you are the son of another woman.
 και ετεκεν η γυνη γαλααδ αυτω υιους και ηδρυνθησαν οι υιοι της γυναικος και εξεβαλον τον ιεφθαε και ειπον αυτω ου κληρονομησεις εν τω οικω του πατρος ημων οτι γυναικος υιος εταιρας ει ου
- 3 Niin Jefta lähti pakoon veljiensä ja asettui Toobin maahan. Ja Jeftan luo kerääntyi tyhjäntoimittajia, ja ne retkeilivät yhdessä hänen kanssaan.
 So Jephthah went in flight from his brothers and was living in the land of Tob, where a number of good-for-nothing men, joining Jephthah, went out with him on his undertakings.
 και απεδρα ιεφθαε εκ προσωπου των αδελφων αυτου και κατοκησεν εν γη τωβ και συνελεγοντο προς τον ιεφθαε ανδρες λιτοι και συνεξεπορευοντο μετ' αυτου
- 4 Jonkun ajan kuluttua ammonilaiset aloittivat sodan Israelia vastaan.
 Now after a time the children of Ammon made war against Israel.
 και εγενετο μεθ' ημερας και επολεμησαν οι υιοι αμμων μετα ισραηλ
- 5 Kun nyt ammonilaiset alottivat sodan Israelia vastaan, niin Gileadin vanhimmat lähtivät noutamaan Jeftaa Toobin maasta.
 And when the children of Ammon made war against Israel, the responsible men of Gilead went to get Jephthah back from the land of Tob;
 και εγενηθη ηνικα επολεμου οι υιοι αμμων μετα ισραηλ και επορευθησαν οι πρεσβυτεροι γαλααδ παραλαβειν τον ιεφθαε εν γη τωβ
- 6 Ja he sanoivat Jeftalle: "Tule ja rupea meidän päälliköksemme, sotiaksemme ammonilaisia vastaan".
 And they said to Jephthah, Come and be our chief so that we may make war against the children of Ammon.
 και ειπαν προς ιεφθαε δευρο και εση ημιν εις ηγουμενον και πολεμησωμεν εν τοις υιοις αμμων
- 7 Mutta Jefta vastasi Gileadin vanhimmille: "Ettekö te vihanneet minua ja karkoittaneet minua isäni talosta? Minkätähden tulette minun luokseni nyt, kun teillä on hätä?"
 But Jephthah said to the responsible men of Gilead, Did you not, in your hate for me, send me away from my father's house? Why do you come to me now when you are in trouble?
 και ειπεν ιεφθαε τοις πρεσβυτεροις γαλααδ ουχ υμεις εμισησατε με και εξεβαλετε με εκ του οικου του πατρος μου και εξαπεστειλατε με αφ' υμων και τι οτι ηλθατε προς με ηνικα εθλιβητε
- 8 Gileadin vanhimmat sanoivat Jeftalle: "Juuri sentähden olemme nyt tulleet jälleen sinun luoksesi; ja jos sinä tulet meidän kanssamme ja ryhdyt taistelemaan ammonilaisia vastaan, niin sinä olet oleva meidän, kaikkien Gileadin asukasten, päämies".
 And the responsible men of Gilead said to Jephthah, That is the reason we have come back to you; so go with us and make war against the children of Ammon, and we will make you our head over all the people of Gilead.
 και ειπαν οι πρεσβυτεροι γαλααδ προς ιεφθαε ουχ ουτως νυν ηλθομεν προς σε και συμπορευση ημιν και πολεμησωμεν εν τοις υιοις αμμων και εση ημιν εις κεφαλην πασιν τοις κατοικουσιν γαλααδ
- 9 Jefta vastasi Gileadin vanhimmille: "Jos te viette minut takaisin, taistelemaan ammonilaisia vastaan, ja Herra antaa heidät minun valtaani, niin minä rupean teidän päämiehekseenne".
 Then Jephthah said to the responsible men of Gilead, If you take me back to make war against the children of Ammon, and if with the help of the Lord I overcome them, will you make me your head?
 και ειπεν ιεφθαε προς τους πρεσβυτερους γαλααδ ει επιστρεφετε με υμεις πολεμησαι εν τοις υιοις αμμων και παραθω κυριος αυτους ενωπιον εμου εγω υμιν εσομαι εις κεφαλην
- 10 Silloin Gileadin vanhimmat sanoivat Jeftalle: "Herra kuulee meidän välipuheemme; totisesti, me teemme kaiken, mitä sinä sanoit".
 And the responsible men of Gilead said to Jephthah, May the Lord be our witness: we will certainly do as you say.
 και ειπαν οι πρεσβυτεροι γαλααδ προς ιεφθαε κυριος εσται ο ακουων ανα μεσον ημων ει μη κατα το ρημα σου ουτως ποιησωμεν
- 11 Niin Jefta lähti Gileadin vanhinten kanssa, ja kansa asetti hänet päämiehekseen ja päällikökseen. Ja Jefta lausui Herran edessä Mispassa kaiken, mitä oli puhunut.
 So Jephthah went with the responsible men of Gilead, and the people made him head and chief over them; and Jephthah said all these things before the Lord in Mizpah.
 και επορευθη ιεφθαε μετα των πρεσβυτερων γαλααδ και κατεστησαν αυτον επ' αυτων εις κεφαλην εις ηγουμενον και ελλαλησεν ιεφθαε παντας τους λογους αυτου ενωπιον κυριου εν μισσηφα

- 12 Sitten Jefta lähetti ammonilaisten kuninkaan luo sanansaattajia sanomaan: "Mitä sinulla on minun kanssani tekemistä, kun tulet minua vastaan, sotimaan minun maatani vastaan?"
Then Jephthah sent men to the king of the children of Ammon, saying, What have you against me that you have come to make war against my land?
καὶ ἀπέστειλεν ιεφθαε ἀγγέλους πρὸς βασιλέα υἱὸν αμμων λέγων τί ἐμοὶ καὶ σοὶ ὅτι ἦκεις πρὸς με σὺ πολεμήσαι με ἐν τῇ γῆ μου
- 13 Niin ammonilaisten kuningas vastasi Jeftan sanansaattajille: "Ottihan Israel tullessaan Egyptistä minun maani Arnonista Jabbokiin ja Jordaniin asti; anna se nyt hyvällä takaisin".
And the king of the children of Ammon said to the men sent by Jephthah, Because Israel, when he came up out of Egypt, took away my land, from the Arnon as far as the Jabbok and as far as Jordan: so now, give me back those lands quietly.
καὶ εἶπεν βασιλεὺς υἱὸν αμμων πρὸς τοὺς ἀγγέλους ιεφθαε διότι ἔλαβεν ἰσραηλ τὴν γῆν μου ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου ἀπὸ ἀρνων ἕως ἰαβοκ καὶ ἕως τοῦ ἰορδάνου καὶ νῦν ἐπίστρεψον αὐτὸς μετ' εἰρήνης
- 14 Jefta lähetti taas sanansaattajia ammonilaisten kuninkaan luo
And Jephthah sent again to the king of the children of Ammon,
καὶ ἀπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς ιεφθαε καὶ ἀπέστειλεν ιεφθαε ἀγγέλους πρὸς τὸν βασιλέα υἱὸν αμμων
- 15 ja käski sanoa hänelle: "Näin sanoo Jefta: Ei Israel ole ottanut Mooabin maata eikä ammonilaisten maata.
And said to him, This is the word of Jephthah: Israel did not take away the land of Moab or the land of the children of Ammon;
λέγων τάδε λέγει ιεφθαε οὐκ ἔλαβεν ἰσραηλ τὴν γῆν μοαβ καὶ τὴν γῆν υἱὸν αμμων
- 16 Sillä tullessaan Egyptistä Israel kulki erämaan kautta Kaislamerelle saakka ja tuli Kaadekseen.
But when they came up from Egypt, Israel went through the waste land to the Red Sea and came to Kadesh;
ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου ἀλλ' ἐπορεύθη ἰσραηλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως θαλάσσης ἐρυθρᾶς καὶ ἦλθεν ἕως καδης
- 17 Ja Israel lähetti sanansaattajia Edomin kuninkaan luo sanomaan: 'Salli minun kulkea maasi läpi'. Mutta Edomin kuningas ei kuullut heitä. Ja he lähettivät sanan myöskin Mooabin kuninkaalle, mutta ei hänkään suostunut. Niin Israel asettui Kaadekseen.
Then Israel sent men to the king of Edom saying, Let me now go through your land; but the king of Edom did not give ear to them. And in the same way he sent to the king of Moab, but he would not; so Israel went on living in Kadesh.
καὶ ἐξαπέστειλεν ἰσραηλ ἀγγέλους πρὸς βασιλέα εδωμ λέγων παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου καὶ οὐκ ἤκουσεν βασιλεὺς εδωμ καὶ γε πρὸς βασιλέα μοαβ ἀπέστειλεν καὶ οὐκ ἠθέλησεν καὶ ἐκάθισεν ἰσραηλ ἐν καδης
- 18 Sitten he kulkivat erämaan kautta ja kiersivät Edomin maan ja Mooabin maan ja tulivat itäpuolelle Mooabin maata ja leiriytyivät Arnonin toiselle puolelle; he eivät tulleet Mooabin alueelle, sillä Arnon on Mooabin raja.
Then he went on through the waste land and round the land of Edom and the land of Moab, and came by the east side of the land of Moab, and put up their tents on the other side of the Arnon; they did not come inside the limit of Moab, for the Arnon was the limit of Moab.
καὶ διῆλθεν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐκύκλωσεν τὴν γῆν εδωμ καὶ τὴν γῆν μοαβ καὶ παρεγένετο κατ' ἀνατολὰς ἡλίου τῆς γῆς μοαβ καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ πέραν ἀρνων καὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὄριον μοαβ ὅτι ἀρνων ἦν ὄριον μοαβ
- 19 Silloin Israel lähetti sanansaattajia Siihoniin, amorilaisten kuninkaan, Hesbonin kuninkaan, luo, ja Israel käski sanoa hänelle: 'Salli meidän kulkea maasi läpi määräpaikkaamme'.
And Israel sent men to Sihon, king of the Amorites, the king of Heshbon; and Israel said to him, Let me now go through your land to my place.
καὶ ἀπέστειλεν ἰσραηλ ἀγγέλους πρὸς σηων βασιλέα εσεβων τὸν αμορραῖον καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰσραηλ παρελεύσομαι διὰ τῆς γῆς σου ἕως τοῦ τόπου μου
- 20 Mutta Siihon ei uskonut Israelia, niin että olisi sallinut sen kulkea alueensa läpi, vaan Siihon kokosi kaiken väkensä, ja he leiriytyivät Jahaaseen, ja hän ryhtyi taisteluun Israelia vastaan.
But Sihon would not give way and let Israel go through his land; and Sihon got together all his people, and put his army in position in Jahaz, and made war on Israel.
καὶ οὐκ ἠθέλησεν σηων διελθεῖν τὸν ἰσραηλ διὰ τῶν ὀρίων αὐτοῦ καὶ συνήγαγεν σηων πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ παρενέβαλεν εἰς ἰασσα καὶ ἐπολέμησεν μετὰ ἰσραηλ
- 21 Mutta Herra, Israelin Jumala, antoi Siihonin ja kaiken hänen väkensä Israelin käsiin, niin että nämä voittivat heidät. Ja Israel valloitti koko amorilaisten maan, niiden, jotka asuivat siinä maassa.
And the Lord, the God of Israel, gave Sihon and all his people into the hands of Israel, and they overcame them; so all the land of the Amorites, the people of that land, became Israel's.
καὶ παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ τὸν σηων καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν χειρὶ ἰσραηλ καὶ ἐπάταξεν αὐτούς καὶ ἐκκληρονόμησεν ἰσραηλ πᾶσαν τὴν γῆν τοῦ αμορραῖου τοῦ κατοικοῦντος ἐν τῇ γῆ
- 22 Ja he ottivat omakseen koko amorilaisten alueen Arnonista Jabbokiin asti ja erämaasta Jordaniin saakka.
All the limit of the Amorites was theirs, from the Arnon as far as the Jabbok and from the waste land even to Jordan.
καὶ ἐκκληρονόμησεν πᾶν τὸ ὄριον τοῦ αμορραῖου ἀπὸ ἀρνων καὶ ἕως τοῦ ἰαβοκ καὶ ἀπὸ τῆς ἐρήμου καὶ ἕως τοῦ ἰορδάνου

- 23 Näin siis Herra, Israelin Jumala, karkoitti amorilaiset kansansa Israelin tieltä. Ja nyt sinä ottaisit omaksesi heidän maansa!
So now the Lord, the God of Israel, has taken away their land from the Amorites and given it to his people Israel; are you then to have it?
καὶ νῦν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐξῆρεν τὸν ἀμορραῖον ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἰσραὴλ καὶ σὺ κληρονομήσεις αὐτὸν ἐπὶ σοῦ
- 24 Eikö ole niin: minkä sinun jumalasi Kemos antaa sinun omaksesi, sen sinä otat omaksesi; ja kenen hyvänsä Herra, meidän Jumalamme, karkoittaa meidän tieltämme, sen maan me otamme omaksemme?
Do you not keep the lands of those whom Chemosh your god sends out from before you? So we will keep all the lands of those whom the Lord our God sends out from before us.
οὐχὶ ὅσα κατεκληρονόμησέν σοι χαμὼς ὁ θεὸς σου αὐτὰ κληρονομήσεις καὶ πάντα ὅσα κατεκληρονόμησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ἡμῶν αὐτὰ κληρονομήσομεν
- 25 Vai oletko sinä parempi kuin Baalak, Sipporin poika, Mooabin kuningas? Rakensiko hän riitaa Israelin kanssa, tahi ryhtyikö hän sotaan heitä vastaan?
What! are you any better than Balak, the son of Zippor, king of Moab? Did he ever take up a cause against Israel or make war against them?
καὶ νῦν μὴ κρείσσων εἶ σὺ τοῦ βαλακ υἱοῦ σεπφορ βασιλέως μοαβ μὴ μάχη ἐμαχέσατο μετὰ ἰσραὴλ ἢ πολεμῶν ἐπολέμησεν αὐτοῖς
- 26 Israel on nyt asunut Hesbonissa ja sen tytärkaupungeissa, Aroerissa ja sen tytärkaupungeissa ja kaikissa Arnonin varrella olevissa kaupungeissa kolmesataa vuotta. Miksi te ette sen ajan kuluessa ole ottaneet niitä pois?
While Israel was living in Heshbon and its daughter-towns and in Aroer and its daughter-towns and in all the towns which are by the side of the Arnon, for three hundred years, why did you not get them back at that time?
ἐν τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ ἐν σεβων καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς καὶ ἐν ἰαζηρ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς καὶ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ταῖς παρὰ τὸν ἰορδάνην τριακόσια ἔτη τί ὄτι οὐκ ἐρρύσαντο αὐτὸ ὅς ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ
- 27 Minä en ole rikkonut sinua vastaan, mutta sinä teet pahasti minua kohtaan, kun ryhdyt sotimaan minua vastaan. Herra, joka on tuomari, tuomitkoon tänä päivänä israelilaisten ja ammonilaisten välillä."
So I have done no wrong against you, but you are doing wrong to me in fighting against me: may the Lord, who is Judge this day, be judge between the children of Israel and the children of Ammon.
καὶ ἐγὼ οὐχ ἤμαρτόν σοι καὶ σὺ ποιεῖς μετ' ἐμοῦ πονηρίαν τοῦ πολεμῆσαι ἐν ἐμοὶ κρίναι κύριος ὁ κρίνων σήμερον ἀνὰ μέσον υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀνὰ μέσον υἱῶν ἀμμων
- 28 Mutta ammonilaisten kuningas ei ottanut kuuloonsa, mitä Jefta lähetti hänelle sanomaan.
The king of the children of Ammon, however, did not give ear to the words which Jephthah sent to him.
καὶ οὐκ εἰσήκουσεν βασιλεὺς υἱῶν ἀμμων καὶ οὐκ εἰσήκουσεν τῶν λόγων ἰεφθαε ὃν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν
- 29 Silloin Herran henki tuli Jefthan, ja hän kulki Gileadin ja Manassen läpi ja kulki edelleen Gileadin Mispeen, ja Gileadin Mispestä hän lähti ammonilaisia vastaan.
Then the spirit of the Lord came on Jephthah, and he went through Gilead and Manasseh, and came to Mizpeh of Gilead; and from Mizpeh of Gilead he went over to the children of Ammon.
καὶ ἐγενήθη ἐπὶ ἰεφθαε πνεῦμα κυρίου καὶ διέβη τὴν γῆν γαλααδ καὶ τὸν μανασση καὶ διέβη τὴν σκοπιὰν γαλααδ καὶ ἀπὸ σκοπιᾶς γαλααδ εἰς τὸ πέραν υἱῶν ἀμμων
- 30 Ja Jefta teki lupauksen Herralle ja sanoi: "Jos sinä annat ammonilaiset minun käsiini,
And Jephthah took an oath to the Lord, and said, If you will give the children of Ammon into my hands,
καὶ ἠῤῥασατο ἰεφθαε εὐχὴν τῷ κυρίῳ καὶ εἶπεν ἐὰν παραδώσει παραδόξ μοι τοὺς υἱοὺς ἀμμων ἐν χειρὶ μου
- 31 niin tulkoon kuka tulkoonkin minua vastaan taloni ovesta, kun minä voittajana palaan ammonilaisten luota, hän on oleva Herran, ja minä uhraan hänet polttouhriksi".
Then whoever comes out from the door of my house, meeting me when I come back in peace from the children of Ammon, will be the Lord's and I will give him as a burned offering.
καὶ ἔσται ὅς ἂν ἐξέλθῃ ἐκ τῶν θυρῶν τοῦ οἴκου μου εἰς ἀπάντησίν μου ἐν τῷ ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀμμων καὶ ἔσται τῷ κυρίῳ καὶ ἀνοίσω αὐτὸν ὀλοκαύτωμα
- 32 Sitten Jefta lähti ammonilaisia vastaan, sotimaan heitä vastaan, ja Herra antoi heidät hänen käsiinsä.
So Jephthah went over to the children of Ammon to make war on them; and the Lord gave them into his hands.
καὶ διέβη ἰεφθαε πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμων τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτούς καὶ παρέδωκεν αὐτούς κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ
- 33 Ja hän tuotti heille hyvin suuren tappion, valloittaen maan Aroerista Minnitiin ja Aabel-Keramimiin asti, kaksikymmentä kaupunkia. Niin täytyi ammonilaisten nöyrytyä israelilaisten edessä.
And he made an attack on them from Aroer all the way to Minnith, overrunning twenty towns, as far as Abel-cheramim, and put great numbers to the sword. So the children of Ammon were crushed before the children of Israel.
καὶ ἐπάταξεν αὐτούς ἀπὸ ἀροερ καὶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν εἰς σεμωιθ εἴκοσι πόλεις ἕως ἀβελ ἀμπελώνων πληγὴν μεγάλην σφόδρα καὶ ἐνετράπησαν οἱ υἱοὶ ἀμμων ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραὴλ

- 34 Kun Jefta sitten tuli kotiinsa Mispaan, niin katso, hänen tyttärensä tuli ulos häntä vastaan vaskirumpua lyöden ja karkeloiden. Ja hän oli hänen ainoa lapsensa; paitsi tätä ei hänellä ollut poikaa eikä tyttärtä.
Then Jephthah came back to his house in Mizpah, and his daughter came out, meeting him on his way with music and with dances; she was his only child; he had no other sons or daughters.
καὶ ἦλθεν ἰεφθαε εἰς μασσηφα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ἐν τυμπάνοις καὶ χοροῖς καὶ αὕτη μονογενὴς αὐτῷ ἀγαπητὴ καὶ οὐκ ἔστιν αὐτῷ πλην αὐτῆς υἱὸς ἢ θυγάτηρ
- 35 Nähdessään hänet hän repäisi vaatteensa ja sanoi: "Voi, tyttäreni, nyt sinä masennat minut maahan, nyt sinä syökset minut onnettomuuteen! Sillä minä avasin suuni Herralle enkä voi sanaani peruuttaa."
And when he saw her he was overcome with grief, and said, Ah! my daughter! I am crushed with sorrow, and it is you who are the chief cause of my trouble; for I have made an oath to the Lord and I may not take it back.
καὶ ἐγενήθη ἡνίκα εἶδεν αὐτήν καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἶπεν οἴμοι θυγατέρ μου ἐμπεποδοστάτικὰς με εἰς σκῶλον ἐγένου ἐν ὀφθαλμοῖς μου ἐγὼ δὲ ἤνοιξα τὸ στόμα μου περὶ σοῦ πρὸς κύριον καὶ οὐ δυνήσομαι ἀποστρέψαι
- 36 Niin hän vastasi hänelle: "Isäni, jos sinä avasit suusi Herralle, niin tee minulle, niinkuin suusi on puhunut, koska Herra on antanut sinun kostaa vihollisillesi, ammonilaisille".
And she said to him, My father, you have made an oath to the Lord; do then to me whatever you have said; for the Lord has sent a full reward on your haters, on the children of Ammon.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν πάτερ μου εἰ ἐν ἐμοὶ ἠνοιξας τὸ στόμα σου πρὸς κύριον ποίει μοι ὃν τρόπον ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στόματός σου ἄνθ' ὃν ἐποίησέν σοι κύριος ἐκδικήσεις ἐκ τῶν ἐχθρῶν σου ἐκ τῶν υἱῶν αμμων
- 37 Sitten hän sanoi isällensä: "Myönnettäköön minulle kuitenkin tämä: jätä minut vapauteeni kahdeksi kuukaudeksi, että minä yhdessä ystävättärieni kanssa menen vuorille itkemään neitsyyttäni".
Then she said to her father, Only do this for me: let me have two months to go away into the mountains with my friends, weeping for my sad fate.
καὶ εἶπεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ ποίησόν μοι τὸ ῥῆμα τοῦτο ἕασόν με δύο μῆνας καὶ πορεύσομαι καὶ καταβήσομαι ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ κλαύσομαι ἐπὶ τὰ παρθενία μου καὶ ἐγὼ καὶ αἱ συνεταιρίδες μου
- 38 Niin hän sanoi: "Mene!" ja päästi hänet menemään kahdeksi kuukaudeksi. Ja hän meni ystävättäriineen ja itki neitsyyttänsä vuorilla.
And he said, Go then. So he sent her away for two months; and she went with her friends to the mountains, weeping for her sad fate.
καὶ εἶπεν πορεύου καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτήν δύο μῆνας καὶ ἐπορεύθη αὕτη καὶ αἱ συνεταιρίδες αὐτῆς καὶ ἐκλαυσεν ἐπὶ τὰ παρθενία αὐτῆς ἐπὶ τὰ ὄρη
- 39 Mutta kahden kuukauden kuluttua hän palasi isänsä luo, ja tämä pani hänessä täytäntöön lupauksensa, jonka oli tehnyt. Eikä hän miehestä tietänyt. Ja tuli tavaksi Israelissa,
And at the end of two months she went back to her father, who did with her as he had said in his oath: and she had never been touched by a man. So it became a rule in Israel,
καὶ ἐγένετο μετὰ τέλος δύο μηνῶν καὶ ἀνέκαμψεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ ἐτετέλεσεν ἰεφθαε τὴν εὐχὴν αὐτοῦ ἣν ἠύξατο καὶ αὕτη οὐκ ἔγνω ἄνδρα καὶ ἐγενήθη εἰς πρόσταγμα ἐν ἰσραηλ
- 40 että Israelin tyttäret joka vuosi menivät lauluin ylistämään gileadilaisen Jeftan tyttärtä - neljän päivän ajaksi joka vuosi.
For the women to go year by year sorrowing for the daughter of Jephthah the Gileadite, four days in every year.
ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας συνεπορεύοντο αἱ θυγατέρες ἰσραηλ θρηνεῖν τὴν θυγατέρα ἰεφθαε τοῦ γαλααδίτου τέσσαρας ἡμέρας ἐν τῷ ἐνιαυτῷ
- 1 Ja Efraimin miehet kutsuttiin koolle, ja he lähtivät pohjoiseen päin ja sanoivat Jeftalle: "Miksi lähdit sotimaan ammonilaisia vastaan kutsumatta meitä tulemaan kanssasi? Me poltamme tulella sinun talosi pääsi päältä."
Now the men of Ephraim came together and took up arms and went over to Zaphon; and they said to Jephthah, Why did you go over to make war against the children of Ammon without sending for us to go with you? Now we will put your house on fire over you.
καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ εφραιμ καὶ ἦλθον εἰς σεφίνα καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθαε τί ὅτι ἐπορεύθης πολεμεῖν ἐν τοῖς υἱοῖς αμμων καὶ ἡμᾶς οὐ κέκληκας πορευθῆναι μετὰ σοῦ τὸν οἶκόν σου ἐμπρήσομεν ἐν πυρὶ
- 2 Jefta vastasi heille: "Minulla ja minun kansallani oli kova taistelu ammonilaisten kanssa; silloin minä kutsuin teitä, mutta te ette tulleet auttamaan minua heidän käsistään.
And Jephthah said to them, I and my people were in danger, and the children of Ammon were very cruel to us, and when I sent for you, you gave me no help against them.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰεφθαε ἄνθρωποι ἀντιδικῶν ἦμην ἐγὼ καὶ ὁ λαός μου καὶ οἱ υἱοὶ αμμων ἐταπείνων με σφόδρα καὶ ἐβόησα πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐσώσατέ με ἐκ χειρὸς αὐτῶν
- 3 Ja kun minä näin, ettette tulleet auttamaan minua, panin minä henkeni kämmenelleni ja lähdin ammonilaisia vastaan, ja Herra antoi heidät minun käsiini. Miksi te olette nyt lähteneet minua vastaan, sotimaan minua vastaan?"
So when I saw that there was no help to be had from you, I put my life in my hand and went over against the children of Ammon, and the Lord gave them into my hands: why then have you come up to me this day to make war on me?
καὶ εἶδον ὅτι οὐκ ἦν ὁ σῶζων καὶ ἐθέμην τὴν ψυχὴν μου ἐν τῇ χειρὶ μου καὶ διέβην πρὸς τοὺς υἱοὺς αμμων καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ μου καὶ ἴνα τί ἀνέβητε πρὸς με τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τοῦ πολεμεῖν ἐν ἐμοὶ

- 4 Ja Jefta kokosi kaikki Gileadin miehet ja ryhtyi taisteluun Efraimia vastaan; ja Gileadin miehet voittivat efraimilaiset, jotka olivat sanoneet: "Te olette karkureita Efraimista; Gilead on Efraimin ja Manassen keskessä".
Then Jephthah got together all the men of Gilead and made war on Ephraim; and the men of Gilead overcame Ephraim.
καὶ συνήθρουν ἐφθαε πάντας τοὺς ἄνδρας γαλααδ καὶ ἐπολέμηε τὸν εφραιμ καὶ ἐπάταξαν ἄνδρες γαλααδ τὸν εφραιμ ὅτι εἶπαν οἱ διασεσφσμένοι τοῦ εφραιμ ἡμεῖς γαλααδ ἐν μέσῳ εφραιμ καὶ ἐν μέσῳ μανασση
- 5 Ja gileadilaiset valtasivat efraimilaisten tieltä Jordanin kahlauspaikat. Kun sitten Efraimin pakolaiset sanoivat: "Antakaa minun mennä yli", kysyivät Gileadin miehet kultakin: "Oletko efraimilainen?" Jos hän vastasi: "En",
And the Gileadites took the crossing-places of Jordan against the Ephraimites; and when any of the men of Ephraim who had gone in flight said, let me go over; the men of Gilead said to him, Are you an Ephraimite? And if he said, No;
καὶ προκατελάβοντο ἄνδρες γαλααδ τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου τοῦ εφραιμ καὶ ἐγενήθη ὅτι εἶπαν οἱ διασεσφσμένοι τοῦ εφραιμ διαβῶμεν καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄνδρες γαλααδ μὴ ἡμεῖς ἐκ τοῦ εφραιμ καὶ εἶπαν οὐκ ἐσμεν
- 6 niin he sanoivat hänelle: "Sano 'shibboleth'". Jos hän sanoi 'sibboleth', kun ei osannut ääntää oikein, ottivat he hänet kiinni ja tappoivat Jordanin kahlauspaikoilla. Niin kaatui silloin Efraimista neljäkymmentäkaksi tuhatta.
Then they said to him, Now say Shibboleth; and he said Sibboleth, and was not able to say it in the right way; then they took him and put him to death at the crossing-places of Jordan; and at that time forty-two thousand Ephraimites were put to death.
καὶ εἶπαν αὐτοῖς εἶπατε δὴ σύνθημα καὶ οὐ κατηύθουναν τοῦ λαλήσαι οὕτως καὶ ἐπελάβοντο αὐτῶν καὶ ἔσφαξαν αὐτοὺς ἐπὶ τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου καὶ ἔπεσαν ἐξ εφραιμ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὁ ὅο τεσσαράκοντα χιλιάδες
- 7 Ja Jefta oli tuomarina Israelissa kuusi vuotta; sitten gileadilainen Jefta kuoli, ja hänet haudattiin erääseen Gileadin kaupunkiin.
Now Jephthah was judge of Israel for six years. And Jephthah the Gileadite came to his death, and his body was put to rest in his town, Mizpeh of Gilead.
καὶ ἔκρινεν ἐφθαε τὸν ἰσραηλ ἐξ ἑτῆ καὶ ἀπέθανεν ἐφθαε ὁ γαλααδίτης καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ γαλααδ
- 8 Hänen jälkeensä oli Ibsan, Beetlehemistä, tuomarina Israelissa.
And after him, Ibsan of Beth-lehem was judge of Israel.
καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραηλ ἐσεβων ἐκ βαιθλεεμ
- 9 Hänellä oli kolmekymmentä poikaa, ja hän naitti kolmekymmentä tyttäntänsä muualle ja toi muualta kolmekymmentä tyttöä pojilleen vaimoiksi. Ja hän oli tuomarina Israelissa seitsemän vuotta.
He had thirty sons, and thirty daughters whom he sent to other places, and he got thirty wives from other places for his sons. And he was judge of Israel for seven years.
καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τριάκοντα υἱοὶ καὶ τριάκοντα θυγατέρες ἐξαπεσταλμένα ἐξω καὶ τριάκοντα γυναῖκας εἰσήγαγεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐξωθεν καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραηλ ἑπτὰ ἑτῆ
- 10 Sitten Ibsan kuoli, ja hänet haudattiin Beetlehemiin.
And Ibsan came to his death and his body was put to rest at Beth-lehem.
καὶ ἀπέθανεν ἐσεβων καὶ ἐτάφη ἐν βηθλεεμ
- 11 Hänen jälkeensä oli sebulonilainen Elon tuomarina Israelissa; hän oli tuomarina Israelissa kymmenen vuotta.
And after him, Elon the Zebulonite was judge of Israel; and he was judge of Israel for ten years.
καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραηλ αἰλὼν ὁ ζαβουλωνίτης καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραηλ δέκα ἑτῆ
- 12 Sitten sebulonilainen Elon kuoli, ja hänet haudattiin Aijaloniin, Sebulonin maahan.
And Elon the Zebulonite came to his death, and his body was put to rest in Aijalon in the land of Zebulun.
καὶ ἀπέθανεν αἰλὼν ὁ ζαβουλωνίτης ἐν αἰλιμ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν γῆ ζαβουλων
- 13 Hänen jälkeensä oli piratonilainen Abdon, Hillelin poika, tuomarina Israelissa.
And after him, Abdon, the son of Hillel, the Pirathonite, was judge of Israel.
καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραηλ λαβδων υἱὸς σελλημ ὁ φρααθωνίτης
- 14 Hänellä oli neljäkymmentä poikaa ja kolmekymmentä pojanpoikaa, jotka ratsastivat seitsemälläkymmenellä aasilla; hän oli tuomarina Israelissa kahdeksan vuotta.
He had forty sons and thirty sons' sons who went on seventy young asses; and he was judge of Israel for eight years.
καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τεσσαράκοντα υἱοὶ καὶ τριάκοντα υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐπιβεηκότες ἐπὶ ἑβδομήκοντα πόλους καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραηλ ὀκτὼ ἑτῆ
- 15 Sitten piratonilainen Abdon, Hillelin poika, kuoli, ja hänet haudattiin Piratoniin, Efraimin maahan, amalekilaisten vuoristoon.
And Abdon, the son of Hillel, came to his death, and his body was put to rest in Pirathon in the land of Ephraim, in the hill-country of the Amalekites.
καὶ ἀπέθανεν λαβδων υἱὸς σελλημ ὁ φρααθωνίτης καὶ ἐτάφη ἐν φρααθων ἐν γῆ εφραιμ ἐν ὄρει λανακ

- 1 Kun israelilaiset taas tekivät sitä, mikä oli paha Herran silmissä, niin Herra antoi heidät filistealaisten käsiin neljäksikymmeneksi vuodeksi.
And the children of Israel again did evil in the eyes of the Lord; and the Lord gave them into the hands of the Philistines for forty years.
καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων τεσσαράκοντα ἔτη
- 2 Sorassa oli mies, Daanin sukukuntaa, nimeltä Maanoah; hänen vaimonsa oli hedelmätön eikä ollut synnyttänyt.
Now there was a certain man of Zorah of the family of the Danites, and his name was Manoah; and his wife had never given birth to a child.
καὶ ἐγένετο ἀνὴρ ἐκ σαραα ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ δαν καὶ ὄνομα αὐτῷ μανωε καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ στεῖρα καὶ οὐκ ἔτικτεν
- 3 Silloin ilmestyi Herran enkeli vaimolle ja sanoi hänelle: "Katso, sinä olet hedelmätön etkä ole synnyttänyt, mutta sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan.
And the angel of the Lord came to the woman, and said to her, See now! though you have never given birth to children, you will be with child and give birth to a son.
καὶ ὄφθη ἄγγελος κυρίου πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ἰδοὺ δὴ σὺ στεῖρα καὶ οὐ τέτοκος καὶ ἐν γαστρὶ ἔξεις καὶ τέξῃ υἱόν
- 4 Varo siis, ettet juo viiniä ja väkijuomaa etkä syö mitään saastaista.
Now then take care to have no wine or strong drink and to take no unclean thing for food;
καὶ νῦν φύλαξαι καὶ μὴ πῖναι οἶνον καὶ σικερα καὶ μὴ φάγηαι πᾶν ἀκάθαρτον
- 5 Sillä katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan; partaveitsi älköön koskettako hänen päätänsä, sillä poika on oleva Jumalan nasiiri äitinsä kohdusta asti, ja hän on alottava Israelin vapauttamisen filistealaisten käsistä."
For you are with child and will give birth to a son; his hair is never to be cut, for the child is to be separate to God from his birth; and he will take up the work of freeing Israel from the hands of the Philistines.
ὅτι ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἔξεις καὶ τέξῃ υἱόν καὶ οὐκ ἀναβήσεται σιδήρος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ὅτι ἡγιασμένον ναζιραῖον ἔσται τῷ θεῷ τὸ παιδάριον ἐκ τῆς γαστρὸς καὶ αὐτὸς ἄρξεται σφῶζειν τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων
- 6 Niin vaimo meni ja sanoi miehelleen näin: "Jumalan mies tuli minun luokseni; hän oli näöltään niinkuin Jumalan enkeli, hyvin peljättävä. En kysynyt häneltä, mistä hän oli, eikä hän ilmaissut minulle nimeänsä.
Then the woman came in, and said to her husband, A man came to me, and his form was like the form of a god, causing great fear; I put no question to him about where he came from, and he did not give me his name;
καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς λέγουσα ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἦλθεν πρὸς με καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ ὡς ὄρασις ἀγγέλου τοῦ θεοῦ ἐπιφανῆς σφόδρα καὶ ἠρώτων πόθεν ἔστιν καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐκ ἀπήγγελέν μοι
- 7 Ja hän sanoi minulle: 'Katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan; älä siis juo viiniä ja väkijuomaa äläkä syö mitään saastaista, sillä poika on oleva Jumalan nasiiri äitinsä kohdusta aina kuolinpäiväänsä asti'.
But he said to me, You are with child and will give birth to a son; and now do not take any wine or strong drink or let anything unclean be your food; for the child will be separate to God from his birth to the day of his death.
καὶ εἶπέν μοι ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἔξεις καὶ τέξῃ υἱόν καὶ νῦν μὴ πῖναι οἶνον καὶ σικερα καὶ μὴ φάγηαι πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ὅτι ναζιραῖον θεοῦ ἔσται τὸ παιδάριον ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ
- 8 Silloin Maanoah rukoili Herraa ja sanoi: "Oi Herra, salli Jumalan miehen, jonka lähetit, vielä tulla luoksemme opettamaan meille, mitä meidän on tehtävä pojalle, joka on syntyvä".
Then Manoah made prayer to the Lord, and said, O Lord, let the man of God whom you sent come to us again and make clear to us what we are to do for the child who is to come.
καὶ ἐδεήθη μανωε τοῦ κυρίου καὶ εἶπεν ἐν ἐμοὶ κύριε ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὃν ἀπέστειλας πρὸς ἡμᾶς ἐλθέτω δὴ πρὸς ἡμᾶς καὶ φωτισάτω ἡμᾶς τί ποιήσωμεν τῷ παιδαρίῳ τῷ τικτομένῳ
- 9 Ja Jumala kuuli Maanoahin rukouksen, ja Jumalan enkeli tuli jälleen vaimon tykö, kun tämä istui kedolla; ja Maanoah, hänen miehensä, ei ollut hänen kanssaan.
And God gave ear to the voice of Manoah; and the angel of God came to the woman again when she was seated in the field; but her husband Manoah was not with her.
καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς τῆς φωνῆς μανωε καὶ παρεγένετο ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἔτι πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῆς καθήμενῆς ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ μανωε ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐκ ἦν μετ' αὐτῆς
- 10 Niin vaimo juoksi nopeasti ilmoittamaan miehellensä ja sanoi hänelle: "Katso, sama mies, joka äsken kävi luonani, ilmestyi minulle".
So the woman, running quickly, gave her husband the news, saying, I have seen the man who came to me the other day.
καὶ ἐτάχυνεν ἡ γυνὴ καὶ ἐξέδραμεν καὶ ἀπήγγελεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν ἰδοὺ ὄπται μοι ὁ ἀνὴρ ὁ ἐλθὼν πρὸς με τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 11 Niin Maanoah nousi ja seurasi vaimoaan. Ja kun hän tuli miehen luo, sanoi hän tälle: "Sinäkö olet se mies, joka puhuttelit tätä vaimoa?" Hän vastasi: "Minä".
And Manoah got up and went after his wife, and came up to the man and said to him, Are you the man who was talking to this woman? And he said, I am.
καὶ ἀνέστη μανωε καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω τῆς γυναίκος αὐτοῦ πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ εἶπεν αὐτῷ εἰ σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ λαλήσας πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος ἐγώ

- 12 Silloin Maanoah sanoi: "Kun sanasi käy toteen, miten sitten on meneteltävä pojan kanssa ja mitä hänelle on tehtävä?"
And Manoah said, Now when your words come true, what is to be the rule for the child and what will be his work?
 και ειπεν μανωε νυν δη ελθόντος του ρήματός σου τί εσται το κρίμα του παιδαρίου και τα εργα αυτου
- 13 Herran enkeli sanoi Maanoahille: "Varokoon vaimo kaikkea, mistä minä olen hänelle puhunut:
And the angel of the Lord said to Manoah, Let the woman take note of what I have said to her.
 και ειπεν ο αγγελος κυριου προς μανωε απο παντων ον ειπα προς την γυναικα φυλαξάσθω
- 14 älköön syökö mitään, mikä viiniköynnöksestä tulee, viiniä ja väkijuomaa hän älköön juoko älköönkä syökö mitään saastaista. Noudattakoon hän kaikkea, mitä minä olen käskenyt hänen noudattaa."
She is to have nothing which comes from the vine for her food, and let her take no wine or strong drink or anything which is unclean; let her take care to do all I have given her orders to do.
 απο παντων οσα εκπορευεται εξ αμπελου ου φάγεται και οϊνον και σικερα μη πιέτω και παν ακάθαρτον μη φαγέτω πάντα οσα ενετειλάμην αυτη φυλαξάσθω
- 15 Ja Maanoah sanoi Herran enkelille: "Salli meidän pidättää sinua valmistaaksemme sinulle vohlan".
And Manoah said to the angel of the Lord, Now let us keep you while we make ready a young goat for you.
 και ειπεν μανωε προς τον αγγελον κυριου βιασώμεθα δη σε και ποιήσομεν ενώπιόν σου ξριφον αιγών
- 16 Mutta Herran enkeli vastasi Maanoahille: "Vaikka sinä pidättäisitkin minut, en minä kuitenkaan söisi sinun ruokaasi; mutta jos tahdot valmistaa polttouhrin, niin uhraa se Herralle". Sillä Maanoah ei tiennyt häntä Herran enkeliksi.
And the angel of the Lord said to Manoah, Though you keep me I will not take of your food; but if you will make a burned offering, let it be offered to the Lord. For it had not come into Manoah's mind that he was the angel of the Lord.
 και ειπεν ο αγγελος κυριου προς μανωε εαν βιάση με ου φάγομαι των αρτων σου και εαν ποιήσης ολοκαύτωμα κυριω ανοίσεις αυτο ότι ουκ εγω μανωε ότι αγγελος κυριου εστιν
- 17 Niin Maanoah sanoi Herran enkelille: "Mikä on sinun nimesi, kunnioittaaksemme sinua, kun sinun sanasi käy toteen?"
Then Manoah said to the angel of the Lord, What is your name, so that when your words come true we may give you honour?
 και ειπεν μανωε προς τον αγγελον κυριου τί ονομά σοι ινα οταν ελθη το ρήμά σου δοξάσωμέν σε
- 18 Herran enkeli vastasi hänelle: "Minkätähden kysyt minun nimeäni? Se on ihmeellinen."
But the angel of the Lord said to him, Why are you questioning me about my name, seeing that it is a wonder?
 και ειπεν αυτω ο αγγελος κυριου ινα τί τουτο ερωτάς το ονομά μου και αυτο εστιν θαυμαστόν
- 19 Niin Maanoah otti vohlan ja ruokauhrin ja uhrasi sen kalliolla Herralle. Ja Herra teki ihmeen Maanoahin ja hänen vaimonsa nähden:
So Manoah took the young goat with its meal offering, offering it on the rock to the Lord, who did strange things.
 και ελαβεν μανωε τον ξριφον των αιγών και την θυσίαν και ανήνεγκεν επι την πέτραν τω κυριω τω θαυμαστά ποιουντι κυριω και μανωε και η γυνή αυτου εθεόρουν
- 20 liekin kohotessa alttarilta taivasta kohti kohosi Herran enkeli alttarin liekissä ylös Maanoahin ja hänen vaimonsa nähden, ja he heittäytyivät kasvoilleen maahan;
And when the flame went up to heaven from the altar, the angel of the Lord went up in the flame of the altar, while Manoah and his wife were looking on; and they went down on their faces to the earth.
 και εγένετο εν τω αναβηναι την φλόγα επάνωθεν του θυσιαστηριου εις τον ουρανόν και ανέβη ο αγγελος κυριου εν τη φλογί και μανωε και η γυνή αυτου εθεόρουν και επεσον επι πρόσωπον αυτων επι την γην
- 21 eikä Herran enkeli enää ilmestynyt Maanoahille ja hänen vaimollensa. Nyt Maanoah tiesi hänet Herran enkeliksi.
But the angel of the Lord was seen no more by Manoah and his wife. Then it was clear to Manoah that he was the angel of the Lord.
 και ου προσέθηκεν ετι ο αγγελος κυριου οφθηναι προς μανωε και προς την γυναικα αυτου τότε εγω μανωε ότι αγγελος κυριου εστιν
- 22 Niin Maanoah sanoi vaimolleen: "Me olemme kuoleman omat, sillä olemme nähneet Jumalan".
And Manoah said to his wife, Death will certainly be our fate, for it is a god whom we have seen.
 και ειπεν μανωε προς την γυναικα αυτου θανάτω αποθανόμεθα ότι θεόν εώρακαμεν
- 23 Mutta hänen vaimonsa vastasi hänelle: "Jos Herra tahtois surmata meidät, ei hän olisi ottanut meiltä vastaan polttouhria ja ruokauhria eikä antanut meidän nähdä tätä kaikkea eikä antanut meidän juuri nyt tätä kuulla".
But his wife said to him, If the Lord was purposing our death, he would not have taken our burned offering and our meal offering, or have given us such orders about the child.
 και ειπεν αυτω η γυνή αυτου ει βεβούλετο κύριος θανατώσαι ημάς ουκ αν εδέξατο εκ των χειρών ημών ολοκαύτωμα και θυσίαν και ουκ αν εφώτισεν ημάς πάντα ταυτα και ουκ αν ακουστὰ εποίησε ν ημίν ταυτα

- 24 Ja vaimo synnytti pojan ja antoi hänelle nimen Simson; ja poika kasvoi, ja Herra siunasi häntä.
So the woman gave birth to a son, and gave him the name Samson; and he became a man and the blessing of the Lord was on him.
καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ υἱὸν καὶ ἐκάλεισεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σαμψων καὶ ἠλόγησεν αὐτὸν κύριος καὶ ἠϋξήθη τὸ παιδάριον
- 25 Ja Herran henki alkoi hänessä vaikuttaa Daanin leirissä, Soran ja Estaolin välillä.
And the spirit of the Lord first came on him in Mahaneh-dan, between Zorah and Eshtaol.
καὶ ἤρξατο πνεῦμα κυρίου συμπορεύεσθαι αὐτῷ ἐν παρεμβολῇ δαν ἀνὰ μέσον σαραα καὶ ἀνὰ μέσον εσθαολ
- 1 Ja Simson meni alas Timnaan ja näki Timnassa naisen, filistealaisten tyttäriä.
Now Samson went down to Timnah, and saw a woman in Timnah, of the daughters of the Philistines;
καὶ κατέβη σαμψων εἰς θαμναθα καὶ εἶδεν γυναῖκα ἐν θαμναθα ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἤρρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ
- 2 Niin hän tuli sieltä ja kertoi sen isälleen ja äidilleen ja sanoi: "Minä näin Timnassa naisen, filistealaisten tyttäriä; ottakaa hänet nyt minulle vaimoksi".
And when he came back he said to his father and mother, I have seen a woman in Timnah, of the daughters of the Philistines: get her now for me for my wife.
καὶ ἀνέβη καὶ ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ εἶπεν γυναῖκα ἐώρακα ἐν θαμναθα ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν ἀλλοφύλων καὶ νῦν λάβετε μοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα
- 3 Hänen isänsä ja äitinsä sanoivat hänelle: "Eikö ole yhtään naista veljesi tyttären joukossa ja minun koko kansassani, kun aiot mennä ottamaan vaimon ympärileikkaamattomien filistealaisten joukosta?" Mutta Simson sanoi isälleen: "Ota hänet minulle, sillä hän on mieluinen minun silmissäni".
Then his father and mother said to him, Is there no woman among the daughters of your relations or among all my people, that you have to go for your wife to the Philistines, who are without circumcision? But Samson said to his father, Get her for me, for she is pleasing to me.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ μὴ οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν ἀδελφῶν σου καὶ ἐν παντὶ τῷ λαῷ μου γυνὴ ὅτι σὺ πορεύῃ λαβεῖν γυναῖκα ἐκ τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἀπεριτιμήτων καὶ εἶπεν σαμψων πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ ταύτην λαβέ μοι ὅτι ἤρρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς μου
- 4 Mutta hänen isänsä ja äitinsä eivät tieneet, että se tuli Herralta, sillä hän etsi tilaisuutta filistealaisia vastaan. Filistealaiset näet hallitsivat siihen aikaan Israelia.
Now his father and mother had no knowledge that this was the purpose of the Lord, who had the destruction of the Philistines in mind. Now the Philistines at that time were ruling over Israel.
καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι παρὰ κυρίου ἔστιν ὅτι ἀνταπόδομα αὐτοῦ ἐκζητεῖ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνο ἀλλόφυλοι ἐκυρίευσαν τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 5 Niin Simson meni isänsä ja äitinsä kanssa alas Timnaan. Mutta kun he saapuivat Timnan viinitarhoille, niin katso, nuori leijona tuli kiljuen häntä vastaan.
Then Samson went down to Timnah (and his father and his mother,) and came to the vine-gardens of Timnah; and a young lion came rushing out at him.
καὶ κατέβη σαμψων καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἰς θαμναθα καὶ ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνα θαμναθα καὶ ἰδοὺ σκόμνος λέοντων ὠρούμενος εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ
- 6 Silloin Herran henki tuli häneen, niin että hän repäisi sen, niinkuin olisi reväissyt vohlan, sulin käsin. Eikä hän ilmoittanut isälleen eikä äidilleen, mitä oli tehnyt.
And the spirit of the Lord came on him with power, and, unarmed as he was, pulling the lion in two as one might do to a young goat, he put him to death; (but he said nothing to his father and mother of what he had done.)
καὶ κατηύθυνεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου καὶ διέσπασεν αὐτόν ὥσει διασπᾶσαι ἔριφον αἰγῶν καὶ οὐδὲν ἦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ οὐδὲ τῇ μητρὶ ἃ ἐποίησεν
- 7 Sitten hän meni sinne ja puhutteli naista, ja tämä oli mieluinen Simsonin silmissä.
So he went down and had talk with the woman; and she was pleasing to Samson.
καὶ κατέβησαν καὶ ἐλάλησαν τῇ γυναικὶ καὶ ἤρρεσεν ἐνώπιον σαμψων
- 8 Ja kun hän jonkun ajan kuluttua palasi sinne ottaakseen hänet, poikkesi hän katsomaan leijonan raatoa, ja katso, leijonan ruumiissa oli mehiläisparvi ja hunajaa.
Then after a time he went back to take her; and turning from the road to see the dead body of the lion, he saw a mass of bees in the body of the lion, and honey there.
καὶ ἐπέστρεψεν μεθ' ἡμέρας λαβεῖν αὐτὴν καὶ ἐξέκλινεν ἰδεῖν τὸ πτώμα τοῦ λέοντος καὶ ἰδοὺ συστροφῆ μελισσῶν ἐν τῷ στόματι τοῦ λέοντος καὶ μέλι ἦν
- 9 Ja hän kaapi hunajan kouriinsa ja kulki edelleen ja söi sitä. Niin hän tuli isänsä ja äitinsä luo ja antoi heille, ja he söivät. Mutta hän ei sanonut heille, että oli kaapinut hunajan leijonan ruumiista.
And he took the honey in his hand, and went on, tasting it on the way; and when he came to his father and mother he gave some to them; but did not say that he had taken the honey from the body of the lion.
καὶ ἐξεῖλεν αὐτὸ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη πορευόμενος καὶ ἔσθων καὶ ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ ἔφαγον καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτὸ οἷς ὅτι ἐκ τῆς ἔξεως τοῦ λέοντος ἐξεῖλεν τὸ μέλι
- 10 Sitten hänen isänsä meni naisen luo, ja Simson laitto siellä pidot, sillä niin oli nuorten miesten tapa.
Then Samson went down to the woman, and made a feast there, as was the way among young men.
καὶ κατέβη ὁ πατήρ αὐτοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ σαμψων πότον ἡμέρας ἑπτὰ ὅτι οὕτως ἐποίουν οἱ νεανίσκοι

- 11 Mutta kun he näkivät hänet, valitsivat he kolmekymmentä sulhaspoikaa olemaan hänen kanssaan.
And he took thirty friends, and they were with him.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φοβεῖσθαι αὐτοὺς αὐτὸν προσκατέστησαν αὐτῷ ἑταίρους τριάκοντα καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ
- 12 Niin Simson sanoi heille: "Minä panen teille arvoituksen; jos selitätte sen minulle seitsemän pitopäivän kuluessa ja arvaatte oikein, niin minä annan teille kolmekymmentä aivinapaitaa ja kolmekymmentä juhlapukua.
And Samson said, Now I have a hard question for you: if you are able to give me the answer before the seven days of the feast are over, I will give you thirty linen robes and thirty changes of clothing;
καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψων προβαλῶ ὑμῖν πρόβλημα καὶ ἐὰν ἀπαγγεῖλητέ μοι τὸ πρόβλημα ἐν ταῖς ἑπτὰ ἡμέραις τοῦ πότου δώσω ὑμῖν τριάκοντα σινδόνας καὶ τριάκοντα στολὰς
- 13 Mutta ellette voi sitä minulle selittää, niin te annatte minulle kolmekymmentä aivinapaitaa ja kolmekymmentä juhlapukua." Ja he sanoivat hänelle: "Lausu arvoituksesi, että saamme sen kuulla".
But if you are not able to give me the answer, then you will have to give me thirty linen robes and thirty changes of clothing. And they said to him, Put your hard question and let us see what it is.
καὶ ἐὰν μὴ δυνασθῆτε ἀπαγγεῖλαι μοι καὶ δώσετε ὑμεῖς ἐμοὶ τριάκοντα σινδόνας καὶ τριάκοντα στολὰς ἱματίων καὶ εἶπαν αὐτῷ προβαλοῦ τὸ πρόβλημά σου καὶ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ
- 14 Silloin hän sanoi heille: "Lähti syötävä syömäristä, lähti väkevystä makea". Mutta he eivät voineet kolmeen päivään selittää arvoitusta.
And he said, Out of the taker of food came food, and out of the strong came the sweet. And at the end of three days they were still not able to give the answer.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐκ τοῦ ἐσθοντος ἐξῆλθεν βρώσις καὶ ἐξ ἰσχυροῦ ἐξῆλθεν γλυκὺ καὶ οὐκ ἠδυνάσθησαν ἀπαγγεῖλαι τὸ πρόβλημα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας
- 15 Seitsemäntenä päivänä he sanoivat Simsonin vaimolle: "Viekoittele miehesi selittämään meille arvoitus, muuten me poltamme sinut ja sinun isäsi talon tulella. Oletteko kutsuneet meidät tänne köyhdyttääksenne meitä, vai kuinka?"
So on the fourth day they said to Samson's wife, Get from your husband the answer to his question by some trick or other, or we will have you and your father's house burned with fire; did you get us here to take all we have?
καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ καὶ εἶπαν τῇ γυναικὶ σαμψων ἀπάτησον δὴ τὸν ἄνδρα σου καὶ ἀπαγγεῖλᾶτο σοὶ τὸ πρόβλημα μήποτε ἐμπυρίσωμέν σε καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἐν πυρὶ ἢ πτωχεῦσαι ἐκαλέσατε ἡμᾶς
- 16 Niin Simsonin vaimo ahdisti häntä itkullaan ja sanoi: "Sinähän vihaat minua etkä rakasta; sinä olet pannut arvoituksen minun kansalaisilleni etkä selitä sitä minulle". Mutta hän vastasi hänelle: "En ole selittänyt sitä edes isälleni enkä äidilleni, sinulleko sen selittäisin!"
Then Samson's wife, weeping over him, said, Truly you have no love for me but only hate; you have put a hard question to the children of my people and have not given me the answer. And he said to her, See, I have not given the answer even to my father or my mother; am I to give it to you?
καὶ ἐκλαυσεν ἡ γυνὴ σαμψων ἐπ' αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ μεμίσηκάς με καὶ οὐκ ἠγάπηκάς με ὅτι τὸ πρόβλημα ὃ προεβάλου τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ μου κάμοι οὐκ ἀπήγγειλας αὐτό καὶ εἶπεν αὐτῇ σαμψων ἰδοὺ τῷ πατρὶ μου καὶ τῇ μητρὶ μου οὐκ ἀπήγγειλα αὐτό καὶ σοὶ ἀπαγγεῖλῶ
- 17 Niin hän ahdisti häntä itkullaan ne seitsemän päivää, jotka heidän pitonsa kestivät. Mutta seitsemäntenä päivänä Simson selitti hänelle, koska vaimo häntä ahdisti. Ja vaimo selitti arvoituksen kansalaisilleen.
And all the seven days of the feast she went on weeping over him; and on the seventh day he gave her the answer, because she gave him no peace; and she sent word of it to the children of her people.
καὶ ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ἐν αἷς ἦν ἐν αὐταῖς ὁ πότος καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ ὅτι παρηνόγησεν αὐτόν καὶ αὐτὴ ἀπήγγειλεν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ αὐτῆς
- 18 Niin kaupungin miehet sanoivat hänelle seitsemäntenä päivänä, ennenkuin aurinko laski: "Mikä on makeampaa kuin hunaja, ja mikä leijonaa väkevämpi?" Hän vastasi heille: "Ellette olisi kyntäneet minun vasikallani, ette olisi arvoitustani arvanneet".
Then on the seventh day, before he went into the bride's room, the men of the town said to him, What is sweeter than honey? and what is stronger than a lion? And he said to them, If you had not been ploughing with my cow you would not have got the answer to my question.
καὶ εἶπαν αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ πρὶν δῶνα τὸν ἥλιον τί γλυκύτερον μέλιτος καὶ τί ἰσχυρότερον λέοντος καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψων εἰ μὴ κατεδαμάσατέ μου τὴν δάμαλιν οὐκ ἂν εὔρετε τὸ πρόβλημά μου
- 19 Silloin Herran Henki tuli häneen, ja hän meni Askeloniin, löi siellä kuoliaaksi kolmekymmentä miestä, otti heiltä vaatteet ja antoi juhlapuvut arvoituksen selittäjille. Ja hänen vihansa syytyi, ja hän meni isänsä kotiin.
And the spirit of the Lord came rushing on him, and he went down to Ashkelon and, attacking thirty men there, took their clothing from them, and gave it to the men who had given the answer to his hard question. Then, full of wrath, he went back to his father's house.
καὶ κατεῦθυνεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου καὶ κατέβη εἰς ἀσκαλῶνα καὶ ἔπαισεν ἐκεῖθεν τριάκοντα ἄνδρας καὶ ἔλαβεν τὰς στολὰς αὐτῶν καὶ ἔδωκεν τοῖς ἀπαγγεῖλαισιν τὸ πρόβλημα καὶ ἐθυμώθη ὁ ργῆ σαμψων καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός αὐτοῦ

- 20 **Mutta Simsonin vaimo joutui sille sulhaspojista, joka oli ollut yljän ystävänä.**
But Samson's wife was given to the friend who had been his best man.
καὶ συνῶκησεν ἡ γυνὴ σαμψων τῷ νυμφαγωγῷ αὐτοῦ ὃς ἦν ἐταῖρος αὐτοῦ
- 1 **Jonkun ajan kuluttua, nisunleikkuaikana, tuli Simson katsomaan vaimoansa, tuomisinaan vohla, ja sanoi: "Minä menen vaimoni luo sisähuoneeseen". Mutta tämän isä ei sallinut hänen mennä,**
Now a short time after, at the time of the grain-cutting, Samson, taking with him a young goat, went to see his wife; and he said, I will go in to my wife into the bride's room. But her father would not let him go in.
καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν καὶ ἐπεσκέψατο σαμψων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ φέρων ἔριφον αἰγῶν καὶ εἶπεν εἰσελεύσομαι πρὸς τὴν γυναῖκά μου εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ οὐκ ἀφήκε ν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτῆς εἰσελθεῖν πρὸς αὐτήν
- 2 **vaan sanoi: "Minä tosiaankin luulin, että olit ruvennut vihaamaan häntä, ja annoin hänet sinun sulhaspojillesi. Mutta onhan hänen nuorempi sisarensa häntä kauniimpi, sinä saat hänet toisen sijaan".**
And her father said, It seemed to me that you had only hate for her; so I gave her to your friend: but is not her younger sister fairer than she? so please take her in place of the other.
καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ αὐτῆς εἶπα ἔπα ὅτι μισῶν ἐμίσησας αὐτήν καὶ ἔδωκα αὐτήν τῷ συνεταίρῳ σου οὐκ ἰδοῦ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἡ νεωτέρα κρείσσων αὐτῆς ἐστὶν ἐστὼ δὴ σοὶ ἀντὶ αὐτῆς
- 3 **Mutta Simson vastasi heille: "Nyt minä en tule syynalaiseksi filistealaisista, vaikka teenkin heille pahaa".**
Then Samson said to them, This time I will give payment in full to the Philistines, for I am going to do them great evil.
καὶ εἶπεν αὐτῷ σαμψων ἀθῶός εἰμι τὸ ἅπαξ ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων ὅτι ἐγὼ ποιῶ μεθ' ὕμων κακά
- 4 **Niin Simson meni ja pyydysti kolmesataa kettua. Ja hän otti tulisoihuja, sitoi aina kaksi häntää yhteen ja asetti tulisoihdun kunkin häntäparin väliin.**
So Samson went and got three hundred foxes and some sticks of fire-wood; and he put the foxes tail to tail with a stick between every two tails;
καὶ ἐπορεύθη σαμψων καὶ συνέλαβεν τριακοσίας ἀλώπεκας καὶ ἔλαβεν λαμπάδας καὶ συνέδησεν κέρκον πρὸς κέρκον καὶ ἔθηκεν λαμπάδα μίαν ἀνὰ μέσον τῶν δύο κέρκων ἐν τῷ μέσῳ
- 5 **Sitten hän sytytti tulisoihdut ja päästi ketut menemään filistealaisten viljapeltoihin; näin hän sytytti palamaan sekä kuhilaat että kasvavan viljan, viinitarhat ja öljypuut.**
Then firing the sticks, he let the foxes loose among the uncut grain of the Philistines, and all the corded stems as well as the living grain and the vine-gardens and the olives went up in flames.
καὶ ἐξῆψεν πῦρ ἐν ταῖς λαμπάσιν καὶ ἐξᾤπιστευεν εἰς τὰ δράγματα τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐνεπύρισεν τοὺς στάχυας καὶ τὰ προτεθρισμένα ἀπὸ στοιβῆς καὶ ἕως ἐστῶτος καὶ ἕως ἀμπελῶνος καὶ ἔλασας
- 6 **Niin filistealaiset kysyivät: "Kuka tämän on tehnyt?" Vastattiin: "Simson, timmalaisen vävy, koska tämä otti hänen vaimonsa ja antoi sen hänen sulhaspojalleen". Niin filistealaiset menivät ja polttivat sekä vaimon että hänen isänsä tulossa.**
Then the Philistines said, Who has done this? And they said, Samson, the son-in-law of the Timnite, because he took his wife and gave her to his friend. So the Philistines came up and had her and her father's house burned.
καὶ εἶπαν οἱ ἀλλόφυλοι τίς ἐποίησεν ταῦτα καὶ εἶπαν σαμψων ὁ γαμβρὸς τοῦ θαμναθαίου ὅτι ἔλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν αὐτήν τῷ συνεταίρῳ αὐτοῦ καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ἐνεπύρισαν τὴν οἰκίαν τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ αὐτήν καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς ἐν πυρὶ
- 7 **Mutta Simson sanoi heille: "Koska te näin teette, niin totisesti minä en lakkaa, ennenkuin olen kostanut teille".**
And Samson said to them, If you go on like this, truly I will take my full payment from you; and that will be the end of it.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψων ἐὰν ποιήσητε οὕτως οὐκ εὐδοκίησω ἀλλὰ τὴν ἐκδίκησίν μου ἐξ ἑνὸς καὶ ἐκάστου ὕμων ποιήσομαι
- 8 **Ja hän pieksi heitä pahasti kupeisiin jos kinttuhinkin. Sitten hän meni ja asettui asumaan Eetamin kallioluolaan.**
And he made an attack on them, driving them in uncontrolled flight, and causing great destruction; then he went away to his safe place in the crack of the rock at Etam.
καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐπὶ μηρὸν πληγὴν μεγάλην καὶ κατέβη καὶ κατόκει παρὰ τῷ χειμάρρῳ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἠταμ
- 9 **Silloin filistealaiset lähtivät liikkeelle, leiriytyivät Juudaan ja levittäytyivät Lehin tienoille.**
Then the Philistines went and put up their tents in Judah, all round Lehi.
καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι καὶ παρενεβάλοσαν ἐπὶ τὸν ἰουδαίαν καὶ ἐξερρίφησαν ἐν λεχί
- 10 **Ja Juudan miehet kysyivät: "Miksi te olette tulleet meitä vastaan?" He vastasivat: "Me olemme tulleet sitomaan Simsonin tehdäksemme hänelle, niinkuin hän teki meille".**
And the men of Judah said, Why have you come up against us? And they said, We have come up to take Samson, and to do to him as he has done to us.
καὶ εἶπαν αὐτοῖς πᾶς ἀνὴρ ἰουδαῖα ἵνα τί ἀνέβητε ἐφ' ἡμᾶς καὶ εἶπαν οἱ ἀλλόφυλοι δῆσαι τὸν σαμψων καὶ ποιῆσαι αὐτῷ ὃν τρόπον ἐποίησεν ἡμῖν

- 11 Niin kolmetuhatta miestä Juudasta meni Eetamin kallioluolalle, ja he sanoivat Simsonille: "Etkö tiedä, että filistealaiset hallitsevat meitä; mitä oletkaan meille tehnyt!" Hän vastasi heille: "Niinkuin he tekivät minulle, niin minäkin tein heille".
Then three thousand of the men of Judah went down to the crack of the rock of Etam, and said to Samson, Is it not clear to you that the Philistines are our rulers? What is this you have done to us? And he said to them, I only did to them as they did to me.
καὶ κατέβησαν τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν ἐξ ἰουδα ἐπὶ τὴν ὄπτην τῆς πέτρας ἠταμ καὶ εἶπαν πρὸς σαμψων οὐκ οἶδας ὅτι ἄρχουσιν ἡμῶν οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ἵνα τί ταῦτα ἐποίησας ἡμῖν καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψων καθὼς ἐποίησαν ἡμῖν οὕτως ἐποίησα αὐτοῖς
- 12 He sanoivat hänelle: "Me tulimme sitomaan sinut antaaksemme sinut filistealaisten käsiin". Mutta Simson sanoi heille: "Vannokaa minulle, ettette itse lyö minua kuoliaaksi".
Then they said to him, We have come down to take you and give you up into the hands of the Philistines. And Samson said to them, Give me your oath that you will not make an attack on me yourselves.
καὶ εἶπαν αὐτῷ τοῦ δῆσαι σε κατέβημεν καὶ παραδοῦναι σε εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψων ὁμόσατέ μοι μὴ ἀποκτεῖναι με ὑμεῖς καὶ παράδοτέ με αὐτοῖς μήποτε ἀπαντήσητε ὑμεῖς ἐν ἐμοί
- 13 Niin he vastasivat hänelle sanoen: "Emme lyö; me ainoastaan sidomme sinut ja annamme sinut heidän käsiinsä, mutta emme sinua surmaa". Ja he sitoivat hänet kahdella uudella köydellä ja veivät hänet pois kalliolta.
And they said, No; we will take you and give you up into their hands, but truly we will not put you to death. So knotting two new cords round him they took him up from the rock.
καὶ ὁμωσαν αὐτῷ λέγοντες οὐχὶ ἀλλὰ δεσμῷ δῆσομέν σε καὶ παραδώσομέν σε εἰς χεῖρας αὐτῶν θανάτῳ δὲ οὐ θανατώσομέν σε καὶ ἔδησαν αὐτὸν δύο καλωδίους καινοὺς καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τῆς πέτρας
- 14 Kun hän saapui Lehiin, niin filistealaiset riensivät riemuhuudoin häntä vastaan. Silloin Herran henki tuli häneen, ja samalla köydet hänen käsivarsissaan olivat kuin tulen polttamat aivinalangat, ja hänen siteensä sulivat pois hänen käsistänsä.
And when he came to Lehi, the Philistines came out, meeting him with loud cries; then the spirit of the Lord came rushing on him, and the cords on his arms became like grass which has been burned with fire, and the bands came falling off his hands.
καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἕως σιαγόνος καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἠλάλαζαν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ καὶ ἔδραμον εἰς συνάντησιν αὐτοῦ καὶ κατηύθυνεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου καὶ ἐγένοντο τὰ καλωδία τὰ ἐν τοῖς βραχίοσιν αὐτοῦ ὡσεὶ στιππύον ἠνίκα ἂν ὀσφρανθῆ πυρὸς καὶ διελύθησαν οἱ δεσμοὶ ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ
- 15 Ja hän huomasi tuoreen aasinleukaluun, ojensi kätensä, otti sen ja löi sillä kuoliaaksi tuhat miestä.
And taking up the mouth-bone of an ass newly dead, which he saw by chance on the earth, he put to death a thousand men with it.
καὶ εὔρεν σιαγόνα ὄνου ἐρριμμένην ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν αὐτήν καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ χιλίους ἀνδρας
- 16 Ja Simson sanoi: "Aasinleukaluulla minä löin heitä läjään, löin kahteen, aasinleukaluulla löin heitä tuhannen miestä".
And Samson said, With a red ass's mouth-bone I have made them red with blood, with a red ass's mouth-bone I have sent destruction on a thousand men.
καὶ εἶπεν σαμψων ἐν σιαγόνι ὄνου ἐξολείφω ἐξήλειψα αὐτούς ἐν σιαγόνι ὄνου ἐπάταξα χιλίους ἀνδρας
- 17 Sen sanottuaan hän heitti leukaluun kädestänsä. Niin sen paikan nimeksi tuli Raamat-Lehi.
And having said these words, he let the mouth-bone go out of his hand; so that place was named Ramath-lehi.
καὶ ἐγένετο ἠνίκα συνετέλεσεν λαλῶν καὶ ἔρριψεν τὴν σιαγόνα ἀπὸ τῆς χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσεν τὸν τόπον ἐκεῖνον ἀναίρεσις σιαγόνος
- 18 Mutta kun hän oli kovin janoissaan, niin hän huusi Herraa ja sanoi: "Sinä annoit palvelijasi käden kautta tämän suuren voiton; ja nyt minä kuolen janoon ja joudun ympärileikkaamattomien käsiin".
After this, he was in great need of water, and crying out to the Lord, he said, You have given this great salvation by the hand of your servant, and now need of water will be my death; and I will be given into the hands of this people who are without circumcision.
καὶ ἐδίψησεν σφόδρα καὶ ἐβόησεν πρὸς κύριον καὶ εἶπεν σὺ ἔδωκας ἐν χειρὶ τοῦ δούλου σου τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην καὶ νῦν ἀποθανοῦμαι ἐν δίψει καὶ ἐμπεσοῦμαι ἐν χειρὶ τῶν ἀπεριτεμῶν
- 19 Silloin Jumala avasi hampaankolon leukaluussa, ja siitä vuoti vettä; hän joi, ja hänen henkensä elpyi, ja hän virkistyi. Siitä lähde sai nimekseen Een-Hakkore; se on vielä tänäkin päivänä Lehissä.
Then God made a crack in the hollow rock in Lehi and water came out of it; and after drinking, his spirit came back to him and he was strong again; so that place was named En-hakkore; it is in Lehi to this day.
καὶ ἦνοιξεν ὁ θεὸς τὸ τραῦμα τῆς σιαγόνος καὶ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ ὕδατα καὶ ἔπιεν καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ καὶ ἀνέψυξεν διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτῆς πηγὴ ἐπικλήτος σιαγόνος ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 20 Ja hän oli filistealaisten aikana tuomarina Israelissa kaksikymmentä vuotta.
And he was judge of Israel in the days of the Philistines for twenty years.
καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραηλ ἐν ἡμέραις ἀλλοφύλων ἑτη εἴκοσι

- 1 Niin Simson meni Gassaan, ja hän näki siellä porton ja meni sen luo.
Now Samson went to Gaza, and there he saw a loose woman and went in to her.
καὶ ἐπορεύθη σαμψων ἐκεῖθεν εἰς γάζαν καὶ εἶδεν ἐκεῖ γυναῖκα πόρνην καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν
- 2 Kun gassalaisille kerrottiin, että Simson oli tullut sinne, niin he piirittivät hänet ja väijyivät häntä koko yön kaupungin portilla. Mutta he olivat hiljaa koko yön, ajatellen: "Kun aamu valkenee, surmaamme hänet".
And it was said to the Gazites, Samson is here. So they went round, watching for him all day at the doorway of the town, but at night they kept quiet, saying, When daylight comes we will put him to death.
καὶ ἀπηγγέλη τοῖς γαζαίοις λέγοντες ἦκει σαμψων ἐνταῦθα καὶ ἐκύκλωσαν καὶ ἐνήδρευσαν αὐτὸν ὅλην τὴν νύκτα ἐπὶ τῆς πόλης τῆς πόλεως καὶ ἐκόφουσιν ὅλην τὴν νύκτα λέγοντες ἕως φωτός πρὸς αὐτὸν καὶ ἀποκτείνουσιν αὐτόν
- 3 Ja Simson makasi siellä puoliyöhön asti. Mutta puoliyön aikana hän nousi, tarttui kaupungin portin oviin ja molempiin pihtipieliin, nosti ne salpoineen paikaltansa, asetti hartioilleen ja vei ne sen vuoren laelle, joka on vastapäätä Hebronia.
And Samson was there till the middle of the night; then he got up, and took a grip on the doors of the town, pulling them up, together with their two supports and their locks, and put them on his back and took them up to the top of the hill in front of Hebron.
καὶ ἐκοιμήθη σαμψων ἕως τοῦ μεσονυκτίου καὶ ἀνέστη περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ ἐπελάβετο τῶν θυρῶν τῆς πόλης τῆς πόλεως καὶ τῶν δύο σταθμῶν καὶ ἀνεβάστασεν αὐτὰς σὺν τῷ μοχλῷ καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῷ ὄμφῳ αὐτοῦ καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὰ ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ὃ ἐστὶν ἐπὶ πρόσωπον χεβρων καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐκεῖ
- 4 Sen jälkeen hän rakastui erääseen Soorekin laaksossa asuvaan naiseen, jonka nimi oli Delila.
Now after this, he was in love with a woman in the valley of Sorek, named Delilah.
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἠγάπησεν γυναῖκα ἐπὶ τοῦ χεϊμάρρου σωρηκ καὶ ὄνομα αὐτῆ δαλιλα
- 5 Niin filistealaisten ruhtinaat tulivat naisen luo ja sanoivat hänelle: "Viekoittele hänet ja ota selko, missä hänen suuri voimansa on ja miten voisimme voittaa hänet, että saisimme hänet sidotuksi ja masennetuksi; niin me annamme sinulle kukin tuhat ja sata hopeasekeliä".
And the chiefs of the Philistines came up to her, and said to her, Make use of your power over him and see what is the secret of his great strength, and how we may get the better of him, and put bands on him, so that we may make him feeble; and every one of us will give you eleven hundred shekels of silver.
καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτήν οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων καὶ εἶπαν αὐτῇ ἀπάτησον αὐτὸν καὶ ἰδὲ ἐν τίνι ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἐστὶν ἢ μεγάλη καὶ ἐν τίνι δυνησόμεθα πρὸς αὐτὸν καὶ δήσομεν αὐτὸν ὥστε ταπεινώσαι αὐτόν καὶ ἡμεῖς δώσομέν σοι ἀνὴρ χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀργυρίου
- 6 Silloin Delila sanoi Simsonille: "Ilmaise minulle, missä sinun suuri voimasi on ja miten sinut voidaan sitoa ja masentaa".
So Delilah said to Samson, Make clear to me now what is the secret of your great strength, and how you may be put in bands and made feeble.
καὶ εἶπεν δαλιλα πρὸς σαμψων ἀνάγγελόν μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχὺς σου ἢ μεγάλη καὶ ἐν τίνι δεθήσῃ τοῦ ταπεινωθῆναι σε
- 7 Simson vastasi hänelle: "Jos minut sidotaan seitsemällä tuoreella jännteellä, jotka eivät ole kuivuneet, niin minä tulen heikoksi ja olen niinkuin muutkin ihmiset".
And Samson said to her, If seven new bow-cords which have never been made dry are knotted round me, I will become feeble and will be like any other man.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν σαμψων ἐὰν δῆσωσίν με ἐν ἑπτὰ νευραῖς ὑγραῖς μὴ ἠρημωμέναις καὶ ἀσθενήσω καὶ ἔσομαι ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων
- 8 Niin filistealaisten ruhtinaat toivat naiselle seitsemän tuoretta jännettä, jotka eivät olleet kuivuneet, ja hän sitoi hänet niillä.
So the chiefs of the Philistines gave her seven new bow-cords which had never been made dry, and she had them tightly knotted round him.
καὶ ἀνήνεγκαν αὐτῇ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἑπτὰ νευράς ὑγράς μὴ ἠρημωμένους καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν αὐταῖς
- 9 Mutta sisähuoneessa hänellä istui väijyjä. Ja hän sanoi hänelle: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Silloin tämä katkaisi jännteet, niinkuin katkeaa tulen kärventämä rohdinlanka. Ei siis päästy hänen voimansa perille.
Now she had men waiting secretly in the inner room; and she said to him, The Philistines are on you, Samson. And the cords were broken by him as a twist of thread is broken when touched by a flame. So the secret of his strength did not come to light.
καὶ τὸ ἐνεδρον αὐτοῦ ἐκάθητο ἐν τῷ ταμείῳ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν ἀλλοφύλοι ἐπὶ σέ σαμψων καὶ διέρρηξεν τὰς νευράς ὅν τρόπον διασπᾶται κλώσμα τοῦ ἀποτινάγματος ἐν τῷ ὄσφρανθῆναι πυρός καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ
- 10 Ja Delila sanoi Simsonille: "Katso, sinä olet pettänyt minut ja valhetellut minulle. Ilmaise nyt minulle, miten sinut voidaan sitoa."
Then Delilah said to Samson, See, you have been making sport of me with false words; now, say truly how may you be put in bands?
καὶ εἶπεν δαλιλα πρὸς σαμψων ἰδοὺ παρελογίσω με καὶ ἐλάλησας πρὸς με ψευδῆ νῦν οὖν ἀνάγγειλον δὴ μοι ἐν τίνι δεθήσῃ
- 11 Niin hän sanoi hänelle: "Jos minut sidotaan uusilla köysillä, joilla ei ole tehty työtä, niin minä tulen heikoksi ja olen niinkuin muutkin ihmiset".
And he said to her, If they only put round me new thick cords which have never been used, then I will become feeble and will be like any other man.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν ἐὰν δεσμῶ δῆσωσίν με ἐν ἑπτὰ καλωδίοις καινοῖς ἐν οἷς οὐκ ἐγενήθη ἔργον καὶ ἀσθενήσω καὶ ἔσομαι ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων

- 12 Niin Delila otti uudet köydet, sitoi hänet niillä ja sanoi hänelle: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Ja sisähuoneessa istui väijyjä. Mutta hän katkaisi ne käsivarsistaan niinkuin langan. So Delilah took new thick cords, knotting them tightly round him, and said to him, The Philistines are on you, Samson. And men were waiting secretly in the inner room. And the cords were broken off his arms like threads.
καὶ ἔλαβεν αὐτῷ δαλίλα καλῶδια καινὰ καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν αὐτοῖς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ σέ σαμψων καὶ τὸ ἐνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμείῳ καὶ διέσπασεν αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ ὡς ῥάμμα
- 13 Niin Delila sanoi Simsonille: "Sinä olet tähän asti minua pettänyt ja valhetellut minulle; ilmaise minulle, miten sinut voidaan sitoa". Niin hän vastasi hänelle: "Jos kudot minun pääni seitsemän palmikkoa kankaan loimiin". Then Delilah said to Samson, Up to now you have made sport of me with false words; now say truly, how may you be put in bands? And he said to her, If you get the seven twists of my hair worked into the cloth you are making and fixed with the pin, I will become feeble and will be like any other man.
καὶ εἶπεν δαλίλα πρὸς σαμψων ἕως νῦν παρελογίσω με καὶ ἐλάλησας πρὸς με ψευδῆ ἀνάγγελον δὴ μοι ἐν τίνι δεθῆσῃ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ἐὰν ὑφάνης τὰς ἐπτὰ σειρὰς τῆς κεφαλῆς μου μετὰ τοῦ διασματος καὶ ἐγκρούσης ἐν τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοίχον καὶ ἔσομαι ἀσθενὴς ὡς εἰς τῶν ἀνθρώπων
- 14 Ja hän löi ne luojaan iskulastalla. Sitten hän sanoi hänelle: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Kun hän heräsi unestaan, repäisi hän irti iskulastan ja loimet. So while he was sleeping she got the seven twists of his hair worked into her cloth and fixed with the pin, and said to him, The Philistines are on you, Samson. Then awaking from his sleep, he got up quickly, pulling up cloth and machine together.
καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν δαλίλα καὶ ἐδιάσαστο τοὺς ἐπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐκτάσεως καὶ κατέκρουσεν ἐν τοῖς πασσάλοις εἰς τὸν τοίχον καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ σέ σαμψων καὶ ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ καὶ ἐξέσπασεν τοὺς πασσάλους σὺν τῷ ὑφάματι ἐκ τοῦ τοίχου καὶ τὸ διάσμα καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ
- 15 Niin nainen sanoi hänelle: "Kuinka sinä saatat sanoa: 'Minä rakastan sinua', vaikka sydämesi ei ole minun kanssani? Jo kolme kertaa olet pettänyt minut etkä ole minulle ilmaissut, missä sinun suuri voimasi on." And she said to him, Why do you say you are my lover when your heart is not mine? Three times you have made sport of me, and have not made clear to me the secret of your great strength. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δαλίλα πῶς ἔρεῖς ἡγάπηκά σε καὶ ἡ καρδία σου οὐκ ἔστιν μετ' ἐμοῦ τοῦτο τρίτον παρελογίσω με καὶ οὐκ ἀπήγγειλάς μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχὺς σου ἡ μεγάλη
- 16 Ja kun hän joka päivä ahdisti häntä sanoillansa ja vaivasi häntä, niin hän kiusautui kuollakseen So day after day she gave him no peace, for ever questioning him till his soul was troubled to death.
καὶ ἐγένετο ὅτε κατειργάσατο αὐτὸν τοῖς λόγοις αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα καὶ παρηνώγησεν αὐτὸν καὶ ὠλιγοψύχησεν ἕως εἰς θάνατον
- 17 ja paljasti hänelle koko sydämensä ja sanoi hänelle: "Ei ole partaveitsi minun päättäni koskettanut, sillä minä olen Jumalan nasiiri äitini kohdusta asti; jos minun hiukseni ajetaan, niin voimani poistuu minusta, ja minä tulen heikoksi ja olen niinkuin kaikki muutkin ihmiset". And opening all his heart to her, he said to her, My head has never been touched by a blade, for I have been separate to God from the day of my birth: if my hair is cut off, then my strength will go from me and I will become feeble, and will be like any other man.
καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῇ ξυρὸν οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου ὅτι ναζιραῖος θεοῦ ἐγώ εἰμι ἐκ κοιλίας μητρὸς μου καὶ ἐὰν ξυρήσωμαι ἀποστήσεται ἅπ' ἐμοῦ ἡ ἰσχὺς μου καὶ ἀσθενήσω καὶ ἔσομαι κατὰ πάντα τοὺς ἀνθρώπους
- 18 Kun Delila huomasi, että hän oli paljastanut hänelle koko sydämensä, niin hän lähetti kutsumaan filistealaisten ruhtinaat sanoen: "Nyt tulkaa, sillä hän on paljastanut minulle koko sydämensä". Niin filistealaisten ruhtinaat tulivat hänen luoksensa tuoden mukanaan rahat. And when Delilah saw that he had let her see into his heart, she sent word to the chiefs of the Philistines saying, Come up this time, for he has let out all his heart to me. Then the chiefs of the Philistines came to her, with the money in their hands.
καὶ εἶδεν δαλίλα ὅτι ἀνήγγειλεν αὐτῇ πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλεν καὶ ἐκάλεσεν πάντας τοὺς σατράπας τῶν ἀλλοφύλων λέγουσα ἀνάβητε τὸ ἅπαξ ὅτι ἀνήγγειλέν μοι πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτὴν πᾶσαι αἱ σατραπίαι τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἤνεγκαν τὸ ἀργύριον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν
- 19 Ja hän nukutti hänet polvilleen ja kutsui miehen, joka leikkasi hänen päänsä seitsemän palmikkoa. Niin hän alkoi saada hänet masennetuksi, ja hänen voimansa poistui hänestä. And she made him go to sleep on her knees; and she sent for a man and had his seven twists of hair cut off; and while it was being done he became feeble and his strength went from him.
καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων αὐτῆς καὶ ἐκάλεσεν τὸν κουρέα καὶ ἐξύρηνσεν τοὺς ἐπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἤρξατο ταπεινοῦσθαι καὶ ἀπέστη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ
- 20 Ja Delila sanoi: "Filistealaiset ovat kimpussasi, Simson!" Kun hän heräsi unestaan, niin hän ajatteli: "Kyllä minä selviydyn niinkuin aina ennenkin ja pudistan itseni vapaaksi". Eikä hän tiennyt, että Herra oli poistunut hänestä. Then she said, The Philistines are on you, Samson. And awaking from his sleep, he said, I will go out as at other times, shaking myself free. But he was not conscious that the Lord had gone from him.
καὶ εἶπεν αὐτῷ δαλίλα οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ σέ σαμψων καὶ ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἐξελέυσομαι καὶ ποιήσω καθὼς αἶε καὶ ἀποτινάξομαι καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω ὅτι κύριος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ

- 21 Silloin filistealaiset ottivat hänet kiinni ja puhkaisivat hänen silmänsä. Ja he veivät hänet Gassaan ja kytkivät hänet vaskikahleisiin, ja hänen täytyi jauhaa vankilassa.
So the Philistines took him and put out his eyes; then they took him down to Gaza, and, chaining him with bands of brass, put him to work crushing grain in the prison-house.
καὶ ἐπέλαβοντο αὐτοῦ οἱ ἀλλοφύλοι καὶ ἐξώρυσαν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς γάζαν καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς καὶ ἦν ἀλήθων ἐν οἴκῳ τῆς φυλακῆς
- 22 Mutta hiukset rupesivat jälleen kasvamaan hänen päähänsä sen jälkeen, kuin ne olivat ajetut.
But the growth of his hair was starting again after it had been cut off.
καὶ ἤρξατο ἡ θριξὶς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνατεῖλαι ἠνίκα ἐξυρήθη
- 23 Niin filistealaisten ruhtinaat kokoontuivat uhraamaan suurta uhria jumalalleen Daagonille ja iloa pitämään, sillä he sanoivat: "Meidän jumalamme on antanut vihollisemme Simsonin meidän käsiimme".
And the chiefs of the Philistines came together to make a great offering to Dagon their god, and to be glad; for they said, Our god has given into our hands Samson our hater.
καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων συνήχθησαν τοῦ θῆσαι θυσίαν μεγάλην δαγων τῷ θεῷ αὐτῶν καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι καὶ εἶπαν παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν χειρὶ ἡμῶν σαμψων τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν
- 24 Kun kansa näki hänet, niin he ylistivät jumalaansa, sillä he sanoivat: "Meidän jumalamme on antanut käsiimme vihollisemme, maamme hävittäjän, sen, joka surmasi meistä niin monta".
And when the people saw him, they gave praise to their god; for they said, Our god has given into our hands the one who was fighting against us, who made our country waste, and who put great numbers of us to death.
καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ λαὸς καὶ ἤνεσαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ εἶπαν παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῶν τὸν ἐχθρὸν ἡμῶν ἐν χειρὶ ἡμῶν καὶ τὸν ἐξηρημοῦντα τὴν γῆν ἡμῶν ὅστις ἐπλήθυνεν τοὺς τραυματίας ἡμῶν
- 25 Ja kun heidän sydämensä olivat tulleet iloisiksi, niin he sanoivat: "Noutakaa Simson huvittamaan meitä". Niin Simson noudettiin vankilasta huvittamaan heitä. Ja he asettivat hänet seisomaan pylvästen väliin.
Now when their hearts were full of joy, they said, Send for Samson to make sport for us. And they sent for Samson out of the prison-house, and he made sport before them; and they put him between the pillars.
καὶ ἐγένετο ὅτε ἠγαθύνθη ἡ καρδιά αὐτῶν καὶ εἶπαν καλέσατε τὸν σαμψων ἐξ οἴκου φυλακῆς καὶ παιζάτω ἐνώπιον ἡμῶν καὶ ἐκάλεσαν τὸν σαμψων ἐξ οἴκου τῆς φυλακῆς καὶ ἐνέπαιζον αὐτῷ καὶ ἔστησαν αὐτὸν ἀνά μέσον τῶν δύο στύλων
- 26 Silloin Simson sanoi palvelijalle, joka piti kiinni hänen kädestään: "Päästä minut tunnustelemaan pylväitä, joiden varassa rakennus on, nojatakseeni niihin".
And Samson said to the boy who took him by the hand, Let me put my hand on the pillars supporting the house, so that I may put my back against them.
καὶ εἶπεν σαμψων πρὸς τὸ παιδάριον τὸν χειραγωγῶντα αὐτὸν ἐπανάπαυσόν με δὴ καὶ ποιήσον ψηλαφήσαι με ἐπὶ τοὺς στύλους ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπεστήρικται ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπιστηρίσομαι ἐπ' αὐτὸ ὅς ὁ δὲ παῖς ἐποίησεν οὕτως
- 27 Mutta huone oli täynnä miehiä ja naisia; myöskin kaikki filistealaisten ruhtinaat olivat siellä, ja katolla oli noin kolmetuhatta miestä ja naista katselemassa, kuinka Simson heitä huvitti.
Now the house was full of men and women; and all the lords of the Philistines were there; and about three thousand men and women were on the roof, looking on while Samson made sport.
ὁ δὲ οἶκος ἦν πλήρης ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ ἐκεῖ πάντες οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐπὶ τοῦ δώματος ὥσει τρισχίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες ἐμβλέποντες ἐμπαιζόμενον τὸν σαμψων
- 28 Silloin Simson huusi Herraa ja sanoi: "Herra, Herra, muista minua ja vahvista minua ainoastaan tämä kerta, oi Jumala, niin että saisin filistealaisille yhdellä kertaa kostetuksi molemmat silmäni!"
And Samson, crying out to the Lord, said, O Lord God, do have me now in mind, and do make me strong only this once, O God, so that I may take one last payment from the Philistines for my two eyes.
καὶ ἐβόησεν σαμψων πρὸς κύριον καὶ εἶπεν κύριε κύριε μνήσθητί μου καὶ ἐνίσχυσόν με δὴ πλὴν ἔτι τὸ ἅπαξ τοῦτο καὶ ἐκδικήσω ἐκδίκησιν μίαν ἀντὶ τῶν δύο ὀφθαλμῶν μου ἐκ τῶν ἀλλοφύλων
- 29 Sitten Simson kiersi käsivartensa molempien keskipyLväiden ympäri, joiden varassa rakennus oli, toisen ympäri oikean ja toisen ympäri vasemman käsivartensa, ja painautui niitä vastaan.
Then Samson put his arms round the two middle pillars supporting the house, putting his weight on them, on one with his right hand and on the other with his left.
καὶ περιέλαβεν σαμψων τοὺς δύο στύλους τοὺς μέσους ἐφ' ὧν ὁ οἶκος ἐπεστήρικτο ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπεστηρίσατο ἐπ' αὐτοῖς ἓνα ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ καὶ ἓνα ἐν τῇ ἀριστερᾷ αὐτοῦ
- 30 Ja Simson sanoi: "Menköön oma henkeni yhdessä filistealaisten kanssa!" Ja hän taivuttautui eteenpäin niin rajusti, että rakennus luhistui ruhtinasten ja kaiken siinä olevan kansan päälle. Ja kuolleita, jotka hän surmasi kuollessaan, oli enemmän kuin niitä, jotka hän oli surmannut eläessään.
And Samson said, Let death overtake me with the Philistines. And he put out all his strength, and the house came down on the chiefs and on all the people who were in it. So the dead whom he sent to destruction by his death were more than all those on whom he had sent destruction in his life.
καὶ εἶπεν σαμψων ἀποθανέτω ἡ ψυχὴ μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἔκλινεν ἐν ἰσχύϊ καὶ ἔπεσεν ὁ οἶκος ἐπὶ τοὺς σατράπαις καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῷ καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες οὓς ἔθαν ἄνωσεν σαμψων ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ πλείους ὑπὲρ οὓς ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ

- 31 Niin hänen veljensä ja koko hänen isänsä perhe menivät ja ottivat hänet ja veivät ja hautasivat hänet Soran ja Estaolin välille, hänen isänsä Maanoahin hautaan. Hän oli ollut tuomarina Israelissa kaksikymmentä vuotta.
Then his brothers and his father's people came down and took him up and put his body to rest in the earth between Zorah and Eshtaol in the resting-place of Manoah his father. And he had been judge of Israel for twenty years.
καὶ κατέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἔλαβον αὐτὸν καὶ ἀνέβησαν καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἀνὰ μέσον σαραα καὶ ἀνὰ μέσον εσθαολ ἐν τῷ τάφῳ μανωε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἔκρινεν τὸν Ἰσραηλ εἴκοσι ἔτη
- 1 Efraimin vuoristossa oli mies, nimeltä Miika.
Now there was a man of the hill-country of Ephraim named Micah.
καὶ ἐγένετο ἀνὴρ ἐξ ὄρους εφραϊμ καὶ ὄνομα αὐτῷ μιχα
- 2 Hän sanoi äidillensä: "Ne tuhat ja sata hopeasekeliä, jotka sinulta otettiin ja joiden tähden sinä lausuit vannotuksen minunkin kuulteni, katso, ne rahat ovat minulla; minä ne otin". Silloin sanoi hänen äitinsä: "Herra siunatkoon sinua, poikani!"
And he said to his mother, The eleven hundred shekels of silver which were taken from you, about which you took an oath and said in my hearing, I have given this silver to the Lord from my hand for myself, to make a pictured image and a metal image: see, I have the silver, for I took it: so now I will give it back to you. And his mother said, May the blessing of the Lord be on my son.
καὶ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀργυρίου τοὺς λημφθέντας σοι καὶ ἐξόρκισας καὶ εἶπας ἐν τοῖς ὄσιν μου ἰδοὺ τὸ ἀργύριον παρ' ἐμοὶ ἐγὼ ἔλαβον αὐτὸ καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εὐλογία μένος ὁ υἱός μου τῷ κυρίῳ
- 3 Niin hän antoi takaisin äidilleen ne tuhat ja sata hopeasekeliä. Mutta hänen äitinsä sanoi: "Minä pyhitän nämä rahat Herralle ja luovutan ne pojalleni veistetyn ja valetun jumalankuvan teettämistä varten. Nyt minä annan ne sinulle takaisin."
And he gave back the eleven hundred shekels of silver to his mother, and his mother said, I have made the silver holy to the Lord from me for my son, to make a pictured image and a metal image.
καὶ ἀπέδωκεν τοὺς χιλίους καὶ ἑκατὸν τοῦ ἀργυρίου τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἁγιασμῷ ἡγίασα τὸ ἀργύριον τῷ κυρίῳ ἐκ τῆς χειρός μου κατὰ μόνας τοῦ ποιῆσαι γλυπτὸν καὶ χωνεὺ τὸν καὶ νῦν ἐπιστρέψω αὐτὰ σοι καὶ ἀποδώσω σοι αὐτὸ
- 4 Mutta hän antoi rahat takaisin äidilleen. Ja hänen äitinsä otti kaksisataa hopeasekeliä ja antoi ne kultasepälle, joka niistä teki veistetyn ja valetun jumalankuvan. Se oli sitten Miikan talossa.
So he gave the silver back to his mother. Then his mother took two hundred shekels of silver and gave them to a metal-worker who made a pictured image and a metal image from them: and it was in the house of Micah.
καὶ ἀπέδωκεν τὸ ἀργύριον τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ διακοσίους τοῦ ἀργυρίου καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῷ χωνευτῇ καὶ ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν καὶ χωνευτὸν καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ μιχα
- 5 Sillä miehellä, Miikalla, oli siis jumalanhuone, ja hän teetti kasukan ja kotijumalien kuvia ja asetti yhden pojistaan itsellensä papiksi.
And the man Micah had a house of gods; and he made an ephod and family gods and put one of his sons in the position of priest.
καὶ ὁ ἀνὴρ μιχα αὐτῷ οἶκος θεοῦ καὶ ἐποίησεν εφουδ καὶ θεραφιν καὶ ἐνέπλησεν τὴν χεῖρα ἐνὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἐγενήθη αὐτῷ εἰς ἱερέα
- 6 Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa, ja jokainen teki sitä, mikä hänen omasta mielestään oli oikein.
In those days there was no king in Israel: every man did as seemed right to him.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραηλ. ἀνὴρ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει
- 7 Juudan Beethlehemissä oli nuori mies, Juudan sukukuntaa; hän oli leeviläinen ja asui siellä muukalaisena.
Now there was a young man living in Beth-lehem-judah, of the family of Judah and a Levite, who was not a townsman of the place.
καὶ ἐγένετο παιδάριον ἐκ βηθλεεμ δήμου ἰουδα ἐκ τῆς συγγενείας ἰουδα καὶ αὐτὸς λευίτης καὶ αὐτὸς παρῳκεῖ ἐκεῖ
- 8 Tämä mies lähti siitä kaupungista, Juudan Beethlehemistä, asuaksensa muukalaisena, missä vain sopisi; ja vaeltaessaan tietänsä hän tuli Efraimin vuoristoon, Miikan talolle asti.
And he went away from the town of Beth-lehem-judah, looking for somewhere to make his living-place; and on his journey he came to the hill-country of Ephraim, to the house of Micah.
καὶ ἐπορεύθη ὁ ἀνὴρ ἐκ τῆς πόλεως ἰουδα ἐκ βηθλεεμ παρourkeῖν οὗ ἐὰν εὔρη καὶ ἐγενήθη εἰς ὄρος εφραϊμ ἕως οἴκου μιχα τοῦ ποιῆσαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
- 9 Miika kysyi häneltä: "Mistä sinä tulet?" Hän vastasi: "Minä olen leeviläinen Juudan Beethlehemistä ja vaellan asuakseni muukalaisena, missä vain sopii".
And Micah said to him, Where do you come from? And he said to him, I am a Levite from Beth-lehem-judah, and I am looking for a living-place.
καὶ εἶπεν αὐτῷ μιχα πόθεν ἔρχη καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν λευίτης ἐγὼ εἰμι ἐκ βηθλεεμ ἰουδα καὶ ἐγὼ πορεύομαι παρourkeῖν οὗ ἐὰν εὔρω
- 10 Miika sanoi hänelle: "Asetu minun luokseni ja tule minun isäkseni ja papikseni, niin minä annan sinulle vuosittain kymmenen hopeasekeliä ja vaatetuksen ja elatuksesi". Niin leeviläinen tuli.
Then Micah said to him, Make your living-place with me, and be a father and a priest to me, and I will give you ten shekels of silver a year and your clothing and food.
καὶ εἶπεν αὐτῷ μιχα κάθου μετ' ἐμοῦ καὶ γενοῦ μοι εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱερέα καὶ ἐγὼ δώσω σοι δέκα ἀργυρίου εἰς ἡμέρας καὶ ζεῦγος ἱματίων καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν σου καὶ ἐπορεύθη ὁ λευίτης

- 11 Ja leeviläinen suostui asettumaan sen miehen luo, ja tämä piti sitä nuorta miestä kuin omaa poikaansa.
And the Levite said he would make his living-place with the man, and he became to him as one of his sons.
καὶ ἤρξατο παρourkeῖν παρὰ τῷ ἀνδρὶ καὶ ἐγενήθη αὐτῷ τὸ παιδάριον ὡς εἷς τῶν υἱῶν αὐτοῦ
- 12 Miika asetti leeviläisen virkaan, ja nuoresta miehestä tuli hänen pappinsa, ja hän jäi Miikan taloon.
And Micah gave the position to the Levite, and the young man became his priest, and was in the house of Micah.
καὶ ἐνέπλησεν μιχα τὴν χεῖρα τοῦ λευίτου καὶ ἐγενήθη αὐτῷ τὸ παιδάριον εἰς ἱερέα καὶ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ μιχα
- 13 Ja Miika sanoi: "Nyt minä tiedän, että Herra tekee minulle hyvää, sillä minulla on pappina leeviläinen".
Then Micah said, Now I am certain that the Lord will do me good, seeing that the Levite has become my priest.
καὶ εἶπεν μιχα νῦν ἔγνω ὅτι ἡγαθοποίησέν με κύριος ὅτι ἐγενήθη μοι ὁ λευίτης εἰς ἱερέα
- 1 Siihen aikaan ei ollut kuningasta Israelissa; ja siihen aikaan daanilaisten sukukunta etsi itsellensä perintöosaa asuttavaksensa, sillä siihen päivään asti se ei ollut saanut perintöosaa Israelin sukukuntien kesken.
In those days there was no king in Israel, and in those days the Danites were looking for a heritage for themselves, to be their living-place; for up to that time no distribution of land had been made to them among the tribes of Israel.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν ἰσραὴλ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐζήτει ἡ φυλὴ τοῦ δαν ἑαυτῆ κληρονομίαν τοῦ κατοικεῖν ὅτι οὐκ ἔπεσεν αὐτῇ ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἐν μέσῳ φυλῶν ἰσραὴλ κληρονομία
- 2 Ja daanilaiset lähettivät sukukuntansa keskuudesta viisi miestä, sotakuntoisia miehiä Sorasta ja Estaolista, vakoilemaan maata ja tutkimaan sitä; he sanoivat heille: "Menkää tutkimaan maata". Ja nämä tulivat Efraimin vuoristoon, Miikan talolle asti, ja yöpyivät sinne.
So the children of Dan sent five men from among their number, strong men, from Zorah and from Eshtaol, to take a look at the land and make a search through it; and they said to them, Go and make a search through the land; and they came to the hill-country of Ephraim, to the house of Micah, where they made a stop for the night.
καὶ ἐξαπέστειλαν οἱ υἱοὶ δαν ἐκ τῶν συγγενειῶν αὐτῶν πέντε ἀνδρας ἀπὸ μέρους αὐτῶν υἱοὺς δυνάμειος ἐκ σαραα καὶ εσθαολ τοῦ κατασκέψασθαι τὴν γῆν καὶ ἐξιχνιάσαι αὐτὴν καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς πορεύεσθε καὶ ἐξεραυνήσατε τὴν γῆν καὶ παρεγένοντο εἰς ὄρος εφραϊμ ἕως οἴκου μιχα καὶ κατέπαυσαν ἐκεῖ
- 3 Ollessaan Miikan talon luona he tunsivat nuoren miehen hänen äänestään leeviläiseksi; niin he poikkesivat sinne ja kysivät häneltä: "Kuka on tuonut sinut tänne? Mitä sinä täällä toimitat, ja mitä sinulla on täällä tekemistä?"
When they were near the house of Micah, hearing a voice which was not strange to them, that of the young Levite, they went out of their road to his place, and said to him, How did you come here? and what are you doing in this place? and why are you here?
αὐτῶν ὄντων παρὰ τῷ οἴκῳ μιχα καὶ αὐτοὶ ἐπέγνωσαν τὴν φωνὴν τοῦ παιδαρίου τοῦ νεωτέρου τοῦ λευίτου καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ καὶ εἶπαν αὐτῷ τίς ἡγαγέν σε ὧδε καὶ τί ποιεῖς ἐνταῦθα καὶ τί σοὶ ἐστί τιν ὧδε
- 4 Hän vastasi heille: "Niin ja niin teki Miika minulle ja palkkasi minut papiksensa".
And he said to them, This is what Micah did for me, and he gave me payment and I became his priest.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς οὕτως καὶ οὕτως ἐποίησέν μοι μιχα καὶ ἐμισθώσατό με καὶ ἐγενήθην αὐτῷ εἰς ἱερέα
- 5 Ja he sanoivat hänelle: "Kysy Jumalalta, että saisimme tietää, onnistuuko matka, jolla me olemme".
Then they said, Do get directions from God for us, to see if the journey on which we are going will have a good outcome.
καὶ εἶπαν αὐτῷ ἐπερώτησον δὴ ἐν τῷ θεῷ καὶ γνώσομεθα εἰ κατευοδοῖ ἡ ὁδὸς ἡμῶν ἢ ἡμεῖς πορευόμεθα ἐπ' αὐτὴν
- 6 Pappi vastasi heille: "Menkää rauhassa. Matka, jolla olette, tapahtuu Herran edessä."
And the priest said to them, Go in peace: your way is guided by the Lord.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς πορεύεσθε εἰς εἰρήνην ἐνώπιον κυρίου ἡ ὁδὸς ὑμῶν καθ' ἣν ὑμεῖς πορεύεσθε ἐν αὐτῇ
- 7 Niin ne viisi miestä jatkoivat matkaansa ja tulivat Laikseen; ja he näkivät, että sikäläinen kansa asui huoleti siidonilaisten tavoin, rauhassa ja huoletonna; eikä kukaan tehnyt vahinkoa siinä maassa rikkauksia anastamalla. Myöskin olivat he kaukana siidonilaisista eivätkä olleet tekemisissä muitten ihmisten kanssa.
Then the five men went on their way and came to Laish and saw the people who were there, living without thought of danger, like the Zidonians, quiet and safe; for they had everything on earth for their needs, and they were far from the Zidonians and had no business with Aram.
καὶ ἐπορεύθησαν οἱ πέντε ἀνδρες καὶ παρεγένοντο εἰς λαῖσα καὶ εἶδον τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ καθήμενον ἐν ἐλπίδι κατὰ τὴν σύγκρισιν τῶν σιδωνίων ἡσυχάζοντας ἐν ἐλπίδι καὶ μὴ δυνάμενους λαλῆσαι ῥήμα ὅτι μακρὰν εἰσιν ἀπὸ σιδῶνος καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ συρίας
- 8 Ja he tulivat veljiensä luo Soraan ja Estaoliin, ja heidän veljensä kysivät heiltä: "Mitä kuuluu?"
So they came back to their brothers in Zorah and Eshtaol, and their brothers said to them, What news have you?
καὶ παρεγένοντο οἱ πέντε ἀνδρες πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν εἰς σαραα καὶ εσθαολ καὶ ἔλεγον αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν τί ὑμεῖς κάθησθε

- 9 He sanoivat: "Nouskaa, lähtekäämme heitä vastaan. Sillä me olemme katselleet maata, ja katso, se on hyvin hyvä. Ja tekö jäisitte toimettomiksi! Älkää viivytkö, lähtekää liikkeelle, menkää sinne ja ottakaa omaksenne se maa.
And they said, Up! and let us go against Laish; for we have seen the land, and it is very good: why are you doing nothing? Do not be slow to go in and take the land for your heritage.
καὶ εἶπαν ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς ὅτι εἰσῆλθαμεν καὶ ἐνεπεριεπατήσαμεν ἐν τῇ γῆ ἕως λαῖσα καὶ εἶδομεν τὸν λαὸν τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ ἐν ἐλπίδι κατὰ τὸ σύγκριμα τῶν σιδωνίων καὶ μακρὰν ἀπέχοντες ἐκ σιδῶνος καὶ λόγος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετὰ συρίας ἀλλὰ ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς ὅτι εὐρήκαμεν τὴν γῆν καὶ ἰδοὺ ἀγαθὴ σφόδρα καὶ ὑμεῖς σιωπάτε μὴ ὀκνήσητε τοῦ πορευθῆναι τοῦ ἐλθεῖν καὶ κατακληρονομήσαι τὴν γῆν
- 10 Kun tulette sinne, tulette huoletonna elävän kansan luo, ja maa on tilava joka suuntaan. Niin, Jumala antaa sen teidän käsiinne, paikan, jossa ei ole puutetta mistään, mitä maan päällä on."
When you come there you will come to a people living without thought of danger; and the land is wide, and God has given it into your hands: a place where there is everything on earth for man's needs.
ἦνίκα ἂν εἰσέλθητε ἤξετε πρὸς λαὸν πεποιθότα καὶ ἡ γῆ εὐρύχωρος ὅτι παρέδωκεν αὐτὴν ὁ θεὸς ἐν χειρὶ ὑμῶν τόπος οὗ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ὑστέρημα παντὸς ῥήματος ὅσα ἐν τῇ γῆ
- 11 Niin lähti sieltä liikkeelle, daanilaisten sukukunnasta, Sorasta ja Estaolista, kuusisataa sota-aseilla varustettua miestä.
So six hundred men of the Danites from Zorah and Eshtaol went out armed with instruments of war.
καὶ ἀπήραν ἐκ συγγενείας τοῦ δαν ἐκ σαραα καὶ εσθαολ ἑξακόσιοι ἄνδρες περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά
- 12 He nousivat Juudan Kirjat-Jearimiin ja leiriytyivät sinne. Sentähden kutsutaan sitä paikkaa vielä tänäkin päivänä "Daanin leiriksi"; se on Kirjat-Jearimin takana.
And they went up and put up their tents in Kiriath-jearim in Judah: so that place is named Mahaneh-dan to this day. It is to the west of Kiriath-jearim.
καὶ ἀνέβησαν καὶ παρενεβάλοσαν ἐν καριαθιαριμ ἐν ἰουδα διὰ τοῦτο ἐκλήθη τῷ τόπῳ ἐκείνῳ παρεμβολὴ δαν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἰδοὺ κατόπισθεν καριαθιαριμ
- 13 Sieltä he kulkivat Efraimin vuoristoon ja tulivat Miikan talolle asti.
From there they went on to the hill-country of Ephraim and came to the house of Micah.
παρῆλθαν ἐκεῖθεν καὶ ἦλθαν ἕως τοῦ ὄρους εφραιμ καὶ ἦλθον ἕως οἴκου μιχα
- 14 Niin ne viisi miestä, jotka olivat käyneet vakoilemassa Laiksen maata, rupesivat puhumaan ja sanoivat veljillensä: "Tiedättäkö, että noissa huoneissa on kasukka ja kotijumalia sekä veistetty ja valettu jumalankuva? Miettikää siis, mitä teidän on tehtävä."
Then the five men who had gone to make a search through the country of Laish, said to their brothers, Have you knowledge that in these houses there is an ephod and family gods and a pictured image and a metal image? So now you see what to do.
καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ πορευόμενοι κατασκέμασθαι τὴν γῆν καὶ εἶπαν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν εἰ οἴδατε ὅτι ἐν τοῖς οἴκοις τούτοις εφουδ καὶ θεραφιν καὶ γλυπτὸν καὶ χωνευτὸν καὶ ἰνὸν γινώτε τί ποιήσετε
- 15 Niin he poikkesivat sinne ja tulivat sen nuoren leeviläisen miehen asunnolle, Miikan taloon, ja tervehtivät häntä.
And turning from their road they came to the house of the young Levite, the house of Micah, and said to him, Is it well with you?
καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ καὶ εἰσῆλθουσαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ παιδαρίου τοῦ λευίτου εἰς τὸν οἶκον μιχα καὶ ἠσπάσαντο αὐτόν
- 16 Ja ne kuusisataa sota-aseilla varustettua daanilaista asettuivat portin oven eteen.
And the six hundred armed men of the Danites took their places by the doorway.
καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά ἕστηλωμένοι παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος οἱ ἐκ τῶν υἱῶν δαν
- 17 Ja ne viisi miestä, jotka olivat käyneet vakoilemassa maata, nousivat taloon, menivät sisään ja ottivat veistetyn jumalankuvan ja kasukan ja kotijumalat ja valetun jumalankuvan, mutta pappi ja ne kuusisataa sota-aseilla varustettua miestä seisoi portin oven edessä.
Then the five men who had gone to make a search through the land, went in and took the pictured image and the ephod and the family gods and the metal image; and the priest was by the doorway with the six hundred armed men.
καὶ ἀνέβησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ πορευόμενοι κατασκέμασθαι τὴν γῆν ἐπελθόντες ἐκεῖ ἔλαβον τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ εφουδ καὶ τὸ θεραφιν καὶ τὸ χωνευτὸν καὶ ὁ ἱερεὺς ἕστηλωμένος παρὰ τῆς θύρας τοῦ πυλῶνος καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά
- 18 Kun he menivät Miikan taloon ja ottivat veistetyn jumalankuvan ja kasukan ja kotijumalat ja valetun jumalankuvan, niin pappi kysyi heiltä: "Mitä te teette?"
And when they went into Micah's house and took out the pictured image and the ephod and the family gods and the metal image, the priest said to them, What are you doing?
καὶ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς οἶκον μιχα καὶ ἔλαβον τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ εφουδ καὶ τὸ θεραφιν καὶ τὸ χωνευτὸν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ὁ ἱερεὺς τί ὑμεῖς ποιεῖτε
- 19 He vastasivat hänelle: "Vaikene, pidä suusi kiinni ja lähde meidän kanssamme ja tule meidän isäksemme ja papiksemme. Onko parempi ollaksesi pappina yhden miehen talossa kuin Israelin heimon ja sukukunnan pappina?"
And they said to him, Be quiet; say nothing, and come with us and be our father and priest; is it better for you to be priest to one man's house or to be priest to a tribe and a family in Israel?
καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν κώφευσον ἐπίθεες τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ στόμα σου καὶ ἐλθέ μεθ' ἡμῶν καὶ ἔση ἡμῖν εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱερέα μὴ βέλτιον εἶναι σε ἱερέα οἴκου ἀνδρὸς ἐνὸς ἢ γίνεσθαι σε ἱερέα φυλῆς καὶ συγγενείας ἐν ἰσραηλ

- 20 Silloin pappi tuli hyvälle mielin, ja hän otti kasukan ja kotijumalat ja veistetyt jumalankuvan ja meni väen keskeen.
Then the priest's heart was glad, and he took the ephod and the family gods and the pictured image and went with the people.
καὶ ἠγαθύνθη ἡ καρδία τοῦ ἱερέως καὶ ἔλαβεν τὸ εφοῦδ καὶ τὸ θεραφιν καὶ τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ χωνευτὸν καὶ εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
- 21 Sitten he kääntyivät jatkamaan matkaansa ja panivat vaimot ja lapset sekä karjan ja kuormaston kulkemaan edellensä.
So they went on their way again, putting the little ones and the oxen and the goods in front of them.
καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἀπήλθον καὶ ἔταξαν τὴν πανοικίαν καὶ τὴν κτήσιν αὐτοῦ τὴν ἔνδοξον ἔμπροσθεν αὐτῶν
- 22 He olivat ehtineet vähän matkaa Miikan talosta, kun Miikan talon lähitalojen miehet kutsuttiin koolle, ja he pääsivät daanilaisten kintereille.
When they had gone some way from the house of Micah, the men from the houses near Micah's house came together and overtook the children of Dan,
αὐτῶν δὲ μεμακρυγκότων ἀπὸ τοῦ οἴκου μιχα καὶ ἰδοὺ μιχα καὶ οἱ ἄνδρες οἱ σὺν τῷ οἴκῳ μετὰ μιχα ἔκραζον κατοπίσω υἱῶν δαν
- 23 Ja he huusivat daanilaisille; nämä kääntyivät ja kysyivät Miikalta: "Mikä sinun on, kun väkesi on noin kutsuttu koolle?"
Crying out to them. And the Danites, turning round, said to Micah, What is your trouble, that you have taken up arms?
καὶ ἐπέστρεψαν οἱ υἱοὶ δαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ εἶπαν πρὸς μιχα τί ἐστίν σοι ὅτι ἔκραζας
- 24 Hän vastasi: "Te olette ottaneet minun jumalani, jotka minä olen teettänyt, ja papin, ja menette matkoihinne. Mitä on minulla enää jäljellä? Ja kuinka te vielä kysytte minulta: 'Mikä sinun on'?"
And he said, You have taken my gods which I made, and my priest, and have gone away; what is there for me now? Why then do you say to me, What is your trouble?
καὶ εἶπεν μιχα ὅτι τὸ γλυπτὸν μου ὃ ἐποίησα ἐμουσῶ ἔλαβετε καὶ τὸν ἱερέα καὶ ἀπήλθατε καὶ τί ἐμοὶ ἐτι καὶ τί τοῦτο λέγετέ μοι τί τοῦτο κράζεις
- 25 Mutta daanilaiset sanoivat hänelle: "Herkeä huutamasta meille, muuten miehet ärtyvät ja käyvät kimppuunne, ja te menetätte henkenne, sekä sinä että sinun perheesi".
And the children of Dan said to him, Say no more, or men of bitter spirit may make an attack on you, causing loss of your life and the lives of your people.
καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ υἱοὶ δαν μὴ ἀκουσθῆτω δὴ ἡ φωνὴ σου μεθ' ἡμῶν μήποτε ἀπαντήσωσιν ὑμῖν ἄνδρες κατῳδύνοιο ψυχῆ καὶ προσθήσεις τὴν ψυχὴν σου καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ οἴκου σου
- 26 Niin daanilaiset jatkoivat matkaansa, ja kun Miika näki, että he olivat häntä voimakkaammat, kääntyi hän ja palasi kotiinsa.
Then the children of Dan went on their way; and when Micah saw that they were stronger than he, he went back to his house.
καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ δαν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν καὶ εἶδεν μιχα ὅτι ἰσχυρότεροί εἰσιν αὐτοῦ καὶ ἐξένευσεν καὶ ἀνέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 27 Otettuaan siis sen, minkä Miika oli teettänyt, sekä hänen pappinsa, hyökkäsivät he Laiksen rauhassa ja huoleton elävän kansan kimppuun ja surmasivat heidät miekan terällä ja polttivat kaupungin tulella.
And they took that which Micah had made, and his priest, and came to Laish, to a people living quietly and without thought of danger, and they put them to the sword without mercy, burning down their town.
καὶ αὐτοὶ ἔλαβον ὅσα ἐποίησεν μιχα καὶ τὸν ἱερέα ὃς ἦν αὐτῷ καὶ ἦλθον ἕως λαισα ἐπὶ λαὸν ἡσυχάζοντα καὶ πεποιθότα καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν
- 28 Eikä kukaan tullut avuksi, sillä se oli kaukana Siidonista eivätkä he olleet tekemisissä muitten ihmisten kanssa; se oli Beet-Rehobin tasangolla. Daanilaiset rakensivat kaupungin uudestaan ja asettuivat siihen.
And they had no saviour, because it was far from Zidon, and they had no business with Aram; and it was in the valley which is the property of Beth-rehob. And building up the town again they took it for their living-place.
καὶ οὐκ ἔστιν ἐξαιρούμενος ὅτι μακρὰν ἐστὶν ἀπὸ σιδωνίων καὶ λόγος οὐκ ἔστιν αὐτοῖς μετὰ ἀνθρώπων καὶ αὐτὴ ἐν κοιλάδι ἣ ἐστὶν τοῦ οἴκου ροωβ καὶ ὠκοδόμησαν τὴν πόλιν καὶ κατώκησαν ἐν αὐτῇ
- 29 Ja he antoivat kaupungille nimen Daan, isänsä Daanin nimen mukaan, hänen, joka oli Israelille syntynyt; mutta ennen oli kaupungin nimi ollut Lais.
And they gave the town the name of Dan, after Dan their father, who was the son of Israel: though the town had been named Laish at first.
καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως δαν κατὰ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὃς ἐγενήθη τῷ ἰσραὴλ καὶ ἦν λαις ὄνομα τῆ πόλει τὸ πρότερον
- 30 Sitten daanilaiset pystyttivät itsellensä sen veistetyt jumalankuvan; ja Joonatan, Manassen pojan Geersomin poika, ja hänen poikansa olivat daanilaisten sukukunnan pappeina, kunnes maan väestö vietiin pakkosiirtolaisuuteen.
(And the children of Dan put up the pictured image for themselves; and Jonathan, the son of Gershom, the son of Moses, and his sons were priests for the tribe of the Danites till the day when the ark was taken prisoner.)
καὶ ἀνέστησαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ τοῦ δαν τὸ γλυπτὸν μιχα καὶ ἰωνathan υἱὸς γηρσωμ υἱοῦ μουσῆ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἱερεῖς τῆ φυλῆ δαν ἕως τῆς ἡμέρας τῆς μετοικεσίας τῆς γῆς
- 31 He pystyttivät itsellensä sen veistetyt jumalankuvan, jonka Miika oli teettänyt, ja se oli siinä koko ajan, minkä Jumalan huone oli Siilossa.
And they put up for themselves the image which Micah had made, and it was there all the time that the house of God was in Shiloh.
καὶ ἔταξαν ἑαυτοῖς τὸ γλυπτὸν μιχα ὃ ἐποίησεν πάσας τὰς ἡμέρας ὅσας ἦν ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν σιλω

- 1 Siihen aikaan, kun ei ollut kuningasta Israelissa, asui eräs leeviläinen mies muukalaisena Efraimin vuoriston perukoilla, ja hän otti itselleen sivuvaimon Juudan Beetlehemistä.
Now in those days, when there was no king in Israel, a certain Levite was living in the inmost parts of the hill-country of Ephraim, and he got for himself a servant-wife from Beth-lehem-judah.
καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν Ἰσραὴλ καὶ ἐγένετο ἀνὴρ λευίτης παροικῶν ἐν μηροῖς ὄρους εφραιμ καὶ ἔλαβεν ὁ ἀνὴρ ἑαυτῷ γυναῖκα παλλακὴν ἐκ βηθλεεμ ἰουδα
- 2 Mutta hänen sivuvaimonsa oli hänelle uskoton ja meni hänen luotansa isänsä kotiin Juudan Beetleheemiin, ja hän oli siellä jonkun aikaa, neljä kuukautta.
And his servant-wife was angry with him, and went away from him to her father's house at Beth-lehem-judah, and was there for four months.
καὶ ὠργίσθη αὐτῷ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς εἰς βηθλεεμ ἰουδα καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ἡμέρας τετράμηνον
- 3 Sitten hänen miehensä nousi ja lähti hänen jälkeensä viihdytelläkseen häntä ja palauttaakseen hänet luokseen; ja hänellä oli mukanaan palvelija ja aasipari. Ja nainen vei hänet isänsä kotiin; ja kun naisen isä näki hänet, riensi hän iloisena häntä vastaan.
Then her husband got up and went after her, with the purpose of talking kindly to her, and taking her back with him; he had with him his young man and two asses: and she took him into her father's house, and her father, when he saw him, came forward to him with joy.
καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ἐπορεύθη κατόπισθεν αὐτῆς τοῦ λαλῆσαι ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς τοῦ διαλλάξαι αὐτὴν ἑαυτῷ καὶ ἀπαγαγεῖν αὐτὴν πάλιν πρὸς αὐτόν καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ζεύγος ὑποζυγίων καὶ ἐπορεύθη ἕως οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτῆς καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος καὶ παρῆν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ
- 4 Ja hänen appensa, naisen isä, pidätteli häntä, niin että hän viipyi hänen luonaan kolme päivää; he söivät ja joivat ja olivat siellä yötä.
And his father-in-law, the girl's father, kept him there for three days; and they had food and drink and took their rest there.
καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος καὶ ἐκάθισεν μετ' αὐτοῦ ἡμέρας τρεῖς καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον καὶ ὑπῶσαν ἐκεῖ
- 5 Neljäntenä päivänä hän varhain aamulla nousi lähteäkseen; mutta naisen isä sanoi vävyllensä: "Vahvista itseäsi leipäpalalla; sitten saatte lähteä".
Now on the fourth day they got up early in the morning and he made ready to go away; but the girl's father said to his son-in-law, Take a little food to keep up your strength, and then go on your way.
καὶ ἐγενήθη τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ καὶ ὄρθρισαν τὸ πρωὶ καὶ ἀνέστη τοῦ ἀπελθεῖν καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος πρὸς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ στήρισον τὴν καρδίαν σου κλάσματι ἄρτου καὶ μετὰ τοῦ το πορεύεσθε
- 6 Niin he istuivat, söivät ja joivat molemmat yhdessä. Sitten naisen isä sanoi miehelle: "Suostu jäämään yöksi, ja olkoon sydämesi iloinen".
So seating themselves they had food and drink, the two of them together; and the girl's father said to the man, If it is your pleasure, take your rest here tonight, and let your heart be glad.
καὶ ἐκάθισαν καὶ ἔφαγον ἀμφότεροι ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἔπιον καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος πρὸς τὸν ἀνδρα ἀρξάμενος ἀλλίσθητι καὶ ἀγαθυνθήτω ἡ καρδία σου
- 7 Mutta mies nousi lähteäkseen; silloin hänen appensa pyysi häntä pyytämällä, ja hän jäi sinne vielä yöksi.
And the man got up to go away, but his father-in-law would not let him go, so he took his rest there again for the night.
καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ ἀπελθεῖν καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ καὶ πάλιν ἠλόισθη ἐκεῖ
- 8 Viidentenä päivänä hän varhain aamulla nousi lähteäkseen, mutta naisen isä sanoi hänelle: "Vahvista itseäsi, ja viipykää iltapäivään asti". Niin he söivät toistensa kanssa.
Then early on the morning of the fifth day he got up to go away; but the girl's father said, Keep up your strength; so the two of them had a meal, and the man and his woman and his servant did not go till after the middle of the day.
καὶ ὄρθρισεν τὸ πρωὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ τοῦ ἀπελθεῖν καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος στήρισον τὴν καρδίαν σου ἄρτω καὶ στρατεύθητι ἕως κλίνῃ ἡ ἡμέρα καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἀμφότεροι
- 9 Ja mies nousi lähteäkseen sivuvaimonsa ja palvelijansa kanssa, mutta hänen appensa, naisen isä, sanoi hänelle: "Katso, päivä kallistuu iltaan, jääkää yöksi; päivä on menemässä mailleen, jää tänne yöksi, ja olkoon sydämesi iloinen. Nouskaa huomenna varhain matkallenne, ja lähde sitten majallesi."
And when they got up to go away, his father-in-law, the girl's father, said to him, Now evening is coming on, so do not go tonight; see, the day is almost gone; take your rest here and let your heart be glad, and tomorrow early, go on your way back to your house.
καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ τοῦ ἀπελθεῖν αὐτὸς καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεάνιδος ἰδοὺ δὴ εἰς ἑσπέραν κέκλικεν ἡ ἡμέρα κατάλυσον ὄδε ἔτι σήμερον καὶ ἀγαθυνθήτω ἡ καρδία σου καὶ ὀρθριεῖτε αὐριον εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν καὶ ἀπελεύση εἰς τὸ σκῆνωμά σου
- 10 Mutta mies ei tahtonut jäädä yöksi, vaan nousi ja lähti ja tuli Jebuksen, se on Jerusalemin, kohdalle, mukanaan satuloitu aasipari ja sivuvaimonsa.
But the man would not be kept there that night, and he got up and went away and came opposite to Jebus (which is Jerusalem); and he had with him the two asses, ready for travelling, and his woman.
καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἀνὴρ ἀλλίσθηαι καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν καὶ παρεγένοντο ἕως κατέναντι ἰεβους αὕτη ἐστὶν ἱερουσαλημ καὶ μετ' αὐτοῦ ζεύγος ὑποζυγίων ἐπισεσαγμένων καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ
- 11 Kun he olivat Jebuksen luona ja päivä oli kohta laskemassa, sanoi palvelija isännälleen: "Tule, poiketkaamme tuohon jebusilaisten kaupunkiin ja yöpykäämme sinne".
When they got near Jebus the day was far gone; and the servant said to his master, Now let us go from our road into this town of the Jebusites and take our night's rest there.
ἔτι αὐτῶν ὄντων κατὰ ἰεβους καὶ ἡ ἡμέρα κεκλικυῖα σφόδρα καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ δεῦρο δὴ καὶ ἐκκλίνωμεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ ἰεβουσαίου ταύτην καὶ ἀλλισθῶμεν ἐν αὐτῇ

- 12 **Mutta hänen isäntänsä vastasi hänelle: "Emme poikkea vieraitten kaupunkiin, jotka eivät ole israelilaisia, vaan menemme edelleen Gibeaan asti".**
But his master said to him, We will not go out of our way into a strange town, whose people are not of the children of Israel; but we will go on to Gibeah.
καὶ εἶπεν ὁ κύριος αὐτοῦ πρὸς αὐτόν οὐ μὴ ἐκκλίνω εἰς πόλιν ἀλλοτρίου ἢ οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ παρελευσόμεθα ἕως γαββα
- 13 **Ja hän sanoi palvelijallensa: "Tule, pyrkikäämme toiseen paikkaan, yöpykäämme Gibeaan tai Raamaan".**
And he said to his servant, Come, let us go on to one of these places, stopping for the night in Gibeah or Ramah.
καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ δεῦρο καὶ εἰσελθόμεν εἰς ἓνα τῶν τόπων καὶ αὐλισθῶμεν ἐν γαββα ἢ ἐν ραμα
- 14 **Niin he jatkoivat matkaansa, ja aurinko laski heiltä lähellä Gibeaa, joka on Benjaminissa.**
So they went on their way; and the sun went down when they were near Gibeah in the land of Benjamin.
καὶ παρήλθον καὶ ἀπῆλθον ἔδν γὰρ ὁ ἥλιος ἐχόμενα τῆς γαββα ἣ ἔστιν τοῦ βενιαμιν
- 15 **Ja he poikkesivat Gibeaan yöpyäkseen sinne. Hän tuli sinne ja istuutui kaupungin torille, mutta ei kukaan ottanut heitä yöksi huoneeseen.**
And they went off the road there with the purpose of stopping for the night in Gibeah; and he went in, seating himself in the street of the town, for no one took them into his house for the night.
καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ τοῦ εἰσελεῖν καταλῦσαι ἐν γαββα καὶ εἰσῆλθον καὶ ἐκάθισαν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ὁ συνάγων αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον καταλῦσαι
- 16 **Ja katso, illalla tuli vanha mies työstään kedolta; hän oli Efraimin vuoristosta ja asui muukalaisena Gibeassa. Mutta sen paikkakunnan miehet olivat benjaminilaisia.**
Now when it was evening they saw an old man coming back from his work in the fields; he was from the hill-country of Ephraim and was living in Gibeah: but the men of the place were Benjamites.
καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πρεσβύτης εἰσῆλθεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐσπέρας καὶ ὁ ἀνὴρ ἐξ ὄρους εφραιμ καὶ αὐτὸς παρῶκει ἐν γαββα καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου υἱοὶ βενιαμιν
- 17 **Ja kun hän nosti silmänsä, näki hän matkamiehen kaupungin torilla. Silloin vanha mies sanoi: "Minne olet matkalla ja mistä tulet?"**
And when he saw the traveller in the street of the town, the old man said, Where are you going? and where do you come from?
καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς εἶδεν τὸν ἄνδρα τὸν ὁδοιτὸρον ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης τοῦ πορευῆ καὶ πόθεν ἔρχῃ
- 18 **Hän vastasi hänelle sanoen: "Me olemme matkalla Juudan Beetlehemistä Efraimin vuoriston perukoille; sieltä minä olen kotoisin ja olen käynyt Juudan Beetlehemissä asti. Olen matkalla Herran huoneeseen, mutta ei kukaan ota minua huoneeseen.**
And he said to him, We are on our way from Beth-lehem-judah to the inmost parts of the hill-country of Ephraim: I came from there and went to Beth-lehem-judah: now I am on my way back to my house, but no man will take me into his house.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν διαβαίνομεν ἡμεῖς ἐκ βηθλεεμ τῆς ἰουδα ἕως μηρῶν ὄρους τοῦ εφραιμ ἐγὼ δὲ ἐκεῖθὲν εἰμι καὶ ἐπορεύθην ἕως βηθλεεμ ἰουδα καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου ἐγὼ ἀποτρέχω καὶ οὐκ ἔστι ν ἀνὴρ συνάγων με εἰς τὴν οἰκίαν
- 19 **Meillä on sekä olkia että muuta rehua aaseillemme, niin myös leipää ja viiniä minulle itselleni ja palvelijattarellesi ja nuorelle miehelle, joka on palvelijasi kanssa, niin ettei meiltä mitään puutu."**
But we have dry grass and food for our asses, as well as bread and wine for me, and for the woman, and for the young man with us: we have no need of anything.
καὶ γε ἄχυρα καὶ χορτάσματα ὑπάρχει τοῖς ὄνοις ἡμῶν καὶ γε ἄρτος καὶ οἶνος ὑπάρχει μοι καὶ τῇ δούλῃ σου καὶ τῷ παιδαρίῳ τοῖς δούλοις σου οὐκ ἔστιν ὑστέρημα παντὸς πράγματος
- 20 **Vanha mies sanoi: "Rauha sinulle! Minun asiani on, jos sinulta jotakin puuttuisi. Älä vain jää yöksi tähän torille."**
And the old man said, Peace be with you; let all your needs be my care; only do not take your rest in the street.
καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης εἰρήνη σοι πλὴν πᾶν τὸ ὑστέρημά σου ἐπ' ἐμέ πλὴν ἐν τῇ πλατείᾳ μὴ καταλύσης
- 21 **Ja hän vei hänet taloonsa ja teki aaseille appeen. Ja he pesivät jalkansa ja söivät ja joivat.**
So he took them into his house and gave the asses food; and after washing their feet they took food and drink.
καὶ εἰσήγαγεν αὐτόν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ παρέβαλεν τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ καὶ ἐνίψαντο τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον
- 22 **Ja kun he olivat ilahduttamassa sydäntänsä, niin katso, kaupungin miehet, kelvottomat miehet, piirittivät talon, kolkuttivat ovelle ja sanoivat vanhalle miehelle, talon isännälle, näin: "Tuo tänne se mies, joka tuli sinun taloosi, ryhtyäksemme häneen".**
While they were taking their pleasure at the meal, the good-for-nothing men of the town came round the house, giving blows on the door; and they said to the old man, the master of the house, Send out that man who came to your house, so that we may take our pleasure with him.
αὐτῶν δὲ ἀγαθυνθέντων τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως υἱοὶ παρανόμων περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν καὶ ἐκρουσαν τὴν θύραν καὶ εἶπαν πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν κύριον τῆς οἰκίας τὸν πρεσβύτην λέγοντες ἐξάγαγε τὸν ἄνδρα τὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν σου ἵνα γνῶμεν αὐτόν

- 23 **Mutta mies, talon isäntä, meni ulos heidän luokseen ja sanoi heille: "Älkää, veljeni, älkää tehkö niin pahoin! Kun kerran tämä mies on tullut minun talooni, älkää tehkö sellaista häpeällistä tekoa.**
So the man, the master of the house, went out to them, and said, No, my brothers, do not this evil thing; this man has come into my house, and you are not to do him this wrong.
καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀνὴρ ὁ κύριος τῆς οἰκίας καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς μηδαμῶς ἀδελφοί μὴ πονηρεύσηθε δὴ μετὰ τὸ εἰσεληλυθέναι τὸν ἄνδρα τοῦτον εἰς τὴν οἰκίαν μου μὴ ποιήσητε τὴν ἀφροσύνην ταύτην
- 24 **Katso, täällä on minun tyttäreni, joka on neitsyt, ja tämän miehen sivuvaimo. Minä tuon heidät tänne; tehkää heille väkivaltaa, tehkää heille, mitä tahdotte, mutta tälle miehelle älkää tehkö sellaista häpeällistä tekoa."**
See, here is my daughter, a virgin, and his servant-wife: I will send them out for you to take them and do with them whatever you will. But do no such thing of shame to this man.
ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ μου ἡ παρθένος καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἐξῆζω δὴ αὐτάς καὶ ταπεινώσατε αὐτάς καὶ ποιήσατε αὐταῖς τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν καὶ τῷ ἀνδρὶ τοῦτῳ μὴ ποιήσητε τὸ ῥῆμα τῆς ἀφροσύνης ταύτης
- 25 **Mutta miehet eivät tahtoneet häntä kuulla. Silloin mies tarttui sivuvaimoonsa ja vei hänet heidän luoksensa kadulle, ja he yhtyivät häneen ja pitelivät häntä pahoin koko yön aina aamuun asti, ja vasta aamun sarastaessa he hänet päästivät.**
But the men would not give ear to him; so the man took his woman and sent her out to them; and they took her by force, using her for their pleasure all night till the morning; and when dawn came they let her go.
καὶ οὐκ ἠθέλησαν οἱ ἄνδρες ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἐπελάβετο ὁ ἀνὴρ τῆς παλλακῆς αὐτοῦ καὶ ἐξήγαγεν αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς ἔξω καὶ ἔγνωσαν αὐτὴν καὶ ἐνέπαιζαν αὐτῇ ὅλην τὴν νύκτα ἕως τὸ πρωὶ καὶ ἰ ἐξᾶπέστειλαν αὐτὴν ἅμα τῷ ἀναβαίνειν τὸν ὄρθρον
- 26 **Ja päivän koittaessa vaimo tuli ja kaatui sen miehen talon oven eteen, jonka talossa hänen isäntänsä oli, ja makasi siinä, kunnes päivä valkeni.**
Then at the dawn of day the woman came, and, falling down at the door of the man's house where her master was, was stretched there till it was light.
καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ τὸ πρὸς πρωὶ καὶ ἔπεσεν παρὰ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος τοῦ οἴκου τοῦ ἀνδρός οὗ ἦν ὁ κύριος αὐτῆς ἐκεῖ ἕως οὗ διέφασεν
- 27 **Kun hänen isäntänsä aamulla nousi ja avasi talon oven ja tuli ulos lähteäksensä matkalle, niin katso, hänen sivuvaimonsa makasi talon oven edessä, kädet kynnyksellä.**
In the morning her master got up, and opening the door of the house went out to go on his way; and he saw his servant-wife stretched on the earth at the door of the house with her hands on the step.
καὶ ἀνέστη ὁ κύριος αὐτῆς τὸ πρωὶ καὶ ἦνοιξεν τὰς θύρας τοῦ οἴκου καὶ ἐξῆλθεν τοῦ ἀπελθεῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ ἡ γυνὴ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ πεπτωκυῖα παρὰ τὴν θύραν καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπὶ τὸ πρόθυρον
- 28 **Hän sanoi hänelle: "Nouse ja lähtekäämme!" Mutta vastausta ei tullut. Silloin mies nosti hänet aasin selkään, nousi ja lähti kotiinsa.**
And he said to her, Get up and let us be going; but there was no answer; so he took her up and put her on the ass, and went on his way and came to his house.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ἀνάστηθι καὶ ἀπέλθωμεν καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἀλλὰ τεθνήκει καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ ὑποζύγιον καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 29 **Mutta kotiin tultuaan hän otti veitsen, tarttui sivuvaimoonsa ja paloitteli hänet luineen kaikkineen kahdeksitoista kappaleeksi ja lähetti ne kaikkialle Israelin alueelle.**
And when he had come to his house, he got his knife, and took the woman, cutting her up bone by bone into twelve parts, which he sent through all Israel.
καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν τὴν μάχαιραν καὶ ἐπελάβετο τῆς παλλακῆς αὐτοῦ καὶ ἐμέλισεν αὐτὴν κατὰ τὰ ὀστά αὐτῆς εἰς δώδεκα μερίδας καὶ ἐξᾶπέστειλεν αὐτάς εἰς πάσας τὰς φυλάς ἰσραὴλ
- 30 **Ja jokainen, joka sen näki, sanoi: "Mitään sellaista ei ole tapahtunut eikä nähty siitä päivästä lähtien, jona israelilaiset tulivat Egyptin maasta, aina tähän päivään saakka. Harkitkaa tätä, neuvotelkaa ja puhukaa."**
And he gave orders to the men whom he sent, saying, This is what you are to say to all the men of Israel, Has ever an act like this been done from the day when the children of Israel came out of Egypt to this day? Give thought to it, turning it over in your minds, and give your opinion of it.
καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ὄρθρον ἔλεγεν οὔτε ἐγενήθη οὔτε ὤφθη οὕτως ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀναβάσεως υἰῶν ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐνετείλατο τοῖς ἀνδράσιν οἷς ἐξᾶπέστειλεν λέγων τάδε ἐρεῖτε πρὸς πάντα ἄνδρα ἰσραὴλ εἰ γέγονεν κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀναβάσεως υἰῶν ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης θέσθε δὴ ἑαυτοῖς βουλὴν περὶ αὐτῆς καὶ λαλήσατε
- 1 **Ja kaikki israelilaiset lähtivät liikkeelle, ja kansa kokoontui yhtenä miehenä Daanista aina Beersebaan saakka, niin myös Gileadin maasta, Herran eteen Mispaan.**
Then all the children of Israel took up arms, and the people came together like one man, from Dan to Beer-sheba, and the land of Gilead, before the Lord at Mizpah.
καὶ ἐξῆλθον πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ ἐξεκκλησιάσθη πᾶσα ἡ συναγωγὴ ὡς ἀνὴρ εἰς ἀπὸ δαν καὶ ἕως βηρσαββε καὶ γῆ γαλααδ πρὸς κύριον εἰς μισσηφα
- 2 **Ja koko kansan päämiehet ja kaikki Israelin sukukunnat astuivat esiin Jumalan kansan seurakunnassa: neljäsataa tuhatta miekalla varustettua jalkamiestä.**
And the chiefs of the people, out of all the tribes of Israel, took their places in the meeting of the people of God, four hundred thousand footmen armed with swords.
καὶ ἔστη τὸ κλίμα παντὸς τοῦ λαοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ τετρακόσιοι χιλιάδες ἀνδρῶν πεζῶν σπωμένων ῥομφαίαν

- 3 Ja benjaminilaiset saivat kuulla, että israelilaiset olivat menneet Mispaan. Ja israelilaiset sanoivat: "Kertokaa, kuinka tämä pahateko tapahtui".
(Now the children of Benjamin had word that the children of Israel had gone up to Mizpah.) And the children of Israel said, Make clear how this evil thing took place.
καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ βενιαμὴν ὅτι ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον εἰς μασσηφα καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λαλήσατε ποῦ ἐγένετο ἡ κακία αὕτη
- 4 Niin se leeviläinen mies, murhatun vaimon mies, vastasi ja sanoi: "Minä ja minun sivuvaimoni olimme tulleet Benjaminin Gibeaan yöpyäksemme sinne.
Then the Levite, the husband of the dead woman, said in answer, I came to Gibeah in the land of Benjamin, I and my servant-wife, for the purpose of stopping there for the night.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ λευΐτης ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς τῆς πεφονευμένης καὶ εἶπεν εἰς γαββα τῆς βενιαμὴν ἦλθον ἐγὼ καὶ ἡ παλλακὴ μου καταλῶσαι
- 5 Silloin Gibeaan miehet nousivat minua vastaan ja piirittivät yöllä talon, jossa minä olin. Minut he aikoivat tappaa, minun sivuvaimolleni he tekivät väkivaltaa, niin että hän kuoli.
And the townsmen of Gibeah came together against me, going round the house on all sides by night; it was their purpose to put me to death, and my servant-wife was violently used by them and is dead.
καὶ ἀνέστησαν ἐπ' ἐμὲ οἱ ἄνδρες οἱ παρὰ τῆς γαββα καὶ περιεκύκλωσαν ἐπ' ἐμὲ τὴν οἰκίαν νυκτὸς καὶ ἐμὲ ἠθέλησαν ἀποκτεῖναι καὶ τὴν παλλακὴν μου ἐταπεινώσαν καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ καὶ ἀπέθανεν
- 6 Sitten minä tartuin sivuvaimooni ja paloittelin hänet ja lähetin kappaleet kaikkialle Israelin perintömaahan, koska he olivat tehneet ilkityön ja häpeällisen teon Israelissa.
So I took her, cutting her into parts which I sent through all the country of the heritage of Israel: for they have done an act of shame in Israel.
καὶ ἐπελαβόμην τῆς παλλακῆς μου καὶ ἐμέλισα αὐτὴν καὶ ἐξαπέστειλα ἐν παντὶ ὀρίῳ κληρονομίας ἰσραὴλ ὅτι ἐποίησαν ἀφροσύνην ἐν τῷ ἰσραὴλ
- 7 Katso, nyt olette kaikki tässä, te israelilaiset. Keskustelkaa ja neuvotelkaa tässä paikassa."
Here you all are, you children of Israel; give now your suggestions about what is to be done.
ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ δότε ἑαυτοῖς λόγον καὶ βουλήν
- 8 Silloin nousi kaikki kansa yhtenä miehenä ja sanoi: "Älköön meistä kukaan menkö majallensa, älköön kukaan poistuko kotiinsa.
Then all the people got up as one man and said, Not one of us will go to his tent or go back to his house:
καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἰς λέγων οὐκ εἰσελευσόμεθα ἀνὴρ εἰς τὸ σκηνώμα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐκκλινοῦμεν ἀνὴρ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 9 Tämän me nyt teemme Gibealle: me menemme sitä vastaan arvan mukaan.
But this is what we will do to Gibeah: we will go up against it by the decision of the Lord;
καὶ νῦν τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ποιήσομεν τῇ γαββα ἀναβησόμεθα ἐπ' αὐτὴν ἐν κλήρῳ
- 10 Ja me otamme kymmenen miestä sadasta, Israelin kaikista sukukunnista, ja sata tuhannesta ja tuhat kymmenestä tuhannesta, hankkimaan muonaa kansalle, kun se menee kostamaan Benjaminin Gibealle sen häpeällisen teon, minkä se on tehnyt Israelissa."
And we will take ten men out of every hundred, through all the tribes of Israel, a hundred out of every thousand, a thousand out of every ten thousand, to get food for the people, so that they may give to Gibeah of Benjamin the right punishment for the act of shame they have done in Israel.
καὶ ληψόμεθα δέκα ἄνδρας τοῖς ἑκατὸν καὶ ἑκατὸν τοῖς χιλίοις καὶ χιλίους τοῖς μυρίοις λαβεῖν ἐπισιτισμὸν τῷ λαῷ τοῖς εἰσπορευομένοις ἐπιτελέσαι τῇ γαββα τοῦ βενιαμὴν κατὰ πᾶσαν τὴν ἀφροσύνην ἣν ἐποίησαν ἐν ἰσραὴλ
- 11 Niin kokoontuivat kaikki Israelin miehet kaupunkia vastaan, kuin yhdeksi mieheksi yhtyneinä.
So all the men of Israel were banded together against the town, united like one man.
καὶ συνήχθη πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐκ τῶν πόλεων ὡς ἀνὴρ εἰς ἐρχόμενοι
- 12 Ja Israelin sukukunnat lähettivät miehiä kaikkiin Benjaminin sukuihin sanomaan: "Mikä pahateko onkaan teidän keskuudessanne tehty!
And the tribes of Israel sent men through all the tribe of Benjamin saying, What is this evil which has been done among you?
καὶ ἐξαπέστειλαν αἱ φυλαὶ ἰσραὴλ ἄνδρας ἐν πάσῃ φυλῇ βενιαμὴν λέγοντες τίς ἡ κακία αὕτη ἡ γενομένη ἐν ὑμῖν
- 13 Luovuttakaa nyt ne Gibeaan kelvottomat miehet, surmataksemme heidät ja poistaaksemme pahan Israelista." Mutta benjaminilaiset eivät tahtoneet kuulla veljiensä, israelilaisia.
Now give up those good-for-nothing persons in Gibeah so that we may put them to death, clearing away the evil from Israel. But the children of Benjamin would not give ear to the voice of their brothers, the children of Israel.
καὶ νῦν δότε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀσεβεῖς τοὺς ἐν γαββα τοὺς υἱοὺς βελιαλ καὶ θανατώσωμεν αὐτοὺς καὶ ἐξαροῦμεν κακίαν ἐξ ἰσραὴλ καὶ οὐκ ἠθέλησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὴν εἰσακοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ
- 14 Niin benjaminilaiset kokoontuivat kaupungeistaan Gibeaan lähteäksensä sotaan israelilaisia vastaan.
And the children of Benjamin came together from all their towns to Gibeah, to go to war with the children of Israel.
καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὴν ἐκ τῶν πόλεων αὐτῶν εἰς γαββα ἐξελθεῖν τοῦ πολεμήσαι μετὰ υἱῶν ἰσραὴλ

- 15 Sinä päivänä pidettiin benjaminilaisten katselmus, ja heitä oli muista kaupungeista kaksikymmentäkuusi tuhatta miekkamiestä, paitsi Gibeon asukkaita, joita katselmuksessa oli seitsemänsataa valiomiestä.
And the children of Benjamin who came that day from the towns were twenty-six thousand men armed with swords, in addition to the people of Gibeon, numbering seven hundred of the best fighting-men,
καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἐκ τῶν πόλεων εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν χωρὶς τῶν κατοικούντων τὴν γαββα οὗτοι ἐπεσκέπησαν ἑπτακόσιοι ἄνδρες νεανίσκοι ἐκλεκτοὶ
- 16 Kaikesta tästä väestä oli seitsemänsataa valiomiestä vasenkätistä; jokainen näistä osasi lingota kiven hiuskarvalleen, hairahtumatta.
Who were left-handed, able to send a stone at a hair without error.
ἀμφοτεροδέξιοι πάντες οὗτοι σφενδονῆται βάλλοντες λίθους πρὸς τὴν τρίχα καὶ οὐ διαμαρτάνοντες
- 17 Myös pidettiin Israelin miesten katselmus, ja heitä oli, paitsi benjaminilaisia, neljäsataa tuhatta miekkamiestä, kaikki sotilaita.
And the men of Israel, other than Benjamin, were four hundred thousand in number, all armed with swords; they were all men of war.
καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ ἐπεσκέπησαν χωρὶς τῶν υἱῶν βενιαμὴν τετρακόσια χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομφαίαν πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμισταί
- 18 Ja he nousivat ja lähtivät Beeteliin ja kysyivät Jumalalta. Israelilaiset sanoivat: "Kenen meistä on ensiksi lähettävä taistelemaan benjaminilaisia vastaan?" Herra vastasi: "Juuda ensiksi".
And they got up and went up to Beth-el to get directions from God, and the children of Israel said, Who is to be the first to go up to the fight against the children of Benjamin? And the Lord said, Judah is to go up first.
καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀνέβησαν εἰς βαιθηλ καὶ ἐπηρώτησαν ἐν τῷ θεῷ καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τίς ἀναβήσεται ἡμῖν ἀφηγούμενος πολεμῆσαι μετὰ βενιαμὴν καὶ εἶπεν κύριος ἰουδας ἀναβήσεται ἀφηγούμενος
- 19 Ja israelilaiset lähtivät liikkeelle seuraavana aamuna ja asettuivat leiriin Gibeon edustalle.
So the children of Israel got up in the morning and put themselves in position against Gibeon.
καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὴν γαββα
- 20 Ja Israelin miehet lähtivät taistelemaan Benjaminia vastaan, ja Israelin miehet asettuivat sotarintaan heitä vastaan Gibeon edustalle.
And the men of Israel went out to war against Benjamin (and the men of Israel put their forces in fighting order against them at Gibeon).
καὶ ἐξῆλθεν πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ εἰς πόλεμον μετὰ βενιαμὴν καὶ παρετάξαντο μετ' αὐτῶν εἰς πόλεμον ἀνὴρ ἰσραηλ πρὸς τὴν γαββα
- 21 Mutta benjaminilaiset ryntäsivät ulos Gibeasta ja kaatoivat sinä päivänä Israelista kaksikymmentäkaksi tuhatta miestä.
Then the children of Benjamin came out from Gibeon, cutting down twenty-two thousand of the Israelites that day.
καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ βενιαμὴν ἐκ τῆς πόλεως καὶ διέφθειραν ἐν ἰσραηλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν
- 22 Mutta kansa, Israelin miehet, rohkaisivat mielensä ja asettuivat jälleen sotarintaan samalle paikalle, mihin olivat asettuneet ensimmäisenä päivänä.
But the people, the men of Israel, taking heart again, put their forces in order and took up the same position as on the first day.
καὶ ἐνίσχυσεν ἀνὴρ ἰσραηλ καὶ προσέθεντο παρατάξασθαι πόλεμον ἐν τῷ τόπῳ ᾧ παρετάξαντο ἐκεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ
- 23 Sillä kun israelilaiset menivät ja itkivät Herran edessä iltaan asti ja kysyivät Herralta sanoen: "Onko minun vielä ryhdyttävä taisteluun veljiäni, benjaminilaisia, vastaan?" niin Herra vastasi: "Menkää heitä vastaan".
Now the children of Israel went up, weeping before the Lord till evening, requesting the Lord and saying, Am I to go forward again to the fight against the children of Benjamin my brother? And the Lord said, Go up against him.
καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καὶ ἔκλαυσαν ἐνώπιον κυρίου ἕως ἑσπέρας καὶ ἐπηρώτησαν ἐν κυρίῳ λέγοντες εἰ προσθῶ προσγγίσει εἰς πόλεμον μετὰ βενιαμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου καὶ εἶπεν κύριος ἀνὰ βῆτε πρὸς αὐτόν
- 24 Ja toisena päivänä israelilaiset lähenivät benjaminilaisia;
So the children of Israel went forward against the children of Benjamin the second day.
καὶ προσήλθοσαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ πρὸς βενιαμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ
- 25 niin benjaminilaiset toisena päivänä ryntäsivät Gibeasta heitä vastaan ja kaatoivat israelilaisia vielä kahdeksantoista tuhatta miestä, kaikki miekkamiehiä.
And the second day Benjamin went out against them from Gibeon, cutting down eighteen thousand men of the children of Israel, all swordsmen.
καὶ ἐξῆλθεν βενιαμὴν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν ἐκ τῆς γαββα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ καὶ διέφθειρεν ἐκ τοῦ λαοῦ ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν πάντες οὗτοι ἑσπασμένοι ῥομφαίαν

- 26 Silloin kaikki israelilaiset, koko kansa, lähtivät ja tulivat Beeteliin ja itkivät ja istuivat siellä Herran edessä ja paastosivat sen päivän aina iltaan asti; ja he uhrasivat polttouhreja ja yhteysuhreja Herran edessä.
Then all the children of Israel, and all the people, went up to Beth-el, weeping and waiting there before the Lord, going without food all day till evening, and offering burned offerings and peace-offerings before the Lord.
καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἤλθοσαν εἰς βαιθηλ καὶ ἐκλαυσαν ἔναντι κυρίου καὶ ἐνήστευσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἀνήνεγκαν ὀλοκαυτώματα σωτηρίου ἔναντι κυρίου
- 27 Ja israelilaiset kysyivät Herralta - sillä Jumalan liitonarkki oli siihen aikaan siellä,
And the children of Israel made request to the Lord, (for the ark of the agreement of the Lord was there in those days,
καὶ ἐπηρώτησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ καὶ ἐκεῖ ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
- 28 ja Piinehas, Aaronin pojan Eleasarin poika, seisoi siihen aikaan sen edessä - ja sanoivat: "Onko minun vielä lähdeittävä taisteluun veljiäni, benjaminilaisia, vastaan, vai onko minun siitä luovuttava?" Herra vastasi: "Lähtekää; sillä huomenna minä annan heidät sinun käsiisi".
And Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron, was in his place before it,) and said, Am I still to go on with the fight against the children of Benjamin my brother, or am I to give it up? And the Lord said, Go on; for tomorrow I will give him into your hands.
καὶ φινεεὺς υἱὸς ελεάζαρ υἱοῦ ααρων παρεστηκὼς ἐνώπιον αὐτῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις λέγων εἰ προσθῶ ἔτι ἐξελεθῆν εἰς πόλεμον μετὰ υἱῶν βενιαμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου ἢ κοπάσω καὶ εἶπεν κύριος ὅτι ἀνάβητε ὅτι αὐτὸν παραδώσω αὐτὸν ἐν χειρὶ σου
- 29 Silloin Israel asetti väijytyksiä Gibeon ympärille.
So Israel put men secretly all round Gibeah to make a surprise attack on it.
καὶ ἔθηκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἔνεδρα ἐν τῇ γαββα κύκλῳ
- 30 Ja israelilaiset menivät kolmantena päivänä benjaminilaisia vastaan ja asettuivat sotarintaan Gibeaa vastaan niinkuin edellisilläkin kerroilla.
And the children of Israel went up against the children of Benjamin on the third day, and put themselves in fighting order against Gibeah as before.
καὶ ἔταξεν ἰσραὴλ πρὸς τὸν βενιαμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ παρετάξαντο πρὸς γαββα καθὼς ἅπαξ καὶ ἅπαξ
- 31 Ja benjaminilaiset ryntäsivät ulos kansaa vastaan, mutta tulivat eristetyiksi kaupungista; ja niinkuin edellisilläkin kerroilla he aluksi saivat lyödyksi kansaa kuoliaaksi niillä valtateilla, joista toinen vie Beeteliin, toinen kedon yli Gibeaan, noin kolmekymmentä Israelin miestä.
And the children of Benjamin went out against the people, moving away from the town; and as before, at their first attack, they put to death about thirty men of Israel on the highways, of which one goes up to Beth-el and the other to Gibeah, and in the open country.
καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ βενιαμὴν εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ καὶ ἐξελεκίσθησαν ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρξαντο τύπτειν ἐκ τοῦ λαοῦ καθὼς ἅπαξ καὶ ἅπαξ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἧ ἐστὶν μία ἀναβαίνουσα εἰς βαιθηλ καὶ μία ἀναβαίνουσα εἰς γαββα ἐν τῷ ἀγρῷ ὡσεὶ τριάκοντα ἀνδρας ἐν τῷ ἰσραὴλ
- 32 Ja benjaminilaiset sanoivat: "Me voitimme heidät nyt niinkuin ennenkin"; mutta israelilaiset sanoivat: "Paetkaamme ja eristäkäämme heidät kaupungista valtateille".
And the children of Benjamin said, They are giving way before us as at first. But the children of Israel said, Let us go in flight and get them away from the town, into the highways.
καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ βενιαμὴν προσκόπτουσιν ἐνώπιον ἡμῶν καθὼς ἐμπροσθεν καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἶπαν φύγωμεν καὶ ἐκπάσομεν αὐτοὺς ἐκ τῆς πόλεως εἰς τὰς ὁδοὺς
- 33 Niin kaikki Israelin miehet nousivat, kukin paikaltaan, ja asettuivat sotarintaan Baal-Taamariin; ja väijyksissä oleva Israelin joukko syöksyi esiin paikaltaan Geban aukealta.
So all the men of Israel got up and put themselves in fighting order at Baal-tamar: and those who had been waiting secretly to make a surprise attack came rushing out of their place on the west of Geba.
καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀνέστη ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ παρετάξαντο ἐν βααλθαμαρ καὶ τὸ ἔνεδρον ἰσραὴλ ἐπάλαιεν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ ἀπὸ δυσμῶν τῆς γαββα
- 34 Niin tuli kymmenentuhatta valiomiestä koko Israelista Gibeon edustalle, ja syntyi ankara taistelu; eivätkä he huomanneet, että onnettomuus oli kohtaamassa heitä.
And they came in front of Gibeah, ten thousand of the best men in all Israel, and the fighting became more violent; but the children of Benjamin were not conscious that evil was coming on them.
καὶ παρεγένοντο ἐξ ἐναντίας τῆς γαββα δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐκ παντὸς ἰσραὴλ καὶ ὁ πόλεμος ἐβαρύνθη καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἀφῆται αὐτῶν ἡ κακία
- 35 Ja Herra antoi Israelin voittaa Benjaminin, ja israelilaiset kaatoivat sinä päivänä Benjaminista kaksikymmentäviisi tuhatta ja sata miestä, kaikki miekkamiehiä.
Then the Lord sent sudden fear on Benjamin before Israel; and that day the children of Israel put to death twenty-five thousand, one hundred men of Benjamin, all of them swordsmen.
καὶ ἐτρόπωσεν κύριος τὸν βενιαμὴν κατὰ πρόσωπον ἰσραὴλ καὶ διέφθειραν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῷ βενιαμὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδας καὶ ἑκατὸν ἀνδρας πάντες οὗτοι σπόμενοι ῥομφαίαν
- 36 Nyt benjaminilaiset näkivät olevansa voitettut. Mutta Israelin miehet väistyivät benjaminilaisten tieltä, sillä he luottivat väijytykseen, jonka olivat asettaneet Gibeaa vastaan.
So the children of Benjamin saw that they were overcome: and the men of Israel had given way before Benjamin, putting their faith in the watchers who were to make the surprise attack on Gibeah.
καὶ εἶδεν βενιαμὴν ὅτι τετρόπεται καὶ ἔδωκεν ἀνὴρ ἰσραὴλ τῷ βενιαμὴν τόπον ὅτι ἤλπισαν ἐπὶ τὸ ἔνεδρον ὃ ἔταξαν πρὸς τὴν γαββα

- 37 Silloin väijyksissä ollut joukko riensi ja karkasi Gibeaan; väijyksissä ollut joukko meni ja surmasi kaikki kaupungin asukkaat miekan terällä.
And the watchers, rushing on Gibeah and overrunning it, put all the town to the sword without mercy.
καὶ τὸ ἔνεδρον ὄρμησεν καὶ ἐξεχύθησεν πρὸς τὴν γαββα καὶ ἐπορεύθη τὸ ἔνεδρον καὶ ἐπάταξαν ὅλην τὴν πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας
- 38 Ja Israelin miehet olivat sopineet väijyksissä olevan joukon kanssa, että se panisi sakean savupilven nousemaan kaupungista.
Now the sign fixed between the men of Israel and those making the surprise attack was that when they made a pillar of smoke go up from the town,
καὶ ἡ συνταγὴ ἦν ἀνδρὶ ἰσραηλ πρὸς τὸ ἔνεδρον τοῦ ἀνεύγκαι αὐτοὺς πυρσὸν τοῦ καπνοῦ τῆς πόλεως
- 39 Kun siis Israelin miehet olivat kääntyneet pakosalle taistelussa, ja kun Benjaminin miehet aluksi olivat lyöneet kuoliaaksi Israelin miehiä noin kolmekymmentä miestä ja sanoneet: "Varmasti me voitamme heidät niinkuin ensimmäisessäkin taistelussa",
The men of Israel were to make a turn about in the fight. And Benjamin had overcome and put to death about thirty of the men of Israel, and were saying, Certainly they are falling back before us as in the first fight.
καὶ ἀνέστρεψαν ἀνὴρ ἰσραηλ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ βενιαμιν ἦρκεται τοῦ τύπτειν τραυματίας ἐν τῷ ἀνδρὶ ἰσραηλ ὡσεὶ τριάκοντα ἀνδρας ὅτι εἶπαν πλὴν τροπούμενος τροποῦται ἐναντίον ἡμῶν καθὼς ὁ πόλεμος ὁ ἐμπροσθεν
- 40 niin alkoi pilvi, savupatsas, nousta kaupungista. Ja kun benjaminilaiset kääntyivät taaksepäin, niin katso, koko kaupunki nousi savuna taivasta kohti.
Then the sign went up out of the town in the pillar of smoke, and the Benjamites, turning back, saw all the town going up in smoke to heaven.
καὶ ὁ πυρσὸς ἦρξατο ἀναβαίνειν ἐκ τῆς πόλεως στῦλος καπνοῦ καὶ ἐπέβλεψεν βενιαμιν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ ἀνέβη συντέλεια τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν
- 41 Israelin miehet kääntyivät takaisin, mutta Benjaminin miehet kauhistuivat, sillä he näkivät, että onnettomuus oli kohdannut heitä.
And the men of Israel had made a turn about, and the men of Benjamin were overcome with fear, for they saw that evil had overtaken them.
καὶ ἀνὴρ ἰσραηλ ἀπέστρεψεν καὶ ἔσπευσεν ἀνὴρ βενιαμιν καὶ εἶδεν ὅτι ἦπται αὐτοῦ ἡ κακία
- 42 Ja he kääntyivät pakoon Israelin miesten edestä erämaan tielle, mutta sota seurasi heitä kintereillä; ja sikäläisten kaupunkien asukkaat kaatoivat heitä heidän keskeltänsä.
So turning their backs on the men of Israel, they went in the direction of the waste land; but the fight overtook them; and those who came out of the town were heading them off and putting them to the sword.
καὶ ἐκλιναν ἐνώπιον ἀνδρὸς ἰσραηλ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐρήμου καὶ ὁ πόλεμος κατέφθασεν αὐτὸν καὶ οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων διέφθειραν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 43 He saartoivat Benjaminin, ajoivat heitä takaa ja tallasivat heitä maahan levähdyspaikassa ja aina Gibeaan kohdalle asti, auringonnousuun päin.
And crushing Benjamin down, they went after them, driving them from Nohah as far as the east side of Gibeah.
καὶ ἔκοψαν τὸν βενιαμιν καταπαῦσαι αὐτὸν κατάπαυσιν καὶ κατεπάτησαν αὐτὸν ἕως ἐξ ἐναντίας τῆς γαββα ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου
- 44 Niin kaatui Benjaminista kahdeksantoistatuhatta miestä, kaikki sotakuntoisia miehiä.
Eighteen thousand men of Benjamin came to their death, all strong men of war.
καὶ ἔπεσαν ἐκ τοῦ βενιαμιν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδες ἀνδρῶν σὺν πᾶσιν τούτοις ἀνδρες δυνατοί
- 45 He kääntyivät ja pakenivat erämaahan päin, Rimmonin kalliolle; mutta israelilaiset tekivät heistä valtateilla vielä jälkikorjuun, surmaten viisituhatta miestä, ja seurasivat heitä kintereillä aina Gideomiin asti ja surmasivat heitä kaksituhatta miestä.
And turning, they went in flight to the rock of Rimmon in the waste land: and on the highways five thousand of them were cut off by the men of Israel, who, pushing on hard after them to Geba, put to death two thousand more.
καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἐφυγον εἰς τὴν ἐρημον πρὸς τὴν πέτραν τὴν ρεμμων καὶ ἐκαλαμήσαντο ἐν ταῖς ὁδοῖς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ προσεκολλήθησαν ὀπίσω αὐτοῦ ἕως γαδααμ καὶ ἐπάταξαν ἐξ αὐτῶν δισχιλίους ἀνδρας
- 46 Kaikkiaan oli niitä, jotka sinä päivänä kaatuivat Benjaminista, kaksikymmentäviisi tuhatta miekkamiestä, kaikki sotakuntoisia miehiä.
So twenty-five thousand of the swordsmen of Benjamin came to their end that day, all strong men of war.
καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ πεπτωκότες ἐν τῷ βενιαμιν εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν σπομένων ῥομφαίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ σὺν πᾶσι τούτοις ἀνδρες δυνατοί
- 47 Ja heitä kääntyi pakoon erämaahan päin, Rimmonin kalliolle, kuusisataa miestä. Ja he jäivät Rimmonin kalliolle neljäksi kuukaudeksi.
But six hundred men, turning back, went in flight to the rock of Rimmon in the waste land, and were living on the rock of Rimmon for four months.
καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἐφυγον εἰς τὴν ἐρημον πρὸς τὴν πέτραν τὴν ρεμμων ἑξακόσιοι ἀνδρες καὶ ἐκάθισαν ἐν τῇ πέτρᾳ ρεμμων τετράμηνον

- 48 Mutta Israelin miehet palasivat takaisin benjaminilaisten luo ja surmasivat heidät miekan terällä, kaupungin sekä vahingoittumatta jääneet ihmiset että eläimet, kaiken, minkä tapasivat; myöskin pistivät he tuleen kaikki kaupungit, joihin tulivat.
And the men of Israel, turning again against the children of Benjamin, put to the sword without mercy all the towns and the cattle and everything there was, burning every town which came into their hands.
καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀπέκλεισεν τοὺς υἱοὺς βενιαμὴν καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπὸ πόλεως ἐξῆς ἕως κτήνους ἕως παντὸς τοῦ εὐρεθέντος εἰς πάσας τὰς πόλεις καὶ τὰς πόλεις τὰς εὐρεθῆσας ἐξᾶπέστειλαν ἐν πυρὶ
- 1 Israelin miehet olivat vannoneet Mispassa ja sanoneet: "Ei kukaan meistä anna tyttärtään benjaminilaiselle vaimoksi".
Now the men of Israel had taken an oath in Mizpah, saying, Not one of us will give his daughter as a wife to Benjamin.
καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν μασσηφα λέγων ἀνὴρ ἐξ ἡμῶν οὐ δώσει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ βενιαμὴν εἰς γυναῖκα
- 2 Ja kansa tuli Beeteliin, ja he istuivat siellä aina iltaan asti Jumalan edessä, korottivat äänensä ja itkivät katkerasti.
And the people came to Beth-el, waiting there till evening before God, and gave themselves up to bitter weeping.
καὶ παρεγένοντο πᾶς ὁ λαὸς εἰς μασσηφα καὶ βαιθηλ καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖ ἕως ἑσπέρας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν
- 3 ja sanoivat: "Miksi, oi Herra, Israelin Jumala, on Israelissa käynyt niin, että Israelista nyt puuttuu yksi sukukunta?"
And they said, O Lord, the God of Israel, why has this fate come on Israel, that today one tribe has been cut off from Israel?
καὶ εἶπαν ἵνα τί κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐγένηθη αὕτη ἐν τῷ ἰσραὴλ τοῦ ἐπισκεπῆναι σήμερον ἐν τῷ ἰσραὴλ φυλὴν μίαν
- 4 Varhain seuraavana päivänä kansa nousi ja rakensi sinne alttarin ja uhrasi polttouhreja ja yhteysuhreja.
Then on the day after, the people got up early and made an altar there, offering burned offerings and peace-offerings.
καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐπαύριον καὶ ὄρθρισεν ὁ λαὸς καὶ ὠκοδόμησαν ἐκεῖ θυσιαστήριον καὶ ἀνήνεγκαν ὀλοκαυτώματα σωτηρίου
- 5 Ja israelilaiset sanoivat: "Onko yhdessäkään Israelin sukukunnassa ketään, joka ei ole tullut seurakunnan kanssa tänne Herran eteen?" Sillä siitä, joka ei tulisi Herran luo Mispaan, oli vannottu ankara vala: "Hän on kuolemalla rangaistava".
And the children of Israel said, Who is there among all the tribes of Israel, who did not come up to the Lord at the meeting of all Israel? For they had taken a great oath that whoever did not come up to Mizpah to the Lord was to be put to death.
καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τίς ὁ μὴ ἀναβῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ πρὸς κύριον ὅτι ὄρκος μέγας ἦν τῷ μὴ ἀναβάντι πρὸς κύριον εἰς μασσηφα λέγοντες θανάτῳ ἀποθανεῖται
- 6 Ja israelilaisten tuli sääli veljeänsä Benjaminia, ja he sanoivat: "Tänä päivänä on yksi sukukunta hakattu pois Israelista.
And the children of Israel were moved with pity for Benjamin their brother, saying, Today one tribe has been cut off from Israel.
καὶ παρεκλήθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ περὶ βενιαμὴν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν καὶ εἶπαν ἀφήρηται σήμερον φυλὴ μία ἐξ ἰσραὴλ
- 7 Mitä meidän on tehtävä, että jäljelle jääneet saavat vaimoja? Sillä itse me olemme vannoneet Herran kautta, ettemme anna heille tyttäriämme vaimoiksi."
What are we to do about wives for those who are still living? For we have taken an oath by the Lord that we will not give them our daughters for wives.
τί ποιήσωμεν αὐτοῖς τοῖς ὑπολειφθεῖσιν εἰς γυναῖκας καὶ ἡμεῖς ὠμόσαμεν ἐν κυρίῳ τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν εἰς γυναῖκας
- 8 Ja he kysyivät: "Onko Israelin sukukunnissa ainoatakaan, joka ei ole tullut Herran eteen Mispaan?" Ja katso, Gileadin Jaabeksesta ei ollut ketään tullut leiriin, seurakuntakokoukseen.
And they said, Which one of the tribes of Israel did not come up to Mizpah to the Lord? And it was seen that no one had come from Jabesh-gilead to the meeting.
καὶ εἶπαν τίς μία τῶν φυλῶν ἰσραὴλ ἦτις οὐκ ἀνέβη πρὸς κύριον εἰς μασσηφα καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦλθεν ἀνὴρ εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπὸ ἰαβὶς γαλααδ εἰς τὴν ἐκκλησίαν
- 9 Sillä kun kansasta pidettiin katselmus, niin katso, siellä ei ollut ketään Gileadin Jaabeksen asukkaista.
For when the people were numbered, not one man of the people of Jabesh-gilead was present.
καὶ ἐπεσκέπη ὁ λαὸς καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἀνὴρ ἀπὸ τῶν κατοικοῦντων ἰαβὶς γαλααδ
- 10 Niin kansa lähetti sinne kaksitoistatuhatta sotakuntoista miestä ja käski heitä sanoen: "Menkää ja surmatkaa miekan terällä Gileadin Jaabeksen asukkaat vaimoineen ja lapsineen.
So they (the meeting) sent twelve thousand of the best fighting-men, and gave them orders, saying, Go and put the people of Jabesh-gilead to the sword without mercy, with their women and their little ones.
καὶ ἀπέστειλαν ἐκεῖ ἡ συναγωγὴ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐνετείλαντο αὐτοῖς λέγοντες πορεύθητε καὶ πατάξατε πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἰαβὶς γαλααδ ἐν στόματι ῥομφαίας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὸν λαόν
- 11 Tehkää näin: kaikki miehenpuolet ja kaikki naiset, jotka ovat yhtyneet mieheen, vihkikää tuhon omiksi."
And this is what you are to do: every male, and every woman who has had sex relations with a man, you are to put to the curse, but you are to keep safe the virgins. And they did so.
καὶ οὗτος ὁ λόγος ὃν ποιήσετε πᾶν ἀρσενικὸν καὶ πᾶσαν γυναῖκα γινώσκουσαν κοίτην ἀρσενος ἀναθηματιεῖτε

- 12 Ja Gileadin Jaabeksen asukkaista he löysivät neljäsataa nuorta naista, jotka olivat neitsyitä eivätkä olleet yhtyneet mieheen; ja he veivät nämä leiriin Siiloon, joka on Kanaanin maassa.
Now there were among the people of Jabesh-gilead four hundred young virgins who had never had sex relations with a man; these they took to their tents in Shiloh in the land of Canaan.
καὶ ἔβρον ἀπὸ τῶν κατοικοῦντων ἰαβὶς γαλααδ τετρακοσίας νεάνιδας παρθένους αἱ οὐκ ἔγνωσαν ἄνδρα εἰς κοίτην ἄρσεως καὶ ἦγον αὐτάς εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς σηλω ἣ ἔστιν ἐν γῆ χανααν
- 13 Sitten koko kansa lähetti sanansaattajia puhumaan benjaminilaisten kanssa, jotka olivat Rimmonin kalliolla, ja tarjosi heille rauhaa.
And all the meeting sent to the men of Benjamin who were in the rock of Rimmon, offering them peace.
καὶ ἀπέστειλεν πᾶσα ἡ συναγωγὴ καὶ ἐλάλησαν πρὸς βενιαμιν τὸν ἐν τῇ πέτρᾳ ρεμμων καὶ ἐκάλεσαν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην
- 14 Silloin benjaminilaiset palasivat takaisin, ja heille annettiin ne naiset, jotka oli jätetty henkiin Gileadin Jaabeksen naisista. Mutta ne eivät riittäneet heille.
Then Benjamin came back; and they gave them the women whom they had kept from death among the women of Jabesh-gilead: but still there were not enough for them.
καὶ ἀπέστρεψεν βενιαμιν πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὰς γυναῖκας αἵτινες ἦσαν ἐκ τῶν γυναικῶν ἰαβὶς γαλααδ καὶ ἤρσεν αὐτοῖς οὕτως
- 15 Niin kansan tuli sääli Benjaminia, koska Herra oli tehnyt aukon Israelin sukukuntiin.
And the people were moved with pity for Benjamin, because the Lord had let his wrath loose on the tribes of Israel.
καὶ ὁ λαὸς παρεκλήθη τῷ βενιαμιν ὅτι ἐποίησεν κύριος διακοπήν ἐν ταῖς φυλαῖς ἰσραηλ
- 16 Ja kansan vanhimmat sanoivat: "Mitä meidän on tehtävä, että jäljelle jääneet saisivat vaimoja? Sillä ovathan naiset hävitetyt Benjaminista."
Then the responsible men of the meeting said, What are we to do about wives for the rest of them, seeing that the women of Benjamin are dead?
καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς τί ποιήσωμεν τοῖς ἐπιλοιποῖς εἰς γυναῖκας ὅτι ἠφάνισται ἐκ τοῦ βενιαμιν γυνή
- 17 Ja he sanoivat: "Pelastuneiden perintöomaisuus on jäävä Benjaminille, ettei yksikään sukukunta häviäisi Israelista.
And they said, How is the rest of Benjamin to be given offspring so that one tribe of Israel may not be put out of existence,
καὶ εἶπαν κληρονομία διασσεφωσμένη τῷ βενιαμιν καὶ οὐ μὴ ἐξαλειφθῆ φυλὴ ἐξ ἰσραηλ
- 18 Mutta itse me emme voi antaa heille tyttäriämme vaimoiksi, sillä israelilaiset ovat vannoneet ja sanoneet: kirottu olkoon se, joka antaa vaimon benjaminilaiselle."
Seeing that we may not give them our daughters as wives? For the children of Israel had taken an oath, saying, Cursed is he who gives a wife to Benjamin.
καὶ ἡμεῖς οὐ δυνασόμεθα δοῦναι αὐτοῖς γυναῖκας ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν ὅτι ὠμόσαμεν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ λέγοντες ἐπικατάρατος ὁ διδοὺς γυναῖκα τῷ βενιαμιν
- 19 Niin he sanoivat: "Katso, joka vuosi vietetään Herran juhla Siilossa, joka on pohjoiseen päin Beetelistä, auringonnousuun päin siitä valtatiestä, joka vie Beetelistä Sikemiin, ja etelään päin Lebonasta".
And they said, See, every year there is a feast of the Lord in Shiloh, which is to the north of Beth-el, on the east side of the highway which goes up from Beth-el to Shechem, and on the south of Lebonah.
καὶ εἶπαν ἑορτὴ τῷ κυρίῳ ἐν σηλω ἄφ' ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἣ ἔστιν ἀπὸ βορρᾶ τῆς βαιθηλ κατ' ἀνατολὰς ἡλίου ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀναβαινούσῃ ἐκ βαιθηλ εἰς σικιμα καὶ ἀπὸ νότου τοῦ λιβάνου τῆς λεβωνα
- 20 Ja he käskivät benjaminilaisia sanoen: "Menkää ja asettukaa väijyksiin viinitarhoihin.
And they said to the men of Benjamin, Go into the vine-gardens, waiting there secretly,
καὶ ἐνετείλαντο τοῖς υἱοῖς βενιαμιν λέγοντες διέλθατε καὶ ἐνεδρεύσατε ἐν τοῖς ἀμπελώσιν
- 21 Kun näette Siilon tyttären tulevan ulos karkeloimaan, niin rynnätkää viinitarhoista ja ryöstäkää jokainen itsellenne vaimo Siilon tyttäristä ja lähtekää Benjaminin maahan.
And watching; and if the daughters of Shiloh come out to take part in the dances, then come from the vine-gardens and take a wife for every one of you from among the daughters of Shiloh, and go back to the land of Benjamin.
καὶ ὤψεσθε καὶ ἰδοὺ ὡς ἂν ἐξέλθωσιν αἱ θυγατέρες τῶν κατοικοῦντων σηλω ἐν σηλω χορεύσαι ἐν χοροῖς καὶ ἐξελεύσεσθε ἀπὸ τῶν ἀμπελώνων καὶ ἀρπάσετε ἀνὴρ ἑαυτῷ γυναῖκα ἀπὸ τῶν θυγατέρων σηλω καὶ ἀπελεύσεσθε εἰς γῆν βενιαμιν
- 22 Ja kun heidän isänsä tai veljensä tulevat valittamaan meille, niin me sanomme heille: 'Lahjoittakaa heidät meille, sillä ei kukaan meistä ole ottanut sodassa vaimoa. Ettehän te ole itse antaneet niitä heille; muuten olisitte joutuneet vikapäiksi.'
And when their fathers or their brothers come and make trouble, you are to say to them, Give them to us as an act of grace; for we did not take them as wives for ourselves in war; and if you yourselves had given them to us you would have been responsible for the broken oath.
καὶ ἔσται ὅταν ἔλθωσιν οἱ πατέρες αὐτῶν ἢ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κρίνεσθαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐροῦμεν πρὸς αὐτοὺς ἐλεήσατε αὐτοὺς ὅτι οὐκ ἔλαβον ἀνὴρ γυναῖκα αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ οὐ γὰρ ὑμεῖς δεδῶκατε αὐτοῖς κατὰ τὸν καιρὸν ἐπλημμελήσατε

- 23 Benjaminilaiset tekivät niin ja ottivat lukumääränsä mukaan itselleen vaimoja karkeloivien joukosta, ryöstäen heidät. Sitten he palasivat perintöosaansa ja rakensivat uudestaan kaupungit ja asettuivat niihin.
So the men of Benjamin did this, and got wives for themselves for every one of their number, taking them away by force from the dance; then they went back to their heritage, building up their towns and living in them.
καὶ ἐποίησαν οὗτως οἱ υἱοὶ βενιαμιν καὶ ἔλαβον γυναῖκας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ τῶν χορευουσῶν ὡς διήρπασαν καὶ ἀπῆλθον καὶ ἀπέστρεψαν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν αὐτῶν καὶ ὠκοδόμησαν ἐν αὐτοῖς πόλεις καὶ κατόκησαν ἐν αὐταῖς
- 24 Silloin israelilaisetkin vaelsivat sieltä, kukin sukukuntaansa ja sukuunsa, ja menivät sieltä kukin perintöosallensa.
Then the children of Israel went away from there, every man to his tribe and his family, every man went back to his heritage.
καὶ περιεπάτησαν ἐκεῖθεν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἀνὴρ εἰς τὴν φυλὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν συγγένειαν αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθον ἐκεῖθεν ἀνὴρ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ
- 1 Siihen aikaan kun tuomarit hallitsivat, tuli nälänhätä maahan. Silloin muuan Juudan Beetlehemin mies lähti sieltä ja asettui vaimonsa ja kahden poikansa kanssa muukalaisena asumaan Mooabin maahan.
Now there came a time, in the days of the judges, when there was no food in the land. And a certain man went from Beth-lehem-judah, he and his wife and his two sons, to make a living-place in the country of Moab.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κρίνειν τοὺς κριτὰς καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῆ καὶ ἐπορεύθη ἀνὴρ ἀπὸ βαιθλεεμ τῆς ἰουδα τοῦ παρικοῦσαι ἐν ἀγρῷ μοαβ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ
- 2 Miehen nimi oli Elimelek, hänen vaimonsa nimi oli Noomi ja hänen kahden poikansa nimet Mahlon ja Kiljon; he olivat efratilaista Juudan Beetlehemistä. Niin he tulivat Mooabin maahan ja oleskelivat siellä.
And the name of the man was Elimelech, and the name of his wife Naomi, and the name of his two sons Mahlon and Chilion, Ephrathites of Beth-lehem-judah. And they came into the country of Moab, and were there for some time.
καὶ ὄνομα τῷ ἀνδρὶ ἀβιμελεχ καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ νοεμιν καὶ ὄνομα τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ μααλων καὶ χελαιων εφραθαῖοι ἐκ βαιθλεεμ τῆς ἰουδα καὶ ἦλθον εἰς ἀγρὸν μοαβ καὶ ἦσαν ἐκεῖ
- 3 Ja Elimelek, Noomin mies, kuoli, ja Noomi jäi jälkeen kahden poikansa kanssa.
And Elimelech, Naomi's husband, came to his end; and only her two sons were with her.
καὶ ἀπέθανεν ἀβιμελεχ ὁ ἀνὴρ τῆς νοεμιν καὶ κατελείφθη αὐτὴ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῆς
- 4 Nämä ottivat itselleen moabilaiset vaimot; toisen nimi oli Orpa ja toisen nimi Ruut. Ja he asuivat siellä noin kymmenen vuotta.
And they took two women of Moab as their wives: the name of the one was Orpah, and the name of the other Ruth; and they went on living there for about ten years.
καὶ ἔλαβον ἑαυτοῖς γυναῖκας μοαβίτιδας ὄνομα τῇ μιᾷ ορφα καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ ρουθ καὶ κατόκησαν ἐκεῖ ὡς δέκα ἔτη
- 5 Ja myös nuo molemmat, Mahlon ja Kiljon, kuolivat, niin että vaimo jäi yksin jälkeen kahdesta pojastaan ja miehestään.
And Mahlon and Chilion came to their end; and the woman was without her two sons and her husband.
καὶ ἀπέθανον καὶ γὰρ ἀμφότεροι μααλων καὶ χελαιων καὶ κατελείφθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτῆς
- 6 Silloin hän nousi miniöineen palataksensa takaisin Mooabin maasta, sillä hän oli kuullut Mooabin maassa, että Herra oli pitänyt kansastansa huolen ja antanut sille leipää.
So she and her daughters-in-law got ready to go back from the country of Moab, for news had come to her in the country of Moab that the Lord, in mercy for his people, had given them food.
καὶ ἀνέστη αὐτὴ καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτῆς καὶ ἀπέστρεψαν ἐξ ἀγροῦ μοαβ ὅτι ἤκουσαν ἐν ἀγρῷ μοαβ ὅτι ἐπέσκεπται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ δοῦναι αὐτοῖς ἄρτους
- 7 Niin hän lähti yhdessä molempien miniänsä kanssa siitä paikasta, jossa oli oleskellut. Ja heidän tietä käydessään matkalla Juudan maahan
And she went out of the place where she was, and her two daughters-in-law with her; and they went on their way to go back to the land of Judah.
καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν ἐκεῖ καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτῆς μετ' αὐτῆς καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἐπιστρέψαι εἰς τὴν γῆν ἰουδα
- 8 sanoi Noomi molemmille miniöillensä: "Menkää, palatkaa kumpikin äitinne kotiin. Herra tehköön teille laupeuden, niinkuin te olette vainajille ja minulle tehneet.
And Naomi said to her two daughters-in-law, Go back to your mothers' houses: may the Lord be good to you as you have been good to the dead and to me:
καὶ εἶπεν νοεμιν ταῖς νύμφαις αὐτῆς πορεύεσθε διὴ ἀποστράφητε ἐκάστη εἰς οἶκον μητρὸς αὐτῆς ποιῆσαι κύριος μεθ' ὑμῶν ἔλεος καθὼς ἐποιήσατε μετὰ τῶν τεθνηκότων καὶ μετ' ἐμοῦ
- 9 Herra suokoon, että saisitte turvan kumpikin miehenne kodissa." Ja hän suuteli heitä. Mutta he korottivat äänensä ja itkivät
May the Lord give you rest in the houses of your husbands. Then she gave them a kiss; and they were weeping bitterly.
δὲ κύριος ὑμῖν καὶ εὖροιτε ἀνάπαυσιν ἐκάστη ἐν οἴκῳ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ κατεφίλησεν αὐτάς καὶ ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἐκλαυσαν
- 10 ja sanoivat hänelle: "Me seuraamme sinua sinun kansasi luo".
And they said to her, No, but we will go back with you to your people.
καὶ εἶπαν αὐτῇ μετὰ σοῦ ἐπιστρέφομεν εἰς τὸν λαόν σου

- 11 **Mutta Noomi vastasi: "Kääntykää takaisin, tyttäreni; miksi te lähtisitte minun kanssani? Voinko minä enää saada poikia miehiksi teille?
But Naomi said, Go back, my daughters; why will you come with me? Have I more sons in my body, to become your husbands?
καὶ εἶπεν νοεμιν ἐπιστρέφητε δὴ θυγατέρες μου καὶ ἵνα τί πορεύεσθε μετ' ἐμοῦ μὴ ἔτι μοι υἱοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς ἄνδρας**
- 12 **Kääntykää takaisin, tyttäreni, menkää, sillä minä olen liian vanha joutuakseni miehelään. Vaikka ajattelisinkin: 'Minulla on vielä toivoa', ja vaikka vielä tänä yönä joutuisin miehelään ja synnyttäisän poikia,
Go back, my daughters, and go on your way; I am so old now that I may not have another husband. If I said, I have hopes, if I had a husband tonight, and might have sons,
ἐπιστρέφητε δὴ θυγατέρες μου διότι γεγήρακα τοῦ μὴ εἶναι ἄνδρῖ ὅτι εἶπα ὅτι ἔστιν μοι ὑπόστασις τοῦ γενηθῆναι με ἄνδρῖ καὶ τέξομαι υἱοῦς**
- 13 **ette kai te kuitenkin odottaisi, kunnes he kasvaisivat suuriksi, ette kai te kuitenkin sulkeutuisi huoneeseen ja olisi miehelään menemättä. Ei, tyttäreni; minä olen hyvin murheissani teidän tähtenne, sillä Herran käsi on sattunut minuun."
Would you keep yourselves till they were old enough? would you keep from having husbands for them? No, my daughters; but I am very sad for you that the hand of the Lord is against me.
μὴ αὐτοὺς προσδέξεσθε ἕως οὗ ἄδρυνθῶσιν ἢ αὐτοῖς κατασχεθήσεσθε τοῦ μὴ γενέσθαι ἄνδρῖ μὴ δὴ θυγατέρες μου ὅτι ἐπικράνη μοι ὑπὲρ ὑμᾶς ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ χεὶρ κυρίου**
- 14 **Niin he korottivat vielä äänensä ja itkivät. Silloin Orpa suuteli anoppiaan jäähyväisiksi, mutta Ruut riippui kiinni hänessä.
Then again they were weeping; and Orpah gave her mother-in-law a kiss, but Ruth would not be parted from her.
καὶ ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν ἔτι καὶ κατεφίλησεν ὄρφα τὴν πενθερὰν αὐτῆς καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς ρουθ δὲ ἠκολούθησεν αὐτῇ**
- 15 **Ja Noomi sanoi: "Katso, kälysi on kääntynyt takaisin oman kansansa ja jumalansa luo, käänny sinäkin kälysi kanssa".
And Naomi said, See, your sister-in-law has gone back to her people and to her gods: go back after your sister-in-law.
καὶ εἶπεν νοεμιν πρὸς ρουθ ἰδοὺ ἀνέστρεψεν ἡ σύννυμφός σου πρὸς λαὸν αὐτῆς καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς αὐτῆς ἐπιστρέφητι δὴ καὶ σὺ ὀπίσω τῆς συννύμφου σου**
- 16 **Mutta Ruut vastasi: "Älä vaadi minua jättämään sinua ja kääntymään takaisin, pois sinun tyköäsi. Sillä mihin sinä menet, sinne minäkin menen, ja mihin sinä jätät, sinne minäkin jään; sinun kansasi on minun kansani, sinun Jumalasi on minun Jumalani.
But Ruth said, Give up requesting me to go away from you, or to go back without you: for where you go I will go; and where you take your rest I will take my rest; your people will be my people, and your God my God.
εἶπεν δὲ ρουθ μὴ ἀπαντήσαι ἐμοὶ τοῦ καταλιπεῖν σε ἢ ἀποστρέψαι ὀπισθὲν σου ὅτι σὺ ὅπου ἐὰν πορευθῆς πορεύσομαι καὶ οὗ ἐὰν ἀλισηθῆς ἀλισηθήσομαι ὁ λαός σου λαός μου καὶ ὁ θεός σου θεός μου**
- 17 **Missä sinä kuolet, siellä minäkin tahdon kuolla ja sinne tulla haudatuksi. Herra rangaiskoon minua nyt ja vasta, jos muu kuin kuolema erottaa meidät."
Wherever death comes to you, death will come to me, and there will be my last resting-place; the Lord do so to me and more if we are parted by anything but death.
καὶ οὗ ἐὰν ἀποθάνῃς ἀποθανοῦμαι κάκει ταφήσομαι τάδε ποιῆσαι μοι κύριος καὶ τάδε προσθεῖη ὅτι θάνατος διαστελεῖ ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ**
- 18 **Kun Noomi näki, että hän oli lujasti päättänyt seurata häntä, ei hän enää puhunut siitä hänen kansansa.
And when she saw that Ruth was strong in her purpose to go with her she said no more.
ἰδοῦσα δὲ νοεμιν ὅτι κραταιοῦται αὐτῇ τοῦ πορεύεσθαι μετ' αὐτῆς ἐκόπασεν τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι**
- 19 **Niin he kulkivat molemmat yhdessä, kunnes tulivat Beetlehemiin. Ja kun he tulivat Beetlehemiin, joutui koko kaupunki liikkeelle heidän tähtensä, ja vaimot sanoivat: "Onko tämä Noomi?"
So the two of them went on till they came to Beth-lehem. And when they came to Beth-lehem all the town was moved about them, and they said, Is this Naomi?
ἐπορεύθησαν δὲ ἀμφότεραι ἕως τοῦ παραγενέσθαι αὐτάς εἰς βαιθλεεμ καὶ ἤχησεν πᾶσα ἡ πόλις ἐπ' αὐταῖς καὶ εἶπον αὐτῇ ἔστιν νοεμιν**
- 20 **Mutta hän vastasi heille: "Älkää kutsuko minua Noomiksi, kutsukaa minua Maaraksi, sillä Kaikkivaltias on antanut minulle paljon katkerata murhetta.
And she said to them, Do not let my name be Naomi, but Mara, for the Ruler of all has given me a bitter fate.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτάς μὴ δὴ καλεῖτέ με νοεμιν καλέσατέ με πικράν ὅτι ἐπικράνη ἐν ἐμοὶ ὁ ἰκανὸς σφόδρα**
- 21 **Rikkaana minä lähdin, mutta tyhjänä Herra antaa minun palata. Miksi siis kutsutte minua Noomiksi, kun Herra on minua vastaan todistanut ja Kaikkivaltias on tuottanut minulle onnettomuutta?"
I went out full, and the Lord has sent me back again with nothing; why do you give me the name Naomi, seeing that the Lord has given witness against me, and the Ruler of all has sent sorrow on me?
ἐγὼ πλήρης ἐπορεύθην καὶ κενὴν ἀπέστρεψέν με ὁ κύριος καὶ ἵνα τί καλεῖτέ με νοεμιν καὶ κύριος ἐταπεινώσέν με καὶ ὁ ἰκανὸς ἐκάκωσέν με**
- 22 **Niin Noomi palasi miniänsä, mooabilaisen Ruutin, kanssa, joka tuli Mooabin maasta; ja he saapuivat Beetlehemiin ohranleikkuun alussa.
So Naomi came back out of the country of Moab, and Ruth the Moabitess, her daughter-in-law, with her; and they came to Beth-lehem in the first days of the grain-cutting.
καὶ ἐπέστρεψεν νοεμιν καὶ ρουθ ἡ μοαβίτις ἡ νύμφη αὐτῆς ἐπιστρέφουσα ἐξ ἄγρου μοαβ αὐταὶ δὲ παρεγενήθησαν εἰς βαιθλεεμ ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν**

- 1 Noomilla oli miehensä puolelta sukulainen, hyvin varakas mies, Elimelekin sukua, nimeltä Boogas.
And Naomi had a relation of her husband, a man of wealth, of the family of Elimelech; and his name was Boaz.
καὶ τῆ νωεμιν ἀνὴρ γνῶριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ὁ δὲ ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχυρὸς ἐκ τῆς συγγενείας αβιμελεχ καὶ ὄνομα αὐτῷ βοοας
- 2 Ja mooabilainen Ruut sanoi Noomille: "Anna minun mennä pelloille poimimaan tähkiä jonkun jäljessä, jonka silmien edessä saan armon". Noomi vastasi hänelle: "Mene, tyttäreni!"
And Ruth the Moabitess said to Naomi, Now let me go into the field and take up the heads of grain after him in whose eyes I may have grace. And she said to her, Go, my daughter.
καὶ εἶπεν ρουθ ἡ μοαβίτις πρὸς νωεμιν πορευθῶ δὴ εἰς ἀγρὸν καὶ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσιν κατόπισθεν οὗ ἐὰν εὕρω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶπεν δὲ αὐτῆ πορεύου θύγατερ
- 3 Niin hän lähti ja meni poimimaan eräälle pelloille leikkuuäven jäljessä; ja hänelle sattui niin, että se peltopalsta oli Boogaan, joka oli Elimelekin sukua.
And she went, and came and took up the heads of grain in the field after the cutters; and by chance she went into that part of the field which was the property of Boaz, who was of the family of Elimelech.
καὶ ἐπορεύθη καὶ συνέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ κατόπισθεν τῶν θερίζόντων καὶ περιέπεσεν περιπτώματι τῆ μερίδι τοῦ ἀγροῦ βοοας τοῦ ἐκ συγγενείας αβιμελεχ
- 4 Ja katso, Boogas tuli Beetlehemistä, ja hän sanoi leikkuuävelle: "Herra olkoon teidän kanssanne!" He vastasivat hänelle: "Herra siunatkoon sinua!"
And Boaz came from Beth-lehem, and said to the grain-cutters, The Lord be with you. And they made answer, The Lord give you his blessing.
καὶ ἰδοὺ βοοας ἦλθεν ἐκ βαιθλεεμ καὶ εἶπεν τοῖς θερίζουσιν κύριος μεθ' ὑμῶν καὶ εἶπον αὐτῷ εὐλογῆσαι σε κύριος
- 5 Sitten Boogas sanoi palvelijallensa, joka oli leikkuuäven päällismiehenä: "Kenen tuo nuori nainen on?"
Then Boaz said to his servant who was in authority over the cutters, Whose girl is this?
καὶ εἶπεν βοοας τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ ἐφροστῶτι ἐπὶ τοὺς θερίζοντας τίνας ἡ νεάνις αὕτη
- 6 Palvelija, joka oli leikkuuäven päällismiehenä, vastasi ja sanoi: "Se on se nuori mooabitar, joka tuli Noomin mukana Mooabin maasta.
And the servant who was in authority over the cutters said, It is a Moabite girl who came back with Naomi out of the country of Moab;
καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον τὸ ἐφροστὸς ἐπὶ τοὺς θερίζοντας καὶ εἶπεν ἡ παῖς ἡ μοαβίτις ἐστὶν ἡ ἀποστραφεῖσα μετὰ νωεμιν ἐξ ἀγροῦ μοαβ
- 7 Hän sanoi: 'Salli minun poimia ja koota tähkiä lyhteiden väliltä leikkuuäven jäljessä'. Niin hän tuli ja on ahertanut aamusta varhain tähän saakka; vasta äsken hän hiukan levähti tuolla majassa."
And she said to me, Let me come into the grain-field and take up the grain after the cutters. So she came, and has been here from morning till now, without resting even for a minute.
καὶ εἶπεν συλλέξω δὴ καὶ συνάξω ἐν τοῖς δράγμασιν ὀπισθεν τῶν θερίζόντων καὶ ἦλθεν καὶ ἔστη ἀπὸ πρωῒθεν καὶ ἕως ἑσπέρας οὐ κατέπαυσεν ἐν τῷ ἀγρῷ μικρόν
- 8 Niin Boogas sanoi Ruutille: "Kuules, tyttäreni! Älä mene muiden pelloille poimimaan äläkä lähde pois täältä, vaan pysytkää täällä minun palvelijattarieni mukana.
Then said Boaz to Ruth, Give ear to me, my daughter: do not go to take up the grain in another field, or go away from here, but keep here by my young women:
καὶ εἶπεν βοοας πρὸς ρουθ οὐκ ἤκουσας θύγατερ μὴ πορευθῆς ἐν ἀγρῷ συλλέξαι ἑτέρῳ καὶ σὺ οὐ πορεύση ἐντεῦθεν ὧδε κολλήθητι μετὰ τῶν κορασίων μου
- 9 Pidä silmillä, millä pelloilla leikataan, ja kulje heidän jäljessään. Minä olen kieltänyt palvelijojatni koskemasta sinuun. Jos sinun tulee jano, niin mene astioille ja juo vettä, jota palvelijat ammentavat."
Keep your eyes on the field they are cutting, and go after them; have I not given orders to the young men not to put a hand on you? And when you are in need of drink go to the vessels and take of what the young men have put there.
οἱ ὀφθαλμοὶ σου εἰς τὸν ἀγρὸν οὗ ἐὰν θερίζωσιν καὶ πορεύση κατόπισθεν αὐτῶν ἰδοὺ ἐνετειλάμην τοῖς παιδαρίοις τοῦ μὴ ἄψασθαί σου καὶ ὃ τι διψήσεις καὶ πορευθήση εἰς τὰ σκεύη καὶ πίεσαι ὅθ ἐν ἄν ὑδρεύονται τὰ παιδάρια
- 10 Silloin Ruut heittäytyi kasvoilleen, kumartui maahan ja sanoi hänelle: "Miten olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin että huolehdit minusta, vaikka olen vieras?"
Then she went down on her face to the earth, and said to him, Why have I grace in your eyes, that you give attention to me, seeing I am from a strange people?
καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν τί ὅτι εὕρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ ἐπιγνῶναί με καὶ ἐγὼ εἰμι ξένη
- 11 Boogas vastasi ja sanoi hänelle: "Minulle on kerrottu kaikki, mitä sinä olet tehnyt anopillesi miehisi kuoltua, kuinka jätit isäsi ja äitisi ja synnyinmaasi ja lähdit kansan luo, jota et ennen tuntenut.
And Boaz answering said to her, I have had news of everything you have done for your mother-in-law after the death of your husband; how you went away from your father and mother and the land of your birth, and came to a people who are strange to you.
καὶ ἀπεκρίθη βοοας καὶ εἶπεν αὐτῆ ἀπαγγελία ἀπηγγέλη μοι ὅσα πεποίηκας μετὰ τῆς πενθερᾶς σου μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἀνδρα σου καὶ πῶς κατέλιπες τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου καὶ τὴν γῆν γενέσεώς σου καὶ ἐπορεύθης πρὸς λαὸν ὃν οὐκ ἴδεις ἐχθὲς καὶ τρίτης
- 12 Herra palkitkoon sinulle tekosi; tulkoon sinulle täysi palkka Herralta, Israelin Jumalalta, jonka siipien alta olet tullut turvaa etsimään."
The Lord give you a reward for what you have done, and may a full reward be given to you by the Lord, the God of Israel, under whose wings you have come to take cover.
ἀποτεῖσαι κύριος τὴν ἐργασίαν σου καὶ γένοιτο ὁ μισθός σου πλήρης παρὰ κυρίου θεοῦ ἰσραηλ πρὸς ὃν ἦλθες πεποιθέναι ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ

- 13 Ruut sanoi: "Minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, herrani, sillä sinä olet lohduttanut minua ja puhutellut palvelijattartasi ystävällisesti, vaikka en ole yhdenkään sinun palvelijattaresi vertainen".
Then she said, May I have grace in your eyes, my lord, for you have given me comfort, and you have said kind words to your servant, though I am not like one of your servants.
ἡ δὲ εἶπεν εὐροίμι χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριε ὅτι παρεκάλεσάς με καὶ ὅτι ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τῆς δούλης σου καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἔσομαι ὡς μία τῶν παιδισκῶν σου
- 14 Ruoka-ajan tultua Boos sanoi hänelle: "Käy tänne ruualle ja kasta palasesi hapanviiniin". Niin Ruut istui leikkuuväen viereen; ja Boos pani hänen eteensä paahdettuja jyviä, niin että hän söi tarpeeksensa ja jäi tähteeksikin.
And at meal-time Boaz said to her, Come here, and take some of the bread, and put your bit into the wine. And she took her seat among the grain-cutters: and he gave her dry grain, and she took it, and there was more than enough for her meal.
καὶ εἶπεν αὐτῇ βοος ἥδη ὥρα τοῦ φαγεῖν πρόσελθε ὧδε καὶ φάγεσαι τῶν ἄρτων καὶ βάψεις τὸν ψωμόν σου ἐν τῷ ὄξει καὶ ἐκάθισεν ρουθ ἐκ πλαγίων τῶν θεριζόντων καὶ ἐβούνησεν αὐτῇ βοος ἄλφι τον καὶ ἔφαγεν καὶ ἐνεπλήσθη καὶ κατέλιπεν
- 15 Kun hän sitten nousi poimimaan, käski Boos palvelijoitaan sanoen: "Hän saa poimia myöskin lyhteiden väliltä; ja te ette saa loukata häntä.
And when she got ready to take up the grain, Boaz gave his young men orders, saying, Let her take it even from among the cut grain, and say nothing to her.
καὶ ἀνέστη τοῦ συλλέγειν καὶ ἐνετείλατο βοος τοῖς παιδαριοῖς αὐτοῦ λέγων καὶ γε ἀνά μέσον τῶν δραγμαίων συλλεγέτω καὶ μὴ καταισχύνητε αὐτήν
- 16 Voittepa vetää sitomistakin joitakin tähkiä ja jättää ne hänen poimittavikseen; ja te ette saa nuhdella häntä."
And let some heads of grain be pulled out of what has been corded up, and dropped for her to take, and let no sharp word be said to her.
καὶ βαστάζοντες βαστάξατε αὐτῇ καὶ γε παραβάλλοντες παραβαλεῖτε αὐτῇ ἐκ τῶν βεβουνησμένων καὶ ἄφετε καὶ συλλέξει καὶ οὐκ ἐπιτιμήσετε αὐτῇ
- 17 Niin Ruut poimi pelloilla iltaan asti; sitten hän pui, mitä oli saanut poimituksi, ja siitä tuli noin eefa-mitan verta ohria.
So she went on getting together the heads of grain till evening; and after crushing out the seed it came to about an ephah of grain.
καὶ συνέλεξεν ἐν τῷ ἄγρῳ ἕως ἑσπέρας καὶ ἐρράβδισεν ἃ συνέλεξεν καὶ ἐγενήθη ὡς οἰφι κριθῶν
- 18 Ja hän otti ne ja tuli kaupunkiin ja näytti anopillensa, mitä oli poiminut. Sen jälkeen Ruut otti esille tähteet ruuasta, josta oli syönyt tarpeekseen, ja antoi ne hänelle.
And she took it up and went into the town; and she let her mother-in-law see what she had got, and after taking enough for herself she gave her the rest.
καὶ ἦρεν καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἶδεν ἡ πενθερὰ αὐτῆς ἃ συνέλεξεν καὶ ἐξενέγκασα ρουθ ἔδωκεν αὐτῇ ἃ κατέλιπεν ἐξ ὧν ἐνεπλήσθη
- 19 Silloin hänen anoppinsa sanoi hänelle: "Missä olet tänään poiminut ja missä olet tehnyt työtä? Siunattu olkoon se, joka on sinusta huolehtinut." Sitten hän ilmoitti anopillensa, kenen luona hän oli ollut työssä, sanoen: "Se mies, jonka luona olin tänä päivänä työssä, on nimeltään Boos".
And her mother-in-law said to her, Where did you take up the grain today, and where were you working? May a blessing be on him who gave such attention to you. And she gave her mother-in-law an account of where she had been working, and said, The name of the man with whom I was working today is Boaz.
καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ πενθερὰ αὐτῆς ποῦ συνέλεξας σήμερον καὶ ποῦ ἐποίησας εἴη ὁ ἐπιγνούς σε εὐλογημένος καὶ ἀπήγγειλεν ρουθ τῇ πενθερᾷ αὐτῆς ποῦ ἐποίησεν καὶ εἶπεν τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρός μεθ' οὗ ἐποίησα σήμερον βοος
- 20 Noomi sanoi miniällensä: "Siunatkoon häntä Herra, joka on osoittanut laupeutta eläviä ja kuolleita kohtaan". Ja Noomi sanoi vielä: "Hän on sukulaistemme ja meidän sukulunastajiamme".
And Naomi said to her daughter-in-law, May the blessing of the Lord, who has at all times been kind to the living and to the dead, be on him. And Naomi said to her, The man is of our family, one of our near relations.
καὶ εἶπεν νοεμιν τῇ νόμφῃ αὐτῆς εὐλογητός ἐστιν τῷ κυρίῳ ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπεν τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετὰ τῶν ζώντων καὶ μετὰ τῶν τεθνηκότων καὶ εἶπεν αὐτῇ νοεμιν ἐγγίξει ἡμῖν ὁ ἀνὴρ ἐκ τῶν ἀγγι στευόντων ἡμᾶς ἐστιν
- 21 Silloin moabilainen Ruut sanoi: "Vielä hän sanoi minulle: 'Pysyttele vain minun palvelijaini mukana siihen asti, että he saavat kaiken minun leikkuuni lopetetuksi'".
And Ruth the Moabitess said, Truly, he said to me, Keep near my young men till all my grain is cut.
καὶ εἶπεν ρουθ πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς καὶ γε ὅτι εἶπεν πρὸς με μετὰ τῶν παιδαρίων μου προσκολλήθητι ἕως ἂν τελέσωσιν ὅλον τὸν ἀμητόν ὃς ὑπάρχει μοι
- 22 Niin Noomi sanoi miniällensä Ruutille: "Hyvä on, tyttäreni, lähde hänen palvelijattariensa mukana, niin et joudu sysittäväksi muiden pelloilla".
And Naomi said to Ruth, her daughter-in-law, It is better, my daughter, for you to go out with his servant-girls, so that no danger may come to you in another field.
καὶ εἶπεν νοεμιν πρὸς ρουθ τὴν νόμφην αὐτῆς ἀγαθὸν θύγατερ ὅτι ἐπορεύθης μετὰ τῶν κορασιῶν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀπαντήσονται σοι ἐν ἄγρῳ ἑτέρῳ
- 23 Ja hän pysytteli Booaan palvelijattarien seurassa poimien tähkiä, kunnes ohran- ja nusunleikkuu oli lopussa. Sitten hän jäi olemaan anoppinsa luo.
So she kept near the servant-girls of Boaz to take up the grain till the cutting of the early grain and the cutting of the late grain were ended; and she went on living with her mother-in-law.
καὶ προσκολλήθη ρουθ τοῖς κορασιοῖς βοος συλλέγειν ἕως οὗ συνετέλεσεν τὸν θερισμὸν τῶν κριθῶν καὶ τῶν πυρῶν καὶ ἐκάθισεν μετὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς

- 1 Niin Noomi, hänen anoppinsa, sanoi hänelle: "Tyttäreni, minäpä hankin sinulle turvapaikan, että sinun kävisi hyvin.
And Naomi, her mother-in-law, said to her, My daughter, am I not to get you a resting-place where you may be in comfort?
εἶπεν δὲ αὐτῇ νοεμὶν ἢ πενθερὰ αὐτῆς θύγατερ οὐ μὴ ζητήσω σοὶ ἀνάπαυσιν ἵνα εὖ γένηται σοὶ
- 2 Onhan Boos, jonka palvelijattarien kanssa olit, sukulaistemme; katso, hän viskaa tänä yönä ohria puimatantereella.
And now, is there not Boaz, our relation, with whose young women you were? See, tonight he is separating the grain from the waste in his grain-floor.
καὶ νῦν οὐχὶ βοὸς γνώριμος ἡμῶν οὗ ἤς μετὰ τῶν κορσίων αὐτοῦ ἰδοὺ αὐτὸς λικμᾶ τὸν ἄλωνα τῶν κριθῶν ταύτη τῇ νυκτί
- 3 Niin peseydy nyt ja voitele itsesi ja puukeudu ja mene puimatantereelle; mutta älä näyttäydä hänelle, ennenkuin hän on syönyt ja juonut.
So take a bath, and, after rubbing your body with sweet oil, put on your best robe, and go down to the grain-floor; but do not let him see you till he has come to the end of his meal.
σὺ δὲ λούσῃ καὶ ἀλείψῃ καὶ περιθήσεις τὸν ἱματισμὸν σου ἐπὶ σεαυτῇ καὶ ἀναβήσῃ ἐπὶ τὸν ἄλω μὴ γνωρισθῆς τῷ ἀνδρὶ ἕως οὗ συντελέσῃ αὐτὸν πρῶτον καὶ φαγεῖν
- 4 Kun hän panee maata, niin katso, mihin paikkaan hän panee maata, ja mene ja nosta peitettä hänen jalkojensa kohdalta ja pane siihen maata; hän sanoo sitten sinulle, mitä sinun on tehtävä."
But see to it, when he goes to rest, that you take note of the place where he is sleeping, and go in there, and, uncovering his feet, take your place by him; and he will say what you are to do.
καὶ ἔσται ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτόν καὶ γνώσῃ τὸν τόπον ὅπου κοιμᾶται ἐκεῖ καὶ ἐλεύσῃ καὶ ἀποκαλύψει τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ καὶ κοιμηθήσῃ καὶ αὐτὸς ἀπαγγελεῖ σοὶ ἃ ποιήσεις
- 5 Ruut vastasi hänelle: "Minä teen kaiken, mitä sanot".
And she said, I will do all you say.
εἶπεν δὲ ρουθ πρὸς αὐτήν πάντα ὅσα ἐὰν εἴπῃς ποιήσω
- 6 Niin hän meni alas puimatantereelle ja teki aivan niin, kuin hänen anoppinsa oli häntä käskenyt.
So she went down to the grain-floor and did all her mother-in-law had said to her.
καὶ κατέβη εἰς τὸν ἄλω καὶ ἐποίησεν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῇ ἡ πενθερὰ αὐτῆς
- 7 Ja kun Boos oli syönyt ja juonut, tuli hänen sydämensä iloiseksi, ja hän meni maata viljakasan ääreen. Ja Ruut tuli hiljaa ja nosti peitettä hänen jalkojensa kohdalta ja pani siihen maata.
Now when Boaz had taken meat and drink, and his heart was glad, he went to take his rest at the end of the mass of grain; then she came softly and, uncovering his feet, went to rest.
καὶ ἔφαγεν βοὸς καὶ ἠγάθυνθη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ ἦλθεν κοιμηθῆναι ἐν μερίδι τῆς στοιβῆς ἡ δὲ ἦλθεν κρυφῇ καὶ ἀπεκάλυπεν τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ
- 8 Puoliyön aikana mies säikähti ja kumartui eteenpäin; ja katso, nainen makasi hänen jalkapohjissaan.
Now in the middle of the night, the man awaking from his sleep in fear, and lifting himself up, saw a woman stretched at his feet.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ μεσονυκτίῳ καὶ ἐξέστη ὁ ἀνὴρ καὶ ἐταράχθη καὶ ἰδοὺ γυνὴ κοιμᾶται πρὸς ποδῶν αὐτοῦ
- 9 Ja hän kysyi: "Kuka sinä olet?" Hän vastasi: "Minä olen Ruut, palvelijattaresi. Levitä liepeesi palvelijattaresi yli, sillä sinä olet minun sukulunastajani."
And he said, Who are you? And she answering said, I am your servant Ruth: take your servant as wife, for you are a near relation.
εἶπεν δὲ τίς εἶ σύ ἡ δὲ εἶπεν ἐγὼ εἰμι ρουθ ἡ δούλη σου καὶ περιβαλεῖς τὸ πτερύγιόν σου ἐπὶ τὴν δούλην σου ὅτι ἀγγιστεὺς εἶ σύ
- 10 Hän sanoi: "Herra siunatkoon sinua, tyttäreni! Sinä olet osoittanut sukurakkauttasi nyt viimeksi vielä kauniimmin kuin aikaisemmin, kun et ole kulkenut nuorten miesten jäljessä, et köyhien etkä rikkaitten.
And he said, May the Lord give you his blessing, my daughter: even better than what you did at the first is this last kind act you have done, in not going after young men, with or without wealth.
καὶ εἶπεν βοὸς εὐλογημένη σὺ τῷ κυρίῳ θεῷ θύγατερ ὅτι ἠγάθυνας τὸ ἔλεός σου τὸ ἔσχατον ὑπὲρ τὸ πρῶτον τὸ μὴ πορευθῆναι σε ὀπίσω νεανιῶν εἴτοι πτωχὸς εἴτοι πλούσιος
- 11 Ja nyt, tyttäreni, älä pelkää; kaiken, mitä sanot, teen minä sinulle. Sillä minun kansani portissa jokainen tietää sinut kunnialliseksi naiseksi.
And now, my daughter, have no fear; I will do for you whatever you say: for it is clear to all my townspeople that you are a woman of virtue.
καὶ νῦν θύγατερ μὴ φοβοῦ πάντα ὅσα ἐὰν εἴπῃς ποιήσω σοὶ οἶδεν γὰρ πᾶσα φυλὴ λαοῦ μου ὅτι γυνὴ δυνάμεως εἶ σύ
- 12 Totta on, että minä olen sinun sukulunastajasi, mutta on vielä toinen sukulunastaja, joka on läheisempi kuin minä.
Now it is true that I am a near relation: but there is a relation nearer than I.
καὶ ὅτι ἀληθῶς ἀγγιστεὺς ἐγὼ εἰμι καὶ γὰρ ἔστιν ἀγγιστεὺς ἐγγίον ὑπὲρ ἐμέ
- 13 Jää tähän yöksi; jos hän huomenna lunastaa sinut, niin hyvä; lunastakoon. Mutta jollei hän halua lunastaa sinua, niin minä lunastan sinut, niin totta kuin Herra elää. Lepää siinä aamuun asti."
Take your rest here tonight; and in the morning, if he will do for you what it is right for a relation to do, very well, let him do so: but if he will not, then by the living Lord I myself will do so.
ἀυλίσθητι τὴν νύκτα καὶ ἔσται τὸ πρωὶ ἐὰν ἀγγιστεὺς σε ἀγαθὸν ἀγγιστεῦέτω ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἀγγιστεῦσαι σε ἀγγιστεῦσω σε ἐγὼ ζῆ κύριος κοιμήθητι ἕως πρωὶ

- 14 Niin hän lepäsi hänen jalkapohjissaan aamuun asti, mutta nousi, ennenkuin kukaan vielä voi tuntea toisensa. Ja Boos ajatteli: "Älköön tulko tunnetuksi, että tuo nainen on tullut tänne puimatantereelle".
And she took her rest at his feet till the morning: and she got up before it was light enough for one to see another. And he said, Let it not come to anyone's knowledge that the woman came to the grain-floor.
καὶ ἐκοιμήθη πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἕως πρωῒ ἢ δὲ ἀνέστη πρὸ τοῦ ἐπιγνῶναι ἄνδρα τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ εἶπεν βοος μὴ γνωσθῆτω ὅτι ἦλθεν γυνὴ εἰς τὸν ἄλωνα
- 15 Ja hän sanoi: "Anna tänne vaippa, joka on ylläsi, ja pidä sitä". Ja Ruut piti sitä. Silloin hän mittasi siihen kuusi mittaa ohria ja pani ne hänen selkäänsä. Ja hän meni kaupunkiin.
And he said, Take your robe, stretching it out in your hands: and she did so, and he took six measures of grain and put them into it, and gave it her to take: and she went back to the town.
καὶ εἶπεν αὐτῇ φέρε τὸ περιζῶμα τὸ ἐπάνω σου καὶ ἐκράτησεν αὐτό καὶ ἐμέτρησεν ἕξ κριθῶν καὶ ἐπέθηκεν ἐπ' αὐτήν καὶ εἰσήλθεν εἰς τὴν πόλιν
- 16 Ja Ruut tuli anoppinsa luo, joka sanoi: "Kuinka kävi, tyttäreni?" Niin hän kertoi hänelle kaikki, mitä mies oli hänelle tehnyt;
And when she came back her mother-in-law said to her, How did it go with you, my daughter? And she gave her an account of all the man had done to her.
καὶ ρουθ εἰσήλθεν πρὸς τὴν πενθεράν αὐτῆς ἢ δὲ εἶπεν τίς εἶ θύγατερ καὶ εἶπεν αὐτῇ πάντα ὅσα ἐποίησεν αὐτῇ ὁ ἀνὴρ
- 17 ja hän sanoi: "Nämä kuusi mittaa ohria hän antoi minulle, sanoen: 'Et saa mennä tyhjin käsin anoppisi luo'".
And she said, He gave me these six measures of grain, saying, Do not go back to your mother-in-law with nothing in your hands.
καὶ εἶπεν αὐτῇ τὰ ἕξ τῶν κριθῶν ταῦτα ἔδωκέν μοι ὅτι εἶπεν πρὸς με μὴ εἰσέλθῃς κενὴ πρὸς τὴν πενθεράν σου
- 18 Silloin Noomi sanoi: "Pysy alallasi, tyttäreni, kunnes saat tietää, kuinka asia päättyy; sillä mies ei suo itselleen lepoa, ennenkuin hän tänä päivänä saattaa asian päätökseen".
Then she said, Do nothing now, my daughter, till you see what will come of this; for the man will take no rest till he has put this thing through.
ἢ δὲ εἶπεν κάθου θύγατερ ἕως τοῦ ἐπιγνῶναι σε πὼς οὐ πεσεῖται ῥῆμα οὐ γὰρ μὴ ἡσυχάσῃ ὁ ἀνὴρ ἕως ἂν τελέσῃ τὸ ῥῆμα σήμερον
- 1 Mutta Boos meni kaupungin porttiin ja istuutui sinne. Ja katso, sukulunastaja, josta Boos oli puhunut, kulki siitä ohitse; ja Boos sanoi: "Sinä siellä, poikkea tänne istumaan". Hän poikkesi ja istui siihen.
And Boaz went up to the public place of the town, and took his seat there: and the near relation of whom he had been talking came by; and Boaz, crying out to him by name, said, Come and be seated here. And he came and was seated.
καὶ βοος ἀνέβη ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ καὶ ἰδοὺ ὁ ἀγγιστευτής παρεπορεύετο ὃν εἶπεν βοος καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν βοος ἐκκλίνας κάθισον ὧδε κρύφιε καὶ ἐξέκλινεν καὶ ἐκάθισεν
- 2 Senjälkeen Boos otti kaupungin vanhimpia kymmenen miestä ja sanoi: "Istukaa tähän". Ja he istuivat.
Then he got ten of the responsible men of the town, and said, Be seated here. And they took their seats.
καὶ ἔλαβεν βοος δέκα ἀνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως καὶ εἶπεν καθίσατε ὧδε καὶ ἐκάθισαν
- 3 Sitten Boos sanoi sukulunastajalle: "Sen peltopalstan, joka oli veljellämme Elimelekillä, on Noomi, joka on palannut Moobin maasta, myynyt.
Then he said to the near relation, Naomi, who has come back from the country of Moab, is offering for a price that bit of land which was our brother Elimelech's:
καὶ εἶπεν βοος τῷ ἀγγιστεῖ τὴν μερίδα τοῦ ἀγροῦ ἣ ἐστὶν τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦ ἀβιμελεχ ἣ δέδοται νοεμιν τῇ ἐπιστρεφούσῃ ἐξ ἀγροῦ μοαβ
- 4 Sentähden ajattelin: minä ilmoitan siitä sinulle ja sanon: osta se tässä saapuvilla olevien ja minun kansani vanhimpien läsnäollessa. Jos tahdot sen lunastaa sukuun, niin lunasta. Mutta ellet tahdo sitä lunastaa, niin ilmoita minulle, että saan sen tietää; sillä ei ole ketään muuta sukulunastajaa kuin sinä, ja sinun jälkeesi minä." Hän sanoi: "Minä lunastan sen".
And it was in my mind to give you the chance of taking it, with the approval of those seated here and of the responsible men of my people. If you are ready to do what it is right for a relation to do, then do it: but if you will not do it, say so to me now; for there is no one who has the right to do it but you, and after you myself. And he said, I will do it.
ἐγὼ εἶπα ἀποκαλύψω τὸ οὗς σου λέγων κτήσαι ἐναντίον τῶν καθημένων καὶ ἐναντίον τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ μου εἰ ἀγγιστεύεις ἀγγιστεύε εἰ δὲ μὴ ἀγγιστεύεις ἀνάγγελόν μοι καὶ γνώσομαι ὅτι οὐκ ἔστιν ἀρεξ σοῦ τοῦ ἀγγιστεῦσαι ἐγὼ εἰμι μετὰ σέ ὃ δὲ εἶπεν ἐγὼ εἰμι ἀγγιστεύσο
- 5 Niin Boos sanoi: "Ostaessasi pellon Noomilta ostat sen myöskin moobilaiselta Ruutilta, vainajan leskeltä, ja sinun on pysytettävä vainajan nimi hänen perintöosassaan".
Then Boaz said, On the day when you take this field, you will have to take with it Ruth, the Moabitess, the wife of the dead, so that you may keep the name of the dead living in his heritage.
καὶ εἶπεν βοος ἐν ἡμέρᾳ τοῦ κτήσασθαί σε τὸν ἀγρὸν ἐκ χειρὸς νοεμιν καὶ παρὰ ρουθ τῆς μοαβίτιδος γυναικὸς τοῦ τεθνηκότος καὶ αὐτὴν κτήσασθαί σε δεῖ ὥστε ἀναστήσει τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ
- 6 Silloin sanoi sukulunastaja: "En voi lunastaa sitä itselleni, sillä siten minä turmelisin oman perintöosani. Lunasta sinä itsellesi, mitä minun olisi lunastettava; minä en voi sitä tehdä."
And the near relation said, I am not able to do the relation's part, for fear of damaging the heritage I have: you may do it in my place, for I am not able to do it myself.
καὶ εἶπεν ὁ ἀγγιστεὺς οὐ δυνήσομαι ἀγγιστεῦσαι ἐμαντῷ μήποτε διαφείρω τὴν κληρονομίαν μου ἀγγιστεύσον σεαυτῷ τὴν ἀγγιστείαν μου ὅτι οὐ δυνήσομαι ἀγγιστεῦσαι

- 7 Muinoin oli Israelissa lunastus- ja vaihtokauppoja vahvistettaessa tapa tällainen: riisuttiin kenkä ja annettiin toiselle; tätä käytettiin Israelissa todistuksena.
Now, in earlier times this was the way in Israel when property was taken over by a near relation, or when there was a change of owner. To make the exchange certain one man took off his shoe and gave it to the other; and this was a witness in Israel.
καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα ἐμπροσθεν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν ἀγχιστεῖαν καὶ ἐπὶ τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ στήσαι πᾶν λόγον καὶ ὑπελύετο ὁ ἀνὴρ τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ καὶ ἐδίδου τῷ πλησίον αὐτοῦ τῷ ἀγχιστεῖοντι τὴν ἀγχιστεῖαν αὐτοῦ καὶ τοῦτο ἦν μαρτύριον ἐν Ἰσραὴλ
- 8 Niin sukulanastaja sanoi Booaalle: "Osta sinä se itsellesi". Ja hän veti kengän jalastaan.
So the near relation said to Boaz, Take it for yourself. And he took off his shoe.
καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεὺς τῷ βοος κτήσαι σεαυτῷ τὴν ἀγχιστεῖαν μου καὶ ὑπελύσατο τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ
- 9 Silloin sanoi Booa vanhimille ja kaikelle kansalle: "Te olette tänään todistajina, että minä ostan Noomilta kaiken Elimelekin ja kaiken Kiljonin ja Mahlonin omaisuuden.
Then Boaz said to the responsible men and to all the people, You are witnesses today that I have taken at a price from Naomi all the property which was Elimelech's, and everything which was Chilion's and Mahlon's.
καὶ εἶπεν βοος τοῖς πρεσβυτέρους καὶ παντὶ τῷ λαῷ μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον ὅτι κέκτημαι πάντα τὰ τοῦ αβιμελεχ καὶ πάντα ὅσα ὑπάρχει τῷ χελαιων καὶ τῷ μααλων ἐκ χειρὸς νοεμιν
- 10 Samalla minä olen ostanut myös mooabilaisen Ruutin, Mahlonin lesken, vaimokseni, pysyttääkseni vainajan nimen hänen perintöosassaan, ettei vainajan nimi häviäisi hänen veljiensä keskuudesta eikä hänen kotipaikkansa portista; sen todistajat te olette tänä päivänä."
And, further, I have taken Ruth, the Moabitess, who was the wife of Mahlon, to be my wife, to keep the name of the dead man living in his heritage, so that his name may not be cut off from among his countrymen, and from the memory of his town: you are witnesses this day.
καὶ γε ρουθ τὴν μοαβίτιν τὴν γυναῖκα μααλων κέκτημαι ἐμαυτῷ εἰς γυναῖκα τοῦ ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξολεθρευθήσεται τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς φυλῆς λαοῦ αὐτοῦ μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον
- 11 Niin kaikki kansa, joka oli portissa saapuvilla, ja vanhimmat sanoivat: "Me olemme sen todistajat. Suokoon Herra, että vaimo, joka tulee taloosi, tulisi Raakelin ja Leean kaltaiseksi, jotka molemmat rakensivat Israelin huoneen. Tee väkeviä tekoja Efratassa ja saata nimesi kuuluisaksi Beetlehemiin.
And all the people who were in the public place, and the responsible men, said, We are witnesses. May the Lord make this woman, who is about to come into your house, like Rachel and Leah, which two were the builders of the house of Israel: and may you have wealth in Ephrathah, and be great in Beth-lehem;
καὶ εἶπσαν πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐν τῇ πύλῃ μάρτυρες καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπσαν δὲ κύριος τὴν γυναῖκά σου τὴν εἰσπορευομένην εἰς τὸν οἶκόν σου ὡς ραχὴλ καὶ ὡς λειαν αἱ ὀικοδόμησαν ἀμφότεραι τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐποίησαν δύναμιν ἐν εφραθα καὶ ἔσται ὄνομα ἐν βαιθλεεμ
- 12 Ja tulkoon niistä jälkeläisistä, jotka Herra antaa sinulle tästä nuoresta naisesta, sinulle suku, Pereksen suvun kaltainen, hänen, jonka Taamar synnytti Juudalle."
May your family be like the family of Perez, the son whom Tamar gave to Judah, from the offspring which the Lord may give you by this young woman.
καὶ γένοιτο ὁ οἶκός σου ὡς ὁ οἶκος φαρες ὃν ἔτεκεν θαμαρ τῷ Ἰουδα ἐκ τοῦ σπέρματος οὗ δώσει κύριός σοι ἐκ τῆς παιδίσκης ταύτης
- 13 Niin Booa otti Ruutin, ja tämä tuli hänen vaimokseen. Ja hän yhti häneen; ja Herra antoi hänen tulla raskaaksi, ja hän synnytti pojan.
So Boaz took Ruth and she became his wife; and he went in to her, and the Lord made her with child and she gave birth to a son.
καὶ ἔλαβεν βοος τὴν ρουθ καὶ ἐγενήθη αὐτῷ εἰς γυναῖκα καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν καὶ ἔδωκεν αὐτῇ κύριος κῆσιν καὶ ἔτεκεν υἱόν
- 14 Silloin vaimot sanoivat Noomille: "Kiitetty olkoon Herra, joka tänä päivänä salli sinun saada sukulanastajan. Hänen nimensä tulee kuuluisaksi Israelissa.
And the women said to Naomi, A blessing on the Lord, who has not let you be this day without a near relation, and may his name be great in Israel.
καὶ εἶπαν αἱ γυναῖκες πρὸς νοεμιν εὐλογητὸς κύριος ὃς οὐ κατέλυσε σοι σήμερον τὸν ἀγχιστεῖα καὶ καλέσαι τὸ ὄνομά σου ἐν Ἰσραὴλ
- 15 Hän on virvoittava sinua, ja hänestä on tuleva sinun vanhuutesi tuki, sillä miniäsi, joka rakastaa sinua, on hänet synnyttänyt, hän, joka on sinulle parempi kuin seitsemän poikaa."
He will be a giver of new life to you, and your comforter when you are old, for your daughter-in-law, who, in her love for you, is better than seven sons, has given birth to him.
καὶ ἔσται σοι εἰς ἐπιστρέφοντα ψυχὴν καὶ τοῦ διαθρῆψαι τὴν πολιάν σου ὅτι ἡ νύμφη σου ἡ ἀγαπήσασά σε ἔτεκεν αὐτόν ἢ ἔστιν ἀγαθὴ σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱοῦς
- 16 Niin Noomi otti lapsen, pani sen helmaansa ja rupesi sen hoitajaksi.
And Naomi took the child and put her arms round it, and she took care of it.
καὶ ἔλαβεν νοεμιν τὸ παιδίον καὶ ἔθηκεν εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς καὶ ἐγενήθη αὐτῷ εἰς τιθρονόν
- 17 Ja naapurivaimot antoivat lapselle nimen, sanoen: "Noomille on syntynyt poika". Ja he panivat hänen nimekseen Oobed. Hänestä tuli Iisain, Daavidin isän, isä.
And the women who were her neighbours gave it a name, saying, Naomi has a child; and they gave him the name of Obed: he is the father of Jesse, the father of David.
καὶ ἐκάλεσαν αὐτοῦ αἱ γείτονες ὄνομα λέγουσαι ἐτέχθη υἱὸς τῇ νοεμιν καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὠβηδ οὗτος πατήρ Ἰεσσαὶ πατρὸς δαυιδ

- 18 Tämä on Pereksen sukuluettelo: Perekselle syntyi Hesron.
Now these are the generations of Perez: Perez became the father of Hezron;
καὶ αὐταὶ αἱ γενέσεις φαρὲς φαρὲς ἐγέννησεν τὸν εσρων
- 19 Hesronille syntyi Raam, ja Raamille syntyi Amminadab.
And Hezron became the father of Ram, and Ram became the father of Amminadab;
εσρων δὲ ἐγέννησεν τὸν αρραν καὶ αρραν ἐγέννησεν τὸν αμιναδαβ
- 20 Amminadabile syntyi Nahson, ja Nahsonille syntyi Salma.
And Amminadab became the father of Nahshon, and Nahshon became the father of Salmon;
καὶ αμιναδαβ ἐγέννησεν τὸν νασσων καὶ νασσων ἐγέννησεν τὸν σαλμαν
- 21 Salmalle syntyi Boogas, ja Boogaalle syntyi Oobed.
And Salmon became the father of Boaz, and Boaz became the father of Obed;
καὶ σαλμαν ἐγέννησεν τὸν βοος καὶ βοος ἐγέννησεν τὸν ωβηδ
- 1 Raamataim-Sooffimissa, Efraimin vuoristossa, oli mies, nimeltä Elkana, Jerohamin poika, joka oli Elihun poika, joka Toohun poika, joka Suuffin poika, efratilainen.
Now there was a certain man of Ramathaim, a Zuphite of the hill-country of Ephraim, named Elkanah; he was the son of Jeroham, the son of Elihu, the son of Tohu, the son of Zuph, an Ephraimite:
ἄνθρωπος ἦν ἐξ αρματοαὶμ σιφα ἐξ ὄρους εφραιμ καὶ ὄνομα αὐτοῦ ελκανα υἱὸς ιερεμεηλ υἱοῦ ηλιου υἱοῦ τοκε ἐν νασιβ εφραιμ
- 2 Hänellä oli kaksi vaimoa; toisen nimi oli Hanna, ja toisen nimi oli Peninna. Ja Peninnalla oli lapsia, mutta Hanna oli lapseton.
And he had two wives, one named Hannah and the other Peninnah: and Peninnah was the mother of children, but Hannah had no children.
καὶ τούτῳ δύο γυναῖκες ὄνομα τῆ μιᾶ ἀννα καὶ ὄνομα τῆ δευτέρᾳ φεννανα καὶ ἦν τῆ φεννανα παιδία καὶ τῆ ἀννα οὐκ ἦν παιδίον
- 3 Tämä mies meni joka vuosi kaupungistansa Siioon rukoilemaan Herraa Sebaotia ja uhraamaan hänelle. Ja siellä oli kaksi Eelin poikaa, Hofni ja Piinehas, Herran pappeina.
Now this man went up from his town every year to give worship and to make offerings to the Lord of armies in Shiloh. And the two sons of Eli, Hophni and Phinehas, the priests of the Lord, were there.
καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρωπος ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐκ πόλεως αὐτοῦ ἐξ αρματοαὶμ προσκυνεῖν καὶ θύειν τῷ κυρίῳ θεῷ σαβαωθ εἰς σηλω καὶ ἐκεῖ ἦν καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ οφνὶ καὶ φινεες ἱερεῖς τοῦ κυρίου
- 4 Niin Elkana eräänä päivänä uhrasi. Ja hänellä oli tapana antaa vaimollensa Peninnalle ja kaikille tämän pojille ja tyttärille määräosat.
And when the day came for Elkanah to make his offering, he gave to Peninnah his wife, and to all her sons and daughters, their part of the feast:
καὶ ἐγενήθη ἡμέρα καὶ ἔθυσεν ελκανα καὶ ἔδωκεν τῆ φεννανα γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς μερίδας
- 5 Mutta Hannalle hän antoi kahdenkertaisen osan, sillä hän rakasti Hannaa, vaikka Herra oli sulkenut hänen kohtunsa.
But to Hannah he gave one part, though Hannah was very dear to him, but the Lord had not let her have children.
καὶ τῆ ἀννα ἔδωκεν μερίδα μίαν ὅτι οὐκ ἦν αὐτῆ παιδίον πλὴν ὅτι τὴν ἀνναν ἠγάπα ελκανα ὑπὲρ ταύτην καὶ κύριος ἀπέκλεισεν τὰ περὶ τὴν μήτραν αὐτῆς
- 6 Ja hänen kilpailijattarensa kiusasi häntä kiusaamistaan suuttuttaaksensa häntä, koska Herra oli sulkenut hänen kohtunsa.
And the other wife did everything possible to make her unhappy, because the Lord had not let her have children;
ὅτι οὐκ ἔδωκεν αὐτῆ κύριος παιδίον κατὰ τὴν θλίψιν αὐτῆς καὶ κατὰ τὴν ἀθυμίαν τῆς θλίψεως αὐτῆς καὶ ἠθύμει διὰ τοῦτο ὅτι συνέκλεισεν κύριος τὰ περὶ τὴν μήτραν αὐτῆς τοῦ μὴ δοῦναι αὐτῆ παιδίον
- 7 Ja näin tapahtui joka vuosi, niin usein kuin hän meni Herran huoneeseen. Niinpä Peninna nytkin kiusasi häntä, ja hän itki eikä syönyt mitään.
And year by year, whenever she went up to the house of the Lord, she kept on attacking her, so that Hannah gave herself up to weeping and would take no food.
οὕτως ἐποίει ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτὴν εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἠθύμει καὶ ἐκλαιεν καὶ οὐκ ἤσθιεν
- 8 Silloin hänen miehensä Elkana sanoi hänelle: "Hanna, mitä itket, miksi et syö ja miksi olet noin apealla mielellä? Enkö minä ole sinulle enempi kuin kymmenen poikaa?"
Then her husband Elkanah said to her, Hannah, why are you weeping? and why are you taking no food? why is your heart troubled? am I not more to you than ten sons?
καὶ εἶπεν αὐτῆ ελκανα ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἀννα καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰδοὺ ἐγὼ κύριε καὶ εἶπεν αὐτῆ τί ἐστίν σοι ὅτι κλαίεις καὶ ἵνα τί οὐκ ἐσθίεις καὶ ἵνα τί τύπτει σε ἡ καρδία σου οὐκ ἀγαθὸς ἐγὼ σοι ὑπὲρ δέκα τέκνα

- 9 Kun he sitten olivat syöneet ja juoneet Siilossa ja pappi Eeli istui istuimellaan Herran temppelin ovenpieessä, nousi Hanna
So after they had taken food and wine in the guest room, Hannah got up. Now Eli the priest was seated by the pillars of the doorway of the Temple of the Lord.
καὶ ἀνέστη ἀννα μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτοῦς ἐν σιλω καὶ κατέστη ἐνώπιον κυρίου καὶ ἤλι ὁ ἱερεὺς ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐπὶ τῶν φλιῶν ναοῦ κυρίου
- 10 ja rukoili Herraa mieli murheellisena, itki katkerasti
And with grief in her soul, weeping bitterly, she made her prayer to the Lord.
καὶ αὐτὴ κατώδυνος ψυχῇ καὶ προσήύξατο πρὸς κύριον καὶ κλαίουσα ἔκλαυσεν
- 11 ja teki lupauksen sanoen: "Herra Sebaot, jos sinä katsot palvelijattaresi kurjuutta, muistat minua etkä unhota palvelijatartasi, vaan annat palvelijattarellesi miehisen perillisen, niin minä annan hänet Herralle koko hänen elinajaksensa, eikä partaveitsi ole koskettava hänen päätänsä".
And she made an oath, and said, O Lord of armies, if you will truly take note of the sorrow of your servant, not turning away from me but keeping me in mind, and will give me a man-child, then I will give him to the Lord all the days of his life, and his hair will never be cut.
καὶ ἠῴξατο εὐχὴν κυρίῳ λέγουσα ἀδωνα κύριε ἐλωαι σαβαωθ ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπεινώσιν τῆς δούλης σου καὶ μνησθῆς μου καὶ δῶς τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρῶν καὶ δώσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου δοτὸν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πίνεται καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
- 12 Ja kun hän kauan rukoili Herran edessä, tarkkasi Eeli hänen suutansa,
Now while she was a long time in prayer before the Lord, Eli was watching her mouth.
καὶ ἐγενήθη ὅτε ἐπλήθυνεν προσευχομένη ἐνώπιον κυρίου καὶ ἤλι ὁ ἱερεὺς ἐφύλαξεν τὸ στόμα αὐτῆς
- 13 sillä Hanna puhui sydämessänsä ja ainoastaan hänen huulensa liikkuivat, mutta ääntä häneltä ei kuulunut; niin Eeli luuli, että hän oli juovuksissa.
For Hannah's prayer came from her heart, and though her lips were moving she made no sound: so it seemed to Eli that she was overcome with wine.
καὶ αὐτὴ ἐλάλει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς καὶ τὰ χεῖλη αὐτῆς ἐκινεῖτο καὶ φωνὴ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο καὶ ἐλογίσατο αὐτὴν ἤλι εἰς μεθύουσαν
- 14 Ja Eeli sanoi hänelle: "Kuinka kauan sinä siinä olet juovuksissa? Haihduta humalasi."
And Eli said to her, How long are you going to be the worse for drink? Put away the effects of your wine from you.
καὶ εἶπεν αὐτῇ τὸ παιδάριον ἤλι ἕως πότε μεθυσθήσῃ περιελοῦ τὸν οἶνόν σου καὶ πορεύου ἐκ προσώπου κυρίου
- 15 Mutta Hanna vastasi ja sanoi: "Ei, herrani, minä olen murheen raskauttama vaimo; viiniä ja väkijuomaa en ole juonut, vaan minä vuodatin sydämeni Herran eteen.
And Hannah, answering him, said, No, my lord, I am a woman whose spirit is broken with sorrow: I have not taken wine or strong drink, but I have been opening my heart before the Lord.
καὶ ἀπεκρίθη ἀννα καὶ εἶπεν οὐχὶ κύριε γυνὴ ἢ σκληρὰ ἡμέρα ἐγώ εἰμι καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πέπωκα καὶ ἐκχέω τὴν ψυχὴν μου ἐνώπιον κυρίου
- 16 Älä pidä palvelijatartasi kelvottomana naisena, sillä tuskani ja suruni suuruuden tähden minä olen näin kauan puhunut."
Do not take your servant to be a good-for-nothing woman: for my words have come from my stored-up sorrow and pain.
μὴ δῶς τὴν δούλην σου εἰς θυγατέρα λοιμὴν ὅτι ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου ἐκτέτακα ἕως νῦν
- 17 Eeli vastasi ja sanoi: "Mene rauhaan, Israelin Jumala antakoon sinulle, mitä olet häneltä pyytänyt".
Then Eli said to her, Go in peace: and may the God of Israel give you an answer to the prayer you have made to him.
καὶ ἀπεκρίθη ἤλι καὶ εἶπεν αὐτῇ πορεύου εἰς εἰρήνην ὁ θεὸς ἰσραὴλ δῶῃ σοι πᾶν αἴτημά σου ὃ ἠτήσω παρ' αὐτοῦ
- 18 Hän sanoi: "Salli palvelijattaresi saada armo sinun silmiesi edessä". Niin vaimo meni pois ja söi eikä enää näyttänyt murheelliselta.
And she said, May your servant have grace in your eyes. So the woman went away, and took part in the feast, and her face was no longer sad.
καὶ εἶπεν εἶπεν ἡ δούλη σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῆς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ κατάλυμα αὐτῆς καὶ ἔφαγεν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἔπιεν καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς οὐ συνέπεσεν ἔτι
- 19 Varhain seuraavana aamuna he nousivat ja kumartaen rukoilivat Herran edessä; sitten he palasivat ja tulivat kotiinsa Raamaan. Ja Elkana yhtyi vaimoonsa Hannaan, ja Herra muisti tätä.
And early in the morning they got up, and after worshipping before the Lord they went back to Ramah, to their house: and Elkanah had connection with his wife; and the Lord kept her in mind.
καὶ ὀρθρίζουσιν τὸ πρωὶ καὶ προσκυνοῦσιν τῷ κυρίῳ καὶ πορεύονται τὴν ὁδὸν αὐτῶν καὶ εἰσῆλθεν ἐλκανα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀρμαθαίμ καὶ ἔγνω τὴν ἀνναν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἐμνήσθη αὐτῆς κύριος
- 20 Ja Hanna tuli raskaaksi ja synnytti vuoden vaihteessa pojan ja antoi hänelle nimen Samuel, sanoen: "Herralta olen minä hänet pyytänyt".
Now the time came when Hannah, being with child, gave birth to a son; and she gave him the name Samuel, because, she said, I made a prayer to the Lord for him.
καὶ συνέλαβεν καὶ ἐγενήθη τῷ καιρῷ τῶν ἡμερῶν καὶ ἔτεκεν υἱόν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σαμουὴλ καὶ εἶπεν ὅτι παρὰ κυρίου θεοῦ σαβαωθ ἠτησάμην αὐτόν

- 21 Sitten se mies, Elkana, ja koko hänen perheensä lähti uhraamaan Herralle jokavuotista teurasuhria ja lupausuhriaan,
And the man Elkanah with all his family went up to make the year's offering to the Lord, and to give effect to his oath.
καὶ ἀνέβη ὁ ἄνθρωπος ελκανα καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ θῆσαι ἐν σιλωμ τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ καὶ πάσας τὰς δεκάτας τῆς γῆς αὐτοῦ
- 22 mutta Hanna ei lähtenyt, vaan sanoi miehellensä: "Kun poika on vieroitettu, vien minä hänet sinne, niin että hän tulee Herran kasvojen eteen ja saa jäädä sinne ainiaaksi".
But Hannah did not go, for she said to her husband, I will not go till the child has been taken from the breast, and then I will take him with me and put him before the Lord, where he may be for ever.
καὶ ἀννα οὐκ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ ὅτι εἶπεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἕως τοῦ ἀναβῆναι τὸ παιδάριον ἐν ἀπογαλακτίσω αὐτὸ καὶ ὀφθῆσεται τῷ προσώπῳ κυρίου καὶ καθήσεται ἐκεῖ ἕως αἰῶνος
- 23 Hänen miehensä Elkana sanoi hänelle: "Tee, niinkuin hyväksi näet, jää kotiin, kunnes olet hänet vieroittanut; kunhan Herra vain täyttää sanansa". Niin vaimo jäi kotiin ja imetti poikaansa, kunnes hän vieroitti tämän.
And her husband Elkanah said to her, Do whatever seems right to you, but not till you have taken him from the breast; only may the Lord do as he has said. So the woman, waiting there, gave her son milk till he was old enough to be taken from the breast.
καὶ εἶπεν αὐτῇ ελκανα ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ποίει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κάθου ἕως ἂν ἀπογαλακτίσῃς αὐτὸ ἀλλὰ στήσαι κύριος τὸ ἐξελθὸν ἐκ τοῦ στόματός σου καὶ ἐκάθισεν ἡ γυνὴ καὶ ἐθήλασεν τὸν υἱὸν αὐτῆς ἕως ἂν ἀπογαλακτίσῃ αὐτόν
- 24 Mutta kun hän oli hänet vieroittanut, vei hän hänet kanssansa ottaen mukaansa kolme härkää, yhden eefa-mitan jauhoja ja leilin viiniä; niin hän toi hänet Herran huoneeseen Siiloon. Mutta poika oli vielä pieni.
Then when she had done so, she took him with her, with a three-year old ox and an ephah of meal and a skin full of wine, and took him to the house of the Lord at Shiloh: now the child was still very young.
καὶ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ εἰς σιλωμ ἐν μόσχῳ τριετίζοντι καὶ ἄρτοις καὶ οἴφι σεμιδάλεως καὶ νεβελ οἴνου καὶ εἰσήλθεν εἰς οἶκον κυρίου ἐν σιλωμ καὶ τὸ παιδάριον μετ' αὐτῶν
- 25 Ja teurastettuaan härän he toivat pojan Eelin tykö.
And when they had made an offering of the ox, they took the child to Eli.
καὶ προσήγαγον ἐνώπιον κυρίου καὶ ἔσφαξεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὴν θυσίαν ἣν ἐποίει ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας τῷ κυρίῳ καὶ προσήγαγεν τὸ παιδάριον καὶ ἔσφαξεν τὸν μόσχον καὶ προσήγαγεν ἀννα ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου πρὸς ἡλ
- 26 Ja Hanna sanoi: "Oi, herrani, niin totta kuin sinä elät, herrani, minä olen se vaimo, joka seisoin tässä sinun luonasi rukoillen Herraa.
And she said, O my lord, as your soul is living, my lord, I am that woman who was making a prayer to the Lord here by your side:
καὶ εἶπεν ἐν ἐμοὶ κύριε ζῆ ἡ ψυχὴ σου ἐγὼ ἡ γυνὴ ἡ καταστάσα ἐνώπιόν σου ἐν τῷ προσεύξασθαι πρὸς κύριον
- 27 Tätä poikaa minä rukoilin; Herra antoi minulle, mitä häneltä pyysin.
My prayer was for this child; and the Lord has given him to me in answer to my request:
ὑπὲρ τοῦ παιδαρίου τούτου προσηξάμην καὶ ἔδωκέν μοι κύριος τὸ αἴτημά μου ὃ ἤτησάμην παρ' αὐτοῦ
- 28 Sentähden myös minä suostun antamaan hänet Herralle: kaikiksi elinpäiviksensä hän olkoon Herralle annettu." Ja Samuel rukoili siellä Herraa.
So I have given him to the Lord; for all his life he is the Lord's. Then he gave the Lord worship there.
κάγῳ κυχρῶ αὐτὸν τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως ζῆ αὐτὸς χρῆσιν τῷ κυρίῳ
- 1 Ja Hanna rukoili ja sanoi: "Minun sydämeni riemuitsee Herrassa; minun sarveni kohoaa korkealle Herrassa. Minun suuni on avartunut vihollisiani vastaan, sillä minä iloitsen sinun avustasi.
And Hannah, in prayer before the Lord, said, My heart is glad in the Lord, my horn is lifted up in the Lord: my mouth is open wide over my haters; because my joy is in your salvation.
καὶ εἶπεν ἐστερεώθη ἡ καρδία μου ἐν κυρίῳ ὑψώθη κέρασ μου ἐν θεῷ μου ἐπλάτυνθη ἐπὶ ἐχθροὺς τὸ στόμα μου εὐφράνθη ἐν σωτηρίᾳ σου
- 2 Ei kukaan ole pyhä niinkuin Herra; paitsi sinua ei ole yhtäkään, eikä ole kalliota meidän Jumalamme vertaista.
No other is holy as the Lord, for there is no other God but you: there is no Rock like our God.
ὅτι οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς κύριος καὶ οὐκ ἔστιν δίκαιος ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σοῦ
- 3 Älkää yhä ylpeitä puhuko, älköön suustanne lähtekö julkeita sanoja; sillä Herra on kaikkítietävä Jumala, hänen edessäsä punnitaan teot.
Say no more words of pride; let not uncontrolled sayings come out of your mouths: for the Lord is a God of knowledge, by him acts are judged.
μὴ κανχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλά μὴ ἐξελάβάτω μεγαλορρημοσύνη ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν ὅτι θεὸς γνώσεων κύριος καὶ θεὸς ἐτοιμάζων ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ
- 4 Urhojen jouset ovat särjetyt, voipuneet vyöttäytyvät voimalla.
The bows of the men of war are broken, and the feeble are clothed with strength.
τόξον δυνατῶν ἠσθένησεν καὶ ἀσθενοῦντες περιζώσαντο δόναμι

- 5 Kylläisinä olleet käyvät palvelukseen leipäpalkoilla, nälkää nähneet eivät enää nälkää näe. Hedelmätön synnyttää seitsemän lasta, lapsirikas kuihtuu.
Those who were full are offering themselves as servants for bread; those who were in need are at rest; truly, she who had no children has become the mother of seven; and she who had a family is wasted with sorrow.
πλήρεις ἄρτων ἠλαττώθησαν καὶ οἱ πεινῶντες παρήκαν γῆν ὅτι στείρα ἔτεκεν ἑπτὰ καὶ ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις ἠσθένησεν
- 6 Herra antaa kuoleman ja antaa elämän, hän vie alas tuonelaan ja tuo ylös jälleen.
The Lord is the giver of death and life: sending men down to the underworld and lifting them up.
κύριος θανατοῖ καὶ ζωογονεῖ κατὰγει εἰς ᾄδου καὶ ἀνάγει
- 7 Herra köyhdyttää ja rikastuttaa, hän alentaa ja ylentää.
The Lord gives wealth and takes a man's goods from him: crushing men down and again lifting them up;
κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει ταπεινοὶ καὶ ἀνυψοῖ
- 8 Hän tomusta nostaa halvan, hän loasta korottaa köyhän, pannaksensa heidät ruhtinasten rinnalle ja antaaksensa heidän periä kunniasijat. Sillä maan tukipylväät ovat Herran, hän on asettanut niiden päälle maanpiirin.
Lifting the poor out of the dust, and him who is in need out of the lowest place, to give them their place among rulers, and for their heritage the seat of glory: for the pillars of the earth are the Lord's and he has made them the base of the world.
ἀνιστᾶ ἀπὸ γῆς πένητα καὶ ἀπὸ κοπρίας ἐγείρει πτωχὸν καθίσει μετὰ δυναστῶν λαῶν καὶ θρόνον δόξης κατακληρονομῶν αὐτοῖς
- 9 Hän varjeele hurskastensa jalat, mutta jumalattomat hukkuvat pimeyteen; sillä mies ei omalla voimallaan mitään voi.
He will keep the feet of his holy ones, but the evil-doers will come to their end in the dark night, for by strength no man will overcome.
διδοὺς εὐχὴν τῷ εὐχομένῳ καὶ εὐλόγησεν ἔτη δικαίου ὅτι οὐκ ἐν ἰσχύι δυνατὸς ἀνὴρ
- 10 Jotka taistelevat Herraa vastaan, ne joutuvat kauhun valtaan; hän jylisee taivaasta heidän ylitsensä. Herra tuomitsee maan ääret; hän antaa vallan kuninkaallensa ja korottaa korkealle voideltunsa sarven."
Those who make war against the Lord will be broken; against them he will send his thunder from heaven: the Lord will be judge of the ends of the earth, he will give strength to his king, lifting up the horn of him on whom the holy oil has been put.
κύριος ἄσθενῆ ποιήσει ἀντίδικον αὐτοῦ κύριος ἅγιος μὴ καυχᾶσθω ὁ φρόνιμος ἐν τῇ φρονήσει αὐτοῦ καὶ μὴ καυχᾶσθω ὁ δυνατὸς ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ καὶ μὴ καυχᾶσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχᾶσθω ὁ καυχώμενος συνίειν καὶ γινώσκειν τὸν κύριον καὶ ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς κύριος ἀνέβη εἰς οὐρανοὺς καὶ ἐβρόντησεν αὐτὸς κρινεῖ ἄκρα γῆς καὶ δίδωσιν ἰσχύον τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ ὑψώσει κέρας χριστοῦ αὐτοῦ
- 11 Sitten Elkana meni kotiinsa Raamaan; mutta poikanen palveli Herraa pappi Eelin johdolla.
Then Elkanah went to Ramah to his house. And the child became the servant of the Lord under the direction of Eli the priest.
καὶ κατέλιπον αὐτὸν ἐκεῖ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀπῆλθον εἰς αρμαθαίμ καὶ τὸ παιδάριον ἦν λειτουργῶν τῷ προσώπῳ κυρίου ἐνώπιον ἡλι τοῦ ἱερέως
- 12 Mutta Eelin pojat olivat kelvottomia miehiä; he eivät välittäneet Herrasta
Now the sons of Eli were evil and good-for-nothing men, having no knowledge of the Lord.
καὶ οἱ υἱοὶ ἡλι τοῦ ἱερέως υἱοὶ λοιμοὶ οὐκ εἰδότες τὸν κύριον
- 13 eivätkä siitä, mitä papeilla oli oikeus kansalta saada. Niin usein kuin joku uhrasi teurasuhria, tuli papin palvelija lihan kiehuessa, kolmihaarainen haarukka kädesssä,
And the priests' way with the people was this: when any man made an offering, the priest's servant came while the flesh was being cooked, having in his hand a meat-hook with three teeth;
καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερέως παρὰ τοῦ λαοῦ παντὸς τοῦ θύοντος καὶ ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως ὡς ἂν ἠψηθῆ τὸ κρέας καὶ κρεάγρα τριόδους ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ
- 14 ja pisti sen kattilaan tai ruukkuun tai pannuun tai pataan, ja kaikki, minkä haarukka toi mukanaan, sen pappi otti itselleen. Niin he tekivät kaikille israelilaisille, jotka tulivat sinne Silloon.
This he put into the pot, and everything which came up on the hook the priest took for himself. This they did in Shiloh to all the Israelites who came there.
καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν εἰς τὸν λέβητα τὸν μέγαν ἢ εἰς τὸ χαλκίον ἢ εἰς τὴν κύθραν πᾶν ὃ ἐν ἀνέβη ἐν τῇ κρεάγρῳ ἐλάμβανεν ἑαυτῷ ὁ ἱερεὺς κατὰ τὰδε ἐποίουν παντὶ ἰσραηλ τοῖς ἐρχομένοις θῦσαι κωρίφ ἐν σηλωμ
- 15 Jo ennenkuin rasva oli poltettu, tuli papin palvelija ja sanoi miehelle, joka uhrasi: "Anna liha paistettavaksi papille, sillä hän ei ota sinulta keitettyä lihaa, vaan raakaa".
And more than this, before the fat was burned, the priest's servant would come and say to the man who was making the offering, Give me some of the flesh to be cooked for the priest; he has no taste for meat cooked in water, but would have you give it uncooked.
καὶ πρὶν θυμαθῆναι τὸ στέαρ ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως καὶ ἔλεγεν τῷ ἀνδρὶ τῷ θύοντι δὸς κρέας ὀπτῆσαι τῷ ἱερεῖ καὶ οὐ μὴ λάβω παρὰ σοῦ ἐφθὸν ἐκ τοῦ λέβητος

- 16 Kun mies sanoi hänelle: "Ensin poltettakoon rasva; ota sitten itsellesi, mitä haluat", niin hän sanoi: "Ei niin, vaan anna se nyt heti, muutoin minä otan väkisin".
And if the man said to him, First let the fat be burned, then take as much as you will; then the servant would say, No, you are to give it to me now, or I will take it by force.
καὶ ἔλεγεν ὁ ἀνὴρ ὁ θύων θυμιαθῆτω πρῶτον ὡς καθήκει τὸ στέαρ καὶ λαβὲ σεαυτῷ ἐκ πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ σου καὶ εἶπεν οὐχί ὅτι νῦν δώσεις καὶ ἐὰν μὴ λήψομαι κραταιῶς
- 17 Ja nuorten miesten synty oli kovin suuri Herran edessä, koska he pitivät Herran uhrilahjan halpana.
And the sin of these young men was very great before the Lord; for they gave no honour to the Lord's offerings.
καὶ ἦν ἡ ἁμαρτία τῶν παιδαρίων ἐνώπιον κυρίου μεγάλη σφόδρα ὅτι ἠθέτουν τὴν θυσίαν κυρίου
- 18 Mutta Samuel palveli Herran edessä, puettuna, vaikka oli poikanen, pellavakasukkaan.
But Samuel did the work of the Lord's house, while he was a child, dressed in a linen ephod.
καὶ σαμουηλ ἦν λειτουργῶν ἐνώπιον κυρίου παιδάριον περιεζωσμένον εφουδ βαρ
- 19 Ja hänen äitinsä teki hänelle joka vuosi pienen viitan ja toi sen hänelle, kun miehensä kanssa tuli uhraamaan vuotuista teurasuhria.
And his mother made him a little robe and took it to him every year when she came with her husband for the year's offering.
καὶ διπλοῖδα μικρὰν ἐποίησεν αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἀνέφερεν αὐτῷ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς θῆσαι τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν
- 20 Silloin Eeli aina siunasi Elkanan ja hänen vaimonsa ja sanoi: "Herra antakoon sinulle lapsen tästä vaimosta sen sijaan, jonka hän on suostunut antamaan Herralle"; sitten he menivät kotiinsa.
And every year Eli gave Elkanah and his wife a blessing, saying, May the Lord give you offspring by this woman in exchange for the child you have given to the Lord. And they went back to their house.
καὶ εὐλόγησεν ἡλι τὸν ἐλκανα καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ λέγων ἀποτείσαι σοι κύριος σπέρμα ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης ἀντὶ τοῦ χρέους οὗ ἔχρησας τῷ κυρίῳ καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν τόπον αὐτῶν
- 21 Ja Herra piti Hannasta huolen, niin että hän tuli raskaaksi ja synnytti vielä kolme poikaa ja kaksi tyttärtä. Mutta poikanen Samuel kasvoi Herran edessä.
And the Lord had mercy on Hannah and she gave birth to three sons and two daughters. And the young Samuel became older before the Lord.
καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὴν ἀνναν καὶ ἔτεκεν ἔτι τρεῖς υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας καὶ ἐμεγαλύνθη τὸ παιδάριον σαμουηλ ἐνώπιον κυρίου
- 22 Mutta Eeli oli käynyt hyvin vanhaksi; ja kun hän sai kuulla, mitä hänen poikansa tekivät kaikelle Israelille, ja että he makasivat niiden naisten kanssa, jotka toimittivat palvelusta ilmestysmajan ovella,
Now Eli was very old; and he had news from time to time of what his sons were doing to all Israel.
καὶ ἡλι πρεσβύτης σφόδρα καὶ ἤκουσεν ἃ ἐποίουν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ
- 23 sanoi hän heille: "Miksi te sellaista pahaa teette, mitä minä teistä kuulen kaikelta tältä kansalta?
And he said to them, Why are you doing such things? for from all this people I get accounts of your evil ways.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἵνα τί ποιεῖτε κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ἐγὼ ἀκούω ἐκ στόματος παντὸς τοῦ λαοῦ κυρίου
- 24 Ei niin, poikani! Ei ole hyvä se huhu, jonka minä kuulen kulkevan Herran kansan seassa.
No, my sons, the account which is given me, which the Lord's people are sending about, is not good.
μὴ τέκνα ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοή ἦν ἐγὼ ἀκούω μὴ ποιεῖτε οὕτως ὅτι οὐκ ἀγαθαὶ αἱ ἀκοαὶ ἃς ἐγὼ ἀκούω τοῦ μὴ δουλεύειν λαὸν θεῷ
- 25 Jos ihminen rikkoo ihmistä vastaan, niin Jumala voi olla hänellä välittäjänä; mutta jos ihminen rikkoo Herraa vastaan, niin kuka voi ruveta hänelle välittäjäksi?" Mutta he eivät kuulleet isäänsä, sillä Herra tahtoi surmata heidät.
If one man does wrong to another, God will be his judge: but if a man's sin is against the Lord, who will take up his cause? But they gave no attention to the voice of their father, for it was the Lord's purpose to send destruction on them.
ἐὰν ἁμαρτάνων ἁμαρτήν ἀνὴρ εἰς ἄνδρα καὶ προσεύξονται ὑπὲρ αὐτοῦ πρὸς κύριον καὶ ἐὰν τῷ κυρίῳ ἁμαρτή τις προσεύξεται ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἴκουν τῆς φωνῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὅτι βουλόμηνος ἐβούλετο κύριος διαφθεῖραι αὐτούς
- 26 Mutta poikanen Samuel kasvoi kasvamistaan ja oli sekä Herralle että ihmisille otollinen.
And the young Samuel, becoming older, had the approval of the Lord and of men.
καὶ τὸ παιδάριον σαμουηλ ἐπορεύετο καὶ ἐμεγαλύνετο καὶ ἀγαθὸν καὶ μετὰ κυρίου καὶ μετὰ ἀνθρώπων
- 27 Ja Eelin luo tuli Jumalan mies ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Enkö minä ilmestynyt sinun isäsi suvulle, kun he olivat Egyptissä faraon huoneen vallsassa?
And a man of God came to Eli and said to him, The Lord says, Did I let myself be seen by your father's people when they were in Egypt, servants in Pharaoh's house?
καὶ ἦλθεν ἄνθρωπος θεοῦ πρὸς ἡλι καὶ εἶπεν τάδε λέγει κύριος ἀποκαλυφθεὶς ἀπεκαλύφθη πρὸς οἶκον πατρὸς σου ὄντων αὐτῶν ἐν γῆ αἰγύπτῳ δούλων τῷ οἴκῳ φαραο

- 28 Ja minä valitsin heidät kaikista Israelin sukukunnista olemaan pappeinani, nousemaan minun alttarilleni, polttamaan suitsuketta ja kantamaan kasukkaa minun edessäni; ja minä annoin sinun isäsi suvulle kaikki israelilaisten uhrit.
 Did I take him out of all the tribes of Israel to be my priest and to go up to my altar to make the smoke of the offerings go up and to take up the ephod? Did I give to your father's family all the offerings made by fire by the children of Israel?
 και ἐξελεξάμην τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου ἐκ πάντων τῶν σκίπτρων ἰσραηλ ἐμοὶ ἱερατεῦναι καὶ ἀναβαίνειν ἐπὶ θυσιαστήριόν μου καὶ θυμῶν θυμίαμα καὶ αἶρειν εφουδ καὶ ἔδωκα τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς σου τὰ πάντα τοῦ πυρὸς υἱῶν ἰσραηλ εἰς βρώσιν
- 29 Miksi te häpäisette minun teurasuhrini ja ruokauhrini, jotka minä olen säättänyt asuntooni? Ja miksi sinä kunnioitit poikiasi enemmän kuin minua, niin että te lihotatte itseänne parhaalla osalla jokaisesta minun kansani Israelin uhrilahjasta?
 Why then are you looking with envy on my offerings of meat and of meal which were ordered by my word, honouring your sons before me, and making yourselves fat with all the best of the offerings of Israel, my people?
 και ἵνα τί ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ θυμιάμα μου καὶ εἰς τὴν θυσίαν μου ἀναιδεῖ ὀφθαλμῷ καὶ ἐδόξασας τοὺς υἱοὺς σου ὑπὲρ ἐμὲ ἐνευλογεῖσθαι ἀπαρχῆς πάσης θυσίας ἰσραηλ ἔμπροσθέν μου
- 30 Sentähden Herra, Israelin Jumala, sanoo: Minä olen tosin sanonut: sinun sukusi ja sinun isäsi suku saavat vaeltaa minun edessäni iäti. Mutta nyt Herra sanoo: Pois se! Sillä minä kunnioitan niitä, jotka minua kunnioittavat; mutta jotka minut ylenkatsovat, ne tulevat halveksituiksi.
 For this reason the Lord God of Israel has said, Truly I did say that your family and your father's people would have their place before me for ever: but now the Lord says, Let it not be so; I will give honour to those by whom I am honoured, and those who have no respect for me will be of small value in my eyes.
 διὰ τοῦτο τάδε εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ εἶπα ὁ οἶκός σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου διελεύσεται ἐνώπιόν μου ἕως αἰῶνος καὶ νῦν φησιν κύριος μηδαμῶς ἐμοὶ ὅτι ἄλλ' ἢ τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω καὶ ὁ ἐξουθενῶν με ἀτιμωθήσεται
- 31 Katso, päivät tulevat, jolloin minä katkaisen sinun käsivartesi ja sinun isäsi suvun käsivarren, niin ettei kukaan sinun suvussasi elä vanhaksi.
 See, the days are coming when your arm and the arm of your father's people will be cut off;
 ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καὶ ἐξολεθρεύσω τὸ σπέρμα σου καὶ τὸ σπέρμα οἴκου πατρὸς σου
- 32 Ja sinä saat nähdä minun asuntooni olevan puutteessa huolimatta kaikesta siitä hyvästä, mikä tulee Israelille. Eikä kukaan sinun suvussasi ole koskaan elävä vanhaksi.
 And never again will there be an old man in your family.
 και οὐκ ἔσται σου πρεσβύτης ἐν οἴκῳ μου πάσας τὰς ἡμέρας
- 33 Kuitenkaan minä en hävitä kaikkia sinun omaisiasi alttariltani, niin että sammuttaisin sinun silmäsi ja näännyttäisin sielusi; mutta kaikki sinun suvussasi kasvaneet kuolevat miehiksi tultuaan.
 But one man of your family will not be cut off by my hand, and his eyes will be made dark, and grief will be in his heart: and all the offspring of your family will come to their end by the sword of men.
 και ἄνδρα οὐκ ἐξολεθρεύσω σοι ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου μου ἐκλιπεῖν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ καταρρεῖν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ πᾶς περισεύων οἴκου σου πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν
- 34 Ja merkinä tästä on sinulla oleva se, mitä kahdelle pojalle, Hofnille ja Phinehaalle, tapahtuu: he kuolevat molemmat samana päivänä.
 And this will be the sign to you, which will come on Hophni and Phinehas, your sons; death will overtake them on the same day.
 και τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὃ ἦξει ἐπὶ τοὺς δύο υἱοὺς σου τούτους οφνι καὶ φινεας ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀποθανοῦνται ἀμφοτέρω
- 35 Mutta minä herätän itselleni uskollisen papin, joka tekee minun sydämeni ja mieleni mukaan. Hänelle minä rakennan pysyväisen huoneen, ja hän on vaeltava minun voideltuni edessä kaiken elinaikansa.
 And I will make a true priest for myself, one who will do what is in my heart and in my mind: and I will make for him a family which will not come to an end; and his place will be before my holy one for ever.
 και ἀναστήσω ἐμαυτῷ ἱερέα πιστόν ὃς πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ποιήσει καὶ οἰκοδομήσω αὐτῷ οἶκον πιστόν καὶ διελεύσεται ἐνώπιον κυρίου μου πάσας τὰς ἡμέρας
- 36 Ja jokainen, joka jää jäljelle sinun suvustasi, on tuleva kumartamaan häntä saadaksensa hopearahaa ja leipäkakun ja sanovat: 'Päästä minutkin johonkin papintehtävään, että saisin palan leipää syödäkseni'.
 Then it will be that the rest of your family, anyone who has not been cut off, will go down on his knees to him for a bit of silver or a bit of bread, and say, Be pleased to put me into one of the priest's places so that I may have a little food.
 και ἔσται ὁ περισεύων ἐν οἴκῳ σου ἦξει προσκυνεῖν αὐτῷ ὀβολοῦ ἀργυρίου λέγων παράρριψόν με ἐπὶ μίαν τῶν ἱερατειῶν σου φαγεῖν ἄρτον
- 1 Ja poikanen Samuel palveli Herraa Eelin johdolla; mutta Herran sana oli harvinainen siihen aikaan, eivätkä näyt olleet tavallisia.
 Now the young Samuel was the servant of the Lord before Eli. In those days the Lord kept his word secret from men; there was no open vision.
 και τὸ παιδάριον σαμουηλ ἦν λειτουργῶν τῷ κυρίῳ ἐνώπιον ἡλι τοῦ ἱερέως καὶ ῥῆμα κυρίου ἦν τίμιον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν ὄρασις διαστέλλουσα

- 2 Siihen aikaan tapahtui kerran, kun Eeli, jonka silmiä alkoi hämärtää, niin ettei hän voinut nähdä, makasi sijallansa
And at that time, when Eli was resting in his place, (now his eyes were becoming clouded so that he was not able to see.)
καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἠλὶ ἐκάθευδεν ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἤρξαντο βαρύνεσθαι καὶ οὐκ ἠδύνατο βλέπειν
- 3 eikä Jumalan lamppu ollut vielä sammunut ja Samuel makasi Herran temppelissä, jossa Jumalan arkki oli,
And the light of God was still burning, while Samuel was sleeping in the Temple of the Lord where the ark of God was,
καὶ ὁ λύχνος τοῦ θεοῦ πρὶν ἐπισκευασθῆναι καὶ σαμουηλ ἐκάθευδεν ἐν τῷ ναῷ οὗ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ
- 4 että Herra kutsui Samuelia. Hän vastasi: "Tässä olen".
The voice of the Lord said Samuel's name; and he said, Here am I.
καὶ ἐκάλεσεν κύριος σαμουηλ σαμουηλ καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐγώ
- 5 Ja hän riensi Eelin tykö ja sanoi: "Tässä olen, sinä kutsuit minua". Mutta hän vastasi: "En minä kutsunut; pane jälleen maata". Ja hän meni ja pani maata.
And running to Eli he said, Here am I, for you said my name. And Eli said, I did not say your name; go to your rest again. So he went back to his bed.
καὶ ἔδραμεν πρὸς ἠλὶ καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐγώ ὅτι κέκληκός με καὶ εἶπεν οὐ κέκληκά σε ἀνάστρεφε κάθευδε καὶ ἀνέστρεψεν καὶ ἐκάθευδεν
- 6 Mutta Herra kutsui taas Samuelia; ja Samuel nousi ja meni Eelin tykö ja sanoi: "Tässä olen, sinä kutsuit minua". Mutta tämä vastasi: "En minä kutsunut, poikani; pane jälleen maata".
And again the Lord said, Samuel. And Samuel got up and went to Eli and said, Here am I; for you certainly said my name. But he said in answer, I said nothing, my son; go to your rest again.
καὶ προσέθετο κύριος καὶ ἐκάλεσεν σαμουηλ σαμουηλ καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἠλὶ τὸ δεύτερον καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐγώ ὅτι κέκληκός με καὶ εἶπεν οὐ κέκληκά σε ἀνάστρεφε κάθευδε
- 7 Mutta Samuel ei silloin vielä tuntenut Herraa, eikä Herran sana ollut vielä ilmestynyt hänelle.
Now at that time Samuel had no knowledge of the Lord, and the revelation of the word of the Lord had not come to him.
καὶ σαμουηλ πρὶν ἢ γινῶναι θεὸν καὶ ἀποκαλυφθῆναι αὐτῷ ῥῆμα κυρίου
- 8 Ja Herra kutsui Samuelia vielä kolmannen kerran; niin hän nousi ja meni Eelin tykö ja sanoi: "Tässä olen, sinä kutsuit minua". Silloin Eeli ymmärsi, että Herra oli kutsunut poikasta.
And for the third time the Lord said Samuel's name. And he got up and went to Eli and said, Here am I; for you certainly said my name. Then it was clear to Eli that the voice which had said the child's name was the Lord's.
καὶ προσέθετο κύριος καλέσαι σαμουηλ ἐν τρίτῳ καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἠλὶ καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐγώ ὅτι κέκληκός με καὶ ἐσοφίσατο ἠλὶ ὅτι κύριος κέκληκεν τὸ παιδάριον
- 9 Ja Eeli sanoi Samuelille: "Mene ja pane maata; ja jos sinua vielä kutsutaan, niin sano: 'Puhu, Herra; palvelijasi kuulee'". Samuel meni ja pani maata sijallansa.
So Eli said to Samuel, Go back; and if the voice comes again, let your answer be, Say on, Lord; for the ears of your servant are open. So Samuel went back to his bed.
καὶ εἶπεν ἀνάστρεφε κάθευδε τέκνον καὶ ἔσται ἐὰν καλέσῃ σε καὶ ἐρεῖς λάλει κύριε ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου καὶ ἐπορεύθη σαμουηλ καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ
- 10 Niin Herra tuli ja seisoi ja huusi niinkuin edellisilläkin kerroilla: "Samuel, Samuel!" Samuel vastasi: "Puhu, palvelijasi kuulee".
Then the Lord came and said as before, Samuel, Samuel. Then Samuel made answer, Say on, Lord; for the ears of your servant are open.
καὶ ἦλθεν κύριος καὶ κατέστη καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὡς ἅπαξ καὶ ἅπαξ καὶ εἶπεν σαμουηλ λάλει ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου
- 11 Ja Herra sanoi Samuelille: "Katso, minä teen Israelissa sellaisen teon, että joka sen kuulee, sen molemmat korvat soivat.
And the Lord said to Samuel, See, I will do a thing in Israel at which the ears of everyone hearing of it will be burning.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς σαμουηλ ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ τὰ ῥήματά μου ἐν ἰσραὴλ ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἠχήσει ἀμφοτέρα τὰ ὄτια αὐτοῦ
- 12 Sinä päivänä minä annan toteutua Eelille kaiken, mitä olen hänen sukuansa vastaan puhunut, alusta loppuun asti.
In that day I will do to Eli everything which I have said about his family, from first to last.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεγερῶ ἐπὶ ἠλὶ πάντα ὅσα ἐλάλησα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἄρξομαι καὶ ἐπιτελέσω
- 13 Minä ilmoitan hänelle, että minä tuomitsen hänen sukunsa ikuisiksi ajoiksi sen rikoksen tähden, kun hän tiesi poikiensa pilkkaavan Jumalaa eikä pitänyt heitä kurissa.
And you are to say to him that I will send punishment on his family for ever, for the sin which he had knowledge of; because his sons have been cursing God and he had no control over them.
καὶ ἀνήγγελα αὐτῷ ὅτι ἐκδικῶ ἐγὼ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐν ἀδικίαις υἰῶν αὐτοῦ ὅτι κακολογοῦντες θεὸν υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐνουθετεῖ αὐτοὺς καὶ οὐδ' οὔτως
- 14 Sentähden minä olen vannonut Eelin suvusta: 'Totisesti, Eelin suvun rikosta ei koskaan soviteteta, ei teurasuhrilla eikä ruokauhrilla.'
So I have made an oath to the family of Eli that no offering of meat or of meal which they may make will ever take away the sin of his family.
ὅμοσα τῷ οἴκῳ ἠλὶ εἰ ἐξίλασθήσεται ἀδικία οἴκου ἠλὶ ἐν θυμίματι καὶ ἐν θυσίαις ἕως αἰῶνος

- 15 **Ja Samuel makasi aamuun asti ja avasi sitten Herran huoneen ovet. Eikä Samuel uskaltanut kertoa Eelille sitä ilmestystä.**
And Samuel kept where he was, not moving till the time came for opening the doors of the house of God in the morning. And fear kept him from giving Eli an account of his vision.
καὶ κοιμᾶται σαμουηλ ἕως πρωὶ καὶ ὄρθρισεν τὸ πρωὶ καὶ ἤνοιξεν τὰς θύρας οἴκου κυρίου καὶ σαμουηλ ἐφοβήθη ἀπαγγεῖλαι τὴν ὄρασιν τῷ ἡλί
- 16 **Mutta Eeli kutsui Samuelin ja sanoi: "Samuel, poikani!" Hän vastasi: "Tässä olen".**
Then Eli said, Samuel, my son. And Samuel answering said, Here am I.
καὶ εἶπεν ἡλί πρὸς σαμουηλ σαμουηλ τέκνον καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐγώ
- 17 **Hän sanoi: "Mikä oli asia, josta hän sinulle puhui? Älä salaa sitä minulta. Jumala rangaiskoon sinua nyt ja vasta, jos salaat minulta mitään siitä, mitä hän sinulle puhui."**
And he said, What did the Lord say to you? Do not keep it from me: may God's punishment be on you if you keep from me anything he said to you.
καὶ εἶπεν τί τὸ ῥῆμα τὸ λαληθὲν πρὸς σέ μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τάδε ποιήσαι σοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθεῖη ἐν κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα ἐκ πάντων τῶν λόγων τῶν λαληθέντων σοι ἐν τοῖς ὡσίν σου
- 18 **Niin Samuel kertoi hänelle kaiken eikä salannut häneltä mitään. Mutta hän sanoi: "Hän on Herra; hän tehköön, minkä hyväksi näkee".**
Then Samuel gave him an account of everything, keeping nothing back. And he said, It is the Lord; let him do what seems good to him.
καὶ ἀπήγγειλεν σαμουηλ πάντας τοὺς λόγους καὶ οὐκ ἔκρυψεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἡλί κύριος αὐτός τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσει
- 19 **Ja Samuel kasvoi, ja Herra oli hänen kanssansa eikä antanut yhdenkään sanoistansa varista maahan.**
And Samuel became older, and the Lord was with him and let not one of his words be without effect.
καὶ ἐμεγαλύνθη σαμουηλ καὶ ἦν κύριος μετ' αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ πάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν
- 20 **Ja koko Israel Daanista Beersebaan asti tiesi, että Samuelille oli uskottu Herran profectan tehtävä.**
And it was clear to all Israel from Dan to Beer-sheba that Samuel had been made a prophet of the Lord.
καὶ ἔγνωσαν πᾶς ἰσραηλ ἀπὸ δαν καὶ ἕως βηρσαβεε ὅτι πιστὸς σαμουηλ εἰς προφήτην τῷ κυρίῳ
- 21 **Ja Herra ilmestyi edelleenkin Siilossa; sillä Herra ilmestyi Samuelille Siilossa Herran sanan kautta. Ja Samuelin sana tuli koko Israelille.**
And the Lord was seen again in Shiloh; for the Lord gave to Samuel in Shiloh the revelation of his word.
καὶ προσέθετο κύριος δηλωθῆναι ἐν σηλωμ ὅτι ἀπεκαλύφθη κύριος πρὸς σαμουηλ καὶ ἐπιστεύθη σαμουηλ προφήτης γενέσθαι τῷ κυρίῳ εἰς πάντα ἰσραηλ ἀπ' ἄκρων τῆς γῆς καὶ ἕως ἄκρων καὶ ἡλι πρεσβύτης σφόδρα καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πορευόμενοι ἐπορεύοντο καὶ πονηρὰ ἢ ὁδοὺς αὐτῶν ἐνώπιον κυρίου
- 1 **Israel lähti sotaan filistealaisia vastaan ja leiriytyi Eben-Eserin luo, mutta filistealaiset olivat leiriytyneet Afekiin.**
Now at that time the Philistines came together to make war against Israel, and the men of Israel went out to war against the Philistines and took up their position at the side of Eben-ezer: and the Philistines put their forces in position in Aphek.
καὶ ἐγενήθη ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ συναθροίζονται ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἐξῆλθεν ἰσραηλ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς εἰς πόλεμον καὶ παρεμβάλλουσιν ἐπὶ ἀβενεζερ καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παρεμβάλλουσιν ἐν αφεκ
- 2 **Ja filistealaiset asettuivat sotarintaan Israelia vastaan, ja taistelu levisi laajalle, ja filistealaiset voittivat Israelin ja surmasivat taistelukentällä noin neljä tuhatta miestä.**
And the Philistines put their forces in order against Israel, and the fighting was hard, and Israel was overcome by the Philistines, who put to the sword about four thousand of their army in the field.
καὶ παρατάσσονται οἱ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἔκλινεν ὁ πόλεμος καὶ ἔπαισεν ἀνὴρ ἰσραηλ ἐνώπιον ἀλλοφύλων καὶ ἐπλήγησαν ἐν τῇ παρατάξει ἐν ἀγρῷ τέσσαρες χιλιάδες ἀνδρῶν
- 3 **Kun kansa tuli leiriin, sanoivat Israelin vanhimmat: "Minkätähden Herra antoi tänä päivänä filistealaisten voittaa meidät? Ottakaamme Herran liitonarkki Siilosta luoksemme, tulkoon se keskellemme pelastamaan meidät vihollistemme käsistä."**
And when the people came back to their tents, the responsible men of Israel said, Why has the Lord let the Philistines overcome us today? Let us get the ark of the Lord's agreement here from Shiloh, so that it may be with us and give us salvation from the hands of those who are against us.
καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι ἰσραηλ κατὰ τί ἔπαισεν ἡμᾶς κύριος σήμερον ἐνώπιον ἀλλοφύλων λάβωμεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐκ σηλωμ καὶ ἐξελεύσεται ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ἡμῶν
- 4 **Ja kansa lähetti sanan Siiloon, ja sieltä tuotiin Herran Sebaotin liitonarkki, hänen, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat; ja Eelin kaksi poikaa, Hofni ja Piinehas, seurasivat sieltä Jumalan liitonarkkia.**
So the people sent to Shiloh and got the ark of the agreement of the Lord of armies whose resting-place is between the winged ones; and Hophni and Phinehas, the two sons of Eli, were there with the ark of God's agreement.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ λαὸς εἰς σηλωμ καὶ αἴρουσιν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν κυρίου καθημένου χερουβιμ καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ ἡλί μετὰ τῆς κιβωτοῦ ὄφρι καὶ φινεες

- 5 **Ja kun Herran liitonarkki tuli leiriin, nosti koko Israel suuren riemuhuudon, niin että maa jymisi.**
And when the ark of the Lord's agreement came into the tent-circle, all Israel gave a great cry, so that the earth was sounding with it.
καὶ ἐγενήθη ὡς ἦλθεν κιβωτὸς κυρίου εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ ἀνέκραζεν πᾶς ἰσραὴλ φωνῇ μεγάλῃ καὶ ἤχησεν ἡ γῆ
- 6 **Kun filistealaiset kuulivat sen riemuhuudon, sanoivat he: "Mitä tuo suuri riemuhuuto on hebrealaisten leirissä?" Ja he saivat tietää, että leiriin oli tullut Herran arkki.**
And the Philistines, hearing the noise of their cry, said, What is this great cry among the tents of the Hebrews? Then it became clear to them that the ark of the Lord had come to the tent-circle.
καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι τῆς κραυγῆς καὶ εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι τίς ἡ κραυγὴ ἡ μεγάλη αὐτῆ ἐν παρεμβολῇ τῶν εβραίων καὶ ἔγνωσαν ὅτι κιβωτὸς κυρίου ἦκει εἰς τὴν παρεμβολὴν
- 7 **Silloin filistealaiset peljästyivät, sillä he ajattelivat: "Jumala on tullut leiriin". Ja he sanoivat: "Voi meitä! Tällaista ei ole milloinkaan ennen tapahtunut.**
And the Philistines, full of fear, said, God has come into their tents. And they said, Trouble is ours! for never before has such a thing been seen.
καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἀλλόφυλοι καὶ εἶπον οὗτοι οἱ θεοὶ ἦκασιν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν παρεμβολὴν οὐαὶ ἡμῖν ἐξελοῦ ἡμᾶς κύριε σήμερον ὅτι οὐ γέγονεν τοιαύτη ἐχθὲς καὶ τρίτην
- 8 **Voi meitä! Kuka pelastaa meidät tämän voimallisen jumalan kädestä? Tämähän on se jumala, joka löi egyptiläisiä kaikkinaisilla vaivoilla erämaassa.**
Trouble is ours! Who will give us salvation from the hands of these great gods? These are the gods who sent all sorts of blows on the Egyptians in the waste land.
οὐαὶ ἡμῖν τίς ἐξελεῖται ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν θεῶν τῶν στερεῶν τούτων οὗτοι οἱ θεοὶ οἱ πατάζοντες τὴν αἴγυπτον ἐν πάσῃ πληγῇ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 9 **Rohkaiskaa mielenne ja olkaa miehiä, filistealaiset, ettette te joutuisi palvelemaan hebrealaisia, niinkuin he ovat palvelleet teitä. Olkaa miehiä ja taistelkaa."**
Be strong, O Philistines, be men! Do not be servants to the Hebrews as they have been to you: go forward to the fight without fear.
κραταιοῦσθε καὶ γίνεσθε εἰς ἄνδρας ἀλλόφυλοι μήποτε δουλεύσητε τοῖς εβραίοις καθὼς ἐδούλευσαν ἡμῖν καὶ ἔσεσθε εἰς ἄνδρας καὶ πολεμήσατε αὐτούς
- 10 **Ja filistealaiset ryhtyivät taisteluun; ja Israel voitettiin, niin että he pakenivat kukin majallensa, ja tappio oli sangen suuri: Israelista kaatui kolmekymmentä tuhatta jalkamiestä.**
So the Philistines went to the fight, and Israel was overcome, and every man went in flight to his tent: and great was the destruction, for thirty thousand footmen of Israel were put to the sword.
καὶ ἐπολέμησαν αὐτούς καὶ πταίει ἄνθρωπος ἰσραὴλ καὶ ἐφυγεν ἕκαστος εἰς σκῆνωμα αὐτοῦ καὶ ἐγένετο πληγὴ μεγάλη σφόδρα καὶ ἔπεσαν ἐξ ἰσραὴλ τριάκοντα χιλιάδες ταγμάτων
- 11 **Ja Jumalan arkki ryöstettiin, ja Eelin kaksi poikaa, Hofni ja Piinehas, saivat surmansa.**
And the ark of God was taken; and Hophni and Phinehas, the sons of Eli, were put to the sword.
καὶ κιβωτὸς θεοῦ ἐλήμφθη καὶ ἀμφότεροι υἱοὶ ἡλὶ ἀπέθανον ὄφνη καὶ φινεας
- 12 **Eräs benjaminilainen mies juoksi sotarinnasta ja tuli samana päivänä Siiloon, takki reväistynä ja multaa pään päällä.**
And a man of Benjamin went running from the fight and came to Shiloh the same day with his clothing out of order and earth on his head.
καὶ ἔδραμεν ἄνθρωπος ἰεμιναιὸς ἐκ τῆς παρατάξεως καὶ ἦλθεν εἰς σὴλωμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διαρρηγόντα καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
- 13 **Ja kun hän tuli sinne, istui Eeli istuimellaan tien vieressä tähystellen, sillä hänen sydämensä oli levoton Jumalan arkin tähden. Ja kun mies tuli ja kertoi kaupungissa tapahtumasta, puhkesi koko kaupunki valittamaan.**
And when he came, Eli was seated by the wayside watching; and in his heart was fear for the ark of God. And when the man came into the town and gave the news, there was a great outcry.
καὶ ἦλθεν καὶ ἰδοὺ ἡλὶ ἐκάθητο ἐπὶ τοῦ δίφρου παρὰ τὴν πύλην σκοπεύων τὴν ὁδόν ὅτι ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ ἐξεστηκυῖα περὶ τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἀπαγγέλλας καὶ ἀνεβόησεν ἡ πόλις
- 14 **Kun Eeli kuuli valitushuudon, kysyi hän: "Mikä meteli tämä on?" Niin mies tuli rientäen sinne ja kertoi sen Eelille.**
And Eli, hearing the noise and the cries, said, What is the reason of this outcry? And the man came quickly and gave the news to Eli.
καὶ ἤκουσεν ἡλὶ τὴν φωνὴν τῆς βοῆς καὶ εἶπεν τίς ἡ βοή τῆς φωνῆς ταύτης καὶ ὁ ἄνθρωπος σπεύσας εἰσῆλθεν καὶ ἀπήγγειλεν τῷ ἡλὶ
- 15 **Mutta Eeli oli yhdeksänkymmenen kahdeksan vuoden vanha, ja hänen silmissään oli kaihi, niin ettei hän voinut nähdä.**
Now Eli was ninety-eight years old, and his eyes were fixed so that he was not able to see.
καὶ ἡλὶ υἱὸς ἐνενήκοντα ἐτῶν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπανέστησαν καὶ οὐκ ἔβλεπεν καὶ εἶπεν ἡλὶ τοῖς ἀνδράσιν τοῖς περιεστηκόσιν αὐτῷ τίς ἡ φωνὴ τοῦ ἤχους τούτου
- 16 **Ja mies sanoi Eelille: "Minä tulen sotarinnasta; olen tänä päivänä paennut sotarinnasta". Niin hän kysyi: "Miten on asiat, poikani?"**
And the man said to Eli, I have come from the army and have come in flight today from the fight. And he said, How did it go, my son?
καὶ ὁ ἄνθρωπος σπεύσας προσῆλθεν πρὸς ἡλὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐγὼ εἰμι ὁ ἦκων ἐκ τῆς παρεμβολῆς κἀγὼ πέφευγα ἐκ τῆς παρατάξεως σήμερον καὶ εἶπεν τί τὸ γεγονός ῥῆμα τέκνον
- 17 **Sanansaattaja vastasi ja sanoi: "Israel on paennut filistealaisia, ja kansan mieshukka on suuri; myöskin sinun molemmat poikasi, Hofni ja Piinehas, ovat saaneet surmansa, ja Jumalan arkki on ryöstetty".**
And the man said, Israel went in flight from the Philistines, and there has been great destruction among the people, and your two sons, Hophni and Phinehas, are dead, and the ark of God has been taken.
καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον καὶ εἶπεν πέφευγεν ἄνθρωπος ἰσραὴλ ἐκ προσώπου ἀλλοφύλων καὶ ἐγένετο πληγὴ μεγάλη ἐν τῷ λαῷ καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ σου τεθνήκασιν καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐλήμφθη

- 18 Kun hän mainitsi Jumalan arkin, kaatui Eeli istuimeltaan taapäin portin viereen, taittoi niskansa ja kuoli; sillä hän oli vanha ja raskas mies. Ja hän oli ollut tuomarina Israelissa neljäkymmentä vuotta.
And at these words about the ark of God, Eli, falling back off his seat by the side of the doorway into the town, came down on the earth so that his neck was broken and death overtook him, for he was an old man and of great weight. He had been judging Israel for forty years.
καὶ ἐγένετο ὡς ἐμνήσθη τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ δίφρου ὀπισθίως ἐχόμενος τῆς πύλης καὶ συνετριβή ὁ νῶτος αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν ὅτι πρεσβύτης ὁ ἄνθρωπος καὶ βαρὺς καὶ αὐτὸς ἔκρινεν τὸν ἰσραηλ εἰκοσι ἔτη
- 19 Ja hänen miniänsä, Piinehaan vaimo, oli viimeisillänsä raskaana. Kun hän kuuli sanoman Jumalan arkin ryöstöstä ja appensa ja miehensä kuolemasta, vaipui hän maahan ja synnytti, sillä poltot yllättivät hänet.
And his daughter-in-law, the wife of Phinehas, was with child and near the time when she would give birth; and when she had the news that the ark of God had been taken and that her father-in-law and her husband were dead, her pains came on her suddenly and she gave birth.
καὶ νόμφη αὐτοῦ γυνὴ φινεας συνειληφοῦα τοῦ τεκεῖν καὶ ἤκουσεν τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἐλήμφθη ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ καὶ ὅτι τέθνηκεν ὁ πενθερὸς αὐτῆς καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ὠκλασεν καὶ ἔτεκεν ὅτι ἐπεστράφησαν ἐπ' αὐτὴν ὠδίνες αὐτῆς
- 20 Ja kun hän silloin oli kuolemaisillansa, sanoivat vaimot, jotka seisoiivat hänen luonaan: "Älä pelkää, sillä sinä olet synnyttänyt pojan". Mutta hän ei vastannut mitään eikä välittänyt siitä,
And when she was very near death the women who were with her said, Have no fear, for you have given birth to a son. But she made no answer and gave no attention to it.
καὶ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς ἀποθνήσκει καὶ εἶπον αὐτῇ αἱ γυναῖκες αἱ παρεστηκυῖαι αὐτῇ μὴ φοβοῦ ὅτι υἴὸν τέτοκας καὶ οὐκ ἀπεκρίθη καὶ οὐκ ἐνόησεν ἡ καρδία αὐτῆς
- 21 vaan nimitti pojan Iikabodiksi ja sanoi: "Kunnia on mennyt Israelilta" - hän tarkoitti Jumalan arkin ryöstöä ja appeansa ja miestänsä.
And she gave the child the name of Ichabod, saying, The glory has gone from Israel: because the ark of God was taken and because of her father-in-law and her husband.
καὶ ἐκάλεσεν τὸ παιδάριον οὐαὶ βαρχαβωθ ὑπὲρ τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ὑπὲρ τοῦ πενθεροῦ αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς
- 22 Hän sanoi: "Kunnia on mennyt Israelilta", koska Jumalan arkki oli ryöstetty.
And she said, The glory is gone from Israel, for the ark of God has been taken.
καὶ εἶπαν ἀπόκισται δόξα ἰσραηλ ἐν τῷ λημφθῆναι τὴν κιβωτὸν κυρίου
- 1 Kun filistealaiset olivat ryöstäneet Jumalan arkin, veivät he sen Eben-Eseristä Asdodiin.
Now the Philistines, having taken the ark of God, took it with them from Eben-ezer to Ashdod.
καὶ ἀλλόφυλοι ἔλαβον τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ καὶ εἰσήνεγκαν αὐτὴν ἐξ ἄβενεζερ εἰς ἄζωτον
- 2 Ja filistealaiset ottivat Jumalan arkin ja veivät sen Daagonin temppeliin ja asettivat sen Daagonin rinnalle.
They took the ark of God into the house of Dagon and put it by the side of Dagon.
καὶ ἔλαβον ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν κυρίου καὶ εἰσήνεγκαν αὐτὴν εἰς οἶκον δαγων καὶ παρέστησαν αὐτὴν παρὰ δαγων
- 3 Kun asdodilaiset nousivat varhain seuraavana päivänä, niin katso: Daagon makasi kasvoillaan maassa Herran arkin edessä. Mutta he ottivat Daagonin ja asettivat sen takaisin paikoilleensa.
And when the people of Ashdod got up early on the morning after, they saw that Dagon had come down to the earth on his face before the ark of the Lord. And they took Dagon up and put him in his place again.
καὶ ὄρθρισαν οἱ ἄζῳτιοι καὶ εἰσῆλθον εἰς οἶκον δαγων καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ δαγων πεπτωκὸς ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἤγειραν τὸν δαγων καὶ κατέστησαν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ καὶ ἐβαρύνθη χεὶρ κυρίου ἐπὶ τοὺς ἄζῳτιους καὶ ἐβασάνισεν αὐτοὺς καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἑδρας αὐτῶν τὴν ἄζωτον καὶ τὰ ὄρια αὐτῆς
- 4 Kun he taas nousivat varhain seuraavana aamuna, niin katso: Daagon makasi kasvoillaan maassa Herran arkin edessä, mutta Daagonin pää ja molemmat kädet olivat katkaistuina kynnyksellä, ja ainoastaan muu ruumis oli jäljellä.
And when they got up early on the morning after, Dagon had come down to the earth on his face before the ark of the Lord; and his head and his hands were broken off on the doorstep; only the base was in its place.
καὶ ἐγένετο ὅτε ὄρθρισαν τὸ πρωὶ καὶ ἰδοὺ δαγων πεπτωκὸς ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου καὶ ἡ κεφαλὴ δαγων καὶ ἀμφότερα τὰ ἴχνη χειρῶν αὐτοῦ ἀφηρημένα ἐπὶ τὰ ἐμπρόσθια ἀμαρεθ ἕκαστον καὶ ἀμφοτέροι οἱ καρποὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ πεπτωκότες ἐπὶ τὸ πρόθυρον πλὴν ἡ ῥάχις δαγων ὑπελείφθη
- 5 Sentähden eivät Daagonin papit eikä kukaan, joka menee Daagonin temppeliin, astu Daagonin kynnykselle Asdodissa vielä tänäkään päivänä.
So to this day no priest of Dagon, or any who come into Dagon's house, will put his foot on the doorstep of the house of Dagon in Ashdod.
διὰ τοῦτο οὐκ ἐπιβαίνουσιν οἱ ἱερεῖς δαγων καὶ πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος εἰς οἶκον δαγων ἐπὶ βαθμῶν οἴκου δαγων ἐν ἄζῳτῳ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ὅτι ὑπερβαίνοντες ὑπερβαίνουσιν
- 6 Mutta Herran käsi painoi asdodilaisia, ja hän tuhosi heitä: hän löi heitä ajoksilla, sekä Asdodia että sen aluetta.
But the hand of the Lord was hard on the people of Ashdod and he sent disease on them through all the country of Ashdod.
καὶ ἐβαρύνθη χεὶρ κυρίου ἐπὶ ἄζῳτον καὶ ἐπήγαγεν αὐτοῖς καὶ ἐξέζεσεν αὐτοῖς εἰς τὰς ναῦς καὶ μέσον τῆς χώρας αὐτῆς ἀνεφύησαν μύες καὶ ἐγένετο σύγχυσις θανάτου μεγάλη ἐν τῇ πόλει

- 7 Kun Asdodin miehet näkivät, miten oli, sanoivat he: "Älköön Israelin Jumalan arkki jääkö meidän luoksemme, sillä hänen kätensä on käynyt raskaaksi meille ja meidän jumalallemme Daagonille".
 And when the men of Ashdod saw how it was, they said, Let not the ark of the God of Israel be with us, for his hand is hard on us and on Dagon our god.
 και εἶδον οἱ ἄνδρες ἄζώτους ὅτι οὕτως και λέγουσιν ὅτι οὐ καθήσεται κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἰσραηλ μεθ' ἡμῶν ὅτι σκληρὰ χεῖρ αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς και ἐπὶ δαγῶν θεὸν ἡμῶν
- 8 Ja he lähettivät sanan ja kokosivat kaikki filistealaisten ruhtinaat luoksensa ja sanoivat: "Mitä me teemme Israelin Jumalan arkille?" He vastasivat: "Israelin Jumalan arkki siirryköön Gatiin". Ja he siirsivät Israelin Jumalan arkin sinne.
 So they sent for all the lords of the Philistines to come together there, and said, What are we to do with the ark of the God of Israel? And their answer was, Let the ark of the God of Israel be taken away to Gath. So they took the ark of the God of Israel away.
 και ἀποστέλλουσιν και συνάγουσιν τοὺς σατράπας τῶν ἄλλοφύλων πρὸς αὐτοὺς και λέγουσιν τί ποιήσωμεν κιβωτῷ θεοῦ ἰσραηλ και λέγουσιν οἱ γεθθαῖοι μετελθέτω κιβωτὸς τοῦ θεοῦ πρὸς ἡμᾶς και αὐ μετῆλθεν κιβωτὸς τοῦ θεοῦ εἰς γεθθα
- 9 Mutta kun he olivat siirtäneet sen sinne, kohtasi Herran käsi kaupunkia ja sai aikaan suuren hämmingin: hän löi kaupungin asukkaita, sekä pieniä että suuria, niin että heihin puhkesi ajoksia.
 But after they had taken it away, the hand of the Lord was stretched out against the town for its destruction: and the signs of disease came out on all the men of the town, small and great.
 και ἐγενήθη μετὰ τὸ μετελθεῖν αὐτὴν και γίνεται χεῖρ κυρίου ἐν τῇ πόλει τάραχος μέγας σφόδρα και ἐπάταξεν τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου και ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας αὐτῶν και ἐποίησαν ἐαυτοῖς οἱ γεθθαῖοι ἕδρας
- 10 Silloin he lähettivät Jumalan arkin Ekroniin. Mutta kun Jumalan arkki tuli Ekroniin, huusivat ekronilaiset sanoen: "He ovat siirtäneet Israelin Jumalan arkin tänne minun luokseni, surmaamaan minut ja minun kansani".
 So they sent the ark of God to Ekron. And when the ark of God came to Ekron, the people of the town made an outcry, saying, They have sent the ark of the God of Israel to us for the destruction of us and of our people.
 και ἐξαποστέλλουσιν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς ἀσκαλῶνα και ἐγενήθη ὡς εἰσῆλθεν κιβωτὸς θεοῦ εἰς ἀσκαλῶνα και ἐβόησαν οἱ ἀσκαλωνῖται λέγοντες τί ἀπεστρέψατε πρὸς ἡμᾶς τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἰσραηλ θανατώσαι ἡμᾶς και τὸν λαὸν ἡμῶν
- 11 Ja he lähettivät sanan ja kokosivat kaikki filistealaisten ruhtinaat ja sanoivat: "Lähetetäänkö Israelin Jumalan arkki pois, ja palatkoon se kotiinsa älköönkään enää surmatko minua ja minun kansaani". Sillä surma oli saattanut koko kaupungin hämminkiin; Jumalan käsi painoi sitä kovasti.
 So they sent and got together all the lords of the Philistines, and they said, Send away the ark of the God of Israel, and let it go back to its place, so that it may not be the cause of death to us and to our people: for there was a great fear of death through all the town; the hand of God was very hard on them there.
 και ἐξαποστέλλουσιν και συνάγουσιν τοὺς σατράπας τῶν ἄλλοφύλων και εἶπον ἐξαποστείλατε τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἰσραηλ και καθισάτω εἰς τὸν τόπον αὐτῆς και οὐ μὴ θανατώσῃ ἡμᾶς και τὸν λαὸν ἡμῶν ὅτι ἐγενήθη σύγχυσις θανάτου ἐν ὅλῃ τῇ πόλει βαρεῖα σφόδρα ὡς εἰσῆλθεν κιβωτὸς θεοῦ ἰσραηλ ἐκεῖ
- 12 Ne asukkaat, jotka eivät kuolleet, olivat ajoksilla lyödyt, ja huuto nousi kaupungista ylös taivaaseen.
 And those men who were not overtaken by death were cruelly diseased: and the cry of the town went up to heaven.
 και οἱ ζῶντες και οὐκ ἀποθανόντες ἐπλήγησαν εἰς τὰς ἕδρας και ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν
- 1 Herran arkki oli filistealaisten maassa seitsemän kuukautta.
 Now the ark of the Lord was in the country of the Philistines for seven months.
 και ἦν ἡ κιβωτὸς ἐν ἀγγρῷ τῶν ἄλλοφύλων ἑπτὰ μῆνας και ἐξέξεσεν ἡ γῆ αὐτῶν μύσας
- 2 Ja filistealaiset kutsuivat papit ja tietäjät ja sanoivat: "Mitä me teemme Herran arkille? Antakaa meidän tietää, millä tavalla me lähettäisimme sen kotiinsa."
 And the Philistines sent for the priests and those who were wise in secret arts, and said to them, What are we to do with the ark of the Lord? How are we to send it away to its place?
 και καλοῦσιν ἄλλοφύλοι τοὺς ἱερεῖς και τοὺς μάντιες και τοὺς ἐπαοιδοῦς αὐτῶν λέγοντες τί ποιήσωμεν τῇ κιβωτῷ κυρίου γνωρίσατε ἡμῖν ἐν τίνι ἀποστελοῦμεν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς
- 3 He vastasivat: "Jos te lähettätte Israelin Jumalan arkin pois, niin älkää lähettäkö häntä tyhjin käsin, vaan antakaa hänelle hyvitys. Silloin te tulette terveiksi ja saatte tietää, minkätähden hänen kätensä ei heltiä teistä."
 And they said, If you send away the ark of the God of Israel, do not send it without an offering, but send him a sin-offering with it: then you will have peace again, and it will be clear to you why the weight of his hand has not been lifted from you.
 και εἶπαν εἰ ἐξαποστείλατε ὑμεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου θεοῦ ἰσραηλ μὴ δὴ ἐξαποστείλητε αὐτὴν κενὴν ἀλλὰ ἀποδιδόντες ἀπόδοτε αὐτῇ τῆς βασάνου και τότε ἰαθήσεσθε και ἐξιλασθήσεται ὑμῖν μὴ οὐκ ἀποστή ἡ χεῖρ αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν
- 4 Mutta he kysyivät: "Minkälainen hyvitys meidän on annettava hänelle?" He vastasivat: "Viisi kulta-ajosta ja viisi kultahiirtä, yhtä monta, kuin on filistealaisten ruhtinasta; sillä sama vitsaus on kohdannut kaikkia, myöskin teidän ruhtinaitanne.
 Then they said, What sin-offering are we to send to him? And they said, Five gold images of the growths caused by your disease and five gold mice, one for every lord of the Philistines: for the same disease came on you and on your lords.
 και λέγουσιν τί τὸ τῆς βασάνου ἀποδώσωμεν αὐτῇ και εἶπαν κατ' ἀριθμὸν τῶν σατραπῶν τῶν ἄλλοφύλων πέντε ἕδρας χρυσᾶς ὅτι πταῖσμα ἐν ὑμῖν και τοῖς ἄρχουσιν ὑμῶν και τῷ λαῷ

- 5 Tehkää siis ajoksistanne kuvat, samoin hiiristänne, jotka hävittävät maata, ja antakaa kunnia Israelin Jumalalle. Kenties hän silloin hellittää kätensä teistä, teidän jumalistanne ja maastanne.
So make images of the growths caused by your disease and of the mice which are damaging your land; and give glory to the God of Israel: it may be that the weight of his hand will be lifted from you and from your gods and from your land.
καὶ μὲς χρυσοῦς ὁμοίωμα τῶν μυῶν ὑμῶν τῶν διαφθειρόντων τὴν γῆν καὶ δώσατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὅπως κουφίσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν
- 6 Miksi te paadutatte sydämenne, niinkuin egyptiläiset ja farao paaduttivat sydämensä? Eivätkö he, sittenkuin hän oli näyttänyt heille voimansa, päästäneet israelilaisia menemään?
Why do you make your hearts hard, like the hearts of Pharaoh and the Egyptians? When he had made sport of them, did they not let the people go, and they went away?
καὶ ἵνα τί βαρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐβάρυνεν αἰγύπτως καὶ φαραῶ τὴν καρδίαν αὐτῶν οὐχὶ ὅτε ἐνέπαιζεν αὐτοῖς ἐξαπέστειλαν αὐτοὺς καὶ ἀπῆλθον
- 7 Niin tehkää nyt uudet vaunut ja ottakaa kaksi imettävää lehmää, joiden niskassa ei ole iestä ollut, ja valjastakaa lehmät vaunujen eteen, mutta ajakaa vasikat kotiin, pois niiden jäljestä.
So now, take and make ready a new cart, and two cows which have never come under the yoke, and have the cows yoked to the cart, and take their young ones away from them:
καὶ νῦν λάβετε καὶ ποιήσατε ἄμαξαν καινὴν καὶ δύο βόας πρωτοτοκούσας ἄνευ τῶν τέκνων καὶ ζεύξατε τὰς βόας ἐν τῇ ἀμάξῃ καὶ ἀπαγάγετε τὰ τέκνα ἀπὸ ὀπισθεν αὐτῶν εἰς οἶκον
- 8 Ja ottakaa Herran arkki ja asettakaa se vaunuihin ja pankkaa ne kultakalut, jotka annatte hänelle hyvitykseksi, lippaaseen sen viereen, ja lähettäkää se menemään.
And put the ark of the Lord on the cart, and the gold images which you are sending as a sin-offering in a chest by its side; and send it away so that it may go.
καὶ λήψασθε τὴν κιβωτὸν καὶ θήσατε αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἄμαξαν καὶ τὰ σκεῦη τὰ χρυσᾶ ἀποδώσατε αὐτῇ τῆς βασάνου καὶ θήσατε ἐν θέματι βερσεχθαν ἐκ μέρους αὐτῆς καὶ ἐξαποστελεῖτε αὐτὴν καὶ ἂ πελάσατε αὐτὴν καὶ ἀπελεύσεται
- 9 Ja sitten katsokaa: jos hän menee omaa aluettaan kohti, ylös Beet-Semekseen, niin on hän tuottanut meille tämän suuren onnettomuuden; mutta jos ei, niin tiedämme, ettei hänen kätensä ole meihin koskenut. Se on silloin tapahtunut meille sattumalta."
If it goes by the land of Israel to Beth-shemesh, then this great evil is his work; but if not, then we may be certain that the evil was not his doing, but was the working of chance.
καὶ ὄψεσθε εἰ εἰς ὁδὸν ὀρίων αὐτῆς πορεύεται κατὰ βαιθσαμυς αὐτὸς πεποιήκειν ἡμῖν τὴν κακίαν ταύτην τὴν μεγάλην καὶ ἐὰν μὴ καὶ γνωσόμεθα ὅτι οὐ χεῖρ αὐτοῦ ἦται ἡμῶν ἀλλὰ σύμπτωμα τοῦτο γέγονεν ἡμῖν
- 10 Miehet tekivät niin; he ottivat kaksi imettävää lehmää ja valjastivat ne vaunujen eteen, mutta niiden vasikat he jättivät kotiin.
And the men did so; they took two cows, yoking them to the cart and shutting up their young ones in their living-place:
καὶ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι οὕτως καὶ ἔλαβον δύο βόας πρωτοτοκούσας καὶ ἐζευξαν αὐτὰς ἐν τῇ ἀμάξῃ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπεκόλυσαν εἰς οἶκον
- 11 Ja he panivat Herran arkin vaunuihin ynnä lippaan, kultahiiret ja paiseittensa kuvat.
And they put the ark of the Lord on the cart and the chest with the gold images.
καὶ ἔθεντο τὴν κιβωτὸν ἐπὶ τὴν ἄμαξαν καὶ τὸ θέμα εργαβ καὶ τοὺς μὲς τοὺς χρυσοῦς
- 12 Ja lehmät menivät suoraan Beet-Semestä kohti; ne kulkivat koko ajan samaa tietä, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle, ja ammuivat lakkaamatta. Ja filistealaisten ruhtinaat seurasivat niitä Beet-Semeksen alueelle asti.
And the cows took the straight way, by the road to Beth-shemesh; they went by the highway, not turning to the right or to the left, and the sound of their voices was clear on the road; and the lords of the Philistines went after them as far as the edge of Beth-shemesh.
καὶ κατεύθυναν αἱ βόες ἐν τῇ ὁδῷ εἰς ὁδὸν βαιθσαμυς ἐν τρίβῳ ἐνὶ ἐπορεύοντο καὶ ἐκοπίων καὶ οὐ μεθίσταντο δεξιὰ οὐδὲ ἀριστερά καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτῆς ἕως ὀρίων βαιθσαμυς
- 13 Mutta Beet-Semeksessä oltiin leikkaamassa nisua laaksossa. Kun he nostivat silmänsä, näkivät he arkin; ja he ilostuivat nähdessään sen.
And the people of Beth-shemesh were cutting their grain in the valley, and lifting up their eyes they saw the ark and were full of joy when they saw it.
καὶ οἱ ἐν βαιθσαμυς ἐθέριζον θερισμὸν πυρῶν ἐν κοιλάδι καὶ ἦσαν ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον κιβωτὸν κυρίου καὶ ἠὲ φράνθησαν εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς
- 14 Vaunut tulivat beet-semekseläisen Joosuan pellolle ja pysähtyivät sinne; ja siellä oli suuri kivi. Ja he hakkasivat vaunut haloiksi ja uhrasivat lehmät polttouhriksi Herralle.
And the cart came into the field of Joshua the Beth-shemite, and came to a stop there by a great stone: and cutting up the wood of the cart they made a burned offering of the cows to the Lord.
καὶ ἡ ἄμαξα εἰσηλθεν εἰς ἀγρὸν ὡσης τὸν ἐν βαιθσαμυς καὶ ἔστησαν ἐκεῖ παρ' αὐτῇ λίθον μέγαν καὶ σχίζουσιν τὰ ξύλα τῆς ἀμάξης καὶ τὰς βόας ἀνήνεγκαν εἰς ὄλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ
- 15 Ja leeviläiset nostivat maahan Herran arkin ja sen vieressä olevan lippaan, jossa kultakalut olivat, ja panivat ne sille suurelle kiville. Ja Beet-Semeksen miehet uhrasivat sinä päivänä Herralle polttouhreja ja teurasuhreja.
Then the Levites took down the ark of the Lord and the chest in which were the gold images, and put them on the great stone: and the men of Beth-shemesh made burned offerings and gave worship that day before the Lord.
καὶ οἱ λευῖται ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου καὶ τὸ θέμα εργαβ μετ' αὐτῆς καὶ τὰ ἐπ' αὐτῆς σκεῦη τὰ χρυσᾶ καὶ ἔθεντο ἐπὶ τοῦ λίθου τοῦ μεγάλου καὶ οἱ ἄνδρες βαιθσαμυς ἀνήνεγκαν ὄλοκαυ τώσεις καὶ θυσίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῷ κυρίῳ

- 16 Katseltuaan tätä ne filistealaisten viisi ruhtinasta palasivat samana päivänä Ekroniin.
And the five lords of the Philistines, having seen it, went back to Ekron the same day.
καὶ οἱ πέντε σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἐώρων καὶ ἀνέστρεψαν εἰς ἀσκαλῶνα τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 17 Nämä ovat ne kultapaiseet, jotka filistealaiset antoivat Herralle hyvitykseksi: yksi Asdodin puolesta, yksi Gassan puolesta, yksi Askelonin puolesta, yksi Gatin puolesta ja yksi Ekronin puolesta.
Now these are the gold images which the Philistines sent as a sin-offering to the Lord; one for Ashdod, one for Gaza, one for Ashkelon, one for Gath, one for Ekron;
καὶ αὐτὰ αἱ ἔδραι αἱ χρυσαῖ ἅς ἀπέδωκαν οἱ ἀλλόφυλοι τῆς βασιάνου τῷ κυρίῳ τῆς ἀζώτου μίαν τῆς γάζης μίαν τῆς ἀσκαλῶνος μίαν τῆς γεθ μίαν τῆς ακκαρων μίαν
- 18 Mutta kultahiiriä oli yhtä monta, kuin oli kaikkiaan filistealaisten kaupunkeja viidellä ruhtinaalla, niin hyvin varustettuja kaupunkeja kuin linnoittamattomia kyliä, suureen Aabel-kiveen asti, jolle he laskivat Herran arkin ja joka on vielä tänäkin päivänä beet-semekseläisen Joosuan pellolla.
And the gold mice, one for every town of the Philistines, the property of the five lords, walled towns as well as country places: and the great stone where they put the ark of the Lord is still in the field of Joshua the Beth-shemite to this day.
καὶ μὺς οἱ χρυσοὶ κατ' ἀριθμὸν πασῶν πόλεων τῶν ἀλλοφύλων τῶν πέντε σατραπῶν ἐκ πόλεως ἐστερεωμένης καὶ ἕως κόμης τοῦ φερεζαίου καὶ ἕως λίθου τοῦ μεγάλου οὗ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτοῦ τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου τοῦ ἐν ἀγρῷ ὡσηε τοῦ βαιθσαμουσίτου
- 19 Mutta Herra surmasi Beet-Semeksen miehiä sentähden, että he olivat katsoneet Herran arkkia; hän surmasi kansasta seitsemänkymmentä miestä, viisikymmentä tuhatta miestä; ja kansa suri sitä, että Herra oli surmannut niin paljon kansaa.
But the Lord sent destruction on seventy men of the people of Beth-shemesh for looking into the ark of the Lord; and great was the sorrow of the people for the destruction which the Lord had sent on them.
καὶ οὐκ ἠσμένισαν οἱ υἱοὶ ἰερονίου ἐν τοῖς ἀνδράσιν βαιθσαμυς ὅτι εἶδαν κιβωτὸν κυρίου καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἄνδρας καὶ πενήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἐπένησεν ὁ λαὸς ὅτι ἐπ' ἀτάξεν κύριος ἐν τῷ λαῷ πληγὴν μεγάλην σφόδρα
- 20 Ja Beet-Semeksen miehet sanoivat: "Kuka voi kestää Herran, tämän pyhän Jumalan, edessä? Ja kenen luo hän menee meidän luotamme?"
And the men of Beth-shemesh said, Who is able to keep his place before the Lord, this holy God? and to whom may he go from us?
καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες οἱ ἐκ βαιθσαμυς τίς δυνήσεται διελθεῖν ἐνώπιον κυρίου τοῦ ἁγίου τούτου καὶ πρὸς τίνα ἀναβήσεται κιβωτὸς κυρίου ἀφ' ἡμῶν
- 21 Ja he lähettivät sanansaattajat Kirjat-Jearimin asukasten luo sanomaan: "Filistealaiset ovat tuoneet Herran arkin takaisin; tulkaa tänne ja viekää se luoksenne".
And they sent men to the people living in Kiriath-jearim, saying, The Philistines have sent back the ark of the Lord; come and take it up to your country.
καὶ ἀποστέλλουσιν ἀγγέλους πρὸς τοὺς κατοικοῦντας καριαθιαριμ λέγοντες ἀπεστρόφασιν ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν κυρίου κατὰβητε καὶ ἀναγάγετε αὐτὴν πρὸς ἑαυτοῦς
- 1 Niin Kirjat-Jearimin miehet tulivat ja veivät Herran arkin sinne ja toivat sen Abinadabin taloon mäelle. Ja hänen poikansa Eleasarin he pyhittivät pitämään huolta Herran arkista.
So the men of Kiriath-jearim came and took the ark of the Lord to the house of Abinadab in Gibeah, and they made his son Eleazar holy and put the ark in his care.
καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες καριαθιαριμ καὶ ἀνάγουσιν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου καὶ εἰσάγουσιν αὐτὴν εἰς οἶκον αμιναδαβ τὸν ἐν τῷ βουνῷ καὶ τὸν ελεαζαρ υἱὸν αὐτοῦ ἡγίασαν φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου
- 2 Ja siitä päivästä, jona arkki oli asettunut Kirjat-Jearimiin, kului pitkä aika, kului kaksikymmentä vuotta; ja koko Israelin heimo huokaili Herran puoleen.
And the ark was in Kiriath-jearim for a long time, as much as twenty years: and all Israel was searching after the Lord with weeping.
καὶ ἐγενήθη ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦν ἡ κιβωτὸς ἐν καριαθιαριμ ἐπλήθυναν αἱ ἡμέραι καὶ ἐγένοντο εἴκοσι ἔτη καὶ ἐπέβλεψεν πᾶς οἶκος ἰσραηλ ὀπίσω κυρίου
- 3 Mutta Samuel sanoi koko Israelin heimolle näin: "Jos te kaikesta sydämeistä käännytte Herran puoleen, niin poistakaa keskuudestanne vieraat jumalat ja astartet ja kiinnittäkää sydämenne Herraan ja palvelkaa ainoastaan häntä, niin hän pelastaa teidät filistealaisten käsistä".
Then Samuel said to all Israel, If with all your hearts you would come back to the Lord, then put away all the strange gods and the Astartes from among you, and let your hearts be turned to the Lord, and be servants to him only: and he will make you safe from the hands of the Philistines.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς πάντα οἶκον ἰσραηλ λέγων εἰ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν ἡμεῖς ἐπιστρέφετε πρὸς κύριον περιέλετε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου ὑμῶν καὶ τὰ ἄλση καὶ ἐτοιμάσατε τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς κύριον καὶ δουλεύσατε αὐτῷ μόνῳ καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων
- 4 Niin israelilaiset poistivat baalit ja astartet ja palvelivat ainoastaan Herraa.
So the children of Israel gave up the worship of Baal and Astarte, and became worshippers of the Lord only.
καὶ περιεῖλον οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὰς βααλιμ καὶ τὰ ἄλση ασταρωθ καὶ ἐδούλευσαν κυρίῳ μόνῳ
- 5 Ja Samuel sanoi: "Kootkaa koko Israel Mispaan, ja minä rukoilen teidän puolestanne Herraa".
Then Samuel said, Let all Israel come to Mizpah and I will make prayer to the Lord for you.
καὶ εἶπεν σαμουηλ ἀθροίσατε πάντα ἰσραηλ εἰς μασσηφαθ καὶ προσεύξομαι περὶ ὑμῶν πρὸς κύριον

- 6 Niin he kokoontuivat Mispaan, ammensivat vettä ja vuodattivat sitä Herran eteen sekä paastosivat sen päivän; ja he sanoivat siellä: "Me olemme tehneet syntiä Herraa vastaan". Ja Samuel jakoi israelilaisille oikeutta Mispassa.
So they came together to Mizpah, and got water, draining it out before the Lord, and they took no food that day, and they said, We have done evil against the Lord. And Samuel was judge of the children of Israel in Mizpah.
καὶ συνήχθησαν εἰς μασσηφᾶθ καὶ ὕδρευόνται ὕδωρ καὶ ἐξέχεαν ἐνώπιον κυρίου ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐνήστευσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ εἶπαν ἡμαρτήκαμεν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐδίκασεν σαμουὴλ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς μασσηφᾶθ
- 7 Kun filistealaiset kuuluivat israelilaisten kokoontuneen Mispaan, lähtivät filistealaisten ruhtinaat Israelia vastaan. Kun israelilaiset kuuluivat sen, pelkäsivät he filistealaisia.
Now when the Philistines had news that the children of Israel had come together at Mizpah, the lords of the Philistines went up against Israel. And the children of Israel, hearing of it, were full of fear.
καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλοφύλοι ὅτι συνηθροίσθησαν πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς μασσηφᾶθ καὶ ἀνέβησαν σατράπαι ἀλλοφύλων ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἀκούουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων
- 8 Ja israelilaiset sanoivat Samuelille: "Älä kieltäydy huutamasta meidän puolestamme Herraa, meidän Jumalaamme, että hän pelastais meidät filistealaisten käsistä".
And the children of Israel said to Samuel, Go on crying to the Lord our God for us to make us safe from the hands of the Philistines.
καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς σαμουὴλ μὴ παρασιωπήσης ἀφ' ἡμῶν τοῦ μὴ βοᾶν πρὸς κύριον θεόν σου καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων
- 9 Niin Samuel otti imevän karitsan ja uhrasi sen polttouhriksi, kokonaisuhriksi, Herralle; ja Samuel huusi Herraa Israelin puolesta, ja Herra kuuli häntä.
And Samuel took a young lamb, offering all of it as a burned offering to the Lord; and Samuel made prayers to the Lord for Israel and the Lord gave him an answer.
καὶ ἔλαβεν σαμουὴλ ἄρνα γαλαθηνὸν ἓνα καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν ὀλοκαύτωσιν σὺν παντὶ τῷ λαῷ τῷ κυρίῳ καὶ ἐβόησεν σαμουὴλ πρὸς κύριον περὶ ἰσραὴλ καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος
- 10 Sillä kun Samuelin uhratessa polttouhria filistealaiset lähestyivät käydäkseen taisteluun Israelia vastaan, niin sinä päivänä Herra jylysi kovalla ukkosen jylinällä filistealaisia vastaan ja saattoi heidät hämminkiin, niin että Israel voitti heidät.
And while Samuel was offering the burned offering, the Philistines came near for the attack on Israel; but at the thunder of the Lord's voice that day the Philistines were overcome with fear, and they gave way before Israel.
καὶ ἦν σαμουὴλ ἀναφέρον τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ ἀλλοφύλοι προσῆγον εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐβρόντησεν κύριος ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ συνεχύθησαν καὶ ἔπταισαν ἐνώπιον ἰσραὴλ
- 11 Ja Israelin miehet lähtivät Mispasta ja ajoivat filistealaisia takaa, surmaten heitä aina Beet-Kaarin alapuolelle asti.
And the men of Israel went out from Mizpah and went after the Philistines, attacking them till they came under Beth-car.
καὶ ἐξῆλθαν ἄνδρες ἰσραὴλ ἐκ μασσηφᾶθ καὶ κατεδίωξαν τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως ὑποκάτω τοῦ βαιθχορ
- 12 Ja Samuel otti kiven ja pani sen Mispan ja Seenin välille ja antoi sille nimen Eben-Eser ja sanoi: "Tähän asti on Herra meitä auttanut".
Then Samuel took a stone and put it up between Mizpah and Jeshanah, naming it Eben-ezer, and saying, Up to now the Lord has been our help.
καὶ ἔλαβεν σαμουὴλ λίθον ἓνα καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἀνὰ μέσον μασσηφᾶθ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς παλαιᾶς καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ αβενεζερ λίθος τοῦ βοηθοῦ καὶ εἶπεν ἕως ἐνταῦθα ἐβοήθησεν ἡμῖν κύριος
- 13 Niin filistealaiset lannistettiin, eivätkä he enää tulleet Israelin alueelle. Ja Herran käsi oli filistealaisia vastaan Samuelin koko elinajan.
So the Philistines were overcome, and did not come into the country of Israel again: and all the days of Samuel the hand of the Lord was against the Philistines.
καὶ ἐταπεινώσεν κύριος τοὺς ἀλλοφύλους καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι προσελθεῖν εἰς ὄριον ἰσραὴλ καὶ ἐγενήθη χεὶρ κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ σαμουὴλ
- 14 Ja ne kaupungit, jotka filistealaiset olivat ottaneet Israelilta, joutuivat takaisin Israelille, Ekronista Gatiin saakka; ja myös niiden alueet Israel vapautti filistealaisten käsistä. Myöskin Israelin ja amorilaisten välillä oli rauha.
And the towns which the Philistines had taken were given back to Israel, from Ekron to Gath, and all the country round them Israel made free from the power of the Philistines. And there was peace between Israel and the Amorites.
καὶ ἀπεδόθησαν αἱ πόλεις ἃς ἔλαβον οἱ ἀλλοφύλοι παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ καὶ ἀπέδωκαν αὐτὰς τῷ ἰσραὴλ ἀπὸ ἀσκαλῶνος ἕως αζοβ καὶ τὸ ὄριον ἰσραὴλ ἀφείλαντο ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων καὶ ἦν εἰρήνη ἀνὰ μέσον ἰσραὴλ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ αμορραίου
- 15 Samuel oli tuomarina Israelissa koko elinaikansa.
And Samuel was judge of Israel all the days of his life.
καὶ ἐδίκασεν σαμουὴλ τὸν ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ
- 16 Ja hän teki joka vuosi kiertomatkoja Beeteliin, Gilgaliin ja Mispaan, ja hän jakoi Israelille oikeutta kaikissa näissä paikoissa.
From year to year he went in turn to Beth-el and Gilgal and Mizpah, judging Israel in all those places.
καὶ ἐπορεύετο κατ' ἐνιαυτὸν ἐνιαυτὸν καὶ ἐκύκλω βαιθὴλ καὶ τὴν γαλαγα καὶ τὴν μασσηφᾶθ καὶ ἐδίκασεν τὸν ἰσραὴλ ἐν πανί τοῖς ἡγιασμένοις τούτοις

- 17 Sitten hän palasi jälleen Raamaan, sillä siellä oli hänen kotinsa ja siellä hän jakoi oikeutta Israelille. Ja hän rakensi sinne alttarin Herralle.
And his base was at Ramah, where his house was; there he was judge of Israel and there he made an altar to the Lord.
ἡ δὲ ἀποστροφή αὐτοῦ εἰς αρμαθαιμ ὅτι ἐκεῖ ἦν ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ ἐδίκαιεν ἐκεῖ τὸν Ἰσραὴλ καὶ ὠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ
- 1 Kun Samuel oli käynyt vanhaksi, pani hän poikansa Israelin tuomareiksi.
Now when Samuel was old, he made his sons judges over Israel.
καὶ ἐγένετο ὡς ἐγήρασεν σαμουὴλ καὶ κατέστησεν τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ δικαστὰς τῷ Ἰσραὴλ
- 2 Hänen esikoisensa nimi oli Joel, ja hänen toisen poikansa nimi oli Abia; nämä olivat tuomareina Beersebassa.
The name of his first son was Joel and the name of his second Abijah: they were judges in Beer-sheba.
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ πρωτότοκος ἰωὴλ καὶ ὄνομα τοῦ δευτέρου ἀβια δικασταὶ ἐν βηρσαβε
- 3 Mutta hänen poikansa eivät vaeltaneet hänen teitensä, vaan olivat väärän voiton pyytäjiä, ottivat lahjuksia ja vääristivät oikeutta.
And his sons did not go in his ways, but moved by the love of money took rewards, and were not upright in judging.
καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ἐξέκλιαν ὀπίσω τῆς συντελείας καὶ ἐλάμβανον δῶρα καὶ ἐξέκλιαν δικαιοῦματα
- 4 Niin kaikki Israelin vanhimmat kokoontuivat ja tulivat Samuelin tykö Raamaan
Then all the responsible men of Israel got together and went to Samuel at Ramah,
καὶ συναθροίζονται ἄνδρες Ἰσραὴλ καὶ παραγίνονται εἰς αρμαθαιμ πρὸς σαμουὴλ
- 5 ja sanoivat hänelle: "Katso, sinä olet käynyt vanhaksi, eivätkä poikasi vaella sinun teitäsi. Niin aseta nyt meille oikeutta jakamaan kuningas, jollainen kaikilla muillakin kansoilla on."
And said to him, See now, you are old, and your sons do not go in your ways: give us a king now to be our judge, so that we may be like the other nations.
καὶ εἶπαν αὐτῷ ἰδοὺ σὺ γεγήρακας καὶ οἱ υἱοὶ σου οὐ πορεύονται ἐν τῇ ὁδοῦ σου καὶ νῦν κατάστησον ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς καθὰ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη
- 6 Mutta Samuel pahastui siitä, että he sanoivat: "Anna meille kuningas jakamaan meille oikeutta". Ja Samuel rukoili Herraa.
But Samuel was not pleased when they said to him, Give us a king to be our judge. And Samuel made prayer to the Lord.
καὶ ἦν πονηρὸν τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς σαμουὴλ ὡς εἶπαν δὸς ἡμῖν βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς καὶ προσηύξατο σαμουὴλ πρὸς κύριον
- 7 Niin Herra sanoi Samuelille: "Kuule kansan ääntä kaikessa, mitä he sinulle sanovat; sillä sinua he eivät ole pitäneet halpana, vaan minut he ovat pitäneet halpana olemaan heidän kuninkaanansa.
And the Lord said to Samuel, Give ear to the voice of the people and what they say to you: they have not been turned away from you, but they have been turned away from me, not desiring me to be king over them.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς σαμουὴλ ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ καθὰ ἂν λαλήσωσίν σοι ὅτι οὐ σὲ ἐξουθενήκασιν ἀλλ' ἢ ἐμὲ ἐξουθενώκασιν τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπ' αὐτῶν
- 8 Niinkuin he aina siitä päivästä, jona minä johdatin heidät tänne Egyptistä, tähän päivään asti ovat tehneet, kun ovat hyljänneet minut ja palvelleet muita jumalia, aivan niin he tekevät nyt sinullekin.
As they have done from the first, from the day when I took them out of Egypt till this day, turning away from me and worshipping other gods, so now they are acting in the same way to you.
κατὰ πάντα τὰ ποιήματα ἃ ἐποίησάν μοι ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐγκατέλιπόν με καὶ ἐδοῦλεον θεοῖς ἑτέροις οὕτως αὐτοὶ ποιοῦσιν καὶ σοὶ
- 9 Kuule siis heidän ääntänsä. Kuitenkin varoita heitä vakavasti ja ilmoita heille, mitkä oikeudet on kuninkaalla, joka on heitä hallitseva."
Give ear now to their voice: but make a serious protest to them, and give them a picture of the sort of king who will be their ruler.
καὶ νῦν ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῶν πλην ὅτι διαμαρτυρούμενος διαμαρτύρη αὐτοῖς καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως ὃς βασιλεύσει ἐπ' αὐτούς
- 10 Niin Samuel puhui kaikki Herran sanat kansalle, joka häneltä pyysi kuningasta.
And Samuel said all these words of the Lord to the people who were desiring a king.
καὶ εἶπεν σαμουὴλ πᾶν τὸ ῥῆμα κυρίου πρὸς τὸν λαὸν τοὺς αἰτουῦντας παρ' αὐτοῦ βασιλέα
- 11 Hän sanoi: "Nämä oikeudet on kuninkaalla, joka on teitä hallitseva: Teidän poikanne hän ottaa ja panee heidät vaunumiehikseen ja ratsumiehikseen ja vaunujensa edelläjuoksijoiksi.
And he said, This is the sort of king who will be your ruler: he will take your sons and make them his servants, his horsemen, and drivers of his war-carriages, and they will go running before his war-carriages;
καὶ εἶπεν τοῦτο ἔσται τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως ὃς βασιλεύσει ἐφ' ὑμᾶς τοὺς υἱοὺς ὑμῶν λήμψεται καὶ θήσεται αὐτοὺς ἐν ἄρμασιν αὐτοῦ καὶ ἰπεῦσιν αὐτοῦ καὶ προτρέχοντας τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ

- 12 Myöskin hän panee heitä tuhannen- ja viidenkymmenenpäämiehiksi ja kyntämään hänen kyntöjänsä ja leikkaamaan hänen viljaansa sekä tekemään hänelle sotatarpeita ja vaunutarpeita. And he will make them captains of thousands and of fifties; some he will put to work ploughing and cutting his grain and making his instruments of war and building his war-carriages. και θέσθαι αὐτοὺς ἑαυτῷ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους καὶ θερίζειν θερισμὸν αὐτοῦ καὶ τρυγᾶν τρυγητὸν αὐτοῦ καὶ ποιεῖν σκεῆ πολεμικὰ αὐτοῦ καὶ σκεῆ ἁρμάτων αὐτοῦ
- 13 Ja teidän tyttärenne hän ottaa voiteiden tekijöiksi, keittäjiksi ja leipojiksi. Your daughters he will take to be makers of perfumes and cooks and bread-makers. και τὰς θυγατέρας ὑμῶν λήμψεται εἰς μυρεψοὺς καὶ εἰς μαγειρίσσας καὶ εἰς πεσσοῦσας
- 14 Hän ottaa teidän parhaat peltonne, viinitarhanne ja öljypuunne ja antaa ne palvelijoillensa; He will take your fields and your vine-gardens and your olive-gardens, all the best of them, and give them to his servants. και τοὺς ἀγροὺς ὑμῶν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν τοὺς ἀγαθοὺς λήμψεται καὶ δώσει τοῖς δούλοις αὐτοῦ
- 15 ja hän ottaa kymmenykset teidän kylvöstänne ja viinitarhojenne sadosta ja antaa ne hoviherroillensa ja palvelijoillensa. He will take a tenth of your seed and of the fruit of your vines and give it to his servants. και τὰ σπέρματα ὑμῶν καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν ἀποδεκατώσει καὶ δώσει τοῖς ἐνούχοις αὐτοῦ καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ
- 16 Hän ottaa myös teidän palvelijanne ja palvelijattarenne ja parhaat nuoret miehenne sekä aasinne ja teettää niillä työnsä; He will take your men-servants and your servant-girls, and the best of your oxen and your asses and put them to his work. και τοὺς δούλους ὑμῶν καὶ τὰς δούλας ὑμῶν καὶ τὰ βοσκία ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ καὶ τοὺς ὄνους ὑμῶν λήμψεται καὶ ἀποδεκατώσει εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ
- 17 ja hän ottaa kymmenykset teidän lampaistanne, ja te tulette hänen palvelijoiksensa. He will take a tenth of your sheep: and you will be his servants. και τὰ ποιμνία ὑμῶν ἀποδεκατώσει καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε αὐτῷ δούλοι
- 18 Silloin te huudatte Herraa kuninkaanne tähden, jonka olette itsellenne valinneet, mutta hän ei silloin teitä kuule." Then you will be crying out because of your king whom you have taken for yourselves; but the Lord will not give you an answer in that day. και βοήσεσθε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἐκ προσώπου βασιλέως ὑμῶν οὗ ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς καὶ οὐκ ἐπακούσεται κύριος ὑμῶν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ὅτι ὑμεῖς ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς βασιλέα
- 19 Mutta kansa ei tahtonut kuulla Samuelin puhetta, vaan sanoi: "Ei, kuningas meillä pitää olla. But the people gave no attention to the voice of Samuel; and they said, No, but we will have a king over us, και οὐκ ἠβούλετο ὁ λαὸς ἀκοῦσαι τοῦ σαμουηλ καὶ εἶπαν αὐτῷ οὐχὶ ἀλλ' ἢ βασιλεὺς ἔσται ἐφ' ἡμᾶς
- 20 Meikin tahdomme olla niinkuin kaikki muut kansat: kuningas jakakoon meille oikeutta ja johtakoon meitä ja käyköön sotiamme." So that we may be like the other nations, and so that our king may be our judge and go out before us to war. και ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς κατὰ πάντα τὰ ἔθνη καὶ δικάσει ἡμᾶς βασιλεὺς ἡμῶν καὶ ἐξελεύσεται ἔμπροσθεν ἡμῶν καὶ πολεμήσει τὸν πόλεμον ἡμῶν
- 21 Kun Samuel kuuli kaikki kansan puheet, puhui hän ne Herralle. Then Samuel, after hearing all the people had to say, went and gave an account of it to the Lord. και ἤκουσεν σαμουηλ πάντας τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ καὶ ἐλάλησεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὦτα κυρίου
- 22 Ja Herra sanoi Samuelille: "Kuule heidän ääntänsä ja aseta heille kuningas". Niin Samuel sanoi Israelin miehille: "Menkää kukin kaupunkiinne". And the Lord said to Samuel, Give ear to their voice and make a king for them. Then Samuel said to the men of Israel, Let every man go back to his town. και εἶπεν κύριος πρὸς σαμουηλ ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῶν καὶ βασιλεύσον αὐτοῖς βασιλέα καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς ἄνδρας ἰσραηλ ἀποτρεχέτω ἕκαστος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ
- 1 Benjaminissa oli mies, hyvin varakas, nimeltä Kiis, Abielin poika, joka oli Serorin poika, joka Bekoratin poika, joka Afiahin poika, joka erään benjaminilaisen miehen poika. Now there was a man of Benjamin named Kish, the son of Abiel, the son of Zeror, the son of Becorath, the son of Aphiah, a Benjamite, a man of wealth. και ἦν ἀνὴρ ἐξ υἰῶν βενιαμιν καὶ ὄνομα αὐτῷ κίς υἱὸς ἀβιηλ υἱοῦ σεραδ υἱοῦ βαχιρ υἱοῦ ἀφεκ υἱοῦ ἀνδρὸς ἱεμναιίου ἀνὴρ δυνατός
- 2 Hänellä oli poika, nimeltä Saul, nuori, kaunis mies. Israelilaisten joukossa ei ollut kauniimpaa miestä kuin hän: hän oli päätänsä pitempi kaikkea kansaa. He had a son named Saul, a specially good-looking young man; there was no one better-looking among the children of Israel: he was taller by a head than any other of the people. και τούτῳ υἱὸς καὶ ὄνομα αὐτῷ σαουλ εὐμεγέθης ἀνὴρ ἀγαθός καὶ οὐκ ἦν ἐν υἱοῖς ἰσραηλ ἀγαθὸς ὑπὲρ αὐτόν ὑπὲρ ὠμίαν καὶ ἐπάνω ὑψηλὸς ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν
- 3 Ja Kiisiltä, Saulin isältä, olivat aasintammat joutuneet kateisiin, ja Kiis sanoi pojallensa Saulille: "Ota palvelijoista joku mukaasi, nouse ja mene etsimään aasintammoja". Now the asses of Saul's father Kish had gone wandering away. And Kish said to his son Saul, Take one of the servants with you, and get up and go in search of the asses. και ἀπόλωντο αἱ ὄνοι κίς πατρὸς σαουλ καὶ εἶπεν κίς πρὸς σαουλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ λαβὲ μετὰ σεαυτοῦ ἐν τῶν παιδαρίων καὶ ἀνάστητε καὶ πορευθήτε καὶ ζητήσατε τὰς ὄνους

- 4 Niin hän kulki Efraimin vuoriston halki, ja hän kulki Salisan maan halki; mutta he eivät löytäneet niitä. Ja he kulkivat Saalimin maan halki, eikä niitä ollut sielläkään; sitten he kulkivat Benjaminin maan halki eivätkä löytäneet niitä.
So they went through the hill-country of Ephraim and through the land of Shalishah, but they saw no sign of them: then they went through the land of Shaalim, but they were not there: and they went through the land of the Benjamites, but they did not come across them.
καὶ διῆλθον δι' ὄρους εφραιμ καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς σελχα καὶ οὐχ εὔρον καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς εσακαεμ καὶ οὐκ ἦν καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς ιακιμ καὶ οὐχ εὔρον
- 5 Kun he olivat tulleet Suufin maahan, sanoi Saul palvelijallensa, joka hänellä oli mukanaan: "Tule, palatkaamme kotiin; muutoin isäni käy levottomaksi meidän tähtemme ja jättää mielestään asiantammat".
And when they had come to the land of Zuph, Saul said to the servant who was with him, Come, let us go back, or my father may give up caring about the asses and be troubled about us.
αὐτῶν ἐλθόντων εἰς τὴν σιφ καὶ σαουλ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ δεῦρο καὶ ἀναστρέψωμεν μὴ ἀνεῖς ὁ πατήρ μου τὰς ὄνους φροντίζη περὶ ἡμῶν
- 6 Mutta palvelija sanoi hänelle: "Katso, tässä kaupungissa on Jumalan mies, arvossa pidetty mies; kaikki, mitä hän sanoo, se varmasti toteutuu. Menkäämme nyt sinne; kenties hän ilmaisee meille jotakin matkasta, jolla olemme."
But the servant said to him, See now, in this town there is a man of God, who is highly honoured, and everything he says comes true: let us go there now; it may be that he will give us directions about our journey.
καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ παιδάριον ἰδοὺ δὴ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐνδοξος πᾶν ὃ ἐν λαλήσῃ παραγινόμενον παρέσται καὶ νῦν πορευθῶμεν ὅπως ἀπαγγεῖλη ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν ἐφ' ἣν ἐπορεύθημεν ἐπ' αὐτῆν
- 7 Niin Saul sanoi palvelijallensa: "Jos menemme sinne, niin mitä me viemme sille miehelle? Sillä leipä on loppunut repuistamme, eikä meillä ole muutakaan lahjaa vietäväksi Jumalan miehelle. Vai onko meillä mitään?"
Then Saul said to his servant, But if we go, what are we to take the man? all our bread is gone, and we have no offering to take to the man of God: what are we to do?
καὶ εἶπεν σαουλ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ μετ' αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ πορευσόμεθα καὶ τί οἴσομεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ ὅτι οἱ ἄρτοι ἐκλειοίπασιν ἐκ τῶν ἀγγείων ἡμῶν καὶ πλεῖον οὐκ ἔστιν μεθ' ἡμῶν εἰς ἐνεγκεῖν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ τὸ ὑπάρχον ἡμῖν
- 8 Palvelija vastasi vielä Saulille ja sanoi: "Katso, tässä on minulla neljännes sekeliä hopeata; minä annan sen Jumalan miehelle, että hän ilmaisee minulle jotakin matkastamme".
But the servant said in answer, I have here a fourth part of a shekel of silver: I will give that to the man of God, and he will give us directions about our way.
καὶ προσέθετο τὸ παιδάριον ἀποκριθῆναι τῷ σαουλ καὶ εἶπεν ἰδοὺ εὔρηται ἐν τῇ χειρὶ μου τέταρτον σίκλου ἀργυρίου καὶ δώσεις τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἀπαγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν
- 9 - Muinoin sanottiin Israelissa, kun mentiin kysymään Jumalalta, näin: "Tulkaa, menkäämme näkijän luo". Sillä sitä, jota nyt sanotaan profeetaksi, kutsuttiin muinoin näkijäksi. -
(In the past in Israel, when a man went to get directions from God, he said, Come let us go to the Seer, for he who now is named Prophet was in those days given the name of Seer.)
καὶ ἔμπροσθεν ἐν ἰσραὴλ τότε ἔλεγεν ἕκαστος ἐν τῷ πορεύεσθαι ἐπερωτᾶν τὸν θεὸν δεῦρο πορευθῶμεν πρὸς τὸν βλέποντα ὅτι τὸν προφήτην ἐκάλεῖ ὁ λαὸς ἔμπροσθεν ὁ βλέπων
- 10 Saul vastasi palvelijallensa: "Puheesi on hyvä; tule, menkäämme". Ja he menivät kaupunkiin, jossa Jumalan mies oli.
Then Saul said to his servant, You have said well; come, let us go. So they went to the town where the man of God was.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς τὸ παιδάριον αὐτοῦ ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα δεῦρο καὶ πορευθῶμεν καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν πόλιν οὗ ἦν ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ
- 11 Kun he nousivat rinnettä ylös kaupunkiin, kohtasivat he tyttöjä, jotka olivat menossa vettä ammentamaan. Näiltä he kysyivät: "Onko näkijä täällä?"
And when they were on the way up to the town, they saw some young girls going out to get water and said to them, Is the seer here?
αὐτῶν ἀναβαινόντων τὴν ἀνάβασιν τῆς πόλεως καὶ αὐτοὶ εὐρίσκουσιν τὰ κοράσια ἐξεληλυθότα ὑδρεύσασθαι ὕδωρ καὶ λέγουσιν αὐταῖς εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων
- 12 Nämä vastasivat heille ja sanoivat: "On, katso, hän on tuolla edessäpäin. Riennä, sillä hän on juuri nyt tullut kaupunkiin, koska kansalla tänä päivänä on teurasuhrin uhrikukulalla.
And they said, He is; in fact he is before you: go quickly now, for he has come into the town today, for the people are making an offering in the high place today:
καὶ ἀπεκρίθη τὰ κοράσια αὐτοῖς καὶ λέγουσιν αὐτοῖς ἔστιν ἰδοὺ κατὰ πρόσωπον ὑμῶν νῦν διὰ τὴν ἡμέραν ἦκει εἰς τὴν πόλιν ὅτι θυσία σήμερον τῷ λαῷ ἐν βαμα
- 13 Kun tulette kaupunkiin, tapaatte hänet, ennenkuin hän menee uhrikukulalle aterioimaan; sillä kansa ei aterioi, ennenkuin hän tulee. Kun hän on siunannut uhrin, sitten vasta kutsuvieraat aterioivat. Menkää siis sinne, sillä juuri nyt te hänet tapaatte."
When you come into the town you will see him straight away, before he goes up to the high place for the feast: the people are waiting for his blessing before starting the feast, and after that the guests will take part in it. So go up now and you will see him.
ὡς ἂν εἰσέλθῃτε τὴν πόλιν οὕτως εὐρήσετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει πρὶν ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς βαμα τοῦ φαγεῖν ὅτι οὐ μὴ φάγη ὁ λαὸς ἕως τοῦ εἰσελθεῖν αὐτόν ὅτι οὗτος εὐλογεῖ τὴν θυσίαν καὶ μετὰ ταῦτα ἔσθίουσιν οἱ ξένοι καὶ νῦν ἀνάβητε ὅτι διὰ τὴν ἡμέραν εὐρήσετε αὐτόν
- 14 Ja he menivät kaupunkiin. Kun he tulivat kaupunkiin, niin katso, Samuel tuli heitä vastaan menossa uhrikukulalle.
So they went up to the town, and when they came inside the town, Samuel came face to face with them on his way to the high place.
καὶ ἀναβαίνουν τὴν πόλιν αὐτῶν εἰσπορευομένων εἰς μέσον τῆς πόλεως καὶ ἰδοὺ σαμουὴλ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι εἰς βαμα

- 15 **Mutta päivää ennen Saulin tuloa oli Herra ilmoittanut ja sanonut Samuelille:**
Now the day before Saul came, the word of God had come to Samuel, saying,
και κύριος ἀπεκάλυψεν τὸ ὄτιον σαμουηλ ἡμέρα μὲν ἔμπροσθεν τοῦ ἔλθειν πρὸς αὐτὸν σαουλ λέγων
- 16 **"Huomenna tähän aikaan minä lähetän sinun tykösi miehen Benjaminin maasta. Voitele hänet minun kansani Israelin ruhtinaaksi. Hän on vapauttava minun kansani filistealaisten käsistä. Sillä minä olen katsonut kansani puoleen, sen huuto on tullut minun eteeni."**
Tomorrow about this time I will send you a man from the land of Benjamin, and on him you are to put the holy oil, making him ruler over my people Israel, and he will make my people safe from the hands of the Philistines: for I have seen the sorrow of my people, whose cry has come up to me.
ὡς ὁ καιρὸς αὐριον ἀποστελῶ πρὸς σὲ ἄνδρα ἐκ γῆς βενιαμιν και χρίσεις αὐτὸν εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραηλ και σώσει τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων ὅτι ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν ταπεινώσω τὸυ λαοῦ μου ὅτι ἦλθεν βοή αὐτῶν πρὸς με
- 17 **Kun Samuel näki Saulin, ilmoitti Herra hänelle: "Katso, tässä on mies, josta minä olen sinulle sanonut: "Tämä on vallitseva minun kansaani!"**
And when Samuel saw Saul, the Lord said to him, This is the man of whom I gave you word! he it is who is to have authority over my people.
και σαμουηλ εἶδεν τὸν σαουλ και κύριος ἀπεκρίθη αὐτῷ ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ὃν εἶπά σοι οὗτος ἄρξει ἐν τῷ λαῷ μου
- 18 **Saul meni Samuelin tykö keskelle porttia ja sanoi: "Sano minulle, missä on näkijän asunto?"**
Then Saul came up to Samuel in the doorway of the town and said, Give me directions, if you will be so good, to the house of the seer.
και προσήγαγεν σαουλ πρὸς σαμουηλ εἰς μέσον τῆς πόλεως και εἶπεν ἀπάγγελον δὴ ποῖος ὁ οἶκος τοῦ βλέποντος
- 19 **Samuel vastasi Saulille ja sanoi: "Minä olen näkijä. Mene minun edelläni uhrikukkulalle. Aterioikaa tänä päivänä minun kanssani; huomenaamuna minä päästän sinut menemään, ja kaikki, mitä sinulla on sydämelläsi, minä selvitän sinulle.**
Then Samuel said to Saul, I am the seer; go up before me to the high place and take food with me today; and in the morning I will let you go, after opening to you all the secrets of your heart.
και ἀπεκρίθη σαμουηλ τῷ σαουλ και εἶπεν ἐγὼ εἰμι αὐτός ἀνάβηθι ἔμπροσθέν μου εἰς βαμα και φάγε μετ' ἐμοῦ σήμερον και ἐξαποστελῶ σε πρὸι και πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ σου ἀπαγγελῶ σοι
- 20 **Äläkä enää ole huolissasi aasintammoista, jotka ovat olleet sinulta kateissa kolme päivää, sillä ne ovat löytäneet. Ja kenen on kaikki, mitä kallisarvoisinta Israelissa on, jollei sinun ja kaiken sinun isäsi perheen?"**
As for your asses which have been wandering for three days, give no thought to them, for they have come back. And for whom are all the desired things in Israel? are they not for you and your father's family?
και περὶ τῶν ὄνων σου τῶν ἀπολωλυῶν σήμερον τριταίων μὴ θῆς τὴν καρδίαν σου αὐταῖς ὅτι εὔρηται και τίνι τὰ ὄραια τοῦ ἰσραηλ οὐ σοὶ και τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς σου
- 21 **Saul vastasi ja sanoi: "Minähän olen benjaminilainen, olen sukukunnasta, joka on Israelin pienimpiä, ja minun sukuni on vähäisin kaikista Benjaminin sukukunnan suvuista. Miksi puhut minulle näin?"**
And Saul said, Am I not a man of Benjamin, the smallest of all the tribes of Israel? and my family the least of the families of Benjamin? why then do you say these words to me?
και ἀπεκρίθη σαουλ και εἶπεν οὐχὶ ἄνδρὸς υἱὸς ἱεμιναιῶν ἐγὼ εἰμι τοῦ μικροῦ σκῆπτρου φυλῆς ἰσραηλ και τῆς φυλῆς τῆς ἐλαχίστης ἐξ ὄλου σκῆπτρου βενιαμιν και ἵνα τί ἐλάλησας πρὸς ἐμὲ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 22 **Mutta Samuel otti Saulin palvelijoinensa ja vei heidät ruokailuhuoneeseen ja antoi heille ylimmän sijan kutsuvierasten joukossa, joita oli noin kolmekymmentä miestä.**
Then Samuel took Saul and his servant into the guest room, and made them take the chief place among all the guests who were there, about thirty persons.
και ἔλαβεν σαμουηλ τὸν σαουλ και τὸ παιδάριον αὐτοῦ και εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ κατάλυμα και ἔθετο αὐτοῖς τόπον ἐν πρώτοις τῶν κεκλημένων ὡσει ἐβδομήκοντα ἀνδρῶν
- 23 **Ja Samuel sanoi keittäjälle: "Tuo tänne se kappale, jonka minä sinulle annoin ja josta minä sinulle sanoin: 'Pane se syrjään!'"**
And Samuel said to the cook, Give me that part which I gave you orders to keep by you.
και εἶπεν σαμουηλ τῷ μαγείρῳ δός μοι τὴν μερίδα ἣν ἔδωκά σοι ἣν εἶπά σοι θεῖναι αὐτὴν παρὰ σοί
- 24 **Niin keittäjä otti reiden, ja mitä siihen kuului, ja pani sen Saulin eteen. Ja Samuel sanoi: "Katso, tässä pannaan sinun eteesi se, mikä on varattu; syö siitä. Sillä juuri täksi hetkeksi se säästettiin sinua varten, kun minä sanoin: 'Minä olen kutsunut kansan!'" Niin Saul aterioi Samuelin kanssa sinä päivänä.**
And the cook took up the leg with the fat tail on it, and put it before Saul. And Samuel said, This is the part which has been kept for you: take it as your part of the feast; because it has been kept for you till the right time came and till the guests were present. So that day Saul took food with Samuel.
και ὕψωσεν ὁ μάγειρος τὴν κωλέαν και παρέθηκεν αὐτὴν ἐνώπιον σαουλ και εἶπεν σαμουηλ τῷ σαουλ ἰδοὺ ὑπόλειμμα παράθεος αὐτὸ ἐνώπιόν σου και φάγε ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειται σοι παρὰ τοῦ ὁσ ἀλλοῦς ἀπόκνιζε και ἔφαγεν σαουλ μετὰ σαμουηλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 25 **Kun he sitten olivat tulleet uhrikukulalta alas kaupunkiin, puhui hän Saulin kanssa katolla. Ja he nousivat varhain.**
And when they had come down from the high place into the town, where a bed was made ready for Saul, he went to rest.
και κατέβη ἐκ τῆς βαμα ἐν τῇ πόλει και διέστρωσαν τῷ σαουλ ἐπὶ τῷ δώματι

- 26 Niin Samuel aamun sarastaessa kutsui Saulia katolta ja sanoi: "Nouse, minä lähden saattamaan sinua". Saul nousi, ja hän ja Samuel menivät yhdessä ulos.
And about dawn Samuel said to Saul on the roof, Get up so that I may send you away. So Saul got up, and he and Samuel went out together.
καὶ ἐκοιμήθη καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέβαιναν ὁ ὄρθρος καὶ ἐκάλεσεν σαμουὴλ τὸν σαουλ ἐπὶ τῷ δώματι λέγων ἀνάστα καὶ ἐξαποστελῶ σε καὶ ἀνέστη σαουλ καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ σαμουὴλ ἕως ἕξω
- 27 Kun he tulivat alas kaupungin laitaan, sanoi Samuel Saulille: "Sano palvelijalle, että hän menee meidän edellämme" - ja tämä meni edelle - "mutta pysähdy sinä hetkeksi tähän, niin minä julistan sinulle Jumalan sanan".
And on their way down to the end of the town, Samuel said to Saul, Give your servant orders to go on in front of us, (so he went on,) but you keep here, so that I may give you the word of God.
αὐτῶν καταβαινόντων εἰς μέρος τῆς πόλεως καὶ σαμουὴλ εἶπεν τῷ σαουλ εἰπὼν τῷ νεανίσκῳ καὶ διελθέτω ἔμπροσθεν ἡμῶν καὶ σὺ στήθι ὡς σήμερον καὶ ἄκουσον ῥῆμα θεοῦ
- 1 Silloin Samuel otti öljyastian, vuodatti öljyä hänen päähänsä, suuteli häntä ja sanoi: "Katso, Herra on voidellut sinut perintöosansa ruhtinaaksi.
Then Samuel took the bottle of oil, and put the oil on his head and gave him a kiss and said, Is not the Lord with the holy oil making you ruler over Israel, his people? and you will have authority over the people of the Lord, and you will make them safe from the hands of their attackers round about them, and this will be the sign for you:
καὶ ἔλαβεν σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου καὶ ἐπέχευεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐφίλησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ οὐχὶ κέχρικέν σε κύριος εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ σὺ ἄρξεις ἐν λαῷ κυρίου καὶ σὺ σώσεις αὐτὸν ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν αὐτοῦ κυκλόθεν καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὅτι ἔχρισέν σε κύριος ἐπὶ κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα
- 2 Kun sinä tänä päivänä lähdet minun luotani, kohtaat sinä Raakelin haudan luona Selsahissa Benjaminin rajalla kaksi miestä; ne sanovat sinulle: 'Aasintammat, joita olet lähtenyt etsimään, ovat löytyneet; katso, isäsi on heittänyt mielestään aasintammat, kun on levoton teidän tähtenne ja sanoo: Mitä minä voisin tehdä poikani avuksi?'
When you have gone away from me today, you will see two men by the resting-place of Rachel's body, in the land of Benjamin at Zelzah; and they will say to you, The asses which you went in search of have come back, and now your father, caring no longer for the asses, is troubled about you, saying, What am I to do about my son?
ὡς ἂν ἀπέλθῃς σήμερον ἀπ' ἐμοῦ καὶ εὐρήσεις δύο ἄνδρας πρὸς τοῖς τάφοις ραχὴλ ἐν τῷ ὄριῳ βενιαμὴν ἀλλομένουσιν μεγάλα καὶ ἐροῦσίν σοι εὐρηναίαι ὄνοι ἃς ἐπορεύθητε ζητεῖν καὶ ἰδοὺ ὁ πατήρ σου ἀποτετίνακται τὸ ῥῆμα τῶν ὄνων καὶ ἐδαψιλεύσατο δι' ὑμᾶς λέγων τί ποιήσω ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ μου
- 3 Ja kun menet siitä edemmäksi ja tulet Taaborin tammelle, tulee siellä sinua vastaan kolme miestä menossa Jumalan eteen Beeteliin. Yksi kantaa kolmea vohlaa, toinen kantaa kolmea leipäkakkua, ja kolmas kantaa viinileiliä.
Then you are to go on from there, and when you come to the oak-tree of Tabor, you will see three men going up to God to Beth-el, one having with him three young goats and another three cakes of bread and another a skin full of wine:
καὶ ἀπελεύσει ἐκεῖθεν καὶ ἐπέκεινα ἤξεις ἕως τῆς δρυὸς θαβωρ καὶ εὐρήσεις ἐκεῖ τρεῖς ἄνδρας ἀναβαίνοντας πρὸς τὸν θεὸν εἰς βαιθηλ ἓνα αἶροντα τρία αἰγίδια καὶ ἓνα αἶροντα τρία ἀγγεῖα ἄρτων καὶ ἓνα αἶροντα ἀσκὸν οἴνου
- 4 Ne tervehtivät sinua ja antavat sinulle kaksi leipää; ota ne heiltä.
They will say, Peace be with you, and will give you two cakes of bread, which you are to take from them.
καὶ ἐρωτήσουσίν σε τὰ εἰς εἰρήνην καὶ δώσουσίν σοι δύο ἀπαρχὰς ἄρτων καὶ λήμψη ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν
- 5 Senjälkeen sinä tulet Jumalan Gibeaan, jossa filistealaisten maaherrat ovat. Ja tullessasi sinne kaupunkiin sinä kohtaat joukon profettoja, jotka tulevat alas uhrikkukkalta hurmoksissaan, harppu, vaskirumpu, huilu ja kannel edellänsä.
After that you will come to Gibeah, the hill of God, where an armed force of the Philistines is stationed: and when you come to the town, you will see a band of prophets coming down from the high place with instruments of music before them; and they will be acting like prophets:
καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσῃ εἰς τὸν βουνὸν τοῦ θεοῦ οὗ ἔστιν ἐκεῖ τὸ ἀνάστημα τῶν ἀλλοφύλων ἐκεῖ νασιβ ὁ ἀλλόφυλος καὶ ἔσται ὡς ἂν εἰσέλθητε ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπαντήσεις χορῶν προφητῶν καταβαινόντων ἐκ τῆς βεμα καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν νάβλα καὶ τύμπανον καὶ αὐλὸς καὶ κινύρα καὶ αὐτοὶ προφητεύοντες
- 6 Ja Herran henki tulee sinuun, ja sinäkin joudut hurmoksiin niinkuin hekin; ja sinä muutut toiseksi mieheksi.
And the spirit of the Lord will come on you with power, and you will be acting like a prophet with them, and will be changed into another man.
καὶ ἐφαλεῖται ἐπὶ σὲ πνεῦμα κυρίου καὶ προφητεύσεις μετ' αὐτῶν καὶ στραφήσῃ εἰς ἄνδρα ἄλλον
- 7 Ja kun nämä ennusmerkit käyvät toteen, niin tee, niin mikä tehtäväksesi tulee, sillä Jumala on sinun kanssasi.
And when these signs come to you, see that you take the chance which is offered you; for God is with you.
καὶ ἔσται ὅταν ἤξῃ τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπὶ σὲ ποίει πάντα ὅσα ἐὰν εὐρῆ ἢ χεῖρ σου ὅτι θεὸς μετὰ σοῦ
- 8 Mene sitten minun edelläni Gilgaliin, niin minä tulen sinne sinun luoksesi uhraamaan polttouhreja ja yhteysuhreja; odota seitsemän päivää, kunnes minä tulen sinun luoksesi ja ilmoitan sinulle, mitä sinun on tehtävä."
Then you are to go down before me to Gilgal, where I will come to you, for the offering of burned offerings and peace-offerings: go on waiting there for seven days till I come to you and make clear to you what you have to do.
καὶ καταβήσῃ ἔμπροσθεν τῆς γαλαγα καὶ ἰδοὺ καταβαίνω πρὸς σὲ ἀνεγκεῖν ὀλοκαύτωσιν καὶ θυσίας εἰρηνικὰς ἑπτὰ ἡμέρας διαλείψεις ἕως τοῦ ἐλθεῖν με πρὸς σὲ καὶ γνωρίσω σοι ἃ ποιήσεις

- 9 Ja kun hän käänsi selkänsä lähteäkseen Samuelin luota, muutti Jumala hänen sydämensä; ja kaikki nämä ennusmerkit kävivät sinä päivänä toteen.
And it came about, that when he went away from Samuel, God gave him a changed heart: and all those signs took place that day.
καὶ ἐγενήθη ὥστε ἐπιστραφῆναι τῷ ὄμῳ αὐτοῦ ἀπελθεῖν ἀπὸ σαμουηλ μετέστρεψεν αὐτῷ ὁ θεὸς καρδίαν ἄλλην καὶ ἦλθεν πάντα τὰ σημεῖα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 10 Ja kun he tulivat sinne, Gibeaan, niin katso, joukko profeettoja tuli häntä vastaan. Silloin Jumalan henki tuli häneen, ja hänkin joutui hurmoksiin heidän keskellensä.
And when they came to Gibeah, a band of prophets came face to face with him; and the spirit of God came on him with power and he took his place among them as a prophet.
καὶ ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸν βουνόν καὶ ἰδοὺ χορὸς προφητῶν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ καὶ ἦλατο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα θεοῦ καὶ ἐπροφήτευσεν ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 11 Kun kaikki, jotka ennestään tunsivat hänet, näkivät hänet hurmoksissa niinkuin profeetatkin, sanoivat he toisilleen: "Mikä Kiisin pojalle on tullut? Onko Saulin profeettain joukossa?"
Now when Saul's old friends saw him among the band of prophets, the people said to one another, What has come to Saul, the son of Kish? Is even Saul among the prophets?
καὶ ἐγενήθησαν πάντες οἱ εἰδότες αὐτὸν ἐχθὲς καὶ τρίτην καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐν μέσῳ τῶν προφητῶν καὶ εἶπεν ὁ λαὸς ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ τί τοῦτο τὸ γεγονός τῷ υἱῷ κῆς ἡ καὶ σ αουλ ἐν προφήταις
- 12 Mutta eräs sikäläisistä miehistä vastasi ja sanoi: "Kuka sitten heidän isänsä on?" - Niin tuli sananlaskuksi: "Onko Saulin profeettain joukossa?"
And one of the people of that place said in answer, And who is their father? So it became a common saying, Is even Saul among the prophets?
καὶ ἀπεκρίθη τις αὐτῶν καὶ εἶπεν καὶ τίς πατήρ αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἐγενήθη εἰς παραβολὴν ἡ καὶ σαουλ ἐν προφήταις
- 13 Päästyään hurmoksista hän meni uhrikukkulalle.
Then going away from the prophets, he came to the house.
καὶ συνετέλεσεν προφητεῶν καὶ ἔρχεται εἰς τὸν βουνόν
- 14 Ja Saulin setä kysyi häntä ja hänen palvelijaltansa: "Missä te olette käyneet?" Hän vastasi: "Aasintammoja etsimässä. Mutta kun emme niitä missään nähneet, menimme Samuelin tykö."
And Saul's father's brother said to him and his servant, Where have you been? And he said, Searching for the asses: and when we saw no sign of them, we came to Samuel.
καὶ εἶπεν ὁ οἰκεῖος αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τὸ παιδάριον αὐτοῦ ποῦ ἐπορεύθητε καὶ εἶπαν ζητεῖν τὰς ὄνους καὶ εἶδαμεν ὅτι οὐκ εἰσὶν καὶ εἰσῆλθομεν πρὸς σαμουηλ
- 15 Silloin Saulin setä sanoi: "Kerro minulle, mitä Samuel teille sanoi".
Then he said, And what did Samuel say to you?
καὶ εἶπεν ὁ οἰκεῖος πρὸς σαουλ ἀπάγγελον δὴ μοι τί εἶπεν σοι σαμουηλ
- 16 Saul vastasi sedällensä: "Hän ilmoitti meille aasintammain löytyneen". Mutta mitä Samuel oli sanonut kuninkuudesta, sitä hän ei hänelle kertonut.
And Saul, answering him, said, He gave us word that the asses had come back. But he said nothing to him of Samuel's words about the kingdom.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ ἀπήγγειλεν ἀπαγγέλλων μοι ὅτι εὑρηνται αἱ ὄνοι τὸ δὲ ῥῆμα τῆς βασιλείας οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῷ
- 17 Sitten Samuel kutsui kansan koolle Herran eteen Mispaan.
Then Samuel sent for the people to come together before the Lord at Mizpah;
καὶ παρήγγειλεν σαμουηλ παντὶ τῷ λαῷ πρὸς κύριον εἰς μασσηφα
- 18 Hän sanoi israelilaisille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä johdatin Israelin Egyptistä, ja minä vapautin teidät egyptiläisten käsistä sekä kaikkien niiden valtakuntien käsistä, jotka teitä sortivat.
And he said to the children of Israel, The Lord, the God of Israel, has said, I took Israel out of Egypt, and made you free from the hands of the Egyptians and from all the kingdoms which kept you down:
καὶ εἶπεν πρὸς υἱοὺς ἰσραηλ τότε εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ λέγων ἐγὼ ἀνήγαγον τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐξειλάμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς φαραω βασιλέως αἰγύπτου καὶ ἐκ πασῶν τῶν βασιλιῶν τῶν θλιβουσῶν ὑμᾶς
- 19 Mutta nyt te olette pitäneet halpana Jumalanne, joka on auttanut teidät kaikista onnettomuuksistanne ja ahdingoistanne, ja olette sanoneet hänelle: 'Aseta meille kuningas'. Asettukaa siis Herran eteen sukukunnittain ja suvuittain."
But today you are turned away from your God, who himself has been your saviour from all your troubles and sorrows; and you have said to him, Put a king over us. So now, take your places before the Lord by your tribes and by your thousands.
καὶ ὑμεῖς σήμερον ἐξουθενήκατε τὸν θεόν ὃς αὐτὸς ἐστὶν ὑμῶν σωτὴρ ἐκ πάντων τῶν κακῶν ὑμῶν καὶ θλίψεων ὑμῶν καὶ εἶπατε οὐχὶ ἄλλ' ἢ ὅτι βασιλέα στήσεις ἐφ' ἡμῶν καὶ νῦν κατὰσθητε ἐνώπιον κυρίου κατὰ τὰ σκῆπτρα ὑμῶν καὶ κατὰ τὰς φυλὰς ὑμῶν
- 20 Niin Samuel antoi kaikkien Israelin sukukuntien astua esiin; ja arpa osui Benjaminin sukukuntaan.
So Samuel made all the tribes of Israel come near, and the tribe of Benjamin was taken.
καὶ προσήγαγεν σαμουηλ πάντα τὰ σκῆπτρα ἰσραηλ καὶ κατακληροῦται σκῆπτρον βενιαμιν

- 21 Kun hän sitten antoi Benjaminin sukukunnan astua esiin suvuittain, osui arpa Matrin sukuun; sen jälkeen osui arpa Sauliin, Kiisin poikaan. Mutta kun häntä etsittiin, ei häntä löydetty.
Then he made the tribe of Benjamin come near by families, and the family of the Matrites was taken: and from them, Saul, the son of Kish, was taken: but when they went in search of him he was nowhere to be seen.
καὶ προσάγει σκηπτρον βενιαμιν εἰς φυλάς καὶ κατακληροῦται φυλὴ ματταρι καὶ προσάγουσιν τὴν φυλὴν ματταρι εἰς ἄνδρας καὶ κατακληροῦται σαουλ υἱὸς κῖς καὶ ἐζήτει αὐτόν καὶ οὐχ εὕρισκετ
ο
- 22 Silloin he kysivät vielä kerran Herralta: "Onko ketään muuta vielä tullut tänne?" Herra vastasi: "Katso, hän on piiloutunut kuormastoon".
So they put another question to the Lord, Is the man present here? And the answer of the Lord was, He is keeping himself from view among the goods.
καὶ ἐπηρώτησεν σαμουηλ ἔτι ἐν κυρίῳ εἰ ἔρχεται ὁ ἀνὴρ ἐνταῦθα καὶ εἶπεν κύριος ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν τοῖς σκεύεσιν
- 23 Niin he juoksivat ja toivat hänet sieltä, ja kun hän asetui kansan keskelle, niin hän oli päätänsä pitempi kaikkea kansaa.
So they went quickly and made him come out; and when he took his place among the people, he was taller by a head than any of the people.
καὶ ἔδραμεν καὶ λαμβάνει αὐτόν ἐκεῖθεν καὶ κατέστησεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ καὶ ὑψώθη ὑπὲρ πάντα τὸν λαὸν ὑπὲρ ὁμίαν καὶ ἐπάνω
- 24 Ja Samuel sanoi kaikelle kansalle: "Näettekö, kenen Herra on valinnut; sillä ei ole hänen vertaistansa koko kansan joukossa". Niin koko kansa riemuksi huutaen: "Eläköön kuningas!"
And Samuel said to all the people, Do you see the man of the Lord's selection, how there is no other like him among all the people? And all the people with loud cries said, Long life to the king!
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς πάντα τὸν λαὸν εἰ ἐοράκατε ὃν ἐκλέλεκται αὐτῷ κύριος ὅτι οὐκ ἔστιν αὐτῷ ὁμοῖος ἐν πᾶσιν ὑμῖν καὶ ἔγνωσαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπαν ζήτω ὁ βασιλεὺς
- 25 Ja Samuel julisti kansalle kuninkuuden oikeudet, kirjoitti ne kirjaan ja asetti sen Herran eteen. Sitten Samuel päästi kaiken kansan menemään, kunkin kotiinsa.
Then Samuel gave the people the laws of the kingdom, writing them in a book which he put in a safe place before the Lord. And Samuel sent all the people away, every man to his house.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς τὸν λαὸν τὸ δίκαιωμα τοῦ βασιλέως καὶ ἔγραψεν ἐν βιβλίῳ καὶ ἔθηκεν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐξαπέστειλεν σαμουηλ πάντα τὸν λαὸν καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 26 Ja myöskin Saul meni kotiinsa Gibeaan, ja hänen kanssaan meni sotaväki, ne, joiden sydämiä Jumala oli koskettnut.
And Saul went to Gibeah, to his house; and with him went the men of war whose hearts had been touched by God.
καὶ σαουλ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς γαββα καὶ ἐπορεύθησαν υἱοὶ δυνάμεων ὧν ἤψατο κύριος καρδίας αὐτῶν μετὰ σαουλ
- 27 Mutta kelvottomat miehet sanoivat: "Mitä apua meille tästä on?" Ja nämä halveksivat häntä eivätkä tuoneet hänelle mitään lahjoja; mutta hän ei virkkanut mitään.
But certain good-for-nothing persons said, How is this man to be our saviour? And having no respect for him, they gave him no offering.
καὶ υἱοὶ λοιμοὶ εἶπαν τί σώσει ἡμᾶς οὗτος καὶ ἠτίμασαν αὐτόν καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτῷ δῶρα
- 1 Ammonilainen Naahas lähti piirittämään Gileadin Jaabesta. Niin kaikki Jaabeksen miehet sanoivat Naahaalle: "Tee liitto meidän kanssamme, niin me palvelemme sinua".
Then about a month after this, Nahash the Ammonite came up and put his forces in position for attacking Jabesh-gilead: and all the men of Jabesh said to Nahash, Make an agreement with us and we will be your servants.
καὶ ἐγενήθη ὡς μετὰ μῆνα καὶ ἀνέβη ναας ὁ αμμωνίτης καὶ παρεμβάλλει ἐπὶ ἰαβὶς γαλααδ καὶ εἶπον πάντες οἱ ἄνδρες ἰαβὶς πρὸς ναας τὸν αμμωνίτην διάθου ἡμῖν διαθήκην καὶ δουλεύσομέν σοι
- 2 Mutta ammonilainen Naahas vastasi heille: "Sillä ehdolla minä teen liiton teidän kanssanne, että saan puhkaista jokaiselta teiltä oikean silmän; niin minä häpäisen koko Israelin".
And Nahash the Ammonite said to them, I will make an agreement with you on this condition, that all your right eyes are put out; so that I may make it a cause of shame to all Israel.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ναας ὁ αμμωνίτης ἐν ταύτῃ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην ἐν τῷ ἐξορῶξαι ὑμῶν πάντα ὀφθαλμὸν δεξιόν καὶ θήσομαι ὄνειδος ἐπὶ ἰσραηλ
- 3 Jaabeksen vanhimmat sanoivat hänelle: "Jätä meidät rauhaan seitsemäksi päiväksi, niin me lähetämme sanansaattajia kaikkialle Israelin alueelle; jollei kukaan meitä auta, niin me antaudumme sinulle".
Then the responsible men of Jabesh said to him, Give us seven days, so that we may send men to every part of Israel: and then, if no one comes to our help, we will come out to you.
καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄνδρες ἰαβὶς ἄνεξ ἡμῖν ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἀποστελοῦμεν ἀγγέλους εἰς πᾶν ὄριον ἰσραηλ ἐὰν μὴ ἦ ὁ σφῶν ἡμᾶς ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς
- 4 Niin sanansaattajat tulivat Saulin Gibeaan ja puhuivat asian kansalle. Silloin kaikki kansa korotti äänensä ja itki.
So they sent representatives to Saul's town Gibeah, and these gave the news to the people: and all the people gave themselves to weeping.
καὶ ἔρχονται οἱ ἄγγελοι εἰς γαββα πρὸς σαουλ καὶ λαλοῦσιν τοὺς λόγους εἰς τὰ ὄτα τοῦ λαοῦ καὶ ἦραν πᾶς ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν
- 5 Ja katso, Saul tuli käyden härkäin jäljessä pelloilta. Ja Saul kysyi: "Mikä kansalla on, kun he itkevät?" Niin he kertoivat hänelle Jaabeksen miesten asian.
Now Saul came from the field, driving the oxen before him; and he said, Why are the people weeping? And they gave him word of what the men of Jabesh had said.
καὶ ἰδοὺ σαουλ ἦρχετο μετὰ τὸ πρῶι ἐξ ἀγροῦ καὶ εἶπεν σαουλ τί ὅτι κλαίει ὁ λαὸς καὶ διηγοῦνται αὐτῷ τὰ ῥήματα τῶν υἱῶν ἰαβὶς
- 6 Kun Saul kuuli tämän asian, tuli Jumalan henki häneen, ja hän vihastui kovin.
And at their words, the spirit of God came on Saul with power, and he became very angry.
καὶ ἐφῆλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ σαουλ ὡς ἤκουσεν τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἐθυμώθη ἐπ' αὐτοὺς ὀργὴ αὐτοῦ σφόδρα

- 7 Ja hän otti härkäparin, paloitteli härät ja lähetti kappaleet kaikkialle Israelin alueelle sanansaattajain mukana ja käski sanoa: "Näin tehdään jokaisen härjille, joka ei seuraa Saulia ja Samuelia". Ja Herran kauhu valtasi kansan, niin että he lähtivät niinkuin yksi mies.
And he took two oxen and, cutting them up, sent them through all the land of Israel by the hand of runners, saying, If any man does not come out after Saul and Samuel, this will be done to his oxen. And the fear of the Lord came on the people and they came out like one man.
καὶ ἔλαβεν δύο βόας καὶ ἐμέλισεν αὐτάς καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὄριον ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ἀγγέλων λέγων ὅς οὐκ ἔστιν ἐκπορευόμενος ὀπίσω σαουλ καὶ ὀπίσω σαμουὴλ κατὰ τάδε ποιήσουσιν τοῖς βουσι ἰν αὐτοῦ καὶ ἐπῆλθεν ἔκστασις κυρίου ἐπὶ τὸν λαὸν ἰσραὴλ καὶ ἐβόησαν ὡς ἀνὴρ εἰς
- 8 Ja hän piti katselmuksen heistä Besekissä; ja israelilaisia oli kolmesataa tuhatta ja Juudan miehiä kolmekymmentä tuhatta.
And he had them numbered in Bezek: the children of Israel were three hundred thousand, and the men of Judah thirty thousand.
καὶ ἐπισκέπτεται αὐτοὺς ἀβιεζεκ ἐν βεμα πᾶν ἀνδρα ἰσραὴλ ἐξακοσίας χιλιάδας καὶ ἀνδρας ἰουδα ἐβδομήκοντα χιλιάδας
- 9 Ja he sanoivat sanansaattajille, jotka olivat tulleet: "Sanokaa näin Gileadin Jaabeksen miehille: 'Huomenna, auringon ollessa polttavimmillaan, te saatte apua!'. Niin sanansaattajat tulivat ja ilmoittivat sen Jaabeksen miehille; ja nämä ilostuivat.
Then he said to the representatives who had come, Say to the men of Jabesh-gilead, Tomorrow, by the time the sun is high, you will be made safe. And the representatives came and gave the news to the men of Jabesh; and they were glad.
καὶ εἶπεν τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐρχομένοις τάδε ἐρεῖτε τοῖς ἀνδράσιν ἰαβις αὐριον ὑμῖν ἡ σωτηρία διαθερμάναντος τοῦ ἡλίου καὶ ἦλθον οἱ ἀγγελοι εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀπαγγέλλουσιν τοῖς ἀνδράσιν ἰαβις καὶ εὐφράνθησαν
- 10 Niin Jaabeksen miehet sanoivat: "Huomenna me antaudumme teille, ja te saatte tehdä meille, mitä tahdotte".
So the men of Jabesh said, Tomorrow we will come out to you, and you may do to us whatever seems good to you.
καὶ εἶπαν οἱ ἀνδρες ἰαβις πρὸς ναας τὸν αμμανιτὴν αὐριον ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς καὶ ποιήσετε ἡμῖν τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον ὑμῶν
- 11 Seuraavana päivänä Saul jakoi kansan kolmeen joukkoon; ja he tunkeutuivat leiriin aamuvartion aikana ja voittivat ammonilaiset, surmaten heitä, kunnes päivä tuli palavimmilleen. Ja jäljelle jääneet hajaantuivat, niin ettei heistä kahta yhteen jäänyt.
Now on the day after, Saul put the people into three bands, and in the morning watch they came to the tents of the Ammonites, and they went on attacking them till the heat of the day: and those who were not put to death were put to flight in every direction, so that no two of them were together.
καὶ ἐγενήθη μετὰ τὴν αὐριον καὶ ἔθετο σαουλ τὸν λαὸν εἰς τρεῖς ἀρχάς καὶ εἰσπορεύονται μέσον τῆς παρεμβολῆς ἐν φυλακῇ τῇ πρωινῇ καὶ ἔτυπον τοὺς υἱοὺς αμμων ἕως διεθερμάνθη ἡ ἡμέρα καὶ ἐγενήθησαν οἱ ὑπολελειμμένοι διεσπάρησαν καὶ οὐχ ὑπελείφθησαν ἐν αὐτοῖς δύο κατὰ τὸ αὐτό
- 12 Silloin kansa sanoi Samuelille: "Ketkä ne olivat, jotka sanoivat: 'Saulko tulisi meidän kuninkaaksemme?' Antakaa tänne ne miehet, surmataksemme heidät."
And the people said to Samuel, Who was it who said, Is Saul to be our king? give the men up, so that we may put them to death.
καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς σαμουὴλ τίς ὁ εἶπας ὅτι σαουλ οὐ βασιλεύσει ἡμῶν παράδος τοὺς ἀνδρας καὶ θανατώσομεν αὐτούς
- 13 Mutta Saul sanoi: "Tänä päivänä ei ketään surmata, sillä tänä päivänä on Herra antanut voiton Israelille".
And Saul said, Not a man is to be put to death today: for today the Lord has made Israel safe.
καὶ εἶπεν σαουλ οὐκ ἀποθανεῖται οὐδεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ὅτι σήμερον κύριος ἐποίησεν σωτηρίαν ἐν ἰσραὴλ
- 14 Ja Samuel sanoi kansalle: "Tulkaa, menkäämme Gilgaliin ja uudistakaamme siellä kuninkuus".
Then Samuel said to the people, Come, let us go to Gilgal and there make the kingdom strong in the hands of Saul.
καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων πορευθῶμεν εἰς γαλγαλα καὶ ἐγκαινίσωμεν ἐκεῖ τὴν βασιλείαν
- 15 Niin kaikki kansa meni Gilgaliin ja teki Saulin kuninkaaksi siellä, Herran edessä Gilgalissa; ja he uhrasivat siellä yhteysuhreja Herran edessä. Ja Saul ja kaikki Israelin miehet iloitsivat siellä suuresti.
So all the people went to Gilgal; and there in Gilgal they made Saul king before the Lord; and peace-offerings were offered before the Lord; and there Saul and all the men of Israel were glad with great joy.
καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς εἰς γαλγαλα καὶ ἔχρισεν σαμουὴλ ἐκεῖ τὸν σαουλ εἰς βασιλέα ἐνώπιον κυρίου ἐν γαλγαλοῖς καὶ ἔθυσεν ἐκεῖ θυσίας καὶ εἰρηνικὰς ἐνώπιον κυρίου καὶ εὐφράνθη σαμουὴλ καὶ αἱ πᾶς ἰσραὴλ ὥστε λίαν
- 1 Samuel sanoi kaikelle Israelille: "Katso, minä olen kuullut teidän ääntänne kaikessa, mitä te olette minulta pyytäneet; minä olen asettanut kuninkaan teitä hallitsemaan.
And Samuel said to all Israel, You see that I have given ear to everything you said to me, and have made a king over you.
καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς πάντα ἀνδρα ἰσραὴλ ἰδοὺ ἤκουσα φωνῆς ὑμῶν εἰς πάντα ὅσα εἶπατέ μοι καὶ ἐβασίλευσα ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα

- 2 Ja nyt on teidän kuninkaanne käyvä teidän edellänne, kun minä olen tullut vanhaksi ja harmaaksi - ovathan jo minun poikani teidän keskellänne. Mutta minä olen käynyt teidän edellänne nuoruudestani tähän päivään asti.
And now, see, the king is before you: and I am old and grey-headed, and my sons are with you: I have been living before your eyes from my early days till now.
 και νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς διαπορεύεται ἐνώπιον ὑμῶν κἀγὼ γεγῆρακα καὶ καθήσομαι καὶ οἱ υἱοὶ μου ἰδοὺ ἐν ὑμῖν κἀγὼ ἰδοὺ διελήλυθα ἐνώπιον ὑμῶν ἐκ νεότητός μου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 3 Tässä minä olen; todistakaa minua vastaan Herran ja hänen voideltunsa edessä. Keneltä minä olen vienyt härän tai keneltä aasin? Kenelle minä olen tehnyt vääryyttä, kenelle väkivaltaa? Keneltä minä olen lahjuksia ottanut ummistaakseni silmäni hänen hyväksensä? Todistakaa, niin minä korvaan sen teille.'
Here I am: give witness against me before the Lord and before the man on whom he has put the holy oil: whose ox or ass have I taken? to whom have I been untrue? who has been crushed down by me? from whose hand have I taken a price for the blinding of my eyes? I will give it all back to you.
 ἰδοὺ ἐγὼ ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον χριστοῦ αὐτοῦ μόνον τίνος εἴληφα ἢ ὄνον τίνος εἴληφα ἢ τίνα κατεδυνάστευσα ὑμῶν ἢ τίνα ἐξεπίεσα ἢ ἐκ χειρὸς τίνος εἴληφα ἐξίλασμα καὶ ὑπόδημα ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ καὶ ἀποδώσω ὑμῖν
- 4 He vastasivat: "Et ole tehnyt meille vääryyttä etkä väkivaltaa, et myös ole keneltäkään mitään ottanut".
And they said, You have never been untrue to us or cruel to us; you have taken nothing from any man.
 καὶ εἶπαν πρὸς σαμουὴλ οὐκ ἠδίκησας ἡμᾶς καὶ οὐ κατεδυνάστευσας καὶ οὐκ ἐθλάσας ἡμᾶς καὶ οὐκ εἴληφας ἐκ χειρὸς οὐδενὸς οὐδέν
- 5 Silloin hän sanoi heille: "Herra on todistaja teitä vastaan, ja hänen voideltunsa on todistaja tänä päivänä, että te ette ole löytäneet mitään minun kädestäni". He vastasivat: "Hän on todistaja".
Then he said, The Lord is witness against you, and the man on whom he has put the holy oil is witness this day that you have seen no wrong in me. And they said, He is witness.
 καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν μάρτυς κύριος ἐν ὑμῖν καὶ μάρτυς χριστὸς αὐτοῦ σήμερον ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ ὅτι οὐχ εὐρήκατε ἐν χειρὶ μου οὐθέν καὶ εἶπαν μάρτυς
- 6 Samuel sanoi kansalle: "Todistaja on Herra, joka kutsui Mooseksen ja Aaronin ja johdatti teidän isänne Egyptin maasta.
And Samuel said to the people, The Lord is witness, who gave authority to Moses and Aaron, and who took your fathers up out of the land of Egypt.
 καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων μάρτυς κύριος ὁ ποιήσας τὸν μουσῆν καὶ τὸν ααρὼν ὁ ἀναγαγὼν τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου
- 7 Astukaa nyt esiin, minä haastan teidät tuomiolle Herran edessä kaikista Herran vanhurskaista teoista, jotka hän on teille ja teidän isillenne tehnyt.
Keep your places now, while I take up the argument with you before the Lord, and give you the story of the righteousness of the Lord, which he has made clear by his acts to you and to your fathers.
 καὶ νῦν κατὰστητε καὶ δικάσω ὑμᾶς ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀπαγγελοῦ ὑμῖν τὴν πᾶσαν δικαιοσύνην κυρίου ἃ ἐποίησεν ἐν ὑμῖν καὶ ἐν τοῖς πατράσιν ὑμῶν
- 8 Kun Jaakob oli tullut Egyptiin, huusivat teidän isänne Herraa, ja Herra lähetti Mooseksen ja Aaronin viemään teidän isänne pois Egyptistä ja sijoittamaan heidät tähän paikkaan.
When Jacob and his sons had come into Egypt, and were crushed by the Egyptians, the prayers of your fathers came up to the Lord, and the Lord sent Moses and Aaron, who took your fathers out of Egypt, and he put them into this place.
 ὡς εἰσῆλθεν ἰακώβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς αἴγυπτον καὶ ἐταπεινώσεν αὐτοὺς αἴγυπτος καὶ ἐβόησαν οἱ πατέρες ἡμῶν πρὸς κύριον καὶ ἀπέστειλεν κύριος τὸν μουσῆν καὶ τὸν ααρὼν καὶ ἐξήγαγεν τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου καὶ κατέθηκεν αὐτοὺς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
- 9 Mutta he unhottivat Herran, Jumalansa. Silloin hän myi heidät Siiseran, Haasorin sotapäällikön, käsiin ja Moabin kuninkaan käsiin, ja nämä sotivat heitä vastaan.
But they were false to the Lord their God, and he gave them up into the hands of Sisera, captain of the army of Jabin, king of Hazor, and into the hands of the Philistines, and into the hands of the king of Moab, who made war against them.
 καὶ ἐπελάθοντο κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας σισαρα ἀρχιστρατήγου ἰαβὴν βασιλέως ασωρ καὶ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως μοαβ καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ οἷς
- 10 Niin he huusivat Herraa ja sanoivat: 'Me olemme syntiä tehneet, kun hylkäsimme Herran ja palvelimme baaleja ja astarteja; mutta vapauta nyt meidät vihollistemme käsistä, niin me palvelemme sinua'.
Then crying out to the Lord, they said, We have done evil, because we have been turned away from the Lord, worshipping the Baals and the Astartes: but now, make us safe from those who are against us and we will be your servants.
 καὶ ἐβόησαν πρὸς κύριον καὶ ἔλεγον ἡμάρτομεν ὅτι ἐγκατελίπομεν τὸν κύριον καὶ ἐδουλεύσαμεν τοῖς βααλμ καὶ τοῖς ἄλσεσιν καὶ νῦν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ δουλεύσομέν σοι
- 11 Ja Herra lähetti Jerubbaalin, Bedanin, Jeftan ja Samuelin ja vapautti teidät ympärillä asuvain vihollistenne käsistä, niin että saitte asua turvassa.
So the Lord sent Jerubbaal and Barak and Jephthah and Samuel and took you out of the power of those who were fighting against you on every side, and made you safe.
 καὶ ἀπέστειλεν κύριος τὸν ιεροβααλ καὶ τὸν βαρακ καὶ τὸν ιεφθαε καὶ τὸν σαμουὴλ καὶ ἐξείλατο ὑμᾶς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ὑμῶν τῶν κυκλόθεν καὶ κατοκεῖτε πεποιθότες
- 12 Mutta kun te näitte Naahaan, ammonilaisten kuninkaan, hyökkäävän teitä vastaan, sanoitte te minulle: 'Ei, vaan kuningas hallitkoon meitä', vaikka Herra, teidän Jumalanne, on kuninkaanne.
And when you saw that Nahash, the king of the Ammonites, was coming against you, you said to me, No more of this; we will have a king for our ruler: when the Lord your God was your king.
 καὶ εἶδετε ὅτι νααξ βασιλεὺς υἱὸν αμμων ἦλθεν ἐφ' ὑμᾶς καὶ εἶπατε οὐχὶ ἀλλ' ἢ ὅτι βασιλεὺς βασιλεύσει ἐφ' ἡμῶν καὶ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν βασιλεὺς ἡμῶν

- 13 Tässä on nyt kuningas, jonka te valitsitte ja jota anoitte: katso, Herra on antanut teille kuninkaan.
Here, then, is the king marked out by you: the Lord has put a king over you.
και νυν ιδου ο βασιλευς ον εξελεξασθε και ιδου δεδωκεν κυριος εφ' υμας βασιλευ
- 14 Jos te pelkäätte Herraa ja palvelette häntä, kuulette hänen ääntänsä ettekä niskoittele hänen käskyjänsä vastaan, niin te seuraatte Herraa, Jumalaanne, sekä te että kuningas, joka teitä hallitsee.
If in the fear of the Lord you are his servants, hearing his voice and not going against the orders of the Lord, but being true to the Lord your God, you and the king ruling over you, then all will be well:
εαν φοβηθητε τον κυριον και δουλευσητε αυτω και ακουσητε της φωνης αυτου και μη ερισητε τω στοματι κυριου και ητε και υμεις και ο βασιλευς ο βασιλευον εφ' υμων οπισω κυριου πορευομενοι
- 15 Mutta jollette kuule Herran ääntä, vaan niskoittellette hänen käskyjänsä vastaan, niin Herran käsi on oleva teitä vastaan, niinkuin oli myös teidän isänne vastaan.
But if you do not give ear to the voice of the Lord, but go against his orders, then the hand of the Lord will be against you and against your king for your destruction, as it was against your fathers.
εαν δε μη ακουσητε της φωνης κυριου και ερισητε τω στοματι κυριου και εσται χειρ κυριου επι υμας και επι τον βασιλευ υμων
- 16 Astukaa nyt esiin ja katsokaa tätä suurta tekoa, jonka Herra tekee teidän silmienne edessä.
Now keep where you are and see this great thing which the Lord will do before your eyes.
και νυν καταστητε και ιδετε το ρημα το μεγα τουτου ο ο κυριος ποιησει εν οφθαλμοις υμων
- 17 Nythän on nisanleikkua aika; mutta minä huudan Herraa, että hän antaa ukkosenjylinän ja sateen, että ymmärtäisitte ja näkisitte, kuinka paha Herran silmissä on se, minkä olette tehneet anoessanne itsellenne kuningasta."
Is it not now the time of the grain cutting? My cry will go up to the Lord and he will send thunder and rain: so that you may see and be conscious of your great sin which you have done in the eyes of the Lord in desiring a king for yourselves.
ουχι θερισμος πυρων σημερον επικαλεσομαι κυριον και δωσει φωνας και υετον και γωντες και ιδετε οτι η κακια υμων μεγαλη ην εποησατε ενωπιον κυριου αιτησαντες εαυτοις βασιλευ
- 18 Ja Samuel huusi Herraa, ja Herra antoi ukkosenjylinän ja sateen sinä päivänä. Ja kaikki kansa pelkäsi suuresti Herraa ja Samuelia.
So Samuel made prayer to the Lord; and the Lord sent thunder and rain that day: and all the people were in fear of the Lord and of Samuel.
και επικαλεσατο σαμουηλ τον κυριον και εδωκεν κυριος φωνας και υετον εν τη ημερα εκεινη και εφοβηθησαν πας ο λαος τον κυριον σφοδρα και τον σαμουηλ
- 19 Ja kaikki kansa sanoi Samuelille: "Rukoile palvelijaisi puolesta Herraa, Jumalaasi, ettemme kuolisi; sillä me olemme tehneet kaikkien muiden syntiemme lisäksi senkin pahan, että anoimme itsellemme kuningasta".
And all the people said to Samuel, Make prayer for us to the Lord your God so that death may not overtake us: for in addition to all our sins we have done this evil, in desiring a king.
και ειπαν πας ο λαος προς σαμουηλ προςευξαι υπερ των δουλων σου προς κυριον θεον σου και ου μη αποθανωμεν οτι προστεθεικαμεν προς πασας τας αμαρτιας ημων κακιαν αιτησαντες εαυτοις βασιλευ
- 20 Samuel sanoi kansalle: "Älkää peljätkö. Te olette tosin tehneet kaiken tämän pahan, mutta älkää kuitenkaan poiketko pois seuraamasta Herraa, vaan palvelkaa Herraa kaikesta sydämeistäne.
Then Samuel said to the people, Have no fear: truly you have done evil, but do not be turned away from the Lord; be his servants with all your heart;
και ειπεν σαμουηλ προς τον λαον μη φοβεισθε υμεις πεποιηκατε την πασαν κακιαν ταυτην πλην μη εκκλινητε απο οπισθεν κυριου και δουλευσατε τω κυριω εν ολη καρδια υμων
- 21 Älkää poiketko seuraamaan turhia jumalia, joista ei ole hyötyä eikä apua, sillä turhia ne ovat.
And do not go from the right way turning to those false gods in which there is no profit and no salvation, for they are false.
και μη παραβητε οπισω των μηθεν οντων οι ου περανουσιν ουθεν και οι ουκ εξελουνται οτι ουθεν εισιν
- 22 Suuren nimensä tähden Herra ei hylkää kansaansa, koska Herra on tahtonut tehdä teidät omaksi kansaksensa.
For the Lord will not give his people up, because of the honour of his name; for it was the Lord's pleasure to make of you a people for himself.
οτι ουκ αποσεται κυριος τον λαον αυτου δια το ονομα αυτου το μεγα οτι επικεκος κυριος προσελαβετο υμας αυτω εις λαον
- 23 Ja pois se minusta, että tekisin sen synnin Herraa vastaan, että lakkaisin rukoilemasta teidän puolestanne ja opettamasta teille hyvää ja oikeata tietä.
And as for me, never will I go against the orders of the Lord by giving up my prayers for you: but I will go on teaching you the good and right way.
και εμοι μηδαμως του αμαρτειν τω κυριω ανειναι του προσευχεσθαι περι υμων και δουλευσω τω κυριω και δειξω υμιν την οδον την αγαθην και την ευθειαν
- 24 Peljätkö vain Herraa ja palvelkaa häntä uskollisesti kaikesta sydämeistäne. Sillä katsokaa, kuinka suuria hän on teille tehnyt.
Only go in the fear of the Lord, and be his true servants with all your heart, keeping in mind what great things he has done for you.
πλην φοβεισθε τον κυριον και δουλευσατε αυτω εν αληθεια και εν ολη καρδια υμων οτι ειδατε η εμεγαλωνεν μεθ' υμων

- 25 **Mutta jos teette pahaa, niin hukutte, sekä te itse että teidän kuninkaanne."**
But if you still do evil, destruction will overtake you and your king.
καὶ ἐὰν κακία κακοποιήσητε καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὑμῶν προστεθήσεθε
- 2 **kun Saul valitsi itsellensä kolmetuhatta miestä Israelista, ja näistä oli kaksituhatta Saulin kanssa Mikmaassa ja Beetelin vuoristossa, ja tuhat Joonatanin kanssa Benjaminin Gibeassa. Mutta muun väen hän oli päästänyt menemään, kunkin majallensa.**
And Saul took for himself three thousand men of Israel, of whom he kept two thousand with him in Michmash and in the mountain of Beth-el, and a thousand were with Jonathan in Gibeah in the land of Benjamin: the rest of the people he sent back to their tents.
καὶ ἐκλέγεται σαουλ ἐαυτῷ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκ τῶν ἀνδρῶν ἰσραὴλ καὶ ἦσαν μετὰ σαουλ δισχίλιοι ἐν μαχμασ καὶ ἐν τῷ ὄρει βαιθηλ χίλιοι ἦσαν μετὰ ἰωναθαν ἐν γαβее τοῦ βενιαμιν καὶ τὸ κ ἀτάλοιπον τοῦ λαοῦ ἐξαπέστειλεν ἕκαστον εἰς τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ
- 3 **Mutta Joonatan, Saulin poika, löi kuoliaaksi filistealaisten maaherran, joka asui Gebassa, ja filistealaiset saivat sen kuulla. Silloin Saul puhallutti pasunaan kaikkialla maassa ja käski sanoa: "Hebrealaiset kuulkoot tämän".**
And Jonathan made an attack on the armed force of the Philistines stationed at Gibeah; and news was given to the Philistines that the Hebrews were turned against them. And Saul had a horn sounded through all the land,
καὶ ἐπάταξεν ἰωναθαν τὸν νασιβ τὸν ἀλλόφυλον τὸν ἐν τῷ βουνῷ καὶ ἀκούουσιν οἱ ἀλλόφυλοι καὶ σαουλ σάλπιγγι σαλπίζει εἰς πᾶσαν τὴν γῆν λέγων ἠθετήκασιν οἱ δοῦλοι
- 4 **Ja koko Israel kuuli sen sanoman, että Saul oli lyönyt kuoliaaksi filistealaisten maaherran ja että Israel oli joutunut filistealaisten vihoihin. Niin kansa kutsuttiin koolle Gilgaliin, seuraamaan Saulia.**
And all Israel had the news that Saul had made an attack on the Philistines, and that Israel was bitterly hated by the Philistines. And the people came together after Saul to Gilgal.
καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἤκουσεν λεγόντων πέπαυκεν σαουλ τὸν νασιβ τὸν ἀλλόφυλον καὶ ἠσχήθησαν ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ ἀνεβόησαν ὁ λαὸς ὀπίσω σαουλ ἐν γαλγαλοῖς
- 5 **Sillä filistealaiset olivat kokoontuneet sotimaan Israelia vastaan: kolmetkymmenet tuhannet sotavaunut, kuusituhatta ratsumiestä ja muuta väkeä niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla; ja he tulivat ylös ja leiriytyivät Mikmaaseen, vastapäätä Beet-Aavenia.**
And the Philistines came together to make war on Israel, three thousand war-carriages and six thousand horsemen and an army of people like the sands of the sea in number: they came up and took up their position in Michmash, to the east of Beth-aven.
καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνάγονται εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἀναβαίνουν ἐπὶ ἰσραὴλ τριάκοντα χιλιάδες ἀρμάτων καὶ ἕξ χιλιάδες ἰππέων καὶ λαὸς ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν τῷ πλήθει καὶ ἀν ἀβαίνουσιν καὶ παρεμβάλλουσιν ἐν μαχμασ ἐξ ἐναντίας βαιθων κατὰ νότου
- 6 **Kun Israelin miehet näkivät joutuneensa hätään ja kansaa ahdistettavan, piiloutuivat he luoliin, onkaloihin, kallionrotkoihin, hautoihin ja kaivoihin.**
When the men of Israel saw the danger they were in, (for the people were troubled,) they took cover in cracks in the hillsides and in the woods and in rocks and holes and hollows.
καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ εἶδεν ὅτι στενωὸς αὐτῷ μὴ προσάγειν αὐτόν καὶ ἐκρύβη ὁ λαὸς ἐν τοῖς σπηλαίοις καὶ ἐν ταῖς μάνδραις καὶ ἐν ταῖς πέτραις καὶ ἐν τοῖς βόθροις καὶ ἐν τοῖς λάκκοις
- 7 **Hebrealaisia meni myös Jordanin yli Gaadiin ja Gileadin maahan. Mutta Saul oli vielä Gilgalissa, ja kaikki sotaväki seurasi häntä peloissaan.**
And a great number of the people had gone over Jordan to the land of Gad and Gilead; but Saul was still in Gilgal, and all the people went after him shaking in fear.
καὶ οἱ διαβαίνοντες διέβησαν τὸν ἰορδάνην εἰς γῆν γαδ καὶ γαλαὰδ καὶ σαουλ ἔτι ἦν ἐν γαλγαλοῖς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξέστη ὀπίσω αὐτοῦ
- 8 **Kun hän oli odottanut seitsemän päivää, sen ajan, jonka Samuel oli määrännyt, eikä Samuel tullutkaan Gilgaliin, alkoi kansa hajaantua pois hänen luotaan.**
And he went on waiting there for seven days, the time fixed by Samuel: but Samuel did not come to Gilgal; and the people were starting to go away from him.
καὶ διέλιπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ μαρτυρίῳ ὡς εἶπεν σαμουὴλ καὶ οὐ παρεγένετο σαμουὴλ εἰς γαλγαλα καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ
- 9 **Silloin Saul sanoi: "Tuokaa minulle polttouhri ja yhteysuhri". Ja hän uhrasi polttouhrin.**
Then Saul said, Come here and give me the burned offering and the peace-offerings. And he made a burned offering to the Lord.
καὶ εἶπεν σαουλ προσάγετε ὅπως ποιήσω ὀλοκαύτωσιν καὶ εἰρηνικὰς καὶ ἀνήνεγκεν τὴν ὀλοκαύτωσιν
- 10 **Mutta juuri kun hän oli saanut polttouhrin uhratuksi, niin katso, Samuel tuli. Ja Saul meni häntä vastaan tervehtimään häntä.**
And when the burned offering was ended, Samuel came; and Saul went out to see him and to give him a blessing.
καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν ἀναφέρων τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ σαμουὴλ παραγίνεται καὶ ἐξῆλθεν σαουλ εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ εὐλογήσαι αὐτόν
- 11 **Mutta Samuel sanoi: "Mitä olet tehnyt?" Saul vastasi: "Kun näin, että kansa hajaantui pois minun luotani etkä sinä tullut määrättynä aikana, vaikka filistealaiset olivat kokoontuneet Mikmaaseen,**
And Samuel said, What have you done? And Saul said, Because I saw that the people were going away from me, and you had not come at the time which had been fixed, and the Philistines had come together at Michmash;
καὶ εἶπεν σαμουὴλ τί πεποίηκας καὶ εἶπεν σαουλ ὅτι εἶδον ὡς διεσπάρη ὁ λαὸς ἀπ' ἐμοῦ καὶ σὺ οὐ παρεγένου ὡς διετάξω ἐν τῷ μαρτυρίῳ τῶν ἡμερῶν καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνήχθησαν εἰς μαχμασ

- 12 niin minä ajattelin: nyt filistealaiset hyökkäävät minua vastaan alas Gilgaliin, enkä minä ole etsinyt Herran mielisuosiota; ja minä rohkaisin itseni ja uhrasin polttouhrin".
I said, Now the Philistines will come down on me at Gilgal, and I have made no prayer for help to the Lord: and so, forcing myself to do it, I made a burned offering.
καὶ εἶπα νῦν καταβήσονται οἱ ἀλλόφυλοι πρὸς με εἰς γαλγαλα καὶ τοῦ προσώπου τοῦ κυρίου οὐκ ἔδειθην καὶ ἐνεκρατευσάμην καὶ ἀνήνεγκα τὴν ὀλοκαύτωσιν
- 13 Samuel sanoi Saulille: "Sinä olet tehnyt tyhmästi. Et ole noudattanut Herran, Jumalasi, käskyä, jonka hän antoi sinulle; muutoin olisi Herra vahvistanut sinun kuninkuutesi Israelissa ikuisiksi ajoiksi.
And Samuel said to Saul, You have done a foolish thing: you have not kept the rules which the Lord your God gave you; it was the purpose of the Lord to make your authority over Israel safe for ever.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς σαουλ μεματαιωταί σοι ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολὴν μου ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος ὡς νῦν ἠτοίμασεν κύριος τὴν βασιλείαν σου ἕως αἰῶνος ἐπὶ ἰσραηλ
- 14 Mutta nyt sinun kuninkuutesi ei ole pysyvää. Herra on etsinyt itselleen mielensä mukaisen miehen, ja hänet on Herra määrännyt kansansa ruhtinaaksi, koska sinä et noudattanut käskyä, minkä Herra sinulle antoi."
But now, your authority will not go on: the Lord, searching for a man who is pleasing to him in every way, has given him the place of ruler over his people, because you have not done what the Lord gave you orders to do.
καὶ νῦν ἡ βασιλεία σου οὐ στήσεται καὶ ζητήσει κύριος ἑαυτῷ ἄνθρωπον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἐντελεῖται κύριος αὐτῷ εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἐφύλαξας ὅσα ἐνετείλατό σοι κύριος
- 15 Sitten Samuel nousi ja meni Gilgalista Benjaminin Gibeaan. Ja Saul piti mukansa olevan väen katselmuksen: noin kuusisataa miestä.
Then Samuel went up from Gilgal and the rest of the people went up after Saul against the men of war, and they came from Gilgal to Gibeah in the land of Benjamin: and Saul took the number of the people who were with him, about six hundred men.
καὶ ἀνέστη σαμουηλ καὶ ἀπῆλθεν ἐκ γαλγαλων εἰς ὁδὸν αὐτοῦ καὶ τὸ κατάλειμμα τοῦ λαοῦ ἀνέβη ὀπίσω σαουλ εἰς ἀπάντησιν ὀπίσω τοῦ λαοῦ τοῦ πολεμιστοῦ αὐτῶν παραγενομένων ἐκ γαλγαλων εἰς γαββα βενιαμιν καὶ ἐπεσκέψατο σαουλ τὸν λαὸν τὸν εὑρεθέντα μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακοσίους ἄνδρας
- 16 Ja Saul ja hänen poikansa Joonatan ynnä väki, joka oli heidän kanssansa, jäivät Benjaminin Gebaan, mutta filistealaiset olivat leiriytyneet Mikmaaseen.
And Saul, with Jonathan his son and the people who were with them, was waiting in Geba in the land of Benjamin: but the tents of the Philistines were in Michmash.
καὶ σαουλ καὶ ἰωναθαν υἱὸς αὐτοῦ καὶ ὁ λαὸς οἱ εὑρεθέντες μετ' αὐτῶν ἐκάθισαν ἐν γαββε βενιαμιν καὶ ἔκλειον καὶ οἱ ἀλλόφυλοι παρεμβεβλήκεισαν εἰς μαχεμας
- 17 Ja filistealaisten leiristä lähti ryöstöosasto kolmena joukkona: yksi joukko kääntyi Ofran tielle Suualin maahan päin,
And three bands of men came out from the Philistines to make an attack; one band went by the road which goes to Ophrah, into the land of Shual:
καὶ ἐξῆλθεν διαφθείρων ἐξ ἀγροῦ ἀλλοφύλων τρισὶν ἀρχαῖς ἢ ἀρχὴ ἢ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν γοφερα ἐπὶ γῆν σογαλ
- 18 toinen joukko kääntyi Beet-Hooronin tielle, ja kolmas joukko kääntyi sille tielle, joka vie Seboimin laakson yli kohoavalle alueelle, erämaahan päin.
And another went in the direction of Beth-horon: and another went by the hill looking down on the valley of Zeboiim, in the direction of the waste land.
καὶ ἡ μία ἀρχὴ ἐπιβλέπουσα ὁδὸν βαιθωρων καὶ ἡ ἀρχὴ ἢ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν γαββε τὴν εἰσκύπτουσαν ἐπὶ γαί τὴν σαβιν
- 19 Mutta ei yhtään seppää ollut löydettävissä koko Israelin maasta, sillä filistealaiset ajattelivat, että hebrealaiset muutoin teettäisivät miekkoja tai keihäitä.
Now there was no iron-worker in all the land of Israel: for the Philistines said, For fear the Hebrews make themselves swords or spears:
καὶ τέκτων σιδήρου οὐχ εὑρίσκετο ἐν πάσῃ γῆ ἰσραηλ ὅτι εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι μὴ ποιήσωσιν οἱ εβραῖοι ῥομφαίαν καὶ δόρυ
- 20 Ja koko Israelin, joka miehen, oli mentävä filistealaisten luo teroituttamaan vannastansa, kuokkaansa, kirvestänsä tai muuta teräkaluansa,
But all the Israelites had to go to the Philistines to get their ploughs and blades and axes and hooks made sharp;
καὶ κατέβαινον πᾶς ἰσραηλ εἰς γῆν ἀλλοφύλων χαλκεύειν ἕκαστος τὸ θέριστρον αὐτοῦ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ
- 21 kun vannasten, kuokkien, tadikkojen tai kirvesten terät olivat tylsyneet, tahi kun häränpistimen tutkain oli oikaistava.
For they had instruments for putting an edge on their ploughs and blades and forks and axes, and for putting iron points on their ox-driving rods.
καὶ ἦν ὁ τρυγητὸς ἔτοιμος τοῦ θερίζειν τὰ δὲ σκεῦα ἦν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν ὁδόντα καὶ τῆ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρεπάνῳ ὑπόστασις ἦν ἡ αὐτῆ
- 22 Niinpä ei taistelupäivänä ollut yhtään miekkaa eikä keihästä kenelläkään siitä väestä, joka oli Saulin ja Joonatanin kanssa; ainoastaan Saulilla ja hänen pojallansa Joonatanilla oli.
So on the day of the fight at Michmash, not a sword or a spear was to be seen in the hands of any of the people with Saul and Jonathan: only Saul and his son Jonathan had them.
καὶ ἐγενήθη ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πολέμου μαχεμας καὶ οὐχ εὑρέθη ῥομφαία καὶ δόρυ ἐν χειρὶ παντὸς τοῦ λαοῦ τοῦ μετὰ σαουλ καὶ μετὰ ἰωναθαν καὶ εὑρέθη τῷ σαουλ καὶ τῷ ἰωναθαν υἱῷ αὐτοῦ
- 23 Mutta filistealaisten vartiosto lähti Mikmaan solatielle.
And the armed force of the Philistines went out to the narrow way of Michmash.
καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποστάσεως τῶν ἀλλοφύλων τὴν ἐν τῷ πέραν μαχεμας

- 1 Ja tapahtui eräänä päivänä, että Joonatan, Saulin poika, sanoi palvelijalle, joka kantoi hänen aseitansa: "Tule, menkäämme lähelle filistealaisten vartiostoa, joka on tuolla toisella puolella".
Mutta hän ei ilmoittanut sitä isällensä.
Now one day Jonathan, the son of Saul, said to the young man who was with him, looking after his arms, Come, let us go over to the Philistine force over there. But he said nothing to his father.
καὶ γίνεται ἡμέρα καὶ εἶπεν ἰωναθαν υἱὸς σαουλ τῷ παιδαρίῳ τῷ αἶροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ δεῦρο καὶ διαβῶμεν εἰς μεσσαβ τῶν ἀλλοφύλων τὴν ἐν τῷ πέραν ἐκεῖνῳ καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ οὐκ ἀπήγγειλεν
- 2 Saul istui silloin granaattienapuun juurella Migronissa Gibeon rajalla, ja väkeä oli hänellä kanssansa noin kuusisataa miestä.
And Saul was still waiting in the farthest part of Geba, under the fruit-tree in Migron: there were about six hundred men with him;
καὶ σαουλ ἐκάθητο ἐπ' ἄκρου τοῦ βουνοῦ ὑπὸ τὴν ῥόαν τὴν ἐν μαγδων καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακόσιοι ἄνδρες
- 3 Ja kasukankantajana oli Ahia, Ahitubin, Iikabodin veljen, poika, joka oli Piinehaan poika, joka Eelin poika, sen, joka oli ollut Herran pappina Silossa. Mutta kansa ei tiennyt, että Joonatan oli lähtenyt.
And Ahijah, the son of Ahitub, brother of Ichabod, the son of Phinehas, the son of Eli, the priest of the Lord in Shiloh, who had the ephod. And the people had no idea that Jonathan had gone.
καὶ ἄχια υἱὸς ἀχιτωβ ἀδελφοῦ ἰωχαβηδ υἱοῦ φινεες υἱοῦ ἡλὶ ἱερεὺς τοῦ θεοῦ ἐν σηλωμ αἶρων εφουδ καὶ ὁ λαὸς οὐκ ᾔδει ὅτι πεπόρευται ἰωναθαν
- 4 Mutta kummallakin puolen solatietä, jota Joonatan koetti mennä lähelle filistealaisten vartiostoa, oli jyrkkä kallionkieleke; toisen nimi on Booses, toisen Sene.
Now between the narrow roads over the mountains by which Jonathan was making his way to the Philistines' forces, there was a sharp overhanging rock on one side, and a sharp rock on the other side: one was named Bozez and the other Seneh.
καὶ ἀνὰ μέσον τῆς διαβάσεως οὗ ἐξήτει ἰωναθαν διαβῆναι εἰς τὴν ὑπόστασιν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἔνθεν καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἔνθεν ὄνομα τῷ ἐνὶ βαζεσ καὶ ὄνομα τῷ ἄλλῳ σεβνα
- 5 Toinen kallionkieleke on kuin pylväs, pohjoisen puolella, Mikmaaseen päin, toinen on etelän puolella, Gebaan päin.
The one rock went up on the north in front of Michmash and the other on the south in front of Geba.
ἡ ὁδοῦς ἡ μία ἀπὸ βορρᾶ ἐρχομένῳ μαχμασ καὶ ἡ ὁδοῦς ἡ ἄλλη ἀπὸ νότου ἐρχομένῳ γαβεε
- 6 Ja Joonatan sanoi palvelijalle, joka kantoi hänen aseitansa: "Tule, menkäämme lähelle noiden ympärileikkaamattomien vartiostoa; ehkä Herra on tekevä jotakin meidän puolestamme, sillä ei mikään estä Herraa antamasta voittoa harvojen kautta yhtä hyvin kuin monien".
And Jonathan said to his young servant who had his arms, Come, let us go over to the armies of these men who have no circumcision: it may be that the Lord will give us help, for there is no limit to his power; the Lord is able to give salvation by a great army or by a small band.
καὶ εἶπεν ἰωναθαν πρὸς τὸ παιδάριον τὸ αἶρον τὰ σκεύη αὐτοῦ δεῦρο διαβῶμεν εἰς μεσσαβ τῶν ἀπεριτιμήτων τούτων εἴ τι ποιήσει ἡμῖν κύριος ὅτι οὐκ ἔστιν τῷ κυρίῳ συνεχόμενον σφάζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις
- 7 Hänen aseenkantajansa vastasi hänelle: "Tee, mitä mielessäsi on. Lähde, minä seuraan sinua mielesi mukaan."
And his servant said to him, Do whatever is in your mind: see, I am with you in every impulse of your heart.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἶρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ποίει πᾶν ὃ ἐὰν ἡ καρδία σου ἐκκλίνη ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ ὡς ἡ καρδία σου καρδία μου
- 8 Niin Joonatan sanoi: "Katso, me menemme tuonne, lähelle noita miehiä, ja näyttäydymme heille.
Then Jonathan said, Now we will go over to these men and let them see us.
καὶ εἶπεν ἰωναθαν ἰδοὺ ἡμεῖς διαβαίνομεν πρὸς τοὺς ἄνδρας καὶ κατακυλισθησόμεθα πρὸς αὐτούς
- 9 Jos he sanovat meille näin: 'Olkaa hiljaa, kunnes me tulemme teidän luoksenne', niin me seisomme alallamme emmekä lähde nousemaan heidän luoksensa.
If they say to us, Keep quiet where you are till we come to you; then we will keep our places and not go up to them.
ἐὰν τάδε εἴπωσιν πρὸς ἡμᾶς ἀπόστητε ἐκεῖ ἕως ἂν ἀπαγγεῖλωμεν ὑμῖν καὶ στησόμεθα ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ οὐ μὴ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς
- 10 Mutta jos he sanovat näin: 'Nouskaa tänne meidän luoksemme', niin me nousemme, sillä silloin Herra on antanut heidät meidän käsiimme; tämä olkoon meillä merkinä."
But if they say, Come up to us; then we will go up, for the Lord has given them into our hands: and this will be the sign to us.
καὶ ἐὰν τάδε εἴπωσιν πρὸς ἡμᾶς ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς καὶ ἀναβησόμεθα ὅτι παραδέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν τοῦτο ἡμῖν τὸ σημεῖον
- 11 Kun he sitten molemmat tulivat filistealaisten vartioston näkyviin, sanoivat filistealaiset: "Katso, hebrealaiset tulevat esiin koloistansa, joihin ovat piiloutuneet".
And they let the Philistine force see the two of them: and the Philistines said, Look! the Hebrews are coming out of the holes where they have taken cover.
καὶ εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς μεσσαβ τῶν ἀλλοφύλων καὶ λέγουσιν οἱ ἀλλόφυλοι ἰδοὺ οἱ εβραῖοι ἐκπορεύονται ἐκ τῶν τρωγλῶν αὐτῶν οὗ ἐκρύβησαν ἐκεῖ

- 12 Ja vartioston miehet huusivat Joonatanille ja hänen aseenkantajalleen ja sanoivat: "Nouskaa tänne meidän luoksemme, niin me ilmoitamme teille jotakin". Silloin sanoi Joonatan aseenkantajallensa: "Nouse minun perässäni, sillä Herra on antanut heidät Israelin käsiin".
 And the armed men of the force gave Jonathan and his servant their answer, saying, Come up here to us, and we will let you see something. Then Jonathan said to his servant, Come up after me: for the Lord has given them up into the hands of Israel.
 και ἀπεκρίθησαν οἱ ἄνδρες μεσσαβ πρὸς ἰωναθαν καὶ πρὸς τὸν αἵρωντα τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ λέγουσιν ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς καὶ γνωριοῦμεν ὑμῖν ῥῆμα καὶ εἶπεν ἰωναθαν πρὸς τὸν αἵρωντα τὰ σκεύη αὐτοῦ ἀνάβηθι ὀπίσω μου ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς χεῖρας ἰσραηλ.
- 13 Ja Joonatan kiipesi käsin ja jaloin ylöspäin, ja aseenkantaja hänen perässään. Ja he kaatuivat Joonatanin edessä, ja aseenkantaja löi heidät kuoliaaksi hänen jäljessään.
 And Jonathan went up, gripping with his hands and his feet, his servant going up after him; and the Philistines gave way before Jonathan when he made an attack on them, and his servant put them to death after him.
 και ἀνέβη ἰωναθαν ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ὁ αἵρων τὰ σκεύη αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπέβλεψαν κατὰ πρόσωπον ἰωναθαν καὶ ἐπάταξεν αὐτούς καὶ ὁ αἵρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐπεδίδου ὀπίσω αὐτοῦ
- 14 Tässä ensimmäisessä kahakassa surmasivat Joonatan ja hänen aseenkantajansa noin kaksikymmentä miestä, noin puolen auranalan suuruisella maa-alalla.
 And at their first attack, Jonathan and his servant put to the sword about twenty men, all inside the space of half an acre of land.
 και ἐγενήθη ἡ πληγὴ ἡ πρώτη ἣν ἐπάταξεν ἰωναθαν καὶ ὁ αἵρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὡς εἰκοσι ἄνδρες ἐν βολίσι καὶ ἐν πετροβόλοις καὶ ἐν κόγλαξιν τοῦ πεδίου
- 15 Silloin syntyi kauhu leirissä ja sen ulkopuolella, koko sotaväessä; myös vartiosto ja ryöstöosasto joutuivat kauhun valtaan. Maakin järisi, ja niin syntyi Jumalan kauhu.
 And there was great fear in the tents and in the field and among all the men of the armed force, and the attackers were shaking with fear; even the earth was moved with a great shaking and there was a fear as from God.
 και ἐγενήθη ἔκστασις ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ ἐν ἀγρῷ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐν μεσσαβ καὶ οἱ διαφθειρόντες ἐξέστησαν καὶ αὐτοὶ οὐκ ἤθελον ποιεῖν καὶ ἐθάμβησεν ἡ γῆ καὶ ἐγενήθη ἔκστασις παρὰ κυρίῳ
- 16 Ja Saulin tähystäjät Benjaminin Gibeassa huomasivat lauman hajoavan ja menevän sinne tänne.
 And the watchmen of Saul, looking out from Geba in the land of Benjamin, saw all the army flowing away and running here and there.
 και εἶδον οἱ σκοποὶ τοῦ σαουλ ἐν γαββε βενιαμιν καὶ ἰδοὺ ἡ παρεμβολὴ τεταραγμένη ἐνθεν καὶ ἐνθεν
- 17 Niin Saul sanoi väelle, joka oli hänen kanssansa: "Pitäkää katselmus ja katsokaa, kuka on mennyt pois meidän luotamme". Ja kun katselmus pidettiin, huomattiin, etteivät Joonatan ja hänen aseenkantajansa olleet läsnä.
 Then Saul said to the people who were with him, Let everyone be numbered and let us see who has gone from us. And when they had been numbered, it was seen that Jonathan and his servant were not there.
 και εἶπεν σαουλ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ ἐπισκέψασθε δὴ καὶ ἴδετε τίς πεπόρευται ἐξ ὑμῶν καὶ ἐπεσκέψαντο καὶ ἰδοὺ οὐχ εὐρίσκειτο ἰωναθαν καὶ ὁ αἵρων τὰ σκεύη αὐτοῦ
- 18 Ja Saul sanoi Ahialle: "Tuo tänne Jumalan arkki". Sillä Jumalan arkki oli siihen aikaan israelilaisten hallussa.
 And Saul said to Ahijah, Let the ephod come here. For he went before Israel with the ephod at that time.
 και εἶπεν σαουλ τῷ αχια προσάγαγε τὸ εφουδ ὅτι αὐτὸς ἦρεν τὸ εφουδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον ἰσραηλ.
- 19 Mutta Saulin vielä puhutellessa pappia kävi meteli filistealaisten leirissä yhä suuremmaksi. Niin Saul sanoi papille: "Jätä sikseen".
 Now while Saul was talking to the priest, the noise in the tents of the Philistines became louder and louder; and Saul said to the priest, Take back your hand.
 και ἐγενήθη ὡς ἐλάλει σαουλ πρὸς τὸν ἱερέα καὶ ὁ ἦχος ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀλλοφύλων ἐπορευέτο πορευόμενος καὶ ἐπλήθυνεν καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς τὸν ἱερέα συνάγαγε τὰς χεῖράς σου
- 20 Silloin Saul kutsutti koolle kaiken väen, joka oli hänen kanssaan, ja he tulivat taistelupaikalle, ja katso, toisen miekka oli toista vastaan, ja oli mitä suurin hämminki.
 And Saul and all the people with him came together and went forward to the fight: and every man's sword was turned against the man at his side, and there was a very great noise.
 και ἀνεβόησεν σαουλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ ἔρχονται ἕως τοῦ πολέμου καὶ ἰδοὺ ἐγένετο ῥομφαία ἀνδρὸς ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ σύγχυσις μεγάλη σφόδρα
- 21 Myös ne hebrealaiset, jotka ennestään olivat filistealaisten vallassa ja jotka olivat tulleet heidän kanssaan ja olivat leirissä, menivät niiden israelilaisten puolelle, jotka olivat Saulin ja Joonatanin kanssa.
 Then the Hebrews who had been with the Philistines for some time, and had gone up with them to their tents, turning round were joined to those who were with Saul and Jonathan.
 και οἱ δοῦλοι οἱ ὄντες ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν μετὰ τῶν ἀλλοφύλων οἱ ἀναβάντες εἰς τὴν παρεμβολὴν ἐπεστράφησαν καὶ αὐτοὶ εἶναι μετὰ ἰσραηλ τῶν μετὰ σαουλ καὶ ἰωναθαν
- 22 Ja kun ne Israelin miehet, jotka olivat piiloutuneet Efraimin vuoristoon, kuulivat filistealaisten pakenevan, yhtyivät hekin kaikki ajamaan heitä takaa taistelussa.
 And all the men of Israel who had taken cover in the hill-country of Ephraim, hearing that the Philistines had been put to flight, went after them, attacking them.
 και πᾶς ἰσραηλ οἱ κρυπτόμενοι ἐν τῷ ὄρει εφραιμ καὶ ἤκουσαν ὅτι πεφεύγασιν οἱ ἀλλοφύλοι καὶ συνάπτουσιν καὶ αὐτοὶ ὀπίσω αὐτῶν εἰς πόλεμον

- 23 Niin Herra antoi Israelille voiton sinä päivänä, ja taistelu levisi Beet-Aavenin toiselle puolelle.
So the Lord made Israel safe that day: and the fight went over to Beth-aven.
καὶ ἔσωσεν κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὸν Ἰσραὴλ καὶ ὁ πόλεμος διήλθεν τὴν βαιθων καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἦν μετὰ σαουλ ὡς δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν καὶ ἦν ὁ πόλεμος διεσπαρμένος εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐν τῷ ὄρει εφραιμ
- 24 Israelin miehet olivat sinä päivänä ylen rasitetut, mutta Saul vannotti kansan ja sanoi: "Kirottu olkoon se mies, joka syö mitään ennen iltaa ja ennen kuin minä olen kostanut vihollisilleni". Ja koko kansa oli ruokaa maistamatta.
And all the people were with Saul, about twenty thousand men, and the fight was general through all the hill-country of Ephraim; but Saul made a great error that day, by putting the people under an oath, saying, Let that man be cursed who takes food before evening comes and I have given punishment to those who are against me. So the people had not a taste of food.
καὶ σαουλ ἠγνόησεν ἄγνοιαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἀράται τῷ λαῷ λέγων ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον ἕως ἑσπέρας καὶ ἐκδικήσω τὸν ἐχθρόν μου καὶ οὐκ ἐγεύσατο πᾶς ὁ λαὸς ἄρτου
- 25 Ja kun he kaikki tulivat metsään, oli maassa hunajata.
And there was honey on the face of the field, and all the people came to the honey, the bees having gone from it;
καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἠρίστα καὶ ἰασαρ δρυμὸς ἦν μελισσῶνος κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ
- 26 Kun kansa tuli kennokakkujen ääreen, niin katso, niistä vuoti hunajata, mutta ei kukaan vienyt kättään suuhun, sillä kansa pelkäsi valaa.
But not a man put his hand to his mouth for fear of the curse.
καὶ εἰσῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸν μελισσῶνα καὶ ἰδοὺ ἐπορεύετο λαλῶν καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἐπιστρέφων τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ ὅτι ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν ὄρκον κυρίου
- 27 Mutta Joonatan ei ollut kuulemassa, kun hänen isänsä vannotti kansan; niin hän ojensi sauvan, joka oli hänen kädessään, pisti sen kärjen kennokakkuun ja vei sitten kätensä suuhunsa, ja silloin hänen silmänsä kirkastuivat.
But Jonathan, having no knowledge of the oath his father had put on the people, stretching out the rod which was in his hand, put the end of it in the honey, and put it to his mouth; then his eyes were made bright.
καὶ ἰωναθαν οὐκ ἀκηκόει ἐν τῷ ὄρκίζειν τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν λαόν καὶ ἐξέτεινεν τὸ ἄκρον τοῦ σκῆπτρου αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἔβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος καὶ ἐπέστρεψεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ
- 28 Mutta eräs mies väestä puhkesi puhumaan ja sanoi: "Sinun isäsi vannotti väen ja sanoi: 'Kirottu olkoon se mies, joka tänä päivänä syö mitään'". Ja väki oli näännysissä.
Then one of the people said to him, Your father put the people under an oath, saying, Let that man be cursed who takes any food this day. And the people were feeble, needing food.
καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν ὀρκίσας ὄρκισεν ὁ πατήρ σου τὸν λαὸν λέγων ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον σήμερον καὶ ἐξελύθη ὁ λαός
- 29 Joonatan vastasi: "Isäni on syössyt maan onnettomuuteen. Katsokaa, kuinka minun silmäni kirkastuivat, kun vähän maistoin tätä hunajata.
Then Jonathan said, My father has made trouble come on the land: now see how bright my eyes have become because I have taken a little of this honey.
καὶ ἔγνω ἰωναθαν καὶ εἶπεν ἀπήλλαχεν ὁ πατήρ μου τὴν γῆν ἰδὲ δὴ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ μου ὅτι ἐγευσάμην βραχὺ τοῦ μέλιτος τούτου
- 30 Jos myös väki olisi tänä päivänä saanut syödä vihollisiltaan ottamaansa saalista, niin eiköhän filistealaisten tappio olisi ollut vieläkin suurempi?"
How much more if the people had freely taken their food from the goods of those who were fighting against them! would there not have been much greater destruction among the Philistines?
ἀλλ' ὅτι εἰ ἔφαγεν ἔσθων ὁ λαὸς σήμερον τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ὧν εὔρεν ὅτι νῦν ἂν μείζων ἦν ἡ πληγὴ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις
- 31 Ja he voittivat sinä päivänä filistealaiset ja ajoivat heitä takaa Mikmaasta Aijaloniin asti; ja väki oli kovin näännysissä.
That day they overcame the Philistines from Michmash to Aijalon: and the people were feeble from need of food.
καὶ ἐπάταξεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων ἐν μαχεμας καὶ ἐκοπίασεν ὁ λαὸς σφόδρα
- 32 Sentähden väki syöksyi saaliin kimppuun ja otti lampaita, raavaita ja vasikoita ja teurasti niitä paljaan maan päällä; ja väki söi lihan verinensä.
And rushing at the goods taken in the fight, the people took oxen and sheep and young oxen, and put them to death there on the earth, and had a meal, taking the flesh with the blood in it.
καὶ ἐκλίθη ὁ λαὸς εἰς τὰ σκύλα καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς ποίμνια καὶ βοσκῶνια καὶ τέκνα βοῶν καὶ ἔσφαζεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἤσθιεν ὁ λαὸς σὺν τῷ αἵματι
- 33 Niin Saulille ilmoitettiin tämä: "Katso, väki tekee syntiä Herraa vastaan, kun syö lihaa verinensä". Hän sanoi: "Te olette menetelleet uskottomasti; vierittäkää nyt tänne minun eteeni suuri kivi".
Then it was said to Saul, See, the people are sinning against the Lord, taking the blood with the flesh. And he said to those who gave him the news, Now let a great stone be rolled to me here.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαουλ λέγοντες ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ φαγῶν σὺν τῷ αἵματι καὶ εἶπεν σαουλ ἐν γεθθεμ κυλισατέ μοι λίθον ἐνταῦθα μέγαν

- 34 Ja Saul sanoi: "Menkää väen sekaan ja sanokaa heille: "Tuokaa jokainen härkänne ja lampaanne minun luokseni ja teurastakaa ne täällä. Sitten syökää; älkääkään tehkö syntiä Herraa vastaan syömällä lihaa verinensä." Niin väestä jokainen silloin yöllä toi omin käsin härkänsä ja teurasti sen siellä.
And Saul said, Go about among the people and say to them, Let every man come here to me with his ox and his sheep, and put them to death here, and take his meal: do no sin against the Lord by taking the blood with the flesh. So all the people took their oxen with them that night and put them to death there.
καὶ εἶπεν σαουλ διασπάρητε ἐν τῷ λαῷ καὶ εἶπατε αὐτοῖς προσάγαγεῖν ἐνταῦθα ἕκαστος τὸν μόσχον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος τὸ πρόβατον αὐτοῦ καὶ σφαζέτω ἐπὶ τούτου καὶ οὐ μὴ ἀμάρτητε τῷ κυρίῳ τὸ ἐσθίειν σὺν τῷ αἵματι καὶ προσήγεν πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐσφάζον ἐκεῖ
- 35 Ja Saul rakensi alttarin Herralle; tämä oli ensimmäinen alttari, jonka hän Herralle rakensi.
And Saul put up an altar to the Lord: this was the first altar which he put up to the Lord.
καὶ ὀικοδόμησεν ἐκεῖ σαουλ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ τοῦτο ἤρξατο σαουλ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ
- 36 Ja Saul sanoi: "Lähtekäämme tänä yönä filistealaisten jälkeen ja ryöstäkäämme heitä, kunnes aamu valkenee, ja älkäämme jättäkö heistä jäljelle ainoatakaan". He vastasivat: "Tee kaikki, mitä hyväksi näet". Mutta pappi sanoi: "Astukaamme tänne Jumalan eteen".
And Saul said, Let us go down after the Philistines by night, attacking them till the morning, till there is not a man of them living. And they said, Do whatever seems right to you. Then the priest said, Let us come near to God.
καὶ εἶπεν σαουλ καταβόμεν ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων τὴν νύκτα καὶ διαρπάσωμεν ἐν αὐτοῖς ἕως διαφύσης ἡ ἡμέρα καὶ μὴ ὑπολίπωμεν ἐν αὐτοῖς ἄνδρα καὶ εἶπαν πᾶν τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιόν σου ποιεῖ καὶ αἱ εἶπεν ὁ ἱερεὺς προσέλθωμεν ἐνταῦθα πρὸς τὸν θεόν
- 37 Silloin Saul kysyi Jumalalta: "Lähdenkö minä filistealaisten jälkeen? Annatko sinä heidät Israelin käsiin?" Mutta hän ei vastannut hänelle sinä päivänä.
And Saul, desiring directions from God, said, Am I to go down after the Philistines? will you give them up into the hands of Israel? But he gave him no answer that day.
καὶ ἐπηρώτησεν σαουλ τὸν θεόν εἰ καταβῶ ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἰσραὴλ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 38 Niin Saul sanoi: "Tulkaa tänne, kaikki kansan päämiehet, saadaksenne tietää ja nähdä, mikä synti nyt on tähän syynä.
And Saul said, Come near, all you chiefs of the people, and let us get word from God and see in whom is this sin today.
καὶ εἶπεν σαουλ προσάγετε ἐνταῦθα πάσας τὰς γωνίας τοῦ ἰσραὴλ καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἀμαρτία αὕτη σήμερον
- 39 Sillä niin totta kuin Herra elää, hän, joka on antanut Israelille voiton: vaikka syy olisi minun poikani Joonatanin, niin hänen on kuoltava." Mutta ei kukaan koko kansasta vastannut hänelle.
For, by the living Lord, the saviour of Israel, even if the sinner is Jonathan, my son, death will certainly be his fate. But not a man among all the people gave him any answer.
ὅτι ζῆ κύριος ὁ σῶσας τὸν ἰσραὴλ ὅτι ἐὰν ἀποκριθῆ κατὰ ἰωναθαν τοῦ υἱοῦ μου θανάτῳ ἀποθανεῖται καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀποκρινόμενος ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ
- 40 Silloin hän sanoi koko Israelille: "Olkaa te toisella puolella, niin minä ja minun poikani Joonatan olemme toisella puolella". Kansa vastasi Saulille: "Tee, niinkuin hyväksi näet".
Then he said to all Israel, You be on one side, and I with Jonathan my son will be on the other side. And the people said to Saul, Do whatever seems good to you.
καὶ εἶπεν παντὶ ἰσραὴλ ἡμεῖς ἔσεσθε εἰς δουλείαν καὶ ἐγὼ καὶ ἰωναθαν ὁ υἱός μου ἐσόμεθα εἰς δουλείαν καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς σαουλ τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιόν σου ποιεῖ
- 41 Ja Saul sanoi Herralle, Israelin Jumalalle: "Anna oikea arpa". Niin arpa osui Joonataniin ja Sauliin, ja kansa pääsi vapaaksi.
Then Saul said to the Lord, the God of Israel, Why have you not given me an answer today? If the sin is in me or in Jonathan my son, O Lord God of Israel, give Urim, and if it is in your people Israel, give Thummim. And by the decision of the Lord, Saul and Jonathan were marked out, and the people went free.
καὶ εἶπεν σαουλ κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ τί ὅτι οὐκ ἀπεκρίθης τῷ δούλῳ σου σήμερον εἰ ἐν ἐμοὶ ἢ ἐν ἰωναθαν τῷ υἱῷ μου ἡ ἀδικία κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ δὸς δῆλους καὶ ἐὰν τάδε εἶπης ἐν τῷ λαῷ σου ἰσραὴλ δὸς δὴ ὀσιότητα καὶ κληροῦται ἰωναθαν καὶ σαουλ καὶ ὁ λαὸς ἐξῆλθεν
- 42 Saul sanoi: "Heittäkää arpaa minun ja minun poikani Joonatanin välillä". Niin arpa osui Joonataniin.
And Saul said, Give your decision between my son Jonathan and me. And Jonathan was taken.
καὶ εἶπεν σαουλ βάλετε ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον ἰωναθαν τοῦ υἱοῦ μου ὃν ἂν κατακληρώσῃται κύριος ἀποθανέτω καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς σαουλ οὐκ ἔστιν τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ κατεκράτησεν σαουλ τοῦ λαοῦ καὶ βάλλουσιν ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ ἀνὰ μέσον ἰωναθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ κατακληροῦται ἰωναθαν
- 43 Ja Saul sanoi Joonatanille: "Ilmaise minulle, mitä olet tehnyt". Joonatan ilmaisi sen hänelle ja sanoi: "Minä maistoin vähän hunajata sauvan kärjellä, joka oli kädessäni; katso, minä olen valmis kuolemaan".
Then Saul said to Jonathan, Give me an account of what you have done. And Jonathan gave him the story and said, Certainly I took a little honey on the end of my rod; and now death is to be my fate.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς ἰωναθαν ἀπάγγελμόν μοι τί πεποίηκας καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἰωναθαν καὶ εἶπεν γευσάμενος ἐγευσάμην ἐν ἄκρῳ τῷ σκῆπτρῳ τῷ ἐν τῇ χειρὶ μου βραχὺ μέλι ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω
- 44 Ja Saul sanoi: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta: sinun on kuolemalla kuoltava, Joonatan".
And Saul said, May God's punishment be on me if death is not your fate, Jonathan.
καὶ εἶπεν αὐτῷ σαουλ τάδε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθεῖη ὅτι θανάτῳ ἀποθνήσῃ σήμερον

- 45 Mutta kansa sanoi Saulille: "Onko Joonatanin kuoltava, hänen, joka on hankkinut tämän suuren voiton Israelille? Pois se! Niin totta kuin Herra elää: ei saa hiuskarvakaan pudota maahan hänen päästänsä; sillä Jumalan avulla hän on sen tänä päivänä tehnyt." Näin kansa vapahti Joonatanin kuolemasta.
And the people said to Saul, Is death to come to Jonathan, the worker of this great salvation for Israel? Let it not be so: by the living Lord, not one hair of his head is to be touched, for he has been working with God today. So the people kept Jonathan from death.
καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς σαουλ εἰ σήμερον θανατωθήσεται ὁ ποιήσας τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην ἐν ἰσραὴλ ζῆ κύριος εἰ πεσεῖται τῆς τριχὸς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ὅτι ὁ λαὸς τοῦ θεοῦ ἐποίησεν τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ προσήζατο ὁ λαὸς περὶ ἰωναθαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ καὶ οὐκ ἀπέθανεν
- 46 Sitten Saul meni eikä ajanut filistealaisia takaa; ja filistealaiset menivät kotiinsa.
Then Saul, turning back, went after the Philistines no longer: and the Philistines went back to their place.
καὶ ἀνέβη σαουλ ἀπὸ ὀπισθεν τῶν ἀλλοφύλων καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀπήλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν
- 47 Kun nyt Saul oli saanut kuninkuuden Israelissa, soti hän kaikkia vihollisiansa vastaan joka taholla: mooabilaisia, ammonilaisia, edomilaisia, Sooban kuninkaita ja filistealaisia vastaan; ja minne tahansa hän kääntyi, siellä hän rankaisi.
Now when Saul had taken his place as ruler of Israel, he made war on those who were against him on every side, Moab and the Ammonites and Edom and the kings of Zobah and the Philistines: and whichever way he went, he overcame them.
καὶ σαουλ κατακληροῦται ἔργον ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐπολέμει κύκλῳ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς τὸν μοαβ καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς αμμων καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς εδωμ καὶ εἰς τὸν βαθεωρ καὶ εἰς βασιλέα σουβα καὶ εἰς τοὺς ἀλλοφύλους οὓς ἂν ἐστράφη ἐσφῆζετο
- 48 Ja hän teki väkeviä tekoja ja voitti amalekilaiset ja vapautti Israelin sen ryöstäjäin käsistä.
And he did great things, and overcame the Amalekites, and made Israel safe from the hands of their attackers.
καὶ ἐποίησεν δύναμιν καὶ ἐπάταξεν τὸν αμαληκ καὶ ἐξείλατο τὸν ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν καταπατούντων αὐτὸν
- 49 Saulin pojat olivat Joonatan, Jisvi ja Malkisua; ja hänen kahden tyttärensä nimet olivat: vanhemman nimi Meerab ja nuoremman nimi Miikal.
Now the sons of Saul were Jonathan and Ishvi and Malchi-shua; and these are the names of his daughters: the older was named Merab and the younger Michal;
καὶ ἦσαν υἱοὶ σαουλ ἰωναθαν καὶ ἰεσσιου καὶ μελχισα καὶ ὀνόματα τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ ὄνομα τῇ πρωτοτόκῳ μεροβ καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ μελχολ
- 50 Ja Saulin vaimon nimi oli Ahinoam, Ahimaan tytär. Ja hänen sotapäällikkönsä nimi oli Abner, Neerin, Saulin sedän, poika.
The name of Saul's wife was Ahinoam, the daughter of Ahimaaz; the captain of his army was Abner, the son of Ner, brother of Saul's father.
καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ αχινουμ θυγάτηρ αχιμαας καὶ ὄνομα τῷ ἀρχιστρατήγῳ αβεννηρ υἱὸς νηρ υἱοῦ οἰκείου σαουλ
- 51 Sillä Kiis, Saulin isä, ja Neer, Abnerin isä, olivat Abielin poikia.
Kish, the father of Saul, and Ner, the father of Abner, were sons of Abiel.
καὶ κίς πατὴρ σαουλ καὶ νηρ πατὴρ αβεννηρ υἱὸς ἰαμιν υἱοῦ αβηλ
- 52 Mutta filistealaisia vastaan käytiin kiivaasti sotaa, niin kauan kuin Saul eli. Ja kenen vain Saul tapasi urhoollisen ja sotakuntoisen miehen, sen hän otti luoksensa.
All through the life of Saul there was bitter war against the Philistines; and whenever Saul saw any strong man or any good fighting man, he kept him near himself.
καὶ ἦν ὁ πόλεμος κραταῖος ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους πάσας τὰς ἡμέρας σαουλ καὶ ἰδὼν σαουλ πάντα ἄνδρα δυνατόν καὶ πάντα ἄνδρα υἱὸν δυνάμεως καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν
- 1 Mutta Samuel sanoi Saulille: "Minut Herra lähetti voitelemaan sinut kansansa Israelin kuninkaaksi. Kuule siis Herran ääntä.
And Samuel said to Saul, The Lord sent me to put the holy oil on you and to make you king over his people, over Israel: so give ear now to the words of the Lord.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς σαουλ ἐμὲ ἀπέστειλεν κύριος χρισαί σε εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ νῦν ἄκουε τῆς φωνῆς κυρίου
- 2 Näin sanoo Herra Sebaot: Minä kosten Amalekille sen, mitä hän teki Israelille asettumalla hänen tielleen, kun hän tuli Egyptistä.
The Lord of armies says, I will give punishment to Amalek for what he did to Israel, fighting against him on the way when Israel came out of Egypt.
τάδε εἶπεν κύριος σαβαωθ νῦν ἐκδικήσω ἃ ἐποίησεν αμαληκ τῷ ἰσραὴλ ὡς ἀπήνητησεν αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντος αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου
- 3 Mene siis ja voita amalekilaiset, ja vihkikää tuhon omaksi kaikki, mitä heillä on; äläkä säästä heitä, vaan surmaa miehet ja naiset, lapset ja imeväiset, raavaat ja lampaat, kamelit ja aasit."
Go now and put Amalek to the sword, putting to the curse all they have, without mercy: put to death every man and woman, every child and baby at the breast, every ox and sheep, camel and ass.
καὶ νῦν πορεύου καὶ πατάξεις τὸν αμαληκ καὶ ἱεριμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ οὐ περιποιήση ἐξ αὐτοῦ καὶ ἐξολεθρεύσεις αὐτὸν καὶ ἀναθεματιεῖς αὐτὸν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ καὶ οὐ φείση ἀπ' αὐτοῦ κ αὶ ἀποκτενεῖς ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς καὶ ἀπὸ νηπίου ἕως θηλάζοντος καὶ ἀπὸ μόσχου ἕως προβάτου καὶ ἀπὸ καμήλου ἕως ὄνου
- 4 Saul kuulutti kansan kokoon ja piti heistä katselmuksen Telaimissa: kaksisataa tuhatta jalkamiestä ynnä kymmenentuhatta Juudan miestä.
And Saul sent for the people and had them numbered in Telaim, two hundred thousand footmen and ten thousand men of Judah.
καὶ παρήγγειλεν σαουλ τῷ λαῷ καὶ ἐπισκέπτεται αὐτοὺς ἐν γαλαλοῖς τετρακοσίας χιλιάδας ταγμάτων καὶ τὸν ἰουδαν τριάκοντα χιλιάδας ταγμάτων

- 5 Kun Saul tuli lähelle amalekilaisten kaupunkia, asettui hän laaksoon väijyksiin.
And Saul came to the town of Amalek, and took up his position in the valley secretly.
καὶ ἦλθεν σαουλ ἕως τῶν πόλεων αμαληκ καὶ ἐνήδρευσεν ἐν τῷ χειμάρρῳ
- 6 Ja Saul sanoi keeniläisille: "Tulkaa, erotkaa ja siirtykää pois amalekilaisten joukosta, etten minä hukuttaisi teitä heidän kanssansa; sillä te teitte laupeuden kaikille israelilaisille, kun he tulivat Egyptistä". Niin keeniläiset erosivat amalekilaisista.
And Saul said to the Kenites, Go away, take yourselves out from among the Amalekites, or destruction will overtake you with them: for you were kind to the children of Israel when they came out of Egypt. So the Kenites went away from among the Amalekites.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς τὸν κιναιὸν ἄπελθε καὶ ἐκκλινον ἐκ μέσου τοῦ αμαληκίτου μὴ προσθῶ σε μετ' αὐτοῦ καὶ σὺ ἐποίησας ἔλεος μετὰ τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐξέκλινεν ὁ κιναιὸς ἐκ μέσου αμαληκ
- 7 Ja Saul voitti amalekilaiset ja ajoi heitä takaa Havilasta Suuriin päin, joka on Egyptistä itään päin.
And Saul made an attack on the Amalekites from Havilah on the road to Shur, which is before Egypt.
καὶ ἐπάταξεν σαουλ τὸν αμαληκ ἀπὸ εὐλατ ἕως σουρ ἐπὶ προσώπου αἰγύπτου
- 8 Ja hän otti Agagin, Amalekin kuninkaan, elävänä vangiksi, mutta kaiken kansan hän vihki tuhon omaksi miekan terällä.
He took Agag, king of the Amalekites, prisoner, and put all the people to the sword without mercy.
καὶ συνέλαβεν τὸν αγαγ βασιλέα αμαληκ ζῶντα καὶ πάντα τὸν λαὸν ἱερὶ ἀπέκτεινεν ἐν στόματι ῥομφαίας
- 9 Mutta Saul ja väki säästivät Agagin sekä parhaimmat lampaat, lihavimmat raavaat ja karitsat, kaiken, mikä oli arvokasta; sitä he eivät tahtoneet vihkiä tuhon omaksi. Mutta kaiken karjan, mikä oli halpaa ja arvotonta, he vihkivät tuhon omaksi.
But Saul and the people did not put Agag to death, and they kept the best of the sheep and the oxen and the fat beasts and the lambs, and whatever was good, not desiring to put them to the curse: but everything which was bad and of no use they put to the curse.
καὶ περιποιήσατο σαουλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς τὸν αγαγ ζῶντα καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν ποιμνίων καὶ τῶν βουκολίων καὶ τῶν ἐδεσμάτων καὶ τῶν ἀμπελώνων καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ οὐκ ἐβούλετο αὐτὰ ἐξολεθρεῦσαι καὶ πᾶν ἔργον ἡτιμωμένον καὶ ἐξουδενωμένον ἐξωλέθρευσαν
- 10 Silloin Samuelille tuli tämä Herran sana:
Then the Lord said to Samuel,
καὶ ἐγενήθη ῥῆμα κυρίου πρὸς σαμουηλ λέγων
- 11 "Minä kadun, että tein Saulin kuninkaaksi, sillä hän on kääntynyt pois minusta eikä ole täyttänyt minun käskyjäni". Samuel pahastui, ja hän huusi Herraa kaiken sen yön.
It is no longer my pleasure for Saul to be king; for he is turned back from going in my ways, and has not done my orders. And Samuel was very sad, crying to the Lord in prayer all night.
παρακέκλημαι ὅτι ἐβασίλευσα τὸν σαουλ εἰς βασιλέα ὅτι ἀπέστρεψεν ἀπὸ ὁτισθέν μου καὶ τοὺς λόγους μου οὐκ ἐτήρησεν καὶ ἠθύμῃσεν σαμουηλ καὶ ἐβόησεν πρὸς κύριον ὅλην τὴν νύκτα
- 12 Varhain seuraavana aamuna Samuel lähti tapaamaan Saulia. Mutta Samuelille ilmoitettiin: "Saul on mennyt Karmeliin ja pystyttänyt sinne itsellensä muistomerkin; sitten hän on palannut sieltä ja mennyt alas Gilgaliin".
And early in the morning he got up and went to Saul; and word was given to Samuel that Saul had come to Carmel and put up a pillar, and had gone from there down to Gilgal.
καὶ ὄρθρισεν σαμουηλ καὶ ἐπορεύθη εἰς ἀπάντησιν ἰσραηλ πρωὶ καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαμουηλ λέγοντες ἦκει σαουλ εἰς κάρμηλον καὶ ἀνέστακεν αὐτῷ χεῖρα καὶ ἐπέστρεψεν τὸ ἄρμα καὶ κατέβη εἰς γαλαλα πρὸς σαουλ καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἀνέφερεν ὀλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ τὰ πρῶτα τῶν σκύλων ὧν ἤνεγκεν ἐξ αμαληκ
- 13 Kun Samuel tuli Saulin luo, sanoi Saul hänelle: "Herra siunatkoon sinua! Minä olen täyttänyt Herran käskyn."
And Samuel came to Saul; and Saul said to him, May the blessing of the Lord be with you: I have done what was ordered by the Lord.
καὶ παρεγένετο σαμουηλ πρὸς σαουλ καὶ εἶπεν αὐτῷ σαουλ εὐλογητὸς σὺ τῷ κυρίῳ ἔστησα πάντα ὅσα ἐλάλησεν κύριος
- 14 Mutta Samuel sanoi: "Mitä tämä lammasten määkiminen sitten on, joka kuuluu minun korviini, ja tämä raavaiden ammuminen, jonka kuulen?"
And Samuel said, What then is this sound of the crying of sheep and the noise of oxen which comes to my ears?
καὶ εἶπεν σαμουηλ καὶ τίς ἡ φωνὴ τοῦ ποιμνίου τούτου ἐν τοῖς ὠσίν μου καὶ φωνὴ τῶν βοῶν ὧν ἐγὼ ἀκούω
- 15 Saul vastasi: "Amalekilaisilta ne on tuotu; sillä kansa säästi parhaat lampaat ja raavaat uhrataksensa ne Herralle, sinun Jumalallesi; mutta muut me olemme vihkineet tuhon omiksi".
And Saul said, They have taken them from the Amalekites: for the people have kept the best of the sheep and of the oxen as an offering to the Lord your God; all the rest we have given up to destruction.
καὶ εἶπεν σαουλ ἐξ αμαληκ ἤνεγκα αὐτὰ ἃ περιποιήσατο ὁ λαὸς τὰ κράτιστα τοῦ ποιμνίου καὶ τῶν βοῶν ὅπως τυθῆ τῷ κυρίῳ θεῷ σου καὶ τὰ λοιπὰ ἐξωλέθρευσα

- 16 Silloin Samuel sanoi Saulille: "Lopeta; minä ilmoitan sinulle, mitä Herra on minulle tänä yönä puhunut". Hän sanoi hänelle: "Puhu".
Then Samuel said to Saul, Say no more! Let me give you word of what the Lord has said to me this night. And he said to him, Say on.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς σαουλ ἄνεξ καὶ ἀπαγγελῶ σοὶ ἃ ἐλάλησεν κύριος πρὸς με τὴν νύκτα καὶ εἶπεν αὐτῷ λάλησον
- 17 Samuel sanoi: "Sinä olet Israelin sukukuntien päämies, vaikka oletkin vähäinen omissa silmissäsi: Herra on voidellut sinut Israelin kuninkaaksi.
And Samuel said, Though you may seem little to yourself, are you not head of the tribes of Israel? for the Lord with the holy oil made you king over Israel,
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς σαουλ οὐχὶ μικρὸς σὺ εἶ ἐνώπιον αὐτοῦ ἡγούμενος σκίπτρου φυλῆς ἰσραηλ καὶ ἐχρισέν σε κύριος εἰς βασιλεία ἐπὶ ἰσραηλ
- 18 Ja Herra lähetti sinut matkaan ja sanoi: 'Mene ja vihi tuhon omiksi nämä syntiset, amalekilaiset, ja sodi heitä vastaan, kunnes olet tehnyt heistä lopun'.
And the Lord sent you on a journey and said, Go and put to the curse those sinners, the Amalekites, fighting against them till every one is dead.
καὶ ἀπέστειλén σε κύριος ἐν ὁδοῦ καὶ εἶπέν σοι πορεύθητι καὶ ἐξολέθρευσον τοὺς ἀμαρτάνοντας εἰς ἐμέ τὸν αμαληκ καὶ πολεμήσεις αὐτούς ἕως συντελέσης αὐτούς
- 19 Miksi et kuullut Herran ääntä, vaan syöksyt saaliin kimppuun ja teit sitä, mikä on paha Herran silmissä?"
Why then did you not do the orders of the Lord, but by violently taking their goods did evil in the eyes of the Lord?
καὶ ἵνα τί οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου ἀλλ' ὄρμησας τοῦ θέσθαι ἐπὶ τὰ σκύλα καὶ ἐποίησας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου
- 20 Saul vastasi Samuelille: "Minähän olen kuullut Herran ääntä ja tehnyt sen matkan, jolle Herra minut lähetti. Minä olen tuonut tänne Agagin, Amalekin kuninkaan, ja vihkinyt tuhon omiksi amalekilaiset.
And Saul said, Truly, I have done the orders of the Lord and have gone the way the Lord sent me; I have taken Agag, the king of Amalek, and have given the Amalekites up to destruction.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς σαμουηλ διὰ τὸ ἀκοῦσαί με τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ καὶ ἐπορεύθην ἐν τῇ ὁδοῦ ἧ ἀπέστειλén με κύριος καὶ ἤγαγον τὸν αμαληκ βασιλέα αμαληκ καὶ τὸν αμαληκ ἐξωλέθρευσα
- 21 Mutta väki on ottanut saaliista lampaita ja raavaita, parhaan osan siitä, mikä oli vihitty tuhon omaksi, uhrataksensa ne Herralle, sinun Jumalallesi, Gilgalissa."
But the people took some of their goods, sheep and oxen, the chief of the things which were put to the curse, to make an offering of them to the Lord your God in Gilgal.
καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῶν σκύλων ποιμνία καὶ βουκόλια τὰ πρῶτα τοῦ ἐξολεθρευμάτος θῦσαι ἐνώπιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐν γαλγαλοῖς
- 22 Silloin Samuel sanoi: "Haluaako Herra polttouhreja ja teurasuhreja yhtä hyvin kuin kuuliaisuutta Herran äänelle? Katso, kuuliaisuus on parempi kuin uhri ja tottelevaisuus parempi kuin oinasten rasva.
And Samuel said, Has the Lord as much delight in offerings and burned offerings as in the doing of his orders? Truly, to do his pleasure is better than to make offerings, and to give ear to him than the fat of sheep.
καὶ εἶπεν σαμουηλ εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίαι ὡς τὸ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου ἰδοὺ ἀκοή ὑπὲρ θυσίαν ἀγαθὴ καὶ ἡ ἐπακρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν
- 23 Sillä tottelemattomuus on taikuuden syntiä, ja niskoittelu on valhetta ja kuin kotijumalain palvelusta. Koska sinä olet hyljännyt Herran sanan, on myös hän hyljännyt sinut, etkä sinä enää saa olla kuninkaana."
For to go against his orders is like the sin of those who make use of secret arts, and pride is like giving worship to images. Because you have put away from you the word of the Lord, he has put you from your place as king.
ὅτι ἀμαρτία οἰώνισμά ἐστιν ὁδύνην καὶ πόνους θεραפיῶν ἐπάγουσιν ὅτι ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα κυρίου καὶ ἐξουδενώσει σε κύριος μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ ἰσραηλ
- 24 Saul sanoi Samuelille: "Minä olen tehnyt syntiä, kun olen rikkonut Herran käskyn ja sinun sanasi; sillä minä pelkäsin kansaa ja kuulin heidän ääntänsä.
And Saul said to Samuel, Great is my sin: for I have gone against the orders of the Lord and against your words: because, fearing the people, I did what they said.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς σαμουηλ ἡμάρτηκα ὅτι παρεβὴν τὸν λόγον κυρίου καὶ τὸ ῥῆμά σου ὅτι ἐφοβήθην τὸν λαὸν καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς αὐτῶν
- 25 Anna nyt minulle syntini anteeksi ja palaja minun kansani, niin minä kumartaen rukoulen Herraa."
So now, let my sin have forgiveness, and go back with me to give worship to the Lord.
καὶ νῦν ἄρον δὴ τὸ ἀμάρτημά μου καὶ ἀνάστρεψον μετ' ἐμοῦ καὶ προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου
- 26 Samuel sanoi Saulille: "Minä en palaja sinun kansasi; sillä sinä olet hyljännyt Herran sanan, ja Herra on myös hyljännyt sinut, niin että et enää saa olla Israelin kuninkaana".
And Samuel said to Saul, I will not go back with you: for you have put away from you the word of the Lord, and the Lord has put you from your place as king over Israel.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς σαουλ οὐκ ἀναστρέφω μετὰ σοῦ ὅτι ἐξουδένωσας τὸ ῥῆμα κυρίου καὶ ἐξουδενώσει σε κύριος τοῦ μὴ εἶναι βασιλέα ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 27 Kun sitten Samuel kääntyi menemään pois, tarttui Saul hänen viittänsä liepeeseen, niin että se repesi.
And when Samuel was turning round to go away, Saul took the skirt of his robe in his hand, and the cloth came away.
καὶ ἀπέστρεψεν σαμουηλ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ ἀπελθεῖν καὶ ἐκράτησεν σαουλ τὸ πτερυγίου τῆς διπλοῖδος αὐτοῦ καὶ διέρρηξεν αὐτό

- 28 Ja Samuel sanoi hänelle: "Herra on tänä päivänä reväissyt Israelin kuninkuuden sinulta ja antanut sen toiselle, joka on sinua parempi.
And Samuel said to him, The Lord has taken away the kingdom of Israel from you this day by force, and has given it to a neighbour of yours who is better than you.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν σαμουηλ διέρρηξεν κύριος τὴν βασιλείαν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς σου σήμερον καὶ δώσει αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ ἀγαθῷ ὑπὲρ σέ
- 29 Ja hän, joka on Israelin kunnia, ei valhettele eikä kadu; sillä hän ei ole ihminen, että hän katuisi."
And further, the Glory of Israel will not say what is false, and his purpose may not be changed: for he is not a man, whose purpose may be changed.
καὶ διαيرهθήσεται Ἰσραὴλ εἰς δύο καὶ οὐκ ἀποστρέψει οὐδὲ μετανοήσει ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρωπός ἐστιν τοῦ μετανοῆσαι αὐτός
- 30 Hän vastasi: "Minä olen syntiä tehnyt; mutta osoita minulle kuitenkin se kunnia kansani vanhimpien edessä ja Israelin edessä, että palajat minun kanssani, niin minä kumartaen rukoilisin Herraa, sinun Jumalaasi".
Then he said, Great is my sin: but still, give me honour now before the heads of my people and before Israel, and come back with me so that I may give worship to the Lord your God.
καὶ εἶπεν σαουλ ἡμάρτηκα ἀλλὰ δόξασόν με δὴ ἐνώπιον πρεσβυτέρων Ἰσραὴλ καὶ ἐνώπιον λαοῦ μου καὶ ἀνάστρεψον μετ' ἐμοῦ καὶ προσκυνήσω τῷ κυρίῳ θεῷ σου
- 31 Niin Samuel palasi Saulin jäljessä; ja Saul kumartaen rukoili Herraa.
So Samuel went back after Saul, and Saul gave worship to the Lord.
καὶ ἀνέστρεψεν σαμουηλ ὀπίσω σαουλ καὶ προσεκύνησεν τῷ κυρίῳ
- 32 Ja Samuel sanoi: "Tuokaa minun eteeni Agag, Amalekin kuningas". Ja Agag tuli iloisesti hänen eteensä; ja Agag sanoi: "Totisesti on katkera kuolema väistynyt pois".
Then Samuel said, Make Agag, the king of the Amalekites, come here to me. And Agag came to him shaking with fear. And Agag said, Truly the pain of death is past.
καὶ εἶπεν σαμουηλ προσαγάγετέ μοι τὸν ἀγαγ βασιλέα ἀμαληκ καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ἀγαγ τρέμων καὶ εἶπεν ἀγαγ εἰ οὕτως πικρὸς ὁ θάνατος
- 33 Mutta Samuel sanoi: "Niinkuin sinun miekkasi on tehnyt vaimoja lapsettomiksi, niin on myös sinun äitisi tuleva lapsettomaksi ennen muita vaimoja". Ja Samuel hakkasi Agagin kappaleiksi Herran edessä Gilgalissa.
And Samuel said, As your sword has made women without children, so now your mother will be without children among women. And Agag was cut up by Samuel, bone from bone, before the Lord in Gilgal.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς ἀγαγ καθότι ἠτέκνωσεν γυναῖκας ἡ ῥομφαία σου οὕτως ἀτεκνωθήσεται ἐκ γυναικῶν ἡ μήτηρ σου καὶ ἔσφαξεν σαμουηλ τὸν ἀγαγ ἐνώπιον κυρίου ἐν γαλγαλ
- 34 Sitten Samuel lähti Raamaan, mutta Saul meni kotiinsa Saulin Gibeaan.
Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house in Gibeah, in the land of Saul.
καὶ ἀπῆλθεν σαμουηλ εἰς ἄρμαθαίμ καὶ σαουλ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς γαβαα
- 35 Eikä Samuel enää nähnyt Saulia kuolinpäiväänsä asti, ja Samuel suri Saulia. Mutta Herra katui, että oli tehnyt Saulin Israelin kuninkaaksi.
And Samuel never saw Saul again till the day of his death; but Samuel was sorrowing for Saul: and it was no longer the Lord's pleasure for Saul to be king over Israel.
καὶ οὐ προσέθετο σαμουηλ ἔτι ἰδεῖν τὸν σαουλ ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ ὅτι ἐπένθει σαμουηλ ἐπὶ σαουλ καὶ κύριος μετεμελήθη ὅτι ἐβασίλευσεν τὸν σαουλ ἐπὶ Ἰσραὴλ
- 1 Ja Herra sanoi Samuelille: "Kuinka kauan sinä suret Saulia? Minähän olen hyljännyt hänet, niin ettei hän enää saa olla Israelin kuninkaana. Täytä sarvesi öljyllä ja mene; minä lähetän sinut beetlehemiläisen Iisain luo, sillä hänen pojistansa minä olen katsonut itselleni kuninkaana."
And the Lord said to Samuel, How long will you go on sorrowing for Saul, seeing that I have put him from his place as king over Israel? Take oil in your vessel and go; I will send you to Jesse, the Beth-lehemite: for I have got a king for myself among his sons.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς σαμουηλ ἕως πότε σὺ πενθεῖς ἐπὶ σαουλ κἀγὼ ἐξουδένωκα αὐτὸν μὴ βασιλεύειν ἐπὶ Ἰσραὴλ πλησον τὸ κέρας σου ἐλαίου καὶ δεῦρο ἀποστείλω σε πρὸς Ἰεσσαὶ ἕως εἰς βηθλεεμ ὅτι ἐώρακα ἐν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐμοὶ βασιλεύειν
- 2 Mutta Samuel sanoi: "Kuinka minä voisin mennä sinne? Jos Saul saa sen kuulla, tappaa hän minut." Herra vastasi: "Ota mukaasi vasikka ja sano: 'Minä tulin uhraamaan Herralle'.
And Samuel said, How is it possible for me to go? If Saul gets news of it he will put me to death. And the Lord said, Take a young cow with you and say, I have come to make an offering to the Lord.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πῶς πορευθῶ καὶ ἀκούσεται σαουλ καὶ ἀποκτενεῖ με καὶ εἶπεν κύριος δάμαλιν βοῶν λαβὲ ἐν τῇ χειρὶ σου καὶ ἐρεῖς θῆσαι τῷ κυρίῳ ἤκω
- 3 Kutsu sitten Iisai uhrille, niin minä ilmoitan sinulle, mitä sinun on tehtävä; ja voitte minulle se, jonka minä sinulle osoitan."
And send for Jesse to be present at the offering, and I will make clear to you what you are to do: and you are to put the holy oil on him whose name I give you.
καὶ καλέσεις τὸν Ἰεσσαὶ εἰς τὴν θυσίαν καὶ γνωριῶ σοὶ ἃ ποιήσεις καὶ χρίσεις ὃν ἐὰν εἶπω πρὸς σέ
- 4 Samuel teki, niinkuin Herra oli puhunut. Mutta kun hän tuli Beetleheemiin, tulivat kaupungin vanhimmat vavisten häntä vastaan ja kysyivät: "Tietääkö tulosi rauhaa?"
And Samuel did as the Lord said and came to Beth-lehem. And the responsible men of the town came out to him in fear and said, Do you come in peace?
καὶ ἐποίησεν σαμουηλ πάντα ἃ ἐλάλησεν αὐτῷ κύριος καὶ ἦλθεν εἰς βηθλεεμ καὶ ἐξέστησαν οἱ πρεσβύτεροι τῆς πόλεως τῇ ἀπαντήσῃ αὐτοῦ καὶ εἶπαν εἰρήνη ἢ εἰσοδός σου ὁ βλέπων

- 5 Hän vastasi: "Rauhaa. Minä olen tullut uhraamaan Herralle. Pyhittäytykää ja tulkaa minun kanssani uhrille." Ja hän pyhitti Iisain ja hänen poikansa ja kutsui heidät uhrille.
And he said, In peace: I have come to make an offering to the Lord: make yourselves clean and come with me to make the offering. And he made Jesse and his sons clean, and sent for them to be present at the offering.
καὶ εἶπεν εἰρήνη θῶσαι τῷ κυρίῳ ἤκω ἀγιάσθητε καὶ εὐφράνθητε μετ' ἐμοῦ σήμερον καὶ ἡγίασεν τὸν ιεσσαὶ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὴν θυσίαν
- 6 Kun he sitten tulivat ja hän näki Eliabin, ajatteli hän: "Varmaan on nyt tässä Herran edessä hänen voideltunsa".
Now when they came, looking at Eliab, he said, Clearly the man of the Lord's selection is before him.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ αὐτοὺς εἰσιέναι καὶ εἶδεν τὸν ελιαβ καὶ εἶπεν ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον κυρίου χριστὸς αὐτοῦ
- 7 Mutta Herra sanoi Samuelille: "Älä katso hänen näköänsä äläkä kookasta vartaloansa, sillä minä olen hänet hyljännyt. Sillä ei ole, niinkuin ihminen näkee: ihminen näkee ulkomuodon, mutta Herra näkee sydämen."
But the Lord said to Samuel, Do not take note of his face or how tall he is, because I will not have him: for the Lord's view is not man's; man takes note of the outer form, but the Lord sees the heart.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς σαμουηλ μὴ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ὄψιν αὐτοῦ μηδὲ εἰς τὴν ἕξιν μεγέθους αὐτοῦ ὅτι ἐξουδένωκα αὐτόν ὅτι οὐχ ὡς ἐμβλέπεται ἄνθρωπος ὄψεται ὁ θεός ὅτι ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον ὁ δὲ θεὸς ὄψεται εἰς καρδίαν
- 8 Niin Iisai kutsui Abinadabin ja toi hänet Samuelin eteen. Mutta hän sanoi: "Ei ole Herra tätäkään valinnut".
Then Jesse sent for Abinadab and made him come before Samuel. And he said, The Lord has not taken this one.
καὶ ἐκάλεσεν ιεσσαὶ τὸν αμιναδαβ καὶ παρήλθεν κατὰ πρόσωπον σαμουηλ καὶ εἶπεν οὐδὲ τοῦτον ἐξελέξατο κύριος
- 9 Silloin Iisai toi Samman esille. Mutta hän sanoi: "Ei ole Herra tätäkään valinnut".
Then Jesse made Shammah come before him. And he said, The Lord has not taken this one.
καὶ παρήγαγεν ιεσσαὶ τὸν σαμα καὶ εἶπεν καὶ ἐν τούτῳ οὐκ ἐξελέξατο κύριος
- 10 Niin toi Iisai seitsemän poikaansa Samuelin eteen. Mutta Samuel sanoi Iisaille: "Herra ei ole valinnut ketään näistä".
And Jesse made his seven sons come before Samuel. And Samuel said to Jesse, The Lord has not taken any of these.
καὶ παρήγαγεν ιεσσαὶ τοὺς ἑπτὰ υἱοὺς αὐτοῦ ἐνώπιον σαμουηλ καὶ εἶπεν σαμουηλ οὐκ ἐξελέξατο κύριος ἐν τούτοις
- 11 Ja Samuel kysyi Iisailta: "Siinäkö olivat kaikki nuorukaiset?" Hän vastasi: "Vielä on nuorin jäljellä, mutta hän on kaitsemassa lampaita". Niin Samuel sanoi Iisaille: "Lähetä noutamaan hänet, sillä me emme istu ruualle, ennenkuin hän tulee tänne".
Then Samuel said to Jesse, Are all your children here? And he said, There is still the youngest, and he is looking after the sheep. And Samuel said to Jesse, Send and make him come here: for we will not take our seats till he is here.
καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς ιεσσαὶ ἐκλελοίπασιν τὰ παιδάρια καὶ εἶπεν ἔτι ὁ μικρὸς ἰδοὺ ποιμαίνει ἐν τῷ ποιμνίῳ καὶ εἶπεν σαμουηλ πρὸς ιεσσαὶ ἀπόστειλον καὶ λαβὲ αὐτόν ὅτι οὐ μὴ κατακλιθῶμεν ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτόν
- 12 Silloin tämä noudatti hänet; ja hän oli verevä, kaunisilmäinen ja sorea nähdä. Ja Herra sanoi: "Nouse ja voitele tämä, sillä hän se on".
So he sent and made him come in. Now he had red hair and beautiful eyes and pleasing looks. And the Lord said, Come, put the oil on him, for this is he.
καὶ ἀπέστειλεν καὶ εἰσήγαγεν αὐτόν καὶ οὗτος πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν καὶ ἀγαθὸς ὁράσει κυρίῳ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς σαμουηλ ἀνάστα καὶ χρίσον τὸν δαυιδ ὅτι οὗτος ἀγαθὸς ἐστίν
- 13 Niin Samuel otti öljysarven ja voiteli hänet hänen veljiensä keskellä. Ja Herran henki tuli Daavidiin, siitä päivästä ja yhä edelleen. Sitten Samuel nousi ja meni Raamaan.
Then Samuel took the bottle of oil, and put the oil on him there among his brothers: and from that day the spirit of the Lord came on David with power. So Samuel went back to Ramah.
καὶ ἔλαβεν σαμουηλ τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου καὶ ἔχρισεν αὐτόν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἐφήλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ δαυιδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπάνω καὶ ἀνέστη σαμουηλ καὶ ἀπῆλθεν εἰς αρμαθαμ
- 14 Mutta Herran henki poistui Saulista, ja Herran lähettämä paha henki vaivasi häntä.
Now the spirit of the Lord had gone from Saul, and an evil spirit from the Lord was troubling him.
καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπὸ σαουλ καὶ ἐπνιγεν αὐτόν πνεῦμα πονηρὸν παρὰ κυρίου
- 15 Niin Saulin palvelijat sanoivat hänelle: "Katso, Jumalan lähettämä paha henki vaivaa sinua."
And Saul's servants said to him, See now, an evil spirit from God is troubling you.
καὶ εἶπαν οἱ παῖδες σαουλ πρὸς αὐτόν ἰδοὺ δὴ πνεῦμα κυρίου πονηρὸν πνίγει σε

- 16 Käskeköön vain herramme, niin palvelijasi, jotka ovat edessäsi, etsivät miehen, joka taitaa soittaa kannelta, että hän, kun Jumalan lähettämä paha henki tulee sinuun, soittaisi sitä, ja sinun olisi parempi olla."
Now give orders to your servants who are here before you to go in search of a man who is an expert player on a corded instrument: and it will be that when the evil spirit from God is on you, he will make music for you on his instrument, and you will get well.
εἰπάτωσαν δὴ οἱ δοῦλοι σου ἐνώπιόν σου καὶ ζητησάτωσαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἄνδρα εἰδότα ψάλλειν ἐν κινύρῳ καὶ ἔσται ἐν τῷ εἶναι πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ σοὶ καὶ ψαλεῖ ἐν τῇ κινύρῳ αὐτοῦ καὶ ἀγαθὸν σοὶ ἔσται καὶ ἀναπαύσει σε
- 17 Silloin Saul sanoi palvelijoilleen: "Katsokaa minulle mies, joka on taitava soittaja, ja tuokaa hänet minun luokseni".
And Saul said to his servants, Then get me a man who is an expert player, and make him come to me.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἴδετε δὴ μοι ἄνδρα ὀρθῶς ψάλλοντα καὶ εἰσαγάγετε αὐτὸν πρὸς ἐμέ
- 18 Niin eräs nuorista miehistä vastasi ja sanoi: "Katso, minä olen nähnyt beetlehemiläisellä Iisailta pojan, joka taitaa soittaa ja joka on kelpo mies ja sotilas sekä ymmärtäväinen puheiltaan ja komea mies, ja Herra on hänen kanssaan".
Then one of the servants in answer said, I have seen a son of Jesse, the Beth-lehemite, who is expert at playing, and a strong man and a man of war; and he is wise in his words, and pleasing in looks, and the Lord is with him.
καὶ ἀπεκρίθη εἷς τῶν παιδαρίων αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐώρακα υἱὸν τῷ Ἰεσσαὶ βηθλεεμίτην καὶ αὐτὸν εἰδότα ψαλμόν καὶ ὁ ἀνὴρ συνετός καὶ ὁ ἀνὴρ πολεμιστής καὶ σοφὸς λόγῳ καὶ ἀνὴρ ἀγαθὸς τῷ εἶδει καὶ κύριος μετ' αὐτοῦ
- 19 Niin Saul lähetti sanansaattajat Iisain luo ja käski sanoa: "Lähetä minun luokseni poikasi Daavid, joka kaitsee lampaita".
So Saul sent his servants to Jesse and said, Send me your son David who is with the sheep.
καὶ ἀπέστειλεν σαουλ ἀγγέλους πρὸς Ἰεσσαὶ λέγων ἀπόστειλον πρὸς με τὸν υἱόν σου δαυὶδ τὸν ἐν τῷ ποιμνίῳ σου
- 20 Ja Iisai otti aasin sekä leipää, viinileilin ja vohlan ja lähetti ne poikansa Daavidin mukana Saulille.
And Jesse took five cakes of bread and a skin of wine and a young goat and sent them to Saul by David.
καὶ ἔλαβεν Ἰεσσαὶ γομορ ἄρτων καὶ ἀσκὸν οἴνου καὶ ἔριφον αἰγῶν ἓνα καὶ ἐξαπέστειλεν ἐν χειρὶ δαυὶδ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πρὸς σαουλ
- 21 Ja Daavid tuli Saulin luo ja rupesi palvelemaan häntä; ja hän tuli hänelle hyvin rakkaaksi ja pääsi hänen aseenkantajakseen.
And David came to Saul, waiting before him: and he became very dear to Saul, who made him his servant, giving him the care of his arms.
καὶ εἰσῆλθεν δαυὶδ πρὸς σαουλ καὶ παρειστήκει ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν σφόδρα καὶ ἐγενήθη αὐτῷ αἶρων τὰ σκεύη αὐτοῦ
- 22 Ja Saul lähetti sanan Iisaille ja käski sanoa: "Anna Daavidin jäädä minua palvelemaan, sillä hän on saanut armon minun silmieni edessä".
And Saul sent to Jesse saying, Let David be with me, for he is pleasing to me.
καὶ ἀπέστειλεν σαουλ πρὸς Ἰεσσαὶ λέγων παριστάσθω δὴ δαυὶδ ἐνώπιον ἐμοῦ ὅτι εὗρεν χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς μου
- 23 Niin usein kuin Jumalan lähettämä henki tuli Sauliin, otti Daavid kanteleen ja soitti sitä; silloin Saulin oli helpompi ja parempi olla, ja paha henki väistyi hänestä.
And whenever the evil spirit from God came on Saul, David took his instrument and made music: so new life came to Saul, and he got well, and the evil spirit went away from him.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ εἶναι πνεῦμα πονηρὸν ἐπὶ σαουλ καὶ ἐλάμβανεν δαυὶδ τὴν κινύραν καὶ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἀνέμυχεν σαουλ καὶ ἀγαθὸν αὐτῷ καὶ ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν
- 1 Mutta filistealaiset kokosivat joukkonsa sotaan, ja he kokoontuivat lähelle Sookoa, joka on Juudassa. Ja he leiriytyivät Sookon ja Asekan välille, Efes-Dammimiin.
Now the Philistines got their armies together for war, and came together at Socoh in the land of Judah, and took up their position between Socoh and Azekah in Ephes-dammim.
καὶ συνάγουσιν ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς πόλεμον καὶ συνάγονται εἰς σοκχωθ τῆς ἰουδαίας καὶ παρεμβάλλουσιν ἀνὰ μέσον σοκχωθ καὶ ἀνὰ μέσον ἀζηκα ἐν εφερμεμ
- 2 Saul ja Israelin miehet olivat myös kokoontuneet ja leiriytyneet Tammilaaksoon; ja he asettuivat sotarintaan filistealaisia vastaan.
And Saul and the men of Israel came together and took up their position in the valley of Elah, and put their forces in order against the Philistines.
καὶ σαουλ καὶ οἱ ἄνδρες ἰσραηλ συνάγονται καὶ παρεμβάλλουσιν ἐν τῇ κοιλάδι αὐτοὶ παρατάσσονται εἰς πόλεμον ἐξ ἐναντίας ἀλλοφύλων
- 3 Filistealaiset olivat vuorella, joka oli toisella puolella, ja israelilaiset olivat vuorella, joka oli toisella puolella, ja laakso oli heidän välillensä.
The Philistines were stationed on the mountain on one side and Israel on the mountain on the other side: and there was a valley between them.
καὶ ἀλλόφυλοι ἴστανται ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐνταῦθα καὶ ἰσραηλ ἴσταται ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐνταῦθα καὶ ὁ αὐλὸν ἀνὰ μέσον αὐτῶν
- 4 Niin filistealaisten joukoista tuli kaksintaistelija nimeltä Goljat, kotoisin Gatista. Hän oli kuuden kyynärän ja vaaksan pituinen.
And a fighter came out from the tents of the Philistines, named Goliath of Gath; he was more than six cubits tall.
καὶ ἐξῆλθεν ἀνὴρ δυνατὸς ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύλων γολιαθ ὄνομα αὐτῷ ἐκ γεθ ὕψος αὐτοῦ τεσσάρων πῆχεων καὶ σπιθαμῆς

- 5 Hänellä oli vaskikypäri päässänsä ja suomuspanssari yllänsä, ja rintahaarniska, joka painoi viisituhatta sekeliä, oli vaskea.
And he had a head-dress of brass on his head, and he was dressed in a coat of metal, the weight of which was five thousand shekels of brass.
καὶ περικεφαλαία ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ θώρακα ἀλυσιδωτὸν αὐτὸς ἐνδεδυκώς καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ θώρακος αὐτοῦ πέντε χιλιάδες σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδήρου
- 6 Ja hänellä oli säärissään vaskivarukset ja selässään vaskikeihäs.
His legs were covered with plates of brass and hanging on his back was a javelin of brass.
καὶ κνημίδες χαλκαὶ ἐπάνω τῶν σκελῶν αὐτοῦ καὶ ἀσπίς χαλκῆ ἀνὰ μέσον τῶν ὤμων αὐτοῦ
- 7 Hänen peitsensä varsi oli niinkuin kangastukki, ja hänen peitsensä kärki, joka painoi kuusisataa sekeliä, oli rautaa. Ja kilvenkantaja kävi hänen edellensä.
The stem of his spear was as long as a cloth-worker's rod, and its head was made of six hundred shekels' weight of iron: and one went before him with his body-cover.
καὶ ὁ κοντὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡσεὶ μέσακλον ὑφαινότων καὶ ἡ λόγχη αὐτοῦ ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου καὶ ὁ αἶρων τὰ ὄπλα αὐτοῦ προεπορεύετο αὐτοῦ
- 8 Hän astui esiin ja huusi Israelin taisteluriveille sanoen: "Miksi te lähditte sotaan ja asetuitte sotarintaan? Minä olen filistealainen, ja te olette Saulin palvelijoita; valitkaa joukostanne mies, joka tulee tänne minun luokseni.
He took up his position and in a loud voice said to the armies of Israel, Why have you come out to make war? Am I not a Philistine and you servants of Saul? Send out a man for yourselves and let him come down to me.
καὶ ἔστη καὶ ἀνεβόησεν εἰς τὴν παράταξιν ἰσραηλ καὶ εἶπεν αὐτοῖς τί ἐκπορεύεσθε παρατάζεσθαι πολέμῳ ἐξ ἐναντίας ἡμῶν οὐκ ἐγὼ εἰμι ἀλλόφυλος καὶ ὑμεῖς εβραῖοι τοῦ σαουλ. ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς ἄνδρα καὶ καταβήτω πρὸς με
- 9 Jos hän kykenee taistelemaan minua vastaan ja surmaa minut, niin me olemme teidän palvelijanne; mutta jos minä voitan ja surmaan hänet, niin te olette meidän palvelijamme ja palvelette meitä."
If he is able to have a fight with me and overcome me, then we will be your servants: but if I am able to overcome him, then you will be our servants and do work for us.
καὶ ἐὰν δυνηθῆ πρὸς ἐμὲ πολεμῆσαι καὶ ἐὰν πατάξῃ με καὶ ἐσόμεθα ὑμῖν εἰς δοῦλους ἐὰν δὲ ἐγὼ δυνηθῶ καὶ πατάξω αὐτόν ἔσεσθε ἡμῖν εἰς δοῦλους καὶ δουλεύσετε ἡμῖν
- 10 Ja filistealainen sanoi vielä: "Minä olen tänä päivänä häväissyt Israelin taistelurivit. Antakaa tänne mies, niin me taistelemme keskenämme."
And the Philistine said, I have put to shame the armies of Israel this day; give me a man so that we may have a fight together.
καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος ἰδοὺ ἐγὼ ὠνειδίσα τὴν παράταξιν ἰσραηλ σήμερον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ δότε μοι ἄνδρα καὶ μονομαχήσομεν ἀμφοτέρω
- 11 Kun Saul ja koko Israel kuuli nämä filistealaisen puheet, valtasi heidät kauhu, ja he pelkäsivät suuresti.
And Saul and all Israel, hearing those words of the Philistine, were troubled and full of fear.
καὶ ἤκουσεν σαουλ καὶ πᾶς ἰσραηλ τὰ ῥήματα τοῦ ἀλλοφύλου ταῦτα καὶ ἐξέστησαν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα
- 32 Ja Daavid sanoi Saulille: "Älköön kenenkään mieli masentuko hänen tähtensä. Palvelijasi käy taistelemaan tuota filistealaista vastaan."
And David said to Saul, Let no man's heart become feeble because of him; I, your servant, will go out and have a fight with this Philistine.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς σαουλ μὴ δὴ συμπεσέτω ἡ καρδιά τοῦ κυρίου μου ἐπ' αὐτόν ὁ δοῦλός σου πορεύεται καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ ἀλλοφύλου τούτου
- 33 Saul sanoi Daavidille: "Et sinä voi mennä tuota filistealaista vastaan etkä taistella hänen kanssaan, sillä sinä olet nuorukainen, mutta hän on sofilas nuoruudestaan saakka".
And Saul said to David, You are not able to go out against this Philistine and have a fight with him: for you are only a boy, and he has been a man of war from his earliest days.
καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς δαυιδ οὐ μὴ δυνήσῃ πορευθῆναι πρὸς τὸν ἀλλόφυλον τοῦ πολεμεῖν μετ' αὐτοῦ ὅτι παιδᾶριον εἶ σύ καὶ αὐτὸς ἀνὴρ πολεμιστῆς ἐκ νεότητος αὐτοῦ
- 34 Mutta Daavid sanoi Saulille: "Palvelijasi on ollut kaitsemassa isänsä lampaita. Jos leijona tai karhu tuli ja vei lampaan laumasta,
And David said to Saul, Your servant has been keeper of his father's sheep; and if a lion or a bear came and took a lamb from the flock,
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς σαουλ ποιμαίνων ἦν ὁ δοῦλός σου τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐν τῷ ποιμνίῳ καὶ ὅταν ἦρχετο ὁ λέων καὶ ἡ ἄρκος καὶ ἐλάμβανεν πρόβατον ἐκ τῆς ἀγέλης
- 35 niin minä hyökkäsin sen jälkeen, löin sen maahan ja tempasin saaliin sen suusta; ja jos se karkasi minua vastaan, niin minä tartuin sen partaan, löin sen maahan ja tapoin sen.
I went out after him, and overcame him, and took it out of his mouth: and if, turning on me, he came at me, I took him by the hair and overcame him and put him to death.
καὶ ἐξεπορεύομην ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἐπάταξα αὐτόν καὶ ἐξέσπασα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ εἰ ἐπανάστατο ἐπ' ἐμὲ καὶ ἐκράτησα τοῦ φάρυγγος αὐτοῦ καὶ ἐπάταξα καὶ ἐθανάτωσα αὐτόν
- 36 Kun palvelijasi on lyönyt maahan sekä leijonan että karhun, niin tuolle ympärileikkaamattomalle filistealaiselle käy niinkuin nille; sillä hän on häväissyt elävän Jumalan taistelurivejä."
Your servant has overcome lion and bear: and the fate of this Philistine, who is without circumcision, will be like theirs, seeing that he has put shame on the armies of the living God.
καὶ τὴν ἄρκον ἔτυπεν ὁ δοῦλός σου καὶ τὸν λέοντα καὶ ἔσται ὁ ἀλλόφυλος ὁ ἀπερίτμητος ὡς ἐν τούτων οὐχὶ πορεύσομαι καὶ πατάξω αὐτόν καὶ ἀφελῶ σήμερον ὄνειδος ἐξ ἰσραηλ διότι τίς ὁ ἀπερίτμητος οὗτος ὃς ὠνειδίσεν παράταξιν θεοῦ ζῶντος

- 37 Ja Daavid sanoi: "Herra, joka on pelastanut minut leijonan ja karhun kynsistä, pelastaa minut myös tämän filistealaisen käsistä". Silloin Saul sanoi Daavidille: "Mene; Herra olkoon sinun kanssasi".
And David said, The Lord, who kept me safe from the grip of the lion and the bear, will be my saviour from the hands of this Philistine. And Saul said to David, Go! and may the Lord be with you.
κύριος ὃς ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς τοῦ λέοντος καὶ ἐκ χειρὸς τῆς ἄρκου αὐτὸς ἐξείλεται με ἐκ χειρὸς τοῦ ἀλλοφύλου τοῦ ἀπεριτμήτου τούτου καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς δαυὶδ πορεύου καὶ ἔσται κύριος μετὰ σοῦ
- 38 Ja Saul puki takkinsa Daavidin ylle ja pani vaskikypärin hänen päähänsä sekä panssarin hänen yllensä.
Then Saul gave David his clothing of war, and put a head-dress of brass on his head and had him clothed with a coat of metal.
καὶ ἐνέδυσεν σαουλ τὸν δαυὶδ μανδύαν καὶ περικεφαλαίαν χαλκῆν περι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
- 39 Ja Daavid sitoi hänen miekkansa vyölleen takin päälle ja yritti käydä, sillä hän ei ollut koskaan sellaisia koettanut. Niin Daavid sanoi Saulille: "En minä voi näissä käydä, sillä en ole koskaan tällaisia koettanut". Ja Daavid riisui ne päältänsä.
And David took Saul's sword and put the band round him over the metal coat, and was unable to go forward; for he was not used to them. Then David said to Saul, It is not possible for me to go out with these, for I am not used to them. So David took them off.
καὶ ἔξωσεν τὸν δαυὶδ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ μανδύου αὐτοῦ καὶ ἐκοπίασεν περιπατήσας ἅπαξ καὶ δὶς καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς σαουλ οὐ μὴ δύνωμαι πορευθῆναι ἐν τούτοις ὅτι οὐ πεπείραμαι καὶ ἀφαιροῦσιν αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ
- 40 Ja hän otti sauvansa käteensä, valitsi purosta viisi sileätä kiveä, pani ne paimenlaukkuun, joka hänellä oli linkokivisäiliönä, otti lingon käteensä ja meni filistealaista vastaan.
Then he took his stick in his hand, and got five smooth stones from the bed of the stream and put them in a bag such as is used by sheep-keepers; and in his hand was a leather band used for sending stones: and so he went in the direction of the Philistine.
καὶ ἔλαβεν τὴν βακτηρίαν αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ πέντε λίθους λειοὺς ἐκ τοῦ χεμάρρου καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ τῷ ὄντι αὐτῷ εἰς συλλογὴν καὶ σφενδόνην αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ προσῆλθεν πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἀλλόφυλον
- 42 Kun filistealainen katsahti ja näki Daavidin, halveksi hän häntä; sillä hän oli vielä nuorukainen, verevä ja kaunis näöltään.
And when the Philistine, taking note, saw David, he had a poor opinion of him: for he was only a boy, red-haired and good-looking.
καὶ εἶδεν γολιάδ τὸν δαυὶδ καὶ ἠτίμασεν αὐτόν ὅτι αὐτὸς ἦν παιδάριον καὶ αὐτὸς πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν
- 43 Niin filistealainen sanoi Daavidille: "Olenko minä koira, kun tulet sauva kädessä minua vastaan?" Ja filistealainen kiroili Daavidia vanhojen jumaliensa kautta.
And the Philistine said to David, Am I a dog, that you come out to me with sticks? And the Philistine put curses on David by all his gods.
καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς δαυὶδ ὡσεὶ κύων ἐγὼ εἰμι ὅτι σὺ ἔρχῃ ἐπ' ἐμὲ ἐν ῥάβδῳ καὶ λίθοις καὶ εἶπεν δαυὶδ οὐχὶ ἀλλ' ἡ χεῖρὸς κυνὸς καὶ κατηράσατο ὁ ἀλλόφυλος τὸν δαυὶδ ἐν τοῖς θεοῖς αὐτοῦ
- 44 Sitten filistealainen sanoi Daavidille: "Tule tänne minun luokseni, niin minä annan sinun lihasi taivaan linnuille ja metsän eläimille".
And the Philistine said to David, Come here to me, and I will give your flesh to the birds of the air and the beasts of the field.
καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς δαυὶδ δεῦρο πρὸς με καὶ δώσω τὰς σάρκας σου τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς κτήνεσιν τῆς γῆς
- 45 Mutta Daavid sanoi filistealaiselle: "Sinä tulet minua vastaan miekan, peitsen ja keihään voimalla, mutta minä tulen sinua vastaan Herran Sebaotin nimeen, Israelin sotajoukon Jumalan, jota sinä olet häväissyt.
Then David said to the Philistine, You come to me with a sword and a spear and a javelin: but I come to you in the name of the Lord of armies, the God of the armies of Israel on which you have put shame.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον σὺ ἔρχῃ πρὸς με ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν δόρατι καὶ ἐν ἀσπίδι καὶ ἐγὼ πορεύομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι κυρίου σαβαωθ θεοῦ παρατάξεως ἰσραηλ ἣν ὠνειδίσας σήμερον
- 46 Tänä päivänä Herra antaa sinut minun käsiini, ja minä surmaan sinut, katkaisen sinulta pään ja annan filistealaisten sotajoukon ruumiit tänä päivänä taivaan linnuille ja metsän pedoille; ja kaikki maat tulevat tietämään, että Israelilla on Jumala.
This day the Lord will give you up into my hands, and I will overcome you, and take your head off you; and I will give the bodies of the Philistine army to the birds of the air and the beasts of the earth today, so that all the earth may see that Israel has a God;
καὶ ἀποκλείσει σε κύριος σήμερον εἰς τὴν χεῖρά μου καὶ ἀποκτενῶ σε καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ σοῦ καὶ δώσω τὰ κῶλά σου καὶ τὰ κῶλα παρεμβολῆς ἀλλοφύλων ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ γῆ ὅτι ἔστιν θεὸς ἐν ἰσραηλ
- 47 Ja koko tämä suuri joukko tulee tietämään, ettei Herra anna voittoa miekan eikä keihään voimalla; sillä sota on Herran, ja hän antaa teidät meidän käsiimme."
And all these people who are here today may see that the Lord does not give salvation by sword and spear: for the fight is the Lord's, and he will give you up into our hands.
καὶ γνώσεται πᾶσα ἡ ἐκκλησία αὕτη ὅτι οὐκ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ δόρατι σώξει κύριος ὅτι τοῦ κυρίου ὁ πόλεμος καὶ παραδώσει κύριος ὑμᾶς εἰς χεῖρας ἡμῶν

- 48 Kun filistealainen lähti tulemaan ja lähestyi Daavidia, niin Daavid juoksi nopeasti sotarintaan filistealaista vastaan.
Now when the Philistine made a move and came near to David, David quickly went at a run in the direction of the army, meeting the Philistine face to face.
καὶ ἀνέστη ὁ ἀλλόφυλος καὶ ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν δαυὶδ
- 49 Ja Daavid pisti kätensä reppuunsa ja otti sieltä kiven, linkosi ja satutti filistealaista otsaan, niin että kivi upposi hänen otsaansa, ja hän kaatui maahan kasvoilensa.
And David put his hand in his bag and took out a stone and sent it from his leather band straight at the Philistine, and the stone went deep into his brow, and he went down to the earth, falling on his face.
καὶ ἐξέτεινεν δαυὶδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ κάδιον καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν λίθον ἓνα καὶ ἐσφενδόνησεν καὶ ἐπάταξεν τὸν ἀλλόφυλον ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ διέδου ὁ λίθος διὰ τῆς περικεφαλαιᾶς εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν
- 51 Sitten Daavid juoksi ja asettui filistealaisen ääreen, tarttui hänen miekkaansa, veti sen tupesta ja tappoi hänet ja löi sillä häneltä pään poikki. Kun filistealaiset näkivät, että heidän sankarinsa oli kuollut, pakenivat he.
So running up to the Philistine and putting his foot on him, David took his sword out of its cover, and put him to death, cutting off his head with it. And when the Philistines saw that their fighter was dead, they went in flight.
καὶ ἔδραμεν δαυὶδ καὶ ἐπέστη ἐπ' αὐτὸν καὶ ἔλαβεν τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ ἀφείλεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ εἶδον οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι τέθνηκεν ὁ δυνατὸς αὐτῶν καὶ ἔφυγον
- 52 Mutta Israelin ja Juudan miehet nousivat, nostivat sotahuudon ja ajoivat filistealaisia takaa laakson suulle ja Ekronin porteille saakka; ja filistealaisia kaatui surmattuina Saaraimin tiellä, aina Gatiin ja Ekroniin saakka.
And the men of Israel and of Judah got up, and gave a cry, and went after the Philistines as far as Gath and the town doors of Ekron. And the wounded of the Philistines were falling down by the road from Shaaraim all the way to Gath and Ekron.
καὶ ἀνίστανται ἄνδρες ἰσραὴλ καὶ ἰουδα καὶ ἠλάλαξαν καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ἕως εἰσόδου γεθ καὶ ἕως τῆς πύλης ἀσκαλῶνος καὶ ἔπεσαν τραυματῖαι τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πυλῶν καὶ ἕως γεθ καὶ ἕως ἀκκαρων
- 53 Sitten israelilaiset palasivat ajamasta filistealaisia takaa ja ryöstivät heidän leirinsä.
Then the children of Israel came back from going after the Philistines, and took their goods from the tents.
καὶ ἀνέστρεψαν ἄνδρες ἰσραὴλ ἐκκλίνοντες ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων καὶ κατεπάτουσαν τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν
- 54 Ja Daavid otti filistealaisen pään ja vei sen Jerusalemiin, mutta hänen aseensa hän asetti majaan.
And David took the head of the Philistine to Jerusalem, but the metal war-dress and the arms he put in his tent.
καὶ ἔλαβεν δαυὶδ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀλλοφύλου καὶ ἤνεγκεν αὐτὴν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ τὰ σκεῦη αὐτοῦ ἔθηκεν ἐν τῷ σκηνώματι αὐτοῦ
- 6 Ja kun he olivat tulossa, silloin kun Daavid palasi takaisin surmattuansa filistealaisen, menivät naiset kaikista Israelin kaupungeista laulaen ja karkeloiden kuningas Saulia vastaan, riemuiten, vaskirumpuja ja kymbaaleja lyöden.
Now on their way, when David came back after the destruction of the Philistine, the women came out of all the towns of Israel, with songs and dances, meeting David with melody and joy and instruments of music.
καὶ ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι εἰς συνάντησιν δαυὶδ ἐκ πασῶν πόλεων ἰσραὴλ ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν ἁρμωσύνῃ καὶ ἐν κυμβάλαις
- 7 Ja karkeloivat naiset virittivät laulun ja sanoivat: "Saul voitti tuhat, mutta Daavid kymmenen tuhatta".
And the women, answering one another in their song, said, Saul has put to death his thousands and David his tens of thousands.
καὶ ἐξῆρχον αἱ γυναῖκες καὶ ἔλεγον ἐπάταξεν σαουλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ καὶ δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ
- 8 Silloin Saul vihastui kovin, sillä hän pani sen puheen pahakseen, ja hän sanoi: "Daavidille he antavat kymmenen tuhatta, ja minulle he antavat tuhat; nyt puuttuu häneltä enää vain kuninkuus".
And Saul was very angry and this saying was displeasing to him; and he said, They have given David credit for tens of thousands, and to me for only thousands: what more is there for him but the kingdom?
καὶ πονηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς σαουλ περὶ τοῦ λόγου τούτου καὶ εἶπεν τῷ δαυὶδ ἔδωκαν τὰς μυριάδας καὶ ἐμοὶ ἔδωκαν τὰς χιλιάδας
- 9 Ja Saul katsoi karsain silmin Daavidia siitä päivästä alkaen.
And from that day Saul was looking with envy on David.
καὶ ἦν σαουλ ὑποβλεπόμενος τὸν δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα
- 12 Ja Saul pelkäsi Daavidia, koska Herra oli hänen kanssansa, mutta oli poistunut Saulista.
And Saul went in fear of David, because the Lord was with David and had gone away from Saul.
καὶ ἐφοβήθη σαουλ ἀπὸ προσώπου δαυὶδ

- 13 Sentähden Saul toimitti hänet pois luotansa ja teki hänet tuhannenpäämieheksi; ja hän lähti ja tuli väen edellä.
So Saul sent him away, and made him a captain over a thousand; and he went about his business before the people.
καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν ἀπ' αὐτοῦ καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐαυτῷ χιλιάρχον καὶ ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ
- 14 Ja Daavid menestyi kaikilla teillään, ja Herra oli hänen kanssansa.
And in all his undertakings David did wisely; and the Lord was with him.
καὶ ἦν δαυὶδ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ συνίον καὶ κύριος μετ' αὐτοῦ
- 15 Kun Saul näki, että hänellä oli niin suuri menestys, rupesi hän häntä kammomaan.
And when Saul saw how wisely he did, he was in fear of him.
καὶ εἶδεν σαουλ ὡς αὐτὸς συνίει σφόδρα καὶ εὐλαβεῖτο ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 16 Mutta koko Israel ja Juuda rakasti Daavidia, koska hän lähti ja tuli heidän edellensä.
But David was loved by all Israel and Judah, for he went out and came in before them.
καὶ πᾶς ἰσραηλ καὶ ἰουδας ἠγάπα τὸν δαυὶδ ὅτι αὐτὸς ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο πρὸ προσώπου τοῦ λαοῦ
- 20 Mutta Saulin tytär Miikal rakasti Daavidia. Ja kun se ilmoitettiin Saulille, oli se hänelle mieleen.
And Saul's daughter Michal was in love with David: and Saul had word of it and was pleased.
καὶ ἠγάπησεν μελχολ ἡ θυγάτηρ σαουλ τὸν δαυὶδ καὶ ἀπηγγέλη σαουλ καὶ ἠθύνθη ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ
- 21 Sillä Saul ajatteli: "Minä annan hänet Daavidille, että hän tulisi hänelle ansaksi ja filistealaisten käsi sattuisi häneen". Niin Saul sanoi Daavidille: "Nyt voit toisen kerran tulla minun vävykseni".
And Saul said, I will give her to him, so that she may be a cause of danger to him, and so that the hands of the Philistines may be against him. So Saul said to David, Today you are to become my son-in-law for the second time.
καὶ εἶπεν σαουλ δώσω αὐτὴν αὐτῷ καὶ ἔσται αὐτῷ εἰς σκάνδαλον καὶ ἦν ἐπὶ σαουλ χεὶρ ἀλλοφύλων
- 22 Ja Saul käski palvelijoihinsa: "Puhukaa salaa Daavidille näin: 'Katso, kuningas on mieltynyt sinuun, ja kaikki hänen palvelijansa rakastavat sinua; sinun on nyt tultava kuninkaan vävyksi!'.
And Saul gave his servants orders saying, Have talk with David secretly and say to him, See how the king has delight in you, and how you are loved by all his servants: then be the king's son-in-law.
καὶ ἐνετείλατο σαουλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ λέγων λαλήσατε ὑμεῖς λάθρα τῷ δαυὶδ λέγοντες ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς θέλει ἐν σοὶ καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀγαπῶσιν σε καὶ σὺ ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ
- 23 Niin Saulin palvelijat puhuivat nämä sanat Daavidille. Mutta Daavid sanoi: "Onko teidän mielestänne niin pieni asia tulla kuninkaan vävyksi? Minähän olen köyhä ja halpa mies."
And Saul's servants said these things to David. And David said, Does it seem to you a small thing to be the king's son-in-law, seeing that I am a poor man, of no great name?
καὶ ἐλάλησαν οἱ παῖδες σαουλ εἰς τὰ ὅσα δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ εἶπεν δαυὶδ εἰ κοῦφον ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἐπιγαμβρεῦσαι βασιλεῖ κἀγὼ ἀνὴρ ταπεινὸς καὶ οὐχὶ ἔνδοξος
- 24 Saulin palvelijat ilmoittivat hänelle tämän, sanoen: "Näin on Daavid puhunut".
And the servants of Saul gave him an account of what David had said.
καὶ ἀπήγγειλαν οἱ παῖδες σαουλ αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἃ ἐλάλησεν δαυὶδ
- 25 Niin Saul sanoi: "Sanokaa Daavidille näin: 'Kuningas ei halua muuta morsiamenhintaa kuin sata filistealaisten esinahkaa, että kuninkaan vihollisille kostettaisiin!'. Sillä Saul ajatteli kaataa Daavidin filistealaisten käden kautta.
And Saul said, Then say to David, The king has no desire for any bride-price, but only for the private parts of a hundred Philistines so that the king may get the better of his haters. But it was in Saul's mind that David might come to his end by the hands of the Philistines.
καὶ εἶπεν σαουλ τότε ἐρεῖτε τῷ δαυὶδ οὐ βούλεται ὁ βασιλεὺς ἐν δόματι ἄλλῃ ἢ ἐν ἐκατὸν ἀκροβυστίας ἀλλοφύλων ἐκδικῆσαι εἰς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως καὶ σαουλ ἐλογίσαστο αὐτὸν ἐμβαλεῖν εἰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων
- 26 Kun hänen palvelijansa ilmoittivat tämän Daavidille, miellytti Daavidia tulla näin kuninkaan vävyksi; ja ennenkuin määräaika oli kulunut umpeen,
And when his servants said these words to David, he was well pleased to be the son-in-law of the king. And the days were still not past.
καὶ ἀπαγγέλλουσιν οἱ παῖδες σαουλ τῷ δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ εὐθύνθη ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς δαυὶδ ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ

- 27 nousi Daavid ja lähti miehineen ja kaatoi filistealaisia kaksisataa miestä. Ja Daavid toi heidän esinahkansa, täyden määrän, kuninkaalle, tullaksensa kuninkaan vävyksi. Silloin Saul antoi tyttärensä Miikalin hänelle vaimoksi.
So David and his men got up and went, and put to death two hundred of the Philistines; and David took their private parts and gave the full number of them to the king, so that he might be the king's son-in-law. And Saul gave him his daughter Michal for his wife.
καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἐπορεύθη αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἄλλοφύλοις ἑκατὸν ἄνδρας καὶ ἀνήνεγκεν τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν τῷ βασιλεῖ καὶ ἐπιγαμβρεύεται τῷ βασιλεῖ καὶ δίδωσιν αὐτῷ τὴν μελχολ θυγατέρα αὐτοῦ αὐτῷ εἰς γυναῖκα
- 28 Ja Saul näki ja ymmärsi, että Herra oli Daavidin kanssa, ja Saulin tytär Miikal rakasti häntä.
And it was clear to Saul that the Lord was with David; and he was loved by all Israel.
καὶ εἶδεν σαουλ ὅτι κύριος μετὰ δαυὶδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἠγάπα αὐτόν
- 29 Niin Saul pelkäsi vielä enemmän Daavidia, ja Saulista tuli koko elinajakseen Daavidin vihamies.
And Saul's fear of David became all the greater, and he went on hating him, day by day.
καὶ προσέθετο εὐλαβεῖσθαι ἀπὸ δαυὶδ ἔτι
- 1 Ja Saul puhui pojallensa Joonatanille ja kaikille palvelijoillensa, että Daavid olisi surmattava. Mutta Saulin poika Joonatan oli suuresti mieltynyt Daavidiin.
And Saul gave orders to his son Jonathan and to all his servants to put David to death. But Saul's son Jonathan had great delight in David.
καὶ ἐλάλησεν σαουλ πρὸς ἰωνathan τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ θανατῶσαι τὸν δαυὶδ καὶ ἰωνathan υἱὸς σαουλ ἠρέϊτο τὸν δαυὶδ σφόδρα
- 2 Sentähden Joonatan ilmaisi sen Daavidille ja sanoi: "Minun isäni Saul koettaa saada sinut surmatuksi. Ole siis varuillasi huomenaamuna, kätkeydy ja pysy piilossa.
And Jonathan said to David, Saul, my father, is purposing your death: so now, take care in the morning, and keep yourself safe in a secret place:
καὶ ἀπήγγειλεν ἰωνathan τῷ δαυὶδ λέγων σαουλ ζητεῖ θανατῶσαι σε φύλαξαι οὖν αὐριον πρῶι καὶ κρύβηθι καὶ κάθισον κρυβῆ
- 3 Mutta minä menen ja asetun isäni viereen kedolle, sinne, missä sinä olet, ja puhun sinusta isälleni; ja jos jotakin huomaan, niin minä ilmaisen sen sinulle."
And I will go out and take my place by my father's side in the field near where you are; and I will get into talk with my father about you, and when I see how things are, I will give you word.
καὶ ἐγὼ ἐξελεύσομαι καὶ στήσομαι ἐχόμενος τοῦ πατρὸς μου ἐν ἀργῷ οὐ ἂν ἦς ἐκεῖ καὶ ἐγὼ λαλήσω περὶ σοῦ πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ὄψομαι ὃ τι ἐὰν ᾗ καὶ ἀπαγγελω σοι
- 4 Niin Joonatan puhui hyvää Daavidista isällensä Saulille ja sanoi hänelle: "Älköön kuningas rikkoko palvelijaansa Daavidia vastaan, sillä hän ei ole rikkonut sinua vastaan, vaan hänen työnsä ovat olleet sinulle suureksi hyödyksi.
And Jonathan gave his father Saul a good account of David, and said to him, Let not the king do wrong against his servant, against David; because he has done you no wrong, and all his acts have had a good outcome for you:
καὶ ἐλάλησεν ἰωνathan περὶ δαυὶδ ἀγαθὰ πρὸς σαουλ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν μὴ ἁμαρτησάτω ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν δοῦλόν σου δαυὶδ ὅτι οὐχ ἠμάρτηκεν εἰς σέ καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ ἀγαθὰ σφόδρα
- 5 Hänhän pani henkensä kämmenelleen ja surmasi sen filistealaisen, ja niin Herra antoi suuren voiton koko Israelille; sinä olet itse nähnyt sen ja iloinnut. Miksi siis rikkoisit viatonta verta vastaan surmaamalla Daavidin syyttömästi?"
For he put his life in danger and overcame the Philistine, and the Lord gave all Israel salvation: you saw it and were glad: why then are you sinning against him who has done no wrong, desiring the death of David without cause?
καὶ ἔθετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν τὸν ἄλλόφυλον καὶ ἐποίησεν κύριος σωτηρίαν μεγάλην καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδον καὶ ἐχάρησαν καὶ ἵνα τί ἁμαρτάνεις εἰς αἷμα ἄθῳνον θανατῶσαι τὸν δαυὶδ δωρεάν
- 6 Saul kuuli Joonatanin ääntä; ja Saul vannoi: "Niin totta kuin Herra elää, häntä ei surmata".
And Saul gave ear to the voice of Jonathan, and said with an oath, By the living Lord, he is not to be put to death.
καὶ ἤκουσεν σαουλ τῆς φωνῆς ἰωνathan καὶ ὅμοσεν σαουλ λέγων ζῆ κύριος εἰ ἀποθανεῖται
- 7 Niin Joonatan kutsui Daavidin, ja Joonatan ilmoitti hänelle kaiken tämän. Ja sitten Joonatan vei Daavidin Saulin tykö, ja hän palveli häntä niinkuin ennenkin.
Then Jonathan sent for David and gave him word of all these things. And Jonathan took David to Saul, who kept him by his side as in the past.
καὶ ἐκάλεσεν ἰωνathan τὸν δαυὶδ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ εἰσήγαγεν ἰωνathan τὸν δαυὶδ πρὸς σαουλ καὶ ἦν ἐνώπιον αὐτοῦ ὡσεὶ ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν
- 8 Kun sitten sota alkoi uudestaan, lähti Daavid taistelemaan filistealaisia vastaan ja tuotti heille suuren tappion, niin että he pakenivat hänen edestään.
And there was war again: and David went out fighting the Philistines, causing great destruction among them; and they went in flight before him.
καὶ προσέθετο ὁ πόλεμος γενέσθαι πρὸς σαουλ καὶ κατίσχυσεν δαυὶδ καὶ ἐπολέμησεν τοὺς ἄλλοφύλους καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς πληγὴν μεγάλην σφόδρα καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ

- 9 **Mutta Herran lähettämä paha henki tuli Sauliin, kun hän istui kotonaan keihäs kädessä ja Daavid soitteli.**
And an evil spirit from the Lord came on Saul, when he was seated in his house with his spear in his hand; and David made music for him.
καὶ ἐγένετο πνεῦμα θεοῦ πονηρὸν ἐπὶ σαουλ καὶ αὐτὸς ἐν οἴκῳ καθεῦδον καὶ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ δαυὶδ ἔψαλλεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
- 10 **Niin Saul koetti keihästää Daavidin seinään; mutta hän väisti Saulia, ja tämä iski keihään seinään. Daavid pakeni ja pelastui sinä yönä.**
And Saul would have sent his spear through him, pinning him to the wall, but he got away and the spear went into the wall: and that night David went in flight and got away.
καὶ ἐξήτει σαουλ πατάξει τὸ δόρυ εἰς δαυὶδ καὶ ἀπέστη δαυὶδ ἐκ προσώπου σαουλ καὶ ἐπάταξεν τὸ δόρυ εἰς τὸν τοίχον καὶ δαυὶδ ἀνεχώρησεν καὶ διεσώθη
- 11 **Niin Saul lähetti miehiä Daavidin kotiin vartioimaan häntä ja surmaamaan hänet aamulla. Mutta Daavidin vaimo Miikal ilmaisi sen hänelle ja sanoi: "Jollet tänä yönä pelasta henkeäsi, niin sinä huomenna olet surman oma".**
Then in that night Saul sent men to David's house to keep watch on him so as to put him to death in the morning: and David's wife Michal said to him, If you do not go away to a safe place tonight you will be put to death in the morning.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ ἀπέστειλεν σαουλ ἀγγέλους εἰς οἶκον δαυὶδ φυλάξει αὐτὸν τοῦ θανατώσαι αὐτὸν πρωὶ καὶ ἀπήγγειλεν τῷ δαυὶδ μελχολ ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα ἐὰν μὴ σὺ σώσης τὴν ψυχὴν σου τοῦ τὴν νύκτα ταύτην αὐριον θανατωθήσῃ
- 12 **Ja Miikal laski Daavidin alas ikkunasta; ja hän lähti pakoon ja pelastui.**
So Michal let David down through the window, and he went in flight and got away.
καὶ κατὰγει ἡ μελχολ τὸν δαυὶδ διὰ τῆς θυρίδος καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἔφυγεν καὶ σώζεται
- 13 **Sitten Miikal otti kotijumalan ja asetti sen vuoteeseen, ja levitettyään vuohenkarvoista tehdyn kärpäsverkon sen pään yli hän peitti sen vaatteella.**
Then Michal took the image and put it in the bed, with a cushion of goat's hair at its head, and she put clothing over it.
καὶ ἔλαβεν ἡ μελχολ τὰ κενοτάφια καὶ ἔθετο ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ ἦπαρ τῶν αἰγῶν ἔθετο πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐκάλυπεν αὐτὰ ἱματίῳ
- 14 **Ja kun Saul lähetti miehiä ottamaan Daavidia, sanoi hän: "Hän on sairas".**
And when Saul sent men to take David, she said, He is ill.
καὶ ἀπέστειλεν σαουλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυὶδ καὶ λέγουσιν ἐνοχλεῖσθαι αὐτόν
- 15 **Niin Saul lähetti miehiä katsomaan Daavidia, sanoen: "Tuokaa hänet vuoteessa tänne minun luokseni surmattavaksi".**
And Saul sent his men to see David, saying, Do not come back without him, take him in his bed, so that I may put him to death.
καὶ ἀποστέλλει ἐπὶ τὸν δαυὶδ λέγων ἀγάγετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης πρὸς με τοῦ θανατώσαι αὐτόν
- 16 **Mutta kun miehet tulivat sisälle, niin katso, vuoteessa olikin kotijumala, vuohenkarvoista tehty kärpäsverkko pään päällä.**
And when the men came in, there was the image in the bed, with the cushion of goat's hair at its head
καὶ ἔρχονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἰδοὺ τὰ κενοτάφια ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἦπαρ τῶν αἰγῶν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ
- 17 **Niin Saul sanoi Miikalille: "Miksi sinä olet minut näin pettänyt ja olet päästänyt minun vihamicheeni pelastumaan?" Miikal vastasi Saulille: "Hän sanoi minulle: 'Päästä minut, muutoin minä surmaan sinut'".**
And Saul said to Michal, why have you been false to me, letting my hater go and get safely away? And in answer Michal said to Saul, He said to me, Let me go, or I will put you to death.
καὶ εἶπεν σαουλ τῇ μελχολ ἵνα τί οὕτως παρελόγισα με καὶ ἐξαπέστειλας τὸν ἐχθρόν μου καὶ διεσώθη καὶ εἶπεν μελχολ τῷ σαουλ αὐτὸς εἶπεν ἐξαπόστειλόν με εἰ δὲ μὴ θανατώσω σε
- 18 **Kun Daavid oli paennut ja pelastunut, meni hän Samuelin luo Raamaan ja kertoi hänelle kaikki, mitä Saul oli hänelle tehnyt. Ja hän ja Samuel menivät Naajotiin ja jäivät sinne.**
So David went in flight and got away and came to Ramah, to Samuel, and gave him an account of all Saul had done to him. And he and Samuel went and were living in Naioth.
καὶ δαυὶδ ἔφυγεν καὶ διεσώθη καὶ παραγίνεται πρὸς σαμουηλ εἰς αρμαθαίμ καὶ ἀπαγγέλλει αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ σαουλ καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ σαμουηλ καὶ ἐκάθισαν ἐν ναυαθ ἐν ραμα
- 19 **Ja Saulille ilmoitettiin: "Katso, Daavid on Raaman Naajotissa".**
And word was given to Saul that David was at Naioth in Ramah.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαουλ λέγοντες ἰδοὺ δαυὶδ ἐν ναυαθ ἐν ραμα
- 20 **Niin Saul lähetti miehiä ottamaan Daavidia. Mutta kun he näkivät profeettain joukon hurmoksissa ja Samuelin seisovan johtamassa heitä, tuli Jumalan henki Saulin miehiin, niin että hekin joutuivat hurmoksiin.**
And Saul sent men to take David; and when they saw the band of prophets at work, with Samuel in his place at their head, the spirit of God came on Saul's men, and they became like prophets.
καὶ ἀπέστειλεν σαουλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυὶδ καὶ εἶδαν τὴν ἐκκλησίαν τῶν προφητῶν καὶ σαμουηλ εἰστήκει καθεστηκῶς ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐγενήθη ἐπὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ σαουλ πνεῦμα θεοῦ καὶ προφητεύουσιν

- 21 Kun se ilmoitettiin Saulille, lähetti hän toiset miehet; mutta hekin joutuivat hurmoksiin. Ja Saul lähetti vielä kolmannet miehet, mutta hekin joutuivat hurmoksiin.
And Saul, having news of this, sent other men, who in the same way became like prophets. And a third time Saul sent men, and they like the others became like prophets.
καὶ ἀγγελῆ τῷ σαουλ καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἑτέρους καὶ ἐπροφήτευσαν καὶ αὐτοὶ καὶ προσέθετο σαουλ ἀποστella ἀγγέλους τρίτους καὶ ἐπροφήτευσαν καὶ αὐτοὶ
- 22 Silloin hän itse lähti Raamaan. Ja kun hän tuli sen suuren vesisäiliön luo, joka on Seekussa, kysyi hän: "Missä ovat Samuel ja Daavid?" Hänelle vastattiin: "He ovat Raaman Naajotissa".
Then he himself went to Ramah, and came to the great water-spring in Secu; and questioning the people he said, Where are Samuel and David? And one said, They are at Naioth in Ramah.
καὶ ἐθυμώθη ὀργῆ σαουλ καὶ ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς εἰς αρμαθαμ καὶ ἔρχεται ἕως τοῦ φρέατος τοῦ ἄλω τοῦ ἐν τῷ σεφι καὶ ἠρώτησεν καὶ εἶπεν ποῦ σαμουηλ καὶ δαυιδ καὶ εἶπαν ἰδοὺ ἐν νααθ ἐν ραμα
- 23 Mutta kun hän oli menossa sinne, Raaman Naajotiin, tuli Jumalan henki häneenkin, niin että hän kulki hurmoksissa, kunnes tuli Raaman Naajotiin.
And he went on from there to Naioth in Ramah: and the spirit of God came on him, and he went on, acting like a prophet, till he came to Naioth in Ramah.
καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν εἰς νααθ ἐν ραμα καὶ ἐγενήθη καὶ ἐπ' αὐτῷ πνεῦμα θεοῦ καὶ ἐπορεύετο προφητεύων ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτὸν εἰς νααθ ἐν ραμα
- 24 Silloin hänkin riisui vaatteensa ja joutui hurmoksiin Samuelin edessä; ja hän kaatui maahan ja makasi alastonna koko sen päivän ja koko sen yön. Sentähden on tapana sanoa: "Onko Saulkin profeettain joukossa?"
And he took off his clothing, acting like a prophet before Samuel, and falling down he was stretched out, without his clothing, all that day and all that night. This is the reason for the saying, Is even Saul among the prophets?
καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐπροφήτευσεν ἐνώπιον αὐτῶν καὶ ἔπεσεν γυμνὸς ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα διὰ τοῦτο ἔλεγον εἰ καὶ σαουλ ἐν προφήταις
- 1 Mutta Daavid pakeni Raaman Naajotista, tuli ja puhui Joonatanille: "Mitä minä olen tehnyt? Mitä vääryyttä, mitä syntiä minä olen tehnyt sinun isääsi vastaan, kun hän väijyy henkeäni?"
And David went in flight from Naioth in Ramah and came to Jonathan and said, What have I done? What is my crime and my sin against your father that he is attempting to take my life?
καὶ ἀπέδρα δαυιδ ἐκ νααθ ἐν ραμα καὶ ἔρχεται ἐνώπιον ἰωναθαν καὶ εἶπεν τί πεποίηκα καὶ τί τὸ ἀδίκημά μου καὶ τί ἡμάρτηκα ἐνώπιον τοῦ πατρὸς σου ὅτι ἐπιζητεῖ τὴν ψυχὴν μου
- 2 Tämä vastasi hänelle: "Pois se! Et sinä kuole. Katso, isäni ei tee mitään, suurta eikä pientä, ilmoittamatta minulle. Miksi sitten isäni salaisi minulta tämän? Ei ole niin."
And he said to him, Far be the thought: you will not be put to death: see, my father does nothing, great or small, without giving me word of it: would he keep this secret from me? It is not so.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωναθαν μηδαμὸς σοι οὐ μὴ ἀποθάνῃς ἰδοὺ οὐ μὴ ποιήσῃ ὁ πατήρ μου ῥῆμα μέγα ἢ μικρὸν καὶ οὐκ ἀποκαλύψει τὸ ὄτιόν μου καὶ τί ὅτι κρύψει ὁ πατήρ μου τὸ ῥῆμα τοῦτο οὐκ ἔστιν τοῦτο
- 3 Mutta Daavid vielä vakuutti vanhoen ja sanoi: "Isäsi tietää, että minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä; sentähden hän ajattelee: 'Älköön Joonatan saako tietää tätä, ettei hän tulisi murheelliseksi'. Mutta niin totta kuin Herra elää ja niin totta kuin sinä itse elät: on vain askel minun ja kuoleman välillä."
But David took his oath again and said, Your father sees that I am dear to you; so he says to himself, Let Jonathan have no idea of this, for it will be a grief to him; but as the Lord is living, and as your soul is living, there is only a step between me and death.
καὶ ἀπεκρίθη δαυιδ τῷ ἰωναθαν καὶ εἶπεν γινώσκων οἶδεν ὁ πατήρ σου ὅτι εὔρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ εἶπεν μὴ γνώτω τοῦτο ἰωναθαν μὴ οὐ βούληται ἀλλὰ ζῆ κύριος καὶ ζῆ ἡ ψυχὴ σου ὅτι καθὼς εἶπον ἐμπέληται ἀνά μέσον μου καὶ τοῦ θανάτου
- 4 Niin Joonatan sanoi Daavidille: "Mitä sinä vain lausut toivovasi, sen minä sinulle teen".
Then Jonathan said to David, Whatever your desire is, I will do it for you.
καὶ εἶπεν ἰωναθαν πρὸς δαυιδ τί ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ σου καὶ τί ποιήσω σοι
- 5 Daavid sanoi Joonatanille: "Katso, huomenna on uusikuu, ja minun pitäisi istua aterioimassa kuninkaan kanssa; mutta salli minun mennä ja kätkeytyä ulos kedolle ylihuomeniltaan asti.
And David said to Jonathan, Tomorrow is the new moon, and I will not be seated with the king at his table: but let me go to a safe place in the country till the evening.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς ἰωναθαν ἰδοὺ δὴ νεομηνία αὔριον καὶ ἐγὼ καθίσας οὐ καθήσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως φαγεῖν καὶ ἐξαποστελεῖς με καὶ κρυβήσομαι ἐν τῷ πεδίῳ ἕως δειλῆς
- 6 Jos isäsi kaipaava minua, niin sano: 'Daavid pyysi minulta, että saisi käväistä kaupungissaan Beetlehemissä, sillä koko suvulla on siellä jokavuotiset teurasuhrit'.
And if your father takes note of the fact that I am away, say, David made a request to me for himself that he might go to Beth-lehem, to his town: for it is the time when his family make their offering year by year.
ἐὰν ἐπισκεπτόμενος ἐπισκέψηται με ὁ πατήρ σου καὶ ἐρεῖς παραιτούμενος παρητήσατο ἀπ' ἐμοῦ δαυιδ δραμεῖν ἕως εἰς βηθλεεμ τὴν πόλιν αὐτοῦ ὅτι θυσία τῶν ἡμερῶν ἐκεῖ ὅλη τῆ φυλῆ
- 7 Ja jos hän sanoo: 'Hyvä on', niin voi palvelijasi olla rauhassa. Mutta jos hän vihastuu, niin tiedä, että hänellä on paha mielessä.
If he says, It is well, your servant will be at peace: but if he is angry, then it will be clear to you that he has an evil purpose in mind against me.
ἐὰν τάδε εἴπῃ ἀγαθὸς εἰρήνη τῷ δούλῳ σου καὶ ἐὰν σκληρῶς ἀποκριθῇ σοι γινώθι ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία παρ' αὐτοῦ

- 8 Tee siis laupeus palvelijallesi, koska olet ottanut palvelijasi Herran liittoon kanssasi. Mutta jos minussa on vääräys, niin surmaa sinä minut; sillä miksi sinä veisit minut isäsi eteen?"
So, then, be kind to your servant; for you have been united with your servant in an agreement made before the Lord: but if there is any wrongdoing in me, put me to death yourself; why take me to your father?
καὶ ποιήσεις ἔλεος μετὰ τοῦ δούλου σου ὅτι εἰσήγαγες εἰς διαθήκην κυρίου τὸν δούλόν σου μετὰ σεαυτοῦ καὶ εἰ ἔστιν ἀδικία ἐν τῷ δούλῳ σου θανάτωσόν με σὺ καὶ ἕως τοῦ πατρὸς σου ἵνα τί οὕτως εἰσάγεις με
- 9 Joonatan sanoi: "Pois se! Jos huomaan, että minun isälläni on paha mielessä sinua vastaan, niin minä sen varmasti sinulle ilmoitan."
And Jonathan said, Do not have such a thought: for if I saw that my father was designing evil against you, would I not give you word of it?
καὶ εἶπεν ἰωναθαν μηδαμῶς σοι ὅτι ἐὰν γινώσκων γνῶ ὅτι συντετέλεστα ἡ κακία παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἔλθειν ἐπὶ σέ καὶ ἐὰν μὴ εἰς τὰς πόλεις σου ἐγὼ ἀπαγγεῶ σοι
- 10 Mutta Daavid sanoi Joonatanille: "Kunpa sitten joku ilmoittaisi minulle, antaako isäsi sinulle kovan vastauksen".
Then David said to Jonathan, Who will give me word if your father gives you a rough answer?
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἰωναθαν τίς ἀπαγγελεῖ μοι ἐὰν ἀποκριθῇ ὁ πατήρ σου σκληρῶς
- 11 Joonatan sanoi Daavidille: "Tule, menkäämme ulos kedolle". Niin he menivät molemmat ulos kedolle.
And Jonathan said to David, Come, let us go out into the country. And the two of them went out together into the open country.
καὶ εἶπεν ἰωναθαν πρὸς δαυὶδ πορεύου καὶ μένε εἰς ἀγρόν καὶ ἐκπορεύονται ἀμφότεροι εἰς ἀγρόν
- 12 Ja Joonatan sanoi Daavidille: "Minä vakuutan Herran, Israelin Jumalan, kautta, että koetan huomenna tai ylihuomenna tähän aikaan päästä selville isästäni; ja jos Daavidin asiat ovat hyvin, niin minä varmasti lähetän siitä tiedon ja ilmoitan sen sinulle.
And Jonathan said to David, May the Lord, the God of Israel, be witness; when I have had a chance of talking to my father, about this time tomorrow, if his feelings to David are good, will I not send and give you the news?
καὶ εἶπεν ἰωναθαν πρὸς δαυὶδ κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ οἶδεν ὅτι ἀνακρινῶ τὸν πατέρα μου ὡς ἂν ὁ καιρὸς τρισσῶς καὶ ἰδοὺ ἀγαθὸν ἢ περὶ δαυὶδ καὶ σὺ μὴ ἀποστεῖλω πρὸς σέ εἰς ἀγρόν
- 13 Herra rangaiskoon Joonatania nyt ja vasta, jollen minä, jos isäni mieltä tehdä sinulle paha, ilmoita sitä sinulle ja päästä sinua menemään rauhassa. Herra olkoon sinun kanssasi, niinkuin hän on ollut minun isäni kanssa.
May the Lord's punishment be on Jonathan, if it is my father's pleasure to do you evil and I do not give you word of it and send you away so that you may go in peace: and may the Lord be with you, as he has been with my father.
τάδε ποιήσαι ὁ θεὸς τῷ ἰωναθαν καὶ τάδε προσθεῖη ὅτι ἀνοίσω τὰ κακὰ ἐπὶ σέ καὶ ἀποκαλύψω τὸ ὄτιόν σου καὶ ἐξαποστελῶ σε καὶ ἀπελεύσῃ εἰς εἰρήνην καὶ ἔσται κύριος μετὰ σοῦ καθὼς ἦν μετὰ τοῦ πατρὸς μου
- 14 Etkö sinäkin, jos minä silloin vielä elän, etkö sinäkin tee Herran laupeutta minulle, niin ettei minun tarvitse kuolla?
And may you, while I am still living, O may you be kind to me, as the Lord is kind, and keep me from death!
καὶ μὲν ἔτι μου ζῶντος καὶ ποιήσεις ἔλεος μετ' ἐμοῦ καὶ ἐὰν θανάτῳ ἀποθάνω
- 15 Ethän koskaan kiellä laupeuttasi minun suvultani, et silloinkaan, kun Herra hävittää Daavidin vihamiehet kaikki tyynni maan päältä?"
And let not your mercy ever be cut off from my family, even when the Lord has sent destruction on all David's haters, cutting them off from the face of the earth.
οὐκ ἐξαρεῖς ἔλεός σου ἀπὸ τοῦ οἴκου μου ἕως τοῦ αἰῶνος καὶ εἰ μὴ ἐν τῷ ἐξαίρειν κύριον τοὺς ἐχθροὺς δαυὶδ ἕκαστον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς
- 16 Niin Joonatan teki liiton Daavidin suvun kanssa. Ja Herra vaati koston Daavidin vihamiehiltä.
And if it comes about that the name of Jonathan is cut off from the family of David, the Lord will make David responsible.
ἐξαρθῆναι τὸ ὄνομα τοῦ ἰωναθαν ἀπὸ τοῦ οἴκου δαυὶδ καὶ ἐκζητήσει κύριος ἐχθροὺς τοῦ δαυὶδ
- 17 Ja Joonatan vannotti vielä Daavidin heidän keskinäisen rakkautensa kautta, sillä hän rakasti häntä niinkuin omaa sieluansa.
And Jonathan again took an oath to David, because of his love for him: for David was as dear to him as his very soul.
καὶ προσέθετο ἔτι ἰωναθαν ὁμόσαι τῷ δαυὶδ ὅτι ἠγάπησεν ψυχὴν ἀγαπῶντος αὐτόν
- 18 Ja Joonatan sanoi hänelle: "Huomenna on uusikuu, ja sinua kaivataan, kun paikkasi on tyhjä.
Then Jonathan said to him, Tomorrow is the new moon: and it will be seen that you are not present, for there will be no one in your seat.
καὶ εἶπεν ἰωναθαν αὖριον νομηνία καὶ ἐπισκεπήσῃ ὅτι ἐπισκεπήσεται καθέδρα σου
- 19 Mutta ylihuomenna mene nopeasti siihen paikkaan, johon kätkeydyit sinä päivänä, jona se teko tapahtui, ja istuudu Eselin kiven ääreen.
And on the third day it will be specially noted, and you will go to the place where you took cover when the other business was in hand, waiting by the hill over there.
καὶ τρισσεύσεις καὶ ἐπισκέψη καὶ ἤξεις εἰς τὸν τόπον σου οὗ ἐκρύβης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐργασίμῃ καὶ καθήσῃ παρὰ τὸ ἐργαβ ἐκεῖνο

- 20 Niin minä ammun kolme nuolta sen laitaa kohti, niinkuin ampuisin maaliin.
And on the third day I will send arrows from my bow against its side as if at a mark.
καὶ ἐγὼ τρισεύσω ταῖς σχίζαις ἀκοντίζων ἐκπέμπων εἰς τὴν ἀματταρι
- 21 Sitten minä lähetään palvelijan sanoen: 'Mene ja hae nuolet'. Jos minä silloin sanon palvelijalle: 'Katso, nuolet ovat takanasi, tännempänä, ota ne', niin tule kotiin, sillä silloin voit olla rauhassa eikä mitään ole tekeillä; niin totta kuin Herra elää.
And I will send my boy to have a look for the arrow. And if I say to him, See, the arrow is on this side of you; take it up! then you may come; for there is peace for you and no evil, by the living Lord.
καὶ ἰδοὺ ἀποστελῶ τὸ παιδάριον λέγων δεῦρο εὐρέ μοι τὴν σχίζαν ἐὰν εἶπω λέγων τῷ παιδαρίῳ ὧδε ἢ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ ὧδε λαβὲ αὐτὴν παραγίνου ὅτι εἰρήνη σοι καὶ οὐκ ἔστιν λόγος ζῆ κύριος
- 22 Mutta jos minä sanon sille nuorelle miehelle näin: 'Katso, nuolet ovat edessäsi, sinnempänä', niin lähde, sillä Herra lähettää sinut pois.
But if I say to the boy, See, the arrow has gone past you: then go on your way, for the Lord has sent you away.
ἐὰν τὰδε εἶπω τῷ νεανίσκῳ ὧδε ἢ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπέκεινα πορεύου ὅτι ἐξαπέσταλκέν σε κύριος
- 23 Ja mitä minä ja sinä olemme keskenämme puhuneet, sen todistaja meidän välillämme, minun ja sinun, on Herra iankaikkisesti."
As for what you and I were talking of, the Lord is between you and me for ever.
καὶ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλαλήσαμεν ἐγὼ καὶ σὺ ἰδοὺ κύριος μάρτυς ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ ἕως αἰῶνος
- 24 Niin Daavid kätkeytyi kedolle. Ja kun uusikuu tuli, istuutui kuningas aterialle.
So David went to a secret place in the country: and when the new moon came, the king took his place at the feast.
καὶ κρύπτεται δαυὶδ ἐν ἀγρῷ καὶ παραγίνεται ὁ μὴν καὶ ἔρχεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ φαγεῖν
- 25 Kuningas istui tavallisella istuimellansa, istuimella seinän vieressä. Ja Joonatan nousi seisomaan, ja Abner istuutui Saulin viereen. Mutta Daavidin paikka oli tyhjä.
And the king took his seat, as at other times, by the wall: and Jonathan was in front, and Abner was seated by Saul's side, but there was no one in David's seat.
καὶ ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν καθέδραν αὐτοῦ ὡς ἄπαξ καὶ ἄπαξ ἐπὶ τῆς καθέδρας παρὰ τοῖχον καὶ προέφθασεν τὸν ἰωναθαν καὶ ἐκάθισεν ἀβεννηρ ἐκ πλαγίων σαουλ καὶ ἐπεσκέπη ὁ τόπος δαυὶδ
- 26 Saul ei kuitenkaan sanonut mitään sinä päivänä, sillä hän ajatteli: "Jotakin on hänelle tapahtunut: hän ei liene puhdas; varmaankaan hän ei ole puhdas".
But Saul said nothing that day, for his thought was, Something has taken place making him unclean; it is clear that he is not clean.
καὶ οὐκ ἐλάλησεν σαουλ οὐδὲν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτι εἶπεν σύμπτωμα φαίνεται μὴ καθαρὸς εἶναι ὅτι οὐ κεκαθάρισται
- 27 Mutta kun Daavidin paikka oli tyhjä seuraavanakin päivänä, toisena uudenkuun päivänä, sanoi Saul pojallensa Joonatanille: "Miksi ei Iisain poika ole eilen eikä tänään tullut aterialle?"
And on the day after the new moon, that is, the second day, there was still no one in David's seat: and Saul said to his son Jonathan, Why has the son of Jesse not come to the feast yesterday or today?
καὶ ἐγενήθη τῇ ἐπαύριον τοῦ μηνὸς τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ καὶ ἐπεσκέπη ὁ τόπος τοῦ δαυὶδ καὶ εἶπεν σαουλ πρὸς ἰωναθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ τί ὅτι οὐ παραγέγονεν ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ καὶ ἐχθὲς καὶ σήμερον ἐπὶ τὴν τράπεζαν
- 28 Joonatan vastasi Saulille: "Daavid pyysi minulta, että saisi mennä Beetlehemiin;
And answering Saul, Jonathan said, He made a request to me that he might go to Beth-lehem,
καὶ ἀπεκρίθη ἰωναθαν τῷ σαουλ καὶ εἶπεν αὐτῷ παρήτηται δαυὶδ παρ' ἐμοῦ ἕως εἰς βηθλεεμ τὴν πόλιν αὐτοῦ πορευθῆναι
- 29 hän sanoi: 'Salli minun mennä, sillä meillä on suvun teurasuhrin kaupungissa, ja veljeni itse on käskenyt minut sinne; jos minä siis olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin päästä minut katsomaan veljäni'. Sentähden hän ei ole tullut kuninkaan pöytään."
Saying, Our family is making an offering in the town, and my brothers have given me orders to be there: so now, if I have grace in your eyes, let me go away and see my brothers. This is why he has not come to the king's table.
καὶ εἶπεν ἐξαπόστειλον δὴ με ὅτι θυσία τῆς φυλῆς ἡμῶν ἐν τῇ πόλει καὶ ἐνετείλαντο πρὸς με οἱ ἀδελφοί μου καὶ νῦν εἰ εὗρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου διασωθήσομαι δὴ καὶ ὄψομαι τοὺς ἀδελφούς μου διὰ τοῦτο οὐ παραγέγονεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως
- 30 Silloin Saul vihastui Joonataniin ja sanoi hänelle: "Sinä säädyttömän naisen poika! Tiesinhän minä, että sinä olet mieltynyt Iisain poikaan, häpeäksi itsellesi ja häpeäksi äitisi hävyille.
Then Saul was moved to wrath against Jonathan, and he said to him, You son of an evil and uncontrolled woman, have I not seen how you have given your love to the son of Jesse, to your shame and the shame of your mother?
καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ σαουλ ἐπὶ ἰωναθαν σφόδρα καὶ εἶπεν αὐτῷ υἱὲ κορασίῳ αὐτομολούντων οὐ γὰρ οἶδα ὅτι μέτοχος εἶ σὺ τῷ υἱῷ ἰεσσαὶ εἰς αἰσχύνην σου καὶ εἰς αἰσχύνην ἀποκαλύψεως μητρὸς σου

- 31 Sillä niin kauan kuin Iisain poika elää maan päällä, et sinä eikä sinun kuninkuutesi ole turvassa. Lähetä nyt noutamaan hänet minun luokseni, sillä hän on kuoleman oma."
For while the son of Jesse is living on the earth, your position is unsafe and your kingdom is in danger. So make him come here to me, for it is certainly right for him to be put to death.
ὅτι πάσας τὰς ἡμέρας ὡς ὁ υἱὸς Ἰεσσαί ζῆ ἐπὶ τῆς γῆς οὐχ ἑτοιμασθήσεται ἡ βασιλεία σου νῦν οὖν ἀποστείλας λαβὲ τὸν νεανίαν ὅτι υἱὸς θανάτου οὗτος
- 32 Joonatan vastasi isälleen Saulille ja sanoi hänelle: "Miksi hänet on surmattava? Mitä hän on tehnyt?"
And Jonathan, answering his father Saul, said to him, Why is he to be put to death? What has he done?
καὶ ἀπεκρίθη Ἰωναθαν τῷ σαουλ ἵνα τί ἀποθνήσκει τί πεποίηκεν
- 33 Silloin Saul heitti keihään häntä kohti surmataksensa hänet. Niin Joonatan ymmärsi, että hänen isänsä oli päättänyt tappaa Daavidin.
And Saul, pointing his spear at him, made an attempt to give him a wound: from which it was clear to Jonathan that his father's purpose was to put David to death.
καὶ ἐπήρην σαουλ τὸ δόρυ ἐπὶ Ἰωναθαν τοῦ θανατωσαὶ αὐτόν καὶ ἔγνω Ἰωναθαν ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία αὕτη παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ θανατωσαὶ τὸν δαυιδ
- 34 Ja Joonatan nousi pöydästä, vihasta hehkuen, eikä syönyt mitään toisena uudenkuun päivänä, sillä hän oli murheissaan Daavidin tähden, koska hänen isänsä oli häväissyt tätä.
So Jonathan got up from the table, burning with wrath, and took no part in the feast the second day of the month, being full of grief for David because his father had put shame on him.
καὶ ἀνεπήδησεν Ἰωναθαν ἀπὸ τῆς τραπέζης ἐν ὀργῇ θυμοῦ καὶ οὐκ ἔφαγεν ἐν τῇ δευτέρᾳ τοῦ μηνὸς ἄρτον ὅτι ἐθραύσθη ἐπὶ τὸν δαυιδ ὅτι συντετέλεσεν ἐπ' αὐτὸν ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 35 Seuraavana aamuna Joonatan lähti ulos kedolle, niinkuin hän oli sopinut Daavidin kanssa, ja hänellä oli mukanaan pieni poikanen.
Now in the morning, Jonathan went out into the fields at the time he had said to David, and he had a little boy with him.
καὶ ἐγενήθη προῖ καὶ ἐξῆλθεν Ἰωναθαν εἰς ἀγρόν καθὼς ἐτάξατο εἰς τὸ μαρτύριον δαυιδ καὶ παιδάριον μικρὸν μετ' αὐτοῦ
- 36 Ja hän sanoi pojalle: "Juokse noutamaan nuolet, jotka minä ammun". Ja pojan juostessa hän ampui nuolen hänen ylitsensä.
And he said to the boy, Go and get the arrow I let loose from my bow. And while the boy was running, he sent an arrow past him.
καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ δράμε εὐρέ μοι τὰς σχίζας ἐν αἷς ἐγὼ ἀκοντίζω καὶ τὸ παιδάριον ἔδραμε καὶ αὐτὸς ἠκόντιζε τῇ σχίζῃ καὶ παρήγαγεν αὐτήν
- 37 Ja kun poika oli tulemassa siihen paikkaan, missä Joonatanin ampuma nuoli oli, huusi Joonatan pojalle ja sanoi: "Nuoli on edessäsi, sinnempänä".
And when the boy came to the place where the arrow was, Jonathan, crying out after the boy, said, Has it not gone past you?
καὶ ἦλθεν τὸ παιδάριον ἕως τοῦ τόπου τῆς σχίζης οὗ ἠκόντιζεν Ἰωναθαν καὶ ἀνεβόησεν Ἰωναθαν ὀπίσω τοῦ νεανίου καὶ εἶπεν ἐκεῖ ἡ σχίζα ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπέκεινα
- 38 Ja Joonatan huusi vielä pojalle: "Riennä nopeasti, älä seisahtele!" Niin Joonatanin poikanen otti nuolen ja tuli herransa luo.
And Jonathan went on crying out after the boy, Be quick, do not keep waiting about, go quickly. And Jonathan's boy got the arrow and came back to his master.
καὶ ἀνεβόησεν Ἰωναθαν ὀπίσω τοῦ παιδαρίου αὐτοῦ λέγων ταχύνας σπεῦσον καὶ μὴ στήῃ καὶ ἀνέλεξεν τὸ παιδάριον Ἰωναθαν τὰς σχίζας πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ
- 39 Eikä poika tiennyt asiasta mitään; ainoastaan Joonatan ja Daavid tiesivät sen.
But the boy had no idea what was going on; only Jonathan and David had knowledge of it.
καὶ τὸ παιδάριον οὐκ ἔγνω οὐθέν ἄρεξ Ἰωναθαν καὶ δαυιδ ἔγνωσαν τὸ ῥῆμα
- 40 Ja Joonatan antoi aseensa pojalle, joka hänellä oli mukanaan, ja sanoi hänelle: "Mene ja vie nämä kaupunkiin".
And Jonathan gave his bow and arrows to the boy, and said to him, Take these and go back to the town.
καὶ Ἰωναθαν ἔδωκεν τὰ σκεῦη αὐτοῦ ἐπὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ πορεύου εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν
- 41 Ja kun poika oli mennyt, nousi Daavid ylös etelän puolelta; ja hän lankesi kasvoilleen maahan ja kumartui kolme kertaa; ja he suutelivat toisiansa ja itkivät yhdessä; Daavid itki hillittömästi.
And when the boy had gone, David came from his secret place by the hill, and falling to the earth went down on his face three times: and they gave one another a kiss, weeping together, till David's grief was the greater.
καὶ ὡς εἰσῆλθεν τὸ παιδάριον καὶ δαυιδ ἀνέστη ἀπὸ τοῦ ἐργαβ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ τρίς καὶ κατεφύλησεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ ἕως συντελείας μεγάλης
- 42 Ja Joonatan sanoi Daavidille: "Mene rauhassa. Niin on, kuin me molemmat olemme vannoneet Herran nimeen ja sanoneet: 'Herra on todistaja meidän välillämme, minun ja sinun, ja minun jälkeläisteni ja sinun jälkeläistesi välillä iankaikkisesti'.
And Jonathan said to David, Go in peace, for we two have taken an oath, in the name of the Lord, saying, The Lord will be between me and you, and between my seed and your seed for ever.
καὶ εἶπεν Ἰωναθαν πορεύου εἰς εἰρήνην καὶ ὡς ὁμομόκαμεν ἡμεῖς ἀμφοτέροι ἐν ὀνόματι κυρίου λέγοντες κύριος ἔσται μάρτυς ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός μου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου ἕως αἰῶνος
- 1 Ja Daavid tuli pappi Ahimelekin luo Noobiin. Mutta Ahimelek tuli vavisten Daavidia vastaan ja kysyi häneltä: "Miksi sinä tulet yksin, eikä ole ketään sinun kanssasi?"
Then David came to Nob, to Ahimelech the priest: and Ahimelech was full of fear at meeting David, and said to him, Why are you by yourself, having no man with you?
καὶ ἀνέστη δαυιδ καὶ ἀπῆλθεν καὶ Ἰωναθαν εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν

- 2 Daavid vastasi pappi Ahimelekille: "Kuningas on käskenyt minut asialle ja sanoi minulle: 'Älköön kukaan saako tietää mitään siitä asiasta, jolle minä sinut lähetän, ja siitä käskystä, jonka minä olen sinulle antanut'. Ja palvelijat minä olen määrännyt siihen ja siihen paikkaan.
And David said to Ahimelech the priest, The king has given me orders and has said to me, Say nothing to anyone about the business on which I am sending you and the orders I have given you: and a certain place has been fixed to which the young men are to go.
καὶ ἔρχεται δαυὶδ εἰς νομβὰ πρὸς ἀβιμελεχ τὸν ἱερέα καὶ ἐξέστη ἀβιμελεχ τῆ ἀπαντήσῃ αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ τί ὅτι σὺ μόνος καὶ οὐθεὶς μετὰ σοῦ
- 3 Anna nyt minulle, mitä sinulla on, viisi leipää, tahi mitä muuta löytyy."
So now, if you have here five cakes of bread, give them into my hand, or whatever you have.
καὶ εἶπεν δαυὶδ τῷ ἱερεὶ ὁ βασιλεὺς ἐντέταλται μοι ῥῆμα σήμερον καὶ εἶπεν μοι μηδεὶς γνώτω τὸ ῥῆμα περὶ οὗ ἐγὼ ἀποστέλλω σε καὶ ὑπὲρ οὗ ἐντέταλμαι σοὶ καὶ τοῖς παιδαρίοις διαμεμαρτύρημα ἐν τῷ τόπῳ τῷ λεγομένῳ θεοῦ πίστις φελλανὶ ἀλεμωνι
- 4 Pappi vastasi Daavidille ja sanoi: "Tavallista leipää minulla ei ole; ainoastaan pyhää leipää on, jos vain palvelijat ovat karttaneet naisia".
And the priest, answering David, said, I have no common bread here but there is holy bread; if only the young men have kept themselves from women.
καὶ νῦν εἰ εἰσὶν ὑπὸ τὴν χεῖρά σου πέντε ἄρτοι δὸς εἰς χεῖρά μου τὸ εὐρεθὲν
- 5 Daavid vastasi papille ja sanoi hänelle: "Totisesti olivat naiset eristettyinä meistä niinkuin ennenkin, milloin minä olen retkelle lähtenyt; ovatpa palvelijain reputkin aina olleet pyhät, vaikka retki on ollutkin tavallinen retki. Sitä enemmän leipä repuissa nyt pysyy pyhänä."
And David in answer said to the priest, Certainly women have been kept from us; and as has been done before when I have gone out the arms of the young men were made holy, even though it was a common journey; how much more today will their arms be made holy.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς τῷ δαυὶδ καὶ εἶπεν οὐκ εἰσὶν ἄρτοι βέβηλοι ὑπὸ τὴν χεῖρά μου ὅτι ἄλλ' ἢ ἄρτοι ἄγιοι εἰσὶν εἰ πεφυλαγμένα τὰ παιδάριά ἐστιν ἀπὸ γυναικός καὶ φάγεται
- 6 Niin pappi antoi hänelle pyhää leipää; sillä siellä ei ollut muuta leipää kuin näkyleipiä, jotka oli siirretty pois Herran edestä, että sinne samana päivänä, jona ne oli otettu pois, pantaisiin tuoreet leivät.
So the priest gave him the holy bread: there was no other, only the holy bread which had been taken from before the Lord, so that new bread might be put in its place on the day when it was taken away.
καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ἱερεὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἄλλὰ ἀπὸ γυναικός ἀπεσχίμεθα ἐχθὲς καὶ τρίτην ἡμέραν ἐν τῷ ἐξελθεῖν με εἰς ὁδὸν γέγονε πάντα τὰ παιδάρια ἡγνισμένα καὶ αὐτὴ ἡ ὁδὸς βέβηλος διότι ἁγιασθήσεται σήμερον διὰ τὰ σκεύη μου
- 7 Mutta siellä oli sinä päivänä eristettynä Herran edessä eräs Saulin palvelija, nimeltä Doog, edomilainen, Saulin paimenten päämies.
Now a certain man of the servants of Saul was there that day, kept back before the Lord; his name was Doeg, an Edomite, the strongest of Saul's runners.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀβιμελεχ ὁ ἱερεὺς τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ ἄρτος ὅτι ἄλλ' ἢ ἄρτοι τοῦ προσώπου οἱ ἀφηρημένοι ἐκ προσώπου κυρίου παρατεθῆναι ἄρτον θερμὸν ἢ ἡμέρα ἔλαβεν αὐτοῦς
- 8 Ja Daavid kysyi vielä Ahimelekiltä: "Eikö sinulla ole täällä yhtään keihästä tai miekkaa? Sillä minä en ottanut mukaani, en miekkaani enkä muita aseitani, koska kuninkaan asia oli niin kiireellinen."
And David said to Ahimelech, Have you no sword or spear with you here? for I have come without my sword and other arms, because the king's business had to be done quickly.
καὶ ἐκεῖ ἦν ἐν τῶν παιδαρίων τοῦ σαουλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη συνεχόμενος νεσσαραν ἐνόπιον κυρίου καὶ ὄνομα αὐτῷ δωρκ ὁ σύρος νέμων τὰς ἡμίονους σαουλ
- 9 Pappi vastasi: "On, sen filistealaisen Goljatin miekka, jonka sinä surmasit Tammilaaksossa; katso, se on vaippaan käärittynä tuolla kasukan takana. Jos tahdot ottaa itsellesi sen, niin ota; sillä muuta kuin se ei täällä ole." Daavid sanoi: "Ei ole toista sen vertaista; anna se minulle".
And the priest said, The sword of Goliath the Philistine, whom you put to death in the valley of Elah, is here folded in a cloth at the back of the ephod: take that, if you will, for there is no other sword here. And David said, there is no other sword like that; give it to me.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἀβιμελεχ ἰδὲ εἰ ἔστιν ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν χεῖρά σου δόρυ ἢ ῥομφαία ὅτι τὴν ῥομφαίαν μου καὶ τὰ σκεύη οὐκ εἴληφα ἐν τῇ χειρὶ μου ὅτι ἦν τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως κατὰ σπουδῆν
- 10 Sitten Daavid nousi ja pakeni sinä päivänä Saulia ja tuli Aakiin, Gatin kuninkaan, luo.
Then David got up and went in flight that day for fear of Saul, and went to Achish, the king of Gath.
καὶ εἶπεν ὁ ἱερεὺς ἰδοὺ ἡ ῥομφαία γολιαθ τοῦ ἀλλοφύλου ὃν ἐπάταξας ἐν τῇ κοιλάδι ἠλα καὶ αὐτὴ ἐνελημμένη ἐν ἱματίῳ εἰ ταύτην λήμψῃ σεαυτῷ λαβέ ὅτι οὐκ ἔστιν ἕτερα πάρεξ ταύτης ἐνταῦθα καὶ εἶπεν δαυὶδ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ὡσπερ αὐτὴ δὸς μοι αὐτήν
- 11 Mutta Aakiin palvelijat sanoivat hänelle: "Eikö tämä ole Daavid, sen maan kuningas? Eivätkö he karkeloiden virittäneet hänelle tätä laulua: 'Saul voitti tuhat, mutta Daavid kymmentuhatta'?"
And the servants of Achish said to him, Is not this David, the king of the land? did they not make songs about him in their dances, saying, Saul has put to death thousands, and David tens of thousands?
καὶ ἔδωκεν αὐτήν αὐτῷ καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἔφυγεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη ἐκ προσώπου σαουλ καὶ ἦλθεν δαυὶδ πρὸς ἀγχιους βασιλέα γεθ

- 12 Daavid pani mieleensä nämä sanat ja pelkäsi suuresti Aakista, Gatin kuningasta.
And David took these words to heart, fearing Achish, the king of Gath.
 και ειπαν οι παιδες αγχους προς αυτον ουχι ουτος δαυιδ ο βασιλευς της γης ουχι τούτω εξήρχον αι χορευουσαι λέγουσαι επάταξεν σαουλ εν χιλιάσιν αυτου και δαυιδ εν μυριάσιν αυτου
- 13 Niin hän tekeytyi mielipuoleksi heidän silmiensä edessä ja raivosi heidän käsissään ja piirusteli portin oviin ja valutti sylkeä partaansa.
So changing his behaviour before them, he made it seem as if he was off his head, hammering on the doors of the town, and letting the water from his mouth go down his chin.
 και εθετο δαυιδ τα ρήματα εν τη καρδιά αυτου και εφοβήθη σφόδρα απο προσώπου αγχους βασιλέως γεθ
- 14 Silloin Aakis sanoi palvelijoilleen: "Näettehän, että mies on hullu. Miksi toitte hänet minun luokseni?
Then Achish said to his servants, Look! the man is clearly off his head; why have you let him come before me?
 και ηλλοίωσεν το πρόσωπον αυτου ενόπιον αυτου και προσεποιήσατο εν τη ημέρα εκείνη και ετυμπάνιζεν επι ταϊς θύραις της πόλεως και παρεφέρετο εν ταϊς χερσίν αυτου και επιπτεν επι τὰς θύρας της πόλης και τα σιελα αυτου κατέρρει επι τὸν πρόγονα αυτου
- 15 Puuttuuko minulta hulluja, kun toitte tämän hulluttelemaan minun eteeni? Tällainenko saisi tulla minun hoviini?"
Are there not enough unbalanced men about me, that you have let this person come and do such tricks before me? is such a man to come into my house?
 και ειπεν αγχους προς τους παιδας αυτου ιδου ιδετε ανδρα επιλημpton ινα τι εισηγάγετε αυτον προς με
- 1 Niin Daavid lähti sieltä ja pääsi pakoon Adullamin luolaan. Ja kun hänen veljensä ja koko hänen isänsä perhe kuulivat sen, tulivat he sinne hänen luoksensa.
So David went away from there and took cover in a strong place at Adullam; and his brothers and all his father's people, hearing of it, went down to him there.
 και απήλθεν εκείθεν δαυιδ και διεσώθη και ερχεται εις το σπήλαιον το οδωλλαμ και ακούουσιν οι αδελφοι αυτου και ο οίκος του πατρος αυτου και καταβαίνουσιν προς αυτον εκεί
- 2 Ja hänen luoksensa kokoontui kaikenlaista ahdingossa olevaa, velkaantunutta ja katkeroitunutta väkeä, ja hän rupesi heidän päämiehekseen. Näin liittyi häneen noin neljäsataa miestä.
And everyone who was in trouble, and everyone who was in debt, and everyone who was bitter in soul, came together to him, and he became captain over them: about four hundred men were joined to him.
 και συνήγοντο προς αυτον πας εν ανάγκη και πας υπόχρεως και πας κατώδυνος ψυχῆ και ἦν ἐπ' αυτων ηγούμενος και ἦσαν μετ' αυτου ως τετρακόσιοι ανδρες
- 3 Sieltä Daavid meni Mooabin Mispeen. Ja hän sanoi Mooabin kuninkaalle: "Salli minun isäni ja äitini tulla asumaan teidän luoksenne, kunnes saan tietää, mitä Jumala minulle tekee".
And from there David went to Mizpeh in the land of Moab: and he said to the king of Moab, Let my father and mother come and make their living-place with you till it is clear to me what God will do for me.
 και απήλθεν δαυιδ εκείθεν εις μωσσηφα της μωαβ και ειπεν προς βασιλέα μωαβ γινέσθωσαν δη ο πατήρ μου και η μήτηρ μου παρὰ σοί εως οτου γνω τί ποιήσει μοι ο θεός
- 4 Ja hän vei heidät Mooabin kuninkaan eteen; ja he jäivät tämän luo kaikeksi aikaa, minkä Daavid oli vuorilinnassa.
And he took them to the king of Moab and they went on living with him while David was in his safe place.
 και παρεκάλεσεν το πρόσωπον του βασιλέως μωαβ και κατόκουν μετ' αυτου πάσας τὰς ημέρας οντος του δαυιδ εν τη περιοχῆ
- 5 Mutta profeetta Gaad sanoi Daavidille: "Älä jää vuorilinnaan; lähde täältä ja mene Juudan maahan". Niin Daavid lähti ja tuli Jaar-Heretiin.
And the prophet Gad said to David, Do not go on living in this place but go into the land of Judah. Then David went away and came to the woodland of Hereth.
 και ειπεν γαδ ο προφήτης προς δαυιδ μη κάθου εν τη περιοχῆ πορεύου και ἤξεις εις γῆν ιουδα και επορεύθη δαυιδ και ἦλθεν και εκάθισεν εν πόλει σαριχ
- 6 Ja Saul kuuli, että oli saatu vihiä Daavidista ja niistä miehistä, jotka olivat hänen kanssaan; ja Saul istui Gibeassa tamariskipuun alla kummulla, keihäs kädessä, ja kaikki hänen palvelijansa seisoiivat hänen luonaan.
And news was given to Saul that David had been seen, and the men who were with him: now Saul was in Gibeah, seated under the tree in the high place, with his spear in his hand, and all his servants were in their places before him.
 και ηκουσεν σαουλ οτι εγνωσται δαυιδ και οι ανδρες οι μετ' αυτου και σαουλ εκάθητο εν τῷ βουνῷ υπο την ἄρουραν την εν ραμα και το δόρυ εν τη χειρὶ αυτου και πάντες οι παιδες αυτου παρειστῆκεισαν αυτῷ
- 7 Niin Saul sanoi palvelijoilleen, jotka seisoiivat hänen luonaan: "Kuulkaa, benjaminilaiset! Antaako Iisain poika teillekin kaikille pellot ja viinitarhat, ja tekeekö hän teidät kaikki tuhannen- ja sadanpäämiehiksi?
Then Saul said to his servants who were there about him, Give ear now, you Benjamites; will the son of Jesse give to every one of you fields and vine-gardens, will he make you all captains of hundreds and captains of thousands;
 και ειπεν σαουλ προς τους παιδας αυτου τους παρεστηκότας αυτῷ και ειπεν αυτοις ακούσατε δη υιοι βενιαμιν ει ἀληθῶς πασιν ὑμῖν δώσει ο υιός ιεσσαι ἀγροὺς και ἀμπελώνας και πάντας ὑμᾶς τάξι εκατοντάρχους και χιλιάρχους

- 8 Tehän olette kaikki salaliitossa minua vastaan, eikä kukaan ole ilmaissut minulle, että oma poikani on tehnyt liiton Iisain pojan kanssa. Ei kukaan teistä välitä niin paljoa minusta, että olisi ilmaissut sen minulle. Sillä minun poikani on yllyttänyt palvelijani väijymään minua, niinkuin nyt tapahtuu."
 That all of you have made designs against me, and not one of you gave me word when my son made an agreement with the son of Jesse, and not one of you has pity for me or has made my eyes open to the fact that my servant has been moved by my son against me, as at this day?
 ὅτι σύγκεισθε πάντες ἡμεῖς ἐπ' ἐμέ και οὐκ ἔστιν ὁ ἀποκαλύπτων τὸ ὄτιόν μου ἐν τῷ διαθέσθαι τὸν υἱόν μου διαθήκην μετὰ τοῦ υἱοῦ ἰεσσαὶ και οὐκ ἔστιν πονῶν περὶ ἐμοῦ ἐξ ἡμῶν και ἀποκαλύπτων τὸ ὄτιόν μου ὅτι ἐπήγειρεν ὁ υἱός μου τὸν δοῦλόν μου ἐπ' ἐμέ εἰς ἐχθρόν ὡς ἡμέρα αὕτη
- 9 Niin edomilainen Doogeg, joka seisoi siinä Saulin palvelijain kanssa, vastasi ja sanoi: "Minä näin Iisain pojan tulevan Noobiin, Ahimelekin, Ahitubin pojan, luo. Then Doeg, the Edomite, who was by the side of the servants of Saul, in answer said, I saw the son of Jesse coming to Nob, to Ahimelech, the son of Ahitub. και ἀποκρίνεται δωϊκ ὁ σύρος ὁ καθεστηκῶς ἐπὶ τὰς ἡμιόνους σαουλ και εἶπεν ἐώρακα τὸν υἱόν ἰεσσαὶ παραγινόμενον εἰς νομβὰ πρὸς ἀβιμελεχ υἱόν ἀχιτωβ τὸν ἱερέα
- 10 Tämä kysyi hänelle neuvoa Herralta ja evästi hänet ja antoi hänelle filistealaisen Goljatin miekan." And he got directions from the Lord for him, and gave him food, and put in his hand the sword of Goliath the Philistine. και ἡρώτα αὐτῷ διὰ τοῦ θεοῦ και ἐπισιτισμὸν ἔδωκεν αὐτῷ και τὴν ῥομφαίαν γολιαθ τοῦ ἀλλοφύλου ἔδωκεν αὐτῷ
- 11 Silloin kuningas lähetti kutsumaan pappi Ahimelekin, Ahitubin pojan, ja koko hänen isänsä suvun, Noobin papit. Ja he tulivat kaikki kuninkaan luo. Then the king sent for Ahimelech the priest, the son of Ahitub, and for all the men of his father's family who were priests in Nob: and they all came to the king. και ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καλέσαι τὸν ἀβιμελεχ υἱόν ἀχιτωβ και πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν νομβὰ και παρεγένοντο πάντες πρὸς τὸν βασιλέα
- 12 Niin Saul sanoi: "Kuule, Ahitubin poika!" Hän vastasi: "Tässä olen, Herrani". And Saul said, Give ear now, O son of Ahitub. And answering he said, Here I am, my lord. και εἶπεν σαουλ ἄκουε δὴ υἱὲ ἀχιτωβ και εἶπεν ἰδοὺ ἐγὼ λάλει κύριε
- 13 Saul sanoi hänelle: "Miksi te olette salaliitossa minua vastaan, sinä ja Iisain poika, koska sinä olet antanut hänelle leipää ja miekan ja kysynyt hänelle Herralta neuvoa, että hän ryhtyisi väijymään minua, niinkuin nyt tapahtuu?" And Saul said to him, Why have you made designs against me with the son of Jesse, giving him food and a sword and getting directions from the Lord for him, and helping him to take up arms against me, and to be on the watch to make a secret attack on me as he is doing now? και εἶπεν αὐτῷ σαουλ ἴνα τί συνέθου κατ' ἐμοῦ σὺ και ὁ υἱός ἰεσσαὶ δοῦναι σε αὐτῷ ἄρτον και ῥομφαίαν και ἐρωτᾶν αὐτῷ διὰ τοῦ θεοῦ θέσθαι αὐτὸν ἐπ' ἐμέ εἰς ἐχθρόν ὡς ἡμέρα αὕτη
- 14 Ahimelek vastasi kuninkaalle ja sanoi: "Kuka on kaikkien sinun palvelijaisi joukossa niin uskottu kuin Daavid, joka on kuninkaan vävy ja sinun henkivartiotostosi päällikkö ja on korkeassa arvossa sinun hovissasi? Then Ahimelech answering said to the king, Who among all your servants is so true to you as David, who is the king's son-in-law, and is a captain of your armed men, and has a place of honour in your house? και ἀπεκρίθη τῷ βασιλεῖ και εἶπεν και τίς ἐν πᾶσιν τοῖς δοῦλοις σου ὡς δαυιδ πιστὸς και γαμβρὸς τοῦ βασιλέως και ἄρχων παντὸς παραγγέλματός σου και ἐνδοξὸς ἐν τῷ οἴκῳ σου
- 15 Enhän minä nyt ensi kertaa kysynyt hänelle Jumalalta neuvoa. Pois se! Älköön kuningas lukeko mitään viaksi minulle, palvelijalleen, älköönkään kaikelle minun isäni suvulle, sillä palvelijasi ei tietänyt kaikesta tästä vähän vähääkään." Is this the first time I have got directions from God for him? Far be the thought! let the king make no such statement against his servant or my father's family, for your servant has no knowledge, great or small, of this thing. ἢ σήμερον ἤρρημαι ἐρωτᾶν αὐτῷ διὰ τοῦ θεοῦ μηδαμῶς μὴ δότω ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ δοῦλου αὐτοῦ λόγον και ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου ὅτι οὐκ ἦδει ὁ δούλος ὁ σὸς ἐν πᾶσιν τούτοις ῥῆμα μικρὸν ἢ μέγα
- 16 Mutta kuningas sanoi: "Sinun on kuolemalla kuoltava, Ahimelek, sinun ja koko sinun isäsi suvun". And the king said, You will certainly be put to death, Ahimelech, you and all your father's family. και εἶπεν ὁ βασιλεὺς σαουλ θανάτῳ ἀποθανῆ ἀβιμελεχ σὺ και πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου
- 17 Ja kuningas sanoi henkivartijoille, jotka seisivat hänen luonaan: "Käykää tänne ja surmatkaa Herran papit, sillä hekin pitävät Daavidin puolta; ja vaikka tiesivät hänen paenneen, eivätkä he ilmoittaneet sitä minulle". Mutta kuninkaan palvelijat eivät tahtoneet ojentaa kättään lyömään kuoliaaksi Herran pappeja. Then the king said to the runners who were waiting near him, Put the priests of the Lord to death; because they are on David's side, and having knowledge of his flight, did not give me word of it. But the king's servants would not put out their hands to make an attack on the Lord's priests. και εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παρατρέχουσιν τοῖς ἐφεστηκόσιν ἐπ' αὐτὸν προσαγάγετε και θανατοῦτε τοὺς ἱερεῖς τοῦ κυρίου ὅτι ἡ χεὶρ αὐτῶν μετὰ δαυιδ και ὅτι ἔγνωσαν ὅτι φεύγει αὐτός και οὐκ ἔπει κάλυψαν τὸ ὄτιόν μου και οὐκ ἐβουλήθησαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως ἐπενεγκεῖν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἀπαντῆσαι εἰς τοὺς ἱερεῖς κυρίου

- 18 Niin kuningas sanoi Dooegille: "Käy sinä tänne ja lyö papit kuoliaaksi". Ja edomilainen Dooeg astui esiin ja löi papit kuoliaaksi; ja hän tappoi sinä päivänä kahdeksankymmentä viisi pellavakasukkaa kantavaa miestä.
Then the king said to Doeg, You are to put the priests to death. And Doeg the Edomite, turning on the priests and attacking them, put to death that day eighty-five men who took up the ephod.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δοῦκ ἐπιστρέφον σὺ καὶ ἅπαντα εἰς τοὺς ἱερεῖς καὶ ἐπεστράφη δοῦκ ὁ σύρος καὶ ἐθανάτωσεν τοὺς ἱερεῖς κυρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τριακοσίους καὶ πέντε ἄνδρας πάντας αἶροντας εφουδ
- 19 Myös pappiskaupungin Noobin asukkaat hän surmasi miekan terällä, sekä miehet että naiset, sekä lapset että imeväiset; jopa raavaat, aasit ja lampaatkin hän tappoi miekan terällä.
And Nob, the town of the priests, he put to the sword, all the men and women, children and babies at the breast, and oxen and asses and sheep.
καὶ τὴν νομβὰ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων ἐπάταξεν ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπὸ ἀνδρῶς ἕως γουνακῆς ἀπὸ νηπίου ἕως θηλάζοντος καὶ μόσχου καὶ ὄνου καὶ προβάτου
- 20 Ainoastaan yksi Ahimelekin, Ahitubin pojan, poika, nimeltä Ebjatar, pelastui ja pakeni Daavidin luo.
And Abiathar, one of the sons of Ahimelech, the son of Ahitub, got away and went in flight after David;
καὶ διασφύζεται υἱὸς εἷς τῷ ἀβιμελεχ υἱὸς ἀχιτωβ καὶ ὄνομα αὐτῷ ἀβιαθαρ καὶ ἔφυγεν ὀπίσω δαυὶδ
- 21 Ja Ebjatar kertoi Daavidille, että Saul oli tappanut Herran papit.
And gave him the news of how Saul had put to death the Lord's priests.
καὶ ἀπήγγειλεν ἀβιαθαρ τῷ δαυὶδ ὅτι ἐθανάτωσεν σαουλ πάντας τοὺς ἱερεῖς τοῦ κυρίου
- 22 Niin Daavid sanoi Ebjatarille: "Minä ymmärsin jo silloin, että edomilainen Dooeg, kun hän oli siellä, oli ilmaiseva sen Saulille. Minä olen syyppää koko sinun isäsi suvun, joka hengen, kuolemaan.
And David said to Abiathar, I was certain that day, when Doeg the Edomite was there, that he would take the news to Saul: I am responsible for the lives of all your father's family.
καὶ εἶπεν δαυὶδ τῷ ἀβιαθαρ ἤτιδεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτι δοῦκ ὁ σύρος ὅτι ἀπαγγέλλον ἀπαγγελεῖ τῷ σαουλ ἐγὼ εἰμι αἴτιος τῶν ψυχῶν οἴκου τοῦ πατρὸς σου
- 23 Jää minun luokseni, älä pelkää; sillä joka väijyy sinun henkeäsi, se väijyy minun henkeäni. Minun luonani sinä olet turvassa."
Keep here with me and have no fear; for he who has designs on my life has designs on yours: but with me you will be safe.
κάθου μετ' ἐμοῦ μὴ φοβοῦ ὅτι οὐ ἔαν ζητῶ τῇ ψυχῇ μου τόπον ζητήσω καὶ τῇ ψυχῇ σου ὅτι πεφύλαξα σὺ παρ' ἐμοί
- 1 Daavidille ilmoitettiin: "Katso, filistealaiset ovat taistelemassa Kegilaa vastaan ja ryöstävät puimatantereita".
And they sent word to David, saying, The Philistines are fighting against Keilah and taking the grain from the grain-floors.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ λέγοντες ἰδοὺ οἱ ἀλλοφύλοι πολεμοῦσιν ἐν τῇ κεῖλᾳ καὶ αὐτοὶ διαρπάζουσιν καταπατοῦσιν τοὺς ἄλω
- 2 Niin Daavid kysyi Herralta: "Menenkö minä ja lyönkö nämä filistealaiset maahan?" Herra vastasi Daavidille: "Mene, lyö filistealaiset maahan ja pelasta Kegila".
So David, questioning the Lord, said, Am I to go and make an attack on these Philistines? And the Lord said to David, Go and make an attack on the Philistines so that Keilah may be kept from falling into their hands.
καὶ ἐπηρώτησεν δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου λέγων εἰ πορευθῶ καὶ πατάξω τοὺς ἀλλοφύλους τούτους καὶ εἶπεν κύριος πορευέου καὶ πατάξεις ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις τούτοις καὶ σώσεις τὴν κεῖλᾳ
- 3 Mutta Daavidin miehet sanoivat hänelle: "Mehän elämme pelossa jo täällä Juudassa. Menisimmekö vielä Kegilaan filistealaisten taistelurivejä vastaan?"
And David's men said to him, Even here in Judah we are full of fear: how much more then if we go to Keilah against the armies of the Philistines?
καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες τοῦ δαυὶδ πρὸς αὐτόν ἰδοὺ ἡμεῖς ἐνταῦθα ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φοβούμεθα καὶ πῶς ἔσται ἐὰν πορευθῶμεν εἰς κεῖλᾳ εἰς τὰ σκῦλα τῶν ἀλλοφύλων εἰσπορευσόμεθα
- 4 Niin Daavid kysyi taas Herralta, ja Herra vastasi hänelle ja sanoi: "Nouse ja mene alas Kegilaan; sillä minä annan filistealaiset sinun käsiisi".
Then David put the question to the Lord again, and the Lord answering said, Up! go down to Keilah; for I will give the Philistines into your hands.
καὶ προσέθετο δαυὶδ ἐρωτήσαι ἐτι διὰ τοῦ κυρίου καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ κύριος καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν ἀνάστηθι καὶ κατέβηθι εἰς κεῖλᾳ ὅτι ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀλλοφύλους εἰς χεῖράς σου
- 5 Ja Daavid meni miehinensä Kegilaan ja ryhtyi taisteluun filistealaisia vastaan ja kuljetti heidän karjansa pois ja tuotti heille suuren tappion. Näin Daavid pelasti Kegilan asukkaat.
So David and his men went to Keilah, and had a fight with the Philistines, and took away their cattle, and put them to the sword with great destruction. So David was the saviour of the people of Keilah.
καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς κεῖλᾳ καὶ ἐπολέμησεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγεν τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς πληγὴν μεγάλην καὶ ἔσωσεν δαυὶδ τοὺς κατοικοῦντας κεῖλᾳ
- 6 Ja kun Ebjatar, Ahimelekin poika, pakeni Daavidin luo Kegilaan, seurasi kasukka hänen mukanaan.
Now when Abiathar, the son of Ahimelech, went in flight to David, he came down to Keilah with the ephod in his hand.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φυγεῖν ἀβιαθαρ υἱὸν ἀβιμελεχ πρὸς δαυὶδ καὶ αὐτὸς μετὰ δαυὶδ εἰς κεῖλᾳ κατέβη ἔχων εφουδ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ

- 7 Saulille ilmoitettiin, että Daavid oli mennyt Kegilaan. Niin Saul sanoi: "Jumala on jättänyt hänet minun käsiini, sillä hän on itse sulkenut itsensä sisälle, kun on mennyt kaupunkiin, jossa on ovet ja salvat".
And news was given to Saul that David had come to Keilah. And Saul said, Now God has given him into my hands; for by going into a walled town with locked doors, he has let himself be shut in.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαουλ ὅτι ἦκει δαυὶδ εἰς κεῖλα καὶ εἶπεν σαουλ πέπρακεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς χεῖράς μου ὅτι ἀποκέκλεισται εἰσελθὼν εἰς πόλιν θυρῶν καὶ μοχλῶν
- 8 Sitten Saul kuulutti kaiken kansan sotaan, menemään alas Kegilaan, piirtämään Daavidia ja hänen miehiänsä.
And Saul sent for all the people to come to the fight, and go down to Keilah to make an attack on David and his men.
καὶ παρήγγειλεν σαουλ παντὶ τῷ λαῷ εἰς πόλεμον καταβαίνειν εἰς κεῖλα συνέχειν τὸν δαυὶδ καὶ τοὺς ἀνδράς αὐτοῦ
- 9 Kun Daavid sai tietää, että Saul hankki hänelle tuhoa, sanoi hän pappi Ebjatarille: "Tuo tänne kasukka".
And it was clear to David that Saul had evil designs against him, and he said to Abiathar the priest, Come here with the ephod.
καὶ ἔγνω δαυὶδ ὅτι οὐ παρασιωπᾷ σαουλ περὶ αὐτοῦ τὴν κακίαν καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς αβιαθαρ τὸν ἱερέα προσάγαγε τὸ εφουδ κυρίου
- 10 Ja Daavid sanoi: "Herra, Israelin Jumala! Sinun palvelijasi on kuullut, että Saul aikoo tulla Kegilaan hävittämään kaupungin minun tähteni.
Then David said, O Lord, the God of Israel, news has been given to your servant that it is Saul's purpose to come to Keilah and send destruction on the town because of me.
καὶ εἶπεν δαυὶδ κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀκούων ἀκήκοεν ὁ δοῦλός σου ὅτι ζητεῖ σαουλ ἔλθειν ἐπὶ κεῖλα διαφθεῖραι τὴν πόλιν δι' ἐμέ
- 11 Luovuttavatko Kegilan miehet minut hänen käsiinsä? Tuleeko Saul, niinkuin palvelijasi on kuullut? Herra, Israelin Jumala, ilmoita se palvelijallesi." Herra vastasi: "Tulee".
And now, is it true, as they have said to me, that Saul is coming? O Lord, the God of Israel, give ear to your servant, and say if these things are so. And the Lord said, He is coming down.
εἰ ἀποκλεισθήσεται καὶ νῦν εἰ καταβήσεται σαουλ καθὼς ἠκούσεν ὁ δοῦλός σου κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπάγγειλον τῷ δούλῳ σου καὶ εἶπεν κύριος ἀποκλεισθήσεται
- 13 Niin Daavid nousi miehinensä, joita oli noin kuusisataa miestä, ja he lähtivät Kegilasta ja kuljeskelivat paikasta toiseen. Mutta kun Saulille kerrottiin, että Daavid oli päässyt pakoon Kegilasta, luopui hän retkestänsä.
Then David and his men, about six hundred of them, went out of Keilah, and got away wherever they were able to go. And Saul, hearing that David had got away from Keilah, did not go there.
καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ὡς τετρακόσιοι καὶ ἐξῆλθον ἐκ κεῖλα καὶ ἐπορεύοντο οὗ ἂν ἐπορεύθησαν καὶ τῷ σαουλ ἀπηγγέλη ὅτι διασέσεται δαυὶδ ἐκ κεῖλα καὶ ἀνῆκεν τοῦ ἐξελεῖν θεῖν
- 14 Ja Daavid oleskeli erämaassa vuorten huipuilla; hän oleskeli Siifin erämaan vuoristossa. Ja Saul etsi häntä kaiken aikaa, mutta Jumala ei antanut häntä tämän käsiin.
And David kept in the waste land, in safe places, waiting in the hill-country in the waste land of Ziph. And Saul was searching for him every day, but God did not give him up into his hands.
καὶ ἐκάθισεν δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν μασερεμ ἐν τοῖς στενοῖς καὶ ἐκάθητο ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῷ ὄρει ζιφ ἐν τῇ γῆ τῇ ἀχμῶδει καὶ ἐζητεῖ αὐτὸν σαουλ πάσας τὰς ἡμέρας καὶ οὐ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ
- 15 Daavid huomasi, että Saul oli lähtenyt väijymään hänen henkeänsä, ja Daavid oli Hooreksessa, Siifin erämaassa.
And David was full of fear, in the knowledge that Saul had come out to take his life; and David was in the waste land of Ziph, in Horesh.
καὶ εἶδεν δαυὶδ ὅτι ἐξέρχεται σαουλ τοῦ ζητεῖν τὸν δαυὶδ καὶ δαυὶδ ἐν τῷ ὄρει τῷ ἀχμῶδει ἐν τῇ καινῇ ζιφ
- 16 Silloin Saulin poika Joonatan nousi ja meni Daavidin luo Hoorekseen ja rohkaisi häntä Jumalassa.
And Saul's son Jonathan went to David in Horesh, and made his hands strong in God;
καὶ ἀνέστη ἰωναθαν υἱὸς σαουλ καὶ ἐπορεύθη πρὸς δαυὶδ εἰς καινὴν καὶ ἐκραταίωσεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν κυρίῳ
- 17 Hän sanoi hänelle: "Älä pelkää; sillä minun isäni Saulin käsi ei ole tapaava sinua, vaan sinusta tulee Israelin kuningas, ja minä tulen olemaan lähinnä sinua. Myös minun isäni Saul tietää kyllä sen."
And said to him, Have no fear, for Saul my father will not get you into his power; and you will be king of Israel, and I will be by your side, and my father Saul is certain of this.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν μη φοβοῦ ὅτι οὐ μὴ εὔρη σε ἡ χεὶρ σαουλ τοῦ πατρὸς μου καὶ σὺ βασιλεύσεις ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐγὼ ἔσομαι σοι εἰς δεύτερον καὶ σαουλ ὁ πατὴρ μου οἶδεν οὕτως
- 18 Sitten he molemmat tekivät liiton Herran edessä. Ja Daavid jäi Hoorekseen, mutta Joonatan palasi kotiinsa.
And the two of them made an agreement before the Lord: and David went on living in Horesh, and Jonathan went back to his house.
καὶ διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐκάθητο δαυὶδ ἐν καινῇ καὶ ἰωναθαν ἀπῆλθεν εἰς οἶκον αὐτοῦ
- 19 Mutta siifiläisiä meni Saulin luo Giberaan, ja he sanoivat: "Daavid piileksii meillä päin, vuorten huipuilla Hooreksessa, Gibeat-Hakilassa, joka on kallioerämaasta etelään.
Then the Ziphites came up to Gibeah to see Saul, and said, Is not David living secretly among us in the strong places in Horesh, in the hill of Hachilah to the south of the waste land?
καὶ ἀνέβησαν οἱ ζιφᾶιτοι ἐκ τῆς ἀχμῶδου πρὸς σαουλ ἐπὶ τὸν βουνὸν λέγοντες οὐκ ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν ἐν μεσσαρα ἐν τοῖς στενοῖς ἐν τῇ καινῇ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ ἐγελα τοῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ ὕψιστου

- 20 Niin tule nyt sinne, kuningas, milloin vain haluat tulla; me kyllä luovutamme hänet kuninkaan käsiin."
So now, O king, have your soul's desire and come down, and we, for our part, will give him up into the king's hands.
καὶ νῦν πᾶν τὸ πρὸς ψυχὴν τοῦ βασιλέως εἰς κατάβασιν καταβαινέτω πρὸς ἡμᾶς κεκλείκασιν αὐτὸν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως
- 21 Saul sanoi: "Herra siunatkoon teitä, kun te säälitte minua.
And Saul said, The Lord's blessing will be yours, for you have had pity on me.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαουλ εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ ὅτι ἐπονέσατε περὶ ἐμοῦ
- 22 Menkää, pitäkää häntä vielä silmällä, tiedustelkaa ja katsokaa, missä paikassa hänen jalkansa liikkuu ja kuka hänet on siellä nähnyt; sillä minulle on sanottu, että hän on hyvin kavala.
Go now, and take more steps, and see where he is living: for they say that he is expert in deceit.
πορεύθητε δὴ καὶ ἐτοιμάσατε ἐτι καὶ γινώτε τὸν τόπον αὐτοῦ οὗ ἔσται ὁ ποὺς αὐτοῦ ἐν τάχει ἐκεῖ οὗ εἶπατε μήποτε πανουργεῖσθαι
- 23 Katsokaa ja tiedustelkaa kaikki piilopaikat, joihin hän voi piiloutua. Palatkaa sitten minun luokseni ja tuokaa varmat tiedot, niin minä lähden teidän kanssanne. Ja jos hän on tässä maassa, niin minä etsin hänet kaikkien Juudan sukujen seasta."
So take care to get knowledge of all the secret places where he is taking cover, and be certain to come back to me, and I will go with you: and without doubt, if he is anywhere in the land, I will get him, among all the families of Judah.
καὶ ἴδετε καὶ γινώτε καὶ πορευσόμεθα μεθ' ὑμῶν καὶ ἔσται εἰ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐξερευνήσω αὐτὸν ἐν πάσαις χιλιάσιν ἰουδα
- 24 Ja he nousivat ja menivät Siifiin Saulin edellä. Mutta Daavid miehineen oli Maaonin erämaassa, aromaassa, kallioerämaasta etelään.
And they went back and came to Ziph before Saul: but David and his men were in the waste land of Maon, in the dry land south of the waste land.
καὶ ἀνέστησαν οἱ ζιφαῖοι καὶ ἐπορεύθησαν ἔμπροσθεν σαουλ καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆ μααν καθ' ἐσπέραν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἰεσσαίμου
- 25 Kun Saul miehineen meni etsimään Daavidia, ilmoitettiin se tälle, ja hän laskeutui eräälle kalliolle ja jäi Maaonin erämaahan. Kun Saul kuuli sen, lähti hän ajamaan Daavidia takaa Maaonin erämaahan.
And Saul and his men went in search of him. And David had word of it, so he came down to the rock in the waste land of Maon. And Saul, hearing of this, went after David into the waste land of Maon.
καὶ ἐπορεύθη σαουλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ζητεῖν αὐτόν καὶ ἀπήγγειλαν τῷ δαυὶδ καὶ κατέβη εἰς τὴν πέτραν τὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ μααν καὶ ἤκουσεν σαουλ καὶ κατεδίωξεν ὀπίσω δαυὶδ εἰς τὴν ἔρημον μααν
- 26 Ja Saul kulki vuoren toista puolta ja Daavid miehineen vuoren toista puolta. Ja kun Daavid riensi pakoon Saulin tieltä ja Saul miehinensä oli kiertämässä Daavidia ja hänen miehiänsä, ottaaksensa heidät kiinni,
And Saul and his men went on one side of the mountain, and David and his men went on the other: and David's purpose was to get away as quickly as possible, for fear of Saul; for Saul and his men were making a circle round David and his men in order to take them.
καὶ πορεύονται σαουλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τούτου καὶ ἦν δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τούτου καὶ ἦν δαυὶδ σκεπαζόμενος πορεύεσθαι ἀπὸ προσώπου σαουλ καὶ σαουλ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρενέβαλον ἐπὶ δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ συλλαβεῖν αὐτούς
- 27 tuli sanansaattaja Saulin luo ja sanoi: "Tule kiiruusti, sillä filistealaiset ovat hyökänneet maahan".
But a man came to Saul saying, Be quick and come; for the Philistines have made an attack on the land.
καὶ ἄγγελος πρὸς σαουλ ἦλθεν λέγων σπεῦδε καὶ δεῦρο ὅτι ἐπέθεντο οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ τὴν γῆν
- 28 Silloin Saul lakkasi ajamasta takaa Daavidia ja lähti filistealaisia vastaan. Siitä se paikka sai nimekseen Mahlekokkallio.
So turning back from going after David, Saul went against the Philistines: so that place was named Sela-hammah-lekoth.
καὶ ἀνέστρεψεν σαουλ μὴ καταδιώκειν ὀπίσω δαυὶδ καὶ ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν τῶν ἀλλοφύλων διὰ τοῦτο ἐπεκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος πέτρα ἢ μερισθεῖσα
- 1 Mutta Daavid lähti sieltä ja oleskeli Een-Gedin vuorten huipuilla.
23:29\And from there, David went up and took cover in the safe place of En-gedi.
καὶ ἀνέβη δαυὶδ ἐκεῖθεν καὶ ἐκάθισεν ἐν τοῖς στενοῖς εγγαδδι
- 2 Ja kun Saul palasi ajamasta filistealaisia takaa, ilmoitettiin hänelle: "Katso, Daavid on Een-Gedin erämaassa".
24:1\Now when Saul came back from fighting the Philistines, news was given him that David was in the waste land of En-gedi.
καὶ ἐγενήθη ὡς ἀνέστρεψεν σαουλ ἀπὸ ὀπισθεν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἀπήγγελε αὐτῷ λεγόντων ὅτι δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ εγγαδδι
- 3 Niin Saul otti kolmetuhatta valiomiestä koko Israelista ja meni etsimään Daavidia ja hänen miehiään Kauriskallioiden itäpuolelta.
24:2\Then Saul took three thousand of the best men out of all Israel, and went in search of David and his men on the rocks of the mountain goats.
καὶ ἔλαβεν μεθ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκλεκτοὺς ἐκ παντὸς ἰσραὴλ καὶ ἐπορεύθη ζητεῖν τὸν δαυὶδ καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον σαδαιερ

- 4 Ja kun hän tuli tien varrella oleville karjatarhoille, oli siellä luola; ja Saul meni luolaan tarpeelleen. Mutta Daavid ja hänen miehensä istuivat luolan perällä.
\\24:3\\And on the way he came to a place where sheep were kept, where there was a hollow in the rock; and Saul went in for a private purpose. Now David and his men were in the deepest part of the hollow.
καὶ ἦλθεν εἰς τὰς ἀγέλας τῶν ποιμνίων τὰς ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ ἦν ἐκεῖ σπήλαιον καὶ σαουλ εἰσῆλθεν παρασκευάσασθαι καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐσώτερον τοῦ σπηλαίου ἐκάθηντο
- 5 Niin Daavidin miehet sanoivat hänelle: "Katso, tämä on se päivä, josta Herra on sanonut sinulle: 'Minä annan vihamieheni sinun käsiisi, tehdäkseeni hänelle, mitä hyväksi näet' ". Ja Daavid nousi ja leikkasi salaa kappaleen Saulin viitan liepeestä.
\\24:4\\And David's men said to him, Now is the time when the Lord says to you, I will give up your hater into your hands to do with him whatever seems good to you. Then David, getting up, took the skirt of Saul's robe in his hand, cutting off the end of it without his knowledge.
καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες δαυὶδ πρὸς αὐτόν ἰδοὺ ἡ ἡμέρα αὕτη ἦν εἶπεν κύριος πρὸς σέ παραδοῦναι τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ ποιήσεις αὐτῷ ὡς ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀφείλεν τὸ πτερυγίον τῆς διπλοῖδος τῆς σαουλ λαθραίως
- 6 Mutta sen jälkeen Daavidin omatunto soimasi häntä siitä, että hän oli leikannut Saulin viitan lievettä.
\\24:5\\And later, David was full of regret for cutting off Saul's skirt.
καὶ ἐγενήθη μετὰ ταῦτα καὶ ἐπάταξεν καρδία δαυὶδ αὐτόν ὅτι ἀφείλεν τὸ πτερυγίον τῆς διπλοῖδος αὐτοῦ
- 7 Ja hän sanoi miehillensä: "Pois se! Herra varjeltiin minua tekemästä sitä herralleni, Herran voidellulle, että satuttaisin käteni häneen; sillä hän on Herran voideltu".
\\24:6\\And David said to his men, Before the Lord, never let it be said that my hand was lifted up against my lord, the man of the Lord's selection, for the Lord's holy oil has been put on him.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ μηδαμῶς μοι παρὰ κυρίου εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μου τῷ χριστῷ κυρίου ἐπενέγκαι χεῖρά μου ἐπ' αὐτόν ὅτι χριστὸς κυρίου ἐστὶν οὗτος
- 8 Ja Daavid kovisti miehiänsä eikä sallinut heidän hyökätä Saulin kimppuun. Niin Saul nousi luolasta ja meni matkaansa.
\\24:7\\So with these words David kept his servants back, and did not let them make an attack on Saul. And Saul got up and went on his way.
καὶ ἐπεισεν δαυὶδ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ἐν λόγοις καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀναστάντας θανατώσαι τὸν σαουλ καὶ ἀνέστη σαουλ καὶ κατέβη εἰς τὴν ὁδόν
- 9 Senjälkeen Daavid myös nousi, lähti luolasta ja huusi Saulin jälkeen: "Minun herrani, kuningas!" Kun Saul katsahti taaksensa, kumartui Daavid kasvoilleen maahan ja osoitti kunnioitusta.
\\24:8\\And after that David came out of the hollow rock, and crying after Saul said, My lord the king. And when Saul gave a look back, David went down on his face and gave him honour.
καὶ ἀνέστη δαυὶδ ὅπισω αὐτοῦ ἐκ τοῦ σπηλαίου καὶ ἐβόησεν δαυὶδ ὅπισω σαουλ λέγων κύριε βασιλεῦ καὶ ἐπέβλεψεν σαουλ εἰς τὰ ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἔκυψεν δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ
- 10 Ja Daavid sanoi Saulille: "Miksi sinä kuuntelet ihmisten puhetta, jotka sanovat: 'Daavid hankkii sinulle onnettomuutta'?"
\\24:9\\And David said to Saul, Why do you give any attention to those who say that it is my desire to do you wrong?
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς σαουλ ἴνα τί ἀκούεις τῶν λόγων τοῦ λαοῦ λεγόντων ἰδοὺ δαυὶδ ζητεῖ τὴν ψυχὴν σου
- 11 Katso, näethän nyt omin silmin, kuinka Herra tänä päivänä antoi sinut minun käsiini luolassa, mutta minä säästin sinut, vaikka minua neuvottiin tappamaan sinut; sillä minä ajattelin: 'Minä en satuta kättäni herraani; sillä hän on Herran voideltu'.
\\24:10\\Look! you have seen today how the Lord gave you up into my hands even now in the hollow of the rocks: and some would have had me put you to death, but I had pity on you: for I said, Never will my hand be lifted up against my lord, who has been marked with the holy oil.
ἰδοὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὕτῃ ἐοράκασι οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὡς παρέδωκέν σε κύριος σήμερον εἰς χεῖρά μου ἐν τῷ σπηλαίῳ καὶ οὐκ ἠβουλήθη ἀποκτεῖναι σε καὶ ἐφείσαμαι σου καὶ εἶπα οὐκ ἐποίησα χεῖρά μου ἐπὶ κύριόν μου ὅτι χριστὸς κυρίου οὗτός ἐστιν
- 12 Katso itse, isäni, katso tätä viittasi liepeen kappaletta, joka on minun kädessäni. Kun minä leikkasin sen sinun viittasi liepeestä enkä sinua tappanut, niin ymmärrä siitä ja näe, ettei minulla ole tekeillä mitään pahaa tai rikollista ja etten minä ole sinua vastaan rikkonut, vaikka sinä vainoat minua ottaaksesi minulta hengen.
\\24:11\\And see, my father, see the skirt of your robe in my hand: for the fact that I took off the skirt of your robe and did not put you to death is witness that I have no evil purpose, and I have done you no wrong, though you are waiting for my life to take it.
καὶ ἰδοὺ τὸ πτερυγίον τῆς διπλοῖδος σου ἐν τῇ χειρὶ μου ἐγὼ ἀφῆρηκα τὸ πτερυγίον καὶ οὐκ ἀπέκτακά σε καὶ γινῶθι καὶ ἰδὲ σήμερον ὅτι οὐκ ἔστιν κακία ἐν τῇ χειρὶ μου οὐδὲ ἀσέβεια καὶ ἀθέτησις καὶ οὐχ ἡμάρτηκα εἰς σέ καὶ σὺ δεσμεύεις τὴν ψυχὴν μου λαβεῖν αὐτήν
- 13 Herra tuomitkoon meidän välillämme, minun ja sinun, ja Herra kostakoon sinulle minun puolestani, mutta minun käteni ei sinuun satu.
\\24:12\\May the Lord be judge between me and you, and may the Lord give me my rights against you, but my hand will never be lifted up against you.
δικάσαι κύριος ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἐκδικήσαι με κύριος ἐκ σοῦ καὶ ἡ χεῖρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σοί
- 14 On, niinkuin vanha sananlasku sanoo: 'Jumalattomuus tulee jumalattomista'; mutta minun käteni ei sinuun satu.
\\24:13\\There is an old saying, From the evil-doer comes evil: but my hand will never be lifted up against you.
καθὼς λέγεται ἡ παραβολὴ ἡ ἀρχαία ἐξ ἀνόμων ἐξελεύσεται πλημμέλεια καὶ ἡ χεῖρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σέ

- 15 Kenen jälkeen Israelin kuningas on lähtenyt? Ketä sinä ajat takaa? Koiranraatoa, yhtä kirppua!
 \24:14\After whom has the king of Israel come out? for whom are you searching? for a dead dog, an insect.
 και νῦν ὀπίσω τίνος σὺ ἐκπορεύῃ βασιλεὺ ἰσραηλ ὀπίσω τίνος καταδιώκεις σὺ ὀπίσω κυνὸς τεθνηκότος και ὀπίσω ψύλλου ἐνός
- 16 Herra olkoon tuomari ja tuomitkoon meidän välillämme, minun ja sinun; hän näykköön ja ajakoon minun asiani ja auttakoon minut sinun käsistäsi oikeuteeni."
 \24:15\So let the Lord be judge, and give a decision between me and you, and see and give support to my cause, and keep me from falling into your hands.
 γένοιτο κύριος εἰς κριτὴν και δικαστὴν ἀνὰ μέσον ἐμοῦ και ἀνὰ μέσον σοῦ ἴδιο κύριος και κρίναι τὴν κρίσιν μου και δικάσαι μοι ἐκ χειρὸς σου
- 17 Kun Daavid oli päättänyt tämän puheensa Saulille, sanoi Saul: "Eikö se ole sinun äänesi, poikani Daavid?" Ja Saul korotti äänensä ja itki.
 \24:16\Now when David had said these words to Saul, Saul said, Is this your voice, David, my son? And Saul was overcome with weeping.
 και ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν δαυιδ τὰ ῥήματα ταῦτα λαλῶν πρὸς σαουλ και εἶπεν σαουλ ἡ φωνὴ σου αὕτη τέκνον δαυιδ και ἤρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ σαουλ και ἐκλαυσεν
- 18 Ja hän sanoi Daavidille: "Sinä olet minua vanhurskaampi, sillä sinä olet tehnyt minulle hyvää, vaikka minä olen tehnyt sinulle pahaa.
 \24:17\And he said to David, You are right and I am wrong: for you have given me back good, but I have given you evil.
 και εἶπεν σαουλ πρὸς δαυιδ δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ ὅτι σὺ ἀνταπέδωκάς μοι ἀγαθὰ ἐγὼ δὲ ἀνταπέδωκά σοι κακά
- 19 Sinä olet tänä päivänä osoittanut hyvyyttäsi minua kohtaan, kun et tappanut minua, vaikka Herra oli antanut minut sinun käsiisi.
 \24:18\And you have made clear to me how good you have been to me today: because, when the Lord gave me up into your hands, you did not put me to death.
 και σὺ ἀπήγγειλός μοι σήμερον ἃ ἐποίησάς μοι ἀγαθὰ ὡς ἀπέκλεισέν με κύριος σήμερον εἰς χειρὰς σου και οὐκ ἀπέκτεινός με
- 20 Sillä kun joku kohtaa vihollisensa, päästäkö hän hänet menemään rauhassa? Herra palkitkoon sinulle runsaasti sen, mitä olet tänä päivänä tehnyt minulle.
 \24:19\If a man comes across his hater, will he let him get away safe? so may you be rewarded by the Lord for what you have done for me today.
 και ὅτι εἰ εὐροιστὸς τις τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐν θλίψει και ἐκπέμψαι αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ και κύριος ἀνταποτεῖσει αὐτῷ ἀγαθὰ καθὼς πεποίηκας σήμερον
- 21 Ja katso, nyt minä tiedän, että sinä tulet kuninkaaksi ja että Israelin kuninguus on pysyvä sinun kädessäsi.
 \24:20\And now I am certain that you will be king, and that the kingdom of Israel will be made strong under your authority.
 και νῦν ἰδοὺ ἐγὼ γινώσκω ὅτι βασιλεύων βασιλεύσεις και στησεται ἐν χειρὶν σου βασιλεία ἰσραηλ
- 22 Niin vanno nyt minulle Herran kautta, ettet hukuta minun jälkeläisiäni etkä hävitä minun nimeäni isäni suvusta."
 \24:21\So give me your oath by the Lord, that you will not put an end to my seed after me or let my name be cut off from my father's family.
 και νῦν ὁμοσόν μοι ἐν κυρίῳ ὅτι οὐκ ἐξολεθρεύσεις τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου και οὐκ ἀφανιεῖς τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου
- 23 Ja Daavid vannoi Saulille. Sitten Saul meni kotiinsa; mutta Daavid ja hänen miehensä nousivat vuorilinnaan.
 \24:22\And David gave Saul his oath. And Saul went back to his house; but David and his men went up to their safe place.
 και ὄμωσεν δαυιδ τῷ σαουλ και ἀπῆλθεν σαουλ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ και δαυιδ και οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς τὴν μεσσαρα στενὴν
- 1 Ja Samuel kuoli, ja koko Israel kokoontui pitämään hänen valittajaisiaan, ja he hautasivat hänet hänen kotipaikkaansa Raamaan. Ja Daavid nousi ja meni Paaranin erämaahan.
 And death came to Samuel; and all Israel came together, weeping for him, and put his body in its resting-place in his house at Ramah. Then David went down to the waste land of Maon.
 και ἀπέθανεν σαμουηλ και συναθροίζονται πᾶς ἰσραηλ και κόπτονται αὐτὸν και θάπτουσιν αὐτὸν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ἐν αρμαθαμ και ἀνέστη δαυιδ και κατέβη εἰς τὴν ἐρημον μααν
- 2 Ja Maaonissa oli mies, jolla oli karjaloutensa Karmelissa, ja se mies oli hyvin rikas: hänellä oli kolmetuhatta lammasta ja tuhat vuohta. Ja hän oli keritsemässä lampaitansa Karmelissa.
 Now there was a man in Maon whose business was in Carmel; he was a great man and had three thousand sheep and a thousand goats: and he was cutting the wool of his sheep in Carmel.
 και ἦν ἄνθρωπος ἐν τῇ μααν και τὰ ποίμνια αὐτοῦ ἐν τῷ καρμήλῳ και ὁ ἄνθρωπος μέγας σφόδρα και τούτῳ ποίμνια τρισχίλια και αἶγες χίλια και ἐγενήθη ἐν τῷ κείρειν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἐν τῷ κ αρμήλῳ
- 3 Miehen nimi oli Naabal, ja hänen vaimonsa nimi oli Abigail. Vaimo oli hyvin ymmärtäväinen ja vartaloltaan kaunis, mutta mies oli tyly ja menoissaan raaka; hän oli kaalebilainen.
 Now this man was named Nabal, and his wife's name was Abigail: she was a woman of good sense and pleasing looks: but the man was cruel and evil in his ways; he was of the family of Caleb.
 και ὄνομα τῷ ἀνθρώπῳ ναβαλ και ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἀβιγαια και ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἀγαθὴ συνέσει και καλὴ τῷ εἶδει σφόδρα και ὁ ἄνθρωπος σκληρὸς και πονηρὸς ἐν ἐπιτηδεύμασιν και ὁ ἄνθρωπος κωνικός
- 4 Ja kun Daavid kuuli erämaassa, että Naabal keritsi lampaitansa,
 And David had word in the waste land that Nabal was cutting the wool of his sheep.
 και ἤκουσεν δαυιδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι κείρει ναβαλ ὁ καρμήλιος τὸ ποίμνιον αὐτοῦ

- 5 lähetti hän sinne kymmenen nuorta miestä, ja Daavid sanoi nuorille miehille: "Menkää Karmeliin, ja kun tulette Naabalin luo, niin tervehtikää häntä minun nimessäni
And David sent ten young men, and said to them, Go up to Carmel and go to Nabal, and say kind words to him in my name;
και δαυιδ ἀπέστειλεν δέκα παιδάρια και εἶπεν τοῖς παιδαρίοις ἀνάβητε εἰς κάρμηλον και ἀπέλθατε πρὸς ναβαλ και ἐρωτήσατε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου εἰς εἰρήνην
- 6 ja sanokaa sille eläjälle: 'Sinä elät rauhassa; rauhassa elää myös sinun perheesi ja kaikki, mitä sinulla on.
And say this to my brother, May all be well for you: peace be to you and your house and all you have.
και ἐρεῖτε τάδε εἰς ὥρας και σὺ υγιαίνων και ὁ οἶκός σου και πάντα τὰ σὰ υγιαίνοντα
- 7 Minä olen nyt kuullut, että sinulla on lammasten keritsiäiset. Sinun paimenesi ovat olleet meidän läheisyydessämme; me emme ole heitä loukanneet, eikä heiltä ole mitään hävinnyt koko sinä aikana, minkä ovat olleet Karmelissa.
I have had word that you have wool-cutters: now the keepers of your sheep have been with us, and we have done them no evil, and taken nothing of theirs while they were in Carmel.
και νῦν ἰδοὺ ἀκήκοα ὅτι κείρουσίν σοι νῦν οἱ ποιμένες σου οἱ ἦσαν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ και οὐκ ἀπεκώλυσαμεν αὐτοὺς και οὐκ ἐνετειλάμεθα αὐτοῖς οὐθὲν πάσας τὰς ἡμέρας ὄντων αὐτῶν ἐν καρμῆλῳ
- 8 Kysy nuorilta miehiltäsi, niin he sanovat sen sinulle. Saakoot siis nämä miehet armon sinun silmiesi edessä, sillä mehän olemme tulleet juhlapäivänä. Anna sentähden palvelijoillesi ja pojallesi Daavidille sitä, mitä sinulla on käsillä."
If your young men are questioned they will say the same thing. So now, let my young men have grace in your eyes, for we are come at a good time; please give anything you may have by you to your servants and to your son David.
ἐρώτησον τὰ παιδάρια σου και ἀπαγγελοῦσίν σοι και εὐρέτωσαν τὰ παιδάρια χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ὅτι ἐφ' ἡμέραν ἀγαθὴν ἤκομεν δὸς δὴ ὃ ἐὰν εὕρη ἡ χεὶρ σου τῷ υἱῷ σου τῷ δαυιδ
- 9 Kun Daavidin miehet tulivat sinne, puhuivat he Daavidin nimessä Naabalille tämän kaiken ja jäivät hiljaa odottamaan.
And when David's young men came, they said all this to Nabal, in David's name, and said nothing more.
και ἔρχονται τὰ παιδάρια και λαλοῦσιν τοὺς λόγους τούτους πρὸς ναβαλ κατὰ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῷ ὀνόματι δαυιδ και ἀνεπήδησεν
- 10 Mutta Naabal vastasi Daavidin palvelijoille ja sanoi: "Kuka Daavid on, kuka on Iisain poika? Tätä nykyä on paljon orjia, jotka karkaavat isäntäinsä luota.
And Nabal gave them his answer and said, Who is David? who is the son of Jesse? there are a number of servants in these days running away from their masters.
και ἀπεκρίθη ναβαλ τοῖς παισὶν δαυιδ και εἶπεν τίς ὁ δαυιδ και τίς ὁ υἱὸς ἰεσσαί σήμερον πεπληθυσμένοι εἰσὶν οἱ δοῦλοι ἀναχωροῦντες ἕκαστος ἐκ προσώπου τοῦ κυρίου αὐτοῦ
- 11 Ottaisinko minä ruokani ja juomani ja teuraani, jotka olen teurastanut keritsiäisiini, ja antaisin ne miehille, jotka ovat kotoisin ties mistä?"
Am I to take my bread and my wine and the meat I have got ready for my wool-cutters and give it to men coming from I have no idea where?
και λήψομαι τοὺς ἄρτους μου και τὸν οἶνόν μου και τὰ θύματα μου ἃ τέθυκα τοῖς κείρουσίν μου τὰ πρόβατα και δώσω αὐτὰ ἀνδράσιν οἷς οὐκ οἶδα πόθεν εἰσὶν
- 12 Niin Daavidin miehet kääntyivät ja menivät pois, ja tultuaan takaisin he kertoivat hänelle tämän kaiken.
So David's young men, turning away, went back and gave him an account of everything he had said.
και ἀπεστράφησαν τὰ παιδάρια δαυιδ εἰς ὁδὸν αὐτῶν και ἀνέστρεψαν και ἤλθον και ἀνήγγειλαν τῷ δαυιδ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα
- 13 Niin Daavid sanoi miehillensä: "Jokainen sitokoon miekkansa vyölleen". Ja jokainen satoi miekkansa vyölleen; ja Daavid itsekin satoi miekkansa vyölleen. Ja noin neljäsataa miestä lähti seuraamaan Daavidia, mutta kaksisataa jäi kuormaston luo.
And David said to his men, Put on your swords, every one of you. And every man put on his sword; and David did the same; and about four hundred men went up with David, and two hundred kept watch over their goods.
και εἶπεν δαυιδ τοῖς ἀνδράσιν αὐτοῦ ζώσασθε ἕκαστος τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ και ἀνέβησαν ὀπίσω δαυιδ ὡς τετρακόσιοι ἄνδρες και οἱ διακόσιοι ἐκάθισαν μετὰ τῶν σκευῶν
- 14 Mutta eräs nuori mies toi sanan Abigailille, Naabalin vaimolle, ja sanoi: "Katso, Daavid on lähettänyt sanansaattajia erämaasta tervehtimään meidän isäntäämme, mutta hän vain haukkui heitä.
But one of the young men said to Nabal's wife Abigail, David sent men from the waste land to say kind words to our master, and he gave them a rough answer.
και τῇ αβιγαῖα γυναικὶ ναβαλ ἀπήγγειλεν ἐν τῶν παιδαρίων λέγων ἰδοὺ δαυιδ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἐκ τῆς ἐρήμου εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν και ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῶν
- 15 Ne miehet ovat kuitenkin olleet meille varsin hyviä: he eivät loukanneet meitä, eikä meiltä mitään hävinnyt koko sinä aikana, minkä kuljeskelimme heidän läheisyydessään ollessamme kedolla.
But these men have been very good to us; they did us no wrong and nothing of ours was touched while we were with them in the fields:
και οἱ ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡμῖν σφόδρα οὐκ ἀπεκόλυσαν ἡμᾶς οὐδὲ ἐνετείλαντο ἡμῖν πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἤμεν παρ' αὐτοῖς και ἐν τῷ εἶναι ἡμᾶς ἐν ἀγρῷ
- 16 He olivat muurina meidän ympärillämme yöllä ja päivällä koko sen ajan, minkä oleskelimme heidän läheisyydessään paimentaessamme lampaita.
But day and night they were like a wall round us while we were with them, looking after the sheep.
ὡς τεῖχος ἦσαν περὶ ἡμᾶς και τὴν νύκτα και τὴν ἡμέραν πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἤμεθα παρ' αὐτοῖς ποιμαίνοντες τὸ ποίμνιον

- 17 Niin ajattele nyt sinä ja katso, mitä voit tehdä, sillä onnettomuus uhkaa meidän isäntäämme ja koko hänen taloansa. Hän itse on kelvoton mies, niin ettei hänelle auta puhua."
So now, give thought to what you are going to do; for evil is in store for our master and all his house: for he is such a good-for-nothing person that it is not possible to say anything to him.
καὶ νῦν γῶθι καὶ ἰδὲ τί σὺ ποιήσεις ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία εἰς τὸν κύριον ἡμῶν καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ οὗτος υἱὸς λοιμὸς καὶ οὐκ ἔστιν λαλῆσαι πρὸς αὐτόν
- 18 Niin Abigail otti joutuin kaksisataa leipää, kaksi leiliä viiniä, viisi lampaanpaistia, viisi sea-mittaa paahdettuja jyviä, sata rusinakakkua ja kaksisataa viikunakakkua ja pani ne aasien selkään.
Then Abigail quickly took two hundred cakes of bread and two skins full of wine and five sheep ready for cooking and five measures of dry grain and a hundred parcels of dry grapes and two hundred cakes of figs, and put them on asses.
καὶ ἔσπευσεν ἀβιγαῖα καὶ ἔλαβεν διακοσίους ἄρτους καὶ δύο ἀγγεῖα οἴνου καὶ πέντε πρόβατα πεποιημένα καὶ πέντε οἰφι ἀλφίτου καὶ γομορ ἓν σταφίδος καὶ διακοσίας παλάθας καὶ ἔθετο ἐπὶ τοὺς ὄνους
- 19 Ja hän sanoi palvelijoille: "Menkää minun edelläni, minä tulen jäljessänne". Mutta miehensä Naabalille hän ei sitä ilmoittanut.
And she said to her young men, Go on in front of me and I will come after you. But she said nothing to her husband Nabal.
καὶ εἶπεν τοῖς παιδαρίοις αὐτῆς προπορεύεσθε ἔμπροσθέν μου καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ὅπισθω ὑμῶν παραγίνομαι καὶ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς οὐκ ἀπήγγειλεν
- 20 Kun hän sitten ratsasti aasilla alas mäkeä vuoren suojassa, niin katso, Daavid miehensä tuli toista mäkeä alas häntä vastaan, niin että hän joutui kohtaamaan heidät.
Now while she was going down under cover of the mountain on her ass, David and his men came down against her, and suddenly she came face to face with them.
καὶ ἐγενήθη αὐτῆς ἐπιβεβηκυῖς ἐπὶ τὴν ὄνον καὶ καταβινοῦσης ἐν σκέπῃ τοῦ ὄρους καὶ ἰδοὺ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ κατέβαινον εἰς συνάντησιν αὐτῆς καὶ ἀπήντησεν αὐτοῖς
- 21 Mutta Daavid oli sanonut: "Mitään saamatta minä olen suojellut kaikkea, mitä tällä miehellä oli erämaassa, niin ettei mitään ole hävinnyt kaikesta, mitä hänellä oli. Hän on palkinnut minulle hyvän pahalla.
Now David had said, What was the use of my taking care of this man's goods in the waste land, so that there was no loss of anything which was his? he has only given me back evil for good.
καὶ δαυὶδ εἶπεν ἴσως εἰς ἄδικον πεφύλακα πάντα τὰ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ οὐκ ἐνετελάμεθα λαβεῖν ἐκ πάντων τῶν αὐτοῦ οὐθέν καὶ ἀνταπέδοκέν μοι πονηρὰ ἀντὶ ἀγαθῶν
- 22 Jumala rangaiskoon Daavidin vihamiehiä nyt ja vasta: totisesti, minä en jätä kaikesta hänen väestänsä huomenaamuksi henkiin yhtään miehenpuolta."
May God's punishment be on David, if when morning comes there is so much as one male of his people still living.
τάδε ποιήσαι ὁ θεὸς τῷ δαυὶδ καὶ τάδε προσθεῖει εἰ ὑπολείψομαι ἐκ πάντων τῶν τοῦ ναβαλ. ἕως προῖ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον
- 23 Mutta kun Abigail näki Daavidin, laskeutui hän kiiruusti aasin selästä maahan, lankesi kasvoilleen Daavidin eteen ja kumartui maahan.
And when Abigail saw David, she quickly got off her ass, falling down on her face before him.
καὶ εἶδεν ἀβιγαῖα τὸν δαυὶδ καὶ ἔσπευσεν καὶ κατεπήδησεν ἀπὸ τῆς ὄνου καὶ ἔπεσεν ἐνώπιον δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν
- 24 Ja kun hän oli langennut hänen jalkainsa juureen, sanoi hän: "Minun on syy, herrani. Mutta salli palvelijattaresi puhua sinulle ja kuule palvelijattaresi sanoja.
And falling at his feet she said, May the wrong be on me, my lord, on me: let your servant say a word to you, and give ear to the words of your servant.
ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἐν ἐμοὶ κύριέ μου ἡ ἀδικία λαλησάτω δὴ ἡ δοῦλη σου εἰς τὰ ὄτα σου καὶ ἄκουσον τῆς δοῦλης σου λόγον
- 25 Älköön herrani välittääkään mitään tuosta kelvottomasta miehestä, Naabalista, sillä nimi on miestä myöten. Naabal on hänen nimensä, ja houkkamainen hän on. Mutta minä, sinun palvelijattaresi, en ole nähnyt niitä miehiä, jotka sinä, herrani, lähetit.
Let my lord give no attention to Nabal, that good-for-nothing: for as his name is, so is he, a man without sense: but I, your servant, did not see the young men whom my lord sent.
μὴ δὴ θέσθω ὁ κύριός μου καρδίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον τὸν λοιμὸν τοῦτον ὅτι κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὕτως ἐστὶν ναβαλ ὄνομα αὐτῷ καὶ ἀφροσύνη μετ' αὐτοῦ καὶ ἐγὼ ἡ δοῦλη σου οὐκ εἶδον τὰ παιδάριά σου ἃ ἀπέστειλας
- 26 Ja nyt, herrani, niin totta kuin Herra elää ja niin totta kuin sinä itse elät, jonka Herra on estänyt joutumasta verivelan alaiseksi ja auttamasta itseäsi omalla kädelläsi: käyköön nyt sinun vihamiehillesi ja kaikille, jotka hankkivat onnettomuutta minun herralleni, niinkuin Naabalille.
So now, my lord, by the living God and by your living soul, seeing that the Lord has kept you from the crime of blood and from taking into your hands the punishment for your wrongs, may all your haters, and those who would do evil to my lord, be like Nabal.
καὶ νῦν κύριε ζῆ κύριος καὶ ζῆ ἡ ψυχὴ σου καθὼς ἐκόλωσέν σε κύριος τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷμα ἀθῶον καὶ σφῶζειν τὴν χειρὰ σου σοὶ καὶ νῦν γένοιτο ὡς ναβαλ οἱ ἐχθροὶ σου καὶ οἱ ζητοῦντες τῷ κυρίῳ μου κακά
- 27 Ja nyt annettakoon tämä tervehdyslahja, jonka palvelijattaresi on herralleni tuonut, niille miehille, jotka seuraavat herraani.
And let this offering, which your servant gives to my lord, be given to the young men who are with my lord.
καὶ νῦν λαβὲ τὴν εὐλογίαν ταύτην ἣν ἐνήνοχεν ἡ δοῦλη σου τῷ κυρίῳ μου καὶ δώσεις τοῖς παιδαρίοις τοῖς παρεστηκόσιν τῷ κυρίῳ μου

- 28 Anna palvelijattaresi rikkomus anteeksi. Sillä Herra on rakentava minun herralleni pysyväisen huoneen, koska minun herrani käy Herran sotia; eikä mitään pahaa löydetä sinussa koko elinaikanasi.
And may the sin of your servant have forgiveness: for the Lord will certainly make your family strong, because my lord is fighting in the Lord's war; and no evil will be seen in you all your days.
ἄρον δὴ τὸ ἀνόμημα τῆς δούλης σου ὅτι ποιῶν ποιήσει κύριος τῷ κυρίῳ μου οἶκον πιστὸν ὅτι πόλεμον κυρίου ὁ κύριός μου πολεμεῖ καὶ κακία οὐχ εὐρεθήσεται ἐν σοὶ πώποτε
- 29 Ja jos joku nousee vainoamaan sinua ja väijymään sinun henkeäsi, niin herrani henki on tallella elävien kukkarossa Herran, sinun Jumalasi, tykönä; mutta sinun vihollistesii hengen hän lingolla linkoaa pois.
And though a man has taken up arms against you, putting your life in danger, still the soul of my lord will be kept safe among the band of the living with the Lord your God; and the souls of those who are against you he will send violently away from him, like stones from a bag.
καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος καταδιώκων σε καὶ ζητῶν τὴν ψυχὴν σου καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ κυρίου μου ἐνδεδεμένη ἐν δεσμῷ τῆς ζωῆς παρὰ κυρίῳ τῷ θεῷ καὶ ψυχὴν ἐχθρῶν σου σφενδονήσεις ἐν μέσῳ τῆς σφενδόνης
- 30 Ja kun Herra tekee minun herralleni kaiken hyvän, josta hän on sinulle puhunut, ja määrää sinut Israelin ruhtinaaksi,
And when the Lord has done for my lord all those good things which he has said he will do for you, and has made you a ruler over Israel;
καὶ ἔσται ὅτι ποιήσει κύριος τῷ κυρίῳ μου πάντα ὅσα ἐλάλησεν ἀγαθὰ ἐπὶ σέ καὶ ἐντελεῖται σοὶ κύριος εἰς ἡγούμενον ἐπὶ Ἰσραὴλ
- 31 niin ei sinua kaada eikä herrani tuntoa vaivaa se, että olisit aiheettomasti vuodattanut verta ja että herrani olisi itse auttanut itseänsä. Mutta kun Herra on tekevä hyvää minun herralleni, niin muista palvelijatartasi."
Then you will have no cause for grief, and my lord's heart will not be troubled because you have taken life without cause and have yourself given punishment for your wrongs: and when the Lord has been good to you, then give a thought to your servant.
καὶ οὐκ ἔσται σοὶ τοῦτο βδελυγμὸς καὶ σκάνδαλον τῷ κυρίῳ μου ἐκχεῖται αἷμα ἀθῶον δωρεῖν καὶ σῶσαι χεῖρα κυρίου μου αὐτῷ καὶ ἀγαθώσει κύριος τῷ κυρίῳ μου καὶ μνησθήσῃ τῆς δούλης σου ἡ γαθῶσαι αὐτῇ
- 32 Niin Daavid sanoi Abigailille: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka tänä päivänä lähetti sinut minua vastaan.
And David said to Abigail, May the Lord, the God of Israel, be praised, who sent you to me today:
καὶ εἶπεν δαυὶδ τῇ ἀβιγαίᾳ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὃς ἀπέστειλέν σε σήμερον ἐν ταύτῃ εἰς ἀπάντησίν μου
- 33 Ja siunattu olkoon sinun ymmärtäväisyytesi, ja siunattu ole sinä itse, joka tänä päivänä estit minut joutumasta verivelan alaiseksi ja auttamasta itseäni omalla kädelläni.
A blessing on your good sense and on you, who have kept me today from the crime of blood and from taking into my hands the punishment for my wrongs.
καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου καὶ εὐλογημένη σὺ ἡ ἀποκωλύσασά με σήμερον ἐν ταύτῃ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἵματα καὶ σῶσαι χεῖρά μου ἐμοί
- 34 Mutta niin totta kuin Herra, Israelin Jumala, elää, hän, joka on pidättänyt minut tekemästä sinulle pahaa: jollet sinä joutuin olisi tullut minua vastaan, niin totisesti ei Naabalin väestä olisi huomenna aamun valjetessa ollut jäljellä yhtään miehenpuolta."
For truly, by the living Lord, the God of Israel, who has kept me from doing you evil, if you had not been so quick in coming to me and meeting me, by dawn there would not have been in Nabal's house so much as one male living.
πλὴν ὅτι ζῆ κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ὃς ἀπεκώλυσέν με σήμερον τοῦ κακοποιῆσαί σε ὅτι εἰ μὴ ἔσπευσας καὶ παρεγένου εἰς ἀπάντησίν μοι τότε εἶπα εἰ ὑπολειφθήσεται τῷ ναβαλ ἕως φωτὸς τοῦ πρωῖ οὐρῶν πρὸς τοῖχον
- 35 Sitten Daavid otti häneltä, mitä hän oli hänelle tuonut, ja sanoi hänelle: "Mene rauhassa kotiisi. Katso, minä olen kuullut sinua ja tehnyt sinulle mieliksi."
Then David took from her hands her offering; and he said to her, Go back to your house in peace; see, I have given ear to your voice, and taken your offering with respect.
καὶ ἔλαβεν δαυὶδ ἐκ χειρὸς αὐτῆς πάντα ἃ ἔφερον αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῇ ἀνάβηθι εἰς εἰρήνην εἰς οἶκόν σου βλέπε ἤκουσα τῆς φωνῆς σου καὶ ἠρέτισα τὸ πρόσωπόν σου
- 36 Kun Abigail sitten tuli Naabalin luo, oli tällä talossansa pidot, niinkuin kuninkaan pidot; ja Naabalin sydän oli iloinen, ja hän oli kovin juovuksissa. Niin hän ei kertonut Naabalille mitään, ennenkuin aamu valkeni.
And Abigail went back to Nabal; and he was feasting in his house like a king; and Nabal's heart was full of joy, for he had taken much wine; so she said nothing to him till dawn came.
καὶ παρεγενήθη ἀβιγαία πρὸς ναβαλ καὶ ἰδοὺ αὐτῷ πότος ἐν οἴκῳ αὐτοῦ ὡς πότος βασιλέως καὶ ἡ καρδία ναβαλ ἀγαθὴ ἐπ' αὐτόν καὶ αὐτὸς μεθύων ἕως σφόδρα καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ῥῆμα μικρὸν ἢ μέγα ἕως φωτὸς τοῦ πρωῖ
- 37 Mutta seuraavana aamuna, kun Naabalista humala oli haihtunut, kertoi hänen vaimonsa hänelle, mitä oli tapahtunut. Silloin hänen sydämensä kuoleutui hänen povessaan, ja hän ikäänkuin kivettyi.
And in the morning, when the effect of the wine was gone, Nabal's wife gave him an account of all these things, and all the heart went out of him, and he became like stone.
καὶ ἐγένετο πρωῖ ὡς ἐξένηψεν ἀπὸ τοῦ οἴνου ναβαλ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἐναπέθανεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν αὐτῷ καὶ αὐτὸς γίνεται ὡς λίθος

- 38 Ja noin kymmenen päivän kuluttua Herra löi Naabalia, niin että hän kuoli.
And about ten days after, the Lord sent disease on Nabal and death came to him.
καὶ ἐγένετο ὡσεὶ δέκα ἡμέραι καὶ ἐπάταξεν κύριος τὸν ναβαλ καὶ ἀπέθανεν
- 39 Kun Daavid kuuli, että Naabal oli kuollut, sanoi hän: "Kiitetty olkoon Herra, joka on kostanut Naabalille minun häväistykseni ja pidättänyt palvelijansa pahasta ja kääntänyt Naabalin pahuuden hänen oman päänsä päälle". Senjälkeen Daavid lähetti sanomaan Abigailille, että hän halusi ottaa hänet vaimokseen.
And David, hearing that Nabal was dead, said, May the Lord be praised, who has taken up my cause against Nabal for the shame which he put on me, and has kept back his servant from evil, and has sent on Nabal's head the reward of his evil-doing. And David sent word to Abigail, desiring to take her as his wife.
καὶ ἤκουσεν δαυὶδ καὶ εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὃς ἔκρινεν τὴν κρίσιν τοῦ ὀνειδισμοῦ μου ἐκ χειρὸς ναβαλ καὶ τὸν δοῦλον αὐτοῦ περιποιήσατο ἐκ χειρὸς κακῶν καὶ τὴν κακίαν ναβαλ ἀπέστρεψεν κύριος εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ καὶ ἐλάλησεν περὶ αβιγαιας λαβεῖν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα
- 40 Ja kun Daavidin palvelijat tulivat Abigailin luo Karmeliin, puhuivat he hänelle ja sanoivat: "Daavid lähetti meidät sinun luoksesi ottamaan sinut hänelle vaimoksi".
And when David's servants came to Carmel, to Abigail, they said to her, David has sent us to you to take you to him as his wife.
καὶ ἦλθον οἱ παῖδες δαυὶδ πρὸς αβιγαιαν εἰς κάρμηλον καὶ ἐλάλησαν αὐτῇ λέγοντες δαυὶδ ἀπέστειλεν ἡμᾶς πρὸς σέ λαβεῖν σε αὐτῷ εἰς γυναῖκα
- 41 Niin hän nousi ylös, kumartui kasvoilleen maahan ja sanoi: "Katso, palvelijattaresi on valmis rupeamaan orjattareksi ja pesemään herrani palvelijain jalat".
And she got up, and going down on her face to the earth, said, See, I am ready to be a servant-girl, washing the feet of the servants of my lord.
καὶ ἀνέστη καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ πρόσωπον καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἡ δούλη σου εἰς παιδίσκην νύμφαι πόδας τῶν παιδῶν σου
- 42 Sitten Abigail nousi kiiruusti ylös ja istuutui aasin selkään, samoin hänen viisi palvelijatartansa, jotka olivat hänellä seuralaisina. Ja niin hän seurasi Daavidin sanansaattajia ja tuli hänen vaimoksensa.
Then Abigail got up quickly and went on her ass, with five of her young women, after the men whom David had sent; and she became David's wife.
καὶ ἀνέστη αβιγαια καὶ ἐπέβη ἐπὶ τὴν ὄνον καὶ πέντε κοράσια ἠκολούθουν αὐτῇ καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν παιδῶν δαυὶδ καὶ γίνεται αὐτῷ εἰς γυναῖκα
- 43 Daavid oli nainut myös Ahinoamin Jisreelistä, niin että he molemmat tulivat hänen vaimoikseen.
And David had taken Ahinoam of Jezreel, to be his wife; these two were his wives.
καὶ τὴν αχινναμ ἔλαβεν δαυὶδ ἐξ ἰσραὲλ καὶ ἀμφότεραι ἦσαν αὐτῷ γυναῖκες
- 44 Mutta Saul oli antanut tyttärensä Miikalin, Daavidin vaimon, Paltille, Laiksen pojalle, joka oli kotoisin Gallimista.
Now Saul had given his daughter Michal, David's wife, to Palti the son of Laish of Gallim.
καὶ σαουλ ἔδωκεν μελχοὺ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τὴν γυναῖκα δαυὶδ τῷ φαλτι υἱῷ λαῖς τῷ ἐκ ρομμα
- 1 Siifiläiset tulivat Saulin luo Gibeaan ja sanoivat: "Daavid pileksii Gibeat-Hakilassa, kallioerämaan puolella".
And the Ziphites came to Saul at Gibeah, and said, Is not David waiting secretly near us in the hill of Hachilah, before the waste land?
καὶ ἔρχονται οἱ ζιφαῖοι ἐκ τῆς ἀγχιμώδους πρὸς τὸν σαουλ εἰς τὸν βουνὸν λέγοντες ἰδοὺ δαυὶδ σκεπάζεται μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ βουνῷ τοῦ εχελα τοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἰεσσαίμου
- 2 Niin Saul nousi ja meni Siifin erämaahan, ja hänen kanssansa kolmetuhatta Israelin valiomiestä, etsimään Daavidia Siifin erämaasta.
Then Saul went down to the waste land of Ziph, taking with him three thousand of the best men of Israel, to make search for David in the waste land of Ziph.
καὶ ἀνέστη σαουλ καὶ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον ζιφ καὶ μετ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτοὶ ἐξ ἰσραὴλ ζητεῖν τὸν δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ζιφ
- 3 Ja Saul leiriytyi Gibeat-Hakilaan, joka on kallioerämaan puolella tien varrella. Mutta Daavid oleskeli erämaassa. Ja kun Daavid huomasi, että Saul oli tullut hänen jäljessään erämaahan,
And Saul put up his tents on the hill of Hachilah, which is in front of the waste land on the road. But David was in the waste land, and he saw that Saul was coming after him.
καὶ παρενέβαλεν σαουλ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ εχελα ἐπὶ προσώπου τοῦ ἰεσσαίμου ἐπὶ τῆς ὁδοῦ καὶ δαυὶδ ἐκάθισεν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ εἶδεν δαυὶδ ὅτι ἦκει σαουλ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον
- 4 lähetti hän vakoojia ja sai varman tiedon Saulin tulosta.
And so David sent out watchers, and got word from them that Saul was certainly coming.
καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ κατασκόπους καὶ ἔγνων ὅτι ἦκει σαουλ ἔτοιμος ἐκ κεῖλα
- 5 Niin Daavid nousi ja meni siihen paikkaan, johon Saul oli leiriytynyt; ja Daavid näki, missä paikassa Saul ja hänen sotapäällikkönsä Abner, Neerin poika, makasivat. Saul näet makasi leirissä, ja väki oli asettunut hänen ympärilleen.
And David got up and came to the place where Saul's tents were: and David had a view of the place where Saul was sleeping with Abner, the son of Ner, the captain of his army: and Saul was sleeping inside the ring of carts, and the tents of the people were all round him.
καὶ ἀνέστη δαυὶδ λάθρᾳ καὶ εἰσπορεύεται εἰς τὸν τόπον οὗ ἐκάθευεν ἐκεῖ σαουλ καὶ ἐκεῖ αβεννηρ υἱὸς νηρ ἀρχιστράτηγος αὐτοῦ καὶ σαουλ ἐκάθευεν ἐν λαμπήνῃ καὶ ὁ λαὸς παρεμβεβηκῶς κύκλῳ αὐτοῦ

- 6 Ja Daavid puhui heettiläiselle Ahimelekillä ja Abisaille, Serujan pojalle, Jooabin veljelle, ja sanoi: "Kuka lähtee minun kanssani Saulin tykö leiriin?" Abisai vastasi: "Minä lähden sinun kanssasi".
Then David said to Ahimelech the Hittite, and to Abishai, the son of Zeruah, brother of Joab, Who will go down with me to the tents of Saul? And Abishai said, I will go down with you.
καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ καὶ εἶπεν πρὸς ἀχιμελεχ τὸν χετταῖον καὶ πρὸς ἀβεσσα υἱὸν σαρουῖας ἀδελφὸν ἰωαβ λέγων τίς εἰσελεύσεται μετ' ἐμοῦ πρὸς σαουλ εἰς τὴν παρεμβολὴν καὶ εἶπεν ἀβεσσα ἐγὼ εἰς ἐλεύσομαι μετὰ σοῦ
- 7 Niin Daavid ja Abisai menivät yöllä väen luo ja näkivät, että Saul makasi ja nukkui leirissä, ja hänen keihäänsä oli pistettynä maahan hänen pänpohjiinsa; mutta Abner ja väki makasivat hänen ympärillensä.
So David and Abishai came down to the army by night: and Saul was sleeping inside the ring of carts with his spear planted in the earth by his head: and Abner and the people were sleeping round him.
καὶ εἰσπορεύεται δαυὶδ καὶ ἀβεσσα εἰς τὸν λαὸν τὴν νύκτα καὶ ἰδοὺ σαουλ καθεύδων ὑπὸ ἐν λαμπήνῃ καὶ τὸ δόρυ ἐμπηγὸς εἰς τὴν γῆν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἀβεννηρ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκάθε ὕδεν κύκλῳ αὐτοῦ
- 8 Ja Abisai sanoi Daavidille: "Jumala on tänä päivänä antanut vihemiesi sinun käsiisi. Salli nyt minun keihästää hänet maahan; yksi isku vain, toista ei tarvita."
Then Abishai said to David, God has given up your hater into your hands today; now let me give him one blow through to the earth with his spear, and there will be no need to give him a second.
καὶ εἶπεν ἀβεσσα πρὸς δαυὶδ ἀπέκλεισεν σήμερον κύριος τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου καὶ νῦν πατάξω αὐτὸν τῷ δόρατι εἰς τὴν γῆν ἅπαξ καὶ οὐ δευτερώσω αὐτῷ
- 9 Mutta Daavid vastasi Abisaille: "Älä surmaa häntä; sillä kuka on rankaisematta satuttanut kädensä Herran voideltuun?"
And David said to Abishai Do not put him to death; for who, without sin, may put out his hand against the man on whom the Lord has put the holy oil?
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἀβεσσα μὴ ταπεινώσης αὐτόν ὅτι τίς ἐποίησε χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ χριστὸν κυρίου καὶ ἀθροωθήσεται
- 10 Ja Daavid sanoi vielä: "Niin totta kuin Herra elää: Herra itse lyö hänet, tahi hänen kuolinpäivänsä tulee, tahi hän menee sotaan ja tuhoutuu siellä.
And David said, By the living Lord, the Lord will send destruction on him; the natural day of his death will come, or he will go into the fight and come to his end.
καὶ εἶπεν δαυὶδ ᾤ κύριος ἐὰν μὴ κύριος παῖση αὐτόν ἢ ἡ ἡμέρα αὐτοῦ ἔλθῃ καὶ ἀποθάνῃ ἢ εἰς πόλεμον καταβῇ καὶ προστεθῇ
- 11 Mutta minä en satuta kättäni Herran voideltuun. Pois se, Herra varjelkoon! Vaan ota nyt keihäs hänen pänpohjistaan ja vesiaastia, ja sitten menkäämme."
Never will my hand be stretched out against the man marked with the holy oil; but take the spear which is by his head and the vessel of water, and let us go.
μηδαμῶς μοι παρὰ κυρίου ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χριστὸν κυρίου καὶ νῦν λαβὲ δὴ τὸ δόρυ ἀπὸ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος καὶ ἀπέλωμεν καθ' ἑαυτοῦς
- 12 Ja Daavid otti keihään ja vesiaastian Saulin pänpohjista, ja sitten he menivät tiehensä. Eikä kukaan nähnyt tai huomannut sitä, eikä kukaan herännyt, vaan he nukkuivat kaikki; sillä Herran lähettämä raskas uni oli vallannut heidät.
So David took the spear and the vessel of water from Saul's head; and they got away without any man seeing them, or being conscious of their coming, or awaking; for they were all sleeping because a deep sleep from the Lord had come on them.
καὶ ἔλαβεν δαυὶδ τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ἀπὸ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθον καθ' ἑαυτοῦς καὶ οὐκ ἦν ὁ βλέπων καὶ οὐκ ἦν ὁ γινώσκων καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξεγειρόμενος πάντες ὑπνοῦντες ὅτι θάμβος κυρίου ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτούς
- 13 Kun sitten Daavid oli tullut toiselle puolelle, asettui hän kauas vuoren laelle, pitkän välimatkan päähän.
Then David went over to the other side, and took his place on the top of a mountain some distance away, with a great space between them;
καὶ διέβη δαυὶδ εἰς τὸ πέραν καὶ ἔστη ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους μακρόθεν καὶ πολλὴ ἡ ὁδὸς ἀνά μέσον αὐτῶν
- 14 Ja Daavid huusi väelle ja Abnerille, Neerin pojalle, ja sanoi: "Etkö vastaa, Abner?" Abner vastasi ja sanoi: "Kuka sinä olet, joka niin huudat kuninkaalle?"
And crying out to the people and to Abner, the son of Ner, David said, Have you no answer to give, Abner? Then Abner said, Who is that crying out to the king?
καὶ προσεκαλέσατο δαυὶδ τὸν λαὸν καὶ τῷ ἀβεννηρ ἐλάλησεν λέγων οὐκ ἀποκριθήσῃ ἀβεννηρ καὶ ἀπεκρίθη ἀβεννηρ καὶ εἶπεν τίς εἶ σὺ ὁ καλῶν με
- 15 Daavid sanoi Abnerille: "Sinähän olet mies, eikä sinun vertaistasi ole Israelissa. Miksi et sitten vartioinut herraasi, kuningasta? Sillä joku kansasta tuli surmaamaan kuningasta, sinun herraasi.
And David said to Abner, Are you not a man of war? is there any other like you in Israel? why then have you not kept watch over your lord the king? for one of the people came in to put the king your lord to death.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἀβεννηρ οὐκ ἀνὴρ σὺ καὶ τίς ὡς σὺ ἐν ἰσραὴλ καὶ διὰ τί οὐ φυλάσσεις τὸν κύριόν σου τὸν βασιλέα ὅτι εἰσηλθεν εἰς ἐκ τοῦ λαοῦ διαφθεῖραι τὸν βασιλέα κύριόν σου
- 16 Ei ole hyvin tehty, mitä sinä olet tehnyt. Niin totta kuin Herra elää: te olette kuoleman omat, koska ette vartioineet herraanne, Herran voideltua. Katsohan nyt: missä ovat kuninkaan keihäs ja vesiaastia, jotka olivat hänen pänpohjissaan?"
What you have done is not good. By the living Lord, death is the right fate for you, because you have not kept watch over your lord, the man on whom the Lord has put the holy oil. Now see, where is the king's spear, and the vessel of water which was by his head?
καὶ οὐκ ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ πεποίηκας ᾤ κύριος ὅτι υἱοὶ θανατώσεως ἡμεῖς οἱ φυλάσσοντες τὸν βασιλέα κύριον ὑμῶν τὸν χριστὸν κυρίου καὶ νῦν ἰδὲ δὴ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὕδατος ποῦ ἔστιν τὰ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ

- 17 Niin Saul tunsī Daavidin äänen ja sanoi: "Sehän on sinun äänesi, poikani Daavid". Daavid vastasi: "Niin on, herrani, kuningas".
And Saul, conscious that the voice was David's, said, Is that your voice, David, my son? And David said, It is my voice, O my lord king.
 και ἐπέγνω σαουλ τὴν φωνὴν τοῦ δαυιδ και εἶπεν ἡ φωνὴ σου αὐτὴ τέκνον δαυιδ και εἶπεν δαυιδ δοῦλός σου κύριε βασιλεῦ
- 18 Ja hän sanoi vielä: "Miksi herrani vainoaa palvelijaansa? Mitä minä olen tehnyt, tahi mitä paha minulla on tekeillä?"
And he said, Why does my lord go armed against his servant? what have I done? or what evil is there in me?
 και εἶπεν ἴνα τί τοῦτο καταδιώκει ὁ κύριός μου ὀπίσω τοῦ δούλου αὐτοῦ ὅτι τί ἡμάρτηκα και τί εὐρέθη ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα
- 19 Kuulkoon nyt herrani, kuningas, mitä hänen palvelijansa sanoo: Jos Herra on yllyttänyt sinut minua vastaan, niin saakoon hän tuntea ruokauhrin hajua; mutta jos sen ovat tehneet ihmiset, niin olkoot he kirottu Herran edessä, koska tänä päivänä karkoittavat minut pois Herran perintöosasta, sanoen: 'Mene ja palvele muita jumalia'.
Let my lord the king give ear now to the words of his servant. If it is the Lord who is moving you against me, let him take an offering: but if it is the children of men, may they be cursed before the Lord, for driving me out today and keeping me from my place in the heritage of the Lord, saying, Go, be the servant of other gods.
 και νῦν ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου αὐτοῦ εἰ ὁ θεὸς ἐπισεῖει σε ἐπ' ἐμέ ὀφρανεῖθι θυσίας σου και εἰ υἱοὶ ἀνθρώπων ἐπικατάρτοι οὗτοι ἐνώπιον κυρίου ὅτι ἐξέβαλον με σήμερον μὴ ἐστηρίσθαι ἐν κληρονομίᾳ κυρίου λέγοντες πορεύου δούλευε θεοῖς ἐτέροις
- 20 Älköön kuitenkaan minun vereni vuotako maahan siellä kaukana Herran kasvoista. Niin, Israelin kuningas on lähtenyt liikkeelle etsimään yhtä kirppua, niinkuin ajetaan peltokanaa vuorilla."
Then do not let my blood be drained out on the earth away from the face of the Lord: for the king of Israel has come out to take my life, like one going after birds in the mountains.
 και νῦν μὴ πέσοι τὸ αἷμά μου ἐπὶ τὴν γῆν ἐξ ἐναντίας προσώπου κυρίου ὅτι ἐξελήλυθεν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ ζητεῖν τὴν ψυχὴν μου καθὼς καταδιώκει ὁ νυκτικόραξ ἐν τοῖς ὄρεσιν
- 21 Niin Saul sanoi: "Minä olen tehnyt syntiä. Tule takaisin, poikani Daavid; sillä minä en enää tee sinulle paha, koska minun henkeni tänä päivänä on ollut kallis sinun silmissäsi. Katso, minä olen tehnyt tyhmästi ja erehtynyt kovin pahoin."
Then Saul said, I have done wrong: come back to me, David my son: I will do you no more wrong, because my life was dear to you today truly, I have been foolish and my error is very great.
 και εἶπεν σαουλ ἡμάρτηκα ἐπίστρεφε τέκνον δαυιδ ὅτι οὐ κακοποιήσω σε ἀνθ' ὧν ἐντιμος ψυχῆ μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐν τῇ σήμερον μεματαίωμαι και ἠγνόηκα πολλὰ σφόδρα
- 22 Daavid vastasi ja sanoi: "Tässä on kuninkaan keihäs; tulkoon joku miehistä tänne ottamaan sen."
Then David said, Here is the king's spear! let one of the young men come over and get it.
 και ἀτεκρίθη δαυιδ και εἶπεν ἰδοὺ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως διελθέτω εἷς τῶν παιδαρίων και λαβέτω αὐτό
- 23 Herra palkitsee jokaiselle hänen vanhurskautensa ja uskollisuutensa. Sillä Herra antoi sinut tänä päivänä minun käsini, mutta minä en tahtonut sattuttaa kättäni Herran voideltuun.
And the Lord will give to every man the reward of his righteousness and his faith: because the Lord gave you into my hands today, and I would not put out my hand against the man who has been marked with the holy oil.
 και κύριος ἐπιστρέψει ἐκάστῳ τὰς δικαιοσύνας αὐτοῦ και τὴν πίστιν αὐτοῦ ὡς παρέδωκέν σε κύριος σήμερον εἰς χεῖράς μου και οὐκ ἠθέλησα ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χριστὸν κυρίου
- 24 Katso, niinkuin sinun henkesi tänä päivänä on ollut suuriarvoinen minun silmissäni, niin on myös minun henkeni oleva suuriarvoinen Herran silmissä, ja hän on pelastava minut kaikesta hädästä."
And so, as your life was dear to me today, may my life be dear to the Lord, and may he make me free from all my troubles.
 και ἰδοὺ καθὼς ἐμεγαλύνθη ἡ ψυχὴ σου σήμερον ἐν ταύτῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου οὗτος μεγαλυνθεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐνώπιον κυρίου και σκεπάσει με και ἐξελεῖται με ἐκ πάσης θλίψεως
- 25 Saul sanoi Daavidille: "Siunattu ole sinä, poikani Daavid! Mihin sinä ryhdyt, siihen sinä pystyt." Sitten Daavid meni pois, ja Saul palasi kotiinsa.
Then Saul said to David, May a blessing be on you, David, my son; you will do great things and without doubt you will overcome. Then David went on his way, and Saul went back to his place.
 και εἶπεν σαουλ πρὸς δαυιδ εὐλογημένος σὺ τέκνον και ποιῶν ποιήσεις και δυνάμενος δυνήσει και ἀπῆλθεν δαυιδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ και σαουλ ἀνέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 1 Mutta Daavid ajatteli mielessään: "Kerran Saulin käsi kuitenkin tuhoaa minut. Minulla ei ole muuta neuvoa kuin pelastautua filistealaisten maahan. Silloin Saul huomaa turhaksi enää etsiä minua kaikkialta Israelin alueelta, ja niin minä pelastan hänen käsistänsä."
And David said to himself, Some day death will come to me by the hand of Saul: the only thing for me to do is to get away into the land of the Philistines; then Saul will give up hope of taking me in any part of the land of Israel: and so I may be able to get away from him.
 και εἶπεν δαυιδ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ λέγων νῦν προστεθήσομαι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ εἰς χεῖρας σαουλ και οὐκ ἔστιν μοι ἀγαθὸν ἐὰν μὴ σωθῶ εἰς γῆν ἀλλοφύλων και ἀνη σαουλ τοῦ ζητεῖν με εἰς πᾶν ὄριον ἰσραηλ και σωθήσομαι ἐκ χειρὸς αὐτοῦ
- 2 Niin Daavid nousi ja meni, hän ja ne kuusisataa miestä, jotka olivat hänen kanssaan, Aakiin, Maaokin pojan, Gatın kuninkaan, luo.
So David and the six hundred men who were with him went over to Achish, the son of Maach, king of Gath.
 και ἀνέστη δαυιδ και οἱ τετρακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ και ἐπορεύθη πρὸς αἰχίους υἱὸν αμμαχ βασιλέα γεθ

- 3 Ja Daavid asettui miehinensä Aakiin luo Gatiin. Jokaisella oli perheensä mukanaan, Daavidilla molemmat vaimonsa, jisreeliläinen Ahinoam ja karmelilainen Abigail, Naabalin vaimo.
And David and his men were living with Achish at Gath; every man had his family with him, and David had his two wives, Ahinoam of Jezreel, and Abigail of Carmel, who had been the wife of Nabal.
καὶ ἐκάθισεν δαυιδ μετὰ ἀγγου ἐν γεθ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἕκαστος καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ δαυιδ καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἀχιναιμ ἡ ἐζραηλίτις καὶ ἀβιγαϊα ἡ γυνὴ ναβαλ τοῦ καρμηνλίου
- 4 Kun sitten Saulille ilmoitettiin, että Daavid oli paennut Gatiin, ei hän enää etsinyt häntä.
And Saul, hearing that David had gone to Gath, went after him no longer.
καὶ ἀνηγγέλη τῷ σαουλ ὅτι πέφευγεν δαυιδ εἰς γεθ καὶ οὐ προσέθετο ἔτι ζητεῖν αὐτόν
- 5 Ja Daavid sanoi Aakiille: "Jos minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, niin annettakoon minulle paikka jossakin maaseutukaupungissa, asuakseni siellä. Sillä miksi sinun palvelijasi asuisi kuninkaan kaupungissa sinun luonasi?"
Then David said to Achish, If now I have grace in your eyes, let me have a place in one of the smaller towns of your land, to be my living-place; for it is not right for your servant to be living with you in the king's town.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς ἀγγου εἰ δὴ εὗρηκεν ὁ δοῦλός σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου δότωσαν δὴ μοι τόπον ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῶν κατ' ἀγρὸν καὶ καθήσομαι ἐκεῖ καὶ ἵνα τί κάθηται ὁ δοῦλός σου ἐν πᾶσι βασιλευομένη μετὰ σοῦ
- 6 Niin Aakis antoi hänelle sinä päivänä Siklagin. Sentähden on Siklag Juudan kuningasten oma vielä tänä päivänä.
So Achish straight away gave him Ziklag; and for that reason Ziklag has been the property of the kings of Judah to this day.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὴν σεκελακ διὰ τοῦτο ἐγενήθη σεκελακ τῷ βασιλεῖ τῆς ἰουδαίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 7 Aika, jonka Daavid asui filistealaisten maassa, oli vuosi ja neljä kuukautta.
And David was living in the land of the Philistines for the space of a year and four months.
καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐκάθισεν δαυιδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων τέσσαρας μῆνας
- 8 Daavid lähti miehinensä, ja he tekivät ryöstöretkiä gesurilaisten, geresiläisten ja amalekilaisten maahan. Sillä nämä asuivat siinä maassa, joka muinoin ulottui Suuriin päin ja Egyptin maahan asti.
And David and his men went up and made attacks on the Geshurites and the Girzites and the Amalekites; for these were the people who were living in the land from Telam on the way to Shur, as far as Egypt.
καὶ ἀνέβαιναν δαυιδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ καὶ ἐπετίθεντο ἐπὶ πάντα τὸν γεσιρι καὶ ἐπὶ τὸν ἀμαληκίτην καὶ ἰδοὺ ἡ γῆ κατοκεῖτο ἀπὸ ἀνηκόντων ἢ ἀπὸ γελαμψουρ τετειχισμένων καὶ ἕως γῆς αἰγύπτου
- 9 Ja hävittäessään maata Daavid ei jättänyt yhtään miestä eikä naista henkiin, otti lampaat, raavaat, aasit, kamelit ja vaatteet ja palasi sitten takaisin ja tuli Aakiin luo.
And David again and again made attacks on the land till not a man or a woman was still living; and he took away the sheep and the oxen and the asses and the camels and the clothing; and he came back to Achish.
καὶ ἔτυπτε τὴν γῆν καὶ οὐκ ἐξωογόνη ἀνδρα καὶ γυναῖκα καὶ ἐλάβανεν ποίμνια καὶ βουκόλια καὶ ὄνους καὶ καμήλους καὶ ἱματισμόν καὶ ἀνέστρεψαν καὶ ἤρχοντο πρὸς ἀγγου
- 10 Ja kun Aakis kysyi: "Ette kai ole tänään tehneet ryöstöretkeä?" vastasi Daavid: "Kyllä, Juudan Etelämaahan", tahi: "Jerahmeelilaisten Etelämaahan", tahi: "Keeniläisten Etelämaahan".
And every time Achish said, Where have you been fighting today? David said, Against the South of Judah and the South of the Jerahmeelites and the South of the Kenites.
καὶ εἶπεν ἀγγου πρὸς δαυιδ ἐπὶ τίνα ἐπέθεσθε σήμερον καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς ἀγγου κατὰ νότον τῆς ἰουδαίας καὶ κατὰ νότον ἰεσμαγα καὶ κατὰ νότον τοῦ κενεζι
- 11 Daavid ei jättänyt yhtään miestä eikä naista henkiin, vietäväksi Gatiin, sillä hän ajatteli: "Ne voisivat kertoa meistä ja sanoa: 'Näin on Daavid tehnyt, tämä on ollut hänen tapansa kaiken aikaa, minkä hän asui filistealaisten maassa'".
Not one living man or woman did David ever take back with him to Gath, fearing that they might give an account of what had taken place, and say, This is what David did, and so has he been doing all the time while he has been living in the land of the Philistines.
καὶ ἀνδρα καὶ γυναῖκα οὐκ ἐξωογόνησεν τοῦ εἰσαγαγεῖν εἰς γεθ λέγων μὴ ἀναγγεῖλωσιν εἰς γεθ καθ' ἡμῶν λέγοντες τάδε δαυιδ ποιεῖ καὶ τότε τὸ δίκαιωμα αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἕς ἐκάθητο δαυιδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων
- 12 Ja Aakis luotti Daavidiin ja ajatteli: "Hän on saattanut itsensä kansansa Israelin vihoihin ja tulee olemaan minun palvelijani ainiaan".
And Achish had belief in what David said, saying, He has made himself hated by all his people Israel, and so he will be my servant for ever.
καὶ ἐπιστεῦθη δαυιδ ἐν τῷ ἀγγου σφόδρα λέγων ἤσχυνται αἰσχυνόμενος ἐν τῷ λαφ αὐτοῦ ἐν ἰσραηλ καὶ ἔσται μοι δοῦλος εἰς τὸν αἰῶνα

- 1 Siihen aikaan filistealaiset kokosivat joukkonsa sotaretkelle Israelia vastaan. Ja Aakis sanoi Daavidille: "Tiedä, että sinun on miehinesi lähdeävä minun kanssani sotajoukon mukana".
Now in those days the Philistines got their forces together to make war on Israel. And Achish said to David, Certainly you and your men are to go out with me to the fight.
καὶ ἐγενήθη ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ συναθροίζονται ἀλλόφυλοι ἐν ταῖς παρεμβολαῖς αὐτῶν ἐξελεθεῖν πολεμεῖν μετὰ Ἰσραὴλ καὶ εἶπεν ἀγχους πρὸς δαυὶδ γινώσκων γινώσκει ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται εἰς πόλεμον σὺ καὶ οἱ ἄνδρες σου
- 2 Daavid vastasi Aakille: "Hyvä! Sinä tulet tietämään, mitä palvelijasi saa aikaan." Aakis sanoi Daavidille: "Siispä minä asetan sinut oman pääni vartijaksi koko täksi aikaa".
And David said to Achish, You will see now what your servant will do. And Achish said to David, Then I will make you keeper of my head for ever.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἀγχους οὕτω νῦν γινώσκει ἃ ποιήσει ὁ δοῦλός σου καὶ εἶπεν ἀγχους πρὸς δαυὶδ οὕτως ἀρχισωματοφύλακα θήσομαι σε πάσας τὰς ἡμέρας
- 3 Samuel oli kuollut, ja koko Israel oli pitänyt hänelle valittajaiset; ja he olivat haudanneet hänet hänen kaupunkiinsa Raamaan. Ja Saul oli toimittanut pois maasta vainaja- ja tietäjähenkien manaajat.
Now Samuel was dead, and all Israel, after weeping for him, had put his body in its last resting-place in Ramah, his town. And Saul had put away from the land all those who had control of spirits and who made use of secret arts.
καὶ σαμουὴλ ἀπέθανεν καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς Ἰσραὴλ καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν ἀρμαθαίμῳ ἐν πόλει αὐτοῦ καὶ σαουλ περιεῖλεν τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας ἀπὸ τῆς γῆς
- 4 Ja filistealaiset kokoontuivat, ja he tulivat ja leiriytyivät Suunemiin. Niin Saulin kokosi koko Israelin, ja he leiriytyivät Gilboaan.
And the Philistines came together and put their forces in position in Shunem; and Saul got all Israel together and they took up their positions in Gilboa.
καὶ συναθροίζονται οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ἔρχονται καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς σωμαν καὶ συναθροίζει σαουλ πάντα ἄνδρα Ἰσραὴλ καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς γελβουε
- 5 Mutta kun Saul näki filistealaisten leirin, peljästyi hän, ja hänen sydämensä vapisi kovin.
And when Saul saw the Philistine army he was troubled, and his heart was moved with fear.
καὶ εἶδεν σαουλ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐφοβήθη καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα
- 6 Ja Saul kysyi Herralta, mutta Herra ei vastannut hänelle, ei unissa, ei uurimin eikä profeettain kautta.
And when Saul went for directions to the Lord, the Lord gave him no answer, by a dream or by the Urim or by the prophets.
καὶ ἐπηρώτησεν σαουλ διὰ κυρίου καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ κύριος ἐν τοῖς ἐνυπνίοις καὶ ἐν τοῖς δῆλοις καὶ ἐν τοῖς προφήταις
- 7 Niin Saul sanoi palvelijjoillensa: "Etsikää minulle joku vaimo, jolla on vallassaan vainajahenki, niin minä menen hänen luoksensa ja kysyn häneltä". Hänen palvelijansa vastasivat hänelle: "Katso, Een-Doorissa on vaimo, jolla on vallassaan vainajahenki".
Then Saul said to his servants, Get me a woman who has control of a spirit so that I may go to her and get directions. And his servants said to him, There is such a woman at En-dor.
καὶ εἶπεν σαουλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ ζητήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστριμύθου καὶ πορεύσομαι πρὸς αὐτήν καὶ ζητήσω ἐν αὐτῇ καὶ εἶπαν οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἰδοὺ γυνὴ ἐγγαστριμύθος ἐν αενδῶρ
- 8 Silloin Saul teki itsensä tuntemattomaksi, pukeutui toisiin vaatteisiin ja lähti matkalle, mukanansa kaksi miestä. He tulivat yöllä vaimon luo, ja hän sanoi: "Ennusta minulle vainajahengen avulla ja nostata minulle se, jonka minä sinulle sanon".
So Saul, putting on other clothing, so that he might not be seen to be the king, took two men with him and went to the woman by night; and he said, Now, with the help of the spirit which you have, make the person whose name I will give you come up.
καὶ συνεκαλύψατο σαουλ καὶ περιεβάλετο ἱμάτια ἕτερα καὶ πορεύεται αὐτὸς καὶ δύο ἄνδρες μετ' αὐτοῦ καὶ ἔρχονται πρὸς τὴν γυναῖκα νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῇ μάντευσαι δὴ μοι ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ καὶ ἀνάγαγέ μοι ὃν ἐὰν εἴπω σοι
- 9 Mutta vaimo vastasi hänelle: "Sinä tiedät kyllä, mitä Saul on tehnyt, kuinka hän on hävittänyt vainaja- ja tietäjähenkien manaajat maasta. Miksi virität minulle ansan tuottaaksesi minulle kuoleman?"
And the woman said to him, But you have knowledge of what Saul has done, how he has put away out of the land those who have control of spirits and the users of secret arts: why would you, by a trick, put me in danger of death?
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς αὐτὸν ἰδοὺ δὴ σὺ οἶδας ὅσα ἐποίησεν σαουλ ὡς ἐξωλέθρευσεν τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἵνα τί σὺ παγιδεύεις τὴν ψυχὴν μου θανατῶσαι αὐτήν
- 10 Niin Saul vannoi hänelle Herran kautta ja sanoi: "Niin totta kuin Herra elää: tästä asiasta ei sinulle tule mitään syytä".
And Saul made an oath to her by the Lord, saying, By the living Lord, no punishment will come to you for this.
καὶ ὤμοσεν αὐτῇ σαουλ λέγων ζῆ κύριος εἰ ἀπαντήσεται σοι ἀδικία ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ
- 11 Vaimo kysyi: "Kenen minä nostatan sinulle?" Hän vastasi: "Nostata minulle Samuel".
Then the woman said, Who am I to let you see? And he said, Make Samuel come up for me.
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τίνα ἀναγάγω σοι καὶ εἶπεν τὸν σαμουὴλ ἀναγάγέ μοι

- 12 Mutta kun vaimo näki Samuelin, huudahti hän kovalla äänellä. Ja vaimo sanoi Saulille: "Miksi olet pettänyt minut? Sinähän olet Saul."
And the woman saw that it was Saul, and she gave a loud cry, and said to Saul, Why have you made use of deceit? for you are Saul.
και ειδεν η γυνη τον σαμουηλ και ανεβόησεν φωνη μεγάλη και ειπεν η γυνη προς σαουλ ινα τι παρελογισω με και συ ει σαουλ
- 13 Kuningas sanoi hänelle: "Älä pelkää. Mitä sinä näet?" Vaimo vastasi Saulille: "Minä näen jumal'olennon nousevan maasta".
And the king said to her, Have no fear: what do you see? And the woman said to Saul, I see a god coming up out of the earth.
και ειπεν αυτη ο βασιλευς μη φοβου ειπον τινα εορακας και ειπεν αυτω θεους εορακα αναβαινοντας εκ της γης
- 14 Hän kysyi häneltä: "Minkä näköinen hän on?" Vaimo vastasi: "Vanha mies nousee ylös, viittaaan verhoutuneena". Niin Saul ymmärsi, että se oli Samuel, ja kumartui kasvoilleen maahan ja osoitti kunnioitusta.
And he said to her, What is his form? And she said, It is an old man coming up covered with a robe. And Saul saw that it was Samuel, and with his face bent down to the earth he gave him honour.
και ειπεν αυτη τι εγωως και ειπεν αυτω ανδρα ορθιον αναβαινοντα εκ της γης και ουτος διπλοϊδα αναβεβλημενος και εγνω σαουλ οτι σαμουηλ ουτος και εκυψεν επι προσωπον αυτου επι την γην και προσεκύνησεν αυτω
- 15 Ja Samuel sanoi Saulille: "Miksi sinä olet häirinnyt minua ja nostattanut minut?" Saul vastasi: "Minä olen suuressa hädässä: filistealaiset sotivat minua vastaan, ja Jumala on poistunut minusta eikä vastaa minulle enää, ei profectain kautta eikä unissa. Niin minä kutsutin sinut, että ilmoittaisit minulle, mitä minun on tehtävä."
And Samuel said to Saul, Why have you made me come up, troubling my rest? And Saul in answer said, I am in great danger; for the Philistines are making war on me, and God has gone away from me and will no longer give me any answer, by the prophets or by dreams: so I have sent for you to make clear to me what I am to do.
και ειπεν σαμουηλ ινα τι παρηνώγησάς μοι αναβηναι με και ειπεν σαουλ θλιβομαι σφοδρα και οι αλλοφυλοι πολεμουσιν εν εμοι και ο θεος αφεστηκεν απ' εμου και ουκ επακήκοεν μοι ετι και εν χειρι των προφητων και εν τοις ενουπνιοις και νυν κέκληκά σε γνωρίσαι μοι τι ποιήσω
- 16 Mutta Samuel vastasi: "Miksi sinä minulta kysyt, kun Herra on poistunut sinusta ja tullut vihamieheksesi?
And Samuel said, Why do you put your questions to me, seeing that God has gone away from you and is on the side of him who is against you?
και ειπεν σαμουηλ ινα τι επερωτῃς με και κύριος αφεστηκεν απο σου και γέγονεν μετὰ του πλησιον σου
- 17 Herra on tehnyt sen, minkä hän on minun kauttani puhunut: Herra on reväissyt kuninkuuden sinun kädestäsi ja on antanut sen toiselle, Daavidille.
And the Lord himself has done what I said: the Lord has taken the kingdom out of your hand and given it to your neighbour David;
και πεποιηκεν κύριος σοι καθως ελάλησεν εν χειρι μου και διαρρήξει κύριος την βασιλειαν σου εκ χειρός σου και δώσει αυτην τῷ πλησιον σου τῷ δαυιδ
- 18 Kun sinä et kuullut Herran ääntä etkä tehnyt Amalekille, mitä hänen hehkuva vihansa vaatii, sentähden Herra on tänä päivänä tehnyt sinulle tämän.
Because you did not do what the Lord said, and did not give effect to his burning wrath against Amalek. So the Lord has done this thing to you today.
διότι ουκ ηκουσας φωνης κυριου και ουκ εποιησας θυμον οργης αυτου εν αμαληκ δια τουτο το ρημα εποιησεν κύριος σοι τη ημερα ταυτη
- 19 Herra antaa myöskin Israelin yhdessä sinun kanssasi filistealaisten käsiin, ja huomenna olet sinä poikinesi minun tykönäni; myös Israelin leirin Herra antaa filistealaisten käsiin."
And more than this, the Lord will give Israel up with you into the hands of the Philistines: and tomorrow you and your sons will be with me: and the Lord will give up the army of Israel into the hands of the Philistines.
και παραδώσει κύριος τον ισραηλ μετὰ σου εις χειρας αλλοφύλων και αυριον συ και οι υιοι σου μετὰ σου πεσοῦνται και την παρεμβολην ισραηλ δώσει κύριος εις χειρας αλλοφύλων
- 20 Niin Saul siinä tuokiossa kaatui pitkin koko pituuttaan maahan, sillä hän peljästyi kovin Samuelin puheesta; myös olivat häneltä voimat lopussa, sillä vuorokauteen hän ei ollut syönyt mitään.
Then Saul went down flat on the earth, and was full of fear because of Samuel's words: and there was no strength in him, for he had taken no food all that day or all that night.
και εσπευσεν σαουλ και επεσεν εστηκως επι την γην και εφοβηθη σφοδρα απο των λογων σαμουηλ και ισχυς εν αυτω ουκ ην ετι ου γαρ εφαγεν αρτον ολην την ημεραν και ολην την νυκτα εκεινην
- 21 Mutta vaimo meni Saulin luo, ja kun hän näki, että tämä oli kauhun vallassa, sanoi hän hänelle: "Katso, palvelijattaresi kuuli sinua, minä panin henkeni kämmenelleni ja tottelin käskyä, jonka sinä minulle lausuit.
And the woman came to Saul and saw that he was in great trouble, and said to him, See now, your servant has given ear to your words, and I have put my life in danger by doing what you said.
και εισηλθεν η γυνη προς σαουλ και ειδεν οτι εσπευσεν σφοδρα και ειπεν προς αυτον ιδου δη ηκουσεν η δοῦλη σου της φωνης σου και εθεμην την ψυχην μου εν τη χειρι μου και ηκουσα τους λογους ους ελάλησάς μοι
- 22 Niin kuule nyt sinäkin palvelijatartasi ja salli minun asettaa sinun eteesi palanen leipää, ja syö, että olisit voimissasi, kun lähdet matkalle."
So now, give ear to the voice of your servant, and let me give you a little bread; and take some food to give you strength when you go on your way.
και νυν ακουσον δη φωνης της δοῦλης σου και παραθήσω ενωπιόν σου ψωμον αρτου και φάγε και εσται εν σοι ισχυς οτι πορεύση εν οδῳ

- 23 Hän epäsi ja sanoi: "Minä en syö". Mutta kun hänen palvelijansa yhdessä vaimon kanssa pyytämällä pyysivät häntä, kuuli hän heitä; ja hän nousi maasta ja istui vuoteelle.
But he would not, saying, I have no desire for food. But his servants, together with the woman, made him take food, and he gave way to them. So he got up from the earth, and took his seat on the bed.
καὶ οὐκ ἐβουλήθη φαγεῖν καὶ παρεβιάζοντο αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἡ γυνὴ καὶ ἤκουσεν τῆς φωνῆς αὐτῶν καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τὸν δίφρον
- 24 Ja vaimolla oli juottovasikka kotonaan; sen hän teurasti joutuin. Sitten hän otti jauhoja, sotki ne ja leipoi niistä happamattomia leipiä.
And the woman had in the house a young cow, made fat for food; and she put it to death straight away; and she took meal and got it mixed and made unleavened bread;
καὶ τῇ γυναικὶ ἦν δάμαλις νομάς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ἐσπευσεν καὶ ἐθυσεν αὐτὴν καὶ ἔλαβεν ἄλευρα καὶ ἐφύρασεν καὶ ἐπεψεν ἄζυμα
- 25 Ja hän toi ruuan Saulin ja hänen palvelijainsa eteen, ja he söivät. Sitten he nousivat ja lähtivät samana yönä.
And she put it before Saul and his servants, and they had a meal. Then they got up and went away the same night.
καὶ προσήγαγεν ἐνώπιον σαουλ καὶ ἐνώπιον τῶν παιδῶν αὐτοῦ καὶ ἔφαγον καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀπῆλθον τὴν νύκτα ἐκεῖνην
- 1 Filistealaiset kokosivat kaikki joukkonsa Afekiin, ja israelilaiset olivat leiriytyneet lähteelle, joka on Jisreelissä.
Now the Philistines got all their army together at Aphek: and the Israelites put their forces in position by the fountain in Jezreel.
καὶ συναθροίζουσιν ἀλλοφύλοι πάσας τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς ἀφεκ καὶ ἰσραηλ παρενέβαλεν ἐν αενδωρ τῇ ἐν ἰεζραελ
- 2 Ja kun filistealaisten ruhtinaat tulivat satoineen ja tuhansineen, ja Daavid miehineen tuli viimeiseksi Aakiin kanssa,
And the lords of the Philistines went on with their hundreds and their thousands, and David and his men came after with Achish.
καὶ σατράπαι ἀλλοφύλων παρεπορεύοντο εἰς ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρεπορεύοντο ἐπ' ἐσχάτων μετὰ ἀγγους
- 3 sanoivat filistealaisten päälliköt: "Mitä nuo hebrealaiset täällä tekevät?" Aakis vastasi filistealaisten päälliköille: "Tämähan on Daavid, Saulin, Israelin kuninkaan, palvelija, joka on ollut minun luonani toista vuotta, enkä minä ole havainnut hänessä mitään siitä päivästä alkaen, jona hän siirtyi minun luokseni, tähän päivään asti".
Then the rulers of the Philistines said, What are these Hebrews doing here? And Achish said to the rulers of the Philistines, Is this not David, the servant of Saul the king of Israel, who has been with me for a year or two, and I have never seen any wrong in him from the time when he came to me till now?
καὶ εἶπον οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων τίνας οἱ διαπορευόμενοι οὗτοι καὶ εἶπεν ἀγγους πρὸς τοὺς στρατηγοὺς τῶν ἀλλοφύλων οὐχ οὗτος δαυὶδ ὁ δοῦλος σαουλ βασιλέως ἰσραηλ γέγονεν μεθ' ἡμῶν ἡμέρας τοῦτο δεῦτερον ἔτος καὶ οὐχ εὔρηκα ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐπέπεσεν πρὸς με καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 4 Niin filistealaisten päälliköt vihastuivat häneen; ja filistealaisten päälliköt sanoivat hänelle: "Toimita tämä mies takaisin; palatkoon hän siihen paikkaan, jonka sinä olet hänelle määrännyt. Älköön hän tulko meidän kanssamme taisteluun, ettei hän taistelussa tulisi meidän vastustajaksemme. Sillä miten hän voisi hankkia itselleen Herransa suosion paremmin kuin näiden miesten päillä?
But the rulers of the Philistines were angry with him, and said to him, Make the man go back to the place you have given him; do not let him go down with us to the fight, or he may be turned against us and be false to us: for how will this man make peace with his lord? will it not be with the heads of these men?
καὶ ἐλυπήθησαν ἐπ' αὐτῷ οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀλλοφύλων καὶ λέγουσιν αὐτῷ ἀπόστρεψον τὸν ἄνδρα εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ οὗ κατέστησας αὐτὸν ἐκεῖ καὶ μὴ ἐρχέσθω μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν πόλεμον καὶ μὴ γινέσθω ἐπιβουλὸς τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐν τίνι διαλλαγήσεται οὗτος τῷ κυρίῳ αὐτοῦ οὐχὶ ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀνδρῶν ἐκεῖνων
- 5 Eikö tämä ole se Daavid, jolle he karkeloiden virittivät tämän laulun: 'Saul voitti tuhat, mutta Daavid kymmenentuhatta'?"
Is this not David, who was named in their songs, when in the dance they said to one another, Saul has put to death thousands, and David tens of thousands?
οὐχ οὗτος δαυὶδ ὃς ἐξῆρχον ἐν χοροῖς λέγοντες ἐπάταξεν σαουλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ καὶ δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ
- 6 Niin Aakis kutsui Daavidin ja sanoi hänelle: "Niin totta kuin Herra elää: sinä olet rehellinen, ja minulle olisi mieleen, että olisit täällä leirissä, lähtisit ja tulisit minun kanssani; sillä minä en ole havainnut mitään pahaakaan sinussa siitä päivästä alkaen, jona tulit minun luokseni, tähän päivään asti. Mutta ruhtinaille sinä et ole mieluisin.
Then Achish sent for David and said to him, By the living Lord, you are upright, and everything you have done with me in the army has been pleasing to me: I have seen no evil in you from the day when you came to me till now: but still, the lords are not pleased with you.
καὶ ἐκάλεσεν ἀγγους τὸν δαυὶδ καὶ εἶπεν αὐτῷ ζῆ κύριος ὅτι εὐθὴς σὺ καὶ ἀγαθὸς ἐν ὀφθαλμοῖς μου καὶ ἡ ἐξουδός σου καὶ ἡ εἰσοδός σου μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ ὅτι οὐχ εὔρηκα κατὰ σοῦ καὶ κίαν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκεις πρὸς με ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν οὐκ ἀγαθὸς σὺ
- 7 Lähde siis takaisin ja mene rauhassa, ettet tekisi mitään, joka ei olisi filistealaisten ruhtinaille mieleen."
So now go back, and go in peace, so that you do not make the lords of the Philistines angry.
καὶ νῦν ἀνάστρεφε καὶ πορεύου εἰς εἰρήνην καὶ οὐ μὴ ποιήσεις κακίαν ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν τῶν ἀλλοφύλων

- 8 Daavid sanoi Aakille: "Mitä minä olen tehnyt, ja mitä olet havainnut palvelijassasi siitä päivästä alkaen, jona minä tulin sinun palvelukseesi, tähän päivään asti, koska en saa tulla taistelemaan herrani, kuninkaan, vihollisia vastaan?"
 And David said to Achish, But what have I done? what have you seen in your servant while I have been with you till this day, that I may not go and take up arms against those who are now making war on my lord the king?
 και εἶπεν δαυιδ πρὸς αχχους τί πεποιήκά σοι και τί εἶδες ἐν τῷ δούλῳ σου ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤμην ἐνώπιόν σου και ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ὅτι οὐ μὴ ἔλθω πολεμήσαι τοὺς ἐχθροὺς τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως
- 9 Aakis vastasi ja sanoi Daavidille: "Minä tiedän, että sinä olet minulle mieluinen niinkuin Jumalan enkeli; mutta filistealaisten päälliköt sanovat: 'Hän ei saa lähteä meidän kanssamme taisteluun'.
 And Achish in answer said, It is true that in my eyes you are good, like an angel of God: but still, the rulers of the Philistines have said, He is not to go up with us to the fight.
 και ἀπεκρίθη αχχους πρὸς δαυιδ οἶδα ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου ἀλλ' οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων λέγουσιν οὐχ ἤξει μεθ' ἡμῶν εἰς πόλεμον
- 10 Nouse siis huomenaamuna varhain, sinä ja sinun herrasi palvelijat, jotka ovat tulleet kanssasi, ja lähtekää matkaan huomenaamuna varhain, kun päivä valkenee."
 So get up early in the morning, with the servants of your lord who are with you, and go to the place I have given you, and have no evil design in your heart, for you are good in my eyes; but when there is light enough in the morning, go away.
 και νῦν ὄρθρισον τὸ πρωὶ σὺ και οἱ παῖδες τοῦ κυρίου σου οἱ ἤκοντες μετὰ σοῦ και πορεύεσθε εἰς τὸν τόπον οὗ κατέστησα ὑμᾶς ἐκεῖ και λόγον λοιμὸν μὴ θῆς ἐν καρδίᾳ σου ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐνώπιόν μου και ὄρθρίσατε ἐν τῇ ὁδῷ και φωτισάτω ὑμῖν και πορεύθητε
- 11 Niin Daavid miehinensä lähti varhain seuraavana aamuna matkalle palatakseen filistealaisten maahan. Mutta filistealaiset menivät Jisreeliin.
 So David and his men got up early in the morning to go back to the land of the Philistines. And the Philistines went up to Jezreel.
 και ὄρθρισεν δαυιδ αὐτὸς και οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀπελθεῖν και φυλάσσειν τὴν γῆν τῶν ἀλλοφύλων και οἱ ἀλλόφυλοι ἀνέβησαν πολεμεῖν ἐπὶ ἰσραηλ
- 1 Kun Daavid miehinensä kolmantena päivänä tuli Siklagiin, olivat amalekilaiset tehneet ryöstöretken Etelämaahan ja Siklagiin, ja he olivat vallanneet Siklagin ja polttaneet sen tulella.
 Now when David and his men came to Ziklag on the third day, the Amalekites had made an attack on the South and on Ziklag, and had overcome Ziklag and put it on fire;
 και ἐγενήθη εἰσελθόντος δαυιδ και τῶν ἀνδρῶν αὐτοῦ εἰς σεκελακ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ και αμαληκ ἐπέθετο ἐπὶ τὸν νότον και ἐπὶ σεκελακ και ἐπάταξεν τὴν σεκελακ και ἐνεπύρισεν αὐτὴν ἐν πυρὶ
- 2 Naiset, mitä siellä oli, sekä pienet että suuret, he olivat ottaneet vangiksi, surmaamatta ketään; he olivat vieneet ne pois ja menneet matkoihinsa.
 And had made the women and all who were there, small and great, prisoners: they had not put any of them to death, but had taken them all away.
 και τὰς γυναῖκας και πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου οὐκ ἐθανάτωσαν ἄνδρα και γυναῖκα ἀλλ' ἠχμαλώτευσαν και ἀπῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν
- 3 Kun Daavid miehinensä tuli kaupunkiin, niin katso, se oli tulella poltettu, ja heidän vaimonsa, poikansa ja tyttärensä oli otettu vangiksi.
 And when David and his men came to the town, they saw that it had been burned down, and their wives and their sons and daughters had been made prisoners.
 και ἦλθεν δαυιδ και οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν και ἰδοὺ ἐμπεπύρισται ἐν πυρὶ αἱ δὲ γυναῖκες αὐτῶν και οἱ υἱοὶ αὐτῶν και αἱ θυγατέρες αὐτῶν ἠχμαλωτευμένοι
- 4 Silloin Daavid ja väki, joka oli hänen kanssaan, korottivat äänensä ja itkivät, kunnes eivät enää jaksaneet itkeä.
 Then David and the people who were with him gave themselves up to weeping till they were able to go on weeping no longer.
 και ἦρεν δαυιδ και οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τὴν φωνὴν αὐτῶν και ἐκλαυσαν ἕως ὅτου οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς ἰσχύς ἔτι κλαίειν
- 5 Vangiksi oli otettu myös Daavidin molemmat vaimot, jisreeliläinen Ahinoam ja Abigail, karmelilaisen Naabalin vaimo.
 And David's two wives, Ahinoam of Jezreel and Abigail, the wife of Nabal of Carmel, had been made prisoners.
 και ἀμφοτέραι αἱ γυναῖκες δαυιδ ἠχμαλωτεύθησαν αχινουμ ἡ ιερσαηλιτις και αβιγαια ἡ γυνὴ ναβαλ τοῦ καρμηλίου
- 6 Ja Daavid joutui suureen hätään, sillä kansa aikoi kivittää hänet: niin katkeroitunut oli koko kansa, kukin poikiensa ja tyttäriensä tähden. Mutta Daavid rohkaisi mieltensä Herrassa, Jumalassansa.
 And David was greatly troubled; for the people were talking of stoning him, because their hearts were bitter, every man sorrowing for his sons and his daughters: but David made himself strong in the Lord his God.
 και ἐθλίβη δαυιδ σφόδρα ὅτι εἶπεν ὁ λαὸς λιθοβολῆσαι αὐτόν ὅτι κατώδυνος ψυχῇ παντὸς τοῦ λαοῦ ἐκάστου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ και ἐπὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ και ἐκραταιώθη δαυιδ ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ
- 7 Ja Daavid sanoi pappi Ebjatarille, Ahimelekin pojalle: "Tuo minulle kasukka". Niin Ebjatar toi kasukan Daavidille.
 And David said to Abiathar the priest, the son of Ahimelech, Come here to me with the ephod. And Abiathar took the ephod to David.
 και εἶπεν δαυιδ πρὸς αβιαθαρ τὸν ἱερέα υἱὸν αχμελεχ προσάγαγε τὸ εφοδ

- 8 Ja Daavid kysyi Herralta: "Ajanko takaa tuota rosvojoukkoa? Saavutanko minä sen?" Hän vastasi hänelle: "Aja, sillä sinä saavutat sen ja pelastat pelastettavat".
Then David, questioning the Lord, said, Am I to go after this band? will I be able to overtake them? And in answer he said, Go after them, for you will certainly overtake them, and get back everything.
καὶ ἐπηρώτησεν δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου λέγων εἰ καταδιώξω ὀπίσω τοῦ γεδδουρ τούτου εἰ καταλήμψομαι αὐτούς καὶ εἶπεν αὐτῷ καταδίωκε ὅτι καταλαμβάνον καταλήμψη καὶ ἐξαιρούμενος ἐξελεῖ
- 9 Niin Daavid lähti, hän ja ne kuusisataa miestä, jotka olivat hänen kanssaan, ja he tulivat Besorin purolle; siihen pysähtyivät ne, jotka olivat jääneet muista jälkeen.
So David went, and his six hundred men went with him, and they came to the stream Besor.
καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ καὶ ἔρχονται ἕως τοῦ χειμάρρου βοσور καὶ οἱ περισσοὶ ἔστησαν
- 10 Mutta Daavid jatkoi takaa-ajoa neljänsadan miehen kanssa; sillä niitä, jotka väsyneinä pysähtyivät eivätkä menneet Besorin puron poikki, oli kaksisataa miestä.
And David, with four hundred men, went on: but two hundred of them were overcome with weariness, and not able to go across the stream.
καὶ κατεδίωξεν ἐν τετρακοσίοις ἀνδράσιν ὑπέστησαν δὲ διακόσιοι ἄνδρες οἵτινες ἐκάθισαν πέραν τοῦ χειμάρρου τοῦ βοσορ
- 11 Ja he tapasivat kedolla egyptiläisen miehen ja toivat hänet Daavidin luo. He antoivat hänelle leipää syödä ja vettä juoda,
And in the fields they saw an Egyptian whom they took to David, and they gave him bread, and he had a meal, and they gave him water for drink;
καὶ εὐρίσκουσιν ἄνδρα αἰγύπτιον ἐν ἀγρῷ καὶ λαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς δαυὶδ ἐν ἀγρῷ καὶ διδώσιν αὐτῷ ἄρτον καὶ ἔφαγεν καὶ ἐπότισαν αὐτὸν ὕδωρ
- 12 ja he antoivat vielä hänelle viikunakakun ja kaksi rusinakakkua syödä. Silloin hän virkosi henkiin; sillä hän ei ollut syönyt eikä juonut kolmeen vuorokauteen.
And they gave him part of a cake of figs and some dry grapes; and after the food, his spirit came back to him, for he had had no food or drink for three days and nights.
καὶ διδώσιν αὐτῷ κλάσμα παλάθης καὶ ἔφαγεν καὶ κατέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ὅτι οὐ βεβρώκει ἄρτον καὶ οὐ πεπόκει ὕδωρ τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας
- 13 Ja Daavid kysyi häneltä: "Kenen olet miehiä ja mistä tulet?" Hän vastasi: "Minä olen egyptiläinen nuorukainen, erään amalekilaisen miehen palvelija; mutta minun herrani jätti minut, sillä minä sairastuin kolme päivää sitten.
And David said to him, Whose man are you and where do you come from? And he said, I am a young man of Egypt, servant to an Amalekite; and my master went on without me because three days back I became ill.
καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ τίνοσ σου εἶ καὶ πόθεν εἶ καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον τὸ αἰγύπτιον ἐγὼ εἰμι δοῦλος ἀνδρὸς αμαληκίτου καὶ κατέλιπέν με ὁ κύριός μου ὅτι ἠνωχλήθην ἐγὼ σήμερον τριταῖος
- 14 Me teimme ryöstötretken kreettien, Juudan ja Kaalebin Etelämaahan ja poltimme Siklagin tulella."
We made an attack on the south part of the country of the Cherethites, and on the land which is Judah's, and on the south of Caleb; and we put Ziklag on fire.
καὶ ἡμεῖς ἐπεθέμεθα ἐπὶ νότον τοῦ χολθι καὶ ἐπὶ τὰ τῆς ἰουδαίας μέρη καὶ ἐπὶ νότον χελουβ καὶ τὴν σεκελακ ἐνεπυρίσαμεν ἐν πυρὶ
- 15 Daavid sanoi hänelle: "Vietkö minut tuon rosvojoukon luo?" Hän vastasi: "Vanno minulle Jumalan kautta, ettet surmaa minua etkä luovuta minua herrani käsiin, niin minä vien sinut sen rosvojoukon luo".
And David said to him, Will you take me down to this band? And he said, If you give me your oath that you will not put me to death or give me up to my master, I will take you to them.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δαυὶδ εἰ κατάξεις με ἐπὶ τὸ γεδδουρ τοῦτο καὶ εἶπεν ὁμοσον δὴ μοι κατὰ τοῦ θεοῦ μὴ θανατώσω με καὶ μὴ παραδοῦναι με εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου μου καὶ κατάξω σε ἐπὶ τὸ γεδδουρ τοῦτο
- 16 Ja hän vei hänet sinne; ja katso, heitä oli hajallaan maassa kaikkialla syömässä, juomassa ja juhlimassa kaikella sillä suurella saaliilla, jonka olivat ottaneet filistealaisten maasta ja Juudan maasta.
And when he had taken him down, they saw them all, seated about on all sides, feasting and drinking among all the mass of goods which they had taken from the land of the Philistines and the land of Judah.
καὶ κατήγαγεν αὐτὸν ἐκεῖ καὶ ἰδοὺ οὗτοι διακεχυμένοι ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς ἐσθιοντες καὶ πίνοντες καὶ ἐορτάζοντες ἐν πᾶσι τοῖς σκύλοις τοῖς μεγάλοις οἷς ἔλαβον ἐκ γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἐκ γῆς ἰουδα
- 17 Niin Daavid kaatoi heitä aamuhämärästä iltaan asti; eikä heistä pelastunut kuin neljänsataa nuorta miestä, jotka nousivat kamelien selkään ja pakenivat.
And David went on fighting them from evening till the evening of the day after; and not one of them got away but only four hundred young men who went in flight on camels.
καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς δαυὶδ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἑωσφόρου ἕως δειλῆς καὶ τῆ ἐπαύριον καὶ οὐκ ἐσώθη ἐξ αὐτῶν ἀνὴρ ὅτι ἀλλ' ἢ τετρακόσια παιδάρια ἃ ἦν ἐπιβεβηκότα ἐπὶ τὰς καμήλους καὶ ἔφυγον
- 18 Ja Daavid pelasti kaikki, mitä amalekilaiset olivat ottaneet; myös molemmat vaimonsa Daavid pelasti.
And David got back everything the Amalekites had taken; and he got back his two wives.
καὶ ἀφείλατο δαυὶδ πάντα ἃ ἔλαβον οἱ αμαληκῖται καὶ ἀμφοτέρας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ ἐξείλατο

- 19 Ei ketään puuttunut, ei pientä eikä suurta, ei kenenkään poikaa eikä kenenkään tyttärtä eikä saalista tai muuta, mitä he olivat ottaneet itsellensä; kaiken Daavid toi takaisin.
There was no loss of anything, small or great, sons or daughters or goods or anything which they had taken away: David got it all back.
καὶ οὐ διεφώνησεν αὐτοῖς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ ἀπὸ τῶν σκύλων καὶ ἕως υἰῶν καὶ θυγατέρων καὶ ἕως πάντων ὧν ἔλαβον αὐτῶν τὰ πάντα ἐπέστρεψεν δαυὶδ
- 20 Daavid otti myös kaikki lampaat ja raavaat, ja niitä ajettiin muun karjan edellä ja huudettiin: "Tämä on Daavidin saalis!"
And they took all the flocks and herds, and driving them in front of him, said, These are David's.
καὶ ἔλαβεν δαυὶδ πάντα τὰ ποιμνία καὶ τὰ βουκόλια καὶ ἀπήγαγεν ἔμπροσθεν τῶν σκύλων καὶ τοῖς σκύλοις ἐκείνοις ἐλέγετο ταῦτα τὰ σκύλα δαυὶδ
- 21 Ja kun Daavid tuli niiden kahdensadan miehen luo, jotka olivat väsyneet, jaksamatta seurata Daavidia, ja jotka oli jätetty Besorin puolelle, tulivat he Daavidia vastaan ja sitä väkeä, joka oli hänen kansansa; ja kun Daavid väkineen lähestyi, tervehti hän heitä.
And David came to the two hundred men, who because of weariness had not gone with him, but were waiting at the stream Besor: and they went out, meeting David and the people who were with him; and when they came near them, they said, How are you?
καὶ παραγίνεται δαυὶδ πρὸς τοὺς διακοσίους ἄνδρας τοὺς ἐκλυθέντας τοῦ πορευέσθαι ὀπίσω δαυὶδ καὶ ἐκάθισεν αὐτοὺς ἐν τῷ χειμάρρῳ τῷ βοσορ καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν δαυὶδ καὶ εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ τοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ προσήγαγεν δαυὶδ ἕως τοῦ λαοῦ καὶ ἠρώτησεν αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην
- 22 Mutta kaikenlaiset huonot ja kelvottomat miehet niiden joukosta, jotka olivat kulkeneet Daavidin mukana, rupesivat sanomaan: "Koska nämä eivät ole kulkeneet meidän mukamme, emme me anna heille mitään saaliista, jonka pelastimme, paitsi kunkin vaimon ja lapset; viekööt ne ja menkööt matkoihinsa".
Then the bad and good-for-nothing men among those who went with David said, Because they did not go with us, we will give them nothing of the goods which we have got back, but only to every man his wife and children, so that he may take them and go.
καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ἀνὴρ λοιμὸς καὶ πονηρὸς τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν πορευθέντων μετὰ δαυὶδ καὶ εἶπαν ὅτι οὐ κατεδίωξαν μεθ' ἡμῶν οὐ δώσομεν αὐτοῖς ἐκ τῶν σκύλων ὧν ἐξειλόμεθα ὅτι ἄλλ' ἢ ἕκαστος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπαγέσθωσαν καὶ ἀποστρεφέτωσαν
- 23 Mutta Daavid sanoi: "Älkää tehkö niin, veljeni, sen jälkeen, mitä Herra on meille suonut, kun hän varjeli meidät ja antoi meidän käsiimme rosvojoukon, joka hyökkäsi meidän kimppuumme.
Then David said, You are not to do this, my brothers, after what the Lord has given us, who has kept us safe and given up the band which came against us into our hands.
καὶ εἶπεν δαυὶδ οὐ ποιήσετε οὕτως μετὰ τὸ παραδοῦναι τὸν κύριον ἡμῖν καὶ φυλάξει ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν κύριος τὸν γεδδουρ τὸν ἐπερχόμενον ἐφ' ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἡμῶν
- 24 Ja kukapa teitä kuulisi tässä asiassa? Sillä taisteluun menevällä ja kuormaston luo jäävällä on oleva yhtäläinen osuus; heidän on jaettava tasan."
Who is going to give any attention to you in this question? for an equal part will be given to him who went to the fight and to him who was waiting by the goods: they are all to have the same.
καὶ τίς ὑπακούσεται ὑμῶν τῶν λόγων τούτων ὅτι οὐχ ἦττον ὑμῶν εἰσιν διότι κατὰ τὴν μερίδα τοῦ καταβαίνοντος εἰς πόλεμον οὕτως ἔσται ἡ μερίς τοῦ καθημένου ἐπὶ τὰ σκεύη κατὰ τὸ αὐτὸ μεριου ὄνται
- 25 Ja sillensä asia jäi silloin ja sen jälkeenkin: hän teki sen säännöksi ja tavaksi Israelissa, aina tähän päivään asti.
And so he made it a rule and an order for Israel from that day till now.
καὶ ἐγενήθη ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπάνω καὶ ἐγένετο εἰς πρόσταγμα καὶ εἰς δικαίωμα τῷ Ἰσραὴλ ἕως τῆς σήμερον
- 26 Kun Daavid tuli Siklagiin, lähetti hän osan saaliista Juudan vanhimmille, ystävillensä, sanoen: "Tässä on teille tervehdyslahja siitä saaliista, joka otettiin Herran vihollisilta" -
And when David came to Ziklag, he sent some of the goods to the responsible men of Judah, and to his friends, saying, Here is an offering for you from the goods of those who were fighting against the Lord;
καὶ ἦλθεν δαυὶδ εἰς σεκελακ καὶ ἀπέστειλεν τοῖς πρεσβυτέροις Ἰουδα τῶν σκύλων καὶ τοῖς πλησίον αὐτοῦ λέγων ἰδοὺ ἀπὸ τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν κυρίου
- 27 lahja niille, jotka olivat Beetelissä, Etelämaan Raamotissa, Jattirissa,
He sent to those who were in Beth-el, and in Ramah of the South, and in Jattir;
τοῖς ἐν βαιθσορ καὶ τοῖς ἐν ραμα νότου καὶ τοῖς ἐν ιεθσορ
- 28 Aroerissa, Sifmotissa, Estemoassa,
And to those in Arara and Eshtemoa
καὶ τοῖς ἐν αρορη καὶ τοῖς αμμαδι καὶ τοῖς ἐν σαφι καὶ τοῖς ἐν εσθιε [28a] καὶ τοῖς ἐν γεθ καὶ τοῖς ἐν κιναν καὶ τοῖς ἐν σαφεκ καὶ τοῖς ἐν θιμαθ
- 29 Raakalissa, jerahmeelilaisten kaupungeissa, keeniläisten kaupungeissa,
and Carmel and in the towns of the Jerahmeelites, and in the towns of the Kenites;
καὶ τοῖς ἐν καρμήλω καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν τοῦ ἱεραμηλι καὶ τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν τοῦ κενεζι
- 30 Hormassa, Boor-Aasanissa, Atakissa
And to those who were in Hormah and in Bor-ashan and in Athach;
καὶ τοῖς ἐν ἱεριμουθ καὶ τοῖς ἐν βηρσαβεε καὶ τοῖς ἐν νοο

- 31 ja Hebronissa, ja samoin lahja kaikille muille paikkakunnille, joissa Daavid miehinensä oli kulkenut.
And in Hebron, and to all the places where David and his men had been living.
 και τοις εν χεβρων και εις παντας τοις τοπους οδς διηλθεν δαυιδ εκει αυτους και οι ανδρες αυτου
- 1 Mutta filistealaiset taistelivat Israelia vastaan. Ja Israelin miehet pakenivat filistealaisia, ja heitä kaatui surmattuina Gilboan vuorella.
Now the Philistines were fighting against Israel: and the men of Israel went in flight before the Philistines, falling down wounded in Mount Gilboa.
 και οι αλλοφυλοι επολεμουν επι ισραηλ και εφυγον οι ανδρες ισραηλ εκ προσωπου των αλλοφυλων και πιπτουσιν τραυματια εν τω ορει τω γελβουε
- 2 Ja filistealaiset pääsivät Saulin ja hänen poikiensa kintereille, ja filistealaiset surmasivat Joonatanin, Abinadabin ja Malkisuan, Saulin pojat.
And the Philistines overtook Saul and his sons; and they put to death Jonathan and Abinadab and Malchi-shua, the sons of Saul.
 και συνάπτουσιν αλλοφυλοι τω σαουλ και τοις υιοις αυτου και τυπτουσιν αλλοφυλοι τον ιωναθαν και τον αμιναδαβ και τον μελχισα υιους σαουλ
- 3 Ja kun taistelu kiihtyi ankaraksi Saulia vastaan ja jousimiehet keksivät hänet, joutui hän suureen hätään jousimiesten ahdistaa.
And the fight was going badly for Saul, and the archers came across him, and he was wounded by the archers.
 και βαρυνεται ο πολεμος επι σαουλ και ευρισκουσιν αυτον οι ακοντισται ανδρες τοξοται και ετραυματισθη εις τα υποχονδρια
- 4 Ja Saul sanoi aseenkantajallensa: "Paljasta miekkasi ja lävistä sillä minut, etteivät nuo ympärileikkaamattomat tulisi lävistämään minua ja pitämään minua pilkkanaan". Mutta hänen aseenkantajansa ei tahtonut, sillä hän pelkäsi kovin. Niin Saul itse otti miekan ja heittäytyi siihen.
Then Saul said to the servant who had the care of his arms, Take out your sword and put it through me, before these men without circumcision come and make sport of me. But his servant, full of fear, would not do so. Then Saul took out his sword, and falling on it, put an end to himself.
 και ειπεν σαουλ προς τον αιρωγα τα σκευη αυτου πασαι την ρομφαιαν σου και αποκεντησον με εν αυτη μη ελθωσιν οι απεριτμητοι ουτοι και αποκεντησωσιν με και εμπαιξωσιν μοι και ουκ εβουλετο ο αιρων τα σκευη αυτου οτι εφοβηθη σφοδρα και ελαβεν σαουλ την ρομφαιαν και επεπεσεν επ' αυτην
- 5 Mutta kun hänen aseenkantajansa näki, että Saul oli kuollut, heittäytyi hänkin miekkaansa ja kuoli hänen kanssansa.
And when his servant saw that Saul was dead, he did the same, and was united with him in death.
 και ειδεν ο αιρων τα σκευη αυτου οτι τεθνηκεν σαουλ και επεπεσεν και αυτος επι την ρομφαιαν αυτου και απεθανεν μετ' αυτου
- 6 Niin kuolivat sinä päivänä yhdessä Saul, hänen kolme poikaansa ja hänen aseenkantajansa ynnä kaikki hänen miehensä.
So death overtook Saul and his three sons and his servant on the same day.
 και απεθανεν σαουλ και οι τρεις υιοι αυτου και ο αιρων τα σκευη αυτου εν τη ημερα εκεινη κατα το αυτο
- 7 Ja kun Israelin miehet, jotka asuivat tuolla puolella laakson ja tuolla puolella Jordanin, huomasivat, että Israelin miehet olivat paenneet ja että Saul poikinensa oli kuollut, jättivät he kaupungit ja pakenivat, ja filistealaiset tulivat ja asettuivat niihin.
And when the men of Israel across the valley and on the other side of Jordan saw that the army of Israel was in flight and that Saul and his sons were dead, they came out of their towns and went in flight; and the Philistines came and took them for themselves.
 και ειδον οι ανδρες ισραηλ οι εν τω περαν της κοιλαδος και οι εν τω περαν του ιορδανου οτι εφυγον οι ανδρες ισραηλ και οτι τεθνηκεν σαουλ και οι υιοι αυτου και καταλειπουσιν τας πολεις αυτων και φεγουσιν και ερχονται οι αλλοφυλοι και κατοκουσιν εν αυταις
- 8 Seuraavana päivänä filistealaiset tulivat ryöstämään surmattuja ja löysivät Saulin ja hänen kolme poikaansa kaatuneina Gilboan vuorella.
Now on the day after, when the Philistines came to take their goods from the dead, they saw Saul and his three sons dead on the earth in Mount Gilboa.
 και εγενηθη τη επαυριον και ερχονται οι αλλοφυλοι εκδιδωσκειν τοις νεκροις και ευρισκουσιν τον σαουλ και τοις τρεις υιους αυτου πεπτωκοτας επι τα ορη γελβουε
- 9 Niin he löivät häneltä pään poikki, ryöstivät häneltä aseet ja lähettivät ne ympäri filistealaisten maata, julistaaksensa voitonsanomaa epäjumaliensa temppelissä ja kansan seassa.
And cutting off his head and taking away his war-dress, they sent word into the land of the Philistines round about, to take the news to their gods and to the people.
 και αποστρεφουσιν αυτον και εξεδυσαν τα σκευη αυτου και αποστελλουσιν αυτα εις γην αλλοφυλων κυκλω ευαγγελιζοντες τοις ειδωλοις αυτων και τω λαω αυτων
- 10 Ja he asettivat hänen aseensa Astarten temppeliin, mutta hänen ruumiinsa he kiinnittivät Beet-Seanin muurille.
His war-dress they put in the house of Astarte; and his body was fixed on the wall of Beth-shan.
 και ανεθηκαν τα σκευη αυτου εις το ασταρτειον και το σωμα αυτου κατεπηξαν εν τω τειχει βαιθσαν
- 11 Kun Gileadin Jaabeksen asukkaat kuulivat, mitä filistealaiset olivat tehneet Saulille,
And when the people of Jabesh-gilead had news of what the Philistines had done to Saul,
 και ακουουσιν οι κατοκουντες ιαβις της γαλααδιτιδος α εποιησαν οι αλλοφυλοι τω σαουλ

- 12 nousivat he, kaikki sotakuntoiset miehet, kulkivat kaiken yötä ja ottivat Saulin ja hänen poikiensa ruumiit alas Beet-Seanin muurilta, menivät Jaabekseen ja polttivat ne siellä.
All the fighting men got up and, travelling all night, took Saul's body and the bodies of his sons from the wall of Beth-shan; and they came to Jabesh and had them burned there.
 και ἀνέστησαν πᾶς ἀνὴρ δυνάμεως καὶ ἐπορεύθησαν ὄλην τὴν νύκτα καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα σαουλ καὶ τὸ σῶμα ἰωναθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τείχους βαιθσαν καὶ φέρουσιν αὐτοὺς εἰς ἰαβις καὶ κατακαίουσιν αὐτοὺς ἐκεῖ
- 1 Saulin kuoleman jälkeen, kun Daavid, voitettuaan amalekilaiset, oli palannut takaisin ja ollut Siklagissa pari päivää,
Now after the death of Saul, when David, having come back from the destruction of the Amalekites, had been in Ziklag for two days;
 και ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν σαουλ καὶ δαυιδ ἀνέστρεψεν τύπτων τὸν αμαληκ καὶ ἐκάθισεν δαυιδ ἐν σεκελακ ἡμέρας δύο
- 2 tuli kolmantena päivänä eräs mies leiristä Saulin luota, vaatteet reväistyinä ja multaa pään päällä. Ja tullessaan Daavidin luo hän heittäytyi maahan ja osoitti kunnioitusta.
On the third day a man came from Saul's tents, with his clothing out of order and earth on his head: and when he came to David, he went down on the earth and gave him honour.
 και ἐγενήθη τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἦλθεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἐκ τοῦ λαοῦ σαουλ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διερρωγότα καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτὸν πρὸς δαυιδ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ
- 3 Daavid kysyi häneltä: "Mistä tulet?" Hän vastasi hänelle: "Minä olen päässyt pakoon Israelin leiristä".
And David said to him, Where have you come from? And he said, I have come in flight from the tents of Israel.
 και εἶπεν αὐτῷ δαυιδ πόθεν σὺ παραγίνῃ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἰσραηλ ἐγὼ διασέσφισμαι
- 4 Niin Daavid sanoi hänelle: "Miten on asiat? Kerro minulle." Hän vastasi: "Väki on paennut taistelusta, paljon väkeä on kaatunut ja kuollut; myöskin Saul ja hänen poikansa Joonatan ovat kuolleet".
And David said to him, How did things go? Give me the news. And in answer he said, The people have gone in flight from the fight, and a great number of them are dead; and Saul and his son Jonathan are dead.
 και εἶπεν αὐτῷ δαυιδ τίς ὁ λόγος οὗτος ἀπαγγεῖλόν μοι καὶ εἶπεν ὅτι ἐφυγεν ὁ λαὸς ἐκ τοῦ πολέμου καὶ πεπτώκασι πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ ἀπέθανον καὶ ἀπέθανεν καὶ σαουλ καὶ ἰωναθαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀπέθανεν
- 5 Daavid kysyi nuorelta mieheltä, joka kertoi tämän hänelle: "Mistä tiedät, että Saul ja hänen poikansa Joonatan ovat kuolleet?"
And David said to the young man who gave him the news, Why are you certain that Saul and his son Jonathan are dead?
 και εἶπεν δαυιδ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγγέλλοντι αὐτῷ πῶς οἶδας ὅτι τέθνηκεν σαουλ καὶ ἰωναθαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ
- 6 Nuori mies, joka oli kertonut hänelle tämän, vastasi: "Minä tulin sattumalta Gilboan vuorelle, ja katso, Saul nojasi keihääseensä, ja sotavaunut ja ratsumiehet ahdistivat häntä.
And the young man said, I came by chance to Mount Gilboa, and I saw Saul supporting himself on his spear; and the war-carriages and horsemen overtook him.
 και εἶπεν τὸ παιδάριον τὸ ἀπαγγέλλον αὐτῷ περιπτώματι περιέπεσον ἐν τῷ ὄρει τῷ γελβουε καὶ ἰδοὺ σαουλ ἐπεστήρικτο ἐπὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ τὰ ἄρματα καὶ οἱ ἱπάρχαι συνῆψαν αὐτῷ
- 7 Hän kääntyi taakseen ja nähdessään minut hän huusi minua; minä vastasin: "Tässä olen".
And looking back, he saw me and gave a cry to me. And answering him I said, Here am I.
 και ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ καὶ εἶδέν με καὶ ἐκάλεσέν με καὶ εἶπα ἰδοὺ ἐγώ
- 8 Niin hän kysyi minulta: 'Kuka olet?' Minä vastasin hänelle: 'Olen amalekilainen'.
And he said to me, Who are you? And I said, I am an Amalekite.
 και εἶπέν μοι τίς εἶ σὺ καὶ εἶπα αμαληκίτης ἐγὼ εἰμι
- 9 Sitten hän sanoi minulle: 'Astu luokseni ja surmaa minut, sillä minä olen kangistumassa, vaikka olenkin vielä täysin hengissä'.
Then he said to me, Come here to my side, and put me to death, for the pain of death has me in its grip but my life is still strong in me.
 και εἶπεν πρὸς με στήθι διη ἐπάνω μου καὶ θανάτωσόν με ὅτι κατέσχεν με σκότος δεινόν ὅτι πᾶσα ἡ ψυχὴ μου ἐν ἐμοί
- 10 Niin minä astuin hänen luoksensa ja surmasin hänet, sillä minä käsitin, ettei hän sortumisensa jälkeen jäisi henkiin. Ja minä otin kruunun, joka oli hänen päässänsä, ja rannerenkaan, joka oli hänen käsivarressaan, ja toin ne tänne herralleeni."
So I put my foot on him and gave him his death-blow, because I was certain that he would not go on living after his fall: and I took the crown from his head and the band from his arm, and I have them here for my lord.
 και ἐπέστην ἐπ' αὐτόν καὶ ἐθανάτωσα αὐτόν ὅτι ᾔδειν ὅτι οὐ ζήσεται μετὰ τὸ πεσεῖν αὐτόν καὶ ἔλαβον τὸ βασίλειον τὸ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὸν χλιδῶνα τὸν ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ καὶ ἐνήνοχα αὐτὰ τῷ κυρίῳ μου ὧδε
- 11 Niin Daavid tarttui vaatteisiinsa ja repäisi ne; samoin tekivät kaikki miehet, jotka olivat hänen kanssansa.
Then David gave way to bitter grief, and so did all the men who were with him:
 και ἐκράτησεν δαυιδ τῶν ἱματίων αὐτοῦ καὶ διέρρηξεν αὐτὰ καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν

- 12 Ja he pitivät valittajaisia ja itkivät ja paastosivat iltaan asti Saulin ja hänen poikansa Joonatanin tähden ja Herran kansan tähden ja Israelin heimon tähden, koska he olivat kaatuneet miekkaan.
And till evening they gave themselves to sorrow and weeping, and took no food, weeping for Saul and for Jonathan, his son, and for the people of the Lord and for the men of Israel; because they had come to their end by the sword.
καὶ ἐκόψαντο καὶ ἔκλαυσαν καὶ ἐνήστευσαν ἕως δείλης ἐπὶ σαουλ καὶ ἐπὶ ιωναθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν ἰουδα καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραηλ ὅτι ἐπλήγησαν ἐν ῥομφαίᾳ
- 13 Ja Daavid kysyi nuorelta mieheltä, joka oli hänelle kertonut tämän: "Mistä sinä olet?" Hän vastasi: "Minä olen täällä muukalaisena elävän amalekilaisen miehen poika".
And David said to the young man who had given him the news, Where do you come from? And he said, I am the son of a man from a strange land; I am an Amalekite.
καὶ εἶπεν δαυιδ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγγέλλοντι αὐτῷ πόθεν εἶ σὺ καὶ εἶπεν υἱὸς ἀνδρὸς παροίκου αμαληκίτου ἐγὼ εἰμι
- 14 Daavid sanoi hänelle: "Kuinka et peljännyt ojentaa kättäsi tuhotaksesi Herran voidellun?"
And David said to him, Had you no fear of stretching out your hand to put to death the one marked with the holy oil?
καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυιδ πῶς οὐκ ἐφοβήθης ἐπενεγκεῖν χειρὰ σου διαφθεῖραι τὸν χριστὸν κυρίου
- 15 Ja Daavid kutsui yhden palvelijoistaan ja sanoi: "Käy tänne, lyö hänet kuoliaaksi". Ja hän iski hänet kuoliaaksi.
And David sent for one of his young men and said, Go near and put an end to him. And he put him to death.
καὶ ἐκάλεσεν δαυιδ ἓν τῶν παιδαρίων αὐτοῦ καὶ εἶπεν προσελθὼν ἀπάντησον αὐτῷ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν καὶ ἀπέθανεν
- 16 Mutta Daavid sanoi hänelle: "Sinun veresi tulkoon oman pääsi päälle, sillä oma suusi on todistanut sinua vastaan, kun sanoit: 'Minä olen surmannut Herran voidellun'".
And David said to him, May your blood be on your head; for your mouth has given witness against you, saying, I have put to death the man marked with the holy oil.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς αὐτόν τὸ αἷμά σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου ὅτι τὸ στόμα σου ἀπεκρίθη κατὰ σοῦ λέγων ὅτι ἐγὼ ἐθανάτωσα τὸν χριστὸν κυρίου
- 17 Ja Daavid viritti tämän itkuvirren Saulista ja hänen pojastaan Joonatanista
Then David made this song of grief for Saul and Jonathan, his son:
καὶ ἐθρήνησεν δαυιδ τὸν θρήνον τοῦτον ἐπὶ σαουλ καὶ ἐπὶ ιωναθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ
- 18 ja käski opettaa sen, "Jousilaulun", Juudan pojille: katso, se on kirjoitettuna "Oikeamielisen kirjassa":
(It is recorded in the book of Jashar for teaching to the sons of Judah) and he said:
καὶ εἶπεν τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς ἰουδα ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς
- 19 "Sinun kaunistuksesi, Israel, on surmattuna kukkuloillasi. Kuinka ovatkaan sankarit kaatuneet!
The glory, O Israel, is dead on your high places! How have the great ones been made low!
στήλωσον ἰσραηλ ὑπὲρ τῶν τεθνηκότων ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματιῶν πῶς ἔπεσαν δυνατοί
- 20 Älkää ilmoittako sitä Gatissa, älkää julistako voitonsanomaan Askelonin kaduilla, etteivät filistealaisten tyttäret iloitsisi, etteivät ympärileikkaamattomien tyttäret riemuitsisi.
Give no news of it in Gath, let it not be said in the streets of Ashkelon; or the daughters of the Philistines will be glad, the daughters of men without circumcision will be uplifted in joy.
μὴ ἀναγγεῖλητε ἐν γαθ καὶ μὴ εὐαγγελίσθητε ἐν ταῖς ἐξόδοις ἀσκαλῶνος μήποτε εὐφρανθῶσιν θυγατέρες ἄλλοφύλων μήποτε ἀγαλλάσωνται θυγατέρες τῶν ἀπεριτμητῶν
- 21 Te Gilboan vuoret, älköön teille kastetta tulko, älköön sadetta, älköön peltoja, joista anteja uhrataan. Sillä siellä on poisviskattuna sankarien kilpi, Saulin kilpi, öljyllä voitelematonna.
O mountains of Gilboa, let there be no dew or rain on you, you fields of death: for there the arms of the strong have been shamed, the arms of Saul, as if he had not been marked with the holy oil.
ὄρη τὰ ἐν γελβουε μὴ καταβῆ δρόσος καὶ μὴ ὑετὸς ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἀγροὶ ἀπαρχῶν ὅτι ἐκεῖ προσωχθίσθη θυρεὸς δυνατῶν θυρεὸς σαουλ οὐκ ἐχρίσθη ἐν ἐλαίῳ
- 22 Kaatuneitten verta, sankarien ytimiä ei Joonatanin jousi väistänyt, eikä tyhjänä palannut Saulin miekka.
From the blood of the dead, from the fat of the strong, the bow of Jonathan was not turned back, the sword of Saul did not come back unused.
ἀφ' αἵματος τραυματιῶν ἀπὸ στέατος δυνατῶν τόξον ιωναθαν οὐκ ἀπεστράφη κενὸν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ῥομφαία σαουλ οὐκ ἀνέκαμψεν κενή
- 23 Saul ja Joonatan, rakkaat ja armaat, olivat elämässä ja kuolemassa erottamattomat, olivat nopeammat kuin kotkat, leijonia väkevämmät.
Saul and Jonathan were loved and pleasing; in their lives and in their death they were not parted; they went more quickly than eagles, they were stronger than lions.
σαουλ καὶ ιωναθαν οἱ ἡγαπημένοι καὶ ὄραῖοι οὐ διακεχωρισμένοι εὐπρεπεῖς ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν οὐ διεχωρίσθησαν ὑπὲρ ἀετοὺς κούφοι καὶ ὑπὲρ λέοντας ἐκραταιώθησαν
- 24 Te Israelin tyttäret, itkekää Saulia, häntä, joka puetti teidät purppuraan ja koristeihin, joka kiinnitti pukuunne kultahelyjä.
O daughters of Israel, have sorrow for Saul, by whom you were delicately clothed in robes of red, with ornaments of gold on your dresses.
θυγατέρες ἰσραηλ ἐπὶ σαουλ κλάσατε τὸν ἐνδιδύσκοντα ἡμᾶς κόκκινα μετὰ κόσμου ἡμῶν τὸν ἀναφέροντα κόσμον χρυσοῦν ἐπὶ τὰ ἐνδύματα ἡμῶν

- 25 Kuinka ovat sankarit taistelussa kaatuneet! Joonatan on surmattuna kukkuloillasi.
How have the great ones been made low in the fight! Jonathan is dead on your high places.
πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ ἐν μέσῳ τοῦ πολέμου ἰωναθαν ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματίας
- 26 Minä suren sinua, veljeni Joonatan; sinä olit minulle ylen rakas. Rakkautesi oli minulle ihmeellisempi kuin naisen rakkaus.
I am full of grief for you, my brother Jonathan: very dear have you been to me: your love for me was a wonder, greater than the love of women.
ἀλγῶ ἐπὶ σοὶ ἀδελφέ μου ἰωναθαν ὠραιώθης μοι σφόδρα ἐθαυμαστώθῃ ἢ ἀγάπησίς σου ἐμοὶ ὑπὲρ ἀγάπῃσιν γυναικῶν
- 27 Kuinka ovatkaan sankarit kaatuneet, kuinka ovat hukkuneet taisteluaseet!"
How have the great ones been made low, and the arms of war broken!
πῶς ἔπεσαν δυνατοὶ καὶ ἀπόλοντο σκεύη πολεμικά
- 1 Sen jälkeen Daavid kysyi Herralta: "Menenkö minä johonkin Juudan kaupunkiin?" Herra vastasi hänelle: "Mene". Ja Daavid kysyi: "Mihinkä minä menen?" Hän vastasi: "Hebroniin".
Now after this, David, questioning the Lord, said, Am I to go up into any of the towns of Judah? And the Lord said to him, Go up. And David said, Where am I to go? And he said, To Hebron.
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐπηρώτησεν δαυιδ ἐν κυρίῳ λέγων εἰ ἀναβῶ εἰς μίαν τῶν πόλεων ἰουδα καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτὸν ἀνάβηθι καὶ εἶπεν δαυιδ ποῦ ἀναβῶ καὶ εἶπεν εἰς χεβρων
- 2 Niin Daavid meni sinne, mukanaan molemmat vaimonsa, jisreeliläinen Ahinoam ja Abigail, karmelilaisen Naabalin vaimo.
So David went there, taking with him his two wives, Ahinoam of Jezreel, and Abigail, the wife of Nabal of Carmel.
καὶ ἀνέβη ἐκεῖ δαυιδ εἰς χεβρον καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὐτοῦ σχινοομ ἢ ιεζραηλῆτις καὶ αβιγαα ἢ γυνὴ ναβαλ τοῦ καρμηλίου
- 3 Ja Daavid vei sinne myös miehet, jotka olivat hänen kanssaan, kunkin perheineensä; ja he asettuivat Hebronin ympärillä oleviin kaupunkiin.
And David took all his men with him, every man with his family: and they were living in the towns round Hebron.
καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ἕκαστος καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ κατοικοῦν ἐν ταῖς πόλεσιν χεβρων
- 4 Ja Juudan miehet tulivat ja voitellivat siellä Daavidin Juudan heimon kuninkaaksi. Kun Daavidille ilmoitettiin, että Gileadin Jaabeksen miehet olivat haudanneet Saulin,
And the men of Judah came there, and with the holy oil made David king over the people of Judah. And word came to David that it was the men of Jabesh-gilead who put Saul's body in its last resting-place.
καὶ ἔρχονται ἄνδρες τῆς ἰουδαίας καὶ χρίουσιν τὸν δαυιδ ἐκεῖ τοῦ βασιλεύειν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰουδα καὶ ἀπήγγειλαν τῷ δαυιδ λέγοντες ὅτι οἱ ἄνδρες ἰαβις τῆς γαλααδίτιδος ἔθαψαν τὸν σαουλ
- 5 lähetti Daavid lähettiläitä Gileadin Jaabeksen miesten luo sanomaan heille: "Herra siunatkoon teitä, koska olette osoittaneet herrallenne Saulille laupeutta hautaamalla hänet.
And David sent to the men of Jabesh-gilead and said to them, May the Lord give you his blessing, because you have done this kind act to Saul your lord, and have put his body to rest!
καὶ ἀπέστειλεν δαυιδ ἀγγέλους πρὸς τοὺς ἡγουμένους ἰαβις τῆς γαλααδίτιδος καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ ὅτι πεποιήκατε τὸ ἔλεος τοῦτο ἐπὶ τὸν κύριον ὑμῶν ἐπὶ σαουλ τὸν χριστὸν κυρίου καὶ ἐθάψατε αὐτὸν καὶ ἰωναθαν τὸν υἱὸν αὐτοῦ
- 6 Osoittakoon nyt Herra laupeutta ja uskollisuutta teitä kohtaan. Minäkin teen teille hyvää, koska tämän teitte.
May the Lord be good and true to you: and I myself will see that your kind act is rewarded, because you have done this thing.
καὶ νῦν ποιήσαι κύριος μεθ' ὑμῶν ἔλεος καὶ ἀλήθειαν καὶ γὰρ ἐγὼ ποιήσω μεθ' ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ ταῦτα ὅτι ἐποιήσατε τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 7 Rohkaiskaa siis itsenne ja olkaa urhoolliset; teidän herranne Saul tosin on kuollut, mutta Juudan heimo on voidellut kuninkaaksensa minut."
Then let your hands be strong, and have no fear: though Saul your lord is dead, the people of Judah have made me their king.
καὶ νῦν κραταιοσθήσωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνατοῦς ὅτι τέθνηκεν ὁ κύριος ὑμῶν σαουλ καὶ γὰρ ἐγὼ κέχρικεν ὁ οἶκος ἰουδα ἐφ' ἑαυτοὺς εἰς βασιλεύα
- 8 Mutta Abner, Neerin poika, Saulin sotapäällikkö, otti Saulin pojan Iisbosetin ja vei hänet Mahanaimiin
Now Abner, the son of Ner, captain of Saul's army, had taken Saul's son Ish-bosheth over to Mahanaim,
καὶ αβεννηρ υἱὸς νηρ ἀρχιστράτηγος τοῦ σαουλ ἔλαβεν τὸν ἰεβοσθε υἱὸν σαουλ καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐκ τῆς παρεμβολῆς εἰς μαναεμ
- 9 ja asetti hänet Gileadin, Asurin, Jisreelin, Efraimin, Benjaminin ja koko Israelin kuninkaaksi.
And made him king over Gilead and the Asherites and over Jezreel and Ephraim and Benjamin, that is, over all Israel.
καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γαλααδίτιν καὶ ἐπὶ τὸν θασυρι καὶ ἐπὶ τὸν ιεζραελ καὶ ἐπὶ τὸν εφραιμ καὶ ἐπὶ τὸν βενιαμιν καὶ ἐπὶ πάντα ἰσραηλ
- 10 Saulin poika Iisboset oli neljäkymmenen vuoden vanha tullessaan Israelin kuninkaaksi ja hallitsi kaksi vuotta. Ainoastaan Juudan heimo seurasi Daavidia.
(Saul's son Ish-bosheth was forty years old when he became king over Israel, and he was ruler for two years.) But Judah was on the side of David.
τεσσαράκοντα ἐτῶν ἰεβοσθε υἱὸς σαουλ ὅτε ἐβασίλευσεν ἐπὶ τὸν ἰσραηλ καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν πλὴν τοῦ οἴκου ἰουδα οἱ ἦσαν ὀπίσω δαυιδ

- 11 **Ja aika, minkä Daavid oli Juudan heimon kuninkaana Hebronissa, oli seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta.**
And the time when David was king in Hebron over the people of Judah was seven years and six months.
και ἐγένοντο αἱ ἡμέραι ἃς δαυιδ ἐβασίλευσεν ἐν γεβρων ἐπὶ τὸν οἶκον ἰουδα ἑπτὰ ἔτη και ἕξ μῆνας
- 12 **Abner, Neerin poika, ja Saulin pojan Iisbosetin palvelijat lähtivät Mahanaimista Gibeoniin.**
And Abner, the son of Ner, with the servants of Saul's son Ish-bosheth, went out from Mahanaim to Gibeon.
και ἐξῆλθεν αβεννηρ υἱὸς νηρ και οἱ παῖδες ιεβοσθε υἱοῦ σαουλ ἐκ μαναεμ εἰς γαβαιων
- 13 **Ja Jooab, Serujan poika, ja Daavidin palvelijat lähtivät hekin liikkeelle, ja he kohtasivat toisensa Gibeonin lammikolla; he asettuivat toiset tälle, toiset tuolle puolelle lammikon.**
And Joab, the son of Zeruiah, and the servants of David, went out and came face to face with them by the pool of Gibeon; and they took up their position, facing one another on opposite sides of the pool.
και ἰωαβ υἱὸς σαρουιας και οἱ παῖδες δαυιδ ἐξῆλθοσαν ἐκ γεβρων και συναντῶσιν αὐτοῖς ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν γαβαιων ἐπὶ τὸ αὐτὸ και ἐκάθισαν οὗτοι ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν γαβαιων ἐντεῦθεν και οὗτοι ἐπὶ τὴν κρήνην ἐντεῦθεν
- 14 **Ja Abner sanoi Jooabille: "Nouskoon nuoria miehiä pitämään taistelukisaa meidän edessämme". Jooab sanoi: "Nouskoon vain".**
And Abner said to Joab, Let the young men give a test of their strength before us. And Joab said, Let them do so.
και εἶπεν αβεννερ πρὸς ἰωαβ ἀναστήτωσαν δὴ τὰ παιδάρια και παιζάτωσαν ἐνώπιον ἡμῶν και εἶπεν ἰωαβ ἀναστήτωσαν
- 15 **Niin heitä nousi ja astui esiin sama määrä: kaksitoista Benjaminin ja Saulin pojan Iisbosetin puolelta sekä kaksitoista Daavidin palvelijaa.**
So they got up and went over by number: twelve for Benjamin and Ish-bosheth and twelve of the servants of David.
και ἀνέστησαν και παρήλθον ἐν ἀριθμῷ τῶν παιδῶν βενιαμιν δώδεκα τῶν ιεβοσθε υἱοῦ σαουλ και δώδεκα ἐκ τῶν παιδῶν δαυιδ
- 16 **Ja he tarttuivat kukin vastustajaansa päähän ja pistivät miekkansa toinen toisensa kylkeen ja kaatuivat yhdessä. Niin sen paikan nimeksi tuli Helkat-Suurim, ja se on Gibeonin luona.**
And every one got the other by the head, driving his sword into the other's side, so they all went down together: and that place was named the Field of Sides, and it is in Gibeon.
και ἐκράτησαν ἕκαστος τῆ χειρὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ πλησίον αὐτοῦ και μάχαιρα αὐτοῦ εἰς πλευρὰν τοῦ πλησίον αὐτοῦ και πίπτουσιν κατὰ τὸ αὐτὸ και ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου μερίς τῶν ἐπιβούλων ἧ ἐστιν ἐν γαβαιων
- 17 **Ja sinä päivänä syntyi hyvin kova taistelu; mutta Daavidin palvelijat voittivat Abnerin ja Israelin miehet.**
And there was hard fighting that day; and Abner and the men of Israel gave way before the servants of David.
και ἐγένετο ὁ πόλεμος σκληρὸς ὥστε λίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ και ἔπτασεν αβεννηρ και ἄνδρες ἰσραηλ ἐνώπιον παιδῶν δαυιδ
- 18 **Ja siellä oli kolme Serujan poikaa: Jooab, Abisai ja Asael. Ja Asael oli nopeajalkainen kuin gaselli kedolla.**
There were three sons of Zeruiah there, Joab and Abishai and Asahel: and Asahel was as quick-footed as a roe of the fields.
και ἐγένοντο ἐκεῖ τρεῖς υἱοὶ σαρουιας ἰωαβ και αβεσσα και ασαηλ και ασαηλ κοῦφος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ὥσει μία δορκὰς ἐν ἀγρῷ
- 19 **Ja Asael ajoi takaa Abneria eikä poikennut oikealle eikä vasemmalle Abnerin jäljestä.**
Asahel went running after Abner, not turning to the right or to the left.
και κατεδίωξεν ασαηλ ὀπίσω αβεννηρ και οὐκ ἐξέκλινεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς δεξιὰ οὐδὲ εἰς ἀριστερὰ κατόπισθεν αβεννηρ
- 20 **Niin Abner käännähti taaksensa ja sanoi: "Sinäkö se olet, Asael?" Hän vastasi: "Minä".**
Then Abner, looking back, said, Is it you, Asahel? And he said, It is I.
και ἐπέβλεψεν αβεννηρ εἰς τὰ ὀπίσω αὐτοῦ και εἶπεν εἰ σὺ εἶ αὐτὸς ασαηλ και εἶπεν ἐγὼ εἰμι
- 21 **Ja Abner sanoi hänelle: "Käännä oikealle tai vasemmalle ja ota joku noista nuorista miehistä kiinni ja riistä siltä sota-asu". Mutta Asael ei tahtonut luopua hänestä.**
And Abner said, Then go to the right or to the left and put your hands on one of the fighting-men and take his arms. But Asahel would not be turned away from going after Abner.
και εἶπεν αὐτῷ αβεννηρ ἐκκλινον σὺ εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερὰ και κάτασχε σαυτῷ ἐν τῶν παιδαρίων και λαβὲ σεαυτῷ τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ και οὐκ ἠθέλησεν ασαηλ ἐκκλῖναι ἐκ τῶν ὀπισθεν αὐτοῦ
- 22 **Niin Abner vielä kerran sanoi Asaelille: "Luovu minusta, muutoin lyön sinut maahan. Mutta kuinka minä sitten voisin katsoa sinun veljeäsi Jooabia silmiin?"**
Then again Abner said to Asahel, Go to one side, do not keep on coming after me: why will you make me put an end to you? for then I will be shamed before your brother Joab.
και προσέθετο ἔτι αβεννηρ λέγων τῷ ασαηλ ἀπόστηθι ἀπ' ἐμοῦ ἵνα μὴ πατάξω σε εἰς τὴν γῆν και πῶς ἄρῳ τὸ πρόσωπόν μου πρὸς ἰωαβ και ποῦ ἐστιν ταῦτα ἐπίστρεφε πρὸς ἰωαβ τὸν ἀδελφόν σου

- 23 Mutta kun hän ei tahtonut luopua hänestä, pisti Abner häntä keihään varsipuolella vatsaan, niin että keihäs tuli takaapäin ulos; ja hän kaatui ja kuoli siihen paikkaan. Ja jokainen, joka tuli siihen paikkaan, mihin Asael oli kaatunut ja kuollut, pysähtyi siihen.
But still he did not go to one side: so Abner gave him a back blow in the stomach with his spear, so that the spear came out at his back; and he went down on the earth, wounded to death: and all those who came to the place where Asahel went down dead, came to a stop.
καὶ οὐκ ἐβούλετο τοῦ ἀποστῆναι καὶ τύπτει αὐτὸν ἀβεννηρ ἐν τῷ ὀπίσω τοῦ δόρατος ἐπὶ τὴν ψόαν καὶ διεξῆλθεν τὸ δόρυ ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ πίπτει ἐκεῖ καὶ ἀποθνήσκει ὑποκάτω αὐτοῦ καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ἐρχόμενος ἕως τοῦ τόπου οὗ ἔπεσεν ἐκεῖ ασαηλ καὶ ἀπέθανεν καὶ ὑφίστατο
- 24 Mutta Joab ja Abisai ajoivat Abneria takaa ja tulivat, kun aurinko oli laskenut, Amman kukkulalle, joka on vastapäätä Giiahia, Gibeonin erämaahan päin.
But Joab and Abishai went after Abner: and the sun went down when they came to the hill of Ammah, which is to the east of the road through the waste land of Geba.
καὶ κατεδίωξεν ἰωαβ καὶ ἀβεσσα ὀπίσω ἀβεννηρ καὶ ὁ ἥλιος ἔδυνεν καὶ αὐτοὶ εἰσῆλθον ἕως τοῦ βουνοῦ ἀμμαν ὃ ἐστὶν ἐπὶ προσώπου γαι ὁδὸν ἔρημον γαβαων
- 25 Silloin benjaminilaiset kokoontuivat Abnerin taakse yhteen joukkoon ja asettuivat kukkulan laelle.
And the men of Benjamin came together after Abner in one band, and took their places on the top of a hill.
καὶ συναθροίζονται υἱοὶ βενιαμιν οἱ ὀπίσω ἀβεννηρ καὶ ἐγενήθησαν εἰς συνάντησιν μίαν καὶ ἔστησαν ἐπὶ κεφαλὴν βουνοῦ ἐνός
- 26 Ja Abner huusi Jooabille ja sanoi: "Pitääkö miekan syödä ainiaan? Etkö sinä ymmärrä, että siitä tulee vain katkeruutta jäljestäpäin? Etkö jo käske väen lakata ajamasta takaa veljiänsä?"
Then crying out to Joab, Abner said, Are fighting and destruction to go on for ever? do you not see that the end will only be bitter? how long will it be before you send the people back and make them give up attacking their countrymen?
καὶ ἐκάλεισεν ἀβεννηρ ἰωαβ καὶ εἶπεν μὴ εἰς νίκος καταφάγεται ἡ ῥομφαία ἢ οὐκ οἶδας ὅτι πικρὰ ἔσται εἰς τὰ ἔσχατα καὶ ἕως πότε οὐ μὴ εἴπῃς τῷ λαῷ ἀναστρέφειν ἀπὸ ὀπισθεν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν
- 27 Jooab vastasi: "Niin totta kuin Jumala elää: jos sinä et olisi puhunut, niin varmasti väki vasta huomenaamuna olisi lähtenyt pois ajamasta takaa veljiänsä".
And Joab said, By the living God, if you had not given the word, the people would have gone on attacking their countrymen till the morning.
καὶ εἶπεν ἰωαβ ζῆ κύριος ὅτι εἰ μὴ ἐλάλησας διότι τότε ἐκ προΐθεν ἀνέβη ὁ λαὸς ἕκαστος κατόπισθεν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ
- 28 Ja Jooab puhalsi pasunaan; niin kaikki väki pysähtyi eikä enää ajanut takaa Israelia. Ja he eivät enää taistelleet.
So Joab had a horn sounded, and all the people came to a stop, and gave up going after Israel and fighting them.
καὶ ἐσάλπισεν ἰωαβ τῇ σάλπιγγι καὶ ἀπέστησαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ οὐ κατεδίωξαν ὀπίσω τοῦ ἰσραηλ καὶ οὐ προσέθετο ἔτι τοῦ πολεμεῖν
- 29 Mutta Abner ja hänen miehensä kulkivat koko sen yön Aromaata ja menivät Jordanin yli, kulkivat koko Bitronin läpi ja tulivat Mahanaimiin.
And all that night Abner and his men went through the Arabah; they went over Jordan and through all Bithron and came to Mahanaim.
καὶ ἀβεννηρ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς δυσμὰς ὄλην τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ διέβαιναν τὸν ἰορδάνην καὶ ἐπορεύθησαν ὄλην τὴν παρατείνουσαν καὶ ἔρχονται εἰς τὴν παρεμβολὴν
- 30 Ja Jooab kokosi kaiken kansan, palattuaan ajamasta takaa Abneria. Ja Daavidin palvelijoista puuttui yhdeksäntoista miestä ja Asael.
And Joab came back from fighting Abner: and when he had got all his men together, it was seen that nineteen of David's men, in addition to Asahel, were not with them.
καὶ ἰωαβ ἀνέστρεψεν ὀπισθεν ἀπὸ τοῦ ἀβεννηρ καὶ συνήθροισεν πάντα τὸν λαὸν καὶ ἐπεσκέπησαν τῶν παίδων δαυιδ ἔννεκαἰδεκα ἄνδρες καὶ ασαηλ
- 31 Mutta Daavidin palvelijat olivat lyöneet benjaminilaisia ja Abnerin miehiä kuoliaaksi kolmesataa kuusikymmentä miestä.
But David's men had put to death three hundred and sixty of the men of Benjamin and of Abner's men
καὶ οἱ παῖδες δαυιδ ἐπάταξαν τῶν υἱῶν βενιαμιν τῶν ἀνδρῶν ἀβεννηρ τριακοσίους ἐξήκοντα ἄνδρας παρ' αὐτοῦ
- 32 Ja he ottivat Asaelin ja hautasivat hänet hänen isänsä hautaan Beethlehemiin. Ja Jooab ja hänen miehensä kulkivat koko sen yön ja tulivat päivän valjetessa Hebronin.
And they took Asahel's body and put it in the last resting-place of his father in Beth-lehem. And Joab and his men, travelling all night, came to Hebron at dawn.
καὶ αἶρουν τὸν ασαηλ καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν βαιθλεεμ καὶ ἐπορεύθη ἰωαβ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ὄλην τὴν νύκτα καὶ διέφασεν αὐτοῖς ἐν χεβρων
- 1 Sota Saulin suvun ja Daavidin suvun välillä tuli pitkälliseksi. Mutta Daavid vahvistui vahvistumistaan, Saulin suku heikontui heikontumistaan.
Now there was a long war between Saul's people and David's people; and David became stronger and stronger, but those on Saul's side became more and more feeble.
καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος ἐπὶ πολὺ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου σαουλ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου δαυιδ καὶ ὁ οἶκος δαυιδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο καὶ ὁ οἶκος σαουλ ἐπορεύετο καὶ ἡσθένει
- 2 Ja Daavidille syntyi poikia Hebronissa. Hänen esikoisensa oli Amnon, jonka äiti oli jisreeliläinen Ahinoam.
While David was in Hebron he became the father of sons: the oldest was Amnon, son of Ahinoam of Jezreel;
καὶ ἐτέχθησαν τῷ δαυιδ υἱοὶ ἐν χεβρων καὶ ἦν ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ ἀμνων τῆς ἀχινοομ τῆς ἰεζραηλίτιδος

- 3 Hänen toinen poikansa oli Kilab, jonka äiti oli Abigail, karmelilaisen Naabalin vaimo; kolmas oli Absalom, Gesurin kuninkaan Talmain tyttären, Maakan, poika.
And the second, Chileab, whose mother was Abigail, the wife of Nabal the Carmelite; and the third, Absalom, son of Maacah, the daughter of Talmai, king of Geshur;
καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ δαλουῖα τῆς αβιγαιας τῆς καρμηλίας καὶ ὁ τρίτος αβεσσαλωμ υἱὸς μααχα θυγατρὸς θολμὶ βασιλέως γεσιρ
- 4 Neljäs oli Adonia, Haggitin poika, ja viides Sefatja, Abitalin poika.
And the fourth, Adonijah, the son of Haggith; and the fifth, Shephatiah, the son of Abital;
καὶ ὁ τέταρτος ὀρνῖα υἱὸς φεγγιθ καὶ ὁ πέμπτος σαβατία τῆς αβιταλ
- 5 Kuudes oli Jitream, Daavidin vaimon Eglan poika. Nämä syntyivät Daavidille Hebronissa.
And the sixth, Ithream, whose mother was David's wife Eglah. These were the sons of David, whose birth took place in Hebron.
καὶ ὁ ἕκτος ἰεθερααμ τῆς αιγλα γυναικὸς δαυιδ οὗτοι ἐτέχθησαν τῷ δαυιδ ἐν χεβρων
- 6 Niin kauan kuin oli sota Saulin suvun ja Daavidin suvun välillä, piti Abner voimakkaasti Saulin suvun puolta.
Now while there was war between Saul's people and David's people, Abner was making himself strong among the supporters of Saul.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι τὸν πόλεμον ἀνά μέσον τοῦ οἴκου σαουλ καὶ ἀνά μέσον τοῦ οἴκου δαυιδ καὶ αβεννηρ ἦν κρατῶν τοῦ οἴκου σαουλ
- 7 Saulilla oli ollut sivuvaimo, nimeltä Rispa, Aijan tytär. Ja Iisboset sanoi Abnerille: "Miksi olet mennyt minun isäni sivuvaimon tykö?"
Now Saul had among his wives a woman named Rizpah, the daughter of Aiah: and Ish-bosheth said to Abner, Why have you taken my father's wife?
καὶ τῷ σαουλ παλλακῆ ρεσφα θυγάτηρ ἰαλ καὶ εἶπεν μεμφιβοσθε υἱὸς σαουλ πρὸς αβεννηρ τί ὅτι εἰσήλθες πρὸς τὴν παλλακὴν τοῦ πατρὸς μου
- 8 Abner vihastui kovin Iisbosetin sanoista ja sanoi: "Olenko minä koiranpää, Juudasta kotoisin? Kun minä nytkin osoitan laupeutta isäsi Saulin suvulle, hänen veljilleen ja ystävilleen enkä ole antanut sinun joutua Daavidin käsiin, niin sinä kuitenkin nyt syytät minua rikoksen teosta naiselle.
And Abner was very angry at the words of Ish-bosheth, and he said, Am I a dog's head of Judah? I am this day doing all in my power for the cause of your father Saul and for his brothers and his friends, and have not given you up into the hands of David, and now you say I have done wrong with a woman.
καὶ ἐθυμώθη σφόδρα αβεννηρ περὶ τοῦ λόγου μεμφιβοσθε καὶ εἶπεν αβεννηρ πρὸς αὐτόν μὴ κεφαλὴ κυνὸς ἐγὼ εἰμι ἐποίησα ἔλεος σήμερον μετὰ τοῦ οἴκου σαουλ τοῦ πατρὸς σου καὶ περὶ ἀδελφῶν καὶ γωριμίμων καὶ οὐκ ἠτόμοίμῃσα εἰς τὸν οἶκον δαυιδ καὶ ἐπιζητεῖς ἐπ' ἐμὲ ὑπὲρ ἀδικίας γυναικὸς σήμερον
- 9 Jumala rangaiskoon Abneria nyt ja vasta, jos minä en tee Daavidille, niinkuin Herra on hänelle vannonut:
May God's punishment be on Abner, if I do not for David as the Lord in his oath has said,
τάδε ποιήσαι ὁ θεὸς τῷ αβεννηρ καὶ τάδε προσθεῖη αὐτῷ ὅτι καθὼς ὤμοσεν κύριος τῷ δαυιδ ὅτι οὕτως ποιήσω αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
- 10 minä otan pois kuninkuuden Saulin suvulta ja pystytän Daavidille valtaistuimen Israeliin ja Juudaan, Daanista aina Beersebaan asti."
And if I do not take away the kingdom from the family of Saul and make David ruler over Israel and Judah from Dan as far as Beer-sheba!
περιελεῖν τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ οἴκου σαουλ καὶ τοῦ ἀναστήσαι τὸν θρόνον δαυιδ ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἐπὶ τὸν ἰουδαν ἀπὸ δαν ἕως βηρσαββε
- 11 Eikä hän enää voinut vastata Abnerille sanaakaan, sillä hän pelkäsi häntä.
And so great was Ish-bosheth's fear of Abner that he was not able to say a word in answer.
καὶ οὐκ ἠδυνάσθη ἔτι μεμφιβοσθε ἀποκριθῆναι τῷ αβεννηρ ῥῆμα ἀπὸ τοῦ φοβεῖσθαι αὐτόν
- 12 Mutta Abner lähetti paikalla sanansaattajat Daavidin luo sanomaan: "Kenenkä on maa?" ja vielä näin: "Tee liitto minun kanssani; ja katso, minun käteni on oleva sinun kanssasi ja on kääntävä koko Israelin sinun puolellesi".
And Abner sent men to David at Hebron, saying, Make an agreement with me, and I will give you my support in getting all Israel on your side.
καὶ ἀπέστειλεν αβεννηρ ἀγγέλους πρὸς δαυιδ εἰς θαιλαμ οὗ ἦν παραχρῆμα λέγων διάθου διαθήκην σου μετ' ἐμοῦ καὶ ἰδοὺ ἡ χεὶρ μου μετὰ σοῦ τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς σὲ πάντα τὸν οἶκον ἰσραηλ
- 13 Hän vastasi: "Hyvä, minä teen liiton sinun kanssasi. Yhtä minä kuitenkin vaadin sinulta: älä astu minun kasvojeni eteen tuomatta Miikalia, Saulin tyttärtä, kun tulet astuaksesi minun kasvojeni eteen."
And he said, It is well; I will make an agreement with you, but on one condition, which is, that when you come before me, Saul's daughter Michal is to come with you; till she comes you will not see my face.
καὶ εἶπεν δαυιδ ἐγὼ καλῶς διαθήσομαι πρὸς σὲ διαθήκην πλὴν λόγον ἓνα ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ λέγων οὐκ ὄψει τὸ πρόσωπόν μου ἐὰν μὴ ἀγάγῃς τὴν μελχολ θυγατέρα σαουλ παραγινόμενου σου ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου
- 14 Sitten Daavid lähetti sanansaattajat Iisbosetin, Saulin pojan, luo sanomaan: "Anna minulle vaimoni Miikal, jonka minä olen kihlannut itselleni sadalla filistealaisten esinahalla".
And David sent men to Saul's son Ish-bosheth, saying, Give me back Michal, my wife, whom I made mine for the price of the private parts of a hundred Philistines.
καὶ ἐξἀπέστειλεν δαυιδ πρὸς μεμφιβοσθε υἱὸν σαουλ ἀγγέλους λέγων ἀπόδος μοι τὴν γυναῖκά μου τὴν μελχολ ἣν ἔλαβον ἐν ἑκατὸν ἀκροβυστίας ἀλλοφύλων

- 15 Iisboset lähetti ottamaan hänet hänen mieheltään Paltielilta, Laiksen pojalta.
So Ish-bosheth sent and took her from her husband Paltiel, the son of Laish.
καὶ ἀπέστειλεν μεμφιβοσθε καὶ ἔλαβεν αὐτὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς παρὰ φαλιτιλ υἱοῦ σελλῆς
- 16 Ja hänen miehensä lähti hänen mukanaan ja seurasi häntä aina Bahurimiin asti, itkien lakkaamatta. Niin Abner sanoi hänelle: "Mene tiehesi, palaja takaisin". Ja hän palasi takaisin.
And her husband went with her as far as Bahurim, weeping while he went. Then Abner said to him, Go back. And he went back.
καὶ ἐπορεύετο ὁ ἀνὴρ αὐτῆς μετ' αὐτῆς κλαίων ὀπίσω αὐτῆς ἕως βαρακιμ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀβεννηρ πορεύου ἀνάστρεφε καὶ ἀνέστρεψεν
- 17 Abner oli neuvotellut Israelin vanhinten kanssa sanoen: "Jo kauan olette halunneet saada Daavidin kuninkaakseen.
Then Abner had a talk with the chief men of Israel, saying, In the past it was your desire to make David your king: so now, do it:
καὶ εἶπεν ἀβεννηρ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραηλ λέγων ἐχθὲς καὶ τρίτην ἐζητεῖτε τὸν δαυὶδ βασιλεύειν ἐφ' ὑμῶν
- 18 Niin pankaa se nyt toimeen, sillä Herra on sanonut Daavidille näin: 'Palvelijani Daavidin kädellä minä vapautan kansani Israelin filistealaisten käsistä ja kaikkien heidän vihollistensa käsistä.'
For the Lord has said of David, By the hand of my servant David I will make my people Israel safe from the Philistines, and from all who are against them.
καὶ νῦν ποιήσατε ὅτι κύριος ἐλάλησεν περὶ δαυὶδ λέγων ἐν χειρὶ τοῦ δούλου μου δαυὶδ σώσω τὸν ἰσραηλ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν
- 19 Abner puhui tämän myös benjaminilaisille, ja Abner meni ja puhui Daavidillekin Hebronissa, mitä mieltä Israel ja koko Benjaminin heimo olivat.
And Abner said the same things to Benjamin: and he went to David in Hebron to make clear to him what seemed good to Israel and to all the people of Benjamin.
καὶ ἐλάλησεν ἀβεννηρ ἐν τοῖς ὧσιν βενιαμιν καὶ ἐπορεύθη ἀβεννηρ τοῦ λαλήσαι εἰς τὰ ὄτα τοῦ δαυὶδ εἰς χεβρων πάντα ὅσα ἤρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς ἰσραηλ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς οἴκου βενιαμιν
- 20 Kun Abner tuli Daavidin luo Hebroniiin, mukanaan kaksikymmentä miestä, laittoi Daavid pidot Abnerille ja miehille, jotka olivat hänen kanssaan.
So Abner, with twenty men, came to Hebron, to David. And David made a feast for Abner and the men who were with him.
καὶ ἦλθεν ἀβεννηρ πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρων καὶ μετ' αὐτοῦ εἴκοσι ἄνδρες καὶ ἐποίησεν δαυὶδ τῷ ἀβεννηρ καὶ τοῖς ἀνδράσιν τοῖς μετ' αὐτοῦ πότον
- 21 Ja Abner sanoi Daavidille: "Minä nouse ja menen kokoamaan kaiken Israelin herrani, kuninkaan, luo, että he tekisivät liiton sinun kanssasi ja sinä saisit hallittaviksesi kaikki, joita haluat".
Niin Daavid päästi Abnerin menemään, ja hän lähti rauhassa.
And Abner said to David, Now I will go, and make all Israel come to my lord the king, so that they may make an agreement with you, and your kingdom may be as wide as your heart's desire.
Then David sent Abner away and he went in peace.
καὶ εἶπεν ἀβεννηρ πρὸς δαυὶδ ἀναστήσομαι δὴ καὶ πορεύσομαι καὶ συναθροίσω πρὸς κύριόν μου τὸν βασιλέα πάντα ἰσραηλ καὶ διαθήσομαι μετὰ σοῦ διαθήκην καὶ βασιλεύσεις ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπιθῶ μετ' ἡ ψυχῆ σου καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ τὸν ἀβεννηρ καὶ ἐπορεύθη ἐν εἰρήνῃ
- 22 Katso, silloin Daavidin palvelijat ja Jooab tulivat ryöstöretkeltä ja toivat mukanaan paljon saalista; mutta Abner ei ollut enää Daavidin luona Hebronissa, sillä tämä oli päästänyt hänet menemään, ja hän oli lähtenyt rauhassa.
Now the servants of David and Joab had been out attacking a band of armed men, and they came back with a great store of goods taken in the fight: but Abner was no longer in Hebron with David, for he had sent him away and he had gone in peace.
καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδες δαυὶδ καὶ ἰωαβ παρεγίνοντο ἐκ τῆς ἐξοδίας καὶ σκῦλα πολλὰ ἔφερον μετ' αὐτῶν καὶ ἀβεννηρ οὐκ ἦν μετὰ δαυὶδ εἰς χεβρων ὅτι ἀπεστάλκει αὐτὸν καὶ ἀπελήλυθεν ἐν εἰρήνῃ
- 23 Kun Jooab ja kaikki sotaväki, joka oli hänen kanssaan, tulivat, kerrottiin Jooabille: "Abner, Neerin poika, tuli kuninkaan luo, ja hän päästi hänet menemään, ja hän lähti rauhassa".
When Joab and his men came, news was given them that Abner, the son of Ner, had come to the king, who had let him go away again in peace.
καὶ ἰωαβ καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ αὐτοῦ ἤχθησαν καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἰωαβ λέγοντες ἦκει ἀβεννηρ υἱὸς νηρ πρὸς δαυὶδ καὶ ἀπέσταλκεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν ἐν εἰρήνῃ
- 24 Silloin Jooab meni kuninkaan luo ja sanoi: "Mitä olet tehnyt? Katso, Abner tuli sinun luoksesi; miksi päästit hänet menemään menojuansa?
Then Joab came to the king, and said, What have you done? when Abner came to you why did you send him away and let him go?
καὶ εἰσῆλθεν ἰωαβ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν τί τοῦτο ἐποίησας ἰδοὺ ἦλθεν ἀβεννηρ πρὸς σέ καὶ ἵνα τί ἐξαπέσταλκας αὐτὸν καὶ ἀπελήλυθεν ἐν εἰρήνῃ
- 25 Etkö ymmärrä, että Abner, Neerin poika, tuli pettämään sinua ja urkkimaan lähtöäsi ja tuloasi ja kaikkea, mitä teet?"
Is it not clear to you that Abner, the son of Ner, came with deceit to get knowledge of your going out and your coming in and of all you are doing?
ἢ οὐκ οἶδας τὴν κακίαν ἀβεννηρ υἱοῦ νηρ ὅτι ἀπατήσας σε παρεγένετο καὶ γνῶναι τὴν ἐξοδὸν σου καὶ τὴν εἰσοδὸν σου καὶ γνῶναι ἅπαντα ὅσα σὺ ποιεῖς
- 26 Sitten Jooab lähti Daavidin luota ja lähetti sanansaattajat Abnerin jälkeen, ja he palauttivat hänet takaisin Boor-Siirasta; eikä Daavid tiennyt siitä mitään.
And when Joab had come out from David, he sent men after Abner, and they overtook him at the water-spring of Sirah, and made him come back with them: but David had no knowledge of it.
καὶ ἀνέστρεψεν ἰωαβ ἀπὸ τοῦ δαυὶδ καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ὀπίσω ἀβεννηρ καὶ ἐπιστρέφουσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ σείραμ καὶ δαυὶδ οὐκ ἔδει

- 27 Kun Abner tuli takaisin Hebroniin, vei Jooab hänet syrjään porttihilvin keskelle, muka puhutellakseen häntä kahden kesken, ja pisti häntä siellä vatsaan, niin että hän kuoli - hänen veljensä Asaelin veren kostoksi.
 And when Abner was back in Hebron, Joab took him on one side by the doorway of the town to have a word with him quietly, and there he gave him a wound in the stomach, causing his death in payment for the death of his brother Asahel.
 και ἐπέστρεψεν αβεννηρ εἰς χεβρων καὶ ἐξέκλινεν αὐτὸν ἰωαβ ἐκ πλαγίων τῆς πύλης λαλήσαι πρὸς αὐτὸν ἐνεδρεῦων καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τὴν ψῶαν καὶ ἀπέθανεν ἐν τῷ αἵματι ασαηλ τοῦ ἀδελφοῦ ἰωαβ
- 28 Kun Daavid sitten sai sen kuulla, sanoi hän: "Abnerin, Neerin pojan, vereen olen viaton minä ja minun kuninkuuteni Herran edessä iankaikkisesti.
 And when David had word of it he said, May I and my kingdom be clear for ever in the eyes of the Lord from the blood of Abner, the son of Ner:
 και ἤκουσεν δαυιδ μετὰ ταῦτα καὶ εἶπεν ἀθῶός εἰμι ἐγὼ καὶ ἡ βασιλεία μου ἀπὸ κυρίου ἕως αἰῶνος ἀπὸ τῶν αἱμάτων αβεννηρ υἱοῦ νηρ
- 29 Tulkoon se Jooabin päin päälle ja kaiken hänen isänsä perheen päälle, älköötäkää Jooabin suvusta loppuko vuotoa tai pitalia sairastavat, kainalosauvoilla kulkijat, miekkaan kaatuvat ja leivän puutteessa olijat."
 May it come on the head of Joab and all his father's family: among the men of Joab's family may there ever be some who are diseased or lepers, or who do the work of women, or are put to the sword, or are wasted from need of food!
 κατανησάτωσαν ἐπὶ κεφαλὴν ἰωαβ καὶ ἐπὶ πάντα τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ μὴ ἐκλίποι ἐκ τοῦ οἴκου ἰωαβ γονορρυῆς καὶ λεπρὸς καὶ κρατῶν σκυτάλης καὶ πίπτων ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐλασοῦμνος ἄρτοις
- 30 Näin Jooab ja hänen veljensä Abisai tappoivat Abnerin, sentähden että tämä oli surmannut heidän veljensä Asaelin taistelussa Gibeonin luona.
 So Joab and Abishai his brother put Abner to death, because he had put to death their brother Asahel in the fight at Gibeon.
 ἰωαβ δὲ καὶ αβεσσα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διεπαρητηροῦντο τὸν αβεννηρ ἀνθ' ὧν ἐθανάτωσεν τὸν ασαηλ τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν ἐν γαβων ἐν τῷ πολέμῳ
- 31 Mutta Daavid sanoi Jooabille ja kaikelle väelle, joka oli hänen kanssaan: "Reväiskää vaatteenne ja kääriytykää säkkeihin ja pitäkää valittajaiset Abnerille". Ja kuningas Daavid kulki parien perässä.
 And David said to Joab and all the people who were with him, Go in grief and put haircloth about you, in sorrow for Abner. And King David went after the dead body.
 και εἶπεν δαυιδ πρὸς ἰωαβ καὶ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ διαρρήξατε τὰ ἱμάτια ὑμῶν καὶ περιζώσασθε σάκκους καὶ κόπτεσθε ἔμπροσθεν αβεννηρ καὶ ὁ βασιλεὺς δαυιδ ἐπορεύετο ὀπίσω τῆς κλίνης
- 32 Ja he hautasivat Abnerin Hebroniin; ja kuningas korotti äänensä ja itki Abnerin haudalla, ja kaikki kansa itki.
 And they put Abner's body to rest in Hebron; and the king and all the people were weeping loudly by the resting-place of Abner's body.
 και θάπτουσιν τὸν αβεννηρ εἰς χεβρων καὶ ἦρεν ὁ βασιλεὺς τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσεν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ αβεννηρ
- 33 Ja kuningas viritti itkuvirren Abnerista ja sanoi: "Pitikö Abnerin kuolla, niinkuin kuolee houkka?
 And the king made a song of grief for Abner and said, Was the death of Abner to be like the death of a foolish man?
 και ἐθρήνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ αβεννηρ καὶ εἶπεν εἰ κατὰ τὸν θάνατον ναβαλ ἀποθανεῖται αβεννηρ
- 34 Eivät olleet sinun kätesi sidotut eivätkä jalkasi vaskikahleisiin pannut. Sinä kaaduit, niinkuin kaadutaan vilpillisten käden kautta." Niin kaikki kansa itki häntä vielä enemmän.
 Your hands were free, your feet were not chained: like the downfall of a man before evil men, so was your fall. And the weeping of the people over him went on again.
 αἱ χεῖρές σου οὐκ ἐδέθησαν οἱ πόδες σου οὐκ ἐν πέδαις οὐ προσήγαγεν ὡς ναβαλ ἐνώπιον υἱῶν ἀδικίας ἔπεσας καὶ συνήχθη πᾶς ὁ λαὸς τοῦ κλαῦσαι αὐτόν
- 35 Ja kaikki kansa tuli, kun vielä oli päivä, vaatimaan, että Daavid söisi jotakin; mutta Daavid vannoi ja sanoi: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jos minä maistan leipää tai muuta, ennenkuin aurinko laskee".
 And the people came to make David take food, while it was still day, but David with an oath said, May God's punishment be on me if I take a taste of bread or any other thing till the sun has gone down!
 και ἦλθεν πᾶς ὁ λαὸς περιδειπνήσαι τὸν δαυιδ ἄρτοις ἔτι οὔσης ἡμέρας καὶ ὤμοσεν δαυιδ λέγων τάδε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθεῖη ὅτι ἐὰν μὴ δῶ ὁ ἥλιος οὐ μὴ γεύσωμαι ἄρτου ἢ ἀπὸ πᾶντός τινος
- 36 Kun kaikki kansa sai kuulla sen, miellytti se heitä, samoin kuin kaikki muu, mitä kuningas teki, oli kaikelle kansalle mieleen.
 And all the people took note of it and were pleased: like everything the king did, it was pleasing to the people.
 και ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἠρεσεν ἐνώπιον αὐτῶν πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον τοῦ λαοῦ
- 37 Ja kaikki kansa ja koko Israel ymmärsivät sinä päivänä, että Abnerin, Neerin pojan, surma ei ollut lähtenyt kuninkaasta.
 So it was clear to Israel and to all the people on that day that the king was not responsible for the death of Abner, the son of Ner.
 και ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς καὶ πᾶς ἰσραηλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτι οὐκ ἐγένετο παρὰ τοῦ βασιλέως θανατῶσαι τὸν αβεννηρ υἱὸν νηρ

- 38 Ja kuningas sanoi palvelijoilleen: "Ettekö tiedä, että ruhtinas ja suuri mies on tänä päivänä kaatunut Israelissa?
And the king said to his servants, Do you not see that a chief and a great man has come to his end today in Israel?
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ οὐκ οἴδατε ὅτι ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραὴλ
- 39 Mutta minä olen vielä heikko, vaikka olen voideltu kuninkaaksi, ja nuo miehet, Serujan pojat, ovat liian väkivaltaiset minun hillitä. Herra maksakoon sille, joka tekee pahaa, hänen pahuutensa mukaan."
While I, though I am crowned king, have little strength, and these men, the sons of Zeruah, are out of my control: may the Lord give to the evil-doer the reward of his evil-doing!
καὶ ὅτι ἐγὼ εἰμι σήμερον συγγενῆς καὶ καθεσταμένος ὑπὸ βασιλέως οἱ δὲ ἄνδρες οὗτοι υἱοὶ σαρουίας σκληρότεροί μοῦ εἰσιν ἀναπαθῶ κύριος τῷ ποιοῦντι πονηρὰ κατὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ
- 1 Kun Saulin poika kuuli Abnerin kuolleen Hebronissa, herposivat hänen kätensä, ja koko Israel peljästy.
And when Saul's son Ish-bosheth had news that Abner was dead in Hebron, his hands became feeble, and all the Israelites were troubled.
καὶ ἤκουσεν μεμφίβοσθε υἱὸς σαουλ ὅτι τέθνηκεν ἀβνηρ ἐν χεβρων καὶ ἐξελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ παρεῖθσαν
- 2 Ja Saulin pojalla oli partiojoukkojen päämiehinä kaksi miestä, toisen nimi oli Baana ja toisen Reekab, beerotilaisen Rimmonin poikia, benjaminilaisia; sillä Beerotin luetaan kuuluvaksi Benjaminiin.
And Saul's son had two men, captains of bands, one named Baanah and the other Rechab, sons of Rimmon the Beerothite, of the tribe of Benjamin; (for Beeroth was at one time taken to be part of Benjamin:
καὶ δύο ἄνδρες ἡγούμενοι συστρεμμάτων τῷ μεμφίβοσθε υἱῷ σαουλ ὄνομα τῷ ἐνὶ βααανα καὶ ὄνομα τῷ δευτέρῳ ρηχαβ υἱοὶ ρεμμων τοῦ βηρωθαίου ἐκ τῶν υἰῶν βενιαμιν ὅτι βηρωθ ἐλογίζετο τοῖς υἱοῖς βενιαμιν
- 3 Mutta beerotilaiset olivat paenneet Gittaimiin ja asuivat siellä muukalaisina, niinkuin asuvat vielä tänäkin päivänä.
But the people of Beeroth had gone in flight to Gittaim, where they have been living to this day.)
καὶ ἀπέδρασαν οἱ βηρωθαῖοι εἰς γεθθαϊμ καὶ ἦσαν ἐκεῖ παροικοῦντες ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 4 Joonatanilla, Saulin pojalla, oli poika, joka oli rampa jaloistaan. Hän oli viiden vuoden vanha, kun sanoma Saulista ja Joonatanista tuli Jisreelistä; ja hänen hoitajansa otti hänet ja pakeni.
Mutta kun tämä hättääntyneenä pakeni, putosi poika ja tuli ontuvaksi; ja hänen nimensä oli Mefiboset.
Now Jonathan, Saul's son, had a son whose feet were damaged. He was five years old when news of the death of Saul and Jonathan came from Jezreel, and the woman who took care of him took him up and went in flight: and while she was getting him away as quickly as she was able, he had a fall and his feet were damaged. His name was Mephibosheth.
καὶ τῷ ἰωναθαν υἱῷ σαουλ υἱὸς πεπληγὸς τοὺς πόδας υἱὸς ἐτῶν πέντε οὗτος ἐν τῷ ἐλθεῖν τὴν ἀγγελίαν σαουλ καὶ ἰωναθαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐξ ἰσραὴλ καὶ ἦρεν αὐτὸν ἡ τιθηνὸς αὐτοῦ καὶ ἔφυγεν καὶ ἰ ἐγένετο ἐν τῷ σπεύδειν αὐτὴν καὶ ἀναχωρεῖν καὶ ἔπεσεν καὶ ἐχολάνθη καὶ ὄνομα αὐτῷ μεμφίβοσθε
- 5 Beerotilaisen Rimmonin pojat Reekab ja Baana lähtivät matkaan ja tulivat päivän ollessa palavimmillaan Iisbosetin taloon, kun hän oli puolipäivävollansa.
And Rechab and Baanah, the sons of Rimmon the Beerothite, went out and came to the house of Ish-bosheth in the heat of the day, when he was resting in the middle of the day. Now the woman who kept the door was cleaning grain, and sleep overcame her.
καὶ ἐπορεύθησαν υἱοὶ ρεμμων τοῦ βηρωθαίου ρεχα καὶ βααανα καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας εἰς οἶκον μεμφίβοσθε καὶ αὐτὸς ἐκάθευδεν ἐν τῇ κοίτῃ τῆς μεσημβρίας
- 6 Ja katso, he tulivat sisälle taloon muka ottamaan nisuja, mutta pistivät häntä vatsaan. Ja Reekab ja hänen veljensä Baana pääsivät pakoon.
And Rechab and his brother Baanah got in without being seen.
καὶ ἰδοὺ ἡ θυρωρὸς τοῦ οἴκου ἐκάθαιρεν πυροὺς καὶ ἐνύσταξεν καὶ ἐκάθευδεν καὶ ρεχα καὶ βααανα οἱ ἀδελφοὶ διέλαθον
- 7 He tulivat niinmuodoin taloon, kun hän lepäsi vuoteellansa makuuhuoneessaan, pistivät hänet kuoliaaksi, löivät häneltä pään poikki ja ottivat sen mukaansa. He kulkivat sitten Aromaan tietä koko yön,
And when they came into the house, Ish-bosheth was stretched on his bed in his bedroom; and they made an attack on him and put him to death, and, cutting off his head, they took it with them and went by the road through the Arabah all night.
καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον καὶ μεμφίβοσθε ἐκάθευδεν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ καὶ τύπτουσιν αὐτὸν καὶ θανατοῦσιν καὶ ἀφαιροῦσιν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἔλαβον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀπῆλθον ὁδὸν τὴν κατὰ δυσμᾶς ὅλην τὴν νύκτα
- 8 toivat Iisbosetin pään Daavidille Hebronin ja sanoivat kuninkaalle: "Katso, tässä on Iisbosetin, Saulin pojan, sinun vihamiehenesi, pää, hänen, joka väijyi sinun henkeäsi. Herra on tänä päivänä kostanut Saulille ja hänen jälkeläisillensä herrani, kuninkaan, puolesta."
And they took the head of Ish-bosheth to David in Hebron, and said to the king, Here is the head of Ish-bosheth, the son of Saul your hater, who would have taken your life; the Lord has taken payment for the wrongs of my lord the king from Saul and his seed today.
καὶ ἤνεγκαν τὴν κεφαλὴν μεμφίβοσθε τῷ δαυὶδ εἰς χεβρων καὶ εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ μεμφίβοσθε υἱοῦ σαουλ τοῦ ἐχθροῦ σου ὃς ἐζήτει τὴν ψυχὴν σου καὶ ἔδωκεν κύριος τῷ κυρίῳ φ βασιλεὶ ἐκδικῆσιν τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἐκ σαουλ τοῦ ἐχθροῦ σου καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ

- 9 Niin Daavid vastasi Reekabile ja hänen veljellensä Baanalle, beerotilaisen Rimmonin pojille, ja sanoi heille: "Niin totta kuin Herra elää, joka on vapahtanut minut kaikesta häädästä: And David made answer to Rechab and his brother Baanah, the sons of Rimmon the Beerothite, and said to them, By the living Lord, who has kept me safe from all my trouble, και ἀπεκρίθη δαυιδ τῷ ρεκαα και τῷ βαανα ἀδελφῶ αὐτοῦ υἱοῖς ρεμμων τοῦ βηρωθαίου και εἶπεν αὐτοῖς ζῆ κύριος ὅς ἐλυτρώσατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ πάσης θλίψεως
- 10 sen, joka ilmoitti minulle ja sanoi: 'Katso, Saul on kuollut', luullen tuovansa ilosanoman, minä otatin kiinni ja surmautin Siklagissa antaakseni hänelle sanansaattajan palkan; When one came to me with the news of Saul's death, in the belief that it would be good news, I took him and put him to death in Ziklag, which was the reward I gave him for his news: ὅτι ὁ ἀπαγγέλλας μοι ὅτι τέθνηκεν σαουλ και αὐτὸς ἦν ὡς εὐαγγελιζόμενος ἐνώπιόν μου και κατέσχον αὐτὸν και ἀπέκτεινα ἐν σεκελακ ᾧ ἔδει με δοῦναι εὐαγγέλια
- 11 eikö minun paljoo enemmän nyt, kun jumalattomat miehet ovat murhanneet syyttömän miehen hänen omassa kodissaan, hänen vuoteeseensa, ole vaadittava hänen verensä teidän kädestänne ja hävitettävä teidät maan päältä?" How much more, when evil men have put an upright person to death, in his house, sleeping on his bed, will I take payment from you for his blood, and have you cut off from the earth? και νῦν ἄνδρες πονηροὶ ἀπεκτάγκασιν ἄνδρα δίκαιον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ και νῦν ἐκζητήσω τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ὑμῶν και ἐξολεθρεύσω ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς
- 12 Ja Daavid käski nuorten miesten surmata heidät. Niin he hakkasivat poikki heidän kätensä ja jalkansa ja hirttivät heidät Hebronin lammikon rannalle. Mutta Iisbosetin pään he ottivat ja hautasivat sen Abnerin hautaan Hebroniin. And David gave orders to his young men and they put them to death, cutting off their hands and their feet and hanging them up by the side of the pool in Hebron. But they took the head of Ishbosheth and put it in its last resting-place with Abner's body in Hebron. και ἐνετείλατο δαυιδ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ και ἀποκτένουσιν αὐτοὺς και κολοβοῦσιν τὰς χεῖρας αὐτῶν και τοὺς πόδας αὐτῶν και ἐκρέμασαν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κρήνης ἐν χεβρων και τὴν κεφαλὴν μ ἐμφίβοσθε ἔθαψαν ἐν τῷ τάφῳ ἀβεννηρ υἱοῦ νηρ
- 1 Sitten kaikki Israelin sukukunnat tulivat Daavidin luo Hebroniin ja sanoivat näin: "Katso, me olemme sinun luutasi ja lihaasi. Then all the tribes of Israel came to David in Hebron and said, Truly, we are your bone and your flesh. και παραγίνονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἰσραηλ πρὸς δαυιδ εἰς χεβρων και εἶπαν αὐτῷ ἰδοὺ ὅστα σου και σάρκες σου ἡμεῖς
- 2 Jo kauan sitten, Saulin vielä ollessa kuninkaanamme, sinä saatoit Israelin lähtemään ja tulemaan. Ja sinulle on Herra sanonut: 'Sinä olet kaitseva minun kansaani Israelia, ja sinä olet oleva Israelin ruhtinas'." In the past when Saul was king over us, it was you who went at the head of Israel when they went out or came in: and the Lord said to you, You are to be the keeper of my people Israel and their ruler. και ἐχθὲς και τρίτην ὄντος σαουλ βασιλέως ἐφ' ἡμῖν σὺ ἦσθα ὁ ἐξάγων και εἰσάγων τὸν ἰσραηλ και εἶπεν κύριος πρὸς σέ σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν ἰσραηλ και σὺ ἔσει εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 3 Ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja kuningas Daavid teki heidän kanssaan liiton Hebronissa, Herran edessä; ja sitten he voitellivat Daavidin Israelin kuninkaaksi. So all the responsible men of Israel came to the king at Hebron; and King David made an agreement with them in Hebron before the Lord: and they put the holy oil on David and made him king over Israel. και ἔρχονται πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραηλ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς χεβρων και διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς δαυιδ διαθήκην ἐν χεβρων ἐνώπιον κυρίου και χρίουσιν τὸν δαυιδ εἰς βασιλέα ἐπὶ πάντα ἰσραηλ
- 4 Daavid oli kolmenkymmenen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi ja hallitsi neljäkymmentä vuotta. David was thirty years old when he became king, and he was king for forty years, υἱὸς τριάκοντα ἐτῶν δαυιδ ἐν τῷ βασιλεύσῃ αὐτὸν και τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν
- 5 Hebronissa hän hallitsi Juudaa seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta, ja Jerusalemmissa hän hallitsi koko Israelia ja Juudaa kolmekymmentä kolme vuotta. Ruling over Judah in Hebron for seven years and six months, and in Jerusalem, over all Israel and Judah, for thirty-three years. ἐπτά ἔτη και ἕξ μῆνας ἐβασίλευσεν ἐν χεβρων ἐπὶ τὸν ἰουδαν και τριάκοντα τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐπὶ πάντα ἰσραηλ και ἰουδαν ἐν ἱερουσαλημ
- 6 Ja kuningas meni miehinensä Jerusalemiin jebusilaisia vastaan, jotka asuivat siinä maassa. He sanoivat Daavidille näin: "Tänne sinä et tule, vaan sokeat ja ontuvat karkoittavat sinut sanomalla: 'Ei tule Daavid tänne'". And the king and his men went to Jerusalem against the Jebusites, the people of the land: and they said to David, You will not come in here, but the blind and the feeble-footed will keep you out; for they said, David will not be able to come in here. και ἀπῆλθεν δαυιδ και οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλημ πρὸς τὸν ἰεβουσαίων τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν και ἐρρέθη τῷ δαυιδ οὐκ εἰσελεύσει ὧδε ὅτι ἀντέστησαν οἱ τυφλοὶ και οἱ χωλοὶ λέγοντες ὅτι οὐκ εἰσελεύσεται δαυιδ ὧδε
- 7 Mutta Daavid valloitti Siionin vuorilinnan, se on Daavidin kaupungin. But David took the strong place of Zion, which is the town of David. και κατελάβετο δαυιδ τὴν περιοχὴν σιων αὕτη ἡ πόλις τοῦ δαυιδ

- 8 Ja Daavid sanoi sinä päivänä: "Jokainen, joka surmaa jebusilaisen ja tunkeutuu vesijohdolle asti, hän voittaa ne sokeat ja ontuvat, joita Daavid vihaa". Sentähden on tapana sanoa: "Sokea ja ontuva älköön tulko taloon".
 And that day David said, Whoever makes an attack on the Jebusites, let him go up by the water-pipe, and put to death all the blind and feeble-footed who are hated by David. And this is why they say, The blind and feeble-footed may not come into the house.
 και εἶπεν δαυιδ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πᾶς τύπτων ιεβουσαιον ἀπτέσθω ἐν παραξίφιδι και τοὺς χωλοὺς και τοὺς τυφλοὺς και τοὺς μισοῦντας τὴν ψυχὴν δαυιδ διὰ τοῦτο ἐροῦσιν τυφλοὶ και χωλοὶ οὐκ εἰ σελεύσονται εἰς οἶκον κυρίου
- 9 Sitten Daavid asettui vuorilinnaan ja kutsui sen Daavidin kaupungiksi. Ja Daavid rakenteli sitä yltympäri, Millosta sisälle päin.
 So David took the strong tower for his living-place, naming it the town of David. And David took in hand the building of the town all round, starting from the Millo.
 και ἐκάθισεν δαυιδ ἐν τῇ περιοχῇ και ἐκλήθη αὕτη ἡ πόλις δαυιδ και ὠκοδόμησεν τὴν πόλιν κύκλῳ ἀπὸ τῆς ἄκρας και τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 10 Ja Daavid tuli yhä mahtavammaksi, ja Herra, Jumala Sebaot, oli hänen kanssansa.
 And David became greater and greater; for the Lord, the God of armies, was with him.
 και ἐπορεύετο δαυιδ πορευόμενος και μεγαλυνόμενος και κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ
- 11 Hiiram, Tyyron kuningas, lähetti sanansaattajat Daavidin luo sekä setripuita, puuseppiä ja kivenhakkaajia; ja nämä rakensivat Daavidille palatsin.
 And Hiram, king of Tyre, sent men to David, with cedar-trees and woodworkers and stoneworkers: and they made David a house.
 και ἀπέστειλεν χιραμ βασιλεὺς τύρου ἀγγέλους πρὸς δαυιδ και ξύλα κέδρινα και τέκτονας ξύλων και τέκτονας λίθων και ὠκοδόμησαν οἶκον τῷ δαυιδ
- 12 Ja Daavid ymmärsi, että Herra oli vahvistanut hänet Israelin kuninkaaksi ja korottanut hänen kuninkuutensa kansansa Israelin tähden.
 And David saw that the Lord had made his position safe as king over Israel, and that he had made his kingdom great because of his people Israel.
 και ἔγνω δαυιδ ὅτι ἡτοίμασεν αὐτὸν κύριος εἰς βασιλεία ἐπὶ ἰσραηλ και ὅτι ἐπῆρθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραηλ
- 13 Ja Hebronista tultuaan Daavid otti Jerusalemista vielä useampia sivuvaimoja ja vaimoja. Ja Daavidille syntyi vielä poikia ja tyttäriä.
 And David took more women and wives in Jerusalem, after he had come from Hebron: and he had more sons and daughters.
 και ἔλαβεν δαυιδ ἔτι γυναῖκας και παλλακάς ἐξ ἱερουσαλημ μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐκ χειβρον και ἐγένοντο τῷ δαυιδ ἔτι υἱοὶ και θυγατέρες
- 14 Ja nämä ovat niiden poikien nimet, jotka syntyivät hänelle Jerusalemissa: Sammu, Soobab, Naatan, Salomo,
 These are the names of those whose birth took place in Jerusalem: Shammua and Shobab and Nathan and Solomon
 και ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν γεννηθέντων αὐτῷ ἐν ἱερουσαλημ σαμμοὺς και σοβαβ και ναθαν και σαλωμων
- 15 Jibhar, Elisua, Nefeg, Jaafia,
 And Ibhar and Elishua and Nepheg and Japhia
 και ἔβαρ και ελισοὺς και ναφεκ και ιεφιεζ
- 16 Elisama, Eljada ja Elifelet.
 And Elishama and Eliada and Eliphelet.
 και ελισαμα και ελιδαε και ελιφαλαθ [16α] σαμαε ιεσσιβαθ ναθαν γαλαμααν ιεβααρ θεησοὺς ελφαλατ ναγεδ ναφεκ ιαναθα λεασαμυς βασιμαθ ελιφαλαθ
- 17 Mutta kun filistealaiset kuulivat, että Daavid oli voideltu Israelin kuninkaaksi, lähtivät kaikki filistealaiset etsimään Daavidia. Kun Daavid sen kuuli, meni hän alas vuorilinnaan.
 And when the Philistines had news that David had been made king over Israel, they all went up in search of David; and David, hearing of it, went down to the strong place.
 και ἤκουσαν ἀλλόφυλοι ὅτι κέχρισται δαυιδ βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραηλ και ἀνέβησαν πάντες οἱ ἀλλόφυλοι ζητεῖν τὸν δαυιδ και ἤκουσεν δαυιδ και κατέβη εἰς τὴν περιοχὴν
- 18 Kun filistealaiset olivat tulleet ja levittäytyneet Refaimin tasangolle,
 And when the Philistines came, they went in every direction in the valley of Rephaim.
 και οἱ ἀλλόφυλοι παραγίνονται και συνέπεσαν εἰς τὴν κοιλάδα τῶν τιτάνων
- 19 kysyi Daavid Herralta: "Menenkö minä filistealaisia vastaan? Annatko sinä heidät minun käsiini?" Ja Herra sanoi Daavidille: "Mene, sillä minä annan filistealaiset sinun käsiisi".
 And David, desiring directions from the Lord, said, Am I to go up against the Philistines? will you give them up into my hands? And the Lord said, Go up, for I will certainly give up the Philistines into your hands.
 και ἠρώτησεν δαυιδ διὰ κυρίου λέγων εἰ ἀναβῶ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους και παραδώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου και εἶπεν κύριος πρὸς δαυιδ ἀνάβαινε ὅτι παραδιδούς παραδώσω τοὺς ἀλλοφύλους εἰς τὰς χεῖράς σου

- 20 Niin Daavid tuli Baal-Perasimiin. Ja siellä Daavid voitti heidät ja sanoi: "Herra on murtanut viholliseni minun edessäni, niinkuin vedet murtavat". Siitä sen paikan nimeksi tuli Baal-Perasim.
And David went to Baal-perazim, and overcame them there; and he said, The Lord has let the forces fighting against me be broken before me as a wall is broken by rushing waters. So that place was named Baal-perazim.
 και ἦλθεν δαυιδ ἐκ τῶν ἐπάνω διακοπῶν και ἔκοψεν τοὺς ἀλλοφύλους ἐκεῖ και εἶπεν δαυιδ διέκοψεν κύριος τοὺς ἐχθρούς μου τοὺς ἀλλοφύλους ἐνώπιον ἐμοῦ ὡς διακόπτεται ὕδατα διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἐπάνω διακοπῶν
- 21 He jättivät siihen epäjumalankuvansa, ja Daavid ja hänen miehensä veivät ne pois.
And the Philistines, when they went in flight, did not take their images with them, and David and his men took them away.
 και καταλιμπάνουσιν ἐκεῖ τοὺς θεοὺς αὐτῶν και ἐλάβοσαν αὐτοὺς δαυιδ και οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ
- 22 Mutta filistealaiset tulivat vielä kerran ja levittäytyivät Refaimin tasangolle.
And the Philistines came up again, and went in every direction in the valley of Rephaim.
 και προσέθεντο ἔτι ἀλλόφυλοι τοῦ ἀναβῆναι και συνέπεσαν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν τιτάνων
- 23 Niin Daavid kysyi Herralta, ja hän vastasi: "Älä mene heitä vastaan, vaan kierrä heidät takaapäin ja hyökkää heidän kimppuunsa balsamipuiden puolelta.
And when David went for directions to the Lord, he said, You are not to go up against them in front; but make a circle round them from the back and come on them opposite the spice-trees.
 και ἐπηρώτησεν δαυιδ διὰ κυρίου και εἶπεν κύριος οὐκ ἀναβῆσει εἰς συνάντησιν αὐτῶν ἀποστρέφου ἀπ' αὐτῶν και παρέσει αὐτοῖς πλησίον τοῦ κλαυθμῶνος
- 24 Ja kun kuulet astunnan kahinan balsamipuiden latvoista, niin ryntää nopeasti, sillä silloin Herra on käynyt sinun edelläsi tuhotakseen filistealaisten leirin." Daavid teki, niinkuin Herra oli häntä käskenyt; ja hän voitti filistealaiset ja ajoi heitä takaa Gebasta aina Geseriin saakka.
Then at the sound of footsteps in the tops of the trees, go forward quickly, for the Lord has gone out before you to overcome the army of the Philistines.
 και ἔσται ἐν τῷ ἀκοῦσαι σε τὴν φωνὴν τοῦ συγκλεισμοῦ τοῦ ἄλσους τοῦ κλαυθμῶνος τότε καταβῆσει πρὸς αὐτοὺς ὅτι τότε ἐξελεύσεται κύριος ἔμπροσθέν σου κόπτειν ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ἀλλοφύλων
- 1 Daavid kokosi jälleen kaikki valiomiehet Israelista, kolmekymmentä tuhatta miestä.
And David got together all the fighting-men of Israel to the number of thirty thousand;
 και συνήγαγεν ἔτι δαυιδ πάντα νεανίαν ἐξ ἰσραηλ ὡς ἑβδομήκοντα χιλιάδας
- 2 Ja Daavid ja kaikki väki, joka oli hänen kanssaan, nousi ja lähti Juudan Baalasta, tuomaan sieltä Jumalan arkkia, jonka Herra Sebaot oli ottanut nimiinsä, hän, jonka istuinta kerubit kannattavat.
And David, and all the people who were with him, went to Baal of Judah to get the ark of God, over which the holy name is named, the name of the Lord of armies, whose place is between the winged ones.
 και ἀνέστη και ἐπορεύθη δαυιδ και πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ἰουδα ἐν ἀναβάσει τοῦ ἀναγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐφ' ἣν ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα κυρίου τῶν δυνάμεων κα θημένου ἐπὶ τῶν χερουβιν ἐπ' αὐτῆς
- 3 Ja he panivat Jumalan arkin uusiin vaunuihin ja veivät sen pois Abinadabin talosta, joka oli mäellä; ja Ussa ja Ahjo, Abinadabin pojat, ohjasivat niitä uusia vaunuja.
And they put the ark of God on a new cart and took it out of the house of Abinadab which was on the hill: and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, were the drivers of the cart.
 και ἐπεβίβασεν τὴν κιβωτὸν κυρίου ἐφ' ἄμαξαν καινήν και ἦρεν αὐτὴν ἐξ οἴκου αμιναδαβ τοῦ ἐν τῷ βουνῷ και οἷα και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ αμιναδαβ ἦγον τὴν ἄμαξαν
- 4 Niin he veivät Jumalan arkin pois Abinadabin talosta, joka oli mäellä, kulkien Jumalan arkin mukana, ja Ahjo kulki arkin edellä.
And Uzzah went by the side of the ark, while Ahio went before it.
 σὺν τῇ κιβωτῷ και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ
- 5 Ja Daavid ynnä koko Israelin heimo karkeloi kaikin voimin Herran edessä soittaen kaikenkaltaisilla kypressipuisilla soittimilla, kanteleilla, harpuilla, vaskirummuilla, helistimillä ja kymbaaleilla.
And David and all the men of Israel made melody before the Lord with all their power, with songs and with corded instruments and instruments of brass.
 και δαυιδ και οἱ υἱοὶ ἰσραηλ παίζοντες ἐνώπιον κυρίου ἐν ὄργανοῖς ἡρμωμένοι ἐν ἰσχύι και ἐν ψαλμοῖς και ἐν κινύραις και ἐν νάβλαις και ἐν τυμπάνοις και ἐν κυμβάλοις και ἐν αὐλοῖς
- 6 Mutta kun he tulivat Naakonin puimatantereen luo, ojensi Ussa kätensä Jumalan arkkiin ja tarttui siihen, sillä härät kompastuivat.
And when they came to Nacon's grain-floor, Uzzah put his hand on the ark of God to keep it safe in its place, for the oxen were out of control.
 και παραγίνονται ἕως ἄλλω νωδαβ και ἐξέτεινεν οἷα τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ κατασχεῖν αὐτὴν και ἐκράτησεν αὐτὴν ὅτι περιέσπασεν αὐτὴν ὁ μὸσχος τοῦ κατασχεῖν αὐτὴν
- 7 Silloin Herran viha syttyi Ussaa kohtaan, ja Jumala löi hänet siinä hänen hairahduksensa tähden, niin että hän kuoli siihen, Jumalan arkin ääreen.
And the wrath of the Lord, burning against Uzzah, sent destruction on him because he had put his hand on the ark, and death came to him there by the ark of God.
 και ἐθυμώθη κύριος τῷ οἷα και ἔπαισεν αὐτὸν ἐκεῖ ὁ θεὸς και ἀπέθανεν ἐκεῖ παρὰ τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ

- 8 **Mutta Daavid pahastui siitä, että Herra niin oli murtanut Ussan. Siitä se paikka sai nimekseen Peres-Ussa, aina tähän päivään saakka.**
And David was angry because of the Lord's outburst of wrath against Uzzah: and he gave that place the name Perez-uzzah, which is its name to this day.
καὶ ἠθόμησεν δαυὶδ ὑπὲρ οὗ διέκοψεν κύριος διακοπήν ἐν τῷ ὄρει καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος διακοπή ὄρει ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 9 **Ja Daavid pelkäsi sinä päivänä Herraa, niin että hän sanoi: "Kuinka Herran arkki voi tulla minun tyköni?"**
And such was David's fear of the Lord that day, that he said, How may I let the ark of God come to me?
καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων πῶς εἰσελεύσεται πρὸς με ἡ κιβωτὸς κυρίου
- 10 **Eikä Daavid tahtonut siirtää Herran arkkiä tykönsä Daavidin kaupunkiin, vaan Daavid toimitti sen syrjään, gatilaisen Oobed-Edomin taloon.**
So David did not let the ark of the Lord come back to him to the town of David: but had it turned away and put into the house of Obed-edom the Gittite.
καὶ οὐκ ἐβούλετο δαυὶδ τοῦ ἐκκλῖναι πρὸς αὐτὸν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου εἰς τὴν πόλιν δαυὶδ καὶ ἀπέκλινεν αὐτὴν δαυὶδ εἰς οἶκον ἀβεδδαρα τοῦ γεθθαίου
- 11 **Ja Herran arkki jäi kolmeksi kuukaudeksi gatilaisen Oobed-Edomin taloon. Ja Herra siunasi Oobed-Edomia ja koko hänen taloansa.**
And the ark of the Lord was in the house of Obed-edom the Gittite for three months: and the Lord sent a blessing on Obed-edom and all his family.
καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου εἰς οἶκον ἀβεδδαρα τοῦ γεθθαίου μῆνας τρεῖς καὶ εὐλόγησεν κύριος ὅλον τὸν οἶκον ἀβεδδαρα καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ
- 12 **Kun kuningas Daavidille kerrottiin, että Herra oli Jumalan arkin tähden siunannut Oobed-Edomin taloa ja kaikkea, mitä hänellä oli, niin Daavid meni ja toi riemuiten Jumalan arkin Oobed-Edomin talosta Daavidin kaupunkiin.**
And they said to King David, The blessing of the Lord is on the family of Obed-edom and on all he has, because of the ark of God. And David went and took the ark of God from the house of Obed-edom into the town of David with joy.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ δαυὶδ λέγοντες ἠλόγησεν κύριος τὸν οἶκον ἀβεδδαρα καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ ἕνεκεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ ἀνήγαγεν τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου ἐκ τοῦ οἴκου ἀβεδδαρα εἰς τὴν πόλιν δαυὶδ ἐν εὐφροσύνῃ
- 13 **Kun Herran arkin kantajat olivat astuneet kuusi askelta, uhrasi hän härän ja juottovasikan.**
And when those who were lifting the ark of the Lord had gone six steps, he made an offering of an ox and a fat young beast.
καὶ ἦσαν μετ' αὐτῶν αἴροντες τὴν κιβωτὸν ἑπτὰ χοροὶ καὶ θύμα μόσχος καὶ ἄρνα
- 14 **Ja Daavid hyppi kaikin voimin Herran edessä, ja Daavid oli puettu pellavakasukkaan.**
And David, clothed in a linen ephod, was dancing before the Lord with all his strength.
καὶ δαυὶδ ἀνεκρούετο ἐν ὄργάνοις ἡρμωσμένοις ἐνώπιον κυρίου καὶ ὁ δαυὶδ ἐνδεδυκὸς στολὴν ἕξαιλλον
- 15 **Niin Daavid ja koko Israelin heimo toivat Herran arkin riemun raikuessa ja pasunain pauhatessa.**
So David and all the men of Israel took up the ark of the Lord with cries of joy and sounding of horns.
καὶ δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ οἶκος ἰσραὴλ ἀνήγαγον τὴν κιβωτὸν κυρίου μετὰ κρηνῆς καὶ μετὰ φωνῆς σάλπιγγος
- 16 **Kun Herran arkki tuli Daavidin kaupunkiin, katseli Miikal, Saulin tytär, ikkunasta; ja nähdessään kuningas Daavidin karkeloivan ja hyppivän Herran edessä halveksi hän häntä sydämessään.**
And when the ark of the Lord came into the town of David, Michal, Saul's daughter, looking out of the window, saw King David dancing and jumping before the Lord; and to her mind he seemed foolish.
καὶ ἐγένετο τῆς κιβωτοῦ παραγινωμένης ἕως πόλεως δαυὶδ καὶ μελχολ ἡ θυγάτηρ σαουλ διέκυπτεν διὰ τῆς θυρίδος καὶ εἶδεν τὸν βασιλέα δαυὶδ ὀρχούμενον καὶ ἀνακρούμενον ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς
- 17 **Ja kun he olivat tuoneet Herran arkin ja asettaneet sen paikalleen majaan, jonka Daavid oli sille pystyttänyt, uhrasi Daavid polttouhreja ja yhteysuhreja Herran edessä.**
And they took in the ark of the Lord, and put it in its place inside the tent which David had put up for it: and David made burned offerings and peace-offerings to the Lord.
καὶ φέρουσιν τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου καὶ ἀνέθηκαν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς εἰς μέσον τῆς σκιηνῆς ἧς ἔπηξεν αὐτῇ δαυὶδ καὶ ἀνήνεγκεν δαυὶδ ὀλοκαυτώματα ἐνώπιον κυρίου καὶ εἰρηνικὰς
- 18 **Ja kun Daavid oli uhrannut polttouhrin ja yhteysuhrit, siunasi hän kansan Herran Sebaotin nimeen.**
And after David had made the burned offerings and the peace-offerings, he gave the people a blessing in the name of the Lord of armies.
καὶ συντέλεσεν δαυὶδ συναφέρων τὰς ὀλοκαυτώσεις καὶ τὰς εἰρηνικὰς καὶ εὐλόγησεν τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου τῶν δυνάμεων
- 19 **Ja hän jakoi koko kansalle, kaikelle Israelin joukalle, sekä miehille että naisille, kullekin kakun, kappaleen lihaa ja rypälekekun. Sitten kaikki kansa lähti, kukin kotiinsa.**
And he gave to every man and woman among all the people, among all the masses of Israel, a cake of bread and a measure of wine and a cake of dry grapes. Then all the people went away, every man to his house.
καὶ διεμέρισεν παντὶ τῷ λαῷ εἰς πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἰσραὴλ ἀπὸ δαν ἕως βηρσαββε ἀπὸ ἀνδρῶς ἕως γυναικὸς ἐκάστω κολλυρίδα ἄρτου καὶ ἐσχαρίτην καὶ λάγανον ἀπὸ τηγάνου καὶ ἀπῆλθεν πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ

- 20 **Mutta kun Daavid palasi takaisin tervehtimään perhettänsä, meni Miikal, Saulin tytär, ulos Daavidia vastaan ja sanoi: "Kuinka arvokkaana onkaan Israelin kuningas nyt esiintynyt, kun on tänä päivänä paljastanut itsensä palvelijainsa palvelijattarien silmien edessä, niinkuin kevytmielinen ihminen paljastautuu!"**
Then David came back to give a blessing to his family. And Michal, Saul's daughter, came out to him and said, How full of glory was the king of Israel today, who let himself be seen uncovered by his servant-girls like a foolish person uncovering himself without shame!
καὶ ἐπέστρεψεν δαυὶδ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθεν μελχολ ἡ θυγάτηρ σαουλ εἰς ἀπάντησιν δαυὶδ καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν τί δεδόξασται σήμερον ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ὅς ἀπεκαλύφθη σήμερον ἐν ὀφθαλμοῖς παιδισκῶν τῶν δοῦλῶν ἐαυτοῦ καθὼς ἀποκαλύπτεται ἐπὶ τῶν ὀρχουμένων
- 21 **Niin Daavid sanoi Miikalille: "Herran edessä, joka on valinnut minut, sivu sinun isäsi ja koko hänen sukunsa, ja asettanut minut Herran kansan, Israelin, ruhtinaaksi - Herran edessä minä karkeloin;**
And David said to Michal, I was dancing before the Lord, who put me over your father and all his sons, to make me a ruler over the people of the Lord, over his people Israel: and I will go on playing before the Lord;
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς μελχολ ἐνώπιον κυρίου ὀρχήσομαι εὐλογητὸς κύριος ὅς ἐξελέξατό με ὑπὲρ τὸν πατέρα σου καὶ ὑπὲρ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ καταστήσαι με εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν αὐτὸν οὐ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ καὶ παιζομαι καὶ ὀρχήσομαι ἐνώπιον κυρίου
- 22 **ja tähänkin minä pidän itseni liian vähäisenä ja olen omissa silmissäni halpa; mutta ne palvelijattaret, joista sinä puhuit, tulevat minua kunnioittamaan".**
And I will do even worse than this, and make myself even lower in your eyes: but the servant-girls of whom you were talking will give me honour.
καὶ ἀποκαλυφθήσομαι ἐπι οὕτως καὶ ἔσομαι ἀρχεὺς ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ μετὰ τῶν παιδισκῶν ὧν εἶπας με δοξασθῆναι
- 23 **Ja Miikal, Saulin tytär, ei saanut lasta kuolinpäiväänsä asti.**
And Michal, Saul's daughter, had no child till the day of her death.
καὶ τῇ μελχολ θυγατρὶ σαουλ οὐκ ἐγένετο παιδίον ἕως τῆς ἡμέρας τοῦ ἀποθανεῖν αὐτήν
- 1 **Kerran, kun kuningas istui linnassaan, sittenkuin Herra oli suonut hänen päästä rauhaan kaikilta hänen ympärillään olevilta vihollisilta,**
Now when the king was living in his house, and the Lord had given him rest from war on every side;
καὶ ἐγένετο ὅτε ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ κύριος κατεκληρονόμησεν αὐτὸν κύκλῳ ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ τῶν κύκλῳ
- 2 **sanoi kuningas profeetta Naatanille: "Katso, minä asun setripuisessa linnassa, mutta Jumalan arkki asuu telttakankaan suojassa".**
The king said to Nathan the prophet, See now, I am living in a house of cedar, but the ark of God is housed inside the curtains of a tent.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ναθαν τὸν προφήτην ἰδοὺ δὴ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνων καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ κάθεται ἐν μέσῳ τῆς σκιηνῆς
- 3 **Naatan sanoi kuninkaalle: "Tee vain kaikki, mitä mielessäsi on, sillä Herra on sinun kanssasi".**
And Nathan said to the king, Go and do whatever is in your heart; for the Lord is with you.
καὶ εἶπεν ναθαν πρὸς τὸν βασιλέα πάντα ὅσα ἂν ἐν τῇ καρδίᾳ σου βιάδιζε καὶ ποιεῖ ὅτι κύριος μετὰ σοῦ
- 4 **Mutta sinä yönä tapahtui, että Naatanille tuli tämä Herran sana:**
Now that night the word of the Lord came to Nathan, saying,
καὶ ἐγένετο τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ναθαν λέγων
- 5 **"Mene ja sano minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra: Sinäkö rakentaisit minulle huoneen asuakseni?**
Go and say to my servant David, The Lord says, Are you to be the builder of a house, a living-place for me?
πορευέου καὶ εἰπὸν πρὸς τὸν δοῦλόν μου δαυὶδ τάδε λέγει κύριος οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με
- 6 **Enhän minä ole asunut huoneessa siitä päivästä asti, jona johdatin israelilaiset Egyptistä, tähän päivään saakka, vaan minä olen vaeltanut asuen telttä-asumuksessa.**
For from the day when I took the children of Israel up out of Egypt till this day, I have had no house, but have gone from place to place in a tent.
ὅτι οὐ κατόκηκα ἐν οἴκῳ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνήγαγον ἐξ αἰγύπτου τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἤμην ἐμπεριπατῶν ἐν καταλύματι καὶ ἐν σκιηνῇ
- 7 **Olenko minä koskaan, missä olenkin vaeltanut kaikkien israelilaisten keskuudessa, millekään Israelin sukukunnalle, jonka olen asettanut kaitsemaan kansaani Israelia, sanonut näin: Miksi te ette ole rakentaneet minulle setripuista huonetta?**
In all the places where I went with all the children of Israel, did I ever say to any of the judges of Israel, to whom I gave the care of my people Israel, Why have you not made me a house of cedar?
ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ ἰσραὴλ εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν τοῦ ἰσραὴλ ἧ ἐνετειλάμην ποιμαίνειν τὸν λαόν μου ἰσραὴλ λέγων τί ὅτι οὐκ ὠκοδομήκατέ μοι οἶκον κεδρίνων
- 8 **Sano siis minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra Sebaot: Minä olen ottanut sinut laitumelta, lammasten jäljestä, kansani Israelin ruhtinaaksi.**
Then say these words to my servant David, The Lord of armies says, I took you from the fields, from keeping the sheep, so that you might be a ruler over my people, over my people Israel:
καὶ νῦν τάδε ἐρεῖς τῷ δοῦλῳ μου δαυὶδ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας τῶν προβάτων τοῦ εἶναι σε εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ

- 9 Ja minä olen ollut sinun kanssasi kaikkialla, missä sinä vaelsit, ja olen hävittänyt kaikki vihollisesi sinun tieltäsi. Ja minä teen sinulle suuren nimen, suurimpien nimien vertaisen maan päällä.
And I have been with you wherever you went, cutting off before you all those who were against you; and I will make your name great, like the name of the greatest ones of the earth.
καὶ ἦμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύου καὶ ἐξωλέθρευσα πάντας τοὺς ἐχθροὺς σου ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἐποίησά σε ὀνομαστὸν κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
- 10 Ja minä valmistan sijan kansalleni Israelille ja istutan sen niin, että se asuu paikallansa eikä enää ole levoton, eivätkä vääryyden tekijät sitä enää sorra niinkuin ennen,
And I will make a resting-place for my people Israel, planting them there, so that they may be living in the place which is theirs, and never again be moved; and never again will they be troubled by evil men as they were at the first,
καὶ θήσομαι τόπον τῷ λαῷ μου τῷ Ἰσραὴλ καὶ καταφυτεύσω αὐτόν καὶ κατασκευάσει καθ' ἑαυτόν καὶ οὐ μεριμνήσει οὐκέτι καὶ οὐ προσθήσει υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινώσαι αὐτόν καθὼς ἀπ' ἀρχῆς
- 11 siitä ajasta saakka, jolloin minä asetin tuomareita kansalleni Israelille; minä annan sinun päästä rauhaan kaikista vihollistasi. Ja Herra ilmoittaa sinulle, että Herra on tekevä sinulle huoneen.
From the time when I put judges over my people Israel; and I will give you peace from all who are against you. And the Lord says to you that he will make you the head of a line of kings.
ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ καὶ ἀναπαύσω σε ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν σου καὶ ἀπαγγελεῖ σοι κύριος ὅτι οἶκόν οικοδομήσεις αὐτοῦ
- 12 Kun sinun päiväsi ovat päättyneet ja sinä lepäät isiesi tykönä, korotan minä sinun seuraajaksesi jälkeläisesi, joka lähtee sinun ruumiistasi; ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa.
And when the time comes for you to go to rest with your fathers, I will put in your place your seed after you, the offspring of your body, and I will make his kingdom strong.
καὶ ἔσται ἐν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου καὶ ἐτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ
- 13 Hän on rakentava huoneen minun nimelleni, ja minä vahvistan hänen valtaistuimensa ikuisiksi ajoiksi.
He will be the builder of a house for my name, and I will make the seat of his authority certain for ever.
αὐτὸς οικοδομήσει μοι οἶκόν τῷ ὀνόματί μου καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα
- 14 Minä olen oleva hänen isänsä ja hän minun poikani, niin että, jos hän tekee väärin, minä rankaisen häntä ihmisvitsalla ja niinkuin ihmislapsia lyödään;
I will be to him a father and he will be to me a son: if he does wrong, I will give him punishment with the rod of men and with the blows of the children of men;
ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καὶ ἐλέγξω αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ ἀνδρῶν καὶ ἐν ἀφαῖς υἱῶν ἀνθρώπων
- 15 mutta minun armoni ei poistu hänestä, niinkuin minä poistin sen Saulista, jonka minä poistin sinun tieltäsi.
But my mercy will not be taken away from him, as I took it from him who was before you.
τὸ δὲ ἔλεός μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ καθὼς ἀπέστησα ἀφ' ὧν ἀπέστησα ἐκ προσώπου μου
- 16 Ja sinun sukusi ja kuninkuutesi pysyvät sinun edessäsi iäti, ja sinun valtaistuimesi on oleva iäti vahva."
And your family and your kingdom will keep their place before me for ever: the seat of your authority will never be overturned.
καὶ πιστωθήσεται ὁ οἶκος αὐτοῦ καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐνώπιον ἐμοῦ καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσται ἀνορθωμένος εἰς τὸν αἰῶνα
- 17 Aivan näillä sanoilla ja tämän näyn mukaan Naatan puhui Daavidille.
So Nathan gave David an account of all these words and this vision.
κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὄρασιν ταύτην οὕτως ἐλάλησεν ναθάν πρὸς δαυὶδ
- 18 Niin kuningas Daavid meni ja asettui Herran eteen ja sanoi: "Mikä olen minä, Herra, Herra, ja mikä on minun sukuni, että olet saattanut minut tähän asti?
Then David the king went in and took his seat before the Lord, and said, Who am I, O Lord God, and what is my family, that you have been my guide till now?
καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ καὶ ἐκάθισεν ἐνώπιον κυρίου καὶ εἶπεν τίς εἰμι ἐγὼ κύριέ μου κύριε καὶ τίς ὁ οἶκός μου ὅτι ἠγάπηκάς με ἕως τούτων
- 19 Mutta tämäkin on ollut vähän sinun silmissäsi, Herra, Herra, ja niin olet sinä puhunut palvelijasi suvulle myöskin kaukaisista asioista, näin opettaen ihmisten tavalla, Herra, Herra.
And this was only a small thing to you, O Lord God; but your words have even been about the far-off future of your servant's family, O Lord God!
καὶ κατεσκηκρύνθη μικρὸν ἐνώπιόν σου κύριέ μου κύριε καὶ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ δούλου σου εἰς μακράν οὗτος δὲ ὁ νόμος τοῦ ἀνθρώπου κύριέ μου κύριε
- 20 Mitä Daavid enää sinulle puhuisi? Sinähän tunnet palvelijasi, Herra, Herra.
What more may David say to you? for you have knowledge of your servant, O Lord God.
καὶ τί προσθήσει δαυὶδ ἔτι τοῦ λαλήσαι πρὸς σέ καὶ νῦν σὺ οἶδας τὸν δούλόν σου κύριέ μου κύριε
- 21 Oman sanasi tähden ja mieleesi mukaan sinä olet tehnyt sen, että ilmoitit palvelijallesi kaikki nämä suuret asiat.
Because of your word and from your heart, you have done all this great work, and let your servant see it.
διὰ τὸν λόγον σου πεποίηκας καὶ κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίησας πᾶσαν τὴν μεγαλωσύνην ταύτην γνωρίσαι τῷ δούλῳ σου

- 22 Sentähden olet sinä, Herra Jumala, suuri; sillä kaiken sen mukaan, mitä me olemme korvillamme kuulleet, ei ole sinun vertaistasi, eikä muuta jumalaa ole kuin sinä.
Truly you are great, O Lord God: there is no one like you and no other God but you, as is clear from everything which has come to our ears.
ἐνεκεν τοῦ μεγαλῶναί σε κύριέ μου κύριε ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς σὺ καὶ οὐκ ἔστιν θεὸς πλὴν σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἠκούσαμεν ἐν τοῖς ὡσὶν ἡμῶν
- 23 Ja missä on maan päällä toista kansaa sinun kansasi Israelin vertaista, jota Jumala itse on käynyt lunastamaan kansaksensa, tehdäkseen sen nimen kuuluisaksi ja tehdäkseen teille, sinun maallesi, suuria ja peljättäviä tekoja kansasi edessä, jonka sinä lunastit itsellesi Egyptistä, pakanain ja heidän jumaliensa vallasta?
And what other nation in the earth, like your people Israel, did a god go out to take for himself, to be his people, and to make a name for himself, and to do great and strange things for them, driving out a nation and its gods from before his people?
καὶ τίς ὡς ὁ λαός σου Ἰσραὴλ ἔθνος ἄλλο ἐν τῇ γῆ ὡς ὠδήγησεν αὐτὸν ὁ θεὸς τοῦ λυτρώσασθαι αὐτῷ λαὸν τοῦ θέσθαι σε ὄνομα τοῦ ποιῆσαι μεγαλωσύνην καὶ ἐπιφάνειαν τοῦ ἐκβαλεῖν σε ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ σου οὐ ἑλυτρώσω σε αὐτῷ ἐξ αἰγύπτου ἔθνη καὶ σκηνώματα
- 24 Ja sinä olet valmistanut itsellesi kansasi Israelin, omaksi kansaksesi ikuisiksi ajoiksi; ja sinä, Herra, olet tullut heidän Jumalaksensa.
But you took and made strong for yourself your people Israel, to be your people for ever; and you, Lord, became their God.
καὶ ἠτοίμασας σεαυτῷ τὸν λαόν σου Ἰσραὴλ λαὸν ἕως αἰῶνος καὶ σὺ κύριε ἐγένου αὐτοῖς εἰς θεόν
- 25 Niin täytä nyt, Herra Jumala, ikuisiksi ajoiksi se, mitä olet puhunut palvelijastasi ja hänen suvustansa; tee, niinkuin olet puhunut.
And now, O Lord God, may the word which you have said about your servant and about his family, be made certain for ever, and may you do as you have said!
καὶ νῦν κύριέ μου κύριε τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας περὶ τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ πιστώσων ἕως αἰῶνος κύριε παντοκράτωρ θεὲ τοῦ Ἰσραὴλ καὶ νῦν καθὼς ἐλάλησας
- 26 Niin sinun nimesi tulee suureksi iankaikkisesti, ja se on oleva: Herra Sebaot, Israelin Jumala. Ja palvelijasi Daavidin suku on pysyvä sinun edessäsi.
And let your name be made great for ever, and let men say, The Lord of armies is God over Israel: and let the family of David your servant be made strong before you!
μεγαλυνθεῖ τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος
- 27 Sillä sinä, Herra Sebaot, Israelin Jumala, olet ilmoittanut palvelijallesi ja sanonut: 'Minä rakennan sinulle huoneen'. Siitä sinun palvelijasi on saanut rohkeuden rukoilla tämän rukouksen sinun kuullaksesi.
For you, O Lord of armies, the God of Israel, have clearly said to your servant, I will make you the head of a family of kings: and so it has come into your servant's heart to make this prayer to you.
κύριε παντοκράτωρ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπεκάλυψας τὸ ὄπιον τοῦ δούλου σου λέγων οἶκον οἰκοδομήσω σοι διὰ τοῦτο εὔρεν ὁ δούλος σου τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ τοῦ προσεύξασθαι πρὸς σέ τὴν προσευχὴν ταύτην
- 28 Ja nyt, Herra, Herra, sinä olet Jumala, ja sinun sanasi ovat todet; ja kun olet luvannut palvelijallesi tämän hyvän,
And now, O Lord God, you are God and your words are true and you have said you will give your servant this good thing;
καὶ νῦν κύριέ μου κύριε σὺ εἶ ὁ θεὸς καὶ οἱ λόγοι σου ἔσονται ἀληθινοὶ καὶ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ δούλου σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα
- 29 niin suvaitse nyt siunata palvelijasi sukua, että se pysyisi iäti sinun edessäsi. Sillä sinä, Herra, Herra, olet sen luvannut, ja sinun palvelijasi suku on oleva siunattu sinun siunauksellasi iankaikkisesti."
So may it be your pleasure to give your blessing to the family of your servant, so that it may go on for ever before you: (for you, O Lord God, have said it,) and may your blessing be on your servant's family line for ever!
καὶ νῦν ἄρξαι καὶ εὐλόγησον τὸν οἶκον τοῦ δούλου σου τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιόν σου ὅτι σὺ εἶ κύριέ μου κύριε ἐλάλησας καὶ ἀπὸ τῆς εὐλογίας σου εὐλογηθήσεται ὁ οἶκος τοῦ δούλου σου εἰς τὸν αἰῶνα
- 1 Sen jälkeen Daavid voitti filistealaiset ja nöyryytti heidät; ja Daavid otti vallan ohjat filistealaisten käsistä.
And it came about after this that David made an attack on the Philistines and overcame them; and David took the authority of the mother-town from the hands of the Philistines.
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐπάταξεν δαυὶδ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐτροπώσατο αὐτούς καὶ ἔλαβεν δαυὶδ τὴν ἀφωρισμένην ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων
- 2 Hän voitti myös mooabilaiset ja mittasi heitä nuoralla, pantuaan heidät makaamaan maahan: aina kaksi nuoranpituutta hän mittasi surmattavaksi ja yhden nuoranpituuden henkiin jätettäväksi. Niin tulivat mooabilaiset Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi.
And he overcame the Moabites, and he had them measured with a line when they were stretched out on the earth; marking out two lines for death and one full line for life. So the Moabites became servants to David and gave him offerings.
καὶ ἐπάταξεν δαυὶδ τὴν μοαβ καὶ διεμέτρησεν αὐτούς ἐν σχοινίοις κοιμίσας αὐτούς ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐγένετο τὰ δύο σχοινίσματα τοῦ θανατῶσαι καὶ τὰ δύο σχοινίσματα ἐξώγησεν καὶ ἐγένετο μοαβ τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας ξένια
- 3 Samoin Daavid voitti Hadadeserin, Rehobin pojan, Sooban kuninkaan, kun tämä oli menossa ulottamaan valtaansa Eufrat-virtaan.
And David overcame Hadadezer, the son of Rehob, king of Zobah, when he went to make his power seen by the River.
καὶ ἐπάταξεν δαυὶδ τὸν ἀδρααζαρ υἱὸν ρααβ βασιλεῖα σουβα πορευομένου αὐτοῦ ἐπιστήσαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν εὐφράτην

- 4 Ja Daavid otti häneltä vangiksi tuhat seitsemänsataa ratsumiestä ja kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä ja katkoi kaikilta vaunuhevosilta vuohisjänteet; ainoastaan sata vaunuhevosta hän niistä säästi.
And David took from him one thousand, seven hundred horsemen and twenty thousand footmen: and David had the leg-muscles of the horses cut, only keeping enough of them for a hundred war-carriages.
καὶ προκατελάβετο δαυὶδ τῶν αὐτοῦ χίλια ἄρματα καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἰππέων καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πεζῶν καὶ παρέλυσεν δαυὶδ πάντα τὰ ἄρματα καὶ ὑπέλιπετο ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν ἄρματα
- 5 Ja kun Damaskon aramilaiset tulivat auttamaan Hadadeseria, Sooban kuningasta, voitti Daavid kaksikymmentä kaksi tuhatta aramilaista.
And when the Aramaeans of Damascus came to the help of Hadadezer, king of Zobah, David put to the sword twenty-two thousand of the Aramaeans.
καὶ παραγίνεται συρία δαμασκοῦ βοηθῆσαι τῷ αδρααζαρ βασιλεῖ σουβα καὶ ἐπάταξεν δαυὶδ ἐν τῷ σύρω εἴκοσι δύο χιλιάδας ἀνδρῶν
- 6 Ja Daavid asetti maaherroja Damaskon Aramiin; ja aramilaiset tulivat Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa hän meni.
And David put armed forces in Aram of Damascus: and the Aramaeans became servants to David and gave him offerings. And the Lord made David overcome wherever he went.
καὶ ἔθετο δαυὶδ φρουρὰν ἐν συρίᾳ τῇ κατὰ δαμασκόν καὶ ἐγένετο ὁ σύρος τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας ξένια καὶ ἔσωσεν κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο
- 7 Ja Daavid otti ne kultavarustukset, jotka Hadadeserin palvelijoilla oli, ja vei ne Jerusalemiin.
And David took their gold body-covers from the servants of Hadadezer and took them to Jerusalem.
καὶ ἔλαβεν δαυὶδ τοὺς χλιδῶνας τοὺς χρυσοῦς οἱ ἦσαν ἐπὶ τῶν παιδῶν τῶν αδρααζαρ βασιλέως σουβα καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἔλαβεν αὐτὰ σουσακιμ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐν τῷ ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς ἱερουσαλημ ἐν ἡμέραις ροβοαμ υἱοῦ σολομῶντος
- 8 Mutta Hadadeserin kaupungeista, Betahista ja Beerotaista, kuningas Daavid otti sangen paljon vaskea.
And from Tebah and Berothai, towns of Hadadezer, King David took a great store of brass.
καὶ ἐκ τῆς μασβακ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τοῦ αδρααζαρ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα ἐν αὐτῷ ἐποίησεν σαλωμων τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν καὶ τοὺς στύλους καὶ τοὺς λουτήρας καὶ πάντα τὰ σκεύη
- 9 Kun Tooi, Hamatin kuningas, kuuli, että Daavid oli voittanut Hadadeserin koko sotajoukon,
And when Tou, king of Hamath, had news that David had overcome all the army of Hadadezer,
καὶ ἤκουσεν θοου ὁ βασιλεὺς ημαθ ὅτι ἐπάταξεν δαυὶδ πᾶσαν τὴν δύναμιν αδρααζαρ
- 10 lähetti Tooi poikansa Jooramin kuningas Daavidin luo tervehtimään häntä ja onnittelemaan häntä siitä, että hän oli taistellut Hadadeserin kanssa ja voittanut hänet; sillä Hadadeser oli ollut Tooiin vastustaja. Ja hänellä oli mukanaan hopea-, kulta- ja vaskikaluja.
He sent his son Hadoram to David, with words of peace and blessing, because he had overcome Hadadezer in the fight, for Hadadezer had wars with Tou; and Hadoram took with him vessels of silver and gold and brass:
καὶ ἀπέστειλεν θοου ιεδδουραν τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς βασιλέα δαυὶδ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην καὶ εὐλογῆσαι αὐτὸν ὑπὲρ οὗ ἐπολέμησεν τὸν αδρααζαρ καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὅτι ἀντικείμενος ἦν τῷ αδρααζαρ καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἦσαν σκεύη ἀργυρᾶ καὶ σκεῦη χρυσᾶ καὶ σκεῦη χαλκᾶ
- 11 Nekin kuningas Daavid pyhitti Herralle, samoin kuin oli pyhittänyt sen hopean ja kullan, minkä oli ottanut kaikilta kukistamiltaan kansoilta:
These King David made holy to the Lord, together with the silver and gold which he had taken from the nations he had overcome--
καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ κυρίῳ μετὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ μετὰ τοῦ χρυσοῦ οὗ ἡγίασεν ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἧν κατεδυνάστευσεν
- 12 Aramilta, Mooabilta, ammonilaisilta, filistealaisilta ja Amalekilta, sekä sen saaliin, minkä hän oli ottanut Hadadeserilta, Rehobin pojalta, Sooban kuninkaalta.
The nations of Edom and Moab, and the children of Ammon and the Philistines and the Amalekites and the goods he had taken from Hadadezer, the son of Rehob, king of Zobah.
ἐκ τῆς ἰδουμαίας καὶ ἐκ τῆς γῆς μοαβ καὶ ἐκ τῶν υἱῶν αμμων καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐξ αμαληκ καὶ ἐκ τῶν σκύλων αδρααζαρ υἱοῦ ρααβ βασιλέως σουβα
- 13 Ja Daavid teki nimensä kuuluisaksi, kun hän palasi takaisin, voitettuaan Suolalaaksossa edomilaiset, kahdeksantoista tuhatta miestä.
And David got great honour for himself, when he came back, by the destruction of Edom in the valley of Salt, to the number of eighteen thousand men.
καὶ ἐποίησεν δαυὶδ ὄνομα καὶ ἐν τῷ ἀνακάμπτειν αὐτὸν ἐπάταξεν τὴν ἰδουμαίαν ἐν γαιμελε εἰς ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας
- 14 Sen jälkeen hän asetti maaherroja Edomiin, koko Edomiin hän asetti maaherrat, ja kaikki edomilaiset tulivat Daavidin palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa tämä meni.
And he put armed forces in Edom; all through Edom he had armed forces stationed, and all the Edomites became servants to David. And the Lord made David overcome wherever he went.
καὶ ἔθετο ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ φρουρὰν ἐν πάσῃ τῇ ἰδουμαίᾳ καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ ἰδουμαῖοι δούλοι τῷ βασιλεῖ καὶ ἔσωσεν κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο
- 15 Ja Daavid hallitsi koko Israelia, ja Daavid teki kaikelle kansallensa sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on.
And David was king over all Israel, judging and giving right decisions for all his people.
καὶ ἐβασίλευσεν δαυὶδ ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἦν δαυὶδ ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ

- 16 Jooab, Serujan poika, oli sotajoukon ylipäällikkönä, ja Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina.
And Joab, the son of Zeruiah, was chief of the army; and Jehoshaphat, the son of Ahilud, was keeper of the records;
καὶ ἰωαβ υἱὸς σαρουίας ἐπὶ τῆς στρατιᾶς καὶ ἰωσαφατ υἱὸς αχια ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων
- 17 Saadok, Ahitubin poika, ja Ahimelek, Ebjatarin poika, olivat pappeina, ja Seraja oli kirjuri.
And Zadok and Abiathar, the son of Ahimelech, the son of Ahitub, were priests; and Seraiah was the scribe;
καὶ σαδδουκ υἱὸς αχιτωβ καὶ αχιμελεχ υἱὸς αβιαθαρ ἱερεῖς καὶ ασα ὁ γραμματεὺς
- 18 Benaja, Joojadan poika, oli kreettien ja pleettien päällikkönä; Daavidin pojat olivat myös pappeina.
And Benaiah, the son of Jehoiada, was over the Cherethites and the Pelethites; and David's sons were priests.
καὶ βαναϊας υἱὸς ἰωδαε σύμβουλος καὶ ὁ γελεθθι καὶ ὁ φελεττι καὶ υἱοὶ δαυιδ ἀνάρχαι ἦσαν
- 1 Daavid kysyi: "Onko Saulin suvusta enää jäljellä ketään, jolle minä voisin tehdä laupeuden Joonatanin tähden?"
And David said, Is there still anyone of Saul's family living, so that I may be a friend to him, because of Jonathan?
καὶ εἶπεν δαυιδ εἰ ἔστιν ἔτι ὑπολειμμένος τῷ οἴκῳ σαουλ καὶ ποιήσω μετ' αὐτοῦ ἔλεος ἕνεκεν ἰωναθαν
- 2 Saulin perheessä oli ollut palvelija nimeltä Siiba, ja hänet he kutsuivat Daavidin eteen. Ja kuningas sanoi hänelle: "Oletko sinä Siiba?" Hän vastasi: "Palvelijasi on".
Now there was of Saul's people a servant named Ziba, and they sent him to David; and the king said to him, Are you Ziba? And he said, I am.
καὶ ἐκ τοῦ οἴκου σαουλ παῖς ἦν καὶ ὄνομα αὐτοῦ σιβα καὶ καλοῦσιν αὐτὸν πρὸς δαυιδ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς εἰ σὺ εἶ σιβα καὶ εἶπεν ἐγὼ δοῦλος σός
- 3 Kuningas kysyi: "Eikö Saulin suvusta ole enää jäljellä ketään, jolle minä voisin tehdä Jumalan laupeuden?" Siiba vastasi kuninkaalle: "Vielä on Joonatanin poika, joka on rampa jaloistaan".
And the king said, Is there anyone of Saul's family still living, to whom I may be a friend in God's name? And Ziba said, There is a son of Jonathan, whose feet are damaged.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰ ὑπολείπεται ἐκ τοῦ οἴκου σαουλ ἔτι ἀνὴρ καὶ ποιήσω μετ' αὐτοῦ ἔλεος θεοῦ καὶ εἶπεν σιβα πρὸς τὸν βασιλέα ἔτι ἔστιν υἱὸς τῷ ἰωναθαν πεπληγὸς τοὺς πόδας
- 4 Kuningas kysyi häneltä: "Missä hän on?" Siiba vastasi kuninkaalle: "Hän on Maakirin, Ammielin pojan, talossa Loodebarissa".
And the king said to him, Where is he? And Ziba said to the king, He is in the house of Machir, the son of Ammiel, in Lo-debar.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν σιβα πρὸς τὸν βασιλέα ἰδοὺ ἐν οἴκῳ μαχιρ υἱοῦ αμμηλ ἐκ τῆς λαδαβαρ
- 5 Niin kuningas Daavid lähetti noutamaan hänet Maakirin, Ammielin pojan, talosta Loodebarista.
Then King David sent, and had him taken from Lo-debar, from the house of Machir, the son of Ammiel.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς δαυιδ καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐκ τοῦ οἴκου μαχιρ υἱοῦ αμμηλ ἐκ τῆς λαδαβαρ
- 6 Kun Mefiboset, Saulin pojan Joonatanin poika, tuli Daavidin tykö, lankesi hän kasvoilleen ja osoitti kunnioitusta. Niin Daavid sanoi: "Mefiboset!" Hän vastasi: "Tässä on palvelijasi".
And Mephiboseth, the son of Jonathan, came to David, and falling down on his face, gave him honour. And David said, Mephiboseth. And answering he said, Your servant is here.
καὶ παραγίνεται μεμφιβοσθε υἱὸς ἰωναθαν υἱοῦ σαουλ πρὸς τὸν βασιλέα δαυιδ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυιδ μεμφιβοσθε καὶ εἶπεν ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου
- 7 Daavid sanoi hänelle: "Älä pelkää, sillä minä teen sinulle laupeuden isäsi Joonatanin tähden, ja minä palautan sinulle isoisäsi Saulin kaiken maaomaisuuden, ja sinä saat aina aterioida minun pöydässäni".
And David said to him, Have no fear: for truly I will be good to you, because of your father Jonathan, and I will give back to you all the land which was Saul's; and you will have a place at my table at all times.
καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυιδ μὴ φοβοῦ ὅτι ποιῶν ποιήσω μετὰ σοῦ ἔλεος διὰ ἰωναθαν τὸν πατέρα σου καὶ ἀποκαταστήσω σοι πάντα ἀγρὸν σαουλ πατρός σου καὶ σὺ φάγη ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης μου διὰ παντός
- 8 Niin tämä kumarsi ja sanoi: "Mikä on palvelijasi, että sinä käännyt minunlaiseni koiranraadon puoleen?"
And he went down on his face before the king, and said, What is your servant, for you to take note of a dead dog such as I am?
καὶ προσεκύνησεν μεμφιβοσθε καὶ εἶπεν τίς εἰμι ὁ δοῦλός σου ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸν κύνα τὸν τεθνηκότα τὸν ὅμοιον ἐμοί
- 9 Sitten kuningas kutsui Siiban, Saulin palvelijan, ja sanoi hänelle: "Kaiken, mikä on ollut Saulin ja koko hänen sukunsa omaa, minä annan sinun herrasi pojalle."
Then the king sent for Ziba, Saul's servant, and said to him, All the property of Saul and of his family I have given to your master's son.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς σιβα τὸ παιδάριον σαουλ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν πάντα ὅσα ἔστιν τῷ σαουλ καὶ ὅλα τῷ οἴκῳ αὐτοῦ δέδωκα τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου

- 10 Ja sinä poikinesi ja palvelijoinesi viljele hänelle sitä maata ja korjaa sato, että sinun herrasi pojalla olisi leipää syödä; kuitenkin saa Mefiboset, sinun herrasi poika, aina aterioida minun pöydässäni." Ja Siiballa oli viisitoista poikaa ja kaksikymmentä palvelijaa.
And you and your sons and your servants are to take care of the land for him, and get in the fruit of it, so that your master's son may have food: but Mephiboseth, your master's son, will have a place at my table at all times. Now Ziba had fifteen sons and twenty servants.
καὶ ἐργᾶ αὐτῷ τὴν γῆν σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ οἱ δοῦλοι σου καὶ εἰσοίσεις τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου ἄρτους καὶ ἔδεται αὐτούς καὶ μεμφιβοσθε υἱὸς τοῦ κυρίου σου φάγεται διὰ παντὸς ἄρτον ἐπὶ τῆς τραπέζης μου καὶ τῷ σίβα ἦσαν πεντεκαίδεκα υἱοὶ καὶ εἴκοσι δοῦλοι
- 11 Siiba sanoi kuninkaalle: "Aivan niinkuin herrani, kuningas, käskee palvelijaansa, on palvelijasi tekevä". - "Niin, Mefiboset on syövä minun pöydässäni, niinkuin hän olisi kuninkaan poikia."
Then Ziba said to the king, Every order which you have given to your servant will be done. As for Mephiboseth, he had a place at David's table, like one of the king's sons.
καὶ εἶπεν σίβα πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ πάντα ὅσα ἐντέταλται ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ δούλῳ αὐτοῦ οὕτως ποιήσει ὁ δοῦλός σου καὶ μεμφιβοσθε ἦσθιεν ἐπὶ τῆς τραπέζης δαυὶδ καθὼς εἷς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως
- 12 Ja Mefibosetilla oli pieni poika nimeltä Miika. Ja koko Siiban talonväki oli Mefibosetin palvelijoita.
And Mephiboseth had a young son named Mica. And all the people living in the house of Ziba were servants to Mephiboseth.
καὶ τῷ μεμφιβοσθε υἱὸς μικρὸς καὶ ὄνομα αὐτῷ μιχα καὶ πᾶσα ἡ κατοίκησις τοῦ οἴκου σίβα δοῦλοι τοῦ μεμφιβοσθε
- 13 Ja Mefiboset asui Jerusalemissa, koska hän aina söi kuninkaan pöydässä. Ja hän ontui kumpaakin jalkaansa.
So Mephiboseth went on living in Jerusalem; for he took all his meals at the king's table; and he had not the use of his feet.
καὶ μεμφιβοσθε κατῴκει ἐν ἱερουσαλὴμ ὅτι ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ βασιλέως διὰ παντὸς ἦσθιεν καὶ αὐτὸς ἦν χωλὸς ἀμφοτέροις τοῖς ποσίν αὐτοῦ
- 1 Senjälkeen ammonilaisten kuningas kuoli, ja hänen poikansa Haanun tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
Now after this, death came to the king of the children of Ammon, and Hanun, his son, became king in his place.
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἀπέθανεν βασιλεὺς υἱῶν αμμων καὶ ἐβασίλευσεν αννων υἱὸς αὐτοῦ ἄντ' αὐτοῦ
- 2 Niin Daavid sanoi: "Minä osoitan laupeutta Haanunille, Naahaan pojalle, niinkuin hänen isänsä osoitti laupeutta minulle". Ja Daavid lähetti palvelijoitaan lohduttamaan häntä hänen isänsä kuoleman johdosta. Kun Daavidin palvelijat tulivat ammonilaisten maahan,
And David said, I will be a friend to Hanun, the son of Nahash, as his father was a friend to me. So David sent his servants, to give him words of comfort on account of his father. And David's servants came into the land of the children of Ammon.
καὶ εἶπεν δαυὶδ ποιῆσω ἔλεος μετὰ αννων υἱοῦ ναας ὃν τρόπον ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ ἔλεος καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ παρακαλέσει αὐτὸν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ παρεγένοντο οἱ παῖδες δαυὶδ εἰς τὴν γῆν υἱῶν αμμων
- 3 sanoivat ammonilaisten päämiehet herrallensa Haanunille: "Luuletko sinä, että Daavid tahtoo kunnioittaa sinun isääsi, kun hän lähettää lohduttajia sinun luoksesi? Varmasti on Daavid lähettänyt palvelijansa sinun luoksesi tutkimaan kaupunkia ja vakoilemaan ja hävittämään sitä."
But the chiefs of the children of Ammon said to Hanun their lord, Does it seem to you that David is honouring your father by sending comforters to you? has he not sent his servants to go through the town and make secret observation of it, and overcome it?
καὶ εἶπον οἱ ἄρχοντες υἱῶν αμμων πρὸς αννων τὸν κύριον αὐτῶν μὴ παρὰ τὸ δοξάζειν δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνόπιόν σου ὅτι ἀπέστειλὲν σοὶ παρακαλοῦντας ἀλλ' οὐχὶ ὅπως ἐρευνήσωσιν τὴν πόλιν καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτὴν καὶ τοῦ κατασκέμασθαι αὐτὴν ἀπέστειλεν δαυὶδ τοὺς παῖδας αὐτοῦ πρὸς σέ
- 4 Niin Haanun otatti kiinni Daavidin palvelijat, ajatti toisen puolen heidän partaansa ja leikkautti toisen puolen heidän vaatteistaan, peräpuolia myöten, ja päästi heidät sitten menemään.
So Hanun took David's servants, and after cutting off half the hair on their chins, and cutting off the skirts of their robes up to the middle, he sent them away.
καὶ ἔλαβεν αννων τοὺς παῖδας δαυὶδ καὶ ἐξῆρσεν τοὺς πώγωνας αὐτῶν καὶ ἀπέκοψεν τοὺς μανθῶας αὐτῶν ἐν τῷ ἡμίσει ἕως τῶν ἰσχιῶν αὐτῶν καὶ ἐξἀπέστειλεν αὐτούς
- 5 Ja kun se ilmoitettiin Daavidille, lähetti hän sanan heitä vastaan, sillä miehiä oli pahasti häväisty. Ja kuningas käski sanoa: "Jääkää Jerikoon, kunnes partanne on kasvanut, ja tulkaa sitten takaisin".
When David had news of it, he sent men out with the purpose of meeting them on their way, for the men were greatly shamed: and the king said, Go to Jericho till your hair is long again, and then come back.
καὶ ἀνήγγειλαν τῷ δαυὶδ ὑπὲρ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἀπέστειλεν εἰς ἀπαντὴν αὐτῶν ὅτι ἦσαν οἱ ἄνδρες ἠτιμασμένοι σφόδρα καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς καθίστατε ἐν ἱεριχῶ ἕως τοῦ ἀνατελεῖαι τοὺς πώγωνας ὑμῶν καὶ ἐπιστραφήσεσθε
- 6 Kun ammonilaiset näkivät joutuneensa Daavidin vihoihin, lähettivät ammonilaiset lähettiläitä ja palkkasivat Beet-Rehobin ja Sooban aramilaisia, kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä, ja Maakan kuninkaalta tuhat miestä ja Toobin miehiä kaksitoista tuhatta.
And when the children of Ammon saw that they had made themselves hated by David, they sent to the Aramaeans of Beth-rehob and Zobah, and got for payment twenty thousand footmen, and they got from the king of Maacah a thousand men, and from Tob twelve thousand.
καὶ εἶδαν οἱ υἱοὶ αμμων ὅτι κατασχύνθησαν ὁ λαὸς δαυὶδ καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ αμμων καὶ ἐμισθώσαντο τὴν συρίαν βαιθροωβ εἴκοσι χιλιάδας πεζῶν καὶ τὸν βασιλέα μααχα χιλίους ἄνδρας καὶ ἰσθωβ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν

- 7 Kun Daavid sen kuuli, lähetti hän Jooabin ja koko sotajoukon, kaikki urhot.
And hearing of this, David sent Joab and all the army and the best fighting-men.
καὶ ἤκουσεν δαυιδ καὶ ἀπέστειλεν τὸν ἰωαβ καὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοὺς δυνατούς
- 8 Niin ammonilaiset lähtivät ja asettuivat sotarintaan portin oven edustalle, mutta Sooban ja Rehobin aramilaiset ja Toobin ja Maakan miehet olivat eri joukkona kedolla.
And the children of Ammon came out and put their forces in position at the way into the town: and the Aramaeans of Zobah and of Rehob, with the men of Tob and Maacah, were by themselves in the field.
καὶ ἐξῆλθαν οἱ υἱοὶ αμμων καὶ παρετάξαντο πόλεμον παρὰ τῆ θύρα τῆς πόλης καὶ συρία σουβα καὶ ροοβ καὶ ἰστοβ καὶ μααχα μόνοι ἐν ἀγρῷ
- 9 Kun Jooab näki, että häntä uhkasi hyökkäys edestä ja takaa, valitsi hän miehiä kaikista Israelin valiomiehistä ja asettui sotarintaan aramilaisia vastaan.
Now when Joab saw that their forces were in position against him in front and at his back, he took the best of the men of Israel and put them in line against the Aramaeans;
καὶ εἶδεν ἰωαβ ὅτι ἐγενήθη πρὸς αὐτὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ πολέμου ἐκ τοῦ κατὰ πρόσωπον ἐξ ἐναντίας καὶ ἐκ τοῦ ὀπισθεν καὶ ἐπέλεξεν ἐκ πάντων τῶν νεανίσκων ἰσραηλ καὶ παρετάξαντο ἐξ ἐναντίας συρίας
- 10 Mutta muun väen hän antoi veljensä Abisain johtoon, ja tämä asettui sotarintaan ammonilaisia vastaan.
And the rest of the people he put in position against the children of Ammon, with Abishai, his brother, at their head.
καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔδωκεν ἐν χειρὶ ἀβεσσα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ παρετάξαντο ἐξ ἐναντίας υἱῶν αμμων
- 11 Ja hän sanoi: "Jos aramilaiset tulevat minulle ylivoimaisiksi, niin tule sinä minun avukseni; jos taas ammonilaiset tulevat sinulle ylivoimaisiksi, niin minä tulen sinua auttamaan.
And he said, If the Aramaeans are stronger and get the better of me, then you are to come to my help; but if the children of Ammon get the better of you, I will come to your help.
καὶ εἶπεν ἐάν κραταιωθῆ συρία ὑπὲρ ἐμέ καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς σωτηρίαν καὶ ἐάν υἱοὶ αμμων κραταιωθῶσιν ὑπὲρ σέ καὶ ἐσόμεθα τοῦ σῶσαί σε
- 12 Ole luja, ja pysykäämme lujina kansamme puolesta ja meidän Jumalamme kaupunkien puolesta. Tehköön sitten Herra, minkä hyväksi näkee."
Take heart, and let us be strong for our people and for the towns of our God, and may the Lord do what seems good to him.
ἀνδρίζου καὶ κραταιωθῶμεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἡμῶν καὶ περὶ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κύριος ποιήσει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ
- 13 Sitten Jooab ja väki, joka oli hänen kanssaan, ryhtyi taisteluun aramilaisia vastaan, ja nämä pakenivat häntä.
Then Joab and the people with him went forward to the fight against the Aramaeans, and they went in flight before him.
καὶ προσῆλθεν ἰωαβ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον πρὸς συρίαν καὶ ἔφυγαν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 14 Ja kun ammonilaiset näkivät aramilaisten pakenevan, pakenivat hekin Abisaita ja menivät kaupunkiin. Sitten Jooab palasi ahdistamasta ammonilaisia ja tuli Jerusalemiin.
And when the children of Ammon saw the flight of the Aramaeans, they themselves went in flight from Abishai, and came into the town. So Joab went back from fighting the children of Ammon and came to Jerusalem.
καὶ οἱ υἱοὶ αμμων εἶδαν ὅτι ἔφυγεν συρία καὶ ἔφυγαν ἀπὸ προσώπου ἀβεσσα καὶ εἰσῆλθαν εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀνέστρεψεν ἰωαβ ἀπὸ τῶν υἱῶν αμμων καὶ παρεγένοντο εἰς ἱερουσαλημ
- 15 Kun aramilaiset näkivät, että Israel oli voittanut heidät, kokoontuivat he kaikki,
And when the Aramaeans saw that Israel had overcome them, they got themselves together.
καὶ εἶδεν συρία ὅτι ἔπταισεν ἔμπροσθεν ἰσραηλ καὶ συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό
- 16 ja Hadareser lähetti nostattamaan niitä aramilaisia, jotka asuivat tuolla puolella Eufrat-virran; ja he tulivat Heelamiin, ja Soobak, Hadareserin sotapäällikkö, johti heitä.
And Hadadezer sent for the Aramaeans who were on the other side of the River: and they came to Helam, with Shobach, the captain of Hadadezer's army, at their head.
καὶ ἀπέστειλεν ἀδρααζαρ καὶ συνήγαγεν τὴν συρίαν τὴν ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ χαλαμακ καὶ παρεγένοντο αἰλαμ καὶ σωβακ ἄρχων τῆς δυνάμεως ἀδρααζαρ ἔμπροσθεν αὐτῶν
- 17 Kun se ilmoitettiin Daavidille, kokosi hän kaiken Israelin ja meni Jordanin yli ja tuli Heelamiin; ja aramilaiset asettuivat sotarintaan Daavidia vastaan ja taistelivat hänen kanssaan.
And word of this was given to David: and he got all Israel together and went over Jordan and came to Helam. And the Aramaeans put their forces in position against David, and made an attack on him.
καὶ ἀνηγγέλη τῷ δαυιδ καὶ συνήγαγεν τὸν πάντα ἰσραηλ καὶ διέβη τὸν ἰορδάνην καὶ παρεγένοντο εἰς αἰλαμ καὶ παρετάξαντο συρία ἀπέναντι δαυιδ καὶ ἐπολέμησαν μετ' αὐτοῦ
- 18 Mutta aramilaiset pakenivat Israelia, ja Daavid tappoi aramilaisilta seitsemän sataa vaunuhevosta ja neljäkymmentä tuhatta ratsumiestä, ja heidän sotapäällikkönsä Soobakin hän siellä löi kuoliaaksi.
And the Aramaeans went in flight before Israel; and David put to the sword the men of seven hundred Aramaean war-carriages and forty thousand footmen, and Shobach, the captain of the army, was wounded, and came to his death there.
καὶ ἔφυγεν συρία ἀπὸ προσώπου ἰσραηλ καὶ ἀνεῖλεν δαυιδ ἐκ τῆς συρίας ἑπτακόσια ἄρματα καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἰπέων καὶ τὸν σωβακ τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐπάταξεν καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ

- 19 Kun kaikki Hadareserin alaiset kuninkaat näkivät, että Israel oli voittanut heidät, tekivät he Israelin kanssa rauhan ja palvelivat heitä. Sitten aramilaiset eivät enää uskaltaneet auttaa ammonilaisia.
And when all the kings who were servants of Hadadezer saw that they were overcome by Israel, they made peace with Israel and became their servants. So the Arameans, in fear, gave no more help to the children of Ammon.
καὶ εἶδαν πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ δοῦλοι ἀδρααζαρ ὅτι ἔπταισαν ἔμπροσθεν ἰσραὴλ καὶ ἠὲτομόλησαν μετὰ ἰσραὴλ καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς καὶ ἐφοβήθη σὺρία τοῦ σῶσαι ἔτι τοὺς υἱοὺς ἀμμων
- 1 Vuoden vaihteessa, kuningasten sotaanlähtöaikana, lähetti Daavid Jooabin ja hänen kanssaan palvelijansa ja koko Israelin sotaretkelle; ja he hävittivät ammonilaisten maata ja piirittivät Rabbaa. Mutta Daavid itse jäi Jerusalemiin.
Now in the spring, at the time when kings go out to war, David sent Joab and his servants and all Israel with him; and they made waste the land of the children of Ammon, and took up their position before Rabbah, shutting it in. But David was still at Jerusalem.
καὶ ἐγένετο ἐπιστρέψαντος τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐξοδίας τῶν βασιλέων καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ τὸν ἰωαβ καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸν πάντα ἰσραὴλ καὶ διέφθειραν τοὺς υἱοὺς ἀμμων καὶ διεκάθισαν ἐπὶ ραββαθ καὶ δαυὶδ ἐκάθισεν ἐν ἱερουσαλὴμ
- 2 Niin tapahtui eräänä iltana, kun Daavid oli noussut vuoteeltansa ja käveli kuninkaan linnan katolla, että hän katolta näki naisen peseytymässä; ja nainen oli näöltään hyvin ihana.
Now one evening, David got up from his bed, and while he was walking on the roof of the king's house, he saw from there a woman bathing; and the woman was very beautiful.
καὶ ἐγένετο πρὸς ἑσπέραν καὶ ἀνέστη δαυὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ εἶδεν γυναῖκα λουομένην ἀπὸ τοῦ δώματος καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῷ εἶδει σφόδρα
- 3 Daavid lähetti hankkimaan tietoja naisesta; ja sanottiin: "Se on Batseba, Eliamin tytär, heetiläisen Uurian vaimo".
And David sent to get knowledge who the woman was. And one said, Is this not Bath-sheba, the daughter of Eliam and wife of Uriah the Hittite?
καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ καὶ ἐζήτησεν τὴν γυναῖκα καὶ εἶπεν οὐχὶ αὕτη βηρσαβε θυγάτηρ ελιαβ γυνὴ οὐριου τοῦ χετταίου
- 4 Niin Daavid lähetti sanansaattajat häntä noutamaan, ja hän tuli hänen luoksensa. Ja Daavid makasi naisen kanssa, joka juuri oli puhdistautunut saastaisuudestaan. Sitten tämä palasi kotiinsa.
And David sent and took her; and she came to him, and he took her to his bed: (for she had been made clean;) then she went back to her house.
καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ ἀγγέλους καὶ ἔλαβεν αὐτήν καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἁγιαζομένη ἀπὸ ἀκαθαρσίας αὐτῆς καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς
- 5 Ja vaimo tuli raskaaksi; ja hän lähetti ilmoittamaan Daavidille: "Minä olen raskaana".
And the woman became with child; and she sent word to David that she was with child.
καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ ἀποστείλασα ἀπήγγειλεν τῷ δαυὶδ καὶ εἶπεν ἐγὼ εἰμι ἐν γαστρὶ ἔχω
- 6 Silloin Daavid lähetti Jooabille sanan: "Lähetä minun luokseni heetiläinen Uuria". Ja Jooab lähetti Uurian Daavidin luo.
And David sent to Joab saying, Send Uriah the Hittite to me. And Joab sent Uriah to David.
καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ πρὸς ἰωαβ λέγων ἀπόστειλον πρὸς με τὸν οὐριαν τὸν χετταῖον καὶ ἀπέστειλεν ἰωαβ τὸν οὐριαν πρὸς δαυὶδ
- 7 Ja kun Uuria tuli Daavidin luo, kysyi tämä, kuinka Jooab ja väki voivat ja kuinka sota menestyi.
And when Uriah came to him, David put questions to him about how Joab and the people were, and how the war was going.
καὶ παραγίνεται οὐριαν καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν καὶ ἐπηρώτησεν δαυὶδ εἰς εἰρήνην ἰωαβ καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ λαοῦ καὶ εἰς εἰρήνην τοῦ πολέμου
- 8 Ja Daavid sanoi Uurialle: "Mene kotiisi ja pese jalkasi". Uuria lähti kuninkaan linnasta, ja kuninkaan lahja seurasi häntä.
And David said to Uriah, Go down to your house and let your feet be washed. And Uriah went away from the king's house, and an offering from the king was sent after him.
καὶ εἶπεν δαυὶδ τῷ οὐρια κατὰβηθὶ εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ νίψαι τοὺς πόδας σου καὶ ἐξῆλθεν οὐριαν ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἐξῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἄρσις τοῦ βασιλέως
- 9 Mutta Uuria panikin maata kuninkaan linnan oven eteen kaikkien muiden herransa palvelijain joukkoon eikä mennyt kotiinsa.
But Uriah took his rest at the door of the king's house, with all the servants of his lord, and did not go down to his house.
καὶ ἐκοιμήθη οὐριαν παρὰ τῆς θύρας τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν δούλων τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ οὐ κατέβη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 10 Kun Daavidille ilmoitettiin: "Uuria ei ole mennytkään kotiinsa", sanoi Daavid Uurialle: "Tulethan sinä matkalta, mikset mennyt kotiisi?"
And when word was given to David that Uriah had not gone down to his house, David said to Uriah, Have you not come from a journey? why did you not go down to your house?
καὶ ἀνήγγειλεν τῷ δαυὶδ λέγοντες ὅτι οὐ κατέβη οὐριαν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς οὐριαν οὐχὶ ἐξ ὁδοῦ σὺ ἔρχῃ τί ὅτι οὐ κατέβης εἰς τὸν οἶκόν σου

- 11 **Mutta Uuria sanoi Daavidille: "Arkki ja Israel ja Juuda asuvat lehtimajoissa, minun herrani Jooab ja herrani palvelijat ovat leiriytyneinä kedolla; menisinkö minä kotiin syömään, juomaan ja makaamaan vaimoni kanssa? Niin totta kuin sinä elät ja sinun sielusi elää: sitä minä en tee."**
And Uriah said to David, Israel and Judah with the ark are living in tents, and my lord Joab and the other servants of my lord are sleeping in the open field; and am I to go to my house and take food and drink, and go to bed with my wife? By the living Lord, and by the life of your soul, I will not do such a thing.
καὶ εἶπεν ουριας πρὸς δαυιδ ἡ κίβωτος καὶ ἰσραηλ καὶ ἰουδας κατοικοῦσιν ἐν σκηναῖς καὶ ὁ κύριός μου ἰωαβ καὶ οἱ δοῦλοι τοῦ κυρίου μου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ παρεμβάλλουσιν καὶ ἐγὼ εἰσελ εὔσομαι εἰς τὸν οἶκόν μου φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ κοιμηθῆναι μετὰ τῆς γυναικός μου πῶς ζῆ ἢ ψυχῆ σου εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 12 **Niin Daavid sanoi Uurialle: "Jää tänne vielä täksi päiväksi, niin minä huomenna päästän sinut menemään". Niin Uuria jäi Jerusalemiin vielä siksi päiväksi. Seuraavana päivänä**
And David said to Uriah, Be here today, and after that I will let you go. So Uriah was in Jerusalem that day and the day after.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς ουριαν κάθισον ἔνταῦθα καὶ γε σήμερον καὶ αὐριον ἐξαποστελῶ σε καὶ ἐκάθισεν ουριας ἐν ἱερουσαλημ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ τῇ ἐπαύριον
- 13 **Daavid kutsui hänet luoksensa syömään ja juomaan ja juotti hänet juovuksiin. Mutta illalla hän meni maata vuoteelleen herransa palvelijain joukkoon eikä mennyt kotiinsa.**
And when David sent for him, he took meat and drink with him, and David made him the worse for drink: and when evening came, he went to rest on his bed with the servants of his lord, but he did not go down to his house.
καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν δαυιδ καὶ ἔφαγεν ἐνόπιον αὐτοῦ καὶ ἔπιεν καὶ ἐμέθυσεν αὐτόν καὶ ἐξῆλθεν ἐσπέρας τοῦ κοιμηθῆναι ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ μετὰ τῶν δούλων τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ οὐ κατέβη
- 14 **Seuraavana aamuna Daavid kirjoitti kirjeen Jooabille ja lähetti sen Uurian mukana.**
Now in the morning, David gave Uriah a letter to take to Joab.
καὶ ἐγένετο πρωὶ καὶ ἔγραψεν δαυιδ βιβλίον πρὸς ἰωαβ καὶ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ουριου
- 15 **Ja kirjeessä hän kirjoitti näin: "Pankaa Uuria eturintaan, kiivaimpaan taisteluun, ja vetäytykää takaisin hänen luotaan, että hänet lyötäisiin kuoliaaksi".**
And in the letter he said, Take care to put Uriah in the very front of the line, where the fighting is most violent, and go back from him, so that he may be overcome and put to death.
καὶ ἔγραψεν ἐν τῷ βιβλίῳ λέγων εἰσάγαγε τὸν ουριαν ἐξ ἐναντίας τοῦ πολέμου τοῦ κραταίου καὶ ἀποστραφίσεσθε ἀπὸ ὀπισθεν αὐτοῦ καὶ πληγήσεται καὶ ἀποθανεῖται
- 16 **Piirittäessään kaupunkia Jooab asetti Uurian siihen paikkaan, missä tiesi urhoollisimpien miesten olevan.**
So while Joab was watching the town, he put Uriah in the place where it was clear to him the best fighters were.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ φυλάσσειν ἰωαβ ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ ἔθηκεν τὸν ουριαν εἰς τὸν τόπον οὗ ᾔδει ὅτι ἄνδρες δυνάμεως ἐκεῖ
- 17 **Kun sitten kaupungin miehet ryntäsivät ulos ja ryhtyivät taisteluun Jooabin kanssa, niin väkeä, Daavidin palvelijoita, kaatui, ja myöskin heettiläinen Uuria kuoli.**
And the men of the town went out and had a fight with Joab: and a number of David's men came to their death in the fight, and with them Uriah the Hittite.
καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως καὶ ἐπολέμουν μετὰ ἰωαβ καὶ ἔπεσαν ἐκ τοῦ λαοῦ ἐκ τῶν δούλων δαυιδ καὶ ἀπέθανεν καὶ γε ουριας ὁ χετταῖος
- 18 **Sitten Jooab lähetti ilmoittamaan Daavidille kaikki, mitä taistelussa oli tapahtunut.**
Then Joab sent David news of everything which had taken place in the war:
καὶ ἀπέστειλεν ἰωαβ καὶ ἀπήγγειλεν τῷ βασιλεῖ πάντας τοὺς λόγους τοῦ πολέμου
- 19 **Ja hän käski sanansaattajaa sanoen: "Kun olet kertonut kuninkaalle kaikki, mitä sodassa on tapahtunut,**
And he gave orders to the man who took the news, saying, After you have given the king all the news about the war,
καὶ ἐνετείλατο τῷ ἀγγέλῳ λέγων ἐν τῷ συντελέσει σε πάντας τοὺς λόγους τοῦ πολέμου λαλήσαι πρὸς τὸν βασιλέα
- 20 **niin kuningas ehkä kiivastuu ja sanoo sinulle: 'Miksi menitte niin lähelle kaupunkia taistelemaan? Ettekö tienneet, että ne ampuvat muurilta?**
If the king is angry and says, Why did you go so near the town for the fight? was it not certain that their archers would be on the wall?
καὶ ἔσται ἐὰν ἀναβῆ ὁ θυμὸς τοῦ βασιλέως καὶ εἴπῃ σοι τί ὅτι ἠγγίσατε πρὸς τὴν πόλιν πολεμῆσαι οὐκ ᾔδειτε ὅτι τοξεύουσιν ἀπάνωθεν τοῦ τείχους
- 21 **Kuka surmasi Abimelekin, Jerubbesetin pojan? Eikö nainen heittänyt muurilta jauhinkiviä hänen päällensä, niin että hän kuoli Teebeksessä? Miksi menitte niin lähelle muuria?' Sano silloin:**
Who put Abimelech, the son of Jerubbaal, to death? did not a woman send a great stone down on him from the wall, putting him to death at Thebez? why did you go so near the wall? Then say to him, Your servant Uriah the Hittite is among the dead.
τίς ἐπάταξεν τὸν ἀβιμελεχ υἱὸν ἱεροβααλ οὐχὶ γυνὴ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν κλάσμα μύλου ἐπάνωθεν τοῦ τείχους καὶ ἀπέθανεν ἐν θαμασι ἵνα τί προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος καὶ ἐρεῖς καὶ γε ουριας ὁ δοῦλος σου ὁ χετταῖος ἀπέθανεν

- 22 Sanansaattaja lähti, ja tultuaan hän ilmoitti Daavidille kaiken, mitä Jooab oli lähettänyt hänet ilmoittamaan.
So the man went, and came to David, and gave him all the news which Joab had sent him to give; then David was angry with Joab and said, Why did you go so near the town for the fight? was it not certain that their archers would be on the wall? who put Abimelech, the son of Jerubbaal, to death? did not a woman send a great stone down on him from the wall, putting him to death at Thebez? why did you go so near the wall?
καὶ ἐπορεύθη ὁ ἄγγελος ἰωαβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ παρεγένετο καὶ ἀπήγγειλεν τῷ δαυὶδ πάντα ὅσα ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἰωαβ πάντα τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου καὶ ἐθυμώθη δαυὶδ πρὸς ἰωαβ καὶ εἶπεν πρὸς τὸν ἄγγελον ἵνα τί προσηγάγετε πρὸς τὴν πόλιν τοῦ πολεμήσαι οὐκ ἤδατε ὅτι πληγήσεσθε ἀπὸ τοῦ τείχους τὶς ἐπάταξεν τὸν αβιμελεχ υἱὸν ἱεροβααλ οὐχὶ γυνὴ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν κλάσμα μύλου ἀπὸ τοῦ τείχους καὶ ἀπέθανεν ἐν θαμασί ἵνα τί προσηγάγετε πρὸς τὸ τείχος
- 23 Ja sanansaattaja sanoi Daavidille: "Ne miehet olivat meille ylivoimaiset ja ryntäsivät meitä vastaan ulos kedolle, mutta me työnsimme heidät takaisin portin ovelle saakka.
And the man said to David, Truly the men got the better of us, and came out against us into the open country, but we sent them back to the very doors of the town.
καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς δαυὶδ ὅτι ἐκραταίωσαν ἐφ' ἡμᾶς οἱ ἄνδρες καὶ ἐξῆλθαν ἐφ' ἡμᾶς εἰς τὸν ἀγρόν καὶ ἐγενήθημεν ἐπ' αὐτοὺς ἕως τῆς θύρας τῆς πόλεως
- 24 Silloin ampujat ampuivat muurilta sinun palvelijoitasi, ja kuninkaan palvelijoita kuoli; myöskin palvelijasi heettiläinen Uuria kuoli."
And the archers sent their arrows at your servants from the wall, and some of the king's servants are dead, and among them is your servant Uriah the Hittite.
καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξεύοντες πρὸς τοὺς παιδᾶς σου ἀπάνωθεν τοῦ τείχους καὶ ἀπέθαναν τῶν παιδῶν τοῦ βασιλέως καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου ουρίας ὁ χετταῖος ἀπέθανεν
- 25 Silloin Daavid sanoi sanansaattajalle: "Sano näin Jooabille: 'Älä pane sitä pahaksesi, sillä miekka syö milloin yhden, milloin toisen; taistele urheasti kaupunkia vastaan ja hävitä se'. Rohkaise häntä näin."
Then David said to the man, Go and say to Joab, Do not let this be a grief to you; for one man may come to his death by the sword like another: put up an even stronger fight against the town, and take it: and do you put heart into him.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν ἄγγελον τάδε ἔρεῖς πρὸς ἰωαβ μὴ πονηρὸν ἔστω ἐν ὀφθαλμοῖς σου τὸ ῥῆμα τοῦτο ὅτι ποτὲ μὲν οὕτως καὶ ποτὲ οὕτως φάγεται ἡ μάχαιρα κραταίωσον τὸν πόλεμόν σου πρὸς τὴν πόλιν καὶ κατάσπασσον αὐτὴν καὶ κραταίωσον αὐτόν
- 26 Kun Uurian vaimo kuuli, että hänen miehensä Uuria oli kuollut, piti hän puolisolleen valittajaiset.
And when the wife of Uriah had news that her husband was dead, she gave herself up to weeping for him.
καὶ ἤκουσεν ἡ γυνὴ ουρίου ὅτι ἀπέθανεν ουρίας ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ἐκόψατο τὸν ἄνδρα αὐτῆς
- 27 Mutta kun suruaika oli ohitse, lähetti Daavid ottamaan hänet linnaansa, ja hän tuli hänen vaimoksensa. Sitten hän synnytti hänelle pojan. Mutta se, minkä Daavid oli tehnyt, oli paha Herran silmissä.
And when the days of weeping were past, David sent for her, and took her into his house, and she became his wife and gave him a son. But the Lord was not pleased with the thing David had done.
καὶ διῆλθεν τὸ πένθος καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ καὶ συνήγαγεν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ καὶ ἐγενήθη αὐτῷ εἰς γυναῖκα καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν καὶ πονηρὸν ἐφάνη τὸ ῥῆμα ὃ ἐποίησεν δαυὶδ ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου
- 1 Ja Herra lähetti Naatanin Daavidin tykö. Kun hän tuli hänen tykönsä, sanoi hän hänelle: "Kaksi miestä oli samassa kaupungissa, toinen rikas ja toinen köyhä.
And the Lord sent Nathan to David. And Nathan came to him and said, There were two men in the same town: one a man of great wealth, and the other a poor man.
καὶ ἀπέστειλεν κύριος τὸν ναθάν τὸν προφήτην πρὸς δαυὶδ καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν καὶ εἶπεν αὐτῷ δύο ἦσαν ἄνδρες ἐν πόλει μὴ εἷς πλούσιος καὶ εἷς πένης
- 2 Rikkaalla oli lampaita ja raavaita hyvin paljon.
The man of wealth had great numbers of flocks and herds;
καὶ τῷ πλουσίῳ ἦν ποίμνια καὶ βουκόλια πολλὰ σφόδρα
- 3 Mutta köyhällä ei ollut muuta kuin yksi ainoa pieni karitsa, jonka hän oli ostanut. Hän elätti sitä, ja se kasvoi hänen luonansa yhdessä hänen lastensa kanssa: se söi hänen leipäpalastansa, joi hänen maljastansa, makasi hänen sylissänsä ja oli hänelle niinkuin tytär.
But the poor man had only one little she-lamb, which he had got and taken care of: from its birth it had been with him like one of his children; his meat was its food, and from his cup it took its drink, resting in his arms, and it was like a daughter to him.
καὶ τῷ πένητι οὐδὲν ἄλλ' ἢ ἀμνὸς μία μικρὰ ἦν ἐκτήσατο καὶ περιεποιήσατο καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὴν καὶ ἠδρύνθη μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐκ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ ἦσθιεν καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου αὐτοῦ ἔπιεν καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ ἐκάθευδεν καὶ ἦν αὐτῷ ὡς θυγάτηρ
- 4 Niin rikkaalle miehelle tuli vieras. Mutta hän ei raskinut ottaa omia lampaitansa eikä raavaitansa valmistaakseen ruokaa matkamiehelle, joka oli tullut hänen luoksensa; vaan hän otti köyhän miehen karitsan ja valmisti sen miehelle, joka oli tullut hänen luoksensa."
Now a traveller came to the house of the man of wealth, but he would not take anything from his flock or his herd to make a meal for the traveller who had come to him, but he took the poor man's lamb and made it ready for the man who had come.
καὶ ἦλθεν ἄροδος τῷ ἀνδρὶ τῷ πλουσίῳ καὶ ἐφείσατο λαβεῖν ἐκ τῶν ποιμνίων αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν βουκολίων αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι τῷ ξένῳ ὄδιον ἔλθοντι πρὸς αὐτόν καὶ ἔλαβεν τὴν ἀμνάδα τοῦ πένητος καὶ ἐποίησεν αὐτὴν τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐλθόντι πρὸς αὐτόν

- 5 Niin Daavid vihastui kovin siihen mieheen ja sanoi Naatanille: "Niin totta kuin Herra elää: mies, joka tämän on tehnyt, on kuoleman oma.
And David was full of wrath against that man; and he said to Nathan, By the living Lord, death is the right punishment for the man who has done this:
καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ δαυὶδ σφόδρα τῷ ἀνδρὶ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ναθαν ζῆ κύριος ὅτι υἱὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο
- 6 Ja karitsa hänen on korvattava nelinkertaisesti, koska hän teki näin ja koska hän ei säällä tuntenut."
And he will have to give back four times the value of the lamb, because he has done this and because he had no pity.
καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτεῖσει ἐπταπλασίονα ἀνθ' ὧν ὅτι ἐποίησεν τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ περὶ οὗ οὐκ ἐφείσατο
- 7 Mutta Naatan sanoi Daavidille: "Sinä olet se mies. Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: 'Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi ja pelastanut sinut Saulin käsistä.
And Nathan said to David, You are that man. The Lord God of Israel says, I made you king over Israel, putting holy oil on you, and I kept you safe from the hands of Saul;
καὶ εἶπεν ναθαν πρὸς δαυὶδ σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐγὼ εἰμι ἔχρισά σε εἰς βασιλεῖα ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἐγὼ εἰμι ἐρρυσάμην σε ἐκ χειρὸς σαουλ.
- 8 Minä olen antanut sinulle herrasi linnan ja antanut herrasi vaimot sinun syliisi; ja minä olen antanut sinulle Israelin ja Juudan heimot. Ja jos tämä olisi vähän, niin minä antaisin sinulle vielä sekä sitä että tätä.
I gave you your master's daughter and your master's wives for yourself, and I gave you the daughters of Israel and Judah; and if that had not been enough, I would have given you such and such things.
καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον τοῦ κυρίου σου καὶ τὰς γυναῖκας τοῦ κυρίου σου ἐν τῷ κόλπῳ σου καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἰουδα καὶ εἰ μικρὸν ἐστὶν προσθήσω σοι κατὰ ταῦτα
- 9 Miksi sinä olet pitänyt halpana Herran sanan ja tehnyt sitä, mikä on paha hänen silmissään? Heettiläisen Uurian sinä olet surmannut miekalla, olet tapanut hänet ammonilaisten miekalla, ja hänen vaimonsa sinä olet ottanut vaimoksesi.
Why then have you had no respect for the word of the Lord, doing what is evil in his eyes? You have put Uriah the Hittite to death with the sword, and have taken his wife to be your wife; you have put him to death with the sword of the children of Ammon.
τί ὅτι ἐφάβλισας τὸν λόγον κυρίου τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ τὸν ουριαν τὸν χετταῖον ἐπάταξας ἐν ῥομφαίᾳ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔλαβες σεαυτῷ εἰς γυναῖκα καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινας ἐν ῥομφαίᾳ υἱῶν ἀμμων
- 10 Sentähden ei miekka ole milloinkaan väistyt sinun suvustasi, koska olet pitänyt halpana minut ja ottanut vaimoksesi heettiläisen Uurian vaimon.
So now the sword will never be turned away from your family; because you have had no respect for me, and have taken the wife of Uriah the Hittite to be your wife.
καὶ νῦν οὐκ ἀποστήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου ἕως αἰῶνος ἀνθ' ὧν ὅτι ἐξουδένωσάς με καὶ ἔλαβες τὴν γυναῖκα τοῦ ουριου τοῦ χετταίου τοῦ εἶναι σοι εἰς γυναῖκα
- 11 Näin sanoo Herra: Katso, minä nostatan sinulle onnettomuuden sinun omasta perheestäsi, ja silmiesi edessä minä otan sinun vaimosi ja annan heidät toiselle, ja hän on makaava sinun vaimojesi kanssa tämän auringon nähden.
The Lord says, From those of your family I will send evil against you, and before your very eyes I will take your wives and give them to your neighbour, and he will take your wives to his bed by the light of this sun.
τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου σου καὶ λήψομαι τὰς γυναῖκάς σου κατ' ὀφθαλμούς σου καὶ δώσω τῷ πλησίον σου καὶ κοιμηθήσεται μετὰ τῶν γυναικῶν σου ἐναντίον τοῦ ἡλίου τούτου
- 12 Sillä sinä olet tehnyt tekosi salassa, mutta minä teen tämän koko Israelin ja auringon nähden."
You did it secretly; but I will do this thing before all Israel and in the light of the sun.
ὅτι σὺ ἐποίησας κρυβῆ κάγῳ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐναντίον παντὸς ἰσραὴλ καὶ ἀπέναντι τούτου τοῦ ἡλίου
- 13 Niin Daavid sanoi Naatanille: "Minä olen tehnyt syntiä Herraa vastaan". Naatan sanoi Daavidille: "Niin on myös Herra antanut sinun syntisi anteeksi; sinä et kuole.
And David said to Nathan, Great is my sin against the Lord. And Nathan said to David, The Lord has put away your sin; death will not come on you.
καὶ εἶπεν δαυὶδ τῷ ναθαν ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ καὶ εἶπεν ναθαν πρὸς δαυὶδ καὶ κύριος παρεβίβασεν τὸ ἡμάρτημά σου οὐ μὴ ἀποθάνῃς
- 14 Mutta koska sinä tällä teolla olet saattanut Herran viholliset pilkkaamaan häntä, niin se poika, joka sinulle on syntynyt, on kuoleva."
But still, because you have had no respect for the Lord, death will certainly overtake the child who has newly come to birth.
πλὴν ὅτι παροξύνων παρώξυνας τοὺς ἐχθροὺς κυρίου ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ καὶ γὰρ ὁ υἱός σου ὁ τεχθεὶς σοι θανάτῳ ἀποθανεῖται
- 15 Sitten Naatan meni kotiinsa. Ja Herra löi lasta, jonka Uurian vaimo oli Daavidille synnyttänyt, niin että se sairastui vaikeasti.
Then Nathan went back to his house. And the hand of the Lord was on David's son, the child of Uriah's wife, and it became very ill.
καὶ ἀπῆλθεν ναθαν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἔθραυσεν κύριος τὸ παιδίον ὃ ἔτεκεν ἡ γυνὴ ουριου τῷ δαυὶδ καὶ ἠρρώσθησεν
- 16 Silloin Daavid etsi Jumalaa pojan tähden, ja Daavid paastosi; ja aina kun hän tuli kotiinsa, makasi hän yötä paljaalla maalla.
So David made prayer to God for the child; and he took no food day after day, and went in and, stretching himself out on the earth, was there all night.
καὶ ἐζήτησεν δαυὶδ τὸν θεὸν περὶ τοῦ παιδαρίου καὶ ἐνήστευσεν δαυὶδ νηστείαν καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἠϋλίσθη ἐν σάκκῳ ἐπὶ τῆς γῆς

- 17 Niin hänen hovinsa vanhimmat menivät hänen luokseen saadaksensa hänet nousemaan ylös maasta, mutta hän ei tahtonut; eikä hän syönyt mitään heidän kanssansa.
And the chief men of his house got up and went to his side to make him get up from the earth, but he would not; and he would not take food with them.
 και ἀνέστησαν ἐπ' αὐτὸν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου αὐτοῦ τοῦ ἐγείραι αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς και οὐκ ἠθέλησεν και οὐ συνέφαγεν αὐτοῖς ἄρτον
- 18 Seitsemäntenä päivänä lapsi kuoli. Mutta Daavidin palvelijat eivät uskaltaneet ilmoittaa hänelle, että lapsi oli kuollut, sillä he ajattelivat: "Katso, kun me puhuimme hänelle lapsen vielä eläessä, ei hän kuullut meitä. Kuinka voisimme sitten sanoa hänelle, että lapsi on kuollut? Hän voisi tehdä itselleen pahaa."
And then on the seventh day the child's death took place. And David's servants were in fear of giving him the news of the child's death: for they said, Truly, while the child was still living he gave no attention when we said anything to him: what will he do to himself if we give him word that the child is dead?
 και ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ και ἀπέθανε τὸ παιδάριον και ἐφοβήθησαν οἱ δοῦλοι δαυὶδ ἀναγγεῖλαι αὐτῷ ὅτι τέθνηκεν τὸ παιδάριον ὅτι εἶπαν ἰδοὺ ἐν τῷ ἔτι τὸ παιδάριον ζῆν ἐλαλήσαμεν πρὸς αὐτὸν και οὐκ εἰσήκουσεν τῆς φωνῆς ἡμῶν και πῶς εἶπομεν πρὸς αὐτὸν ὅτι τέθνηκεν τὸ παιδάριον και ποιήσει κακά
- 19 Mutta kun Daavid näki, että hänen palvelijansa kuiskailivat keskenänsä, ymmärsi hän, että lapsi oli kuollut. Ja Daavid kysyi palvelijoitansa: "Onko lapsi kuollut?" He vastasivat: "On".
But when David saw that his servants were talking together quietly, he was certain that the child was dead: and he said to his servants, Is the child dead? and they said, He is.
 και συνῆκεν δαυὶδ ὅτι οἱ παῖδες αὐτοῦ ψιθυρίζουσιν και ἐνόησεν δαυὶδ ὅτι τέθνηκεν τὸ παιδάριον και εἶπεν δαυὶδ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ εἰ τέθνηκεν τὸ παιδάριον και εἶπαν τέθνηκεν
- 20 Niin Daavid nousi maasta, peseytyi ja voiteli itsensä, muutti vaatteensa, meni Herran huoneeseen ja rukoi. Ja kun hän tuli kotiinsa, pyysi hän ruokaa; ja he tarjosivat, ja hän söi.
Then David got up from the earth, and after washing and rubbing himself with oil and changing his clothing, he went into the house of the Lord and gave worship: then he went back to his house, and at his order they put food before him and he had a meal.
 και ἀνέστη δαυὶδ ἐκ τῆς γῆς και ἐλούσατο και ἠλείψατο και ἠλλάξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ και εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ και προσεκύνησεν αὐτῷ και εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ και ἤτησεν ἄρτον φαγεῖν και παρέθηκεν αὐτῷ ἄρτον και ἔφαγεν
- 21 Mutta hänen palvelijansa sanoivat hänelle: "Miksi teet näin? Lapsen eläessä sinä paastosit ja itkit, mutta lapsen kuoltua sinä nousit ja syöt."
Then his servants said to him, Why have you been acting in this way? you were weeping and going without food while the child was still living; but when the child was dead, you got up and had a meal.
 και εἶπαν οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ἐποίησας ἕνεκα τοῦ παιδαρίου ἔτι ζῶντος ἐνήστευες και ἐκλαιες και ἠγγρόπνεις και ἠνίκα ἀπέθανεν τὸ παιδάριον ἀνέστης και ἔφαγες ἄρτον και πέπωκας
- 22 Hän vastasi: "Kun lapsi vielä eli, paastosin minä ja itkin, sillä minä ajattelin: Kenties Herra on minulle armollinen, niin että lapsi jää eloon.
And he said, While the child was still living I went without food and gave myself up to weeping: for I said, Who is able to say that the Lord will not have mercy on me and give the child life?
 και εἶπεν δαυὶδ ἐν τῷ τὸ παιδάριον ἔτι ζῆν ἐνήστευσα και ἐκλαυσα ὅτι εἶπα τίς οἶδεν εἰ ἐλεήσει με κύριος και ζήσεται τὸ παιδάριον
- 23 Mutta kun hän nyt on kuollut, niin mitä minä enää paastoaisin? Enhän minä enää voi palauttaa häntä. Minä menen hänen tykönsä, mutta hän ei enää palaja minun tyköni."
But now that the child is dead there is no reason for me to go without food; am I able to make him come back to life? I will go to him, but he will never come back to me.
 και νῦν τέθνηκεν ἵνα τί τοῦτο ἐγὼ νηστεύω μὴ δυνήσομαι ἐπιστρέψαι αὐτὸ ἔτι ἐγὼ πορεύσομαι πρὸς αὐτὸν και αὐτὸς οὐκ ἀναστρέψει πρὸς με
- 24 Daavid lohdutti vaimoansa Batsebaa ja meni hänen luoksensa ja makasi hänen kanssansa. Ja tämä synnytti pojan, ja hän antoi tälle nimen Salomo, ja Herra rakasti häntä.
And David gave comfort to his wife Bath-sheba, and he went in to her and had connection with her: and she had a son to whom she gave the name Solomon. And he was dear to the Lord.
 και παρεκάλεσεν δαυὶδ βηρσαβее τὴν γυναῖκα αὐτοῦ και εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν και ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς και συνέλαβεν και ἔτεκεν υἱόν και ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σαλωμων και κύριος ἠγάπησεν αὐτόν
- 25 Ja Daavid laittoi hänet profeetta Naatanin hoitoon, ja tämä kutsui häntä Jedidjaksi Herran tähden.
And he sent word by Nathan the prophet, who gave him the name Jedidiah, by the word of the Lord.
 και ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ναθαν τοῦ προφήτου και ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰδεὶ ἕνεκεν κυρίου
- 26 Mutta Joob ryhtyi taistelemaan ammonilaisten Rabbaa vastaan ja valloitti kuninkaan kaupungin.
Now Joab was fighting against Rabbah, in the land of the children of Ammon, and he took the water-town.
 και ἐπολέμησεν ἰωαβ ἐν ραββαθ υἱῶν αμμων και κατέλαβεν τὴν πόλιν τῆς βασιλείας
- 27 Ja Joob lähetti sanansaattajat Daavidin luo ja käski sanoa: "Minä olen ryhtynyt taisteluun Rabbaa vastaan ja olen jo valloittanut vesikaupungin.
And Joab sent men to David, saying, I have made war against Rabbah and have taken the water-town.
 και ἀπέστειλεν ἰωαβ ἀγγέλους πρὸς δαυὶδ και εἶπεν ἐπολέμησα ἐν ραββαθ και κατελαβόμην τὴν πόλιν τῶν ὑδάτων
- 28 Niin kokoa nyt jäljellä oleva väki ja asetu leiriin kaupungin edustalle ja valloita se, etten minä sitä valloittaisi ja ottaisit sitä nimiini."
So now, get the rest of the people together, and put them in position against the town and take it, for if I take it, it will be named after my name.
 και νῦν συνάγαγε τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ και παρέμβαλε ἐπὶ τὴν πόλιν και προκαταλάβου αὐτήν ἵνα μὴ προκαταλάβωμαι ἐγὼ τὴν πόλιν και κληθῆ τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτήν

- 29 Silloin Daavid kokosi kaiken väen ja lähti Rabbaan, ryhtyi taisteluun sitä vastaan ja valloitti sen.
Then David got all the people together and went to Rabbah and made war on it and took it.
καὶ συνήγαγεν δαυιδ πάντα τὸν λαὸν καὶ ἐπορεύθη εἰς ραββαθ καὶ ἐπολέμησεν ἐν αὐτῇ καὶ κατελάβετο αὐτήν
- 30 Ja hän otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä - se painoi talentin kultaa, ja siinä oli kallis kivi - ja se pantiin Daavidin päähän. Ja hän vei sangen paljon saalista kaupungista.
And he took the crown of Milcom from his head; the weight of it was a talent of gold, and in it were stones of great price; and it was put on David's head. And he took a great store of goods from the town.
καὶ ἔλαβεν τὸν στέφανον μελχολ τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ὁ σταθμὸς αὐτοῦ τάλαντον χρυσοῦ καὶ λίθου τιμίου καὶ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δαυιδ καὶ σκόλα τῆς πόλεως ἐξήνεγκεν πολλὰ σφόδρα
- 31 Ja kansan, mitä siellä oli, hän vei pois ja asetti heitä kivisahojen ja rautahakkujen ja rautakirveiden ääreen ja pani heitä tiilentekoon. Näin hän teki kaikille ammonilaisten kaupungeille. Sitten Daavid ja kaikki väki palasi Jerusalemiin.
And he took the people out of the town and put them to work with wood-cutting instruments, and iron grain-crushers, and iron axes, and at brick-making; this he did to all the towns of the children of Ammon. Then David and all the people went back to Jerusalem.
καὶ τὸν λαὸν τὸν ὄντα ἐν αὐτῇ ἐξήγαγεν καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ πρίονι καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς καὶ διήγαγεν αὐτοὺς διὰ τοῦ πλινθίου καὶ οὕτως ἐποίησεν πάσαις ταῖς πόλεσιν υἱὸν αμμων καὶ ἐπέστρεψεν δαυιδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς ἱερουσαλημ
- 1 Sen jälkeen tapahtui tämä. Daavidin pojalla Absalomilla oli kaunis sisar nimeltä Taamar, ja Daavidin poika Amnon rakastui häneen.
Now after this, it came about that Absalom, David's son, had a beautiful sister, whose name was Tamar; and David's son Amnon was in love with her.
καὶ ἐγενήθη μετὰ ταῦτα καὶ τῷ ἀβεσσαλωμ υἱῷ δαυιδ ἀδελφῇ καλῇ τῷ εἶδει σφόδρα καὶ ὄνομα αὐτῇ θημαρ καὶ ἠγάπησεν αὐτήν αμμων υἱὸς δαυιδ
- 2 Ja Amnon tuli aivan sairaaksi tuskasta sisarensa Taamarin tähden; sillä kun tämä oli neitsyt, näytti Amnonista mahdottomalta tehdä hänelle mitään.
And he was so deeply in love that he became ill because of his sister Tamar; for she was a virgin, and so it seemed hard to Amnon to do anything to her.
καὶ ἐθλίβετο αμμων ὥστε ἀρρωστεῖν διὰ θημαρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ ὅτι παρθένος ἦν αὐτῇ καὶ ὑπέρογκον ἐν ὀφθαλμοῖς αμμων τοῦ ποιῆσαι τι αὐτῇ
- 3 Mutta Amnonilla oli ystävä, nimeltä Joonadab, Daavidin veljen Simean poika; ja Joonadab oli hyvin ovela mies.
But Amnon had a friend whose name was Jonadab, the son of Shimeah, David's brother: and Jonadab was a very wise man.
καὶ ἦν τῷ αμμων ἑταῖρος καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰωναδαβ υἱὸς σαμαα τοῦ ἀδελφοῦ δαυιδ καὶ ἰωναδαβ ἀνὴρ σοφὸς σφόδρα
- 4 Tämä sanoi hänelle: "Miksi sinä kuihdut noin päivä päivältä, kuninkaan poika? Etkö ilmaise minulle sitä?" Amnon vastasi hänelle: "Minä olen rakastunut veljeni Absalomin sisareen Taamariin".
And he said to him, O son of the king, why are you getting thinner day by day? will you not say what your trouble is? And Amnon said to him, I am in love with Tamar, my brother Absalom's sister.
καὶ εἶπεν αὐτῷ τί σοι ὅτι σὺ οὕτως ἀσθενῆς υἱὲ τοῦ βασιλέως τὸ πρῶν πρῶν οὐκ ἀπαγγελεῖς μοι καὶ εἶπεν αὐτῷ αμμων θημαρ τὴν ἀδελφὴν ἀβεσσαλωμ τοῦ ἀδελφοῦ μου ἐγὼ ἀγαπῶ
- 5 Joonadab sanoi hänelle: "Paneudu vuoteeseesi ja tekeydy sairaaksi. Ja kun isäsi tulee katsomaan sinua, niin sano hänelle: 'Salli minun sisareni Taamarin tulla antamaan minulle jotakin syötävää; jos hän valmistaisi ruuan minun silmiäni edessä, että minä näkisin sen, niin minä söisin hänen kädestään'."
Then Jonadab said to him, Go to your bed, and let it seem that you are ill: and when your father comes to see you, say to him, Let my sister Tamar come and give me bread, and get the food ready before my eyes, so that I may see it and take it from her hand.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωναδαβ κοιμήθητι ἐπὶ τῆς κοίτης σου καὶ μαλακίσθητι καὶ εἰσελεύσεται ὁ πατήρ σου τοῦ ἰδεῖν σε καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν ἐλθέτω δὴ θημαρ ἡ ἀδελφῇ μου καὶ ψωμισάτω με καὶ ποιησάτω κατ' ὀφθαλμοῦς μου βρῶμα ὅπως ἴδω καὶ φάγω ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς
- 6 Niin Amnon paneutui maata ja tekeytyi sairaaksi. Kun kuningas tuli katsomaan häntä, sanoi Amnon kuninkaalle: "Salli minun sisareni Taamarin tulla tekemään kaksi kakkua minun silmiäni edessä, niin minä syön hänen kädestään".
So Amnon went to bed and made himself seem ill: and when the king came to see him, Amnon said to the king, Please let my sister Tamar come and make me one or two cakes before my eyes, so that I may take food from her hand.
καὶ ἐκοιμήθη αμμων καὶ ἠρρώστησεν καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰδεῖν αὐτόν καὶ εἶπεν αμμων πρὸς τὸν βασιλέα ἐλθέτω δὴ θημαρ ἡ ἀδελφῇ μου πρὸς με καὶ κολλυρισάτω ἐν ὀφθαλμοῖς μου δύο κολλυρίδας καὶ φάγομαι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς
- 7 Silloin Daavid lähetti sanan Taamarille linnaan ja käski sanoa hänelle: "Mene veljesi Amnonin taloon ja valmista hänelle ruokaa".
Then David sent to the house for Tamar and said, Go now to your brother Amnon's house and get a meal for him.
καὶ ἀπέστειλεν δαυιδ πρὸς θημαρ εἰς τὸν οἶκον λέγων πορεύθητι δὴ εἰς τὸν οἶκον αμμων τοῦ ἀδελφοῦ σου καὶ ποιήσον αὐτῷ βρῶμα

- 8 Niin Taamar meni veljensä Amnonin taloon, jossa tämä makasi. Ja hän otti taikinaa, sotki ja teki kakkuja hänen silmiensä edessä ja paistoi kakut, So Tamar went to her brother Amnon's house; and he was in bed. And she took paste and made cakes before his eyes, cooking them over the fire. και ἐπορεύθη θημαρ εἰς τὸν οἶκον ἀμνων ἀδελφοῦ αὐτῆς καὶ αὐτὸς κοιμώμενος καὶ ἔλαβεν τὸ σταῖς καὶ ἐφόρασεν καὶ ἐκολλύρισεν κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἤψησεν τὰς κολλυρίδας
- 9 otti pannun ja kaatoi hänen eteensä; mutta tämä ei tahtonut syödä. Ja Amnon sanoi: "Toimittakaa kaikki minun luotani ulos". Niin menivät kaikki hänen luotaan ulos. And she took the cooking-pot, and put the cakes before him, but he would not take them. And Amnon said, Let everyone go away from me. So they all went out. και ἔλαβεν τὸ τήγανον καὶ κατεκένωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἠθέλησεν φαγεῖν καὶ εἶπεν ἀμνων ἐξαγάγετε πάντα ἄνδρα ἐπάνωθέν μου καὶ ἐξήγαγον πάντα ἄνδρα ἀπὸ ἐπάνωθεν αὐτοῦ
- 10 Sitten Amnon sanoi Taamarille: "Tuo ruoka tänne sisähuoneeseen, syödäkseni sinun kädestäsi". Niin Taamar otti tekemänsä kakut ja toi ne sisähuoneeseen veljellensä Amnonille. Then Amnon said to Tamar, Take the food and come into my bedroom, so that I may take it from your hand. So Tamar took the cakes she had made and went with them into her brother Amnon's bedroom. και εἶπεν ἀμνων πρὸς θημαρ εἰσένεγκε τὸ βρῶμα εἰς τὸ ταμίειον καὶ φάγομαι ἐκ τῆς χειρός σου καὶ ἔλαβεν θημαρ τὰς κολλυρίδας ἃς ἐποίησεν καὶ εἰσήνεγκεν τῷ ἀμνων ἀδελφῷ αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα
- 11 Mutta kun hän tarjosi niitä tälle syödä, tarttui tämä häneen ja sanoi hänelle: "Tule, makaa minun kanssani, sisareni!" And when she took them to give them to him, he put his arms round her and said, Come to bed, my sister. και προσήγαγεν αὐτῷ τοῦ φαγεῖν καὶ ἐπελάβετο αὐτῆς καὶ εἶπεν αὐτῇ δεῦρο κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ ἀδελφῆ μου
- 12 Mutta hän sanoi: "Pois se, veljeni, älä tee minulle väkivaltaa; sillä semmoista ei saa tehdä Israelissa. Älä tee sellaista häpeällistä tekoa. And answering him, she said, O my brother, do not put shame on me; it is not right for such a thing to be done in Israel: do not this evil thing. και εἶπεν αὐτῷ μὴ ἀδελφέ μου μὴ ταπεινώσης με διότι οὐ ποιηθήσεται οὕτως ἐν Ἰσραὴλ μὴ ποιήσης τὴν ἀφροσύνην ταύτην
- 13 Mihin minä joutuisin häpeäni kanssa? Ja sinua pidettäisiin Israelissa houkkana. Puhu nyt kuninkaan kanssa; hän ei minua sinulta kiellä." What will become of me in my shame? and as for you, you will be looked down on with disgust by all Israel. Now then, go and make your request to the king, for he will not keep me from you. και ἐγὼ ποῦ ἀποίσοι τὸ ὄνειδός μου καὶ σὺ ἔση ὡς εἷς τῶν ἀφρόνων ἐν Ἰσραὴλ καὶ νῦν λάλησον δὴ πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι οὐ μὴ κωλύσῃ με ἀπὸ σοῦ
- 14 Mutta tämä ei tahtonut kuulla häntä, vaan voitti hänet, teki hänelle väkivaltaa ja makasi hänet. But he would not give attention to what she said: but being stronger than she, he took her by force, and had connection with her. και οὐκ ἠθέλησεν ἀμνων τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς καὶ ἐκραταίωσεν ὑπὲρ αὐτὴν καὶ ἐταπεινώσεν αὐτὴν καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς
- 15 Mutta sitten valtasi Amnonin ylen suuri vastenmielisyyys häntä kohtaan: vastenmielisyyys häntä kohtaan oli suurempi kuin rakkaus, jolla hän oli häntä rakastanut. Ja Amnon sanoi hänelle: "Nouse, mene tiehesi". Then Amnon was full of hate for her, hating her with a hate greater than his earlier love for her. And he said to her, Get up and be gone. και ἐμίσησεν αὐτὴν ἀμνων μῖσος μέγα σφόδρα ὅτι μέγα τὸ μῖσος ὃ ἐμίσησεν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ἀγάπην ἣν ἠγάπησεν αὐτὴν καὶ εἶπεν αὐτῇ ἀμνων ἀνάστηθι καὶ πορεύου
- 16 Silloin hän sanoi hänelle: "Eikö tämä rikos, että ajat minut pois, ole vielä suurempi kuin se toinen, jonka olet minulle tehnyt?" Mutta hän ei tahtonut kuulla häntä, And she said to him, Not so, my brother, for this great wrong in sending me away is worse than what you did to me before. But he gave no attention to her. και εἶπεν αὐτῷ θημαρ μὴ ἀδελφε ὅτι μεγάλη ἢ κακία ἢ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρότην ἦν ἐποίησας μετ' ἐμοῦ τοῦ ἐξαποστεῖλαι με καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀμνων ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς
- 17 vaan huusi nuoren miehen, joka häntä palveli, ja sanoi: "Ajakaa ulos minun luotani tämä, ja lukitse ovi hänen jälkeensä". Then he gave a cry to the servant who was waiting on him and said, Put this woman out, and let the door be locked after her. και ἐκάλεσεν τὸ παιδάριον αὐτοῦ τὸν προεστηκότα τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐξαποστείλατε δὴ ταύτην ἀπ' ἐμοῦ ἔξω καὶ ἀπόκλεισον τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς
- 18 Ja tytöllä oli yllään pitkäliepeinen, hihallinen ihokas; sillä sellaisiin viittoihin olivat kuninkaan tyttäret puetut neitsyenä ollessaan. Ja kun palvelija oli vienyt hänet ulos ja lukinnut oven hänen jälkeensä, Now she had on a long robe, such as in past times the king's virgin daughters were dressed in. Then the servant put her out, locking the door after her. και ἐπ' αὐτῆς ἦν χιτῶν καρπωτός ὅτι οὕτως ἐνεδιδύσκοντο αἱ θυγατέρες τοῦ βασιλέως αἱ παρθένοι τοὺς ἐπενδύτας αὐτῶν καὶ ἐξήγαγεν αὐτὴν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ ἔξω καὶ ἀπέκλεισεν τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς
- 19 sirotteli Taamar tuhkaa päähänsä ja repäisi pitkäliepeisen, hihallisen ihokkaan, joka hänellä oli yllänsä, pani kätensä päänsä päälle ja meni huutaen lakkaamatta. And Tamar, in her grief, put dust on her head; and she put her hand on her head and went away crying loudly. και ἔλαβεν θημαρ σποδὸν καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ τὸν χιτῶνα τὸν καρπωτὸν τὸν ἐπ' αὐτῆς διέρρηξεν καὶ ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ ἐπορεύθη πορευομένη καὶ κρᾶζουσα

- 20 Hänen veljensä Absalom sanoi hänelle: "Onko veljesi Amnon ollut sinun kanssasi? Vaikene nyt, sisareni, onhan hän veljesi. Älä pane tätä asiaa niin sydämellesi." Niin Taamar jäi hyljättynä veljensä Absalomien taloon.
And her brother Absalom said to her, Has your brother Amnon been with you? but now, let there be an end to your crying, my sister: he is your brother, do not take this thing to heart. So Tamar went on living uncomfortable in her brother's house.
 και εἶπεν πρὸς αὐτὴν ἀβερσαλωμ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς μὴ ἀμνων ὁ ἀδελφὸς σου ἐγένετο μετὰ σοῦ καὶ νῦν ἀδελφή μου κώφευσον ὅτι ἀδελφός σου ἐστὶν μὴ θῆς τὴν καρδίαν σου τοῦ λαλῆσαι εἰς τὸ ῥῆμα αὐτοῦ καὶ ἐκάλισεν θημαρ χηρεύουσα ἐν οἴκῳ ἀβερσαλωμ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς
- 21 Kun kuningas Daavid kuuli kaiken tämän, vihastui hän kovin.
But when King David had news of all these things he was very angry; but he did not make trouble for Amnon his son, for he was dear to David, being his oldest son.
 και ηἰκουσεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐθυμώθη σφόδρα καὶ οὐκ ἐλύπησεν τὸ πνεῦμα ἀμνων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὅτι ἡγάπα αὐτόν ὅτι πρωτότοκος αὐτοῦ ἦν
- 22 Mutta Absalom ei puhunut Amnonille sanaakaan, ei pahaa eikä hyvää, sillä Absalom vihasi Amnonia, sentähden että tämä oli tehnyt väkivaltaa hänen sisarellensa Taamarille.
But Absalom said nothing to his brother Amnon, good or bad: for he was full of hate for him, because he had taken his sister Tamar by force.
 και οὐκ ἐλάλησεν ἀβερσαλωμ μετὰ ἀμνων ἀπὸ πονηροῦ ἕως ἀγαθοῦ ὅτι ἐμίσει ἀβερσαλωμ τὸν ἀμνων ἐπὶ λόγου οὗ ἑταπεινώσεν θημαρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ
- 23 Kahden vuoden kuluttua tapahtui, että Absalomilla oli lammasten keritsiäiset Baal-Haazorissa, joka on Efraimin luona. Ja Absalom kutsui sinne kaikki kuninkaan pojat.
Now after two full years, Absalom had men cutting the wool of his sheep in Baal-hazor, which is near Ephraim: and he sent for all the king's sons to come to his feast.
 και ἐγένετο εἰς διετηρίδα ἡμερῶν καὶ ἦσαν κείροντες τῷ ἀβερσαλωμ ἐν βελασωρ τῇ ἐχόμενα εφραιμ καὶ ἐκάλεσεν ἀβερσαλωμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως
- 24 Ja Absalom tuli kuninkaan tykö ja sanoi: "Katso, palvelijallasi on lammasten keritsiäiset; jospa kuningaskin palvelijoihin tulisi palvelijansa luo".
And Absalom came to the king and said, See now, your servant is cutting the wool of his sheep; will the king and his servants be pleased to come?
 και ἦλθεν ἀβερσαλωμ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν ἰδοὺ δὴ κείρουσιν τῷ δούλῳ σου πορευθήτω δὴ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετὰ τοῦ δούλου σου
- 25 Mutta kuningas vastasi Absalomille: "Ei niin, poikani, älkäämme tulko kaikki, ettemme olisi sinulle vaivaksi". Ja vaikka hän pyytämällä pyysi häntä, ei hän kuitenkaan tahtonut mennä, vaan hyvästeli hänet.
And the king said to Absalom, No, my son, let us not all go, or the number will be over-great for you. And he made his request again, but he would not go, but he gave him his blessing.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀβερσαλωμ μὴ δὴ υἱέ μου μὴ πορευθῶμεν πάντες ἡμεῖς καὶ οὐ μὴ καταβαρυνθῶμεν ἐπὶ σέ καὶ ἐβιάσατο αὐτόν καὶ οὐκ ἠθέλησεν τοῦ πορευθῆναι καὶ εὐλόγησεν αὐτόν
- 26 Silloin Absalom sanoi: "Jollet itse tulekaan, salli kuitenkin veljeni Amnonin tulla meidän kanssamme". Kuningas sanoi hänelle: "Miksi juuri hänen olisi mentävä sinun kanssasi?"
Then Absalom said, If you will not go, then let my brother Amnon go with us. And the king said to him, Is there any reason for him to go with you?
 και εἶπεν ἀβερσαλωμ καὶ εἰ μὴ πορευθήτω δὴ μεθ' ἡμῶν ἀμνων ὁ ἀδελφός μου καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἴνα τί πορευθῆ μετὰ σοῦ
- 27 Mutta kun Absalom pyytämällä pyysi häntä, päästi hän Amnonin ja kaikki muut kuninkaan pojat menemään hänen kanssansa.
But Absalom went on requesting him till he let Amnon and all the king's sons go with him. And Absalom made a great feast like a feast for a king.
 και ἐβιάσατο αὐτόν ἀβερσαλωμ καὶ ἀπέστειλεν μετ' αὐτοῦ τὸν ἀμνων καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ ἐποίησεν ἀβερσαλωμ πότον κατὰ τὸν πότον τοῦ βασιλέως
- 28 Ja Absalom käski palvelijoitaan ja sanoi: "Pitäkää silmillä, milloin Amnonin sydän tulee iloiseksi viinistä, ja kun minä sanon teille: 'Surmatkaa Amnon', niin tappakaa hänet älkääkä peljätkö; sillä minähän olen teitä käskenyt. Olkaa lujat ja urhoolliset."
Now Absalom had given orders to his servants, saying, Now take note when Amnon's heart is glad with wine; and when I say to you, Make an attack on Amnon, then put him to death without fear: have I not given you orders? be strong and without fear.
 και ἐνετείλατο ἀβερσαλωμ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ λέγων ἴδετε ὡς ἂν ἀγαθυνθῆ ἡ καρδία ἀμνων ἐν τῷ οἴνῳ καὶ εἶπω πρὸς ὑμᾶς πατάξατε τὸν ἀμνων καὶ θανατώσατε αὐτόν μὴ φοβηθῆτε ὅτι οὐχὶ ἐγὼ εἰμι ἐντελλομαι ὑμῖν ἀνδρίζεσθε καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνάμεως
- 29 Absalomien palvelijat tekivät Amnonille, niinkuin Absalom oli käskenyt. Silloin kaikki kuninkaan pojat nousivat, istuivat kukin muulinsa selkään ja pakenivat.
So Absalom's servants did to Amnon as Absalom had given them orders. Then all the king's sons got up, and every man got on his beast and went in flight.
 και ἐποίησαν τὰ παιδάρια ἀβερσαλωμ τῷ ἀμνων καθὰ ἐνετείλατο αὐτοῖς ἀβερσαλωμ καὶ ἀνέστησαν πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως καὶ ἐπεκάθισαν ἄνηρ ἐπὶ τὴν ἡμίονον αὐτοῦ καὶ ἔφυγον
- 30 Heidän vielä ollessaan matkalla tuli Daavidille sanoma: "Absalom on surmannut kaikki kuninkaan pojat, niin ettei heistä ole jäänyt jäljelle ainoatakaan".
Now while they were on their way, news was given to David that Absalom had put to death all the sons of the king and that not one of them was still living.
 και ἐγένετο αὐτῶν ὄντων ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἡ ἀκοὴ ἦλθεν πρὸς δαυὶδ λέγων ἐπάταξεν ἀβερσαλωμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ οὐ κατελείφθη ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς
- 31 Silloin kuningas nousi, repäisi vaatteensa ja paneutui maahan maata; ja kaikki hänen palvelijansa seisoivat siinä reväistyin vaattein.
Then the king got up in great grief, stretching himself out on the earth: and all his servants were by his side, with their clothing parted.
 και ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τὴν γῆν καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ οἱ περιεστώτες αὐτῷ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν

- 32 Niin Joonadab, Daavidin veljen Simean poika, puhkesi puhumaan ja sanoi: "Älköön herrani luulko, että kaikki nuoret miehet, kuninkaan pojat, ovat tapetut; ainoastaan Amnon on kuollut. Sillä ilme Absalomon kasvoilla on tiennyt pahaa siitä päivästä lähtien, jona Amnon teki väkivaltaa hänen sisarelleensa Taamarille.
And Jonadab, the son of Shimeah, David's brother, said, Let not my lord have the idea that all the sons of the king have been put to death; for only Amnon is dead: this has been purposed by Absalom from the day when he took his sister Tamar by force.
καὶ ἀπεκρίθη ἰωναδαβ υἱὸς σαμαᾶ ἀδελφοῦ δαυὶδ καὶ εἶπεν μὴ εἰπάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὅτι πάντα τὰ παιδάρια τοῦ βασιλέως ἐθανάτωσεν ὅτι ἀμνων μονώτατος ἀπέθανεν ὅτι ἐπὶ στόματός ἀβεσσαλωμ ἦν κείμενος ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐταπεινώσεν θιμαρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ
- 33 Älköön siis herrani, kuningas, panko sydämelleen sitä puhetta, että muka kaikki kuninkaan pojat olisivat kuolleet; sillä ainoastaan Amnon on kuollut."
So now, let not my lord the king take this thing to heart, with the idea that all the king's sons are dead: for only Amnon is dead.
καὶ νῦν μὴ θέσθω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ῥῆμα λέγων πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως ἀπέθαναν ὅτι ἄλλ' ἢ ἀμνων μονώτατος ἀπέθανεν
- 34 Mutta Absalom pakeni. Kun palvelija, joka oli tähyestäjänä, nosti silmänsä ja katseli, niin katso, paljon väkeä tuli tietä, joka oli hänen takanansa, vuoren kuvetta.
But Absalom went in flight. And the young man who kept the watch, lifting up his eyes, saw that a great band of people was coming down the slope by the way of the Horons; and the watchman came and gave word to the king, saying, I saw men coming down by the way of the Horons, from the hillside.
καὶ ἀπέδρα ἀβεσσαλωμ καὶ ἦρεν τὸ παιδάριον ὁ σκοπὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ καὶ εἶδεν καὶ ἰδοὺ λαὸς πολλὸς πορευόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ὅπισθεν αὐτοῦ ἐκ πλευρᾶς τοῦ ὄρους ἐν τῇ καταβάσει καὶ παρῆγεντο ὁ σκοπὸς καὶ ἀπήγγειλεν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν ἄνδρας ἐώρακα ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς ὠρωνῆν ἐκ μέρους τοῦ ὄρους
- 35 Silloin Joonadab sanoi kuninkaalle: "Katso, kuninkaan pojat tulevat. On tapahtunut, niinkuin palvelijasi sanoi."
And Jonadab said to the king, See, the king's sons are coming; as your servant said, so it is.
καὶ εἶπεν ἰωναδαβ πρὸς τὸν βασιλέα ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως πάρρουν κατὰ τὸν λόγον τοῦ δούλου σου οὕτως ἐγένετο
- 36 Juuri kun hän oli saanut sen sanotuksi, niin katso, kuninkaan pojat tulivat; ja he korottivat äänensä ja itkivät. Myöskin kuningas ja kaikki hänen palvelijansa itkivät hyvin katkerasti.
And while he was talking, the king's sons came, with weeping and loud cries: and the king and all his servants were weeping bitterly.
καὶ ἐγένετο ἡνίκα συνετέλεσεν λαλῶν καὶ ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως ἦλθαν καὶ ἐπήραν τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἐκλαυσαν καὶ γέ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν σφόδρα
- 37 Mutta Absalom oli paennut ja mennyt Gesurin kuninkaan Talmain, Ammihudin pojan, luo. Ja Daavid suri poikaansa kaiken aikaa.
So Absalom went in flight and came to Talmai, the son of Ammihud, the king of Geshur, where he was for three years.
καὶ ἀβεσσαλωμ ἔφυγεν καὶ ἐπορεύθη πρὸς θολμαι υἱὸν εμιουδ βασιλέα γεδσουρ εἰς γῆν μαχαδ καὶ ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας
- 38 Kun Absalom oli paennut ja tullut Gesuriin, jäi hän sinne kolmeksi vuodeksi.
And the king was sorrowing for his son all the time.
καὶ ἀβεσσαλωμ ἀπέδρα καὶ ἐπορεύθη εἰς γεδσουρ καὶ ἦν ἐκεῖ ἔτη τρία
- 39 Ja kuningas Daavid ikävöi päästä Absalom in luo, sillä hän oli lohduttautunut Amnonin kuolemasta.
And the heart of David was wasted with desire for Absalom: for he was comforted for the death of Amnon.
καὶ ἐκόπασεν τὸ πνεῦμα τοῦ βασιλέως τοῦ ἐξελεθῆν ὁπίσω ἀβεσσαλωμ ὅτι παρεκλήθη ἐπὶ ἀμνων ὅτι ἀπέθανεν
- 1 Kun Jooab, Serujan poika, huomasi, että kuninkaan sydän oli kääntynyt Absalom in puoleen,
Now it was clear to Joab, the son of Zeruiah, that the king's heart was turning to Absalom.
καὶ ἔγνω ἰωαβ υἱὸς σαρουϊας ὅτι ἡ καρδία τοῦ βασιλέως ἐπὶ ἀβεσσαλωμ
- 2 lähetti Jooab noutamaan Tekoasta taitavan vaimon ja sanoi hänelle: "Ole surevinasi ja pukeudu suruvaatteisiin äläkä voitele itseäsi öljyllä, vaan ole niinkuin vaimo, joka jo kauan on surrut vainajaa.
And Joab sent to Tekoa and got from there a wise woman, and said to her, Now make yourself seem like one given up to grief, and put on the clothing of sorrow, not using any sweet oil for your body, but looking like one who for a long time has been weeping for the dead:
καὶ ἀπέστειλεν ἰωαβ εἰς θεκωε καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν γυναῖκα σοφὴν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ἐνθήσῃ δὴ καὶ ἔνδυσαι ἱμάτια πενθικὰ καὶ μὴ ἀλείψῃ ἔλαιον καὶ ἔσῃ ὡς γυνὴ πενθοῦσα ἐπὶ τεθνηκότι τοῦ τοῦ ἡμέρας πολλὰς
- 3 Mene sitten kuninkaan eteen ja puhu hänelle näin." Ja Jooab pani sanat hänen suuhunsa.
And come to the king and say these words to him. So Joab gave her words to say.
καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ ἔθηκεν ἰωαβ τοὺς λόγους ἐν τῷ στόματι αὐτῆς

- 4 Niin tekoalainen vaimo meni kuninkaan eteen, lankesi kasvoilleensa maahan ja osoitti kunnioitusta ja sanoi: "Auta, kuningas!"
And the woman of Tekoa came to the king, and falling on her face, gave him honour and said, Give me help, O king.
καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ ἡ θεοκωϊτις πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς εἰς τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ εἶπεν σῶσον βασιλεῦ σῶσον
- 5 Kuningas sanoi hänelle: "Mikä sinun on?" Hän vastasi: "Totisesti, minä olen leskivaimo; mieheni on kuollut.
And the king said to her, What is your trouble? And her answer was, Truly I am a widow, and my husband is dead.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεὺς τί ἐστὶν σοι ἡ δὲ εἶπεν καὶ μάλα γυνὴ χήρα ἐγώ εἰμι καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀνὴρ μου
- 6 Ja sinun palvelijattarellasi oli kaksi poikaa; he tulivat riitaan keskenänsä kedolla, eikä siellä ollut ketään, joka olisi sovittanut heidän välinsä, ja niin toinen löi toisen kuoliaaksi.
And I had two sons, and the two of them had a fight in the field, and there was no one to come between them, and one with a blow put the other to death.
καὶ γε τῆ δούλῃ σου δύο υἱοὶ καὶ ἐμαχέσαντο ἀμφοτέροι ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἀνά μέσον αὐτῶν καὶ ἔπαισεν ὁ εἷς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν
- 7 Ja katso, koko suku on noussut palvelijattarasi vastaan, ja he sanovat: 'Anna tänne veljensä surmaaaja, että me otamme häneltä hengen hänen tapetun veljensä hengestä ja niin hävitämme perillisenkin'. Niin he sammuttaisivat kipinänkin, joka minulla vielä on jäljellä, ettei miehestäni jäisi nimeä eikä jälkeläistä maan päälle."
And now all the family is turned against me, your servant, saying, Give up him who was the cause of his brother's death, so that we may put him to death in payment for the life of his brother, whose life he took; and we will put an end to the one who will get the heritage: so they will put out my last burning coal, and my husband will have no name or offspring on the face of the earth.
καὶ ἰδοὺ ἐνανέστη ὅλη ἡ πατριὰ πρὸς τὴν δούλῃν σου καὶ εἶπαν δὸς τὸν παῖσαντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ θανατώσομεν αὐτὸν ἀντὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ οὗ ἀπέκτεινεν καὶ ἐξαρούμεν καὶ γε τὸν κληρονόμον ὑμῶν καὶ σβέσουσιν τὸν ἄνθρακά μου τὸν καταλειφθέντα ὥστε μὴ θέσθαι τῷ ἀνδρὶ μου κατάλειμμα καὶ ὄνομα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς
- 8 Kuningas sanoi vaimolle: "Mene kotiisi, minä annan käskyn sinusta".
And the king said to the woman, Go to your house and I will give orders about this.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ὑγιαίνουσα βιάδιζε εἰς τὸν οἶκόν σου κἀγὼ ἐντελοῦμαι περὶ σοῦ
- 9 Mutta tekoalainen vaimo sanoi kuninkaalle: "Herrani, kuningas, tulkoon tämä rikos minun ja minun isäni perheen kannettavaksi, mutta kuningas ja hänen valtaistuimensa olkoon siitä vapaa".
And the woman of Tekoa said to the king, My lord, O king, may the sin be on me and on my family, and may the king and the seat of his kingdom be clear of sin!
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ θεοκωϊτις πρὸς τὸν βασιλέα ἐπ' ἐμέ κύριέ μου βασιλεῦ ἡ ἀνομία καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἀθῶος
- 10 Kuningas sanoi: "Tuo minun eteeni se, joka puhuu sinulle niin, ja hän ei enää sinuun koske".
And the king said, If anyone says anything to you, make him come to me, and he will do you no more damage.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τίς ὁ λαλῶν πρὸς σέ καὶ ἄξεις αὐτὸν πρὸς ἐμέ καὶ οὐ προσθήσει ἐτι ἄψασθαι αὐτοῦ
- 11 Vaimo sanoi: "Muistakoon kuningas Herraa Jumalaansa, ettei venenkostaja saisi tuottaa vielä suurempaa turmiota, ja ettei minun poikaani tuhottaisi". Silloin hän sanoi: "Niin totta kuin Herra elää: ei hiuskarvaakaan sinun poikasi päästä ole putoava maahan".
Then she said, Let the king keep in mind the Lord your God, so that he who gives punishment for blood may be kept back from further destruction and that no one may send death on my son.
And he said, By the living Lord, not a hair of your son's head will come to the earth.
καὶ εἶπεν μνημονεύσάτω δὴ ὁ βασιλεὺς τὸν κύριον θεὸν αὐτοῦ πληθυνθῆναι ἀγχιστέα τοῦ αἵματος τοῦ διαφθεῖραι καὶ οὐ μὴ ἐξάρωσιν τὸν υἱόν μου καὶ εἶπεν ζῆ κύριος εἰ πεσεῖται ἀπὸ τῆς τριχὸς τ οὗ υἱοῦ σου ἐπὶ τὴν γῆν
- 12 Mutta vaimo sanoi: "Salli palvelijattaresi puhua vielä sananen herralleni, kuninkaalle". Hän vastasi: "Puhu".
Then the woman said, Will the king let his servant say one word more? And he said, Say on.
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ λαλησάτω δὴ ἡ δούλῃ σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ῥῆμα καὶ εἶπεν ἄλῃσον
- 13 Vaimo sanoi: "Miksi sinä ajattelet tehdä juuri samoin Jumalan kansaa vastaan, koskapa kuningas ei salli oman hylkäämänsä tulla takaisin? Noin puhuessaanhan kuningas itse joutuu ikäänkuin syylliseksi.
And the woman said, Why have you had such a thought about the people of God? (for in saying these very words the king has put himself in the wrong because he has not taken back the one whom he sent far away.)
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἵνα τί ἐλογίσω τοιοῦτο ἐπὶ λαὸν θεοῦ ἢ ἐκ στόματος τοῦ βασιλέως ὁ λόγος οὗτος ὡς πλημμέλεια τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἐξωσμένον αὐτοῦ
- 14 Mehän kuolemme ja olemme niinkuin maahan kaadettu vesi, jota ei voi koota takaisin. Mutta Jumala ei ota pois elämää, vaan sitä hän ajattelee, ettei vain hyljätty joutuisi hänestä erotetuksi.
For death comes to us all, and we are like water drained out on the earth, which it is not possible to take up again; and God will not take away the life of the man whose purpose is that he who has been sent away may not be completely cut off from him.
ὅτι θανάτω ἀποθανοῦμεθα καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ τὸ καταφερόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ὃ οὐ συναχθήσεται καὶ λήμψεται ὁ θεὸς ψυχὴν καὶ λογιζόμενος τοῦ ἐξῶσαι ἀπ' αὐτοῦ ἐξωσμένον

- 15 Sentähden minä tulin nyt puhumaan tätä herralleni, kuninkaalle, kun kansa sai minut pelkäämään; silloin ajatteli palvelijattaresi: minä puhun kuninkaalle, ehkä kuningas tekee palvelijattarensa sanan mukaan.
 And now it is my fear of the people which has made me come to say these words to my lord the king: and your servant said, I will put my cause before the king, and it may be that he will give effect to my request.
 και νῦν ὁ ἦλθον λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα τὸν κύριόν μου τὸ ῥῆμα τοῦτο ὅτι ὄψεται με ὁ λαός και ἐρεῖ ἡ δούλη σου λαλησάτω δὴ πρὸς τὸν βασιλέα εἰ πως ποιήσει ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τῆς δούλης αὐτοῦ
- 16 Niin, kuningas on kuuleva ja pelastava palvelijattarensa sen miehen kourista, joka tahtoo hävittää sekä minut että minun poikani Jumalan perintöosasta.
 For the king will give ear, and take his servant out of the power of the man whose purpose is the destruction of me and my son together from the heritage of God.
 ὅτι ἀκούσει ὁ βασιλεὺς ῥύσασθαι τὴν δούλην αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ζητούντος ἐξῆραί με και τὸν υἱόν μου ἀπὸ κληρονομίας θεοῦ
- 17 Ja palvelijattaresi ajatteli: minun herrani, kuninkaan, sana on rauhoittava minut. Sillä herrani, kuningas, on Jumalan enkelin kaltainen, niin että hän kuulee, mikä hyvää on ja mikä pahaa. Ja Herra, sinun Jumalasi, olkoon sinun kanssasi."
 Then your servant said, May the word of my lord the king give me peace! for my lord the king is as the angel of God in his hearing of good and bad: and may the Lord your God be with you!
 και εἶπεν ἡ γυνὴ εἴη δὴ ὁ λόγος τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως εἰς θυσίαν ὅτι καθὼς ἄγγελος θεοῦ οὕτως ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τοῦ ἀκούειν τὸ ἀγαθὸν και τὸ πονηρὸν και κύριος ὁ θεός σου ἔσται μετὰ σοῦ
- 18 Kuningas vastasi ja sanoi vaimolle: "Älä salaa minulta mitään, mitä minä sinulta kysyn". Vaimo sanoi: "Herrani, kuningas, puhukoon".
 Then the king said to the woman, Now give me an answer to the question I am going to put to you; keep nothing back. And the woman said, Let my lord the king say on.
 και ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς και εἶπεν πρὸς τὴν γυναῖκα μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα ὃ ἐγὼ ἐπερωτῶ σε και εἶπεν ἡ γυνὴ λαλησάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς
- 19 Kuningas kysyi: "Eikö Jooabin käsi ole mukana kaikessa tässä?" Vaimo vastasi ja sanoi: "Niin totta kuin sinun sielusi, minun herrani, kuningas, elää: ei pääse oikeaan eikä vasempaan siitä, mitä herrani, kuningas, puhuu. Niin, sinun palvelijasi Jooab on käskenyt minua tähän ja pannut kaikki nämä sanat palvelijattaresi suuhun.
 And the king said, Is not the hand of Joab with you in all this? And the woman in answer said, By the life of your soul, my lord the king, it is not possible for anyone to go to the right hand or to the left from anything said by the king: your servant Joab gave me orders, and put all these words in my mouth:
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς μὴ ἡ χεὶρ ἰωαβ ἐν παντί τούτῳ μετὰ σοῦ και εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεὶ ζῆ ἡ ψυχὴ σου κύριέ μου βασιλεῦ εἰ ἔστιν εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐκ πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὅτι ὁ δοῦλός σου ἰωαβ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι και αὐτὸς ἔθετο ἐν τῷ στόματι τῆς δούλης σου πάντας τοὺς λόγους τούτους
- 20 Antaakseen asialle toisen muodon on palvelijasi Jooab näin tehnyt; mutta herrani on viisas niinkuin Jumalan enkeli ja tietää kaiken, mitä maan päällä tapahtuu."
 This he did, hoping that the face of this business might be changed: and my lord is wise, with the wisdom of the angel of God, having knowledge of everything on earth.
 ἔνεκεν τοῦ περιελθεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ ῥήματος τούτου ἐποίησεν ὁ δοῦλός σου ἰωαβ τὸν λόγον τοῦτον και ὁ κύριός μου σοφὸς καθὼς σοφία ἀγγέλου τοῦ θεοῦ τοῦ γινῶναι πάντα τὰ ἐν τῇ γῆ
- 21 Silloin kuningas sanoi Jooabille: "Katso, tämän minä teen: mene ja tuo takaisin nuorukainen Absalom".
 And the king said to Joab, See now, I will do this thing: go then and Come back with the young man Absalom.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωαβ ἰδοὺ δὴ ἐποίησά σοι κατὰ τὸν λόγον σου τοῦτον πορεύου ἐπιστρεψον τὸ παιδάριον τὸν ἀβεσσαλωμ
- 22 Niin Jooab lankesi kasvoilleen maahan, osoitti kunnioitusta ja siunasi kuningasta. Ja Jooab sanoi: "Nyt palvelijasi tietää, että minä olen saanut armon sinun silmiesi edessä, herrani, kuningas, koska kuningas tekee palvelijansa sanan mukaan".
 Then Joab, falling down on his face on the earth, gave the king honour and blessing; and Joab said, Today it is clear to your servant that I have grace in your eyes, my lord king, because the king has given effect to the request of his servant.
 και ἔπεσεν ἰωαβ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν και προσεκύνησεν και εὐλόγησεν τὸν βασιλέα και εἶπεν ἰωαβ σήμερον ἔγνω ὁ δοῦλός σου ὅτι εὔρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου βασιλεῦ ὅτι ἐποίησεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸν λόγον τοῦ δούλου αὐτοῦ
- 23 Sitten Jooab nousi ja meni Gesuriin ja toi Absalomin Jerusalemiin.
 So Joab got up and went to Geshur and came back again to Jerusalem with Absalom.
 και ἀνέστη ἰωαβ και ἐπορεύθη εἰς γεδσουρ και ἦγαγεν τὸν ἀβεσσαλωμ εἰς ἱερουσαλημ
- 24 Mutta kuningas sanoi: "Hän siirtyköön omaan taloonsa, mutta älköön tulko minun kasvojeni eteen". Niin Absalom siirtyi omaan taloonsa, mutta ei tullut kuninkaan kasvojen eteen.
 And the king said, Let him go to his house, but let him not see my face. So Absalom went back to his house and did not see the face of the king.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ και τὸ πρόσωπόν μου μὴ βλέπέτω και ἀπέστρεψεν ἀβεσσαλωμ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ και τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδεν
- 25 Mutta koko Israelissa ei ollut yhtään niin kaunista miestä kuin Absalom, eikä ketään niin ylistettyä: kantapäätästä kiireeseen asti ei ollut hänessä yhtään virheä.
 Now in all Israel there was no one so greatly to be praised for his beautiful form as Absalom: from his feet to the crown of his head he was completely beautiful.
 και ὡς ἀβεσσαλωμ οὐκ ἦν ἀνὴρ ἐν παντί ἱσραηλ αἰνετὸς σφόδρα ἀπὸ ἰχνους ποδὸς αὐτοῦ και ἕως κορυφῆς αὐτοῦ οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ μῶμος

- 26 Ja kun hän ajatti hiuksensa - aina vuoden kuluttua hän ajatti ne, sillä ne tulivat hänelle niin raskaiksi, että hänen täytyi ne ajattaa - niin painoivat hänen hiuksensa kaksisataa sekeliä kuninkaan painoa.
And when he had his hair cut, (which he did at the end of every year, because of the weight of his hair;) the weight of the hair was two hundred shekels by the king's weight.
καὶ ἐν τῷ κείρεσθαι αὐτὸν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ἀπ' ἀρχῆς ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ὡς ἂν ἐκείρετο ὅτι κατεβαρύνετο ἐπ' αὐτὸν καὶ κειρόμενος αὐτὴν ἔσθησεν τὴν τρίχα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ δι' ακοσίους σίκλους ἐν τῷ σίκλῳ τῷ βασιλικῷ
- 27 Ja Absalomille syntyi kolme poikaa ja tytär, jonka nimi oli Taamar; hän oli kaunis nainen.
And Absalom was the father of three sons and of one daughter named Tamar, who was very beautiful.
καὶ ἐτέχθησαν τῷ αβεσσαλωμ τρεῖς υἱοὶ καὶ θυγάτηρ μία καὶ ὄνομα αὐτῇ θημαρ αὕτη ἦν γυνὴ καλὴ σφόδρα καὶ γίνεται γυνὴ τῷ ροβοαμ υἱῷ σαλωμων καὶ τίκεται αὐτῷ τὸν αβια
- 28 Absalom asui kaksi vuotta Jerusalemissa, tulematta kuninkaan kasvojen eteen.
For two full years Absalom was living in Jerusalem without ever seeing the face of the king.
καὶ ἐκάθισεν αβεσσαλωμ ἐν ἱερουσαλημ δύο ἔτη ἡμερῶν καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδεν
- 29 Ja Absalom lähetti sanan Jooabille lähettääkseen hänet kuninkaan luo; mutta tämä ei tahtonut tulla hänen luokseen. Ja hän lähetti vielä toisen kerran, mutta hän ei tahtonut tulla.
Then Absalom sent for Joab to send him to the king, but he would not come to him: and he sent again a second time, but he would not come.
καὶ ἀπέστειλεν αβεσσαλωμ πρὸς ἰωαβ τοῦ ἀποστείλαι αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἔλθειν πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπέστειλεν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτὸν καὶ οὐκ ἠθέλησεν παραγενέσθαι
- 30 Silloin hän sanoi palvelijoihinsa: "Katsokaa, Jooabin maapalsta on minun maapalstani vieressä, ja hänellä on siinä ohraa; menkää ja sytyttäkää se palamaan". Ja Absalommin palvelijat sytyttivät maapalstan palamaan.
So he said to his servants, See, Joab's field is near mine, and he has barley in it; go and put it on fire. And Absalom's servants put the field on fire.
καὶ εἶπεν αβεσσαλωμ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἴδετε ἢ μερίς ἐν ἀγρῷ τοῦ ἰωαβ ἐχόμενά μου καὶ αὐτῷ κριθαὶ ἐκεῖ πορεύεσθε καὶ ἐμπρήσατε αὐτὴν ἐν πυρὶ καὶ ἐνέπρησαν αὐτάς οἱ παῖδες αβεσσαλωμ καὶ παραγίνονται οἱ δοῦλοι ἰωαβ πρὸς αὐτὸν διερρηχότες τὰ ἱμάτια αὐτῶν καὶ εἶπαν ἐνεπύρισαν οἱ δοῦλοι αβεσσαλωμ τὴν μερίδα ἐν πυρὶ
- 31 Niin Jooab nousi ja meni Absalommin luo taloon ja sanoi hänelle: "Miksi sinun palvelijasi ovat sytyttäneet palamaan maapalstan, joka on minun omani?"
Then Joab came to Absalom in his house and said to him, Why have your servants put my field on fire?
καὶ ἀνέστη ἰωαβ καὶ ἦλθεν πρὸς αβεσσαλωμ εἰς τὸν οἶκον καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἵνα τί οἱ παῖδες σου ἐνεπύρισαν τὴν μερίδα τὴν ἐμὴν ἐν πυρὶ
- 32 Absalom vastasi Jooabille: "Katso, minä lähetin sinulle sanan: Tule tänne, niin minä lähetän sinut kuninkaan luo sanomaan: Mitä varten minä olen tullut kotiin Gesurista? Olisi parempi, jos vielä olisin siellä. Nyt minä tahdon tulla kuninkaan kasvojen eteen; ja jos minussa on vääryys, niin surmatkoon hän minut."
And Absalom's answer was, See, I sent to you saying, Come here, so that I may send you to the king to say, Why have I come back from Geshur? it would be better for me to be there still: let me now see the king's face, and if there is any sin in me, let him put me to death.
καὶ εἶπεν αβεσσαλωμ πρὸς ἰωαβ ἰδοὺ ἀπέστειλα πρὸς σὲ λέγων ἦκε ὧδε καὶ ἀποστελῶ σε πρὸς τὸν βασιλέα λέγων ἵνα τί ἦλθον ἐκ γεδσουρ ἀγαθὸν μοι ἦν τοῦ ἔτι εἶναι με ἐκεῖ καὶ νῦν ἰδοὺ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδον εἰ δὲ ἔστιν ἐν ἐμοὶ ἀδικία καὶ θανάτωσόν με
- 33 Silloin Jooab meni kuninkaan tykö ja kertoi hänelle tämän. Ja hän kutsui Absalommin, ja tämä tuli kuninkaan tykö ja kumartui kasvoilleen maahan kuninkaan eteen. Ja kuningas suuteli Absalomia.
So Joab went to the king and said these words to him: and when the king had sent for him, Absalom came, and went down on his face on the earth before the king: and the king gave him a kiss.
καὶ εἰσῆλθεν ἰωαβ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ καὶ ἐκάλεσεν τὸν αβεσσαλωμ καὶ εἰσῆλθεν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν αβεσσαλωμ
- 1 Mutta sitten tapahtui, että Absalom hankki itsellensä vaunut ja hevokset sekä viisikymmentä miestä, jotka juoksivat hänen edellensä.
Now after this, Absalom got for himself a carriage and horses, and fifty runners to go before him.
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ αβεσσαλωμ ἄρματα καὶ ἵππους καὶ πεντήκοντα ἄνδρας παρατρέχειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ
- 2 Ja Absalomilla oli tapana asettua varhain aamulla sen tien viereen, joka vei portille; ja kun joku oli tulossa kuninkaan eteen saamaan oikeutta riita-asiassaan, kutsui Absalom hänet ja kysyi: "Mistä kaupungista sinä olet?" Kun tämä vastasi: "Palvelijasi on siitä tai siitä Israelin sukukunnasta",
And Absalom got up early, morning after morning, and took his place at the side of the public meeting-place: and when any man had a cause which had to come to the king to be judged, then Absalom, crying out to him, said, What is your town? and he would say, Your servant is of one of the tribes of Israel.
καὶ ὄρθρισεν αβεσσαλωμ καὶ ἔσθη ἀνὰ χεῖρα τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης καὶ ἐγένετο πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐγένετο κρίσις ἦλθεν πρὸς τὸν βασιλέα εἰς κρίσιν καὶ ἐβόησεν πρὸς αὐτὸν αβεσσαλωμ καὶ ἔλεγεν αὐτῷ ἐκ ποίας πόλεως σὺ εἶ καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ἐκ μιᾶς φυλῶν ἱσραηλ ὁ δοῦλός σου
- 3 sanoi Absalom hänelle: "Asiasi on kyllä hyvä ja oikea, mutta kuninkaan luona ei ole ketään, joka sinua kuulisi".
And Absalom would say to him, See, your cause is true and right; but no man has been named by the king to give you a hearing.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν αβεσσαλωμ ἰδοὺ οἱ λόγοι σου ἀγαθοὶ καὶ εὐκόλοι καὶ ἀκούων οὐκ ἔστιν σοι παρὰ τοῦ βασιλέως

- 4 Ja Absalom sanoi vielä: "Jospa minut asetettaisiin tuomariksi maahan! Silloin tulisi minun eteeni jokainen, jolla on riita- tai oikeusasia, ja minä antaisin hänelle oikeuden."
 And more than this, Absalom said, If only I was made judge in the land, so that every man who has any cause or question might come to me, and I would give a right decision for him!
 και εἶπεν αβεσσαλωμ τίς με καταστήσει κριτὴν ἐν τῇ γῆ καὶ ἐπ' ἐμὲ ἐλεύσεται πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐὰν ᾗ ἀντιλογία καὶ κρίσις καὶ δικαίωσος αὐτόν
- 5 Ja kun joku lähestyi kumartaaksensa häntä, ojensi hän kätensä, tarttui häneen ja suuteli häntä.
 And if any man came near to give him honour, he took him by the hand and gave him a kiss.
 και ἐγένετο ἐν τῷ ἐγγίσειν ἀνδρα τοῦ προσκυνῆσαι αὐτῷ καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν
- 6 Näin Absalom teki kaikille israelilaisille, jotka tulivat kuninkaan eteen saamaan oikeutta. Ja niin Absalom varasti Israelin miesten sydämet.
 And this Absalom did to everyone in Israel who came to the king to have his cause judged: so Absalom, like a thief, took away the hearts of the men of Israel.
 και ἐποίησεν αβεσσαλωμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ ἰσραηλ τοῖς παραγινομένοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἰδιοποιεῖτο αβεσσαλωμ τὴν καρδίαν ἀνδρῶν ἰσραηλ
- 7 Neljän vuoden kuluttua sanoi Absalom kerran kuninkaalle: "Salli minun mennä Hebroniin täyttämään lupaus, jonka olen Herralle tehnyt.
 Now at the end of four years, Absalom said to the king, Let me go to Hebron and give effect to the oath which I made to the Lord:
 και ἐγένετο ἀπὸ τέλους τεσσαράκοντα ἐτῶν καὶ εἶπεν αβεσσαλωμ πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ πορεύσομαι δὴ καὶ ἀποτείσω τὰς εὐχάς μου ἃς ἠὲζάμην τῷ κυρίῳ ἐν χεβρων
- 8 Sillä asuessani Gesurissa, Aramissa, sinun palvelijasi teki lupauksen ja sanoi: 'Jos Herra antaa minun tulla takaisin Jerusalemiin, niin minä palvelen Herraa.'
 For while I was living in Geshur in Aram, your servant made an oath, saying, If ever the Lord lets me come back to Jerusalem, I will give him worship in Hebron.
 ὅτι εὐχὴν ἠὲζατο ὁ δοῦλος σου ἐν τῷ οἰκεῖν με ἐν γεδσοῦρ ἐν συρία λέγων ἐὰν ἐπιστρέφω ἐπιστρέψω με κύριος εἰς ἱερουσαλημ καὶ λατρεύσω τῷ κυρίῳ
- 9 Kuningas sanoi hänelle: "Mene rauhassa". Niin hän nousi ja meni Hebroniin.
 And the king said to him, Go in peace. So he got up and went to Hebron.
 και εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς βάδιζε εἰς εἰρήνην καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη εἰς χεβρων
- 10 Mutta Absalom lähetti vakoojia kaikkiin Israelin sukukuntiin ja sanoi: "Kun kuulette pasunan äänen, niin sanokaa: 'Absalom on tullut kuninkaaksi Hebronissa'".
 But Absalom at the same time sent watchers through all the tribes of Israel to say, At the sound of the horn you are to say, Absalom is king in Hebron.
 και ἀπέστειλεν αβεσσαλωμ κατασκόπους ἐν πάσαις φυλαῖς ἰσραηλ λέγων ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης καὶ ἐρεῖτε βεβασύλευκεν βασιλεὺς αβεσσαλωμ ἐν χεβρων
- 11 Ja Absalommin kanssa oli Jerusalemissa kutsuvieraina mennyt kaksisataa miestä, jotka menivät sinne aivan viattomina, tietämättä mitään koko asiasta.
 And with Absalom, at his request, went two hundred men from Jerusalem, who were completely unconscious of his designs.
 και μετὰ αβεσσαλωμ ἐπορεύθησαν διακόσιοι ἄνδρες ἐξ ἱερουσαλημ κλητοὶ καὶ πορευόμενοι τῇ ἀπλότῃ αὐτῶν καὶ οὐκ ἔγνωσαν πᾶν ῥῆμα
- 12 Ja Absalom lähetti myös, sillä aikaa kun uhrasi teurasuhrejaan, noutamaan gilolaisen Ahitofelin, Daavidin neuvonantajaa, hänen kaupungistaan Gilosta. Ja salaliitto vahvistui, ja yhä enemmän kansaa meni Absalommin puolelle.
 And Absalom sent for Ahithophel the Gilonite, one of David's helpers, from Giloh his town, while he was making the offerings. And the design against David became strong, for more and more people were joined to Absalom.
 και ἀπέστειλεν αβεσσαλωμ καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἀχιτοφελ τὸν γελμωναιὸν τὸν σύμβουλον δαυιδ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ ἐκ γωλα ἐν τῷ θυσιάζειν αὐτόν καὶ ἐγένετο σύστημα ἰσχυρόν καὶ ὁ λαὸς πορευόμενος καὶ πολλὸς μετὰ αβεσσαλωμ
- 13 Niin tultiin Daavidin luo ja ilmoitettiin: "Israelin miesten sydämet ovat kääntyneet Absalommin puolelle".
 And one came to David and said, The hearts of the men of Israel have gone after Absalom.
 και παρεγένετο ὁ ἀπαγγέλλων πρὸς δαυιδ λέγων ἐγενήθη ἡ καρδία ἀνδρῶν ἰσραηλ ὀπίσω αβεσσαλωμ
- 14 Silloin Daavid sanoi kaikille palvelijoilleen, jotka olivat hänen luonaan Jerusalemissa: "Nouskaa, paetkaamme, sillä meillä ei ole muuta pelastusta Absalommin käsistä. Lähtekää kiiruusti, ettei hän äkkiä saavuttaisi meitä ja saattaisi onnettomuutta meille ja surmaisi kaupungin asukkaita miekan terällä."
 And David said to all his servants who were with him at Jerusalem, Come, let us go in flight, or not one of us will be safe from Absalom: let us go without loss of time, or he will overtake us quickly and send evil on us, and put the town to the sword.
 και εἶπεν δαυιδ πᾶσιν τοῖς παισὶν αὐτοῦ τοῖς μετ' αὐτοῦ τοῖς ἐν ἱερουσαλημ ἀνάστητε καὶ φύγωμεν ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν σωτηρία ἀπὸ προσώπου αβεσσαλωμ ταχύνετε τοῦ πορευθῆναι ἵνα μὴ ταχύνῃ καὶ καταλάβῃ ἡμᾶς καὶ ἐξώσῃ ἐφ' ἡμᾶς τὴν κακίαν καὶ πατάξῃ τὴν πόλιν στόματι μαχαίρης
- 15 Kuninkaan palvelijat vastasivat kuninkaalle: "Tehtäköön aivan niinkuin herrani, kuningas, harkitsee parhaaksi. Me olemme sinun palvelijoitasi."
 And the king's servants said to the king, See, your servants are ready to do whatever the king says is to be done.
 και εἶπον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως πρὸς τὸν βασιλέα κατὰ πάντα ὅσα αἰρεῖται ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς ἰδοὺ οἱ παῖδες σου

- 16 **Ja kuningas lähti, ja koko hänen hovinsa seurasi häntä; kuitenkin jätti kuningas kymmenen sivuvaimoiaan jäljelle vartioimaan linnaa.**
So the king went out, taking with him all the people of his house, but for ten of his women, who were to take care of the house.
 και ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ τοῖς ποσὶν αὐτῶν καὶ ἀφῆκεν ὁ βασιλεὺς δέκα γυναῖκας τῶν παλλακῶν αὐτοῦ φυλάσσειν τὸν οἶκον
- 17 **Niin kuningas lähti, ja kaikki väki seurasi häntä. He pysähtyivät kaukaisimman talon kohdalle**
And the king went out, and all his servants went after him, and made a stop at the Far House.
 και ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ περὶ καὶ ἔστησαν ἐν οἴκῳ τῷ μακρῶν
- 18 **kaikkien hänen palvelijainsa kulkiessa hänen ohitsensa. Myös kaikki kreetit ja pleetit sekä kaikki gatilaiset, kuusisataa miestä, jotka olivat tulleet hänen jäljessään Gatista, kulkivat kuninkaan ohitse.**
And all the people went on by his side; and all the Cherethites and all the Pelethites and all the men of Ittai of Gath, six hundred men who came after him from Gath, went on before the king.
 και πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρα αὐτοῦ παρῆγον καὶ πᾶς ὁ χρετι καὶ πᾶς ὁ φελεθι καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῆς ἐλαίας ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πᾶς ὁ λαὸς παρεπορεύετο ἐχόμενος αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτῶν καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ πάντες οἱ μαχηταὶ ἐξακόσιοι ἄνδρες καὶ παρῆσαν ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ χερεθι καὶ πᾶς ὁ φελεθι καὶ πάντες οἱ γεθθαῖοι ἐξακόσιοι ἄνδρες οἱ ἐλθόντες τοῖς ποσὶν αὐτῶν ἐκ γεθ πορευόμενοι ἐπὶ πρόσωπον τοῦ βασιλέως
- 19 **Niin kuningas sanoi gatilaiselle Ittalle: "Miksi sinäkin tulet meidän kanssamme? Käännä takaisin ja jää kuninkaan luo, sillä sinä olet vieras, vieläpä maanpaossa kotoasi.**
Then the king said to Ittai the Gittite, Why are you coming with us? go back and keep with the king: for you are a man of another country, you are far from the land of your birth.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς εθθι τὸν γεθθαῖον ἵνα τί πορεύῃ καὶ σὺ μεθ' ἡμῶν ἐπίστρεφε καὶ οἶκει μετὰ τοῦ βασιλέως ὅτι ξένος εἶ σὺ καὶ ὅτι μετόκηκας σὺ ἐκ τοῦ τόπου σου
- 20 **Eilen sinä tulit; ottaisinko minä jo tänä päivänä sinut harhaillemaan meidän kanssamme matkallamme, kun minä itsekin menen, minne menenkin? Käännä takaisin ja vie veljesi mukana.**
Armo ja uskollisuus sinulle!"
It was only yesterday you came to us; why then am I to make you go up and down with us? for I have to go where I may; go back then, and take your countrymen with you, and may the Lord's mercy and good faith be with you.
 εἰ ἐχθὲς παραγέγονας καὶ σήμερον κινήσω σε μεθ' ἡμῶν καὶ γε μεταναστήσεις τὸν τόπον σου ἐχθὲς ἢ ἐξέλεις σου καὶ σήμερον μετακινήσω σε μεθ' ἡμῶν τοῦ πορευθῆναι καὶ ἐγὼ πορεύσομαι σὺ ἂν ἐγὼ πορευθῶ ἐπιστρέφον καὶ ἐπίστρεψον τοὺς ἀδελφούς σου μετὰ σοῦ καὶ κύριος ποιήσει μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν
- 21 **Mutta Ittai vastasi kuninkaalle ja sanoi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin herrani, kuningas, elää: missä paikassa herrani, kuningas, on, siellä tahtoo myös palvelijasi olla, olkoonpa se elämäksi tai kuolemaksi".**
And Ittai the Gittite in answer said, By the living Lord, and by the life of my lord the king, in whatever place my lord the king may be, for life or death, there will your servant be.
 και ἀπεκρίθη εθθι τῷ βασιλεὶ καὶ εἶπεν ζῆ κύριος καὶ ζῆ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὅτι εἰς τὸν τόπον οὗ ἐὰν ᾦ ὁ κύριός μου καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν εἰς ζωὴν ὅτι ἐκεῖ ἔσται ὁ δοῦλός σου
- 22 **Daavid sanoi Ittalle: "Tule sitten ja kulje minun ohitseni". Niin gatilainen Ittai kulki ohitse ja kaikki hänen miehensä ja kaikki vaimot ja lapset, jotka olivat hänen kanssaan.**
And David said to Ittai, Go forward, then. And Ittai the Gittite went on, with all his men and all the little ones he had with him.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς εθθι δεῦρο καὶ διάβαινε μετ' ἐμοῦ καὶ παρῆλθεν εθθι ὁ γεθθαῖος καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ὁ μετ' αὐτοῦ
- 23 **Ja koko maa itki ääneen, kun kaikki väki kulki ohitse. Ja kun kuningas oli kulkemassa Kidronin laakson poikki, kaiken väen kulkiessa erämaan tielle päin,**
And there was great weeping in all the country when all the people went through; and the king himself was waiting in the Kidron valley and all the people went by him in the direction of the olive-tree on the edge of the waste land.
 και πᾶσα ἡ γῆ ἐκλαειν φωνῇ μεγάλῃ καὶ πᾶς ὁ λαὸς παρεπορεύοντο ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρον καὶ ὁ βασιλεὺς διεβη τὸν χειμάρρουν κεδρον καὶ πᾶς ὁ λαὸς καὶ ὁ βασιλεὺς παρεπορεύοντο ἐπὶ πρόσωπον ὁδοῦ τὴν ἐρημον
- 24 **niin katso, siinä oli myös Saadok ynnä hänen kanssaan kaikki leeviläiset, jotka kantoivat Jumalan liitonarkkia. Mutta he laskivat Jumalan arkin maahan, ja Ebjatar uhrasi, kunnes kaikki väki kaupungista oli ehtinyt kulkea ohitse.**
Then Zadok came, and Abiathar, and with them the ark of God's agreement: and they put down the ark of God, till all the people from the town had gone by.
 και ἰδοὺ καὶ γε σαδοκ καὶ πάντες οἱ λευῖται μετ' αὐτοῦ αἰρόντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἀπὸ βαιθαρ καὶ ἔστησαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ καὶ ἀνέβη αβιαθαρ ἕως ἐπαύσατο πᾶς ὁ λαὸς παρελθὼν εἰν ἐκ τῆς πόλεως
- 25 **Niin kuningas sanoi Saadokille: "Vie Jumalan arkki takaisin kaupunkiin. Jos minä saan armon Herran silmien edessä, tuo hän minut takaisin ja antaa minun vielä nähdä hänet ja hänen asumuksensa.**
And the king said to Zadok, Take the ark of God back into the town: if I have grace in the eyes of the Lord, he will let me come back and see it and his House again:
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ σαδοκ ἀποστρέψον τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν πόλιν ἐὰν εὖρω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου καὶ ἐπιστρέψει με καὶ δεῖξει μοι αὐτὴν καὶ τὴν εὐπρέπειαν αὐτῆς
- 26 **Mutta jos hän sanoo näin: 'Minä en ole mielistynyt sinuun', niin katso, hän tehköön minulle, minkä hyväksi näkee.'**
But if he says, I have no delight in you: then, here I am; let him do to me what seems good to him.
 και ἐὰν εἴπῃ οὕτως οὐκ ἠθέληκα ἐν σοὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ποιεῖτω μοι κατὰ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ

- 27 Ja kuningas sanoi pappi Saadokille: "Sinähän olet näkijä; palaa rauhassa kaupunkiin, sinä ja sinun poikasi Ahimaas ja Ebjatarin poika Joonatan, molemmat poikanne, teidän kanssanne.
The king said further to Zadok the priest, See, you and Abiathar are to go back to the town in peace, with your two sons, Ahimaaz, your son, and Jonathan, the son of Abiathar.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ σαδοκ τῷ ἱερεῖ ἴδετε σὺ ἐπιστρέφεις εἰς τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ καὶ αὐτὸς σου καὶ ἰωναθαν ὁ υἱὸς ἀβιαθαὶ οἱ δύο υἱοὶ ὑμῶν μεθ' ὑμῶν
- 28 Katsokaa, minä viivyn kahlauspaikoissa erämaassa, kunnes teiltä tulee sana minun tiedokseni."
See, I will be waiting at the way across the river, in the waste land, till I get news from you.
ἴδετε ἐγὼ εἰμι στρατεύομαι ἐν ἀραβῶθ τῆς ἐρήμου ἕως τοῦ ἐλθεῖν ῥῆμα παρ' ὑμῶν τοῦ ἀπαγγεῖλαι μοι
- 29 Niin Saadok ja Ebjatar veivät Jumalan arkin takaisin Jerusalemiin ja jäivät sinne.
So Zadok and Abiathar took the ark of God back to Jerusalem, and did not go away from there.
καὶ ἀπέστρεψεν σαδοκ καὶ ἀβιαθαὶ τὴν κιβωτὸν εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ
- 30 Mutta Daavid kulki itkien Öljymäkeä ylös, pää peitettynä ja paljain jaloin. Ja kaikki väki, mikä oli hänen kanssansa, oli myös peittänyt päänsä, ja he kulkivat itkien lakkaamatta.
And David went up the slopes of the Mount of Olives weeping all the way, with his head covered and no shoes on his feet: and all the people who were with him, covering their heads, went up weeping.
καὶ δαυὶδ ἀνέβαιεν ἐν τῇ ἀναβάσει τῶν ἐλαιῶν ἀναβαίνων καὶ κλαίων καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπικεκαλυμμένος καὶ αὐτὸς ἐπορευέτο ἀνυπόδετος καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐπεκάλυψεν ἀνὴρ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἀνέβαινον ἀναβαίνοντες καὶ κλαίοντες
- 31 Ja kun Daavidille kerrottiin, että myös Ahitofel oli salaliittolaisten joukossa Absalom puolella, sanoi Daavid: "Herra, käännä Ahitofelin neuvo hulluudeksi".
And word came to David, saying, Ahithophel is among those who are joined to Absalom. And David said, O Lord, let the wisdom of Ahithophel be made foolish.
καὶ ἀνηγγέλη δαυὶδ λέγοντες καὶ αὐτοφελ ἐν τοῖς συστρεφομένοις μετὰ ἀβεσσαλωμ καὶ εἶπεν δαυὶδ διασκεδάσον δὴ τὴν βουλὴν αὐτοφελ κύριε ὁ θεὸς μου
- 32 Kun sitten Daavid oli tullut vuoren laelle, jossa Jumalaa rukoi, tuli arkilainen Huusai häntä vastaan, ihokas reväistynä ja multaa pään päällä.
Now when David had come to the top of the slope, where they gave worship to God, Hushai the Archite came to him in great grief with dust on his head:
καὶ ἦν δαυὶδ ἐρχόμενος ἕως τοῦ ρωῶς οὗ προσεκύνησεν ἐκεῖ τῷ θεῷ καὶ ἰδοὺ εἰς ἀπαντὴν αὐτῷ χουσι ὁ ἀρχι ἑταῖρος δαυὶδ διερρηχὼς τὸν χιτῶνα αὐτοῦ καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ
- 33 Daavid sanoi hänelle: "Jos sinä tulet minun kanssani, niin olet minulle vain kuormaksi.
David said to him, If you go on with me, you will be a trouble to me:
καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ ἐὰν μὲν διαβῆς μετ' ἐμοῦ καὶ ἔσῃ ἐπ' ἐμὲ εἰς βάσταγμα
- 34 Mutta jos palaat kaupunkiin ja sanot Absalomille: 'Minä tahdon olla sinun palvelijasi, kuningas. Minä olen ennen ollut sinun isäsi palvelija, mutta nyt tahdon olla sinun palvelijasi', niin voit olla minulle avuksi tekemällä Ahitofelin neuvon tyhjäksi.
But if you go back to the town and say to Absalom, I will be your servant, O king; as in the past I have been your father's servant, so now I will be yours: then you will be able to keep Ahithophel's designs against me from being put into effect.
καὶ ἐὰν εἰς τὴν πόλιν ἐπιστρέψῃς καὶ ἐρεῖς τῷ ἀβεσσαλωμ διεληλύθασι οἱ ἀδελφοὶ σου καὶ ὁ βασιλεὺς κατόπισθεν μου διελήλυθεν ὁ πατὴρ σου καὶ νῦν παῖς σου εἰμι βασιλεῦ ἕασόν με ζῆσαι παῖς τοῦ πατρὸς σου ἤμην τότε καὶ ἀρτίως καὶ νῦν ἐγὼ δοῦλος σός καὶ διασκεδάσεις μοι τὴν βουλὴν αὐτοφελ
- 35 Siellähän ovat sinun kanssasi myöskin pappit, Saadok ja Ebjatar; kaikki, mitä kuulet kuninkaan linnasta, ilmoita papeille, Saadokille ja Ebjatarille.
And have you not there Zadok and Abiathar the priests? so whatever comes to your ears from the king's house, give word of it to Zadok and Abiathar the priests.
καὶ ἰδοὺ μετὰ σοῦ ἐκεῖ σαδοκ καὶ ἀβιαθαὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ἔσται πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν ἀκούσῃς ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἀναγγελεῖς τῷ σαδοκ καὶ τῷ ἀβιαθαὶ τοῖς ἱερεῦσιν
- 36 Katso, heillä on siellä mukanaan myös molemmat poikansa, Saadokilla Ahimaas ja Ebjatarilla Joonatan; näiden kautta voitte lähettää minulle tiedon kaikesta, mitä kuulette."
See, they have with them their two sons, Ahimaaz, Zadok's son, and Jonathan, the son of Abiathar; by them you may send word to me of everything which comes to your ears.
ἰδοὺ ἐκεῖ μετ' αὐτῶν δύο υἱοὶ αὐτῶν ἀχιμαας υἱὸς τῷ σαδοκ καὶ ἰωναθαν υἱὸς τῷ ἀβιαθαὶ καὶ ἀποστελεῖτε ἐν χειρὶ αὐτῶν πρὸς με πᾶν ῥῆμα ὃ ἐὰν ἀκούσῃτε
- 37 Niin Huusai, Daavidin ystävä, meni kaupunkiin, juuri kun Absalom tuli Jerusalemiin.
So Hushai, David's friend, went into the town, and Absalom came to Jerusalem.
καὶ εἰσῆλθεν χουσι ὁ ἑταῖρος δαυὶδ εἰς τὴν πόλιν καὶ ἀβεσσαλωμ εἰσπορευέτο εἰς ἱερουσαλημ
- 1 Kun Daavid oli kulkenut vähän matkaa vuoren laelta, tuli häntä vastaan Siiba, Mefibosetin palvelija, mukanaan satuloitu aasipari, jonka selässä oli kaksisataa leipää, sata rusinakakkua, sata hedelmää ja leili viiniä.
And when David had gone a little way past the top of the slope, Ziba, the servant of Mephibosheth, came to him, with two asses on which were two hundred cakes of bread and a hundred stems of dry grapes and a hundred summer fruits and a skin of wine.
καὶ δαυὶδ παρήλθεν βραχὺ τι ἀπὸ τῆς ρωῶς καὶ ἰδοὺ σίβα τὸ παιδάριον μεμφιβοσθε εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ καὶ ζεδγος ὄνων ἐπισεσαγμένων καὶ ἐπ' αὐτοῖς διακόσιοι ἄρτοι καὶ ἑκατὸν σταφίδες καὶ ἑκατὸν φοίνικες καὶ βέλ οἴνου

- 2 Niin kuningas sanoi Siiballe: "Mitä sinä näillä teet?" Siiba vastasi: "Aasit ovat kuninkaan perheelle ratsastettaviksi, leipä ja hedelmät palvelijoille syötäväksi ja viini uupuneiden juotavaksi erämaassa".
And David said to Ziba, What is your reason for this? And Ziba said, The asses are for the use of the king's people, and the bread and the fruit are food for the young men; and the wine is for drink for those who are overcome by weariness in the waste land.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σίβα τί ταῦτά σοι καὶ εἶπεν σίβα τὰ ὑποζύγια τῆ οἰκίᾳ τοῦ βασιλέως τοῦ ἐπικαθῆσθαι καὶ οἱ ἄρτοι καὶ οἱ φοίνικες εἰς βρώσιν τοῖς παιδαρίοις καὶ ὁ οἶνος πιεῖν τοῖς ἐκλελυμένοις ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 3 Kuningas sanoi: "Mutta missä sinun herrasi poika on?" Siiba vastasi kuninkaalle: "Hän jäi Jerusalemiin; sillä hän ajatteli: 'Nyt Israelin heimo antaa minulle takaisin isäni kuninkuuden'".
And the king said, And where is your master's son? And Ziba said, He is still at Jerusalem: for he said, Today Israel will give back to me the kingdom of my father.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς καὶ τοῦ ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου σου καὶ εἶπεν σίβα πρὸς τὸν βασιλέα ἰδοὺ κάθηται ἐν ἱερουσαλὴμ ὅτι εἶπεν σήμερον ἐπιστρέψουσίν μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς μου
- 4 Niin kuningas sanoi Siiballe: "Katso, kaikki, mitä Mefibosetilla on, tulee sinun omaksesi". Siiba vastasi: "Minä kumarran; suo minun saada armo sinun silmiesi edessä, herrani, kuningas".
Then the king said to Ziba, Truly everything which was Mephibosheth's is yours. And Ziba said, I give honour to my lord, may I have grace in your eyes, my lord, O king!
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ σίβα ἰδοὺ σοι πάντα ὅσα ἐστὶν τῷ μεφιβοσθε καὶ εἶπεν σίβα προσκυνήσας εὐροίμι χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου βασιλεῦ
- 5 Kun kuningas Daavid tuli Bahurimiin, niin katso, sieltä tuli mies, joka oli sukua Saulin perheelle, nimeltä Siimei, Geeran poika; hän tuli ja kiroilli tullessaan.
And when King David came to Bahurim, a man of Saul's family named Shimei, the son of Gera, came out from there, calling curses after him.
καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἕως βαουριμ καὶ ἰδοὺ ἐκείθεν ἀνὴρ ἐξεπορεύετο ἐκ συγγενείας οἴκου σαουλ καὶ ὄνομα αὐτῷ σεμεὶ υἱὸς γερα ἐξῆλθεν ἐκπορευόμενος καὶ καταρώμενος
- 6 Ja hän viskeli kivillä Daavidia ja kaikkia kuningas Daavidin palvelijoita, vaikka kaikki väki ja kaikki urhot olivat hänen oikealla ja vasemmalla puolellaan.
And he sent stones at David and at all the king's servants and at all the people and at all the men of war by his side, on the right hand and on the left.
καὶ λιθάζων ἐν λίθοις τὸν δαυὶδ καὶ πάντας τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἦν καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ ἐωνύμων τοῦ βασιλέως
- 7 Ja kiroillessaan häntä Siimei sanoi näin: "Pois, pois, sinä murhamies, sinä kelvoton!
And Shimei said, with curses, Be gone, be gone, you man of blood, you good-for-nothing:
καὶ οὕτως ἔλεγεν σεμεὶ ἐν τῷ καταρᾶσθαι αὐτόν ἐξελοε ἐξελοε ἀνὴρ αἱμάτων καὶ ἀνὴρ ὁ παράνομος
- 8 Herra kostaa sinulle kaiken Saulin perheen veren, hänen, jonka sijaan sinä olet tullut kuninkaaksi. Ja Herra antaa nyt kuninkuuden sinun poikasi Absalomin käteen. Ja katso, sinä olet itse joutunut onnettomuuteen, sillä murhamies sinä olet."
The Lord has sent punishment on you for all the blood of the family of Saul, whose kingdom you have taken; and the Lord has given the kingdom to Absalom, your son: now you yourself are taken in your evil, because you are a man of blood.
ἐπέστρεψεν ἐπὶ σέ κύριος πάντα τὰ αἵματα τοῦ οἴκου σαουλ ὅτι ἐβασίλευσας ἀντ' αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν κύριος τὴν βασιλείαν ἐν χειρὶ ἀβεσσαλωμ τοῦ υἱοῦ σου καὶ ἰδοὺ σὺ ἐν τῇ κακίᾳ σου ὅτι ἀνὴρ αἱμάτων σὺ
- 9 Niin Abisai, Serujan poika, sanoi kuninkaalle: "Miksi tuo koiranraato saa kiroilla herraa, kuningasta? Anna minun mennä ja lyödä häneltä pää poikki."
Then Abishai, the son of Zeruiah, said to the king, Is this dead dog to go on cursing my lord the king? let me go over and take off his head.
καὶ εἶπεν ἀβεσσα υἱὸς σαρουίας πρὸς τὸν βασιλέα ἴνα τί καταρᾶται ὁ κύων ὁ τεθνηκώς οὗτος τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα διαβήσομαι δὴ καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ
- 10 Mutta kuningas vastasi: "Mitä teillä on minun kanssani tekemistä, te Serujan pojat? Jos hän kiroilee ja jos Herra on käskenyt häntä: 'Kiroile Daavidia', niin kuka voi sanoa: 'Miksi teet niin?'"
And the king said, What have I to do with you, you sons of Zeruiah? Let him go on cursing, for the Lord has said, Put a curse on David, and who then may say, Why have you done so?
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν υἱοὶ σαρουίας ἄφετε αὐτόν καὶ οὕτως καταρᾶσθαι ὅτι κύριος εἶπεν αὐτῷ καταρᾶσθαι τὸν δαυὶδ καὶ τίς ἐρεῖ ὡς τί ἐποίησας οὕτως
- 11 Ja Daavid sanoi vielä Abisaille ja kaikille palvelijoillensa: "Katso, oma poikani, joka on lähtenyt minun ruumiistani, väijyy henkeäni; miksi ei sitten tämä benjaminilainen? Antakaa hänen olla, kiroilkoon vain; sillä Herra on häntä käskenyt.
And David said to Abishai and to all his servants, You see how my son, the offspring of my body, has made designs against my life: how much more then may this Benjamite do so? Let him be, and let him go on cursing; for the Lord has given him orders.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἀβεσσα καὶ πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἰδοὺ ὁ υἱός μου ὁ ἐξεληθὼν ἐκ τῆς κοιλίας μου ζητεῖ τὴν ψυχὴν μου καὶ προσέτι νῦν ὁ υἱὸς τοῦ ἱεμινι ἄφετε αὐτόν καταρᾶσθαι ὅτι εἶπεν αὐτῷ κύριος
- 12 Ehkä Herra vielä näkee minun kurjuuteni, ja ehkä Herra maksaa minulle hyvällä sen kirouksen, joka tänä päivänä kohtaa minua."
It may be that the Lord will take note of my wrongs, and give me back good in answer to his cursing of me today.
εἴ πως ἴδῃ κύριος ἐν τῇ ταπεινώσει μου καὶ ἐπιστρέψει μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρως αὐτοῦ τῆς ἡμέρας ταύτης

- 13 Ja Daavid kulki miehinensä tietä myöten, ja Siimei kulki pitkin vuoren kuvetta rinnan hänen kanssansa, kiroili kulkiessaan ja viskeli kiviä ja heitteli soraa.
So David and his men went on their way; and Shimei went by the hillside parallel with them, cursing and sending stones and dust at him.
καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ σεμεὶ ἐπορεύετο ἐκ πλευρᾶς τοῦ ὄρους ἐχόμενα αὐτοῦ πορευόμενος καὶ καταρώμενος καὶ λιθάζων ἐν λίθοις ἐκ πλαγίων αὐτοῦ καὶ τῷ χοῦνί πασσών
- 14 Kun kuningas ja kaikki väki, joka oli hänen kanssansa, oli tullut Ajefimiin, hengähti hän siellä.
And the king and his people came tired to Jordan, and took their rest there.
καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκλελυμένοι καὶ ἀνέψυξαν ἐκεῖ
- 15 Mutta Absalom ja kaikki kansa, Israelin miehet, olivat tulleet Jerusalemiin; ja Ahitofel oli hänen kanssansa.
And Absalom and the men of Israel came to Jerusalem, and Ahithophel was with him.
καὶ ἀβεσσαλωμ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ εἰσῆλθον εἰς ἱερουσαλημ καὶ αχίτοφελ μετ' αὐτοῦ
- 16 Kun arkilainen Huusai, Daavidin ystävä, tuli Absalomien luo, sanoi Huusai Absalomille: "Eläköön kuningas! Eläköön kuningas!"
Then Hushai the Archite, David's friend, came to Absalom and said, Long life to the king, long life to the king!
καὶ ἐγενήθη ἡνίκα ἦλθεν χουσι ὁ ἀρχι ἐταῖρος δαυὶδ πρὸς ἀβεσσαλωμ καὶ εἶπεν χουσι πρὸς ἀβεσσαλωμ ζήτω ὁ βασιλεὺς
- 17 Absalom sanoi Huusaille: "Tällainenko on rakkautesi ystäväsi kohtaan? Miksi et mennyt ystäväsi kanssa?"
And Absalom said, Is this your love for your friend? why did you not go with your friend?
καὶ εἶπεν ἀβεσσαλωμ πρὸς χουσι τοῦτο τὸ ἐλέος σου μετὰ τοῦ ἐταίρου σου ἴνα τί οὐκ ἀπῆλθες μετὰ τοῦ ἐταίρου σου
- 18 Huusai vastasi Absalomille: "Ei, vaan kenen Herra ja tämä kansa ja kaikki Israelin miehet ovat valinneet, sen puolella minä olen, ja sen luokse minä jään.
And Hushai said to Absalom, Not so; I am for that man whom the Lord and this people and all the men of Israel have taken as king, and I will take my place with him.
καὶ εἶπεν χουσι πρὸς ἀβεσσαλωμ οὐχὶ ἀλλὰ κατόπισθεν οὐ ἐξελέξατο κύριος καὶ ὁ λαὸς οὗτος καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ αὐτῷ ἔσομαι καὶ μετ' αὐτοῦ καθήσομαι
- 19 Ja toisekseen: ketä minä palvelisin? Enkö hänen poikaansa? Niinkuin olen palvellut sinun isääsi, niin tahdon palvella sinuakin."
And more than this! where is my place as a servant? is it not before his son? as I have been your father's servant, so will I be yours.
καὶ τὸ δεῦτερον τίνι ἐγὼ δουλεύσω οὐχὶ ἐνώπιον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθάπερ ἐδοῦλεύσα ἐνώπιον τοῦ πατρὸς σου οὕτως ἔσομαι ἐνώπιόν σου
- 20 Sitten Absalom sanoi Ahitofelille: "Antakaa nyt neuvo, mitä meidän on tehtävä".
Then Absalom said to Ahithophel, Give your opinion now, what are we to do?
καὶ εἶπεν ἀβεσσαλωμ πρὸς αχίτοφελ φέρετε ἑαυτοῖς βουλὴν τί ποιήσωμεν
- 21 Ahitofel vastasi Absalomille: "Mene isäsi sivuvaimojen tykö, jotka hän on jättänyt linnaa vartioimaan. Silloin koko Israel saa kuulla, että sinä olet saattanut itsesi isäsi vihoihin, ja kaikki, jotka ovat sinun kanssasi, saavat rohkeutta."
And Ahithophel said to Absalom, Go in to your father's women who are here looking after his house; then all Israel will have the news that you are hated by your father, and the hands of your supporters will be strong.
καὶ εἶπεν αχίτοφελ πρὸς ἀβεσσαλωμ εἰσελθε πρὸς τὰς παλλακὰς τοῦ πατρὸς σου ἃς κατέλιπεν φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκούσεται πᾶς ἰσραηλ ὅτι κατήσχυνας τὸν πατέρα σου καὶ ἐνισχύσου σὺν αἰ χεῖρες πάντων τῶν μετὰ σοῦ
- 22 Niin Absalomille pystytettiin telta katolle; ja Absalom meni isänsä sivuvaimojen tykö koko Israelin nähden.
So they put up the tent for Absalom on the top of the house, and Absalom went in to his father's women before the eyes of all Israel.
καὶ ἐπηξαν τὴν σκηνὴν τῷ ἀβεσσαλωμ ἐπὶ τὸ δῶμα καὶ εἰσῆλθεν ἀβεσσαλωμ πρὸς τὰς παλλακὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ κατ' ὀφθαλμοὺς παντὸς ἰσραηλ
- 23 Ahitofelin antama neuvo oli siihen aikaan niinkuin Jumalalta saatu vastaus: sen arvoinen oli jokainen Ahitofelin neuvo sekä Daavidille että Absalomille.
In those days the opinions of Ahithophel were valued as highly as if through him a man might get direction from God; so were they valued by David as much as by Absalom.
καὶ ἡ βουλὴ αχίτοφελ ἦν ἐβουλεύσατο ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρώταις ὃν τρόπον ἐπερωτήσῃ ἐν λόγῳ τοῦ θεοῦ οὕτως πᾶσα ἡ βουλὴ τοῦ αχίτοφελ καί γε τῷ δαυὶδ καί γε τῷ ἀβεσσαλωμ
- 1 Ja Ahitofel sanoi Absalomille: "Salli minun valita kaksitoista tuhatta miestä ja nousta tänä yönä ajamaan takaa Daavidia,
Then Ahithophel said to Absalom, Let me take out twelve thousand men and this very night I will go after David:
καὶ εἶπεν αχίτοφελ πρὸς ἀβεσσαλωμ ἐπιλέξω δὴ ἑμμαντῷ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ἀναστήσομαι καὶ καταδιώξω ὀπίσω δαυὶδ τὴν νύκτα

- 2 niin minä karkaan hänen kimppuunsa, kun hän on väsynyt ja hänen kätensä ovat herpoutuneet, ja saatan hänet kauhun valtaan, niin että kaikki väki, mitä hänen kanssansa on, pakenee. Sitten minä surmaan kuninkaan yksinänsä.
And I will come up with him when he is tired and feeble, and make him full of fear: and all the people with him will go in flight; and I will make an attack on the king only:
καὶ ἐπελεύσομαι ἐπ' αὐτὸν καὶ αὐτὸς κοπιῶν καὶ ἐκλελυμένος χερσίν καὶ ἐκστήσω αὐτὸν καὶ φεύζεται πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ πατάξω τὸν βασιλέα μονώτατον
- 3 Ja minä palautan kaiken kansan sinun luoksesi. Kaikkien palaaminen riippuu siitä miehestä, jota sinä etsit; kaikki kansa saa rauhan."
And I will make all the people come back to you as a bride comes back to her husband: it is the life of only one man you are going after; so all the people will be at peace.
καὶ ἐπιστρέψω πάντα τὸν λαὸν πρὸς σέ ὃν τρόπον ἐπιστρέφει ἡ νύμφη πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς πλην ψυχὴν ἐνὸς ἀνδρὸς σὺ ζητεῖς καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἔσται εἰρήνη
- 4 Tämä miellytti Absalomia ja kaikkia Israelin vanhimpia.
And the saying was pleasing to Absalom and to the responsible men of Israel.
καὶ εὐθὺς ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς ἀβεσσαλωμ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων τῶν πρεσβυτέρων ἰσραηλ
- 5 Kuitenkin sanoi Absalom: "Kutsukaa myös arkilainen Huusai, kuullaksemme, mitä hänellä on sanottavana".
Then Absalom said, Now send for Hushai the Archite, and let us give ear to what he has to say.
καὶ εἶπεν ἀβεσσαλωμ καλέσατε δὴ καὶ γε τὸν χουσι τὸν ἀραχι καὶ ἀκούσωμεν τί ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καὶ γε αὐτοῦ
- 6 Ja kun Huusai tuli Absalomin tykö, sanoi Absalom hänelle: "Niin ja niin puhui Ahitofel. Onko meidän tehtävä hänen sanansa mukaan? Jollei, niin puhu sinä."
And when Hushai came, Absalom said to him, This is what Ahithophel has said: are we to do as he says? if not, what is your suggestion?
καὶ εἰσῆλθεν χουσι πρὸς ἀβεσσαλωμ καὶ εἶπεν ἀβεσσαλωμ πρὸς αὐτὸν λέγων κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐλάλησεν ἀχιτοφελ εἰ ποιήσωμεν κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ εἰ δὲ μὴ σὺ λάλησον
- 7 Huusai vastasi Absalomille: "Ei ole hyvä se neuvo, jonka Ahitofel täällä kertaa on antanut".
And Hushai said to Absalom, Ahithophel's idea is not a good one at this time.
καὶ εἶπεν χουσι πρὸς ἀβεσσαλωμ οὐκ ἀγαθὴ αὕτη ἡ βουλή ἢ ἐβουλεύσατο ἀχιτοφελ τὸ ἄπαξ τοῦτο
- 8 Ja Huusai sanoi vielä: "Sinä tiedät, että isäsi ja hänen miehensä ovat urhoja ja julmistuneita niinkuin karhu kedolla, jolta poikaset on riistetty; myöskin on isäsi sotilas, joka väkineen ei lepää yöllä.
Hushai said further, You have knowledge of your father and his men, that they are men of war, and that their feelings are bitter, like those of a bear in the field whose young ones have been taken from her: and your father is a man of war, and will not take his night's rest with the people;
καὶ εἶπεν χουσι σὺ οἶδας τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ὅτι δυνατοὶ εἰσιν σφόδρα καὶ κατάκυκροι τῇ ψυχῇ αὐτῶν ὡς ἄρκος ἠτεκνωμένη ἐν ἀγρῷ καὶ ὡς ὅς τραχεῖα ἐν τῷ πεδίῳ καὶ ὁ πατήρ σου ἀνὴρ πολεμιστῆς καὶ οὐ μὴ καταλύσῃ τὸν λαόν
- 9 Katso, hän on nyt piiloutunut johonkin onkaloon tai muuhun paikkaan. Jos jo alussa meikäläisiä kaatuisi ja se saataisiin kuulla, niin sanottaisiin: 'Väelle, joka seurasi Absalomia, on tullut tappio'.
But he will certainly have taken cover now in some hole or secret place; and if some of our people, at the first attack, are overcome, then any hearing of it will say, There is destruction among the people who are on Absalom's side.
ἰδοὺ γὰρ αὐτὸς νῦν κέκρυπται ἐν ἐνὶ τῶν βουνῶν ἢ ἐν ἐνὶ τῶν τόπων καὶ ἔσται ἐν τῷ ἐπιπεσεῖν αὐτοῖς ἐν ἀρχῇ καὶ ἀκοῦσῃ ὁ ἀκούων καὶ εἴπῃ ἐγενήθη θραυσις ἐν τῷ λαῷ τῷ ὀπίσω ἀβεσσαλωμ
- 10 Silloin urhoollisinkin, jolla on sydän kuin leijonalla, menettäisi rohkeutensa; sillä koko Israel tietää, että sinun isäsi on sankari ja että ne, jotka ovat hänen kanssansa, ovat urhoollisia miehiä.
Then even the strongest, whose heart is like the heart of a lion, will become like water; for all Israel is conscious that your father is a man of war, and those who are with him are strong and without fear.
καὶ γε αὐτὸς υἱὸς δυνάμεως οὗ ἢ καρδία καθὼς ἡ καρδία τοῦ λέοντος τηκομένη τακῆσεται ὅτι οἶδεν πᾶς ἰσραηλ ὅτι δυνατὸς ὁ πατήρ σου καὶ υἱοὶ δυνάμεως οἱ μετ' αὐτοῦ
- 11 Sentähden on minun neuvoni tämä: Koottakoon sinun luoksesi koko Israel Daanista aina Beersebaan asti, että niitä tulee niin paljon kuin hiekkaa meren rannalla; ja lähde sinä itsekin taisteluun.
But my suggestion is that all Israel, from Dan as far as Beer-sheba, comes together to you, a great army like the sands of the sea in number; and that you yourself go out among them.
ὅτι οὕτως συμβουλευθὼν ἐγὼ συνεβούλευσα καὶ συναγόμενος συναχθήσεται ἐπὶ σέ πᾶς ἰσραηλ ἀπὸ δαν καὶ ἔως βηρσαβεε ὡς ἡ ἄμμος ἢ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πλήθος καὶ τὸ πρόσωπόν σου πορευόμενον ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 12 Kun me sitten karkaamme hänen kimppuunsa, missä ikinä hänet tavataan, niin me painumme hänen päällensä, niinkuin kaste laskeutuu maahan. Eikä hänestä ja kaikista niistä miehistä, jotka ovat hänen kanssaan, jää jäljelle ainoatakaan.
Then we will come on him in some place, wherever he may be, falling on him as the dew comes on the earth: and of him and all the men who are with him not one will get away with his life.
καὶ ἤξομεν πρὸς αὐτὸν εἰς ἓνα τῶν τόπων οὗ ἐὰν εὗρωμεν αὐτὸν ἐκεῖ καὶ παρεμβάλομεν ἐπ' αὐτόν ὡς πίπτει ἡ δρόσος ἐπὶ τὴν γῆν καὶ οὐχ ὑπολειψόμεθα ἐν αὐτῷ καὶ τοῖς ἀνδράσιν τοῖς μετ' αὐτοῦ ὃ καὶ γε ἓνα

- 13 Ja jos hän vetäytyisi johonkin kaupunkiin, niin koko Israel asettaisi köydet sen kaupungin ympärille, ja me kiskoisimme sen alas laaksoon, kunnes siitä ei löytyisi kiveäkään."
 And if he has gone into some town, then let all Israel take strong cords to that town, and we will have it pulled into the valley, till not one small stone is to be seen there.
 και εὖν εἰς πόλιν συναχθῆ καὶ λήμψεται πᾶς ἰσραηλ πρὸς τὴν πόλιν ἐκεῖνην σχοινία καὶ συροῦμεν αὐτὴν ἕως εἰς τὸν χειμάρρουν ὅπως μὴ καταλειφθῆ ἐκεῖ μηδὲ λίθος
- 14 Silloin sanoivat Absalom ja kaikki Israelin miehet: "Arkilaisen Huusain neuvo on parempi kuin Ahitofelin neuvo". Sillä Herra oli säätänyt sen näin, tehdäkseen tyhjäksi Ahitofelin hyvän neuvon, että Herra saattaisi Absalomon onnettomuuteen.
 Then Absalom and all the men of Israel said, Hushai's suggestion is better than that of Ahithophel. For it was the purpose of the Lord to make the wise designs of Ahithophel without effect, so that the Lord might send evil on Absalom.
 και εἶπεν ἀβεσσαλωμ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ ἀγαθὴ ἢ βουλὴ χουσι τοῦ ἀραχι ὑπὲρ τὴν βουλὴν ἀχιτοφελ καὶ κύριος ἐνετείλατο διασκεδάσαι τὴν βουλὴν ἀχιτοφελ τὴν ἀγαθὴν ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ κύριος ἐπὶ ἀβεσσαλωμ τὰ κακὰ πάντα
- 15 Ja Huusai sanoi papeille, Saadokille ja Ebjatarille: "Sen ja sen neuvon on Ahitofel antanut Absalomille ja Israelin vanhimmille, ja sen ja sen neuvon olen minä antanut.
 Then Hushai said to Zadok and Abiathar, the priests, This is the suggestion made by Ahithophel to Absalom and the responsible men of Israel, and this is what I said to them.
 και εἶπεν χουσι ὁ τοῦ ἀραχι πρὸς σαδοκ καὶ ἀβιαθαρ τοὺς ἱερεῖς οὕτως καὶ οὕτως συνεβούλευσεν ἀχιτοφελ τῷ ἀβεσσαλωμ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἰσραηλ καὶ οὕτως καὶ οὕτως συνεβούλευσα ἐγὼ
- 16 Niin lähettäkää nyt pian ja ilmoittakaa Daavidille tämä sana: 'Älä jää yöksi kahlauspaikkoihin erämaahan, vaan mene joen yli, ettei kuningas ja kaikki väki, joka on hänen kanssaan, joutuisi perikatoon'.
 So now send the news quickly to David, and say, Do not take your night's rest by the way across the river to the waste land, but be certain to go over; or the king and all the people with him will come to destruction.
 και νῦν ἀποστείλατε ταχὺ καὶ ἀναγγεῖλατε τῷ δαυιδ λέγοντες μὴ αὐλισθῆς τὴν νύκτα ἐν ἀραβῶθ τῆς ἐρήμου καὶ γε διαβαίνων σπεῦσον μήποτε καταπίῃ τὸν βασιλέα καὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ
- 17 Ja Joonatan ja Ahimaas olivat asettuneet Roogelin lähteelle, ja eräs palvelijatar kuljetti heille sinne sanaa; sitten he aina menivät ja veivät sanan kuningas Daavidille. Sillä he eivät uskaltaneet näyttäytyä menemällä kaupunkiin.
 Now Jonathan and Ahimaaz were waiting by En-rogel; and a servant-girl went from time to time and gave them news and they went with the news to King David, for it was not wise for them to let themselves be seen coming into the town.
 και ἰωναθαν καὶ ἀχιμαας εἰστήκεισαν ἐν τῇ πηγῇ ρωγηλ καὶ ἐπορεύθη ἡ παιδίσκη καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ πορεύονται καὶ ἀναγγέλλουσιν τῷ βασιλεῖ δαυιδ ὅτι οὐκ ἐδύναντο ὀφθῆναι τοῦ ἐἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν
- 18 Mutta eräs poikanen näki heidät ja ilmoitti Absalomille. Silloin he molemmat menivät kiiruusti pois ja tulivat erään miehen taloon Bahurimiin. Hänellä oli kaivo pihallaan, ja he laskeutuivat siihen.
 But a boy saw them, and gave word of it to Absalom: so the two of them went away quickly, and came to the house of a man in Bahurim who had a water-hole in his garden, and they went down into it.
 και εἶδεν αὐτοὺς παιδάριον καὶ ἀπήγγειλεν τῷ ἀβεσσαλωμ καὶ ἐπορεύθησαν οἱ δύο ταχέως καὶ εἰσῆλθαν εἰς οἰκίαν ἀνδρὸς ἐν βαουριμ καὶ αὐτῷ λάκκος ἐν τῇ αὐλῇ καὶ κατέβησαν ἐκεῖ
- 19 Ja hänen vaimonsa otti peitteen ja levitti sen kaivon suulle ja sirotti jyviä sen päälle, niin ettei voitu huomata mitään.
 And a woman put a cover over the hole, and put crushed grain on top of it, and no one had any knowledge of it.
 και ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ διεπέτασεν τὸ ἐπικάλυμμα ἐπὶ πρόσωπον τοῦ λάκκου καὶ ἔψυξεν ἐπ' αὐτῷ ἀραφῶθ καὶ οὐκ ἐγνώσθη ῥῆμα
- 20 Kun Absalomien palvelijat tulivat vaimon luo taloon, kysyivät he: "Missä ovat Ahimaas ja Joonatan?" Vaimo vastasi heille: "Tuosta he menivät vesilätäköön yli". He etsivät, ja kun eivät heitä löytäneet, palasivat he takaisin Jerusalemiin.
 And Absalom's servants came to the woman at the house and said, Where are Ahimaaz and Jonathan? And the woman said to them, They have gone from here to the stream. And after searching for them, and seeing nothing of them, they went back to Jerusalem.
 και ἦλθαν οἱ παῖδες ἀβεσσαλωμ πρὸς τὴν γυναῖκα εἰς τὴν οἰκίαν καὶ εἶπαν ποῦ ἀχιμαας καὶ ἰωναθαν καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ γυνὴ παρῆλθαν μικρὸν τοῦ ὕδατος καὶ ἐζήτησαν καὶ οὐχ εὔραν καὶ ἀνέστρεψαν εἰς ἱερουσαλημ
- 21 Ja niin pian kuin he olivat menneet, nousivat toiset kaivosta, menivät ja veivät sanan kuningas Daavidille; he sanoivat Daavidille: "Nouskaa ja menkää joutuin veden yli, sillä sen ja sen neuvon on Ahitofel antanut teidän turmioksenne".
 Then after the servants had gone away, they came up out of the water-hole and went to give King David the news; and they said, Get up and go quickly over the water, for such and such are Ahithophel's designs against you.
 ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοὺς καὶ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ λάκκου καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυιδ καὶ εἶπαν πρὸς δαυιδ ἀνάστητε καὶ διάβητε ταχέως τὸ ὕδωρ ὅτι οὕτως ἐβουλεύσατο περὶ ὑμῶν ἀχιτοφελ

- 22 Silloin Daavid ja kaikki väki, mikä oli hänen kanssaan, nousi, ja he menivät Jordanin yli. Ja kun aamu valkeni, ei ollut ainoatakaan, joka ei olisi tullut Jordanin yli.
So David and all the people who were with him went up over Jordan: when dawn came, every one of them had gone over Jordan.
καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ διέβησαν τὸν ἰορδάνην ἕως τοῦ φωτὸς τοῦ πρωῒ ἕως ἑνὸς οὐκ ἔλαθεν ὅς οὐ διήλθεν τὸν ἰορδάνην
- 23 Mutta kun Ahithofel näki, ettei hänen neuvoansa noudatettu, satuloi hän aasinsa, nousi ja lähti kotiinsa omaan kaupunkiinsa, ja kun hän oli toimittanut talonsa, hirttäytyi hän; niin hän kuoli, ja hänet haudattiin isänsä hautaan.
Now when Ahithophel saw that his suggestion was not acted on, he got his ass ready, and went back to his house, to the town where he came from, and having put his house in order, he put himself to death by hanging; so he came to his end and was put in the resting-place of his father.
καὶ ἀχιτοφελ εἶδεν ὅτι οὐκ ἐγενήθη ἡ βουλή αὐτοῦ καὶ ἐπέσαζεν τὴν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἀνέστη καὶ ἀπήλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ καὶ ἐνετείλατο τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ ἀπήγξατο καὶ ἀπέθανεν καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 24 Daavid oli tullut Mahanaimiin, kun Absalom ja kaikki Israelin miehet hänen kanssaan menivät Jordanin yli.
And David came to Mahanaim. And Absalom, with all the men of Israel, went over Jordan.
καὶ δαυὶδ διήλθεν εἰς μαναΐμ καὶ ἀβεσσαλωμ διέβη τὸν ἰορδάνην αὐτὸς καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ
- 25 Mutta Absalom oli asettanut Amasan Jooabin sijaan sotajoukon ylipäälliköksi. Ja Amasa oli Jitra nimisen jisreeliläisen miehen poika; tämä mies oli yhtynyt Abigailiin, Naahaan tyttären, Jooabin äidin Serujan sisareen.
And Absalom put Amasa at the head of the army in place of Joab. Now Amasa was the son of a man named Ithra the Ishmaelite, who had been the lover of Abigail, the daughter of Jesse, sister of Zeruiah, Joab's mother.
καὶ τὸν ἀμεσσαὶ κατέστησεν ἀβεσσαλωμ ἀντὶ ἰωαβ ἐπὶ τῆς δυνάμεως καὶ ἀμεσσαὶ υἱὸς ἀνδρὸς καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰθορ ὁ ἰσραηλίτης οὗτος εἰσῆλθεν πρὸς ἀβιγαιαν θυγατέρα νασ ἀδελφὴν σαρουϊας μητρὸς ἰωαβ
- 26 Ja Israel ja Absalom leiriytyivät Gileadin maahan.
And Israel and Absalom put up their tents in the land of Gilead.
καὶ παρενέβαλεν πᾶς ἰσραὴλ καὶ ἀβεσσαλωμ εἰς τὴν γῆν γαλααδ
- 27 Kun Daavid tuli Mahanaimiin, niin Soobi, Naahaan poika, ammonilaisten Rabbasta, ja Maakir, Ammielin poika, Loodebarista, ja gileadilainen Barsillai, Roogelimista,
Now when David had come to Mahanaim, Shobi, the son of Nahash of Rabbah, the Ammonite, and Machir, the son of Ammiel of Lo-debar, and Barzillai the Gileadite of Rogelim,
καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἦλθεν δαυὶδ εἰς μαναΐμ οὐεσβὶ υἱὸς νασ ἐκ ραββαθ υἱὸν ἀμμων καὶ μαχὶρ υἱὸς ἀμμιλ ἐκ λωδαβαρ καὶ βερζελλι ὁ γαλααδίτης ἐκ ρωγελλμ
- 28 toivat sinne vuoteita, vateja ja saviastioita, nisuja, ohria, jauhoja ja paahdettuja jyviä, papuja, herneitä
Came with beds and basins and pots, and grain and meal, and all sorts of dry foods,
ἦνεγκαν δέκα κοίτας καὶ ἀμφιπότους καὶ λέβητας δέκα καὶ σκευὴ κέραμου καὶ πυροὺς καὶ κριθᾶς καὶ ἄλευρον καὶ ἄλφιτον καὶ κύαμον καὶ φακὸν
- 29 sekä hunajaa, voita, lampaita ja juustoja ruuaksi Daavidille ja välle, mikä oli hänen kanssansa; sillä he ajattelivat: "Väki on nälissään, uuvuksissa ja janoissaan erämaassa".
And honey and butter and sheep and milk-cheeses, for David and his people: for they said, This people is in the waste land, needing food and drink and rest.
καὶ μέλι καὶ βοῦτυρον καὶ πρόβατα καὶ σαφροθ βοῶν καὶ προσῆνεγκαν τῷ δαυὶδ καὶ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ φαγεῖν ὅτι εἶπαν ὁ λαὸς πεινῶν καὶ ἐκλελυμένος καὶ διψῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 1 Ja Daavid piti mukanaan olevan väen katselmuksen, ja asetti sille tuhannen- ja sadanpäämiehet.
And David had the people who were with him numbered, and he put over them captains of thousands and captains of hundreds.
καὶ ἐπεσκέψατο δαυὶδ τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτῶν χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους
- 2 Sitten Daavid lähetti väen liikkeelle: yhden kolmanneksen Jooabin johdolla, toisen kolmanneksen Abisain, Serujan pojan, Jooabin veljen, johdolla ja kolmannen kolmanneksen gatilaisen Ittain johdolla. Ja kuningas sanoi kansalle: "Minä lähden myös itse teidän kanssanne".
And David sent the people out, a third of them under the orders of Joab, and a third under the orders of Abishai, son of Zeruiah, Joab's brother, and a third under Ittai the Gittite. And the king said to the people, And I myself will certainly go out with you.
καὶ ἀπέστειλεν δαυὶδ τὸν λαὸν τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἰωαβ καὶ τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἀβεσσα υἱοῦ σαρουϊας ἀδελφοῦ ἰωαβ καὶ τὸ τρίτον ἐν χειρὶ εἰθὶ τοῦ γεθθαίου καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν λαὸν ἐξελεύσασθε καὶ γὰρ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν
- 3 Mutta kansa vastasi: "Älä lähde; sillä jos me pakenemme, ei meistä välitetä, ja jos puolet meistä saa surmansa, ei meistä silloinkaan välitetä, mutta sinä olet niinkuin kymmenen tuhatta meistä.
Sentähden on nyt parempi, että sinä olet valmiina tulemaan meille avuksi kaupungista."
But the people said, It is better for you not to go out: for if we are put to flight, they will not give a thought to us, and if death overtakes half of us, it will be nothing to them: but you are of more value than ten thousand of us: so it is better for you to be ready to come to our help from this town.
καὶ εἶπαν οὐκ ἐξελεύσῃ ὅτι ἐὰν φυγῇ φύγωμεν οὐ θήσουσιν ἐφ' ἡμᾶς καρδίαν καὶ ἐὰν ἀποθάνωμεν τὸ ἡμισυ ἡμῶν οὐ θήσουσιν ἐφ' ἡμᾶς καρδίαν ὅτι σὺ ὡς ἡμεῖς δέκα χιλιάδες καὶ νῦν ἀγαθὸν ὅτι ἐσθ ἡμῖν ἐν τῇ πόλει βοήθεια τοῦ βοηθεῖν

- 4 Niin kuningas sanoi heille: "Minä teen, minkä te hyväksi näette". Ja kuningas asettui portin pieleen, ja kaikki väki lähti liikkeelle sadan ja tuhannen joukkoina.
And the king said to them, I will do whatever seems best to you. So the king took his place by the door of the town, and all the people went out by hundreds and by thousands.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ὁ ἔὰν ἀρέσῃ ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ποιήσω καὶ ἔσθι ὁ βασιλεὺς ἀνὰ χεῖρα τῆς πόλης καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξεπορεύετο εἰς ἑκατοντάδας καὶ εἰς χιλιάδας
- 5 Mutta kuningas käski Jooabia, Abisaita ja Ittaita ja sanoi: "Pidelkää minulle mieliksi hellävaroen nuorukaista Absalomia". Ja kaikki kansa kuuli, kuinka kuningas antoi kaikille päälliköille käskyn Absalomista.
And the king gave orders to Joab and Abishai and Ittai, saying, Because of me, be gentle to the young man Absalom. And this order about Absalom was given in the hearing of all the people.
καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἰωαβ καὶ τῷ αβεσσα καὶ τῷ εθθι λέγων φείσασθε μοι τοῦ παιδαρίου τοῦ αβεσσαλωμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤκουσεν ἐντελλομένου τοῦ βασιλέως πᾶσιν τοῖς ἀρχουσιν ὑπὲρ αβεσσαλωμ
- 6 Niin väki lähti kentälle Israelia vastaan, ja taistelu tapahtui Efraimin metsässä.
So the people went out into the field against Israel, and the fight took place in the woods of Ephraim.
καὶ ἐξῆλθεν πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὸν δρυμὸν ἐξ ἐναντίας ἰσραηλ καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος ἐν τῷ δρυμῷ εφραιμ
- 7 Siellä Daavidin palvelijat voittivat Israelin väen, ja siellä oli sinä päivänä suuri mieshukka: kaksikymmentä tuhatta miestä.
And the people of Israel were overcome there by the servants of David, and there was a great destruction that day, and twenty thousand men were put to the sword.
καὶ ἔπταισεν ἐκεῖ ὁ λαὸς ἰσραηλ ἐνώπιον τῶν παιδῶν δαυιδ καὶ ἐγένετο ἡ θραύσις μεγάλη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν
- 8 Ja taistelu levisi koko siihen seutuun; ja metsä söi sinä päivänä enemmän väkeä kuin miekka.
And the fighting went on over all the face of the country: and the woods were responsible for more deaths than the sword.
καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ὁ πόλεμος διεσπαρμένος ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς καὶ ἐπλεόνασεν ὁ δρυμὸς τοῦ καταφαγεῖν ἐκ τοῦ λαοῦ ὑπὲρ οὓς κατέφαγεν ἐν τῷ λαῷ ἡ μάχαιρα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 9 Ja Absalom sattui yhteen Daavidin palvelijain kanssa. Absalom ratsasti muulilla; ja kun muuli tuli suuren, tiheäoksisen tammen alle, tarttui hän päästään tammeen, niin että hän jäi riippumaan taivaan ja maan välille, kun muuli juoksi pois hänen altansa.
And Absalom came across some of David's men. And Absalom was seated on his mule, and the mule went under the thick branches of a great tree, and his head became fixed in the tree and he was lifted up between earth and heaven, and the beast under him went on.
καὶ συνήτησεν αβεσσαλωμ ἐνώπιον τῶν παιδῶν δαυιδ καὶ αβεσσαλωμ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ τοῦ ἡμίονου αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἡμίονος ὑπὸ τὸ δάσος τῆς δρυὸς τῆς μεγάλης καὶ ἐκρεμάσθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν τῇ δρυὶ καὶ ἐκρεμάσθη ἀνὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γῆς καὶ ὁ ἡμίονος ὑποκάτω αὐτοῦ παρήλθεν
- 10 Sen näki eräs mies ja ilmoitti sen Jooabille ja sanoi: "Katso, minä näin Absalommin riippuvan tammessa".
And a certain man saw it and said to Joab, I saw Absalom hanging in a tree.
καὶ εἶδεν ἀνὴρ εἰς καὶ ἀνήγγειλεν ἰωαβ καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐώρακα τὸν αβεσσαλωμ κρεμάμενον ἐν τῇ δρυὶ
- 11 Niin Jooab sanoi miehelle, joka ilmoitti hänelle tämän: "Jos näit sen, miksi et lyönyt häntä siinä maahan? Minun olisi ollut annettava sinulle kymmenen hopeasekeliä ja vyö."
And Joab said to the man who had given him the news, If you saw this, why did you not put your sword through him, and I would have given you ten bits of silver and a band for your robe?
καὶ εἶπεν ἰωαβ τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀπαγγέλλοντι καὶ ἰδοὺ ἐώρακας τί ὅτι οὐκ ἐπάταξας αὐτὸν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐγὼ ἂν δεδώκειν σοι δέκα ἀργυρίου καὶ παραζώνην μίαν
- 12 Mutta mies vastasi Jooabille: "Vaikka käsiini punnittaisiin tuhat hopeasekeliä, en sittenkään kävisi käsiksi kuninkaan poikaan, sillä kuningas käski meidän kuullemme sinua, Abisaita ja Ittaita sanoen: 'Pitäkää vaari nuorukaisesta Absalomista'.
And the man said to Joab, Even if you gave me a thousand bits of silver, I would not put out my hand against the king's son: for in our hearing the king gave orders to you and Abishai and Ittai, saying, Take care that the young man Absalom is not touched.
εἶπεν δὲ ὁ ἀνὴρ πρὸς ἰωαβ καὶ ἐγὼ εἰμι ἴσθιμι ἐπὶ τὰς χειράς μου χιλίους σίκλους ἀργυρίου οὐ μὴ ἐπιβάλω χεῖρά μου ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως ὅτι ἐν τοῖς ὧσιν ἡμῶν ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς σοὶ καὶ αβεσσα καὶ τῷ εθθι λέγων φυλάξατέ μοι τὸ παιδάριον τὸν αβεσσαλωμ
- 13 Vai kavaltaisinko minä oman henkeni? Sillä eihän mikään pysy salassa kuninkaalta, ja sinä pysyisit kyllä syrjässä."
And if I had falsely put him to death (and nothing may be kept secret from the king), you would have had nothing to do with me.
μὴ ποιῆσαι ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἄδικον καὶ πᾶς ὁ λόγος οὐ λήσεται ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ σὺ στήσῃ ἐξ ἐναντίας
- 14 Niin Jooab sanoi: "Minä en enää kuluta aikaa sinun kanssasi". Sitten hän otti kolme keihästä käteensä ja pisti ne Absalommin rintaan, kun hän vielä eli tammessa.
Then Joab said, I would have made it safe for you. And he took three spears in his hand, and put them through Absalom's heart, while he was still living, in the branches of the tree.
καὶ εἶπεν ἰωαβ τοῦτο ἐγὼ ἄρξομαι οὐχ οὕτως μενῶ ἐνώπιόν σου καὶ ἔλαβεν ἰωαβ τρία βέλη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐνέπηξεν αὐτὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αβεσσαλωμ ἔτι αὐτοῦ ζῶντος ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς δρυὸς
- 15 Ja kymmenen nuorta miestä, Jooabin aseenkantajaa, astui Absalommin luo, ja he löivät hänet kuoliaaksi.
And ten young men, servants of Joab, came round Absalom and put an end to him.
καὶ ἐκύκλωσαν δέκα παιδάρια αἶροντα τὰ σκεύη ἰωαβ καὶ ἐπάταξαν τὸν αβεσσαλωμ καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν

- 16 Sitten Jooab puhalsi pasunaan; ja väki palasi ajamasta takaa Israelia, kun Jooab pysähdytti väen.
And Joab had the horn sounded, and the people came back from going after Israel, for Joab kept them back.
και ἐσάλπισεν ιωαβ ἐν κερατίνῃ και ἀπέστρεψεν ὁ λαὸς τοῦ μὴ διώκειν ὀπίσω ἰσραὴλ ὅτι ἐφείδετο ιωαβ τοῦ λαοῦ
- 17 Ja he ottivat Absalomia ja heittivät hänet metsässä suureen kuoppaan ja pystyttivät sangen suuren kiviroukkion hänen päällensä. Mutta koko Israel pakeni, kukin majallensa.
And they took Absalom's body and put it into a great hole in the wood, and put a great mass of stones over it: and every man of Israel went in flight to his tent.
και ἔλαβεν τὸν ἀβессαλωμ και ἔρριψεν αὐτὸν εἰς χάσμα μέγα ἐν τῷ δρυμῷ εἰς τὸν βόθυνον τὸν μέγαν και ἐστήλωσεν ἐπ' αὐτὸν σωρὸν λίθων μέγαν σφόδρα και πᾶς ἰσραὴλ ἔφυγεν ἀνὴρ εἰς τὸ σκίνημα αὐτοῦ
- 18 Mutta Absalom oli eläessään hankkinut ja pystyttänyt itsellensä patsaan, joka on Kuninkaanlaaksossa; sillä hän sanoi: "Minulla ei ole poikaa, joka säilyttäisi minun nimeni muiston". Patsaan hän oli kutsunut nimensä mukaan, ja sen nimi on vielä tänäkin päivänä Absalomia muistomerkki.
Now Absalom, before his death, had put up for himself a pillar in the king's valley, naming it after himself; for he said, I have no son to keep my name in memory: and to this day it is named Absalom's pillar.
και ἀβессαλωμ ἐτι ζῶν και ἔστησεν ἑαυτῷ τὴν στήλην ἐν ἣ ἑλίμφθη και ἐστήλωσεν αὐτὴν λαβεῖν τὴν στήλην τὴν ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ βασιλέως ὅτι εἶπεν οὐκ ἔστιν αὐτῷ υἱὸς ἕνεκεν τοῦ ἀναμνησαί τὸ ὄνομα αὐτοῦ και ἐκάλεσεν τὴν στήλην χεῖρ ἀβессαλωμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 19 Ja Ahimaas, Saadokin poika, sanoi: "Minä juoksen saattamaan kuninkaalle sen ilosanoman, että Herra on auttanut hänet hänen vihollistensa käsistä oikeuteensa".
Then Ahimaaz, the son of Zadok, said, Let me go and give the king news of how the Lord has done right in his cause against those who took up arms against him.
και ἀχιμαας υἱὸς σαδοκ εἶπεν δράμω δὴ και εὐαγγελιω τῷ βασιλεῖ ὅτι ἐκρινεν αὐτῷ κύριος ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ
- 20 Mutta Jooab sanoi hänelle: "Tänä päivänä et ole ilosanoman saattaja; jonakin muuna päivänä saattanet ilosanoman, mutta tänä päivänä et saada ilosanomaa, sillä onhan kuninkaan poika kuollut".
And Joab said, You will take no news today; another day you may give him the news, but you will take no news today, because the king's son is dead.
και εἶπεν αὐτῷ ιωαβ οὐκ ἀνὴρ εὐαγγελίας σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ και εὐαγγελιῇ ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ οὐκ εὐαγγελιῇ οὐ εἶνεκεν ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως ἀπέθανεν
- 21 Sitten Jooab sanoi eräälle etiopialaiselle: "Mene ja ilmoita kuninkaalle, mitä olet nähnyt". Niin etiopialainen kumarsi Jooabille ja lähti juoksemaan.
Then Joab said to the Cushite, Go and give the king word of what you have seen. And the Cushite, making a sign of respect to Joab, went off running.
και εἶπεν ιωαβ τῷ χουσι βαδίσας ἀνάγγελον τῷ βασιλεῖ ὅσα εἶδες και προσεκύνησεν χουσι τῷ ιωαβ και ἐξῆλθεν
- 22 Mutta Ahimaas, Saadokin poika, sanoi taas Jooabille: "Tulkoon mitä tahansa, mutta minä juoksen etiopialaisen jälkeen". Jooab sanoi: "Miksi sinä juoksisit, poikani, eihän sinulle siitä ilosanomansaattajan palkkaa tule?"
Then Ahimaaz, the son of Zadok, said to Joab again, Whatever may come of it, let me go after the Cushite. And Joab said, Why have you a desire to go, my son, seeing that you will get no reward for your news?
και προσέθετο ἔτι ἀχιμαας υἱὸς σαδοκ και εἶπεν πρὸς ιωαβ και ἔστω ὅτι δράμω και γε ἐγὼ ὀπίσω τοῦ χουσι και εἶπεν ιωαβ ἴνα τί τοῦτο τρέχεις υἱέ μου δεῦρο οὐκ ἔστιν σοι εὐαγγελία εἰς ὠφέλειαν πορευομένη
- 23 "Tulkoon mitä tahansa, mutta minä juoksen." Silloin hän sanoi hänelle: "Juokse sitten". Niin Ahimaas lähti juoksemaan Lakeuden tietä ja sivuutti etiopialaisen.
Whatever may come of it, he said, I will go. Then he said to him, Go. So Ahimaaz went running by the lowland road and overtook the Cushite.
και εἶπεν τί γὰρ ἐὰν δραμοῦμαι και εἶπεν αὐτῷ ιωαβ δράμε και ἔδραμεν ἀχιμαας ὁδὸν τὴν τοῦ κεχαρ και ὑπερέβη τὸν χουσι
- 24 Daavid istui molempien porttien välissä. Ja tähystäjä meni portin katolle muurin päälle; kun hän nosti silmänsä ja katseli, niin katso: mies tuli juosten yksinänsä.
Now David was seated between the two town doors; and the watchman went up to the roof of the doorways, on the wall, and, lifting up his eyes, saw a man running by himself.
και δαυιδ ἐκάθητο ἀνά μέσον τῶν δύο πυλῶν και ἐπορεύθη ὁ σκοπὸς εἰς τὸ δῶμα τῆς πύλης πρὸς τὸ τεῖχος και ἐπῆρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ και εἶδεν και ἰδοὺ ἀνὴρ τρέχων μόνος ἐνώπιον αὐτοῦ
- 25 Tähystäjä huusi ja ilmoitti sen kuninkaalle. Niin kuningas sanoi: "Jos hän on yksin, niin hänellä on ilosanoma". Ja hän tuli yhä lähemmäksi.
And the watchman gave news of it to the king. And the king said, If he is coming by himself, then he has news. And the man was travelling quickly, and came near.
και ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς και ἀπήγγειλεν τῷ βασιλεῖ και εἶπεν ὁ βασιλεύς εἰ μόνος ἔστιν εὐαγγελία ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ και ἐπορεύετο πορευόμενος και ἐγγίζων
- 26 Sitten tähystäjä näki toisen miehen tulevan juosten; ja hän huusi porttiin sanoen: "Minä näen vielä toisen miehen tulevan juosten yksinänsä". Kuningas sanoi: "Sekin saattaa ilosanomaa".
Then the watchman saw another man running: and crying out in the direction of the door he said, Here is another man running by himself. And the king said, He, like the other, comes with news.
και εἶδεν ὁ σκοπὸς ἀνδρα ἕτερον τρέχοντα και ἐβόησεν ὁ σκοπὸς πρὸς τῇ πύλῃ και εἶπεν ἰδοὺ ἀνὴρ ἕτερος τρέχων μόνος και εἶπεν ὁ βασιλεύς και γε οὗτος εὐαγγελιζόμενος
- 27 Ja tähystäjä sanoi: "Sen ensimmäisen juoksu näyttää minusta Ahimaasin, Saadokin pojan, juoksulta". Niin kuningas sanoi: "Se on hyvä mies; hän tulee hyviä sanomia tuoden".
And the watchman said, It seems to me that the running of the first is like the running of Ahimaaz, the son of Zadok. And the king said, He is a good man, and his news will be good.
και εἶπεν ὁ σκοπὸς ἐγὼ ὁρῶ τὸν δρόμον τοῦ πρώτου ὡς δρόμον ἀχιμαας υἱοῦ σαδοκ και εἶπεν ὁ βασιλεύς ἀνὴρ ἀγαθὸς οὗτος και γε εἰς εὐαγγελίαν ἀγαθὴν ἐλεύσεται

- 28 Ja Ahimaas huusi ja sanoi kuninkaalle: "Rauha!" Sitten hän kumartui kasvoillensa maahan kuninkaan eteen ja sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka on antanut sinun käsiisi ne miehet, jotka nostivat kätensä herraani, kuningasta, vastaan".
 And Ahimaaz, crying out to the king, said, It is well. And falling down before the king, with his face to the earth, he said, May the Lord your God be praised, who has given up the men who took up arms against my lord the king!
 καὶ ἐβόησεν αἰμαας καὶ εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα εἰρήνη καὶ προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός σου ὃς ἀπέκλεισεν τοὺς ἄνδρας τοὺς μισοῦντας τὴν χεῖρα αὐτῶν ἐν τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ
- 29 Niin kuningas kysyi: "Voiko nuorukainen Absalom hyvin?" Ahimaas vastasi: "Minä näin suuren väkijoukon, kun kuninkaan palvelija Jooab lähetti minut, palvelijasi; mutta en tiedä, mitä se oli".
 And the king said, Is it well with the young man Absalom? And Ahimaaz said in answer, When Joab sent me, your servant, I saw a great outcry going on, but I had no knowledge of what it was.
 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ τῷ αβεσσαλωμ καὶ εἶπεν αἰμαας εἶδον τὸ πλῆθος τὸ μέγα τοῦ ἀποστελεῖται τὸν δοῦλον τοῦ βασιλέως ιωαβ καὶ τὸν δοῦλόν σου καὶ οὐκ ἔγνων τί ἐκεῖ
- 30 Kuningas sanoi: "Astu syrjään ja asetu sinne". Niin hän astui syrjään ja jäi seisomaan sinne.
 And the king said, Get back here and take your place here. So turning to one side, he took his place there.
 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἐπίστρεψον στηλῶθητι ὧδε καὶ ἐπεστράφη καὶ ἔστη
- 31 Ja katso, etiopialainen tuli perille, ja etiopialainen sanoi: "Hosanoma herralleni, kuninkaalle: Herra on tänä päivänä auttanut sinut oikeuteesi kaikkien niiden käsistä, jotka ovat nousseet sinua vastaan".
 And then the Cushite came and said, I have news for my lord the king: today the Lord has done right in your cause against all those who took up arms against you.
 καὶ ἰδοὺ ὁ χουσι παρεγένετο καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ εὐαγγελισθήτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὅτι ἔκρινέν σοι κύριος σήμερον ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐπεχειρομένων ἐπὶ σέ
- 32 Kuningas kysyi etiopialaiselta: "Voiko nuorukainen Absalom hyvin?" Etiopialainen vastasi: "Käyköön herrani kuninkaan vihollisille ja kaikille, jotka nousevat sinua vastaan tehdäkseen sinulle pahaa, niinkuin on käynyt sille nuorukaiselle".
 And the king said to the Cushite, Is the young man Absalom safe? And the Cushite said in answer, May all the king's haters and those who do evil against the king, be as that young man is!
 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν χουσι εἰ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ τῷ αβεσσαλωμ καὶ εἶπεν ὁ χουσι γένοιτο ὡς τὸ παιδάριον οἱ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως καὶ πάντες ὅσοι ἐπανάστησαν ἐπ' αὐτὸν εἰς κακά
- 1 Jooabille ilmoitettiin: "Katso, kuningas itkee ja suree Absalomia".
 And word was given to Joab that the king was weeping and sorrowing for Absalom.
 καὶ ἐταράχθη ὁ βασιλεὺς καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερῶον τῆς πόλης καὶ ἔκλαυσεν καὶ οὕτως εἶπεν ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτόν υἱέ μου αβεσσαλωμ υἱέ μου υἱέ μου αβεσσαλωμ τίς δόη τὸν θάνατόν μου ἀντί σου ἐγὼ ἀντί σου αβεσσαλωμ υἱέ μου υἱέ μου
- 2 (19:3) Ja voitto muuttui sinä päivänä suruksi kaikelle kansalle, koska kansa sinä päivänä kuuli sanottavan, että kuningas oli murheissaan poikansa tähden.
 And the salvation of that day was changed to sorrow for all the people: for it was said to the people, The king is in bitter grief for his son.
 καὶ ἀνηγγέλη τῷ ιωαβ λέγοντες ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κλαίει καὶ πενθεῖ ἐπὶ αβεσσαλωμ
- 3 Ja kansa tuli sinä päivänä kaupunkiin ikäänkuin varkain, niinkuin tulee varkain väki, joka on häväissyt itsensä pakenemalla taistelusta.
 And the people made their way back to the town quietly and secretly, as those who are shamed go secretly when they go in flight from the war.
 καὶ ἐγένετο ἡ σωτηρία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς πένθος παντὶ τῷ λαῷ ὅτι ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων ὅτι λυπεῖται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐτοῦ
- 4 Mutta kuningas oli peittänyt kasvonsa, ja hän huusi kovalla äänellä: "Poikani Absalom! Absalom, poikani, oma poikani!"
 But the king, covering his face, gave a great cry, O my son Absalom, O Absalom, my son, my son!
 καὶ διεκτέπτετο ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν καθὼς διακτέπτεται ὁ λαὸς οἱ αἰσχυρόμενοι ἐν τῷ αὐτοὺς φεύγειν ἐν τῷ πολέμῳ
- 5 Niin Jooab meni sisälle kuninkaan luo ja sanoi: "Sinä olet tänä päivänä nostanut häpeän kaikkien palvelijaisi kasvoille, vaikka he tänä päivänä ovat pelastaneet sekä sinun oman henkesi että sinun poikiesi, tyttäriesi, vaimojesi ja sivuvaimojesi hengen.
 And Joab came into the house to the king and said, Today you have put to shame the faces of all your servants who even now have kept you and your sons and your daughters and your wives and all your women safe from death;
 καὶ ὁ βασιλεὺς ἔκρυσεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἔκραξεν ὁ βασιλεὺς φωνῇ μεγάλῃ λέγων υἱέ μου αβεσσαλωμ αβεσσαλωμ υἱέ μου

- 6 Sinähän rakastat niitä, jotka sinua vihaavat, ja vihaat niitä, jotka sinua rakastavat. Sillä nyt sinä olet antanut tietää, ettei sinulla olekaan päälliköitä eikä palvelijoita; - niin, nyt minä tiedän, että jos Absalom olisi elossa ja me kaikki olisimme tänään kuolleet, se olisi sinulle mieleen.
For your haters, it seems, are dear to you, and your friends are hated. For you have made it clear that captains and servants are nothing to you: and now I see that if Absalom was living and we had all been dead today, it would have been right in your eyes.
καὶ εἰσῆλθεν ἰωαβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον καὶ εἶπεν κατῆρχυνας σήμερον τὸ πρόσωπον πάντων τῶν δούλων σου τῶν ἐξαιρουμένων σε σήμερον καὶ τὴν ψυχὴν τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων σου καὶ τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν σου καὶ τῶν παλλακῶν σου
- 7 Mutta nouse nyt ylös ja mene ulos ja puhuttele ystävällisesti palvelijoitasi. Sillä minä vannon Herran kautta: jollet mene ulos, niin ei toisestisi yhtä ainoatakaan miestä jää luoksesi tänä yönä; ja tämä on oleva sinulle suurempi onnettomuus kuin mikään muu, joka on kohdannut sinua nuoruudestasi tähän päivään saakka."
So get up now, and go out and say some kind words to your servants; for, by the Lord, I give you my oath, that if you do not go out, not one of them will keep with you tonight; and that will be worse for you than all the evil which has overtaken you from your earliest years.
τοῦ ἀγαπᾶν τοὺς μισοῦντάς σε καὶ μισεῖν τοὺς ἀγαπῶντάς σε καὶ ἀνιγγεῖλαις σήμερον ὅτι οὐκ εἰσὶν οἱ ἄρχοντές σου οὐδὲ παῖδες ὅτι ἔγνωκα σήμερον ὅτι εἰ ἀβεσσαλωμ ἔξῃ πάντες ἡμεῖς σήμερον νεκροὶ ὅτι τότε τὸ εὐθεὸς ἦν ἐν ὀφθαλμοῖς σου
- 8 Silloin kuningas nousi ja asettui istumaan porttiin. Ja kaikelle kansalle ilmoitettiin ja sanottiin: "Kuningas istuu nyt portissa". Silloin kaikki kansa tuli kuninkaan eteen. Mutta kun Israel oli paennut, kukin majallensa,
Then the king got up and took his seat near the town-door. And word was given to all the people that the king was in the public place: and all the people came before the king. Now all the men of Israel had gone back in flight to their tents.
καὶ νῦν ἀναστὰς ἔξελθε καὶ λάλησον εἰς τὴν καρδίαν τῶν δούλων σου ὅτι ἐν κυρίῳ ὄμοσα ὅτι εἰ μὴ ἐκπορεύῃ σήμερον εἰ αὐλισθήσεται ἀνὴρ μετὰ σοῦ τὴν νύκτα ταύτην καὶ ἐπίγνοιθι σεαυτῷ καὶ κακὸν σοὶ τοῦτο ὑπὲρ πάντων τὸ κακὸν τὸ ἐπελθόν σοὶ ἐκ νεότητός σου ἕως τοῦ νῦν
- 9 alkoi kaikki kansa kaikkien Israelin heimojen keskuudessa riidellä ja sanoa: "Kuningas on pelastanut meidät vihollistemme kourista, hän on vapauttanut meidät filistealaisten kourista, ja nyt hän on Absalomia paossa, maasta poissa.
And through all the tribes of Israel the people were having arguments, saying, The king made us safe from the hands of those who were against us and made us free from the hands of the Philistines; and now he has gone in flight from the land, because of Absalom.
καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάθισεν ἐν τῇ πόλει καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀνιγγεῖλαιαν λέγοντες ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κάθηται ἐν τῇ πόλει καὶ εἰσῆλθεν πᾶς ὁ λαὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ ἰσραὴλ ἔφυγεν ἄνθρωπος εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ
- 10 Mutta Absalom, jonka me olemme voidelleet kuninkaaksemme, on kuollut taistelussa. Miksi ette nyt ryhdy tuomaan kuningasta takaisin?"
And Absalom, whom we made a ruler over us, is dead in the fight. So now why do you say nothing about getting the king back? And word of what all Israel was saying came to the king.
καὶ ἦν πᾶς ὁ λαὸς κρινόμενος ἐν πάσαις φυλαῖς ἰσραὴλ λέγοντες ὁ βασιλεὺς δαυιδ ἔρρυσάτο ἡμᾶς ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ αὐτὸς ἐξεΐλατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων καὶ νῦν ἐπέφυγεν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀπὸ ἀβεσσαλωμ
- 11 Mutta kuningas Daavid lähetti sanan papeille Saadokille ja Ebjatarille ja käski sanoa: "Puhukaa Juudan vanhimmille ja sanokaa: 'Miksi te olette viimeiset tuomaan kuningasta takaisin hänen linnaansa? Sillä se, mitä koko Israel puhuu, on tullut kuninkaan tietoon hänen olinpaikkaansa.
And King David sent word to Zadok and Abiathar, the priests, Say to the responsible men of Judah, Why are you the last to take steps to get the king back to his house?
καὶ ἀβεσσαλωμ ὄν ἐχρίσαμεν ἐφ' ἡμῶν ἀπέθανεν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ νῦν ἵνα τί ἡμεῖς κωφεύετε τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα καὶ τὸ ῥῆμα παντὸς ἰσραὴλ ἦλθεν πρὸς τὸν βασιλέα
- 12 Te olette minun veljiäni, minun luutani ja lihaani. Miksi te olisitte viimeiset tuomaan kuningasta takaisin?"
You are my brothers, my bone and my flesh; why are you the last to get the king back again?
καὶ ὁ βασιλεὺς δαυιδ ἀπέστειλεν πρὸς σαδοκ καὶ πρὸς ἀβιαθαρ τοὺς ἱερεῖς λέγων λαλήσατε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἰουδα λέγοντες ἵνα τί γίνεσθε ἔσχατοι τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ λόγος παντὸς ἰσραὴλ ἦλθεν πρὸς τὸν βασιλέα
- 13 Ja Amasalle sanokaa: 'Olethan sinä minun luutani ja lihaani. Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jollet sinä kaikkea elinaikaasi ole minun sotapäällikköni Jooabin sijassa."
And say to Amasa, Are you not my bone and my flesh? May God's punishment be on me, if I do not make you chief of the army before me at all times in place of Joab!
ἀδελφοί μου ἡμεῖς ὅστ᾽ αὐτῷ μου καὶ σάρκες μου ἡμεῖς καὶ ἵνα τί γίνεσθε ἔσχατοι τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 14 Näin hän taivutti kaikkien Juudan miesten sydämet, niin että he yhtenä miehenä lähettivät sanomaan kuninkaalle: "Palaa takaisin, sinä ja kaikki sinun palvelijasi".
And the hearts of the men of Judah were moved like one man; so that they sent to the king, saying, Come back, with all your servants.
καὶ τῷ ἀμεσσαί ἐρέτε οὐχὶ ὅστων μου καὶ σάρξ μου σύ καὶ νῦν τάδε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθεῖη εἰ μὴ ἄρχων δυνάμεως ἔση ἐνώπιον ἐμοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἀντὶ ἰωαβ
- 15 Niin kuningas palasi takaisin ja tuli Jordanille; mutta Juuda oli tullut Gilgaliin mennäkseen kuningasta vastaan ja tuodakseen kuninkaan Jordanin yli.
So the king came back, and came as far as Jordan. And Judah came to Gilgal, meeting the king there, to take him back with them over Jordan.
καὶ ἔκλινεν τὴν καρδίαν παντὸς ἀνδρὸς ἰουδα ὡς ἀνδρὸς ἑνός καὶ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες ἐπιστράφητι σὺ καὶ πάντες οἱ δούλοι σου

- 16 Myöskin Siimei, Geeran poika, benjaminilainen Bahurimista, lähti kiiruusti Juudan miesten kanssa kuningas Daavidia vastaan.
And Shimei, the son of Gera, the Benjamite from Bahurim, got up quickly and went down with the men of Judah for the purpose of meeting King David;
 και ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἦλθεν ἕως τοῦ ἰορδάνου καὶ ἄνδρες ἰουδα ἦλθαν εἰς γαλγαλα τοῦ πορεύεσθαι εἰς ἀπαντὴν τοῦ βασιλέως διαβιβάσαι τὸν βασιλέα τὸν ἰορδάνην
- 17 Ja hänen kanssansa oli tuhat miestä Benjaminista sekä Siiba, Saulin perheen palvelija, viidentoista poikansa ja kahdenkymmenen palvelijansa kanssa. Nämä olivat rientäneet Jordanille ennen kuningasta
And with him a thousand men of Benjamin, and Ziba, the servant of Saul, with his fifteen sons and twenty servants, came rushing to Jordan before the king,
 και ἐτάχυνεν σεμεὶ υἱὸς γηρα υἱοῦ τοῦ ἱεμενὶ ἐκ βαουριμ καὶ κατέβη μετὰ ἄνδρὸς ἰουδα εἰς ἀπαντὴν τοῦ βασιλέως δαυὶδ
- 18 ja menneet yli kahlauspaikasta tuomaan kuninkaan perhettä ja toimittamaan, mitä hän näkisi hyväksi määrätä. Mutta Siimei, Geeran poika, heittäytyi kuninkaan eteen, kun hän oli lähtemässä Jordanin yli,
And kept going across the river to take the people of the king's house over, and to do whatever was desired by the king. And Shimei, the son of Gera, went down on his face in the dust before the king, when he was about to go over Jordan,
 και χίλιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ βενιαμιν καὶ σιβα τὸ παιδάριον τοῦ οἴκου σαουλ καὶ δέκα πέντε υἱοὶ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ εἴκοσι δοῦλοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ κατεύθυναν τὸν ἰορδάνην ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως
- 19 ja sanoi kuninkaalle: "Älköön herrani lukeko minulle pahaa tekoani älköönkä muistelko, kuinka väärin palvelijasi teki sinä päivänä, jona herrani, kuningas, lähti Jerusalemissa; älköön kuningas panko sitä sydämellensä.
And said to him, Let me not be judged as a sinner in your eyes, O my lord, and do not keep in mind the wrong I did on the day when my lord the king went out of Jerusalem, or take it to heart.
 και ἐλειτούργησαν τὴν λειτουργίαν τοῦ διαβιβάσαι τὸν βασιλέα καὶ διέβη ἡ διάβασις ἐξεγείραι τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ καὶ σεμεὶ υἱὸς γηρα ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως διαβαίνοντος αὐτοῦ τὸν ἰορδάνην
- 20 Sillä palvelijasi tuntee, että olen tehnyt synnin; sentähden minä olen tänä päivänä ensimmäisenä koko Joosefin heimosta tullut tänne herraani, kuningasta, vastaan."
For your servant is conscious of his sin: and so, as you see, I have come today, the first of all the sons of Joseph, for the purpose of meeting my lord the king.
 και εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα μὴ διαλογισάσθω ὁ κύριός μου ἀνομίαν καὶ μὴ μνησθῆς ὅσα ἠδίκησεν ὁ παῖς σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐξεπορεύετο ἐξ ἱερουσαλημ τοῦ θέσθαι τὸν βασιλέα εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ
- 21 Niin Abisai, Serujan poika, puuttui puheeseen ja sanoi: "Eikö Siimei ole rangaistava kuolemalla siitä, että hän on kiroillut Herran voideltua?"
But Abishai, the son of Zeruah, said, Is not death the right fate for Shimei, because he has been cursing the one marked by the holy oil?
 ὅτι ἐγὼ ὁ δοῦλός σου ὅτι ἐγὼ ἡμαρτον καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἦλθον σήμερον πρότερος παντὸς οἴκου ἰωσηφ τοῦ καταβῆναι εἰς ἀπαντὴν τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως
- 22 Mutta Daavid vastasi: "Mitä teillä on minun kanssani tekemistä, te Serujan pojat, kun tulette minulle tänä päivänä kiusaajaksi? Olisiko ketään Israelissa tänä päivänä kuolemalla rangaistava? Minä tiedän tulleeni tänä päivänä Israelin kuninkaaksi."
And David said, What have I to do with you, you sons of Zeruah, that you put yourselves against me today? is it right for any man in Israel to be put to death today? for I am certain today that I am king in Israel.
 και ἀπεκρίθη αβεσσα υἱὸς σαρουιας καὶ εἶπεν μὴ ἀντὶ τούτου οὐ θανατωθήσεται σεμεὶ ὅτι κατηράσατο τὸν χριστὸν κυρίου
- 23 Ja kuningas sanoi Siimeille: "Sinä et kuole". Ja kuningas vannoi sen hänelle.
So the king said to Shimei, You will not be put to death. And the king gave him his oath.
 και εἶπεν δαυὶδ τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν υἱοὶ σαρουιας ὅτι γίνεσθέ μοι σήμερον εἰς ἐπιβουλον σήμερον οὐ θανατωθήσεται τις ἀνὴρ ἐξ ἰσραηλ ὅτι οὐκ οἶδα εἰ σήμερον βασιλεύω ἐγὼ ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 24 Mefiboset, Saulin pojanpoika, oli myös tullut kuningasta vastaan. Hän ei ollut siistinyt jalkojansa, ei siistinyt partaansa eikä pesettänyt vaatteitansa siitä päivästä, jona kuningas lähti, siihen päivään asti, jona hän rauhassa tuli takaisin.
And Mephiboseth, the son of Saul's son, came down for the purpose of meeting the king; his feet had not been cared for or his hair cut or his clothing washed from the day when the king went away till the day when he came back in peace.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σεμεὶ οὐ μὴ ἀποθάνης καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς
- 25 Kun hän nyt tuli Jerusalemissa kuningasta vastaan, sanoi kuningas hänelle: "Miksi sinä et tullut minun kanssani, Mefiboset?"
Now when he had come from Jerusalem to see the king, the king said to him, Why did you not come with me, Mephiboseth?
 και μεμφιβοσθε υἱὸς ἰωναθαν υἱοῦ σαουλ κατέβη εἰς ἀπαντὴν τοῦ βασιλέως καὶ οὐκ ἐθεράπευσεν τοὺς πόδας αὐτοῦ οὐδὲ ὠνυχίσαστο οὐδὲ ἐποίησεν τὸν μύστακα αὐτοῦ καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οὐκ ἔπλυνεν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἕως τῆς ἡμέρας ἧς αὐτὸς παρεγένετο ἐν εἰρήνῃ

- 26 Hän vastasi: "Herrani, kuningas, palvelijani petti minut. Sillä sinun palvelijasi sanoi hänelle: 'Satuloi minun aasini, ratsastaakseni sillä ja mennäkseni kuninkaan kanssa' - sillä palvelijasihan on ontuva -
And he said in answer, Because of the deceit of my servant, my lord king: for I, your servant, said to him, You are to make ready an ass and on it I will go with the king, for your servant has not the use of his feet.
καὶ ἐγένετο ὅτε εἰσήλθεν εἰς ἱερουσαλημ εἰς ἀπάντησιν τοῦ βασιλέως καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τί ὅτι οὐκ ἐπορεύθης μετ' ἐμοῦ μεμφίβοσθε
- 27 mutta hän on panetellut palvelijaasi herralle kuninkaalle. Herrani, kuningas, on kuitenkin niinkuin Jumalan enkeli; tee siis, mitä hyväksi näet.
He has given you a false account of me: but my lord the king is like the angel of God: do then whatever seems good to you.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν μεμφίβοσθε κύριέ μου βασιλεῦ ὁ δοῦλός μου παρελογίσάτο με ὅτι εἶπεν ὁ παῖς σου αὐτῷ ἐπίσάζόν μοι τὴν ὄνον καὶ ἐπιβῶ ἐπ' αὐτὴν καὶ πορεύσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως ὅτι χωλὸς ὁ δοῦλός σου
- 28 Sillä koko minun isäni suku oli herrani, kuninkaan, edessä kuoleman oma, ja kuitenkin sinä asetit palvelijasi niiden joukkoon, jotka syövät sinun pöydässäsi. Mitäpä minulla on enää muuta oikeutta ja mitä valittamista kuninkaalle?"
For all my father's family were only dead men before my lord the king: and still you put your servant among those whose place is at the king's table. What right then have I to say anything more to the king?
καὶ μεθόδευσεν ἐν τῷ δοῦλῳ σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὡς ἄγγελος τοῦ θεοῦ καὶ ποίησον τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου
- 29 Kuningas sanoi hänelle: "Mitäs tuosta enää puhut? Minä sanon, että sinä ja Siiba saatte jakaa keskenänne maaomaisuuden."
And the king said, Say nothing more about these things. I say, Let there be a division of the land between Ziba and you.
ὅτι οὐκ ἦν πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς μου ἀλλ' ἢ ὅτι ἄνδρες θανάτου τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ καὶ ἔθηκας τὸν δοῦλόν σου ἐν τοῖς ἐσθίουσιν τὴν τράπεζάν σου καὶ τί ἐστίν μοι ἔτι δικαίωμα καὶ τοῦ κενεῖν με ἔτι πρὸς τὸν βασιλέα
- 30 Niin Mefiboset sanoi kuninkaalle: "Ottakoon hän sen vaikka kokonaan, kun kerran herrani, kuningas, on palannut rauhassa kotiinsa".
And Mephiboseth said, Let him take it all, now that my lord the king has come back to his house in peace!
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἵνα τί λαλεῖς ἔτι τοὺς λόγους σου εἶπον σὺ καὶ σίβα διελεῖσθε τὸν ἀγρόν
- 31 Gileadilainen Barsillai oli myös tullut Roogelimista ja meni kuninkaan kanssa Jordanille saattamaan häntä Jordanin yli.
And Barzillai the Gileadite came down from Rogelim; and he went on as far as Jordan with the king to take him across Jordan.
καὶ εἶπεν μεμφίβοσθε πρὸς τὸν βασιλέα καὶ γε τὰ πάντα λαβέτω μετὰ τὸ παραγενέσθαι τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸν οἶκόν αὐτοῦ
- 32 Barsillai oli hyvin vanha, kahdeksankymmenen vuoden vanha. Hän oli elättänyt kuningasta tämän ollessa Mahanaimissa, sillä hän oli hyvin rikas mies.
Now Barzillai was a very old man, as much as eighty years old: and he had given the king everything he had need of, while he was at Mahanaim, for he was a very great man.
καὶ βερζελλί ὁ γαλααδίτης κατέβη ἐκ ρογγελλίμ καὶ διεβη μετὰ τοῦ βασιλέως τὸν ἰορδάνην ἐκπέμψαι αὐτὸν τὸν ἰορδάνην
- 33 Kuningas sanoi nyt Barsillaille: "Tule sinä minun mukanani, niin minä elätän sinut luonani Jerusalemissa".
And the king said to Barzillai, Come over with me, and I will take care of you in Jerusalem.
καὶ βερζελλί ἀνὴρ πρεσβύτερος σφόδρα υἱὸς ὀγδοήκοντα ἐτῶν καὶ αὐτὸς διέθρεψεν τὸν βασιλέα ἐν τῷ οἰκεῖν αὐτὸν ἐν μαλαιμ ὅτι ἀνὴρ μέγας ἐστίν σφόδρα
- 34 Mutta Barsillai vastasi kuninkaalle: "Montakopa ikävuotta minulla enää lienee, että menisin kuninkaan kanssa Jerusalemiin:
And Barzillai said to the king, How much of my life is still before me, for me to go up to Jerusalem with the king?
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς βερζελλί σὺ διαβήσῃ μετ' ἐμοῦ καὶ διαθρέψω τὸ γῆράς σου μετ' ἐμοῦ ἐν ἱερουσαλημ
- 35 minä olen nyt kahdeksankymmenen vuoden vanha; osaisinko minä enää erottaa hyvää pahasta, tahi maistuisiko palvelijastasi miltään se, mitä hän syö ja mitä juo? Tahi kuuluisiko minusta enää miltään laulajain ja laulajattarien laulu? Miksi palvelijasi vielä tulisi herralleni, kuninkaalle, kuormaksi?
I am now eighty years old: good and bad are the same to me; have meat and drink any taste for me now? am I able to take pleasure in the voices of men or women in song? why then am I to be a trouble to my lord the king?
καὶ εἶπεν βερζελλί πρὸς τὸν βασιλέα πόσαι ἡμέραι ἐτῶν ζωῆς μου ὅτι ἀναβήσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλημ
- 36 Ainoastaan vähän matkaa seuraa palvelijasi kuningasta tuolle puolelle Jordanin. Miksi kuningas antaisi minulle sellaisen korvauksen?
Your servant's desire was only to take the king over Jordan; why is the king to give me such a reward?
υἱὸς ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐγὼ εἰμι σήμερον μὴ γινώσκωμι ἀνὰ μέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ἢ γεύσεται ὁ δοῦλός σου ἔτι ὁ φάγομαι ἢ πίνομαι ἢ ἀκούσομαι ἔτι φωνὴν ῥόδόντων καὶ ῥοδουσῶν ἵνα τί ἔσται ἔτι ὁ δοῦλός σου εἰς φορτίον ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα

- 37 Salli palvelijasi palata takaisin, saadakseni kuolla omassa kaupungissani isäni ja äitini haudan ääressä. Mutta katso, tässä on palvelijasi Kimham, menköön hän herrani, kuninkaan, kanssa; ja tee hänelle, mitä hyväksi näet."
 Let your servant now go back again, so that when death comes to me, it may be in my town and by the resting-place of my father and mother. But here is your servant Chimham: let him go with my lord the king, and do for him what seems good to you.
 ὡς βραχὺ διαβήσεται ὁ δοῦλός σου τὸν ιορδάνην μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἵνα τί ἀνταποδίδωσίν μοι ὁ βασιλεὺς τὴν ἀνταπόδοσιν ταύτην
- 38 Niin kuningas sanoi: "Kimham tulkoon minun kanssani, ja minä teen hänelle, mitä sinä hyväksi näet. Ja kaiken, mitä sinä minulta toivot, minä sinulle teen."
 And the king said in answer, Let Chimham go over with me, and I will do for him whatever seems good to you: and whatever your desire is, I will do it for you.
 καθιστάω δὴ ὁ δοῦλός σου καὶ ἀποθανοῦμαι ἐν τῇ πόλει μου παρὰ τῆ τάφω τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου καὶ ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου χαμααμ διαβήσεται μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως καὶ ποιήσον αὐτῷ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου
- 39 Sitten kaikki kansa meni Jordanin yli, ja myös kuningas itse meni. Ja kuningas suuteli Barsillaita ja hyvästeli hänet. Sitten tämä palasi takaisin kotiinsa.
 Then all the people went over Jordan, and the king went over: and the king gave Barzillai a kiss, with his blessing; and he went back to his place.
 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς μετ' ἐμοῦ διαβήτω χαμααμ κἀγὼ ποιήσω αὐτῷ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ πάντα ὅσα ἐκλέξῃ ἐπ' ἐμοὶ ποιήσω σοι
- 40 Kuningas meni Gilgaliin, ja Kimham meni hänen mukanaan, samoin myös kaikki Juudan kansa. Ja he ja puolet Israelin kansasta veivät kuninkaan yli sinne.
 So the king went over to Gilgal, and Chimham went with him: and all the people of Judah, as well as half the people of Israel, took the king on his way.
 καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς τὸν ιορδάνην καὶ ὁ βασιλεὺς διέβη καὶ κατεφύλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν βερζελλί καὶ ἐυλόγησεν αὐτόν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ
- 41 Ja katso, silloin kaikki muut Israelin miehet tulivat kuninkaan tykö ja sanoivat kuninkaalle: "Miksi ovat meidän veljemme, Juudan miehet, varkain tuoneet Jordanin yli kuninkaan ja hänen perheensä ynnä kaikki Daavidin miehet hänen kanssaan?"
 Then the men of Israel came to the king and said, Why have our countrymen of Judah taken you away in secret and come over Jordan with the king and all his family, because all his people are David's men?
 καὶ διέβη ὁ βασιλεὺς εἰς γαλαγα καὶ χαμααμ διέβη μετ' αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰουδα διαβαίνοντες μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ γέ τὸ ἤμισυ τοῦ λαοῦ ἰσραηλ
- 42 Mutta kaikki Juudan miehet vastasivat Israelin miehille: "Onhan kuningas meille läheisempi; miksi vihastut siitä? Olemmeko me syöneet kuningasta, tahi olemmeko vieneet hänet itsellemme?"
 And all the men of Judah gave this answer to the men of Israel, Because the king is our near relation: why then are you angry about this? have we taken any of the king's food, or has he given us any offering?
 καὶ ἰδοὺ πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ παρεγένοντο πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα τί ὅτι ἐκλεψάν σε οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν ἀνὴρ ἰουδα καὶ διεβίβασαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ τὸν ιορδάνην κ αὶ πάντες ἄνδρες δαυὶδ μετ' αὐτοῦ
- 43 (19:44) Israelin miehet vastasivat Juudan miehille ja sanoivat: "Minulla on kymmenen kertaa suurempi osa kuninkaaseen, myös Daavidiin, kuin sinulla. Miksi olet siis ylenkatsonut minua? Ja enkö minä ensin puhunut kuninkaani takaisintuomisesta?" Mutta Juudan miesten sanat olivat vielä ankarammat kuin Israelin miesten sanat.
 And in answer to the men of Judah, the men of Israel said, We have ten parts in the king, and we are the first in order of birth: why did you make nothing of us? and were we not the first to make suggestions for getting the king back? And the words of the men of Judah were more violent than the words of the men of Israel.
 καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ἀνὴρ ἰουδα πρὸς ἄνδρα ἰσραηλ καὶ εἶπαν διότι ἐγγίξει πρὸς με ὁ βασιλεὺς καὶ ἵνα τί οὕτως ἐθυμώθησθε περὶ τοῦ λόγου τούτου μὴ βρώσει ἐφάγαμεν ἐκ τοῦ βασιλέως ἢ δόμα ἔδωκε ν ἢ ἄρσιν ἡμεῖν
- 1 Ja siellä oli sattumalta kelvoton mies, nimeltä Seba, Bikrin poika, benjaminilainen. Hän puhalsi pasunaan ja sanoi: "Meillä ei ole mitään osaa Daavidiin eikä perintöosaa Iisain poikaan. Kukin majallensa, Israel!"
 Now by chance there was present a good-for-nothing person named Sheba, the son of Bichri, a Benjamite: and he, sounding the horn, said, We have no part in David, or any interest in the son of Jesse: let every man go to his tent, O Israel.
 καὶ ἐκεῖ ἐπικαλούμενος υἱὸς παράνομος καὶ ὄνομα αὐτῷ σαβεε υἱὸς βοχορι ἀνὴρ ὁ ἰεμενί καὶ ἐσάλπισεν ἐν τῇ κερατίνῃ καὶ εἶπεν οὐκ ἔστιν ἡμῖν μερίς ἐν δαυὶδ οὐδὲ κληρονομία ἡμῖν ἐν τῷ υἱῷ ἰεσ σαι ἀνὴρ εἰς τὰ σκηνώματά σου ἰσραηλ
- 2 Silloin kaikki Israelin miehet luopuivat Daavidista ja seurasivat Sebaa, Bikrin poikaa; mutta Juudan miehet riippuivat kiinni kuninkaassansa ja seurasivat häntä Jordanilta aina Jerusalemiin.
 So all the men of Israel, turning away from David, went after Sheba, the son of Bichri: but the men of Judah were true to their king, going with him from Jordan as far as Jerusalem.
 καὶ ἀνέβη πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ ἀπὸ ὀπισθεν δαυὶδ ὀπίσω σαβεε υἱοῦ βοχορι καὶ ἀνὴρ ἰουδα ἐκολλήθη τῷ βασιλεῖ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ιορδάνου καὶ ἕως ἱερουσαλημ
- 3 Niin Daavid tuli linnaansa Jerusalemiin. Ja kuningas otti ne kymmenen sivuvaimoa, jotka hän oli jättänyt palatsia vartioimaan, ja panetti heidät vartioituun taloon; ja hän elätti heitä, mutta ei mennyt heidän luoksensa. Siellä he olivat eristettyinä kuolinpäiväänsä asti, elävän miehen leskinä.
 And David came to his house at Jerusalem: and the king took the ten women to whom he had given the care of the house, and had them shut up, and gave them the necessaries of life, but did not go near them. So they were shut up till the day of their death, living as widows.
 καὶ εἰσῆλθεν δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὰς δέκα γυναῖκας τὰς παλλακὰς αὐτοῦ ἅς ἀφήκεν φυλάσσειν τὸν οἶκον καὶ ἔδωκεν αὐτάς ἐν οἴκῳ φυλακῆς καὶ διεθρο εψεν αὐτάς καὶ πρὸς αὐτάς οὐκ εἰσῆλθεν καὶ ἦσαν συνεχόμεναι ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτῶν χήραι ζῶσαι

- 4 Ja kuningas sanoi Amasalle: "Kutsu koolle Juudan miehet kolmen päivän kuluessa ja ole silloin itse paikallasi täällä".
Then the king said to Amasa, Get all the men of Judah together, and in three days be here yourself.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αμессαὶ βόησόν μοι τὸν ἄνδρα ἰουδα τρεῖς ἡμέρας σὺ δὲ αὐτοῦ στήθι
- 5 Niin Amasa meni kutsumaan koolle Juudaa; mutta hän viipyi ohi sen ajan, jonka hän oli määrännyt.
So Amasa went to get all the men of Judah together, but he took longer than the time David had given him.
καὶ ἐπορεύθη αμессαὶ τοῦ βοῆσαι τὸν ἰουδαν καὶ ἐχρόνισεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ οὗ ἐτάξατο αὐτῷ δαυιδ
- 6 Silloin sanoi Daavid Abisaille: "Nyt Seba, Bikrin poika, tekee meille enemmän paha kuin Absalom. Ota sinä herrasi palvelijat ja aja häntä takaa, ettei hän saisi haltuunsa varustettuja kaupunkeja ja repisi meiltä silmiä."
And David said to Abishai, Sheba, the son of Bichri, will do us more damage than Absalom did; so take some of your lord's servants and go after him, before he makes himself safe in the walled towns, and gets away before our eyes.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς αβεσσα νῦν κακοποιήσει ἡμᾶς σαβее υἱὸς βοχορι ὑπὲρ αβεσσαλωμ καὶ νῦν σὺ λαβὲ μετὰ σεαυτοῦ τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου σου καὶ καταδιώξον ὀπίσω αὐτοῦ μήποτε ἑαυτῷ εὖρ ἢ πόλεις ὄχυράς καὶ σκιάσει τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν
- 7 Niin Jooabin miehet sekä kreetit ja pleetit ja kaikki urhot lähtivät liikkeelle hänen jäljessään; he lähtivät Jerusalemissa ajamaan takaa Sebaa, Bikrin poikaa.
So there went after Abishai, Joab and the Cherethites and the Pelethites and all the fighting-men; they went out of Jerusalem to overtake Sheba, the son of Bichri.
καὶ ἐξῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ οἱ ἄνδρες ἰωαβ καὶ ὁ χερεθθι καὶ ὁ φελεθθι καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ καὶ ἐξῆλθον ἐξ ἱερουσαλημ διώξαι ὀπίσω σαβее υἱοῦ βοχορι
- 8 Mutta kun he olivat suuren kiven luona, joka on Gibeonissa, tuli Amasa heitä vastaan. Ja Jooab oli puettu takkiinsa, ja sen päällä oli miekanvyö, kiinnitettynä vyötäisille; miekka oli tupessaan, mutta kun hän lähti liikkeelle, niin se putosi.
When they were at the great stone which is in Gibeon, Amasa came face to face with them. Now Joab had on his war-dress, and round him a band from which his sword was hanging in its cover; and while he was walking, it came out, falling to the earth.
καὶ αὐτοὶ παρὰ τῷ λίθῳ τῷ μεγάλῳ τῷ ἐν γαβων καὶ αμессαὶ εἰσῆλθον ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ ἰωαβ περιεζωσμένος μανδύαν τὸ ἐνδύμα αὐτοῦ καὶ ἐπ' αὐτῷ περιεζωσμένος μάχαιραν ἐζευγμένην ἐπ' ἰ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐν κολεῶ αὐτῆς καὶ ἡ μάχαιρα ἐξῆλθεν καὶ ἔπεσεν
- 9 Ja Jooab sanoi Amasalle: "Voitko hyvin, veljeni?" Ja Jooab tarttui oikealla kädellään Amasaa partaan, muka suudellakseen häntä.
And Joab said to Amasa, Is it well, my brother? And with his right hand he took him by the hair of his chin to give him a kiss.
καὶ εἶπεν ἰωαβ τῷ αμессαὶ εἰ ὑγιαίνεις σὺ ἀδελφέ καὶ ἐκράτησεν ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ ἰωαβ τοῦ πώγωνος αμессαὶ τοῦ καταφιλήσαι αὐτόν
- 10 Ja kun Amasa ei varonut miekkaa, joka Jooabilla oli kädessään, pisti tämä häntä sillä vatsaan, niin että hänen sisälmyksensä valuivat maahan; toista pistoa ei tarvittu: hän kuoli. Sitten Jooab ja hänen veljensä Abisai ajoivat takaa Sebaa, Bikrin poikaa.
But Amasa did not see danger from the sword which was now in Joab's left hand, and Joab put it through his stomach so that his inside came out on to the earth, and he did not give him another blow. So Joab and his brother Abishai went on after Sheba, the son of Bichri.
καὶ αμессαὶ οὐκ ἐφυλάξατο τὴν μάχαιραν τὴν ἐν τῇ χειρὶ ἰωαβ καὶ ἔπαυσεν αὐτόν ἐν αὐτῇ ἰωαβ εἰς τὴν ψῶαν καὶ ἐξεχύθη ἡ κοιλία αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν καὶ οὐκ ἔδευτέρωσεν αὐτῷ καὶ ἀπέθανεν καὶ ἰωαβ καὶ αβεσσα ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐδίωξεν ὀπίσω σαβее υἱοῦ βοχορι
- 11 Mutta eräs Jooabin palvelijoista jäi seisomaan Amasan ääreen ja huusi: "Jokainen, joka on Jooabille myötämielinen ja joka on Daavidin puolella, seuratkoon Jooabia!"
And one of Joab's young men, taking his place at Amasa's side, said, Whoever is for Joab and for David, let him go after Joab!
καὶ ἄνηρ ἔστη ἐπ' αὐτόν τῶν παιδαρίων ἰωαβ καὶ εἶπεν τις ὁ βουλόμενος ἰωαβ καὶ τις τοῦ δαυιδ ὀπίσω ἰωαβ
- 12 Ja Amasa virui verissään keskellä tietä; mutta kun se mies näki, että kaikki väki pysähtyi siihen, vei hän Amasan tieltä syrjään pellolle ja heitti vaatteen hänen päällensä, nähdessään, että kaikki ohikulkijat pysähtyivät.
And Amasa was stretched out in a pool of blood in the middle of the highway. And when the man saw that all the people were stopping, he took Amasa out of the highway and put him in a field, with a cloth over him, when he saw that everyone who went by came to a stop.
καὶ αμессαὶ πεφυρμένος ἐν τῷ αἵματι ἐν μέσῳ τῆς τρίβου καὶ εἶδεν ὁ ἄνηρ ὅτι εἰστήκει πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἀπέστρεψεν τὸν αμессαὶ ἐκ τῆς τρίβου εἰς ἀγρὸν καὶ ἐπέριψεν ἐπ' αὐτόν ἱμάτιον καθότι εἶδεν ἐν πάντα τὸν ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν ἔστηκότα
- 13 Ja kun hänet oli toimitettu pois tieltä, kulkivat kaikki ohi ja seurasivat Jooabia ajaakseen takaa Sebaa, Bikrin poikaa.
When he had been taken off the road, all the people went on after Joab in search of Sheba, the son of Bichri.
ἡνίκα δὲ ἔφθασεν ἐκ τῆς τρίβου παρήλθεν πᾶς ἄνηρ ἰσραηλ ὀπίσω ἰωαβ τοῦ διώξαι ὀπίσω σαβее υἱοῦ βοχορι
- 14 Tämä kulki kaikkien Israelin sukukuntien kautta Aabellin ja Beet-Maakaan, ja kaikki beeriläiset kokoontuivat ja seurasivat häntä sinne saakka.
And Sheba went through all the tribes of Israel, to Abel of Beth-maacah; and all the Bichrites came together and went in after him.
καὶ διῆλθεν ἐν πάσαις φυλαῖς ἰσραηλ εἰς ἀβελ καὶ εἰς βαιθμαχα καὶ πάντες ἐν χαρρι καὶ ἐξεκκλησιάσθησαν καὶ ἦλθον κατόπισθεν αὐτοῦ

- 15 Mutta he tulivat ja piirittivät häntä Aabel-Beet-Maakassa ja loivat kaupunkia vastaan vallin, joka ulottui ulkomuuriin. Ja kaikki Jooabin väki teki hävitystyötä kukistaakseen muurin.
And Joab and his men got him shut up in Abel of Beth-maacah, and put up an earthwork against the town: and all Joab's men did their best to get the wall broken down.
καὶ παρεγενήθησαν καὶ ἐπολιόρκουν ἐπ' αὐτὸν τὴν ἀβελ καὶ τὴν βαιθμαχα καὶ ἐξέχεαν πρόσχωμα πρὸς τὴν πόλιν καὶ ἔστη ἐν τῷ προτειγίσματι καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετὰ ἰωαβ ἐνοοῦσαν καταβαλεῖν τὸ τεῖχος
- 16 Silloin huusi viisas vaimo kaupungista: "Kuulkaa! Kuulkaa! Sanokaa Jooabille, että hän tulee tänne lähelle puhutellakseni häntä".
Then a wise woman got up on the wall, and crying out from the town, said, Give ear, give ear; say now to Joab, Come near, so that I may have talk with you.
καὶ ἐβόησεν γυνὴ σοφὴ ἐκ τοῦ τείχους καὶ εἶπεν ἀκούσατε ἀκούσατε εἶπατε δὴ πρὸς ἰωαβ ἔγγισον ἕως ὅδε καὶ λαλήσω πρὸς αὐτὸν
- 17 Ja kun tämä tuli häntä lähelle, sanoi vaimo: "Oletko Jooab?" Hän vastasi: "Olen". Vaimo sanoi hänelle: "Kuule palvelijattaresi sanoja". Hän vastasi: "Minä kuulen".
And he came near, and the woman said, Are you Joab? And he said in answer, I am. Then she said, Give ear to your servant's words. And he said, I am giving ear.
καὶ προσήγγισεν πρὸς αὐτὴν καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ εἰ σὺ εἶ ἰωαβ ὁ δὲ εἶπεν ἐγὼ εἶπεν δὲ αὐτῷ ἄκουσον τοὺς λόγους τῆς δούλης σου καὶ εἶπεν ἰωαβ ἀκούω ἐγὼ εἰμι
- 18 Silloin vaimo sanoi: "Muinoin oli tapana sanoa: 'On kysyttävä neuvoa Aabelista', ja niin tuli valmista.
Then she said, In the old days, there was a saying, Let them put the question in Abel and in Dan, saying, Has what was ordered by men of good faith in Israel ever come to an end?
καὶ εἶπεν λέγουσα λόγον ἐλάλησαν ἐν πρώτοις λέγοντες ἠρωτημένος ἠρωτήθη ἐν τῇ ἀβελ καὶ ἐν δαν εἰ ἐξέλιπον ἃ ἔθεντο οἱ πιστοὶ τοῦ ἰσραὴλ ἐρωτῶντες ἐπερωτήσουσιν ἐν ἀβελ καὶ οὕτως εἰ ἐξέλιπον
- 19 Minä olen rauhallisimpia ja uskollisimpia Israelissa, ja sinä koetat ottaa hengen kaupungilta, joka on äiti Israelissa. Miksi sinä tahdot hävittää Herran perintöosan?"
Your purpose is the destruction of a mother-town in Israel: why would you put an end to the heritage of the Lord?
ἐγὼ εἰμι εἰρηνικὰ τῶν στηριγμάτων ἰσραὴλ σὺ δὲ ζητεῖς θανατῶσαι πόλιν καὶ μητρόπολιν ἐν ἰσραὴλ ἵνα τί καταποντίζεις κληρονομίαν κυρίου
- 20 Jooab vastasi ja sanoi: "Pois se, pois se! En minä tahdo hävittää enkä tuhota.
And Joab, answering her, said, Far, far be it from me to be a cause of death or destruction;
καὶ ἀπεκρίθη ἰωαβ καὶ εἶπεν Ἰεὼς μοι Ἰεὼς μοι εἰ καταποντιῶ καὶ εἰ διαφθερῶ
- 21 Niin ei ole asia, vaan eräs mies Efraimin vuoristosta, nimeltä Seba, Bikrin poika, on nostanut känsä kuningas Daavidia vastaan; luovuttakaa hänet yksin, niin minä lähden pois kaupungin edustalta." Vaimo vastasi Jooabille: "Katso, hänen päänsä heitetään sinulle muurin yli".
Not so: but a man of the hill-country of Ephraim, Sheba, son of Bichri, by name, has taken up arms against the king, against David: give up this man only, and I will go away from the town. And the woman said to Joab, His head will be dropped over the wall to you.
οὐχ οὗτος ὁ λόγος ὅτι ἀνὴρ ἐξ ὄρους εφραϊμ σαβее υἱὸς βοχορι ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐπήρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλεῖα δαυὶδ δότε αὐτόν μοι μόνον καὶ ἀπελεύσομαι ἀπάνωθεν τῆς πόλεως καὶ εἴπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἰωαβ ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ῥιφήσεται πρὸς σὲ διὰ τοῦ τείχους
- 22 Sitten vaimo viisautessaan meni kaiken kansan luo; niin he löivät Sebalta, Bikrin pojalta, pään poikki ja heittivät sen Jooabille. Silloin tämä puhalsi pasunaan, ja he hajaantuivat kaupungin edustalta, kukin majallensa. Mutta Jooab palasi kuninkaan luo Jerusaleemiin.
Then the woman in her wisdom had talk with all the town. And they had Sheba's head cut off and sent out to Joab. And he had the horn sounded, and sent them all away from the town, every man to his tent. And Joab went back to Jerusalem to the king.
καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς πάντα τὸν λαὸν καὶ ἐλάλησεν πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτῆς καὶ ἀφείλεν τὴν κεφαλὴν σαβее υἱοῦ βοχορι καὶ ἔβαλεν πρὸς ἰωαβ καὶ ἐσάλπισεν ἐν κερατίνῃ καὶ δαπέδησεν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀνὴρ εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ καὶ ἰωαβ ἀπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλημ πρὸς τὸν βασιλεῖα
- 23 Jooab oli Israelin koko sotajoukon ylipäällikkönä, ja Benaia, Joojadan poika, oli kreettien ja pleettien päällikkönä.
Now Joab was over all the army; and Benaiah, the son of Jehoiada, was at the head of the Cherethites and the Pelethites;
καὶ ἰωαβ πρὸς πάσῃ τῇ δυνάμει ἰσραὴλ καὶ βαναιας υἱὸς ἰωδαε ἐπὶ τοῦ χερεθθι καὶ ἐπὶ τοῦ φελεθθι
- 24 Adoram oli verotöiden valvojana, ja Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina.
And Adoram was overseer of the forced work; and Jehoshaphat, the son of Ahilud, was the recorder;
καὶ ἀδωνιραμ ἐπὶ τοῦ φόρου καὶ ἰωσαφατ υἱὸς ἀχιλουθ ἀναμνησκὸν
- 25 Seja oli kirjurina, ja Saadok ja Ebjatar olivat pappeina.
And Sheva was the scribe, and Zadok and Abiathar were priests;
καὶ σουσα γραμματεὺς καὶ σαδοκ καὶ ἀβιαθαρ ἱερεῖς
- 26 Myöskin jaairilainen Iira oli Daavidilla pappina.
And in addition, Ira the Jairite was a priest to David.
καὶ γε ἱρας ὁ ἱαριν ἦν ἱερεὺς τοῦ δαυὶδ

- 1 Daavidin aikana oli nälänhätä, jota kesti kolme vuotta peräkkäin; silloin Daavid etsi Herran kasvoja. Herra vastasi: "Saulin tähden, verivelan alaisen suvun tähden, koska hän surmasi gibeonilaiset".
In the days of David they were short of food for three years, year after year; and David went before the Lord for directions. And the Lord said, On Saul and on his family there is blood, because he put the Gibeonites to death.
καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις δαυὶδ τρία ἔτη ἐνιαυτοῦς ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ καὶ ἐζήτησεν δαυὶδ τὸ πρόσωπον τοῦ κυρίου καὶ εἶπεν κύριος ἐπὶ σαουλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀδικία διὰ τὸ αὐτὸν θανάτῳ αἰμάτων περὶ οὗ ἐθανάτωσεν τοὺς γαβαωνίτας
- 2 Niin kuningas kutsui gibeonilaiset ja puhutteli heitä. Mutta gibeonilaiset eivät olleet israelilaisia, vaan amorilaisten jätteitä, ja israelilaiset olivat vannoneet heille valan, mutta Saul oli kiivaillaan israelilaisten ja Juudan puolesta koettanut hävittää heidät.
Then the king sent for the Gibeonites; (now the Gibeonites were not of the children of Israel, but were the last of the Amorites, to whom the children of Israel had given an oath; but Saul, in his passion for the children of Israel and Judah, had made an attempt on their lives:)
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τοὺς γαβαωνίτας καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς καὶ οἱ γαβαωνίται οὐχ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰσὶν ὅτι ἄλλ' ἢ ἐκ τοῦ λείμματος τοῦ αμορραίου καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς καὶ ἐξήτησεν σαουλ πατάξαι αὐτούς ἐν τῷ ζηλώσει αὐτὸν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ ἰουδα
- 3 Daavid sanoi gibeonilaisille: "Mitä minun on tehtävä teidän hyväksenne, ja millä minun on teidät sovittava, että siunaisitte Herran perintöosaa?"
So David said to the Gibeonites, What may I do for you? how am I to make up to you for your wrongs, so that you may give a blessing to the heritage of the Lord?
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τοὺς γαβαωνίτας τί ποιήσω ὑμῖν καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσομαι καὶ εὐλογήσετε τὴν κληρονομίαν κυρίου
- 4 Gibeonilaiset vastasivat hänelle: "Ei ole meidän ja Saulin sekä hänen sukunsa välillä kysymys hopeasta eikä kullasta, eikä meillä ole valtaa surmata ketään Israelissa". Hän sanoi: "Mitä sitten vaaditte minua tekemään teidän hyväksenne?"
And the Gibeonites said to him, It is not a question of silver and gold between us and Saul or his family; and it is not in our power to put to death any man in Israel. And he said, Say, then, what am I to do for you?
καὶ εἶπεν αὐτῷ οἱ γαβαωνίται οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον καὶ χρυσίον μετὰ σαουλ καὶ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀνὴρ θανατῶσαι ἐν ἰσραὴλ καὶ εἶπεν τί ὑμεῖς λέγετε καὶ ποιήσω ὑμῖν
- 5 He vastasivat kuninkaalle: "Sen miehen, joka tahtoi meidät lopettaa ja joka aikoi hävittää meidät, niin ettei meillä olisi missä olla koko Israelin alueella,
And they said to the king, As for the man by whom we were wasted, and who made designs against us to have us completely cut off from the land of Israel,
καὶ εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα ὁ ἀνὴρ συντέλεσεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐδίωξεν ἡμᾶς ὡς παρελογίσαστο ἐξολεθρευσαὶ ἡμᾶς ἀφανίσωμεν αὐτὸν τοῦ μὴ ἐστάναι αὐτὸν ἐν παντὶ ὀρίῳ ἰσραὴλ
- 6 sen miehen jälkeläisistä luovutettakoon meille seitsemän miestä lävistääksemme heidät paaluihin Herralle Saulin, Herran valitun, Gibeassa". Kuningas sanoi: "Minä luovutan".
Let seven men of his family be given up to us and we will put an end to them by hanging them before the Lord in Gibeon, on the hill of the Lord. And the king said, I will give them.
δοτῶ ἡμῖν ἑπτὰ ἀνδρας ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἐξηλιάσωμεν αὐτούς τῷ κυρίῳ ἐν γαβαων σαουλ ἐκλεκτοῦς κυρίου καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἐγὼ δώσω
- 7 Mefibosetin, Saulin pojan Joonatanin pojan, kuningas kuitenkin säästi Herran valan tähden, joka oli heidän välillensä, Daavidin ja Joonatanin, Saulin pojan, välillä.
But the king did not give up Mephibosheth, the son of Saul's son Jonathan, because of the Lord's oath made between David and Jonathan, the son of Saul.
καὶ ἐφείσαστο ὁ βασιλεὺς ἐπὶ μεμφιβοσθε υἱὸν ἰωναθαν υἱοῦ σαουλ διὰ τὸν ὄρκον κυρίου τὸν ἀνὰ μέσον αὐτῶν ἀνὰ μέσον δαυὶδ καὶ ἀνὰ μέσον ἰωναθαν υἱοῦ σαουλ
- 8 Mutta kuningas otti Rispan, Aijan tyttären, kaksi poikaa, Armonin ja Mefibosetin, jotka tämä oli synnyttänyt Saulille, sekä Meerabin, Saulin tyttären, viisi poikaa, jotka tämä oli synnyttänyt Adrielille, meholalaisen Barsillain pojalle,
But the king took Armoni and Mephibosheth, the two sons of Saul to whom Rizpah, the daughter of Aiah, had given birth; and the five sons of Saul's daughter Merab, whose father was Adriel, the son of Barzillai the Meholathite:
καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο υἱοὺς ρεσφα θυγατρὸς αἰα οὗς ἔτεκεν τῷ σαουλ τὸν ἐρμωνι καὶ τὸν μεμφιβοσθε καὶ τοὺς πέντε υἱοὺς μιχαλ θυγατρὸς σαουλ οὗς ἔτεκεν τῷ ἐσρηλ υἱῷ βερζελλι τῷ σουλαθι
- 9 ja luovutti heidät gibeonilaisten käsiin; ja nämä lävistivät heidät paaluihin vuorella Herran edessä, niin että ne seitsemän sortuivat kaikki yhdessä. Näin heidät surmattiin elonleikkuun ensimmäisinä päivinä, ohranleikkuun alussa.
And he gave them up to the Gibeonites, and they put them to death, hanging them on the mountain before the Lord; all seven came to their end together in the first days of the grain-cutting, at the start of the cutting of the barley.
καὶ ἔδωκεν αὐτούς ἐν χειρὶ τῶν γαβαωνιτῶν καὶ ἐξηλίασαν αὐτούς ἐν τῷ ὄρει ἔναντι κυρίου καὶ ἔπεσαν οἱ ἑπτὰ αὐτοὶ ἐπὶ τὸ αὐτό καὶ αὐτοὶ δὲ ἐθανατώθησαν ἐν ἡμέραις θερισμοῦ ἐν πρώτοις ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν

- 10 Silloin Rispa, Aijan tytär, otti säkin ja levitti sen kalliolle, ja se oli hänen vuoteenaan elonleikkua alusta siihen asti, kunnes sade taivaasta vuoti heidän päällensä, eikä hän sallinut taivaan lintujen päivällä eikä metsän eläinten yöllä tulla heidän päällensä.
And Rizpah, the daughter of Aiah, took haircloth, placing it on the rock as a bed for herself, from the start of the grain-cutting till rain came down on them from heaven; and she did not let the birds of the air come near them by day, or the beasts of the field by night.
και ελαβεν ρεσαφ θυγάτηρ αια τον σακκον και επηξεν αυτη προς την πετραν εν αρχη θερισμου κριθων εως εσταξεν επ' αυτοτους υδωρ εκ του ουρανου και ουκ εδωκεν τα πετεινα του ουρανου κατα παδουσαι επ' αυτοτους ημερας και τα θηρια του αγρου νυκτος
- 11 Kun Daavidille kerrottiin, mitä Rispa, Aijan tytär, Saulin sivuvaimo, oli tehnyt, And news was given to David of what Rizpah, the daughter of Aiah, one of Saul's wives, had done.
και απηγγελη τω δαυιδ οσα εποισεν ρεσαφ θυγάτηρ αια παλλακη σαουλ και εξελυθησαν και κατελαβεν αυτοτους δαν υιους ιωα εκ των απογονων των γιγαντων
- 12 meni Daavid ja otti Saulin ja hänen poikansa Joonatanin luut Gileadin Jaabeksen miehiltä, jotka olivat varkain ottaneet ne siltä torilta Beet-Seanista, jolle filistealaiset olivat heidät ripustaneet silloin, kun filistealaiset surmasivat Saulin Gilboassa.
And David went and took the bones of Saul and his son Jonathan from the men of Jabesh-gilead, who had taken them away secretly from the public place of Beth-shan, where the Philistines had put them, hanging up the bodies there on the day when they put Saul to death in Gilboa:
και επορευθη δαυιδ και ελαβεν τα οστα σαουλ και τα οστα ιωναθαν του υιου αυτου παρα των ανδρων υιων ιαβις γαλααδ οι εκλεσαν αυτοτους εκ της πλατειας βαιθσαν οτι εστησαν αυτοτους εκει οι αλλοφυλοι εν ημερα η επαταξαν οι αλλοφυλοι τον σαουλ εν γελβουε
- 13 Ja hän toi sieltä Saulin ja hänen poikansa Joonatanin luut. Myös paaluihin lävistettyjen luut koottiin
And he took the bones of Saul and his son Jonathan from that place; and they got together the bones of those who had been put to death by hanging.
και ανηνεγκεν εκειθεν τα οστα σαουλ και τα οστα ιωναθαν του υιου αυτου και συνιγαγεν τα οστα των εξηλιασμενων
- 14 ja haudattiin yhdessä Saulin ja hänen poikansa Joonatanin luiden kanssa Benjaminin maahan Seelaan, Saulin isän, Kiisin, hautaan. Tehtiin kaikki, mitä kuningas oli käskenyt. Niin Jumala leppyi maalle.
And they put them with the bones of Saul and his son Jonathan in the resting-place of Kish, his father, in Zela in the country of Benjamin; they did all the king had given them orders to do. And after that, God gave ear to their prayers for the land.
και εθαψαν τα οστα σαουλ και τα οστα ιωναθαν του υιου αυτου και των ηλιασθεντων εν γη βενιαμιν εν τη πλευρα εν τω ταφω κισ του πατρος αυτου και εποισαν παντα οσα ενετειλατο ο βασιλευς και επηκουσεν ο θεος τη γη μετα ταυτα
- 15 Taas syttyi sota filistealaisten ja Israelin välillä. Ja Daavid lähti palvelijoihin sotimaan filistealaisia vastaan. Ja Daavid väsyi.
And the Philistines went to war again with Israel; and David went down with his people, and while they were at Gob they had a fight with the Philistines:
και εγενηθη ετι πολεμος τοις αλλοφυλοις μετα ισραηλ και κατεβη δαυιδ και οι παιδες αυτου μετ' αυτου και επολεμησαν μετα των αλλοφυλων και εξελυθη δαυιδ
- 16 Niin Jisbi-Benob, Raafan jälkeläisiä, jonka keihäs painoi kolmesataa sekeliä vaskea ja joka oli puettu uusiin tamineihin, aikoi surmata Daavidin.
And there came against David one of the offspring of the Rephaim, whose spear was three hundred shekels of brass in weight, and having a new sword, he made an attempt to put David to death.
και ιεσβι ος ην εν τοις εκγονοις του ραφα και ο σταθμος του δορατος αυτου τριακοσιων σικλων ολκη χαλκου και αυτος περιεζωσμενος κορυνην και διενοειτο παταξει τον δαυιδ
- 17 Mutta Abisai, Serujan poika, tuli hänen avukseen ja löi filistealaisen kuoliaaksi. Silloin Daavidin miehet vannottivat hänellä valan sanoen: "Sinä et saa enää lähteä meidän kanssamme taisteluun, ettet sammuttaisi Israelin lammua".
But Abishai, the son of Zeruiah, came to his help, and, turning on the Philistine, gave him his death-blow. Then David's men took an oath, and said, Never again are you to go out with us to the fight, so that you may not put out the light of Israel.
και εβοηθησεν αυτω αβεσσα υιους σαρουιας και επαταξεν τον αλλοφυλον και εθανατωσεν αυτον τοτε ωμοσαν οι ανδρες δαυιδ λεγοντες ουκ εξελευση ετι μεθ' ημων εις πολεμον και ου μη σβεσης τον λυχνον ισραηλ
- 18 Sen jälkeen oli taas taistelu filistealaisten kanssa Goobissa: silloin huusalainen Sibbekai surmasi Safin, joka myös oli Raafan jälkeläisiä.
Now after this there was war with the Philistines again at Gob, and Sibbecai the Hushathite put to death Saph, one of the offspring of the Rephaim.
και εγενηθη μετα ταυτα ετι πολεμος εν γεθ μετα των αλλοφυλων τοτε επαταξεν σεβοχα ο αστατωθι τον σεφ τον εν τοις εκγονοις του ραφα
- 19 Taas oli taistelu filistealaisia vastaan Goobissa. Elhanan, Jare-Ooregimin poika, beetlehemiläinen, surmasi gatilaisen Goljatin, jonka peitsen varsi oli niinkuin kangastukki.
And again there was war with the Philistines at Gob, and Elhanan, the son of Jair the Beth-lehemite, put to death Goliath the Gittite, the stem of whose spear was like a cloth-worker's rod.
και εγενετο ο πολεμος εν γοβ μετα των αλλοφυλων και επαταξεν ελεαναν υιους αριωργιμ ο βαιθλεεμιτης τον γολιαθ τον γεθθαιον και το ζυλον του δορατος αυτου ως αντιον υφαινοντων

- 20 Taas oli taistelu Gatissa. Siellä oli kookas mies, jolla oli kuusi sormeä kummassakin kädessä ja kuusi varvasta kummassakin jalassa, yhteensä kaksikymmentä neljä; hänkin polveutui Raafasta.
And again there was war at Gath, where there was a very tall man, who had twenty-four fingers and toes, six fingers on his hands and six toes on his feet; he was one of the offspring of the Rephaim.
καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν γεθ καὶ ἦν ἀνὴρ μαδῶν καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἕξ καὶ ἕξ εἴκοσι τέσσαρες ἀριθμῶ καὶ γε αὐτὸς ἐτέχθη τῷ ραφα
- 21 Ja kun hän häpäisi Israelia, surmasi hänet Joonatan, Daavidin veljen Simean poika.
And when he was purposing to put shame on Israel, Jonathan, the son of Shimei, David's brother, put him to death.
καὶ ὠνειδισεν τὸν Ἰσραηλ καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν Ἰωναθὰν υἱὸς σεμεὶ ἀδελφοῦ δαυὶδ
- 22 Nämä neljä polveutuivat gatilaisesta Raafasta; he kaatuivat Daavidin ja hänen palvelijainsa käden kautta.
These four were of the offspring of the Rephaim in Gath; and they came to their end by the hands of David and his servants.
οἱ τέσσαρες οὗτοι ἐτέχθησαν ἀπόγονοι τῶν γιγάντων ἐν γεθ τῷ ραφα οἶκος καὶ ἔπεσαν ἐν χειρὶ δαυὶδ καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ
- 1 Ja Daavid puhui Herralle tämän laulun sanat sinä päivänä, jona Herra oli pelastanut hänet kaikkien hänen vihollistensa ja Saulin vallasta. Hän sanoi:
And David made a song to the Lord in these words, on the day when the Lord made him free from the hands of all his haters, and from the hand of Saul:
καὶ ἐλάλησεν δαυὶδ τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης ἐν ἡ ἡμέρῃ ἐξείλατο αὐτὸν κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ χειρὸς σαουλ.
- 2 "Herra, minun kallioni, linnani ja pelastajani!
And he said, The Lord is my Rock, my walled town, and my saviour, even mine;
καὶ εἶπεν κύριε πέτρα μου καὶ ὄχυρόμά μου καὶ ἐξαιρούμενός με ἐμοί
- 3 Jumala, minun vuoreni, jonka turviin minä pakenen, minun kilpeni, autuuteni sarvi, varustukseni ja pakopaikkani, sinä pelastajani, joka pelastat minut väkivallasta!
My God, my Rock, in him will I put my faith; my breastplate, and the horn of my salvation, my high tower, and my safe place; my saviour, who keeps me safe from the violent man.
ὁ θεός μου φύλαξ ἔσται μου πεποιθώς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ ὑπερασπιστής μου καὶ κέρας σωτηρίας μου ἀντιλήμπτωρ μου καὶ καταφυγὴ μου σωτηρίας μου ἐξ ἀδίκου σώσεις με
- 4 'Ylistetty olkoon Herra' - niin minä huudan, ja vihollistani minä pelastun.
I will send up my cry to the Lord, who is to be praised; so will I be made safe from those who are against me.
αἰνετὸν ἐπικαλέσομαι κύριον καὶ ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι
- 5 Sillä kuoleman aallot piirittivät minut, turmion virrat peljästyttivät minut.
For the waves of death came round me, and the seas of evil put me in fear;
ὅτι περιέσχον με συντριμμοὶ θανάτου χεῖμαρροι ἀνομίας ἐθάμβησάν με
- 6 Tuonelan paulat kietoivat minut, kuoleman ansat yllättivät minut.
The cords of hell were round me: the nets of death came on me.
ὠδίνες θανάτου ἐκύκλωσάν με προέφθασάν με σκληρότητες θανάτου
- 7 Ahdistuksessani minä rukoilin Herraa, Jumalaani minä rukoilin; ja hän kuuli minun ääneni temppelistänsä, minun huutonni kohosi hänen korviinsa.
In my trouble my voice went up to the Lord, and my cry to my God: my voice came to his hearing in his holy Temple, and my prayer came to his ears.
ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπικαλέσομαι κύριον καὶ πρὸς τὸν θεόν μου βοήσομαι καὶ ἐπακούσεται ἐκ ναοῦ αὐτοῦ φωνῆς μου καὶ ἡ κραυγὴ μου ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτοῦ
- 8 Silloin maa huojui ja järäsi, taivaan perustukset järkkyivät; ne horjuivat, sillä hänen vihansa syntyi.
Then the earth was moved with a violent shock; the bases of heaven were moved and shaking, because he was angry.
καὶ ἐταράχθη καὶ ἐσεισθη ἡ γῆ καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθησαν καὶ ἐσπαράχθησαν ὅτι ἐθυμώθη κύριος αὐτοῖς
- 9 Savu suitsusi hänen sieraimistaan, kuluttava tuli hänen suustansa, palavat hiilet hehkuivat hänestä.
There went up a smoke from his nose, and a fire of destruction from his mouth: coals were lighted by it.
ἀνέβη καπνὸς ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ κατέδετα ἄνθρακες ἐξεκαύθησαν ἀπ' αὐτοῦ
- 10 Hän notkisti taivaan ja astui alas, synkkä pilvi jalkojensa alla.
The heavens were bent, so that he might come down; and it was dark under his feet.
καὶ ἐκλινεν οὐρανὸς καὶ κατέβη καὶ γνόφος ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ

- 11 Hän ajoi kerubin kannattamana ja lensi, hän näkyi tuulen siipien päältä.
And he went through the air, seated on a storm-cloud: going quickly on the wings of the wind.
καὶ ἐπεκάθισεν ἐπὶ χειρουβὶν καὶ ἐπετάσθη καὶ ὄφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμου
- 12 Ja hän pani pimeyden majaksi ympärillensä, synkät vedet, paksut pilvet.
And he made the dark his tent round him, a mass of waters, thick clouds of the skies.
καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφῆν αὐτοῦ κύκλῳ αὐτοῦ ἢ σκιηὴ αὐτοῦ σκότος ὑδάτων ἐπάχυνεν ἐν νεφέλαις ἀέρος
- 13 Hohteesta, joka kävi hänen edellänsä, hehkuivat palavat hiilet.
Before his shining light his dark clouds went past, raining ice and coals of fire.
ἀπὸ τοῦ φέγγους ἐναντίον αὐτοῦ ἐξεκαύθησαν ἄνθρακες πυρός
- 14 Herra jylisi taivaasta, Korkein antoi äänensä kaikua.
The Lord made thunder in the heavens, and the voice of the Highest was sounding out.
ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ κύριος καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ
- 15 Hän lennätti nuolia ja hajotti heidät, salamoita, ja kauhistutti heidät.
And he sent out his arrows, driving them in all directions; by his flames of fire they were troubled.
καὶ ἀπέστειλεν βέλη καὶ ἐσκόρπισεν αὐτοὺς ἀστραπῆν καὶ ἐξέστησεν αὐτοὺς
- 16 Silloin meren syvydet tulivat näkyviin, maanpiirin perustukset paljastuivat Herran nuhtelusta, hänen vihansa hengen puuskauksesta.
Then the deep beds of the sea were seen, and the bases of the world were uncovered, because of the Lord's wrath, because of the breath of his mouth.
καὶ ὄφθησαν ἀφέσεις θαλάσσης καὶ ἀπεκαλύφθη θεμέλια τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ ἐπιτιμῆσει κυρίου ἀπὸ πνοῆς πνεύματος θυμοῦ αὐτοῦ
- 17 Hän ojensi kätensä korkeudesta ja tarttui minuun, veti minut ylös suurista vesistä.
He sent from on high, he took me, pulling me out of great waters.
ἀπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέν με εἰλκυσέν με ἐξ ὑδάτων πολλῶν
- 18 Hän pelasti minut voimallisesta vihollisestani, minun vihamiehistäni, sillä he olivat minua väkevämmät.
He made me free from my strong hater, from those who were against me, because they were stronger than I.
ἐρρύσατό με ἐξ ἐχθρῶν μου ἰσχύος ἐκ τῶν μισούντων με ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ
- 19 He hyökkäsivät minun kimppuuni hätäni päivänä, mutta Herra tuli minun tuekseni.
They came on me in the day of my trouble: but the Lord was my support.
προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου καὶ ἐγένετο κύριος ἐπιστήριγμά μου
- 20 Hän toi minut avaraan paikkaan, hän vapautti minut, sillä hän oli mielistynyt minuun.
He took me out into a wide place; he was my saviour because he had delight in me.
καὶ ἐξήγαγέν με εἰς πλατυσμὸν καὶ ἐξεύλατό με ὅτι εὐδόκησεν ἐν ἐμοί
- 21 Herra tekee minulle minun vanhurskauteni mukaan; minun kätteni puhtauden mukaan hän minulle maksaa.
The Lord gives me the reward of my righteousness, because my hands are clean before him.
καὶ ἀνταπέδωκέν μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου κατὰ τὴν καθαρίότητα τῶν χειρῶν μου ἀνταπέδωκέν μοι
- 22 Sillä minä olen noudattanut Herran teitä enkä ole luopunut pois Jumalastani, jumalattomuuteen.
For I have kept the ways of the Lord; I have not been turned away in sin from my God.
ὅτι ἐφύλαξα ὁδοὺς κυρίου καὶ οὐκ ἠσέβησα ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου
- 23 Kaikki hänen oikeutensa ovat minun silmiäni edessä, enkä minä poikkea hänen käskyistänsä.
For all his decisions were before me, and I did not put away his laws from me.
ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ κατεναντίον μου καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ οὐκ ἀπέστην ἀπ' αὐτῶν
- 24 Minä olen vilpitön häntä kohtaan ja varon itseni pahoista teoista.
And I was upright before him, and I kept myself from sin.
καὶ ἔσομαι ἄμωμος αὐτῷ καὶ προφυλάξομαι ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου

- 25 Sentähden Herra palkitsee minulle vanhurskauteni mukaan, sen mukaan kuin olen puhdas hänen silmiensä edessä.
Because of this the Lord has given me the reward of my righteousness, because my hands are clean in his eyes.
καὶ ἀποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
- 26 Hurskasta kohtaan sinä olet hurskas, nuhteetonta sankaria kohtaan nuhteeton;
On him who has mercy you will have mercy; to the upright you will be upright;
μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ καὶ μετὰ ἀνδρὸς τελείου τελειωθήσῃ
- 27 puhdasta kohtaan sinä olet puhdas, mutta kiero kohtaan nurja.
He who is holy will see that you are holy; but to the man whose way is not straight you will be a hard judge.
καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ καὶ μετὰ στρεβλοῦ στρεβλωθήσῃ
- 28 Ja sinä pelastat nöyrän kansan, mutta sinun silmäsi ovat ylpeitä vastaan, sinä alennat heidät.
For you are the saviour of those who are in trouble; but your eyes are on men of pride, to make them low.
καὶ τὸν λαὸν τὸν πτωχὸν σώσεις καὶ ὀφθαλμοὺς ἐπὶ μετεώρων ταπεινώσεις
- 29 Sillä sinä, Herra, olet minun lamppuni; Herra valaisee minun pimeyteni.
For you are my light, O Lord; and the Lord will make the dark bright for me.
ὅτι σὺ ὁ λόγος μου κύριε καὶ κύριος ἐκλάμψει μοι τὸ σκότος μου
- 30 Sinun avullasi minä hyökkään rosvojoukkoa vastaan, Jumalani avulla minä ryntään ylitse muurin.
By your help I have made a way through the wall which was shutting me in: by the help of my God I have gone over a wall.
ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦμαι μονόζωνος καὶ ἐν τῷ θεῷ μου ὑπερβήσομαι τεῖχος
- 31 Jumalan tie on nuhteeton, Herran sana tulessa koeteltu. Hän on kaikkien kilpi, jotka häneen turvaavat.
As for God, his way is all good: the word of the Lord is tested; he is a safe cover for all those who put their faith in him.
ὁ ἰσχυρὸς ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ τὸ ῥῆμα κυρίου κραταιὸν πεπυρωμένον ὑπερασπιστὴς ἔστιν πᾶσιν τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐτῷ
- 32 Sillä kuka muu on Jumala paitsi Herra, ja kuka muu on pelastuksen kallio paitsi meidän Jumalamme?
For who is God but the Lord? and who is a Rock but our God?
τίς ἰσχυρὸς πλὴν κυρίου καὶ τίς κτίστης ἔσται πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 33 se Jumala, joka on minun vahva turvani ja johdattaa nuhteetonta hänen tiellänsä,
God puts a strong band about me, guiding me in a straight way.
ὁ ἰσχυρὸς ὁ κραταιὸν με δυνάμει καὶ ἐξετίναξεν ἄμωμον τὴν ὁδόν μου
- 34 tekee hänen jalkansa nopeiksi niinkuin peurat ja asettaa minut kukkuloilleni,
He makes my feet like roes' feet, and puts me on high places.
τιθεὶς τοὺς πόδας μου ὡς ἐλάφων καὶ ἐπὶ τὰ ὕψη ἰστών με
- 35 joka opettaa minun käteni sotimaan ja käsivarteni vaskijousta jännittämään.
He makes my hands expert in war, so that a bow of brass is bent by my arms.
διδάσκων χειρᾶς μου εἰς πόλεμον καὶ κατάξας τόξον χαλκοῦν ἐν βραχίονί μου
- 36 Sinä annat minulle pelastuksen kilven; ja kun sinä kuulet minun rukoukseni, teet sinä minut suureksi.
You have given me the breastplate of your salvation, and your mercy has made me great.
καὶ ἔδωκάς μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας μου καὶ ἡ ὑπακοή σου ἐπλήθυνέν με
- 37 Sinä annat minun askeleilleni avaran tilan, ja minun jalkani eivät horju.
You have made my steps wide under me, so that my feet make no slip.
εἰς πλατυσμὸν εἰς τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου καὶ οὐκ ἐσαλεύθησαν τὰ σκέλη μου
- 38 Minä ajan vihollisiani takaa ja tuhoan heidät enkä palaja, ennenkuin teen heistä lopun.
I go after my haters and overtake them; not turning back till they are all overcome.
διώξω ἐχθρούς μου καὶ ἀφανιῶ αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀναστρέψω ἕως συντελέσω αὐτούς

- 39 Minä lopetan heidät ja murskaan heidät, niin etteivät enää nouse; he sortuvat minun jalkojeni alle.
I have sent destruction on them and given them wounds, so that they are not able to get up: they are stretched under my feet.
καὶ θλάσω αὐτούς καὶ οὐκ ἀναστήσονται καὶ πεσοῦνται ὑπὸ τοῦς πόδας μου
- 40 Sinä vyötät minut voimalla sotaan, sinä painat vastustajani minun alleni.
For I have been armed by you with strength for the fight: you have made low under me those who came out against me.
καὶ ἐνισχύσεις με δυνάμει εἰς πόλεμον κάμψεις τοὺς ἐπανιστανομένους μοι ὑποκάτω μου
- 41 Sinä ajat minun viholliseni pakoon, vihemieheni minä hukutan.
By you their backs are turned in flight, so that my haters are cut off.
καὶ τοὺς ἐχθροὺς μου ἔδωκάς μοι νῶτον τοὺς μισοῦντάς με καὶ ἐθανάτωσας αὐτούς
- 42 He katselevat, mutta pelastajaa ei ole, katsovat Herran puoleen, mutta hän ei heille vastaa.
They were crying out, but there was no one to come to their help: even to the Lord, but he gave them no answer.
βοήσονται καὶ οὐκ ἔστιν βοηθός πρὸς κύριον καὶ οὐχ ὑπήκουσεν αὐτῶν
- 43 Minä survon heidät maan tomuksi, kadun loaksi minä heidät poljen ja tallaan.
Then they were crushed as small as the dust of the earth, stamped down under my feet like the waste of the streets.
καὶ ἔλενα αὐτούς ὡς χοῦν γῆς ὡς πηλὸν ἐξόδων ἐλέπτυνα αὐτούς
- 44 Sinä pelastat minut kansani riidoista, sinä varjelet minua, niin että tulen pakanain pääksi; kansat, joita minä en tunne, palvelevat minua.
You have made me free from the fightings of my people; you have made me the head of the nations: a people of whom I had no knowledge will be my servants.
καὶ ῥύση με ἐκ μάχης λαῶν φυλάξεις με εἰς κεφαλὴν ἔθνων λαός ὃν οὐκ ἔγνων ἐδοῦλευσάν μοι
- 45 Muukalaiset minua mielistelevät; jo korvan kuulemalta he tottelevat minua.
Men of other countries will, with false hearts, put themselves under my authority: from the time when my name comes to their ears, they will be ruled by me.
υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι εἰς ἀκοὴν ὧτίου ἤκουσάν μου
- 46 Muukalaiset masentuvat; he tulevat vyöttäytyneinä varustuksistansa.
They will be wasted away, they will come out of their secret places shaking with fear.
υἱοὶ ἀλλότριοι ἀπορριφήσονται καὶ σφαλοῦσιν ἐκ τῶν συγκλεισμένων αὐτῶν
- 47 Herra elää! Kiitetty olkoon minun kallioni, ja ylistetty Jumala, minun pelastukseni kallio,
The Lord is living; praise be to my Rock, and let the God of my salvation be honoured:
ζῆ κύριος καὶ εὐλογητὸς ὁ φύλαξ μου καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεός μου ὁ φύλαξ τῆς σωτηρίας μου
- 48 Jumala, joka hankkii minulle koston ja laskee kansat minun valtani alle;
It is God who sends punishment on my haters, and puts peoples under my rule.
ἰσχυρὸς κύριος ὁ διδοὺς ἐκδικήσεις ἐμοὶ παιδεύων λαοὺς ὑποκάτω μου
- 49 sinä, joka vapahdat minut vihollisistani ja korotat minut vastustajaini ylitse ja päästät minut väkivaltaisesta miehestä.
He makes me free from my haters: I am lifted up over those who come up against me: you have made me free from the violent man.
καὶ ἐξάγον με ἐξ ἐχθρῶν μου καὶ ἐκ τῶν ἐπεγειρομένων μοι ὑψώσεις με ἐξ ἀνδρὸς ἀδικημάτων ῥύση με
- 50 Sentähden minä ylistän sinua, Herra, kansojen keskuudessa ja veisaan sinun nimesi kiitosta;
Because of this I will give you praise, O Lord, among the nations, and will make a song of praise to your name.
διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ
- 51 sinun, joka annat kuninkaallesi suuren avun ja osoitat armoa voidellullesi, Daavidille, ja hänen jälkeläisilleen, iankaikkisesti."
Great salvation does he give to his king; he has mercy on the king of his selection, David, and on his seed for ever.
μεγαλύνων σωτηρίας βασιλέως αὐτοῦ καὶ ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυιδ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος
- 1 Nämä olivat Daavidin viimeiset sanat: Näin puhuu Daavid, Iisain poika, näin puhuu korkealle korotettu mies, Jaakobin Jumalan voideltu, ihana Israelin ylistysvirsi:
Now these are the last words of David. David, the son of Jesse, says, the man who was lifted up on high, the man on whom the God of Jacob put the holy oil, the loved one of Israel's songs, says:
καὶ οὗτοι οἱ λόγοι δαυιδ οἱ ἔσχατοι πιστὸς δαυιδ υἱὸς ἰεσσαὶ καὶ πιστὸς ἀνὴρ ὃν ἀνέστησεν κύριος ἐπὶ χριστὸν θεοῦ ἰακωβ καὶ εὐπρεπεῖς ψαλμοὶ ἰσραηλ

- 2 "Herran Henki on puhunut minulle, ja hänen sanansa on minun kielessäni;
The spirit of the Lord had voice through me, his word was on my tongue.
πνεῦμα κυρίου ἐλάλησεν ἐν ἐμοὶ καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ ἐπὶ γλώσσης μου
- 3 Israelin Jumala on sanonut, Israelin kallio on puhunut minulle: 'Joka hallitsee ihmisiä vanhurskaasti, joka hallitsee Jumalan pelossa,
The God of Israel said, the word of the Rock of Israel came to me: When an upright king is ruling over men, when he is ruling in the fear of God,
λέγει ὁ θεὸς ἰσραηλ ἐμοὶ ἐλάλησεν φύλαξ ἰσραηλ παραβολὴν εἰπόν ἐν ἀνθρώπῳ πῶς κραταιώσητε φόβον θεοῦ
- 4 hän on niinkuin huomenhohde auringon noustessa pilvettömänä aamuna, kun maa kirkkaassa valossa vihannoi sateen jälkeen'.
It is as the light of the morning, when the sun comes up, a morning without clouds; making young grass come to life from the earth.
καὶ ἐν θεῷ φωτὶ πρωΐας ἀνατεῖλαι ἥλιος τὸ πρωὶ οὐ παρήλθεν ἐκ φέγγους καὶ ὡς ἐξ ὑετοῦ χλόης ἀπὸ γῆς
- 5 Eikö minun sukuni ole näin Jumalan edessä? Sillä hän on tehnyt minun kanssani iankaikkisen liiton, kaikin puolin taatun ja vakaan. Hän antaa versoa minulle kaiken autuuden ja kaiken ilon.
For is not my house so with God? For he has made with me an eternal agreement, ordered in all things and certain: as for all my salvation and all my desire, will he not give it increase?
οὐ γὰρ οὕτως ὁ οἶκός μου μετὰ ἰσχυροῦ διαθήκην γὰρ αἰώνιον ἔθετό μοι ἐτοίμη ἐν παντὶ καιρῷ πεφυλαγμένην ὅτι πᾶσα σωτηρία μου καὶ πᾶν θέλημα ὅτι οὐ μὴ βλαστήσῃ ὁ παράνομος
- 6 Mutta kaikki kelvottomat ovat niinkuin poisviskatut orjantappurat, joihin ei käsin tartuta.
But the evil-doers, all of them, will be like thorns to be pushed away, because they may not be gripped in the hand:
ὥσπερ ἄκανθα ἐξωσμένη πάντες αὐτοὶ ὅτι οὐ χειρὶ λημφθήσονται
- 7 Ja jos jonkun on koskettava niihin, varustautuu hän raudalla ja keihäänvarrella; sitten ne tulella poltetaan, siinä missä ovat."
But anyone touching them has to be armed with iron and the rod of a spear; and they will be burned with fire, every one of them.
καὶ ἄνηρ οὐ κοπιᾷσει ἐν αὐτοῖς καὶ πλήρης σιδήρου καὶ ξύλον δόρατος καὶ ἐν πυρὶ καύσει καθήσονται αἰσχύνῃ αὐτῶν
- 8 Nämä ovat Daavidin sankarien nimet: Jooseb-Bassebet, tahkemonilainen, vaunusoturien päällikkö, hän, joka heilutti keihästään kahdeksansadan kaatuneen yli yhdellä kertaa.
These are the names of David's men of war: Ishbaal the Hachmonite, chief of the three; his axe was lifted up against eight hundred put to death at one time.
ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν δαυὶδ ἰεβοσθε ὁ χαναναῖος ἄρχων τοῦ τρίτου ἐστὶν ἀδινὼν ὁ ασωναῖος οὗτος ἐπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίους τραυματίας εἰς ἅπαξ
- 9 Hänen jälkeensä Eleazar, Doodin poika, joka oli erään ahohilaisen poika. Hän oli yksi niistä kolmesta urhosta, jotka olivat Daavidin kanssa silloin, kun he häpäisivät filistealaisia, jotka olivat kokoontuneet sinne sotimaan. Israelin miehet vetäytyivät silloin takaisin,
After him was Eleazar, the son of Dodai the Ahohite, one of the three great fighters, who was with David in Pas-dammim when the Philistines came together there for the fight; and when the men of Israel had gone in flight,
καὶ μετ' αὐτὸν ελεάζαρ υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ υἱὸς σουσίτου ἐν τοῖς τρισὶν δυνατοῖς οὗτος ἦν μετὰ δαυὶδ ἐν σερραῖν καὶ ἐν τῷ ὄνειδίσει αὐτὸν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις συνήχθησαν ἐκεῖ εἰς πόλεμον καὶ ἀνέβησαν ἄνηρ ἰσραηλ
- 10 mutta hän jäi paikalleen ja surmasi filistealaisia, kunnes hänen kätensä uupui niin, että se kouristui kiinni miekkaan. Ja Herra antoi suuren voiton sinä päivänä; väki kääntyi vain hänen jälkeensä ryöstämään.
He was with David and went on fighting the Philistines till his hand became tired and stiff from gripping his sword: and that day the Lord gave a great salvation, and the people came back after him only to take the goods of the Philistines.
αὐτὸς ἀνέστη καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις ἕως οὗ ἐκοπίασεν ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ προσεκολλήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ πρὸς τὴν μάχαιραν καὶ ἐποίησεν κύριος σωτηρίαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ὁ λαὸς ἐκάθητο ὀπίσω αὐτοῦ πλὴν ἐκδιδύσκειν
- 11 Hänen jälkeensä Samma, Aagen poika, hararilainen. Kerran olivat filistealaiset kokoontuneet yhteen joukkoon, ja siellä oli peltopalsta, kokonaan hernettä kasvamassa. Ja väki pakeni filistealaisia,
After him was Shammah, the son of Ela the Hararite. And the Philistines came together in Lehi, where there was a bit of land full of seed; and the people went in flight from the Philistines.
καὶ μετ' αὐτὸν σαμμα υἱὸς ασα ὁ αρουχαῖος καὶ συνήχθησαν οἱ ἀλλοφύλοι εἰς θηρία καὶ ἦν ἐκεῖ μερὶς τοῦ ἀγροῦ πλήρης φακοῦ καὶ ὁ λαὸς ἔφυγεν ἐκ προσώπου ἀλλοφύλων
- 12 mutta hän asettui keskelle palstaa, sai sen pelastetuksi ja voitti filistealaiset; ja niin Herra antoi suuren voiton.
But he kept his place in the middle of the bit of land, and kept back their attack and overcame the Philistines: and the Lord gave a great salvation.
καὶ ἐστηλώθη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος καὶ ἐξείλατο αὐτὴν καὶ ἐπάταξεν τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐποίησεν κύριος σωτηρίαν μεγάλην

- 13 Kerran lähti kolme niistä kolmestakymmenestä päälliköstä liikkeelle, ja he tulivat elonleikkuun aikana Daavidin luo Adullamin luolalle. Ja filistealaisten joukko oli leiriytynyt Refaimin tasangolle.
And three of the thirty went down at the start of the grain-cutting, and they came to David at the strong place of Adullam; and the band of Philistines had taken up their position in the valley of Rephaim.
καὶ κατέβησαν τρεῖς ἀπὸ τῶν τριάκοντα καὶ ἦλθον εἰς κασῶν πρὸς δαυὶδ εἰς τὸ σπήλαιον οδολλαμ καὶ τάγμα τῶν ἀλλοφύλων παρενέβαλον ἐν τῇ κοιλάδι ραφαῖμ
- 14 Mutta Daavid oli silloin vuorilinnassa, ja filistealaisten vartiosto oli Beetlehemissä.
And at that time David had taken cover in the strong place, and an armed force of the Philistines was in Beth-lehem.
καὶ δαυὶδ τότε ἐν τῇ περιοχῇ καὶ τὸ ὑπόστημα τῶν ἀλλοφύλων τότε ἐν βαιθλεεμ
- 15 Ja Daavidin rupesi tekemään mieli vettä, ja hän sanoi: "Jospa joku toisi minulle vettä juodakseni Beetlehemin kaivosta, joka on portin edustalla!"
And David, moved by a strong desire, said, If only someone would give me a drink of water from the water-hole of Beth-lehem, by the doorway into the town!
καὶ ἐπεθύμησεν δαυὶδ καὶ εἶπεν τίς ποτιεῖ με ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν βαιθλεεμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ τὸ δὲ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων τότε ἐν βαιθλεεμ
- 16 Silloin murtautuivat ne kolme urhoa filistealaisten leirin läpi ja ammensivat vettä Beetlehemin kaivosta portin edustalta, kantoivat ja toivat sen Daavidille. Mutta hän ei tahtonut sitä juoda, vaan vuodatti sen juomauhriksi Herralle
And the three men, forcing their way through the Philistine army, got water from the water-hole of Beth-lehem, by the doorway into the town, and took it back to David: but he would not take it, but, draining it out, made an offering of it to the Lord.
καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς δυνατοὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ὕδρευσαντο ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν βαιθλεεμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ καὶ ἔλαβαν καὶ παρεγένοντο πρὸς δαυὶδ καὶ οὐκ ἠθέλησεν πινεῖν αὐτὸ καὶ ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ
- 17 ja sanoi: "Pois se! Herra varjeltakoon minut sitä tekemästä. Onhan se niiden miesten veri, jotka menivät sinne oman henkensä uhallu." Eikä hän tahtonut juoda sitä. Tämän tekivät ne kolme urhoa.
And he said, Far be it from me, O Lord, to do this; how may I take as my drink the life-blood of men who have put their lives in danger? So he would not take it. These things did the three great men of war.
καὶ εἶπεν ὤσός μοι κύριε τοῦ ποιῆσαι τοῦτο εἰ αἷμα τῶν ἀνδρῶν τῶν πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πίομαι καὶ οὐκ ἠθέλησεν πινεῖν αὐτὸ ταῦτα ἐποίησαν οἱ τρεῖς δυνατοὶ
- 18 Abisai, Jooabin veli, Serujan poika, oli niiden kolmen päällikkö; hän heilutti keihästään kolmensadan kaatuneen yli. Ja hän oli kuulu niiden kolmen joukossa.
And Abishai, the brother of Joab, the son of Zeruiah, was chief of the thirty. He put to death three hundred with his spear, and he got for himself a name among the thirty.
καὶ ἀβεσσα ἀδελφὸς ἰωαβ υἱὸς σαρουίας αὐτὸς ἄρχων ἐν τοῖς τρισίν καὶ αὐτὸς ἐξήγειρεν τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους τραυματίας καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισίν
- 19 Hän oli arvossa pidetty niiden kolmen joukossa ja oli heidän päämiehensä, mutta ei hän vetänyt vertoja niille kolmelle.
Was he not the noblest of the thirty? so he was made their captain: but he was not equal to the first three.
ἐκ τῶν τριῶν ἐκείνων ἔνδοξος καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦλθεν
- 20 Benaja, Joojadan poika, joka oli urhoollisen ja suurista teoistaan kuuluisan miehen poika, oli kotoisin Kabseelista. Hän surmasi ne kaksi moabilaista sankaria, ja hän laskeutui alas ja tappoi lumituiskun aikana leijonan kaivoon.
And Benaiah the son of Jehoiada, a fighting man of Kabzeel, had done great acts; he put to death the two sons of Ariel of Moab: he went down into a hole and put a lion to death in time of snow:
καὶ βαναίας υἱὸς ἰωδαε ἀνὴρ αὐτὸς πολλοστός ἐργοῖς ἀπὸ καβεσεηλ καὶ αὐτὸς ἐπάταξεν τοὺς δύο υἱοὺς αριηλ τοῦ μοαβ καὶ αὐτὸς κατέβη καὶ ἐπάταξε τὸν λέοντα ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς χιόνος
- 21 Myöskin surmasi hän egyptiläisen miehen, sen uhkean miehen. Egyptiläisellä oli keihäs kädessä, mutta hän meni häntä vastaan ainoastaan sauva kädessä. Ja hän tempasi keihään egyptiläisen kädestä ja tappoi hänet hänen omalla keihäällään.
And he made an attack on an Egyptian, a tall man: and the Egyptian had a spear in his hand; but he went down to him with a stick, and pulling the spear out of the hands of the Egyptian, put him to death with that same spear.
αὐτὸς ἐπάταξεν τὸν ἀνδρα τὸν αἰγυπτίου ἀνδρα ὀρατόν ἐν δὲ τῇ χειρὶ τοῦ αἰγυπτίου δόρυ ὡς ξύλον διαβάθρας καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ καὶ ἤρπασεν τὸ δόρυ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ αἰγυπτίου καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρῳ αὐτοῦ
- 22 Tällaisia teki Benaja, Joojadan poika. Ja hän oli kuulu niiden kolmen urhon joukossa.
These were the acts of Benaiah, the son of Jehoiada, who had a great name among the thirty men of war.
ταῦτα ἐποίησεν βαναίας υἱὸς ἰωδαε καὶ αὐτῷ ὄνομα ἐν τοῖς τρισίν τοῖς δυνατοῖς
- 23 Hän oli arvossa pidetty niiden kolmenkymmenen joukossa, mutta ei hän vetänyt vertoja niille kolmelle. Ja Daavid asetti hänet henkivartiostonsa päälliköksi.
He was honoured over the rest of the thirty, but he was not equal to the first three. And David put him over the fighting men who kept him safe.
ἐκ τῶν τριῶν ἔνδοξος καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦλθεν καὶ ἔταξεν αὐτὸν δαυὶδ εἰς τὰς ἀκούας αὐτοῦ

- 24 Niiden kolmenkymmenen joukossa oli Asael, Jooabin veli; Elhanan, Doodon poika, Beetlehemistä;
Asahel, the brother of Joab, was one of the thirty; and Elhanan, the son of Dodai, of Beth-lehem,
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν δαυὶδ βασιλέως ασαηλ ἀδελφὸς ἰωαβ οὗτος ἐν τοῖς τριάκοντα ἔλεναν υἱὸς δοῦδι πατραδέλφου αὐτοῦ ἐν βαιθλεεμ
- 25 harodilainen Samma; harodilainen Elika;
Shammah the Harodite, Elika the Harodite,
σαμαι ὁ αρουδαῖος ἐλικα ὁ αρωδαῖος
- 26 pleettiläinen Heles; tekoalainen Iira, Ikkesen poika;
Helez the Paltite, Ira, the son of Ikkesh the Tekoite,
ἐλλης ὁ φελωθι ἱρας υἱὸς ἐκκας ὁ θεκωίτης
- 27 anatofilainen Abieser; huusalainen Mebunnai;
Abiezer the Anathothite, Sibbecai the Hushathite,
αβιεζερ ὁ αναθωθίτης ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ ασωθίτου
- 28 ahohilainen Salmon; netofalainen Maharai;
Zalmon the Ahohite, Maharai the Netophathite,
σελμων ὁ αωίτης μοορε ὁ νετωφαθίτης
- 29 netofalainen Heeleb, Baanan poika; Ittai, Riibain poika, benjaminilaisten Gibeasta;
Heldai, the son of Baanah the Netophathite, Ittai, the son of Ribai of Gibeah of the children of Benjamin,
ἐλα υἱὸς βαανα ὁ νετωφαθίτης ἐθθι υἱὸς ριβα ἐκ γαβαεθ υἱὸς βενιαμιν
- 30 piratonilainen Benaja; Hiddai Nahale-Gaasista;
Benaiah the Pirathonite, Hiddai of the valleys of Gaash,
βαναιας ὁ φαραθωνίτης ουρι ἐκ ναχαλγαιας
- 31 arabalainen Abi-Albon; barhumilainen Asmavet;
Abiel the Arbathite, Azmaveth of Bahurim,
αβιηλ υἱὸς τοῦ αραβωθίτου αζμωθ ὁ βαρσαμίτης
- 32 saalbonilainen Eljahba; Bene-Jaasen; Joonatan;
Eliahba the Shaalbonite, Jashen the Gunite,
ἐλιασσου ὁ σαλαβωνίτης υἱοὶ ἱασαν ἰωναθαν
- 33 hararilainen Samma; ararilainen Ahiam, Sararin poika;
Jonathan, the son of Shammah the Hararite, Ahiam, the son of Sharar the Hararite,
σαμμα ὁ αρωδίτης αχίαν υἱὸς σαραδ ὁ αραουρίτης
- 34 Elifelet, Ahasbain poika, joka oli erään maakatilaisen poika; giilolainen Eliam, Ahitofelin poika;
Eliphelet, the son of Ahasbai the Maacathite, Eliam, the son of Ahithophel the Gilonite,
αλιφαλεθ υἱὸς τοῦ ασβίτου υἱὸς τοῦ μααχατι ἐλιαβ υἱὸς αχίτοφελ τοῦ γελωνίτου
- 35 karmelilainen Hesrai; arabilainen Paarai;
Hezrai the Carmelite, Paarai the Archite,
ασαραὶ ὁ καρμήλιος φαραῖ ὁ ἐρχι
- 36 Jigal, Naatanin poika, Soobasta; gaadilainen Vaani;
Igal, the son of Nathan of Zobah, Bani the Gadite,
ἰγααλ υἱὸς ναθαν ἀπὸ δυνάμεως υἱὸς γαδδι
- 37 ammonilainen Seleki; beerotilainen Naharai, Jooabin, Serujan pojan, aseenkantaja;
Zelek the Ammonite, Naharai the Beerothite, who had the care of the arms of Joab, son of Zeruiah,
ἐλιε ὁ ἀμμωνίτης γελωραι ὁ βηρωθαῖος αἴρων τὰ σκεύη ἰωαβ υἱοῦ σαρουιας

- 38 jeteriläinen Iira; jeteriläinen Gaareb;
Ira the Ithrite, Gareb the Ithrite,
ιρας ὁ ιεθραῖος γαρηβ ὁ ιεθραῖος
- 39 heettiläinen Uuria. Kaikkiaan kolmekymmentä seitsemän.
Uriah the Hittite: thirty-seven in number.
ουριας ὁ χετταῖος πάντες τριάκοντα καὶ ἑπτὰ
- 1 Mutta Herran viha syttyi taas Israelia kohtaan, niin että hän yllytti Daavidin heitä vastaan, sanoen: "Mene ja laske Israel ja Juuda".
Again the wrath of the Lord was burning against Israel, and moving David against them, he said, Go, take the number of Israel and Judah.
καὶ προσέθετο ὀργὴ κυρίου ἐκκαῖναι ἐν ἰσραηλ καὶ ἐπέσειεν τὸν δαυὶδ ἐν αὐτοῖς λέγων βάδιζε ἀριθμησον τὸν ἰσραηλ καὶ τὸν ἰουδα
- 2 Niin kuningas sanoi Jooabille, sotajoukon päällikölle, joka oli hänen luonaan: "Kiertele kaikki Israelin sukukunnat Daanista Beersebaan asti, ja pitäkää kansan katselmus, että minä saisin tietää kansan lukumäärän".
And the king said to Joab and the captains of the army, who were with him, Go now through all the tribes of Israel, from Dan as far as Beer-sheba, and have all the people numbered, so that I may be certain of the number of the people.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωαβ ἄρχοντα τῆς ἰσχύος τὸν μετ' αὐτοῦ διελθε δὴ πάσας φυλάς ἰσραηλ ἀπὸ δαν καὶ ἕως βηρσαβεε καὶ ἐπίσκειαι τὸν λαὸν καὶ γνῶσομαι τὸν ἀριθμὸν τοῦ λαοῦ
- 3 Jooab vastasi kuninkaalle: "Herra, sinun Jumalasi, lisätköön kansan, olkoon se kuinka suuri tahansa, satakertaiseksi, ja saakoon herrani, kuningas, nähdä sen omin silmin. Mutta miksi herrani, kuningas, haluaa sellaista?"
And Joab said to the king, Whatever the number of the people, may the Lord make it a hundred times as much, and may the eyes of my lord the king see it: but why does my lord the king take pleasure in doing this thing?
καὶ εἶπεν ἰωαβ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προσθεῖη κύριος ὁ θεός σου πρὸς τὸν λαὸν ὥσπερ αὐτοὺς καὶ ὥσπερ αὐτοὺς ἑκατονταπλασίονα καὶ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως ὁρῶντες καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἵνα τί βούλεται ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ
- 4 Kuitenkin kuninkaan sana velvoitti Jooabia ja sotapäälliköjä; niin Jooab ja sotapäälliköt lähtivät kuninkaan luota pitämään Israelin kansan katselmusta.
But the king's order was stronger than Joab and the captains of the army. And Joab and the captains of the army went out from the king, to take the number of the children of Israel.
καὶ ὑπερίσχυεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως πρὸς ἰωαβ καὶ εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως καὶ ἐξῆλθεν ἰωαβ καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς ἰσχύος ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἐπισκέψασθαι τὸν λαὸν ἰσραηλ
- 5 Ja he menivät Jordanin yli ja leiriytyivät Aroeriin, oikealle puolelle jokilaakson keskikohdalla olevaa kaupunkia, Gaadiin ja Jaeseriin päin.
And they went over Jordan, and starting from Aroer, from the town which is in the middle of the valley, they went in the direction of the Gadites, and on to Jazer;
καὶ διέβησαν τὸν ἰορδάνην καὶ παρενέβαλον ἐν αρορηρ ἐκ δεξιῶν τῆς πόλεως τῆς ἐν μέσῳ τῆς φάραγγος γαδ καὶ ελιεζερ
- 6 Sitten he tulivat Gileadiin ja Tahtim-Hodsin maahan; sitten he tulivat Daan-Jaaniin ja sieltä ympäri Siidoniin.
Then they came to Gilead, and to the land of the Hittites under Hermon; and they came to Dan, and from Dan they came round to Zidon,
καὶ ἦλθον εἰς τὴν γαλααδ καὶ εἰς γῆν θαβασων ἣ ἐστὶν ἀδασαι καὶ παρεγένοντο εἰς δανιδαν καὶ οὐδαν καὶ ἐκύκλωσαν εἰς σιδῶνα
- 7 Sitten he tulivat Tyyron linnoitukseen ja kaikkiin hiviläisten ja kanaanilaisten kaupunkiin ja menivät sieltä Juudan Etelämaahan Beersebaan asti.
And to the walled town of Tyre, and to all the towns of the Hivites and the Canaanites: and they went out to the South of Judah at Beer-sheba.
καὶ ἦλθαν εἰς μαψαρ τύρου καὶ πάσας τὰς πόλεις τοῦ ευαίου καὶ τοῦ χαναναίου καὶ ἦλθαν κατὰ νότον ἰουδα εἰς βηρσαβεε
- 8 Ja kun he olivat kierrelleet koko maan, tulivat he yhdeksän kuukauden ja kahdenkymmenen päivän kuluttua takaisin Jerusalemiin.
So after going through all the land in every direction, they came to Jerusalem at the end of nine months and twenty days.
καὶ περιώδευσαν ἐν πάσῃ τῇ γῇ καὶ παρεγένοντο ἀπὸ τέλους ἑννέα μηνῶν καὶ εἴκοσι ἡμερῶν εἰς ἱερουσαλημ
- 9 Ja Jooab ilmoitti kuninkaalle kansan lasketun lukumäärän: Israelissa oli kahdeksansataa tuhatta sotakuntoista miekkamiestä, ja Juudassa oli viisisataa tuhatta miestä.
And Joab gave the king the number of all the people: there were in Israel eight hundred thousand fighting men able to take up arms; and the men of Judah were five hundred thousand.
καὶ ἔδωκεν ἰωαβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἐγένετο ἰσραηλ ὀκτακόσιοι χιλιάδες ἀνδρῶν δυνάμεως σπωμένων ῥομφαίαν καὶ ἀνήρ ἰουδα πεντακόσιοι χιλιάδες ἀνδρῶν μαχητῶν

- 10 **Mutta Daavidin omatunto soimasi häntä, sittenkuin hän oli laskenut kansan, ja Daavid sanoi Herralle: "Minä olen tehnyt suuren synnin tehdessäni tämän; mutta anna nyt, Herra, anteeksi palvelijasi rikos, sillä minä olen menetellyt ylen tyhmästi".**
And after the people had been numbered, David's heart was troubled. And David said to the Lord, Great has been my sin in doing this; but now, O Lord, be pleased to take away the sin of your servant, for I have done very foolishly
καὶ ἐπάταξεν καρδία δαυὶδ αὐτὸν μετὰ τὸ ἀριθμῆσαι τὸν λαόν καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς κύριον ἡμάρτον σφόδρα ὃ ἐποίησα νῦν κύριε παραβίβασον δὴ τὴν ἀνομίαν τοῦ δούλου σου ὅτι ἐμωράνθην σφόδρα
- 11 **Ja kun Daavid aamulla nousi, oli profeetta Gaadille, Daavidin näkijälle, tullut tämä Herran sana:**
And David got up in the morning; now the word of the Lord had come to the prophet Gad, David's seer, saying,
καὶ ἀνέστη δαυὶδ τὸ πρωὶ καὶ λόγος κυρίου ἐγένετο πρὸς γαδ τὸν προφήτην τὸν ὀρώντα δαυὶδ λέγων
- 12 **"Mene ja puhu Daavidille: Näin sanoo Herra: Kolme ehtoa minä asetan sinun eteesi; valitse yksi niistä, niin minä teen sen sinulle".**
Go and say to David, The Lord says, Three things are offered to you: say which of them you will have, and I will do it to you.
πορεύθητι καὶ λάλησον πρὸς δαυὶδ λέγων τάδε λέγει κύριος τρία ἐγὼ εἰμι αἶρω ἐπὶ σέ καὶ ἐκλεξαι σεαυτῷ ἓν ἐξ αὐτῶν καὶ ποιήσω σοι
- 13 **Niin Gaad meni Daavidin tykö, ilmoitti ja sanoi hänelle: "Tuleeko nälkä seitsemäksi vuodeksi sinun maahas, vai pakenetko sinä kolme kuukautta vihollisiasi, jotka ajavat sinua takaa, vai tuleeko rutto sinun maahas kolmeksi päiväksi? Mieti nyt ja katso, mitä minä vastaan hänelle, joka minut lähetti."**
So Gad came to David, and gave him word of this and said to him, Are there to be three years when there is not enough food in your land? or will you go in flight from your haters for three months, while they go after you? or will you have three days of violent disease in your land? take thought and say what answer I am to give to him who sent me.
καὶ εἰσήλθεν γαδ πρὸς δαυὶδ καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐκλεξαι σεαυτῷ γενέσθαι εἰ ἔλθῃ σοι τρία ἔτη λιμὸς ἐν τῇ γῆ σου ἢ τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἐμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν σου καὶ ἔσοντα ἰδιώκοντές σε ἢ γενέσθαι τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐν τῇ γῆ σου νῦν οὖν γνώθι καὶ ἰδὲ τί ἀποκριθῶ τῷ ἀποστείλαντί με ῥῆμα
- 14 **Daavid vastasi Gaadille: "Minä olen suuressa hädässä. Me tahdomme langeta Herran käsiin, sillä hänen laupeutensa on suuri; ihmisten käsiin minä en tahdo langeta."**
And David said to Gad, This is a hard decision for me to make: let us come into the hands of the Lord, for great are his mercies: let me not come into the hands of men.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς γαδ στενά μοι πάντοθεν σφόδρα ἐστίν ἐμπεσοῦμαι δὴ ἐν χειρὶ κυρίου ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα εἰς δὲ χεῖρας ἀνθρώπου οὐ μὴ ἐμπέσω καὶ ἐξελέξατο εαυτῷ δαυὶδ τὸν θάνατον
- 15 **Niin Herra antoi ruton tulla Israeliin, aamusta alkaen määrättyyn aikaan asti; ja kansaa kuoli Daanista Beersebaan asti seitsemänkymmentä tuhatta miestä.**
So David made selection of the disease; and the time was the days of the grain-cutting, when the disease came among the people, causing the death of seventy thousand men from Dan as far as Beer-sheba.
καὶ ἡμέραι θερισμοῦ πυρῶν καὶ ἔδωκεν κύριος ἐν ἰσραὴλ θάνατον ἀπὸ πρωῖθεν ἕως ὥρας ἀρίστου καὶ ἦρξατο ἡ θραῦσις ἐν τῷ λαῷ καὶ ἀπέθανεν ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπὸ δαν καὶ ἕως βηρσαβεε ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν
- 16 **Mutta kun enkeli ojensi käteensä Jerusalemiä kohti tuhotaksensa sen, katui Herra sitä pahaa ja sanoi enkelille, joka kansaa tuhosi: "Jo riittää; laske kätesi alas". Ja Herran enkeli oli silloin jebusilaisen Araunan puimatantereen luona.**
And when the hand of the angel was stretched out in the direction of Jerusalem, for its destruction, the Lord had regret for the evil, and said to the angel who was sending destruction on the people, It is enough; do no more. And the angel of the Lord was by the grain-floor of Araunah the Jebusite.
καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλημ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν καὶ παρεκλήθη κύριος ἐπὶ τῇ κακίᾳ καὶ εἶπεν τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθεύοντι ἐν τῷ λαῷ πολλὰ νῦν ἄνευ τὴν χεῖρα σου καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἦν παρὰ τῷ ἄλω ὄρνα τοῦ ἱεβουσαίου
- 17 **Mutta nähdessään enkelin surmaavan kansaa sanoi Daavid Herralle: "Katso, minä olen tehnyt syntiä, minä olen tehnyt väärin; mutta nämä minun lampaani, mitä he ovat tehneet? Sattukoon sinun kätesi minuun ja minun isäni perheeseen."**
And when David saw the angel who was causing the destruction of the people, he said to the Lord, Truly, the sin is mine; I have done wrong; but these are only sheep; what have they done? let your hand be against me and against my family.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς κύριον ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἄγγελον τύποντα ἐν τῷ λαῷ καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ἡδίκησα καὶ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ἐκακοποίησα καὶ οὗτοι τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν γενέσθω δὴ ἡ χεῖρ σου ἐν ἔμοι καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς μου
- 18 **Ja Gaad tuli Daavidin tykö samana päivänä ja sanoi hänelle: "Mene ja pystytä Herralle alttari jebusilaisen Araunan puimatantereele".**
And that day Gad came to David and said to him, Go up, and put up an altar to the Lord on the grain-floor of Araunah the Jebusite.
καὶ ἦλθεν γαδ πρὸς δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀνάβηθι καὶ στήσον τῷ κυρίῳ θυσιαστήριον ἐν τῷ ἄλω ὄρνα τοῦ ἱεβουσαίου
- 19 **Niin Daavid meni, Gaadin sanan ja Herran käskyn mukaan.**
So David went up, as Gad had said and as the Lord had given orders.
καὶ ἀνέβη δαυὶδ κατὰ τὸν λόγον γαδ καθ' ὃν τρόπον ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος

- 20 **Mutta kun Arauna katsahti ulos ja näki kuninkaan palvelijoihin tulevan luoksensa, meni hän ulos ja kumartui kasvoilensa maahan kuninkaan eteen.**
And Araunah, looking out, saw the king and his servants coming to him: and Araunah went out, and went down on his face to the earth before the king.
και διέκυψεν ορνα και ειδεν τον βασιλεα και τους παιδας αυτου παραπορευομενους επανω αυτου και εξηλθεν ορνα και προσεκυνησεν τῷ βασιλει επι προσωπον αυτου επι την γην
- 21 **Ja Arauna sanoi: "Miksi herrani, kuningas, tulee palvelijansa luo?" Daavid vastasi: "Ostamaan sinulta puimatantereen, rakentaakseni Herralle alttarin, että vitsaus taukoaisi kansasta".**
And Araunah said, Why has my lord the king come to his servant? And David said, To give you a price for your grain-floor, so that I may put up an altar to the Lord, and the disease may be stopped among the people.
και ειπεν ορνα τι οτι ηλθεν ο κυριος μου ο βασιλευς προς τον δουλον αυτου και ειπεν δαυιδ κτησασθαι παρα σου τον αλωνα του οικοδομησαι θυσιαστηριον τῷ κυριῳ και συσχεθη η θραυσις επανω του λαου
- 22 **Arauna sanoi Daavidille: "Herrani, kuningas, ottakoon ja uhratkoon, mitä hyväksi näkee. Katso, tässä on härät polttouhriksi ja puimaäkeet sekä härkien valjaat haloiksi.**
And Araunah said to David, Let my lord the king take whatever seems right to him, and make an offering of it: see, here are the oxen for the burned offering, and the grain-cleaning instruments and the ox-yokes for wood:
και ειπεν ορνα προς δαυιδ λαβετω και ανεγκετω ο κυριος μου ο βασιλευς τῷ κυριῳ το αγαθον εν οφθαλμοις αυτου ιδου οι βοες εις ολοκαυτωμα και οι τροχοι και τα σκευη των βοων εις ξυλα
- 23 **Tämän kaiken, kuningas, Arauna antaa kuninkaalle." Ja Arauna sanoi kuninkaalle: "Olkoon Herra, sinun Jumalasi, sinulle suosiollinen".**
All this does the servant of my lord the king give to the king. And Araunah said, May the Lord your God be pleased with your offering!
τα παντα εδωκεν ορνα τῷ βασιλει και ειπεν ορνα προς τον βασιλεα κυριος ο θεος σου ευλογησαι σε
- 24 **Mutta kuningas sanoi Araunalle: "Ei niin, vaan minä ostan ne sinulta täydestä hinnasta, sillä minä en uhraa Herralleni, Jumalalleni, ilmaiseksi saatuja polttouhreja". Niin Daavid osti puimatantereen ja härät viidelläkymmenellä hopeasekelillä.**
And the king said to Araunah, No, but I will give you a price for it; I will not give to the Lord my God burned offerings for which I have given nothing. So David got the grain-floor and the oxen for fifty shekels of silver.
και ειπεν ο βασιλευς προς ορνα ουχι οτι αλλα κτωμενος κτησομαι παρα σου εν αλλαγματι και ουκ ανοισω τῷ κυριῳ θεῳ μου ολοκαυτωμα δωρεαν και εκτησατο δαυιδ τον αλωνα και τους βοας εν αργυριῳ σικλων πεντηκοντα
- 1 **Kun kuningas Daavid oli käynyt vanhaksi ja iäkkääksi, ei hän enää voinut pysyä lämpimänä, vaikka häntä peitettiin peitteillä.**
Now King David was old and far on in years; and though they put covers over him, his body was cold.
και ο βασιλευς δαυιδ πρεσβυτερος προβηκως ημεραις και περιβαλλον αυτον ιματιοις και ουκ εθερμαινετο
- 2 **Silloin hänen palvelijansa sanoivat hänelle: "Etsittäköön herralleni, kuninkaalle, tyttö, neitsyt, palvelemaan kuningasta ja olemaan hänen hoitajattarenaan. Jos hän makaa sinun sylissäsi, niin herrani, kuningas, pysyy lämpimänä."**
So his servants said to him, Let search be made for a young virgin for my lord the king, to take care of him and be waiting on him; and you may take her in your arms, and so my lord the king will be warm.
και ειπον οι παιδες αυτου ζητησατωσαν τῷ κυριῳ ημων τῷ βασιλει παρθενον νεανιδα και παραστησεται τῷ βασιλει και εσται αυτον θαλπουσα και κοιμηθησεται μετ' αυτου και θερμανθησεται ο κυριος ημων ο βασιλευς
- 3 **Ja he etsivät koko Israelin alueelta kaunista tyttöä ja löysivät suunemilaisen Abisagin ja veivät hänet kuninkaan tykö.**
So after searching through all the land of Israel for a fair young girl, they saw Abishag the Shunammite, and took her to the king.
και εζητησαν νεανιδα καλην εκ παντος οριου ισραηλ και ευρον την αβισακ την σομανιτιν και ηνεγκαν αυτην προς τον βασιλεα
- 4 **Hän oli hyvin kaunis tyttö ja tuli kuninkaan hoitajattareksi ja palveli häntä. Mutta kuningas ei yhtynyt häneen.**
Now she was very beautiful; and she took care of the king, waiting on him at all times; but the king had no connection with her.
και η νεανις καλη εως σφοδρα και ην θαλπουσα τον βασιλεα και ελειτούργει αυτῷ και ο βασιλευς ουκ εγνω αυτην
- 5 **Mutta Adonia, Haggitin poika, korotti itsensä ja sanoi: "Minä tahdon tulla kuninkaaksi". Ja hän hankki itselleen sotavaunuja ja ratsumiehiä ja viisikymmentä miestä, jotka juoksivat hänen edellään.**
Then Adonijah, the son of Haggith, lifting himself up in pride, said, I will become king; and he made ready his carriages of war and his horsemen, with fifty runners to go before him.
και αδωνιας υιος αγγιθ ειπηρετο λεγων εγω βασιλευσω και εποιησεν εαντῷ ἄρματα και ιππεις και πεντηκοντα ανδρας παρατρεχειν εμπροσθεν αυτου
- 6 **Hänen isänsä ei koskaan elämässään ollut pahoittanut hänen mieltään sanomalla: "Kuinka sinä noin teet?" Hän oli myöskin hyvin kaunis mies; ja äiti oli synnyttänyt hänet Absalomin jälkeen.**
Now all his life his father had never gone against him or said to him, Why have you done so? and he was a very good-looking man, and younger than Absalom.
και ουκ απεκωλυσεν αυτον ο πατηρ αυτου ουδεποτε λεγων δια τι εποιησας και γε αυτος ωραιος τη ὄψει σφοδρα και αυτον ετεκεν οπισω αβεσσαλωμ

- 7 Hän neuvotteli Jooabin, Serujan pojan, ja pappi Ebjatarin kanssa; ja he kannattivat Adonian puoluetta.
And he had talk with Joab, the son of Zeruiah, and with Abiathar the priest; and they were on his side and gave him their support.
καὶ ἐγένοντο οἱ λόγοι αὐτοῦ μετὰ ἰωαβ τοῦ υἱοῦ σαρουίας καὶ μετὰ αβιαθαρ τοῦ ἱερέως καὶ ἐβοήθουν ὀπίσω ἀδωνίου
- 8 Mutta pappi Saadok ja Benaia, Joojadan poika, sekä profeetta Naatan, Siimei, Rei ja Daavidin urhot eivät olleet Adonian puolella.
But Zadok the priest, and Benaiah, the son of Jehoiada, and Nathan the prophet and Shimei and Rei, and David's men of war did not take the side of Adonijah.
καὶ σαδοκ ὁ ἱερεὺς καὶ βαναίας υἱὸς ἰωδαε καὶ ναθαν ὁ προφήτης καὶ σεμεὶ καὶ ρηὶ καὶ οἱ δυνατοὶ τοῦ δαυὶδ οὐκ ἦσαν ὀπίσω ἀδωνίου
- 9 Ja Adonia teurasti lampaita, raavaita ja juottovasikoita Soothelet-kiven luona, joka on Roogelin lähteen ääressä. Ja hän kutsui kaikki veljensä, kuninkaan pojat, ja kaikki Juudan miehet, kuninkaan palvelijat;
Then Adonijah put to death sheep and oxen and fat beasts by the stone of Zohemoth, by En-rogel; and he sent for all his brothers, the king's sons, and all the men of Judah, the king's servants, to come to him:
καὶ ἐθυσίασεν ἀδωνίας πρόβατα καὶ μόσχους καὶ ἄρνας μετὰ λίθου τοῦ ζωελεθ ὃς ἦν ἐχόμενα τῆς πηγῆς ρωγηλ καὶ ἐκάλεσεν πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς ἄδρους ἰουδα παῖδας τοῦ βασιλέως
- 10 mutta profeetta Naatanin, Benajan, urhot ja veljensä Salomon hän jätti kutsumatta.
But he did not send for Nathan the prophet and Benaiah and the other men of war and Solomon his brother.
καὶ τὸν ναθαν τὸν προφήτην καὶ βαναϊαν καὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ τὸν σαλωμων ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐκάλεσεν
- 11 Silloin Naatan sanoi Batseballa, Salomon äidille, näin: "Etkö ole kuullut, että Adonia, Haggitin poika, on tullut kuninkaaksi, herramme Daavidin siitä mitään tietämättä?
Then Nathan said to Bath-sheba, the mother of Solomon, Has it not come to your ears that Adonijah, the son of Haggith, has made himself king without the knowledge of David our lord?
καὶ εἶπεν ναθαν πρὸς βηρσαβεε μητέρα σαλωμων λέγων οὐκ ἤκουσας ὅτι ἐβασίλευσεν ἀδωνίας υἱὸς αγγιθ καὶ ὁ κύριος ἡμῶν δαυὶδ οὐκ ἔγνω
- 12 Niin tule nyt, minä annan sinulle neuvon, että pelastat oman henkesi ja poikasi Salomon hengen.
So now, let me make a suggestion, so that you may keep your life safe and the life of your son Solomon.
καὶ νῦν δεῦρο συμβουλεύσω σοι δὴ συμβουλίαν καὶ ἐξελοῦ τὴν ψυχὴν σου καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ υἱοῦ σου σαλωμων
- 13 Mene kuningas Daavidin tykö ja sano hänelle: Herrani, kuningas, etkö sinä itse ole vannonut palvelijattarellesi ja sanonut: Sinun poikasi Salomo on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni; hän on istuva minun valtaistuimellani? Miksi siis Adonia on tullut kuninkaaksi?
Come now, go to King David and say to him, Did you not, O my lord, take an oath to me, your servant, saying, Truly Solomon your son will be king after me, seated on the seat of my kingdom? why then is Adonijah acting as king?
δεῦρο εἰσελθε πρὸς τὸν βασιλέα δαυὶδ καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτὸν λέγουσα οὐχὶ σὺ κύριέ μου βασιλεὺ ὤμοσας τῇ δούλῃ σου λέγων ὅτι σαλωμων ὁ υἱὸς σου βασιλεύσει μετ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς καθιεῖται ἐπὶ τὸ ὄθρονον μου καὶ τί ὅτι ἐβασίλευσεν ἀδωνίας
- 14 Ja katso, sinun vielä puhutelllessasi kuningasta siellä, tulen minä sinun jälkeesi sisään ja vahvistan sinun sanasi."
And while you are still talking there with the king, see, I will come in after you and say that your story is true.
καὶ ἰδοὺ ἐτι λαλοῦσης σου ἐκεῖ μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐγὼ εἰσελεύσομαι ὀπίσω σου καὶ πληρώσω τοὺς λόγους σου
- 15 Niin Batseba meni kuninkaan tykö makuuhuoneeseen. Kuningas oli hyvin vanha; ja suunemilainen Abisag palveli kuningasta.
Then Bath-sheba went into the king's room; now the king was very old, and Abishag the Shunammite was waiting on him.
καὶ εἰσῆλθεν βηρσαβεε πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸ ταμίειον καὶ ὁ βασιλεὺς πρεσβύτης σφόδρα καὶ αβισακ ἡ σωμανίτις ἦν λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ
- 16 Ja Batseba kumarsi ja osoitti kuninkaalle kunnioitusta. Kuningas sanoi: "Mikä sinun on?"
And Bath-sheba went down on her face on the earth before the king giving him honour. And he said, What is your desire?
καὶ ἔκυψεν βηρσαβεε καὶ προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τί ἐστὶν σοι
- 17 Hän vastasi hänelle: "Herrani, sinä olet itse vannonut palvelijattarellesi Herran, Jumalasi, kautta: 'Sinun poikasi Salomo on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni; hän on istuva minun valtaistuimellani'.
And she said to him, My lord, you took an oath by the Lord your God and gave your word to your servant, saying, Truly, Solomon your son will be king after me, seated on the seat of my kingdom.
ἡ δὲ εἶπεν κύριέ μου βασιλεὺ σὺ ὤμοσας ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῇ δούλῃ σου λέγων ὅτι σαλωμων ὁ υἱὸς σου βασιλεύσει μετ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς καθίσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου
- 18 Mutta katso, nyt on Adonia tullut kuninkaaksi, ja sinä, herrani, kuningas, et tiedä siitä mitään.
And now, see, Adonijah has made himself king without my lord's knowledge;
καὶ νῦν ἰδοὺ ἀδωνίας ἐβασίλευσεν καὶ σὺ κύριέ μου βασιλεὺ οὐκ ἔγνως

- 19 Hän on teurastanut paljon härkiä, juottovasiikoita ja lampaita ja kutsunut kaikki kuninkaan pojat, pappi Ebjatarin ja sotapäällikkö Jooabin; mutta palvelijasi Salomon hän on jättänyt kutsumatta.
And has put to death oxen and fat beasts and sheep in great numbers, and has sent for all the sons of the king, and Abiathar the priest, and Joab, the captain of the army; but he has not sent for Solomon your servant.
καὶ ἐθυσίασεν μόσχους καὶ ἄρνas καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος καὶ ἐκάλεσεν πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ αβιαθαρ τὸν ἱερέα καὶ ἰωαβ τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως καὶ τὸν σαλωμων τὸν δοῦλόν σου οὐκ ἐκάλεσεν
- 20 Sinua kohti, herrani, kuningas, ovat nyt koko Israelin silmät tähdätyt, että ilmoittaisit heille, kuka on istuva herrani, kuninkaan, valtaistuimella hänen jälkeensä.
And now, my lord the king, the eyes of all Israel are on you, waiting for you to say who is to take the place of my lord the king after him.
καὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ οἱ ὀφθαλμοὶ παντὸς ἰσραηλ πρὸς σὲ ἀπαγγεῖλαι αὐτοῖς τίς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν
- 21 Muuten käy niin, että kun herrani, kuningas, on mennyt lepoon isiensä tykö, minua ja minun poikaani Salomoa pidetään rikollisina."
For as things are, it will come about, when my lord the king is sleeping with his fathers, that I and Solomon my son will be made outlaws.
καὶ ἔσται ὡς ἂν κοιμηθῆ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔσομαι ἐγὼ καὶ ὁ υἱός μου σαλωμων ἄμαρτωλοί
- 22 Ja katso, hänen vielä puhutlessaan kuningasta tuli profeetta Naatan.
And while she was still talking with the king, Nathan the prophet came in.
καὶ ἰδοὺ ἔτι αὐτῆς λαλοῦσης μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ ναθαν ὁ προφήτης ἦλθεν
- 23 Ja kuninkaalle ilmoitettiin: "Katso, profeetta Naatan on täällä". Ja tämä tuli kuninkaan eteen ja kumartui kasvoilensa maahan kuninkaan eteen.
And they said to the king, Here is Nathan the prophet. And when he came in before the king, he went down on his face on the earth.
καὶ ἀγγέλη τῷ βασιλεῖ ἰδοὺ ναθαν ὁ προφήτης καὶ εἰσῆλθεν κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως καὶ προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν
- 24 Ja Naatan sanoi: "Herrani, kuningas, sinäkö olet sanonut: 'Adonia on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni; hän on istuva minun valtaistuimellani'?"
And Nathan said, O my lord king, have you said, Adonijah is to be king after me, seated on the seat of my kingdom?
καὶ εἶπεν ναθαν κύριέ μου βασιλεῦ σὺ εἶπας αδωνιας βασιλεύσει ὀπίσω μου καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου
- 25 Sillä hän on tänä päivänä mennyt ja teurastanut paljon härkiä, juottovasiikoita ja lampaita ja kutsunut kaikki kuninkaan pojat, sotapäälliköt ja pappi Ebjatarin; ja katso, he syövät ja juovat hänen edessään, ja he huutavat: 'Eläköön kuningas Adonia!'
Because today he has gone down and has put to death oxen and fat beasts and sheep in great numbers, and has sent for all the king's sons to come to him, with the captains of the army and Abiathar the priest; and they are feasting before him and crying, Long life to King Adonijah!
ὅτι κατέβη σήμερον καὶ ἐθυσίασεν μόσχους καὶ ἄρνas καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος καὶ ἐκάλεσεν πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως καὶ αβιαθαρ τὸν ἱερέα καὶ ἰδοὺ εἰσιν ἐσθιοντες καὶ πίνοντες ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ εἶπαν ζήτω ὁ βασιλεὺς αδωνιας
- 26 Mutta minut, sinun palvelijasi, pappi Saadokin, Benajan, Joojadan pojan, ja sinun palvelijasi Salomon hän on jättänyt kutsumatta.
But me, your servant, and Zadok the priest, and Benaiah, the son of Jehoiada, and your servant Solomon, he has not sent for.
καὶ ἐμὲ αὐτόν τὸν δοῦλόν σου καὶ σαδοκ τὸν ἱερέα καὶ βαναϊαν υἱὸν ἰωδαε καὶ σαλωμων τὸν δοῦλόν σου οὐκ ἐκάλεσεν
- 27 Onko tämä lähtenyt herrastani, kuninkaasta, sinun antamatta palvelijasi tietää, kuka on istuva herrani, kuninkaan, valtaistuimella hänen jälkeensä?"
Has this thing been done by my lord the king, without giving word to your servants who was to be placed on my lord the king's seat after him?
εἰ διὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως γέγονεν τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ οὐκ ἐγνώρισας τῷ δούλῳ σου τίς καθήσεται ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν
- 28 Kuningas Daavid vastasi ja sanoi: "Kutsukaa minun luokseni Batseba". Kun hän tuli kuninkaan eteen ja seisoi kuninkaan edessä,
Then King David in answer said, Send for Bath-sheba to come to me. And she came in and took her place before the king.
καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ καὶ εἶπεν καλέσατέ μοι τὴν βηρσαβεε καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ
- 29 vannoi kuningas ja sanoi: "Niin totta kuin Herra elää, joka on pelastanut minut kaikesta hädästä:
And the king took an oath, and said, By the living Lord, who has been my saviour from all my troubles,
καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν ζῆ κύριος ὃς ἐλυτρώσατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ πάσης θλίψεως
- 30 niinkuin minä vannoin sinulle Herran, Israelin Jumalan, kautta ja sanoin: 'Sinun poikasi Salomo on tuleva kuninkaaksi minun jälkeeni, hän on istuva minun valtaistuimellani minun sijassani',
As I took an oath to you by the Lord, the God of Israel, saying, Certainly Solomon your son will become king after me, seated on my seat in my place; so will I do this day.
ὅτι καθὼς ὤμοσά σοι ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραηλ λέγων ὅτι σαλωμων ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμὲ καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου ἀντ' ἐμοῦ ὅτι οὕτως ποιήσω τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ

- 31 Silloin Batsaba kumartui kasvoillensa maahan ja osoitti kuninkaalle kunnioitusta ja sanoi: "Herrani, kuningas Daavid, eläköön iankaikkisesti!"
Then Bath-sheba went down on her face on the earth before the king giving him honour, and said, May my lord King David go on living for ever.
καὶ ἔκυσεν βηρσαβεε ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν ζήτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς δαυὶδ εἰς τὸν αἰῶνα
- 32 Ja kuningas Daavid sanoi: "Kutsukaa minun luokseni pappi Saadok, profeetta Naatan ja Benaja, Joojadan poika". Niin he tulivat kuninkaan eteen.
And King David said, Send for Zadok the priest, and Nathan the prophet, and Benaiah, the son of Jehoiada. And they came before the king.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ καλέσατέ μοι σαδὼκ τὸν ἱερέα καὶ ναθαν τὸν προφήτην καὶ βαναϊαν υἱὸν ἰωδαε καὶ εἰσηλθόντων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως
- 33 Ja kuningas sanoi heille: "Ottakaa mukaanne herranne palvelijat ja pankaa poikani Salomo minun oman muulini selkään ja viekää hänet alas Giihonille.
And the king said to them, Take with you the servants of your lord, and put Solomon my son on my beast, yes, mine, and take him down to Gihon;
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς αὐτοῖς λάβετε τοὺς δούλους τοῦ κυρίου ὑμῶν μεθ' ὑμῶν καὶ ἐπιβιάσατε τὸν υἱὸν μου σαλωμων ἐπὶ τὴν ἡμίονον τὴν ἐμὴν καὶ καταγάγετε αὐτὸν εἰς τὸν γιων
- 34 Siellä pappi Saadok ja profeetta Naatan voidelkoot hänet Israelin kuninkaaksi. Ja puhaltakaa pasunaan ja huutakaa: 'Eläköön kuningas Salomo!'
And there let Zadok the priest and Nathan the prophet put the holy oil on him to make him king over Israel; and sounding the horn say, Long life to King Solomon!
καὶ χρισάτω αὐτὸν ἐκεῖ σαδὼκ ὁ ἱερεὺς καὶ ναθαν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ σαλπύσατε κερατίνην καὶ ἐρεῖτε ζήτω ὁ βασιλεὺς σαλωμων
- 35 Seuratkaa sitten häntä tänne, että hän tulisi ja istuisi minun valtaistuimelleni ja olisi kuninkaana minun sijassani. Sillä hänet minä olen määrännyt Israelin ja Juudan ruhtinaaksi."
Then come up after him and he will come in and take his place on the seat of my kingdom; for he is to be king in my place, and I have given orders that he is to be ruler over Israel and over Judah.
καὶ καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου καὶ αὐτὸς βασιλεύσει ἀντ' ἐμοῦ καὶ ἐγὼ ἐνετελεύμην τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἰουδα
- 36 Silloin Benaja, Joojadan poika, vastasi kuninkaalle ja sanoi: "Amen! Niin sanokoon Herra, minun herrani, kuninkaan, Jumala.
And Benaiah, the son of Jehoiada, answering the king, said, So be it: and may the Lord, the God of my lord the king, say so.
καὶ ἀπεκρίθη βαναϊας υἱὸς ἰωδαε τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν γένοιτο οὕτως πιστώσαι κύριος ὁ θεὸς τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως
- 37 Niinkuin Herra on ollut minun herrani, kuninkaan, kanssa, niin olkoon hän Salomon kanssa ja tehköön hänen valtaistuimensa vielä suuremmaksi kuin on herrani, kuningas Daavidin, valtaistuin."
As the Lord has been with my lord the king, even so may he be with Solomon and make the seat of his authority greater than that of my lord King David.
καθὼς ἦν κύριος μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως οὕτως εἴη μετὰ σαλωμων καὶ μεγαλύναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως δαυὶδ
- 38 Niin pappi Saadok, profeetta Naatan ja Benaja, Joojadan poika, sekä kreetit ja pleetit menivät sinne. He panivat Salomon kuningas Daavidin muulin selkään ja saattoivat hänet Giihonille.
So Zadok the priest, and Nathan the prophet, and Benaiah, the son of Jehoiada, and the Cherethites and the Pelethites, went down and put Solomon on King David's beast and took him to Gihon.
καὶ κατέβη σαδὼκ ὁ ἱερεὺς καὶ ναθαν ὁ προφήτης καὶ βαναϊας υἱὸς ἰωδαε καὶ ὁ χερεθῖται καὶ ὁ πελεθῖται καὶ ἐπέκαθισαν τὸν σαλωμων ἐπὶ τὴν ἡμίονον τοῦ βασιλέως δαυὶδ καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸν γιων
- 39 Ja pappi Saadok otti öljysarven majasta ja voiteli Salomon. Ja he puhalsivat pasunaan, ja kaikki kansa huusi: "Eläköön kuningas Salomo!"
And Zadok the priest took the vessel of oil out of the Tent, and put the holy oil on Solomon. And when the horn was sounded, all the people said, Long life to King Solomon!
καὶ ἔλαβεν σαδὼκ ὁ ἱερεὺς τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου ἐκ τῆς σκηνῆς καὶ ἔχρισεν τὸν σαλωμων καὶ ἐσάλπισεν τῇ κερατίνην καὶ εἶπεν πᾶς ὁ λαὸς ζήτω ὁ βασιλεὺς σαλωμων
- 40 Ja kaikki kansa seurasi häntä, ja kansa soitti huiluilla ja ratkesi niin suureen riemuun, että maa oli haljeta heidän huudostansa.
And all the people came up after him, piping with pipes, and they were glad with great joy, so that the earth was shaking with the sound.
καὶ ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἐχόρευον ἐν χοροῖς καὶ εὐφραίνόμενοι εὐφροσύνην μεγάλην καὶ ἐρράγη ἡ γῆ ἐν τῇ φωνῇ αὐτῶν
- 41 Mutta Adonia ja kaikki kutsuvieraat, jotka olivat hänen kanssaan, kuulivat sen, juuri kun olivat lopettaneet syöntinsä. Ja kun Jooab kuuli pasunan äänen, sanoi hän: "Mitä tuo huuto ja pauhu kaupungissa tietää?"
And it came to the ears of Adonijah and all the guests who were with him, when their meal was ended. And Joab, hearing the sound of the horn, said, What is the reason of this noise as if the town was worked up?
καὶ ἤκουσεν ἀδωνιας καὶ πάντες οἱ κλητοὶ αὐτοῦ καὶ αὐτοὶ συνετέλεσαν φαγεῖν καὶ ἤκουσεν ἰωαβ τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης καὶ εἶπεν τίς ἡ φωνὴ τῆς πόλεως ἡχούσης
- 42 Hänen vielä puhuessaan tuli Joonatan, pappi Ebjatarin poika; ja Adonia sanoi: "Tule tänne, sillä sinä olet kunnon mies ja tuot hyviä sanomia".
And while the words were on his lips, Jonathan, the son of Abiathar the priest, came; and Adonijah said, Come in; for you are a man of good faith and the news which you have for us will be good.
ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος καὶ ἰδοὺ ἰωναθαν υἱὸς ἀβιαθαρ τοῦ ἱερέως ἦλθεν καὶ εἶπεν ἀδωνιας εἰσελθε ὅτι ἀνὴρ δυνάμεως εἶ σύ καὶ ἀγαθὰ εὐαγγέλισαι

- 43 Joonatan vastasi ja sanoi Adonialle: "Päinvastoin! Herramme, kuningas Daavid, on tehnyt Salomon kuninkaaksi.
And Jonathan, answering, said to Adonijah, Not so, but our lord King David has made Solomon king:
καὶ ἀπεκρίθη ἰωνθαν καὶ εἶπεν καὶ μάλα ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἔβασίλευσεν τὸν σαλωμων
- 44 Kuningas lähetti hänen kanssaan pappi Saadokin, profeetta Naatanin ja Benajan, Joojadan pojan, sekä kreetit ja pleetit, ja he panivat hänet kuninkaan muulin selkään.
And he sent with him Zadok the priest, and Nathan the prophet, and Benaiah, the son of Jehoiada, and the Cherethites and the Pelethites; and they put him on the king's beast:
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς μετ' αὐτοῦ τὸν σαδοκ τὸν ἱερέα καὶ ναθαν τὸν προφήτην καὶ βαναϊαν υἱὸν ἰωδαε καὶ τὸν χερεθθὶ καὶ τὸν φελεθθὶ καὶ ἐπεκάθισαν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἡμίονον τοῦ βασιλέως
- 45 Ja pappi Saadok ja profeetta Naatan voitellivat hänet Giijonilla kuninkaaksi, ja he tulivat sieltä riemuiten, ja koko kaupunki joutui liikkeelle. Sitä oli se huuto, jonka te kuulitte.
And Zadok the priest and Nathan the prophet put the holy oil on him and made him king in Gihon; and they came back from there with joy, and the town was all worked up. This is the noise which has come to your ears.
καὶ ἔχρισαν αὐτὸν σαδοκ ὁ ἱερεὺς καὶ ναθαν ὁ προφήτης εἰς βασιλεία ἐν τῷ γιων καὶ ἀνέβησαν ἐκεῖθεν εὐφραϊνόμενοι καὶ ἤχησεν ἡ πόλις αὐτῆ ἢ φωνὴ ἣν ἠκούσατε
- 46 Onpa Salomo jo istunut kuninkaan valtaistuimellekin,
And now Solomon is seated on the seat of the kingdom.
καὶ ἐκάθισεν σαλωμων ἐπὶ θρόνον τῆς βασιλείας
- 47 ja kuninkaan palvelijat ovat tulleet onnittelemaan meidän herraamme, kuningas Daavidia, ja sanoneet: 'Antakoon sinun Jumalasi Salomon nimen tulla vielä mainehikkaammaksi kuin sinun nimesi ja tehköön hänen valtaistuimensa vielä suuremmaksi kuin on sinun valtaistuimesi'. Ja kuningas on rukoillut vuoteessansa.
And the king's servants came to our lord King David, blessing him and saying, May God make the name of Solomon better than your name, and the seat of his authority greater than your seat; and the king was bent low in worship on his bed.
καὶ εἰσῆλθον οἱ δοῦλοι τοῦ βασιλέως εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν τὸν βασιλέα δαυὶδ λέγοντες ἀγαθὸν αἰ ὁ θεὸς τὸ ὄνομα σαλωμων τοῦ υἱοῦ σου ὑπὲρ τὸ ὄνομά σου καὶ μεγαλύναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον σου καὶ προσεκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν κοίτην αὐτοῦ
- 48 Ja vielä on kuningas puhunut näin: 'Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka tänä päivänä on asettanut jälkeläisen istumaan minun valtaistuimellani, niin että minä olen sen omin silmin nähnyt'.
Then the king said, May the God of Israel be praised, who has given one of my seed to be king in my place this day and has let my eyes see it.
καὶ γε οὕτως εἶπεν ὁ βασιλεὺς εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ὃς ἔδωκεν σήμερον ἐκ τοῦ σπέρματός μου καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου μου καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου βλέπουσιν
- 49 Silloin kaikki Adonian kutsuvieraat joutuivat kauhun valtaan ja nousivat ja menivät kukin tiehensä.
And all the guests of Adonijah got up in fear and went away, every man to his place.
καὶ ἐξέστησαν καὶ ἐξάνεστησαν πάντες οἱ κλητοὶ τοῦ αδωνιου καὶ ἀπῆλθον ἀνὴρ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
- 50 Mutta Adonia pelkäsi Salomoa, nousi, meni ja tarttui alttarin sarviin.
And Adonijah himself was full of fear because of Solomon; and he got up and went to the altar, and put his hands on its horns.
καὶ αδωνιας ἐφοβήθη ἀπὸ προσώπου σαλωμων καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἐπελάβετο τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου
- 51 Ja Salomolle ilmoitettiin: "Katso, Adonia on peläten kuningas Salomoa tarttunut alttarin sarviin ja sanonut: 'Kuningas Salomo vannokoon minulle tänä päivänä, ettei hän miekalla surmaa palvelijaansa'.
And they gave Solomon word of it, saying, See, Adonijah goes in such fear of King Solomon, that he has put his hands on the horns of the altar, saying, Let King Solomon first give me his oath that he will not put his servant to death with the sword.
καὶ ἀνηγγέλη τῷ σαλωμων λέγοντες ἰδοὺ αδωνιας ἐφοβήθη τὸν βασιλέα σαλωμων καὶ κατέχει τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου λέγων ὁμοσάτω μοι σήμερον ὁ βασιλεὺς σαλωμων εἰ οὐ θανατώσει τὸν δούλον αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ
- 52 Silloin Salomo sanoi: "Jos hän osoittautuu kunnan mieheksi, ei hiuskarvakaan hänen päästään ole putoava maahan; mutta jos hänessä huomataan jotakin pahaa, on hänen kuoltava".
And Solomon said, If he is seen to be a man of good faith, not a hair of him will be touched; but if any wrongdoing is seen in him, he is to be put to death.
καὶ εἶπεν σαλωμων ἐὰν γένηται εἰς υἱὸν δυνάμεως εἰ πεσεῖται τῶν τριχῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐὰν κακία εὕρεθῃ ἐν αὐτῷ θανατωθήσεται
- 53 Ja kuningas Salomo lähetti tuomaan hänet pois alttarilta; niin hän tuli ja kumarsi kuningas Salomoa. Ja Salomo sanoi hänelle: "Mene kotiisi".
So King Solomon sent, and they took him down from the altar. And he came and gave honour to King Solomon; and Solomon said to him, Go to your house.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων καὶ κατήνεγκεν αὐτὸν ἀπάνωθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ εἰσῆλθεν καὶ προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ σαλωμων καὶ εἶπεν αὐτῷ σαλωμων δεῦρο εἰς τὸν οἶκόν σου
- 1 Kun lähestyi aika, jolloin Daavidin oli kuoltava, käski hän poikaansa Salomoa sanoen:
Now the time of David's death came near; and he gave orders to Solomon his son, saying,
καὶ ἤγγισαν αἱ ἡμέραι δαυὶδ ἀποθανεῖν αὐτόν καὶ ἐνετείλατο τῷ σαλωμων υἱῷ αὐτοῦ λέγων

- 2 "Minä menen kaiken maailman tietä; ole luja ja ole mies.
I am going the way of all the earth: so be strong and be a man;
ἐγὼ εἰμι πορεύομαι ἐν ὁδοῖ πάσης τῆς γῆς καὶ ἰσχύσεις καὶ ἔση εἰς ἄνδρα
- 3 Ja noudata Herran, Jumalasi, määräyksiä, niin että vaellat hänen teitensä ja noudatat hänen säädöksiensä, käskyjensä, oikeuksiansa ja todistuksiansa, niinkuin on kirjoitettu Mooseksen laissa, että menestyisit kaikessa, mitä teet, ja kaikkialla, minne käännyt;
And keep the orders of the Lord your God, walking in his ways, keeping his laws and his orders and his rules and his words, as they are recorded in the law of Moses; so that you may do well in all you do and wherever you go,
καὶ φυλάξεις τὴν φυλακὴν κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ μουσέως ἵνα συνίης ἃ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι
- 4 että Herra täyttäisi tämän sanansa, jonka hän minusta puhui: 'Jos sinun poikasi pitävät vaarin teistensä, niin että vaeltavat minun edessäni uskollisesti, kaikesta sydämestänsä ja kaikesta sielustansa, niin on mies sinun suvustasi aina oleva Israelin valtaistuimella'.
So that the Lord may give effect to what he said of me, If your children give attention to their ways, living uprightly before me with all their heart and their soul, you will never be without a man to be king in Israel.
ἵνα στήσῃ κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ ὃν ἐλάλησεν λέγων ἐὰν φυλάξωσιν οἱ υἱοὶ σου τὴν ὁδὸν αὐτῶν πορεύεσθαι ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν ἀληθείᾳ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν λέγων οὐκ ἔξοι εθρευθήσεται σοι ἄνθρωπος ἐπάνωθεν θρόνου ἰσραὴλ.
- 5 Sinä tiedät myöskin, mitä Jooab, Serujan poika, on tehnyt minulle - tiedät, mitä hän teki kahdelle Israelin sotapäällikölle, Abnerille, Neerin pojalle, ja Amasalle, Jeterin pojalle: kuinka hän tappoi heidät, vuodattaen sotaverta rauhan aikana ja tahraten sotaverellä vyönsä, joka hänellä oli vyötäisillään, ja kenkensä, jotka hänellä oli jalassaan.
Now you have knowledge of what Joab, the son of Zeruiah, did to me, and to the two captains of the army of Israel, Abner, the son of Ner, and Amasa, the son of Jether, whom he put to death, taking payment for the blood of war in time of peace, and making the band of my clothing and the shoes on my feet red with the blood of one put to death without cause.
καὶ γὰρ σὺ ἐγνώσῃ ὅσα ἐποίησέν μοι ἰωαβ υἱὸς σαρουίας ὅσα ἐποίησεν τοῖς δυσὶν ἄρχουσιν τῶν δυνάμεων ἰσραὴλ τῷ ἀβεννῆρ υἱῷ νῆρ καὶ τῷ αμεσσαὶ υἱῷ ἰεθρ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς καὶ ἔταξεν τὰ αἵματα πολέμου ἐν εἰρήνῃ καὶ ἔθηκεν αἷμα ἄθῳ ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ τῇ ἐν τῇ ὀσφύϊ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ὑποδήματι αὐτοῦ τῷ ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ
- 6 Niin tee nyt viisautesi mukaan äläkä anna hänen harmaiden hapsiensa rauhassa mennä alas tuonelaan.
So be guided by your wisdom, and let not his white head go down to the underworld in peace.
καὶ ποιήσεις κατὰ τὴν σοφίαν σου καὶ οὐ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ εἰς ᾧδου
- 7 Mutta gileadilaisen Barsillain pojille osoita laupeutta, niin että he pääsevät niiden joukkoon, jotka syövät sinun pöydästäsi, sillä hekin tulivat minun avukseni, kun minä pakenin sinun veljeäsi Absalomia.
But be good to the sons of Barzillai the Gileadite, and let them be guests at your table; for so they came to me when I went in flight from Absalom your brother.
καὶ τοῖς υἱοῖς βερζελλί τοῦ γαλααδίτου ποιήσεις ἔλεος καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἐσθίουσιν τὴν τράπεζάν σου ὅτι οὕτως ἠγγισάν μοι ἐν τῷ με ἀποδιδράσκειν ἀπὸ προσώπου ἀβεσσαλωμ τοῦ ἀδελφοῦ σου
- 8 Ja katso, vielä on sinun luonasi Siimei, Geeran poika, benjaminilainen Bahurimista, joka hirveillä kirouksilla kiroili minua, kun minä menin Mahanaimiin. Kun hän tuli minua vastaan alas Jordanille, vannoin minä hänelle Herran kautta ja sanoin: 'Minä en surmaa sinua miekalla'.
Now you have with you Shimei, the son of Gera the Benjamite of Bahurim, who put a bitter curse on me on the day when I went to Mahanaim; but he came down to see me at Jordan, and I gave him my oath by the Lord, saying, I will not put you to death by the sword.
καὶ ἰδοὺ μετὰ σοῦ σεμεὶ υἱὸς γῆρα υἱὸς τοῦ ἰεμενὶ ἐκ βαουριμ καὶ αὐτὸς κατηράσατό με κατὰραν ὀδυνηρὰν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐπορευόμην εἰς παρεμβολάς καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς ἀπαντὴν μου εἰς τὸν ἰορδάνην καὶ ὤμωσα αὐτῷ ἐν κυρίῳ λέγων εἰ θανατώσω σε ἐν ῥομφαίᾳ
- 9 Mutta älä sinä jätä häntä rankaisematta, sillä sinä olet viisas mies ja tiedät, mitä sinun on hänelle tehtävä, saattaaksesi hänen harmaat hapsensa verisinä alas tuonelaan."
But do not let him be free from punishment, for you are a wise man; and it will be clear to you what you have to do with him; see that his white head goes down to the underworld in blood.
καὶ οὐ μὴ ἀθωώσης αὐτὸν ὅτι ἄνθρωπος σοφὸς εἶ σὺ καὶ γνώσῃ ἃ ποιήσεις αὐτῷ καὶ κατάξεις τὴν πολιὰν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ᾧδου
- 10 Sitten Daavid meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin.
Then David went to rest with his fathers, and his body was put into the earth in the town of David.
καὶ ἐκοιμήθη δαυὶδ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ
- 11 Ja aika, jonka Daavid hallitsi Israelia, oli neljäkymmentä vuotta: Hebronissa hän hallitsi seitsemän vuotta, ja Jerusalemissa hän hallitsi kolmekymmentä kolme vuotta.
David was king over Israel for forty years: for seven years he was king in Hebron and for thirty-three years in Jerusalem.
καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν δαυὶδ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν χεβρων ἐβασίλευσεν ἔτη ἑπτὰ καὶ ἐν ἱερουσαλημ τριάκοντα τρία ἔτη

- 12 Ja Salomo istui isänsä Daavidin valtaistuimelle, ja hänen kuninkuutensa tuli hyvin vahvaksi.
And Solomon took his place on the seat of David his father, and his kingdom was made safe and strong.
καὶ σαλωμων ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ υἱὸς ἐτῶν δώδεκα καὶ ἠτοιμάσθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ σφόδρα
- 13 Mutta Adonia, Haggitin poika, tuli Batseban, Salomon äidin, luo. Tämä sanoi: "Rauhaako sinun tulosi tietää?" Hän vastasi: "Rauhaa".
Then Adonijah, the son of Haggith, came to Bath-sheba, the mother of Solomon. And she said, Come you in peace? And he said, Yes, in peace.
καὶ εἰσῆλθεν ἀδωνιας υἱὸς αγγιθ πρὸς βηρσαβει μητέρα σαλωμων καὶ προσεκύνησεν αὐτῇ ἡ δὲ εἶπεν εἰρήνη ἡ εἰσοδός σου καὶ εἶπεν εἰρήνη
- 14 Sitten hän sanoi: "Minulla on asiaa sinulle". Batseba sanoi: "Puhu".
Then he said, I have something to say to you. And she said, Say on.
λόγος μοι πρὸς σέ καὶ εἶπεν αὐτῷ λάλησον
- 15 Silloin hän sanoi: "Sinä tiedät, että kuninkuus oli minun, ja että koko Israel oli kääntänyt katseensa minuun, että minusta tulisi kuningas. Mutta sitten kuninkuus meni minulta pois ja joutui minun veljelleni, sillä Herralta se hänelle tuli.
And he said, You saw how the kingdom was mine, and all Israel had the idea that I would be their king; but now the kingdom is turned about, and has become my brother's, for it was given to him by the Lord.
καὶ εἶπεν αὐτῇ σὺ οἶδας ὅτι ἐμοὶ ἦν ἡ βασιλεία καὶ ἐπ' ἐμέ ἔθετο πᾶς ἰσραηλ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς βασιλεία καὶ ἐστράφη ἡ βασιλεία καὶ ἐγενήθη τῷ ἀδελφῷ μου ὅτι παρὰ κυρίου ἐγένετο αὐτῷ
- 16 Yhtä minä nyt sinulta pyydän; älä sitä minulta kiellä." Hän sanoi hänelle: "Puhu".
Now I have one request to make to you, and do not say, No, to me. And she said to him, Say on.
καὶ νῦν αἴτησιν μίαν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου καὶ εἶπεν αὐτῷ βηρσαβει λάλει
- 17 Hän sanoi: "Puhu kuningas Salomolle - sillä sinulta hän ei sitä kiellä - että hän antaisi minulle suunemilaisen Abisagin vaimoksi".
Then he said, Will you go to Solomon the king (for he will not say, No, to you) and put before him my request that he will give me Abishag the Shunammite for a wife?
καὶ εἶπεν αὐτῇ εἰπὸν δὴ πρὸς σαλωμων τὸν βασιλέα ὅτι οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ καὶ δώσει μοι τὴν αβισακ τὴν σωμανίτιν εἰς γυναῖκα
- 18 Batseba vastasi: "Hyvä. Minä puhun kuninkaalle sinun puolestasi."
And Bath-sheba said, Good! I will make your request to the king.
καὶ εἶπεν βηρσαβει καλῶς ἐγὼ λαλήσω περὶ σοῦ τῷ βασιλεῖ
- 19 Silloin Batseba meni kuningas Salomon tykö puhumaan hänelle Adonian puolesta. Niin kuningas nousi ja meni häntä vastaan ja kumarsi häntä ja istui valtaistuimelleen. Ja myös kuninkaan äidille asetettiin istuin, ja hän istui hänen oikealle puolellensa.
So Bath-sheba went to King Solomon to have talk with him on Adonijah's account. And the king got up to come to her, and went down low to the earth before her; then he took his place on the king's seat and had a seat made ready for the king's mother and she took her place at his right hand.
καὶ εἰσῆλθεν βηρσαβει πρὸς τὸν βασιλέα σαλωμων λαλήσαι αὐτῷ περὶ ἀδωνιου καὶ ἐξανέστη ὁ βασιλεὺς εἰς ἀπαντὴν αὐτῇ καὶ κατεφίλησεν αὐτὴν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἐτέθη θρόνος τῇ μητρὶ τοῦ βασιλέως καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ
- 20 Sitten hän sanoi: "Minulla on sinulle pieni pyyntö, älä sitä minulta kiellä". Kuningas sanoi hänelle: "Pyydä, äiti, minä en sinulta kiellä".
Then she said, I have one small request to make to you; do not say, No, to me. And the king said, Say on, my mother, for I will not say, No, to you.
καὶ εἶπεν αὐτῷ αἴτησιν μίαν μικρὰν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς αἴτησαι μητρὸς ἐμῆς ὅτι οὐκ ἀποστρέψω σε
- 21 Silloin hän sanoi: "Annettakoon suunemilainen Abisag sinun veljellesi Adoniale vaimoksi".
And she said, Let Abishag the Shunammite be given to Adonijah your brother for a wife.
καὶ εἶπεν δοθήτω δὲ αβισακ ἡ σωμανίτις τῷ ἀδωνια τῷ ἀδελφῷ σου εἰς γυναῖκα
- 22 Mutta kuningas Salomo vastasi ja sanoi äidillensä: "Miksi pyydät vain suunemilaista Abisagia Adoniale? Pyydä myös kuninkuutta hänelle - hänhän on minun vanhin veljeni - hänelle ja pappi Ebjatarille ja Jooabille, Serujan pojalle."
Then King Solomon made answer and said to his mother, Why are you requesting me to give Abishag the Shunammite to Adonijah? Take the kingdom for him in addition, for he is my older brother, and Abiathar the priest and Joab, the son of Zeruiah, are on his side.
καὶ ἀπεκρίθη σαλωμων ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ ἴνα τί σὺ ἤτησαι τὴν αβισακ τῷ ἀδωνια καὶ αἴτησαι αὐτῷ τὴν βασιλείαν ὅτι οὗτος ἀδελφός μου ὁ μέγας ὑπὲρ ἐμέ καὶ αὐτῷ αβιαθαρ ὁ ἱερεὺς καὶ αὐτῷ ἰωαβ ὁ υἱὸς σαρουιας ὁ ἀρχιστράτηγος ἐταῖρος
- 23 Ja kuningas Salomo vannoi Herran kautta, sanoen: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jollei Adonia saa hengellään maksaa sitä, että on puhunut näin.
Then King Solomon took an oath by the Lord, saying, May God's punishment be on me if Adonijah does not give payment for these words with his life.
καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων κατὰ τοῦ κυρίου λέγων τάδε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθεῖη ὅτι κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐλάλησεν ἀδωνιας τὸν λόγον τοῦτον

- 24 Ja nyt, niin totta kuin Herra elää, joka on minut vahvistanut ja on asettanut minut isäni Daavidin valtaistuimelle ja joka lupauksensa mukaan on perustanut minun sukuni: Adonia on tänä päivänä kuolemalla rangaistava."
Now by the living Lord, who has given me my place on the seat of David my father, and made me one of a line of kings, as he gave me his word, truly Adonijah will be put to death this day.
καὶ νῦν ζῆ κύριος ὁς ἠτοίμασέν με καὶ ἔθετό με ἐπὶ τὸν θρόνον δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου καὶ αὐτὸς ἐποίησέν μοι οἶκον καθὼς ἐλάλησεν κύριος ὅτι σήμερον θανατωθήσεται ἀδωνίας
- 25 Ja kuningas Salomo lähetti Benaian, Joojadan pojan, lyömään hänet kuoliaaksi; ja hän kuoli.
And King Solomon sent Benaiah, the son of Jehoiada, and he made an attack on him and put him to death.
καὶ ἐξαπέστειλεν σαλωμων ὁ βασιλεὺς ἐν χειρὶ βαναίου υἱοῦ ἰωδαε καὶ ἀνείλεν αὐτὸν καὶ ἀπέθανεν ἀδωνίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 26 Ja pappi Ebjatarille kuningas sanoi: "Mene maatilallesi Anatotiin, sillä sinä olet kuoleman oma. En minä sinua nyt surmaa, koska sinä olet kantanut Herran Jumalan arkkia minun isäni Daavidin edessä ja koska olet kärsinyt kaikkea, mitä isäni on kärsinyt."
And to Abiathar the priest the king said, Go to Anathoth, to your fields; for death would be your right reward; but I will not put you to death now, because you took up the ark of the Lord God before David my father, and you were with him in all his troubles.
καὶ τῷ αβιαθαρ τῷ ἱερεὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἀπότρεγε σὺ εἰς ἀναθωθ εἰς ἀγρόν σου ὅτι ἀνήρ θανάτου εἶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ οὐ θανατώσω σε ὅτι ἦρας τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου καὶ ὅτι ἐκακουχήθης ἐν ἅπασιν οἷς ἐκακουχήθη ὁ πατήρ μου
- 27 Niin Salomo karkoitti Ebjatarin olemasta Herran pappina ja täytti sen sanan, minkä Herra oli Siilossa puhunut Eelin suvusta.
So Solomon let Abiathar be priest no longer, so that he might make the word of the Lord come true which he said about the sons of Eli in Shiloh.
καὶ ἐξέβαλεν σαλωμων τὸν αβιαθαρ τοῦ μὴ εἶναι ἱερέα τοῦ κυρίου πληρωθῆναι τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν οἶκον ἡλὶ ἐν σιλωμ
- 28 Ja kun sanoma tästä tuli Jooabille - sillä Jooab oli liittynyt Adoniaan, vaikka hän ei ollut liittynyt Absalomiin - pakeni Jooab Herran majaan ja tarttui alttarin sarviin.
And news of this came to Joab; for Joab had been one of Adonijah's supporters, though he had not been on Absalom's side. Then Joab went in flight to the Tent of the Lord, and put his hands on the horns of the altar.
καὶ ἡ ἀκοὴ ἦλθεν ἕως ἰωαβ τοῦ υἱοῦ σαρουίας ὅτι ἰωαβ ἦν κεκλικῶς ὀπίσω ἀδωνίου καὶ ὀπίσω σαλωμων οὐκ ἔκλιεν καὶ ἔφυγεν ἰωαβ εἰς τὸ σκῆνωμα τοῦ κυρίου καὶ κατέσχεν τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου
- 29 Mutta kun kuningas Salomolle ilmoitettiin: "Jooab on paennut Herran majaan ja on alttarin ääressä", lähetti Salomo Benaian, Joojadan pojan, sanoen: "Mene ja lyö hänet kuoliaaksi".
And they said to King Solomon, Joab has gone in flight to the Tent of the Lord and is by the altar. Then Solomon sent Benaiah, the son of Jehoiada, saying, Go, make an attack on him.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαλωμων λέγοντες ὅτι ἔφυγεν ἰωαβ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κυρίου καὶ ἰδοὺ κατέχει τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀπέστειλεν σαλωμων πρὸς ἰωαβ λέγων τί γέγονέν σοι ὅτι πέφευγας εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ εἶπεν ἰωαβ ὅτι ἐφοβήθην ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἔφυγον πρὸς κύριον καὶ ἀπέστειλεν σαλωμων ὁ βασιλεὺς τὸν βαναίου υἱὸν ἰωδαε λέγων πορεύου καὶ ἀνελε αὐτὸν καὶ θάψον αὐτόν
- 30 Benaja meni Herran majaan ja sanoi hänelle: "Näin käskee kuningas: 'Tule ulos'". Mutta hän vastasi: "En, tässä minä kuolen". Silloin Benaja palasi kertomaan sitä kuninkaalle ja sanoi: "Näin Jooab puhui, ja näin hän vastasi minulle".
And Benaiah came to the Tent of the Lord and said to him, The king says, Come out. And he said, No; but let death come to me here. And Benaiah went back to the king and gave him word of the answer which Joab had given.
καὶ ἦλθεν βαναίου υἱὸς ἰωδαε πρὸς ἰωαβ εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ κυρίου καὶ εἶπεν αὐτῷ τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἐξέλθε καὶ εἶπεν ἰωαβ οὐκ ἐκπορεύομαι ὅτι ὄδε ἀποθανοῦμαι καὶ ἀπέστρεψεν βαναίας υἱὸς ἰωδαε καὶ εἶπεν τῷ βασιλεὶ λέγων τάδε λελάληκεν ἰωαβ καὶ τάδε ἀποκρίται μοι
- 31 Kuningas sanoi hänelle: "Tee, niinkuin hän on puhunut, lyö hänet kuoliaaksi ja hautaa hänet, että poistaisit minusta ja minun isäni perheestä sen viattoman veren, jonka Jooab on vuodattanut.
And the king said, Do as he has said and make an attack on him there, and put his body into the earth; so that you may take away from me and from my family the blood of one put to death by Joab without cause.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς πορεύου καὶ ποιήσον αὐτῷ καθὼς εἶρηκεν καὶ ἀνελε αὐτὸν καὶ θάψεις αὐτόν καὶ ἐξαρεῖς σήμερον τὸ αἷμα ὃ δωρεὰν ἐδέχεεν ἰωαβ ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς μου
- 32 Ja Herra antakoon hänen verensä tulla hänen oman päänsä päälle, koska hän löi kuoliaaksi kaksi miestä, jotka olivat häntä hurskaammat ja paremmat, ja tappoi heidät miekalla, minun isäni Daavidin siitä mitään tietämättä: Abnerin, Neerin pojan, Israelin sotapäällikön, ja Amasan, Jeterin pojan, Juudan sotapäällikön.
And the Lord will send back his blood on his head, because of the attack he made on two men more upright and better than himself, putting them to the sword without my father's knowledge; even Abner, the son of Ner, captain of the army of Israel, and Amasa, the son of Jether, captain of the army of Judah.
καὶ ἀπέστρεψεν κύριος τὸ αἷμα τῆς ἀδικίας αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ ὡς ἀπῆντησεν τοῖς δυοῖν ἀνθρώποις τοῖς δικαίοις καὶ ἀγαθοῖς ὑπὲρ αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ὁ πατήρ μου δαυὶδ οὐκ ἔγνω τὸ αἷμα αὐτῶν τὸν ἀβενηρ υἱὸν νηρ ἀρχιστράτηγον ἰσραηλ καὶ τὸν ἀμεσσα υἱὸν ἰεθερ ἀρχιστράτηγον ἰουδα

- 33 Heidän verensä tulkoon Jooabin pään päälle ja hänen jälkeläistensä pään päälle, iankaikkisesti. Mutta Daavidilla ja hänen jälkeläisillään, hänen suvullansa ja hänen valtaistuimellansa olkoon rauha Herralta iankaikkisesti."
So their blood will be on the head of Joab, and on the head of his seed for ever; but for David and his seed and his family and the seat of his kingdom, there will be peace for ever from the Lord.
καὶ ἐπεστράφη τὰ αἵματα αὐτῶν εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ εἰς κεφαλὴν τοῦ σπέρματος αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τῷ δαυιδ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ τῷ θρόνῳ αὐτοῦ γένοιτο εἰρήνη ἕως αἰῶνος παρὰ κυρίου
- 34 Niin Benaia, Joojadan poika, meni ja löi hänet kuoliaaksi; ja hänet haudattiin omaan taloonsa erämaahan.
So Benaiah, the son of Jehoiada, went up, and falling on him, put him to death; and his body was put to rest in his house in the waste land.
καὶ ἀπήντησεν βαναίου υἱὸς ἰωδαε τῷ ἰωαβ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ ἔθαψεν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 35 Ja kuningas asetti Benaian, Joojadan pojan, hänen sijaansa sotaväen päälliköksi; ja pappi Saadokin kuningas asetti Ebjatarin sijalle.
And the king put Benaiah, the son of Jehoiada, in his place over the army; and Zadok the priest he put in the place of Abiathar.
καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὸν βαναίου υἱὸν ἰωδαε ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ τὴν στρατιῆν καὶ ἡ βασιλεία κατορθοῦτο ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν σαδωκ τὸν ἱερέα ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς εἰς ἱερέα πρῶτον ἀντὶ ἀβιαθαρ [35α] καὶ ἔδωκεν κύριος φρόνησιν τῷ σαλωμων καὶ σοφίαν πολλὴν σφόδρα καὶ πλάτος καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν [35β] καὶ ἐπληθύνθη ἡ φρόνησις σαλωμων σφόδρα ὑπὲρ τὴν φρόνησιν πάντων ἀρχαίων υἱῶν καὶ ὑπὲρ πάντας φρονίμους αἰγύπτου [35ζ] καὶ ἔλαβεν αὐτὴν θυγατέρα φαραω καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν δαυιδ ἕως συντελεσθαι αὐτὸν τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ τὸν οἶκον κυρίου ἐν πρώτοις καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ κυκλόθεν ἐν ἑπτὰ ἔτεσιν ἐποίησεν καὶ συνετέλεσεν [35δ] καὶ ἦν τῷ σαλωμων ἑβδομήκοντα χιλιάδες αἴροντες ἄρσιν καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδες λατῶν ὁμων ἐν τῷ ὄρει [35ε] καὶ ἐποίησεν σαλωμων τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ὑποστηρίγματα καὶ τοὺς λουτήρας τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς στόλους καὶ τὴν κρήνην τῆς αὐλῆς καὶ τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν [35φ] καὶ ἠκοδόμησεν τὴν ἄκραν καὶ τὰς ἐπάλλξεις αὐτῆς καὶ διέκοψεν τὴν πόλιν δαυιδ οὕτως θυγάτηρ φαραω ἀνέβαινεν ἐκ τῆς πόλεως δαυιδ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς ὃν ἠκοδόμησεν αὐτῇ τότε ἠκοδόμησεν τὴν ἄκραν [35γ] καὶ σαλωμων ἀνέφερεν τρεῖς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ὀλοκαυτώσεις καὶ εἰρηνικὰς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἠκοδόμησεν τῷ κυρίῳ καὶ ἐθυμία ἐνώπιον κυρίου καὶ συνετέλεσεν τὸν οἶκον [35η] καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες οἱ καθεστῆμενοι ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ σαλωμων τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι ἐπιστάται τοῦ λαοῦ τῶν ποιούντων τὰ ἔργα [35ι] καὶ ἠκοδόμησεν τὴν ἄσσυρον καὶ τὴν μαγδω καὶ τὴν γαζερ καὶ τὴν βαιθωρον τὴν ἐπάνω καὶ τὰ βαλαθ [35κ] πλὴν μετὰ τὸ οἰκοδομησθαι αὐτὸν τὸν οἶκον τοῦ κυρίου καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ κύκλῳ μετὰ ταῦτα ἠκοδόμησεν τὰς πόλεις ταύτας [35λ] καὶ ἐν τῷ ἔτι δαυιδ ζῆν ἐνετείλατο τῷ σαλωμων λέγων ἰδοὺ μετὰ σοῦ σεμεὶ υἱὸς γηρα υἱὸς σπέρματος τοῦ ἱεμενί ἐκ γεβρων [35μ] οὗτος κατηράσατό με κατὰ ὁδὸν ὄδον ἐν ἡμέρᾳ ἐπορευόμενος εἰς παρεμβολὰς [35ν] καὶ αὐτὸς κατέβαινεν εἰς ἀπαντὴν μοι ἐπὶ τὸν ἰορδάνην καὶ ὥμοσα αὐτῷ κατὰ τοῦ κυρίου λέγων εἰ θανατωθήσεται ἐν ῥομφαίᾳ [35ο] καὶ νῦν μὴ ἀθώωσῃς αὐτὸν ὅτι ἀνὴρ φρόνιμος σὺ καὶ γνώση ἂ ποιήσεις αὐτῷ καὶ καταξείεις τὴν πολίαν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ἄδου
- 36 Sen jälkeen kuningas lähetti kutsumaamaan Siimein ja sanoi hänelle: "Rakenna itsellesi talo Jerusalemiin ja asu siellä, menemättä sieltä sinne tai tänne.
Then the king sent for Shimei, and said to him, Make a house for yourself in Jerusalem and keep there and go to no other place.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὸν σεμεὶ καὶ εἶπεν αὐτῷ οἰκοδόμησον σεαυτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ κάθου ἐκεῖ καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ἐκεῖθεν οὐδαμοῦ
- 37 Sillä jona päivänä sinä lähdet sieltä ja menet Kidronin laakson poikki, sinä päivänä on sinun, tiedä se, kuolemalla kuoltava; sinun veresi on tuleva oman pääsi päälle."
For be certain that on the day when you go out and go over the stream Kidron, death will overtake you: and your blood will be on your head.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐξόδου σου καὶ διαβίῃ σου τὸν χειμάρρουν κεδρων γινώσκων γνώσει ὅτι θανάτῳ ἀποθανῆ τὸ αἷμά σου ἔσται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου καὶ ὄρκισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 38 Siimei sanoi kuninkaalle: "Hyvä on; niinkuin herrani, kuningas, on puhunut, niin on sinun palvelijasi tekevä". Ja Siimei asui Jerusalemissa kauan aikaa.
And Shimei said to the king, Very well! as my lord the king has said, so will your servant do. And for a long time Shimei went on living in Jerusalem.
καὶ εἶπεν σεμεὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας κύριε μου βασιλεῦ οὕτω ποιῆσει ὁ δοῦλός σου καὶ ἐκάθισεν σεμεὶ ἐν ἱερουσαλὴμ τρία ἔτη
- 39 Mutta kolmen vuoden kuluttua tapahtui, että Siimeiltä karkasi kaksi palvelijaa Aakiin, Maakan pojan, Gatin kuninkaan, luo. Ja Siimeille ilmoitettiin: "Katso, sinun palvelijasi ovat Gatissa".
But after three years, two of the servants of Shimei went in flight to Achish, son of Maacah, king of Gath. And word was given to Shimei that his servants had gone to Gath.
καὶ ἐγενήθη μετὰ τρία ἔτη καὶ ἀπέδρασαν δύο δοῦλοι τοῦ σεμεὶ πρὸς αγγους υἱὸν μααχα βασιλέα γεθ καὶ ἀπηγγέλη τῷ σεμεὶ λέγοντες ἰδοὺ οἱ δοῦλοί σου ἐν γεθ
- 40 Niin Siimei nousi ja satuloi aasinsa ja lähti Aakiin luo Gatiin etsimään palvelijoitaan; ja Siimei meni ja toi palvelijansa Gatista.
Then Shimei got up, and making ready his ass, he went to Gath, to Achish, in search of his servants; and he sent and got them from Gath.
καὶ ἀνέστη σεμεὶ καὶ ἐπέσασε τὴν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς γεθ πρὸς αγγους τοῦ ἐκζητῆσαι τοὺς δούλους αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη σεμεὶ καὶ ἤγαγεν τοὺς δούλους αὐτοῦ ἐκ γεθ
- 41 Ja kun Salomolle ilmoitettiin, että Siimei oli mennyt Jerusalemissa Gatiin ja palannut takaisin,
And news was given to Solomon that Shimei had gone from Jerusalem to Gath and had come back again.
καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαλωμων λέγοντες ὅτι ἐπορεύθη σεμεὶ ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς γεθ καὶ ἀπέστρεψεν τοὺς δούλους αὐτοῦ

- 42 lähetti kuningas kutsumaan Siimein ja sanoi hänelle: "Enkö minä ole vannottanut sinua Herran kautta ja varoittanut sinua sanoen: 'Jona päivänä sinä lähdet ja menet sinne tai tänne, sinä päivänä on sinun, tiedä se, kuoleamalla kuoltava'? Ja sinä sanoit minulle: 'Hyvä on; minä olen kuullut'.
- Then the king sent for Shimei, and said to him, Did I not make you take an oath by the Lord, protesting to you and saying, Be certain that on the day when you go out from here, wherever you go, death will overtake you? and you said to me, Very well!
- καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεισεν τὸν σεμεὶ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν οὐχὶ ὄρκισά σε κατὰ τοῦ κυρίου καὶ ἐπεμαρτυράμην σοι λέγων ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα ἐξέλθῃς ἐξ ἱερουσαλημ καὶ πορευθῆς εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερά γινώσκων γνώσῃ ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ
- 43 Miksi et ole pitänyt Herran valaa etkä sitä käskyä, jonka minä sinulle annoin?"
- Why then have you not kept the oath of the Lord and the order which I gave you?
- καὶ τί ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὸν ὄρκον κυρίου καὶ τὴν ἐντολήν ἣν ἐνετείλάμην κατὰ σοῦ
- 44 Ja kuningas sanoi vielä Siimeille: "Sinä tiedät, tunnossasi tiedät, kaiken pahan, minkä olet tehnyt minun isälleni Daavidille; Herra kääntää tekemäsi pahan omaan päähäsi.
- And the king said to Shimei, You have knowledge of all the evil which you did to David my father; and now the Lord has sent back your evil on yourself.
- καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σεμεὶ σὺ οἶδας πᾶσαν τὴν κακίαν σου ἣν ἔγνω ἡ καρδιά σου ἃ ἐποίησας τῷ δαυιδ τῷ πατρί μου καὶ ἀνταπέδωκεν κύριος τὴν κακίαν σου εἰς κεφαλὴν σου
- 45 Mutta kuningas Salomo on oleva siunattu, ja Daavidin valtaistuin on oleva iäti vahva Herran edessä."
- But a blessing will be on King Solomon, and the kingdom of David will keep its place before the Lord for ever.
- καὶ ὁ βασιλεὺς σαλωμων ἠλόγημένος καὶ ὁ θρόνος δαυιδ ἔσται ἔτοιμος ἐνώπιον κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα
- 46 Ja kuningas käski Benajaa, Joojadan poikaa; niin tämä meni ja löi hänet kuoliaaksi, ja hän kuoli. Niin kuninkuus vahvistui Salomon käsissä.
- So the king gave orders to Benaiah, the son of Jehoiada; and he went out and, falling on him, put him to death. And Solomon's authority over the kingdom was complete.
- καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς σαλωμων τῷ βαναία νιφὶ ἰωδαε καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἀνέβλεν αὐτόν καὶ ἀπέθανεν [46α] καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς σαλωμων φρόνιμος σφόδρα καὶ σοφός καὶ ἰουδα καὶ ἰσραηλ πολλοὶ σφόδρα ὡς ἡ ἄμμος ἢ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος ἐσθιοντες καὶ πίνοντες καὶ χαίροντες [46β] καὶ σαλωμων ἦν ἄρχων ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις καὶ ἦσαν προσφέροντες δῶρα καὶ ἐδοῦλεον τῷ σαλωμων πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ [46γ] καὶ σαλωμων ἤρξατο διανοίγειν τὰ δυναστεύματα τοῦ λιβάνου [46δ] καὶ αὐτὸς ἔκοδομήσεν τὴν θερμα ἐν τῇ ἐρήμῳ [46ε] καὶ τοῦτο τὸ ἄριστον τῷ σαλωμων τριάκοντα κόροισι σεμιδάλεως καὶ ἐξήκοντα κόροισι ἀλεύρου κεκοπανισμένου δέκα μόσχοι ἐκλεκτοὶ καὶ εἴκοσι βόες νομάδες καὶ ἑκατὸν πρόβατα ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων καὶ ὄρνιθων ἐκλεκτῶν νομάδων [46φ] ὅτι ἦν ἄρχων ἐν παντὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ ραφὶ ἕως γάζης ἐν πᾶσιν τοῖς βασιλεύουσιν πέραν τοῦ ποταμοῦ [46γ] καὶ ἦν αὐτῷ εἰρήνη ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ κυκλῶθ ἐν καὶ κατῴκει ἰουδα καὶ ἰσραηλ πεποιθότες ἕκαστος ὑπὸ τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν συκὴν αὐτοῦ ἐσθιοντες καὶ πίνοντες ἀπὸ δαν καὶ ἕως βηρσαβεε πάσας τὰς ἡμέρας σαλωμων [46η] καὶ οὐτ οἱ οἱ ἄρχοντες τοῦ σαλωμων αζαριον υἱὸς σαδωκ τοῦ ἱερέως καὶ ὄρνιου υἱὸς ναθαν ἄρχων τῶν ἐφροστηκότων καὶ εδραμ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ σουβα γραμματεὺς καὶ βασα υἱὸς αχιθαλαμ ἀναμιν ἦσκων καὶ αβὶ υἱὸς ἰωαβ ἀρχιστράτηγος καὶ αχιρε υἱὸς εδραϊ ἐπὶ τὰς ἄρσεις καὶ βαναια υἱὸς ἰωδαε ἐπὶ τῆς αὐλαρχίας καὶ ἐπὶ τοῦ πλινθείου καὶ ζαχουρ υἱὸς ναθαν ὁ σύμβουλος [46ι] καὶ ἦσαν τῷ σαλωμων τεσσαράκοντα χιλιάδες τοκάδες ἵπποι εἰς ἄρματα καὶ δώδεκα χιλιάδες ἰππέων [46κ] καὶ ἦν ἄρχων ἐν πᾶσιν τοῖς βασιλεύουσιν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἄλλοφύλων καὶ ἕως ὀρίων αἰγύπτου [46λ] σαλωμων υἱὸς δαυιδ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἰουδα ἐν ἱερουσαλημ
- 1 Ja Salomo tuli faraon, Egyptin kuninkaan, vävyksi: hän otti faraon tyttären vaimokseen. Ja hän vei hänet Daavidin kaupunkiin, kunnes oli saanut rakennetuksi oman linnansa, Herran temppelin ja Jerusalem ympärysteen.
- Solomon became the son-in-law of Pharaoh, king of Egypt, and took Pharaoh's daughter as his wife, keeping her in the town of David, till the house he was building for himself, and the house of the Lord and the wall round Jerusalem, were complete.
- 2 Mutta kansa uhrasi uhrikukkuloilla, koska niihin aikoihin ei vielä oltu rakennettu temppeliä Herran nimelle.
- But all this time the people were making their offerings in the high places, because no house had been put up to the name of the Lord till those days.
- πλὴν ὁ λαὸς ἦσαν θυμιῶντες ἐπὶ τοῖς ὕψηλοῖς ὅτι οὐκ ἔκοδομήθη οἶκος τῷ ὀνόματι κυρίου ἕως νῦν
- 3 Ja Salomo rakasti Herra ja vaeli isänsä Daavidin käskyjen mukaan; kuitenkin hän uhrasi ja suitsutti uhrikukkuloilla.
- And Solomon, in his love for the Lord, kept the laws of David his father; but he made offerings and let them go up in smoke on the high places.
- καὶ ἠγάπησεν σαλωμων τὸν κύριον πορεύεσθαι ἐν τοῖς προστάγμασιν δαυιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πλὴν ἐν τοῖς ὕψηλοῖς ἔθουεν καὶ ἐθυμία
- 4 Niin kuningas meni Gibeoniin, uhraamaan siellä, sillä se oli suurin uhrikukkula. Tuhat polttouhria Salomo uhrasi sillä alttarilla.
- And the king went to Gibeon to make an offering there, because that was the chief high place: it was Solomon's way to make a thousand burned offerings on that altar.
- καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη εἰς γαβαιν θῆσαι ἐκεῖ ὅτι αὐτὴ ὕψηλοτάτη καὶ μεγάλη χιλίαν ὀλοκαύτων ἀνήνεγκεν σαλωμων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐν γαβαιν
- 5 Gibeonissa Herra ilmestyi Salomolle yöllä unessa, ja Jumala sanoi: "Ano, mitä tahdot, että minä sinulle antaisin".
- In Gibeon, Solomon had a vision of the Lord in a dream by night; and God said to him, Say what I am to give you.
- καὶ ὤφθη κύριος τῷ σαλωμων ἐν ὕπνῳ τὴν νύκτα καὶ εἶπεν κύριος πρὸς σαλωμων αἰτήσαι τι αἴτημα σου τῷ

- 6 Salomo vastasi: "Sinä olet tehnyt suuren laupeuden palvelijallesi, minun isälleni Daavidille, koska hän vaelsi sinun edessäsi totuudessa ja vanhurskaudessa sekä vilpittömällä sydämellä sinua kohtaan. Ja sinä olet säilyttänyt hänelle tämän suuren laupeuden ja antanut hänelle pojan, joka istuu hänen valtaistuimellansa, niinkuin on laita tänä päivänä.
And Solomon said, Great was your mercy to David my father, as his life before you was true and upright and his heart was true to you; and you have kept for him this greatest mercy, a son to take his place this day.
καὶ εἶπεν σαλωμων σὺ ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου σου δαυιδ τοῦ πατρὸς μου ἔλεος μέγα καθὼς διήλθεν ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν εὐθύτητι καρδίας μετὰ σοῦ καὶ ἐφύλαξας αὐτῷ τὸ ἔλεος τοῦτο δοῦναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ὡς ἡμέρα αὕτη
- 7 Ja nyt, Herra, minun Jumalani, sinä olet tehnyt palvelijasi kuninkaaksi minun isäni Daavidin sijaan; mutta minä olen kuin pieni poikanen: en osaa lähteä enkä tulla.
And now, O Lord my God, you have made your servant king in the place of David my father; and I am only a young boy, with no knowledge of how to go out or come in.
καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς μου σὺ ἐδωκας τὸν δοῦλόν σου ἀντὶ δαυιδ τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐγὼ εἰμι παιδάριον μικρὸν καὶ οὐκ οἶδα τὴν ἔξοδόν μου καὶ τὴν εἰσοδόν μου
- 8 Ja palvelijasi on keskellä sinun kansaasi, jonka olet valinnut, niin monilukuista kansaa, että sitä ei voi laskea eikä lukea sen paljouden tähden.
And your servant has round him the people of your selection, a people so great that they may not be numbered, and no account of them may be given.
ὁ δὲ δοῦλός σου ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ σου ὃν ἐξελέξω λαὸν πολλὸν ὃς οὐκ ἀριθμηθήσεται
- 9 Anna sentähden palvelijallesi kuuliainen sydän tuomitakseni sinun kansaasi ja erottaakseni hyvän pahasta; sillä kuka voi muuten tätä sinun suurta kansaasi tuomita?"
Give your servant, then, a wise heart for judging your people, able to see what is good and what evil; for who is able to be the judge of this great people?
καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν ἀκούειν καὶ διακρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ συνίειν ἀνὰ μέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ ὅτι τίς δυνησεται κρίνειν τὸν λαόν σου τὸν βαρὺν τοῦτον
- 10 Herralle oli otollista, että Salomo tätä anoi.
Now these words and Solomon's request were pleasing to the Lord.
καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον κυρίου ὅτι ἠτήσατο σαλωμων τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 11 Ja Jumala sanoi hänelle: "Koska sinä anoit tätä etkä anonut itsellesi pitkää ikää, et rikkautta etkä vihamiestesi henkeä, vaan anoit itsellesi ymmärrystä kuullaksesi, mikä oikein on,
And God said to him, Because your request is for this thing, and not for long life for yourself or for wealth or for the destruction of your haters, but for wisdom to be a judge of causes;
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν ἀνθ' ὧν ἠτήσω παρ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ οὐκ ἠτήσω σαυτῷ ἡμέρας πολλὰς καὶ οὐκ ἠτήσω πλοῦτον οὐδὲ ἠτήσω ψυχὰς ἐχθρῶν σου ἀλλ' ἠτήσω σαυτῷ σύνεσιν τοῦ εἰσακούειν κρίμα
- 12 niin katso, minä teen, niinkuin sanot: katso, minä annan sinulle viisaan ja ymmärtäväisen sydämen, niin ettei sinun vertaistasi ole ollut ennen sinua eikä tule sinun jälkeesi.
I have done as you said: I have given you a wise and far-seeing heart, so that there has never been your equal in the past, and never will there be any like you in the future.
ἰδοὺ πεποίηκα κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἰδοὺ δέδωκά σοι καρδίαν φρονιμὴν καὶ σοφίην ὡς σὺ οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου καὶ μετὰ σέ οὐκ ἀναστήσεται ὁμοίός σοι
- 13 Ja lisäksi minä annan sinulle, mitä et anonutkaan: sekä rikkautta että kunniaa, niin ettei koko elinaikanasi ole kuningasten joukossa oleva sinun vertaistasi.
And with this I have given you what you made no request for: wealth and honour, so that no king was ever your equal.
καὶ ἃ οὐκ ἠτήσω δέδωκά σοι καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν ὡς οὐ γέγονεν ἀνήρ ὁμοίός σοι ἐν βασιλευσιν
- 14 Ja jos sinä vaellat minun teitäni, noudattaen minun säädöksieni ja käskyjäni, niinkuin sinun isäsi Daavid vaelsi, niin minä suon sinulle pitkän iän."
And if you go on in my ways, keeping my laws and my orders as your father David did, I will give you a long life.
καὶ ἐὰν πορευθῆς ἐν τῇ ὁδῷ μου φυλάσσειν τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου ὡς ἐπορεύθη δαυιδ ὁ πατήρ σου καὶ πληθύνῃ τὰς ἡμέρας σου
- 15 Siihen Salomo heräsi; ja katso, se oli unta. Ja kun hän tuli Jerusalemiin, astui hän Herran liitonarkin eteen, uhrasi polttouhreja ja toimitti yhteysuhrin ja laittoi pidot kaikille palvelijoilleensa.
And Solomon, awakening, saw that it was a dream; then he came to Jerusalem, where he went before the ark of the agreement of the Lord, offering burned offerings and peace-offerings; and he made a feast for all his servants.
καὶ ἐξυπνίσθη σαλωμων καὶ ἰδοὺ ἐνύπνιον καὶ ἀνέστη καὶ παραγίνεται εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἔστη κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατὰ πρόσωπον κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου ἐν σιων καὶ ἀνήγγαγεν ὀλοκαυτώσεις καὶ ἐποίησεν εἰρηνικὰς καὶ ἐποίησεν πότον μέγαν ἑαυτῷ καὶ πᾶσιν τοῖς παισὶν αὐτοῦ
- 16 Siihen aikaan tuli kaksi porttoa kuninkaan luo, ja he astuivat hänen eteensä.
Then two loose women of the town came and took their places before the king;
τότε ὤφθησαν δύο γυναῖκες πόρνοι τῷ βασιλεῖ καὶ ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ
- 17 Ja toinen nainen sanoi: "Oi herrani, minä ja tämä nainen asumme samassa huoneessa. Ja minä synnytin hänen luonansa siinä huoneessa.
And one of them said, O my lord, I and this woman are living in the same house; and I gave birth to a child by her side in the house.
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ μία ἐν ἐμοὶ κύριε ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ αὕτη οἰκοῦμεν ἐν οἴκῳ ἐνὶ καὶ ἐτέκομεν ἐν τῷ οἴκῳ

- 18 Ja kolmantena päivänä sen jälkeen, kun minä olin synnyttänyt, synnytti myös tämä nainen. Me olimme yhdessä, eikä ketään vierasta ollut meidän kanssamme huoneessa; ainoastaan me kahden olimme huoneessa.
And three days after the birth of my child, this woman had a child: we were together, no other-person was with us in the house but we two only.
 και ἐγενήθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ τεκούσης μου και ἔτεκεν και ἡ γυνὴ αὐτῆ και ἡμεῖς κατὰ τὸ αὐτὸ και οὐκ ἔστιν οὐθεὶς μεθ' ἡμῶν παρεξ ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ
- 19 Mutta tämän naisen poika kuoli yöllä, sillä hän oli maannut sen.
In the night, this woman, sleeping on her child, was the cause of its death.
 και ἀπέθανεν ὁ υἱὸς τῆς γυναίκος ταύτης τὴν νύκτα ὡς ἐπεκοιμήθη ἐπ' αὐτόν
- 20 Niin hän nousi keskellä yötä ja otti minun poikani vierestäni palvelijattaresi nukkuessa ja pani sen povellensa, mutta oman kuolleen poikansa hän pani minun povelleni.
And she got up in the middle of the night and took my son from my side while your servant was sleeping; and she took it in her arms and put her dead child in my arms.
 και ἀνέστη μέσης τῆς νυκτὸς και ἔλαβεν τὸν υἱὸν μου ἐκ τῶν ἀγκαλιῶν μου και ἐκοίμισεν αὐτόν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς και τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν τεθνηκότα ἐκοίμισεν ἐν τῷ κόλπῳ μου
- 21 Kun minä aamulla nousin imettämään poikaani, niin katso, se oli kuollut. Mutta kun minä tarkastin sitä aamulla, niin katso, se ei ollutkaan minun poikani, jonka minä olin synnyttänyt."
And when I got up to give my child the breast, I saw that it was dead; but in the morning, looking at it with care, I saw that it was not my son.
 και ἀνέστην τὸ πρωὶ θηλάσαι τὸν υἱὸν μου και ἐκεῖνος ἦν τεθνηκῶς και ἰδοὺ κατενόησα αὐτόν πρωὶ και ἰδοὺ οὐκ ἦν ὁ υἱὸς μου ὃν ἔτεκεν
- 22 Niin toinen nainen sanoi: "Ei ole niin; vaan tuo elossa oleva on minun poikani, ja tämä kuollut on sinun poikasi". Mutta edellinen vastasi: "Ei ole niin; tuo kuollut on sinun poikasi, ja tämä elossa oleva on minun poikani". Näin he riitelivät kuninkaan edessä.
And the other woman said, No; but the living child is my son and the dead one yours. But the first said, No; the dead child is your son and the living one mine. So they kept on talking before the king.
 και εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ ἑτέρα οὐχὶ ἀλλὰ ὁ υἱὸς μου ὁ ζῶν ὁ δὲ υἱὸς σου ὁ τεθνηκῶς και ἐλάλησαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως
- 23 Niin kuningas sanoi: "Toinen sanoo: 'Elossa oleva on minun poikani, ja kuollut on sinun poikasi'. Ja toinen sanoo: 'Ei ole niin; vaan kuollut on sinun poikasi, ja elossa oleva on minun poikani'."
Then the king said, One says, The living child is my son, and yours is the dead: and the other says, Not so; but your son is the dead one and mine is the living.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς αὐταῖς σὺ λέγεις οὗτος ὁ υἱὸς μου ὁ ζῶν και ὁ υἱὸς ταύτης ὁ τεθνηκῶς και σὺ λέγεις οὐχὶ ἀλλὰ ὁ υἱὸς μου ὁ ζῶν και ὁ υἱὸς σου ὁ τεθνηκῶς
- 24 Sitten kuningas sanoi: "Antakaa minulle miekka". Ja kuninkaan eteen tuotiin miekka.
Then he said, Get me a sword. So they went and put a sword before the king.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς λάβετε μοι μάχαιραν και προσήνεγκαν τὴν μάχαιραν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως
- 25 Ja kuningas sanoi: "Viiltäkää elossa oleva lapsi kahtia, ja antakaa toinen puoli toiselle ja toinen puoli toiselle".
And the king said, Let the living child be cut in two and one half given to one woman and one to the other.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς διέλετε τὸ παιδίον τὸ θηλάζον τὸ ζῶν εἰς δύο και δότε τὸ ἡμισυ αὐτοῦ ταύτῃ και τὸ ἡμισυ αὐτοῦ ταύτῃ
- 26 Mutta silloin sanoi kuninkaalle se nainen, jonka oma elossa oleva poika oli, sillä hänen sydämensä tuli liikutetuksi hänen poikansa tähden - hän sanoi: "Oi herrani, antakaa tuolle elossa oleva lapsi; älkää surmatko sitä". Mutta toinen sanoi: "Ei minulle eikä sinulle; viiltäkää!"
Then the mother of the living child came forward, for her heart went out to her son, and she said, O my lord, give her the child; do not on any account put it to death. But the other woman said, It will not be mine or yours; let it be cut in two.
 και ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἧς ἦν ὁ υἱὸς ὁ ζῶν και εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι ἐταράχθη ἡ μήτρα αὐτῆς ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐτῆς και εἶπεν ἐν ἐμοὶ κύριε δότε αὐτῇ τὸ παιδίον και θανάτῳ μὴ θανατώσητε αὐτόν κ αὐτῇ εἶπεν μήτε ἐμοὶ μήτε αὐτῇ ἔστω διέλετε
- 27 Niin kuningas vastasi ja sanoi: "Antakaa tälle elossa oleva lapsi; älkää surmatko sitä. Hän on sen äiti."
Then the king made answer and said, Give her the child, and do not put it to death; she is the mother of it.
 και ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς και εἶπεν δότε τὸ παιδίον τῇ εἰπούσῃ δότε αὐτῇ αὐτὸ και θανάτῳ μὴ θανατώσητε αὐτόν αὐτῇ ἡ μήτηρ αὐτοῦ
- 28 Ja koko Israel kuuli tästä tuomiosta, jonka kuningas oli antanut, ja he pelkäsivät kuningasta; sillä he näkivät, että hänessä oli Jumalan viisus oikeuden jakamiseen.
And news of this decision which the king had made went through all Israel; and they had fear of the king, for they saw that the wisdom of God was in him to give decisions.
 και ἤκουσαν πᾶς ἰσραηλ τὸ κρίμα τοῦτο ὃ ἔκρινεν ὁ βασιλεὺς και ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως ὅτι εἶδον ὅτι φρόνησις θεοῦ ἐν αὐτῷ τοῦ ποιεῖν δικαίωμα
- 1 Kuningas Salomo oli koko Israelin kuningas.
Now Solomon was king over all Israel.
 και ἦν ὁ βασιλεὺς σαλωμων βασιλεύων ἐπὶ ἰσραηλ

- 2 Ja nämä olivat hänen ylimmät virkamiehensä: Asarja, Saadokin poika, oli ylipappina;
And these were his chief men: Azariah, the son of Zadok, was the priest;
καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες οἱ ἦσαν αὐτοῦ αζαριου υἱὸς σαδωκ
- 3 Elihoref ja Ahia, Siisan pojat, olivat kirjureina; Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina;
Elihoreph and Ahijah, the sons of Shisha, were scribes; Jehoshaphat, the son of Ahilud, was the recorder;
καὶ ελιαρεφ καὶ αχια υἱὸς σαβα γραμματεῖς καὶ ιωσαφατ υἱὸς αχιλιδ ὑπομνησκων
- 4 Benaja, Joojadan poika, oli sotaväen ylipäällikkönä; Saadok ja Ebjatar olivat pappeina.
Benaiah, the son of Jehoiada, was head of the army; Zadok and Abiathar were priests;
καὶ σαδουχ καὶ αβιαθαρ ιερεῖς
- 5 Asarja, Naatanin poika, oli ylimaaherrana; Saabud, Naatanin poika, pappi, oli kuninkaan ystävänä.
Azariah, the son of Nathan, was over those in authority in the different divisions of the country; Zabud, the son of Nathan, was priest and the king's friend;
καὶ ορνα υἱὸς ναθαν ἐπὶ τῶν καθεσταμένων καὶ ζαβουθ υἱὸς ναθαν ἑταῖρος τοῦ βασιλέως
- 6 Ahisar oli linnanpäällikkönä; Adoniram, Abdan poika, oli verotöiden valvojana.
Ahishar was controller of the king's house; Adoniram, the son of Abda, was overseer of the forced work.
καὶ αχιηλ οἰκονόμος καὶ ελιαβ υἱὸς σαφ ἐπὶ τῆς πατριάς καὶ αδωνιραμ υἱὸς εφρα ἐπὶ τῶν φόρων
- 7 Ja Salomolla oli kaksitoista maaherraa, yli koko Israelin, joiden oli hankittava kuninkaan ja hänen hovinsa elintarpeet; yhtenä kuukautena vuodessa oli kunkin hankittava elintarpeet.
And Solomon put twelve overseers over all Israel, to be responsible for the stores needed for the king and those of his house; every man was responsible for one month in the year.
καὶ τῷ σαλωμων δώδεκα καθεσταμένοι ἐπὶ πάντα ἰσραηλ χορηγεῖν τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μῆνα ἐν τῷ ἑνιαυτῷ ἐγένετο ἐπὶ τὸν ἕνα χορηγεῖν
- 8 Nämä olivat heidän nimensä: Huurin poika Efraimin vuoristossa;
And these are their names: ... the son of Hur in the hill country of Ephraim;
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν βενωρ ἐν ὄρει εφραιμ εἶς
- 9 Dekerin poika Maakaassa, Saalbimissa, Beet-Semeksessä, Eelonissa ja Beet-Haananissa;
... the son of Deker in Makaz and Shaalbim and Beth-shemesh and Elonbeth-hanan;
υἱὸς ρηχαβ ἐν μαχεμας καὶ βηθαλαμιν καὶ βαιθσαμυς καὶ αιλων ἕως βαιθαναν εἶς
- 10 Hesedin poika Arubbotissa; hänellä oli Sooko ja koko Heferin maa;
... the son of Hesed in Arubboth; Socoh and all the land of Hepher were under his control;
υἱὸς εσωθ βηρβηθνεμα λουσαμηγχα καὶ ρησφαρα
- 11 Abinadabin poika koko Doorin kukkula-alueella; hänellä oli vaimona Taafat, Salomon tytär;
... the son of Abinadab in all Naphath-dor; his wife was Taphath, the daughter of Solomon.
χιναδαβ καὶ αναφαθι ἀνὴρ ταβληθ θυγάτηρ σαλωμων ἦν αὐτῷ εἰς γυναῖκα εἶς
- 12 Baana, Ahiludin poika, Taanakissa ja Megiddossa ja koko Beet-Seanissa, joka on Saaretanin sivulla Jisreelin alapuolella, Beet-Seanista aina Aabel-Meholaan, tuolle puolelle Jokmeamin;
Baana, the son of Ahilud, in Taanach and Megiddo, and all Beth-shean which is by the side of Zarethan, under Jezreel, from Beth-shean to Abel-meholah, as far as the far side of Jokmeam;
βακχα υἱὸς αχιλιδ θαναχ καὶ μεκεδω καὶ πᾶς ὁ οἶκος σαν ὁ παρὰ σεσαθαν ὑποκάτω τοῦ εσραε καὶ ἐκ βαισαφουδ εβελμαωλα ἕως μαεβερ λουκαμ εἶς
- 13 Geberin poika Gileadin Raamotissa; hänellä oli Jaairin, Manassen pojan, leirikylät, jotka ovat Gileadissa; hänellä oli siis Argobin seutu, joka on Baasanissa, kuusikymmentä suurta, muureilla ja vaskisalvoilla varustettua kaupunkia;
... the son of Geber in Ramoth-gilead; he had the towns of Jair, the son of Manasseh, which are in Gilead, and the country of Argob, which is in Bashan, sixty great towns with walls and locks of brass.
υἱὸς γαβερ ἐν ρεμαθ γαλααδ τούτῳ σχοίνισμα ερεγαβα ἦ ἐν τῇ βασαν ἐξήκοντα πόλεις μεγάλαι τειχήρεις καὶ μογλοὶ χαλκοὶ εἶς
- 14 Ahinadab, Iddon poika, Mahanaimissa;
Ahinadab, the son of Iddo, in Mahanaim;
αχιναδαβ υἱὸς αχελ μασανιν εἶς

- 15 Ahimaas Naftalissa; hänkin oli ottanut vaimokseen Salomon tyttären, Baasematin;
Ahimaaz in Naphtali; he took Basemath, the daughter of Solomon, as his wife;
αχιμαας ἐν νεφθαλι και οὗτος ἔλαβεν τὴν βασεμμαθ θυγατέρα σαλωμων εἰς γυναῖκα εἷς
- 16 Baana, Huusain poika, Asserissa ja Bealotissa;
Baana, the son of Hushai, in Asher and Aloth;
βαανα υἱὸς χουσι ἐν τῇ μααλαθ εἷς
- 17 Joosafat, Paaruahin poika, Isaskarissa;
Jehoshaphat, the son of Paruah, in Issachar;
σαμαα υἱὸς ηλα ἐν τῷ βενιαμιν
- 18 Siimei, Eelan poika, Benjaminissa;
Shimei, the son of Ela, in Benjamin;
γαβερ υἱὸς αδαι ἐν τῇ γῆ γαδ γῆ σηων βασιλέως τοῦ εσεβων και ογ βασιλέως τοῦ βασαν και νασιφ εἷς ἐν γῆ ιουδα
- 19 Geber, Uurin poika, Gileadin maassa, Siihonin, amorilaisten kuninkaan, ja Oogin, Baasanin kuninkaan, maassa; sillä siinä maassa oli yksi maaherra.
Geber, the son of Uri, in the land of Gilead, the country of Sihon, king of the Amorites, and Og, king of Bashan; and one overseer had authority over all the overseers who were in the land.
ιωσαφατ υἱὸς φουασουδ ἐν ισσαχαρ
- 1 Hiiram, Tyyron kuningas, lähetti palvelijoitansa Salomon luo, kuultuaan, että hänet oli voideltu kuninkaaksi isänsä sijaan; sillä Hiiram oli aina ollut Daavidin likeinen ystävä.
Now Hiram, king of Tyre, hearing that Solomon had been made king in place of his father, sent his servants to him; for Hiram had ever been a friend to David.
και ἐχορήγουν οἱ καθεσταμένοι οὕτως τῷ βασιλεῖ σαλωμων και πάντα τὰ διαγγέλματα ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ βασιλέως ἕκαστος μῆνα αὐτοῦ οὐ παραλλάσσουν λόγον και τὰς κριθὰς και τὸ ἄχυρον τοῖς ἵπποις και τοῖς ἄρμασιν ἦρον εἰς τὸν τόπον οὗ ἂν ἦ ὁ βασιλεὺς ἕκαστος κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ
- 2 Ja Salomo lähetti Hiiramille tämän sanan:
And Solomon sent back word to Hiram, saying,
και ταῦτα τὰ δέοντα τῷ σαλωμων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τριάκοντα κόροι σεμιδάλεως και ἐξήκοντα κόροι ἀλεύρου κεκοπανισμένου
- 3 "Sinä tiedät, ettei minun isäni Daavid voinut rakentaa temppeliä Herran, Jumalansa, nimelle niiden sotien tähden, joilla häntä joka puolelta ahdistettiin, kunnes Herra oli laskenut viholliset hänen jalkojensa alle.
You have knowledge that David my father was not able to make a house for the name of the Lord his God, because of the wars which were round him on every side, till the Lord put all those who were against him under his feet.
και δέκα μόσχοι ἐκλεκτοὶ και εἴκοσι βόες νομάδες και ἑκατὸν πρόβατα ἐκτὸς ἐλάφων και δορκάδων και ὀρνίθων ἐκλεκτῶν σιτευτά
- 4 Mutta nyt Herra, minun Jumalani, on suonut minun päästä rauhaan joka taholla; ei ole vastustajaa eikä vaaran uhkaa.
But now the Lord my God has given me rest on every side; no one is making trouble, and no evil is taking place.
ὅτι ἦν ἄρχων πέραν τοῦ ποταμοῦ και ἦν αὐτῷ εἰρήνη ἐκ πάντων τῶν μερῶν κυκλόθεν
- 9 Minun palvelijani vetäkööt ne Libanonilta alas mereen, ja minä panetan ne meressä lauttoihin kuljettaviksi paikkaan, minkä sinä minulle määrää, ja hajotan ne siellä; sinä saat noutaa ne sieltä. Mutta täytä sinä minun toivomukseni ja anna minun hovilleni muonaa."
My men will take them down from Lebanon to the sea, where I will have them corded together to go by sea to whatever place you say, and I will have them cut up there so that you may take them away; as for payment, it will be enough if you give me food for my people.
και ἔδωκεν κύριος φρόνησιν τῷ σαλωμων και σοφίαν πολλὴν σφόδρα και χύμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἢ παρὰ τὴν θάλασσαν
- 10 Niin Hiiram antoi Salomolle setripuita ja kypressipuita niin paljon, kuin tämä toivoi.
So Hiram gave Solomon all the cedar-wood and cypress-wood he had need of;
και ἐπληθύνθη σαλωμων σφόδρα ὑπὲρ τὴν φρόνησιν πάντων ἀρχαίων ἀνθρώπων και ὑπὲρ πάντας φρονίμους αἰγύπτου
- 11 Mutta Salomo antoi Hiiramille kaksikymmentä tuhatta koor-mittaa nisuja, ravinnoksi hänen hovillensa, ja kaksikymmentä koor-mittaa survomalla saatua öljyä. Tämän Salomo antoi Hiiramille joka vuosi.
And Solomon gave Hiram twenty thousand measures of grain, as food for his people, and twenty measures of clear oil; this he did every year.
και ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους και ἐσοφίσατο ὑπὲρ γαιθαν τὸν εζράιτην και τὸν αιμαν και τὸν χαλκαλ και δαρδα υἱὸς μαλ

- 12 Ja Herra oli antanut Salomolle viisautta, niinkuin hän oli hänelle luvannut. Ja rauha vallitsi Hiiramin ja Salomon välillä, ja he tekivät liiton keskenänsä.
Now the Lord had given Solomon wisdom, as he had said to him; and there was peace between Hiram and Solomon, and they made an agreement together.
καὶ ἐλάλησεν σαλωμων τρισχιλίας παραβολάς καὶ ἦσαν ὧδαὶ αὐτοῦ πεντακισχιλίας
- 13 Ja kuningas Salomo otti verotyöläisiä koko Israelista, ja verotyöläisiä oli kolmekymmentä tuhatta miestä.
Then King Solomon got together men for the forced work through all Israel, thirty thousand men in number;
καὶ ἐλάλησεν περὶ τῶν ξύλων ἀπὸ τῆς κέδρου τῆς ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ ἕως τῆς ὑσσώπου τῆς ἐκπορευομένης διὰ τοῦ τοίχου καὶ ἐλάλησεν περὶ τῶν κτηνῶν καὶ περὶ τῶν πετεινῶν καὶ περὶ τῶν ἔρπετων καὶ περὶ τῶν ἰχθύων
- 14 Nämä hän lähetti Libanonille vuorotellen, kymmenentuhatta kunakin kuukautena, niin että he olivat yhden kuukauden Libanonilla ja kaksi kuukautta kotonansa; ja Adoniram oli verotöiden valvojana.
And sent them to Lebanon in bands of ten thousand every month: for a month they were working in Lebanon and for two months in their country, and Adoniram was in control of them.
καὶ παρεγίνοντο πάντες οἱ λαοὶ ἀκοῦσαι τῆς σοφίας σαλωμων καὶ ἐλάμβανεν δῶρα παρὰ πάντων τῶν βασιλέων τῆς γῆς ὅσοι ἤκουον τῆς σοφίας αὐτοῦ [14a] καὶ ἔλαβεν σαλωμων τὴν θυγατέρα φαραῶ ἐαυτῷ εἰς γυναῖκα καὶ εἰσήγαγεν αὐτὴν εἰς τὴν πόλιν δαυιδ ἕως συντελέσαι αὐτὸν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον ἐαυτοῦ καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλημ [14β] τότε ἀνέβη φαραῶ βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ προκατέλαβε τὴν γαζερ καὶ ἐνεπύρισεν αὐτὴν καὶ τὸν χανανίτην τὸν κατοικοῦντα ἐν μεργαβ καὶ ἔδωκεν αὐτὰς φαραῶ ἀποστολὰς θυγατρὶ αὐτοῦ γυναικὶ σαλωμων καὶ σαλωμων ὀικοδόμησεν τὴν γαζερ
- 15 Ja Salomolla oli seitsemänkymmentä tuhatta taakankantajaa ja kahdeksankymmentä tuhatta kivenhakkaajaa vuoristossa;
Then he had seventy thousand for the work of transport, and eighty thousand stone-cutters in the mountains;
καὶ ἀπέστειλεν χιραμ βασιλεὺς τύρου τοὺς παῖδας αὐτοῦ χρῖσαι τὸν σαλωμων ἀντὶ δαυιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅτι ἀγαπῶν ἦν χιραμ τὸν δαυιδ πάσας τὰς ἡμέρας
- 16 sen lisäksi Salomon maaherrojen virkamiehiä, jotka valvoivat töitä, kolmetuhatta kolmesataa miestä, vallitsemassa väkeä, joka teki työtä.
In addition to the chiefs of the responsible men put by Solomon to oversee the work, three thousand and three hundred in authority over the workmen.
καὶ ἀπέστειλεν σαλωμων πρὸς χιραμ λέγων
- 17 Ja kuningas käski loubia suuria kiviä, kallisarvoisia kiviä, laskeakseen temppelin perustuksen hakatuista kivistä.
By the king's orders great stones, stones of high price, were cut out, so that the base of the house might be made of squared stone.
σὺ οἶδας δαυιδ τὸν πατέρα μου ὅτι οὐκ ἐδύνατο οἰκοδομησάμενοι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου ἀπὸ προσώπου τῶν πολέμων τῶν κυκλωσάντων αὐτὸν ἕως τοῦ δοῦναι κύριον αὐτοῦς ὑπὸ τῷ ἰχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ
- 18 Niin Salomon ja Hiiramin rakentajat ja geballaiset hakkasivat niitä ja valmistivat puut ja kivet temppelin rakentamiseksi.
Solomon's builders and Hiram's builders did the work of cutting them, and put edges on them, and got the wood and the stone ready for the building of the house.
καὶ νῦν ἀνέπαυσε κύριος ὁ θεός μου ἐμοὶ κυκλόθεν οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος καὶ οὐκ ἔστιν ἀπάντημα πονηρόν
- 1 Neljäntenäsadantena kahdeksantenakymmenentenä vuotena siitä, kun israelilaiset olivat lähteneet Egyptin maasta, neljäntenä vuotena siitä, kun Salomo oli tullut Israelin kuninkaaksi, alkoi hän siiv-kuussa, joka on toinen kuukausi, rakentaa temppeleä Herralle.
In the four hundred and eightieth year after the children of Israel came out of the land of Egypt, in the fourth year that Solomon was king of Israel, in the month Ziv, which is the second month, the building of the Lord's house was started.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου υἱῶν ἱσραηλ ἐξ αἰγύπτου τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἐν μηνὶ τῷ δευτέρῳ βασιλεύοντος τοῦ βασιλέως σαλωμων ἐπὶ ἱσραηλ [1a] καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς καὶ αἶρουντι λίθους μεγάλους τιμίους εἰς τὸν θεμέλιον τοῦ οἴκου καὶ λίθους ἀπελεκήτους [1β] καὶ ἐπελέκησαν οἱ υἱοὶ σαλωμων καὶ οἱ υἱοὶ χιραμ καὶ ἔβαλαν αὐτοὺς [1ξ] ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἔθεμελίωσεν τὸν οἶκον κυρίου ἐν μηνὶ νισῶ τῷ δευτέρῳ μηνὶ [1δ] ἐν ἑνδεκάτῳ ἐνιαυτῷ ἐν μηνὶ βααλ οὗτος ὁ μὴν ὁ ὄγδοος συνετελέσθη ὁ οἶκος εἰς πάντα λόγον αὐτοῦ καὶ εἰς πᾶσαν διάταξιν αὐτοῦ
- 2 Temppele, jonka kuningas Salomo Herralle rakensi, oli kuuttakymmentä kyynärää pitkä, kahtakymmentä kyynärää leveä ja kolmeakymmentä kyynärää korkea.
The house which Solomon made for the Lord was sixty cubits long, twenty cubits wide and thirty cubits high.
καὶ ὁ οἶκος ὃν ὀικοδόμησεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων τῷ κυρίῳ τεσσαράκοντα πῆχων μῆκος αὐτοῦ καὶ εἴκοσι ἐν πῆχει πλάτος αὐτοῦ καὶ ἐντεκα ἐν πῆχει τὸ ὕψος αὐτοῦ
- 3 Temppelelän eteen, joka oli temppelelän itäpäässä, oli kahtakymmentä kyynärää pitkä, ja sen leveys, temppelelän itäiseen suuntaan, oli kymmenen kyynärää.
The covered way before the Temple of the house was twenty cubits long, as wide as the house, and ten cubits wide in front of the house.
καὶ τὸ αἶλαμ κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ εἴκοσι ἐν πῆχει μῆκος αὐτοῦ εἰς τὸ πλάτος τοῦ οἴκου καὶ δέκα ἐν πῆχει τὸ πλάτος αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου καὶ ὀικοδόμησεν τὸν οἶκον καὶ συνετέλεσεν ἐν αὐτόν
- 4 Ja hän teki temppelelän sisäänpäin avartuvat ikkuna-aukot.
And for the house he made windows, with network across.
καὶ ἐποίησεν τῷ οἴκῳ θυρίδας παρακλυτομένας κρυπτάς

- 5 Ja hän rakensi temppelin seinään kiinni kylkirakennuksen, ympäri temppelin seinien, sekä temppelialisin että kaikkeinpyhimmän ympäri, ja teki siihen sivukammioita yltymäri.
And against the walls all round, and against the walls of the Temple and of the inmost room, he put up wings, with side rooms all round:
καὶ ἔδωκεν ἐπὶ τὸν τοίχον τοῦ οἴκου μέλαθρα κυκλόθεν τῷ ναφ̄ και τῷ δαβιρ και ἐποίησεν πλευράς κυκλόθεν
- 6 Kylkirakennuksen alin kerros oli viittä kyynärää leveä, keskimmäinen kuutta kyynärää leveä ja kolmas seitsemää kyynärää leveä; sillä hän teki temppelin ulkomuurin ympärinsä penkerellisen, ettei vuoliaisia tarvinnut upottaa temppelin seiiniin.
The lowest line of them being five cubits wide, the middle six cubits wide and the third seven cubits; for there was a space all round the outside walls of the house so that the boards supporting the rooms did not have to be fixed in the walls of the house.
ἡ πλευρὰ ἢ ὑποκάτω πέντε πήχεων τὸ πλάτος αὐτῆς και τὸ μέσον ἕξ και ἡ τρίτη ἑπτὰ ἐν πήχει τὸ πλάτος αὐτῆς ὅτι διάστημα ἔδωκεν τῷ οἴκῳ κυκλόθεν ἕξωθεν τοῦ οἴκου ὅπως μὴ ἐπιλαμβάνονται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου
- 7 Ja kun temppeli rakennettiin, tehtiin se kivistä, jotka tulivat valmiina louhimosta, niin ettei kuulunut vasaran, ei minkään rauta-aseen kalketta temppeliä rakennettaessa.
(And the stones used in the building of the house were squared at the place where they were cut out; there was no sound of hammer or axe or any iron instrument while they were building the house.)
καὶ ὁ οἶκος ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι αὐτὸν λίθοις ἀκροτόμοις ἀργοῖς φκοδομήθη και σφύρα και πέλεκυς και πᾶν σκευὸς σιδηροῦν οὐκ ἤκούσθη ἐν τῷ οἴκῳ ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι αὐτόν
- 8 Alimman kerroksen ovi oli temppelin eteläsivussa; portaita myöten noustiin keskimmäiseen kerrokseen ja keskimmäisestä kolmanteen.
The door to the lowest side rooms was in the right side of the house; and they went up by twisting steps into the middle rooms, and from the middle into the third.
καὶ ὁ πυλὼν τῆς πλευρᾶς τῆς ὑποκάτωθεν ὑπὸ τὴν ὁμίαν τοῦ οἴκου τὴν δεξιάν και ἑλυκτὴ ἀνάβασις εἰς τὸ μέσον και ἐκ τῆς μέσης ἐπὶ τὰ τριώροφα
- 9 Rakennettuaan temppelin valmiiksi hän laudoitti sen sisältä setripuisilla parruilla ja laudoilla.
So he put up the house and made it complete, roofing it with boards of cedar-wood.
καὶ φκοδόμησεν τὸν οἶκον και συνετέλεσεν αὐτόν και ἐκοιλοστάθησεν τὸν οἶκον κέδροις
- 10 Ja hän rakensi kauttaaltaan kiinni temppeliin kylkirakennuksen, jonka kerrokset olivat viiden kyynärän korkuiset ja joka oli kiinnitetty temppeliin setripalkeilla.
And he put up the line of side rooms against the walls of the house, fifteen cubits high, resting against the house on boards of cedar-wood.
καὶ φκοδόμησεν τοὺς ἐνδέσμους δι' ὄλου τοῦ οἴκου πέντε ἐν πήχει τὸ ὕψος αὐτοῦ και συνέσχεν τὸν ἐνδέσμον ἐν ξύλοις κεδρίνοις
- 15 Hän laudoitti temppelin seinät sisäpuolelta setrilaudoilla; temppelin lattiasta kattopalkkeihin asti hän päällysti sen puulla sisäpuolelta. Temppelin lattian hän päällysti kyressilaudoilla.
The walls of the house were covered inside with cedar-wood boards; from the floor to the roof of the house they were covered inside with wood; and the floor was covered with boards of cypress-wood.
καὶ φκοδόμησεν τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου διὰ ξύλων κεδρίνων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ οἴκου και ἕως τῶν δοκῶν και ἕως τῶν τοίχων ἐκοιλοστάθησεν συνεχόμενα ξύλοις ἕσωθεν και περιέσχεν τὸ ἕσω τοῦ οἴκου ἐν πλευραῖς πευκίνας
- 16 Ja temppelin peräosan, kaksikymmentä kyynärää, hän laudoitti erilleen setrilaudoilla lattiasta kattopalkkeihin asti; niin hän rakensi siihen sisälle kuorin, kaikkeinpyhimmän.
And at the back of the house a further space of twenty cubits was shut in with boards of cedar-wood, for the inmost room.
καὶ φκοδόμησεν τοὺς εἴκοσι πήχεις ἀπ' ἄκρου τοῦ οἴκου τὸ πλευρὸν τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἕως τῶν δοκῶν και ἐποίησεν ἐκ τοῦ δαβιρ εἰς τὸ ἄγιον τῶν ἁγίων
- 17 Ja temppeli, se on temppelialisai kaikkeinpyhimmän edessä, oli neljäkymmentä kyynärää pitkä.
And the house, that is, the Temple, in front of the holy place was forty cubits long.
καὶ τεσσαράκοντα πήχων ἦν ὁ ναὸς κατὰ πρόσωπον
- 19 Temppelin sisään hän laittoi kaikkeinpyhimmän, pannakseen sinne Herran liitonarkin.
And he made ready an inmost room in the middle of the house, in which to put the ark of the agreement of the Lord.
τοῦ δαβιρ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἕσωθεν δοῦναι ἐκεῖ τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου
- 20 Kaikkeinpyhin oli kahtakymmentä kyynärää pitkä, kahtakymmentä kyynärää leveä ja kahtakymmentä kyynärää korkea; ja hän päällysti sen sisältä puhtaalla kullalla, ja hän teki alttarin setripuusta.
And the inmost room was twenty cubits square and twenty cubits high, plated over with clear gold, and he made an altar of cedar-wood, plating it with gold.
εἴκοσι πήχεις μήκος και εἴκοσι πήχεις πλάτος και εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ και περιέσχεν αὐτόν χρυσίῳ συγκεκριμένῳ και ἐποίησεν θυσιαστήριον
- 21 Ja Salomo päällysti temppelin sisäpuolelta puhtaalla kullalla. Ja hän sulki kultavitjoilla kaikkeinpyhimmän, jonka oli päällystänyt kullalla.
Solomon had all the inside of the house covered with gold, and he put chains of gold across in front of the inmost room, which itself was covered with gold.
κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβιρ και περιέσχεν αὐτὸ χρυσίῳ

- 22 Koko temppelein hän päällysti sisältä kullalla, koko temppelein yltyleensä. Myöskin koko sen alttarin, joka oli kaikkeinpyhimmän edessä, hän päällysti kullalla.
Plates of gold were put all through the house till it was covered completely (and the altar in the inmost room was all covered with gold).
καὶ ὅλον τὸν οἶκον περιέσχεν χρυσίῳ ἕως συντελείας παντὸς τοῦ οἴκου
- 23 Ja hän teki kaikkeinpyhimpään kaksi kerubia öljypuusta, kymmenen kyynärän korkuista;
In the inmost room he made two winged beings of olive-wood, ten cubits high;
καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ δαβὶρ δύο χερουβὶν δέκα πήχεων μέγεθος ἐσταθμωμένον
- 24 ja kerubin toinen siipi oli viisikyynäräinen, ja kerubin toinen siipi oli myöskin viisikyynäräinen, niin että oli kymmenen kyynärää toisen siiven kärjestä toisen kärkeen.
With outstretched wings five cubits wide; the distance from the edge of one wing to the edge of the other was ten cubits.
καὶ πέντε πήχεων πτερύγιον τοῦ χερουβ τοῦ ἐνός καὶ πέντε πήχεων πτερύγιον αὐτοῦ τὸ δεύτερον ἐν πήχει δέκα ἀπὸ μέρους πτερυγίου αὐτοῦ εἰς μέρος πτερυγίου αὐτοῦ
- 25 Toinen kerubi oli myöskin kymmenkyynäräinen. Molemmat kerubit olivat yhtä suuret ja yhdenmuotoiset:
The two winged ones were ten cubits high, of the same size and form.
οὕτως τῷ χερουβ τῷ δευτέρῳ ἐν μέτρῳ ἐνὶ συντέλειᾳ μία ἀμφοτέροις
- 26 toinen kerubi oli kymmentä kyynärää korkea ja samoin myöskin toinen kerubi.
The two of them were ten cubits high.
καὶ τὸ ὕψος τοῦ χερουβ τοῦ ἐνός δέκα ἐν πήχει καὶ οὕτως τὸ χερουβ τὸ δεύτερον
- 27 Ja hän pani kerubit temppelein sisimpään osaan, ja kerubit levittivät siipensä niin, että toisen siipi kosketti toista seinää ja toisen kerubin siipi kosketti toista seinää; ja temppelein keskikohdalla koskettivat niiden toiset siivet toisiaan.
These were placed inside the inner house, their outstretched wings touching the walls of the house, one touching one wall and one the other, while their other wings were touching in the middle.
καὶ ἀμφοτέρα τὰ χερουβὶν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτάτου καὶ διεπέτασεν τὰς πτέρυγας αὐτῶν καὶ ἤπτετο πτέρυξ μία τοῦ τοίχου καὶ πτέρυξ ἤπτετο τοῦ τοίχου τοῦ δευτέρου καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν αἱ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἤπτοντο πτέρυξ πτέρυγος
- 28 Ja hän päällysti kerubit kullalla.
These winged ones were plated over with gold.
καὶ περιέσχεν τὰ χερουβὶν χρυσίῳ
- 29 Ja kaikkiin temppelein seiniin yltympäri hän leikkautti veistoksia, kerubeja, palmuja ja kukkakiehkuroita sekä perä- että etuosaan.
And all the walls of the house inside and out were ornamented with forms of winged ones and palm-trees and open flowers.
καὶ πάντας τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου κύκλῳ ἐγκολαπτὰ ἔγραψεν γραφίδι χερουβὶν καὶ φοίνικες τῷ ἐσωτέρῳ καὶ τῷ ἐξωτέρῳ
- 30 Ja temppelein lattian hän päällysti kullalla, sekä perä- että etuosan lattian.
And the floor of the house was covered with gold, inside and out.
καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου περιέσχεν χρυσίῳ τοῦ ἐσωτάτου καὶ τοῦ ἐξωτάτου
- 31 Ja kaikkeinpyhimmän oviaukkoon hän teki ovet öljypuusta; kamana ja pielet muodostivat viisikulmion.
For the way into the inmost room he made doors of olive-wood, the arch and the door supports forming a five-sided opening.
καὶ τῷ θυρώματι τοῦ δαβὶρ ἐποίησεν θύρας ξύλων ἀρκευθίνων καὶ φλιάς πενταπλῆς
- 32 Ja molempiin öljypuusta tehtyihin oviin hän leikkautti kerubeja, palmuja ja kukkakiehkuroita, ja päällysti ne kullalla; hän levitti kultaa kerubien ja palmujen päälle.
On the olive-wood doors were cut designs of winged ones and palm-trees and open flowers, all of them, with the doors, plated with gold.
καὶ δύο θύρας ξύλων πευκίνων καὶ ἐγκολαπτὰ ἐπ' αὐτῶν ἐγκεκολλημένα χερουβὶν καὶ φοίνικας καὶ πέταλα διαπεπτασμένα καὶ περιέσχεν χρυσίῳ καὶ κατέβαιναν ἐπὶ τὰ χερουβὶν καὶ ἐπὶ τοὺς φοίνικας τὸ χρυσίον
- 33 Niin hän teki myös temppeლისalin oviaukkoon öljypuusta pielet, nelikulmion muotoiset,
Then he made pillars of olive-wood for the way into the Temple; the pillars were square:
καὶ οὕτως ἐποίησεν τῷ πύλωνι τοῦ ναοῦ φλιάς ξύλων ἀρκευθίνων στοαὶ τετραπλῆς
- 34 ja kypressipuusta kaksi ovea; toisen oven molemmat laudat olivat kääntyviä, ja toisen oven molemmat laudat olivat kääntyviä.
And two folding doors of cypress-wood, with two leaves.
καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς θύραις ξύλα πευκίνα δύο πτυχαὶ ἢ θύρα ἢ μία καὶ στροφεῖς αὐτῶν καὶ δύο πτυχαὶ ἢ θύρα ἢ δευτέρα στρεφόμενα

- 35 Ja hän leikkautti niihin kerubeja, palmuja ja kukkakiehkuroita ja päällysti ne kullalla, joka levitettiin veistosten päälle.
These were ornamented with designs of winged ones and palm-trees and open flowers, plated over with gold.
ἐγκεκολαμμένα χερουβιν καὶ φοίνικες καὶ διαπεπετασμένα πέταλα καὶ περιεχόμενα χρυσίῳ καταγομένῳ ἐπὶ τὴν ἐκτόπωσιν
- 36 Sitten hän rakensi sisemmän esipihan muurin, jossa oli aina rinnakkain kolme kivikertaa hakattuja kiviä ja yksi hirsikerta veistettyjä setrihirsiiä.
And the inner space was walled with three lines of squared stones and a line of cedar-wood boards.
καὶ ὠκοδόμησεν τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτάτην τρεῖς στίχους ἀπελεκτήτων καὶ στίχος κατειργασμένης κέδρου κυκλόθεν [36a] καὶ ὠκοδόμησε καταπέτασμα τῆς αὐλῆς τοῦ αἰλαμ τοῦ οἴκου τοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ
- 1 Mutta omaa linnaansa Salomo rakensi kolmetoista vuotta ja sai niin koko linnansa valmiiksi.
Solomon was thirteen years building a house for himself till it was complete.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων καὶ ἔλαβεν τὸν χιραμ ἐκ τύρου
- 2 Hän rakensi Libanoninmetsä-talon, sataa kyynärää pitkän, viittäkymmentä kyynärää leveän ja kolmeakymmentä kyynärää korkean, kolmen setripylväsrivin varaan, ja pylväiden päällä oli veistetyt setriansaat.
And he made the house of the Woods of Lebanon, which was a hundred cubits long and fifty cubits wide and thirty cubits high, resting on four lines of cedar-wood pillars with cedar-wood supports on the pillars.
οὐδὲν γυναικὸς χήρας καὶ οὕτως ἀπὸ τῆς φυλῆς νεφθαλι καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ τύριος τέκτων χαλκοῦ καὶ πεπληρωμένος τῆς τέχνης καὶ συνέσεως καὶ ἐπιγνώσεως τοῦ ποιεῖν πᾶν ἔργον ἐν χαλκῷ καὶ αἰ εἰσήχθη πρὸς τὸν βασιλέα σαλωμων καὶ ἐποίησεν πάντα τὰ ἔργα
- 3 Ja siinä oli setripuukatto sivukammioiden päällä, jotka olivat pylväiden varassa; pylväitä oli yhteensä neljäkymmentä viisi, viisitoista kussakin rivissä.
And it was covered with cedar over the forty-five supports which were on the pillars, fifteen in a line.
καὶ ἐχώνευσεν τοὺς δύο στύλους τῷ αἰλαμ τοῦ οἴκου ὀκτωκαίδεκα πήχεις ὕψος τοῦ στύλου καὶ περίμετρον τέσσαρες καὶ δέκα πήχεις ἐκύκλου αὐτόν καὶ τὸ πάχος τοῦ στύλου τεσσάρων δακτύλων τὰ κοιλώματα καὶ οὕτως ὁ στύλος ὁ δευτέρος
- 4 Ja siinä oli ikkunoita kolmessa rivissä, ja valoaukot olivat vastakkain, aina kolme ja kolme.
There were three lines of window-frames, window facing window in every line.
καὶ δύο ἐπιθέματα ἐποίησεν δοῦναι ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν στύλων χωνευτὰ χαλκῷ πέντε πήχεις τὸ ὕψος τοῦ ἐπιθέματος τοῦ ἐνός καὶ πέντε πήχεις τὸ ὕψος τοῦ ἐπιθέματος τοῦ δευτέρου
- 5 Kaikki oviaukot ja valoaukot olivat nelikulmaiset; ja oviaukot olivat vastakkain, aina kolme ja kolme.
And all the doors and windows had square frames, with the windows facing one another in three lines.
καὶ ἐποίησεν δύο δίκτυα περικαλύψαι τὸ ἐπίθεμα τῶν στύλων καὶ δίκτυον τῷ ἐπιθέματι τῷ ἐνὶ καὶ δίκτυον τῷ ἐπιθέματι τῷ δευτέρῳ
- 6 Vielä hän teki pylvässalin, viittäkymmentä kyynärää pitkän ja kolmeakymmentä kyynärää leveän, ja sen eteen eteisen pylväineen sekä pylväiden eteen porraskatoksen.
And he made a covered room of pillars, fifty cubits long and thirty cubits wide, and ... with steps before it.
καὶ ἔργον κρεμαστόν δύο στίχοι ῥοθὼν χαλκῶν δεδικτυωμένοι ἔργον κρεμαστόν στίχος ἐπὶ στίχον καὶ οὕτως ἐποίησεν τῷ ἐπιθέματι τῷ δευτέρῳ
- 7 Sitten hän teki valtaistuinsalin, jossa hän jakoi oikeutta, oikeussalin; se oli laudoitettu sisältä setripuulla lattiasta kattoon asti.
Then he made a covered room for his high seat when he gave decisions; this was the covered room of judging; it was covered with cedar-wood from floor to roof.
καὶ ἔστησεν τοὺς στύλους τοῦ αἰλαμ τοῦ ναοῦ καὶ ἔστησεν τὸν στύλον τὸν ἕνα καὶ ἐπεκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰαχοὺμ καὶ ἔστησεν τὸν στύλον τὸν δευτέρον καὶ ἐπεκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ βααζ
- 8 Ja hänen linnansa, jossa hän itse asui, oli toisella esipihalla, salin takana, ja oli rakennettu samalla tavalla. Salomo teki myöskin faraon tyttärelle, jonka hän oli nainut, palatsin, samanlaisen kuin sali.
And the house for his living-place, the other open square in the covered room, was made in the same way. And then he made a house like it for Pharaoh's daughter, whom Solomon had taken as his wife.
καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων ἔργον κρίνου κατὰ τὸ αἰλαμ τεσσάρων πηχῶν
- 9 Kaikki nämä olivat rakennetut kallisarvoisista, mitan mukaan hakatuista ja sisältä ja ulkoa sahalla sahatuista kivistä, perustuksesta räystääisiin asti; samoin ulkopuolella suureen esipihaan saakka.
All these buildings were made, inside and out, from base to crowning stone, and outside to the great walled square, of highly priced stone, cut to different sizes with cutting-instruments.
καὶ μέλαθρον ἐπ' ἄμφοτέρων τῶν στύλων καὶ ἐπάνωθεν τῶν πλευρῶν ἐπίθεμα τὸ μέλαθρον τῷ πάχει

- 10 Ja perustus oli laskettu kallisarvoisista kivistä, suurista kivistä, kymmenkyynäraisistä ja kahdeksankyynäraisistä kivistä.
And the base was of great masses of highly priced stone, some ten cubits and some eight cubits square.
καὶ ἐποίησεν τὴν θάλασσαν δέκα ἐν πῆχει ἀπὸ τοῦ χειλούς αὐτῆς ἕως τοῦ χειλούς αὐτῆς στρογγύλον κύκλῳ τὸ αὐτὸ πέντε ἐν πῆχει τὸ ὕψος αὐτῆς καὶ συνηγμένοι τρεῖς καὶ τριάκοντα ἐν πῆχει ἐκύκλουν αὐτήν
- 11 Ja sen päällä oli kallisarvoisia, mitan mukaan hakattuja kiviä sekä setripuuta.
Overhead were highly priced stones cut to measure, and cedar-wood.
καὶ ὑποστηρίγματα ὑποκάτωθεν τοῦ χειλούς αὐτῆς κυκλόθεν ἐκύκλουν αὐτήν δέκα ἐν πῆχει κυκλόθεν ἀνιστᾶν τὴν θάλασσαν
- 12 Ja suuren esipihan muurissa oli yltympäri, aina rinnakkain, kolme kivikertaa hakattuja kiviä ja yksi hirsikerta veistettyjä setrihirsiiä. Samoin oli Herran temppelin sisemmän esipihan muuri ja myöskin palatsin eteisen esipihan muuri rakennettu.
The great outer square all round was walled with three lines of squared stones and a line of cedar-wood boards, round about the open square inside the house of the Lord and the covered room of the king's house.
καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡς ἔργον χειλούς ποτηρίου βλαστὸς κρίνου καὶ τὸ πάχος αὐτοῦ παλαιστής
- 13 Ja kuningas Salomo lähetti noutamaan Hiiramin Tyyrosta.
Then King Solomon sent and got Hiram from Tyre.
καὶ δώδεκα βόες ὑποκάτω τῆς θαλάσσης οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες βορρᾶν καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες θάλασσαν καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες νότον καὶ οἱ τρεῖς ἐπιβλέποντες ἀνατολήν καὶ πάντα τὰ ὀπίσθι α εἰς τὸν οἶκον καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἐπάνωθεν
- 14 Hän oli leskivaimon poika Naftalin sukukunnasta, ja hänen isänsä oli ollut tyyrolainen, vaskiseppä. Hän oli täynnä taidollisuutta, ymmärrystä ja tietoa, niin että hän kykeni valmistamaan kaikkinaisia vaskitöitä. Ja hän tuli kuningas Salomon luo ja valmisti kaikki hänen työnsä.
He was the son of a widow of the tribe of Naphtali, and his father was a man of Tyre, a worker in brass; he was full of wisdom and knowledge and an expert worker in brass. He came to King Solomon and did all his work for him.
καὶ ἐποίησεν δέκα μεχωνῶ χάλκῳ πέντε πῆχεις μήκος τῆς μεχωνῶ τῆς μῆδος καὶ τέσσαρες πῆχεις πλάτος αὐτῆς καὶ ἕξ ἐν πῆχει ὕψος αὐτῆς
- 15 Hän teki vaskesta kaksi pylvästä. Toinen pylväs oli kahdeksantoista kyynärän korkuinen, ja kahdentoista kyynärän pituinen nauha ulottui toisen pylvään ympäri.
He it was who made the two brass pillars; the first pillar was eighteen cubits high, and a line of twelve cubits went round it; and the second was the same.
καὶ τοῦτο τὸ ἔργον τῶν μεχωνῶ σύγκλειστον αὐτοῖς καὶ σύγκλειστον ἀνὰ μέσον τῶν ἐξεχομένων
- 16 Hän teki myös kaksi pylväänpäätä, vaskesta valettua, pylväiden päähän pantavaksi. Kummankin pylväänpään korkeus oli viisi kyynärää.
And he made the two crowns to be put on the tops of the pillars, of brass made soft in the fire; the crowns were five cubits high.
καὶ ἐπὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῶν ἀνὰ μέσον τῶν ἐξεχομένων λέοντες καὶ βόες καὶ χερουβιν καὶ ἐπὶ τῶν ἐξεχομένων οὕτως καὶ ἐπάνωθεν καὶ ὑποκάτωθεν τῶν λεόντων καὶ τῶν βοῶν χωραὶ ἔργον κα ταβάσεως
- 17 Verkon kaltaisia ristikkokoristeita, vitjan kaltaisia riippukoristeita, oli pylväänpäissä, jotka olivat pylväiden päässä, seitsemän kummassakin pylväänpäissä.
There were nets of open-work for the crowns on the tops of the pillars, a net of open-work for one and a net of open-work for the other.
καὶ τέσσαρες τροχοὶ χάλκοι τῇ μεχωνῶ τῇ μιᾷ καὶ τὰ προσέχοντα χάλκῳ καὶ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ὁμῖαι ὑποκάτω τῶν λουτήρων
- 18 Ja hän teki granaattiomenia kahteen riviin toisen ristikkokoristeen päälle yltympäri, peittämään pylväänpäät, jotka olivat pylväiden päässä; ja samoin hän teki niitä toiseen pylväänpäähän.
And he made ornaments of apples; and two lines of apples all round over the network, covering the crowns of the pillars, the two crowns in the same way.
καὶ χεῖρες ἐν τοῖς τροχοῖς ἐν τῇ μεχωνῶ καὶ τὸ ὕψος τοῦ τροχοῦ τοῦ ἐνὸς πῆχειος καὶ ἡμίσεος
- 19 Ja pylväänpäät, jotka olivat pylväiden päässä eteisessä, olivat liljan muotoiset, nelikyynäraiset.
The crowns on the tops of the pillars were ornamented with a design of flowers, and were four cubits across.
καὶ τὸ ἔργον τῶν τροχῶν ἔργον τροχῶν ἄρματος αἱ χεῖρες αὐτῶν καὶ οἱ νότοι αὐτῶν καὶ ἡ πραγματεία αὐτῶν τὰ πάντα χωνευτὰ
- 20 Pylväänpäissä, ylhäällä kahden pylvään päässä, oli kupevat alaosat, joihin ristikkokoriste ei ulottunut. Ja granaattiomenia oli kaksisataa, rivittäin yltympäri toisen pylväänpään päällä.
And there were crowns on the two pillars near the round part by the network, and there were two hundred apples in lines round every crown.
αἱ τέσσαρες ὁμῖαι ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς μεχωνῶ τῆς μῆδος ἐκ τῆς μεχωνῶ οἱ ὅμοι αὐτῆς

- 21 Ja hän pystytti pylvääit tempelin eteisen eteen. Pylväälle, jonka hän pystytti oikealle puolelle, hän antoi nimen Jaakin, ja pylväälle, jonka hän pystytti vasemmalle puolelle, hän antoi nimen Booas.
He put up the pillars at the doorway of the Temple, naming the one on the right Jachin, and that on the left Boaz.
 και ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς μεχωνῶθ ἡμισυ τοῦ πήχεος μέγεθος στρογγύλον κύκλω ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς μεχωνῶθ και ἀρχὴ χειρῶν αὐτῆς και τὰ συγκλείσματα αὐτῆς και ἠνοίγετο ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῶν χειρῶν αὐτῆς
- 22 Ylinnä pylväiden päällä oli liljan muotoinen laite. Ja niin päättyi pylväiden valmistus.
The tops of the pillars had a design of flowers; and the work of making the pillars was complete.
 και τὰ συγκλείσματα αὐτῆς χειρῶν και λέοντες και φοίνικες ἐστῶτα ἐχόμενον ἕκαστον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἔσω και τὰ κυκλόθεν
- 23 Hän teki myös meren, valetun, kymmentä kyynärää leveän reunasta reunaan, ympärinsä pyöreän ja viittä kyynärää korkean; ja kolmenkymmenen kyynärän pituinen mittanuora ulottui sen ympäri.
And he made a great metal water-vessel ten cubits across from edge to edge, five cubits high and thirty cubits round.
 κατ' αὐτὴν ἐποίησεν πάσας τὰς δέκα μεχωνῶθ τάξιν μίαν και μέτρον ἓν πάσαις
- 24 Sen reunan alla oli metsäkurpitsikoristeita, jotka kulkivat sen ympäri. Ne ympäröivät merta yltymäri, kymmenen jokaisella kyynärällä. Metsäkurpitsikoristeet olivat kahdessa rivissä, valettuina meren kanssa yhteen.
And under the edge of it, circling it all round for ten cubits, were two lines of flower buds, made together with it from liquid metal.
 και ἐποίησεν δέκα χυτροκαύλους χαλκοῦς τεσσαράκοντα χοεῖς χωροῦντα τὸν χυτρόκαυλον τὸν ἓνα μετρήσει ὁ χυτρόκαυλος ὁ εἷς ἐπὶ τῆς μεχωνῶθ τῆς μιᾶς ταῖς δέκα μεχωνῶθ
- 25 Ja se seisoi kahdentoista raavaan varassa, joista kolme oli käännettynä pohjoiseen, kolme länteen, kolme etelään ja kolme itään päin; meri oli niiden yläpuolella, niiden varassa, ja kaikkien niiden takapuolet olivat sisäänpäin.
It was supported on twelve oxen, with their back parts turned to the middle of it, three of them facing to the north, three to the west, three to the south, and three to the east; the vessel was resting on top of them.
 και ἔθετο τὰς δέκα μεχωνῶθ πέντε ἀπὸ τῆς ὀμίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν και πέντε ἀπὸ τῆς ὀμίας τοῦ οἴκου ἐξ ἀριστερῶν και ἡ θάλασσα ἀπὸ τῆς ὀμίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν κατ' ἀνατολὰς ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ νότου
- 26 Se oli kämmenen paksuinen, ja sen reuna oli maljan reunan kaltainen, puhjetun liljan muotoinen; se veti kaksituhatta bat-mittaa.
It was as thick as a man's open hand, and was curved like the edge of a cup, like the flower of a lily: it would take two thousand baths.
 και ἐποίησεν χιραμ τοὺς λέβητας και τὰς θερμάστρεις και τὰς φιάλας και συνετέλεσεν χιραμ ποιῶν πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν τῷ βασιλεῖ σαλωμων ἐν οἴκῳ κυρίου
- 27 Hän teki myös kymmenen telinettä vaskesta. Kukin teline oli neljää kyynärää pitkä, neljää kyynärää leveä ja kolmea kyynärää korkea.
And he made ten wheeled bases of brass; every one four cubits long, four cubits wide, and three cubits high.
 στόλους δύο και τὰ στρεπτά τῶν στόλων ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στόλων δύο και τὰ δίκτυα δύο τοῦ καλύπτειν ἀμφότερα τὰ στρεπτά τῶν γλωφῶν τὰ ὄντα ἐπὶ τῶν στόλων
- 28 Ja telineet olivat rakenteeltaan tällaiset: niissä oli kehäpienat, ja myös poikkitankojen välissä oli kehäpienat.
And the bases were made in this way; their sides were square, fixed in a framework;
 τὰς ῥόας τετρακοσίας ἀμφοτέροις τοῖς δικτύοις δύο στόχοι ῥοῶν τῷ δικτύῳ τῷ ἐνὶ περικαλύπτειν ἀμφότερα τὰ στρεπτά ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς στόλοις
- 29 Kehäpienain päällä, jotka olivat poikkitankojen välissä, oli leijonia, raavaita ja kerubeja, ja samoin poikkitankojen päällä, sekä ylhäällä että alhaalla. Leijonissa ja raavaissa oli takomalla tehtyjä punonnaiskoristeita.
And on the square sides between the frames were lions, oxen, and winged ones; and the same on the frame; and over and under the lions and the oxen and the winged ones were steps.
 και τὰς μεχωνῶθ δέκα και τοὺς χυτροκαύλους δέκα ἐπὶ τῶν μεχωνῶθ
- 30 Kussakin telineessä oli neljä vaskipyörää ja vaskiakselit; ja niiden neljässä jalkapylväässä oli olkapää. Olkapäät olivat valetut altaan alle; kunkin ulkopuolella oli punonnaiskoristeita.
Every base had four wheels of brass, turning on brass rods, and their four angles had angle-plates under them; the angle-plates under the base were of metal, and there were ornaments at the side of every one.
 και τὴν θάλασσαν μίαν και τοὺς βόας δώδεκα ὑποκάτω τῆς θαλάσσης
- 31 Telineen aukko oli olkapäiden sisäpuolella, ja sen reuna oli kyynärän korkuinen; aukko oli pyöreä, jalustan tapaan tehty, puolitoistakyynäräinen. Myöskin aukon reunassa oli leikkauksia. Kehäpienat olivat nelikulmaiset eivätkä pyöreät.
The mouth of it inside the angle-plate was one cubit across; it was round like a pillar, a cubit and a half across; it had designs cut on it; the sides were square, not round.
 και τοὺς λέβητας και τὰς θερμάστρεις και τὰς φιάλας και πάντα τὰ σκευῆ ἃ ἐποίησεν χιραμ τῷ βασιλεῖ σαλωμων τῷ οἴκῳ κυρίου και οἱ στόλοι τεσσαράκοντα και ὀκτὼ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως και ἰ τοῦ οἴκου κυρίου πάντα τὰ ἔργα τοῦ βασιλέως ἃ ἐποίησεν χιραμ χαλκῆ ἄρδην

- 32 Ja ne neljä pyörää olivat kehäpienain alla, ja pyöräin pitimet olivat telineessä kiinni. Kukin pyörä oli puoltatoista kyynärää korkea.
The four wheels were under the frames, and the rods on which the wheels were fixed were in the base; the wheels were a cubit and a half high.
οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ οὐδ' ἐποίησεν πάντα τὰ ἔργα ταῦτα ἐκ πλήθους σφόδρα οὐκ ἦν τέρμα τῷ σταθμῷ τοῦ χαλκοῦ
- 33 Pyörät olivat tehdyt niinkuin vaununpyörät; ja niiden pitimet, kehät, puolat ja navat olivat kaikki valetut.
The wheels were made like carriage-wheels, the rods on which they were fixed, the parts forming their edges, their rods and the middle points of them, were all formed out of liquid metal.
ἐν τῷ περιόικῳ τοῦ ιορδάνου ἐχώνευσεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς ἀνὰ μέσον σοκχωθ καὶ ἀνὰ μέσον σιρα
- 34 Neljä olkapäätä oli kussakin telineessä, sen neljässä kulmassa; olkapäät olivat yhtä telineen kanssa.
And there were four angle-plates at the four angles of every base, forming part of the structure of the base.
καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων τὰ σκευὴ ἃ ἐποίησεν ἐν οἴκῳ κυρίου τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν καὶ τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς οἱ ἄρτοι τῆς προσφορᾶς χρυσοῦν
- 35 Ylinnä telineen päällä oli puolen kyynärän korkuinen laite, ympärinsä pyöreä; ja telineen pitimet ja kehäpienat olivat yhtä sen kanssa.
And at the top of the base there was a round vessel, half a cubit high;
καὶ τὰς λυχίας πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ πέντε ἐξ ἀριστερῶν κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβρι χρυσαῖς συγκλειομένας καὶ τὰ λαμπάδια καὶ τοὺς λύχνους καὶ τὰ ἐπαρυστρίδας χρυσαῖς
- 36 Ja sen kehäpienojen pintoihin hän kaiversi kerubeja, leijonia ja palmuja, niin paljon kuin kussakin oli tilaa, sekä punonnaiskoristeita yltympäri.
In the spaces of the flat sides and on the frames of them, he made designs of winged ones, lions, and palm-trees, with ornamented edges all round.
καὶ τὰ πρόθυρα καὶ οἱ ἦλοι καὶ αἱ φιάλαι καὶ τὰ τρύβλια καὶ αἱ θύσσαι χρυσαῖ σὺγκλειστα καὶ τὰ θυρώματα τῶν θυρῶν τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτάτου ἀγίου τῶν ἁγίων καὶ τὰς θύρας τοῦ οἴκου τοῦ ναοῦ χρυσαῖς
- 37 Näin hän teki ne kymmenen telinettä; ne olivat kaikki valetut samalla tavalla, yhtä suuret ja yhdenmuotoiset.
All the ten bases were made in this way, after the same design, of the same size and form.
καὶ ἀνεπλήρωθη πᾶν τὸ ἔργον ὃ ἐποίησεν σαλωμων οἴκου κυρίου καὶ εἰσήνεγκεν σαλωμων τὰ ἅγια δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ ἅγια σαλωμων τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκευὴ ἔδωκεν εἰς τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου
- 38 Hän teki myös kymmenen vaskiallasta; kukin allas veti neljäkymmentä bat-mittaa, ja kukin allas oli neljää kyynärää läpimitaten. Kullakin kymmenellä telineellä oli altaansa.
And he made ten brass washing-vessels, everyone taking forty baths, and measuring four cubits; one vessel was placed on every one of the ten bases.
καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἠκοδόμησεν σαλωμων τρισκαίδεκα ἔτεσιν
- 39 Ja hän asetti viisi telinettä temppelein oikealle sivulle ja viisi temppelein vasemmalle sivulle; meren hän asetti temppelein oikealle sivulle, kaakkoa kohti.
And he put the bases by the house, five on the right side and five on the left; and he put the great water-vessel on the right side of the house, to the east, facing south.
καὶ ἠκοδόμησεν τὸν οἶκον δρυμῷ τοῦ λιβάνου ἑκατὸν πῆχεις μήκος αὐτοῦ καὶ πενήτην πῆχεις πλάτος αὐτοῦ καὶ τριάκοντα πηχῶν ὕψος αὐτοῦ καὶ τριῶν στίχων στύλων κεδρίνων καὶ ὠμιαὶ κέδρινοι τοῖς στύλοις
- 40 Hiiram teki myös kattilat, lapiot ja maljat. Ja niin Hiiram sai suoritetuksi kaiken työn, mikä hänen oli tehtävä kuningas Salomolle Herran temppeleihin:
And Hiram made the pots and spades and the basins. So Hiram came to the end of all the work he did for King Solomon in the house of the Lord:
καὶ ἐφάτνωσεν τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν στύλων καὶ ἀριθμὸς τῶν στύλων τεσσαράκοντα καὶ πέντε δέκα καὶ πέντε ὁ στίχος
- 41 kaksi pylvästä ja ne kaksi pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväiden päässä, ja ne kaksi ristikkokoristetta peittämään niitä kahta pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväiden päässä;
The two pillars and the two cups of the crowns which were on the tops of the two pillars; and the network covering the two cups of the crowns on the tops of the pillars,
καὶ μέλαθρα τρία καὶ χώρα ἐπὶ χώραν τρισσῶς
- 42 ja ne neljäsataa granaattiomena kahteen ristikkokoristeeseen, kaksi riviä granaattiomena kumpaankin ristikkokoristeeseen, peittämään niitä kahta pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväiden päässä;
And the four hundred apples for the network, two lines of apples for every network, covering the two cups of the crowns on the pillars;
καὶ πάντα τὰ θυρώματα καὶ αἱ χώραι τετράγωνοι μεμελαθρωμένοι καὶ ἀπὸ τοῦ θυρώματος ἐπὶ θύραν τρισσῶς
- 43 ja ne kymmenen telinettä ja ne kymmenen allasta telineiden päälle;
And the ten bases, with the ten washing-vessels on them;
καὶ τὸ αἶλαμ τῶν στύλων πενήτην πηχῶν μήκος καὶ τριάκοντα ἐπὶ πλάτει ἐξυγωμένα αἶλαμ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ στύλοι καὶ πάχος ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς τοῖς αἶλαμιν

- 44 ja sen yhden meren, ja ne kaksitoista raavasta meren alle; ja kattilat, lapiot ja maljat.
And the great water-vessel, with the twelve oxen under it;
καὶ τὸ αἶλαμ τῶν θρόνων οὗ κρινεῖ ἐκεῖ αἶλαμ τοῦ κριτηρίου
- 45 Kaikki nämä kalut, jotka Hiiram teki kuningas Salomolle Herran temppeliin, olivat kiilloitetusta vaskesta.
And the pots and the spades and the basins; all the vessels which Hiram made for King Solomon, for the house of the Lord, were of polished brass.
καὶ οἶκος αὐτῶ ἐν ᾧ καθήσεται ἐκεῖ αὐλὴ μία ἐξελισσομένη τούτοις κατὰ τὸ ἔργον τοῦτο καὶ οἶκον τῆ θυγατρὶ φαραω ἣν ἔλαβεν σαλωμων κατὰ τὸ αἶλαμ τοῦτο
- 46 Jordanin lakeudella kuningas ne valatti savimuotteihin, Sukkotin ja Saaretanin välillä.
He made them of liquid metal in the lowland of Jordan, at the way across the river, at Adama, between Succoth and Zarethan.
πάντα ταῦτα ἐκ λίθων τιμίων κεκολαμμένα ἐκ διαστήματος ἔσωθεν καὶ ἐκ τοῦ θεμελίου ἕως τῶν γεισῶν καὶ ἔξωθεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν μεγάλην
- 47 Ja Salomo jätti kaikki kalut punnitsematta, koska niitä oli ylen paljon; vasken painoa ei määrätty.
The weight of all these vessels was not measured, because there was such a number of them; it was not possible to get the weight of the brass.
τὴν τεθεμελιωμένην ἐν τιμίοις λίθοις μεγάλοις λίθοις δεκαπήχεσιν καὶ τοῖς ὀκταπήχεσιν
- 48 Salomo teetti myös kaikki muut kalut, mitä Herran temppelissä on: kulta-alttarin, pöydän, jolla näkyleivät ovat, kullasta,
And Solomon had all the vessels made for use in the house of the Lord: the altar of gold and the gold table on which the holy bread was placed;
καὶ ἐπάνωθεν τιμίους κατὰ τὸ μέτρον ἀπελεκήτων καὶ κέδροις
- 49 lampunjalat, viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle kaikkeinpyhimmän eteen, puhtaasta kullasta, kultaisine kukkalehtineen, lamppuineen ja lamppusaksineen,
And the supports for the lights, five on the right side and five on the left before the inmost room, of clear gold; and the flowers and the lights and all the instruments of gold;
τῆς αὐλῆς τῆς μεγάλης κύκλω τρεῖς στίχοι ἀπελεκήτων καὶ στίχος κεκολαμμένης κέδρου
- 50 vadit, veitset, maljat, kupit ja hiilipannut, puhtaasta kullasta, sekä kultasaranat niihin temppelin sisäosan oviin, jotka vievät kaikkeinpyhimpään, ja niihin temppelin oviin, jotka vievät temppelisaliin.
And the cups and the scissiors and the basins and the spoons and the fire-trays, all of gold; and the pins on which the doors were turned, the doors of the inner house, the most holy place, and the doors of the Temple, all of gold.
καὶ συνετέλεσεν σαλωμων ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 1 Sitten Salomo kokosi Israelin vanhimmat ja kaikki sukukuntien johtomiehet, israelilaisten perhekunta-päämiehet, kuningas Salomon luo Jerusalemiin, tuomaan Herran liitonarkkia Daavidin kaupungista, se on Sionista.
Then Solomon sent for all the responsible men of Israel, and all the chiefs of the tribes, and the heads of families of the children of Israel, to come to him in Jerusalem to take the ark of the Lord's agreement up out of the town of David, which is Zion.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ συντελέσει σαλωμων τοῦ οἰκοδομήσαι τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον ἑαυτοῦ μετὰ εἴκοσι ἔτη τότε ἐξεκκλησίασεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραηλ ἐν σιων τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως δαυιδ αὕτη ἐστὶν σιων
- 2 Niin kokoontuivat kuningas Salomon luo kaikki Israelin miehet juhlapäivänä eetanin-kuussa, joka on seitsemäs kuukausi.
And all the men of Israel came together to King Solomon at the feast, in the month Ethanim, the seventh month.
ἐν μηνὶ αθανιν
- 3 Ja kun kaikki Israelin vanhimmat olivat tulleet saapuville, nostivat papit arkin,
And all the responsible men of Israel came, and the priests took up the ark.
καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν
- 4 ja he veivät Herran arkin ja ilmestysmajan sinne, sekä kaiken pyhän kaluston, joka oli majassa; papit ja leeviläiset veivät ne sinne.
They took up the ark of the Lord, and the Tent of meeting, and all the holy vessels which were in the Tent; all these the priests and the Levites took up.
καὶ τὸ σκῆνομα τοῦ μαρτυρίου καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῷ σκηνώματι τοῦ μαρτυρίου
- 5 Ja kuningas Salomo seisoi arkin edessä ja hänen kanssaan koko Israelin kansa, joka oli kokoontunut hänen luoksensa; ja he uhrasivat lampaista ja raavaita niin paljon, että niitä ei voitu lukea, ei laskea.
And King Solomon and all the men of Israel who had come together there, were with him before the ark, making offerings of sheep and oxen more than might be numbered.
καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ἰσραηλ ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ θύοντες πρόβατα καὶ βόας ἀναρίθμητα

- 6 Ja papit toivat Herran liitonarkin paikoilleen temppelin kuoriin, kaikkeinpyhimpään, kerubien siipien alle.
And the priests took the ark of the agreement of the Lord and put it in its place in the inner room of the house, in the most holy place, under the wings of the winged ones.
καὶ εἰσφέρουσιν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς εἰς τὸ δαβὶρ τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑπὸ τὰς πτέρυγας τῶν χερουβιν
- 7 Sillä kerubit levittivät siipensä sen paikan yli, missä arkki oli, ja kerubit suojasivat ylhäältä päin arkkia ja sen korentoja.
For their wings were outstretched over the place where the ark was, covering the ark and its rods.
ὅτι τὰ χερουβιν διαπεπτασμένα ταῖς πτέρυξιν ἐπὶ τὸν τόπον τῆς κιβωτοῦ καὶ περιεκάλυπτον τὰ χερουβιν ἐπὶ τὴν κιβωτὸν καὶ ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῆς ἐπάνωθεν
- 8 Ja korennot olivat niin pitkät, että niiden päät voi nähdä kaikkeinpyhimmästä, kuorin edestä; mutta ulkoa niitä ei voinut nähdä. Ja ne jäivät sinne, tähän päivään asti.
The rods were so long that their ends were seen from the holy place, in front of the inmost room; but they were not seen from outside: and there they are to this day.
καὶ ὑπερεῖχον τὰ ἡγιασμένα καὶ ἐνεβλέποντο αἱ κεφαλαι τῶν ἡγιασμένων ἐκ τῶν ἁγίων εἰς πρόσωπον τοῦ δαβὶρ καὶ οὐκ ὠπτάνοντο ἔξω
- 9 Arkissa ei ollut muuta kuin ne kaksi kivitaulua, jotka Mooses oli pannut sinne Hoorebilla, kun Herra teki liiton israelilaisten kanssa, heidän lähdettyänsä Egyptin maasta.
There was nothing in the ark but the two flat stones which Moses put there at Horeb, where the Lord made an agreement with the children of Israel when they came out of the land of Egypt.
οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν δύο πλάκες λίθιναι πλάκες τῆς διαθήκης ὡς ἔθηκεν ἐκεῖ μουσῆς ἐν χωρηβ ἃ διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν ἰσραηλ ἐν τῷ ἔκπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 10 Ja kun papit lähtivät pyhäköstä, täytti pilvi Herran temppelin,
Now when the priests had come out of the holy place, the house of the Lord was full of the cloud,
καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον οἱ ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ ἡ νεφέλη ἐπλησεν τὸν οἶκον
- 11 niin että papit eivät voineet astua toimittamaan virkaansa pilven tähden; sillä Herran kirkkaus täytti Herran temppelin.
So that the priests were not able to keep their places to do their work because of the cloud, for the house of the Lord was full of the glory of the Lord.
καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς στήναι λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης ὅτι ἐπλησεν δόξα κυρίου τὸν οἶκον
- 14 Sitten kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin seurakunnan; ja koko Israelin seurakunta seiso.
Then, turning his face about, the king gave a blessing to all the men of Israel; and they were all on their feet together.
καὶ ἀπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ εὐλόγησεν ὁ βασιλεὺς πάντα ἰσραηλ καὶ πᾶσα ἐκκλησία ἰσραηλ εἰστήκει
- 15 Hän sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka kädellänsä on täyttänyt sen, mitä hän suullansa puhui minun isälleni Daavidille, sanoen:
And he said, Praise be to the Lord, the God of Israel, who himself gave his word to David my father, and with his strong hand has made his word come true, saying,
καὶ εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ σήμερον ὡς ἐλάλησεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ περὶ δαυὶδ τοῦ πατρός μου καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσεν λέγων
- 16 'Siitä päivästä saakka, jona minä vein kansani Israelin pois Egyptistä, en ole mistään Israelin sukunnasta valinnut yhtään kaupunkia, että siihen rakennettaisiin temppeli, missä minun nimeni asuisi; mutta minä olen valinnut Daavidin vallitsemaan kansaani Israelia'.
From the day when I took my people Israel out of Egypt, no town in all the tribes of Israel has been marked out by me for the building of a house for the resting-place of my name; but I made selection of David to be king over my people Israel.
ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον τὸν λαόν μου τὸν ἰσραηλ ἐξ αἰγύπτου οὐκ ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἐν ἐνὶ σκῆπτρῳ ἰσραηλ τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ καὶ ἐξελεξάμην ἐν ἱερουσαλὴμ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ καὶ ἐξελεξάμην τὸν δαυὶδ τοῦ εἶναι ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραηλ
- 17 Ja minun isäni Daavid aikoi rakentaa temppelin Herran, Israelin Jumalan, nimelle.
Now it was in the heart of David my father to put up a house for the name of the Lord, the God of Israel.
καὶ ἐγένετο ἐπὶ τῆς καρδίας δαυὶδ τοῦ πατρός μου οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραηλ
- 18 Mutta Herra sanoi minun isälleni Daavidille: 'Kun sinä aiot rakentaa temppelin minun nimelleni, niin tosin teet siinä hyvin, että sitä aiot;
But the Lord said to David my father, You did well to have in your heart the desire to make a house for my name;
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου ἀνθ' ὧν ἦλθεν ἐπὶ τὴν καρδίαν σου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί μου καλῶς ἐποίησας ὅτι ἐγενήθη ἐπὶ τὴν καρδίαν σου
- 19 kuitenkin et sinä ole sitä temppeliä rakentava, vaan sinun poikasi, joka lähtee sinun kupeistasi, hän on rakentava temppelin minun nimelleni'.
But you yourself will not be the builder of my house; but your son, the offspring of your body, he it is who will put up a house for my name.
πλὴν σὺ οὐκ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον ἀλλ' ἡ ὁ υἱός σου ὁ ἐξελεθὼν ἐκ τῶν πλευρῶν σου οὗτος οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου

- 20 Ja Herra on täyttänyt sanansa, jonka hän puhui: minä olen noussut isäni Daavidin sijalle ja istun Israelin valtaistuimella, niinkuin Herra puhui, ja minä olen rakentanut temppelein Herran, Israelin Jumalan, nimelle.
And the Lord has made his word come true; for I have taken my father David's place on the seat of the kingdom of Israel, as the Lord gave his word; and I have made a house for the name of the Lord, the God of Israel.
 και ανέστησεν κύριος τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησεν καὶ ἀνέστην ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ θρόνου ἰσραὴλ καθὼς ἐλάλησεν κύριος καὶ ᾠκοδόμησα τὸν οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ.
- 21 Ja minä olen valmistanut siihen sijan arkille, jossa on se Herran liitto, minkä hän teki meidän isiemme kanssa viedessään heidät pois Egyptin maasta."
In it I have made a place for the ark, in which is the agreement which the Lord made with our fathers, when he took them out of the land of Egypt.
 και ἐθέμην ἐκεῖ τόπον τῆ κιβωτῶ ἐν ἧ ἔστιν ἐκεῖ διαθήκη κυρίου ἣν διέθετο κύριος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν αὐτὸν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 22 Sitten Salomo astui Herran alttarin eteen koko Israelin seurakunnan nähden, ojensi kätensä taivasta kohti
Then Solomon took his place before the altar of the Lord, all the men of Israel being present, and stretching out his hands to heaven,
 και ἔστη σαλωμων κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ἐνώπιον πάσης ἐκκλησίας ἰσραὴλ καὶ διεπέτασεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν
- 23 ja sanoi: "Herra, Israelin Jumala, ei ole sinun vertaistasi jumalaa, ei ylhäällä taivaassa eikä alhaalla maan päällä, sinun, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden palvelijoitasi kohtaan, jotka vaeltavat sinun edessäsi kaikesta sydämestänsä,
Said, O Lord, the God of Israel, there is no God like you in heaven or on the earth; keeping faith and mercy unchanging for your servants, while they go in your ways with all their hearts.
 και εἶπεν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ οὐκ ἔστιν ὡς σὺ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω φυλάσσω διαθήκην καὶ ἔλεος τῷ δούλῳ σου τῷ πορευομένῳ ἐνώπιόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
- 24 sinun, joka olet pitänyt, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni. Mitä suullasi puhuit, sen sinä kädelläsi täytit, niinkuin nyt on tapahtunut.
And you have kept the word which you gave to your servant David, my father; with your mouth you said it and with your hand you have made it come true this day.
 ἃ ἐφύλαξας τῷ δούλῳ σου δαυὶδ τῷ πατρὶ μου καὶ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν χερσίν σου ἐπλήρωσας ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη
- 25 Niin pidä nytkin, Herra, Israelin Jumala, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni, sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi istuva minun edessäni Israelin valtaistuimella, jos vain sinun poikasi pitävät vaarin tiestänsä, niin että he vaeltavat minun edessäni, niinkuin sinä olet minun edessäni vaeltanut'.
So now, O Lord, the God of Israel, let your word to your servant David, my father, come true, when you said, You will never be without a man to take his place on the seat of the kingdom of Israel before me, if only your children give attention to their ways, walking before me as you have done.
 και νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ φύλαξον τῷ δούλῳ σου τῷ δαυὶδ τῷ πατρὶ μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων οὐκ ἐξαρθήσεται σου ἀνὴρ ἐκ προσώπου μου καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἰσραὴλ πλην ἐὰν φυλάξωται τὰ τέκνα σου τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιον ἐμοῦ καθὼς ἐπορεύθης ἐνώπιον ἐμοῦ
- 26 Niin toteutukoot nyt, Israelin Jumala, sinun sanasi, jotka puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni.
So now, O God of Israel, it is my prayer that you will make your word come true which you said to your servant David, my father.
 και νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ πιστωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά σου τῷ δαυὶδ τῷ πατρὶ μου
- 27 Mutta asuuko todella Jumala maan päällä? Katso, taivaisiin ja taivasten taivaisiin sinä et mahdu; kuinka sitten tähän temppeleihin, jonka minä olen rakentanut!
But is it truly possible that God may be housed on earth? see, heaven and the heaven of heavens are not wide enough to be your resting-place; how much less this house which I have made!
 ὅτι εἰ ἀληθῶς κατοικήσει ὁ θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἀρκέσουσιν σοὶ πλην καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὃν ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου
- 28 Käännä kuitenkin palvelijasi rukouksen ja anomisen puoleen, Herra, minun Jumalani, niin että kuulet huudon ja rukouksen, jonka palvelijasi tänä päivänä rukoilee sinun edessäsi,
Still, let your heart be turned to the prayer of your servant, O Lord God, and to his prayer for grace; give ear to the cry and the prayer which your servant sends up to you this day;
 και ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν δέησίν μου κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀκούειν τῆς τέρψεως ἧς ὁ δούλός σου προσεύχεται ἐνώπιόν σου πρὸς σὲ σήμερον
- 29 ja että silmäsi ovat yöt ja päivät avoinna tätä temppeleitä kohti, tätä paikkaa kohti, josta sinä olet sanonut: 'Minun nimeni on asuva siellä', niin että kuulet rukouksen, jonka palvelijasi tähän paikkaan päin kääntyneenä rukoilee.
That your eyes may be open to this house night and day, to this place of which you have said, My name will be there; hearing the prayer which your servant may make, turning to this place.
 τοῦ εἶναι ὀφθαλμούς σου ἠνεωγμένους εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπας ἔσται τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ τοῦ εἰσακοῦειν τῆς προσευχῆς ἧς προσεύχεται ὁ δούλός σου εἰς τὸν ὅπον τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός
- 30 Kuule palvelijasi ja kansasi Israelin rukous, jonka he rukoilevat tähän paikkaan päin kääntyneinä; kuule asuinpaikastasi, taivaasta, ja kun kuulet, niin anna anteeksi.
Give ear to the prayers of your servant, and the prayers of your people Israel, when they make their prayers, turning to this place; give ear in heaven your living-place, and hearing, have mercy.
 και εἰσακούσῃ τῆς δεήσεως τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ ἃ ἂν προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικίσεώς σου ἐν οὐρανῷ καὶ ποιήσεις καὶ ἴλεως ἔσῃ

- 31 Jos joku rikkoo lähimmäistensä vastaan ja hänet pannaan valalle ja vannotetaan, ja jos hän tulee ja vannoo sinun alttarisi edessä tässä temppelissä,
If a man does wrong to his neighbour, and has to take an oath, and comes before your altar to take his oath in this house:
ὅσα ἂν ἀμάρτη ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐὰν λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἄρὰν τοῦ ἁρᾶσθαι αὐτόν καὶ ἔλθῃ καὶ ἐξαγορεύσῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου σου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ
- 32 niin kuule taivaasta ja auta palvelijasi oikeuteensa; tee niin, että tuomitset syyllisen syylliseksi ja annat hänen tekojensa tulla hänen päänsä päälle, mutta julistat syyttömän syyttömäksi ja annat hänelle hänen vanhurskautensa mukaan.
Then let your ear be open in heaven, and be the judge of your servants, giving your decision against the wrongdoer, so that punishment for his sins may come on his head; and, by your decision, keeping from evil him who has done no wrong.
καὶ σὺ εἰσακούσει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσεις καὶ κρινεῖς τὸν λαόν σου ἰσραὴλ ἀνομηθῆναι ἄνομον δοῦναι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τοῦ δικαιῶσαι δίκαιον δοῦναι αὐτῷ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ
- 33 Jos vihollinen voittaa sinun kansasi, Israelin, sentähden että he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he palajavat sinun tykösi, kiittävät sinun nimeäsi, rukoilevat sinua ja anovat sinulta armoa tässä temppelissä,
When your people Israel are overcome in war, because of their sin against you; if they are turned to you again, honouring your name, making prayers to you and requesting your grace in this house:
ἐν τῷ πταῖσαι τὸν λαόν σου ἰσραὴλ ἐνώπιον ἐχθρῶν ὅτι ἀμαρτήσονται σοὶ καὶ ἐπιστρέψουσιν καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου καὶ προσεύξονται καὶ δεηθήσονται ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ
- 34 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi kansasi Israelin synti ja tuo heidät takaisin tähän maahan, jonka olet antanut heidän isillensä.
Then give ear in heaven, and let the sin of your people Israel have forgiveness, and take them back again into the land which you gave to their fathers.
καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἴλεως ἔσῃ ταῖς ἀμαρτίαις τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ καὶ ἀποστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν
- 35 Jos taivas suljetaan, niin ettei tule sadetta, koska he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he rukoilevat kääntyneinä tähän paikkaan päin, ja kiittävät sinun nimeäsi ja kääntyvät synnistään, koska sinä kuulet heitä,
When heaven is shut up and there is no rain, because of their sin against you; if they make prayers with their faces turned to this place, honouring your name and turning away from their sin when you send trouble on them:
ἐν τῷ συσχεθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γενέσθαι ὑετὸν ὅτι ἀμαρτήσονται σοὶ καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου καὶ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν ἀποστρέψουσιν ὅταν ταπεινώσῃς αὐτούς
- 36 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi palvelijaisi ja kansasi Israelin synti - sillä sinä osoitat heille hyvän tien, jota heidän on vaeltaminen - ja suo sade maallesi, jonka olet antanut kansallesi perintöosaksi.
Then give ear in heaven, so that the sin of your servants, and of your people Israel, may have forgiveness, when you make clear to them the good way in which they are to go; and send rain on your land which you have given to your people for their heritage.
καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἴλεως ἔσῃ ταῖς ἀμαρτίαις τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου ἐν κληρονομίᾳ
- 37 Jos maahan tulee nälänhätä, rutto, jos tulee nokitähkä ja viljanruoste, jos tulevat heinäsirokka ja tuhosirokka, jos vihollinen ahdistaa sitä maassa, jossa sen portit ovat, jos tulee mikä tahansa viitsaus tai vaiva,
If there is no food in the land, or if there is disease, or if the fruits of the earth are damaged through heat or water, locust or worm; if their towns are shut in by their attackers; whatever trouble, whatever disease there may be:
λίμὸς ἐὰν γένηται θάνατος ἐὰν γένηται ὅτι ἔσται ἐμπυρισμὸς βροῦχος ἐρυσίβη ἐὰν γένηται καὶ ἐὰν θλίψῃ αὐτὸν ἐχθρὸς αὐτοῦ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων αὐτοῦ πᾶν συνάντημα πᾶν πόνον
- 38 ja jos silloin joku ihminen, kuka hyvänsä, tai koko sinun kansasi Israel rukoilee ja anoo armoa, kun he kukin tuntevat omantunnon vaivoja ja ojentavat kätensä tähän temppeliin päin,
Whatever prayer or request for your grace is made by any man, or by all your people Israel, whatever his trouble may be, whose hands are stretched out to this house:
πᾶσαν προσευχὴν πᾶσαν δεήσιν ἐὰν γένηται παντὶ ἀνθρώπῳ ὡς ἂν γνῶσιν ἕκαστος ἀφῆν καρδίας αὐτοῦ καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον
- 39 niin kuule silloin taivaasta, asuinpaikastasi, ja anna anteeksi ja tee niin, että annat jokaiselle aivan hänen tekojensa mukaan, koska sinä tunnet hänen sydämensä - sillä sinä yksin tunnet kaikkien ihmislasten sydämet -
Give ear in heaven your living-place, acting in mercy; and give to every man whose secret heart is open to you, the reward of all his ways; for you, and you only, have knowledge of the hearts of all the children of men:
καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου καὶ ἴλεως ἔσῃ καὶ ποιήσεις καὶ δώσεις ἀνδρὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καθὼς ἂν γνῶς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὅτι σὺ μονώτατος οἶδας τὴν καρδίαν πάντων υἱῶν ἀνθρώπων
- 40 jotta he sinua pelkäisivät niin kauan kuin he elävät tässä maassa, jonka sinä olet meidän isillemme antanut.
So that they may give you worship all the days of their life in the land which you gave to our fathers.
ὅπως φοβῶνταί σε πάσας τὰς ἡμέρας ἃς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἣς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν

- 41 Myös jos joku muukalainen, joka ei ole sinun kansaasi Israelia, tulee kaukaisesta maasta sinun nimesi tähden -
And as for the man from a strange land, who is not of your people Israel; when he comes from a far country because of the glory of your name:
καὶ τῷ ἀλλοτρίῳ ὃς οὐκ ἔστιν ἀπὸ λαοῦ σου οὗτος
- 42 sillä sielläkin kuullaan sinun suuresta nimestäsi, väkevästä kädestäsi ja ojennetusta käsivarrestasi - jos hän tulee ja rukoilee kääntyneenä tähän temppeliin päin,
(For they will have news of your great name and your strong hand and your out-stretched arm;) when he comes to make his prayer, turning to this house:
καὶ ἤξουσιν καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον
- 43 niin kuule taivaasta, asuinpaikastasi, häntä ja tee kaikki, mitä muukalainen sinulta rukoilee, että kaikki maan kansat tuntisivat sinun nimesi ja pelkäisivät sinua, samoin kuin sinun kansasi Israel, ja tulisivat tietämään, että sinä olet ottanut nimiisi tämän temppelin, jonka minä olen rakentanut.
Give ear in heaven your living-place, and give him his desire, whatever it may be; so that all the peoples of the earth may have knowledge of your name, worshipping you as do your people Israel, and that they may see that this house which I have put up is truly named by your name.
καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐπικαλέσῃται σε ὁ ἀλλότριος ὅπως γνῶσιν πάντες οἱ λαοὶ τὸ ὄνομά σου καὶ φοβῶνται σε καθὼς ὁ λαός σου ἰσραὴλ καὶ γνῶσιν ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ᾠκοδόμησα
- 44 Jos sinun kansasi lähtee sotaan vihollistansa vastaan sitä tietä, jota sinä heidät lähetät, ja he rukoilevat Herraa kääntyneinä tähän kaupunkiin päin, jonka sinä olet valinnut, ja tähän temppeliin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,
If your people go out to war against their attackers, by whatever way you may send them, if they make their prayer to the Lord, turning their faces to this town of yours and to this house which I have made for your name:
ὅτι ἐξελεύσεται ὁ λαός σου εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐν ὁδοῖ ἢ ἐπιστρέψεις αὐτοὺς καὶ προσεύξονται ἐν ὀνόματι κυρίου ὁδὸν τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ οἴκου οὗ ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου
- 45 niin kuule taivaasta heidän rukouksensa ja anomisensa ja hanki heille oikeus.
Give ear in heaven to their prayer and their cry for grace, and see right done to them.
καὶ εἰσακούσει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ ποιήσεις τὸ δίκαιωμα αὐτοῖς
- 46 Jos he tekevät syntiä sinua vastaan - sillä ei ole ihmistä, joka ei syntiä tee - ja sinä vihostut heihin ja annat heidät vihollisen valtaan, niin että heidän vangitsijansa vievät heidät vangeiksi vihollismaahan, kaukaiseen tai läheiseen,
If they do wrong against you, (for no man is without sin,) and you are angry with them and give them up into the power of those who are fighting against them, so that they take them away as prisoners into a strange land, far off or near;
ὅτι ἀμαρτήσονται σοὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς οὐχ ἀμαρτήσεται καὶ ἐπάξεις ἐπ' αὐτοὺς καὶ παραδώσεις αὐτοὺς ἐνώπιον ἐχθρῶν καὶ αἰχμαλωτιοῦσιν αὐτοὺς οἱ αἰχμαλωτιζόντες εἰς γῆν μακρὰν καὶ ἐγγύς
- 47 mutta jos he sitten menevät itseensä siinä maassa, johon heidät on vangeiksi viety, kääntyvät ja anovat sinulta armoa vangitsijainsa maassa, sanoen: 'Me olemme tehneet syntiä, tehneet väärin ja olleet jumalattomat',
And if they take thought, in the land where they are prisoners, and are turned again to you, crying out in prayer to you in that land, and saying, We are sinners, we have done wrong, we have done evil;
καὶ ἐπιστρέψουσιν καρδίας αὐτῶν ἐν τῇ γῇ οὗ μετήχθησαν ἐκεῖ καὶ ἐπιστρέψουσιν καὶ δεηθῶσιν σου ἐν γῇ μετοικίας αὐτῶν λέγοντες ἡμάρτομεν ἠνομήσαμεν ἠδικήσαμεν
- 48 ja palajavat sinun tykösi kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan vihollistensa maassa, jotka veivät heidät vangeiksi, ja rukoilevat sinua kääntyneinä tähän maahan päin, jonka sinä olet antanut heidän isillensä, tähän kaupunkiin päin, jonka olet valinnut, ja tähän temppeliin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,
And with all their heart and soul are turned again to you, in the land of those who took them prisoners, and make their prayer to you, turning their eyes to this land which you gave to their fathers, and to the town which you took for yourself, and the house which I made for your name:
καὶ ἐπιστρέψουσιν πρὸς σε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ ἐχθρῶν αὐτῶν οὗ μετήγαγες αὐτοὺς καὶ προσεύξονται πρὸς σε ὁδὸν γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω καὶ τοῦ οἴκου οὗ ᾠκοδόμηκα τῷ ὀνόματί σου
- 49 niin kuule taivaasta, asuinsijastasi, heidän rukouksensa ja anomisensa, hanki heille oikeus
Then give ear to their prayer and to their cry in heaven your living-place, and see right done to them;
καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου

- 50 ja anna anteeksi kansallesi, mitä he ovat rikkoneet sinua vastaan, ja kaikki heidän syntinsä, jotka he ovat tehneet sinua vastaan; ja suo, että heidän vangitsijansa olisivat laupiaat heitä kohtaan ja armahtaisivat heitä.
Answering with forgiveness the people who have done wrong against you, and overlooking the evil which they have done against you; let those who made them prisoners be moved with pity for them, and have pity on them;
 και ὡς ἔση ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν αἷς ἡμαρτόν σοι καὶ κατὰ πάντα τὰ ἀθετήματα αὐτῶν ἃ ἠθέτησάν σοι καὶ δώσεις αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον αἰχμαλωτευόντων αὐτούς καὶ οἰκτιρήσουσιν αὐτούς
- 51 Sillä ovathan he sinun kansasi ja sinun perintöosasi, jonka olet vienyt pois Egyptistä, rautapätsistä.
For they are your people and your heritage, which you took out of Egypt, out of the iron fireplace;
 ὅτι λαὸς σου καὶ κληρονομία σου οὗς ἐξήγαγες ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκ μέσου χωνευτηρίου σιδήρου
- 52 Olkoot siis sinun silmäsi avoinna palvelijasi ja sinun kansasi Israelin anomisen puoleen, niin että kuulet heitä kaikessa, mitä he sinulta rukoilevat.
Let your eyes be open to your servant's prayer for grace and to the prayer of your people Israel, hearing them when their cry comes to you.
 και ἔστωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ σου καὶ τὰ ὄτά σου ἠνεφωμένα εἰς τὴν δέησιν τοῦ δούλου σου καὶ εἰς τὴν δέησιν τοῦ λαοῦ σου ἰσραηλ εἰσακούειν αὐτῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ἐπικαλέσονται σε
- 53 Sillä sinä olet erottanut heidät perintöosaksesi kaikista maan kansoista, niinkuin sinä puhuit palvelijasi Mooseksen kautta, viedessäsi isämme pois Egyptistä, Herra, Herra."
For you made them separate from all the peoples of the earth, to be your heritage, as you said by Moses your servant, when you took our fathers out of Egypt, O Lord God.
 ὅτι σὺ διέστειλας αὐτοὺς σαυτῷ εἰς κληρονομίαν ἐκ πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς καθὼς ἐλάλησας ἐν χειρὶ δούλου σου μουσῆ ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου κύριε κύριε [53 a] τότε ἐλάλησεν σαλωμων ὑπὲρ τοῦ οἴκου ὡς συνετέλεσεν τοῦ οἰκοδομηῆσαι αὐτόν ἦλιον ἐγνώρισεν ἐν οὐρανῷ κύριος εἶπεν τοῦ κατοικεῖν ἐν γνώφῳ οἰκοδόμησον οἶκόν μου οἶκον ἐκπρεπῆ σαυτῷ τοῦ κατοικεῖν ἐπὶ καινότητος οὐκ ἰδοὺ αὕτη γέγραπται ἐν βιβλίῳ τῆς ψόδης
- 54 Ja kun Salomo oli lakannut rukoilemasta ja anomasta Herralta kaikkea tätä, nousi hän Herran alttarin edestä, jossa hän oli ollut polvillaan kädet ojennettuina taivasta kohti,
Then Solomon, after making all these prayers and requests for grace to the Lord, got up from his knees before the altar of the Lord, where his hands had been stretched out in prayer to heaven;
 και ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν σαλωμων προσευχόμενος πρὸς κύριον ὄλην τὴν προσευχὴν καὶ τὴν δέησιν ταύτην καὶ ἀνέστη ἀπὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ὀκλακῶς ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ κ αὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ διαπεπετασμένα εἰς τὸν οὐρανόν
- 55 astui esille ja siunasi koko Israelin seurakunnan suurella äänellä, sanoen:
And, getting on his feet, he gave a blessing to all the men of Israel, saying with a loud voice,
 και ἔσθη καὶ εὐλόγησεν πᾶσαν ἐκκλησίαν ἰσραηλ φωνῆ μεγάλης λέγων
- 56 "Kiitetty olkoon Herra, joka on antanut levon kansallensa Israelille, aivan niinkuin hän on puhunut. Ei ole jäänyt täyttämättä ainoakaan kaikista lupauksista, jotka Herra on antanut palvelijansa Mooseksen kautta.
Praise be to the Lord who has given rest to his people Israel, as he gave them his word to do; every word of all his oath, which he gave by the hand of Moses his servant, has come true.
 εὐλογητὸς κύριος σήμερον ὃς ἔδωκεν κατάπαυσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἰσραηλ κατὰ πάντα ὅσα ἐλάλησεν οὐ διεφώνησεν λόγος εἷς ἐν πᾶσιν τοῖς λόγοις αὐτοῦ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐλάλησεν ἐν χειρὶ μουσῆ ὁ οὔλου αὐτοῦ
- 57 Olkoon Herra, meidän Jumalamme, meidän kanssamme, niinkuin hän on ollut meidän isiemme kanssa. Älköön hän meitä jättäkö älköönkä hyljätkö,
Now may the Lord our God be with us as he was with our fathers; let him never go away from us or give us up;
 γένοιτο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μεθ' ἡμῶν καθὼς ἦν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν μὴ ἐγκαταλίποιο ἡμᾶς μηδὲ ἀποστρέψοιο ἡμᾶς
- 58 vaan kääntäköön meidän sydämemme puoleensa, niin että aina vaellamme hänen teitänsä ja noudatamme hänen käskyjäänsä, säädöksiänsä ja oikeuksiansa, jotka hän on antanut meidän isillemme.
Turning our hearts to himself, guiding us to go in all his ways, to keep his orders and his laws and his decisions, which he gave to our fathers.
 ἐπικλίνει καρδίας ἡμῶν πρὸς αὐτόν τοῦ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ὁδοῖς αὐτοῦ καὶ φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολάς αὐτοῦ καὶ προστάγματα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν
- 59 Ja olkoot nämä minun sanani, joilla minä olen armoa anonut Herran edessä, päivät ja yöt likellä Herraa, meidän Jumalaamme, että hän hankkisi oikeuden palvelijallensa ja kansallensa Israelille, kunkin päivän tarpeen mukaan,
And may these my words, the words of my prayer to the Lord, be before the Lord our God day and night, so that he may see right done to his servant and to his people Israel, day by day as we have need.
 και ἔστωσαν οἱ λόγοι οὗτοι οὗς δεδέμηαι ἐνώπιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐγγίζοντες πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτὸς τοῦ ποιεῖν τὸ δίκαιωμα τοῦ δούλου σου καὶ τὸ δίκαιωμα λαοῦ σου ἰσραηλ ῥῆμα ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ
- 60 niin että kaikki maan kansat tulisivat tietämään, että Herra on Jumala eikä muuta jumalaa ole.
So that all the peoples of the earth may see that the Lord is God, and there is no other.
 ὅπως γνώσιν πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς ὅτι κύριος ὁ θεὸς αὐτὸς θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἕτι

- 61 Ja antautukaa te ehyin sydämin Herralle, Jumalalle, niin että vaellatte hänen säädöksiensä mukaan ja noudatatte hänen käskyjensä samoin kuin nytkin." **Then let your hearts be without sin before the Lord our God, walking in his laws and keeping his orders as at this day.**
καὶ ἔστωσαν αἱ καρδίαι ἡμῶν τέλειαι πρὸς κύριον θεὸν ἡμῶν καὶ ὁσίως πορεύεσθαι ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ φυλάσσειν ἐντολὰς αὐτοῦ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη
- 62 Sitten kuningas ja koko Israel hänen kanssansa uhrasivat teurasuhrin Herran edessä. **Now the king, and all Israel with him, were making offerings before the Lord.**
καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἔθυσαν θυσίαν ἐνώπιον κυρίου
- 63 Ja Salomo uhrasi yhteysuhrina, jonka hän Herralle uhrasi, kaksikymmentäkaksi tuhatta raavasta ja satakaksikymmentä tuhatta lammasta. Niin he, kuningas ja kaikki israelilaiset, vihkivät Herran temppelin. **And Solomon gave to the Lord for peace-offerings, twenty-two thousand oxen and a hundred and twenty thousand sheep. So the king and all the children of Israel kept the feast of the opening of the Lord's house.**
καὶ ἔθυσεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων τὰς θυσίας τῶν εἰρηλικῶν ὡς ἔθυσεν τῷ κυρίῳ βοῶν δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδας καὶ προβάτων ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας καὶ ἐνεκαίνισεν τὸν οἶκον κυρίου ὁ βασιλεὺς καὶ ἰ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ
- 64 Sinä päivänä kuningas pyhitti Herran temppelin edessä olevan esipihan keskiosan, sillä hänen oli siellä uhrattava polttouhri, ruokauhri ja yhteysuhrin rasvat. Vaskialttari, joka oli Herran edessä, oli näet liian pieni, että polttouhri, ruokauhri ja yhteysuhrin rasvat olisivat siihen mahtuneet. **The same day the king made holy the middle of the open square in front of the house of the Lord, offering there the burned offering and the meal offering and the fat of the peace-offerings; for there was not room on the brass altar of the Lord for the burned offerings and the meal offerings and the fat of the peace-offerings.**
τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου κυρίου ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰ στέατα τῶν εἰρηλικῶν ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου μικρὸν τοῦ μὴ δύνασθαι τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ τὰς θυσίας τῶν εἰρηλικῶν ὑπενεργεῖν
- 65 Näin Salomo siihen aikaan vietti juhlaa, ja koko Israel hänen kanssansa, Herran, meidän Jumalamme, edessä seitsemän päivää ja vielä toiset seitsemän päivää, yhteensä neljätoista päivää. Se oli suuri kokous, johon kokoonnuttiin aina sieltä, mistä mennään Hamatiin, ja aina Egyptin puroilta asti. **So Solomon and all Israel with him, a very great meeting, (for the people had come together from the way into Hamath to the river of Egypt,) kept the feast at that time before the Lord our God, for two weeks, even fourteen days.**
καὶ ἐποίησεν σαλωμων τὴν ἑορτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκκλησία μεγάλη ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἡμῶν ἕως ποταμοῦ αἰγύπτου ἐνώπιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ὠκοδόμησεν ἑσθίων καὶ πίνων καὶ εὐφρανόμενος ἐνώπιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἑπτὰ ἡμέρας
- 66 Kahdeksantena päivänä hän päästi kansan menemään, ja he hyvästelivät kuninkaan. Sitten he menivät majoillensa iloiten ja hyvillä mielin kaikesta hyvästä, mitä Herra oli tehnyt palvelijallensa Daavidille ja kansallensa Israelille. **And on the eighth day he sent the people away, and, blessing the king, they went to their tents full of joy and glad in their hearts, because of all the good which the Lord had done to David his servant and to Israel his people.**
καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξαπέστειλεν τὸν λαὸν καὶ εὐλόγησεν αὐτόν καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ χαίροντες καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησεν κύριος τῷ δαυὶδ δοῦλῳ αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ
- 1 Kun Salomo oli saanut rakennetuksi Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja kaiken, mitä Salomo oli halunnut tehdä, **Now when Solomon came to the end of building the house of the Lord and the king's house, and all Solomon's desires, which he had in mind were effected;**
καὶ ἐγενήθη ὡς συνετέλεσεν σαλωμων οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ πᾶσαν τὴν πραγματείαν σαλωμων ὅσα ἠθέλησεν ποιῆσαι
- 2 ilmestyi Herra Salomolle toisen kerran, **The Lord came to him again in a vision, as he had done at Gibeon;**
καὶ ὤφθη κύριος τῷ σαλωμων δευτέρον καθὼς ὤφθη ἐν γαβων
- 3 niinkuin hän oli ilmestynyt hänelle Gibeonissa. Ja Herra sanoi hänelle: "Minä olen kuullut sinun rukouksesi ja anomisesi, kun sinä anoit armoa minun edessäni. Minä olen pyhittänyt tämän temppelin, jonka sinä olet rakentanut sitä varten, että minä sijoittaisin nimeni siihen ainiaaksi; ja minun silmäni ja sydämeni tulevat alati olemaan siellä. **And the Lord said to him, Your prayers and your requests for grace have come to my ears: I have made holy this house which you have made, and I have put my name there for ever; my eyes and my heart will be there at all times.**
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν κύριος ἤκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου καὶ τῆς δεήσεώς σου ἧς ἐδεήθης ἐνώπιον ἐμοῦ πεποιθὲν σοὶ κατὰ πᾶσαν τὴν προσευχὴν σου ἡγίακα τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ὠκοδόμησας τοῦ θέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία μου πάσας τὰς ἡμέρας

- 4 Ja jos sinä vaellat minun edessäni, niinkuin sinun isäsi Daavid vaelsi, vilpittömällä sydämellä ja oikeamielisesti, niin että teet kaiken, mitä minä olen käskenyt sinun tehdä, ja noudatat minun käskyjäni ja oikeuksiani,
As for you, if you will go on your way before me, as David your father did, uprightly and with a true heart, doing what I have given you orders to do, keeping my laws and my decisions;
καὶ σὺ ἐὰν πορευθῆς ἐνώπιον ἐμοῦ καθὼς ἐπορεύθη δαυὶδ ὁ πατὴρ σου ἐν ὁσιότητι καρδίας καὶ ἐν εὐθύτητι καὶ τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολὰς μου φυλάξῃς
- 5 niin minä pidän pystyssä sinun kuninkaallisen valtaistuimesi Israelissa ikuisesti, niinkuin minä puhuin isällesi Daavidille sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi oleva Israelin valtaistuimella'.
Then I will make the seat of your rule over Israel certain for ever, as I gave my word to David your father, saying, You will never be without a man to be king in Israel.
καὶ ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα καθὼς ἐλάλησα τῷ δαυὶδ πατρί σου λέγων οὐκ ἐξαρθήσεται σοὶ ἀνὴρ ἡγούμενος ἐν ἰσραὴλ
- 6 Mutta jos te käännytte pois minusta, te ja teidän lapsenne, ettekä noudata minun käskyjäni ja säädöksiäni, jotka minä olen teille antanut, vaan menette ja palvelette muita jumalia ja kumarratte niitä,
But if you are turned from my ways, you or your children, and do not keep my orders and my laws which I have put before you, but go and make yourselves servants to other gods and give them worship:
ἐὰν δὲ ἀποστραφέντες ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ καὶ μὴ φυλάξῃτε τὰς ἐντολὰς μου καὶ τὰ προστάγματά μου ἃ ἔδωκεν μουσῆς ἐνώπιον ὑμῶν καὶ πορευθῆτε καὶ δουλεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς
- 7 niin minä hävitän Israelin siitä maasta, jonka olen antanut heille, ja tempelin, jonka minä olen pyhittänyt nimelleni, minä heitän pois kasvojeni edestä; ja Israel tulee sananparreksi ja pistopuheeksi kaikille kansoille.
Then I will have Israel cut off from the land which I have given them; and this house, which I have made holy for myself, I will put away from before my eyes; and Israel will be a public example, and a word of shame among all peoples.
καὶ ἐξαρῶ τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτοῖς καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω ἐκ προσώπου μου καὶ ἔσται ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς λάλημα εἰς πάντας τοὺς λαοὺς
- 8 Ja tämä temppele on tosin korkein, mutta jokainen, joka kulkee siitä ohi, on tyrmistyyvä ja viheltävä; ja kun kysytään: 'Miksi on Herra tehnyt näin tälle maalle ja tälle temppelelle?'
And this house will become a mass of broken walls, and everyone who goes by will be overcome with wonder at it and make whistling sounds; and they will say, Why has the Lord done so to this land and to this house?
καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλὸς πᾶς ὁ διαπορευόμενος δι' αὐτοῦ ἐκστήσεται καὶ συριεῖ καὶ ἐροῦσιν ἕνεκα τίνος ἐποίησεν κύριος οὕτως τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ
- 9 niin vastataan: 'Siksi, että he hylkäsivät Herran, Jumalansa, joka oli vienyt heidän isänsä pois Egyptin maasta, ja liittyivät muihin jumaliin ja kumarsivat niitä ja palvelivat niitä; sentähden Herra on antanut kaiken tämän pahan kohdata heitä'.
And their answer will be, Because they were turned away from the Lord their God, who took their fathers out of the land of Egypt; they took for themselves other gods and gave them worship and became their servants: that is why the Lord has sent all this evil on them.
καὶ ἐροῦσιν ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον κύριον θεὸν αὐτῶν ὃς ἐξήγαγεν τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας καὶ ἀντέλαβοντο θεῶν ἀλλοτρίων καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς διὰ τοῦτο ἐπήγαγεν κύριος ἐπ' αὐτοὺς τὴν κακίαν ταύτην [9a] τότε ἀνήγαγεν σαλωμων τὴν θυγατέρα φαραὼ ἐκ πόλεως δαυὶδ εἰς οἶκον αὐτοῦ ὃν ὠκοδόμησεν ἑαυτῷ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις
- 10 Kun olivat loppuun kuluneet ne kaksikymmentä vuotta, joiden kuluessa Salomo oli rakentanut ne kaksi rakennusta, Herran tempelin ja kuninkaan linnan,
Now at the end of twenty years, in which time Solomon had put up the two houses, the house of the Lord and the king's house,
εἴκοσι ἔτη ἐν οἷς ὠκοδόμησεν σαλωμων τοὺς δύο οἴκους τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως
- 11 Hiiramin, Tyyron kuninkaan, avustaessa Salomoa setripuilla, kyressipuilla ja kullalla, niin paljolla kuin tämä halusi, silloin kuningas Salomo antoi Hiiramille kaksikymmentä kaupunkia Galilean maakunnasta.
(Hiram, king of Tyre, had given Solomon cedar-trees and cypress-trees and gold, as much as he had need of.) King Solomon gave Hiram twenty towns in the land of Galilee.
χιραμ βασιλεὺς τύρου ἀντέλαβετο τοῦ σαλωμων ἐν ξύλοις κεδρίνοις καὶ ἐν ξύλοις πευκίνοις καὶ ἐν χρυσῷ καὶ ἐν παντὶ θελήματι αὐτοῦ τότε ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τῷ χιραμ εἴκοσι πόλεις ἐν τῇ γῇ τῇ γαλιλαίᾳ
- 12 Niin Hiiram lähti Tyyrosta katsomaan niitä kaupunkeja, jotka Salomo oli antanut hänelle, mutta ne eivät miellyttäneet häntä.
But when Hiram came from Tyre to see the towns which Solomon had given him, he was not pleased with them.
καὶ ἐξῆλθεν χιραμ ἐκ τύρου καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν γαλιλαιαν τοῦ ἰδεῖν τὰς πόλεις ἃς ἔδωκεν αὐτῷ σαλωμων καὶ οὐκ ἠρεσαν αὐτῷ
- 13 Hän sanoi: "Mitä kaupunkeja nämä ovat, jotka sinä olet antanut minulle, veljeni!" Ja niin kutsutaan niitä Kaabulin maaksi vielä tänäkin päivänä.
And he said, What sort of towns are these which you have given me, my brother? So they were named the land of Cabul, to this day.
καὶ εἶπεν τί αἱ πόλεις αὗται ἃς ἔδωκάς μοι ἀδελφέ καὶ ἐκάλεσεν αὐτάς ὄριον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης

- 14 **Mutta Hiiram lähetti kuninkaalle sata kaksikymmentä talenttia kultaa.**
And Hiram sent the king a hundred and twenty talents of gold.
 και ἤνεγκεν χιραμ τῷ σαλωμων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα χρυσοῦ
- 26 **Kuningas Salomo rakensi myös laivaston Esjon-Geberissä, joka on lähellä Eelatia Kaislameren rannalla Edomin maassa.**
And King Solomon made a sea-force of ships in Ezion-geber, by Eloth, on the Red Sea, in the land of Edom.
 και ναῦν ὑπὲρ οὗ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων ἐν γασιωνγαβερ τὴν οὖσαν ἐχομένην αἰλαθ ἐπὶ τοῦ χειλοῦς τῆς ἐσχάτης θαλάσσης ἐν γῆ εδομ
- 27 **Tähän laivastoon Hiiram lähetti palvelijoitaan, meritaitoisia laivamiehiä, Salomon palvelijain mukaan.**
Hiram sent his servants, who were experienced seamen, in the sea-force with Solomon's men.
 και ἀπέστειλεν χιραμ ἐν τῇ νηὶ τῶν παίδων αὐτοῦ ἄνδρας ναυτικούς ἐλαύνειν εἰδότας θάλασσαν μετὰ τῶν παίδων σαλωμων
- 28 **He menivät Oofiriin ja noutivat sieltä kultaa neljäsataa kaksikymmentä talenttia ja toivat sen kuningas Salomolle.**
And they came to Ophir, where they got four hundred and twenty talents of gold, and took it back to King Solomon.
 και ἦλθον εἰς σοφηρα καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν χρυσοῦ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα καὶ ἤνεγκαν τῷ βασιλεῖ σαλωμων
- 1 **Kun Saban kuningatar kuuli, mitä Salomosta kerrottiin Herran nimen kunniaksi, tuli hän koettelemaan häntä arvoituksilla.**
Now the queen of Sheba, hearing great things of Solomon, came to put his wisdom to the test with hard questions.
 και βασίλισσα σαβα ἤκουσεν τὸ ὄνομα σαλωμων καὶ τὸ ὄνομα κυρίου καὶ ἦλθεν πειράσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγμασιν
- 2 **Hän tuli Jerusalemiin sangen suuren seurueen kanssa, mukanaan kameleja, jotka kantoivat hajuaineita, kultaa ylen paljon ja kalliita kiviä. Ja kun hän tuli Salomon luo, puhui hän tälle kaikki, mitä hänellä oli mielessänsä.**
And she came to Jerusalem with a very great train, with camels weighted down with spices, and stores of gold and jewels: and when she came to Solomon she had talk with him of everything in her mind.
 και ἦλθεν εἰς ἱερουσαλημ ἐν δυνάμει βαρεῖα σφόδρα καὶ κάμηλοι αἴρουσαι ἡδύσματα καὶ χρυσὸν πολὺν σφόδρα καὶ λίθον τίμιον καὶ εἰσῆλθεν πρὸς σαλωμων καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς
- 3 **Mutta Salomo selitti hänelle kaikki hänen kysymyksensä; kuninkaalle ei mikään jäänyt ongelmaksi, jota hän ei olisi hänelle selittänyt.**
And Solomon gave her answers to all her questions; there was no secret which the king did not make clear to her.
 και ἀπήγγειλεν αὐτῇ σαλωμων πάντα τοὺς λόγους αὐτῆς οὐκ ἦν λόγος παρεωραμένος παρὰ τοῦ βασιλέως ὃν οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῇ
- 4 **Kun Saban kuningatar näki kaiken Salomon viisauden, linnan, jonka hän oli rakentanut,**
And when the queen of Sheba had seen all the wisdom of Solomon, and the house which he had made,
 και εἶδεν βασίλισσα σαβα πᾶσαν φρόνησιν σαλωμων καὶ τὸν οἶκον ὃν ἔκοδόμησεν
- 5 **ruuat hänen pöydällensä, kuinka hänen palvelijansa asuivat ja hänen palvelusväkensä palveli ja kuinka he olivat puetut, ja näki hänen juomanlaskijansa ja hänen polttouhrinsa, jotka hän uhrasi Herran temppelissä, meni hän miltei hengettömäksi.**
And the food at his table, and all his servants seated there, and those who were waiting on him in their places, and their robes, and his wine-servants, and the burned offerings which he made in the house of the Lord, there was no more spirit in her.
 και τὰ βρώματα σαλωμων καὶ τὴν καθέδραν παίδων αὐτοῦ καὶ τὴν στάσιν λειτουργῶν αὐτοῦ καὶ τὸν ἱματισμὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς οἰνοχόους αὐτοῦ καὶ τὴν ὀλοκαύτωσιν αὐτοῦ ἦν ἀνέφερον ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐξ ἑαυτῆς ἐγένετο
- 6 **Sitten hän sanoi kuninkaalle: "Totta oli se puhe, jonka minä kotimaahani sinusta ja sinun viisaudestasi kuulin.**
And she said to the king, The account which was given to me in my country of your acts and your wisdom was true.
 και εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα σαλωμων ἀληθινὸς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῆ μου περὶ τοῦ λόγου σου καὶ περὶ τῆς φρονήσεώς σου
- 7 **Minä en uskonut, mitä sanottiin, ennenkuin itse tulin ja sain omin silmin nähdä; ja katso, ei puoltakaan oltu minulle kerrottu. Sinulla on paljon enemmän viisautta ja rikkautta, kuin minä olin kuullut huhuttavan.**
But I had no faith in what was said about you, till I came and saw for myself; and now I see that it was not half the story; your wisdom and your wealth are much greater than they said.
 και οὐκ ἐπίστευσα τοῖς λαλοῦσίν μοι ἕως ὅτου παρεγενόμην καὶ ἐώρακασιν οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν τὸ ἥμισυ καθὼς ἀπήγγειλάν μοι προστέθεικας ἀγαθὰ πρὸς αὐτὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀκοήν ἣν ἤκουσα ἐν τῇ γῆ μου
- 8 **Onnellisia ovat sinun miehesi, onnellisia nämä palvelijasi, jotka aina saavat olla sinun edessäsi ja kuulla sinun viisauttasi.**
Happy are your wives, happy are these your servants whose place is ever before you, hearing your words of wisdom.
 μακάριοι αἱ γυναῖκές σου μακάριοι οἱ παῖδες σου οὗτοι οἱ παρεστηκότες ἐνώπιόν σου δι' ὅλου οἱ ἀκούοντες πᾶσαν τὴν φρόνησιν σου

- 9 Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka sinuun on niin mielistynyt, että on asettanut sinut Israelin valtaistuimelle. Sentähden, että Herra rakastaa Israelia ainiaan, hän on pannut sinut kuninkaaksi, tekemään sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on."
 May the Lord your God be praised, whose pleasure it was to put you on the seat of the kingdom of Israel; because the Lord's love for Israel is eternal, he has made you king, to be their judge in righteousness.
 γένοιτο κύριος ὁ θεός σου εὐλογημένος ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ δοῦναι σε ἐπὶ θρόνου ἰσραὴλ διὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον τὸν ἰσραὴλ στήσαι εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἔθετό σε βασιλέα ἐπ' αὐτοὺς τοῦ ποιεῖν κρίμα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίμασιν αὐτῶν
- 10 Ja hän antoi kuninkaalle sata kaksikymmentä talenttia kultaa, hyvin paljon hajuaineita ja kalliita kiviä. Niin paljon hajuaineita, kuin mitä Saban kuningatar antoi kuningas Salomolle, ei sinne ole sen jälkeen tullut.
 And she gave the king a hundred and twenty talents of gold, and a great store of spices and jewels: never again was such a wealth of spices seen as that which the queen of Sheba gave King Solomon.
 καὶ ἔδωκεν τῷ σαλωμων ἑκατὸν εἴκοσι τάλαντα χρυσοῦ καὶ ἡδύσματα πολλὰ σφόδρα καὶ λίθον τίμιον οὐκ ἐληλύθει κατὰ τὰ ἡδύσματα ἐκεῖνα ἔτι εἰς πλῆθος ἃ ἔδωκεν βασίλισσα σαβα τῷ βασιλεὶ σαλωμων
- 11 Myöskin Hiiramin laivat, jotka kuljettivat kultaa Oofirista, toivat Oofirista hyvin paljon santelipuuta ja kalliita kiviä.
 And the sea-force of Hiram, in addition to gold from Ophir, came back with much sandal-wood and jewels.
 καὶ ἡ ναὺς χιραμ ἡ αἴρουσα τὸ χρυσίον ἐκ σουφίρ ἦνεγκεν ξύλα ἀπελέκητα πολλὰ σφόδρα καὶ λίθον τίμιον
- 12 Ja kuningas teetti santelipuusta kalustoa Herran temppeleihin ja kuninkaan linnaan ja kanteleita ja harppuja laulajille. Sellaista santelipuumäärää ei ole tuotu eikä nähty tähän päivään asti.
 And from the sandal-wood the king made pillars for the house of the Lord, and for the king's house, and instruments of music for the makers of melody: never has such sandal-wood been seen to this day.
 καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ ἀπελέκητα ὑποστηρίγματα τοῦ οἴκου κυρίου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ νάβλας καὶ κινύρας τοῖς ᾠδοῖς οὐκ ἐληλύθει τιαυτα ξύλα ἀπελέκητα ἐπὶ τῆς γῆς οὐδὲ ᾠφθησάν που ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 13 Kuningas Salomo taas antoi Saban kuningattarelle kaiken, mitä tämä halusi ja pyysi, ja sen lisäksi hän antoi muutakin kuninkaallisella anteliaisuudella. Sitten tämä lähti ja meni palvelijoihin omaan maahansa.
 And King Solomon gave the queen of Sheba all her desire, whatever she made request for, in addition to what he gave her freely from the impulse of his heart. So she went back to her country, she and her servants.
 καὶ ὁ βασιλεὺς σαλωμων ἔδωκεν τῇ βασιλίῳ σαβα πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὅσα ἠτήσατο ἐκτὸς πάντων ὧν δεδώκει αὐτῇ διὰ χειρὸς τοῦ βασιλέως σαλωμων καὶ ἀπεστράφη καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτῆς
- 14 Sen kullaan paino, mikä yhtenä vuotena tuli Salomolle, oli kuusisataa kuusikymmentä kuusi talenttia kultaa,
 Now the weight of gold which came to Solomon in one year was six hundred and sixty-six talents;
 καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐληλυθότος τῷ σαλωμων ἐν ἑνιαυτῷ ἐνὶ ἑξακόσια καὶ ἐξήκοντα ἕξ τάλαντα χρυσοῦ
- 15 paitsi mitä tuli kauppamiehiltä ja kaupustelijain kaupanteosta ja kaikilta Erebin kuninkailta ja maan käskynhaltijoilta.
 In addition to what came to him from the business of the traders, and from all the kings of the Arabians, and from the rulers of the country.
 χωρὶς τῶν φόρων τῶν ὑποτεταγμένων καὶ τῶν ἐμπόρων καὶ πάντων τῶν βασιλέων τοῦ πέραν καὶ τῶν σατραπῶν τῆς γῆς
- 16 Ja kuningas Salomo teetti pakotetusta kullasta kaksisataa suurta kilpeä ja käytti jokaiseen kilpeen kuusisataa sekeliä kultaa;
 And Solomon made two hundred body-covers of hammered gold, every one having six hundred shekels of gold in it.
 καὶ ἐποίησεν σαλωμων τριακόσια δόρατα χρυσᾶ ἑλατά τριακόσιοι χρυσοὶ ἐπῆσαν ἐπὶ τὸ δόρυ τὸ ἐν
- 17 ja pakotetusta kullasta kolmesataa pienempää kilpeä, ja käytti jokaiseen kilpeen kolme miinaa kultaa. Ja kuningas asetti ne Libanonimetsä-taloon.
 And he made three hundred smaller body-covers of hammered gold, with three pounds of gold in every cover: and the king put them in the house of the Woods of Lebanon.
 καὶ τριακόσια ὅπλα χρυσᾶ ἑλατά τρεῖς μυαὶ χρυσοῦ ἐνήσαν εἰς τὸ ὄπλον τὸ ἐν καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς οἶκον δρυμοῦ τοῦ λιβάνου
- 18 Vielä kuningas teetti suuren norsunluisen valtaistuimen ja päällysti sen puhdistetulla kullalla.
 Then the king made a great ivory seat, plated with the best gold.
 καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἑλεφάντινον μέγαν καὶ περιεχρῶσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ
- 19 Valtaistuimessa oli kuusi porrasta, ja valtaistuimen selusta oli ylhäältä pyöreä. Istuimen kummallakin puolella oli käsinoja, ja kaksi leijonaa seisoi käsinojain vieressä.
 There were six steps going up to it, and the top of it was round at the back, there were arms on the two sides of the seat, and two lions by the side of the arms;
 ἕξ ἀναβαθμοὶ τῷ θρόνῳ καὶ προτομαὶ μόσχων τῷ θρόνῳ ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ χεῖρες ἔθθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς καθέδρας καὶ δύο λέοντες ἐστηκότες παρὰ τὰς χεῖρας

- 20 Ja kaksitoista leijonaa seisoi siinä kuudella portaalla, kummallakin puolella. Senkaltaista ei ole tehty missään muussa valtakunnassa.
And twelve lions were placed on the one side and on the other side on the six steps: there was nothing like it in any kingdom.
καὶ δώδεκα λέοντες ἐστῶτες ἐπὶ τῶν ἕξ ἀναβαθμῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν οὐ γέγονεν οὕτως πάση βασιλείᾳ
- 21 Ja kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat kultaa, ja kaikki Libanonimetsä-talon astiat olivat puhdasta kultaa. Hopeata ei siellä ollut, eikä sitä Salomon päivinä pidetty minkään arvoisena.
And all King Solomon's drinking-vessels were of gold, and all the vessels of the house of the Woods of Lebanon were of the best gold; not one was of silver, for no one gave a thought to silver in the days of King Solomon.
καὶ πάντα τὰ σκεῦη τοῦ ποτοῦ σαλωμων χρυσᾶ καὶ λουτήρες χρυσοῖ πάντα τὰ σκεῦη οἴκου δρυμοῦ τοῦ λιβάνου χρυσίῳ συγκεκλεισμένα οὐκ ἦν ἀργύριον ὅτι οὐκ ἦν λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις σαλωμων
- 22 Kuninkaalla oli Tarsiin-laivasto merellä Hiiramin laivaston kanssa. Kerran kolmessa vuodessa Tarsiin-laivasto tuli ja toi kultaa ja hopeata, norsunluuta, apinoita ja riikinkukkoja.
For the king had Tarshish-ships at sea with the ships of Hiram; once every three years the Tarshish-ships came with gold and silver and ivory and monkeys and peacocks.
ὅτι ναῦς θαρσις τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ θαλάσῃ μετὰ τῶν νηῶν χιραμ μία διὰ τριῶν ἐτῶν ἦρχετο τῷ βασιλεῖ ναῦς ἐκ θαρσις χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου καὶ λίθων τορευτῶν καὶ πελεκητῶν [22a] αὕτη ἦν ἡ πραγματεία τῆς προνομῆς ἧς ἀνήνεγκεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων οἰκοδομήσαι τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλημ καὶ τὴν ἄκραν τοῦ περιφράξει τὸν φραγμὸν τῆς πύλεως δαυὶδ καὶ τὴν ἀσσοῦρ καὶ τὴν μαγδαν καὶ τὴν γαζερ καὶ τὴν βαιθωρον τὴν ἀνωτέρω καὶ τὴν ἰεθεραθ καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἀρμάτων καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἱπέων καὶ τὴν πραγματείαν σαλωμων ἣν ἐπραγματεύσατο οἰκοδομήσαι ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆ τοῦ μὴ κατάρξει αὐτοῦ [22β] πάντα τὸν λαὸν τὸν ὑπολελειμμένον ἀπὸ τοῦ χετταίου καὶ τοῦ αμορραίου καὶ τοῦ φερεζαίου καὶ τοῦ χαναναίου καὶ τοῦ εὐαίου καὶ τοῦ ἰβουσαιοῦ καὶ τοῦ γεργεσαιοῦ τῶν μὴ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραηλ ὄντων τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὑπολελειμμένα μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ γῆ οὐκ ἐδύναντο οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐξολοθρεῦσαι αὐτοὺς καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς σαλωμων εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης [22ξ] καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραηλ οὐκ ἔδωκε σαλωμων εἰς πρᾶγμα ὅτι αὐτοὶ ἦσαν ἄνδρες οἱ πολεμιστὰ ἰ καὶ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἄρχοντες τῶν ἀρμάτων αὐτοῦ καὶ ἱππεῖς αὐτοῦ
- 23 Ja kuningas Salomo oli kaikkia maan kuninkaita suurempi rikkaudessa ja viisaudessa.
And King Solomon was greater than all the kings of the earth in wealth and in wisdom.
καὶ ἐμεγαλύνθη σαλωμων ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλούτῳ καὶ φρονήσει
- 24 Ja kaikki maa pyrki näkemään Salomoa kuullakseen hänen viisauttaaan, jonka Jumala oli antanut hänen sydämeensä.
And from all over the earth they came to see Solomon and to give ear to his wisdom, which God had put in his heart.
καὶ πάντες βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον σαλωμων τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φρονήσεως αὐτοῦ ἧς ἔδωκεν κύριος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
- 25 Ja he toivat kukin lahjansa: hopea- ja kultakaluja, vaatteita, aseita, hajuaineita, hevosia ja muuleja, joka vuosi vuoden tarpeen.
And everyone took with him an offering, vessels of silver and vessels of gold, and robes, and coats of metal, and spices, and horses, and beasts of transport, regularly year by year.
καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ σκεῦη χρυσᾶ καὶ ἱματισμὸν στακτήν καὶ ἡδύσματα καὶ ἵππους καὶ ἡμιόνους τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ἐνιαυτὸν
- 26 Salomo kokosi sotavaunuja ja ratsumiehiä, niin että hänellä oli tuhannet neljätsadat sotavaunut ja kaksitoista tuhatta ratsumiestä; ne hän sijoitti vaunukaupunkeihin ja Jerusalemiin kuninkaan luo.
And Solomon got together war-carriages and horsemen; he had one thousand, four hundred carriages and twelve thousand horsemen, whom he kept, some in the carriage-towns and some with the king at Jerusalem.
καὶ ἦσαν τῷ σαλωμων τέσσαρες χιλιάδες θήλειαι ἵπποι εἰς ἄρματα καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱπέων καὶ ἔθετο αὐτὰς ἐν ταῖς πόλεσι τῶν ἀρμάτων καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλημ [26a] καὶ ἦν ἡγούμενος πάντων τῶν βασιλέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἄλλοφύλων καὶ ἕως ὀρίων αἰγύπτου
- 27 Ja kuningas toimitti niin, että Jerusalemissa oli hopeata kuin kiviä, ja setripuuta niin paljon kuin metsäviikunapuita Alankomaassa.
And the king made silver as common as stones in Jerusalem and cedars like the sycamore-trees of the lowlands in number.
καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν ἱερουσαλημ ὡς λίθους καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ὡς συκαμίνας τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πληθὸς
- 28 Ja hevoset, mitä Salomolla oli, tuotiin Egyptistä ja Kuvesta. Kuninkaan kauppiat noutivat niitä Kuvesta maksua vastaan.
And Solomon's horses came from Egypt and from Kue; the king's traders got them at a price from Kue.
καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων σαλωμων ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐκ θεκουε ἔμποροι τοῦ βασιλέως ἐλάμβανον ἐκ θεκουε ἐν ἀλλάγματι
- 29 Egyptistä tuodut vaunut maksoivat kuusisataa hopeasekelä ja hevonen sata viisikymmentä. Samoin tuotiin niitä heidän välityksellään kaikille heettiläisten ja aramilaisten kunikaille.
A war-carriage might be got from Egypt for six hundred shekels of silver, and a horse for a hundred and fifty; they got them at the same rate for all the kings of the Hittites and the kings of Aram.
καὶ ἀνέβαιναν ἡ ἔξοδος ἐξ αἰγύπτου ἄρμα ἀντὶ ἑκατὸν ἀργυρίου καὶ ἵππος ἀντὶ πενήντα ἀργυρίου καὶ οὕτω πᾶσιν τοῖς βασιλεῦσιν χεττιν καὶ βασιλεῦσιν συρίας κατὰ θάλασσαν ἐξεπορεύοντο

- 1 **Mutta kuningas Salomolla oli paitsi faraon tyttäriä monta muuta muokalaista vaimoa, joita hän rakasti: moabilaisia, ammonilaisia, edomilaisia, siidonilaisia ja heettiläisiä, Now a number of strange women were loved by Solomon, women of the Moabites, Ammonites, Edomites, Zidonians, and Hittites:**
καὶ ὁ βασιλεὺς σαλωμων ἦν φιλογύναιος καὶ ἦσαν αὐτῷ ἄρχουσαι ἑπτακόσαι καὶ παλλακαὶ τριακόσαι καὶ ἔλαβεν γυναῖκας ἄλλοτρίας καὶ τὴν θυγατέρα φαραω μοαβίτιδας αμμανίτιδας σόρας καὶ ἰδουμαίας χετταίας καὶ αμορραίας
- 2 **niiden kansain naisia, joista Herra oli sanonut israelilaisille: "Älkää yhtykö heihin, älköötäkä hekään yhtykö teihin; he varmasti taivuttavat teidän sydämenne seuraamaan heidän jumaliansa". Näihin Salomo kiintyi rakkaudella. The nations of which the Lord had said to the children of Israel, You are not to take wives from them and they are not to take wives from you; or they will certainly make you go after their gods: to these Solomon was united in love.**
ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν ἀπέλεπεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς αὐτούς καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ὑμᾶς μὴ ἐκκλίνωσιν τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπίσω εἰδώλων αὐτῶν εἰς αὐτούς ἐκολλήθη σαλωμων τοῦ ἀγαπήσαι
- 4 **Ja kun Salomo vanheni, taivuttivat hänen vaimonsa hänen sydämensä seuraamaan muita jumalia, niin ettei hän antautunut ehyin sydämin Herralle, Jumalallensa, niinkuin hänen isänsä Daavidin sydän oli ollut. For it came about that when Solomon was old, his heart was turned away to other gods by his wives; and his heart was no longer true to the Lord his God as the heart of his father David had been.**
καὶ ἐγενήθη ἐν καιρῷ γήρους σαλωμων καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐξέκλιναν αἱ γυναῖκες αἱ ἄλλοτρίαι τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν αὐτῶν
- 5 **Niin Salomo lähti seuraamaan Astartea, siidonilaisten jumalataria, ja Milkomia, ammonilais-iljetystä. For Solomon went after Ashtoreth, the goddess of the Zidonians, and Milcom, the disgusting god of the Ammonites.**
τότε ἠκολούθησεν σαλωμων ὑψηλὸν τῷ χαμῶς εἰδώλῳ μοαβ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν εἰδώλῳ υἱῶν αμμων
- 6 **Ja Salomo teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, eikä uskollisesti seurannut Herraa niinkuin hänen isänsä Daavid. And Solomon did evil in the eyes of the Lord, not walking in the Lord's ways with all his heart as David his father did.**
καὶ τῇ ἀστάρτη βδελύγματι σιδωνίων
- 7 **Silloin Salomo rakensi Kemokselle, moabilais-iljetykselle, uhrikukkulan sille vuorelle, joka on itään päin Jerusalemista, ja samoin Moolokille, ammonilais-iljetykselle. Then Solomon put up a high place for Chemosh, the disgusting god of Moab, in the mountain before Jerusalem, and for Molech, the disgusting god worshipped by the children of Ammon.**
καὶ οὕτως ἐποίησεν πάσαις ταῖς γυναῖξιν αὐτοῦ ταῖς ἄλλοτρίαις ἐθυμίῳν καὶ ἔθουον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν
- 8 **Näin hän teki kaikkien muokalaisten vaimojen mieliksi, jotka suitsuttivat ja uhrasivat jumalilleen. And so he did for all his strange wives, who made offerings with burning of perfumes to their gods.**
καὶ ἐποίησεν σαλωμων τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 9 **Niin Herra vihastui Salomoon, koska hänen sydämensä oli kääntynyt pois Herrasta, Israelin Jumalasta, joka kahdesti oli ilmestynyt hänelle And the Lord was angry with Solomon, because his heart was turned away from the Lord, the God of Israel, who had twice come to him in a vision;**
καὶ ὠργίσθη κύριος ἐπὶ σαλωμων ὅτι ἐξέκλινεν καρδίαν αὐτοῦ ἀπὸ κυρίου θεοῦ ἰσραηλ τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ δις
- 10 **ja nimenomaan kieltänyt häntä seuraamasta muita jumalia, ja koska hän ei ollut noudattanut Herran kieltoa. And had given him orders about this very thing, that he was not to go after other gods; but he did not keep the orders of the Lord.**
καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ ὑπὲρ τοῦ λόγου τούτου τὸ παράπαν μὴ πορευθῆναι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων καὶ φυλάξασθαι ποιῆσαι ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος ὁ θεός
- 11 **Sentähden Herra sanoi Salomolle: "Koska sinun on käynyt näin, ja koska et ole pitänyt minun liittoani etkä noudattanut minun käskyjäni, jotka minä sinulle annoin, niin minä repäisen valtakunnan sinulta ja annan sen sinun palvelijallesi. So the Lord said to Solomon, Because you have done this, and have not kept my agreement and my laws, which I gave you, I will take the kingdom away from you by force and will give it to your servant.**
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς σαλωμων ἀνθ' ὧν ἐγένετο ταῦτα μετὰ σοῦ καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου ἃ ἐνετείλαμην σοι διαρρήσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρὸς σου καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου
- 12 **Mutta isäsi Daavidin tähden minä en tee tätä sinun päivinäsi; sinun poikasi kädestä minä sen repäisen. I will not do it in your life-time, because of your father David, but I will take it from your son.**
πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω αὐτὰ διὰ δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐκ χειρὸς υἱοῦ σου λήμψομαι αὐτὴν

- 13 Kuitenkaan en minä repäise koko valtakuntaa: yhden sukukunnan minä annan sinun pojalleni palvelijani Daavidin tähden ja Jerusalemin tähden, jonka minä olen valinnut."
 Still I will not take all the kingdom from him; but I will give one tribe to your son, because of my servant David, and because of Jerusalem, the town of my selection.
 πλήν ὅλην τὴν βασιλείαν οὐ μὴ λάβω σκῆπτρον ἐν δώσω τῷ υἱῷ σου διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου καὶ διὰ ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν ἣν ἐξελεξάμην
- 14 Niin Herra nostatti Salomolle vastustajaksi edomilaisen Hadadin; tämä oli edomilaista kuningassukua.
 So the Lord sent Hadad the Edomite to make trouble for Solomon: he was of the king's seed in Edom.
 καὶ ἤγειρεν κύριος σαταν τῷ σαλωμων τὸν ἀδερ τὸν ἰδουμαίων καὶ τὸν εσρωμ υἱὸν ελιαδαε τὸν ἐν ραεμμαθ ἀδραζαρ βασιλέα σουβα κύριον αὐτοῦ καὶ συνηθροίσθησαν ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες καὶ ἦν ἄρχων συστρέμματος καὶ προκατελάβετο τὴν δαμασεκ καὶ ἦσαν σαταν τῷ ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας σαλωμων καὶ ἀδερ ὁ ἰδουμαῖος ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας ἐν ἰδουμαίᾳ
- 15 Kun Daavid oli sodassa Edomin kanssa ja sotapäällikkö Jooab meni hautaamaan kaatuneita ja surmasi kaikki miehenpuolet Edomissa -
 And when David had sent destruction on Edom, and Joab, the captain of the army, had gone to put the dead into the earth, and had put to death every male in Edom;
 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξολοθρεῦσαι δαυὶδ τὸν ἐδομ ἐν τῷ πορευθῆναι ἰωαβ ἄρχοντα τῆς στρατιᾶς θάπτειν τοὺς τραυματίας ἔκοψαν πᾶν ἄρσενικὸν ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ
- 16 sillä Jooab ja koko Israel viipyi siellä kuusi kuukautta, kunnes olivat hävittäneet kaikki miehenpuolet Edomista -
 (For Joab and all Israel were there six months till every male in Edom had been cut off;)
 ὅτι ἐξ μῆνας ἐνεκάθητο ἐκεῖ ἰωαβ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ ἕως ὅτου ἐξωλέθρευσεν πᾶν ἄρσενικὸν ἐκ τῆς ἰδουμαίας
- 17 pakeni Hadad ja hänen kanssaan muutamat edomilaiset miehet, hänen isänsä palvelijat, Egyptiin päin; Hadad oli vielä pieni poikanen.
 Hadad, being still a young boy, went in flight to Egypt, with certain Edomites, servants of his father;
 καὶ ἀπέδρα ἀδερ αὐτὸς καὶ πάντες ἄνδρες ἰδουμαῖοι τῶν παίδων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον καὶ ἀδερ παιδάριον μικρόν
- 18 He lähtivät liikkeelle Midianista ja tulivat Paaraniin. Ja he ottivat mukaansa miehiä Paaranista ja tulivat Egyptiin faraon, Egyptin kuninkaan, luo. Tämä antoi hänelle talon ja määräsi hänelle elatuksen ja antoi hänelle myös maata.
 And they went on from Midian and came to Paran; and, taking men from Paran with them, they came to Egypt, to Pharaoh, king of Egypt, who gave him a house and gave orders for his food and gave him land.
 καὶ ἀνίστανται ἄνδρες ἐκ τῆς πόλεως μαδιὰμ καὶ ἔρχονται εἰς φαραν καὶ λαμβάνουσιν ἄνδρας μετ' αὐτῶν καὶ ἔρχονται πρὸς φαραω βασιλέα αἰγύπτου καὶ εἰσῆλθεν ἀδερ πρὸς φαραω καὶ ἔδωκεν αὐτῷ οἶκον καὶ ἄρτους διέταξεν αὐτῷ
- 19 Ja Hadad pääsi faraon suureen suosioon, niin että hän antoi hänelle vaimoksi kälynsä, kuningatar Tahpeneen sisaren.
 Now Hadad was very pleasing to Pharaoh, so that he gave him the sister of his wife, Tahpenes the queen, for his wife.
 καὶ εὔρεν ἀδερ χάριν ἐναντίον φαραω σφόδρα καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γυναῖκα ἀδελφὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀδελφὴν θεκεμινας τὴν μεῖζω
- 20 Tahpeneen sisar synnytti hänelle hänen poikansa Genubatin, ja Tahpenes vieroitti hänet faraon palatsissa; ja niin jäi Genubat faraon palatsiin, faraon lasten joukkoon.
 And the sister of Tahpenes had a son by him, Genubath, whom Tahpenes took care of in Pharaoh's house; and Genubath was living in Pharaoh's house among Pharaoh's sons.
 καὶ ἔτεκεν αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ θεκεμινας τῷ ἀδερ τὸν γανηβαθ υἱὸν αὐτῆς καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὸν θεκεμινα ἐν μέσῳ υἱῶν φαραω καὶ ἦν γανηβαθ ἐν μέσῳ υἱῶν φαραω
- 21 Kun Hadad Egyptissä kuuli, että Daavid oli mennyt lepoon isänsä tykö ja että sotapäällikkö Jooab oli kuollut, sanoi Hadad faraolle: "Päästä minut menemään omaan maahani".
 Now when Hadad had news in Egypt that David had been put to rest with his fathers, and that Joab, the captain of the army, was dead, he said to Pharaoh, Send me back to my country.
 καὶ ἀδερ ἤκουσεν ἐν αἰγύπτῳ ὅτι κεκοίμηται δαυὶδ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ὅτι τέθνηκεν ἰωαβ ὁ ἄρχων τῆς στρατιᾶς καὶ εἶπεν ἀδερ πρὸς φαραω ἐξαπόστειλόν με καὶ ἀποστρέψω εἰς τὴν γῆν μου
- 22 Mutta faraon sanoi hänelle: "Mitä sinulta puuttuu minun luonani, koska haluat mennä omaan maahasi?" Hän vastasi: "Ei mitään, mutta päästä minut".
 But Pharaoh said to him, What have you been short of while you have been with me, that you are desiring to go back to your country? And he said, Nothing; but even so, send me back.
 καὶ εἶπεν φαραω τῷ ἀδερ τί σοι ἐλάττωγῃ μετ' ἐμοῦ καὶ ἰδοὺ σοὶ ζητεῖς ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν σου καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀδερ ὅτι ἐξαποστέλλω ἐξαποστελεῖς με καὶ ἀνέστρεψεν ἀδερ εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ
- 25 Ja hän oli Israelin vastustaja, niin kauan kuin Salomo eli, ja teki sille pahaa samoin kuin Hadadkin. Hän inhosi Israelia; ja hänestä tuli Aramin kuningas.
 He was a trouble to Israel all through the days of Solomon. And this is the damage Hadad did: he was cruel to Israel while he was ruler over Edom.
 αὕτη ἡ κακία ἦν ἐποίησεν ἀδερ καὶ ἐβαρυσύμησεν ἐν ἰσραὴλ καὶ ἐβασίλευσεν ἐν γῆ ἐδομ
- 26 Myöskin Salomon palvelija Jerobeam, Nebatin poika, ephraimitilainen Seredasta, jonka äiti oli nimeltään Serua ja oli leskivaimo, kohotti kätensä kuningasta vastaan.
 And there was Jeroboam, the son of Nebat, an Ephraimite from Zeredah, a servant of Solomon, whose mother was Zeruah, a widow; and his hand was lifted up against the king.
 καὶ ἱεροβοαμ υἱὸς ναβατ ὁ εφραθὶ ἐκ τῆς σαριρα υἱὸς γυναικὸς χήρας δοῦλος σαλωμων

- 27 Hän joutui kohottamaan kätensä kuningasta vastaan seuraavalla tavalla. Salomo rakensi Milloa ja sulki siten aukon isänsä Daavidin kaupungissa.
The way in which his hand came to be lifted up against the king was this: Solomon was building the Millo and making good the damaged parts of the town of his father David;
καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ὡς ἐπῆρατο χεῖρας ἐπὶ βασιλέα σαλωμων φκοδόμησεν τὴν ἄκραν συνέκλεισεν τὸν φραγμὸν τῆς πόλεως δαυιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 28 Ja Jerobeam oli kelpo mies; ja kun Salomo näki, kuinka tämä nuori mies teki työtä, asetti hän hänet kaiken sen pakkotyön valvojaksi, mikä oli Joosefin heimon osalla.
And Jeroboam was an able and responsible man; and Solomon saw that he was a good worker and made him overseer of all the work given to the sons of Joseph.
καὶ ὁ ἄνθρωπος ιεροβοαμ ἰσχυρὸς δυνάμει καὶ εἶδεν σαλωμων τὸ παιδάριον ὅτι ἀνὴρ ἔργων ἐστὶν καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἄρσεις οἴκου ἰωσηφ
- 29 Siihen aikaan tapahtui, kun Jerobeam kerran oli lähtenyt Jerusalemista, että siilolainen Ahia, profetetta, kohtasi hänet tiellä. Tämä oli puettuna uuteen vaippaan, ja he olivat kahdenkesken kedolla.
Now at that time, when Jeroboam was going out of Jerusalem, the prophet Ahijah the Shilonite came across him on the road; now Ahijah had put on a new robe; and the two of them were by themselves in the open country.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ καὶ ιεροβοαμ ἐξῆλθεν ἐξ ἱερουσαλημ καὶ εὔρεν αὐτὸν αχιας ὁ σηλωνίτης ὁ προφήτης ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ ὁ αχιας περιβεβλημένος ἱματὶ ἴψο καὶνῷ καὶ ἀμφοτέρω ἐν τῷ πεδίῳ
- 30 Silloin Ahia tarttui siihen uuteen vaippaan, joka hänellä oli yllään, ja repäisi sen kahdeksitoista kappaleeksi
And Ahijah took his new robe in his hands, parting it violently into twelve.
καὶ ἐπέλαβετο αχια τοῦ ἱματίου αὐτοῦ τοῦ καινοῦ τοῦ ἐπ' αὐτῷ καὶ διέρρηξεν αὐτὸ δώδεκα ῥήγματα
- 31 ja sanoi Jerobeamille: "Ota itsellesi kymmenen kappaletta, sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Katso, minä repäisen valtakunnan Salomon kädestä ja annan kymmenen sukukuntaa sinulle.
And he said to Jeroboam, Take ten of the parts, for this is what the Lord has said: See, I will take the kingdom away from Solomon by force, and will give ten tribes to you;
καὶ εἶπεν τῷ ιεροβοαμ λαβὲ σεαυτῷ δέκα ῥήγματα ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ ῥήσω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς σαλωμων καὶ δώσω σοι δέκα σκῆπτρα
- 32 Yksi sukukunta jääköön hänelle minun palvelijani Daavidin tähden ja Jerusalemien kaupungin tähden, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista.
(But one tribe will be his, because of my servant David, and because of Jerusalem, the town which, out of all the tribes of Israel, I have made mine.)
καὶ δύο σκῆπτρα ἔσονται αὐτῷ διὰ τὸν δοῦλόν μου δαυιδ καὶ διὰ ἱερουσαλημ τὴν πόλιν ἣν ἐξελεξάμην ἐν αὐτῇ ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραηλ
- 33 Näin on tapahtuva, koska he ovat hyljänneet minut ja kumartaneet Astartea, siidonilaisten jumalatarta, ja Kemosta, Mooabin jumalaa, ja Milkomia, ammonilaisten jumalaa, eivätkä ole vaeltaneet minun teitäni eivätkä tehneet sitä, mikä on oikein minun silmissäni, eivätkä noudattaneet minun käskyjäni ja oikeuksiani niinkuin Salomon isä Daavid.
Because they are turned away from me to the worship of Ashtoreth, the goddess of the Zidonians, and Chemosh, the god of Moab, and Milcom, the god of the Ammonites; they have not been walking in my ways or doing what is right in my eyes or keeping my laws and my decisions as his father David did.
ἀνθ' ὧν κατέλιπέν με καὶ ἐποίησεν τῇ ἀστάρτῃ βδελύγματι σιδωνίων καὶ τῷ χαμῶς καὶ τοῖς εἰδώλοις μοαβ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν προσοχθίσματι υἱῶν αμμων καὶ οὐκ ἐπορεύθη ἐν ταῖς ὁδοῖς μου τὸ οὐ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐνώπιον ἐμοῦ ὡς δαυιδ ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 34 Kuitenkaan en minä ota hänen kädestään koko valtakuntaa, vaan annan hänen olla ruhtinaana koko elinaikansa palvelijani Daavidin tähden, jonka minä valitsin, koska hän noudatti minun käskyjäni ja säädöksiäni.
But I will not take the kingdom from him; I will let him be king all the days of his life, because of David my servant, in whom I took delight because he kept my orders and my laws.
καὶ οὐ μὴ λάβω ὅλην τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ διότι ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ διὰ δαυιδ τὸν δοῦλόν μου ὃν ἐξελεξάμην αὐτόν
- 35 Mutta hänen poikansa kädestä minä otan kuninkuuden ja annan sen sinulle, nimittäin ne kymmenen sukukuntaa,
But I will take the kingdom from his son, and give it to you.
καὶ λήψομαι τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ δώσω σοι τὰ δέκα σκῆπτρα
- 36 ja hänen pojallensa minä annan yhden sukukunnan, että minun palvelijallani Daavidilla aina olisi lamppu palamassa minun edessäni Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka minä olen itselleni valinnut, asettaakseni nimeni siihen.
And one tribe I will give to his son, so that David my servant may have a light for ever burning before me in Jerusalem, the town which I have made mine to put my name there.
τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ δώσω τὰ δύο σκῆπτρα ὅπως ἢ θέσεις τῷ δούλῳ μου δαυιδ πάσας τὰς ἡμέρας ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν ἱερουσαλημ τῇ πόλει ἣν ἐξελεξάμην ἐμαυτῷ τοῦ θέσθαι ὄνομά μου ἐκεῖ
- 37 Mutta sinut minä otan, ja sinä saat hallittavaksesi kaikki, joita haluat; sinusta tulee Israelin kuningas.
And you I will take, and you will be king over Israel, ruling over whatever is the desire of your soul.
καὶ σὲ λήψομαι καὶ βασιλεύσεις ἐν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ σου καὶ σὺ ἔσῃ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν ἰσραηλ

- 38 Jos sinä olet kuuliainen kaikessa, mitä minä käsken sinun tehdä, ja vaellat minun tietäni ja teet sitä, mikä on oikein minun silmissäni, ja noudatat minun säädöksiäni ja käskyjäni, niinkuin minun palvelijani Daavid teki, niin minä olen sinun kanssasi ja rakennan sinulle pysyväsien huoneen, niinkuin minä Daavidille rakensin, ja annan Israelin sinulle.
And if you give attention to the orders I give you, walking in my ways and doing what is right in my eyes and keeping my laws and my orders as David my servant did; then I will be with you, building up for you a safe house, as I did for David, and I will give Israel to you.
καὶ ἔσται ἐὰν φυλάξης πάντα ὅσα ἂν ἐντειλωμαί σοι καὶ πορευθῆς ἐν ταῖς ὁδοῖς μου καὶ ποιήσης τὸ εὐθὲς ἐνώπιον ἐμοῦ τοῦ φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου καθὼς ἐποίησεν δαυὶδ ὁ δοῦλός μου καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ καὶ οικοδομήσω σοι οἶκον πιστὸν καθὼς ἔκοδόμησα τῷ δαυὶδ
- 40 Salomo koetti saada surmatuksi Jerobeamin; mutta Jerobeam lähti ja pakeni Egyptiin, Suusakin, Egyptin kuninkaan, luo. Ja hän oli Egyptissä Salomon kuolemaan asti.
And Solomon was looking for a chance to put Jeroboam to death; but he went in flight to Egypt, to Shishak, king of Egypt, and was in Egypt till the death of Solomon.
καὶ ἐζήτησεν σαλωμων θανατώσαι τὸν ιεροβοαμ καὶ ἀνέστη καὶ ἀπέδρα εἰς αἴγυπτον πρὸς σουσακιμ βασιλέα αἰγύπτου καὶ ἦν ἐν αἰγύπτῳ ἕως οὗ ἀπέθανεν σαλωμων
- 41 Mitä muuta Salomosta on kerrottavaa, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen viisaudestansa, se on kirjoitettuna Salomon historiassa.
Now the rest of the acts of Solomon, and all he did, and his wisdom, are they not recorded in the book of the acts of Solomon?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ῥημάτων σαλωμων καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ πᾶσαν τὴν φρόνησιν αὐτοῦ οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐν βιβλίῳ ῥημάτων σαλωμων
- 42 Ja aika, minkä Salomo hallitsi Jerusalemissa koko Israelia, oli neljäkymmentä vuotta.
And the time Solomon was king in Jerusalem over all Israel was forty years.
καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν σαλωμων ἐν ιερουσαλημ τεσσαράκοντα ἔτη
- 43 Sitten Salomo meni lepoon isiensä tykö ja hänet haudattiin isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Solomon went to rest with his fathers, and was put into the earth in the town of David his father: and Solomon went to rest with his fathers and Rehoboam his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη σαλωμων μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐγενήθη ὡς ἤκουσεν ιεροβοαμ υἱὸς ναβατ καὶ αὐτοῦ ἔτι ὄντος ἐν αἰγύπτῳ ὡς ἔφυγεν ἐκ πρὸς ὄπου σαλωμων καὶ ἐκάθητο ἐν αἰγύπτῳ κατευθύνει καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν σαριρα τὴν ἐν ὄρει εφραιμ καὶ ὁ βασιλεὺς σαλωμων ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔβα σίλευσεν ροβοαμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Rehabeam meni Sikemiin, sillä koko Israel oli tullut Sikemiin tekemään häntä kuninkaaksi.
And Rehoboam went to Shechem, where all Israel had come together to make him king,
καὶ πορεύεται βασιλεὺς ροβοαμ εἰς σικιμα ὅτι εἰς σικιμα ἤρχοντο πᾶς ἰσραηλ βασιλεύσαι αὐτόν
- 3 mutta he lähettivät kutsumaan hänet - niin Jerobeam ja koko Israelin seurakunta tuli saapuville, ja he puhuivat Rehabeamille sanoen:
And all the men of Israel came to Rehoboam and said,
καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα ροβοαμ λέγοντες
- 4 "Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi; mutta huojenna sinä nyt se kova työ, jota isäsi teetti, ja se raskas ies, jonka hän pani meidän niskaamme, niin me palvelemme sinua".
Your father put a hard yoke on us: if you will make the conditions under which your father kept us down less cruel, and the weight of the yoke he put on us less hard, then we will be your servants.
ὁ πατήρ σου ἐβάρυνεν τὸν κλοιὸν ἡμῶν καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρὸς σου τῆς σκληρᾶς καὶ ἀπὸ τοῦ κλοιοῦ αὐτοῦ τοῦ βαρέος οὗ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ δουλεύσομέν σοι
- 5 Hän vastasi heille: "Menkää ja odottakaa kolme päivää ja tulkaa sitten takaisin minun tyköni". Ja kansa meni.
And he said to them, Go away for three days and then come back to me again. So the people went away.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ἀπέλθετε ἕως ἡμερῶν τριῶν καὶ ἀναστρέψατε πρὸς με καὶ ἀπήλθον
- 6 Kuningas Rehabeam neuvotteli vanhain kanssa, jotka olivat palvelleet hänen isäänsä Salomoa, kun tämä vielä eli, ja kysyi: "Kuinka te neuvotte vastaamaan tälle kansalle?"
Then King Rehoboam took the opinion of the old men who had been with Solomon his father when he was living, and said, In your opinion, what answer am I to give to this people?
καὶ παρήγγειλεν ὁ βασιλεὺς τοῖς πρεσβυτέρους οἱ ἦσαν παρεστῶτες ἐνώπιον σαλωμων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔτι ζῶντος αὐτοῦ λέγων πῶς ὑμεῖς βουλευέσθε καὶ ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ λόγον
- 7 He vastasivat hänelle ja sanoivat: "Jos sinä tänä päivänä rupeat tämän kansan palvelijaksi ja palvelet heitä, jos kuulet heitä ja puhut heille hyviä sanoja, niin he ovat sinun palvelijoitasi kaiken elinaikasi".
And they said to him, If you will be a servant to this people today, caring for them and giving them a gentle answer, then they will be your servants for ever.
καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν λέγοντες εἰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἔση δοῦλος τῷ λαῷ τούτῳ καὶ δουλεύσης αὐτοῖς καὶ λαλήσης αὐτοῖς λόγους ἀγαθοῦς καὶ ἔσονται σοι δοῦλοι πάσας τὰς ἡμέρας
- 8 Mutta hän hylkäsi tämän neuvon, jonka vanhat hänelle antoivat, ja neuvotteli nuorten miesten kanssa, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan ja jotka palvelivat häntä.
But he gave no attention to the opinion of the old men, and went to the young men of his generation who were waiting before him:
καὶ ἔγκατέλειπεν τὴν βουλήν τῶν πρεσβυτέρων ἃ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαριῶν τῶν ἐκτραφέντων μετ' αὐτοῦ τῶν παρεστηκότων πρὸ προσώπου αὐτοῦ

- 9 Hän kysyi heiltä: "Kuinka te neuvotte meitä vastaamaan tälle kansalle, joka on puhunut minulle sanoen: 'Huojenna se ies, jonka sinun isäsi on pannut meidän niskaamme'?"
And said to them, What is your opinion? What answer are we to give to this people who have said to me, Make less the weight of the yoke which your father put on us?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς τί ὑμεῖς συμβουλευέτε καὶ τί ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ τοῖς λαλήσασιν πρὸς με λεγόντων κούφισον ἀπὸ τοῦ κλοιοῦ οὗ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς
- 10 Niin nuoret miehet, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan, vastasivat hänelle sanoen: "Sano näin tälle kansalle, joka on puhunut sinulle sanoen: 'Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi, mutta huojenna sinä sitä meiltä' - puhu heille näin: 'Minun pikkusormeni on paksumpi kuin minun isäni lantio.'
And the young men of his generation said to him, This is the answer to give to the people who came to you saying, Your father put a hard yoke on us; will you make it less? say to them, My little finger is thicker than my father's body;
καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν τὰ παιδάρια τὰ ἐκτραφέντα μετ' αὐτοῦ οἱ παρεστηκότες πρὸ προσώπου αὐτοῦ λέγοντες τάδε λαλήσεις τῷ λαῷ τούτῳ τοῖς λαλήσασιν πρὸς σὲ λέγοντες ὁ πατήρ σου ἐβάρυεν τὸν κλοιὸν ἡμῶν καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀφ' ἡμῶν τάδε λαλήσεις πρὸς αὐτούς ἡ μικρότης μου παχυτέρα τῆς ὀσφύος τοῦ πατρὸς μου
- 11 Jos siis isäni on sälyttänyt teidän selkääne raskaan ikeen, niin minä teen teidän ikeenne vielä raskaammaksi; jos isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskilla."
If my father put a hard yoke on you, I will make it harder: my father gave you punishment with whips, but I will give you blows with snakes.
καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐπεσάσασετο ὑμᾶς κλοιῷ βαρεῖ κάγῳ προσθήσω ἐπὶ τὸν κλοιὸν ὑμῶν ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγι ἐγὼ δὲ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις
- 12 Niin Jerobeam ja kaikki kansa tuli Rehabeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas oli käskenyt sanoen: "Tulkaa takaisin minun tyköni kolmantena päivänä".
So all the people came to Rehoboam on the third day, as the king had given orders, saying, Come back to me the third day.
καὶ παρεγένοντο πᾶς ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλεῖα ροβοαμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καθότι ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς λέγων ἀναστράφητε πρὸς με τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ
- 13 Ja kuningas antoi kansalle kovan vastauksen, hyljäten sen neuvon, jonka vanhat olivat hänelle antaneet.
And the king gave them a rough answer, giving no attention to the suggestion of the old men;
καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαὸν σκληρὰ καὶ ἐγκατέλιπεν ροβοαμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων ἃ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ
- 14 Ja hän puhui heille nuorten miesten neuvon mukaan, sanoen: "Jos minun isäni on tehnyt teidän ikeenne raskaaksi, niin minä teen ikeenne vielä raskaammaksi; jos minun isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskilla".
But giving them the answer put forward by the young men, saying, My father made your yoke hard, but I will make it harder; my father gave you punishment with whips, but I will give it with snakes.
καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτούς κατὰ τὴν βουλὴν τῶν παιδάριων λέγων ὁ πατήρ μου ἐβάρυνεν τὸν κλοιὸν ὑμῶν κάγῳ προσθήσω ἐπὶ τὸν κλοιὸν ὑμῶν ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγι ἐγὼ π αιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις
- 15 Kuningas ei siis kuullut kansaa; sillä Herra sen niin salli täyttääkseen sanansa, jonka Herra oli puhunut Jerobeamille, Nebatin pojalle, siilolaisen Ahian kautta.
So the king did not give ear to the people; and this came about by the purpose of the Lord, so that what he had said by Ahijah the Shilonite to Jeroboam, son of Nebat, might be effected.
καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ ὅτι ἦν μεταστροφή παρὰ κυρίου ὅπως στήση τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἀχια τοῦ σηλωνίτου περὶ ιεροβοαμ υἱοῦ ναβατ
- 16 Kun koko Israel huomasi, ettei kuningas heitä kuullut, vastasi kansa kuninkaalle näin: "Mitä osaa meillä on Daavidiin? Ei meillä ole perintöosaa Iisain poikaan. Majoillesi, Israel! Valvo nyt huonettasi, Daavid!" Ja Israel meni majoilleensa.
And when all Israel saw that the king would give no attention to them, the people in answer said to the king, What part have we in David? what is our heritage in the son of Jesse? to your tents, O Israel; now see to your people, David. So Israel went away to their tents.
καὶ εἶδον πᾶς ἰσραὴλ ὅτι οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς τῷ βασιλεῖ λέγων τίς ἡμῖν μερίς ἐν δαυιδ καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσσαὶ ἀπότρεχε ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματα σου νῦν βόσκει τὸν οἶκόν σου δαυιδ καὶ ἀπῆλθεν ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ
- 18 Ja kun kuningas Rehabeam lähetti matkaan verotöiden valvojan Adoramin, kivitti koko Israel hänet kuoliaaksi. Silloin kuningas Rehabeam nousi nopeasti vaunuihinsa ja pakeni Jerusalemiin.
Then King Rehoboam sent Adoniram, the overseer of the forced work; and he was stoned to death by all Israel. And King Rehoboam went quickly and got into his carriage to go in flight to Jerusalem.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἀδωνιραμ τὸν ἐπὶ τοῦ φόρου καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν πᾶς ἰσραὴλ ἐν λίθοις καὶ ἀπέθανεν καὶ ὁ βασιλεὺς ροβοαμ ἐφθασεν ἀναβῆναι τοῦ φυγεῖν εἰς ἱερουσαλημ
- 19 Näin Israel luopui Daavidin suvusta, aina tähän päivään asti.
So Israel was turned away from the family of David to this day.
καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ εἰς τὸν οἶκόν δαυιδ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης

- 20 Mutta kun koko Israel kuuli, että Jerobeam oli tullut takaisin, lähettivät he kutsumaan hänet kansankokoukseen ja tekivät hänet koko Israelin kuninkaaksi. Daavidin sukua ei seurannut kukaan muu kuin Juudan sukukunta yksin.
Now when all Israel had news that Jeroboam had come back, they sent for him to come before the meeting of the people, and made him king over Israel: not one of them was joined to the family of David but only the tribe of Judah.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν πᾶς ἰσραηλ ὅτι ἀνέκαμψεν ιεροβοαμ ἐξ αἰγύπτου καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἐπὶ ἰσραηλ καὶ οὐκ ἦν ὀπίσω οἴκου δαυιδ πᾶρες σκῆπτρου ἰουδα καὶ βενιαμιν μόνοι
- 21 Ja kun Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän koko Juudan heimon ja Benjaminin sukukunnan, satakahdeksankymmentä tuhatta sotakuntoista valiomiestä, sotimaan Israelin heimoa vastaan ja palauttamaan kuninkuutta Rehabeamille Salomon pojalle.
When Rehoboam came to Jerusalem, he got together all the men of Judah and the tribe of Benjamin, a hundred and eighty thousand of his best fighting-men, to make war against Israel and get the kingdom back for Rehoboam, the son of Solomon.
καὶ ροβοαμ εἰσῆλθεν εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἐξεκκλησίασεν τὴν συναγωγὴν ἰουδα καὶ σκῆπτρον βενιαμιν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδες νεανιῶν ποιούντων πόλεμον τοῦ πολεμεῖν πρὸς οἶκον ἰσραηλ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν ροβοαμ υἱῶ σαλωμων
- 22 Mutta Jumalan miehelle Semajalle tuli tämä Jumalan sana:
But the word of God came to Shemaiah, the man of God, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμαϊαν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ λέγων
- 23 "Sano Rehabeamille, Salomon pojalle, Juudan kuninkaalle, ja koko Juudan ja Benjaminin heimoille sekä muulle kansalle näin:
Say to Rehoboam, the son of Solomon, king of Judah, and to all the men of Judah and Benjamin and the rest of the people:
εἰπὸν τῷ ροβοαμ υἱῶ σαλωμων βασιλεῖ ἰουδα καὶ πρὸς πάντα οἶκον ἰουδα καὶ βενιαμιν καὶ τῷ καταλοίπῳ τοῦ λαοῦ λέγων

- 28 Mietittyään asiaa kuningas teetti kaksi kultaista vasikkaa ja sanoi heille: "Te olette jo tarpeeksi kauan kulkeneet Jerusalemissa. Katso, Israel, tässä on sinun Jumalasi, joka on johdattanut sinut Egyptin maasta."
So after taking thought the king made two oxen of gold; and he said to the people, You have been going up to Jerusalem long enough; see! these are your gods, O Israel, who took you out of the land of Egypt.
καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐποίησεν δύο δαμάλεις χρυσᾶς καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαόν ἱκανούσθω ὑμῖν ἀναβαίνειν εἰς ἱερουσαλημ ἰδοὺ θεοὶ σου ἰσραηλ οἱ ἀναγαγόντες σε ἐκ γῆς αἰ γύπτου
- 29 Ja hän pystytti toisen Beeteliin, ja toisen hän asetti Daaniin.
And he put one in Beth-el and the other in Dan.
καὶ ἔθετο τὴν μίαν ἐν βαιθηλ καὶ τὴν μίαν ἔδωκεν ἐν δαν
- 30 Ja tämä koitui synniksi. Ja kansa kulki sen toisen kuvan luo Daaniin saakka.
And this became a sin in Israel; for the people went to give worship to the one at Beth-el, and to the other at Dan.
καὶ ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος εἰς ἁμαρτίαν καὶ ἐπορεύετο ὁ λαὸς πρὸ προσώπου τῆς μιᾶς ἕως δαν
- 31 Hän rakensi myös uhrikukkulatemppeleitä ja teki kansan keskuudesta papeiksi kaikenkaltaisia miehiä, jotka eivät olleet leeviläisiä.
And he made places for worship at the high places, and made priests, who were not Levites, from among all the people.
καὶ ἐποίησεν οἴκους ἐφ' ὑψηλῶν καὶ ἐποίησεν ἱερεῖς μέρος τι ἐκ τοῦ λαοῦ οἱ οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν υἰῶν λευι
- 32 Ja Jerobeam laittoi juhlan kahdeksannessa kuussa, kuukauden viidentenätoista päivänä, sen juhlan kaltaisen, jota vietetään Juudassa, ja nousi silloin itse alttarille; niin hän teki Beetelissä ja uhrasi niille vasikoille, jotka hän oli teettänyt. Ja tekemiänsä uhrikukkulapappeja hän asetti virkaan Beeteliin.
And Jeroboam gave orders for a feast in the eighth month, on the fifteenth day of the month, like the feast which is kept in Judah, and he went up to the altar. And in the same way, in Beth-el, he gave offerings to the oxen which he had made, placing in Beth-el the priests of the high places he had made.
καὶ ἐποίησεν ἱεροβοαμ ἑορτὴν ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς κατὰ τὴν ἑορτὴν τὴν ἐν γῆ ἰουδα καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν βαιθηλ τοῦ θύειν ταῖς δαμάλεσιν αἷς ἐποίησεν καὶ παρέστησεν ἐν βαιθηλ τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν ὧν ἐποίησεν
- 33 Hän nousi sille alttarille, jonka oli teettänyt Beeteliin, viidentenätoista päivänä kahdeksatta kuuta, jonka kuukauden hän oli omasta päästään keksinyt. Hän laittoi silloin juhlan israelilaisille ja nousi alttarille polttamaan uhreja.
He went up to the altar he had made in Beth-el on the fifteenth day of the eighth month, the month fixed by him at his pleasure; and he gave orders for a feast for the people of Israel, and went up to the altar, and there he made the smoke of his offerings go up.
καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ ἐν τῇ ἑορτῇ ἣ ἐπλάσατο ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν ἑορτὴν τοῖς υἰοῖς ἰσραηλ καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἐπιθύσαι
- 1 Ja katso, Juudasta Beeteliin tuli Herran käskystä Jumalan mies, juuri kun Jerobeam seisoi alttarin ääressä polttamassa uhreja.
Then a man of God came from Judah by the order of the Lord to Beth-el, where Jeroboam was by the altar, burning offerings.
καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐξ ἰουδα παρεγένετο ἐν λόγῳ κυρίου εἰς βαιθηλ καὶ ἱεροβοαμ εἰστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἐπιθύσαι
- 2 Ja hän huusi alttaria kohti Herran käskystä ja sanoi: "Altтари, alttari, näin sanoo Herra: Katso, Daavidin suvusta on syntynvä poika, nimeltä Joosia. Hän on teurastava sinun päälläsi uhrikukkulapapit, jotka polttavat uhreja sinun päälläsi, ja sinun päälläsi tullaan polttamaan ihmisten luita."
And by the order of the Lord he made an outcry against the altar, saying, O altar, altar, the Lord has said, From the seed of David will come a child, named Josiah, and on you he will put to death the priests of the high places, who are burning offerings on you, and men's bones will be burned on you.
καὶ ἐπεκάλεισεν πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐν λόγῳ κυρίου καὶ εἶπεν θυσιαστήριον θυσιαστήριον τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται τῷ οἴκῳ δαυιδ ἰωσίας ὄνομα αὐτοῦ καὶ θύσει ἐπὶ σέ τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τοὺς ἐπιθύοντας ἐπὶ σέ καὶ ὅσα ἀνθρώπων καύσει ἐπὶ σέ
- 3 Ja hän antoi sinä päivänä ennusmerkin, sanoen: "Ennusmerkki siitä, että Herra on puhunut, on tämä: alttari halkeaa, ja tuhka, joka on sen päällä, hajoaa".
The same day he gave them a sign, saying, This is the sign which the Lord has given: See, the altar will be broken and the burned waste on it overturned.
καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τέρας λέγων τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος λέγων ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυται καὶ ἐκχυθήσεται ἡ πύλις ἣ ἐπ' αὐτῷ
- 4 Kun kuningas Jerobeam kuuli Jumalan miehen sanan, jonka hän huusi alttaria kohti Beetelissä, ojensi hän kätensä alttarilta ja sanoi: "Ottakaa hänet kiinni". Silloin hänen kätensä, jonka hän oli ojentanut häntä vastaan, kuivettui, eikä hän enää voinut vetää sitä takaisin.
Then the king, hearing the man of God crying out against the altar at Beth-el, put out his hand from the altar, saying, Take him prisoner. And his hand, stretched out against him, became dead, and he had no power of pulling it back.
καὶ ἐγένετο ὡς ἠκούσεν ὁ βασιλεὺς ἱεροβοαμ τῶν λόγων τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐπικαλεσαμένου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθηλ καὶ ἐξέτεινεν ὁ βασιλεὺς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου λέγων συλλάβετε αὐτόν καὶ ἰδοὺ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἣν ἐξέτεινεν ἐπ' αὐτόν καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἐπιστρέψαι αὐτὴν πρὸς ἑαυτόν

- 5 Ja alttari halkesi ja tuhka hajosi alttarilta, niinkuin Jumalan mies Herran käskystä oli ennusmerkin antanut.
And the altar was broken and the burned waste on it overturned; this was the sign which the man of God had given by the word of the Lord.
καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη καὶ ἐξεχύθη ἡ πύαξις ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου κατὰ τὸ τέρας ὃ ἔδωκεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν λόγῳ κυρίου
- 6 Silloin kuningas puhkesi puhumaan ja sanoi Jumalan miehelle: "Lepytä Herraa, Jumalaasi, ja rukoile minun puolestani, että minä voisin vetää käteni takaisin". Ja Jumalan mies lepytti Herraa; niin kuningas voi vetää kätensä takaisin, ja se tuli entiselleen.
Then the king made answer and said to the man of God, Make a prayer now for the grace of the Lord your God, and for me, that my hand may be made well. And in answer to the prayer of the man of God, the king's hand was made well again, as it was before.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἱεροβοὰμ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ δεήθητι τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ σου καὶ ἐπιστραψάτω ἡ χεὶρ μου πρὸς με καὶ ἐδείθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τοῦ προσώπου κυρίου καὶ ἐπέστρεψεν τὴν χεῖρα τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτόν καὶ ἐγένετο καθὼς τὸ πρότερον
- 7 Ja kuningas puhui Jumalan miehelle: "Tule minun kanssani kotiini virkistämään itseäsi; minä annan sinulle lahjan".
And the king said to the man of God, Come with me to my house for food and rest, and I will give you a reward.
καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰσελθε μετ' ἐμοῦ εἰς οἶκόν καὶ ἀρίστησον καὶ δώσω σοι δόμα
- 8 Mutta Jumalan mies sanoi kuninkaalle: "Vaikka antaisit minulle puolet linnastasi, en minä tulisi sinun kanssasi. Tässä paikassa en minä syö leipää enkä juo vettä.
But the man of God said to the king, Even if you gave me half of all you have, I would not go in with you, and I would not take food or a drink of water in this place;
καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ἐάν μοι δῶς τὸ ἥμισυ τοῦ οἴκου σου οὐκ εἰσελεύσομαι μετὰ σοῦ οὐδὲ μὴ φάγω ἄρτον οὐδὲ μὴ πῖω ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
- 9 Sillä niin käski minua Herra sanallansa, sanoen: Älä syö leipää, älä juo vettä äläkä palaa samaa tietä, jota olet tullut."
For so I was ordered by the word of the Lord, who said, You are not to take food or a drink of water, and you are not to go back the way you came.
ὅτι οὕτως ἐνετείλατό μοι ἐν λόγῳ κύριος λέγων μὴ φάγῃς ἄρτον καὶ μὴ πῖς ὕδωρ καὶ μὴ ἐπιστρέψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ
- 10 Ja hän meni toista tietä eikä palannut samaa tietä, jota oli tullut Beeteliin.
So he went another way, and not by the way he came to Beth-el.
καὶ ἀπῆλθεν ἐν ὁδῷ ἄλλῃ καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἦλθεν ἐν αὐτῇ εἰς βαιθηλ
- 11 Mutta Beetelissä asui vanha profeetta; ja hänen poikansa tuli ja kertoi hänelle kaiken, mitä Jumalan mies sinä päivänä oli tehnyt Beetelissä ja mitä hän oli puhunut kuninkaalle. Kun he olivat kertoneet sen isällensä,
Now there was an old prophet living in Beth-el; and one of his sons came and gave him word of all the man of God had done that day in Beth-el, and they gave their father an account of the words he had said to the king.
καὶ προφήτης εἰς πρεσβύτης κατόκει ἐν βαιθηλ καὶ ἔρχονται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ διηγῆσαντο αὐτῷ ἅπαντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν βαιθηλ καὶ τοὺς λόγους οὗς ἐλάλησεν τῷ βασιλεῖ καὶ ἐπέστρεψαν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς αὐτῶν
- 12 kysyi heidän isänsä heiltä, mitä tietä hän oli mennyt. Ja hänen poikansa olivat nähneet, mitä tietä Juudasta tullut Jumalan mies oli lähtenyt.
Then their father said to them, Which way did he go? Now his sons had seen which way the man of God who came from Judah had gone.
καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς ὁ πατήρ αὐτῶν λέγων ποία ὁδὸς πεπόρευται καὶ δεικνύουσιν αὐτῷ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὴν ὁδὸν ἐν ἣ ἀνῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὁ ἐλθὼν ἐξ ἰουδα
- 13 Silloin hän sanoi pojilleen: "Satuloikaa minulle aasi". Ja kun he olivat satuloineet hänelle aasin, istui hän sen selkään
So the prophet said to his sons, Make ready an ass for me. So they made an ass ready, and he got on it,
καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἐπιστάξατέ μοι τὸν ὄνον καὶ ἐπέσαξαν αὐτῷ τὸν ὄνον καὶ ἐπέβη ἐπ' αὐτόν
- 14 ja lähti Jumalan miehen jälkeen ja tapasi hänet istumassa tammen alla. Ja hän kysyi häneltä: "Sinäkö olet se Juudasta tullut Jumalan mies?" Hän vastasi: "Minä".
And went after the man of God, and came up with him while he was seated under an oak-tree. And he said to him, Are you the man of God who came from Judah? And he said, I am.
καὶ ἐπορεύθη κατόπισθεν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ καὶ εὔρεν αὐτόν καθήμενον ὑπὸ δρυῶν καὶ εἶπεν αὐτῷ εἰ σὺ εἶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὁ ἐληλυθὼς ἐξ ἰουδα καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐγώ
- 15 Hän sanoi hänelle: "Tule kanssani minun kotiini syömään".
Then he said to him, Come back to the house with me and have a meal.
καὶ εἶπεν αὐτῷ δεῦρο μετ' ἐμοῦ καὶ φάγε ἄρτον
- 16 Hän vastasi: "En voi palata enkä tulla sinun kanssasi, en voi syödä leipää enkä juoda vettä sinun kanssasi tässä paikassa,
But he said, I may not go back with you or go into your house; and I will not take food or a drink of water with you in this place;
καὶ εἶπεν οὐ μὴ δύνωμαι τοῦ ἐπιστρέψαι μετὰ σοῦ οὐδὲ μὴ φάγομαι ἄρτον οὐδὲ πῖομαι ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ

- 17 sillä minulle on tullut sana, Herran sana: 'Älä syö leipää äläkä juo vettä siellä, älä myöskään tule takaisin samaa tietä, jota olet mennyt'".
For the Lord said to me, You are not to take food or water there, or go back again by the way you came.
ὅτι οὕτως ἐντέταλται μοι ἐν λόγῳ κύριος λέγων μὴ φάγης ἄρτον ἐκεῖ καὶ μὴ πίης ὕδωρ ἐκεῖ καὶ μὴ ἐπιστρέψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ
- 18 Hän sanoi hänelle: "Minäkin olen profeetta niinkuin sinä, ja enkeli on puhunut minulle Herran käskystä, sanoen: 'Vie hänet kanssasi takaisin kotiisi syömään leipää ja juomaan vettä'". Mutta sen hän valhetteli hänelle.
Then he said to him, I am a prophet like you; and an angel said to me by the word of the Lord, Take him back with you and give him food and water. But he said false words to him.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κἀγὼ προφήτης εἰμι καθὼς σὺ καὶ ἄγγελος λελάληκεν πρὸς με ἐν ῥήματι κυρίου λέγων ἐπιστρέψω αὐτὸν πρὸς σεαυτὸν εἰς τὸν οἶκόν σου καὶ φαγέτω ἄρτον καὶ πιέτω ὕδωρ καὶ ἐψεύσατο αὐτῷ
- 19 Niin tämä palasi hänen kanssansa ja söi leipää ja joi vettä hänen kodissaan.
So he went back with him, and had a meal in his house and a drink of water.
καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν καὶ ἔφαγεν ἄρτον καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
- 20 Mutta heidän istuessaan pöydässä tuli Herran sana profetalle, joka oli tuonut hänet takaisin.
But while they were seated at the table, the word of the Lord came to the prophet who had taken him back;
καὶ ἐγένετο αὐτῶν καθήμενον ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς τὸν προφήτην τὸν ἐπιστρέψαντα αὐτὸν
- 21 Ja hän huusi Juudasta tulleelle Jumalan miehelle, sanoen: "Näin sanoo Herra: Koska sinä olet niskoitellut Herran käskyä vastaan etkä ole noudattanut sitä määräystä, jonka Herra, sinun Jumalasi, sinulle antoi,
And crying out to the man of God who came from Judah, he said, The Lord says, Because you have gone against the voice of the Lord, and have not done as you were ordered by the Lord,
καὶ εἶπεν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ τὸν ἦκοντα ἐξ ἰουδα λέγων τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὃν παρεπίκρανας τὸ ῥῆμα κυρίου καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου
- 22 vaan olet palannut syömään leipää ja juomaan vettä siinä paikassa, josta sinulle oli sanottu: 'Älä siellä syö leipää äläkä juo vettä', niin älköön sinun ruumiisi tulko isiesi hautaan".
But have come back, and have taken food and water in this place where he said you were to take no food or water; your dead body will not be put to rest with your fathers.
καὶ ἐπέστρεψας καὶ ἔφαγες ἄρτον καὶ ἔπιες ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ᾧ ἐλάλησεν πρὸς σε λέγων μὴ φάγης ἄρτον καὶ μὴ πίης ὕδωρ οὐ μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου
- 23 Ja kun hän oli syönyt leipää ja juonut, satuloi hän aasin profetalle, jonka hän oli tuonut takaisin.
Now after the meal he made ready the ass for him, for the prophet whom he had taken back.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ φαγεῖν ἄρτον καὶ πιεῖν ὕδωρ καὶ ἐπέσαζεν αὐτῷ τὸν ὄνον καὶ ἐπέστρεψεν
- 24 Kun tämä oli lähtenyt, kohtasi hänet leijona tiellä ja tappoi hänet. Ja hänen ruumiinsa oli pitkänään tiellä, ja aasi seisoi hänen vieressään, ja leijona seisoi ruumiin ääressä.
And he went on his way; but on the road a lion came rushing at him and put him to death; and his dead body was stretched in the road with the ass by its side, and the lion was there by the body.
καὶ ἀπῆλθεν καὶ εὗρεν αὐτὸν λέων ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὁ ὄνος εἰστήκει παρ' αὐτό καὶ ὁ λέων εἰστήκει παρὰ τὸ σῶμα
- 25 Ja katso, siitä kulki ohitse miehiä, ja he näkivät ruumiin pitkänään tiellä ja leijonan seisomassa ruumiin ääressä. He menivät ja puhuivat siitä kaupungissa, jossa vanha profeetta asui.
And some men, going by, saw the body stretched out in the road with the lion by its side; and they came and gave news of it in the town where the old prophet was living.
καὶ ἰδοὺ ἄνδρες παραπορευόμενοι καὶ εἶδον τὸ θνησιμαῖον ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὁ λέων εἰστήκει ἐχόμενα τοῦ θνησιμαίου καὶ εἰσῆλθον καὶ ἐλάλησαν ἐν τῇ πόλει οὗ ὁ προφήτης ὁ πρεσβύτερος καὶ ἀτόκει ἐν αὐτῇ
- 26 Kun profeetta, joka oli palauttanut hänet tieltä, kuuli sen, sanoi hän: "Se on se Jumalan mies, joka niskoitteli Herran käskyä vastaan. Sentähden Herra on antanut hänet leijonalle, ja se on ruhjonut ja tappanut hänet sen Herran sanan mukaan, jonka hän oli hänelle puhunut."
Then the prophet who had made him come back, hearing it, said, It is the man of God, who went against the word of the Lord; that is why the Lord has given him to the lion to be wounded to death, as the Lord said.
καὶ ἤκουσεν ὁ ἐπιστρέψας αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ οὗτός ἐστιν ὃς παρεπίκρανε τὸ ῥῆμα κυρίου
- 28 Ja hän lähti ja löysi hänen ruumiinsa, joka oli pitkänään tiellä, ja aasin ja leijonan seisomasta ruumiin ääressä; leijona ei ollut syönyt ruumista eikä myöskään ruhjonut aasia.
And he went and saw the dead body stretched out in the road with the ass and the lion by its side: the lion had not taken the body for its food or done any damage to the ass.
καὶ ἐπορεύθη καὶ εὗρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὁ ὄνος καὶ ὁ λέων εἰστήκεισαν παρὰ τὸ σῶμα καὶ οὐκ ἔφαγεν ὁ λέων τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ καὶ οὐ συνέτριψεν τὸν ὄνον
- 29 Niin profeetta otti Jumalan miehen ruumiin, pani sen aasin selkään ja vei sen takaisin; ja vanha profeetta tuli kaupunkiin pitämään valittajaisia ja hautaamaan häntä.
Then the prophet took up the body of the man of God and put it on the ass and took it back; and he came to the town to put the body to rest with weeping.
καὶ ἦρεν ὁ προφήτης τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τὸν ὄνον καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς τὴν πόλιν ὁ προφήτης τοῦ θάψαι αὐτὸν

- 30 **Ja hän pani ruumiin omaan hautaansa; ja he pitivät valittajaiset hänelle ja huusivat: "Voi, minun veljeni!"**
And he put the body in the resting-place made ready for himself, weeping and sorrowing over it, saying, O my brother!
ἐν τῷ τάφῳ ἑαυτοῦ καὶ ἐκόψαντο αὐτόν οὐαὶ ἀδελφέ
- 31 **Ja kun hän oli haudannut hänet, sanoi hän pojilleen näin: "Kun minä kuolen, niin haudatkaa minut siihen hautaan, johon Jumalan mies on haudattu, ja pankaa minun luuni hänen luittensa viereen.**
And when he had put it to rest, he said to his sons, When I am dead, then you are to put my body into the earth with the body of this man of God, and put me by his bones so that my bones may be kept safe with his bones.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ κόψασθαι αὐτόν καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ λέγων ἐὰν ἀποθάνω θάψατέ με ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ οὗ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τέθαιται ἐν αὐτῷ παρὰ τὰ ὀστέα αὐτοῦ θέτε με ἵνα σωθῶ σὺ τὰ ὀστέα μου μετὰ τῶν ὀστέων αὐτοῦ
- 32 **Sillä toteutuva on sana, jonka hän Herran käskystä huusi Beetelissä olevaa alttaria vastaan ja kaikkia Samarian kaupungeissa olevia uhrikukkulatemppeleitä vastaan."**
For the outcry he made by the word of the Lord against the altar in Beth-el and against all the houses of the high places in the towns of Samaria, will certainly come about.
ὅτι γινόμενον ἔσται τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν ἐν λόγῳ κυρίου ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν βαιθηλ καὶ ἐπὶ τοὺς οἴκους τοὺς ὑψηλοὺς τοὺς ἐν σαμαρεία
- 33 **Ei tämänkään jälkeen Jerobeam kääntynyt pahalta tieltään, vaan teki taas uhrikukkulapapeiksi kaikenkaltaisia miehiä kansan keskuudesta. Kuka vain halusi, sen hän vihki papin virkaan, ja niin siitä tuli uhrikukkulapappi.**
After this Jeroboam, not turning back from his evil ways, still made priests for his altars from among all the people; he made a priest of anyone desiring it, so that there might be priests of the high places.
καὶ μετὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο οὐκ ἐπέστρεψεν ιεροβοαμ ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἐποίησεν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ ιερεῖς ὑψηλῶν ὁ βουλόμενος ἐπλήρου τὴν χειρα αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ἱερεὺς εἰς τὰ ὑψηλά
- 34 **Ja tällä tavalla tämä tuli synniksi Jerobeamin suvulle ja syyksi siihen, että se hävitettiin ja hukutettiin maan päältä.**
And this became a sin in the family of Jeroboam, causing it to be cut off and sent to destruction from the face of the earth.
καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο εἰς ἁμαρτίαν τῷ οἴκῳ ιεροβοαμ καὶ εἰς ὄλεθρον καὶ εἰς ἀφανισμόν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς
- 21 **Mutta Rehabeam, Salomon poika, tuli Juudan kuninkaaksi. Neljäkymmenen yhden vuoden vanha oli Rehabeam tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi seitsemäntoista vuotta Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka Herra oli valinnut kaikista Israelin sukukunnista, asettaakseen nimensä siihen. Hänen äitinsä oli nimeltään Naema, ammonilainen.**
And Rehoboam, the son of Solomon, was king in Judah. Rehoboam was forty-one years old when he became king, and he was king for seventeen years in Jerusalem, the town which the Lord had made his out of all the tribes of Israel, to put his name there; his mother's name was Naamah, an Ammonite woman.
καὶ ροβοαμ υἱὸς σαλωμων ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰουδα υἱὸς τεσσαράκοντα καὶ ἐνὸς ἐνιαυτῶν ροβοαμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν καὶ δέκα ἑπτὰ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ τῇ πόλει ἣν ἐξελέξατο κύριος ὡς θέσθαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκ πασῶν φυλῶν τοῦ ἰσραηλ καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ νααμα ἡ αμμωνίτις
- 22 **Ja Juuda teki sitä, mikä oli paha Herran silmissä. Synneillänsä, joita he tekivät, he vihoittivat Herraa paljon enemmän, kuin heidän isänsä olivat tehneet.**
And Judah did evil in the eyes of the Lord, and made him more angry than their fathers had done by their sins.
καὶ ἐποίησεν ροβοαμ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ παρεζήλωσεν αὐτόν ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν αἷς ἡμαρτον
- 23 **Hekin tekivät itsellensä uhrikukuloita, patsaita ja asera-karsikkoja kaikille korkeille kukkuloille ja jokaisen viheriän puun alle.**
For they made high places and upright stones and wood pillars on every high hill and under every green tree;
καὶ ὠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλά καὶ στηλάς καὶ ἄλση ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου συσκίου
- 24 **Ja maassa oli myöskin haureellisia pyhäkköpoikia. He jäljittelivät niiden kansojen kaikkia kauhistavia tekoja, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.**
And more than this, there were those in the land who were used for sex purposes in the worship of the gods, doing the same disgusting crimes as the nations which the Lord had sent out before the children of Israel.
καὶ σύνδεσμος ἐγενήθη ἐν τῇ γῇ καὶ ἐποίησαν ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρεν κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραηλ
- 25 **Mutta kuningas Rehabeamin viidentenä hallitusvuotena hyökkäsi Suusak, Egyptin kuningas, Jerusalemin kimppuun.**
Now in the fifth year of King Rehoboam, Shishak, king of Egypt, came up against Jerusalem;
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ πέμπτῳ βασιλεύοντος ροβοαμ ἀνέβη σουσακιμ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσαλημ
- 26 **Ja hän otti Herran temppelin aarteet ja kuninkaan palatsin aarteet; otti kaikki tyynni. Hän otti myös kaikki ne kultakilvet, jotka Salomo oli teettänyt.**
And took away all the stored wealth from the house of the Lord, and from the king's house, and all the gold body-covers which Solomon had made.
καὶ ἔλαβεν πάντας τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ τὰ δόρατα τὰ χρυσᾶ ἃ ἔλαβεν δαυὶδ ἐκ χειρὸς τῶν παίδων ἀδρααζαρ βασιλέως σουβα καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὰ εἰς ἱερουσαλημ τὰ πάντα ἔλαβεν ὅπλα τὰ χρυσᾶ

- 27 Kuningas Rehabeam teetti niiden sijaan vaskikilvet ja jätti ne henkivartijain päälliköiden haltuun, jotka vartioivat kuninkaan linnan ovella.
So in their place King Rehoboam had other body-covers made of brass, and gave them into the care of the captains of the armed men who were stationed at the door of the king's house.
καὶ ἐποίησεν ροβοαμ ὁ βασιλεὺς ὄπλα χαλκᾶ ἀντ' αὐτῶν καὶ ἐπέθεντο ἐπ' αὐτὸν οἱ ἠγούμενοι τῶν παρατρεχόντων οἱ φυλάσσοντες τὸν πυλῶνα οἴκου τοῦ βασιλέως
- 28 Ja niin usein kuin kuningas meni Herran temppeliin, kantoivat henkivartijat niitä ja veivät ne sitten takaisin henkivartijain huoneeseen.
And whenever the king went into the house of the Lord, the armed men went with him taking the body-covers, and then took them back to their room.
καὶ ἐγένετο ὅτε εἰσπορευέτο ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἦρον αὐτὰ οἱ παρατρέχοντες καὶ ἀπηρείδοντο αὐτὰ εἰς τὸ θεοῦ τῶν παρατρεχόντων
- 29 Mitä muuta on kerrottavaa Rehabeamista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Rehoboam, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ροβοαμ καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 30 Mutta Rehabeam ja Jerobeam olivat kaiken aikaa sodassa keskenään.
And there was war between Rehoboam and Jeroboam all their days.
καὶ πόλεμος ἦν ἀνὰ μέσον ροβοαμ καὶ ἀνὰ μέσον ιεροβοαμ πάσας τὰς ἡμέρας
- 31 Sitten Rehabeam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Hänen äitinsä oli nimeltään Naema, ammonilainen. Ja hänen poikansa Abiam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Rehoboam went to rest with his fathers, and was put into the earth with his fathers in the town of David; his mother's name was Naamah, an Ammonite woman. And Abijam his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ροβοαμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ καὶ ἐβασίλευσεν αβίου υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Ja kuningas Jerobeamin, Nebatin pojan, kahdeksantentoista hallitusvuotena tuli Abiam Juudan kuninkaaksi.
Now in the eighteenth year of king Jeroboam, the son of Nebat, Abijam became king over Judah.
καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλεύοντος ιεροβοαμ υἱοῦ ναβατ βασιλεύει αβίου υἱὸς ροβοαμ ἐπὶ ἰουδα
- 2 Hän hallitsi kolme vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Maaka, Abisalomin tytär.
For three years he was king in Jerusalem: and his mother's name was Maacah, the daughter of Abishalom.
καὶ ἕξ ἔτη ἐβασίλευσεν καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ μααχα θυγάτηρ ἀβεσσαλωμ
- 3 Ja hän vaelsi kaikissa isänsä synneissä, joita tämä oli tehnyt ennen häntä, eikä hänen sydämensä ollut ehyesti antautunut Herralle, hänen Jumalallensa, niinkuin hänen isänsä Daavidin sydän oli ollut.
And he did the same sins which his father had done before him: his heart was not completely true to the Lord his God, like the heart of David his father.
καὶ ἐπορεύθη ἐν ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ πατρὸς αὐτοῦ αἷς ἐποίησεν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ ὡς ἡ καρδία δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 4 Mutta Daavidin tähden Herra, hänen Jumalansa, antoi hänen lamppunsa palaa Jerusalemissa, korottamalla hänen jälkeläisekseen hänen poikansa ja pitämällä Jerusalemiä pystyssä -
But because of David, the Lord gave him a light in Jerusalem, making his sons king after him, so that Jerusalem might be safe;
ὅτι διὰ δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ κύριος κατάλειμμα ἵνα στήσῃ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτὸν καὶ στήσῃ τὴν ἱερουσαλημ
- 5 koska Daavid oli tehnyt sitä, mikä on oikein Herran silmissä, eikä koko elinaikanaan ollut poikennut mistään, mitä hän on käskenyt, paitsi heettiläisen Uurian asiassa.
Because David did what was right in the eyes of the Lord, and never in all his life went against his orders, but only in the question of Uriah the Hittite.
ὡς ἐποίησεν δαυὶδ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου οὐκ ἐξέκλινεν ἀπὸ πάντων ὧν ἐνετείλατο αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ
- 7 Mitä muuta on kerrottavaa Abiamista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa. Mutta Abiam ja Jerobeam olivat sodassa keskenään.
Now the rest of the acts of Abijam, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah? And there was war between Abijam and Jeroboam.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αβίου καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα καὶ πόλεμος ἦν ἀνὰ μέσον αβίου καὶ ἀνὰ μέσον ιεροβοαμ
- 8 Ja Abiam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja Aasa, hänen poikansa, tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
Then Abijam went to rest with his fathers, and they put him into the earth in the town of David: and Asa his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη αβίου μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ τετάρτῳ ἔτει τοῦ ιεροβοαμ καὶ θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ καὶ βασιλεύει ασα υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 9 Israelin kuninkaan Jerobeamin kahdentenkymmenentenä hallitusvuotena tuli Aasa Juudan kuninkaaksi.
In the twentieth year that Jeroboam was king of Israel, Asa became king over Judah.
ἐν τῷ ἐννιάτῳ τῷ τετάρτῳ καὶ εἰκοστῷ τοῦ ιεροβοαμ βασιλέως ἰσραηλ βασιλεύει ασα ἐπὶ ἰουδαν

- 10 Hän hallitsi neljäkymmentä yksi vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Maaka, Abisalomien tytär.
And he was king for forty-one years in Jerusalem; his mother's name was Maacah, the daughter of Abishalom.
καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀνα θυγάτηρ ἀβεσσαλωμ
- 11 Ja Aasa teki sitä, mikä oli oikein Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Daavid,
Asa did what was right in the eyes of the Lord, as David his father did.
καὶ ἐποίησεν ἀσα τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 12 ja toimitti haureelliset pyhäkköpojat pois maasta ja hävitti kaikki ne kivijumalat, jotka hänen isänsä olivat tehneet.
Those used for sex purposes in the worship of the gods he sent out of the country, and he took away all the images which his fathers had made.
καὶ ἀφείλεν τὰς τελετὰς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐξάπεστείλεν πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα ἃ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ
- 13 Jopa hän erotti äitinsä Maakan kuningattaren arvosta, koska tämä oli pystyttännyt inhotuksen Aseralle; ja Aasa kukisti inhotuksen ja poltti sen Kidronin laaksossa.
And he would not let Maacah his mother be queen, because she had made a disgusting image for Asherah; and Asa had the image cut down and burned by the stream Kidron.
καὶ τὴν ἀνα τὴν μητέρα αὐτοῦ μετέστησεν τοῦ μὴ εἶναι ἡγουμένην καθὼς ἐποίησεν σύνοδον ἐν τῷ ἄλσει αὐτῆς καὶ ἐξέκοψεν ἀσα τὰς καταδόσεις αὐτῆς καὶ ἐνέπρησεν τυρὶ ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρῶν
- 14 Mutta uhrikukkulat eivät hävinneet. Kuitenkin oli Aasan sydän ehyesti antautunut Herralle, niin kauan kuin hän eli.
The high places, however, were not taken away: but still the heart of Asa was true to the Lord all his life.
τὰ δὲ ὕψηλὰ οὐκ ἐξῆρην πλὴν ἡ καρδία ἀσα ἦν τελεία μετὰ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ
- 15 Ja hän vei Herran temppeliin isänsä pyhät lahjat ja omat pyhät lahjansa: hopeata, kultaa ja kaluja.
He took into the house of the Lord all the things which his father had made holy, and those which he himself had made holy, silver and gold and vessels.
καὶ εἰσήνεγκεν τοὺς κίονας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοὺς κίονας αὐτοῦ εἰσήνεγκεν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς καὶ σκεύη
- 16 Mutta Aasa ja Israelin kuningas Baasa olivat kaiken aikansa sodassa keskenään.
Now there was war between Asa and Baasha, king of Israel, all their days.
καὶ πόλεμος ἦν ἀνὰ μέσον ἀσα καὶ ἀνὰ μέσον βαασα βασιλέως ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας
- 17 Baasa, Israelin kuningas, lähti Juudaa vastaan ja linnoitti Raaman, estääkseen ketään pääsemästä Aasan, Juudan kuninkaan, luota tai hänen luokseen.
And Baasha, king of Israel, went up against Judah, building Ramah, so that no one was able to go out or in to Asa, king of Judah.
καὶ ἀνέβη βαασα βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἰουδαν καὶ ὀκοδόμησεν τὴν ραμα τοῦ μὴ εἶναι ἐκπορευόμενον καὶ εἰσπορευόμενον τῷ ἀσα βασιλεῖ ἰουδα
- 18 Ja Aasa otti kaiken hopean ja kullan, mikä vielä oli jäljellä Herran temppelin ja kuninkaan linnan aarrekammioissa, ja antoi sen palvelijainsa haltuun; ja kuningas Aasa lähetti heidät Benhadadin, Tabrimmonin pojan, Hesjonin pojanpojan, Aramin kuninkaan, luo, joka asui Damaskossa, ja käski sanoa hänelle:
Then Asa took all the silver and gold which was still stored in the Lord's house, and in the king's house, and sent them, in the care of his servants, to Ben-hadad, son of Tabrimmon, son of Rezon, king of Aram, at Damascus, saying,
καὶ ἔλαβεν ἀσα τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὸ εὐρεθὲν ἐν τοῖς θησαυροῖς τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς χεῖρας παίδων αὐτοῦ καὶ ἐξάπεστείλεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἀσα πρὸς υἱὸν ἀδερῶν υἱὸν ταβερεμμαν υἱοῦ ἀζὶν βασιλέως συρίας τοῦ κατοικοῦντος ἐν δαμασκῷ λέγων
- 19 "Onhan liitto meidän välillämme, minun ja sinun, niinkuin oli minun isäni ja sinun isäsi välillä. Katso, minä lähetän sinulle hopeata ja kultaa lahjaksi; mene ja riko Baasan, Israelin kuninkaan, kanssa tekemäsi liitto, että hän lähtisi pois minun kimpustani."
Let there be an agreement between me and you as there was between my father and your father: see, I have sent you an offering of silver and gold; go and put an end to your agreement with Baasha, king of Israel, so that he may give up attacking me.
διάθου διαθήκην ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ πατρὸς μου καὶ τοῦ πατρὸς σου ἰδοὺ ἐξάπεσταλά σοι δῶρα ἀργύριον καὶ χρυσίον δεῦρο διασκέδασον τὴν διαθήκην σου τῇ ν πρὸς βαασα βασιλέα ἰσραὴλ καὶ ἀναβήσεται ἀπ' ἐμοῦ
- 20 Niin Benhadad kuuli kuningas Aasaa ja lähetti sotajoukkojensa päälliköt Israelin kaupunkeja vastaan ja valtasi Ijonin, Daanin, Aabel-Beet-Maakan ja koko Kinnerotin ynnä koko Naftalin maan.
So Ben-hadad did as King Asa said, and sent the captains of his armies against the towns of Israel, attacking Ijon and Dan and Abel-beth-maacah, and all Chinneroth as far as all the land of Naphtali.
καὶ ἤκουσεν υἱὸς ἀδερῶν τοῦ βασιλέως ἀσα καὶ ἀπέστείλεν τοὺς ἄρχοντας τῶν δυνάμεων τῶν αὐτοῦ ταῖς πόλεσιν τοῦ ἰσραὴλ καὶ ἐπάταξεν τὴν αἰν καὶ τὴν δαν καὶ τὴν ἀβελμαα καὶ πᾶσαν τὴν χειρὰ ἕως πάσης τῆς γῆς νεφθαλι

- 21 Kun Baesa kuuli sen, lakkasi hän linnoittamasta Raamaa ja jäi Tirsaan.
And Baasha, hearing of it, put a stop to the building of Ramah, and was living in Tirzah.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν βαασα καὶ διέλιπεν τοῦ οἰκοδομεῖν τὴν ραμα καὶ ἀνέστρεψεν εἰς θερσα
- 22 Mutta kuningas Aasa kutsui kokoon kaiken Juudan, vapauttamatta ketään. Ja he veivät pois kivet ja puut, joilla Baesa oli linnoittanut Raamaa. Niillä kuningas Aasa linnoitti Geban, joka on Benjaminissa, ja Mizpan.
Then King Asa got all Judah together, making every man come; and they took away the stones and the wood with which Baasha was building Ramah, and King Asa made use of them for building Geba in the land of Benjamin, and Mizpah.
καὶ ὁ βασιλεὺς ασα παρήγγειλεν παντὶ ἰουδα εἰς ἀνακίμ καὶ αἴρουσιν τοὺς λίθους τῆς ραμα καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς ἃ ἠκοδόμησεν βαασα καὶ ἠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ασα πᾶν βουνὸν βενιαμὶν καὶ τὴν σκοπιάν
- 23 Mitä muuta kaikkea on kerrottavaa Aasasta, kaikista hänen urotöistään, kaikesta, mitä hän teki, ja kaupungeista, jotka hän rakensi, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa. Mutta vanhuutensa päivinä hän oli sairas jaloistaan.
Now the rest of the acts of Asa, and his power, and all he did, and the towns of which he was the builder, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah? But when he was old he had a disease of the feet.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ασα καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ ἣν ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐστὶν ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα πλὴν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ γῆρωσ αὐτοῦ ἐπόνεσεν τοὺς πόδας αὐτοῦ
- 24 Sitten Aasa meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen hänen isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Joosafat tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
So Asa went to rest with his fathers and was put into the earth in the town of David his father: and Jehoshaphat his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ασα καὶ θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ καὶ βασιλεύει ἰωσαφατ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 25 Ja Naadab, Jerobeamin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Aasan, Juudan kuninkaan, toisena hallitusvuotena, ja hän hallitsi Israelia kaksi vuotta.
Nadab, the son of Jeroboam, became king over Israel in the second year that Asa was king of Judah; and he was king of Israel for two years.
καὶ ναδαβ υἱὸς ἱεροβοαμ βασιλεύει ἐπὶ ἰσραηλ ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ ασα βασιλέως ἰουδα καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραηλ ἔτη δύο
- 26 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, ja vaelsi isänsä teitä ja hänen synnissänsä, jolla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
He did evil in the eyes of the Lord, copying the evil ways of his father, and the sin which he did and made Israel do.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῦ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ
- 27 Mutta Baesa, Ahian poika, Isaskarin sukua, teki salaliiton häntä vastaan, ja Baesa surmasi hänet Gibbetonin luona, joka oli filistealaisilla; sillä Naadab ja koko Israel piirittivät Gibbetonia.
And Baasha, the son of Ahijah, of the family of Issachar, made a secret design against him, attacking him at Gibbethon, a town of the Philistines; for Nadab and the armies of Israel were making war on Gibbethon.
καὶ περιεκάθισεν αὐτὸν βαασα υἱὸς αχια ἐπὶ τὸν οἶκον βελαν καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν γαβαθον τῇ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ναδαβ καὶ πᾶς ἰσραηλ περιεκάθητο ἐπὶ γαβαθον
- 28 Baesa tappoi hänet Juudan kuninkaan Aasan kolmantena hallitusvuotena ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
In the third year of the rule of Asa, king of Judah, Baasha put him to death, and became king in his place.
καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν βαασα ἐν ἔτει τρίτῳ τοῦ ασα υἱοῦ αβιου βασιλέως ἰουδα καὶ ἐβασίλευσεν
- 29 Kuninkaaksi tultuaan hän surmasi koko Jerobeamin suvun jättämättä Jerobeamin jälkeläisistä eloon ainoatakaan henkeä: hän hävitti heidät Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut palvelijansa, siilolaisen Ahian, kautta -
And straight away when he became king, he sent destruction on all the offspring of Jeroboam; there was not one living person of all the family of Jeroboam whom he did not put to death, so the word of the Lord, which he said by his servant Ahijah the Shilonite, came about;
καὶ ἐγένετο ὡς ἐβασίλευσεν καὶ ἐπάταξεν τὸν οἶκον ἱεροβοαμ καὶ οὐχ ὑπέλιπετο πᾶσαν πνοὴν τοῦ ἱεροβοαμ ἕως τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ αχια τοῦ σηλωνίτου
- 30 niiden syntien tähden, jotka Jerobeam oli tehnyt ja joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, siten vihoittaen Herran, Israelin Jumalan.
Because of the sins which Jeroboam did and made Israel do, moving the Lord, the God of Israel, to wrath.
περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἱεροβοαμ ὡς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ καὶ ἐν τῷ παροργισμῷ αὐτοῦ ᾧ παρώργισεν τὸν κύριον θεὸν τοῦ ἰσραηλ
- 31 Mitä muuta on kerrottavaa Naadabista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Nadab, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ναδαβ καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐστὶν ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ

- 33 Aasan, Juudan kuninkaan, kolmantena hallitusvuotena tuli Baesa, Ahian poika, koko Israelin kuninkaaksi Tirsassa, ja hän hallitsi kaksikymmentä neljä vuotta.
In the third year of the rule of Asa, king of Judah, Baasha, the son of Ahijah, became king over all Israel in Tirzah, and was king for twenty-four years.
καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ τοῦ ασα βασιλέως ἰουδα βασιλεύει βαασα υἱὸς αχια ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν θερσα εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἔτη
- 34 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vaelsi Jerobeamin teitä ja hänen synneissänsä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
He did evil in the eyes of the Lord, copying the evil ways of Jeroboam and the sin which he made Israel do.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ ὡς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραὴλ
- 1 Ja Jeehulle, Hananin pojalle, tuli tämä Herran sana Baesaa vastaan:
And the word of the Lord came to Jehu, son of Hanani, protesting against Baasha and saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ ἰου υἱοῦ ἀνανι πρὸς βαασα
- 2 "Sentähden, että sinä, vaikka minä olen korottanut sinut tomusta ja pannut sinut kansani Israelin ruhtinaaksi, olet vaeltanut Jerobeamin teitä ja saattanut minun kansani Israelin tekemään syntiä, niin että he ovat vihoittaneet minut synneillänsä,
Because I took you up out of the dust, and made you ruler over my people Israel; and you have gone in the ways of Jeroboam, and made my people Israel do evil, moving me to wrath by their sins;
ἀνθ' ὧν ὑψώσα σε ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἔδωκά σε ἡγουμένον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραὴλ καὶ ἐπορεύθης ἐν τῇ ὁδοῖς ἱεροβοαμ καὶ ἐξήμαρτες τὸν λαόν μου τὸν ἰσραὴλ τοῦ παροργίσει με ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν
- 3 katso, minä lakaisen pois Baesan ja hänen sukunsa. Minä teen sinun suvullesi, niinkuin minä tein Jerobeamin, Nebatin pojan, suvulle.
Truly, I will see that Baasha and all his family are completely brushed away; I will make your family like the family of Jeroboam, the son of Nebat.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ὀπίσω βαασα καὶ ὀπισθεν τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ δώσω τὸν οἶκόν σου ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ
- 4 Joka Baesan jälkeläisistä kuolee kaupungissa, sen koirat syövät, ja joka kuolee kedolle, sen syövät taivaan linnut."
Anyone of the family of Baasha who comes to death in the town, will become food for the dogs; and he to whom death comes in the open country, will be food for the birds of the air.
τὸν τεθνηκότα τοῦ βαασα ἐν τῇ πόλει καταφάγονται αὐτὸν οἱ κόνες καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ καταφάγονται αὐτὸν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
- 5 Mitä muuta on kerrottavaa Baesasta, siitä, mitä hän teki, ja hänen urotöistänsä, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Baasha, and what he did, and his power, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων βαασα καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ
- 6 Ja Baesa meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Tirsaan. Ja hänen poikansa Eela tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Baasha went to rest with his fathers, and was put into the earth at Tirzah; and Elah his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη βαασα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ θάπτεται ἐν θερσα καὶ βασιλεύει ἡλα υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ ἐν τῷ εἰκοστῷ ἔτει βασιλέως ασα
- 7 Mutta profeetta Jeehun, Hananin pojan, kautta oli tullut Herran sana Baesaa ja hänen sukuansa vastaan kaiken sen tähden, mitä hän oli tehnyt ja mikä oli paha Herran silmissä, hänen kättensä tekojen tähden, joilla hän oli vihoittanut Herran, niin että hänen kävi niinkuin Jerobeamin suvun, kuin myöskin sen tähden, että hän oli surmannut tämän suvun.
And the Lord sent his word against Baasha and his family by the mouth of the prophet Jehu, the son of Hanani, because of all the evil he did in the eyes of the Lord, moving him to wrath by the work of his hands, because he was like the family of Jeroboam, and because he put it to death.
καὶ ἐν χειρὶ ἰου υἱοῦ ἀνανι ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ βαασα καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ πᾶσαν τὴν κακίαν ἣν ἐποίησεν ἐνώπιον κυρίου τοῦ παροργίσει αὐτὸν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ τοῦ εἶναι κατὰ τὸν οἶκον ἱεροβοαμ καὶ ὑπὲρ τοῦ πατάξει αὐτόν
- 8 Aasan, Juudan kuninkaan, kahdentenkymmenentenä kuudentena hallitusvuotena tuli Eela, Baesan poika, Israelin kuninkaaksi Tirsassa, ja hän hallitsi kaksi vuotta.
In the twenty-sixth year that Asa was king of Judah, Elah, the son of Baasha, became king of Israel in Tirzah, and he was king for two years.
καὶ ἡλα υἱὸς βαασα ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ δύο ἔτη ἐν θερσα
- 9 Mutta hänen palvelijansa Simri, jolla oli johdossaan puolet sotavaunuista, teki salaliiton häntä vastaan. Ja kun hän Tirsassa kerran oli juonut itsensä juovuksiin Tirsassa olevan linnan päällikön Arsan talossa,
And his servant Zimri, captain of half his war-carriages, made secret designs against him: now he was in Tirzah, drinking hard in the house of Arza, controller of the king's house in Tirzah.
καὶ συνέστρεψεν ἐπ' αὐτὸν ζαμβρι ὁ ἄρχων τῆς ἡμίσεος τῆς ἵππου καὶ αὐτὸς ἦν ἐν θερσα πίνων μεθύων ἐν τῷ οἴκῳ ασα τοῦ οἰκονόμου ἐν θερσα
- 10 tuli Simri sinne ja löi hänet kuoliaaksi Juudan kuninkaan Aasan kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena; ja hän tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Zimri went in and made an attack on him and put him to death, in the twenty-seventh year that Asa was king of Judah, and made himself king in his place.
καὶ εἰσῆλθεν ζαμβρι καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ

- 11 Ja kun hän oli tullut kuninkaaksi ja istunut valtaistuimelleen, surmasi hän koko Baesan suvun eikä jättänyt hänen jälkeläistään eloon ainoatakaan miehenpuolta, ei sukunustajaa eikä ystävää.
And straight away when he became king and took his place on the seat of the kingdom, he put to death all the family of Baasha: not one male child of his relations or his friends kept his life.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ βασιλευσάαι αὐτὸν ἐν τῷ καθίσει αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον βαασα
- 12 Ja niin tuhosi Simri koko Baesan suvun, Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut Baesaa vastaan profeetta Jeehun kautta,
So Zimri put to death all the family of Baasha, so that the word which the Lord said against him by the mouth of Jehu the prophet came about;
κατὰ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον βαασα πρὸς ἰου τὸν προφήτην
- 13 kaikkien Baesan ja hänen poikansa Eelan syntien tähden, jotka nämä olivat tehneet ja joilla he olivat saattaneet Israelin tekemään syntiä; he olivat vihoittaneet Herran, Israelin Jumalan, turhilla jumalilla, joita he palvelivat.
Because of all the sins of Baasha, and the sins of Elah his son, which they did and made Israel do, moving the Lord, the God of Israel, to wrath by their foolish acts.
περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν βαασα καὶ ἤλα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ὡς ἐξήμαρτεν τὸν Ἰσραὴλ τοῦ παροργίσει κύριον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν
- 14 Mitä muuta on kerrottavaa Eelasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Elah, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἤλα καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ
- 15 Juudan kuninkaan Aasan kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Simri kuninkaaksi, ja hän hallitsi Tirsassa seitsemän päivää. Väki oli silloin asettuneena leiriin Gibbetonin edustalle, joka oli filistealaisilla.
In the twenty-seventh year of Asa, king of Judah, Zimri was king for seven days in Tirzah. Now the people were attacking Gibbethon in the land of the Philistines.
καὶ ζαμβρι ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἡμέρας ἐν θερσα καὶ ἡ παρεμβολὴ Ἰσραὴλ ἐπὶ γαβαθων τὴν τῶν ἀλλοφύλων
- 16 Kun leiriin asettunut väki kuuli sanottavan: "Simri on tehnyt salaliiton ja on myös surmannut kuninkaan", niin koko Israel teki sinä päivänä leirissä Omrin, Israelin sotapäällikön, kuninkaaksi.
And news came to the people in the tents that Zimri had made a secret design and had put the king to death: so all Israel made Omri, the captain of the army, king that day in the tents.
καὶ ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ παρεμβολῇ λεγόντων συνεστράφη ζαμβρι καὶ ἔπαισεν τὸν βασιλέα καὶ ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ τὸν αμβρι τὸν ἡγούμενον τῆς στρατιᾶς ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ
- 17 Ja Omri ja koko Israel hänen kanssaan lähti Gibbetonista, ja he saarsivat Tirsan.
Then Omri went up from Gibbethon, with all the army of Israel, and they made an attack on Tirzah, shutting in the town on every side.
καὶ ἀνέβη αμβρι καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ γαβαθων καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ θερσα
- 18 Ja kun Simri näki, että kaupunki oli valloitettu, meni hän kuninkaan linnan palatsiin ja poltti kuninkaan linnan päänsä päältä tulella, ja niin hän kuoli,
And when Zimri saw that the town was taken, he went into the inner room of the king's house, and burning the house over his head, came to his end,
καὶ ἐγενήθη ὡς εἶδεν ζαμβρι ὅτι προκατείλημται αὐτοῦ ἡ πόλις καὶ εἰσπορεύεται εἰς ἄντρον τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἐνεπύρισε ἐπ' αὐτὸν τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἐν πυρὶ καὶ ἀπέθανεν
- 19 syntiensä tähden, jotka hän oli tehnyt, kun oli tehnyt sitä, mikä on paha Herran silmissä, vaeltamalla Jerobeamin teitä ja hänen synnissään, jota tämä oli tehnyt ja jolla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
Because of his sin in doing evil in the eyes of the Lord, in going in the way of Jeroboam and in his sin which he made Israel do.
ὕπερ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου πορευθῆναι ἐν ὁδοῖς ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ ὡς ἐξήμαρτεν τὸν Ἰσραὴλ
- 20 Mitä muuta on kerrottavaa Simristä ja salaliitosta, jonka hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Zimri, and the secret design he made, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ζαμβρι καὶ τὰς συνάψεις αὐτοῦ ἃς συνέψεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραὴλ
- 21 Silloin Israelin kansa jakaantui kahtia. Toinen puoli kansaa seurasi Tibniä, Giinatin poikaa, tehdäkseen hänet kuninkaaksi, toinen puoli seurasi Omria.
Then there was a division among the people of Israel; half the people were for making Tibni, son of Ginath, king, and half were supporting Omri.
τότε μερίζεται ὁ λαὸς Ἰσραὴλ ἡμισὺ τοῦ λαοῦ γίνεται ὀπίσω θαμνι υἱοῦ γωναθ τοῦ βασιλευσάαι αὐτὸν καὶ τὸ ἡμισὺ τοῦ λαοῦ γίνεται ὀπίσω αμβρι
- 22 Mutta se osa kansaa, joka seurasi Omria, sai voiton siitä osasta kansaa, joka seurasi Tibniä, Giinatin poikaa. Ja Tibni kuoli, ja Omri tuli kuninkaaksi.
But the supporters of Omri overcame those who were on the side of Tibni, the son of Ginath; and death came to Tibni and to his brother Joram at that time: and Omri became king in the place of Tibni.
ὁ λαὸς ὃ ὦν ὀπίσω αμβρι ὑπερεκράτησεν τὸν λαὸν τὸν ὀπίσω θαμνι υἱοῦ γωναθ καὶ ἀπέθανεν θαμνι καὶ ἰωραμ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ ἐβασίλευσεν αμβρι μετὰ θαμνι

- 23 Juudan kuninkaan Aasan kolmantenakymmenentenä ensimmäisenä hallitusvuotena tuli Omri Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi kaksitoista vuotta; Tirsassa hän hallitsi kuusi vuotta.
In the thirty-first year of Asa, king of Judah, Omri became king over Israel, and he was king for twelve years; for six years he was ruling in Tirzah.
ἐν τῷ ἔτει τῷ τριακοστῷ καὶ πρώτῳ τοῦ βασιλέως ασα βασιλεύει αμβρι ἐπὶ ἰσραὴλ δώδεκα ἔτη ἐν θερσα βασιλεύει ἕξ ἔτη
- 24 Hän osti Samarialan vuoren Semeriltä kahdella talentilla hopeata ja rakensi vuorelle kaupungin ja kutsui rakentamansa kaupungin Samariaksi Semerin, vuoren omistajan, nimen mukaan.
He got the hill Samaria from Shemer for the price of two talents of silver, and he made a town there, building it on the hill and naming it Samaria, after Shemer the owner of the hill.
καὶ ἐκτήσατο αμβρι τὸ ὄρος τὸ σεμερων παρὰ σεμηρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους δύο ταλάντων ἀργυρίου καὶ ὠκοδόμησεν τὸ ὄρος καὶ ἐπεκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ ὄρους οὗ ὠκοδόμησεν ἐπὶ τῷ ὀνόματι σεμηρ τοῦ κυρίου τοῦ ὄρους σεμηρων
- 25 Ja Omri teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, teki enemmän pahaa kuin kaikki hänen edeltäjänsä.
And Omri did evil in the eyes of the Lord, even worse than all those before him,
καὶ ἐποίησεν αμβρι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ
- 26 Ja hän vaelsi kaikessa Jerobeamin, Nebatin pojan, tietä ja hänen synneissänsä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, niin että he vihoittivat Herran, Israelin Jumalan, turhilla jumalillaan.
Copying all the evil ways of Jeroboam, the son of Nebat, and all the sins he did and made Israel do, moving the Lord, the God of Israel, to wrath by their foolish ways.
καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραὴλ τοῦ παροργίσει τὸν κύριον θεὸν ἰσραὴλ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν
- 27 Mitä muuta on kerrottavaa Omrista, siitä, mitä hän teki, ja hänen tekemistään urotöistä, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts which Omri did, and his great power, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αμβρι καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν καὶ ἡ δυναστεία αὐτοῦ οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ
- 28 Omri meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan. Ja hänen poikansa Ahab tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
So Omri went to rest with his fathers, and was put into the earth in Samaria; and Ahab his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη αμβρι μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ θάπτεται ἐν σαμαρείᾳ καὶ βασιλεύει αχααβ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ [28α] καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ ἐνδεκάτῳ τοῦ αμβρι βασιλεύει ἰωσαφατ υἱὸς ασα ἐ τῶν τριάκοντα καὶ πέντε ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ εἴκοσι πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ γαζουβα θυγάτηρ σελεῖ [28β] καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ ὁδῷ ασα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῆς τοῦ ποιεῖν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆραν ἔθουον ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐθυμίον [28ξ] καὶ ἃ συνέθετο ἰωσαφατ καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία ἦν ἐπ οἴσῃσιν καὶ οὐδ' ἐπολέμησεν οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰουδα [28δ] καὶ τὰ λοιπὰ τῶν συμπλοκῶν ὡς ἐπέθεντο ἐν ταῖς ἡμέραις ασα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξ ἦρεν ἀπὸ τῆς γῆς [28ε] καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν συρίᾳ νασιβ [28φ] καὶ ὁ βασιλεὺς ἰωσαφατ ἐποίησεν ναὺν εἰς θαρσις πορεύεσθαι εἰς σωφρ ἐπὶ τὸ χρυσίον καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὅτι συνετρίβη ἡ ναὺς ἐν γασιωνγαβερ [28γ] τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφατ ἐξαποστελῶ τοὺς παῖδάς σου καὶ τὰ παιδάριά μου ἐν τῇ νηὶ καὶ οὐκ ἐβούλετο ἰωσαφατ [28η] καὶ ἐκοιμήθη ἰωσαφατ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυιδ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωραμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 29 Ahab, Omrin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Aasan, Juudan kuninkaan, kolmantenakymmenentenä kahdeksantena hallitusvuotena; sitten Ahab, Omrin poika, hallitsi Israelia Samariassa kaksikymmentä kaksi vuotta.
In the thirty-eighth year that Asa was king of Judah, Ahab, the son of Omri, became king over Israel; and Ahab was king in Samaria for twenty-two years.
ἐν ἔτει δευτέρῳ τῷ ἰωσαφατ βασιλεύει αχααβ υἱὸς αμβρι ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη
- 30 Mutta Ahab, Omrin poika, teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, enemmän kuin kaikki hänen edeltäjänsä.
And Ahab, the son of Omri, did evil in the eyes of the Lord, even worse than all who went before him.
καὶ ἐποίησεν αχααβ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ
- 31 Ei ollut siinä kylliksi, että hän vaelsi Jerobeamin, Nebatin pojan, synneissä, vaan hän otti myös vaimokseen Iisebelin, siidonilaisten kuninkaan Etbaalin tyttären, ja rupesi palvelemaan Baalia ja kumartamaan sitä.
And as if copying the evil ways of Jeroboam, the son of Nebat, was a small thing for him, he took as his wife Jezebel, daughter of Ethbaal, king of Zidon, and became a servant and worshipper of Baal.
καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ ἱκανὸν τοῦ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ καὶ ἔλαβεν γυναῖκα τὴν ἰεζαβελ θυγατέρα ἰεθεβααλ βασιλέως σιδωνίων καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐδούλευσεν τῷ βααλ καὶ προσεκύνῃσεν αὐτῷ
- 32 Ja hän pystytti alttarin Baalille Baalin temppeliin, jonka hän oli rakentanut Samariaan.
And he put up an altar for Baal in the house of Baal which he had made in Samaria.
καὶ ἔστησεν θυσιαστήριον τῷ βααλ ἐν οἴκῳ τῶν προσοχισμάτων αὐτοῦ ὃν ὠκοδόμησεν ἐν σαμαρείᾳ

- 33 Ahab teki myös aseran. Ja Ahab teki vielä paljon muuta ja vihoitti Herraa, Israelin Jumalaa, enemmän kuin kukaan niistä Israelin kuninkaista, jotka olivat olleet ennen häntä.
And Ahab made an image of Asherah and did more than all the kings of Israel before him to make the Lord, the God of Israel, angry.
 και ἐποίησεν αχααβ ἄλσος και προσέθηκεν αχααβ τοῦ ποιῆσαι παροργίσματα τοῦ παροργίσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τοῦ ἐξολεθρευθῆναι ἑκακοποίησεν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἰσραηλ τοὺς γενομένους ἔμπροσθεν αὐτοῦ
- 34 Hänen aikansa beeteliläinen Hieli rakensi uudelleen Jerikon. Sen perustuksen laskemisesta hän menetti esikoisensa Abiramin, ja sen ovien pystyttämistä hän menetti nuorimpansa Segubin, Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut Joosuan, Nuunin pojan, kautta.
In his days Hiel made Jericho; he put its base in position at the price of Abiram, his oldest son, and he put its doors in place at the price of his youngest son Segub; even as the Lord had said by Joshua, the son of Nun.
 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ὠκοδόμησεν αχιζλ ὁ βαιθλιίτης τὴν ἱερὴν ἐν τῷ αβιρων τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἔθεμελίωσεν αὐτὴν και τῷ σεγουβ τῷ νεωτέρῳ αὐτοῦ ἐπέστησεν θύρας αὐτῆς κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἰησοῦ υἱοῦ ναυη
- 1 Tisbeläinen Elia, eräs Gileadiin asettuneita siirtolaisia, sanoi Ahabile: "Niin totta kuin Herra, Israelin Jumala, elää, jonka edessä minä seison: näinä vuosina ei tule kastetta eikä sadetta muutoin kuin minun sanani kautta".
And Elijah the Tishbite, of Tishbe in Gilead, said to Ahab, By the living Lord, the God of Israel, whose servant I am, there will be no dew or rain in these years, but only at my word.
 και εἶπεν ἡλιου ὁ προφήτης ὁ θεσβίτης ἐκ θεσβων τῆς γαλααδ πρὸς αχααβ ζῆ κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραηλ ὃ παρέστη ἐνώπιον αὐτοῦ εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα ὄρος και ὑετὸς ὅτι εἰ μὴ διὰ στόματος λόγου μου
- 2 Ja hänelle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to him, saying,
 και ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἡλιου
- 3 "Mene pois täältä ja käänny itään päin ja kätkeydy Keritin purolle, joka on Jordanin itäpuolella.
Go from here in the direction of the east, and keep yourself in a secret place by the stream Cherith, east of Jordan.
 πορεύου ἐντεῦθεν κατὰ ἀνατολὰς και κρύβηθι ἐν τῷ χειμάρρῳ χορραθ τοῦ ἐπὶ προσώπου τοῦ ἰορδάνου
- 4 Sinä saat juoda purosta, ja minä olen käskenyt kaarneiden elättää sinua siellä."
The water of the stream will be your drink, and by my orders the ravens will give you food there.
 και ἔσται ἐκ τοῦ χειμάρρου πίσιαι ὕδωρ και τοῖς κόραζιν ἐντελοῦμαι διατρέφειν σε ἐκεῖ
- 5 Niin hän meni ja teki Herran sanan mukaan: hän meni ja asettui Keritin purolle, joka on Jordanin itäpuolella.
So he went and did as the Lord said, living by the stream Cherith, east of Jordan.
 και ἐποίησεν ἡλιου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου και ἐκάθισεν ἐν τῷ χειμάρρῳ χορραθ ἐπὶ προσώπου τοῦ ἰορδάνου
- 6 Ja kaarneet toivat hänelle leipää ja lihaa aamuin sekä leipää ja lihaa illoin, ja hän joi purosta.
And the ravens took him bread in the morning and meat in the evening; and the water of the stream was his drink.
 και οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτους τὸ πρῶν και κρέα τὸ δεῖλης και ἐκ τοῦ χειμάρρου ἔπινεν ὕδωρ
- 7 Mutta jonkun ajan kuluttua puro kuivui, koska siinä maassa ei ollut satanut.
Now after a time the stream became dry, because there was no rain in the land.
 και ἐγένετο μετὰ ἡμέρας και ἐξηράνθη ὁ χειμάρρος ὅτι οὐκ ἐγένετο ὑετὸς ἐπὶ τῆς γῆς
- 8 Ja hänelle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to him, saying,
 και ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἡλιου
- 9 "Nouse ja mene Sarpattiin, joka on Siidonin aluetta, ja asetu sinne. Katso, minä olen käskenyt leskivaimon elättää sinua siellä."
Up! go now to Zarephath, in Zidon, and make your living-place there; I have given orders to a widow woman there to see that you have food.
 ἀνάστηθι και πορεύου εἰς σαρεπτα τῆς σιδωνίας ἰδοὺ ἐντέταμαι ἐκεῖ γυναικὶ χίρα τοῦ διατρέφειν σε
- 10 Niin hän nousi ja meni Sarpattiin. Ja kun hän tuli kaupungin portille, niin katso, siellä oli leskivaimo keräilemässä puita. Hän huusi tälle ja sanoi: "Tuo minulle vähän vettä astiassa juodakseni".
So he got up and went to Zarephath; and when he came to the door of the town, he saw a widow woman getting sticks together; and crying out to her he said, Will you give me a little water in a vessel for my drink?
 και ἀνέστη και ἐπορεύθη εἰς σαρεπτα εἰς τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως και ἰδοὺ ἐκεῖ γυνὴ χίρα συνέλεγεν ξύλα και ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἡλιου και εἶπεν αὐτῇ λαβὲ δὴ μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγγος και πίνωμαι

- 11 Kun hän meni hakemaan, huusi hän hänelle ja sanoi: "Tuo minulle myös palanen leipää kädessäsi".
 And when she was going to get it, he said to her, And get me with it a small bit of bread.
 και ἐπορεύθη λαβεῖν και ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἡλιου και εἶπεν λήμψη δὴ μοι ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρὶ σου
- 12 Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra, sinun Jumalasi, elää, minulla ei ole leipäkakkuaakaan, vaan ainoastaan kourallinen jauhoja ruukussa ja vähän öljyä astiassa. Ja katso, kerättyäni pari puuta minä menen leipomaan itselleni ja pojalleni, syödäksemme ja sitten kuollaksemme."
 Then she said, By the life of the Lord your God, I have nothing but a little meal in my store, and a drop of oil in the bottle; and now I am getting two sticks together so that I may go in and make it ready for me and my son, so that we may have a meal before our death.
 και εἶπεν ἡ γυνὴ ζῆ κύριος ὁ θεός σου εἰ ἔστιν μοι ἐγκρυφίας ἀλλ' ἢ ὅσον δρᾶξ ἀλεύρου ἐν τῇ ὑδρίᾳ και ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ καψάκῃ και ἰδοὺ ἐγὼ συλλέγω δύο ξυλάρια και εἰσελεύσομαι και ποιῆσω αὐτὸ ἐμαυτῇ και τοῖς τέκνοις μου και φαγόμεθα και ἀποθανοῦμεθα
- 13 Niin Elia sanoi hänelle: "Älä pelkää; mene ja tee, niinkuin olet sanonut. Mutta leivo minulle ensin pieni kaltiainen ja tuo se minulle. Leivo sitten itsellesi ja pojalleni.
 And Elijah said to her, Have no fear; go and do as you have said, but first make me a little cake of it and come and give it to me, and then make something for yourself and your son.
 και εἶπεν πρὸς αὐτὴν ἡλιου θάρσει εἰσελθε και ποιήσον κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἀλλὰ ποιήσον ἐμοὶ ἐκεῖθεν ἐγκρυφίαν μικρὸν ἐν πρώτοις και ἐξοίσεις μοι σαυτῇ δὲ και τοῖς τέκνοις σου ποιήσεις ἐπ' ἑσχάτου
- 14 Sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Jauhot eivät lopu ruukusta, eikä öljyä ole puuttuva astiasta siihen päivään asti, jona Herra antaa sateen maan päälle."
 For this is the word of the Lord, the God of Israel: The store of meal will not come to an end, and the bottle will never be without oil, till the day when the Lord sends rain on the earth.
 ὅτι τάδε λέγει κύριος ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐκλείψει και ὁ καψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλαττονήσει ἕως ἡμέρας τοῦ δοῦναι κύριον τὸν ὕετὸν ἐπὶ τῆς γῆς
- 15 Niin hän meni ja teki, niinkuin Elia oli sanonut. Ja hänellä sekä myös Elialla ja vaimon perheellä oli syötävää pitkäksi aikaa.
 So she went and did as Elijah said; and she and he and her family had food for a long time.
 και ἐπορεύθη ἡ γυνὴ και ἐποίησεν και ἤσθιεν αὐτὴ και αὐτὸς και τὰ τέκνα αὐτῆς
- 16 Jauhot eivät loppuneet ruukusta, eikä öljyä puuttunut astiasta, sen Herran sanan mukaan, jonka hän oli Elian kautta puhunut.
 The store of meal did not come to an end, and the bottle was never without oil, as the Lord had said by the mouth of Elijah.
 και ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλιπεν και ὁ καψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλαττονώθη κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὁ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἡλιου
- 17 Sen jälkeen vaimon, talon emännän, poika sairastui; ja hänen tautinsa kävi hyvin kovaksi, niin ettei hänessä enää ollut henkeä.
 Now after this, the son of the woman of the house became ill, so ill that there was no breath in him.
 και ἐγένετο μετὰ ταῦτα και ἠρρώσθησεν ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς τῆς κυρίας τοῦ οἴκου και ἦν ἡ ἀρρωστία αὐτοῦ κραταῖα σφόδρα ἕως οὗ οὐχ ὑπελείφθη ἐν αὐτῷ πνεῦμα
- 18 Silloin vaimo sanoi Elialle: "Mitä minulla on tekemistä sinun kanssasi, Jumalan mies? Sinä olet tullut minun luokseni saattamaan minun pahat tekoni muistoon ja tuottamaan kuoleman minun pojalleni."
 And she said to Elijah, What have I to do with you, O man of God? have you come to put God in mind of my sin, and to put my son to death?
 και εἶπεν πρὸς ἡλιου τί ἐμοὶ και σοὶ ἀνθρώπε τοῦ θεοῦ εἰσηλθες πρὸς με τοῦ ἀναμνησαί τὰς ἀδικίας μου και θανατώσαι τὸν υἱόν μου
- 19 Mutta hän sanoi hänelle: "Anna poikasi minulle". Ja hän otti tämän hänen sylistään ja vei hänet yliskammioon, jossa asui, ja pani hänet vuoteellensa.
 And he said to her, Give your son to me. And lifting him out of her arms, he took him up to his room and put him down on his bed.
 και εἶπεν ἡλιου πρὸς τὴν γυναῖκα δός μοι τὸν υἱόν σου και ἔλαβεν αὐτὸν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς και ἀνήνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ ὑπερφὸν ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκάθητο ἐκεῖ και ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτῆς οὐ
- 20 Ja hän huusi Herraa ja sanoi: "Herra, minun Jumalani, oletko tehnyt niin pahoin tätä leskeä kohtaan, jonka vieraana minä olen, että olet surmannut hänen poikansa?"
 And crying to the Lord he said, O Lord my God, have you sent evil even on the widow whose guest I am, by causing her son's death?
 και ἀνεβόησεν ἡλιου και εἶπεν οἴμμοι κύριε ὁ μάρτυς τῆς χήρας μεθ' ἧς ἐγὼ κατοικῶ μετ' αὐτῆς σὺ κεκάκωκας τοῦ θανατώσαι τὸν υἱόν αὐτῆς
- 21 Sitten hän ojentautui pojan yli kolme kertaa, huusi Herraa ja sanoi: "Herra, minun Jumalani, anna tämän pojan sielun tulla häneen takaisin".
 And stretching herself out on the child three times, he made his prayer to the Lord, saying, O Lord my God, be pleased to let this child's life come back to him again.
 και ἐνεφύσθησεν τῷ παιδαρίῳ τρίς και ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον και εἶπεν κύριε ὁ θεός μου ἐπιστραφίτω δὴ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου τούτου εἰς αὐτόν
- 22 Ja Herra kuuli Eliaa, ja pojan sielu tuli häneen takaisin, ja hän virkosi henkiin.
 And the Lord gave ear to the voice of Elijah, and the child's spirit came into him again, and he came back to life.
 και ἐγένετο οὕτως και ἀνεβόησεν τὸ παιδάριον

- 23 Ja Elia otti pojan ja toi hänet ylikammioista alas huoneeseen ja antoi hänet hänen äidillensä. Ja Elia sanoi: "Katso, poikasi elää".
And Elijah took the child down from his room into the house and gave him to his mother and said to her, See, your son is living.
καὶ κατήγαγεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὑπερῶου εἰς τὸν οἶκον καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἡλιου βλέπε ζῆ ὁ υἱός σου
- 24 Niin vaimo sanoi Elialle: "Nyt minä tiedän, että sinä olet Jumalan mies ja että Herran sana sinun suussasi on tosi".
Then the woman said to Elijah, Now I am certain that you are a man of God, and that the word of the Lord in your mouth is true.
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἡλιου ἰδοὺ ἔγνωκα ὅτι ἄνθρωπος θεοῦ εἶ σὺ καὶ ῥῆμα κυρίου ἐν στόματί σου ἀληθινόν
- 1 Pitkän ajan kuluttua, kolmantena vuotena, tuli Elialle tämä Herran sana: "Mene ja näyttäydä Ahabelle, niin minä annan sateen maan päälle".
Now after a long time, the word of the Lord came to Elijah, in the third year, saying, Go and let Ahab see you, so that I may send rain on the earth.
καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πολλὰς καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς ἡλιου ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ λέγων πορεύθητι καὶ ὄφθητι τῷ αχααβ καὶ δώσω ὑετὸν ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς
- 2 Niin Elia meni näyttäytymään Ahabelle. Mutta Samariassa oli kova nälänhätä.
So Elijah went to let Ahab see him. Now there was no food to be had in Samaria.
καὶ ἐπορεύθη ἡλιου τοῦ ὄφθῆναι τῷ αχααβ καὶ ἡ λιμὸς κραταῖα ἐν σαμαρείᾳ
- 3 Ja Ahab kutsui Obadjan, joka oli palatsin päällikkönä. Mutta Obadja oli hyvin Herraa pelkääväinen mies;
And Ahab sent for Obadiah, the controller of the king's house. (Now Obadiah had the fear of the Lord before him greatly;
καὶ ἐκάλεσεν αχααβ τὸν ἀβδιου τὸν οἰκονόμον καὶ ἀβδιου ἦν φοβοῦμενος τὸν κύριον σφόδρα
- 4 niinpä Obadja oli silloin, kun Isebel hävitti Herran profeetat, ottanut sata profeettaa ja piilottanut heidät luolaan, viisikymmentä kerrallaan, ja elättänyt heitä leivällä ja vedellä.
For when Jezebel was cutting off the prophets of the Lord, Obadiah took a hundred of them, and kept them secretly in a hole in the rock, fifty at a time, and gave them bread and water.)
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τύπτειν τὴν ιεζαβελ τοὺς προφήτας κυρίου καὶ ἔλαβεν ἀβδιου ἑκατὸν ἄνδρας προφήτας καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς κατὰ πεντήκοντα ἐν σπηλαίῳ καὶ διέτρεφεν αὐτοὺς ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι
- 5 Ahab sanoi Obadjalle: "Kulje maa, kaikki vesilähteet ja kaikki purot. Kenties me löydämme ruohoa pitääksemme hevoset ja muulit hengissä, niin ettei meidän tarvitse hävittää elukoita."
And Ahab said to Obadiah, Come, let us go through all the country, to all the fountains of water and all the rivers, and see if there is any grass to be had for the horses and the transport beasts, so that we may be able to keep some of the beasts from destruction.
καὶ εἶπεν αχααβ πρὸς ἀβδιου δεῦρο καὶ διέλθωμεν ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ πηγὰς τῶν ὑδάτων καὶ ἐπὶ χειμάρρους ἐάν πως εὔρωμεν βοτάνην καὶ περιποιησώμεθα ἵππους καὶ ἡμίονους καὶ οὐκ ἐξολοθρευθήσονται ἀπὸ τῶν κτηνῶν
- 6 Ja he jakoivat keskenään kuljettavansa maan. Ahab kulki toista tietä yksinänsä, ja Obadja kulki toista tietä yksinänsä.
So they went through all the country, covering it between them; Ahab went in one direction by himself, and Obadiah went in another by himself.
καὶ ἐμέρισαν ἑαυτοῖς τὴν ὁδὸν τοῦ διελθεῖν αὐτὴν αχααβ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ μιᾷ μόνος καὶ ἀβδιου ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ ἄλλῃ μόνος
- 7 Kun nyt Obadja oli matkalla, niin katso, Elia tuli häntä vastaan. Tuntiessaan tämän hän heittäytyi kasvoillensa ja sanoi: "Sinäkö se olet, herrani Elia?"
And while Obadiah was on his way, he came face to face with Elijah; and seeing who it was, he went down on his face and said, Is it you, my lord Elijah?
καὶ ἦν ἀβδιου ἐν τῇ ὁδῷ μόνος καὶ ἦλθεν ἡλιου εἰς συνάντησιν αὐτοῦ μόνος καὶ ἀβδιου ἔσπευσεν καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ εἶπεν εἰ σὺ εἶ αὐτός κύριέ μου ἡλιου
- 8 Tämä vastasi hänelle: "Minä. Mene ja sano herrallesi: 'Katso, Elia on täällä'."
And Elijah in answer said, It is I; now go and say to your lord, Elijah is here.
καὶ εἶπεν ἡλιου αὐτῷ ἐγὼ πορεύου λέγε τῷ κυρίῳ σου ἰδοὺ ἡλιου
- 9 Niin hän sanoi: "Mitä minä olen rikkonut, koska annat palvelijasi Ahabin käsiin, hänen surmattavakseen?"
And he said, What sin have I done, that you would give up your servant into the hand of Ahab, and be the cause of my death?
καὶ εἶπεν ἀβδιου τί ἡμάρτηκα ὅτι δίδως τὸν δοῦλόν σου εἰς χεῖρα αχααβ τοῦ θανατώσαί με
- 10 Niin totta kuin Herra, sinun Jumalasi, elää, ei ole sitä kansaa eikä sitä valtakuntaa, josta minun herrani ei olisi lähettänyt etsimään sinua, mutta kun on vastattu: 'Ei hän ole täällä', on hän vannottanut sillä valtakunnalla ja sillä kansalla valan, ettei sinua ole löydetty.
By the life of the Lord your God, there is not a nation or kingdom where my lord has not sent in search of you; and when they said, He is not here; he made them take an oath that they had not seen you.
ζῆ κύριος ὁ θεός σου εἰ ἔστιν ἔθνος ἢ βασιλεία οὗ οὐκ ἀπέσταλκεν ὁ κύριός μου ζητεῖν σε καὶ εἶπον οὐκ ἔστιν καὶ ἐνέπρησεν τὴν βασιλείαν καὶ τὰς χώρας αὐτῆς ὅτι οὐχ εὔρηκέν σε

- 11 **Ja nyt sinä sanot: 'Mene ja sano herrallesi: Katso, Elia on täällä'.**
And now you say, Go, say to your lord, Elijah is here.
καὶ νῦν σὺ λέγεις πορεύου ἀνάγγελλε τῷ κυρίῳ σου ἰδοὺ ἡλιοῦ
- 12 **Kun minä lähden pois luotasi, niin Herran Henki kuljettaa sinut, en tiedä minne, ja kun minä menen ilmoittamaan Ahabille eikä hän löydä sinua, niin hän tappaa minut. Ja kuitenkin palvelijasi on peljännyt Herraa nuoruudestaan asti.**
And straight away, when I have gone from you, the spirit of the Lord will take you away, I have no idea where, so that when I come and give word to Ahab, and he sees you not, he will put me to death: though I, your servant, have been a worshipper of the Lord from my earliest years.
καὶ ἔσται ἐὰν ἐγὼ ἀπέλθω ἀπὸ σοῦ καὶ πνεῦμα κυρίου ἄρει σε εἰς γῆν ἣν οὐκ οἶδα καὶ εἰσελεύσομαι ἀπαγγεῖλαι τῷ αχααβ καὶ ἀποκτενεῖ με καὶ ὁ δοῦλός σου ἔστιν φοβούμενος τὸν κύριον ἐκ νεότητος αὐτοῦ
- 13 **Eikö herralleni ole kerrottu, mitä minä tein, kun Iisabel tappoi Herran profeetat: kuinka minä piilotin luolaan sata Herran profeettaa, viisikymmentä kerrallaan, ja elätin heitä leivällä ja vedellä?**
Has my lord not had word of what I did when Jezebel was putting the Lord's prophets to death? how I kept a hundred of them in a secret hole in the rock, fifty at a time, and gave them bread and water?
ἢ οὐκ ἀπηγγέλη σοὶ τῷ κυρίῳ μου οἷα πεποίηκα ἐν τῷ ἀποκτείνειν ἑξαβελ τοὺς προφήτας κυρίου καὶ ἔκρυψα ἀπὸ τῶν προφητῶν κυρίου ἑκατὸν ἄνδρας ἀνὰ πενήκοντα ἐν σπηλαίῳ καὶ ἔθρεψα ἐν ἄρτοις καὶ ὕδατι
- 14 **Ja nyt sinä sanot: 'Mene ja sano herrallesi: Katso, Elia on täällä', ja niin hän tappaa minut.'**
And now you say, Go and say to your Lord, Elijah is here; and he will put me to death.
καὶ νῦν σὺ λέγεις μοι πορεύου λέγε τῷ κυρίῳ σου ἰδοὺ ἡλιοῦ καὶ ἀποκτενεῖ με
- 15 **Mutta Elia sanoi: "Niin totta kuin Herra Sebaot elää, jonka edessä minä seison, minä näyttäydyn tänä päivänä hänelle".**
And Elijah said, By the life of the Lord of armies, whose servant I am, I will certainly let him see me today.
καὶ εἶπεν ἡλιοῦ ζῆ κύριος τῶν δυνάμεων ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ ὅτι σήμερον ὀφθήσομαι αὐτῷ
- 16 **Niin Obadja meni Ahabia vastaan ja ilmoitti hänelle tämän. Ahab meni silloin Eliaa vastaan.**
So Obadiah went to Ahab and gave him the news; and Ahab went to see Elijah.
καὶ ἐπορεύθη αβδιου εἰς συναντήν τῷ αχααβ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ καὶ ἐξέδραμεν αχααβ καὶ ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν ἡλιοῦ
- 17 **Ja nähdessään Elia Ahab sanoi hänelle: "Siinäkö sinä olet, sinä, joka syökset Israelin onnettomuuteen?"**
And when he saw Elijah, Ahab said to him, Is it you, you troubler of Israel?
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν αχααβ τὸν ἡλιοῦ καὶ εἶπεν αχααβ πρὸς ἡλιοῦ εἰ σὺ εἶ αὐτὸς ὁ διαστρέφων τὸν ἰσραηλ
- 18 **Tämä vastasi: "En minä syökse Israelia onnettomuuteen, vaan sinä ja sinun isäsi suku, koska te hylkäätte Herran käskyt ja koska sinä seuraat baaleja.**
Then he said in answer, I have not been troubling Israel, but you and your family; because, turning away from the orders of the Lord, you have gone after the Baals.
καὶ εἶπεν ἡλιοῦ οὐ διαστρέφω τὸν ἰσραηλ ὅτι ἄλλ' ἢ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου ἐν τῷ καταλιμπάνειν ὑμᾶς τὸν κύριον θεὸν ὑμῶν καὶ ἐπορεύθης ὀπίσω τῶν βααλιμ
- 19 **Mutta lähetä nyt kokoamaan kaikki Israel minun luokseni Karmel-vuorelle, sekä neljäsataa viisikymmentä Baalin profeettaa ja neljäsataa Aseran profeettaa, jotka syövät Iisabelin pöydästä.'**
Now send, and get Israel together before me at Mount Carmel, with the four hundred and fifty prophets of Baal who get their food at Jezebel's table.
καὶ νῦν ἀπόστειλον συνάθροισον πρὸς με πάντα ἰσραηλ εἰς ὄρος τὸ καρμήλιον καὶ τοὺς προφήτας τῆς αἰσχύνης τετρακοσίους καὶ πενήκοντα καὶ τοὺς προφήτας τῶν ἁλσῶν τετρακοσίους ἐσθίοντες ἀσ τράπεζαν ἑξαβελ
- 20 **Niin Ahab lähetti sanan kaikille israelilaisille ja kokosi profeetat Karmel-vuorelle.**
So Ahab sent for all the children of Israel, and got the prophets together at Mount Carmel.
καὶ ἀπέστειλεν αχααβ εἰς πάντα ἰσραηλ καὶ ἐπισυνήγαγεν πάντας τοὺς προφήτας εἰς ὄρος τὸ καρμήλιον
- 21 **Ja Elia astui kaiken kansan eteen ja sanoi: "Kuinka kauan te onnutte molemmille puolille? Jos Herra on Jumala, seuratkaa häntä; mutta jos Baal on Jumala, seuratkaa häntä." Eikä kansa vastannut hänelle mitään.**
And Elijah came near to all the people and said, How long will you go on balancing between two opinions? if the Lord is God, then give worship to him; but if Baal, give worship to him. And the people said not a word in answer.
καὶ προσήγαγεν ἡλιοῦ πρὸς πάντας καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡλιοῦ ἕως πότε ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφοτέρας ταῖς ἰγνύαις εἰ ἔστιν κύριος ὁ θεός πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ εἰ δὲ ὁ βααλ αὐτός πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς λόγον

- 22 Niin Elia sanoi kansalle: "Minä olen ainoa jäljelle jäänyt Herran profeetta, mutta Baalin profettoja on neljäsataa viisikymmentä.
Then Elijah said to the people, I, even I, am the only living prophet of the Lord; but Baal's prophets are four hundred and fifty men.
καὶ εἶπεν ἡλιου πρὸς τὸν λαόν ἐγὼ ὑπολείμμαι προφήτης τοῦ κυρίου μονότατος καὶ οἱ προφῆται τοῦ βααλ τετρακόσιοι καὶ πενήκοντα ἄνδρες καὶ οἱ προφῆται τοῦ ἄλλους τετρακόσιοι
- 23 Antakaa meille kaksi mullikkaa, ja valitkoot he itselleen toisen mullikan, paloitelkoot sen ja pankoot kappaleet puiden päälle, mutta älkööt panko tulta; ja minä valmistan toisen mullikan ja asetan sen puiden päälle, mutta en pane tulta.
Now, let them give us two oxen; and let them take one for themselves, and have it cut up, and put it on the wood, but put no fire under it; I will get the other ox ready, and put it on the wood, and put no fire under it.
δοτώσαν ἡμῖν δύο βόας καὶ ἐκλεξάσθωσαν ἑαυτοῖς τὸν ἕνα καὶ μελισάτωσαν καὶ ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τῶν ξύλων καὶ πῦρ μὴ ἐπιθέτωσαν καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸν βοῦν τὸν ἄλλον καὶ πῦρ οὐ μὴ ἐπιθῶ
- 24 Sitten huutakaa te jumalanne nimeä, ja minä huudan Herran nimeä. Se jumala, joka vastaa tulella, on Jumala." Kaikki kansa vastasi ja sanoi: "Niin on hyvä".
And do you make prayers to your god, and I will make a prayer to the Lord: and it will be clear that the one who gives an answer by fire is God. And all the people in answer said, It is well said.
καὶ βοᾶτε ἐν ὀνόματι θεῶν ὑμῶν καὶ ἐγὼ ἐπικαλέσομαι ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ μου καὶ ἔσται ὁ θεός ὃς ἐὰν ἐπακούσῃ ἐν πυρὶ οὗτος θεός καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπον καλὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας
- 25 Ja Elia sanoi Baalin profettoille: "Valitkaa itsellenne toinen mullikka ja valmistakaa se ensin, sillä teitä on enemmän. Huutakaa sitten jumalanne nimeä, mutta älkää panko tulta".
Then Elijah said to the prophets of Baal, Take one ox for yourselves and get it ready first, for there are more of you; and make your prayers to your god, but put no fire under.
καὶ εἶπεν ἡλιου τοῖς προφήταις τῆς αἰσχύνῃς ἐκλεξάσθε ἑαυτοῖς τὸν μόσχον τὸν ἕνα καὶ ποιήσατε πρῶτοι ὅτι πολλοὶ ὑμεῖς καὶ ἐπικαλέσασθε ἐν ὀνόματι θεοῦ ὑμῶν καὶ πῦρ μὴ ἐπιθῆτε
- 26 Niin he ottivat sen mullikan, jonka hän antoi heille, ja valmistivat sen. Sitten he huusivat Baalin nimeä aamusta puolipäivään asti, sanoen: "Baal, vastaa meille!" Mutta ei ääntä, ei vastausta! Ja he hyppelivät alttarin ääressä, joka oli tehty.
So they took the ox which was given them, and made it ready, crying out to Baal from morning till the middle of the day, and saying, O Baal, give ear to us. But there was no voice and no answer. And they were jumping up and down before the altar they had made.
καὶ ἔλαβον τὸν μόσχον καὶ ἐποίησαν καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν ὀνόματι τοῦ βααλ ἐκ πρωῖθην ἕως μεσημβρίας καὶ εἶπον ἐπάκουσον ἡμῶν ὁ βααλ ἐπάκουσον ἡμῶν καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις καὶ αἱ διέτρεχον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου οὗ ἐποίησαν
- 27 Puolipäivän aikana Elia pilkkasi heitä ja sanoi: "Huutakaa kovemmin; hän on tosin jumala, mutta hänellä voi olla jotakin toimittamista, tahi hän on poistunut johonkin, tahi on matkalla; kenties hän nukkuu, mutta kyllä hän herää".
And in the middle of the day, Elijah made sport of them, saying, Give louder cries, for he is a god; he may be deep in thought, or he may have gone away for some purpose, or he may be on a journey, or by chance he is sleeping and has to be made awake.
καὶ ἐγένετο μεσημβρία καὶ ἐμυκτήρισεν αὐτοὺς ἡλιου ὁ θεοβίτης καὶ εἶπεν ἐπικαλεῖσθε ἐν φωνῇ μεγάλη ὅτι θεός ἐστιν ὅτι ἀδολεσχία αὐτῷ ἐστιν καὶ ἅμα μήποτε χρηματίζει αὐτός ἢ μήποτε καθεὺ δεῖ αὐτός καὶ ἐξαναστήσεται
- 28 Niin he huusivat vielä kovemmin ja vileksivät itseään tapansa mukaan miekoilla ja keihäillä, niin että heistä vuoti verta.
So they gave loud cries, cutting themselves with knives and swords, as was their way, till the blood came streaming out all over them.
καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν φωνῇ μεγάλη καὶ κατετέμνοντο κατὰ τὸν ἔθισμόν αὐτῶν ἐν μαχαίραις καὶ σειρομάσταις ἕως ἐκχύσεως αἵματος ἐπ' αὐτοὺς
- 29 Kun puolipäivä oli kulunut, joutuivat he hurmoksiin, aina siihen hetkeen asti, jolloin ruokauhri uhrataan. Mutta ei ääntä, ei vastausta, ei vaarinottoa!
And from the middle of the day they went on with their prayers till the time of the offering; but there was no voice, or any answer, or any who gave attention to them.
καὶ ἐπροφήτευσεν ἕως οὗ παρῆλθεν τὸ δειλινόν καὶ ἐγένετο ὡς ὁ καιρὸς τοῦ ἀναβῆναι τὴν θυσίαν καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ ἐλάλησεν ἡλιου ὁ θεοβίτης πρὸς τοὺς προφήτας τῶν προσοχθισμάτων λέγων μετάστητε ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸ ὀλοκαύτωμά μου καὶ μετέστησαν καὶ ἀπῆλθον
- 30 Niin Elia sanoi kaikelle kansalle: "Astukaa minun luokseni". Ja kaikki kansa astui hänen luoksensa. Niin hän korjasi Herran alttarin, joka oli hajotettu.
Then Elijah said to all the people, Come near to me; and all the people came near. And he put up again the altar of the Lord which had been broken down.
καὶ εἶπεν ἡλιου πρὸς τὸν λαόν προσαγάγετε πρὸς με καὶ προσήγαγεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν
- 31 Ja Elia otti kaksitoista kiveä, yhtä monta kuin oli Jaakobin poikien sukukuntia, hänen, jolle oli tullut tämä Herran sana: "Israel on oleva sinun nimesi".
And Elijah took twelve stones, the number of the tribes of the sons of Jacob, to whom the Lord had said, Israel will be your name:
καὶ ἔλαβεν ἡλιου δώδεκα λίθους κατ' ἀριθμὸν φυλῶν τοῦ ἰσραὴλ ὡς ἐλάλησεν κύριος πρὸς αὐτὸν λέγων ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου
- 32 Ja hän rakensi kivistä alttarin Herran nimeen ja teki alttarin ympärille ojan, johon olisi mahtunut kaksi sea-mittaa jynviä.
And with the stones he made an altar to the name of the Lord; and he made a deep drain all round the altar, great enough to take two measures of seed.
καὶ ὀκοδόμησεν τοὺς λίθους ἐν ὀνόματι κυρίου καὶ ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον τὸ κατεσκευασμένον καὶ ἐποίησεν θαλαα χωροῦσαν δύο μετρητὰς σπέρματος κυκλόθεν τοῦ θυσιαστηρίου

- 33 Sitten hän latoi puut, paloitteli mullikan ja pani kappaleet puiden päälle.
And he put the wood in order, and, cutting up the ox, put it on the wood. Then he said, Get four vessels full of water and put it on the burned offering and on the wood. And he said, Do it a second time, and they did it a second time;
καὶ ἐστοίβασεν τὰς σχίδακας ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν καὶ ἐμέλισεν τὸ ὄλοκαύτωμα καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰς σχίδακας καὶ ἐστοίβασεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 34 Ja hän sanoi: "Täyttäkää neljä ruukkaa vedellä ja vuodattakaa se polttouhrin ja puiden päälle". Ja hän sanoi: "Tehkää se toinen kerta". Ja he tekivät niin toisen kerran. Vielä hän sanoi: "Tehkää se kolmas kerta". Ja he tekivät niin kolmannen kerran.
And he said, Do it a third time, and they did it a third time.
καὶ εἶπεν λάβετε μοι τέσσαρας ὕδριας ὕδατος καὶ ἐπιχετέ ἐπὶ τὸ ὄλοκαύτωμα καὶ ἐπὶ τὰς σχίδακας καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ εἶπεν δευτερώσατε καὶ ἐδευτέρωσαν καὶ εἶπεν τρισώσατε καὶ ἐτρίσωσαν
- 35 Niin vesi juoksi ympäri alttarin; ojankin hän täytti vedellä.
And the water went all round the altar, till the drain was full.
καὶ διεπορεύετο τὸ ὕδωρ κύκλῳ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὴν θαλαᾶ ἐπλησαν ὕδατος
- 36 Ja kun oli tullut hetki, jolloin ruokauhuri uhrataan, astui profeetta Elia esille ja sanoi: "Herra, Aabrahamin, Iisakin ja Israelin Jumala, tulkoon tänä päivänä tietäväksi, että sinä olet Jumala Israelissa ja että minä olen sinun palvelijasi ja että minä olen sinun käskystäsi tehnyt kaiken tämän.
Then at the time of the offering, Elijah the prophet came near and said, O Lord, the God of Abraham, of Isaac, and of Israel, let it be seen this day that you are God in Israel, and that I am your servant, and that I have done all these things by your order.
καὶ ἀνεβόησεν ἡλιου εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν κύριε ὁ θεὸς ἀβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰσραηλ ἐπάκουσόν μου κύριε ἐπάκουσόν μου σήμερον ἐν πυρὶ καὶ γνώτωσαν πᾶς ὁ λαὸς οὗτος ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ κάγω δοῦλός σου καὶ διὰ σὲ πεποίηκα τὰ ἔργα ταῦτα
- 37 Vastaa minulle, Herra, vastaa minulle, että tämä kansa tulisi näkemään, että sinä, Herra, olet Jumala ja että sinä käännät heidän sydämensä takaisin."
Give me an answer, O Lord, give me an answer, so that this people may see that you are God, and that you have made their hearts come back again.
ἐπάκουσόν μου κύριε ἐπάκουσόν μου ἐν πυρὶ καὶ γνώτω ὁ λαὸς οὗτος ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ θεὸς καὶ σὺ ἐστρεψας τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ τούτου ὀπίσω
- 38 Silloin Herran tuli iski alas ja kulutti polttouhrin, puut, kivet ja mullan sekä nuoli veden, joka oli ojassa.
Then the fire of the Lord came down, burning up the offering and the wood and the stones and the dust, and drinking up the water in the drain.
καὶ ἔπεσεν πῦρ παρὰ κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν τὸ ὄλοκαύτωμα καὶ τὰς σχίδακας καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θαλαᾶ καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν χοῦν ἐξέλιξεν τὸ πῦρ
- 39 Kun kaikki kansa näki tämän, lankesivat he kasvoillensa ja sanoivat: "Herra on Jumala! Herra on Jumala!"
And when the people saw it, they all went down on their faces, and said, The Lord, he is God, the Lord, he is God.
καὶ ἔπεσεν πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ εἶπον ἀληθῶς κύριός ἐστιν ὁ θεός αὐτός ὁ θεός
- 40 Mutta Elia sanoi heille: "Ottakaa Baalin profeetat kiinni; älköön yksikään heistä pääskö pakoon". Ja he ottivat heidät kiinni. Ja Elia vei heidät Kiisonin purolle ja tappoi heidät siellä.
And Elijah said to them, Take the prophets of Baal, let not one of them get away. So they took them, and Elijah made them go down to the stream Kishon, and put them to death there.
καὶ εἶπεν ἡλιου πρὸς τὸν λαὸν συλλάβετε τοὺς προφήτας τοῦ βααλ μηεὶς σωθῆτω ἐξ αὐτῶν καὶ συνέλαβον αὐτούς καὶ κατάγει αὐτούς ἡλιου εἰς τὸν χειμάρρον κισων καὶ ἔσφαζεν αὐτούς ἐκεῖ
- 41 Ja Elia sanoi Ahabille: "Nouse, syö ja juo, sillä sateen kohina kuuluu".
Then Elijah said to Ahab, Up! take food and drink, for there is a sound of much rain.
καὶ εἶπεν ἡλιου τῷ αχααβ ἀνάβηθι καὶ φάγε καὶ πίε ὅτι φωνὴ τῶν ποδῶν τοῦ ὕετοῦ
- 42 Niin Ahab nousi syömään ja juomaan. Mutta Elia nousi Karmelin huipulle, kumartui maahan ja painoi kasvonsa polviensa väliin.
So Ahab went up to have food and drink, while Elijah went up to the top of Carmel; and he went down on the earth, putting his face between his knees.
καὶ ἀνέβη αχααβ τοῦ φαγεῖν καὶ πιεῖν καὶ ἡλιου ἀνέβη ἐπὶ τὸν κάρμηλον καὶ ἔκυσεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἔθηκεν τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων ἑαυτοῦ
- 43 Ja hän sanoi palvelijallensa: "Nouse ja katso merelle päin". Tämä nousi ja katsoi, mutta sanoi: "Ei näy mitään". Hän sanoi: "Mene takaisin". Näin seitsemän kertaa.
And he said to his servant, Go now, and take a look in the direction of the sea. And he went up, and after looking said, There is nothing. And he said, Go again seven times; and he went seven times.
καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ ἀνάβηθι καὶ ἐπίβλεψον ὁδὸν τῆς θαλάσσης καὶ ἐπέβλεψεν τὸ παιδάριον καὶ εἶπεν οὐκ ἔστιν οὐθέν καὶ εἶπεν ἡλιου καὶ σὺ ἐπίστρεψον ἑπτὰκι καὶ ἐπέστρεψεν τὸ παιδάριον ἑπτὰκι

- 44 Seitsemännellä kerralla palvelija sanoi: "Katso, pieni pilvi, miehen kämmenen kokoinen, nousee merestä". Niin Elia sanoi: "Nouse ja sano Ahabille: 'Valjasta ja lähde alas, ettei sade sinua pidättäisi!'".
And the seventh time he said, I see a cloud coming up out of the sea, as small as a man's hand. Then he said, Go up and say to Ahab, Get your carriage ready and go down or the rain will keep you back.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑβδόμῳ καὶ ἰδοὺ νεφέλη μικρὰ ὡς ἶχνος ἀνδρὸς ἀνάγουσα ὕδωρ καὶ εἶπεν ἀνάβηθι καὶ εἰπὸν τῷ αχασβ ζεῦξον τὸ ἄρμα σου καὶ κατάρθηθι μὴ καταλάβῃ σε ὁ ὑετός
- 45 Ja tuossa tuokiossa taivas kävi mustaksi pilvistä ja myrskytuulesta, ja tuli ankara sade. Mutta Ahab nousi vaunuihinsa ja lähti Jisreeliin.
And after a very little time, the heaven became black with clouds and wind, and there was a great rain. And Ahab went in his carriage to Jezreel.
καὶ ἐγένετο ἕως ὧδε καὶ ὧδε καὶ ὁ οὐρανὸς συνεσκότασεν νεφέλαις καὶ πνεύματι καὶ ἐγένετο ὑετός μέγας καὶ ἔκλειεν καὶ ἐπορεύετο αχασβ εἰς ἰεζραελ
- 46 Ja Herran käsi tuli Elian päälle, ja niin hän vyöitti kupeensa ja juoksi Ahabin edellä Jisreeliin saakka.
And the hand of the Lord was on Elijah; and he made himself strong, and went running before Ahab till they came to Jezreel.
καὶ χεὶρ κυρίου ἐπὶ τὸν ἡλιου καὶ συνέσφιγγεν τὴν ὀσφὸν αὐτοῦ καὶ ἔτρεχεν ἔμπροσθεν αχασβ ἕως ἰεζραελ
- 1 Mutta kun Ahab kertoi Iisebelille kaiken, mitä Elia oli tehnyt ja kuinka hän oli tappanut miekalla kaikki profeetat, Ahab gave Jezebel news of all Elijah had done, and how he had put all the prophets to death with the sword.
καὶ ἀνήγγειλεν αχασβ τῇ ἰεζραελ γυναικὶ αὐτοῦ πάντα ἃ ἐποίησεν ἡλιου καὶ ὡς ἀπέκτεινεν τοὺς προφήτας ἐν ῥομφαίᾳ
- 2 lähetti Iisebel sanansaattajan Elian luo ja käski sanoa: "Jumalat rangaiskoot minua nyt ja vasta, jollen minä huomenna tähän aikaan tee sinulle samaa, mikä jokaiselle näistä on tehty".
Then Jezebel sent a servant to Elijah, saying, May the gods' punishment be on me if I do not make your life like the life of one of them by tomorrow about this time.
καὶ ἀπέστειλεν ἰεζραελ πρὸς ἡλιου καὶ εἶπεν εἰ σὺ εἶ ἡλιου καὶ ἐγὼ ἰεζραελ τάδε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθεῖθι ὅτι ταύτην τὴν ὥραν αὐριον θήσομαι τὴν ψυχὴν σου καθὼς ψυχὴν ἑνὸς ἐξ αὐτῶν
- 3 Kun tämä näki sen, nousi hän ja lähti matkaan pelastaakseen henkensä ja tuli Beersebaan, joka on Juudan aluetta.
And he got up, fearing for his life, and went in flight, and came to Beer-sheba in Judah, parting there from his servant;
καὶ ἐφοβήθη ἡλιου καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν κατὰ τὴν ψυχὴν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται εἰς βηρσαβει τὴν ἰουδα καὶ ἀφῆκεν τὸ παιδάριον αὐτοῦ ἐκεῖ
- 4 Sinne hän jätti palvelijansa, mutta meni itse erämaahan päivänmatkan päähän. Hän tuli ja istuutui kinsteripensaan juureen. Ja hän toivotti itsellensä kuolemaa ja sanoi: "Jo riittää, Herra; ota minun henkeni, sillä minä en ole isiäni parempi".
While he himself went a day's journey into the waste land, and took a seat under a broom-plant, desiring for himself only death; for he said, It is enough: now, O Lord, take away my life, for I am no better than my fathers.
καὶ αὐτός ἐπορεύθη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν ἡμέρας καὶ ἦλθεν καὶ ἐκάθισεν ὑπὸ ραθμ ἐν καὶ ἠτήσατο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀποθανεῖν καὶ εἶπεν ἰκανούσθω νῦν λαβὲ δὴ τὴν ψυχὴν μου ἀπ' ἐμοῦ κύριε ὅτι οὐ κρείσσων ἐγὼ εἰμι ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου
- 5 Ja hän paneutui maata ja nukkui kinsteripensaan juurelle. Mutta katso, enkeli kosketti häntä ja sanoi hänelle: "Nouse ja syö".
And stretching himself on the earth, he went to sleep under the broom-plant; but an angel, touching him, said to him, Get up and have some food.
καὶ ἐκοιμήθη καὶ ὑπῴσεν ἐκεῖ ὑπὸ φυτὸν καὶ ἰδοὺ τις ἦψατο αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀνάστηθι καὶ φάγε
- 6 Ja kun hän katsahti, niin katso, hänen päänsä pohjissa oli kuumennetuilla kivillä paistettu kaltiainen ja vesiaastia. Niin hän söi ja joi ja paneutui jälleen maata.
And looking up, he saw by his head a cake cooked on the stones and a bottle of water. So he took food and drink and went to sleep again.
καὶ ἐπέβλεψεν ἡλιου καὶ ἰδοὺ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐγκρυφίας ὀλυρίτης καὶ καψάκης ὕδατος καὶ ἀνέστη καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν καὶ ἐπιστρέψας ἐκοιμήθη
- 7 Mutta Herran enkeli kosketti häntä vielä toisen kerran ja sanoi: "Nouse ja syö, sillä muutoin käy matka sinulle liian pitkäksi".
And the angel of the Lord came again a second time, and touching him said, Get up and have some food, or the journey will be overmuch for your strength.
καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος κυρίου ἐκ δευτέρου καὶ ἦψατο αὐτοῦ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀνάστα φάγε ὅτι πολλὴ ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός
- 8 Niin hän nousi ja söi ja joi. Ja hän kulki sen ruuan voimalla neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä Jumalan vuorelle, Hoorebille, asti.
So he got up and took food and drink, and in the strength of that food he went on for forty days and nights, to Horeb, the mountain of God.
καὶ ἀνέστη καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ ἰσχυί τῆς βρώσεως ἐκεῖνης τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσαράκοντα νύκτας ἕως ὄρους χωρηβ
- 9 Siellä hän meni luolaan ja oli siinä yötä. Ja katso, Herran sana tuli hänelle; hän kysyi häneltä: "Mitä sinä täällä teet, Elia?"
And there he went into a hole in the rock for the night; then the word of the Lord came to him, saying, What are you doing here, Elijah?
καὶ εἰσῆλθεν ἐκεῖ εἰς τὸ σπήλαιον καὶ κατέλυσεν ἐκεῖ καὶ ἰδοὺ ῥῆμα κυρίου πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν τί σὺ ἐνταῦθα ἡλιου

- 10 Hän vastasi: "Minä olen kiivailemalla kiivaillut Herran, Jumalan Sebaotin, puolesta. Sillä israelilaiset ovat hyljänneet sinun liittosi, hajottaneet sinun alttarisi ja tappaneet miekalla sinun profeettasi. Minä yksin olen jäänyt jäljelle, mutta minunkin henkeäni he väijyvät, ottaaksensa sen."
 And he said, I have been burning for the honour of the Lord, the God of armies; for the children of Israel have not kept your agreement; they have made destruction of your altars, and have put your prophets to death with the sword: till I, even I, am the only one living; and now they are attempting to take away my life.
 και εἶπεν ἡλιου ζηλῶν ἐξήλωκα τῷ κυρίῳ παντοκράτορι ὅτι ἐγκατέλιπον σε οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ὑπολέειμμαί ἐγὼ μονώτατος καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου λαβεῖν αὐτήν
- 11 Hän sanoi: "Mene ulos ja asetu vuorelle Herran eteen". Ja katso, Herra kulki ohitse, ja suuri ja raju myrsky, joka halkoi vuoret ja särki kalliit, kävi Herran edellä; mutta ei Herra ollut myrskyssä. Myrskyn jälkeen tuli maanjäristys; mutta ei Herra ollut maanjäristyksessä.
 Then he said, Go out and take your place on the mountain before the Lord. Then the Lord went by, and mountains were parted by the force of a great wind, and rocks were broken before the Lord; but the Lord was not in the wind. And after the wind there was an earth-shock, but the Lord was not in the earth-shock.
 και εἶπεν ἐξελεύσῃ αὐριον καὶ στήσῃ ἐνώπιον κυρίου ἐν τῷ ὄρει ἰδοὺ παρελεύσεται κύριος καὶ πνεῦμα μέγα κραταῖον διαλῶν ὄρη καὶ συντρίβον πέτρας ἐνώπιον κυρίου οὐκ ἐν τῷ πνεύματι κύριος καὶ μετὰ τὸ πνεῦμα συσσεισμός οὐκ ἐν τῷ συσσεισμῷ κύριος
- 12 Maanjäristyksen jälkeen tuli tulta; mutta ei Herra ollut tulesa. Tulen jälkeen tuli hiljainen tuulen hyminä.
 And after the earth-shock a fire, but the Lord was not in the fire. And after the fire, the sound of a soft breath.
 και μετὰ τὸν συσσεισμόν πῦρ οὐκ ἐν τῷ πυρὶ κύριος καὶ μετὰ τὸ πῦρ φωνὴ αὐρας λεπτῆς κάκει κύριος
- 13 Kun Elia sen kuuli, peitti hän kasvonsa vaipallansa, meni ulos ja asettui luolan suulle. Ja katso, hänelle puhui ääni ja sanoi: "Mitä sinä täällä teet, Elia?"
 And Elijah, hearing it, went out, covering his face with his robe, and took his place in the opening of the hole. And there a voice came to him saying, What are you doing here, Elijah?
 και ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἡλιου καὶ ἐπεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῇ μιλῶτῇ ἑαυτοῦ καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἔστη ὑπὸ τὸ σπήλαιον καὶ ἰδοὺ πρὸς αὐτὸν φωνὴ καὶ εἶπεν τί σὺ ἐνταῦθα ἡλιου
- 14 Hän vastasi: "Minä olen kiivailemalla kiivaillut Herran, Jumalan Sebaotin, puolesta. Sillä israelilaiset ovat hyljänneet sinun liittosi, hajottaneet sinun alttarisi ja tappaneet miekalla sinun profeettasi. Minä yksin olen jäänyt jäljelle, mutta minunkin henkeäni he väijyvät, ottaaksensa sen."
 And he said, I have been burning for the honour of the Lord, the God of armies; for the children of Israel have not kept your agreement; they have had your altars broken down, and have put your prophets to death with the sword: till I, even I, am the only one living; and now they are attempting to take away my life.
 και εἶπεν ἡλιου ζηλῶν ἐξήλωκα τῷ κυρίῳ παντοκράτορι ὅτι ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην σου οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τὰ θυσιαστήριά σου καθεῖλαν καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ὑπολέειμμαί ἐγὼ μονώτατος καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχὴν μου λαβεῖν αὐτήν
- 15 Herra sanoi hänelle: "Lähde takaisin samaa tietä, jota tulit, erämaan kautta Damaskoon. Mene ja voitele Hasael Aramin kuninkaaksi.
 And the Lord said to him, Go back on your way through the waste land to Damascus; and when you come there, put the holy oil on Hazael to make him king over Aram;
 και εἶπεν κύριος πρὸς αὐτὸν πορεύου ἀνάστρεφε εἰς τὴν ὁδὸν σου καὶ ἤξεις εἰς τὴν ὁδὸν ἐρήμου δαμασκοῦ καὶ χρίσεις τὸν αζαηλ εἰς βασιλέα τῆς συρίας
- 16 Ja voitele Jeehu, Nimsin poika, Israelin kuninkaaksi. Ja voitele sijaasi profeetaksi Elisa, Saafatin poika, Aabel-Meholasta.
 And on Jehu, son of Nimshi, making him king over Israel; and on Elisha, the son of Shaphat of Abel-meholah, to be prophet in your place.
 και τὸν ἰου υἱὸν ναμεσσι χρίσεις εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραηλ καὶ τὸν ελισαιε υἱὸν σαφατ ἀπὸ αβελμαουλα χρίσεις εἰς προφήτην ἀντὶ σοῦ
- 17 Ja on tapahtuva näin: joka välttää Hasaelin miekan, sen surmaa Jeehu, ja joka välttää Jeehun miekan, sen surmaa Elisa.
 And it will come about that the man who gets away safe from the sword of Hazael, Jehu will put to death; and whoever gets away safe from the sword of Jehu, Elisha will put to death.
 και ἔσται τὸν σφζόμενον ἐκ ῥομφαίας αζαηλ θανατώσει ἰου καὶ τὸν σφζόμενον ἐκ ῥομφαίας ἰου θανατώσει ελισαιε
- 18 Mutta minä jätän jäljelle Israeliin seitsemäntuhatta: kaikki polvet, jotka eivät ole notkistuneet Baalille, ja kaikki suut, jotka eivät ole hänelle suuta antaneet."
 But I will keep safe seven thousand in Israel, all those whose knees have not been bent to Baal, and whose mouths have given him no kisses.
 και καταλείψεις ἐν ἰσραηλ ἑπτὰ χιλιάδας ἀνδρῶν πάντα γόνατα ἃ οὐκ ὠκλασαν γόνυ τῷ βααλ καὶ πᾶν στόμα ὃ οὐ προσεκύνησεν αὐτῷ
- 19 Niin hän lähti sieltä ja kohtasi Elisan, Saafatin pojan, kun tämä oli kyntämässä; kaksitoista härkäparia kulki hänen edellensä, ja itse hän ajoi kahdettatoista. Kulkiessaan hänen ohitsensa Elia heitti vaippansa hänen päällensä.
 So he went away from there and came across Elisha, the son of Shaphat, ploughing with twelve yoke of oxen, he himself walking with the twelfth; and Elijah went up to him and put his robe on him.
 και ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ εὕρισκει τὸν ελισαιε υἱὸν σαφατ καὶ αὐτὸς ἤροτρία ἐν βουσὶν δώδεκα ζεύγη βοῶν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς δώδεκα καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπέρριψε τὴν μιλῶτ ἣν αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν

- 20 Niin hän jätti härät, riensi Elian jälkeen ja sanoi: "Salli minun ensin antaa suuta isälleni ja äidilleni; sitten minä seuraan sinua". Elia sanoi hänelle: "Mene, mutta tule takaisin; tiedäthän, mitä minä olen sinulle tehnyt".
 And letting the oxen be where they were, he came running after Elijah, and said, Only let me give a kiss to my father and mother, and then I will come after you. But he said to him, Go back again; for what have I done to you?
 και κατέλιπεν ελισσαι τὰς βόας και κατέδραμεν ὀπίσω η̅λιου και ε̅ιπεν καταφυλῆσω τὸν πατέρα μου και ἀκολουθήσω ὀπίσω σου και ε̅ιπεν η̅λιου ἀνάστρεφε ὅτι πεποίηκά σοι
- 21 Niin hän meni hänen luotaan takaisin, otti härkäparinsa ja teurasti sen, ja härkäin ikeellä hän keitti lihat; ne hän antoi vaelle, ja he söivät. Sitten hän nousi ja seurasi Eliaa ja palveli häntä.
 And he went back, and took the oxen and put them to death, and cooking their flesh with the yokes of the oxen, he gave the people a feast. Then he got up and went after Elijah and became his servant.
 και ἀνέστρεψεν ἐξόπισθεν αὐτοῦ και ἔλαβεν τὰ ζεύγη τῶν βοῶν και ἔθυσεν και ἤψησεν αὐτὰ ἐν τοῖς σκεύεσι τῶν βοῶν και ἔδωκεν τῷ λαῷ και ἔφαγον και ἀνέστη και ἐπορεύθη ὀπίσω η̅λιου και ἐλειτουργεῖ αὐτῷ
- 1 Ja Benhadad, Aramin kuningas, kokosi kaiken sotajoukkonsa. Hänellä oli mukanaan kolmekymmentä kaksi kuningasta sekä hevosia ja sotavaunuja. Ja hän meni ja piiritti Samariaa ja ryhtyi taisteluun sitä vastaan.
 Now Ben-hadad, king of Aram, got all his army together, and thirty-two kings with him, and horses and carriages of war; he went up and made war on Samaria, shutting it in.
 και ἀμπελῶν εἷς ἦν τῷ ναβουθαι τῷ ἰσραηλίτῃ παρὰ τῷ ἄλφ αχααβ βασιλέως σαμαρειας
- 2 Ja hän lähetti sanansaattajat kaupunkiin Ahabin, Israelin kuninkaan, luo
 And he sent representatives into the town to Ahab, king of Israel;
 και ἐλάλησεν αχααβ πρὸς ναβουθαι λέγων δός μοι τὸν ἀμπελῶνά σου και ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχάνων ὅτι ἐγγίω οὗτος τῷ οἴκῳ μου και δώσω σοι ἀμπελῶνα ἄλλον ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν εἰ δὲ ἀρέσκῃ εἰ ἐνώπιόν σου δώσω σοι ἀργύριον ἀντάλλαγμα τοῦ ἀμπελῶνός σου τούτου και ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχάνων
- 3 ja käski sanoa hänelle: "Näin sanoo Benhadad: 'Sinun hopeasi ja kultasi ovat minun, ja sinun kauneimmat vaimosi ja lapsesi ovat myöskin minun'".
 And they said to him, Ben-hadad says, Your silver and your gold are mine; and your wives and children are mine.
 και ε̅ιπεν ναβουθαι πρὸς αχααβ μὴ μοι γένοιτο παρὰ θεοῦ μου δοῦναι κληρονομίαν πατέρων μου σοί
- 4 Israelin kuningas vastasi ja sanoi: "Niinkuin sinä olet sanonut, herrani, kuningas, minä olen sinun, minä ja kaikki, mitä minulla on".
 And the king of Israel sent him an answer saying, As you say, my lord king, I am yours with all I have.
 και ἐγένετο τὸ πνεῦμα αχααβ τεταραγμένον και ἐκοιμήθη ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ και συνεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ και οὐκ ἔφαγεν ἄρτον
- 5 Mutta sanansaattajat tulivat takaisin ja sanoivat: "Näin sanoo Benhadad: 'Minä olen lähettänyt sinulle tämän sanan: Anna minulle hopeasi ja kultasi, vaimosi ja lapsesi.
 Then the representatives came back again, and said, These are the words of Ben-hadad: I sent to you saying, Give up to me your silver and your gold, your wives and your children;
 και εἰσῆλθεν ἰεζαβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν και ἐλάλησεν πρὸς αὐτόν τί τὸ πνεῦμά σου τεταραγμένον και οὐκ εἶ σὺ ἐσθίων ἄρτον
- 6 Totisesti minä lähetan huomenna tähän aikaan palvelijani sinun luoksesi tutkimaan sinun taloasi ja sinun palvelijaisi taloja; ja kaiken, mikä on sinun silmiesi ihastus, he ottavat haltuunsa ja vievät."
 But I will send my servants to you tomorrow about this time, to make a search through your house and the houses of your people, and everything which is pleasing in your eyes they will take away in their hands.
 και ε̅ιπεν πρὸς αὐτὴν ὅτι ἐλάλησα πρὸς ναβουθαι τὸν ἰσραηλίτην λέγων δός μοι τὸν ἀμπελῶνά σου ἀργυρίου εἰ δὲ βούλει δώσω σοι ἀμπελῶνα ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ και ε̅ιπεν οὐ δώσω σοι κληρονομία ν πατέρων μου
- 7 Silloin Israelin kuningas kutsui kaikki maan vanhimmat ja sanoi: "Ymmärtäkää ja nähkää, että hän hankkii meille onnettomuutta; sillä kun hän lähetti vaatimaan minulta vaimojani ja lapsiani, hopeatani ja kultani, en minä niitä häneltä kieltänyt".
 Then the king of Israel sent for all the responsible men of the land, and said, Now will you take note and see the evil purpose of this man: he sent for my wives and my children, my silver and my gold, and I did not keep them back.
 και ε̅ιπεν πρὸς αὐτόν ἰεζαβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ σὺ νῦν οὕτως ποιεῖς βασιλέα ἐπὶ ἰσραηλ ἀνάστηθι φάγε ἄρτον και σαυτοῦ γενοῦ ἐγὼ δώσω σοι τὸν ἀμπελῶνα ναβουθαι τοῦ ἰσραηλίτου
- 8 Kaikki vanhimmat ja kaikki kansa sanoivat hänelle: "Älä kuule häntä äläkä suostu".
 And all the responsible men and the people said to him, Do not give attention to him or do what he says.
 και ἔγραψεν βιβλίον ἐπὶ τῷ ὀνόματι αχααβ και ἐσφραγίσατο τῇ σφραγίδι αὐτοῦ και ἀπέστειλεν τὸ βιβλίον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους και τοὺς ἐλευθέρους τοὺς κατοικοῦντας μετὰ ναβουθαι

- 9 Niin hän sanoi Benhadadin sanansaattajille: "Sanokaa herralleni, kuninkaalle: 'Kaiken, mitä sinä ensi kerralla käskit palvelijasi tehdä, minä teen; mutta tätä minä en voi tehdä'". Ja sanansaattajat menivät ja veivät tämän vastauksen hänelle.
So he said to the representatives of Ben-hadad, Say to my lord the king, All the orders you sent the first time I will do; but this thing I may not do. And the representatives went back with this answer.
καὶ ἐγγράπτο ἐν τοῖς βιβλίοις λέγων νηστεύσατε νηστείαν καὶ καθίσατε τὸν ναβουθαι ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ
- 10 Niin Benhadad lähetti hänelle sanan: "Jumalat rangaiskoot minua nyt ja vasta, jos Samarian tomu riittää täyttämään kaiken sen väen kourat, joka minua seuraa".
Then Ben-hadad sent to him, saying, May the gods' punishment be on me if there is enough of the dust of Samaria for all the people at my feet to take some in their hands.
καὶ ἐγκαθίστατε δύο ἄνδρας υἱοὺς παρανόμων ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ καὶ καταμαρτυρησάτωσαν αὐτοῦ λέγοντες ἠλόγησεν θεὸν καὶ βασιλέα καὶ ἐξαγαγέτωσαν αὐτὸν καὶ λιθοβολήσάτωσαν αὐτὸν καὶ ἀποθανέτω
- 11 Mutta Israelin kuningas vastasi ja sanoi: "Sanokaa hänelle: 'Älköön se, joka vyöttäytyy miekkaan, kerskatko niinkuin se, joka sen riisuu'".
And the king of Israel said in answer, Say to him, The time for loud talk is not when a man is putting on his arms, but when he is taking them off.
καὶ ἐποίησαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως αὐτοῦ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἐλεύθεροι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ καθὰ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοῦς ἰεζαβελ καθὰ γέγραπται ἐν τοῖς βιβλίοις οἷς ἀπέστειλεν πρὸς αὐτούς
- 12 Kun hän, juodessaan kuninkaitten kanssa lehtimajoissa, kuuli tämän vastauksen, sanoi hän palvelijoilleen: "Piiritys käyntiin!" Ja he panivat piirityksen käyntiin kaupunkia vastaan.
Now when this answer was given to Ben-hadad, he was drinking with the kings in the tents, and he said to his men, Take up your positions. So they put themselves in position for attacking the town.
ἐκάλεσαν νηστείαν καὶ ἐκάθισαν τὸν ναβουθαι ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ
- 13 Ja katso, eräs profeetta astui Ahabin, Israelin kuninkaan, eteen ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Näetkö kaiken tuon suuren lauman? Katso, minä annan sen tänä päivänä sinun käsiisi, että sinä tulisit tietämään, että minä olen Herra."
Then a prophet came up to Ahab, king of Israel, and said, The Lord says, Have you seen all this great army? See, I will give it into your hands today, and you will see that I am the Lord.
καὶ ἦλθον δύο ἄνδρες υἱοὶ παρανόμων καὶ ἐκάθισαν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ καὶ κατεμαρτύρησαν αὐτοῦ λέγοντες ἠλόγηκας θεὸν καὶ βασιλέα καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν λίθοις καὶ ἀπέθανεν
- 14 Ahab kysyi: "Kenen avulla?" Hän vastasi: "Näin sanoo Herra: Maaherrain palvelijoin avulla". Ahab kysyi vielä: "Kuka alottaa taistelun?" Hän vastasi: "Sinä".
And Ahab said, By whom? And he said, The Lord says, By the servants of the chiefs who are over the divisions of the land. Then he said, By whom is the fighting to be started? And he made answer, By you.
καὶ ἀπέστειλεν πρὸς ἰεζαβελ λέγοντες λελιθοβόληται ναβουθαι καὶ τέθνηκεν
- 15 Niin hän katsasti herrain palvelijat, ja niitä oli kaksisataa kolmekymmentä kaksi. Niitten jälkeen hän katsasti kaiken väen, kaikki israelilaiset, joita oli seitsemäntuhatta.
Then he got together the servants of all the chiefs who were over the divisions of the land, two hundred and thirty-two of them; and after them, he got together all the people, all the children of Israel, seven thousand.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἰεζαβελ καὶ εἶπεν πρὸς ἀχασαβ ἀνάστα κληρονόμει τὸν ἀμπελῶνα ναβουθαι τοῦ ἰεζραηλίτου ὃς οὐκ ἔδωκέν σοι ἀργυρίου ὅτι οὐκ ἔστιν ναβουθαι ζῶν ὅτι τέθνηκεν
- 16 Ja he tekivät hyökkäyksen puolenpäivän aikana, kun Benhadad oli juovuksissa ja joi lehtimajoissa, hän ja ne kolmekymmentä kaksi kuningasta, jotka olivat tulleet hänen avuksensa.
And in the middle of the day they went out. But Ben-hadad was drinking in the tents with the thirty-two kings who were helping him.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀχασαβ ὅτι τέθνηκεν ναβουθαι ὁ ἰεζραηλίτης καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἀνέστη καὶ κατέβη ἀχασαβ εἰς τὸν ἀμπελῶνα ναβουθαι τοῦ ἰεζραηλίτου κληρονομήσαι αὐτόν
- 17 Maaherrain palvelijat hyökkäsivät ensimmäisinä. Silloin Benhadad lähetti tiedustelemaan, ja hänelle ilmoitettiin: "Miehiä on lähtenyt liikkeelle Samariasta".
And the servants of the chiefs who were over the divisions of the land went forward first; and when Ben-hadad sent out, they gave him the news, saying, Men have come out from Samaria.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἠλιου τὸν θεσβίτην λέγων
- 18 Hän sanoi: "Jos he ovat lähteneet liikkeelle rauha mielessä, niin ottakaa heidät kiinni elävinä; ja jos he ovat lähteneet taistellakseen, ottakaa heidät silloinkin kiinni elävinä".
And he said, If they have come out for peace, take them living, and if they have come out for war, take them living.
ἀνάστηθι καὶ κατέβηθι εἰς ἀπαντὴν ἀχασαβ βασιλέως ἰσραηλ τοῦ ἐν σαμαρείᾳ ἰδοὺ οὗτος ἐν ἀμπελῶνι ναβουθαι ὅτι καταβέβηκεν ἐκεῖ κληρονομήσαι αὐτόν
- 19 Mutta kun maaherrain palvelijat ja sotajoukko, joka seurasi heitä, olivat hyökänneet kaupungista,
So the servants of the chiefs of the divisions of the land went out of the town, with the army coming after them.
καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτὸν λέγων τάδε λέγει κύριος ὡς σὺ ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐν παντὶ τόπῳ ᾧ ἔλειξαν αἱ ὕες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα ναβουθαι ἐκεῖ λείψουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά σου καὶ αἱ πόρνοι λούσονται ἐν τῷ αἵματί σου

- 20 surmasivat he miehen kukin. Niin aramilaiset pakenivat, ja Israel ajoi heitä takaa. Mutta Benhadad, Aramin kuningas, pääsi muutamien ratsumiesten kanssa pakoon hevosen selässä.
And every one of them put his man to death, and the Aramaeans went in flight with Israel after them; and Ben-hadad, king of Aram, got away safely on a horse with his horsemen.
καὶ εἶπεν αχααβ πρὸς ἡλιου εἰ εὐρηκὰς με ὁ ἐχθρὸς μου καὶ εἶπεν εὐρηκα διότι μάτην πέπρασαι ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου παροργίσει αὐτόν
- 21 Mutta Israelin kuningas lähti liikkeelle ja valtasi hevoset ja sotavaunut; ja niin hän tuotti aramilaisille suuren tappion.
And the king of Israel went out and took the horses and the war-carriages, and made great destruction among the Aramaeans.
τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ κακὰ καὶ ἐκκαύσω ὀπίσω σου καὶ ἐξολεθρεύσω τοῦ αχααβ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον καὶ συνεχόμενον καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐν ἰσραὴλ
- 22 Ja profeetta astui Israelin kuninkaan eteen ja sanoi hänelle: "Vahvista itsesi, ymmärrä ja katso, mitä sinun on tehtävä, sillä vuoden vaihteessa hyökkää Aramin kuningas sinun kimppuusi".
Then the prophet came up to the king of Israel, and said to him, Now make yourself strong, and take care what you do, or a year from now the king of Aram will come up against you again.
καὶ δώσω τὸν οἶκόν σου ὡς τὸν οἶκον ιεροβοαμ υἱοῦ ναβατ καὶ ὡς τὸν οἶκον βαασα υἱοῦ αχια περὶ τῶν παροργισμάτων ὧν παρώργισας καὶ ἐξήμαρτες τὸν ἰσραὴλ
- 23 Aramin kuninkaan palvelijat sanoivat tälle: "Heidän jumalansa on vuorijumala; sentähden he saivat meistä voiton. Mutta taistelkaamme heitä vastaan tasangolla, silloin me varmasti saamme heistä voiton.
Then the king of Aram's servants said to him, Their god is a god of the hills; that is why they were stronger than we: but if we make an attack on them in the lowlands, we will certainly be stronger than they.
καὶ τῇ ιεζαβελ ἐλάλησεν κύριος λέγων οἱ κύνες καταφάγονται αὐτήν ἐν τῷ προτειχίσματι ιεζραελ
- 24 Ja tee näin: Pane pois kuninkaat, kukin paikaltaan, ja aseta käskynhaltijat heidän sijaansa.
This is what you have to do: take away the kings from their positions, and put captains in their places;
τὸν τεθνηκότα τοῦ αχααβ ἐν τῇ πόλει φάγονται οἱ κύνες καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ φάγονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
- 25 Hanki sitten itsellesi sotajoukko, yhtä suuri kuin menettämäsi oli, yhtä monta hevosta ja yhtä monet sotavaunut; ja taistelkaamme heitä vastaan tasangolla, niin me varmasti saamme heistä voiton." Niin hän kuuli heitä ja teki niin.
And get together another army like the one which came to destruction, horse for horse, and carriage for carriage; and let us make war on them in the lowlands, and certainly we will be stronger than they. And he gave ear to what they said, and did so.
πλὴν ματαίως αχααβ ὡς ἐπράθη ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ὡς μετέθηκεν αὐτὸν ιεζαβελ ἢ γυνὴ αὐτοῦ
- 26 Vuoden vaihteessa Benhadad katsasti aramilaiset ja lähti Afekiin taistelemaan Israelia vastaan.
So, a year later, Ben-hadad got the Aramaeans together and went up to Aphek to make war on Israel.
καὶ ἐβδελύχθη σφόδρα πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων κατὰ πάντα ἃ ἐποίησεν ὁ αμορραῖος ὃν ἐξωλέθρευσεν κύριος ἀπὸ προσώπου υἱὸν ἰσραὴλ
- 27 Ja israelilaiset katsastettiin ja muonitettiin, ja he lähtivät heitä vastaan. Israelilaiset leiriytyivät heidän eteensä niinkuin kaksi pientä vuohilaumaa, mutta aramilaiset täyttivät maan.
And the children of Israel got themselves together, and food was made ready and they went against them; the tents of the children of Israel were like two little flocks of goats before them, but all the country was full of the Aramaeans.
καὶ ὑπὲρ τοῦ λόγου ὡς κατενύγη αχααβ ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἐπορεύετο κλαίον καὶ διέρρηξεν τὸν χιτῶνα αὐτοῦ καὶ ἐξώσατο σάκκον ἐπὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐνήστεισεν καὶ περιεβάλετο σάκκον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐπάταξεν ναβουθαί τὸν ιεζραηλίτην
- 28 Silloin Jumalan mies astui Israelin kuninkaan eteen ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Sentähden, että aramilaiset ovat sanoneet: 'Herra on vuorijumala eikä laaksojumala', annan minä koko tämän suuren lauman sinun käsiisi, tullaksenne tietämään, että minä olen Herra."
And a man of God came up and said to the king of Israel, The Lord says, Because the Aramaeans have said, The Lord is a god of the hills and not of the valleys; I will give all this great army into your hands, and you will see that I am the Lord.
καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ἡλιου περὶ αχααβ καὶ εἶπεν κύριος
- 29 Ja he olivat leiriytyneinä vastakkain seitsemän päivää. Seitsemäntenä päivänä sukeutui taistelu, ja israelilaiset surmasivat aramilaisia satatuhatta jalkamiestä yhtenä päivänä.
Now the two armies kept their positions facing one another for seven days. And on the seventh day the fight was started; and the children of Israel put to the sword a hundred thousand Aramaean footmen in one day.
ἐώρακας ὡς κατενύγη αχααβ ἀπὸ προσώπου μου οὐκ ἐπάξω τὴν κακίαν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐπάξω τὴν κακίαν
- 1 Näiden tapausten jälkeen tapahtui tämä. Jisreeliläisellä Naabotilla oli viinitarha, joka oli Jisreelissä Samarian kuninkaan Ahabin palatsin vieressä.
Now Naboth the Jezreelite had a vine-garden in Jezreel, near the house of Ahab, king of Samaria.
καὶ συνήθροισεν υἱὸς ἀδερ πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ ἀνέβη καὶ περιεκάθισεν ἐπὶ σαμάρειαν καὶ τριάκοντα καὶ δύο βασιλεῖς μετ' αὐτοῦ καὶ πᾶς ἵππος καὶ ἄρμα καὶ ἀνέβησαν καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ σαμάρειαν καὶ ἐπολέμησαν ἐπ' αὐτήν

- 2 Ja Ahab puhui Naabotille sanoen: "Anna minulle viinitarhasi vihannestarhaksi, koska se on niin likellä minun linnaani; minä annan sinulle sen sijaan paremman viinitarhan, tahi, jos niin tahdot, minä annan sinulle sen hinnan rahana".
And Ahab said to Naboth, Give me your vine-garden so that I may have it for a garden of sweet plants, for it is near my house; and let me give you a better vine-garden in exchange, or, if it seems good to you, let me give you its value in money.
καὶ ἀπέστειλεν πρὸς ἀχααβ βασιλέα ἰσραὴλ εἰς τὴν πόλιν
- 3 Mutta Naabot vastasi Ahabile: "Pois se, Herra varjelkoon minua antamasta sinulle isieni perintöosaa".
But Naboth said to Ahab, By the Lord, far be it from me to give you the heritage of my fathers.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν τάδε λέγει υἱὸς ἀδερ τὸ ἀργύριόν σου καὶ τὸ χρυσίον σου ἐμὸν ἐστίν καὶ αἱ γυναῖκές σου καὶ τὰ τέκνα σου ἐμὰ ἐστίν
- 4 Niin Ahab tuli kotiinsa pahastuneena ja alakuloisena vastauksesta, jonka jisreeliläinen Naabot oli hänelle antanut, kun tämä oli sanonut: "En minä anna sinulle isieni perintöosaa". Ja hän pani maata vuoteellensa, käänsi kasvonsa pois eikä syönyt mitään.
So Ahab came into his house bitter and angry because Naboth the Jezreelite had said to him, I will not give you the heritage of my fathers. And stretching himself on the bed with his face turned away, he would take no food.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ εἶπεν καθὼς ἐλάλησας κύριε βασιλεῦ σὸς ἐγὼ εἰμι καὶ πάντα τὰ ἐμὰ
- 5 Niin hänen vaimonsa Iisebel tuli hänen luokseen ja puhui hänelle: "Miksi olet niin pahoilla mielin ja miksi et syö mitään?"
But Jezebel, his wife, came to him and said, Why is your spirit so bitter that you have no desire for food?
καὶ ἀνέστρεψαν οἱ ἄγγελοι καὶ εἶπον τάδε λέγει υἱὸς ἀδερ ἐγὼ ἀπέσταλκα πρὸς σέ λέγων τὸ ἀργύριόν σου καὶ τὸ χρυσίον σου καὶ τὰς γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου δώσεις ἐμοί
- 6 Ahab vastasi hänelle: "Siksi, että puhuttelin jisreeliläistä Naabotia ja sanoin hänelle: 'Anna minulle viinitarhasi rahasta, tahi jos haluat, annan minä sinulle toisen viinitarhan sen sijaan', mutta hän vastasi: 'En minä anna sinulle viinitarhaani'".
And he said to her, Because I was talking to Naboth the Jezreelite, and I said to him, Let me have your vine-garden for a price, or, if it is pleasing to you, I will give you another vine-garden for it: and he said, I will not give you my vine-garden.
ὅτι ταύτην τὴν ὄραν αὐρίον ἀποστειλῶ τοὺς παῖδάς μου πρὸς σέ καὶ ἐρευνησούσιν τὸν οἶκόν σου καὶ τοὺς οἴκους τῶν παιδῶν σου καὶ ἔσται τὰ ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν αὐτῶν ἐφ' ἃ ἂν ἐπιβάλωσι τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ λήμψονται
- 7 Niin hänen vaimonsa Iisebel sanoi hänelle: "Sinäkö olet käyttävinäsi kuninkaanvaltaa Israelissa? Nouse ja syö, ja olkoon sydämesi iloinen; minä kyllä toimitan sinulle jisreeliläisen Naabotin viinitarhan."
Then Jezebel, his wife, said, Are you now the ruler of Israel? Get up, take food, and let your heart be glad; I will give you the vine-garden of Naboth the Jezreelite.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους καὶ εἶπεν γινώτε διὴ καὶ ἴδετε ὅτι κακίαν οὗτος ζητεῖ ὅτι ἀπέσταλκεν πρὸς με περὶ τῶν γυναικῶν μου καὶ περὶ τῶν υἱῶν μου καὶ περὶ τῶν θυγατέρων μου τὸ ἀργύριόν μου καὶ τὸ χρυσίον μου οὐκ ἀπεκόλωσα ἀπ' αὐτοῦ
- 8 Ja hän kirjoitti kirjeen Ahabin nimessä, sinetöi sen hänen sinetillään ja lähetti kirjeen vanhimmille ja ylimyksille, jotka olivat Naabotin kaupungissa ja asuivat siellä hänen kanssaan.
So she sent a letter in Ahab's name, stamped with his stamp, to the responsible men and the chiefs who were in authority with Naboth.
καὶ εἶπεν αὐτῷ οἱ πρεσβύτεροι καὶ πᾶς ὁ λαὸς μὴ ἀκούσης καὶ μὴ θελήσης
- 9 Ja kirjeessä hän kirjoitti näin: "Kuuluttakaa paasto ja asettakaa Naabot istumaan etumaiseksi kansan joukkoon.
And in the letter she said, Let a time of public sorrow be fixed, and put Naboth at the head of the people;
καὶ εἶπεν τοῖς ἀγγέλοις υἱοῦ ἀδερ λέγετε τῷ κυρίῳ ὑμῶν πάντα ὅσα ἀπέσταλκας πρὸς τὸν δοῦλόν σου ἐν πρώτοις ποιήσω τὸ δὲ ῥῆμα τοῦτο οὐ δυνήσομαι ποιῆσαι καὶ ἀπῆραν οἱ ἄνδρες καὶ ἐπέστρεψαν αὐτῷ λόγον
- 10 Ja asettakaa kaksi kelvotonta miestä istumaan häntä vastapäätä, että he todistaisivat hänestä näin: 'Sinä olet kironnut Jumalaa ja kuningasta'. Viekää hänet sitten ulos ja kivittäkää hänet kuoliaaksi."
And get two good-for-nothing persons to come before him and give witness that he has been cursing God and the king. Then take him out and have him stoned to death.
καὶ ἀνταπέστειλεν πρὸς αὐτὸν υἱὸς ἀδερ λέγων τάδε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθεῖη εἰ ἐκποιήσῃ ὁ χοῦς σαμαρείας ταῖς ἀλώπεξιν παντὶ τῷ λαῷ τοῖς πεζοῖς μου
- 11 Ja kaupungin miehet, vanhimmat ja ylimykset, jotka asuivat hänen kaupungissansa, tekivät, niinkuin Iisebel oli käskenyt heitä ja niinkuin oli kirjoitettu kirjeessä, jonka hän oli heille lähettänyt.
So the responsible men and the chiefs who were in authority in his town, did as Jezebel had said in the letter she sent them.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ εἶπεν ἰκανούσθω μὴ κανχάσθω ὁ κυρτὸς ὡς ὁ ὀρθός
- 12 He kuuluttivat paaston ja asettivat Naabotin istumaan etumaiseksi kansan joukkoon.
They gave orders for a day of public sorrow, and put Naboth at the head of the people.
καὶ ἐγένετο ὅτε ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον πίνων ἦν αὐτὸς καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς μετ' αὐτοῦ ἐν σκηναῖς καὶ εἶπεν τοῖς παισίν αὐτοῦ οἰκοδομήσατε χάρακα καὶ ἔθεντο χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν

- 13 Ja kaksi kelvotonta miestä tuli ja istui häntä vastapäätä. Ja ne kelvottomat miehet todistivat Naabotista kansan edessä sanoen: "Naabot on kironnut Jumalaa ja kuningasta". Silloin he veivät hänet kaupungin ulkopuolelle ja kivittivät hänet kuoliaaksi.
And the two good-for-nothing persons came in and took their seats before him and gave witness against Naboth, in front of the people, saying, Naboth has been cursing God and the king. Then they took him outside the town and had him stoned to death.
καὶ ἰδοὺ προφήτης εἷς προσῆλθεν τῷ βασιλεῖ ἰσραηλ καὶ εἶπεν τάδε λέγει κύριος εἰ ἐόρακας πάντα τὸν ὄχλον τὸν μέγαν τοῦτον ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτὸν σήμερον εἰς χεῖρας σᾶς καὶ γνώση ὅτι ἐγὼ κύριος
- 14 Sitten he lähettivät Iisebelille tämän sanan: "Naabot on kivitetty kuoliaaksi".
And they sent word to Jezebel, saying, Naboth has been stoned and is dead.
καὶ εἶπεν αχααβ ἐν τίνι καὶ εἶπεν τάδε λέγει κύριος ἐν τοῖς παιδαρίοις τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν καὶ εἶπεν αχααβ τίς συνάψει τὸν πόλεμον καὶ εἶπεν σὺ
- 15 Kun Iisebel kuuli, että Naabot oli kivitetty kuoliaaksi, sanoi Iisebel Ahabille: "Nouse ja ota haltuusi jisreeliläisen Naabotin viinitarha, jota hän ei tahtonut antaa sinulle rahasta; sillä Naabot ei ole enää elossa, vaan on kuollut".
Then Jezebel, hearing that Naboth had been stoned and was dead, said to Ahab, Get up and take as your heritage the vine-garden of Naboth the Jezreelite, which he would not give you for money, for Naboth is no longer living but is dead.
καὶ ἐπεσκέψατο αχααβ τὰ παιδάρια τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν καὶ ἐγένοντο διακόσιοι καὶ τριάκοντα καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεσκέψατο τὸν λαόν πᾶν υἴὸν δυνάμεως ἐξήκοντα χιλιάδας
- 16 Kun Ahab kuuli, että Naabot oli kuollut, nousi hän ja lähti jisreeliläisen Naabotin viinitarhalle ottaakseen sen haltuunsa.
So Ahab, hearing that Naboth was dead, went down to the vine-garden of Naboth the Jezreelite to take it as his heritage.
καὶ ἐξῆλθεν μεσημβρίας καὶ υἴος ἀδερ πίνων μεθύων ἐν σοκῶθ αὐτὸς καὶ οἱ βασιλεῖς τριάκοντα καὶ δύο βασιλεῖς συμβοηθοὶ μετ' αὐτοῦ
- 17 Mutta tiseläiselle Elialle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to Elijah the Tishbite, saying,
καὶ ἐξῆλθεν παιδάρια ἀρχόντων τῶν χωρῶν ἐν πρώτοις καὶ ἀποστέλλουσιν καὶ ἀπαγγέλλουσιν τῷ βασιλεῖ συρίας λέγοντες ἄνδρες ἐξεληλύθασιν ἐκ σαμαρείας
- 18 "Nouse ja mene tapaamaan Ahabia, Israelin kuningasta, joka asuu Samariassa. Katso, hän on Naabotin viinitarhassa, jota hän on mennyt ottamaan haltuunsa.
Go down to Ahab, king of Israel, in Samaria; see, he is in the vine-garden of Naboth the Jezreelite, where he has gone to take it as his heritage.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς εἰ εἰς εἰρήνην οὗτοι ἐκπορεύονται συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας καὶ εἰ εἰς πόλεμον ζῶντας συλλάβετε αὐτούς
- 19 Ja puhu hänelle ja sano: 'Näin sanoo Herra: Oletko sinä sekä tapanut että anastanut perinnön?' Ja puhu sitten hänelle ja sano: 'Näin sanoo Herra: Siinä paikassa, missä koirat nuoleskelivat Naabotin veren, tulevat koirat nuoleskelemaan sinunkin veresi'.
Say to him, The Lord says, Have you put a man to death and taken his heritage? Then say to him, The Lord says, In the place where dogs have been drinking the blood of Naboth, there will your blood become the drink of dogs.
καὶ μὴ ἐξεληθάτωσαν ἐκ τῆς πόλεως τὰ παιδάρια ἀρχόντων τῶν χωρῶν καὶ ἡ δύναμις ὀπίσω αὐτῶν
- 20 Ahab sanoi Elialle: "Joko löysit minut, sinä vihamieheni?" Hän vastasi: "Jo löysin. Koska sinä olet myynyt itsesi tekemään sitä, mikä on pahaa Herran silmissä,
And Ahab said to Elijah, Have you come face to face with me, O my hater? And he said, I have come to you because you have given yourself up to do evil in the eyes of the Lord.
ἐπάταξεν ἕκαστος τὸν παρ' αὐτοῦ καὶ ἐδευτέρωσεν ἕκαστος τὸν παρ' αὐτοῦ καὶ ἔφηνεν συρία καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἰσραηλ καὶ σφάζεται υἴος ἀδερ βασιλεὺς συρίας ἐφ' ἵππου ἰπέως
- 21 niin katso, minä annan onnettomuuden kohdata sinua ja lakaisen sinut pois ja hävitän Israelista Ahabin miespuoliset jälkeläiset, kaikki tyynni.
See, I will send evil on you and put an end to you completely, cutting off from Ahab every male child, him who is shut up and him who goes free in Israel;
καὶ ἐξῆλθεν βασιλεὺς ἰσραηλ καὶ ἔλαβεν πάντας τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἄρματα καὶ ἐπάταξεν πληγὴν μεγάλην ἐν συρίᾳ
- 22 Ja minä teen sinun suvullesi niinkuin Jerobeamin, Nebatin pojan, suvulle ja niinkuin Baesan, Ahian pojan, suvulle, koska sinä olet vihoittanut minut ja saattanut Israelin tekemään syntiä.
And I will make your family like the family of Jeroboam, the son of Nebat, and like the family of Baasha, the son of Ahijah, because you have made me angry, and have made Israel do evil.
καὶ προσῆλθεν ὁ προφήτης πρὸς βασιλέα ἰσραηλ καὶ εἶπεν κραταίωθαι καὶ γνῶθαι καὶ ἰδὲ τί ποιήσεις ὅτι ἐπιστρέφοντος τοῦ ἐνιαυτοῦ υἴος ἀδερ βασιλεὺς συρίας ἀναβαίνει ἐπὶ σέ
- 23 Myöskin Iisebelistä on Herra puhunut sanoen: Koirat syövät Iisebelin Jisreelin muurin luona.
And of Jezebel the Lord said, Jezebel will become food for dogs in the heritage of Jezreel.
καὶ οἱ παῖδες βασιλέως συρίας εἶπον θεὸς ὀρέων θεὸς ἰσραηλ καὶ οὐ θεὸς κοιλάδων διὰ τοῦτο ἐκραταίωσεν ὑπὲρ ἡμᾶς ἐὰν δὲ πολεμήσωμεν αὐτοὺς κατ' εὐθύ εἰ μὴ κραταιώσωμεν ὑπὲρ αὐτούς
- 24 Joka Ahabin jälkeläisistä kuolee kaupungissa, sen koirat syövät, ja joka kuolee kedolle, sen syövät taivaan linnut."
Any man of the family of Ahab who comes to his death in the town will become food for the dogs; and he who comes to his death in the open country will be food for the birds of the air.
καὶ τὸ ῥῆμα τοῦτο ποιήσων ἀπόστησον τοὺς βασιλεῖς ἕκαστον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν καὶ θεῶ ἂντ' αὐτῶν σατράπας

- 25 Totisesti ei ole ollut ketään, joka olisi niin myynyt itsensä tekemään sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, kuin Ahab, kun hänen vaimonsa Iisebel vietteli häntä.
(There was no one like Ahab, who gave himself up to do evil in the eyes of the Lord, moved to it by Jezebel his wife.
καὶ ἄλλάζομέν σοι δύναμιν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν πεσοῦσαν ἀπὸ σοῦ καὶ ἵππον κατὰ τὴν ἵππον καὶ ἄρματα κατὰ τὰ ἄρματα καὶ πολεμήσομεν πρὸς αὐτοὺς κατ' εὐθὺ καὶ κραταιώσομεν ὑπὲρ αὐτοὺς καὶ ἤκουσεν τῆς φωνῆς αὐτῶν καὶ ἐποίησεν οὕτως
- 26 Hän teki ylen kauhistavasti, kun lähti seuraamaan kivijumalia, aivan niinkuin amorilaiset tekivät, jotka Herra karkoitti israelilaisten tieltä.
He did a very disgusting thing in going after false gods, doing all the things the Amorites did, whom the Lord sent out before the children of Israel.)
καὶ ἐγένετο ἐπιστρέψαντος τοῦ ἐνιαυτοῦ καὶ ἐπεσκέψατο υἱὸς ἀδερ τὴν συρίαν καὶ ἀνέβη εἰς ἀφεκα εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραηλ.
- 27 Mutta kun Ahab kuuli nämä sanat, repäisi hän vaatteensa, pani paljaalle iholleen säkin ja paastosi. Ja hän makasi säkki yllänsä ja liikkui hiljaa.
Hearing these words, Ahab, in great grief, put haircloth on his flesh and went without food, sleeping in haircloth, and going about quietly.
καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐπεσκέπησαν καὶ παρεγένοντο εἰς ἀπαντὴν αὐτῶν καὶ παρενέβαλεν ἰσραηλ ἐξ ἐναντίας αὐτῶν ὡσεὶ δύο ποιμνία αἰγῶν καὶ συρία ἐπλησεν τὴν γῆν
- 28 Niin tisbeläiselle Elialle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to Elijah the Tishbite, saying,
καὶ προσῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ ἰσραηλ τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν εἶπεν συρία θεὸς ὀρέων κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ καὶ οὐ θεὸς κοιλάδων αὐτός καὶ δώσω τὴν δύναμιν τὴν μ ἐγάλην ταύτην εἰς χεῖρα σὴν καὶ γνώση ὅτι ἐγὼ κύριος
- 29 "Oletko nähnyt, kuinka Ahab on nöyrytnyt minun edessäni? Koska hän on nöyrytnyt minun edessäni, en minä anna onnettomuuden tulla hänen aikansa: hänen poikansa aikana minä annan onnettomuuden kohdata hänen sukuansa."
Do you see how Ahab has made himself low before me? because he has made himself low before me, I will not send the evil in his life-time, but in his son's time I will send the evil on his family.
καὶ παρεμβάλλουσιν οὗτοι ἀπέναντι τούτων ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ καὶ προσήγαγεν ὁ πόλεμος καὶ ἐπάταξεν ἰσραηλ τὴν συρίαν ἑκατὸν χιλιάδας πεζῶν μὴ ἡμέρᾳ
- 1 He olivat alallaan kolme vuotta: ei ollut sotaa Aramin ja Israelin välillä.
Now for three years there was no war between Aram and Israel.
καὶ ἐκάθισεν τρία ἔτη καὶ οὐκ ἦν πόλεμος ἀνὰ μέσον συρίας καὶ ἀνὰ μέσον ἰσραηλ.
- 2 Mutta kolmantena vuotena tuli Joosafat, Juudan kuningas, Israelin kuninkaan luo.
And it came about in the third year, that Jehoshaphat, king of Judah, came down to the king of Israel.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ καὶ κατέβη ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα πρὸς βασιλέα ἰσραηλ.
- 3 Ja Israelin kuningas sanoi palvelijoillensä: "Tiedättehän, että Gileadin Raamot on meidän. Ja kuitenkin me olemme toimeettomat emmekä ota sitä pois Aramin kuninkaan käsistä."
And the king of Israel said to his servants, Do you not see that Ramoth-gilead is ours? and we are doing nothing to get it back from the hands of the king of Aram.
καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραηλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ εἰ οἴδατε ὅτι ἡμῖν ρεμμαθ γαλααδ καὶ ἡμεῖς σιωπῶμεν λαβεῖν αὐτὴν ἐκ χειρὸς βασιλέως συρίας
- 4 Ja hän sanoi Joosafatille: "Lähdetkö sinä minun kanssani sotaan Gileadin Raamotiin?" Joosafat vastasi Israelin kuninkaalle: "Minä niinkuin sinä, minun kansani niinkuin sinun kansasi, minun hevoseni niinkuin sinun hevosesi!"
And he said to Jehoshaphat, Will you go with me to Ramoth-gilead to make war? And Jehoshaphat said to the king of Israel, I am as you are: my people as your people, my horses as your horses.
καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραηλ πρὸς ἰωσαφατ ἀναβήση μεθ' ἡμῶν εἰς ρεμμαθ γαλααδ εἰς πόλεμον καὶ εἶπεν ἰωσαφατ καθὼς ἐγὼ οὕτως καὶ σύ καθὼς ὁ λαός μου ὁ λαός σου καθὼς οἱ ἵπποι μου οἱ ἵπποι σου
- 5 Mutta Joosafat sanoi Israelin kuninkaalle: "Kysy kuitenkin ensin, mitä Herra sanoo".
Then Jehoshaphat said to the king of Israel, Let us now get directions from the Lord.
καὶ εἶπεν ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα πρὸς βασιλέα ἰσραηλ ἐπερωτήσατε δὴ σήμερον τὸν κύριον
- 6 Niin Israelin kuningas kokosi profeetat, noin neljäsataa miestä, ja sanoi heille: "Onko minun lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotia vastaan vai oltava lähtemättä?" He vastasivat: "Lähde; Herra antaa sen kuninkaan käsiin".
So the king of Israel got all the prophets together, about four hundred men, and said to them, Am I to go to Ramoth-gilead to make war or not? And they said, Go up: for the Lord will give it into the hands of the king.
καὶ συνήθροισεν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ πάντας τοὺς προφήτας ὡς τετρακοσίουσ ἀνδρας καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς εἰ πορευθῶ εἰς ρεμμαθ γαλααδ εἰς πόλεμον ἢ ἐπίσχω καὶ εἶπαν ἀνάβαινε καὶ διδοὺς δώσει κύριος εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως
- 7 Mutta Joosafat sanoi: "Eikö täällä ole enää ketään muuta Herran profeettaa, jolta voisimme kysyä?"
But Jehoshaphat said, Is there no other prophet of the Lord here from whom we may get directions?
καὶ εἶπεν ἰωσαφατ πρὸς βασιλέα ἰσραηλ οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου καὶ ἐπερωτήσομεν τὸν κύριον δι' αὐτοῦ

- 8 Israelin kuningas vastasi Joosafatille: "On täällä vielä mies, jolta voisimme kysyä Herran mieltä, mutta minä vihaan häntä, sillä hän ei koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa; se on Miika, Jimlan poika". Joosafat sanoi: "Älköön kuningas niin puhuko".
And the king of Israel said to Jehoshaphat, There is still one man by whom we may get directions from the Lord, Micaiah, son of Imlah; but I have no love for him, for he is a prophet of evil to me and not of good. And Jehoshaphat said, Let not the king say so.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφατ ἔτι ἔστιν ἀνὴρ εἷς τοῦ ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ καὶ ἐγὼ μεμίσηκα αὐτόν ὅτι οὐ λαλεῖ περὶ ἐμοῦ καλὰ ἀλλ' ἢ κακὰ μχαιας υἱὸς ἰεμλα καὶ εἶπεν ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα μὴ λεγέτω ὁ βασιλεὺς οὕτως
- 9 Niin Israelin kuningas kutsui erään hoviherran ja sanoi: "Nouda kiiruusti Miika, Jimlan poika".
Then the king of Israel sent for one of his unsexed servants and said, Go quickly and come back with Micaiah, the son of Imlah.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εὐνοῦχον ἓνα καὶ εἶπεν τάχος μχαιαν υἱὸν ἰεμλα
- 10 Mutta Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, istuivat kumpikin valtaistuimellansa, puettuina kuninkaallisiin pukuihinsa, puimatantereella Samaritanian portin ovella; ja kaikki profeetat olivat hurmoksissa heidän edessänsä.
Now the king of Israel and Jehoshaphat, the king of Judah, were seated on their seats of authority, dressed in their robes, by the doorway into Samaria; and all the prophets were acting as prophets before them.
καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα ἐκάθηντο ἀνὴρ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἔνοπλοι ἐν ταῖς πύλαις σαμαρειας καὶ πάντες οἱ προφῆται ἐπροφήτεον ἐνώπιον αὐτῶν
- 11 Ja Sidkia, Kanaanin poika, teki itsellensä rautasarvet ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Näillä sinä pusket aramilaisia, kunnes teet heistä lopun".
And Zedekiah, the son of Chenaanah, made himself horns of iron and said, The Lord says, Pushing back the Aramaeans with these, you will put an end to them completely.
καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκιαις υἱὸς χαναανα κέρατα σιδηρᾶ καὶ εἶπεν τάδε λέγει κύριος ἐν τούτοις κερατιεῖς τὴν συρίαν ἕως συντελεσθῆ
- 12 Ja kaikki profeetat ennustivat samalla tavalla, sanoen: "Mene Gileadin Raamotiin, niin sinä saat voiton; Herra antaa sen kuninkaan käsiin".
And all the prophets said the same thing, saying, Go up to Ramoth-gilead, and it will go well for you, for the Lord will give it into the hands of the king.
καὶ πάντες οἱ προφῆται ἐπροφήτεον οὕτως λέγοντες ἀνάβαινε εἰς ρεμμαθ γαλααδ καὶ εὐδοῶσει καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖράς σου καὶ τὸν βασιλέα συρίας
- 13 Ja sanansaattaja, joka oli mennyt kutsumaan Miikaa, puhui hänelle sanoen: "Katso, kaikki profeetat ovat yhdestä suusta luvanneet kuninkaalle hyvää; olkoon sinun sanasi heidän sanansa kaltainen, ja lupaa sinäkin hyvää".
Now the servant who had gone to get Micaiah said to him, See now, all the prophets with one voice are saying good things to the king; so let your words be like theirs and say good things.
καὶ ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς καλέσαι τὸν μχαιαν ἐλάλησεν αὐτῷ λέγων ἰδοὺ δὴ λαλοῦσιν πάντες οἱ προφῆται ἐν στόματι ἐνὶ καλὰ περὶ τοῦ βασιλέως γίνου δὴ καὶ σὺ εἰς λόγους σου κατὰ τοὺς λόγους ἐνὸς τούτων καὶ λάλησον καλὰ
- 14 Mutta Miika vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, sen minä puhun, minkä Herra minulle sanoo".
And Micaiah said, By the living Lord, whatever the Lord says to me I will say.
καὶ εἶπεν μχαιας ζῆ κύριος ὅτι ἂν εἴπῃ κύριος πρὸς με ταῦτα λαλήσω
- 15 Kun hän tuli kuninkaan eteen, sanoi kuningas hänelle: "Miika, onko meidän lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotiin vai oltava lähtemättä?" Hän vastasi hänelle: "Lähde, niin saat voiton; Herra antaa sen kuninkaan käsiin".
When he came to the king, the king said to him, Micaiah, are we to go to Ramoth-gilead to make war or not? And in answer he said, Go up, and it will go well for you; and the Lord will give it into the hands of the king.
καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς μχαια εἰ ἀναβῶ εἰς ρεμμαθ γαλααδ εἰς πόλεμον ἢ ἐπίσχω καὶ εἶπεν ἀνάβαινε καὶ εὐδοῶσει καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖρα τοῦ βασιλέως
- 16 Mutta kuningas sanoi hänelle: "Kuinka monta kertaa minun on vannotettava sinua, ettet puhu minulle muuta kuin totuutta Herran nimessä?"
Then the king said to him, Have I not, again and again, put you on your oath to say nothing to me but what is true in the name of the Lord?
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ποσάκις ἐγὼ ὀρκίζω σε ὅπως λαλήσεις πρὸς με ἀλήθειαν ἐν ὀνόματι κυρίου
- 17 Silloin hän sanoi: "Minä näin koko Israelin hajallaan vuorilla niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta. Ja Herra sanoi: 'Näillä ei ole isäntää; palatkoot he kukin rauhassa kotiinsa.'"
Then he said, I saw all Israel wandering on the mountains like sheep without a keeper; and the Lord said, These have no master: let them go back, every man to his house in peace.
καὶ εἶπεν μχαιας οὐχ οὕτως ἐώρακα πάντα τὸν ἰσραὴλ διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς ποιμνιον ᾧ οὐκ ἔστιν ποιμὴν καὶ εἶπεν κύριος οὐ κύριος τούτοις ἀναστρέφετω ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ
- 18 Niin Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Enkö minä sanonut sinulle, ettei tämä koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa?"
And the king of Israel said to Jehoshaphat, Did I not say that he would not be a prophet of good but of evil?
καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφατ βασιλέα ἰουδα οὐκ εἶπα πρὸς σέ οὐ προφητεύει οὕτως μοι καλὰ διότι ἀλλ' ἢ κακὰ

- 19 Mutta hän sanoi: "Kuule siis Herran sana: Minä näin Herran istuvan istuimellansa ja kaiken taivaan joukon seisovan hänen edessään, hänen oikealla ja vasemmalla puolellansa.
And he said, Give ear now to the word of the Lord: I saw the Lord seated on his seat of power, with all the army of heaven in their places round him at his right hand and at his left.
καὶ εἶπεν μυχιασ οὐχ οὕτως οὐκ ἐγὼ ἄκουε ῥῆμα κυρίου οὐχ οὕτως εἶδον τὸν κύριον θεὸν ἰσραὴλ καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ στρατιά τοῦ οὐρανοῦ εἰστήκει περὶ αὐτὸν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ἐπιπέδου αὐτοῦ
- 20 Ja Herra sanoi: 'Kuka viekoittelisi Ahabin lähtemään sotaan, että hän kaatuisi Gileadin Raamotissa?' Mikä vastasi niin, mikä näin.
And the Lord said, How may Ahab be tricked into going up to Ramoth-gilead to his death? And one said one thing and one another.
καὶ εἶπεν κύριος τίς ἀπατήσῃ τὸν ἀχααβ βασιλέα ἰσραὴλ καὶ ἀναβήσεται καὶ πεσεῖται ἐν ρεμμαθ γαλααδ καὶ εἶπεν οὗτος οὕτως καὶ οὗτος οὕτως
- 21 Silloin tuli henki ja asettui Herran eteen ja sanoi: 'Minä viekoittelen hänet'. Herra kysyi häneltä: 'Miten?'
Then a spirit came forward and took his place before the Lord and said, I will get him to do it by a trick.
καὶ ἐξῆλθεν πνεῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου καὶ εἶπεν ἐγὼ ἀπατήσω αὐτὸν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος ἐν τίνι
- 22 Hän vastasi: 'Minä menen valheen hengeksi kaikkien hänen profeettainsa suuhun'. Silloin Herra sanoi: 'Saat viekoitella, siihen sinä pystyt; mene ja tee niin'.
And the Lord said, How? And he said, I will go out and be a spirit of deceit in the mouth of all his prophets. And he said, Your trick will have its effect on him: go out and do so.
καὶ εἶπεν ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἀπατήσεις καὶ γε δυνήσῃ ἐξελθε καὶ ποιήσον οὕτως
- 23 Katso, nyt Herra on pannut valheen hengen kaikkien näiden sinun profeettaisi suuhun, sillä Herra on päättänyt sinun osaksesi onnettomuuden."
And now, see, the Lord has put a spirit of deceit in the mouth of all these your prophets; and the Lord has said evil against you.
καὶ νῦν ἰδοὺ ἔδωκεν κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν σου τούτων καὶ κύριος ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακὰ
- 24 Silloin astui esille Sidkia, Kenaanan poika, löi Miikaa poskelle ja sanoi: "Mitä tietä Herran henki on poistunut minusta puhuakseen sinun kanssasi?"
Then Zedekiah, the son of Chenaanah, came near and gave Micaiah a blow on the side of the face, saying, Where is the spirit of the Lord whose word is in you?
καὶ προσῆλθεν σεδεκιου υἱὸς χανανα καὶ ἐπάταξεν τὸν μυχιαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα καὶ εἶπεν ποῖον πνεῦμα κυρίου τὸ λαλήσας ἐν σοί
- 25 Miika vastasi: "Sen saat nähdä sinä päivänä, jona kuljet huoneesta huoneeseen piiloutuaksesi".
And Micaiah said, Truly, you will see on that day when you go into an inner room to keep yourself safe.
καὶ εἶπεν μυχιασ ἰδοὺ σὺ ὄψῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅταν εἰσέλθῃς ταμίειον τοῦ ταμείου τοῦ κρυβῆναι
- 26 Mutta Israelin kuningas sanoi: "Ota Miika ja vie hänet takaisin Aamonin, kaupungin päällikön, ja Jooaan, kuninkaan pojan, luo.
And the king of Israel said, Take Micaiah and send him back to Amon, the ruler of the town, and to Joash, the king's son;
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ λάβετε τὸν μυχιαν καὶ ἀποστρέψατε αὐτὸν πρὸς ἐμηρ τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως καὶ τῷ ἰωασ υἱῷ τοῦ βασιλέως
- 27 Ja sano: 'Näin sanoo kuningas: Pankaa tämä vankilaan ja elättäkää häntä vaivaisella vedellä ja leivällä, kunnes minä palaan voittajana takaisin'.
And say, It is the king's order that this man is to be put in prison and given prison food till I come again in peace.
εἰπὸν θέσθαι τοῦτον ἐν φυλακῇ καὶ ἐσθίειν αὐτὸν ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ
- 28 Miika vastasi: "Jos sinä palaat voittajana takaisin, niin ei Herra ole puhunut minun kauttani". Ja hän sanoi vielä: "Kuulkaa tämä, kaikki kansat".
And Micaiah said, If you come back at all in peace, the Lord has not sent his word by me.
καὶ εἶπεν μυχιασ ἐὰν ἐπιστρέφω ἐπιστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ οὐκ ἐλάλησεν κύριος ἐν ἐμοί
- 29 Niin Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, menivät Gileadin Raamotiin.
So the king of Israel and Jehoshaphat, the king of Judah, went up to Ramoth-gilead.
καὶ ἀνέβη βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα μετ' αὐτοῦ εἰς ρεμμαθ γαλααδ
- 30 Ja Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Täytyypä pukeutua tuntemattomaksi, kun käy taisteluun, mutta ole sinä omissa vaatteissasi". Ja Israelin kuningas pukeutui tuntemattomaksi ja kävi taisteluun.
And the king of Israel said to Jehoshaphat, I will make a change in my clothing, so that I do not seem to be the king, and will go into the fight; but do you put on your robes. So the king of Israel made a change in his dress and went into the fight.
καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφατ βασιλέα ἰουδα συγκαλύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον καὶ σὺ ἐνδύσαι τὸν ἱματισμὸν μου καὶ συνεκαλύψατο ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον

- 31 Mutta Aramin kuningas oli käskinnyt sotavaunujen päälliköitä, joita hänellä oli kolmekymmentä kaksi, sanoen: "Älkää ryhtykö taisteluun kenenkään muun kanssa, olkoon alempi tai ylempi, kuin ainoastaan Israelin kuninkaan kanssa".
Now the king of Aram had given orders to the thirty-two captains of his war-carriages, saying, Make no attack on small or great, but only on the king of Israel.
καὶ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσι τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ τριάκοντα καὶ δύοσιν λέγων μὴ πολεμεῖτε μικρὸν καὶ μέγαν ἄλλ' ἢ τὸν βασιλεῦα ἰσραὴλ μονότατον
- 32 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät Joosafatin, ajattelivat he: "Tuo on varmaankin Israelin kuningas", ja kääntyivät hyökkäämään häntä vastaan. Silloin Joosafat huusi.
So when the captains of the war-carriages saw Jehoshaphat, they said, Truly, this is the king of Israel; and turning against him, they came round him, but Jehoshaphat gave a cry.
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων τὸν ἰωσαφατ βασιλεῦα ἰουδα καὶ αὐτοὶ εἶπον φαίνεται βασιλεὺς ἰσραὴλ οὗτος καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν πολεμήσαι καὶ ἀνέκραξεν ἰωσαφατ
- 33 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät, ettei se ollutkaan Israelin kuningas, vetäytyivät he hänestä pois.
And when the captains of the war-carriages saw that he was not the king of Israel, they went back from going after him.
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων ὅτι οὐκ ἔστιν βασιλεὺς ἰσραὴλ οὗτος καὶ ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ
- 34 Mutta eräs mies, joka oli jännittänyt jousensa ja ampui umpimähkään, satutti Israelin kuningasta vyöpanssarin ja rintahaarniskan väliin. Niin tämä sanoi vaunujensa ohjaajalle: "Käännä vaunut ja vie minut pois sotarinnasta, sillä minä olen haavoittunut".
And a certain man sent an arrow from his bow without thought of its direction, and gave the king of Israel a wound where his breastplate was joined to his clothing; so he said to the driver of his war-carriage, Go to one side and take me away out of the army, for I am badly wounded.
καὶ ἐνέτεινεν εἰς τὸ τόξον εὐστόχως καὶ ἐπάταξεν τὸν βασιλεῦα ἰσραὴλ ἀνὰ μέσον τοῦ πνεύμονος καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ θώρακος καὶ εἶπεν τῷ ἡνίοχῳ αὐτοῦ ἐπίστρεψον τὰς χειράς σου καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ πολέμου ὅτι τέτρωμαι
- 35 Mutta kun taistelu sinä päivänä yltyi yltymistään, jäi kuningas seisomaan vaunuihinsa, päin aramilaisia. Illalla hän kuoli; ja verta oli vuotanut haavasta vaununpohjaan.
But the fight became more violent while the day went on; and the king was supported in his war-carriage facing the Aramaeans, and the floor of the carriage was covered with the blood from his wound, and by evening he was dead.
καὶ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν ἐστηκὼς ἐπὶ τοῦ ἁρματος ἐξ ἐναντίας συρίας ἀπὸ προῦ ἕως ἑσπέρας καὶ ἀπέχυννε τὸ αἷμα ἐκ τῆς πληγῆς εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἁρματος καὶ ἀπέθανεν ἑσπέρας καὶ ἐξεπορεύετο τὸ αἷμα τῆς τροπῆς ἕως τοῦ κόλπου τοῦ ἁρματος
- 36 Ja auringon laskiessa kaikui kautta sotajoukon huuto: "Joka mies kaupunkiinsa! Joka mies maahansa!"
And about sundown a cry went up from all parts of the army, saying, Let every man go back to his town and his country, for the king is dead.
καὶ ἔσθη ὁ στρατοκῆρυξ δύνοντας τοῦ ἡλίου λέγων ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν καὶ εἰς τὴν ἑαυτοῦ γῆν
- 37 Näin kuoli kuningas, ja hänet vietiin Samariaan; ja kuningas haudattiin Samariaan.
And they came to Samaria, and put the king's body to rest in Samaria.
ὅτι τέθηκεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἦλθον εἰς σαμάρειαν καὶ ἔθαψαν τὸν βασιλεῦα ἐν σαμαρείᾳ
- 38 Ja kun vaunut huuhdottiin Samarian lammikolla, nuoleskelivat koirat hänen vertansa, ja portot peseytyivät siinä, sen sanan mukaan, jonka Herra oli puhunut.
And the war-carriage was washed by the pool of Samaria, which was the bathing-place of the loose women, and the dogs were drinking his blood there, as the Lord had said.
καὶ ἀπένιψαν τὸ ἄρμα ἐπὶ τὴν κρήνην σαμαρείας καὶ ἐξέλειξαν αἱ ὄνες καὶ οἱ κύνες τὸ αἷμα καὶ αἱ πόρνοι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν
- 39 Mitä muuta on kerrottavaa Ahabista ja kaikesta, mitä hän teki, siitä norsunluisesta palatsista, jonka hän rakensi, ja kaikista kaupungeista, jotka hän linnoitti, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Ahab, and all he did, and his ivory house, and all the towns of which he was the builder, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αχααβ καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν καὶ οἶκον ἐλεφάντινον ὃν ἠκοδόμησεν καὶ πάσας τὰς πόλεις ἃς ἐποίησεν οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραὴλ
- 40 Ja niin Ahab meni lepoon isiensä tykö. Ja hänen poikansa Ahasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
So Ahab was put to rest with his fathers; and Ahaziah his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη αχααβ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν οχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 41 Joosafat, Aasan poika, tuli Juudan kuninkaaksi Ahabin, Israelin kuninkaan, neljäntenä hallitusvuotena.
And Jehoshaphat, the son of Asa, became king over Judah in the fourth year of Ahab's rule over Israel.
καὶ ἰωσαφατ υἱὸς ασα ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰουδα ἔτει τετάρτῳ τῷ αχααβ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν
- 42 Joosafat oli kolmenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi kaksikymmentä viisi vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Asuba, Silhin tytär.
Jehoshaphat was thirty-five years old when he became king, and he was king for twenty-five years in Jerusalem. His mother's name was Azubah, the daughter of Shilhi.
ἰωσαφατ υἱὸς τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀζουβα θυγάτηρ σελεὶ

- 43 Ja hän vaelsi kaikessa isänsä Aasan tietä, siltä poikkeamatta, ja teki sitä, mikä oli oikein Herran silmissä.
He did as Asa his father had done, not turning away from it, but doing what was right in the eyes of the Lord;\n
καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἀσα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὐκ ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῆς τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου
- 44 Mutta uhrikukkulat eivät hävinneet, vaan kansa uhraisi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukkuloilla.
\22:43\but the high places were not taken away: the people went on making offerings and burning them in the high places.
πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρεν ἐτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζεν καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς
- 45 Ja Joosafat teki rauhan Israelin kuninkaan kanssa.
\22:44\And Jehoshaphat made peace with the king of Israel.
καὶ εἰρήνευσεν ἰωσαφατ μετὰ βασιλέως ἰσραηλ
- 46 Mitä muuta on kerrottavaa Joosafatista, hänen urotöistään ja hänen sodistaan, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
\22:45\Now the rest of the acts of Jehoshaphat, and his great power, and how he went to war, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωσαφατ καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰουδα
- 51 Ja Joosafat meni lepoon isänsä tykö, ja hänet haudattiin isänsä viereen hänen isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Joram tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
\22:50\Then Jehoshaphat went to rest with his fathers, and his body was put into the earth in the town of David his father; and Jehoram his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἰωσαφατ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη παρὰ τοῖς πατράσιν αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωραμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 52 Ahasja, Ahabin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa Joosafatin, Juudan kuninkaan, seitsemäntenätoista hallitusvuotena, ja hän hallitsi Israelia kaksi vuotta.
\22:51\Ahaziah, the son of Ahab, became king over Israel in Samaria in the seventeenth year of the rule of Jehoshaphat, the king of Judah, and he was king over Israel for two years.
καὶ οχοζίας υἱὸς ἀχααβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραηλ ἐν ἑταί ἑπτακαίδεκάτῳ ἰωσαφατ βασιλεῖ ἰουδα καὶ ἐβασίλευσεν ἐν ἰσραηλ ἔτη δύο
- 53 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vaelsi isänsä ja äitinsä tietä ja Jerobeamin, Nebatin pojan, tietä, hänen, joka oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
\22:52\He did evil in the eyes of the Lord, going in the ways of his father and his mother, and in the ways of Jeroboam, the son of Nebat, who made Israel do evil.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ ἀχααβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν ὁδῷ ἰεζαβελ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις οἴκου ἰεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ
- 1 Ahabin kuoleman jälkeen Mooab luopui Israelista.
After the death of Ahab, Moab made itself free from the authority of Israel.
καὶ ἠθέτησεν μοαβ ἐν ἰσραηλ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀχααβ
- 2 Ahasja putosi Samariassa yläsalinsa ristikon läpi ja makasi sairaana. Ja hän lähetti sanansaattajia ja sanoi heille: "Menkää ja kysykää Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta, toivunko minä tästä taudista".
Now Ahaziah had a fall from the window of his room in Samaria, and was ill. And he sent men, and said to them, Put a question to Baal-zebub, the god of Ekron, about the outcome of my disease, to see if I will get well or not.
καὶ ἔπεσεν οχοζίας διὰ τοῦ δικτυωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὑπερώῳ αὐτοῦ τῷ ἐν ἑταί ἑπτακαίδεκάτῳ καὶ ἠρρώσθησεν καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς δεῦτε καὶ ἐπιζητήσατε ἐν τῇ βααλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρων εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀρρωστίας μου ταύτης καὶ ἐπορεύθησαν ἐπερωτήσαι δι' αὐτοῦ
- 3 Mutta Herran enkeli oli sanonut tiseläiselle Elialle: "Nouse ja mene Samarian kuninkaan sanansaattajia vastaan ja sano heille: 'Eikö ole Jumalaa Israelissa, koska menette kysymään neuvoa Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta?'"
But the angel of the Lord said to Elijah the Tishbite, Go now, and, meeting the men sent by the king of Samaria, say to them, Is it because there is no God in Israel, that you are going to get directions from Baal-zebub, the god of Ekron?
καὶ ἄγγελος κυρίου ἐλάλησεν πρὸς ἠλιου τὸν θεσβίτην λέγων ἀναστὰς δεῦρο εἰς συνάντησιν τῶν ἀγγέλων οχοζιου βασιλέως ἑταί καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτούς εἰ παρὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν ἰσραηλ ἡμεῖς πορεύεσθε ἐπιζητήσαι ἐν τῇ βααλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρων
- 4 Sentähden sanoo Herra näin: 'Vuoteesta, johon olet noussut, et sinä enää astu alas, sillä sinun on kuoltava.' Ja Elia lähti tiehensä.
Give ear then to the words of the Lord: You will never again get down from the bed on to which you have gone up, but death will certainly come to you. Then Elijah went away.
καὶ οὕτως ὅτι τὰδε λέγει κύριος ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς ὅτι ἐκεῖ θανάτῳ ἀποθανῆ καὶ ἐπορεύθη ἠλιου καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς
- 5 Kun sanansaattajat sitten palasivat kuninkaan luo, kysyi hän heiltä: "Minkätähden te tullette takaisin?"
And the men he had sent came back to the king; and he said to them, Why have you come back?
καὶ ἐπεστράφησαν οἱ ἄγγελοι πρὸς αὐτόν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς τί ὅτι ἐπεστρέψατε

- 6 He vastasivat hänelle: "Meitä vastaan tuli mies, joka sanoi meille: 'Menkää takaisin kuninkaan luo, joka on teidät lähettänyt, ja sanokaa hänelle: Näin sanoo Herra: Eikö ole Jumalaa Israelissa, koska sinä lähetät kysymään neuvoa Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta? Sentähden sinä et enää astu alas vuoteesta, johon olet noussut, sillä sinun on kuoltava.'"
 And they said to him, On our way we had a meeting with a man who said, Go back to the king who sent you and say to him, The Lord says, Is it because there is no God in Israel that you send to put a question to Baal-zebub, the god of Ekron? For this reason, you will not come down from the bed on to which you have gone up, but death will certainly come to you.
 και εἶπαν πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπος ἀνέβη εἰς συνάντησιν ἡμῶν και εἶπεν πρὸς ἡμᾶς δεῦτε ἐπιστρέφητε πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς και λαλήσατε πρὸς αὐτὸν τάδε λέγει κύριος εἰ παρὰ τὸ μη εἶναι θεὸν ἐν ἰσραηλ. σὺ πορεύῃ ζητήσαι ἐν τῇ βασιλ. μιῶν θεὸν ἀκκαρον οὐχ οὗτος ἢ κλίνῃ ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς ὅτι θανάτω ἀποθανῇ
- 7 Hän kysyi heiltä: "Minkä näköinen oli mies, joka tuli teitä vastaan ja puhui teille näitä?"
 And he said to them, What sort of a man was it who came and said these words to you?
 και ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς λέγων τίς ἢ κρίσις τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀναβάντος εἰς συνάντησιν ὑμῖν και λαλήσαντος πρὸς ὑμᾶς τοὺς λόγους τούτους
- 8 He vastasivat hänelle: "Hänellä oli yllään karvanahka ja nahkavyö vyötäisillä". Silloin hän sanoi: "Se oli tiseläinen Elia".
 And they said in answer, He was a man clothed in a coat of hair, with a leather band about his body. Then he said, It is Elijah the Tishbite.
 και εἶπον πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπος δασὺς και ζώνην δερματίνην περιεζωσμένος τὴν ὄσφον αὐτοῦ και εἶπεν ἡλιου ὁ θεοβίτης οὗτός ἐστιν
- 9 Ja hän lähetti hänen luokseen viidenkymmenenpäämiehen ja hänen viisikymmentä miestänsä. Ja kun tämä tuli hänen luoksensa, hänen istuessaan vuoren kukkulalla, sanoi hän hänelle: "Sinä Jumalan mies, kuningas käsksee: Tule alas".
 Then the king sent to him a captain of fifty with his fifty men; and he went up to him where he was seated on the top of a hill, and said to him, O man of God, the king has said, Come down.
 και ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡγουμένον πεντηκόνταρχον και τοὺς πενήκοντα αὐτοῦ και ἀνέβη και ἦλθεν πρὸς αὐτὸν και ἰδοὺ ἡλιου ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους και ἐλάλησεν ὁ πεντηκόνταρχος πρὸς αὐτὸν και εἶπεν ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσέν σε κατὰβηθαι
- 10 Mutta Elia vastasi ja sanoi viidenkymmenenpäämiehelle: "Jos minä olen Jumalan mies, niin tulkoon tuli taivaasta ja kuluttakoon sinut ja sinun viisikymmentä miestäsi". Silloin tuli taivaasta tuli ja kulutti hänet ja hänen viisikymmentä miestänsä.
 And Elijah in answer said to the captain of fifty, If I am a man of God, may fire come down from heaven on you and on your fifty men, and put an end to you. Then fire came down from heaven and put an end to him and his fifty men.
 και ἀπεκρίθη ἡλιου και εἶπεν πρὸς τὸν πεντηκόνταρχον και εἰ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐγὼ καταβήσεται πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ και καταφάγεται σε και τοὺς πενήκοντά σου και κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ και κατέφαγεν αὐτὸν και τοὺς πενήκοντα αὐτοῦ
- 11 Hän lähetti taas hänen luoksensa toisen viidenkymmenenpäämiehen ja hänen viisikymmentä miestänsä. Tämä lausui ja sanoi hänelle: "Sinä Jumalan mies, näin käsksee kuningas: Tule kiiruusti alas".
 Then the king sent another captain of fifty with his fifty men; and he said to Elijah, O man of God, the king says, Come down quickly.
 και προσέθετο ὁ βασιλεὺς και ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἄλλον πεντηκόνταρχον και τοὺς πενήκοντα αὐτοῦ και ἀνέβη και ἐλάλησεν ὁ πεντηκόνταρχος πρὸς αὐτὸν και εἶπεν ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ταχέως κατὰβηθαι
- 12 Mutta Elia vastasi ja sanoi heille: "Jos minä olen Jumalan mies, niin tulkoon tuli taivaasta ja kuluttakoon sinut ja sinun viisikymmentä miestäsi". Silloin tuli taivaasta Jumalan tuli ja kulutti hänet ja hänen viisikymmentä miestänsä.
 And Elijah in answer said, If I am a man of God, may fire come down from heaven on you and on your fifty men, and put an end to you. And the fire of God came down from heaven, and put an end to him and his fifty men.
 και ἀπεκρίθη ἡλιου και ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν και εἶπεν εἰ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐγὼ εἰμι καταβήσεται πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ και καταφάγεται σε και τοὺς πενήκοντά σου και κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ και κατέφαγεν αὐτὸν και τοὺς πενήκοντα αὐτοῦ
- 13 Hän lähetti vielä kolmannen viidenkymmenenpäämiehen ja hänen viisikymmentä miestänsä. Ja tämä kolmas viidenkymmenenpäämies meni sinne, ja kun hän tuli perille, polvistui hän Eliaan eteen ja anoi häneltä armoa ja sanoi hänelle: "Sinä Jumalan mies, olkoon minun henkeni ja näiden viidenkymmenen palvelijasi henki kallis sinun silmissäsi.
 Then he sent a third captain of fifty with his fifty men; and the third captain of fifty went up, and falling on his knees before Elijah, requesting mercy of him, said, O man of God, let my life and the life of these your fifty servants be of value to you.
 και προσέθετο ὁ βασιλεὺς ἐτι ἀποστείλαι ἡγουμένον πεντηκόνταρχον τρίτον και τοὺς πενήκοντα αὐτοῦ και ἦλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ πεντηκόνταρχος ὁ τρίτος και ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ κατέναυτι ἡλιου και ἐδεήθη αὐτοῦ και ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν και εἶπεν ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ ἐντιμωθῆτω δὴ ἡ ψυχὴ μου και ἡ ψυχὴ τῶν δούλων σου τούτων τῶν πενήκοντα ἐν ὀφθαλμοῖς σου
- 14 Katso, tuli on tullut taivaasta ja kuluttanut ne kaksi ensimmäistä viidenkymmenenpäämiestä ja heidän viisikymmentä miestänsä, mutta olkoon minun henkeni kallis sinun silmissäsi."
 For fire came down from heaven and put an end to the first two captains of fifty and their fifties; but now let my life be of value in your eyes.
 ἰδοὺ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ και κατέφαγεν τοὺς δύο πεντηκόνταρχους τοὺς πρώτους και τοὺς πενήκοντα αὐτῶν και νῦν ἐντιμωθῆτω δὴ ἡ ψυχὴ τῶν δούλων σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου
- 15 Ja Herran enkeli sanoi Elialle: "Mene alas hänen kanssaan, älä pelkää häntä". Niin hän nousi ja meni hänen kanssaan kuninkaan tykö.
 Then the angel of the Lord said to Elijah, Go down with him; have no fear of him. So he got up and went down with him to the king.
 και ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς ἡλιου και εἶπεν κατὰβηθαι μετ' αὐτοῦ μη φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν και ἀνέστη ἡλιου και κατέβη μετ' αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα

- 16 Ja hän sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Koska lähetit sanansaattajia kysymään neuvoa Baal-Sebubilta, Ekronin jumalalta, ikäänkuin Israelissa ei olisi Jumalaa, jolta voisi kysyä neuvoa, sentähden sinä et astu alas vuoteesta, johon olet noussut, sillä sinun on kuoltava".
And he said to him, This is the word of the Lord: Because you sent men to put a question to Baal-zebub, the god of Ekron, for this reason you will never again get down from the bed on to which you have gone up, but death will certainly come to you.
καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν ἡλιου τάδε λέγει κύριος τί ὅτι ἀπέστειλας ἀγγέλους ζητῆσαι ἐν τῇ βααλ μυῖαν θεὸν ακκαρων οὐχ οὕτως ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐκεῖ οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς ὅτι θανάτω ἀποθανῆ
- 17 Niin hän kuoli, Herran sanan mukaan, jonka Elia oli puhunut. Ja Jooram tuli kuninkaaksi hänen sijaansa Jooramin, Joosafatin pojan, Juudan kuninkaan, toisena hallitusvuotena, sillä Ahasjalla ei ollut poikaa.
So death came to him, as the Lord had said by the mouth of Elijah. And Jehoram became king in his place in the second year of the rule of Jehoram, son of Jehoshaphat, king of Judah; because he had no son.
καὶ ἀπέθανεν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἡλιου
- 18 Mitä muuta on kerrottavaa Ahasjasta, siitä, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Ahaziah, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων οχοζιου ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ [18α] καὶ ιωραμ υἱὸς αχααβ βασιλεύει ἐπὶ ἰσραηλ ἐν σαμαρείᾳ ἔτ ἡ δέκα δύο ἐν ἔτει ὀκτωκαίδεκάτῳ ιωσαφατ βασιλέως ἰουδα [18β] καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου πλὴν οὐχ ὡς οἱ ἀδελφοί αὐτοῦ οὐδὲ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ [18ξ] καὶ ἀπέστησεν τὰς στήλας τοῦ βααλ ἃς ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ συνέτριψεν αὐτάς πλὴν ἐν ταῖς ἀμαρτίαις οἴκου ιεροβοαμ ὃς ἐξῆμαρτεν τὸν ἰσραηλ ἐκολλήθη οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν [18δ] καὶ ἐθυμώθη ὀργῆ κύριος εἰς τὸν οἶκον αχααβ
- 1 Silloin, kun Herra oli vievä Elian tuulispäässä taivaaseen, kulkivat Elia ja Elisa Gilgalista.
Now when the Lord was about to take Elijah up to heaven in a great wind, Elijah went with Elisha from Gilgal.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀνάγειν κύριον τὸν ἡλιου ἐν συσσεισμῷ ὡς εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐπορεύθη ἡλιου καὶ ελισαιε ἐκ γαλγαλων
- 2 Ja Elia sanoi Elisalle: "Jää tähän, sillä Herra on lähettänyt minut Beeteliin asti". Mutta Elisa vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua". Ja he menivät Beeteliin.
And Elijah said to Elisha, Come no farther for the Lord has sent me to Beth-el. But Elisha said, As the Lord is living and as your soul is living, I will not be parted from you. So they went down to Beth-el.
καὶ εἶπεν ἡλιου πρὸς ελισαιε κάθου δὴ ἐνταῦθα ὅτι κύριος ἀπέσταλκέν με ἕως βαιθηλ καὶ εἶπεν ελισαιε ζῆ κύριος καὶ ζῆ ἡ ψυχὴ σου εἰ καταλείψω σε καὶ ἦλθον εἰς βαιθηλ
- 3 Niin Beetelissä olevat profeetanoppilaat tulivat Elisan tykö ja sanoivat hänelle: "Tiedätkö, että Herra tänä päivänä ottaa sinun herrasi pois sinun pääsi ylitse?" Hän vastasi: "Tiedän kyllä; olkaa vaiti".
And at Beth-el the sons of the prophets came out to Elisha and said, Has it been made clear to you that the Lord is going to take away your master from over you today? And he said, Yes, I have knowledge of it: say no more.
καὶ ἦλθον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν βαιθηλ πρὸς ελισαιε καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν εἰ ἔγνωσ ὅτι κύριος σήμερον λαμβάνει τὸν κύριόν σου ἐπάνωθεν τῆς κεφαλῆς σου καὶ εἶπεν καγὼ ἔγνωκα σιωπᾶτε
- 4 Ja Elia sanoi hänelle: "Elisa, jää tähän, sillä Herra on lähettänyt minut Jerikoon". Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua". Ja he tulivat Jerikoon.
Then Elijah said to him, Come no farther, for the Lord has sent me to Jericho. But he said, As the Lord is living and as your soul is living, I will not be parted from you. So they went on to Jericho.
καὶ εἶπεν ἡλιου πρὸς ελισαιε κάθου δὴ ἐνταῦθα ὅτι κύριος ἀπέσταλκέν με εἰς ιεριχω καὶ εἶπεν ελισαιε ζῆ κύριος καὶ ζῆ ἡ ψυχὴ σου εἰ ἐγκαταλείψω σε καὶ ἦλθον εἰς ιεριχω
- 5 Niin Jerikossa olevat profeetanoppilaat astuivat Elisan tykö ja sanoivat hänelle: "Tiedätkö, että Herra tänä päivänä ottaa herrasi pois sinun pääsi ylitse?" Hän vastasi: "Tiedän kyllä; olkaa vaiti".
And at Jericho the sons of the prophets came up to Elisha and said to him, Has it been made clear to you that the Lord is going to take away your master from over you today? And he said in answer, Yes, I have knowledge of it: say no more.
καὶ ἤγγισαν οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν ιεριχω πρὸς ελισαιε καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν εἰ ἔγνωσ ὅτι σήμερον λαμβάνει κύριος τὸν κύριόν σου ἐπάνωθεν τῆς κεφαλῆς σου καὶ εἶπεν καὶ γε ἐγὼ ἔγνωσ σιωπᾶτε
- 6 Ja Elia sanoi hänelle: "Jää tähän, sillä Herra on lähettänyt minut Jordanille". Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua". Niin he kulkivat molemmat yhdessä.
Then Elijah said to him, Come no farther, for the Lord has sent me to Jordan. But he said, As the Lord is living and as your soul is living, I will not be parted from you. So they went on together.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡλιου κάθου δὴ ὅδε ὅτι κύριος ἀπέσταλκέν με ἕως τοῦ ιορδάνου καὶ εἶπεν ελισαιε ζῆ κύριος καὶ ζῆ ἡ ψυχὴ σου εἰ ἐγκαταλείψω σε καὶ ἐπορεύθησαν ἀμφότεροι

- 7 **Mutta myös profeetanoppilaita lähti matkaan viisikymmentä miestä, ja he asettuivat syrjään jonkun matkan päähän näiden kahden pysähtyessä Jordanille.**
And fifty men of the sons of the prophets went out and took their places facing them a long way off, while the two of them were by the edge of Jordan.
καὶ πενήκοντα ἄνδρες υἱοὶ τῶν προφητῶν καὶ ἕστησαν ἐξ ἐναντίας μακρόθεν καὶ ἀμφότεροι ἕστησαν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου
- 8 **Niin Elia otti vaippansa, kääri sen kokoon ja löi veteen; ja vesi jakaantui kummallekin puolelle, ja he kävivät molemmat virran yli kuivaa myöten.**
Then Elijah took off his robe, and, rolling it up, gave the water a blow with it, and the waters were parted, flowing back this way and that, so that they went over on dry land.
καὶ ἔλαβεν ἡλιου τὴν μῆλωτὴν αὐτοῦ καὶ εἰλησεν καὶ ἐπάταξεν τὸ ὕδωρ καὶ διηρέθη τὸ ὕδωρ ἔνθα καὶ ἔνθα καὶ διεβήσαν ἀμφότεροι ἐν ἐρήμῳ
- 9 **Kun he olivat tulleet yli, sanoi Elia Elisalle: "Pyydä minua tekemään hyväksesi jotakin, ennenkuin minut otetaan pois sinun tyköäsi". Elisa sanoi: "Tulkoon minuun sinun hengestäsi kaksinkertainen osa".**
And when they had come to the other side, Elijah said to Elisha, Say what you would have me do for you before I am taken from you. And Elisha said, Be pleased to let a special measure of your spirit be on me.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαβῆναι αὐτοὺς καὶ ἡλιου εἶπεν πρὸς ελισαιε αἴτησαι τί ποιήσω σοι πρὶν ἢ ἀναλημφθῆναι με ἀπὸ σοῦ καὶ εἶπεν ελισαιε γενηθήτω δὴ διπλᾶ ἐν πνεύματί σου ἐπ' ἐμέ
- 10 **Hän vastasi: "Pyyntösi on vaikea täyttää. Mutta jos näet, kuinka minut otetaan pois sinun tyköäsi, niin se täytetään; jollet, niin se jää täyttämättä."**
And he said, You have made a hard request: still, if you see me when I am taken from you, you will get your desire; but if not, it will not be so.
καὶ εἶπεν ἡλιου ἐσκήρυνας τοῦ αἰτήσασθαι ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβάνομενον ἀπὸ σοῦ καὶ ἔσται σοι οὕτως καὶ ἐὰν μὴ οὐ μὴ γένηται
- 11 **Kun he niin kulkivat ja puhelivat, niin katso, äkkiä ilmestyivät tuliset vaunut ja tuliset hevoset, ja ne erottivat heidät toisistansa, ja Elia nousi tuulisäässä taivaaseen.**
And while they went on their way, going on talking together, suddenly there were carriages and horses of fire separating them from one another and Elijah went up to heaven in a great wind.
καὶ ἐγένετο αὐτῶν πορευομένων ἐπορεύοντο καὶ ἐλάλουν καὶ ἰδοὺ ἄρμα πυρὸς καὶ ἵπποι πυρὸς καὶ διέστειλαν ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων καὶ ἀνελήμφθη ἡλιου ἐν συσσειμῷ ὡς εἰς τὸν οὐρανόν
- 12 **Kun Elisa sen näki, huusi hän: "Isäni, isäni! Israelin sotavaunut ja ratsumiehet!" Sitten hän ei enää nähnyt häntä. Ja hän tarttui vaatteisiinsa ja repäisi ne kahdeksi kappaleeksi.**
And when Elisha saw it he gave a cry, My father, my father, the carriages of Israel and its horsemen! And he saw him no longer; and he was full of grief.
καὶ ελισαιε ἐώρα καὶ ἐβόα πάτερ πάτερ ἄρμα ἰσραηλ καὶ ἱππεὺς αὐτοῦ καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν ἐτι καὶ ἐπελάβετο τῶν ἱματίων αὐτοῦ καὶ διέρρηξεν αὐτὰ εἰς δύο ῥήγματα
- 13 **Sitten hän otti maasta Elian vaipan, joka oli pudonnut hänen päältään, palasi takaisin ja pysähtyi Jordanin rannalle.**
Then he took up Elijah's robe, which had been dropped from him, and went back till he came to the edge of Jordan.
καὶ ὕψωσεν τὴν μῆλωτὴν ἡλιου ἣ ἔπεσεν ἐπάνωθεν ελισαιε καὶ ἐπέστρεψεν ελισαιε καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ χειλούς τοῦ ἰορδάνου
- 14 **Ja hän otti Elian vaipan, joka oli pudonnut tämän päältä, löi veteen ja sanoi: "Missä on Herra, Elian Jumala?" Kun hän siis löi veteen, jakaantui se kummallekin puolelle, ja Elisa kävi virran yli.**
And he took Elijah's robe, which had been dropped from him, and giving the water a blow with it, said, Where is the Lord, the God of Elijah? and at his blow the waters were parted this way and that; and Elisha went over.
καὶ ἔλαβεν τὴν μῆλωτὴν ἡλιου ἣ ἔπεσεν ἐπάνωθεν αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν τὸ ὕδωρ καὶ οὐ διεστή καὶ εἶπεν ποῦ ὁ θεὸς ἡλιου ἀφω καὶ ἐπάταξεν τὰ ὕδατα καὶ διερράγησαν ἔνθα καὶ ἔνθα καὶ διεβή ελισαιε
- 15 **Kun Jerikosta tulleet profeetanoppilaat syrjästä näkivät sen, sanoivat he: "Elian henki on laskeutunut Elisaan". Niin he tulivat häntä vastaan ja kumartuivat hänen edessään maahan.**
And when the sons of the prophets who were facing him at Jericho saw him, they said, The spirit of Elijah is resting on Elisha. And they came out to him, and went down on the earth before him.
καὶ εἶδον αὐτὸν οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν ἱεριχῷ ἐξ ἐναντίας καὶ εἶπον ἐπαναπέπυται τὸ πνεῦμα ἡλιου ἐπὶ ελισαιε καὶ ἦλθον εἰς συναντὴν αὐτοῦ καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν
- 16 **Ja he sanoivat hänelle: "Katso, palvelijaisi joukossa on viisikymmentä urhoollista miestä; menkööt he etsimään sinun isäntääsi. Ehkä Herran Henki on vienyt hänet ja heittänyt jollekin vuorelle tai johonkin laaksoon." Hän vastasi: "Älkää lähettäkö".**
And they said, Your servants have with us here fifty strong men; be pleased to let them go in search of Elijah; for it may be that the spirit of the Lord has taken him up and put him down on some mountain or in some valley. But he said, Do not send them.
καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν ἰδοὺ δὴ μετὰ τῶν παιδῶν σου πενήκοντα ἄνδρες υἱοὶ δυνάμεως πορευθέντες δὴ ζητησάτωσαν τὸν κύριόν σου μήποτε ἦρεν αὐτὸν πνεῦμα κυρίου καὶ ἔρριψεν αὐτὸν ἐν τῷ ἰορδάνῃ ἢ ἐφ' ἐν τῶν ὀρέων ἢ ἐφ' ἓνα τῶν βουνῶν καὶ εἶπεν ελισαιε οὐκ ἀποστελεῖτε
- 17 **Mutta he pyysivät häntä pyytämällä, kyllästyksiin asti, kunnes hän sanoi: "Lähettäkää sitten". Niin he lähettivät viisikymmentä miestä; ja nämä etsivät kolme päivää, mutta eivät löytäneet häntä.**
But when they kept on requesting him, he was shamed and said, Send, then. So they sent fifty men; but after searching for three days, they came back without having seen him.
καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν ἕως οὗτου ἠσχύνετο καὶ εἶπεν ἀποστείλατε καὶ ἀπέστειλαν πενήκοντα ἄνδρας καὶ ἐζήτησαν τρεῖς ἡμέρας καὶ οὐχ εὔρον αὐτὸν

- 18 Kun he tulivat takaisin hänen luoksensa, hänen ollessaan Jerikossa, sanoi hän heille: "Enkö minä kieltänyt teitä menemästä?"
 And they came back to him, while he was still at Jericho; and he said to them, Did I not say to you, Go not?
 και ἀνέστρεψαν πρὸς αὐτόν και αὐτὸς ἐκάθητο ἐν ιεριχω και εἶπεν ελισαιε οὐκ εἶπον πρὸς ὑμᾶς μὴ πορευθῆτε
- 19 Ja kaupungin miehet sanoivat Elisalle: "Katso, kaupungin asema on hyvä, niinkuin herrani näkee, mutta vesi on huonoa, ja maassa syntyy keskoisia".
 Now the men of the town said to Elisha, You see that the position of this town is good; but the water is bad, causing the young of the cattle to come to birth dead.
 και εἶπον οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς ελισαιε ἰδοὺ ἡ κατοικησις τῆς πόλεως ἀγαθὴ καθὼς ὁ κύριος βλέπει και τὰ ὕδατα πονηρὰ και ἡ γῆ ἀτεκνουμένη
- 20 Hän sanoi: "Tuokaa minulle uusi malja ja pankkaa siihen suoloja". Ja he toivat sen hänelle.
 So he said, Get me a new vessel, and put salt in it; and they took it to him.
 και εἶπεν ελισαιε λάβετέ μοι ὑδρίσκην καινήν και θέτε ἐκεῖ ἄλα και ἔλαβον πρὸς αὐτόν
- 21 Niin hän meni vesien lähteelle ja heitti siihen suolat, sanoen: "Näin sanoo Herra: Minä olen parantanut tämän veden; siitä ei enää tule kuolemaa eikä keskenmeno".
 Then he went out to the spring from which the water came, and put salt in it, and said, The Lord says, Now I have made this water sweet; no longer will it be death-giving or unfertile.
 και ἐξῆλθεν ελισαιε εἰς τὴν διεξοδὸν τῶν ὑδάτων και ἔριψεν ἐκεῖ ἄλα και εἶπεν τάδε λέγει κύριος ἰαμαί τὰ ὕδατα ταῦτα οὐκ ἔσται ἔτι ἐκεῖθεν θάνατος και ἀτεκνουμένη
- 22 Niin vesi tuli terveelliseksi, aina tähän päivään asti, Elisän sanan mukaan, jonka hän puhui.
 And the water was made sweet again to this day, as Elisha said.
 και ἰάθησαν τὰ ὕδατα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης κατὰ τὸ ῥῆμα ελισαιε ὃ ἐλάλησεν
- 23 Sieltä hän meni Beeteliin, ja hänen käydessään tietä tuli pieniä poikasia kaupungista, ja ne pilkkasivat häntä ja sanoivat hänelle: "Tule ylös, kaljupää, tule ylös, kaljupää!"
 Then from there he went up to Beth-el; and on his way, some little boys came out from the town and made sport of him, crying, Go up, old no-hair! go up, old no-hair!
 και ἀνέβη ἐκεῖθεν εἰς βαιθηλ και ἀναβαίνοντος αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ και παιδάρια μικρὰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως και κατέπαιζον αὐτοῦ και εἶπον αὐτῷ ἀνάβαινε φαλακρὲ ἀνάβαινε
- 24 Ja kun hän kääntyi ja näki heidät, kirosi hän heidät Herran nimeen. Silloin tuli metsästä kaksi karhua ja raateli neljäkymmentä kaksi poikaa kuoliaaksi.
 And turning back, he saw them, and put a curse on them in the name of the Lord. And two she-bears came out of the wood and put forty-two of the children to death.
 και ἐξένευσεν ὀπίσω αὐτῶν και εἶδεν αὐτὰ και κατηράσατο αὐτοῖς ἐν ὀνόματι κυρίου και ἰδοὺ ἐξῆλθον δύο ἄρκοι ἐκ τοῦ ὄρους και ἀνέρρηξαν ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα και δύο παῖδας
- 25 Sieltä hän meni Karmel-vuorelle ja palasi sieltä Samariaan.
 From there he went to Mount Carmel, and came back from there to Samaria.
 και ἐπορεύθη ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον και ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς σαμάρειαν
- 1 Jooram, Ahabin poika, tuli Israelin kuninkaaksi Samariassa Joosafatin, Juudan kuninkaan, kahdeksantentoista hallitusvuotena, ja hän hallitsi kaksitoista vuotta.
 And Jehoram, the son of Ahab, became king over Israel in Samaria in the eighteenth year of the rule of Jehoshaphat, king of Judah; and he was king for twelve years.
 και ἰωραμ υἱὸς ἀχααβ ἐβασίλευσεν ἐν ἰσραηλ ἐν ἔτει ὀκτωκαιδεκάτῳ ἰωσαφατ βασιλεῖ ἰουδα και ἐβασίλευσεν δώδεκα ἔτη
- 2 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä ja äitinsä, sillä hän poisti Baalin patsaan, jonka hänen isänsä oli teettänyt.
 He did evil in the eyes of the Lord; but not like his father and his mother, for he put away the stone pillar of Baal which his father had made.
 και ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου πλην οὐχ ὡς ὁ πατήρ αὐτοῦ και οὐχ ὡς ἡ μήτηρ αὐτοῦ και μετέστησεν τὰς στήλας τοῦ βααλ ὡς ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 3 Kuitenkin hän riippui kiinni Jerobeamin, Nebatin pojan, synnissä, jolla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä; siitä hän ei luopunut.
 But still he did the same sins which Jeroboam, the son of Nebat, did and made Israel do; he went on in them.
 πλην ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ἰεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξῆμαρτεν τὸν ἰσραηλ ἐκολλήθη οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῆς
- 4 Meesa, Mooabin kuningas, omisti lammaislaumoja ja maksoi verona Israelin kuninkaalle satatuhatta karitsaa ja sadantuhannen oinaan villat.
 Now Mesha, king of Moab, was a sheep-farmer; and he gave regularly to the king of Israel the wool from a hundred thousand lambs and a hundred thousand sheep.
 και μωσα βασιλεὺς μωαβ ἦν νοικηδ και ἐπέστρεφεν τῷ βασιλεῖ ἰσραηλ ἐν τῇ ἐπαναστάσει ἑκατὸν χιλιάδας ἄρνων και ἑκατὸν χιλιάδας κριῶν ἐπὶ πόκων
- 5 Mutta Ahabin kuoltua Mooabin kuningas luopui Israelin kuninkaasta.
 But when Ahab was dead, the king of Moab got free from the authority of the king of Israel.
 και ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀχααβ και ἠθέτησεν βασιλεὺς μωαβ ἐν βασιλεῖ ἰσραηλ
- 6 Siihen aikaan lähti kuningas Jooram Samariasta ja katsasti kaiken Israelin.
 At that time, King Jehoram went out from Samaria and got all Israel together in fighting order.
 και ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰωραμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ σαμαρείας και ἐπεσκέψατο τὸν ἰσραηλ

- 7 Ja hän meni ja lähetti Joosafatille Juudan kuninkaalle sanan: "Mooabin kuningas on luopunut minusta. Lähdetkö minun kanssani sotaan Mooabia vastaan?" Hän vastasi: "Lähden; minä niinkuin sinä, minun kansani niinkuin sinun kansasi, minun hevoseni niinkuin sinun hevosesi!"
 And he sent to Jehoshaphat, king of Judah, saying, The king of Moab has got free from my authority: will you go with me to make war on Moab? And he said, I will go with you: I am as you are, my people as your people, and my horses as your horses.
 και ἐπορεύθη και ἐξαπέστειλεν πρὸς ἰωσαφατ βασιλέα ἰουδα λέγων βασιλεὺς μοαβ ἠθέτησεν ἐν ἐμοί εἰ πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς μοαβ εἰς πόλεμον και εἶπεν ἀναβήσομαι ὁμοίος μοι ὁμοίος σοι ὡς ὁ λαός μου ὁ λαός σου ὡς οἱ ἵπποι μου οἱ ἵπποι σου
- 8 Ja Joosafat kysyi: "Mitä tietä meidän on sinne mentävä?" Hän vastasi: "Edomin erämaan tietä".
 And he said, Which way are we to go? And he said in answer, By the waste land of Edom.
 και εἶπεν ποία ὁδὸν ἀναβῶ και εἶπεν ὁδὸν ἔρημον εδωμ
- 9 Niin Israelin kuningas, Juudan kuningas ja Edomin kuningas lähtivät liikkeelle. Mutta kun he olivat kierrellen kulkeneet seitsemän päivän matkan eikä ollut vettä sotajoukolle eikä juhdille, jotka seurasivat heitä,
 So the king of Israel went with the king of Judah and the king of Edom by a roundabout way for seven days: and there was no water for the army or for the beasts they had with them.
 και ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ και ὁ βασιλεὺς ἰουδα και ὁ βασιλεὺς εδωμ και ἐκύκλωσαν ὁδὸν ἑπτὰ ἡμερῶν και οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ παρεμβολῇ και τοῖς κτήνεσιν τοῖς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν
- 10 sanoi Israelin kuningas: "Voi, Herra on kutsunut nämä kolme kuningasta kokoon antaakseen heidät Mooabin käsiin!"
 And the king of Israel said, Here is trouble for the Lord has got these three kings together to give them into the hands of Moab.
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ ὅ ὅτι κέκληκεν κύριος τοὺς τρεῖς βασιλεῖς παρερχομένους δοῦναι αὐτοὺς ἐν χειρὶ μοαβ
- 11 Mutta Joosafat sanoi: "Eikö täällä ole ketään Herran profeettaa, kysyäksemme hänen kauttaan neuvoa Herralta?" Silloin eräs Israelin kuninkaan palvelijoista vastasi ja sanoi: "Täällä on Elisa, Saafatin poika, joka vuodatti vettä Elian käsille".
 But Jehoshaphat said, Is there no prophet of the Lord here, through whom we may get directions from the Lord? And one of the king of Israel's men said in answer, Elisha, the son of Shaphat, is here, who was servant to Elijah.
 και εἶπεν ἰωσαφατ οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου και ἐπιζητήσωμεν τὸν κύριον παρ' αὐτοῦ και ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων βασιλέως ἰσραηλ και εἶπεν ὧδε ελισαιε υἱὸς σαφατ ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἡλιου
- 12 Joosafat sanoi: "Hänellä on Herran sana". Niin Israelin kuningas, Joosafat ja Edomin kuningas menivät hänen tykönsä.
 And Jehoshaphat said, The word of the Lord is with him. So the king of Israel and Jehoshaphat and the king of Edom went down to him.
 και εἶπεν ἰωσαφατ ἔστιν αὐτῷ ῥῆμα κυρίου και κατέβη πρὸς αὐτὸν βασιλεὺς ἰσραηλ και ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα και βασιλεὺς εδωμ
- 13 Ja Elisa sanoi Israelin kuninkaalle: "Mitä minulla on tekemistä sinun kanssasi? Mene isäsi ja äitisi profeettain tykö." Israelin kuningas sanoi hänelle: "Ei niin! Sillä Herra on kutsunut nämä kolme kuningasta kokoon antaakseen heidät Mooabin käsiin."
 But Elisha said to the king of Israel, What have I to do with you? go to the prophets of your father and your mother. And the king of Israel said, No; for the Lord has got these three kings together to give them up into the hands of Moab.
 και εἶπεν ελισαιε πρὸς βασιλέα ἰσραηλ τί ἐμοὶ και σοὶ δεῦρο πρὸς τοὺς προφήτας τοῦ πατρός σου και εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ μὴ ὅτι κέκληκεν κύριος τοὺς τρεῖς βασιλεῖς τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖρας μοαβ
- 14 Elisa sanoi: "Niin totta kuin Herra Sebaot elää, jonka edessä minä seison: jollen tahtoisi tehdä Joosafatille, Juudan kuninkaalle, mieliksi, niin minä tosiaankaan en katsoisi sinuun enkä huomaisi sinua.
 Then Elisha said, By the life of the Lord of armies whose servant I am, if it was not for the respect I have for Jehoshaphat, king of Judah, I would not give a look at you, or see you.
 και εἶπεν ελισαιε ζῆ κύριος τῶν δυνάμεων ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον ἰωσαφατ βασιλέως ἰουδα ἐγὼ λαμβάνω εἰ ἐπέβλεψα πρὸς σέ και εἶδόν σε
- 15 Mutta tuokaa minulle nyt kanteleensoittaja." Ja kun kanteleensoittaja soitti, niin Herran käsi laskeutui hänen päällensä,
 But now, get me a player of music, and it will come about that while the man is playing, the hand of the Lord will come on me and I will give you the word of the Lord: and they got a player of music, and while the man was playing, the hand of the Lord was on him.
 και νυνὶ δὲ λαβέ μοι ψάλλοντα και ἐγένετο ὡς ἔψαλλον ὁ ψάλλον και ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν χεὶρ κυρίου
- 16 ja hän sanoi: "Näin sanoo Herra: Tehkää tämä laakso kuoppia täyteen.
 And he said, The Lord says, I will make this valley full of water-holes.
 και εἶπεν τάδε λέγει κύριος ποιήσατε τὸν χειμάρρουν τοῦτον βοθόλους βοθόλους
- 17 Sillä näin sanoo Herra: Te ette tule näkemään tuulta etkä sadetta, ja kuitenkin tämä laakso tulee vettä täyteen; ja te saatte juoda, sekä te että teidän karjanne ja juhtanne.
 For the Lord says, Though you see no wind or rain, the valley will be full of water, and you and your armies and your beasts will have drink.
 ὅτι τάδε λέγει κύριος οὐκ ὄψεσθε πνεῦμα και οὐκ ὄψεσθε ὑετόν και ὁ χειμάρρουν οὗτος πλησθήσεται ὕδατος και πίεσθε ὑμεῖς και αἱ κτήσεις ὑμῶν και τὰ κτήνη ὑμῶν

- 18 **Mutta tämä on Herran silmissä pieni asia: hän antaa Mooabin teidän käsiinne,**
And this will be only a small thing to the Lord: in addition he will give the Moabites into your hands.
και κούφη αύτη έν όφθαλμοίς κυρίου και παραδώσω τήν μοαβ έν χειρι ύμών
- 19 **ja niin te valloittatte kaikki varustetut kaupungit ja kaikki valitut kaupungit, kaadatte kaikki hedelmäpuut, tukitte kaikki vesilähteet ja turmelette kivillä kaikki hyvät peltopalstat."**
And you are to put every walled town to destruction, cutting down every good tree, and stopping up every water-spring, and making all the good land rough with stones.
και πατάξετε πᾶσαν πόλιν όχρωρᾶν και πᾶν ξύλον άγαθόν καταβαλείτε και πάσας πηγᾶς ύδατος έμφράξετε και πᾶσαν μεριδα άγαθήν άχρειώσετε έν λίθοις
- 20 **Ja katso, seuraavana aamuna, sinä hetkenä, jona ruokauhri uhrataan, tuli vettä Edomista päin, niin että maa tuli vettä täyteen.**
Now in the morning, about the time when the offering was made, they saw water flowing from the direction of Edom till the country was full of water.
και έγένετο τὸ πρωί άναβαινούσης τῆς θυσίας και ιδού ύδατα ήρχοντο έξ όδοῦ εδομ και έπλήσθη ή γῆ ύδατος
- 21 **Kun kaikki moabilaiset kuulivat, että kuninkaat olivat lähteneet sotaan heitä vastaan, kutsuttiin koolle kaikki miekkaan vyöttäytyvät ja myös vanhemmat miehet, ja he asettuivat rajalle.**
Now all Moab, hearing that the kings had come to make war against them, got together all who were able to take up arms and went forward to the edge of the country.
και πᾶσα μοαβ ήκουσαν ότι άνέβησαν οι βασιλεις πολεμειν αυτοῦς και άνεβόησαν εκ παντός περιεζωσμένου ζώνην και επάνω και έστησαν επι του όριου
- 22 **Mutta varhain aamulla, kun aurinko nousi ja paistoi veteen, näkivät moabilaiset, että vesi heidän edessään oli punaista kuin veri.**
And early in the morning they got up, when the sun was shining on the water, and they saw the water facing them as red as blood.
και ώρθησαν τὸ πρωί και ό ήλιος άνέτειλεν επι τᾶ ύδατα και ειδεν μοαβ έξ έναντίας τᾶ ύδατα πυρρά ώσει αίμα
- 23 **Ja he sanoivat: "Se on verta; varmaan kuninkaat ovat joutuneet taisteluun keskenään ja surmanneet toisensa. Ja nyt saaliin ryöstöön, Mooab!"**
Then they said, This is blood: it is clear that destruction has come on the kings; they have been fighting one another: now come, Moab, let us take their goods.
και ειπᾶν αίμα τούτο τῆς ρομφαιας έμαχέσαντο οι βασιλεις και επάταξαν άνηρ τόν πλησιον αυτοῦ και νῦν επι τᾶ σκῦλα μοαβ
- 24 **Mutta kun he tulivat Israelin leiriin, nousivat israelilaiset ja voittivat moabilaiset, niin että nämä pakenivat heitä. Ja he hyökkäsivät maahan ja voittivat uudelleen moabilaiset.**
But when they came to the tents of Israel, the Israelites came out and made a violent attack on the Moabites, so that they went in flight before them; and they went forward still attacking them;
και εισήλθον εις τήν παρεμβολήν ισραηλ και ισραηλ άνέστησαν και επάταξαν τήν μοαβ και έφυγον από προσώπου αυτών και εισήλθον εισπορευόμενοι και τύπτοντες τήν μοαβ
- 25 **Ja he hävittivät kaupungit, kaikille hyvälle peltopalstoille heitti kukin heistä kiven, täyttäen ne; he tukkivat kaikki vesilähteet ja kaatoivat kaikki hedelmäpuut, niin että ainoastaan Kiir-Haresetissa jäivät kivet paikoilleen. Ja linkomiehet piirittivät kaupungin ja ampuivat sitä.**
Pulling down the towns, covering every good field with stones, stopping up all the water-springs, and cutting down all the good trees; they went on driving Moab before them till only in Kir-hareseth were there any Moabites; and the fighting-men went round the town raining stones on it.
και τᾶς πόλεις καθείλον και πᾶσαν μεριδα άγαθήν έρριψαν άνηρ τόν λίθον και ένεπλησαν αυτήν και πᾶσαν πηγῆν ύδατος ένεφραξαν και πᾶν ξύλον άγαθόν κατέβαλον έως του καταλιπειν τούς λίθους του τοίχου καθηρημένους και εκύκλευσαν οι σφενδονήται και επάταξαν αυτήν
- 26 **Kun Mooabin kuningas näki joutuvansa tappiolle taistelussa, otti hän mukaansa seitsemänsataa miekkamiestä murtautuakseen Edomin kuninkaan luo; mutta he eivät voineet.**
And when the king of Moab saw that the fight was going against him, he took with him seven hundred men armed with swords, with the idea of forcing a way through to the king of Aram, but they were not able to do so.
και ειδεν ό βασιλευς μοαβ ότι έκραταίωσεν υπέρ αυτόν ό πόλεμος και έλαβεν μεθ' αυτου έπτακοσίους άνδρας έσπασμένους ρομφαιαν διακόψαι προς βασιλέα εδομ και ουκ ήδυνήθησαν
- 27 **Niin hän otti poikansa, esikoisensa, joka oli tuleva kuninkaaksi hänen sijaansa, ja uhrasi hänet polttouhriksi muurilla. Silloin suuri viha kohtasi Israelia, niin että he lähtivät sieltä ja palasivat omaan maahansa.**
Then he took his oldest son, who would have been king after him, offering him as a burned offering on the wall. So there was great wrath against Israel; and they went away from him, back to their country.
και έλαβεν τόν υιόν αυτου τόν πρωτότοκον ός έβασίλευσεν άντ' αυτου και άνήνεγκεν αυτόν όλοκαύτωμα επι του τείχους και έγένετο μετάμελος μέγας επι ισραηλ και απήραν απ' αυτου και επέστρεψαν εις τήν γῆν
- 1 **Eräs nainen, profetaanoppilaan vaimo, huusi Elisalle sanoen: "Minun mieheni, sinun palvelijasi, kuoli, ja sinä tiedät, että palvelijasi oli herraapelkääväinen mies. Nyt velkoja tulee ottamaan minun molemmat poikani orjikseen."**
Now a certain woman, the wife of one of the sons of the prophets, came crying to Elisha and said, Your servant my husband is dead; and to your knowledge he was a worshipper of the Lord; but now, the creditor has come to take my two children as servants in payment of his debt.
και γυνή μια από των υιῶν των προφητων έβόα προς ελισαιε λέγουσα ό δούλος σου ό άνηρ μου απέθανεν και σῦ έγνωσ ότι δούλος ήν φοβούμενος τόν κύριον και ό δανιστής ήλθεν λαβειν τούς δύο υιούς μου αυτω εις δούλους

- 2 Elisa sanoi hänelle: "Mitä minä voin tehdä sinun hyväksesi? Sano minulle, mitä sinulla on talossasi." Hän vastasi: "Palvelijattarellasi ei ole talossa muuta kuin öljyä sen verran, kuin minä tarvitsen voidellakseni itseäni".
Then Elisha said to her, What am I to do for you? say now, what have you in the house? And she said, Your servant has nothing in the house but a pot of oil.
καὶ εἶπεν ελισαιε τί ποιήσω σοι ἀνάγγελόν μοι τί ἔστιν σοι ἐν τῷ οἴκῳ ἡ δὲ εἶπεν οὐκ ἔστιν τῆ δουλή σου οὐθὲν ἐν τῷ οἴκῳ ὅτι ἄλλ' ἢ ὁ ἀλείψομαι ἔλαιον
- 3 Silloin hän sanoi: "Mene ja lainaa itsellesi astioita kylästä, kaikilta naapureiltasi, tyhjiä astioita, tarpeeksi paljon.
Then he said, Go out to all your neighbours and get vessels, a very great number of them.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν δεῦρο αἴτησον σαυτῆ σκεύη ἑξοθεν παρὰ πάντων τῶν γειτόνων σου σκεύη κενά μὴ ὀλιγώσης
- 4 Mene sitten sisään, sulje ovi jälkeesi ja poikiesi jälkeen ja kaada kaikkiin niihin astioihin. Ja aina kun astia on täysi, nosta se syrjään."
Then go in, and, shutting the door on yourself and your sons, put oil into all these vessels, putting on one side the full ones.
καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ἀποκλείσεις τὴν θύραν κατὰ σοῦ καὶ κατὰ τῶν υἱῶν σου καὶ ἀποχεῖς εἰς τὰ σκεύη ταῦτα καὶ τὸ πληρωθὲν ἀρεῖς
- 5 Niin hän meni pois hänen tyköänsä ja sulki oven jälkeensä ja poikiensa jälkeen. Nämä toivat sitten hänelle astiat, ja hän kaatoi niihin.
So she went away, and when the door was shut on her and her sons, they took the vessels to her and she put oil into them.
καὶ ἀπῆλθεν παρ' αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν οὕτως καὶ ἀπέκλεισεν τὴν θύραν κατ' αὐτῆς καὶ κατὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς αὐτοὶ προσήγγιζον πρὸς αὐτὴν καὶ αὐτὴ ἐπέχεεν
- 6 Ja kun astiat olivat täynnä, sanoi hän pojallensa: "Tuo minulle vielä yksi astia". Mutta hän vastasi hänelle: "Ei ole enää astiata". Silloin öljy tyrehtyi.
And when all the vessels were full, she said to her son, Get me another vessel. And he said, There are no more. And the flow of oil was stopped.
ἕως ἐπλήσθησαν τὰ σκεύη καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς ἐγγίσατε ἔτι πρὸς με σκευὸς καὶ εἶπον αὐτῇ οὐκ ἔστιν ἔτι σκευὸς καὶ ἔστι τὸ ἔλαιον
- 7 Ja hän meni ja kertoi sen Jumalan miehelle. Tämä sanoi: "Mene ja myy öljy ja maksa velkasi. Sinä ja poikasi elätte siitä, mikä jää jäljelle."
So she came to the man of God and gave him word of what she had done. And he said, Go and get money for the oil and make payment of your debt, and let the rest be for the needs of yourself and your sons.
καὶ ἦλθεν καὶ ἀπήγγειλεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ εἶπεν ελισαιε δεῦρο καὶ ἀπόδου τὸ ἔλαιον καὶ ἀποτείσεις τοὺς τόκους σου καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοὶ σου ζήσεσθε ἐν τῷ ἐπιλοίπῳ ἐλαίῳ
- 8 Eräänä päivänä Elisa meni Suunemiin, ja siellä oli arvossa pidetty vaimo, joka vaati häntä aterioimaan. Ja niin usein kuin hän kulki sen kautta, poikkesi hän sinne aterioimaan.
Now there came a day when Elisha went to Shunem, and there was a woman of high position living there, who made him come in and have a meal with her. And after that, every time he went by, he went into her house for a meal.
καὶ ἐγένετο ἡμέρα καὶ διεβῆ ελισαιε εἰς σουμαν καὶ ἐκεῖ γυνὴ μεγάλη καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν φαγεῖν ἄρτον καὶ ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τοῦ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν ἐξέκλινεν τοῦ ἐκεῖ φαγεῖν
- 9 Niin vaimo sanoi miehellensä: "Katso, minä olen huomannut, että hän, joka aina kulkee meidän kauttamme, on pyhä Jumalan mies.
And she said to her husband, Now I see that this is a holy man of God, who comes by day after day.
καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἰδοὺ δὴ ἔγνων ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἅγιος οὗτος διαπορεύεται ἐφ' ἡμᾶς διὰ παντός
- 10 Muurauttakaamme pieni ylikammio ja pankkaamme hänelle sinne vuode, pöytä, tuoli ja lamppu, niin että hän tullessaan meidän luoksemme voi vetäytyä sinne."
So let us make a little room on the wall; and put a bed there for him, and a table and a seat and a light; so that when he comes to us, he will be able to go in there.
ποιήσωμεν δὴ αὐτῷ ὑπερῶον τόπον μικρὸν καὶ θώμεν αὐτῷ ἐκεῖ κλίνην καὶ τράπεζαν καὶ δίφρον καὶ λυχνίαν καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐκκλινεῖ ἐκεῖ
- 11 Eräänä päivänä hän sitten tuli sinne, poikkesi ylikammioon ja pani sinne maata.
Now one day, when he had gone there, he went into the little room and took his rest there.
καὶ ἐγένετο ἡμέρα καὶ εἰσῆλθεν ἐκεῖ καὶ ἐξέκλινεν εἰς τὸ ὑπερῶον καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ
- 12 Ja hän sanoi palvelijallensa Geehasille: "Kutsu se suunemilainen vaimo". Ja hän kutsui tämän, ja hän astui hänen eteensä.
And he said to Gehazi, his servant, Send for this Shunammite. So in answer to his voice she came before him.
καὶ εἶπεν πρὸς γεαζι τὸ παιδάριον αὐτοῦ κάλεσόν μοι τὴν σωμαντίν ταύτην καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ
- 13 Niin hän sanoi palvelijalle: "Sano hänelle: 'Katso, sinä olet nähnyt kaiken tämän vaivan meidän tähtemme. Voisinko minä tehdä jotakin sinun hyväksesi? Onko sinulla jotakin esitettävää kuninkaalle tai sotapäällikölle?'" Mutta hän vastasi: "Minähän asun heimoni keskellä".
And he said to him, Now say to her, See, you have taken all this trouble for us; what is to be done for you? will you have any request made for you to the king or the captain of the army? But she said, I am living among my people.
καὶ εἶπεν αὐτῷ εἰπὸν δὴ πρὸς αὐτὴν ἰδοὺ ἐξέστησας ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἔκστασιν ταύτην τί δεῖ ποιῆσαί σοι εἰ ἔστιν λόγος σοι πρὸς τὸν βασιλέα ἢ πρὸς τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως ἡ δὲ εἶπεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου ἐγὼ εἰμι οἰκῶ

- 14 Niin hän kysyi: "Eikö siis voi tehdä mitään hänen hyväksensä?" Geehasi vastasi: "Voi kyllä: hänellä ei ole poikaa, ja hänen miehensä on vanha".
So he said, What then is to be done for her? And Gehazi made answer, Still there is this, she has no son and her husband is old.
καὶ εἶπεν τί δεῖ ποιῆσαι αὐτῇ καὶ εἶπεν γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ καὶ μάλα υἱὸς οὐκ ἔστιν αὐτῇ καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς πρεσβύτης
- 15 Hän sanoi: "Kutsu hänet". Niin tämä kutsui hänet, ja hän astui ovelle.
Then he said, Send for her. And in answer to his voice she took her place at the door.
καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν καὶ ἔστη παρὰ τὴν θύραν
- 16 Ja Elisa sanoi: "Tähän aikaan tulevana vuonna on sinulla poika sylissäsi". Hän vastasi: "Ei, herrani; sinä Jumalan mies, älä petä palvelijatartasi".
And Elisha said, At this time in the coming year you will have a son in your arms. And she said, No, my lord, O man of God, do not say what is false to your servant.
καὶ εἶπεν ελισαίη πρὸς αὐτήν εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ὡς ἡ ὥρα ζῶσα σὺ περιειληφύα υἱόν ἡ δὲ εἶπεν μὴ κύριέ μου μὴ διαψεῦσῃ τὴν δούλην σου
- 17 Mutta vaimo tuli raskaaksi ja synnytti pojan seuraavana vuonna juuri sinä aikana, jonka Elisa oli hänelle sanonut.
Then the woman became with child and gave birth to a son at the time named, in the year after, as Elisha had said to her.
καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ ἔτεκεν υἱόν εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ὡς ἡ ὥρα ζῶσα ὡς ἐλάλησεν πρὸς αὐτήν ελισαίη
- 18 Kun poika oli kasvanut isoksi, meni hän eräänä päivänä isänsä tykö, joka oli leikkuuväen luona.
Now one day, when the child was older, he went out to his father to where the grain was being cut.
καὶ ἠδρύνθη τὸ παιδάριον καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐξῆλθεν τὸ παιδάριον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ πρὸς τοὺς θερίζοντας
- 19 Ja hän valitti isällensä: "Voi minun päätäni, voi minun päätäni!" Tämä sanoi palvelijalle: "Kanna hänet äitinsä luo".
And he said to his father, My head, my head! And the father said to a servant, Take him in to his mother.
καὶ εἶπεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν μου τὴν κεφαλὴν μου καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ ἄρον αὐτὸν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ
- 20 Niin palvelija otti hänet ja vei hänen äitinsä luo. Ja poika istui hänen polvillansa puolipäivään asti; sitten hän kuoli.
And he took him in to his mother, and she took him on her knees and kept him there till the middle of the day, when his life went from him.
καὶ ἤρεν αὐτὸν πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς ἕως μεσημβρίας καὶ ἀπέθανεν
- 21 Ja äiti meni ylös ja laski hänet Jumalan miehen vuoteeseen, sulki oven, niin että poika jäi yksin, ja lähti pois.
Then she went up and put him on the bed of the man of God, shutting the door on him, and went out.
καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κλίνην τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ καὶ ἀπέκλεισεν κατ' αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθεν
- 22 Sitten hän kutsui miehensä ja sanoi: "Lähetä minulle palvelija ja aasintamma, niin minä riennän Jumalan miehen tykö ja tulen heti takaisin".
And she said to her husband, Send me one of the servants and one of the asses so that I may go quickly to the man of God and come back again.
καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ εἶπεν ἀπόστειλον δὴ μοι ἓν τῶν παιδαρίων καὶ μίαν τῶν ὄνων καὶ δραμοῦμαι ἕως τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ καὶ ἐπιστρέψω
- 23 Hän sanoi: "Miksi menet hänen tykönsä tänä päivänä? Eihän nyt ole uusikuu eikä sapatti." Hän vastasi: "Ole huoletti".
And he said, Why are you going to him today? it is not a new moon or a Sabbath. But she said, It is well.
καὶ εἶπεν τί ὅτι σὺ πορεύῃ πρὸς αὐτὸν σήμερον οὐ νεομηνία οὐδὲ σάββατον ἡ δὲ εἶπεν εἰρήνη
- 24 Ja hän satuloi aasintamman ja sanoi palvelijallensa: "Aja yhä eteenpäin äläkä keskeytä minun matkaani, ennenkuin sanon sinulle".
Then she made the ass ready and said to her servant, Keep driving on; do not make a stop without orders from me.
καὶ ἐπέσαξεν τὴν ὄνον καὶ εἶπεν πρὸς τὸ παιδάριον αὐτῆς ἄγε πορεύου μὴ ἐπίσχῃς μοι τοῦ ἐπιβῆναι ὅτι ἐὰν εἶπω σοι
- 25 Niin hän lähti ja tuli Jumalan miehen tykö Karmel-vuorelle. Kun Jumalan mies näki hänet kaukaa, sanoi hän palvelijalleen Geehasille: "Katso, se on suunemilainen vaimo.
So she went, and came to Mount Carmel, to the man of God. And when the man of God saw her coming in his direction, he said to Gehazi, his servant, See, there is the Shunammite;
δεῦρο καὶ πορεύῃ καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ελισαίη ἐρχομένην αὐτήν καὶ εἶπεν πρὸς γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ ἰδοὺ δὴ ἡ σομανίτις ἐκείνη
- 26 Riennä nyt häntä vastaan ja kysy häneltä: "Voitko sinä hyvin, voivatko miehesi ja poikasi hyvin?" Hän vastasi: "Hyvin".
Go quickly to her, and on meeting her say to her, Are you well? and your husband and the child, are they well? And she said in answer, All is well.
ὄν δρᾶμε εἰς ἀπαντὴν αὐτῆς καὶ ἔρεις εἰ εἰρήνη σοι εἰ εἰρήνη τῷ ἀνδρὶ σου εἰ εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ ἡ δὲ εἶπεν εἰρήνη

- 27 Tultuaan vuorelle Jumalan miehen tykö hän tarttui hänen jalkoihinsa. Niin Geehasi astui esiin työntääkseen hänet pois. Mutta Jumalan mies sanoi: "Jätä hänet rauhaan, sillä hänen sielunsa on murheellinen, ja Herra on salannut sen minulta eikä ole ilmoittanut sitä minulle".
And when she came to where the man of God was on the hill, she put her hands round his feet; and Gehazi came near with the purpose of pushing her away; but the man of God said, Let her be, for her soul is bitter in her; and the Lord has kept it secret from me, and has not given me word of it.
καὶ ἦλθεν πρὸς ελισαίη εἰς τὸ ὄρος καὶ ἐπελάβετο τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ ἤγγισεν γιεζὶ ἀπόσασθαι αὐτήν καὶ εἶπεν ελισαίη ἄφες αὐτήν ὅτι ἡ ψυχὴ αὐτῆς κατώδυνος αὐτῇ καὶ κύριος ἀπέκρουεν ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἀνήγγειλέν μοι
- 28 Hän sanoi: "Pyysinkö minä poikaa herraltani? Enkö sanonut: 'Älä uskottele minulle?'"
Then she said, Did I make a request to my lord for a son? did I not say, Do not give me false words?
ἡ δὲ εἶπεν μὴ ἤτησάμην υἱὸν παρὰ τοῦ κυρίου μου οὐκ εἶπα οὐ πλανήσεις μετ' ἐμοῦ
- 29 Silloin Elisa sanoi Geehasille: "Vyötä kupeesi ja ota minun sauvani käteesi ja mene. Jos kohtaat jonkun, älä tervehdi häntä, ja jos joku tervehtii sinua, älä vastaa. Ja pane minun sauvani pojan kasvoille."
Then he said to Gehazi, Make yourself ready, and take my stick in your hand, and go: if you come across anyone on the way, give him no blessing, and if anyone gives you a blessing, give him no answer. And put my stick on the child's face.
καὶ εἶπεν ελισαίη τῷ γιεζὶ ζῶσαι τὴν ὄσφυν σου καὶ λαβὲ τὴν βακτηρίαν μου ἐν τῇ χειρὶ σου καὶ δεῦρο ὅτι ἐὰν εὗρης ἄνδρα οὐκ εὐλογήσεις αὐτόν καὶ ἐὰν εὐλογήσῃ σε ἄνθρωπος οὐκ ἀποκριθήσῃ αὐτῷ καὶ ἐπιθήσεις τὴν βακτηρίαν μου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου
- 30 Mutta pojan äiti sanoi: "Niin totta kuin Herra elää, ja niin totta kuin sinun sielusi elää: minä en jätä sinua". Ja Elisa nousi ja seurasi häntä.
But the mother of the child said, As the Lord is living and as your soul is living, I will not go back without you. So he got up and went with her.
καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου ζῆ κύριος καὶ ζῆ ἡ ψυχὴ σου εἰ ἐγκαταλείψω σε καὶ ἀνέστη ελισαίη καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῆς
- 31 Mutta Geehasi oli mennyt heidän edellensä ja pannut sauvan pojan kasvoille, mutta tämä ei ääntänyt eikä kuullut. Niin hän tuli takaisin häntä vastaan ja kertoi hänelle sanoen: "Poika ei herännyt".
And Gehazi went on before them and put the stick on the child's face; but there was no voice, and no one gave attention. So he went back, and meeting him gave him the news, saying, The child is not awake.
καὶ γιεζὶ διῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῆς καὶ ἐπέθηκεν τὴν βακτηρίαν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις καὶ ἐπέστρεψεν εἰς ἀπαντήν αὐτοῦ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ λέγων οὐκ ἠγέρθη τὸ παιδάριον
- 32 Ja kun Elisa tuli huoneeseen, niin katso, poika makasi hänen vuoteessaan kuolleena.
And when Elisha came into the house he saw the child dead, stretched on his bed.
καὶ εἰσῆλθεν ελισαίη εἰς τὸν οἶκον καὶ ἰδοὺ τὸ παιδάριον τεθνηκὸς κεκοιμισμένον ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ
- 33 Tultuaan sisään hän sulki oven, niin että he jäivät kahden, ja rukoi Herra.
So he went in, and shutting the door on the two of them, made prayer to the Lord.
καὶ εἰσῆλθεν ελισαίη εἰς τὸν οἶκον καὶ ἀπέκλεισεν τὴν θύραν κατὰ τῶν δύο ἐαντῶν καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον
- 34 Senjälkeen hän nousi vuoteelle ja laskeutui pojan yli, pannen suunsa hänen suunsa päälle, silmänsä hänen silmiensä päälle ja kätensä hänen kättensä päälle. Ja kun hän näin kumartui hänen ylitsensä, lämpeni pojan ruumis.
Then he got up on the bed, stretching himself out on the child, and put his mouth on the child's mouth, his eyes on his eyes and his hands on his hands; and the child's body became warm.
καὶ ἀνέβη καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τὸ παιδάριον καὶ ἔθηκεν τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ διέκ αμψεν ἐπ' αὐτόν καὶ διεθερμάνθη ἡ σὰρξ τοῦ παιδαρίου
- 35 Sitten hän kulki huoneessa kerran edestakaisin ja nousi ja kumartui hänen ylitsensä. Silloin poika aivasti seitsemän kertaa, ja senjälkeen poika avasi silmänsä.
Then he came back, and after walking once through the house and back, he went up, stretching himself out on the child seven times; and the child's eyes became open.
καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ἀνέβη καὶ συνέκαμψεν ἐπὶ τὸ παιδάριον ἕως ἐπτάκις καὶ ἤνοιξεν τὸ παιδάριον τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ
- 36 Hän kutsui Geehasin ja sanoi: "Kutsu se suunemilainen vaimo". Niin hän kutsui vaimon, ja tämä tuli hänen luokseen. Hän sanoi: "Ota poikasi".
And he gave orders to Gehazi, and said, Send for the Shunammite. And she came in answer to his voice. And he said, Take up your son.
καὶ ἐξεβόησεν ελισαίη πρὸς γιεζὶ καὶ εἶπεν κάλεσον τὴν σωμανίτιν ταύτην καὶ ἐκάλεισεν καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν καὶ εἶπεν ελισαίη λαβὲ τὸν υἱὸν σου
- 37 Ja vaimo tuli ja lankesi hänen jalkainsa juureen, kumartui maahan ja otti poikansa ja meni ulos.
And she came in, and went down on her face to the earth at his feet; then she took her son in her arms and went out.
καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἔλαβεν τὸν υἱὸν αὐτῆς καὶ ἐξῆλθεν

- 38 Elisa palasi Gilgaliin, ja maassa oli nälänhätä. Ja kun profeetanoppilaat istuivat hänen edessänsä, sanoi hän palvelijallensa: "Pane suuri pata liedelle ja keitä keitto profeetanoppilaille".
And Elisha went back to Gilgal, now there was very little food in the land; and the sons of the prophets were seated before him. And he said to his servant, Put the great pot on the fire, and make soup for the sons of the prophets.
καὶ ελισαίε ἐπέστρεψεν εἰς γαλιλάα καὶ ὁ λιμὸς ἐν τῇ γῆ καὶ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐκάθηντο ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ εἶπεν ελισαίε τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ ἐπίστησον τὸν λέβητα τὸν μέγαν καὶ ἔψε ἔψημα τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν
- 39 Niin muuan heistä meni kedolle poimimaan yrttejä ja löysi villin köynnöskasvin ja poimi siitä villikurkkuja viittansa täyden. Tultuaan hän leikkeli ne keittopataan, sillä he eivät tunteneet niitä.
And one went out into the field to get green plants and saw a vine of the field, and pulling off the fruit of it till the fold of his robe was full, he came back and put the fruit, cut up small, into the pot of soup, having no idea what it was.
καὶ ἐξῆλθεν εἰς εἰς τὸν ἀγρὸν συλλέξαι αριωθ καὶ εὔρεν ἄμπελον ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ συνέλεξεν ἀπ' αὐτῆς τολόπην ἀγρίαν πλήρην τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λέβητα τοῦ ἐψέματος ὅτι οὐκ ἔγνωσαν
- 40 Ja he kaatoivat miesten syödä, mutta kun nämä maistoivat keittoa, huusivat he ja sanoivat: "Jumalan mies, padassa on kuolema!" Eivätkä he voineet syödä.
Then they gave the men soup from the pot. And while they were drinking the soup, they gave a cry, and said, O man of God, there is death in the pot; and they were not able to take any more food.
καὶ ἐνέχει τοῖς ἀνδράσιν φαγεῖν καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐσθίειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἐψήματος καὶ ἰδοὺ ἀνεβόησαν καὶ εἶπον θάνατος ἐν τῷ λέβητι ἀνθρώπε τοῦ θεοῦ καὶ οὐκ ἠδύνατο φαγεῖν
- 41 Silloin hän sanoi: "Tuokaa jauhoja". Ja hän heitti ne pataan. Sitten hän sanoi: "Kaatakaa väen syödä". Eikä padassa ollut mitään vahingollista.
But he said, Get some meal. And he put it into the pot, and said, Now give it to the people so that they may have food. And there was nothing bad in the pot.
καὶ εἶπεν λάβετε ἄλευρον καὶ ἐμβάλετε εἰς τὸν λέβητα καὶ εἶπεν ελισαίε πρὸς γεῖσι τὸ παιδάριον ἔγχει τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν καὶ οὐκ ἐγενήθη ἔτι ἐκεῖ ῥῆμα πονηρὸν ἐν τῷ λέβητι
- 42 Ja eräs mies tuli Baal-Saalisasta ja toi Jumalan miehelle uutisleipää, kaksikymmentä ohraleipää ja tuleentumatonta viljaa repussansa. Silloin Elisa sanoi: "Anna väelle syödä".
Now a man came from Baal-shalishah with an offering of first-fruits for the man of God, twenty barley cakes and garden fruit in his bag. And he said, Give these to the people for food.
καὶ ἀνὴρ διῆλθεν ἐκ βαιθσαρισά καὶ ἤνεγκεν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ πρωτογενιμάτων εἰκοσι ἄρτους κριθίνους καὶ παλάθας καὶ εἶπεν δότε τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν
- 43 Mutta hänen palvelijansa sanoi: "Kuinka minä voin tarjota siitä sadalle miehelle?" Hän sanoi: "Anna väelle syödä; sillä näin sanoo Herra: He syövät, ja jää tähteeksikin".
But his servant said, How am I to put this before a hundred men? But he said, Give it to the people for food; for the Lord says, There will be food for them and some over.
καὶ εἶπεν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ τί δῶ τοῦτο ἐνώπιον ἑκατὸν ἀνδρῶν καὶ εἶπεν δὸς τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν ὅτι τάδε λέγει κύριος φάγονται καὶ καταλείψουσιν
- 44 Ja hän tarjosi heille; ja he söivät, ja jäi tähteeksikin, Herran sanan mukaan.
So he put it before them, and they had a meal and there was more than enough, as the Lord had said.
καὶ ἔφαγον καὶ κατέλιπον κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου
- 1 Naeman, Aramin kuninkaan sotapäällikkö, oli herransa hyvin arvossa pitämä ja suurta kunnioitusta nauttiva mies, sillä hänen kauttansa Herra oli antanut Aramille voiton; ja hän oli sotaurho, mutta pitalitaitinen.
Now Naaman, chief of the army of the king of Aram, was a man of high position with his master, and greatly respected, because by him the Lord had given salvation to Aram; but he was a leper.
καὶ ναϊμαν ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως συρίας ἦν ἀνὴρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ θεαυμασμένος προσώπῳ ὅτι ἐν αὐτῷ ἔδωκεν κύριος σωτηρίαν συρίᾳ καὶ ὁ ἀνὴρ ἦν δυνάτης ἰσχυρὸν λελεπρωμένος
- 2 Kerran olivat aramilaiset menneet ryöstöretkelle ja tuoneet Israelin maasta vankina pienen tytön, joka joutui palvelukseen Naemanin puolisolalle.
Now the Aramaeans had gone out in bands, and taken prisoner from Israel a little girl, who became servant to Naaman's wife.
καὶ συρία ἐξῆλθεν μονόζωνοι καὶ ἠχμαλώτευσαν ἐκ γῆς ἰσραὴλ νεάνιδα μικράν καὶ ἦν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς ναϊμαν
- 3 Tyttö sanoi emännällensä: "Oi, jospa herrani kävisi profeetan luona Samariassa! Hän kyllä päästäisi hänet hänen pitalistansa."
And she said to her master's wife, If only my lord would go to the prophet in Samaria, he would make him well.
ἡ δὲ εἶπεν τῇ κυρίᾳ αὐτῆς ὄφελον ὁ κύριός μου ἐνώπιον τοῦ προφήτου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν σαμαρείᾳ τότε ἀποσυνάξει αὐτὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ
- 4 Niin Naeman meni ja kertoi tämän herrallensa, sanoen: "Niin ja niin on tyttö, joka on Israelin maasta, puhunut".
And someone went and said to his lord, This is what the girl from the land of Israel says.
καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ ἑαυτῆς καὶ εἶπεν οὕτως καὶ οὕτως ἐλάλησεν ἡ νεάνις ἡ ἐκ γῆς ἰσραὴλ

- 5 Aramin kuningas vastasi: "Mene vain sinne; minä lähetän kirjeen Israelin kuninkaalle". Niin Naeman lähti sinne ja otti mukaansa kymmenen talenttia hopeata, kuusituhatta sekeliä kultaa ja kymmenen juhlapukua.
So the king of Aram said, Go then; and I will send a letter to the king of Israel. And he went, taking with him ten talents of silver and six thousand shekels of gold, and ten changes of clothing.
καὶ εἶπεν βασιλεὺς συρίας πρὸς ναϊμαν δεῦρο εἴσελθε καὶ ἐξαποστειλῶ βιβλίον πρὸς βασιλέα ἰσραὴλ καὶ ἐπορευθή καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δέκα τάλαντα ἀργυρίου καὶ ἑξακισχιλίους χρυσοῦς καὶ δέκα ἀλλασσομένας στολὰς
- 6 Ja hän vei Israelin kuninkaalle kirjeen, joka kuului näin: "Kun tämä kirje tulee sinulle, niin katso, minä olen lähettänyt luoksesi palvelijani Naemanin, että sinä päästäisit hänet hänen pitalistansa".
And he took the letter to the king of Israel, in which the king of Aram had said, See, I have sent my servant Naaman to you to be made well, for he is a leper.
καὶ ἤνεγκεν τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ λέγων καὶ νῦν ὡς ἂν ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς σέ ἰδοὺ ἀπέστειλα πρὸς σέ ναϊμαν τὸν δοῦλόν μου καὶ ἀποσυνάξεις αὐτὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ
- 7 Kun Israelin kuningas oli lukenut kirjeen, repäisi hän vaatteensa ja sanoi: "Olenko minä Jumala, joka ottaa elämän ja antaa elämän, koska hän käskee minua päästämään miehen hänen pitalistansa? Ymmärtäkää ja nähkää, että hän etsii aiheita minua vastaan."
But the king of Israel, after reading the letter, was greatly troubled and said, Am I God, to give death and life? why does this man send a leper to me to be made well? is it not clear that he is looking for a cause of war?
καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέγνω βασιλεὺς ἰσραὴλ τὸ βιβλίον διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἶπεν μὴ θεὸς ἐγὼ τοῦ θανατῶσαι καὶ ζωοποιῆσαι ὅτι οὗτος ἀποστέλλει πρὸς με ἀποσυνάξει ἄνδρα ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ ὅτι πλην γινώτε δὴ καὶ ἴδετε ὅτι προφασίζεται οὗτός με
- 8 Mutta kun Jumalan mies Elisa kuuli, että Israelin kuningas oli reväissyt vaatteensa, lähetti hän kuninkaalle sanan: "Miksi olet reväissyt vaatteesi? Anna hänen tulla minun luokseni, niin hän tulee tietämään, että Israelissa on profeetta."
Now Elisha, the man of God, hearing that the king of Israel had done this, sent to the king, saying, Why are you troubled? send the man to me, so that he may see that there is a prophet in Israel.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ελισαίε ὅτι διέρρηξεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ λέγων ἴνα τί διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου ἐλθέτω δὴ πρὸς με ναϊμαν καὶ γινώτω ὅτι ἔστιν προφήτης ἐν ἰσραὴλ
- 9 Niin Naeman tuli hevosineen ja vaunuineen ja pysähtyi Elisan talon oven eteen.
So Naaman, with all his horses and his carriages, came to the door of Elisha's house.
καὶ ἦλθεν ναϊμαν ἐν ἵπῳ καὶ ἄρματι καὶ ἔστη ἐπὶ θύρας οἴκου ελισαίε
- 10 Ja Elisa lähetti hänen luokseen sanansaattajan ja käski sanoa: "Mene ja peseydy seitsemän kertaa Jordanissa, niin lihasi tulee entisellensä, ja sinä tulet puhtaaksi".
And Elisha sent a servant to him, saying, Go to Jordan, and after washing seven times in its waters your flesh will be well again and you will be clean.
καὶ ἀπέστειλεν ελισαίε ἄγγελον πρὸς αὐτὸν λέγων πορευθεὶς λούσαι ἐπτάκις ἐν τῷ ἰορδάνῃ καὶ ἐπιστρέψει ἡ σὰρξ σου σοὶ καὶ καθαρισθήσῃ
- 11 Mutta Naeman vihastui ja meni matkaansa sanoen: "Katso, minä luulin hänen edes tulevan ja astuvan esiin ja rukoilevan Herran, Jumalansa, nimeä, heiluttavan kättänsä sen paikan yli ja niin poistavan pitalin.
But Naaman was angry and went away and said, I had the idea that he would come out to see such an important person as I am, and make prayer to the Lord his God, and with a wave of his hand over the place make the leper well.
καὶ ἐθυμώθη ναϊμαν καὶ ἀπῆλθεν καὶ εἶπεν ἰδοὺ δὴ ἔλεγον ὅτι ἐξελύσεται πρὸς με καὶ στήσεται καὶ ἐπικαλέσεται ἐν ὀνόματι θεοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τόπον καὶ ἀποσυνάξει τὸ λεπρόν
- 12 Eivätkö Damaskon virrat, Abana ja Parpar, ole kaikkia Israelin vesiä paremmat? Voisinhan minä yhtä hyvin peseytyä niissä tullakseni puhtaaksi." Ja hän kääntyi ja meni tiehensä kiukustuneena.
Are not Abana and Pharpar, rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not be washed in them and become clean? So turning, he went away in wrath.
οὐχὶ ἀγαθὸς ἀβανα καὶ φαρφαρ ποταμοὶ δαμασκοῦ ὑπὲρ ἰορδάνην καὶ πάντα τὰ ὕδατα ἰσραὴλ οὐχὶ πορευθεὶς λούσομαι ἐν αὐτοῖς καὶ καθαρισθήσομαι καὶ ἐξέκλινεν καὶ ἀπῆλθεν ἐν θυμῷ
- 13 Mutta hänen palvelijansa astuivat esiin ja puhuttelivat häntä ja sanoivat: "Isäni, jos profeetta olisi määrännyt sinulle jotakin erinomaista, etkö tekisi sitä? Saati sitten, kun hän sanoi sinulle ainoastaan: 'Peseydy, niin tulet puhtaaksi'."
Then his servants came to him and said, If the prophet had given you orders to do some great thing, would you not have done it? how much more then, when he says to you, Be washed and become clean?
καὶ ἤγγισαν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτόν μέγαν λόγον ἐλάλησεν ὁ προφήτης πρὸς σέ οὐχὶ ποιήσεις καὶ ὅτι εἶπεν πρὸς σέ λούσαι καὶ καθαρίσῃτι
- 14 Niin hän meni ja sukelsi Jordaniin seitsemän kertaa, niinkuin Jumalan mies oli sanonut; ja hänen lihansa tuli entisellensä, pienen pojan lihan kaltaiseksi, ja hän tuli puhtaaksi.
Then he went down seven times into the waters of Jordan, as the man of God had said; and his flesh became like the flesh of a little child again, and he was clean.
καὶ κατέβη ναϊμαν καὶ ἐβαπτίσατο ἐν τῷ ἰορδάνῃ ἐπτάκις κατὰ τὸ ῥῆμα ελισαίε καὶ ἐπέστρεψεν ἡ σὰρξ αὐτοῦ ὡς σὰρξ παιδαρίου μικροῦ καὶ ἐκαθαρίσθη

- 15 Sitten hän palasi Jumalan miehen luo, hän ja koko hänen joukkonsa, meni sisälle, astui hänen eteensä ja sanoi: "Katso, nyt minä tiedän, ettei Jumalaa ole missään muualla maan päällä kuin Israelissa. Ota siis vastaan jäähyväislahja palvelijaltasi."
Then he went back to the man of God, with all his train, and, taking his place before him, said, Now I am certain that there is no God in all the earth, but only in Israel: now then, take an offering from me.
καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς ελισαίη αὐτὸς καὶ πᾶσα ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ καὶ ἦλθεν καὶ ἔστη καὶ εἶπεν ἰδοὺ δὴ ἔγνωκα ὅτι οὐκ ἔστιν θεὸς ἐν πάσῃ τῇ γῆ ὅτι ἄλλ' ἢ ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ νῦν λαβὲ τὴν εὐλογίαν παρὰ τοῦ δούλου σου
- 16 Mutta hän vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, jonka edessä minä seison, en minä sitä ota". Ja Naeman pyytämällä pyysi häntä ottamaan, mutta hän epäsi.
But he said, By the life of the Lord whose servant I am, I will take nothing from you. And he did his best to make him take it but he would not.
καὶ εἶπεν ελισαίη ὅτι κύριος ὃς παρέστη ἐνώπιον αὐτοῦ εἰ λήμψομαι καὶ παρεβιάσατο αὐτὸν λαβεῖν καὶ ἠπειθήσεν
- 17 Niin Naeman sanoi: "Jos et tätä otakaan, salli kuitenkin palvelijasi saada sen verran maata, kuin muulipari voi kantaa. Sillä palvelijasi ei enää uhraa polttouhria eikä teurasuhria muille jumalille kuin Herralle.
Then Naaman said, If you will not, then let there be given to your servant as much earth as two beasts are able to take on their backs; because from now on, your servant will make no offering or burned offering to other gods, but only to the Lord.
καὶ εἶπεν ναϊμαν καὶ εἰ μὴ δοθῆτω δὴ τῷ δούλῳ σου γόμος ζεύγους ἡμιόνων καὶ σύ μοι δώσεις ἐκ τῆς γῆς τῆς πυρρᾶς ὅτι οὐ ποιήσει ἔτι ὁ δοῦλός σου ὀλοκαύτωμα καὶ θυσίασμα θεοῖς ἑτέροις ἄλλ' ἢ τῷ κυρίῳ μόνῳ
- 18 Tämän antakoon kuitenkin Herra anteeksi palvelijallesi: kun minun herrani menee Rimmonin temppeliin rukoilemaan, nojaten minun käteeni, ja minäkin kumartaen rukoilen Rimmonin temppelissä, niin antakoon Herra palvelijallesi anteeksi sen, että minä kumartaen rukoilen Rimmonin temppelissä."
But may your servant have the Lord's forgiveness for this one thing: when my master goes into the house of Rimmon for worship there, supported on my arm, and my head is bent in the house of Rimmon; when his head is bent in the house of Rimmon, may your servant have the Lord's forgiveness for this thing.
καὶ ἵάσεται κύριος τῷ δούλῳ σου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν κύριόν μου εἰς οἶκον ρεμμᾶν προσκυνῆσαι αὐτὸν καὶ ἐπαναπαύσεται ἐπὶ τῆς χειρὸς μου καὶ προσκυνήσω ἐν οἴκῳ ρεμμᾶν ἐν τῷ προσκυνεῖν αὐτὸν ἐν οἴκῳ ρεμμᾶν καὶ ἵάσεται δὴ κύριος τῷ δούλῳ σου ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ
- 19 Elisa sanoi hänelle: "Mene rauhassa". Kun hän oli kulkenut hänen luotansa jonkun matkaa,
And he said to him, Go in peace. And he went from him some distance.
καὶ εἶπεν ελισαίη πρὸς ναϊμαν δεῦρο εἰς εἰρήνην καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ εἰς δεβραθα τῆς γῆς
- 20 ajatteli Geehasi, Jumalan miehen Elisan palvelija: "Katso, minun herrani säästi tuota aramilaista Naemania, niin ettei ottanut häneltä, mitä hän oli tuonut. Niin totta kuin Herra elää, minä riennän hänen jälkeensä ja otan häneltä jotakin."
But Gehazi, the servant of Elisha, the man of God, said, Now my master has taken nothing from Naaman, this Aramaean, of what he would have given him: by the living Lord, I will go after him and get something from him.
καὶ εἶπεν γεαζὶ τὸ παιδάριον ελισαίη ἰδοὺ ἐφείσατο ὁ κύριός μου τοῦ ναϊμαν τοῦ σύρου τούτου τοῦ μὴ λαβεῖν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἃ ἐνήνοχεν ὁ κύριος ὅτι εἰ μὴ δραμοῦμαι ὀπίσω αὐτοῦ καὶ λήμψομαι παρ' αὐτοῦ τι
- 21 Niin Geehasi juoksi Naemanin jälkeen. Kun Naeman näki hänen rientävän jäljesssänsä, hyppäsi hän alas vaunuistaan, meni häntä vastaan ja kysyi: "Onko kaikki hyvin?"
So Gehazi went after Naaman. And when Naaman saw him running after him, he got down from his carriage and went back to him and said, Is all well?
καὶ ἐδίδωξε γεαζὶ ὀπίσω τοῦ ναϊμαν καὶ εἶδεν αὐτὸν ναϊμαν τρέχοντα ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ἄρματος εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ
- 22 Hän vastasi: "Hyvin on; mutta herrani on lähettänyt minut ja käskee sanoa: 'Nyt juuri tuli luokseni Efraimin vuoristosta kaksi nuorta miestä, profeetanoppilaita. Anna heille talentti hopeata ja kaksi juhlapukua.'"
And he said, All is well: but my master has sent me, saying, Even now, two young men of the sons of the prophets have come to me from the hill-country of Ephraim; will you give me a talent of silver and two changes of clothing for them?
καὶ εἶπεν εἰρήνῃ ὁ κύριός μου ἀπέστειλén με λέγων ἰδοὺ νῦν ἦλθον πρὸς με δύο παιδάρια ἐξ ὄρους εφραϊμ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν δὸς δὴ αὐτοῖς τάλαντον ἀργυρίου καὶ δύο ἀλλασσομένους στολὰς
- 23 Naeman vastasi: "Suvaitse ottaa kaksi talenttia". Ja hän pyytämällä pyysi häntä. Niin hän satoi kaksi talenttia hopeata kahteen kukkaroon ja antoi ne ynnä kaksi juhlapukua kahdelle palvelijallensa, ja he kantoivat niitä hänen edellensänsä.
And Naaman said, Be good enough to take two talents. And forcing him to take them, he put two talents of silver in two bags, with two changes of clothing, and gave them to his two servants to take before him.
καὶ εἶπεν ναϊμαν λαβὲ διτάλαντον ἀργυρίου καὶ ἔλαβεν ἐν δυοὶ θυλάκοις καὶ δύο ἀλλασσομένους στολὰς καὶ ἔδωκεν ἐπὶ δύο παιδάρια αὐτοῦ καὶ ἦραν ἔμπροσθεν αὐτοῦ

- 24 **Mutta kun hän tuli kummulle, otti hän ne heidän käsistensä ja kätki ne taloon; sitten hän päästi miehet menemään.**
When he came to the hill, he took them from their hands, and put them away in the house; and he sent the men away, and they went.
καὶ ἦλθον εἰς τὸ σκοτεινὸν καὶ ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ παρέθετο ἐν οἴκῳ καὶ ἐξάπεστείλεν τοὺς ἀνδρας
- 25 **Ja hän meni sisälle ja astui herransa luo. Niin Elisa kysyi häneltä: "Mistä tulet, Geehasi?" Hän vastasi: "Palvelijasi ei ole käynyt missään".**
Then he came in and took his place before his master. And Elisha said to him, Where have you come from, Gehazi? And he said, Your servant went nowhere.
καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν καὶ παρεισθίκει πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν εἰσαίει πόθεν γεῖσι καὶ εἶπεν γεῖσι οὐ πεπόρευται ὁ δοῦλός σου ἐνθα καὶ ἐνθα
- 26 **Elisa sanoi hänelle: "Eikö minun henkeni kulkenut sinun kanssasi, kun eräs mies kääntyi vaunuissansa sinua vastaan? Oliko nyt aika ottaa hopeata ja hankkia vaatteita, öljytarhoja, viinitarhoja, lampaita, raavaita, palvelijoita ja palvelijattaria?**
And he said to him, Did not my heart go with you, when the man got down from his carriage and went back to you? Is this a time for getting money, and clothing, and olive-gardens and vine-gardens, and sheep and oxen, and men-servants and women-servants?
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν εἰσαίει οὐχὶ ἡ καρδία μου ἐπορεύθη μετὰ σοῦ ὅτε ἐπέστρεψεν ὁ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἄρματος εἰς συναντήν σοι καὶ νῦν ἔλαβες τὸ ἀργύριον καὶ νῦν ἔλαβες τὰ ἱμάτια καὶ λήμψη ἐν αὐτῷ κήπους καὶ ἐλαιῶνας καὶ ἀμπελῶνας καὶ πρόβατα καὶ βόας καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας
- 27 **Naemanin pitalitauti tarttuu sinuun ja sinun jälkeläisiisi ikiajoiksi." Ja Geehasi lähti hänen luotansa lumivalkeana pitalista.**
Because of what you have done, the disease of Naaman the leper will take you in its grip, and your seed after you, for ever. And he went out from before him a leper as white as snow.
καὶ ἡ λέπρα ναιμαν κολληθήσεται ἐν σοὶ καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἐξῆλθεν ἐκ προσώπου αὐτοῦ λελεπρωμένος ὡσεὶ χιών
- 1 **Ja profeetanoppilaat sanoivat Elisalle: "Katso, huone, jossa me istumme sinun edessäsi, on meille liian ahdas.**
Now the sons of the prophets said to Elisha, There is not room enough for us in the place where we are living under your care;
καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν πρὸς εἰσαίει ἰδοὺ δὴ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡμεῖς οἰκοῦμεν ἐνώπιόν σου στενὸς ἀφ' ἡμῶν
- 2 **Menkäämme siis Jordanille, ja tuokaamme sieltä kukin yksi hirsi ja rakentakaamme sinne huone istuaksemme." Hän sanoi: "Menkää".**
So let us go to Jordan, and let everyone get to work cutting boards, and we will make a living-place for ourselves there. And he said to them, Go, then.
πορευθῶμεν δὴ ἕως τοῦ ἰορδάνου καὶ λάβωμεν ἐκεῖθεν ἀνὴρ εἷς δοκὸν μίαν καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς ἐκεῖ τοῦ οἰκεῖν ἐκεῖ καὶ εἶπεν δεῦτε
- 3 **Eräs heistä sanoi: "Suvaitse tulla palvelijasi kanssa". Hän sanoi: "Minä tulen".**
And one of them said, Be pleased to go with your servants. And he said, I will go.
καὶ εἶπεν ὁ εἷς ἐπιεικέως δεῦρο μετὰ τῶν δούλων σου καὶ εἶπεν ἐγὼ πορεύσομαι
- 4 **Niin hän meni heidän kanssaan. Ja Jordanille tultuaan he hakkasivat puita.**
So he went with them. And when they came to Jordan, they got to work cutting down trees.
καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθον εἰς τὸν ἰορδάνην καὶ ἔτεμον τὰ ξύλα
- 5 **Mutta erään heistä kaataessa hirttä kirposi kirves veteen. Niin hän huusi ja sanoi: "Voi, herrani, se oli vielä lainattu!"**
But one of them, while cutting a board, let the head of his axe go into the water; and he gave a cry, and said, This is a bad business, my master, for it is another's.
καὶ ἰδοὺ ὁ εἷς καταβάλλων τὴν δοκὸν καὶ τὸ σιδήριον ἐξέπεσεν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ ἐβόησεν ὃ κύριε καὶ αὐτὸ κεχρημένον
- 6 **Jumalan mies kysyi: "Mihin se kirposi?" Ja hän näytti hänelle paikan. Silloin hän veisti puukappaleen ja heitti sen siihen ja sai kirveen nousemaan pinnalle.**
And the man of God said, Where did it go in? and when he saw the place where it had gone into the water, cutting a stick, he put it into the water, and the iron came up to the top of the water.
καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ποῦ ἔπεσεν καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τὸν τόπον καὶ ἀπέκρινεν ζύλον καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ καὶ ἐπέπλάσεν τὸ σιδήριον
- 7 **Sitten hän sanoi: "Nosta se ylös". Ja mies ojensi kätensä ja otti sen.**
Then he said, Take it up. So he put out his hand and took it.
καὶ εἶπεν ὕψωσον σαυτῷ καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν αὐτό
- 8 **Kun Aramin kuningas oli sodassa Israelia vastaan, neuvotteli hän palvelijainsa kanssa ja sanoi: "Siihen ja siihen paikkaan minä asetun leiriin".**
At that time the king of Aram was making war against Israel; and he had a meeting with the chiefs of his army and said, I will be waiting in secret in some named place.
καὶ βασιλεὺς συρίας ἦν πολεμῶν ἐν ἰσραὴλ καὶ ἐβουλευσατο πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ λέγων εἰς τὸν τόπον τόνδε τινὰ ἐλμῶνι παρεμβάλω
- 9 **Mutta Jumalan mies lähetti Israelin kuninkaalle sanan: "Varo, ettet mene siihen paikkaan, sillä aramilaiset ovat asettuneet sinne".**
And the man of God sent to the king of Israel, saying, Take care to keep away from that place, for the Aramaeans are waiting there in secret.
καὶ ἀπέστειλεν εἰσαίει πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ λέγων φύλαξαι μὴ παρελθεῖν ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὅτι ἐκεῖ συρία κέκρυπται

- 10 Niin Israelin kuningas lähetti sanan siihen paikkaan, jonka Jumalan mies oli hänelle sanonut. Näin tämä varoitti häntä, ja hän oli siellä varuillaan. Eikä se tapahtunut ainoastaan kerran tai kahdesti.
So the king of Israel sent to the place where the man of God had said there was danger, and kept clear of it more than once.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ελισαίη καὶ ἐφυλάξατο ἐκεῖθεν οὐ μίαν οὐδὲ δύο
- 11 Aramin kuninkaan sydän tuli tästä levottomaksi, ja hän kutsui palvelijansa ja sanoi heille: "Ettekö voi ilmaista minulle, kuka meikäläisistä pitää Israelin kuninkaan puolta?"
And at this, the mind of the king of Aram was greatly troubled, and he sent for his servants and said to them, Will you not make clear to me which of us is helping the king of Israel?
καὶ ἐξεκινήθη ἡ ψυχὴ βασιλέως συρίας περὶ τοῦ λόγου τούτου καὶ ἐκάλεσεν τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἀναγγελεῖτέ μοι τίς προδίδωσίν με βασιλεῖ ἰσραὴλ.
- 12 Silloin eräs hänen palvelijoistaan sanoi: "Ei niin, herrani, kuningas, vaan profeetta Elisa, joka on Israelissa, ilmaisee Israelin kuninkaalle nekin sanat, jotka sinä puhut makuuhuoneessasi".
And one of them said, Not one of us, my lord king; but Elisha, the prophet in Israel, gives the king of Israel news of the words you say even in your bedroom.
καὶ εἶπεν εἰς τῶν παιδῶν αὐτοῦ οὐχὶ κύριέ μου βασιλεῦ ὅτι ελισαίη ὁ προφήτης ὁ ἐν ἰσραὴλ ἀναγγέλλει τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐὰν λαλήσῃς ἐν τῷ ταμείῳ τοῦ κοιτῶνός σου
- 13 Hän sanoi: "Menkää ja katsokaa, missä hän on, niin minä lähetän ottamaan hänet kiinni". Ja hänelle ilmoitettiin: "Katso, hän on Dootanissa".
Then he said, Go and see where he is, so that I may send and get him. And news came to him that he was in Dothan.
καὶ εἶπεν δεῦτε ἴδετε ποῦ οὗτος καὶ ἀποστείλας λήμψομαι αὐτόν καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες ἰδοὺ ἐν δωθαῖμ
- 14 Niin hän lähetti sinne hevosia ja sotavaunuja ja suuren sotajoukon. He tulivat sinne yöllä ja ympäröivät kaupungin.
So he sent there horses and carriages and a great army; and they came by night, circling the town.
καὶ ἀπέστειλεν ἐκεῖ ἵππων καὶ ἄρμα καὶ δύναμιν βαρεῖαν καὶ ἦλθον νυκτὸς καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν
- 15 Kun Jumalan miehen palvelija nousi aamulla varhain ja meni ulos, niin katso, sotajoukko, hevoset ja sotavaunut piirittivät kaupunkia. Ja hänen palvelijansa sanoi hänelle: "Voi, herrani, mitä me nyt teemme?"
Now the servant of the man of God, having got up early and gone out, saw an army with horses and carriages of war all round the town. And the servant said to him, O my master, what are we to do?
καὶ ὄρθρισεν ὁ λειτουργὸς ελισαίη ἀναστῆναι καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἰδοὺ δύναμις κυκλοῦσα τὴν πόλιν καὶ ἵππος καὶ ἄρμα καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον πρὸς αὐτόν ὃ κύριε πῶς ποιήσωμεν
- 16 Hän sanoi: "Älä pelkää, sillä niitä, jotka ovat meidän kanssamme, on enemmän kuin niitä, jotka ovat heidän kanssansa".
And he said in answer, Have no fear; those who are with us are more than those who are with them.
καὶ εἶπεν ελισαίη μὴ φοβοῦ ὅτι πλείους οἱ μεθ' ἡμῶν ὑπὲρ τοὺς μετ' αὐτῶν
- 17 Ja Elisa rukoili ja sanoi: "Herra, avaa hänen silmänsä, että hän näkisi". Ja Herra avasi palvelijan silmät, ja hän näki, ja katso: vuori oli täynnä tulisia hevosia ja tulisia vaunuja Elisan ympärillä.
Then Elisha made a prayer to the Lord, saying, Lord, let his eyes be open so that he may see. And the Lord made the young man's eyes open; and he saw that all the mountain was full of horses and carriages of fire round Elisha.
καὶ προσεύξατο ελισαίη καὶ εἶπεν κύριε διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδαρίου καὶ ἰδέτω καὶ διήνοιξεν κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδεν καὶ ἰδοὺ τὸ ὄρος πλήρες ἵππων καὶ ἄρμα πυρὸς ἐρικύκλω ελισαίη
- 18 Kun viholliset sitten tulivat häntä vastaan, rukoili Elisa Herraa ja sanoi: "Sokaise tämä väki". Silloin hän sokaisi heidät Elisan pyynnön mukaan.
Now when the Aramaeans came down to Elisha, he made a prayer to the Lord saying, Lord, make this people blind. And he made them blind at Elisha's request.
καὶ κατέβησαν πρὸς αὐτόν καὶ προσηύξατο ελισαίη πρὸς κύριον καὶ εἶπεν πάταξον δὴ τοῦτο τὸ ἔθνος ἄρασιὰ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἄρασιὰ κατὰ τὸ ῥῆμα ελισαίη
- 19 Ja Elisa sanoi heille: "Ei tämä ole oikea tie, eikä tämä ole oikea kaupunki. Seuratkaa minua, niin minä vien teidät sen miehen luo, jota te etsitte." Ja hän vei heidät Samariaan.
And Elisha said to them, This is not the way, and this is not the town: come after me so that I may take you to the man you are searching for. And he took them to Samaria.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ελισαίη οὐχ αὕτη ἡ πόλις καὶ αὕτη ἡ ὁδός δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ἀπάξω ὑμᾶς πρὸς τὸν ἄνδρα ὃν ζητεῖτε καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς σαμάρειαν
- 20 Mutta kun he tulivat Samariaan, sanoi Elisa: "Herra, avaa näiden silmät, että he näkisivät". Silloin Herra avasi heidän silmänsä, ja he näkivät; ja katso: he olivat keskellä Samariaa.
And when they had come into Samaria, Elisha said, Lord, let the eyes of these men be open so that they may see. And the Lord made their eyes open, and they saw that they were in the middle of Samaria.
καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθον εἰς σαμάρειαν καὶ εἶπεν ελισαίη ἄνοιξον δὴ κύριε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ ἰδέτωσαν καὶ διήνοιξεν κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἦσαν ἐν μέσῳ σαμαρείας
- 21 Ja kun Israelin kuningas näki heidät, sanoi hän Elisalle: "Surmaanko minä heidät, isäni, surmaanko heidät?"
And the king of Israel, when he saw them, said to Elisha, My father, am I to put them to the sword?
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ὡς εἶδεν αὐτοὺς εἰ πατάξας πατάξω πάτερ

- 22 Hän sanoi: "Älä surmaa. Surmaatko sinä ne, jotka otat vangiksi miekallasi ja jousellasi? Pane heidän eteensä ruokaa ja juomaa heidän syödä ja juoda; menkööt sitten takaisin herransa luo."
But he said in answer, You are not to put them to death; have you any right to put to death those whom you have not taken prisoner with your sword and your bow? put bread and water before them, so that they may have food and drink and go to their master.
καὶ εἶπεν οὐ πατάξεις εἰ μὴ οὓς ἡχηλάτευσας ἐν ῥομφαίᾳ σου καὶ τόξῳ σου οὐ τύπτεις παράθεσ ἄρτους καὶ ὕδωρ ἐνώπιον αὐτῶν καὶ φαγέτωσαν καὶ πιέτωσαν καὶ ἀπελθέτωσαν πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν
- 23 Niin tämä valmisti heille suuren aterian, ja kun he olivat syöneet ja juoneet, päästi hän heidät menemään; ja he menivät herransa luo. Eikä aramilaisia partiojoukkoja sitten enää tullut Israelin maahan.
So he made ready a great feast for them, and when they had had food and drink, he sent them away and they went back to their master. And no more bands of Aramaeans came into the land of Israel.
καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς παράθεσιν μεγάλην καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι μονόζωνοι συρίας τοῦ ἔλθειν εἰς γῆν ἰσραηλ
- 24 Sen jälkeen Benhadad, Aramin kuningas, kokosi kaiken sotajoukkonsa ja tuli ja piiritti Samarian.
Now after this, Ben-hadad, king of Aram, got together all his army and went up to make an attack on Samaria, shutting the town in on all sides with his forces.
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἠθροισεν υἱὸς ἀδερ βασιλεὺς συρίας πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ καὶ ἀνέβη καὶ περιεκάθισεν σαμάρειαν
- 25 Silloin syntyi Samariassa, heidän piirittäessään sitä, suuri nälänhätä, niin että aasinpää maksoi kahdeksankymmentä hopeasekeliä ja neljännes kab-mittaa kyyhkysensontaa viisi hopeasekeliä.
And they became very short of food in Samaria; for they kept it shut in till the price of an ass's head was eighty shekels of silver, and a small measure of doves' droppings was five shekels of silver.
καὶ ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐν σαμαρείᾳ καὶ ἰδοὺ περιεκάθητο ἐπ' αὐτὴν ἕως οὗ ἐγενήθη κεφαλὴ ὄνου πενήτηκοντα σίκλων ἀργυρίου καὶ τέταρτον τοῦ κάβου κόπρου περιστερῶν πέντε σίκλων ἀργυρίου
- 26 Ja kun Israelin kuningas käveli muurin päällä, huusi muuan vaimo hänelle ja sanoi: "Auta, herrani, kuningas".
And when the king of Israel was going by on the wall, a woman came crying out to him, and said, Help! my lord king.
καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ διαπορευόμενος ἐπὶ τοῦ τείχους καὶ γυνὴ ἐβόησεν πρὸς αὐτὸν λέγουσα σῶσον κύριε βασιλεῦ
- 27 Hän vastasi: "Jollei Herra auta sinua, niin mistä minä hankin sinulle apua? Puimatantereeltako vai viinikuurnasta?"
And he said, If the Lord does not give you help, where am I to get help for you? from the grain-floor or the grape-crusher?
καὶ εἶπεν αὐτῇ μὴ σε σῶσαι κύριος πόθεν σῶσω σε μὴ ἀπὸ τῆς ἄλωνος ἢ ἀπὸ τῆς ληνοῦ
- 28 Ja kuningas sanoi hänelle: "Mikä sinun on?" Hän vastasi: "Tämä vaimo sanoi minulle: 'Anna tänne poikasi, syödäksemme hänet tänä päivänä, niin syömme huomenna minun poikani'.
And the king said to her, What is troubling you? And she said in answer, This woman said to me, Give your son to be our food today, and we will have my son tomorrow.
καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς τί ἐστίν σοι καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ αὐτῆ εἶπεν πρὸς με δὸς τὸν υἱόν σου καὶ φαγόμεθα αὐτὸν σήμερον καὶ τὸν υἱόν μου καὶ φαγόμεθα αὐτὸν αὔριον
- 29 Ja me keitimme minun poikani ja söimme hänet. Ja minä sanoin toisena päivänä hänelle: 'Anna tänne poikasi, syödäksemme hänet'. Mutta hän piilotti poikansa."
So, boiling my son, we had a meal of him; and on the day after I said to her, Now give your son for our food; but she has put her son in a secret place.
καὶ ἠψήσαμεν τὸν υἱόν μου καὶ ἐφάγομεν αὐτὸν καὶ εἶπον πρὸς αὐτὴν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ δὸς τὸν υἱόν σου καὶ φάγωμεν αὐτὸν καὶ ἔκρυψεν τὸν υἱὸν αὐτῆς
- 30 Kun kuningas kuuli vaimon sanat, repäisi hän vaatteensa, kävellessään muurin päällä. Niin kansa näki, että hänellä oli vaatteiden alla säkki, paljaalla iholla.
Then the king, hearing what the woman said, took his robes in his hands, violently parting them; and, while he was walking on the wall, the people, looking, saw that under his robe he had haircloth on his flesh.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ τοὺς λόγους τῆς γυναικὸς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ αὐτὸς διεπορεύετο ἐπὶ τοῦ τείχους καὶ εἶδεν ὁ λαὸς τὸν σάκκον ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν
- 31 Ja hän sanoi: "Jumala rangaiskoon minua nyt ja vasta, jos Elisan, Saafatin pojan, pää tänä päivänä jää hänen hartioilleen".
Then he said, May God's punishment come on me if Elisha, the son of Shaphat, keeps his head on his body after this day.
καὶ εἶπεν τότε ποιῆσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τότε προσθεῖη εἰ στήσεται ἡ κεφαλὴ ἐλίσαι ἐπ' αὐτῷ σήμερον
- 32 Elisa istui talossaan, ja vanhimmat istuivat hänen tykönänsä. Ja kuningas oli lähettänyt miehen edellensä. Mutta ennenkuin sanansaattaja tuli hänen luokseen, sanoi hän vanhimmille: "Näettekö, kuinka se murhamiehen poika lähettää hakkaamaan minulta päätä poikki? Mutta kun sanansaattaja tulee, katsokaa, että suljette oven ja pidätte oven kiinni häneltä. Eivätkö jo kuulu hänen herransa askeleet hänen jäljessään?"
But Elisha was in his house, and the responsible men were seated there with him; and before the king got there, Elisha said to those who were with him, Do you see how this cruel and violent man has sent to take away my life?
καὶ ἐλίσαι ἐκάθητο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐκάθητο μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλεν ἄνδρα πρὸ προσώπου αὐτοῦ πρὶν ἔλθειν τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτὸν καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους εἰ οἴδατε ὅτι ἀπέστειλεν ὁ υἱὸς τοῦ φονευτοῦ οὗτος ἀφελεῖν τὴν κεφαλὴν μου ἴδετε ὡς ἂν ἔλθῃ ὁ ἄγγελος ἀποκλείσατε τὴν θύραν καὶ παραθλίψατε αὐτὸν ἐν τῇ θύρᾳ οὐχὶ φωνὴ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ κατόπισθεν αὐτοῦ

- 33 Hänen vielä puhuessaan heidän kanssansa, tuli sanansaattaja hänen luokseen ja sanoi: "Katso, tämä onnettomuus tulee Herralta; mitä minä enää odottaisin Herraa?"
 While he was still talking to them, the king came down and said, This evil is from the Lord; why am I to go on waiting any longer for the Lord?
 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος μετ' αὐτῶν καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κατέβη πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν ἰδοὺ αὕτη ἡ κακία παρὰ κυρίου τί ὑπομείνω τῷ κυρίῳ ἔτι
- 1 Mutta Elisa vastasi: "Kuulkaa Herran sana; näin sanoo Herra: Huomenna tähän aikaan maksaa Samarian portissa sea-mitta lestyjä jauhoja sekelin ja kaksi sea-mittaa ohria sekelin".
 Then Elisha said, Give ear to the word of the Lord: the Lord says, Tomorrow, about this time, a measure of good meal will be offered for the price of a shekel and two measures of barley for a shekel, in the market-place of Samaria.
 καὶ εἶπεν ελισαιε ἀκούσον λόγον κυρίου τάδε λέγει κύριος ὡς ἡ ὥρα αὕτη αὐριον μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δίμετρον κριθῶν σίκλου ἐν ταῖς πόλεις σαμαρείας
- 2 Niin vaunusoturi, jonka käsivarteen kuningas nojasi, vastasi Jumalan miehelle ja sanoi: "Katso, vaikka Herra tekisi akkunat taivaaseen, kuinka voisi tämä tapahtua?" Hän sanoi: "Sinä olet näkevä sen omin silmin, mutta syödä siitä et saa".
 Then the captain whose arm was supporting the king said to the man of God, Even if the Lord made windows in heaven, would such a thing be possible? And he said, Your eyes will see it, but you will not have a taste of the food.
 καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριστάτης ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπανεπαύετο ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ τῷ ελισαιε καὶ εἶπεν ἰδοὺ ποιήσει κύριος καταρράκτας ἐν οὐρανῷ μὴ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ ελισαιε εἶπεν ἰδοὺ σὺ ὃ ὤψῃ τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐκείθεν οὐ φάγη
- 3 Ja kaupungin portin oven edustalla oleskeli neljä pitalitautista miestä. He sanoivat toisillensa: "Mitä me istumme tässä, kunnes kuolemme?"
 Now there were four oven seated at the doorway into the town: and they said to one another, Why are we waiting here for death?
 καὶ τέσσαρες ἄνδρες ἦσαν λεπροὶ παρὰ τὴν θύραν τῆς πόλεως καὶ εἶπεν ἄνθρωπος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ τί ἡμεῖς καθήμεθα ὧδε ἕως ἀποθάνωμεν
- 4 Jos päättämme mennä kaupunkiin, jossa on nälänhätä, niin me kuolemme. Jos jäämme tähän, niin me kuolemme. Tulkaa, siirtykäämme nyt aramilaisten leiriin. Jos he jättävät meidät eloon, niin me jäämme eloon; jos he surmaavat meidät, niin me kuolemme."
 If we say, We will go into the town, there is no food in the town, and we will come to our end there; and if we go on waiting here, death will come to us. Come then, let us give ourselves up to the army of Aram: if they let us go on living, then life will be ours; and if they put us to death, then death will be ours.
 ἐὰν εἴπωμεν εἰσελθόμεν εἰς τὴν πόλιν καὶ ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει καὶ ἀποθανούμεθα ἐκεῖ καὶ ἐὰν καθίσωμεν ὧδε καὶ ἀποθανούμεθα καὶ νῦν δεῦτε καὶ ἐμπέσωμεν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας ἐὰν ζῶοι ονήσωσιν ἡμᾶς καὶ ζησόμεθα καὶ ἐὰν θανατώσωσιν ἡμᾶς καὶ ἀποθανούμεθα
- 5 Niin he nousivat hämärissä mennäkseen aramilaisten leiriin. Kun he tulivat aramilaisten leirin laitaan, niin katso: siellä ei ollut ketään.
 So in the half light they got up to go to the tents of Aram; but when they came to the outer line of tents, there was no one there.
 καὶ ἀνέστησαν ἐν τῷ σκότει εἰσελθεῖν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας καὶ ἦλθον εἰς μέρος τῆς παρεμβολῆς συρίας καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐκεῖ
- 6 Sillä Herra oli antanut aramilaisten sotajoukon kuulla sotavaunujen, hevosten ja suuren sotajoukon töminää; ja niin he olivat sanoneet toisilleen: "Katso, Israelin kuningas on palkannut meitä vastaan heettiläisten kuninkaat ja egyptiläisten kuninkaat, että nämä hyökkäisivät meidän kimppuunne".
 For the Lord had made the sound of carriages and horses, and the noise of a great army, come to the ears of the Aramaeans, so that they said to one another, Truly, the king of Israel has got the kings of the Hittites and of the Egyptians for a price to make an attack on us.
 καὶ κύριος ἀκουστήν ἐποίησεν τὴν παρεμβολὴν συρίας φωνὴν ἄρματος καὶ φωνὴν ἵππου καὶ φωνὴν δυνάμεως μεγάλης καὶ εἶπεν ἄνθρωπος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ νῦν ἐμισθώσατο ἐφ' ἡμᾶς βασιλεὺς ἰσραὴλ τοὺς βασιλέας τῶν χετταίων καὶ τοὺς βασιλέας αἰγύπτου τοῦ ἔλθειν ἐφ' ἡμᾶς
- 7 Niin he olivat lähteneet liikkeelle ja paenneet hämärissä ja jättäneet telttansa, hevosensa, aasinsa ja leirinsä, niinkuin se oli; he olivat paenneet pelastaakseen henkensä.
 So they got up and went in flight, in the half light, without their tents or their horses or their asses or any of their goods; they went in flight, fearing for their lives.
 καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀπέδρασαν ἐν τῷ σκότει καὶ ἐγκατέλιπον τὰς σκηνὰς αὐτῶν καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν καὶ τοὺς ὄνους αὐτῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ ὡς ἔστιν καὶ ἐφυγον πρὸς τὴν ψυχὴν αὐτῶν
- 8 Tultuaan leirin laitaan pitalitautiset menivät erääseen telttaan, söivät ja joivat, ottivat sieltä hopeata ja kultaa ja vaatteita, menivät pois ja kätkivät ne. Sitten he tulivat takaisin ja menivät toiseen telttaan ja ottivat sieltä saalista ja menivät pois ja kätkivät sen.
 And when those lepers came to the outer line of tents, they went into one tent, and had food and drink, and took from it silver and gold and clothing, which they put in a secret place; then they came back and went into another tent from which they took more goods, which they put away in a secret place.
 καὶ εἰσῆλθον οἱ λεπροὶ οὗτοι ἕως μέρους τῆς παρεμβολῆς καὶ εἰσῆλθον εἰς σκηνὴν μίαν καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον καὶ ἦραν ἐκεῖθεν ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ ἱματισμὸν καὶ ἐπορεύθησαν καὶ ἐπέστρεψαν καὶ εἰσῆλθον εἰς σκηνὴν ἄλλην καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν καὶ ἐπορεύθησαν καὶ κατέκρυψαν
- 9 Mutta sitten he sanoivat toisilleen: "Emme tee oikein. Tämä päivä on hyvän sanoman päivä. Jos olemme vaiti ja odotamme aamun valkenemiseen asti, niin me joudumme syyllisiksi. Tulkaa, menkäämme nyt ilmoittamaan tämä kuninkaan linnaan."
 Then they said to one another, We are not doing right. Today is a day of good news, and we say nothing: if we go on waiting here till the morning, punishment will come to us. So let us go and give the news to those of the king's house.
 καὶ εἶπεν ἄνθρωπος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ οὐχ οὕτως ἡμεῖς ποιοῦμεν ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμέρα εὐαγγελίας ἔστιν καὶ ἡμεῖς σιωπῶμεν καὶ μένομεν ἕως φωτὸς τοῦ πρωὶ καὶ εὐρήσομεν ἀνομίαν καὶ νῦν δεῦρο καὶ εἰσελθόμεν καὶ ἀναγγεῖλωμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως

- 10 Niin he tulivat ja kutsuivat kaupungin portinvartijat ja ilmoittivat heille sanoen: "Me tulimme aramilaisten leiriin, ja katso, siellä ei ollut ketään eikä kuulunut ihmisääntä; siellä oli vain hevosia ja aaseja kytkettyinä kiinni, ja teltat olivat, niinkuin olivat olleet".
So they came in, and, crying out to the door-keepers of the town, they gave them the news, saying, We came to the tents of the Aramaeans, and there was no one there and no voice of man, only the horses and the asses in their places, and the tents as they were.
καὶ εἰσῆλθον καὶ ἐβόησαν πρὸς τὴν πόλιν τῆς πόλεως καὶ ἀνήγγειλαν αὐτοῖς λέγοντες εἰσῆλθομεν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἀνὴρ καὶ φωνὴ ἀνθρώπου ὅτι εἰ μὴ ἵππος δεῦρ' ἐμὸς καὶ ὄνος καὶ αἱ σκηναὶ αὐτῶν ὡς εἰσίν
- 11 Portinvartijat huusivat ja ilmoittivat tämän kuninkaan linnaan.
Then the door-keepers, crying out, gave the news to those inside the king's house.
καὶ ἐβόησαν οἱ θυρωροὶ καὶ ἀνήγγειλαν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἔσω
- 12 Silloin kuningas nousi yöllä ja sanoi palvelijoilleen: "Minä sanon teille, minkä aramilaiset meille tekevät. He tietävät meidän kärsivän nälkää, ja sentähden he ovat poistuneet leiristä ja piiloutuneet kedolle, ajatellen: kun ne lähtevät kaupungista, niin me otamme heidät elävinä kiinni ja menemme kaupunkiin."
Then the king got up in the night and said to his servants, This is my idea of what the Aramaeans have done to us. They have knowledge that we are without food; and so they have gone out of their tents, and are waiting secretly in the open country, saying, When they come out of the town, we will take them living and get into the town.
καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς νυκτὸς καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἀναγγελῶ δὴ ὑμῖν ἃ ἐποίησεν ἡμῖν συρία ἔγνωσαν ὅτι παινώμεν ἡμεῖς καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς παρεμβολῆς καὶ ἐκρύβησαν ἐν τῷ ἀγρῷ λέγοντες ὅτι ἐξελεύσονται ἐκ τῆς πόλεως καὶ συλληψόμεθα αὐτοὺς ζῶντας καὶ εἰς τὴν πόλιν εἰσελεύσόμεθα
- 13 Mutta eräs hänen palvelijoistaan vastasi ja sanoi: "Otetakoon viisi tähteeksi jääneistä hevostista, jotka ovat vielä täällä jäljellä - niidenhän käy kuitenkin samoin kuin kaiken Israelin joukon, joka on täällä jäljellä, ja samoin kuin kaiken Israelin joukon, joka on hukunut - ja lähettäkäämme katsomaan".
And one of his servants said in answer, Send men and let them take five of the horses which we still have in the town; if they keep their lives they will be the same as those of Israel who are still living here; if they come to their death they will be the same as all those of Israel who have gone to destruction: let us send and see.
καὶ ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ εἶπεν λαβέτωσαν δὴ πέντε τῶν ἵππων τῶν ὑπολειμμένων οἱ κατελείφθησαν ὧδε ἰδοὺ εἰσιν πρὸς πᾶν τὸ πλῆθος ἰσραηλ τὸ ἐκλεῖπον καὶ ἀποστελοῦμεν ἐκεῖ καὶ ὄψόμεθα
- 14 Niin he ottivat kahdet sotavaunut hevosineen, ja kuningas lähetti ne aramilaisten sotajoukon jälkeen, sanoen: "Menkää ja katsokaa".
So they took two horsemen; and the king sent them after the army of the Aramaeans, saying, Go and see.
καὶ ἔλαβον δύο ἐπιβάτας ἵππων καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ ὀπίσω τοῦ βασιλέως συρίας λέγων δεῦτε καὶ ἴδετε
- 15 He menivät heidän jälkeensä aina Jordanille asti; ja katso: koko tie oli täynnä vaatteita ja aseita, jotka aramilaiset olivat heittäneet pois rientäessään pakoon. Niin sanansaattajat tulivat takaisin ja ilmoittivat sen kuninkaalle.
And they went after them as far as Jordan; and all the road was covered with clothing and vessels dropped by the Aramaeans in their flight. So those who were sent went back and gave the news to the king.
καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν ἕως τοῦ ἰορδάνου καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματίων καὶ σκευῶν ὧν ἔρριψεν συρία ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτούς καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ
- 16 Silloin kansa lähti ja ryösti aramilaisten leirin. Ja niin sea-mitta lestyjä jauhoja maksoi sekelin ja kaksi sea-mittaa ohria sekelin, Herran sanan mukaan.
Then the people went out and took the goods from the tents of the Aramaeans. So a measure of good meal was to be had for the price of a shekel, and two measures of barley for a shekel, as the Lord had said.
καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς καὶ διήρπασεν τὴν παρεμβολὴν συρίας καὶ ἐγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δῖμετρον κριθῶν σίκλου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου
- 17 Kuningas oli asettanut sen vaunusoturin, jonka käsivarteen hän nojasi, porttiin valvomaan järjestystä. Mutta kansa tallasi hänet kuoliaaksi portissa, niinkuin Jumalan mies oli puhunut, silloin kun kuningas tuli hänen luoksensa.
And the king gave authority to that captain, on whose arm he was supported, to have control over the doorway into the town; but he was crushed to death there under the feet of the people, as the man of God had said when the king went down to him.
καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν τὸν τριστάτην ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπανεπαύετο ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς πόλης καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐν τῇ πόλει καὶ ἀπέθανεν καθὰ ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὅς ἐλάλησεν ἐν τῷ καταβῆναι τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτόν
- 18 Sillä kun Jumalan mies oli puhunut kuninkaalle näin: "Huomenna tähän aikaan maksaa kaksi sea-mittaa ohria Samarian portissa sekelin ja sea-mitta lestyjä jauhoja sekelin",
So the words of the man of God came true, which he said to the king: Two measures of barley will be offered for the price of a shekel and a measure of good meal for a shekel, tomorrow about this time in the market-place of Samaria.
καὶ ἐγένετο καθὰ ἐλάλησεν εἰσαίει πρὸς τὸν βασιλέα λέγων δῖμετρον κριθῆς σίκλου καὶ μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ ἔσται ὡς ἡ ὥρα αὕτη αὖριον ἐν τῇ πόλει σαμαρείας

- 19 oli vaunusoturi vastannut Jumalan miehelle ja sanonut: "Katso, vaikka Herra tekisi akkunat taivaaseen, kuinka tämä voisi tapahtua?" Silloin hän oli sanonut: "Sinä olet näkevä sen omin silmin, mutta syödä siitä et saa".
And that captain said to the man of God, Even if the Lord made windows in heaven, would such a thing be possible? And he said to him, Your eyes will see it, but you will not have a taste of the food.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριστάτης τῷ ελισαίῃ καὶ εἶπεν ἰδοὺ κύριος ποιεῖ καταρράκτας ἐν τῷ οὐρανῷ μὴ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ εἶπεν ελισαίῃ ἰδοὺ ὄψη τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐκεῖθεν οὐ φάγη
- 20 Ja niin hänen myös kävi: kansa tallasi hänet kuoliaaksi portissa.
And such was his fate; for he was crushed to death under the feet of the people, in the doorway into the town.
καὶ ἐγένετο οὕτως καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐν τῇ πύλῃ καὶ ἀπέθανεν
- 1 Ja Elisa puhui vaimolle, jonka pojan hän oli palauttanut henkiin, ja sanoi: "Nouse ja lähde, sinä ja sinun perheesi, asumaan muukalaisena, missä vain voit asua, sillä Herra on käskenyt nälänhädän tulla, ja se myös tulee maahan seitsemäksi vuodeksi".
Now Elisha had said to the woman whose son he had given back to life, Go now, with all the people of your house, and get a living-place for yourselves wherever you are able; for by the word of the Lord, there will be great need of food in the land; and this will go on for seven years.
καὶ ελισαίῃ ἐλάλησεν πρὸς τὴν γυναῖκα ἧς ἐζωπύρησεν τὸν υἱὸν λέγων ἀνάστηθι καὶ δεῦρο σὺ καὶ ὁ οἶκός σου καὶ παροίκει οὗ ἂν παροικήσης ὅτι κέκληκεν κύριος λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ γε ἦλθεν ἐπὶ τὴν γῆν ἑπτὰ ἔτη
- 2 Niin vaimo nousi ja teki Jumalan miehen sanan mukaan: hän lähti ja asui perheensä muukalaisena filistealaisten maassa seitsemän vuotta.
So the woman got up and did as the man of God said; and she and the people of her house were living in the land of the Philistines for seven years.
καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ καὶ ἐποίησεν κατὰ τὸ ῥῆμα ελισαίῃ καὶ ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς καὶ παρῴκει ἐν γῇ ἀλλοφύλων ἑπτὰ ἔτη
- 3 Mutta niiden seitsemän vuoden kuluttua vaimo palasi filistealaisten maasta; ja hän tuli anomaan kuninkaalta taloansa ja peltoansa.
And when the seven years were ended, the woman came back from the land of the Philistines and went to the king with a request for her house and her land.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ τέλος τῶν ἑπτὰ ἐτῶν καὶ ἐπέστρεψεν ἡ γυνὴ ἐκ γῆς ἀλλοφύλων εἰς τὴν πόλιν καὶ ἦλθεν βοῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου ἐαυτῆς καὶ περὶ τῶν ἀγρῶν ἐαυτῆς
- 4 Ja kuningas puhutteli juuri Geehasia, Jumalan miehen palvelijaa, ja sanoi: "Kerro minulle kaikki ne suuret teot, jotka Elisa on tehnyt".
Now the king was talking with Gehazi, the servant of the man of God, saying, Now, give me an account of all the great things Elisha has done.
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλάλει πρὸς γεζὶ τὸ παιδάριον ελισαίῃ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ λέγων διηγήσαι δή μοι πάντα τὰ μεγάλα ἃ ἐποίησεν ελισαίῃ
- 5 Juuri kun hän kertoi kuninkaalle, kuinka Elisa oli palauttanut kuolleen henkiin, tuli vaimo, jonka pojan hän oli palauttanut henkiin, anomaan kuninkaalta taloansa ja peltoansa. Silloin Geehasi sanoi: "Herrani, kuningas, tämä on se vaimo; ja tämä on se poika, jonka Elisa palautti henkiin".
And while he was giving the king the story of how Elisha had given life to the dead, the woman whose son had come back to life came to the king with a request for her house and her land. And Gehazi said, My lord king, this is the woman and this is her son, whose life Elisha gave back to him.
καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἐξηγουμένου τῷ βασιλεῖ ὡς ἐζωπύρησεν υἱὸν τεθνηκότα καὶ ἰδοὺ ἡ γυνὴ ἧς ἐζωπύρησεν τὸν υἱὸν αὐτῆς ελισαίῃ βοῶσα πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου ἐαυτῆς καὶ περὶ τῶν ἀγρῶν ἐαυτῆς καὶ εἶπεν γεζὶ κύριε βασιλεῦ αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ οὗτος ὁ υἱὸς αὐτῆς ὃν ἐζωπύρησεν ελισαίῃ
- 6 Ja kuningas kyseli vaimolta, ja tämä kertoi sen hänelle. Niin kuningas antoi hänen mukaansa hoviherran ja sanoi: "Toimita tälle takaisin kaikki, mikä on hänen omaansa, ja lisäksi kaikki pellon sadot siitä päivästä alkaen, jona hän jätti maan, aina tähän asti".
And in answer to the king's questions, the woman gave him all the story. So the king gave orders to one of his unsexed servants, saying, Give her back all her property, and all the produce of her fields from the day when she went away from the land up till now.
καὶ ἐπηρώτησεν ὁ βασιλεὺς τὴν γυναῖκα καὶ διηγήσατο αὐτῷ καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς εὐνοῦχον ἕνα λέγων ἐπίστρεψον πάντα τὰ αὐτῆς καὶ πάντα τὰ γενήματα τοῦ ἀγροῦ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς κατέλιπεν τὴν γῆν ἕως τοῦ νῦν
- 7 Ja Elisa tuli Damaskoon. Ja Aramin kuningas Benhadad oli sairaana. Kun hänelle ilmoitettiin: "Jumalan mies on tullut tänne",
And Elisha came to Damascus; and Ben-hadad, king of Aram, was ill; and they said to him, The man of God has come.
καὶ ἦλθεν ελισαίῃ εἰς δαμασκόν καὶ υἱὸς ἀδερ βασιλεὺς συρίας ἠρρώσκει καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες ἦκει ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἕως ὧδε
- 8 sanoi kuningas Hasaelille: "Ota mukaasi lahja ja mene Jumalan miestä vastaan ja kysy hänen kauttansa Herralta: 'Toivunko minä tästä taudista?'"
Then the king said to Hazael, Take an offering with you, and go to see the man of God and get directions from the Lord by him, saying, Am I going to get better from my disease?
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αζαηλ λαβὲ ἐν τῇ χειρὶ σου μαννα καὶ δεῦρο εἰς ἀπαντὴν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐπιζήτησον τὸν κύριον παρ' αὐτοῦ λέγων εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀρρωστίας μου ταύτης

- 9 Ja Hasael meni häntä vastaan ja otti mukaansa lahjaksi kaikkea, mitä Damaskossa oli parasta, neljäkymmentä kamelinkuormaa. Ja hän tuli ja astui hänen eteensä ja sanoi: "Poikasi Benhadad, Aramin kuningas, lähetti minut sinun luoksesi ja käski kysyä: 'Toivunko minä tästä taudista?'"
 So Hazael went to see him, taking with him forty camels with offerings on their backs of every sort of good thing from Damascus; and when he came before him, he said, Your son Ben-hadad, king of Aram, has sent me to you, saying, Will I get better from this disease?
 και έπορεύθη αζαηλ εις άπαντην αυτου και ελαβεν μανα εν τη χειρι αυτου και παντα τα αγαθα δαμασκοϋ αρσιν τεσσαράκοντα καμήλων και ηλθεν και εστη ενώπιον αυτου και ειπεν προς ελισαιε ο υιός σου υιός αδερ βασιλευς συριας άπεστειλέν με προς σε λέγων ει ζήσομαι εκ της αρρωστιας μου ταύτης
- 10 Elisa sanoi: "Mene ja sano hänelle: 'Toivut'. Mutta Herra on ilmoittanut minulle, että hänen on kuoltava."
 And Elisha said to him, Go, say to him, You will certainly get better; but the Lord has made it clear to me that only death is before him.
 και ειπεν ελισαιε δεϋρο ειπών αυτω ζωή ζήση και εδειξέν μοι κύριος οτι θανάτω άποθανή
- 11 Ja hän tuijotti eteensä kauan ja liikahtamatta; sitten Jumalan mies alkoi itkeä.
 And he kept his eyes fixed on him till he was shamed, and the man of God was overcome with weeping.
 και παρεστη τω προσώπω αυτου και εθηκεν εως αισχύνης και εκλαυσεν ο άνθρωπος του θεου
- 12 Niin Hasael sanoi: "Minkätähden herrani itkee?" Hän vastasi: "Sentähden, että minä tiedän, kuinka paljon pahaa sinä olet tekevä israelilaisille: sinä pistät heidän varustetut kaupunkinsa tuleen, sinä surmaat miekalla heidän valiomiehensä, sinä murskaat heidän pienet lapsensa ja halkaiset heidän raskaat vaimonsa".
 And Hazael said, Why is my lord weeping? Then he said in answer, Because I see the evil which you will do to the children of Israel: burning down their strong towns, putting their young men to death with the sword, smashing their little ones against the stones, and cutting open the women who are with child.
 και ειπεν αζαηλ τι οτι ο κύριός μου κλαίει και ειπεν οτι οίδα οσα ποιήσεις τοις υιοις ισραηλ κακά τα όχυρώματα αυτων εξαποστελεις εν πυρι και τοις εκλεκτοις αυτων εν ρομφαία άποκτενεις και τα νήπια αυτων ενσεισεις και τας εν γαστρι έχουσας αυτων αναρρήξεις
- 13 Hasael sanoi: "Mikä on palvelijasi, tällainen koira, tekemään näitä suuria asioita?" Elisa vastasi: "Herra on ilmoittanut minulle, että sinusta on tuleva Aramin kuningas".
 And Hazael said, How is it possible that your servant, who is only a dog, will do this great thing? And Elisha said, The Lord has made it clear to me that you will be king over Aram.
 και ειπεν αζαηλ τίς εστιν ο δουλόσ σου ο κύων ο τεθνηκόσ οτι ποιήσει το ρήμα τουτο και ειπεν ελισαιε εδειξέν μοι κύριός σε βασιλεύοντα επί συρίαν
- 14 Niin hän meni Elisan tyköä, ja kun hän tuli herransa tykö, kysyi tämä häneltä: "Mitä Elisa sanoi sinulle?" Hän vastasi: "Hän sanoi minulle, että sinä toivut".
 Then he went away from Elisha and came in to his master, who said to him, What did Elisha say to you? And his answer was, He said that you would certainly get well.
 και άπηλθεν από ελισαιε και εισήλθεν προς τον κύριον αυτου και ειπεν αυτω τι ειπέν σοι ελισαιε και ειπεν ειπέν μοι ζωή ζήση
- 15 Mutta seuraavana päivänä hän otti peitteen ja kastoi sen veteen ja levitti sen hänen kasvoilleensa; niin hän kuoli. Ja Hasael tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
 Now on the day after, Hazael took the bed-cover, and making it wet with water, put it over Ben-hadad's face, causing his death: and Hazael became king in his place.
 και εγένετο τη επάυριον και ελαβεν το μαχμα και εβαψεν εν τω υδατι και περιεβαλεν επί το πρόσωπον αυτου και απέθανεν και εβασίλευσεν αζαηλ άντ' αυτου
- 16 Israelin kuninkaan Joram, Ahabin pojan, viidentenä hallitusvuotena tuli Joram, Juudan kuninkaan Joosafatin poika, kuninkaaksi.
 In the fifth year of Joram, the son of Ahab, king of Israel, Jehoram, the son of Jehoshaphat, king of Judah, became king.
 εν έτει πέμπτω τω ιωραμ υιό αχααβ βασιλεί ισραηλ εβασίλευσεν ιωραμ υιός ιωσαφατ βασιλευς ιουδα
- 17 Hän oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kahdeksan vuotta.
 He was thirty-two years old when he became king; and he was ruling in Jerusalem for eight years.
 υιός τριάκοντα και δύο ετών ην εν τω βασιλεύειν αυτον και οκτώ ετη εβασίλευσεν εν ιερουσαλημ
- 18 Mutta hän vaeli Israelin kuningasten tietä, niinkuin Ahabin suku oli tehnyt, sillä hänellä oli puolisona Ahabin tytär. Ja niin hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä.
 He went in the ways of the kings of Israel, as the family of Ahab did: for the daughter of Ahab was his wife; and he did evil in the eyes of the Lord.
 και έπορεύθη εν οδό βασιλέων ισραηλ καθώς έποίησεν οίκος αχααβ οτι θυγάτηρ αχααβ ην αυτω εις γυναίκα και έποίησεν το πονηρόν ενώπιον κυριου
- 19 Mutta palvelijansa Daavidin tähden Herra ei tahtonut tuhota Juudaa, koska hän oli luvannut antaa hänelle ja hänen pojilleen lampun ainiiaaksi.
 But it was not the Lord's purpose to send destruction on Judah, because of David his servant, to whom he had given his word that he would have a light for ever.
 και ουκ ηθέλησεν κύριος διαφθείραι τον ιουδαν δια δαυιδ τον δουλον αυτου καθός ειπεν δοϋναι αυτω λύχνον και τοις υιοις αυτου πάσας τας ημέρας
- 20 Hänen aikanaan edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta ja asettivat itsellensä kuninkaan.
 In his time, Edom made themselves free from the rule of Judah, and took a king for themselves.
 εν ταίς ημέραις αυτου ηθέτησεν εδομ υποκάτωθεν χειρός ιουδα και εβασίλευσαν έφ' έαυτους βασιλέα

- 21 Ja Jooram lähti Saairiin kaikkine sotavaunuinensa. Ja hän nousi yöllä ja voitti edomilaiset, jotka olivat saartaneet hänet, sekä sotavaunujen päälliköt. Mutta väki pakeni majoilleensa; Then Joram went over to Zair, with all his war-carriages; ... made an attack by night on the Edomites, whose forces were all round him, ... the captains of the war-carriages; and the people went in flight to their tents.
καὶ ἀνέβη ἰωραμ εἰς σιωρ καὶ πάντα τὰ ἄρματα μετ' αὐτοῦ καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀναστάντος καὶ ἐπάταξεν τὸν εδομ τὸν κυκλώσαντα ἐπ' αὐτὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρμάτων καὶ ἔφυγεν ὁ λαὸς εἰς τὰ σκιηώματα αὐτῶν
- 22 ja edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta; niin aina tähän päivään asti. Siihen aikaan luopui myös Libna. So Edom made themselves free from the rule of Judah to this day. And at the same time, Libnah made itself free.
καὶ ἠθέτησεν εδομ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰουδα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης τότε ἠθέτησεν λοβένα ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ
- 23 Mitä muuta on kerrottavaa Jooramista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa. Now the rest of the acts of Joram, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωραμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 24 Sitten Jooram meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Ahasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. And Joram went to rest with his fathers and was put into the earth with his fathers in the town of David: and Ahaziah his son became king in his place.
καὶ ἔκοιμήθη ἰωραμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν οχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 25 Israelin kuninkaan Jooramin, Ahabin pojan, kahdentenaatoista hallitusvuotena tuli Ahasja, Juudan kuninkaan Jooramin poika, kuninkaaksi. In the twelfth year that Joram, the son of Ahab, was king of Israel, Ahaziah, the son of Jehoram, king of Judah, became king;
ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῷ ἰωραμ υἱῷ αχααβ βασιλεῖ ἰσραηλ ἐβασίλευσεν οχοζίας υἱὸς ἰωραμ
- 26 Ja Ahasja oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa vuoden. Hänen äitinsä oli nimeltään Atalja, Israelin kuninkaan Omrin tytär. Ahaziah was twenty-two years old when he became king, and he was ruling in Jerusalem for one year. His mother's name was Athaliah, the daughter of Omri, king of Israel.
υἱὸς εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν οχοζίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἐνιαυτὸν ἓνα ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ γοθολια θυγάτηρ αμβρι βασιλέως ἰσραηλ
- 27 Ahasja vaeli Ahabin suvun tietä ja teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, samoin kuin Ahabin suku; sillä hän oli lankoutunut Ahabin suvun kanssa. He went in the ways of the family of Ahab, and did evil in the eyes of the Lord as the family of Ahab did, for he was a son-in-law of the family of Ahab.
καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῦ οἴκου αχααβ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καθὼς ὁ οἶκος αχααβ
- 28 Ja hän lähti Jooramin, Ahabin pojan, kanssa sotimaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan Gileadin Raamotiin; mutta aramilaiset haavoittivat Jooramin. He went with Joram, the son of Ahab, to make war on Hazael, king of Aram, at Ramoth-gilead: and Joram was wounded by the Aramaeans.
καὶ ἐπορεύθη μετὰ ἰωραμ υἱοῦ αχααβ εἰς πόλεμον μετὰ αζαηλ βασιλέως ἄλλοφύλων ἐν ρεμμωθ γαλααδ καὶ ἐπάταξαν οἱ σύροι τὸν ἰωραμ
- 29 Niin kuningas Jooram tuli takaisin parantuakseen Jisreelissä haavoista, joita aramilaiset olivat iskeneet häneen Raamassa hänen taistellessaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan. Ja Ahasja, Jooramin poika, Juudan kuningas, tuli Jisreeliin katsomaan Jooramia, Ahabin poikaa, koska tämä oli sairas. So King Joram went back to Jezreel to get well from the wounds which the bowmen had given him at Ramah, when he was fighting against Hazael, king of Aram. And Ahaziah, the son of Jehoram, king of Judah, went down to see Joram, the son of Ahab, in Jezreel, because he was ill.
καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς ἰωραμ τοῦ ἰατρευθῆναι ἐν ἰεζραελ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν ρεμμωθ ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν μετὰ αζαηλ βασιλέως συρίας καὶ οχοζίας υἱὸς ἰωραμ κατέβη τοῦ ἰδεῖν τὸν ἰωραμ υἱὸν αχααβ ἐν ἰεζραελ ὅτι ἠρρώσκει αὐτός
- 1 Profeetta Elisa kutsui erään profeetanoppilaan ja sanoi hänelle: "Vyötä kupeesi ja ota tämä öljyastia mukaasi ja mene Gileadin Raamotiin. And Elisha the prophet sent for one of the sons of the prophets, and said to him, Make yourself ready for a journey, and take this bottle of oil in your hand, and go to Ramoth-gilead.
καὶ ἐλίσαιε ὁ προφήτης ἐκάλεσεν ἓνα τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν καὶ εἶπεν αὐτῷ ζῶσαι τὴν ὄσφυν σου καὶ λαβὲ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου τούτου ἐν τῇ χειρὶ σου καὶ δεῦρο εἰς ρεμμωθ γαλααδ
- 2 Ja tultuasi sinne hae sieltä käsiisi Jeehu, Joosafatin poika, Nimsin pojanpoika; mene sisään, käske hänen nousta toveriensa keskeltä ja vie hänet sisimpään huoneeseen. And when you get there, go in search of Jehu, the son of Jehoshaphat, the son of Nimshi; and go in and make him get up from among his brothers, and take him to an inner room.
καὶ εἰσελεύσῃ ἐκεῖ καὶ ὄψῃ ἐκεῖ ἰου υἱὸν ἰωσαφατ υἱοῦ ναμεσσι καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ἀναστήσεις αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ εἰσάξεις αὐτὸν εἰς τὸ ταμίειον ἐν τῷ ταμίειῳ
- 3 Ota sitten öljyastia, vuodata öljyä hänen päähänsä ja sano: 'Näin sanoo Herra: Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi'. Avaa sitten ovi ja pakene viivyttelämästä." Then take the bottle and put the oil on his head, and say, The Lord says, I have put the holy oil on you to make you king over Israel. Then, opening the door, go in flight, without waiting.
καὶ λήψῃ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου καὶ ἐπιχεεῖς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ εἰπὸν τάδε λέγει κύριος κέχρικό σε εἰς βασιλεία ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἀνοίξεις τὴν θύραν καὶ φεύξῃ καὶ οὐ μενεῖς

- 4 Niin nuorukainen, profeetan palvelija, meni Gileadin Raamotiin.
So the young prophet went to Ramoth-gilead.
και επορεύθη τὸ παιδάριον ὁ προφήτης εἰς ρεμμωθ γαλααδ
- 5 Ja kun hän tuli sinne, niin katso: sotaväen päälliköt istuivat siellä. Niin hän sanoi: "Minulla on asiaa sinulle, päällikkö". Jeehu kysyi: "Kenelle meistä kaikista?" Hän vastasi: "Sinulle itsellesi, päällikkö".
And when he came, he saw the captains of the army seated together; and he said, I have something to say to you, O captain. And Jehu said, To which of us? And he said, To you, O captain.
και εισηλθεν και ιδου οι αρχοντες της δυναμειως εκαθηντο και ειπεν λογος μοι προς σε ο αρχων και ειπεν ιου προς τινα εκ παντων ημων και ειπεν προς σε ο αρχων
- 6 Silloin tämä nousi ja meni sisälle huoneeseen; ja hän vuodatti öljyä tämän päähän ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Minä olen voidellut sinut Herran kansan, Israelin, kuninkaaksi.
And he got up and went into the house; then he put the holy oil on his head and said to him, The Lord, the God of Israel, says, I have made you king over the people of the Lord, over Israel.
και ανεστη και εισηλθεν εις τον οικον και επεχευεν το ελαιον επι την κεφαλην αυτου και ειπεν αυτω ταδε λεγει κυριος ο θεος ισραηλ κεχρικα σε εις βασιλεια επι λαον κυριου επι τον ισραηλ
- 7 Ja sinä olet surmaava herrasi Ahabin suvun; sillä minä kostan Isebelille palvelijaini, profettain, veren ja kaikkien Herran palvelijain veren.
You are to see that the family of Ahab your master is cut off, so that I may take from Jezebel payment for the blood of my servants the prophets, and for the blood of all the servants of the Lord.
και εξολεθρευσεις τον οικον αχααβ του κυριου σου εκ προσωπου μου και εκδικησεις τα αιματα των δουλων μου των προφητων και τα αιματα παντων των δουλων κυριου εκ χειρος ιεζαβελ
- 8 Ja koko Ahabin suku on hukkuva: minä hävitän Israelista Ahabin miespuoliset jälkeläiset, kaikki tyynni.
For the family of Ahab will come to an end; every male of Ahab's family will be cut off, he who is shut up and he who goes free in Israel.
και εκ χειρος ολου του οικον αχααβ και εξολεθρευσεις τω οικω αχααβ ουρουντα προς τοιχον και συνεχόμενον και εγκαταλειμμένον εν ισραηλ
- 9 Ja minä teen Ahabin suvulle saman, minkä Jerobeamin, Nebatin pojan, suvulle ja saman, minkä Baesan, Ahian pojan, suvulle.
I will make the family of Ahab like that of Jeroboam, the son of Nebat, and Baasha, the son of Ahijah.
και δωσω τον οικον αχααβ ως τον οικον ιεροβοαμ υιου ναβατ και ως τον οικον βαασα υιου αχια
- 10 Ja koirat syövät Isebelin Jisreelin vainiolla, eikä kukaan ole hautaava häntä." Sitten hän avasi oven ja pakeni.
And Jezebel will become food for the dogs in the heritage of Jezreel, and there will be no one to put her body into the earth. Then, opening the door, he went in flight.
και την ιεζαβελ καταφάγονται οι κόνες εν τη μερίδι ιεζραελ και ουκ εστιν ο θάπτων και ηνοιξεν την θύραν και εφυγεν
- 11 Kun Jeehu tuli ulos herransa palvelijain luo, kysyttiin häneltä: "Onko kaikki hyvin? Miksi tuo hullu kävi sinun luonasi?" Hän vastasi heille: "Tehän tunnette sen miehen ja hänen puheensa".
Then Jehu came out again to the servants of his lord, and one said to him, Is all well? why did this man, who is off his head, come to you? And he said to them, You have knowledge of the man and of his talk.
και ιου εξηλθεν προς τους παιδας του κυριου αυτου και ειπον αυτω ει ειρηνη τι οτι εισηλθεν ο επιλημπος ουτος προς σε και ειπεν αυτοις υμεις οιδατε τον ανδρα και την αδολεσχian αυτου
- 12 Mutta he sanoivat: "Valhetta! Sano meille totuus." Hän sanoi: "Niin ja niin hän puhui minulle ja sanoi: 'Näin sanoo Herra: Minä olen voidellut sinut Israelin kuninkaaksi'".
And they said, That is not true; now give us his story. Then he said, This is what he said to me: The Lord says, I have made you king over Israel.
και ειπον αδικον απαγγελον δη ημιν και ειπεν ιου προς αυτους ουτως και ουτως ελαλησεν προς με λεγων ταδε λεγει κυριος κεχρικα σε εις βασιλεια επι ισραηλ
- 13 Silloin he ottivat kiiruusti kukin vaatteensa ja panivat ne hänen allensa paljaille portaille; ja he puhalsivat pasunaan ja huusivat: "Jeehu on tullut kuninkaaksi".
Then straight away everyone took his robe and put it under him on the top of the steps, and, sounding the horn, they said, Jehu is king.
και ακουσαντες εσπευσαν και ελαβον εκαστος το ιμάτιον αυτου και εθηκαν υποκατω αυτου επι γαρεμ των αναβαθμων και εσαλπισαν εν κερατινη και ειπον εβασιλευσεν ιου
- 14 Niin Jeehu, Joosafatin poika, Nimsin pojanpoika, teki salaliiton Jooramia vastaan. Jooram oli ollut kaiken Israelin kanssa puolustamassa Gileadin Raamotia Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan.
So Jehu, the son of Jehoshaphat, the son of Nimshi, made designs against Joram. (Now Joram and all the army of Israel were keeping watch on Ramoth-gilead because of Hazael, king of Aram.)
και συνεστράφη ιου υιος ιωσαφατ υιου ναμεσσι προς ιωραμ και ιωραμ αυτος εφυλασσεν εν ρεμμωθ γαλααδ αυτος και πας ισραηλ απο προσωπου αζαηλ βασιλεως συριας
- 15 Mutta kuningas Jooram oli tullut takaisin parantuakseen Jisreelissä haavoista, joita aramilaiset olivat iskeneet häneen hänen taistelllessaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan. Ja Jeehu sanoi: "Jos se teille kelpaa, niin älkää päästäkö pakoon kaupungista ketään, joka menisi ilmoittamaan tätä Jisreeliin".
But King Joram had gone back to Jezreel to get well from the wounds which the Aramaeans had given him when he was fighting against Hazael, king of Aram.) And Jehu said, If this is your purpose, then let no one get away and go out of the town to give news of it in Jezreel.
και απεστρεψεν ιωραμ ο βασιλευς ιατρευθηνα εν ιεζραελ απο των πληγων ον επαισαν αυτον οι συροι εν τω πολεμειν αυτον μετα αζαηλ βασιλεως συριας και ειπεν ιου ει εστιν η ψυχη υμων μετ' ε μου μη εξελθετω εκ της πολεως διαφευγως του πορευθηνα και απαγγελαι εν ιεζραελ

- 16 Sitten Jeehu nousi vaunuihinsa ja lähti Jisreeliin, sillä Jooram makasi siellä; ja Ahasja, Juudan kuningas, oli tullut sinne katsomaan Jooramia.
So Jehu got into his carriage and went to Jezreel, for Joram was ill in bed there; and Ahaziah, king of Judah, had come down to see Joram.
καὶ ἵππευσεν καὶ ἐπορεύθη ἰου καὶ κατέβη εἰς ἰσραὴλ ὅτι ἰωραμ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐθεραπεύετο ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν τοξευμάτων ὧν κατετόξευσαν αὐτὸν οἱ αραμιν ἐν τῇ ραμμαθ ἐν τῷ πολέμῳ μετὰ ἀσσηλ βασιλέως συρίας ὅτι αὐτὸς δυνατὸς καὶ ἀνὴρ δυνάμει καὶ οχοζίας βασιλεὺς ἰουδα κατέβη ἰδεῖν τὸν ἰωραμ
- 17 Mutta tähyistäjä seisoi Jisreelin tornissa, ja kun hän näki Jeehun joukon tulevan, sanoi hän: "Minä näen väkijoukon". Niin Jooram sanoi: "Otettaakoon ratsumies ja lähetettäköön heitä vastaan kysymään, onko kaikki hyvin".
And the watchman on the tower in Jezreel saw Jehu and his band coming, and said, I see a band of people. And Joram said, Send out a horseman to them, and let him say, Is it peace?
καὶ ὁ σκοπὸς ἀνέβη ἐπὶ τὸν πύργον ἐν ἰσραὴλ καὶ εἶδεν τὸν κονιορτὸν ἰου ἐν τῷ παραγίνεσθαι αὐτὸν καὶ εἶπεν κονιορτὸν ἐγὼ βλέπω καὶ εἶπεν ἰωραμ λαβὲ ἐπιβάτην καὶ ἀπόστειλον ἔμπροσθεν αὐτὸν καὶ εἰπάτω εἰ εἰρήνη
- 18 Ja ratsumies lähti häntä vastaan ja sanoi: "Näin kysy kuningas: 'Onko kaikki hyvin?'" Jeehu vastasi: "Mitä se sinua liikuttaa, onko hyvin? Käännä ja seuraa minua." Niin tähyistäjä ilmoitti sanoen: "Sanansaattaja on tullut heidän luoksensa, mutta ei palaa".
So a horseman went out to them and said, The king says, Is it peace? And Jehu said, What have you to do with peace? come after me. And the watchman gave them word, saying, The horseman went up to them, but has not come back.
καὶ ἐπορεύθη ἐπιβάτης ἵππου εἰς ἀπαντὴν αὐτῶν καὶ εἶπεν τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς εἰ εἰρήνη καὶ εἶπεν ἰου τί σοι καὶ εἰρήνη ἐπίστρεφε εἰς τὰ ὀπίσω μου καὶ ἀπήγγειλεν ὁ σκοπὸς λέγων ἦλθεν ὁ ἄγγελος ὡς ἕως αὐτῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν
- 19 Silloin hän lähetti toisen ratsumiehen. Kun tämä oli tullut heidän luoksensa, sanoi hän: "Näin kysy kuningas: 'Onko kaikki hyvin?'" Jeehu vastasi: "Mitä se sinua liikuttaa, onko hyvin? Käännä ja seuraa minua."
Then he sent out a second horseman, who came up to them and said, The king says, Is it peace? And Jehu said in answer, What have you to do with peace? come after me.
καὶ ἀπέστειλεν ἐπιβάτην ἵππου δευτέρον καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ εἶπεν τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς εἰ εἰρήνη καὶ εἶπεν ἰου τί σοι καὶ εἰρήνη ἐπιστρέφου εἰς τὰ ὀπίσω μου
- 20 Niin tähyistäjä ilmoitti sanoen: "Hän on tullut heidän luoksensa, mutta ei palaa. Ja ajo on aivan kuin Jeehun, Nimsin pojan, ajoa; sillä hän ajaa niinkuin hurja."
And the watchman gave them word, saying, He went up to them and has not come back again; and the driving is like the driving of Jehu, son of Nimshi, for he is driving violently.
καὶ ἀπήγγειλεν ὁ σκοπὸς λέγων ἦλθεν ἕως αὐτῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν καὶ ὁ ἄγων ἦγεν τὸν ἰου υἱὸν ναμεσσιου ὅτι ἐν παραλλαγῇ ἐγένετο
- 21 Silloin Jooram sanoi: "Valjastettakoon!" Ja he valjastivat hänen sotavaununsa. Niin Jooram, Israelin kuningas, ja Ahasja, Juudan kuningas, lähtivät kumpikin sotavaunuissansa ja menivät Jeehua vastaan. He kohtasivat hänet jisreeliläisen Naabotin maapalstalla.
Then Joram said, Make ready. So they made his carriage ready; and Joram, king of Israel, with Ahaziah, king of Judah, went out in their carriages for the purpose of meeting Jehu; and they came face to face with him at the field of Naboth the Jezreelite.
καὶ εἶπεν ἰωραμ ζευξέσθαι καὶ ἔξευξεν ἄρμα καὶ ἐξῆλθεν ἰωραμ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ οχοζίας βασιλεὺς ἰουδα ἀνὴρ ἐν τῷ ἄρματι αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπαντὴν ἰου καὶ εὗρον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι ναβουθαι τοῦ ἰσραηλιτοῦ
- 22 Kun Jooram näki Jeehun, kysyi hän: "Onko kaikki hyvin, Jeehu?" Tämä vastasi: "Kuinka kaikki voisi olla hyvin, kun sinun äitisi Iisebelin haureus ja hänen monet velhoutensa yhä vielä jatkuvat?"
Now when Joram saw Jehu he said, Is it peace, Jehu? And he said in answer, What peace is possible while all the land is full of the disgusting sins of your mother Jezebel, and her secret arts?
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ἰωραμ τὸν ἰου καὶ εἶπεν εἰ εἰρήνη ἰου καὶ εἶπεν ἰου τί εἰρήνη ἔτι αἰ πορνεῖαι ἰεζεβελ τῆς μητρός σου καὶ τὰ φάρμακα αὐτῆς τὰ πολλὰ
- 23 Silloin Jooram käänsi vaununsa ja pakeni, huutaen Ahasjalle: "Kavallus, Ahasja!"
Then Joram, turning his horses in flight, said to Ahaziah, Broken faith, O Ahaziah!
καὶ ἐπέστρεψεν ἰωραμ τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ φυγεῖν καὶ εἶπεν πρὸς οχοζιαν δόλος οχοζια
- 24 Mutta Jeehu sieppasi jousen käteensä ja ampui Jooramia hartioiden väliin, niin että nuoli meni sydämen lävitse, ja hän vaipui vaunuihinsa.
Then Jehu took his bow in his hand, and with all his strength sent an arrow, wounding Joram between the arms; and the arrow came out at his heart, and he went down on his face in his carriage.
καὶ ἐπλησεν ἰου τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐν τῷ τόξῳ καὶ ἐπάταξεν τὸν ἰωραμ ἀνὰ μέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθεν τὸ βέλος διὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ
- 25 Sitten hän sanoi Bidkarille, vaunusoturille: "Ota hänet ja heitä jisreeliläisen Naabotin maapalstalle; sillä muistathan, että Herra meidän ratsastaessamme rinnakkain hänen isänsä Ahabin jäljessä lausui hänestä tämän ennustuksen:
Then Jehu said to Bidkar, his captain, Take him up, and put him in the field of Naboth the Jezreelite: for is not that day in your memory when you and I together on our horses were going after Ahab, his father, and the Lord put this fate on him, saying:
καὶ εἶπεν ἰου πρὸς βαδεκαρ τὸν τριστάτην αὐτοῦ ῥίψον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι ἀγροῦ ναβουθαι τοῦ ἰσραηλιτοῦ ὅτι μνημονεύω ἐγὼ καὶ σὺ ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ζεύγῃ ὀπίσω αχααβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ κύριος ἔλαβεν ἐπ' αὐτὸν τὸ λῆμμα τοῦτο λέγων

- 26 "Totisesti, minä näin eilen Naabotin ja hänen poikiensa veren, sanoo Herra; ja minä olen juuri täällä maapalstalla kostava sinulle, sanoo Herra'. Ota siis hänet ja heitä tälle maapalstalle, Herran sanan mukaan."
I saw the blood of Naboth and of his sons yesterday; and I will give you full payment in this field, says the Lord? So now, take him and put him in this field, as the Lord said.
εἰ μὴ μετὰ τῶν αἱμάτων ναβουθαὶ καὶ τὰ αἵματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἶδον ἐχθές φησὶν κύριος καὶ ἀνταποδώσω αὐτῷ ἐν τῇ μερίδι ταύτῃ φησὶν κύριος καὶ νῦν ἄρας δὴ ῥίψον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου
- 27 Kun Ahasja, Juudan kuningas, sen näki, pakeni hän Beet-Gaaniin päin. Mutta Jeehu ajoi häntä takaa ja sanoi: "Ampukaa hänetkin vaunuihinsa". Ja he ampuivat häntä Guurin solassa, joka on Jibleamin luona; mutta hän pakeni Megiddoon ja kuoli siellä.
Now when Ahaziah, king of Judah, saw this, he went in flight by the way of the garden house. And Jehu came after him and said, Put him to death in the same way; and they gave him a death-wound in his carriage, on the slope up to Gur, by Ibleam; and he went in flight to Megiddo, where death came to him.
καὶ οχοζίας βασιλεὺς ἰουδα εἶδεν καὶ ἔφυγεν ὁδὸν βαιθαγγαν καὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐτοῦ ἰου καὶ εἶπεν καὶ γε αὐτόν καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν τῷ ἄρματι ἐν τῷ ἀναβαίνειν γαίῃ ἢ ἐστὶν ἰεβλααμ καὶ ἔφυγεν εἰς μαγεδδὸν καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ
- 28 Ja hänen palvelijansa veivät hänet vaunuissa Jerusalemiin ja hautasivat hänet hänen omaan hautaansa, hänen isiensä viereen, Daavidin kaupunkiin.
And his servants took him in a carriage to Jerusalem, and put him into the earth with his fathers in the town of David.
καὶ ἐπεβίβασαν αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἄρμα καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ
- 29 Ahasja oli tullut Juudan kuninkaaksi Joram, Ahabin pojan, yhdentenätoista hallitusvuotena.
(In the eleventh year of the rule of Joram, the son of Ahab, Ahaziah became king over Judah.)
καὶ ἐν ἔτει ἑνδεκάτῳ ἰωραμ βασιλέως ἰσραηλ ἐβασίλευσεν οχοζίας ἐπὶ ἰουδαν
- 30 Sitten Jeehu tuli Jisreeliin. Kun Iisebel kuuli sen, maalasi hän ihomaalilla silmäluomenssa, koristeli päänsä ja katseli ulos akkunasta.
And when Jehu came to Jezreel, Jezebel had news of it; and, painting her eyes and dressing her hair with ornaments, she put her head out of the window.
καὶ ἦλθεν ἰου εἰς ἰεζραελ καὶ ἰεζαβελ ἤκουσεν καὶ ἐστμίσατο τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς καὶ ἠγάθυνεν τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ διέκυψεν διὰ τῆς θυρίδος
- 31 Ja kun Jeehu tuli portista sisään, kysyi Iisebel: "Kävikö hyvin Simrille, herransa murhaajalle?"
And when Jehu was coming into the town, she said, Is all well, O Zimri, taker of your master's life?
καὶ ἰου εἰσπορεύετο ἐν τῇ πόλει καὶ εἶπεν εἰ εἰρήνη ζαμβρι ὁ φονευτῆς τοῦ κυρίου αὐτοῦ
- 32 Hän käänsi kasvonsa akkunaa kohti ja sanoi: "Kuka on minun puolellani? Kuka?" Niin pari kolme hoviherraa katsoi alas häneen.
Then, looking up to the window, he said, Who is on my side, who? and two or three unsexed servants put out their heads.
καὶ ἐπῆρεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν θυρίδα καὶ εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπεν τίς εἰ σύ κατάρθῃ μετ' ἐμοῦ καὶ κατέκυψαν πρὸς αὐτὸν δύο εὐνοῦχοι
- 33 Jeehu sanoi: "Syöskää hänet alas". Ja he syöksivät hänet alas, niin että hänen vertansa pirskuu seinään ja hevosiin; ja nämä tallasivat hänet jalkoihinsa.
And he said, Take her and put her out of the window. So they sent her down with force, and her blood went in a shower on the wall and on the horses; and she was crushed under their feet.
καὶ εἶπεν κυλίσατε αὐτὴν καὶ ἐκύλισαν αὐτὴν καὶ ἔρραντίσθη τοῦ αἵματος αὐτῆς πρὸς τὸν τοῖχον καὶ πρὸς τοὺς ἵππους καὶ συνεπάτησαν αὐτήν
- 34 Sitten Jeehu meni sisään, söi ja joi. Ja hän sanoi: "Korjatkaa se kirottu ja haudatkaa hänet, sillä onhan hän kuninkaan tytär".
And he came in, and took food and drink; then he said, Now see to this cursed woman, and put her body into the earth, for she is a king's daughter.
καὶ εἰσῆλθεν ἰου καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν καὶ εἶπεν ἐπισκέψασθε δὴ τὴν κατηραμένην ταύτην καὶ θάψατε αὐτήν ὅτι θυγάτηρ βασιλέως ἐστίν
- 35 Mutta kun he menivät hautaamaan häntä, eivät he löytäneet hänestä muuta kuin pääkallon, jalat ja kädet.
And they went out to put her body into the earth, but nothing of her was to be seen, only the bones of her head, and her feet, and parts of her hands.
καὶ ἐπορεύθησαν θάψαι αὐτήν καὶ οὐχ εὔρον ἐν αὐτῇ ἄλλο τι ἢ τὸ κρανίον καὶ οἱ πόδες καὶ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν
- 36 Ja he tulivat takaisin ja ilmoittivat sen Jeehulle. Niin hän sanoi: "Tässä on toteutunut Herran sana, jonka hän puhui palvelijansa tisebeläisen Elian kautta: 'Jisreelin vainiolla koirat syövät Iisebelin lihan';
So they came back and gave him word of it. And he said, This is what the Lord said by his servant Elijah the Tishbite, saying, In the heritage of Jezreel the flesh of Jezebel will become food for dogs;
καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ καὶ εἶπεν λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δοῦλου αὐτοῦ ἡλίου τοῦ θεσβίτου λέγων ἐν τῇ μερίδι ἰεζραελ καταφάγονται οἱ κύνες τὰς σάρκας ἰεζαβελ
- 37 ja Iisebelin ruumis on oleva niinkuin pellen lanta Jisreelin vainiolla, niin ettei voida sanoa: Tämä on Iisebel".
And the dead body of Jezebel will be like waste dropped on the face of the earth in the heritage of Jezreel; so that they will not be able to say, This is Jezebel.
καὶ ἔσται τὸ θνησιμαῖον ἰεζαβελ ὡς κοπρία ἐπὶ προσώπου τοῦ ἀγροῦ ἐν τῇ μερίδι ἰεζραελ ὥστε μὴ εἰπεῖν αὐτοὺς ἰεζαβελ

- 1 Mutta Ahabilla oli seitsemänkymmentä poikaa Samariassa. Ja Jeehu kirjoitti kirjeet ja lähetti ne Samariaan, Jisreelin päämiehille, vanhimmille ja Ahabin poikien holhoojille; hän kirjoitti näin:
Now there were in Samaria seventy of Ahab's sons. And Jehu sent letters to Samaria, to the rulers of the town, and to the responsible men, and to those who had the care of the sons of Ahab, saying,
καὶ τῷ αχααβ ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐν σαμαρεία καὶ ἔγραψεν ἰου βιβλίον καὶ ἀπέστειλεν ἐν σαμαρεία πρὸς τοὺς ἄρχοντας σαμαρείας καὶ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ πρὸς τοὺς τιθηνοὺς υἱῶν αχααβ λέγων
- 2 "Kun tämä kirje tulee teille, joiden hallussa herranne pojat ovat ja joiden hallussa ovat sotavaunut, hevoset, varustettu kaupunki ja aseet,
Straight away, when you get this letter, seeing that your master's sons are with you, and that you have carriages and horses and a walled town and arms;
καὶ νῦν ὡς ἐὰν ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς ὑμᾶς μεθ' ὑμῶν οἱ υἱοὶ τοῦ κυρίου ὑμῶν καὶ μεθ' ὑμῶν τὸ ἄρμα καὶ οἱ ἵπποι καὶ πόλεις ὄχυραι καὶ τὰ ὄπλα
- 3 niin valitkaa herranne pojista paras ja oikeamielisin ja asettakaa hänet isänsä valtaistuimelle ja sotikaa herranne suvun puolesta".
Take the best and most upright of your master's sons, and make him king in his father's place, and put up a fight for your master's family.
καὶ ὄψεσθε τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸν εὐθὴ ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ κυρίου ὑμῶν καὶ καταστήσετε αὐτὸν ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ πολεμεῖτε ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ κυρίου ὑμῶν
- 4 Mutta he peljästyivät kovin ja sanoivat: "Katso, ne kaksi kuningasta eivät kestäneet hänen edessään, kuinka me kestäisimme?"
But they were full of fear, and said, The two kings have gone down before him: how may we keep our place?
καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα καὶ εἶπον ἰδοὺ οἱ δύο βασιλεῖς οὐκ ἔστησαν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ πῶς στησόμεθα ἡμεῖς
- 5 Niin linnan päällikkö ja kaupungin päällikkö sekä vanhimmat ja holhoojat lähettivät Jeehulle sanan: "Me olemme sinun palvelijoitasi; me teemme kaiken, mitä sinä meille määrää. Emme me tee ketään kuninkaaksi; tee, mitä tahdot."
So the controller of the king's house, with the ruler of the town, and the responsible men, and those who had the care of Ahab's sons, sent to Jehu, saying, We are your servants and will do all your orders; we will not make any man king; do whatever seems best to you.
καὶ ἀπέστειλαν οἱ ἐπὶ τοῦ οἴκου καὶ οἱ ἐπὶ τῆς πόλεως καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ τιθηνοὶ πρὸς ἰου λέγοντες παῖδές σου ἡμεῖς καὶ ὅσα ἐὰν εἴπῃς πρὸς ἡμᾶς ποιήσομεν οὐ βασιλεύσομεν ἄνδρα τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ποιήσομεν
- 6 Silloin hän kirjoitti heille toisen kirjeen, näin kuuluvan: "Jos te olette minun puolellani ja kuulette minua, niin ottakaa herranne poikien päät ja tulkaa huomenna tähän aikaan minun luokseni Jisreeliin". Ne seitsemänkymmentä kuninkaan poikaa asuivat näet kaupungin ylimysten luona, jotka heitä kasvattivat.
Then he sent them a second letter, saying, If you are on my side, and if you will do my orders, come to me at Jezreel by this time tomorrow, with the heads of your master's sons. Now the king's seventy sons were with the great men of the town, who had the care of them.
καὶ ἔγραψεν πρὸς αὐτοὺς βιβλίον δευτέρον λέγων εἰ ἐμοὶ ὑμεῖς καὶ τῆς φωνῆς μου ὑμεῖς εἰσακούετε λάβετε τὴν κεφαλὴν ἀνδρῶν τῶν υἱῶν τοῦ κυρίου ὑμῶν καὶ ἐνέγκατε πρὸς με ὡς ἡ ὥρα αὐριον εἰς ἰεζραελ καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως ἦσαν ἑβδομήκοντα ἄνδρες οὗτοι ἄδροι τῆς πόλεως ἐξέτρεφον αὐτούς
- 7 Kun kirje tuli heille, ottivat he kuninkaan pojat ja tappoivat heidät, seitsemänkymmentä miestä, panivat heidän päänsä koreihin ja lähettivät ne Jeehulle Jisreeliin.
And when the letter came to them, they took the king's sons and put them to death, all the seventy, and put their heads in baskets and sent them to him at Jezreel.
καὶ ἐγένετο ὡς ἦλθεν τὸ βιβλίον πρὸς αὐτούς καὶ ἔλαβον τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως καὶ ἔσφαζαν αὐτούς ἑβδομήκοντα ἄνδρας καὶ ἔθηκαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἐν καρτάλλοις καὶ ἀπέστειλαν αὐτὰς πρὸς αὐτὸν εἰς ἰεζραελ
- 8 Ja sanansaattaja tuli ja ilmoitti hänelle sanoen: "He ovat tuoneet kuninkaan poikien päät". Hän sanoi: "Pankaa ne kahteen roukkioon portin oven edustalle huomiseen saakka".
And a man came and said to him, They have come with the heads of the king's sons. And he said, Put them down in two masses at the doorway of the town till the morning.
καὶ ἦλθεν ὁ ἄγγελος καὶ ἀπήγγειλεν λέγων ἦνεγκαν τὰς κεφαλὰς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως καὶ εἶπεν θέτε αὐτὰς βουνοὺς δύο παρὰ τὴν θύραν τῆς πόλης εἰς πρωὶ
- 9 Ja aamulla hän meni ulos, asettui siihen ja sanoi kaikelle kansalle: "Te olette syyttömät. Katso, minä olen tehnyt salaliiton herraani vastaan ja tappanut hänet; mutta kuka on surmannut kaikki nämä?"
And in the morning he went out and, stopping, said to all the people there, You are upright men: it is true that I made designs against my master, and put him to death; but who is responsible for the death of all these?
καὶ ἐγένετο πρωὶ καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἔστη ἐν τῷ πυλῶνι τῆς πόλεως καὶ εἶπεν πρὸς πάντα τὸν λαὸν δίκαιοι ὑμεῖς ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι συνεστράφην ἐπὶ τὸν κύριόν μου καὶ ἀπέκτεινα αὐτόν καὶ τίς ἐπάταξεν πάντας τούτους
- 10 Tietäkää siis, ettei ainoakaan Herran sana, jonka Herra on puhunut Ahabin sukua vastaan, varise maahan. Herra on tehnyt, minkä hän on puhunut palvelijansa Elian kautta."
You may be certain that nothing which the Lord has said about the family of Ahab will be without effect; for the Lord has done what he said by his servant Elijah.
ἴδετε αφοῦ ὅτι οὐ πεσεῖται ἀπὸ τοῦ ῥήματος κυρίου εἰς τὴν γῆν οὐ ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον αχααβ καὶ κύριος ἐποίησεν ὅσα ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ἡλιου
- 11 Sitten Jeehu surmasi kaikki, jotka olivat Ahabin suvusta jäljellä Jisreelissä, sekä kaikki hänen ylimyksensä, uskottunsa ja pappinsa, päästämättä pakoon ainoatakaan.
So Jehu put to death all the rest of the seed of Ahab in Jezreel, and all his relations and his near friends and his priests, till there were no more of them.
καὶ ἐπάταξεν ἰου πάντας τοὺς καταλειφθέντας ἐν τῷ οἴκῳ αχααβ ἐν ἰεζραελ καὶ πάντας τοὺς ἄδρους αὐτοῦ καὶ τοὺς γνωστοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ ὥστε μὴ καταλιπεῖν αὐτοῦ κατάλειμμα

- 12 Sitten hän nousi ja lähti Samariaan; mutta tullessaan paimenten Beet-Eekediin, joka on tien varrella,
Then he got up and came to Samaria. And he was at the meeting-place of the keepers of sheep, by the way,
καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη εἰς σαμάρειαν αὐτὸς ἐν βαιθακαδ τῶν ποιμένων ἐν τῇ ὁδῷ
- 13 Jeehu kohtasi Ahasjan, Juudan kuninkaan, veljet ja kysyi: "Keitä te olette?" He vastasivat: "Me olemme Ahasjan veljiä ja menemme tervehtimään kuninkaan poikia ja kuninkaan äidin poikia".
When he came across the brothers of Ahaziah, king of Judah, and said, Who are you? And they said, We are the brothers of Ahaziah, king of Judah; we are going down to see the children of the king and of the queen.
καὶ ἰοῦ εὗρεν τοὺς ἀδελφοὺς οὐροῦ βασιλέως ἰουδα καὶ εἶπεν τίνες ἡμεῖς καὶ εἶπον οἱ ἀδελφοὶ οὐροῦ ἡμεῖς καὶ κατέβημεν εἰς εἰρήνην τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν τῆς δυναστευούσης
- 14 Hän sanoi: "Ottakaa nämä elävinä kiinni". Ja he ottivat heidät elävinä kiinni ja tappoivat heidät ja heittivät Beet-Eekedin vesisäiliöön, neljäkymmentä kaksi miestä. Hän ei jättänyt heistä eloon ainoatakaan.
And he said, Take them living. So they took them living, and put them to death in the water-hole of Beth-eked; of the forty-two men he put every one to death;
καὶ εἶπεν συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας καὶ συνέλαβον αὐτοὺς ζῶντας καὶ ἔσφαζαν αὐτοὺς εἰς βαιθακαδ τεσσαράκοντα καὶ δύο ἄνδρας οὐ κατέλιπεν ἄνδρα ἐξ αὐτῶν
- 15 Kun hän sitten lähti sieltä, kohtasi hän Joonadabin, Reekabin pojan, joka tuli häntä vastaan. Ja hän tervehti häntä ja sanoi hänelle: "Onko sinun sydämesi yhtä vilpittön minua kohtaan, kuin minun sydämeni on sinua kohtaan?" Joonadab vastasi: "On". - "Jos niin on, niin lyö kättä minun kanssani." Ja hän löi kättä, ja hän otti hänet vaunuihinsa.
And when he had gone away from there, he came across Jehonadab, the son of Rechab: and he said good-day to him, and said to him, Is your heart true to mine, as mine is to yours? And Jehonadab in answer said, It is; and Jehu said, If it is, give me your hand. And he gave him his hand, and he made him come up into his carriage.
καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν καὶ εὗρεν τὸν ἰωναδαβ υἱὸν ρηχαβ ἐν τῇ ὁδῷ εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἰοῦ εἰ ἔστιν καρδία σου μετὰ καρδίας μου εὐθεῖα καθὼς ἡ καρδία μου μετὰ τῆς καρδίας σου καὶ εἶπεν ἰωναδαβ ἔστιν καὶ εἶπεν ἰοῦ καὶ εἰ ἔστιν δὸς τὴν χειρὰ σου καὶ ἔδωκεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἄρμα
- 16 Ja hän sanoi: "Tule minun kanssani katsomaan minun kiivailuani Herran puolesta". Niin hän sai ajaa hänen vaunuihinsa.
And he said, Come with me and see how I am on fire for the Lord's cause. So he made him go with him in his carriage.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δεῦρο μετ' ἐμοῦ καὶ ἰδὲ ἐν τῷ ζηλώσῃ με τῷ κυρίῳ σβαθῶ καὶ ἐπεκάθισεν αὐτὸν ἐν τῷ ἄρματι αὐτοῦ
- 17 Tultuaan Samariaan hän surmasi kaikki, jotka olivat Ahabin jälkeläisistä jäljellä Samariassa, kunnes hän oli hävittänyt hänen sukunsa, Herran sanan mukaan, jonka Herra oli puhunut Elialle.
And when he came to Samaria, he put to death all those of Ahab's family who were still in Samaria, till there were no more of them, as the Lord had said to Elijah.
καὶ εἰσῆλθεν εἰς σαμάρειαν καὶ ἐπάταξεν πάντας τοὺς καταλειφθέντας τοῦ αχααβ ἐν σαμαρείᾳ ἕως τοῦ ἀφανίσαι αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν πρὸς ἡλιοῦ
- 18 Sitten Jeehu kokosi kaiken kansan ja sanoi heille: "Ahab on palvellut Baalia vähän; Jeehu on palveleva häntä paljon.
Then Jehu got all the people together and said to them, Ahab was Baal's servant in a small way, but Jehu will be his servant on a great scale.
καὶ συνήθροισεν ἰοῦ πάντα τὸν λαὸν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς αχααβ ἐδούλευσεν τῷ βααλ ὀλίγα καὶ γὰρ ἰοῦ δουλεύσει αὐτῷ πολλὰ
- 19 Kutsukaa nyt minun luokseni kaikki Baalin profeetat, kaikki hänen palvelijansa ja kaikki hänen pappinsa, älköönkää kukaan jääkö pois; sillä minä aion uhrata suuret uhrit Baalille. Eloon ei jää kukaan, joka jää pois." Mutta Jeehu menetteli kavalasti, tuhotakseen Baalin palvelijat.
Now send for all the prophets of Baal and all his servants and all his priests, to come to me; let no one keep away: for I have a great offering to make to Baal; anyone who is not present, will be put to death. This Jehu did with deceit, his purpose being the destruction of the servants of Baal.
καὶ νῦν πάντες οἱ προφῆται τοῦ βααλ πάντας τοὺς δούλους αὐτοῦ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτοῦ καλέσατε πρὸς με ἀνὴρ μὴ ἐπισκεπήτω ὅτι θυσία μεγάλη μοι τῷ βααλ πᾶς ὃς ἐὰν ἐπισκεπή οὐ ζήσεται καὶ ἰοῦ ἐποίησεν ἐν πτερινισμῷ ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς δούλους τοῦ βααλ
- 20 Niin Jeehu sanoi: "Kuuluttakaa pyhä juhlakokous Baalin kunniaksi". Ja se kutsuttiin koolle.
And Jehu said, Let there be a special holy meeting for the worship of Baal. So a public statement was made.
καὶ εἶπεν ἰοῦ ἀγιάσατε ἱερεῖαν τῷ βααλ καὶ ἐκήρυξαν
- 21 Ja Jeehu lähetti sanan kaikkeen Israeliin, ja kaikki Baalin palvelijat tulivat; ei yksikään jäänyt tulematta. Niin he menivät Baalin temppeliin, ja Baalin temppeli täyttyi ääriään myöten.
And Jehu sent out through all Israel; and all the servants of Baal came, not one kept away. And they came into the house of Baal, so that it was full from end to end.
καὶ ἀπέστειλεν ἰοῦ ἐν παντὶ ἰσραὴλ λέγων καὶ νῦν πάντες οἱ δούλοι τοῦ βααλ καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ προφῆται αὐτοῦ μηδεὶς ἀπολειπέσθω ὅτι θυσίαν μεγάλην ποιῶ ὃς ἂν ἀπολειφθῆ οὐ ζήσεται καὶ ἦλθον πάντες οἱ δούλοι τοῦ βααλ καὶ πάντες οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ προφῆται αὐτοῦ οὐ κατελείφθη ἀνὴρ ὃς οὐ παρεγένετο καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ βααλ καὶ ἐπλήσθη ὁ οἶκος τοῦ βααλ στόμα εἰς στόμα
- 22 Ja hän sanoi vaatekammion hoitajalle: "Tuo puvut kaikille Baalin palvelijoille". Ja tämä toi heille puvut.
And Jehu said to him who kept the robes, Get out robes for all the servants of Baal. So he got out robes for them.
καὶ εἶπεν ἰοῦ τῷ ἐπὶ τοῦ οἴκου μεσθααλ ἐξάγαγε ἐνδύματα πᾶσι τοῖς δούλοις τοῦ βααλ καὶ ἐξήνεγκεν αὐτοῖς ὁ στολιστής

- 23 Kun Jeehu Joonadabin, Reekabin pojan, kanssa tuli Baalin temppeleihin, sanoi hän Baalin palvelijoille: "Tutkikaa ja katsokaa, ettei täällä teidän joukossanne ole ketään Herran palvelijaa, vaan ainoastaan Baalin palvelijoita".
And Jehu, with Jehonadab, the son of Rechab, went into the house of Baal; and he said to the servants of Baal, Make a search with care, to see that no servant of the Lord is with you, but only servants of Baal.
καὶ εἰσῆλθεν ἰου καὶ ἰωναδαβ υἱὸς ρηχαβ εἰς οἶκον τοῦ βααλ καὶ εἶπεν τοῖς δούλοις τοῦ βααλ ἐρευνήσατε καὶ ἴδετε εἰ ἔστιν μεθ' ὑμῶν τῶν δούλων κυρίου ὅτι ἀλλ' ἢ οἱ δοῦλοι τοῦ βααλ μονώτατοι
- 24 Sitten he menivät uhraamaan teurasuhreja ja polttouhreja. Mutta Jeehu oli asettanut ulkopuolelle kahdeksankymmentä miestä ja sanonut: "Jos kuka päästää pakoon yhdenkään niistä miehistä, jotka minä tuon teidän käsiinne, menee henki hengestä".
Then they went in to make offerings and burned offerings. Now Jehu had put eighty men outside, and said to them, If any man whom I give into your hands gets away, the life of him who lets him go will be the price of his life.
καὶ εἰσῆλθεν τοῦ ποιῆσαι τὰ θύματα καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ ἰου ἔταξεν ἑαυτῷ ἕξω ὀγδοήκοντα ἄνδρας καὶ εἶπεν ἀνὴρ ὅς ἐάν διασωθῆ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν ὧν ἐγὼ ἀνάγω ἐπὶ χειρας ὑμῶν ἢ ψυχὴ αὐτοῦ ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ
- 25 Ja päätettyänsä polttouhrin uhraamisen sanoi Jeehu henkivartijoille ja vaunusotureille: "Menkää sisään ja surmatkaa heidät; älköön yksikään pääskö ulos". Niin he surmasivat heidät miekan terällä, ja henkivartijat ja vaunusoturit heittivät ulos heidän ruumiinsa. Sitten he menivät Baalin temppelelinsaan
Then when the burned offering was ended, straight away Jehu said to the armed men and the captains, Go in and put them to death; let not one come out. So they put them to the sword; and, pulling the images to the earth, they went into the holy place of the house of Baal.
καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν ποιῶν τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ εἶπεν ἰου τοῖς παρατρέχουσιν καὶ τοῖς τριστάταις εἰσελθόντες πατάξατε αὐτοὺς ἀνὴρ μὴ ἐξελεθάτω ἐξ αὐτῶν καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας καὶ ἔρριψαν οἱ παρατρέχοντες καὶ οἱ τριστάται καὶ ἐπορεύθησαν ἕως πόλεως οἴκου τοῦ βααλ
- 26 ja toivat ulos Baalin temppelein patsaat ja polttivat ne,
And they took out the image of Asherah from the house of Baal, and had it burned.
καὶ ἐξήνεγκαν τὴν στήλην τοῦ βααλ καὶ ἐνέπρησαν αὐτήν
- 27 ja he kukistivat Baalin patsaan. He hävittivät Baalin temppelein ja tekivät siitä käymälöitä; niin aina tähän päivään asti.
The altar of Baal was pulled down and the house of Baal was broken up and made an unclean place, as it is to this day.
καὶ κατέσπασαν τὰς στήλας τοῦ βααλ καὶ καθεῖλον τὸν οἶκον τοῦ βααλ καὶ ἔταξαν αὐτὸν εἰς λυτρώνας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 28 Näin Jeehu hävitti Baalin Israelista.
So Jehu put an end to the worship of Baal in Israel.
καὶ ἠφάνισεν ἰου τὸν βααλ ἐξ ἰσραηλ
- 29 Mutta Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, Beetelissä ja Daanissa olevista kultavasikoista, Jeehu ei luopunut.
But Jehu did not keep himself from all the sins of Jeroboam, the son of Nebat, and the evil he made Israel do; the gold oxen were still in Beth-el and in Dan.
πλὴν ἁμαρτιῶν ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ οὐκ ἀπέστη ἰου ἀπὸ ὀπισθεν αὐτῶν αἱ δαμάλεις αἱ χρυσαὶ ἐν βαιθηλ καὶ ἐν δαν
- 30 Niin Herra sanoi Jeehulle: "Koska olet hyvin toimittanut sen, mikä oli oikein minun silmissäni, ja koska teit Ahabin suvulle aivan minun mieleni mukaan, niin istukoot sinun poikasi Israelin valtaistuimella neljänteen polveen".
And the Lord said to Jehu, Because you have done well in doing what is right in my eyes and effecting all my purpose for the family of Ahab, your sons will be kings of Israel to the fourth generation.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰου ἀνθ' ὧν ὅσα ἠγάθυνας ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μου καὶ πάντα ὅσα ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἐποίησας τῷ οἴκῳ ἀχααβ υἱοὶ τέταρτοι καθήσονται σοι ἐπὶ θρόνου ἰσραηλ
- 31 Mutta Jeehu ei vaeltanut tarkoin, kaikesta sydämestänsä, Herran, Israelin Jumalan, lain mukaan; hän ei luopunut Jerobeamin synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
But Jehu did not take care to keep the law of the Lord with all his heart; he did not keep himself from the sin which Jeroboam did and made Israel do.
καὶ ἰου οὐκ ἐφύλαξεν πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου θεοῦ ἰσραηλ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἀπέστη ἐπάνωθεν ἁμαρτιῶν ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ
- 32 Niihin aikoihin Herra rupesi lohkomaan Israelia, sillä Hasael voitti heidät kaikkialla Israelin raja-alueella
In those days the Lord was angry first with Israel; and Hazael made attacks on all the land of Israel,
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἤρξατο κύριος συγκόπτειν ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀζαηλ ἐν παντὶ ὀρίῳ ἰσραηλ
- 33 ja valloitti Jordanista auringonnousuun päin koko Gileadin maan, gaadilaiset, ruubenilaiset ja manasselaiset, alkaen Aroerista, joka on Arnon-joen rannalla - sekä Gileadin että Baasanin.
East of Jordan, in all the land of Gilead, the Gadites and the Reubenites and the Manassites, from Aroer by the valley of the Arnon, all Gilead and Bashan.
ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου κατ' ἀνατολὰς ἡλίου πᾶσαν τὴν γῆν γαλααδ τοῦ γαδδι καὶ τοῦ ρουβην καὶ τοῦ μανασση ἀπὸ ἀροηρ ἢ ἐστὶν ἐπὶ τοῦ χειλούς χειμάρρου ἀρνων καὶ τὴν γαλααδ καὶ τὴν βασαν

- 34 Mitä muuta on kerrottavaa Jeehusta ja kaikesta, mitä hän teki, ja kaikista hänen urotöistensä, se on kirjoitettu Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Jehu, and all he did, and his great power, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ τὰς συνάψεις ἃς συνῆψεν οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ
- 35 Sitten Jeehu meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan. Ja hänen poikansa Jooahas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jehu went to rest with his fathers, and was put into the earth in Samaria. And Jehoahaz his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἰου μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν σαμαρείᾳ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαχὰς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 36 Ja aika, jonka Jeehu hallitsi Israelia Samariassa, oli kaksikymmentä kahdeksan vuotta.
And the time of Jehu's rule over Israel in Samaria was twenty-eight years.
καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν ἰου ἐπὶ ἰσραηλ εἴκοσι ὀκτὼ ἔτη ἐν σαμαρείᾳ
- 1 Kun Atalja, Ahasjan äiti, näki, että hänen poikansa oli kuollut, nousi hän ja tuhosi koko kuningassuvun.
Now when Athaliah, the mother of Ahaziah, saw that her son was dead, she had all the rest of the seed of the kingdom put to death.
καὶ γοθολια ἡ μήτηρ οχοζιου εἶδεν ὅτι ἀπέθανον οἱ υἱοὶ αὐτῆς καὶ ἀπόλεσεν πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας
- 2 Mutta kuningas Jooramin tytär Jooseba, Ahasjan sisar, otti surmattavien kuninkaan poikien joukosta Ahasjan pojan Jooaan ja vei hänet ja hänen imettäjänsä salaa makuuhuoneeseen. Täällä pidettiin Jooasta kätkeä Ataljalta, niin ettei hän tullut surmatuksi.
But Jehosheba, the daughter of King Joram, sister of Ahaziah, secretly took Joash, the son of Ahaziah, with the woman who took care of him, away from among the king's sons who were put to death, and put him in the bedroom; and they kept him safe from Athaliah, so that he was not put to death.
καὶ ἔλαβεν ἰωσαβὰε θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἰωραμ ἀδελφῆ οχοζιου τὸν ἰωὰς υἱὸν ἀδελφοῦ αὐτῆς καὶ ἐκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως τῶν θανατουμένων αὐτὸν καὶ τὴν τροφὸν αὐτὸν ἐν τῷ ταμείῳ τῶν κλινῶν καὶ ἔκρυπεν αὐτὸν ἀπὸ προσώπου γοθολιας καὶ οὐκ ἐθανατώθη
- 3 Sitten poika oli Jooseban luona Herran temppeliin piilotettuna kuusi vuotta, Ataljan hallitessa maata.
And for six years she kept him safe in the house of the Lord, while Athaliah was ruling over the land.
καὶ ἦν μετ' αὐτῆς ἐν οἴκῳ κυρίου κρυβόμενος ἕξ ἔτη καὶ γοθολια βασιλεύουσα ἐπὶ τῆς γῆς
- 4 Mutta seitsemäntenä vuotena Joojada lähetti hakemaan kaarilaisten ja henkivartijain sadanpäämiehiä ja tuotti heidät luoksensa Herran temppeliin. Ja sittenkuin hän oli tehnyt liiton heidän kanssansa ja vannottanut heidät siellä Herran temppelissä, näytti hän heille kuninkaan pojan.
Then in the seventh year, Jehoiada sent for the captains of hundreds of the Carians, and the armed men, and taking them into the house of the Lord, made an agreement with them, and made them take an oath in the house of the Lord, and let them see the king's son.
καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν ἰωδαε ὁ ἱερεὺς καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τὸν χορρι καὶ τὸν ρασιμ καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς αὐτὸν εἰς οἶκον κυρίου καὶ διέθετο αὐτοῖς διαθήκη κυρίου καὶ ὄρκισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς ἰωδαε τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως
- 5 Sitten hän käski heitä sanoen: "Tehkää näin: kolmas osa teistä, joiden on mentävä vartionpitoon sapattina, vartioikoon kuninkaan palatsia,
And he gave them orders, saying, This is what you are to do: the third part of you, who come in on the Sabbath and keep the watch of the king's house,
καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων οὗτος ὁ λόγος ὃν ποιήσετε τὸ τρίτον ἐξ ὑμῶν εἰσελθετω τὸ σάββατον καὶ φυλάξετε φυλακὴν οἴκου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ πύλῳνι
- 6 kolmas osa olkoon sivuportilla ja kolmas osa henkivartijain takana olevalla portilla; vartioikaa palatsia, kukin vuorollanne.
...
καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῶν ὁδῶν καὶ τὸ τρίτον τῆς πύλης ὀπίσω τῶν παρατρεχόντων καὶ φυλάξετε τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου
- 7 Mutta kaksi muuta teidän osastoonne, kaikki, jotka pääsevät vartionpidosta sapattina, vartioikoot Herran temppeliä, kuninkaan luona.
And the two divisions of you, who go out on the Sabbath and keep the watch of the house of the Lord,
καὶ δύο χεῖρες ἐν ὑμῖν πᾶς ὁ ἐκπορευόμενος τὸ σάββατον καὶ φυλάξουσιν τὴν φυλακὴν οἴκου κυρίου πρὸς τὸν βασιλέα
- 8 Asettukaa kuninkaan ympärille, kullakin ase kädessä; ja joka tunkeutuu rivien läpi, se surmattakoon. Näin olkaa kuninkaan luona, menköön hän ulos tai sisään."
Will make a circle round the king, every man being armed; and whoever comes inside your lines is to be put to death; keep with the king, when he goes out and when he comes in.
καὶ κυκλώσατε ἐπὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ ἀνὴρ καὶ τὸ σκεῦος αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὰ σαδηρωθ ἀποθάνεται καὶ ἐγένετο μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτόν

- 9 Sadanpäämiehet tekivät, aivan niinkuin pappi Joojada oli heitä käsenyt: kukin heistä otti miehensä, sekä ne, joiden oli mentävä vartionpitoon sapattina, että ne, jotka pääsivät vartionpidosta sapattina, ja he tulivat pappi Joojadan luo.
And the captains of hundreds did as Jehoiada the priest gave them orders; every one took with him his men, those who came in and those who went out on the Sabbath, and they came in to Jehoiada the priest.
καὶ ἐποίησαν οἱ ἑκατόνταρχοι πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἰωδαε ὁ συνετός καὶ ἔλαβεν ἄνθρωποι τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ τοὺς εἰσπορευομένους τὸ σάββατον μετὰ τῶν ἐκπορευομένων τὸ σάββατον καὶ εἰσῆλθεν πρὸς ἰωδαε τὸν ἱερέα
- 10 Ja pappi antoi sadanpäämiehille keihäät ja varustukset, jotka olivat olleet kuningas Daavidin omat ja olivat Herran temppelissä.
And the priest gave to the captains of hundreds the spears and body-covers which had been King David's, and which were kept in the house of the Lord.
καὶ ἔδωκεν ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχοις τοὺς σειρομάστας καὶ τοὺς τρισσοὺς τοῦ βασιλέως δαυὶδ τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου
- 11 Ja henkivartijat asettuivat, kullakin ase kädessä, temppelin eteläsvulta aina sen pohjoissivulle saakka, päin alttaria ja temppeliä, kuninkaan ympärille.
Then the armed men took up their positions, every man with his instruments of war in his hand, from the right side of the house to the left, round about the altar and the house.
καὶ ἔστησαν οἱ παρατρέχοντες ἄνθρωποι καὶ τὸ σκεδὸς αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς δεξιᾶς ἕως τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς ἐωνύμου τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου ἐπὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ
- 12 Sitten hän toi kuninkaan pojan esille, pani hänen päähänsä kruunun ja antoi hänelle lain kirjan, ja he tekivät hänet kuninkaaksi ja voitellivat hänet; ja he paukuttivat käsiänsä ja huusivat: "Eläköön kuningas!"
Then he made the king's son come out, and put the crown on him and the arm-bands, and made him king, and put the holy oil on him; and they all, making sounds of joy with their hands, said, Long life to the king.
καὶ ἐξαπέστειλεν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν τὸ νεζερ καὶ τὸ μαρτύριον καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸν καὶ ἔχρισεν αὐτόν καὶ ἐκρότησαν τῇ χειρὶ καὶ εἶπαν ζήτω ὁ βασιλεὺς
- 13 Kun Atalja kuuli henkivartijain ja kansan huudon, meni hän kansan luo Herran temppeliin.
Now Athaliah, hearing the noise made by the people, came to the people in the house of the Lord;
καὶ ἤκουσεν γοθοῖα τὴν φωνὴν τῶν τρεχόντων τοῦ λαοῦ καὶ εἰσῆλθεν πρὸς τὸν λαὸν εἰς οἶκον κυρίου
- 14 Hän näki kuninkaan seisovan pylvään vieressä, niinkuin tapa oli, ja päälliköt ja torvensoittajat kuninkaan luona, ja kaiken maan kansan, joka riemuitsi ja puhalsi torviin. Silloin Atalja repäisi vaatteensa ja huusi: "Kapina! Kapina!"
And looking, she saw the king in his regular place by the pillar, and the captains and the horns near him; and all the people of the land giving signs of joy and sounding the horns. Then Athaliah, violently parting her robes, gave a cry, saying, Broken faith, broken faith!
καὶ εἶδεν καὶ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς εἰστήκει ἐπὶ τοῦ στύλου κατὰ τὸ κρίμα καὶ οἱ ῥοδοὶ καὶ αἱ σάλπιγγες πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς χαίρων καὶ σαλπίζων ἐν σάλπιγγιν καὶ διέρρηξεν γοθοῖα τὰ ἱμάτια ἑαυτῆς καὶ ἐβόησεν σύνδεσμος σύνδεσμος
- 15 Mutta pappi Joojada käski sadanpäämiehiä, sotajoukon johtajia, ja sanoi heille: "Viekää hänet pois rivien välitse, ja joka yrittää seurata häntä, se surmatkaa miekalla". Sillä pappi oli sanonut: "Älköön häntä surmattako Herran temppelissä".
Then Jehoiada the priest gave orders to those who were placed in authority over the army, saying, Take her outside the lines, and let anyone who goes after her be put to death with the sword, for he said, Let her not be put to death in the house of the Lord.
καὶ ἐνετείλατο ἰωδαε ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχοις τοῖς ἐπισκόποις τῆς δυνάμεως καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ἐξαγάγετε αὐτὴν ἔσθωθεν τῶν σαδηρωθ καὶ ὁ εἰσπορευόμενος ὀπίσω αὐτῆς θανάτῳ θανατῳ ἡσεται ῥομφαίᾳ ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεὺς καὶ μὴ ἀποθάνῃ ἐν οἴκῳ κυρίου
- 16 Niin he kävivät häneen käsiksi, ja kun hän oli tullut tielle, jota myöten hevosia kuljetettiin kuninkaan palatsiin, surmattiin hänet siellä.
So they put their hands on her, and she went to the king's house by the doorway of the horses, and there she was put to death.
καὶ ἐπέθηκαν αὐτῇ χεῖρας καὶ εἰσῆλθεν ὁδὸν εἰσόδου τῶν ἵππων οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ
- 17 Ja Joojada teki liiton Herran, kuninkaan ja kansan kesken, että he olisivat Herran kansa; niin myös kuninkaan ja kansan kesken.
And Jehoiada made an agreement between the Lord and the king and the people, that they would be the Lord's people; and in the same way between the king and the people.
καὶ διέθετο ἰωδαε διαθήκην ἀνὰ μέσον κυρίου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ βασιλέως καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ λαοῦ τοῦ εἶναι εἰς λαὸν τῷ κυρίῳ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ βασιλέως καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ λαοῦ
- 18 Sitten kaikki maan kansa meni Baalin temppeliin, ja he hävittivät sen. Sen alttarit ja kuvat he löivät aivan murskaksi ja tappoivat alttarien edessä Mattanin, Baalin papin. Sitten pappi asetti vartijat vartioimaan Herran temppeliä.
Then all the people of the land went to the house of Baal and had it pulled down: its altars and images were all broken to bits, and Mattan, the priest of Baal, they put to death before the altars. And the priest put overseers over the Lord's house.
καὶ εἰσῆλθεν πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς οἶκον τοῦ βααλ καὶ κατέσπασαν αὐτόν καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ συνέτριψαν ἀγαθῶς καὶ τὸν ματθαν τὸν ἱερέα τοῦ βααλ ἀπέκτειναν κατὰ πρόσωπον τῶν θυσιαστηρίων καὶ ἔθηκεν ὁ ἱερεὺς ἐπισκόπους εἰς τὸν οἶκον κυρίου

- 19 Ja hän otti mukaansa sadanpäämiehet sekä kaarilaiset ja henkivartijat ja kaiken maan kansan, ja he veivät kuninkaan Herran temppelistä ja tulivat henkivartijain portin kautta kuninkaan linnaan, ja hän istui kuninkaalliselle valtaistuimelle.
Then he took the captains of hundreds, and the Carians, and the armed men, and all the people of the land; and they came down with the king from the house of the Lord, through the doorway of the armed men, to the king's house. And he took his place on the seat of the kings.
καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους καὶ τὸν χορρι καὶ τὸν ρασιμ καὶ πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς καὶ κατήγαγον τὸν βασιλέα ἐξ οἴκου κυρίου καὶ εἰσῆλθεν ὁδὸν πύλης τῶν παρατρεχόντων οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἐκάθισαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν βασιλέων
- 20 Ja kaikki maan kansa iloitsi, ja kaupunki pysyi rauhallisena. Mutta Ataljan he surmasivat miekalla kuninkaan linnassa.
So all the people of the land were glad, and the town was quiet; and they had put Athaliah to death with the sword at the king's house.
καὶ ἐχάρη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς καὶ ἡ πόλις ἡσύχασεν καὶ τὴν γοθολιαν ἐθανάτωσαν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως
- 1 Jeehun seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Jooas kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa neljäkymmentä vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Sibja Beersebasta.
In the seventh year of Jehu's rule, Jehoash became king; and he was ruling for forty years in Jerusalem; his mother's name was Zibiah of Beer-sheba.
υἱὸς ἐτῶν ἑπτὰ ἰωᾶς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν
- 2 Ja Jooas teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, niin kauan kuin hän eli, sillä pappi Joojada oli opettanut häntä.
Jehoash did what was right in the eyes of the Lord all his days, because he was guided by the teaching of Jehoiada the priest.
ἐν ἔτει ἐβδόμῳ τῷ ἰου ἐβασίλευσεν ἰωᾶς καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ αβια ἐκ τῆς βηρσαβει
- 3 Kuitenkaan eivät uhrikukkulat hävinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukuloilla.
But the high places were not taken away; the people went on making offerings and burning them in the high places.
καὶ ἐποίησεν ἰωᾶς τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἐφώτισεν αὐτὸν ἰωδαε ὁ ἱερεὺς
- 4 Ja Jooas sanoi papeille: "Kaiken rahan, joka pyhinä lahjoina tuodaan Herran temppeliin, käyvän rahan, kaiken arvion mukaan suorittettavan henkilörahan ja kaiken rahan, jonka joku sydämensä vaatimuksesta tuo Herran temppeliin,
And Jehoash said to the priests, All the money of the holy things, which comes into the house of the Lord, (the amount fixed for every man's payment,) and all the money given by any man freely from the impulse of his heart,
πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐ μετεστάθησαν καὶ ἐκεῖ ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζεν καὶ ἐθυμίον ἐν τοῖς ὑψηλοῖς
- 5 sen ottakoot papit itselleen, kukin tuttavaltaan; mutta heidän on niillä korjattava, mitä on rappeutunutta Herran temppelissä, missä vain jotakin rappeutunutta on".
Let the priests take, every man from his friends and neighbours, to make good what is damaged in the house, wherever it is to be seen.
καὶ εἶπεν ἰωᾶς πρὸς τοὺς ἱερεῖς πᾶν τὸ ἀργύριον τῶν ἁγίων τὸ εἰσοδιαζόμενον ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ἀργύριον συντιμήσεως ἀνὴρ ἀργύριον λαβὼν συντιμήσεως πᾶν ἀργύριον ὃ ἐὰν ἀναβῆ ἐπὶ καρδίαν ἀνδρὸς ἐνεγκεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου
- 6 Mutta vielä kuningas Jooaan kahdentenkymmenentenä kolmantena hallitusvuotena eivät papit olleet korjanneet mitään, mikä temppelissä oli rappeutunutta.
But in the twenty-third year of King Jehoash, the priests had not made good the damaged parts of the house.
λαβέτωσαν ἑαυτοῖς οἱ ἱερεῖς ἀνὴρ ἀπὸ τῆς πράσεως αὐτῶν καὶ αὐτοὶ κρατήσουσιν τὸ βεδεκ τοῦ οἴκου εἰς πάντα οὗ ἐὰν εὐρεθῆ ἐκεῖ βεδεκ
- 7 Silloin kuningas Jooas kutsui pappi Joojadan ja muut papit ja sanoi heille: "Miksi te ette ole korjanneet mitään, mikä temppelissä on rappeutunutta? Nyt te ette enää saa ottaa rahaa tuttaviltanne, vaan teidän on annettava se siihen, mikä temppelissä on rappeutunutta."
Then King Jehoash sent for Jehoiada the priest, and the other priests, and said to them, Why have you not made good what is damaged in the house? now take no more money from your neighbours, but give it for the building up of the house.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ τρίτῳ ἔτει τῷ βασιλεῖ ἰωᾶς οὐκ ἐκραταίωσαν οἱ ἱερεῖς τὸ βεδεκ τοῦ οἴκου
- 8 Ja papit suostuivat siihen, etteivät ottaisi rahaa kansalta, mutta eivät myöskään korjaisi sitä, mikä temppelissä oli rappeutunutta.
So the priests made an agreement to take no more money from the people, and not to make good what was damaged in the house.
καὶ ἐκάλεσεν ἰωᾶς ὁ βασιλεὺς ἰωδαε τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς τί ὅτι οὐκ ἐκραταίωτε τὸ βεδεκ τοῦ οἴκου καὶ νῦν μὴ λάβητε ἀργύριον ἀπὸ τῶν πράσεων ὑμῶν ὅτι εἰς τὸ βεδεκ τοῦ οἴκου δώσετε αὐτό
- 9 Mutta pappi Joojada otti arkun ja kaivoi reiän sen kanteen ja asetti sen alttarin ääreen, oikealle puolelle, kun mennään Herran temppeliin. Ja papit, jotka vartioivat ovea, panivat siihen kaiken rahan, mikä Herran temppeliin tuotiin.
But Jehoiada the priest took a chest, and making a hole in the cover of it, put it by the altar, on the right side when one comes into the house of the Lord; and the priests who kept the door put in it regularly all the money which was taken into the house of the Lord.
καὶ συνεφώνησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ μὴ λαβεῖν ἀργύριον παρὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ μὴ ἐνισχύσαι τὸ βεδεκ τοῦ οἴκου

- 10 Kun he näkivät, että arkussa oli paljon rahaa, meni kuninkaan kirjuri sinne ylimmäisen papin kanssa, ja he sitoivat yhteen ja laskivat rahat, jotka olivat Herran temppelissä.
And when they saw that there was much money in the chest, the king's scribe and the high priest came and put it in bags, noting the amount of all the money there was in the house of the Lord.
καὶ ἔλαβεν ἰωδαε ὁ ἱερεὺς κιβωτὸν μίαν καὶ ἔτρησεν τρώγλην ἐπὶ τῆς σανίδος αὐτῆς καὶ ἔδωκεν αὐτὴν παρὰ ἱαμβιν ἐν τῷ οἴκῳ ἀνδρὸς οἴκου κυρίου καὶ ἔδωκαν οἱ ἱερεῖς οἱ φυλάσσοντες τὸν σταθμὸν πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου
- 11 Sitten annettiin punnitut rahat työnteettäjille, jotka oli pantu valvomaan töitä Herran temppelissä; ja he maksoivat niillä puusepät ja rakentajat, jotka tekivät työtä Herran temppelissä,
And the money which was measured out they gave regularly to those who were responsible for overseeing the work, and these gave it in payment to the woodworkers and the builders who were working on the house of the Lord,
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον ὅτι πολὺ τὸ ἀργύριον ἐν τῇ κιβωτῷ καὶ ἀνέβη ὁ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ ἔσφιγξαν καὶ ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου
- 12 ynnä muurarit ja kivenhakkaajat, niin myös puutavarat ja hakatut kivet, jotka oli ostettava sen korjaamiseksi, mikä Herran temppelissä oli rappeutunutta, kaikki temppelin korjausmenot.
And to the wall-builders and the stone-cutters, and to get wood and cut stone for building up the broken parts of the house of the Lord, and for everything needed to put the house in good order.
καὶ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὸ ἐτοιμασθὲν ἐπὶ χεῖρας ποιοῦντων τὰ ἔργα τῶν ἐπισκόπων οἴκου κυρίου καὶ ἐξέδωσαν τοῖς τέκτοσιν τῶν ξύλων καὶ τοῖς οἰκοδόμοις τοῖς ποιοῦσιν ἐν οἴκῳ κυρίου
- 13 Ei kuitenkaan teetetty Herran temppeliin hopeavateja, veitsiä, maljoja, torvia, ei mitään kulta- tai hopeakaluja, rahalla, joka tuotiin Herran temppeliin,
But the money was not used for making silver cups or scissors or basins or wind-instruments or any vessels of gold or silver for the house of the Lord;
καὶ τοῖς τευχισταῖς καὶ τοῖς λατόμοις τῶν λίθων τοῦ κτήσασθαι ξύλα καὶ λίθους λατομητοῦς τοῦ κατασκευεῖν τὸ βεδεκ οἴκου κυρίου εἰς πάντα ὅσα ἐξοδιάσθη ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ κραταιῶσαι
- 14 vaan se annettiin työmiehille, että he sillä korjaisivat Herran temppeliä.
But it was all given to the workmen who were building up the house.
πλὴν οὐ ποιηθήσεται οἴκῳ κυρίου θύραι ἀργυραῖ ἢ λοι φιάλαι καὶ σάλπιγγες πᾶν σκεῦος χρυσοῦν καὶ σκεῦος ἀργυροῦν ἐκ τοῦ ἀργυρίου τοῦ εἰσενεχθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου
- 15 Eikä miehiltä, joille rahat luovutettiin työmiehille annettaviksi, vaadittu tilintekoa, vaan he toimivat luottamusmiehinä.
And they did not get any statement of accounts from the men to whom the money was given for the workmen, for they made use of it with good faith.
ὅτι τοῖς ποιοῦσιν τὰ ἔργα δώσουσιν αὐτό καὶ ἐκραταίωσαν ἐν αὐτῷ τὸν οἶκον κυρίου
- 16 Vikauhri- ja syntiuhriahoja ei tuotu Herran temppeliin; ne tulivat papeille.
The money of the offerings for error and the sin-offerings was not taken into the house of the Lord; it was the priests'.
καὶ οὐκ ἐξελογίζοντο τοὺς ἀνδρας οἷς ἐδίδουν τὸ ἀργύριον ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν δοῦναι τοῖς ποιοῦσιν τὰ ἔργα ὅτι ἐν πίστει αὐτῶν ποιοῦσιν
- 17 Siihen aikaan Hasael, Aramin kuningas, tuli ja ryhtyi sotimaan Gatia vastaan, ja hän valloitti sen. Sitten Hasael kävi hyökkäämään Jerusalemia vastaan.
Then Hazael, king of Aram, went up against Gath and took it; and his purpose was to go up to Jerusalem.
ἀργύριον περὶ ἁμαρτίας καὶ ἀργύριον περὶ πλημμελείας ὃ τι εἰσηνέχθη ἐν οἴκῳ κυρίου τοῖς ἱερεῦσιν ἐγένετο
- 18 Silloin Jooas, Juudan kuningas, otti kaikki pyhät lahjat, jotka hänen isänsä, Juudan kuninkaat Joosafat, Jooram ja Ahasja, olivat pyhittäneet, ja omat pyhät lahjansa sekä kaiken kullan, mitä oli Herran temppelin aarrekammioissa ja kuninkaan linnassa, ja lähetti ne Hasaelille, Aramin kuninkaalle. Niin tämä lähti pois Jerusalemin kimpusta.
Then Jehoash, king of Judah, took all the holy things which Jehoshaphat and Jehoram and Ahaziah his fathers, the kings of Judah, had given to the Lord, together with the things he himself had given, and all the gold in the Temple store and in the king's house, and sent it to Hazael, king of Aram; and he went away from Jerusalem.
τότε ἀνέβη ἀζαηλ βασιλεὺς συρίας καὶ ἐπολέμησεν ἐπὶ γεθ καὶ προκατέλαβετο αὐτὴν καὶ ἔταξεν ἀζαηλ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ ἱερουσαλημ
- 19 Mitä muuta on kerrottavaa Jooaasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Joash, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ ἔλαβεν ἰωας βασιλεὺς ἰουδα πάντα τὰ ἅγια ὅσα ἠγάσεν ἰωσαφατ καὶ ἰωραμ καὶ οχοζίας οἱ πατέρες αὐτοῦ καὶ βασιλεῖς ἰουδα καὶ τὰ ἅγια αὐτοῦ καὶ πᾶν τὸ χρυσίον τὸ εὑρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἀπέστειλεν τῷ ἀζαηλ βασιλεῖ συρίας καὶ ἀνέβη ἀπὸ ἱερουσαλημ
- 20 Mutta hänen palvelijansa nousivat ja tekivät salaliiton ja surmasivat Jooaan Millo-rakennuksessa, siinä, mistä mennään alas Sillaan.
And his servants made a secret design and put Joash to death at the house of Millo on the way down to Silla.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωας καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 21 Hänen palvelijansa Joosakar, Simeatin poika, ja Joosabad, Soomerin poika, löivät hänet kuoliaaksi, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Amasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jozacar, the son of Shimeath, and Jehozabad, the son of Shomer, his servants, came to him and put him to death; and they put him into the earth with his fathers in the town of David; and Amaziah his son became king in his place.
καὶ ἀνέστησαν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἔδησαν πάντα σύνδεσμον καὶ ἐπάταξαν τὸν ἰωας ἐν οἴκῳ μαλλω τῷ ἐν γααλλα

- 1 Juudan kuninkaan Jooaan, Ahasjan pojan, kahdentenakymmenentenä kolmantena hallitusvuotena tuli Jooahas, Jeehun poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa seitsemäntoista vuotta.
In the twenty-third year of Joash, the son of Ahaziah, king of Judah, Jehoahaz, the son of Jehu, became king over Israel in Samaria, ruling for seventeen years.
ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ τρίτῳ ἔτει τῷ ἰωαχ υἱὸς οὐαχίου βασιλεὶ ἰουδα ἐβασίλευσεν ἰωαχας υἱὸς ἰου ἐν σαμαρείᾳ ἑπτακαίδεκα ἔτη
- 2 Ja hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vaelsi Jerobeamin, Nebatin pojan, synneissä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä; hän ei luopunut niistä.
He did evil in the eyes of the Lord, copying the sins of Jeroboam, the son of Nebat, which he did and made Israel do; he did not keep himself from them.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω ἁμαρτιῶν ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν
- 3 Niin Herran viha syttyi Israelia kohtaan, ja hän antoi heidät Hasaelin, Aramin kuninkaan, ja Benhadadin, Hasaelin pojan, käsiin koko siksi ajaksi.
So the wrath of the Lord was burning against Israel, and he gave them up into the power of Hazael, king of Aram, and into the power of Ben-hadad, the son of Hazael, again and again.
καὶ ὀργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ αζαηλ βασιλέως συρίας καὶ ἐν χειρὶ υἱοῦ ἀδερ υἱοῦ αζαηλ πάσας τὰς ἡμέρας
- 4 Mutta Jooahas lepytti Herraa, ja Herra kuuli häntä, sillä hän näki Israelin sorron, kun Aramin kuningas sorti heitä.
Then Jehoahaz made prayer to the Lord, and the Lord gave ear to him, for he saw how cruelly Israel was crushed by the king of Aram.
καὶ ἐδεήθη ἰωαχας τοῦ προσώπου κυρίου καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος ὅτι εἶδεν τὴν θλίψιν ἰσραηλ ὅτι ἐθλίψεν αὐτοὺς βασιλεὺς συρίας
- 5 Ja Herra antoi Israelille vapauttajan, ja he pääsivät aramilaisten käsistä. Ja israelilaiset asuivat majoissansa niinkuin ennenkin.
(And the Lord gave Israel a saviour, so that they became free from the hands of the Aramaeans; and the children of Israel were living in their tents as in the past.
καὶ ἔδωκεν κύριος σωτηρίαν τῷ ἰσραηλ καὶ ἐξῆλθεν ὑποκάτωθεν χειρὸς συρίας καὶ ἐκάθισαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν καθὼς ἐχθὲς καὶ τρίτης
- 6 Eivät he kuitenkaan luopuneet Jerobeamin suvun synneistä, joilla hän oli saattanut Israelin tekemään syntiä, vaan he vaelsivat niissä; aserakin jäi paikoilleen Samariaan.
But still they did not give up the sin of Jeroboam, which he made Israel do, but went on with it; and there was an image of Asherah in Samaria.)
πλὴν οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ ἁμαρτιῶν οἴκου ἱεροβοαμ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ ἐν αὐταῖς ἐπορεύθησαν καὶ γε τὸ ἄλσος ἐστάθη ἐν σαμαρείᾳ
- 7 Niin ei Herra jättänyt Jooahaalle väkeä enempää kuin viisikymmentä ratsumiestä, kymmenet sotavaunut ja kymmenentuhatta jalkamiestä; sillä Aramin kuningas oli hävittänyt ne ja pannut ne tomuksi, niinkuin puitaessa tuleen tomua.
For out of all his army, Jehoahaz had only fifty horsemen and ten carriages and ten thousand footmen; the king of Aram had given them up to destruction, crushing them like dust.
ὅτι οὐχ ὑπελείφθη τῷ ἰωαχας λαὸς ἀλλ' ἢ πεντήκοντα ἵππεις καὶ δέκα ἄρματα καὶ δέκα χιλιάδες πεζῶν ὅτι ἀπώλεσεν αὐτοὺς βασιλεὺς συρίας καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ὡς χοῦν εἰς καταπάτησιν
- 8 Mitä muuta on kerrottavaa Jooahaasta, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen urotöistensä, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Jehoahaz, and all he did, and his great power, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωαχας καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ
- 9 Ja Jooahas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan. Ja hänen poikansa Jooas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jehoahaz went to rest with his fathers, and was put into the earth in Samaria; and Joash his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἰωαχας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν σαμαρείᾳ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαχ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 10 Juudan kuninkaan Jooaan kolmantenakymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Jooas, Jooahaan poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kuusitoista vuotta.
In the thirty-seventh year of the rule of Joash, king of Judah, Joash, the son of Jehoahaz, became king over Israel in Samaria, ruling for sixteen years.
ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει τῷ ἰωαχ βασιλεὶ ἰουδα ἐβασίλευσεν ἰωαχ υἱὸς ἰωαχας ἐπὶ ἰσραηλ ἐν σαμαρείᾳ ἑκκαίδεκα ἔτη
- 11 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä: hän ei luopunut mistään Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä, vaan vaelsi niissä.
He did evil in the eyes of the Lord, not turning away from the sin of Jeroboam, the son of Nebat, which he did and made Israel do, but he went on with it.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ ἐν αὐταῖς ἐπορεύθη
- 12 Mitä muuta on kerrottavaa Jooaasta, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen urotöistään, kuinka hän soti Juudan kuningasta Amasjaa vastaan, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Joash, and all he did, and the force with which he went to war against Amaziah, king of Judah, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωαχ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ὡς ἐποίησεν μετὰ αμεσσιου βασιλέως ἰουδα οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ
- 13 Ja Jooas meni lepoon isiensä tykö, ja Jerobeam istui hänen valtaistuimellensa. Ja Jooas haudattiin Samariaan Israelin kuningasten viereen.
And Joash went to rest with his fathers and Jeroboam took his place as king; and Joash was put into the earth in Samaria with the kings of Israel.
καὶ ἐκοιμήθη ἰωαχ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἱεροβοαμ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ ἐν σαμαρείᾳ μετὰ τῶν υἱῶν ἰσραηλ

- 14 Mutta kun Elisa sairasti kuolintautiansa, tuli Jooas, Israelin kuningas, hänen tykönsä. Ja kumartuneena hänen kasvojensa yli hän itki ja sanoi: "Isäni, isäni! Israelin sotavaunut ja ratsumiehet!"
Now Elisha became ill with the disease which was the cause of his death: and Joash, king of Israel, came down to him, and weeping over him said, My father, my father, the war-carriages of Israel and its horsemen!
καὶ ελισαίη ἠρρώστησεν τὴν ἀρρώστιάν αὐτοῦ δι' ἣν ἀπέθανεν καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν ἰωᾶς βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ καὶ εἶπεν πάτερ πάτερ ἄρμα ἰσραὴλ καὶ ἰπτεὺς αὐτοῦ
- 15 Niin Elisa sanoi hänelle: "Nouda jousi ja nuolia". Ja hän nouti hänelle jousen ja nuolia.
Then Elisha said to him, Take bow and arrows: and he took bow and arrows.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ελισαίη λαβὲ τόξον καὶ βέλη καὶ ἔλαβεν πρὸς αὐτὸν τόξον καὶ βέλη
- 16 Sitten hän sanoi Israelin kuninkaalle: "Laske kätesi jouselle". Ja kun hän oli laskenut kätensä, pani Elisa kätensä kuninkaan kätten päälle.
And he said to the king of Israel, Put your hand on the bow: and he put his hand on it; and Elisha put his hands on the king's hands.
καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ ἐπιβίβασον τὴν χειρά σου ἐπὶ τὸ τόξον καὶ ἐπεβίβασεν ἰωᾶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ τόξον καὶ ἐπέθηκεν ελισαίη τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως
- 17 Ja hän sanoi: "Avaa ikkuna itään päin". Ja kun tämä oli avannut sen, sanoi Elisa: "Ammu". Ja hän ampui. Niin hän sanoi: "Herran voitonnuoli, voitonnuoli Aramia vastaan! Sinä olet voittava aramilaiset Afekissa perinpoihin."
Then he said; Let the window be open to the east: and he got it open. Then Elisha said, Let the arrow go; and he let it go. And he said, The Lord's arrow of salvation, of salvation over Aram; for you will overcome the Aramaeans in Aphek and put an end to them.
καὶ εἶπεν ἀνοιξὸν τὴν θυρίδα κατ' ἀνατολὰς καὶ ἤνοιξεν καὶ εἶπεν ελισαίη τόξευσον καὶ ἐτόξευσεν καὶ εἶπεν βέλος σωτηρίας τῷ κυρίῳ καὶ βέλος σωτηρίας ἐν συρίᾳ καὶ πατάξεις τὴν συρίαν ἐν ἀφεκ ἕως συντελείας
- 18 Sitten hän sanoi: "Ota nuolet". Ja kun hän oli ne ottanut, sanoi hän Israelin kuninkaalle: "Lyö maahan". Niin hän löi kolme kertaa ja lakkasi sitten.
And he said, Take the arrows: and he took them. And he said to the king of Israel, Send them down into the earth; and he did so three times and no more.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ελισαίη λαβὲ τόξα καὶ ἔλαβεν καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ πάταξον εἰς τὴν γῆν καὶ ἐπάταξεν ὁ βασιλεὺς τρίς καὶ ἔστη
- 19 Mutta Jumalan mies vihastui häneen ja sanoi: "Sinun olisit pitänyt lyödä viisi tai kuusi kertaa: silloin olisit voittanut aramilaiset perinpoihin. Mutta nyt olet voittava aramilaiset ainoastaan kolme kertaa."
Then the man of God was angry with him and said, If you had done it five or six times, then you would have overcome Aram completely; but now you will only overcome them three times.
καὶ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ καὶ εἶπεν εἰ ἐπάταξας πεντάκις ἢ ἑξάκις τότε ἂν ἐπάταξας τὴν συρίαν ἕως συντελείας καὶ νῦν τρίς πατάξεις τὴν συρίαν
- 20 Sitten Elisa kuoli, ja hänet haudattiin. Ja moabiliaisten partiojoukkoja tuli maahan vuosi vuodelta.
And death came to Elisha and they put his body into the earth. Now in the spring of the year, armed bands of Moabites frequently came, overrunning the land.
καὶ ἀπέθανεν ελισαίη καὶ ἔθαψαν αὐτὸν καὶ μονόζωνοι μοαβ ἦλθον ἐν τῇ γῇ ἐλθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ
- 21 Ja kerran, kun he haudatessaan erästä miestä näkivät partiojoukon, heittivät he miehen Elisan hautaan ja menivät matkoihinsa. Kun mies kosketti Elisan luita, virkosi hän ja nousi jaloilleen.
And while they were putting a dead man into the earth, they saw a band coming; and they put the man quickly into the place where Elisha's body was; and the dead man, on touching Elisha's bones, came to life again, and got up on his feet.
καὶ ἐγένετο αὐτῶν θαπτόντων τὸν ἄνδρα καὶ ἰδοὺ εἶδον τὸν μονόζωνον καὶ ἔρριψαν τὸν ἄνδρα ἐν τῷ τάφῳ ελισαίη καὶ ἐπορεύθη καὶ ἤψατο τῶν ὀστέων ελισαίη καὶ ἔζησεν καὶ ἀνέστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ
- 22 Hasael, Aramin kuningas, sorti Israelia, niin kauan kuin Jooahas eli.
And Israel was crushed under the power of Hazael, king of Aram, all the days of Jehoahaz.
καὶ ἀσσηλ ἐξέθλιπεν τὸν ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας ἰωαχάς
- 23 Mutta Herra oli heille laupias, armahti heitä ja kääntyi heidän puoleensa liiton tähden, jonka hän oli tehnyt Aabrahamin, Iisakin ja Jaakobin kanssa. Sillä hän ei tahtonut tuhota heitä, eikä hän ollut vielä heittänyt heitä pois kasvojensa edestä.
But the Lord was kind to them and had pity on them, caring for them, because of his agreement with Abraham, Isaac, and Jacob; he would not put them to destruction or send them away from before his face till now.
καὶ ἠλέησεν κύριος αὐτοὺς καὶ οἰκτίρησεν αὐτοὺς καὶ ἐπέβλεψεν πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν διαθήκην αὐτοῦ τὴν μετὰ ἀβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰακωβ καὶ οὐκ ἠθέλησεν κύριος διαφθεῖραι αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ
- 24 Ja Hasael, Aramin kuningas, kuoli, ja hänen poikansa Benhadad tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
Then Hazael, king of Aram, came to his end; and Ben-hadad his son became king in his place.
καὶ ἀπέθανεν ἀσσηλ βασιλεὺς συρίας καὶ ἐβασίλευσεν υἱὸς ἀδερ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ

- 25 Ja Jooas, Jooahaan poika, otti Benhadadilta, Hasaelin pojalta, takaisin ne kaupungit, jotka tämä oli asevoimalla ottanut hänen isältänsä Jooahaalta. Kolme kertaa Jooas voitti hänet ja otti takaisin Israelin kaupungit.
And Jehoash, the son of Jehoahaz, took again from Ben-hadad, the son of Hazael, the towns which he had taken from Jehoahaz his father in war. Three times Jehoash overcame him and got back the towns of Israel.
καὶ ἐπέστρεψεν ἰωας υἱὸς ἰωαχας καὶ ἔλαβεν τὰς πόλεις ἐκ χειρὸς υἱοῦ ἀδερ υἱοῦ αζαηλ ὃς ἔλαβεν ἐκ χειρὸς ἰωαχας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ τρίς ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωας καὶ ἐπέστρεψεν τὰς πόλεις ἰσραηλ
- 1 Israelin kuninkaan Jooaan, Jooahaan pojan, toisena hallitusvuotena tuli Amasja, Jooaan poika, Juudan kuninkaaksi.
In the second year of Joash, son of Joahaz, king of Israel, Amaziah, the son of Joash, became king of Judah.
ἐν ἔτει δευτέρῳ τῷ ἰωας υἱῷ ἰωαχας βασιλεῖ ἰσραηλ καὶ ἐβασίλευσεν αμεσσιας υἱὸς ἰωας βασιλεὺς ἰουδα
- 2 Hän oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jooaddin, Jerusalemistä.
He was twenty-five years old when he became king; and he was ruling in Jerusalem for twenty-nine years; his mother's name was Jehoaddin of Jerusalem.
υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰωαδιν ἐξ ἱερουσαλημ
- 3 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ei kuitenkaan niinkuin hänen isänsä Daavid. Kaikessa hän teki, niinkuin hänen isänsä Jooas oli tehnyt.
He did what was right in the eyes of the Lord, though not like David his father; he did as Joash his father had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου πλὴν οὐχ ὡς δαυιδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἰωας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐποίησεν
- 4 Kuitenkaan eivät uhrikukkulat hävinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukkuilla.
But still the high places were not taken away; the people went on making offerings and burning them in the high places.
πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζεν καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς
- 5 Ja kun kuninkuus oli vahvistunut hänen käsissään, surmautti hän ne palvelijansa, jotka olivat murhanneet kuninkaan, hänen isänsä.
Now when he became strong in the kingdom, straight away he put to death those servants who had taken the life of the king his father;
καὶ ἐγένετο ὅτε κατίσχυσεν ἡ βασιλεία ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς πατάξαντας τὸν πατέρα αὐτοῦ
- 6 Mutta murhaajain lapset hän jätti surmaamatta, niinkuin on kirjoitettu Mooseksen lain kirjaan, jossa Herra on käskenyt: "Älköön isä rangaistako kuolemalla lasten tähden älköönkä lapsia isien tähden; kukin rangaistakoon kuolemalla oman syntinsä tähden".
But he did not put their children to death; for the orders of the Lord recorded in the book of the law of Moses say, The fathers are not to be put to death for the children, or the children for their fathers; but a man is to be put to death for the sin which he himself has done.
καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν παταξάντων οὐκ ἐθανάτωσεν καθὼς γέγραπται ἐν βιβλίῳ νόμου μουσῆ ὡς ἐνετείλατο κύριος λέγων οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ υἱῶν καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων ὅτι ἄλλ' ἢ ἕκαστος ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ ἀποθανεῖται
- 7 Hän voitti edomilaiset Suolalaaksossa, kymmenentuhatta miestä, ja valloitti Seelan asevoimalla ja antoi sille nimen Jokteel, joka sillä tänäkin päivänä on.
He put to the sword twelve thousand men of Edom in the Valley of Salt, and took Sela in war, naming it Joktheel, as it is to this day.
αὐτὸς ἐπάταξεν τὸν εδομ ἐν γαιμελε δέκα χιλιάδας καὶ συνέλαβε τὴν πέτραν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτῆς καθοηλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 8 Silloin Amasja lähetti sanansaattajat Israelin kuninkaan Jooaan, Jooahaan pojan, Jeehun pojanpojan luo ja käski sanoa hänelle: "Tule, otelkaamme keskenämme".
Then Amaziah sent representatives to Jehoash, the son of Jehoahaz, son of Jehu, king of Israel, saying, Come, let us have a meeting face to face.
τότε ἀπέστειλεν αμεσσιας ἀγγέλους πρὸς ἰωας υἱὸν ἰωαχας υἱοῦ ἰου βασιλέως ἰσραηλ λέγων δεῦρο ὀφθῶμεν προσώποις
- 9 Mutta Jooas, Israelin kuningas, lähetti Amasjalle, Juudan kuninkaalle tämän sanan: "Libanonilla kasvava ohdake lähetti setripuulle, joka kasvoi Libanonilla, sanan: 'Anna tyttäresi vaimoksi minun pojalleni'. Mutta metsän eläimet Libanonilla kulkivat ohdakkeen ylitse ja tallasivat sen maahan.
And Jehoash, king of Israel, sent to Amaziah, king of Judah, saying, The thorn-tree in Lebanon sent to the cedar in Lebanon, saying, Give your daughter to my son for a wife: and a beast from the woodland in Lebanon went by, crushing the thorn under his feet.
καὶ ἀπέστειλεν ἰωας βασιλεὺς ἰσραηλ πρὸς αμεσσιαν βασιλέα ἰουδα λέγων ὁ ακαν ὁ ἐν τῷ λιβάνῳ ἀπέστειλεν πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῷ λιβάνῳ λέγων δὸς τὴν θυγατέρα σου τῷ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα καὶ διήλθον τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ συνεπάτησαν τὸν ακανα
- 10 Sinä olet voittanut Edomin, ja siitä olet käynyt ylpeäksi. Tyydy siihen kunniaan ja pysy kotonasi. Minkätähden tuotat onnettomuuden? Sinä kukistut itse ynnä Juuda sinun kanssasi."
It is true that you have overcome Edom and your heart is uplifted; let that glory be enough for you, and keep in your country; why do you make causes of trouble, putting yourself, and Judah with you, in danger of downfall?
τύπτων ἐπάταξας τὴν ἰδουμαίαν καὶ ἐπῆρέν σε ἡ καρδιά σου ἐνδοξάσθητι καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ ἵνα τί ἐρίζεις ἐν κακίᾳ σου καὶ πεσῆ σὺ καὶ ἰουδας μετὰ σοῦ

- 11 Mutta Amasja ei totellut. Niin Jooas, Israelin kuningas, lähti liikkeelle, ja he, hän ja Amasja, Juudan kuningas, ottelivat keskenään Beet-Semeksessä, joka on Juudan aluetta.
But Amaziah gave no attention. So Jehoash, king of Israel, went up, and he and Amaziah, king of Judah, came face to face at Beth-shemesh, which is in Judah.
καὶ οὐκ ἤκουσεν αμεσσίας καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ὄφθησαν προσώποις αὐτὸς καὶ αμεσσίας βασιλεὺς ἰουδα ἐν βαιθσαμυς τῆ τοῦ ἰουδα
- 12 Ja israelilaiset voittivat Juudan miehet, ja nämä pakenivat kukin majallensa.
And Judah was overcome before Israel, so that they went in flight, every man to his tent.
καὶ ἔπταισεν ἰουδα ἀπὸ προσώπου ἰσραὴλ καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ εἰς τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ
- 13 Ja Jooas, Israelin kuningas, otti Juudan kuninkaan Amasjan, Jooaan pojan, Ahasjan pojanpojan, Beet-Semeksessä vangiksi. Kun hän tuli Jerusalemiin, revitti hän Jerusalemin muuria Efraimin portista Kulmaporttiin saakka, neljäsataa kynnärää.
And Jehoash, king of Israel, made Amaziah, king of Judah, the son of Jehoash, son of Ahaziah, prisoner at Beth-shemesh, and came to Jerusalem, and had the wall of Jerusalem pulled down from the doorway of Ephraim to the door in the angle, four hundred cubits.
καὶ τὸν αμεσσιαν υἱὸν ἰωᾶς υἱοῦ οχοζιου βασιλέα ἰουδα συνέλαβεν ἰωᾶς υἱὸς ἰωαχὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐν βαιθσαμυς καὶ ἤλθεν εἰς ἱερουσαλημ καὶ καθεῖλεν ἐν τῷ τείχει ἱερουσαλημ ἐν τῇ πόλει εφραϊμ ἕως πύλης τῆς γωνίας τετρακοσίου πήχεις
- 14 Ja hän otti kaiken kullan ja hopean sekä kaikki kalut, mitä Herran temppelissä ja kuninkaan linnan aarrekammioissa oli, ynnä panttivankeja, ja palasi Samariaan.
And he took all the gold and silver and all the vessels which were in the house of the Lord and in the store-house of the king, together with those whose lives would be the price of broken faith, and went back to Samaria.
καὶ ἔλαβεν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ εὐρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν συμμίξεων καὶ ἀπέστρεψεν εἰς σαμάρειαν
- 15 Mitä muuta on kerrottavaa Jooaasta, siitä, mitä hän teki, ja hänen urotöistään, kuinka hän soti Amasjaa, Juudan kuningasta, vastaan, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Jehoash, and his power, and how he went to war with Amaziah, king of Judah, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωᾶς ὅσα ἐποίησεν ἐν δυναστείᾳ αὐτοῦ ἃ ἐπολέμησεν μετὰ αμεσσιου βασιλέως ἰουδα οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραὴλ
- 16 Ja Jooas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Samariaan Israelin kuningasten viereen. Ja hänen poikansa Jerobeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jehoash went to rest with his fathers, and was put into the earth in Samaria with the kings of Israel; and Jeroboam his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἰωᾶς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν σαμαρείᾳ μετὰ τῶν βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἐβασίλευσεν ἱεροβοαμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 17 Mutta Juudan kuningas Amasja, Jooaan poika, eli Israelin kuninkaan Jooaan, Jooahaan pojan, kuoleman jälkeen viisitoista vuotta.
Amaziah, the son of Joash, king of Judah, went on living for fifteen years after the death of Jehoash, son of Jehoahaz, king of Israel.
καὶ ἔζησεν αμεσσίας υἱὸς ἰωᾶς βασιλεὺς ἰουδα μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἰωᾶς υἱὸν ἰωαχὰς βασιλέα ἰσραὴλ πεντεκαίδεκα ἔτη
- 18 Mitä muuta on kerrottavaa Amasjasta, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
And the rest of the acts of Amaziah, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αμεσσιου καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 19 Ja häntä vastaan tehtiin Jerusalemissa salaliitto. Hän pakeni Laakiiseen, mutta Laakiiseen lähetettiin miehiä hänen jälkeensä, ja ne surmasivat hänet siellä.
Now they made a secret design against him in Jerusalem; and he went in flight to Lachish, but they sent after him to Lachish and put him to death there.
καὶ συνεστράφησαν ἐπ' αὐτὸν σύστρεμμα ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἔφυγεν εἰς λαχίς καὶ ἀπέστειλαν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς λαχίς καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ
- 20 Hänet nostettiin hevosten selkään ja haudattiin Jerusalemiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin.
And they took his body on horseback and put it into the earth with his fathers in Jerusalem, the town of David.
καὶ ἦραν αὐτὸν ἐφ' ἵππων καὶ ἐτάφη ἐν ἱερουσαλημ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυιδ
- 21 Mutta koko Juudan kansa otti Asarjan, joka oli kuudentoista vuoden vanha, ja teki hänet kuninkaaksi hänen isänsä Amasjan sijaan.
Then all the people of Judah took Azariah, who was sixteen years old, and made him king in place of his father Amaziah.
καὶ ἔλαβεν πᾶς ὁ λαὸς ἰουδα τὸν ἀζαριαν καὶ αὐτὸς υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ αμεσσιου
- 22 Hän linnoitti Eelatin ja palautti sen Juudalle, sittenkuin kuningas oli mennyt lepoon isiensä tykö.
He was the builder of Elath, which he got back for Judah after the death of the king.
αὐτὸς ὠκοδόμησεν τὴν αἰλωθ καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὴν τῷ ἰουδα μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ
- 23 Juudan kuninkaan Amasjan, Jooaan pojan, viidentenätoista hallitusvuotena tuli Jerobeam, Jooaan poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa neljäkymmentä yksi vuotta.
In the fifteenth year of the rule of Amaziah, son of Joash, king of Judah, Jeroboam, the son of Joash, king of Israel, became king in Samaria, ruling for forty-one years.
ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ τοῦ αμεσσιου υἱοῦ ἰωᾶς βασιλέως ἰουδα ἐβασίλευσεν ἱεροβοαμ υἱὸς ἰωᾶς ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἔτος

- 24 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä; hän ei luopunut mistään Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
He did evil in the eyes of the Lord, not turning away from the sin which Jeroboam, the son of Nebat, did and made Israel do.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν ιεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ
- 25 Hän palautti entiselleen Israelin alueen, siitä, mistä mennään Hamatiin, aina Aromaan mereen saakka, sen sanan mukaan, jonka Herra, Israelin Jumala, oli puhunut palvelijansa, profeetta Joonan, Amittain pojan, kautta, joka oli kotoisin Gat-Heeferistä.
He got back the old limits of Israel from the way into Hamath to the sea of the Arabah, as the Lord had said by his servant Jonah, the son of Amittai, the prophet of Gath-hepher.
αὐτὸς ἀπέστρεψεν τὸ ὄριον ἰσραηλ ἀπὸ εἰσόδου αἰμαθ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς αραβα κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου θεοῦ ἰσραηλ ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ιωνα υἱοῦ αμαθι τοῦ προφήτου τοῦ ἐκ γαθῆ οβερ
- 26 Sillä Herra oli nähnyt Israelin ylen katkeran kurjuuden, kuinka kaikki tyynni menehtyivät eikä Israelilla ollut auttajaa.
For the Lord saw how bitter was the trouble of Israel, and that everyone was cut off, he who was shut up and he who went free, and that Israel had no helper.
ὅτι εἶδεν κύριος τὴν ταπεινώσιν ἰσραηλ πικρὰν σφόδρα καὶ ὀλιγοστοὺς συνεχομένους καὶ ἐσπανισμένους καὶ ἔγκαταλελειμμένους καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν τῷ ἰσραηλ
- 27 Herra ei ollut vielä sanonut, että hän oli pyyhkivä Israelin nimen pois taivaan alta, ja niin hän vapautti heidät Jerobeamin, Jooaan pojan, kautta.
And the Lord had not said that the name of Israel was to be taken away from the earth; but he gave them a saviour in Jeroboam, the son of Joash.
καὶ οὐκ ἐλάλησεν κύριος ἐξαλείψαι τὸ σπέρμα ἰσραηλ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς διὰ χειρὸς ιεροβοαμ υἱοῦ ιωας
- 28 Mitä muuta on kerrottavaa Jerobeamista, kaikesta, mitä hän teki, ja hänen urotöistänsä, kuinka hän kävi sotaa ja kuinka hän palautti Israelille Damaskosta ja Hamatista sen, mikä oli ollut Juudan, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Jeroboam, and all he did, and his power, and how he went to war with Damascus, causing the wrath of the Lord to be turned away from Israel, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ιεροβοαμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ὅσα ἐπολέμησεν καὶ ὅσα ἐπέστρεψεν τὴν δαμασκὸν καὶ τὴν αἰμαθ τῷ ἰουδα ἐν ἰσραηλ οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐστὶν ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ
- 29 Ja Jerobeam meni lepoon isiensä, Israelin kuningasten, tykö. Ja hänen poikansa Sakarja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jeroboam went to rest with his fathers, and was put into the earth with the kings of Israel; and Zechariah his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ιεροβοαμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ μετὰ βασιλέων ἰσραηλ καὶ ἐβασίλευσεν αζαριας υἱὸς αμεσσιου ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 1 Jerobeamin, Israelin kuninkaan, kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä hallitusvuotena tuli Asarja, Amasjan poika, Juudan kuninkaaksi.
In the twenty-seventh year of the rule of Jeroboam, king of Israel, Azariah, son of Amaziah, became king of Judah.
ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ ἐβδόμῳ τῷ ιεροβοαμ βασιλεῖ ἰσραηλ ἐβασίλευσεν αζαριας υἱὸς αμεσσιου βασιλέως ἰουδα
- 2 Hän oli kuudentoista vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä kaksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jekolja, Jerusalemissa.
He was sixteen years old when he became king, and he was ruling in Jerusalem for fifty-two years; his mother's name was Jecoliah of Jerusalem.
υἱὸς ἑκαταίδεκα ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ πεντήκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ χαλια ἐξ ἱερουσαλημ
- 3 Ja hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Amasja oli tehnyt.
And he did what was right in the eyes of the Lord, as his father Amaziah had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν αμεσσιας ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 4 Kuitenkaan eivät uhrikukkulat hävinneet, vaan kansa uhrasi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukuloilla.
But he did not take away the high places, and the people still went on making offerings and burning them in the high places.
πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρξεν ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζεν καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς
- 5 Ja Herra löi kuningasta, niin että hän oli pitalitautinen kuolinpäiväänsä saakka. Hän asui eri talossa, mutta Jootam, kuninkaan poika, oli linnan päällikkönä ja tuomitsi maan kansaa.
And the Lord sent disease on the king and he became a leper, and to the day of his death he was living separately in his private house. And Jotham his son was over his house, judging the people of the land.
καὶ ἦσαστο κύριος τοῦ βασιλέως καὶ ἦν λελεπρωμένος ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ἐν οἴκῳ ἀφουσσοθ καὶ ἰωαθαμ υἱὸς τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῷ οἴκῳ κρίνων τὸν λαὸν τῆς γῆς
- 6 Mitä muuta on kerrottavaa Asarjasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Azariah, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αζαριαου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα

- 7 Ja Asarja meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Jootam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Azariah went to rest with his fathers and was put into the earth with his fathers in the town of David; and Jotham his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἀζαριας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυιδ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωθαμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 8 Asarjan, Juudan kuninkaan, kolmantenakymmenentenä kahdeksantena hallitusvuotena tuli Sakarja, Jerobeamin poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kuusi kuukautta.
In the thirty-eighth year of Azaliah, king of Judah, Zechariah, son of Jeroboam, was king over Israel for six months.
ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ὀγδόῳ τῷ ἀζαρια βασιλεῖ ἰουδα ἐβασίλευσεν ζαχαρίας υἱὸς ἱεροβοαμ ἐπὶ ἰσραηλ ἐν σαμαρεία ἑξάμηνον
- 9 Ja hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, niinkuin hänen isänsäkin olivat tehneet; hän ei luopunut Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
And he did evil in the eyes of the Lord, as his father had done, not turning away from the sin which Jeroboam, the son of Nebat, did and made Israel do.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου καθὰ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ
- 10 Ja Sallum, Jaabeksen poika, teki salaliiton häntä vastaan ja löi hänet kuoliaaksi kansan nähden ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Shallum, the son of Jabesh, made a secret design against him, and, attacking him in Ibleam, put him to death and became king in his place.
καὶ συνεστράφησεν ἐπ' αὐτὸν σελλουμ υἱὸς ἰαβις καὶ κεβλααμ καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν καὶ σελλουμ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ
- 11 Mitä muuta on kerrottavaa Sakarjasta, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Zechariah are recorded in the book of the history of the kings of Israel.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ζαχαριου ἰδοῦ ἐστὶν γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλευσιν ἰσραηλ
- 12 Näin toteutui Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeehulle sanoen: "Sinun poikasi istukoot Israelin valtaistuimella neljänteen polveen": niin tapahtui.
This was what the Lord had said to Jehu, Your sons to the fourth generation will be kings of Israel. And so it came about.
ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν πρὸς ἰου λέγων υἱοὶ τέταρτοι καθήσονται σοι ἐπὶ θρόνου ἰσραηλ καὶ ἐγένετο οὕτως
- 13 Sallum, Jaabeksen poika, tuli kuninkaaksi Ussian, Juudan kuninkaan, kolmantenakymmenentenä yhdeksäntenä hallitusvuotena, ja hän hallitsi Samariassa kuukauden päivät.
Shallum, the son of Jabesh, became king in the thirty-ninth year of Uzziah, king of Judah; and he was ruling in Samaria for the space of one month.
καὶ σελλουμ υἱὸς ἰαβις ἐβασίλευσεν καὶ ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἐνάτῳ ἀζαρια βασιλεῖ ἰουδα ἐβασίλευσεν σελλουμ μῆνα ἡμερῶν ἐν σαμαρεία
- 14 Mutta silloin Menahem, Gaadin poika, lähti liikkeelle Tirsasta, tuli Samariaan ja löi Sallumin, Jaabeksen pojan, kuoliaaksi Samariassa. Ja hän tuli kuninkaaksi tämän sijaan.
Then Menahem, the son of Gadi, went up from Tirzah and came to Samaria, and attacking Shallum, son of Jabesh, in Samaria, put him to death and made himself king in his place.
καὶ ἀνέβη μαναημ υἱὸς γαδδι ἐκ θαρσιλα καὶ ἦλθεν εἰς σαμάρειαν καὶ ἐπάταξεν τὸν σελλουμ υἱὸν ἰαβις ἐν σαμαρεία καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν
- 15 Mitä muuta on kerrottavaa Sallumista ja salaliitosta, jonka hän teki, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Shallum, and the secret design which he made, are recorded in the book of the history of the kings of Israel.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων σελλουμ καὶ ἡ συστροφή αὐτοῦ ἦν συνεστράφη ἰδοῦ εἰσὶν γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλευσιν ἰσραηλ
- 16 Siihen aikaan Menahem hävitti Tifsahin ja kaiken, mitä siellä oli, niin myös sen alueen Tirsasta lähtien, koska he eivät avanneet hänelle portteja; hän hävitti sen ja halkaisi kaikki raskaat vaimot.
Then Menahem sent destruction on Tappuah and all the people in it, and its limits, from Tirzah, because they would not let him come in; and he had all the women who were with child cut open.
τότε ἐπάταξεν μαναημ τὴν θερσα καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὰ ὄρια αὐτῆς ἀπὸ θερσα ὅτι οὐκ ἤνοιξαν αὐτῷ καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας ἀνέρρηξεν
- 17 Juudan kuninkaan Asarjan kolmantenakymmenentenä yhdeksäntenä hallitusvuotena tuli Menahem, Gaadin poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kymmenen vuotta.
In the thirty-ninth year of Azariah, king of Judah, Menahem, the son of Gadi, became king over Israel, and was ruling in Samaria for ten years.
ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἐνάτῳ ἀζαρια βασιλεῖ ἰουδα καὶ ἐβασίλευσεν μαναημ υἱὸς γαδδι ἐπὶ ἰσραηλ δέκα ἔτη ἐν σαμαρεία
- 18 Hän teki sitä, mikä on paha Herran edessä; hän ei luopunut koko elinaikanaan mistään Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
He did evil in the eyes of the Lord; he did not keep himself from the sin which Jeroboam, the son of Nebat, did and made Israel do.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ
- 19 Puul, Assurin kuningas, hyökkäsi maahan; ja Menahem antoi Puulille tuhat talenttia hopeata, että tämä auttaisi häntä ja vahvistaisi kuninkuuden hänen käsiinsä.
In his day, Pul, the king of Assyria, came up against the land; and Menahem gave Pul a thousand talents of silver so that he might let him keep the kingdom.
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη φουλ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ μαναημ ἔδωκεν τῷ φουλ χίλια τάλαντα ἀργυρίου εἶναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ

- 20 Ja Menahem otti rahat verona Israelilta, kaikilta varakkailta miehiltä, niin että jokainen joutui maksamaan Assurin kuninkaalle viisikymmentä sekeliä hopeata.
 And Menahem got the money from Israel, from all the men of wealth, fifty silver shekels from every man, to give to the king of Assyria. So the king of Assyria went back without stopping in the land.
 και ἐξήνεγκεν μαναημ τὸ ἀργύριον ἐπὶ τὸν ἰσραηλ ἐπὶ πᾶν δυνατὸν ἰσχύι δοῦναι τῷ βασιλεῖ τῶν ἀσσυρίων πενήτηκοντα σίκλους τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνὶ και ἀπέστρεψεν βασιλεὺς ἀσσυρίων και οὐκ ἔστη ἐκεῖ ἐν τῇ γῆ
- 21 Niin Assurin kuningas palasi takaisin eikä jäänyt siihen maahan. Mitä muuta on kerrottavaa Menahemista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
 Now the rest of the acts of Menahem, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Israel?
 και τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μαναημ και πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ.
- 22 Ja Menahem meni lepoon isiensä tykö. Ja hänen poikansa Pekahja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
 And Menahem went to rest with his fathers; and Pekahiah his son became king in his place.
 και ἐκοιμήθη μαναημ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ και ἐβασίλευσεν φακεῖας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 23 Juudan kuninkaan Asarjan viidentenäkymmenentenä hallitusvuotena tuli Pekahja, Menahemin poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kaksi vuotta.
 In the fiftieth year of Azariah king of Judah, Pekahiah, the son of Menahem, became king over Israel in Samaria, ruling for two years.
 ἐν ἔτει πενήκοστῷ τοῦ αζαριου βασιλέως ἰουδα ἐβασίλευσεν φακεῖας υἱὸς μαναημ ἐπὶ ἰσραηλ ἐν σαμαρείᾳ δύο ἔτη
- 24 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä; hän ei luopunut Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
 He did evil in the eyes of the Lord, not turning from the sin which Jeroboam, the son of Nebat, did and made Israel do.
 και ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ.
- 25 Ja Pekah, Remaljan poika, hänen vaunusoturinsa, teki salaliiton häntä vastaan ja tappoi hänet Samariassa kuninkaan linnan palatsissa, sekä hänet että Argobin ja Arjen, jolloin Pekahilla oli mukanaan viisikymmentä Gileadin miestä. Näin tämä surmasi hänet ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
 And Pekah, the son of Remaliah, his captain, made a secret design against him, attacking him in the king's great house in Samaria; and with him were fifty men of Gilead; and he put him to death and became king in his place.
 και συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν φακεε υἱὸς ρομελιου ὁ τριστάτης αὐτοῦ και ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν σαμαρείᾳ ἐναντίον οἴκου τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ αργοβ και μετὰ τοῦ αρια και μετ' αὐτοῦ πενήτηκοντα ἄνδρες ἀπὸ τῶν τετρακοσίων και ἐθανάτωσεν αὐτὸν και ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ
- 26 Mitä muuta on kerrottavaa Pekahjasta ja kaikesta, mitä hän teki, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
 Now the rest of the acts of Pekahiah, and all he did, are recorded in the book of the history of the kings of Israel.
 και τὰ λοιπὰ τῶν λόγων φακεῖου και πάντα ὅσα ἐποίησεν ἰδοῦ εἰσιν γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ.
- 27 Juudan kuninkaan Asarjan viidentenäkymmenentenä toisena hallitusvuotena tuli Pekah, Remaljan poika, Israelin kuninkaaksi, ja hän hallitsi Samariassa kaksikymmentä vuotta.
 In the fifty-second year of Azariah, king of Judah, Pekah, the son of Remaliah, became king over Israel in Samaria, ruling for twenty years.
 ἐν ἔτει πενήκοστῷ και δευτέρῳ τοῦ αζαριου βασιλέως ἰουδα ἐβασίλευσεν φακεε υἱὸς ρομελιου ἐπὶ ἰσραηλ ἐν σαμαρείᾳ εἴκοσι ἔτη
- 28 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä; hän ei luopunut Jerobeamin, Nebatin pojan, synneistä, joilla tämä oli saattanut Israelin tekemään syntiä.
 He did evil in the eyes of the Lord, not turning from the sin which Jeroboam, the son of Nebat, did and made Israel do.
 και ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ.
- 29 Israelin kuninkaan Pekahin aikana tuli Tiglat-Pileser, Assurin kuningas, ja valloitti Ijonin, Aabel-Beet-Maakan, Jaanoahin, Kedeksen, Haasorin, Gileadin ja Galilean, koko Naftalin maan, ja vei asukkaat pakkosiirtolaisuuteen Assuriin.
 In the days of Pekah, king of Israel, Tiglath-pileser, king of Assyria, came and took Ijon and Abel-beth-maacah and Janoah and Kedesh and Hazor and Gilead and Galilee and all the land of Naphtali; and he took the people away to Assyria.
 ἐν ταῖς ἡμέραις φακεε βασιλέως ἰσραηλ ἦλθεν θαυλαθφελλασαρ βασιλεὺς ἀσσυρίων και ἔλαβεν τὴν αἰν και τὴν ἀβελβαιθαμααχα και τὴν ἰανωχ και τὴν κενεζ και τὴν ασορ και τὴν γαλααδ και τὴν γαλιλαίαν πᾶσαν γῆν νεφθαλι και ἀπώκισεν αὐτοὺς εἰς ἀσσυρίους
- 30 Mutta Hoosea, Eelan poika, teki salaliiton Pekahia, Remaljan poikaa, vastaan ja löi hänet kuoliaaksi ja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa Jootamin, Ussian pojan, kahdentenäkymmenentenä hallitusvuotena.
 And Hoshea, the son of Elah, made a secret design against Pekah, the son of Remaliah, and, attacking him, put him to death and became king in his place, in the twentieth year of Jotham, the son of Uzziah.
 και συνέστρεψεν σύστρεμμα ὡσηε υἱὸς ἡλα ἐπὶ φακεε υἱὸν ρομελιου και ἐπάταξεν αὐτὸν και ἐθανάτωσεν αὐτὸν και ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἐν ἔτει εἰκοστῷ ἰωθαμ υἱοῦ αζαριου

- 31 Mitä muuta on kerrottavaa Pekahista ja kaikesta, mitä hän teki, katso, se on kirjoitettuna Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Pekah, and all he did, are recorded in the book of the history of the kings of Israel.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων φακεε καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἰδοῦ ἐστὶν γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰσραηλ
- 32 Israelin kuninkaan Pekahin, Remaljan pojan, toisena hallitusvuotena tuli Jootam, Juudan kuninkaan Ussian poika, kuninkaaksi.
In the second year of Pekah, the son of Remaliah, king of Israel, Jotham, the son of Uzziah, became king of Judah.
ἐν ἔτει δευτέρῳ φακεε υἱοῦ ρομελιου βασιλέως ἰσραηλ ἐβασίλευσεν ἰωθαμ υἱὸς ἀζαριου βασιλέως ἰουδα
- 33 Hän oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jerusa, Saadokin tytär.
He was twenty-five years old when he became king, and he was ruling for sixteen years in Jerusalem; and his mother's name was Jerusha, the daughter of Zadok.
υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἑκαταίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἱερουσα θυγάτηρ σαδοκ
- 34 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Ussia oli tehnyt.
And he did what was right in the eyes of the Lord, as his father Uzziah had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐζιας ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 35 Kuitenkaan uhrikukkulat eivät hävinneet, vaan kansa uhraisi ja suitsutti yhä edelleen uhrikukkuloilla. Hän rakennutti Yläportin Herran temppeliin.
But he did not take away the high places, and the people still went on making offerings and burning them in the high places. He was the builder of the higher doorway of the house of the Lord.
πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζεν καὶ ἐθυσία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς αὐτὸς ὄκοδομησεν τὴν πόλιν οἴκου κυρίου τὴν ἐπάνω
- 36 Mitä muuta on kerrottavaa Jootamista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Jotham, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωθαμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 37 Niihin aikoihin alkoivat Resin, Aramin kuningas, ja Pekah, Remaljan poika, Herran lähettämänä käydä Juudan kimppuun.
In those days the Lord first sent against Judah, Rezin, the king of Aram, and Pekah, the son of Remaliah.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις ἤρξατο κύριος ἐξαποστέλλειν ἐν ἰουδα τὸν ρασσων βασιλέα συρίας καὶ τὸν φακεε υἱὸν ρομελιου
- 38 Ja Jootam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen, isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Aahas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jotham went to rest with his fathers, and was put into the earth in the town of David his father; and Ahaz his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἰωθαμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ἀχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Pekahin, Remaljan pojan, seitsemäntenätoista hallitusvuotena tuli Aahas, Juudan kuninkaan Jootamin poika, kuninkaaksi.
In the seventeenth year of Pekah, the son of Remaliah, Ahaz, the son of Jotham, became king of Judah.
ἐν ἔτει ἑπτακαιδεκάτῳ φακεε υἱοῦ ρομελιου ἐβασίλευσεν ἀχαζ υἱὸς ἰωθαμ βασιλέως ἰουδα
- 2 Aahas oli kahdenkymmenen vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi ja hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hän ei tehnyt sitä, mikä oli oikein Herran, hänen Jumalansa, silmissä, niinkuin hänen isänsä Daavid,
Ahaz was twenty years old when he became king; he was ruling for sixteen years in Jerusalem. He did not do what was right in the eyes of the Lord his God, as David his father did.
υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν ἦν ἀχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἑκαταίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ οὐκ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου θεοῦ αὐτοῦ πιστῶς ὡς δαυιδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 3 vaan vaelsi Israelin kuningasten tietä; jopa hän pani poikansakin kulkemaan tulen läpi, niiden kansain kauhistavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.
But he went in the ways of the kings of Israel, and even made his son go through the fire, copying the disgusting ways of the nations whom the Lord had sent out of the land before the children of Israel.
καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ βασιλέως ἰσραηλ καὶ γε τὸν υἱὸν αὐτοῦ διῆγεν ἐν πυρὶ κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρεν κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 4 Ja hän uhraisi ja suitsutti uhrikukkuloilla ja kummuilla ja jokaisen viheriän puun alla.
And he made offerings, burning them in the high places and on the hills and under every green tree.
καὶ ἐθυσίαζεν καὶ ἐθυσία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἁλσώδους
- 5 Siihen aikaan Resin, Aramin kuningas, ja Pekah, Remaljan poika, Israelin kuningas, lähtivät Jerusalemiin sotimaan. Ja he saartoivat Aahaan, mutta eivät voineet valloittaa kaupunkia.
Then Rezin, king of Aram, and Pekah, son of Remaliah, king of Israel, came up to Jerusalem to make war; and they made an attack on Ahaz, shutting him in, but were not able to overcome him.
τότε ἀνέβη ρασσων βασιλεὺς συρίας καὶ φακεε υἱὸς ρομελιου βασιλεὺς ἰσραηλ εἰς ἱερουσαλημ εἰς πόλεμον καὶ ἐπολιόρκουν ἐπὶ ἀχαζ καὶ οὐκ ἐδύναντο πολεμεῖν

- 6 Samaan aikaan Resin, Aramin kuningas, palautti Eelatin Aramille ja karkoitti Juudan miehet Eelatasta. Niin tulivat aramilaiset Eelatiin ja asettuivat sinne, ja siellä heitä on tänäkin päivänä.
At that time the king of Edom got Elath back for Edom, and sent the Jews out of Elath; and the Edomites came back to Elath where they are living to this day.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐπέστρεψεν ραασσῶν βασιλεὺς συρίας τὴν αἰλαθ τῇ συρίᾳ καὶ ἐξέβαλεν τοὺς ἰουδαίους ἐξ αἰλαθ καὶ ἰδουμαῖοι ἦλθον εἰς αἰλαθ καὶ κατόκησαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 7 Mutta Aahas lähetti sanansaattajat Assurin kuninkaan Tiglat-Pileserin luo ja käski sanoa hänelle: "Minä olen sinun palvelijasi ja sinun poikasi. Tule ja pelasta minut Aramin kuninkaan ja Israelin kuninkaan käsistä; he ovat hyökänneet minun kimppuuni."
So Ahaz sent representatives to Tiglath-pileser, king of Assyria, saying, I am your servant and your son; come to my help against the kings of Aram and Israel who have taken up arms against me.
καὶ ἀπέστειλεν ἀχαζ ἀγγέλους πρὸς θαλασθελλασαρ βασιλεῖα ἀσσυρίων λέγων δοῦλός σου καὶ υἱός σου ἐγὼ ἀνάβηθι καὶ σῶσόν με ἐκ χειρὸς βασιλέως συρίας καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἰσραὴλ τῶν ἐπισημασμένων ἐπ' ἐμέ
- 8 Ja Aahas otti hopean ja kullan, mitä Herran temppelissä ja kuninkaan palatsin aarrekammioiden oli, ja lähetti sen lahjaksi Assurin kuninkaalle.
And Ahaz took the silver and gold which were in the house of the Lord and in the king's store-house, and sent them as an offering to the king of Assyria.
καὶ ἔλαβεν ἀχαζ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὸ εὐρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἀπέστειλεν τῷ βασιλεῖ δῶρα
- 9 Ja Assurin kuningas kuuli häntä. Niin Assurin kuningas lähti Damaskoa vastaan ja valloitti sen, vei asukkaat pakkosiirtolaisuuteen Kiiriin ja surmasi Resinin.
And the king of Assyria, in answer to his request, went up against Damascus and took it, and took its people away as prisoners to Kir, and put Rezin to death.
καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ βασιλεὺς ἀσσυρίων καὶ ἀνέβη βασιλεὺς ἀσσυρίων εἰς δαμασκόν καὶ συνέλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπόκτισεν αὐτὴν καὶ τὸν ραασσῶν ἐθανάτωσεν
- 10 Silloin kuningas Aahas lähti Damaskoon kohtaamaan Assurin kuningasta Tiglat-Pileseriä. Ja kun kuningas Aahas näki Damaskossa olevan alttarin, lähetti hän pappi Uurialle kuvan alttarista ja sen mukaan tehdyn tarakan mallin.
Then King Ahaz went to Damascus for a meeting with Tiglath-pileser, king of Assyria; and there he saw the altar which was at Damascus; and King Ahaz sent to Urijah the priest a copy of the altar, giving the design of it and all the details of its structure.
καὶ ἐπορεύθη βασιλεὺς ἀχαζ εἰς ἀπαντὴν τῷ θαλασθελλασαρ βασιλεῖ ἀσσυρίων εἰς δαμασκόν καὶ εἶδεν τὸ θυσιαστήριον ἐν δαμασκῷ καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀχαζ πρὸς ουριαν τὸν ἱερεῖα τὸ ὅμοιομα τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸν ῥυθμὸν αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ποίησιν αὐτοῦ
- 11 Ja pappi Uuria rakensi alttarin; aivan sen määräyksen mukaan, jonka kuningas Aahas oli hänelle lähettänyt Damaskosta; aivan sen mukaan pappi Uuria teki, jo ennenkuin kuningas Aahas oli palannut Damaskosta.
And from the copy King Ahaz sent from Damascus, Urijah made an altar and had it ready by the time King Ahaz came back from Damascus.
καὶ ᾠκοδόμησεν ουρίας ὁ ἱερεὺς τὸ θυσιαστήριον κατὰ πάντα ὅσα ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἀχαζ ἐκ δαμασκοῦ
- 12 Ja kun kuningas palasi Damaskosta ja näki alttarin, astui hän alttarin ääreen ja nousi sen päälle,
And when the king came from Damascus, he saw the altar; and he went up on it and made an offering on it.
καὶ εἶδεν ὁ βασιλεὺς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸ
- 13 poltti polttouhrinsa ja ruokauhrinsa, vuodatti juomauhrinsa ja vihmoin uhraamansa uhrin veren alttarille.
He made his burned offering and his meal offering and his drink offering there, draining out the blood of his peace-offerings on the altar.
καὶ ἐθυμίασεν τὴν ὀλοκαύτωσιν αὐτοῦ καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ καὶ προσέχεεν τὸ αἷμα τῶν εἰρηνικῶν τῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 14 Mutta vaskialttarin, joka oli Herran edessä, hän siirsi pois temppelin edustalta, alttarin ja Herran temppelin väliltä, ja pani sen alttarin pohjoispuolelle.
And the brass altar, which was before the Lord, he took from the front of the house, from between his altar and the house of the Lord, and put it on the north side of his altar.
καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν τὸ ἀπέναντι κυρίου καὶ προσήγαγεν ἀπὸ προσώπου τοῦ οἴκου κυρίου ἀπὸ τοῦ ἀνά μέσον τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνά μέσον τοῦ οἴκου κυρίου καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐπὶ μὴρὸν τοῦ θυσιαστηρίου κατὰ βορρᾶν
- 15 Ja kuningas Aahas käski pappi Uuriaa ja sanoi: "Polta suuremmalla alttarilla aamu-polttouhri ja ehtoo-ruokauhri ja kuninkaan polttouhri sekä hänen ruokauhrinsa, niin myös koko maan kansan polttouhri sekä heidän ruoka- ja juomauhrinsa; ja vihmo kaikki sekä polttouhrin että teurasuhrin veri sen päälle. Mutta vaskialttarin käyttämistä minä vielä mietin."
And King Ahaz gave orders to Urijah the priest, saying, Make the morning burned offering and the evening meal offering and the king's burned offering and meal offering, with the burned offerings of all the people and their meal offerings and drink offerings, on the great altar, and put on it all the blood of the burned offerings and of the beasts which are offered; but the brass altar will be for my use to get directions from the Lord.
καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς ἀχαζ τῷ ουρια τῷ ἱερεῖ λέγων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ μέγα πρόσφερε τὴν ὀλοκαύτωσιν τὴν πρωινήν καὶ τὴν θυσίαν τὴν ἑσπερινὴν καὶ τὴν ὀλοκαύτωσιν τοῦ βασιλέως καὶ αἱ τὴν θυσίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ὀλοκαύτωσιν παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ τὴν θυσίαν αὐτῶν καὶ τὴν σπονδὴν αὐτῶν καὶ πᾶν αἷμα ὀλοκαυτώσεως καὶ πᾶν αἷμα θυσίας ἐπ' αὐτὸ προσχεεῖς καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἔσται μοι εἰς τὸ πρωί

- 16 **Ja pappi Uuria teki kaiken, mitä kuningas Aahas oli käskenyt.**
So Urijah the priest did everything as the king said
καὶ ἐποίησεν ουρίας ὁ ἱερεὺς κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ βασιλεὺς αχαζ
- 17 **Kuningas Aahas leikkautti irti telineiden kehäpienat ja otti pois altaat niiden päältä; ja meren hän nostatti pois vaskiraavasten päältä, jotka olivat sen alla, ja panetti sen kivialustalle.**
And King Ahaz took off the sides of the wheeled bases, and took down the great water-vessel from off the brass oxen which were under it and put it on a floor of stone.
καὶ συνέκοψεν ὁ βασιλεὺς αχαζ τὰ συγκλείσματα τῶν μεχωνῶθ καὶ μετήρην ἀπ' αὐτῶν τὸν λουτήρα καὶ τὴν θάλασσαν καθεῖλεν ἀπὸ τῶν βοῶν τῶν χαλκῶν τῶν ὑποκάτω αὐτῆς καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἐπὶ βάσιν λιθίνην
- 18 **Ja katetun sapattikäytävän, joka oli rakennettu temppeliin, ja kuninkaan ulkopuolisen sisäänkäytävän hän muutti Herran temppelin sisään Assurin kuninkaan vuoksi.**
***** the house of the Lord, because of the king of Assyria.**
καὶ τὸν θεμέλιον τῆς καθέδρας ᾠκοδόμησεν ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ τὴν εἴσοδον τοῦ βασιλέως τὴν ἔξω ἐπέστρεψεν ἐν οἴκῳ κυρίου ἀπὸ προσώπου βασιλέως ἀσσυρίων
- 19 **Mitä muuta on vielä kerrottavaa Aahaasta, siitä, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.**
Now the rest of the things which Ahaz did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αχαζ ὅσα ἐποίησεν οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 20 **Ja Aahas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Hiskia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.**
And Ahaz went to rest with his fathers, and was put into the earth with his fathers in the town of David; and Hezekiah his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη αχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυιδ καὶ ἐβασίλευσεν ἐζεκιας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 **Juudan kuninkaan Aahaan kahdentenaosta hallitusvuotena tuli Hoosea, Eelan poika, Israelin kuninkaaksi Samariaan, ja hän hallitsi yhdeksän vuotta.**
In the twelfth year of Ahaz, king of Judah, Hoshea, the son of Elah, became king over Israel in Samaria, ruling for nine years.
ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῷ αχαζ βασιλεῖ ἰουδα ἐβασίλευσεν ὠσηε υἱὸς ἡλα ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραηλ ἐννέα ἔτη
- 2 **Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, ei kuitenkaan niinkuin ne Israelin kuninkaat, jotka olivat olleet ennen häntä.**
He did evil in the eyes of the Lord, though not like the kings of Israel before him.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου πλὴν οὐχ ὡς οἱ βασιλεῖς ἰσραηλ οἱ ἦσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ
- 3 **Hänen kimppuunsa hyökkäsi Salmaneser, Assurin kuningas; ja Hoosea tuli hänen palvelijakseen ja maksoi hänelle veroa.**
Against him came up Shalmaneser, king of Assyria, and Hoshea became his servant and sent him offerings.
ἐπ' αὐτὸν ἀνέβη σαλαμανασαρ βασιλεὺς ἀσσυρίων καὶ ἐγενήθη αὐτῷ ὠσηε δοῦλος καὶ ἐπέστρεψεν αὐτῷ μαννα
- 4 **Mutta Assurin kuningas huomasi Hoosean olevan salahankkeissa, koska tämä lähetti sanansaattajat Soon, Egyptin kuninkaan, luo eikä suorittanut enää niinkuin ennen vuotuista veroa Assurin kuninkaalle. Niin Assurin kuningas vangitutti hänet ja piti häntä sidottuna vankilassa.**
But Hoshea's broken faith became clear to the king of Assyria because he had sent representatives to So, king of Egypt, and did not send his offering to the king of Assyria, as he had done year by year: so the king of Assyria had him shut up in prison and put in chains.
καὶ εὔρεν βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐν τῷ ὠσηε ἀδικίαν ὅτι ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς σιηγῶρ βασιλέα αἰγύπτου καὶ οὐκ ἤνεγκεν μαννα τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν οἴκῳ φυλακῆς
- 5 **Ja Assurin kuningas hyökkäsi koko maan kimppuun ja meni Samariaan ja piiritti sitä kolme vuotta.**
Then the king of Assyria went through all the land and came up to Samaria, shutting it in with his forces for three years.
καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐν πάσῃ τῇ γῆ καὶ ἀνέβη εἰς σαμάρειαν καὶ ἐπολιόρκησεν ἐπ' αὐτὴν τρία ἔτη
- 6 **Hoosean yhdeksäntenä hallitusvuotena Assurin kuningas valloitti Samarian ja vei Israelin pakkosiirtolaisuuteen Assuriin ja asetti heidät asumaan Halahiin ja Haaborin, Goosanin joen, rannoille sekä Meedian kaupunkiin.**
In the ninth year of Hoshea, the king of Assyria took Samaria, and took Israel away to Assyria, placing them in Halah and in Habor on the river Gozan, and in the towns of the Medes.
ἐν ἔτει ἐνάτῳ ὠσηε συνέλαβεν βασιλεὺς ἀσσυρίων τὴν σαμάρειαν καὶ ἀπόκισεν τὸν ἰσραηλ εἰς ἀσσυρίους καὶ κατόκισεν αὐτοὺς ἐν ἀλαε καὶ ἐν ἀβῶρ ποταμοῖς γωζαν καὶ ὀρη μῆδων
- 7 **Näin tapahtui, koska israelilaiset olivat tehneet syntiä Herraa, Jumalaansa, vastaan, joka oli johdattanut heidät Egyptin maasta, pois faraon, Egyptin kuninkaan, käsistä, ja koska he olivat peljänneet muita jumalia.**
And the wrath of the Lord came on Israel because they had done evil against the Lord their God, who took them out of the land of Egypt from under the yoke of Pharaoh, king of Egypt, and had become worshippers of other gods,
καὶ ἐγένετο ὅτι ἤμαρτον οἱ υἱοὶ ἰσραηλ τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν τῷ ἀναγαγόντι αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου ὑποκάτωθεν χειρὸς φαραῶ βασιλέως αἰγύπτου καὶ ἐφοβήθησαν θεοὺς ἑτέρους

- 8 He olivat myös vaeltaneet niiden kansain säädösten mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä, ja tehneet sitä, mitä Israelin kuninkaatkin.
Living by the rules of the nations whom the Lord had sent out from before the children of Israel.
καὶ ἐπορεύθησαν τοῖς δικαιομασιν τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρεν κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραηλ καὶ οἱ βασιλεῖς ἰσραηλ ὅσοι ἐποίησαν
- 9 Israelilaiset olivat tehneet Herraa, Jumalaansa, vastaan sellaista, mikä ei ole oikein: he olivat rakentaneet itsellensä uhrikukuloita kaikkiin kaupunkeihinsa, sekä vartiotornien luo että varustettuihin kaupunkeihin.
And the children of Israel did secretly against the Lord their God things which were not right, building high places for themselves in all their towns, from the tower of the watchmen to the walled town.
καὶ ὅσοι ἠμφιέσαντο οἱ υἱοὶ ἰσραηλ λόγους οὐχ οὕτως κατὰ κυρίου θεοῦ αὐτῶν καὶ ὑκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλὰ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀπὸ πύργου φυλασσόντων ἕως πόλεως ὀχυρᾶς
- 10 He olivat pystyttäneet itsellensä patsaita ja asera-karsikkoja jokaiselle korkealle kummulle ja jokaisen viheriän puun alle.
They put up pillars of stone and wood on every high hill and under every green tree:
καὶ ἐστήλωσαν ἑαυτοῖς στήλας καὶ ἄλση ἐπὶ παντὶ βουνῷ ὑψηλῷ καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους
- 11 He olivat polttaneet uhreja kaikilla uhrikukuloilla, niinkuin ne kansat, jotka Herra oli karkoittanut heidän tieltänsä, olivat harjoittaneet pahuutta ja vihoittaneet Herran.
Burning their offerings in all the high places, as those nations did whom the Lord sent away from before them; they did evil things, moving the Lord to wrath;
καὶ ἐθυμίασαν ἕκαστὸν ἐν πάσιν ὑψηλοῖς καθὼς τὰ ἔθνη ἃ ἀπέκτισεν κύριος ἐκ προσώπου αὐτῶν καὶ ἐποίησαν κοινωνοὺς καὶ ἐχάραξαν τοῦ παροργίσει τὸν κύριον
- 12 He olivat palvelleet kivijumalia, vaikka Herra oli heille sanonut: "Älkää tehkö sitä".
And they made themselves servants of disgusting things, though the Lord had said, You are not to do this.
καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς εἰδώλοις οἷς εἶπεν κύριος αὐτοῖς οὐ ποιήσετε τὸ ῥῆμα τοῦτο κυρίῳ
- 13 Ja Herra oli varoittanut sekä Israelia että Juudaa kaikkien profeettainsa, kaikkien näkijäin, kautta ja sanonut: "Palatkaa pahoilta teiltänne ja noudattakaa minun käskyjäni ja säädöksiäni, kaiken sen lain mukaan, jonka minä annoin teidän isillenne ja jonka minä olen teille ilmoittanut palvelijaini, profeettain, kautta".
And he gave witness to Israel and Judah, by every prophet and seer, saying, Come back from your evil ways, and do my orders and keep my rules, and be guided by the law which I gave to your fathers and sent to you by my servants the prophets.
καὶ διεμαρτύρησε κύριος ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ ἐν τῷ ἰουδα ἐν χειρὶ πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ παντὸς ὁρῶντος λέγων ἀποστράφητε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν καὶ φυλάξατε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου καὶ πάντα τὸν νόμον ὃν ἐνετείλαμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ὅσα ἀπέστειλα αὐτοῖς ἐν χειρὶ τῶν δοῦλων μου τῶν προφητῶν
- 14 Mutta he eivät kuulleet, vaan olivat niskureita niinkuin heidän isänsäkin, jotka eivät uskoneet Herraan, Jumalaansa.
And they did not give ear, but became stiff-necked, like their fathers who had no faith in the Lord their God.
καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ ἐσκλήρυναν τὸν ὠτὸν αὐτῶν ὑπὲρ τὸν ὠτὸν τῶν πατέρων αὐτῶν
- 15 He hylkäsivät hänen käskynsä ja hänen liittonsa, jonka hän oli tehnyt heidän isiensä kanssa, ja todistukset, jotka hän oli heille antanut. He seurasivat turhia jumalia, ja turhanpäiväisiksi he tulivat, kun seurasivat pakanakansoja, jotka asuivat heidän ympärillensä, vaikka Herra oli kieltänyt heitä tekemästä niinkuin ne.
And they went against his rules, and the agreement which he made with their fathers, and his laws which he gave them; they gave themselves up to things without sense or value, and became foolish like the nations round them, of whom the Lord had said, Do not as they do.
καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ ὅσα διεμαρτύρησε αὐτοῖς οὐκ ἐφύλαξαν καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων καὶ ἐματαιώθησαν καὶ ὀπίσω τῶν ἐθνῶν τῶν περικύκλω αὐτῶν ὧν ἐνετείλατο αὐτοῖς τοῦ μὴ ποιῆσαι κατὰ ταῦτα
- 16 He hylkäsivät Herran, Jumalansa, kaikki käskyt ja tekivät itsellensä valettuja kuvia, kaksi vasikkaa. Ja he tekivät itsellensä myös asera-karsikkoja ja kumarsivat kaikkea taivaan joukkoa ja palvelivat Baalia.
And turning their backs on all the orders which the Lord had given them, they made for themselves images of metal, and the image of Asherah, worshipping all the stars of heaven and becoming servants to Baal.
ἐγκατέλιπον τὰς ἐντολάς κυρίου θεοῦ αὐτῶν καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χώνευμα δύο δαμάλεις καὶ ἐποίησαν ἄλση καὶ προσεκύνησαν πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐλάτρευσαν τῷ βααλ
- 17 Ja he panivat poikansa ja tyttärensä kulkemaan tulen läpi ja tekivät taikoja ja harjoittivat noituutta. He myivät itsensä tekemään sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vihoittivat hänet.
And they made their sons and their daughters go through the fire, and they made use of secret arts and unnatural powers, and gave themselves up to doing evil in the eyes of the Lord, till he was moved to wrath.
καὶ διῆγον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρὶ καὶ ἐμαντεύοντο μαντείας καὶ οἰωνίζοντο καὶ ἐπράθησαν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου παροργίσει αὐτόν
- 18 Niin Herra vihastui suuresti Israeliin ja poisti heidät kasvojensa edestä, niin ettei muuta jäänyt jäljelle kuin Juudan sukukunta yksin.
So the Lord was very angry with Israel, and his face was turned away from them: only the tribe of Judah kept its place.
καὶ ἐθυμώθη κύριος σφόδρα ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ ἀπέστησεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ προσώπου αὐτοῦ καὶ οὐχ ὑπελείφθη πλὴν φυλῆ ἰουδα μονωτάτη

- 19 Ei myöskään Juuda pitänyt Herran, Jumalansa, käskyjä, vaan he vaelsivat niiden säädösten mukaan, jotka Israel itse oli tehnyt.
(But even Judah did not keep the orders of the Lord their God, but were guided by the rules which Israel had made.
καὶ γε ἰουδας οὐκ ἐφύλαξεν τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν καὶ ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς δικαιώμασιν ἰσραηλ οἷς ἐποίησαν
- 20 Niin Herra hylkäsi koko Israelin heimon, nöyryytti heitä ja antoi heidät ryöstäjien käsiin ja heitti viimein heidät pois kasvojensa edestä.
So the Lord would have nothing to do with all the offspring of Israel, and sent trouble on them, and gave them up into the hands of their attackers, till he had sent them away from before his face.)
καὶ ἀπέωσαντο τὸν κύριον ἐν παντὶ σπέρματι ἰσραηλ καὶ ἐσάλευσεν αὐτοὺς καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ διαρπαζόντων αὐτούς ἕως οὗ ἀπέρριπεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 21 Sillä kun hän oli reväissyt Israelin Daavidin suvulta ja he olivat tehneet kuninkaaksi Jerobeamin, Nebatin pojan, käänsi Jerobeam Israelin pois Herrasta ja saattoi heidät tekemään suuren synnin.
For Israel was broken off from the family of David, and they made Jeroboam, the son of Nebat, king, who, driving them away from the laws of the Lord, made them do a great sin.
ὅτι πλὴν ἰσραηλ ἐπάνωθεν οἴκου δαυιδ καὶ ἐβασίλευσαν τὸν ἱεροβοαμ υἱὸν ναβατ καὶ ἐξέωσεν ἱεροβοαμ τὸν ἰσραηλ ἐξόπισθεν κυρίου καὶ ἐξήμαρτεν αὐτοὺς ἁμαρτίαν μεγάλην
- 22 Ja israelilaiset vaelsivat kaikissa synneissä, joita Jerobeam oli tehnyt; he eivät luopuneet niistä.
And the children of Israel went on with all the sins which Jeroboam did; they did not keep themselves from them;
καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἐν πάσῃ ἁμαρτίᾳ ἱεροβοαμ ἧς ἐποίησεν οὐκ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῆς
- 23 Ja niin Herra viimein poisti Israelin kasvojensa edestä, niinkuin hän oli puhunut kaikkien palvelijainsa, profeettain, kautta. Ja Israel vietin pois maastansa pakkosiirtolaisuuteen Assuriin, jossa he ovat tänäkin päivänä.
Till the Lord put Israel away from before his face, as he had said by all his servants the prophets. So Israel was taken away from their land to Assyria, to this day.
ἕως οὗ μετέστησεν κύριος τὸν ἰσραηλ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καθὼς ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ πάντων τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν καὶ ἀπώκισθη ἰσραηλ ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτοῦ εἰς ἄσσυρίου εἰς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 24 Sen jälkeen Assurin kuningas antoi tuoda kansaa Baabelista, Kuutasta, Avvasta, Hamatista ja Sefarvaimista ja asetti heidät asumaan Samarian kaupunkiin israelilaisten sijaan. Ja he ottivat Samarian omaksensa ja asettuivat sen kaupunkiin.
Then the king of Assyria took men from Babylon and from Cuthah and Avva and Hamath and Sepharvaim, and put them in the towns of Samaria in place of the children of Israel; so they got Samaria for their heritage, living in its towns.
καὶ ἤγαγεν βασιλεὺς ἄσσυρίων ἐκ βαβυλῶνος τὸν ἐκ χουνθα καὶ ἀπὸ αἶα καὶ ἀπὸ αἶμαθ καὶ σεφαρβαιμ καὶ κατῴκησαν ἐν πόλεσιν σαμαρείας ἀντὶ τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν σαρμαρείαν καὶ κατῴκησαν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς
- 25 Ja kun he siellä olonsa ensi aikoina eivät peljänneet Herraa, lähetti Herra heidän sekaansa leijonia, jotka tappoivat heitä.
Now when first they were living there they did not give worship to the Lord. So the Lord sent lions among them, causing the death of some of them.
καὶ ἐγένετο ἐν ἀρχῇ τῆς καθέδρας αὐτῶν οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον καὶ ἀπέστειλεν κύριος ἐν αὐτοῖς τοὺς λέοντας καὶ ἦσαν ἀποκτείνοντες ἐν αὐτοῖς
- 26 Se ilmoitettiin Assurin kuninkaalle näin: "Kansat, jotka sinä veit pakkosiirtolaisuuteen ja asetit asumaan Samarian kaupunkiin, eivät tiedä, millä tavalla sen maan Jumalaa on palveltava. Sentähden hän on lähettänyt leijonia heidän sekaansa, ja katso, ne surmaavat heitä, koska he eivät tiedä, millä tavalla sen maan Jumalaa on palveltava."
So they said to the king of Assyria, The nations whom you have taken as prisoners and put in the towns of Samaria, have no knowledge of the way of the god of the land: so he has sent lions among them, causing their death, because they have no knowledge of his way.
καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ ἄσσυρίων λέγοντες τὰ ἔθνη ἃ ἀπόκισας καὶ ἀντεκάθισας ἐν πόλεσιν σαμαρείας οὐκ ἔγνωσαν τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς καὶ ἀπέστειλεν εἰς αὐτοὺς τοὺς λέοντας καὶ ἰδοὺ εἰσιν θανατοῦντες αὐτοὺς καθότι οὐκ οἶδασιν τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς
- 27 Silloin Assurin kuningas käski sanoen: "Viekää sinne joku niistä papeista, jotka toitte sieltä pakkosiirtolaisuuteen; joku heistä menköön sinne ja asukoon siellä ja opettakoon heille, millä tavalla sen maan Jumalaa on palveltava."
Then the king of Assyria gave orders, saying, Send there one of the priests whom you took away, and let him be living there and teaching the people the way of the god of the land.
καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς ἄσσυρίων λέγων ἀπάγετε ἐκεῖθεν καὶ πορευέσθωσαν καὶ κατοικήτωσαν ἐκεῖ καὶ φωτισθῶσιν αὐτοὺς τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς
- 28 Ja niin eräs niistä papeista, jotka he olivat vieneet Samariaasta pakkosiirtolaisuuteen, tuli ja asettui Beeteliin; ja hän opetti heille, kuinka heidän oli peljättävä Herraa.
So one of the priests whom they had taken away as a prisoner from Samaria came back, and, living in Beth-el, became their teacher in the worship of the Lord.
καὶ ἤγαγον ἓνα τῶν ἱερέων ὧν ἀπόκισαν ἀπὸ σαμαρείας καὶ ἐκάθισεν ἐν βαιθελ καὶ ἦν φωτίζων αὐτοὺς πῶς φοβηθῶσιν τὸν κύριον
- 29 Mutta kukin kansa teki itselleen omat jumalansa, ja he panivat ne samarialaisten rakentamiin uhrikukkula-temppeleihin, kukin kansa niissä kaupungeissa, joissa se asui.
And every nation made gods for themselves, and put them in the houses of the high places which the Samaritans had made, every nation in the towns where they were living.
καὶ ἦσαν ποιοῦντες ἔθνη ἔθνη θεοὺς αὐτῶν καὶ ἔθνηκαν ἐν οἴκῳ τῶν ὑψηλῶν ὧν ἐποίησαν οἱ σαμαρίται ἔθνη ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἐν αἷς κατῴκουσιν ἐν αὐταῖς

- 30 Baabelin miehet tekivät itselleen Sukkot-Benotin, Kuutin miehet tekivät Neergalin, Hamatin miehet Asiman,
The men of Babylon made Succoth-benoth, and the men of Cuth made Nergal, and the men of Hamath made Ashima,
και οι ανδρες βαβυλωνος εποίησαν την σοκχωθβαινω και οι ανδρες χουθ εποίησαν την νηριγελ και οι ανδρες αιμαθ εποίησαν την ασιαθ
- 31 avvalaiset tekivät Nibhaan ja Tartakin, sefarvaimilaiset polttivat poikiansa tulella Adrammelekille ja Annammelekille, Sefarvaimin jumalille.
The Avvites made Nibhaz and Tartak, and the Sepharvites gave their children to be burned in the fire to Adrammelech and Anammelech, the gods of Sepharvaim.
και οι ευαιοι εποίησαν την εβλαζερ και την θαρθακ και οι σεφαρουαιν κατέκαιον τους υιους αυτών εν πυρι τῷ αδραμελεχ και ανημελεχ θεοις σεφαρουαιν
- 32 Mutta he pelkäsivät myöskin Herraa. Ja he asettivat itsellensä uhrikukkula-pappeja omasta keskuudestaan, ja nämä uhrasivat heidän puolestaan uhrikukkula-temppeissä.
So they went on worshipping the Lord, and made for themselves, from among all the people, priests for the high places, to make offerings for them in the houses of the high places.
και ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον και κατόκισαν τὰ βδελύγματα αυτών εν τοις οικοις των υψηλών ἃ εποίησαν εν σαμαρειᾷ ἔθνος ἔθνος εν πόλει εν ἣ κατόκουν εν αυτῇ και ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον και εποίησαν εαυτοις ιερεῖς των υψηλών και εποίησαν εαυτοις εν οίκῳ των υψηλών
- 33 He pelkäsivät tosin Herraa, mutta palvelivat myös omia jumaliansa samalla tavalla kuin ne kansat, joiden keskuudesta heidät oli tuotu.
They gave worship to the Lord, but they gave honour to their gods like the nations did from whom they had been taken as prisoners.
τὸν κύριον εφοβοῦντο και τοις θεοις αυτών ἐλάτρευον κατὰ τὸ κρίμα των ἔθνων ὅθεν ἀπόκισεν αυτοὺς ἐκεῖθεν
- 34 Ja vielä tänäkin päivänä he tekevät vanhan tapansa mukaan: he eivät pelkää Herraa eivätkä tee saamiensa säädösten ja oikeuksien mukaan, eivät sen lain ja niiden käskyjen mukaan, jotka Herra on antanut Jaakobin pojille, hänen, jolle hän antoi nimen Israel.
So to this day they go on in their old ways, not worshipping the Lord or keeping his orders or his ways or the law and the rule which the Lord gave to the children of Jacob, to whom he gave the name Israel;
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης αυτοὶ εποιουν κατὰ τὸ κρίμα αυτών αυτοὶ φοβοῦνται και αυτοὶ ποιουσιν κατὰ τὰ δικαιώματα αυτών και κατὰ τὴν κρίσιν αυτών και κατὰ τὸν νόμον και κατὰ τὴν ἐντολήν ἣ ν ἐνετείλατο κύριος τοις υιοῖς ιακωβ οὗ ἔθηκεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ισραηλ
- 35 Herra teki liiton näiden kanssa ja käski heitä sanoen: "Älkää peljätkö muita jumalia, älkää kumartako ja palvelko niitä älkääkäh uhratko niille,
And the Lord made an agreement with them and gave them orders, saying, You are to have no other gods; you are not to give worship to them or be their servants or make them offerings:
και διεθετο κύριος μετ' αυτών διαθήκην και ἐνετείλατο αυτοις λέγων οὐ φοβηθήσεθε θεοὺς ἐτέρους και οὐ προσκυνήσετε αυτοις και οὐ λατρεύσετε αυτοις και οὐ θυσιάσετε αυτοις
- 36 vaan Herraa, joka johdatti teidät Egyptin maasta suurella voimalla ja ojennetulla käsivarrella, häntä te peljätkää, häntä kumartakaa ja hänelle uhratkaa.
But the Lord, who took you out of the land of Egypt with his great power and his outstretched arm, he is your God, to whom you are to give worship and make offerings:
ὅτι ἄλλ' ἢ τῷ κυρίῳ ὃς ἀνήγαγεν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν ἰσχύι μεγάλῃ και ἐν βραχίονι ὑψηλῷ αὐτὸν φοβηθήσεθε και αὐτῷ προσκυνήσετε και αὐτῷ θύσετε
- 37 Ja niitä säädöksiä ja oikeuksia, sitä lakia ja niitä käskyjä, jotka hän on teille kirjoittanut, te alati tarkoin noudattakaa, mutta älkää peljätkö muita jumalia.
And the rules and the orders and the law which he put in writing for you, you are to keep and do for ever; you are to have no other gods.
και τὰ δικαιώματα και τὰ κρίματα και τὸν νόμον και τὰς ἐντολάς ἃς ἔγραψεν ὑμῖν φυλάσσετε ποιεῖν πάσας τὰς ἡμέρας και οὐ φοβηθήσεθε θεοὺς ἐτέρους
- 38 Liittoa, jonka minä tein teidän kanssanne, älkää unhotako. Älkääkäh peljätkö muita jumalia,
And you are to keep in memory the agreement which I have made with you; and you are to have no other gods.
και τὴν διαθήκην ἣν διεθετο μεθ' ὑμῶν οὐκ ἐπιλήσετε και οὐ φοβηθήσεθε θεοὺς ἐτέρους
- 39 vaan peljätkää ainoastaan Herraa, teidän Jumalaanne, niin hän pelastaa teidät kaikkien vihollistenne käsistä."
And you are to give worship to the Lord your God; for it is he who will give you salvation from the hands of all who are against you.
ὅτι ἄλλ' ἢ τὸν κύριον θεὸν ὑμῶν φοβηθήσεθε και αὐτὸς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ πάντων των ἐχθρῶν ὑμῶν
- 40 Mutta he eivät totelleet, vaan tekivät vanhan tapansa mukaan.
But they gave no attention, but went on in their old way.
και οὐκ ἀκούσεσθε ἐπὶ τῷ κρίματι αυτών ὃ αυτοὶ ποιουσιν
- 41 Niin nämä kansat pelkäsivät Herraa, mutta palvelivat samalla omia jumalankuviansa. Myöskin heidän lapsensa ja heidän lastensa lapset tekevät vielä tänä päivänä samoin, kuin heidän isänsä ovat tehneet.
So these nations, worshipping the Lord, still were servants to the images they had made; their children and their children's children did the same; as their fathers did, so do they, to this day.
και ἦσαν τὰ ἔθνη ταῦτα φοβούμενοι τὸν κύριον και τοις γλυπτοις αυτών ἦσαν δουλεδοντες και γε οι υιοὶ και οι υιοὶ των υιῶν αυτών καθὰ εποίησαν οι πατέρες αυτών ποιουσιν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης

- 1 Israelin kuninkaan Hoosean, Eelan pojan, kolmantena hallitusvuotena tuli Hiskia, Juudan kuninkaan Aahaan poika, kuninkaaksi.
Now in the third year of Hoshea, son of Elah, king of Israel, Hezekiah, the son of Ahaz, became king of Judah.
καὶ ἐγένετο ἐν ἔτει τρίτῳ τῷ ὡσηε υἱῷ ἡλα βασιλεῖ ἰσραηλ ἐβασίλευσεν ἐζεκιας υἱὸς ἀχαζ βασιλέως ἰουδα
- 2 Hän oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Abi, Sakarjan tytär.
He was twenty-five years old when he became king, ruling in Jerusalem for twenty-nine years; his mother's name was Abi, the daughter of Zechariah.
υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ ἀβου θυγάτηρ ζαχαριου
- 3 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Daavid oli tehnyt.
He did what was right in the eyes of the Lord as David his father had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν δαυιδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 4 Hän poisti uhririkkulat, murskasi patsaat, hakkasi maahan asera-karsikon ja löi palasiksi vaskikäärmeen, jonka Mooses oli tehnyt; sillä niihin aikoihin asti israelilaiset olivat polttaneet uhreja sille; sitä kutsuttiin nimellä Nehustan.
He had the high places taken away, and the stone pillars broken to bits, and the Asherah cut down; and the brass snake which Moses had made was crushed to powder at his order, because in those days the children of Israel had offerings burned before it, and he gave it the name Nehushtan.
αὐτὸς ἐξῆρεν τὰ ὑψηλὰ καὶ συνέτριψεν πάσας τὰς στήλας καὶ ἐξωλέθρευσεν τὰ ἄσχη καὶ τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν ὃν ἐποίησεν μουσῆς ὅτι ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκεῖνων ἦσαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ θυμῶντες αὐτῷ καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν νεεσθαν
- 5 Hän turvasi Herraan, Israelin Jumalaan, niin ettei kukaan ollut hänen kaltaisensa kaikista hänen jälkeläisistään Juudan kuninkaista eikä niistä, jotka olivat olleet ennen häntä.
He had faith in the Lord, the God of Israel; so that there was no one like him among all the kings of Judah who were before him.
ἐν κυρίῳ θεῷ ἰσραηλ ἠλπισεν καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἐγενήθη ὅμοιος αὐτῷ ἐν βασιλεύσειν ἰουδα καὶ ἐν τοῖς γενομένοις ἔμπροσθεν αὐτοῦ
- 6 Hän riippui Herrassa kiinni eikä luopunut hänestä, vaan noudatti hänen käskyjensä, jotka Herra oli antanut Mooselle.
For his heart was fixed on the Lord, not turning from his ways, and he did his orders which the Lord gave to Moses.
καὶ ἐκολλήθη τῷ κυρίῳ οὐκ ἀπέστη ὀπισθεν αὐτοῦ καὶ ἐφύλαξεν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐνετείλατο μουσῆ
- 7 Niin Herra oli hänen kanssansa; hän menestyi kaikessa, mihin ryhtyi. Hän kapinoi Assurin kuningasta vastaan eikä enää palvellut häntä.
And the Lord was with him; he did well in all his undertakings: and he took up arms against the king of Assyria and was his servant no longer.
καὶ ἦν κύριος μετ' αὐτοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίει συνήκεν καὶ ἠθέτησεν ἐν τῷ βασιλεῖ ἄσσυρίων καὶ οὐκ ἐδούλευσεν αὐτῷ
- 8 Hän voitti filistealaiset ja valtasi heidän alueensa aina Gassaan asti, sekä vartiotornit että varustetut kaupungit.
He overcame the Philistines as far as Gaza and its limits, from the tower of the watchman to the walled town.
αὐτὸς ἐπάταξεν τοὺς ἄλλοφύλους ἕως γάζης καὶ ἕως ὀρίου αὐτῆς ἀπὸ πύργου φυλασσόντων καὶ ἕως πόλεως ὄχυρᾶς
- 9 Mutta kuningas Hiskian neljäntenä hallitusvuotena, joka oli Israelin kuninkaan Hoosean, Eelan pojan, seitsemäs hallitusvuosi, hyökkäsi Salmaneser, Assurin kuningas, Samarian kimppuun ja piiritti sitä.
Now in the fourth year of King Hezekiah, which was the seventh year of Hoshea, son of Elah, king of Israel, Shalmaneser, king of Assyria, came up against Samaria, shutting it in with his armies.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ βασιλεῖ ἐζεκια αὐτὸς ἐνιαυτὸς ὁ ἕβδομος τῷ ὡσηε υἱῷ ἡλα βασιλεῖ ἰσραηλ ἀνέβη σαλαμανασαρ βασιλεὺς ἄσσυρίων ἐπὶ σαμάρειαν καὶ ἐπολιόρκει ἐπ' αὐτήν
- 10 Ja hän valloitti sen kolmen vuoden kuluttua. Hiskian kuudentena hallitusvuotena, joka oli Israelin kuninkaan Hoosean yhdeksäs hallitusvuosi, valloitettiin Samaria.
And at the end of three years they took it; in the sixth year of Hezekiah's rule, which was the ninth year of Hoshea, king of Israel, Samaria was taken.
καὶ κατελάβετο αὐτήν ἀπὸ τέλους τριῶν ἐτῶν ἐν ἔτει ἕκτῳ τῷ ἐζεκια αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἕνατος τῷ ὡσηε βασιλεῖ ἰσραηλ καὶ συνελήμφθη σαμάρεια
- 11 Ja Assurin kuningas vei Israelin pakkosiirtolaisuuteen Assuriin ja sijoitti heidät Halahiin ja Haaborin, Goosanin joen, rannoille ja Meedian kaupunkeihin,
And the king of Assyria took Israel away as prisoners into Assyria, placing them in Halah and in Habor on the river Gozan, and in the towns of the Medes;
καὶ ἀπόκισεν βασιλεὺς ἄσσυρίων τὴν σαμάρειαν εἰς ἄσσυρίους καὶ ἔθηκεν αὐτοὺς ἐν ἀλαε καὶ ἐν ἀβωρ ποταμῷ γωζαν καὶ ὀρη μῆδων
- 12 sentähden että he eivät olleet kuulleet Herran, Jumalansa, ääntä, vaan olivat rikkoneet hänen liittonsa, kaiken, mitä Mooses, Herran palvelija, oli käsenyt; he eivät olleet kuulleet sitä eivätkä tehneet sen mukaan.
Because they did not give ear to the voice of the Lord their God, but went against his agreement, even against everything ordered by Moses, the servant of the Lord, and they did not give ear to it or do it.
ἀνθ' ὧν οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου θεοῦ αὐτῶν καὶ παρέβησαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ πάντα ὅσα ἐνετείλατο μουσῆς ὁ δοῦλος κυρίου καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ οὐκ ἐποίησαν

- 13** Kuningas Hiskian neljäntenätoista hallitusvuotena hyökkäsi Sanherib, Assurin kuningas, kaikkien Juudan varustettujen kaupunkien kimppuun ja valloitti ne.
Now in the fourteenth year of king Hezekiah, Sennacherib, king of Assyria, came up against all the walled towns of Judah and took them.
 και τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ ἔτει βασιλεῖ ἐζεκιου ἀνέβη σενναχηριμ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις ἰουδα τὰς ὄχυράς και συνέλαβεν αὐτάς
- 14** Niin Hiskia, Juudan kuningas, lähetti Assurin kuninkaalle Laakiiseen sanan: "Minä olen rikkonut, käänny pois minun kimpustani. Minä kannan, mitä panet kannettavakseni." Niin Assurin kuningas määräsi Hiskian, Juudan kuninkaan, maksettavaksi kolmesataa talenttia hopeata ja kolmekymmentä talenttia kultaa.
And Hezekiah, king of Judah, sent to Lachish, to the king of Assyria, saying, I have done wrong; give up attacking me, and whatever you put on me I will undergo. And the payment he was to make was fixed by the king of Assyria at three hundred talents of silver and thirty talents of gold.
 και ἀπέστειλεν ἐζεκιας βασιλεὺς ἰουδα ἀγγέλους πρὸς βασιλέα ἀσσυρίων εἰς λαχισ λέγων ἡμάρτηκα ἀποστράφητι ἀπ' ἐμοῦ ὃ ἐὰν ἐπιθῆς ἐπ' ἐμέ βαστάσω και ἐπέθηκεν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ ἐζεκιαν βασιλέα ἰουδα τριακόσια τάλαντα ἀργυρίου και τριάκοντα τάλαντα χρυσοῦ
- 15** Ja Hiskia antoi kaikki rahat, mitä Herran temppelissä ja kuninkaan linnan aarrekammioidessa oli.
So Hezekiah gave him all the silver in the house of the Lord, and in the king's store-house.
 και ἔδωκεν ἐζεκιας πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὐρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου και ἐν θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως
- 16** Siihen aikaan Hiskia leikkautti irti Herran temppelin ovista ja pihtipielistä sen päällystyksen, jolla Hiskia, Juudan kuningas, oli päällystännyt ne, ja antoi sen Assurin kuninkaalle.
And at that time Hezekiah had the gold from the doors of the Lord's house, and from the door-pillars plated by him, cut off and gave it to the king of Assyria.
 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ συνέκοπεν ἐζεκιας τὰς θύρας ναοῦ κυρίου και τὰ ἐστηριγμένα ἃ ἐχρῶσασεν ἐζεκιας βασιλεὺς ἰουδα και ἔδωκεν αὐτὰ βασιλεῖ ἀσσυρίων
- 17** Mutta Assurin kuningas lähetti Laakiista Tartanin ja ylimmäisen hoviherran ja Rabsaken suuren sotajoukon kanssa kuningas Hiskiaa vastaan Jerusalemiin. Ja nämä lähtivät liikkeelle ja tulivat Jerusalemiin; ja lähdettyänsä liikkeelle ja tultuansa he pysähtyivät Ylälammikon vesijohdolle, joka on Vanuttajankedon tien varrella.
Then the king of Assyria sent the Tartan and the Rab-saris and the Rab-shakeh from Lachish to Jerusalem, to King Hezekiah, with a strong force. And they went up and came to Jerusalem, and took up their position by the stream of the higher pool, by the highway of the washerman's field.
 και ἀπέστειλεν βασιλεὺς ἀσσυρίων τὸν θαρθαν και τὸν ραφισ και τὸν ραφακιη ἐκ λαχισ πρὸς τὸν βασιλέα ἐζεκιαν ἐν δυνάμει βαρεῖα ἐπὶ ἱερουσαλημ και ἀνέβησαν και ἦλθον εἰς ἱερουσαλημ και ἔστησαν ἐν τῷ ὕδραγωγῷ τῆς κολουμβήθρας τῆς ἄνω ἣ ἐστιν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ γναφέως
- 18** Kun he sitten kutsuivat kuningasta, menivät Eljakim, Hiskian poika, joka oli linnan päällikkönä, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, heidän luoksensa.
And they sent for the king, and Eliakim, the son of Hilkiah, who was over the house, and Shebna the scribe, and Joah, the son of Asaph, the recorder, came out to them.
 και ἐβόησαν πρὸς ἐζεκιαν και ἐξῆλθον πρὸς αὐτὸν ελιακιμ υἱὸς χελκιου ὁ οἰκονόμος και σομνας ὁ γραμματεὺς και ιωας υἱὸς ασαφ ὁ ἀναμνησκῶν
- 19** Ja Rabsake sanoi heille: "Sanokaa Hiskialle: Näin sanoo suurminkuningas, Assurin kuningas: 'Mitä on tuo luottamus, mikä sinulla on?'
And the Rab-shakeh said to them, Say now to Hezekiah, These are the words of the great king, the king of Assyria: In what are you placing your hope?
 και εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ραφακιης εἶπατε δὴ πρὸς ἐζεκιαν τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας βασιλεὺς ἀσσυρίων τίς ἡ πεποιθησις αὐτῆ ἣν πέποιθας
- 20** Arvelet kai, että pelkästä huulten puheesta tulee neuvo ja voima sodankäyntiin. Keneen sinä oikein luotat, kun kapinoit minua vastaan?
You say you have a design, and strength for war, but these are only words. Now to whom are you looking for support, that you have gone against my authority?
 εἶπας πλὴν λόγοι χειλέων βουλή και δύναμις εἰς πόλεμον νῦν οὖν τίνι πεποιθὸς ἠθέτησας ἐν ἐμοί
- 21** Katso, sinä luotat nyt Egyptiin, tuohon särkyneeseen ruokosauvaan, joka tunkeutuu sen käteen, joka siihen nojaa, ja lävistää sen. Sellainen on farao, Egyptin kuningas, kaikille, jotka häneen luottavat.
See, now, you are basing your hope on that broken rod of Egypt, which will go through a man's hand if he makes use of it for a support; for so is Pharaoh, king of Egypt, to all who put their faith in him.
 νῦν ἰδοὺ πέποιθας σαυτῷ ἐπὶ τὴν ράβδον τὴν καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην ἐπ' αἰγύπτου ὅς ἂν στηριχθῆ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτὴν και εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ και τρήσει αὐτὴν οὕτως φαραω βασιλεὺς αἰγύπτου πᾶσιν τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐτόν
- 22** Vai sanotteko te ehkä minulle: Me luotamme Herraan, meidän Jumalaamme? Mutta eikö hän ole se, jonka uhrikukkulat ja alttarit Hiskia poisti, kun hän sanoi Juudalle ja Jerusalemile: Tämän alttarin edessä on teidän kumartaen rukoiltava, täällä Jerusalemissa?
And if you say to me, Our hope is in the Lord our God: is it not he, whose high places and altars Hezekiah has taken away, saying to Judah and Jerusalem that worship may only be given before this altar in Jerusalem?
 και ὅτι εἶπας πρὸς με ἐπὶ κύριον θεὸν πεποιθαμεν οὐχὶ αὐτὸς οὗτος οὗ ἀπέστησεν ἐζεκιας τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ και τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ και εἶπεν τῷ ἰουδα και τῇ ἱερουσαλημ ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσετε ἐν ἱερουσαλημ
- 23** Mutta lyö nyt vetoa minun herrani, Assurin kuninkaan, kanssa: minä annan sinulle kaksi tuhatta hevosta, jos sinä voit hankkia niille ratsastajat.
And now, take a chance with my master, the king of Assyria, and I will give you two thousand horses, if you are able to put horsemen on them.
 και νῦν μίχθητε δὴ τῷ κυρίῳ μου βασιλεῖ ἀσσυρίων και δώσω σοι διαχιλίους ἵππους εἰ δυνήσῃ δοῦναι σεαυτῷ ἐπιβάτας ἐπ' αὐτούς

- 24 Kuinka sinä sitten voisit torjua ainoankaan käskynhaltijan, ainoankaan minun herrani vähimmän palvelijan, hyökkäyksen? Ja sinä vain luotat Egyptiin, sen vaunuihin ja ratsumiehiin.
How then may you put to shame the least of my master's servants? and you have put your hope in Egypt for war-carriages and horsemen:
καὶ πῶς ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπον τοπάρχου ἑνὸς τῶν δοῦλων τοῦ κυρίου μου τῶν ἐλαχίστων καὶ ἠλπισας σαυτῷ ἐπ' αἴγυπτον εἰς ἄρματα καὶ ἵπεις
- 25 Olenko minä siis Herran sallimatta hyökännyt tämän paikan kimppuun hävittämään sitä? Herra itse on sanonut minulle: 'Hyökkää tähän maahan ja hävitä se!.'
And have I now come up to send destruction on this place without the Lord's authority? It was the Lord himself who said to me, Go up against this land and make it waste.
καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον τοῦ διαφθεῖραι αὐτόν κύριος εἶπεν πρὸς με ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ διάφθειρον αὐτήν
- 26 Niin Eljakim, Hilkian poika, ja Sebna ja Jooah sanoivat Rabsakelle: "Puhu palvelijoillesi araminkieltä, sillä me ymmärrämme sitä; älä puhu meidän kanssamme juudankieltä kansan kuullen, jota on muurilla".
Then Eliakim, the son of Hilkiah, and Shebna and Joah said to the Rab-shakeh, Will you kindly make use of the Aramaean language in talking to your servants, for we are used to it, and do not make use of the Jews' language in the hearing of the people on the wall.
καὶ εἶπεν ελιακιμ υἱὸς χελκιου καὶ σομνας καὶ ιωας πρὸς ραφακην ἁλάησον δὴ πρὸς τοὺς παῖδάς σου συριστὶ ὅτι ἀκούομεν ἡμεῖς καὶ οὐ λαλήσεις μεθ' ἡμῶν ἰουδαῖστὶ καὶ ἵνα τί λαλεῖς ἐν τοῖς ὡσιν τοῦ λαοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ τείχους
- 27 Mutta Rabsake vastasi heille: "Onko minun herrani lähettänyt minut puhumaan näitä sanoja sinun herrallesi ja sinulle? Eikö juuri niille miehille, jotka istuvat muurilla ja joutuvat teidän kansanne syömään omaa likaansa ja juomaan omaa vettänsä?"
But the Rab-shakeh said to them, Is it to your master or to you that my master has sent me to say these words? has he not sent me to the men seated on the wall? for they are the people who will be short of food with you when the town is shut in.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ραφακης μὴ ἐπὶ τὸν κύριόν σου καὶ πρὸς σέ ἀπέστειλén με ὁ κύριός μου λαλήσαι τοὺς λόγους τούτους οὐχὶ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καθήμενους ἐπὶ τοῦ τείχους τοῦ φαγεῖν τὴν κόπρον αὐτῶν καὶ πιεῖν τὸ οὔρον αὐτῶν μεθ' ὑμῶν ἅμα
- 28 Sitten Rabsake astui esiin, huusi kovalla äänellä juudankielellä, puhui ja sanoi: "Kuulkaa suurkuninkaan, Assurin kuninkaan, sana.
Then the Rab-shakeh got up and said with a loud voice in the Jews' language, Give ear to the words of the great king, the king of Assyria;
καὶ ἔστη ραφακης καὶ ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαῖστὶ καὶ ἐλάλησεν καὶ εἶπεν ἀκούσατε τοὺς λόγους τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀσσυρίων
- 29 Näin sanoo kuningas: 'Älkää antako Hiskian pettää itseänne, sillä hän ei voi pelastaa teitä minun käsistäni.
This is what the king says: Do not be tricked by Hezekiah, for there is no salvation for you in him.
τάδε λέγει ὁ βασιλεύς μὴ ἐπιτρέτω ὑμᾶς ἐζεκιας λόγους ὅτι οὐ μὴ δύνηται ὑμᾶς ἐξελεῖσθαι ἐκ χειρὸς μου
- 30 Älköön Hiskia saako teitä luottamaan Herraan, kun hän sanoo: Herra on varmasti pelastava meidät, eikä tätä kaupunkia anneta Assurin kuninkaan käsiin.
And do not let Hezekiah make you put your faith in the Lord, saying, The Lord will certainly keep us safe, and this town will not be given into the hands of the king of Assyria.
καὶ μὴ ἐπεπιζέτω ὑμᾶς ἐζεκιας πρὸς κύριον λέγων ἐξαιρούμενος ἐξελεῖται ἡμᾶς κύριος οὐ μὴ παραδοθῆ ἡ πόλις αὕτη ἐν χειρὶ βασιλέως ἀσσυρίων
- 31 Älkää kuulko Hiskiaa.' Sillä Assurin kuningas sanoo näin: 'Tehkää sovinto minun kanssani ja antautukaa minulle, niin te saatte syödä kukin omasta viinipuustanne ja viikunapuustanne ja juoda kukin omasta kaivostanne,
Do not give ear to Hezekiah, for this is what the king of Assyria says: Make peace with me and come out to me; and everyone will be free to take the fruit of his vine and of his fig-tree, and the water of his spring;
μὴ ἀκούετε ἐζεκιου ὅτι τάδε λέγει ὁ βασιλεύς ἀσσυρίων ποιήσατε μετ' ἐμοῦ εὐλογίαν καὶ ἐξέλθατε πρὸς με καὶ πίεται ἄνθρωπος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ἄνθρωπος τὴν συκὴν αὐτοῦ φάγεται καὶ πίεται ὕδωρ τοῦ λάκκου αὐτοῦ
- 32 kunnes minä tulen ja vien teidät maahan, joka on teidän maanne kaltainen, vilja-, viini- ja leipämaahan, viinitarhojen, jalon öljypuun ja hunajan maahan; ja niin te saatte elää ettekä kuole.
But till I come and take you away to a land like yours, a land of grain and wine, a land of bread and vine-gardens, a land of oil-giving olives and of honey, so that life and not death may be your fate. Give no attention to Hezekiah when he says to you, The Lord will keep us safe.
ἕως ἔλθω καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν ὡς γῆ ὑμῶν γῆ σίτου καὶ οἴνου καὶ ἄρτου καὶ ἄμπελώνων γῆ ἐλαιᾶς ἐλαίου καὶ μέλιτος καὶ ζήσετε καὶ οὐ μὴ ἀποθάνητε καὶ μὴ ἀκούετε ἐζεκιου ὅτι ἀπατᾷ ὑμᾶς λέγων κύριος ῥύσεται ἡμᾶς
- 33 Onko muidenkaan kansojen jumalista yksikään pelastanut maatansa Assurin kuninkaan käsistä?
Has any one of the gods of the nations kept his land from falling into the hands of the king of Assyria?
μὴ ῥύόμενοι ἐρρύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων
- 34 Missä ovat Hamatın ja Arpadın jumalat? Missä ovat Sefarvaimin, Heenan ja Ivvan jumalat? Ovatko ne pelastaneet Samariaa minun käsistäni?
Where are the gods of Hamath and of Arpad? where are the gods of Sepharvaim, of Hena and Ivvah? have they kept Samaria out of my hands?
ποῦ ἔστιν ὁ θεὸς αἰμαθ καὶ αἰραδ ποῦ ἔστιν ὁ θεὸς σεφαρουαῖν καὶ ὅτι ἐξείλαντο σαμάρειαν ἐκ χειρὸς μου

- 35 Onko muiden maiden kaikista jumalista ainoakaan pelastanut maatansa minun käsistäni? Kuinka sitten Herra pelastaisi Jerusalemin minun käsistäni?"
Who among all the gods of these countries have kept their country from falling into my hands, to give cause for the thought that the Lord will keep Jerusalem from falling into my hands?
τις ἐν πᾶσιν τοῖς θεοῖς τῶν γαιῶν οἱ ἐξεΐλαντο τὰς γὰς αὐτῶν ἐκ χειρὸς μου ὅτι ἐξελεῖται κύριος τὴν ἱερουσαλημ ἐκ χειρὸς μου
- 36 Mutta kansa oli vaitti, eivätkä he vastanneet hänelle mitään; sillä kuningas oli käskenyt niin ja sanonut: "Älkää vastatko hänelle".
But the people kept quiet and gave him no answer: for the king's order was, Give him no answer.
καὶ ἐκόφηνσαν καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λόγον ὅτι ἐντολὴ τοῦ βασιλέως λέγων οὐκ ἀποκριθήσεσθε αὐτῷ
- 37 Sitten palatsin päällikkö Eljakim, Hilkian poika, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, tulivat Hiskian luo vaatheet reväistyinä ja kertoivat hänelle, mitä Rabsake oli sanonut.
Then Eliakim, the son of Hilkiah, who was over the house, and Shebna the scribe, and Joah, the son of Asaph, the recorder, came to Hezekiah, with their clothing parted as a sign of grief, and gave him an account of what the Rab-shakeh had said.
καὶ εἰσῆλθεν ελιακιμ υἱὸς χελκιου ὁ οἰκονόμος καὶ σομνας ὁ γραμματεὺς καὶ ἰωας υἱὸς ασαφ ὁ ἀναμνησκων πρὸς ἐζεκιαν διερρηγότες τὰ ἱμάτια καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους ραφακου
- 1 Kun kuningas Hiskia sen kuuli, repäisi hän vaatteensa, pukeutui säkkiin ja meni Herran temppeliin.
And on hearing it, King Hezekiah took off his robe, and put on haircloth, and went into the house of the Lord.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἐζεκιας καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ εἰσῆλθεν εἰς οἶκον κυρίου
- 2 Ja hän lähetti palatsin päällikön Eljakimin ja kirjuri Sebnan sekä pappien vanhimmat, säkkeihin puettuina, profeetta Jesajan, Aamoksen pojan, tykö.
And he sent Eliakim, who was over the house, and Shebna the scribe, and the chief priests, dressed in haircloth, to Isaiah the prophet, the son of Amoz.
καὶ ἀπέστειλεν ελιακιμ τὸν οἰκονόμον καὶ σομναν τὸν γραμματέα καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων περιβεβλημένους σάκκους πρὸς ἠσαιαν τὸν προφήτην υἱὸν αμοζ
- 3 Ja he sanoivat hänelle: "Näin sanoo Hiskia: 'Hädän, kurituksen ja häväistyksen päivä on tämä päivä, sillä lapset ovat tulleet kohdun suulle saakka, mutta ei ole voimaa synnyttää.'
And they said to him, Hezekiah says, This day is a day of trouble and punishment and shame; for the children are ready to come to birth, but there is no strength to give birth to them.
καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν τάδε λέγει ἐζεκιας ἡμέρα θλίψεως καὶ ἐλεγμοῦ καὶ παροργισμοῦ ἡ ἡμέρα αὕτη ὅτι ἦλθον υἱοὶ ἕως ὄδινων καὶ ἰσχύς οὐκ ἔστιν τῇ τικτούσῃ
- 4 Ehkä Herra, sinun Jumalasi, kuulee kaikki Rabsaken sanat, joilla hänen herransa, Assurin kuningas, on lähettänyt hänet herjaamaan elävää Jumalaa, ja rankaisee häntä näistä sanoista, jotka Herra, sinun Jumalasi, on kuullut. Niin kohota nyt rukous jäännöksen puolesta, joka vielä on olemassa."
It may be that the Lord your God will give ear to the words of the Rab-shakeh, whom the king of Assyria, his master, sent to say evil things against the living God, and will make his words come to nothing: so then make your prayer for the rest of the people.
εἰ πως εἰσακούσεται κύριος ὁ θεὸς σου πάντας τοὺς λόγους ραφακου ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸν βασιλεὺς ἀσσυρίων ὁ κύριος αὐτοῦ ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα καὶ βλασφημεῖν ἐν λόγοις οἷς ἤκουσεν κύριος ὁ θεὸς σου καὶ λήμνη προσευχῆν περὶ τοῦ λείμματος τοῦ εὐρισκομένου
- 5 Kun kuningas Hiskian palvelijat tulivat Jesajan tykö,
So the servants of King Hezekiah came to Isaiah.
καὶ ἦλθον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως ἐζεκιου πρὸς ἠσαιαν
- 6 sanoi Jesaja heille: "Sanokaa näin herrallenne: 'Näin sanoo Herra: Älä pelkää niitä sanoja, jotka olet kuullut ja joilla Assurin kuninkaan poikaset ovat häväisseet minua.'
And Isaiah said to them, This is what you are to say to your master: The Lord says, Be not troubled by the words which the servants of the king of Assyria have said against me in your hearing.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἠσαιας τάδε ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν τάδε λέγει κύριος μὴ φοβηθῆς ἀπὸ τῶν λόγων ὃν ἤκουσας ὃν ἐβλασφήμησαν τὰ παιδάρια βασιλέως ἀσσυρίων
- 7 Katso, minä annan häneen mennä sellaisen hengen, että hän kuultuaan sanoman palaa omaan maahansa. Ja minä annan hänen kaatua miekkaan omassa maassansa."
See, I will put a spirit into him, and bad news will come to his ears, and he will go back to his land; and there I will have him put to death by the sword.
ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐν αὐτῷ πνεῦμα καὶ ἀκούσεται ἀγγελίαν καὶ ἀποστραφήσεται εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ καταβαλῶ αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ
- 8 Ja Rabsake kääntyi takaisin ja tapasi Assurin kuninkaan sotimassa Libnaa vastaan; sillä hän oli kuullut, että tämä oli lähtenyt Laakiista pois.
So the Rab-shakeh went back, and when he got there the king of Assyria was making war against Libnah, for it had come to his ears that he had gone away from Lachish.
καὶ ἐπέστρεψεν ραφακις καὶ εὗρεν τὸν βασιλέα ἀσσυρίων πολεμοῦντα ἐπὶ λομνα ὅτι ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν ἀπὸ λαχίς
- 9 Mutta kun Sanherib kuuli Tirhakasta, Etiopian kuninkaasta, sanottavan: "Katso, hän on lähtenyt liikkeelle sotiakseen sinua vastaan", lähetti hän taas sanansaattajat Hiskian tykö ja käski sanoa:
And when news came to him that Tirhakah, king of Ethiopia, had made an attack on him, he sent representatives to Hezekiah again, saying,
καὶ ἤκουσεν περὶ θαρακα βασιλέως αἰθιοπίων λέγων ἰδοὺ ἐξῆλθεν πολεμεῖν μετὰ σοῦ καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς ἐζεκιαν λέγων

- 10 "Sanokaa näin Hiskialle, Juudan kuninkaalle: 'Älä anna Jumalasi, johon sinä luotat, pettää itseäsi äläkä ajattele: Jerusalem ei joudu Assurin kuninkaan käsiin.
This is what you are to say to Hezekiah, king of Judah: Let not your God, in whom is your faith, give you a false hope, saying, Jerusalem will not be given into the hands of the king of Assyria.
μη ἐπαυρέτω σε ὁ θεὸς σου ἐφ' ᾧ σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτῷ λέγων οὐ μὴ παραδοθῆ ἱερουσαλημ εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων
- 11 Olethan kuullut, mitä Assurin kuninkaat ovat tehneet kaikille maille, kuinka he ovat vihkineet ne tuhon omiksi. Ja sinäkö pelastuisit!
No doubt the story has come to your ears of what the kings of Assyria have done to all lands, putting them to the curse; and will you be kept safe?
ἰδοὺ σὺ ἤκουσας πάντα ὅσα ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσσυρίων πάσαις ταῖς γαῖς τοῦ ἀναθεματῆσαι αὐτάς καὶ σὺ ῥυσθήσῃ
- 12 Ovatko kansain jumalat pelastaneet niitä, jotka minun isäni ovat tuhonneet: Goosania, Harrania, Resefiä ja Telassarin edeniläisiä?
Did the gods of the nations keep safe those on whom my fathers sent destruction, Gozan and Haran and Rezech and the children of Eden who were in Telassar?
μη ἐξειλαντο αὐτοὺς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς διέφθειραν οἱ πατέρες μου τὴν τε γωζαν καὶ τὴν χαρραν καὶ ραφες καὶ υἱοὺς ἐδεμ τοὺς ἐν θαεσθεν
- 13 Missä on Hamatin kuningas ja Arpadin kuningas, Sefarvaimin kaupungin, Heenan ja Ivvan kuningas?'"
Where is the king of Hamath, and the king of Arpad, and the king of the town of Sepharvaim, of Hena and of Ivvah?
ποῦ ἐστὶν ὁ βασιλεὺς αἰμαθ καὶ ὁ βασιλεὺς αρφαδ καὶ ποῦ ἐστὶν σεφαραουαῖν ἀνα καὶ ἀνα
- 14 Kun Hiskia oli ottanut kirjeen sanansaattajilta ja lukenut sen, meni hän Herran temppeliin; ja Hiskia levitti sen Herran eteen.
And Hezekiah took the letter from the hands of those who had come with it; and after reading it, Hezekiah went up to the house of the Lord, opening the letter there before the Lord.
καὶ ἔλαβεν ἐξεκίας τὰ βιβλία ἐκ χειρὸς τῶν ἀγγέλων καὶ ἀνέγνω αὐτά καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὰ ἐξεκίας ἐναντίον κυρίου
- 15 Ja Hiskia rukoili Herran edessä ja sanoi: "Herra, Israelin Jumala, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat, sinä yksin olet maan kaikkien valtakuntain Jumala; sinä olet tehnyt taivaan ja maan.
And Hezekiah made his prayer to the Lord, saying, O Lord, the God of Israel, seated between the winged ones, you only are the God of all the kingdoms of the earth; you have made heaven and earth.
καὶ εἶπεν κύριε ὁ θεὸς ἰσραηλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χειρουβὶν σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 16 Herra, kallista korvasi ja kuule; Herra, avaa silmäsi ja katso. Kuule Sanheribin sanat, kuinka hän lähetti tuon miehen herjaamaan elävää Jumalaa.
Let your ear be turned to us, O Lord, and let your eyes be open, O Lord, and see; take note of all the words of Sennacherib who has sent men to say evil against the living God.
κλίνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἄκουσον ἄνοιξον κύριε τοὺς ὀφθαλμοὺς σου καὶ ἰδὲ καὶ ἄκουσον τοὺς λόγους σενναχηριμ οὓς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα
- 17 Se on totta, Herra, että Assurin kuninkaat ovat hävittäneet kansat ja heidän maansa.
Truly, O Lord, the kings of Assyria have made waste the nations and their lands,
ὅτι ἀληθεῖα κύριε ἠρήμωσαν βασιλεῖς ἀσσυρίων τὰ ἔθνη
- 18 Ja he ovat heittäneet heidän jumalansa tuleen; sillä ne eivät olleet jumalia, vaan ihmiskätten tekoa, puuta ja kiveä, ja sentähden he voivat hävittää ne.
And have given their gods to the fire; for they were no gods, but wood and stone, the work of men's hands; so they have given them to destruction.
καὶ ἔδωκαν τοὺς θεοὺς αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ ὅτι οὐ θεοὶ εἰσιν ἀλλ' ἢ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων ξύλα καὶ λίθοι καὶ ἀπόλεσαν αὐτούς
- 19 Mutta pelasta nyt meidät, Herra, meidän Jumalamme, hänen käsistänsä, että kaikki maan valtakunnat tulisivat tietämään, että sinä, Herra, yksin olet Jumala."
But now, O Lord our God, give us salvation from his hands, so that it may be clear to all the kingdoms of the earth that you and only you, O Lord, are God.
καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σώσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ βασιλείαι τῆς γῆς ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς μόνος
- 20 Niin Jesaja, Aamoksen poika, lähetti Hiskialle tämän sanan: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Mitä sinä olet minulta Sanheribin, Assurin kuninkaan, tähden rukoillut, sen minä olen kuullut.
Then Isaiah, the son of Amoz, sent to Hezekiah, saying, The Lord, the God of Israel, says, The prayer which you have made to me against Sennacherib, king of Assyria, has come to my ears.
καὶ ἀπέστειλεν Ἡσαιας υἱὸς ἀμωσ πρὸς ἐζεκιαν λέγων τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραηλ ἃ προσήύξω πρὸς με περὶ σενναχηριμ βασιλέως ἀσσυρίων ἤκουσα
- 21 Ja tämä on sana, jonka Herra on puhunut hänestä: Neitsyt, tytär Siion, halveksii ja pilkkaa sinua; tytär Jerusalem nyökyttää ilkkuen päätänsä sinun jälkeesi.
This is the word which the Lord has said about him: In the eyes of the virgin daughter of Zion you are shamed and laughed at; the daughter of Jerusalem has made sport of you.
οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν κύριος ἐπ' αὐτόν ἐξουδένησέν σε καὶ ἐμυκτήρισέν σε παρθένος θυγάτηρ σιων ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν αὐτῆς ἐκίνησεν θυγάτηρ ἱερουσαλημ
- 22 Ketä olet herjannut ja häväissyt, ja ketä vastaan olet korottanut äänesi? Korkealle olet kohottanut silmäsi Israelin Pyhää vastaan.
Against whom have you said evil and bitter things? against whom has your voice been loud and your eyes lifted up? even against the Holy One of Israel.
τίνα ὀνειδίσας καὶ ἐβλασφήμησας καὶ ἐπὶ τίνα ὑψώσας φωνήν καὶ ἤρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς σου εἰς τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραηλ

- 23 Sanansaattajaisi kautta sinä herjasit Herraa ja sanoit: 'Monilla vaunuillani minä nousin vuorten harjalle, Libanonin ääriin saakka; minä hakkasin maahan sen korkeat setrit, sen parhaat kypressit, ja tunkeuduin sen etäisimpään yöpaikkaan, sen rehevimpään metsään;
You have sent your servants with evil words against the Lord, and have said, With all my war-carriages I have come up to the top of the mountains, to the inmost parts of Lebanon; its tall cedars will be cut down, and the best trees of its woods; I will come up into his highest places, into his thick woods.
ἐν χειρὶ ἀγγέλων σου ὠνειδίσας κύριον καὶ εἶπας ἐν τῷ πλήθει τῶν ἀρμάτων μου ἐγὼ ἀναβήσομαι εἰς ὕψος ὀρέων μηροῦς τοῦ λιβάνου καὶ ἔκοψα τὸ μέγεθος τῆς κέδρου αὐτοῦ τὰ ἐκλεκτὰ κυπαρίσσων αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς μελὸς τέλους αὐτοῦ δρυμοῦ καρμήλου αὐτοῦ
- 24 minä kaivoin kaivoja ja join kuiviin muukalaisten vedet, ja jalkapohjallani minä kuivasin kaikki Egyptin virrat'.
I have made water-holes and taken their waters, and with my foot I have made all the rivers of Egypt dry.
ἐγὼ ἐψυξα καὶ ἐπιον ὕδατα ἀλλότρια καὶ ἐξηρήμωσα τῷ ἵχνει τοῦ ποδός μου πάντας ποταμοὺς περιοχῆς
- 25 Etkö ole kuullut: kauan sitten minä olen tätä valmistanut, muinaisuudesta saakka tätä aivoitellut! Nyt minä olen sen toteuttanut, ja niin sinä sait hävittää varustetut kaupungit autioiksi kiviroukkioiksi,
Has it not come to your ears how I did it long before, purposing it in times long past? Now I have given effect to my design, so that by you strong towns might be turned into masses of broken walls.
ἐπλασα αὐτὴν νῦν ἤγαγον αὐτὴν καὶ ἐγενήθη εἰς ἐπάρσεις ἀποικεσιῶν μαχίμων πόλεις ὄχυράς
- 26 ja niiden asukkaat olivat voimattomat, he kauhistuivat ja joutuivat häpeään; heidän kävi niinkuin kedon ruohon ja niinkuin vihannan heinän, niinkuin katolla kasvavain kortten ja niinkuin laihon, joka kuivettuu ennen oljelle tulemistaan.
This is why their townsmen had no power, they were broken and put to shame; they were like the grass of the field and the green plant, like grass on the house-tops.
καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐταῖς ἠσθένησαν τῇ χειρὶ ἔπηξαν καὶ κατησχύνθησαν ἐγένοντο χόρτος ἀγροῦ ἢ γλωρὰ βοτάνη γλῶη δωματίων καὶ πάτημα ἀπέναντι ἐστηκότος
- 27 Istuitpa sinä tai lähdit tai tulit, minä sen tiedän, niinkuin senkin, että sinä raivoat minua vastaan.
But I have knowledge of your getting up and your resting, of your going out and your coming in.
καὶ τὴν καθέδραν σου καὶ τὴν ἐξοδὸν σου καὶ τὴν εἰσοδὸν σου ἔγνων καὶ τὸν θυμόν σου ἐπ' ἐμέ
- 28 Koska sinä minua vastaan raivoat ja koska sinun ylpeytesi on tullut minun korviini, niin minä panen koukkuni sinun nenääsi ja suitseni sinun suuhusi ja vien sinut takaisin samaa tietä, jota tulitkin.
Because your wrath against me and your words of pride have come up to my ears, I will put my hook in your nose and my cord in your lips, and I will make you go back by the way you came.
διὰ τὸ ὀργισθῆναι σε ἐπ' ἐμέ καὶ τὸ στρήνός σου ἀνέβη ἐν τοῖς ὠσίν μου καὶ θήσω τὰ ἄγκιστρά μου ἐν τοῖς μυκτῆρσίν σου καὶ χαλινὸν ἐν τοῖς χεῖλεσίν σου καὶ ἀποστρέψω σε ἐν τῇ ὁδῷ ἣ ἦλθες ἐν αὐτῇ
- 29 Ja tämä on oleva sinulle merkkinä: tänä vuonna syödään jälkikasvua ja toisena vuonna kesanto-aaluvaa, mutta kolmantena vuonna te kylväkää ja leikatkaa, istuttakaa viinitarhoja ja syökää niiden hedelmää.
And this will be the sign to you: you will get your food this year from what comes up of itself; and in the second year from the produce of the same; and in the third year you will put in your seed and get in the grain and make vine-gardens and take of their fruit.
καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον φάγη τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν αὐτόματα καὶ τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τὰ ἀνατέλλοντα καὶ ἔτι τρίτῳ σπορὰ καὶ ἄμητος καὶ φύτεία ἀμπελώνων καὶ φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῶν
- 30 Ja Juudan heimon pelastuneet, jotka ovat jäljelle jääneet, tekevät taas juurta alaspäin ja hedelmää ylöspäin.
And those of Judah who are still living will again take root in the earth and give fruit.
καὶ προσθήσει τὸ διασσεσφυσμένον οἴκου ἰουδα τὸ ὑπολειφθὲν ρίζαν κάτω καὶ ποιήσει καρπὸν ἄνω
- 31 Sillä Jerusalemista lähtee kasvamaan jäännös, pelastunut joukko Siionin vuorelta. Herran kiivaus on sen tekevä.
For from Jerusalem those who have been kept safe will go out, and those who are still living will go out of Mount Zion: by the fixed purpose of the Lord of armies this will be done.
ὅτι ἐξ ἱερουσαλημ ἐξελεύσεται κατάλειμμα καὶ ἀνασφζόμενος ἐξ ὄρους σιών ὁ ζῆλος κυρίου τῶν δυνάμεων ποιήσει τοῦτο
- 32 Sentähden, näin sanoo Herra Assurin kuninkaasta: Hän ei tule tähän kaupunkiin eikä siihen nuolta ammu, ei tuo sitä vastaan kilpeä eikä luo sitä vastaan vallia.
For this cause the Lord says about the king of Assyria, He will not come into this town, or send an arrow against it; he will not come before it with arms, or put up an earthwork against it;
οὐχ οὕτως τάδε λέγει κύριος πρὸς βασιλεῖα ἀσσυρίων οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν πόλιν ταύτην καὶ οὐ τοξεύσει ἐκεῖ βέλος καὶ οὐ προφθάσει αὐτὴν θυρεός καὶ οὐ μὴ ἐκχέη πρὸς αὐτὴν πρόσχωμα
- 33 Samaa tietä, jota hän tuli, hän palajaa, ja tähän kaupunkiin hän ei tule, sanoo Herra.
By the way he came he will go back, and he will not get into this town, says the Lord.
τῇ ὁδῷ ἣ ἦλθεν ἐν αὐτῇ ἀποστραφήσεται καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐκ εἰσελεύσεται λέγει κύριος

- 34 Sillä minä varjelen tämän kaupungin ja pelastan sen itseni tähden ja palvelijani Daavidin tähden."
For I will keep this town safe, for my honour, and for the honour of my servant David.
καὶ ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου
- 35 Ja sinä yönä Herran enkeli lähti ja löi Assurin leirissä sata kahdeksankymmentä viisi tuhatta miestä, ja kun noustiin aamulla varhain, niin katso, ne olivat kaikki kuolleina ruumiina.
And that night the angel of the Lord went out and put to death in the army of the Assyrians a hundred and eighty-five thousand men; and when the people got up early in the morning, there was nothing to be seen but dead bodies.
καὶ ἐγένετο ἕως νυκτὸς καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελος κυρίου καὶ ἐπάταξεν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀσσυρίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας καὶ ὄρθρισαν τὸ πρωὶ καὶ ἰδοὺ πάντες σώματα νεκρά
- 36 Silloin Sanherib, Assurin kuningas, lähti liikkeelle ja meni pois; hän palasi takaisin ja jäi Niiniveen.
So Sennacherib, king of Assyria, went back to his place at Nineveh.
καὶ ἀπῆρεν καὶ ἐπορεύθη καὶ ἀπέστρεψεν σενναχηριμ βασιλεὺς ἀσσυρίων καὶ ὄκησεν ἐν νινευῆ
- 37 Mutta kun hän oli kerran rukoilemassa jumalansa Nisrokin temppelissä, surmasivat Adrammelek ja Sareser hänet miekalla; sitten he pakenivat Araratin maahan. Ja hänen poikansa Eesarhaddon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And it came about, when he was worshipping in the house of Nisroch his god, that his sons Adrammelech and Sharezer put him to death with the sword; and they went in flight into the land of Ararat. And Esar-haddon his son became king in his place.
καὶ ἐγένετο αὐτοῦ προσκυνούντος ἐν οἴκῳ νεσεραχ θεοῦ αὐτοῦ καὶ ἀδραμελεχ καὶ σαρσαρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ καὶ αὐτοὶ ἐσώθησαν εἰς γῆν ἀραρατ καὶ ἐβασίλευσεν ασορδαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Niihin aikoihin Hiskia sairastui ja oli kuolemaisillansa; ja profeetta Jesaja, Aamoksen poika, tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Toimita talosi; sillä sinä kuolet etkä enää parane".
In those days Hezekiah was ill and near death. And Isaiah the prophet, the son of Amoz, came to him, and said to him, The Lord says, Put your house in order, for your death is near.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠρρώσθησεν ἐζεκιας εἰς θάνατον καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ἠσαιας υἱὸς αμωσ ὁ προφήτης καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν τάδε λέγει κύριος ἔντειλαι τῷ οἴκῳ σου ὅτι ἀποθνήσκεις σὺ καὶ οὐ ζήσῃ
- 2 Niin hän käänsi kasvonsa seinään päin ja rukoili Herraa sanoen:
Then, turning his face to the wall, he made his prayer to the Lord, saying,
καὶ ἀπέστρεψεν ἐζεκιας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον καὶ ἠῤῥξαστο πρὸς κύριον λέγων
- 3 "O! Herra, muista, kuinka minä olen vaeltanut sinun edessäsi uskollisesti ja ehyellä sydämellä ja tehnyt sitä, mikä on hyvää sinun silmissäsi!" Ja Hiskia itki katkerasti.
O Lord, keep in mind how I have been true to you with all my heart, and have done what is good in your eyes. And Hezekiah gave way to bitter weeping.
ὦ δὴ κύριε μνησθητι δὴ ὅσα περιεπάτησα ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ πλήρει καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐποίησα καὶ ἔκλαυσεν ἐζεκιας κλαυθμῷ μεγάλῳ
- 4 Mutta Jesaja ei ollut vielä lähtenyt keskimmäiseltä esipihalta, kun hänelle tuli tämä Herran sana:
Now before Isaiah had gone out of the middle of the town, the word of the Lord came to him, saying,
καὶ ἦν ἠσαιας ἐν τῇ αὐλῇ τῇ μέσῃ καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτόν λέγων
- 5 "Palaja takaisin ja sano Hiskialle, minun kansani ruhtinaalle: 'Näin sanoo Herra, sinun isäsi Daavidin Jumala: Minä olen kuullut sinun rukouksesi, olen nähnyt sinun kyyneleesi. Katso, minä parannan sinut: jo kolmantena päivänä sinä menet Herran temppeliin.
Go back and say to Hezekiah, the ruler of my people, The Lord, the God of David your father, says, Your prayer has come to my ears, and I have seen your weeping; see, I will make you well: on the third day you will go up to the house of the Lord.
ἐπίστρεψον καὶ ἐρεῖς πρὸς ἐζεκιαν τὸν ἡγούμενον τοῦ λαοῦ μου τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πατρὸς σου ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου εἶδον τὰ δάκρυά σου ἰδοὺ ἐγὼ ἰάσομαί σε τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναβήσῃ εἰς οἶκον κυρίου
- 6 Ja minä lisään sinulle ikää viisitoista vuotta. Ja minä pelastan sinut ja tämän kaupungin Assurin kuninkaan käsistä. Minä varjelen tätä kaupunkia itseni tähden ja palvelijani Daavidin tähden."
I will give you fifteen more years of life; and I will keep you and this town safe from the hands of the king of Assyria; I will keep this town safe, for my honour, and for the honour of my servant David.
καὶ προσθήσω ἐπὶ τὰς ἡμέρας σου πέντε καὶ δέκα ἔτη καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων σώσω σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου
- 7 Ja Jesaja sanoi: "Toimittakaa tänne viikunakakkua". Niin he toivat sitä ja panivat paiseen päälle; ja hän parani.
Then Isaiah said, Take a cake of figs. So they took it and put it on his wound, and he got better.
καὶ εἶπεν λαβέτωσαν παλάθην σύκων καὶ ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τὸ ἔλκος καὶ ὑγιάσει

- 8 Ja Hiskia sanoi Jesajalle: "Mikä on merkinä siitä, että Herra on parantava minut, niin että minä kolmantena päivänä voin mennä Herran temppeliin?"
And Hezekiah said to Isaiah, What is to be the sign that the Lord will make me well, and that I will go up to the house of the Lord on the third day?
καὶ εἶπεν εζεκιας πρὸς ησαιαν τί τὸ σημεῖον ὅτι ἰάσεται με κύριος καὶ ἀναβήσομαι εἰς οἶκον κυρίου τῆ ἡμέρα τῆ τρίτη
- 9 Jesaja sanoi: "Tämä on oleva sinulle merkinä Herralta siitä, että Herra tekee, mitä hän on sanonut: varjo kulkee kymmenen astetta eteenpäin tahi siirtyy kymmenen astetta takaisin".
And Isaiah said, This is the sign the Lord will give you, that he will do what he has said; will the shade go forward ten degrees or back?
καὶ εἶπεν ησαιας τοῦτο τὸ σημεῖον παρὰ κυρίου ὅτι ποιήσει κύριος τὸν λόγον ὃν ἐλάλησεν πορεύσεται ἡ σκιά δέκα βαθμούς ἐὰν ἐπιστρέφῃ δέκα βαθμούς
- 10 Hiskia sanoi: "Varjon on helppo pidetä kymmenen astetta. Ei, vaan siirtyköön varjo takaisin kymmenen astetta."
And Hezekiah said in answer, It is a simple thing for the shade to go forward; but let it go back ten degrees.
καὶ εἶπεν εζεκιας κοῦφον τὴν σκιάν κλίνει δέκα βαθμούς οὐχὶ ἀλλ' ἐπιστραφήτω ἡ σκιά δέκα βαθμούς εἰς τὰ ὀπίσω
- 11 Silloin profeetta Jesaja huusi Herraa, ja hän antoi varjon Aahaan aurinkokellossa siirtyä takaisin kymmenen astetta, jotka se oli jo laskeutunut.
Then Isaiah the prophet made prayer to the Lord, and he made the shade go back ten degrees from its position on the steps of Ahaz.
καὶ ἐβόησεν ησαιας ὁ προφήτης πρὸς κύριον καὶ ἐπέστρεψεν ἡ σκιά ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς εἰς τὰ ὀπίσω δέκα βαθμούς
- 12 Siihen aikaan Merodak-Baladan, Baladanin poika, Baabelin kuningas, lähetti kirjeen ja lahjoja Hiskialle, sillä hän oli kuullut, että Hiskia oli ollut sairaana.
At that time, Merodach-baladan, the son of Baladan, king of Babylon, sent letters with an offering to Hezekiah, because he had news that Hezekiah had been ill.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἀπέστειλεν μαρωδαχαβαλαδαν υἱὸς βαλαδαν βασιλεὺς βαβυλωνος βιβλία καὶ μαννα πρὸς εζεκιαν ὅτι ἤκουσεν ὅτι ἠρρώσθησεν εζεκιας
- 13 Ja kuultuansa heitä Hiskia näytti heille koko varastohuoneensa, hopean ja kullan, hajuaineet ja kalliin öljyn ja koko asehuoneensa ja kaikki, mitä hänen aarrekammioissansa oli. Ei ollut mitään Hiskian talossa eikä koko hänen valtakunnassaan, mitä hän ei olisi heille näyttänyt.
And Hezekiah was glad at their coming and let them see all his store of wealth, the silver and the gold and the spices and the oil of great price, and the house of his arms, and everything there was in his stores; there was nothing in all his house or his kingdom which Hezekiah did not let them see.
καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς εζεκιας καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς ὅλον τὸν οἶκον τοῦ νεχωθα τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὰ ἀρώματα καὶ τὸ ἔλαιον τὸ ἀγαθόν καὶ τὸν οἶκον τῶν σκευῶν καὶ ὅσα ἠύρεθη ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ οὐκ ἦν λόγος ὃν οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς εζεκιας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ
- 14 Mutta profeetta Jesaja tuli kuningas Hiskian tykö ja sanoi hänelle: "Mitä nämä miehet ovat sanoneet, ja mistä he ovat tulleet sinun tykösi?" Hiskia vastasi: "He ovat tulleet kaukaisesta maasta, Baabelista".
Then Isaiah the prophet came to King Hezekiah and said to him, What did these men say and where did they come from? And Hezekiah said, They came from a far country, even from Babylon.
καὶ εἰσῆλθεν ησαιας ὁ προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα εζεκιαν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν τί ἐλάλησαν οἱ ἄνδρες οὗτοι καὶ πόθεν ἦκασιν πρὸς σέ καὶ εἶπεν εζεκιας ἐκ γῆς πόρρωθεν ἦκασιν πρὸς με ἐκ βαβυλωνος
- 15 Hän sanoi: "Mitä he ovat nähneet sinun talossasi?" Hiskia vastasi: "Kaiken, mitä talossani on, he ovat nähneet; minun aarrekammioissani ei ole mitään, mitä en olisi heille näyttänyt".
And he said, What have they seen in your house? And Hezekiah said in answer, They saw everything in my house: there is nothing among my stores which I did not let them see.
καὶ εἶπεν τί εἶδον ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ εἶπεν πάντα ὅσα ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶδον οὐκ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ μου ὃ οὐκ ἔδειξα αὐτοῖς ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου
- 16 Niin Jesaja sanoi Hiskialle: "Kuule Herran sana:
And Isaiah said to Hezekiah, Give ear to the word of the Lord.
καὶ εἶπεν ησαιας πρὸς εζεκιαν ἄκουσον λόγον κυρίου
- 17 Katso, päivät tulevat, jolloin kaikki, mitä sinun talossasi on ja mitä sinun isäsi ovat koonneet tähän päivään asti, viedään pois Baabeliin; ei mitään jää jäljelle, sanoo Herra.
Truly, days are coming when everything in your house, and whatever your fathers have put in store till this day, will be taken away to Babylon: all will be gone, says the Lord.
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καὶ λημφθήσεται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ ὅσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς βαβυλώνα καὶ οὐχ ὑπολειφθήσεται ῥῆμα ὃ εἶπεν κύριος
- 18 Ja sinun omia poikasi, jotka sinusta polveutuvat, jotka sinulle syntyvät, viedään hovipalvelijoiksi Baabelin kuninkaan palatsiin."
And your sons, the offspring of your body, they will take away to be unsexed servants in the house of the king of Babylon.
καὶ οἱ υἱοί σου οἱ ἐξελεύσονται ἐκ σοῦ οὓς γεννήσεις λήμψεται καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως βαβυλωνος
- 19 Hiskia sanoi Jesajalle: "Herran sana, jonka olet puhunut, on hyvä". Sillä hän ajatteli: "Onpahan rauha ja turvallisuus minun päivinäni".
Then Hezekiah said to Isaiah, Good is the word of the Lord which you have said. Then he said, ... if in my time there is peace and righteousness?
καὶ εἶπεν εζεκιας πρὸς ησαιαν ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἔστω εἰρήνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου

- 20 Mitä muuta on kerrottavaa Hiskiasta ja kaikista hänen urotöistään, ja kuinka hän rakensi lammikon ja vesijohdon ja johti veden kaupunkiin, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Hezekiah, and his power, and how he made the pool and the stream, to take water into the town, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἐζεκιου καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ ὅσα ἐποίησεν τὴν κρήνην καὶ τὸν ὕδραγωγὸν καὶ εἰσήνεγκεν τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 21 Ja Hiskia meni lepoon isiensä tykö. Ja hänen poikansa Manasse tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Hezekiah went to rest with his fathers; and Manasseh his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἐζεκιας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ καὶ ἐβασίλευσεν μανασσης υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Manasse oli kahdentoista vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä viisi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Hefzibah.
Manasseh was twelve years old when he became king; for fifty-five years he was ruling in Jerusalem; and his mother's name was Hephzi-bah.
υἱὸς δώδεκα ἐτῶν μανασσης ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ πεντήκοντα καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ οὐφιβα
- 2 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, niiden kansain kauhustavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.
He did evil in the eyes of the Lord, copying the disgusting ways of those nations whom the Lord had sent out before the children of Israel.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρεν κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 3 Hän rakensi jälleen uhrikukkulat, jotka hänen isänsä Hiskia oli hävittänyt, ja pystytti alttareja Baalille ja teki aseran, niinkuin Israelin kuningas Ahab oli tehnyt, kumarsi ja palveli kaikkea taivaan joukkoa.
He put up again the high places which had been pulled down by Hezekiah his father; he made altars for Baal, and an Asherah, as Ahab, king of Israel, had done; he was a worshipper and servant of all the stars of heaven.
καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἠκοδόμησεν τὰ ὑψηλὰ ἃ κατέσπασεν ἐζεκιας ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἀνέστησεν θυσιαστήριον τῆ βααλ καὶ ἐποίησεν ἄλση καθὼς ἐποίησεν αχααβ βασιλεὺς ἰσραηλ καὶ προσεκύνησεν ἐν πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐδοῦλευσεν αὐτοῖς
- 4 Hän rakensi alttareja myös Herran temppeliin, josta paikasta Herra oli sanonut: "Jerusalemiin minä asetan nimeni".
And he put up altars in the house of the Lord, of which the Lord had said, In Jerusalem will I put my name.
καὶ ἠκοδόμησεν θυσιαστήριον ἐν οἴκῳ κυρίου ὡς εἶπεν ἐν ἱερουσαλημ θήσω τὸ ὄνομά μου
- 5 Hän rakensi alttareja kaikelle taivaan joukolle Herran temppelin molempiin esipihoihin.
And he put up altars for all the stars of heaven in the two outer squares of the house of the Lord.
καὶ ἠκοδόμησεν θυσιαστήριον πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δυοῖν ἀυλαῖς οἴκου κυρίου
- 6 Myös pani hän poikansa kulkemaan tulen läpi, ennusteli merkeistä, harjoitti noituutta ja hankki itsellensä vainaja- ja tietäjähenkien manaajia; hän teki paljon sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, ja vihoitti hänet.
And he made his son go through the fire, and made use of secret arts and signs for reading the future; he gave positions to those who had control of spirits and to wonder-workers; he did much evil in the eyes of the Lord, moving him to wrath.
καὶ διῆγεν τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐν πυρὶ καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰονίζετο καὶ ἐποίησεν θελητὴν καὶ γνώστας ἐπλήθυνεν τοῦ ποιεῖν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου παροργίσει αὐτόν
- 7 Ja teettämänsä Aseran kuvan hän asetti temppeliin, josta Herra oli sanonut Daavidille ja hänen pojallensa Salomolle: "Tähän temppeliin ja Jerusalemiin, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista, minä asetan nimeni ikiajoiksi.
He put the image of Asherah which he had made in the house of which the Lord had said to David and to Solomon his son, In this house, and in Jerusalem, the town which I have made mine out of all the tribes of Israel, I will put my name for ever.
καὶ ἔθηκεν τὸ γλυπτὸν τοῦ ἄλσου ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ εἶπεν κύριος πρὸς δαυὶδ καὶ πρὸς σαλωμων τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ καὶ ἐν ἱερουσαλημ ἣ ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραηλ καὶ θήσω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα
- 8 Enkä minä anna enää Israelin jalkojen harhailla pois siitä maasta, jonka minä olen antanut heidän isillensä, jos he vain kaikessa noudattavat sitä, mitä minä olen käskenyt heidän noudattaa - koko sitä lakia, jonka minun palvelijani Mooses on heille antanut."
And never again will I send the feet of Israel wandering from the land which I gave to their fathers; if only they will take care to do all my orders, and keep all the law which my servant Moses gave them.
καὶ οὐ προσθήσω τοῦ σαλεῦσαι τὸν πόδα ἰσραηλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν οἵτινες φυλάξουσιν πάντα ὅσα ἐνετείλαμιν κατὰ πᾶσαν τὴν ἐντολὴν ἣν ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ δοῦλός μου υἱοῦ μουσῆς

- 9 Mutta he eivät totelleet, ja Manasse eksytti heidät tekemään pahaa enemmän kuin ne kansat, jotka Herra oli hävittänyt israelilaisten tieltä.
But they did not give ear; and Manasseh made them do more evil than those nations did, whom the Lord gave up to destruction before the children of Israel.
καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς μανασσης τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου ὑπὲρ τὰ ἔθνη ἃ ἠφάνισεν κύριος ἐκ προσώπου υἱῶν ἰσραηλ
- 10 Niin Herra puhui palvelijainsa, profeettain, kautta ja sanoi:
And the Lord said, by his servants the prophets,
καὶ ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν λέγων
- 11 "Koska Manasse, Juudan kuningas, on tehnyt nämä kauhistavat teot ja siten tehnyt pahaa enemmän kuin amorilaiset, jotka olivat ennen häntä, ja on saattanut kivi jumalillansa myös Juudan tekemään syntiä,
Because Manasseh, king of Judah, has done these disgusting things, doing more evil than all the Amorites before him, and making Judah do evil with his false gods,
ἀνθ' ὧν ὅσα ἐποίησεν μανασσης ὁ βασιλεὺς ἰουδα τὰ βδελύγματα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἀπὸ πάντων ὧν ἐποίησεν ὁ ἀμορραῖος ὁ ἔμπροσθεν καὶ ἐξήμαρτεν καὶ γε ἰουδα ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν
- 12 sentähden sanoo Herra, Israelin Jumala, näin: Katso, minä annan sellaisen onnettomuuden kohdata Jerusalemia ja Juudaa, että joka sen kuulee, sen molemmat korvat soivat.
For this cause, says the Lord, the God of Israel, I will send such evil on Jerusalem and Judah that the ears of all to whom the news comes will be burning.
οὐχ οὕτως τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ φέρω κακὰ ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐπὶ ἰουδα ὥστε παντὸς ἀκούοντος ἠχῆσει ἀμφοτέρα τὰ ὦτα αὐτοῦ
- 13 Ja minä mittaan Jerusalemia samalla mittanuoralla kuin Samarian ja punnitsen sen samalla vaa'alla kuin Ahabin suvun. Ja minä huuhdon Jerusalemia, niinkuin vati huuhdotaan: se huuhdotaan ja käännetään kumollensa.
And over Jerusalem will be stretched the line of Samaria and the weight of Ahab; Jerusalem will be washed clean as a plate is washed, and turned over on its face.
καὶ ἔκτενω ἐπὶ ἱερουσαλημ τὸ μέτρον σαμαρείας καὶ τὸ στάθμιον οἴκου ἀχασβ καὶ ἀπαλείψω τὴν ἱερουσαλημ καθὼς ἀπαλείφεται ὁ ἀλάβαστρος ἀπαλειφόμενος καὶ καταστρέφεται ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
- 14 Minä hylkään perintöosani jäännöksen ja annan heidät vihollistensa käsiin, niin että he joutuvat kaikkien vihollistensa saaliiksi ja ryöstettäviksi,
And I will put away from me the rest of my heritage, and give them up into the hands of their haters, who will take their property and their goods for themselves;
καὶ ἀπόσομαι τὸ ὑπόλειμμα τῆς κληρονομίας μου καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ ἔσονται εἰς διαρπαγὴν καὶ εἰς προνομήν πᾶσιν τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν
- 15 koska ovat tehneet sitä, mikä on pahaa minun silmissäni, ja vihoittaneet minua siitä päivästä asti, jona heidän isänsä lähtivät Egyptin maasta, tähän päivään saakka."
Because they have done evil in my eyes, moving me to wrath, from the day when their fathers came out of Egypt till this day.
ἀνθ' ὧν ὅσα ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς μου καὶ ἦσαν παροργίζοντές με ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐξήγαγον τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 16 Manasse vuodatti myös sängen paljon viatonta verta, niin että hän sillä täytti Jerusalemia ääriään myöten, sen syntinsä lisäksi, jolla hän saattoi Juudan tekemään syntiä, tekemään sitä, mikä on pahaa Herran silmissä.
More than this, Manasseh took the lives of upright men, till Jerusalem from one end to the other was full of blood; in addition to his sin in making Judah do evil in the eyes of the Lord.
καὶ γε αἷμα ἀθῶν ἐξέχευεν μανασσης πολὺ σφόδρα ἕως οὗ ἐπλησεν τὴν ἱερουσαλημ στόμα εἰς στόμα πλὴν τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ ὧν ἐξήμαρτεν τὸν ἰουδα τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου
- 17 Mitä muuta on kerrottavaa Manassesta ja kaikesta, mitä hän teki, ja synnistä, minkä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Manasseh, and all he did, and his sins, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασσης καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ ἡ ἀμαρτία αὐτοῦ ἦν ἡμαρτεν οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 18 Ja Manasse meni lepoon isänsä tykö, ja hänet haudattiin linnansa puutarhaan, Ussan puutarhaan. Ja hänen poikansa Aamon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
So Manasseh went to rest with his fathers, and was put into the earth in the garden of his house, in the garden of Uzza; and Amon his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη μανασσης μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν τῷ κήπῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐν κήπῳ οὔζα καὶ ἐβασίλευσεν ἀμων υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 19 Aamon oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Mesullemet, Haaruksen tytär, Jotbasta.
Amon was twenty-two years old when he became king, ruling in Jerusalem for two years; his mother's name was Meshullemeth, the daughter of Haruz of Jotbah.
υἱὸς εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀμων ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ μεσολλαμ θυγάτηρ ἀρουζ ἐξ ἰεταβα
- 20 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Manasse oli tehnyt.
He did evil in the eyes of the Lord, as Manasseh his father had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου καθὼς ἐποίησεν μανασσης ὁ πατὴρ αὐτοῦ

- 21 Hän vaelsi kaikessa samaa tietä, mitä hänen isänsä oli vaeltanut: hän palveli niitä kivijumalia, joita hänen isänsä oli palvellut, ja kumarsi niitä;
He went in all the ways of his father, being a servant and worshipper of the false gods to which his father had been a servant;
καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἣ ἐπορεύθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐλάτρευσεν τοῖς εἰδώλοις οἷς ἐλάτρευσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ προσεκύνησεν αὐτοῖς
- 22 hän hylkäsi Herran, isiensä Jumalan, eikä vaeltanut Herran tietä.
Turning away from the Lord, the God of his fathers, and not walking in his ways.
καὶ ἐγκατέλιπεν τὸν κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ κυρίου
- 23 Ja Aamonin palvelijat tekivät salaliiton häntä vastaan ja tappoivat kuninkaan hänen linnassansa.
And the servants of Amon made a secret design against him, and put the king to death in his house.
καὶ συνεστράφησαν οἱ παῖδες αμῶν πρὸς αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσαν τὸν βασιλέα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
- 24 Mutta maan kansa surmasi kaikki, jotka olivat tehneet salaliiton kuningas Aamonia vastaan. Ja maan kansa teki hänen poikansa Joosian kuninkaaksi hänen sijaansa.
But the people of the land put to death all those who had taken part in the design against the king, and made Josiah his son king in his place.
καὶ ἐπάταξεν πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς πάντας τοὺς συστραφέντας ἐπὶ τὸν βασιλέα αμῶν καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωσίου υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 25 Mitä muuta on kerrottavaa Aamonista, siitä, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts which Amon did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αμῶν ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 26 Ja hänet haudattiin omaan hautaansa Ussan puutarhaan. Ja hänen poikansa Joosia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
He was put in his last resting-place in the garden of Uzza, and Josiah his son became king in his place.
καὶ ἐθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν τῷ κήπῳ οὔζα καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Joosia oli kahdeksan vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolmekymmentä yksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jedida, Adajan tytär, Boskatista.
Josiah was eight years old when he became king; and he was ruling in Jerusalem for thirty-one years; his mother's name was Jedidah, daughter of Adaiah of Bozkath.
υἱὸς ὀκτῶ ἐτῶν ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ τριάκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ ἰεδίδα θυγάτηρ ἐδεῖα ἐκ βασουρωθ
- 2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ja vaelsi kaikessa isänsä Daavidin tietä, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle.
He did what was right in the eyes of the Lord, walking in the ways of David his father, without turning to the right hand or to the left.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὐκ ἀπέστη δεξιὰ ἢ ἀριστερά
- 3 Kahdeksantenatoista hallitusvuotenaan kuningas Joosia lähetti kirjuri Saafanin, Asaljan pojan, Mesullamin pojanpojan, Herran temppeliin ja sanoi:
Now in the eighteenth year after he became king, Josiah sent Shaphan, the son of Azaliah, the son of Meshullam, the scribe, to the house of the Lord, saying to him,
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῷ βασιλεῖ ἰωσία ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν σαφφαν υἱὸν εσελιου υἱοῦ μεσολλαμ τὸν γραμματέα οἴκου κυρίου λέγων
- 4 "Mene ylimmäisen papin Hilkian luo, että hän lukisi valmiiksi Herran temppeliin tuodut rahat, joita ovenvartijat ovat koonneet kansalta.
Go up to Hilkiah, the chief priest, and let him give out the money which is taken into the house of the Lord, which the keepers of the door have got together from the people;
ἀνάβηθι πρὸς χελκιαν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν καὶ σφράγισον τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου ὃ συνήγαγον οἱ φυλάσσοντες τὸν σταθμὸν παρὰ τοῦ λαοῦ
- 5 Ja hän antakoon ne työnteettäjille, jotka on pantu valvomaan töitä Herran temppelissä, ja nämä maksakoot niillä työmiehet, jotka ovat Herran temppelissä korjaamassa sitä, mikä temppelissä on rappeutunutta,
And let it be given to the overseers of the work of the Lord's house, to give to the workmen who are making good what was damaged in the house of the Lord;
καὶ δότωσαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρα ποιούντων τὰ ἔργα τῶν καθεσταμένων ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τοῖς ποιούσιν τὰ ἔργα τοῖς ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ κατισχύσαι τὸ βεδεκ τοῦ οἴκου
- 6 puusepät, rakentajat ja muurarit, sekä temppelin korjaamista varten ostettavat puutavarat ja hakatut kivet.
To the woodworkers and the builders and the stone-cutters; and for getting wood and cut stones for the building up of the house.
τοῖς τέκτοσιν καὶ τοῖς οἰκοδόμοις καὶ τοῖς χειρισταῖς καὶ τοῦ κτήσασθαι ξύλα καὶ λίθους λατομητοὺς τοῦ κραταιῶσαι τὸ βεδεκ τοῦ οἴκου
- 7 Älköön heiltä kuitenkaan vaadittako tilintekoa rahoista, jotka heille luovutetaan, vaan toimikoot he luottamusmiehinä."
They did not have to give any account of the money which was handed to them, for they made use of it with good faith.
πλὴν οὐκ ἐξελογίζοντο αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ διδόμενον αὐτοῖς ὅτι ἐν πίστει αὐτοὶ ποιοῦσιν

- 8 Ja ylimmäinen pappi Hilikia sanoi kirjuri Saafanille: "Minä löysin Herran temppelistä lain kirjan". Ja Hilikia antoi kirjan Saafanille, ja tämä luki sen.
Then Hilikiah, the chief priest, said to Shaphan the scribe, I have made discovery of the book of the law in the house of the Lord. So Hilikiah gave it to Shaphan;
καὶ εἶπεν χελκίας ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας πρὸς σαφφαν τὸν γραμματέα βιβλίον τοῦ νόμου εὔρον ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἔδωκεν χελκίας τὸ βιβλίον πρὸς σαφφαν καὶ ἀνέγνω αὐτό
- 9 Sitten kirjuri Saafan meni kuninkaan tykö ja teki kuninkaalle selon asiasta, sanoen: "Palvelijasi ovat ottaneet esille rahat, mitä temppelissä oli, ja ovat antaneet ne työntekijöille, jotka on pantu valvomaan töitä Herran temppelissä".
Then, after reading it, Shaphan the scribe went in to the king and gave him an account of what had been done, saying, Your servants have given out the money which was in the house, and have given it to the overseers of the work of the house of the Lord.
καὶ εἰσήνεγκεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰωσιαν καὶ ἐπέστρεψεν τῷ βασιλεὶ ῥῆμα καὶ εἶπεν ἐχόνευσαν οἱ δοῦλοί σου τὸ ἀργύριον τὸ εὔρεθὲν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρα ποιούντων τὰ ἔργα τῶν καθεσταμένων ἐν οἴκῳ κυρίου
- 10 Ja kirjuri Saafan kertoi kuninkaalle sanoen: "Pappi Hilikia antoi minulle erään kirjan". Ja Saafan luki sen kuninkaalle.
Then Shaphan the scribe said to the king, Hilikiah the priest has given me a book; and he was reading it before the king.
καὶ εἶπεν σαφφαν ὁ γραμματεὺς πρὸς τὸν βασιλέα λέγων βιβλίον ἔδωκέν μοι χελκίας ὁ ἱερεὺς καὶ ἀνέγνω αὐτὸ σαφφαν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως
- 11 Kun kuningas kuuli lain kirjan sanat, repäisi hän vaatteensa.
And the king, hearing the words of the book of the law, took his robe in his hands, violently parting it as a sign of his grief;
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τοῦ νόμου καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια ἑαυτοῦ
- 12 Ja kuningas käski pappi Hilikiaa, Ahikamia, Saafanin poikaa, Akboria, Miikajan poikaa, kirjuri Saafania ja Asajaa, kuninkaan palvelijaa, sanoen:
And he gave orders to Hilikiah the priest, and Ahikam, the son of Shaphan, and Achbor, the son of Micaiah, and Shaphan the scribe, and Asaiah the king's servant, saying,
καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκία τῷ ἱερεὶ καὶ τῷ αχικαμ υἱῷ σαφφαν καὶ τῷ αχοβωρ υἱῷ μχαιου καὶ τῷ σαφφαν τῷ γραμματεὶ καὶ τῷ ασαια δούλῳ τοῦ βασιλέως λέγων
- 13 "Menkää ja kysykää minun ja kansan ja koko Juudan puolesta neuvoa Herralta tästä löydetystä kirjasta. Sillä suuri on Herran viha, joka on syttynyt meitä vastaan, koska meidän isämme eivät ole totelleet tämän kirjan sanoja eivätkä tehneet mitään kaikesta siitä, mitä sinä on meille kirjoitettuna."
Go and get directions from the Lord for me and for the people and for all Judah, about the words of this book which has come to light; for great is the wrath of the Lord which is burning against us, because our fathers have not given ear to the words of this book, to do all the things which are recorded in it.
δεῦτε ἐκζητήσατε τὸν κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ περὶ παντὸς τοῦ ἰουδα περὶ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τοῦ εὑρεθέντος τούτου ὅτι μεγάλη ἡ ὀργὴ κυρίου ἡ ἐκκεκαυμένη ἐν ἡμῖν ὁ πὲρ οὗ οὐκ ἤκουσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα καθ' ἡμῶν
- 14 Niin pappi Hilikia, Ahikam, Akbor, Saafan ja Asaja menivät naisprofeetta Huldan tykö, joka oli vaatevaraston hoitajan Sallumin, Tikvan pojan, Harhaan pojanpojan, vaimo ja asui Jerusalemissa, toisessa kaupunginosassa. He puhuivat hänen kanssaan.
So Hilikiah the priest, and Ahikam and Achbor and Shaphan and Asaiah, went to Huldah the woman prophet, the wife of Shallum, the son of Tikvah, the son of Harhas, keeper of the robes, (now she was living in Jerusalem, in the second part of the town;) and they had talk with her.
καὶ ἐπορεύθη χελκίας ὁ ἱερεὺς καὶ αχικαμ καὶ αχοβωρ καὶ σαφφαν καὶ ασαιας πρὸς ολδαν τὴν προφήτιν γυναῖκα σελλημ υἱοῦ θεκουε υἱοῦ αραας τοῦ ἱματιοφύλακος καὶ αὐτὴ κατόκει ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ μασενα καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτήν
- 15 Niin hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sanokaa sille miehelle, joka lähetti teidät minun tyköni:
And she said to them, The Lord, the God of Israel, says, Say to the man who sent you to me,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ εἶπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρὸς με
- 16 'Näin sanoo Herra: Katso, minä annan tätä paikkaa ja sen asukkaita kohdata onnettomuuden, kaiken, mitä sanotaan sinä kirjassa, jonka Juudan kuningas on lukenut,
These are the words of the Lord: See, I will send evil on this place and on its people, even everything which the king of Judah has been reading in the book;
τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν πάντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου οὓς ἀνέγνω βασιλεὺς ἰουδα
- 17 sillä he ovat hyljänneet minut ja polttaneet uhreja muille jumalille ja vihoittaneet minut kaikilla kättensä teoilla; ja minussa on syttynyt viha tätä paikkaa kohtaan, eikä se sammu.
Because they have given me up, burning offerings to other gods and moving me to wrath by all the work of their hands; so my wrath will be on fire against this place, and will not be put out.
ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἐθυμίον θεοὺς ἑτέροις ὅπως παροργίσωσίν με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἐκκαυθήσεται ὁ θυμὸς μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ οὐ σβεσθήσεται
- 18 Mutta Juudan kuninkaalle, joka on lähettänyt teidät kysymään neuvoa Herralta, sanokaa näin: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, niistä sanoista, jotka sinä olet kuullut:
But to the king of Judah who sent you to get directions from the Lord, say, This is what the Lord, the God of Israel, has said: As to the words which have come to your ears,
καὶ πρὸς βασιλέα ἰουδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς ἐπιζητήσαι τὸν κύριον τάδε ἐρεῖτε πρὸς αὐτόν τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ οἱ λόγοι οὓς ἤκουσας

- 19 Koska sinun sydämesi on pehminnyt ja sinä olet nöyrytnyt Herran edessä, kuullessasi, mitä minä olen puhunut tätä paikkaa ja sen asukkaita vastaan, että he tulevat kauhistukseksi ja kiroussanaksi, ja koska sinä olet reväissyt vaatteesi ja itkenyt minun edessäni, niin minäkin olen kuullut sinua, sanoo Herra.
Because your heart was soft, and you made yourself low before me, when you had word of what I said against this place and its people, that they would become a waste and a curse, and you gave signs of grief, weeping before me: truly, I have given ear to you, says the Lord.
ἀνθ' ὧν ὅτι ἠπαλύνθη ἡ καρδία σου καὶ ἐνετράπης ἀπὸ προσώπου κυρίου ὡς ἤκουσας ὅσα ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας αὐτὸν τοῦ εἶναι εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς κατάραν καὶ διέφρηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἐκλανυσας ἐνώπιον ἐμοῦ καὶ γε ἐγὼ ἤκουσα λέγει κύριος
- 20 Sentähden minä korjaan sinut isiesi tykö, ja sinä saat rauhassa siirtyä hautaasi, ja sinun silmäsi pääsevät näkemästä kaikkea sitä onnettomuutta, minkä minä annan kohdata tätä paikkaa.'" Ja he toivat kuninkaalle tämän vastauksen.
For this cause I will let you go to your fathers and be put in your last resting-place in peace, and your eyes will not see all the evil which I will send on this place. So they took this news back to the king.
οὐχ οὕτως ἰδοὺ ἐγὼ προστίθιμι σε πρὸς τοὺς πατέρας σου καὶ συναχθήσῃ εἰς τὸν τάφον σου ἐν εἰρήνῃ καὶ οὐκ ὀφθήσεται ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἐν πᾶσιν τοῖς κακοῖς οἷς ἐγὼ εἰμι ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπέστρεψαν τῷ βασιλεῖ τὸ ῥῆμα
- 1 Niin kuningas lähetti kokoamaan luoksensa kaikki Juudan ja Jerusalemin vanhimmat.
Then the king sent and got together all the responsible men of Judah and of Jerusalem.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ συνήγαγεν πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἰουδα καὶ ἱερουσαλημ
- 2 Ja kuningas meni Herran temppeliin, ja hänen kanssaan kaikki Juudan miehet ja kaikki Jerusalemin asukkaat, myöskin papit ja profeetat, koko kansa pienimmästä suurimpaan. Ja hän luki heidän kuultensa kaikki Herran temppelistä löydetyn liitonkirjan sanat.
And the king went up to the house of the Lord, with all the men of Judah and all the people of Jerusalem, and the priests and the prophets and all the people, small and great; and they were present at his reading of the book of the law which had come to light in the house of the Lord.
καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰουδα καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλημ μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ προφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου καὶ ἀνέγνω ἐν ὧσιν αὐτὸν πάντα τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τῆς διαθήκης τοῦ εὐρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου
- 3 Ja kuningas asettui pylvään viereen ja teki Herran edessä liiton, että heidän tuli seurata Herraa, noudattaa hänen käskyjensä, todistuksiansa ja säädöksiänsä kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan ja pitää liiton sanat, jotka olivat kirjoitettuina siinä kirjassa. Ja kaikki kansa yhtyi siihen liittoon.
And the king took his place by the pillar, and made an agreement before the Lord, to go in the way of the Lord, and keep his orders and his decisions and his rules with all his heart and all his soul, and to keep the words of the agreement recorded in the book; and all the people gave their word to keep the agreement.
καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν στύλον καὶ διέθετο διαθήκην ἐνώπιον κυρίου τοῦ πορεύεσθαι ὀπίσω κυρίου καὶ τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐν πάσῃ καρδίᾳ καὶ ἐν πάσῃ ψυχῇ τοῦ ἀναστῆσαι τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης τὰ γεγραμμένα ἐπὶ τὸ βιβλίον τοῦτο καὶ ἔστη πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ διαθήκῃ
- 4 Sitten kuningas käski ylimmäistä pappia Hilkiaa ja häntä lähimpiä pappeja sekä ovenvartijoita viemään Herran temppelistä pois kaikki kalut, mitä oli tehty Baalille, Aseralle ja kaikelle taivaan joukolle. Ja hän poltatti ne Jerusalemin ulkopuolella Kidronin kedoilla, mutta vei niiden tuhan Beeteliin.
Then the king gave orders to Hilkiah, the chief priest, and to the priests of the second order, and to the keepers of the door, to take out of the house of the Lord all the vessels made for Baal and for the Asherah and for all the stars of heaven; and he had them burned outside Jerusalem in the fields of Kidron, and took the dust of them to Beth-el.
καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκία τῷ ἱερεῖ τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν τῆς δευτερώσεως καὶ τοῖς φυλάσσουσιν τὸν σταθμὸν τοῦ ἐξαγαγεῖν ἐκ τοῦ ναοῦ κυρίου πάντα τὰ σκευὴ τὰ πεποιημένα τῷ βααλ καὶ τῷ ἄλσει καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέκαυσεν αὐτὰ ἔξω ἱερουσαλημ ἐν σαδημῶθ κεδρων καὶ ἔλαβεν τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς βαιθηλ
- 5 Hän pani myös viralta epäjumalain papit, jotka Juudan kuninkaat olivat asettaneet polttamaan uhreja uhrikukkuloilla Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin ympäristössä ja jotka polttivat uhreja Baalille, auringolle, kuulle, eläinradan tähdille ja kaikelle taivaan joukolle.
And he put an end to the false priests, who had been put in their positions by the kings of Judah to see to the burning of offerings in the high places in the towns of Judah and the outskirts of Jerusalem, and all those who made offerings to Baal and to the sun and the moon and the twelve signs and all the stars of heaven.
καὶ κατέπαυσεν τοὺς χωμαριμ οὓς ἔδωκαν βασιλεῖς ἰουδα καὶ ἐθυμίον ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἰουδα καὶ τοῖς περικύκλῳ ἱερουσαλημ καὶ τοὺς θυμιῶντας τῷ βααλ καὶ τῷ ἡλίῳ καὶ τῇ σελήνῃ καὶ τοῖς μαζουρωθ καὶ πάσῃ τῇ δυνάμει τοῦ οὐρανοῦ
- 6 Hän vei aseran pois Herran temppelistä Jerusalemin ulkopuolelle Kidronin laaksoon ja poltti sen Kidronin laaksossa, rouhensi sen tomuksi ja heitti tomun yhteiselle hautausmaalle.
And he took the Asherah from the house of the Lord, outside Jerusalem to the stream Kidron, burning it by the stream and crushing it to dust, and he put the dust on the place where the bodies of the common people were put to rest.
καὶ ἐξήνεγκεν τὸ ἄλσος ἐξ οἴκου κυρίου ἔξωθεν ἱερουσαλημ εἰς τὸν χειμάρρον κεδρων καὶ κατέκαυσεν αὐτὸν ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρων καὶ ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν καὶ ἔρριπεν τὸν χοῦν αὐτοῦ εἰς τὸν τᾶφον τῶν υἰῶν τοῦ λαοῦ

- 7 Ja hän kukisti haureellisten pyhäkköpoikien huoneet, jotka olivat Herran temppelissä ja joissa naiset kutoivat verhoja Aseralle.
And he had the houses pulled down of those who were used for sex purposes in the house of the Lord, where women were making robes for the Asherah.
καὶ καθεῖλεν τὸν οἶκον τῶν καθησῖμ τῶν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου οὗ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ χεττιν τῷ ἄλσει
- 8 Hän toi pois kaikki papit Juudan kaupungeista ja saastutti uhrikukkulat, joilla papit olivat polttaneet uhreja, Gebasta Beersebaan asti. Ja hän kukisti porteilla olevat uhrikukkulat, joita oli kaupungin päällikön Joosuan portin oven edustalla, vasemmalla puolella mentäessä sisään kaupungin portista.
And he made all the priests from the towns of Judah come into Jerusalem, and he made unclean the high places where the priests had been burning offerings, from Geba to Beer-sheba; and he had the high places of the evil spirits pulled down which were by the doorway of Joshua, the ruler of the town, on the left side of the way into the town.
καὶ ἀνήγαγεν πάντας τοὺς ἱερεῖς ἐκ πόλεως ἰουδα καὶ ἐμίανεν τὰ ὑψηλά οὗ ἔθυμιάσαν ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς ἀπὸ γαβαα καὶ ἕως βηρσαβεε καὶ καθεῖλεν τὸν οἶκον τῶν πυλῶν τὸν παρὰ τὴν θύραν τῆς πόλης ἰησοῦ ἀρχοντος τῆς πόλεως τῶν ἐξ ἀριστερῶν ἀνδρῶς ἐν τῇ πόλει τῆς πόλεως
- 9 Uhrikukkulapapit eivät kuitenkaan saaneet nousta Herran alttarille Jerusalemissa; he saivat vain syödä happamatonta leipää veljiensä kanssa.
Still the priests of the high places never came up to the altar of the Lord in Jerusalem; but they took their food of unleavened bread among their brothers.
πλὴν οὐκ ἀνέβησαν οἱ ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον κυρίου ἐν ἱερουσαλημ ὅτι εἰ μὴ ἔφαγον ἄζυμα ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν
- 10 Hän saastutti myöskin polttopaikan Ben-Hinnomin laaksossa, ettei kukaan voisi panna poikaansa tai tytärtänsä kulkemaan tulen läpi Molokin kunniaksi.
And Topheth, in the valley of the sons of Hinnom, he made unclean, so that no man might make his son or his daughter go through the fire to Molech.
καὶ ἐμίανεν τὸν ταφεθ τὸν ἐν φάραγγι υἱοῦ εννομ τοῦ διάγειν ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἄνδρα τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ μολοχ ἐν πυρὶ
- 11 Ja hän poisti ne hevoset, jotka Juudan kuninkaat olivat auringon kunniaksi asettaneet, siitä, mistä mennään Herran temppeliin, hoviherra Netan-Melekin kammion vierestä, joka oli Parvarimissa, ja poltti auringonvaunut tulessa.
And he took away the horses which the kings of Judah had given to the sun, at the way into the house of the Lord, by the room of Nathan-melech, the unsexed servant, which was in the outer part of the building, and the carriages of the sun he put on fire.
καὶ κατέπαυσεν τοὺς ἵππους οὓς ἔδωκαν βασιλεῖς ἰουδα τῷ ἡλίῳ ἐν τῇ εἰσόδῳ οἴκου κυρίου εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ναθαν βασιλέως τοῦ εὐνούχου ἐν φαρουριμ καὶ τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου κατέκαυσεν πυρὶ
- 12 Ja Aahaan yläsalin katolla olevat alttarit, jotka Juudan kuninkaat olivat teettäneet, ja ne alttarit, jotka Manasse oli teettänyt Herran temppelin molempiin esipihoihin, kuningas kukisti; sitten hän riensi sieltä ja heitti niiden tomun Kidronin laaksoon.
And the altars on the roof of the high room of Ahaz, which the kings of Judah had made, and the altars which Manasseh had made in the two outer squares of the house of the Lord, were pulled down and crushed to bits, and the dust of them was put into the stream Kidron.
καὶ τὰ θυσιαστήρια τὰ ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ ὑπερφύου ἀχαζ ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς ἰουδα καὶ τὰ θυσιαστήρια ἃ ἐποίησεν μανασσης ἐν ταῖς δυοῖν αὐλαῖς οἴκου κυρίου καὶ καθεῖλεν ὁ βασιλεὺς καὶ κατέσπασεν ἐκεῖθεν καὶ ἔρριψεν τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς τὸν χειμάρρου κεδρων
- 13 Ja ne uhrikukkulat, jotka olivat itään päin Jerusalemissa, etelään päin Turmiouoresta, ja jotka Salomo, Israelin kuningas, oli rakentanut Astartelle, siidonilais-iljetykselle, ja Kemokselle, Mooabin iljetykselle, ja Milkomille, ammonilais-kauhistukselle, ne kuningas saastutti.
And the high places before Jerusalem, on the south side of the mountain of destruction, which Solomon, king of Israel, had made for Ashtoreth, the disgusting god of the Zidonians, and for Chemosh, the disgusting god of Moab, and for Milcom, the disgusting god of the children of Ammon, the king made unclean.
καὶ τὸν οἶκον τὸν ἐπὶ πρόσωπον ἱερουσαλημ τὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ ὄρους τοῦ μοσσαθ ὃν ψκοδόμησεν σαλωμων βασιλεὺς ἰσραηλ τῇ ἀστάρτη προσοχθίσματι σιδωνίων καὶ τῷ χαμωσ προσοχθίσματι μωαβ καὶ τῷ μολχολ βδελύγματι υἱῶν αμμων ἐμίανεν ὁ βασιλεὺς
- 14 Hän murskasi patsaat ja hakkasi maahan asera-karsikot ja täytti niiden sijan ihmisten luilla.
The stone pillars were broken to bits and the wood pillars cut down, and the places where they had been were made full of the bones of the dead.
καὶ συνέτριψεν τὰς στήλας καὶ ἐξωλέθρευσεν τὰ ἄλση καὶ ἐπλησεν τοὺς τόπους αὐτῶν ὀστέων ἀνθρώπων
- 15 Myöskin Beetelissä olevan alttarin, sen uhrikukkulat, jonka oli teettänyt Jerobeam, Nebatin poika, joka saattoi Israelin tekemään syntiä, senkin alttarin uhrikukuloineen hän kukisti; sitten hän poltti uhrikukkulat ja rouhensi sen tomuksi sekä poltti asera-karsikon.
And the altar at Beth-el, and the high place put up by Jeroboam, the son of Nebat, who made Israel do evil, that altar and that high place were pulled down; and the high place was burned and crushed to dust and the Asherah was burned.
καὶ γε τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθηλ τὸ ὑψηλὸν ὃ ἐποίησεν ἱεροβοαμ υἱὸς ναβατ ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραηλ καὶ γε τὸ θυσιαστήριον ἐκεῖνο καὶ τὸ ὑψηλὸν κατέσπασεν καὶ συνέτριψεν τοὺς λίθους αὐτῶ καὶ ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν καὶ κατέκαυσεν τὸ ἄλσει

- 16 Kun Joosia sitten kääntyi ja näki haudat, jotka olivat vuorella, lähetti hän ottamaan luut haudoista, poltti ne alttarilla ja saastutti näin alttarin, Herran sanan mukaan, jonka oli julistanut se Jumalan mies, joka nämä julisti.
Then Josiah, turning round, saw on the mountain the places of the dead, and he sent and had the bones taken out of their places and burned on the altar, so making it unclean, as the Lord had said by the man of God when Jeroboam was in his place by the altar on that feast-day. And he, turning his eyes to the resting-place of the man of God who had given word of these things, said:
καὶ ἐξένευσεν ἰωσίας καὶ εἶδεν τοὺς τάφους τοὺς ὄντας ἐκεῖ ἐν τῇ πόλει καὶ ἀπέστειλεν καὶ ἔλαβεν τὰ ὀστᾶ ἐκ τῶν τάφων καὶ κατέκαυσεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔμειναν αὐτὸ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὁ ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἔσταναι ἰεροβοὰμ ἐν τῇ ἑορτῇ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐπιστρέψας ἤρην τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ λαλήσαντος τὸς λόγους τούτους
- 17 Ja hän kysyi: "Mikä tuo hautamerkki on, jonka minä näen?" Kaupungin miehet vastasivat hänelle: "Se on sen Jumalan miehen hauta, joka tuli Juudasta ja julisti sen, minkä sinä nyt olet tehnyt Beetelin alttarille".
What is that headstone I see over there? And the men of the town said to him, It is the resting-place of the man of God who came from Judah and gave word of all these things which you have done to the altar of Beth-el.
καὶ εἶπεν τί τὸ σκόπελον ἐκεῖνο ὁ ἐγὼ ὀρῶ καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἔστιν ὁ ἐξεληλυθὼς ἐξ ἰουδα καὶ ἐπικαλεσάμενος τοὺς λόγους τούτους οὓς ἐπεκαλέσατο ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον βαιθηλ
- 18 Hän sanoi: "Antakaa hänen olla; älköön kukaan koskeko hänen luuhinsa". Niin he jättivät hänen luunsa rauhaan ja samoin sen profeetan luut, joka oli tullut Samariasta.
So he said, Let him be; let not his bones be moved. So they let his bones be with the bones of the prophet who came from Samaria.
καὶ εἶπεν ἄφετε αὐτὸ ἀνήρ μη κινήσάτω τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ καὶ ἐρρύσθησαν τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ μετὰ τῶν ὀστέων τοῦ προφήτου τοῦ ἤκοντος ἐκ σαμαρείας
- 19 Myöskin Samaritan kaupungeista Joosia poisti kaikki uhrikukkulatemppeilit, jotka Israelin kuninkaat olivat rakentaneet ja niin vihoittaneet Herran; ja hän teki niille saman, minkä oli tehnyt Beetelissä.
Then Josiah took away all the houses of the high places in the towns of Samaria, which the kings of Israel had put up, moving the Lord to wrath, and he did with them as he had done in Beth-el.
καὶ γὰρ εἰς πάντας τοὺς οἴκους τῶν ὑψηλῶν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν σαμαρείας οὓς ἐποίησαν βασιλεῖς ἰσραὴλ παροργίζειν κύριον ἀπέστησεν ἰωσίας καὶ ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν ἐν βαιθηλ
- 20 Ja kaikki siellä olevat uhrikukkulapapit hän teurasti alttareilla ja poltti ihmisten luita niiden päällä. Sitten hän palasi takaisin Jerusalemiin.
And all the priests of the high places there he put to death on the altars, burning the bones of the dead on them; and then he went back to Jerusalem.
καὶ ἐθυσίασεν πάντας τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τοὺς ὄντας ἐκεῖ ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων καὶ κατέκαυσεν τὰ ὀστᾶ τῶν ἀνθρώπων ἐπ' αὐτὰ καὶ ἐπεστράφη εἰς ἱερουσαλημ
- 21 Ja kuningas käski kaikkea kansaa sanoen: "Viettäköö pääsiäistä Herran, teidän Jumalanne, kunniaksi, niinkuin on kirjoitettuna tässä liitonkirjassa".
And the king gave orders to all the people, saying, Keep the Passover to the Lord your God, as it says in this book of the law.
καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς παντὶ τῷ λαῷ λέγων ποιήσατε τὸ πασχα τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν καθὼς γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τῆς διαθήκης ταύτης
- 22 Sillä sellaista pääsiäistä ei ollut vietetty sen ajan jälkeen, jona tuomarit tuomitsivat Israelia, ei Israelin kuningasten eikä Juudan kuningasten koko aikana.
Truly, such a Passover had not been kept in all the days of the judges of Israel or of the kings of Israel or the kings of Judah;
ὅτι οὐκ ἐγενήθη τὸ πασχα τοῦτο ἀφ' ἡμερῶν τῶν κριτῶν οἱ ἔκρινον τὸν ἰσραὴλ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας βασιλέων ἰσραὴλ καὶ βασιλέων ἰουδα
- 23 Vasta kuningas Joosian kahdeksantentoista hallitusvuotena vietettiin sellainen pääsiäinen Jerusalemissa Herran kunniaksi.
In the eighteenth year of the rule of King Josiah this Passover was kept to the Lord in Jerusalem.
ὅτι ἄλλ' ἢ τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως ἰωσια ἐγενήθη τὸ πασχα τῷ κυρίῳ ἐν ἱερουσαλημ
- 24 Myöskin vainaja- ja tietäjähenkien manaajat, kotijumalat ja kivijumalat ja kaikki iljetykset, joita oli nähty Juudan maassa ja Jerusalemissa, Joosia hävitti, täyttääkseen lain sanat, jotka olivat kirjoitettuina siinä kirjassa, minkä pappi Hilikia oli löytänyt Herran temppelistä.
And all those who had control of spirits, and the wonder-workers, and the images, and all the disgusting things which were seen in the land of Judah and in Jerusalem, Josiah put away, so that he might give effect to the words of the agreement recorded in the book which Hilikiah the priest made discovery of in the house of the Lord.
καὶ γὰρ τοὺς θελητὰς καὶ τοὺς γνωριστὰς καὶ τὰ θεραφιν καὶ τὰ εἰδῶλα καὶ πάντα τὰ προσοχθίσματα τὰ γεγρονότα ἐν γῆ ἰουδα καὶ ἐν ἱερουσαλημ ἐξῆρην ὁ βασιλεὺς ἰωσίας ἵνα στήσῃ τοὺς λόγους τοῦ νόμου τοῦς γεγραμμένους ἐπὶ τοῦ βιβλίου οὗ εὔρεν γελκίας ὁ ἱερεὺς ἐν οἴκῳ κυρίου
- 25 Ei ollut ennen häntä ollut hänen vertaistansa kuningasta, joka niin kaikesta sydäimestänsä, kaikesta sielustansa ja kaikesta voimastansa olisi kääntynyt Herran puoleen, kaiken Mooseksen lain mukaan; eikä hänen jälkeensä tullut hänen vertaistansa.
Never before had there been a king like him, turning to the Lord with all his heart and with all his soul and with all his power, as the law of Moses says; and after him there was no king like him.
ὁμοίος αὐτῷ οὐκ ἐγενήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ βασιλεὺς ὃς ἐπέστρεψεν πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ ἰσχύϊ αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον μουσῆ καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἀνέστη ὁμοίος αὐτῷ

- 26 Kuitenkaan ei Herra kääntynyt suuren vihansa hehkusta, kun kerran hänen vihansa oli syttynyt Juudaa vastaan kaikesta siitä, millä Manasse oli vihoittanut hänet.
But still the heat of the Lord's wrath was not turned back from Judah, because of all Manasseh had done in moving him to wrath.
πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κύριος ἀπὸ θυμοῦ ὀργῆς αὐτοῦ τοῦ μεγάλου οὗ ἐθυμώθη ὀργὴ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰουδα ἐπὶ τοὺς παροργισμοὺς οὓς παρόργισεν αὐτὸν μανασσης
- 27 Ja Herra sanoi: "Minä toimitan myöskin Juudan pois kasvojeni edestä, niinkuin minä olen toimittanut pois Israelin; ja minä hylkään Jerusalemin, tämän kaupungin, jonka minä olin valinnut, ja temppelin, josta minä olin sanonut: 'Minun nimeni on oleva siinä'".
And the Lord said, I will send Judah away from before my face, as I have sent Israel; I will have nothing more to do with this town, which I had made mine, even Jerusalem, and the holy house of which I said, My name will be there.
καὶ εἶπεν κύριος καὶ γὰρ τὸν ἰουδα ἀποστήσω ἀπὸ τοῦ προσώπου μου καθὼς ἀπέστησα τὸν ἰσραὴλ καὶ ἀπόσωμαι τὴν πόλιν ταύτην ἣν ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσαλημ καὶ τὸν οἶκον οὗ εἶπον ἔσται τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ
- 28 Mitä muuta on kerrottavaa Joosiasta ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Josiah, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah?
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωσίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 29 Hänen aikansa farao Neko, Egyptin kuningas, lähti Assurin kuningasta vastaan Eufrat-virrälle. Niin kuningas Joosia meni häntä vastaan, mutta farao surmasi hänet Megiddossa heti, kun näki hänet.
In his days, Pharaoh-necoh, king of Egypt, sent his armies against the king of Assyria to the river Euphrates; and King Josiah went out against him; and he put him to death at Megiddo, when he had seen him.
ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη φαραὼ νεχω βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ βασιλέα ἀσσυρίων ἐπὶ ποταμὸν εὐφράτην καὶ ἐπορεύθη ἰωσίας εἰς ἀπαντὴν αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν νεχω ἐν μαγεδδῶ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν
- 30 Ja hänen palvelijansa veivät hänet kuolleena vauuniissa Megiddosta, toivat hänet Jerusalemiin ja hautasivat hänet hänen omaan hautaansa. Mutta maan kansa otti Joosian pojan Jooahaan, voiteli hänet ja teki hänet kuninkaaksi hänen isänsä sijaan.
And his servants took his body in a carriage from Megiddo to Jerusalem, and put him into the earth there. And the people of the land took Jehoahaz, the son of Josiah, and put the holy oil on him and made him king in place of his father.
καὶ ἐπεβίβασαν αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ νεκρὸν ἐκ μαγεδδῶ καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωαχὰς υἱὸν ἰωσίου καὶ ἔχρισαν αὐτὸν καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 31 Jooahas oli kahdenkymmenen kolmen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi kolme kuukautta Jerusalemissa. Hänen äitinsä oli nimeltään Hamutal, Jeremian tytär, Libnasta.
Jehoahaz was twenty-three years old when he became king, ruling in Jerusalem for three months; his mother's name was Hamutal, the daughter of Jeremiah of Libnah.
υἱὸς εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν ἦν ἰωαχὰς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ τρίμηνον ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιταλ θυγάτηρ ἱερεμίου ἐκ λεμνα
- 32 Ja hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä olivat tehneet.
He did evil in the eyes of the Lord, as his fathers had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ
- 33 Mutta farao Neko vangitutti hänet Riblassa, Hamatin maassa, ettei hän hallitsisi Jerusalemissa, ja määräsi maan maksettavaksi pakkoveron: sata talenttia hopeata ja kymmenen talenttia kultaa.
And Pharaoh-necoh put him in chains at Riblah in the land of Hamath, so that he might not be king in Jerusalem; and took from the land a tax of a hundred talents of silver and a talent of gold.
καὶ μετέστησεν αὐτὸν φαραὼ νεχω ἐν δεβλαθα ἐν γῆ εμαθ τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἔδωκεν ζῆμιαν ἐπὶ τὴν γῆν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ ἑκατὸν τάλαντα χρυσίου
- 34 Ja farao Neko teki Eljakimin, Joosian pojan, kuninkaaksi hänen isänsä Joosian sijaan ja muutti hänen nimensä Joojakimiksi. Mutta Jooahaan hän otti vangiksi, ja tämä joutui Egyptiin; siellä hän kuoli.
Then Pharaoh-necoh made Eliakim, the son of Josiah, king in place of Josiah his father, changing his name to Jehoiakim; but Jehoahaz he took away to Egypt, where he was till his death.
καὶ ἐβασίλευσεν φαραὼ νεχω ἐπ' αὐτοὺς τὸν ἐλιακίμ υἱὸν ἰωσίου βασιλέως ἰουδα ἀντὶ ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰωακίμ καὶ τὸν ἰωαχὰς ἔλαβεν καὶ εἰσήνεγκεν εἰς αἰγύπτου καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ
- 35 Hopean ja kullan Joojakim maksoi faraoille; mutta voidakseen maksaa rahat faraoon käskyn mukaan hän veroitti maata, ottaen maan kansalta, sen mukaan kuin kukin oli verotettu, hopeata ja kultaa, antaakseen farao Nekolle.
And Jehoiakim gave the silver and gold to Pharaoh, taxing the land by his orders to get the money; the people of the land had to give silver and gold, everyone as he was taxed, to make the payment to Pharaoh-necoh.
καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἔδωκεν ἰωακίμ τῷ φαραὼ πλὴν ἐτιμογράφησεν τὴν γῆν τοῦ δοῦναι τὸ ἀργύριον ἐπὶ στόματος φαραὼ ἀνὴρ κατὰ τὴν συντίμησιν αὐτοῦ ἔδωκεν τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον μετὰ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς δοῦναι τῷ φαραὼ νεχω

- 36 Joojakim oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Sebida, Pedajan tytär, Ruumasta. Jehoiakim was twenty-five years old when he became king; he was ruling in Jerusalem for eleven years; his mother's name was Zebidah, the daughter of Pedaiiah of Ruma. υῖὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ ἰελδαφ θυγάτηρ φεδεία ἐκ ρουμα
- 37 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä olivat tehneet. He did evil in the eyes of the Lord as his fathers had done. καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ
- 1 Hänen aikanaan Nebukadnessar, Baabelin kuningas, lähti liikkeelle, ja Joojakim tuli hänen palvelijakseen. Kolmen vuoden kuluttua tämä jälleen kapinoi häntä vastaan. In his days, Nebuchadnezzar, king of Babylon, came up and Jehoiakim was his servant for three years; then he took up arms against him. ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ ἐγενήθη αὐτῷ ἰωακὶμ δοῦλος τρία ἔτη καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἠθέτησεν ἐν αὐτῷ
- 2 Ja Herra lähetti hänen kimppuunsa kaldealaisten, aramilaisten, moabilaisten ja ammonilaisten partiojoukkoja; hän lähetti ne Juudan kimppuun sitä tuhoamaan, Herran sanan mukaan, jonka hän oli puhunut palvelijainsa, profeettain, kautta. And the Lord sent against him bands of the Chaldaeans and of the Edomites and of the Moabites and of the children of Ammon; sending them against Judah for its destruction, as he had said by his servants the prophets. καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ τοὺς μονοζώνους τῶν χαλδαίων καὶ τοὺς μονοζώνους συρίας καὶ τοὺς μονοζώνους μοαβ καὶ τοὺς μονοζώνους υἰῶν αμμων καὶ ἐξάπεστειλεν αὐτοὺς ἐν τῇ γῆ ἰουδα τοῦ κατισθῆσαι κατὰ τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν
- 3 Mutta tämä tapahtui Juudalle Herran käskystä; ja näin hän toimitti heidät pois kasvojensa edestä Manassen syntien tähden, kaiken tähden, mitä hän oli tehnyt, Only by the word of the Lord did this fate come on Judah, to take them away from before his face; because of the sins of Manasseh and all the evil he did; πλὴν ἐπὶ τὸν θυμὸν κυρίου ἦν ἐν τῷ ἰουδα ἀποστῆσαι αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ἐν ἀμαρτίαις μανασση κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν
- 4 ja myöskin viattoman veren tähden, minkä hän oli vuodattanut täyttäässään Jerusalemin viattomalla verellä; sitä ei Herra tahtonut antaa anteeksi. And because of the death of those who had done no wrong, for he made Jerusalem full of the blood of the upright; and the Lord had no forgiveness for it. καὶ γὰρ αἷμα ἀθῶνον ἐξέχευεν καὶ ἐπλησεν τὴν ἱερουσαλὴμ αἵματος ἀθῶνου καὶ οὐκ ἠθέλησεν κύριος ἰλασθῆναι
- 5 Mitä muuta on kerrottavaa Joojakimista ja kaikesta, mitä hän teki, se on kirjoitettuna Juudan kuningasten aikakirjassa. Now the rest of the acts of Jehoiakim, and all he did, are they not recorded in the book of the history of the kings of Judah? καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωακὶμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα
- 6 Ja Joojakim meni lepoon isänsä tykö. Ja hänen poikansa Joojakin tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. So Jehoiakim went to rest with his fathers; and Jehoiachin his son became king in his place. καὶ ἐκοιμήθη ἰωακὶμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωακὶμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 7 Egyptin kuningas ei enää lähtenyt maastansa, sillä Baabelin kuningas oli vallannut kaiken, mikä oli Egyptin kuninkaan omaa, Egyptin purosta aina Euftrat-virtaan saakka. And the king of Egypt did not come out of his land again, for the king of Babylon had taken all his country, from the stream of Egypt to the river Euphrates. καὶ οὐ προσέθετο ἔτι βασιλεὺς αἰγύπτου ἐξελεῖν ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ ὅτι ἔλαβεν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἀπὸ τοῦ χειμάρρου αἰγύπτου ἕως τοῦ ποταμοῦ εὐφράτου πάντα ὅσα ἦν τοῦ βασιλέως αἰγύπτου
- 8 Joojakin oli kahdeksantoista vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolme kuukautta. Hänen äitinsä oli nimeltään Nehusta, Elnatanin tytär, Jerusalemista. Jehoiachin was eighteen years old when he became king, he was ruling in Jerusalem for three months, and his mother's name was Nehushta, the daughter of Elnathan of Jerusalem. υἱὸς ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ τρίμηνον ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ νεσθα θυγάτηρ ἐλλαναθαν ἐξ ἱερουσαλὴμ
- 9 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä oli tehnyt. He did evil in the eyes of the Lord, as his father had done. καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 10 Siihen aikaan Baabelin kuninkaan Nebukadnessarin palvelijat tulivat Jerusalemiin, ja kaupunki saarrettiin. At that time the armies of Nebuchadnezzar came up to Jerusalem and the town was shut in on every side. ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνέβη ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἤλθεν ἡ πόλις ἐν περιοχῇ
- 11 Ja Nebukadnessar, Baabelin kuningas, ryntäsi kaupunkiin, hänen palvelijainsa saartaessa sitä. And Nebuchadnezzar, king of Babylon, came there, while his servants were shutting in the town; καὶ εἰσῆλθεν ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς τὴν πόλιν καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπολιόρκουν ἐπ' αὐτήν

- 12 Niin Joojakin, Juudan kuningas, antautui Baabelin kuninkaalle äitineen ja palvelijoineen, päällikköineen ja hoviherroineen. Ja Baabelin kuningas otti hänet vangiksi kahdeksantena hallitusvuotenaan.
Then Jehoiachin, king of Judah, went out to the king of Babylon, with his mother and his servants and his chiefs and his unsexed servants; and in the eighth year of his rule the king of Babylon took him.
καὶ ἐξῆλθεν ἰωακὶμ βασιλεὺς ἰουδα ἐπὶ βασιλέα βαβυλῶνος αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ οἱ εὐνοῦχοι αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν αὐτὸν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν ἔτει ὀγδόῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
- 13 Ja hän vei pois sieltä kaikki Herran tempelin ja kuninkaan linnan aarteet, ja hän rikkoi kaikki kultakalut, jotka Israelin kuningas Salomo oli teettänyt Herran temppeliin. Tapahtui, niinkuin Herra oli puhunut.
And he took away all the stored wealth of the Lord's house, and the goods from the king's store-house, cutting up all the gold vessels which Solomon, king of Israel, had made in the house of the Lord, as the Lord had said.
καὶ ἐξήνεγκεν ἐκεῖθεν πάντας τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ συνέκοψεν πάντα τὰ σκεῦῃ τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησεν σαλωμων βασιλεὺς ἰσραηλ ἐν τῷ ναφ̄ κυρίου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου
- 14 Ja hän vei pakkosiirtolaisuuteen koko Jerusalemin, kaikki päälliköt ja kaikki sotaurhot, kymmenentuhatta pakkosiirtolaista, ja kaikki sepät ja lukkosepät; ei jäänyt jäljelle muita kuin maakansan köyhät.
And he took away all the people of Jerusalem and all the chiefs and all the men of war, ten thousand prisoners; and all the expert workmen and the metal-workers; only the poorest sort of the people of the land were not taken away.
καὶ ἀπόκισεν τὴν ἱερουσαλημ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς δυνατοὺς ἰσχύϊ αἰχμαλωσίας δέκα χιλιάδας αἰχμαλωτίσας καὶ πᾶν τέκτονα καὶ τὸν συγκλείοντα καὶ οὐχ ὑπελείφθη πλὴν οἱ πτωχοὶ τῆς γῆς
- 15 Hän siirsi Joojakinin vankina Baabeliin; samoin hän vei kuninkaan äidin, kuninkaan puoliset ja hänen hoviherransa sekä muut maan mahtavat pakkosiirtolaisina Jerusalemistä Baabeliin, He took Jehoiachin a prisoner to Babylon, with his mother and his wives and his unsexed servants and the great men of the land; he took them all as prisoners from Jerusalem to Babylon.
καὶ ἀπόκισεν τὸν ἰωακὶμ εἰς βαβυλῶνα καὶ τὴν μητέρα τοῦ βασιλέως καὶ τὰς γυναῖκας τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς εὐνοῦχους αὐτοῦ καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς ἀπήγαγεν ἀποικεσίαν ἐξ ἱερουσαλημ εἰς βαβυλῶνα
- 16 niin myös kaikki sotilaat, luvultaan seitsemäntuhatta, sepät ja lukkosepät, luvultaan tuhat, kaikki sotaan harjaantuneita urhoja. Ne Baabelin kuningas vei pakkosiirtolaisina Baabeliin.
And all the men of war, seven thousand of them, and a thousand expert workmen and metal-workers, all of them strong and able to take up arms, the king of Babylon took away as prisoners into Babylon.
καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας τῆς δυνάμεως ἑπτακισχιλίους καὶ τὸν τέκτονα καὶ τὸν συγκλείοντα χιλίους πάντες δυνατοὶ ποιοῦντες πόλεμον καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλῶνος μετοικεσίαν εἰς βαβυλῶνα
- 17 Mutta Baabelin kuningas asetti hänen setänsä Mattanjan kuninkaaksi hänen sijaansa ja muutti hänen nimensä Sidkiaksi.
And the king of Babylon made Mattaniah, his father's brother, king in place of Jehoiachin, changing his name to Zedekiah.
καὶ ἐβασίλευσεν βασιλεὺς βαβυλῶνος τὸν μαθθανιαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ καὶ ἐπέθηκεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ σεδεκία
- 18 Sidkia oli kahdenkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Hamutal, Jeremian tytär, Libnasta. Zedekiah was twenty-one years old when he became king, and he was king in Jerusalem for eleven years; his mother's name was Hamutal, daughter of Jeremiah of Libnah.
υἱὸς εἴκοσι καὶ ἐνὸς ἐνιαυτοῦ σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἑνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ αμιταλ θυγάτηρ ἱερεμίου
- 19 Hän teki sitä, mikä on pahaa Herran silmissä, aivan samoin kuin Joojakim oli tehnyt.
He did evil in the eyes of the Lord, as Jehoiakim had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἰωακὶμ
- 20 Sillä Herran vihan tähden kävi näin Jerusalemlle ja Juudalle, kunnes hän vihdoin heitti heidät pois kasvojensa edestä.
And because of the wrath of the Lord, this came about in Jerusalem and Judah, till he had sent them all away from before him: and Zedekiah took up arms against the king of Babylon.
ὅτι ἐπὶ τὸν θυμὸν κυρίου ἦν ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐν τῷ ἰουδα ἕως ἀπερριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἠθέτησεν σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος
- 1 Sidkia kapinoi Baabelin kuningasta vastaan. Hänen yhdeksäntenä hallitusvuotenaan, sen kymmenennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, kävi Nebukadnessar, Baabelin kuningas, hän ja koko hänen sotajoukkonsa, Jerusalemin kimppuun ja asettui leiriin sitä vastaan. Ja he rakensivat saartovarusteet sitä vastaan yltympäri.
Now in the ninth year of his rule, on the tenth day of the tenth month, Nebuchadnezzar, king of Babylon, came against Jerusalem with all his army and took up his position before it, building earthworks all round the town.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ ἦλθεν ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτὴν καὶ ὤκοδόμησεν ἐπ' αὐτὴν περίτειχος κύκλω

- 2 Näin kaupunkia piirrettiin kuningas Sidkian yhdenteentoista hallitusvuoteen asti.
And the town was shut in by their forces till the eleventh year of King Zedekiah.
 και ἤλθεν ἡ πόλις ἐν περιοχῇ ἕως τοῦ ἑνδεκάτου ἔτους τοῦ βασιλέως σεδεκιου
- 3 Mutta neljännen kuukauden yhdeksäntenä päivänä, kun nälänhätä ahdisti kaupunkia eikä ollut leipää maan kansalle,
Now on the ninth day of the fourth month, the store of food in the town was almost gone, so that there was no food for the people of the land.
 ἐνάτη τοῦ μηνὸς και ἐνίσχυεν ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει και οὐκ ἦσαν ἄρτοι τῷ λαῷ τῆς γῆς
- 4 valloitettiin kaupunki, ja kaikki sotilaat pakenivat yöllä molempien muurien välistä porttitiä, joka oli kuninkaan puutarhan puolella, kaldealaisten ollessa kaupungin ympärillä, ja he kulkivat Aromaahan päin.
So an opening was made in the wall of the town, and all the men of war went in flight by night through the doorway between the two walls which was by the king's garden; (now the Chaldaeans were stationed round the town:) and the king went by the way of the Arabah.
 και ἐρράγη ἡ πόλις και πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πολέμου ἐξῆλθον νυκτὸς ὁδὸν πόλης τῆς ἀνα μέσον τῶν τειχέων αὐτῆ ἢ ἐστὶν τοῦ κήπου τοῦ βασιλέως και οἱ χαλδαῖοι ἐπὶ τὴν πόλιν κύκλῳ και ἐπορεύθη ὁδὸν τὴν ἀραβα
- 5 Mutta kaldealaisten sotajoukko ajoi kuningasta takaa, ja he saavuttivat hänet Jerikon aroilla; ja kaikki hänen sotaväkinsä oli jättänyt hänet ja hajaantunut.
But the Chaldaean army went after the king, and overtook him in the lowlands of Jericho, and all his army went in flight from him in every direction.
 και ἐδίωξεν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω τοῦ βασιλέως και κατέλαβον αὐτὸν ἐν ἀραβῶθ περικῶ και πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ διεσπάρη ἐπάνωθεν αὐτοῦ
- 6 Ja he ottivat kuninkaan kiinni ja veivät hänet Baabelin kuninkaan eteen Riblaan; ja hänelle julistettiin tuomio:
And they made the king a prisoner and took him up to the king of Babylon at Riblah to be judged.
 και συνέλαβον τὸν βασιλέα και ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθα και ἐλάλησεν μετ' αὐτοῦ κρίσιν
- 7 Sidkian pojat teurastettiin hänen silmiensä edessä, ja Sidkialta itseltään hän sokaisutti silmät ja kytketti hänet vaskikahleisiin, ja hänet vietiin Baabeliin.
And they put the sons of Zedekiah to death before his eyes, and then they put out his eyes, and chaining him with iron bands, took him to Babylon.
 και τοὺς υἱοὺς σεδεκιου ἔσφαξεν κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ και τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκιου ἐξετόφλωσεν και ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις και ἤγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα
- 8 Viidennessä kuussa, kuukauden seitsemäntenä päivänä, Baabelin kuninkaan Nebukadnessarin yhdeksäntätoista hallitusvuotena, tuli Baabelin kuninkaan palvelija Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, Jerusalemiin.
Now in the fifth month, on the seventh day of the month, in the nineteenth year of Nebuchadnezzar, king of Babylon, Nebuzaradan, the captain of the armed men, a servant of the king of Babylon, came to Jerusalem;
 και ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ἐβδόμη τοῦ μηνὸς αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἑνεακαιδέκατος τῷ ναβουχοδονοσορ βασιλεὶ βαβυλῶνος ἦλθεν ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος ἐστὼς ἐνώπιον βασιλέως βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλημ
- 9 Hän poltti Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja kaikki Jerusalemin talot; kaikki ylhäisten talot hän poltti tulella.
And he had the house of the Lord and the king's house and all the houses of Jerusalem, even every great house, burned with fire;
 και ἐνέπρησεν τὸν οἶκον κυρίου και τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως και πάντας τοὺς οἴκους ἱερουσαλημ και πᾶν οἶκον ἐνέπρησεν
- 10 Ja koko kaldealaisten sotajoukko, joka henkivartijain päälliköllä oli mukanaan, repi maahan Jerusalemin muurit, yltympäri.
And the walls round Jerusalem were broken down by the Chaldaean army which was with the captain.
 ὁ ἀρχιμάγειρος
- 11 Ja Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, vei pakkosiirtolaisuuteen kansan tähteet, mitä oli jäljellä kaupungissa, sekä ne, jotka olivat menneet Baabelin kuninkaan puolelle, ja muun rahvaan.
And the rest of the people who were still in the town, and all those who had given themselves up to the king of Babylon, and all the rest of the workmen, Nebuzaradan, the captain of the armed men, took away as prisoners;
 και τὸ περισσὸν τοῦ λαοῦ τὸ καταλειφθὲν ἐν τῇ πόλει και τοὺς ἐμπετωκότας οἱ ἐνέπεσον πρὸς βασιλέα βαβυλῶνος και τὸ λοιπὸν τοῦ στηρίγματος μετήρεν ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος
- 12 Mutta osan maan köyhiä henkivartijain päällikkö jätti jäljelle viinitarhureiksi ja peltomiehiksi.
But he let the poorest of the land go on living there, to take care of the vines and the fields.
 και ἀπὸ τῶν πτωχῶν τῆς γῆς ὑπέλειπεν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελοουργοὺς και εἰς γαβιν
- 13 Vaskipylväät, jotka olivat Herran temppelissä, altaiden telineet ja vaskimeren, jotka olivat Herran temppelissä, kaldealaiset särkivät ja veivät vasken Baabeliin.
And the brass pillars in the house of the Lord, and the wheeled bases, and the great brass water-vessel in the house of the Lord, were broken up by the Chaldaeans, who took the brass to Babylon.
 και τοὺς στύλους τοὺς χαλκοὺς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου και τὰς μεχωνῶθ και τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου συνέτριψαν οἱ χαλδαῖοι και ἤραν τὸν χαλκὸν αὐτῶν εἰς βαβυλῶνα

- 14 **Ja kattilat, lapiot, veitset, kupit ja kaikki vaskikalut, joita oli käytetty jumalanpalveluksessa, he ottivat pois.**
And the pots and the spades and the scissors for the lights and the spoons, and all the brass vessels used in the Lord's house, they took away.
καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰ ἱαμιν καὶ τὰς φιάλας καὶ τὰς θύσκαας καὶ πάντα τὰ σκεῦῃ τὰ χαλκῶ ἐν οἷς λειτουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς ἔλαβεν
- 15 **Samoin otti henkivartijain päällikkö hiilipannut ja maljat, jotka olivat läpeensä kultaa tai hopeata.**
And the fire-trays and the basins; the gold of the gold vessels and the silver of the silver vessels, were all taken away by the captain of the armed men.
καὶ τὰ πυρεῖα καὶ τὰς φιάλας τὰς χρυσᾶς καὶ τὰς ἀργυρᾶς ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος
- 16 **Molempien pylväiden, meren ja telineiden, jotka Salomo oli teettänyt Herran temppeliin - näiden kaikkien esineiden vaski ei ollut punnittavissa.**
The two pillars, the great water-vessel and the wheeled bases, which Solomon had made for the house of the Lord: the brass of all these vessels was without weight.
στύλους δύο ἢ θάλασσα ἢ μία καὶ τὰ μεχωνοθ ἃ ἐποίησεν σαλωμων τῷ οἴκῳ κυρίου οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ πάντων τῶν σκευῶν
- 17 **Toisen pylvään korkeus oli kahdeksantoista kyynärää, ja sen päässä oli pylväänpää vaskesta; pylväänpään korkeus oli kolme kyynärää, ja pylväänpään päällä oli ristikkokoriste ja granaattiomonia yltympäri, kaikki vaskea; ja samanlaiset oli toisessa pylväessä ristikkokoriste päällä.**
One of the pillars was eighteen cubits high, with a crown of brass on it; the crown was three cubits high, circled with a network and apples all of brass; and the second pillar had the same.
ὀκτωκαίδεκα πῆχεων ὕψος τοῦ στόλου τοῦ ἐνός καὶ τὸ χωθαρ ἐπ' αὐτοῦ τὸ χαλκοῦν καὶ τὸ ὕψος τοῦ χωθαρ τριῶν πῆχεων σαβαχα καὶ ῥοαὶ ἐπὶ τοῦ χωθαρ κύκλῳ τὰ πάντα χαλκῶ καὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ στόλῳ τῷ δευτέρῳ ἐπὶ τῷ σαβαχα
- 18 **Henkivartijain päällikkö otti ylimmäisen papin Serajan ja häntä lähimmän papin Sefanjan sekä kolme ovenvartijaa,**
And the captain of the armed men took Seraiah, the chief priest, and Zephaniah, the second priest, and the three door-keepers;
καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν σαριαν ἱερέα τὸν πρῶτον καὶ τὸν σοφονιαν υἱὸν τῆς δευτερώσεως καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς φυλάσσοντας τὸν σταθμὸν
- 19 **ja kaupungista hän otti yhden hoviherran, joka oli sotaväen tarkastaja, ja viisi kuninkaan lähintä miestä, jotka tavattiin kaupungista, sekä sotapäällikön kirjurin, jonka tehtävänä oli ottaa maan kansaa sotapalvelukseen, ja kuusikymmentä miestä maan kansasta, jotka tavattiin kaupungista.**
And from the town he took the unsexed servant who was over the men of war, and five of the king's near friends who were in the town, and the scribe of the captain of the army, who was responsible for getting the people of the land together in military order, and sixty men of the people of the land who were in the town.
καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἔλαβεν εὐνοῦχον ἕνα ὃς ἦν ἐπιστάτης ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν καὶ πέντε ἀνδρας τῶν ὀρώντων τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως τοὺς εὐρεθέντας ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν γραμματεῖα τοῦ ἀρχοντος τῆς δυνάμεως τὸν ἐκτάσσοντα τὸν λαὸν τῆς γῆς καὶ ἐξήκοντα ἀνδρας τοῦ λαοῦ τῆς γῆς τοὺς εὐρεθέντας ἐν τῇ πόλει
- 20 **Nämä otti Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, ja vei heidät Baabelin kuninkaan eteen Riblaan.**
These Nebuzaradan, the captain of the armed men, took with him to the king of Babylon at Riblah.
καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλωνος εἰς δεβλαθα
- 21 **Ja Baabelin kuningas antoi lyödä heidät kuoliaaksi Riblassa Hamatin maassa. Ja niin Juuda vietiin pois maastansa pakkosiirtolaisuuteen.**
And the king of Babylon put them to death at Riblah in the land of Hamath. So Judah was taken away prisoner from his land.
καὶ ἔπαισεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλωνος καὶ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς ἐν δεβλαθα ἐν γῆ αιμαθ καὶ ἀπωκίσθη ἰουδας ἐπάνωθεν τῆς γῆς αὐτοῦ
- 22 **Mutta sen väen käskynhaltijaksi, joka jäi Juudan maahan, sen, jonka Nebukadnessar, Baabelin kuningas, jätti sinne, hän asetti Gedaljan, Ahikamin pojan, Saafanin pojanpojan.**
As for the people who were still living in the land of Judah, whom Nebuchadnezzar, king of Babylon, did not take away, he made Gedaliah, the son of Ahikam, the son of Shaphan, ruler over them.
καὶ ὁ λαὸς ὁ καταλειφθεὶς ἐν γῆ ἰουδα οὗς κατέλιπεν ναβουχοδοносор βασιλεὺς βαβυλωνος καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτῶν τὸν γοδολιαν υἱὸν αχικαμ υἱοῦ σαφαν
- 23 **Kun kaikki sotaväen päälliköt, he ja heidän miehensä, kuulivat, että Baabelin kuningas oli asettanut Gedaljan käskynhaltijaksi, tulivat he miehensä Gedaljan luo Mispaan, nimittäin Ismael, Netanjan poika, Joohanin poika, Kaarehin poika, netofalainen Seraja, Tanhumetin poika, ja Jaasanja, maakatilaisen poika.**
Now the captains of the armed forces, hearing that the king of Babylon had made Gedaliah ruler, came with their men to Gedaliah at Mizpah; Ishmael, the son of Nethaniah, and Johanan, the son of Kareah, and Seraiah, the son of Tanhumeth the Netophathite, and Jaazaniah, the son of the Maacathite, came with all their men.
καὶ ἦκουσαν πάντες οἱ ἀρχοντες τῆς δυνάμεως αὐτοὶ καὶ οἱ ἀνδρες αὐτῶν ὅτι κατέστησεν βασιλεὺς βαβυλωνος τὸν γοδολιαν καὶ ἦλθον πρὸς γοδολιαν εἰς μασσηφαθ καὶ ἰσμαηλ υἱὸς ναθανιου καὶ ἰωαναν υἱὸς καρρη καὶ σαριαν υἱὸς θανεμαθ ὁ νετοφαθίτης καὶ ιεζωνιας υἱὸς τοῦ μαχαθὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἀνδρες αὐτῶν
- 24 **Ja Gedalja vannoi heille ja heidän miehillensä ja sanoi heille: "Älkää peljätkö kaldealaisten palvelijoita. Jääkää maahan ja palvelkaa Baabelin kuningasta, niin te menestytte."**
Then Gedaliah gave his oath to them and their men, saying, Have no fear because of the servants of the Chaldaeans; go on living in the land under the rule of the king of Babylon, and all will be well.
καὶ ὤμοσεν γοδολιας αὐτοῖς καὶ τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν καὶ εἶπεν αὐτοῖς μὴ φοβείσθε πάροδον τῶν χαλδαίων καθίσατε ἐν τῇ γῆ καὶ δουλεύσατε τῷ βασιλεῖ βαβυλωνος καὶ καλῶς ἔσται ὑμῖν

- 25 Mutta seitsemännessä kuussa tuli Ismael, Netanjan poika, Elisaman pojanpoika, joka oli kuninkaallista sukua, mukanaan kymmenen miestä, ja he löivät kuoliaaksi Gedaljan ja ne Juudan miehet ja kaldealaiset, jotka olivat hänen kanssansa Mispassa.
But in the seventh month, Ishmael, the son of Nethaniah, the son of Elishama, of the king's seed, came with ten men and made an attack on Gedaliah, causing his death and the death of the Jews and the Chaldaeans who were with him at Mizpah.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ ἦλθεν Ἰσμαήλ υἱὸς ναθανίου υἱοῦ ἐλισάμα ἐκ τοῦ σπέρματος τῶν βασιλέων καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπάταξεν τὸν γοδολιαν καὶ ἀπέθανεν καὶ τοὺς ἰουδαίους καὶ τοὺς χαλδαίους οἱ ἦσαν μετ' αὐτοῦ εἰς μασσηφῶθ
- 26 Silloin nousi kaikki kansa, pienimmästä suurimpaan, ja samoin sotaväen päälliköt, ja he menivät Egyptiin, sillä he pelkäsivät kaldealaisia.
Then all the people, small and great, and the captains of the forces, got up and went away to Egypt, for fear of the Chaldaeans.
καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν δυνάμεων καὶ εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τῶν χαλδαίων
- 27 Mutta kolmantenakymmenentenä seitsemäntenä vuotena siitä, kun Joojakin, Juudan kuningas, oli viety pakkosiirtolaisuuteen, kahdennessatoista kuussa, kuukauden kahdentenakymmenentenä seitsemäntenä päivänä, korotti Evil-Merodak, Baabelin kuningas, samana vuonna, jona hän tuli kuninkaaksi, Juudan kuninkaan Joojakinin päin, vapauttaen hänet vankilasta.
And in the thirty-seventh year after Jehoiachin, king of Judah, had been taken prisoner, in the twelfth month, on the twenty-seventh day of the month, Evil-merodach, king of Babylon, in the first year of his rule, took Jehoiachin, king of Judah, out of prison;
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς ἀποικείας τοῦ ἰωακὶμ βασιλέως ἰουδα ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ὕψωσεν εὐλιμαρωδαχ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν τῷ ἐνὶ αὐτῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἰωακὶμ βασιλέως ἰουδα καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴκου φυλακῆς αὐτοῦ
- 28 Ja hän puhutteli häntä ystävällisesti ja asetti hänen istuimensa ylemmäksi muitten kuningasten istuimia, jotka olivat hänen tykönänsä Baabelissa.
And said kind words to him, and put his seat higher than the seats of the other kings who were with him in Babylon.
καὶ ἐλάλησεν μετ' αὐτοῦ ἀγαθὰ καὶ ἔδωκεν τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπάνωθεν τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι
- 29 Hän sai panna pois vangin puvun ja aina aterioida hänen luonaan, niin kauan kuin eli.
And his prison clothing was changed, and he was a guest at the king's table every day for the rest of his life.
καὶ ἠλλοίωσε τὰ ἱμάτια τῆς φυλακῆς αὐτοῦ καὶ ἦσθιεν ἄρτον διὰ παντὸς ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ
- 1 Aadam, Seet, Enos,
Adam, Seth, Enosh;
ἀδαμ σῆθ ενως
- 2 Keenan, Mahalalel, Jered,
Kenan, Mahalalel, Jared,
καιναν μαλελελ ιαρεδ
- 3 Hanok, Metusalah, Lemek,
Enoch, Methuselah, Lamech;
ενωχ μαθουσαλα λαμεχ
- 4 Nooa, Seem, Haam ja Jaafet.
Noah, Shem, Ham, and Japheth.
νωε νιοι νωε σημ χαμ ιαφεθ
- 5 Jaafetin pojat olivat Goomer, Maagog, Maadai, Jaavan, Tuubal, Mesek ja Tiiras.
The sons of Japheth: Gomer and Magog and Madai and Javan and Tubal and Meshech and Tiras.
νιοι ιαφεθ γαμερ μαγωγ μαδαι ιωυαν ελιστα θοβελ μοσοχ και θιρας
- 6 Ja Goomerin pojat olivat Askenas, Diifat ja Toogarma.
And the sons of Gomer: Ashkenaz and Diphath and Togarmah.
καὶ νιοι γαμερ ασχαναζ και ριφαθ και θοργαμα
- 7 Ja Jaavanin pojat olivat Elisa ja Tarsisa, kittiläiset ja roodanilaiset.
And the sons of Javan: Elishah and Tarshish, Kittim and Rodanim.
καὶ νιοι ιωυαν ελιστα και θαρσις κίτιοι και ρόδιοι

- 8 Haamin pojat olivat Kuus, Misraim, Puut ja Kanaan.
The sons of Ham: Cush and Egypt, Put and Canaan.
καὶ υἱοὶ χαμ χους καὶ μεστραιμ φουδ καὶ χανααν
- 9 Ja Kuusin pojat olivat Seba, Havila, Sabta, Raema ja Sabteka. Ja Raeman pojat olivat Saba ja Dedan.
And the sons of Cush: Seba and Havilah and Sabta and Raama and Sabteca. And the sons of Raamah: Sheba and Dedan.
καὶ υἱοὶ χους σαβα καὶ ευιλαι καὶ σαβαθα καὶ ρεγμα καὶ σεβεκαθα καὶ υἱοὶ ρεγμα σαβα καὶ ουδαδαν
- 10 Ja Kuusille syntyi Nimrod; hän oli ensimmäinen valtias maan päällä.
And Cush was the father of Nimrod; he was the first to be a great man in the earth.
καὶ χους ἐγέννησεν τὸν νεβρωδ οὗτος ἦρξατο τοῦ εἶναι γίγας κυνηγὸς ἐπὶ τῆς γῆς
- 17 Seemin pojat olivat Eelam, Assur, Arpaksad, Luud, Aram, Uus, Huul, Geter ja Mesek.
The sons of Shem: Elam and Asshur and Arpachshad and Lud and Aram and Uz and Hul and Gether and Meshech.
υἱοὶ σημ αλαμ καὶ ασσουρ καὶ αρφαζαδ
- 24 Seem, Arpaksad, Selah,
Shem, Arpachshad, Shelah,
σαλα
- 25 Eeber, Peleg, Regu,
Eber, Peleg, Reu,
εβερ φαλεκ ραγου
- 26 Serug, Naahor, Terah,
Serug, Nahor, Terah,
σερουχ ναχωρ θαρα
- 27 Abram, se on Aabraham.
Abram (that is Abraham).
αβρααμ
- 28 Aabrahamin pojat olivat Isak ja Ismael.
The sons of Abraham: Isaac and Ishmael.
υἱοὶ δὲ αβρααμ ισαακ καὶ ισμαηλ
- 29 Tämä on heidän sukuluettelonsa: Nebajot, Ismaelin esikoinen, Keedar, Adbeel, Mibsan,
These are their generations: the oldest son of Ishmael, Nebaioth; then Kedar and Adbeel and Mibsam,
αὗται δὲ αἱ γενέσεις πρωτοτόκου ισμαηλ ναβαιωθ καὶ κηδαρ ναβδεηλ μαβσαν
- 30 Misma, Duuma, Massa, Hadad, Teema,
Mishma and Dumah, Massa, Hadad and Tema,
μασμα ιδουμα μασση χοδδαδ θαιμαν
- 31 Jetur, Naafis ja Keedma. Nämä olivat Ismaelin pojat.
Jetur, Naphish, and Kedemah. These are the sons of Ishmael.
ιεττουρ ναφες καὶ κεδμα οὗτοί εἰσιν υἱοὶ ισμαηλ
- 32 Ja Keturan, Aabrahamin sivuvaimon, pojat, jotka tämä synnytti, olivat Simran, Joksan, Medan, Midian, Jisbak ja Suuah. Joksanin pojat olivat Saba ja Dedan.
And the sons of Keturah, Abraham's servant-wife: she was the mother of Zimran and Jokshan and Medan and Midian and Ishbak and Shuah. And the sons of Jokshan: Sheba and Dedan.
καὶ υἱοὶ χεττουρας παλλακῆς αβρααμ καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ζεμβραν ιεξαν μαδαν μαδιαμ σοβακ σωε καὶ υἱοὶ ιεξαν σαβα καὶ δαιδαν
- 33 Ja Midianin pojat olivat Eefa, Eefer, Hanok, Abida ja Eldaa. Kaikki nämä olivat Keturan jälkeläisiä.
And the sons of Midian: Ephah and Epher and Hanoch and Abida and Eldaah. All these were the sons of Keturah.
καὶ υἱοὶ μαδιαμ γαιφα καὶ οφερ καὶ ενωχ καὶ αβιδα καὶ ελδαα πάντες οὗτοι υἱοὶ χεττουρας

- 34 **Ja Aabrahamille syntyi Iisak. Iisakin pojat olivat Eesau ja Israel.
And Abraham was the father of Isaac. The sons of Isaac: Esau and Israel.
καὶ ἐγέννησεν ἀβραὰμ τὸν ἰσαακ καὶ υἱοὶ ἰσαακ ἦσαν καὶ ἰακώβ**
- 35 **Eesaun pojat olivat Elifas, Reguel, Jeus, Jaelam ja Koorah.
The sons of Esau: Eliphaz, Reuel and Jeush and Jalam and Korah.
υἱοὶ ἦσαν ἐλιφας καὶ ραγουηλ καὶ ἰεουλ καὶ ἰεγλομ καὶ κορε**
- 36 **Elifaan pojat olivat Teeman, Oomar, Sefi, Gaetam, Kenas, Timna ja Amalek.
The sons of Eliphaz: Teman and Omar, Zephi and Gatam, Kenaz and Timna and Amalek.
υἱοὶ ἐλιφας θαιμαν καὶ ὠμαρ σωφορ καὶ γοωθαμ καὶ κενεζ καὶ τῆς θαιμα ἀμαληκ**
- 37 **Reguelin pojat olivat Nahat, Serah, Samma ja Missa.
The sons of Reuel: Nahath, Zerah, Shammah and Mizzah.
καὶ υἱοὶ ραγουηλ ναχεθ ζαρε σομε καὶ μοζε**
- 38 **Seirin pojat olivat Lootan, Soobal, Sibon, Ana, Diison, Eeser ja Diisan.
And the sons of Seir: Lotan and Shobal and Zibeon and Anah and Dishan and Ezer and Dishan.
υἱοὶ σηρ λωταν σωβαλ σεβεγων ἀνα δησων ὠσαρ δαισων**
- 39 **Lootanin pojat olivat Hoori ja Hoomam; ja Lootanin sisar oli Timna.
And the sons of Lotan: Hori and Homam; and Timna was Lotan's sister.
καὶ υἱοὶ λωταν χορρι καὶ αἰμαν καὶ ἀλαθ καὶ ναμνα**
- 40 **Soobalin pojat olivat Aljan, Maanahat, Eebal, Sefi ja Oonan. Ja Sibonin pojat olivat Aija ja Ana.
The sons of Shobal: Alian and Manahath and Ebal, Shephi and Onam. And the sons of Zibeon: Aiah and Anah.
υἱοὶ σωβαλ γωλαμ μαναθαθ γαιβηλ σωβ καὶ ὠναμ υἱοὶ δὲ σεβεγων αἰα καὶ ἀνα**
- 41 **Anan pojat olivat Diison. Ja Diisonin pojat olivat Hamran, Esban, Jitran ja Keran.
The sons of Anah: Dishon. And the sons of Dishon: Hamran and Eshban and Ithran and Cheran.
υἱοὶ ἀνα δαισων υἱοὶ δὲ δησων ἐμερων καὶ ἐσεβαν καὶ ἰεθραν καὶ χερραν**
- 42 **Eeserin pojat olivat Bilhan, Saavan ja Jaakan. Diisanin pojat olivat Uus ja Aran.
The sons of Ezer: Bilhan and Zaavan, Jaakan. The sons of Dishan: Uz and Aran.
καὶ υἱοὶ ὠσαρ βαλααν καὶ ζουκαν καὶ ἰοκαν υἱοὶ δαισων ὡς καὶ ἀρραν**
- 43 **Ja nämä olivat ne kuninkaat, jotka hallitsivat Edomin maassa, ennenkuin mikään kuningas oli hallinnut israelilaisia: Bela, Beorin poika; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Dinhaba.
Now these are the kings who were ruling in the land of Edom, before there was any king over Israel: Bela, the son of Beor; his town was named Dinhabah.
καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς αὐτῶν βαλακ υἱὸς βεωρ καὶ ὄνομα τῆ πόλει αὐτοῦ δένναβα**
- 44 **Ja kun Bela kuoli, tuli Joobab, Serahin poika, Bosrasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.
At his death, Jobab, the son of Zerah of Bozrah, became king in his place.
καὶ ἀπέθανεν βαλακ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἰωβαβ υἱὸς ζαρα ἐκ βοσρορας**
- 45 **Kun Joobab kuoli, tuli Huusam, teamanilaisten maasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.
At the death of Jobab, Husham, from the land of the Temanites, became king in his place.
καὶ ἀπέθανεν ἰωβαβ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀσομ ἐκ τῆς γῆς θαιμανων**
- 46 **Kun Huusam kuoli, tuli Hadad, Bedadin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa, hän, joka voitti midianilaiset Moobain maassa; ja hänen kaupunkinsa nimi oli Avith.
And at the death of Husham, Hadad, the son of Bedad, who overcame Midian in the field of Moab, became king; his town was named Avith.
καὶ ἀπέθανεν ἀσομ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀδαδ υἱὸς βαραδ ὁ πατάξας μαδιαμ ἐν τῷ πεδίῳ μοαβ καὶ ὄνομα τῆ πόλει αὐτοῦ γεθθαμ**
- 47 **Kun Hadad kuoli, tuli Samla, Masrekasta, kuninkaaksi hänen sijaansa.
And at the death of Hadad, Samlah of Masrekah became king in his place.
καὶ ἀπέθανεν ἀδαδ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ σαμα ἐκ μασεκας**

- 48 Kun Samla kuoli, tuli Saul, virran rannalla olevasta Rehobotista, kuninkaaksi hänen sijaansa.
And at the death of Samlah, Shaul of Rehoboth by the river became king in his place,
καὶ ἀπέθανεν σαμμα καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ σαουλ ἐκ ροωβωθ τῆς παρὰ ποταμόν
- 49 Kun Saul kuoli, tuli Baal-Haanan, Akborin poika, kuninkaaksi hänen sijaansa.
And at the death of Shaul, Baal-hanan, the son of Achbor, became king in his place.
καὶ ἀπέθανεν σαουλ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ βαλαεννων υἱὸς αχοβορ
- 50 Kun Baal-Haanan kuoli, tuli Hadad kuninkaaksi hänen sijaansa, ja hänen kaupunkinsa nimi oli Paagi; ja hänen vaimonsa nimi oli Mehetabel, Matredin tytär, joka oli Mee-Saahabin tytär.
And at the death of Baal-hanan, Hadad became king in his place; his town was named Pai, and his wife's name was Mehetabel, the daughter of Matred, the daughter of Me-zahab.
καὶ ἀπέθανεν βαλαεννων υἱὸς αχοβορ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ αδαδ υἱὸς βαραδ καὶ ὄνομα τῆ πόλει αὐτοῦ φογορ
- 51 Ja Hadad kuoli; ja Edomin sukuruhtinaat olivat: ruhtinas Timna, ruhtinas Alva, ruhtinas Jetet,
And Hadad came to his end. Now the chiefs of Edom were: the chief of Timna, the chief of Aliah, the chief of Jetheth,
καὶ ἀπέθανεν αδαδ καὶ ἦσαν ἡγεμόνες εδομ ἡγεμὼν θαμανα ἡγεμὼν γωλα ἡγεμὼν ιεθετ
- 52 ruhtinas Oholibama, ruhtinas Eela, ruhtinas Piinon,
The chief of Oholibamah, the chief of Elah, the chief of Pinon,
ἡγεμὼν ελιβαμας ἡγεμὼν ηλας ἡγεμὼν φινων
- 53 ruhtinas Kenas, ruhtinas Teeman, ruhtinas Mibzar,
The chief of Kenaz, the chief of Teman, the chief of Mibzar,
ἡγεμὼν κενεζ ἡγεμὼν θαμαν ἡγεμὼν μαβσαρ
- 54 ruhtinas Magdiel, ruhtinas Iiram. Nämä olivat Edomin sukuruhtinaat.
The chief of Magdiel, the chief of Iram. These are the chiefs of Edom.
ἡγεμὼν μεγεδιηλ ἡγεμὼν ηραμ οὔτοι ἡγεμόνες εδομ
- 1 Nämä olivat Israelin pojat: Ruuben, Simeon, Leevi ja Juuda, Issakar ja Sebulon,
These are the sons of Israel: Reuben, Simeon, Levi and Judah, Issachar and Zebulun;
ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν ἰσραηλ ρουβην συμεων λευι ιουδα ισσαχαρ ζαβουλων
- 2 Daan, Joosef ja Benjamin, Naftali, Gaad ja Asser.
Dan, Joseph and Benjamin, Naphtali, Gad and Asher.
δαν ιωσηφ βενιαμιν νεφθαλι γαδ ασηρ
- 3 Juudan pojat olivat Eer, Oonan ja Seela; nämä kolme synnytti hänelle Suuahin tytär, kanaanilainen. Mutta Eer, Juudan esikoinen, ei ollut otollinen Herran silmissä; sentähden hän antoi hänen kuolla.
The sons of Judah: Er and Onan and Shelah; these three were his sons by Bathshua, the Canaanite woman. And Er, Judah's oldest son, did evil in the eyes of the Lord; and he put him to death.
υἱοὶ ιουδα ηρ ουναν σηλων τρεῖς ἐγεννήθησαν αὐτῷ ἐκ τῆς θυγατρὸς σαυας τῆς χαναανίτιδος καὶ ἦν ηρ ὁ πρωτότοκος ιουδα πονηρὸς ἐναντίον κυρίου καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν
- 4 Ja Taamar, Juudan miniä, synnytti hänelle Pereksen ja Serahin. Juudan poikia oli kaikkiaan viisi.
And Tamar, his daughter-in-law, had Perez and Zerah by him. All the sons of Judah were five.
καὶ θαμαρ ἡ νύμφη αὐτοῦ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν φαρες καὶ τὸν ζαρα πάντες υἱοὶ ιουδα πέντε
- 5 Pereksen pojat olivat Hesron ja Haamul.
The sons of Perez: Hezron and Hamul.
υἱοὶ φαρες αρσων καὶ ιεμουηλ
- 6 Ja Serahin pojat olivat Simri, Eetan, Heeman, Kalkol ja Daara; heitä oli kaikkiaan viisi.
And the sons of Zerah: Zimri and Ethan and Heman and Calcol and Dara; five of them.
καὶ υἱοὶ ζαρα ζαμβρι καὶ αιθαν καὶ αμαν καὶ χαλχαλ καὶ δαρα πάντες πέντε

- 7 Ja Karmin pojat olivat Aakar, joka syöksi Israelin onnettomuuteen, kun oli uskon ja anasti tuhon omaksi vihittyä.
And the sons of Carmi: Achan, the troubler of Israel, who did wrong about the cursed thing.
καὶ υἱοὶ χαρμι ἀχαρ ὁ ἐμποδοστάτης ἰσραηλ ὃς ἠθέτησεν εἰς τὸ ἀνάθεμα
- 8 Ja Eetanin poika oli Asarja.
And the son of Ethan: Azariah.
καὶ υἱοὶ αἰθαν ἀζαρια
- 9 Ja Hesronin pojat, jotka hänelle syntyivät, olivat Jerahmeel, Raam ja Kelubai.
And the sons of Hezron, the offspring of his body: Jerahmeel and Ram and Chelubai.
καὶ υἱοὶ ἐσερῶν οἱ ἐτέχθησαν αὐτῷ ὁ ἱραμεηλ καὶ ὁ ραμ καὶ ὁ χαλεβ καὶ αραμ
- 10 Ja Raamille syntyi Amminadab, ja Amminadabile syntyi Nahson, Juudan jälkeläisten ruhtinas.
And Ram was the father of Amminadab; and Amminadab was the father of Nahshon, chief of the children of Judah;
καὶ αραμ ἐγέννησεν τὸν αμιναδαβ καὶ αμιναδαβ ἐγέννησεν τὸν ναασσῶν ἄρχοντα τοῦ οἴκου ἰουδα
- 11 Ja Nahsonille syntyi Salma, ja Salmalle syntyi Boos.
And Nahshon was the father of Salma, and Salma was the father of Boaz,
καὶ ναασσῶν ἐγέννησεν τὸν σαλμων καὶ σαλμων ἐγέννησεν τὸν βοος
- 12 Ja Booaalle syntyi Oobed, ja Oobedille syntyi Iisai.
And Boaz was the father of Obed, and Obed was the father of Jesse,
καὶ βοος ἐγέννησεν τὸν ὠβηδ καὶ ὠβηδ ἐγέννησεν τὸν ἰεσσαί
- 13 Ja Iisaille syntyi esikoisena Eliab, toisena Abinadab, kolmantena Simea,
And Jesse was the father of Eliab, his oldest son, and Abinadab, the second, and Shimea, the third,
καὶ ἰεσσαί ἐγέννησεν τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ ἐλιαβ ἀμιναδαβ ὁ δευτερος σαμα ὁ τρίτος
- 14 neljäntenä Netanel, viidentenä Raddai,
Nethanel, the fourth, Raddai, the fifth,
ναθαναηλ ὁ τέταρτος ραδδαι ὁ πέμπτος
- 15 kuudentena Oosem ja seitsemäntenä Daavid.
Ozem, the sixth, David, the seventh;
ασομ ὁ ἕκτος δαυὶδ ὁ ἕβδομος
- 16 Ja heidän sisarensa olivat Seruja ja Abigail. Ja Serujan pojat olivat Abisai, Jooab ja Asael, kaikkiaan kolme.
And their sisters were Zeruah and Abigail. And Zeruah had three sons: Abishai and Joab and Asahel.
καὶ ἀδελφὴ αὐτῶν σαρουα καὶ ἀβιγαια καὶ υἱοὶ σαρουα ἀβεσσα καὶ ἰωαβ καὶ ἀσαηλ τρεῖς
- 17 Ja Abigail synnytti Amasan; ja Amasan isä oli ismaelilainen Jeter.
And Abigail was the mother of Amasa; and the father of Amasa was Jether the Ishmaelite.
καὶ ἀβιγαια ἐγέννησεν τὸν ἀμεσσα καὶ πατὴρ ἀμεσσα ἰοθορ ὁ ἰσμαηλίτης
- 18 Ja Kaalebille, Hesronin pojalle, syntyi lapsia Asubasta, hänen vaimostaan, ja Jeriotista; ja nämä olivat Asuban pojat: Jeaser, Soobab ja Ardon.
And Caleb, the son of Hezron, had children by Azubah his wife, the daughter of Jerioth; and these were her sons: Jeshar and Shobab and Ardon.
καὶ χαλεβ υἱὸς ἐσερῶν ἐγέννησεν τὴν γαζουβα γυναῖκα καὶ τὴν ἱεριωθ καὶ οὗτοι υἱοὶ αὐτῆς ἰωσαρ καὶ σωβαβ καὶ ὀρνα
- 19 Ja kun Asuba kuoli, nai Kaaleb Efratin, ja tämä synnytti hänelle Huurin.
And after the death of Azubah, Caleb took as his wife Ephrath, who was the mother of Hur.
καὶ ἀπέθανεν γαζουβα καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ χαλεβ τὴν ἐφραθ καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ὤρ
- 20 Ja Huurille syntyi Uuri, ja Uurille syntyi Besalel.
And Hur was the father of Uri; and Uri was the father of Bezalel.
καὶ ὤρ ἐγέννησεν τὸν οὐρι καὶ οὐρι ἐγέννησεν τὸν βεσελεηλ

- 21 Senjälkeen meni Hesron Maakirin, Gileadin isän, tyttären tykö; ja hän nai tämän ollessaan kuudenkymmenen vuoden vanha. Ja tämä synnytti hänelle Segubin.
And after that, Hezron had connection with the daughter of Machir, the father of Gilead, whom he took as his wife when he was sixty years old; and she had Segub by him.
καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθεν εσερων πρὸς τὴν θυγατέρα μαχίρ πατὴρ γαλααδ καὶ οὗτος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ αὐτὸς ἐξήκοντα ἦν ἐτῶν καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν σεγουβ
- 22 Ja Segubille syntyi Jaair; tällä oli kaksikymmentä kolme kaupunkia Gileadin maassa.
And Segub was the father of Jair, who had twenty-three towns in the land of Gilead.
καὶ σεγουβ ἐγέννησεν τὸν ἰαῖρ καὶ ἦσαν αὐτῷ εἴκοσι τρεῖς πόλεις ἐν τῇ γαλααδ
- 23 Mutta gesurilaiset ja aramilaiset ottivat heiltä Jaairin leirikylät ja Kenatin ynnä sen tytärkaupungit, kuusikymmentä kaupunkia. Kaikki nämä olivat Maakirin, Gileadin isän, poikia.
And Geshur and Aram took the tent-towns of Jair from them, with Kenath and the small places round it, even sixty towns. All these were the sons of Machir, the father of Gilead.
καὶ ἔλαβεν γεδσουρ καὶ αραμ τὰς κόμας ἰαῖρ ἐξ αὐτῶν τὴν καναθ καὶ τὰς κόμας αὐτῆς ἐξήκοντα πόλεις πᾶσαι αὐτὰι υἱῶν μαχίρ πατὴρ γαλααδ
- 24 Kun Hesron oli kuollut Kaaleb-Efratassa, synnytti Abia - hän oli Hesronin vaimo - hänelle Ashurin, Tekoan isän.
And after the death of Hezron, Caleb had connection with Ephrath, his father Hezron's wife, and she gave birth to his son Asshur, the father of Tekoa.
καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν εσερων ἦλθεν χαλεβ εἰς εφραθα καὶ ἡ γυνὴ εσερων αβια καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ασχωδ πατέρα θεκωε
- 25 Ja Jerahmeelin, Hesronin esiköisen, pojat olivat Raam, esiköinen, ja Buuna, Ooren, Oosem ja Ahia.
And the sons of Jerahmeel, the oldest son of Hezron, were Ram, the oldest, and Bunah and Oren and Ozem and Ahijah.
καὶ ἦσαν υἱοὶ ἱερεμηλ πρωτοτόκου εσερων ὁ πρωτότοκος ραμ καὶ βαανα καὶ αραν καὶ ασομ ἀδελφὸς αὐτοῦ
- 26 Ja Jerahmeelilla oli vielä toinen vaimo, jonka nimi oli Atara; hän oli Oonamin äiti.
And Jerahmeel had another wife, whose name was Atarah: she was the mother of Onam.
καὶ ἦν γυνὴ ἐτέρα τῷ ἱερεμηλ καὶ ὄνομα αὐτῇ αταρα αὕτη ἐστὶν μήτηρ οζομ
- 27 Ja Raamin, Jerahmeelin esiköisen, pojat olivat Maas, Jaamin ja Eeker.
And the sons of Ram, the oldest son of Jerahmeel, were Maaz and Jamin and Eker.
καὶ ἦσαν υἱοὶ ραμ πρωτοτόκου ἱερεμηλ μαας καὶ ἰαμιν καὶ ακορ
- 28 Ja Oonamin pojat olivat Sammai ja Jaada; ja Sammain pojat olivat Naadab ja Abisur.
And the sons of Onam were Shammai and Jada; and the sons of Shammai: Nadab and Abishur.
καὶ ἦσαν υἱοὶ οζομ σαμαι καὶ ἰαδαε καὶ υἱοὶ σαμαι ναδαβ καὶ αβισουρ
- 29 Ja Abisurin vaimon nimi oli Abihail, ja tämä synnytti hänelle Ahbanin ja Molidin.
And the name of Abishur's wife was Abihail; and she had Ahban and Molid by him.
καὶ ὄνομα τῆς γυναικὸς αβισουρ αβιχαὶλ καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν αχαβαρ καὶ τὸν μολιδ
- 30 Ja Naadabin pojat olivat Seled ja Appaim. Ja Seled kuoli lapsetonna.
And the sons of Nadab: Seled and Appaim; but Seled came to his end without sons.
υἱοὶ ναδαβ σαλαδ καὶ αφραιμ καὶ ἀπέθανεν σαλαδ οὐκ ἔχων τέκνα
- 31 Ja Appaimin poika oli Jisi; ja Jisin poika oli Seesan; ja Seesanin poika oli Ahlai.
And the sons of Appaim: Ishi. And the sons of Ishi: Sheshan. And the sons of Sheshan: Ahlai.
καὶ υἱοὶ αφραιμ ἱσεμηλ καὶ υἱοὶ ἱσεμηλ σωσαν καὶ υἱοὶ σωσαν αχλαι
- 32 Ja Jaadan, Sammain veljen, pojat olivat Jeter ja Joonatan. Jeter kuoli lapsetonna.
And the sons of Jada, the brother of Shammai: Jether and Jonathan; and Jether came to his end without sons.
καὶ υἱοὶ ἰαδαε αχισαμαι ἰεθερ ἰωναθαν καὶ ἀπέθανεν ἰεθερ οὐκ ἔχων τέκνα
- 33 Ja Joonatanin pojat olivat Pelet ja Saasa. Nämä olivat Jerahmeelin jälkeläisiä.
And the sons of Jonathan: Peleth and Zaza. These were the sons of Jerahmeel.
καὶ υἱοὶ ἰωναθαν φαλεθ καὶ οζαζα οὗτοι ἦσαν υἱοὶ ἱερεμηλ
- 34 Mutta Seesanilla ei ollut poikia, vaan ainoastaan tyttäriä. Ja Seesanilla oli egyptiläinen palvelija, jonka nimi oli Jarha.
Now Sheshan had no sons, but only daughters. And Sheshan had an Egyptian servant, whose name was Jarha.
καὶ οὐκ ἦσαν τῷ σωσαν υἱοὶ ἀλλ' ἡ θυγατέρες καὶ τῷ σωσαν παῖς αἰγύπτιος καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰωηλ

- 35 Ja Seesan antoi tyttärensä vaimoksi palvelijallensa Jarhalle, ja hän synnytti tälle Attain.
And Sheshan gave his daughter to Jarha, his servant, as a wife; and she had Attai by him.
καὶ ἔδωκεν σῶσαν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ ἰωηλ παιδί αὐτοῦ εἰς γυναῖκα καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν εἶθι
- 36 Ja Attaille syntyi Naatan, ja Naatanille syntyi Saabad.
And Attai was the father of Nathan, and Nathan was the father of Zabad,
καὶ εἶθι ἐγέννησεν τὸν ναθαν καὶ ναθαν ἐγέννησεν τὸν ζαβεδ
- 37 Ja Saabadille syntyi Eflal, ja Eflalille syntyi Oobed.
And Zabad was the father of Ephlal, and Ephlal was the father of Obed,
καὶ ζαβεδ ἐγέννησεν τὸν ἀφαληλ καὶ ἀφαληλ ἐγέννησεν τὸν ὠβηδ
- 38 Ja Oobedille syntyi Jeehu, ja Jeehulle syntyi Asarja.
And Obed was the father of Jehu, and Jehu was the father of Azariah,
καὶ ὠβηδ ἐγέννησεν τὸν ἰηου καὶ ἰηου ἐγέννησεν τὸν ἀζαριαν
- 39 Ja Asarjalle syntyi Heles, ja Helekselle syntyi Eleasa.
And Azariah was the father of Helez, and Helez was the father of Eleasah,
καὶ ἀζαριας ἐγέννησεν τὸν χελλης καὶ χελλης ἐγέννησεν τὸν ελεασα
- 40 Ja Eleasalle syntyi Sismai, ja Sismaille syntyi Sallum.
And Eleasah was the father of Sismai, and Sismai was the father of Shallum,
καὶ ελεασα ἐγέννησεν τὸν σοσομαι καὶ σοσομαι ἐγέννησεν τὸν σαλουμ
- 41 Ja Sallumille syntyi Jekamja, ja Jekamjalle syntyi Elisama.
And Shallum was the father of Jekamiah, and Jekamiah was the father of Elishama.
καὶ σαλουμ ἐγέννησεν τὸν ἰεχεμιαν καὶ ἰεχεμιας ἐγέννησεν τὸν ελισαμα
- 42 Ja Kaalebin, Jerahmeelin veljen, pojat olivat Meesa, hänen esikoisensa, joka oli Siifin isä, ja Maaresan, Hebronin isän, pojat.
And the sons of Caleb, the brother of Jerahmeel, were Mareshah, his oldest son, who was the father of Ziph and Hebron.
καὶ υἱοὶ χαλεβ ἀδελφοῦ ἰερεμεηλ μαρισα ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ οὗτος πατὴρ ζιφ καὶ υἱοὶ μαρισα πατρὸς χεβρων
- 43 Ja Hebronin pojat olivat Koorah, Tappuah, Rekem ja Sema.
And the sons of Hebron: Korah and Tappuah and Rekem and Shema.
καὶ υἱοὶ χεβρων κορε καὶ θαπους καὶ ρεκομ καὶ σεμα
- 44 Ja Semalle syntyi Raham, Jorkeamin isä, ja Rekemille syntyi Sammai.
And Shema was the father of Raham, the father of Jorkeam, and Rekem was the father of Shammai.
καὶ σεμα ἐγέννησεν τὸν ραει πατέρα ἰερκααν καὶ ἰερκααν ἐγέννησεν τὸν σαμαι
- 45 Ja Sammain poika oli Maaon, ja Maaon oli Beet-Suurin isä.
And the son of Shammai was Maon; and Maon was the father of Beth-zur.
καὶ υἱὸς αὐτοῦ μαων καὶ μαων πατὴρ βαιθσουρ
- 46 Ja Eefa, Kaalebin sivuvaimo, synnytti Haaranin, Moosan ja Gaaseksen; ja Haaranille syntyi Gaases.
And Ephah, Caleb's servant-wife, had Haran and Moza and Gazez; and Haran was the father of Gazez.
καὶ γαιφα ἡ παλλακὴ χαλεβ ἐγέννησεν τὸν αρραν καὶ τὸν μωσα καὶ τὸν γεζουε καὶ αρραν ἐγέννησεν τὸν γεζουε
- 47 Ja Jahdain pojat olivat Regem, Jootam, Geesan, Pelet, Eefa ja Saaf.
And the sons of Jahdai: Regem and Jotham and Geshan and Pelet and Ephah and Shaaph.
καὶ υἱοὶ ἰαδαι ραγεμ καὶ ἰωθαμ καὶ γηρσωμ καὶ φαλετ καὶ γαιφα καὶ σαγαφ
- 48 Maaka, Kaalebin sivuvaimo, synnytti Seberin ja Tirhanan.
Maacah, Caleb's servant-wife, was the mother of Sheber and Tirhanah,
καὶ ἡ παλλακὴ χαλεβ μωχα ἐγέννησεν τὸν σαβερ καὶ τὸν θαρχνα

- 49 Hän synnytti myös Saafin, Madmannan isän, Sevan, Makbenan isän ja Gibeän isän. Ja Kaalebin tytär oli Aksa.
And Shaaph, the father of Madmannah, Sheva, the father of Machbena and the father of Gibeah; and Caleb's daughter was Achsah. These were the sons of Caleb.
καὶ ἐγέννησεν σαγαφ πατέρα μαρμηνα καὶ τὸν σαου πατέρα μαχαβηνα καὶ πατέρα γαιβια καὶ θυγάτηρ χαλεβ ασχα
- 50 Nämä olivat Kaalebin jälkeläisiä. Huurin, Efratan esikoisen, pojat olivat Soobal, Kirjat-Jearimin isä,
The sons of Hur, the oldest son of Ephrathah; Shobal, the father of Kiriath-jearim,
οὗτοι ἦσαν υἱοὶ χαλεβ υἱοὶ ὠρ πρωτοτόκου εφραθα σωβαλ πατὴρ καριαθιαριμ
- 51 Salma, Beetlehemin isä, ja Haaref, Beet-Gaaderin isä.
Salma, the father of Beth-lehem, Hareph, the father of Beth-gader.
σαλωμων πατὴρ βαιθλαεμ αριμ πατὴρ βαιθγεδωρ
- 52 Soobalin, Kirjat-Jearimin isän, jälkeläiset olivat Rooe ja toinen puoli Menuhotia.
And Shobal, the father of Kiriath-jearim, had sons: Haroeh, half of the Manahathites.
καὶ ἦσαν υἱοὶ τῷ σωβαλ πατρὶ καριαθιαριμ αραα εσι αμμανθ
- 53 Kirjat-Jearimin suvut olivat jeteriläiset, puutilaiset, suumatilaiset ja misrailaiset. Heistä ovat soratilaiset ja estaolilaiset lähteneet.
And the families of Kiriath-jearim: the Ithrites and the Puthites and the Shumathites and the Mishraitites; from them came the Zorathites and the Eshtaolites.
εμοσφεως πόλις ιαῖρ αιθαλιμ καὶ μιφιθιμ καὶ ησαμαθιμ καὶ ημασαραῖμ ἐκ τούτων ἐξήλθοσαν οἱ σαραθαῖοι καὶ οἱ εσθαωλαῖοι
- 54 Ja Salman jälkeläiset olivat Beethlehem ja netofalaiset, Atrot, Beet-Joob ja toinen puoli manahtilaisia, sorilaiset.
The sons of Salma: Beth-lehem and the Netophathites, Atroth-beth-Joab and half of the Manahathites, the Zorites.
υἱοὶ σαλωμων βαιθλαεμ νετωφαθι αταρωθ οἶκου ιωαβ καὶ ἡμισυ τῆς μαναθι ησαρεῖ
- 55 Ja kirjanoppineiden suvut, jotka asuivat Jaebeksessa, olivat tiratilaiset, simatilaiset ja sukatilaiset. Nämä olivat ne keeniläiset, jotka polveutuvat Hammatista, Reekabin suvun isästä.
And the families of scribes who were living at Jabez: the Tirathites, the Shimeathites, the Sucathites. These are the Kenites, the offspring of Hammath, the father of the family of Rechab.
πατριαὶ γραμματέων κατοικοῦντες ιαβες θαργαθιμ σαμαθιμ σωκαθιμ οὗτοι οἱ κιναιοὶ οἱ ἐλθόντες ἐκ μεσημα πατρὸς οἴκου ρηχαβ
- 1 Nämä ovat ne Daavidin pojat, jotka syntyivät hänelle Hebronissa: esikoinen Amnon, jisreeliläisestä Ahinoamista; toinen Daniel, karmelilaisesta Abigailista;
Now these were David's sons, whose birth took place in Hebron: the oldest Amnon, by Ahinoam of Jezreel; the second Daniel, by Abigail the Carmelite woman;
καὶ οὗτοι ἦσαν υἱοὶ δαυὶδ οἱ τεχθέντες αὐτῷ ἐν γεβρον ὁ πρωτότοκος αμνων τῆ αχινασμ τῆ ιερζαηλιτιδι ὁ δεύτερος δανιηλ τῆ αβιγαια τῆ καρμηλια
- 2 kolmas Absalom, Maakan, Gesurin kuninkaan Talmain tyttären, poika; neljäs Adonia, Haggitin poika;
The third Absalom, the son of Maacah, the daughter of Talmai, king of Geshur; the fourth Adonijah, the son of Haggith;
ὁ τρίτος αβεσσαλωμ υἱὸς μοχα θυγατρὸς θολμαι βασιλέως γεδσουρ ὁ τέταρτος αδωνια υἱὸς αγγιθ
- 3 viides Sefatja, Abitalista; kuudes Jitream, hänen vaimostaan Eglasta.
The fifth Shephatiah, by Abital; the sixth Ithream, by Eglah his wife.
ὁ πέμπτος σαφατια τῆς αβιταλ ὁ ἕκτος ιεθρααμ τῆ αγλα γυναικὶ αὐτοῦ
- 4 Nämä kuusi syntyivät hänelle Hebronissa, jossa hän hallitsi seitsemän vuotta ja kuusi kuukautta. Mutta Jerusalemissa hän hallitsi kolmekymmentä kolme vuotta.
He had six sons in Hebron; he was ruling there for seven years and six months, and in Jerusalem for thirty-three years.
ἐξ ἐγεννήθησαν αὐτῷ ἐν γεβρον καὶ ἐβασίλευσεν ἐκεῖ ἐπτὰ ἔτη καὶ ἐξάμηνον καὶ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ιερουσαλημ
- 5 Ja nämä syntyivät hänelle Jerusalemissa: Simea, Soobab, Naatan ja Salomo, kaikkiaan neljä, Bat-Suuasta, Ammielin tyttärestä;
And in Jerusalem he had four sons, Shimea and Shobab and Nathan and Solomon, by Bath-shua, the daughter of Ammiel;
καὶ οὗτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν ιερουσαλημ σαμαα σωβαβ ναθαν καὶ σαλωμων τέσσαρες τῆ βηρσαβεε θυγατρὶ αμιηλ
- 6 sitten Jibhar, Elisama, Elifelet,
And Ibhah and Elishama and Eliphelet
καὶ ιβχαρ καὶ ελισαμα καὶ ελιφαλετ
- 7 Noogah, Nefeg, Jaafia,
And Nogah and Nepheg and Japhia
καὶ ναγε καὶ ναφαγ καὶ ιανουε

- 8 Elisama, Eljada ja Elifelet; kaikkiaan yhdeksän.
And Elishama and Eliada and Eliphelet, nine.
καὶ ελισαμα καὶ ελιαδα καὶ ελιφαλετ ἑννέα
- 9 Tässä ovat kaikki Daavidin pojat, lukuunottamatta sivuvaimojen poikia. Ja Taamar oli heidän sisarensa.
All these were the sons of David, in addition to the sons of his servant-wives; and Tamar was their sister.
πάντες υἱοὶ δαυιδ πλὴν τῶν υἱῶν τῶν παλλακῶν καὶ θημαρ ἀδελφὴ αὐτῶν
- 10 Ja Salomon poika oli Rehobeam; tämän poika Abia; tämän poika Aasa; tämän poika Joosafat;
And Solomon's son was Rehoboam, Abijah was his son, Asa his son, Jehoshaphat his son,
υἱοὶ σαλωμων ροβοαμ αβια υἱὸς αὐτοῦ ασα υἱὸς αὐτοῦ ιωσαφατ υἱὸς αὐτοῦ
- 11 tämän poika Joram; tämän poika Ahasja; tämän poika Jooas;
Joram his son, Ahaziah his son, Joash his son,
ιωραμ υἱὸς αὐτοῦ οχοζια υἱὸς αὐτοῦ ιωαζ υἱὸς αὐτοῦ
- 12 tämän poika Amasja; tämän poika Asarja; tämän poika Jootam;
Amaziah his son, Azariah his son, Jotham his son,
αμασιας υἱὸς αὐτοῦ αζαρια υἱὸς αὐτοῦ ιωαθαν υἱὸς αὐτοῦ
- 13 tämän poika Aahas; tämän poika Hiskia; tämän poika Manasse;
Ahaz his son, Hezekiah his son, Manasseh his son,
αχαζ υἱὸς αὐτοῦ εζεκιας υἱὸς αὐτοῦ μανασσης υἱὸς αὐτοῦ
- 14 tämän poika Aamon; tämän poika Joosia.
Amon his son, Josiah his son.
αμων υἱὸς αὐτοῦ ιωσια υἱὸς αὐτοῦ
- 15 Ja Joosian pojat olivat esikoinen Joohanan, toinen Joojakim, kolmas Sidkia, neljäs Sallum.
And the sons of Josiah: the oldest Johanan, the second Jehoiakim, the third Zedekiah, the fourth Shallum.
καὶ υἱοὶ ιωσια πρωτότοκος ιωναν ὁ δεύτερος ιωακιμ ὁ τρίτος σεδεκια ὁ τέταρτος σαλουμ
- 16 Ja Joojakimin pojat olivat hänen poikansa Jekonja ja tämän poika Sidkia.
And the sons of Jehoiakim: Jeconiah his son, Zedekiah his son.
καὶ υἱοὶ ιωακιμ ιεχονιας υἱὸς αὐτοῦ σεδεκιας υἱὸς αὐτοῦ
- 17 Ja vangitun Jekonjan pojat olivat: hänen poikansa Sealtiel,
And the sons of Jeconiah, who was taken prisoner: Shealtiel his son,
καὶ υἱοὶ ιεχονια-ασιρ σαλαθιηλ υἱὸς αὐτοῦ
- 18 Malkiram, Pedaja, Senassar, Jekamja, Hoosama ja Nedabja.
And Malchiram and Pedaiah and Shenazzar, Jekamiah, Hoshama and Nedabiah.
μελχιραμ καὶ φαδαιας καὶ σανεσαρ καὶ ιεκεμια καὶ ωσαμω καὶ δενεθι
- 19 Ja Pedajan pojat olivat Serubbaabel ja Siimei. Ja Serubbaabelin pojat olivat Mesullam ja Hananja, ja heidän sisarensa oli Selomit;
And the sons of Pedaiah: Zerubbabel and Shimei; and the sons of Zerubbabel: Meshullam and Hananiah; and Shelomith was their sister;
καὶ υἱοὶ σαλαθιηλ ζοροβαβελ καὶ σεμεῖ καὶ υἱοὶ ζοροβαβελ μοσολλαμος καὶ ανανια καὶ σαλωμιθ ἀδελφὴ αὐτῶν
- 20 vielä Hasuba, Oohel, Berekja, Hasadja ja Juusab-Hesed, kaikkiaan viisi.
And Hashubah and Ohel and Berechiah and Hasadiah, Jushab-hesed, five.
καὶ σουβε καὶ οολ καὶ βαραχια καὶ ασαδια καὶ ασοβαεσδ πέντε
- 21 Ja Hananjan pojat olivat Pelatja ja Jesaja, Refajan pojat, Arnanin pojat, Obadjan pojat ja Sekanjan pojat.
And the sons of Hananiah: Pelatiah and Jeshaiah; the sons of Rephaiah, the sons of Arnan, the sons of Obadiah, the sons of Shecaniah.
καὶ υἱοὶ ανανια φαλλετια καὶ ισαια υἱὸς αὐτοῦ ραφαια υἱὸς αὐτοῦ ορνα υἱὸς αὐτοῦ αβδια υἱὸς αὐτοῦ σεχενια υἱὸς αὐτοῦ

- 22 Ja Sekanjan poika oli Semaja; ja Semajan pojat olivat Hattus, Jigal, Baariah, Nearja ja Saafat, kaikkiaan kuusi.
And the sons of Shecaniah: Shemaiah; and the sons of Shemaiah: Hattush and Igal and Bariah and Neariah and Shaphat, six.
καὶ υἱὸς σχενια σαμαια καὶ υἱοὶ σαμαια χαττους καὶ ιωηλ καὶ μαρι καὶ νοαδια καὶ σαφαθ ἕξ
- 23 Ja Nearjan pojat olivat Eljoenai, Hiskia, Asrikam, kaikkiaan kolme.
And the sons of Neariah: Elioenai and Hizkiah and Azrikam, three.
καὶ υἱοὶ νοαδια ελιθεναν καὶ εζεκια καὶ εζρικαμ τρεῖς
- 24 Ja Eljoenain pojat olivat Hoodavja, Eljasib, Pelaja, Akkub, Joohanan, Delaja ja Anani, kaikkiaan seitsemän.
And the sons of Elioenai: Hodaviah and Eliashib and Pelaiiah and Akkub and Johanan and Delaiah and Anani, seven.
καὶ υἱοὶ ελιθεναν οδοουια καὶ ελιασιβ καὶ φαλαια καὶ ακουν καὶ ιωαναν καὶ δαλαια καὶ ανανι ἑπτά
- 1 Juudan pojat olivat Peres, Hesron, Karmi, Huur ja Soobal.
The sons of Judah: Perez, Hezron and Carmi and Hur and Shobal.
καὶ υἱοὶ ιουδα φαρεις αρσων καὶ χαρμι καὶ ωρ σουβαλ
- 2 Ja Reajalle, Soobalin pojalle, syntyi Jahat, ja Jahatille syntyivät Ahumai ja Lahad. Nämä ovat soratilaisten suvut.
And Reaiah, the son of Shobal, was the father of Jahath; and Jahath was the father of Ahumai and Lahad. These are the families of the Zorathites.
καὶ ρια υἱὸς αὐτοῦ καὶ σουβαλ ἐγέννησεν τὸν ιεθ καὶ ιεθ ἐγέννησεν τὸν αχμι καὶ τὸν λααδ αὐτὰ αἱ γενέσεις τοῦ σαραθι
- 3 Ja nämä olivat Ectamin isän pojat: Jisreel, Jisma ja Jidbas; ja heidän sisarensa nimi oli Haslelponi;
And these were the sons of Hur, the father of Etam: Jezreel and Ishma and Idbash, and the name of their sister was Hazzelelponi;
καὶ οὗτοι υἱοὶ αιταμ ιεζραηλ καὶ ραγμα καὶ ιαβας καὶ ὄνομα ἀδελφῆς αὐτῶν εσηλεββων
- 4 vielä Penuel, Gedorin isä, ja Eeser, Huusan isä. Nämä olivat Huurin, Efratan esikoisen, Beethemin isän, pojat.
And Penuel, the father of Gedor, and Ezer, the father of Hushah. These are the sons of Hur, the oldest son of Ephrathah, the father of Beth-lehem.
καὶ φανουηλ πατήρ γεδωρ καὶ αζηρ πατήρ ωσαν οὗτοι υἱοὶ ωρ τοῦ πρωτοτόκου εφραθα πατρός βαιθλαεμ
- 5 Ja Ashurilla, Tekoan isällä, oli kaksi vaimoa, Hela ja Naara.
And Ashhur, the father of Tekoa, had two wives, Helah and Naarah.
καὶ τῷ σαουρ πατρὶ θεκωε ἦσαν δύο γυναῖκες αωδα καὶ θοαδα
- 6 Ja Naara synnytti hänelle Ahussamin, Heeferin, Teemenin ja ahastarilaiset. Nämä olivat Naaran pojat.
And Naarah had Ahuzzam by him, and Hopher and Temeni and Haahashtari. These were the sons of Naarah.
καὶ ἔτεκεν αὐτῷ αωδα τὸν ωχαζαμ καὶ τὸν ηφαδ καὶ τὸν θαιμαν καὶ τὸν ασηηραν πάντες οὗτοι υἱοὶ αωδαζ
- 7 Ja Helan pojat olivat Seret, Soohar ja Etnan.
And the sons of Helah were Zereth, Izhar and Ethnan.
καὶ υἱοὶ θοαδα σαρεθ καὶ σααρ καὶ εθναν
- 8 Ja Koosille syntyivät Aanub ja Soobeba sekä Aharhelin, Haarumin pojan, suvut.
And Koz was the father of Anub and Zobebah, and the families of Aharhel the son of Harum.
καὶ κωζ ἐγέννησεν τὸν ενωβ καὶ τὸν σαβηβα καὶ γεννήσεις ἀδελφοῦ ρηαβ υἱοῦ ιαριμ
- 9 Mutta Jabes oli suuremmassa arvossa pidetty kuin hänen veljensä; ja hänen äitinsä oli antanut hänelle nimen Jabes sanoen: "Olen synnyttänyt hänet kipu ja kärsien".
And Jabez was honoured more than his brothers; but his mother had given him the name Jabez, saying, Because I gave birth to him with sorrow.
καὶ ἦν ιαβης ἐνδοξος ὑπὲρ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ιαβης λέγουσα ἔτεκεν ὡς γαβης
- 10 Ja Jabes huusi Israelin Jumalaa, sanoen: "Jospa sinä siunaisit minua ja laajentaisit minun alueeni; jospa sinun kätesi olisi minun kanssani ja sinä varjelisit pahasta, niin että minä pääsisin kipu ja kärsimästä!" Ja Jumala antoi hänen pyyntönsä toteutua.
And Jabez made a prayer to the God of Israel, saying, If only you would truly give me a blessing, and make wider the limits of my land, and let your hand be with me, and keep me from evil, so that I may not be troubled by it! And God gave him his desire.
καὶ ἐπεκαλέσατο ιαβης τὸν θεὸν ισραηλ λέγων ἐάν εὐλογῶν εὐλογήσης με καὶ πληθύνῃς τὰ ὄριά μου καὶ ἡ ἢ χεῖρ σου μετ' ἐμοῦ καὶ ποιήσεις γνῶσιν τοῦ μὴ ταπεινώσαι με καὶ ἐπήγαγεν ὁ θεὸς πάντα ὅσα ἠτήσατο

- 11 **Ja Kelubille, Suuhan veljelle, syntyi Mehir; hän oli Estonin isä.
And Chelub, the brother of Shuhah, was the father of Mehir, who was the father of Eshton.
καὶ χαλεβ πατήρ ασχα ἐγέννησεν τὸν μαχίρ οὗτος πατήρ ασσαθων**
- 12 **Ja Estonille syntyivät Beet-Raafa, Paaseah ja Tehinna, Naahaan kaupungin isä. Nämä olivat Reekan miehet.
And Eshton was the father of Bethrapha and Paseah and Tehinnah, the father of Ir-nahash. These are the men of Recah.
καὶ ασσαθων ἐγέννησεν τὸν βαθρεφαν καὶ τὸν φεσσηε καὶ τὸν θανα πατέρα πόλεως ναας ἀδελφοῦ εσελων τοῦ κενεζὶ οὗτοι ἄνδρες ρηφα**
- 13 **Ja Kenaan pojat olivat Otniel ja Seraja. Ja Otnielin pojat olivat: Hatat.
And the sons of Kenaz: Othniel and Seraiah; and the sons of Othniel: Hathath.
καὶ υἱοὶ κενεζ γοθονηλ καὶ σαραια καὶ υἱοὶ γοθονηλ αθαθ**
- 14 **Ja Meonotaille syntyi Ofra. Ja Serajalle syntyi Jooab, Seppäinlaakson isä; sillä he olivat seppiä.
And Meonothai was the father of Ophrah; and Seraiah was the father of Joab, the father of Ge-harashim; they were expert workmen.
καὶ μαναθὶ ἐγέννησεν τὸν γοφερα καὶ σαραια ἐγέννησεν τὸν ιωαβ πατέρα αγεαδδαῖρ ὅτι τέκτονες ἦσαν**
- 15 **Ja Kaalebin, Jefunnen pojan, pojat olivat Iiru, Eela ja Naam sekä Eelan pojat ja Kenas.
And the sons of Caleb, the son of Jephunneh: Iru, Elah, and Naam; and the son of Elah: Kenaz.
καὶ υἱοὶ χαλεβ υἱοῦ ιεφοννη ηρα αλα καὶ νοομ καὶ υἱοὶ αλα κενεζ**
- 16 **Ja Jehallelelin pojat olivat Siif, Siifa, Tiireja ja Asarel.
And the sons of Jehallelel: Ziph and Ziphah, Tiria and Asarel.
καὶ υἱὸς αὐτοῦ γεσηλ αμηαχὶ καὶ ζαφα καὶ ζαιρα καὶ εσεραηλ**
- 17 **Ja Esran pojat olivat Jeter, Mered, Eefer ja Jaalon. Ja vaimo tuli raskaaksi ja synnytti Mirjamin, Sammain ja Jisbahin, Estemoan isän.
And the sons of Ezrah: Jether and Mered and Ephraim and Jalon; and these are the sons of Bithiah, the daughter of Pharaoh, the wife of Mered. And she became the mother of Miriam and Shammai and Ishbah, the father of Eshtemoa.
καὶ υἱοὶ εσρι ιεθερ μωραδ καὶ αφερ καὶ ιαλων καὶ ἐγέννησεν ιεθερ τὸν μαρων καὶ τὸν σεμαι καὶ τὸν μαρεθ πατέρα εσθεμων**
- 18 **Ja hänen juudansukuinen vaimonsa synnytti Jeredin, Gedorin isän, Heberin, Sookon isän, ja Jekutielin, Saanoahin isän. Ja nämä olivat Bitjan, faraon tyttären, poikia, jonka Mered oli ottanut vaimokseen.
And his wife, a woman of the tribe of Judah, became the mother of Jered, the father of Gedor, and Heber, the father of Soco, and Jekuthiel, the father of Zanoah.
καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ αὐτὴ αδια ἔτεκεν τὸν ιαρεδ πατέρα γεδωρ καὶ τὸν αβερ πατέρα σωχων καὶ τὸν ιεκθυηλ πατέρα ζανω καὶ οὗτοι υἱοὶ γελια θυγατρὸς φαραω ἦν ἔλαβεν μωρηδ**
- 19 **Ja Hoodian vaimon, Nahamin sisaren, pojat olivat Kegilan isä, garmilainen, ja maakatilainen Estemoa.
And the sons of the wife of Hodiah, the sister of Naham, were the father of Keilah the Garmite, and Eshtemoa the Maacathite.
καὶ υἱοὶ γυναικὸς τῆς ἰδοιας ἀδελφῆς ναχημ καὶ δαλια πατήρ κεῖλα καὶ σεμειων πατήρ ιωμαν καὶ υἱοὶ ναχημ πατρὸς κεῖλα αγαρμ καὶ εσθεμοια μαχαθὶ**
- 20 **Ja Siimonin pojat olivat Amnon ja Rinna, Ben-Haanan ja Tiilon. Ja Jisin pojat olivat Soohet ja Soohetin poika.
And the sons of Shimon: Amnon and Rinnah, Ben-hanan and Tilon. And the sons of Ishi: Zoheth; and the son of Zoheth. ...
καὶ υἱοὶ σεμιων αμων καὶ ρανα υἱὸς αναν καὶ θιλων καὶ υἱοὶ ισεῖ ζωαθ καὶ υἱοὶ ζωαθ**
- 21 **Seelan, Juudan pojan, pojat olivat Eer, Leekan isä, Lada, Maaresan isä, ja pellavakankaiden kutojain suvut Beet-Asbeasta;
The sons of Shelah, the son of Judah: Er, the father of Lecah, and Laadah, the father of Mareshah, and the families of those who made delicate linen, of the family of Ashbea;
υἱοὶ σηλωμ υἱοῦ ιουδα ηρ πατήρ ληχα καὶ λααδα πατήρ μαρησα καὶ γενέσεις οἰκιῶν εφραθ αβακ τῷ οἴκῳ εσοβα**
- 22 **vielä Jookim ja Kooseban miehet sekä Jooas ja Saaraf, jotka hallitsivat Mooabia, ja Jaasubi-Lehem. Mutta nämä ovat vanhoja asioita.
And Jokim, and the men of Cozeba, and Joash and Saraph, who were rulers in Moab, and went back to Beth-lehem. And the records are very old.
καὶ ιωακιμ καὶ ἄνδρες χωζηβα καὶ ιωας καὶ σαραφ οἱ κατόκησαν ἐν μωαβ καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς ἀβεδηριν αθουκυμ**
- 23 **He olivat niitä saventalajia, jotka asuvat Netaimissa ja Gederassa; he asuivat siellä kuninkaan luona ja olivat hänen työssään.
These were the potters, and the people living among planted fields with walls round them; they were there to do the king's work.
οὗτοι κεραμεῖς οἱ κατοικοῦντες ἐν ναταῖμ καὶ γαδηρα μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐνίσχυσαν καὶ κατόκησαν ἐκεῖ**

- 24 Simeonin pojat olivat Nemuel ja Jaamin, Jaarib, Serah ja Saul;
The sons of Simeon: Nemuel and Jamin, Jarib, Zerah, Shaul;
υιοι σιμεων ναμουηλ και ιαμιν ιαριβ ζαρε σαουλ
- 25 tämän poika oli Sallum, tämän poika Mibsam, tämän poika Misma.
Shallum his son, Mibsam his son, Mishma his son.
σαλεμ υιός αυτού μαβασαμ υιός αυτού μασμα υιός αυτού
- 26 Ja Misman pojat olivat: hänen poikansa Hammuel, tämän poika Sakkur ja tämän poika Siimei.
And the sons of Mishma: Hammuel his son, Zaccur his son, Shimei his son.
αμουηλ υιός αυτού σαβουδ υιός αυτού ζακκουρ υιός αυτού σεμεϊ υιός αυτού
- 27 Ja Siimeillä oli kuusitoista poikaa ja kuusi tyttärtä; mutta hänen veljillään ei ollut monta lasta, eikä koko heidän sukunsa lisääntynyt Juudan lasten määrään.
And Shimei had sixteen sons and six daughters, but his brothers had only a small number of children, and their family was not as fertile as the children of Judah.
και τῷ σεμεϊ υιοι εκκαϊδεκα και θυγατέρες τρεις και τοις ἀδελφοις αυτών ουκ ἦσαν υιοι πολλοι και πᾶσαι αἱ πατριαι αυτών ουκ ἐπλεόνασαν ὡς υιοι ιουδα
- 28 Ja he asuivat Beersebassa, Mooladassa ja Hasar-Suualissa,
And they were living at Beer-sheba and Moladah and Hazar-shual,
και κατόκησαν ἐν βηρσαβε και σαμα και μολαδα και εσηρσουαλ
- 29 Bilhassa, Esemissä ja Tooladissa,
And at Bilhah, and at Ezem, and at Tolad,
και ἐν βαλαα και βοασομ και θουλαδ
- 30 Betuelissa, Hormassa ja Siklagissa,
And at Bethuel, and at Hormah, and at Ziklag,
και βαθουηλ και ερμα και σεκλαγ
- 31 Beet-Markabotissa, Hasar-Suusimissa, Beet-Birissä ja Saaraimissa. Nämä olivat heidän kaupunkinsa Daavidin hallitukseen asti.
And at Beth-marcaboth, and at Hazarsusim, and at Beth-biri, and at Shaaraim. These were their towns till David became king.
και βαιθμαρχαβωθ και ἡμισυ σωσιμ και οἶκον βαρουμσεωριμ αυται πόλεις αυτών εως βασιλέως δαυιδ
- 32 Ja heidän kylänsä olivat Eetam, Ain, Rimmon, Tooken ja Aasan - viisi kaupunkia;
And their small towns were Etam, Ain, Rimmon, and Tochen and Ashan, five towns;
και ἐπαύλεις αυτών αιταμ και ηγρεμμων και θοκκαν και αισαν πόλεις πέντε
- 33 siihen lisäksi kaikki heidän kylänsä, jotka olivat näiden kaupunkien ympärillä, aina Baaliin asti. Nämä olivat heidän asuinsijansa; ja heillä oli omat sukuuettelonsa.
And all the small places round these towns, as far as Baalath-beer, the high place of the South. These were their living-places, and they have lists of their generations.
και πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις αυτών κύκλῳ τῶν πόλεων τούτων εως βααλ αυτη ἡ κατάσχεσις αυτών και ὁ καταλοχισμός αυτών
- 34 Vielä: Mesobab, Jamlek, Joosa, Amasjan poika,
And Meshobab and Jamlech and Joshah, the son of Amaziah,
και μοσωβαβ και ιεμολοχ και ιωσια υιός αμασια
- 35 Joael, Jeehu, Joosibjan poika, joka oli Serajan poika, joka Asielin poika;
And Joel and Jehu, the son of Joshibiah, the son of Seraiah, the son of Asiel,
και ιωηλ και οὔτος υιός ισαβια υιός σαραια υιός ασηλ
- 36 Eljoenai, Jaakoba, Jesohaja, Asaja, Adiel, Jesimiel, Benaja
And Elioenai and Jaakobah and Jeshohaijah and Asaiah and Adiel and Jesimiel and Benaiah,
και ελιωηναι και ιακαβα και ιασουια και ασαια και εδιηλ και ισμαηλ και βαναια
- 37 ja Siisa, Sifin poika, joka oli Allonin poika, joka Jedajan poika, joka Simrin poika, joka Semajan poika.
And Ziza, the son of Shiphi, the son of Allon, the son of Jedaiah, the son of Shimri, the son of Shemaiah;
και ζουζα υιός σεφεϊ υιοῦ αλλων υιοῦ ιεδια υιοῦ σαμαρι υιοῦ σμαιου

- 38 Nämä nimeltä mainitut olivat sukujensa ruhtinaita, ja heidän perhekuntansa olivat levinneet ja lisääntyneet.
These, whose names are given, were chiefs in their families, and their families became very great in number.
οὗτοι οἱ διελθόντες ἐν ὀνόμασιν ἀρχόντων ἐν ταῖς γενέσεσιν αὐτῶν καὶ ἐν οἴκοις πατριῶν αὐτῶν ἐπληθύνθησαν εἰς πλῆθος
- 39 Ja he kulkivat Gedoriin päin, aina laakson itäiseen osaan saakka, hakeakseen laidunta lampailleen.
And they went to the opening into Gedor, as far as the east side of the valley, in search of grass-land for their flocks.
καὶ ἐπορεύθησαν ἕως τοῦ ἔλθειν γεραρα ἕως τῶν ἀνατολῶν τῆς γαί τοῦ ζητῆσαι νομὰς τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν
- 40 Ja he löysivät lihavan ja hyvän laitumen, ja maa oli tilava joka suuntaan sekä rauhallinen ja levollinen, sillä ne, jotka olivat asuneet siellä ennen, olivat haamilaisia.
And they came to some good fertile grass-land, in a wide quiet country of peace-loving people; for the people who were living there before were of the offspring of Ham.
καὶ εὗρον νομὰς πίονας καὶ ἀγαθὰς καὶ ἡ γῆ πλατεῖα ἐναντίον αὐτῶν καὶ εἰρήνη καὶ ἡσυχία ὅτι ἐκ τῶν υἱῶν χαμ τῶν κατοικούντων ἐκεῖ ἔμπροσθεν
- 41 Mutta nämä nimeltä luetellut tulivat Hiskian, Juudan kuninkaan, päivinä ja valtasivat heidän telttansa ja voittivat meunilaiset, jotka olivat siellä, ja vihkivät heidät tuhon omiksi, aina tähän päivään asti, ja asettuivat heidän sijaansa, sillä siellä oli laidunta heidän lampailleensa.
And these whose names are given came in the days of Hezekiah, king of Judah, and made an attack on the Meunim who were living there, and put an end to them to this day, and took their place, because there was grass there for their flocks.
καὶ ἦλθουσιν οὗτοι οἱ γεγραμμένοι ἐπ' ὀνόματος ἐν ἡμέραις ἐζεκιου βασιλέως ἰουδα καὶ ἐπάταξαν τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τοὺς μιναιούς οὓς εὗροσαν ἐκεῖ καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτούς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἔφησαν ἀντ' αὐτῶν ὅτι νομαὶ τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν ἐκεῖ
- 42 Ja heistä, simeonilaisista, meni viisisataa miestä Seirin vuoristoon, ja heidän etunenässään olivat Pelatja, Nearja, Refaja ja Ussiel, Jisin pojat.
And some of them, five hundred of the sons of Simeon, went to the hill-country of Seir, with Pelatiah and Neariah and Rephaiah and Uzziel, the sons of Ishi, at their head.
καὶ ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν συμειων ἐπορεύθησαν εἰς ὄρος σηρ ἄνδρες πεντακόσιοι καὶ φαλεττια καὶ νοαδια καὶ ραφαια καὶ οὔζιη υἱοὶ ἰεσι ἄρχοντες αὐτῶν
- 43 Ja he surmasivat ne, jotka olivat jäljellä pelastuneista amalekilaisista, ja jäivät sinne asumaan aina tähän päivään asti.
And they put to death the rest of the Amalekites who had got away safely, and made it their living-place to this day.
καὶ ἐπάταξαν τοὺς καταλοιπούς τοὺς καταλειφθέντας τοῦ αμαλικ καὶ κατόκησαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 1 Ruubenin, Israelin esiköisen, pojat olivat - hän oli näet esiköinen, mutta koska hän saastutti isänsä vuoteen, annettiin hänen esiköisyytensä Joosefin, Israelin pojan, pojille, kuitenkin niin, ettei heitä merkitty sukuluetteloon esiköisinä,
And the sons of Reuben, the oldest son of Israel, (for he was the oldest son, but, because he made his father's bride-bed unclean, his birthright was given to the sons of Joseph, the son of Israel; but he is not to be given the place of the oldest.
καὶ υἱοὶ ρουβην πρωτοτόκου ἰσραηλ ὅτι οὗτος ὁ πρωτότοκος καὶ ἐν τῷ ἀναβῆναι ἐπὶ τὴν κοίτην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔδωκεν εὐλογίαν αὐτοῦ τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἰωσηφ υἱῷ ἰσραηλ καὶ οὐκ ἐγενεαλογήθη εἰς πρωτοτόκια
- 2 sillä Juuda tuli voimallisimmaksi veljensä joukossa, ja yhdestä hänen jälkeläisistään tuli ruhtinas, mutta esiköisyys joutui Joosefille -
Though Judah became stronger than his brothers, and from him came the ruler, the birthright was Joseph's:)
ὅτι ἰουδας δυνατὸς ἰσχύει καὶ ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ καὶ εἰς ἡγούμενον ἐξ αὐτοῦ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ ἰωσηφ
- 3 Ruubenin, Israelin esiköisen, pojat olivat Hanok ja Pallu, Hesron ja Karmi.
The sons of Reuben, the oldest son of Israel: Hanoch and Pallu, Hezron and Carmi.
υἱοὶ ρουβην πρωτοτόκου ἰσραηλ ενωχ καὶ φαλλους αρσων καὶ χαρμι
- 4 Joelin pojat olivat: hänen poikansa Semaja, tämän poika Goog, tämän poika Siimei,
The sons of Joel: Shemaiah his son, Gog his son, Shimei his son,
υἱοὶ ἰωηλ σεμεῖ καὶ βαναια υἱὸς αὐτοῦ καὶ υἱοὶ γογ υἱὸς σεμεῖ
- 5 tämän poika Miika, tämän poika Reaja, tämän poika Baal
Micah his son, Reaiah his son, Baal his son,
υἱὸς αὐτοῦ μιχα υἱὸς αὐτοῦ ρηχα υἱὸς αὐτοῦ βααλ
- 6 ja tämän poika Beera, jonka Assurin kuningas Tillegat-Pilneser vei pakkosiirtolaisuuteen; hän oli ruubenilaisten ruhtinas.
Beerah his son, whom Tiglath-pileser, king of Assyria, took away as a prisoner: he was chief of the Reubenites.
υἱὸς αὐτοῦ βεηρα ὃν μετόκισεν θαγλαθφαλνασαρ βασιλεὺς ασσουρ οὗτος ἄρχων τῶν ρουβην

- 7 Ja hänen veljensä olivat sukujensa mukaan, kun heidät merkittiin sukuluetteloon heidän polveutumisensa mukaan: Jegiel, päämies, Sakarja,
And his brothers by their families, when the list of their generations was made up: the chief, Jeiel, and Zechariah,
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ τῆ πατριᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς καταλογοῖς αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ὁ ἄρχων ἰωηλ καὶ ζαχαρια
- 8 Bela, Aasaan poika, joka oli Seman poika, joka Jooelin poika; hän asui Aroerissa ja aina Neboon ja Baal-Meoniin asti.
And Bela, the son of Azaz, the son of Shema, the son of Joel, who was living in Aroer, as far as Nebo and Baal-meon;
καὶ βαλεκ υἱὸς οζουζ υἱὸς σαμα υἱὸς ἰωηλ οὗτος κατέκησεν ἐν αροηρ καὶ ἐπὶ ναβαν καὶ βεελμαων
- 9 Ja idässä hän asui erämaahan saakka, joka alkaa Euftrat-virrasta; sillä heillä oli suuria karjalaumoja Gileadin maassa.
And to the east his limits went as far as the starting point of the waste land, ending at the river Euphrates, because their cattle were increased in number in the land of Gilead.
καὶ πρὸς ἀνατολὰς κατέκησεν ἕως ἐρχομένων τῆς ἐρήμου ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ εὐφράτου ὅτι κτήνη αὐτῶν πολλὰ ἐν γῆ γαλααδ
- 10 Mutta Saulin päivinä he kävivät sotaa hagrilaisia vastaan, ja kun nämä olivat joutuneet heidän käsiinsä, asettuivat he heidän teltoihinsa Gileadin koko itäistä rajaseutua myöten.
And in the days of Saul they made war on the Hagarites, and overcame them; and they put up their tents through all the land east of Gilead.
καὶ ἐν ἡμέραις σαουλ ἐποίησαν πόλεμον πρὸς τοὺς παροίκους καὶ ἔπεσον ἐν χερσὶν αὐτῶν κατοικοῦντες ἐν σκιναῖς ἕως πάντες κατ' ἀνατολὰς τῆς γαλααδ
- 11 Gaadilaiset asuivat heidän kanssaan rajakkain Baasanin maassa Salkaan saakka:
And the sons of Gad were living opposite to them, in the land of Bashan as far as Salecah:
υἱοὶ γαδ κατέναντι αὐτῶν κατέκησαν ἐν τῇ βασαν ἕως σελχα
- 12 Jooel päämiehenä ja Saafam toisena, sitten Janai ja Saafat Baasanissa.
Joel the chief, and Shapham the second, and Janai and Shaphat in Bashan;
ἰωηλ ὁ πρωτότοκος καὶ σαφαμ ὁ δεύτερος καὶ ἰανὶ ὁ γραμματεὺς ἐν βασαν
- 13 Ja heidän veljensä olivat, perhekuntiensa mukaan: Miikael, Mesullam, Seba, Joorai, Jakan, Siia ja Eeber, kaikkiaan seitsemän.
And their brothers, the men of their family: Michael and Meshullam and Sheba and Jorai and Jacan and Zia and Eber, seven of them.
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν μιχαηλ μοσολαμ καὶ σεβεε καὶ ἰωρεε καὶ ἰαχαν καὶ ζουε καὶ ὠβηδ ἑπτὰ
- 14 Nämä olivat Abihailin pojat, joka oli Huurin poika, joka Jaaroahin poika, joka Gileadin poika, joka Miikaelin poika, joka Jesisain poika, joka Jahdon poika, joka Buusin poika.
These were the sons of Abihail, the son of Huri, the son of Jaroah, the son of Gilead, the son of Michael, the son of Jeshishai, the son of Jahdo, the son of Buz;
οὗτοι υἱοὶ ἀβιχαὶλ υἱοῦ ουρι υἱοῦ ἰδαι υἱοῦ γαλααδ υἱοῦ μιχαηλ υἱοῦ ἰσαι υἱοῦ ἰουρι υἱοῦ ζαβουχαμ
- 15 Ahi, Abdielin poika, joka oli Guunin poika, oli heidän perhekuntiensa päämies.
Ahi, the son of Abdiel, the son of Guni, head of their families.
υἱοῦ ἀβδηλ υἱοῦ γουνι ἄρχων οἴκου πατριῶν
- 16 Ja he asuivat Gileadissa, Baasanissa ja sen tytärkaupungeissa sekä kaikilla Saaronin laidunmailla, niin kauas kuin ne ulottuivat.
And they were living in Gilead in Bashan, in its small towns and in all the grass-land of Sirion as far as its limits.
κατέκουν ἐν γαλααδ ἐν βασαν καὶ ἐν ταῖς κόμαις αὐτῶν καὶ πάντα τὰ περὶχωρα σαρων ἕως ἐξόδου
- 17 Kaikki nämä merkittiin sukuluetteloon Juudan kuninkaan Jootamin ja Israelin kuninkaan Jerobeamin päivinä.
All these were listed under the names of their families, in the time of Jotham, king of Judah, and in the time of Jeroboam, king of Israel.
πάντων ὁ καταλογοῦς ἐν ἡμέραις ἰωθαμ βασιλέως ἰουδα καὶ ἐν ἡμέραις ἰεροβοαμ βασιλέως ἰσραηλ
- 18 Ruubenilaiset, gaadilaiset ja toinen puoli Manassen sukukuntaa - sotakuntoisia miehiä, jotka kantoivat kilpeä ja miekkaa ja jännittivät jouta ja olivat taisteluun harjaantuneita,
neljäkymmentäneljä tuhatta seitsemänsataa kuusikymmentä sotakelpoista miestä -
There were forty-four thousand, seven hundred and sixty of the sons of Reuben and of the Gadites and of the half-tribe of Manasseh, all strong men, expert in the use of the body-cover, the sword, and the bow, and in the art of war, all able to take up arms.
υἱοὶ ρουβην καὶ γαδ καὶ ἡμισυ φυλῆς μαναση ἐξ υἱῶν δυνάμεως ἄνδρες αἰρόντες ἀσπίδας καὶ μάχαιραν καὶ τείνοντες τόξον καὶ δεδιδαγμένοι πόλεμον τεσσαράκοντα καὶ τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἐπ τακόσιοι καὶ ἐξήκοντα ἐκπορευόμενοι εἰς παράταξιν
- 19 kävivät sotaa hagrilaisia, Jeturia, Naafista ja Noodabia vastaan.
And they went to war against the Hagarites, with Jetur and Naphish and Nodab.
καὶ ἐποιοῦν πόλεμον μετὰ τῶν αἰαρηγῶν καὶ ἰουραίων καὶ ναφισαίων καὶ ναδαβαίων

- 20 Ja he saivat apua näitä vastaan, niin että hagarilaiset ja kaikki, jotka olivat heidän kanssaan, joutuivat heidän käsiinsä; sillä he huusivat taistelussa Jumalan puoleen, ja hän kuuli heidän rukouksensa, koska he turvasivat häneen.
And they were helped against them, so that the Hagarites, and those with them, were given into their power. For they sent up prayers to God in the fight, and he gave ear to them, because they put their faith in him.
καὶ κατέσχευον ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐδόθησαν εἰς χεῖρας αὐτῶν οἱ αἰγαραῖοι καὶ πάντα τὰ σκηνώματα αὐτῶν ὅτι πρὸς τὸν θεὸν ἐβόησαν ἐν τῷ πολέμῳ καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῖς ὅτι ἤλπισαν ἐπ' αὐτόν
- 21 Ja he vievät saaliinaan heidän karjansa, viisikymmentä tuhatta kamelia, kaksisataa viisikymmentä tuhatta lammasta ja kaksituhatta aasia, sekä satatuhatta ihmistä.
And they took away their cattle: fifty thousand camels, two hundred and fifty thousand sheep, and two thousand asses, and a hundred thousand men.
καὶ ἤχμαλώτευσαν τὴν ἀποσκευὴν αὐτῶν καμήλους πεντακισχιλίας καὶ προβάτων διακοσίας πενήκοντα χιλιάδας ὄνους διςχιλίους καὶ ψυχὰς ἀνδρῶν ἑκατὸν χιλιάδας
- 22 Paljon oli surmattuina kaatuneita, sillä sota oli Jumalan sota. Ja he asettuivat asumaan heidän sijaansa aina pakkosiirtolaisuuteen saakka.
And a very great number went to their death, because the war was God's purpose. And they went on living in their place till they were taken away as prisoners.
ὅτι τραυματία πολλοὶ ἔπεσον ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ὁ πόλεμος καὶ κατέκρησαν ἀντ' αὐτῶν ἕως τῆς μετοικεσίας
- 23 Toinen puoli Manassen sukukuntaa asui siinä maassa, Baasanista aina Baal-Hermoniin ja Seniriin ja Hermon-vuoreen saakka; heitä oli paljon.
And the men of the half-tribe of Manasseh were living in the land: and their numbers were increased till all the land from Bashan to Baal-hermon and Senir and the mountain Hermon was theirs.
καὶ οἱ ἡμίσεις φυλῆς μανασση κατέκρησαν ἐν τῇ γῆ ἀπὸ βασαν ἕως βααλερμων καὶ σανιρ καὶ ὄρος αερμων καὶ ἐν τῷ λιβάνῳ αὐτοὶ ἐπλεονάσθησαν
- 24 Ja nämä olivat heidän perhekuntiensa päämiehet: Efer, Jisi, Eliel, Asriel, Jeremia, Hoodavja ja Jahdiel, sotaurhoja, kuuluisia miehiä, perhekuntiansa päämiehiä.
And these were the heads of their families: Ephher and Ishi and Eliel and Azriel and Jeremiah and Hodaviah and Jahdiel, men of war, of great name, heads of families.
καὶ οὗτοι ἀρχηγοὶ οἴκου πατριῶν αὐτῶν οφερ καὶ ισεὶ καὶ ελιηλ καὶ εσδριηλ καὶ ιερμια καὶ ωδουια καὶ ιεδιηλ ἄνδρες ἰσχυροὶ δυνάμει ἄνδρες ὀνομαστοὶ ἄρχοντες τῶν οἴκων πατριῶν αὐτῶν
- 25 Mutta he tulivat uskottomiksi isiensä Jumalaa kohtaan ja juoksivat haureudessa maan kansojen jumalain jäljessä, niiden kansojen, jotka Jumala oli hävittänyt heidän edestänsä.
And they did evil against the God of their fathers, worshipping the gods of the people of the land, whom God had put to destruction before them.
καὶ ἠθέτησαν ἐν θεῷ πατέρων αὐτῶν καὶ ἐπόρνευσαν ὀπίσω θεῶν λαῶν τῆς γῆς οὓς ἐξῆρεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν
- 26 Niin Israelin Jumala herätti Puulin, Assurin kuninkaan, hengen ja Tillegat-Pilneserin, Assurin kuninkaan, hengen ja kuljetti heidät, ruubenilaiset, gaadilaiset ja toisen puolen Manassen sukukuntaa, pakkosiirtolaisuuteen ja antoi viedä heidät Halahiin, Haaboriin, Haaraan ja Goosanin joen rannoille, missä he tänäkin päivänä ovat.
And the God of Israel put an impulse into the heart of Pul, king of Assyria, and of Tiglath-pileser, king of Assyria, who took them away as prisoners, all the Reubenites and the Gadites and the half-tribe of Manasseh, to Halah and Habor and Hara and to the river of Gozan, to this day.
καὶ ἐπήγειρεν ὁ θεὸς ἰσραηλ τὸ πνεῦμα φαλωχ βασιλέως ασσουρ καὶ τὸ πνεῦμα θαγλαθφαλνασαρ βασιλέως ασσουρ καὶ μετόκισεν τὸν ρουβην καὶ τὸν γαδι καὶ τὸ ἡμισυ φυλῆς μανασση καὶ ἡγαγε ν αὐτοὺς εἰς χαλαχ καὶ χαβωρ καὶ ἐπὶ ποταμὸν γωζαν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 1 Leevin pojat olivat Gerson, Kehat ja Merari.
The sons of Levi: Gershon, Kohath, and Merari.
υἱοὶ λευι γεδσων κααθ καὶ μεραρι
- 2 Ja Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel.
And the sons of Kohath: Amram, Izhar, Hebron, and Uzziel.
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν γεδσων λοβενι καὶ σεμεῖ
- 3 Ja Amramin lapset olivat Aaron, Mooses ja Mirjam. Ja Aaronin pojat olivat Naadab, Abihu, Eleasar ja Iitamar.
And the sons of Amram: Aaron and Moses and Miriam. And the sons of Aaron: Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamar.
υἱοὶ κααθ αμβραμ καὶ ισσααρ χεβρων καὶ οζιηλ
- 4 Eleasarille syntyi Piinehas; Piinehaalle syntyi Abisua.
Eleazar was the father of Phinehas; Phinehas was the father of Abishua;
υἱοὶ μεραρι μοοι καὶ ομοουσι καὶ αὐται αἱ πατριαὶ τοῦ λευι κατὰ πατριὰς αὐτῶν
- 5 Ja Abisuaalle syntyi Bukki, ja Bukille syntyi Ussi.
And Abishua was the father of Bukki, and Bukki was the father of Uzzi,
τῷ γεδσων τῷ λοβενι υἱῷ αὐτοῦ ιεθ υἱὸς αὐτοῦ ζεμμα υἱὸς αὐτοῦ

- 6 **Ja Ussille syntyi Serahja, ja Serahjalle syntyi Merajot.**
And Uzzi was the father of Zerariah, and Zerariah was the father of Meraioth;
ιωαχ υἱὸς αὐτοῦ ἀδδὶ υἱὸς αὐτοῦ ζαρα υἱὸς αὐτοῦ ιεθρι υἱὸς αὐτοῦ
- 7 **Merajotille syntyi Amarja, ja Amarjalle syntyi Ahitub.**
Meraioth was the father of Amariah, and Amariah was the father of Ahitub,
υἱοὶ καθ ἀμιναδαβ υἱὸς αὐτοῦ κορε υἱὸς αὐτοῦ ασιρ υἱὸς αὐτοῦ
- 8 **Ja Ahitubille syntyi Saadok, ja Saadokille syntyi Ahimaas.**
And Ahitub was the father of Zadok, and Zadok was the father of Ahimaaz,
ελκανα υἱὸς αὐτοῦ καὶ αβιασαφ υἱὸς αὐτοῦ ασιρ υἱὸς αὐτοῦ
- 9 **Ja Ahimaasille syntyi Asarja, ja Asarjalle syntyi Joohanen.**
And Ahimaaz was the father of Azariah, and Azariah was the father of Johanan,
θααθ υἱὸς αὐτοῦ ουρηλ υἱὸς αὐτοῦ οζια υἱὸς αὐτοῦ σαουλ υἱὸς αὐτοῦ
- 10 **Ja Joohanenille syntyi Asarja, hän joka toimitti papinvirkkaa temppelessä, jonka Salomo rakennutti Jerusalemiin.**
And Johanan was the father of Azariah, (he was priest in the house which Solomon put up in Jerusalem:)
καὶ υἱοὶ ελκανα αμασι καὶ αχιμωθ
- 11 **Ja Asarjalle syntyi Amarja, ja Amarjalle syntyi Ahitub.**
And Azariah was the father of Amariah, and Amariah was the father of Ahitub,
ελκανα υἱὸς αὐτοῦ σουφι υἱὸς αὐτοῦ καὶ νααθ υἱὸς αὐτοῦ
- 12 **Ja Ahitubille syntyi Saadok, ja Saadokille syntyi Sallum.**
And Ahitub was the father of Zadok, and Zadok was the father of Shallum,
ελαβ υἱὸς αὐτοῦ ἰδαερ υἱὸς αὐτοῦ ελκανα υἱὸς αὐτοῦ
- 13 **Ja Sallumille syntyi Hilikia, ja Hilkiälle syntyi Asarja.**
And Shallum was the father of Hilkiah, and Hilkiah was the father of Azariah,
υἱοὶ σαμουηλ ὁ πρωτότοκος σανι καὶ αβια
- 14 **Ja Asarjalle syntyi Seraja, ja Serajalle syntyi Jehosadak.**
And Azariah was the father of Seraiah, and Seraiah was the father of Jehozadak;
υἱοὶ μεραρι μοολι λοβενι υἱὸς αὐτοῦ σεμεὶ υἱὸς αὐτοῦ οζα υἱὸς αὐτοῦ
- 15 **Mutta Jehosadakin oli lähdeittävä mukaan silloin, kun Herra antoi Nebukadnessarin viedä Juudan ja Jerusalemin pakkosiirtolaisuuteen.**
And Jehozadak went as a prisoner when the Lord took away Judah and Jerusalem by the hand of Nebuchadnezzar.
σομεα υἱὸς αὐτοῦ αγγια υἱὸς αὐτοῦ ασαια υἱὸς αὐτοῦ
- 16 **Leevin pojat olivat Geersom, Kehat ja Merari.**
The sons of Levi; Gershom, Kohath, and Merari.
καὶ οὗτοι οὓς κατέστησεν δαυιδ ἐπὶ χεῖρας ἄδόντων ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν τῇ καταπαύσει τῆς κιβωτοῦ
- 17 **Ja nämä ovat Geersomin poikien nimet: Libni ja Siime.**
And these are the names of the sons of Gershom: Libni and Shimei.
καὶ ἦσαν λειτουργοῦντες ἐναντίον τῆς σκηνῆς οἴκου μαρτυρίου ἐν ὄργάνοις ἕως οὗ ᾧ κοδόμησεν σαλωμων τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἔστησαν κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν ἐπὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν
- 18 **Ja Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel.**
And the sons of Kohath were Amram, Izhar, Hebron, and Uzziel.
καὶ οὗτοι οἱ ἔστηκότες καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ καθ αμαν ὁ ψαλτωδὸς υἱὸς ιωηλ υἱοῦ σαμουηλ

- 19 Merarin pojat olivat Mahli ja Muusi. Nämä olivat leeviläisten suvut heidän isiensä mukaan.
The sons of Merari: Mahli and Mushi. And these are the families of the Levites listed by the names of their fathers.
υἱοῦ ἐλκανα υἱοῦ ἠδᾶδ υἱοῦ ἐληλ υἱοῦ θιε
- 20 Geersomista polveutuivat hänen poikansa Libni, tämän poika Jahat, tämän poika Simma,
Of Gershom: Libni his son, Jahath his son, Zimmah his son,
υἱοῦ σουφ υἱοῦ ἐλκανα υἱοῦ μεθ υἱοῦ ἀμασιου
- 21 tämän poika Jooah, tämän poika Iddo, tämän Serah ja tämän poika Jeatrai.
Joah his son, Iddo his son, Zerah his son, Jeatherai his son.
υἱοῦ ἐλκανα υἱοῦ ἰωηλ υἱοῦ ἀζαρια υἱοῦ σαφανια
- 22 Kehatin pojat olivat: hänen poikansa Amminadab, tämän poika Koorah, tämän poika Assir,
The sons of Kohath: Amminadab his son, Korah his son, Assir his son,
υἱοῦ θααθ υἱοῦ ασιρ υἱοῦ ἀβιασαφ υἱοῦ κορε
- 23 tämän poika Elkana, tämän poika Ebjasaf, tämän poika Assir,
Elkanah his son, and Ebiasaph his son, and Assir his son,
υἱοῦ ἰσσαρ υἱοῦ κααθ υἱοῦ λευι υἱοῦ ἰσραηλ
- 24 tämän poika Tahat, tämän poika Uuriel, tämän poika Ussia ja tämän poika Saul.
Tahath his son, Uriel his son, Uzziah his son, and Shaul his son.
καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ ασαφ ὁ ἐστηκὼς ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ασαφ υἱὸς βαραχια υἱοῦ σαμαα
- 25 Ja Elkanan pojat olivat Amasai ja Ahimot.
And the sons of Elkanah: Amasai and Ahimoth.
υἱοῦ μχαηλ υἱοῦ μαασια υἱοῦ μελχια
- 26 Elkana: Elkanan pojat, Suufai, tämän poika Nahat,
Elkanah his son: Zophai his son, and Nahath his son,
υἱοῦ αθανι υἱοῦ ζαραι υἱοῦ αδια
- 27 tämän poika Eliab, tämän poika Jeroham, tämän poika Elkana.
Eliab his son, Jeroham his son, Elkanah his son, Samuel his son.
υἱοῦ αιθαν υἱοῦ ζαμμα υἱοῦ σεμει
- 28 Ja Samuelin pojat olivat esikoinen Vasni ja Abia.
And the sons of Samuel: the oldest Joel, and the second Abiah.
υἱοῦ ηχα υἱοῦ γεδσον υἱοῦ λευι
- 29 Merarin pojat olivat: Mahli, tämän poika Libni, tämän poika Siimei, tämän poika Ussa,
The sons of Merari: Mahli, Libni his son, Shimei his son, Uzzah his son,
καὶ υἱοὶ μεραρι ἀδελφοῦ αὐτῶν ἐξ ἀριστερῶν αιθαν υἱὸς κισαι υἱοῦ αβδι υἱοῦ μαλωχ
- 30 tämän poika Simea, tämän poika Haggia ja tämän poika Asaja.
Shimea his son, Haggiah his son, Asaiah his son.
υἱοῦ ασεβι υἱοῦ αμεσσια υἱοῦ χελκιου
- 31 Ja nämä ovat ne, jotka Daavid asetti pitämään huolta laulusta Herran temppelissä, senjälkeen kuin arkki oli saanut leposijan.
And these are those whom David made responsible for the music in the house of the Lord, after the ark had rest.
υἱοῦ αμασαι υἱοῦ βανι υἱοῦ σεμμηρ
- 32 He palvelivat veisaajina ilmistysmajan asumuksen edessä, kunnes Salomo rakensi Herran temppelin Jerusalemiin; he toimittivat virkaansa, niinkuin heille oli säädetty.
They gave worship with songs before the House of the Tent of meeting, till Solomon put up the house of the Lord in Jerusalem; and they took their places for their work in their regular order.
υἱοῦ μοολι υἱοῦ μουσι υἱοῦ μεραρι υἱοῦ λευι

- 33 Ja nämä ovat ne, jotka palvelivat, ja nämä heidän poikansa: Kehatilaisia: Heeman, veisaaja, Joelin poika, joka oli Samuelin poika,
 And these are those who did this work, and their sons. Of the sons of the Kohathites: Heman, who made melody, the son of Joel, the son of Samuel,
 και ἀδελφοὶ αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν οἱ λευῖται δεδομένοι εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας σκηνῆς οἴκου τοῦ θεοῦ
- 34 joka Elkanan poika, joka Jerohamin poika, joka Elielin poika, joka Tooahin poika,
 The son of Elkanah, the son of Jeroham, the son of Eliel, the son of Toah,
 και ααρων και οι υιοι αὐτοῦ θυμῶντες ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων και ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν θυμιμάτων εἰς πᾶσαν ἐργασίαν ἅγια τῶν ἁγίων και ἐξιλάσκεσθαι περὶ ἰσραηλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο μουσῆς παῖς τοῦ θεοῦ
- 35 joka Suufin poika, joka Elkanan poika, joka Mahatin poika, joka Amasain poika,
 The son of Zuph, the son of Elkanah, the son of Mahath, the son of Amasai,
 και οὔτοι υιοὶ ααρων ελεαζαρ υἱὸς αὐτοῦ φινεες υἱὸς αὐτοῦ αβισου υἱὸς αὐτοῦ
- 36 joka Elkanan poika, joka Joelin poika, joka Asarjan poika, joka Sefanjan poika,
 The son of Elkanah, the son of Joel, the son of Azariah, the son of Zephaniah,
 βουκαι υἱὸς αὐτοῦ οζι υἱὸς αὐτοῦ ζαραια υἱὸς αὐτοῦ
- 37 joka Tahatin poika, joka Assirin poika, joka Ebjasafin poika, joka Koorahin poika,
 The son of Tahath, the son of Assir, the son of Ebiasaph, the son of Korah,
 μαριηλ υἱὸς αὐτοῦ αμαρια υἱὸς αὐτοῦ αχιτωβ υἱὸς αὐτοῦ
- 38 joka Jisharin poika, joka Kehatin poika, joka Leevin poika, joka Israelin poika.
 The son of Izhar, the son of Kohath, the son of Levi, the son of Israel.
 σαδωκ υἱὸς αὐτοῦ αχιμαας υἱὸς αὐτοῦ
- 39 Vielä hänen veljensä Aasaf, joka seisoi hänen oikealla puolellansa, Aasaf, Berekjan poika, joka oli Simean poika,
 And his brother Asaph, whose place was at his right hand, Asaph, the son of Berechiah, the son of Shimea,
 και αὐται αι κατοικιαι αὐτῶν ἐν ταῖς κόμαις αὐτῶν ἐν τοῖς ὀριοῖς αὐτῶν τοῖς υιοῖς ααρων τῇ πατριᾷ τοῦ καθι ὅτι αὐτοῖς ἐγένετο ὁ κλῆρος
- 40 joka Miikaelin poika, joka Baasejan poika, joka Malkian poika,
 The son of Michael, the son of Baaseiah, the son of Malchijah,
 και ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν χεβρων ἐν γῆ ἰουδα και τὰ περισπῶρια αὐτῆς κύκλῳ αὐτῆς
- 41 joka Etnin poika, joka Serahin poika, joka Adajan poika,
 The son of Ethni, the son of Zerah, the son of Adaijah,
 και τὰ πεδία τῆς πόλεως και τὰς κόμας αὐτῆς ἔδωκαν τῷ χαλεβ υἱῷ ιεφοννη
- 42 joka Eetanin poika, joka Simman poika, joka Siimein poika,
 The son of Ethan, the son of Zimmah, the son of Shimei,
 και τοῖς υιοῖς ααρων ἔδωκαν τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων τὴν χεβρων και τὴν λοβνα και τὰ περισπῶρια αὐτῆς και τὴν σελνα και τὰ περισπῶρια αὐτῆς και τὴν εσθαμω και τὰ περισπῶρια αὐτῆς
- 43 joka Jahatin poika, joka Geersomin poika, joka Leevin poika.
 The son of Jahath, the son of Gershom, the son of Levi.
 και τὴν ιεθθαρ και τὰ περισπῶρια αὐτῆς και τὴν δαβιρ και τὰ περισπῶρια αὐτῆς
- 44 Ja heidän veljensä, Merarin pojat, vasemmalla puolella: Eetan, Kiisin poika, joka oli Abdin poika, joka Mallukin poika,
 And on the left their brothers, the sons of Merari: Ethan, the son of Kishi, the son of Abdi, the son of Malluch,
 και τὴν ασαν και τὰ περισπῶρια αὐτῆς και τὴν ατταν και τὰ περισπῶρια αὐτῆς και τὴν βασαμυς και τὰ περισπῶρια αὐτῆς
- 45 joka Hasabjan poika, joka Amasjan poika, joka Hilkian poika,
 The son of Hashabiah, the son of Amaziah, the son of Hilkiah,
 και ἐκ φυλῆς βενιαμιν τὴν γαβεε και τὰ περισπῶρια αὐτῆς και τὴν γαλεμεθ και τὰ περισπῶρια αὐτῆς και τὴν αγχοχ και τὰ περισπῶρια αὐτῆς πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῶν τρισκαίδεκα πόλεις κατὰ πατρι-
 ἄς αὐτῶν

- 46 joka Amsin poika, joka Baanin poika, joka Semerin poika,
The son of Amzi, the son of Bani, the son of Shemer,
καὶ τοῖς υἱοῖς καθ' ἑαυτοῖς ἀπὸ τῶν πατριῶν ἐκ τῆς φυλῆς ἐκ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασση κλήρω πόλεις δέκα
- 47 joka Mahlin poika, joka Muusin poika, joka Merarin poika, joka Leevin poika.
The son of Mahli, the son of Mushi, the son of Merari, the son of Levi.
καὶ τοῖς υἱοῖς γεδων κατὰ πατριὰς αὐτῶν ἐκ φυλῆς ἰσσαχαρ ἐκ φυλῆς ασηρ ἐκ φυλῆς νεφθαλι ἐκ φυλῆς μανασση ἐν τῇ βασαν πόλεις τρισκαίδεκα
- 48 Ja heidän veljensä, leeviläiset, olivat annetut toimittamaan kaikkinaista palvelusta Jumalan temppeli-asumuksessa.
And their brothers the Levites were responsible for all the work of the Tent of the house of God.
καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρι κατὰ πατριὰς αὐτῶν ἐκ φυλῆς ρουβην ἐκ φυλῆς γαδ ἐκ φυλῆς ζαβουλων κλήρω πόλεις δέκα δύο
- 49 Mutta Aaron ja hänen poikansa polttivat uhreja polttouhrialttarilla ja suitsutusalttarilla, toimittivat kaikki askareet kaikkeinpyhimmässä ja Israelin sovituksen, aivan niinkuin Jumalan palvelija Mooses oli käsenyt.
But Aaron and his sons made offerings on the altar of burned offering, and on the altar of perfume, for all the work of the most holy place, and to take away the sin of Israel, doing everything ordered by Moses, the servant of God.
καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λευίταις τὰς πόλεις καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν
- 50 Ja nämä olivat Aaronin pojat: hänen poikansa Eleasar, tämän poika Piinehas, tämän poika Abisua,
And these are the sons of Aaron: Eleazar his son, Phinehas his son, Abishua his son,
καὶ ἔδωκαν ἐν κλήρῳ ἐκ φυλῆς υἱῶν ἰουδα καὶ ἐκ φυλῆς υἱῶν συμεων τὰς πόλεις ταύτας ἕς ἐκάλεσεν αὐτὰς ἐπ' ὀνόματος
- 51 tämän poika Bukki, tämän poika Ussi, tämän poika Serahja,
Bukki his son, Uzzi his son, Zerariah his son,
καὶ ἀπὸ τῶν πατριῶν υἱῶν καθ' ἑαυτοῖς καὶ ἐγένοντο πόλεις τῶν ὀρίων αὐτῶν ἐκ φυλῆς εφραιμ
- 52 tämän poika Merajot, tämän poika Amarja, tämän poika Ahitub,
Meraioth his son, Amariah his son, Ahitub his son,
καὶ ἔδωκαν αὐτῷ τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων τὴν συχημ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς ἐν ὄρει εφραιμ καὶ τὴν γαζερ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 53 tämän poika Saadok, tämän poika Ahimaas.
Zadok his son, Ahimaaz his son.
καὶ τὴν ἰεκμαμ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν βαιθωρων καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 54 Ja nämä olivat heidän asuinsijansa, heidän leiripaikkojensa mukaan, heidän alueellaan: Niille Aaronin jälkeläisille, jotka olivat kehatilaisten sukua, sillä he saivat arpaosan,
Now these are their living-places, the limits inside which they were to put up their tents: to the sons of Aaron, of the families of the Kohathites, because they had the first selection,
καὶ τὴν εγλαμ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν γεθρεμμων καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 55 annettiin Hebron Juudan maasta, ympärillä olevine laidunmaaineen.
To them they gave Hebron and its outskirts in the land of Judah;
καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασση τὴν αναρ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν ἰβλααμ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς κατὰ πατριῶν τοῖς υἱοῖς καθ' ἑαυτοῖς ἀπὸ τῶν καταλοίπων
- 56 Mutta kaupungin peltomaat kylineen annettiin Kaalebille, Jefunnen pojalle.
But the open country of the town, and the small places round it, they gave to Caleb, the son of Jephunneh.
τοῖς υἱοῖς γεδων ἀπὸ πατριῶν ἡμίσεος φυλῆς μανασση τὴν γωλαν ἐκ τῆς βασαν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν ασηρωθ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 57 Aaronin jälkeläisille annettiin turvakaupungit Hebron, Libna laidunmaaineen, Jattir, Estemoa laidunmaaineen,
And to the sons of Aaron they gave Hebron, the town to which men might go in flight and be safe, and Libnah with its outskirts, and Jattir, and Eshtemoa with its outskirts,
καὶ ἐκ φυλῆς ἰσσαχαρ τὴν κεδες καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν δεβερι καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς
- 58 Hiilen laidunmaaineen, Debir laidunmaaineen,
And Hilan with its outskirts, Debir with its outskirts,
καὶ τὴν δαβωρ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς καὶ τὴν αναμ καὶ τὰ περισπόρια αὐτῆς

- 59 Aasan laidunmaineen ja Beet-Semes laidunmaineen.
And Ashan with its outskirts, and Beth-shemesh with its outskirts;
και εκ φυλης ασηρ την μασαλ και τα περισπόρια αὐτῆς και την αβαραν και τα περισπόρια αὐτῆς
- 60 Ja Benjaminin sukukunnasta Geba laidunmaineen, Aalemet laidunmaineen ja Anatot laidunmaineen. Heidän kaupunkejaan oli kaikkiaan kolmetoista kaupunkia, heidän sukujensa mukaan.
And from the tribe of Benjamin: Geba with its outskirts, and Alemeth with its outskirts, and Anathoth with its outskirts. All their towns among their families were thirteen towns.
και την ικακ και τα περισπόρια αὐτῆς και την ροοβ και τα περισπόρια αὐτῆς
- 61 Ja muut kehatilaiset saivat arvalla sukujensa mukaan Efraimin sukukunnalta, Daanin sukukunnalta ja toiselta puolelta Manassen sukukuntaa kymmenen kaupunkia.
And to the rest of the sons of Kohath there were given by the Lord's decision ten towns out of the families of the tribe of Ephraim and out of the tribe of Dan and out of the half-tribe of Manasseh.
και ἀπὸ φυλῆς νεφθαλι την κεδες ἐν τῇ γαλλιαίᾳ και τα περισπόρια αὐτῆς και την χαμωθ και τα περισπόρια αὐτῆς και την κριαθαιμ και τα περισπόρια αὐτῆς
- 62 Ja geersomilaiset saivat sukujensa mukaan Isaskarin sukukunnalta, Asserin sukukunnalta, Naftalin sukukunnalta ja Manassen sukukunnalta Baasanista kolmetoista kaupunkia.
And to the sons of Gershom, by their families, out of the tribe of Issachar, and out of the tribe of Asher, and out of the tribe of Naphtali, and out of the tribe of Manasseh in Bashan, thirteen towns.
τοις υἱοῖς μεραρι τοῖς καταλοιποις εκ φυλῆς ζαβουλων την ρεμμων και τα περισπόρια αὐτῆς και την θαχγια και τα περισπόρια αὐτῆς
- 63 Merarilaiset saivat arvalla sukujensa mukaan Ruubenin sukukunnalta, Gaadin sukukunnalta ja Sebulonin sukukunnalta kaksitoista kaupunkia.
And to the sons of Merari, by their families, twelve towns were given by the Lord's decision, out of the tribe of Reuben, and out of the tribe of Gad, and out of the tribe of Zebulun.
και εκ του πέραν του ιορδάνου ιεριχω κατὰ δυσμάς του ιορδάνου εκ φυλῆς ρουβην την βοσορ ἐν τῇ ἐρήμῳ και τα περισπόρια αὐτῆς και την ιασα και τα περισπόρια αὐτῆς
- 64 Näin israelilaiset antoivat leeviläisille nämä kaupungit laidunmaineen.
And the children of Israel gave to the Levites the towns with their outskirts.
και την καδημωθ και τα περισπόρια αὐτῆς και την μοφραθ και τα περισπόρια αὐτῆς
- 65 He antoivat arvalla Juudan lasten sukukunnasta, simeonilaisten sukukunnasta ja benjaminilaisten sukukunnasta nämä nimeltä mainitut kaupungit.
And they gave by the Lord's decision out of the tribe of the children of Judah, and out of the tribe of the children of Simeon, and out of the tribe of the children of Benjamin, these towns whose names are given.
και εκ φυλῆς γαδ την ραμωθ γαλααδ και τα περισπόρια αὐτῆς και την μααναιμ και τα περισπόρια αὐτῆς
- 66 Kehatilaisten suvuista muutamat saivat arvalla Efraimin sukukunnalta alueekseen seuraavat kaupungit:
And to the families of the sons of Kohath were given towns by the Lord's decision out of the tribe of Ephraim.
και την εσεβων και τα περισπόρια αὐτῆς και την ιαζηρ και τα περισπόρια αὐτῆς
- 1 Isaskarin pojat olivat Toola, Puua, Jaasub ja Simron, kaikkiaan neljä.
And of the sons of Issachar: Tola and Puah, Jashub and Shimron, four.
και τοῖς υἱοῖς ισσαχαρ θωλα και φουα και ιασουβ και σεμερων τέσσαρες
- 2 Ja Toolan pojat olivat Ussi, Refaja, Jeriel, Jahmai, Jibsam ja Samuel, jotka olivat perhekuntiansa päämiehiä, Toolan jälkeläisiä, sotaurhoja, polveutumisensa mukaan. Daavidin aikana oli heidän lukumääränsä kaksikymmentäkaksi tuhatta kuusisataa.
And the sons of Tola: Uzzi and Rephaiah and Jeriel and Jahmai and Ibsam and Shemuel, heads of their families; they were men of war; in the record of their generations their number in the time of David was twenty-two thousand, six hundred.
και υἱοὶ θωλα οὔζι και ραφαια και ιεριηλ και ιεμου και ιεβασαμ και σαμουηλ ἄρχοντες οἴκων πατριῶν αὐτῶν τῷ θωλα ισχυροὶ δυνάμει κατὰ γενέσεις αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἐν ἡμέραις δαυιδ εἶκοσι και δύο χιλιάδες και ἑξακόσιοι
- 3 Ja Ussin poika oli Jisrahja, ja Jisrahjan pojat olivat Miikael, Obadja, Joel ja Jissia, kaikkiaan viisi, kaikki päämiehiä.
And the sons of Uzzi; Izrahiah; and the sons of Izrahiah: Michael and Obadiah and Joel and Isshiah, five; all of them chiefs.
και υἱοὶ οὔζι ιεζρια και υἱοὶ ιεζρια μυχαηλ και οβδια και ιωηλ και ιεσια πέντε ἄρχοντες πάντες
- 4 Heitä seurasi polveutumisensa ja perhekuntiansa mukaan taisteluun valmiina sotajoukkoina kolmekymmentäkuusi tuhatta miestä, sillä heillä oli paljon vaimoja ja lapsia.
And with them, recorded in generations by their families, were bands of fighting-men, thirty-six thousand of them, for they had a great number of wives and sons.
και ἐπ' αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν κατ' οἴκους πατρικῶς αὐτῶν ισχυροὶ παρατάξασθαι εἰς πόλεμον τριάκοντα και ἕξ χιλιάδες ὅτι ἐπλήθυναν γυναῖκας και υἱούς

- 5 Ja heidän veljensä, kaikissa Isaskarin suvuissa, olivat sotaurhoja. Sukuluetteloihin merkittyjä oli kaikkiaan kahdeksankymmentäseitsemän tuhatta.
And there were recorded among all the families of Issachar, great men of war, eighty-seven thousand.
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν εἰς πάσας πατριάς ἰσσαχαρ ἰσχυροὶ δυνάμει ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ χιλιάδες ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν τῶν πάντων
- 6 Benjaminia oli: Bela, Beker ja Jediael, kaikkiaan kolme.
The sons of Benjamin: Bela and Becher and Jediael, three.
βενιαμιν βαλε καὶ βαχρ καὶ ιαδιηλ τρεῖς
- 7 Ja Belan pojat olivat Esbon, Ussi, Ussiel, Jerimot ja Iiri, kaikkiaan viisi, perhekunta-päämiehiä, sotaurhoja. Ja sukuluetteloihin merkittyjä oli heitä kaksikymmentäkaksi tuhatta kolmekymmentä neljä.
And the sons of Bela: Ezbon and Uzzi and Uzziel and Jerimoth and Iri, five; heads of their families, great men of war; there were twenty-two thousand and thirty-four of them recorded by their families.
καὶ υἱοὶ βαλε ασεβων καὶ οζι καὶ οζιηλ καὶ ιεριμωθ καὶ ουρι πέντε ἄρχοντες οἰκῶν πατρικῶν ἰσχυροὶ δυνάμει καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδες καὶ τριάκοντα τέσσαρες
- 8 Ja Bekerin pojat olivat Semira, Jooas, Elieser, Eljoenai, Omri, Jeremot, Abia, Anatot ja Aalemet; kaikki nämä olivat Bekerin poikia.
And the sons of Becher: Zemirah and Joash and Eliezer and Elioenai and Omri and Jerimoth and Abijah and Anathoth and Alemeth. All these were the sons of Becher.
καὶ υἱοὶ βαχρ ζαμαριας καὶ ιωασ καὶ ελιεζερ καὶ ελιθεναν καὶ αμαρια καὶ ιεριμωθ καὶ αβιου καὶ αναθωθ καὶ γεμεθ πάντες οὗτοι υἱοὶ βαχρ
- 9 Ja sukuluetteloihin merkittyjä oli heitä polveutumisensa mukaan, perhekunta-päämiestensä, sotaurhojen, mukaan, kaksikymmentä tuhatta kaksisataa.
And they were recorded by their generations, heads of their families, great men of war, twenty thousand, two hundred.
καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἄρχοντες οἰκῶν πατριῶν αὐτῶν ἰσχυροὶ δυνάμει εἴκοσι χιλιάδες καὶ διακόσιοι
- 10 Ja Jediaelin poika oli Bilhan, ja Bilhanin pojat olivat Jeus, Benjamin, Eehud, Kenaana, Seetan, Tarsis ja Ahisahar.
And the sons of Jediael: Bilhan; and the sons of Bilhan: Jeush and Benjamin and Ehud and Chenaanah and Zethan and Tarshish and Ahishahar.
καὶ υἱοὶ ιαδιηλ βαλααν καὶ υἱοὶ βαλααν ιαουσ καὶ βενιαμιν καὶ αωθ καὶ χαναανα καὶ ζαιθαν καὶ ραμεσσαί καὶ αχισααρ
- 11 Kaikki nämä olivat Jediaelin poikia perhekunta-päämiesten, sotaurhojen, mukaan; seitsemäntoista tuhatta kaksisataa sotakelpoista miestä.
All these were the sons of Jediael, by the heads of their families, seventeen thousand, two hundred men of war, able to go out with the army for war.
πάντες οὗτοι υἱοὶ ιαδιηλ ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἰσχυροὶ δυνάμει ἑπτακαίδεκα χιλιάδες καὶ διακόσιοι ἔκπορευόμενοι δυνάμει τοῦ πολεμεῖν
- 12 Ja Suppim ja Huppim olivat Iirin poikia; Huusim oli Aherin poika.
And Shuppim and Huppim. The sons of Dan, Hushim his son, one.
καὶ σαπφιν καὶ απφιν καὶ υἱοὶ ραωμ υἱὸς αὐτοῦ αερ
- 13 Naftalin pojat olivat Jahasiel, Guuni, Jeaser ja Sallum, Bilhan jälkeläisiä.
The sons of Naphtali: Jahziel and Guni and Jezer and Shallum, the sons of Bilhah.
υἱοὶ νεφθαλι ιασιηλ καὶ γωνι καὶ ιασιηρ καὶ σαλωμ υἱοὶ βαλααδ
- 14 Manassen poika oli Asriel, jonka hänen aramilainen sivuvaimonsa synnytti; tämä synnytti Maakirin, Gileadin isän.
The sons of Manasseh by his servant-wife, the Aramaean woman: she gave birth to Machir, the father of Gilead;
υἱοὶ μανασση ασεριηλ ὃν ἔτεκεν ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἡ σόρα ἔτεκεν τὸν μαχρ πατέρα γαλααδ
- 15 Ja Maakir otti vaimon Huppimille ja Suppimille, ja hänen sisarensa nimi oli Maaka. Ja toisen nimi oli Selofhad; ja Selofhadilla oli tyttäriä.
(And Gilead took a wife, whose name was Maacah, and his sister's name was Hammoleketh;) and the name of his brother was Zelophehad, who was the father of daughters.
καὶ μαχρ ἔλαβεν γυναῖκα τῷ απφιν καὶ μαμφιν καὶ ὄνομα ἀδελφῆς αὐτοῦ μοωχα καὶ ὄνομα τῷ δευτέρῳ σαλπααδ καὶ ἐγεννήθησαν τῷ σαλπααδ θυγατέρες
- 16 Ja Maaka, Maakirin vaimo, synnytti pojan, jolle hän antoi nimen Peres; hänen veljensä nimi oli Seres, ja hänen poikansa olivat Uulam ja Rekem.
And Maacah, the wife of Gilead, gave birth to a son to whom she gave the name Peresh; and his brother was named Sheres; and his sons were Ulam and Rakem.
καὶ ἔτεκεν μοωχα γυνὴ μαχρ υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ φαρες καὶ ὄνομα ἀδελφοῦ αὐτοῦ σορος υἱὸς αὐτοῦ ουλαμ
- 17 Uulamin poika oli Bedan. Nämä olivat Gileadin pojat, joka oli Maakirin poika, joka Manassen poika.
And the son of Ulam: Bedan. These were the sons of Gilead, the son of Machir the son of Manasseh.
καὶ υἱοὶ ουλαμ βαδαν οὗτοι υἱοὶ γαλααδ υἱοῦ μαχρ υἱοῦ μανασση

- 18 Ja hänen sisarensa Mooleket synnytti Iishodin, Abieserin ja Mahlan.
And his sister Hammoleketh was the mother of Ishhod and Abiezer and Mahlah.
καὶ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἡ μαλεχεθ ἔτεκεν τὸν ισαδεκ καὶ τὸν αβιεζερ καὶ τὸν μαελα
- 19 Ja Semidan pojat olivat Ahjan, Sekem, Likhi ja Aniam.
And the sons of Shemida were Ahian and Shechem and Likhi and Aniam.
καὶ ἦσαν υἱοὶ σεμρα ιααμ καὶ συχημ καὶ λακεῖ καὶ ανιαμ
- 20 Efraimin pojat olivat: Suutelah, tämän poika Bered, tämän poika Tahat, tämän poika Elada, tämän poika Tahat,
And the sons of Ephraim: Shuthelah and Bered his son, and Tahath his son, and Eleadah his son, and Tahath his son,
καὶ υἱοὶ εφραιμ σοθαλα καὶ βαραδ υἱὸς αὐτοῦ καὶ θααθ υἱὸς αὐτοῦ ελεαδα υἱὸς αὐτοῦ νομεε υἱὸς αὐτοῦ
- 21 tämän poika Saabad, tämän poika Suutelah, sekä Ezer ja Elead. Ja Gatin miehet, siinä maassa syntyneet, tapoivat heidät, koska he olivat lähteneet ottamaan heidän karjaansa.
And Zabad his son, and Shuthelah his son, and Ezer and Elead, whom the men of Gath, who had been living in the land from their birth, put to death, because they came down to take away their cattle.
ζαβεδ υἱὸς αὐτοῦ σωθελε υἱὸς αὐτοῦ καὶ εζερ καὶ ελεαδ καὶ ἀπέκτειναν αὐτοὺς ἄνδρες γεθ οἱ τεχθέντες ἐν τῇ γῆ ὅτι κατέβησαν λαβεῖν τὰ κτήνη αὐτῶν
- 22 Ja heidän isänsä Efraim suri pitkät ajat, ja hänen veljensä tulivat lohduttamaan häntä.
And for a long time Ephraim their father went on weeping for them, and his brothers came to give him comfort.
καὶ ἐπένησεν εφραιμ πατὴρ αὐτῶν ἡμέρας πολλὰς καὶ ἦλθον ἀδελφοὶ αὐτοῦ τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν
- 23 Sitten hän yhtyi vaimoonsa, ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti pojan; ja hän antoi tälle nimen Beria, koska se oli tapahtunut hänen perheensä onnettomuuden aikana.
After that, he had connection with his wife, and she became with child and gave birth to a son, to whom his father gave the name of Beriah, because trouble had come on his family.
καὶ εἰσῆλθεν πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν ἐν γαστρὶ καὶ ἔτεκεν υἱόν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ βαραγα ὅτι ἐν κακοῖς ἐγένετο ἐν οἴκῳ μου
- 24 Ja hänen tyttärensä oli Seera; tämä rakensi Ala- ja Ylä-Beet-Hooronin sekä Ussen-Seeran.
And his daughter was Sheerah, the builder of Beth-horon the lower and the higher, and Uzzen-sheerah.
καὶ ἐν ἐκείνοις τοῖς καταλοῖτοις καὶ ὠκοδόμησεν βαιθωρον τὴν κάτω καὶ τὴν ἄνω καὶ υἱοὶ οὖσαν σεηρα
- 25 Ja Berian poika oli Refah, samoin Resef, tämän poika Telah, tämän poika Tahan,
And Rephah was his son, and Resheph; his son was Telah, and his son was Tahan;
καὶ ραφη υἱὸς αὐτοῦ ρασεφ καὶ θαλε υἱὸς αὐτοῦ θαεν υἱὸς αὐτοῦ
- 26 tämän poika Ladan, tämän poika Ammihud, tämän poika Elisama,
Ladan was his son, Ammihud his son, Elishama his son,
τῷ λααδαν υἱὸς αὐτοῦ αμιουδ υἱὸς αὐτοῦ ελισαμα υἱὸς αὐτοῦ
- 27 tämän poika Nuun ja tämän poika Joosua.
Nun his son, Joshua his son.
νουμ υἱὸς αὐτοῦ ιησουε υἱὸς αὐτοῦ
- 28 Ja heidän perintömaansa ja asuinsijansa olivat Beetel ja sen tytärkaupungit, itään päin Naaran ja länteen päin Geser ja sen tytärkaupungit, sekä Sikem ja sen tytärkaupungit, aina Aijaan ja sen tytärkaupunkeihin asti.
Their heritage and their living-places were Beth-el and its daughter-towns, and Naaran to the east, and Gezer to the west, with its daughter-towns, as well as Shechem and its daughter-towns as far as Azzah and its daughter-towns;
καὶ κατάσχεσις αὐτῶν καὶ κατοικία αὐτῶν βαιθηλ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς κατ' ἀνατολὰς νααραν πρὸς δυσμαῖς γεζερ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ συχημ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς ἕως γαιαν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς
- 29 Ja manasselaisten hallussa olivat Beet-Sean ja sen tytärkaupungit, Taanak ja sen tytärkaupungit, Megiddo ja sen tytärkaupungit, Door ja sen tytärkaupungit. Näissä asuivat Joosefin, Israelin pojan, jälkeläiset.
And by the limits of the children of Manasseh, Beth-shean and its daughter-towns, Taanach, Megiddo, and Dor, with their daughter-towns. In these the children of Joseph, the son of Israel, were living.
καὶ ἕως ὀρίων υἱῶν μανασση βαιθσααν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς θανααχ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ βαλαδ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς μαγεδδω καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς δωρ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς ἐν ταύταις κατόκησαν οἱ υἱοὶ ιωσηφ υἱοῦ ισραηλ

- 30 Asserin pojat olivat Jimna, Jisva, Jisvi ja Beria; heidän sisarensa oli Serah.
The sons of Asher: Innah and Ishvah and Ishvi and Beriah and Serah, their sister.
υιοι ασηρ ιεμνα και ισουα και ισουι και βεριγα και σορε αδελφη αυτων
- 31 Berian pojat olivat Heber ja Malkiel; tämä oli Birsaitin isä.
And the sons of Beriah: Heber and Malchiel, who was the father of Birzaith.
και υιοι βεριγα χαβερ και μελχιηλ ουτος πατηρ βερζαιθ
- 32 Ja Heberille syntyi Jaflet, Soomer, Hootam ja heidän sisarensa Suua.
And Heber was the father of Japhlet and Shomer and Hotham and Shua, their sister.
και χαβερ εγεννησεν τον ιαφαλητ και τον σαμηρ και τον χωθαμ και την σωλα αδελφην αυτων
- 33 Ja Jafletin pojat olivat Paasak, Bimhal ja Asva; nämä ovat Jafletin pojat.
And the sons of Japhlet: Pasach and Bimhal and Ashvath. These are the sons of Japhlet.
και υιοι ιαφαλητ φεσηχι βαμιαηλ και ασιθ ουτοι υιοι ιαφαλητ
- 34 Ja Semerin pojat olivat Ahi, Rohga, Hubba ja Aram.
And the sons of Shomer: Ahi and Rohgah, Jehubbah and Aram.
και υιοι σεμηρ αχιουραογα και οβα και αραμ
- 35 Ja hänen veljensä Heelemin pojat olivat Soofah, Jimna, Seeles ja Aamal.
And the sons of Hotham, his brother: Zophah and Imna and Shelesh and Amal.
και βανηελαμ αδελφοι αυτου σωφα και ιμανα και σελλης και αμαλ
- 36 Soofahin pojat olivat Suuah, Harnefer, Suual, Beer, Jimra,
The sons of Zophah: Suah and Harnepher and Shual and Beri and Imrah,
υιοι σωφα χουχι αρναφαρ και σουαλ και βαρι και ιμαρη
- 37 Beser, Hood, Samma, Silsa, Jitran ja Beera.
Bezer and Hod and Shamma and Shilshah and Ithran and Beera.
σοβαλ και ωδ και σεμμα και σαλισα και ιεθραν και βεηρα
- 38 Ja Jeterin pojat olivat Jefunne, Fispah ja Ara.
And the sons of Jether: Jephunneh and Pispah and Ara.
και υιοι ιεθερ ιφινα και φασφα και αρα
- 39 Ja Ullan pojat olivat Aarah, Hanniel ja Risja.
And the sons of Ulla: Aarah and Hanniel and Rizia.
και υιοι ωλα ορεχ ανηλ και ρασια
- 40 Kaikki nämä olivat Asserin jälkeläisiä, perhekunta-päämiehiä, valittuja sotaurhoja, ruhtinasten päämiehiä. Ja heidän sukuluetteloihin merkittyjen sotakelpoisten miestensä lukumäärä oli kaksikymmentäkuusi tuhatta.
All these were the children of Asher, heads of their families, specially strong men of war, chiefs of the rulers. They were recorded in the army for war, twenty-six thousand men in number.
παντες ουτοι υιοι ασηρ παντες αρχοντες πατριων εκλεκτοι ισχυροι δυνამει αρχοντες ηγουμενοι αριθμος αυτων εις παραταξιν του πολεμειν αριθμος αυτων ανδρες εικοσι εξ χιλιαδες
- 1 Benjaminille syntyi esikoisena Bela, toisena Asbel, kolmantena Aharah,
And Benjamin was the father of Bela his oldest son, Ashbel the second, and Aharah the third,
και βενιαμιν εγεννησεν τον βαλε πρωτοτοκον αυτου και ασβηλ τον δευτερον ααρα τον τρίτον
- 2 neljäntenä Nooha ja viidentenä Raafa.
Nohah the fourth, and Rapha the fifth.
νοα τον τέταρτον και ραφη τον πέμπτον

- 3 **Ja Belalla oli pojat: Addar, Geera, Abihud,
And Bela had sons, Addar and Gera, the father of Ehud,
καὶ ἦσαν υἱοὶ τῷ βαλε ἀδερ καὶ γηρα καὶ αβιουδ**
- 4 **Abisua, Naaman, Ahoah,
And Abishua and Naaman and Ahoah
καὶ αβισουε καὶ νοομα καὶ αχια**
- 5 **Geera, Sefufan ja Huuram.
And Gera and Shephuphan and Huram.
καὶ γηρα καὶ σωφορφακ καὶ ωιμ**
- 6 **Ja nämä olivat Eehudin pojat - nämä olivat Geban asukkaiden perhekunta-päämiehet. Heidät siirrettiin pois Manahatiin,
And these are the sons of Ehud, heads of families of those living in Geba: Iglaam and Alemeth
οὗτοι υἱοὶ αωδ οὔτοι εἰσιν ἄρχοντες πατριῶν τοῖς κατοικοῦσιν γαβεε καὶ μετόκισαν αὐτοὺς εἰς μαναχαθι**
- 7 **niin myös Naaman, Ahia ja Geera; hän siirsi heidät pois. Hänelle syntyi Ussa ja Ahihud.
And Naaman and Ahijah and Gera; and Iglaam was the father of Uzza and Ahihud.
καὶ νοομα καὶ αχια καὶ γηρα οὔτος γλααμ καὶ ἐγέννησεν τὸν ναανα καὶ τὸν αχγωδ**
- 8 **Ja Saharaimille syntyi Mooabin maassa, sittenkuin hän oli hyljännyt vaimonsa Huusimin ja Baaran,
And Shahraraim became the father of children in the country of the Moabites after driving out Hushim and Beerah his wives;
καὶ σααρημ ἐγέννησεν ἐν τῷ πεδίῳ μοαβ μετὰ τὸ ἀποστελεῖαι αὐτὸν ωσιμ καὶ τὴν βααδα γυναῖκα αὐτοῦ**
- 9 **hänelle syntyi hänen vaimostaan Hoodeksesta Joobab, Sibja, Meesa, Malkam,
And by Hodesh his wife he became the father of Jobab and Zibia and Mesha and Malcam.
καὶ ἐγέννησεν ἐκ τῆς ἀδα γυναικὸς αὐτοῦ τὸν ιωβαβ καὶ τὸν σεβια καὶ τὸν μισα καὶ τὸν μελγαμ**
- 10 **Jeus, Sokja ja Mirma; nämä olivat hänen poikiansa, perhekunta-päämiehiä.
And Jeuz and Shachia and Mirmah. These were his sons, heads of families.
καὶ τὸν ιαως καὶ τὸν σαβια καὶ τὸν μαρμα οὔτοι ἄρχοντες πατριῶν**
- 11 **Ja Huusimista oli hänelle syntynyt Abitub ja Elpaal.
And Hushim became the father of Abitub and Elpaal.
καὶ ἐκ τῆς ωσιμ ἐγέννησεν τὸν αβιτωβ καὶ τὸν αλφααλ**
- 12 **Ja Elpaalin pojat olivat Eeber, Misam ja Semed. Tämä rakensi Oonon ja Loodin ynnä sen tytärkaupungit.
And the sons of Elpaal: Eber and Misham and Shemed (he was the builder of Ono and Lod and their daughter-towns);
καὶ υἱοὶ αλφααλ ωβηδ μεσσαμ σεμηρ οὔτος ἔκοδόμησεν τὴν ὠνω καὶ τὴν λοδ καὶ τὰς κόμας αὐτῆς**
- 13 **Beria ja Sema olivat Aijalonin asukasten perhekunta-päämiehiä; ja he karkoittivat Gatín asukkaat,
And Beriah and Shema, who were heads of the families of those who were living in Aijalon, who put to flight the people living in Gath;
καὶ βεριγα καὶ σαμα οὔτοι ἄρχοντες τῶν πατριῶν τοῖς κατοικοῦσιν αιλαμ καὶ οὔτοι ἐξεδίωξαν τοὺς κατοικοῦντας γεθ**
- 14 **he ja Ahjo, Saasak ja Jeremot.
And their brothers Shashak and Jeremoth.
καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ σωσηκ καὶ ιαριμωθ**
- 15 **Ja Sebadja, Arad, Eder,
And Zebadiah and Arad and Eder
καὶ ζαβαδια καὶ ωρηρ καὶ ωδηδ**
- 16 **Miikael, Jispa ja Jooha olivat Berian poikia.
And Michael and Ishpah and Joha, the sons of Beriah;
καὶ μιχαηλ καὶ ιεσφα καὶ ιωχα υἱοὶ βαριγα**

- 17 Ja Sebadja, Mesullam, Hiski, Heber,
And Zebadiah and Meshullam and Hizki and Heber
καὶ ζαβαδια καὶ μοσολλαμ καὶ αζακι καὶ αβαρ
- 18 Jismerai, Jislia ja Joobab olivat Elpaalin poikia.
And Ishmerai and Izliah and Jobab, the sons of Elpaal;
καὶ ισαμαρι καὶ ιεζλια καὶ ιωβαβ υιοὶ ελφααλ
- 19 Ja Jaakim, Sikri, Sabdi,
And Jakim and Zichri and Zabdi
καὶ ιακιμ καὶ ζεχρι καὶ ζαβδι
- 20 Elienai, Silletai, Eliel,
And Elienai and Zillethai and Eliel
καὶ ελιωναι καὶ σαλθι καὶ ελιηλι
- 21 Adaja, Beraja ja Simrat olivat Siimein poikia.
And Adaiah and Beraiah and Shimrath, the sons of Shimeij;
καὶ αδαια καὶ βαραια καὶ σαμαραθ υιοὶ σιμαϊ
- 22 Ja Jispan, Eder, Eliel,
And Ishpan and Eber and Eliel
καὶ ισπαν καὶ ωβηδ καὶ ελεηλ
- 23 Abdon, Sikri, Haanan,
And Abdon and Zichri and Hanan
καὶ αβαδων καὶ ζεχρι καὶ αναν
- 24 Hananja, Eelam, Antotia,
And Hananiah and Elam and Anathothijah
καὶ ανανια καὶ αμβρι καὶ αιλαμ καὶ αναθωθια
- 25 Jifdeja ja Penuel olivat Saasakin poikia.
And Iphdeiah and Penuel, the sons of Shashak;
καὶ αθιν καὶ ιεφερια καὶ φελιηλ υιοὶ σωσηκ
- 26 Ja Samserai, Seharja, Atalja,
And Shamsherai and Shehariah and Athaliah
καὶ σαμσαρια καὶ σααρια καὶ ογοθολια
- 27 Jaaresja, Elia ja Sikri olivat Jerohamin poikia.
And Jareshiah and Elijah and Zichri, the sons of Jeremoth.
καὶ ιαρασια καὶ ηλια καὶ ζεχρι υιοὶ ιρααμ
- 28 Nämä olivat perhekunta-päämiehiä, päämiehiä polveutumisensa mukaan; he asuivat Jerusalemissa.
These were heads of families in their generations; chief men: these were living in Jerusalem.
οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἄρχοντες οὗτοι κατοίκησαν ἐν ἱερουσαλημ
- 29 Gibeonissa asui Gibeonin isä, jonka vaimon nimi oli Maaka.
And in Gibeon was living the father of Gibeon, Jeiel, whose wife's name was Maacah;
καὶ ἐν γαβαων κατοίκησεν πατὴρ γαβαων καὶ ὄνομα γυναικὶ αὐτοῦ μααχα
- 30 Ja hänen esikoispoikansa oli Abdon, sitten Suur, Kiis, Baal, Naadab,
And his oldest son Abdon, and Zur and Kish and Baal and Ner and Nadab
καὶ υἱὸς αὐτῆς ὁ πρῶτότοκος αβαδων καὶ σουρ καὶ κις καὶ βααλ καὶ νηρ καὶ ναδαβ

- 31 Gedor, Ahjo ja Seker.
And Gedor and Ahio and Zechariah and Mikloth.
καὶ γεδοῦρ καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ ζαχοῦρ καὶ μακαλωθ
- 32 Ja Miklotille syntyi Simea. Hekin asuivat veljinensä Jerusalemissa, rajakkain veljiensä kanssa.
And Mikloth was the father of Shimeah. And they were living with their brothers in Jerusalem opposite their brothers.
καὶ μακαλωθ ἐγέννησεν τὸν σεμαα καὶ γὰρ οὗτοι κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατόκησαν ἐν ἱερουσαλημ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν
- 33 Ja Neerille syntyi Kiis, Kiisille syntyi Saul, ja Saulille syntyi Joonatan, Malkisua, Abinadab ja Esbaal.
And Ner was the father of Abner, and Kish was the father of Saul, and Saul was the father of Jonathan and Malchi-shua and Abinadab and Eshbaal.
καὶ νηρ ἐγέννησεν τὸν κίς καὶ κίς ἐγέννησεν τὸν σαουλ καὶ σαουλ ἐγέννησεν τὸν ἰωναθαν καὶ τὸν μελχισουε καὶ τὸν ἀμιναδαβ καὶ τὸν ἀσαβαλ
- 34 Ja Joonatanin poika oli Meribbaal, ja Meribbaalille syntyi Miika.
And the son of Jonathan was Merib-baal; and Merib-baal was the father of Micah.
καὶ υἱοὶ ἰωναθαν μεριβααλ καὶ μεριβααλ ἐγέννησεν τὸν μιχια
- 35 Ja Miikan pojat olivat Piiton, Melek, Tarea ja Aahas.
And the sons of Micah: Pithon and Melech and Tarea and Ahaz.
καὶ υἱοὶ μιχια φίθων καὶ μελχηλ καὶ θερεε καὶ ἀχαζ
- 36 Ja Aahaalle syntyi Jooadda, Jooaddalle syntyi Aalemet, Asmavet ja Simri. Ja Simrille syntyi Moosa.
And Ahaz was the father of Jehoaddah; and Jehoaddah was the father of Alemeth and Azmaveth and Zimri; and Zimri was the father of Moza;
καὶ ἀχαζ ἐγέννησεν τὸν ἰωιαδα καὶ ἰωιαδα ἐγέννησεν τὸν γαλεμαθ καὶ τὸν ασμωθ καὶ τὸν ζαμβρι καὶ ζαμβρι ἐγέννησεν τὸν μοισα
- 37 Ja Moosalle syntyi Binea; hänen poikansa oli Raafa, tämän poika Elasa ja tämän poika Aasel.
And Moza was the father of Binea: Raphah was his son, Eleasah his son, Azel his son;
καὶ μοισα ἐγέννησεν τὸν βαανα ραφαα υἱὸς αὐτοῦ ελασα υἱὸς αὐτοῦ εσηλ υἱὸς αὐτοῦ
- 38 Ja Aaselilla oli kuusi poikaa, ja nämä ovat heidän nimensä: Asrikam, Bookeru, Jismael, Searja, Obadja ja Haanan. Nämä kaikki olivat Aaselin poikia.
And Azel had five sons, whose names are: Azrikam, his oldest, and Ishmael and Sheariah and Obadiah and Hanan. All these were the sons of Azel.
καὶ τῷ εσηλ ἕξ υἱοὶ καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐζρικαμ πρῶτότοκος αὐτοῦ καὶ ἰσμαηλ καὶ σαραια καὶ ἀβδια καὶ ἀναν πάντες οὗτοι υἱοὶ εσηλ
- 39 Ja Eesekin, hänen veljensä, pojat olivat: hänen esikoisensa Uulam, toinen Jeus ja kolmas Elifelet.
And the sons of Eshek his brother: Ulam his oldest son, Jeush the second, and Eliphelet the third.
καὶ υἱοὶ εσηλ ἀδελφοῦ αὐτοῦ αιλαμ πρῶτότοκος αὐτοῦ καὶ ἰαις ὁ δεῦτερος ελιφαλετ ὁ τρίτος
- 40 Ja Uulamin pojat olivat sotaurhoja, jousen jännittäjiä, ja heillä oli paljon poikia ja poikien poikia, sataviisikymmentä. Nämä kaikki ovat benjaminilaisia.
And the sons of Ulam were men of war, bowmen, and had a great number of sons and sons' sons, a hundred and fifty. All these were the sons of Benjamin.
καὶ ἦσαν υἱοὶ αιλαμ ἰσχυροὶ ἄνδρες δυνάμει τείνοντες τόξον καὶ πληθύνοντες υἱοὺς καὶ υἱοὺς τῶν υἱῶν ἑκατὸν πενήκοντα πάντες οὗτοι ἐξ υἱῶν βενιαμιν
- 1 Koko Israel merkittiin sukuluetteloon, ja katso, he ovat kirjoitetut Israelin kuningasten kirjaan. Ja Juuda vietin Baabeliin pakkosiirtolaisuuteen uskottomuutensa tähden.
So all Israel was listed by their families; and, truly, they are recorded in the book of the kings of Israel. And Judah was taken away as prisoners to Babylon because of their sin.
καὶ πᾶς ἰσραηλ ὁ συλλοχισμὸς αὐτῶν καὶ οὗτοι καταγεγραμμένοι ἐν βιβλίῳ τῶν βασιλέων ἰσραηλ καὶ ἰουδα μετὰ τῶν ἀποικισθέντων εἰς βαβυλῶνα ἐν ταῖς ἀνομιαῖς αὐτῶν
- 2 Entiset asukkaat, jotka elivät perintömaillaan, kaupungeissaan, olivat israelilaisia, pappeja, leeviläisiä ja temppelipalvelijoita.
Now the first to take up their heritage in their towns were: Israel, the priests, the Levites, and the Nethinim.
καὶ οἱ κατοικοῦντες πρότερον ἐν ταῖς κατασχέσεσιν αὐτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ἰσραηλ οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται καὶ οἱ δεδομένοι
- 3 Jerusalemissa asui Juudan lapsia, benjaminilaisia, efraimilaisia ja manasselaisia, nimittäin:
And in Jerusalem there were living some of the sons of Judah, and of Benjamin, and of Ephraim and Manasseh;
καὶ ἐν ἱερουσαλημ κατόκησαν ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰουδα καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βενιαμιν καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν εφραιμ καὶ μανασση
- 4 Uutai, Ammihudin poika, joka oli Omrin poika, joka Imrin poika, joka Baanin poika, Pereksen, Juudan pojan, jälkeläisiä;
Uthai, the son of Ammihud, the son of Omri, the son of Imri, the son of Bani, of the sons of Perez, the son of Judah.
γωθι υἱὸς ἀμμιουδ υἱοῦ ἀμρι υἱοῦ ἰωὴν φαρες υἱοῦ ἰουδα

- 5 ja seelalaisia: Asaja, esikoinen, ja hänen poikansa;
And of the Shilonites: Asaiah the oldest, and his sons.
καὶ ἐκ τῶν σηλωνι ασαια πρωτότοκος αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ
- 6 serahilaisia: Jeguel ja hänen veljensä, kuusisataa yhdeksänkymmentä;
And of the sons of Zerah: Jeuel, and their brothers, six hundred and ninety.
ἐκ τῶν υἱῶν ζαρα ιηλ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἑξακόσιοι καὶ ἐνενηκοντα
- 7 benjaminilaisia: Sallu, Mesullamin poika, joka oli Hoodavjan poika, joka Senuan poika,
And of the sons of Benjamin: Sallu, the son of Meshullam, Judah, the son of Hassenuah,
καὶ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμιν σαλω υἱὸς μοσολλαμ υἱοῦ ὠδουια υἱοῦ σαναια
- 8 Jibneja, Jerohamin poika, Eela, Ussin poika, joka oli Mikrin poika, ja Mesullam, Sefatjan poika, joka oli Reguelin poika, joka Jibnean poika,
And Ibneiah, the son of Jeroham, and Elah, the son of Uzzi, the son of Michri, and Meshullam, the son of Shephatiah, the son of Reuel, the son of Ibnijah;
καὶ ἱβαναια υἱὸς ἱρααμ καὶ οὔτοι υἱοὶ οὔτι υἱοῦ μαχρι καὶ μασσαλημ υἱὸς σαφατια υἱοῦ ραγουηλ υἱοῦ βαναια
- 9 sekä heidän veljensä, heidän polveutumisensa mukaan, yhdeksänsataa viisikymmentä kuusi. Kaikki nämä olivat perhekunta-päämiehiä perhekunnissaan.
And their brothers, in the list of their generations, nine hundred and fifty-six. All these men were heads of families, listed by the names of their fathers.
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἐννακόσιοι πενήκοντα ἕξ πάντες οἱ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 10 Ja pappeja: Jedaja, Joojarib, Jaakin,
And of the priests: Jedaiah and Jehoiarib and Jachin
καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων ἰωδαε καὶ ἰωαριμ καὶ ἰαχιν
- 11 Asarja, Hilkian poika, joka oli Mesullamin poika, joka Saadokin poika, joka Merajotin poika, joka Ahitubin poika, Jumalan temppelein esimies;
And Azariah, the son of Hilkiah, the son of Meshullam, the son of Zadok, the son of Meraioth, the son of Ahitub, the ruler of the house of God;
καὶ αζαρια υἱὸς χελκια υἱοῦ μοσολλαμ υἱοῦ σαδοκ υἱοῦ μαραιωθ υἱοῦ αχτωβ ἡγούμενος οἴκου τοῦ θεοῦ
- 12 Adaja, Jerohamin poika, joka oli Pashurin poika, joka Malkian poika, ja Maesai, Adielin poika, joka oli Jahseran poika, joka Mesullamin poika, joka Mesillemitin poika, joka Immerin poika;
And Adaiah, the son of Jeroham, the son of Pashhur, the son of Malchijah, and Maasai, the son of Adiel, the son of Jahzerah, the son of Meshullam, the son of Meshillemith, the son of Immer;
καὶ αδαια υἱὸς ἱρααμ υἱοῦ πασχωρ υἱοῦ μαλγια καὶ μασσαια υἱὸς αδιηλ υἱοῦ ἰεδιου υἱοῦ μοσολλαμ υἱοῦ μασελμωθ υἱοῦ εμμηρ
- 13 sekä heidän veljensä, heidän perhekuntiensa päämiehet, tuhat seitsemänsataa kuusikymmentä miestä, kelvollisia toimittamaan palvelusta Jumalan temppeleissä.
And their brothers, heads of their families, a thousand and seven hundred and sixty: able men, doing the work of the house of God.
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἄρχοντες οἴκων πατριῶν χίλιοι ἑπτακόσιοι ἑξήκοντα ἰσχυροὶ δυνάμει εἰς ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου τοῦ θεοῦ
- 14 Ja leeviläisiä: Semaja, Hassubin poika, joka oli Asrikamin poika, joka Hasabjan poika, merarilaisia;
And of the Levites: Shemaiah, the son of Hasshub, the son of Azrikam, the son of Hashabiah, of the sons of Merari;
καὶ ἐκ τῶν λευιτῶν σαμαια υἱὸς ασωβ υἱοῦ εσρικαμ υἱοῦ ασαβια ἐκ τῶν υἱῶν μεραρι
- 15 Bakbakkar, Heres, Gaalal, Mattanja, Miikan poika, joka oli Sikrin poika, joka Aasafin poika;
And Bakbakkar, Heresh, and Galal, and Mattaniah, the son of Mica, the son of Zichri, the son of Asaph;
καὶ βακβακαρ καὶ αρης καὶ γαλαλ καὶ μανθανιας υἱὸς μιχα υἱοῦ ζεχρι υἱοῦ ασαφ
- 16 Obadja, Semajan poika, joka oli Gaalalin poika, joka Jedutunin poika; ja Berecja, Aasan poika, joka oli Elkanan poika, hänen, joka asui netofalaisten kylissä.
And Obadiah, the son of Shemaiah, the son of Galal, the son of Jeduthun, and Berechiah, the son of Asa, the son of Elkanah, who were living in the small towns of the Netophathites.
καὶ αβδια υἱὸς σαμαια υἱοῦ γαλαλ υἱοῦ ἰδιθων καὶ βαραχια υἱὸς οσσα υἱοῦ ἡλκανα ὁ κατοικῶν ἐν ταῖς κόμαις νετοφαθιται
- 17 Ja ovenvartijat: Sallum, Akkub, Talmon ja Ahiman veljineen: Sallum oli päämies,
And the door-keepers: Shallum and Akkub and Talmon and Ahiman and their brothers: Shallum was the chief.
οἱ πυλωροὶ σαλωμ καὶ ακουβ καὶ ταλμαν καὶ αμιαν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν σαλωμ ὁ ἄρχων
- 18 ja tähän saakka hän on ollut vartijana Kuninkaan portilla, idän puolella. Nämä olivat ovenvartijoina leeviläisten leirissä.
Up till then they had been at the king's door to the east. They were door-keepers for the tents of the sons of Levi.
καὶ ἕως ταύτης ἐν τῇ πύλῃ τοῦ βασιλέως κατ' ἀνατολὰς αὐτῶν αἱ πύλαι τῶν παρεμβολῶν υἱῶν λευι

- 19 Mutta Sallumilla, Kooren pojalla, joka oli Ebjasafin poika, joka Koorahin poika, ja hänen veljillään, jotka olivat hänen perhekuntaansa - koorahilaisilla, oli palvelustehtävänä majan kynnyksien vartioiminen; heidän isänsä olivat näet vartioineet sisäänkäytävää Herran leirissä.
And Shallum, the son of Kore, the son of Ebiasaph, the son of Korah, and his brothers, of his family, the Korahites, were responsible for everything which had to be done in connection with the order of worship, keepers of the doors of the Tent; their fathers had had the care of the tents of the Lord, being keepers of the doorway.
καὶ σαλωμ υἱὸς κορη υἱοῦ αβιασαφ υἱοῦ κορε καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰς οἶκον πατρὸς αὐτοῦ οἱ κορίται ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς λειτουργίας φυλάσσοντες τὰς φυλακὰς τῆς σκηνῆς καὶ πατέρες αὐτῶν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς κυρίου φυλάσσοντες τὴν εἰσοδὸν
- 20 Ja Piinehas, Eleasarin poika, oli muinoin heidän esimiehenään - Herra olkoon hänen kanssaan! -
In the past Phinehas, the son of Eleazar, had been ruler over them; may the Lord be with him!
καὶ φινεες υἱὸς ελαζαρ ἡγούμενος ἦν ἐπ' αὐτῶν ἔμπροσθεν καὶ οὗτοι μετ' αὐτοῦ
- 21 Sakarja, Meselemjan poika, oli ovenvartijana ilmestysmajan ovella.
Zechariah, the son of Meshelemiah, was keeper of the door of the Tent of meeting.
ζαχαριᾶς υἱὸς μασαλαμι πυλωρὸς τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου
- 22 Kaikkiaan oli kynnyksien ovenvartijoiksi valittuja kaksisataa kaksitoista; he olivat kylissään merkityt sukuuutelo. Daavid ja Samuel, näkijä, olivat asettaneet heidät heidän luottamustoimeensa.
There were two hundred and twelve whose business it was to keep the doorway. These were listed by families in the country places where they were living, whom David and Samuel the seer put in their responsible positions.
πάντες οἱ ἐκλεκτοὶ ταῖς πύλαις ἐν ταῖς πύλαις διακόσιοι καὶ δέκα δύο οὗτοι ἐν ταῖς ἀulaῖς αὐτῶν ὁ καταλογισμὸς αὐτῶν τούτους ἔστησεν δαυὶδ καὶ σαμουηλ ὁ βλέπων τῇ πίστει αὐτῶν
- 23 Niin he ja heidän poikansa olivat vartijoina Herran temppelin, telttapyhäkön, ovilla.
So they and their sons had the care of the doors of the house of the Lord, the house of the Tent, as watchers.
καὶ οὗτοι καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν πυλῶν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν οἴκῳ τῆς σκηνῆς τοῦ φυλάσσειν
- 24 Ovenvartijat olivat asetetut neljälle ilmansuunnalle: idän, lännen, pohjoisen ja etelän puolelle.
There were keepers of the doors on the four sides, to the east, west, north, and south.
κατὰ τοὺς τέσσαρας ἀνέμους ἦσαν αἱ πύλαι κατ' ἀνατολὰς θάλασσαν βορρᾶν νότον
- 25 Ja heidän veljiensä, jotka asuivat kylissään, oli aina määrääkoina seitsemäksi päiväksi tultava toimittamaan palvelusta yhdessä heidän kanssaan;
And their brothers, in the country places where they were living, were to come in every seven days to be with them from time to time.
καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ἀulaῖς αὐτῶν τοῦ εἰσπορεύεσθαι κατὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ τούτων
- 26 sillä ne neljä ylintä ovenvartijaa olivat pysyväisesti luottamustoimessaan. Nämä olivat leeviläiset. Heidän oli myöskin valvottava kammioita ja Jumalan temppelin aarteita,
For the four chief door-keepers, who were Levites, had a special position, looking after the rooms and the store-houses of the house of God.
ὅτι ἐν πίστει εἰσὶν τέσσαρες δυνατοὶ τῶν πυλῶν οἱ λευῖται ἦσαν ἐπὶ τῶν παστοφοριῶν καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν οἴκου τοῦ θεοῦ
- 27 ja he viettivät yönsä Jumalan temppelin ympärillä, sillä heidän tehtävänä oli vartioiminen ja heidän oli pidettävä huoli ovien avaamisesta joka aamu.
Their sleeping-rooms were round the house of God, for they had the care of it, and were responsible for opening it morning by morning.
καὶ περικύκλω οἴκου τοῦ θεοῦ παρεμβολοῦσιν ὅτι ἐπ' αὐτοὺς φυλακὴ καὶ οὗτοι ἐπὶ τῶν κλειδῶν τὸ πρῶν πρῶν ἀνοίγειν τὰς θύρας τοῦ ἱεροῦ
- 28 Muutamien heistä oli pidettävä huoli jumalanpalveluksessa tarvittavasta kalustosta, sillä heidän oli tuotava se sisään täysilukuisena ja vietävä se ulos täysilukuisena.
Certain of them had the care of the vessels used in worship, to keep an account of them when they came in and when they were taken out again.
καὶ ἔξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ σκεῦη τῆς λειτουργίας ὅτι ἐν ἀριθμῷ εἰσοίσουσιν αὐτὰ καὶ ἐν ἀριθμῷ ἐξοίσουσιν αὐτὰ
- 29 Ja muutamat heistä olivat määrätty pitämään huolta kaluista, kaikista pyhistä kaluista, sekä lestyistä jauhoista, viinistä, öljystä, suitsukkeista ja hajuaineista.
And some of them were responsible for the holy things and for the vessels of the holy place, and the meal and the wine and the oil and the perfume and the spices.
καὶ ἔξ αὐτῶν καθεσταμένοι ἐπὶ τὰ σκεῦη καὶ ἐπὶ πάντα τὰ σκεῦη τὰ ἅγια καὶ ἐπὶ τῆς σμιδάλεως τοῦ οἴνου τοῦ ἐλαίου τοῦ λιβανωτοῦ καὶ τῶν ἀρωμάτων
- 30 Ja muutamat pappien pojista valmistivat voiteita hajuaineista.
And some of the sons of the priests were responsible for crushing the spices.
καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἦσαν μυρεψοὶ τοῦ μύρου καὶ εἰς τὰ ἀρώματα

- 31 Ja Mattitjalla, joka oli leeviläisiä ja oli koorahilaisen Sallumin esikoinen, oli luottamustoimena leivosten valmistaminen.
And Mattithiah, one of the Levites, the oldest son of Shallum the Korahite, was responsible for cooking the flat cakes.
καὶ ματταθίας ἐκ τῶν λευιτῶν οὗτος ὁ πρωτότοκος τῷ σαλωμ τῷ κορίτῃ ἐν τῇ πίστει ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς θυσίας τοῦ τηγάνου τοῦ μεγάλου ἱερέως
- 32 Ja muutamien kehatilaisista, heidän veljistään, oli pidettävä huoli näkyleivistä, valmistettava ne joka sapatiksi.
And some of their brothers, sons of the Kohathites, were responsible for the holy bread which was put in order before the Lord, to get it ready every Sabbath.
καὶ βαναίας ὁ κααθίτης ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἄρτων τῆς προθέσεως τοῦ ἑτοιμάσαι σάββατον κατὰ σάββατον
- 33 Mutta veisaajat, leeviläisten perhekuntain päämiehet, oleskelivat kammioissa, muusta palveluksesta vapaina, sillä he olivat toimessa sekä päivällä että yöllä.
And these were those who had the ordering of the music and songs, heads of families of the Levites, who were living in the rooms, and were free from other work, for their work went on day and night.
καὶ οὗτοι ψαλτοδοὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν λευιτῶν διατεταγμένοι ἐφημερία ὅτι ἡμέρα καὶ νὺξ ἐπ' αὐτοῖς ἐν τοῖς ἔργοις
- 34 He olivat leeviläisten perhekuntain päämiehiä, päämiehiä polveutumisensa mukaan; he asuivat Jerusalemissa.
These were heads of families of the Levites in their generations, chief men; they were living at Jerusalem.
οὗτοι ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν λευιτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἄρχοντες οὗτοι κατόκησαν ἐν ἱερουσαλημ
- 35 Gibeonissa asuivat Gibeonin isä, jonka vaimon nimi oli Maaka,
And in Gibeon was living the father of Gibeon, Jeiel, whose wife's name was Maacah;
καὶ ἐν γαβαὼν κατόκησεν πατὴρ γαβαὼν ἰηλ καὶ ὄνομα γυναικὸς αὐτοῦ μοωχα
- 36 hänen esikoispoikansa Abdon, sitten Suur, Kiis, Baal, Neer, Naadab,
And Abdon his oldest son, and Zur and Kish and Baal and Ner and Nadab
καὶ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρωτότοκος αβαδῶν καὶ σιρ καὶ κις καὶ βααλ καὶ νηρ καὶ ναδαβ
- 37 Gedor, Ahjo, Sakarja ja Mikleot.
And Gedor and Ahio and Zechariah and Mikloth
καὶ γεδουρ καὶ ἀδελφὸς καὶ ζαχαρια καὶ μακελλωθ
- 38 Ja Mikleotille syntyi Simeam. Hekin asuivat veljinensä Jerusalemissa, rajakkain veljiensä kanssa.
Mikloth was the father of Shimeam. They were living with their brothers in Jerusalem opposite their brothers.
καὶ μακελλωθ ἐγέννησεν τὸν σαμαα καὶ οὗτοι ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατόκησαν ἐν ἱερουσαλημ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν
- 39 Ja Neerille syntyi Kiis, Kiisille syntyi Saul, ja Saulille syntyi Joonatan, Malkisia, Abinadab ja Esbaal.
And Ner was the father of Kish; and Kish was the father of Saul; and Saul was the father of Jonathan and Malchi-shua and Abinadab and Eshbaal.
καὶ νηρ ἐγέννησεν τὸν κις καὶ κις ἐγέννησεν τὸν σαουλ καὶ σαουλ ἐγέννησεν τὸν ἰωναθαν καὶ τὸν μελχισουε καὶ τὸν αμναδαβ καὶ τὸν ἰσβααλ
- 40 Ja Joonatanin poika oli Meribbaal, ja Meribbaalille syntyi Miika.
And the son of Jonathan was Merib-baal; and Merib-baal was the father of Micah.
καὶ υἱὸς ἰωναθαν μαριβααλ καὶ μαριβααλ ἐγέννησεν τὸν μιχα
- 41 Ja Miikan pojat olivat Piiton, Melek ja Tahrea.
And the sons of Micah: Pithon and Melech and Tahrea and Ahaz.
καὶ υἱοὶ μιχα φαιθων καὶ μαλαχ καὶ θαραχ
- 42 Ja Aahaalle syntyi Jaera, Jaeralle syntyi Aalemet, Asmavet ja Simri. Ja Simrille syntyi Moosa,
And Ahaz was the father of Jarah; and Jarah was the father of Alemeth and Azmaveth and Zimri; and Zimri was the father of Moza.
καὶ αχαζ ἐγέννησεν τὸν ἰαδα καὶ ἰαδα ἐγέννησεν τὸν γαλεμεθ καὶ τὸν γαζμωθ καὶ τὸν ζαμβρι καὶ ζαμβρι ἐγέννησεν τὸν μασα
- 43 ja Moosalle syntyi Binea; hänen poikansa oli Refaja, tämän poika Elasa ja tämän poika Aasel.
And Moza was the father of Binea; and Rephaiah was his son, Eleasah his son, Azel his son.
καὶ μασα ἐγέννησεν τὸν βαανα ραφαια υἱὸς αὐτοῦ ελεασα υἱὸς αὐτοῦ εσηλ υἱὸς αὐτοῦ

- 44 Ja Aaselilla oli kuusi poikaa, ja nämä ovat heidän nimensä: Asrikam, Bookeru, Jismael, Searja, Obadja ja Haanan. Nämä olivat Aaselin pojat.
And Azel had five sons, whose names are: Azrikam, his oldest son, and Ishmael and Sheariah and Obadiah and Hanan: these were the sons of Azel.
καὶ τῷ εσῆλ ἕξ υἱοὶ καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν εσδρικαμ πρωτότοκος αὐτοῦ ἰσμαηλ καὶ σαρια καὶ αβδία καὶ αναν οὗτοι υἱοὶ εσῆλ
- 1 Mutta filistealaiset taistelivat Israelia vastaan; ja Israelin miehet pakenivat filistealaisia, ja heitä kaatui surmattuina Gilboan vuorella.
Now the Philistines were fighting against Israel; and the men of Israel went in flight before the Philistines, falling down wounded in Mount Gilboa.
καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμησαν πρὸς ἰσραηλ καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων καὶ ἔπεσον τραυματῖαι ἐν ὄρει γελβουε
- 2 Ja filistealaiset pääsivät Saulin ja hänen poikiensa kintereille, ja filistealaiset surmasivat Joonatanin, Abinadabin ja Malkisuan, Saulin pojat.
And the Philistines went hard after Saul and his sons, and put to death Jonathan and Abinadab and Malchi-shua, the sons of Saul.
καὶ κατεδίωξαν ἀλλόφυλοι ὀπίσω σαουλ καὶ ὀπίσω υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἐπάταξαν ἀλλόφυλοι τὸν ἰωναθαν καὶ τὸν αμιναδαβ καὶ τὸν μελχισουε υἱοὺς σαουλ
- 3 Ja kun taistelu kiihtyi ankaraksi Saulia vastaan ja jousimiehet keksivät hänet, joutui hän hätään jousimiesten ahdistaessa.
And the fight was going against Saul, and the archers came across him, and he was wounded by the archers.
καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος ἐπὶ σαουλ καὶ εὔρον αὐτὸν οἱ τοξόται ἐν τοῖς τόξοις καὶ πόνοις καὶ ἐπόνεσεν ἀπὸ τῶν τόξων
- 4 Ja Saul sanoi aseenkantajallensa: "Paljasta miekkasi ja lävistä sillä minut, etteivät nuo ympärileikkaamattomat tulisi pitämään minua pilkkanaan". Mutta hänen aseenkantajansa ei tahtonut, sillä hän pelkäsi kovin. Niin Saul itse otti miekan ja heittäytyi siihen.
Then Saul said to the servant who had the care of his arms, Take your sword and put it through me, before these men without circumcision come and make sport of me. But his servant, full of fear, would not do so. Then Saul took out his sword, falling on it himself.
καὶ εἶπεν σαουλ τῷ αἵροντι τὰ σκεῦη αὐτοῦ σπάσαι τὴν ῥομφαίαν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ μὴ ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι καὶ ἐμπαίξωσίν μοι καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεῦη αὐτοῦ ὅτι ἐφοβεῖτο σφόδρα καὶ ἔλαβεν σαουλ τὴν ῥομφαίαν καὶ ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτήν
- 5 Mutta kun hänen aseenkantajansa näki, että Saul oli kuollut, heittäytyi hänkin miekkaansa ja kuoli.
And when his servant saw that Saul was dead, he did the same, and came to his death.
καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεῦη αὐτοῦ ὅτι ἀπέθανεν σαουλ καὶ ἔπεσεν καὶ γε αὐτὸς ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν
- 6 Niin kuolivat Saul ja hänen kolme poikaansa ynnä koko hänen perheensä; he kuolivat yhdessä.
So death overtook Saul and his three sons; all his family came to an end together.
καὶ ἀπέθανεν σαουλ καὶ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπέθανεν
- 7 Ja kun kaikki Israelin miehet, jotka asuivat tasangolla, huomasivat, että he olivat paenneet ja että Saul poikinensa oli kuollut, jättivät he kaupunkinsa ja pakenivat, ja filistealaiset tulivat ja asettuivat niihin.
And when all the men of Israel who were in the valley saw that the men of Israel had gone in flight and that Saul and his sons were dead, they went in flight away from their towns; and the Philistines came and took them for themselves.
καὶ εἶδεν πᾶς ἀνὴρ ἰσραηλ ὁ ἐν τῷ αὐλῶνι ὅτι ἔφυγεν ἰσραηλ καὶ ὅτι ἀπέθανεν σαουλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ κατέλιπον τὰς πόλεις αὐτῶν καὶ ἔφυγον καὶ ἦλθον ἀλλόφυλοι καὶ κατώκησαν ἐν αὐταῖς
- 8 Seuraavana päivänä filistealaiset tulivat ryöstämään surmattuja ja löysivät Saulin ja hänen poikansa kaatuneina Gilboan vuorelta.
Now the day after, when the Philistines came to take their goods from the dead, they saw Saul and his sons dead in Mount Gilboa.
καὶ ἐγένετο τῇ ἐχομένῃ καὶ ἦλθον ἀλλόφυλοι τοῦ σκυλεύειν τοὺς τραυματίας καὶ εὔρον τὸν σαουλ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει γελβουε
- 9 Niin he ryöstivät hänet ja ottivat hänen päänsä ja hänen aseensa ja lähettivät ne ympäri filistealaisten maata, julistaaksensa voitonsanomaa epäjumalillensa ja kansalle.
And they took everything off him, and took his head and his war-dress, and sent word into the land of the Philistines round about to give the news to their gods and to the people.
καὶ ἐξέδυσαν αὐτὸν καὶ ἔλαβον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τὰ σκεῦη αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλαν εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύκλῳ τοῦ εὐαγγελίσασθαι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ
- 10 Ja he asettivat hänen aseensa jumalansa temppeliin, ja hänen pääkallonsa he kiinnittivät Daagonin temppeliin.
And they put his war-dress in the house of their gods, and put up his head in the house of Dagon.
καὶ ἔθηκαν τὰ σκεῦη αὐτοῦ ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτῶν καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔθηκαν ἐν οἴκῳ δαγων
- 11 Kun koko Gileadin Jaabes kuuli, mitä kaikkea filistealaiset olivat tehneet Saulille,
And when the news came to Jabesh-gilead of what the Philistines had done to Saul,
καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες γαλααδ ἅπαντα ἃ ἐποίησαν ἀλλόφυλοι τῷ σαουλ καὶ τῷ ἰσραηλ.

- 12 nousivat he, kaikki asekuntoiset miehet, ja ottivat Saulin ja hänen poikainsa ruumiit ja toivat ne Jaabekseen. Sitten he hautasivat heidän luunsa tammen alle Jaabekseen ja paastosivat seitsemän päivää.
All the fighting-men came up and took away Saul's body and the bodies of his sons, and took them to Jabesh, and put their bones to rest under the oak-tree in Jabesh, and took no food for seven days.
καὶ ἠγέρθησαν ἐκ γαλαὰδ πᾶς ἀνὴρ δυνατὸς καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα σαουλ καὶ τὸ σῶμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ ἤνεγκαν αὐτὰ εἰς ιαβις καὶ ἔθαψαν τὰ ὀστά αὐτῶν ὑπὸ τὴν ὄρυον ἐν ιαβις καὶ ἐνήστευσαν ἐπτά ἡμέρας
- 13 Niin kuoli Saul, koska hän oli ollut uskoton Herraa kohtaan eikä ollut ottanut vaaria Herran sanasta, ja myös sentähden, että hän oli kysynyt vainajahengeltä neuvoa, So death came to Saul because of the sin which he did against the Lord, that is, because of the word of the Lord which he kept not; and because he went for directions to one who had an evil spirit,
καὶ ἀπέθανεν σαουλ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ αἷς ἠνόμησεν τῷ κυρίῳ κατὰ τὸν λόγον κυρίου διότι οὐκ ἐφύλαξεν ὅτι ἐπηρώτησεν σαουλ ἐν τῷ ἔγγαστριμύθῳ τοῦ ζητήσαι καὶ ἀπεκρίνατο αὐτῷ σαμουηλ ὁ προφήτης
- 14 mutta ei ollut kysynyt neuvoa Herralta. Sentähden Herra surmasi hänet ja siirsi kuninkuuden Daavidille, Iisain pojalle.
And not to the Lord: for this reason, he put him to death and gave the kingdom to David, the son of Jesse.
καὶ οὐκ ἐζήτησεν κύριον καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν καὶ ἐπέστρεψεν τὴν βασιλείαν τῷ δαυιδ υἱῷ ιεσσαί
- 1 Sitten koko Israel kokoontui Daavidin tykö Hebroniin, ja he sanoivat: "Katso, me olemme sinun luutasi ja lihaasi.
Then all Israel came together to David at Hebron, and said, Truly, we are your bone and your flesh.
καὶ ἦλθεν πᾶς ἰσραηλ πρὸς δαυιδ ἐν χεβρων λέγοντες ἰδοὺ ὀστά σου καὶ σάρκες σου ἡμεῖς
- 2 Jo kauan sitten, Saulin vielä ollessa kuninkaana, sinä saatoit Israelin lähtemään ja tulemaan. Ja sinulle on Herra, sinun Jumalasi, sanonut: 'Sinä olet kaitseva minun kansaani Israelia, ja sinä olet oleva minun kansani Israelin ruhtinas'.
In the past, when Saul was king, it was you who went at the head of Israel when they went out or came in; and the Lord your God said to you, You are to be the keeper of my people Israel, and their ruler.
καὶ ἔχθες καὶ τρίτην ὄντος σαουλ βασιλεύς σὺ ἦσθα ὁ ἐξάγων καὶ εἰσάγων τὸν ἰσραηλ καὶ εἶπεν κύριος ὁ θεός σου σοὶ σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν ἰσραηλ καὶ σὺ ἔση εἰς ἠγούμενον ἐπὶ ἰσραηλ
- 3 Ja kaikki Israelin vanhimmat tulivat kuninkaan tykö Hebroniin, ja Daavid teki heidän kanssaan liiton Hebronissa Herran edessä. Ja sitten he voitelivat Daavidin Israelin kuninkaaksi sen sanan mukaan, jonka Herra oli puhunut Samuelin kautta.
So all the responsible men of Israel came to the king at Hebron; and David made an agreement with them in Hebron before the Lord; and they put the holy oil on David and made him king over Israel, as the Lord had said by Samuel.
καὶ ἦλθον πάντες πρεσβύτεροι ἰσραηλ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς χεβρων καὶ διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς δαυιδ διαθήκη ἐν χεβρων ἐναντίον κυρίου καὶ ἔχρισαν τὸν δαυιδ εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραηλ κατὰ τὸν λόγον κυρίου διὰ χειρὸς σαμουηλ
- 4 Ja Daavid ja koko Israel menivät Jerusalemiin, se on Jebukseen, ja siellä olivat jebusilaiset, jotka asuivat siinä maassa.
Then David and all Israel went to Jerusalem (which is Jebus); and the Jebusites, the people of the land, were there.
καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς καὶ ἄνδρες ἰσραηλ εἰς ἱερουσαλημ αὕτη ἰεβους καὶ ἐκεῖ οἱ ἰεβουσαῖοι οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν
- 5 Jebuksen asukkaat sanoivat Daavidille: "Tänne sinä et tule". Mutta Daavid valloitti Siionin vuorilinnan, se on Daavidin kaupungin.
And the people of Jebus said to David, You will not come in here. But still, David took the strong place of Zion, which is the town of David.
εἶπαν δὲ οἱ κατοικοῦντες ἰεβους τῷ δαυιδ οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε καὶ προκατελάβετο τὴν περιοχὴν σιων αὕτη ἡ πόλις δαυιδ
- 6 Ja Daavid sanoi: "Joka ensimmäisenä surmaa jebusilaisen, hän on oleva päämies ja päällikkö". Jooab, Serujan poika, tuli ensimmäisenä sinne ylös, ja niin hänestä tuli päämies.
And David said, The first to overcome the Jebusites will be chief and captain. And Joab, the son of Zeruiah, went up first, and became chief.
καὶ εἶπεν δαυιδ πᾶς τύπτων ἰεβουσαῖον ἐν πρώτοις καὶ ἔσται εἰς ἄρχοντα καὶ εἰς στρατηγόν καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἐν πρώτοις ἰωαβ υἱὸς σαρουα καὶ ἐγένετο εἰς ἄρχοντα
- 7 Sitten Daavid asettui vuorilinnaan; sentähden kutsuttiin sitä Daavidin kaupungiksi.
And David took the strong tower for his living-place, so it was named the town of David.
καὶ ἐκάθισεν δαυιδ ἐν τῇ περιοχῇ διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν αὐτὴν πόλιν δαυιδ
- 8 Ja hän rakensi kaupunkia ylt ympäri, Millosta reunoihin asti; ja Jooab rakensi entiselleen muun osan kaupunkia.
And he took in hand the building of the town all round, starting from the Millo; and Joab put the rest of the town in order.
καὶ ὠκοδόμησεν τὴν πόλιν κύκλῳ καὶ ἐπολέμησεν καὶ ἔλαβεν τὴν πόλιν

- 9 Ja Daavid tuli yhä suuremmaksi, ja Herra Sebaot oli hänen kanssansa.
And David became greater and greater in power, because the Lord of armies was with him.
καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος καὶ κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ
- 10 Nämä ovat ensimmäiset Daavidin urhoista, jotka voimakkaasti auttoivat häntä kuninkuuteen yhdessä koko Israelin kanssa, tehdäkseen hänet Israelin kuninkaaksi Herran sanan mukaan.
Now these are the chief of David's men of war who were his strong supporters in the kingdom, and, with all Israel, made him king, as the Lord had said about Israel.
καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες τῶν δυνατῶν οἱ ἦσαν τῷ δαυὶδ οἱ κατισχύοντες μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ μετὰ παντὸς ἰσραηλ τοῦ βασιλευσῆαι αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου ἐπὶ ἰσραηλ
- 11 Tämä on Daavidin urhojen luettelo: Jaasobeam, hakmonilaisen poika, niiden kolmen päällikkö, hän, joka heilutti keihästään kolmensadan kaatuneen yli yhdellä kertaa.
This is the list of David's men of war: Ishbaal, the son of a Hachmonite, the chief of the three: he put to death three hundred at one time with his spear.
καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν τοῦ δαυὶδ ἰεσεβααλ υἱὸς ἀχαμανι πρῶτος τῶν τριάκοντα οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἅπαξ ἐπὶ τριακοσίους τραυματίας ἐν καιρῷ ἐνί
- 12 Hänen jälkeensä Eleazar, Doodon poika, ahohilainen, yksi niistä kolmesta urhosta.
And after him was Eleazar, the son of Dodo the Ahohite, who was one of the three great fighters.
καὶ μετ' αὐτὸν ελεαζαρ υἱὸς δωδαὶ ὁ ἀχωχι οὗτος ἦν ἐν τοῖς τρισὶν δυνατοῖς
- 13 Hän oli Daavidin kanssa Pas-Dammimissa, kun filistealaiset olivat kokoontuneet sinne sotimaan. Ja siellä oli peltopalsta täynnä ohraa. Ja väki pakeni filistealaisia;
He was with David at Pas-dammim, where the Philistines had come together for the fight, near a bit of land full of barley; and the people went in flight before the Philistines.
οὗτος ἦν μετὰ δαυὶδ ἐν φασοδομῖν καὶ οἱ ἀλλοφύλοι συνήχθησαν ἐκεῖ εἰς πόλεμον καὶ ἦν μερὶς τοῦ ἀγροῦ πλήρης κριθῶν καὶ ὁ λαὸς ἔφυγεν ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων
- 14 mutta he asettuivat keskelle palstaa, saivat sen pelastetuksi ja voittivat filistealaiset; ja niin Herra antoi suuren voiton.
And he took up his position in the middle of the bit of land, and kept back their attack, and overcame the Philistines; and the Lord gave a great salvation.
καὶ ἔσθη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος καὶ ἔσωσεν αὐτὴν καὶ ἐπάταξεν τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐποίησεν κύριος σωτηρίαν μεγάλην
- 15 Kerran lähti kolme niistä kolmestakymmenestä päälliköstä Daavidin luo kalliolinnaan, Adullamin luolalle. Ja filistealaisten joukko oli leiriytynyt Refaimin tasangolle.
And three of the thirty went down to David, to the rock, into the strong place of Adullam; and the army of the Philistines had taken up their position in the valley of Rephaim.
καὶ κατέβησαν τρεῖς ἐκ τῶν τριάκοντα ἀρχόντων εἰς τὴν πέτραν πρὸς δαυὶδ εἰς τὸ σπῆλαιον οδολλαμ καὶ παρεμβολῆ τῶν ἀλλοφύλων παρεμβεβλήκει ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων
- 16 Mutta Daavid oli silloin vuorilinnassa, ja filistealaisten vartiosto oli Beetlehemissä.
At that time David had taken cover in the strong place, and an armed force of the Philistines was in Beth-lehem.
καὶ δαυὶδ τότε ἐν τῇ περιοχῇ καὶ τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων τότε ἐν βαιθλεεμ
- 17 Ja Daavidin rupesi tekemään mieli vettä, ja hän sanoi: "Jospa joku toisi minulle vettä juodakseni Beetlehemin kaivosta, joka on portin edustalla!"
And David, moved by a strong desire, said, If only someone would give me a drink of the water from the water-hole of Beth-lehem by the doorway into the town!
καὶ ἐπεθύμησεν δαυὶδ καὶ εἶπεν τίς ποτιεῖ με ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου βαιθλεεμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ
- 18 Silloin murtautuivat nämä kolme filistealaisten leirin läpi ja ammensivat vettä Beetlehemin kaivosta portin edustalta, kantoivat ja toivat sen Daavidille. Mutta Daavid ei tahtonut sitä juoda, vaan vuodatti sen juomauhriksi Herralle
So the three, forcing a way through the Philistine army, got water from the water-hole of Beth-lehem, by the doorway into the town, and took it back to David; but David would not take it, but made an offering of it, draining it out to the Lord,
καὶ διέρρηξαν οἱ τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων καὶ ὑδρεύσαντο ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν βαιθλεεμ ὃς ἦν ἐν τῇ πύλῃ καὶ ἔλαβον καὶ ἦλθον πρὸς δαυὶδ καὶ οὐκ ἠθέλησεν δαυὶδ τοῦ πιεῖν αὐτὸ καὶ ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ
- 19 ja sanoi: "Pois se! Jumala varjelkoon minut sitä tekemästä. Joisinko minä näiden miesten verta, heidän henkeänsä, sillä henkensä uhalla he toivat sen." Eikä hän tahtonut juoda sitä. Tämän tekivät ne kolme urhoa.
Saying, By my God, far be it from me to do this! How may I take as drink the life-blood of these men who have put their lives in danger? so he did not take it. These things did the three great men of war.
καὶ εἶπεν ἰεεὸς μοι ὁ θεὸς τοῦ ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο εἰ αἷμα ἀνδρῶν τούτων πίομαι ἐν ψυχαῖς αὐτῶν ὅτι ἐν ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκαν αὐτὸ καὶ οὐκ ἐβούλετο πιεῖν αὐτὸ ταῦτα ἐποίησαν οἱ τρεῖς δυνατοί
- 20 Absai, Jooabin veli, oli niiden kolmen päällikkö; hän heilutti keihästään kolmensadan kaatuneen yli. Ja hän oli kuulu niiden kolmen joukossa.
And Abishai, the brother of Joab, was chief of the thirty, for he put to death three hundred with his spear, but he had not a name among the three.
καὶ ἀβεσσα ἀδελφὸς ἰωαβ οὗτος ἦν ἄρχων τῶν τριῶν οὗτος ἐσπάσατο τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους τραυματίας ἐν καιρῷ ἐνί καὶ οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισὶν

- 21 Hän oli kahdenkertaisessa arvossa pidetty niiden kolmen joukossa ja oli heidän päämiehensä, mutta hän ei vetänyt vertoja niille kolmelle.
Of the thirty, he was the noblest, and was made their captain, but he was not equal to the first three.
ἀπὸ τῶν τριῶν ὑπὲρ τοὺς δύο ἔνδοξος καὶ ἦν αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα καὶ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦρχετο
- 22 Benaja, Joojadan poika, joka oli urhoollisen ja suurista teoistaan kuuluisan miehen poika, oli kotoisin Kabseelista. Hän surmasi ne kaksi moabilaista sankaria, ja hän laskeutui alas ja tappoi lumituiskun aikana leijonan kaivoon.
Benaiah, the son of Jehoiada, a fighting-man of Kabzeel, had done great acts; he put to death two young lions going into their secret place; and he went down into a hole and put a lion to death in time of snow.
καὶ βαναίας υἱὸς ἰωδαε υἱὸς ἀνδρὸς δυνατοῦ πολλὰ ἔργα αὐτοῦ ὑπὲρ καβασαηλ οὗτος ἐπάταξεν τοὺς δύο ἀριηλ μωαβ καὶ οὗτος κατέβη καὶ ἐπάταξεν τὸν λέοντα ἐν τῷ λάκκῳ ἐν ἡμέρᾳ χιόνος
- 23 Myöskin surmasi hän egyptiläisen miehen, sen suurikasvuisen, viittä kyynärää pitkän miehen. Egyptiläisellä oli kädessä keihäs, joka oli niinkuin kangastukki, mutta hän meni häntä vastaan ainoastaan sauva kädessä. Ja hän tempasi keihään egyptiläisen kädestä ja tappoi hänet hänen omalla keihäällään.
And he made an attack on an Egyptian, a very tall man about five cubits high, armed with a spear like a cloth-worker's rod; he went down to him with a stick, and pulling his spear out of the hand of the Egyptian, put him to death with that same spear.
καὶ οὗτος ἐπάταξεν τὸν ἄνδρα τὸν αἰγύπτιον ἄνδρα ὀρατὸν πεντάπηχον καὶ ἐν χειρὶ τοῦ αἰγυπτίου δόρυ ὡς ἀντίον ὑφαινότων καὶ κατέβη ἐπ' αὐτὸν βαναίας ἐν ῥάβδῳ καὶ ἀφείλατο ἐκ τῆς χειρὸς τὸ οὐ αἰγυπτίου τὸ δόρυ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ
- 24 Tällaisia teki Benaja, Joojadan poika. Ja hän oli kuulu niiden kolmen urhon joukossa.
These were the acts of Benaiah, the son of Jehoiada, who had a great name among the thirty men of war.
ταῦτα ἐποίησεν βαναίας υἱὸς ἰωδαε καὶ τοῦτῳ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶν τοῖς δυνατοῖς
- 25 Hän oli arvossa pidetty niiden kolmenkymmenen joukossa, mutta hän ei vetänyt vertoja niille kolmelle. Ja Daavid asetti hänet henkivartiostonsa päälliköksi.
He was honoured over the thirty, but he was not equal to the first three: and David put him over his servants.
ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἔνδοξος οὗτος καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦρχετο καὶ κατέστησεν αὐτὸν δαυιδ ἐπὶ τὴν πατριὰν αὐτοῦ
- 26 Sotaurhot olivat: Asael, Jooabin veli; Elhanan, Doodon poika, Beetlehemistä;
And these were the great men of war: Asahel, the brother of Joab, Elhanan, the son of Dodo of Beth-lehem,
καὶ δυνατοὶ τῶν δυνάμεων ἀσαηλ ἀδελφὸς ἰωαβ ελεαναν υἱὸς δωδω ἐκ βαιθλαεμ
- 27 harorilainen Sammot; pelonilainen Heeles;
Shammoth the Harodite, Helez the Pelonite,
σαμμωθ ὁ ἀδι χελλης ὁ φελωνι
- 28 tekoalainen Iira, Ikkeksen poika; anatotilainen Abieser;
Ira, the son of Ikkes the Tekoite, Abiezer the Anathothite,
ωραι υἱὸς εκκης ὁ θεκωι ἀβιεζερ ὁ ἀναθωθι
- 29 huusalainen Sibbekai; ahohilainen Iliai;
Sibbecai the Hushathite, Ilai the Ahohite,
σοβοχαι ὁ ἀσωθι ηλι ὁ αχωι
- 30 netofalainen Maharai; netofalainen Heeled, Baanan poika;
Maharai the Netophathite, Heled, the son of Baanah the Netophathite,
μοοραι ὁ νετωφαθι χολοδ υἱὸς νοοζα ὁ νετωφαθι
- 31 Iitai, Riibain poika, benjaminilaisten Gibeasta, piratonilainen Benaja;
Ithai, the son of Ribai of Gibeah, of the children of Benjamin, Benaiah the Pirathonite,
αιθι υἱὸς ριβαι ἐκ βουνοῦ βενιαμιν βαναίας ὁ φαραθωνι
- 32 Huurai Nahale-Gaasista; arabalainen Abiel;
Hurai of Nahale-gaash, Abiel the Arbathite,
ουρι ἐκ ναχαλγασ ἀβιηλ ὁ γαραβεθθι

- 33 baharumilainen Asmavet; saalbonilainen Eljahba;
Azmaveth of Bahurim, Eliahba the Shaalbonite,
αζμωθ ό βεερμι ελιαβα ό σαλαβωνι
- 34 gisonilainen Bene-Haasem; hararilainen Joonatan, Saagen poika;
The sons of Hashem the Gizonite, Jonathan, the son of Shage the Hararite,
βεννιας οσομ ό γεννουμι ιωναθαν υιός σωλα ό αραρι
- 35 hararilainen Abiam, Saakarim poika; Elifal, Uurin poika;
Ahiam, the son of Sacar the Hararite, Eliphai, the son of Ur,
αχιμ υιός σαχαρ ό αραρι ελφαλ υιός ουρ
- 36 mekeralainen Heefer; pelonilainen Ahia;
Hepher the Mecherathite, Ahijah the Pelonite,
οφαρ ό μοχοραθι αχια ό φελωνι
- 37 karmelilainen Hesro; Naarai, Esbain poika;
Hezro the Carmelite, Naarai, the son of Ezbai,
ησεραι ό χαρμαλι νααραι υιός αζωβαι
- 38 Jooel, Naatanin veli; Mibhar, Hagrin poika;
Joel, the brother of Nathan, Mibhar, the son of Hagri,
ιωηλ αδελφός ναθαν μεβααρ υιός αγαρι
- 39 ammonilainen Seleki; beerotilainen Nahrai, Jooabin, Serujan poika; aseenkantaja;
Zelek the Ammonite, and Naharai the Berothite, the servant who had the care of the arms of Joab, the son of Zeruah;
σεληκι ό αμμωνι ναχωρ ό βερθι αιρων σκευή ιωαβ υιού σαρουα
- 40 jeteriläinen Ira; jeteriläinen Gaareb;
Ira the Ithrite, Gareb the Ithrite,
ιρα ό ιεθρι γαρηβ ό ιεθρι
- 41 heetiläinen Uuria; Saabad, Ahlain poika;
Uriah the Hittite, Zabad, the son of Ahlai,
ουριας ό χεττι ζαβητ υιός αχλαι
- 42 ruubeniläinen Adina, Siisan poika, ruubenilaisten päällikö, ja hänen kanssaan kolmekymmentä muuta;
Adina, the son of Shiza the Reubenite, a chief of the Reubenites, and thirty with him;
αδινα υιός σαιζα του ρουβην αρχων και επ' αυτω τριακοντα
- 43 Haanan, Maakan poika, ja mitniläinen Joosafat;
Hanan, the son of Maacah, and Joshaphat the Mithnite,
αναη υιός μοωχα και ιωσαφατ ό βαιθανι
- 44 astarotiläinen Ussia; Saama ja Jegiel, aroeriläisen Hootamin pojat;
Uzzia the Ashterathite, Shama and Jeiel, the sons of Hotham the Aroerite,
οζια ό ασταρωθι σαμμα και ιηλι υιοι χωθαν του αραρι
- 45 Jediael, Simrin poika, ja hänen veljensä Jooha, tiisiläinen;
Jediael, the son of Shimri, and Joha his brother, the Tizite,
ιεδιηλ υιός σαμερι και ιωαζαε ό αδελφός αυτου ό ιεασι
- 46 Eliel-Mahavim sekä Jeribai ja Joosavja, Elnaamin pojat, ja mooabiläinen Jitma;
Eliezer the Mahavite, and Jeribai and Joshaviah, the sons of Elnaam, and Ithmah the Moabite,
ελιηλ ό μι και ιαριβι και ιωσια υιός αυτου ελνααμ και ιεθεμα ό μοαβιτης

- 47 **Eliel, Oobed ja Jaasiel-Mesobaja.**
Eliel and Obed, and Jaasiel the Mezobaite.
 αλιηλ και ωβηδ και ιεσιηλ ο μισαβια
- 1 **Ja nämä olivat ne, jotka tulivat Daavidin luo Siklagiin, kun hän vielä piileskeli Saulia, Kiisin poikaa; ja he olivat niitä urhoja, jotka auttoivat häntä sodassa.**
Now these are the men who came to David at Ziklag, while he was still shut up, because of Saul, the son of Kish; they were among the strong men, his helpers in war.
 και οὔτοι οι ἐλθόντες πρὸς δαυιδ εἰς σοκλαγ ἔτι συνεχόμενου ἀπὸ προσώπου σαουλ υἱοῦ κισ και οὔτοι ἐν τοῖς δυνατοῖς βοηθοῦντες ἐν πολέμῳ
- 2 **He olivat asestetut jousella ja taitavia sekä oikealla että vasemmalla kädellä linkoamaan kiviä ja ampumaan jousella nuolia. Saulin heimolaisia, benjaminilaisia:**
They were armed with bows, and were able to send stones, and arrows from the bow, with right hand or left: they were Saul's brothers, of Benjamin.
 και τόξῳ ἐκ δεξιῶν και ἐξ ἀριστερῶν και σφενδονῆται ἐν λίθοις και τόξοις ἐκ τῶν ἀδελφῶν σαουλ ἐκ βενιαμιν
- 3 **Ahieser, päämies, ja Jooas, gibealaisen Hassemaan pojat; Jesiel ja Pelet, Asmavetin pojat; Beraka; anatotilainen Jeehu;**
Ahiezer was their chief, then Joash, the sons of Shemaah the Gibeathite; and Jeziel and Pelet, the sons of Azmaveth; and Beracah and Jehu the Anathothite;
 ὁ ἄρχων αχιεζερ και ιωασ υἱὸς ασημα τοῦ γεβωθίτου και ιωηλ και ιωφαλητ υἱοὶ ασμωθ και βερχια και ιηουλ ὁ αναθωθι
- 4 **gibeonilainen Jismaja, urho niiden kolmenkymmenen joukossa ja niiden kolmenkymmenen päällikkö; Jeremia; Jahasiel; Joohanen; gederalainen Joosabad;**
And Ishmaiah the Gibeonite, a great man among the thirty, and their chief; and Jeremiah and Jehaziel and Johanan and Jozabad the Gederathite;
 και σαμαιας ὁ γαβαωνίτης δυνατὸς ἐν τοῖς τριάκοντα και ἐπι τῶν τριάκοντα
- 5 **Elusai; Jerimot; Bealja; Semarja; harufilainen Sefatja;**
Eluzai and Jerimoth and Bealiah and Shemariah and Shephatiah the Haruphite;
 ιερμιας και ιεζιηλ και ιωαναν και ιωζαβαδ ὁ γαδαραθι
- 6 **koorahilaiset Elkana, Jissia, Asarel, Jooeser ja Jaasobeam;**
Elkanah and Isshiah and Azarel and Joezer and Jashobeam, the Korahites;
 ελιαζαι και ιαριμουθ και βααλια και σαμαρια και σαφατια ὁ χαραιφι
- 7 **Jooela ja Sebadja, Jerohamin pojat, Gedorista.**
And Joelah and Zebadiah, the sons of Jeroham of Gedor.
 ηλκανα και ιησουι και οζριηλ και ιωαζαρ και ιεσβοαμ οι κοριται
- 8 **Gaadilaisista meni Daavidin puolelle vuorilintaan, erämaahan, sotaurhoja, sotakelpoisia miehiä, kilpeä ja keihästä käyttäviä, jotka olivat näöltään kuin leijonat ja nopeat kuin gasellit vuorilla:**
And some of the Gadites, siding with David, went to his strong place in the waste land, great and strong men, trained for war, expert in the use of arms, whose faces were like the faces of lions, and they were quick-footed like roes on the mountains;
 και ελια και ζαβαδια υἱοὶ ιρααμ υἱοὶ τοῦ γεδωρ
- 9 **Eeser, päämies Obadja toinen, Eliab kolmas,**
Ezer their chief, Obadiah the second, Eliab the third,
 και ἀπὸ τοῦ γαδδι ἐχωρίσθησαν πρὸς δαυιδ ἀπὸ τῆς ἐρήμου ισχυροὶ δυνατοὶ ἄνδρες παρατάξεως πολέμου αἵροντες θυρεοὺς και δόρατα και πρόσωπον λέοντος πρόσωπα αὐτῶν και κοῦφοι ὡς δορ κάδες ἐπι τῶν ὀρέων τῷ τάχει
- 10 **Masmanna neljäs, Jeremia viides,**
Mishmannah the fourth, Jeremiah the fifth,
 αζερ ὁ ἄρχων αβδια ὁ δεῦτερος ελιαβ ὁ τρίτος
- 11 **Attai kuudes, Eliel seitsemäs,**
Attai the sixth, Eliel the seventh,
 μασεμαννη ὁ τέταρτος ιερμια ὁ πέμπτος
- 12 **Joohanen kahdeksas, Elsabad yhdeksäs,**
Johanan the eighth, Elzabad the ninth,
 εθθι ὁ ἕκτος ελιαβ ὁ ἕβδομος

- 13 Jeremia kymmenes, Makbannai yhdestoista.
Jeremiah the tenth, Machbannai the eleventh.
ιωαναν ὁ ὀγδοὺς ελιαζερ ὁ ἑνατος
- 14 Nämä olivat gaadilaisia, sotajoukon päälliköitä, pienin sadan, suurin tuhannen miehen veroinen.
These Gadites were captains of the army; the least of them was captain over a hundred men, and the greatest over a thousand.
ιερμια ὁ δέκατος μαχαβνναι ὁ ἐνδέκατος
- 15 Nämä olivat ne, jotka ensimmäisessä kuussa menivät Jordanin poikki, kun se tulvi yli kaikkien äyräittänsä, ja jotka karkoittivat kaikki tasangoilla-asujat itään ja länteen.
It was they who went over Jordan in the first month, when the river was overflowing, and put to flight all the people of the valleys, to the east and to the west.
οὔτοι ἐκ τῶν υἱῶν γαδ ἄρχοντες τῆς στρατιᾶς εἶς τοῖς ἑκατὸν μικρὸς καὶ μέγας τοῖς χιλίοις
- 16 Myöskin benjaminilaisia ja Juudan miehiä tuli Daavidin vuorilinnaan.
And some of the children of Benjamin and Judah came to David in his strong place.
οὔτοι οἱ διαβάντες τὸν ἰορδάνην ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ καὶ οὗτος πεπληρωκὸς ἐπὶ πᾶσαν κρηπίδα αὐτοῦ καὶ ἐξεδίωξαν πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἀπὸ ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν
- 17 Silloin Daavid meni heitä vastaan, lausui ja sanoi heille: "Jos te tulette minun luokseni rauha mielessä, auttaaksenne minua, niin minun sydämeni yhtyy teihin; mutta jos te tulette kavaltamaan minua vihollisilleni, vaikkei väkivalta minun käsiäni tahraa, niin nähköön meidän isiemme Jumala sen ja rangaiskoon".
And David went out to them, and said to them, If you have come in peace to give me help, my heart will be united with yours; but if you have come to give me up to those who would take my life, though my hands are clean from wrongdoing, then may the God of our fathers see it and give you punishment.
καὶ ἦλθον ἀπὸ τῶν υἱῶν βενιαμιν καὶ ἰουδα εἰς βοήθειαν τοῦ δαυὶδ
- 18 Mutta henki täytti Amasain, niiden kolmenkymmenen päällikön, ja hän sanoi: "Sinun me olemme, Daavid, ja sinun puolellasi olemme, sinä Iisain poika. Rauha, rauha sinulle, ja rauha sinun auttajillesi, sillä sinun Jumalasi auttoi sinua!" Niin Daavid otti heidät vastaan ja asetti heidät partiojoukon päälliköiksi.
Then the spirit came on Amasai, who was chief of the captains, and he said, We are yours, David, we are on your side, O son of Jesse: may peace be with you and peace be with your helpers; for God is your helper. Then David took them into his army and made them captains of the band.
καὶ δαυὶδ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν καὶ εἶπεν αὐτοῖς εἰ εἰς εἰρήνην ἦκατε πρὸς με εἴη μοι καρδία καθ' ἑαυτὴν ἐφ' ὑμᾶς καὶ εἰ τοῦ παραδοῦναι με τοῖς ἐχθροῖς μου οὐκ ἐν ἀληθείᾳ χειρὸς ἴδιο ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἐλέγξατο
- 19 Manassesta siirtyi muutamia Daavidin puolelle, kun hän filistealaisten kanssa meni taistelemaan Saulia vastaan, vaikkeivät he joutuneetkaan auttamaan näitä, sillä filistealaisten ruhtinaat neuvoteltuaan lähettivät hänet pois sanoen: "Hän voisi meidän päämme menoksi siirtyä herransa Saulin puolelle".
And some of the men of Manasseh came over to David, when he went with the Philistines to the war against Saul, but he gave them no help: for the lords of the Philistines, after discussion, sent him away, saying, He will go back to his master Saul, at the price of our lives.
καὶ πνεῦμα ἐνέδυσε τὸν αμασαι ἄρχοντα τῶν τριάκοντα καὶ εἶπεν πορεύου καὶ ὁ λαὸς σου δαυὶδ υἱὸς ἰεσσαί εἰρήνην εἰρήνην σοὶ καὶ εἰρήνην τοῖς βοηθοῖς σου ὅτι ἐβοήθησέν σοι ὁ θεὸς σου καὶ προσεδῆξατο αὐτοὺς δαυὶδ καὶ κατέστησεν αὐτοὺς ἄρχοντας τῶν δυνάμεων
- 20 Kun hän siis lähti Siklagiin, siirtyivät hänen puolelleen Manassesta: Adna, Joosabad, Jediael, Miikael, Joosabad, Elihu ja Silletai, tuhannenpäämiehet Manassesta.
Then when he went back to Ziklag, there came over to him, of the men of Manasseh, Adnah and Jozabad and Jediael and Michael and Jozabad and Elihu and Zillethai, captains of thousands from the armies of Manasseh.
καὶ ἀπὸ μανασση προσεχώρησαν πρὸς δαυὶδ ἐν τῷ ἐλθεῖν τοὺς ἀλλοφύλους ἐπὶ σαουλ εἰς πόλεμον καὶ οὐκ ἐβοήθησεν αὐτοῖς ὅτι ἐν βουλήῃ ἐγένετο παρὰ τῶν στρατηγῶν τῶν ἀλλοφύλων λεγόντων ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ σαουλ
- 21 Ja nämä auttoivat Daavidia rosvojoukkoa vastaan, sillä he olivat kaikki sotaurhoja, ja heistä tuli sotajoukon päälliköitä.
And they gave David help against the armed bands, for they were all great men of war, and captains in the army.
ἐν τῷ πορευθῆναι αὐτὸν εἰς σωκλαγ προσεχώρησαν αὐτῷ ἀπὸ μανασση ἔδνα καὶ ἰωσαβαθ καὶ ἰωδηλ καὶ μιχαηλ καὶ ἰωσαβεθ καὶ ελμουθ καὶ σελαθι ἄρχηγοὶ χιλιάδων εἰσὶν τοῦ μανασση
- 22 Sillä joka päivä tuli väkeä Daavidin luo auttamaan häntä, kunnes joukko oli suuri kuin Jumalan joukko.
And from day to day more supporters came to David, till he had a great army like the army of God.
καὶ αὐτοὶ συνεμάχησαν τῷ δαυὶδ ἐπὶ τὸν γεδδουρ ὅτι δυνατοὶ ἰσχύος πάντες καὶ ἦσαν ἡγούμενοι ἐν τῇ στρατιᾷ ἐν τῇ δυνάμει
- 23 Ja tämä on sotaan varustetun aseväen lukumäärä, niitten, jotka tulivat Daavidin luo Hebronin siirtääkseen Saulin kuninkuuden hänelle Herran käskyn mukaan:
These are the numbers of the chiefs of the armed men, ready for war, who came to David at Hebron, to give the kingdom of Saul into his hands, as the Lord had said.
ὅτι ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ἤρχοντο πρὸς δαυὶδ εἰς δύναμιν μεγάλην ὡς δύναμις θεοῦ

- 24 Juudan miehiä, jotka kantoivat kilpeä ja keihästä, kuusituhatta kahdeksansataa, sotaan varustettua;
 There were six thousand, eight hundred spearmen of the children of Judah, armed for war;
 και ταυτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων τῆς στρατιάς οἱ ἐλθόντες πρὸς δαυιδ εἰς χεβρων τοῦ ἀποστρέψαι τὴν βασιλείαν σαουλ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου
- 25 simeonilaisia, sotaitoisia urhoja, seitsemäntuhatta sata;
 Seven thousand, one hundred of the children of Simeon, great men of war;
 υἱοὶ ἰουδα θυρεοφόροι καὶ δορατοφόροι ἕξ χιλιάδες καὶ ὀκτακόσιοι δυνατοὶ παρατάξεως
- 26 leeviläisiä neljätuhatta kuusisataa,
 Of the children of Levi, four thousand, six hundred.
 τῶν υἱῶν συμεων δυνατοὶ ἰσχύος εἰς παράταξιν ἑπτὰ χιλιάδες καὶ ἑκατόν
- 27 sekä Joojada, Aaronin suvun ruhtinas, ynnä kolmetuhatta seitsemänsataa hänen kanssaan;
 And Jehoiada, chief of the family of Aaron, and with him three thousand, seven hundred men;
 τῶν υἱῶν λευι τετρακισχίλιοι ἑξακόσιοι
- 28 ja Saadok, nuorukainen, sotaurho, perhekuntinensa, kaksikymmentä kaksi päällikköä;
 And Zadok, a young man, great and strong in war, with twenty-two captains from his father's people.
 και ἰσαδαι ὁ ἡγουόμενος τῶν σαρων καὶ μετ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑπτακόσιοι
- 29 benjaminilaisia, Saulin veljiä, kolmetuhatta, sillä vielä siihen aikaan suurin osa heistä palveli uskollisesti Saulin sukua;
 And of the children of Benjamin, the brothers of Saul, three thousand; for up to that time the greater part of them had been true to Saul.
 και σαδωκ νέος δυνατὸς ἰσχύι καὶ τῆς πατρικῆς οἰκίας αὐτοῦ ἄρχοντες εἴκοσι δύο
- 30 eframilaisia kaksikymmentä tuhatta kahdeksansataa, sotaurhoja, kuuluisia miehiä perhekuunnissaan;
 And of the children of Ephraim, twenty thousand, eight hundred great men of war, men of great name in their families.
 και ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμιν τῶν ἀδελφῶν σαουλ τρεῖς χιλιάδες καὶ ἑτὶ τὸ πλεῖστον αὐτῶν ἀπεσκόπει τὴν φυλακὴν οἴκου σαουλ
- 31 toisesta puolesta Manassen sukukuntaa kahdeksantoista tuhatta, jotka olivat nimeltä mainitut menemään ja tekemään Daavidin kuninkaaksi;
 And from the half-tribe of Manasseh, eighteen thousand, listed by name, came to make David king.
 και ἀπὸ υἱῶν εφραιμ εἴκοσι χιλιάδες καὶ ὀκτακόσιοι δυνατοὶ ἰσχύι ἄνδρες ὀνομαστοὶ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 32 isaskarilaisia, jotka ymmärsivät ajan ja käsittivät, mitä Israelin oli tehtävä, kaksisataa päämiestä, ja kaikki heidän veljensä heidän johdollansa;
 And of the children of Issachar, there were two hundred chiefs, men who had expert knowledge of the times and what it was best for Israel to do, and all their brothers were under their orders.
 και ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασση δέκα ὀκτὼ χιλιάδες οἱ ὀνομάσθησαν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλευσάου τὸν δαυιδ
- 33 Sebulonista sotakelpoisia miehiä, kaikkinaisilla sota-aseilla sotaan varustettuja, viisikymmentä tuhatta, yksimielisiä sotarintaan järjestymään;
 Of Zebulun, there were fifty thousand men, who went out with the army, expert in ordering the fight, to give help with all sorts of arms; true-hearted men.
 και ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσσαχαρ γινώσκοντες σύνεσιν εἰς τοὺς καιροὺς γινώσκοντες τί ποιῆσαι ἰσραηλ εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διακόσιοι καὶ πάντες ἀδελφοὶ αὐτῶν μετ' αὐτῶν
- 34 Naftalista tuhat päällikköä, ja heidän kanssansa kolmekymmentäseitsemäntuhatta kilvellä ja keihäillä varustettua miestä;
 And of Naphtali, a thousand captains with thirty-seven thousand spearmen.
 και ἀπὸ ζαβουλων ἑκπορευόμενοι εἰς παράταξιν πολέμου ἐν πᾶσιν σκευεσιν πολεμικοῖς πενήκοντα χιλιάδες βοηθῆσαι τῷ δαυιδ οὐχ ἑτεροκλινῶς
- 35 daanilaisia kaksikymmentäkahdeksan tuhatta kuusisataa sotaan varustettua miestä;
 And of the Danites, twenty-eight thousand, six hundred, expert in ordering the fight.
 και ἀπὸ νεφθαλι ἄρχοντες χίλιοι καὶ μετ' αὐτῶν ἐν θυρεοῖς καὶ δόρασιν τριάκοντα ἑπτὰ χιλιάδες
- 36 Asserista sotakelpoisia miehiä, taisteluun valmiita, neljäkymmentä tuhatta;
 And of Asher, forty thousand who went out with the army, expert in ordering the fight.
 και ἀπὸ τῶν δανιτῶν παρατασσόμενοι εἰς πόλεμον εἴκοσι ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ὀκτακόσιοι

- 37 tuolta puolelta Jordanin, ruubenilaisia, gaadilaisia ja manasselaisia sukukunnan toisesta puolesta, satakaksikymmentä tuhatta, kaikkinaisilla sota-aseilla varustettuja.
From the other side of Jordan, there were a hundred and twenty thousand of the Reubenites and the Gadites and the men of the half-tribe of Manasseh, armed with every sort of instrument of war.
καὶ ἀπὸ τοῦ ασηρ ἐκπορευόμενοι βοηθήσαι εἰς πόλεμον τεσσαράκοντα χιλιάδες
- 38 Kaikki nämä sotilaat, sotarintaan järjestyneinä, tulivat ehyellä sydämen halulla Hebroniin tehdäkseen Daavidin koko Israelin kuninkaaksi. Myöskin koko muu Israel oli yksimielinen tehdäkseen Daavidin kuninkaaksi.
All these men of war, expert in ordering the fight, came to Hebron with the full purpose of making David king over all Israel; and all the rest of Israel were united in their desire to make David king.
καὶ ἐκ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ ρουβην καὶ γαδδι καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσεος φυλῆς μανασση ἐν πᾶσιν σκεύεσιν πολεμικοῖς ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδες
- 39 Ja he olivat siellä Daavidin luona kolme päivää ja söivät ja joivat, sillä heidän heimolaisensa olivat evästäneet heidät.
For three days they were there with David, feasting at his table, for their brothers had made ready food for them.
πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμιστὰι παρατασόμενοι παρτάξιν ἐν ψυχῇ εἰρηνικῇ καὶ ἦλθον εἰς χεβρων τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυιδ ἐπὶ πάντα ἰσραηλ καὶ ὁ κατάλοιπος ἰσραηλ ψυχὴ μία τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυιδ
- 40 Nekin, jotka asuivat lähellä heitä, aina Isaskariin, Sebuloniin ja Naftaliin saakka, toivat aasien, kamelien, muulien ja härkien selässä ruokatavaraa: jauhoja, viikunakakkuja ja rusinakakkuja, viiniä ja öljyä, raavaita ja pikkukarjaa viljalti; sillä Israelissa oli ilo.
And those who were near, as far as Issachar and Zebulun and Naphtali, came with food on asses and camels and mules and oxen, with meal for food and cakes of figs and masses of grapes, and wine and oil and oxen and sheep in great numbers, for there was joy in Israel.
καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς ἐσθίοντες καὶ πίνοντες ὅτι ἠτοίμασαν αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν
- 1 Ja Daavid neuvotteli tuhannen- ja sadanpäimiesten, kaikkien ruhtinasten, kanssa.
Then David had discussions with the captains of thousands and the captains of hundreds and with every chief.
καὶ ἐβουλεύσατο δαυιδ μετὰ τῶν χιλιάρχων καὶ τῶν ἑκατοντάρχων παντὶ ἡγουμένῳ
- 2 Ja Daavid sanoi kaikelle Israelin seurakunnalle: "Jos se on teistä hyvä ja jos se tulee Herralta, meidän Jumalaltamme, niin lähettäkäämme joka taholle sana veljillemme, jotka ovat jääneet kaikkiin Israelin maakuntiin, ja papeille ja leeviläisille, jotka asuvat heidän luonaan laidunmaittensa kaupungeissa, että he kokoontuvat meidän luoksemme,
And David said to all the men of Israel who had come together there, If it seems good to you and if it is the purpose of the Lord our God, let us send to all the rest of our brothers, everywhere in the land of Israel, and to the priests and the Levites in their towns and the country round them, and get them to come together here to us;
καὶ εἶπεν δαυιδ τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ ἰσραηλ εἰ ἐφ' ὑμῖν ἀγαθὸν καὶ παρὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν εὐδοθηῖ ἀποστείλωμεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς ὑπολελειμμένους ἐν πάσῃ γῆ ἰσραηλ καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται ἐν πόλεσιν κατασχέσεως αὐτῶν καὶ συναχθήσονται πρὸς ἡμᾶς
- 3 ja siirtäkäämme Jumalamme arkki luoksemme, sillä Saulin päivinä emme siitä välittäneet".
And let us get back for ourselves the ark of our God: for in the days of Saul we did not go to it for directions.
καὶ μετενέγκωμεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς ὅτι οὐκ ἐζήτησαν αὐτὴν ἀφ' ἡμερῶν σαουλ
- 4 Silloin koko seurakunta vastasi, että niin oli tehtävä, sillä se oli oikein koko kansan silmissä.
And all the people said they would do so, for it seemed right to them.
καὶ εἶπεν πᾶσα ἡ ἐκκλησία τοῦ ποιῆσαι οὕτως ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ
- 5 Niin Daavid kokosi kaiken Israelin, aina Egyptin Siihorista asti ja aina sieltä, mistä mennään Hamatiin, tuomaan Jumalan arkkia Kirjat-Jearimista.
So David sent for all Israel to come together, from Shihor, the river of Egypt, as far as the way into Hamath, to get the ark of God from Kiriath-jearim.
καὶ ἐξεκκλησίασεν δαυιδ τὸν πάντα ἰσραηλ ἀπὸ ὀρίων αἰγύπτου καὶ ἕως εἰσόδου ἡμαθ τοῦ εἰσενέγκαι τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐκ πόλεως ἰαριμ
- 6 Ja Daavid ja koko Israel meni Baalatiin, Kirjat-Jearimiin, joka on Juudassa, tuomaan sieltä Jumalan arkkia, jonka Herra oli ottanut nimiinsä, hän, jonka istuinta kerubit kannattavat.
And David went up, with all Israel, to Baalah, that is, to Kiriath-jearim in Judah, to get up from there the ark of God, over which the holy Name is named, the name of the Lord whose place is between the winged ones.
καὶ ἀνήγαγεν αὐτὴν δαυιδ καὶ πᾶς ἰσραηλ ἀνέβη εἰς πόλιν δαυιδ ἣ ἦν τοῦ ἰουδα τοῦ ἀναγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ κυρίου καθημένου ἐπὶ χερουβιν οὗ ἐπεκλήθη ὄνομα αὐτοῦ
- 7 Ja he panivat Jumalan arkin uusiin vaunuihin ja veivät sen pois Abinadabin talosta, ja Ussa ja Ahjo ohjasivat vaunuja.
And they put the ark of God on a new cart, and took it out of the house of Abinadab; and Uzza and Ahio were the drivers of the cart.
καὶ ἐπέθηκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἄμαξαν καινὴν ἐξ οἴκου αμιναδαβ καὶ οζα καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἦγον τὴν ἄμαξαν

- 8 Ja Daavid ynnä koko Israel karkeloi kaikin voimin Jumalan edessä laulaen sekä soittaen kanteleita, harppuja, vaskirumpuja, kymbaaleja ja torvia.
Then David and all Israel made melody before God with all their strength, with songs and corded instruments of music, and with brass instruments and horns.
καὶ δαυὶδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ παίζοντες ἐναντίον τοῦ θεοῦ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ ἐν ψαλμῶδοις καὶ ἐν κινύραις καὶ ἐν νάβλαις ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν σάλπιγγιν
- 9 Mutta kun he tulivat Kiidonin puimatantereen luo, ojensi Ussa kätensä tarttuaksensa arkkiin, sillä härät kompastuivat.
And when they came to the grain-floor of Chidon, Uzza put out his hand to keep the ark in its place, for the oxen were slipping.
καὶ ἤλθοσαν ἕως τῆς ἄλωνος καὶ ἐξέτεινεν οὐα τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ κατασχεῖν τὴν κιβωτὸν ὅτι ἐξέκλινεν αὐτὴν ὁ μῶσχος
- 10 Silloin Herran viha syntyi Ussaa kohtaan, ja hän löi hänet sentähden, että hän oli ojentanut kätensä arkkiin, ja niin hän kuoli siihen, Jumalan eteen.
And the wrath of the Lord, burning against Uzza, sent destruction on him because he had put his hand on the ark, and death came to him there before God.
καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐπὶ οὐα καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ διὰ τὸ ἐκτείνειν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ἀπέναντι τοῦ θεοῦ
- 11 Mutta Daavid pahastui siitä, että Herra niin oli murtanut Ussaa. Siitä sen paikan nimenä on Peres-Ussa vielä tänäkin päivänä.
And David was angry because of the Lord's outburst of wrath against Uzza, and he gave that place the name Perez-Uzza, to this day.
καὶ ἠθύμησεν δαυὶδ ὅτι διέκοψεν κύριος διακοπὴν ἐν οὐα καὶ ἐκάλεσεν τὸν τόπον ἐκεῖνον διακοπὴ οὐα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 12 Ja Daavid pelkäsi sinä päivänä Jumalaa, niin että hän sanoi: "Kuinka minä voin tuoda Jumalan arkin tyköni?"
And so great was David's fear of God that day, that he said, How may I let the ark of God come to me?
καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων πῶς εἰσίσω πρὸς ἐμαυτὸν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ
- 13 Eikä Daavid siirtänyt arkkia luoksensa Daavidin kaupunkiin, vaan hän toimitti sen syrjään gatilaisen Oobed-Edomin taloon.
So David did not let the ark come back to him to the town of David, but had it turned away and put into the house of Obed-edom the Gittite.
καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν δαυὶδ τὴν κιβωτὸν πρὸς ἑαυτὸν εἰς πόλιν δαυὶδ καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν εἰς οἶκον ἀβεδδαρα τοῦ γεθθαίου
- 14 Ja Jumalan arkki jäi kolmeksi kuukaudeksi Oobed-Edomin talon luo omaan majaan. Ja Herra siunasi Oobed-Edomin taloa ja kaikkea, mitä hänellä oli.
And the ark of God was in the house of Obed-edom for three months; and the Lord sent a blessing on the house of Obed-edom and on all he had.
καὶ ἐκάθισεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐν οἴκῳ ἀβεδδαρα τρεῖς μῆνας καὶ εὐλόγησεν ὁ θεὸς ἀβεδδαραμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ
- 1 Hiiram, Tyyron kuningas, lähetti sanansaattajat Daavidin luo, sekä setripuita ja puuseppiä ja kivenhakkaajia rakentamaan hänelle linnaa.
And Hiram, king of Tyre, sent men to David with cedar-trees, and stoneworkers and woodworkers for the building of his house.
καὶ ἀπέστειλεν χιραμ βασιλεὺς τύρου ἀγγέλους πρὸς δαυὶδ καὶ ξύλα κέδρινα καὶ οἰκοδόμους τοίχων καὶ τέκτονας ξύλων τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον
- 2 Ja Daavid ymmärsi, että Herra oli vahvistanut hänet Israelin kuninkaaksi, koska hänen kuninkautensa oli korotettu korkealle Herran kansan Israelin tähden.
And David saw that the Lord had made his position safe as king over Israel, lifting up his kingdom on high because of his people Israel.
καὶ ἔγνω δαυὶδ ὅτι ἠτοιμήσεν αὐτὸν κύριος ἐπὶ ἰσραὴλ ὅτι ἠυξήθη εἰς ὕψος ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραὴλ
- 3 Jerusalemissa Daavid vielä otti vaimoja, ja Daavidille syntyi vielä poikia ja tyttäriä.
And while he was living in Jerusalem, David took more wives and became the father of more sons and daughters.
καὶ ἔλαβεν δαυὶδ ἔτι γυναῖκας ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐτέχθησαν δαυὶδ ἔτι υἱοὶ καὶ θυγατέρες
- 4 Ja nämä ovat niiden poikien nimet, jotka syntyivät hänelle Jerusalemissa: Sammua, Soobab, Naatan, Salomo,
These are the names of the children he had in Jerusalem: Shammua and Shobab, Nathan and Solomon
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν τεχθέντων οἱ ἦσαν αὐτῷ ἐν ἱερουσαλὴμ σαμαα ἰσοβααμ ναθαν σαλωμων
- 5 Jibhar, Elisua, Elpelet,
And Ibhar and Elishua and Elpelet
καὶ ἰβαρ καὶ ἐλισαε καὶ ἐλιφαλετ
- 6 Noogah, Nefeg, Jaafia,
And Nogah and Nepheg and Japhia
καὶ ναγε καὶ ναφαγ καὶ ἰανουου
- 7 Elisama, Beeljada ja Elifelet.
And Elishama and Beeliada and Eliphelet.
καὶ ἐλισαμαε καὶ βαλεγδαε καὶ ἐλιφαλετ

- 8 **Mutta kun filistealaiset kuulivat, että Daavid oli voideltu koko Israelin kuninkaaksi, lähtivät kaikki filistealaiset etsimään Daavidia. Kun Daavid sen kuuli, lähti hän heitä vastaan. And when the Philistines had news that David had been made king over all Israel, they went up in search of David, and David, hearing of it, went out against them. και ηκουσαν αλλοφυλοι οτι εχρισθη δαυιδ βασιλευς επι παντα ισραηλ και ανεβησαν παντες οι αλλοφυλοι ζητησαι τον δαυιδ και ηκουσεν δαυιδ και εξηλθεν εις απαντησιν αυτοις**
- 9 **Kun filistealaiset olivat tulleet ja tehneet ryöstöretken Refaimin tasangolle, Now the Philistines had come, and had gone out in every direction in the valley of Rephaim. και αλλοφυλοι ηλθον και συνεπεσον εν τη κοιλαδι των γιγαντων**
- 10 **kysyi Daavid Jumalalta: "Menekö minä filistealaisia vastaan, ja annatko sinä heidät minun käsiini?" Ja Herra sanoi hänelle: "Mene; minä annan heidät sinun käsiisi". And David, desiring directions from God, said, Am I to go up against the Philistines? and will you give them into my hands? And the Lord said, Go up; for I will give them into your hands. και ηρωτησεν δαυιδ δια του θεου λεγων ει αναβω επι τους αλλοφυλους και δωσεις αυτοις εις τας χειρας μου και ειπεν αυτω κυριος αναβηθι και δωσω αυτοις εις τας χειρας σου**
- 11 **Niin he menivät Baal-Perasimiin, ja siellä Daavid voitti heidät. Ja Daavid sanoi: "Jumala on murtanut viholliseni minun kädelläni, niinkuin vedet murtavat". Siitä sen paikan nimeksi tuli Baal-Perasim. So they went up to Baal-perazim, and David overcame them there, and David said, God has let the forces fighting against me be broken by my hand, as a wall is broken down by rushing water; so they gave that place the name of Baal-perazim. και ανεβη εις βααλφαρασιν και επαταξεν αυτοις εκει δαυιδ και ειπεν δαυιδ διεκοπεν ο θεος τους εχθρους μου εν χειρι μου ως διακοπην υδατος δια τουτο εκαλεσεν το ονομα του τολου εκεινου δια κοπη φαρασιν**
- 12 **He jättivät siihen jumalansa, ja Daavid käski polttaa ne tulesa. And the Philistines did not take their images with them in their flight; and at David's orders they were burned with fire. και εγκατελιπον εκει τους θεους αυτων και ειπεν δαυιδ κατακαυσαι αυτοις εν πυρι**
- 13 **Mutta filistealaiset tekivät vielä kerran ryöstöretken tasangolle. Then the Philistines again went out in every direction in the valley. και προσεθεντο ετι αλλοφυλοι και συνεπεσαν ετι εν τη κοιλαδι των γιγαντων**
- 14 **Niin Daavid kysyi taas Jumalalta, ja Jumala vastasi hänelle: "Älä mene heidän jälkeensä, vaan kierrä heidät ja hyökkää heidän kimppuunsa balsamipuiden puolelta. And David went for directions to God; and God said to him, You are not to go up after them; but, turning away from them, come face to face with them opposite the spice-trees. και ηρωτησεν δαυιδ ετι εν θεω και ειπεν αυτω ο θεος ου πορεσθη οπισω αυτων αποστρεφου απ' αυτων και παρεση αυτοις πλησιον των απιων**
- 15 **Ja kun kuulet astunnan kahinan balsamipuiden latvoista, niin käy taisteluun, sillä Jumala on käynyt sinun edelläsi tuhotakseen filistealaisten leirin." And at the sound of footsteps in the tops of the trees, go out to the fight, for God has gone out before you to overcome the army of the Philistines. και εσται εν τω ακουσαι σε την φωνην του συσεισμου των ακρων των απιων τότε εξελευση εις τον πολεμον οτι εξηλθεν ο θεος εμπροσθεν σου του παταζει την παρεμβολην των αλλοφυλων**
- 16 **Daavid teki, niinkuin Jumala oli häntä käskenyt, ja niin he voittivat filistealaisten sotajoukon ja ajoivat heitä takaa Gibeonista aina Geseriin saakka. And David did as the Lord had said; and they overcame the army of the Philistines, attacking them from Gibeon as far as Gezer. και εποησεν καθως ενετειλατο αυτω ο θεος και επαταξεν την παρεμβολην των αλλοφυλων απο γαβαων εως γαζαρα**
- 17 **Niin Daavidin maine levisi kaikkiin maihin, ja Herra nosti kaikissa kansoissa pelon häntä kohtaan. And David's name was honoured in all lands; and the Lord put the fear of him on all nations. και εγενετο ονομα δαυιδ εν παση τη γη και κυριος εδωκεν τον φοβον αυτου επι παντα τα εθνη**
- 1 **Ja hän rakensi itsellensä taloja Daavidin kaupunkiin ja valmisti paikan Jumalan arkille ja pystytti sille majan. And David made houses for himself in the town of David; and he got ready a place for the ark of God, and put up a tent for it. και εποησεν αυτω οικιας εν πολει δαυιδ και ητοιμασεν τον τολου τη κιβωτω του θεου και εποησεν αυτη σκηνην**
- 2 **Silloin Daavid käski: "Älkööt muut kuin leeviläiset kantako Jumalan arkkia; sillä heidät on Herra valinnut kantamaan Jumalan arkkia ja palvelemaan häntä ikuisesti". Then David said, The ark of God may not be moved by any but the Levites, for they have been marked out by God to take the ark of God, and to do his work for ever. τότε ειπεν δαυιδ ουκ εστιν αραι την κιβωτον του θεου αλλ' η τους λευιτας οτι αυτοις εξελεξατο κυριος αιρειν την κιβωτον κυριου και λειτουργειν αυτω εως αιωνος**
- 3 **Ja Daavid kokosi kaiken Israelin Jerusalemiin, tuomaan Herran arkkia siihen paikkaan, jonka hän oli sille valmistanut. And David made all Israel come together at Jerusalem, to take the ark of the Lord to its place, which he had got ready for it. και εξεκκλησιασεν δαυιδ τον παντα ισραηλ εις ιερουσαλημ του ανεγκαι την κιβωτον κυριου εις τον τολου ον ητοιμασεν αυτη**

- 4 Daavid kokosi Aaronin jälkeläiset ja leeviläiset;
And David got together the sons of Aaron, and the Levites;
και συνήγαγεν δαυιδ τούς υιούς ααρων και τούς λευίτας
- 5 Kehatin jälkeläisistä: Uurielin, päämiehen, ja hänen veljensä, sata kaksikymmentä;
Of the sons of Kohath: Uriel the chief, and his brothers, a hundred and twenty;
τῶν υἱῶν καθ ουρηλ ὁ ἄρχων και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑκατὸν εἴκοσι
- 6 Merarin jälkeläisistä: Asajan, päämiehen, ja hänen veljensä, kaksisataa kaksikymmentä;
Of the sons of Merari: Asaiah the chief, and his brothers, two hundred and twenty;
τῶν υἱῶν μεραρι ασαια ὁ ἄρχων και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ διακόσιοι πενήκοντα
- 7 Geersomin jälkeläisistä: Joelin, päämiehen, ja hänen veljensä, sata kolmekymmentä;
Of the sons of Gershom: Joel the chief, and his brothers, a hundred and thirty;
τῶν υἱῶν γηρσαμ ιωηλ ὁ ἄρχων και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑκατὸν πενήκοντα
- 8 Elisafanin jälkeläisistä: Semajan, päämiehen, ja hänen veljensä, kaksisataa;
Of the sons of Elizaphan: Shemaiah the chief, and his brothers, two hundred;
τῶν υἱῶν ελισταφαν σαμιας ὁ ἄρχων και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ διακόσιοι
- 9 Hebronin jälkeläisistä: Elielin, päämiehen, ja hänen veljensä, kahdeksankymmentä;
Of the sons of Hebron: Eliel the chief, and his brothers, eighty;
τῶν υἱῶν χεβρων ελιηλ ὁ ἄρχων και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὀγδοήκοντα
- 10 Ussielin jälkeläisistä: Amminadabin, päämiehen, ja hänen veljensä, sata kaksitoista.
Of the sons of Uzziel: Amminadab the chief, and his brothers, a hundred and twelve.
τῶν υἱῶν οζιηλ αμιναδαβ ὁ ἄρχων και οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑκατὸν δέκα δύο
- 11 Ja Daavid kutsui papit Saadokin ja Ebjatarin sekä leeviläiset Uurielin, Asajan, Joelin, Semajan, Elielin ja Amminadabin
And David sent for Zadok and Abiathar the priests, and for the Levites, Uriel, Asaiah and Joel, Shemaiah and Eliel and Amminadab,
και ἐκάλεσεν δαυιδ τὸν σαδοκ και αβιαθαρ τοὺς ιερεῖς και τοὺς λευίτας τὸν ουρηλ ασαια ιωηλ σαμιαιαν ελιηλ αμιναδαβ
- 12 ja sanoi heille: "Te olette leeviläisten perhekuntien päämiehet. Pyhittäkää itsenne ja veljenne ja tuokaa Herran, Israelin Jumalan, arkki siihen paikkaan, jonka minä olen sille valmistanut.
And said to them, You are the heads of the families of the Levites: make yourselves holy, you and your brothers, so that you may take the ark of the Lord, the God of Israel, to the place which I have made ready for it.
και εἶπεν αὐτοῖς ὑμεῖς ἄρχοντες πατριῶν τῶν λευιτῶν ἁγνίσθητε ὑμεῖς και οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν και ἀνοίσετε τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἰσραηλ οὗ ἡτοίμασα αὐτῇ
- 13 Sillä sentähden, ettette ensimmäisellä kerralla olleet läsnä, mursi Herra, meidän Jumalamme, meidät; sillä me emme etsineet häntä, niinkuin olisi pitänyt."
For because you did not take it at the first, the Lord our God sent punishment on us, because we did not get directions from him in the right way.
ὅτι οὐκ ἐν τῷ πρότερον ὑμᾶς εἶναι διέκογεν ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν ἡμῖν ὅτι οὐκ ἐζητήσαμεν ἐν κρίματι
- 14 Silloin papit ja leeviläiset pyhittäytyivät tuomaan Herran, Israelin Jumalan, arkkia.
So the priests and the Levites made themselves holy to take up the ark of the Lord, the God of Israel.
και ἡγνίσθησαν οἱ ιερεῖς και οἱ λευῖται τοῦ ἀνεύγκαι τὴν κιβωτὸν θεοῦ ἰσραηλ
- 15 Ja leeviläiset kantoivat Jumalan arkkia korennoilla olallansa, niinkuin Mooses oli Herran sanan mukaan käsenyt.
And the sons of the Levites took up the ark of God, lifting it by its rods, as the Lord had said to Moses.
και ἔλαβον οἱ υἱοὶ τῶν λευιτῶν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ὡς ἐνετείλατο μουσης ἐν λόγῳ θεοῦ κατὰ τὴν γραφὴν ἐν ἀναφορεῦσιν ἐπ' αὐτούς
- 16 Ja Daavid käski leeviläisten päämiesten asettaa veljensä, veisaaajat, soittimilla, harpuilla, kanteleilla ja kymbaaleilla kaiuttamaan riemuvirsiä.
And David gave orders to the chief of the Levites to put their brothers the music-makers in position, with instruments of music, corded instruments and brass, with glad voices making sounds of joy.
και εἶπεν δαυιδ τοῖς ἄρχουσιν τῶν λευιτῶν στήσατε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τοὺς ψαλτωδοὺς ἐν ὀργάνοις ψῶδων νάβλαις και κινύραις και κυμβάλοις τοῦ φωνῆσαι εἰς ὕψος ἐν φωνῇ εὐφροσύνης

- 17 Niin leeviläiset asettivat soittamaan Heemanin, Joelin pojan, ja hänen heimolaisistaan Aasafin, Berekjan pojan, ja heidän heimolaisistaan, Merarin jälkeläisistä, Eetanin, Kuusajan pojan, So Heman, the son of Joel, and, of his brothers, Asaph, the son of Berechiah; and of the sons of Merari their brothers, Ethan, the son of Kushaiah, were put in position by the Levites; και ἔστησαν οἱ λευῖται τὸν αἰμαν υἱὸν ἰωηλ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ ασαφ υἱὸς βαραχια και ἐκ τῶν υἱῶν μεραρι ἀδελφῶν αὐτοῦ αιθαν υἱὸς κισαιου
- 18 ja heidän kanssaan heidän arvossa lähinnä olevista heimolaisistaan: Sakarjan, Benin ja Jaasielin, Semiramotin, Jehielin, Unnin, Eliabin, Benajan, Maasejan, Mattitjan, Elifelehun, Miknejan, Oobed-Edomin ja Jegielin, ovenvartijat. And with them their brothers of the second order, Zechariah, Bani and Jaaziel and Shemiramoth and Jehiel and Unni, Eliab and Benaiah and Maaseiah and Mattithiah and Eliphelehu and Mikneiah, and Obed-edom and Jeiel, the door-keepers. και μετ' αὐτῶν ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ δεῦτεροι ζαχαριας και οζιηλ και σεμραμωθ και ιηλ και ωνι και ελιαβ και βαναια και μαασαια και ματταθια και ελιφαλια και μακενια και αβδεδομ και ιηλ και οζιας οἱ πυλωροὶ
- 19 Ja veisaaajista oli Heemanin, Aasafin ja Eetanin soitettava vaskikymbaaleilla, So those who made melody, Heman, Asaph, and Ethan, were put in position, with brass instruments, sounding loudly; και οἱ ψαλτωδοὶ αἰμαν ασαφ και αιθαν ἐν κυμβάλοις χαλκοῖς τοῦ ἀκουσθῆναι ποιῆσαι
- 20 Sakarjan, Ussielin, Semiramotin, Jehielin, Unnin, Eliabin, Maasejan ja Benajan harpuilla korkeassa äänialassa, And Zechariah and Aziel and Shemiramoth and Jehiel, Unni and Eliab and Maaseiah and Benaiah, with corded instruments put to Alamoth. ζαχαριας και οζιηλ σεμραμωθ ιηλ ωνι ελιαβ μασαιας βαναιας ἐν νάβλαις ἐπὶ αλαιμωθ
- 21 Mattitjan, Elifelehun, Miknejan, Oobed-Edomin, Jegielin ja Asasjan kanteleilla matalassa äänialassa, veisuuta johtaaksensa. And Mattithiah and Eliphelehu and Mikneiah and Obed-edom and Jeiel and Azariah, with corded instruments on the octave, to give the first note of the song. και ματταθιας και ελιφαλιας και μακενιας και αβδεδομ και ιηλ και οζιας ἐν κινύραις αμασενηθ τοῦ ἐνισχῶσαι
- 22 Kenanja, leeviläisten johtaja kantajatehtävässä, valvoi kantamista, sillä hän oli taitava siihen. And Chenaniah, chief of the Levites, was master of the music: he gave directions about the song, because he was expert. και χωνενια ἄρχων τῶν λευιτῶν ἄρχων τῶν ψδῶν ὅτι συνετὸς ἦν
- 23 Berekja ja Elkana olivat arkin ovenvartijat. And Berechiah and Elkanah were door-keepers for the ark. και βαραχια και ηλκανα πυλωροὶ τῆς κιβωτοῦ
- 24 Ja papit Sebanja, Joosafat, Netanel, Amasai, Sakarja, Benaja ja Elieser puhalsivat torviin Jumalan arkin edellä, ja Oobed-Edom ja Jehia olivat arkin ovenvartijat. And Shebaniah and Joshaphat and Nethanel and Amasai and Zechariah and Benaiah and Eliezer, the priests, made music on the horns before the ark of God; and Obed-edom and Jehiah were door-keepers for the ark. και σοβνια και ιωσαφατ και ναθανηλ και αμασαι και ζαχαρια και βαναια και ελιεζερ οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξιν ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ και αβδεδομ και ια πυλωροὶ τῆς κιβωτ οῦ τοῦ θεοῦ
- 25 Sitten Daavid, Israelin vanhimmat ja tuhannenpäämiehet menivät ja toivat riemuiten Herran liitonarkin Oobed-Edomin talosta. So David, and the responsible men of Israel, and the captains over thousands, went with joy to get the ark of the agreement of the Lord out of the house of Obed-edom. και ἦν δαυιδ και οἱ πρεσβύτεροι ἰσραηλ και οἱ χιλιαρχοι οἱ πορευόμενοι τοῦ ἀναγαγεῖν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐξ οἴκου αβδεδομ ἐν εὐφροσύνῃ
- 26 Ja kun Jumala auttoi leeviläisiä, jotka kantoivat Herran liitonarkkia, uhrattiin seitsemän härkää ja seitsemän oinasta. And when God gave help to the Levites who were lifting up the ark of the agreement of the Lord, they made an offering of seven oxen and seven sheep. και ἐγένετο ἐν τῷ κατισχῶσαι τὸν θεὸν τοὺς λευῖτας αἴροντας τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου και ἔθυσαν ἑπτὰ μόσχους και ἑπτὰ κριοὺς
- 27 Daavid oli puettu hienosta pellavakankaasta tehtyyn viittaan ja samoin kaikki leeviläiset, jotka kantoivat arkkia, sekä veisaaajat ja kantamisen johtaja Kenanja veisaaajain kanssa; ja Daavidilla oli yllään pellavakasukka. And David was clothed with a robe of fair linen, as were all the Levites who took up the ark, and those who made melody, and Chenaniah the master of those who made melody; and David had on a linen ephod; και δαυιδ περιεζωσμένος ἐν στολῇ βυσσίνῃ και πάντες οἱ λευῖται αἴροντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου και οἱ ψαλτωδοὶ και χωνενιας ὁ ἄρχων τῶν ψδῶν τῶν ἑδόντων και ἐπὶ δαυιδ στολῇ βυσσὶ νη
- 28 Niin koko Israel toi Herran liitonarkin riemun raikuessa ja pasunain pauhatessa, torvien, kymbaalien, harppujen ja kannelten soidessa. So all Israel took up the ark of the agreement of the Lord, with loud cries and with horns and brass and corded instruments sounding loudly. και πᾶς ἰσραηλ ἀνάγοντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐν σημασίᾳ και ἐν φωνῇ σωφερ και ἐν σάλπιγξιν και ἐν κυμβάλοις ἀναφωνοῦντες νάβλαις και ἐν κινύραις

- 29 **Kun Herran liitonarkki tuli Daavidin kaupunkiin, katseli Miikal, Saulin tytär, ikkunasta, ja nähdessään kuningas Daavidin hyppivän ja karkeloivan halveksi hän häntä sydämessään.**
And when the ark of the agreement of the Lord came into the town of David, Michal, the daughter of Saul, looking out of the window, saw King David dancing and playing; and to her mind he seemed foolish.
καὶ ἐγένετο κιβωτὸς διαθήκης κυρίου καὶ ἦλθεν ἕως πόλεως δαυὶδ καὶ μελχολ θυγάτηρ σαουλ παρέκυψεν διὰ τῆς θυρίδος καὶ εἶδεν τὸν βασιλεῖα δαυὶδ ὀρχούμενον καὶ παίζοντα καὶ ἐξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς
- 1 **Kun he olivat tuoneet Jumalan arkin ja asettaneet sen majaan, jonka Daavid oli sille pystyttänyt, uhrasivat he polttouhreja ja yhteysuhreja Jumalan edessä.**
Then they took in the ark of God and put it inside the tent which David had put up for it; and they made offerings, burned offerings and peace-offerings before God.
καὶ εἰσήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ καὶ ἀπήρειαυτο αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ἧς ἐπέξεν αὐτῇ δαυὶδ καὶ προσήνεγκαν ὀλοκαυτώματα καὶ σωτηρίου ἐναντίον τοῦ θεοῦ
- 2 **Ja kun Daavid oli uhrannut polttouhrin ja yhteysuhrit, siunasi hän kansan Herran nimeen.**
And when David had come to an end of making the burned offerings and peace-offerings, he gave the people a blessing in the name of the Lord.
καὶ συνετέλεσεν δαυὶδ ἀναφέρων ὀλοκαυτώματα καὶ σωτηρίου καὶ εὐλόγησεν τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου
- 3 **Ja hän jakoi kaikille israelilaisille, sekä miehille että naisille, kullekin leipäkakun, kappaleen lihaa ja rypälekekun.**
And he gave to everyone, every man and woman of Israel, a cake of bread, some meat, and a cake of dry grapes.
καὶ διμερίσεν παντὶ ἀνδρὶ ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς τῷ ἀνδρὶ ἄρτον ἓνα ἄρτοκοπικὸν καὶ ἁμορίτην
- 4 **Ja hän asetti Herran arkin eteen leeviläisiä palvelemaan ja kunnioittamaan, kiittämään ja ylistämään Herraa, Israelin Jumalaa:**
And he put some of the Levites before the ark of the Lord as servants, to keep the acts of the Lord in memory, and to give worship and praise to the Lord, the God of Israel:
καὶ ἔταξεν κατὰ πρόσωπον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου ἐκ τῶν λευιτῶν λειτουργοῦντας ἀναφωνοῦντας καὶ ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ.
- 5 **Aasafin johtajaksi, toiseksi Sakarjan, sitten Jegielin, Semiramotin, Jehielin, Mattitjan, Eliabin, Benajan, Oobed-Edomin ja Jegielin soittamaan harpuilla ja kanteleilla, Aasafin helistäessä kymbaaleja**
Asaph the chief, and second to him Zechariah, Uzziel and Shemiramoth and Jehiel and Mattithiah and Eliab and Benaiah and Obed-edom and Jeiel, with corded instruments of music; and Asaph, with brass instruments sounding loudly;
ασαφ ὁ ἡγούμενος καὶ δευτερεύων αὐτῷ ζαχαρίας υἱὸς σεμιραμωθ υἱὸς ματταθίας ελιαβ καὶ βαναιας καὶ αβδεδομ καὶ υἱὸς ὀργάνοις νάβλαις καὶ κινύραις καὶ ασαφ ἐν κυμβάλοις ἀναφωνῶν
- 6 **ja pappien, Benajan ja Jahasielin, soittaessa yhtämittaa torvia Jumalan liitonarkin edessä.**
And Benaiah and Jahaziel the priests, blowing horns all the time before the ark of the agreement of God.
καὶ βαναιας καὶ οζιηλ οἱ ἱερεῖς ἐν ταῖς σάλπιγγιν διὰ παντὸς ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ
- 7 **Silloin, sinä päivänä, ensi kerran Daavid asetti Aasafin ja hänen veljensä kiittämään Herraa näin:**
Then on that day David first made the giving of praise to the Lord the work of Asaph and his brothers.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τότε ἔταξεν δαυὶδ ἐν ἀρχῇ τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ἐν χειρὶ ασαφ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ
- 8 **"Kiittäkää Herraa, julistakaa hänen nimeänsä, tehkää hänen suuret tekonsa tiettäviksi kansojen keskuudessa.**
O give praise to the Lord; give honour to his name, talking of his doings among the peoples.
ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐπικαλεῖσθε αὐτὸν ἐν ὀνόματι αὐτοῦ γνωρίσατε ἐν λαοῖς τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ
- 9 **Laulakaa hänelle, veisatkaa hänelle, puhukaa kaikista hänen ihmeistänsä.**
Let your voice be sounded in songs and melody; let all your thoughts be of the wonder of his works.
ῥίσατε αὐτῷ καὶ ὑμνήσατε αὐτῷ διηγήσαθε πᾶσιν τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησεν κύριος
- 10 **Hänen pyhä nimensä olkoon teidän kerskauksenne; iloitkoon niiden sydän, jotka etsivät Herraa.**
Have glory in his holy name; let the hearts of those who are searching after the Lord be glad.
αἰνεῖτε ἐν ὀνόματι ἁγίῳ αὐτοῦ εὐφρανθήσεται καρδία ζητοῦσα τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ
- 11 **Kysykää Herraa ja hänen voimaansa, etsikää alati hänen kasvojansa.**
Let your search be for the Lord and for his strength; let your hearts ever be turned to him.
ζητήσατε τὸν κύριον καὶ ἰσχύσατε ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ παντός
- 12 **Muistakaa hänen ihmetöitensä, jotka hän on tehnyt, hänen ihmeitensä ja hänen suunsa tuomioita,**
Keep in mind the great works which he has done; his wonders, and the decisions of his mouth;
μνημονεύετε τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησεν τέρατα καὶ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ

- 13 te Israelin, hänen palvelijansa, siemen, Jaakobin lapset, te hänen valittunsa.
O you seed of Israel his servant, you children of Jacob, his loved ones.
σπέρμα ἰσραὴλ παῖδες αὐτοῦ υἱοὶ ἰακωβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ
- 14 Hän, Herra, on meidän Jumalamme; hänen tuomionsa käyvät yli kaiken maan.
He is the Lord our God: he is judge of all the earth.
αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ γῆ τὰ κρίματα αὐτοῦ
- 15 Muistakaa hänen liittonsa iankaikkisesti, hamaan tuhansiin polviin, sana, jonka hän on säätänyt,
He has kept his agreement in mind for ever, the word which he gave for a thousand generations;
μνημονεύων εἰς αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ λόγον αὐτοῦ ὃν ἐνετείλατο εἰς χιλιάς γενεάς
- 16 liitto, jonka hän teki Aabrahamin kanssa, ja hänen lisakille vannomansa vala.
The agreement which he made with Abraham, and his oath to Isaac;
ὃν διέθετο τῷ αβρααμ καὶ τὸν ὄρκον αὐτοῦ τῷ ἰσαακ
- 17 Hän vahvisti sen käskyksi Jaakobille, Israelille iankaikkiseksi liitoksi.
And he gave it to Jacob for a law, and to Israel for an eternal agreement;
ἔστησεν αὐτὸν τῷ ἰακωβ εἰς πρόσταγμα τῷ ἰσραὴλ διαθήκην αἰώνιον
- 18 Hän sanoi: 'Sinulle minä annan Kanaanin maan, se olkoon teidän perintöosanne'.
Saying, To you will I give the land of Canaan, the measured line of your heritage:
λέγων σοὶ δώσω τὴν γῆν χανααν σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν
- 19 Teitä oli vähäinen joukko, vain harvoja, ja te olitte muukalaisia siellä.
When you were still small in number, and strange in the land;
ἐν τῷ γενέσθαι αὐτοὺς ὀλιγοστοὺς ἀριθμῷ ὡς ἐσμικρύνθησαν καὶ παρόκησαν ἐν αὐτῇ
- 20 Ja he vaelsivat kansasta kansaan ja yhdestä valtakunnasta toiseen kansaan.
When they went about from one nation to another, and from one kingdom to another people;
καὶ ἐπορεύθησαν ἀπὸ ἔθνους εἰς ἔθνος καὶ ἀπὸ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον
- 21 Hän ei sallinut kenenkään heitä vahingoittaa, ja hän rankaisi kuninkaita heidän tähtensä:
He would not let anyone do them wrong; he even kept back kings because of them,
οὐκ ἀφῆκεν ἄνδρα τοῦ δυναστεῦσαι αὐτοὺς καὶ ἤλεγξεν περὶ αὐτῶν βασιλεῖς
- 22 'Älkää koskeko minun voideltuihini, älkää tehkö paha minun profeetoilleni'.
Saying, Put not your hand on those who have been marked with my holy oil, and do my prophets no wrong.
μὴ ἄψηθε τῶν χριστῶν μου καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε
- 23 Veisatkaa Herralle, kaikki maa, julistakaa päivästä päivään hänen pelastustekojansa.
Make songs to the Lord, all the earth; give the good news of his salvation day by day.
ἕσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ ἀναγγεῖλατε ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν σωτηρίαν αὐτοῦ
- 25 Sillä Herra on suuri ja sangen ylistettävä, hän on peljättävä yli kaikkien jumalain.
For the Lord is great, and greatly to be praised; and he is more to be feared than all other gods.
ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα φοβερός ἐστὶν ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς
- 26 Sillä kaikki kansojen jumalat ovat epäjumalia, mutta Herra on tehnyt taivaat.
For all the gods of the nations are false gods; but the Lord made the heavens.
ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν εἰδῶλα καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν οὐρανὸν ἐποίησεν
- 27 Kirkkaus ja kunnia on hänen kasvojensa edessä, väkevyytensä ja riemu hänen asuinsijassaan.
Honour and glory are before him: strength and joy are in his holy place.
δόξα καὶ ἔπαινος κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἰσχὺς καὶ καύχημα ἐν τόπῳ αὐτοῦ

- 28 Antakaa Herralle, te kansojen sukukunnat, antakaa Herralle kunnia ja väkevyys.
Give to the Lord, O you families of the peoples, give to the Lord glory and strength.
δότε τῷ κυρίῳ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν δότε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ ἰσχύν
- 29 Antakaa Herralle hänen nimensä kunnia, tuokaa lahjoja ja tulkaa hänen kasvojensa eteen, kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa.
Give to the Lord the glory of his name; take with you an offering and come before him; give worship to the Lord in holy robes.
δότε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματος αὐτοῦ λάβετε δῶρα καὶ ἐνέγκατε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐλαῖς ἀγίας αὐτοῦ
- 30 Vaviskaa hänen kasvojensa edessä, kaikki maa. Maan piiri pysyy lujana, se ei horju.
Be in fear before him, all the earth: the world is ordered so that it may not be moved.
φοβηθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ κατορθωθήτω ἡ γῆ καὶ μὴ σαλευθήτω
- 31 Iloitkoot taivaat, ja riemuitkoon maa; ja sanottakoon pakanain seassa: 'Herra on kuningas!'
Let the heavens have joy and let the earth be glad; let them say among the nations, The Lord is King.
εὐφρανθήτω ὁ οὐρανός καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ καὶ εἰπάτωσαν ἐν τοῖς ἔθνεσιν κύριος βασιλεύων
- 32 Pauhatkoon meri ja kaikki, mitä siinä on; ihastukoot kedot ja kaikki, mitä niissä on,
Let the sea be thundering with all its waters; let the field be glad, and everything which is in it;
βομβήσει ἡ θάλασσα σὺν τῷ πληρώματι καὶ ζύλον ἀγροῦ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ
- 33 riemuitkoot silloin metsän puut Herran edessä, sillä hän tulee tuomitsemaan maata.
Then let all the trees of the wood be sounding with joy before the Lord, for he is come to be the judge of the earth.
τότε εὐφρανθήσεται τὰ ξύλα τοῦ ὄρυμοῦ ἀπὸ προσώπου κυρίου ὅτι ἦλθεν κρῖναι τὴν γῆν
- 34 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
O give praise to the Lord, for he is good: for his mercy is unchanging for ever.
ἐξομολογήσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 35 Ja sanokaa: 'Pelasta meidät, sinä pelastuksemme Jumala, kokoa ja vapahda meidät pakanain seasta, että me kiittäisimme sinun pyhää nimeäsi ja kerskaisimme sinun ylistyksestäsi'.
And say, Be our saviour, O God of our salvation, and let us come back, and give us salvation from the nations, so that we may give honour to your holy name and have glory in your praise.
καὶ εἶπατε σῶσον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας ἡμῶν καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν τοῦ αἰνεῖν τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν σου καὶ καυχᾶσθαι ἐν ταῖς αἰνέσεσίν σου
- 36 Ylistetty olkoon Herra, Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen." Ja kaikki kansa sanoi: "Amen", ja ylisti Herraa.
Praise be to the Lord, the God of Israel, for ever and for ever. And all the people said, So be it; and gave praise to the Lord.
εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος καὶ εἶπεν πᾶς ὁ λαός αμην καὶ ἤνεσαν τῷ κυρίῳ
- 37 Ja hän asetti Aasafin ja hänen veljensä sinne Herran liitonarkin eteen tekemään vakituista palvelusta arkin edessä, kunakin päivänä sen päivän palveluksen,
So he made Asaph and his brothers keep their places there before the ark of the agreement of the Lord, to do whatever had to be done before the ark at all times day by day:
καὶ κατέλιπον ἐκεῖ ἐναντι τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου τὸν ασαφ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοῦ λειτουργεῖν ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ διὰ παντὸς τὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν
- 38 mutta Oobed-Edomin ja heidän veljensä, yhteensä kuusikymmentä kahdeksan, nimittäin Oobed-Edomin, Jeditunin pojan, ja Hoosan, ovenvartijoiksi.
And Obed-edom, the son of Jeduthun, and Hosah, with their brothers, sixty-eight of them, to be door-keepers:
καὶ ἀβδεδομ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐξήκοντα καὶ ὀκτὼ καὶ ἀβδεδομ υἱὸς ἰδιθων καὶ οσσα εἰς πυλωρούς
- 39 Ja pappi Saadokin ja hänen veljensä, papit, hän asetti Herran asumuksen eteen, uhrikukkulalle, joka on Gibeonissa,
And Zadok the priest, with his brothers the priests, before the House of the Lord in the high place at Gibeon;
καὶ τὸν σαδοκ τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς ἱερεῖς ἐναντίον σκηνῆς κυρίου ἐν βαμα τῇ ἐν γαβαων
- 40 uhraamaan polttouhreja Herralle polttouhrialttarilla, aina aamuin ja illoin, kaikki niinkuin on kirjoitettuna Herran laissa, jonka hän on antanut Israelille.
To give burned offerings to the Lord on the altar of burned offerings morning and evening, every day, as it is ordered in the law of the Lord which he gave to Israel;
τοῦ ἀναφέρειν ὀλοκαντώματα τῷ κυρίῳ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὀλοκαντωμάτων διὰ παντὸς τὸ πρωὶ καὶ τὸ ἑσπέρας καὶ κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ κυρίου ὅσα ἐνετείλατο ἐφ' υἱοῖς Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ μουσῆ τοῦ θεράποντος τοῦ θεοῦ

- 41 Ja heidän kanssaan olivat Heeman ja Jedutun ynnä muut valitut, nimeltä mainitut, kiittämässä Herraa siitä, että hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
And with them Heman and Jeduthun, and the rest who were marked out by name to give praise to the Lord, for his mercy is unchanging for ever;
καὶ μετ' αὐτοῦ αἰμαν καὶ ἰδιθων καὶ οἱ λοιποὶ ἐκλεγέντες ἐπ' ὀνόματος τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 42 Näiden, Heemanin ja Jedutunin, hallussa oli torvet ja kymbaalit soittajia varten ynnä muut soittimet Jumalan virttä varten. Ja Jedutunin pojat vartioivat ovia.
And Heman and Jeduthun had horns and brass instruments sounding loudly, and instruments of music for the songs of God; and the sons of Jeduthun were to be at the door.
καὶ μετ' αὐτῶν σάλπιγγες καὶ κύμβαλα τοῦ ἀναφωνεῖν καὶ ὄργανα τῶν ψδῶν τοῦ θεοῦ υἱοὶ ἰδιθων εἰς τὴν πύλην
- 43 Sitten kaikki kansa lähti kukin kotiinsa, ja Daavid kääntyi takaisin tervehtimään perhettänsä.
And all the people went away, every man to his house; and David went back to give a blessing to his family.
καὶ ἐπορεύθη ἅπας ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψεν δαυὶδ τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 1 Kerran, kun Daavid istui linnassansa, sanoi Daavid profeetta Naatanille: "Katso, minä asun setripuisessa palatsissa, mutta Herran liitonarkki on telttakankaan alla". Naatan sanoi Daavidille:
Now when David was living in his house, he said to Nathan the prophet, See, I am living in a house of cedar-wood, but the ark of the Lord's agreement is under the curtains of a tent.
καὶ ἐγένετο ὡς κατέκησεν δαυὶδ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ναθαν τὸν προφήτην ἰδοὺ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ καὶ ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ὑποκάτω δέρρεων
- 2 "Tee vain kaikki, mitä mielessäsi on, sillä Jumala on sinun kanssasi".
And Nathan said to David, Do whatever is in your heart, for God is with you.
καὶ εἶπεν ναθαν πρὸς δαυὶδ πᾶν τὸ ἐν τῇ ψυχῇ σου ποιεῖ ὅτι ὁ θεὸς μετὰ σοῦ
- 3 Mutta sinä yönä tapahtui, että Naatanille tuli tämä Jumalan sana:
But that same night, the word of God came to Nathan, saying,
καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ναθαν λέγων
- 4 "Mene ja sano minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra: Et sinä ole rakentava minulle huonetta asuakseni.
Go and say to David my servant, The Lord says, You are not to make me a house for my living-place:
πορεύου καὶ εἰπὸν πρὸς δαυὶδ τὸν παῖδά μου οὕτως εἶπεν κύριος οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με ἐν αὐτῷ
- 5 Minä en ole asunut huoneessa siitä päivästä asti, jona johdatin Israelin tänne, tähän päivään saakka, vaan minä olen muuttanut teltasta telttaan ja asumuksesta asumukseen.
For from the day when I took Israel up, till this day, I have had no house, but have gone from tent to tent, and from living-place to living-place.
ὅτι οὐ κατέκησα ἐν οἴκῳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀνήγαγον τὸν ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἤμην ἐν σκηνῇ καὶ ἐν καταλύματι
- 6 Olenko minä koskaan, missä olenkin vaeltanut kaikessa Israelissa, kenellekään Israelin tuomareista, joita olen asettanut kaitsemaan kansaani, sanonut näin: Miksi ette ole rakentaneet minulle setripuista huonetta?
In all the places where I have gone with all Israel, did I ever say to any of the judges of Israel, whom I made the keepers of my people, Why have you not made for me a house of cedar?
ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ ἰσραὴλ εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν ἰσραὴλ τοῦ ποιμαίνειν τὸν λαόν μου λέγων ὅτι οὐκ οἰκοδομήκατέ μοι οἶκον κεδρίνῳ
- 7 Sano siis minun palvelijalleni Daavidille: Näin sanoo Herra Sebaot: Minä olen ottanut sinut laitumelta, lammasten jäljestä, kansani Israelin ruhtinaaksi.
So now, say to my servant David, The Lord of armies says, I took you from the fields, from keeping sheep, so that you might be a ruler over my people Israel;
καὶ νῦν οὕτως ἐρεῖς τῷ δοῦλῳ μου δαυὶδ τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας ἐξόπισθεν τῶν ποιμνίων τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραὴλ
- 8 Ja minä olen ollut sinun kanssasi kaikkialla, missä sinä vaelsit, ja olen hävittänyt kaikki vihollisesi sinun tieltäsi. Ja minä teen sinulle nimen, suurimpien nimien vertaisen maan päällä.
And I have been with you wherever you went, cutting off before you all those who were against you; and I will make your name like the name of the greatest ones of the earth.
καὶ ἤμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύθης καὶ ἐξωλέθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς
- 9 Ja minä valmistan sijan kansalleni Israelille ja istutan sen niin, että se asuu paikallansa eikä enää ole levoton eivätkä vääryyden tekijät sitä enää vaivaa niinkuin ennen,
And I will make a resting-place for my people Israel, planting them there, so that they may be in the place which is theirs and never again be moved; and never again will they be made waste by evil men, as they were at first,
καὶ θήσομαι τόπον τῷ λαῷ μου ἰσραὴλ καὶ καταφυτεύσω αὐτόν καὶ κατασκηνώσει καθ' ἑαυτόν καὶ οὐ μεριμνήσει ἔτι καὶ οὐ προσθήσει ἀδικία τοῦ ταπεινώσαι αὐτόν καθὼς ἀπ' ἀρχῆς
- 10 siitä ajasta saakka, jolloin minä asetin tuomareita kansalleni Israelille. Ja minä nöyryytän kaikki sinun vihollisesi. Ja minä ilmoitan sinulle, että Herra on rakentava sinulle huoneen.
From the time when I put judges over my people Israel; and I will overcome all those who are against you; and I will make you great and the head of a line of kings.
καὶ ἀφ' ἡμερῶν ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραὴλ καὶ ἐταπεινώσω ἅπαντας τοὺς ἐχθρούς σου καὶ ἀξήσω σε καὶ οἶκον οἰκοδομήσει σοι κύριος

- 11 Kun sinun päiväsi ovat päättäneet ja sinä lähdet isiesi tykö, korotan minä sinun seuraajaksesi jälkeläisesi, joka on yksi sinun pojistasi; ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa.
And when the time comes for you to go to your fathers, I will put in your place your seed after you, one of your sons, and I will make his kingdom strong.
καὶ ἔσται ὅταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου καὶ κοιμηθῆσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου καὶ ἀναστήσῃ τὸ σπέρμα σου μετὰ σέ ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου καὶ ἐτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ
- 12 Hän on rakentava minulle huoneen, ja minä vahvistan hänen valtaistuimensa ikuisiksi ajoiksi.
He will be the builder of my house, and I will make the seat of his authority certain for ever.
αὐτὸς οἰκοδομήσει μοι οἶκον καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως αἰῶνος
- 13 Minä olen oleva hänen isänsä, ja hän on oleva minun poikani; ja armoani minä en ota häneltä pois, niinkuin otin siltä, joka oli sinun edelläsi.
I will be to him a father and he will be to me a son; and I will not take my mercy away from him as I took it from him who was before you;
ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν καὶ τὸ ἔλεός μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ ὡς ἀπέστησα ἀπὸ τῶν ὄντων ἔμπροσθέν σου
- 14 Ja minä pidän hänet pystyssä huoneessani ja valtakunnassani iäti, ja hänen valtaistuimensa on oleva iäti vahva."
But I will make his place in my house and in my kingdom certain for ever; and the seat of his authority will never be overturned.
καὶ πιστώσω αὐτὸν ἐν οἴκῳ μου καὶ ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσται ἀνορθωμένος ἕως αἰῶνος
- 15 Aivan näillä sanoilla ja tämän näyn mukaan Naatan puhui Daavidille.
So Nathan gave David an account of all these words and this vision.
κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὄρασιν ταύτην οὕτως ἐλάλησεν ναθαν πρὸς δαυὶδ
- 16 Niin kuningas Daavid meni ja asettui Herran eteen ja sanoi: "Mikä olen minä, Herra Jumala, ja mikä on minun sukuni, että olet saattanut minut tähän asti?
Then David the king went in and took his seat before the Lord, and said, Who am I, O Lord God, and what is my family, that you have been my guide till now?
καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ καὶ ἐκάθισεν ἀπέναντι κυρίου καὶ εἶπεν τίς εἰμι ἐγὼ κύριε ὁ θεός καὶ τίς ὁ οἶκός μου ὅτι ἠγάπησάς με ἕως αἰῶνος
- 17 Mutta tämäkin on ollut vähän sinun silmissäsi, Jumala, ja niin sinä olet puhunut palvelijasi suvulle myöskin kaukaisista asioista ja olet nähnyt minut nousevina ihmispolvina, Herra Jumala.
And this was only a small thing to you, O God; but your words have even been about the far-off future of your servant's family, looking on me as on one of high position, O Lord God.
καὶ ἐσμικρύνθη ταῦτα ἐνώπιόν σου ὁ θεός καὶ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ παιδός σου ἐκ μακρῶν καὶ ἐπέιδές με ὡς ὄρασις ἀνθρώπου καὶ ὑψώσας με κύριε ὁ θεός
- 18 Mitä Daavid enää sinulle puhuisi kunniasta, jota olet osoittanut palvelijallesi? Sinähän tunnet palvelijasi.
What more may David say to you? for you have knowledge of your servant.
τί προσθήσει ἔτι δαυὶδ πρὸς σέ τοῦ δοξάσαι καὶ σὺ τὸν δοῦλόν σου οἶδας
- 19 Herra, palvelijasi tähden ja oman mielesi mukaan sinä olet tehnyt kaiken tämän suuren ja ilmoittanut kaikki nämä suuret asiat.
O Lord, because of your servant, and from your heart, you have done all these great things and let them be seen.
καὶ κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίησας τὴν πᾶσαν μεγαλωσύνην
- 20 Herra, kaiken sen mukaan, mitä me olemme korvillamme kuulleet, ei ole sinun vertaistasi, eikä ole muuta jumalaa kuin sinä.
O Lord, there is no one like you, and no other God but you, as is clear from everything which has come to our ears.
κύριε οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι καὶ οὐκ ἔστιν πλὴν σοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἠκούσαμεν ἐν ὧσιν ἡμῶν
- 21 Ja missä on maan päällä toista kansaa sinun kansasi Israelin vertaista, jota Jumala itse on käynyt lunastamaan kansaksensa, ja niin sinä olet tehnyt itsellesi suuren ja peljättävän nimen karkoittamalla pakanat kansasi tieltä, jonka sinä Egyptistä lunastit.
And what other nation in the earth, like your people Israel, did a god go out to take for himself, to be his people, making his name great and to be feared, driving out the nations from before your people whom you made free and took out of Egypt?
καὶ οὐκ ἔστιν ὡς ὁ λαός σου ἰσραὴλ ἔθνος ἔτι ἐπὶ τῆς γῆς ὡς ὠδήγησεν αὐτὸν ὁ θεός τοῦ λυτρώσασθαι αὐτῷ λαὸν τοῦ θέσθαι αὐτῷ ὄνομα μέγα καὶ ἐπιφανές τοῦ ἐκβαλεῖν ἀπὸ προσώπου λαοῦ σου οὓς ἐλυτρώσω ἐξ αἰγύπτου ἔθνη
- 22 Ja sinä olet asettanut kansasi Israelin omaksi kansaksesi ikuisiksi ajoiksi, ja sinä, Herra, olet tullut heidän Jumalaksensa.
For your people Israel you made yours for ever; and you, Lord, became their God.
καὶ ἔδωκας τὸν λαόν σου ἰσραὴλ σεαυτῷ λαὸν ἕως αἰῶνος καὶ σύ κύριε αὐτοῖς εἰς θεόν
- 23 Niin olkoon nyt, Herra, se sana, jonka sinä olet puhunut palvelijastasi ja hänen suvustansa, vahva ikuisiksi ajoiksi. Tee, niinkuin olet puhunut.
And now, Lord, let your words about your servant and about his family be made certain for ever, and do as you have said.
καὶ νῦν κύριε ὁ λόγος σου ὃν ἐλάλησας πρὸς τὸν παῖδά σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ πιστωθήτω ἕως αἰῶνος

- 24 Silloin sinun nimesi on oleva vahva ja tuleva suureksi ikuisiksi ajoiksi, ja se on oleva: Herra Sebaot, Israelin Jumala, Jumala Israelissa. Ja palvelijasi Daavidin suku on pysyvä sinun edessäsi.
So let your words be made certain and your name be made great, when men say, The Lord of armies is the God of Israel; and when the family of David your servant is made strong before you.
λεγόντων κύριε κύριε παντοκράτωρ θεός ισραηλ και ὁ οἶκος δαυιδ παιδός σου ἀνωρθωμένος ἐναντίον σου
- 25 Sillä sinä, minun Jumalani, olet ilmoittanut palvelijallesi rakentavasi hänelle huoneen. Siitä palvelijasi on saanut rohkeuden rukoilla sinun edessäsi.
For you, O my God, have let your servant see that you will make him head of a line of kings; and so it has come into your servant's heart to make his prayer to you.
ὅτι σὺ κύριε ἤνοιξας τὸ οὖς τοῦ παιδός σου τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον διὰ τοῦτο εὔρεν ὁ παῖς σου τοῦ προσεῦξασθαι κατὰ πρόσωπόν σου
- 26 Ja nyt, Herra, sinä olet Jumala; ja kun olet luvannut palvelijallesi tämän hyvän,
And now, O Lord, you are God, and you have said you will give this good thing to your servant:
και νῦν κύριε σὺ εἶ αὐτὸς ὁ θεός και ἐλάλησας ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα
- 27 niin suvaitse nyt siunata palvelijasi sukua, että se pysyisi iäti sinun edessäsi. Sillä mitä sinä, Herra, siunaat, se on oleva siunattu iäti."
And now you have been pleased to give your blessing to the family of your servant, so that it may go on for ever before you; you, O Lord, have given your blessing, and a blessing will be on it for ever.
και νῦν ἤρξω τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον τοῦ παιδός σου τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐναντίον σου ὅτι σὺ κύριε εὐλόγησας και εὐλόγησον εἰς τὸν αἰῶνα
- 1 Sen jälkeen Daavid voitti filistealaiset ja nöyryytti heidät; ja hän otti Gatin ja sen tytärkaupungit filistealaisten käsistä.
And it came about after this that David made an attack on the Philistines and overcame them, and took Gath with its daughter-towns out of the hands of the Philistines.
και ἐγένετο μετὰ ταῦτα και ἐπάταξεν δαυιδ τοὺς ἀλλοφύλους και ἐτροπώσατο αὐτούς και ἔλαβεν τὴν γεθ και τὰς κόμας αὐτῆς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων
- 2 Hän voitti myös moobilaiset, ja niin moobilaiset tulivat Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi.
And he overcame Moab, and the Moabites became his servants and gave him offerings.
και ἐπάταξεν τὴν μοαβ και ἦσαν μοαβ παῖδες τῷ δαυιδ φέροντες δῶρα
- 3 Samoin Daavid voitti Hadareserin, Sooban kuninkaan, Hamatin suunnalla, kun tämä oli menossa lujittamaan valtaansa Eufrat-virran rannoille.
Then David overcame Hadadezer, king of Zobah, near Hamath, when he was going to make his power seen by the river Euphrates.
και ἐπάταξεν δαυιδ τὸν ἀδρααζαρ βασιλέα σουβα ημαθ πορευομένου αὐτοῦ ἐπιστήσαι χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ποταμὸν εὐφράτην
- 4 Ja Daavid otti häneltä tuhat vaunuhevosta, seitsemäntuhatta ratsumiestä ja kaksikymmentä tuhatta jalkamiestä, ja Daavid katkoi kaikilta vaunuhevosilta vuohisjänteet; ainoastaan sata vaunuhevosta hän niistä säästi.
And David took from him a thousand war-carriages and seven thousand horsemen and twenty thousand footmen: and he had the leg-muscles of all the horses cut, keeping only enough of them for a hundred war-carriages.
και προκατελάβετο δαυιδ αὐτῶν χίλια ἄρματα και ἐπτὰ χιλιάδας ἵππων και εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πεζῶν και παρέλυσεν δαυιδ πάντα τὰ ἄρματα και ὑπέλιπετο ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν ἄρματα
- 5 Ja kun Damaskon aramilaiset tulivat auttamaan Hadareseria, Sooban kuningasta, voitti Daavid kaksikymmentäkaksi tuhatta aramilaista.
And when the Aramaeans of Damascus came to the help of Hadadezer, king of Zobah, David put to the sword twenty-two thousand Aramaeans.
και ἦλθεν σύρος ἐκ δαμασκοῦ βοηθήσαι ἀδρααζαρ βασιλεῖ σουβα και ἐπάταξεν δαυιδ ἐν τῷ σύρῳ εἴκοσι και δύο χιλιάδας ἀνδρῶν
- 6 Ja Daavid asetti maaherroja Damaskon Aramiin; ja aramilaiset tulivat Daavidin veronalaisiksi palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa tämä meni.
Then David put armed forces in Damascus, and the Aramaeans became his servants and gave him offerings. And the Lord made David overcome wherever he went.
και ἔθετο δαυιδ φρουρὰν ἐν συρία τῇ κατὰ δαμασκὸν και ἦσαν τῷ δαυιδ εἰς παῖδας φέροντας δῶρα και ἔσφωξεν κύριος τὸν δαυιδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο
- 7 Ja Daavid otti ne kultavarustukset, jotka Hadareserin palvelijoilla oli yllään, ja vei ne Jerusalemiin.
And the gold body-covers of the servants of Hadadezer, David took to Jerusalem.
και ἔλαβεν δαυιδ τοὺς κλοιοὺς τοὺς χρυσοῦς οἱ ἦσαν ἐπὶ τοὺς παῖδας ἀδρααζαρ και ἦνεγκεν αὐτούς εἰς ιερουσαλημ
- 8 Mutta Hadareserin kaupungeista, Tibhatista ja Kuunista, Daavid otti sangen paljon vaskea. Siitä Salomo teetti vaskimeren, pylväät ja vaskikalut.
And from Tibhath and from Cun, towns of Hadadezer, David took a great store of brass, of which Solomon made the great brass water-vessel and the brass pillars and vessels.
και ἐκ τῆς μεταβηχας και ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τῶν ἀδρααζαρ ἔλαβεν δαυιδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα ἐξ αὐτοῦ ἐποίησεν σαλωμων τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν και τοὺς στύλους και τὰ σκευὴ τὰ χαλκᾶ
- 9 Kun Toou, Hamatin kuningas, kuuli, että Daavid oli voittanut Hadareserin, Sooban kuninkaan, koko sotajoukon,
Now when Tou, king of Hamath, had news that David had overcome all the army of Hadadezer, king of Zobah,
και ἤκουσεν θωα βασιλεὺς ημαθ ὅτι ἐπάταξεν δαυιδ τὴν πᾶσαν δύναμιν ἀδρααζαρ βασιλέως σουβα

- 10 lähetti hän poikansa Hadoramin kuningas Daavidin luo tervehtimään häntä ja onnittelemaan häntä siitä, että hän oli taistellut Hadareserin kanssa ja voittanut hänet; Hadareser oli näet ollut Tooun vastustaja. Ja hänellä oli mukanaan kaikkinaisia kulta-, hopea- ja vaskikaluja.
He sent his son Hadoram to King David, to give him words of peace and blessing, because he had overcome Hadadezer in the fight, for Hadadezer had been at war with Tou; and he gave him all sorts of vessels of gold and silver and brass.
καὶ ἀπέστειλεν τὸν ἰδουραμ υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλεῖα δαυὶδ τοῦ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην καὶ τοῦ εὐλογῆσαι αὐτὸν ὑπὲρ οὗ ἔπολέμησεν τὸν ἀδρααζαρ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν ὅτι ἀνὴρ πολέμιος θοα ἦν τῷ ἀδρααζαρ καὶ πάντα τὰ σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ
- 11 Nekin kuningas Daavid pyhitti Herralle samoin kuin hopean ja kullan, minkä hän oli ottanut kaikilta kansoilta: Edomilta, Mooabilta, ammonilaisilta, filistealaisilta ja Amalekilta.
These King David made holy to the Lord, together with the silver and gold he had taken from all nations; from Edom and Moab and from the children of Ammon and from the Philistines and from Amalek.
καὶ ταῦτα ἡγίασεν δαυὶδ τῷ κυρίῳ μετὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσοῦ οὗ ἔλαβεν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν ἐξ ἰδουμαίας καὶ μοαβ καὶ ἐξ υἱῶν αμμων καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐξ αμαληκ
- 12 Ja kun Abisai, Serujan poika, oli Suolalaaksossa voittanut edomilaiset, kahdeksantoista tuhatta miestä,
And when he came back from putting to the sword eighteen thousand of the Edomites in the Valley of Salt,
καὶ ἀβεσσα υἱὸς σαρουα ἐπάταξεν τὴν ἰδουμαίαν ἐν κοιλάδι τῶν ἁλῶν ὀκτὼ καὶ δέκα χιλιάδας
- 13 asetti hän maaherroja Edomiin, ja kaikki edomilaiset tulivat Daavidin palvelijoiksi. Näin Herra antoi Daavidille voiton, mihin tahansa tämä meni.
David put armed forces in all the towns of Edom; and all the Edomites became servants to David. The Lord made David overcome wherever he went.
καὶ ἔθετο ἐν τῇ κοιλάδι φρουράς καὶ ἦσαν πάντες οἱ ἰδουμαῖοι παῖδες δαυὶδ καὶ ἔσφζεν κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πάσιν οἷς ἐπορεύετο
- 14 Ja Daavid hallitsi koko Israelia ja teki kaikelle kansallensa sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on.
So David was king over all Israel, judging and giving right decisions for all his people.
καὶ ἐβασίλευσεν δαυὶδ ἐπὶ πάντα ἰσραηλ καὶ ἦν ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην τῷ παντὶ λαῷ αὐτοῦ
- 15 Jooab, Serujan poika, oli sotajoukon ylipäällikkönä, ja Joosafat, Ahiludin poika, oli kanslerina.
And Joab, the son of Zeruah, was chief of the army; and Jehoshaphat, son of Ahilud, was keeper of the records.
καὶ ἰωαβ υἱὸς σαρουα ἐπὶ τῆς στρατιᾶς καὶ ἰωσαφατ υἱὸς αχιλουδ ὑπομνηματογράφος
- 16 Saadok, Ahitubin poika, ja Abimelek, Ebjatarin poika, olivat pappeina, ja Savsa oli kirjurina.
And Zadok, the son of Ahitub; and Ahimelech, the son of Abiathar, were priests; and Shavsha was the scribe;
καὶ σαδοκ υἱὸς αχιτωβ καὶ αχιμελεχ υἱὸς αβιαθαρ ἱερεῖς καὶ σουσα γραμματεὺς
- 17 Benaja, Joojadan poika, oli kreettien ja pleettien päällikkönä; mutta Daavidin pojat olivat ensimmäiset kuninkaan rinnalla.
And Benaiah, the son of Jehoiada, was over the Cherethites and the Pelethites; and the sons of David were chief of those whose places were at the king's side.
καὶ βαναϊας υἱὸς ἰωδαε ἐπὶ τοῦ χειρεθθι καὶ τοῦ φελεθθι καὶ υἱοὶ δαυὶδ οἱ πρῶτοι διάδοχοι τοῦ βασιλέως
- 1 Sen jälkeen ammonilaisten kuningas Naahas kuoli, ja hänen poikansa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
Now it came about after this that death came to Nahash, the king of the children of Ammon, and his son became king in his place.
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ναας βασιλεὺς υἱῶν αμμων καὶ ἐβασίλευσεν ἀναν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 2 Niin Daavid sanoi: "Minä osoitan laupeutta Haanunille, Naahaan pojalle, sillä hänen isänsä osoitti laupeutta minulle". Ja Daavid lähetti sanansaattajat lohduttamaan häntä hänen isänsä kuoleman johdosta. Kun Daavidin palvelijat tulivat ammonilaisten maahan Haanunin luo lohduttamaan häntä,
And David said, I will be a friend to Hanun, the son of Nahash, because his father was a friend to me. So David sent men to him, to give him words of comfort on account of his father. And the servants of David came to Hanun, to the land of the children of Ammon, offering him comfort.
καὶ εἶπεν δαυὶδ ποιήσω ἔλεος μετὰ ἀναν υἱοῦ ναας ὡς ἐποίησεν ὁ πατήρ αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ ἔλεος καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους δαυὶδ τοῦ παρακαλέσαι αὐτὸν περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἦλθον παῖδες δαυὶδ εἰς γῆν υἱῶν αμμων τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν
- 3 sanoivat ammonilaisten päämiehet Haanunille: "Luuletko sinä, että Daavid tahtoo kunnioittaa sinun isääsi, kun hän lähettää lohduttajia sinun luoksesi? Varmaankin hänen palvelijansa ovat tulleet luoksesi tutkimaan ja hävittämään ja vakoilemaan maata."
But the chiefs of the children of Ammon said to Hanun, Does it seem to you that David is honouring your father, by sending comforters to you? is it not clear that these men have only come to go through the land and to make secret observation of it so that they may overcome it?
καὶ εἶπον ἄρχοντες αμμων πρὸς ἀναν μὴ δοξάζων δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐναντίον σου ἀπέστειλὲν σοὶ παρακαλοῦντας οὐχ ὅπως ἐξερευνήσωσιν τὴν πόλιν τοῦ κατασκοπῆσαι τὴν γῆν ἦλθον παῖδες αὐτοῦ πρὸς σέ

- 4 Niin Haanun otatti kiinni Daavidin palvelijat, ajatti heidän partansa ja leikkautti toisen puolen heidän vaatteistaan, peräpuolia myöten, ja päästi heidät sitten menemään.
So Hanun took David's servants, and cutting off their hair and the skirts of their robes up to the middle, sent them away.
και ελαβεν αναν τους παιδας δαυιδ και εξουρησεν αυτους και αφειλεν των μανδυνων αυτων το ημισυ εως της αναβολης και απεστειλεν αυτους
- 5 Kun tultiin kertomaan Daavidille miehistä, lähetti hän sanan heitä vastaan, sillä miehiä oli pahasti häväisty. Ja kuningas käski sanoa: "Jääkää Jerikoon, kunnes partanne on kasvanut, ja tulkaa sitten takaisin".
Then certain men went and gave David word of what had been done to them. And he sent out with the purpose of meeting them; for the men were greatly shamed. And the king said, Keep where you are at Jericho till your hair is long again, and then come back.
και ηλθον απαγγελαι τω δαυιδ περι των ανδρων και απεστειλεν εις απαντησιν αυτοις οτι ησαν ητιμωμενοι σφοδρα και ειπεν ο βασιλευς καθισατε εν ιεριχω εως του ανατειλαι τους πωγωνας υμων και ανακαμψατε
- 6 Kun ammonilaiset huomasivat joutuneensa Daavidin vihoihin, lähettivät Haanun ja ammonilaiset tuhat talenttia hopeata palkatakseen itsellensä Mesopotamiasta, Maakan Aramista ja Soobasta sotavaunuja ja ratsumiehiä.
And when the children of Ammon saw that they had made themselves hated by David, Hanun and the children of Ammon sent a thousand talents of silver as payment for war-carriages and horsemen from Mesopotamia and Aram-maacah and Zobah.
και ειδον οι υιοι αμμων οτι ησχονθη λαος δαυιδ και απεστειλεν αναν και οι υιοι αμμων χιλια τάλαντα αργυριου του μισθωσασθαι εαυτοις εκ συριας μεσοποταμιας και εκ συριας μοοχα και εκ σωβ α αρματα και ιππεις
- 7 Niin he palkkasivat itselleen kolmekymmentäkaksi tuhatta sotavaunua sekä Maakan kuninkaan ja hänen väkensä; nämä tulivat ja leiriytyivät Meedeban edustalle. Ja ammonilaiset kokoontuivat kaupungeistaan ja lähtivät sotaan.
So with this money they got thirty-two thousand war-carriages, and the help of the king of Maacah and his people, who came and took up their position in front of Medeba. And the children of Ammon came together from their towns for the fight.
και εμισθωσαντο εαυτοις δυο και τριακοντα χιλιαδας αρματων και τον βασιλευα μοχα και τον λαον αυτου και ηλθον και παρενεβαλον κατεναντι μαιδαβα και οι υιοι αμμων συνηχθησαν εκ των πολων αυτων και ηλθον εις το πολεμησαι
- 8 Kun Daavid sen kuuli, lähetti hän Jooabin ja koko sotajoukon, urhot.
And David, hearing of it, sent Joab with all the army of fighting-men.
και ηκουσεν δαυιδ και απεστειλεν τον ιωαβ και πασαν την στρατιαν των δυνατων
- 9 Niin ammonilaiset lähtivät ja asettuivat sotarintaan kaupungin portin edustalle, mutta kuninkaat, jotka olivat tulleet sinne, olivat eri joukkona kedolla.
So the children of Ammon came out and put their forces in position on the way into the town; and the kings who had come were stationed by themselves in the field.
και εξηλθον οι υιοι αμμων και παρατασσονται εις πολεμον παρα τον πυλωνα της πολεως και οι βασιλεις οι ελθοντες παρενεβαλον καθ' εαυτους εν τω πεδιω
- 10 Kun Jooab näki, että häntä uhkasi hyökkäys edestä ja takaa, valitsi hän miehiä kaikista Israelin valiomiehistä ja asettui sotarintaan aramilaisia vastaan.
Now when Joab saw that their forces were in position against him in front and at his back, he took all the best men of Israel, and put them in line against the Aramaeans;
και ειδεν ιωαβ οτι γεγονασιν αντιπροσωποι του πολεμειν προς αυτον κατα προσωπον και εξοπισθεν και εξελεξατο εκ παντος νεανιου εξ ισραηλ και παρεταξαντο εναντιον του σφρου
- 11 Mutta muun väen hän antoi veljensä Abisain johtoon, ja nämä asettuivat sotarintaan ammonilaisia vastaan.
And the rest of the people he put in position against the children of Ammon with Abishai, his brother, at their head.
και το καταλοιπον του λαου εδωκεν εν χειρι αβεσσα αδελφου αυτου και παρεταξαντο εξ εναντιας υιων αμμων
- 12 Ja hän sanoi: "Jos aramilaiset tulevat minulle ylivoimaisiksi, niin tule sinä minun avukseni: jos taas ammonilaiset tulevat sinulle ylivoimaisiksi, niin minä autan sinua.
And he said, If the Aramaeans are stronger and get the better of me, then come to my help; and if the children of Ammon get the better of you, I will come to your help.
και ειπεν εν κρατηση υπερ εμε σφρος και εση μοι εις σωτηριαν και εν υιοι αμμων κρατησωσιν υπερ σε και σωσω σε
- 13 Ole luja, ja pysykäämme lujina kansamme puolesta ja meidän Jumalamme kaupunkien puolesta. Tehköön sitten Herra, minkä hyväksi näkee."
Take heart, and let us be strong for our people and for the towns of our God; and may the Lord do what seems good to him.
ανδριζου και ενισχυσωμεν περι του λαου ημων και περι των πολεων του θεου ημων και κυριος το αγαθον εν οφθαλμοις αυτου ποιησει
- 14 Sitten Jooab ja väki, joka oli hänen kanssaan, ryhtyi taisteluun aramilaisia vastaan, ja nämä pakenivat häntä.
So Joab and the people who were with him went forward into the fight against the Aramaeans, and they went in flight before him.
και παρεταξατο ιωαβ και ο λαος ο μετ' αυτου κατεναντι σφρων εις πολεμον και εφυγον απ' αυτου

- 15 Ja kun ammonilaiset näkivät aramilaisten pakenevan, pakenivat hekin hänen veljeensä Abisaita ja menivät kaupunkiin. Mutta Jooab lähti Jerusalemiin.
 And when the children of Ammon saw the flight of the Aramaeans, they themselves went in flight from Abishai, his brother, and came into the town. Then Joab came back to Jerusalem.
 και οι υιοι αμμων ειδον οτι εφυγον συροι και εφυγον και αυτοι απο προσωπου ιωαβ και απο προσωπου αβεσσα του αδελφου αυτου και ηλθον εις την πολιν και ηλθεν ιωαβ εις ιερουσαλημ
- 16 Kun aramilaiset näkivät, että Israel oli voittanut heidät, lähettivät he sanansaattajat nostattamaan niitä aramilaisia, jotka asuivat tuolla puolella Euftrat-virran ja joita johti Soofak, Hadareserin sotapäällikkö.
 And when the Aramaeans saw that Israel had overcome them, they sent men to get the Aramaeans who were on the other side of the River, with Shophach, the captain of Hadadezer's army, at their head.
 και ειδεν συρος οτι ετροπωςατο αυτον ισραηλ και απεστειλεν αγγελους και εξηγαγον τον συρον εκ του περαν του ποταμου και σοφαχ αρχιστρατηγος δυναμewος αδρααζαρ εμπροσθεν αυτων
- 17 Kun se ilmoitettiin Daavidille, kokosi hän kaiken Israelin ja meni Jordanin yli, ja tultuaan heitä lähelle hän asettui sotarintaan heitä vastaan. Ja kun Daavid oli asettunut sotarintaan aramilaisia vastaan, ryhtyivät nämä taisteluun hänen kanssaan.
 And word of this was given to David; and he got all Israel together and went over Jordan and came to Helam and put his forces in position against them. And when David's forces were in position against the Aramaeans, the fight was started.
 και απηγγελη τω δαυιδ και συηγαγεν τον παντα ισραηλ και διεβη τον ιορδανην και ηλθεν επ' αυτοους και παρεταξατο επ' αυτοους και παρατασσειται συρος εξ εναντιας δαυιδ και επολεμησαν αυτον
- 18 Mutta aramilaiset pakenivat Israelia, ja Daavid tappoi aramilaisilta seitsemäntuhatta vaunuhevosta ja neljäkymmentä tuhatta jalkamiestä ja surmasi heidän sotapäällikkönsä Soofakin.
 And the Aramaeans went in flight before Israel; and David put to the sword the men of seven thousand Aramaean war-carriages and forty thousand footmen, and put to death Shophach, the captain of the army.
 και εφυγεν συρος απο προσωπου δαυιδ και απεκτηινεν δαυιδ απο του συρου επτα χιλιαδας αρματων και τεσσαρακοντα χιλιαδας πεζων και τον σοφαχ αρχιστρατηγον δυναμewος απεκτηινεν
- 19 Kun Hadareserin palvelijat näkivät, että Israel oli voittanut heidät, tekivät he Daavidin kanssa rauhan ja palvelivat häntä. Sitten aramilaiset eivät enää tahtoneet auttaa ammonilaisia.
 And when the servants of Hadadezer saw that they were overcome by Israel, they made peace with David and became his servants: and the Aramaeans would give no more help to the children of Ammon.
 και ειδον παιδες αδρααζαρ οτι επταικασιν απο προσωπου ισραηλ και διεθεντο μετα δαυιδ και εδοουλευσαν αυτω και ουκ ηθελησεν συρος του βοηθησαι τοις υιοις αμμων ετι
- 1 Vuoden vaihteessa, kuningasten sotaanlähtöaikana, vei Jooab sotajoukon sotaretkelle; ja hän hävitti ammonilaisten maata ja piiritti Rabbaa. Mutta Daavid itse jäi Jerusalemiin. Sitten Jooab valtasi Rabban ja hävitti sen.
 Now in the spring, at the time when kings go out to war, Joab went out at the head of the armed forces and made waste all the land of the Ammonites and put his men in position before Rabbah, shutting it in. But David was still at Jerusalem. And Joab took Rabbah and made it waste.
 και εγενετο εν τω επιοντι ετει εν τη εξοδο των βασιλεων και ηγαγεν ιωαβ πασαν την δυναμιν της στρατιας και εφθειραν την χωραν υιων αμμων και ηλθεν και περιεκαθισεν την ραββα και δαυιδ εκαθητο εν ιερουσαλημ και επαταξεν ιωαβ την ραββα και κατεσκαψεν αυτην
- 2 Ja Daavid otti heidän kuninkaansa kruunun hänen päästänsä ja havaitsi sen painavan talentin kultaa, ja siinä oli kallis kivi; se pantiin Daavidin päähän. Ja hän vei kaupungista hyvin paljon saalista.
 And David took the crown of Milcom from off his head; its weight was a talent of gold and it had stones of great price in it; and it was put on David's head, and he took a great store of goods from the town.
 και ελαβεν δαυιδ τον στεφανον μολχολ βασιλεως αυτων απο της κεφαλης αυτου και ευρεθη ο σταθμωσ αυτου τάλαντον χρυσιου και εν αυτω λιθος τιμιος και ην επι την κεφαλην δαυιδ και σκυλα τ ης πολewος εξηνεγκεν πολλα σφοδρα
- 3 Ja kansan, joka siellä oli, hän vei pois ja pani sahaamaan kiviä, pani rautahakkujen ja kivisahojen ääreen. Näin Daavid teki kaikille ammonilaisten kaupungeille. Sitten Daavid ja kaikki väki palasi Jerusalemiin.
 And he took the people out of the town and put them to work with wood-cutting instruments, and iron grain-crushers, and axes. And this he did to all the towns of the children of Ammon. Then David and all the people went back to Jerusalem.
 και τον λαον τον εν αυτη εξηγαγεν και διεπρισεν πρισιν και εν σκεπαρνοις σιδηροις και ουτως εποιησεν δαυιδ τοις πασιν υιοις αμμων και ανεστρεψεν δαυιδ και πας ο λαωσ αυτου εις ιερουσαλημ
- 4 Sen jälkeen syntyi taistelu filistealaisia vastaan Geserissä. Silloin huusalainen Sibbekai surmasi Sippain, joka oli Raafan jälkeläisiä, ja niin heidät nöyryytettiin.
 Now after this there was war with the Philistines at Gezer; then Sibbecai the Hushathite put to death Sippai, one of the offspring of the Rephaim; and they were overcome.
 και εγενετο μετα ταυτα και εγενετο ετι πολewος εν γαζερ μετα των αλλοφυλων τότε επαταξεν σοβοχαι ο ουσαθι τον σαφον απο των υιων των γιγαντων και εταπεινωσεν αυτον
- 5 Taas oli taistelu filistealaisia vastaan, ja Elhanan, Jaorin poika, surmasi Lahmin, gatilaisen Goljatin veljen, jonka peitsen varsi oli niinkuin kangastukki.
 And again there was war with the Philistines; and Elhanan, the son of Jaïr, put to death Lahmi, the brother of Goliath the Gittite, the stem of whose spear was like a cloth-worker's rod.
 και εγενετο ετι πολewος μετα των αλλοφυλων και επαταξεν ελλαναν υιωσ ιαιρ τον λεεμ αδελφον γολιαθ του γεθθαιου και ζυλον δορατωσ αυτου ωσ αντιον υφαινοντων

- 6 Taas oli taistelu Gatissa. Siellä oli suurikasvuinen mies, jolla oli kuusi sormea ja kuusi varvasta, yhteensä kaksikymmentä neljä; hänkin polveutui Raafasta.
And again there was war at Gath, where there was a very tall man, who had twenty-four fingers and toes, six fingers on his hands and six toes on his feet; he was one of the offspring of the Rephaim.
καὶ ἐγένετο ἐτι πόλεμος ἐν γεθ καὶ ἦν ἀνὴρ ὑπερμεγέθης καὶ δάκτυλοι αὐτοῦ ἕξ καὶ ἕξ εἴκοσι τέσσαρες καὶ οὗτος ἦν ἀπόγονος γιγάντων
- 7 Ja kun hän häpäisi Israelia, surmasi hänet Joonatan, Daavidin veljen Simean poika.
And when he put shame on Israel, Jonathan, the son of Shimea, David's brother, put him to death.
καὶ ὄνειδισεν τὸν ἰσραηλ καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωναθαν υἱὸς σαμαα ἀδελφοῦ δαυὶδ
- 8 Nämä polveutuivat gatilaisesta Raafasta; he kaatuivat Daavidin ja hänen palvelijainsa käden kautta.
These were of the offspring of the Rephaim in Gath; they came to their death by the hands of David and his servants.
οὗτοι ἐγένοντο ραφα ἐν γεθ πάντες ἦσαν τέσσαρες γίγαντες καὶ ἔπεσον ἐν χειρὶ δαυὶδ καὶ ἐν χειρὶ παιδῶν αὐτοῦ
- 1 Mutta saatana nousi Israelia vastaan ja yllytti Daavidin laskemaan Israelin.
Now Satan, designing evil against Israel, put into David's mind the impulse to take the number of Israel.
καὶ ἔσθη διάβολος ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ ἐπέσεισεν τὸν δαυὶδ τοῦ ἀριθμησαὶ τὸν ἰσραηλ
- 2 Niin Daavid sanoi Jooabille ja kansan päämiehille: "Menkää ja laskekaa Israel Beersebasta Daaniin asti ja ilmoittakaa minulle, että saan tietää heidän lukumääränsä".
And David said to Joab and the captains of the people, Now let all Israel, from Beer-sheba to Dan, be numbered; and give me word so that I may be certain of their number.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πρὸς ἰωαβ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως πορευθήτε ἀριθμησατε τὸν ἰσραηλ ἀπὸ βηρσαβεε καὶ ἕως δαν καὶ ἐνέγκατε πρὸς με καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν
- 3 Jooab vastasi: "Herra lisätköön kansansa, olkoon se kuinka suuri tahansa, satakertaiseksi. Ovathan he, herrani, kuningas, kaikki herrani palvelijoita. Miksi herrani pyytää tätä? Miksi Israel näin joutuisi vikapääksi?"
And Joab said, May the Lord make his people a hundred times more in number than they are; but, my lord king, are they not all my lord's servants? why would my lord have this done? why will he become a cause of sin to Israel?
καὶ εἶπεν ἰωαβ προσθεῖη κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ὡς αὐτοὶ ἑκατονταπλασίου καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου μου τοῦ βασιλέως βλέποντες πάντες τῷ κυρίῳ μου παῖδες ἵνα τί ζητεῖ ὁ κύριός μου τοῦτο ἵνα μὴ γένηται εἰς ἁμαρτίαν τῷ ἰσραηλ
- 4 Kuitenkin kuninkaan sana velvoitti Jooabia, ja niin Jooab lähti ja kierteli koko Israelin. Sitten hän tuli Jerusalemiin.
But the king's word was stronger than Joab's. So Joab went out and went through all Israel and came to Jerusalem.
τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἐκραταιώθη ἐπὶ τῷ ἰωαβ καὶ ἐξῆλθεν ἰωαβ καὶ διήλθεν ἐν παντὶ ὀρίῳ ἰσραηλ καὶ ἦλθεν εἰς ἱερουσαλημ
- 5 Ja Jooab ilmoitti Daavidille kansan lasketun lukumäärän: koko Israelissa oli yksitoistasataa tuhatta sotakuntoista miekkamiestä, ja Juudassa oli neljäsataa seitsemänkymmentä tuhatta miekkamiestä.
And Joab gave David the number of all the people; all the men of Israel, able to take up arms, were one million, one hundred thousand men; and those of Judah were four hundred and seventy thousand men, able to take up arms.
καὶ ἔδωκεν ἰωαβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τῷ δαυὶδ καὶ ἦν πᾶς ἰσραηλ χίλια χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων μάχαιραν καὶ ἰουδας τετρακόσιοι καὶ ὀγδοήκοντα χίλιοι ἀδες ἀνδρῶν ἐσπασμένων μάχαιραν
- 6 Mutta Leevistä ja Benjaminista hän ei pitänyt katselmusta yhdessä muiden kanssa, sillä kuninkaan käsky oli Jooabille kauhistus.
But Levi and Benjamin were not numbered among them, for Joab was disgusted with the king's order.
καὶ τὸν λευὶ καὶ τὸν βενιαμιν οὐκ ἠρίθμησεν ἐν μέσῳ αὐτῶν ὅτι κατίσχυσεν λόγος τοῦ βασιλέως τὸν ἰωαβ
- 7 Mutta tämä asia oli Jumalan silmissä paha, ja hän löi Israelia.
And God was not pleased with this thing; so he sent punishment on Israel.
καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐναντίον τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ πράγματος τούτου καὶ ἐπάταξεν τὸν ἰσραηλ
- 8 Niin Daavid sanoi Jumalalle: "Minä olen tehnyt suuren synnin tehdessäni tämän; mutta anna nyt anteeksi palvelijasi rikos, sillä minä olen menetellyt ylen tyhmästi".
Then David said to God, Great has been my sin in doing this; but now, be pleased to take away the sin of your servant, for I have done very foolishly.
καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν ἡμάρτηκα σφόδρα ὅτι ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο καὶ νῦν περίελε δή τὴν κακίαν παιδός σου ὅτι ἔματαιώθην σφόδρα
- 9 Ja Herra puhui Gaadille, Daavidin näkijälle, näin: "Mene ja puhu Daavidille:
Then the word of the Lord came to Gad, David's seer, saying,
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς γαδ ὀρώντα δαυὶδ λέγων

- 10 Näin sanoo Herra: Kolme minä asetan sinun eteesi: valitse itsellesi yksi niistä, niin minä teen sen sinulle".
Go and say to David, The Lord says, Three things are offered to you: say which of them you will have, so that I may do it to you.
πορεύου καὶ λάλησον πρὸς δαυιδ λέγων οὕτως λέγει κύριος τρία αἴρω ἐγὼ ἐπὶ σέ ἐκλεξάι σεαυτῶ ἐν ἑξ αὐτῶν καὶ ποιήσω σοι
- 11 Niin Gaad meni Daavidin tykö ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Valitse itsellesi
So Gad came to David and said to him, The Lord says, Take whichever you will:
καὶ ἦλθεν γαδ πρὸς δαυιδ καὶ εἶπεν αὐτῶ οὕτως λέγει κύριος ἐκλεξάι σεαυτῶ
- 12 joko kolme nälkävuotta tahi kolme kuukautta hävitystä ahdistajaisi vainotessa, vihollistesi miekka kintereilläsi, tahi kolmeksi päiväksi Herran miekka ja ruttotauti maahan, Herran enkeli tuottamaan tuhoa koko Israelin alueelle. Katso nyt, mitä minä vastaan hänelle joka minut lähetti."
Three years when there will not be enough food; or three months of war, when you will go in flight before your haters, being in great danger of the sword; or three days of the sword of the Lord, disease in the land, and the angel of the Lord taking destruction through all the land of Israel. Now give thought to the answer I am to take back to him who sent me.
ἢ τρία ἔτη λιμοῦ ἢ τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἐκ προσώπου ἐχθρῶν σου καὶ μάχαιραν ἐχθρῶν σου τοῦ ἐξολεθρευσαὶ ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥομφαίαν κυρίου καὶ θάνατον ἐν τῇ γῆ καὶ ἄγγελος κυρίου ἐξολεθρ εὖον ἐν πάσῃ κληρονομίᾳ ἰσραηλ καὶ νῦν ἰδὲ τί ἀποκριθῶ τῶ ἀποστείλαντί με λόγον
- 13 Daavid vastasi Gaadille: "Minä olen suuressa hädässä. Tahdon langeta Herran käsiin, sillä hänen laupeutensa on sangen suuri; ihmisten käsiin minä en tahdo langeta."
And David said to Gad, This is a hard decision for me to make: let me come into the hands of the Lord, for great are his mercies: let me not come into the hands of men.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς γαδ στενά μοι καὶ τὰ τρία σφόδρα ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖρας κυρίου ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐ μὴ ἐμπέσω
- 14 Niin Herra antoi rutan tulla Israeliin, ja Israelista kaatui seitsemänkymmentä tuhatta miestä.
So the Lord sent disease on Israel, causing the death of seventy thousand men.
καὶ ἔδωκεν κύριος θάνατον ἐν ἰσραηλ καὶ ἔπεσον ἑξ ἰσραηλ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν
- 15 Ja Jumala lähetti enkelin Jerusalemia vastaan tuhoamaan sitä; ja kun se sitä tuhosi, katsoi Herra siihen ja katui sitä pahaa ja sanoi tuhojoaenkelle: "Jo riittää; laske kätesi alas". Ja Herran enkeli seisoi silloin jebusilaisen Ornanin puimatantereen luona.
And God sent an angel to Jerusalem for its destruction: and when he was about to do so, the Lord saw, and had regret for the evil, and said to the angel of destruction, It is enough; do no more.
Now the angel of the Lord was by the grain-floor of Ornan the Jebusite.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς ἄγγελον εἰς ἱερουσαλημ τοῦ ἐξολεθρευσαὶ αὐτήν καὶ ὡς ἐξολεθρευσεν εἶδεν κύριος καὶ μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ καὶ εἶπεν τῶ ἄγγέλῳ τῶ ἐξολεθρευόντι ἱκανοῦσθω σοι ἄνεσ τὴν χεῖρά σου καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἐστὼς ἐν τῶ ἄλῳ ορνα τοῦ ἱεβουσαίου
- 16 Kun Daavid nosti silmänsä ja näki Herran enkelin seisovan maan ja taivaan välillä, kädessänsä paljastettu miekka ojennettuna Jerusalem yllä, lankesivat Daavid ja vanhimmat, säkkeihin verhottuina, kasvoillensa.
And David, lifting up his eyes, saw the angel of the Lord there between earth and heaven, with an uncovered sword in his hand stretched out over Jerusalem. Then David and the responsible men, clothed in haircloth, went down on their faces.
καὶ ἐπῆρεν δαυιδ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδεν τὸν ἄγγελον κυρίου ἐστῶτα ἀνὰ μέσον τῆς γῆς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἐσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐκτεταμένη ἐπὶ ἱερ ουσαλημ καὶ ἔπεσεν δαυιδ καὶ οἱ πρεσβύτεροι περιβεβλημένοι ἐν σάκκοις ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν
- 17 Ja Daavid sanoi Jumalalle: "Minähän käskin laskea kansan, ja minä siis olen se, joka olen tehnyt syntiä ja menetellyt pahoin. Mutta nämä minun lampaani, mitä he ovat tehneet? Herra, minun Jumalani, sattukoon sinun kätesi minuun ja minun isäni perheeseen, mutta ei sinun kansaasi, sille vitsaukseksi."
And David said to God, Was it not I who gave the order for the people to be numbered? It is I who have done the sin and the great wrong; but these are only sheep; what have they done? let your hand, O Lord God, be lifted up against me and against my family, but not against your people to send disease on them.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς τὸν θεόν οὐκ ἐγὼ εἶπα τοῦ ἀριθμηῆσαι ἐν τῷ λαῶ καὶ ἐγὼ εἰμι ὁ ἁμαρτῶν κακοποιῶν ἑκακοποίησα καὶ ταῦτα τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν κύριε ὁ θεὸς γενηθήτω ἡ χεῖρ σου ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου καὶ μὴ ἐν τῷ λαῶ σου εἰς ἀπώλειαν κύριε
- 18 Silloin Herran enkeli käski Gaadin sanoa Daavidille, että Daavid menisi pystyttämään Herralle alttarin jebusilaisen Ornanin puimatantereele.
Then the angel of the Lord gave orders to Gad to say to David that he was to go and put up an altar to the Lord on the grain-floor of Ornan the Jebusite.
καὶ ἄγγελος κυρίου εἶπεν τῶ γαδ τοῦ εἰπεῖν πρὸς δαυιδ ἵνα ἀναβῆ τοῦ στήσαι θυσιαστήριον τῶ κυρίῳ ἐν ἄλῳ ορνα τοῦ ἱεβουσαίου
- 19 Ja Daavid meni sen sanan mukaan, jonka Gaad oli Herran nimeen puhunut.
And David went up, as Gad had said in the name of the Lord.
καὶ ἀνέβη δαυιδ κατὰ τὸν λόγον γαδ ὃν ἐλάλησεν ἐν ὀνόματι κυρίου
- 20 Ja kun Ornan kääntyi, näki hän enkelin, ja hänen neljä poikaansa piiloutui; sillä Ornan oli puimassa nisuja.
And Ornan, turning back, saw the angel, and his four sons who were with him went to a secret place. Now Ornan was crushing his grain.
καὶ ἐπέστρεψεν ορνα καὶ εἶδεν τὸν βασιλέα καὶ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ μεθαχαβιν καὶ ορνα ἦν ἄλοῶν πυρούς

- 21 Mutta Daavid meni Ornanin luo, ja kun Ornan katsahti ylös ja näki Daavidin, lähti hän puimatantereelta ja kumartui Daavidin eteen kasvoilleen maahan.
And when David came, Ornan, looking, saw him, and came out from the grain-floor and went down on his face to the earth before him.
καὶ ἦλθεν δαυὶδ πρὸς ορνάν καὶ ορνὰ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἄλω καὶ προσεκύνησεν τῷ δαυιδ τῷ προσώπῳ ἐπὶ τὴν γῆν
- 22 Ja Daavid sanoi Ornanille: "Anna minulle puimatanteren paikka, rakentaakseni siihen Herralle alttarin; täydestä hinnasta anna se minulle, että vitsaus taukoaisi kansasta".
Then David said to Ornan, Give me the place where this grain-floor is, so that I may put up an altar here to the Lord: let me have it for its full price; so that this disease may be stopped among the people.
καὶ εἶπεν δαυιδ πρὸς ορνὰ δός μοι τὸν τόπον σου τῆς ἄλω καὶ οἰκοδομήσω ἐπ' αὐτῷ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ δός μοι αὐτόν καὶ παύσεται ἡ πληγὴ ἐκ τοῦ λαοῦ
- 23 Ornan vastasi Daavidille: "Ota se itsellesi, ja herrani, kuningas, tehköön, mitä hyväksi näkee. Katso, minä annan härät polttouhriksi ja puimaäkeet haloiksi sekä nisut ruokauhriksi; kaikki minä annan."
And Ornan said to David, Take it, and let my lord the king do what seems right to him. See, I give you the oxen for burned offerings and the grain-cleaning instruments for fire-wood, and the grain for the meal offering; I give it all.
καὶ εἶπεν ορνὰ πρὸς δαυιδ λαβὲ σεαυτῷ καὶ ποιησάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ ἀγαθὸν ἐναντίον αὐτοῦ ἰδὲ δέδωκα τοὺς μόσχους εἰς ὀλοκαύτωσιν καὶ τὸ ἄροτρον καὶ τὰς ἀμάξας εἰς ξύλα καὶ τὸ ν σῖτον εἰς θυσίαν τὰ πάντα δέδωκα
- 24 Mutta kuningas Daavid sanoi Ornanille: "Ei niin, vaan minä ostan ne sinulta täydestä hinnasta; sillä minä en ota Herralle sitä, mikä on sinun, enkä uhraa ilmaiseksi saatua polttouhria".
And King David said to Ornan, No; I will certainly give you the full price for it, because I will not take for the Lord what is yours, or give a burned offering without payment.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυιδ τῷ ορνὰ οὐχὶ ὅτι ἀγοράζων ἀγοράζω ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ ὅτι οὐ μὴ λάβω ἃ ἐστὶν σοι κυρίῳ τοῦ ἀνερέγκαι ὀλοκαύτωσιν δωρεὰν κυρίῳ
- 25 Niin Daavid antoi Ornanille siitä paikasta kuudensadan sekelin painon kultaa.
So David gave Ornan six hundred shekels of gold by weight for the place.
καὶ ἔδωκεν δαυιδ τῷ ορνὰ ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ σίκλους χρυσοῦ ὀκτῆς ἑξακοσίους
- 26 Ja Daavid rakensi sinne alttarin Herralle ja uhrasi polttouhreja ja yhteysuhreja, ja kun hän huusi Herraa, vastasi Herra tulella, jonka hän lähetti taivaasta polttouhrialttarille.
And David put up an altar there to the Lord, offering burned offerings and peace-offerings with prayers to the Lord; and he gave him an answer from heaven, sending fire on the altar of burned offering.
καὶ ὀκοδόμησεν δαυιδ ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ καὶ ἀνήνεγκεν ὀλοκαυτώματα καὶ σωτηρίου καὶ ἐβόησεν πρὸς κύριον καὶ ἐπήκουσεν αὐτῷ ἐν πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὀλοκαυτώσεως καὶ κατανάλωσεν τὴν ὀλοκαύτωσιν
- 27 Ja Herra käski enkelin pistää miekkansa tuppeen.
Then the Lord gave orders to the angel, and he put back his sword into its cover.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τὸν ἄγγελον καὶ κατέθηκεν τὴν ῥομφαίαν εἰς τὸν κολεόν
- 28 Siihen aikaan kun Daavid näki, että Herra oli kuullut häntä jebusilaisen Ornanin puimatantereella, uhrasi hän siellä.
At that time, when David saw that the Lord had given him an answer on the grain-floor of Ornan the Jebusite, he made an offering there.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν δαυιδ ὅτι ἐπήκουσεν αὐτῷ κύριος ἐν τῷ ἄλω ορνὰ τοῦ ἰεβουσαίου καὶ ἐθυσίασεν ἐκεῖ
- 29 Mutta Herran asumus, jonka Mooses oli teettänyt erämaassa, ja polttouhrialttari olivat siihen aikaan Gibeonin uhrikukkulalla.
For the House of the Lord, which Moses had made in the waste land, and the altar of burned offerings, were at that time in the high place at Gibeon.
καὶ σκηνὴ κυρίου ἦν ἐποίησεν μουσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ θυσιαστήριον τῶν ὀλοκαυτωμάτων ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν βαμὰ ἐν γαβαὼν
- 30 Eikä Daavid rohjennut mennä Jumalan eteen etsimään häntä, sillä hän oli peljästynt Herran enkelin miekkaa.
But David was not able to go before it to get directions from the Lord, so great was his fear of the sword of the angel of the Lord.
καὶ οὐκ ἠδύνατο δαυιδ τοῦ πορευθῆναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ τοῦ ζητῆσαι τὸν θεόν ὅτι κατέσπευσεν ἀπὸ προσώπου τῆς ῥομφαίας ἀγγέλου κυρίου
- 1 Ja Daavid sanoi: "Tässä olkoon Herran Jumalan temppeli ja tässä alttari Israelin polttouhria varten".
Then David said, This is the house of the Lord God, and this is the altar for Israel's burned offerings.
καὶ εἶπεν δαυιδ οὗτός ἐστιν ὁ οἶκος κυρίου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦτο τὸ θυσιαστήριον εἰς ὀλοκαύτωσιν τῷ ἰσραὴλ
- 2 Niin Daavid käski koota muukalaiset, jotka olivat Israelin maassa. Ja hän asetti kivenhakkaajia hakkaamaan kiviä Jumalan temppelin rakentamiseksi.
And David gave orders to get together all the men from strange lands who were in the land of Israel; and he put stone-cutters to work, cutting stones for building the house of God.
καὶ εἶπεν δαυιδ συναγαγεῖν πάντας τοὺς προσηλύτους ἐν γῇ ἰσραὴλ καὶ κατέστησεν λατόμους λατομήσαι λίθους ξυστοὺς τοῦ οἰκοδομήσαι οἶκον τῷ θεῷ

- 3 Ja Daavid hankki paljon rautaa portinoven nauloiksi ja sinkilöiksi ja niin paljon vaskea, ettei se ollut punnittavissa,
And he got together a great store of iron, for the nails for the doors and for the joins; and brass, more in weight than might be measured;
καὶ σίδηρον πολὺν εἰς τοὺς ἤλους τῶν θυρωμάτων καὶ τῶν πυλῶν καὶ τοὺς στροφεῖς ἠτοίμασεν δαυὶδ καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος οὐκ ἦν σταθμὸς
- 4 ja suunnattomat määrät setripuita, sillä siidonilaiset ja tyrolaiset toivat paljon setripuita Daavidille.
And cedar-trees without number, for the Zidonians and the men of Tyre came with a great amount of cedar-trees for David.
καὶ ξύλα κέδρινα οὐκ ἦν ἀριθμὸς ὅτι ἐφέροσαν οἱ σιδῶνιοι καὶ οἱ τύριοι ξύλα κέδρινα εἰς πλῆθος τῷ δαυὶδ
- 5 Sillä Daavid ajatteli: "Minun poikani Salomo on nuori ja hento, ja Herralle rakennettava temppele on tehtävä ylen suuri, niin että sitä mainitaan ja kiitetään kaikissa maissa. Minä siis hankin hänelle varastot." Niin Daavid hankki ennen kuolemaansa suuret varastot.
And David said, Solomon my son is young and untested, and the house which is to be put up for the Lord is to be very great, a thing of wonder and glory through all countries; so I will make ready what is needed for it. So David got ready a great store of material before his death.
καὶ εἶπεν δαυὶδ σαλωμων ὁ υἱός μου παιδάριον ἀπαλόν καὶ ὁ οἶκος τοῦ οἰκοδομῆσαι τῷ κυρίῳ εἰς μεγαλωσύνην ἄνω εἰς ὄνομα καὶ εἰς δόξαν εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἑτοιμάσω αὐτῷ καὶ ἠτοίμασεν δαυὶδ ὃ εἰς πλῆθος ἔμπροσθεν τῆς τελευτῆς αὐτοῦ
- 6 Ja hän kutsui poikansa Salomon ja käski hänen rakentaa temppelin Herralle, Israelin Jumalalle.
Then he sent for his son Solomon, and gave him orders for the building of a house for the Lord, the God of Israel.
καὶ ἐκάλεσεν σαλωμων τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραηλ
- 7 Ja Daavid sanoi Salomolle: "Poikani, minä aioin itse rakentaa temppelin Herran, Jumalani, nimelle.
And David said to Solomon, My son, it was my desire to put up a house for the name of the Lord my God.
καὶ εἶπεν δαυὶδ σαλωμων τέκνον ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ ψυχῇ τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ
- 8 Mutta minulle tuli tämä Herran sana: 'Sinä olet vuodattanut paljon verta ja käynyt suuria sotia. Sinä et ole rakentava temppeleä minun nimelleni, koska olet vuodattanut niin paljon verta maahan minun edessäni.
But the word of the Lord came to me saying, You have taken lives without number and made great wars; I will not let you be the builder of a house for my name, because of the lives you have taken on the earth before my eyes.
καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμοὶ λόγος κυρίου λέγων αἷμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας καὶ πολέμους μεγάλους ἐποίησας οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου ὅτι αἵματα πολλὰ ἐξέχεας ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντίον μου
- 9 Katso, sinulle on syntynä poika; hänestä on tuleva rauhan mies, ja minä annan hänen päästä rauhaan kaikilta hänen ympärillään asuvilta vihollisilta, sillä Salomo on oleva hänen nimensä ja minä annan rauhan ja levon Israelille hänen päivinensä.
But you will have a son who will be a man of rest; and I will give him rest from wars on every side. His name will be Solomon, and in his time I will give Israel peace and quiet;
ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται σοι οὗτος ἔσται ἀνὴρ ἀναπαύσεως καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν κυκλόθεν ὅτι σαλωμων ὄνομα αὐτῷ καὶ εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν δώσω ἐπὶ ἰσραηλ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ
- 10 Hän on rakentava temppelin minun nimelleni. Hän on oleva minun poikani, ja minä olen oleva hänen isänsä. Ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa valtaistuimen ikuisiksi ajoiksi.'
He will be the builder of a house for my name; he will be to me a son, and I will be to him a father; and I will make the seat of his rule over Israel certain for ever.
οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου καὶ οὗτος ἔσται μοι εἰς υἱὸν καὶ ἐγὼ αὐτῷ εἰς πατέρα καὶ ἀνορθώσω θρόνον βασιλείας αὐτοῦ ἐν ἰσραηλ ἕως αἰῶνος
- 11 Olkoon siis Herra sinun kanssasi, poikani, että menestyisit ja saisit rakennetuksi temppelin Herralle, Jumalallesi, niinkuin hän on sinusta puhunut.
Now, my son, may the Lord be with you; and may you do well, and put up the house of the Lord your God, as he has said of you.
καὶ νῦν υἱέ μου ἔσται μετὰ σοῦ κύριος καὶ εὐδοώσει καὶ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ κυρίῳ θεῷ σου ὡς ἐλάλησεν περὶ σοῦ
- 12 Antakoon vain Herra sinulle älyä ja ymmärrystä ja asettakoon sinut Israelia hallitsemaan ja noudattamaan Herran, Jumalasi, lakia.
Only may the Lord give you wisdom, and knowledge of his orders for Israel, so that you may keep the law of the Lord your God.
ἀλλ' ἢ δόξη σοὶ σοφίαν καὶ σύνεσιν κύριος καὶ κατισχύσει σε ἐπὶ ἰσραηλ καὶ τοῦ φυλάσσεσθαι καὶ τοῦ ποιεῖν τὸν νόμον κυρίου τοῦ θεοῦ σου
- 13 Silloin sinä menestyt, jos tarkoin noudatat niitä käskyjä ja oikeuksia, jotka Herra antoi Moosekselle Israelia varten. Ole luja ja rohkea, älä pelkää äläkä arkaile.
And all will go well for you, if you take care to keep the laws and the rules which the Lord gave to Moses for Israel: be strong and take heart; have no fear and do not be troubled.
τότε εὐδοώσει ἐὰν φυλάξης τοῦ ποιεῖν τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ μουσῆ ἐπὶ ἰσραηλ ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε μὴ φοβοῦ μηδὲ πτοηθῆς

- 14 Katso, vaivanalaisenakin minä olen hankkinut Herran temppeliä varten satatuhatta talenttia kultaa ja tuhat kertaa tuhat talenttia hopeata sekä vaskea ja rautaa niin paljon, ettei se ole punnittavissa, sillä sitä on ylen paljon. Minä olen myös hankkinut hirssiä ja kiviä, ja sinä saat hankkia vielä lisää.
Now see, poor though I am, I have got ready for the house of the Lord a hundred thousand talents of gold and a million talents of silver; and a weight of brass and iron greater than may be measured; and wood and stone have I made ready, and you may put more to it.
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχείαν μου ἠτοίμασα εἰς οἶκον κυρίου χρυσοῦ ταλάντων ἑκατὸν χιλιάδας καὶ ἀργυρίου ταλάντων χιλίας χιλιάδας καὶ χαλκὸν καὶ σίδηρον οὗ οὐκ ἔστιν σταθμὸς ὅτι εἰς πλῆθος ἔστιν καὶ ξύλα καὶ λίθους ἠτοίμασα καὶ πρὸς ταῦτα πρόσθετος
- 15 Paljon on sinulla myöskin työmiehiä, kivenhakkaajia, muurareita, puuseppiä ja kaikkinaisen työn taitajia.
And you have a great number of workmen, cutters and workers of stone and wood, and experts in every sort of work,
καὶ μετὰ σοῦ εἰς πλῆθος ποιοούντων ἔργα τεχνίται καὶ οἰκοδόμοι λίθων καὶ τέκτονες ξύλων καὶ πᾶς σοφὸς ἐν παντὶ ἔργῳ
- 16 Kullalla, hopealla, vaskella ja raudalla ei ole määrää. Nouse, ryhdy työhön, ja Herra olkoon sinun kanssasi!"
In gold and silver and brass and iron more than may be numbered. Up! then, and to work; and may the Lord be with you.
ἐν χρυσίῳ ἐν ἀργυρίῳ ἐν χαλκῷ καὶ ἐν σιδήρῳ οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς ἀνάστηθι καὶ ποίει καὶ κύριος μετὰ σοῦ
- 17 Ja Daavid käski kaikkia Israelin päämiehiä auttamaan poikaansa Salomoa, sanoen:
Then David gave orders to all the chiefs of Israel to give their help to Solomon his son, saying,
καὶ ἐνετείλατο δαυὶδ τοῖς πᾶσιν ἄρχουσιν ἰσραὴλ ἀντιλαβέσθαι τῷ σαλωμῶν υἱῷ αὐτοῦ
- 18 "Onhan Herra, teidän Jumalanne, ollut teidän kanssanne ja suonut teidän päästä joka taholla rauhaan; sillä hän on antanut maan asukkaat minun käsiini ja maa on tehty alamaiseksi Herralle ja hänen kansallensa.
Is not the Lord your God with you? and has he not given you rest on every side? for the Lord has given the people of the land into my hands, and the land is overcome before the Lord and before his people.
οὐχὶ κύριος μεθ' ὑμῶν καὶ ἀνέπαυσεν ὑμᾶς κυκλόθεν ὅτι ἔδωκεν ἐν χερσίν τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν καὶ ὑπετάγη ἡ γῆ ἐναντίον κυρίου καὶ ἐναντίον λαοῦ αὐτοῦ
- 19 Kääntäkää siis sydämenne ja sielunne etsimään Herraa, Jumalanne; nouskaa ja rakentakaa Herran, Jumalan, pyhäkkö, että Herran liitonarkki ja Jumalan pyhät kalut voitaisiin viedä temppeliin, joka on rakennettava Herran nimelle."
Now give your heart and soul to the worship of the Lord your God; and get to work on the building of the holy place of the Lord God, so that you may put the ark of the Lord's agreement and the holy vessels of God in the house which is to be made for the name of the Lord.
νῦν δότε καρδίας ὑμῶν καὶ ψυχὰς ὑμῶν τοῦ ζητῆσαι τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν καὶ ἐγέρθητε καὶ οἰκοδομήσατε ἅγιασμα κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν τοῦ εἰσενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου καὶ σκεύη τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εἰς οἶκον τὸν οἰκοδομούμενον τῷ ὀνόματι κυρίου
- 1 Kun Daavid oli tullut vanhaksi ja saanut elämästä kyllänsä, teki hän poikansa Salomon Israelin kuninkaaksi.
Now David was old and full of days; and he made his son Solomon king over Israel.
καὶ δαυὶδ πρεσβύτης καὶ πλήρης ἡμερῶν καὶ ἐβασίλευσεν σαλωμῶν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ ἐπὶ ἰσραὴλ
- 2 Ja hän kutsui kokoon kaikki Israelin päämiehet, papit ja leeviläiset.
And he got together all the chiefs of Israel, with the priests and the Levites.
καὶ συνήγαγεν τοὺς πάντας ἄρχοντας ἰσραὴλ καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας
- 3 Ja leeviläiset luettiin, kolmikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat, ja heidän lukumääränsä, pääluvun mukaan, oli kolmekymmentäkahdeksan tuhatta miestä.
And the Levites, all those of thirty years old and over, were numbered; and the number of them, by heads, man by man, was thirty-eight thousand.
καὶ ἠριθμήθησαν οἱ λευῖται ἀπὸ τριακονταετοῦς καὶ ἐπάνω καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ κεφαλῆν αὐτῶν εἰς ἄνδρας τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδας
- 4 "Näistä olkoon kaksikymmentäneljä tuhatta johtamassa töitä Herran temppelissä ja kuusi tuhatta päällysmiehinä ja tuomareina;
Of these, twenty-four thousand were to be overseers of the work of the house of the Lord, and six thousand were judges and men of authority;
ἀπὸ τούτων ἐργοδιώκται ἐπὶ τὰ ἔργα οἴκου κυρίου εἴκοσι τέσσαρες χιλιάδες καὶ γραμματεῖς καὶ κριταὶ ἑξακισχίλιοι
- 5 ja neljä tuhatta olkoon ovenvartijoina, ja neljä tuhatta ylistäköön Herraa soittimilla, jotka minä olen teettänyt ylistämistä varten."
Four thousand were door-keepers; and four thousand gave praise to the Lord with the instruments which I made, said David, for giving praise.
καὶ τέσσαρες χιλιάδες πυλωροὶ καὶ τέσσαρες χιλιάδες αἰνοῦντες τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ὀργάνοις οἷς ἐποίησεν τοῦ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ
- 6 Ja Daavid jakoi heidät osastoihin Leevin poikien Geersonin, Kehatin ja Merarin mukaan.
And David put them into divisions under the names of the sons of Levi: Gershon, Kohath, and Merari.
καὶ διεῖλεν αὐτοὺς δαυὶδ ἐφημερίας τοῖς υἱοῖς λευὶ τῷ γεδσον κααθ μεραρι

- 7 Geersonilaisia olivat Ladan ja Siimeï.
Of the Gershonites: Ladan and Shimeï.
καὶ τῷ παροσσωμ τῷ εδαν καὶ τῷ σεμεῖ
- 8 Ladanin pojat olivat Jehiel, päämies, Seetam ja Joel, kaikkiaan kolme.
The sons of Ladan: Jehiel the chief, and Zetham and Joel, three.
υἱοὶ τῷ εδαν ὁ ἄρχων υἱλ καὶ ζεθομ καὶ ιωηλ τρεῖς
- 9 Siimein pojat olivat Selomit, Hasiel ja Haaran, kaikkiaan kolme. Nämä olivat Ladanin perhekuntien päämiehet.
The sons of Shimeï: Shelomoth and Haziël and Haran, three; these were the heads of the families of Ladan.
υἱοὶ σεμεῖ σαλωμιθ καὶ υἱλ καὶ αἰδαν τρεῖς οὗτοι ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῷ εδαν
- 10 Ja Siimein pojat olivat Jahat, Siina, Jeus ja Beria. Nämä olivat Siimein pojat, kaikkiaan neljä.
And the sons of Shimeï: Jahath, Zizah and Jeush and Beriah; these four were the sons of Shimeï.
καὶ τοῖς υἱοῖς σεμεῖ ιεθ καὶ ζιζα καὶ ιωας καὶ βερια οὗτοι υἱοὶ σεμεῖ τέσσαρες
- 11 Jahat oli päämies, Siisa toinen; mutta Jeuksella ja Berialla ei ollut monta poikaa, niin että heistä tuli yksi perhekunta, yksi palvelusvuoro.
Jahath was the chief and Zizah the second; but Jeush and Beriah had only a small number of sons, so they were grouped together as one family.
καὶ ἦν ιεθ ὁ ἄρχων καὶ ζιζα ὁ δεύτερος καὶ ιωας καὶ βερια οὐκ ἐπλήθυναν υἱοὺς καὶ ἐγένοντο εἰς οἶκον πατριῶς εἰς ἐπίσκεψιν μίαν
- 12 Kehatin pojat olivat Amram, Jishar, Hebron ja Ussiel, kaikkiaan neljä.
The sons of Kohath: Amram, Izhar, Hebron, and Uzziel, four.
υἱοὶ κααθ αμβραμ ισσαρ χεβρων οζιηλ τέσσαρες
- 13 Amramin pojat olivat Aaron ja Mooses. Mutta Aaron poikinensa erotettiin olemaan ikuisesti pyhitetty, korkeasti-pyhä, ikuisesti suitsuttamaan Herran edessä, palvelemaan häntä ja siunaamaan hänen nimessään.
The sons of Amram: Aaron and Moses; and Aaron was made separate and holy, he and his sons for ever, for the care of the most holy things and the burning of offerings before the Lord, to do his work and give blessings in his name for ever.
υἱοὶ αμβραμ ααρων καὶ μουσῆς καὶ διεστάλη ααρων τοῦ ἁγιασθῆναι ἅγια ἁγίων αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος τοῦ θυμῶν ἐναντίον τοῦ κυρίου λειτουργεῖν καὶ ἐπεύχεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος
- 14 Jumalan miehen Mooseksen pojat luettiin Leevin sukukuntaan kuuluviksi.
And the sons of Moses, the man of God, were put into the list of the tribe of Levi.
καὶ μουσῆς ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ υἱοὶ αὐτοῦ ἐκλήθησαν εἰς φυλὴν τοῦ λευι
- 15 Mooseksen pojat olivat Geersom ja Elieser.
The sons of Moses: Gershom and Eliezer.
υἱοὶ μουσῆ γηρσαμ καὶ ελιεζερ
- 16 Geersomin poika oli Sebuel, päämies.
The sons of Gershom: Shebuel the first.
υἱοὶ γηρσαμ σουβαηλ ὁ ἄρχων
- 17 Elieserin poika oli Rehabja, päämies; Elieserillä ei ollut muita poikia. Mutta Rehabjan poikia oli ylen paljon.
And the sons of Eliezer: Rehabiah the first; and Eliezer had no other sons, but Rehabiah had a great number.
καὶ ἦσαν υἱοὶ τῷ ελιεζερ ρααβια ὁ ἄρχων καὶ οὐκ ἦσαν τῷ ελιεζερ υἱοὶ ἕτεροι καὶ υἱοὶ ρααβια ηὐξήθησαν εἰς ὕψος
- 18 Jisharin poika oli Selomit, päämies.
The sons of Izhar: Shelomith the first.
υἱοὶ ισσαρ σαλωμιθ ὁ ἄρχων
- 19 Hebronin pojat olivat Jeria, päämies, Amaria toinen, Jahasiel kolmas ja Jekamam neljäs.
The sons of Hebron: Jeriah the first, Amariah the second, Jahaziel the third, and Jekameam the fourth.
υἱοὶ χεβρων ιδουδ ὁ ἄρχων αμαδια ὁ δεύτερος οζιηλ ὁ τρίτος ικεμιας ὁ τέταρτος

- 20 **Ussielin pojat olivat Miika, päämies, ja Jissia toinen.**
The sons of Uzziel: Micah the first, and Isshiah the second.
υιοὶ οζιηλ μιχας ὁ ἄρχων καὶ ισια ὁ δεύτερος
- 21 **Merarin pojat olivat Mahli ja Muusi. Mahlin pojat olivat Eleazar ja Kiis.**
The sons of Merari: Mahli and Mushi; the sons of Mahli: Eleazar and Kish.
υιοὶ μεραρι μοολι καὶ μουσι υιοὶ μοολι ελεαζαρ καὶ κισ
- 22 **Kun Eleazar kuoli, ei häneltä jäänyt poikia, vaan ainoastaan tyttäriä, jotka heidän serkkunsa, Kiisin pojat, ottivat vaimoiksansa.**
And at his death Eleazar had no sons, but only daughters, and their relations, the sons of Kish, took them as wives.
καὶ ἀπέθανεν ελεαζαρ καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υιοὶ ἀλλ' ἢ θυγατέρες καὶ ἔλαβον αὐτὰς υιοὶ κισ ἀδελφοὶ αὐτῶν
- 23 **Muusin pojat olivat Mahli, Eeder ja Jeremot, kaikkiaan kolme.**
The sons of Mushi: Mahli and Eder and Jeremoth, three.
υιοὶ μουσι μοολι καὶ εδερ καὶ ιαρμωθ τρεῖς
- 24 **Nämä olivat Leevin pojat, heidän perhekuntiansa mukaan, perhekunta-päämiehet, niin monta kuin heitä oli ollut katselmuksessa, nimien lukumäärän mukaan, pääluvun mukaan, ne, jotka toimittivat palvelustehtäviä Herran temppelissä, kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat.**
These were the sons of Levi, grouped by families, the heads of the families of those who were numbered by name, by heads, all those of twenty years old and over who did the work of the house of the Lord.
οὗτοι υιοὶ λευι κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν ἄρχοντες τῶν πατριῶν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν κατὰ τὸν ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν ποιοῦντες τὰ ἔργα λειτουργίας οἴκου κυρίου ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω
- 25 **Sillä Daavid sanoi: "Herra, Israelin Jumala, on suonut kansansa päästä lepoon ja on asuva Jerusalemissa ikuisesti.**
For David said, The Lord, the God of Israel, has given his people rest, and he has made his resting-place in Jerusalem for ever;
ὅτι εἶπεν δαυιδ κατέπαυσεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ τῷ λαῷ αὐτοῦ καὶ κατεσκήνωσεν ἐν ἱερουσαλημ ἕως αἰῶνος
- 26 **Niinpä ei leeviläistenkään tarvitse kantaa asumusta eikä mitään kaluja, joita tarvitaan siinä tehtävissä töissä."**
And from now, there will be no need for the House of the Lord, and the vessels used in it, to be moved about by the Levites.
καὶ οἱ λευῖται οὐκ ἦσαν αἰρόντες τὴν σικνηὴν καὶ τὰ πάντα σκεύη αὐτῆς εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς
- 27 **- Sillä Daavidin viimeisten määräysten mukaan laskettiin Leevin poikien lukuun kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat. -**
So among the last acts of David was the numbering of the sons of Levi, from twenty years old and over.
ὅτι ἐν τοῖς λόγοις δαυιδ τοῖς ἐσχάτοις ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς υἱῶν λευι ἀπὸ εικοσαετοῦς καὶ ἐπάνω
- 28 **Heidän tehtäväkseen tuli: olla Aaronin poikien apuna Herran temppelin töissä; pitää huoli esikartanoista ja kammioista, kaiken pyhän puhtaana pitämisestä ja Jumalan temppelin töistä,**
Their place was by the side of the sons of Aaron in all the work of the house of the Lord, in the open spaces and in the rooms, in the making clean of all the holy things, in doing all the work of the house of the Lord,
ὅτι ἔστησεν αὐτοὺς ἐπὶ χεῖρα ααρων τοῦ λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπὶ τὰς ἀλύας καὶ ἐπὶ τὰ παστοφόρια καὶ ἐπὶ τὸν καθαρισμόν τῶν πάντων ἁγίων καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα λειτουργίας οἴκου τοῦ θεοῦ
- 29 **näkyleivistä, ruokauhuriin tarvittavista lestyistä jauhoista, happamattomista ohukaisista, leivinlevystä ja jauhosekoituksesta sekä astia- ja pituusmitoista;**
The holy bread was in their care, and the crushed grain for the meal offering, of unleavened cakes or meal cooked over the fire or in water; they had control of all sorts of weights and measures;
εἰς τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως εἰς τὴν σμιδαλιν τῆς θυσίας καὶ εἰς τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα καὶ εἰς τήγανον καὶ εἰς τὴν πεφυραμένην καὶ εἰς πᾶν μέτρον
- 30 **seisoa joka aamu kiittämässä ja ylistämässä Herraa, ja samoin joka iltä;**
They had to take their places every morning to give praise and make melody to the Lord, and in the same way at evening;
καὶ τοῦ στήναι πρωὶ τοῦ αἰνεῖν ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ καὶ οὕτως τὸ ἑσπέρας
- 31 **ja uhrata kaikki polttouhrit Herralle sapatteina, uudenkuun päivinä ja juhlina, niin paljon kuin niitä oli säädetty aina uhrattavaksi Herran edessä.**
At every offering of burned offerings to the Lord, on Sabbaths, and at the new moons, and on the regular feasts, in the number ordered by the law, at all times before the Lord;
καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἀναφερομένων ὀλοκαυτωμάτων τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς σαββάτοις καὶ ἐν ταῖς νεομηνίαις καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς κατὰ ἀριθμὸν κατὰ τὴν κρίσιν ἐπ' αὐτοῖς διὰ παντὸς τῷ κυρίῳ
- 32 **Niin heidän oli hoidettava ilmestysmajan ja pyhäkön tehtävät sekä ne tehtävät, jotka heidän veljillään Aaronin pojilla oli palvellessaan Herran temppelissä.**
And they had the care of the Tent of meeting and the holy place, under the direction of the sons of Aaron their brothers, for the work of the house of the Lord.
καὶ φυλάξουσιν τὰς φυλακὰς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου καὶ τὰς φυλακὰς υἱῶν ααρων ἀδελφῶν αὐτῶν τοῦ λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου

- 1 Nämä olivat Aaronin poikien osastot: Aaronin pojat olivat Naadab, Abihu, Eleasar ja Iitamar.
Now the divisions into which the sons of Aaron were grouped were these: the sons of Aaron, Nadab and Abihu, Eleazar and Ithamar.
καὶ τοῖς υἱοῖς ααρων διαιρέσεις υἱοὶ ααρων ναδαβ καὶ αβιουδ ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ
- 2 Mutta Naadab ja Abihu kuolivat ennen isäänsä, eikä heillä ollut poikia. Niin palvelivat ainoastaan Eleasar ja Iitamar pappeina.
But Nadab and Abihu came to their end before their father, and had no children; so Eleazar and Ithamar did the work of priests.
καὶ ἀπέθανεν ναδαβ καὶ αβιουδ ἐναντίον τοῦ πατρὸς αὐτῶν καὶ υἱοὶ οὐκ ἦσαν αὐτοῖς καὶ ἱεράτευσεν ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ υἱοὶ ααρων
- 3 Ja Daavid yhdessä Saadokin kanssa, joka oli Eleasarin poikia, ja Ahimelekin kanssa, joka oli Iitamarin poikia, jakoi heidät osastoihin heidän palvelusvuorojensa mukaan.
And David, with Zadok of the sons of Eleazar, and Ahimelech of the sons of Ithamar, made distribution of them into their positions for their work.
καὶ διεῖλεν αὐτοὺς δαυιδ καὶ σαδωκ ἐκ τῶν υἱῶν ελεαζαρ καὶ αχιμελεχ ἐκ τῶν υἱῶν ιθαμαρ κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 4 Kun Eleasarin pojilla havaittiin olevan enemmän päämiehiä kuin Iitamarin pojilla, jaettiin heidät niin, että Eleasarin pojat saivat kuusitoista päämiestä perhekunnilleen ja Iitamarin pojat kahdeksan päämiestä perhekunnilleen.
And there were more chiefs among the sons of Eleazar than among the sons of Ithamar; and this is how they were grouped: of the sons of Eleazar there were sixteen, all heads of families; and of the sons of Ithamar, heads of families, there were eight.
καὶ εὐρέθησαν υἱοὶ ελεαζαρ πλείους εἰς ἄρχοντας τῶν δυνατῶν παρὰ τοὺς υἱοὺς ιθαμαρ καὶ διεῖλεν αὐτοὺς τοῖς υἱοῖς ελεαζαρ ἄρχοντας εἰς οἴκους πατριῶν ἕξ καὶ δέκα καὶ τοῖς υἱοῖς ιθαμαρ ὀκτὼ κατ' οἴκους πατριῶν
- 5 Heidät jaettiin arvalla, toiset niinkuin toisetkin, sillä pyhäkköruhtinaat ja Jumalan ruhtinaat otettiin sekä Eleasarin pojista että Iitamarin pojista.
So they were put into groups, by the Lord's decision, one with another; for there were rulers of the holy place and rulers of the house of God among the sons of Eleazar and the sons of Ithamar.
καὶ διεῖλεν αὐτοὺς κατὰ κλήρους τοῦτους πρὸς τοῦτους ὅτι ἦσαν ἄρχοντες τῶν ἁγίων καὶ ἄρχοντες κυρίου ἐν τοῖς υἱοῖς ελεαζαρ καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς ιθαμαρ
- 6 Ja Semaja, Netanelin poika, kirjuri, joka oli Leevin sukua, kirjoitti heidät muistiin kuninkaan, päämiesten, pappi Saadokin ja Ahimelekin, Ebjatarin pojan, sekä pappien ja leeviläisten perhekuntien päämiesten läsnäollessa. Yksi perhekunta otettiin vuorotellen Eleasarin ja Iitamarin suvusta.
And Shemaiah, the son of Nethanel the scribe, who was a Levite, put down their names in writing, the king being present with the rulers, and Zadok the priest, and Ahimelech, the son of Abiathar, and the heads of families of the priests and the Levites; one family being taken for Eleazar and then one for Ithamar, and so on.
καὶ ἔγραψεν αὐτοὺς σαμαιας υἱὸς ναθανηλ ὁ γραμματεὺς ἐκ τοῦ λευι κατέναντι τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ σαδωκ ὁ ἱερεὺς καὶ αχιμελεχ υἱὸς αβιαθαρ καὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν ἱερῶν καὶ τῶν λευιτῶν οἴκου πατριῶς εἷς εἷς τῷ ελεαζαρ καὶ εἷς εἷς τῷ ιθαμαρ
- 7 Ensimmäinen arpa tuli Joojaribille, toinen Jedajalle,
Now the first name to come out was that of Jehoiarib; the second Jedaiiah,
καὶ ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς ὁ πρῶτος τῷ ιαριβ τῷ ἰδεῖα ὁ δεῦτερος
- 8 kolmas Haarimille, neljäs Seorimille,
The third Harim, the fourth Seorim,
τῷ χαριμ ὁ τρίτος τῷ σεωριμ ὁ τέταρτος
- 9 viides Malkialle, kuudes Mijjaminille,
The fifth Malchijah, the sixth Mijamin,
τῷ μελχια ὁ πέμπτος τῷ μιαμιν ὁ ἕκτος
- 10 seitsemäs Koosille, kahdeksas Abialle,
The seventh Hakkoz, the eighth Abijah,
τῷ κωζ ὁ ἕβδομος τῷ αβια ὁ ὄγδοος
- 11 yhdeksäs Jeesusalle, kymmenes Sekanjalle,
The ninth Jeshua, the tenth Shecaniah,
τῷ ἰησοῦ ὁ ἕνατος τῷ σεχενια ὁ δέκατος
- 12 yhdestoista Eljasibille, kahdestoista Jaakimille,
The eleventh Eliashib, the twelfth Jakim,
τῷ ελιασιβ ὁ ἐνδέκατος τῷ ιακιμ ὁ δωδέκατος

- 13 kolmastoista Huppalle, neljästoista Jesebabile,
The thirteenth Huppah, the fourteenth Jeshebeab,
τῷ οὐλοφῶ ὁ τρισκαίδέκατος τῷ ἰσβαλ ὁ τεσσαρεσκαίδέκατος
- 14 viidestoista Bilgalle, kuudestoista Immerille,
The fifteenth Bilgah, the sixteenth Immer,
τῷ βελγα ὁ πεντεκαίδέκατος τῷ ἐμμηρ ὁ ἑκκαίδέκατος
- 15 seitsemästoista Heesirille, kahdeksastoista Pissekselle,
The seventeenth Hezir, the eighteenth Happizzez,
τῷ χηζιρ ὁ ἑπτακαίδέκατος τῷ ἀφεςση ὁ ὀκτωκαίδέκατος
- 16 yhdeksästoista Petahjalle, kahdeskymmenes Hesekielille,
The nineteenth Pethahiah, the twentieth Jehezkel,
τῷ φεταια ὁ ἑννεακαίδέκατος τῷ ἐζεκιλ ὁ εικοστός
- 17 kahdeskymmenes yhdes Jaakinille, kahdeskymmenes kahdes Gaamulille,
The twenty-first Jachin, the twenty-second Gamul,
τῷ ἰαχιν ὁ εἴς καὶ εικοστός τῷ γαμουλ ὁ δεῦτερος καὶ εικοστός
- 18 kahdeskymmenes kolmas Delajalle, kahdeskymmenes neljäs Maasjalle.
The twenty-third Delaiah, the twenty-fourth Maaziah.
τῷ δαλαια ὁ τρίτος καὶ εικοστός τῷ μαασαι ὁ τέταρτος καὶ εικοστός
- 19 Nämä ovat heidän palvelusvuoronsa, kun he menevät Herran temppeliin, niinkuin heidän isänsä Aaron oli heille säätänyt, sen mukaan, kuin Herra, Israelin Jumala, oli häntä käskenyt.
So they were put into their different groups, to take their places in the house of the Lord, in agreement with the rules made by Aaron their father, as the Lord, the God of Israel, had given him orders.
αὕτη ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κατὰ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν τοῦ εἰσπορεύεσθαι εἰς οἶκον κυρίου κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν διὰ χειρὸς ἀαρὼν πατρὸς αὐτῶν ὡς ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ
- 20 Mitä tulee muihin Leevin jälkeläisiin, niin oli Amramin jälkeläisiä Suubael, Suubaelin jälkeläisiä Jehdeja,
And of the rest of the sons of Levi: of the sons of Amram, Shubael; of the sons of Shubael, Jehdeiah.
καὶ τοῖς υἱοῖς λευι τοῖς καταλοίποις τοῖς υἱοῖς ἀμβραμ σουβαηλ τοῖς υἱοῖς σουβαηλ ἰαδια
- 21 Rehabjan jälkeläisiä päämies Jissia,
Of Rehabiah; of the sons of Rehabiah, Isshiah the chief.
τῷ ραβια ὁ ἄρχων ἰεσιας
- 22 jisharilaisia Selomot, Selomotin jälkeläisiä Jahat.
Of the Izharites, Shelomoth; of the sons of Shelomoth, Jahath.
καὶ τῷ ἰσσαρι σαλωμωθ τοῖς υἱοῖς σαλωμωθ ἰαθ
- 23 Ja Jerian jälkeläisiä olivat: Amarja toinen, Jahasiel kolmas, Jekamam neljäs.
And the sons of Hebron: Jeriah the chief, Amariah the second, Jahaziel the third, Jekameam the fourth.
υἱοὶ ἰεδιου ἀμαδια ὁ δεῦτερος ἰαζηλ ὁ τρίτος ἰοκομ ὁ τέταρτος
- 24 Ussielin jälkeläisiä oli Miika, Miikan jälkeläisiä Saamir.
The sons of Uzziel, Micah; of the sons of Micah, Shamir.
υἱοὶ οὐζηλ μιχα υἱοὶ μιχα σαμηρ
- 25 Miikan veli oli Jissia; Jissian jälkeläisiä oli Sakarja.
The brother of Micah, Isshiah; of the sons of Isshiah, Zechariah.
ἀδελφὸς μιχα ἰσια υἱοὶ ἰσια ζαχαρια

- 26 Merarin jälkeläisiä olivat Mahli ja Muusi sekä hänen poikansa Jaasian jälkeläiset.
The sons of Merari: Mahli and Mushi; the sons of Jaaziah.
υἱοὶ μεραρι μοολι καὶ μουσι υἱοὶ οὔζια υἱοὶ βοννι
- 27 Merarilla oli jälkeläisiä pojastaan Jaasiasta ynnä Sooham, Sakkur ja Ibri.
The sons of Merari: of Jaaziah, Shoham and Zaccur and Ibri.
υἱοὶ μεραρι τῷ οὔζια υἱοὶ αὐτοῦ ἰσοαμ καὶ ζακχορ καὶ αβδι
- 28 Mahlista polveutui Eleasar, jolla ei ollut poikia.
Of Mahli: Eleazar, who had no sons.
τῷ μοολι ελεαζαρ καὶ ιθαμαρ καὶ ἀπέθανεν ελεαζαρ καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοί
- 29 Kiisistä polveutui Jerahmeel, joka oli Kiisin jälkeläisiä.
Of Kish: the sons of Kish, Jerahmeel.
τῷ κισ υἱοὶ τοῦ κισ ιραμηλ
- 30 Ja Muusin jälkeläisiä olivat Mahli, Eeder ja Jerimot. Nämä olivat leeviläisten jälkeläiset heidän perhekuntiansa mukaan.
And the sons of Mushi: Mahli and Eder and Jerimoth. These were the sons of the Levites by their families.
καὶ υἱοὶ τοῦ μουσι μοολι καὶ εδερ καὶ ιαριμωθ οὗτοι υἱοὶ τῶν λευιτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν
- 31 Myöskin nämä, niinhyvin perhekuntapäämiehet kuin heidän nuoremmat veljensä, heittivät arpaa samoin kuin heidän veljensä, Aaronin pojat, kuningas Daavidin, Saadokin ja Ahimelekin sekä pappien ja leeviläisten perhekuntien päämiesten läsnäollessa.
Selection was made of these in the same way as of their brothers the sons of Aaron, David the king being present, with Zadok, and Ahimelech, and the heads of families of the priests and of the Levites; the families of the chief in the same way as those of his younger brother.
καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ κλήρους καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν υἱοὶ ααρων ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ σαδοκ καὶ αχιμελεχ καὶ ἀρχόντων πατριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν πατριάρχαι αρααβ καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ νεώτεροι
- 1 Ja Daavid ja sotapäälliköt erottivat palvelukseen Aasafin, Heemanin ja Jedutunin pojat, jotka hurmoksissa soittivat kanteleilla, harpuilla ja kymbaaleilla. Ja tämä on luettelo miehistä, jotka tätä palvelustaan toimittivat:
Further, David and the chiefs of the servants of the holy place made selection of certain of the sons of Asaph and of Heman and of Jeduthun for the work of prophets, to make melody with corded instruments and brass; and the number of the men for the work they had to do was:
καὶ ἔστησεν δαυιδ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἀρχοντες τῆς δυνάμεως εἰς τὰ ἔργα τοῦς υἱοῦς ασαφ καὶ αιμαν καὶ ιδιθων τοῦς ἀποφθεγγομένους ἐν κινύραις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν κυμβάλοις καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν ἐργαζομένων ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν
- 2 Aasafin poikia oli Sakkur, Joosef, Netanja ja Asarela, Aasafin pojat, Aasafin johdolla, joka hurmoksissa soitti kuninkaan johdolla.
Of the sons of Asaph: Zaccur and Joseph and Nethaniah and Asharelah, sons of Asaph; under the direction of Asaph, acting as a prophet under the orders of the king;
υἱοὶ ασαφ ζακχορ καὶ ιωσηφ καὶ ναθανιας καὶ εραηλ υἱοὶ ασαφ ἐχόμενοι ασαφ τοῦ προφήτου ἐχόμενοι τοῦ βασιλέως
- 3 Jedutunista: Jedutunin pojat Gedalja, Seri, Jesaja, Hasabja ja Mattitja, kaikkiaan kuusi, isänsä Jedutunin johdolla, joka hurmoksissa soitti kanteleilla kiitosta ja ylistystä Herralle.
Of Jeduthun: the six sons of Jeduthun, Gedaliah and Zeri and Jeshaiiah, Hashabiah and Mattithiah; under the direction of their father Jeduthun who, acting as a prophet, with corded instruments gave praise and glory to the Lord.
τῷ ιδιθων υἱοὶ ιδιθων γοδολια καὶ σουρι καὶ ισαια καὶ σεμεϊ καὶ ασαβια καὶ ματταθιας ἔξ μετὰ τὸν πατέρα αὐτῶν ιδιθων ἐν κινύρα ἀνακρουόμενοι ἐξομολόγησιν καὶ αἶνεσιν τῷ κυρίῳ
- 4 Heemanista: Heemanin pojat Bukkia, Mattanja, Ussiel, Sebucl ja Jerimot, Hananja, Hanani, Eliata, Giddalti ja Roomamti-Eser, Josbekasa, Malloti, Hootir ja Mahasiot;
Of Heman, the sons of Heman: Bukkiah, Mattaniah, Uzziel, Shebucl and Jerimoth, Hananiah, Hanani, Eliathah, Giddalti and Romamti-ezer, Joshbekashah, Mallothi, Hothir, Mahazioth;
τῷ αιμανι υἱοὶ αιμαν βουκιας καὶ μανθανιας καὶ αζαραηλ καὶ σουβαηλ καὶ ιεριμωθ καὶ ανανιας καὶ ανανι καὶ ηλιαθα καὶ γοδολλαθι καὶ ρωμεμθι-ωδ καὶ ιεσβακασα καὶ μαλλθηθι καὶ ωθηρι καὶ μεαζωθ
- 5 nämä ovat kaikki Heemanin, kuninkaan näkijän, poikia, sen Jumalan sanan mukaan, että hän on korottava korkealle hänen sarvensa: Jumala oli antanut Heemanille neljätoista poikaa ja kolme tytärtä.
All these were sons of Heman, the king's seer in the words of God. And to make great his power God gave Heman fourteen sons and three daughters.
πάντες οὗτοι υἱοὶ τῷ αιμαν τῷ ἀνακρουομένῳ τῷ βασιλεῖ ἐν λόγοις θεοῦ ὑψῶσαι κέρας καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ αιμαν υἱοὺς δέκα τέσσαρας καὶ θυγατέρας τρεῖς

- 6 Nämä kaikki isänsä johdon alaisina veisasivat Herran temppelissä kymbaalien, harppujen ja kanteleitten säestäessä, Jumalan temppelipalveluksessa, kuninkaan, Aasafin, Jedutunin ja Heemanin johdolla.
All these, under the direction of their father, made music in the house of the Lord, with brass and corded instruments, for the worship of the house of God; Asaph, Jeduthun, and Heman being under the orders of the king.
πάντες οὗτοι μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὑμνοῦντες ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν κινύραις ἐχόμενα τοῦ βασιλέως καὶ ασαφ καὶ ἰδιθὼν καὶ αἰμανι
- 7 Ja heidän ja heidän veljiensä lukumäärä, jotka oli opetettu veisaamaan Herran kunniaksi, kaikkien taitajien, oli kaksisataa kahdeksankymmentä kahdeksan.
And the number of them, with their brothers who were trained and expert in making melody to the Lord, was two hundred and eighty-eight.
καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μετὰ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν δεδιδαγμένοι ἅδεν κυρίῳ πᾶς συνίων διακόσιοι ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτώ
- 8 Ja he heittivät arpa palvelusjärjestyksestä, nuoremmat niinkuin vanhemmatkin, taitajat yhdessä oppilasten kanssa.
And selection was made of them for their special work, all having equal chances, small as well as great, the teacher as the learner.
καὶ ἔβαλον καὶ αὐτοὶ κλήρους ἐφημεριῶν κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν τελείων καὶ μανθανόντων
- 9 Ensimmäinen arpa, Aasafin arpa, tuli Joosefille. Toinen Gedaljalle, hänelle itselleen sekä hänen veljilleen ja pojilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
Now of the group of Asaph, the first name to come out was Joseph; the second Gedaliah; he and his brothers and sons were twelve?
καὶ ἐξῆλθεν ὁ κληρὸς ὁ πρῶτος υἱὸν αὐτοῦ καὶ ἀδελφῶν αὐτοῦ τῷ ασαφ τῷ ἰωσηφ γοδολια ὁ δεῦτερος ἦν αὐτοῦ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 10 Kolmas Sakkurille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The third Zaccur, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ τρίτος ζακχουρ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 11 Neljäs Jisrille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The fourth Izri, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ τέταρτος ἰεσδρι υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 12 Viides Netanjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The fifth Nethaniah, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ πέμπτος ναθανιας υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 13 Kuudes Bukkialle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The sixth Bukkiah, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ ἕκτος βουκιας υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 14 Seitsemäs Jesarelalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The seventh Jesharelah, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ ἕβδομος ἰσερηλ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 15 Kahdeksas Jesajalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The eighth Jeshaiiah, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ ὄγδοος ἰωσια υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 16 Yhdeksäs Mattanjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The ninth Mattaniah, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ ἕνατος μανθανιας υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 17 Kymmenes Siimeille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The tenth Shimei, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ δέκατος σεμεὶ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 18 Yhdestoista Asarelille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The eleventh Azarel, with his sons and his brothers, twelve;
ὁ ἐνδέκατος ἀζαρια υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο

- 19 Kahdestoista Hasabjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The twelfth Hashabiah, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ δωδέκατος ασαβια υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 20 Kolmastoista Suubaelille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The thirteenth Shubael, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ τρισκαιδέκατος σουβαηλ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 21 Neljästoista Mattitjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The fourteenth Mattithiah, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος ματταθιας υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 22 Viidestoista Jeremotille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The fifteenth Jeremoth, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ πεντεκαιδέκατος ιεριμωθ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 23 Kuudestoista Hananjalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The sixteenth Hananiah, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ ἑκκαιδέκατος ανανιας υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 24 Seitsemästoista Josbekasalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The seventeenth Joshbekashah, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ ἑπτακαιδέκατος ιεσβακασα υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 25 Kahdeksastoista Hananille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The eighteenth Hanani, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ ὀκτωκαιδέκατος ανανι υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 26 Yhdeksästoista Malloille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The nineteenth Mallothi, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ ἔνεακαιδέκατος μελληθι υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 27 Kahdeskymmenes Elijattalle, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The twentieth Eliathah, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ εἰκοστὸς ελιαθα υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 28 Kahdeskymmenes yhdes Hootirille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The twenty-first Hothir, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ εἰκοστὸς πρῶτος ηθιρ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 29 Kahdeskymmenes kahdes Giddalille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The twenty-second Giddalti, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ εἰκοστὸς δεῦτερος γοδολλαθι υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 30 Kahdeskymmenes kolmas Mahasiotille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The twenty-third Mahazioth, with his sons and his brothers, twelve;
 ὁ τρίτος καὶ εἰκοστὸς μεαζωθ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 31 Kahdeskymmenes neljäs Roomamti-Eserille, hänen pojilleen ja veljilleen, joita oli kaikkiaan kaksitoista.
The twenty-fourth Romamti-ezer, with his sons and his brothers, twelve.
 ὁ τέταρτος καὶ εἰκοστὸς ρωμεθι-ωδ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δέκα δύο
- 1 Mitä tulee ovenvartijain osastoihin, niin oli koorahilaisia Meselemja, Kooren poika, Aasafin jälkeläisiä.
For the divisions of the door-keepers: of the Korahites, Meshelemiah, the son of Kore, of the sons of Ebiasaph.
 εἰς διαιρέσεις τῶν πυλῶν υἱοῖς κοραῖμ μοσολλαμια υἱὸς κορη ἐκ τῶν υἱῶν αβιασαφ

- 2 Meselemjalla oli pojat: esikoinen Sakarja, toinen Jediael, kolmas Sebadja, neljäs Jatniel,
And Meshelemiah had sons: Zechariah the oldest, Jediael the second, Zebadiah the third, Jathniel the fourth,
καὶ τῷ μουσολλαμια υἱοὶ ζαχαρίας ὁ πρωτότοκος ἰδιηλ ὁ δεύτερος ζαβαδίας ὁ τρίτος ιεθουηλ ὁ τέταρτος
- 3 viides Eelam, kuudes Joohanan, seitsemäs Eljoenai.
Elam the fifth, Jehohanan the sixth, Eliehoenai the seventh.
ωλαμ ὁ πέμπτος ιωαναν ὁ ἕκτος ελιωηναι ὁ ἕβδομος
- 4 Oobed-Edomilla oli pojat: esikoinen Semaja, toinen Joosabad, kolmas Jooah, neljäs Saakar, viides Netanel,
And Obed-edom had sons: Shemaiah the oldest, Jehozabad the second, Joah the third, and Sacar the fourth, and Nethanel the fifth,
καὶ τῷ αβδεδομ υἱοὶ σαμαίας ὁ πρωτότοκος ιωζαβαδ ὁ δεύτερος ιωαα ὁ τρίτος σωχαρ ὁ τέταρτος ναθανηλ ὁ πέμπτος
- 5 kuudes Ammiel, seitsemäs Isaskar, kahdeksas Peulletai; sillä Jumala oli siunannut häntä.
Ammiel the sixth, Issachar the seventh, Peullethai the eighth; for the blessing of God was on him.
αμμηλ ὁ ἕκτος ισσαχαρ ὁ ἕβδομος φολλαθι ὁ ὄγδοος ὅτι εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ θεός
- 6 Ja hänen pojallensa Semajalle syntyi poikia, jotka hallitsivat isänsä sukua, sillä he olivat kykeneviä miehiä.
And Shemaiah his son had sons, rulers over the family of their father, for they were able men.
καὶ τῷ σαμαια υἱῷ αὐτοῦ ἐτέχθησαν υἱοὶ τοῦ πρωτοτόκου ρωσαι εἰς τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτοῦ ὅτι δυνατοὶ ἦσαν
- 7 Semajan pojat olivat Otni, Refael, Oobed ja Elsabad ja hänen veljensä, kykeneviä miehiä, Elihu ja Semakja.
The sons of Shemaiah: Othni and Rephael and Obed, Elzabad, whose brothers were great men of war, Elihu and Semachiah.
υἱοὶ σαμαια γοθνι καὶ ραφαηλ καὶ ωβηδ καὶ ελζαβαδ καὶ αχιου υἱοὶ δυνατοὶ ελιου καὶ σαβχια καὶ ισβακωμ
- 8 Kaikki nämä olivat Oobed-Edomin jälkeläisiä, he sekä heidän poikansa ja veljensä, kykeneviä miehiä, tarmokkaita palveluksessaan, kaikkiaan kuusikymmentä kaksi Oobed-Edomin jälkeläistä.
All these were sons of Obed-edom: they and their sons and their brothers, able men and strong for the work; sixty-two sons of Obed-edom.
πάντες ἀπὸ τῶν υἱῶν αβδεδομ αὐτοὶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν καὶ υἱοὶ αὐτῶν ποιοῦντες δυνατῶς ἐν τῇ ἐργασίᾳ οἱ πάντες ἐξήκοντα δύο τῷ αβδεδομ
- 9 Meselemjalla oli poikia ja veljiä, kykeneviä miehiä, kaikkiaan kahdeksantoista.
Meshelemiah had sons and brothers, eighteen able men.
καὶ τῷ μουσολλαμια υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ δέκα καὶ ὀκτὼ δυνατοὶ
- 10 Ja Hoosalla, joka oli Merarin jälkeläisiä, oli poikia: päämies Simri, jonka hänen isänsä, kun ei ollut esikoista, asetti päämieheksi;
And Hosah, a son of the children of Merari, had sons: Shimri the chief (for though he was not the oldest, his father made him chief);
καὶ τῷ ὡσα τῶν υἱῶν μεραρι υἱοὶ φυλάσσοντες τὴν ἀρχὴν ὅτι οὐκ ἦν πρωτότοκος καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἄρχοντα
- 11 toinen Hilikia, kolmas Tebalja, neljäs Sakarja; Hoosan poikia ja veljiä oli kaikkiaan kolmetoista.
Hilkiah the second, Tebaliah the third, Zechariah the fourth: Hosah had thirteen sons and brothers.
τῆς διαιρέσεως τῆς δευτέρας ταβλαι ὁ τρίτος ζαχαρίας ὁ τέταρτος πάντες οὗτοι υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ τῷ ὡσα τρισκαίδεκα
- 12 Näiden ovenvartijain osastojen, päämiesten, samoin kuin heidän veljiensä, tehtävänä oli vartiopalvelus; sillä heidän oli palveltava Herran temppelissä.
Of these were the divisions of the door-keepers, men of authority, having responsible positions like their brothers to be servants in the house of the Lord.
τούτοις αἱ διαιρέσεις τῶν πυλῶν τοῖς ἄρχουσι τῶν δυνατῶν ἐφημερίαι καθὼς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου
- 13 Ja he heittivät arpa joka ovesta, nuoremmat niinkuin vanhemmatkin, perhekuntiensa mukaan.
And the families were taken by the decision of the Lord for every door; the small family had the same chance as the great.
καὶ ἔβαλον κλήρους κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν εἰς πυλῶνα καὶ πυλῶνα
- 14 Itäpuolen arpa lankesi Selemjalle; myöskin hänen pojallensa Sakarjalle, joka oli ymmärtäväinen neuvonantaja, heitettiin arpa, ja hänelle tuli pohjoispuolen arpa.
And the care of the door on the east came out for Shelemiah. Then the name of Zechariah his son, a man wise in discussion, came out, and the door on the north was given to him.
καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῷ σαλαμια καὶ ζαχαρια υἱοὶ ιωασ τῷ μελχια ἔβαλον κλήρους καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος βορρᾶ
- 15 Oobed-Edomille määräsi arpa etelän ja hänen pojilleen varastohuoneen.
To Obed-edom, that on the south; and to his sons, the store-house.
τῷ αβδεδομ νότον κατέναντι οἴκου εσεφιν

- 16 Suppimille ja Hoosalle lännen, jossa on Salleket-portti ylöspäin kohoavan tien kohdalla: vartiopaikan toisen vartiopaikan viereen.
To Hosah, the door on the west, by the door of Shallecheth, at the footway which goes up, watch by watch.
εις δευτερον τῷ ὤσᾳ πρὸς δυσμαῖς μετὰ τὴν πύλην παστοφορίου τῆς ἀναβάσεως φυλακῆ κατέναντι φυλακῆς
- 17 Idän puolella oli kuusi leeviläistä, pohjoisen puolella neljä joka päivä, etelän puolella neljä joka päivä ja varastohuoneen luona kaksi ja kaksi.
On the east were six Levites a day, and on the north and the south four a day, and for the store-house two and two.
πρὸς ἀνατολὰς ἕξ τὴν ἡμέραν βορρᾶ τῆς ἡμέρας τέσσαρες νότον τῆς ἡμέρας τέσσαρες καὶ εἰς τὸ εσπεριν δύο
- 18 Parparin luona, lännen puolella, oli neljä tiellä ja kaksi Parparin luona.
For the pillared way, on the west, four at the footway and two at the pillared way itself.
εις διαδεχομένους καὶ πρὸς δυσμαῖς τέσσαρες καὶ εἰς τὸν τρίβον δύο διαδεχομένους
- 19 Nämä ovat ovenvartijain osat, koorahilaisten jälkeläisten ja Merarin jälkeläisten.
These were the divisions of door-keepers, of the sons of the Korahites and of the sons of Merari.
αὗται αἱ διαρέσεις τῶν πυλῶρων τοῖς υἱοῖς κορε καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρι
- 20 Leeviläisistä hoiti Ahia Jumalan temppelin aarrekammioita ja pyhien lahjojen aarteita.
And the Levites their brothers were responsible for the stores of the house of God and the holy things.
καὶ οἱ λευῖται ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν θησαυρῶν οἴκου κυρίου καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν καθγιασμένων
- 21 Ladanin pojat, geersonilaisten jälkeläiset, Ladanista polveutuvat geersonilaisen Ladanin perhekuntien päämiehet, jehieliläiset,
The sons of Ladan: sons of the Gershonites of the family of Ladan, heads of families of Ladan the Gershonite, Jehieli.
υἱοὶ λαδαν υἱοὶ τῷ γηρσωνι τῷ λαδαν ἄρχοντες πατριῶν τῷ λαδαν τῷ γηρσωνι υἱλ
- 22 jehieliläisten jälkeläiset, olivat Seetam ja hänen veljensä Joel; he hoitivat Herran temppelin aarrekammioita.
The sons of Jehieli: Zetham and Joel, his brother, had the care of the stores of the house of the Lord.
καὶ υἱοὶ υἱλ ζεθου καὶ ιωηλ οἱ ἀδελφοὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν οἴκου κυρίου
- 23 Mitä tulee amramilaisiin, jisharilaisiin, hebronilaisiin ja ossielilaisiin,
Of the Amramites, of the Izharites, of the Hebronites, of the Uzzielites:
τῷ ἀμβραμ καὶ ἰσσαρ χεβρων καὶ οζιηλ
- 24 niin Sebuel, Geersomin poika, joka oli Mooseksen poika, oli aarrekammioiden esimies.
And Shebuel, the son of Gershom, the son of Moses, was controller of the stores.
καὶ σουβαηλ ὁ τοῦ γηρσαμ τοῦ μουσῆ ἡγούμενος ἐπὶ τῶν θησαυρῶν
- 25 Ja hänen Elieseristä polveutuvat veljensä olivat: tämän poika Rehabja, tämän poika Jesaja, tämän poika Joram, tämän poika Sikri ja tämän poika Selomot.
And his brothers: of Eliezer, Rehabiah his son, and Jeshaiah his son, and Joram his son, and Zichri his son, and Shelomoth his son.
καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ τῷ ελιεζερ ρααβιας υἱὸς καὶ ἰωσαιας καὶ ἰωραμ καὶ ζεχρι καὶ σαλωμοθ
- 26 Tämä Selomot ja hänen veljensä hoitivat kaikkia niiden pyhien lahjojen aarteita, jotka kuningas Daavid, perhekunta-päämiehet, tuhannen- ja sadanpäämiehet ja sotapäälliköt olivat pyhittäneet.
Shelomoth and his brothers were responsible for all the store of holy things which David the king and the heads of families, the captains of thousands and of hundreds, and the captains of the army, had given to the Lord.
αὐτὸς σαλωμοθ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντων τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων οὓς ἠγάσεν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν χιλίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι καὶ ἄρχηγοὶ τῆς δυνάμεως
- 27 Sodista ja saaliista he olivat ne pyhittäneet Herran temppelin voimassapitämiseksi.
From the goods taken in war, they gave, as a holy offering, materials for the building of the house of the Lord.
ἃ ἔλαβεν ἐκ τῶν πολέμων καὶ ἐκ τῶν λαφύρων καὶ ἠγάσεν ἀπ' αὐτῶν τοῦ μὴ καθυστερῆσαι τὴν οἰκοδομὴν τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ
- 28 Samoin kaikki, mitä Samuel, näkijä, Saul, Kiisin poika, Abner, Neerin poika, ja Joob, Serujan poika, olivat pyhittäneet, kaikki, mikä pyhitettiin, jätettiin Selomitin ja hänen veljiensä hoitoon.
And everything Samuel the prophet and Saul, the son of Kish, and Abner, the son of Ner, and Joab, the son of Zeruah, had made holy; whatever anyone had given, it was under the care of Shelomoth and his brothers.
καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἁγίων σαμουηλ τοῦ προφήτου καὶ σαουλ τοῦ κίς καὶ ἀβεννηρ τοῦ νηρ καὶ ἰωαβ τοῦ σερουα πᾶν ὃ ἠγάσεν διὰ χειρὸς σαλωμοθ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ

- 29 Jisharilaisista määrättiin Kenanja ja hänen poikansa maallisiin toimiin Israelissa, päällysmiehiksi ja tuomareiksi.
Of the Izharites, Chenaniah and his sons had to do all the public business of Israel, in relation to judges and men in authority.
τῶ ἰσσαρι χωνενια καὶ υἱοὶ αὐτοῦ τῆς ἐργασίας τῆς ἔξω ἐπὶ τὸν ἰσραηλ τοῦ γραμματεῦν καὶ διακρίνειν
- 30 Hebronilaisista määrättiin Hasabja ja hänen veljensä, tuhat seitsemänsataa kykenevää miestä, Israelin hallinnon hoitoon Jordanin länsipuolella, kaikkinaisiin Herran toimiin ja kuninkaan palvelukseen.
Of the Hebronites, Hashabiah and his brothers, seventeen hundred able men, were overseers of Israel on the other side of the Jordan, to the west, being responsible for all the work of the Lord's house and for the work done by the king's servants.
τῶ χεβρωνι ασαβιας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνατοὶ χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἰσραηλ πέραν τοῦ ἰορδάνου πρὸς δυσμαῖς εἰς πᾶσαν λειτουργίαν κυρίου καὶ ἐργασίαν τοῦ βασιλέως
- 31 Hebronilaisia oli Jeria, hebronilaisten päämies, heidän polveutumisensa ja isiensä mukaan - Daavidin neljäntenäksymmenentenä hallitusvuotena heidät tutkittiin ja heidän joukostaan tavattiin kykeneviä miehiä Gileadin Jaeserissa -
Of the Hebronites, Jerijah was the chief of all the Hebronites, in their generations by families. In the fortieth year of the rule of David a search was made, and able men were seen among them at Jazer of Gilead.
τοῦ χεβρωνι ἰουδιας ὁ ἄρχων τῶν χεβρωνι κατὰ γενέσεις αὐτῶν κατὰ πατριάς ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐπεσκέπησαν καὶ εὗρέθη ἀνὴρ δυνατὸς ἐν αὐτοῖς ἐν ἰαζηρ τῆς γαλααδίτιδος
- 32 sekä hänen veljensä, kaksituhatta seitsemänsataa kykenevää miestä, perhekunta-päämiehiä. Heidät kuningas Daavid asetti johtamaan ruubenilaisia, gaadilaisia ja toista puolta manasselaisten sukukuntaa kaikissa Jumalan ja kuninkaan asioissa.
And his brothers were two thousand, seven hundred able men, heads of families, whom King David made overseers over the Reubenites and the Gadites and the half-tribe of Manasseh, in everything to do with God, and for the king's business.
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνατοὶ δισχίλιοι ἑπτακόσιοι ἄρχοντες πατριῶν καὶ κατέστησεν αὐτοὺς δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ ρουβηνι καὶ γαδί καὶ ἡμίσεους φυλῆς μανασση εἰς πᾶν πρόσταγμα κυρίου καὶ λόγον βασιλέως
- 1 Israelilaisia, lukumääränsä mukaan, ynnä perhekunta-päämiehiä, tuhannen- ja sadanpäämiehiä ja heidän päällysmiehiänsä, jotka palvelivat kuningasta kaikessa, mikä koski osastoja, jotka tulivat ja lähtivät kuukausi kuukaudelta, vuoden kaikkina kuukausina, oli kussakin osastossa kaksikymmentäneljä tuhatta miestä:
Now the number of the children of Israel, that is, the heads of families, and the captains of thousands and of hundreds, and the men in authority who were servants of the king in anything to do with the divisions which came in and went out month by month through all the months of the year, in every division were twenty-four thousand.
καὶ υἱοὶ ἰσραηλ κατ' ἀριθμὸν αὐτῶν ἄρχοντες τῶν πατριῶν χιλιαρχοὶ καὶ ἑκατόνταρχοὶ καὶ γραμματεῖς οἱ λειτουργοῦντες τῷ λαῷ καὶ εἰς πᾶν λόγον τοῦ βασιλέως κατὰ διαιρέσεις εἰς πᾶν λόγον τοῦ εἰσπορευομένου καὶ ἐκπορευομένου μηνῆ ἐκ μηνὸς εἰς πάντας τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ διαίσεις μία εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες
- 2 Ensimmäisen osaston, ensimmäisen kuukauden osaston, johtajana oli Jaasobeam, Sabdielin poika, ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta;
Over the first division for the first month was Ishbaal, the son of Zabdiel; and in his division were twenty-four thousand.
καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἰεσβαμ ὁ τοῦ ζαβδιηλ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες
- 3 hän oli Pereksen jälkeläisiä ja oli kaikkien sotapäälliköitten ylipäällikkö, ensimmäisenä kuukautena.
He was of the sons of Perez, and the chief of all the captains of the army for the first month.
ἀπὸ τῶν υἱῶν περες ἄρχων πάντων τῶν ἀρχόντων τῆς δυνάμεως τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου
- 4 Toisen kuukauden osaston johtajana oli ahohilainen Doodai; hänen osastonsa johdossa oli myös ruhtinas Miklot, ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
And over the division for the second month was Eleazar, the son of Dodai the Ahohite, the ruler; and in his division were twenty-four thousand.
καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου δωδαι ὁ εχωχι καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες ἄρχοντες δυνάμεως
- 5 Kolmas sotapäällikkö, kolmantena kuukautena, oli Benaja, pappi Joojadan poika, ylipäällikkö; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The third captain of the army for the third month was Benaiah, the son of Jehoiada the priest; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ τρίτος τὸν μῆνα τὸν τρίτον βαναιας ὁ τοῦ ἰωδαε ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 6 Tämä Benaja oli sankari niiden kolmenkymmenen joukossa ja niiden kolmenkymmenen johtaja; ja hänen osastossaan oli hänen poikansa Ammisabad.
This is the same Benaiah who was the great man of the thirty, chief of the thirty; and in his division was Ammizabad his son.
αὐτὸς βαναιας δυνατώτερος τῶν τριάκοντα καὶ ἐπὶ τῶν τριάκοντα καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ ἀμιζαβαθ υἱὸς αὐτοῦ
- 7 Neljäs, neljäntenä kuukautena, oli Asahel, Jooabin veli, ja hänen jälkeensä hänen poikansa Sebadja; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The fourth captain for the fourth month was Asahel, the brother of Joab, and Zebadiah his son after him; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ τέταρτος εἰς τὸν μῆνα τὸν τέταρτον ασαηλ ὁ ἀδελφὸς ἰωαβ καὶ ζαβδιας ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες

- 8 Viides, viidentenä kuukautena, oli päällikkö Samhut, jisrahilainen; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The fifth captain for the fifth month was Shambuth the Izrahite; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ πέμπτος τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ὁ ἡγούμενος σαμωθ ὁ ἰσραεὶ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι τέσσαρες χιλιάδες
- 9 Kuudes, kuudentena kuukautena, oli tekoalainen Ira, Ikkesen poika; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The sixth captain for the sixth month was Ira, the son of Ikkesh the Tekoite; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ ἕκτος τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ οδοῦιας ὁ τοῦ εκκης ὁ θεκωίτης καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 10 Seitsemäs, seitsemäntenä kuukautena, oli pelonilainen Heeles, efraimilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The seventh captain for the seventh month was Helez the Pelonite, of the sons of Ephraim; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ ἕβδομος τῷ μηνὶ τῷ ἕβδόμῳ χελλῆς ὁ ἐκ φαλλους ἀπὸ τῶν υἰῶν εφραιμ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 11 Kahdeksas, kahdeksantena kuukautena, oli huusalainen Sibbekai, serahilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The eighth captain for the eighth month was Sibbecai the Hushathite, of the Zerathites; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ ὄγδοος τῷ μηνὶ τῷ ὄγδῳ σοβοχαὶ ὁ ἰσαθὶ τῷ ζαραὶ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 12 Yhdeksäs, yhdeksäntenä kuukautena, oli anatofilainen Abieser, benjaminilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The ninth captain for the ninth month was Abiezer the Anathothite, of the Benjamites; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ ἕνατος τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ αβιεζερ ὁ ἐξ αναθῶθ ἐκ γῆς βενιαμιν καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 13 Kymmenes, kymmenentenä kuukautena, oli netofalainen Mahrai, serahilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The tenth captain for the tenth month was Maharai the Netophathite, of the Zerathites; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ δέκατος τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ μερηὰ ὁ ἐκ νετοφιατ τῷ ζαραὶ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 14 Yhdestoista, yhdenätoista kuukautena, oli piratonilainen Benaja, efraimilaisia; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The eleventh captain for the eleventh month was Benaiah the Pirathonite, of the sons of Ephraim; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ ἐνδέκατος τῷ μηνὶ τῷ ἐνδεκάτῳ βαναιας ὁ ἐκ παραθῶν τῶν υἰῶν εφραιμ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 15 Kahdestoista, kahdentenatoista kuukautena, oli netofalainen Heldai, Otnielista polveutuva; ja hänen osastossaan oli kaksikymmentäneljä tuhatta.
The twelfth captain for the twelfth month was Heldai the Netophathite, of Othniel; and in his division were twenty-four thousand.
ὁ δωδέκατος εἰς τὸν μῆνα τὸν δωδέκατον χολδαὶ ὁ νετοφατὶ τῷ γοθονηλ καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ τέσσαρες καὶ εἴκοσι χιλιάδες
- 16 Israelin sukukuntien johtajat olivat: ruubenilaisten ruhtinas oli Elieser, Sikrin poika; simeonilaisten Sefatja, Maakan poika;
And over the tribes of Israel: the ruler of the Reubenites was Eliezer, the son of Zichri; of the Simeonites, Shephathiah, the son of Maacah;
καὶ ἐπὶ τῶν φυλῶν ἰσραὴλ τῷ ρουβην ἡγούμενος ελιεζερ ὁ τοῦ ζεχρι τῷ σιμεων σαφατιας ὁ τοῦ μααχα
- 17 Leevin oli Hasabja, Kemuelin poika; Aaronin Saadok;
Of Levi, Hashabiah, the son of Kemuel; of Aaron, Zadok;
τῷ λευὶ ασαβιας ὁ τοῦ καμουηλ τῷ ααρων σαδοκ
- 18 Juudan oli Elihu, Daavidin veljiä; Isaskarin Omri, Miikaelin poika;
Of Judah, Elihu, one of the brothers of David; of Issachar, Omri, the son of Michael;
τῷ ἰουδα ελιαβ τῶν ἀδελφῶν δαυιδ τῷ ἰσσαχαρ αμβρι ὁ τοῦ μιχαηλ
- 19 Sebulonin oli Jismaja, Obadjan poika; Naftalin Jerimot, Asrielin poika;
Of Zebulun, Ishmaiah, the son of Obadiah; of Naphtali, Jerimoth, the son of Azriel;
τῷ ζαβουλων σαμαιας ὁ τοῦ αβδίου τῷ νεφθαλι ιεριμῶθ ὁ τοῦ εσρηλ
- 20 efraimilaisten oli Hoosea, Asasjan poika; toisen puolen Manassen sukukuntaa Joel, Pedajan poika;
Of the children of Ephraim, Hoshea, the son of Azaziah; of the half-tribe of Manasseh, Joel, the son of Pedaiah;
τῷ εφραιμ ὠση ὁ τοῦ οζίου τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση ἰωηλ ὁ τοῦ φαδαια
- 21 toisen puolen Manassea, Gileadissa, oli Jiddo, Sakarjan poika; Benjaminin Jaasiel, Abnerin poika;
Of the half-tribe of Manasseh in Gilead, Iddo, the son of Zechariah; of Benjamin, Jaasiel, the son of Abner;
τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασση τῷ ἐν τῇ γαλααδ ιαδδαὶ ὁ τοῦ ζαβδίου τοῖς υἰοῖς βενιαμιν ασιηλ ὁ τοῦ αβεννηρ

- 22 Daanin Asarel, Jerohamin poika. Nämä olivat Israelin sukukuntien ruhtinaat.
Of Dan, Azarel, the son of Jeroham. These were the captains of the tribes of Israel.
τῶ δαν ἀζαραηλ ὁ τοῦ ἰωραμ οὗτοι πατριάρχαι τῶν φυλῶν ἰσραηλ
- 23 Mutta Daavid ei ottanut luetteloon kaksikymmenvuotiaita ja sitä nuorempia, sillä Herra oli luvannut tehdä Israelin monilukaiseksi niinkuin taivaan tähdet.
But David did not take the number of those who were under twenty years old, for the Lord had said that he would make Israel like the stars of heaven in number.
καὶ οὐκ ἔλαβεν δαυὶδ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ κάτω ὅτι κύριος εἶπεν πληθῆναι τὸν ἰσραηλ ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ
- 24 Jooab, Serujan poika, oli alottanut laskemisen, mutta ei sitä lopettanut, sillä siitä kohtasi viha Israelia; eikä se luku tullut kuningas Daavidin aikakirjaan.
The numbering was started by Joab, the son of Zeruiah, but he did not go on to the end; and because of it, wrath came on Israel and the number was not recorded in the history of King David.
καὶ ἰωαβ ὁ τοῦ σαρουα ἤρξατο ἀριθμεῖν ἐν τῷ λαῷ καὶ οὐ συνετέλεσεν καὶ ἐγένετο ἐν τούτοις ὀργὴ ἐπὶ τὸν ἰσραηλ καὶ οὐ κατεχωρίσθη ὁ ἀριθμὸς ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῦ βασιλέως δαυὶδ
- 25 Kuninkaan varastojen hoitaja oli Asmavet, Adielin poika. Kedolla, kaupungeissa, kylissä ja torneissa olevien varastojen hoitaja oli Joonatan, Ussian poika.
And Azmaveth, the son of Adiel, was controller of the king's property; Jonathan, the son of Uziah, had control of all store-houses in country places and in the towns and little towns and strong places;
καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ βασιλέως ἀσμοθ ὁ τοῦ ὠδιηλ καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν ἀγρῷ καὶ ἐν ταῖς κόμαις καὶ ἐν τοῖς ἐποικίαις καὶ ἐν τοῖς πύργοις ἰωναθαν ὁ τοῦ οὔζιου
- 26 Maatöitä tekevien peltotyömiesten kaitsija oli Esri, Kelubin poika.
Ezri, the son of Chelub, had authority over the field-workers and farmers;
ἐπὶ δὲ τῶν γεωργούντων τὴν γῆν τῶν ἐργαζομένων εσδρι ὁ τοῦ χολουβ
- 27 Viinitarhain hoitaja oli raamatilainen Siime. Viinitarhoista koottujen viinivarastojen hoitaja oli sifmiläinen Sabdi.
Shimei the Ramathite was responsible for the vine-gardens; Zabdi the Shiphmite was responsible for the produce of the vine-gardens and for all the stores of wine;
καὶ ἐπὶ τῶν χωρίων σεμεὶ ὁ ἐκ ραμα καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ οἴνου ζαχρι ὁ τοῦ σεφνι
- 28 Öljypuiden ja Alankomaassa kasvavien metsäviikunapuiden hoitaja oli gaderilainen Baal-Haanan. Öljyvarastojen hoitaja oli Jooas.
Baal-hanan the Gederite was responsible for the olive-trees and the sycamore-trees in the lowlands; and Joash for the stores of oil;
καὶ ἐπὶ τῶν ἐλαιῶνων καὶ ἐπὶ τῶν συκαμίνων τῶν ἐν τῇ πεδινῇ βαλανας ὁ γεδωρίτης ἐπὶ δὲ τῶν θησαυρῶν τοῦ ἐλαίου ἰωας
- 29 Saaronissa laitumella käyviin raavasten kaitsija oli saaronilainen Sitrai, ja tasangoilla laitumella käyviin raavasten kaitsija Saafat, Adlain poika.
And Shitrai the Sharonite was responsible for the herds in the grass-lands of Sharon, and Shaphat, the son of Adlai, for those in the valleys;
καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν νομάδων τῶν ἐν τῷ ασιδων σατραϊς ὁ σαρωνίτης καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν ἐν τοῖς αὐλώσιν σωφατ ὁ τοῦ ἀδλαι
- 30 Kamelien kaitsija oli ismaelilainen Oobil; aasintammojen meeronotilainen Jehdeja.
Obil the Ishmaelite had control of the camels and Jehdeiah the Meronothite of the she-asses;
ἐπὶ δὲ τῶν καμήλων ὠβιλ ὁ ἰσμαηλίτης ἐπὶ δὲ τῶν ὄνων ἰαδιας ὁ ἐκ μεραθων
- 31 Pikkukarjan kaitsija oli hagrilainen Jaasis. Nämä kaikki olivat kuningas Daavidin omaisuuden ylihoitajia.
The flocks were in the care of Jaziz the Hagarite. All these were the controllers of King David's property.
καὶ ἐπὶ τῶν προβάτων ἰαζιζ ὁ αχαρίτης πάντες οὗτοι προστάται ὑπαρχόντων δαυὶδ τοῦ βασιλέως
- 32 Ja Joonatan, Daavidin setä, joka oli ymmärtäväinen mies ja kirjanoppinut, oli neuvonantaja. Jehiel, Hakmonin poika, oli kuninkaan lasten luona.
Now Jonathan, David's father's brother, expert in discussion, and a man of good sense, was a scribe; and Jehiel the son of Hachmoni, had the care of the king's sons;
καὶ ἰωναθαν ὁ πατράδελφος δαυὶδ σύμβουλος ἄνθρωπος συνετὸς καὶ γραμματεὺς αὐτὸς καὶ ἰηλ ὁ τοῦ αχαμανι μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως
- 33 Ahitofel oli kuninkaan neuvonantaja, ja arkilainen Huusai oli kuninkaan ystävä.
And Ahithophel was the king's expert in discussion and Hushai the Archite was the king's friend.
καὶ αχίτοφελ σύμβουλος τοῦ βασιλέως καὶ χουσι πρῶτος φίλος τοῦ βασιλέως
- 34 Ahitofelin jälkeen tulivat Joojada, Benajan poika, ja Ebjatar. Kuninkaan sotapäällikkö oli Jooab.
After Ahithophel was Jehoiada, the son of Benaiah, and Abiathar; and the captain of the king's army was Joab.
καὶ μετὰ τοῦτον αχίτοφελ ἐχόμενος ἰωδαε ὁ τοῦ βαναίου καὶ ἀβιαθαρ καὶ ἰωαβ ἀρχιστράτηγος τοῦ βασιλέως

- 1** Ja Daavid kokosi Jerusalemiin kaikki Israelin päämiehet, sukukuntien päämiehet, osastojen päälliköt, jotka palvelivat kuningasta, tuhannen- ja sadanpäämiehet, kuninkaan ja hänen poikiensa kaiken omaisuuden ja karjan ylihoitajat, hovimiehet, sankarit ja kaikki sotaurhot.
And David got together at Jerusalem all the rulers of Israel, the chiefs of the tribes and the captains of the divisions waiting on the king in turn, and the captains of thousands and the captains of hundreds and the controllers of all the goods and property of the king and his sons, with the unsexed servants and the great men of war.
 και ἐξεκκλησίασεν δαυιδ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰσραηλ ἄρχοντας τῶν κριτῶν και τοὺς ἄρχοντας τῶν ἐφημεριῶν τῶν περὶ τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως και ἄρχοντας τῶν χιλιάδων και τῶν ἑκατοντάδων και τοὺς γαζοφύλακας και τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ και τοὺς δυνάστας και τοὺς μαχητὰς τῆς στρατίας ἐν ἱερουσαλημ
- 2** Ja kuningas Daavid nousi seisomaan ja sanoi: "Kuulkaa minua, veljeni ja kansani. Minä olin aikonut rakentaa huoneen Herran liitonarkin leposijaksi ja meidän Jumalamme jalkojen astinlaudaksi ja olin valmistautunut rakentamaan.
Then David the king got up and said, Give ear to me, my brothers and my people; it was my desire to put up a house, a resting-place for the ark of the Lord's agreement, and for the foot-rest of our God; and I had got material ready for the building of it.
 και ἐστῆ δαυιδ ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας και εἶπεν ἀκούσατέ μου ἀδελφοὶ και λαός μου ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν οἰκοδομῆσαι οἶκον ἀναπαύσεως τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου και στάσιν ποδῶν κυρίου ἡμῶν και ἡτοιμάσα τὰ εἰς τὴν κατασκήνωσιν ἐπιτήδεια
- 3** Mutta Jumala sanoi minulle: 'Älä sinä rakenna temppeliä minun nimelleni, sillä sinä olet sotilas ja olet vuodattanut verta'.
But God said to me, You are not to be the builder of a house for my name, because you are a man of war and have taken life;
 και ὁ θεὸς εἶπεν οὐκ οἰκοδομήσεις ἐμοὶ οἶκον τοῦ ἐπονομάσαι τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ὅτι ἄνθρωπος πολεμιστῆς εἶ σὺ και αἱματα ἐξέχεας
- 4** Kuitenkin valitsi Herra, Israelin Jumala, minut kaikesta isäni suvusta olemaan Israelin kuninkaana ikuisesti. Sillä Juudan hän valitsi ruhtinaaksi ja Juudan heimosta minun isäni suvun, ja isäni poikien joukossa olin minä hänelle otollinen, niin että hän teki minut koko Israelin kuninkaaksi.
Though the Lord, the God of Israel, took me out of all my father's family, to be king over Israel for ever, marking out Judah to be chief, and, of the people of Judah, my father's family; and among the sons of my father he was pleased to make me king over all Israel;
 και ἐξελέξατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἐν ἐμοὶ ἀπὸ παντὸς οἴκου πατρὸς μου εἶναι βασιλέα ἐπὶ ἰσραηλ εἰς τὸν αἰῶνα και ἐν ἰουδα ἠρέτικεν τὸ βασίλειον και ἐξ οἴκου ἰουδα τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς μου κ' αἱ ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ πατρὸς μου ἐν ἐμοὶ ἠθέλησεν τοῦ γενέσθαι με βασιλέα ἐπὶ τῷ παντὶ ἰσραηλ
- 5** Ja kaikkien minun poikieni joukosta, sillä Herra on antanut minulle monta poikaa, hän valitsi poikani Salomon istumaan Herran valtakunnan valtaistuimella ja hallitsemaan Israelia.
And of all my sons (for the Lord has given me a great number of sons) he has made selection of Solomon to take his place on the seat of the kingdom of the Lord over Israel.
 και ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν μου ὅτι πολλοὺς υἱοὺς ἔδωκέν μοι κύριος ἐξελέξατο ἐν σαλωμων τῷ υἱῷ μου καθίσει αὐτὸν ἐπὶ θρόνου βασιλείας κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 6** Ja hän sanoi minulle: 'Sinun poikasi Salomo on rakentava minun temppelini ja esikartanoni; sillä minä olen valinnut hänet pojakseni ja minä olen oleva hänen isänsä.
And he said to me, Solomon your son will be the builder of my house and the open spaces round it; for I have taken him to be my son, and I will be his father.
 και εἶπέν μοι ὁ θεὸς σαλωμων ὁ υἱός σου οἰκοδομήσει τὸν οἶκόν μου και τὴν αὐλὴν μου ὅτι ἠρέτικα ἐν αὐτῷ εἶναι μοι υἱόν κάγω ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα
- 7** Ja minä vahvistan hänen kuninkuutensa iankaikkisesti, jos hän on luja ja pitää minun käskyni ja oikeuteni, niinkuin hän nyt tekee.'
I will keep his kingdom in its place for ever, if he is strong at all times to do my orders and keep my rules, as at this day.
 και κατορθώσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐὰν ἰσχύσῃ τοῦ φυλάξασθαι τὰς ἐντολάς μου και τὰ κρίματά μου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη
- 8** Ja nyt minä sanon koko Israelin, Herran seurakunnan, läsnäollessa ja meidän Jumalamme kuullen: Noudattakaa ja tutkikaa kaikkia Herran, Jumalanne, käskyjä, että saisitte pitää omanne tämän hyvän maan ja jättäisitte sen perinnöksi lapsillenne teidän jälkeenne ikuisiksi ajoiksi.
So now, before the eyes of all Israel, the people of the Lord, and in the hearing of our God, keep and be true to the orders of the Lord your God; so that you may have this good land for yourselves and give it for a heritage to your children after you for ever.
 και νῦν κατὰ πρόσωπον πάσης ἐκκλησίας κυρίου και ἐν ὧσιν θεοῦ ἡμῶν φυλάξασθε και ζητήσατε πάσας τὰς ἐντολάς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἵνα κληρονομήσητε τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν και κατακληρονομήσητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς ἕως αἰῶνος
- 9** Ja sinä, minun poikani Salomo, opi tuntemaan isäsi Jumala ja palvele häntä ehyellä sydämellä ja alttiilla mielellä, sillä Herra tutkii kaikki sydämet ja ymmärtää kaikki ajatukset ja aivoitukset. Jos häntä etsit, niin sinä löydät hänet, mutta jos luovut hänestä, niin hän hylkää sinut iankaikkisesti.
And you, Solomon my son, get knowledge of the God of your father, and be his servant with a true heart and with a strong desire, for the Lord is the searcher of all hearts, and has knowledge of all the designs of men's thoughts; if you make search for him, he will be near you; but if you are turned away from him, he will give you up for ever.
 και νῦν σαλωμων υἱέ μου γνῶθι τὸν θεὸν τῶν πατέρων σου και δούλευε αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ και ψυχῇ θελοῦσῃ ὅτι πάσας καρδίας ἐτάζει κύριος και πᾶν ἐνθύμημα γινώσκει ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν εὑρεθήσεται σοι και ἐὰν καταλείψῃς αὐτόν καταλείψει σε εἰς τέλος
- 10** Katso siis teesi, sillä Herra on valinnut sinut rakentamaan temppelipyhäkön. Ole luja ja ryhdy työhön."
Now then, take note; for the Lord has made selection of you to be the builder of a house for the holy place. Be strong and do it.
 ἰδὲ τοίνυν ὅτι κύριος ἠρέτικέν σε οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον εἰς ἀγίασμα ἰσχυε και ποίει

- 11 Senjälkeen Daavid antoi pojallensa Salomolle temppelin eteisen, sen rakennusten, varastohuoneiden, yläsalien, sisähuoneiden ja armoistuimen huoneen mallin
Then David gave to his son Solomon the design of the doorway of the house of God and of its houses and its store-houses, and the higher rooms and the inner rooms and the place for the mercy-seat;
καὶ ἔδωκεν δαυὶδ σαλωμῶν τῷ υἱῷ αὐτοῦ τὸ παράδειγμα τοῦ ναοῦ καὶ τῶν οἰκῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ζακχῶ αὐτοῦ καὶ τῶν ὑπερέφον καὶ τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἐσωτέρων καὶ τοῦ οἴκου τοῦ ἐξιλασμοῦ
- 12 sekä määräykset kaikesta, mitä hänellä oli mielessään: Herran temppelin esikartanoista ja kaikista kammioista ylt ympäri, Jumalan temppelin ja pyhien lahjojen aarrekammioista,
And the design of all he had in his heart for the outer squares of the house of the Lord, and for the rooms all round it, and for the store-houses of the house of the Lord, and for the store-houses for the holy things;
καὶ τὸ παράδειγμα ὃ εἶχεν ἐν πνεύματι αὐτοῦ τῶν αὐλῶν οἴκου κυρίου καὶ πάντων τῶν παστοφορίων τῶν κύκλῳ τῶν εἰς τὰς ἀποθήκας οἴκου κυρίου καὶ τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἁγίων
- 13 kuin myös pappien ja leeviläisten osastoista, kaikesta Herran temppelissä toimitettavasta palveluksesta ja kaikista Herran temppelin palveluksessa tarvittavista kaluista: kullasta,
And for the divisions of the priests and Levites, and for all the work in connection with the worship of the house of the Lord, and all the vessels used in the house of the Lord;
καὶ τῶν καταλυμάτων τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου κυρίου καὶ τῶν ἀποθηκῶν τῶν λειτουργησίμων σκευῶν τῆς λατρείας οἴκου κυρίου
- 14 jokaisen palveluksessa tarvittavan kultakalun painosta, kaikista hopeakaluista, jokaisen palveluksessa tarvittavan hopeakalun painosta;
Of gold, by weight, for the vessels of gold, for all the vessels of different uses; and silver for all the vessels of silver by weight, for vessels of different uses;
καὶ τὸν σταθμὸν τῆς ὀλκῆς αὐτῶν τῶν τε χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν
- 15 kullasta tehtävien lampunjalkojen ja niiden kunkin lampun kullasta painosta, jokaisen lampunjalan ja sen lamppujen painosta; samoin hopeasta tehtävien lampunjalkojen painosta, jokaisen lampunjalan ja sen lamppujen painosta, jokaisen lampunjalan käytön mukaan;
And gold by weight for the light-supports and the vessels for the lights, the weight of gold needed for every support and every vessel for lights; and for the silver light-supports, the weight of silver needed for every support and for the different vessels as every one was to be used;
λυχνιῶν τὴν ὀλκὴν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τῶν λύχνων
- 16 edelleen näkyleipäpöytien kullasta painosta, kunkin pöydän erikseen, samoin hopeasta tehtävien pöytien hopeasta;
And gold by weight for the tables for the holy bread for every table, and silver for the silver tables;
ἔδωκεν αὐτῷ ὁμοίως τὸν σταθμὸν τῶν τραπέζων τῆς προθέσεως ἐκάστης τραπέζης χρυσοῦ καὶ ὡσαύτως τῶν ἀργυρῶν
- 17 haarukkain, maljojen ja kannujen puhtaasta kullasta, samoin kultapikareista, kunkin pikarin painosta, ja hopeapikareista, kunkin pikarin painosta;
Clear gold for the meat-hooks and the basins and the cups; for the gold basins, gold enough by weight for every basin; and silver by weight for every silver basin;
καὶ τῶν κρεαγρῶν καὶ σπονδειῶν καὶ τῶν φιαλῶν τῶν χρυσῶν καὶ τὸν σταθμὸν τῶν χρυσῶν καὶ τῶν ἀργυρῶν κεφουρε ἐκάστου σταθμοῦ
- 18 myöskin suitsutusalttarin puhdistetun kullasta painosta ja vaunujen mallista, kultakerubeista, joitten tuli levittää siipensä ja peittää Herran liitonarkki.
And the best gold for the altar of perfumes; and gold for the design of the carriage, for the winged ones whose wings were outstretched covering the ark of the Lord's agreement.
καὶ τὸν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων ἐκ χρυσοῦ δοκίμου σταθμὸν ὑπέδειξεν αὐτῷ καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ ἄρματος τῶν χερουβιν τῶν διαπεπετασμένων ταῖς πτέρυξιν καὶ σκιαζόντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου
- 19 "Tämä kaikki on kirjoituksessa, joka on lähtenyt Herran kädestä; hän on opettanut minulle kaikki tämän mallin mukaan tehtävät työt."
All this, said David, the design for all these things, has been made dear to me in writing by the hand of the Lord.
πάντα ἐν γραφῇ χειρὸς κυρίου ἔδωκεν δαυὶδ σαλωμῶν κατὰ τὴν περιγενηθεῖσαν αὐτῷ σύνεσιν τῆς κατεργασίας τοῦ παραδείγματος
- 20 Ja Daavid sanoi pojallensa Salomolle: "Ole luja ja rohkea ja ryhdy työhön, älä pelkää äläkä arkaile, sillä Herra Jumala, minun Jumalani, on oleva sinun kanssasi. Hän ei jätä sinua eikä hylkää sinua, kunnes olet saanut valmiiksi kaikki Herran temppelissä tehtävät työt.
And David said to his son Solomon, Be strong and of a good heart and do your work; have no fear and do not be troubled, for the Lord God, my God, is with you; he will not give you up, and his face will not be turned away from you, till all the work necessary for the house of the Lord is complete.
καὶ εἶπεν δαυὶδ σαλωμῶν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἰσχυε καὶ ἀνδρίζου καὶ ποίει μὴ φοβοῦ μηδὲ πτοηθῆς ὅτι κύριος ὁ θεός μου μετὰ σοῦ οὐκ ἀνήσει σε καὶ οὐ μὴ σε ἐγκαταλίπη ἕως τοῦ συντελέσαι σε πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου κυρίου
- 21 Ja katso, pappien ja leeviläisten osastot ovat valmiit kaikkinaiseen palvelukseen Jumalan temppelissä, ja sinulla on kaikkiin töihin käytettävänäsi niitä, jotka alttiisti ja taidolla tekevät kaikkinaista palvelusta, niin myös päämiehet ja koko kansa kaikkiin tehtäviisi."
And see, there are the divisions of the priests and Levites for all the work of the house of God; and every trained and expert workman will be ready to do for you whatever is needed; and the captains and the people will be under your orders in everything.
καὶ ἰδοὺ αἱ ἐφημερίαι τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν εἰς πᾶσαν λειτουργίαν οἴκου τοῦ θεοῦ καὶ μετὰ σοῦ ἐν πάσῃ πραγματείᾳ καὶ πᾶς πρόθυμος ἐν σοφίᾳ κατὰ πᾶσαν τέχνην καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς πάντα τοὺς λόγους σου

- 1 Sitten kuningas Daavid sanoi koko seurakunnalle: "Minun poikani Salomo, ainoa Jumalan valittu, on nuori ja hento, ja työ on suuri, sillä tämä linna ei ole aiottu ihmiselle, vaan Herralle Jumalalle.
And David the king said to all the people, Solomon my son, the only one who has been marked out by God, is still young and untested, and the work is great, for this great house is not for man, but for the Lord God.
καὶ εἶπεν δαυιδ ὁ βασιλεὺς πᾶσιν τῇ ἐκκλησίᾳ σαλωμων ὁ υἱός μου εἶς ὃν ἠρέτικεν ἐν αὐτῷ κύριος νέος καὶ ἀπαλός καὶ τὸ ἔργον μέγα ὅτι οὐκ ἀνθρώπων ἡ οἰκοδομή ἀλλ' ἡ κυρίῳ θεῷ
- 2 Sentähden minä olen kaikin voimin hankkinut Jumalani temppeliä varten kultaa kultraesineihin, hopeata hopeaesineihin, vaskea vaskesineihin, rautaa rautaesineihin ja puuta puuesineihin, onyyskiviä ja muita jalokiviä, mustankiiltävää ja kirjavaa kiveä, kaikkinaisia kalliita kiviä ja marmorikiveä suuret määrät.
Now as far as I am able, I have made ready what is needed for the house of my God; the gold for the things of gold, and the silver for the silver things, and the brass for the brass things, iron for the things of iron, and wood for the things of wood; beryls and jewels to be framed, and stones of different colours for ornament; all sorts of stones of great price, and polished building-stone, as much as is needed and more.
κατὰ πᾶσαν τὴν δύναμιν ἡτοιμάκα εἰς οἶκον θεοῦ μου χρυσίον ἀργύριον χαλκὸν σίδηρον ξύλα λίθους σοομ καὶ πληρώσεως καὶ λίθους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους καὶ πάντα λίθον τίμιον καὶ πάριον π ολύν
- 3 Koska minun Jumalani temppeli on minulle rakas, minä vielä luovutan omistamani kulta- ja hopean Jumalani temppeliä varten, kaiken lisäksi, minkä olen pyhäkköä varten hankkinut:
And because this house of God is dear to me, I give my private store of gold and silver to the house of my God, in addition to all I have got ready for the holy house;
καὶ ἐτι ἐν τῷ εὐδοκῆσαι με ἐν οἴκῳ θεοῦ μου ἔστιν μοι ὁ περιπεποίημαι χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ἰδοὺ δέδωκα εἰς οἶκον θεοῦ μου εἰς ὕψος ἐκτὸς ὧν ἡτοιμάκα εἰς τὸν οἶκον τῶν ἁγίων
- 4 kolmetuhatta talenttia kultaa, Oofirin kultaa, ja seitsemäntuhatta talenttia puhdistettua hopeata huoneitten seinien silaamiseksi,
Even three thousand talents of gold of Ophir and seven thousand talents of the best silver, for plating the walls of the house:
τρισεχίλια τάλαντα χρυσίου τοῦ ἐκ σουφίρ καὶ ἑπτακισχίλια τάλαντα ἀργυρίου δοκίμου ἐξαλειφθῆναι ἐν αὐτοῖς τοὺς τοίχους τοῦ ἱεροῦ
- 5 kultaa kultraesineihin ja hopeata hopeaesineihin ja kaikkinaisiin taitomiesten käten töihin. Tahtooko kukaan muu tänä päivänä tuoda vapaaehtoisesti, täysin käsin, lahjoja Herralle?"
Gold for the gold things, and silver for the silver things, and for every sort of work to be done by the expert workmen. Who then will come forward, offering himself this day for the Lord's work?"
διὰ χειρὸς τεχνιτῶν καὶ τίς ὁ προθυμούμενος πληρῶσαι τὰς χεῖρας αὐτοῦ σήμερον κυρίῳ
- 6 Silloin tulivat vapaaehtoisesti perhekunta-päämiehet, Israelin sukukuntien ruhtinaat, tuhannen- ja sadanpäämiehet ja kuninkaan töiden ylivalvojat.
Then the heads of families and the chiefs of the tribes of Israel, and the captains of thousands and of hundreds, with the controllers of the king's business, freely gave themselves;
καὶ προεθυμήθησαν ἄρχοντες τῶν πατριῶν καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν υἰῶν ἰσραὴλ καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ ἑκατόνταρχοι καὶ οἱ προστάται τῶν ἔργων καὶ οἱ οἰκονόμοι τοῦ βασιλείως
- 7 Ja he antoivat Jumalan temppelissä tehtäviin töihin viisituhatta talenttia ja kymmentuhatta dareikkia kultaa, kymmentuhatta talenttia hopeata, kahdeksantoista tuhatta talenttia vaskea ja satatuhatta talenttia rautaa.
And they gave for the use of the house of the Lord, five thousand talents and ten thousand darics of gold, and ten thousand talents of silver, and eighteen thousand talents of brass, and a hundred thousand talents of iron.
καὶ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου χρυσίου τάλαντα πεντακισχίλια καὶ χρυσοῦς μυρίου καὶ ἀργυρίου τάλαντων δέκα χιλιάδας καὶ χαλκοῦ τάλαντα μύρια ὀκτακισχίλια καὶ σιδήρου τάλαντων χι λιάδας ἑκατόν
- 8 Ja jolla oli hallussaan jalokiviä, antoi ne Herran temppelin aarteisiin, geersonilaisen Jehielin huostaan.
And those who had stones of great price gave them to the store of the house of the Lord, under the care of Jehiel the Gershonite.
καὶ οἷς εὐρέθη παρ' αὐτοῖς λίθος ἔδωκαν εἰς τὰς ἀποθήκας οἴκου κυρίου διὰ χειρὸς υἱοῦ τοῦ γηρσωνι
- 9 Ja kansa iloitsi heidän altiudesta, sillä he antoivat ehyellä sydämellä vapaaehtoiset lahjansa Herralle; ja kuningas Daavid oli myös suuresti iloissansa.
Then the people were glad because their offerings were freely given, for with a true heart they freely gave what they had to the Lord; and David the king was full of joy.
καὶ εὐφράνθη ὁ λαὸς ὑπὲρ τοῦ προθυμηθῆναι ὅτι ἐν καρδίᾳ πλήρει προεθυμήθησαν τῷ κυρίῳ καὶ δαυιδ ὁ βασιλεὺς εὐφράνθη μεγάλως
- 10 Ja Daavid kiitti Herraa koko seurakunnan läsnäollessa; Daavid sanoi: "Ole kiitetty, Herra, meidän isämme Israelin Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen.
So David gave praise to the Lord before all the people; and David said, Praise be to you, O Lord the God of Israel, our father for ever and ever.
καὶ εὐλόγησεν ὁ βασιλεὺς δαυιδ τὸν κύριον ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας λέγων εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
- 11 Sinun, Herra, on suuruus ja väkevyys ja loisto ja kunnia ja kirkkaus, sillä sinun on kaikki taivaassa ja maan päällä. Sinun, Herra, on valtakunta, ja sinä olet korotettu kaiken pääksi.
Yours, O Lord, is the strength and the power and the glory, and the authority and the honour: for everything in heaven and on earth is yours; yours is the kingdom, O Lord, and you are lifted up as head over all.
σοὶ κύριε ἡ μεγαλωσύνη καὶ ἡ δύναμις καὶ τὸ καύχημα καὶ ἡ νίκη καὶ ἡ ἰσχύς ὅτι σὺ πάντων τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς δεσπάζεις ἀπὸ προσώπου σου ταράσσεται πᾶς βασιλεὺς καὶ ἔθνος

- 12 Rikkaus ja kunnia tulevat sinulta, sinä hallitset kaikki, ja sinun kädessäsi on voima ja väkevyyys. Sinun vallassasi on tehdä mikä tahansa suureksi ja väkeväksi.
Wealth and honour come from you, and you are ruler over all, and in your hand is power and strength; it is in your power to make great, and to give strength to all.
παρὰ σοῦ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα σὺ πάντων ἄρχεις κύριε ὁ ἄρχων πάσης ἀρχῆς καὶ ἐν χειρὶ σου ἰσχύς καὶ δυναστεία καὶ ἐν χειρὶ σου παντοκράτωρ μεγαλῶναι καὶ κατισχύσαι τὰ πάντα
- 13 Me siis kiitämme sinua, meidän Jumalaamme; me ylistämme sinun ihanaa nimeäsi.
So now, our God, we give you praise, honouring the glory of your name.
καὶ νῦν κύριε ἐξομολογούμεθά σοι καὶ αἰνοῦμεν τὸ ὄνομα τῆς καυχῆσεώς σου
- 14 Sillä mitä olen minä, ja mitä on minun kansani, kyetäksemme antamaan tällaisia vapaaehtoisia lahjoja? Vaan kaikki tulee sinulta, ja omasta kädestäsi olemme sen sinulle antaneet.
But who am I and what is my people, that we have power to give so freely in this way? for all things come from you, and what we have given you is yours.
καὶ τίς εἰμι ἐγὼ καὶ τίς ὁ λαός μου ὅτι ἰσχύσαμεν προθυμηθῆναι σοι κατὰ ταῦτα ὅτι σὰ τὰ πάντα καὶ ἐκ τῶν σῶν δεδώκαμέν σοι
- 15 Sillä me olemme muukalaisia ja vieraita sinun edessäsi, niinkuin kaikki meidän isämmekin; niinkuin varjo ovat meidän päivämme maan päällä eikä ole, mihin toivonsa panna.
For we, as all our fathers were, are like men from a strange country before you, who have got a place for a time in the land; our days on the earth are like a shade, and there is no hope of going on.
ὅτι πάροικοί ἐσμεν ἐναντίον σου καὶ παροικοῦντες ὡς πάντες οἱ πατέρες ἡμῶν ὡς σκιά αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐπὶ γῆς καὶ οὐκ ἔστιν ὑπομονή
- 16 Herra, meidän Jumalamme, kaikki tämä runsaus, jonka me olemme hankineet rakentaaksemme temppelein sinulle, sinun pyhälle nimellesi, on sinun kädestäsi, ja sinun on kaikki tynny.
O Lord our God, all this store, which we have made ready for the building of a house for your holy name, comes from your hand and is yours.
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν πᾶν τὸ πλῆθος τοῦτο ὃ ἠτοίμακα οἰκοδομηθῆναι οἶκον τῷ ὀνόματι τῷ ἀγίῳ σου ἐκ χειρὸς σοῦ ἔστιν καὶ σοὶ τὰ πάντα
- 17 Ja minä tiedän, Jumalani, että sinä tutkit sydämen ja mielistyt vilpittömyyteen. Vilpittömällä sydämellä minä olen antanut kaikki nämä vapaaehtoiset lahjat, ja nyt minä olen ilolla nähnyt, kuinka sinun täällä oleva kansasi on antanut sinulle vapaaehtoiset lahjansa.
And I am conscious, my God, that you are the searcher of hearts, taking pleasure in righteousness. As for me, with an upright heart I have freely given all these things; and I have seen with joy your people who are here to make their offerings freely to you.
καὶ ἔγνων κύριε ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ δικαιοσύνην ἀγαπᾷς ἐν ἀπλότῃτι καρδίας προεθυμήθην πάντα ταῦτα καὶ νῦν τὸν λαόν σου τὸν εὐρεθέντα ὄδε εἶδον ἐν εὐφροσύνῃ προθυμηθέντα σοὶ
- 18 Herra, meidän isämme Aabrahamin, Iisakin ja Israelin Jumala, säilytä tällaisina ainiaan kansasi sydämen ajatukset ja aivoitukset ja ohjaa heidän sydämensä puoleesi.
O Lord, the God of Abraham, of Isaac, and of Israel, our fathers, keep this for ever in the deepest thoughts of your people, and let their hearts be fixed and true to you;
κύριε ὁ θεὸς αβρααμ καὶ ἰσαακ καὶ ἰσραηλ τῶν πατέρων ἡμῶν φύλαξον ταῦτα ἐν διανοίᾳ καρδίας λαοῦ σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ κατεύθυνον τὰς καρδίας αὐτῶν πρὸς σέ
- 19 Ja anna minun pojalleni Salomolle ehyt sydän noudattamaan sinun käskyjäsi, todistuksiasi ja sääädöksiäsi, toimittamaan kaikki tämä ja rakentamaan tämä linna, jota varten minä olen valmistuksia tehnyt."
And give to Solomon my son a true heart, to keep your orders, your rules, and your laws, and to do all these things, and to put up this great house for which I have made ready.
καὶ σαλωμων τῷ υἱῷ μου δὸς καρδίαν ἀγαθὴν ποιεῖν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ μαρτύριά σου καὶ τὰ προστάγματά σου καὶ τοῦ ἐπὶ τέλος ἀγαγεῖν τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴκου σου
- 20 Sitten Daavid sanoi kaikelle seurakunnalle: "Kiittäkää Herraa, Jumalaanne". Ja kaikki seurakunta kiitti Herraa, isiensä Jumalaa, ja he kumartuivat maahan ja osoittivat kunniaa Herralle ja kuninkaalle.
And David said to all the people, Now give praise to the Lord your God. And all the people gave praise to the Lord, the God of their fathers, with bent heads worshipping the Lord and the king.
καὶ εἶπεν δαυιδ πᾶσιν τῇ ἐκκλησίᾳ εὐλογήσατε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ εὐλόγησεν πᾶσα ἡ ἐκκλησία κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν καὶ κάμψαντες τὰ γόνατα προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ καὶ τῷ βασιλεῖ
- 21 Ja seuraavana päivänä he teurastivat teuraita Herralle ja uhrasivat polttouhreja Herralle: tuhat härkää, tuhat oinasta ja tuhat karitsaa ja niihin kuuluvat juomauhrit sekä teurasuhreja suuren joukon koko Israelin puolesta.
And they made offerings to the Lord, and gave burned offerings to the Lord, on the day after, a thousand oxen, a thousand sheep, and a thousand lambs, with their drink offerings, and a great wealth of offerings for all Israel.
καὶ ἔθυσεν δαυιδ τῷ κυρίῳ θυσίας καὶ ἀνήνεγκεν ὀλοκαυτώματα τῷ θεῷ τῇ ἐπαύριον τῆς πρώτης ἡμέρας μόσχους χιλίους κριοὺς χιλίους ἄρνas χιλίους καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν καὶ θυσίας εἰς πλῆθος παντὶ τῷ ἰσραηλ
- 22 Niin he söivät ja joivat Herran edessä sinä päivänä suuresti iloiten ja tekivät toistamiseen Salomon, Daavidin pojan, kuninkaaksi ja voitivat hänet Herralle ruhtinaaksi, ja Saadokin papiksi.
And with great joy they made a feast before the Lord that day. And they made Solomon, the son of David, king a second time, putting the holy oil on him to make him holy to the Lord as ruler, and on Zadok as priest.
καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἐναντίον κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ μετὰ χαρᾶς καὶ ἐβασίλευσαν ἐκ δευτέρου τὸν σαλωμων υἱὸν δαυιδ καὶ ἔχρισαν αὐτὸν τῷ κυρίῳ εἰς βασιλέα καὶ σαδοκ εἰς ἱερωσύνῃ

- 23 Ja Salomo istui Herran valtaistuimelle kuninkaaksi isänsä Daavidin sijaan, ja hän menestyi; ja koko Israel totteli häntä.
So Solomon was put on the seat of the Lord as king in place of his father David, and everything went well for him; and all Israel was under his authority.
καὶ ἐκάθισεν σαλωμων ἐπὶ θρόνου δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ εὐδοκίηθη καὶ ἐπήκουσαν αὐτοῦ πᾶς Ἰσραηλ.
- 24 Samoin kaikki päämiehet, urhot ja myös kaikki kuningas Daavidin pojat käyttä lyöden lupautuivat kuningas Salomon alamaisiksi.
And all the chiefs and the men of war and all the sons of King David put themselves under the authority of Solomon the king.
οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ δυνάσται καὶ πάντες υἱοὶ τοῦ βασιλέως δαυὶδ πατρὸς αὐτοῦ ὑπετάγησαν αὐτῷ
- 25 Herra teki Salomon ylen suureksi koko Israelin silmissä ja antoi hänelle kuninkuuden loiston, jonka kaltaista ei ollut yhdelläkään kuninkaalla Israelissa ollut ennen häntä.
And the Lord made Solomon great in the eyes of all Israel, clothing him with glory and honour such as no other king in Israel had had before him.
καὶ ἐμεγάλυνεν κύριος τὸν σαλωμων ἐπάνωθεν ἐναντίον παντὸς Ἰσραηλ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δόξαν βασιλέως ὃ οὐκ ἐγένετο ἐπὶ παντὸς βασιλέως ἔμπροσθεν αὐτοῦ
- 26 Daavid, Iisain poika, oli hallinnut koko Israelia.
Now David, the son of Jesse, was king over all Israel.
καὶ δαυὶδ υἱὸς Ἰεσσαὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ἰσραηλ.
- 27 Ja aika, jonka hän hallitsi Israelia, oli neljäkymmentä vuotta; Hebronissa hän hallitsi seitsemän vuotta, ja Jerusalemissa hän hallitsi kolmekymmentä kolme vuotta.
For forty years he was ruling as king over Israel, seven years in Hebron and thirty-three years in Jerusalem.
ἔτη τεσσαράκοντα ἐν χεβρων ἔτη ἑπτὰ καὶ ἐν ἱερουσαλημ ἔτη τριάκοντα τρία
- 28 Ja hän kuoli päästyänsä korkeaan ikään, elämästä, rikkaudesta ja kunniaista kyllänsä saaneena, ja hänen poikansa Salomo tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And he came to his end after a long life, full of days and great wealth and honour; and Solomon his son became king in his place.
καὶ ἐτελεύτησεν ἐν γῆραι καλῷ πλήρης ἡμερῶν πλοῦτῳ καὶ δόξῃ καὶ ἐβασίλευσεν σαλωμων υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 29 Daavidin vaiheet, sekä aikaisemmat että myöhemmät, ovat kirjoitettuna näkijä Samuelin historiassa, profeetta Naatanin historiassa ja tietäjä Gaadin historiassa;
Now all the acts of David, first and last, are recorded in the words of Samuel the seer, and the words of Nathan the prophet, and the words of Gad the seer;
οἱ δὲ λοιποὶ λόγοι τοῦ βασιλέως δαυὶδ οἱ πρότεροι καὶ οἱ ὕστεροι γεγραμμένοι εἰσιν ἐν λόγοις σαμουηλ τοῦ βλέποντος καὶ ἐπὶ λόγων ναθαν τοῦ προφήτου καὶ ἐπὶ λόγων γαδ τοῦ βλέποντος
- 1 Salomo, Daavidin poika, vahvistui kuninkuudessansa, ja Herra, hänen Jumalansa, oli hänen kanssansa ja teki hänet ylen suureksi.
And Solomon, the son of David, made himself strong in his kingdom, and the Lord his God was with him, and made him very great.
καὶ ἐνίσχυσεν σαλωμων υἱὸς δαυὶδ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν εἰς ὕψος
- 2 Ja Salomo antoi kutsun koko Israelille, tuhannen- ja sadanpäämiehille, tuomareille ja kaikille ruhtinaille koko Israelissa, perhekunta-päämiehille;
And Solomon sent word to all Israel, to the captains of thousands and of hundreds and to the judges and to every chief in all Israel, heads of their families.
καὶ εἶπεν σαλωμων πρὸς πάντα Ἰσραηλ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς ἑκατοντάρχοις καὶ τοῖς κριταῖς καὶ πᾶσιν τοῖς ἄρχουσι ἐναντίον Ἰσραηλ τοῖς ἄρχουσι τῶν πατριῶν
- 3 ja niin Salomo ja koko seurakunta hänen kanssaan menivät uhrikukkulalle, joka oli Gibeonissa, sillä siellä oli Jumalan ilmestysmaja, jonka Herran palvelija Mooses oli tehnyt erämaassa.
Then Solomon, and all the men of Israel with him, went to the high place at Gibeon, because the Tent of meeting of God, which Moses, the servant of the Lord, had made in the waste land, was there.
καὶ ἐπορεύθη σαλωμων καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ὑψηλὴν τὴν ἐν γαβαων οὗ ἐκεῖ ἦν ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου τοῦ θεοῦ ἣν ἐποίησεν μουσῆς παῖς κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 4 Mutta Jumalan arkin oli Daavid tuonut Kirjat-Jearimista siihen paikkaan, jonka Daavid oli sille valmistanut; sillä hän oli pystyttänyt sille majan Jerusalemiin.
But the ark of God had been moved by David from Kiriath-jearim to the place which he had made ready for it, for he had put up a tent for it at Jerusalem.
ἀλλὰ κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἀνήνεγκεν δαυὶδ ἐκ πόλεως καριαθιαριμ ὅτι ἠτοίμασεν αὐτῇ σκηνὴν εἰς ἱερουσαλημ
- 5 Ja vaskialtari, jonka Besalel, Uurin poika, Huurin pojanpoika, oli rakentanut, oli siellä Herran asumuksen edessä; Salomo ja seurakunta etsivät häntä siellä.
And the altar of brass which Bezalel, the son of Uri, the son of Hur, had made, was there before the Tent of the Lord; and Solomon and all the people went to give worship there.
καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησεν βεσελεηλ υἱὸς ουριου υἱοῦ ὤρ ἐκεῖ ἦν ἐναντι τῆς σκηνῆς κυρίου καὶ ἐξεζήτησεν αὐτὸ σαλωμων καὶ ἡ ἐκκλησία
- 6 Ja Salomo uhrasi siellä Herran edessä ilmestysmajan vaskialttarilla; hän uhrasi sen päällä tuhat polttouhria.
And Solomon went up there to the brass altar before the Lord at the Tent of meeting, offering on it a thousand burned offerings.
καὶ ἀνήνεγκεν ἐκεῖ σαλωμων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἐνώπιον κυρίου τὸ ἐν τῇ σκηνῇ καὶ ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτὸ ὀλοκαύτωσιν χιλιάων

- 7 Sinä yönä Jumala ilmestyi Salomolle ja sanoi hänelle: "Ano, mitä tahdot minun sinulle antavan".
In that night God came to Solomon in a vision, and said to him, Say what I am to give you.
ἐν τῇ νυκτὶ ἐκεῖνη ὤφθη ὁ θεὸς τῷ σαλωμων καὶ εἶπεν αὐτῷ αἰτήσαι τί σοι δῶ
- 8 Salomo vastasi Jumalalle: "Sinä olet tehnyt suuren laupeuden minun isälleni Daavidille ja tehnyt minut kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Solomon said to God, Great was your mercy to David my father, and you have made me king in his place.
καὶ εἶπεν σαλωμων πρὸς τὸν θεὸν σὺ ἐποίησας μετὰ δαυιδ τοῦ πατρός μου ἔλεος μέγα καὶ ἐβασίλευσάς με ἀντ' αὐτοῦ
- 9 Niin toteutukoon nyt, Herra Jumala, sinun isälleni Daavidille antamasi sana; sillä sinä olet pannut minut hallitsemaan kansaa, jota on paljon niinkuin tomua maassa.
Now, O Lord God, let your word to David my father come true; for you have made me king over a people like the dust of the earth in number.
καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς πιστωθήτω τὸ ὄνομά σου ἐπὶ δαυιδ πατέρα μου ὅτι σὺ ἐβασίλευσάς με ἐπὶ λαὸν πολλὸν ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς
- 10 Anna siis minulle viisaus ja taito lähteä ja tulla tämän kansan edellä, sillä kuka voi muuten tätä sinun suurta kansaasi tuomita?"
Give me now wisdom and knowledge, so that I may go out and come in before this people: for who is able to be the judge of this great people of yours?
νῦν σοφίαν καὶ σύνεσιν δός μοι καὶ ἐξελεύσομαι ἐνώπιον τοῦ λαοῦ τούτου καὶ εἰσελεύσομαι ὅτι τίς κρινεῖ τὸν λαόν σου τὸν μέγαν τούτου
- 11 Ja Jumala sanoi Salomolle: "Koska sinulla on tämä mieli etkä anonut rikkautta, tavaraa ja kunniaa, et vihamiestesi henkeä, etkä myöskään anonut pitkää ikää, vaan anoit itsellesi viisautta ja taitoa tuomitaksesi minun kansaani, jonka kuninkaaksi minä olen sinut tehnyt,
And God said to Solomon, Because this was in your heart, and you did not make request for money, property, or honour, or for the destruction of your haters, or for long life; but you have made request for wisdom and knowledge for yourself, so that you may be the judge of my people over whom I have made you king:
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς σαλωμων ἀνθ' ὃν ἐγένετο τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ σου καὶ οὐκ ἤτήσω πλοῦτον χρημάτων οὐδὲ δόξαν οὐδὲ τὴν ψυχὴν τῶν ὑπεναντίων καὶ ἡμέρας πολλὰς οὐκ ἤτήσω καὶ ἤτησας σεαυτῷ σοφίαν καὶ σύνεσιν ὅπως κρίνης τὸν λαόν μου ἐφ' ὃν ἐβασίλευσά σε ἐπ' αὐτόν
- 12 niin annetaan sinulle viisaus ja taito; ja lisäksi minä annan sinulle rikkautta, tavaraa ja kunniaa, niin ettei sitä ole ollut niin paljoa kenelläkään kuninkaalla ennen sinua eikä tule olemaan sinun jälkeesi".
Wisdom and knowledge are given to you; and I will give you wealth and honour, such as no king has had before you or ever will have after you.
τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν δίδωμί σοι καὶ πλοῦτον καὶ χρήματα καὶ δόξαν δώσω σοι ὡς οὐκ ἐγενήθη ὁμοίός σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσι τοῖς ἔμπροσθέν σου καὶ μετὰ σέ οὐκ ἔσται οὕτως
- 13 Käytyään uhrinkukulalla, joka oli Gibeonissa, Salomo palasi ilmestysmajalta Jerusalemiin ja hallitsi Israelia.
So Solomon went back from the high place at Gibeon, from before the Tent of meeting, to Jerusalem; and he was king over Israel.
καὶ ἦλθεν σαλωμων ἐκ βαμα τῆς ἐν γαβαων εἰς ἱερουσαλημ ἀπὸ προσώπου σκηνῆς μαρτυρίου καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραηλ
- 14 Ja Salomo kokosi sotavaunuja ja ratsumiehiä, niin että hänellä oli tuhannet neljätsadat sotavaunut ja kaksitoista tuhatta ratsumiestä. Ne hän sijoitti vaunukaupunkeihin ja kuninkaan luo Jerusalemiin.
And Solomon got together war-carriages and horsemen; he had one thousand, four hundred carriages and twelve thousand horsemen, which he kept, some in the carriage-towns and some with the king at Jerusalem.
καὶ συνήγαγεν σαλωμων ἄρματα καὶ ἵππεῖς καὶ ἐγένοντο αὐτῷ χίλια καὶ τετρακόσια ἄρματα καὶ δώδεκα χιλιάδες ἵππεων καὶ κατέλιπεν αὐτὰ ἐν πόλεσιν τῶν ἀρμάτων καὶ ὁ λαὸς μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλημ
- 15 Ja kuningas toimitti niin, että Jerusalemissa oli hopeata kuin kiviä, ja setripuuta niin paljon kuin metsäviikunapuita Alankomaassa.
And the king made silver and gold as common as stones in Jerusalem, and cedar like the sycamore-trees of the lowland in number.
καὶ ἔθηκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν ἱερουσαλημ ὡς λίθους καὶ τὰς κέδρους ἐν τῇ ιουδαίᾳ ὡς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πληθός
- 16 Ja hevosest, mitä Salomolla oli, tuotiin Egyptistä ja Kuvesta; kuninkaan kauppiaat noutivat niitä Kuvesta maksua vastaan.
And Solomon's horses came out of Egypt; the king's traders got them from Kue at a price.
καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων τῶν σαλωμων ἐξ αἰγύπτου καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἐμπόρων τοῦ βασιλέως ἐμπορεύεσθαι ἠγόραζον
- 17 Egyptistä tuodut vaunut maksoivat kuusisataa hopeasekeliä ja hevonen sata viisikymmentä. Samoin tuotiin niitä heidän välityksellään kaikille heettiläisten ja aramilaisten kuninkaille.
A war-carriage might be got from Egypt for six hundred shekels of silver, and a horse for a hundred and fifty: they got them at the same rate for all the kings of the Hittites and the kings of Aram.
καὶ ἀνέβαινον καὶ ἐξῆγον ἐξ αἰγύπτου ἄρμα ἐν ἑξακοσίῳ ἀργυρίου καὶ ἵππον ἑκατὸν καὶ πενήκοντα καὶ οὕτως πᾶσιν τοῖς βασιλεῦσιν τῶν χετταίων καὶ βασιλεῦσιν συρίας ἐν χερσὶν αὐτῶν ἔφερον
- 1 Ja Salomo käski ryhtyä rakentamaan temppeleitä Herran nimelle ja kuninkaallista linnaa itsellensä.
Now it was Solomon's purpose to put up a house for the name of the Lord and a house for himself as king.
καὶ συνήγαγεν σαλωμων ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων ἐν τῷ ὄρει καὶ οἱ ἐπιστάται ἐπ' αὐτῶν τρισχίλιοι ἑξακόσιοι

- 2 Ja Salomo määräsi seitsemänkymmentä tuhatta miestä taakankantajiksi ja kahdeksankymmentä tuhatta miestä kivenhakkaajiksi vuoristoon ja niille kolmetuhatta kuusisataa työnjohtajaa.
And Solomon had seventy thousand men numbered for transport, and eighty thousand for cutting stone in the mountains, and three thousand, six hundred as overseers.
 και ἀπέστειλεν σαλωμων πρὸς χιραμ βασιλέα τύρου λέγων ὡς ἐποίησας μετὰ τοῦ πατρός μου δαυιδ και ἀπέστειλας αὐτῷ κέδρους τοῦ οἰκοδομῆσαι ἐαυτῷ οἶκον κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ
- 3 Sitten Salomo lähetti Huuramille, Tyyron kuninkaalle, sanan: "Tee minulle sama, minkä teit isälleni Daavidille, jolle lähetit setripuita, että hän rakentaisi itsellensä linnan asuaksensa siinä.
And Solomon sent to Hiram, king of Tyre, saying, As you did for my father David, sending him cedar-trees for the building of his house,
 και ἰδοὺ ἐγὼ ὁ υἱὸς αὐτοῦ οἰκοδομῶ οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου ἀγάσαι αὐτὸν αὐτῷ τοῦ θυμῶν ἀπέναντι αὐτοῦ θυμίαμα και πρόθεσιν διὰ παντός και τοῦ ἀναφέρειν ὀλοκαυτώματα διὰ παντός τὸ πρωὶ και τὸ δειλῆς και ἐν τοῖς σαββάτοις και ἐν ταῖς νομηγίαις και ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ κυρίου θεοῦ ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτο ἐπὶ τὸν ἰσραηλ.
- 4 Katso, minä rakennan temppelin Herran, Jumalani, nimelle, pyhittääkseni sen hänelle, että siinä poltettaisiin hyvänhajuista suitsutusta hänen edessänsä, pidettäisiin aina esillä näkyleipiä ja uhrattaisiin polttouhreja aamuin ja illoin, sapatteina, uudenkuun päivinä ja Herran, meidän Jumalamme, juhlina; tämä on Israelin ikuinen velvollisuus.
See! I am building a house for the name of the Lord my God, to be made holy to him, where perfumes of sweet spices will be burned before him, and the holy bread will be placed at all times, and burned offerings will be offered morning and evening, on the Sabbaths and at the new moons, and on the regular feasts of the Lord our God. This is a law for ever to Israel.
 και ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ μέγας ὅτι μέγας ὁ θεὸς ἡμῶν παρὰ πάντας τοὺς θεοὺς
- 5 Ja temppeli, jonka minä rakennan, on oleva suuri; sillä meidän Jumalamme on suurin kaikista jumalista.
And the house which I am building is to be great, for our God is greater than all gods.
 και τίς ἰσχύσει οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ὅτι ὁ οὐρανὸς και ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐ φέρουσιν αὐτοῦ τὴν δόξαν και τίς ἐγὼ οἰκοδομῶν αὐτῷ οἶκον ὅτι ἀλλ' ἢ τοῦ θυμῶν κατέναντι αὐτοῦ
- 6 Kuka kykenisi rakentamaan hänelle huoneen? Taivaisiin ja taivasten taivaisiin hän ei mahdu. Mikä siis olen minä rakentamaan hänelle temppeliä muuta varten kuin uhratakseni hänen edessänsä?
But who may have strength enough to make a house for him, seeing that the heaven and the heaven of heavens are not wide enough to be his resting-place? who am I then to make a house for him? But I am building it only for the burning of perfume before him.
 και νῦν ἀποστείλον μοι ἄνδρα σοφὸν και εἰδότα τοῦ ποιῆσαι ἐν τῷ χρυσίῳ και ἐν τῷ ἀργυρίῳ και ἐν τῷ χαλκῷ και ἐν τῷ σιδήρῳ και ἐν τῇ πορφύρῳ και ἐν τῷ κοκκίνῳ και ἐν τῇ ὑακίνθῳ και ἐπιστάμενον γλύψαι γλυφὴν μετὰ τῶν σοφῶν τῶν μετ' ἐμοῦ ἐν ἰουδα και ἐν ἱερουσαλημ ὧν ἠτοίμασεν δαυιδ ὁ πατήρ μου
- 7 Niin lähetä nyt minulle mies, joka on taitava tekemään kulta-, hopea-, vaski- ja rautatöitä, niin myös töitä purppuranpunaisista, helakanpunaisista ja punasinisistä langoista, ja joka osaa veistää veistoksia, työskentelemään yhdessä niiden taitajien kanssa, joita minulla on Juudassa ja Jerusalemissa ja jotka minun isäni Daavid on hankkinut.
So now send me an expert worker in gold and silver and brass and iron? in purple and red and blue, and in the cutting of all sorts of ornament, to be with the expert workmen who are here in Judah and in Jerusalem, whom my father David got together.
 και ἀποστείλον μοι ξύλα κέδρινα και ἀρκεύθινα και πεύκινα ἐκ τοῦ λιβάνου ὅτι ἐγὼ οἶδα ὡς οἱ δοῦλοι σου οἶδασιν κόπτειν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου και ἰδοὺ οἱ παῖδές σου μετὰ τῶν παιδῶν μου
- 8 Ja lähetä minulle setripuita, kypressipuita ja santelipuita Libanonilta, sillä minä tiedän, että sinun palvelijasi osaavat hakata Libanonin puita; ja katso, minun palvelijani olkoot sinun palvelijaisi kanssa.
And send me cedar-trees, cypress-trees and sandal-wood from Lebanon, for, to my knowledge, your servants are expert wood-cutters in Lebanon; and my servants will be with yours,
 πορεύσονται ἐτοιμάσαι μοι ξύλα εἰς πλῆθος ὅτι ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ μέγας και ἔνδοξος
- 9 Minulle on hankittava paljon puuta, sillä temppeli, jonka minä rakennan, on oleva suuri ja ihmeellinen.
To get trees for me in great numbers, for the house which I am building is to be great and a wonder.
 και ἰδοὺ τοῖς ἐργαζομένοις τοῖς κόπτουσιν ξύλα εἰς βρώματα δέδωκα σίτον εἰς δόματα τοῖς παισίν σου κόρων εἴκοσι χιλιάδας και κριθῶν κόρων εἴκοσι χιλιάδας και οἶνον μέτρων εἴκοσι χιλιάδας και ἐλαίου μέτρων εἴκοσι χιλιάδας
- 10 Ja katso, minä annan kirvesmiehille, puitten hakkaajille, kaksikymmentä tuhatta koor-mittaa nisuja, sinun palvelijaisi ravinnoiksi, ja kaksikymmentä tuhatta koor-mittaa ohria, kaksikymmentä tuhatta bat-mittaa viiniä ja kaksikymmentä tuhatta bat-mittaa öljyä."
And I will give as food to your servants, the wood-cutters, twenty thousand measures of grain, and twenty thousand measures of barley and twenty thousand measures of wine and twenty thousand measures of oil.
 και εἶπεν χιραμ βασιλεὺς τύρου ἐν γραφῇ και ἀπέστειλεν πρὸς σαλωμων ἐν τῷ ἀγαπήσει κύριον τὸν λαὸν αὐτοῦ ἔδωκέν σε ἐπ' αὐτοὺς εἰς βασιλέα
- 11 Huuram, Tyyron kuningas, vastasi kirjeellä, jonka hän lähetti Salomolle: "Sentähden, että Herra rakastaa kansaansa, on hän asettanut sinut heidän kuninkaakseen".
Then Hiram, king of Tyre, sent Solomon an answer in writing, saying, Because of his love for his people the Lord has made you king over them.
 και εἶπεν χιραμ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν και τὴν γῆν ὃς ἔδωκεν τῷ δαυιδ τῷ βασιλεῖ υἱὸν σοφὸν και ἐπιστάμενον σύνεσιν και ἐπιστήμην ὃς οἰκοδομήσει οἶκον τῷ κυρίῳ και οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ

- 12 Ja Huuram sanoi vielä: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka on tehnyt taivaan ja maan, siitä että hän on antanut kuningas Daavidille viisaan pojan, jolla on älyä ja ymmärrystä rakentaa temppeli Herralle ja kuninkaallinen linna itsellensä.
And Hiram said, Praise be to the Lord, the God of Israel, maker of heaven and earth, who has given to David the king a wise son, full of wisdom and good sense, to be the builder of a house for the Lord and a house for himself as king.
καὶ νῦν ἀπέσταλά σοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα σύνεσιν τὸν χιραμ τὸν πατέρα μου
- 13 Ja nyt minä lähetän taitavan, ymmärtäväisen miehen, Huuram-Aabin,
And now I am sending you a wise and expert man, Hiram who is as my father,
ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἀπὸ θυγατέρων δαν καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀνὴρ τύριος εἰδότα ποιῆσαι ἐν χρυσίῳ καὶ ἐν ἀργυρίῳ καὶ ἐν χαλκῷ καὶ ἐν σιδήρῳ ἐν λίθοις καὶ ξύλοις καὶ ὑφαίνειν ἐν τῇ πορφύρᾳ καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ καὶ ἐν τῇ βύσσῳ καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ καὶ γλύψαι γλυφὰς καὶ διανοεῖσθαι πᾶσαν διανόησιν ὅσα ἂν ᾖς αὐτῷ μετὰ τῶν σοφῶν σου καὶ σοφῶν δαυὶδ κυρίου μου πατρὸς σου
- 14 joka on daanilaisen vaimon poika ja jonka isä on tyyrolainen. Hän osaa tehdä kulta- ja hopea-, vaski- ja rauta-, kivi- ja puutöitä, niin myös töitä purppuranpunaisista ja punasinisistä langoista, valkoisista pellavalangoista ja helakanpunaisista langoista. Hän osaa veistää veistoksia ja sommitella kaikkinaisia taideteoksia, joita hänen tehtäväkseen annetaan, yhdessä sinun taitomiestesii ja herrani, sinun isäsi Daavidin, taitomiesten kanssa.
The son of a woman of the daughters of Dan, whose father was a man of Tyre, an expert worker in gold and silver and brass and iron, in stone and wood, in purple and blue and fair linen and red, trained in the cutting of every sort of ornament and the invention of every sort of design; let him be given a place among your expert workmen and those of my lord, your father David.
καὶ νῦν τὸν σίτον καὶ τὴν κριθὴν καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον ἃ εἶπεν ὁ κύριός μου ἀποστείλω τοῖς παισὶν αὐτοῦ
- 15 Lähettäköön siis herrani palvelijoillensa nisut, ohrat, öljyn ja viinin, niinkuin on sanonut.
So now let my lord send to his servants the grain and the oil and the wine as my lord has said;
καὶ ἡμεῖς κόψομεν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου καὶ ἄξομεν αὐτὰ σχεδίας ἐπὶ θάλασσαν ἰόπης καὶ σὺ ἄξεις αὐτὰ εἰς ἱερουσαλημ
- 16 Silloin me hakkaamme puita Libanonilta niin paljon, kuin sinä tarvitset, ja me kuljetamme ne lautoissa meritse sinulle Jaafoon. Toimita sinä ne sitten ylös Jerusalemiin."
And we will have wood cut from Lebanon, as much as you have need of, and will send it to you on flat boats by sea to Joppa, and from there you may take it up to Jerusalem.
καὶ συνήγαγεν σαλωμων πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς προσηλύτους ἐν γῆ ἰσραηλ μετὰ τὸν ἀριθμὸν ὃν ἠρίθμησεν αὐτοὺς δαυὶδ ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ εὗρέθησαν ἑκατὸν πενήκοντα χιλιάδες καὶ τρισχίλιαι ἑξακόσιοι
- 17 Ja Salomo lueti kaikki muukalaiset miehet Israelin maassa, senjälkeen kuin hänen isänsä Daavid oli heidät luettanut. Ja heitä huomattiin olevan sata viisikymmentäkolme tuhatta kuusisataa.
Then Solomon took the number of all the men from strange lands who were living in Israel, as his father David had done; there were a hundred and fifty-three thousand, six hundred.
καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας νοτοφόρων καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων καὶ τρισχιλίους ἑξακοσίους ἐργοδιώκτας ἐπὶ τὸν λαόν
- 1 Sitten Salomo alkoi rakentaa Herran temppeliä Jerusalemiin, Moorian vuorelle, jossa Herra oli ilmestynyt hänen isällensä Daavidille, siihen paikkaan, jonka Daavid oli valmistanut, jebusilaisen Ornanin puimatantereelle.
Then Solomon made a start at building the house of the Lord on Mount Moriah in Jerusalem, where the Lord had been seen by his father David, in the place which David had made ready in the grain-floor of Ornan the Jebusite.
καὶ ἤρξατο σαλωμων τοῦ οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἱερουσαλημ ἐν ὄρει τοῦ αμορια οὗ ὤφθη κύριος τῷ δαυὶδ πατρὶ αὐτοῦ ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἠτοίμασεν δαυὶδ ἐν ἄλφ ορνα τοῦ ἰεβουσαίου
- 2 Hän alkoi rakentaa toisen kuun toisena päivänä, neljäntenä hallitusvuodenansa.
The building was started in the second month in the fourth year of his rule.
καὶ ἤρξατο οἰκοδομῆσαι ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ
- 3 Tällaisen perustuksen Salomo laski rakennettavalle Jumalan temppelille: pituus oli, vanhan mitan mukaan, kuusikymmentä kyynärää, leveys kaksikymmentä kyynärää.
And Solomon put the base of the house of God in position; by the older measure it was sixty cubits long and twenty cubits wide.
καὶ ταῦτα ἤρξατο σαλωμων τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ μήκος πῆχων ἢ διαμέτρῃσις ἢ πρώτη πῆχων ἐξήκοντα καὶ εὔρος πῆχων εἴκοσι
- 4 Eteinen, temppelin itäpäässä, oli yhtä pitkä kuin temppeli leveä, kahtakymmentä kyynärää, ja sen korkeus oli kaksikymmentä kyynärää; ja hän päällysti sen sisältä puhtaalla kullalla.
And the covered way in front of the house was twenty cubits long, as wide as the house, and a hundred and twenty cubits high, all plated inside with the best gold.
καὶ αἰλαμ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου μήκος ἐπὶ πρόσωπον πλάτους τοῦ οἴκου πῆχων εἴκοσι καὶ ὕψος πῆχων ἑκατὸν εἴκοσι καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν ἔσωθεν χρυσίῳ καθαρῷ
- 5 Suuren huoneen hän laudoitti sisältä kypressipuulla, jonka hän silasi parhaalla kullalla ja johon hän laittoi palmuja ja vitjoja.
And the greater house was roofed with cypress-wood, plated with the best gold and ornamented with designs of palm-trees and chains.
καὶ τὸν οἶκον τὸν μέγαν ἐξύλωσεν ξύλοις κεδρίνοις καὶ κατεχρύσωσεν χρυσίῳ καθαρῷ καὶ ἔγλυψεν ἐπ' αὐτοῦ φοίνικας καὶ χαλαστά

- 6 Ja hän koristi huoneen kalliilla kivillä. Ja kulta oli Parvaimin kulta.
And the house was made beautiful with stones of great value, and the gold was gold of Parvaim.
καὶ ἐκόσμησεν τὸν οἶκον λίθοις τιμίαις εἰς δόξαν καὶ χρυσίῳ χρυσοῦ τοῦ ἐκ φαραουαίμ
- 7 Ja hän silasi huoneen, palkit, kynnykset, seinät ja ovet, kullalla ja kaiverrutti kerubeja seiiniin.
All the house was plated with gold, the supports, the steps, the walls and the doors; and the walls were ornamented with designs of winged ones.
καὶ ἐχρύσωσεν τὸν οἶκον καὶ τοὺς τοίχους καὶ τοὺς πυλῶνας καὶ τὰ ὀροφώματα καὶ τὰ θυρώματα χρυσίῳ καὶ ἔγλυψεν χερουβὶν ἐπὶ τῶν τοίχων
- 8 Ja hän teki kaikkeinpyhimmän huoneen. Se oli yhtä pitkä kuin temppele leveä, kahtakymmentä kyynärää, ja myös kahtakymmentä kyynärää leveä. Ja hän silasi sen parhaalla kullalla, joka painoi kuusisataa talenttia.
And he made the most holy place; it was twenty cubits long, and twenty cubits wide, like the greater house, and was plated all over with the best gold; six hundred talents were used for it.
καὶ ἐποίησεν τὸν οἶκον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων μῆκος αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον πλάτους πήχεων εἴκοσι καὶ τὸ εὖρος πήχεων εἴκοσι καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ καθαρῷ εἰς χερουβὶν εἰς τάλαντα ἕξα κόσια
- 9 Ja kultanaulojen paino oli viisikymmentä sekeliä. Myöskin yläsalit hän silasi kullalla.
And fifty shekels weight of gold was used for the nails. He had all the higher rooms plated with gold.
καὶ ὀλικὴ τῶν ἤλων ὀλικὴ τοῦ ἐνὸς πεντήκοντα σίκλοι χρυσοῦ καὶ τὸ ὑπερφῶν ἐχρύσωσεν χρυσίῳ
- 10 Kaikkein pyhimpään huoneeseen hän teki kaksi kerubia, taidollisesti tehtyä, ja päällysty ne kullalla.
And in the most holy place he made images of two winged beings, covering them with gold.
καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων χερουβὶν δύο ἔργον ἐκ ζύλων καὶ ἐχρύσωσεν αὐτὰ χρυσίῳ
- 11 Kerubien siipien pituus oli yhteensä kaksikymmentä kyynärää. Toisen kerubin toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja kosketti huoneen toista seinää, ja sen toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja ulottui toisen kerubin siipeen.
Their outstretched wings were twenty cubits across; one wing, five cubits long, touching the wall of the house, and the other, of the same size, meeting the wing of the other winged one.
καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶν τὸ μῆκος πήχεων εἴκοσι καὶ ἡ πτέρυξ ἢ μία πήχεων πέντε ἀπτομένη τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου καὶ ἡ πτέρυξ ἢ ἕτερα πήχεων πέντε ἀπτομένη τῆς πτέρυγος τοῦ χερουβ τοῦ ἑτέρου
- 12 Ja toisen kerubin toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja ulottui huoneen toiseen seinään, ja sen toinen siipi oli viittä kyynärää pitkä ja oli kiinni toisen kerubin siivessä.
And in the same way, the wings of the other, five cubits long, were stretched out, one touching the wall and the other meeting the wing of the first winged one.
καὶ ἡ πτέρυξ τοῦ χερουβ τοῦ ἐνὸς πήχεων πέντε ἀπτομένη τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου καὶ ἡ πτέρυξ ἢ ἕτερα πήχεων πέντε ἀπτομένη τοῦ πτέρυγος τοῦ χερουβ τοῦ ἑτέρου
- 13 Näin nämä kerubit levittivät siipensä kahtakymmentä kyynärää laajalti; ja ne seisivat jaloillaan, kasvat käännettyinä huoneeseen päin.
Their outstretched wings were twenty cubits across; they were placed upright on their feet, facing the inner part of the house.
καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶν διατετασμέναι πήχεων εἴκοσι καὶ αὐτὰ ἐστηκότα ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον
- 14 Ja hän teki esiripun punasinisistä, purppuranpunaisista ja helakanpunaisista langoista ja valkoisista pellavalangoista ja laittoi siihen kerubeja.
And he made the veil of blue and purple and red, of the best linen, worked with winged ones.
καὶ ἐποίησεν τὸ καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας καὶ κοκκίνου καὶ βύσσου καὶ ὕφανεν ἐν αὐτῷ χερουβὶν
- 15 Ja hän teki temppelein eteen kaksi pylvästä, kolmenkymmenen viiden kyynärän korkuista; ja pylväänpää, joka oli niiden päässä, oli viittä kyynärää korkea.
And in front of the house he made two pillars, thirty-five cubits high, with crowns on the tops of them, five cubits high.
καὶ ἐποίησεν ἔμπροσθεν τοῦ οἴκου στήλους δύο πήχεων τριάκοντα πέντε τὸ ὕψος καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν πήχεων πέντε
- 16 Ja hän teki vitjoja kaikkeinpyhimpään, ja hän pani niitä pylväitten päähän; ja hän teki sata granaattiomena ja asetti ne vitjoihin.
And he made chains, like neck ornaments, and put them on the tops of the pillars, and a hundred apples on the chains.
καὶ ἐποίησεν σερσερωθ ἐν τῷ δαβὶρ καὶ ἔδωκεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στήλων καὶ ἐποίησεν ῥόϊσκους ἑκατὸν καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν χαλαστῶν
- 17 Ja hän pystytti pylväät temppelein eteen, toisen oikealle puolelle ja toisen vasemmalle puolelle: oikeanpuoliselle hän antoi nimen Jaakin ja vasemmanpuoliselle nimen Boogas.
He put up the pillars in front of the Temple, one on the right side and one on the left, naming the one on the right Jachin and that on the left Boaz.
καὶ ἔστησεν τοὺς στήλους κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ ἓνα ἐκ δεξιῶν καὶ τὸν ἓνα ἐξ εὐωνύμων καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ ἐκ δεξιῶν κατόρθωσις καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐξ ἀριστερῶν ἰσχύς
- 1 Hän teki alttarin vaskesta, kahtakymmentä kyynärää pitkän, kahtakymmentä kyynärää leveän ja kymmentä kyynärää korkean.
Then he made a brass altar, twenty cubits long, twenty cubits wide and ten cubits high.
καὶ ἐποίησεν τὸ θυσιαστήριον χαλκοῦν πήχεων εἴκοσι μῆκος καὶ τὸ εὖρος πήχεων εἴκοσι ὕψος πήχεων δέκα

- 2 Hän teki myös meren, valetun, kymmentä kyynärää leveän reunasta reunaan, ympärinsä pyöreän, ja viittä kyynärää korkean; ja kolmenkymmenen kyynärän pituinen mittanuora ulottui sen ympäri.
And he made the great water-vessel of metal, round in form, measuring ten cubits across from edge to edge; it was five cubits high and thirty cubits round.
 και ἐποίησεν τὴν θάλασσαν χυτὴν πηχεῶν δέκα τὴν διαμέτρῃσιν στρογγύλῃν κυκλόθεν καὶ πηχεῶν πέντε τὸ ὕψος καὶ τὸ κύκλωμα πηχεῶν τριάκοντα
- 3 Ja sen alaosa oli ylt ympäri raavaankuvia, jotka kulkivat sen ympäri; ne ympäröivät merta ylt ympäri, kymmenen kullakin kyynärällä. Raavaita oli kahdessa rivissä, valettuina meren kanssa yhteen.
And under it was a design of flowers all round it, ten to a cubit, circling the water-vessel in two lines; they were made from liquid metal at the same time as the water-vessel.
 και ὁμοίωμα μόςχων ὑποκάτωθεν αὐτῆς κύκλῳ κυκλοῦσιν αὐτὴν πηχεῖς δέκα περιέχουσιν τὸν λουτήρα κυκλόθεν δύο γένη ἔχόνευσαν τοὺς μόςχους ἐν τῇ χωνεύσει αὐτῶν
- 4 Ja se seisoi kahdentoista raavaan varassa, joista kolme oli käännettynä pohjoiseen, kolme länteen, kolme etelään ja kolme itään päin; meri oli niiden yläpuolella, niiden varassa, ja kaikkien niiden takapuolet olivat sisään päin.
It was supported on twelve oxen, three facing to the north, three to the west, three to the south, and three to the east, the water-vessel resting on top of them; their back parts were all turned to the middle of it.
 ἢ ἐποίησαν αὐτοὺς δώδεκα μόςχους οἱ τρεῖς βλέποντες βορρᾶν καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες δυσμᾶς καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες νότον καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες κατ' ἀνατολὰς καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἄνω ἦσαν τὰ ὀπίσθια αὐτῶν ἔσω
- 5 Se oli kämmenen paksuinen, ja sen reuna oli maljan reunan kaltainen, puhjetun liljan muotoinen. Siihen mahtui, se veti kolmetuhatta bat-mittaa.
It was as thick as a man's open hand, and the edge of it was curved like the edge of a cup, like a lily flower; it would take three thousand baths.
 και τὸ πάχος αὐτῆς παλαιστής και τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡς χεῖλος ποτηρίου διαγεγλυμμένα βλαστοὺς κρίνου χωροῦσαν μετρητὰς τρισχιλίους και ἐξετέλεσεν
- 6 Hän teki myös kymmenen allasta ja asetti viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle pesemistä varten; sillä niissä huuhdottiin se, mikä kuului polttouhuriin. Mutta meri oli pappien peseytymistä varten.
And he made ten washing-vessels, putting five on the right side and five on the left; such things as were used in making the burned offering were washed in them; but the great water-vessel was to be used by the priests for washing themselves.
 και ἐποίησεν λουτήρας δέκα και ἔθηκεν τοὺς πέντε ἐκ δεξιῶν και τοὺς πέντε ἐξ ἀριστερῶν τοῦ πλύνειν ἐν αὐτοῖς τὰ ἔργα τῶν ὀλοκαυτωμάτων και ἀποκλύζειν ἐν αὐτοῖς και ἡ θάλασσα εἰς τὸ νίπτεισθαι τοὺς ἱερεῖς ἐν αὐτῇ
- 7 Hän teki myös kymmenen kultaista lampunjalkaa, niinkuin niistä oli säädetty, ja pani ne temppeleisiin, viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle.
And he made the ten gold supports for the lights, as directions had been given for them, and he put them in the Temple, five on the right side and five on the left.
 και ἐποίησεν τὰς λυχίας τὰς χρυσᾶς δέκα κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν και ἔθηκεν ἐν τῷ ναῷ πέντε ἐκ δεξιῶν και πέντε ἐξ ἀριστερῶν
- 8 Hän teki myös kymmenen pöytää ja asetti ne temppeleisiin, viisi oikealle puolelle ja viisi vasemmalle puolelle. Hän teki myös sata kultamaljaa.
He made ten tables, and put them in the Temple, five on the right side and five on the left. And he made a hundred gold basins.
 και ἐποίησεν τραπέζας δέκα και ἔθηκεν ἐν τῷ ναῷ πέντε ἐκ δεξιῶν και πέντε ἐξ εὐωνύμων και ἐποίησεν φιάλας χρυσᾶς ἑκατόν
- 9 Ja hän teki pappien esipihan ja suuren esikartanon sekä esikartanon ovet; ja ovet hän päällysti vaskella.
Then he made the open space for the priests, and the great open space and its doors, plating the doors with brass.
 και ἐποίησεν τὴν αὐλὴν τῶν ἱερέων και τὴν αὐλὴν τὴν μεγάλην και θύρας τῇ αὐλῇ και θυρώματα αὐτῶν κατακεχαλωμένα χαλκῷ
- 10 Ja meren hän asetti oikealle sivulle, kaakkoa kohti.
He put the great water-vessel on the right side of the house to the east, facing south.
 και τὴν θάλασσαν ἔθηκεν ἀπὸ γωνίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν ὡς πρὸς ἀνατολὰς κατέναντι
- 11 Huuram teki myös kattilat, lapiot ja maljat. Ja niin Huuram sai suoritetuksi työn, mikä hänen oli tehtävä kuningas Salomolle Jumalan temppeleihin:
And Hiram made all the pots and the spades and the basins. So he came to the end of all the work he did for King Solomon in the house of God:
 και ἐποίησεν χιραμ τὰς κρεάγρας και τὰ πυρεῖα και τὴν ἐσχάραν τοῦ θουσιαστηρίου και πάντα τὰ σκεύη αὐτοῦ και συνετέλεσεν χιραμ ποιῆσαι πᾶσαν τὴν ἐργασίαν ἣν ἐποίησεν σαλωμων τῷ βασιλεῖ ἰ ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
- 12 kaksi pylvästä ja kaksi palloa, pylväänpäätä, pylväiden päähän, ja kaksi ristikkokoristetta peittämään kahta pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväitten päässä,
The two pillars, and the two crowns on the tops of the pillars, and the network covering the two cups of the crowns on the tops of the pillars;
 στύλους δύο και ἐπ' αὐτῶν γωλαθ τῇ χωθαρεθ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων δύο και δίκτυα δύο συγκαλύψαι τὰς κεφαλὰς τῶν χωθαρεθ ἃ ἐστὶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων

- 13 ja neljäsataa granaattimenaa kahteen ristikkokoristeeseen, kaksi riviä granaattimonia kumpaankin ristikkokoristeeseen, peittämään kahta pallonmuotoista pylväänpäätä, jotka olivat pylväitten päällä.
And the four hundred apples for the network, two lines of apples for the network covering the two cups of the crowns on the pillars.
καὶ κώδονας χρυσοῦς τετρακοσίους εἰς τὰ δύο δίκτυα καὶ δύο γένη ρόισκων ἐν τῷ δικτύῳ τῷ ἐνὶ τοῦ συγκάλυψαι τὰς δύο γωλοῦ τῶν χωθαρεθ ἃ ἐστὶν ἐπάνω τῶν στύλων
- 14 Ja hän teki telineet ja teki altaat telineitten päälle,
And he made the ten bases and the ten washing-vessels which were on the bases;
καὶ τὰς μεχωνῶ ἐποίησεν δέκα καὶ τοὺς λουτήρας ἐποίησεν ἐπὶ τῶν μεχωνῶ
- 15 Ja yhden meren ja kaksitoista raavasta sen alle.
The great water-vessel with the twelve oxen under it.
καὶ τὴν θάλασσαν μίαν καὶ τοὺς μόσχους τοὺς δώδεκα ὑποκάτω αὐτῆς
- 16 Ja kattilat, lapiot ja haarukat ynnä kaikki niihin kuuluvat kalut Huuram-Aabiv teki kuningas Salomolle Herran temppeliin kiilloitetusta vaskesta.
All the pots and the spades and the meat-hooks and their vessels, which Hiram, who was as his father, made for King Solomon for the house of the Lord, were of polished brass.
καὶ τοὺς ποδιστήρας καὶ τοὺς ἀναλημπτήρας καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰς κρεάγρας καὶ πάντα τὰ σκεῦα αὐτῶν ἃ ἐποίησεν χιραμ καὶ ἀνήνεγκεν τῷ βασιλεῖ σαλωμων ἐν οἴκῳ κυρίου χαλκοῦ καθαροῦ
- 17 Jordanin lakeudella kuningas ne valatti savimuotteihin, Sukkotin ja Seredan välillä.
The king made them of liquid metal in the lowland of Jordan, in the soft earth between Succoth and Zeredah.
ἐν τῷ περιγύρῳ τοῦ ἰορδάνου ἐχόνευσεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς ἐν οἴκῳ σοκχωθ καὶ ἀνὰ μέσον σιρδαθα
- 18 Ja Salomo teetti kaikkia näitä kaluja ylen paljon, sillä vasken painoa ei määrittäty.
So Solomon made all these vessels, a very great store of them, and the weight of the brass used was not measured.
καὶ ἐποίησεν σαλωμων πάντα τὰ σκεῦα ταῦτα εἰς πλῆθος σφόδρα ὅτι οὐκ ἐξέλιπεν ὀγκὴ τοῦ χαλκοῦ
- 19 Salomo teetti myös kaikki kalut, joita tuli olla Herran temppelissä: kulta-alttarin, pöydät, joilla näkyleivät olivat,
And Solomon made all the vessels used in the house of God, the gold altar and the tables on which the holy bread was placed,
καὶ ἐποίησεν σαλωμων πάντα τὰ σκεῦα οἴκου κυρίου καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν καὶ τὰς τραπέζας καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄρτοι προθέσεως
- 20 lampunjalat lamppuineen, jotka oli sytyttävä säädetyllä tavalla kaikkeinpyhimmän eteen, puhtaasta kullasta,
And the supports for the lights with their lights, to be burning in the regular way in front of the inmost room, of the best gold;
καὶ τὰς λυχνίας καὶ τοὺς λύχνους τοῦ φωτὸς κατὰ τὸ κρίμα καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβιρ χρυσοῦ καθαροῦ
- 21 kultaisine kukkalehtineen, lamppuineen ja lampusaksineen - puhtainta kultaa;
The flowers and the vessels for the lights and the instruments used for them, were all of gold; it was the best gold.
καὶ λαβίδες αὐτῶν καὶ οἱ λύχνοι αὐτῶν καὶ τὰς φιάλας καὶ τὰς θυίσκας καὶ τὰ πυρεῖα χρυσοῦ καθαροῦ
- 22 veitset, maljat, kupit ja hiilipannut puhtaasta kullasta; ja temppelin oviaukkojen sisemmät ovet, jotka veivät kaikkeinpyhimpään, sekä ne temppelin ovet, jotka veivät temppelisaliin, kullasta.
The scissors and the basins and the spoons and the fire-trays, of the best gold; and the inner doors of the house, opening into the most holy place, and the doors of the Temple, were all of gold.
καὶ ἡ θύρα τοῦ οἴκου ἡ ἐσωτέρα εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰς τὰς θύρας τοῦ οἴκου τοῦ ναοῦ χρυσαῶς
- 1 Kun kaikki työ, minkä Salomo teetti Herran temppeliin, oli valmis, vei Salomo sinne isänsä Daavidin pyhät lahjat. Hopean, kullan ja kaikki kalut hän pani Jumalan temppelin aarrekammioihin.
So all the work which Solomon did for the house of the Lord was complete. And Solomon took the holy things which David his father had given, the silver and the gold and all the vessels, and put them in the store-houses of the house of God.
καὶ συνετελέσθη πᾶσα ἡ ἐργασία ἣν ἐποίησεν σαλωμων ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ εἰσήνεγκεν σαλωμων τὰ ἅγια δαυιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεῦα ἔδωκεν εἰς θησαυρὸν οἴκου κυρίου
- 2 Sitten Salomo kokosi Israelin vanhimmat ja kaikki sukukuntien johtomiehet, israelilaisten perhekunta-päämiehet, Jerusalemiin, tuomaan Herran liitonarkkia Daavidin kaupungista, se on Siionista.
Then Solomon sent for all the responsible men of Israel, all the chiefs of the tribes and the heads of families of the children of Israel, to come to Jerusalem and take the ark of the Lord's agreement up out of the town of David, which is Zion.
τότε ἐξεκκλησίασεν σαλωμων τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραηλ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν τοὺς ἡγουμένους πατριῶν υἰῶν ἰσραηλ εἰς ἱερουσαλημ τοῦ ἀνενέγκαι κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως δαυιδ αὐτῆ σιών

- 3 Niin kokoontuivat kuninkaan luo kaikki Israelin miehet juhlapäivänä, joka on seitsemännessä kuussa.
And all the men of Israel came together to the king at the feast in the seventh month.
και ἐξεκκλησιάσθησαν πρὸς τὸν βασιλέα πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑορτῇ οὗτος ὁ μὴν ἑβδομος
- 4 Ja kun kaikki Israelin vanhimmat olivat tulleet saapuville, nostivat leeviläiset arkin,
All the responsible men of Israel came, and the Levites took up the ark.
και ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ και ἔλαβον πάντες οἱ λευῖται τὴν κιβωτὸν
- 5 ja he veivät arkin ja ilmestysmajan sinne, sekä kaiken pyhän kaluston, joka oli majassa; leeviläiset papit veivät ne sinne.
They took up the ark and the Tent of meeting and all the holy vessels which were in the Tent; all these the priests, the Levites, took up.
και ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν και τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου και πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῇ σκηνῇ και ἀνήνεγκαν αὐτὴν οἱ ἱερεῖς και οἱ λευῖται
- 6 Ja kuningas Salomo seisoi arkin edessä ynnä koko Israelin kansa, joka oli kokoontunut hänen luoksensa; ja he uhrasivat lampaista ja raavaita niin paljon, että niitä ei voitu luetella eikä laskea.
And King Solomon and all the men of Israel who had come together there with him, were before the ark, making offerings of sheep and oxen more than might be numbered.
και ὁ βασιλεὺς σαλωμων και πᾶσα συναγωγὴ Ἰσραὴλ και οἱ φοβούμενοι και οἱ ἐπισυνηγμένοι αὐτῶν ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ θύοντες μόσχους και πρόβατα οἱ οὐκ ἀριθμηθήσονται και οἱ οὐ λογισθήσονται ἀπὸ τοῦ πλήθους
- 7 Ja papit toivat Herran liitonarkin paikoilleen temppelin kuoriin, kaikkeinpyhimpään, kerubien siipien alle.
And the priests took the ark of the Lord's agreement and put it in its place, in the inner room of the house, in the most holy place, under the wings of the winged ones.
και εἰσήνεγκαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς εἰς τὸ δαβὶρ τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑποκάτω τῶν πτερῶν τῶν χερουβιν
- 8 Sillä kerubit levittivät siipensä sen paikan ylitse, missä arkki oli, ja niin kerubit peittivät ylhäältä päin arkin ja sen korennot.
For their wings were outstretched over the place where the ark was, covering the ark and its rods.
και ἦν τὰ χερουβιν διαπεπετακῶτα τὰς πτέρυγας αὐτῶν ἐπὶ τὸν τόπον τῆς κιβωτοῦ και συνεκάλυπτεν τὰ χερουβιν ἐπὶ τὴν κιβωτὸν και ἐπὶ τοὺς ἀναφορεῖς αὐτῆς ἐπάνωθεν
- 9 Ja korennot olivat niin pitkät, että niiden arkista ulkonevat päät voi nähdä kaikkeinpyhimmän edustalta, mutta ulkoa niitä ei voinut nähdä. Ja ne jäivät sinne tähän päivään asti.
The rods were so long that their ends were seen from the holy place before the inmost room; but they were not seen from outside; and there they are to this day.
και ὑπερεῖχον οἱ ἀναφορεῖς και ἐβλέποντο αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀναφορέων ἐκ τῶν ἁγίων εἰς πρόσωπον τοῦ δαβιρ οὐκ ἐβλέποντο ἔξω και ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 10 Arkissa ei ollut muuta kuin ne kaksi taulua, jotka Mooses oli pannut sinne Hoorebilla, kun Herra oli tehnyt liiton israelilaisten kanssa, heidän lähdettyänsä Egyptistä.
Nothing was in the ark but the two flat stones which Moses put there at Horeb, where the Lord made an agreement with the children of Israel when they came out of Egypt.
οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν δύο πλάκες ἃς ἔθηκεν μουσῆς ἐν χωρηβ ἃ διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐξελεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 11 Kun papit lähtivät pyhäköstä - sillä kaikki siellä olevat papit olivat pyhittäneet itsensä, osastoihin katsomatta;
Now when the priests had come out of the holy place, (for all the priests who were present had made themselves holy, not keeping to their divisions;
και ἐγένετο ἐν τῷ ἐξελεῖν τοὺς ἱερεῖς ἐκ τῶν ἁγίων ὅτι πάντες οἱ ἱερεῖς οἱ εὐρεθέντες ἡγιάσθησαν οὐκ ἦσαν διατεταγμένοι κατ' ἐφημερίαν
- 12 ja kaikki leeviläiset veisaajat, Aasaf, Heeman ja Jedutun poikinensa ja veljinensä, seisoiivat hienoihin pellavavaatteisiin puettuina kymbaaleineen, harppuineen ja kanteleineen itään päin alttarista, ja heidän kanssaan sata kaksikymmentä pappia, jotka puhalsivat torviin;
And the Levites who made the music, all of them, Asaph, Heman, Jeduthun, and their sons and brothers, robed in fair linen, were in their places with their brass and corded instruments at the east side of the altar, and with them a hundred and twenty priests blowing horns;)
και οἱ λευῖται οἱ ψαλτῶδοι πάντες τοῖς υἱοῖς ασαφ τῷ αιμαν τῷ ἰδιουθον και τοῖς υἱοῖς αὐτῶν και τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τῶν ἐνδοεδυμένων στολὰς βυσσίνας ἐν κυμβάλους και ἐν νάβλαις και ἐν κινύρας ἰς ἐστηκότες κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου και μετ' αὐτῶν ἱερεῖς ἑκατὸν εἴκοσι σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγξιν
- 13 ja puhaltajien ja veisaajien oli yhdyttävä yhtäkaa ja yhteen ääneen ylistämään ja kiittämään Herraa - ja kun torvet, kymbaalit ja muut soitokoneet soivat ja viritettiin Herran ylistys: "Sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti", silloin pilvi täytti huoneen, Herran temppelin,
And when the players on horns, and those who made melody in song, with one voice were sounding the praise and glory of the Lord; with loud voices and with wind instruments, and brass and corded instruments of music, praising the Lord and saying, He is good; his mercy is unchanging for ever: then the house was full of the cloud of the glory of the Lord,
και ἐγένετο μία φωνὴ ἐν τῷ σαλπίζειν και ἐν τῷ ψαλτῶδειν και ἐν τῷ ἀναφωνεῖν φωνῇ μιᾷ τοῦ ἐξομολογεῖσθαι και αἰνεῖν τῷ κυρίῳ και ὡς ὕψωσαν φωνὴν ἐν σάλπιγξιν και ἐν κινύρας και ἐν ὄργάνοις τῶν ῥόδων και ἔλεγον ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ και ὁ οἶκος ἐνεπλήσθη νεφέλης δόξης κυρίου
- 14 niin että papit eivät voineet astua toimittamaan virkaansa pilven tähden; sillä Herran kirkkaus täytti Jumalan temppelin.
So that the priests were not able to keep their places to do their work because of the cloud; for the house of God was full of the glory of the Lord.
και οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς τοῦ στήναι λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης ὅτι ἐνεπλήσεν δόξα κυρίου τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ

- 1 Silloin Salomo sanoi: "Herra on sanonut tahtovansa asua pimeässä.
Then Solomon said, O Lord, to the sun you have given the heaven for a living-place, but your living-place was not seen by men,
τότε εἶπεν σαλωμων κύριος εἶπεν τοῦ κατασκηνῶσαι ἐν γνόφῳ
- 2 Mutta minä olen rakentanut huoneen sinulle asunnoksi, asuinsijan, asuaksesi siinä iäti."
So I have made for you a living-place, a house in which you may be for ever present.
καὶ ἐγὼ ᾠκοδόμηκα οἶκον τῷ ὀνόματί σου ἅγιόν σοι καὶ ἔτοιμον τοῦ κατασκηνῶσαι εἰς τοὺς αἰῶνας
- 3 Sitten kuningas käänsi kasvonsa ja siunasi koko Israelin seurakunnan; ja koko Israelin seurakunta seisoi.
Then, turning his face about, the king gave a blessing to all the men of Israel; and they were all on their feet together.
καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ εὐλόγησεν τὴν πᾶσαν ἐκκλησίαν ἰσραηλ καὶ πᾶσα ἐκκλησία ἰσραηλ παρειστήκει
- 4 Hän sanoi: "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, joka kädellänsä on täyttänyt sen, mitä hän suullansa puhui minun isälleni Daavidille, sanoen:
And he said, Praise be to the Lord, the God of Israel, who himself gave his word to my father David, and with his strong hand has made his word come true, saying,
καὶ εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ὃς ἐλάλησεν ἐν στόματι αὐτοῦ πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου καὶ ἐν χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσεν λέγων
- 5 'Siitä päivästä saakka, jona minä vein kansani Egyptistä, en minä ole mistään Israelin sukukunnasta valinnut yhtään kaupunkia, että siihen rakennettaisiin temppeli, missä minun nimeni asuisi, enkä myöskään ole valinnut ketään olemaan kansani Israelin ruhtinaana.
From the day when I took my people out of the land of Egypt, no town in all the tribes of Israel has been marked out by me for the building of a house for the resting-place of my name; and I took no man to be a ruler over my people Israel;
ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀνήγαγον τὸν λαόν μου ἐκ γῆς αἰγύπτου οὐκ ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἀπὸ πασῶν φυλῶν ἰσραηλ τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τοῦ εἶναι ὄνομά μου ἐκεῖ καὶ οὐκ ἐξελεξάμην ἐν ἀνδρὶ τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραηλ.
- 6 Mutta Jerusalemin minä olen valinnut nimeni asuinsijaksi, ja Daavidin minä olen valinnut vallitsemaan kansaani Israelia.'
But now I have made selection of Jerusalem, that my name might be there, and of David, to be over my people Israel.
καὶ ἐξελεξάμην ἐν ἱερουσαλημ γενέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ καὶ ἐξελεξάμην ἐν δαυὶδ ὥστε εἶναι ἐπάνω τοῦ λαοῦ μου ἰσραηλ.
- 7 Ja minun isäni Daavid aikoi rakentaa temppelin Herran, Israelin Jumalan, nimelle.
Now it was in the heart of my father David to put up a house for the name of the Lord, the God of Israel.
καὶ ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν δαυὶδ τοῦ πατρὸς μου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραηλ.
- 8 Mutta Herra sanoi minun isälleni Daavidille: 'Kun sinä aiot rakentaa temppelin minun nimelleni, niin tosin teet siinä hyvin, että sitä aiot;
But the Lord said to David my father, You did well to have in your heart the desire to make a house for my name:
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς δαυὶδ πατέρα μου διότι ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν σου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί μου καλῶς ἐποίησας ὅτι ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν σου
- 9 kuitenkin et sinä ole sitä temppeliä rakentava, vaan sinun poikasi, joka lähtee sinun kupeistasi, hän on rakentava temppelin minun nimelleni'.
But you yourself will not be the builder of the house; but your son, the offspring of your body, he it is who will put up a house for my name.
πλὴν σὺ οὐκ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον ὅτι ὁ υἱός σου ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τῆς ὀσφύος σου οὗτος οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου
- 10 Ja Herra on täyttänyt sanansa, minkä hän puhui: minä olen noussut isäni Daavidin sijalle ja istun Israelin valtaistuimella, niinkuin Herra puhui, ja minä olen rakentanut temppelin Herran, Israelin Jumalan, nimelle.
And the Lord has kept his word; for I have taken my father David's place on the seat of the kingdom of Israel, as the Lord gave his word; and I have made the house for the name of the Lord the God of Israel.
καὶ ἀνέστησεν κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ ὃν ἐλάλησεν καὶ ἐγενήθη ἐναντὶ δαυὶδ πατρὸς μου καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τὸν θρόνον ἰσραηλ καθὼς ἐλάλησεν κύριος καὶ ᾠκοδόμησα τὸν οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραηλ.
- 11 Ja minä olen sijoittanut siihen arkin, jossa on se Herran liitto, minkä hän teki israelilaisten kanssa."
And there I have put the ark, in which is the agreement of the Lord, which he made with the people of Israel.
καὶ ἔθηκα ἐκεῖ τὴν κιβωτόν ἐν ἧ ἐκεῖ διαθήκη κυρίου ἣν διέθετο τῷ ἰσραηλ
- 12 Sitten hän astui Herran alttarin eteen koko Israelin seurakunnan nähden ja ojensi kätensä.
Then he took his place in front of the altar of the Lord, all the men of Israel being present,
καὶ ἔσθη κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ἐναντι πάσης ἐκκλησίας ἰσραηλ καὶ διεπέτασεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ

- 13 Salomo oli näet teettänyt lavan vaskesta, viittä kyynärää pitkän, viittä kyynärää leveän ja kolmea kyynärää korkean, ja asettanut sen esikartanon keskelle. Sille hän nousi, polvistui koko Israelin seurakunnan nähden, ojensi kätensä taivasta kohti
(For Solomon had made a brass stage, five cubits long, five cubits wide and three cubits high, and had put it in the middle of the open space; on this he took his place and went down on his knees before all the meeting of Israel, stretching out his hands to heaven.)
ὅτι ἐποίησεν σωλομων βάσιν χαλκῆν καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς ἀλῆς τοῦ ἱεροῦ πέντε πηχῶν τὸ μήκος αὐτῆς καὶ πέντε πήχεων τὸ εὖρος αὐτῆς καὶ τριῶν πήχεων τὸ ὕψος αὐτῆς καὶ ἔστη ἐπ' αὐτῆς καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ γόνατα ἔναντι πάσης ἐκκλησίας ἰσραηλ καὶ διεπέτασεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν
- 14 ja sanoi: "Herra, Israelin Jumala, ei ole sinun vertaistasi Jumalaa, ei taivaassa eikä maan päällä, sinun, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden palvelijoitasi kohtaan, jotka vaeltavat sinun edessäsi kaikesta sydämestänsä.
And he said, O Lord, the God of Israel, there is no God like you in heaven or on earth; keeping faith and mercy unchanging for your servants, while they go in your ways with all their hearts; καὶ εἶπεν κύριε ὁ θεὸς ἰσραηλ οὐκ ἔστιν ὁμοίος σοι θεὸς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς φυλάσσων τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς παισίν σου τοῖς πορευομένοις ἔναντίον σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ
- 15 Sinä olet pitänyt, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni. Minkä sinä suullasi puhuit, sen sinä kädelläsi täytit, niinkuin nyt on tapahtunut.
For you have kept the word which you gave to your servant David, my father; with your mouth you said it and with your hand you have made it come true this day.
ἃ ἐφύλαξας τῷ παιδί σου δαυιδ τῷ πατρί μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων καὶ ἐλάλησας ἐν στόματι σου καὶ ἐν χερσίν σου ἐπλήρωσας ὡς ἡ ἡμέρα αὐτῆ
- 16 Niin pidä nytkin, Herra, Israelin Jumala, mitä puhuit palvelijallesi Daavidille, minun isälleni, sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi oleva minun edessäni, istumassa Israelin valtaistuimella, jos vain sinun poikasi pitävät vaarin teistänsä, niin että he vaeltavat minun lakini mukaan, niinkuin sinä olet minun edessäni vaeltanut'.
So now, O Lord, the God of Israel, let your word to your servant David, my father, come true, when you said, You will never be without a man to take his place before me on the seat of the kingdom of Israel; if only your children give attention to their ways, walking in my law, as you have done before me.
καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραηλ φύλαξον τῷ παιδί σου τῷ δαυιδ τῷ πατρί μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων οὐκ ἐκλείψει σοι ἀνὴρ ἀπὸ προσώπου μου καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἰσραηλ πλὴν ἐὰν φυλάξωσιν οἱ υἱοὶ σου τὴν ὁδὸν αὐτῶν τοῦ πορεύεσθαι ἐν τῷ νόμῳ μου ὡς ἐπορεύθης ἔναντίον μου
- 17 Niin toteutukoon nyt, Herra, Israelin Jumala, sinun sanasi, jonka puhuit palvelijallesi Daavidille.
So now, O Lord, the God of Israel, make your word come true which you said to your servant David.
καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραηλ πιστωθῆτω δὴ τὸ ῥῆμά σου ὃ ἐλάλησας τῷ παιδί σου τῷ δαυιδ
- 18 Mutta asuuko todella Jumala maan päällä ihmisten seassa? Katso, taivasiin ja taivasten taivasiin sinä et mahdu; kuinka sitten tähän temppeliin, jonka minä olen rakentanut!
But is it truly possible that God may be housed with men on earth? see, heaven and the heaven of heavens are not wide enough to be your resting-place: how much less this house which I have made:
ὅτι εἰ ἀληθῶς κατοικήσει θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἀρκέσουσιν σοι καὶ τίς ὁ οἶκος οὗτος ὃν ψκοδόμησα
- 19 Käännny kuitenkin palvelijasi rukouksen ja anomisen puoleen, Herra, minun Jumalani, niin että kuulet huudon ja rukouksen, jonka palvelijasi sinun edessäsi rukoilee,
Still, let your heart be turned to the prayer of your servant and to his prayer for grace, O Lord my God, and give ear to the cry and the prayer which your servant makes before you; καὶ ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν παιδός σου καὶ ἐπὶ τὴν δέησίν μου κύριε ὁ θεὸς τοῦ ἑπακοῦσαι τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς ἧς ὁ παῖς σου προσεύχεται ἔναντίον σου σήμερον
- 20 ja että silmäsi ovat päivät ja yöt avoinna tätä temppeliä kohti, tätä paikkaa kohti, johon sinä olet sanonut asettavasi nimesi, niin että kuulet rukouksen, jonka palvelijasi tähän paikkaan päin kääntyneenä rukoilee.
That your eyes may be open to this house day and night, to this place of which you have said that you would put your name there; to give ear to the prayer which your servant may make, turning to this place.
τοῦ εἶναι ὀφθαλμοῦς σου ἀνεωγμένους ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὃν εἶπας ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομά σου ἐκεῖ τοῦ ἀκοῦσαι τῆς προσευχῆς ἧς ὁ παῖς σου προσεύχεται εἰς τὸν τόπον τοῦτον
- 21 Kuule palvelijasi ja kansasi Israelin rukoukset, jotka he rukoilevat tähän paikkaan päin kääntyneinä; kuule asuinpaikastasi, taivaasta, ja kun kuulet, niin anna anteeksi.
And give ear to the prayers of your servant and of your people Israel, when they make their prayers, turning to this place; give ear from heaven your living-place; and hearing have mercy.
καὶ ἀκούσῃ τῆς δεήσεως τοῦ παιδός σου καὶ λαοῦ σου ἰσραηλ ἃ ἂν προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικήσεώς σου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀκούσῃ καὶ ἴεως ἔσῃ
- 22 Jos joku rikkoo lähimmäistänsä vastaan ja hänet pannaan valalle ja vannotetaan, ja jos hän tulee ja vannoo sinun alttarisi edessä tässä temppelissä,
If a man does wrong to his neighbour and has to take an oath, and comes before your altar to take his oath in this house:
ἐὰν ἀμάρτη ἀνὴρ τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἄρὰν τοῦ ἀρᾶσθαι αὐτόν καὶ ἔλθῃ καὶ ἀράσῃται κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ

- 23 niin kuule taivaasta ja auta palvelijasi oikeuteensa; tee niin, että kostat syylliselle ja annat hänen tekojensa tulla hänen päänsä päälle, mutta julistat syyttömän syyttömäksi ja annat hänelle hänen vanhurskautensa mukaan.
Then let your ear be open in heaven, and be the judge of your servants, giving punishment to the wrongdoer, so that his sin may come on his head; and, by your decision, keeping from evil him who has done no wrong.
καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ποιήσεις καὶ κρινεῖς τοὺς δούλους σου τοῦ ἀποδοῦναι τῷ ἀνόμῳ καὶ ἀποδοῦναι ὁδοὺς αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ τοῦ δικαιοῦσαι δίκαιον τοῦ ἀποδοῦναι αὐτῷ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ
- 24 Jos vihollinen voittaa sinun kansasi Israelin, sentähden että he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he kääntyvät ja kiittävät sinun nimeäsi, rukoilevat ja anovat armoa sinun kasvojesi edessä tässä temppelessä,
And if your people Israel are overcome in war, because of their sin against you; if they are turned to you again, honouring your name, making prayers and requesting your grace in this house:
καὶ ἐὰν θραυσθῇ ὁ λαὸς σου ἰσραηλ κατέναντι τοῦ ἐχθροῦ ἐὰν ἀμάρτωσίν σοι καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου καὶ προσεύξονται καὶ δεηθῶσιν ἐναντίον σου ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ὑψοῦ
- 25 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi kansasi Israelin synti ja tuo heidät takaisin tähän maahan, jonka olet antanut heille ja heidän isillensä.
Then give ear from heaven, and let the sin of your people Israel have forgiveness, and take them back again to the land which you gave to them and to their fathers.
καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἕλωσ ἔση ταῖς ἀμαρτίαις λαοῦ σου ἰσραηλ καὶ ἀποστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας αὐτοῖς καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν
- 26 Jos taivas suljetaan, niin ettei tule sadetta, koska he ovat tehneet syntiä sinua vastaan, mutta he rukoilevat kääntyneinä tähän paikkaan päin ja ylistävät sinun nimeäsi ja kääntyvät synnistänsä, koska sinä nöyryytät heitä,
When heaven is shut up and there is no rain, because of their sin against you: if they make prayers with their faces turned to this place, honouring your name and turning away from their sin when you send trouble on them:
ἐν τῷ συσχεθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γενέσθαι ὑετὸν ὅτι ἀμαρτήσονται σοι καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον καὶ αἰνέσουσιν τὸ ὄνομά σου καὶ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν ὅτι τ ἀπεινώσεις αὐτούς
- 27 niin kuule taivaasta ja anna anteeksi palvelijaisi ja kansasi Israelin synti - sillä sinä osoitat heille hyvän tien, jota heidän on vaeltaminen - ja suo sade maallesi, jonka olet antanut kansallesi perintöosaksi.
Then give ear from heaven, so that the sin of your servants and the sin of your people Israel may have forgiveness, when you make clear to them the good way in which they are to go; and send rain on your land which you have given to your people for their heritage.
καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἕλωσ ἔση ταῖς ἀμαρτίαις τῶν παιδῶν σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραηλ ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν ἐν ἣ πορεύονται ἐν αὐτῇ καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου εἰς κληρονομίαν
- 28 Jos maahan tulee nälänhätä, rutto, jos tulee nokitähkä ja viljanruoste, jos tulevat heinäsirokot ja tuhosirkat, jos sen viholliset ahdistavat sitä maassa, jossa sen portit ovat, jos tulee mikä tahansa vitsaus tai vaiva,
If there is no food in the land, if there is disease, if the fruits of the earth are damaged by heat or water, locust or worm; if their towns are shut in by their attackers: whatever trouble or whatever disease there may be:
λιμὸς ἐὰν γένηται ἐπὶ τῆς γῆς θάνατος ἐὰν γένηται ἀνεμοφορία καὶ ἴκτερος ἀκρίς καὶ βροῦχος ἐὰν γένηται ἐὰν θλίψῃ αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς κατέναντι τῶν πόλεων αὐτῶν κατὰ πᾶσαν πληγὴν καὶ πᾶν πόνον
- 29 ja jos silloin joku ihminen, kuka hyvänsä, tai koko sinun kansasi Israel, rukoilee ja anoo armoa, kun he kukin tuntevat vitsauksen ja tuskan, joka on kohdannut heitä, ja ojentavat kätensä tähän temppeleihin päin,
Whatever prayer or request for your grace is made by any man, or by all your people Israel, whatever his trouble may be, whose hands are stretched out to this house:
καὶ πᾶσα προσευχὴ καὶ πᾶσα δέησις ἢ ἐὰν γένηται παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ παντὶ λαῷ σου ἰσραηλ ἐὰν γνώῃ ἀνθρώπος τὴν ἀφῆν αὐτοῦ καὶ τὴν μαλακίαν αὐτοῦ καὶ διατετῆται τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν ὄϊκον τοῦτον
- 30 niin kuule silloin taivaasta, asuinpaikastasi, ja anna anteeksi ja anna jokaiselle aivan hänen tekojensa mukaan, koska sinä tunnet hänen sydämensä - sillä sinä yksin tunnet ihmisten sydämet -
Then give ear from heaven your living-place, answering with forgiveness, and give to every man, whose secret heart is open to you, the reward of all his ways; (for you, and you only, have knowledge of the hearts of the children of men;)
καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου καὶ ἰλάσῃ καὶ δώσεις ἀνδρὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ὡς ἂν γνώῃς τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὅτι μόνος γινώσκεις τὴν καρδίαν υἱῶν ἀνθρώπων
- 31 että he pelkäisivät sinua ja vaeltaisivat sinun teitäsi, niin kauan kuin he elävät tässä maassa, jonka sinä olet meidän isillemme antanut.
So that they may give you worship, walking in your ways, as long as they are living in the land which you gave to our fathers.
ὅπως φοβῶνται τὰς ὁδοὺς σου πάσας τὰς ἡμέρας ὡς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν

- 32 Myös jos joku muukalainen, joka ei ole sinun kansaasi Israelia, tulee kaukaisesta maasta sinun suuren nimesi, väkevän kätesi ja ojennetun käsivartesi tähden - jos hän tulee ja rukoilee kääntyneenä tähän temppeliin päin,
And as for the man from a strange land, who is not of your people Israel but comes from a far country because of the glory of your name and your strong hand and your outstretched arm; when he comes to make his prayer, turning to this house:
καὶ πᾶς ἀλλότριος ὃς οὐκ ἐκ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ ἐστὶν αὐτὸς καὶ ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα καὶ τὴν χειρὰ σου τὴν κραταιὰν καὶ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλὸν καὶ ἔλθωσιν καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον
- 33 niin kuule taivaasta, asuinpaikastasi, häntä ja tee kaikki, mitä muukalainen sinulta rukoilee, että kaikki maan kansat tuntisivat sinun nimesi ja pelkäisivät sinua, samoin kuin sinun kansasi Israel, ja tulisivat tietämään, että sinä olet ottanut nimiisi tämän temppelin, jonka minä olen rakentanut.
Then give ear from heaven your living-place, and give him his desire, whatever it may be; so that all the peoples of the earth may have knowledge of your name, worshipping you as do your people Israel, and may see that this house which I have made is truly named by your name.
καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἐὰν ἐπικαλέσῃται σε ὁ ἀλλότριος ὅπως γνώσιν πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὸ ὄνομά σου καὶ τοῦ φοβεῖσθαι σε ὡς ὁ λαός σου ἰσραὴλ καὶ τοῦ γνῶναι ὅτι ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ὠκοδόμησα
- 34 Jos sinun kansasi lähtee sotaan vihollisiansa vastaan sitä tietä, jota sinä heidät lähetät, ja he rukoilevat sinua kääntyneinä tähän kaupunkiin päin, jonka sinä olet valinnut, ja tähän temppeliin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,
If your people go out to war against their attackers, by whatever way you may send them, if they make their prayers to you turning their faces to this town of yours and to this house which I have put up for your name:
ἐὰν δὲ ἐξέλθῃ ὁ λαός σου εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐν ὁδῷ ἢ ἀποστελεῖς αὐτούς καὶ προσεύξονται πρὸς σὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πόλεως ταύτης ἢ ἐξελεύσῃ ἐν αὐτῇ καὶ οἴκου οὗ ὠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου
- 35 niin kuule taivaasta heidän rukouksensa ja anomisensa ja hanki heille oikeus.
Then give ear from heaven to their prayer and their cry for grace, and see right done to them.
καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ ποιήσεις τὸ δίκαιωμα αὐτῶν
- 36 Jos he tekevät syntiä sinua vastaan - sillä ei ole ihmistä, joka ei syntiä tee - ja sinä vihasut heihin ja annat heidät vihollisen valtaan, niin että heidän vangitsijansa vievät heidät vangeiksi kaukaiseen tai läheiseen maahan,
If they do wrong against you, (for no man is without sin,) and you are angry with them, and give them up into the power of those who are fighting against them, so that they take them away prisoners to a land far off or near;
ὅτι ἀμαρτήσονται σοι ὅτι οὐκ ἔσται ἄνθρωπος ὃς οὐχ ἀμαρτήσεται καὶ πατάξεις αὐτούς καὶ παραδώσεις αὐτούς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν καὶ αἰχμαλωτεύουσιν οἱ αἰχμαλωτεύοντες αὐτούς εἰς γῆν ἐχθρῶν εἰς γῆν μακρὰν ἢ ἐγγύς
- 37 mutta jos he sitten menevät itseensä siinä maassa, johon heidät on viety vangeiksi, kääntyvät ja anovat sinulta armoa vankeutensa maassa, sanoen: 'Me olemme tehneet syntiä, tehneet väärin ja olleet jumalattomat',
And if they take thought, in the land where they are prisoners, turning again to you, crying out in prayer to you in that land, and saying, We are sinners, we have done wrong, we have done evil; καὶ ἐπιστρέψωσιν καρδίαν αὐτῶν ἐν τῇ γῇ αὐτῶν οὗ μετήχησαν ἐκεῖ καὶ γὰρ ἐπιστρέψωσιν καὶ δεηθῶσιν σου ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ αὐτῶν λέγοντες ἡμάρτομεν ἠδικήσαμεν ἠνομήσαμεν
- 38 ja palajavat sinun tykösi kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan vankeutensa maassa, johon heidät on vangeiksi viety, ja rukoilevat kääntyneinä tähän maahan päin, jonka sinä olet heidän isillensä antanut, tähän kaupunkiin päin, jonka sinä olet valinnut, ja tähän temppeliin päin, jonka minä olen sinun nimellesi rakentanut,
If with all their heart and soul they are turned again to you, in the land where they are prisoners, the land where they have been taken, and make their prayers, turning their eyes to their land which you gave to their fathers, and to the town which you took for yourself, and the house which I have made for your name:
καὶ ἐπιστρέψωσιν πρὸς σὲ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν ἐν γῇ αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς καὶ προσεύξονται ὁδὸν γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως ἧς ἐξελεύσω καὶ αὐτοῦ οἴκου οὗ ὠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου
- 39 niin kuule taivaasta, asuinpaikastasi, heidän rukouksensa ja anomisensa, hanki heille oikeus ja anna anteeksi kansallesi, mitä he ovat rikkoneet sinua vastaan.
Then give ear from heaven your living-place to their prayer and their cry, and see right done to them, answering with forgiveness your people who have done wrong against you.
καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ ποιήσεις κρίματα καὶ ἕλεως ἔσῃ τῷ λαῷ τῷ ἀμαρτόντι σοι
- 40 Olkoot siis, minun Jumalani, sinun silmäsi avoinna, ja tarkatkoot sinun korvasi rukouksia tässä paikassa.
Now, O my God, may your eyes be open and your ears awake to the prayers made in this place.
νῦν κύριε ἔστωσαν δὴ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀνεωγμένοι καὶ τὰ ὦτά σου ἐπήκου εἰς τὴν δεῆσιν τοῦ τόπου τούτου
- 41 Ja nyt: Nouse, Herra Jumala, tule leposijaasi, sinä ja sinun voimasi arkki. Sinun pappisi, Herra Jumala, olkoot puetut autuuteen, ja sinun hurksaasi riemuitkoot siitä, mikä hyvä on.
Up! now, O Lord God, come back to your resting-place, you and the ark of your strength: let your priests, O Lord God, be clothed with salvation, and let your saints be glad in what is good.
καὶ νῦν ἀνάστηθι κύριε ὁ θεός εἰς τὴν κατάπαυσίν σου σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς ἰσχύος σου οἱ ἱερεῖς σου κύριε ὁ θεός ἐνδόξαιντο σωτηρίαν καὶ οἱ υἱοὶ σου εὐφρανθήτωσαν ἐν ἀγαθοῖς

- 42 Herra Jumala, älä hylkää voideltuasi; muista armolupauksiasi, jotka annoit Daavidille, palvelijallesi."
O Lord God, let him whom you have taken for yourself never be given up by you: keep in mind your mercies to David your servant.
κύριε ὁ θεός μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου μνήσθητι τὰ ἐλέη δαυὶδ τοῦ δούλου σου
- 1 Kun Salomo oli lakannut rukoilemasta, tuli taivaasta tuli ja kulutti polttouhria ja teurasuhrit, ja Herran kirkkaus täytti temppelin,
Now when Solomon's prayers were ended, fire came down from heaven, burning up all the offerings; and the house was full of the glory of the Lord.
καὶ ὡς συνετέλεσεν σαλωμων προσευχόμενος καὶ τὸ πῦρ κατέβη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας καὶ δόξα κυρίου ἐπλησεν τὸν οἶκον
- 2 niin että papit eivät voineet mennä Herran temppeliin; sillä Herran kirkkaus täytti Herran temppelin.
And the priests were not able to go into the house of the Lord, for the Lord's house was full of the glory of the Lord.
καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ὅτι ἐπλησεν δόξα κυρίου τὸν οἶκον
- 3 Ja kun kaikki israelilaiset näkivät tulen tulevan alas ja näkivät temppelin päällä Herran kirkkauden, polvistuivat he kivillä lasketulla pihalla kasvoilensa maahan ja rukoilivat ja kiittivät Herraa siitä, että hän on hyvä, että hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
And all the children of Israel were looking on when the fire came down, and the glory of the Lord was on the house; and they went down on their knees, with their faces to the earth, worshipping and praising the Lord, and saying, He is good; for his mercy is unchanging for ever.
καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐώραν καταβαῖνον τὸ πῦρ καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ τὸν οἶκον καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ τὸ λιθόστρωτον καὶ προσεκύνησαν καὶ ἤνουν τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθὸν ὁ τὶ εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 4 Sitten kuningas ja kaikki kansa uhrasivat teurasuhrin Herran edessä.
Then the king and all the people made offerings before the Lord.
καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς θύοντες θύματα ἔναντι κυρίου
- 5 Ja kuningas Salomo uhrasi teurasuhrina kaksikymmentäkaksi tuhatta raavasta ja satakaksikymmentä tuhatta lammasta. Näin he, kuningas ja koko kansa, vihkivät Herran temppelin.
King Solomon made an offering of twenty-two thousand oxen, and a hundred and twenty thousand sheep. So the king and all the people kept the feast of the opening of the house of God.
καὶ ἐθυσίασεν σαλωμων τὴν θυσίαν μόσχων εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας καὶ βοσκημάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας καὶ ἐνεκαίνισεν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαός
- 6 Papit seisoiivat kukin virkatoimessaan. Ja leeviläiset, käsissään Herran soitimet, jotka kuningas Daavid oli teettänyt, seisoiivat kiittämässä Herraa Daavidin ylistysvirsiä siitä, että hänen armonsa pysyy iankaikkisesti. Ja heitä vastapäätä papit soittivat torvia, kaiken Israelin seisoessa.
And the priests were in their places, and the Levites with their instruments of music for the Lord's song, which David the king had made for the praise of the Lord whose mercy is unchanging for ever, when David gave praise by their hand; and the priests were sounding horns before them; and all Israel were on their feet.
καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν ἐστηκότες καὶ οἱ λευῖται ἐν ὄργανοις ψῶδων κυρίου τοῦ δαυὶδ τοῦ βασιλέως τοῦ ἐξομολογεῖσθαι ἔναντι κυρίου ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐν ὕμνοις δαυὶδ διὰ χειρὸς αὐτῶν καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες ταῖς σάλπιγγιν ἐναντίον αὐτῶν καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐστηκώς
- 7 Ja Salomo pyhitti Herran temppelin edessä olevan esipihan keskiosan, sillä hänen oli siellä uhrattava polttouhri ja yhteysuhrin rasvat, koska polttouhri, ruokauhri ja rasvat eivät mahtuneet vaskialttarille, jonka Salomo oli teettänyt.
Then Solomon made holy the middle of the open square in front of the house of the Lord, offering the burned offerings there, and the fat of the peace-offerings; for there was not room on the brass altar which Solomon had made for all the burned offerings and the meal offerings and the fat.
καὶ ἡγίασεν σαλωμων τὸ μέσον τῆς ἀλῆς τῆς ἐν οἴκῳ κυρίου ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ στέατα τῶν σωτηρίων ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησεν σαλωμων οὐκ ἐξεποίει δέξασθαι τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ μαννα καὶ τὰ στέατα
- 8 Näin Salomo siihen aikaan vietti juhlaa seitsemän päivää, ja koko Israel hänen kanssansa. Se oli sangen suuri kokous, johon kokoonnuttiin aina sieltä, mistä mennään Hamatiin, ja aina Egyptin purolta asti.
So Solomon kept the feast at that time for seven days, and all Israel with him, a very great meeting, for the people had come together from the way into Hamath and from as far as the river of Egypt.
καὶ ἐποίησεν σαλωμων τὴν ἑορτὴν ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκκλησία μεγάλη σφόδρα ἀπὸ εἰσόδου αἰμαθ καὶ ἕως χειμάρρου αἰγύπτου
- 9 Kahdeksantena päivänä heillä oli juhlaa. Sillä alttarin vihkimistä he viettivät seitsemän päivää ja juhlaa seitsemän päivää.
And on the eighth day they had a holy meeting; the offerings for making the altar holy went on for seven days, and the feast for seven days.
καὶ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον ὅτι ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἐποίησεν ἑπτὰ ἡμέρας ἑορτὴν

- 10 Mutta seitsemännen kuun kahdentenakymmenentenä kolmantena päivänä hän päästi kansan menemään majoilleensa. He iloitsivat ja olivat hyvillä mielin siitä hyvästä, minkä Herra oli tehnyt Daavidille ja Salomolle ja kansallensa Israelille.
And on the twenty-third day of the seventh month, he sent the people away to their tents, full of joy and glad in their hearts, because of all the good which the Lord had done to David and to Solomon and to Israel his people.
 και ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκοστῇ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἀπέστειλεν τὸν λαὸν εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν εὐφραينوμένους καὶ ἀγαθῆ καρδία ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησεν κύριος τῷ δαυιδ καὶ τῷ σαλωμων καὶ τῷ ἰσραηλ λαῷ αὐτοῦ
- 11 Kun Salomo oli saanut valmiiksi Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja menestynyt kaikessa, mitä oli ajatellut tehdä Herran temppelissä ja omassa linnassaan,
So Solomon came to the end of building the house of the Lord and the king's house; and everything which it was in his mind to make in the house of the Lord and for himself had been well done.
 και συνετέλεσεν σαλωμων τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ πάντα ὅσα ἠθέλησεν ἐν τῇ ψυχῇ σαλωμων τοῦ ποιῆσαι ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ εὐδοῶθαι
- 12 ilmestyi Herra Salomolle yöllä ja sanoi hänelle: "Minä olen kuullut sinun rukouksesi ja valinnut tämän paikan uhripaikakseni.
Now the Lord came to Solomon in a vision by night, and said to him, I have given ear to your prayer, and have taken this place for myself as a house where offerings are to be made.
 και ὤφθη ὁ θεὸς τῷ σαλωμων τὴν νύκτα καὶ εἶπεν αὐτῷ ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου καὶ ἐξελεξάμην ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐμαντῶ εἰς οἶκον θυσίας
- 13 Jos minä suljen taivaan, niin ettei tule sadetta, jos minä käsken heinäsiirkkain syödä maan tahi jos minä lähetään ruton kansaani,
If, at my word, heaven is shut up, so that there is no rain, or if I send locusts on the land for its destruction, or if I send disease on my people;
 ἐὰν συσῶ τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γένηται ὑετός καὶ ἐὰν ἐντεῖλωμαι τῇ ἀκρίδι καταφαγεῖν τὸ ξύλον καὶ ἐὰν ἀποστειλω θάνατον ἐν τῷ λαῷ μου
- 14 mutta minun kansani, joka on otettu minun nimiini, nöyrytyy, ja he rukoilevat ja etsivät minun kasvojani ja palajavat pahoilta teiltänsä, niin minä kuulen taivaasta ja annan anteeksi heidän syntinsä ja teen heidän maansa jälleen terveeksi.
If my people, on whom my name is named, make themselves low and come to me in prayer, searching for me and turning from their evil ways; then I will give ear from heaven, overlooking their sin, and will give life again to their land.
 και ἐὰν ἐντραπῇ ὁ λαὸς μου ἐφ' οὗς τὸ ὄνομά μου ἐπικέκληται ἐπ' αὐτούς καὶ προσεύξονται καὶ ζητήσωσιν τὸ πρόσωπόν μου καὶ ἀποστρέψωσιν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν καὶ ἐγὼ εἰσακτούσομαι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἕως ἔσομαι ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν καὶ ἰάσομαι τὴν γῆν αὐτῶν
- 15 Nyt minun silmäni ovat avoinna, ja minun korvani tarkkaavat rukouksia tässä paikassa.
Now my eyes will be open and my ears awake to the prayers made in this place.
 νῦν οἱ ὀφθαλμοί μου ἔσονται ἀνεφωγμένοι καὶ τὰ ὄτά μου ἐπήκουα τῇ προσευχῇ τοῦ τόπου τούτου
- 16 Ja nyt minä olen valinnut ja pyhittänyt tämän temppelin, että minun nimeni olisi siinä iäti; ja minun silmäni ja sydämeni tulevat aina olemaan siinä.
For I have taken this house for myself and made it holy, so that my name may be there for ever; and my eyes and my heart will be there at all times.
 και νῦν ἐξελεξάμην καὶ ἡγίασα τὸν οἶκον τοῦτον τοῦ εἶναι ὄνομά μου ἐκεῖ ἕως αἰῶνος καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐκεῖ πάσας τὰς ἡμέρας
- 17 Ja jos sinä vaellat minun edessäni, niinkuin sinun isäsi Daavid vaelsi, ja teet kaiken, mitä minä olen käskenyt sinun tehdä, ja noudatat minun käskyjäni ja oikeuksiani,
And as for you, if you will go on your way before me as David your father did, doing whatever I have given you orders to do and keeping my laws and my decisions:
 και σὺ ἐὰν πορευθῆς ἐναντίον μου ὡς δαυιδ ὁ πατήρ σου καὶ ποιῆσῃς κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλάμην σοι καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξῃ
- 18 niin minä pidän pystyssä sinun kuninkaallisen valtaistuimesi, niinkuin minä lupasin sinun isällesi Daavidille sanoen: 'Aina on mies sinun suvustasi hallitseva Israelia'.
Then I will make strong the seat of your kingdom, as I gave my word to David your father, saying, You will never be without a man to be ruler in Israel.
 και ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ὡς διεθέμην δαυιδ τῷ πατρί σου λέγων οὐκ ἐξαρθήσεται σοι ἀνὴρ ἡγούμενος ἐν ἰσραηλ
- 19 Mutta jos te käännytte pois ja hylkääte minun käskyni ja säädökseni, jotka minä olen teille antanut, ja menette ja palvelette muita jumalia ja kumarratte niitä,
But if you are turned away from me, and do not keep my orders and my laws which I have put before you, but go and make yourselves servants to other gods, giving them worship:
 και ἐὰν ἀποστρέψῃτε ὑμεῖς καὶ ἔγκαταλίπητε τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου ἃς ἔδωκα ἐναντίον ὑμῶν καὶ πορευθῆτε καὶ λατρεύσῃτε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσῃτε αὐτοῖς
- 20 niin minä kiskaisen sellaiset irti maastani, jonka minä olen heille antanut; ja tämän temppelin, jonka minä olen nimelleni pyhittänyt, minä heidän pois kasvojeni edestä, ja minä teen sen sananparreksi ja pistopuheeksi kaikille kansoille.
Then I will have this people uprooted out of my land which I have given them; and this house, which I have made holy for my name, I will put away from before my eyes, and make it an example and a word of shame among all peoples.
 και ἐξαρῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτοῖς καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀποστρέψω ἐκ προσώπου μου καὶ δώσω αὐτὸν εἰς παραβολὴν καὶ εἰς διήγημα ἐν πάσιν τοῖς ἔθνεσιν
- 21 Ja tämän temppelin tähden, joka ennen oli korkein, on jokainen ohikulkija tyrmistytävä. Ja kun hän kysyy: 'Miksi on Herra näin tehnyt tälle maalle ja tälle temppelille?',
And this house will become a mass of broken walls, and everyone who goes by will be overcome with wonder, and will say, Why has the Lord done so to this land and to this house?
 και ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλός πᾶς ὁ διαπορευόμενος αὐτὸν ἐκστήσεται καὶ ἐρεῖ χάριν τίνος ἐποίησεν κύριος τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ

- 22 niin vastataan: 'Siksi, että he hylkäsivät Herran, isiensä Jumalan, joka oli vienyt heidät pois Egyptin maasta, ja liittyivät muihin jumaliin, kumarsivat niitä ja palvelivat niitä; sentähden hän on antanut kaiken tämän pahan heitä kohdata'."
- And their answer will be, Because they were turned away from the Lord, the God of their fathers, who took them out of the land of Egypt, and took for themselves other gods and gave them worship and became their servants: that is why he has sent all this evil on them.
- καὶ ἐροῦσιν διότι ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν πατέρων αὐτῶν τὸν ἐξαγαγόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἐτέρων καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς διὰ τοῦτο ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην
- 1 Niiden kahdenkymmenen vuoden kuluttua, jona Salomo oli rakentanut Herran temppelin ja oman linnansa, Now at the end of twenty years, in which time Solomon had put up the house of the Lord and a house for himself, καὶ ἐγένετο μετὰ εἴκοσι ἔτη ἐν οἷς ᾠκοδόμησεν σαλωμων τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον ἑαυτοῦ
- 2 linnoitti Salomo ne kaupungit, jotka Huuram oli antanut hänelle, ja hän asetti israelilaisia niihin asumaan. He took in hand the building up of the towns which Hiram had given him, causing the children of Israel to make living-places for themselves there. καὶ τὰς πόλεις ἃς ἔδωκεν χιραμ τῷ σαλωμων ᾠκοδόμησεν αὐτὰς σαλωμων καὶ κατέκτισεν ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ
- 3 Ja Salomo meni Hamat-Soobaan ja valloitti sen. And Solomon went to Hamath-zobah and overcame it. καὶ ἦλθεν σαλωμων εἰς αἰμαθ σοβα καὶ κατίσχυσεν αὐτήν
- 4 Hän linnoitti myös Tadmorin erämaassa ja kaikki varastokaupungit, jotka hän oli rakentanut Hamatiin. And he put up the buildings of Tadmor in the waste land, and of all the store-towns in Hamath; καὶ ᾠκοδόμησεν τὴν θεδμορ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς ἃς ᾠκοδόμησεν ἐν ἡμαθ
- 5 Vielä hän linnoitti Ylä-Beet-Hooronin ja Ala-Beet-Hooronin muureilla, porteilla ja salvoilla varustetuiksi kaupungeiksi; And of Beth-horon the higher and the lower, walled towns with walls and doorways and locks; καὶ ᾠκοδόμησεν τὴν βαιθωρων τὴν ἄνω καὶ τὴν βαιθωρων τὴν κάτω πόλεις ὀχυράς τεῖχη πύλαι καὶ μοχλοὶ
- 6 samoin Baalatin ja kaikki varastokaupungit, jotka hänellä oli, ja kaikki vaunukaupungit ja ratsumiesten kaupungit ja kaikki muut paikat, mitkä hän tahtoi linnoittaa Jerusalemissa ja Libanonilla ja kaikessa hallitsemassaan maassa. And of Baalath, and all the store-towns which Solomon had, and the towns where he kept his war-carriages and his horse men, and everything which it was his pleasure to put up in Jerusalem and in Lebanon and in all the land under his rule. καὶ τὴν βααλαθ καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς αἱ ἦσαν τῷ σαλωμων καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἄρμάτων καὶ τὰς πόλεις τῶν ἰππέων καὶ ὅσα ἐπεθύμησεν σαλωμων κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ οἰκοδομησαί ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ
- 7 Kaiken kansan, mitä oli jäänyt jäljelle heettiläisistä, amorilaisista, perissiläisistä, hivviläisistä ja jebusilaisista, kaikki, jotka eivät olleet israelilaisia, As for all the rest of the Hittites and the Amorites and the Perizzites and the Hivites and the Jebusites, who were not of Israel: πᾶς ὁ λαὸς ὁ καταλειφθεὶς ἀπὸ τοῦ γετταίου καὶ τοῦ αμορραίου καὶ τοῦ φερεζαίου καὶ τοῦ ευαίου καὶ τοῦ ιβουσαιου οἱ οὐκ εἰσιν ἐκ τοῦ ἰσραηλ
- 8 ne niiden jälkeläiset, jotka vielä olivat jäljellä maassa ja joita israelilaiset eivät olleet tuhonneet, ne Salomo saattoi työveron alaisiksi, aina tähän päivään asti. Their men who were still living in the land, and whom the children of Israel had not put an end to, these Solomon put to forced work, as is done to this day; ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν αὐτῶν τῶν καταλειφθέντων μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ οὓς οὐκ ἐξωλέθρευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς σαλωμων εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 9 Mutta israelilaisista Salomo ei tehnyt ketään työorjaksi, vaan heitä oli sotilaina, hänen vaunusoturiensa päällikköinä ja hänen sotavaunujensa ja ratsumiestensä päällikköinä. But Solomon did not make use of the children of Israel as servants for his work; they were men of war, his chiefs and his captains, and captains of his war-carriages and his horsemen. καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραηλ οὐκ ἔδωκεν σαλωμων εἰς παῖδας τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ὅτι αὐτοὶ ἄνδρες πολεμιστὰι καὶ ἄρχοντες καὶ δυνατοὶ καὶ ἄρχοντες ἄρμάτων καὶ ἰππέων
- 10 Maaherrojen virkamiehiä oli Salomolla kaksisataa viisikymmentä, jotka vallitsivat väkeä. Now these were the chief men in authority whom King Solomon had: two hundred and fifty of them, in authority over the people. καὶ οὗτοι ἄρχοντες τῶν προστατῶν βασιλείῳ σαλωμων πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἐργοδιοκτοῦντες ἐν τῷ λαῷ

- 11 Ja Salomo toi faraon tyttären Daavidin kaupungista linnaan, jonka hän oli tälle rakentanut; sillä hän sanoi: "Älköön nainen asuko Daavidin, Israelin kuninkaan, linnassa; sillä se on pyhäkkö, koska Herran arkki on tullut sinne".
Then Solomon made Pharaoh's daughter come up from the town of David to the house which he had made for her; for he said, I will not have my wife living in the house of David, king of Israel, because those places where the ark of the Lord has come are holy.
καὶ τὴν θυγατέρα φαραω σαλωμων ἀνήγαγεν ἐκ πόλεως δαυιδ εἰς τὸν οἶκον ὃν ὠκοδόμησεν αὐτῇ ὅτι εἶπεν οὐ κατοικήσει ἡ γυνὴ μου ἐν πόλει δαυιδ τοῦ βασιλέως ἰσραηλ ὅτι ἅγιός ἐστιν οὗ εἰσηλθὲν ἐκεῖ κιβωτὸς κυρίου
- 12 Siihen aikaan Salomo uhrasi polttouhreja Herralle Herran alttarilla, jonka hän oli rakentanut eteisen eteen.
Then Solomon made burned offerings to the Lord on the altar of the Lord which he had put up in front of the covered way,
τότε ἀνήνεγκεν σαλωμων ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ὠκοδόμησεν ἀπέναντι τοῦ ναοῦ
- 13 Hän uhrasi kunakin päivänä sen päivän uhrin Mooseksen käskyn mukaan, sapatteina ja uudenkuun päivinä sekä juhlina kolme kertaa vuodessa: happamattoman leivän juhla, viikkojuhla ja lehtimajanjuhla.
Offering every day what had been ordered by Moses, on the Sabbaths and at the new moon and at the regular feasts three times a year, that is at the feast of unleavened bread, the feast of weeks, and the feast of tents.
καὶ κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρα τοῦ ἀναφέρειν κατὰ τὰς ἐντολὰς μουσῆ ἐν τοῖς σαββάτοις καὶ ἐν τοῖς μηνσὶν καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς τρεῖς καιροῦς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἄζύμων καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἑβδομάδων καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν σκηνῶν
- 14 Ja hän asetti, niinkuin hänen isänsä Daavid oli säätänyt, pappien osastot toimittamaan virkaansa ja leviläiset suorittamaan tehtäviensä, veisaamaan ylistysvirsiä ja palvelemaan pappeja, kunakin päivänä sen päivän tehtävissä, sekä ovenvartijat osastoittain joka ovelle, sillä niin oli Jumalan mies Daavid käsenyt.
And he gave the divisions of the priests their places for their work, as ordered by his father David, and to the Levites he gave their work of praise and waiting on the priests, to do what was needed day by day; and he gave the door-keepers their places in turn at every door; for so David, the man of God, had given orders.
καὶ ἔστησεν κατὰ τὴν κρίσιν δαυιδ τὰς διαιρέσεις τῶν ἱερέων κατὰ τὰς λειτουργίας αὐτῶν καὶ οἱ λευῖται ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν τοῦ αἰνεῖν καὶ λειτουργεῖν κατέναντι τῶν ἱερέων κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρα καὶ οἱ πύλωροι κατὰ τὰς διαιρέσεις αὐτῶν εἰς πύλην καὶ πύλην ὅτι οὕτως ἐντολαὶ δαυιδ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ
- 15 Eikä missään poikettu kuninkaan käskyistä, mitä tuli pappeihin, leviläisiin ja aarrekammioihin.
All the orders given by the king to the priests and Levites, in connection with any business or stores, were done with care.
οὐ παρήλθον τὰς ἐντολὰς τοῦ βασιλέως περὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν εἰς πάντα λόγον καὶ εἰς τοὺς θησαυροὺς
- 16 Ja niin suoritettiin Salomon kaikki työt, Herran temppelin perustamispäivään asti, sekä siihen saakka, kunnes se valmistui. Niin oli Herran temppeli valmis.
And all the work of Solomon was complete, from the day when he put the base of the Lord's house in position, till Solomon had come to the end of building the Lord's house.
καὶ ἠτοιμάσθη πᾶσα ἡ ἐργασία ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐθεμελιώθη ἕως οὗ ἐτελείωσεν σαλωμων τὸν οἶκον κυρίου
- 17 Siihen aikaan Salomo meni Esjon-Geberiin ja Elatiin, joka on meren rannalla Edomin maassa.
Then Solomon went to Ezion-geber and to Eloth by the sea in the land of Edom.
τότε ὄχρητο σαλωμων εἰς γασιωνγαβερ καὶ εἰς τὴν αἰλαθ τὴν παραθαλασσίαν ἐν γῆ ἰδουμαία
- 18 Ja Huram lähetti palvelijansa tuomaan hänelle laivoja. Palvelijat olivat meritaitoisia ja menivät yhdessä Salomon palvelijain kanssa Oofiriin ja noutivat sieltä kultaa neljäsataa viisikymmentä talenttia ja toivat sen kuningas Salomolle.
And Hiram sent him, by his servants, ships and experienced seamen, who went with the servants of Solomon to Ophir and came back with four hundred and fifty talents of gold, which they took to King Solomon.
καὶ ἀπέστειλεν χιραμ ἐν χειρὶ παιδῶν αὐτοῦ πλοῖα καὶ παῖδας εἰδοτάς θάλασσαν καὶ ὄχροντο μετὰ τῶν παιδῶν σαλωμων εἰς σοφίρα καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν τετρακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα χρυσίου καὶ ἦλθον πρὸς τὸν βασιλέα σαλωμων
- 1 Kun Saban kuningatar kuuli Salomon maineen, tuli hän Jerusalemiin koettelemaan Salomoa arvoituksilla. Hän tuli sangen suuren seurueen kanssa, mukanaan kameleja, jotka kantoivat hajuaineita, kultaa ylen paljon ja kalliita kiviä. Ja kun hän tuli Salomon luo, puhui hän tälle kaikki, mitä hänellä oli mielessänsä.
Now the queen of Sheba, hearing great things of Solomon, came to Jerusalem to put his wisdom to the test with hard questions; and with her came a very great train, and camels weighted down with spices, and great stores of gold and jewels: and when she came to Solomon she had talk with him of everything in her mind.
καὶ βασίλισσα σαβα ἤκουσεν τὸ ὄνομα σαλωμων καὶ ἦλθεν τοῦ πειράσαι σαλωμων ἐν αἰνίγμασιν εἰς ἱερουσαλημ ἐν δυνάμει βαρεῖα σφόδρα καὶ κάμηλοι αἴρουσαι ἄρώματα καὶ χρυσίον εἰς πλῆθος καὶ λίθον τίμιον καὶ ἦλθεν πρὸς σαλωμων καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν πάντα ὅσα ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς
- 2 Mutta Salomo selitti hänelle kaikki hänen kysymyksensä; Salomolle ei mikään jäänyt ongelmaksi, jota hän ei olisi hänelle selittänyt.
And Solomon gave her answers to all her questions; there was no secret which he did not make clear to her.
καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῇ σαλωμων πάντας τοὺς λόγους αὐτῆς καὶ οὐ παρήλθεν λόγος ἀπὸ σαλωμων ὃν οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῇ

- 3 Kun Saban kuningatar näki kaiken Salomon viisauden, linnan, jonka hän oli rakentanut,
And when the queen of Sheba had seen the wisdom of Solomon, and the house which he had made,
και ειδεν βασιλισσα σαβα την σοφian σαλωμων και τον οικον ον οικοδομησεν
- 4 ruuat hänen pöydällänsä, kuinka hänen palvelijansa asuivat ja hänen palvelusväkensä palveli ja kuinka he olivat puetut, ja näki hänen juomanlaskijansa ja kuinka he olivat puetut, ja hänen yläsalinsa, josta hän nousi Herran temppeliin, meni hän miltei hengettömäksi.
And the food at his table, and all his servants seated there, and those who were waiting on him in their places, and their robes, and his wine-servants and their robes, and the burned offerings which he made in the house of the Lord, there was no more spirit in her.
και τα βρωματα των τραπεζων και καθεδραν παιδων αυτου και στασιν λειτουργων αυτου και ιματισμων αυτων και οινοχους αυτου και στολισμων αυτων και τα ολοκαυτωματα η ανεφερον εν οικω κυριου και εξ εαυτης εγενετο
- 5 Sitten hän sanoi kuninkaalle: "Totta oli se puhe, jonka minä kotimaahani sinusta ja sinun viisaudestasi kuulin.
And she said to the king, The account which was given to me in my country of your acts and your wisdom was true.
και ειπεν προς τον βασιλευα αληθινος ο λογος ον ηκουσα εν τη γη μου περι των λογων σου και περι της σοφias σου
- 6 Minä en uskonut, mitä sanottiin, ennenkuin itse tulin ja sain omin silmin nähdä; ja katso, ei puoltakaan sinun suuresta viisaudestasi oltu minulle kerrottu. Sinä olet paljon suurempi, kuin minä olin kuullut huhuttavan.
But I had no faith in what was said about you, till I came and saw for myself; and truly, word was not given me of half your great wisdom; you are much greater than they said.
και ουκ επιστευσα τοις λογois εως ου ηλθον και ειδον οι οφθαλμοι μου και ιδου ουκ απηγγελη μοι ημισυ του πληθους της σοφias σου προσεθηκας επι την ακοην ην ηκουσα
- 7 Onnellisia ovat sinun miehesi, onnellisia nämä palvelijasi, jotka aina saavat olla sinun edessäsi ja kuulla sinun viisauttasi.
Happy are your wives and happy these your servants whose place is ever before you, hearing your words of wisdom.
μακαριοι οι ανδρες μακαριοι οι παιδες σου ουτοι οι παρεστηκοτες σοι δια παντος και ακουουσιν σοφian σου
- 8 Kiitetty olkoon Herra, sinun Jumalasi, joka sinuun on niin mielistynyt, että on asettanut sinut valtaistuimellensa olemaan kuninkaana Herran, sinun Jumalasi, kunniaksi. Sentähden, että sinun Jumalasi rakastaa Israelia ja tahtoo pitää sen pystyssä ainiaan, on hän antanut sinut heille kuninkaaksi, tekemään sitä, mikä oikeus ja vanhurskaus on."
Praise be to the Lord your God whose pleasure it was to put you on the seat of his kingdom to be king for the Lord your God: because, in his love for Israel, it was the purpose of your God to make them strong for ever, he made you king over them, to be their judge in righteousness.
εστω κυριος ο θεος σου ηυλογημενος ος ηθελησεν σοι του δουναι σε επι θρονον αυτου εις βασιλευα τω κυριω θεω σου εν τω αγαπησαι κυριον τον θεον σου τον ισραηλ του στησαι αυτον εις αιωνα και αι εδωκεν σε επ' αυτους εις βασιλευα του ποιησαι κριμα και δικαιοσυνην
- 9 Ja hän antoi kuninkaalle sata kaksikymmentä talenttia kultaa, sangen paljon hajuaineita ja kalliita kiviä. Ei milloinkaan ole ollut moisia hajuaineita kuin ne, jotka Saban kuningatar antoi kuningas Salomolle.
And she gave the king a hundred and twenty talents of gold, and a great store of spices and jewels: never had such spices been seen as the queen of Sheba gave to Solomon.
και εδωκεν τω βασιλει εκατον εικοσι τάλαντα χρυσιου και αρωματα εις πληθος πολυ και λιθον τιμιον και ουκ ην κατα τα αρωματα εκεινα η εδωκεν βασιλισσα σαβα τω βασιλει σαλωμων
- 10 Huuramin palvelijat ja Salomon palvelijat, jotka toivat kultaa Oofirista, toivat myöskin santelipuuta ja kalliita kiviä.
And the servants of Hiram and the servants of Solomon, in addition to gold from Ophir, came back with sandal-wood and jewels.
και οι παιδες σαλωμων και οι παιδες χιραμ εφερον χρυσιον τω σαλωμων εκ σουφιρ και ζυλα πευκινα και λιθον τιμιον
- 11 Ja kuningas teetti santelipuusta portaat Herran temppeliin ja kuninkaan palatsiin ja kanteleita ja harppuja laulajille. Moisia ei oltu ennen nähty Juudan maassa.
And with the sandal-wood the king made steps for the house of the Lord and for the king's house, and instruments of music for the makers of melody; never before had such been seen in the land of Judah.
και εποησεν ο βασιλευς τα ζυλα τα πευκινα αναβασεις τω οικω κυριου και τω οικω του βασιλευς και κιθαρας και νάβλας τοις ψοις και ουκ ωφθησαν τοιαυτα εμπροσθεν εν γη ιουδα
- 12 Kuningas Salomo taas antoi Saban kuningattarelle kaikki, mitä tämä halusi ja pyysi, antoi vielä enemmän, kuin mitä tämä oli tuonut kuninkaalle. Sitten hän lähti paluumatkalle ja meni palvelijoihin omaan maahansa.
And King Solomon gave the queen of Sheba all her desire, whatever she made request for, in addition to what she had taken to the king. So she went back to her country with her servants.
και ο βασιλευς σαλωμων εδωκεν τη βασιλισση σαβα παντα τα θεληματα αυτης η ητησεν εκτος παντων ον ηνεγκεν τω βασιλει σαλωμων και απεστρεψεν εις την γην αυτης
- 13 Kullan paino, mikä yhtenä vuotena tuli Salomolle, oli kuusisataa kuusikymmentä kuusi talenttia kultaa,
Now the weight of gold which came to Solomon in one year was six hundred and sixty-six talents;
και ην ο σταθμος του χρυσιου του ενεχθεντος τω σαλωμων εν ενιαυτω ενι εξακοσια εξηκοντα εξ τάλαντα χρυσιου

- 14 paitsi mitä kauppanmiehet ja kaupustelijat toivat. Sen lisäksi kaikki Arabian kuninkaat ja maan käskynhaltijat toivat Salomolle kultaa ja hopeata.
And in addition to what he got from traders of different sorts, all the kings of Arabia and the rulers of the country gave gold and silver to Solomon.
πλὴν τῶν ἀνδρῶν τῶν ὑποτεταγμένων καὶ τῶν ἐμπορευομένων ὃν ἔφερον καὶ πάντων τῶν βασιλέων τῆς ἀραβίας καὶ σατραπῶν τῆς γῆς ἔφερον χρυσίον καὶ ἀργύριον τῷ βασιλεῖ σαλωμων
- 15 Ja kuningas Salomo teetti kaksisataa suurta kilpeä pakotetusta kullasta ja käytti jokaiseen kilpeen kuusisataa sekeliä pakotettua kultaa;
And King Solomon made two hundred body-covers of hammered gold, every one having six hundred shekels of gold in it.
καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων διακοσίους θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατοῦς ἐξακόσιοι χρυσοὶ καθαροὶ τῷ ἐνὶ θυρεῷ ἐξακόσιοι χρυσοὶ ἐπήσαν ἐπὶ τὸν ἕνα θυρεόν
- 16 samoin kolmesataa pienempää kilpeä pakotetusta kullasta, ja käytti jokaiseen kilpeen kolmesataa sekeliä kultaa. Ja kuningas asetti ne Libanoninmetsä-taloon.
And he made three hundred smaller body-covers of hammered gold, using three hundred shekels of gold for every cover, and the king put them in the house of the Woods of Lebanon.
καὶ τριακοσίας ἀσπίδας ἐλατῶς χρυσοῦς τριακοσίων χρυσοῦν ἀνεφέρετο ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ἐκάστην καὶ ἔδωκεν αὐτὰς ὁ βασιλεὺς ἐν οἴκῳ δρυμοῦ τοῦ λιβάνου
- 17 Vielä kuningas teetti suuren norsunluisen valtaistuimen ja päällysti sen puhtaalla kullalla.
Then the king made a great ivory seat, plated with the best gold.
καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐλεφάντινον ὀδόντων μέγαν καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ
- 18 Valtaistuimessa oli kuusi porrasta ja astinlauta, kullalla kiinnitettyinä valtaistuimeen. Istuimen kummallakin puolella oli käsinoja, ja kaksi leijonaa seisoi käsinojan vieressä.
There were six steps up to it, and a foot-rest of gold fixed to it, and arms on the two sides of the seat, with two lions at the side of the arms.
καὶ ἕξ ἀναβαθμοὶ τῷ θρόνῳ ἐνδεδεμένοι χρυσίῳ καὶ ἀγκῶνες ἐνθεν καὶ ἐνθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς καθέδρας καὶ δύο λέοντες ἐστηκότες παρὰ τοὺς ἀγκῶνας
- 19 Ja kaksitoista leijonaa seisoi siinä kuudella portaalla, kummallakin puolella. Senkaltaista ei ole tehty missään muussa valtakunnassa.
And twelve lions were placed on one side and on the other side on the six steps: there was nothing like it in any kingdom.
καὶ δώδεκα λέοντες ἐστηκότες ἐκεῖ ἐπὶ τῶν ἕξ ἀναβαθμῶν ἐνθεν καὶ ἐνθεν οὐκ ἐγενήθη οὕτως ἐν πάσῃ βασιλείᾳ
- 20 Ja kaikki kuningas Salomon juoma-astiat olivat kultaa, ja kaikki Libanoninmetsä-talon astiat olivat puhdasta kultaa. Hopeata ei Salomon päivinä pidetty minkään arvoisena.
All King Solomon's drinking-vessels were of gold, and all the vessels of the house of the Woods of Lebanon were of the best gold: no one gave a thought to silver in the days of Solomon.
καὶ πάντα τὰ σκευὴ τοῦ βασιλέως σαλωμων χρυσοῦ καὶ πάντα τὰ σκευὴ οἴκου δρυμοῦ τοῦ λιβάνου χρυσοῦ κατελιημμένα οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ἡμέραις σαλωμων εἰς οὐθέν
- 21 Kuninkaalla oli näet laivoja, jotka kulkivat Tarsiiseen Huuramin palvelijain kanssa; kerran kolmessa vuodessa Tarsiin-laiivat tulivat ja toivat kultaa ja hopeata, norsunluuta, apinoita ja riikinkukkoja.
For the king had Tarshish-ships sailing with the servants of Hiram: once every three years the Tarshish-ships came back with gold and silver, ivory and monkeys and peacocks.
ὅτι ναὺς τῷ βασιλεῖ ἐπορεύετο εἰς θαρσις μετὰ τῶν παιδῶν χιραμ ἅπαξ διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο πλοῖα ἐκ θαρσις τῷ βασιλεῖ γέμοντα χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου καὶ ὀδόντων ἐλεφαντίνων καὶ πιθήκων
- 22 Ja kuningas Salomo oli kaikkia maan kuninkaita suurempi rikkaudessa ja viisaudessa.
And King Solomon was greater than all the kings of the earth in wealth and in wisdom.
καὶ ἐμεγαλύνθη σαλωμων ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς καὶ πλοῦτῳ καὶ σοφίᾳ
- 23 Ja kaikki maan kuninkaat pyrkivät näkemään Salomoa kuullaksensa hänen viisauttaan, jonka Jumala oli antanut hänen sydämeensä.
And all the kings of the earth came to see Solomon and to give ear to his wisdom, which God had put into his heart.
καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον σαλωμων ἀκοῦσαι τῆς σοφίας αὐτοῦ ἧς ἔδωκεν ὁ θεὸς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ
- 24 Ja he toivat kukin lahjansa: hopea- ja kultakaluja, vaatteita, aseita, hajuaineita, hevosia ja muuleja, joka vuosi vuoden tarpeen.
And everyone took with him an offering, vessels of silver and vessels of gold, and robes, and coats of metal, and spices, and horses and beasts for transport, regularly year by year.
καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ σκευὴ ἀργυρᾶ καὶ σκευὴ χρυσοῦ καὶ ἱματισμὸν στακτιῆν καὶ ἡδύσματα ἵππων καὶ ἡμίονους τὸ κατ' ἐνιαυτὸν ἐνιαυτόν
- 25 Salomolla oli neljätuhatta hevosvaljakkoo vaunuineen ja kaksitoista tuhatta ratsumiestä; ne hän sijoitti vaunukaupunkeihin ja kuninkaan luo Jerusalemiin.
Solomon had four thousand buildings for his horses and his war-carriages, and twelve thousand horsemen whom he kept, some in the carriage-towns and some with the king in Jerusalem.
καὶ ἦσαν τῷ σαλωμων τέσσαρες χιλιάδες θήλειαι ἵπποι εἰς ἄρματα καὶ δώδεκα χιλιάδες ἵππεων καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν πόλεσιν τῶν ἀρμάτων καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλημ
- 26 Ja hän vallitsi kaikkia kuninkaita Eufrat-virrasta aina filistealaisten maahan ja Egyptin rajaan asti.
And he was ruler over all the kings from the River to the land of the Philistines, as far as the limit of Egypt.
καὶ ἦν ἡγούμενος πάντων τῶν βασιλέων ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἀλλοφύλων καὶ ἕως ὁρίου αἰγύπτου

- 27 Ja kuningas toimitti niin, että Jerusalemissa oli hopeata kuin kiviä, ja setripuuta niin paljon kuin metsäviikunapuita Alankomaassa.
The king made silver as common as stones in Jerusalem and cedars like the sycamore-trees of the lowlands in number.
καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους καὶ τὰς κέδρους ὡς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος
- 28 Ja hevosia tuotiin Salomolle Egyptistä ja kaikista muista maista.
They got horses for Solomon from Egypt and from every land.
καὶ ἡ ἐξοδος τῶν ἵππων ἐξ αἰγύπτου τῷ σαλωμων καὶ ἐκ πάσης τῆς γῆς
- 29 Mitä muuta Salomosta on kerrottavaa, hänen sekä aikaisemmista että myöhemmistä vaiheistaan, se on kirjoitettuna profeetta Naatanin historiassa, siilolaisen Ahian ennustuksessa ja näkijä Jeddon näyssä Jerobeamista, Nebatin pojasta.
Now the rest of the acts of Solomon, first and last, are they not recorded in the history of Nathan the prophet, and in the words of Ahijah the prophet of Shiloh, and in the visions of Iddo the seer about Jeroboam, the son of Nebat?
καὶ οἱ κατάλοιποι λόγοι σαλωμων οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ τῶν λόγων ναθαν τοῦ προφήτου καὶ ἐπὶ τῶν λόγων αχια τοῦ σιλωνίτου καὶ ἐν ταῖς ὁράσεσιν ἰωηλ τοῦ ὀρώντος περὶ ἱεροβοαμ υἱοῦ ναβατ
- 30 Salomo hallitsi Jerusalemissa koko Israelia neljäkymmentä vuotta.
Solomon was king over Israel in Jerusalem for forty years.
καὶ ἐβασίλευσεν σαλωμων ὁ βασιλεὺς ἐπὶ πάντα ἰσραηλ τεσσαράκοντα ἔτη
- 31 Sitten Salomo meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isänsä Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Rehabeam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Solomon went to rest with his fathers, and was put into the earth in the town of David his father; and Rehoboam his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη σαλωμων καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυιδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ροβοαμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Rehabeam meni Sikemiin, sillä koko Israel oli tullut Sikemiin tekemään häntä kuninkaaksi.
And Rehoboam went to Shechem, where all Israel had come together to make him king.
καὶ ἦλθεν ροβοαμ εἰς συχεμ ὅτι εἰς συχεμ ἤρχετο πᾶς ἰσραηλ βασιλεύσαι αὐτόν
- 2 Kun Jerobeam, Nebatin poika, kuuli sen - hän oli Egyptissä, jonne oli paennut kuningas Salomoa - palasi Jerobeam Egyptistä.
And when Jeroboam, the son of Nebat, had news of it, (for he was in Egypt where he had gone in flight from King Solomon,) he came back from Egypt.
καὶ ἐγένετο ὡς ἠκουσεν ἱεροβοαμ υἱὸς ναβατ καὶ αὐτὸς ἐν αἰγύπτῳ ὡς ἔφυγεν ἀπὸ προσώπου σαλωμων τοῦ βασιλέως καὶ κατέβησεν ἱεροβοαμ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ἀπέστρεψεν ἱεροβοαμ ἐξ αἰγύπτου
- 3 Ja he lähettivät kutsumaan hänet. Niin Jerobeam ja koko Israel tuli saapuville, ja he puhuivat Rehabeamille sanoen:
And they sent for him; and Jeroboam and all Israel came to Rehoboam and said,
καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν καὶ ἦλθεν ἱεροβοαμ καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰσραηλ πρὸς ροβοαμ λέγοντες
- 4 "Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi; mutta huojen sinä nyt se kova työ, jota isäsi teetti, ja se raskas ies, jonka hän pani meidän niskaamme, niin me palvelemme sinua".
Your father put a hard yoke on us: if you will make the conditions under which your father kept us down less cruel, and the weight of the yoke he put on us less hard, then we will be your servants.
ὁ πατήρ σου ἐσκλήρυνεν τὸν ζυγὸν ἡμῶν καὶ νῦν ἄφες ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρὸς σου τῆς σκληρᾶς καὶ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ αὐτοῦ τοῦ βαρέος σὺ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ δουλεύσομέν σοι
- 5 Hän vastasi heille: "Odottakaa kolme päivää ja tulkaa sitten takaisin minun tyköni". Ja kansa meni.
And he said to them, Come to me again after three days. So the people went away.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς πορεύεσθε ἕως τριῶν ἡμερῶν καὶ ἔρχεσθε πρὸς με καὶ ἀπῆλθεν ὁ λαός
- 6 Kuningas Rehabeam neuvotteli vanhain kanssa, jotka olivat palvelleet hänen isäänsä Salomoa, kun tämä vielä eli, ja kysyi: "Kuinka te neuvotte vastaamaan tälle kansalle?"
Then King Rehoboam took the opinion of the old men who had been with Solomon his father when he was living, and said, In your opinion, what answer am I to give to this people?
καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς ροβοαμ τοὺς πρεσβυτέρους τοὺς ἐστηκότας ἐναντίον σαλωμων τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ ζῆν αὐτὸν λέγων πῶς ὑμεῖς βουλευέσθε τοῦ ἀποκριθῆναι τῷ λαῷ τούτῳ λόγων
- 7 He vastasivat hänelle ja sanoivat: "Jos sinä olet hyvä tätä kansaa kohtaan, olet armollinen heille ja puhut heille hyviä sanoja, niin he ovat sinun palvelijoitasi kaiken elinaikasi".
And they said to him, If you are kind to this people, pleasing them and saying good words to them, then they will be your servants for ever.
καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ λέγοντες ἐὰν ἐν τῇ σήμερον γένη εἰς ἀγαθὸν τῷ λαῷ τούτῳ καὶ εὐδοκίᾶς καὶ λαλήσης αὐτοῖς λόγους ἀγαθοὺς καὶ ἔσονται σοι παῖδες πάσας τὰς ἡμέρας
- 8 Mutta hän hylkäsi tämän neuvon, jonka vanhat hänelle antoivat, ja neuvotteli nuorten miesten kanssa, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan ja jotka palvelivat häntä.
But he gave no attention to the opinion of the old men, but went to the young men of his generation who were waiting before him.
καὶ κατέλιπεν τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων οἱ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν συνεκτραφέντων μετ' αὐτοῦ τῶν ἐστηκότων ἐναντίον αὐτοῦ

- 9 Hän kysyi heiltä: "Kuinka te neuvotte meitä vastaamaan tälle kansalle, joka on puhunut minulle sanoen: 'Huojenne se ies, jonka sinun isäsi on pannut meidän niskaamme'?"
 And he said to them, What is your opinion? What answer are we to give to this people who have said to me, Make less the weight of the yoke which your father put on us?
 και εἶπεν αὐτοῖς τί ὑμεῖς βουλευέσθε καὶ ἀποκριθήσομαι λόγον τῷ λαῷ τούτῳ οἱ ἐλάλησαν πρὸς με λέγοντες ἄνεξ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ οὐ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς
- 10 Niin nuoret miehet, jotka olivat kasvaneet hänen kanssaan, vastasivat hänelle sanoen: "Sano näin tälle kansalle, joka on puhunut sinulle sanoen: 'Sinun isäsi teki meidän ikeemme raskaaksi, mutta huojenna sinä se meiltä' - sano heille näin: 'Minun pikkusormeni on paksumpi kuin minun isäni lantio.'
 And the young men of his generation said to him, This is the answer to give to the people who came to you saying, Your father put a hard yoke on us, but will you make it less; say to them, My little finger is thicker than my father's body;
 και ἐλάλησαν αὐτῷ τὰ παιδάρια τὰ ἐκτραφέντα μετ' αὐτοῦ οὕτως λαλήσεις τῷ λαῷ τῷ λαλήσαντι πρὸς σὲ λέγων ὁ πατήρ σου ἐβάρυνεν τὸν ζυγὸν ἡμῶν καὶ σὺ ἄφες ἄφ' ἡμῶν οὕτως ἔρεῖς ὁ μικρὸς δάκτυλός μου παχύτερος τῆς ὀσφύος τοῦ πατρός μου
- 11 Jos siis isäni on sälyttänyt teidän selkäänne raskaan ikeen, niin minä teen teidän ikeenne vielä raskaammaksi; jos isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskilla."
 If my father put a hard yoke on you, I will make it harder: my father gave you punishment with whips, but I will give you blows with snakes.
 και νῦν ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ζυγῷ βαρεῖ καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν ζυγὸν ὑμῶν ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγι καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις
- 12 Niin Jerobeam ja koko kansa tuli Rehobeamin tykö kolmantena päivänä, niinkuin kuningas oli käskenyt, sanoen: "Tulkaa takaisin minun tyköni kolmantena päivänä".
 So Jeroboam and all the people came to Rehoboam on the third day, as the king had given orders, saying, Come to me again on the third day.
 και ἦλθεν ιεροβοαμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς ροβοαμ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς λέγων ἐπιστρέψατε πρὸς με τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ
- 13 Ja kuningas antoi heille kovan vastauksen. Sillä kuningas Rehobeam hylkäsi vanhain neuvon
 And the king gave them a rough answer. So King Rehoboam gave no attention to the suggestion of the old men,
 και ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς σκληρὰ καὶ ἐγκατέλιπεν ὁ βασιλεὺς ροβοαμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων
- 14 ja puhui heille nuorten miesten neuvon mukaan, sanoen: "Jos minun isäni on tehnyt teidän ikeenne raskaaksi, niin minä teen sen vielä raskaammaksi; jos minun isäni on kurittanut teitä raipoilla, niin minä kuritan teitä piikkiruoskilla".
 But gave them the answer put forward by the young men, saying, My father made your yoke hard, but I will make it harder; my father gave you punishment with whips, but I will give it with snakes.
 και ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν βουλὴν τῶν νεωτέρων λέγων ὁ πατήρ μου ἐβάρυνεν τὸν ζυγὸν ὑμῶν καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπ' αὐτόν ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιγι καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις
- 15 Kuningas ei siis kuullut kansaa; sillä Jumala sen niin salli täyttääkseen sanansa, jonka hän oli puhunut Jerobeamille, Nebatin pojalle, siilolaisen Ahian kautta.
 So the king did not give ear to the people; for this came about by the purpose of God, so that the Lord might give effect to his word which he had said by Ahijah the Shilonite to Jeroboam, the son of Nebat.
 και οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ ὅτι ἦν μεταστροφή παρὰ τοῦ θεοῦ λέγων ἀνέστησεν κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ αχια τοῦ σηλωνίτου περὶ ιεροβοαμ υἱοῦ ναβατ
- 16 Kun koko Israel huomasi, ettei kuningas heitä kuullut, vastasi kansa kuninkaalle näin: "Mitä osaa meillä on Daavidiin? Ei meillä ole perintöosaa Isain poikaan. Majoillesi, Israel, joka mies! Valvo nyt huonettasi, Daavid!" Ja koko Israel meni majoilleensa.
 And when all Israel saw that the king would give no attention to them, the people in answer said to the king, What part have we in David? what is our heritage in the son of Jesse? every man to your tents, O Israel; now see to your house, David. So all Israel went to their tents.
 και παντὸς ἰσραηλ ὅτι οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα λέγων τίς ἡμῖν μερίς ἐν δαυιδ καὶ κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσσαί εἰς τὰ σκηνώματά σου ἰσραηλ νῦν βλέπε τὸν οἶκόν σου δαυιδ καὶ ἐπορεύθη πᾶς ἰσραηλ εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ
- 17 Niin Rehobeam tuli ainoastaan niiden israelilaisten kuninkaaksi, jotka asuivat Juudan kaupungeissa.
 But Rehoboam was still king over those of the children of Israel who were living in the towns of Judah.
 και ἄνδρες ἰσραηλ οἱ κατοικοῦντες ἐν πόλεσιν ἰουδα καὶ ἐβασίλευσεν ἐπ' αὐτῶν ροβοαμ
- 18 Ja kun kuningas Rehobeam lähetti matkaan verotöiden valvojan Hadoramin, kivittivät israelilaiset hänet kuoliaaksi. Silloin kuningas Rehobeam nousi nopeasti vaunuihinsa ja pakeni Jerusalemiin.
 Then Rehoboam sent Adoniram, the overseer of the forced work; and he was stoned to death by all Israel. And King Rehoboam went quickly and got into his carriage to go in flight to Jerusalem.
 και ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ροβοαμ τὸν ἀδωνιραμ τὸν ἐπὶ τοῦ φόρου καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ λίθοις καὶ ἀπέθανεν καὶ ὁ βασιλεὺς ροβοαμ ἔσπευσεν τοῦ ἀναβῆναι εἰς τὸ ἄρμα τοῦ φυγῆ εἰς ἰερουσαλημ
- 19 Näin Israel luopui Daavidin suvusta, aina tähän päivään asti.
 So Israel was turned away from the family of David to this day.
 και ἠθέτησεν ἰσραηλ ἐν τῷ οἴκῳ δαυιδ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης

- 1 Kun Rehabeam tuli Jerusalemiin, kokosi hän Juudan heimon ja Benjaminin, sata kahdeksankymmentä tuhatta sotakuntoista valiomiestä, sotimaan Israelia vastaan ja palauttamaan kuninkuutta Rehabeamille.
And Rehoboam came to Jerusalem, and got together the men of Judah and Benjamin, a hundred and eighty thousand of his best fighting-men, to make war against Israel and get the kingdom back for Rehoboam.
καὶ ἦλθεν ροβοαμ εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἐξεκκλησίασεν τὸν ἰουδαν καὶ βενιαμιν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδας νεανίσκων ποιούντων πόλεμον καὶ ἐπολέμει πρὸς ἰσραηλ τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν τῷ ροβοαμ
- 2 Mutta Jumalan miehelle Semajalle tuli tämä Herran sana:
But the word of the Lord came to Shemaiah, the man of God, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμαϊαν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ λέγων
- 3 "Sano Rehabeamille, Salomon pojalle, Juudan kuninkaalle, ja koko Israelille Juudassa ja Benjaminissa näin:
Say to Rehoboam, the son of Solomon, king of Judah, and to all Israel in Judah and Benjamin,
εἰπὸν πρὸς ροβοαμ τὸν τοῦ σαλωμων καὶ πρὸς πάντα ἰουδαν καὶ βενιαμιν λέγων
- 4 'Näin sanoo Herra: Älkää menkö sotimaan veljiänne vastaan. Palatkaa kukin kotinne, sillä minä olen sallinut tämän tapahtua.'" Niin he kuulivat Herran sanoja, kääntyivät takaisin eivätkä menneet Jerobeamia vastaan.
The Lord has said, You are not to go to war against your brothers: let every man go back to his house, for this thing is my purpose. So they gave ear to the words of the Lord and were turned back from fighting against Jeroboam.
τάδε λέγει κύριος οὐκ ἀναβήσεσθε καὶ οὐ πολεμήσετε πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἀποστρέφετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ ἐπήκουσαν τοῦ λόγου κυρίου καὶ ἀπεστράφησαν τοῦ μὴ πορευθῆναι ἐπὶ ἱεροβοαμ
- 5 Mutta Rehabeam asui Jerusalemissa ja linnoitti lujasti Juudan kaupunkeja.
Now Rehoboam kept in Jerusalem, building walled towns in Judah.
καὶ κατέκτισεν ροβοαμ εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἔκοδόμησεν πόλεις τειχίρεις ἐν τῇ ἰουδαίᾳ
- 6 Hän linnoitti Beetlehem, Eetanin, Tekoan,
He was the builder of Beth-lehem and Etam and Tekoa
καὶ ἔκοδόμησεν τὴν βαιθλεεμ καὶ τὴν αιταμ καὶ τὴν θεκωε
- 7 Beet-Suurin, Sookon, Adullamin,
And Beth-zur and Soco and Adullam
καὶ τὴν βαιθσουρα καὶ τὴν σοκωθ καὶ τὴν οδολλαμ
- 8 Gatin, Maaresan, Siiffin,
And Gath and Mareshah and Ziph
καὶ τὴν γεθ καὶ τὴν μαρισαν καὶ τὴν ζιφ
- 9 Adoraimin, Laakiin, Asekan,
And Adoraim and Lachish and Azekah
καὶ τὴν αδωραϊμ καὶ τὴν λαχίς καὶ τὴν ἀζηκα
- 10 Soran, Aijalonin ja Hebronin, jotka ovat Juudassa ja Benjaminissa; ne hän linnoitti lujiksi kaupungeiksi.
And Zorah and Aijalon and Hebron, walled towns in Judah and Benjamin.
καὶ τὴν σαραα καὶ τὴν αιαλων καὶ τὴν γεβρων ἧ ἔστιν τοῦ ἰουδα καὶ βενιαμιν πόλεις τειχίρεις
- 11 Hän varusti linnoitukset ja sijoitti niihin päämiehiä sekä muonavarastoja, öljyä ja viiniä
And he made the walled towns strong, and he put captains in them and stores of food, oil, and wine.
καὶ ὠχύρωσεν αὐτάς τείχεσιν καὶ ἔδωκεν ἐν αὐταῖς ἡγουμένους καὶ παραθέσεις βρωμάτων ἔλαιον καὶ οἶνον
- 12 ja jokaiseen kaupunkiin kilpiä ja keihäitä; hän varusti ne hyvin lujasti. Ja Juuda ja Benjamin olivat hänen.
And in every town he put stores of body-covers and spears, and made them very strong. And Judah and Benjamin were his.
κατὰ πόλιν καὶ κατὰ πόλιν θυρεοὺς καὶ δόρατα καὶ κατίσχυσεν αὐτάς εἰς πλῆθος σφόδρα καὶ ἦσαν αὐτῷ ἰουδα καὶ βενιαμιν

- 13 Ja papit ja leeviläiset, mitä koko Israelissa oli, tulivat kaikilta alueiltaan ja asettuivat palvelemaan häntä.
And the priests and Levites who were in all Israel came together to him from every part of their country.
και οι ιερείς και οι λευϊται οι ησαν εν παντι ισραηλ συνήχθησαν προς αυτών εκ πάντων των ορίων
- 14 Sillä leeviläiset jättivät laidunmaansa ja perintömaansa ja lähtivät Juudaan ja Jerusalemiin, koska Jerobeam ja hänen poikansa olivat hyljänneet heidät, niin etteivät he saaneet pappeina palvella Herraa,
For the Levites gave up their living-places and their property, and came to Judah and Jerusalem; for Jeroboam and his sons had sent them away, not letting them be priests to the Lord;
οτι εγκατέλιπον οι λευϊται τα σκηνώματα της κατασχέσεως αυτών και επορεύθησαν προς ιουδα εν ειερουσαλημ οτι εξέβαλεν αυτους ιεροβοαμ και οι υιοι αυτου του μη λειτουργειν κυριω
- 15 Jerobeam kun oli asettanut itselleen pappeja uhrikkukuloita varten ja metsänpeikkoja varten ja vasikoita varten, jotka hän oli teettänyt.
And he himself made priests for the high places, and for the images of he-goats and oxen which he had made.
και κατέστησεν εαυτω ιερείς των υψηλων και τοις ειδωλοις και τοις ματαιοις και τοις μόσχους α εποίησεν ιεροβοαμ
- 16 Ja heitä seurasi kaikista Israelin sukukunnista Jerusalemiin ne, jotka sydäimestään antautuivat etsimään Herraa, Israelin Jumalaa, uhratakseen Herralle, isiensä Jumalalle.
And after them, from all the tribes of Israel, all those whose hearts were fixed and true to the Lord, the God of Israel, came to Jerusalem to make offerings to the Lord, the God of their fathers.
και εξέβαλεν αυτους απο φυλων ισραηλ οι εδωκαν καρδιαν αυτων του ζητησαι κυριον θεον ισραηλ και ηλθον εις ιερουσαλημ θυσαι κυριω θεω των πατερον αυτων
- 17 Näin he vahvistivat Juudan valtakuntaa ja tukivat Rehabeamia, Salomon poikaa, kolme vuotta; sillä he vaelsivat Daavidin ja Salomon teitä kolme vuotta.
So they went on increasing the power of the kingdom of Judah, and made Rehoboam, the son of Solomon, strong for three years; and for three years they went in the ways of David and Solomon.
και κατίσχυσαν την βασιλειαν ιουδα και κατίσχυσαν ροβοαμ τον του σαλωμων εις ετη τρια οτι επορεύθη εν ταϊς οδοις δαυιδ και σαλωμων ετη τρια
- 18 Ja Rehabeam otti vaimokseen Mahlatin, joka oli Daavidin pojan Jerimotin ja Iisain pojan Eliabin tyttären Abihailin tytär.
And Rehoboam took as his wife Mahalath, the daughter of Jerimoth, the son of David and of Abihail, the daughter of Eliab, the son of Jesse;
και ελαβεν εαυτω ροβοαμ γυναικα την μολλαθ θυγατερα ιεριμουθ υιου δαυιδ αβαιαν θυγατερα ελιαβ του ιεσσα
- 19 Tämä synnytti hänelle pojat Jeuksen, Semarjan ja Saahamin.
And she had sons by him, Jeush, Shemariah, and Zaham.
και ετεκεν αυτω υιους τον ιαουσ και τον σαμαριαν και τον ροολαμ
- 20 Hänen jälkeensä hän nai Maakan, Absalominn tyttären, joka synnytti hänelle Abian, Attain, Siisan ja Selomitin.
And after her he took Maacah, the daughter of Absalom; and she had Abijah and Attai and Ziza and Shelomith by him.
και μετα ταυτα ελαβεν εαυτω την μααχα θυγατερα αβεσσαλωμ και ετεκεν αυτω τον αβια και τον ιεθθι και τον ζιζα και τον εμμωθ
- 21 Ja Rehabeam rakasti Maakaa, Absalominn tyttärtä, enemmän kuin kaikkia muita vaimojaan ja sivuvaimojaan. Sillä hän oli ottanut kahdeksantoista vaimoa ja kuusikymmentä sivuvaimoa; ja hänelle syntyi kaksikymmentä kahdeksan poikaa ja kuusikymmentä tyttärtä.
Maacah, the daughter of Absalom, was dearer to Rehoboam than all his wives and his servant-wives: (for he had eighteen wives and sixty servant-wives, and was the father of twenty-eight sons and sixty daughters.)
και ηγάπησεν ροβοαμ την μααχαν θυγατερα αβεσσαλωμ υπερ πασας τας γυναικας αυτου και τας παλλακας αυτου οτι γυναικας δεκα οκτω ειχεν και παλλακας τριακοντα και εγέννησεν υιους εικοσι οκτω και θυγατερας εξηκοντα
- 22 Ja Rehabeam asetti Abian, Maakan pojan, päämieheksi, ruhtinaaksi hänen veljiensä joukossa, sillä hän aikoi tehdä hänet kuninkaaksi.
Rehoboam made Abijah, the son of Maacah, chief and ruler among his brothers, for it was his purpose to make him king.
και κατέστησεν εις αρχοντα ροβοαμ τον αβια τον της μααχα εις ηγουμενον εν τοις αδελφοις αυτου οτι βασιλευσαι διενοειτο αυτον
- 23 Ja viisaasti hän jakoi kaikki Juudan ja Benjaminin maakunnat ja kaikki varustetut kaupungit kaikkien poikiensa kesken ja antoi heille runsaasti elintarpeita ja hankki heille paljon vaimoja.
And in his wisdom he had his sons stationed in every walled town through all the lands of Judah and Benjamin; and he gave them a great store of food, and took wives for them.
και ηρξηθη παρα παντας τους υιους αυτου εν πασιν τοις οριοις ιουδα και βενιαμιν και εν ταϊς πολεισιν ταϊς οχυραις και εδωκεν αυταις τροφας πληθος πολυ και ητησατο πληθος γυναικων
- 1 Kun Rehabeamin kuninkuus oli vahvistunut ja hän oli voimistunut, hylkäsi hän Herran lain, hän ja koko Israel hänen kanssaan.
Now when Rehoboam's position as king had been made certain, and he was strong, he gave up the law of the Lord, and all Israel with him.
και εγενετο ως ητοιμασθη η βασιλεια ροβοαμ και ως κατεκρατηθη εγκατελιπεν τας εντολας κυριου και πας ισραηλ μετ' αυτου
- 2 Mutta kuningas Rehabeamin viidentenä hallitusvuotena hyökkäsi Siisak, Egyptin kuningas, Jerusalemin kimppuun, sillä he olivat tulleet uskottomiksi Herraa kohtaan.
Now in the fifth year of King Rehoboam, Shishak, king of Egypt, came up against Jerusalem, because of their sin against the Lord,
και εγενετο εν τω πέμπτω ετει της βασιλειας ροβοαμ ανεβη σουσακιμ βασιλευς αιγυπτου επι ιερουσαλημ οτι ημαρτον εναντιον κυριου

- 3 Hänellä oli mukanaan sotavaunuja tuhat kaksisataa ja ratsumiehiä kuusikymmentä tuhatta, ja lukematon oli väki, joka tuli hänen kanssaan Egyptistä: liibyalaisia, sukkilaisia ja etiopialaisia.
With twelve hundred war-carriages and sixty thousand horsemen: and the people who came with him out of Egypt were more than might be numbered: Lubim and Sukkiim and Ethiopians.
ἐν χιλίοις καὶ διακοσίοις ἄρμασιν καὶ ἐξήκοντα χιλιάσιν ἵππων καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἐλθόντος μετ' αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου λίβυες τρωγλοδῦται καὶ αἰθίοπες
- 4 Ja hän valloitti Juudan varustetut kaupungit ja tuli aina Jerusalemiin saakka.
And he took the walled towns of Judah, and came as far as Jerusalem.
καὶ κατεκράτησαν τῶν πόλεων τῶν ὄχυρῶν αἱ ἦσαν ἐν ἰουδα καὶ ἦλθεν εἰς ἱερουσαλημ
- 5 Niin profeetta Semaja tuli Rehabeamin ja Juudan päämiesten tykö, jotka olivat kokoontuneet Jerusalemiin Siisakia pakoon, ja hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra: Te olette hyljänneet minut, sentähden olen minäkin hyljännyt teidät Siisakin käsiin".
Now Shemaiah the prophet came to Rehoboam and the chiefs of Judah, who had come together in Jerusalem because of Shishak, and said to them, The Lord has said, Because you have given me up, I have given you up into the hands of Shishak.
καὶ σαμιας ὁ προφήτης ἦλθεν πρὸς ροβοαμ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἰουδα τοὺς συναχθέντας εἰς ἱερουσαλημ ἀπὸ προσόπου σουσακιμ καὶ εἶπεν αὐτοῖς οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἐγκαταλείπετέ με καὶ ἐγὼ ἐγκαταλείψω ὑμᾶς ἐν χειρὶ σουσακιμ
- 6 Silloin Israelin päämiehet ja kuningas nöyrytyivät ja sanoivat: "Herra on vanhurskas".
Then the chiefs of Israel and the king made themselves low and said, The Lord is upright.
καὶ ἠσχύνθησαν οἱ ἄρχοντες ἰσραηλ καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπαν δίκαιος ὁ κύριος
- 7 Kun Herra näki heidän nöyrytvän, tuli Semajalle tämä Herran sana: "He ovat nöyrtyneet; minä en tuhoa heitä, vaan minä annan heidän hädin tuskin pelastua, eikä minun vihaani vuodateta Jerusalemin päälle Siisakin käden kautta.
And the Lord, seeing that they had made themselves low, said to Shemaiah, They have made themselves low: I will not send destruction on them, but in a short time I will give them salvation, and will not let loose my wrath on Jerusalem by the hand of Shishak.
καὶ ἐν τῷ ἰδεῖν κύριον ὅτι ἐνετράπησαν καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμιαμ λέγων ἐνετράπησαν οὐ καταφθερῶ αὐτούς καὶ δώσω αὐτούς ὡς μικρὸν εἰς σωτηρίαν καὶ οὐ μὴ στάξῃ ὁ θυμὸς μου ἐν ἱερουσαλημ
- 8 Kuitenkin heidän on tultava hänen palvelijoihseen, että he tulisivat tietämään, mitä on palvella minua ja mitä on palvella vieraitten maitten valtakuntia."
But still they will become his servants, so that they may see how different my yoke is from the yoke of the kingdoms of the lands.
ὅτι ἔσονται εἰς παῖδας καὶ γνώσονται τὴν δουλείαν μου καὶ τὴν δουλείαν τῆς βασιλείας τῆς γῆς
- 9 Niin Siisak, Egyptin kuningas, hyökkäsi Jerusalemin kimppuun ja otti Herran temppelin aarteet ja kuninkaan linnan aarteet, otti kaikki tyynni. Hän otti myös kaikki kultakilvet, jotka Salomo oli teettänyt.
So Shishak, king of Egypt, came up against Jerusalem and took away all the stored wealth of the house of the Lord and the king's house: he took everything away, and with the rest the gold body-covers which Solomon had made.
καὶ ἀνέβη σουσακιμ βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ ἔλαβεν τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ τοὺς θησαυροὺς τοὺς ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως τὰ πάντα ἔλαβεν καὶ ἔλαβεν τοὺς θυρεοὺς τοὺς χρυσοῦς οὗς ἐποίησεν σαλωμων
- 10 Kuningas Rehabeam teetti niiden sijaan vaskikilvet ja jätti ne henkivartijain päälliköitten haltuun, jotka vartioivat kuninkaan linnan ovella.
And in their place King Rehoboam had other body-covers made of brass and gave them into the care of the captains of the armed men who were stationed at the door of the king's house.
καὶ ἐποίησεν ροβοαμ θυρεοὺς χαλκοῦς ἀντ' αὐτῶν καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτὸν σουσακιμ ἄρχοντας παρατρεχόντων τοὺς φυλάσσοντας τὸν πυλῶνα τοῦ βασιλέως
- 11 Ja niin usein kuin kuningas meni Herran temppiin, menivät myöskin henkivartijat ja kantoivat niitä ja veivät ne sitten takaisin henkivartijain huoneeseen.
And whenever the king went into the house of the Lord, the armed men went with him taking the body-covers, and then took them back to their room.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσελθεῖν τὸν βασιλέα εἰς οἶκον κυρίου εἰσεπορεύοντο οἱ φυλάσσοντες καὶ οἱ παρατρεχόντες καὶ οἱ ἐπιστρέφοντες εἰς ἀπάντησιν τῶν παρατρεχόντων
- 12 Sentähden, että Rehabeam nöyrytyi, kääntyi Herran viha hänestä pois, niin ettei tullut täydellistä tuhoa; ja olivathan asiat Juudassa vielä hyvin.
And when he made himself low, the wrath of the Lord was turned back from him, and complete destruction did not come on him, for there was still some good in Judah.
καὶ ἐν τῷ ἐντραπήναι αὐτὸν ἀπεστράφη ἀπ' αὐτοῦ ὀργὴ κυρίου καὶ οὐκ εἰς καταφθορὰν εἰς τέλος καὶ γὰρ ἐν ἰουδα ἦσαν λόγοι ἀγαθοί
- 13 Niin kuningas Rehabeam vahvistui Jerusalemissa ja hallitsi edelleen. Sillä Rehabeam oli neljäkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi seitsemäntoista vuotta Jerusalemissa, siinä kaupungissa, jonka Herra oli valinnut kaikista Israelin sukukunnista, sijoittaaksensa nimensä siihen. Hänen äitinsä oli nimeltään Naema, ammonilainen.
So King Rehoboam made himself strong in Jerusalem and was ruling there. Rehoboam was forty-one years old when he became king, and he was ruling for seventeen years in Jerusalem, the town which the Lord had made his out of all the tribes of Israel, to put his name there; and his mother's name was Naamah, an Ammonite woman.
καὶ κατήχυσεν ροβοαμ ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἐβασίλευσεν καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἐνὸς ἐτῶν ροβοαμ ἐν τῷ βασιλεύσει αὐτὸν καὶ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ ἐν τῇ πόλει ἣ ἐξελέξατο κύριος ἐπονομάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκ πασῶν φυλῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ νοομα ἢ αμμωνίτις

- 14 **Ja hän teki sitä, mikä on paha, sillä hän ei kiinnittänyt sydäntänsä etsimään Herraa.**
And he did evil because his heart was not true to the Lord.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ὅτι οὐ κατέθυεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον
- 15 **Rehabeamin vaiheet, sekä aikaisemmat että myöhemmät, ovat kirjoitetut profeetta Semajan ja näkijä Iddon historiaan, sukuluetteloiden tapaan. Mutta Rehabeamin ja Jerobeamin väliset taistelut jatkuivat kaiken aikaa.**
Now the acts of Rehoboam, first and last, are they not recorded in the words of Shemaiah the prophet and Iddo the seer? And there were wars between Rehoboam and Jeroboam all their days.
καὶ λόγοι ροβοαμ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοῦ γεγραμμένοι ἐν τοῖς λόγοις σαμαια τοῦ προφήτου καὶ ἰδοῦ τοῦ ὀρθόντος καὶ πράξεις αὐτοῦ καὶ ἐπολέμει ροβοαμ τὸν ιεροβοαμ πάσας τὰς ἡμέρας
- 16 **Sitten Rehabeam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Abia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.**
And Rehoboam went to rest with his fathers, and was put into the earth in the town of David; and Abijah his son became king in his place.
καὶ ἀπέθανεν ροβοαμ καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυιδ καὶ ἐβασίλευσεν αβια υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 **Kuningas Jerobeamin kahdeksantenatoista hallitusvuotena tuli Abia Juudan kuninkaaksi.**
In the eighteenth year of King Jeroboam, Abijah became king over Judah.
ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ιεροβοαμ ἐβασίλευσεν αβια ἐπὶ ἰουδαν
- 2 **Hän hallitsi kolme vuotta Jerusalemissa. Hänen äitinsä nimi oli Mikaja, Uurielin tytär, Gibeasta. Mutta Abia ja Jerobeam olivat sodassa keskenään.**
He was king in Jerusalem for three years; his mother's name was Maacah, the daughter of Uriel of Gibeah. And there was war between Abijah and Jeroboam.
ἔτη τρία ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ μααχα θυγάτηρ ουριηλ ἀπὸ γαβαων καὶ πόλεμος ἦν ἀνὰ μέσον αβια καὶ ἀνὰ μέσον ιεροβοαμ
- 3 **Abia alotti sodan urhoollisella sotajoukolla, neljäläsadalla tuhannella valiomiehellä, mutta Jerobeam asettui sotarintaan häntä vastaan kahdeksallasadalla tuhannella valiomiehellä, sotaurholla.**
And Abijah went out to the fight with an army of men of war, four hundred thousand of his best men; and Jeroboam put his forces in line against him, eight hundred thousand of his best men of war.
καὶ παρετάξατο αβια τὸν πόλεμον ἐν δυνάμει πολεμισταῖς δυνάμεως τετρακοσίας χιλιάσιν ἀνδρῶν δυνατῶν καὶ ιεροβοαμ παρετάξατο πρὸς αὐτὸν πόλεμον ἐν ὀκτακοσίας χιλιάσιν δυνατοῖς πολεμισταῖς δυνάμεως
- 4 **Ja Abia nousi Semaraimin vuoren laelle Efraimin vuoristossa ja sanoi: "Kuulkaa minua, Jerobeam ja koko Israel!"**
And Abijah took up his position on Mount Zemaraim, in the hill-country of Ephraim, and said, Give ear to me, O Jeroboam and all Israel:
καὶ ἀνέστη αβια ἀπὸ τοῦ ὄρους σομορων ὃ ἐστὶν ἐν τῷ ὄρει εφραιμ καὶ εἶπεν ἀκούσατε ιεροβοαμ καὶ πᾶς ἰσραηλ
- 5 **Täytyyhän teidän tietää, että Herra, Israelin Jumala, on antanut Daavidille ja hänen pojillensa ikuisiksi ajoiksi Israelin kuninkuuden, lujan kuin suolaliitto.**
Is it not clear to you that the Lord, the God of Israel, gave the rule over Israel to David and to his sons for ever, by an agreement made with salt?
οὐχ ὑμῖν γινώμιαι ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἔδωκεν βασιλείαν ἐπὶ τὸν ἰσραηλ εἰς τὸν αἰῶνα τῷ δαυιδ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ διαθήκην ἀλός
- 6 **Mutta Jerobeam, Nebatin poika, Daavidin pojan Salomon palvelija, nousi ja kapinoitsi herraansa vastaan.**
But Jeroboam, the son of Nebat, the servant of Solomon, the son of David, took up arms against his lord.
καὶ ἀνέστη ιεροβοαμ ὁ τοῦ ναβατ ὁ παῖς σαλωμων τοῦ δαυιδ καὶ ἀπέστη ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ
- 7 **Ja hänen luoksensa kokoontui tyhjääntoimittajia, kelvottomia miehiä, ja he pääsivät voitolle Rehabeamista, Salomon pojasta, sillä Rehabeam oli nuori ja arka eikä voinut heitä vastustaa.**
And certain foolish and good-for-nothing men were joined with him, and made themselves strong against Rehoboam, the son of Solomon, when he was young and untested and not able to keep them back.
καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ υἱοὶ παράνομοι καὶ ἀντέστη πρὸς ροβοαμ τὸν τοῦ σαλωμων καὶ ροβοαμ ἦν νεώτερος καὶ δειλὸς τῆ καρδία καὶ οὐκ ἀντέστη κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ
- 8 **Ja nyt te luulette voivanne vastustaa Herran kuninkuutta, joka on Daavidin poikien käsissä, koska teitä on suuri joukko ja teillä on kultavasikat, jotka Jerobeam on teettänyt teille jumaliksi.**
And now it is your purpose to put yourselves against the authority which the Lord has put into the hands of the sons of David, and you are a very great number, and you have with you the gold oxen which Jeroboam made to be your gods.
καὶ νῦν λέγετε ὑμεῖς ἀντιστῆναι κατὰ πρόσωπον βασιλείας κυρίου διὰ χειρὸς υἱῶν δαυιδ καὶ ὑμεῖς πλῆθος πολὺ καὶ μεθ' ὑμῶν μόσχοι χρυσοὶ οὓς ἐποίησεν ὑμῖν ιεροβοαμ εἰς θεοὺς

- 9 Ettekö te ole karkoittaneet Herran pappeja, Aaronin poikia, ja leeviläisiä, ja itse tehneet itsellenne pappeja, niinkuin muiden maiden kansat tekevät? Ken tahansa tuli papinvirkaan vihittäväksi, mukanaan mullikka ja seitsemän oinasta, hänestä tuli epäjumalan pappi.
And after driving out the priests of the Lord, the sons of Aaron and the Levites, have you not made priests for yourselves as the people of other lands do? so that anyone who comes to make himself priest by offering an ox or seven sheep, may be a priest of those who are no gods.
ἢ οὐκ ἐξεβάλατε τοὺς ἱερεῖς κυρίου τοὺς υἱοὺς ααρων καὶ τοὺς λευίτας καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ἱερεῖς ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς πᾶς ὁ προσπορευόμενος πληρῶσαι τὰς χεῖρας ἐν μόσχῳ ἐκ βοῶν καὶ κριοῖς ἑπτὰ καὶ ἐγένετο εἰς ἱερέα τῷ μὴ ὄντι θεῷ
- 10 Mutta meidän Jumalamme on Herra, ja häntä me emme ole hyljänneet. Ja pappeina palvelevat Herraa Aaronin pojat, ja leeviläiset toimittavat palvelustehtäviä.
But as for us, the Lord is our God, and we have not been turned away from him; we have priests who do the work of the Lord, even the sons of Aaron and the Levites in their places;
καὶ ἡμεῖς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν οὐκ ἐγκατελίπομεν καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ λειτουργοῦσιν τῷ κυρίῳ οἱ υἱοὶ ααρων καὶ οἱ λευῖται ἐν ταῖς ἡμερῆσι αὐτῶν
- 11 He polttavat Herralle polttouhreja joka aamu ja joka ilta ja hyvänhajuista suitsutusta, ja he latovat leivät päälletysten aitokultaiselle pöydälle ja sytyttävät joka ilta kultaisen seitsenhaaraisen lampun lampuineen; sillä me hoidamme Herran, meidän Jumalamme, meille antamat tehtävät, mutta te olette hänet hyljänneet.
By whom burned offerings and perfumes are sent up in smoke before the Lord every morning and every evening; and they put out the holy bread on its table and the gold support for the lights with its lights burning every evening; for we keep the orders given to us by the Lord our God, but you have gone away from him.
θυμῶσιν τῷ κυρίῳ ὀλοκαυτώματα προὐ καὶ δειλῆς καὶ θυμίαμα συνθέσεως καὶ προθέσεις ἄρτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς καθαρᾶς καὶ ἡ λυχνία ἢ χρυσοῦ καὶ οἱ λυχνοὶ τῆς καύσεως ἀνάψαι δειλῆς ὅτι φυλάσσομεν ἡμεῖς τὰς φυλακὰς κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἡμεῖς ἐγκατελείπετε αὐτόν
- 12 Ja katso, meidän kansamme, meidän edellämme on Jumala ja ovat hänen pappinsa, ja hälytystorvet toitottamassa teitä vastaan. Te israelilaiset, älkää sotiko Herraa, isienne Jumalaa, vastaan, sillä se ei teille onnistu."
And now God is with us at our head, and his priests with their loud horns sounding against you. O children of Israel, do not make war on the Lord, the God of your fathers, for it will not go well for you.
καὶ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ αἱ σάλπιγγες τῆς σημασίας τοῦ σημαίνειν ἐφ' ὑμᾶς οἱ υἱοὶ τοῦ ἰσραὴλ πολεμήσετε πρὸς κύριον θεὸν τῶν πατέρων ἡμῶν ὅτι οὐκ εὐδοθήσεται ὑμῖν
- 13 Mutta Jerobeam oli pannut väkeä kiertämään heidän taaksensa väijyksiin, niin että toiset olivat Juudan miesten edessä ja toiset väijyksissä heidän takanansa.
But Jeroboam had put some of his men to make a surprise attack on them from the back, so some were facing Judah and others were stationed secretly at their back.
καὶ ἱεροβοὰμ ἀπέστρεψεν τὸ ἐνεδρὸν ἔλθεῖν αὐτῶν ἐκ τῶν ὀπισθεν καὶ ἐγένετο ἐμπροσθεν ἰουδα καὶ τὸ ἐνεδρὸν ἐκ τῶν ὀπισθεν
- 14 Kun Juudan miehet kääntyivät, niin katso, heillä oli sota edessä ja takana. Silloin he huusivat Herraa, ja papit puhalsivat torviin.
And Judah, turning their faces, saw that they were being attacked in front and at the back; and they gave a cry for help to the Lord, while the priests were sounding their horns.
καὶ ἀπέστρεψεν ἰουδας καὶ ἰδοὺ αὐτοῖς ὁ πόλεμος ἐκ τῶν ἐμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ὀπισθεν καὶ ἐβόησαν πρὸς κύριον καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγγιν
- 15 Ja Juudan miehet nostivat sotahuudon; ja kun Juudan miehet nostivat sotahuudon, antoi Jumala Abian ja Juudan voittaa Jerobeamin ja koko Israelin.
And the men of Judah gave a loud cry; and at their cry, God put fear into Jeroboam and all Israel before Abijah and Judah.
καὶ ἐβόησαν ἄνδρες ἰουδα καὶ ἐγένετο ἐν τῷ βοᾷν ἄνδρας ἰουδα καὶ κύριος ἐπάταξεν τὸν ἱεροβοὰμ καὶ τὸν ἰσραὴλ ἐναντίον αβια καὶ ἰουδα
- 16 Ja israelilaiset kääntyivät Juudan miehiä pakoan, ja Jumala antoi heidät näiden käsiin.
And the children of Israel went in flight before Judah, and God gave them up into their hands.
καὶ ἔφυγον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου ἰουδα καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν
- 17 Ja Abia väkinensä tuotti heille suuren tappion, niin että israelilaisia kaatui viisisataa tuhatta valiomiestä.
And Abijah and his people put them to death with great destruction: five hundred thousand of the best of Israel were put to the sword.
καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς αβια καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ πληγὴν μεγάλην καὶ ἔπεσον τραυματῖαι ἀπὸ ἰσραὴλ πεντακόσιοι χιλιάδες ἄνδρες δυνατοί
- 18 Näin israelilaiset siihen aikaan nöyryytettiin; mutta Juudan miehet voimistuivat, sillä he turvautuivat Herraan, isiensä Jumalaan.
So at that time the children of Israel were overcome, and the children of Judah got the better of them, because they put their faith in the Lord, the God of their fathers.
καὶ ἐταπεινώθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ ἰουδα ὅτι ἤλπισαν ἐπὶ κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν
- 19 Ja Abia ajoi Jerobeamia takaa ja valloitti häneltä muutamia kaupunkeja: Beetelin ja sen tytärkaupungit, Jesanan ja sen tytärkaupungit ja Efronin ja sen tytärkaupungit.
And Abijah went after Jeroboam and took some of his towns, Beth-el with its small towns and Jeshanah with its small towns and Ephron with its small towns.
καὶ κατεδίωξεν αβια ὀπίσω ἱεροβοὰμ καὶ προκατέλαβετο παρ' αὐτοῦ πόλεις τὴν βαιθηλ καὶ τὰς κόμας αὐτῆς καὶ τὴν ἰσανα καὶ τὰς κόμας αὐτῆς καὶ τὴν εφρον καὶ τὰς κόμας αὐτῆς

- 20 Eikä Jerobeam enää tullut voimiinsa Abian elinpäivinä, vaan Herra löi häntä, niin että hän kuoli.
And Jeroboam did not get back his power again in the life-time of Abijah; and the Lord sent death on him.
καὶ οὐκ ἔσχεν ἰσχὴν ἱεροβοαμ ἔτι πάσας τὰς ἡμέρας αβια καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος καὶ ἐτελεύτησεν
- 21 Mutta Abia vahvistui. Ja hän otti itselleen neljätoista vaimoa, ja hänelle syntyi kaksikymmentä kaksi poikaa ja kuusitoista tyttäriä.
But Abijah became great, and had fourteen wives, and became the father of twenty-two sons and sixteen daughters.
καὶ κατέσχευεν αβια καὶ ἔλαβεν αὐτῷ γυναῖκας δέκα τέσσαρας καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς εἴκοσι δύο καὶ θυγατέρας δέκα ἕξ
- 22 Mitä muuta on kerrottavaa Abiasta, hänen vaelluksestaan ja hänen puheistaan, se on kirjoitettuna profeetta Iddon selityskirjassa.
And the rest of the acts of Abijah, and his ways and his sayings, are recorded in the account of the prophet Iddo.
καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι αβια καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ τοῦ προφήτου ἀδδο
- 1 Sitten Abia meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Aasa tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. Hänen aikansa oli maassa rauha kymmenen vuotta.
So Abijah went to rest with his fathers, and they put him into the earth in the town of David, and Asa his son became king in his place; in his time the land was quiet for ten years.
καὶ ἐποίησεν τὸ καλὸν καὶ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου θεοῦ αὐτοῦ
- 2 Ja Aasa teki sitä, mikä oli hyvää ja oikeata Herran, hänen Jumalansa, silmissä.
And Asa did what was good and right in the eyes of the Lord his God;
καὶ ἀπέστησεν τὰ θυσιαστήρια τῶν ἄλλοτριῶν καὶ τὰ ὑψηλὰ καὶ συνέτριψεν τὰ στήλας καὶ ἐξέκοψεν τὰ ὄλση
- 3 Hän poisti vieraat alttarit ja uhrikukkulat, murskasi patsaat ja hakkasi maahan asera-karsikot.
For he took away the altars of strange gods and the high places, and had the upright stones broken and the wood pillars cut down;
καὶ εἶπεν τῷ ἰουδα ἐκζητῆσαι τὸν κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν καὶ ποιῆσαι τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς
- 4 Ja hän kehoitti Juudaa etsimään Herraa, heidän isiensä Jumalaa, ja noudattamaan lakia ja käskyjä.
And he made Judah go after the Lord, the God of their fathers, and keep his laws and his orders.
καὶ ἀπέστησεν ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἰουδα τὰ θυσιαστήρια καὶ τὰ εἰδωλα καὶ εἰρήνευσεν
- 5 Ja kaikista Juudan kaupungeista hän poisti uhrikukkulat ja auringonpatsaat, ja valtakunnassa oli rauha hänen aikansa.
And he took away the high places and the sun-images from all the towns of Judah; and the kingdom was quiet under his rule.
πόλεις τευχῆρις ἐν γῆ ἰουδα ὅτι εἰρήνευσεν ἡ γῆ καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ πόλεμος ἐν τοῖς ἔτεσιν τούτοις ὅτι κατέπαυσεν αὐτῷ κύριος
- 6 Ja hän rakensi varustettuja kaupunkia Juudaan, koska maassa oli rauha eikä hänellä näinä vuosina ollut mitään sotaa; sillä Herra oli suonut hänen päästä rauhaan.
He made walled towns in Judah, for the land was quiet and there were no wars in those years, because the Lord had given him rest.
καὶ εἶπεν τῷ ἰουδα οἰκοδομήσωμεν τὰς πόλεις ταύτας καὶ ποιήσωμεν τεῖχη καὶ πύργους καὶ πύλας καὶ μοχλοὺς ἐν ᾧ τῆς γῆς κυριεύσομεν ὅτι καθὼς ἐξεζητήσαμεν κύριον θεὸν ἡμῶν ἐξεζήτησεν ἡ μᾶς καὶ κατέπαυσεν ἡμᾶς κυκλόθεν καὶ εὐόδωσεν ἡμῖν
- 7 Hän sanoi Juudalle: "Linnoitakaamme nämä kaupungit, ympäröikäämme ne muureilla ja torneilla, ovilla ja salvoilla. Vielä on maa meidän vallassamme, sentähden että me olemme etsineet Herraa, meidän Jumalaamme. Me olemme etsineet häntä, ja hän on suonut meidän päästä rauhaan joka taholla." Niin he rakensivat, ja se heille onnistui.
He said to Judah, Let us make these towns, building walls round them with towers and doors and locks. The land is still ours, because we have been true to the Lord our God; we have been true to him and he has given us rest on every side. So they went on building and all went well for them.
καὶ ἐγένετο τῷ ασα δύναμις ὀπλοφόρων αἰρόντων θυρεοὺς καὶ δόρατα ἐν γῆ ἰουδα τριακόσια χιλιάδες καὶ ἐν γῆ βενιαμιν πελτασταὶ καὶ τοξόται διακόσιοι καὶ πενήκοντα χιλιάδες πάντες οὗτοι π ολεμιστὰὶ δυνάμειος
- 8 Ja Aasalla oli sotajoukko, joka oli varustettu kilvillä ja keihäillä: Juudasta oli kolmesataa tuhatta miestä ja Benjaminista kaksisataa kahdeksankymmentä tuhatta, jotka kantoivat kilpeä ja jännittivät jousta. Kaikki nämä olivat sotaurhoja.
And Asa had an army of three hundred thousand men of Judah armed with body-covers and spears, and two hundred and eighty thousand of Benjamin armed with body-covers and bows; all these were men of war.
καὶ ἐξῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ζαρὲ ὁ αἰθίοψ ἐν δυνάμει ἐν χιλίαις χιλιάσιν καὶ ἄρμασιν τριακοσίοις καὶ ἦλθεν ἕως μαρισα
- 9 Mutta etiopialainen Serah lähti heitä vastaan sotajoukolla, jossa oli miehiä tuhannen tuhatta ja sotavaunuja kolmesataa; ja hän tuli Maaresaan saakka.
And Zerah the Ethiopian, with an army of a million, and three hundred war-carriages, came out against them to Mareshah.
καὶ ἐξῆλθεν ασα εἰς συνάντησιν αὐτῷ καὶ παρετάξατο πόλεμον ἐν τῇ φάραγγι κατὰ βορρᾶν μαρισης

- 10 Ja Aasa lähti häntä vastaan, ja he asettuivat sotarintaan Sefatan laaksoon, Maaresaan.
And Asa went out against him, and they put their forces in position in the valley north of Mareshah.
 και ἐβόησεν ασα πρὸς κύριον θεὸν αὐτοῦ και εἶπεν κύριε οὐκ ἄδυνατεῖ παρὰ σοὶ σφύζειν ἐν πολλοῖς και ἐν ὀλίγοις κατίσχυσον ἡμᾶς κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὅτι ἐπὶ σοὶ πεποιθήμεν και ἐπὶ τῷ ὀνόματί σοὺ ἠλθήμεν ἐπὶ τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν μὴ κατασχεσάτω πρὸς σὲ ἄνθρωπος
- 11 Ja Aasa huusi Herraa, Jumalaansa, ja sanoi: "Herra, sinä yksin voit auttaa taistelussa voimallisen ja voimattoman välillä. Auta meitä, Herra, meidän Jumalamme, sillä sinuun me turvaudumme ja sinun nimessäsi me olemme tulleet tätä suurta joukkoa vastaan. Herra, sinä olet meidän Jumalamme; älä salli ihmisen päästä voitolle sinusta."
And Asa made prayer to the Lord his God and said, Lord, you only are able to give help against the strong to him who has no strength; come to our help, O Lord our God, for our hope is in you, and in your name we have come out against this great army. O Lord, you are our God; let not man's power be greater than yours.
 και ἐπάταξεν κύριος τοὺς αἰθίοπας ἐναντίον ἰουδα και ἐφυγον οἱ αἰθίοπες
- 12 Niin Herra antoi Aasan ja Juudan voittaa etiopialaiset, ja etiopialaiset pakenivat.
So the Lord sent fear on the Ethiopians before Asa and Judah; and the Ethiopians went in flight.
 και κατεδίωξεν ασα και ὁ λαὸς αὐτοῦ ἕως γεδωρ και ἔπεσον αἰθίοπες ὥστε μὴ εἶναι ἐν αὐτοῖς περιποιήσιν ὅτι συνετριβήσαν ἐνώπιον κυρίου και ἐναντίον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ και ἐσκύλευσαν σκῦλα πολλὰ
- 13 Ja Aasa ja väki, joka oli hänen kanssaan, ajoivat heitä takaa Gerariin saakka. Ja etiopialaisia kaatui niin paljon, ettei heistä jäänyt ketään henkiin, sillä Herra ja hänen sotajoukkonsa tuhosivat heidät. Ja he ottivat paljon saalista,
And Asa and the people who were with him went after them as far as Gerar; and so great was the destruction among the Ethiopians that they were not able to get their army together again, for they were broken before the Lord and before his army; and they took away a great amount of their goods.
 και ἐξέκοψαν τὰς κόμας αὐτῶν κύκλω γεδωρ ὅτι ἐγενήθη ἕκστασις κυρίου ἐπ' αὐτούς και ἐσκύλευσαν πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν ὅτι πολλὰ σκῦλα ἐγενήθη αὐτοῖς
- 14 valloittivat kaikki kaupungit Gerarin ympäriltä, sillä Herran kauhu oli vallannut nämä, ja ryöstivät kaikki kaupungit, sillä niissä oli paljon ryöstettävää.
And they overcame all the towns round Gerar, because the Lord sent fear on them; and they took away their goods from the towns, for there were stores of wealth in them.
 και γε σκηνὰς κτήσεον τοὺς αμαζονεῖς ἐξέκοψαν και ἔλαβον πρόβαρα πολλὰ και καμήλους και ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλημ
- 1 Niin Jumalan henki tuli Asarjaan, Oodedin poikaan.
And the spirit of God came on Azariah, the son of Oded;
 και ἀζαριας υἱὸς ὠδηδ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου
- 2 Hän meni Aasaa vastaan ja sanoi hänelle: "Kuulkaa minua, Aasa ja koko Juuda ja Benjamin. Herra on teidän kanssanne, kun te olette hänen kanssansa; ja jos häntä etsitte, niin te löydätte hänet, mutta jos hylkääte hänet, niin hän hylkää teidät.
And he came face to face with Asa and said to him, Give ear to me, Asa and all Judah and Benjamin: the Lord is with you while you are with him; if your heart's desire is for him, he will be near you, but if you give him up, he will give you up.
 και ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν ασα και παντὶ ἰουδα και βενιαμιν και εἶπεν ἀκούσατέ μου ασα και πᾶς ἰουδα και βενιαμιν κύριος μεθ' ἡμῶν ἐν τῷ εἶναι ἡμᾶς μετ' αὐτοῦ και ἐὰν ἐκζητήσητε αὐτόν εὑρεθῆσεται ἡμῖν και ἐὰν ἐγκαταλίπητε αὐτόν ἐγκαταλείψει ἡμᾶς
- 3 Kauan aikaa Israel oli ilman oikeata Jumalaa, ilman opetusta antavaa pappia ja ilman lakia.
Now for a long time Israel has been without the true God, and without a teaching priest and without the law;
 και ἡμέραι πολλαὶ τῷ ἰσραηλ ἐν οὐ θεῷ ἀληθινῷ και οὐχ ἱερέως ὑποδεκνύοντος και ἐν οὐ νόμῳ
- 4 Mutta kun he ahdistuksessansa palasivat Herran, Israelin Jumalan, tykö ja etsivät häntä, niin he löysivät hänet.
But when in their trouble they were turned to the Lord, the God of Israel, searching after him, he let their search be rewarded.
 και ἐπιστρέφει ἐπὶ κύριον θεὸν ἰσραηλ και εὑρεθήσεται αὐτοῖς
- 5 Niinä aikoina ei ollut turvallisuutta niillä, jotka lähtivät ja tulivat, vaan suuri hämminki vallitsi kaikkien maakuntain asukasten keskuudessa.
In those times there was no peace for him who went out or for him who came in, but great trouble was on all the people of the lands.
 και ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ οὐκ ἔστιν εἰρήνη τῷ ἐκπορευομένῳ και τῷ εἰσπορευομένῳ ὅτι ἕκστασις κυρίου ἐπὶ πάντα τοὺς κατοικοῦντας τὰς χώρας
- 6 Ja kansa törmäsi kansaa vastaan ja kaupunki kaupunkia vastaan, sillä Jumala oli saattanut heidät hämminkiin lähettäen kaikkinaisia ahdistuksia.
And they were broken by divisions, nation against nation and town against town, because God sent all sorts of trouble on them.
 και πολέμησει ἔθνος πρὸς ἔθνος και πόλις πρὸς πόλιν ὅτι ὁ θεὸς ἐξέστησεν αὐτοὺς ἐν πάσῃ θλίψει

- 7 **Mutta te olkaa lujat älkääkää antako kätenne vaipua, sillä teidän työllänne on palkkansa."**
But be you strong and let not your hands be feeble, for your work will be rewarded.
και υμεις ισχυσατε και μη εκλυεσθωσαν αι χειρες υμων οτι εστιν μισθος τη εργασια υμων
- 8 **Kun Aasa kuuli nämä profeetta Oodedin sanat ja ennustuksen, rohkaisi hän mielensä ja toimitti pois iljetykset koko Juudan ja Benjaminin maasta ja niistä kaupungeista, jotka hän oli valloittanut Efraimin vuoristosta, ja uudisti Herran alttarin, joka oli Herran eteisen edessä.**
And Asa, hearing these words of Azariah, the son of Oded the prophet, took heart and put away all the disgusting things out of all the land of Judah and Benjamin, and out of the towns which he had taken from the hill-country of Ephraim; and he made new again the altar of the Lord in front of the covered way of the Lord's house.
και εν τω ακουσαι τους λογους τουτους και την προφητειαν αδαδ του προφητου και κατισχυσεν και εξεβαλεν τα βδελυγματα απο πασης της γης ιουδα και βενιαμιν και απο των πολεων ον κατεσχ εν εν ορει εφραιμ και ενεκαινισεν το θυσιαστηριον κυριου ο ην εμπροσθεν του ναου κυριου
- 9 **Ja hän kokosi koko Juudan ja Benjaminin ja myöskin heidän luonaan asuvat muukalaiset, jotka olivat tulleet Efraimista, Manassesta ja Simeonista, sillä monet olivat siirtyneet Israelista hänen luokseen nähtyänsä, että Herra, hänen Jumalansa, oli hänen kanssaan.**
And he got together all Judah and Benjamin and those of Ephraim and Manasseh and Simeon who were living with them; for numbers of them came to him out of Israel when they saw that the Lord his God was with him.
και εξεκκλησιασεν τον ιουδαν και βενιαμιν και τους προσηλυτους τους παρικοουντας μετ' αυτοου απο εφραιμ και απο μανασση και απο συμεων οτι προσετεθησαν προς αυτον πολλοι του ισραηλ εν τω ιδειν αυτους οτι κυριος ο θεος αυτοου μετ' αυτοου
- 10 **Ja he kokoontuivat Jerusalemiin Aasan viidennentoista hallitusvuoden kolmannessa kuussa**
So they came together at Jerusalem in the third month, in the fifteenth year of the rule of Asa.
και συνηχθησαν εις ιερουσαλημ εν τω μηνι τω τριτω εν τω πεντεκαιδεκατω ετει της βασιλειας ασα
- 11 **ja uhrasivat sinä päivänä Herralle saaliista, minkä he olivat tuoneet, seitsemänsataa raavasta ja seitsemäntuhatta lammasta.**
And that day they made offerings to the Lord of the things they had taken in war, seven hundred oxen and seven thousand sheep.
και εθυσεν τω κυριω εν εκεινη τη ημερα απο των σκυλων ον ηνεγκαν μοςχους επτακοσιους και προβατα επτακισχλια
- 12 **Ja he tekivät liiton, että etsisivät Herraa, isiensä Jumalaa, kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustaan,**
And they made an agreement to be true to the Lord, the God of their fathers, with all their heart and all their soul;
και διηλθεν εν διαθηκη ζητησαι κυριον θεον των πατερων αυτων εξ ολης της καρδιας και εξ ολης της ψυχης
- 13 **ja että jokainen, joka ei etsinyt Herraa, Israelin Jumalaa, oli surmattava, olipa hän pieni tai suuri, mies tai nainen.**
And that anyone, small or great, man or woman, who was not true to the Lord, the God of Israel, would be put to death.
και πας ος εαν μη εκζητηση κυριον θεον ισραηλ αποθανεται απο νεωτερου εως πρεσβυτερου απο ανδρος εως γυναικος
- 14 **Ja he vannoinvat valan Herralle suurella äänellä riemun raikuessa ja torvien ja pasunain pauhatessa.**
And they made an oath to the Lord, with a loud voice, sounding wind-instruments and horns.
και ωμοσαν εν τω κυριω εν φωνη μεγαλη και εν σαλπιγξιν και εν κερατιναις
- 15 **Ja koko Juuda iloitsi siitä valasta, sillä he olivat vannoneet sen kaikesta sydämestään, ja he etsivät Herraa kaikella halullansa ja löysivät hänet; niin Herra soi heidän päästä rauhaan joka taholla.**
And all Judah was glad because of the oath, for they had taken it with all their heart, turning to the Lord with all their desire; and he was with them and gave them rest on every side.
και ηφορανθησαν πας ιουδα περι του ορκου οτι εξ ολης της ψυχης ωμοσαν και εν παση θελησει εξητησαν αυτον και ευρεθη αυτοις και κατεπαυσεν αυτοις κυριος κυκλωθεν
- 16 **Kuningas Aasa erotti äitinsäkin Maakan kuningattaren arvosta, koska tämä oli pystyttänyt inhotuksen Aseralle; Aasa kukisti inhotuksen, rouhensi ja poltti sen Kidronin laaksossa.**
And Asa would not let Maacah, his mother, be queen, because she had made a disgusting image for Asherah; and Asa had her image cut down and broken up and burned by the stream Kidron.
και την μααχα την μητερα αυτοου μετεστησεν του μη ειναι τη ασταρτη λειτουργουσαν και κατεκοσεν το ειδωλον και κατεκαυσεν εν χειμαρρω κεδρων
- 17 **Mutta uhrikukkulat eivät hävinneet Israelista. Kuitenkin Aasan sydän oli ehyesti Herralle antautunut, niin kauan kuin hän eli.**
But the high places were not taken away out of Israel; but still the heart of Asa was true to the Lord all his life.
πλην τα υψηλα ουκ απεστησαν ετι υπηρχεν εν τω ισραηλ αλλ' η καρδια ασα εγενετο πληρης πασας τας ημερας αυτοου
- 18 **Ja hän vei Jumalan temppeliin isänsä pyhät lahjat ja omat pyhät lahjansa: hopeata, kultaa ja kalua.**
He took into the house of God all the things which his father had made holy and those which he himself had made holy, silver and gold and vessels.
και εισηνεγκεν τα αγια δαυιδ του πατρος αυτοου και τα αγια οικου κυριου του θεου αργυριον και χρυσιον και σκευη

- 19 Eikä ollut sotaa Aasan kolmanteenkymmenenteen viidenteen hallitusvuoteen asti.
And there was no more war till the thirty-fifth year of the rule of Asa.
καὶ πόλεμος οὐκ ἦν μετ' αὐτοῦ ἕως τοῦ πέμπτου καὶ τριακοστοῦ ἔτους τῆς βασιλείας ασα
- 1 Aasan kolmantenäkymmenentenä kuudentena hallitusvuotena lähti Baesa, Israelin kuningas, Juudaa vastaan ja linnoitti Raaman, estääkseen ketään pääsemästä Aasan, Juudan kuninkaan, luota tai hänen luokseen.
In the thirty-sixth year of the rule of Asa, Baasha, king of Israel, went up against Judah, building Ramah so that no one was able to go out or in to Asa, king of Judah.
καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας ασα ἀνέβη βαασα βασιλεὺς ἰσραηλ ἐπὶ ἰουδαν καὶ ὀκοδόμησεν τὴν ραμα τοῦ μὴ δοῦναι ἔξοδον καὶ εἰσοδὸν τῷ ασα βασιλεῖ ἰουδα
- 2 Ja Asa toi hopeata ja kultaa Herran temppelin ja kuninkaan linnan aarrekkammiosta ja lähetti sen Benhadadille, Aramin kuninkaalle, joka asui Damaskossa, ja käski sanoa:
Then Asa took silver and gold out of the stores of the Lord's house and of the king's store-house, and sent to Ben-hadad, king of Aram, at Damascus, saying,
καὶ ἔλαβεν ασα χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐκ θησαυρῶν οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἀδερ βασιλέως συρίας τὸν κατοικοῦντα ἐν δαμασκῷ λέγων
- 3 "Onhan liitto meidän välillämme, minun ja sinun, niinkuin oli minun isäni ja sinun isäsi välillä. Katso, minä lähetän sinulle hopeata ja kultaa; mene ja riko liittosi Baesan, Israelin kuninkaan, kanssa, että hän lähtisi pois minun kimpustani."
Let there be an agreement between me and you as there was between my father and your father: see, I have sent you silver and gold; go and put an end to your agreement with Baasha, king of Israel, so that he may give up attacking me.
διάθου διαθήκην ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ πατρός μου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ πατρός σου ἰδοὺ ἀπέσταλά σοι χρυσίον καὶ ἀργύριον δεῦρο καὶ διασκεδάσον ἀπ' ἐμοῦ τὸν βαασα βασιλ. ἐα ἰσραηλ. καὶ ἀπελθέτω ἀπ' ἐμοῦ
- 4 Niin Benhadad kuuli kuningas Aasaa ja lähetti sotajoukkojensa päälliköt Israelin kaupunkeja vastaan, ja he valtasivat Ijonin, Daanin ja Aabel-Maimin sekä kaikki Naftalin kaupunkien varastuhuoneet.
And Ben-hadad did as King Asa said, and sent the captains of his armies against the towns of Israel, attacking Ijon and Dan and Abel-maim, and all the store-towns of Naphtali.
καὶ ἤκουσεν υἱὸς ἀδερ τοῦ βασιλέως ασα καὶ ἀπέστειλεν τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐπὶ τὰς πόλεις ἰσραηλ καὶ ἐπάταξεν τὴν ἰων καὶ τὴν δαν καὶ τὴν ἀβελμαιν καὶ πάσας τὰς περιχώρους ν εφθαλι
- 5 Kun Baesa kuuli sen, lakkasi hän linnoittamasta Raamaa ja keskeytti työnsä.
Then Baasha, hearing of it, put a stop to the building of Ramah, and let his work come to an end.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι βαασα ἀπέλιπεν τοῦ μηκέτι οἰκοδομεῖν τὴν ραμα καὶ κατέπαυσεν τὸ ἔργον αὐτοῦ
- 6 Mutta kuningas Aasa toi koko Juudan, ja he veivät pois Raamasta kivet ja puut, joilla Baesa oli sitä linnoittanut. Niillä hän linnoitti Geban ja Mispan.
Then King Asa, with all Judah, took away the stones and wood with which Baasha was building Ramah, and he made use of them for building Geba and Mizpah.
καὶ ασα ὁ βασιλεὺς ἔλαβεν πάντα τὸν ἰουδαν καὶ ἔλαβεν τοὺς λίθους τῆς ραμα καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς ἃ ὀκοδόμησεν βαασα καὶ ὀκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς τὴν γαβαε καὶ τὴν μισπα
- 7 Siihen aikaan tuli näkijä Hanani Aasan, Juudan kuninkaan, tykö ja sanoi hänelle: "Koska sinä turvaudit Aramin kuninkaaseen etkä turvautunut Herraan, Jumalaasi, sentähden on Aramin kuninkaan sotajoukko päässyt sinun käsistäsi.
At that time Hanani the seer came to Asa, king of Judah, and said to him, Because you have put your faith in the king of Aram and not in the Lord your God, the army of the king of Aram has got away out of your hands.
καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἦλθεν ανανι ὁ προφήτης πρὸς ασα βασιλέα ἰουδα καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐν τῷ πεποιθέναί σε ἐπὶ βασιλέα συρίας καὶ μὴ πεποιθέναί σε ἐπὶ κύριον θεόν σου διὰ τοῦτο ἐσώθη δύναμις συρίας ἀπὸ τῆς χειρὸς σου
- 8 Eikö etiopialaisia ja liibyalaisia ollut suuri sotajoukko, eikö heillä ollut hyvin paljon sotavaunuja ja ratsumiehiä? Mutta koska sinä turvaudit Herraan, antoi hän heidät sinun käsiisi.
Were not the Ethiopians and the Lubim a very great army, with war-carriages and horsemen more than might be numbered? but because your faith was in the Lord, he gave them up into your hands.
οὐχ οἱ αἰθίοπες καὶ λίβνες ἦσαν εἰς δύναμιν πολλὴν εἰς θάρσος εἰς ἰππεῖς εἰς πλῆθος σφόδρα καὶ ἐν τῷ πεποιθέναί σε ἐπὶ κύριον παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖράς σου
- 9 Sillä Herran silmät tarkkaavat kaikkea maata, että hän voimakkaasti auttaisi niitä, jotka ovat ehyellä sydämellä antautuneet hänelle. Tässä sinä teit tyhmästi, sillä tästä lähtien on sinulla yhä oleva sotia."
For the eyes of the Lord go this way and that, through all the earth, letting it be seen that he is the strong support of those whose hearts are true to him. In this you have done foolishly, for from now you will have wars.
ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπιβλέπουσιν ἐν πάσῃ τῇ γῆ κατισχύσαι ἐν πάσῃ καρδίᾳ πλήρει πρὸς αὐτὸν ἠγρόηκας ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται μετὰ σοῦ πόλεμος
- 10 Mutta Aasa vihastui näkijään ja panetti hänet vankilaan, sillä niin vihoissaan hän oli hänelle tästä. Myöskin muutamille muille kansasta Aasa siihen aikaan teki väkivaltaa.
Then Asa was angry with the seer, and put him in prison, burning with wrath against him because of this thing. And at the same time Asa was cruel to some of the people.
καὶ ἐθυμώθη ασα τῷ προφήτῃ καὶ παρέθετο αὐτὸν εἰς φυλακὴν ὅτι ὀργίσθη ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐλυμήνατο ασα ἐν τῷ λαῷ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ

- 11 Aasan vaiheet, sekä aikaisemmat että myöhemmät, katso, ne ovat kirjoitettuna Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.
Now the acts of Asa, first and last, are recorded in the book of the kings of Judah and Israel.
καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι ἀσα οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι γεγραμμένοι ἐν βιβλίῳ βασιλείων ἰουδα καὶ ἰσραηλ
- 12 Ja kolmantenäkymmenentenä yhdeksäntenä hallitusvuotenaan Aasa sairastui jaloistaan, ja hänen tautinsa yltyi hyvin kovaksi. Mutta taudissaankaan hän ei etsinyt Herraa, vaan lääkäreitä.
In the thirty-ninth year of his rule, Asa had a very bad disease of the feet; but he did not go to the Lord for help in his disease, but to medical men.
καὶ ἐμαλακίσθη ἀσα ἐν τῷ ἐνάτῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοὺς πόδας ἕως σφόδρα ἐμαλακίσθη καὶ ἐν τῇ μαλακίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἐζήτησεν κύριον ἀλλὰ τοὺς ἰατροὺς
- 13 Sitten Aasa meni lepoon isiensä tykö ja kuoli neljäntenäkymmenentenä yhdentenä hallitusvuotenaan.
So Asa went to rest with his fathers, and death came to him in the forty-first year of his rule.
καὶ ἐκοιμήθη ἀσα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτελεύτησεν ἐν τῷ ἐνάτῳ καὶ τριακοστῷ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ
- 14 Ja hänet haudattiin omaan hautaansa, jonka hän oli hakkauttanut itsellensä Daavidin kaupunkiin; ja hänet laskettiin vuoteelle, joka oli täytetty hajuvaineilla ja erilaisilla, voiteeksi sekoitetuilla höysteillä, ja hänen kunniakseen poltettiin ylen runsas kuolinsuitsutus.
And they put him into the resting-place which he had made for himself in the town of David, in a bed full of sweet perfumes of all sorts of spices, made by the perfumer's art, and they made a great burning for him.
καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὥρυξεν ἑαυτῷ ἐν πόλει δαυὶδ καὶ ἐκοίμισαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ ἔπλησαν ἀρωμάτων καὶ γένη μύρον μυρεψῶν καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ἔκφορὰν μεγάλην ἕως σφόδρα
- 1 Hänen poikansa Joosafat tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. Hän vahvistautui Israelia vastaan.
And Jehoshaphat his son became king in his place, and made himself strong against Israel.
καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφατ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ καὶ κατίσχυσεν ἰωσαφατ ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 2 Hän sijoitti sotaväkeä kaikkiin Juudan varustettuihin kaupunkeihin ja asetti maaherroja Juudan maahan ja Efraimin kaupunkeihin, jotka hänen isänsä Aasa oli valloittanut.
He put forces in all the walled towns of Judah, and responsible chiefs in the land of Judah and in the towns of Ephraim, which Asa his father had taken.
καὶ ἔδωκεν δύναμιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰουδα ταῖς ὄχυραῖς καὶ κατέστησεν ἡγουμένους ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰουδα καὶ ἐν πόλεσιν εφραιμ ἃς προκατελάβετο ἀσα ὁ πατήρ αὐτοῦ
- 3 Ja Herra oli Joosafatin kanssa, sillä hän vaelsi isänsä Daavidin aikaisempia teitä eikä etsinyt baaleja;
And the Lord was with Jehoshaphat, because he went in the early ways of his father, not turning to the Baals,
καὶ ἐγένετο κύριος μετὰ ἰωσαφατ ὅτι ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ταῖς πρώταις καὶ οὐκ ἐξεζήτησεν τὰ εἰδῶλα
- 4 vaan hän etsi isänsä Jumalaa ja vaelsi hänen käskyjensä mukaan eikä tehnyt, niinkuin Israel teki.
But turning to the God of his father and keeping his laws, and not doing as Israel did.
ἀλλὰ κύριον τὸν θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξεζήτησεν καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπορεύθη καὶ οὐχ ὡς τοῦ ἰσραηλ τὰ ἔργα
- 5 Niin Herra vahvisti kuninkuuden hänen käsissään, ja koko Juuda antoi lahjoja Joosafatille, niin että hänelle tuli paljon rikkautta ja kunniaa.
So the Lord made his kingdom strong; and all Judah gave offerings to Jehoshaphat, and he had great wealth and honour.
καὶ κατηύθυνεν κύριος τὴν βασιλείαν ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἔδωκεν πᾶς ἰουδα δῶρα τῷ ἰωσαφατ καὶ ἐγένετο αὐτῷ πλοῦτος καὶ δόξα πολλή
- 6 Ja kun hänen rohkeutensa kasvoi Herran teillä, poisti hän vielä uhrikukulatkin ja asera-karsikot Juudasta.
His heart was lifted up in the ways of the Lord; and he went so far as to take away the high places and the wood pillars out of Judah.
καὶ ὑψώθη καρδία αὐτοῦ ἐν ὁδοῖς κυρίου καὶ ἔτι ἐξῆρεν τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς ἰουδα
- 7 Ja kolmantena hallitusvuotenaan hän lähetti ylimmät virkamiehensä Benhailin, Obadjan, Sakarjan, Netanelin ja Miikajan Juudan kaupunkeihin antamaan opetusta,
In the third year of his rule he sent Benhail and Obadiah and Zechariah and Nethanel and Micaiah, his captains, as teachers into the towns of Judah;
καὶ ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀπέστειλεν τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν δυνατῶν τὸν ἀβδιαν καὶ ζαχαριαν καὶ ναθαναηλ καὶ μιχαιαν διδάσκειν ἐν πόλεσιν ἰουδα
- 8 ja heidän kanssansa leviläiset Semajan, Netanjan, Sebadjan, Asahelin, Semiramotin, Joonatanin, Adonian, Tobian ja Toob-Adonian, leviläiset; ja näillä oli kanssansa papit Elisama ja Jooram.
And with them, Shemaiah and Nethaniah and Zebadiah and Asahel and Shemiramoth and Jehonathan and Adonijah and Tobijah and Tob-adonijah, the Levites; and Elishama and Jehoram the priests.
καὶ μετ' αὐτῶν οἱ λευῖται σαμουιας καὶ ναθανιας καὶ ζαβδίας καὶ ἀσηλ καὶ σεμιραμοθ καὶ ἰωνθαν καὶ ἀδωνιας καὶ τοβιας οἱ λευῖται καὶ μετ' αὐτῶν ἐλισαμα καὶ ἰωραμ οἱ ἱερεῖς

- 9 Nämä opettivat Juudassa, ja heillä oli mukanaan Herran lain kirja; he kiertelivät kaikissa Juudan kaupungeissa ja opettivat kansaa.
And they gave teaching in Judah and had the book of the law of the Lord with them; they went through all the towns of Judah teaching the people.
καὶ ἐδίδασκον ἐν ἰουδα καὶ μετ' αὐτῶν βύβλος νόμου κυρίου καὶ διήλθον ἐν ταῖς πόλεσιν ἰουδα καὶ ἐδίδασκον τὸν λαόν
- 10 Ja Herran kauhu valtasi kaikki Juudaa ympäröivien maitten valtakunnat, niin etteivät ne sotineet Joosafatia vastaan.
And the fear of the Lord was on all the kingdoms of the lands round Judah, so that they made no wars against Jehoshaphat.
καὶ ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπὶ πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς ταῖς κύκλῳ ἰουδα καὶ οὐκ ἐπολέμουν πρὸς ἰωσαφατ
- 11 Ja osa filistealaisia toi Joosafatille lahjoja ja hopeata veroksi; myöskin arabialaiset toivat hänelle pikkukarjaa: seitsemäntuhatta seitsemänsataa oinasta ja seitsemäntuhatta seitsemänsataa pukkia.
And some of the Philistines took offerings to Jehoshaphat, and made him payments of silver; and the Arabians gave him flocks, seven thousand, seven hundred sheep, and seven thousand, seven hundred he-goats.
καὶ ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἔφερον τῷ ἰωσαφατ δῶρα καὶ ἀργύριον καὶ δόματα καὶ οἱ ἄραβες ἔφερον αὐτῷ κριοὺς προβάτων ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους
- 12 Niin Joosafat tuli yhä mahtavammaksi, jopa ylen mahtavaksi, ja hän rakensi Juudaan linnoja ja varastokaupunkeja.
Jehoshaphat became greater and greater, and made strong towers and store-towns in Judah.
καὶ ἦν ἰωσαφατ πορευόμενος μείζων ἕως εἰς ὕψος καὶ ἠκοδόμησεν οἰκήσεις ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ πόλεις ὄχυράς
- 13 Hänellä oli suuria varastoja Juudan kaupungeissa ja sotilaita, sotaurhoja, Jerusalemissa.
He had much property in the towns of Judah; he had forces of armed men, great and strong, in Jerusalem.
καὶ ἔργα πολλὰ ἐγένετο αὐτῷ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἄνδρες πολεμιστὰὶ δυνατοὶ ἰσχύοντες ἐν ἱερουσαλημ
- 14 Ja tämä oli heidän palvelusvuoronsa heidän perhekuntiensa mukaan: Juudan tuhanten päämiehet olivat: päämies Adna ja hänen kanssaan kolmesataa tuhatta sotaurhoa;
This is the number of them, listed by their families, the captains of thousands of Judah: Adnah, the captain, and with him three hundred thousand men of war;
καὶ οὗτος ἀριθμὸς αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν τῷ ἰουδα χίλιарχοι ἕδνας ὁ ἄρχων καὶ μετ' αὐτοῦ νῆοι δυνατοὶ δυνάμεως τριακόσαιοι χιλιάδες
- 15 hänen rinnallaan päämies Joohanen ja hänen kanssaan kaksisataa kahdeksankymmentä tuhatta;
Second to him Jehohanan, the captain, and with him two hundred and eighty thousand;
καὶ μετ' αὐτὸν ἰωαναν ὁ ἡγούμενος καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσαιοι ὀγδοήκοντα χιλιάδες
- 16 hänen rinnallaan Amasja, Sikrin poika, joka oli vapaaehtoisesti antautunut Herralle, ja hänen kanssaan kaksisataa tuhatta sotaurhoa.
After him Amasiah, the son of Zichri, who freely gave himself to the Lord, and with him two hundred thousand men of war;
καὶ μετ' αὐτὸν αμασιας ὁ τοῦ ζαχρι ὁ προθυμούμενος τῷ κυρίῳ καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσαιοι χιλιάδες δυνατοὶ δυνάμεως
- 17 Benjaminista: Eljada, sotaurho, ja hänen kanssaan kaksisataa tuhatta jousella ja kilvellä asestettua;
And the captains of Benjamin: Eliada, a great man of war, and with him two hundred thousand armed with bows and body-covers;
καὶ ἐκ τοῦ βενιαμιν δυνατὸς δυνάμεως ελιαδα καὶ μετ' αὐτοῦ τοξῶται καὶ πελτασταὶ διακόσαιοι χιλιάδες
- 18 hänen rinnallaan Joosabad ja hänen kanssaan sata kahdeksankymmentä tuhatta sotaan varustettua.
And after him Jehozabad, and with him a hundred and eighty thousand trained for war.
καὶ μετ' αὐτὸν ἰωζαβαδ καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδες δυνατοὶ πολέμου
- 19 Nämä palvelivat kuningasta, ja lisäksi ne, jotka kuningas oli sijoittanut varustettuihin kaupunkeihin koko Juudaan.
These were the men who were waiting on the king, in addition to those placed by the king in the walled towns through all Judah.
οὗτοι οἱ λειτουργοῦντες τῷ βασιλεῖ ἐκτὸς ὧν ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς πόλεσιν ταῖς ὄχυραῖς ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ
- 1 Niin Joosafatille tuli paljon rikkautta ja kunniaa, ja hän lankoutui Ahabin kanssa.
Now Jehoshaphat had great wealth and honour, and his son was married to Ahab's daughter.
καὶ ἐγενήθη τῷ ἰωσαφατ ἔτι πλοῦτος καὶ δόξα πολλή καὶ ἐπεγαμβρεύσατο ἐν οἴκῳ αχααβ

- 2 Ja muutamien vuosien kuluttua hän meni Ahabin luo Samariaan. Ahab teurastutti hänelle ja välle, joka oli hänen kanssansa, paljon lampaita ja raavaita; ja Ahab yllytti häntä lähtemään sotaan Gileadin Raamotia vastaan.
And after some years he went down to Samaria to see Ahab. And Ahab made a feast for him and the people who were with him, putting to death great numbers of sheep and oxen; and he got Jehoshaphat to go with him to Ramoth-gilead.
καὶ κατέβη διὰ τέλους ἐτῶν πρὸς αχααβ εἰς σαμάρειαν καὶ ἔθυσεν αὐτῷ αχααβ πρόβατα καὶ μόσχους πολλοὺς καὶ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ καὶ ἠπάτα αὐτὸν τοῦ συναναβῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς ραμωθ τῆς γαλααδίτιδος
- 3 Israelin kuningas Ahab sanoi Juudan kuninkaalle Joosafatille: "Lähdetkö minun kanssani Gileadin Raamotiin?" Hän vastasi hänelle: "Minä niinkuin sinä, minun kansani niinkuin sinun kansasi; minä tulen sinun kanssasi sotaan".
For Ahab, king of Israel, said to Jehoshaphat, king of Judah, Will you go with me to Ramoth-gilead? And he said, I am as you are, and my people as your people; we will be with you in the war.
καὶ εἶπεν αχααβ βασιλεὺς ἰσραηλ πρὸς ἰωσαφατ βασιλέα ἰουδα πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς ραμωθ τῆς γαλααδίτιδος καὶ εἶπεν αὐτῷ ὡς ἐγὼ οὕτως καὶ σύ ὡς ὁ λαός σου καὶ ὁ λαός μου μετὰ σοῦ εἰς πόλιν ἐμὴν
- 4 Mutta Joosafat sanoi Israelin kuninkaalle: "Kysy kuitenkin ensin, mitä Herra sanoo".
Then Jehoshaphat said to the king of Israel, Let us now get directions from the Lord.
καὶ εἶπεν ἰωσαφατ πρὸς βασιλέα ἰσραηλ ζήτησον δὴ σήμερον τὸν κύριον
- 5 Niin Israelin kuningas kokosi profeetat, neljäsataa miestä, ja sanoi heille: "Onko meidän lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotia vastaan, vai onko minun oltava lähtemättä?" He vastasivat: "Lähde; Jumala antaa sen kuninkaan käsiin".
So the king of Israel got together all the prophets, four hundred men, and said to them, Am I to go to Ramoth-gilead to make war or not? And they said, Go up: for God will give it into the hands of the king.
καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ τοὺς προφῆτας τετρακοσίους ἄνδρας καὶ εἶπεν αὐτοῖς εἰ πορευθῶ εἰς ραμωθ γαλααδ εἰς πόλεμον ἢ ἐπίσχω καὶ εἶπαν ἀνάβαινε καὶ δώσει ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως
- 6 Mutta Joosafat sanoi: "Eikö täällä ole enää ketään muuta Herran profettaa, jolta voisimme kysyä?"
But Jehoshaphat said, Is there no other prophet of the Lord here from whom we may get directions?
καὶ εἶπεν ἰωσαφατ οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου ἔτι καὶ ἐπιζητήσομεν παρ' αὐτοῦ
- 7 Israelin kuningas vastasi Joosafatille: "On vielä mies, jolta voisimme kysyä Herran mieltä, mutta minä vihaan häntä, sillä hän ei koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa; se on Miika, Jimlan poika". Joosafat sanoi: "Älköön kuningas niin puhuko".
And the king of Israel said to Jehoshaphat, There is still one man by whom we may get directions from the Lord, but I have no love for him, because he has never been a prophet of good to me, and only of evil: he is Micaiah, the son of Imla. And Jehoshaphat said, Let not the king say so.
καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραηλ πρὸς ἰωσαφατ ἔτι ἀνὴρ εἰς τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ καὶ ἐγὼ ἐμίσησα αὐτὸν ὅτι οὐκ ἔστιν προφητεῶν περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθὰ ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ εἰς κακά οὕτως μηχανίας υἱὸς ἰεμλα καὶ εἶπεν ἰωσαφατ μὴ λαλεῖτω ὁ βασιλεὺς οὕτως
- 8 Niin Israelin kuningas kutsui erään hoviheraan ja sanoi: "Nouda kiiruusti Miika, Jimlan poika".
Then the king of Israel sent for one of his unsexed servants and said, Go quickly and come back with Micaiah, the son of Imla.
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραηλ εὐνοῦχον ἓνα καὶ εἶπεν τάχος μηχανίαν υἱὸν ἰεμλα
- 9 Mutta Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, istuivat kumpikin valtaistuimellansa puettuina kuninkaallisiin pukuihinsa; he istuivat puimatantereella Samarian portin ovella, ja kaikki profeetat olivat hurmoksissa heidän edessänsä.
Now the king of Israel and Jehoshaphat, the king of Judah, were seated on their seats of authority, dressed in their robes, by the doorway into Samaria; and all the prophets were acting as prophets before them.
καὶ βασιλεὺς ἰσραηλ καὶ ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα καθήμενοι ἕκαστος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἐνδεδυμένοι στολᾶς καθήμενοι ἐν τῷ εὐρυχώρῳ θύρας πόλεως σαμαρείας καὶ πάντες οἱ προφῆται ἐπροφήτεον ἐναντίον αὐτῶν
- 10 Ja Sidkia, Kanaanin poika, teki itsellensä rautasarvet ja sanoi: "Näin sanoo Herra: Näillä sinä pusket aramilaisia, kunnes teet heistä lopun".
And Zedekiah, the son of Chenaanah, made himself iron horns and said, The Lord says, Pushing back the Aramaeans with these, you will put an end to them completely.
καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκίας υἱὸς χαναανα κέρατα σιδηρᾶ καὶ εἶπεν τάδε λέγει κύριος ἐν τούτοις κερατιεῖς τὴν συρίαν ἕως ἂν συντελεσθῇ
- 11 Ja kaikki profeetat ennustivat samalla tavalla, sanoen: "Mene Gileadin Raamotiin, niin sinä saat voiton; Herra antaa sen kuninkaan käsiin".
And all the prophets said the same thing, saying, Go up to Ramoth-gilead, and it will go well for you, for the Lord will give it into the hands of the king.
καὶ πάντες οἱ προφῆται ἐπροφήτεον οὕτως λέγοντες ἀνάβαινε εἰς ραμωθ γαλααδ καὶ εὐδοθήσῃ καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως

- 12 Ja sanansaattaja, joka oli mennyt kutsumaan Miikaa, puhui hänelle sanoen: "Katso, kaikki profeetat ovat yhdestä suusta luvanneet kuninkaalle hyvää. Olkoon sinun sanasi heidän sanansa kaltainen, ja lupaa sinäkin hyvää."
 Now the servant who had gone to get Micaiah said to him, See now, all the prophets with one voice are saying good things to the king; so let your words be like theirs, and say good things.
 και ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς τοῦ καλεῖσαι τὸν μιχαϊαν ἐλάλησεν αὐτῷ λέγων ἰδοὺ ἐλάλησαν οἱ προφῆται ἐν στόματι ἐνὶ ἀγαθῷ περὶ τοῦ βασιλέως και ἔστωσαν δὴ οἱ λόγοι σου ὡς ἐνὸς αὐτῶν και λαλήσεις ἀγαθὰ
- 13 Mutta Miika vastasi: "Niin totta kuin Herra elää, sen minä puhun, minkä minun Jumalani sanoo".
 And Micaiah said, By the living Lord, whatever the Lord says to me I will say.
 και εἶπεν μιχαϊας ζῆ κύριος ὅτι ὁ ἐὰν εἶπῃ ὁ θεὸς πρὸς με αὐτὸ λαλήσω
- 14 Kun hän tuli kuninkaan eteen, sanoi kuningas hänelle: "Miika, onko meidän lähdeittävä sotaan Gileadin Raamotiin, vai onko minun oltava lähtemättä?" Hän vastasi hänelle: "Menkää, niin te saatte voiton; heidät annetaan teidän käsiinne".
 When he came to the king, the king said to him, Micaiah, are we to go to Ramoth-gilead to make war or not? And he said, Go up, and it will go well for you; and they will be given up into your hands.
 και ἦλθεν πρὸς τὸν βασιλέα και εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς μιχαϊα εἰ πορευθῶ εἰς ραμοθ γαλααδ εἰς πόλεμον ἢ ἐπίσχω και εἶπεν ἀνάβαινε και εὐδοῦσεις και δοθήσονται εἰς χεῖρας ὑμῶν
- 15 Mutta kuningas sanoi hänelle: "Kuinka monta kertaa minun on vannotettava sinua, ettet puhu minulle muuta kuin totuutta Herran nimessä?"
 And the king said to him, Have I not, again and again, put you on your oath to say nothing to me but what is true in the name of the Lord?
 και εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ποσάκις ὀρκίζω σε ἵνα μὴ λαλήσης πρὸς με πλὴν ἀλήθειαν ἐν ὀνόματι κυρίου
- 16 Silloin hän sanoi: "Minä näin koko Israelin hajallaan vuorilla, niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta. Ja Herra sanoi: 'Näillä ei ole isäntää; palatkoot he kukin rauhassa kotiinsa'.
 Then he said, I saw all Israel wandering on the mountains like sheep without a keeper; and the Lord said, These have no master: let them go back, every man to his house in peace.
 και εἶπεν εἶδον τὸν ἰσραὴλ διεσπαρμένους ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πρόβατα οἷς οὐκ ἔστιν ποιμὴν και εἶπεν κύριος οὐκ ἔχουσιν ἡγούμενον ἀναστρέψέτωσαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ
- 17 Niin Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Enkö minä sanonut sinulle, ettei tämä koskaan ennusta minulle hyvää, vaan aina pahaa?"
 And the king of Israel said to Jehoshaphat, Did I not say that he would not be a prophet of good to me, but of evil?
 και εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφατ οὐκ εἶπά σοι ὅτι οὐ προφητεύει περὶ ἐμοῦ ἀγαθὰ ἀλλ' ἢ κακὰ
- 18 Mutta hän sanoi: "Kuulkaa siis Herran sana: Minä näin Herran istuvan istuimellansa ja kaiken taivaan joukon seisovan hänen edessään, hänen oikealla ja vasemmalla puolellansa.
 Then he said, Give ear now to the word of the Lord: I saw the Lord seated on his seat of power, and all the army of heaven in their places, at his right hand and at his left.
 και εἶπεν οὐχ οὕτως ἀκούσατε λόγον κυρίου εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ και πᾶσα δύναμις τοῦ οὐρανοῦ εἰστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ και ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ
- 19 Ja Herra sanoi: 'Kuka viekoittelisi Ahabin, Israelin kuninkaan, lähtemään sotaan, että hän kaatuisi Gileadin Raamotissa?' Mikä vastasi niin, mikä näin.
 And the Lord said, How may Ahab, king of Israel, be tricked into going up to Ramoth-gilead to his death? And one said one thing and one another.
 και εἶπεν κύριος τίς ἀπατήσῃ τὸν αχααβ βασιλέα ἰσραὴλ και ἀναβήσεται και πεσεῖται ἐν ραμοθ γαλααδ και εἶπεν οὗτος οὕτως και οὗτος εἶπεν οὕτως
- 20 Silloin tuli henki ja asettui Herran eteen ja sanoi: 'Minä viekoittelen hänet'. Herra kysyi häneltä: 'Miten?'
 Then a spirit came forward and took his place before the Lord and said, I will get him to do it by a trick. And the Lord said to him, How?
 και ἐξῆλθεν τὸ πνεῦμα και ἔστη ἐνώπιον κυρίου και εἶπεν ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν και εἶπεν κύριος ἐν τίνι
- 21 Hän vastasi: 'Minä menen valheen hengeksi kaikkien hänen profeettainsa suuhun'. Silloin Herra sanoi: 'Saat viekoitella, siihen sinä pystyt; mene ja tee niin'.
 And he said, I will go out and be a spirit of deceit in the mouth of all his prophets. And the Lord said, Your trick will have its effect on him: go out and do so.
 και εἶπεν ἐξελεύσομαι και ἔσομαι πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ και εἶπεν ἀπατήσεις και δυνήσῃ ἐξελθε και ποιήσον οὕτως
- 22 Katso, nyt Herra on pannut valheen hengen näiden sinun profeettaisi suuhun, sillä Herra on päättänyt sinun osaksesi onnettomuuden."
 And now, see, the Lord has put a spirit of deceit in the mouth of these prophets of yours; and the Lord has said evil against you.
 και νῦν ἰδοὺ ἔδωκεν κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν σου τούτων και κύριος ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακὰ
- 23 Silloin astui esille Sidkia, Kanaanin poika, löi Miikaa poskelle ja sanoi: "Mitä tietä Herran Henki on poistunut minusta puhuakseen sinun kanssasi?"
 Then Zedekiah, the son of Chenaanah, came near and gave Micaiah a blow on the side of his face, saying, Where is the spirit of the Lord whose word is in you?
 και ἤγγισεν σεδεκίας υἱὸς χανανα και ἐπάταξεν τὸν μιχαϊαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα και εἶπεν αὐτῷ ποῖα τῇ ὁδῷ παρῆλθεν πνεῦμα κυρίου παρ' ἐμοῦ τοῦ λαλήσαι πρὸς σέ
- 24 Miika vastasi: "Sen saat nähdä sinä päivänä, jona kuljet huoneesta huoneeseen piiloutuaksesi".
 And Micaiah said, Truly, you will see on that day when you go into an inner room to keep yourself safe.
 και εἶπεν μιχαϊας ἰδοὺ ὄψῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ἣ εἰσελεύσῃ ταμίειον ἐκ ταμείου τοῦ κατακρυβῆναι

- 25 Mutta Israelin kuningas sanoi: "Ottakaa Miika ja viekää hänet takaisin Aamonin, kaupungin päällikön, ja Jooaan, kuninkaan pojan, luo.
And the king of Israel said, Take Micaiah and send him back to Amon, the ruler of the town, and to Joash, the king's son;
καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραὴλ λάβετε τὸν μιχαιαν καὶ ἀποστρέψατε πρὸς ἐμὴν ἄρχοντα τῆς πόλεως καὶ πρὸς ἰωᾶς ἄρχοντα υἱὸν τοῦ βασιλέως
- 26 Ja sanokaa: 'Näin sanoo kuningas: Pankaa tämä vankilaan ja elättäkää häntä vaivaisella vedellä ja leivällä, kunnes minä palaan voittajana takaisin'.
And say, By the king's order this man is to be put in prison, and given prison food till I come back in peace.
καὶ ἐρεῖς οὕτως εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἀπόθεσθε τοῦτον εἰς οἶκον φυλακῆς καὶ ἐσθιέτω ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ
- 27 Miika vastasi: "Jos sinä palaat voittajana takaisin, niin ei Herra ole puhunut minun kauttani". Ja hän sanoi vielä: "Kuulkaa tämä, kaikki kansat".
And Micaiah said, If you come back at all in peace, the Lord has not sent his word by me.
καὶ εἶπεν μιχαιᾶς ἐὰν ἐπιστρέφω ἐπιστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ οὐκ ἐλάλησεν κύριος ἐν ἐμοὶ ἀκούσατε λαοὶ πάντες
- 28 Niin Israelin kuningas ja Joosafat, Juudan kuningas, menivät Gileadin Raamotiin.
So the king of Israel and Jehoshaphat, the king of Judah, went up to Ramoth-gilead.
καὶ ἀνέβη βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα εἰς ραμωθ γαλααδ
- 29 Ja Israelin kuningas sanoi Joosafatille: "Täytyypä pukeutua tuntemattomaksi, kun käy taisteluun; mutta ole sinä omissa vaatteissasi". Ja Israelin kuningas pukeutui tuntemattomaksi ja kävi taisteluun.
And the king of Israel said to Jehoshaphat, I will make a change in my clothing, so that I do not seem to be the king, and will go into the fight; but do you put on your robes. So the king of Israel made a change in his dress, and they went to the fight.
καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφατ κατακαλύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον καὶ σὺ ἐνδύσαι τὸν ἱματισμὸν μου καὶ συνεκαλύψατο βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον
- 30 Mutta Aramin kuningas oli käsenyt sotavaunujensa päälliköitä sanoen: "Älkää ryhtykö taisteluun kenenkään muun kanssa, olkoon alempi tai ylempi, kuin ainoastaan Israelin kuninkaan kanssa".
Now the king of Aram had given orders to the captains of his war-carriages, saying, Make no attack on small or great, but only on the king of Israel.
καὶ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσιν τῶν ἁρμάτων τοῖς μετ' αὐτοῦ λέγων μὴ πολεμεῖτε τὸν μικρὸν καὶ τὸν μέγαν ἀλλ' ἢ τὸν βασιλέα ἰσραὴλ μόνον
- 31 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät Joosafatin, ajattelivat he: "Tuo on Israelin kuningas", ja ympäröivät hänet hyökätäksään hänen kimppuunsa. Silloin Joosafat huusi, ja Herra auttoi häntä, ja Jumala houkutteli heidät pois hänestä.
So when the captains of the war-carriages saw Jehoshaphat, they said, It is the king of Israel. And turning about, they came round him, but Jehoshaphat gave a cry, and the Lord came to his help, and God sent them away from him.
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων τὸν ἰωσαφατ καὶ αὐτοὶ εἶπαν βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐστίν καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμεῖν καὶ ἐβόησεν ἰωσαφατ καὶ κύριος ἔσωσεν αὐτὸν καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἀπ' αὐτοῦ
- 32 Kun sotavaunujen päälliköt näkivät, ettei se ollutkaan Israelin kuningas, vetäytyivät he hänestä pois.
Now when the captains of the war-carriages saw that he was not the king of Israel, they went back from going after him.
καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων ὅτι οὐκ ἦν βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ
- 33 Mutta eräs mies, joka oli jännittänyt jousensa ja ampui umpimähkään, satutti Israelin kuningasta vyöpanssarin ja rintahaarniskan väliin. Niin tämä sanoi vaunujensa ohjaajalle: "Käännä vaunut ja vie minut pois sotarinna, sillä minä olen haavoittunut".
And a certain man sent an arrow from his bow without thought of its direction, and gave the king of Israel a wound where his breastplate was joined to his clothing; so he said to the driver of his war-carriage, Go to one side and take me away out of the army, for I am badly wounded.
καὶ ἀνὴρ ἐνέτεινεν τόξον εὐστόχως καὶ ἐπάταξεν τὸν βασιλέα ἰσραὴλ ἀνὰ μέσον τοῦ πνεύμονος καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ θώρακος καὶ εἶπεν τῷ ἠνιόχῳ ἐπίστρεφε τὴν χειρὰ σου καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ πολέμου ὅτι ἐπόνεσα
- 34 Mutta kun taistelu sinä päivänä yltyi yltymistään, jäi Israelin kuningas seisomaan vaunuihinsa, päin aramilaisia, iltaan asti; auringonlaskun aikaan hän kuoli.
But the fight became more violent while the day went on; and the king of Israel was supported in his war-carriage facing the Aramaeans till the evening; and by sundown he was dead.
καὶ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἦν ἐσθικῶς ἐπὶ τοῦ ἁρματος ἕως ἑσπέρας ἐξ ἐναντίας συρίας καὶ ἀπέθανεν δόνοντος τοῦ ἡλίου
- 1 Mutta Joosafat, Juudan kuningas, palasi onnellisesti takaisin kotiinsa Jerusalemiin.
And Jehoshaphat, king of Judah, went back to his house in Jerusalem in peace.
καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ εἰς ἱερουσαλημ

- 2 Silloin Jeehu, Hananin poika, näkijä, meni kuningas Joosafatia vastaan ja sanoi hänelle: "Oliko sinun autettava jumalatonta, ja rakastatko sinä niitä, jotka vihaavat Herraa? Sentähden on sinun päälläsi Herran viha.
And Jehu, the son of Hanani the seer, went to King Jehoshaphat and said to him, Is it right for you to go to the help of evil-doers, loving the haters of the Lord? because of this, the wrath of the Lord has come on you.
καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ἰου ὁ τοῦ ανανι ὁ προφήτης καὶ εἶπεν αὐτῷ βασιλεῦ ἰωσαφατ εἰ ἁμαρτωλῶ σὺ βοηθεῖς ἢ μισουμένῳ ὑπὸ κυρίου φιλάζεις διὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ σὲ ὀργὴ παρὰ κυρίου
- 3 Kuitenkin on sinussa löydetty myös hyvää, sillä sinä olet hävittänyt aserat maasta ja kiinnittänyt sydämesi Jumalan etsimiseen."
But still there is some good in you, for you have put away the wood pillars out of the land, and have given your heart to the worship of God.
ἀλλ' ἢ λόγοι ἀγαθοὶ ἠρέθησαν ἐν σοὶ ὅτι ἐξῆρας τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς ἰουδα καὶ κατηύθυνας τὴν καρδίαν σου ἐκζητῆσαι τὸν κύριον
- 4 Niin Joosafat jäi Jerusalemiin. Sitten hän meni jälleen kansan keskeen, Beersebasta lähtien aina Efraimin vuoristoon saakka, ja palautti heidät takaisin Herran, heidän isiensä Jumalan, tykö.
And Jehoshaphat was living in Jerusalem; and he went out again among the people, from Beer-sheba to the hill-country of Ephraim, guiding them back to the Lord, the God of their fathers.
καὶ κατέκησεν ἰωσαφατ ἐν ἱερουσαλημ καὶ πάλιν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λαὸν ἀπὸ βηρσαβεε ἕως ὄρους εφραϊμ καὶ ἐπέστρεψεν αὐτοὺς ἐπὶ κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν
- 5 Ja hän asetti tuomareita maahan, kaikkiin Juudan varustettuihin kaupunkiin, kaupunki kaupungilta.
And he put judges through all the land, in every walled town of Judah,
καὶ κατέστησεν κριτὰς ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰουδα ταῖς ὄχυραῖς ἐν πόλει καὶ πόλει
- 6 Ja hän sanoi tuomareille: "Katsokaa, mitä teette, sillä te ette ole tekemässä ihmisten tuomioita, vaan Herran tuomioita, ja hän on teidän kanssanne, kun te tuomitsette.
And said to the judges, Take care what you do, for you are judging not for man but for the Lord, and he is with you in the decisions you give.
καὶ εἶπεν τοῖς κριταῖς ἴδετε τί ὑμεῖς ποιεῖτε ὅτι οὐκ ἀνθρώπων ὑμεῖς κρίνετε ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ καὶ μεθ' ὑμῶν λόγοι τῆς κρίσεως
- 7 Hallitkoon siis teitä Herran pelko. Ottakaa vaari siitä, mitä teette, sillä Herrassa, meidän Jumalassamme, ei ole vääryyttä eikä puolueellisuutta, eikä hän ota lahjuksia."
So now let the fear of the Lord be in you; do your work with care; for in the Lord our God there is no evil, or respect for high position, or taking of payment to do wrong.
καὶ νῦν γενέσθω φόβος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ φυλάσσετε καὶ ποιήσετε ὅτι οὐκ ἔστιν μετὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἀδικία οὐδὲ θουμάσαι πρόσωπον οὐδὲ λαβεῖν δῶρα
- 8 Myöskin Jerusalemiin Joosafat asetti leeviläisiä, pappeja ja Israelin perhekunta-päämiehiä jakamaan Herran oikeutta ja ratkaisemaan riita-asioita. Ja he palasivat Jerusalemiin.
Then in Jerusalem he gave authority to certain of the Levites and the priests and the heads of families of Israel to give decisions for the Lord, and in the causes of those living in Jerusalem.
καὶ γὰρ ἐν ἱερουσαλημ κατέστησεν ἰωσαφατ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ τῶν πατριάρχων ἰσραηλ εἰς κρίσιν κυρίου καὶ κρίνειν τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλημ
- 9 Ja hän käski heitä sanoen: "Tehkää Herraa peljäten, uskollisesti ja ehyellä sydämellä näin:
And he gave them their orders, saying, You are to do your work in the fear of the Lord, in good faith and with a true heart.
καὶ ἐνετείλατο πρὸς αὐτοὺς λέγων οὕτως ποιήσετε ἐν φόβῳ κυρίου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν πλήρει καρδίᾳ
- 10 Jokaisessa riita-asiassa, minkä veljenne, jotka asuvat kaupungeissansa, tuovat teidän eteenne, koskipa se murhaa tai lakia, käskyä, säädöksiä tai oikeuksia, varoittakaa heitä, etteivät saattaisi itseänsä vikapäiksi Herran edessä ja ettei viha kohtaisi teitä ja teidän veljiänne. Näin tehkää, ettette tulisi vikapäiksi.
And if any cause comes before you from your brothers living in their towns, where the death punishment is in question, or where there are questions of law or order, or rules or decisions, make them take care that they are not in the wrong before the Lord, so that wrath may not come on you and on your brothers; do this and you yourselves will not be in the wrong.
πᾶς ἀνὴρ κρίσιν τὴν ἐλθοῦσαν ἐφ' ὑμᾶς τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν τῶν κατοικούντων ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀνὰ μέσον αἵματος αἷμα καὶ ἀνὰ μέσον προστάγματος καὶ ἐντολῆς καὶ δικαιώματα καὶ κρίματα καὶ διαστελεῖσθε αὐτοῖς καὶ οὐχ ἁμαρτήσονται τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἔσται ἐφ' ὑμᾶς ὀργὴ καὶ ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν οὕτως ποιήσετε καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθε
- 11 Ja katso, ylimmäinen pappi Amarja olkoon teillä esimiehenä kaikissa Herran asioissa ja Sebadja, Ismaelin poika, Juudan heimoruhtinas, kaikissa kuninkaan asioissa, ja olkoot leeviläiset teillä virkamiehinä. Olkaa lujat ja ryhtykää työhön; ja Herra olkoon sen kanssa, joka hyvä on."
And now, Amariah, the chief priest, is over you in all questions to do with the Lord; and Zebadiah the son of Ishmael, the head of the family of Judah, in everything to do with the king's business; and the Levites will be overseers for you. Be strong to do the work; and may the Lord be with the upright.
καὶ ἰδοὺ ἀμαριας ὁ ἱερεὺς ἡγούμενος ἐφ' ὑμᾶς εἰς πᾶν λόγον κυρίου καὶ ζαβδίας υἱὸς ἰσραηλ ὁ ἡγούμενος εἰς οἶκον ἰουδα πρὸς πᾶν λόγον βασιλέως καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ λευῖται πρὸ προσώπου ὑμῶν ἰσχύσατε καὶ ποιήσατε καὶ ἔσται κύριος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ
- 1 Senjälkeen tulivat moabilaiset ja ammonilaiset, ja heidän kanssaan myös muita paitsi ammonilaisia, sotimaan Joosafatia vastaan.
Now after this, the children of Moab and the children of Ammon, and with them some of the Meunim, made war against Jehoshaphat.
καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθον οἱ υἱοὶ μοαβ καὶ οἱ υἱοὶ αμμων καὶ μετ' αὐτῶν ἕκ τῶν μιναιῶν πρὸς ἰωσαφατ εἰς πόλεμον

- 2 Niin tultiin ilmoittamaan tästä Joosafatille: "Suuri joukko tulee sinua vastaan meren toiselta puolelta, Aramista, ja katso, he ovat jo Hasason-Taamarissa"; se on Een-Gedissä.
And they came to Jehoshaphat with the news, saying, A great army is moving against you from Edom across the sea; and now they are in Hazazon-tamar (which is En-gedi).
καὶ ἦλθον καὶ ὑπέδειξαν τῷ ἰωσαφατ λέγοντες ἦκει ἐπὶ σὲ πλῆθος πολὺ ἐκ πέραν τῆς θαλάσσης ἀπὸ συρίας καὶ ἰδοὺ εἰσιν ἐν ασασανθαμαρ αὕτη ἐστὶν ἐνγαδδι
- 3 Silloin Joosafat peljästy ja kääntyi kysymään Herralta ja kuulutti paaston koko Juudaan.
Then Jehoshaphat, in his fear, went to the Lord for directions, and gave orders all through Judah for the people to go without food.
καὶ ἐφοβήθη καὶ ἔδωκεν ἰωσαφατ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον καὶ ἐκήρυξεν νηστείαν ἐν παντὶ ἰουδα
- 4 Niin Juuda kokoontui etsimään apua Herralta; myös kaikista Juudan kaupungeista tultiin etsimään Herraa.
And Judah came together to make prayer for help from the Lord; from every town of Judah they came to give worship to the Lord.
καὶ συνήχθη ἰουδας ἐκζητῆσαι τὸν κύριον καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἰουδα ἦλθον ζητῆσαι τὸν κύριον
- 5 Ja Joosafat astui esiin Juudan ja Jerusalemin seurakunnassa, Herran temppelissä, uuden esipihan edessä
And Jehoshaphat took his place in the meeting of Judah and Jerusalem, in the house of the Lord in front of the new open space,
καὶ ἀνέστη ἰωσαφατ ἐν ἐκκλησίᾳ ἰουδα ἐν ἱερουσαλημ ἐν οἴκῳ κυρίου κατὰ πρόσωπον τῆς αὐλῆς τῆς καινῆς
- 6 ja sanoi: "Herra, meidän isiemme Jumala, sinä olet Jumala taivaassa, ja sinä hallitset kaikkia pakanakansain valtakuntia. Sinun kädessäsi on voima ja väkevyys, eikä kukaan kestä sinun edessäsi.
And said, O Lord, the God of our fathers, are you not God in heaven? are you not ruler over all the kingdoms of the nations? and in your hands are power and strength so that no one is able to keep his place against you.
καὶ εἶπεν κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν οὐχὶ σὺ εἶ θεὸς ἐν οὐρανῷ καὶ σὺ κυριεύεις πασῶν τῶν βασιλειῶν τῶν ἐθνῶν καὶ ἐν τῇ χειρὶ σου ἰσχύς δυναστείας καὶ οὐκ ἔστιν πρὸς σὲ ἀντιστῆναι
- 7 Sinä, meidän Jumalamme, karkoitit tämän maan asukkaat kansasi Israelin tieltä ja annoit sen ystäväsi Aabrahamin jälkeläisille ikuisiksi ajoiksi.
Did you not, O Lord our God, after driving out the people of this land before your people Israel, give it to the seed of Abraham, your friend, for ever?
οὐχὶ σὺ εἶ ὁ κύριος ὁ ἐξωλεθρεύσας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ προσώπου τοῦ λαοῦ σου ἰσραηλ καὶ ἔδωκας αὐτὴν σπέρματι αβρααμ τῷ ἡγαπημένῳ σου εἰς τὸν αἰῶνα
- 8 He asettuivat tänne ja rakensivat täällä sinulle, sinun nimellesi, pyhäkön sanoen:
And they made it their living-place, building there a holy house for your name, and saying,
καὶ κατόκησαν ἐν αὐτῇ καὶ ὠκοδόμησαν ἐν αὐτῇ ἅγίασμα τῷ ὀνόματί σου λέγοντες
- 9 'Jos meitä kohtaa joku onnettomuus, miekka, rangaistustuomio, rutto tai nälänhätä, niin me astumme tämän temppelin eteen ja sinun eteesi, sillä sinun nimesi on tässä temppelissä; ja me huudamme sinua hädässämme, ja sinä kuulet ja autat'.
If evil comes on us, the sword, or punishment, or disease, or need of food, we will come to this house and to you, (for your name is in this house,) crying to you in our trouble, and you will give us salvation in answer to our cry.
ἐὰν ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς κακὰ ῥομφαία κρίσις θάνατος λιμός στησόμεθα ἐναντίον τοῦ οἴκου τούτου καὶ ἐναντίον σου ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ καὶ βοησόμεθα πρὸς σὲ ἀπὸ τῆς θλίψεως καὶ ἀκούση καὶ σώσεις
- 10 Ja katso, siinä ovat nyt ammonilaiset ja moobilaiset ja Seirin vuoristolaiset, joiden alueen kautta sinä et antanut israelilaisten kulkea, kun he tulivat Egyptin maasta, vaan nämä kääntyivät heistä pois eivätkä tuhonneet heitä.
And now, see, the children of Ammon and Moab and the people of Mount Seir, whom you kept Israel from attacking when they came out of Egypt, so that turning to one side they did not send destruction on them:
καὶ νῦν ἰδοὺ υἱοὶ αμμων καὶ μοαβ καὶ ὄρος σηρ εἰς οὓς οὐκ ἔδωκας τῷ ἰσραηλ διελθεῖν δι' αὐτῶν ἐξελεθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου ὅτι ἐξεκλιναν ἀπ' αὐτῶν καὶ οὐκ ἐξωλέθρευσαν αὐτούς
- 11 Katso, nyt he kostavat sen meille: he tulevat karkoittamaan meitä maasta, joka on sinun omasi ja jonka sinä olet antanut meidän omaksemme.
See now, how as our reward they have come to send us out of your land which you have given us as our heritage.
καὶ νῦν ἰδοὺ αὐτοὶ ἐπιχειροῦσιν ἐφ' ἡμᾶς ἐξελεθεῖν ἐκβαλεῖν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἡμῶν ἧς ἔδωκας ἡμῖν
- 12 Meidän Jumalamme, etkö tuomitse heitä? Sillä me emme mahda mitään tätä suurta joukkoa vastaan, joka hyökkää meidän kimppuumme, emmekä itse tiedä mitä tehdä, vaan sinuun meidän silmämme katsovat."
O our God, will you not be their judge? for our strength is not equal to this great army which is coming against us; and we are at a loss what to do: but our eyes are on you.
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν οὐ κρινεῖς ἐν αὐτοῖς ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἰσχύς τοῦ ἀντιστῆναι πρὸς τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο τὸ ἐλθὼν ἐφ' ἡμᾶς καὶ οὐκ οἶδαμεν τί ποιήσωμεν αὐτοῖς ἀλλ' ἢ ἐπὶ σοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν

- 13 **Kaikki Juudan miehet seisoivat siinä Herran edessä pikkulapsineen, vaimoineen ja poikineen.**
And all Judah were waiting before the Lord, with their little ones, their wives, and their children.
καὶ πᾶς ἰουδας ἐστήκως ἐναντὶ κυρίου καὶ τὰ παιδία αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες
- 14 **Ja Herran Henki tuli seurakunnan keskellä Jahasieliin, Sakarjan poikaan, joka oli Benajan poika, joka Jegielin poika, joka Mattanjan poika, leeviläisen, joka oli Aasafin jälkeläisiä,**
Then, before all the meeting, the spirit of the Lord came on Jahaziel, the son of Zechariah, son of Benaiah, son of Jeiel, son of Mattaniah, a Levite and one of the family of Asaph;
καὶ τῷ οὐκίῳ τῷ τῷ ζαχαριου τῶν υἱῶν βαναίου τῶν υἱῶν ελεηλ τοῦ μανθανίου τοῦ λευίτου ἀπὸ τῶν υἱῶν ασαφ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ
- 15 **ja hän sanoi: "Kuunnelkaa, kaikki te Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat ja sinä kuningas Joosafat. Näin sanoo teille Herra: Älkää peljätkö älkääkään arkaillko tätä suurta joukkoa, sillä sota ei ole teidän, vaan Jumalan.**
And he said, Give ear, O Judah, and you people of Jerusalem, and you, King Jehoshaphat: the Lord says to you, Have no fear and do not be troubled on account of this great army; for the fight is not yours but God's.
καὶ εἶπεν ἀκούσατε πᾶς ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλημ καὶ ὁ βασιλεὺς ἰωσαφατ τάδε λέγει κύριος ὑμῖν αὐτοῖς μὴ φοβεῖσθε μὴδὲ πτοηθῆτε ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου ὅτι οὐχ ὑμῖν ἐστὶν ἡ παράταξις ἀλλ' ἡ τῷ θεῷ
- 16 **Menkää huomenna heitä vastaan. Katso, he nousevat silloin Siisin solaa pitkin, ja te kohtaatte heidät laakson päässä, itäänpäin Jeruelin erämaasta.**
Go down against them tomorrow: see, they are coming up by the slope of Ziz; at the end of the valley, before the waste land of Jeruel, you will come face to face with them.
αὐριον κατάρβητε ἐπ' αὐτούς ἰδοὺ ἀναβαίνουσιν κατὰ τὴν ἀνάβασιν ασας καὶ εὐρήσετε αὐτούς ἐπ' ἄκρου ποταμοῦ τῆς ἐρήμου ἱεριηλ
- 17 **Mutta silloin ei ole teidän asianne taistella. Astukaa esiin, seisokaa ja katsokaa, kuinka Herra pelastaa teidät, Juuda ja Jerusalem. Älkää peljätkö älkääkään arkaillko; menkää huomenna heitä vastaan, ja Herra on oleva teidän kanssanne."**
There will be no need for you to take up arms in this fight; put yourselves in position, and keep where you are, and you will see the salvation of the Lord with you, O Judah and Jerusalem: have no fear and do not be troubled: go out against them tomorrow, for the Lord is with you.
οὐχ ὑμῖν ἐστὶν πολεμῆσαι ταῦτα σύνετε καὶ ἴδετε τὴν σωτηρίαν κυρίου μεθ' ὑμῶν ἰουδα καὶ ἱερουσαλημ μὴ φοβεῖσθε μὴδὲ πτοηθῆτε αὐριον ἐξελεῖν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς καὶ κύριος μεθ' ὑμῶν
- 18 **Silloin Joosafat kumartui kasvoillensa maahan, ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat lankesivat Herran eteen, rukoilemaan Herraa.**
Then Jehoshaphat went down with his face to the earth, and all Judah and the people of Jerusalem gave worship to the Lord, falling down before him.
καὶ κύψας ἰωσαφατ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ πᾶς ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλημ ἔπεσαν ἐναντὶ κυρίου προσκυνῆσαι κυρίῳ
- 19 **Ja ne leeviläiset, jotka olivat Kehatin ja Koorahin jälkeläisiä, nousivat ylistämään Herraa, Israelin Jumalaa, ylen korkealla äänellä.**
And the Levites, the children of the Kohathites and the Korahites, got to their feet and gave praise to the Lord, the God of Israel, with a loud voice.
καὶ ἀνέστησαν οἱ λευῖται ἀπὸ τῶν υἱῶν καθ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν κορε αἰνεῖν κυρίῳ θεῷ ἰσραηλ ἐν φωνῇ μεγάλῃ εἰς ὕψος
- 20 **Mutta varhain seuraavana aamuna he menivät Tekoan erämaahan. Ja heidän lähtiessänsä Joosafat astui esiin ja sanoi: "Kuulkaa minua, te Juudan ja Jerusalemin asukkaat. Uskokaa Herraan, Jumalaanne, niin te olette hyvässä turvassa, ja uskokaa hänen profettojansa, niin te menestytte."**
And early in the morning they got up and went out to the waste land of Tekoa: and when they were going out, Jehoshaphat took his station and said to them, Give ear to me, O Judah and you people of Jerusalem: have faith in the Lord your God and you will be safe; have faith in his prophets and all will go well for you.
καὶ ὄρθρισαν πρῶι καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἐρημον θεκωε καὶ ἐν τῷ ἐξελεῖν ἔστη ἰωσαφατ καὶ ἐβόησεν καὶ εἶπεν ἀκούσατέ μου ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλημ ἐμπιστεύσατε ἐν κυρίῳ θεῷ ὑμῶν καὶ ἐμπιστευθήσεσθε ἐμπιστεύσατε ἐν προφήτῃ αὐτοῦ καὶ εὐδοθήσεσθε
- 21 **Ja neuvoteltuaan kansan kanssa hän asetti veisaajat veisaamaan Herralle ylistysvirsiä pyhässä kaunistuksessa ja kulkemaan aseväen edellä sanoen: "Kiittäkää Herraa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti".**
And after discussion with the people, he put in their places those who were to make melody to the Lord, praising him in holy robes, while they went at the head of the army, and saying, May the Lord be praised, for his mercy is unchanging for ever.
καὶ ἐβουλεύσατο μετὰ τοῦ λαοῦ καὶ ἔστησεν ψαλτοδοῦς καὶ αἰνοῦντας ἐξομολογεῖσθαι καὶ αἰνεῖν τὰ ἅγια ἐν τῷ ἐξελεῖν ἐμπροσθεν τῆς δυνάμεως καὶ ἔλεγον ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 22 **Ja juuri kun he aloittivat riemuhuudon ja ylistysvirren, antoi Herra väijyjä tulla ammonilaisten, moobilaisten ja Seirin vuoristolaisten selkään, jotka olivat hyökänneet Juudan kimppuun; ja heidät voitettiin.**
And at the first notes of song and praise the Lord sent a surprise attack against the children of Ammon and Moab and the people of Mount Seir, who had come against Judah; and they were overcome.
καὶ ἐν τῷ ἄρξασθαι τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ τῆς ἐξομολογήσεως ἔδωκεν κύριος πολεμῆν τοὺς υἱοὺς αμμων ἐπὶ μοαβ καὶ ὄρος σηρ τοὺς ἐξελθόντας ἐπὶ ἰουδαν καὶ ἐτροπώθησαν

- 23 Sillä ammonilaiset ja moabilaiset asettuivat Seirin vuoristolaisia vastaan tuhoamaan ja hävittämään heitä; ja kun he olivat lopettaneet Seirin asukkaat, autoivat he toisiaan toistensa tuhoamisessa.
And the children of Ammon and Moab made an attack on the people of Mount Seir with a view to their complete destruction; and when they had put an end to the people of Seir, everyman's hand was turned against his neighbour for his destruction.
καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ αμμων καὶ μοαβ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ὄρος σηρ ἐξολεθρεῦσαι καὶ ἐκτρίψαι καὶ ὡς συνετέλεσαν τοὺς κατοικοῦντας σηρ ἀνέστησαν εἰς ἀλλήλους τοῦ ἐξολεθρευθῆναι
- 24 Kun Juudan miehet tulivat paikalle, josta voi tähyystää erämaahan, ja kääntyivät joukkoon päin, niin katso, ruumiita makasi maassa, ei kukaan ollut pelastunut.
And Judah came to the watchtower of the waste land, and looking in the direction of the army, they saw only dead bodies stretched on the earth; no living man was to be seen.
καὶ ἰουδας ἦλθεν ἐπὶ τὴν σκοπιὰν τῆς ἐρήμου καὶ ἐπέβλεψεν καὶ εἶδεν τὸ πλῆθος καὶ ἰδοὺ πάντες νεκροὶ πεπτοκότες ἐπὶ τῆς γῆς οὐκ ἦν σφζόμενος
- 25 Niin Joosafat väkineen tuli ryöstämään heiltä saalista, ja he löysivät heidän seastaan paljon sekä tavaraa että ruumiita ja kalliita kaluja. Ja he ottivat itsellensä enemmän kuin saivat kannetuksi; he ryöstivät saalista kolme päivää, sillä sitä oli paljon.
And when Jehoshaphat and his people came to take their goods from them, they saw beasts in great numbers, and wealth and clothing and things of value, more than they were able to take away; all this they took for themselves, and they were three days getting it away, there was so much.
καὶ ἦλθεν ἰωσαφατ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ σκυλεῦσαι τὰ σκῦλα αὐτῶν καὶ εἶδον κτήνη πολλὰ καὶ ἀποσκευὴν καὶ σκῦλα καὶ σκευὴ ἐπιθυμητὰ καὶ ἐσκύλευσαν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένοντο ἡμέραι τρεῖς σκυλευόντων αὐτῶν τὰ σκῦλα ὅτι πολλὰ ἦν
- 26 Neljäntenä päivänä he kokoontuivat Beraka-laaksoon; sillä siellä he kiittivät Herraa. Siitä on sen paikan nimenä Beraka-laakso vielä tänäkin päivänä.
On the fourth day they all came together in the Valley of Blessing, and there they gave blessing to the Lord; for which cause that place has been named the Valley of Blessing to this day.
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐπισυνήχθησαν εἰς τὸν αὐλῶνα τῆς εὐλογίας ἐκεῖ γὰρ ἠυλόγησαν τὸν κύριον διὰ τοῦτο ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κοιλάς εὐλογίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης
- 27 Senjälkeen kaikki Juudan ja Jerusalemien miehet, ja Joosafat heidän etunessään, kääntyivät iloiten paluumatkalle Jerusalemiin, sillä Herra oli antanut heille ilon heidän vihollisistaan.
Then all the men of Judah and Jerusalem went back, with Jehoshaphat at their head, coming back to Jerusalem with joy; for the Lord had made them glad over their haters.
καὶ ἐπέστρεψεν πᾶς ἀνὴρ ἰουδα εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἰωσαφατ ἡγούμενος αὐτῶν ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ ὅτι εὐφρανεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν
- 28 Ja he tulivat soittaen harpuilla, kanteleilla ja torvilla Jerusalemiin, Herran temppeliin.
So they came to Jerusalem with corded instruments and wind-instruments into the house of the Lord.
καὶ εἰσῆλθον εἰς ἱερουσαλημ ἐν νάβλαις καὶ ἐν κινύραις καὶ ἐν σάλπιγξιν εἰς οἶκον κυρίου
- 29 Ja Jumalan kauhu valtasi kaikkien maitten valtakunnat, kun he kuulivat Herran sotineen Israelin vihollisia vastaan.
And the fear of God came on all the kingdoms of the lands, when they had news of how the Lord made war on those who came against Israel.
καὶ ἐγένετο ἕκστασις κυρίου ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἐν τῷ ἀκοῦσαι αὐτοὺς ὅτι ἐπολέμησεν κύριος πρὸς τοὺς ὑπεναντίους ἰσραηλ
- 30 Sitten Joosafatin valtakunnalla oli rauha; hänen Jumalansa soi hänen päästä rauhaan joka taholla.
So the kingdom of Jehoshaphat was quiet, for the Lord gave him rest on every side.
καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἰωσαφατ καὶ κατέπαυσεν αὐτῷ ὁ θεὸς αὐτοῦ κυκλόθεν
- 31 Niin hallitsi Joosafat Juudaa. Hän oli kolmenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä viisi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Asuba, Silhin tytär.
And Jehoshaphat was king over Judah: he was thirty-five years old when he became king, and he was ruling for twenty-five years in Jerusalem: his mother's name was Azubah, the daughter of Shilhi.
καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφατ ἐπὶ τὸν ἰουδαν ἐτῶν τριάκοντα πέντε ἐν τῷ βασιλεύσει αὐτὸν καὶ εἴκοσι πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀζουβα θυγάτηρ σαλι
- 32 Ja hän vaelsi isänsä Aasan tietä, siltä poikkeamatta, ja teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä.
He went in the ways of his father Asa, not turning away, but doing right in the eyes of the Lord.
καὶ ἐπορεύθη ἐν ταῖς ὁδοῖς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀσα καὶ οὐκ ἐξέκλινεν τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθεὲς ἐνώπιον κυρίου
- 33 Mutta uhrikukkulat eivät hävinneet, eikä kansa vielä ollut kiinnittänyt sydäntänsä isiensä Jumalaan.
The high places, however, were not taken away, and the hearts of the people were still not true to the God of their fathers.
ἀλλὰ τὰ ὑψηλὰ ἔτι ὑπῆρχεν καὶ ἔτι ὁ λαὸς οὐ κατεύθυνεν τὴν καρδίαν πρὸς κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν
- 34 Mitä muuta on kerrottavaa Joosafatista, sekä hänen aikaisemmista että myöhemmistä vaiheistaan, katso, se on kirjoitettuna Jeehun, Hananin pojan, historiassa, joka on otettu Israelin kuningasten kirjaan.
Now as for the rest of the acts of Jehoshaphat, first and last, they are recorded in the words of Jehu, the son of Hanani, which were put in the book of the kings of Israel.
καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἰωσαφατ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐν λόγοις ἰου τοῦ ἀνανι ὃς κατέγραψεν βιβλίον βασιλέων ἰσραηλ

- 35 Senjälkeen Joosafat, Juudan kuningas, liittoutui Ahasjan, Israelin kuninkaan, kanssa, joka oli jumalaton menoissaan.
After this Jehoshaphat, king of Judah, became friends with Ahaziah, king of Israel, who did much evil:
καὶ μετὰ ταῦτα ἐκοινωνήσεν ἰωσαφατ βασιλεὺς ἰουδα πρὸς οχοζιαν βασιλέα ἰσραὴλ καὶ οὗτος ἠνόμησεν
- 36 Hän liittoutui tämän kanssa rakentaakseen laivoja, joiden oli määrä kulkea Tarsiiseen; ja niin he rakensivat laivoja Esjon-Geberissä.
Together they made ships to go to Tarshish, building them in Ezion-geber.
ἐν τῷ ποιῆσαι καὶ πορευθῆναι πρὸς αὐτὸν τοῦ ποιῆσαι πλοῖα τοῦ πορευθῆναι εἰς θαρσις καὶ ἐποίησεν πλοῖα ἐν γασιωνγαβερ
- 37 Mutta Elieser, Doodavahun poika, Maaresasta, ennusti Joosafatia vastaan sanoen: "Koska olet liittoutunut Ahasjan kanssa, on Herra särkevä sinun työsi". Niin laivat rikkoutuivat eivätkä kyetneet menemään Tarsiiseen.
Then the word of Eliezer the prophet, the son of Dodavahu of Mareshah, came against Jehoshaphat, saying, Because you have let yourself be joined with Ahaziah, the Lord has sent destruction on your works. And the ships were broken and were not able to go to Tarshish.
καὶ ἐπροφήτευσεν ἐλιεζερ ὁ τοῦ δωδια ἀπὸ μαρισης ἐπὶ ἰωσαφατ λέγων ὡς ἐφιλίασας τῷ οχοζία ἔθραυσεν κύριος τὸ ἔργον σου καὶ συντριβή τὰ πλοῖά σου καὶ οὐκ ἔδυνάσθη τοῦ πορευθῆναι εἰς θαρσις
- 1 Sitten Joosafat meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Jooram tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jehoshaphat went to rest with his fathers, and his body was put into the earth in the town of David. And Jehoram his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἰωσαφατ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη παρὰ τοῖς πατράσιν αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωραμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 2 Ja hänellä oli veljiä: Joosafatin pojat Asarja, Jehiel, Sakarja, Asarjahu, Miikael ja Sefatja. Nämä kaikki olivat Joosafatin, Israelin kuninkaan, poikia.
And he had brothers, sons of Jehoshaphat, Azariah, Jehiel, Zechariah, Azariah, Michael, and Shephatiah; all these were sons of Jehoshaphat, king of Israel.
καὶ αὐτῷ ἀδελφοὶ υἱοὶ ἰωσαφατ ἔξ αζαριας καὶ ιηλ καὶ ζαχαριας καὶ αζαριας καὶ μιχαὴλ καὶ σαφατιας πάντες οὗτοι υἱοὶ ἰωσαφατ βασιλέως ἰουδα
- 3 Ja heidän isänsä oli antanut heille suuria lahjoja, hopeata, kultaa ja kalleuksia, sekä varustettuja kaupunkeja Juudassa; mutta kuninkuuden hän oli antanut Jooramille, sillä tämä oli esikoinen.
And their father gave them much silver and gold and things of great value, as well as walled towns in Judah; but the kingdom he gave to Jehoram, because he was the oldest.
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ πατήρ αὐτῶν δόματα πολλὰ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ ὄπλα μετὰ πόλεων τετειχημένων ἐν ἰουδα καὶ τὴν βασιλείαν ἔδωκεν τῷ ἰωραμ ὅτι οὗτος ὁ πρωτότοκος
- 4 Kun Jooram oli noussut isänsä valtaistuimelle ja vahvistunut, tappoi hän miekalla kaikki veljensä, niin myös muutamia Israelin päämiehiä.
Now when Jehoram had taken his place over his father's kingdom, and had made his position safe, he put all his brothers to death with the sword, as well as some of the princes of Israel.
καὶ ἀνέστη ἰωραμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ἐκραταιώθη καὶ ἀπέκτεινεν πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ἰσραὴλ
- 5 Jooram oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kahdeksan vuotta.
Jehoram was thirty-two years old when he became king; and he was ruling in Jerusalem for eight years.
ὄντος αὐτοῦ τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν κατέστη ἰωραμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ
- 6 Mutta hän vaelsi Israelin kuningasten tietä, niinkuin Ahabin suku oli tehnyt, sillä hänellä oli puolisona Ahabin tytär; ja niin hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä.
He went in the ways of the kings of Israel, and did as the family of Ahab did, for the daughter of Ahab was his wife; and he did evil in the eyes of the Lord.
καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς βασιλέων ἰσραὴλ ὡς ἐποίησεν οἶκος αχααβ ὅτι θυγάτηρ αχααβ ἦν αὐτοῦ γυνὴ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου
- 7 Mutta Herra ei tahtonut tuhota Daavidin sukua, koska hän oli tehnyt liiton Daavidin kanssa ja koska hän oli luvannut antaa hänelle ja hänen pojillensa lampun ainaiksi.
But it was not the Lord's purpose to send destruction on the family of David, because of the agreement he had made with David, when he said he would give to him and to his sons a light for ever.
καὶ οὐκ ἐβούλετο κύριος ἐξολοθρευσαὶ τὸν οἶκον δαυὶδ διὰ τὴν διαθήκην ἣν διέθετο τῷ δαυὶδ καὶ ὡς εἶπεν αὐτῷ δοῦναι αὐτῷ λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας
- 8 Hänen aikanaan edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta ja asettivat itsellensä kuninkaan.
In his time Edom made themselves free from the rule of Judah, and took a king for themselves.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπέστη ἐδομ ἀπὸ τοῦ ἰουδα καὶ ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοὺς βασιλέα
- 9 Niin Jooram lähti sinne päällikköineen ja kaikkine sotavaunuineen. Ja hän nousi yöllä ja voitti edomilaiset, jotka olivat saartaneet hänet, ja sotavaunujen päälliköt.
Then Jehoram went over with his captains and all his war-carriages ... made an attack by night on the Edomites, whose forces were all round him ... on the captains of the war-carriages.
καὶ ὄχγετο ἰωραμ μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ πᾶσα ἡ ἵππος μετ' αὐτοῦ καὶ ἐγένετο καὶ ἠγέρθη νυκτὸς καὶ ἐπάταξεν ἐδομ τὸν κυκλοῦντα αὐτὸν καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀρμάτων καὶ ἔφυγεν ὁ λαὸς εἰς τὰ σκιηώματα αὐτῶν

- 10 Niin edomilaiset luopuivat Juudan vallanalaisuudesta vapaiksi, aina tähän päivään asti. Siihen aikaan luopui hänen vallanalaisuudestaan myös Libna, koska hän oli hyljännyt Herran, isiensä Jumalan.
So Edom made themselves free from the rule of Judah, to this day: and at the same time Libnah made itself free from his rule; because he was turned away from the Lord, the God of his fathers.
καὶ ἀπέστη ἀπὸ ἰουδα εδωμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης τότε ἀπέστη λομνα ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἀπὸ χειρὸς αὐτοῦ ὅτι ἐγκατέλιπεν κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ
- 11 Hänkin teetti uhrikukkuloita Juudan vuoristoon ja saattoi Jerusalemin asukkaat haureuteen ja vietti Juudan.
And more than this, he made high places in the mountains of Judah, teaching the people of Jerusalem to go after false gods, and guiding Judah away from the true way.
καὶ γὰρ αὐτὸς ἐποίησεν ὑψηλὰ ἐν πόλεσιν ἰουδα καὶ ἐξεπόρνευσεν τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἀπεπλάνησεν τὸν ἰουδα
- 12 Mutta profeetta Elialta tuli hänelle tällainen kirjoitus: "Näin sanoo Herra, sinun isäsi Daavidin Jumala: Koska et ole vaeltanut isäsi Joosafatin teitä etkä Aasan, Juudan kuninkaan, teitä,
And a letter came to him from Elijah the prophet, saying, The Lord, the God of your father David, says, Because you have not kept to the ways of your father Jehoshaphat or the ways of Asa, king of Judah,
καὶ ἦλθεν αὐτῷ ἐγγραφή παρὰ ἡλίου τοῦ προφήτου λέγων τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πατρὸς σου ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπορεύθης ἐν ὁδοῖς ἰωσαφατ τοῦ πατρὸς σου καὶ ἐν ὁδοῖς ἀσα βασιλέως ἰουδα
- 13 vaan olet vaeltanut Israelin kuningasten tietä ja saattanut Juudan ja Jerusalemin asukkaat haureuteen, niinkuin Ahabin suku saattoi heidät haureuteen; ja koska myös olet tappanut veljesi, jotka olivat sinun isäsi perhekuntaa ja paremmat kuin sinä,
But have gone in the way of the kings of Israel, and have made Judah and the people of Jerusalem go after false gods, as the family of Ahab did: and because you have put to death your father's sons, your brothers, who were better than yourself:
καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδοῖς βασιλέων ἰσραηλ καὶ ἐξεπόρνευσας τὸν ἰουδα καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλημ ὡς ἐξεπόρνευσεν οἶκος ἀχααβ καὶ τοὺς ἀδελφούς σου υἱοὺς τοῦ πατρὸς σου τοὺς ἀγαθούς ὑπὲρ σὲ ἀπέκτεινας
- 14 katso, sentähden Herra rankaisee sinun kansaasi, poikiasi, vaimojasi ja kaikkea, mitä sinulla on, kovalla vitsauksella;
Now, truly, the Lord will send a great destruction on your people and your children and your wives and everything which is yours:
ἰδοὺ κύριος πατάξει σε πληγὴν μεγάλην ἐν τῷ λαῷ σου καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς σου καὶ ἐν γυναῖξίν σου καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀποσκευῇ σου
- 15 ja sinä itse olet sairastava vaikeata tautia, sisusvaivaa, kunnes vuoden, parin kuluttua sisuksesi taudin voimasta tunkeutuvat ulos."
And you yourself will undergo the cruel pains of a disease in your stomach, so that day by day your inside will be falling out because of the disease.
καὶ σὺ ἐν μαλακίᾳ πονηρᾷ ἐν νόσῳ κοιλίας ἕως οὗ ἐξέλθῃ ἡ κοιλία σου μετὰ τῆς μαλακίας ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας
- 16 Niin Herra herätti Jooramia vastaan filistealaisten hengen ja niiden arabialaisten hengen, jotka asuivat etiopialaisten naapureina,
Then the Philistines and the Arabians, who are by Ethiopia, were moved by the Lord to make war on Jehoram;
καὶ ἐπήγειρεν κύριος ἐπὶ ἰωραμ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ τοὺς ἄραβας καὶ τοὺς ὁμόρους τῶν αἰθιοπῶν
- 17 ja he menivät Juudaa vastaan, valloittivat sen ja veivät saaliinaan kaiken tavaran, mitä oli kuninkaan linnassa, niin myöskin hänen poikansa ja vaimonsa, niin ettei hänelle jäänyt muuta poikaa kuin Jooahas, hänen nuorin poikansa.
And they came up against Judah, forcing a way into it, and took away all the goods in the king's house, as well as his sons and his wives; so that he had no son but only Jehoahaz, the youngest.
καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ ἰουδα καὶ κατεδυνάστευον καὶ ἀπέστρεψαν πᾶσαν τὴν ἀποσκευὴν ἣν εὔρον ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ οὐ κατελείφθη αὐτῷ υἱὸς ἄλλ' ἢ οὐχοζιας ὁ μικρότατος τῶν υἱῶν αὐτοῦ
- 18 Ja kaiken tämän jälkeen Herra rankaisi häntä parantumattomalla sisusvaijalla.
And after all this the Lord sent on him a disease of the stomach from which it was impossible for him to be made well.
καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος εἰς τὴν κοιλίαν μαλακίᾳ ἐν ἣ οὐκ ἔστιν ἰατρεία
- 19 Parin vuoden kuluttua, toisen vuoden lopulla, hänen sisuksensa taudin voimasta tunkeutuivat ulos, ja hän kuoli koviin tuskiin. Mutta hänen kansansa ei polttanut hänen kunniakseen kuolinsuitsutusta, niinkuin oli poltetu hänen isiensä kunniaksi.
And time went on, and after two years, his inside falling out because of the disease, he came to his death in cruel pain. And his people made no burning for him like the burning made for his fathers.
καὶ ἐγένετο ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας καὶ ὡς ἦλθεν καιρὸς τῶν ἡμερῶν ἡμέρας δύο ἐξῆλθεν ἡ κοιλία αὐτοῦ μετὰ τῆς νόσου καὶ ἀπέθανεν ἐν μαλακίᾳ πονηρᾷ καὶ οὐκ ἐποίησεν ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκφορὰν κ αθὼς ἐκφορὰν πατέρων αὐτοῦ
- 20 Hän oli kolmenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kahdeksan vuotta. Ja hän meni pois kenenkään kaipaamatta, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin, mutta ei kuningasten hautoihin.
He was thirty-two years old when he became king, and he was ruling in Jerusalem for eight years: and at his death he was not regretted; they put his body into the earth in the town of David, but not in the resting-place of the kings.
ἦν τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ὅτε ἐβασίλευσεν καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἐπορεύθῃ ἐν οὐκ ἐπαίνῳ καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ καὶ οὐκ ἐν τάφοις τῶν βασιλέων

- 1 Jeruselemin asukkaat tekivät Ahasjan, hänen nuorimman poikansa, kuninkaaksi hänen sijaansa; sillä kaikki vanhemmat oli tappanut se rosvojoukko, joka arabialaisten kanssa oli tullut leiriin. Niin tuli Ahasja, Jooramin poika, Juudan kuninkaaksi.
And the people of Jerusalem made Ahaziah, his youngest son, king in his place, for the band of men who came with the Arabians to the army had put all the older sons to death. So Ahaziah, the son of Jehoram, became king.
καὶ ἐβασίλευσαν οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλημ τὸν οχοζιαν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μικρὸν ἀντ' αὐτοῦ ὅτι πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἀπέκτεινεν τὸ ληστήριον τὸ ἐπελθὼν ἐπ' αὐτούς οἱ ἄραβες καὶ οἱ αλιμαζωνεῖς καὶ ἐβασίλευσεν οχοζιαν υἱὸς ἰωραμ βασιλεὺς ἰουδα
- 2 Ahasja oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jeruselemissa vuoden. Hänen äitinsä oli nimeltään Atalja, Omrin tytär. Ahaziah was twenty-two years old when he became king, and he was ruling in Jerusalem for one year. His mother's name was Athaliah, the daughter of Omri.
ὦν εἴκοσι ἐτῶν οχοζιαν ἐβασίλευσεν καὶ ἐνιαυτὸν ἓνα ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ γοθολια θυγάτηρ ἀμβρι
- 3 Hänkin vaeli Ahabin suvun teitä, sillä hänen äitinsä oli häntä neuvomassa jumalattomuuteen.
He went in the ways of the family of Ahab, for his mother was his teacher in evil-doing.
καὶ οὗτος ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς οἴκου αχααβ ὅτι μήτηρ αὐτοῦ ἦν σύμβουλος τοῦ ἀμαρτάνειν
- 4 Niin hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, samoin kuin Ahabin suku; sillä he olivat hänen isänsä kuoleman jälkeen hänen neuvonantajiaan, hänen turmioksensa. And he did evil in the eyes of the Lord, as the family of Ahab did; for after the death of his father they were his guides to his destruction.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου ὡς οἶκος αχααβ ὅτι αὐτοὶ ἦσαν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ σύμβουλοι τοῦ ἐξολεθρεῦσαι αὐτόν
- 5 Heidän neuvostansa hän myös lähti Israelin kuninkaan Jooramin, Ahabin pojan, kanssa taistelemaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan Gileadin Raamotiin; mutta aramilaiset haavoittivat Jooramin.
Acting on their suggestion, he went with Jehoram, son of Ahab, king of Israel, to make war on Hazeel, king of Aram, at Ramoth-gilead: and Joram was wounded by the bowmen.
καὶ ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ἐπορεύθη καὶ ἐπορεύθη μετὰ ἰωραμ υἱοῦ αχααβ εἰς πόλεμον ἐπὶ αζαηλ βασιλεῖα συρίας εἰς ραμα γαλααδ καὶ ἐπάταξαν οἱ τοξόται τὸν ἰωραμ
- 6 Niin hän tuli takaisin Jisreeliin parantuakseen, sillä hänessä oli haavat, jotka häneen oli isetty Raamassa hänen taistellessaan Hasaelia, Aramin kuningasta, vastaan. Ja Juudan kuningas Ahasja, Jooramin poika, tuli Jisreeliin katsomaan Jooramia, Ahabin poikaa, koska tämä oli sairaana.
And he went back to Jezreel to get well from the wounds which they had given him at Ramah when he was fighting against Hazeel, king of Aram. And Ahaziah, the son of Jehoram, king of Judah, went down to Jezreel to see Jehoram, the son of Ahab, because he was ill.
καὶ ἐπέστρεψεν ἰωραμ τοῦ ἰατρευθῆναι εἰς ἰερουσαλημ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ σύροι ἐν ραμα ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν πρὸς αζαηλ βασιλεῖα συρίας καὶ οχοζιαν υἱὸς ἰωραμ βασιλεὺς ἰουδα κατέβη θεάσασθαι τὸν ἰωραμ υἱὸν αχααβ εἰς ἰερουσαλημ ὅτι ἠρρώσκει
- 7 Mutta Jumalalta tuli Ahasjan tuhoksi se, että hän meni Jooramin luo. Sillä sinne tultuaan hän meni Jooramin kanssa Jeehua, Nimsin poikaa, vastaan, jonka Herra oli voidellut hävittämään Ahabin sukua.
Now by the purpose of God, Ahaziah's journey to see Jehoram was the cause of his downfall: for when he came there, he went out with Jehoram against Jehu, the son of Nimshi, who had been marked out by the Lord for the destruction of the family of Ahab.
καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐγένετο καταστροφή οχοζιαν ἐλθεῖν πρὸς ἰωραμ καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐξῆλθεν μετ' αὐτοῦ ἰωραμ πρὸς ἰου υἱὸν ναμεσσι χριστὸν κυρίου τὸν οἶκον αχααβ
- 8 Ja kun Jeehu oli toimeenpanemassa Ahabin suvun tuomiota, tapasi hän Juudan ruhtinaat ja Ahasjan veljenpojat, jotka palvelivat Ahasjaa, ja tappoi heidät.
Now when Jehu was effecting the punishment of the family of Ahab, he came to the princes of Judah and the sons of Ahaziah's brothers, the servants of Ahaziah, and put them to death.
καὶ ἐγένετο ὡς ἐξεδίκησεν ἰου τὸν οἶκον αχααβ καὶ εὗρεν τοὺς ἄρχοντας ἰουδα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς οχοζιαν λειτουργοῦντας τῷ οχοζιαν καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς
- 9 Sitten hän etsi Ahasjaa; ja tämä saatiin kiinni Samariassa, jossa hän pilieskeli. Niin hänet vietiin Jeehun eteen ja surmattiin. Ja he hautasivat hänet, sillä he sanoivat: "Hän on Joosafatin poika, hänen, joka kaikkesta sydämestänsä etsi Herraa". Eikä Ahasjan perheessä ollut ketään, joka olisi kyennyt hallitsemaan.
And he went in search of Ahaziah; and when they came where he was, (for he was in a secret place in Samaria,) they took him to Jehu and put him to death; then they put his body to rest in the earth, for they said, He is the son of Jehoshaphat, whose heart was true to the Lord. So the family of Ahaziah had no power to keep the kingdom.
καὶ εἶπεν τοῦ ζητῆσαι τὸν οχοζιαν καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἰατρευόμενον ἐν σαμαρείᾳ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς ἰου καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν καὶ ἐθαψαν αὐτόν ὅτι εἶπαν υἱὸς ἰωσαφατ ἐστὶν ὃς ἐζήτησεν τὸν κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἦν ἐν οἴκῳ οχοζιαν κατισχύσαι δύναμιν περὶ τῆς βασιλείας
- 10 Kun Atalja, Ahasjan äiti, näki, että hänen poikansa oli kuollut, nousi hän ja tuhosi koko Juudan heimon kuningassuvun.
Now when Athaliah, the mother of Ahaziah, saw that her son was dead, she had all the rest of the seed of the kingdom of Judah put to death.
καὶ γοθολια ἡ μήτηρ οχοζιαν εἶδεν ὅτι τέθνηκεν αὐτῆς ὁ υἱὸς καὶ ἠγέρθη καὶ ἀπόλεσεν πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας ἐν οἴκῳ ἰουδα

- 11 Mutta kuninkaan tytär Joosabat otti surmattavain kuninkaan poikien joukosta salaa Ahasjan pojan Jooaan ja pani hänet imettäjineen makuuhuoneeseen. Näin pappi Joojadan vaimo Joosabat, joka oli kuningas Jooramin tytär ja Ahasjan sisar, sai hänet kätkeytyksi Ataljalta, niin ettei tämä voinut häntä surmauttaa.
But Jehoshabeath, the daughter of the king, secretly took Joash, the son of Ahaziah, away from among the king's sons who were put to death, and put him and the woman who took care of him in a bedroom. So Jehoshabeath, the daughter of King Jehoram, the wife of Jehoiada the priest and sister of Ahaziah, kept him safe from Athaliah, so that she did not put him to death.
καὶ ἔλαβεν ἰωσαβεθ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τὸν ἰωασ υἱὸν οὐχοζία καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου υἱῶν τοῦ βασιλέως τῶν θανατουμένων καὶ ἔδωκεν αὐτὸν καὶ τὴν τροφὸν αὐτοῦ εἰς ταμίειον τῶν κλιβῶν καὶ ἔκρυπεν αὐτὸν ἰωσαβεθ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἰωραμ ἀδελφῆ οὐχοζίου γυνὴ ἰωδαε τοῦ ἱερέως καὶ ἔκρυπεν αὐτὸν ἀπὸ προσώπου γοθολιας καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν αὐτόν
- 12 Sitten poika oli heidän luonaan Jumalan temppeliin piilotettuna kuusi vuotta, Ataljan hallitessa maata.
And she kept him safe with her in the house of God for six years, while Athaliah was ruling the land.
καὶ ἦν μετ' αὐτῆς ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ κατακεκρυμμένος ἕξ ἔτη καὶ γοθολια ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς
- 1 Mutta seitsemäntenä vuotena Joojada rohkaisi mielensä ja liittoutui sadanpämiesten Asarjan, Jerohamin pojan, Ismaelin, Joohananin pojan, Asarjan, Oobedin pojan, Maasejan, Adajan pojan, ja Elisafatin, Sikrin pojan, kanssa.
In the seventh year, Jehoiada made himself strong, and made an agreement with the captains of hundreds, Azariah, the son of Jeroham, Ishmael, the son of Jehohanan, Azariah, the son of Obed, Maaseiah, the son of Adaiah, and Elishaphat, the son of Zichri.
καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἐκραταίωσεν ἰωδαε καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τὸν αζαριαν υἱὸν ἰωραμ καὶ τὸν ἰσμαηλ υἱὸν ἰωαναν καὶ τὸν αζαριαν υἱὸν ὠβηδ καὶ τὸν μασειαν υἱὸν αδαία καὶ τὸν ελισταφαν υἱὸν ζαχαρία μετ' αὐτοῦ εἰς οἶκον
- 2 Nämä kiertelivät Juudassa ja kokosivat leeviläiset kaikista Juudan kaupungeista sekä Israelin perhekunta-päämiehet; ja he tulivat Jerusalemiin.
And they went through Judah, getting together the Levites and the heads of families in Israel from all the towns of Judah, and they came to Jerusalem.
καὶ ἐκύκλωσαν τὸν ἰουδα καὶ συνήγαγον τοὺς λευίτας ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰουδα καὶ ἄρχοντας πατριῶν τοῦ ἰσραηλ καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλημ
- 3 Ja koko seurakunta teki Jumalan temppelissä liiton kuninkaan kanssa. Joojada sanoi heille: "Katso, kuninkaan poika on tuleva kuninkaaksi, niinkuin Herra on puhunut Daavidin pojista.
And all the people made an agreement with the king in the house of God. And he said to them, Truly, the king's son will be king, as the Lord has said about the sons of David.
καὶ διέθεντο πᾶσα ἐκκλησία ἰουδα διαθήκη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰδοὺ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως βασιλευσάτω καθὼς ἐλάλησε ὁ κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον δαυὶδ
- 3 Tehkää näin: Kolmas osa teistä, papeista ja leeviläisistä, joiden on mentävä vartionpitoon sapattina, olkoon ovenvartijoina kynnyksillä,
And all the people made an agreement with the king in the house of God. And he said to them, Truly, the king's son will be king, as the Lord has said about the sons of David.
καὶ διέθεντο πᾶσα ἐκκλησία ἰουδα διαθήκη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰδοὺ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως βασιλευσάτω καθὼς ἐλάλησε ὁ κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον δαυὶδ
- 5 kolmas osa miehittäköön kuninkaan linnan ja kolmas osa Jesod-portin, ja koko kansa Herran temppelin esikartanot.
And a third are to be stationed at the king's house; and a third at the doorway of the horses: while all the people are waiting in the open spaces round the house of the Lord.
καὶ τὸ τρίτον ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῇ μέσῃ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου
- 6 Älköön kukaan muu kuin papit ja palvelusta tekevät leeviläiset menkö Herran temppeliin. He saavat mennä sisään, sillä he ovat pyhät, mutta kaikki muu kansa noudattakoon Herran määräystä.
But let no one come into the house of the Lord but only the priests and those of the Levites who have work to do there; they may go in for they are holy; but the rest of the people are to keep the orders of the Lord.
καὶ μὴ εἰσελθέτω εἰς οἶκον κυρίου ἐὰν μὴ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ λειτουργοῦντες τῶν λευιτῶν αὐτοὶ εἰσελεύσονται ὅτι ἅγιοι εἰσιν καὶ πᾶς ὁ λαὸς φυλασσέτω φυλακὰς κυρίου
- 7 Leeviläiset asettukoot kuninkaan ympärille, kullakin ase kädessä; ja joka tunkeutuu temppeliin, se surmattakoon. Näin olkaa kuninkaan luona, menköön hän ulos tai sisään."
And the Levites are to make a circle round the king, every man being armed; and any man who comes into the house is to be put to death; you are to keep with the king when he comes in and when he goes out.
καὶ κυκλώσουσιν οἱ λευῖται τὸν βασιλέα κύκλῳ ἀνδρὸς σκεδὸς ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὸν οἶκον ἀποθάνεται καὶ ἔσονται μετὰ τοῦ βασιλέως εἰσπορευομένου καὶ ἐκπορευομένου
- 8 Leeviläiset ja koko Juuda tekivät kaiken, mitä pappi Joojada oli käskenyt heidän tehdä. Kukin heistä otti miehensä, sekä ne, joiden oli mentävä vartionpitoon sapattina, että ne, jotka pääsivät vartionpidosta sapattina, sillä pappi Joojada ei ollut vapauttanut osastoja palveluksesta.
So the Levites and all Judah did as Jehoiada the priest had given them orders: every one took with him his men, those who were to come in and those who were to go out on the Sabbath; for Jehoiada had not sent away the divisions.
καὶ ἐποίησαν οἱ λευῖται καὶ πᾶς ἰουδα κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἰωδαε ὁ ἱερεὺς καὶ ἔλαβον ἕκαστος τοὺς ἀνδρας αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς τοῦ σαββάτου ἕως ἐξόδου τοῦ σαββάτου ὅτι οὐ κατέλυσεν ἰωδαε τὰς ἐφημερίας

- 9 Ja pappi Joojada antoi sadanpäämiehille keihäät, kilvet ja varustukset, jotka olivat olleet kuningas Daavidin omat ja olivat Jumalan temppelissä.
Then Jehoiada the priest gave to the captains of hundreds the spears and body-covers which had been King David's and which were kept in the house of God.
καὶ ἔδωκεν τὰς μαχαίρας καὶ τοὺς θυρεοὺς καὶ τὰ ὄπλα ἃ ἦν τοῦ βασιλέως δαυὶδ ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
- 10 Ja hän asetti koko kansan, kullakin peitsi kädessä, temppelin eteläsivulta aina sen pohjoissivulle saakka, päin alttaria ja temppeliä, kuninkaan ympärille.
And he put all the people in position, every man with his instruments of war in his hand, from the right side of the house to the left, by the altar and the house and all round the king.
καὶ ἔστησεν πάντα τὸν λαὸν ἕκαστον ἐν τοῖς ὄπλοις αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀμίας τοῦ οἴκου τῆς δεξιᾶς ἕως τῆς ὀμίας τῆς ἀριστερᾶς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου ἐπὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ
- 11 Sitten he toivat kuninkaan pojan esille, panivat hänen päähänsä kruunun ja antoivat hänelle lain kirjan ja tekivät hänet kuninkaaksi. Ja Joojada ja hänen poikansa voitellivat hänet ja huusivat: "Eläköön kuningas!"
Then they made the king's son come out, and they put the crown on his head and gave him the arm-bands and made him king: and Jehoiada and his sons put the holy oil on him and said, Long life to the king.
καὶ ἐξήγαγεν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βασιλεῖον καὶ τὰ μαρτύρια καὶ ἐβασίλευσαν καὶ ἔχρισαν αὐτὸν ἰωδαε καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ εἶπαν ζήτω ὁ βασιλεὺς
- 12 Kun Atalja kuuli kansan huudon, sen juostessa ja huutaessa riemuhuutoja kuninkaalle, meni hän kansan luo Herran temppeliin.
Now Athaliah, hearing the noise of the people running and praising the king, came to the people in the house of the Lord:
καὶ ἤκουσεν γοθοῖα τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ τῶν τρεχόντων καὶ ἐξομολογούμενον καὶ αἰνούντων τὸν βασιλέα καὶ εἰσῆλθεν πρὸς τὸν βασιλέα εἰς οἶκον κυρίου
- 13 Hän näki kuninkaan seisovan korkealla paikallansa sisäänkäytävän luona, ja päälliköt ja torvensoittajat kuninkaan luona, ja kaiken maan kansan, joka riemuitsi ja puhalsi torviin, ja veisaajat, jotka soittimillaan johtivat ylistyslaulua. Silloin Atalja repäisi vaatteensa ja huusi: "Kapina, kapina!"
And looking, she saw the king in his place by the pillar at the doorway, and the captains and the horns by his side; and all the people of the land were giving signs of joy and sounding the horns; and the makers of melody were playing on instruments of music, taking the chief part in the song of praise. Then Athaliah, violently parting her robes, said, Broken faith, broken faith!
καὶ εἶδεν καὶ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς στάσεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς εἰσόδου οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ σάλπιγγες περὶ τὸν βασιλέα καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἠψόφρανη καὶ ἐσάλπισαν ἐν ταῖς σάλπιγγιν καὶ οἱ ᾄδοντες ἐν τοῖς ὄργανοῖς ψῶδοι καὶ ὕμνοῦντες αἶνον καὶ διέρρηξεν γοθοῖα τὴν στολὴν αὐτῆς καὶ ἐβόησεν καὶ εἶπεν ἐπιτιθέμενοι ἐπιτίθεσθε
- 14 Mutta pappi Joojada antoi sadanpäämiesten, sotajoukon johtajien, astua esiin ja sanoi heille: "Viekää hänet pois rivien välitse, ja joka yrittää seurata häntä, se surmattakoon miekalla". Sillä pappi oli sanonut: "Älkää surmatko häntä Herran temppelissä".
Then Jehoiada the priest gave orders to the captains of hundreds who had authority over the army, saying, Take her outside the lines, and let anyone who goes after her be put to death with the sword. For the priest said, Let her not be put to death in the house of the Lord.
καὶ ἐξῆλθεν ἰωδαε ὁ ἱερεὺς καὶ ἐνετείλατο ἰωδαε ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατοντάρχοις καὶ τοῖς ἀρχηγοῖς τῆς δυνάμεως καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐκβάλετε αὐτὴν ἐκτὸς τοῦ οἴκου καὶ εἰσέλθατε ὀπίσω αὐτῆς καὶ ἀποθανέτω μαχαίρᾳ ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεὺς μὴ ἀποθανέτω ἐν οἴκῳ κυρίου
- 15 Niin he kävivät häneen käsiksi, ja kun hän oli tullut kuninkaan linnan Hevosportin sisäänkäytävän luo, surmasivat he hänet siinä.
So they put their hands on her, and she went to the king's house by the doorway of the king's horses; and there she was put to death.
καὶ ἔδωκαν αὐτῇ ἄνεσιν καὶ διῆλθεν διὰ τῆς πόλης τῶν ἵππεων τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ
- 16 Ja Joojada teki liiton hänen itsensä, koko kansan ja kuninkaan kesken, että he olisivat Herran kansa.
And Jehoiada made an agreement between the Lord and all the people and the king, that they would be the Lord's people.
καὶ διέθετο ἰωδαε διαθήκην ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ βασιλέως εἶναι λαὸν τῷ κυρίῳ
- 17 Sitten kaikki kansa meni Baalin temppeliin, ja he hävittivät sen. Sen alttarit ja kuvat he murskasivat, ja he tappoivat alttarien edessä Mattanin, Baalin papin.
Then all the people went to the house of Baal and had it pulled down, and its altars and images broken up; and Mattan, the priest of Baal, they put to death before the altars.
καὶ εἰσῆλθεν πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς οἶκον βααλ καὶ κατέσπασαν αὐτὸν καὶ τὰ θυσιαστήρια καὶ τὰ εἰδῶλα αὐτοῦ ἐλέπτυναν καὶ τὸν ματθαν ἱερέα τῆς βααλ ἐθανάτωσαν ἐναντίον τῶν θυσιαστηρίων αὐτοῦ
- 18 Sitten Joojada asetti päällysmiehiä Herran temppeliin, leeviläisiä pappeja, jotka Daavid oli määrännyt Herran temppeliin, uhraamaan Herran polttouhreja, niinkuin on kirjoitettu Mooseksen laissa, riemuhuudoin ja lauluin, Daavidin järjestelyn mukaan.
And Jehoiada put the work and the care of the house of the Lord into the hands of the priests and the Levites, who had been grouped in divisions by David to make burned offerings to the Lord, as it is recorded in the law of Moses, with joy and song as David had said.
καὶ ἐνεχείρησεν ἰωδαε ὁ ἱερεὺς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου διὰ χειρὸς ἱερέων καὶ λευιτῶν καὶ ἀνέστησεν τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν ἅς διέστειλεν δαυὶδ ἐπὶ τὸν οἶκον κυρίου καὶ ἀνενέγκαι ὀλοκαυτώματα κυρίῳ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μουσῆ ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἐν ψαλμοῖς διὰ χειρὸς δαυὶδ
- 19 Ja hän asetti ovenvartijat Herran temppelin porteille, ettei pääsisi sisään kukaan, joka oli jollakin tavalla saastainen.
And he put door-keepers at the doors of the Lord's house, to see that no one who was unclean in any way might come in.
καὶ ἔστησαν οἱ πυλῶροι ἐπὶ τὰς πόλεις οἴκου κυρίου καὶ οὐκ εἰσελεύσεται ἀκάθαρτος εἰς πᾶν πρᾶγμα

- 20 Ja hän otti mukaansa sadanpäämiehet, ylimykset ja kansan hallitusmiehet sekä kaiken maan kansan ja vei kuninkaan Herran temppeleistä, ja he tulivat Yläportin kautta kuninkaan linnaan ja asettivat kuninkaan kuninkaalliselle valtaistuimelle.
Then he took the captains of hundreds and the chiefs and the rulers of the people and all the people of the land, and they came down with the king from the house of the Lord through the higher doorway into the king's house, and put the king on the seat of the kingdom.
καὶ ἔλαβεν τοὺς πατριάρχας καὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς καὶ ἀνεβίβασαν τὸν βασιλέα εἰς οἶκον κυρίου καὶ εἰσῆλθεν διὰ τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ ἐκάθισαν τὸν βασιλέα ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας
- 21 Ja kaikki maan kansa iloitsi, ja kaupunki pysyi rauhallisena. Mutta Ataljan he surmasivat miekalla.
So all the people of the land were glad and the town was quiet, for they had put Athaliah to death with the sword.
καὶ ἠϋφράνθη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς καὶ ἡ πόλις ἠσύχασεν καὶ τὴν γοθολίαν ἐθανάτωσαν μαχαίρᾳ
- 1 Jooas oli seitsemän vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa neljäkymmentä vuotta. Hänen äitinsä nimi oli Sibja, Beersebasta.
Joash was seven years old when he became king, and he was ruling for forty years in Jerusalem: his mother's name was Zibiah of Beer-sheba.
ὦν ἐπτὰ ἐτῶν ἰωᾶς ἐν τῷ βασιλεύσει αὐτὸν καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ σαβια ἐκ βηρσαβεε
- 2 Ja Jooas teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, niin kauan kuin pappi Joojada eli.
And Joash did what was right in the eyes of the Lord as long as Jehoiada the priest was living.
καὶ ἐποίησεν ἰωᾶς τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας ἰωδαε τοῦ ἱερέως
- 3 Ja Joojada otti hänelle kaksi vaimoa, ja hänelle syntyi poikia ja tyttäriä.
And Jehoiada took two wives for him, and he became the father of sons and daughters.
καὶ ἔλαβεν αὐτῷ ἰωδαε γυναῖκας δύο καὶ ἐγέννησεν υἱοὺς καὶ θυγατέρας
- 4 Senjälkeen Jooas aikoi uudistaa Herran temppelein.
Now after this Joash had a desire to put the house of the Lord into good order again;
καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν ἰωᾶς ἐπισκεύασαι τὸν οἶκον κυρίου
- 5 Ja hän kutsui kokoon papit ja leeviläiset ja sanoi heille: "Menkää Juudan kaupunkeihin ja kootkaa kaikesta Israelista rahaa Jumalanne temppelein korjaamiseksi, vuodesta vuoteen, ja jouduttakaa tätä asiaa". Mutta leeviläiset eivät jouduttaneet sitä.
And getting together the priests and Levites, he said to them, Go out into the towns of Judah year by year, and get from all Israel money to keep the house of your God in good condition; and see that this is done without loss of time. The Levites, however, were slow in doing so.
καὶ συνήγαγεν τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἐξέλθατε εἰς τὰς πόλεις ἰουδα καὶ συναγάγετε ἀπὸ παντὸς ἰσραὴλ ἀργύριον κατισχῶσαι τὸν οἶκον κυρίου ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτὸν καὶ σπ εὔσατε λαλῆσαι καὶ οὐκ ἔσπευσαν οἱ λευῖται
- 6 Silloin kuningas kutsui luokseen ylimmäisen papin Joojadan ja sanoi hänelle: "Miksi et ole pitänyt huolta siitä, että leeviläiset toisivat Juudasta ja Jerusalemissa Herran palvelijan Mooseksen määräämän Israelin seurakunnan veron lainmajaa varten?
Then the king sent for Jehoiada, the chief priest, and said to him, Why have you not given the Levites orders that the tax fixed by Moses, the servant of the Lord, and by the meeting of Israel, for the Tent of witness, is to be got in from Judah and Jerusalem and handed over?
καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰωᾶς τὸν ἰωδαε τὸν ἄρχοντα καὶ εἶπεν αὐτῷ διὰ τί οὐκ ἐπεσκέψω περὶ τῶν λευιτῶν τοῦ εἰσενέγκαι ἀπὸ ἰουδα καὶ ἱερουσαλὴμ τὸ κεκριμένον ὑπὸ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ὅτε ἐξεκκλησίασεν τὸν ἰσραὴλ εἰς τὴν σκιηὴν τοῦ μαρτυρίου
- 7 Sillä jumalaton Atalja ja hänen poikansa ovat murtautuneet Jumalan temppeleihin; he ovat myös käyttäneet baaleja varten kaikki Herran temppelein pyhät lahjat."
For the house of the Lord had been broken up by Athaliah, that evil woman, and her sons; and all its holy things they had given to the Baals.
ὅτι γοθολία ἦν ἡ ἄνομος καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῆς κατέσπασαν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ γὰρ τὰ ἅγια οἴκου κυρίου ἐποίησαν ταῖς βααλίμ
- 8 Sitten tehtiin kuninkaan käskystä arkku, ja se asetettiin Herran temppelein portin ulkopuolelle.
So at the king's order they made a chest and put it outside the doorway of the house of the Lord.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς γενηθήτω γλωσσόκομον καὶ τεθήτω ἐν πύλῃ οἴκου κυρίου ἔξω
- 9 Ja Juudassa ja Jerusalemissa kuulutettiin, että vero, jonka Jumalan palvelija Mooses oli erämaassa määrännyt Israelille, oli tuotava Herralle.
And an order was sent out through all Judah and Jerusalem that payment was to be made to the Lord of the tax which Moses, the servant of God, had put on Israel in the waste land.
καὶ κηρυξάτωσαν ἐν ἰουδα καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ εἰσενέγκαι κυρίῳ καθὼς εἶπεν μωυσῆς παῖς τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ

- 10 **Kaikki päämiehet ja kaikki kansa toivat iloiten rahaa ja heittivät arkkun, kunnes se täyttyi.**
And all the chiefs and all the people came gladly and put their money into the chest, till they had all given.
καὶ ἔδωκαν πάντες ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἰσέφερον καὶ ἐνέβαλλον εἰς τὸ γλωσσόκομον ἕως οὗ ἐπληρώθη
- 11 **Aina kun leeviläiset toivat arkun kuninkaan asettamien tarkastusmiesten luo, huomattuun, että siinä oli paljon rahaa, tulivat kuninkaan kirjuri ja ylimmäisen papin käskyläinen tyhjentämään arkun, ja sitten he kantoivat sen takaisin paikoilleen. Niin he tekivät päivä päivältä ja kokosivat paljon rahaa.**
So when the chest was taken to the king's servants by the Levites, and they saw that there was much money in it, the king's scribe and the chief priest's servant took the money out, and put the chest back in its place. They did this day by day, and got together a great amount of money.
καὶ ἐγένετο ὡς εἰσέφερον τὸ γλωσσόκομον πρὸς τοὺς προστάτας τοῦ βασιλέως διὰ χειρὸς τῶν λευιτῶν καὶ ὡς εἶδον ὅτι ἐπλεόνασεν τὸ ἀργύριον καὶ ἦλθεν ὁ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως καὶ ὁ προστάτης τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου καὶ ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσόκομον καὶ κατέστησαν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ οὕτως ἐποίουν ἡμέραν ἐξ ἡμέρας καὶ συνήγαγον ἀργύριον πολὺ
- 12 **Sitten kuningas ja Joojada antoivat sen niille, jotka teettivät työt Herran temppelissä, ja nämä palkkasivat kivenhakkaajia ja puuseppiä uudistamaan Herran temppeliä, niin myös rauta- ja vaskiseppiä korjaamaan Herran temppeliä.**
Then the king and Jehoiada gave it to those who were responsible for getting the work done on the Lord's house, and with it they got wall-builders and woodworkers and metal-workers to put the house of the Lord in good order again.
καὶ ἔδωκεν αὐτὸ ὁ βασιλεὺς καὶ ἰωδαε ὁ ἱερεὺς τοῖς ποιοῦσιν τὰ ἔργα εἰς τὴν ἐργασίαν οἴκου κυρίου καὶ ἐμισθοῦντο λατόμους καὶ τέκτονας ἐπισκευάσαι τὸν οἶκον κυρίου καὶ χαλκεῖς σιδήρου καὶ χαλκοῦ ἐπισκευάσαι τὸν οἶκον κυρίου
- 13 **Ja työnteettäjät toimivat niin, että työ edistyi heidän käsissään, ja he asettivat Jumalan temppelin entiselleen sen määrämitten mukaan ja panivat sen kuntoon.**
So the workmen did their work, making good what was damaged and building up the house of God till it was strong and beautiful again.
καὶ ἐποίουν οἱ ποιοῦντες τὰ ἔργα καὶ ἀνέβη μῆκος τῶν ἔργων ἐν χερσὶν αὐτῶν καὶ ἀνέστησαν τὸν οἶκον κυρίου ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτοῦ καὶ ἐνίσχυσαν
- 14 **Ja kun he olivat päättäneet työnsä, veivät he rahan tähteet kuninkaalle ja Joojadalle; ja niillä teetettiin kaluja Herran temppeliin, jumalanpalvelus- ja uhraamiskaluja, kuppeja sekä kulta- ja hopeakaluja. Ja Herran temppelissä uhrattiin vakituisesti polttouhreja, niin kauan kuin Joojada eli.**
And when the work was done, they took the rest of the money to the king and Jehoiada, and it was used for making the vessels for the house of the Lord, all the vessels needed for the offerings, the spoons and the vessels of gold and silver. And as long as Jehoiada was living, the regular burned offerings were offered in the house of the Lord.
καὶ ὡς συντελέσασαν ἤνεγκαν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ πρὸς ἰωδαε τὸ κατάλοιπον τοῦ ἀργυρίου καὶ ἐποίησαν σκεύη εἰς οἶκον κυρίου σκευὴ λειτουργικὰ ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυίσκας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ ἀνήνεγκαν ὀλοκαυτώσεις ἐν οἴκῳ κυρίου διὰ παντὸς πάσας τὰς ἡμέρας ἰωδαε
- 15 **Mutta Joojada kävi vanhaksi ja sai elämästä kyllänsä, ja hän kuoli. Sadan kolmenkymmenen vuoden vanha hän oli kuollessaan.**
But Jehoiada became old and full of days, and he came to his end; he was a hundred and thirty years old at the time of his death.
καὶ ἐγήρασεν ἰωδαε πλήρης ἡμερῶν καὶ ἐτελεύτησεν ὢν ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἐν τῷ τελευτᾷ αὐτόν
- 16 **Ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin kuningasten joukkoon, sillä hän oli tehnyt sitä, mikä hyvää on, Israelille ja Jumalalle ja hänen temppelilleen.**
And they put him into his last resting-place in the town of David, among the kings, because he had done good in Israel for God and for his house.
καὶ ἔθαψαν αὐτόν ἐν πόλει δαυιδ μετὰ τῶν βασιλέων ὅτι ἐποίησεν ἀγαθὸσύνην μετὰ ἰσραὴλ καὶ μετὰ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ
- 17 **Mutta Joojadan kuoleman jälkeen tulivat Juudan päämiehet ja kumarsivat kuningasta; ja kuningas kuuli heitä.**
Now after the death of Jehoiada, the chiefs of Judah came and went down on their faces before the king. Then the king gave ear to them.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτήν ἰωδαε εἰσηλθόν οἱ ἄρχοντες ἰουδα καὶ προσεκύνησαν τὸν βασιλέα τότε ἐπήκουσεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς
- 18 **Ja he hylkäisivät Herran, isiensä Jumalan, temppelin ja palvelivat aseroita ja jumalankuvia. Niin viha kohtasi Juudaa ja Jerusalemia tämän heidän rikoksensa tähden.**
And they gave up the house of the Lord God of their fathers, and became worshippers of pillars of wood and of the images; and because of this sin of theirs, wrath came on Judah and Jerusalem.
καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν καὶ ἐδοῦλεον ταῖς ἀστάρταις καὶ τοῖς εἰδώλοις καὶ ἐγένετο ὄργη ἐπὶ ἰουδα καὶ ἐπὶ ἱερουσαλημ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
- 19 **Hän lähetti heidän keskuuteensa profeettoja palauttamaan heitä Herran tykö, ja nämä varoittivat heitä, mutta he eivät kuulleet.**
And the Lord sent them prophets to make them come back to him; and they gave witness against them, but they would not give ear.
καὶ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς προφήτας ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ διεμαρτύραντο αὐτοῖς καὶ οὐκ ἤκουσαν
- 20 **Niin Jumalan Henki täytti Sakarjan, pappi Joojadan pojan, ja hän astui kansan eteen ja sanoi heille: "Näin sanoo Jumala: Miksi te rikotte Herran käskyt omaksi onnettomuudeksenne? Koska te olette hyljänneet Herran, hylkää hänkin teidät."**
Then the spirit of God came on Zechariah, the son of Jehoiada the priest, and, getting up before the people, he said to them, God has said, Why do you go against the orders of the Lord, so that everything goes badly for you? because you have given up the Lord, he has given you up.
καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνέδυσεν τὸν σακαριαν τὸν τοῦ ἰωδαε τὸν ἱερέα καὶ ἀνέστη ἐπάνω τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν τάδε λέγει κύριος τί παραπορεύεσθε τὰς ἐντολάς κυρίου καὶ οὐκ εὐδοθήσεσθε ὅτι ἐγκατέλιπετε τὸν κύριον καὶ ἐγκαταλείψει ὑμᾶς

- 21 Mutta he tekivät salaliiton häntä vastaan ja kivittivät hänet kuoliaaksi kuninkaan käskystä Herran tempppelin esipihalla.
But when they had made a secret design against him, he was stoned with stones, by the king's order, in the outer square of the Lord's house.
καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν δι' ἐντολῆς ἰωᾶς τοῦ βασιλέως ἐν αὐτῇ οἴκῳ κυρίου
- 22 Sillä kuningas Jooas ei muistanut rakkautta, jota hänen isänsä Joojada oli hänelle osoittanut, vaan tappoi Joojadan pojan. Ja tämä sanoi kuollessaan: "Herra nähköön ja kostakoon".
So King Joash did not keep in mind how good Jehoiada his father had been to him, but put his son to death. And in the hour of his death he said, May the Lord see it and take payment!
καὶ οὐκ ἐμνήσθη ἰωᾶς τοῦ ἐλεύους οὗ ἐποίησεν μετ' αὐτοῦ ἰωδᾶς ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ ὡς ἀπέθνησκειν εἶπεν ἴδοι κύριος καὶ κρινάτω
- 23 Vuoden vaihteessa kävi aramilaisten sotajoukko Jooaan kimppuun, ja he tunkeutuivat Juudaan ja Jerusalemiin asti ja tuhosivat kansasta kaikki kansan päämiehet. Ja kaiken saaliinsa he lähettivät Damaskon kuninkaalle.
Now in the spring, the army of the Aramaeans came up against him; they came against Judah and Jerusalem, putting to death all the great men of the people and sending all the goods they took from them to the king of Damascus.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν συντέλειαν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν δύναμις συρίας καὶ ἦλθεν ἐπὶ ἰουδαίαν καὶ ἐπὶ ἱερουσαλήμ καὶ κατέφθειραν πάντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ ἐν τῷ λαῷ καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἀπέστειλαν τῷ βασιλεῖ δαμασκοῦ
- 24 Sillä vaikka aramilaisten sotajoukko tuli vähälukuisena, antoi Herra näiden käsiin hyvin suuren sotajoukon, koska he olivat hyljänneet Herran, isänsä Jumalan. Ja niin nämä panivat toimeen rangaistustuomion Jooaalle.
For though the army of Aram was only a small one, the Lord gave a very great army into their hands, because they had given up the Lord, the God of their fathers. So they put into effect the punishment of Joash.
ὅτι ἐν ὀλίγοις ἀνδράσιν παρεγένετο δύναμις συρίας καὶ ὁ θεὸς παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν δύναμιν πολλὴν σφόδρα ὅτι ἐγκατέλιπον κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν καὶ μετὰ ἰωᾶς ἐποίησεν κρίματα
- 25 Kun he sitten lähtivät häntä ahdistamasta - ja hän jäi heidän lähtiessään hyvin sairaaksi - tekivät hänen palvelijansa salaliiton häntä vastaan pappi Joojadan pojan murhan tähden ja tappoivat hänet hänen vuoteeseensa; ja niin hän kuoli. Ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin; kuitenkin ei häntä haudattu kuningasten hautoihin.
And when they had gone away from him, (for he was broken with disease,) his servants made a secret design against him because of the blood of the son of Jehoiada the priest, and they put him to death on his bed; and they put his body into the earth in the town of David, but not in the resting-place of the kings.
καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῷ ἐγκαταλιπεῖν αὐτὸν ἐν μαλακίαις μεγάλαις καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐν αἵμασιν υἱοῦ ἰωδᾶς τοῦ ἱερέως καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ καὶ οὐκ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ τῶν βασιλέων
- 26 Ne, jotka tekivät salaliiton häntä vastaan, olivat Saabad, ammonilaisen vaimon Simeatin poika, ja Joosabad, mooabilaisen vaimon Simritin poika.
Those who made designs against him were Zabad, the son of Shimeath, an Ammonite woman, and Jehozabad, the son of Shimrith, a Moabite woman.
καὶ οἱ ἐπιθέμενοι ἐπ' αὐτὸν ζαβεδὸς τοῦ σαμαθὸς ἀμμωνίτης καὶ ἰωζαβεδὸς τοῦ σομαρωθὸς ὁ μοαβίτης
- 27 Hänen pojistaan, monista häntä vastaan lausutuista ennustuksista ja Jumalan tempppelin uudestaanrakentamisesta, katso, niistä on kirjoitettu Kuningasten kirjan selityskirjaan. Ja hänen poikansa Amasja tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
Now the story of his sons, and all the words said by the prophet against him, and the building up again of the Lord's house, are recorded in the account in the book of the kings. And Amaziah his son became king in his place.
καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πάντες καὶ προσήλθον αὐτῷ οἱ πέντε καὶ τὰ λοιπὰ ἰδοὺ γεγραμμένα ἐπὶ τὴν γραφὴν τῶν βασιλέων καὶ ἐβασίλευσεν αμασιας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Amasja oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jooaddan, Jerusalemista.
Amaziah was twenty-five years old when he became king, and he was ruling in Jerusalem for twenty-nine years; his mother's name was Jehoaddan of Jerusalem.
ὢν πέντε καὶ εἴκοσι ἐτῶν ἐβασίλευσεν αμασιας καὶ εἴκοσι ἑννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰωδᾶν ἀπὸ ἱερουσαλήμ
- 2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ei kuitenkaan ehyellä sydämellä.
He did what was right in the eyes of the Lord, but his heart was not completely true to the Lord.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου ἀλλ' οὐκ ἐν καρδίᾳ πλήρῃ
- 3 Ja kun hänen kuninkuutensa oli vahvistunut, tappoi hän ne palvelijansa, jotka olivat murhanneet kuninkaan, hänen isänsä.
Now when he became strong in the kingdom, he put to death those men who had taken the life of the king his father.
καὶ ἐγένετο ὡς κατέστη ἡ βασιλεία ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἐθανάτωσεν τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς φονεύσαντας τὸν βασιλέα πατέρα αὐτοῦ

- 4 Mutta heidän lapsensa hän jätti surmaamatta: hän teki, niinkuin on kirjoitettu laissa, Mooseksen kirjassa, jossa Herra on käskenyt sanoen: "Älkööt isät kuolko lasten tähden älköötkä lapset isien tähden; kukin kuolukoon oman syntinsä tähden".
But he did not put their children to death, for he kept the orders of the Lord recorded in the book of the law of Moses, saying, The fathers are not to be put to death for their children or the children for their fathers, but a man is to be put to death for the sin which he himself has done.
καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν οὐκ ἀπέκτεινεν κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ νόμου κυρίου καθὼς γέγραπται ὡς ἐνετείλατο κύριος λέγων οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ τέκνων καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων ἀλλ' ἢ ἕκαστος τῆ ἑαυτοῦ ἁμαρτία ἀποθανοῦνται
- 5 Sitten Amasja kokosi Juudan miehet ja asetti heidät perhekunnittain, tuhannen- ja sadanpäämiesten mukaan, koko Juudan ja Benjaminin. Ja hän piti katselmuksen heistä, kaksikymmenvuotiaista ja sitä vanhemmista, ja huomasi heitä olevan kolmesataa tuhatta sotakelpoista, keihästä ja kilpeä käyttävää valiomiestä.
Then Amaziah got all Judah together and put them in order by their families, even all Judah and Benjamin, under captains of thousands and captains of hundreds: and he had those of twenty years old and over numbered, and they came to three hundred thousand of the best fighting-men, trained for war and in the use of the spear and the body-cover.
καὶ συνήγαγεν αμασιας τὸν οἶκον ἰουδα καὶ ἀνέστησεν αὐτοὺς κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν εἰς χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους ἐν παντὶ ἰουδα καὶ ἱερουσαλημ καὶ ἠρίθμησεν αὐτοὺς ἀπὸ εἰκοσαετοῦ ὧ καὶ ἐπάνω καὶ εὔρεν αὐτοὺς τριακοσίας χιλιάδας δυνατοὺς ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον κρατοῦντας δόρυ καὶ θυρεῶν
- 6 Lisäksi hän palkkasi Israelista sadalla hopeatalentilla satatuhatta sotaurhoa.
And for a hundred talents of silver, he got a hundred thousand fighting-men from Israel.
καὶ ἐμισθώσατο ἀπὸ ἰσραηλ ἑκατὸν χιλιάδας δυνατοὺς ἰσχύϊ ἑκατὸν ταλάντων ἀργυρίου
- 7 Mutta Jumalan mies tuli hänen luoksensa ja sanoi: "Kuningas! Älköön Israelin sotajoukko lähtekö sinun kanssasi, sillä Herra ei ole Israelin, kaikkien näiden efraimilaisten, kanssa.
But a man of God came to him, saying, O king, let not the army of Israel go with you; for the Lord is not with Israel, that is, the children of Ephraim.
καὶ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν λέγων βασιλεῦ οὐ πορεύεται μετὰ σοῦ δύναμις ἰσραηλ ὅτι οὐκ ἔστιν κύριος μετὰ ἰσραηλ πάντων τῶν υἱῶν εφραιμ
- 8 Vaan lähde sinä yksin, käy rohkeasti taisteluun; muutoin Jumala kaataa sinut vihollistesie eteen, sillä Jumalalla on valta auttaa ja kaataa." Amasja sanoi Jumalan miehelle:
But go yourself, and be strong in war; God will not let you go down before those who are fighting against you; for God has power to give help or to send you down before your attackers.
ὅτι ἐὰν ὑπολάβῃς κατισχύσαι ἐν τούτοις καὶ τροπώσεται σε κύριος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν ὅτι ἔστιν παρὰ κυρίου καὶ ἰσχύσαι καὶ τροπώσασθαι
- 9 "Mutta miten käy niiden sadan talentin, jotka minä olen antanut Israelin joukolle?" Jumalan mies vastasi: "Herra voi antaa sinulle paljon enemmän, kuin se on".
Then Amaziah said to the man of God, But what is to be done about the hundred talents which I have given for the armed band of Israel? And the man of God in answer said, God is able to give you much more than this.
καὶ εἶπεν αμασιας τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ τί ποιήσω τὰ ἑκατὸν τάλαντα ἃ ἔδωκα τῆ δυνάμει ἰσραηλ καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἔστιν τῷ κυρίῳ δοῦναι σοι πλεῖστα τούτων
- 10 Silloin Amasja erotti sen joukon, joka oli tullut hänen luoksensa Efraimista, palaamaan kotiinsa. Siitä he vihastuivat kovin Juudaan ja menivät kotiinsa vihasta hehkuen.
So Amaziah, separating the armed band which had come to him from Ephraim, sent them back again; which made them very angry with Judah, and they went back burning with wrath.
καὶ διεχώρισεν αμασιας τῆ δυνάμει τῆ ἐλθοῦση πρὸς αὐτὸν ἀπὸ εφραιμ ἀπελθεῖν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν καὶ ἐθυμώθησαν σφόδρα ἐπὶ ἰουδα καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἐν ὀργῇ θυμοῦ
- 11 Mutta Amasja rohkaisi mielensä, lähti ja vei väkensä Suolalaaksoon ja surmasi seiriläisiä kymmenen tuhatta.
Then Amaziah took heart, and went out at the head of his people and came to the Valley of Salt, where he put to death ten thousand of the children of Seir;
καὶ αμασιας κατίσχυσεν καὶ παρέλαβεν τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν καὶ ἐπάταξεν ἐκεῖ τοὺς υἱοὺς σιρ δέκα χιλιάδας
- 12 Ja toiset kymmenen tuhatta Juudan miehet ottivat elävinä vangeiksi. Nämä he veivät kallion laelle ja syöksivät heidät kallion laelta alas, niin että he kaikki ruhjoutuivat.
And ten thousand more the children of Israel took living, and made them go up to the top of the rock, pushing them down from the top of the rock so that their bodies were broken by the fall.
καὶ δέκα χιλιάδας ἐζώγησαν οἱ υἱοὶ ἰουδα καὶ ἔφερον αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ κρημοῦ καὶ κατεκρήμιζον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ κρημοῦ καὶ πάντες διερρήγγυντο
- 13 Mutta ne, jotka kuuluivat Amasjan palauttamaan joukkoon ja jotka eivät olleet päässeet hänen kanssaan sotaan, hyökkäsivät Juudan kaupunkeihin, Samariaan ja aina Beet-Hooroniin saakka; ja he surmasivat asukkaista kolmetuhatta ja ottivat paljon saalista.
But the men of the band which Amaziah sent back and did not take with him to the fight, made attacks on the towns of Judah from Samaria to Beth-horon, putting to death three thousand of their people and taking away a great store of their goods.
καὶ οἱ υἱοὶ τῆς δυνάμεως οὓς ἀπέστρεψεν αμασιας τοῦ μὴ πορευθῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον καὶ ἐπέθεντο ἐπὶ τὰς πόλεις ἰουδα ἀπὸ σιμαρειας ἕως βαιθωρον καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς τρεῖς χιλιάδας καὶ ἐσκόλευσαν σκόλα πολλὰ
- 14 Kun Amasja, voitettuaan edomilaiset, tuli takaisin, toi hän mukanaan seiriläisten jumalat ja asetti ne itselleen jumaliksi, ja hän kumarsi niitä ja poltti niille uhreja.
Now when Amaziah came back from the destruction of the Edomites, he took the gods of the children of Seir and made them his gods, worshipping them and burning offerings before them.
καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἐλθεῖν αμασιαν πατάξαντα τὴν ἰδουμαϊαν καὶ ἦνεγκεν πρὸς αὐτοὺς τοὺς θεοὺς υἱῶν σιρ καὶ ἔστησεν αὐτοὺς ἑαυτῷ εἰς θεοὺς καὶ ἐναντίον αὐτῶν προσεκύνει καὶ αὐτοῖς αὐτὸς ἔθυσεν

- 15 Niin Herran viha syntyi Amasjaa kohtaan, ja hän lähetti hänen luokseen profetaan; tämä sanoi hänelle: "Miksi sinä etsit tuon kansan jumalia, jotka eivät voineet pelastaa omaa kansaansa sinun käsistäsi?"
 And so the wrath of the Lord was moved against Amaziah, and he sent a prophet to him, who said, Why have you gone after the gods of the people who have not given their people salvation from your hands?
 και ἐγένετο ὀργή κυρίου ἐπὶ αμασιαν και ἀπέστειλεν αὐτῷ προφήτας και εἶπαν αὐτῷ τί ἐζητήσας τοὺς θεοὺς τοῦ λαοῦ οἱ οὐκ ἐξείλαντο τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρὸς σου
- 16 Hänen näin hänelle puhuessaan Amasja sanoi hänelle: "Olemmeko me asettaneet sinut kuninkaan neuvonantajaksi? Herkeä jo, muutoin sinut surmataan." Profeetta herkesi ja sanoi: "Minä tiedän, että Jumala on päättänyt sinut tuhota, koska sinä teet näin etkä kuule minun neuvoani".
 But while he was talking to him the king said to him, Have we made you one of the king's government? say no more, or it will be the cause of your death. Then the prophet gave up protesting, and said, It is clear to me that God's purpose is your destruction, because you have done this and have not given ear to my words.
 και ἐγένετο ἐν τῷ λαλήσει αὐτῷ και εἶπεν αὐτῷ μὴ σύμβουλον τοῦ βασιλέως δέδωκά σε πρόσεχε μὴ μαστιγῶθῃς και ἐσιώπησεν ὁ προφήτης και εἶπεν ὅτι γινώσκω ὅτι ἐβούλετο ἐπὶ σοὶ τοῦ καταφθεῖραι σε ὅτι ἐποίησας τοῦτο και οὐκ ἐπήκουσας τῆς συμβουλίας μου
- 17 Amasja, Juudan kuningas, lähetti neuvoteltuaan asiasta Jooaalle, Jooahaan pojalle, Jeehun pojanpojalle, Israelin kuninkaalle, tämän sanan: "Tule, otelkaamme keskenämme".
 Then Amaziah, king of Judah, acting on the suggestion of his servants, sent to Joash, the son of Jehohaz, the son of Jehu, king of Israel, saying, Come, let us have a meeting face to face.
 και ἐβουλεύσατο αμασιαν και ἀπέστειλεν πρὸς ἰωασ υἱὸν ἰωαχαζ υἱοῦ ἰου βασιλέα ἰσραηλ λέγων δεῦρο ὀφθῶμεν προσώποις
- 18 Mutta Jooas, Israelin kuningas, lähetti Amasjalle, Juudan kuninkaalle tämän sanan: "Libanonilla kasvava ohdake lähetti setripuulle, joka kasvoi Libanonilla, tämän sanan: 'Anna tyttäresi vaimoksi minun pojalleni'. Mutta metsän eläimet Libanonilla kulkivat ohdakkeen ylitse ja tallasivat sen maahan.
 And Joash, king of Israel, sent to Amaziah, king of Judah, saying, The thorn-tree in Lebanon sent to the cedar in Lebanon, saying, Give your daughter to my son for a wife: and a beast from the woodland in Lebanon went by, crushing the thorn under his feet.
 και ἀπέστειλεν ἰωασ βασιλεὺς ἰσραηλ πρὸς αμασιαν βασιλέα ἰουδα λέγων ὁ ἀχουχ ὁ ἐν τῷ λιβάνῳ ἀπέστειλεν πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῷ λιβάνῳ λέγων δὸς τὴν θυγατέρα σου τῷ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα α και ἰδοὺ ἐλεύσεται τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν τῷ λιβάνῳ και ἦλθαν τὰ θηρία και κατεπάτησαν τὸν ἀχουχ
- 19 Sinä sanot: 'Katso, minä olen voittanut edomilaiset', ja olet käynyt ylpeäksi saatuasi kunniaa. Mutta pysy kotonasi; minkätähden tahdot tuottaa onnettomuuden: sinä itse kukistut ja Juuda sinun kanssasi?'"
 You say, See, I have overcome Edom; and your heart is lifted up with pride: now keep in your country; why do you make causes of trouble, putting yourself, and Judah with you, in danger of downfall?
 εἶπας ἰδοὺ ἐπάταξας τὴν ἰδουμαίαν και ἐπαίρει σε ἡ καρδία ἡ βαρεία νῦν κάθησο ἐν οἴκῳ σου και ἴνα τί συμβάλλεις ἐν κακίᾳ και πεσῇ σὺ και ἰουδας μετὰ σοῦ
- 20 Mutta Amasja ei totellut; sillä tämä tuli Jumalalta: hän tahtoi antaa heidät alttiiksi, koska he olivat etsineet Edomin jumalia.
 But Amaziah gave no attention; and this was the purpose of God, so that he might give them up into the hands of Joash, because they had gone after the gods of Edom.
 και οὐκ ἤκουσεν αμασιαν ὅτι παρὰ κυρίου ἐγένετο τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας ὅτι ἐξεζήτησεν τοὺς θεοὺς τῶν ἰδουμαίων
- 21 Niin Jooas, Israelin kuningas, lähti liikkeelle, ja he ottelivat keskenään, hän ja Amasja, Juudan kuningas, Beet-Semeksessä, joka on Juudan aluetta.
 And so Joash, king of Israel, went up; and he and Amaziah, king of Judah, came face to face at Beth-shemesh in Judah.
 και ἀνέβη ἰωασ βασιλεὺς ἰσραηλ και ὄφθησαν ἀλλήλοις αὐτὸς και αμασιαν βασιλεὺς ἰουδα ἐν βαιθσαμυς ἡ ἐστὶν τοῦ ἰουδα
- 22 Ja israelilaiset voittivat Juudan miehet, ja nämä pakenivat kukin majallensa.
 And Judah was overcome before Israel, and they went in flight, every man to his tent.
 και ἐτροπώθη ἰουδας κατὰ πρόσωπον ἰσραηλ και ἔφυγεν ἕκαστος εἰς τὸ σκῆνωμα
- 23 Ja Jooas, Israelin kuningas, otti Juudan kuninkaan Amasjan, Jooaan pojan, Jooahaan pojanpojan, Beet-Semeksessä vangiksi ja toi hänet Jerusalemiin. Sitten hän revitti Jerusalemin muuria Efraimin portista Kulmaporttiin saakka, neljäsataa kynnärää.
 And Joash, king of Israel, made Amaziah, king of Judah, the son of Joash, the son of Jehohaz, prisoner at Beth-shemesh, and took him to Jerusalem; and he had the wall of Jerusalem pulled down from the doorway of Ephraim to the doorway in the angle, four hundred cubits.
 και τὸν αμασιαν βασιλέα ἰουδα τὸν τοῦ ἰωασ κατέλαβεν ἰωασ βασιλεὺς ἰσραηλ ἐν βαιθσαμυς και εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς ἰερουσαλημ και κατέσπασεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἰερουσαλημ ἀπὸ πύλης εφραιμ ἕως πύλης γωνίας τετρακοσίους πήχεις
- 24 Ja hän otti kaiken kullan ja hopean sekä kalut, mitä Herran temppelissä, Oobed-Edomin huostassa oli, ja kuninkaan linnan aarteet ynnä panttivankeja ja palasi Samariaan.
 And he took all the gold and silver and all the vessels which were in the house of the Lord, under the care of Obed-edom, and all the wealth from the king's house, as well as those whose lives would be the price of broken faith, and went back to Samaria.
 και πᾶν τὸ χρυσίον και τὸ ἀργύριον και πάντα τὰ σκεύη τὰ εὐρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου και παρὰ τῷ ἀβδεδομ και τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως και τοὺς υἱοὺς τῶν συμμίζων και ἐπέστρεψεν εἰς σαμάρειαν

- 25 Mutta Amasja, Jooaan poika, Juudan kuningas, eli Jooaan, Jooahaan pojan, Israelin kuninkaan, kuoleman jälkeen viisitoista vuotta.
Amaziah, son of Joash, king of Judah, went on living for fifteen years after the death of Joash, the son of Jehoahaz, king of Israel.
καὶ ἔζησεν αμασιας ὁ τοῦ ιωας βασιλεὺς ἰουδα μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ιωας τὸν τοῦ ιωαχαζ βασιλέα ἰσραηλ ἔτη δέκα πέντε
- 26 Mitä muuta on kerrottavaa Amasjan aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheista, se on kirjoitettuna Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.
Now the rest of the acts of Amaziah, first and last, are they not recorded in the book of the kings of Judah and Israel?
καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι αμασιου οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοῦ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰουδα καὶ ἰσραηλ
- 27 Siitä ajasta alkaen, jolloin Amasja luopui Herrasta, punottiin Jerusalemissa salaliittoa häntä vastaan. Hän pakeni Laakiiseen, mutta Laakiiseen lähetettiin miehiä hänen jälkeensä, ja he surmasivat hänet siellä.
Now from the time when Amaziah gave up worshipping the Lord, they made secret designs against him in Jerusalem; and he went in flight to Lachish: but they sent to Lachish after him and put him to death there.
καὶ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἀπέστη αμασιας ἀπὸ κυρίου καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ ἐπιθεσιν καὶ ἔφυγεν ἀπὸ ἱερουσαλημ εἰς λαχισ καὶ ἀπέστειλαν κατόπισθεν αὐτοῦ εἰς λαχισ καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ
- 28 Hänet nostettiin hevosten selkään ja haudattiin isiensä viereen Juudan kaupunkiin.
And they took his body on horseback and put it into the earth with his fathers in the town of David.
καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυιδ
- 1 Mutta koko Juudan kansa otti Ussian, joka oli kuudentoista vuoden vanha, ja teki hänet kuninkaaksi hänen isänsä Amasjan sijaan.
Then all the people of Judah took Uzziah, who was sixteen years old, and made him king in place of his father Amaziah.
καὶ ἔλαβεν πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν οὔριαν καὶ αὐτὸς δέκα καὶ ἔξ ἐτῶν καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ αμασιου
- 2 Hän linnoitti Eelatin ja palautti sen Juudalle, sittenkuin kuningas oli mennyt lepoon isänsä tykö.
He was the builder of Eloth, which he got back for Judah after the death of the king.
αὐτὸς ᾠκοδόμησεν τὴν αἰλαθ αὐτὸς ἐπέστρεψεν αὐτὴν τῷ ἰουδα μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ
- 3 Ussia oli kuudentoista vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä kaksi vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Jekolja, Jerusalemistä.
Uzziah was sixteen years old when he became king, and he was ruling in Jerusalem for fifty-two years; his mother's name was Jechiliah of Jerusalem.
υἱὸς δέκα ἔξ ἐτῶν ἐβασίλευσεν οὔριαν καὶ πενήκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ χαλια ἀπὸ ἱερουσαλημ
- 4 Ja hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Amasja oli tehnyt.
He did what was right in the eyes of the Lord, as his father Amaziah had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν αμασιας ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 5 Ja hän etsi Jumalaa, niin kauan kuin Sakarja eli, joka ymmärsi Jumalan näkyjä. Ja niin kauan kuin hän etsi Herraa, antoi Jumala hänen menestystä.
He gave himself to searching after God in the days of Zechariah, who made men wise in the fear of God; and as long as he was true to the Lord, God made things go well for him.
καὶ ἦν ἐκζητῶν τὸν κύριον ἐν ταῖς ἡμέραις ζαχαριου τοῦ συνιόντος ἐν φόβῳ κυρίου καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐζήτησεν τὸν κύριον καὶ εὐδόσεν αὐτῷ κύριος
- 6 Hän lähti sotimaan filistealaisia vastaan ja revitti Gatin, Jabnen ja Asdodin muurit; ja hän rakennutti kaupunkeja Asdodin alueelle ja muualle filistealaisten maahan.
He went out and made war against the Philistines, pulling down the walls of Gath and Jabneh and Ashdod, and building towns in the country round Ashdod and among the Philistines.
καὶ ἐξῆλθεν καὶ ἐπολέμησεν πρὸς τοὺς ἄλλοφύλους καὶ κατέσπασεν τὰ τείχη γεθ καὶ τὰ τείχη ιαβνη καὶ τὰ τείχη ἄζωτου καὶ ᾠκοδόμησεν πόλεις ἄζωτου καὶ ἐν τοῖς ἄλλοφύλοις
- 7 Ja Jumala auttoi häntä filistealaisia vastaan ja niitä arabialaisia vastaan, jotka asuivat Guur-Baalissa, sekä meunilaisia vastaan.
And God gave him help against the Philistines, and against the Arabians living in Gur-baal, and against the Meunim.
καὶ κατίσχυσεν αὐτὸν κύριος ἐπὶ τοὺς ἄλλοφύλους καὶ ἐπὶ τοὺς ἄραβας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς πέτρας καὶ ἐπὶ τοὺς μιναιούς
- 8 Ja ammonilaiset maksoivat veroa Ussialle, ja hänen maineensa levisi aina Egyptiin saakka, sillä hän tuli ylen mahtavaksi.
The Ammonites gave offerings to Uzziah: and news of him went out as far as the limit of Egypt; for he became very great in power.
καὶ ἔδωκαν οἱ μιναιὶ δῶρα τῷ οὔριαν καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἕως εἰσοδοῦ αἰγύπτου ὅτι κατίσχυσεν ἕως ἄνω
- 9 Ussia rakennutti Jerusalemiin tornit Kulmaportin ja Laaksoportin päälle ja Kulmauksen päälle ja varusti ne.
Uzziah made towers in Jerusalem, at the doorway in the angle and at the doorway in the valley and at the turn of the wall, arming them.
καὶ ᾠκοδόμησεν οὔριαν πύργους ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἐπὶ τὴν πύλιν τῆς γωνίας καὶ ἐπὶ τὴν πύλιν τῆς φάραγγος καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν καὶ κατίσχυσεν

- 10 Hän rakennutti torneja myös erämaahan ja hakkautti paljon vesisäiliöitä, sillä hänellä oli paljon karjaa sekä Alankomaassa että ylätasangolla. Peltomiehiä ja viinitarhureita hänellä oli vuoristossa ja puutarhamaille, sillä hän harrasti maanviljelystä.
And he put up towers in the waste land and made places for storing water, for he had much cattle, in the low hills and in the table land; and he had farmers and vine-keepers in the mountains and in the fertile land, for he was a lover of farming.
καὶ ᾠκοδόμησεν πύργους ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐλάτῳμην λάκκους πολλοὺς ὅτι κτήνη πολλὰ ὑπῆρχεν αὐτῷ ἐν σεφίλα καὶ ἐν τῇ πεδινῇ καὶ ἀμπελοῦργοι ἐν τῇ ὄρεινῇ καὶ ἐν τῷ καρμύλῳ ὅτι φιλογέωργος ἦν
- 11 Ja Ussialla oli sotajoukko, joka teki sotapalvelusta ja lähti sotaan osastoittain, sen lukumäärän mukaan, mikä heitä oli katselmuksessa, jonka kirjuri Jegiel ja päällysmies Maaseja olivat toimittaneet Hananjan, kuninkaallisen päällikön, johdolla.
In addition, Uzziah had an army of fighting-men who went out to war in bands, as they had been listed by Jeiel the scribe and Maaseiah the ruler, under the authority of Hananiah, one of the king's captains.
καὶ ἐγένετο τῷ οὐζία δυνάμεις ποιοῦσαι πόλεμον καὶ ἐκπορευόμεναι εἰς παράταξιν εἰς ἀριθμὸν καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν διὰ χειρὸς ἡλ τοῦ γραμματέως καὶ μασσαίου τοῦ κριτοῦ διὰ χειρὸς ἀνανίου τοῦ διαδόχου τοῦ βασιλέως
- 12 Perhekunta-päämiesten, sotaurhojen, koko lukumäärä oli kaksituhatta kuusisataa.
The heads of families, the strong men of war, were two thousand, six hundred.
πᾶς ὁ ἀριθμὸς τῶν πατριαρχῶν τῶν δυνατῶν εἰς πόλεμον δισχιλιοὶ ἑξακόσιοι
- 13 Heidän johdossaan oli kolmensadan seitsemän tuhannen viidensadan miehen suuruinen sotajoukko, joka teki väellä ja voimalla sotapalvelusta auttaakseen kuningasta vihollista vastaan.
And under their orders was a trained army of three hundred and seven thousand, five hundred, of great strength in war, helping the king against any who came against him.
καὶ μετ' αὐτῶν δύναμις πολεμικὴ τριακόσιοι χιλιάδες καὶ ἑπτακισχιλιοὶ πεντακόσιοι οὗτοι οἱ ποιοῦντες πόλεμον ἐν δυνάμει ἰσχύος βοηθῆσαι τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοὺς ὑπεναντίους
- 14 Ja Ussia varusti heidät, koko sotajoukon, kilvillä, keihäillä, kypäreillä, rintahaarniskoilla, jousilla ja linkokivillä.
And Uzziah had all these forces armed with body-covers and spears and head-covers and coats of metal and bows and stones for sending from leather bands.
καὶ ἠτοίμαζεν αὐτοῖς οὐζίας πάσῃ τῇ δυνάμει θυρεοῦς καὶ δόρατα καὶ περικεφαλαίας καὶ θώρακας καὶ τόξα καὶ σφενδόνας εἰς λίθους
- 15 Ja hän teetti Jerusalemiin taidokkaasti sommiteltuja sotakoneita, jotka asetettiin torneihin ja muurien kulmiin ja joilla ammuttiin nuolia ja suuria kiviä. Niin hänen maineensa levisi kauas, sillä hän sai ihmeteltävästi apua, kunnes hän tuli mahtavaksi.
And in Jerusalem he made machines, the invention of expert men, to be placed on the towers and angles of the walls for sending arrows and great stones. And his name was honoured far and wide; for he was greatly helped till he was strong.
καὶ ἐποίησεν ἐν ἱερουσαλὴμ μηχανὰς μεμηχανευμένας λογιστοῦ τοῦ εἶναι ἐπὶ τῶν πύργων καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν βάλλειν βέλεσιν καὶ λίθοις μεγάλοις καὶ ἠκούσθη ἡ κατασκευὴ αὐτῶν ἕως πόρρω ὅτι ἐθαυμαστώθη τοῦ βοηθηθῆναι ἕως οὗ κατίσχυσεν
- 16 Mutta kun hän oli tullut mahtavaksi, ylipistyi hänen sydämensä, niin että hän teki kelvottoman teon, hän tuli uskottomaksi Herraa, Jumalaansa, kohtaan ja meni Herran temppeeliin, suitsutusalttarille, suitsuttamaan.
But when he had become strong, his heart was lifted up in pride, causing his destruction; and he did evil against the Lord his God; for he went into the Temple of the Lord for the purpose of burning perfumes on the altar of perfumes.
καὶ ὡς κατίσχυσεν ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ τοῦ καταφθεῖραι καὶ ἠδίκησεν ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν κυρίου θυμιάσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν θυμιαμάτων
- 17 Niin pappi Asarja meni hänen jälkeensä sinne, mukanaan kahdeksankymmentä Herran pappia, rohkeita miehiä.
And Azariah the priest went in after him, with eighty of the Lord's priests, who were strong men;
καὶ εἰσῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἀζαριᾶς ὁ ἱερεὺς καὶ μετ' αὐτοῦ ἱερεῖς τοῦ κυρίου ὀγδοήκοντα υἱοὶ δυνατοὶ
- 18 Nämä astuivat kuningas Ussiaa vastaan ja sanoivat hänelle: "Ei ole sinun asiiasi, Ussia, suitsuttaa Herralle, vaan pappien, Aaronin poikien, jotka ovat pyhitetyt suitsuttamaan. Mene ulos pyhäköstä, sillä sinä olet ollut uskoton, eikä siitä tule sinulle kunniaa Herralta Jumalalta."
And they made protests to Uzziah the king, and said to him, The burning of perfumes, Uzziah, is not your business but that of the priests, the sons of Aaron, who have been made holy for this work: go out of the holy place, for you have done wrong, and it will not be to your honour before God.
καὶ ἔστησαν ἐπὶ οὐζίαν τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν αὐτῷ οὐ σοὶ οὐζία θυμιάσαι τῷ κυρίῳ ἀλλ' ἢ τοῖς ἱερεῦσιν υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἡγιασμένοις θυμιάσαι ἔξελθε ἐκ τοῦ ἁγιάσματος ὅτι ἀπέστης ἀπὸ κυρίου καὶ οὐκ ἔσται σοὶ τοῦτο εἰς δόξαν παρὰ κυρίου θεοῦ

- 19 Niin Ussia vihastui, ja hän piti juuri suitsutusastiaa kädessään suitsuttaaksensa. Mutta kun hän vihastui pappeihin, puhkesi hänen otsaansa pitali pappien läsnäollessa Herran temppelissä, suitsutusalttarin ääressä.
Then Uzziah was angry; and he had in his hand a vessel for burning perfume; and while his wrath was bitter against the priests, the mark of the leper's disease came out on his brow, before the eyes of the priests in the house of the Lord by the altar of perfumes.
καὶ ἐθυμώθη ὀζίας καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ θυμιατήριον τοῦ θυμιάσαι ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐν τῷ θυμωθῆναι αὐτὸν πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ ἡ λέπρα ἀνέτειλεν ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἱερέων ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπάνω τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων
- 20 Ja kun ylimmäinen pappi Asarja ja kaikki muut papit kääntyivät hänen puoleensa, niin katso, hänellä oli pitali otsassa. Silloin he äkisti karkoittivat hänet sieltä, ja itsekin hän kiiruusti lähti pois, kun Herra oli häntä lyönyt.
And Azariah, the chief priest, and all the priests, looking at him, saw the mark of the leper on his brow, and they sent him out quickly and he himself went out straight away, for the Lord's punishment had come on him.
καὶ ἐπέστρεψεν ἐπ' αὐτὸν ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ἰδοὺ αὐτὸς λεπρὸς ἐν τῷ μετώπῳ καὶ κατέσπευσαν αὐτὸν ἐκεῖθεν καὶ γὰρ αὐτὸς ἔσπευσεν ἐξελεῖν ὅτι ἤλεγξεν αὐτὸν κύριος
- 21 Niin kuningas Ussia tuli pitalitautiseksi kuolinpäiväänsä saakka ja asui pitalitautisena eri talossa, sillä hän oli eristetty Herran temppelistä. Hänen poikansa Jootam hallitsi kuninkaan linnaa ja tuomitsi maan kansaa.
So King Uzziah was a leper till the day of his death, living separately in his private house; for he was cut off from the house of God; and Jotham his son was ruling over his house, judging the people of the land.
καὶ ἦν ὀζίας ὁ βασιλεὺς λεπρὸς ἕως ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ καὶ ἐν οἴκῳ ἀφρουσῶθ ἐκάθητο λεπρὸς ὅτι ἀπεσχίσθη ἀπὸ οἴκου κυρίου καὶ ἰωθαμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ κρίνον τὸν λαὸν τῆς γῆς
- 22 Mitä muuta on kerrottavaa Ussiasta, hänen aikaisemmista ja myöhemmistä vaiheistaan, sen on profeetta Jesaja, Aamoksen poika, pannut kirjaan.
Now the rest of the acts of Uzziah, first and last, were recorded by Isaiah the prophet, the son of Amoz.
καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ὀζίου οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι γεγραμμένοι ὑπὸ ἱεσοῦ τοῦ προφήτου
- 23 Ja Ussia meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin isiensä viereen vainioon, kuningasten hautojen ääreen; sanottiin näet: "Hän on pitalitautinen". Ja hänen poikansa Jootam tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
So Uzziah went to rest with his fathers; and they put his body into the earth in the field used for the resting-place of the kings, for they said, He is a leper: and Jotham his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ὀζίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ τῆς ταφῆς τῶν βασιλέων ὅτι εἶπαν ὅτι λεπρὸς ἐστὶν καὶ ἐβασίλευσεν ἰωθαμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Jootam oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hänen äitinsä nimi oli Jerusa, Saadokin tytär.
Jotham was twenty-five years old when he became king; and he was ruling in Jerusalem for sixteen years; and his mother's name was Jerushah, the daughter of Zadok.
υἱὸς εἴκοσι πέντε ἐτῶν ἰωθαμ ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν καὶ δέκα ἕξ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἱερουσα θυγάτηρ σαδωκ
- 2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Ussia oli tehnyt, paitsi ettei hän tunkeutunut Herran temppeliin. Mutta kansa yhä vaelsi kelvottomasti.
He did what was right in the eyes of the Lord, as his father Uzziah had done; but he did not go into the Temple of the Lord. And the people still went on in their evil ways.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὀζίας ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀλλ' οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν κυρίου καὶ ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο
- 3 Hän rakennutti Yläportin Herran temppeliin ja rakennutti paljon Oofelin muuria.
He put up the higher doorway of the house of the Lord, and did much building on the wall of the Ophel.
αὐτὸς ἠκοδόμησεν τὴν πύλιν οἴκου κυρίου τὴν ὑψηλὴν καὶ ἐν τείχει τοῦ οφλα ἠκοδόμησεν πολλά
- 4 Hän rakennutti myös kaupunkeja Juudan vuoristoon, ja metsiin hän rakennutti linnoja ja torneja.
In addition, he made towns in the hill-country of Judah, and strong buildings and towers in the woodlands.
καὶ πόλεις ἠκοδόμησεν ἐν ὄρει ἰουδα καὶ ἐν τοῖς ὄρυμοῖς καὶ οἰκίσαις καὶ πύργους
- 5 Hän kävi sotaa ammonilaisten kuningasta vastaan ja voitti heidät; ja ammonilaiset antoivat hänelle sinä vuonna sata talenttia hopeata, kymmenentuhatta koor-mittaa nisuja ja kymmenentuhatta koor-mittaa ohria. Tämän ammonilaiset suorittivat hänelle myöskin toisena ja kolmantena vuotena.
He went to war with the king of the children of Ammon and overcame them. That year, the children of Ammon gave him a hundred talents of silver, and ten thousand measures of grain and ten thousand measures of barley. And the children of Ammon gave him the same amount the second year and the third.
αὐτὸς ἐμαχέσατο πρὸς βασιλέα υἱῶν ἀμμων καὶ κατίσχυσεν ἐπ' αὐτόν καὶ ἐδίδουν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἀμμων κατ' ἐνιαυτὸν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ δέκα χιλιάδας κόρων πυροῦ καὶ κριθῶν δέκα χιλιάδας ταῦτα ἔφερον αὐτῷ βασιλεὺς ἀμμων κατ' ἐνιαυτὸν ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει καὶ τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τρίτῳ

- 6 Niin Jootam tuli yhä mahtavammaksi, koska hän vaelsi vakaasti Herran, Jumalansa, edessä.
So Jotham became strong, because in all his ways he made the Lord his guide.
και κατίσχυσεν ιωθαμ ὅτι ἠτοίμασεν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἔναντι κυρίου θεοῦ αὐτοῦ
- 7 Mitä muuta on kerrottavaa Jootamista ja kaikista hänen sodistaan ja hänen vaelluksestansa, katso, se on kirjoitettuna Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.
Now the rest of the acts of Jotham, and all his wars and his ways, are recorded in the book of the kings of Israel and Judah.
και οἱ λοιποὶ λόγοι ιωθαμ και ὁ πόλεμος και αἱ πράξεις αὐτοῦ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ βασιλέων ἰουδα και ἰσραηλ
- 9 Ja Jootam meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin Daavidin kaupunkiin. Ja hänen poikansa Aahas tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Jotham went to rest with his fathers, and they put his body into the earth in the town of David; and Ahaz his son became king in his place.
και ἐκοιμήθη ιωθαμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ και ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ και ἐβασίλευσεν αχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Aahas oli kahdenkymmenen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kuusitoista vuotta. Hän ei tehnyt sitä, mikä on oikein Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Daavid,
Ahaz was twenty years old when he became king, and he was ruling in Jerusalem for sixteen years; he did not do what was right in the eyes of the Lord, like David his father:
υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν αχαζ ἐν τῷ βασιλευσαὶ αὐτὸν και δέκα ἐξ ἑτῆ ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ και οὐκ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 2 vaan vaelsi Israelin kuningasten teitä; jopa hän teki valettuja kuvia baaleille.
But he went in the ways of the kings of Israel and made images of metal for the Baals.
και ἐπορεύθη κατὰ τὰς ὁδοὺς βασιλέων ἰσραηλ και γὰρ γλυπτὰ ἐποίησεν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν
- 3 Ja hän poltti uhreja Ben-Hinnomin laaksossa ja poltti poikansa tulessa, niiden kansain kauhistaavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.
More than this, he had offerings burned in the valley of the son of Hinnom, and made his children go through fire, copying the disgusting ways of the nations whom the Lord had sent out of the land before the children of Israel.
και ἔθυσεν ἐν γαιβενενομ και διῆγεν τὰ τέκνα αὐτοῦ διὰ πυρὸς κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξωλέθρευσεν κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραηλ
- 4 Ja hän teurasti ja poltti uhreja uhrikkuloilla ja kummuilla ja jokaisen viheriän puun alla.
And he made offerings and had perfumes burned in the high places and on the hills and under every green tree.
και ἐθυμία ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν και ἐπὶ τῶν ὄρειων και ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους
- 5 Sentähden Herra, hänen Jumalansa, antoi hänet Aramin kuninkaan käsiin. He voittivat hänet ja ottivat hänen väestään suuren joukon vangiksi ja veivät Damaskoon. Hänet annettiin myöskin Israelin kuninkaan käsiin, ja tämä tuotti hänelle suuren tappion.
So the Lord his God gave him up into the hands of the king of Aram; and they overcame him, and took away a great number of his people as prisoners to Damascus. Then he was given into the hands of the king of Israel, who sent great destruction on him.
και παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ διὰ χειρὸς βασιλέως συρίας και ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ και ἠχμαλώτευσεν ἐξ αὐτῶν αἰχμαλωσίαν πολλὴν και ἤγαγεν εἰς δαμασκὸν και γὰρ εἰς τὰς χεῖρας βασιλέως ἰσραηλ παρέδωκεν αὐτὸν και ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ πληγὴν μεγάλην
- 6 Pekah, Remaljan poika, surmasi Juudasta satakaksikymmentä tuhatta yhtenä päivänä, kaikki sotakuntoisia miehiä, koska he olivat hyljänneet Herran, isiensä Jumalan.
For Pekah, the son of Remaliah, in one day put to death a hundred and twenty thousand men of Judah, all of them good fighting-men; because they had given up the Lord, the God of their fathers.
και ἀπέκτεινεν φακεε ὁ τοῦ ρομελια βασιλεὺς ἰσραηλ ἐν ἰουδα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατῶν ἰσχύϊ ἐν τῷ αὐτοῦ καταλιπεῖν τὸν κύριον θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν
- 7 Ja Sikri, efraimilainen urho, tappoi kuninkaan pojan Maasejan, linnan esimiehen Asrikamin ja kuninkaan lähimmän miehen Elkanan.
And Zichri, a great fighting-man of Ephraim, put to death Maaseiah, the king's son, and Azrikam, the controller of his house, and Elkanah, who was second in authority to the king.
και ἀπέκτεινεν εζεκρι ὁ δυνατὸς τοῦ εφραιμ τὸν μασσαϊαν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως και τὸν ἐσδρικαμ ἡγούμενον τοῦ οἴκου αὐτοῦ και τὸν ἐλκανα τὸν διάδοχον τοῦ βασιλέως
- 8 Ja israelilaiset veivät veljiltään vangeiksi vaimoja, poikia ja tyttäriä kaksisataa tuhatta, ryöstivät heiltä myös paljon saalista ja veivät saaliin Samariaan.
And the children of Israel took away as prisoners from their brothers, two hundred thousand, women and sons and daughters, and a great store of their goods, and took them to Samaria.
και ἠχμαλώτισαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν τριακοσίας χιλιάδας γυναῖκας υἱοὺς και θυγατέρας και σκύλα πολλὰ ἐσκύλευσαν ἐξ αὐτῶν και ἤνεγκαν τὰ σκύλα εἰς σαμάρειαν

- 9 Siellä oli Herran profeetta nimeltä Ooded; tämä meni sotajoukkoa vastaan, kun se oli tulossa Samariaan, ja sanoi heille: "Katso, Herra, teidän isienne Jumala, on vihastunut Juudaan ja antanut heidät teidän käsiinne, ja te olette tappaneet heitä raivossa, joka ulottuu taivaaseen asti.
But a prophet of the Lord was there, named Oded; and he went out in front of the army which was coming into Samaria and said to them, Truly, because the Lord, the God of your fathers, was angry with Judah, he gave them up into your hands, and you have put them to death in an outburst of wrath stretching up to heaven.
καὶ ἐκεῖ ἦν ὁ προφήτης τοῦ κυρίου ὠδηδ ὄνομα αὐτῷ καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἐρχομένων εἰς σαμάρειαν καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰδοὺ ὀργὴ κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων ὑμῶν ἐπὶ τὸν ἰουδαν καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν καὶ ἀπεκτείνετε ἐν αὐτοῖς ἐν ὀργῇ ἕως τῶν οὐρανῶν ἐφθάκεν
- 10 Ja nyt te ajattelette pakottaa tämän Juudan väen ja Jerusalemin orjiksenne ja orjattariksenne. Eikö teillä jo ole tunnollanne kyllin rikkomuksia Herraa, Jumalaanne, vastaan?
And now your purpose is to keep the children of Judah and Jerusalem as men-servants and women-servants under your yoke: but are there no sins against the Lord your God to be seen among yourselves?
καὶ νῦν υἱοὺς ἰουδα καὶ ἱερουσαλημ ὑμεῖς λέγετε κατακτησέσθαι εἰς δούλους καὶ δούλας οὐκ ἰδοὺ εἰμι μεθ' ὑμῶν μαρτυρῆσαι κυρίῳ θεῷ ὑμῶν
- 11 Niin kuulkaa nyt minua ja palauttakaa vangit, jotka olette ottaneet veljienne joukosta; sillä Herran vihan hehku on teidän päällänne."
And now give ear to me, and send back the prisoners whom you have taken from your brothers: for the wrath of the Lord is burning against you.
καὶ νῦν ἀκούσατέ μου καὶ ἀποστρέψατε τὴν αἰχμαλωσίαν ἣν ἤχμαλωτεύσατε τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὅτι ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐφ' ὑμῖν
- 12 Silloin muutammat efraimilaisten päämiehistä, Asarja, Joohanenin poika, Berekia, Mesillemotin poika, Hiskia, Sallumin poika, ja Amasa, Hadlain poika, nousivat sotaretkeltä tulevia vastaan
Then certain of the heads of the children of Ephraim, Azariah, the son of Johanan, Berechiah, the son of Meshillemoth Jehizkiah, the son of Shallum, and Amasa the son of Hadlai, put themselves against those who had come from the war,
καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες ἀπὸ τῶν υἱῶν εφραιμ οὐδία ὁ τοῦ ἰωανου καὶ βαραχίας ὁ τοῦ μωσολαμωθ καὶ ἐζεκιας ὁ τοῦ σελλημ καὶ αμασιας ὁ τοῦ χοδλι ἐπὶ τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ τοῦ πολέμου
- 13 ja sanoivat heille: "Älkää tuoko tänne noita vankeja, sillä te saatatte meidät syullisiksi Herran edessä, kun ajattelette lisätä meidän syntejämme ja syullisyyttämme. Onhan meidän syullisyytemme jo suuri, ja vihan hehku on Israelin päällä."
And said to them, You are not to let these prisoners come here; for what you are designing to do will be a cause of sin against the Lord to us, making even greater our sin and our wrongdoing, which now are great enough, and his wrath is burning against Israel.
καὶ εἶπαν αὐτοῖς οὐ μὴ εἰσαγάγητε τὴν αἰχμαλωσίαν ὅδε πρὸς ἡμᾶς ὅτι εἰς τὸ ἀμαρτάνειν τῷ κυρίῳ ἐφ' ἡμᾶς ὑμεῖς λέγετε προσθεῖναι ἐπὶ ταῖς ἀμαρτίας ὑμῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἄγνοιαν ὅτι πολλὴ ἡ ἁμαρτία ὑμῶν καὶ ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 14 Silloin aseväki luopui vangeista ja saaliista päämiesten ja koko seurakunnan edessä.
So the armed men gave up the prisoners and the goods they had taken to the heads and the meeting of the people.
καὶ ἀφήκαν οἱ πολεμιστὰι τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ τὰ σκῦλα ἐναντίον τῶν ἀρχόντων καὶ πάσης τῆς ἐκκλησίας
- 15 Ja nimeltä mainitut miehet nousivat ja ottivat huostaansa vangit ja antoivat saaliista vaatteita kaikille heidän joukossaan, jotka olivat alasti. He antoivat näille vaatteita ja kenkiä, ruokaa ja juomaa, voitelivat heitä ja toimittivat heille, kaikille uupuneille, aasit ja veivät heidät Jerikoon, Palmukaupunkiin, lähelle heidän veljiänsä. Sitten he palasivat Samariaan.
And those men who have been named went up and took the prisoners, clothing those among them who were uncovered, with things from the goods which had been taken in the war, and putting robes on them and shoes on their feet; and they gave them food and drink and oil for their bodies, and seating all the feeble among them on asses, they took them to Jericho, the town of palm-trees, to their people, and then went back to Samaria.
καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες οἱ ἐπεκλήθησαν ἐν ὀνόματι καὶ ἀντελάβοντο τῆς αἰχμαλωσίας καὶ πάντας τοὺς γυμνοὺς περιέβαλον ἀπὸ τῶν σκύλων καὶ ἐνέδυσαν αὐτοὺς καὶ ὑπέδησαν αὐτοὺς καὶ ἔδωκαν φαγεῖν καὶ ἀλείψασθαι καὶ ἀντελάβοντο ἐν ὑποζυγίοις παντὸς ἀσθενοῦντος καὶ κατέστησαν αὐτοὺς εἰς ἱερὶχὸν πόλιν φοινίκων πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν καὶ ἐπέστρεψαν εἰς σαμάρειαν
- 16 Siihen aikaan kuningas Aahas lähetti sanansaattajat Assurin kuningasten tykö saadaksensa apua.
At that time King Ahaz sent for help to the king of Assyria.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλεν ἀχάζ πρὸς βασιλέα ἀσσοῦρ βοηθῆσαι αὐτῷ
- 17 Sillä vielä edomilaisetkin olivat tulleet ja voittaneet Juudan ja ottaneet vankeja.
For the Edomites had come again, attacking Judah and taking away prisoners.
καὶ ἐν τούτῳ ὅτι ἰδουμαῖοι ἐπέθεντο καὶ ἐπάταξαν ἐν ἰουδα καὶ ἤχμαλώτισαν αἰχμαλώσιαν
- 18 Ja filistealaiset olivat tehneet ryöstöretken Alankomaan ja Juudan Etelämaan kaupunkeihin ja valloittaneet Beet-Semeksen, Aijalonin ja Gederotin, niin myös Sookon ja sen tytärkaupungit, Timran ja sen tytärkaupungit ja Gimson ja sen tytärkaupungit, ja he olivat asettuneet niihin.
And the Philistines, forcing their way into the towns of the lowlands and the south of Judah, had taken Beth-shemesh and Aijalon and Gederoth and Soco, with their daughter-towns, as well as Timnah and Gimzo and their daughter-towns, and were living there.
καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐπέθεντο ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς πεδινῆς καὶ ἀπὸ λιβὸς τοῦ ἰουδα καὶ ἔλαβον τὴν βαιθσαμῦς καὶ τὴν αἰλων καὶ τὴν γαδηρωθ καὶ τὴν σοχω καὶ τὰς κόμας αὐτῆς καὶ τὴν θαμνα καὶ τὰς κόμας αὐτῆς καὶ τὴν γαμζω καὶ τὰς κόμας αὐτῆς καὶ κατώκησαν ἐκεῖ

- 19 Sillä Herra nöyryytti Juudaa Aahaan, Israelin kuninkaan, tähden, koska tämä oli harjoittanut kurittomuutta Juudassa ja ollut uskoton Herraa kohtaan.
For the Lord made Judah low, because of Ahaz, king of Israel; for he had given up all self-control in Judah, sinning greatly against the Lord.
ὅτι ἐταπείνωσεν κύριος τὸν ἰουδαν δι' ἀχαζ βασιλέα ἰουδα ὅτι ἀπέστη ἀποστάσει ἀπὸ κυρίου
- 20 Niin Tillegat-Pilneser, Assurin kuningas, lähti häntä vastaan ja ahdisti häntä eikä tukenut häntä.
Then Tiglath-pileser, king of Assyria, came to him, but was a cause of trouble and not of strength to him.
καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν θαλασθελλασαρ βασιλεὺς ἀσσοῦρ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν
- 21 Sillä vaikka Aahas ryösti Herran temppeliä ja kuninkaan ja päämiesten linnoja ja antoi kaiken Assurin kuninkaalle, ei hänellä ollut siitä apua.
For Ahaz took a part of the wealth from the house of the Lord, and from the house of the king and of the great men, and gave it to the king of Assyria; but it was no help to him.
καὶ ἔλαβεν ἀχαζ τὰ ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ τὰ ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ ἔδωκεν τῷ βασιλεῖ ἀσσοῦρ καὶ οὐκ εἰς βοήθειαν αὐτῷ
- 22 Silloinkin kun häntä ahdistettiin, oli hän, kuningas Aahas, edelleen uskoton Herraa kohtaan.
And in the time of his trouble, this same King Ahaz did even more evil against the Lord.
ἀλλ' ἢ τῷ θλιβῆναι αὐτὸν καὶ προσέθηκεν τοῦ ἀποστήναι ἀπὸ κυρίου καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς
- 23 Sillä hän uhrasi Damaskon jumalille, jotka olivat voittaneet hänet; hän ajatteli: "Koska Aramin kuningasten jumalat ovat auttaneet heitä, uhraan minäkin niille, että ne minuakin auttaisivat".
Mutta ne tulivatkin hänelle ja koko Israelille lankeemukseksi.
For he made offerings to the gods of Damascus, who were attacking him, and said, Because the gods of the kings of Aram are giving them help, I will make offerings to them so that they may give me help. But they were the cause of his downfall, and of that of all Israel.
ἐκζητήσω τοὺς θεοὺς δαμασκοῦ τοὺς τύπτοντάς με καὶ εἶπεν ὅτι θεοὶ βασιλέως συρίας αὐτοὶ κατισχύουσιν αὐτούς αὐτοῖς τοίνυν θύσω καὶ ἀντιλήμψονται μου καὶ αὐτοὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἰς σκῶλον καὶ παντὶ ἰσραηλ
- 24 Ja Aahas kokosi Jumalan temppelin kalut ja hakkasi Jumalan temppelin kalut kappaleiksi. Hän sulki Herran temppelin ovet ja teetti itselleen alttareita Jerusalemin joka kolkkaan.
And Ahaz got together the vessels of the house of God, cutting up all the vessels of the house of God, and shutting the doors of the Lord's house; and he made altars in every part of Jerusalem.
καὶ ἀπέστησεν ἀχαζ τὰ σκεῦη οἴκου κυρίου καὶ κατέκοψεν αὐτὰ καὶ ἐκλείσεν τὰς θύρας οἴκου κυρίου καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ θυσιαστήρια ἐν πάσῃ γωνίᾳ ἐν ἱερουσαλημ
- 25 Ja jokaiseen Juudan kaupunkiin hän teetti uhrikukkuloita polttaakseen uhreja muille jumalille; ja niin hän vihoitti Herran, isiensä Jumalan.
And in every town of Judah he made high places where perfumes were burned to other gods, awaking the wrath of the Lord, the God of his fathers.
καὶ ἐν πάσῃ πόλει καὶ πόλει ἐν ἰουδα ἐποίησεν ὑψηλὰ θυμῶν θεοῖς ἄλλοτριῶν καὶ παρώργισαν κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν
- 26 Mitä muuta on kerrottavaa hänestä ja kaikesta hänen vaelluksestaan, sekä aikaisemmasta että myöhemmästä, katso, se on kirjoitettu Juudan ja Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of his acts and all his ways, first and last, are recorded in the book of the kings of Judah and Israel.
καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι αὐτοῦ καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ αἱ πρώται καὶ αἱ ἔσχαται ἰδοὺ γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ βασιλέων ἰουδα καὶ ἰσραηλ
- 27 Ja Aahas meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin kaupunkiin, Jerusalemiin; sillä häntä ei viety Israelin kuningasten hautoihin. Ja hänen poikansa Hiskia tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And Ahaz went to rest with his fathers, and they put his body into the earth in Jerusalem; but they did not put him in the resting-place of the kings of Israel: and Hezekiah his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἀχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ ὅτι οὐκ εἰσήνεγκαν αὐτὸν εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων ἰσραηλ καὶ ἐβασίλευσεν ἐζεκιας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Hiskia tuli kuninkaaksi kahdenkymmenen viiden vuoden vanhana, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksikymmentä yhdeksän vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Abia, Sakarjan tytär.
Hezekiah became king when he was twenty-five years old; and he was king in Jerusalem for twenty-nine years; and his mother's name was Abijah, the daughter of Zechariah.
καὶ ἐζεκιας ἐβασίλευσεν ὧν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν καὶ εἴκοσι καὶ ἑννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ ἀββα θυγάτηρ ζαχαρια
- 2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, aivan niinkuin hänen isänsä Daavid oli tehnyt.
He did what was right in the eyes of the Lord, as his father David had done.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ
- 3 Ensimmäisenä hallitusvuotensa, sen ensimmäisessä kuussa, hän avasi Herran temppelin ovet ja korjasi ne.
In the first year of his rule, in the first month, opening the doors of the Lord's house, he made them strong.
καὶ ἐγένετο ὡς ἔσθη ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ἀνέωξεν τὰς θύρας οἴκου κυρίου καὶ ἐπεσκεύασεν αὐτάς
- 4 Sitten hän tuotti papit ja leviläiset ja kokosi ne idässäpäin olevalle aukealle.
And he sent for the priests and the Levites, and got them together in the wide place on the east side,
καὶ εἰσήγαγεν τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας καὶ κατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολάς

- 5 Ja hän sanoi heille: "Kuulkaa minua, te leeviläiset! Pyhittäytykää nyt ja pyhittäkää Herran, isienne Jumalan, temppeli ja toimittakaa saastaisuus pois pyhäköstä.
And said to them, Give ear to me, O Levites: now make yourselves holy, and make holy the house of the Lord, the God of your fathers, and take away everything unclean from the holy place.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἀκούσατε οἱ λευῖται νῦν ἁγιάσθητε καὶ ἁγιάσατε τὸν οἶκον κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων ὑμῶν καὶ ἐκβάλετε τὴν ἀκαθαρσίαν ἐκ τῶν ἁγίων
- 6 Sillä meidän isämme ovat olleet uskottomia ja tehneet sitä, mikä on pahaa Herran, meidän Jumalamme, silmissä, ja hyljänneet hänet. He käänsivät kasvonsa pois Herran asumuksesta ja käänsivät sille selkensä.
For our fathers have done evil, sinning in the eyes of the Lord our God, and have given him up, turning away their faces from the house of the Lord, and turning their backs on him.
ὅτι ἀπέστησαν οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου καὶ ἐγκατέλιπον αὐτὸν καὶ ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπον ἀπὸ τῆς σκηνῆς κυρίου καὶ ἔδωκαν ἀγῆνα
- 7 He myöskin sulkivat eteisen ovet, sammuttivat lamput, eivät polttaneet suitsuketta eivätkä uhranneet polttouhreja pyhäkössä Israelin Jumalalle.
The doors of his house have been shut and the lights put out; no perfumes have been burned or offerings made to the God of Israel in his holy place.
καὶ ἀπέκλεισαν τὰς θύρας τοῦ ναοῦ καὶ ἔσβεσαν τοὺς λύχνους καὶ θυμίαμα οὐκ ἐθυμίασαν καὶ ὀλοκαυτώματα οὐ προσήνεγκαν ἐν τῷ ἁγίῳ θεῷ ἰσραηλ
- 8 Sentähden Herran viha on kohdannut Juudaa ja Jerusalemia, ja hän on tehnyt heidät kauhuksi, hämmästykseksi ja pilkaksi, niinkuin te omin silmin näette.
And so the wrath of the Lord has come on Judah and Jerusalem, and he has given them up to be a cause of fear and wonder and shame, as your eyes have seen.
καὶ ὠργίσθη ὀργῇ κύριος ἐπὶ τὸν ἰουδαίαν καὶ ἐπὶ τὴν ἱερουσαλήμ καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς ἔκστασιν καὶ εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς συρισμόν ὡς ὑμεῖς ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν
- 9 Katso, meidän isämme ovat kaatuneet miekkaan, ja meidän poikamme, tyttäremme ja vaimomme ovat joutuneet vankeuteen tästä syystä.
For see, our fathers have been put to death with the sword, and our sons and daughters and wives have been taken away prisoners because of this.
καὶ ἰδοὺ πεπλήγησαν οἱ πατέρες ὑμῶν μαχαίρᾳ καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν καὶ αἱ γυναῖκες ὑμῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῆ οὐκ αὐτῶν ὃ καὶ νῦν ἐστίν
- 10 Nyt minä aion tehdä liiton Herran, Israelin Jumalan, kanssa, että hänen vihansa hehku kääntyisi meistä pois.
Now it is my purpose to make an agreement with the Lord, the God of Israel, so that the heat of his wrath may be turned away from us.
ἐπὶ τούτοις νῦν ἐστίν ἐπὶ καρδίας διαθέσθαι διαθήκην κυρίου θεοῦ ἰσραηλ καὶ ἀποστρέψει τὴν ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν
- 11 Älkää siis, lapseni, olko leväperäisiä, sillä teidät Herra on valinnut seisomaan hänen edessänsä ja palvelemaan häntä, olemaan hänen palvelijansa ja suitsuttamaan hänelle."
My sons, take care now: for you have been marked out by the Lord to come before him and to be his servants, burning offerings to him.
καὶ νῦν μὴ διαλείπητε ὅτι ἐν ὑμῖν ἠρέτικεν κύριος στήναι ἐναντίον αὐτοῦ λειτουργεῖν καὶ εἶναι αὐτῷ λειτουργοῦντας καὶ θυμιῶντας
- 12 Silloin nousivat leeviläiset: Mahat, Amasain poika, ja Joel, Asarjan poika, Kehatin jälkeläisistä; Merarin jälkeläisistä Kiis, Abdin poika, ja Asarja, Jehallelelin poika; geersonilaisista Jooah, Simman poika, ja Eeden, Jooahin poika;
Then the Levites took their places; Mahath, the son of Amasai, and Joel, the son of Azariah, among the Kohathites; and of the sons of Merari, Kish, the son of Abdi, and Azariah, the son of Jehallelel; and of the Gershonites, Joah, the son of Zimmah, and Eden, the son of Joah;
καὶ ἀνέστησαν οἱ λευῖται μαθᾶθ ὁ τοῦ ἀμασαι καὶ ἰωηλ ὁ τοῦ ἀζαριου ἐκ τῶν υἱῶν κααθ καὶ ἐκ τῶν υἱῶν μεραρι κισ ὁ τοῦ ἀβδι καὶ ἀζαριας ὁ τοῦ ἰαλλεληλ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν γεδσωνι ἰωα ὁ τοῦ ζεμμᾶθ καὶ ἰωδαν ὁ τοῦ ἰωχα
- 13 Elisafanin jälkeläisistä Simri ja Jegiel; Aasafin jälkeläisistä Sakarja ja Mattanja;
And of the sons of Elizaphan, Shimri and Jeuel; and of the sons of Asaph, Zechariah and Mattaniah;
καὶ τῶν υἱῶν ἐλσαφαν σαμβρι καὶ ἰηλ καὶ τῶν υἱῶν ἀσαφ ζαχαριας καὶ μαθθανιας
- 14 Heemanin jälkeläisistä Jehiel ja Siimei; ja Jedutunin jälkeläisistä Semaja ja Ussiel.
And of the sons of Heman, Jehuel and Shimei; and of the sons of Jeduthun, Shemaiah and Uzziel.
καὶ τῶν υἱῶν ἡμιαν ἰηλ καὶ σεμεῖ καὶ τῶν υἱῶν ἰδθων σαμιας καὶ οζιηλ
- 15 Nämä kokosivat veljensä, pyhittäytyivät ja menivät, niinkuin kuningas oli Herran sanan mukaan käsenyt, puhdistamaan Herran temppeliä.
And they got their brothers together and made themselves holy, and went in, as the king had said by the word of the Lord, to make the house of the Lord clean.
καὶ συνήγαγον τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν καὶ ἠγνίσθησαν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως διὰ προστάγματος κυρίου καθαρίσαι τὸν οἶκον κυρίου
- 16 Mutta papit menivät sisälle Herran temppeliin puhdistamaan sitä, ja kaiken saastaisuuden, minkä löysivät Herran temppelistä, he veivät Herran temppelin esipihalle; sieltä leeviläiset ottivat sen ja veivät sen ulos Kidronin laaksoon.
And the priests went into the inner part of the house of the Lord to make it clean, and everything unclean which was to be seen in the Temple of the Lord they took out into the outer square of the Lord's house, and the Levites got it together and took it away to the stream Kidron.
καὶ εἰσῆλθον οἱ ἱερεῖς ἔσω εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἁγνίσαι καὶ ἐξέβαλον πᾶσαν τὴν ἀκαθαρσίαν τὴν εὑρεθεῖσαν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου καὶ εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου καὶ ἔδεξαντο οἱ λευῖται ἐκβαλεῖν εἰς τὸν χειμάρρον κεδρων ἕξω

- 17 He alkoivat pyhittämisen ensimmäisen kuun ensimmäisenä päivänä, ja kuukauden kahdeksantena päivänä he olivat ehtineet Herran eteiseen, ja he pyhittivät Herran temppeliä kahdeksan päivää; ensimmäisen kuun kuudentenatoista päivänä he lopettivat työnsä.
On the first day of the first month the work of making the house holy was started, and on the eighth day they came to the covered way of the Lord; in eight days they made the Lord's house holy, and on the sixteenth day of the first month the work was done.
καὶ ἤρξαντο τῆ ἡμέρᾳ τῆ πρώτῃ νομηνίᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἀγνίσαι καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς εἰσῆλθαι εἰς τὸν ναὸν κυρίου καὶ ἡγνισαν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἡμέραις ὀκτὼ καὶ τῆ ἡμέρᾳ τῆ ἑκαταδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου συνετέλεσαν
- 18 Silloin he menivät sisälle kuningas Hiskian tykö ja sanoivat: "Me olemme puhdistaneet koko Herran temppelin, polttouhrialttarin ja kaikki sen kalut ja näkyleipäpöydän ja kaikki sen kalut. Then they went in to King Hezekiah and said, We have made all the house of the Lord clean, as well as the altar of burned offerings with all its vessels, and the table for the holy bread, with all its vessels.
καὶ εἰσῆλθον ἔσω πρὸς ἐζεκιαν τὸν βασιλέα καὶ εἶπαν ἡγνίσαμεν πάντα τὰ ἐν οἴκῳ κυρίου τὸ θυσιαστήριον τῆς ὀλοκαυτώσεως καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως καὶ τὰ σκεύη αὐτῆς
- 19 Kaikki kalut, jotka kuningas Aahas hallitusaikanansa uskottomuudessaan saastutti, me olemme panneet kuntoon ja pyhittäneet, ja katso, ne ovat Herran alttarin edessä." And all the vessels which were turned out by King Ahaz in his sin while he was king, we have put in order and made holy, and now they are in their places before the altar of the Lord.
καὶ πάντα τὰ σκεύη ἃ ἐμίανεν ἀχαζ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀποστασίᾳ αὐτοῦ ἠτοιμάκαμεν καὶ ἡγνίκαμεν ἰδοὺ ἐστὶν ἐναντίον τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου
- 20 Kuningas Hiskia kokosi varhain aamulla kaupungin päämiehet ja meni Herran temppeliin. Then Hezekiah the king got up early, and got together the great men of the town, and went up to the house of the Lord.
καὶ ὄρθρισεν ἐξεκίας ὁ βασιλεὺς καὶ συνήγαγεν τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου
- 21 Ja he toivat seitsemän härkää, seitsemän oinasta ja seitsemän karitsaa sekä seitsemän kaurista syntiuhriksi valtakunnan puolesta, pyhäkön puolesta ja Juudan puolesta. Ja hän käski pappi Aaronin poikien, pappien, uhrata ne Herran alttarilla. And they took with them seven oxen and seven male sheep and seven lambs and seven he-goats as a sin-offering for the kingdom and for the holy house and for Judah. And he gave orders to the sons of Aaron, the priests, that these were to be offered on the altar of the Lord.
καὶ ἀνήνεγκεν μόσχους ἑπτὰ κριοὺς ἑπτὰ ἄμνους ἑπτὰ χιμάρους αἰγῶν ἑπτὰ περὶ ἁμαρτίας περὶ τῆς βασιλείας καὶ περὶ τῶν ἁγίων καὶ περὶ ἰσραὴλ καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς ααρων τοῖς ἱερεῦσιν ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου
- 22 Sitten he teurastivat raavaat, ja papit ottivat veren ja vihmoivat sen alttarille; ja he teurastivat oinaat ja vihmoivat veren alttarille; sitten he teurastivat karitsat ja vihmoivat veren alttarille. So they put the oxen to death and their blood was given to the priests to be drained out against the altar; then they put the male sheep to death, draining out their blood against the altar, and they put the lambs to death, draining out their blood against the altar.
καὶ ἔθυσαν τοὺς μόσχους καὶ ἐδέξαντο οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα καὶ προσέχεον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔθυσαν τοὺς κριοὺς καὶ προσέχεον τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἔθυσαν τοὺς ἄμνους καὶ περιέχεον τὸ αἷμα τῷ θυσιαστηρίῳ
- 23 Senjälkeen he toivat syntiuhrikauriit kuninkaan ja seurakunnan eteen, ja nämä laskivat kätensä niiden päälle. Then they took the he-goats for the sin-offering, placing them before the king and the meeting of the people, and they put their hands on them:
καὶ προσήγαγον τοὺς χιμάρους τοὺς περὶ ἁμαρτίας ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐκκλησίας καὶ ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτούς
- 24 Ja papit teurastivat ne ja uhrasivat niiden veren syntiuhrina alttarilla, toimittaen koko Israelille sovituksen; sillä kuningas oli käskenyt uhrata polttouhrin ja syntiuhrin koko Israelin puolesta. And the priests put them to death, and made a sin-offering with their blood on the altar, to take away the sin of all Israel: for the king gave orders that the burned offering and the sin-offering were for all Israel.
καὶ ἔθυσαν αὐτούς οἱ ἱερεῖς καὶ ἐξέλασαν τὸ αἷμα αὐτῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐξέλασαν περὶ παντὸς ἰσραὴλ ὅτι περὶ παντὸς ἰσραὴλ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἡ ὀλοκαύτωσις καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας
- 25 Ja hän asetti leeviläiset Herran temppeliin, kymbaalit, harput ja kanteleet käsissä, niinkuin Daavid ja kuninkaan näkijä Gaad ja profeetta Naatan olivat käskeneet; sillä käsky oli Herran antama hänen profeettainsa kautta. Then he put the Levites in their places in the house of the Lord, with brass and corded instruments of music as ordered by David and Gad, the king's seer, and Nathan the prophet: for the order was the Lord's, given by his prophets.
καὶ ἔστησεν τοὺς λευῖταις ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις καὶ ἐν κινύραις κατὰ τὴν ἐντολὴν δαυὶδ τοῦ βασιλέως καὶ γὰρ τοῦ ὀρώντος τῷ βασιλεῖ καὶ ναθαν τοῦ προφήτου ὅτι δι' ἐντολῆς κυρίου τὸ πρόσταγμα ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν
- 26 Niin leeviläiset seisoivat siinä, Daavidin soittimet käsissä, ja papit, torvet käsissä. So the Levites took their places with David's instruments, and the priests with their horns.
καὶ ἔστησαν οἱ λευῖται ἐν ὀργάνοις δαυὶδ καὶ οἱ ἱερεῖς ταῖς σάλπιγξιν

- 27 Ja Hiskia käski uhrata alttarilla polttouhrin; ja kun uhraaminen alkoi, alkoi myöskin Herran veisu ja torvien soitto Daavidin, Israelin kuninkaan, soittimien johtaessa.
And Hezekiah gave the word for the burned offering to be offered on the altar. And when the burned offering was started, then the song of the Lord was started, with the blowing of horns and with all the instruments of David, king of Israel.
καὶ εἶπεν ἐζεκιας ἀνεύγκαι τὴν ὀλοκαύτωσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐν τῷ ἄρσασθαι ἀναφέρειν τὴν ὀλοκαύτωσιν ἤρξαντο ᾄδειν κυρίῳ καὶ αἱ σάλπιγγες πρὸς τὰ ὄργανα δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ.
- 28 Koko seurakunta kumartaen rukoili, veisu kaikui, ja torvet soivat - kaikkea tätä kesti, kunnes polttouhri oli uhrattu.
And all the people gave worship, to the sound of songs and the blowing of horns; and this went on till the burned offering was ended.
καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία προσεκύνη καὶ οἱ ψαλτοδοὶ ᾄδοντες καὶ αἱ σάλπιγγες σαλπίζουσαι ἕως οὗ συνετελέσθη ἡ ὀλοκαύτωσις
- 29 Kun uhraaminen oli päättynyt, polvistuivat kuningas ja kaikki, jotka olivat hänen kanssaan saapuvilla, kumartaen rukoilemaan.
And at the end of the offering, the king and all who were present with him gave worship with bent heads.
καὶ ὡς συνετέλεσαν ἀναφέροντες ἕκαμψεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ εὐρεθέντες καὶ προσεκύνησαν
- 30 Ja kuningas Hiskia ja päämiehet käskivät leeviläisten ylistää Herraa Daavidin ja näkijä Aasafin sanoilla; ja nämä ylistivät häntä iloiten, polvistuivat ja kumartaen rukoilivat.
Then King Hezekiah and the captains gave orders to the Levites to give praise to God in the words of David and Asaph the seer. And they made songs of praise with joy, and with bent heads gave worship.
καὶ εἶπεν ἐζεκιας ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῖς λευίταις ἡμεῖν τὸν κύριον ἐν λόγοις δαυὶδ καὶ ασαφ τοῦ προφήτου καὶ ὕμνον ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἔπεσον καὶ προσεκύνησαν
- 31 Sitten Hiskia lausui ja sanoi: "Nyt te olette tuoneet täysin käsin lahjoja Herralle; astukaa esille ja tuokaa teurasuhreja ja kiitosuhreja Herran temppeliin". Silloin seurakunta toi teurasuhreja ja kiitosuhreja, ja jokainen, jonka sydän häntä siihen vaati, myöskin polttouhreja.
Then Hezekiah made answer and said, Now that you have given yourselves to the Lord, come near and take offerings and praise-offerings into the house of the Lord. So all the people took in offerings and praise-offerings; and those whose hearts were moved, took in burned offerings.
καὶ ἀπεκρίθη ἐζεκιας καὶ εἶπεν νῦν ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν κυρίῳ προσάγαγετε καὶ φέρετε θυσίας καὶ αἰνέσεως εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἀνήνεγκεν ἡ ἐκκλησία θυσίας καὶ αἰνέσεως εἰς οἶκον κυρίου καὶ πᾶς πρόθυμος τῆ καρδία ὀλοκαυτώσας
- 32 Ja seurakunnan tuomien polttouhrien lukumäärä oli seitsemänkymmentä raavasta, sata oinasta ja kaksisataa karitsaa, nämä kaikki polttouhriksi Herralle.
The number of burned offerings which the people took in was seventy oxen, a hundred male sheep, and two hundred lambs: all these were for burned offerings to the Lord.
καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῆς ὀλοκαυτώσεως ἧς ἀνήνεγκεν ἡ ἐκκλησία μόσχοι ἑβδομήκοντα κριοὶ ἑκατὸν ἄμνοι διακόσιοι εἰς ὀλοκαύτωσιν κυρίῳ πάντα ταῦτα
- 33 Ja pyhiä lahjoja oli kuusisataa raavasta ja kolmetuhatta lammasta.
And the holy things were six hundred oxen and three thousand sheep.
καὶ οἱ ἡγιασμένοι μόσχοι ἑξακόσιοι πρόβατα τρισχίλια
- 34 Mutta pappeja oli niin vähän, etteivät he voineet nylkeä kaikkia polttouhriteuraita; sentähden heidän veljensä leeviläiset auttoivat heitä, kunnes tämä työ oli suoritettu ja kunnes papit olivat pyhittäytyneet, sillä leeviläiset pyrkivät vilpittömämmin kuin papit pyhittäytymään.
There were not enough priests for the work of cutting up all the burned offerings; so their brothers the Levites gave them help till the work was done and the priests had made themselves holy: for the Levites were more upright in heart to make themselves holy than the priests.
ἀλλ' ἢ οἱ ἱερεῖς ὀλίγοι ἦσαν καὶ οὐκ ἐδύνατο δεῖραι τὴν ὀλοκαύτωσιν καὶ ἀντελάβοντο αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται ἕως οὗ συνετελέσθη τὸ ἔργον καὶ ἕως οὗ ἡγνίσθησαν οἱ ἱερεῖς ὅτι οἱ λευῖται προθύμως ἡγνίσθησαν παρὰ τοὺς ἱερεῖς
- 35 Myöskin polttouhreja oli paljon ynnä yhteysuhrirasvoja ja polttouhriin kuuluvia juomauhreja.
And there was a great amount of burned offerings, with the fat of the peace-offerings and the drink offerings for every burned offering. So the work of the Lord's house was put in order.
καὶ ἡ ὀλοκαύτωσις πολλὴ ἐν τοῖς στέασιν τῆς τελειώσεως τοῦ σωτηρίου καὶ τῶν σπονδῶν τῆς ὀλοκαυτώσεως καὶ κατορθώθη τὸ ἔργον ἐν οἴκῳ κυρίου
- 36 Näin järjestettiin palvelus Herran temppelissä. Ja Hiskia ja kaikki kansa iloitsivat siitä, mitä Jumala oli kansalle valmistanut, sillä se oli tapahtunut äkisti.
And Hezekiah and all the people were full of joy, because God had made the people ready: for the thing was done suddenly.
καὶ ἠφ' ὤφραθη ἐζεκιας καὶ πᾶς ὁ λαὸς διὰ τὸ ἡτοιμακέναι τὸν θεὸν τῷ λαῷ ὅτι ἐξάπινα ἐγένετο ὁ λόγος
- 1 Hiskia lähetti sanansaattajat kaikkeen Israeliin ja Juudaan ja kirjoitti myös kirjeet Efraimiin ja Manasseen, että he tulisivat Herran temppeliin Jerusalemiin viettämään pääsiäistä Herran, Israelin Jumalan, kunniaksi.
Then Hezekiah sent word to all Israel and Judah, and sent letters to Ephraim and Manasseh, requesting them to come to the house of the Lord at Jerusalem, to keep the Passover to the Lord, the God of Israel.
καὶ ἀπέστειλεν ἐζεκιας ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ καὶ ἰουδαν καὶ ἐπιστολὰς ἔγραψεν ἐπὶ τὸν εφραϊμ καὶ μανασση ἔλθειν εἰς οἶκον κυρίου εἰς ἱερουσαλὴμ ποιῆσαι τὸ φασεκ τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ

- 2 Ja kuningas, hänen päämiehensä ja kaikki Jerusalemin seurakunta päättivät viettää pääsiäistä toisessa kuussa,
For the king, after discussion with his chiefs and all the body of the people in Jerusalem, had made a decision to keep the Passover in the second month.
καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἢ ἐν ἱερουσαλημ ποιῆσαι τὸ φασεκ τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ
- 3 sillä he eivät voineet viettää sitä silloin heti, koska pappeja ei ollut pyhittäytynyt riittävää määrää eikä kansa ollut kokoontunut Jerusalemiin.
It was not possible to keep it at that time, because not enough priests had made themselves holy, and the people had not come together in Jerusalem.
οὐ γὰρ ἠδυνάσθησαν αὐτὸ ποιῆσαι ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνον ὅτι οἱ ἱερεῖς οὐχ ἠγνίσθησαν ἱκανοὶ καὶ ὁ λαὸς οὐ συνήχθη εἰς ἱερουσαλημ
- 4 Tämä kelpasi kuninkaalle ja kaikelle seurakunnalle,
And the thing was right in the eyes of the king and all the people.
καὶ ἦρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ ἐναντίον τῆς ἐκκλησίας
- 5 ja niin he päättivät kuuluttaa koko Israelissa Beershebaan Daaniin saakka, että oli tultava Jerusalemiin viettämään pääsiäistä Herran, Israelin Jumalan, kunniaksi. Sillä sitä ei oltu vietetty joukolla, niinkuin kirjoitettu oli.
So it was ordered that word was to be sent out through all Israel, from Beer-sheba to Dan, that they were to come to keep the Passover to the Lord, the God of Israel, at Jerusalem: because they had not kept it in great numbers in agreement with the law.
καὶ ἔστησαν λόγον διελεῖν κήρυγμα ἐν παντὶ Ἰσραὴλ ἀπὸ Βηρσαβε: ἕως δαν ἐλθόντας ποιῆσαι τὸ φασεκ κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλημ ὅτι πλῆθος οὐκ ἐποίησεν κατὰ τὴν γραφὴν
- 6 Juoksijat kulkivat, mukanaan kuninkaan ja hänen päämiestensä kirjeet, halki koko Israelin ja Juudan ja julistivat kuninkaan käskystä: "Te israelilaiset, palatkaa Herran, Aabrahamin, Iisakin ja Israelin Jumalan, tykö, että hän palajaisi niiden tykö, jotka teistä ovat säilyneet ja pelastuneet Assurin kuningasten käsistä.
So runners went with letters from the king and his chiefs through all Israel and Judah, by the order of the king, saying, O children of Israel, come back again to the Lord, the God of Abraham, Isaac, and Israel, so that he may come again to that small band of you which has been kept safe out of the hands of the kings of Assyria.
καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρέχοντες σὺν ταῖς ἐπιστολαῖς παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων εἰς πάντα Ἰσραὴλ καὶ ἰουδαν κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως λέγοντες υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπιστρέψατε πρὸς θεὸν Ἰσραὴλ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰσραὴλ καὶ ἐπιστρέψει τὸς ἀνυπεσφισμένους τοὺς καταλειφθέντας ἀπὸ χειρὸς βασιλέως ἀσσοῦρ
- 7 Älkää olko niinkuin teidän isänne ja veljenne, jotka olivat uskottomat Herralle, isiensä Jumalalle, niin että hän antoi teidät häviön omiksi, niinkuin te itse näette.
Do not be like your fathers and your brothers, who were sinners against the Lord, the God of their fathers, so that he made them a cause of fear, as you see.
καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν οἱ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου θεοῦ πατέρων αὐτῶν καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἐρήμωσιν καθὼς ὑμεῖς ὄρατε
- 8 Älkää siis olko niskureita niinkuin teidän isänne; ojentakaa kätenne Herralle ja tulkaa hänen pyhäkköönsä, jonka hän on pyhittänyt ikuisiksi ajoiksi, ja palvelkaa Herraa, teidän Jumalaanne, että hänen vihansa hehku kääntyisi teistä pois.
Now do not be hard-hearted, as your fathers were; but give yourselves to the Lord, and come into his holy place, which he has made his for ever, and be the servants of the Lord your God, so that the heat of his wrath may be turned away from you.
καὶ νῦν μὴ σκληρύνετε τοὺς τραχήλους ὑμῶν δότε δόξαν κυρίῳ τῷ θεῷ καὶ εἰσέλθατε εἰς τὸ ἅγιασμα αὐτοῦ ὃ ἠγίασεν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ δουλεύσατε τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν καὶ ἀποστρέψει ἀφ' ὑμῶν θυμὸν ὀργῆς
- 9 Sillä jos te palajatte Herran tykö, saavat teidän veljenne ja poikanne osakseen laupeuden voittajiltaan ja voivat palata takaisin tähän maahan. Sillä Herra, teidän Jumalanne, on armollinen ja laupias, eikä hän käännä kasvojansa pois teistä, jos te palajatte hänen tykönsä."
For if you come back to the Lord, those who took away your brothers and your children will have pity on them, and let them come back to this land: for the Lord your God is full of grace and mercy, and his face will not be turned away from you if you come back to him.
ὅτι ἐν τῷ ἐπιστρέφειν ὑμᾶς πρὸς κύριον οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἔσονται ἐν οἰκτιρμοῖς ἐναντι πάντων τῶν αἰχμαλωτισάντων αὐτούς καὶ ἀποστρέψει εἰς τὴν γῆν ταύτην ὅτι ἐλεήμων καὶ ὀικτίμων κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν ἐὰν ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν
- 10 Ja juoksijat kulkivat kaupungista kaupunkiin Efraimin ja Manassen maassa ja aina Sebuloniin saakka. Mutta heille naurettiin ja heitä pilkattiin.
So the runners went from town to town through all the country of Ephraim and Manasseh as far as Zebulun: but they were laughed at and made sport of.
καὶ ἦσαν οἱ τρέχοντες διαπορευόμενοι πόλιν ἐκ πόλεως ἐν τῷ ὄρει εφραϊμ καὶ μανασση καὶ ἕως ζαβουλὸν καὶ ἐγένοντο ὡς καταγελῶντες αὐτῶν καὶ καταμωκόμενοι
- 11 Kuitenkin Asserista, Manassesta ja Sebulonista muutamat nöyrytyivät ja tulivat Jerusalemiin.
However, some of Asher and Manasseh and Zebulun put away their pride and came to Jerusalem.
ἀλλὰ ἄνθρωποι ἀσσηρ καὶ ἀπὸ μανασση καὶ ἀπὸ ζαβουλὸν ἐνετρέπησαν καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλημ
- 12 Myöskin Juudassa vaikutti Jumalan käsi, ja hän antoi heille yksimielisen sydämen tekemään, mitä kuningas ja päämiehet olivat Herran sanan mukaan käskeneet.
And in Judah the power of God gave them one heart to do the orders of the king and the captains, which were taken as the word of the Lord.
καὶ ἐν ἰουδα ἐγένετο χεὶρ κυρίου δοῦναι αὐτοῖς καρδίαν μίαν ἐλθεῖν τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν λόγῳ κυρίου

- 13 Niin kokoontui paljon kansaa Jerusalemiin viettämään happamattoman leivän juhlaa toisessa kuussa. Se oli hyvin suuri kokous.
So a very great number of people came together at Jerusalem to keep the feast of unleavened bread in the second month.
καὶ συνήχθησαν εἰς ἱερουσαλὴμ λαὸς πολλὸς τοῦ ποιῆσαι τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα
- 14 Ja he nousivat ja poistivat alttarit Jerusalemistä. Myös kaikki suitsutusalttarit he poistivat ja heittivät Kidronin laaksoon.
And they got to work and took away all the altars in Jerusalem, and they put all the vessels for burning perfumes into the stream Kidron.
καὶ ἀνέστησαν καὶ καθείλαν τὰ θυσιαστήρια τὰ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ πάντα ἐν οἷς ἐθυμῶσαν τοῖς ψευδέσιν κατέσπασαν καὶ ἔρριψαν εἰς τὸν χειμάρρου κεδρῶν
- 15 Sitten he teurastivat pääsiäislampaan toisen kuun neljäntenätoista päivänä. Ja papit ja leeviläiset häpesivät ja pyhittäytyivät ja toivat polttouhreja Herran temppeliin.
Then on the fourteenth day of the second month they put the Passover lambs to death: and the priests and the Levites were shamed, and made themselves holy and took burned offerings into the house of the Lord.
καὶ ἔθυσαν τὸ φασεκ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐνετράπησαν καὶ ἡγνίσθησαν καὶ εἰσήνεγκαν ὀλοκαυτώματα εἰς οἶκον κυρίου
- 16 Ja he asettuivat paikoilleen, niinkuin heidän velvollisuutensa oli Jumalan miehen Mooseksen lain mukaan. Papit vihoivat veren, otettuaan sen leeviläisten käsistä.
And they took their places in their right order, as it was ordered in the law of Moses, the man of God: the priests draining out on the altar the blood given them by the Levites.
καὶ ἔσθισαν ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτῶν κατὰ τὸ κρίμα αὐτῶν κατὰ τὴν ἐντολὴν μουσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἱερεῖς ἐδέχοντο τὰ αἵματα ἐκ χειρὸς τῶν λευιτῶν
- 17 Sillä seurakunnassa oli monta, jotka eivät olleet pyhittäytyneet; niin leeviläiset huolehtivat pääsiäislammasten teurastamisesta kaikille, jotka eivät olleet puhtaita, ja niiden pyhittämisestä Herralle.
For there were still a number of the people there who had not made themselves holy: so the Levites had to put Passover lambs to death for those who were not clean, to make them holy to the Lord.
ὅτι πλῆθος τῆς ἐκκλησίας οὐχ ἡγνίσθη καὶ οἱ λευῖται ἦσαν τοῦ θύειν τὸ φασεκ παντὶ τῷ μὴ δυναμένῳ ἡγνισθῆναι τῷ κυρίῳ
- 18 Sillä suurin osa kansasta, monet Efraimista ja Manassesta, Isaskarista ja Sebulonista, eivät olleet puhdistautuneet, vaan söivät pääsiäislampaan toisin, kuin kirjoitettu oli. Hiskia oli näet rukoillut heidän puolestaan sanoen: "Herra, joka on hyvä, antakoon anteeksi
For a great number of the people from Ephraim and Manasseh, Issachar and Zebulun, had not made themselves clean, but they took the Passover meal, though not in the right way. For Hezekiah had made prayer for them, saying, May the good Lord have mercy on everyone
ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ ἀπὸ εφραιμ καὶ μανασση καὶ ἰσσαχαρ καὶ ζαβουλων οὐχ ἡγνίσθησαν ἀλλὰ ἔφαγον τὸ φασεκ παρὰ τὴν γραφὴν καὶ προσηύξατο ἐσεκίας περὶ αὐτῶν λέγων κύριος ὁ ἀγαθὸς ἐξιλάσασθω ὑπὲρ
- 19 jokaiselle, joka on kiinnittänyt sydämensä Jumalan, Herran, isiensä Jumalan, etsimiseen, vaikka onkin pyhäkköpuhtautta vailla".
Who, with all his heart, is turned to God the Lord, the God of his fathers, even if he has not been made clean after the rules of the holy place.
πάσης καρδίας κατευθυνούσης ἐκζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν καὶ οὐ κατὰ τὴν ἀγνείαν τῶν ἁγίων
- 20 Ja Herra kuuli Hiskiaa ja säästi kansaa.
And the Lord gave ear to Hezekiah, and made the people well.
καὶ ἐπήκουσεν κύριος τῷ ἐσεκία καὶ ἴασατο τὸν λαόν
- 21 Niin israelilaiset, jotka olivat Jerusalemissa, viettivät seitsemän päivää happamattoman leivän juhlaa iloiten suuresti. Ja leeviläiset ja papit ylistivät joka päivä Herraa voimakkailla soittimilla, Herran kunniaksi.
So the children of Israel who were present in Jerusalem kept the feast of unleavened bread for seven days with great joy: and the Levites and the priests gave praise to the Lord day by day, making melody to the Lord with loud instruments.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ εὐρεθέντες ἐν ἱερουσαλὴμ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ καὶ καθυμνοῦντες τῷ κυρίῳ ἡμέραν καθ' ἡμέραν καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐν ὀργάνοις τῷ κυρίῳ
- 22 Ja Hiskia puhutteli ystävällisesti kaikkia leeviläisiä, jotka taitavasti suorittivat tehtävänsä Herran kunniaksi. Ja he söivät seitsemän päivää juhlahreja ja uhrasivat yhteysuhreja ja ylistivät Herraa, isiensä Jumalaa.
And Hezekiah said kind words to the Levites who were expert in the ordering of the worship of the Lord: so they kept the feast for seven days, offering peace-offerings and praising the Lord, the God of their fathers.
καὶ ἐλάλησεν ἐσεκίας ἐπὶ πᾶσαν καρδίαν τῶν λευιτῶν καὶ τῶν συνιόντων σύνεσιν ἀγαθὴν τῷ κυρίῳ καὶ συνετέλεσαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας θύοντες θυσίας σωτηρίου καὶ ἐξομολογούμενοι τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν
- 23 Ja koko seurakunta päätti viettää juhlaa vielä toiset seitsemän päivää; ja niin vietettiin ilojuhlaa vielä seitsemän päivää.
And by the desire of all the people, the feast went on for another seven days, and they kept the seven days with joy.
καὶ ἐβουλεύσατο ἡ ἐκκλησία ἅμα ποιῆσαι ἑπτὰ ἡμέρας ἄλλας καὶ ἐποίησαν ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφροσύνῃ

- 24 Sillä Hiskia, Juudan kuningas, oli antanut seurakunnalle anniksi tuhat härkää ja seitsemän tuhatta lammasta, ja päämiehet olivat antaneet seurakunnalle anniksi tuhat härkää ja kymmenen tuhatta lammasta. Ja paljon pappeja pyhittäytyi.
For Hezekiah, king of Judah, gave to the people for offerings, a thousand oxen and seven thousand sheep; and the rulers gave a thousand oxen and ten thousand sheep; and a great number of priests made themselves holy.
ὅτι ἐξεκίας ἀπήρξατο τῷ ἰουδα τῆ ἐκκλησία μόσχους χιλίους καὶ ἑπτακισχίλια πρόβατα καὶ οἱ ἄρχοντες ἀπήρξαντο τῷ λαῷ μόσχους χιλίους καὶ πρόβατα δέκα χιλιάδας καὶ τὰ ἅγια τῶν ἱερέων εἰς πλῆθος
- 25 Niin koko Juudan seurakunta iloitsi ja samoin papit ja leeviläiset ja koko Israelista tullut seurakunta, niin myös muukalaiset, jotka olivat tulleet Israelin maasta tai asuivat Juudassa. And all the people of Judah, with the priests and the Levites, and those who had come from Israel, and men from other lands who had come from Israel or who were living in Judah, were glad with great joy.
καὶ ἠφ'οράνθη πᾶσα ἡ ἐκκλησία οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰουδα καὶ οἱ εὐρεθέντες ἐξ ἰσραηλ καὶ οἱ προσήλυτοι οἱ ἔλθόντες ἀπὸ γῆς ἰσραηλ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἰουδα
- 26 Ja Jerusalemissa oli ilo suuri, sillä Israelin kuninkaan Salomon, Daavidin pojan, ajoista asti ei sellaista ollut tapahtunut Jerusalemissa. So there was great joy in Jerusalem: for nothing like this had been seen in Jerusalem from the time of Solomon, the son of David, king of Israel.
καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη μεγάλη ἐν ἱερουσαλημ ἀπὸ ἡμερῶν σαλωμων υἱοῦ δαυὶδ βασιλέως ἰσραηλ οὐκ ἐγένετο τοιαύτη ἑορτὴ ἐν ἱερουσαλημ
- 27 Ja leeviläiset papit nousivat ja siunasivat kansan; ja heidän äänensä tuli kuulluksi, ja heidän rukouksensa tuli Herran pyhään asumukseen, taivaaseen. Then the priests and the Levites gave the people a blessing: and the voice of their prayer went up to the holy place of God in heaven.
καὶ ἀνέστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται καὶ ἠλόγησαν τὸν λαόν καὶ ἐπηκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῶν καὶ ἦλθεν ἡ προσευχὴ αὐτῶν εἰς τὸ κατοικητήριον τὸ ἅγιον αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν
- 1 Kun kaikki tämä oli päättynyt, lähtivät kaikki saapuvilla olevat israelilaiset Juudan kaupunkeihin ja murskasivat patsaat, hakkasivat maahan asera-karsikot ja kukistivat uhrikukkulat ja alttarit perinpohjin koko Juudassa, Benjaminissa, Efraimissa ja Manassessa. Sitten kaikki israelilaiset palasivat kukin perintömaallensa, kaupunkeihinsa. Now when all this was over, all the men of Israel who were present went out into the towns of Judah, causing the stone pillars to be broken up and the wood pillars to be cut down, pulling down the high places and the altars in all Judah and Benjamin, as well as in Ephraim and Manasseh, till all were gone. Then all the children of Israel went back to their towns, every man to his property.
καὶ ὡς συνετελέσθη πάντα ταῦτα ἐξῆλθεν πᾶς ἰσραηλ οἱ εὐρεθέντες ἐν πόλεσιν ἰουδα καὶ συνέτριψαν τὰς στήλας καὶ ἐξέκοψαν τὰ ἄλση καὶ κατέσπασαν τὰ ὑψηλὰ καὶ τοὺς βωμοὺς ἀπὸ πάσης τῆς ἰουδαίας καὶ βενιαμιν καὶ ἐξ εφραιμ καὶ ἀπὸ μανασση ἕως εἰς τέλος καὶ ἐπέστρεψαν πᾶς ἰσραηλ ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν
- 2 Ja Hiskia asetti pappien ja leeviläisten osastot, heidän osastojensa mukaan, kunkin hänen papillisen tai leeviläisen palvelustehtävänsä mukaan, polttouhreja ja yhteysuhreja toimitettaessa palvelemaan, kiittämään ja ylistämään Herran leirin porteissa. Then Hezekiah put in order the divisions of the priests and Levites, every man in his division, in relation to his work, for the burned offerings and peace-offerings, and for the ordering of worship and for giving praise at the doors of the Lord's house.
καὶ ἔταξεν ἐξεκίας τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ τὰς ἐφημερίας ἑκάστος κατὰ τὴν ἑαυτοῦ λειτουργίαν τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς λευίταις εἰς τὴν ὀλοκαυτώσιν καὶ εἰς τὴν θυσίαν τοῦ σωτηρίου καὶ αἰνεῖν καὶ ἐξομολογεῖσθαι καὶ λειτουργεῖν ἐν ταῖς πύλαις ἐν ταῖς ἀλαῖς οἴκου κυρίου
- 3 Minkä kuningas antoi omaisuudestaan, se käytettiin polttouhreiksi, aamu- ja ehtoopolttouhreiksi sekä sapatteina, uudenkuun päivinä ja juhlina uhrattaviksi polttouhreiksi, niinkuin on kirjoitettuna Herran laissa. And he gave the king's part of his private property for the burned offerings, that is, for the morning and evening offerings, and the offerings for the Sabbath and the new moons and the regular feasts, as it is recorded in the law of the Lord.
καὶ μερὶς τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ εἰς τὰς ὀλοκαυτώσεις τὴν πρωινήν καὶ τὴν δειλινήν καὶ ὀλοκαυτώσεις εἰς σάββατα καὶ εἰς τὰς νομηνίας καὶ εἰς τὰς ἑορτὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ νόμῳ κυρίου
- 4 Ja hän käski kansan, Jerusalemin asukasten, antaa papeille ja leeviläisille heidän osuutensa, että nämä pitäisivät kiinni Herran laista. In addition, he gave orders to the people of Jerusalem to give to the priests and Levites that part which was theirs by right, so that they might be strong in keeping the law of the Lord.
καὶ εἶπεν τῷ λαῷ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλημ δοῦναι τὴν μερίδα τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν ὅπως κατισχύσωσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ οἴκου κυρίου
- 5 Kun tämä sana levisi, antoivat israelilaiset runsaat uutiset jyivistä, viinistä, öljystä ja hunajasta ja kaikesta pellon sadosta; he toivat runsaat kymmenykset kaikesta. And when the order was made public, straight away the children of Israel gave, in great amounts, the first-fruits of their grain and wine and oil and honey, and of the produce of their fields; and they took in a tenth part of everything, a great store.
καὶ ὡς προσέταξεν τὸν λόγον ἐπλεόνασαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἀπαρχὴν σίτου καὶ οἴνου καὶ ἐλαίου καὶ μέλιτος καὶ πᾶν γένημα ἀγροῦ καὶ ἐπιδέκατα πάντα εἰς πλῆθος ἤνεγκαν

- 6 Ja ne israelilaiset ja Juudan miehet, jotka asuivat Juudan kaupungeissa, toivat hekin kymmenykset raavaista ja pikkukarjasta sekä kymmenykset Herralle, Jumalallensa, pyhitetyistä pyhistä lahjoista, ja panivat ne eri kasoihin.
And the children of Israel and Judah, who were living in the towns of Judah came with the tenth part of their oxen and sheep, and a tenth of all the holy things which were to be given to the Lord their God, and put them in great masses.
οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἰουδα καὶ αὐτοὶ ἤνεγκαν ἐπιδέκατα μόσχων καὶ προβάτων καὶ ἐπιδέκατα αἰγῶν καὶ ἡγίασαν τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ εἰσήνεγκαν καὶ ἔθηκαν σωροῦς σωροῦς
- 7 Kolmannessa kuussa he alkoivat panna kasoihin, ja seitsemännessä kuussa he sen lopettivat.
The first store of things was put down in the third month, and in the seventh month the masses were complete.
ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ ἤρξαντο οἱ σωροὶ θεμελιοῦσθαι καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ συνετελέσθησαν
- 8 Kun Hiskia ja päämiehet tulivat ja näkivät kasat, kiittivät he Herraa ja hänen kansaansa Israelia.
And when Hezekiah and the rulers came and saw all the store of goods, they gave praise to the Lord and to his people Israel.
καὶ ἦλθεν ἐζεκιας καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ εἶδον τοὺς σωροὺς καὶ ἠλόγησαν τὸν κύριον καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραὴλ
- 9 Ja kun Hiskia kysyi papeilta ja leeviläisiltä näistä kasoista,
Then Hezekiah put questions to the priests and Levites about the store of goods.
καὶ ἐπυνθάνετο ἐζεκιας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν ὑπὲρ τῶν σωρῶν
- 10 vastasi hänelle ylimmäinen pappi Asarja, joka oli Saadokin sukua, ja sanoi: "Siitä alkaen, kun ruvettiin tuomaan antia Herran temppeliin, me olemme syöneet ja tulleet ravituiksi, ja kuitenkin on jäänyt paljon tähteesi; sillä Herra on siunannut kansaansa, ja niin on tämä paljous jäänyt tähteesi."
And Azariah, the chief priest, of the family of Zadok, said in answer, From the time when the people first came with their offerings into the house of the Lord, we have had food enough, and more than enough: for the blessing of the Lord is on his people; and there is this great store which has not been used.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀζαριας ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων εἰς οἶκον σαδοκ καὶ εἶπεν ἐξ οὗ ἤρκαται ἡ ἀπαρχὴ φέρεσθαι εἰς οἶκον κυρίου ἐφάγομεν καὶ ἐπίομεν καὶ κατελίπομεν ὅτι κύριος ἠλόγησεν τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ κατελίπομεν ἔτι τὸ πλῆθος τοῦτο
- 11 Niin Hiskia käski laittaa kammioita Herran temppeliin. Ja kun ne oli laitettu,
Then Hezekiah said that store-rooms were to be made ready in the house of the Lord; and this was done.
καὶ εἶπεν ἐζεκιας ἐτοιμάσαι παστοφόρια εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἠτοίμασαν
- 12 tuotiin niihin tunnollisesti anti, kymmenys ja pyhät lahjat. Ja niiden esimiehenä oli leeviläinen Koonanja, ja hänen veljensä Siimei oli häntä lähinnä.
And in them they put all the offerings and the tenths and the holy things, keeping nothing back, and over them was Conaniah the Levite, with Shimei his brother second to him.
καὶ εἰσήνεγκαν ἐκεῖ τὰς ἀπαρχὰς καὶ τὰ ἐπιδέκατα ἐν πίστει καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπιστάτης χωνενιας ὁ λευίτης καὶ σεμεὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδεχόμενος
- 13 Ja Jehiel, Asasja, Nahat, Asael, Jerimot, Joosabat, Eliel, Jismakja, Mahat ja Benaja olivat Koonanjan ja hänen veljensä Siimein käskyläisinä kuningas Hiskian ja Asarjan, Jumalan temppelin esimiehen, määräyksestä.
And Jehiel and Azaziah and Nahath and Asahel and Jerimoth and Jozabad and Eliel and Ismachiah and Mahath and Benaiah were overseers, under the directions of Conaniah and Shimei his brother, by the order of Hezekiah the king and Azariah, the ruler of the house of God.
καὶ ἰηλ καὶ ὄζαζιας καὶ ναεθ καὶ ασαηλ καὶ ἱεριμωθ καὶ ἰωζαβαθ καὶ ελιηλ καὶ σιμαχια καὶ μααθ καὶ βαναιας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθεσταμένοι διὰ χωνενιου καὶ σεμεὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καθὼς πρὸς ἐτάξεν ὁ βασιλεὺς ἐζεκιας καὶ ἀζαριας ὁ ἡγούμενος οἴκου κυρίου
- 14 Ja leeviläinen Koore, Jimnan poika, joka oli ovenvartijana idän puolella, hoiti Jumalalle annetut vapaaehtoiset lahjat ja Herralle tulevan annin ja korkeasti-pyhäin lahjain suorituksen.
And Kore, the son of Innah the Levite, the keeper of the east door, had control of the offerings freely given to God, and the distribution of the offerings of the Lord and the most holy things.
καὶ κορη ὁ τοῦ ἱεμνα ὁ λευίτης ὁ πύλωρος κατὰ ἀνατολὰς ἐπὶ τῶν δομάτων δοῦναι τὰς ἀπαρχὰς κυρίῳ καὶ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων
- 15 Ja hänen johdossaan olivat Eedem, Minjamin, Jeesua, Semaja, Amarja ja Sekanja, joiden oli pappiskaupungeissa tunnollisesti suoritettava osuudet veljillensä, niin pienille kuin suurille, osastoittain,
And under him were Eden and Miniamin and Jeshua and Shemaiah and Amariah and Shecaniah, in the towns of the priests, who were made responsible for giving it to all their brothers, by divisions, to small and great:
διὰ χειρὸς ὁδομ καὶ βενιαμιν καὶ ἰησοῦς καὶ σεμεὶ καὶ αμαριας καὶ σεχονιας διὰ χειρὸς τῶν ἱερέων ἐν πίστει δοῦναι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν κατὰ τὰς ἐφημερίας κατὰ τὸν μέγαν καὶ τὸν μικρὸν
- 16 paitsi sukuuetteloihin merkityille miehenpuolille, kolmivuotiaille ja sitä vanhemmille, kaikille, jotka menivät Herran temppeliin tekemään palvelusta, kunakin päivänä sen päivän palveluksen,
As well as to all the males, of three years old and over, listed by their families, who went into the house of the Lord to do what was needed day by day, for their special work with their divisions.
ἐκτὸς τῆς ἐπιγυνῆς τῶν ἀρσενικῶν ἀπὸ τριετοῦς καὶ ἐπάνω παντὶ τῷ εἰσπορευομένῳ εἰς οἶκον κυρίου εἰς λόγον ἡμερῶν εἰς ἡμέραν εἰς λειτουργίαν ἐφημερίας διατάξεως αὐτῶν

- 17 **Papit merkittiin sukuuetteluihin perhekunnittain ja leeviläisistä kaksikymmenvuotiaat ja sitä vanhemmat, palvelustehtäviensä mukaan, osastoittain,**
And the families of the priests were listed by their fathers' names, but the Levites, of twenty years old and over, were listed in relation to their work in their divisions;
οὗτος ὁ καταλοχιμὸς τῶν ἱερέων κατ' οἴκους πατριῶν καὶ οἱ λευῖται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἐν διατάξει
- 18 **nimittäin niin, että sukuuetteluihin merkittiin kaikki heidän pienet lapsensa, vaimonsa, poikansa ja tyttärensä, koko heidän joukkonsa, sillä he hoitivat sitä, mikä pyhää oli, tunnollisesti.**
And in the lists were all their little ones and their wives and their sons and daughters, through all the people: they made themselves holy in the positions which they were given.
ἐν καταλοχίαις ἐν πάσῃ ἐπιγονῇ υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων αὐτῶν εἰς πᾶν τὸ πλῆθος ὅτι ἐν πίστει ἤγνισαν τὸ ἅγιον
- 19 **Aaronin pojilla, papeilla, jotka asuivat kaupunkiansa laidunmailla, oli joka kaupungissa nimeltä mainitut miehet, joiden oli suoritettava osuudet kaikille miehenpuolille pappien joukossa ja kaikille sukuuetteluihin merkityille leeviläisille.**
And as for the sons of Aaron, the priests, living in the country on the outskirts of their towns, every different town there were men, marked out by name, to give their part of the goods to all the males among the priests, and to all who were listed among the Levites.
τοῖς υἱοῖς ααρὼν τοῖς ἱερατεύουσιν καὶ οἱ ἀπὸ τῶν πόλεων αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει καὶ πόλει ἄνδρες οἱ ὀνομάσθησαν ἐν ὀνόματι δοῦναι μερίδα παντὶ ἀρσενικῷ ἐν τοῖς ἱερεῦσιν καὶ παντὶ καταριθμοῦ μένῳ ἐν τοῖς λευίταις
- 20 **Näin Hiskia teki koko Juudassa; hän teki sitä, mikä oli hyvää, oikeata ja totta Herran, hänen Jumalansa, edessä.**
This Hezekiah did through all Judah; he did what was good and right and true before the Lord his God.
καὶ ἐποίησεν οὕτως ἐζεκιας ἐν παντὶ ἰουδα καὶ ἐποίησεν τὸ καλὸν καὶ τὸ εὐθὲς ἐναντίον τοῦ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ
- 21 **Ja kaiken, mihin hän ryhtyi etsiessään Jumalaansa, koskipa se palvelusta Jumalan temppelissä tai lakia ja käskyjä, sen hän teki kaikesta sydämestänsä, ja hän menestyi.**
And for everything he undertook, in connection with the work of the house of God and his law and orders, he got directions from God and did it with serious purpose; and things went well for him.
καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ ἐν ᾧ ἤρξατο ἐν ἐργασίᾳ ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν τῷ νόμῳ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασιν ἐξεζήτησεν τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐξ ὅλης ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν καὶ εὐδοῶθη
- 1 **Näiden tapausten ja Hiskian vakaan vaelluksen jälkeen tuli Sanherib, Assurin kuningas, ja hyökkäsi Juudaan, piiritti sen varustettuja kaupunkeja ja aikoi valloittaa ne itsellensä.**
Now after these things and this true-hearted work, Sennacherib, king of Assyria, came into Judah, and put his army in position before the walled towns of Judah, designing to make his way into them by force.
καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἦλθεν σενναχηριμ βασιλεὺς ἀσσυρίων καὶ ἦλθεν ἐπὶ ἰουδαν καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς τειχίρεις καὶ εἶπεν προκαταβεσθαι αὐτάς
- 2 **Kun Hiskia näki Sanheribin tulevan ja olevan aikeessa sotia Jerusalemia vastaan,**
And when Hezekiah saw that Sennacherib had come for the purpose of fighting against Jerusalem,
καὶ εἶδεν ἐζεκιας ὅτι ἦκει σενναχηριμ καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ πολεμήσαι ἐπὶ ἱερουσαλημ
- 3 **neuvotteli hän päämiestensä ja urhojensa kanssa tukkiaksensa vesilähteet, jotka olivat kaupungin ulkopuolella; ja he kannattivat häntä siinä.**
He took up with his rulers and men of war the question of stopping up the water-springs outside the town; and they gave him their support.
καὶ ἐβουλεύσατο μετὰ τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῦ καὶ τῶν δυνατῶν ἐμφράζει τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν ἃ ἦν ἐξω τῆς πόλεως καὶ συνεπέσχευσαν αὐτῷ
- 4 **Niin kokoontui paljon kansaa, ja he tukkivat kaikki lähteet ja puron, joka juoksee sen seudun läpi; sillä he sanoivat: "Miksi Assurin kuninkaat tultuansa löytäisivät vettä viljalti?"**
So they got together a great number of people, and had all the water-springs and the stream flowing through the land stopped up, saying, Why let the kings of Assyria come and have much water?
καὶ συνήγαγεν λαὸν πολὺν καὶ ἐνέφραξεν τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν καὶ τὸν ποταμὸν τὸν διορίζοντα διὰ τῆς πόλεως λέγων μὴ ἔλθῃ βασιλεὺς ἀσσοῦρ καὶ εὕρῃ ὕδωρ πολὺ καὶ κατισχύσῃ
- 5 **Ja hän rohkaisi mieltensä, rakensi koko revityn osan muuria ja korotti torneja ja teki sen ulkopuolelle toisen muurin, varusti Millon Daavidin kaupungissa ja teetti paljon heittoaseita ja kilpiä.**
Then he took heart, building up the wall where it was broken down, and making its towers higher, and building another wall outside; and he made strong the Millo in the town of David, and got together a great store of all sorts of instruments of war.
καὶ κατίσχευσεν ἐζεκιας καὶ ὀκοδόμησεν πᾶν τὸ τεῖχος τὸ κατεσκαμμένον καὶ πύργους καὶ ἐξω προτείχισμα ἄλλο καὶ κατίσχευσεν τὸ ἀνάλημμα πόλεως δαυὶδ καὶ κατεσκεύασεν ὄπλα πολλὰ
- 6 **Ja hän asetti sotapäälliköitä kansalle ja kokosi heidät luoksensa aukealle kaupungin portin eteen ja puhui ystävällisesti heille ja sanoi:**
And he put war chiefs over the people, and sent for them all to come together to him in the wide place at the doorway into the town, and to give them heart he said to them,
καὶ ἔθετο ἄρχοντας τοῦ πολέμου ἐπὶ τὸν λαόν καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς πόλης τῆς φάραγγος καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν λέγων
- 7 **"Olkaa lujat ja rohkeat, älkää peljätkö älkääkä arkaalko Assurin kuningasta ja kaikkea joukkoa, joka on hänen kanssansa; sillä se, joka on meidän kanssamme, on suurempi kuin se, joka on hänen kanssansa.**
Be strong and take heart; have no fear, and do not be troubled on account of the king of Assyria and all the great army with him: for there is a greater with us.
ἰσχύσατε καὶ ἀνδρίζεσθε μὴ πτοηθῆτε ἀπὸ προσώπου βασιλέως ἀσσοῦρ καὶ ἀπὸ προσώπου παντὸς τοῦ ἔθνους τοῦ μετ' αὐτοῦ ὅτι μεθ' ἡμῶν πλείονες ἢ μετ' αὐτοῦ

- 8 Hänen kanssansa on lihan käsivarsi, mutta meidän kanssamme on Herra, meidän Jumalamme, meitä auttamassa ja meidän sotiamme sotimassa." Ja kansa luotti Hiskian, Juudan kuninkaan, sanoihin.
 With him is an arm of flesh; but we have the Lord our God, helping us and fighting for us. And the people put their faith in what Hezekiah, king of Judah, said.
 μετ' αὐτοῦ βραχίονες σάρκινοι μεθ' ἡμῶν δὲ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῦ σφύζειν καὶ τοῦ πολεμεῖν τὸν πόλεμον ἡμῶν καὶ κατεθάρσησεν ὁ λαὸς ἐπὶ τοῖς λόγοις ἐζεκιου βασιλέως ιουδα
- 9 Tämän jälkeen Sanherib, Assurin kuningas, ollessaan itse koko sotavoimansa kanssa Laakiin edustalla, lähetti palvelijointansa Jerusalemiin Hiskian, Juudan kuninkaan, luo ja kaikkien Jerusalemissa olevien Juudan miesten luo ja käski sanoa:
 After this, Sennacherib, king of Assyria, sent his servants to Jerusalem (at that time he was stationed with all his army in front of Lachish), to say to Hezekiah and all the men of Judah in Jerusalem,
 καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέστειλεν σενναχηριμ βασιλεὺς ἀσσυρίων τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐπὶ ιερουσαλημ καὶ αὐτὸς ἐπὶ λαχισ καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλεν πρὸς ἐζεκιαν βασιλέα ιουδα καὶ πρὸς πάντα ιουδαν τὸν ἐν ιερουσαλημ λέγων
- 10 "Näin sanoo Sanherib, Assurin kuningas: Mihin te luotatte, kun jäätte Jerusalemiin saarroksiin?
 Sennacherib, king of Assyria, says, In what are you placing your hope, waiting here in the walled town of Jerusalem?
 οὕτως λέγει σενναχηριμ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τίνι ὑμεῖς πεποιθάτε καὶ κάθησθε ἐν τῇ περιοχῇ ἐν ιερουσαλημ
- 11 Eikö Hiskia viettele teitä ja saata teitä kuolemaan nälkään ja janoon, kun hän sanoo: Herra, meidän Jumalamme, pelastaa meidät Assurin kuninkaan käsistä?
 Is it not Hezekiah who has got you to do it, causing your death from need of food and water, by saying, The Lord our God will give us salvation out of the hands of the king of Assyria?
 οὐχὶ ἐζεκιας ἀπατᾷ ὑμᾶς τοῦ παραδοῦναι ὑμᾶς εἰς θάνατον καὶ εἰς λιμὸν καὶ εἰς δίψαν λέγων κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρ
- 12 Eikö tämä sama Hiskia ole poistanut hänen uhrikukkuloitansa ja alttareitansa ja sanonut Juudalle ja Jerusalemiin näin: 'Yhden ainoan alttarin edessä on teidän kumartaen rukoiltava ja sillä uhreja poltettava'?
 Has not this same Hezekiah taken away his high places and his altars, saying to Judah and Jerusalem, Give worship before one altar only, burning offerings on it?
 οὐχ οὗτός ἐστιν ἐζεκιας ὃς περιεῖλεν τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ καὶ τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καὶ εἶπεν τῷ ιουδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ιερουσαλημ λέγων κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσετε καὶ ἐπ' αὐτῷ θυμιάσετε
- 13 Ettekö tiedä, mitä minä ja minun isäni olemme tehneet muiden maiden kaikille kansoille? Ovatko näiden maiden kansain jumalat voineet pelastaa maata minun käsistäni?
 Have you no knowledge of what I and my fathers have done to all the peoples of every land? were the gods of the nations of those lands able to keep their land from falling into my hands?
 οὐ γνώσεσθε ὅ τι ἐποίησα ἐγὼ καὶ οἱ πατέρες μου πᾶσι τοῖς λαοῖς τῶν χωρῶν μὴ δυνάμενοι ἠδύναντο θεοὶ τῶν ἐθνῶν πάσης τῆς γῆς σώσαι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρὸς μου
- 14 Onko kukaan minun isieni tuhoamien kansojen kaikista jumalista voinut pelastaa kansaansa minun käsistäni? Kuinka sitten teidän Jumalanne voisi pelastaa teidät minun käsistäni?
 Who was there among all the gods of those nations, which my fathers put to destruction, who was able to keep his people safe from my hands? and is it possible that your God will keep you safe from my hands?
 τίς ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν ἐθνῶν τούτων οὗς ἐξωλέθρευσαν οἱ πατέρες μου μὴ ἠδύναντο σώσαι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρὸς μου ὅτι δυνήσεται ὁ θεὸς ὑμῶν σώσαι ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μου
- 15 Älkää siis antako Hiskian näin pettää ja vietellä itseänne älkääkä uskoko häntä, sillä ei minkään kansan eikä minkään valtakunnan jumala ole voinut pelastaa kansaansa minun käsistäni tai minun isieni käsistä, saati sitten teidän Jumalanne: ei hän pelasta teitä minun käsistäni."
 So do not be tricked by Hezekiah or let him get you to do this, and do not put any faith in what he says: for no god of any nation or kingdom has been able to keep his people safe from my hands, or the hands of my fathers: how much less will your God keep you safe from my hands!
 νῦν μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκιας καὶ μὴ πεποιθῆναι ὑμᾶς ποιεῖτω κατὰ ταῦτα καὶ μὴ πιστεύετε αὐτῷ ὅτι οὐ μὴ δύνηται ὁ θεὸς παντὸς ἔθνους καὶ βασιλείας τοῦ σώσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς μου καὶ αἱ ἐκ χειρὸς πατέρων μου ὅτι ὁ θεὸς ὑμῶν οὐ μὴ σώσει ὑμᾶς ἐκ χειρὸς μου
- 16 Ja hänen palvelijansa puhuivat vielä enemmän Herraa Jumalaa ja hänen palvelijaansa Hiskiaa vastaan.
 And his servants said even more against the Lord God and against his servant Hezekiah.
 καὶ ἔτι ἐλάλησαν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπὶ κύριον θεὸν καὶ ἐπὶ ἐζεκιαν παῖδα αὐτοῦ
- 17 Hän kirjoitti myös kirjeen herjatakseen Herraa, Israelin Jumalaa, ja puhuakseen häntä vastaan; siinä sanottiin näin: "Niinkuin muiden maiden kansain jumalat eivät ole pelastaneet kansojansa minun käsistäni, niin ei Hiskiankaan Jumala ole pelastava kansaansa minun käsistäni".
 And he sent letters, in addition, to put shame on the Lord, the God of Israel, and to say evil against him, saying, As the gods of the nations of other lands have not been able to keep their people safe from my hands, no more will the God of Hezekiah keep his people safe from my hands.
 καὶ βιβλίον ἔγραψε ἐνδεικνύων τὸν κύριον θεὸν ἰσραηλ καὶ εἶπεν περὶ αὐτοῦ λέγων ὡς θεοὶ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς οὐκ ἐξέιλαντο τοὺς λαοὺς αὐτῶν ἐκ χειρὸς μου οὕτως οὐ μὴ ἐξέληται ὁ θεὸς ἐζεκιου λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς μου

- 18 Ja Jerusalemin kansalle, jota oli muurilla, he huusivat kovalla äänellä juudankielellä nostaakseen heissä pelon ja kauhun, että saisivat kaupungin valloitetuksi.
These things they said, crying out with a loud voice in the Jews' language, to the people of Jerusalem who were on the wall, with the purpose of troubling them and putting fear into them, so that they might take the town;
καὶ ἐβόησεν φωνῇ μεγάλη ἰουδαῖστί ἐπὶ λαὸν ἱερουσαλὴμ τὸν ἐπὶ τοῦ τείχους τοῦ φοβῆσαι αὐτοὺς καὶ κατασπάσαι ὅπως προκαταλάβονται τὴν πόλιν
- 19 Ja he puhuivat Jerusalemin Jumalasta niinkuin muiden maiden kansain jumalista, jotka ovat ihmiskätten tekoa.
Talking of the God of Jerusalem as if he was like the gods of the peoples of the earth, the work of men's hands.
καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ θεὸν ἱερουσαλὴμ ὡς καὶ ἐπὶ θεοῦς λαῶν τῆς γῆς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων
- 20 Mutta kuningas Hiskia ja profeetta Jesaja, Aamoksen poika, rukoilivat tämän tähden ja huusivat taivaan puoleen.
And Hezekiah the king, and Isaiah the prophet, the son of Amoz, made prayer because of this, crying out to heaven.
καὶ προσήξατο εζεκιας ὁ βασιλεὺς καὶ ἠσαιας υἱὸς αμοῦς ὁ προφήτης περὶ τούτων καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν οὐρανόν
- 21 Silloin Herra lähetti enkelin, joka tuhosi kaikki sotaurhot, ruhtinaat ja päälliköt Assurin kuninkaan leirissä, niin että hän häpeä kasvoillaan palasi takaisin maahansa. Ja kun hän kerran meni jumalansa temppeliin, kaatoivat hänet siellä miekalla ne, jotka olivat lähteneet hänen omasta ruumiistansa.
And the Lord sent an angel who put to death all the men of war and the chiefs and the captains in the army of the king of Assyria. So he went back to his country in shame. And when he came into the house of his god, his sons, the offspring of his body, put him to death there with the sword.
καὶ ἀπέστειλεν κύριος ἄγγελον καὶ ἐξέτριψεν πᾶν δυνατὸν πολεμιστὴν καὶ ἄρχοντα καὶ στρατηγὸν ἐν τῇ παρεμβολῇ βασιλέως ασσουρ καὶ ἀπέστρεψεν μετὰ αἰσχύνης προσώπου εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ αὐτοῦ καὶ τῶν ἐξεληθόντων ἐκ κοιλίας αὐτοῦ κατέβαλον αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ
- 22 Näin Herra vapahti Hiskian ja Jerusalemin asukkaat Sanheribin, Assurin kuninkaan, käsistä ja kaikkien käsistä, ja hän johdatti heitä joka taholla.
So the Lord gave Hezekiah and the people of Jerusalem salvation from the power of Sennacherib, the king of Assyria, and from all others, giving them rest on every side.
καὶ ἔσωσεν κύριος εζεκιαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρὸς σενναχηριμ βασιλέως ασσουρ καὶ ἐκ χειρὸς πάντων καὶ κατέπαυσεν αὐτοὺς κυκλόθεν
- 23 Ja monet toivat Herralle lahjoja Jerusalemiin ja Hiskialle, Juudan kuninkaalle, kalleuksia; ja hän kohosi sen jälkeen kaikkien kansojen silmissä.
And great numbers came to Jerusalem with offerings for the Lord, and things of great price for Hezekiah, king of Judah: so that he was honoured among all nations from that time.
καὶ πολλοὶ ἔφερον δῶρα τῷ κυρίῳ εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ δόματα τῷ εζεκια βασιλεῖ ἰουδα καὶ ὑπερήρηθη κατ' ὀφθαλμοὺς πάντων τῶν ἐθνῶν μετὰ ταῦτα
- 24 Niihin aikoihin Hiskia sairastui ja oli kuolemaisillaan. Niin hän rukoili Herraa, ja hän vastasi hänelle ja antoi hänelle tapahtua ihmeen.
In those days Hezekiah was ill and near death; and he made prayer to the Lord, and the Lord in answer gave him a sign.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠρρώστησεν εζεκιας ἕως θανάτου καὶ προσήξατο πρὸς κύριον καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ καὶ σημεῖον ἔδωκεν αὐτῷ
- 25 Mutta Hiskia ei palkinnut hyvää hyvällä, vaan hänen sydämensä ylpisty; sentähden hänen ja Juudan ja Jerusalemin osaksi tuli viha.
But Hezekiah did not do as had been done to him; for his heart was lifted up in pride; and so wrath came on him and on Judah and Jerusalem.
καὶ οὐ κατὰ τὸ ἀνταπόδομα ὃ ἔδωκεν αὐτῷ ἀνταπέδωκεν εζεκιας ἀλλὰ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ὀργὴ καὶ ἐπὶ ἰουδαν καὶ ἱερουσαλὴμ
- 26 Mutta kun Hiskia nöyryty sydämensä ylpeydestä, hän ja Jerusalemin asukkaat, ei Herran viha kohdannut heitä Hiskian päivinä.
But then, Hezekiah, in sorrow for what he had done, put away his pride; and he and all Jerusalem made themselves low, so that the wrath of the Lord did not come on them in Hezekiah's lifetime.
καὶ ἐταπεινώθη εζεκιας ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς καρδίας αὐτοῦ καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ὀργὴ κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις εζεκιου
- 27 Hiskialle tuli ylen paljon rikkautta ja kunniaa; hän hankki itselleen aarrekammioita hopeata, kultaa, kalliita kiviä, hajuaineita, kilpiä ja kaikkinaisia kallisarvoisia kaluja varten,
And Hezekiah had very great wealth and honour; and he made himself store-houses for his gold and silver and jewels and spices, and for body-covers and all sorts of beautiful vessels.
καὶ ἐγένετο τῷ εζεκια πλοῦτος καὶ δόξα πολλὴ σφόδρα καὶ θησαυροὺς ἐποίησεν ἑαυτῷ ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ καὶ τοῦ λίθου τοῦ τιμίου καὶ εἰς τὰ ἀρώματα καὶ ὀπλοθήκας καὶ εἰς σκεύη ἐπιθυμητὰ
- 28 varastohuoneita jyvä-, viini- ja öljysatoa varten ja talleja kaikenlaisille juhdille ja karjalaumojia tarhoihin.
And store-houses for the produce of grain and wine and oil; and buildings for all sorts of beasts and flocks.
καὶ πόλεις εἰς τὰ γενήματα σίτου καὶ ἐλαίου καὶ οἴνου καὶ φάτνας παντὸς κτήνους καὶ μάνδρας εἰς τὰ ποιμνία
- 29 Myös rakennutti hän itsellensä kaupunkeja ja hankki suuret laumat pikkukarjaa ja raavaskarjaa, sillä Jumala oli antanut hänelle ylen suuren omaisuuden.
And he made towns for himself, and got together much property in flocks and herds: for God had given him great wealth.
καὶ πόλεις ὡς ὀικοδόμησεν αὐτῷ καὶ ἀποσκευὴν προβάτων καὶ βοῶν εἰς πλῆθος ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ κύριος ἀποσκευὴν πολλὴν σφόδρα

- 30 Hiskia myös tukki Giihonin veden yläjuoksun ja johti veden alas, länteenpäin, Daavidin kaupunkiin. Ja Hiskia menestyi kaikessa, mitä hän teki.
It was Hezekiah who had the higher spring of the water of Gihon stopped, and the water taken down on the west side of the town of David. In everything he undertook, Hezekiah did well.
αὐτὸς ἐζεκιας ἐνέφραξεν τὴν ἔξοδον τοῦ ὕδατος γιων τὸ ἄνω καὶ κατηόθουνεν αὐτὰ κάτω πρὸς λίβα τῆς πόλεως δαυιδ καὶ εὐοδόθη ἐζεκιας ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ
- 31 Niinpä Jumala ainoastaan koetellakseen häntä ja tullakseen tuntemaan kaiken, mitä hänen sydämessään oli, jätti hänet Baabelin ruhtinasten lähettiläiden valtaan, jotka olivat lähetetyt hänen luokseen tiedustelemaan ihmettä, joka oli tapahtunut maassa.
However, in the business of the representatives sent by the rulers of Babylon to get news of the wonder which had taken place in the land, God gave up guiding him, testing him to see what was in his heart.
καὶ οὕτως τοῖς πρεσβευταῖς τῶν ἀρχόντων ἀπὸ βαβυλῶνος τοῖς ἀποσταλεῖσιν πρὸς αὐτὸν πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ τὸ τέρας ὃ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν κύριος τοῦ πειράσαι αὐτὸν εἶδ ἔναι τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
- 32 Mitä muuta on kerrottavaa Hiskiasta ja hänen hurskaista teoistansa, katso, se on kirjoitettuna profeetta Jesajan, Aamoksen pojan, näyssä, Juudan ja Israelin kuningasten kirjassa.
Now the rest of the acts of Hezekiah, and the good he did, are recorded in the vision of Isaiah the prophet, the son of Amoz, and in the book of the kings of Judah and Israel.
καὶ τὰ κατάλοιπα τῶν λόγων ἐζεκιου καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἰδοῦ γέγραπται ἐν τῇ προφητείᾳ Ἡσαιου υἱοῦ ἀμωσ τοῦ προφήτου καὶ ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰουδα καὶ ἰσραηλ
- 33 Ja Hiskia meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin siihen, mistä noustaan Daavidin jälkeläisten haudoille. Ja koko Juuda ja Jerusalemin asukkaat osoittivat hänelle kunniaa, kun hän kuoli. Ja hänen poikansa Manasse tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
So Hezekiah went to rest with his fathers, and they put his body into the higher part of the resting-places of the sons of David: and all Judah and the people of Jerusalem gave him honour at his death. And Manasseh his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη ἐζεκιας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ἀναβάσει τάφων υἱῶν δαυιδ καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἔδωκαν αὐτῷ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ πᾶς ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσα λημ καὶ ἔβασίλευσεν μανασσης υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Manasse oli kahdentoista vuoden vanha tullessansa kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa viisikymmentä viisi vuotta.
Manasseh was twelve years old when he became king, and he was ruling for fifty-five years in Jerusalem.
ὄν δέκα δύο ἐτῶν μανασσης ἐν τῷ βασιλεύσει αὐτὸν καὶ πενήτηντα πέντε ἐτὴ ἔβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ
- 2 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, niiden kansain kauhustavien tekojen mukaan, jotka Herra oli karkoittanut israelilaisten tieltä.
He did evil in the eyes of the Lord, copying the disgusting ways of the nations whom the Lord had sent out of the land before the children of Israel.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν οὓς ἐξωλέθρευσεν κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 3 Hän rakensi jälleen uhrikukkulat, jotka hänen isänsä Hiskia oli kukistanut, pystytti alttareja baaleille, teki aseroja ja kumarsi ja palveli kaikkea taivaan joukkoa.
For he put up again the high places which had been pulled down by his father Hezekiah; and he made altars for the Baals, and pillars of wood, and was a worshipper and servant of all the stars of heaven;
καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἠκοδόμησεν τὰ ὑψηλὰ ἃ κατέσπασεν ἐζεκιας ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἔστησεν στήλας ταῖς βααλιμ καὶ ἐποίησεν ἄλση καὶ προσεκύνησεν πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐδούλευσεν ἐν αὐτοῖς
- 4 Hän rakensi alttareja myös Herran temppeliin, josta Herra oli sanonut: "Jerusalemissa on minun nimeni oleva iankaikkisesti".
And he made altars in the house of the Lord, of which the Lord had said, In Jerusalem will my name be for ever.
καὶ ἠκοδόμησεν θυσιαστήρια ἐν οἴκῳ κυρίου οὗ εἶπεν κύριος ἐν ἱερουσαλημ ἔσται τὸ ὄνομά μου εἰς τὸν αἶωνα
- 5 Hän rakensi alttareja kaikelle taivaan joukolle Herran temppelin molempiin esipihoihin.
And he made altars for all the stars of heaven in the two outer squares of the house of the Lord.
καὶ ἠκοδόμησεν θυσιαστήρια πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου κυρίου
- 6 Myös pani hän poikansa kulkemaan tulen läpi Ben-Hinnomin laaksossa, ennusteli merkeistä, harjoitti noituutta ja velhoutta ja hankki itsellensä vainaja- ja tietäjähenkien manaajia; hän teki paljon sitä, mikä on paha Herran silmissä, ja vihoitti hänet.
More than this, he made his children go through the fire in the valley of the son of Hinnom; and he made use of secret arts, and signs for reading the future, and unnatural powers, and gave positions to those who had control of spirits and to wonder-workers: he did much evil in the eyes of the Lord, moving him to wrath.
καὶ αὐτὸς διήγαγεν τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ ἐν γαι-βαναι-εννομ καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο καὶ ἐφαρμακεύετο καὶ ἐποίησεν ἐγγαστρίμυθους καὶ ἐπαουιδούς ἐπλήθουνεν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου τοῦ παροργίσαι αὐτόν

- 7 Ja teettämänsä veistetyin kuvapatsaan hän asetti Jumalan temppeliin, josta Jumala oli sanonut Daavidille ja hänen pojallensa Salomolle: "Tähän temppeliin ja Jerusalemiin, jonka minä olen valinnut kaikista Israelin sukukunnista, minä asetan nimeni ikiajoiksi.
And he put the image he had made in the house of God, the house of which God had said to David and to Solomon his son, In this house, and in Jerusalem, the town which I have made mine out of all the tribes of Israel, will I put my name for ever:
καὶ ἔθηκεν τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ χωνευτὸν εἰκόνα ἣν ἐποίησεν ἐν οἴκῳ θεοῦ οὗ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς δαυὶδ καὶ πρὸς σαλωμων υἱὸν αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ καὶ ἱερουσαλημ ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν Ἰσραὴλ θῆσω τὸ ὄνομά μου εἰς τὸν αἰῶνα
- 8 Enkä minä enää kuljeta Israelin jalkoja pois siitä maasta, jonka olen määrännyt teidän isillenne, jos Israel vain tarkoin noudattaa kaikkea, mitä minä olen käskenyt heidän noudattaa, koko lakia ja käskyjä ja oikeuksia, jotka ovat Mooseksen kautta annetut."
And never again will I let the feet of Israel be moved out of the land which I have given to their fathers; if only they will take care to do all my orders, even all the law and the orders and the rules given to them by Moses.
καὶ οὐ προσθήσω σαλευσάσαι τὸν πόδα Ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν πλην ἐὰν φυλάσσωνται τοῦ ποιῆσαι πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτοῖς κατὰ πάντα τὸν νόμον καὶ τὰ προσταγμάτων καὶ τὰ κρίματα ἐν χειρὶ μουσῆ
- 9 Mutta Manasse eksytti Juudan ja Jerusalemin asukkaat tekemään enemmän pahaan, kuin olivat tehneet ne kansat, jotka Herra oli hävittänyt israelilaisten tieltä.
And Manasseh made Judah and the people of Jerusalem go out of the true way, so that they did more evil than those nations whom the Lord gave up to destruction before the children of Israel.
καὶ ἐπλάνησεν μανασσης τὸν Ἰουδαίαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλημ τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ὑπερ πάντα τὰ ἔθνη ἃ ἐξῆρεν κύριος ἀπὸ προσώπου υἱὸν Ἰσραὴλ
- 10 Ja Herra puhui Manasselle ja hänen kansallensa, mutta he eivät kuunnelleet.
And the word of the Lord came to Manasseh and his people, but they gave no attention.
καὶ ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ μανασση καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐπήκουσαν
- 11 Niin Herra toi Assurin kuninkaan sotapäälliköt heidän kimppuunsa. He ottivat Manassen kiinni koukuilla, kytivät hänet vaskikahleisiin ja veivät hänet Baabeliin.
So the Lord sent against them the captains of the army of Assyria, who made Manasseh a prisoner and took him away in chains to Babylon.
καὶ ἤγαγεν κύριος ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχοντας τῆς δυνάμεως βασιλέως ἀσσοῦρ καὶ κατέλαβον τὸν μανασση ἐν δεσμοῖς καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις καὶ ἤγαγον εἰς βαβυλῶνα
- 12 Mutta ahdingossa ollessaan hän etsi Herran, Jumalansa, mielisuosiota ja nöyrtyi syvästi isiensä Jumalan edessä.
And crying out to the Lord his God in his trouble, he made himself low before the God of his fathers,
καὶ ὡς ἐθλίβη ἐξήτησεν τὸ πρόσωπον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ καὶ ἐταπεινώθη σφόδρα ἀπὸ προσώπου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτοῦ
- 13 Ja kun hän näin rukoili häntä, niin Jumala taipui ja kuuli hänen rukouksensa ja toi hänet takaisin Jerusalemiin, hänen valtakuntaansa. Silloin Manasse tuli tietämään, että Herra on Jumala.
And made prayer to him; and in answer to his prayer God let him come back to Jerusalem and to his kingdom. Then Manasseh was certain that the Lord was God.
καὶ προσήξατο πρὸς αὐτόν καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐπήκουσεν τῆς βοῆς αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλημ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ ἔγνω μανασσης ὅτι κύριος αὐτός ἐστιν ὁ θεός
- 14 Sen jälkeen hän rakennutti Daavidin kaupungin ulomman muurin, länteen päin Gihonista, laaksoon, aina Kalaporttiin saakka, niin että se ympäröi Oofelin, ja hän teki siitä hyvin korkean. Ja hän asetti sotapäälliköitä kaikkiin Juudan varustettuihin kaupunkeihin.
After this he made an outer wall for the town of David, on the west side of Gihon in the valley, as far as the way into the town by the fish doorway; and he put a very high wall round the Ophel; and he put captains of the army in all the walled towns of Judah.
καὶ μετὰ ταῦτα ἠκοδόμησεν τεῖχος ἔξω τῆς πόλεως δαυὶδ ἀπὸ λιβὸς κατὰ γίων ἐν τῷ χειμάρρῳ καὶ ἐκπορευομένων τὴν πύλιν τὴν κυκλόθεν καὶ εἰς τὸ οφλά καὶ ὑψωσεν σφόδρα καὶ κατέστησεν ἄρχοντας τῆς δυνάμεως ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ταῖς τειχίησιν ἐν Ἰουδα
- 15 Ja hän poisti vieraat jumalat ja kuvapatsaan Herran temppelistä sekä kaikki alttarit, jotka hän oli rakennuttanut Herran temppelin vuorelle ja Jerusalemiin, ja heittäti ne kaupungin ulkopuolelle.
He took away the strange gods and the image out of the house of the Lord, and all the altars he had put up on the hill of the Lord's house and in Jerusalem, and put them out of the town.
καὶ περιεῖλεν τοὺς θεοὺς τοὺς ἄλλοτρίους καὶ τὸ γλυπτὸν ἐξ οἴκου κυρίου καὶ πάντα τὰ θυσιαστήρια ἃ ἠκοδόμησεν ἐν ὄρει οἴκου κυρίου καὶ ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἔξω τῆς πόλεως
- 16 Ja hän pani kuntoon Herran alttarin ja uhrasi sillä yhteys- ja kiitosuhreja ja kehoitti Juudaa palvelemaan Herraa, Israelin Jumalaa.
And he put the altar of the Lord in order, offering peace-offerings and praise-offerings on it, and said that all Judah were to be servants of the Lord, the God of Israel.
καὶ κατέρθωσεν τὸ θυσιαστήριον κυρίου καὶ ἔθυσίασεν ἐπ' αὐτὸ θυσίας σωτηρίου καὶ αἰνέσεως καὶ εἶπεν τῷ Ἰουδα τοῦ δουλεύειν κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ
- 17 Mutta kansa uhrasi edelleen uhrikukuloilla, kuitenkin ainoastaan Herralle, Jumalallensa.
However, the people still made offerings in the high places, but only to the Lord their God.
πλην ὁ λαὸς ἔτι ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν πλην κυρίου ὁ θεὸς αὐτῶν

- 18 Mitä muuta on kerrottavaa Manassesta, ja kuinka hän rukoili Jumalaansa, ja näkijäin puheista, jotka puhuivat hänelle Herran, Israelin Jumalan, nimessä, katso, se on Israelin kuningasten aikakirjassa.
Now the rest of the acts of Manasseh, and his prayer to his God, and the words which the seers said to him in the name of the Lord, the God of Israel, are recorded among the acts of the kings of Israel.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασση καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ ἢ πρὸς τὸν θεὸν καὶ λόγοι τῶν ὁρώντων λαλούντων πρὸς αὐτὸν ἐπ' ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραηλ ἰδοὺ ἐπὶ λόγων
- 19 Ja hänen rukouksestaan ja kuinka hän tuli kuulluksi, ja kaikista hänen synneistään ja uskottomuudestaan ja niistä paikoista, joihin hän rakennutti uhrikukuloita ja pystytti asera-karsikoita ja jumalankuvia, ennenkuin hän nöyrtyi, katso, niistä on kirjoitettu Hoosain aikakirjaan.
And the prayer which he made to God, and how God gave him an answer, and all his sin and his wrongdoing, and the places where he made high places and put up pillars of wood and images, before he put away his pride, are recorded in the history of the seers.
προσευχῆς αὐτοῦ καὶ ὡς ἐπήκουσεν αὐτοῦ καὶ πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ καὶ αἱ ἀποστάσεις αὐτοῦ καὶ οἱ τόποι ἐφ' οἷς ὠκοδόμησεν τὰ ὑψηλὰ καὶ ἔστησεν ἐκεῖ ἄλση καὶ γλυπτὰ πρὸ τοῦ ἐπιστρέψαι ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ τῶν λόγων τῶν ὁρώντων
- 20 Ja Manasse meni lepoon isiensä tykö, ja hänet haudattiin linnaansa. Ja hänen poikansa Aamon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
So Manasseh went to rest with his fathers, and they put his body to rest in his house, and Amon his son became king in his place.
καὶ ἐκοιμήθη μανασσης μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν παραδείσῳ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀμων υἱὸς αὐτοῦ
- 21 Aamon oli kahdenkymmenen kahden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kaksi vuotta.
Amon was twenty-two years old when he became king; and he was ruling for two years in Jerusalem.
ὢν εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀμων ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ
- 22 Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä, niinkuin hänen isänsä Manasse oli tehnyt. Ja Aamon uhraisi kaikille niille jumalankuville, jotka hänen isänsä Manasse oli teettänyt, ja palveli niitä.
He did evil in the eyes of the Lord, as Manasseh his father had done; and Amon made offerings to all the images which his father Manasseh had made, and was their servant.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ὡς ἐποίησεν μανασσης ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ πᾶσιν τοῖς εἰδώλοις οἷς ἐποίησεν μανασσης ὁ πατήρ αὐτοῦ ἔθυεν ἀμων καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς
- 23 Mutta hän ei nöyrtynyt Herran edessä, niinkuin hänen isänsä Manasse oli nöyrtynyt, vaan hän, Aamon, sälytti päällensä suuren syntivelan.
He did not make himself low before the Lord, as his father Manasseh had done, but went on sinning more and more.
καὶ οὐκ ἐταπεινώθη ἐναντίον κυρίου ὡς ἐταπεινώθη μανασσης ὁ πατήρ αὐτοῦ ὅτι υἱὸς αὐτοῦ ἀμων ἐπλήθυνεν πλημμέλειαν
- 24 Niin hänen palvelijansa tekivät salaliiton häntä vastaan ja tappoivat hänet hänen linnassansa.
And his servants made a secret design against him, and put him to death in his house.
καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν οἴκῳ αὐτοῦ
- 25 Mutta maan kansa surmasi kaikki ne, jotka olivat tehneet salaliiton kuningas Aamonin vastaan; ja maan kansa teki hänen poikansa Joosian kuninkaaksi hänen sijaansa.
But the people of the land put to death all those who had taken part in the design against King Amon, and made his son Josiah king in his place.
καὶ ἐπάταξεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς ἐπιθεμένους ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀμων καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωσϊαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Joosia oli kahdeksan vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolmekymmentä yksi vuotta.
Josiah was eight years old when he became king; he was ruling in Jerusalem for thirty-one years.
ὢν ὀκτὼ ἐτῶν ἰωσϊας ἐν τῷ βασιλεύσει αὐτὸν καὶ τριάκοντα ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ
- 2 Hän teki sitä, mikä on oikein Herran silmissä, ja vaelsi isänsä Daavidin teitä, poikkeamatta oikealle tai vasemmalle.
And he did what was right in the eyes of the Lord, walking in the ways of his father David, without turning to the right hand or to the left.
καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐναντίον κυρίου καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐξέκλινεν δεξιὰ καὶ ἀριστερά
- 3 Kahdeksantena hallitusvuotenaan, ollessansa vielä nuorukainen, hän alkoi etsiä isänsä Daavidin Jumalaa; ja kahdentenatoista vuotena hän alkoi puhdistaa Juudaa ja Jerusalemia uhrikukuloista ja asera-karsikoista sekä veistetyistä ja valetuista jumalankuvista.
In the eighth year of his rule, while he was still young, his heart was first turned to the God of his father David; and in the twelfth year he undertook the clearing away of all the high places and the pillars and the images of wood and metal from Judah and Jerusalem.
καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἔτι παιδάριον ἤρξατο τοῦ ζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἤρξατο τοῦ καθαρῶσαι τὸν ἰουδαν καὶ τὴν ἱερουσαλημ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ τῶν ἄλσεων καὶ ἀπὸ τῶν χωνευτῶν

- 4 Baalin alttarit kukistettiin hänen läsnäollessaan, ja niiden yli kohoavat auringonpatsaat hän hakkasi maahan, ja asera-karsikot sekä veistetyt ja valetut jumalankuvat hän murskasi ja rouhensi ja sirotteli niiden haudoille, jotka olivat niille uhranneet.
He had the altars of the Baals broken down, while he himself was present; and the sun-images which were placed on high over them he had cut down; and the pillars of wood and the metal images he had broken up and crushed to dust, dropping the dust over the resting-places of the dead who had made offerings to them.
καὶ κατέσπασεν κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τὰ θυσιαστήρια τῶν βααλμ καὶ τὰ ὑψηλὰ τὰ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἔκοψεν τὰ ἄλση καὶ τὰ γλυπτὰ καὶ τὰ χωνευτὰ συνέτριψεν καὶ ἐλέπτυνεν καὶ ἔρριψεν ἐπὶ πρόσωπον τῶν μνημάτων τῶν θυσιαζόντων αὐτοῖς
- 5 Ja pappien luut hän poltti heidän alttareillaan. Niin hän puhdisti Juudan ja Jerusalemin.
And he had the bones of the priests burned on their altars, and so he made Judah and Jerusalem clean.
καὶ ὅστ' ἱερέων κατέκαυσεν ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια καὶ ἐκαθάρισεν τὸν ἰουδαν καὶ τὴν ἱερουσαλημ
- 6 Manassen, Efraimin ja Simeonin kaupungeissa aina Naftaliin asti, yltymäri, hän heidän miekoillaan
And in all the towns of Manasseh and Ephraim and Simeon as far as Naphtali, he made waste their houses round about.
καὶ ἐν πόλεσιν εφραιμ καὶ μανασση καὶ συμεων καὶ νεφθαλι καὶ τοῖς τόποις αὐτῶν κύκλω
- 7 kukisti alttarit, löi palasiksi ja rouhensi asera-karsikot ja jumalankuvat, ja hän hakkasi maahan kaikki auringonpatsaat koko Israelin maasta. Sitten hän palasi Jerusalemiin.
He had the altars and the pillars of wood pulled down and the images crushed to dust, and all the sun-images cut down, through all the land of Israel, and then he went back to Jerusalem.
καὶ κατέσπασεν τὰ ἄλση καὶ τὰ θυσιαστήρια καὶ τὰ εἰδῶλα κατέκοψεν λεπτὰ καὶ πάντα τὰ ὑψηλὰ ἔκοψεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς ἰσραηλ καὶ ἀπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλημ
- 8 Kahdeksantentoista hallitusvuotenaan, puhdistessaan maata ja temppeiliä, hän lähetti Saafanin, Asaljan pojan, kaupungin päällikön Maasejan ja kansleri Jooahin, Jooahaan pojan, korjaamaan Herran, hänen Jumalansa, temppeiliä.
Now in the eighteenth year of his rule, when the land and the house had been made clean, he sent Shaphan, the son of Azaliah, and Maaseiah, the ruler of the town, and Joah, the son of Joahaz, the recorder, to make good what was damaged in the house of the Lord his God.
καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τοῦ καθαρίσαι τὴν γῆν καὶ τὸν οἶκον ἀπέστειλεν τὸν σαφαν υἱὸν εσελια καὶ τὸν μαασιαν ἄρχοντα τῆς πόλεως καὶ τὸν ἰουαχ υἱὸν ἰωαχαζ τὸν ὑπομνηματογράφον αὐτοῦ κραταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ
- 9 Ja he tulivat ylimmäisen papin Hilikian luo ja jättivät Jumalan temppeeliin tuodut rahat, joita leeviläiset, ovenvartijat, olivat koonneet Manassesta, Efraimista ja koko muusta Israelista ja koko Juudasta, Benjaminista ja Jerusalemin asukkailta.
And they came to Hilkiah, the chief priest, and gave him all the money which had been taken into the house of God, which the Levites, the keepers of the door, had got from Manasseh and Ephraim and those of Israel who had not been taken away as prisoners, and from all Judah and Benjamin and the people of Jerusalem.
καὶ ἦλθον πρὸς χειλικιαν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν καὶ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν εἰς οἶκον θεοῦ ὃ συνήγαγον οἱ λευῖται φυλάσσοντες τὴν πόλιν ἐκ χειρὸς μανασση καὶ εφραιμ καὶ τῶν ἀρχόντων καὶ ἀπὸ παντὸς καταλοίπου ἐν ἰσραηλ καὶ υἱῶν ἰουδα καὶ βενιαμιν καὶ οἰκούντων ἐν ἱερουσαλημ
- 10 He antoivat ne työnteettäjille, jotka oli pantu valvomaan töitä Herran temppelessä, ja nämä maksoivat niillä työmiehet, jotka työskentelivät Herran temppelessä, laittoivat ja korjasivat temppeiliä;
And they gave it to the overseers of the work of the Lord's house, and the overseers gave it to the workmen working in the house, for building it up and making good what was damaged;
καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρα ποιούντων τὰ ἔργα οἱ καθεσταμένοι ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ποιῶσι τὰ ἔργα οἱ ἐποίουν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπισκευάσαι κατισχῆσαι τὸν οἶκον
- 11 niistä annettiin myös puusepille ja rakentajille, että nämä ostaisivat hakattuja kiviä ja puutavaraa kiinnitysparruiksi ja kattohirsiksi niihin rakennuksiin, jotka Juudan kuninkaat olivat turmelleet.
Even to the woodworkers and builders to get cut stone and wood for joining the structure together and for making boards for the houses which the kings of Judah had given up to destruction.
καὶ ἔδωκαν τοῖς τέκτοσι καὶ τοῖς οἰκοδόμοις ἀγοράσαι λίθους τετραπέδους καὶ ξύλα εἰς δοκοὺς στεγᾶσαι τοὺς οἴκους οὓς ἐξωλέθρευσαν βασιλεῖς ἰουδα
- 12 Nämä miehet toimivat siinä työssä luottamusmiehinä. Ja leeviläiset Jahat ja Obadja, Merarin jälkeläiset, ja Sakarja ja Mesullam, Kehatin jälkeläiset, oli pantu valvomaan ja johtamaan heitä, ja myös kaikki leeviläiset, jotka ymmärsivät soittimia.
And the men did the work well; and those who had authority over them were Jahath and Obadiah, Levites of the sons of Merari, and Zechariah and Meshullam, of the sons of the Kohathites, who were to be responsible for seeing that the work was done; and others of the Levites, who were expert with instruments of music,
καὶ οἱ ἄνδρες ἐν πίστει ἐπὶ τῶν ἔργων καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπίσκοποι ιεθ καὶ αβδίας οἱ λευῖται ἐξ υἱῶν μεραρι καὶ ζαχαρίας καὶ μοσολλαμ ἐκ τῶν υἱῶν κααθ ἐπισκοπεῖν καὶ πᾶς λευίτης πᾶς συνίων ἐν ὄργάνοις ψῶδων
- 13 He myöskin valvoivat taakankantajia ja johtivat kaikkia työmiehiä eri töissä. Leeviläisiä oli kirjureina, virkamiehinä ja ovenvartijoina.
Had authority over the transport workers, giving directions to all who were doing any sort of work; and among the Levites there were scribes and overseers and door-keepers.
καὶ ἐπὶ τῶν νοτοφόρων καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ποιούντων τὰ ἔργα ἐργασία καὶ ἐργασία καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν γραμματεῖς καὶ κριταὶ καὶ πύλωροι

- 14 Kun he olivat viemässä ulos Herran temppeleihin tuotuja rahoja, löysi pappi Hilikia Herran lain kirjan, joka oli annettu Mooseksen kautta.
Now when they were taking out the money which had come into the Lord's house, Hilikiah the priest came across the book of the law of the Lord, which he had given by the mouth of Moses.
καὶ ἐν τῷ ἐκφέρειν αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ εἰσοδιασθὲν εἰς οἶκον κυρίου εὔρεν χελκίας ὁ ἱερεὺς βιβλίον νόμου κυρίου διὰ χειρὸς μουσῆ
- 15 Ja Hilikia lausui ja sanoi kirjuri Saafanille: "Minä löysin Herran temppeleistä lain kirjan". Ja Hilikia antoi kirjan Saafanille.
Then Hilikiah said to Shaphan the scribe, I have made discovery of the book of the law in the house of the Lord. And Hilikiah gave the book to Shaphan.
καὶ ἀπεκρίθη χελκίας καὶ εἶπεν πρὸς σαφαν τὸν γραμματεῖα βιβλίον νόμου εὔρον ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἔδωκεν χελκίας τὸ βιβλίον τῷ σαφαν
- 16 Saafan vei kirjan kuninkaalle ja teki lisäksi kuninkaalle selon asiasta, sanoen: "Kaikki, mitä annettiin palvelijaisi tehtäväksi, he ovat tehneet:
And Shaphan took the book to the king; and he gave him an account of what had been done, saying, Your servants are doing all they have been given to do;
καὶ εἰσήγγεκεν σαφαν τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀπέδωκεν ἐπι τῷ βασιλεὶ λόγον πᾶν τὸ δοθὲν ἀργύριον ἐν χειρὶ τῶν παιδῶν σου τῶν ποιούντων τὸ ἔργον
- 17 he ovat ottaneet esille rahat, jotka olivat Herran temppeleissä, ja antaneet ne työnvalvojille ja työnteettäjille".
They have taken out all the money which was in the Lord's house and have given it to the overseers and to the workmen.
καὶ ἐχώνευσαν τὸ ἀργύριον τὸ εὔρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἔδωκαν ἐπι χεῖρα τῶν ἐπισκόπων καὶ ἐπι χεῖρα τῶν ποιούντων ἐργασίαν
- 18 Ja kirjuri Saafan kertoi kuninkaalle sanoen: "Pappi Hilikia antoi minulle erään kirjan". Ja Saafan luki siitä kuninkaalle.
Then Shaphan the scribe said to the king, Hilikiah the priest has given me a book; and he made a start at reading some of it to the king.
καὶ ἀπήγγειλεν σαφαν ὁ γραμματεὺς τῷ βασιλεὶ λέγων βιβλίον ἔδωκέν μοι χελκίας ὁ ἱερεὺς καὶ ἀνέγνω αὐτὸ σαφαν ἐναντίον τοῦ βασιλέως
- 19 Kun kuningas kuuli lain sanat, repäisi hän vaatteensa.
And the king, hearing the words of the law, took his robe in his hands, violently parting it as a sign of his grief.
καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τοῦ νόμου καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
- 20 Ja kuningas käski Hilikiaa, Ahikamia, Saafanin poikaa, Abdonia, Miikan poikaa, kirjuri Saafania ja Asajaa, kuninkaan palvelijaa, sanoen:
And he gave orders to Hilikiah and to Ahikam, the son of Shaphan, and Abdon, the son of Micah, and Shaphan the scribe and Asaiah, the king's servant, saying,
καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκία καὶ τῷ αχικαμ υἱῷ σαφαν καὶ τῷ αβδων υἱῷ μιχαια καὶ τῷ σαφαν τῷ γραμματεῖ καὶ τῷ ασαια παιδὶ τοῦ βασιλέως λέγων
- 21 "Menkää ja kysykää minun puolestani ja niiden puolesta, joita on jäljellä Israelista ja Juudasta, neuvoa Herralta tästä löydetystä kirjasta. Sillä suuri on Herran viha, joka on vuodatettu meidän ylitsemme, sentähden että meidän isämme eivät ole noudattaneet Herran sanaa eivätkä tehneet mitään kaikesta siitä, mikä on kirjoitettu tässä kirjassa."
Go and get directions from the Lord for me and for those who are still in Israel and for Judah, about the words of this book which has come to light; for great is the wrath of the Lord which has been let loose on us, because our fathers have not kept the word of the Lord or done what is recorded in this book.
πορεύθητε ζητήσατε τὸν κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ παντὸς τοῦ καταλειφθέντος ἐν ἰσραὴλ καὶ ἰουδα περὶ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τοῦ εὔρεθέντος ὅτι μέγας ὁ θυμὸς κυρίου ἐκκέκασται ἐν ἡμῖν διότι οὐκ εἰσήκουσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τῶν λόγων κυρίου τοῦ ποιῆσαι κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ
- 22 Niin Hilikia ynnä ne muut, jotka kuningas määräsi, menivät naisprofeetta Huldan tykö, joka oli vaatevaraston hoitajan Sallumin, Tokhatin pojan, Hasran pojanpojan, vaimo ja asui Jerusalemissa, toisessa kaupunginosassa. Ja he puhuivat hänelle, niinkuin edellä mainittiin.
So Hilikiah, and those whom the king sent, went to Huldah the woman prophet, the wife of Shallum, the son of Tokhath, the son of Hasrah, the keeper of the robes (now she was living in Jerusalem, in the second part of the town); and they had talk with her about this thing.
καὶ ἐπορεύθη χελκίας καὶ οἷς εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς οὐδαν τὴν προφῆτιν γυναῖκα σελλημ υἱοῦ θακουαθ υἱοῦ χελλης φυλάσσουσαν τὰς στολάς καὶ αὕτη κατόκει ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν μασανα καὶ ἐλάλησαν αὐτῇ κατὰ ταῦτα
- 23 Niin hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sanokaa sille miehelle, joka lähetti teidät minun tyköni:
And she said to them, The Lord, the God of Israel, has said, Say to the man who sent you to me,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ εἶπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρὸς με
- 24 "Näin sanoo Herra: Katso, minä annan onnettomuuden kohdata tätä paikkaa ja sen asukkaita, kaikkien kirousten, jotka on kirjoitettu siihen kirjaan, jota on luettu Juudan kuninkaalle,
These are the words of the Lord: See, I will send evil on this place and on its people, even all the curses in the book which they have been reading before the king of Judah;
οὕτως λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπι τὸν τόπον τοῦτον τοὺς πάντας λόγους τοὺς γεγραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ἀνεγνωσμένῳ ἐναντίον τοῦ βασιλέως ἰουδα
- 25 koska he ovat hyljänneet minut ja polttaneet uhreja muille jumalille ja vihoittaneet minut kaikilla kättensä teoilla; sillä minun vihani on vuodatettu tämän paikan yli, eikä se ole sammuva.
Because they have given me up, burning offerings to other gods and moving me to wrath by all the works of their hands; so my wrath is let loose on this place and will not be put out.
ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἐθυμίασαν θεοῖς ἄλλοτριῶν ἵνα παροργίσωσίν με ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἐξεκαύθη ὁ θυμὸς μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ οὐ σβεσθήσεται

- 26 **Mutta Juudan kuninkaalle, joka on lähettänyt teidät kysymään neuvoa Herralta, sanokaa näin: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, niistä sanoista, jotka sinä olet kuullut:**
But to the king of Judah who sent you to get directions from the Lord, say, This is what the Lord, the God of Israel, has said: Because you have given ear to my words,
και ἐπὶ βασιλείᾳ ἰουδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον οὕτως ἔρετε αὐτῷ οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ τοὺς λόγους οὓς ἤκουσας
- 27 **Koska sydämesi on pehminnyt ja sinä olet nöyrytnyt Jumalan edessä, kuullessasi, mitä hän on puhunut tätä paikkaa ja sen asukkaita vastaan, koska sinä olet nöyrytnyt minun edessäni ja reväissyt vaatteesi ja itkenyt minun edessäni, niin minä myös olen kuullut sinua, sanoo Herra.**
And your heart was soft, and you made yourself low before God, on hearing his words about this place and its people, and with weeping and signs of grief have made yourself low before me, I have given ear to you, says the Lord God.
και ἐνετράπη ἡ καρδία σου και ἐταπεινώθη ἀπὸ προσώπου μου ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε τοὺς λόγους μου ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον και ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὸν και ἐταπεινώθη ἐναντίον μου και διέρρηξας τὰ ἱμάτια σου και ἐκλαυσας κατεναντίον μου και ἐγὼ ἤκουσά φησιν κύριος
- 28 **Katso, minä korjaan sinut isiesi tykö, ja sinä saat rauhassa siirtyä hautaasi, ja sinun silmäsi pääsevät näkemästä kaikkea onnettomuutta, minkä minä annan kohdata tätä paikkaa ja sen asukkaita.'" Ja he toivat kuninkaalle tämän vastauksen.**
See, I will let you go to your fathers, and be put in your last resting-place in peace, and your eyes will not see all the evil which I will send on this place and on its people. So they took this news back to the king.
ἰδοὺ προστίθιμι σε πρὸς τοὺς πατέρας σου και προστεθήσῃ πρὸς τὰ μνήματά σου ἐν εἰρήνῃ και οὐκ ὄψονται οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν πᾶσιν τοῖς κακοῖς οἷς ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον και ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὸν και ἀπέδωκαν τῷ βασιλεῖ λόγον
- 29 **Niin kuningas lähetti kokoamaan luoksensa kaikki Juudan ja Jerusalemin vanhimmat.**
Then the king sent and got together all the responsible men of Judah and of Jerusalem.
και ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς και συνήγαγεν τοὺς πρεσβυτέρους ἰουδα και ἱερουσαλημ
- 30 **Ja kuningas meni Herran temppeliin, hän ja kaikki Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat, myöskin papit ja leeviläiset, kaikki kansa suurimmasta pienimpään asti, ja hän luki heidän kuultensa kaikki Herran temppelistä löydetyn liitonkirjan sanat.**
And the king went up to the house of the Lord, with all the men of Judah and the people of Jerusalem, and the priests and the Levites and all the people, small and great; and they were present at his reading of the book of the law which had come to light in the house of the Lord.
και ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου και πᾶς ἰουδα και οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλημ και οἱ ἱερεῖς και οἱ λευῖται και πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μεγάλου ἕως μικροῦ και ἀνέγνω ἐν ὧσιν αὐτῶν τοὺς πάντα λόγους βιβλίου τῆς διαθήκης τοῦ εὐρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου
- 31 **Ja kuningas asettui paikallensa ja teki Herran edessä liiton, että heidän tuli seurata Herraa, noudattaa hänen käskyjensä, todistuksiansa ja säädöksiänsä kaikesta sydämestään ja kaikesta sielustansa ja täyttää liiton sanat, jotka ovat kirjoitetut siihen kirjaan.**
Then the king, taking his place by the pillar, made an agreement before the Lord, to go in the way of the Lord, and to keep his orders and his decisions and his rules with all his heart and with all his soul, and to keep the words of the agreement recorded in this book.
και ἔστη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν στῦλον και διέθετο διαθήκην ἐναντίον κυρίου τοῦ πορευθῆναι ἐνώπιον κυρίου τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ και μαρτύρια αὐτοῦ και προστάγματα αὐτοῦ ἐν ὄλῃ καρδίᾳ και ἐν ὄλῃ ψυχῇ τοὺς λόγους τῆς διαθήκης τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ τῷ βιβλίῳ τούτῳ
- 32 **Ja hän otti siihen liittoon kaikki, jotka olivat Jerusalemissa ja Benjaminissa. Ja Jerusalemin asukkaat tekivät, niinkuin Jumalan, heidän isiensä Jumalan, liitto vaati.**
And he made all the people in Jerusalem and Benjamin give their word to keep it. And the people of Jerusalem kept the agreement of God, the God of their fathers.
και ἔστησεν πάντας τοὺς εὐρεθέντας ἐν ἱερουσαλημ και βενιαμιν και ἐποίησαν οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλημ διαθήκην ἐν οἴκῳ κυρίου θεοῦ πατέρων αὐτῶν
- 33 **Ja Joosia poisti kaikki kauhistukset israelilaisten kaikista maakunnista ja vaati jokaista, joka Israelissa oli, palvelemaan Herraa, heidän Jumalaansa. Niin kauan kuin hän eli, he eivät luopuneet pois Herrasta, isiensä Jumalasta.**
Josiah took away all the disgusting things out of all the lands of the children of Israel, and made all who were in Israel servants of the Lord their God. And as long as he was living they were true to the Lord, the God of their fathers.
και περιεῖλεν ἰωσας τὰ πάντα βδελύγματα ἐκ πάσης τῆς γῆς ἣ ἦν νῆδὸν ἰσραηλ και ἐποίησεν πάντας τοὺς εὐρεθέντας ἐν ἱερουσαλημ και ἐν ἰσραηλ τοῦ δουλεύειν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ οὐκ ἐξέκλινεν ἀπὸ ὀπισθεν κυρίου θεοῦ πατέρων αὐτοῦ
- 1 **Sitten Joosia vietti Jerusalemissa pääsiäistä Herran kunniaksi. Pääsiäislammas teurastettiin ensimmäisen kuun neljäntenätoista päivänä.**
And Josiah kept a Passover to the Lord in Jerusalem; on the fourteenth day of the first month they put the Passover lamb to death.
και ἐποίησεν ἰωσας τὸ φασεχ τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ και ἔθυσαν τὸ φασεχ τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου
- 2 **Hän asetti papit heidän palvelustehtäviinsä ja rohkaisi heitä palvelemaan Herran temppelissä.**
And he gave the priests their places, making them strong for the work of the house of God.
και ἔστησεν τοὺς ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν και κατίσχυσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου

- 3 Ja hän sanoi leeviläisille, jotka opettivat kaikkea Israelia ja jotka olivat pyhitetyt Herralle: "Pankaa pyhä arkki temppeliin, jonka Salomo, Daavidin poika, Israelin kuningas, on rakentanut; ei teidän enää tarvitse kantaa sitä olallanne. Palvelkaa nyt Herraa, Jumalaanne, ja hänen kansaansa Israelia.
And he said to the Levites, the teachers of all Israel, who were holy to the Lord, See, the holy ark is in the house which Solomon, the son of David, king of Israel, made; it will no longer have to be transported on your backs: now be the servants of the Lord your God and his people Israel,
καὶ εἶπεν τοῖς λευίταις τοῖς δυνατοῖς ἐν παντὶ ἰσραὴλ τοῦ ἁγιασθῆναι αὐτοὺς τῷ κυρίῳ καὶ ἔθηκαν τὴν κιβωτὸν τὴν ἁγίαν εἰς τὸν οἶκον ὃν ἠκοδόμησεν σαλωμων υἱὸς δαυὶδ τοῦ βασιλέως ἰσραὴλ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔστιν ὑμῖν ἄραι ἐπ' ὤμων οὐθὲν νῦν οὖν λειτουργήσατε τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ ἰσραὴλ.
- 4 Valmistautukaa perhekunnittain, osastojenne mukaan, Daavidin, Israelin kuninkaan, määräyksen ja hänen poikansa Salomon käskykirjan mukaan,
And make yourselves ready in your divisions, by your families, as it is ordered in the writings of David, king of Israel, and of Solomon his son;
καὶ ἐτοιμάσθητε κατ' οἴκους πατριῶν ὑμῶν καὶ κατὰ τὰς ἐφημερίας ὑμῶν κατὰ τὴν γραφὴν δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ καὶ διὰ χειρὸς σαλωμων υἱοῦ αὐτοῦ
- 5 ja asettukaa pyhäkköön veljienne, rahvaan, perhekuntaryhmien mukaan, niin että jokaista ryhmää kohden on yksi leeviläisten perhekuntaosasto.
And take your positions in the holy place, grouped in the families of your brothers, the children of the people, and for every division let there be a part of a family of the Levites.
καὶ στήτε ἐν τῷ οἴκῳ κατὰ τὰς διαιρέσεις οἴκων πατριῶν ὑμῶν τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν υἱοῖς τοῦ λαοῦ καὶ μερὶς οἴκου πατριᾶς τοῖς λευίταις
- 6 Niin teurastakaa pääsiäislammas ja pyhittäytykää ja valmistakaa se veljillenne, tehdäksenne Herran sanan mukaan, joka on puhuttu Mooseksen kautta."
And put the Passover lamb to death, and make yourselves holy, and make it ready for your brothers, so that the orders given by the Lord through Moses may be done.
καὶ θύσατε τὸ φασεχ καὶ τὰ ἅγια ἐτοιμάσατε τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸν λόγον κυρίου διὰ χειρὸς μουσῆ
- 7 Ja Joosia antoi rahvaalle anniksi pikkukarjaa, karitsoita ja vohlia, kolmekymmentä tuhatta luvultaan, kaikki pääsiäisuhreiksi kaikille saapuville oleville, ja kolmetuhatta raavasta, kaikki nämä kuninkaan omaisuutta.
And Josiah gave lambs and goats from the flock as Passover offerings for all the people who were present, to the number of thirty thousand, and three thousand oxen: these were from the king's private property.
καὶ ἀπῆρξαντο ἰωσίας τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ πρόβατα καὶ ἄμνοὺς καὶ ἐρίφους ἀπὸ τῶν τέκνων τῶν αἰῶν πάντα εἰς τὸ φασεχ εἰς πάντας τοὺς εὐρεθέντας εἰς ἀριθμὸν τριάκοντα χιλιάδας καὶ μόσχων τρεῖς χιλιάδας ταῦτα ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ βασιλέως
- 8 Ja hänen päämiehensä antoivat vapaaehtoisesti annin kansalle, papeille ja leeviläisille. Hilikia, Sakarja ja Jehiel, Jumalan temppelin esimiehet, antoivat papeille pääsiäisuhreiksi kaksituhatta kuusisataa karitsaa, niin myös kolmesataa raavasta.
And his captains freely gave an offering to the people, the priests, and the Levites. Hilkiyah and Zechariah and Jehiel, the rulers of the house of God, gave to the priests for the Passover offerings two thousand, six hundred small cattle and three hundred oxen.
καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἀπῆρξαντο τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ λευίταις ἔδωκεν χελκίας καὶ ζαχαρίας καὶ ἰηλ οἱ ἄρχοντες οἴκου τοῦ θεοῦ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ ἔδωκεν εἰς τὸ φασεχ πρόβατα καὶ ἄμνοὺς καὶ ἐρίφους δισχίλια ἑξακόσια καὶ μόσχους τριακοσίους
- 9 Ja Koonanja, Semaja ja hänen veljensä Netanel, sekä Hasabja, Jegiel ja Joosabad, leeviläisten päämiehet, antoivat antina leeviläisille pääsiäisuhreiksi viisituhatta karitsaa ja viisisataa raavasta.
And Conaniah and Shemaiah and Nethanel, his brothers, and Hashabiah and Jeiel and Jozabad, the chiefs of the Levites, gave to the Levites for the Passover offerings five thousand small cattle and five hundred oxen.
καὶ χωνενίας καὶ βαναίας καὶ σαμαιας καὶ ναθανηλ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ ασαβια καὶ ἰηλ καὶ ἰωζαβαδ ἄρχοντες τῶν λευιτῶν ἀπῆρξαντο τοῖς λευίταις εἰς τὸ φασεχ πρόβατα πεντακισχίλια καὶ μόσχους πεντακοσίους
- 10 Näin järjestettiin jumalanpalvelus. Ja papit asettuivat paikoilleen ja samoin leeviläiset osastoittain, niinkuin kuningas oli käskenyt.
So everything was made ready and the priests took their places with the Levites in their divisions, as the king had said.
καὶ κατορθώθη ἡ λειτουργία καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτῶν καὶ οἱ λευῖται ἐπὶ τὰς διαιρέσεις αὐτῶν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως
- 11 Sitten teurastettiin pääsiäislammas, ja papit vihmoivat veren, jonka olivat ottaneet leeviläisten käsistä; ja leeviläiset nylkivät nahan.
And they put the Passover lambs to death, the blood being drained out by the priests when it was given to them, and the Levites did the skinning.
καὶ ἔθυσαν τὸ φασεχ καὶ προσέχεον οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐκ χειρὸς αὐτῶν καὶ οἱ λευῖται ἐξέδειραν
- 12 Mutta he panivat syrjään polttouhrikappaleet, antaakseen ne rahvaalle perhekuntaryhmittäin, uhrattaviksi Herralle, niinkuin on kirjoitettuna Mooseksen kirjassa; samoin he tekivät myös raavaille.
And they took away the burned offerings, so that they might give them to be offered to the Lord for the divisions of the families of the people, as it is recorded in the book of Moses. And they did the same with the oxen.
καὶ ἠτοίμασαν τὴν ὀλοκαύτωσιν παραδοῦναι αὐτοῖς κατὰ τὴν διαίρεσιν κατ' οἴκους πατριῶν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ τοῦ προσάγειν τῷ κυρίῳ ὡς γέγραπται ἐν βιβλίῳ μουσῆ καὶ οὕτως εἰς τὸ προῖ

- 13 Ja he paistoivat tulella pääsiäislampaan säädetyllä tavalla; mutta pyhät lahjat he keittivät padoissa, ruukuissa ja vadeissa ja veivät ne kiiruusti rahvaalle.
And the Passover lamb was cooked over the fire, as it says in the law; and the holy offerings were cooked in pots and basins and vessels, and taken quickly to all the people.
καὶ ὤψτησαν τὸ φασεχ ἐν πυρὶ κατὰ τὴν κρίσιν καὶ τὰ ἄγια ἤψησαν ἐν τοῖς χαλκείοις καὶ ἐν τοῖς λέβησιν καὶ εὐδοῶθη καὶ ἔδραμον πρὸς πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ
- 14 Sitten he valmistivat itsellensä ja papeille, sillä papit, Aaronin pojat, olivat yöhön saakka uhraamassa polttouhria ja rasvoja; sentähden leeviläiset valmistivat itsellensä ja papeille, Aaronin pojille.
And after that, they made ready for themselves and for the priests; for the priests, the sons of Aaron, were offering the burned offerings and the fat till night; so the Levites made ready what was needed for themselves and for the priests, the sons of Aaron.
καὶ μετὰ τὸ ἐτοιμάσαι αὐτοῖς καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ὅτι οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἀναφέρειν τὰ στέατα καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα ἕως νυκτός καὶ οἱ λευῖται ἠτοίμασαν αὐτοῖς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν υἱοῖς ααρων
- 15 Ja veisaajat, Aasafin pojat, olivat paikoillansa, niinkuin Daavid, Aasaf, Heeman ja Jedutun, kuninkaan näkijä, olivat määränneet, niin myös ovenvartijat jokaisella portilla; heidän ei ollut lupa lähteä palveluksestaan, vaan heidän leeviläiset veljensä valmistivat heille.
And the sons of Asaph, the makers of melody, were in their places, as ordered by David and Asaph and Heman and Jeduthun, the king's seer; and the door-keepers were stationed at every door: there was no need for them to go away from their places, for their brothers the Levites made ready for them.
καὶ οἱ ψαλτῶδοι υἱοὶ ασαφ ἐπὶ τῆς στάσεως αὐτῶν κατὰ τὰς ἐντολὰς δαυιδ καὶ ασαφ καὶ αιμων καὶ ιδιθων οἱ προφῆται τοῦ βασιλέως καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πυλωροὶ πύλης καὶ πύλης οὐκ ἦν αὐτοῖς κινεῖσθαι ἀπὸ τῆς λειτουργίας ἁγίων ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται ἠτοίμασαν αὐτοῖς
- 16 Näin järjestettiin kaikki Herran palvelus sinä päivänä, pääsiäisen vietto ja polttouhrien uhraaminen Herran alttarilla, niinkuin kuningas Joosia oli käsenyt.
So everything needed for the worship of the Lord was made ready that same day, for the keeping of the Passover and the offering of burned offerings on the altar of the Lord, as King Josiah had given orders.
καὶ κατωρθώθη καὶ ἠτοιμάσθη πᾶσα ἡ λειτουργία κυρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοῦ ποιῆσαι τὸ φασεχ καὶ ἐνεγκεῖν τὰ ὀλοκαυτώματα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως ἰωσια
- 17 Näin viettivät saapuvilla olevat israelilaiset sinä aikana pääsiäistä ja happamattoman leivän juhlaa seitsemän päivää.
And all the children of Israel who were present kept the Passover and the feast of unleavened bread at that time for seven days.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ οἱ εὐρεθέντες τὸ φασεχ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ τὴν ἑορτὴν τῶν ἄζυμων ἑπτὰ ἡμέρας
- 18 Sellaista pääsiäistä ei oltu vietetty Israelissa profeetta Samuelin ajoista asti; sillä ei kukaan Israelin kuninkaista ollut viettänyt semmoista pääsiäistä, kuin nyt viettivät Joosia, papit ja leeviläiset, koko Juuda ja saapuvilla olevat israelilaiset sekä Jerusalemin asukkaat.
No Passover like it had been kept in Israel from the days of Samuel the prophet; and not one of the kings of Israel had ever kept a Passover like the one kept by Josiah and the priests and the Levites and all those of Judah and Israel who were present, and the people of Jerusalem.
καὶ οὐκ ἐγένετο φασεχ ὅμοιον αὐτῷ ἐν ἰσραηλ ἀπὸ ἡμερῶν σαμουηλ τοῦ προφήτου καὶ πάντες βασιλεῖς ἰσραηλ οὐκ ἐποίησαν ὡς τὸ φασεχ ὃ ἐποίησεν ἰωσιας καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ πᾶς ἰουδα καὶ ἰσραηλ ὃ εὐρεθεῖς καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλημ τῷ κυρίῳ
- 19 Joosian kahdeksantentoista hallitusvuotena vietettiin tämä pääsiäinen.
In the eighteenth year of the rule of Josiah this Passover was kept.
τῷ ὀκτοκαίδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἰωσια [19a] καὶ τοὺς ἑγγαστριμῆθους καὶ τοὺς γνώστας καὶ τὰ θαραφιν καὶ τὰ εἰδῶλα καὶ τὰ καρασιμ ἃ ἦν ἐν γῆ ἰουδα καὶ ἐν ἱερουσαλημ ἐνεπύριον ὁ βασιλεὺς ἰωσιας ἵνα στήσῃ τοὺς λόγους τοῦ νόμου τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ τοῦ βιβλίου οὗ εὔρεν χελκίας ὁ ἱερεὺς ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου [19b] ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγενήθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ ὅς ἐπέστρεψεν πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ ἰσχύϊ αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον μουσῆ καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἀνέστη ὅμοιος αὐτῷ [19c] πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κύριος ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου οὗ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ ἰουδα ἐπὶ πάντα τὰ παροργίσματα ἃ παρόργισεν μανασσης [19d] καὶ εἶπεν κύριος καὶ γε τὸν ἰουδα ἀποστήσω ἀπὸ προσώπου μου καθὼς ἀπέστησα τὸν ἰσραηλ καὶ ἀπώσαμην τὴν πόλιν ἣν ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσαλημ καὶ τὸν οἶκον ὃν εἶπα ἔσται τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ
- 20 Kaiken tämän jälkeen, sittenkuin Joosia oli pannut kuntoon temppelin, lähti Neko, Egyptin kuningas, sotimaan Karkemista vastaan, joka on Eufratin varrella; ja Joosia meni häntä vastaan.
After all this, and after Josiah had put the house in order, Neco, king of Egypt, went up to make war at Carchemish by the river Euphrates; and Josiah went out against him.
καὶ ἀνέβη φαραω νεχω βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ τὸν βασιλεῦα ἀσσυρίων ἐπὶ τὸν ποταμὸν εὐφράτην καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ἰωσιας εἰς συνάντησιν αὐτῷ
- 21 Niin Neko lähetti sanansaattajat hänen luokseen ja käski sanoa: "Mitä sinulla on tekemistä minun kanssani, Juudan kuningas? Enhän minä nyt tule sinua vastaan, vaan sitä sukua vastaan, joka on sodassa minun kanssani, ja Jumala on käsenyt minua kiiruhtamaan. Jätä rauhaan Jumala, joka on minun kanssani, ettei hän tuhoaisi sinua."
But he sent representatives to him, saying, What have I to do with you, O king of Judah? I have not come against you this day, but against those with whom I am at war; and God has given me orders to go forward quickly: keep out of God's way, for he is with me, or he will send destruction on you.
καὶ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἀγγέλους λέγων τί ἐμοὶ καὶ σοὶ βασιλεῦ ἰουδα οὐκ ἐπὶ σὲ ἦκω σήμερον πόλεμον ποιῆσαι καὶ ὁ θεὸς εἶπεν κατασπεῦσαι με πρόσεχε ἀπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ μετ' ἐμοῦ μὴ καταφθίρῃ σε

- 22 **Mutta Joosia ei väistänyt häntä, vaan pukeutui tuntemattomaksi taistellakseen häntä vastaan, eikä kuullut Nekon sanoja, jotka kuitenkin tulivat Jumalan suusta. Niin hän meni taistelemaan Megiddon tasangolle.**
However, Josiah would not go back; but keeping to his purpose of fighting against him, and giving no attention to the words of Neco, which came from God, he went forward to the fight in the valley of Megiddo.
καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἰωσίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ ἄλλ' ἢ πολεμεῖν αὐτὸν ἐκραιώθη καὶ οὐκ ἤκουσεν τῶν λόγων νεχω διὰ στόματος θεοῦ καὶ ἦλθεν τοῦ πολεμῆσαι ἐν τῷ πεδίῳ μαγεδων
- 23 **Mutta ampujat ampuivat kuningas Joosiaa; ja kuningas sanoi palvelijoillensä: "Viekkää minut pois, sillä minä olen pahasti haavoittunut".**
And the bowmen sent their arrows at King Josiah, and the king said to his servants, Take me away, for I am badly wounded.
καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξόται ἐπὶ βασιλέα ἰωσιαν καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παισὶν αὐτοῦ ἐξαγάγετέ με ὅτι ἐπόνεσα σφόδρα
- 24 **Niin hänen palvelijansa siirsivät hänet sotavaunuista ja panivat hänet hänen toisiinsa vaunuihinsa ja kuljettivat hänet Jerusalemiin. Ja hän kuoli, ja hänet haudattiin isiensä hautoihin. Ja koko Juuda ja Jerusalem surivat Joosiaa.**
So his servants took him out of the line of war-carriages, and put him in his second carriage and took him to Jerusalem, where he came to his end, and they put his body in the resting-place of his fathers. And in all Judah and Jerusalem there was great weeping for Josiah.
καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἅρματος καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα τὸ δευτέρου ὃ ἦν αὐτῷ καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἀπέθανεν καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ καὶ πᾶς ἰουδα καὶ ἱερουσαλημ ἐπένησαν ἐπὶ ἰωσιαν
- 25 **Ja Jeremia sepitti itkuvirren Joosiasta. Ja kaikki laulajat ja laulajattaret ovat itkuvirsissään puhuneet Joosiasta aina tähän päivään asti; ja nämä ovat tulleet yleisiksi Israelissa. Katso, ne ovat kirjoitettuna "Itkuvirsissä".**
And Jeremiah made a song of grief for Josiah; and to this day Josiah is named by all the makers of melody, men and women, in their songs of grief; they made it a rule in Israel; and the songs are recorded among the songs of grief.
καὶ ἐθρήνησεν ἱερεμίας ἐπὶ ἰωσιαν καὶ εἶπαν πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ ἄρχουσαι θρῆνον ἐπὶ ἰωσιαν ἕως τῆς σήμερον καὶ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς πρόσταγμα ἐπὶ ἰσραηλ καὶ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ τῶν θρήνων
- 26 **Mitä muuta on kerrottavaa Joosiasta ja hänen hurskaista teoistansa, joita hän teki sen mukaan, kuin on kirjoitettuna Herran laissa,**
Now the rest of the acts of Josiah, and the good he did, in keeping with what is recorded in the law of the Lord,
καὶ ἦσαν οἱ λόγοι ἰωσια καὶ ἡ ἐλπίς αὐτοῦ γεγραμμένα ἐν νόμῳ κυρίου
- 27 **hänen sekä aikaisemmista että myöhemmistä vaiheistaan, katso, se on kirjoitettuna Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa.**
And all his acts, first and last, are recorded in the book of the kings of Israel and Judah.
καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίῳ βασιλέων ἰσραηλ καὶ ἰουδα
- 1 **Maan kansa otti Joosian pojan Jooahaan ja teki hänet kuninkaaksi Jerusalemiin hänen isänsä jälkeen.**
Then the people of the land took Jehoahaz, the son of Josiah, and made him king in Jerusalem in place of his father.
καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωαχαζ υἱὸν ἰωσιου καὶ ἔχρισαν αὐτὸν καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς βασιλέα ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἱερουσαλημ
- 2 **Jooahas oli kahdenkymmenen kolmen vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolme kuukautta.**
Jehoahaz was twenty-three years old when he became king; he was ruling in Jerusalem for three months.
υἱὸς εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν ἰωαχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ τρίμηνον ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ [2α] καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ αμιταλ θυγάτηρ ἱερεμίου ἐκ λοβενα [2β] καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ἃ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ [2ξ] καὶ ἔδησεν αὐτὸν φαραω νεχω ἐν δεβλαθα ἐν γῆ εμαθ τοῦ μὴ βασιλεύειν αὐτὸν ἐν ἱερουσαλημ
- 3 **Mutta Egyptin kuningas pani hänet viralta Jerusalemissa ja otti maasta pakkoverona sata talenttia hopeata ja yhden talentin kultaa.**
Then the king of Egypt took the kingdom from him in Jerusalem, and put on the land a tax of a hundred talents of silver and a talent of gold.
καὶ μετήγαγεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς εἰς αἴγυπτον καὶ ἐπέβαλεν φόρον ἐπὶ τὴν γῆν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ τάλαντον χρυσίου
- 4 **Ja Egyptin kuningas teki hänen veljensä Eljakimin Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi ja muutti hänen nimensä Joojakimiksi. Mutta hänen veljensä Jooahaan Neko otti ja vei Egyptiin.**
And the king of Egypt made Eliakim his brother king over Judah and Jerusalem, changing his name to Jehoiakim. And Neco took his brother Jehoahaz away to Egypt.
καὶ κατέστησεν φαραω νεχω τὸν ελιακιμ υἱὸν ἰωσιου βασιλέα ἰουδα ἀντὶ ἰωσιου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ μετέστρεψεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰωακιμ καὶ τὸν ἰωαχαζ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔλαβεν φαραω νεχω καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς αἴγυπτον καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ [4α] καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἔδωκαν τῷ φαραῳ τότε ἤρξατο ἡ γῆ φορολογεῖσθαι τοῦ δοῦναι τὸ ἀργύριον ἐπὶ στόμα φαραῳ καὶ ἕκαστος κατὰ δύναμιν ἀπῆται τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον παρὰ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς δοῦναι τῷ φαραῳ νεχω

- 5 Joojakim oli kahdenkymmenen viiden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hän teki sitä, mikä oli paha Herran, hänen Jumalansa, silmissä. Jehoiakim was twenty-five years old when he became king; he was ruling in Jerusalem for eleven years, and he did evil in the eyes of the Lord his God.
ὦν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἑνδεκά ἐτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ζεχωρα θυγάτηρ νηριου ἐκ ραμα καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ [5α] ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἦλθεν ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς τὴν γῆν καὶ ἦν αὐτῷ δουλεύων τρία ἔτη καὶ ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ [5β] καὶ ἀπέστειλεν κύριος ἐπ' αὐτοὺς τοὺς γαλδαίους καὶ ληστήρια σύρων καὶ ληστήρια μωαβιτῶν καὶ υἰὸν αμμων καὶ τῆς σαμαρείας καὶ ἀπέστησαν μετὰ τὸν λόγον τοῦτον κατὰ τὸν λόγον κυρίου ἐν χειρὶ τῶν παιδῶν αὐτοῦ τῶν προφητῶν [5ξ] πλὴν θυμὸς κυρίου ἦν ἐπὶ ἰουδαν τοῦ ἀποστήσαι αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ διὰ τὰς ἁμαρτίας μανασση ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησεν [5δ] καὶ ἐν αἵματι ἀθῶ φ ὃ ἐξέχεεν ἰωακὶμ καὶ ἔπλησεν τὴν ἱερουσαλὴμ αἵματος ἀθῶου καὶ οὐκ ἠθέλησεν κύριος ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς
- 6 Ja Nebukadnessar, Baabelin kuningas, lähti häntä vastaan ja kytki hänet vaskikahleisiin viedäkseen hänet Baabeliin. Nebuchadnezzar, king of Babylon, came up against him, and took him away in chains to Babylon.
καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν χαλκαῖς πέδαις καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα
- 7 Nebukadnessar vei Herran temppelein kaluja Baabeliin ja pani ne temppeleinsä Baabelissa. And Nebuchadnezzar took away some of the vessels of the Lord's house, and put them in the house of his god in Babylon.
καὶ μέρος τῶν σκευῶν οἴκου κυρίου ἀπήνεγκεν εἰς βαβυλῶνα καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐν τῷ ναφ αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι
- 8 Mitä muuta on kerrottavaa Joojakimista ja niistä kauhistuksista, joita hän teki, ja mitä hänessä havaittiin, katso, se on kirjoitettuna Israelin ja Juudan kuningasten kirjassa. Ja hänen poikansa Joojakin tuli kuninkaaksi hänen sijaansa. Now the rest of the acts of Jehoiakim and the disgusting things he did, and all there is to be said against him, are recorded in the book of the kings of Israel and Judah; and Jehoiachin his son became king in his place.
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωακὶμ καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν οὐκ ἰδοῦ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τοῖς βασιλεύσιν ἰουδα καὶ ἐκοιμήθη ἰωακὶμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐτάφη ἐν γανοῶ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ἰεχονίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 9 Joojakin oli kahdeksantoista vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa kolme kuukautta ja kymmenen päivää. Hän teki sitä, mikä on paha Herran silmissä. Jehoiachin was eighteen years old when he became king; he was ruling in Jerusalem for three months and ten days, and he did evil in the eyes of the Lord.
υἱὸς ὀκτωκαίδεκα ἐτῶν ἰεχονίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ τρίμηνον καὶ δέκα ἡμέρας ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου
- 10 Vuoden vaihteessa kuningas Nebukadnessar lähetti noutamaan hänet Baabeliin, hänet ynnä Herran temppelein kallisarvoiset kalut. Ja hän teki hänen veljensä Sidkian Juudan ja Jerusalemin kuninkaaksi. In the spring of the year King Nebuchadnezzar sent and took him away to Babylon, with the beautiful vessels of the house of the Lord, and made Zedekiah, his father's brother, king over Judah and Jerusalem.
καὶ ἐπιστρέφοντος τοῦ ἐνιαυτοῦ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ναβουχοδονοσορ καὶ εἰσήνεγκεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα μετὰ τῶν σκευῶν τῶν ἐπιθυμητῶν οἴκου κυρίου καὶ ἐβασίλευσεν σεδεκίαν ἀδελφὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ ἰουδαν καὶ ἱερουσαλὴμ
- 11 Sidkia oli kahdenkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Zedekiah was twenty-one years old when he became king; he was ruling in Jerusalem for eleven years.
ἐτῶν εἴκοσι ἐνὸς σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν καὶ ἑνδεκά ἐτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλὴμ
- 12 Hän teki sitä, mikä oli paha Herran, hänen Jumalansa, silmissä: hän ei nöyrytnyt profeetta Jeremian edessä, jonka sana tuli Herran suusta. He did evil in the eyes of the Lord, and did not make himself low before Jeremiah the prophet who gave him the word of the Lord.
καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου θεοῦ αὐτοῦ οὐκ ἐνετράπη ἀπὸ προσώπου ἱερεμίου τοῦ προφήτου καὶ ἐκ στόματος κυρίου
- 13 Myöskin hän kapinoi kuningas Nebukadnessaria vastaan, joka kuitenkin oli vannottanut hänet Jumalan kautta. Hän oli niskuri ja paadutti sydämensä, niin ettei hän kääntynyt Herran, Israelin Jumalan, puoleen. And he took up arms against King Nebuchadnezzar, though he had made him take an oath by God; but he made his neck stiff and his heart hard, turning away from the Lord, the God of Israel.
ἐν τῷ τὰ πρὸς τὸν βασιλέα ναβουχοδονοσορ ἀθετῆσαι ἃ ὥρκισεν αὐτὸν κατὰ τοῦ θεοῦ καὶ ἐσκλήρυνεν τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ κατίσχυσεν τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι πρὸς κύριον θεὸν ἰσραηλ
- 14 Myös kaikki pappien päämiehet ja kansa harjoittivat paljon uskottomuutta jäljittelemällä pakanain kaikkia kauhistuksia, ja he saastuttivat Herran temppelein, jonka hän oli pyhittänyt Jerusalemissa. And more than this, all the great men of Judah and the priests and the people made their sin great, turning to all the disgusting ways of the nations; and they made unclean the house of the Lord which he had made holy in Jerusalem.
καὶ πάντες οἱ ἑνδοξοὶ ἰουδα καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐπλήθυναν τοῦ ἀθετῆσαι ἀθετήματα βδελυγμάτων ἔθνῶν καὶ ἐμίαναν τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ

- 15 Ja Herra, heidän isiensä Jumala, lähetti, varhaisesta alkaen, vähän väliä heille varoituksia sanansaattajainsa kautta, sillä hän sääli kansaansa ja asumustansa.
And the Lord, the God of their fathers, sent word to them by his servants, sending early and frequently, because he had pity on his people and on his living-place;
καὶ ἐξαπέστειλεν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν ἐν χειρὶ προφητῶν ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ ὅτι ἦν φειδόμενος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀγιάσματος αὐτοῦ
- 16 Mutta he pilkkasivat Jumalan sanansaattajia ja halveksivat hänen sanaansa ja häpäisivät hänen profeettojansa, kunnes Herran viha hänen kansaansa kohtaan oli kasvanut niin, ettei apua enää ollut.
But they put shame on the servants of God, making sport of his words and laughing at his prophets, till the wrath of God was moved against his people, till there was no help.
καὶ ἦσαν μωκτηρίζοντες τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ καὶ ἐξουθενοῦντες τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ ἐμπαίζοντες ἐν τοῖς προφήταις αὐτοῦ ἕως ἀνάβη ὁ θυμὸς κυρίου ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἕως οὐκ ἦν ἴαμα
- 17 Niin hän toi heidän kimppuunsa kaldealaisten kuninkaan ja surmautti miekalla heidän nuoret miehensä heidän pyhäkössänsä eikä säästänyt nuorukaista eikä neitosta, ei vanhusta eikä harmaapäätä; kaikki hän antoi tämän käsiin.
So he sent against them the king of the Chaldeans, who put their young men to death with the sword in the house of their holy place, and had no pity for any, young man or virgin, old man or white-haired: God gave them all into his hands.
καὶ ἤγαγεν ἐπ' αὐτοὺς βασιλεῖα χαλδαίων καὶ ἀπέκτεινε τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ ἀγιάσματος αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐφείσατο τοῦ σεδεκιου καὶ τὰς παρθένους αὐτῶν οὐκ ἠλέησαν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν ἀπήγαγον τὰ πάντα παρέδωκεν ἐν χερσὶν αὐτῶν
- 18 Ja kaikki Jumalan temppelin kalut, sekä suuret että pienet, ja Herran temppelin aarteet sekä kuninkaan ja hänen päämiestensä aarteet, kaikki hän vei Baabeliin.
And all the vessels of the house of God, great and small, and the stored wealth of the Lord's house and the wealth of the king and his chiefs, he took away to Babylon.
καὶ πάντα τὰ σκεῦη οἴκου θεοῦ τὰ μέγαρα καὶ τὰ μικρὰ καὶ τοὺς θησαυροὺς καὶ πάντα τοὺς θησαυροὺς βασιλέως καὶ μεγιστάνων πάντα εἰσήνεγκεν εἰς βαβυλῶνα
- 19 Jumalan temppeli poltettiin, Jeruselemin murit revittiin, kaikki sen palatsit poltettiin tulella, ja kaikki sen kallisarvoiset esineet hävitettiin.
And the house of God was burned and the wall of Jerusalem broken down; all its great houses were burned with fire and all its beautiful vessels given up to destruction.
καὶ ἐνέπρησεν τὸν οἶκον κυρίου καὶ κατέσκαψεν τὸ τεῖχος ἱερουσαλημ καὶ τὰς βάρεις αὐτῆς ἐνέπρησεν ἐν πυρὶ καὶ πᾶν σκεῦος ὥραϊον εἰς ἀφανισμόν
- 20 Ja jotka olivat säilyneet miekalta, ne vietiin pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin. Ja he olivat hänen ja hänen poikiensa palvelijoina, kunnes Persian valtakunta sai vallan.
And all who had not come to death by the sword he took away prisoners to Babylon; and they became servants to him and to his sons till the kingdom of Persia came to power:
καὶ ἀπέκτισεν τοὺς καταλοίπους εἰς βαβυλῶνα καὶ ἦσαν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ εἰς δούλους ἕως βασιλείας μῆθον
- 21 Ja niin toteutui Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeremian suun kautta, kunnes maa oli saanut hyvityksen sapateistaan - niin kauan kuin se oli autiona, se lepäsi - kunnes seitsemänkymmentä vuotta oli kulunut.
So that the words of the Lord, which he said by the mouth of Jeremiah, might come true, till the land had had pleasure in her Sabbaths; for as long as she was waste the land kept the Sabbath, till seventy years were complete.
τοῦ πληρωθῆναι λόγον κυρίου διὰ στόματος ἱερεμιου ἕως τοῦ προσδέξασθαι τὴν γῆν τὰ σάββατα αὐτῆς σαββατίσαι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς ἐσαββάτισεν εἰς συμπλήρωσιν ἐτῶν ἐβδομήκοντα
- 22 Mutta Kooreksen, Persian kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena herätti Herra, että täytyisi Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeremian suun kautta, Kooreksen, Persian kuninkaan, hengen, niin että tämä koko valtakunnassansa kuulutti ja myös käskykirjassa julistutti näin:
Now in the first year of Cyrus, king of Persia, in order that the words which the Lord had said by the mouth of Jeremiah might come true, the spirit of Cyrus, king of Persia, was moved by the Lord, and he made a public statement and had it given out through all his kingdom and put in writing, saying,
ἔτους πρώτου κύρου βασιλέως περσῶν μετὰ τὸ πληρωθῆναι ῥῆμα κυρίου διὰ στόματος ἱερεμιου ἐξήγγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα κύρου βασιλέως περσῶν καὶ παρήγγειλεν κηρύξαι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐν γραπτῷ λέγων
- 1 Kooreksen, Persian kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena herätti Herra, että täytyisi Herran sana, jonka hän oli puhunut Jeremian suun kautta, Kooreksen, Persian kuninkaan, hengen, niin että tämä koko valtakunnassansa kuulutti ja myös käskykirjassa julistutti näin:
Now in the first year of Cyrus, king of Persia, in order that the word of the Lord given by the mouth of Jeremiah might come true, the spirit of Cyrus, king of Persia, was moved by the Lord, so that he made a public statement through all his kingdom, and put it in writing, saying,
καὶ ἤγαγεν ἰωσίας τὸ πασχα ἐν ἱερουσαλημ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ καὶ ἔθυσεν τὸ πασχα τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου
- 2 "Näin sanoo Koorek, Persian kuningas: Kaikki maan valtakunnat on Herra, taivaan Jumala, antanut minulle, ja hän on käskenyt minun rakentaa itsellensä temppelin Jeruselemiin, joka on Juudassa.
These are the words of Cyrus, king of Persia: The Lord God of heaven has given me all the kingdoms of the earth; and he has made me responsible for building a house for him in Jerusalem, which is in Judah.
στήσας τοὺς ἱερεῖς κατ' ἐφημερίας ἐστολισμένους ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ κυρίου

- 3 Kuka vain teidän joukossanne on hänen kansaansa, sen kanssa olkoon hänen Jumalansa, ja hän menköön Jerusalemiin, joka on Juudassa, rakentamaan Herran, Israelin Jumalan, temppeliä. Hän on se Jumala, joka asuu Jerusalemissa.
Whoever there is among you of his people, may his God be with him, and let him go up to Jerusalem, which is in Judah, and take in hand the building of the house of the Lord, the God of Israel; he is the God who is in Jerusalem.
καὶ εἶπεν τοῖς λευίταις ἱεροδοῦλοις τοῦ ἰσραὴλ ἀγιάσαι ἑαυτοὺς τῷ κυρίῳ ἐν τῇ θέσει τῆς ἀγίας κιβωτοῦ τοῦ κυρίου ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ὠκοδόμησεν σαλωμων ὁ τοῦ δαυὶδ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔσται ὑμῖν ἄραι ἐπ' ὤμων αὐτήν
- 4 Kuka vain on jäljellä, se saakoon, missä asuukin muukalaisena, paikkakuntansa miehiltä kannatukseksi hopeata ja kultaa, tavaraa ja karjaa ynnä vapaaehtoisia lahjoja Jumalan temppelin rakentamiseksi Jerusalemiin."
And whoever there may be of the rest of Israel, living in any place, let the men of that place give him help with offerings of silver and gold and goods and beasts, in addition to the offering freely given for the house of God in Jerusalem.
καὶ νῦν λατρεύετε τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν καὶ θεραπεύετε τὸ ἔθνος αὐτοῦ ἰσραὴλ καὶ ἐτοιμάσατε κατὰ τὰς πατριὰς καὶ τὰς φυλὰς ὑμῶν κατὰ τὴν γραφὴν δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ καὶ κατὰ τὴν μεγάλην ἰότητα σαλωμων τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ
- 5 Silloin nousivat Juudan ja Benjaminin perhekunta-päämiehet sekä papit ja leeviläiset, kaikki, joiden hengen Jumala herätti menemään ja rakentamaan Herran temppeliä Jerusalemiin.
Then the heads of families of Judah and Benjamin, with the priests and the Levites, got ready, even all those whose spirits were moved by God to go up and take in hand the building of the Lord's house in Jerusalem.
καὶ στάντες ἐν τῷ ἱερῷ κατὰ τὴν μεριδαρχίαν τὴν πατρικὴν ὑμῶν τῶν λευιτῶν τῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν ἰσραὴλ ἐν τάξει
- 6 Ja kaikki, jotka asuivat heidän ympärillään, avustivat heitä hopeakaluilla, kullalla, tavaralla, karjalla ja kalleuksilla kaiken sen lisäksi, mitä annettiin vapaaehtoisina lahjoina.
And all their neighbours gave them help with offerings of vessels of silver and gold and goods and beasts and things of great value, in addition to what was freely offered.
θύσατε τὸ πασχα καὶ τὰς θυσίας ἐτοιμάσατε τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν καὶ ποιήσατε τὸ πασχα κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ κυρίου τὸ δοθὲν τῷ μουσῆϊ
- 7 Ja kuningas Koores tuotatti esiin Herran temppelin kalut, jotka Nebukadnessar oli vienyt pois Jerusalemista ja pannut oman jumalansa temppeliin.
And Cyrus the king got out the vessels of the house of the Lord which Nebuchadnezzar had taken from Jerusalem and put in the house of his gods;
καὶ ἔδωρήσατο ἰωσίας τῷ λαῷ τῷ εὐρεθέντι ἄρνῶν καὶ ἐρίφων τριάκοντα χιλιάδας μόσχους τρισχιλίους ταῦτα ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐδόθη κατ' ἐπαγγελίαν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ λευίταις
- 8 Ne Koores, Persian kuningas, tuotatti aarteistonvartijalle, Mitredatille, ja tämä laski niiden luvun Sesbassarille, Juudan ruhtinaalle.
Even these Cyrus made Mithredath, the keeper of his wealth, get out, and he gave them, after numbering them, to Sheshbazzar, the ruler of Judah.
καὶ ἔδωκεν χελκίας καὶ ζαχαρίας καὶ ἠσηλὸς οἱ ἐπιστάται τοῦ ἱεροῦ τοῖς ἱερεῦσιν εἰς πασχα πρόβατα δισχιλία ἑξακόσια μόσχους τριακοσίους
- 9 Ja tämä oli niiden luku: kolmekymmentä kultamaljaa, tuhat hopeamaljaa, kaksikymmentä yhdeksän uhriastiaa,
And this is the number of them: there were thirty gold plates, a thousand silver plates, twenty-nine knives,
καὶ ἰχονίας καὶ σαμαίας καὶ ναθαναὴλ ὁ ἀδελφὸς καὶ ασαβίας καὶ οχίηλος καὶ ἰωραμ χιλίαρχοι ἔδωκαν τοῖς λευίταις εἰς πασχα πρόβατα πεντακισχίλια μόσχους ἑπτακοσίους
- 10 kolmekymmentä kultapikaria, niitä arvolta lähinnä neljäsataa kymmenen hopeapikaria, tuhat muuta kalua.
Thirty gold basins, four hundred and ten silver basins, and a thousand other vessels.
καὶ ταῦτα τὰ γενόμενα εὐπρεπῶς ἔστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται
- 11 Kultra- ja hopeakaluja oli kaikkiaan viisituhatta neljäsataa. Kaikki nämä Sesbassar toi, silloin kun pakkosiirtolaiset tuotiin Baabelista Jerusalemiin.
There were five thousand, four hundred gold and silver vessels. All these were taken back by Sheshbazzar, when those who had been taken prisoner went up from Babylon to Jerusalem.
ἔχοντες τὰ ἄζυμα κατὰ τὰς φυλὰς
- 1 Ja nämä olivat ne tämän maakunnan asukkaat, jotka lähtivät pakkosiirtolaisten vankeudesta Baabelista, jonne Nebukadnessar, Baabelin kuningas, oli vienyt heidät pakkosiirtolaisuuteen, ja jotka palasivat Jerusalemiin ja Juudaan, kukin kaupunkiinsa,
Now these are the people of the divisions of the kingdom, among those who had been made prisoners by Nebuchadnezzar, king of Babylon, and taken away to Babylon, who went back to Jerusalem and Judah, everyone to his town;
βασιλεύοντος κύρου περσῶν ἔτους πρώτου εἰς συντέλειαν ῥήματος κυρίου ἐν στόματι ἱερεμιου ἠγείρειν κύριος τὸ πνεῦμα κύρου βασιλέως περσῶν καὶ ἐκήρυξεν ἐν ὅλῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ ἅμα διὰ γραπτῶν λέγων
- 2 ne, jotka tulivat Serubbaabelin, Jeesian, Nehemian, Serajan, Reelajan, Mordekain, Bilshanin, Misparin, Bigvain, Rehum ja Baanan kanssa. Israelin kansan miesten lukumäärä oli:
Who went with Zerubbabel, Jeshua, Nehemiah, Seraiah, Reelaiah, Mordecai, Bilshan, Mispar, Bigvai, Rehum, Baanah, The number of the men of the people of Israel:
τὰδε λέγει ὁ βασιλεὺς περσῶν κύρος ἐμὲ ἀνέδειξεν βασιλέα τῆς οἰκουμένης ὁ κύριος τοῦ ἰσραὴλ κύριος ὁ ὑψίστος καὶ ἐσήμηνέν μοι οἰκοδομησαὶ αὐτῷ οἴκον ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ

- 3 Paroksen jälkeläisiä kaksituhatta sata seitsemänkymmentä kaksi;
The children of Parosh, two thousand, one hundred and seventy-two.
 εἶ τίς ἐστὶν οὖν ὑμῶν ἐκ τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἔστω ὁ κύριος αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ἀναβὰς εἰς τὴν ἱερουσαλημ τὴν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ οἰκοδομεῖτω τὸν οἶκον τοῦ κυρίου τοῦ ἰσραηλ οὗτος ὁ κύριος ὁ κατασκηνώσας ἐν ἱερουσαλημ
- 4 Sefatjan jälkeläisiä kolmesataa seitsemänkymmentä kaksi;
The children of Shephatiah, three hundred and seventy-two.
 ὅσοι οὖν κατὰ τόπους οἰκοῦσιν βοηθεῖτωσαν αὐτῷ οἱ ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ ἐν χρυσίῳ καὶ ἐν ἀργυρίῳ ἐν δόσεσιν μεθ' ἵππων καὶ κτηνῶν σὺν τοῖς ἄλλοις τοῖς κατ' εὐχᾶς προστεθειμένοις εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ κυρίου τὸ ἐν ἱερουσαλημ
- 5 Aarahin jälkeläisiä seitsemäsataa seitsemänkymmentä viisi;
The children of Arah, seven hundred and seventy-five.
 καὶ καταστάντες οἱ ἀρχιφύλοι τῶν πατριῶν τῆς ἰουδα καὶ βενιαμιν φυλῆς καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λεῦῖται καὶ πάντων ὧν ἤγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα ἀναβῆναι οἰκοδομησαὶ οἶκον τῷ κυρίῳ τὸν ἐν ἱερουσαλημ
- 6 Pahat-Mooabin jälkeläisiä, nimittäin Jeesuan ja Jooabin jälkeläisiä, kaksituhatta kahdeksansataa kaksitoista;
The children of Pahath-moab, of the children of Jeshua and Joab, two thousand, eight hundred and twelve.
 καὶ οἱ περικύκλω αὐτῶν ἐβοήθησαν ἐν πᾶσιν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ ἵπποις καὶ κτήνεσιν καὶ εὐχαῖς ὡς πλείσταις πολλῶν ὧν ὁ νοῦς ἠγέρθη
- 7 Eelamin jälkeläisiä tuhat kaksisataa viisikymmentä neljä;
The children of Elam, a thousand, two hundred and fifty-four.
 καὶ ὁ βασιλεὺς κύριος ἐξήνεγκεν τὰ ἱερὰ σκευὴ τοῦ κυρίου ἃ μετήγαγεν ναβουχοδονοσορ ἐξ ἱερουσαλημ καὶ ἀπηρεῖσατο αὐτὰ ἐν τῷ ἑαυτοῦ εἰδωλίῳ
- 8 Sattun jälkeläisiä yhdeksänsataa neljäkymmentä viisi;
The children of Zattu, nine hundred and forty-five.
 ἐξεπέγκας δὲ αὐτὰ κύριος ὁ βασιλεὺς περσῶν παρέδωκεν αὐτὰ μισθιάτῃ τῷ ἑαυτοῦ γαζοφύλακι διὰ δὲ τούτου παρεδόθησαν σαναβασάρῳ προστάτῃ τῆς ἰουδαίας
- 9 Sakkain jälkeläisiä seitsemäsataa kuusikymmentä;
The children of Zaccai, seven hundred and sixty.
 ὁ δὲ τούτων ἀριθμὸς ἦν σπονδεῖα χρυσᾶ χίλια σπονδεῖα ἀργυρᾶ χίλια θύσκαὶ ἀργυραῖ εἴκοσι ἑννέα
- 10 Baanin jälkeläisiä kuusisataa neljäkymmentä kaksi;
The children of Bani, six hundred and forty-two.
 φιάλαι χρυσαῖ τριάκοντα ἀργυραῖ δισχίλια τετρακόσκιαι δέκα καὶ ἄλλα σκευὴ χίλια
- 11 Beebain jälkeläisiä kuusisataa kaksikymmentä kolme;
The children of Bebai, six hundred and twenty-three.
 τὰ δὲ πάντα σκευὴ διεκομίσθη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ πεντακισχίλια τετρακόσκιαι ἐξήκοντα ἑννέα ἀνηνέχθη δὲ ὑπὸ σαναβασάρου ἅμα τοῖς ἐκ τῆς αἰμαλωσίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς ἱεροσόλυμα
- 12 Asgadin jälkeläisiä tuhat kaksisataa kaksikymmentä kaksi;
The children of Azgad, a thousand, two hundred and twenty-two.
 ἐν δὲ τοῖς ἐπὶ ἀρταξέρξου τοῦ περσῶν βασιλέως χρόνοις κατέγραψεν αὐτῷ κατὰ τῶν κατοικούντων ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἱερουσαλημ βεσλεμος καὶ μιθραδάτης καὶ ταβελλιος καὶ ραουμος καὶ βεελτέμος καὶ σαμσαῖος ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ τούτοις συντασσόμενοι οἰκοῦντες δὲ ἐν σαρμαρείᾳ καὶ τοῖς ἄλλοις τόποις τὴν ὑπογεγραμμένην ἐπιστολήν
- 13 Adonikamin jälkeläisiä kuusisataa kuusikymmentä kuusi;
The children of Adonikam, six hundred and sixty-six.
 βασιλεῖ ἀρταξέρξῃ κυρίῳ οἱ παῖδές σου ραουμος ὁ τὰ προσπίπτοντα καὶ σαμσαῖος ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῆς βουλῆς αὐτῶν κριταὶ οἱ ἐν κοίλῃ συρία καὶ φοινίκη
- 14 Bigvain jälkeläisiä kaksituhatta viisikymmentä kuusi;
The children of Bigvai, two thousand and fifty-six.
 καὶ νῦν γνωστὸν ἔστω τῷ κυρίῳ βασιλεῖ διότι οἱ ἰουδαῖοι ἀναβάντες παρ' ὑμῶν πρὸς ἡμᾶς ἐλθόντες εἰς ἱερουσαλημ τὴν πόλιν τὴν ἀποστάτιν καὶ πονηρὰν οἰκοδομοῦσιν τὰς τε ἀγορὰς αὐτῆς καὶ τὰ τεῖχη θεραπεύουσιν καὶ ναὸν ὑποβάλλονται

- 15 Aadinin jälkeläisiä neljäsataa viisikymmentä neljä;
The children of Adin, four hundred and fifty-four.
 ἐὰν οὖν ἡ πόλις αὕτη οἰκοδομηθῆ καὶ τὰ τεῖχη συντελεσθῆ φορολογίαν οὐ μὴ ὑπομείνωσιν δοῦναι ἀλλὰ καὶ βασιλεῦσιν ἀντιστήσονται
- 16 Aaterin, nimittäin Hiskian, jälkeläisiä yhdeksänkymmentä kahdeksan;
The children of Ater, of Hezekiah, ninety-eight.
 καὶ ἐπεὶ ἐνεργεῖται τὰ κατὰ τὸν νόον καλῶς ἔχειν ὑπολαμβάνομεν μὴ ὑπεριδεῖν τὸ τοιοῦτο ἀλλὰ προσφωνῆσαι τῷ κυρίῳ βασιλεῖ ὅπως ἂν φαίνηται σοι ἐπισκεφθῆ ἐν τοῖς ἀπὸ τῶν πατέρων σου βιβλίοις
- 17 Beesain jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentä kolme;
The children of Bezai, three hundred and twenty-three.
 καὶ εὐρήσεις ἐν τοῖς ὑπομνηματισμοῖς τὰ γεγραμμένα περὶ τούτων καὶ γνώση ὅτι ἡ πόλις ἦν ἐκεῖνη ἀποστάτις καὶ βασιλεῖς καὶ πόλεις ἐνοχλοῦσα καὶ οἱ ἰουδαῖοι ἀποστάται καὶ πολιορκίας συνιστάμενοι ἐν αὐτῇ ἔτι ἐξ αἰῶνος δι' ἣν αἰτίαν καὶ ἡ πόλις αὕτη ἠρμώθη
- 18 Jooran jälkeläisiä sata kaksitoista;
The children of Jorah, a hundred and twelve.
 νῦν οὖν ὑποδεικνυμέν σοι κύριε βασιλεῦ διότι ἐὰν ἡ πόλις αὕτη οἰκοδομηθῆ καὶ τὰ ταύτης τεῖχη ἀνασταθῆ καθόδός σοι οὐκέτι ἔσται εἰς κοίλην συρίαν καὶ φοινίκην
- 19 Haasumin jälkeläisiä kaksisataa kaksikymmentä kolme;
The children of Hashum, two hundred and twenty-three.
 τότε ἀντέγραψεν ὁ βασιλεὺς ραοῦμ τῷ γράφοντι τὰ προσπίπτοντα καὶ βεελτεέμω καὶ σαμασίῳ γραμματεῖ καὶ τοῖς λοιποῖς τοῖς συντασσομένοις καὶ οἰκοῦσιν ἐν τῇ σαμαρείᾳ καὶ συρίᾳ καὶ φοινίκῃ τὰ ὑπογεγραμμένα
- 20 Gibbarin jälkeläisiä yhdeksänkymmentä viisi;
The children of Gibbar, ninety-five.
 ἀνέγνω τὴν ἐπιστολὴν ἣν πέπομφατε πρὸς με
- 21 beetlehemiläisiä sata kaksikymmentä kolme;
The children of Beth-lehem, a hundred and twenty-three.
 ἐπέταξα οὖν ἐπισκέψασθαι καὶ εὐρέθη ὅτι ἐστὶν ἡ πόλις ἐκεῖνη ἐξ αἰῶνος βασιλεῦσιν ἀντιπαράτασσοσα καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀποστάσεις καὶ πολέμους ἐν αὐτῇ συντελοῦντες
- 22 Netofan miehiä viisikymmentä kuusi;
The men of Netophah, fifty-six.
 καὶ βασιλεῖς ἰσχυροὶ καὶ σκληροὶ ἦσαν ἐν ἱερουσαλὴμ κυριεῦοντες καὶ φορολογοῦντες κοίλην συρίαν καὶ φοινίκην
- 23 Anatotin miehiä sata kaksikymmentä kahdeksan;
The men of Anathoth, a hundred and twenty-eight.
 νῦν οὖν ἐπέταξα ἀποκωλύσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν πόλιν
- 24 asmavetilaisia neljäkymmentä kaksi;
The children of Azmaveth, forty-two.
 καὶ προνοηθῆναι ὅπως μὴθὲν παρὰ ταῦτα γένηται καὶ μὴ προβῆ ἐπὶ πλεῖον τὰ τῆς κακίας εἰς τὸ βασιλεῖς ἐνοχλῆσαι
- 25 kirjat-aarimilaisia, kefiralaisia ja beerotilaisia seitsemäsataa neljäkymmentä kolme;
The children of Kiriath-arim, Chephirah, and Beeroth, seven hundred and forty-three.
 τότε ἀναγνοσθέντων τῶν παρὰ τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου γραφέντων ὁ ραοῦμος καὶ σαμασίος ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ τούτοις συντασσομένοι ἀναξεδύξαντες κατὰ σπουδὴν εἰς ἱερουσαλὴμ μεθ' ἵππου καὶ ὄχλου παρατάξεως ἤρξαντο κωλύειν τοὺς οἰκοδομοῦντας
- 26 raamalaisia ja gebalaisia kuusisataa kaksikymmentä yksi;
The children of Ramah and Geba, six hundred and twenty-one.
 καὶ ἤρχει ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ μέχρι τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς βασιλείας δαρείου τοῦ περσῶν βασιλέως
- 1 Kun seitsemäs kuukausi tuli ja israelilaiset jo olivat kaupungeissa, kokoontui kansa yhtenä miehenä Jerusalemiin.
And when the seventh month came, and the children of Israel were in the towns, the people came together like one man to Jerusalem.
 καὶ βασιλεὺς δαρείος ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ὑπ' αὐτὸν καὶ πᾶσιν τοῖς οἰκογενέσιν αὐτοῦ καὶ πᾶσιν τοῖς μεγιστάσιν τῆς μηδίας καὶ τῆς περσίδος

- 2 Ja Jeesua, Joosadakin poika, ja hänen veljensä, papit, ja Serubbaabel, Sealtielin poika, ja hänen veljensä nousivat rakentamaan Israelin Jumalan alttaria uhrataksensa sen päällä polttouhreja, niinkuin on kirjoitettu Jumalan miehen Mooseksen laissa.
Then Jeshua, the son of Jozadak, and his brothers the priests, and Zerubbabel, the son of Shealtiel, with his brothers, got up and made the altar of the God of Israel for burned offerings as is recorded in the law of Moses, the man of God.
καὶ πᾶσιν τοῖς σατράπαις καὶ στρατηγοῖς καὶ τοπάρχαις τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς μέχρι τῆς αἰθιοπίας ἐν ταῖς ἑκατὸν εἴκοσι ἑπτὰ σατραπείαις
- 3 He pystyttivät paikallensa alttarin, sillä he olivat kauhuissaan maan kansojen tähden; ja he uhrasivat alttarilla polttouhreja Herralle, polttouhreja aamuin ja illoin.
They put the altar on its base; for fear was on them because of the people of the countries: and they made burned offerings on it to the Lord, even burned offerings morning and evening.
καὶ ἐφάγασαν καὶ ἐπίσασαν καὶ ἐμπλησθέντες ἀνέλυσαν ὁ δὲ δαρείος ὁ βασιλεὺς ἀνέλυσεν εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ ἐκοιμήθη καὶ ἔξυπνος ἐγένετο
- 4 Ja he viettivät lehtimajanjuhlaa, niinkuin oli säädetty, ja uhrasivat polttouhreja joka päivä niin paljon, kuin oli säädetty, kunakin päivänä sen päivän uhrin,
And they kept the feast of tents, as it is recorded, making the regular burned offerings every day by number, as it is ordered; for every day what was needed.
τότε οἱ τρεῖς νεανίσκοι οἱ σωματοφύλακες οἱ φυλάσσοντες τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως εἶπαν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον
- 5 ja sen jälkeen jokapäiväisen polttouhrin ja uudenkuun päivien ja kaikkien muiden Herran pyhien juhlien uhrin sekä kaikkien niiden uhrin, jotka toivat vapaaehtoisia lahjoja Herralle.
And after that, the regular burned offering and the offerings for the new moons and all the fixed feasts of the Lord which had been made holy, and the offering of everyone who freely gave his offering to the Lord.
εἶπομεν ἕκαστος ἡμῶν ἓνα λόγον ὅς ὑπερισχύσει καὶ οὗ ἂν φανῇ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ σοφώτερον τοῦ ἑτέρου δώσει αὐτῷ δαρείος ὁ βασιλεὺς δωρεὰς μεγάλας καὶ ἐπινίκια μεγάλα
- 6 Seitsemännen kuun ensimmäisestä päivästä alkaen he uhrasivat polttouhreja Herralle, vaikka temppelin perustusta ei oltu vielä laskettu.
From the first day of the seventh month they made a start with the burned offerings, but the base of the Temple of the Lord had still not been put in its place.
καὶ πορφύραν περιβέσθαι καὶ ἐν χρυσώμασιν πίνειν καὶ ἐπὶ χρυσῷ καθέδειν καὶ ἄρμα χρυσοχάλινον καὶ κίδαριν βυσσίνην καὶ μανιάκην περὶ τὸν τράχηλον
- 7 Ja he antoivat rahaa kivenhakkaajille ja puusepille sekä ruoka- ja juomatavaroita ja öljyä siidonilaisille ja tyrolaisille, että nämä kuljettaisivat setripuita Libanonilta meritse Jaafoon, sen valtuuden nojalla, jonka Koores, Persian kuningas, oli heille antanut.
And they gave money to the stoneworkers and woodworkers; and meat and drink and oil to the people of Zidon and of Tyre, for the transport of cedar-trees from Lebanon to the sea, to Joppa, as Cyrus, king of Persia, had given them authority to do.
καὶ δεύτερος καθιέται δαρείου διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ καὶ συγγενῆς δαρείου κληθήσεται
- 8 Ja toisena vuotena siitä, kun he olivat tulleet Jumalan temppelin sijalle Jerusalemiin, sen toisessa kuussa, ryhtyivät Serubbaabel, Sealtielin poika, ja Jeesua, Joosadakin poika, ja heidän muut veljensä, papit ja leeviläiset, ja kaikki, jotka vankeudesta olivat tulleet Jerusalemiin, työhön ja panivat kaksikymmenvuotiset ja sitä vanhemmat leeviläiset johtamaan Herran temppelin rakennustyötä.
Now in the second year of their coming into the house of God in Jerusalem, in the second month, the work was taken in hand by Zerubbabel, the son of Shealtiel, and Jeshua, the son of Jozadak, and the rest of their brothers the priests and the Levites, and all those who had come from the land where they were prisoners to Jerusalem: and they made the Levites, of twenty years old and over, responsible for overseeing the work of the house of the Lord.
καὶ τότε γράψαντες ἕκαστος τὸν ἑαυτοῦ λόγον ἐσφραγίσαντο καὶ ἔθηκαν ὑπὸ τὸ προσκεφάλαιον δαρείου τοῦ βασιλέως καὶ εἶπαν
- 9 Ja Jeesua poikineen ja veljineen ja Kadmiel poikineen, Juudan jälkeläiset, astuivat yhdessä johtamaan niitä, jotka tekivät Herran temppelin rakennustyötä; samoin myöskin Heenadadin pojat poikineen ja veljineen, leeviläiset.
Then Jeshua with his sons and his brothers, Kadmiel with his sons, the sons of Hodaviah, together took up the work of overseeing the workmen in the house of God: the sons of Henadad with their sons and their brothers, the Levites.
ὅταν ἐγερθῇ ὁ βασιλεὺς δώσουσιν αὐτῷ τὸ γράμμα καὶ ὃν ἂν κρίνῃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ τρεῖς μεγιστᾶνες τῆς περιόδου ὅτι ὁ λόγος αὐτοῦ σοφώτερος αὐτῷ δοθήσεται τὸ νίκος καθὼς γέγραπται
- 10 Ja kun rakentajat laskivat Herran temppelin perustusta, asetettiin papit virkapuvuissaan torvilla ja leeviläiset, Aasafin jälkeläiset, kymbaaleilla ylistämään Herraa, Israelin kuninkaan Daavidin järjestelyn mukaan.
And when the builders put in position the base of the Temple of the Lord, the priests, dressed in their robes, took their places with horns, and the Levites, the sons of Asaph, with brass instruments, to give praise to the Lord in the way ordered by David, king of Israel.
ὁ εἷς ἔγραψεν ὑπερισχύει ὁ οἶνος
- 11 Ja he virittivät ylistys- ja kiitosvirren Herralle: "Sillä hän on hyvä sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti Israelia kohtaan". Ja kaikki kansa nosti suuren riemuhuudon ylistäen Herraa siitä, että Herran temppelin perustus oli laskettu.
And they gave praise to the Lord, answering one another in their songs and saying, For he is good, for his mercy to Israel is eternal. And all the people gave a great cry of joy, when they gave praise to the Lord, because the base of the Lord's house was put in place.
ὁ ἕτερος ἔγραψεν ὑπερισχύει ὁ βασιλεὺς

- 12 Mutta monet papit, leeviläiset ja perhekunta-päämiehet, vanhukset, jotka olivat nähneet edellisen temppelin, itkivät suurella äänellä, kun tämän temppelin perustus laskettiin heidän nähtensä. Monet taas korottivat äänensä riemuiten ja iloiten.
But a number of the priests and Levites and the heads of families, old men who had seen the first house, when the base of this house was put down before their eyes, were overcome with weeping; and a number were crying out with joy:
ὁ τρίτος ἔγραψεν ὑπερισχύουσιν αἱ γυναῖκες ὑπὲρ δὲ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια
- 13 Eikä voitu erottaa raikuvaa riemuhuutoa kansan äänekkäästä itkusta; sillä kansa nosti suuren huodon, niin että huuto kuului kauas.
So that in the ears of the people the cry of joy was mixed with the sound of weeping; for the cries of the people were loud and came to the ears of those who were a long way off.
καὶ ὅτε ἐξηγήθη ὁ βασιλεὺς λαβόντες τὸ γράμμα ἔδωκαν αὐτῷ καὶ ἀνέγνω
- 1 Mutta kun Juudan ja Benjaminin vastustajat kuulivat, että pakkosiirtolaiset rakensivat temppeliä Herralle, Israelin Jumalalle,
Now news came to the haters of Judah and Benjamin that the people who had come back were building a Temple to the Lord, the God of Israel;
καὶ ἤρξατο ὁ δεῦτερος λαλεῖν ὁ εἶπας περὶ τῆς ἰσχύος τοῦ βασιλέως
- 2 astuivat he Serubbaabelin ja perhekunta-päämiesten luo ja sanoivat heille: "Me tahdomme rakentaa yhdessä teidän kanssanne, sillä me etsimme teidän Jumalaanne, niinkuin tekin, ja hänelle me olemme uhranneet Eesarhaddonin, Assurin kuninkaan, päivistä asti, hänen, joka toi meidät tänne".
Then they came to Zerubbabel and to the heads of families, and said to them, Let us take part in the building with you; for we are servants of your God, even as you are; and we have been making offerings to him from the days of Esar-haddon, king of Assyria, who put us here.
ὁ ἄνδρες οὐχ ὑπερισχύουσιν οἱ ἄνθρωποι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν κατακρατοῦντες καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς
- 3 Mutta Serubbaabel ja Jeesua ja muut Israelin perhekunta-päämiehet sanoivat heille: "Ei sovi teidän ja meidän yhdessä rakentaa temppeliä meidän Jumalallemme, vaan me yksin rakennamme Herralle, Israelin Jumalalle, niinkuin kuningas Koores, Persian kuningas, on meitä käskenyt".
But Zerubbabel and Jeshua and the rest of the heads of families in Israel said to them, You have no part with us in the building of a house for our God; we ourselves will do the work together for the Lord, the God of Israel, as Cyrus, king of Persia, has given us orders.
ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπερισχύει καὶ κυριεύει αὐτῶν καὶ δεσπόζει αὐτῶν καὶ πᾶν ὃ ἐὰν εἴπῃ αὐτοῖς ἐνακούουσιν
- 4 Mutta maan kansa sai Juudan kansan kädet herpoamaan ja pelotti heidät rakentamasta.
Then the people of the land made the hands of the people of Judah feeble, troubling them with fear in their building;
ἐὰν εἴπῃ αὐτοῖς ποιῆσαι πόλεμον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον ποιῶσιν ἐὰν δὲ ἐξαποστείλῃ αὐτοὺς πρὸς τοὺς πολεμίους βαδίζουσιν καὶ κατεργάζονται τὰ ὄρη καὶ τὰ τεῖχη καὶ τοὺς πύργους
- 5 Ja ne palkkasivat heitä vastaan neuvonantajia, jotka tekivät heidän hankkeensa tyhjäksi, niin kauan kuin Koores, Persian kuningas, eli, ja aina Daarejaveksen, Persian kuninkaan, hallitusaikaan asti.
And they gave payment to men who made designs against them and kept them from effecting their purpose, all through the time of Cyrus, king of Persia, till Darius became king.
φονεύουσιν καὶ φονεύονται καὶ τὸν λόγον τοῦ βασιλέως οὐ παραβαίνουνσιν ἐὰν δὲ νικήσωσιν τῷ βασιλεῖ κομίζουσιν πάντα καὶ ὅσα ἐὰν προνομήσωσιν καὶ τὰ ἄλλα πάντα
- 6 Ahasveroksen hallituksen aikana, hänen hallituksensa alussa, he kirjoittivat syytöskirjan Juudan ja Jerusalemien asukkaita vastaan.
And in the time of Ahasuerus, when he first became king, they put on record a statement against the people of Judah and Jerusalem.
καὶ ὅσοι οὐ στρατεύονται οὐδὲ πολεμοῦσιν ἀλλὰ γεωργοῦσιν τὴν γῆν πάλιν ὅταν σπειρώσι θερίσαντες ἀναφέρουσιν τῷ βασιλεῖ καὶ ἕτερος τὸν ἕτερον ἀναγκάζοντες ἀναφέρουσι τοὺς φόρους τῷ βασιλεῖ
- 7 Ja Artahsastan aikana kirjoittivat Bislam, Mitredat ja Taabeel ynnä näiden muut virkatoverit Artahsastalle, Persian kuninkaalle. Kirje oli kirjoitettu aramin kirjoituksella ja käännetty araminkielelle.
And in the time of Artaxerxes, Bishlam, Mithredath, Tabeel, and the rest of his friends, sent a letter to Artaxerxes, king of Persia, writing it in the Aramaean writing and language.
καὶ αὐτὸς εἰς μόνος ἐστὶν ἐὰν εἴπῃ ἀποκτεῖναι ἀποκτείνουσιν εἶπεν ἀφείναι ἀφίουςιν
- 8 Käslynhaltija Rehum ja kirjuri Simsai kirjoittivat kuningas Artahsastalle Jerusalemia vastaan kirjeen, joka kuului näin:
Rehum, the chief ruler, and Shimshai the scribe, sent a letter against Jerusalem, to Artaxerxes the king;
εἶπε πατάξει τύπτουσιν εἶπεν ἐρημῶσαι ἐρημοῦσιν εἶπεν οἰκοδομῆσαι οἰκοδομοῦσιν
- 9 Silloin ja silloin. "Käslynhaltija Rehum ja kirjuri Simsai ynnä muut heidän virkatoverinsa, tuomarit, järjestysmiehet, tarpelilaiset, afarsilaiset, erekiläiset, babylonialaiset, suusanilaiset, dehavilaiset, eelamilaiset,
The letter was sent by Rehum, the chief ruler, and Shimshai the scribe and their friends; the Dinaites and the Apharsathchites, the Tarpelites, the Apharsites, the Archevites, the Babylonians, the Shushanchites, the Dehaites, the Elamites,
εἶπεν ἐκκόψαι ἐκκόπτουσιν εἶπεν φυτεύσαι φυτεύουσιν

- 10 ja muut kansat, jotka suuri ja mainehikas Aasenappar vei pakkosiirtolaisuuteen ja sijoitti Samarian kaupunkiin ja muualle, tälle puolelle Euftrat-virran," ja niin edespäin.
And the rest of the nations which the great and noble Osnappar took over and put in Samaria and the rest of the country over the river:
καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ καὶ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐνακούουσιν
- 11 Tämä on jäljennös kirjeestä, jonka he lähettivät hänelle: "Kuningas Artahsastalle sinun palvelijasi, miehet tältä puolelta Euftrat-virran," ja niin edespäin.
This is a copy of the letter which they sent to Artaxerxes the king: Your servants living across the river send these words:
πρὸς δὲ τοῦτοις αὐτοῖς ἀνάκειται ἐσθία καὶ πίνει καὶ καθεύδει αὐτοὶ δὲ τηροῦσιν κύκλῳ περὶ αὐτὸν καὶ οὐ δύνανται ἕκαστος ἀπελθεῖν καὶ ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ οὐδὲ παρακούουσιν αὐτοῦ
- 12 "Tietäköön kuningas, että ne juutalaiset, jotka lähtivät sinun luotasi meidän luoksemme, ovat tulleet Jerusalemiin. He ovat nyt rakentamassa tuota kapinallista ja pahaa kaupunkia ja panemassa kuntoon muureja ja korjaamassa perustuksia.
We give news to the king that the Jews who came from you have come to us at Jerusalem; they are building up again that uncontrolled and evil town; the walls are complete and they are joining up the bases.
ὁ ἄνδρες πῶς οὐχ ὑπερισχύει ὁ βασιλεὺς ὅτι οὕτως ἐπακουστός ἐστὶν καὶ ἐσίγησεν
- 13 Niin tietäköön kuningas, että jos se kaupunki rakennetaan ja muurit pannaan kuntoon, he eivät suorita rahaveroa, eivät luonnontuotteita eivätkä tierahaa, ja siitä kärsivät kuningasten tulot.
The king may be certain that when the building of this town and its walls is complete, they will give no tax or payment in goods or forced payments, and in the end it will be a cause of loss to the kings.
ὁ δὲ τρίτος ὁ εἶπας περὶ τῶν γυναικῶν καὶ τῆς ἀληθείας οὗτός ἐστιν ζοροβαβελ ἡρξάτο λαλεῖν
- 14 Koska kerran me syömmе palatsin suolaа eikä meidän sovi nähdä kuninkaan häpäisemistä, sentähden me lähettämme ja ilmoitamme tämän kuninkaalle,
Now because we are responsible to the king, and it is not right for us to see the king's honour damaged, we have sent to give the king word of these things,
ἄνδρες οὐ μέγας ὁ βασιλεὺς καὶ πολλοὶ οἱ ἄνθρωποι καὶ ὁ οἶνος ἰσχύει τίς οὖν ὁ δεσπότης αὐτῶν ἢ τίς ὁ κυριεύων αὐτῶν οὐχ αἱ γυναῖκες
- 15 että hän tutkituttaisi sinun isiesi aikakirjaa; sillä aikakirjasta sinä huomaat ja saat tietää, että se kaupunki on ollut kapinallinen kaupunki, joka on tuottanut kuninkaille ja maakunnille vahinkoa ja jossa ammoisista ajoista on pantu toimeen levottomuuksia. Sentähden se kaupunki on hävitetty.
So that search may be made in the book of the records of your fathers: and you will see in the book of the records that this town has been uncontrolled, and a cause of trouble to kings and countries, and that there were outbursts against authority there in the past: for which reason the town was made waste.
αἱ γυναῖκες ἐγέννησαν τὸν βασιλέα καὶ πάντα τὸν λαόν ὅς κυριεύει τῆς θαλάσσης καὶ τῆς γῆς
- 16 Me ilmoitamme siis kuninkaalle, että jos se kaupunki rakennetaan ja muurit pannaan kuntoon, ei sinulla ole oleva mitään osaa tällä puolella Euftrat-virran olevaan maahan."
We give you word, that if the building of this town and its walls is made complete, there will be an end of your power in the country across the river.
καὶ ἐξ αὐτῶν ἐγένοντο καὶ αὐταὶ ἐξέθρεψαν αὐτοὺς τοὺς φυτεύοντας τοὺς ἀμπελώνας ἐξ ὧν ὁ οἶνος γίνεται
- 17 Kuningas lähetti vastauksen käskynhaltija Rehumille ja kirjuri Simsaille ja muille heidän virkatovereilleen, jotka asuivat Samariassa ja muualla tällä puolella Euftrat-virran: "Rauhaa" ja niin edespäin.
Then the king sent an answer to Rehum, the chief ruler, and Shimshai the scribe, and their friends living in Samaria, and to the rest of those across the river, saying, Peace to you:
καὶ αὐταὶ ποιούσιν τὰς στολὰς τῶν ἀνθρώπων καὶ αὐταὶ ποιούσιν δόξαν τοῖς ἀνθρώποις καὶ οὐ δύνανται οἱ ἄνθρωποι εἶναι χωρὶς τῶν γυναικῶν
- 18 "Kirjelmä, jonka meille lähettitte, on minulle tarkkaan luettu.
And now the sense of the letter which you sent to us has been made clear to me,
ἐὰν δὲ συναγάγῳσιν χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ πᾶν πρᾶγμα ὄραϊον καὶ ἴδῳσιν γυναῖκα μίαν καλὴν τῷ εἶδει καὶ τῷ κάλλει
- 19 Minä annoin käskyn tutkia asiaa, ja huomattiin, että se kaupunki ammoisista ajoista asti on nousnut kuninkaita vastaan ja että siellä on pantu toimeen kapinoita ja levottomuuksia.
And I gave orders for a search to be made, and it is certain that in the past this town has made trouble for kings, and that outbursts against authority have taken place there.
καὶ ταῦτα πάντα ἀφέντες εἰς αὐτὴν ἐγκέχηναν καὶ χάσκοντες τὸ στόμα θεωροῦσιν αὐτὴν καὶ πάντες αὐτὴν αἰρετίζουσιν μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον καὶ πᾶν πρᾶγμα ὄραϊον
- 20 Jerusalemissa on ollut mahtavia kuninkaita, jotka ovat hallinneet kaikkea Euftrat-virran senpuoleista maata ja jolle on suoritettu rahaveroa, luonnontuotteita ja tierahaa.
Further, there have been great kings in Jerusalem, ruling over all the country across the river, to whom they gave taxes and payments in goods and forced payments.
ἄνθρωπος τὸν αὐτοῦ πατέρα ἐγκαταλείπει ὃς ἐξέθρεψεν αὐτόν καὶ τὴν ἰδίαν χώραν καὶ πρὸς τὴν ἰδίαν γυναῖκα κολλᾶται
- 21 Antakaa siis käsky, että ne miehet on estettävä työstään ja että se kaupunki on jätettävä rakentamatta, kunnes minulta tulee käsky.
Give an order now, that these men are to do nothing more, and that the building of the town is to be stopped, till I give an order.
καὶ μετὰ τῆς γυναικὸς ἀφίση τὴν ψυχὴν καὶ οὔτε τὸν πατέρα μέμνηται οὔτε τὴν μητέρα οὔτε τὴν χώραν

- 22 Ja varokaa, ettette lyö laimin mitään tässä asiassa, etteivät kuninkaat kärsisi siitä suurta vahinkoa."
Be certain to do this with all care: do not let trouble be increased to the king's damage.
 και ἐντεῦθεν δεῖ ὑμᾶς γνῶναι ὅτι αἱ γυναῖκες κυριεύουσιν ὑμῶν οὐχὶ πονεῖτε καὶ μοχθεῖτε καὶ πάντα ταῖς γυναῖξιν δίδοτε καὶ φέρετε
- 23 Niin pian kuin kuningas Artahsastan kirjelmän jäljennös oli luettu Rehumille, kirjuri Simsaille ja heidän virkatovereilleen, menivät he kiiruusti Jerusalemiin juutalaisten luo ja estivät väkivoimalla heidät työtä tekemästä.
Then, after reading the king's letter, Rehum and Shimshai the scribe and their friends went quickly to Jerusalem, to the Jews, and had them stopped by force.
 και λαμβάνει ἄνθρωπος τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ καὶ ἐκπορεύεται ἐξοδεύειν καὶ ληστεύειν καὶ κλέπτειν καὶ εἰς τὴν θάλασσαν πλεῖν καὶ ποταμούς
- 24 Silloin pysähtyi Jumalan temppelin rakennustyö Jerusalemissa ja oli pysähdyksissä Daarejaveksen, Persian kuninkaan, toiseen hallitusvuoteen asti.
So the work of the house of God at Jerusalem came to an end; so it was stopped, till the second year of the rule of Darius, king of Persia.
 και τὸν λέοντα θεωρεῖ καὶ ἐν σκότει βαδίζει καὶ ὅταν κλέψῃ καὶ ἀρπάσῃ καὶ λοποδυτήσῃ τῇ ἐρωμένη ἀποφέρει
- 1 Mutta profeetta Haggai ja Sakarja, Iddon poika, profeetat, ennustivat Juudassa ja Jerusalemissa oleville juutalaisille Israelin Jumalan nimeen, hänen, jonka nimiin he olivat otetut.
Now the prophets Haggai and Zechariah, the son of Iddo, were preaching to the Jews in Judah and Jerusalem in the name of the God of Israel.
 μετὰ δὲ ταῦτα ἐξελέγησαν ἀναβήναι ἀρχηγοὶ οἴκου πατριῶν κατὰ φυλὰς αὐτῶν καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ καὶ αἱ θυγατέρες καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν καὶ αἱ παιδίσκαι καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν
- 2 Niin Serubbaabel, Sealtielin poika, ja Jeesua, Joosadakin poika, nousivat ja alkoivat rakentaa Jumalan temppeliä Jerusalemissa, ja heidän kanssansa Jumalan profeetat, jotka tukivat heitä.
Then Zerubbabel, the son of Shealtiel, and Jeshua, the son of Jozadak, got up and made a start at building the house of God at Jerusalem: and the prophets of God were with them, helping them.
 και δαρείος συναπέστειλεν μετ' αὐτῶν ἰππεῖς χιλίους ἕως τοῦ ἀποκαταστήσαι αὐτοὺς εἰς ἱερουσαλημ μετ' εἰρήνης καὶ μετὰ μουσικῶν τυμπάνων καὶ αὐλῶν
- 3 Siihen aikaan tulivat heidän luoksensa Tattenai, Eufrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltija, ja Setar-Boosenai sekä heidän virkatoverinsa ja sanoivat heille näin: "Kuka on käskenyt teitä rakentamaan tätä temppeliä ja panemaan kuntoon tätä muuria?"
At the same time, Tattenai, ruler of the land across the river, and Shethar-bozenai, and their men, came to them and said, Who gave you orders to go on building this house and this wall?
 και πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν παίζοντες καὶ ἐποίησεν αὐτοὺς συναναβήναι μετ' ἐκείνων
- 4 Niin me sanoimme heille niiden miesten nimet, jotka tätä rakennusta rakensivat.
Then they said these words to them: What are the names of the men who are at work on this building?
 και ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀναβαινόντων κατὰ πατριὰς αὐτῶν εἰς τὰς φυλὰς ἐπὶ τὴν μεριδαρχίαν αὐτῶν
- 5 Ja juutalaisten vanhinten yllä oli heidän Jumalansa silmä, niin ettei heitä estetty työstä, vaan meni kertomus asiasta Daarejavekselle ja odotettiin sitä koskevan kirjoituksen tuloa sieltä takaisin.
But the eye of their God was on the chiefs of the Jews, and they did not make them give up working till the question had been put before Darius and an answer had come by letter about it.
 οἱ ἱερεῖς υἱοὶ φινεες υἱοῦ ααρων ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδεκ τοῦ σαραιου καὶ ἰωακὶμ ὁ τοῦ ζοροβαβελ τοῦ σαλαθιηλ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ δαυιδ ἐκ τῆς γενεᾶς φαρες φυλῆς δὲ ἰουδα
- 6 Jäljennös kirjeestä, jonka Tattenai, Eufrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltija, ja Setar-Boosenai sekä tämän virkatoverit, ne afarsakilaiset, jotka olivat täällä puolella Eufrat-virran, lähettivät kuningas Daarejavekselle;
This is a copy of the letter which Tattenai, the ruler of the land across the river, and Shethar-bozenai and his friends the Apharsachites, living across the river, sent to Darius the king:
 ὃς ἐλάλησεν ἐπὶ δαρείου τοῦ βασιλέως περσῶν λόγους σοφοὺς ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ μηνὶ νισαν τοῦ πρώτου μηνός
- 7 he näet lähettivät hänelle kertomuksen, ja siihen oli kirjoitettu näin: "Kuningas Daarejavekselle kaikkea rauhaa!
They sent him a letter saying, To Darius the king, all peace:
 εἰσὶν δὲ οὗτοι ἐκ τῆς ἰουδαίας οἱ ἀναβάντες ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς παροικίας οὗς μετόκισεν ναβουχοδοноσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα
- 8 Tietäköön kuningas, että me menimme Juudan maakuntaan, suuren Jumalan temppelille. Sitä rakennetaan suurista kivistä, ja hirsii pannaan seiiniin. Työ tehdään tarkasti ja sujuu heidän käsissään.
This is to give the king word that we went into the land of Judah, to the house of the great God, which is made of great stones, and has its walls supported with wood, and the work is going on with industry, and they are doing it well.
 και ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλημ καὶ τὴν λοιπὴν ἰουδαίαν ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν οἱ ἐλθόντες μετὰ ζοροβαβελ καὶ ἰησοῦ νεεμιου ζαραιου ρησαιου ἐνηνιος μαρδοχαιου βεελσαρου ασφαρασου βορολιου ροῖμου βαανα τῶν προηγουμένων αὐτῶν
- 9 Sitten me kysimme vanhimmilta ja sanoimme heille näin: 'Kuka on käskenyt teitä rakentamaan tätä temppeliä ja panemaan kuntoon tätä muuria?'
Then we said to the men responsible, who gave you authority for the building of this house and these walls?
 ἀριθμὸς τῶν ἀπὸ τοῦ ἔθνους καὶ οἱ προηγούμενοι αὐτῶν υἱοὶ φοροσ δύο χιλιάδες καὶ ἑκατὸν ἑβδομήκοντα δύο

- 10 Me kysyimme heiltä myöskin heidän nimiänsä ilmoittaaksemme ne sinulle ja kirjoitimme muistiin niiden miesten nimet, jotka ovat heitä johtamassa.
And we made request for their names, so that we might send you word, and give you the names of the men at the head of them.
ῥοῖοι σαφατ τετρακόσιοι ἑβδομήκοντα δύο ῥοῖοι ἀρεε ἑπτακόσιοι πενήκοντα ἕξ
- 11 Ja he antoivat meille tämän vastauksen: 'Me olemme taivaan ja maan Jumalan palvelijoita, ja me rakennamme uudestaan temppeliä, joka oli rakennettu monta vuotta sitten. Suuri Israelin kuningas sen rakensi ja sai sen valmiiksi.
And they made answer to us, saying, We are the servants of the God of heaven and earth, and we are building the house which was put up in times long past and was designed and made complete by a great king of Israel.
ῥοῖοι φααθμωαβ εἰς τοὺς υἱοὺς ἰησοῦ καὶ ἰωαβ δισχίλιοι ὀκτακόσιοι δέκα δύο
- 12 Mutta koska meidän isämme vihoittivat taivaan Jumalan, antoi hän heidät kaldealaisen Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, käsiin; ja hän hävitti tämän temppelin ja vei kansan pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin.
But when the God of heaven was moved to wrath by our fathers, he gave them up into the hands of Nebuchadnezzar, king of Babylon, the Chaldaean, who sent destruction on this house and took the people away into Babylon.
ῥοῖοι ὠλαμου χίλιοι διακόσιοι πενήκοντα τέσσαρες ῥοῖοι ζατου ἑννακόσιοι τεσσαράκοντα πέντε ῥοῖοι χορβε ἑπτακόσιοι πέντε ῥοῖοι βανὶ ἑξακόσιοι τεσσαράκοντα ὀκτώ
- 13 Mutta Kooreksen, Baabelin kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena antoi kuningas Koores käskyn rakentaa uudestaan tämän Jumalan temppelin.
But in the first year of Cyrus, king of Babylon, Cyrus the king gave an order for the building of this house of God;
ῥοῖοι βηβαι ἑξακόσιοι εἴκοσι τρεῖς ῥοῖοι ασγαδ χίλιοι τριακόσιοι εἴκοσι δύο
- 14 Kuningas Koores antoi myös tuoda Baabelin temppelistä esiin Jumalan temppelin kulta- ja hopeakalut, jotka Nebukadnessar oli vienyt pois Jerusalemin temppelistä ja tuonut Baabelin temppeliin; ja ne annettiin Sesbassar-nimiselle miehelle, jonka hän oli asettanut käskynhaltijaksi.
And the gold and silver vessels of the house of God, which Nebuchadnezzar took from the Temple which was in Jerusalem, and put into the house of his god in Babylon, these Cyrus the king took from the house of his god in Babylon, and gave to one named Sheshbazzar, whom he had made ruler;
ῥοῖοι ἀδωνικαμ ἑξακόσιοι ἑξήκοντα ἑπτὰ ῥοῖοι βαγοι δισχίλιοι ἑξήκοντα ἕξ ῥοῖοι ἀδινου τετρακόσιοι πενήκοντα τέσσαρες
- 15 Ja hän sanoi tälle: Ota nämä kalut, mene ja pane ne Jerusalemin temppeliin. Ja Jumalan temppeli rakennettakoon entiselle paikallensa.
And he said to him, Go, take these vessels, and put them in the Temple in Jerusalem, and let the house of God be put up again in its place.
ῥοῖοι ἀτηρ εζεκιου ἐνενήκοντα δύο ῥοῖοι κιλαν καὶ ἀζητας ἑξήκοντα ἑπτὰ ῥοῖοι ἀζουρου τετρακόσιοι τριάκοντα δύο
- 16 Niin tämä Sesbassar tuli ja laski Jumalan temppelin perustuksen Jerusalemissa. Ja siitä ajasta alkaen tähän saakka sitä on rakennettu, eikä se vieläkään ole valmis.'
Then this same Sheshbazzar came and put the house of God in Jerusalem on its bases: and from that time till now the building has been going on, but it is still not complete.
ῥοῖοι ἀννιας ἑκατὸν εἷς ῥοῖοι ἀρομ ῥοῖοι βασσαι τριακόσιοι εἴκοσι τρεῖς ῥοῖοι ἀριθου ἑκατὸν δέκα δύο
- 17 Jos kuningas siis hyväksi näkee, niin tutkittakoon kuninkaan aarrekammiassa siellä Baabelissa, onko niin, että kuningas Koores on antanut käskyn rakentaa tämän Jumalan temppelin Jerusalemissa; ja lähettänee kuningas meille tiedon tahdostansa tässä asiassa."
So now, if it seems good to the king, let search be made in the king's store-house at Babylon, to see if it is true that an order was given by Cyrus the king for the building of this house of God at Jerusalem, and let the king send us word of his pleasure in connection with this business.
ῥοῖοι βαιτηρους τρισχίλιοι πέντε ῥοῖοι ἐκ βαιθλωμων ἑκατὸν εἴκοσι τρεῖς
- 1 Niin kuningas Daarejaves antoi käskyn, että asiaa tutkittaisiin Baabelin arkistossa, jonne myös aarteet koottiin.
Then Darius the king gave an order and a search was made in the house of the records, where the things of value were stored up in Babylon.
ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς τοῦ δαρείου βασιλείας ἐπροφήτευσεν ἀγγαῖος καὶ ζαχαρίας ὁ τοῦ ἐδδὶ οἱ προφήται ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἱερουσαλημ ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραηλ ἐπ' αὐτοῦς
- 2 Ja Ahmetan linnasta, Meedian maakunnasta, löydettiin kirjakäärö, johon oli kirjoitettu seuraavasti: "Muistettava tapahtuma:
And at Achmetha, in the great house of the king in the land of Media, they came across a roll, in which this statement was put on record:
τότε στὰς ζοροβαβελ ὁ τοῦ σαλαθηλ καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδεκ ἤρξαντο οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον τοῦ κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλημ συνόντων τῶν προφητῶν τοῦ κυρίου βοηθούτων αὐτοῖς
- 3 Kuningas Kooreksen ensimmäisenä hallitusvuotena kuningas Koores antoi käskyn: Jumalan temppeli Jerusalemissa, se temppeli rakennettakoon paikaksi, jossa uhreja uhrataan. Sen perustukset laskettakoon lujiksi, sen korkeus olkoon kuusikymmentä kyynärää ja leveys kuusikymmentä kyynärää.
In the first year of Cyrus the king, Cyrus the king made an order: In connection with the house of God at Jerusalem, let the house be put up, the place where they make offerings, and let the earth for the bases be put in place; let it be sixty cubits high and sixty cubits wide;
ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ παρήν πρὸς αὐτοὺς σισίνης ὁ ἑπαρχος συρίας καὶ φοινίκης καὶ σαθραβουζάνης καὶ οἱ συνέταιροι καὶ εἶπαν αὐτοῖς

- 4 Siinä olkoon aina rinnakkain kolme kivikertaa suuria kiviä ja yksi hirsikerta uusia hirsii; ja kustannukset suoritettakoon kuninkaan hovista.
With three lines of great stones and one line of new wood supports; and let the necessary money be given out of the king's store-house;
τίνος ὑμῖν συντάξαντος τὸν οἶκον τοῦτον οἰκοδομεῖτε καὶ τὴν στέγην ταύτην καὶ ἄλλα πάντα ἐπιτελεῖτε καὶ τίνες εἰσὶν οἱ οἰκοδόμοι οἱ ταῦτα ἐπιτελοῦντες
- 5 Ja myös Jumalan temppelin kulta- ja hopeakalut, jotka Nebukadnessar vei pois Jerusalemin temppelistä ja toi Baabeliin, annettakoon takaisin. Ne tulkooot paikoilleen Jerusalemin temppeliin, pantakoon ne Jumalan temppeliin."
And let the gold and silver vessels from the house of God, which Nebuchadnezzar took from the Temple at Jerusalem to Babylon, be given back and taken again to the Temple at Jerusalem, every one in its place, and put them in the house of God.
καὶ ἔσχosan χάριν ἐπισκοπῆς γενομένης ἐπὶ τὴν αἰχμαλωσίαν παρὰ τοῦ κυρίου οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων
- 6 - "Niinmuodin on sinun, Tattenai, joka olet Euftrat-virran tuonpuoleisen maan käskynhaltija, sinun, Setar-Boosenai, ja teidän virkatoverienne, niiden afarsakilaisten, jotka ovat tuolla puolella Euftrat-virran, pysyttävä siitä erillänne.
So now, Tattenai, ruler of the land across the river, and Shethar-bozenai and your people the Apharsachites across the river, keep far from that place:
καὶ οὐκ ἐκωλύθησαν τῆς οἰκοδομῆς μέχρι τοῦ ὑποσημανθῆναι δαρεῖω περὶ αὐτῶν καὶ προσφωνηθῆναι
- 7 Antakaa Jumalan temppelin rakennustyön olla rauhassa. Juutalaisten käskynhaltija ja juutalaisten vanhimmat rakentakoot Jumalan temppelin paikallensa.
Let the work of this house of God go on; let the ruler of the Jews and their responsible men put up this house of God in its place.
ἀντίγραφον ἐπιστολῆς ἧς ἔγραψεν δαρεῖω καὶ ἀπέστειλεν σισίννης ὁ ἑπαρχος συρίας καὶ φοινίκης καὶ σαθραβουζάνης καὶ οἱ συνέταιροι οἱ ἐν συρίᾳ καὶ φοινίκη ἡγεμόνες
- 8 Ja minä annan käskyn, mitä teidän on tehtävä juutalaisten vanhimille heidän rakentaessaan Jumalan temppeliä: tuolta puolelta Euftrat-virran tulevista kuninkaan verotuloista suoritettakoon niille miehille tarkasti ja viivyttelemättä kustannukset.
Further, I give orders as to what you are to do for the responsible men of the Jews in connection with the building of this house of God: that from the king's wealth, that is, from the taxes got together in the land over the river, the money needed is to be given to these men readily, so that their work may not be stopped.
βασιλεῖ δαρεῖω χαίρειν πάντα γνωστὰ ἔστω τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ ὅτι παραγενόμενοι εἰς τὴν χώραν τῆς ἰουδαίας καὶ ἐλθόντες εἰς ἱερουσαλημ τὴν πόλιν κατελάβομεν τῆς αἰχμαλωσίας τοὺς πρεσβυτέρους τῶν ἰουδαίων ἐν ἱερουσαλημ τῇ πόλει οἰκοδομοῦντας οἶκον τῷ κυρίῳ μέγαν καινὸν διὰ λίθων ξυστῶν πολυτελῶν ξύλων τιθεμένων ἐν τοῖς τοίχοις
- 9 Ja mitä tarvitaan, mullikoita, oinaita ja karitsoita polttouhreiksi taivaan Jumalalle, nisuja, suolaa, viiniä ja öljyä, se annettakoon heille Jerusalemin pappien esityksestä joka päivä, laiminlyömättä,
And whatever they have need of, young oxen and sheep and lambs, for burned offerings to the God of heaven, grain, salt, wine, and oil, whatever the priests in Jerusalem say is necessary, is to be given to them day by day regularly:
καὶ τὰ ἔργα ἐκεῖνα ἐπὶ σπουδῆς γιγνόμενα καὶ εὐοδοούμενον τὸ ἔργον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ ἐν πάσῃ δόξῃ καὶ ἐπιμελείᾳ συντελούμενα
- 10 että he uhraisivat suloisesti tuoksuvia uhreja taivaan Jumalalle ja rukoilisivat kuninkaan ja hänen poikiensa hengen puolesta.
So that they may make offerings of a sweet smell to the God of heaven, with prayers for the life of the king and of his sons.
τότε ἐπυθάνομεθα τῶν πρεσβυτέρων τούτων λέγοντες τίνος ὑμῖν προστάξαντος οἰκοδομεῖτε τὸν οἶκον τοῦτον καὶ τὰ ἔργα ταῦτα θεμελιούτε
- 11 Ja minä annan käskyn, että kuka ikinä rikkoo tämän määräyksen, hänen talostaan revittäköön hirsi, ja hänet ripustettakoon ja naulittakoon siihen, ja hänen talostaan tehtäköön siitä syystä soraläjä.
And I have given orders that if anyone makes any change in this word, one of the supports is to be pulled out of his house, and he is to be lifted up and fixed to it; and his house is to be made waste for this;
ἐπιρωτήσαμεν οὖν αὐτοὺς εἵνεκεν τοῦ γνωρίσαι σοι καὶ γράψαι σοι τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἀφηγουμένους καὶ τὴν ὀνοματογραφίαν ἡτοῦμεν αὐτοὺς τῶν προκαθηγουμένων
- 12 Ja Jumala, joka on asettanut nimensä siihen, kukistakoon jokaisen kuninkaan ja kansan, joka ojentaa kätensä rikkomaan tätä määräystä hävittämällä Jumalan temppelin Jerusalemissa. Minä Daarejaves olen antanut tämän käskyn; se tarkoin täytettäköön."
And may the God who has made it a resting-place for his name send destruction on all kings and peoples whose hands are outstretched to make any change in this or to do damage to this house of God at Jerusalem. I, Darius, have given this order, let it be done with all care.
οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες ἡμεῖς ἐσμεν παῖδες τοῦ κυρίου τοῦ κτίσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 13 Silloin Tattenai, Euftrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltija, Setar-Boosenai ja heidän virkatoverinsa täyttivät tarkoin käskyn, jonka kuningas Daarejaves oli heille lähettänyt.
Then Tattenai, the ruler across the river, and Shethar-bozenai and their people, because of the order given by King Darius, did as he had said with all care.
καὶ ᾠκοδόμητο ὁ οἶκος ἔμπροσθεν ἐτῶν πλειόνων διὰ βασιλέως τοῦ ἰσραηλ μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ καὶ ἐπετελέσθη

- 14 Niin juutalaisten vanhimmat rakensivat, ja työ onnistui heille profeetta Haggain ja Sakarjan, Iddon pojan, ennustuksen tukemana. Ja he saivat sen valmiiksi Israelin Jumalan käskyn ja Kooreksen, Daarejaveksen ja Artahsastan, Persian kuninkaan, käskyn mukaan.
And the responsible men of the Jews went on with their building, and did well, helped by the teaching of Haggai the prophet and Zechariah, the son of Iddo. They went on building till it was complete, in keeping with the word of the God of Israel, and the orders given by Cyrus, and Darius, and Artaxerxes, king of Persia.
καὶ ἐπει οἱ πατέρες ἡμῶν παραπικρῶντες ἡμάρτον εἰς τὸν κύριον τοῦ Ἰσραὴλ τὸν οὐράνιον παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδοноσορ βασιλέως βαβυλῶνος βασιλέως τῶν χαλδαίων
- 15 Tämä temppele valmistui adar-kuun kolmanneksi päiväksi, nimittäin kuningas Daarejaveksen kuudentena hallitusvuotena.
And the building of this house was complete on the third day of the month Adar, in the sixth year of the rule of Darius the king.
τὸν τε οἶκον καθελόντες ἐνεπύρισαν καὶ τὸν λαὸν ἠγαλῶτευσαν εἰς βαβυλῶνα
- 16 Silloin israelilaiset, papit ja leeviläiset ja muut pakkosiirtolaiset, viettivät Jumalan temppelin vihkiäisiä iloitin
And the children of Israel, the priests and the Levites, and the rest of those who had come back, kept the feast of the opening of this house of God with joy.
ἐν δὲ τῷ πρώτῳ ἔτει βασιλεύοντος κύρου χώρας βαβυλωνίας ἔγραψεν ὁ βασιλεὺς κύρος οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον τοῦτον
- 17 ja uhrasivat Jumalan temppelin vihkiäisissä sata härkää, kaksisataa oinasta ja neljäsataa karitsaa sekä syntiuhriksi koko Israelin puolesta kaksitoista kaurista, Israelin sukukuntien luvun mukaan.
And they gave as offerings at the opening of this house of God a hundred oxen, two hundred sheep, four hundred lambs; and for a sin-offering for all Israel, twelve he-goats, being the number of the tribes of Israel.
καὶ τὰ ἱερῶ σκευὴ τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ ἃ ἐξήνεγκεν ναβουχοδοноσορ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἀπηρεῖαστο αὐτὰ ἐν τῷ ἔαυτοῦ ναφὸς πάλιν ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν βαβυλῶνι καὶ παρεδόθη ζοροβαβελ καὶ σαναβασσάρῳ τῷ ἐπάρχῳ
- 18 Ja he asettivat papit ryhmittäin ja leeviläiset osastoittain Jumalan palvelukseen Jerusalemissa, niinkuin on kirjoitettuna Mooseksen kirjassa.
And they put the priests in their divisions and the Levites in their order, for the worship of God at Jerusalem; as it is recorded in the book of Moses.
καὶ ἐπετάγη αὐτῷ ἀπενέγκαντι πάντα τὰ σκευὴ ταῦτα ἀποθεῖναι ἐν τῷ ναφὸς τῷ ἐν ἱερουσαλημ καὶ τὸν ναὸν τοῦ κυρίου τοῦτον οἰκοδομηθῆναι ἐπὶ τοῦ τόπου
- 19 Sitten pakkosiirtolaiset viettivät pääsiäistä ensimmäisen kuun neljäntenätoista päivänä.
And the children of Israel who had come back kept the Passover on the fourteenth day of the first month.
τότε ὁ σαναβάσσαρος ἐκεῖνος παραγενόμενος ἐνεβάλετο τοὺς θεμελίους τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἀπ' ἐκεῖνου μέχρι τοῦ νῦν οἰκοδομούμενος οὐκ ἔλαβεν συντέλειαν
- 20 Sillä papit ja leeviläiset olivat yhtenä miehenä puhdistautuneet, niin että he kaikki olivat puhtaat. Ja he teurastivat pääsiäislampaan kaikille pakkosiirtolaisille, veljillensä papeille ja itsellensä.
For the priests and the Levites had made themselves clean together; they were all clean: and they put the Passover lamb to death for all those who had come back, and for their brothers the priests and for themselves.
νῦν οὖν εἰ κρίνεται βασιλεὺς ἐπισκεπήτω ἐν τοῖς βασιλικαῖς βιβλιοφυλακίαις τοῦ κυρίου βασιλέως τοῖς ἐν βαβυλῶνι
- 21 Ja sitä söivät kaikki pakkosiirtolaisuudesta palanneet israelilaiset sekä kaikki, jotka olivat eristäytyneet maassa asuvien pakanain saastaisuudesta ja liittyneet heihin etsiäkseen Herraa, Israelin Jumalaa.
And the children of Israel, who had come back, and all those who were joined to them, after separating themselves from the evil ways of the people of the land to become the servants of the Lord, the God of Israel, took food together,
καὶ ἐὰν εὐρίσκηται μετὰ τῆς γνώμης κύρου τοῦ βασιλέως γενομένην τὴν οἰκοδομὴν τοῦ οἴκου κυρίου τοῦ ἐν ἱερουσαλημ καὶ κρίνηται τῷ κυρίῳ βασιλεῖ ἡμῶν προσφωνησάτω ἡμῖν περὶ τούτων
- 22 Ja he viettivät happamattoman leivän juhlaa seitsemän päivää iloitin, sillä Herra oli ilahuttanut heitä, kun oli kääntänyt Assurin kuninkaan sydämen heidän puolelensa, niin että hän avusti heitä Jumalan, Israelin Jumalan, temppelin rakentamistyössä.
And kept the feast of unleavened bread for seven days with joy: for the Lord had made them full of joy, by turning the heart of the king of Assyria to them to give them help in the work of the house of God, the God of Israel.
τότε ὁ βασιλεὺς δαρείος προσέταξεν ἐπισκέψασθαι ἐν τοῖς βασιλικαῖς βιβλιοφυλακίαις τοῖς κειμένοις ἐν βαβυλῶνι καὶ εὐρέθη ἐν ἐκβατάνοις τῇ βάρει τῇ ἐν μηδία χώρα τόμος εἷς ἐν ᾧ ὑπεμνημάτις τοῦ τὰδε
- 1 Näiden tapausten jälkeen, Persian kuninkaan Artahsastan hallituksen aikana, lähti Esra, Serajan poika, joka oli Asarjan poika, joka Hilikian poika,
Now after these things, when Artaxerxes was king of Persia, Ezra, the son of Seraiah, the son of Azariah, the son of Hilkiah,
τότε σισίνης ὁ ἐπάρχος κοίλης συρίας καὶ φοινίκης καὶ σαθραβουζάνης καὶ οἱ συνέταιροι κατακολουθήσαντες τοῖς ὑπὸ τοῦ βασιλέως δαρείου προσταγεῖσιν
- 2 joka Sallumin poika, joka Saadokin poika, joka Ahitubin poika,
The son of Shallum, the son of Zadok, the son of Ahitub,
ἐπεστάτων τῶν ἱερῶν ἔργων ἐπιμελέστερον συνεργῶντες τοῖς πρεσβυτέροις τῶν ἰουδαίων καὶ ἱεροστάταις

- 3 joka Amarjan poika, joka Asarjan poika, joka Merajotin poika,
The son of Amariah, the son of Azariah, the son of Meraioth,
καὶ εὐδοῦ ἐγένετο τὰ ἱερὰ ἔργα προφητευόντων αγγαίου καὶ ζαχαρίου τῶν προφητῶν
- 4 joka Serahjan poika, joka Ussin poika, joka Bukkin poika,
The son of Zerariah, the son of Uzzi, the son of Bukki,
καὶ συνετέλεσαν ταῦτα διὰ προστάγματος τοῦ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ.
- 5 joka Abisuan poika, joka Piinehaan poika, joka Eleasarin poika, joka Aaronin, ylimmäisen papin, poika -
The son of Abishua, the son of Phinehas, the son of Eleazar, the son of Aaron the chief priest:
καὶ μετὰ τῆς γνώμης κύρου καὶ δαρείου καὶ ἀρταξέρξου βασιλέως περσῶν συνετελέσθη ὁ οἶκος ὁ ἅγιος ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος μηνὸς ἀδοῦ τοῦ ἔκτου ἔτους βασιλείως δαρείου
- 6 tämä Esra lähti Baabelista. Hän oli kirjanoppinut, perehtynyt Mooseksen lakiin, jonka Herra, Israelin Jumala, oli antanut. Ja kuningas antoi hänelle kaikki, mitä hän halusi, koska Esran päällä oli Herran, hänen Jumalansa, käsi.
This Ezra went up from Babylon; and he was a scribe, expert in the law of Moses which the Lord, the God of Israel, had given: and the king, moved by the Lord his God, gave him whatever he made request for.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας οἱ προστεθέντες ἀκολούθως τοῖς ἐν τῇ μουσέως βίβλῳ
- 7 Myös israelilaisia ja pappeja, leeviläisiä, veisaaajia, ovenvartijoita ja temppelipalvelijoita lähti Jerusalemiin kuningas Artahsastan seitsemäntenä hallitusvuotena.
And some of the children of Israel went up, with some of the priests and the Levites and the music-makers and the door-keepers and the Nethinim, to Jerusalem, in the seventh year of Artaxerxes the king.
καὶ προσήνεγκαν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τοῦ ἱεροῦ τοῦ κυρίου ταύρους ἑκατὸν κριοὺς διακοσίους ἕρνας τετρακοσίους
- 8 Ja hän tuli Jerusalemiin viidennessä kuussa kuninkaan seitsemäntenä hallitusvuotena.
And he came to Jerusalem in the fifth month, in the seventh year of the king's rule.
χιμάρους ὑπὲρ ἁμαρτίας παντὸς τοῦ ἰσραὴλ δώδεκα πρὸς ἀριθμὸν ἐκ τῶν φυλάρχων τοῦ ἰσραὴλ δώδεκα
- 9 Sillä ensimmäisen kuun ensimmäisenä päivänä alkoi lähtö Baabelista; ja viidennen kuun ensimmäisenä päivänä hän tuli Jerusalemiin, koska Jumalan hyvä käsi oli hänen päällensä.
For, starting his journey from Babylon on the first day of the first month, he came to Jerusalem on the first day of the fifth month, by the good help of his God.
καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐστολισμένοι κατὰ φυλὰς ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ ἀκολούθως τῇ μουσέως βίβλῳ καὶ οἱ θυρωροὶ ἐφ' ἑκάστου πυλῶνος
- 10 Sillä Esra oli kiinnittänyt sydämensä Herran lain tutkimiseen, seuratakseen sitä ja opettaakseen Israelissa lakia ja oikeutta.
For Ezra had given his mind to learning the law of the Lord and doing it, and to teaching his rules and decisions in Israel.
καὶ ἠγάγασαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τὸ πᾶσχα ἐν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ πρώτου μηνὸς ὅτι ἠγνίσθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἅμα
- 11 Tämä on jäljennös kirjeestä, jonka kuningas Artahsasta antoi pappi Esralle, kirjanoppineelle, joka oli Herran Israelille antamien käskyjen ja ohjeitten tuntija:
Now this is a copy of the letter which King Artaxerxes gave to Ezra, the priest and the scribe, who put into writing the words of the orders of the Lord, and of his rules for Israel:
καὶ πάντες οἱ υἱοὶ τῆς αἰχμαλωσίας οὐχ ἠγνίσθησαν ὅτι οἱ λευῖται ἅμα πάντες ἠγνίσθησαν
- 12 "Artahsasta, kuningasten kuningas, pappi Esralle, taivaan Jumalan lain tuntijalle", ja niin edespäin.
Artaxerxes, king of kings, to Ezra the priest, scribe of the law of the God of heaven, all peace;
καὶ ἔθυσαν τὸ πᾶσχα πᾶσιν τοῖς υἱοῖς τῆς αἰχμαλωσίας καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἱερεῦσιν καὶ ἑαυτοῖς
- 13 "Minä annan käskyn, että minun valtakunnassani jokainen Israelin kansan jäsen ja sen papit ja leeviläiset, jotka ovat halukkaat lähtemään Jerusalemiin, lähtekööt sinun kanssasi,
And now it is my order that all those of the people of Israel, and their priests and Levites in my kingdom, who are ready and have a desire to go to Jerusalem, are to go with you.
καὶ ἐφάγασαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας πάντες οἱ χωρισθέντες ἀπὸ τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς ζητοῦντες τὸν κύριον
- 14 koska kuningas ja hänen seitsemän neuvonantajansa ovat lähettäneet sinut tarkastamaan, ovatko olot Juudassa ja Jerusalemissa sinun Jumalasi lain mukaiset, joka on sinun kädessäsi,
Because you are sent by the king and his seven wise men, to get knowledge about Judah and Jerusalem, as you are ordered by the law of your God which is in your hand;
καὶ ἠγάγασαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἁζύμων ἑπτὰ ἡμέρας εὐφραϊνόμενοι ἔναντι τοῦ κυρίου
- 15 ja viemään sinne hopean ja kullan, minkä kuningas ja hänen neuvonantajansa ovat antaneet vapaaehtoisena lahjana Israelin Jumalalle, jonka asumus on Jerusalemissa,
And to take with you the silver and gold freely offered by the king and his wise men to the God of Israel, whose Temple is in Jerusalem,
ὅτι μετέστρεψεν τὴν βουλὴν τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων ἐπ' αὐτοὺς κατισχύσαι τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἔργα κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ.

- 1 Nämä olivat ne heidän perhekunta-päämiehensä ja heidän sukuluetteloihinsa merkityt, jotka kuningas Artahsastan hallituksen aikana lähtivät minun kanssani Baabelista:
Now these are the heads of families who were listed of those who went up with me from Babylon, when Artaxerxes was king.
καὶ μεταγενέστερος τούτων βασιλεύοντος ἀρταξέρξου τοῦ περσῶν βασιλέως προσέβη εσδρας σαραιου τοῦ εζεριου τοῦ χελκιου τοῦ σαλημου
- 2 Piinehaan jälkeläisiä Geersom; Itamarin jälkeläisiä Daniel; Daavidin jälkeläisiä Hattus;
Of the sons of Phinehas, Gershom; of the sons of Ithamar, Daniel; of the sons of David, Hattush;
τοῦ σαδδουκου τοῦ αχιτωβ τοῦ αμαριου τοῦ οζιου τοῦ βοκκα τοῦ αβισουε τοῦ φινεες τοῦ ελεαζαρ τοῦ ααρων τοῦ πρώτου ιερέως
- 3 Sekanjan jälkeläisiä, Paroksen jälkeläisiä, Sakarja ja hänen kanssaan sata viisikymmentä sukuluetteloihin merkittyä miestä;
Of the sons of Shecaniah; of the sons of Parosh, Zechariah; and with him were listed a hundred and fifty males.
οὗτος εσδρας ἀνέβη ἐκ βαβυλῶνος ὡς γραμματεὺς εὐφυῆς ὢν ἐν τῷ μουσέως νόμῳ τῷ ἐκδεδομένῳ ὑπὸ τοῦ θεοῦ τοῦ ἰσραηλ
- 4 Pahat-Mooabin jälkeläisiä Eljoenai, Serahjan poika, ja hänen kanssaan kaksisataa miestä;
Of the sons of Pahath-moab, Eliehoenai, the son of Zerariah; and with him two hundred males.
καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς δόξαν εὐρόντος χάριν ἐναντίον αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἀξιώματα αὐτοῦ
- 5 Sekanjan jälkeläisiä Jahasielin poika ja hänen kanssaan kolmesataa miestä;
Of the sons of Shecaniah, the son of Jahaziel; and with him three hundred males.
καὶ συνανέβησαν ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ τῶν ἱερέων καὶ λευιτῶν καὶ ἱεροψαλτῶν καὶ θυρωρῶν καὶ ἱεροδοῦλων εἰς ἱεροσόλυμα ἔτους ἑβδόμου βασιλεύοντος ἀρταξέρξου ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί οὗτος ἔνιαυτὸς ἑβδόμος τῷ βασιλεῖ
- 6 Aadinin jälkeläisiä Ebed, Joonatanin poika, ja hänen kanssaan viisikymmentä miestä;
And of the sons of Adin, Ebed, the son of Jonathan; and with him fifty males.
ἐξεληθόντες γὰρ ἐκ βαβυλῶνος τῇ νομηνίᾳ τοῦ πρώτου μηνὸς ἐν τῇ νομηνίᾳ τοῦ πέμπτου μηνὸς παρεγένοντο εἰς ἱεροσόλυμα κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς εὐοδίαν παρὰ τοῦ κυρίου ἐπ' αὐτῷ
- 7 Eelamin jälkeläisiä Jesaja, Ataljan poika, ja hänen kanssaan seitsemänkymmentä miestä;
And of the sons of Elam, Jeshaiah; the son of Athaliah; and with him seventy males.
ὁ γὰρ εσδρας πολλὴν ἐπιστήμην περιεῖχεν εἰς τὸ μὴδὲν παραλιπεῖν τῶν ἐκ τοῦ νόμου κυρίου καὶ ἐκ τῶν ἐντολῶν διδάξαι τὸν πάντα ἰσραηλ πάντα τὰ δικαίωματα καὶ τὰ κρίματα
- 8 Sefatjan jälkeläisiä Sebadja, Miikaelin poika, ja hänen kanssaan kahdeksankymmentä miestä;
And of the sons of Shephatiah, Zebadiah, the son of Michael; and with him eighty males.
προσπεσόντος δὲ τοῦ γραφέντος προστάγματος παρὰ ἀρταξέρξου τοῦ βασιλέως πρὸς εσδραν τὸν ἱερέα καὶ ἀναγνώστην τοῦ νόμου κυρίου οὗ ἔστιν ἀντίγραφον τὸ ὑποκείμενον
- 9 Jooabin jälkeläisiä Obadja, Jehielin poika, ja hänen kanssaan kaksisataa kahdeksantoista miestä;
Of the sons of Joab, Obadiah, the son of Jehiel; and with him two hundred and eighteen males.
βασιλεὺς ἀρταξέρξης εσδρα τῷ ἱερεῖ καὶ ἀναγνώστη τοῦ νόμου κυρίου χαίρειν
- 10 Selomitin jälkeläisiä Joosifjan poika ja hänen kanssaan sata kuusikymmentä miestä;
And of the sons of Shelomith, the son of Josiphiah; and with him a hundred and sixty males.
καὶ τὰ φιλόανθρωπα ἐγὼ κρίνας προσέταξα τοὺς βουλομένους ἐκ τοῦ ἔθνους τῶν ἰουδαίων αἰρετίζοντας καὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ τῶν δὲ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ βασιλείᾳ συμπορεύεσθαι σοι εἰς ἱερουσαλημ
- 11 Beebain jälkeläisiä Sakarja, Beebain poika, ja hänen kanssaan kaksikymmentä kahdeksan miestä;
And of the sons of Bebai, Zechariah, the son of Bebai; and with him twenty-eight males.
ὅσοι οὖν ἐνθυμοῦνται συνεξορμάτωσαν καθάπερ δέδοκται ἐμοί τε καὶ τοῖς ἐπτά φίλοις συμβουλευταῖς
- 12 Asgadin jälkeläisiä Joohanana, Hakkatanin poika, ja hänen kanssaan sata kymmenen miestä;
And of the sons of Azgad, Johanan, the son of Hakkatan; and with him a hundred and ten males.
ὅπως ἐπισκέψωνται τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν καὶ ἱερουσαλημ ἀκολούθως ᾧ ἔχει ἐν τῷ νόμῳ τοῦ κυρίου
- 13 Adonikamin jälkeläisiä myöhemmin tulleet, joiden nimet olivat Elifelet, Jeguel ja Semaja, ja heidän kanssaan kuusikymmentä miestä;
And of the sons of Adonikam, the last, whose names were Eliphelet, Jeuel, and Shemaiah; and with them sixty males.
καὶ ἀπενεγκεῖν δῶρα τῷ κυρίῳ τοῦ ἰσραηλ ἢ ἠξιάμην ἐγὼ τε καὶ οἱ φίλοι εἰς ἱερουσαλημ καὶ πᾶν χρυσίον καὶ ἀργύριον ὃ ἐὰν εὔρεθῇ ἐν τῇ χώρᾳ τῆς βαβυλωνίας τῷ κυρίῳ εἰς ἱερουσαλημ σὺν τῷ δεδωρημένῳ ὑπὸ τοῦ ἔθνους εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ κυρίου αὐτῶν τὸ ἐν ἱερουσαλημ

- 14 Bigvain jälkeläisiä Uutai ja Sabbud ja heidän kanssaan seitsemänkymmentä miestä.
And of the sons of Bigvai, Uthai and Zabbud; and with them seventy males.
συναχθῆναι τὸ τε χρυσίον καὶ ἀργύριον εἰς ταύρους καὶ κριοὺς καὶ ἄρνας καὶ τὰ τούτοις ἀκόλουθα
- 15 Ja minä kokosin heidät joelle, joka juoksee Ahavaan päin, ja me olimme siellä leirytyneinä kolme päivää. Mutta kun minä tarkkasin kansaa ja pappeja, en löytänyt sieltä yhtään leeviläistä.
And I made them come together by the river flowing to Ahava; and we were there in tents for three days: and after viewing the people and the priests I saw that no sons of Levi were there.
ὥστε προσενεγκεῖν θυσίας ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ κυρίου αὐτῶν τὸ ἐν ἱερουσαλημ
- 16 Silloin minä lähetin päämiehet Elieserin, Arielin, Semajan, Elnatanin, Jaaribin, Elnatanin, Naatanin, Sakarjan ja Mesullamin sekä opettajat Joojaribin ja Elnatanin
Then I sent for Eliezer and Ariel and Shemaiah and Elnathan Jarib and Elnathan and Nathan and Zechariah and Meshullam, all responsible men; and for Joiarib and Elnathan, who were wise men.
καὶ πάντα ὅσα ἂν βούλη μετὰ τῶν ἀδελφῶν σου ποιῆσαι χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ ἐπιτέλει κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ σου
- 17 ja käskin heidän mennä päämies Iddon luo Kaasifjan paikkakunnalle; ja minä panin heidän suuhunsa sanat, jotka heidän oli puhuttava veljilleen Iddolle ja temppelepalvelijoille, Kaasifjan paikkakunnalla, että he toisivat meille palvelijoita meidän Jumalamme temppeleä varten.
And I sent them to Iddo the chief at the place Casiphia, and gave them orders what to say to Iddo and his brothers the Nethinim at the place Casiphia, so that they might come back to us with men to do the work of the house of our God.
καὶ τὰ ἱερὰ σκευὴ τοῦ κυρίου τὰ διδόμενά σοι εἰς τὴν χρείαν τοῦ ἱεροῦ τοῦ θεοῦ σου τοῦ ἐν ἱερουσαλημ
- 18 Ja koska meidän Jumalamme hyvä käsi oli meidän päällämme, toivat he meille ymmärtäväisen miehen, joka oli Mahlin, Leevin pojan ja Israelin pojan pojan, jälkeläisiä, ja Seerebjan poikineen ja veljineen, kahdeksantoista miestä,
And by the help of our God they got for us Ish-sechel, one of the sons of Mahli, the son of Levi, the son of Israel; and Sherebiah with his sons and brothers, eighteen;
καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἂν ὑποπίπτῃ σοι εἰς τὴν χρείαν τοῦ ἱεροῦ τοῦ θεοῦ σου δώσεις ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γαζοφυλακίου
- 19 ja Hasabjan ja hänen kanssaan Jesajan, joka oli Merarin jälkeläisiä, veljineen ja poikineen, kaksikymmentä,
And Hashabiah, and with him Jeshaiah of the sons of Merari, his brothers and their sons, twenty;
καθὼ δὲ ἀρταξέρξης ὁ βασιλεὺς προσέταξα τοῖς γαζοφύλαξι συρίας καὶ φοινίκης ἵνα ὅσα ἂν ἀποστείλῃ εσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἀναγνώστης τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου ἐπιμελῶς διδῶσιν αὐτῷ ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατὸν
- 20 niin myös temppelepalvelijoista, jotka Daavid ja päämiehet olivat antaneet leeviläisille palvelemaan heitä, kaksisataa kaksikymmentä temppelepalvelijaa, kaikki nimeltä mainittuja.
And of the Nethinim, to whom David and the captains had given the work of helping the Levites, two hundred and twenty Nethinim, all of them specially named.
ὁμοίως δὲ καὶ ἕως πυροῦ κόρον ἑκατὸν καὶ οἴνου μετρητῶν ἑκατὸν καὶ ἅλα ἐκ πλήθους
- 21 Minä kuulutin siellä Ahava-joella paaston, että me nöyrytisimme Jumalamme edessä ja anoisimme häneltä suotuisaa matkaa itsellemme, vaimoillemme ja lapsillemme ja kaikelle omaisuudellemme.
Then I gave orders for a time of going without food, there by the river Ahava, so that we might make ourselves low before our God in prayer, requesting from him a straight way for us and for our little ones and for all our substance.
πάντα τὰ κατὰ τὸν τοῦ θεοῦ νόμον ἐπιτελεσθήτω ἐπιμελῶς τῷ θεῷ τῷ ὑψίστῳ ἕνεκα τοῦ μὴ γενέσθαι ὀργὴν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν
- 22 Sillä minua hävetti pyytää kuninkaalta sotaväkeä ja ratsumiehiä auttamaan meitä vihollisia vastaan matkalla, koska me olimme sanoneet kuninkaalle näin: "Meidän Jumalamme käsi on kaikkien päällä, jotka etsivät häntä, heidän parhaakseen; mutta hänen voimansa ja vihansa on kaikkia vastaan, jotka hylkäävät hänet".
For I would not, for shame, make request to the king for a band of armed men and horsemen to give us help against those who might make attacks on us on the way: for we had said to the king, The hand of our God is on his servants for good, but his power and his wrath are against all those who are turned away from him.
καὶ ἡμῖν δὲ λέγεται ὅπως πᾶσι τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς λευῖταις καὶ ἱεροψάλταις καὶ θυρωροῖς καὶ ἱεροδοῦλοις καὶ πραγματικοῖς τοῦ ἱεροῦ τούτου μηδεμία φορολογία μηδὲ ἄλλη ἐπιβολὴ γίγνηται καὶ αἱ ἐξουσίαν μηδὲνα ἔχειν ἐπιβαλεῖν τι τούτοις
- 23 Niin me paastosimme ja anoisimme tätä Jumalaltamme, ja hän kuuli meidän rukouksemme.
So we went without food, requesting our God for this: and his ear was open to our prayer.
καὶ σὺ εσδρα κατὰ τὴν σοφίαν τοῦ θεοῦ ἀνάδειξον κριτὰς καὶ δικαστὰς ὅπως δικάζωσιν ἐν ὅλῃ συρία καὶ φοινίκη πάντας τοὺς ἐπισταμένους τὸν νόμον τοῦ θεοῦ σου καὶ τοὺς μὴ ἐπισταμένους δὲ δὲ ἰδάξεις
- 24 Ja minä valitsin pappien päämiehistä kaksitoista, nimittäin Seerebjan ja Hasabjan ja heidän kanssaan kymmenen heidän veljistään,
So I put on one side twelve of the chiefs of the priests, Sherebiah, Hashabiah, and ten of their brothers with them,
καὶ πάντες ὅσοι ἐὰν παραβιάωσι τὸν νόμον τοῦ θεοῦ σου καὶ τὸν βασιλικὸν ἐπιμελῶς κολασθήσονται ἐάν τε καὶ θανάτῳ ἐάν τε καὶ τιμωρίᾳ ἢ ἀπαγωγῇ

- 25 ja punnitsin heille hopean ja kullan ja kalut, sen antimen, jonka kuningas ja hänen neuvonantajansa ja ruhtinaansa ja kaikki siellä olevat israelilaiset olivat antaneet meidän Jumalamme temppeleä varten.
And gave to them by weight the silver and the gold and the vessels, all the offering for the house of our God which the king and his wise men and his captains and all Israel there present had given:
εὐλογητὸς ὁ μόνος ὁ κύριος ὁ δοὺς ταῦτα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ βασιλέως δοξάσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλημ
- 26 Minä punnitsin heille käteen hopeata kuusisataa viisikymmentä talenttia sekä hopeakaluja sata talenttia ja kultaa sata talenttia,
Measuring into their hands six hundred and fifty talents of silver, and silver vessels, a hundred talents' weight, and a hundred talents of gold,
καὶ ἐμὲ ἐτίμησεν ἔναντι τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συμβουλευόντων καὶ πάντων τῶν φύλων καὶ μεγιστάνων αὐτοῦ
- 27 kaksikymmentä kultapikaria, arvoltaan tuhat dareikkia, sekä kaksi hienoa, kullankiiltävää vaskiastiaa, kallisarvoista kuin kultaa.
And twenty gold basins, of a thousand darics, and two vessels of the best bright brass, equal in value to gold.
καὶ ἐγὼ εὐθαρσῆς ἐγενόμην κατὰ τὴν ἀντίλημψιν κυρίου τοῦ θεοῦ μου καὶ συνήγαγον ἐκ τοῦ ἰσραηλ ἄνδρας ὅστε συναναβῆναι μοι
- 28 Ja minä sanoin heille: "Te olette pyhitetyt Herralle, ja kalut ovat pyhitetyt; ja hopea ja kultaa on vapaaehtoinen lahja Herralle, teidän isienne Jumalalle.
And I said to them, You are holy to the Lord and the vessels are holy: and the silver and the gold are an offering freely given to the Lord, the God of your fathers.
καὶ οὗτοι οἱ προηγούμενοι κατὰ τὰς πατριὰς αὐτῶν καὶ τὰς μεριδαρχίας οἱ ἀναβάντες μετ' ἐμοῦ ἐκ βαβυλῶνος ἐν τῇ βασιλείᾳ ἄρταξέρξου τοῦ βασιλέως
- 29 Vartioikaa siis niitä ja säilyttäkää ne, kunnes punnitsette ne pappien päämiesten ja leeviläisten ja Israelin perhekunta-päämiesten edessä Jerusalemissa, Herran temppelin kammioissa.
Take care of them and keep them, till you put them on the scales before the chiefs of the priests and the Levites and the chiefs of the families of Israel, in Jerusalem, in the rooms of the house of the Lord.
ἐκ τῶν υἱῶν φινεες γαρσομος ἐκ τῶν υἱῶν ιεταμαρου γαμηλος ἐκ τῶν υἱῶν δαυιδ αττους ὁ σεχειου
- 30 Niin papit ja leeviläiset ottivat vastaan punnitun hopean ja kullan ja kalut viedäkseen ne Jerusalemiin, meidän Jumalamme temppeleihin.
So the priests and the Levites took the weight of silver and gold and the vessels, to take them to Jerusalem into the house of our God.
ἐκ τῶν υἱῶν φορος ζαχαριας καὶ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ γραφῆς ἄνδρες ἑκατὸν πενήκοντα
- 31 Sitten me lähdimme liikkeelle Ahava-joelta ensimmäisen kuun kahdentenaatoista päivänä mennäksemme Jerusalemiin. Ja meidän Jumalamme käsi oli meidän päällämme, ja hän pelasti meidät vihollisten käsistä ja väijytyksistä tiellä.
Then we went away from the river of Ahava on the twelfth day of the first month, to go to Jerusalem; and the hand of our God was on us, and he gave us salvation from our haters and those who were waiting to make an attack on us by the way.
ἐκ τῶν υἱῶν φαθμοαβ ελιαωνιας ζαραιου καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες διακόσιοι
- 32 Ja me tulimme Jerusalemiin ja olimme siellä alallamme kolme päivää.
And we came to Jerusalem and were there for three days.
ἐκ τῶν υἱῶν ζαθοης σεχειας ιεζηλου καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες τριακόσιοι ἐκ τῶν υἱῶν αδινου βην-ιωναθου καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες διακόσιοι πενήκοντα
- 33 Mutta neljäntenä päivänä punnittiin hopea ja kultaa ja kalut meidän Jumalamme temppeleissä pappi Meremotille, Uurian pojalle, käteen; ja hänen kanssaan oli Eleasar, Piinehaan poika, ja heidän kanssansa leeviläiset Joosabad, Jeesuan poika, ja Nooadja, Binnuin poika.
And on the fourth day, the silver and the gold and the vessels were measured out by weight in the house of our God into the hands of Meremoth, the son of Uriah, the priest; and with him was Eleazar, the son of Phinehas; and with them were Jozabad, the son of Jeshua, and Noadiah, the son of Binnui, the Levites;
ἐκ τῶν υἱῶν ηλαμ ιεσιας γοθολιου καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες ἑβδομήκοντα
- 34 Kaikki punnittiin lukumäärän ja painon mukaan, ja koko paino kirjoitettiin silloin muistiin.
All was handed over by number and by weight: and the weight was put on record at that time.
ἐκ τῶν υἱῶν σαφατιου ζαριας μιχαηλου καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες ἑβδομήκοντα
- 35 Ja vankeudesta tulleet pakkosiirtolaiset uhrasivat polttouhreiksi Israelin Jumalalle kaksitoista härkää koko Israelin puolesta, yhdeksänkymmentä kuusi oinasta, seitsemänkymmentä seitsemän karitsaa ja kaksitoista syntiuhrikaurista, kaikki polttouhriksi Herralle.
And those who had been prisoners, who had come back from a strange land, made burned offerings to the God of Israel, twelve oxen for all Israel, ninety-six male sheep, seventy-seven lambs, twelve he-goats for a sin-offering: all this was a burned offering to the Lord.
ἐκ τῶν υἱῶν ιωαβ αβαδιας ιεζηλου καὶ μετ' αὐτοῦ ἄνδρες διακόσιοι δέκα δύο

- 36 Ja he jättivät kuninkaan määräykset kuninkaan satraapeille ja käsikynhaltijoille, jotka olivat tällä puolella Euftrat-virran, ja nämä avustivat kansaa ja Jumalan temppeleä.
And they gave the king's orders to the king's captains and the rulers across the river, and they gave the people and the house of God the help which was needed.
 ἐκ τῶν υἰῶν βασιλευσάντων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἐξήκουσαν αὐτοῦ καὶ ἔδωκαν τὴν βοήθειαν τῷ βασιλεὶ καὶ τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ὡς ἐλάλει·
- 1 Kun tämä oli suoritettu loppuun, astuivat päämiehet minun tyköni ja sanoivat: "Ei kansa, ei Israel eivätkä papit ja leeviläiset ole eristäytyneet maan kansoista ja niiden kauhistavista teoista - ei kanaanilaisista, heetiläisistä, perissiläisistä, jebusilaisista, ammonilaisista, mooabilaisista, egyptiläisistä eikä amorilaisista.
Now after these things were done, the captains came to me and said, The people of Israel and the priests and Levites have not kept themselves separate from the people of the lands, but have taken part in the disgusting ways of the Canaanites, the Hittites, the Perizzites, the Jebusites, the Ammonites, the Moabites, the Egyptians, and the Amorites.
 καὶ ἀναστὰς ἐσθρας ἀπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύθη εἰς τὸ παστοφόριον ἰωαναν τοῦ ελιασβου
- 2 Sillä näiden tyttäriä he ovat ottaneet itsellensä ja pojillensa vaimoiksi, ja niin on pyhä siemen sekaantunut maan kansoihin. Ja päämiesten ja esimiesten käsi on ollut ensimmäisenä tässä uskottomassa menossa."
For they have taken their daughters for themselves and for their sons, so that the holy seed has been mixed with the peoples of the lands; and in fact the captains and rulers have been the first to do this evil.
 καὶ αὐλισθεὶς ἐκεῖ ἄρτου οὐκ ἐγεύσατο οὐδὲ ὕδωρ ἔπιεν πενθῶν ὑπὲρ τῶν ἀνομιῶν τῶν μεγάλων τοῦ πλήθους
- 3 Kun minä tämän kuulin, repäisin minä vaatteeni ja viittani, revin pääni hiuksia ja partaani ja istuin tyrmistyneenä.
And hearing this, with signs of grief and pulling out the hair of my head and my chin, I took my seat on the earth deeply troubled.
 καὶ ἐγένετο κήρυγμα ἐν ὄλῃ τῇ ἰουδαίᾳ καὶ ἱερουσαλὴμ πᾶσι τοῖς ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας συναχθῆναι εἰς ἱερουσαλὴμ
- 4 Ja minun luokseni kokoontuivat kaikki, jotka pelkäsivät sitä, mitä Israelin Jumala oli puhunut pakkosiirtolaisten uskottomuudesta, ja minä jäin istumaan tyrmistyneenä ehtoouhriin asti.
Then everyone who went in fear of the words of the God of Israel, because of the sin of those who had come back, came together to me; and I kept where I was, overcome with grief, till the evening offering.
 καὶ ὅσοι ἂν μὴ ἀπαντήσωσιν ἐν δυσὶν ἢ τρισὶν ἡμέραις κατὰ τὸ κρίμα τῶν προκαθημένων πρεσβυτέρων ἀνιερωθήσονται τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἀλλοτριωθήσεται ἀπὸ τοῦ πλήθους τῆς αἰχμαλωσίας
- 5 Mutta ehtoouhrin aikana minä nousin nöyryyttämästä itseäni ja polvistuini, repäisin vaatteeni ja viittani ja ojensin käteni Herran, Jumalani, puoleen,
And at the evening offering, having made myself low before God, I got up, and with signs of grief, falling down on my knees, with my hands stretched out to the Lord my God,
 καὶ ἐπισυνήχθησαν οἱ ἐκ τῆς φυλῆς ἰουδα καὶ βενιαμὴν ἐν τρισὶν ἡμέραις εἰς ἱερουσαλὴμ οὗτος ὁ μὴν ἔνατος τῇ εἰκάδι τοῦ μηνός
- 6 ja minä sanoin: "Jumalani, minä olen häpeissäni enkä kehtaa kohottaa kasvojani sinun puoleesi, minun Jumalani; sillä meidän rikkomuksemme ovat nousseet päämme ylitse ja meidän syyllisyytemme on kohonnut taivaaseen asti.
I said, O my God, shame keeps me from lifting up my face to you, my God: for our sins are increased higher than our heads and our evil-doing has come up to heaven.
 καὶ συνεκάθισαν πᾶν τὸ πλήθος ἐν τῇ εὐρυχώρῳ τοῦ ἱεροῦ τρέμοντες διὰ τὸν ἐνεστῶτα χειμῶνα
- 7 Isiemme päivästä aina tähän päivään asti on meidän syyllisyytemme ollut suuri; ja rikkomustemme tähden on meidät, meidän kuninkaamme ja pappimme annettu maan kuningasten käsiin miekan, vankeuden, ryöstön ja häpeän alaisiksi, niinkuin tähän päivään saakka on tapahtunut.
From the days of our fathers till this day we have been great sinners; and for our sins, we and our kings and our priests have been given up into the hands of the kings of the lands, to the sword and to prison and to loss of goods and to shame of face, as it is this day.
 καὶ ἀναστὰς ἐσθρας εἶπεν αὐτοῖς ὑμεῖς ἠνομήσατε καὶ συνφκίσατε γυναῖκας ἀλλογενεῖς τοῦ προσθεῖναι ἁμαρτίαν τῷ ἰσραὴλ
- 8 Mutta nyt on meille hetkiseksi tullut armo Herralta, meidän Jumalaltamme, koska hän on sallinut pelastuneen joukon meistä jäädä jäljelle ja antanut meille jalansijan pyhässä paikassansa, että hän, meidän Jumalamme, valaisi meidän silmämme ja soisi meidän hiukan hengähtää orjuudessaamme.
And now for a little time grace has come to us from the Lord our God, to let a small band of us get free and to give us a nail in his holy place, so that our God may give light to our eyes and a measure of new life in our prison chains.
 καὶ νῦν δότε ὁμολογίαν δόξαν τῷ κυρίῳ θεῷ τῶν πατέρων ἡμῶν
- 9 Sillä orjia me olemme; mutta orjuudessaamme ei meidän Jumalamme ole meitä hyljännyt, vaan on suonut meidän saavututta Persian kuningasten suosion ja hengähtää, pystyttääksemme Jumalamme temppelein ja kohottaaksemme sen raunioistaan, ja on antanut meille suojatun paikan Juudassa ja Jerusalemissa.
For we are servants; but our God has not been turned away from us in our prison, but has had mercy on us before the eyes of the kings of Persia, to give us new strength to put up again the house of our God and to make fair its waste places, and to give us a wall in Judah and Jerusalem.
 καὶ ποιήσατε τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ χωρίσθητε ἀπὸ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῶν ἀλλογενῶν

- 10 Ja nyt, Jumalamme, mitä me sanomme kaiken tämän jälkeen? Mehän olemme hyljänneet sinun käskysi,
And now, O our God, what are we to say after this? for we have not kept your laws,
καὶ ἐφώνησαν ἅπαν τὸ πλῆθος καὶ εἶπον μεγάλη τῆ φωνῆ οὕτως ὡς εἴρηκας ποιήσομεν
- 11 jotka sinä olet antanut palvelijaisi, profeettain, kautta, sanoen: 'Maa, jota te menette ottamaan omaksenne, se maa on saastainen maan kansojen saastaisuuden tähden ja niitten kauhistavien tekojen tähden, joilla he saastaisuudessansa ovat täyttäneet sen äärestä ääreen.
Which you gave to your servants the prophets, saying, The land into which you are going, to take it for a heritage, is an unclean land, because of the evil lives of the peoples of the land and their disgusting ways, which have made the land unclean from end to end.
ἀλλὰ τὸ πλῆθος πολὺ καὶ ἡ ὥρα χειμερινή καὶ οὐκ ἰσχύομεν στήναι αἰθριοὶ καὶ οὐχ εὐρομεν καὶ τὸ ἔργον ἡμῖν οὐκ ἔστιν ἡμέρας μιᾶς οὐδὲ δύο ἐπὶ πλεῖον γὰρ ἡμάρτομεν ἐν τούτοις
- 12 Älkää siis antako tyttäriänne heidän pojillensa älkääkään ottako heidän tyttäriänsä pojillenne vaimoiksi. Älkää myös koskaan harrastako heidän menestystään ja onneansa, että te vahvistuisitte ja saisitte syödä parasta, mitä maassa on, ja jättäisitte sen perinnöksi lapsillenne ikuisiksi ajoiksi.'
So now do not give your daughters to their sons or take their daughters for your sons or do anything for their peace or well-being for ever; so that you may be strong, living on the good of the land, and handing it on to your children for a heritage for ever.
στήτωσαν δὲ οἱ προφητοῦμενοὶ τοῦ πλήθους καὶ πάντες οἱ ἐκ τῶν κατοικῶν ἡμῶν ὅσοι ἔχουσιν γυναῖκας ἀλλογενεῖς παραγεννηθήτωσαν λαβόντες χρόνον
- 13 Kaiken sen jälkeen, mikä on meitä kohdannut pahojen tekojemme ja suuren syyllisyytemme tähden - ja kuitenkin sinä, Jumalamme, olet jättänyt huomioon ottamatta meidän rikkomuksiamme ja olet sallinut meistä tämmöisen joukon pelastua -
And after everything which has come on us because of our evil-doing and our great sin, and seeing that the punishment which you, O God, have given us, is less than the measure of our sins, and that you have kept from death those of us who are here;
καὶ ἐκάστου δὲ τόπου τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς κριτὰς ἕως τοῦ λῦσαι τὴν ὀργὴν τοῦ κυρίου ἀφ' ἡμῶν τοῦ πράγματος τούτου
- 14 kävisimmekö me nyt jälleen rikkomaan sinun käskyjäsi ja lankoutumaan kansojen kanssa, joiden teot ovat kauhistavaiset? Etkö sinä silloin vihastuisi meihin siihen asti, että tekisit meistä lopun, niin ettei ketään jäisi jäljelle eikä kukaan pelastuisi?
Are we again to go against your orders, taking wives from among the people who do these disgusting things? would you not be angry with us till our destruction was complete, till there was not one who got away safe?
ἰωναθας αἰζηλοῦ καὶ ἰεζιας θοκανοῦ ἐπεδέξατο κατὰ ταῦτα καὶ μοσολλαμος καὶ λευις καὶ σαββαταιος συνεβράβευσαν αὐτοῖς
- 15 Herra, Israelin Jumala, sinä olet vanhurskas, sillä meistä on jäljellä pelastuneita vain sen verran, kuin tänä päivänä on. Katso, me olemme sinun edessäsi syyllisyydessämme; emmekä me tämän tähden voi sinun edessäsi kestää."
O Lord God of Israel, righteousness is yours; we are only a small band which has been kept from death, as at this day: see, we are before you in our sin; for no one may keep his place before you because of this.
καὶ ἐποίησαν κατὰ πάντα ταῦτα οἱ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας
- 1 Nehemian, Hakaljan pojan, kertomus. Kislev-kuussa, kahdentenakymmenentenä vuotena, minun ollessani Susanan linnassa,
The history of Nehemiah, the son of Hacaliah. Now it came about, in the month Chislev, in the twentieth year, when I was in Shushan, the king's town,
καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἔτει κύρου τοῦ βασιλέως περσῶν τοῦ τελεσθῆναι λόγον κυρίου ἀπὸ στόματος ἱερεμιου ἐξήγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα κύρου βασιλέως περσῶν καὶ παρήγγειλεν φωνὴν ἐν πάσῃ βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ γε ἐν γραπτῷ λέγων
- 2 tuli Hanani, eräs minun veljistäni, ja muita miehiä Juudasta. Ja minä kyselin heiltä juutalaisista, siitä pelastuneesta joukosta, joka vankeudesta palanneena oli jäljellä, ja Jerusalemita.
That Hanani, one of my brothers, came with certain men from Judah; and in answer to my request for news of the Jews who had been prisoners and had got away, and of Jerusalem,
οὕτως εἶπεν κύρος βασιλεὺς περσῶν πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἔδωκέν μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ αὐτὸς ἐπεσκέψατο ἐπ' ἐμὲ τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλημ τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ
- 3 Ja he sanoivat minulle: "Jotkut vankeudesta palanneina ovat jäljellä sinä maakunnassa, ne ovat suuressa kurjuudessa ja häväistyksen alaisina; ja Jerusalemin muuri on revitty maahan, ja sen portit ovat tulella poltetut".
They said to me, The small band of Jews now living there in the land are in great trouble and shame: the wall of Jerusalem has been broken down, and its doorways burned with fire.
τίς ἐν ἡμῖν ἀπὸ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ ἔσται ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ ἀναβήσεται εἰς ἱερουσαλημ τὴν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ οἰκοδομησάτω τὸν οἶκον θεοῦ ἰσραηλ αὐτὸς ὁ θεὸς ὁ ἐν ἱερουσαλημ
- 4 Tämän kuultuani minä istuin monta päivää itkien ja murehtien, ja minä paastosin ja rukoilin taivaan Jumalan edessä.
Then, after hearing these words, for some days I gave myself up to weeping and sorrow, seated on the earth; and taking no food I made prayer to the God of heaven,
καὶ πᾶς ὁ καταλειπόμενος ἀπὸ πάντων τῶν τόπων οὗ αὐτὸς παρῴκει ἐκεῖ καὶ λήμψονται αὐτὸν ἄνδρες τοῦ τόπου αὐτοῦ ἐν ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ καὶ ἀποσκευῇ καὶ κτήνεσιν μετὰ τοῦ ἔκουσίου εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλημ

- 5 Minä sanoin: "Oi Herra, taivaan Jumala, sinä suuri ja peljättävä Jumala, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden niille, jotka sinua rakastavat ja noudattavat sinun käskyjäsi, And said, O Lord, the God of heaven, the great God, greatly to be feared, keeping faith and mercy with those who have love for him and are true to his laws: και ανέστησαν ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῷ ἰουδα και βενιαμιν και οἱ ἱερεῖς και οἱ λευῖται πάντων ὧν ἐξήγειρεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα αὐτῶν τοῦ ἀναβῆναι οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλ ημ
- 6 olkoon sinun korvasi tarkkaavainen ja silmäsi avoin kuullaksesi palvelijasi rukoukset, joita minä nyt päivät ja yöt rukoilen sinun edessäsi palvelijaisi, israelilaisten, puolesta, tunnustaen israelilaisten synnit, jotka me olemme tehneet sinua vastaan; sillä minäkin ja minun perhekuntani olemme syntiä tehneet! Let your ear now take note and let your eyes be open, so that you may give ear to the prayer of your servant, which I make before you at this time, day and night, for the children of Israel, your servants, while I put before you the sins of the children of Israel, which we have done against you: truly, I and my father's people are sinners. και πάντες οἱ κυκλόθεν ἐνίσχυσαν ἐν χερσίν αὐτῶν ἐν σκεύεσιν ἀργυρίου ἐν χρυσῷ ἐν ἀποσκευῇ και ἐν κτήνεσιν και ἐν ξενίοις πάρεξ τῶν ἐν ἔκουσίοις
- 7 Me olemme pahoin tehneet sinua vastaan; emme ole noudattaneet käskyjä, säädöksiä ja oikeuksia, jotka sinä annoit palvelijallesi Moosekselle. We have done great wrong against you, and have not kept the orders, the rules, and the decisions, which you gave to your servant Moses. και ὁ βασιλεὺς κύρος ἐξήνεγκεν τὰ σκεύη οἴκου κυρίου ἃ ἔλαβεν ναβουχοδονοσορ ἀπὸ ἱερουσαλημ και ἔδωκεν αὐτὰ ἐν οἴκῳ θεοῦ αὐτοῦ
- 8 Muista sana, jonka sinä annoit palvelijallesi Moosekselle, sanoen: 'Jos te tulette uskottomiksi, niin minä hajotan teidät kansojen sekaan; Keep in mind, O Lord, the order you gave your servant Moses, saying, If you do wrong I will send you wandering among the peoples: και ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος βασιλεὺς περσῶν ἐπὶ χεῖρα μιθραδάτου γασβαρηνου και ἠρίθμησεν αὐτὰ τῷ σασσαβασαρ ἄρχοντι τοῦ ἰουδα
- 9 mutta jos te palajatte minun tyköni, noudatatte minun käskyjäni ja seuraatte niitä, niin vaikka teidän karkoitettunne olisivat taivaan ääressä, minä heidät sieltäkin kokoan ja tuon heidät siihen paikkaan, jonka minä olen valinnut nimeni asuinsijaksi'. But if you come back to me and keep my orders and do them, even if those of you who have been forced out are living in the farthest parts of heaven, I will get them from there, and take them back to the place marked out by me for the resting-place of my name. και οὗτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ψυκτῆρες χρυσοῖ τριάκοντα και ψυκτῆρες ἀργυροῖ χίλιοι παρηλλαγμένα ἐννέα και εἴκοσι
- 10 Ovathan he sinun palvelijasi ja sinun kansasi, jotka sinä vapahdit suurella voimallasi ja väkevällä kädelläsi. Now these are your servants and your people, whom you have made yours by your great power and by your strong hand. κεφουρη χρυσοῖ τριάκοντα και ἀργυροῖ διακόσιοι και σκεῦη ἕτερα χίλια
- 11 Oi Herra, tarkatkoon sinun korvasi palvelijasi rukousta ja niiden palvelijaisi rukousta, jotka tahtovat peljätä sinun nimeäsi! Anna tänä päivänä palvelijasi hankkeen menestyä ja suo hänen saada armo sen miehen edessä." Minä olin näet kuninkaan juomanlaskija. O Lord, let your ear take note of the prayer of your servant, and of the prayers of your servants, who take delight in worshipping your name: give help, O Lord, to your servant this day, and let him have mercy in the eyes of this man. (Now I was the king's wine-servant.) πάντα τὰ σκεῦη τῷ χρυσῷ και τῷ ἀργύρῳ πεντακισχίλια και τετρακόσια τὰ πάντα ἀναβαίοντα μετὰ σασσαβασαρ ἀπὸ τῆς ἀποικίας ἐκ βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλημ
- 1 Niisan-kuussa, kuningas Artahsastan kahdentenkymmenentenä hallitusvuotena, kun viini oli hänen edessään, otin minä viinin ja annoin sen kuninkaalle. Kun minä en ollut ennen ollut hänen edessään murheellisena, And it came about in the month Nisan, in the twentieth year of Artaxerxes the king, when wine was before him, that I took up the wine and gave it to the king. Now I had never before been sad when the king was present. και οὗτοι οἱ νῆες τῆς χώρας οἱ ἀναβαίοντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἀποικίας ἧς ἀπώκισεν ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα και ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλημ και ἰουδα ἀνὴρ εἰς πόλιν αὐτοῦ
- 2 sanoi kuningas minulle: "Minkätähden sinä olet niin murheellisen näköinen? Ethän ole sairas; sinulla on varmaan jokin sydämensuru." Silloin minä peljästyin kovin, And the king said to me, Why is your face sad, seeing that you are not ill? this is nothing but sorrow of heart. Then I was full of fear; οἱ ἦλθον μετὰ ζοροβαβελ ἰησοῦς νεεμιας σαραιας ρεελιας μαρδοχαιος βαλασαν μασφαρ βαγονι ρεουμ βααα ἀνδρῶν ἀριθμὸς λαοῦ ἰσραηλ
- 3 mutta minä sanoin kuninkaalle: "Eläköön kuningas iankaikkisesti. Kuinka minä en olisi murheellisen näköinen, kun se kaupunki, jossa minun isieni haudat ovat, on autio ja sen portit tulella poltetut?" And said to the king, May the king be living for ever: is it not natural for me to be sad, when the town, the place where the bodies of my fathers are at rest, has been made waste and its doorways burned with fire? νῆες φορορ δισχίλιοι ἑκατὸν ἑβδομήκοντα δύο
- 4 Kuningas sanoi minulle: "Mitä sinä siis pyydät?" Niin minä rukoilin taivaan Jumalaa Then the king said to me, What is your desire? So I made prayer to the God of heaven. νῆες σαφατια τριακόσιοι ἑβδομήκοντα δύο

- 5 ja sanoin kuninkaalle: "Jos kuningas hyväksi näkee ja jos olet mielistynyt palvelijaasi, niin lähetä minut Juudaan, siihen kaupunkiin, jossa minun iseni haudat ovat, rakentamaan sitä uudestaan".
 And I said to the king, If it is the king's pleasure, and if your servant has your approval, send me to Judah, to the town where the bodies of my fathers are at rest, so that I may take in hand the building of it.
 υἱοὶ ἡρα ἑπτακόσιοι ἑβδομήκοντα πέντε
- 6 Niin kuningas kysyi minulta, kuningattaren istuessa hänen viereksään: "Kuinka kauan sinun matkasi kestäisi ja milloin voisit palata?" Kun siis kuningas näki hyväksi lähettää minut, ilmoitin minä hänelle määrätyn ajan.
 And the king said to me (the queen being seated by his side), How long will your journey take, and when will you come back? So the king was pleased to send me, and I gave him a fixed time.
 υἱοὶ φααθμοαβ τοῖς υἱοῖς ἡσουε ιωαβ δισχιλιοι ὀκτακόσιοι δέκα δύο
- 7 Ja minä sanoin kuninkaalle: "Jos kuningas hyväksi näkee, niin annetakoon minun mukaani kirjeet Euftrat-virran tuonpuoleisen maan käskynhaltijoille, että he sallivat minun kulkea sen kautta perille Juudaan asti,
 Further, I said to the king, If it is the king's pleasure, let letters be given to me for the rulers across the river, so that they may let me go through till I come to Judah;
 υἱοὶ αἰλαμ χῖλιοι διακόσιοι πενήκοντα τέσσαρες
- 8 samoin kirje Asafille, kuninkaan puiston vartijalle, että hän antaa minulle hirssiä tempelilinnan porttien kattamista varten sekä kaupungin muuria ja sitä taloa varten, johon menen asumaan". Ja kuningas myönsi minulle sen, koska minun Jumalani hyvä käsi oli minun päälläni.
 And a letter to Asaph, the keeper of the king's park, so that he may give me wood to make boards for the doors of the tower of the house, and for the wall of the town, and for the house which is to be mine. And the king gave me this, for the hand of my God was on me.
 υἱοὶ ζαθουα ἐννακόσιοι τεσσαράκοντα πέντε
- 9 Kun minä sitten tulin Euftrat-virran tämänpuoleisen maan käskynhaltijain luo, annoin minä heille kuninkaan kirjeet. Ja kuningas oli lähettänyt minun kanssani sotapäälliköitä ja ratsumiehiä.
 Then I came to the rulers of the lands across the river and gave them the king's letters. Now the king had sent with me captains of the army and horsemen.
 υἱοὶ ζακχου ἑπτακόσιοι ἐξήκοντα
- 10 Mutta kun hooronilainen Sanballat ja ammonilainen virkamies Tobia sen kuulivat, pahastuivat he kovin siitä, että oli tullut joku, joka harrasti israelilaisten parasta.
 And Sanballat the Horonite and Tobiah the servant, the Ammonite, hearing of it, were greatly troubled because a man had come to the help of the children of Israel.
 υἱοὶ βανουι ἐξακόσιοι τεσσαράκοντα δύο
- 11 Ja tultuani Jerusalemiin ja oltuani siellä kolme päivää
 So I came to Jerusalem and was there three days.
 υἱοὶ βαβι ἐξακόσιοι εἴκοσι τρεῖς
- 12 minä nousin yöllä, ja muutamat miehet minun kanssani, ilmoittamatta kenellekään, mitä Jumalani oli pannut minun sydämeeni ja määrännyt tehtäväksi Jerusalemmille. Eikä minulla ollut mukanaani muuta juhtaakaan kuin se juhta, jolla minä ratsastin.
 And in the night I got up, taking with me a small band of men; I said nothing to any man of what God had put into my heart to do for Jerusalem: and I had no beast with me but the one on which I was seated.
 υἱοὶ ασγαδ τρισχιλιοι διακόσιοι εἴκοσι δύο
- 13 Ja minä lähdin yöllä Laaksoportista Lohikäärmelehteelle päin ja Lantaportille ja tarkastelin Jerusalemin maahanrevittyjä muureja ja sen tulella poltettuja portteja.
 And I went out by night, through the doorway of the valley, and past the dragon's water-spring as far as the place where waste material was put, viewing the walls of Jerusalem which were broken down, and the doorways which had been burned with fire.
 υἱοὶ αδωνικαμ ἐξακόσιοι ἐξήκοντα ἑξ
- 14 Ja minä kuljin eteenpäin Lähdeportille ja Kuninkaanlammikolle; mutta siellä ei ollut juhdalla, jonka selässä minä istuin, tilaa päästä eteenpäin.
 Then I went on to the door of the fountain and to the king's pool: but there was no room for my beast to get through.
 υἱοὶ βαγοι δισχιλιοι πενήκοντα ἑξ
- 15 Silloin minä menin yöllä laaksoa myöten ylöspäin ja tarkastin muuria. Sitten minä palasin taas Laaksoportin kautta ja tulin takaisin.
 Then in the night, I went up by the stream, viewing the wall; then turning back, I went in by the door in the valley, and so came back.
 υἱοὶ αδιν τετρακόσιοι πενήκοντα τέσσαρες

- 16 Mutta esimiehet eivät tietäneet, mihin minä olin mennyt ja mitä tein, sillä minä en ollut vielä ilmaissut mitään kenellekään, en juutalaisille, en papeille, ylimyksille, esimiehille enkä muille, joiden oli oltava mukana siinä työssä.
And the chiefs had no knowledge of where I had been or what I was doing; and I had not then said anything to the Jews or to the priests or the great ones or the chiefs or the rest of those who were doing the work.
υιοι ατηρ τῷ εζεκια ἐνενήκοντα ὀκτώ
- 17 Mutta nyt minä sanoin heille: "Te näette, missä kurjuudessa me olemme, kun Jerusalem on autio ja sen portit tulella poltetut. Tulkaa, rakentakaamme uudestaan Jerusalem muuri, ettemme enää olisi häväistyksen alaiset."
Then I said to them, You see what a bad condition we are in; how Jerusalem is a waste, and its doorways burned with fire: come, let us get to work, building up the wall of Jerusalem, so that we may no longer be put to shame.
υιοι βασου τριακόσιοι εἴκοσι τρεῖς
- 18 Ja minä kerroin heille, kuinka minun Jumalani hyvä käsi oli ollut minun päälläni ja myös mitä kuningas oli minulle sanonut. Niin he sanoivat: "Nouskaamme ja rakentakaamme". Ja he saivat rohkeuden käydä käsiksi tähän hyvään työhön.
Then I gave them an account of how the hand of my God was on me, helping me; and of the king's words which he had said to me. And they said, Let us get to work on the building. So they made their hands strong for the good work.
υιοι ιωρα ἑκατὸν δέκα δύο
- 19 Mutta kun hooronilainen Sanballat ja ammonilainen virkamies Tobia ja arabialainen Gesem sen kuulivat, pilkkasivat he meitä, osoittivat meille halveksumistaan ja sanoivat: "Mitä te siinä teette? Kapinoitko te kuningasta vastaan?"
But Sanballat the Horonite and Tobiah the servant, the Ammonite, and Geshem the Arabian, hearing of it, made sport of us, laughing at us and saying, What are you doing? will you go against the king?
υιοι ασεμ διακόσιοι εἴκοσι τρεῖς
- 20 Silloin minä vastasin ja sanoin heille: "Taivaan Jumala on antava meille menestystä, ja me, hänen palvelijansa, nousemme ja rakennamme. Mutta teillä ei ole mitään osuutta eikä oikeutta Jerusalemiin, eikä teidän muistonne ole siellä pysyvä."
Then answering them I said, The God of heaven, he will be our help; so we his servants will go on with our building: but you have no part or right or any name in Jerusalem.
υιοι γαβερ ἐνενήκοντα πέντε
- 1 Ylimmäinen pappi Eljasib ja hänen veljensä, papit, nousivat ja rakensivat Lammasportin, jonka he pyhittivät ja jonka ovet he asettivat paikoilleen, edelleen Hammea-torniin asti, jonka he pyhittivät, ja edelleen Hananelin-torniin asti.
Then Eliashib, the chief priest, got up with his brothers the priests, and took in hand the building of the sheep doorway; they made it holy and put its doors in position; as far as the tower of Hammeah they made it holy, even to the tower of Hananel.
καὶ ἔφθασεν ὁ μὴν ὁ ἔβδομος καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν πόλεσιν αὐτῶν καὶ συνήχθη ὁ λαὸς ὡς ἄνθρωπος εἷς εἰς ἱερουσαλημ
- 2 Heistä eteenpäin rakensivat Jerikon miehet; ja näistä eteenpäin rakensi Sakkur, Imrin poika.
And by his side the men of Jericho were building. And after them, Zaccur, the son of Imri.
καὶ ἀνέστη ἰησοῦς ὁ τοῦ ἰωσεδεκ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἱερεῖς καὶ ζοροβαβελ ὁ τοῦ σαλαθιηλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ὑποκόμισαν τὸ θυσιαστήριον θεοῦ ἰσραὴλ τοῦ ἀνεγέγκαι ἐπ' αὐτὸ ὀλοκαυτῶσεις κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ μουσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ
- 3 Ja Kalaportin rakensivat senaalaiset; he kattoivat sen ja asettivat paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat.
The sons of Hassenaah were the builders of the fish doorway; they put its boards in place and put up its doors, with their locks and rods.
καὶ ἠτοιμάσαν τὸ θυσιαστήριον ἐπὶ τὴν ἑτοιμασίαν αὐτοῦ ὅτι ἐν καταπλήξει ἐπ' αὐτοὺς ἀπὸ τῶν λαῶν τῶν γαιῶν καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸ ὀλοκαυτῶσις τῷ κυρίῳ τὸ πρῶν καὶ εἰς ἐσπέραν
- 4 Heistä eteenpäin korjasi muuria Meremot, Uurian poika, joka oli Koosin poika; hänestä eteenpäin korjasi Mesullam, Berekjan poika, joka oli Mesesabelin poika; ja hänestä eteenpäin korjasi Saadok, Baanan poika.
By their side Meremoth, the son of Uriah, the son of Hakkoz, was making good the walls. Then Meshullam, the son of Berechiah, the son of Meshezabel; and by him, Zadok, the son of Baana.
καὶ ἐποίησαν τὴν ἑορτὴν τῶν σκηνῶν κατὰ τὸ γεγραμμένον καὶ ὀλοκαυτῶσεις ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ἐν ἀριθμῷ ὡς ἡ κρίσις λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ
- 5 Hänestä eteenpäin korjasivat muuria tekoalaiset; mutta heidän ylhäisensä eivät notkistaneet niskaansa Herransa palvelukseen.
Near them, the Tekoites were at work; but their chiefs did not put their necks to the work of their Lord.
καὶ μετὰ τοῦτο ὀλοκαυτῶσεις ἐνδελεχισμοῦ καὶ εἰς τὰς νοσημνίας καὶ εἰς πάσας ἑορτὰς τὰς ἡγιασμένας καὶ παντὶ ἐκουσιαζομένῳ ἐκούσιον τῷ κυρίῳ

- 6 Vanhan portin korjasivat Joojada, Paaseahin poika, ja Mesullam, Besodjan poika; he kattoivat sen ja asettivat paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat. Joida, the son of Paseah, and Meshullam, the son of Besodeiah, made good the old doorway; they put its boards in place and put up its doors, with their locks and rods.
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἤρξαντο ἀναφέρειν ὀλοκαυτώσεις τῷ κυρίῳ καὶ ὁ οἶκος κυρίου οὐκ ἐθεμελιώθη
- 7 Heistä eteenpäin korjasivat muuria gibeonilainen Melatja ja meeronotilainen Jaadon sekä Gibeonin ja Mispan miehet, jotka olivat Euftrat-virran tämänpuoleisen käskynhaltijan vallan alaisia. By their side were working Melatiah the Gibeonite and Jadon the Meronothite, the men of Gibeon and of Mizpah from the seat of the ruler across the river.
καὶ ἔδωκαν ἀργύριον τοῖς λατόμοις καὶ τοῖς τέκτοσιν καὶ βρώματα καὶ ποτὰ καὶ ἔλαιον τοῖς σηδανιν καὶ τοῖς σωριν ἐνέγκαι ξύλα κέδρινα ἀπὸ τοῦ λιβάνου πρὸς θάλασσαν ἰόπης κατ' ἐπιχώρησιν κύρου βασιλέως περσῶν ἐπ' αὐτούς
- 8 Heistä eteenpäin korjasi muuria Ussiel, Harhajan poika, yksi kultasepistä, ja hänestä eteenpäin korjasi Hananja, yksi voiteensekoittajista; he panivat kuntoon Jerusalemia Leveään muuriin saakka. Near them was working Uzziel, the son of Harhahiah, the gold-worker. And by him was Hananiah, one of the perfume-makers, building up Jerusalem as far as the wide wall.
καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τοῦ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς οἶκον τοῦ θεοῦ εἰς ἱερουσαλημ ἐν μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἤρξατο ζοροβαβελ ὁ τοῦ σαλαθιηλ καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ιωσηδεκ καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ πάντες οἱ ἐρχόμενοι ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἔστησαν τοὺς λευῖτας ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου
- 9 Heistä eteenpäin korjasi muuria Refaja, Huurin poika, Jerusalemiin piirin toisen puolen päällikkö. Near them was working Rephaiah, the son of Hur, the ruler of half Jerusalem.
καὶ ἔσθη ἰησοῦς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καθμιηλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἰουδα ἐπὶ τοὺς ποιοῦντας τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ υἱοὶ ἠναδαὶ υἱοὶ αὐτῶν καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται
- 10 Hänestä eteenpäin korjasi Jedaja, Harumafin poika, oman talonsa kohdalta; hänestä eteenpäin korjasi Hattus, Hasabnejan poika. By his side was Jedaiah, the son of Harumaph, opposite his house. And by him was Hattush, the son of Hashabneiah.
καὶ ἐθεμελιώσαν τοῦ οἰκοδομησά τὸν οἶκον κυρίου καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐστολισμένοι ἐν σάλπιγγιν καὶ οἱ λευῖται υἱοὶ ασαφ ἐν κυβάλοισιν τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον ἐπὶ χεῖρας δαυὶδ βασιλέως ἰσραηλ
- 11 Toisen osan korjasivat Malkia, Haarimin poika, ja Hassub, Pahat-Mooabin poika, sekä sen lisäksi Uunitornin. Malchijah, the son of Harim, and Hasshub, the son of Pahath-moab, were working on another part, and the tower of the ovens.
καὶ ἀπεκρίθησαν ἐν αἴφῳ καὶ ἀνθομολογήσει τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ ἰσραηλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐσήμαινον φωνὴν μεγάλην αἰνεῖν τῷ κυρίῳ ἐπὶ θεμελιώσει οἴκου κυρίου
- 12 Heistä eteenpäin korjasi Sallum, Looheksen poika, Jerusalemiin piirin toisen puolen päällikkö, hän ja hänen tyttärensä. Near them was Shallum, the son of Hallohesh, the ruler of half Jerusalem, with his daughters.
καὶ πολλοὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἶδον τὸν οἶκον τὸν πρῶτον ἐν θεμελιώσει αὐτοῦ καὶ τοῦτον τὸν οἶκον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ἔκλειον φωνῇ μεγάλῃ καὶ ὄγκος ἐν σημασίᾳ μετ' ἐνφροσύνης τοῦ ὑψώσαι ᾠδὴν
- 13 Laaksoportin korjasivat Haanun ja Saanoahin asukkaat; he rakensivat sen ja asettivat paikoilleen sen ovet, teljet ja salvat. Sen lisäksi he korjasivat tuhat kyynärää muuria, Lantaporttiin saakka. Hanun and the people of Zanoah were working on the doorway of the valley; they put it up and put up its doors, with their locks and rods, and a thousand cubits of wall as far as the doorway where the waste material was placed.
καὶ οὐκ ἦν ὁ λαὸς ἐπιγινώσκων φωνὴν σημασίας τῆς ἐνφροσύνης ἀπὸ τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ τοῦ λαοῦ ὅτι ὁ λαὸς ἐκραύγασεν φωνῇ μεγάλῃ καὶ ἡ φωνὴ ἠκούετο ἕως ἀπὸ μακρόθεν
- 1 Kun Sanballat kuuli meidän rakentavan muuria, vihastui hän ja närkästyi kovin. Ja hän pilkkasi juutalaisia. Now, Sanballat, hearing that we were building the wall, was very angry, and in his wrath made sport of the Jews.
καὶ ἤκουσαν οἱ θλιβόντες ἰουδα καὶ βενιαμιν ὅτι οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικίας οἰκοδομοῦσιν οἶκον τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραηλ
- 2 ja puhui veljilleen ja Samarialaisten sotaväelle ja sanoi: "Mitä nuo viheliäiset juutalaiset tekevät? Jätetäänkö heidät omiin valtoihinsa? Tulevatko he uhraamaan? Saavatko he työnsä kohta valmiiksi? Voivatko he tehdä eläviksi poltetut kivet tuhkaläjissä?" And in the hearing of his countrymen and the army of Samaria he said, What are these feeble Jews doing? will they make themselves strong? will they make offerings? will they get the work done in a day? will they make the stones which have been burned come again out of the dust?
καὶ ἤγγισαν πρὸς ζοροβαβελ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν πατριῶν καὶ εἶπαν αὐτοῖς οἰκοδομήσομεν μεθ' ὑμῶν ὅτι ὡς ὑμεῖς ἐκζητοῦμεν τῷ θεῷ ὑμῶν καὶ αὐτῷ ἡμεῖς θυσιάσομεν ἀπὸ ἡμερῶν ασαφ ἀδδων βασιλέως ασσουρ τοῦ ἐνέγκαντος ἡμᾶς ὧδε
- 3 Ja ammonilainen Tobia seisoi hänen vieressään ja sanoi: "Rakentakoot vain! Kettukin saa heidän kivimuurinsa hajoamaan, jos hyppää sen päälle." Now Tobiah the Ammonite was by him, and he said, Such is their building that if a fox goes up it, their stone wall will be broken down.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ζοροβαβελ καὶ ἰησοῦς καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραηλ οὐχ ἡμῖν καὶ ὑμῖν τοῦ οἰκοδομησά οἶκον τῷ θεῷ ὑμῶν ὅτι ἡμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἰκοδομήσομεν τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν ὡς ἐνετείλατο ἡμῖν κύριος ὁ βασιλεὺς περσῶν

- 4 Kuule, Jumalamme, kuinka halveksitut me olemme. Käännä heidän häpäisynsä heidän omaan päähänsä. Saata heidät ryöstetyiksi vankeuden maassa.
Give ear, O our God, for we are looked down on: let their words of shame be turned back on themselves, and let them be given up to wasting in a land where they are prisoners:
καὶ ἦν ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐκλύων τὰς χεῖρας τοῦ λαοῦ ἰουδα καὶ ἐνεπόδιζον αὐτοὺς τοῦ οἰκοδομεῖν
- 5 Älä peitä heidän rikkomustansa, älköönkä heidän syntiänsä pyyhittäkö pois sinun kasvojesi edestä, koska he ovat vihoittaneet sinut kohtelemalla noin rakentajia.
Let not their wrongdoing be covered or their sin washed away from before you: for they have made you angry before the builders.
καὶ μισθοῦμενοι ἐπ' αὐτοὺς βουλευόμενοι τοῦ διασκεδάσαι βουλὴν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας κύρου βασιλέως περσῶν καὶ ἕως βασιλείας δαρείου βασιλέως περσῶν
- 6 Mutta me rakensimme muuria; ja koko muuri tuli valmiiksi puoleen korkeuteensa asti, ja siitä kansa sai rohkeutta työhön.
So we went on building the wall; and all the wall was joined together half-way up: for the people were working hard.
καὶ ἐν βασιλείᾳ ασουηρου ἐν ἀρχῇ βασιλείας αὐτοῦ ἔγραψαν ἐπιστολὴν ἐπὶ οἰκοῦντας ἰουδα καὶ ἱερουσαλημ
- 7 Mutta kun Sanballat, Tobia, arabialaiset, ammonilaiset ja ashdodilaiset kuulivat, että Jerusalemin muurien korjaus edistyi, niin että niiden aukot alkoivat täyttyä, vihastuivat he kovin.
But when it came to the ears of Sanballat and Tobiah and the Arabians and the Ammonites and the Ashdodites, that the building of the walls of Jerusalem was going forward and the broken places were being made good, they were full of wrath;
καὶ ἐν ἡμέραις αρθασασθα ἔγραψεν ἐν εἰρήνῃ μιθραδάτῃ ταβηλ σὺν καὶ τοῖς λοιποῖς συνδούλοις αὐτοῦ πρὸς αρθασασθα βασιλέα περσῶν ἔγραψεν ὁ φορολόγος γραφὴν συριστὶ καὶ ἡρμηνευμένην
- 8 Ja he kaikki tekivät liiton keskenään käydäkseen taisteluun Jerusalemiä vastaan ja tehdäkseen siellä häiriötä.
And they made designs, all of them together, to come and make an attack on Jerusalem, causing trouble there.
ραουμ βααλταμ καὶ σαμσαι ὁ γραμματεὺς ἔγραψαν ἐπιστολὴν μίαν κατὰ ἱερουσαλημ τῷ αρθασασθα βασιλεῖ
- 9 Niin me rukoilimme Jumalaamme ja asetimme vartijat heitä vastaan, suojelemaan itseämme heiltä päivin ja öin.
But we made our prayer to God, and had men on watch against them day and night because of them.
τάδε ἔκρινεν ραουμ βααλταμ καὶ σαμσαι ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ κατάλοιποι σύνδουλοι ἡμῶν διναῖοι αφαρσαθαχαῖοι ταφαλλαῖοι αφαρσαῖοι αρχαῖοι βαβυλώνιοι σουσαναχαῖοι οἱ εἰσιν ἡλαμαῖοι
- 10 Mutta Juuda sanoi: "Taakankantajain voima raukeaa, ja soraa on ylen paljon; me emme jaksa rakentaa muuria".
And Judah said, The strength of the workmen is giving way, and there is much waste material; it is impossible for us to put up the wall.
καὶ οἱ κατάλοιποι ἐθνῶν ὧν ἀπέκτισεν ασενναφαρ ὁ μέγας καὶ ὁ τίμιος καὶ κατέκτισεν αὐτοὺς ἐν πόλεσιν τῆς σομορων καὶ τὸ κατάλοιπον πέραν τοῦ ποταμοῦ
- 11 Ja meidän vastustajamme sanoivat: "Ennenkuin he tietävät tai huomaavat, me tulemme heidän keskellensä ja tapamme heidät ja lopetamme työn".
And those who were against us said, Without their knowledge and without their seeing us, we will come among them and put them to death, causing the work to come to a stop.
αὕτη ἡ διαταγὴ τῆς ἐπιστολῆς ἧς ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν πρὸς αρθασασθα βασιλέα παῖδες σου ἄνδρες πέραν τοῦ ποταμοῦ
- 12 Mutta kun heidän läheisyydessään asuvat juutalaiset tulivat ja sanoivat meille joka taholta kymmenenkin kertaa: "Vetäytykää meidän luoksemme",
And it came about that when the Jews who were living near them came, they said to us ten times, From all directions they are coming against us.
γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ ὅτι οἱ ἰουδαῖοι ἀναβάντες ἀπὸ σοῦ ἐφ' ἡμᾶς ἤλθοσαν εἰς ἱερουσαλημ τὴν πόλιν τὴν ἀποστάτιν καὶ πονηρὰν οἰκοδομοῦσιν καὶ τὰ τεῖχη αὐτῆς καταρτισμένοι εἰσὶν καὶ θεμ ελίους αὐτῆς ἀνύψωσαν
- 13 silloin minä asetin kansan muurin taakse, alempiin ja suojattomiin paikkoihin, asetin heidät sukukunnittain aseimiinsa miekkoineen, keihäineen ja jousineen.
So in the lowest part of the space at the back of the walls, in the open places, I put the people by families, with their swords, their spears, and their bows.
νῦν οὖν γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκεῖνη ἀνοικοδομηθῇ καὶ τὰ τεῖχη αὐτῆς καταρτισθῶσιν φόροι οὐκ ἔσονται σοι οὐδὲ δώσουσιν καὶ τοῦτο βασιλεῖς κακοποιεῖ
- 14 Ja katsastettuani kaiken minä nousin ja sanoin ylimyksille ja esimiehille ja muulle kansalle: "Älkää peljätkö heitä; muistakaa suurta ja peljättävää Herraa, ja taistelkaa veljienne, poikienne ja tyttärenne, vaimojenne ja kotienne puolesta".
And after looking, I got up and said to the great ones and to the chiefs and to the rest of the people, Have no fear of them: keep in mind the Lord who is great and greatly to be feared, and take up arms for your brothers, your sons, and your daughters, your wives and your houses.
καὶ ἀσχημοσύνην βασιλέως οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν ἰδεῖν διὰ τοῦτο ἐπέμψαμεν καὶ ἐγνωρίσαμεν τῷ βασιλεῖ
- 15 Sitten kuin vihollisemme olivat kuulleet, että me olimme saaneet tietää asian ja että Jumala oli tehnyt heidän hankkeensa tyhjäksi, palasimme me kaikki takaisin muurille, itsekukin työhönsä.
And when it came to the ears of those who were against us, that we had knowledge of their designs and that God had made their purpose come to nothing, we all went back to the wall, everyone to his work
ἵνα ἐπισκέψηται ἐν βιβλίῳ ὑπομνηματισμοῦ τῶν πατέρων σου καὶ εὐρήσεις καὶ γνώση ὅτι ἡ πόλις ἐκεῖνη πόλις ἀποστάτις καὶ κακοποιῶσα βασιλεῖς καὶ χώρας καὶ φυγάδια δούλων ἐν μέσῳ αὐτῆς ἀπὸ χρόνων αἰῶνος διὰ ταῦτα ἡ πόλις αὕτη ἡρμώθη

- 16 Siitä päivästä alkaen teki toinen puoli minun palvelijoitani työtä, ja toinen puoli oli asetettuna keihäillä, kilvillä, jousilla ja rintahaarniskoilla; ja päämiehet seisoivat kaikkien niiden juutalaisten takana,
And from that time, half of my servants were doing their part of the work, and half kept the spears and body-covers and the bows and the metal war-dresses; and the chiefs were at the back of the men of Judah.
γνωρίζομεν οὖν ἡμεῖς τῷ βασιλεῖ ὅτι ἐὰν ἡ πόλις ἐκείνη οἰκοδομηθῆ καὶ τὰ τείχη αὐτῆς καταρτισθῆ οὐκ ἔστιν σοι εἰρήνη
- 17 jotka rakensivat muurilla. Nekin, jotka kantoivat taakkoja ja kuljettivat kuormia, tekivät toisella kädellensä työtä ja toisessa pitivät keihästä.
Those who were building the wall and those who were moving material did their part, everyone working with one hand, with his spear in the other;
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ραουμ βαλαταμ καὶ σαμσαι γραμματεῖα καὶ τοὺς καταλοῖπους συνδούλους αὐτῶν τοὺς οἰκοῦντας ἐν σαμαρείᾳ καὶ τοὺς καταλοῖπους πέραν τοῦ ποταμοῦ εἰρήνην καὶ ἰφθισιν
- 18 Ja rakentajilla oli kullakin miekka sidottuna vyöllensä heidän rakentaessaan; ja torvensoittaja seiso minun vieressäni.
Every builder was working with his sword at his side. And by my side was a man for sounding the horn.
ὁ φορολόγος ὃν ἀπεστείλατε πρὸς ἡμᾶς ἐκλήθη ἔμπροσθεν ἔμοῦ
- 19 Minä sanoin ylimyksille, esimiehille ja muulle kansalle: "Työ on suuri ja laaja, ja me olemme muurilla hajallamme, kaukana toisistamme.
And I said to the great ones and the chiefs and the rest of the people, The work is great and widely spaced and we are far away from one another on the wall:
καὶ παρ' ἔμοῦ ἐτέθη γνώμη καὶ ἐπεσκεψάμεθα καὶ εὗραμεν ὅτι ἡ πόλις ἐκείνη ἀφ' ἡμερῶν αἰῶνος ἐπὶ βασιλεῖς ἐπαίρεται καὶ ἀποστάσεις καὶ φυγᾶδια γίνονται ἐν αὐτῇ
- 20 Missä kuulette torven soivan, sinne kokoontukaa meidän luoksemme. Meidän Jumalamme sotii meidän puolestamme."
Wherever you may be when the horn is sounded, come here to us; our God will be fighting for us.
καὶ βασιλεῖς ἰσχυροὶ γίνονται ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπικρατοῦντες ὅλης τῆς ἑσπέρας τοῦ ποταμοῦ καὶ φόροι πλήρεις καὶ μέρος δίδεται αὐτοῖς
- 21 Näin me siis teimme työtä, ja toinen puoli väkeä oli asetettuna keihäillä päiväkoitosta siihen asti, kunnes tähdet tulivat näkyviin.
So we went on with the work: and half of them had spears in their hands from the dawn of the morning till the stars were seen.
καὶ νῦν θέτε γνώμην καταργῆσαι τοὺς ἄνδρας ἐκείνους καὶ ἡ πόλις ἐκείνη οὐκ οἰκοδομηθήσεται ἔτι ὅπως ἀπὸ τῆς γνώμης
- 22 Siihen aikaan minä myös sanoin kansalle: "Kukin jääköön palvelijoihin yöksi Jerusalemiin, että he olisivat meidän apunamme yöllä vartioimassa ja päivällä työssä".
And at the same time I said to the people, Let everyone with his servant come inside Jerusalem for the night, so that at night they may keep watch for us, and go on working by day.
πεφυλαγμένοι ἦτε ἀνεσιν ποιῆσαι περὶ τούτου μήποτε πληθυνθῆ ἀφανισμὸς εἰς κακοποιήσιν βασιλεῦσιν
- 23 Emmekä me, en minä, eivät minun veljeni ja palvelijani eivätkä ne vartijat, jotka minua seurasivat, riisuneet vaatteitamme. Kullakin keihäs ja vettä.
So not one of us, I or my brothers or my servants or the watchmen who were with me, took off his clothing, everyone went armed to the water.
τότε ὁ φορολόγος τοῦ αρθασασθα βασιλέως ἀνέγνω ἐνώπιον ραουμ καὶ σαμσαι γραμματεῖος καὶ συνδούλων αὐτῶν καὶ ἐπορεύθησαν σπουδῇ εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν ἰουδα καὶ κατήργησαν αὐτοὺς ἐν ἵπποις καὶ δυνάμει
- 1 Mutta rahvas ja heidän vaimonsa nostivat suuren huudon juutalaisia veljiänsä vastaan.
Then there was a great outcry from the people and their wives against their countrymen the Jews.
καὶ ἐπροφήτευσεν ἀγγαῖος ὁ προφήτης καὶ ζαχαρίας ὁ τοῦ ἀδδω προφητεῖαν ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν ἰουδα καὶ ἱερουσαλὴμ ἐν ὀνόματι θεοῦ ἰσραηλ ἐπ' αὐτοὺς
- 2 Muutamat sanoivat: "Meitä, meidän poikiamme ja tyttäriämme on paljon. Meidän täytyy saada viljaa, että meillä olisi mitä syödä pysyäksemme hengissä."
For there were some who said, We, our sons and our daughters, are a great number: let us get grain, so that we may have food for our needs.
τότε ἀνέστησαν ζοροβαβελ ὁ τοῦ σαλαθιηλ καὶ ἰησοῦς ὁ υἱὸς ἰωσεδεκ καὶ ἤρξαντο οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ μετ' αὐτῶν οἱ προφῆται τοῦ θεοῦ βοηθοῦντες αὐτοῖς
- 3 Toiset sanoivat: "Peltomme, viinitarhamme ja talomme meidän täytyy pantata saadaksemme viljaa nälkäämme".
And there were some who said, We are giving our fields and our vine-gardens and our houses for debt: let us get grain because we are in need.
ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς θαναταὶ ἐπαρχος πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ σαθαρβουζανα καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ τοῖα εἶπαν αὐτοῖς τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ τον καὶ τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι
- 4 Toiset sanoivat: "Meidän on täytynyt kuninkaan veroihin lainata rahaa peltojamme ja viinitarhojamme vastaan.
And there were others who said, We have given up our fields and our vine-gardens to get money for the king's taxes.
τότε ταῦτα εἶποσαν αὐτοῖς τίνα ἔστιν τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν οἰκοδομούντων τὴν πόλιν ταύτην

- 5 Ovathan meidän ruumiimme veljimme ruumiitten veroiset ja lapsemme heidän lastensa veroiset; ja katso, kuitenkin meidän täytyy antaa poikamme ja tyttäreemme orjiksi, ja tyttäriämme on jo annettukin orjuuteen, emmekä me voi sille mitään, koska peltomme ja viinitarhamme ovat toisten käsissä."
 But our flesh is the same as the flesh of our countrymen, and our children as their children: and now we are giving our sons and daughters into the hands of others, to be their servants, and some of our daughters are servants even now: and we have no power to put a stop to it; for other men have our fields and our vine-gardens.
 και οι όφθαλμοι του θεου επί την αιχμαλωσίαν ιουδα και ου κατήργησαν αυτούς έως γνώμη τῷ δαρείῳ ἀπηνέχθη και τότε ἀπεστάλη τῷ φορολόγῳ ὑπέρ τούτου
- 6 Kun minä kuulin heidän valituksensa ja nämä puheet, vihastuin minä kovin.
 And on hearing their outcry and what they said I was very angry.
 διασάφης επιστολής ἧς ἀπέστειλεν θανθαναι ο ἔπαρχος του πέραν του ποταμου και σαθαρβουζανα και οι σύνδουλοι αυτών αφαρσαχαιο οι εν τῷ πέραν του ποταμου δαρείῳ τῷ βασιλεῖ
- 7 Ja harkittuani mielessäni tätä asiaa minä nuhtelin ylimyksiä ja esimiehiä ja sanoin heille: "Tehän kiskotte korkoa, kukin veljeltänne". Sitten minä panin toimeen suuren kokouksen heitä vastaan.
 And after turning it over in my mind, I made a protest to the chiefs and the rulers, and said to them, Every one of you is taking interest from his countryman. And I got together a great meeting of protest.
 ῥῆσιν ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν και τότε γέγραπται εν αὐτῷ δαρείῳ τῷ βασιλεῖ εἰρήνη πᾶσα
- 8 Ja minä sanoin heille: "Me olemme, sen mukaan kuin olemme voineet, ostaneet vapaiksi juutalaisia veljiämme, jotka oli myyty pakanoille. Tekö nyt myytte veljiänne, ja täytyykö heidän myydä itsensä meille?" He olivat vaiti eivätkä voineet vastata mitään.
 And I said to them, We have given whatever we were able to give, to make our brothers the Jews free, who were servants and prisoners of the nations: and would you now give up your brothers for a price, and are they to become our property? Then they said nothing, answering not a word.
 γνωστὸν ἔστω τῷ βασιλεῖ ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν ιουδαίαν χώραν εἰς οἶκον του θεου του μεγάλου και αὐτὸς οἰκοδομεῖται λίθοις ἐκλεκτοῖς και ξύλα εντίθεται εν τοῖς τοίχοις και τὸ ἔργον ἐκεῖνο ἐπιδέξιον γίνεται και εὐοδοῦται εν ταῖς χερσὶν αυτών
- 9 Ja minä sanoin: "Ette te siinä tee hyvin. Teidänhän tulisi vaeltaa meidän Jumalamme pelossa jo pakanain, meidän vihollistemme, häväistyksen tähden.
 And I said, What you are doing is not good: is it not the more necessary for you to go in the fear of our God, because of the shame which the nations may put on us?
 τότε ἠρωτήσαμεν τοὺς πρεσβυτέρους ἐκείνους και οὕτως εἶπαμεν αὐτοῖς τίς ἔθηκεν ὑμῖν γνώμην τὸν οἶκον τουτον οἰκοδομῆσαι και τὴν χορηγίαν ταύτην καταρτίσασθαι
- 10 Myöskin minä, minun veljeni ja palvelijani olemme lainanneet heille rahaa ja viljaa; luopukaamme tästä saatavasta.
 Even I and my servants have been taking interest for the money and the grain we have let them have. So now, let us give up this thing.
 και τὰ ὀνόματα αυτών ἠρωτήσαμεν αὐτοὺς γνωρίσαι σοι ὥστε γράψαι σοι τὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν τῶν ἀρχόντων αυτών
- 11 Luovuttakaa heille jo tänä päivänä heidän peltonsa, viinitarhansa, öljypuunsa ja talonsa, ja luopukaa rahan korosta sekä viljasta, viinistä ja öljystä, jonka olette heille lainanneet."
 Give back to them this very day their fields, their vine-gardens, their olive-gardens, and their houses, as well as a hundredth part of the money and the grain and the wine and the oil which you have taken from them.
 και τοιοῦτο ῥῆμα ἀπεκρίθησαν ἡμῖν λέγοντες ἡμεῖς ἔσμεν δοῦλοι του θεου του ουρανου και τῆς γῆς και οἰκοδομοῦμεν τὸν οἶκον ὃς ἦν ὀκοδομημένος πρὸ τούτου ἔτη πολλά και βασιλεὺς του ισραηλ μέγας ὀκοδόμησεν αὐτόν και κατηρτίσατο αὐτόν
- 12 He vastasivat: "Me luovutamme ne emmekä vaadi heiltä mitään; me teemme, niinkuin olet sanonut". Ja minä kutsuin papit ja vannotin heidät tekemään näin.
 Then they said, We will give them back, and take nothing for them; we will do as you say. Then I sent for the priests and made them take an oath that they would keep this agreement.
 αὐτοῖς ἀφ' ὅτε δὲ παρώργισαν οι πατέρες ἡμῶν τὸν θεὸν του ουρανου ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ναβουχοδονοσορ βασιλέως βαβυλωνος του χαλδαίου και τὸν οἶκον τουτον κατέλυσεν και τὸν λαὸν ἀπόκισεν εἰς βαβυλῶνα
- 13 Minä myös pudistin helmukseni ja sanoin: "Jokaisen, joka ei tätä sanaa täytä, pudistakoon Jumala näin pois hänen talostansa ja vaivannäkönsä hedelmistä; näin hän tulkoon pudistetuksi ja tyhjennetyksi". Ja koko seurakunta sanoi: "Amen", ja ylisti Herraa. Ja kansa teki, niinkuin oli sanottu.
 And shaking out the folds of my robe, I said, So may God send out from his house and his work every man who does not keep this agreement; even so let him be sent out and made as nothing. And all the meeting of the people said, So be it, and gave praise to the Lord. And the people did as they had said.
 ἀλλ' εν ἔτει πρώτῳ κύρου του βασιλέως κύρος ο βασιλεὺς ἔθετο γνώμην τὸν οἶκον του θεου τουτον οἰκοδομηθῆναι
- 14 Myöskään en minä eivätkä veljeni siitä päivästä asti, jona minut määrättiin olemaan heidän käskynhaltijanaan Juudan maassa, siis kuningas Artahsastan kahdennekymmenenestä hallitusvuodesta aina hänen kolmanteenkymmenenteen toiseen hallitusvuoteensa saakka, eli kahtentoista vuotena, syöneet käskynhaltijalle tulevaa ruokaa.
 Now from the time when I was made ruler of the people in the land of Judah, from the twentieth year till the thirty-second year of Artaxerxes the king, for twelve years, I and my servants have never taken the food which was the right of the ruler.
 και τὰ σκεύη του οἴκου του θεου τὰ χρυσᾶ και τὰ ἀργυρᾶ ἃ ναβουχοδονοσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ οἴκου του εν ιερουσαλημ και ἀπηνεγκεν αὐτὰ εἰς ναὸν του βασιλέως ἐξήνεγκεν αὐτὰ κύρος ο βασιλεὺς ἀπὸ ναου του βασιλέως και ἔδωκεν τῷ σασαβασαρ τῷ θησαυροφύλακι τῷ ἐπὶ του θησαυρου

- 15 Sillä aikaisemmat käskynhaltijat, jotka olivat olleet ennen minua, olivat rasittaneet kansaa ja ottaneet siltä leipää ja viiniä sekä vielä neljäkymmentä hopeasekeliä. Myöskin heidän palvelijansa olivat sortaneet kansaa. Mutta minä en tehnyt niin, sillä minä pelkäsin Jumalaa.
But earlier rulers who were before me made the people responsible for their upkeep, and took from them bread and wine at the rate of forty shekels of silver; and even their servants were lords over the people: but I did not do so, because of the fear of God.
καὶ εἶπεν αὐτῷ πάντα τὰ σκευὴ λαβὴ καὶ πορεύου θὲς αὐτὰ ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ εἰς τὸν ἑαυτῶν τόπον
- 16 Myöskin kävin minä itse käsiksi tämän muurin tekoon. Ja me emme ostaneet mitään peltoa. Ja kaikki minun palvelijani olivat kokoontuneet sinne työhön.
And I kept on with the work of this wall, and we got no land for ourselves: and all my servants were helping with the work.
τότε σασαβασαρ ἐκεῖνος ἦλθεν καὶ ἔδωκεν θεμελίους τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἀπὸ τότε ἕως τοῦ νῦν ᾠκοδομήθη καὶ οὐκ ἐτελέσθη
- 17 Myös sata viisikymmentä miestä, juutalaisia ja esimiehiä, söi minun pöydässäni sekä ne, jotka ympärillämme olevista pakanakansoista tulivat meidän luoksemme.
And more than this, a hundred and fifty of the Jews and the rulers were guests at my table, in addition to those who came to us from the nations round about us.
καὶ νῦν εἰ ἐπὶ τὸν βασιλεῦσα ἀγαθὸν ἐπισκεπήτω ἐν οἴκῳ τῆς γάζης τοῦ βασιλέως βαβυλωνῶς ὅπως γνῶς ὅτι ἀπὸ βασιλέως κύρου ἐτέθη γνώμη οἰκοδομήσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ γνοῦς ὁ βασιλεὺς περὶ τούτου πεμψάτω πρὸς ἡμᾶς
- 1 Kun Sanballat, Tobia, arabialainen Gesem ja meidän muut vihollisemme kuulivat, että minä olin rakentanut muurin ja ettei siinä enää ollut aukkoa - vaikken minä ollutkaan vielä siihen aikaan asettanut ovia paikoilleen portteihin -
Now when word was given to Sanballat and Tobiah and to Geshem the Arabian and to the rest of our haters, that I had done the building of the wall and that there were no more broken places in it (though even then I had not put up the doors in the doorways);
τότε δαρεῖος ὁ βασιλεὺς ἔθηκεν γνώμην καὶ ἐπεσκέψατο ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις ὅπου ἡ γάζα κεῖται ἐν βαβυλῶνι
- 2 niin Sanballat ja Gesem lähettivät minulle sanan: "Tule, kohdatkaamme toisemme Kefirimissä, Oonon laaksossa". He näet ajattelivat tehdä minulle paha.
Sanballat and Geshem sent to me saying, Come, let us have a meeting in one of the little towns in the lowland of Ono. But their purpose was to do me evil.
καὶ εὐρέθη ἐν πόλει ἐν τῇ βάρει τῆς μῆδων πόλεως κεφαλὴς μία καὶ τοῦτο ἦν γεγραμμένον ἐν αὐτῇ ὑπόμνημα
- 3 Niin minä lähetin heidän luokseen sanansaattajat ja käskin sanoa: "Minulla on suuri työ tekeillä, niin etten voi tulla. Keskeytysihän työ, jos minä jättäisin sen ja tulisin teidän luokseen."
And I sent men to them saying, I am doing a great work, so that it is not possible for me to come down: is the work to be stopped while I go away from it and come down to you?
ἐν ἔτει πρώτῳ κύρου βασιλέως κύρος ὁ βασιλεὺς ἔθηκεν γνώμην περὶ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ οἶκος οἰκοδομηθήτω καὶ τόπος οὗ θυσιάζουσιν τὰ θυσιάσματα καὶ ἔθηκεν ἔπαρμα ὕψος πῆχους ἐξήκοντα πλάτος αὐτοῦ πῆχους ἐξήκοντα
- 4 Ja he lähettivät minulle saman sanan neljä kertaa, mutta minä vastasin heille aina samalla tavalla.
And four times they sent to me in this way, and I sent them the same answer.
καὶ δόμοι λίθινοι κραταιοὶ τρεῖς καὶ δόμος ξύλινος εἷς καὶ ἡ δαπάνη ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως δοθήσεται
- 5 Silloin Sanballat lähetti viidennen kerran palvelijansa minun luokseni samassa asiassa, ja tällä oli kädessään avoin kirje.
Then Sanballat sent his servant to me a fifth time with an open letter in his hand;
καὶ τὰ σκευὴ οἴκου τοῦ θεοῦ τὰ ἄργυρὰ καὶ τὰ χρυσὰ ἃ ναβουχοδοנוσορ ἐξήνεγκεν ἀπὸ οἴκου τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐκόμισεν εἰς βαβυλῶνα καὶ δοθήτω καὶ ἀπελθάτω εἰς τὸν ναὸν τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπὶ τόπου οὗ ἐτέθη ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ
- 6 Siihen oli kirjoitettu: "Kansojen kesken huhuillaan, ja myös Gasmu sanoo, että sinä ja juutalaiset suunnittelette kapinaa. Sentähden sinä rakennat muuria, ja itse sinä pyrit heidän kuninkaaksensa - niin kerrotaan.
And in it these words were recorded: It is said among the nations, and Geshem says so, that you and the Jews are hoping to make yourselves free from the king's authority; and that this is why you are building the wall: and they say that it is your purpose to be their king;
νῦν δώσατε ἔπαρχοι πέραν τοῦ ποταμοῦ σαθαρβουζανα καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν αφαρσαχοῖοι οἱ ἐν πέρα τοῦ ποταμοῦ μακρὰν ὄντες ἐκεῖθεν
- 7 Myöskin olet hankkinut profeettoja julistamaan itsestäsi Jerusalemissa näin: 'Juudassa on kuningas'. Tämän nyt kuningas saa kuulla; tule siis ja neuvotelkaamme keskenämme."
And that you have prophets preaching about you in Jerusalem, and saying, There is a king in Judah: now an account of these things will be sent to the king. So come now, and let us have a discussion.
ἄφετε τὸ ἔργον οἴκου τοῦ θεοῦ οἱ ἀφηγοῦμενοι τῶν ἰουδαίων καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον οἰκοδομεῖτωσαν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ
- 8 Silloin minä lähetin hänelle sanan: "Ei ole tapahtunut mitään semmoista, mistä puhut, vaan sinä olet keksinyt sen omasta päästäsi".
Then I sent to him, saying, No such things as you say are being done, they are only a fiction you have made up yourself.
καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη μήποτε τι ποιήσητε μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἰουδαίων τοῦ οἰκοδομήσαι οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον καὶ ἀπὸ ὑπαρχόντων βασιλέως τῶν φόρων πέραν τοῦ ποταμοῦ ἐπιμελῶς δαπάνη ἔστω διδομένη τοῖς ἀνδράσιν ἐκείνοις τὸ μὴ καταργηθῆναι

- 9 He näet kaikki peloittelivat meitä arvelen: "Heidän kätensä herpoavat työssä, ja se jää tekemättä". Mutta vahvista sinä minun käteni.
For they were hoping to put fear in us, saying, Their hands will become feeble and give up the work so that it may not get done. But now, O God, make my hands strong.
καὶ ὁ ἄν ὑστέρημα καὶ υἱὸς βοῶν καὶ κριῶν καὶ ἄμνοὺς εἰς ὀλοκαυτώσεις τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ πυρούς ἄλας οἶνον ἔλαιον κατὰ τὸ ῥῆμα τῶν ἱερέων τῶν ἐν ἱερουσαλὴμ ἔστω διδόμενον αὐτοῖς ἡμέραν ἐν ἡμέρᾳ ὃ ἐάν αἰτήσωσιν
- 10 Minä menin Semajan, Delajan pojan, Mehetabelin pojanpojan, taloon, hänen ollessaan eristettynä. Hän sanoi: "Menkäämme yhdessä Jumalan temppeliin, temppelisiin, ja sulkekaamme temppelisiin ovet. Sillä he tulevat tappamaan sinua; yöllä he tulevat ja tappavat sinut."
And I went to the house of Shemaiah, the son of Delaiah, the son of Mehetabel, who was shut up; and he said, Let us have a meeting in the house of God, inside the Temple, and let the doors be shut: for they will come to put you to death; truly, in the night they will come to put you to death.
ἵνα ὡσιν προσφέροντες εὐωδίας τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ καὶ προσεύχονται εἰς ζῶην τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ
- 11 Mutta minä vastasin: "Pakenisiko minunlaiseni mies? Tahi kuinka voisi minunlaiseni mies mennä temppeliin ja kuitenkin jäädä eloon? Minä en mene."
And I said, Am I the sort of man to go in flight? what man, in my position, would go into the Temple to keep himself safe? I will not go in.
καὶ ἅπ' ἐμοῦ ἐπέθη γνώμη ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἀλλάξει τὸ ῥῆμα τοῦτο καθαιρεθήσεται ζῆλον ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ καὶ ὠρθωμένος παγήσεται ἐπ' αὐτοῦ καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ τὸ κατ' ἐμὲ ποιηθήσεται
- 12 Minä näet ymmärsin, ettei Jumala ollut häntä lähettänyt, vaan että hän oli lausunut minulle sen ennustuksen siitä syystä, että Tobia ja Sanballat olivat palkanneet hänet.
Then it became clear to me that God had not sent him: he had given this word of a prophet against me himself: and Tobiah and Sanballat had given him money to do so.
καὶ ὁ θεὸς οὗ κατασκηνοῖ τὸ ὄνομα ἐκεῖ καταστρέψει πάντα βασιλεῖα καὶ λαόν ὃς ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀλλάξει ἢ ἀφανίσει τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐκεῖνον τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ ἐγὼ δαρείος ἔθηκα γν ὄμην ἐπιμελῶς ἔσται
- 13 hänet oli palkattu siinä tarkoituksessa, että minä peljästyisin ja menettelin sillä tavalla ja niin tekisin syntiä; siitä he saisivat panettelun aiheen, häväistäkseen minua.
For this reason they had given him money, in order that I might be overcome by fear and do what he said and do wrong, and so they would have reason to say evil about me and put shame on me.
τότε θανατῆν ἐπαρχὸς πέραν τοῦ ποταμοῦ σαθαρβουζανα καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ πρὸς ὃ ἀπέστειλεν δαρείος ὁ βασιλεὺς οὕτως ἐποίησαν ἐπιμελῶς
- 14 Muista, Jumalani, Tobiaa ja Sanballatia näiden heidän tekojensa mukaan, niin myös naisprofeetta Nooadjaa ja muita profeettoja, jotka minua peloittelivat.
Keep in mind, O my God, Tobiah and Sanballat and what they did, and Noadiah, the woman prophet, and the rest of the prophets whose purpose was to put fear into me.
καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν ἰουδαίων ὠκοδομοῦσαν καὶ οἱ λευῖται ἐν προφητεῖᾳ ἀγγιου τοῦ προφήτου καὶ ζαχαριου υἱοῦ ἀδδω καὶ ἀνεκοδόμησαν καὶ κατηρτίσαντο ἀπὸ γνώμης θεοῦ ἰσραὴλ καὶ ἅπ ὃ γνώμης κύρου καὶ δαρείου καὶ ἀρθασασθα βασιλέων περσῶν
- 15 Muuri valmistui elul-kuun kahdentenkymmenentenä viidentenä päivänä, viidenkymmenen kahden päivän kuluttua.
So the wall was complete on the twenty-fifth day of the month Elul, in fifty-two days.
καὶ ἐτέλεσαν τὸν οἶκον τοῦτον ἕως ἡμέρας τρίτης μηνὸς ἀδάρ ὃ ἐστὶν ἔτος ἕκτον τῆ βασιλείᾳ δαρείου τοῦ βασιλέως
- 16 Kun kaikki meidän vihollisemme sen kuulivat, ja kaikki ympärilläämme asuvat kansat näkivät sen, havaitsivat he joutuneensa aivan alakynteeseen; sillä he tunsivat, että tämä työ oli suoritettu meidän Jumalamme avulla.
And when our haters had news of this, all the nations round about us were full of fear and were greatly shamed, for they saw that this work had been done by our God.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ κατάλοιποι υἱῶν ἀποικεσίας ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν εὐφροσύνῃ
- 17 Niinä päivinä meni myös Juudan ylimyksiltä lukuisia kirjeitä Tobialle, ja Tobialta tuli kirjeitä heille.
And further, in those days the chiefs of Judah sent a number of letters to Tobiah, and his letters came to them.
καὶ προσήνεγκαν εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ μόσχους ἑκατὸν κριοὺς διακοσίους ἄμνοὺς τετρακοσίους χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας ὑπὲρ παντὸς ἰσραὴλ δώδεκα εἰς ἀριθμὸν φυλῶν ἰσραὴλ
- 18 Sillä Juudassa oli monta, jotka olivat valalla liittoutuneet hänen kanssansa; sillä hän oli Sekanjan, Aarahin pojan, vävy, ja hänen poikansa Joohanan oli ottanut vaimokseen Mesullamin, Berekjan pojan, tyttären.
For in Judah there were a number of people who had made an agreement by oath with him, because he was the son-in-law of Shecaniah, the son of Arah; and his son Jehohanan had taken as his wife the daughter of Meshullam, the son of Berechiah.
καὶ ἔστησαν τοὺς ἱερεῖς ἐν διαρρέσειν αὐτῶν καὶ τοὺς λευῖτας ἐν μερισμοῖς αὐτῶν ἐπὶ δουλείᾳ θεοῦ τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν γραφὴν βιβλίου μουσῆ
- 19 He myös puhuivat minulle hyvää hänestä ja veivät minun puheeni hänelle. Kirjeitäkin Tobia lähetti peloitellakseen minua.
And they said much before me of the good he had done, and gave him accounts of my words. And Tobiah sent letters with the purpose of causing me fear.
καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ τῆς ἀποικεσίας τὸ πασχα τῆ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου

- 1 Kun muuri oli rakennettu, asetin minä ovet paikoilleensa; ja niiden vartioimisen saivat ovenvartijat, veisaajat ja leeviläiset tehtäväkseen.
Now when the building of the wall was complete and I had put up the doors, and the door-keepers and the music-makers and the Levites had been given their places,
καὶ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν βασιλείᾳ ἀρθασασθα βασιλέως περσῶν ἀνέβη εσδρας υἱὸς σαραιου υἱοῦ αζαριου υἱοῦ ελκια
- 2 Ja Jerusalemin päämiehiksi minä asetin veljeni Hananin ja linnanpäällikön Hananjan, sillä hän oli luotettava mies ja pelkäsi Jumalaa enemmän kuin moni muu.
I made my brother Hanani, and Hananiah, the ruler of the tower, responsible for the government of Jerusalem: for he was a man of good faith, fearing God more than most.
υἱοῦ σαλουμ υἱοῦ σαδδουκ υἱοῦ αχιτωβ
- 3 Ja minä sanoin heille: "Jerusalemin portteja älköön avattako, ennenkuin aurinko on polttavimmillaan; ja vartijain vielä seisossa paikoillaan on ovet suljettava ja salvoilla teljettävä. Ja Jerusalemin asukkaita pantakoon vartioimaan, kukin vartiopaikallensa, kukin oman talonsa kohdalle.
And I said to them, Do not let the doors of Jerusalem be open till the sun is high; and while the watchmen are in their places, let the doors be shut and locked: and let the people of Jerusalem be put on watch, every one in his watch, opposite his house.
υἱοῦ σαμαρια υἱοῦ εσρια υἱοῦ μαρεροθ
- 4 Kaupunki oli joka suuntaan tilava ja suuri, mutta väkeä siinä oli vähän, ja taloja oli vielä rakentamatta.
Now the town was wide and great: but the people in it were only a small number, and the houses had not been put up.
υἱοῦ ζαρια υἱοῦ σαουια υἱοῦ βοκκι
- 5 Niin Jumala antoi minun sydämeeni, että minun oli koottava ylimykset, esimiehet ja kansa sukuuettelon merkittäviksi. Silloin minä löysin niiden sukuuettelon, jotka ensin olivat tulleet sinne, ja huomasin siihen kirjoitetun:
And my God put it into my heart to get together the rulers and the chiefs and the people so that they might be listed by families. And I came across a record of the names of those who came up at the first, and in it I saw these words:
υἱοῦ αβισουε υἱοῦ φινεες υἱοῦ ελεαζαρ υἱοῦ ααρων τοῦ ἱερέως τοῦ πρώτου
- 6 "Nämä ovat tämän maakunnan asukkaat, jotka lähtivät pakkosiirtolaisten vankeudesta, johon Nebukadnessar, Baabelin kuningas, oli heidät vienyt, ja palasivat Jerusalemiin ja Juudaan, kukin kaupunkiinsa,
These are the people of the divisions of the kingdom, among those who had been made prisoners by Nebuchadnezzar, the king of Babylon, and taken away by him, who went back to Jerusalem and Judah, every one to his town;
αὐτὸς εσδρας ἀνέβη ἐκ βαβυλῶνος καὶ αὐτὸς γραμματεὺς ταχὺς ἐν νόμῳ μουσῆ ὃν ἔδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ὅτι χεὶρ κυρίου θεοῦ αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐξήτει αὐτός
- 7 ne, jotka tulivat Serubbaabelin, Jeesuan, Nehemian, Asarjan, Raamian, Nahamanin, Mordokain, Bilsanin, Misperetin, Bigvain, Nehumin ja Baanan kanssa. Israelin kansan miesten lukumäärä oli:
Who came with Zerubbabel, Jeshua, Nehemiah, Azariah, Raamiah, Nahamani, Mordecai, Bilshan, Mispereth, Bigvai, Nehum, Baanah. The number of the men of the people of Israel:
καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ υἱῶν ἰσραηλ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν καὶ οἱ ἄδοντες καὶ οἱ πυλῶροι καὶ οἱ ναθιμι εἰς ἱερουσαλημ ἐν ἔτει ἐβδόμῳ τῷ ἀρθασασθα τῷ βασιλεῖ
- 8 Paroksen jälkeläisiä kaksituhatta sata seitsemänkymmentä kaksi;
The children of Parosh, two thousand, one hundred and seventy-two.
καὶ ἦλθοσαν εἰς ἱερουσαλημ τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ τοῦτο ἔτος ἐβδόμον τῷ βασιλεῖ
- 9 Sefatjan jälkeläisiä kolmesataa seitsemänkymmentä kaksi;
The children of Shephatiah, three hundred and seventy-two.
ὅτι ἐν μῆ τῷ μηνὸς τοῦ πρώτου αὐτὸς ἐθεμελίωσεν τὴν ἀνάβασιν τὴν ἀπὸ βαβυλῶνος ἐν δὲ τῇ πρώτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πέμπτου ἦλθοσαν εἰς ἱερουσαλημ ὅτι χεὶρ θεοῦ αὐτοῦ ἦν ἀγαθὴ ἐπ' αὐτόν
- 10 Aarahin jälkeläisiä kuusisataa viisikymmentä kaksi;
The children of Arah, six hundred and fifty-two.
ὅτι εσδρας ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν νόμον καὶ ποιεῖν καὶ διδάσκειν ἐν ἰσραηλ προστάγματα καὶ κρίματα
- 11 Pahat-Mooabin jälkeläisiä, nimittäin Jeesuan ja Joabin jälkeläisiä, kaksituhatta kahdeksansataa kahdeksantoista;
The children of Pahath-moab, of the children of Jeshua and Joab, two thousand, eight hundred and eighteen.
καὶ αὕτη ἡ διασάφησις τοῦ διατάγματος οὗ ἔδωκεν ἀρθασασθα τῷ εσδρα τῷ ἱερεῖ τῷ γραμματεῖ βιβλίου λόγων ἐντολῶν κυρίου καὶ προσταγμάτων αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 12 Eelamin jälkeläisiä tuhat kaksisataa viisikymmentä neljä;
The children of Elam, a thousand, two hundred and fifty-four.
ἀρθασασθα βασιλεὺς βασιλέων εσδρα γραμματεῖ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ τετέλεσται ὁ λόγος καὶ ἡ ἀπόκρισις

- 13 **Sattun jälkeläisiä kahdeksansataa neljäkymmentä viisi;**
The children of Zattu, eight hundred and forty-five.
ἀπ' ἐμοῦ ἐτέθη γνώμη ὅτι πᾶς ὁ ἐκουσιαζόμενος ἐν βασιλείᾳ μου ἀπὸ λαοῦ ἰσραὴλ καὶ ἱερέων καὶ λευιτῶν πορευθῆναι εἰς ἱερουσαλὴμ μετὰ σοῦ πορευθῆναι
- 14 **Sakkain jälkeläisiä seitsemäsataa kuusikymmentä;**
The children of Zaccai, seven hundred and sixty.
ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἐπτὰ συμβούλων ἀπεστάλη ἐπισκέψασθαι ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ εἰς ἱερουσαλὴμ νόμῳ θεοῦ αὐτῶν τῷ ἐν χειρὶ σου
- 15 **Binnuin jälkeläisiä kuusisataa neljäkymmentä kahdeksan;**
The children of Binnui, six hundred and forty-eight.
καὶ εἰς οἶκον κυρίου ἀργύριον καὶ χρυσίον ὃ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ σύμβουλοι ἠκουσιάσθησαν τῷ θεῷ τοῦ ἰσραὴλ τῷ ἐν ἱερουσαλὴμ κατασκηνοῦντι
- 16 **Bebain jälkeläisiä kuusisataa kaksikymmentä kahdeksan;**
The children of Bebai, six hundred and twenty-eight.
καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον ὃ τι ἐὰν εὕρῃς ἐν πάσῃ χώρᾳ βαβυλῶνος μετὰ ἐκουσιασμοῦ τοῦ λαοῦ καὶ ἱερέων τῶν ἐκουσιαζομένων εἰς οἶκον θεοῦ τὸν ἐν ἱερουσαλὴμ
- 17 **Asgadin jälkeläisiä kaksituhatta kolmesataa kaksikymmentä kaksi;**
The children of Azgad, two thousand, three hundred and twenty-two.
καὶ πᾶν προσπορευόμενον τοῦτον ἐτοιμῶς ἔταξον ἐν βιβλίῳ τούτῳ μόσχους κριοῦς ἄμνους καὶ θυσίας αὐτῶν καὶ σπονδὰς αὐτῶν καὶ προσοίσεις αὐτὰ ἐπὶ θυσιαστηρίου τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ὑμῶν τοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ
- 18 **Adonikamin jälkeläisiä kuusisataa kuusikymmentä seitsemän;**
The children of Adonikam, six hundred and sixty-seven.
καὶ εἶ τι ἐπὶ σὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς σου ἀγαθυνθῆ ἐν καταλοίπῳ τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσίου ποιῆσαι ὡς ἀρεστὸν τῷ θεῷ ὑμῶν ποιήσατε
- 19 **Bigvain jälkeläisiä kaksituhatta kuusikymmentä seitsemän;**
The children of Bigvai, two thousand and sixty-seven.
καὶ τὰ σκευὴ τὰ διδόμενά σοι εἰς λειτουργίαν οἴκου θεοῦ παράδος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν ἱερουσαλὴμ
- 20 **Aadinin jälkeläisiä kuusisataa viisikymmentä viisi;**
The children of Adin, six hundred and fifty-five.
καὶ κατάλοιπον χρείας οἴκου θεοῦ σου ὃ ἂν φανῆ σοι δοῦναι δώσεις ἀπὸ οἴκου γάζης βασιλέως
- 21 **Aaterin, nimittäin Hiskian, jälkeläisiä yhdeksänkymmentä kahdeksan;**
The children of Ater, of Hezekiah, ninety-eight.
καὶ ἀπ' ἐμοῦ ἐγὼ ἀρθασασθα βασιλεὺς ἔθηκα γνώμην πάσαις ταῖς γάζαις ταῖς ἐν πέρα τοῦ ποταμοῦ ὅτι πᾶν ὃ ἂν αἰτήσῃ ὑμᾶς ἐσθρας ὁ ἱερεὺς καὶ γραμματεὺς τοῦ νόμου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἐτοίμως γινέσθω
- 22 **Haasumin jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentä kahdeksan;**
The children of Hashum, three hundred and twenty-eight.
ἕως ἀργυρίου ταλάντων ἑκατὸν καὶ ἕως πυροῦ κόρων ἑκατὸν καὶ ἕως οἴνου βάδων ἑκατὸν καὶ ἕως ἐλαίου βάδων ἑκατὸν καὶ ἄλας οὐδὲ ἔστιν γραφή
- 23 **Beesain jälkeläisiä kolmesataa kaksikymmentäneljä;**
The children of Bezai, three hundred and twenty-four.
πᾶν ὃ ἔστιν ἐν γνώμῃ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ γινέσθω προσέχετε μὴ τις ἐπιχειρήσῃ εἰς οἶκον θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ μήποτε γένηται ὀργὴ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ
- 24 **Haarffin jälkeläisiä sata kaksitoista;**
The children of Hariph, a hundred and twelve.
καὶ ὑμῖν ἐγνώρισται ἐν πᾶσιν τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς λευίταις ἄδουσιν πύλωροῖς ναθιμ καὶ λειτουργοῖς οἴκου θεοῦ τούτου φόρος μὴ ἔστω σοι οὐκ ἐξουσιάσεις καταδουλοῦσθαι αὐτούς
- 25 **gibeonilaisia yhdeksänkymmentä viisi;**
The children of Gibeon, ninety-five.
καὶ σύ ἐσθρα ὡς ἡ σοφία τοῦ θεοῦ ἐν χειρὶ σου κατὰστησον γραμματεῖς καὶ κριτὰς ἵνα ᾧσιν κρίνοντες παντὶ τῷ λαῷ τῷ ἐν πέρα τοῦ ποταμοῦ πᾶσιν τοῖς εἰδόσιν νόμον τοῦ θεοῦ σου καὶ τῷ μὴ εἰδῶτι γνωριεῖτε

- 26 **Beetleheimin ja Netofan miehiä sata kahdeksankymmentä kahdeksan;**
The men of Beth-lehem and Netophah, a hundred and eighty-eight.
καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ἦ ποιῶν νόμον τοῦ θεοῦ καὶ νόμον τοῦ βασιλέως ἐτοίμως τὸ κρίμα ἔσται γιγνόμενον ἐξ αὐτοῦ ἕάν τε εἰς θάνατον ἕάν τε εἰς παιδείαν ἕάν τε εἰς ζημίαν τοῦ βίου ἕάν τε εἰς δεσμὰ
- 27 **Anatotin miehiä sata kaksikymmentä kahdeksan;**
The men of Anathoth, a hundred and twenty-eight.
εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ὃς ἔδωκεν οὕτως ἐν καρδίᾳ τοῦ βασιλέως τοῦ δοξάσαι τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλημ
- 28 **Beet-Asmavetin miehiä neljäkymmentä kaksi;**
The men of Beth-azmaveth, forty-two.
καὶ ἐπ' ἐμέ ἔκλιεν ἔλεος ἐν ὀφθαλμοῖς τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συμβούλων αὐτοῦ καὶ πάντων τῶν ἀρχόντων τοῦ βασιλέως τῶν ἐπιρμένων καὶ ἐγὼ ἐκραταιώθην ὡς χεὶρ θεοῦ ἢ ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ καὶ σὺν ἡξία ἀπὸ ἰσραηλ ἄρχοντας ἀναβῆναι μετ' ἐμοῦ
- 1 **Silloin kokoontui kaikki kansa yhtenä miehenä Vesiportin edustalla olevalle aukealle; ja he pyysivät Esraa, kirjanoppinutta, tuomaan Mooseksen lain kirjan, jonka lain Herra oli antanut Israelille.**
And when the seventh month came, the children of Israel were in their towns. And all the people came together like one man into the wide place in front of the water-doorway; and they made a request to Ezra the scribe that he would put before them the book of the law of Moses which the Lord had given to Israel.
καὶ οὕτοι οἱ ἄρχοντες πατριῶν αὐτῶν οἱ ὁδηγοὶ ἀναβαίνοντες μετ' ἐμοῦ ἐν βασιλείᾳ ἀρθασασθα τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος
- 2 **Niin pappi Esra toi lain seurakunnan eteen, sekä miesten että naisten, kaikkien, jotka voivat ymmärtää, mitä kuulivat. Tämä tapahtui seitsemännen kuun ensimmäisenä päivänä.**
And Ezra the priest put the law before the meeting of the people, before the men and women and all those who were able to take it in, on the first day of the seventh month.
ἀπὸ υἰῶν φινεες γηρσωμ ἀπὸ υἰῶν ιθαμαρ δανιηλ ἀπὸ υἰῶν δαυιδ ατους
- 3 **Ja hän luki sitä Vesiportin edustalla olevalla aukealla päivän koitosta puolipäivään saakka miehille ja naisille, niille, jotka voivat sitä ymmärtää, kaiken kansan kuunnellessa lain kirjan lukemista.**
He was reading it in the wide place in front of the water-doorway, from early morning till the middle of the day, in the hearing of all those men and women whose minds were able to take it in; and the ears of all the people were open to the book of the law.
ἀπὸ υἰῶν σαχανια ἀπὸ υἰῶν φορος ζαχαριας καὶ μετ' αὐτοῦ τὸ σύστρεμμα ἑκατὸν καὶ πενήκοντα
- 4 **Ja Esra, kirjanoppinut, seiso korkealla puulavalla, joka oli tätä varten tehty. Ja hänen vieressään seisovivat: hänen oikealla puolellaan Mattitja, Sema, Anaja, Uuria, Hilkia ja Maaseja; ja hänen vasemmalla puolellaan Pedaja, Miisael, Malkia, Haasum, Hasbaddana, Sakarja ja Mesullam.**
And Ezra the scribe took his place on a tower of wood which they had made for the purpose; and by his side were placed Mattithiah and Shema and Anaijah and Uriah and Hilkiah and Maaseiah on the right; and on the left, Pedaiah and Mishael and Malchijah and Hashum and Hashbaddanah, Zechariah and Meshullam.
ἀπὸ υἰῶν φασθωαβ ελιανα υἰὸς ζαραια καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσιοι τὰ ἄρσενικά
- 5 **Ja Esra avasi kirjan kaiken kansan nähden, sillä hän seiso ylempänä kaikkea kansaa; ja kun hän avasi sen, nousi kaikki kansa seisomaan.**
And Ezra took the book, opening it before the eyes of all the people (for he was higher than the people); and when it was open, all the people got to their feet:
ἀπὸ υἰῶν ζαθοης σεχενιας υἰὸς αζηηλ καὶ μετ' αὐτοῦ τριακόσιοι τὰ ἄρσενικά
- 6 **Ja Esra kiitti Herraa, suurta Jumalaa, ja kaikki kansa vastasi, kohottaen kätensä ylös: "Amen, amen"; ja he kumarsivat ja rukoilivat Herraa, heittäytyneinä kasvoilleen maahan.**
And Ezra gave praise to the Lord, the great God. And all the people in answer said, So be it, so be it; lifting up their hands; and with bent heads they gave worship to the Lord, going down on their faces to the earth.
καὶ ἀπὸ υἰῶν αδιν ωβηθ υἰὸς ιωναθαν καὶ μετ' αὐτοῦ πενήκοντα τὰ ἄρσενικά
- 7 **Sitten Jeesua, Baani, Seerehja, Jaamin, Akkub, Sabbetai, Hoodia, Maaseja, Kelita, Asarja, Joosabad, Haanan, Pelaja ja muut leeviläiset opettivat kansalle lakia, kansan seisossa alallansa.**
And Jeshua and Bani and Sherebiah and Jamin, Akkub, Shabbethai, Hodiah, Maaseiah, Kelita, Azariah, Jozabad, Hanan, Pelaiah, and the Levites made the law clear to the people: and the people kept in their places.
καὶ ἀπὸ υἰῶν ηλαμ ιεσια υἰὸς αθελια καὶ μετ' αὐτοῦ ἑβδομήκοντα τὰ ἄρσενικά
- 8 **Ja he lukivat Jumalan lain kirjaa kappale kappaleelta ja selittivät sen sisällyksen, niin että luettu ymmärrettiin.**
And they gave out the words of the book the law of God, clearly, and gave the sense of it, so that their minds were able to take it in.
καὶ ἀπὸ υἰῶν σαφατια ζαβδια υἰὸς μυχαηλ καὶ μετ' αὐτοῦ ὀγδοήκοντα τὰ ἄρσενικά

- 9 Ja Nehemia, maaherra, ja pappi Esra, kirjanoppinut, ja leeviläiset, jotka opettivat kansaa, sanoivat kaikelle kansalle: "Tämä päivä on pyhitetty Herralle, teidän Jumalallenne, älkää murehtiko älkääkää itkekö". Sillä kaikki kansa itki, kun he kuulivat lain sanat.
 And Nehemiah, who was the Tirshatha, and Ezra, the priest and scribe, and the Levites who were the teachers of the people, said to all the people, This day is holy to the Lord your God; let there be no sorrow or weeping; for all the people were weeping on hearing the words of the law.
 και από υιών ιωαβ αβαδια υιός ιηλ και μετ' αὐτοῦ διακόσιοι δέκα ὀκτὼ τὰ ἄρσενικά
- 10 Ja hän sanoi vielä heille: "Menkää ja syökää rasvaisia ruokia ja juokaa makeita juomia ja lähettäkää maistiaisia niille, joilla ei ole mitään valmistettuna, sillä tämä päivä on pyhitetty meidän Herrallemme. Ja älkää olko murheelliset, sillä ilo Herrassa on teidän väkevyytenne."
 Then he said to them, Go away now, and take the fat for your food and the sweet for your drink, and send some to him for whom nothing is made ready: for this day is holy to our Lord: and let there be no grief in your hearts; for the joy of the Lord is your strong place.
 και από υιών βασι σαλιμουθ υιός ιωσηφια και μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν ἐξήκοντα τὰ ἄρσενικά
- 11 Myöskin leeviläiset rauhoittivat kaikkea kansaa ja sanoivat: "Olkaa hiljaa, sillä tämä päivä on pyhä; älkää olko murheelliset".
 So the Levites made all the people quiet, saying, Be quiet, for the day is holy; and do not give way to grief.
 και από υιών βαβι ζαχαρια υιός βαβι και μετ' αὐτοῦ ἑβδομήκοντα ὀκτὼ τὰ ἄρσενικά
- 12 Ja kaikki kansa meni, söi ja joi, lähetti maistiaisia ja vietti suurta ilojuhlaa; sillä he olivat ymmärtäneet, mitä heille oli julistettu.
 And all the people went away to take food and drink, and to send food to others, and to be glad, because the words which were said to them had been made clear.
 και από υιών ασγαδ ιωαναν υιός ακαταν και μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν δέκα τὰ ἄρσενικά
- 13 Seuraavana päivänä kokoontuivat kaiken kansan perhekunta-päämiehet, papit ja leeviläiset Esran, kirjanoppineen, tykö painamaan lain sanoja mieleensä.
 And on the second day the heads of families of all the people and the priests and the Levites came together to Ezra the scribe, to give attention to the words of the law.
 και από υιών αδωνικαμ ἔσχατοι και ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν αλιφαλατ ιηλ και σαμαια και μετ' αὐτῶν ἐξήκοντα τὰ ἄρσενικά
- 14 Niin he huomasivat lakiin kirjoitetun, että Herra oli Mooseksen kautta käskenyt israelilaisia asumaan lehtimajoissa juhlan aikana seitsemännessä kuussa,
 And they saw that it was recorded in the law that the Lord had given orders by Moses, that the children of Israel were to have tents for their living-places in the feast of the seventh month:
 και από υιών βαγο ουθι και μετ' αὐτοῦ ἑβδομήκοντα τὰ ἄρσενικά
- 15 ja että kaikissa heidän kaupungeissaan ja Jerusalemissa oli julistettava ja kuulutettava näin: "Menkää vuorille ja tuokaa öljypuun lehviä tai metsäöljypuun lehviä sekä myrtin, palmupuun ja muiden tuuheiden puiden lehviä, ja tehkää lehtimajoja, niinkuin on säädetty".
 And that they were to give out an order, and make it public in all their towns and in Jerusalem, saying, Go out to the mountain and get olive branches and branches of field olives and of myrtle, and palm branches and branches of thick trees, to make tents, as it says in the book.
 και συνῆξα αὐτοὺς πρὸς τὸν ποταμὸν τὸν ἐρχόμενον πρὸς τὸν εὐι και παρενεβάλομεν ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς και συνῆκα ἐν τῷ λαῷ και ἐν τοῖς ἱερουσιν και από υιών λευι οὐχ εὔρον ἐκεῖ
- 16 Ja kansa meni ja toi niitä ja teki itselleen lehtimajoja kukin katollensa ja pihoihinsa ja Jumalan temppelin esipihoihin sekä Vesiportin aukealle ja Efraimin portin aukealle.
 And the people went out and got them and made themselves tents, every one on the roof of his house, and in the open spaces and in the open squares of the house of God, and in the wide place of the water-doorway, and the wide place of the doorway of Ephraim.
 και ἀπέστειλα τῷ ελεαζαρ τῷ αριηλ τῷ σαμαια και τῷ αλωναμ και τῷ ιαριβ και τῷ ελναθαν και τῷ ναθαν και τῷ ζαχαρια και τῷ μεσουλαμ ἀνδρας και τῷ ιωαριβ και τῷ ελναθαν συνιόντας
- 17 Ja koko seurakunta, kaikki vankeudesta palanneet, tekivät lehtimajoja ja asuivat lehtimajoissa. Sillä aina Joosuan, Nuunin pojan, ajoista siihen päivään saakka eivät israelilaiset olleet niin tehneet. Ja vallitsi hyvin suuri ilo.
 All the people who had been prisoners and had come back, made tents and were living in them: for from the time of Jeshua, the son of Nun, till that day, the children of Israel had not done so. And there was very great joy.
 και ἐξήνεγκα αὐτοὺς ἐπὶ ἄρχοντος ἐν ἀργυρίῳ τοῦ τόπου και ἔθηκα ἐν στόματι αὐτῶν λόγους λαλήσαι πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν τοὺς ναθινμ ἐν ἀργυρίῳ τοῦ τόπου τοῦ ἐνέγκαι ἡμῖν ἄδοντας εἰς οἶκον θεοῦ ἡμῶν
- 18 Ja Jumalan lain kirjaa luettiin joka päivä, ensimmäisestä päivästä viimeiseen saakka. Ja he viettivät juhlaa seitsemän päivää, ja kahdeksantena päivänä pidettiin juhlakokous säädetyllä tavalla.
 And day by day, from the first day till the last, he was reading from the book of the law of God. And they kept the feast for seven days: and on the eighth day there was a holy meeting, as it is ordered in the law.
 και ἤλθοσαν ἡμῖν ὡς χειρ θεοῦ ἡμῶν ἀγαθὴ ἐφ' ἡμᾶς ἀνὴρ σαχωλ από υιών μοολι υιοῦ λευι υιοῦ ισραηλ και ἀρχὴν ἤλθοσαν υιοὶ αὐτοῦ και ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὀκτοκαίδεκα
- 1 Mutta saman kuun kahdentenakymmenentenä neljäntenä päivänä israelilaiset kokoontuivat paastoten, säkit yllä ja multaa pään päällä.
 Now on the twenty-fourth day of this month the children of Israel came together, taking no food and putting haircloth and dust on their bodies.
 και ὡς ἐτελέσθη ταῦτα ἤγγισαν πρὸς με οἱ ἄρχοντες λέγοντες οὐκ ἐχωρίσθη ὁ λαὸς ισραηλ και οἱ ἱερεῖς και οἱ λευῖται από λαῶν τῶν γαιῶν ἐν μακρόμμασιν αὐτῶν τῷ χανανι ὁ εθι ὁ φερεζι ὁ ιεβουσι ὁ αμμωνι ὁ μοαβι ὁ μοσερι και ὁ αμορι

- 2 **Ja Israelin heimo eristäytyi kaikista muukalaisista, astui esiin ja tunnusti syntinsä ja isiensä rikkomukset.**
And the seed of Israel made themselves separate from all the men of other nations, publicly requesting forgiveness for their sins and the wrongdoing of their fathers.
ὅτι ἐλάβοσαν ἀπὸ θυγατέρων αὐτῶν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν καὶ παρήχθη σπέρμα τὸ ἅγιον ἐν λαοῖς τῶν γαιῶν καὶ χεῖρ τῶν ἀρχόντων ἐν τῇ ἀσυνθεσίᾳ ταύτῃ ἐν ἀρχῇ
- 3 **Sitten he nousivat seisomaan, kukin paikallansa, ja heille luettiin Herran, heidän Jumalansa, lain kirjaa neljännes päivää; ja toisen neljänneksen aikana he tunnustivat syntinsä ja kumartaen rukoilivat Herraa, Jumalaansa.**
And for a fourth part of the day, upright in their places, they were reading from the book of the law of their God; and for a fourth part of the day they were requesting forgiveness and worshipping the Lord their God.
καὶ ὡς ἤκουσα τὸν λόγον τοῦτον διέρρηξα τὰ ἱμάτιά μου καὶ ἐπαλλόμην καὶ ἔτιλλον ἀπὸ τῶν τριγῶν τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἀπὸ τοῦ πώγωνός μου καὶ ἐκαθήμην ἡρεμάζων
- 4 **Ja Jeesua, Baani, Kadmiel, Sebanja, Bunni, Seerebja, Baani ja Kenani nousivat leeviläisten korokkeelle ja huusivat suurella äänellä Herraa, Jumalaansa;**
Then Jeshua, and Bani, Kadmiel, Shebaniah, Bunni, Sherebiah, Bani, and Chenani took their places on the steps of the Levites, crying in a loud voice to the Lord their God.
καὶ συνήχθησαν πρὸς με πᾶς ὁ διώκων λόγον θεοῦ ἰσραηλ ἐπὶ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας καὶ ἐγὼ καθήμενος ἡρεμάζων ἕως τῆς θυσίας τῆς ἑσπερινῆς
- 5 **ja leeviläiset Jeesua, Kadmiel, Baani, Hasabneja, Seerebja, Hoodia, Sebanja ja Petahja sanoivat: "Nouskaa ja kiittäkää Herraa, Jumalaanne, iankaikkisesta iankaikkiseen. Ja kiitettäköön sinun kunniallista nimeäsi, joka on korotettu yli kaiken kiitoksen ja ylistyksen.**
Then the Levites, Jeshua, and Kadmiel, Bani, Hashabneiah, Sherebiah, Hodiah, Shebaniah, and Pethahiah said, Get up and give praise to the Lord your God for ever and ever. Praise be to your great name which is lifted up high over all blessing and praise.
καὶ ἐν θυσίᾳ τῇ ἑσπερινῇ ἀνέστην ἀπὸ ταπεινώσεώς μου καὶ ἐν τῷ διαρρηξάί με τὰ ἱμάτιά μου καὶ ἐπαλλόμην καὶ κλίνω ἐπὶ τὰ γόνατά μου καὶ ἐκπετάζω τὰ χεῖράς μου πρὸς κύριον τὸν θεόν
- 6 **Sinä yksin olet Herra. Sinä olet tehnyt taivaat ja taivasten taivaat kaikkine joukkoinensa, maan ja kaikki, mitä siinä on, meret ja kaikki, mitä niissä on. Sinä annat elämän niille kaikille, ja taivaan joukot kumartavat sinua.**
You are the Lord, even you only; you have made heaven, the heaven of heavens with all their armies, the earth and all things in it, the seas and everything in them; and you keep them from destruction: and the armies of heaven are your worshippers.
καὶ εἶπα κύριε ἡσχύνθην καὶ ἐνετράπην τοῦ ὑψῶσαι τὸ πρόσωπόν μου πρὸς σέ ὅτι αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν καὶ αἱ πλημμέλειαι ἡμῶν ἐμεγαλύνθησαν ἕως εἰς οὐρανόν
- 7 **Sinä olet Herra Jumala, joka valitsit Abramia ja veit hänet pois Kaldean Uurista ja annoit hänelle nimen Aabraham.**
You are the Lord, the God, who took Abram and made him yours, guiding him from Ur of the Chaldees, and gave him the name of Abraham;
ἀπὸ ἡμερῶν πατέρων ἡμῶν ἔσμεν ἐν πλημμέλειᾳ μεγάλῃ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις ἡμῶν παρεδόθημεν ἡμεῖς καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ υἱοὶ ἡμῶν ἐν χειρὶ βασιλέων τῶν ἐθνῶν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν διαρπαγῇ καὶ ἐν αἰσχύνῃ προσώπου ἡμῶν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη
- 8 **Ja sinä havaitsit hänen sydämensä uskolliseksi sinua kohtaan, ja niin sinä teit hänen kanssaan liiton antaaksesi hänen jälkeläisillensä kanaanilaisten, heettiläisten, amorilaisten, perissiläisten, jebusilaisten ja girgasilaisten maan. Ja lupauksesi sinä olet täyttänyt, sillä sinä olet vanhurskas.**
You saw that his heart was true to you, and made an agreement with him to give the land of the Canaanite, the Hittite, the Amorite and the Perizzite and the Jebusite and the Girgashite, even to give it to his seed, and you have done what you said; for righteousness is yours:
καὶ νῦν ἐπιεικεύσατο ἡμῖν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῦ καταλατεῖν ἡμῖν εἰς σωτηρίαν καὶ δοῦναι ἡμῖν στήριγμα ἐν τόπῳ ἀγιάσματος αὐτοῦ τοῦ φωτίσαι ὀφθαλμοὺς ἡμῶν καὶ δοῦναι ζωοποίησιν μικρὰ ν ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν
- 9 **Ja sinä näit meidän isiemme kurjuuden Egyptissä ja kuulit heidän huutonsa Kaislameren rannalla.**
And you saw the trouble of our fathers in Egypt, and their cry came to your ears by the Red Sea;
ὅτι δοῦλοὶ ἔσμεν καὶ ἐν τῇ δουλείᾳ ἡμῶν οὐκ ἐγκατέλιπεν ἡμᾶς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἐκκλινεν ἐφ' ἡμᾶς ἔλεος ἐνώπιον βασιλέων περσῶν δοῦναι ἡμῖν ζωοποίησιν τοῦ ὑψῶσαι αὐτοὺς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἀναστῆσαι τὰ ἔρημα αὐτῆς καὶ τοῦ δοῦναι ἡμῖν φραγμὸν ἐν ἰουδα καὶ ἐν ἱερουσαλημ
- 10 **Sinä teit tunnustekoja ja ihmeitä rangaisten faraota ja kaikkia hänen palvelijoitansa ja kaikkea hänen maansa kansaa; sillä sinä tiesit näiden kohdelleen heitä ylimielisesti, ja sinä teit itsellesi nimen, niinkuin se tänäkin päivänä on.**
And you did signs and wonders on Pharaoh and all his servants and all the people of his land; for you saw how cruel they were to them. So you got yourself a name as it is today.
τί εἶπωμεν ὁ θεὸς ἡμῶν μετὰ τοῦτο ὅτι ἐγκατελίπομεν ἐντολάς σου
- 11 **Meren sinä halkaisit heidän edessänsä kahtia, niin että he kulkivat meren poikki kuivaa myöten; mutta heidän takaa-ajajansa sinä syöksit syvyyteen, niinkuin kiven valtaviin vesiin.**
By you the sea was parted before them, so that they went through the sea on dry land; and those who went after them went down into the deep, like a stone into great waters.
ὡς ἔδωκας ἡμῖν ἐν χειρὶ δούλων σου τῶν προφητῶν λέγων ἡ γῆ εἰς ἣν εἰσπορεύεσθε κληρονομήσαι αὐτὴν γῆ μετακινουμένη ἐστὶν ἐν μετακινήσει λαῶν τῶν ἐθνῶν ἐν μακρύμασιν αὐτῶν ὧν ἔπλησεν αὐτὴν ἀπὸ στόματος ἐπὶ στόμα ἐν ἀκαθαρσίαις αὐτῶν

- 12 Sinä johdatit heitä päivällä pilvenpatsaasta ja yöllä tulenpatsaasta, valaisten heille tien, jota heidän oli kuljettava.
And you went before them by day in a pillar of cloud, and in a pillar of fire by night, to give them light on the way they were to go.
 και νῦν τὰς θυγατέρας ὑμῶν μὴ δώτε τοῖς υἱοῖς αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῶν θυγατέρων αὐτῶν μὴ λάβητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν καὶ οὐκ ἐκζητήσετε εἰρήνην αὐτῶν καὶ ἀγαθὸν αὐτῶν ἕως αἰῶνος ὅπως ἐνισχύσητε εἰ καὶ φάγητε τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς καὶ κληροδοτήσητε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν ἕως αἰῶνος
- 13 Ja sinä astuit alas Siinain vuorelle ja puhuit heille taivaasta ja annoit heille oikeat tuomiot ja totiset lait, hyvät säädökset ja käskyt.
And you came down on Mount Sinai, and your voice came to them from heaven, giving them right decisions and true laws, good rules and orders:
 και μετὰ πᾶν τὸ ἐρχόμενον ἐφ' ἡμᾶς ἐν ποιήμασιν ἡμῶν τοῖς πονηροῖς καὶ ἐν πλημμελείᾳ ἡμῶν τῇ μεγάλῃ ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν ὅτι ἐκούφισας ἡμῶν τὰς ἀνομίας καὶ ἔδοκας ἡμῖν σωτηρίαν
- 14 Sinä ilmoitit heille pyhän sapattisi ja annoit heille käskyt, säädökset ja lain palvelijasi Mooseksen kautta.
And you gave them word of your holy Sabbath, and gave them orders and rules and a law, by the hand of Moses your servant:
 ὅτι ἐπεστρέψαμεν διασκεδάσαι ἐντολὰς σου καὶ ἐπιγαμβρεῦσαι τοῖς λαοῖς τῶν γαιῶν μὴ παροξυνθῆς ἐν ἡμῖν ἕως συντελείας τοῦ μὴ εἶναι ἐγκατάλειμμα καὶ διασφζόμενον
- 15 Sinä annoit heille leipää taivaasta heidän nälkäensä, ja sinä hankit heille vettä kalliosta heidän janoonsa. Ja sinä käskit heidän mennä ottamaan omaksensa maan, jonka sinä olit kättä kohottaen luvannut heille antaa.
And you gave them bread from heaven when they were in need, and made water come out of the rock for their drink, and gave them orders to go in and take for their heritage the land which your hand had been lifted up to give them.
 κύριε ὁ θεὸς ἰσραηλ δίκαιος σὺ ὅτι κατελείφθημεν διασφζόμενοι ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἰδοὺ ἡμεῖς ἐναντίον σου ἐν πλημμελείαις ἡμῶν ὅτι οὐκ ἔστιν στήναι ἐνώπιόν σου ἐπὶ τούτῳ
- 1 (10:2) Sinetöidyissä asiakirjoissa ovat nämä nimet: Nehemia, Hakaljan poika, maaherra, ja Sidkia,
Now those who put down their names were Nehemiah the Tirshatha, the son of Hacaliah, and Zedekiah,
 και ὡς προσηύξατο εσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσεν κλαίων καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραηλ ἐκκλησία πολλή σφόδρα ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι ὅτι ἔκλαυσεν ὁ λαὸς καὶ ὕψωσεν κλαίων
- 1 "Kaiken tämän johdosta me teemme sitoumuksen ja kirjoitamme siihen nimemme; sinetöidyssä asiakirjassa ovat meidän päämiestemme, leeviläistemme ja pappiemme nimet.
Now those who put down their names were Nehemiah the Tirshatha, the son of Hacaliah, and Zedekiah,
 και ὡς προσηύξατο εσδρας καὶ ὡς ἐξηγόρευσεν κλαίων καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον οἴκου τοῦ θεοῦ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἰσραηλ ἐκκλησία πολλή σφόδρα ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ νεανίσκοι ὅτι ἔκλαυσεν ὁ λαὸς καὶ ὕψωσεν κλαίων
- 2 (10:3) Seraja, Asarja, Jeremia,
Seraiah, Azariah, Jeremiah,
 και ἀπεκρίθη σεχενιας υἱὸς υἱλ ἀπὸ υἱῶν ηλαμ καὶ εἶπεν τῷ εσδρα ἡμεῖς ἡσυνθετήσαμεν τῷ θεῷ ἡμῶν καὶ ἐκαθήσαμεν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς καὶ νῦν ἔστιν ὑπομονὴ τῷ ἰσραηλ ἐπὶ τούτῳ
- 3 Pashur, Amarja, Malkia,
Pashhur, Amariah, Malchijah,
 και νῦν διαθώμεθα διαθήκη τῷ θεῷ ἡμῶν ἐκβαλεῖν πάσας τὰς γυναῖκας καὶ τὰ γενόμενα ἐξ αὐτῶν ὡς ἂν βούλη ἀνάστηθι καὶ φοβέρισον αὐτοὺς ἐν ἐντολαῖς θεοῦ ἡμῶν καὶ ὡς ὁ νόμος γενηθήτω
- 4 Hattus, Sebanja, Malluk,
Hattush, Shebaniah, Malluch,
 ἀνάστα ὅτι ἐπὶ σὲ τὸ ῥῆμα καὶ ἡμεῖς μετὰ σοῦ κραταιοῦ καὶ ποιήσον
- 5 Haarim, Meremot, Obadja,
Harim, Meremoth, Obadiah,
 και ἀνέστη εσδρας καὶ ὄρκισεν τοὺς ἄρχοντας τοὺς ἱερεῖς καὶ λευίτας καὶ πάντα ἰσραηλ τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο καὶ ὄμοσαν
- 6 Daniel, Ginneton, Baaruk,
Daniel, Ginnethon, Baruch,
 και ἀνέστη εσδρας ἀπὸ προσώπου οἴκου τοῦ θεοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς γαζοφυλάκιον ἰωαναν υἱοῦ ελισουβ καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖ ἄρτον οὐκ ἔφαγεν καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπιεν ὅτι ἐπένθει ἐπὶ τῇ ἀσυνθεσίᾳ τῆς ἀποικίας
- 7 Mesullam, Abia, Mijamin,
Meshullam, Abijah, Mijamin,
 και παρήνεγκαν φωνὴν ἐν ἰουδα καὶ ἐν ἱερουσαλημ πᾶσιν τοῖς υἱοῖς τῆς ἀποικίας τοῦ συναθροισθῆναι εἰς ἱερουσαλημ

- 8 **Maasja, Bilgai ja Semaja - nämä ovat pappeja.**
Maaziah, Bilgai, Shemaiah; these were the priests.
καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ἔλθῃ εἰς τρεῖς ἡμέρας ὡς ἡ βουλή τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν πρεσβυτέρων ἀναθεματισθήσεται πᾶσα ἡ ὕπαρξις αὐτοῦ καὶ αὐτὸς διασταλήσεται ἀπὸ ἐκκλησίας τῆς ἀποικίας
- 9 **Leeviläisiä ovat: Jeesua, Asanjan poika, Binnui, Heenadadin jälkeläinen, Kadmiel**
And the Levites: by name, Jeshua, the son of Azaniah, Binnui, of the sons of Henadad, Kadmiel,
καὶ συνήχθησαν πάντες ἄνδρες ἰουδα καὶ βενιαμιν εἰς ἱερουσαλημ εἰς τὰς τρεῖς ἡμέρας οὗτος ὁ μὴν ὁ ἕνατος ἐν εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐκάθισεν πᾶς ὁ λαὸς ἐν πλατεῖα οἴκου τοῦ θεοῦ ἀπὸ θορόβου αὐτῶ
ν περὶ τοῦ ῥήματος καὶ ἀπὸ τοῦ χειμῶνος
- 10 **ja heidän veljensä Sebanja, Hoodia, Kelita, Pelaja, Haanan,**
And their brothers, Shebaniah, Hodiah, Kelita, Pelaiiah, Hanan,
καὶ ἀνέστη ἐσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς ὑμεῖς ἡσυνθετήκατε καὶ ἐκάθισατε γυναῖκας ἀλλοτρίας τοῦ προσθεῖναι ἐπὶ πλημμέλειαν ἰσραηλ.
- 11 **Miika, Rehob, Hasabja,**
Mica, Rehob, Hashabiah,
καὶ νῦν δότε αἰνεσίαν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων ὑμῶν καὶ ποιήσατε τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ διαστάλητε ἀπὸ λαῶν τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν γυναικῶν τῶν ἀλλοτρίων
- 12 **Sakkur, Seerebja, Sebanja,**
Zaccur, Sherebiah, Shebaniah,
καὶ ἀπεκρίθησαν πᾶσα ἡ ἐκκλησία καὶ εἶπαν μέγα τοῦτο τὸ ῥήμά σου ἐφ' ἡμᾶς ποιῆσαι
- 13 **Hoodia, Baani ja Beninu.**
Hodiah, Bani, Beninu.
ἀλλὰ ὁ λαὸς πολὺς καὶ ὁ καιρὸς χειμερινός καὶ οὐκ ἔστιν δύναμις στήναι ἔξω καὶ τὸ ἔργον οὐκ εἰς ἡμέραν μίαν καὶ οὐκ εἰς δύο ὅτι ἐπληθύναμεν τοῦ ἀδικῆσαι ἐν τῷ ῥήματι τούτῳ
- 14 **Kansan päämiehiä ovat: Paros, Pahat-Mooab, Eelam, Sattu, Baani,**
The chiefs of the people: Parosh, Pahath-moab, Elam, Zattu, Bani,
στήτωσαν δὴ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν τῇ πάσῃ ἐκκλησίᾳ καὶ πάντες οἱ ἐν πόλεσιν ἡμῶν ὃς ἐκάθισεν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἐλθέτωσαν εἰς καιροὺς ἀπὸ συνταγῶν καὶ μετ' αὐτῶν πρεσβύτεροι πόλεως καὶ πό
λεως καὶ κριταὶ τοῦ ἀποστρέψαι ὀργὴν θυμοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου
- 15 **Bunni, Asgad, Beebai,**
Bunni, Azgad, Bebai,
πλὴν ἰωναθαν υἱὸς ἀσηλ καὶ ιαζία υἱὸς θεκουε μετ' ἐμοῦ περὶ τούτου καὶ μεσουλαμ καὶ σαβαθαὶ ὁ λευίτης βοηθῶν αὐτοῖς
- 16 **Adonia, Bigvai, Aadin,**
Adonijah, Bigvai, Adin,
καὶ ἐποίησαν οὕτως υἱοὶ τῆς ἀποικίας καὶ διεστάλησαν ἐσδρας ὁ ἱερεὺς καὶ ἄνδρες ἄρχοντες πατριῶν τῷ οἴκῳ καὶ πάντες ἐν ὀνόμασιν ὅτι ἐπέστρεψαν ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ δεκάτου ἐκζητή
σαι τὸ ῥήμα
- 17 **Aater, Hiskia, Assur,**
Ater, Hezekiah, Azzur,
καὶ ἐτέλεσαν ἐν πᾶσιν ἀνδράσιν οἱ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἕως ἡμέρας μιᾶς τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου
- 18 **Hoodia, Haasum, Beesai,**
Hodiah, Hashum, Bezai,
καὶ εὐρέθησαν ἀπὸ υἱῶν τῶν ἱερέων οἱ ἐκάθισαν γυναῖκας ἀλλοτρίας ἀπὸ υἱῶν ἰησοῦ υἱοῦ ἰωσεδεκ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ μαασηα καὶ ἐλιεζερ καὶ ιαριβ καὶ γαδαλια
- 19 **Haarif, Anatot, Nuubai,**
Hariph, Anathoth, Nobai,
καὶ ἔδωκαν χεῖρα αὐτῶν τοῦ ἐξενέγκαι γυναῖκας αὐτῶν καὶ πλημμελείας κριῶν ἐκ προβάτων περὶ πλημμελήσεως αὐτῶν
- 20 **Magpias, Mesullam, Heesir,**
Magpiash, Meshullam, Hezir,
καὶ ἀπὸ υἱῶν ἐμμηρ ἀνανι καὶ ζαβδία

- 21 Mesesabel, Saadok, Jaddua,
Meshezabel, Zadok, Jaddua,
καὶ ἀπὸ υἱῶν ἡραμ μασαία καὶ εἰλια καὶ σαμαία καὶ υἱήλ καὶ οὔζια
- 22 Pelatja, Haanan, Anaia,
Pelatiah, Hanan, Anaiah,
καὶ ἀπὸ υἱῶν φασουρ εἰλιωνήλ μασσαία καὶ ἰσμαήλ καὶ ναθαναήλ καὶ ἰωζαβαδ καὶ ἡλασα
- 23 Hoosea, Hananja, Hassub,
Hoshea, Hananiah, Hasshub,
καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν ἰωζαβαδ καὶ σαμου καὶ κωλια αὐτὸς κωλιτας καὶ φαθαία καὶ ἰοδομ καὶ εἰλιεζερ
- 24 Loohes, Pilha, Soobek,
Hallohesh, Pilha, Shobek,
καὶ ἀπὸ τῶν ἄδόντων εἰλισαφ καὶ ἀπὸ τῶν πυλωρῶν σελλημ καὶ τελημ καὶ ὠδοσε
- 25 Rehum, Hasabna, Maaseja,
Rehum, Hashabnah, Maaseiah,
καὶ ἀπὸ ἰσραὴλ ἀπὸ υἱῶν φορος ραμία καὶ ἰαζία καὶ μελχία καὶ μεαμιν καὶ ελεαζαρ καὶ ασαβία καὶ βαναία
- 26 Ahia, Haanan, Anan,
And Ahiah, Hanan, Anan,
καὶ ἀπὸ υἱῶν ἡλαμ μαθανία καὶ ζαχαρία καὶ ἰαῆλ καὶ ἀβδία καὶ ἰαριμωθ καὶ ἡλία
- 27 Malluk, Haarim ja Baana.
Malluch, Harim, Baanah.
καὶ ἀπὸ υἱῶν ζαθουα εἰλιωνήλ εἰλισουβ μαθανία καὶ ἰαριμωθ καὶ ζαβαδ καὶ οὔζια
- 28 Ja muu kansa, papit, leeviläiset, ovenvartijat, veisaajat, temppelelivalvelijat ja kaikki, jotka ovat eristäytyneet pakanallisista kansoista Jumalan lain puolelle, sekä heidän vaimonsa, poikansa ja tyttärensä, kaikki, jotka pystyvät sen ymmärtämään,
And the rest of the people, the priests, the Levites, the door-keepers, the music-makers, the Nethinim, and all those who had made themselves separate from the peoples of the lands, to keep the law of God, their wives, their sons, and their daughters, everyone who had knowledge and wisdom;
καὶ ἀπὸ υἱῶν βαβὶ ἰωαναν ἀνανία καὶ ζαβου οθαλί
- 29 liittävät ylhäisiin veljiinsä, tulevat valalle ja vannovat vaeltavansa Jumalan lain mukaan, joka on annettu Jumalan palvelijan Mooseksen kautta, ja noudattavansa ja seuraavansa kaikkia Herran, meidän Herramme, käskyjä, oikeuksia ja säädöksiä.
They were united with their brothers, their rulers, and put themselves under a curse and an oath, to keep their steps in the way of God's law, which was given by Moses, the servant of God, and to keep and do all the orders of the Lord, our Lord, and his decisions and his rules;
καὶ ἀπὸ υἱῶν βανουὶ μεσουλαμ μαλουχ ἀδαιας ἰασουβ καὶ σαλουία καὶ ρημωθ
- 30 Me emme anna tyttäriämme maan kansoille emmekä ota heidän tyttäriänsä pojillemme vaimoiksi.
And that we would not give our daughters to the peoples of the lands, or take their daughters for our sons;
καὶ ἀπὸ υἱῶν φααθμωαβ ἔδενε χαλῆλ βαναία μασαία μαθανία βεσελῆλ καὶ βανουὶ καὶ μανασση
- 31 Me emme osta sapattina tai pyhäpäivänä maan kansoilta, jos ne tuovat kauppatavaraa tai viljaa mitä tahansa kaupaksi sapattina. Me jätämme joka seitsemäntenä vuotena maan lepäämään ja kaikki saatavat velkomatta.
And if the peoples of the lands come to do trade in goods or food on the Sabbath day, that we would do no trade with them on the Sabbath or on a holy day: and that in the seventh year we would take no payment from any debtor.
καὶ ἀπὸ υἱῶν ἡραμ εἰλιεζερ ἰεσσα μελχία σαμαία σεμεων
- 32 Me sitoudumme suorittamaan vuodessa kolmannes-sekelin palvelusta varten Jumalamme temppeleissä:
And we made rules for ourselves, taxing ourselves a third of a shekel every year for the upkeep of the house of our God;
βενιαμιν μαλουχ σαμαρία

- 33 näkyleipiin, jokapäiväiseen ruokauhuriin ja jokapäiväiseen polttouhuriin, uhreihin sapatteina ja uudenkuun päivinä, juhlahuureihin ja pyhiin lahjoihin, syntiuhreihin sovituksen toimittamiseksi Israelille ja kaikkeen, mikä meidän Jumalamme temppelissä toimitettava on.
For the holy bread, and for the regular meal offering and the regular burned offering on the Sabbaths and at the new moon and the fixed feasts, and for the sin-offerings to take away the sin of Israel, and for all the work of the house of our God.
καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου ψαμί μαθᾶνι μαθᾶθα ζᾶβεδ ἐλιφᾶλεθ ἱεραμί μανασση σεμεῖ
- 34 Me, papit, leeviläiset ja kansa, olemme heittäneet arpaa uhrilahjahalkojen tuomisesta perhekunnittain Jumalamme temppeliin määräaikoina joka vuosi, poltettaviksi Herran, meidän Jumalamme, alttarilla, niinkuin laissa on kirjoitettuna.
And we, the priests and the Levites and the people, made selection, by the decision of the Lord, of those who were to take the wood offering into the house of God, by families at the regular times, year by year, to be burned on the altar of the Lord our God, as it is recorded in the law;
ἀπὸ τοῦ ἁγίου βανι μοοδι αμραμ οσηλ
- 35 Me sitoudumme tuomaan maamme uutiset ja kaikkinaisten hedelmäpuiden uutiset joka vuosi Herran temppeliin
And to take the first-fruits of our land, and the first-fruits of every sort of tree, year by year, into the house of the Lord;
βαναια βαδαια χελια
- 36 sekä esikoiset pojistamme ja karjastamme, niinkuin laissa on kirjoitettuna, ja tuomaan raavaittemme ja lampaittemme esikoiset Jumalamme temppeliin, papeille, jotka toimittavat virkaansa meidän Jumalamme temppelissä.
As well as the first of our sons and of our cattle, as it is recorded in the law, and the first lambs of our herds and of our flocks, which are to be taken to the house of our God, to the priests who are servants in the house of our God:
οὐεχωα ἱεραμωθ ελιασιβ
- 37 Me tuomme parhaat jyvähöruhemme ja antimemme, parhaat kaikkinaisten puiden hedelmät, parhaan viinin ja öljyn papeille, Jumalamme temppelin kammioihin, ja maamme kymmenykset leeviläisille. Leeviläiset itse kantavat kymmenykset kaikista kaupungeista, missä meillä on maanviljelystä.
And that we would take the first of our rough meal, and our lifted offerings, and the fruit of every sort of tree, and wine and oil, to the priests, to the rooms of the house of our God; and the tenth of the produce of our land to the Levites; for they, the Levites, take a tenth in all the towns of our ploughed land.
μαθᾶνια μαθᾶνι καὶ ἐποίησαν
- 38 Ja papin, Aaronin pojan, tulee olla leeviläisten kanssa, heidän kantaessaan kymmenyksiä, ja leeviläisten tulee viedä kymmenykset kymmenyksistä meidän Jumalamme temppeliin, varastohuoneen kammioihin.
And the priest, the son of Aaron, is to be with the Levites, when the Levites take the tenths: and the Levites are to take a tenth of the tenths into the house of our God, to the rooms, into the store-house;
οἱ υἱοὶ βανου καὶ οἱ υἱοὶ σεμεῖ
- 39 (10:40) Sillä israelilaisten ja leeviläisten on vietävä anti jyvistä, viinistä ja öljystä näihin kammioihin, joissa pyhäkön kalut ja virkaansa toimittavat papit, ovenvartijat ja veisaajat ovat. Me emme laiminlyö Jumalamme temppeliä."
For the children of Israel and the children of Levi are to take the lifted offering of the grain and wine and oil into the rooms where the vessels of the holy place are, together with the priests and the door-keepers and the makers of music: and we will not give up caring for the house of our God.
καὶ σελεμια καὶ ναθαν καὶ αδαια
- 1 Ja kansan päämiehet asettuivat Jerusalemiin, mutta muu kansa heitti arpaa saadakseen joka kymmenennen asettumaan Jerusalemiin, pyhään kaupunkiin, yhdeksän kymmenesosan jäädessä asumaan muihin kaupunkeihin.
And the rulers of the people were living in Jerusalem: the rest of the people made selection, by the decision of chance, of one out of every ten to be living in Jerusalem, the holy town; the other nine to go to the other towns.
λόγοι νεεμια υἱοῦ ἀγαλια καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ χασηλου ἔτους εἰκοστοῦ καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν σουσαν αβρα
- 2 Ja kansa siunasi kaikkia niitä miehiä, jotka vapaaehtoisesti asettuivat Jerusalemiin.
And the people gave a blessing to all the men who were freely offering to take up their places in Jerusalem.
καὶ ἤλθεν ἀνᾶνι εἰς ἀπὸ ἀδελφῶν μου αὐτὸς καὶ ἄνδρες ἰουδα καὶ ἠρώτησα αὐτοὺς περὶ τῶν σωθέντων οἱ κατελείφθησαν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας καὶ περὶ ἱερουσαλημ

- 3 Nämä olivat ne maakunnan päämiehet, jotka asettuivat Jerusalemiin ja Juudan kaupunkeihin; he asuivat kukin perintöosallaan, kaupungeissaan, Israel, papit, leeviläiset ja temppelepalvelijat sekä Salomon palvelijain jälkeläiset.
Now these are the chiefs of the divisions of the country who were living in Jerusalem: but in the towns of Judah everyone was living on his heritage in the towns, that is, Israel, the priests, the Levites, the Nethinim, and the children of Solomon's servants.
καὶ εἶποσαν πρὸς με οἱ καταλειπόμενοι οἱ καταλειφθέντες ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκεῖ ἐν τῇ χώρᾳ ἐν πονηρίᾳ μεγάλη καὶ ἐν ὀνειδισμῷ καὶ τείχῃ ἱερουσαλὴμ καθηρημένα καὶ αἱ πόλιν αὐτῆς ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρὶ
- 4 Jerusalemissa asuivat seuraavat Juudan ja Benjamin miehet: Juudan miehiä: Ataja, Ussian poika, joka oli Sakarjan poika, joka Amarjan poika, joka Sefatjan poika, joka Mahalalelin poika, Pereksen jälkeläisiä,
And in Jerusalem there were living certain of the children of Judah and of Benjamin. Of the children of Judah: Athaiah, the son of Uzziah, the son of Zechariah, the son of Amariah, the son of Shephatiah, the son of Mahalalel, of the children of Perez;
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαί με τοὺς λόγους τούτους ἐκάθισα καὶ ἔκλαυσα καὶ ἐπένησα ἡμέρας καὶ ἡμην νηστεύων καὶ προσευχόμενος ἐνώπιον θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ
- 5 ja Maaseja, Baarukin poika, joka oli Kolhoosen poika, joka Hasajan poika, joka Adajan poika, joka Joojaribin poika, joka Sakarjan poika, joka siilonilaisen poika;
And Maaseiah, the son of Baruch, the son of Col-hozeh, the son of Hazaiah, the son of Adaiah, the son of Joiarib, the son of Zechariah, the son of the Shilonite.
καὶ εἶπα μὴ δὴ κύριε ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἰσχυρὸς ὁ μέγας καὶ ὁ φοβερός φυλάσσωσιν τὴν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν καὶ τοῖς φυλάσσωσιν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ
- 6 Jerusalemissa asuvia Pereksen jälkeläisiä oli kaikkiaan neljäsataa kuusikymmentä kahdeksan sotakuntoista miestä.
All the sons of Perez living in Jerusalem were four hundred and sixty-eight men of good position.
ἔστω δὴ τὸ οὖς σου προσέχων καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σου ἀνεωγμένοι τοῦ ἀκοῦσαι προσευχὴν δούλου σου ἦν ἐγὼ προσεύχομαι ἐνώπιόν σου σήμερον ἡμέραν καὶ νύκτα περὶ υἱὸν ἰσραὴλ δούλων σου καὶ ἐξαγορεύω ἐπὶ ἀμαρτίαις υἱὸν ἰσραὴλ ὡς ἡμάρτομέν σοι καὶ ἐγὼ καὶ ὁ οἶκος πατρὸς μου ἡμάρτομεν
- 7 Benjaminilaiset olivat nämä: Sallu, Mesullamin poika, joka oli Jooedin poika, joka Pedajan poika, joka Koolajan poika, joka Maasejan poika, joka Iitielin poika, joka Jesajan poika,
And these are the sons of Benjamin: Sallu, the son of Meshullam, the son of Joed, the son of Pedaiah, the son of Kolaiah, the son of Maaseiah, the son of Ithiel, the son of Jeshaiah.
διαλύσει διελύσαμεν πρὸς σέ καὶ οὐκ ἐφυλάξαμεν τὰς ἐντολάς καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα ἃ ἐνετείλω τῷ μουσῆ παιδί σου
- 8 ja hänen jälkeensä Gabbai ja Sallai, yhdeksänsataa kaksikymmentä kahdeksan.
And after him Gabbai, Sallai, nine hundred and twenty-eight.
μνήσθητι δὴ τὸν λόγον ὃν ἐνετείλω τῷ μουσῆ παιδί σου λέγων ὑμεῖς ἐὰν ἀσυνθετήσητε ἐγὼ διασκορπιῶ ὑμᾶς ἐν τοῖς λαοῖς
- 9 Jooel, Sikrin poika, oli heidän päällysmiehenään ja Juuda, Senuan poika, toisena kaupunginpäällikkönä.
And Joel, the son of Zichri, was their overseer; and Judah, the son of Hassenuah, was second over the town.
καὶ ἐὰν ἐπιστρέψητε πρὸς με καὶ φυλάξητε τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσητε αὐτάς ἐὰν ἧ ἡ διασπορὰ ὑμῶν ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἐκεῖθεν συνάξω αὐτοὺς καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον ὃν ἐξελεξάμην κατασκηνῶσαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ
- 10 Pappaja: Jedaja, Joojaribin poika, Jaakin,
Of the priests: Jedaiah, the son of Joiarib, Jachin,
καὶ αὐτοὶ παῖδές σου καὶ λαός σου οὗς ἐλυτρώσω ἐν δυνάμει σου τῇ μεγάλῃ καὶ ἐν τῇ χειρὶ σου τῇ κραταιᾷ
- 11 Seraja, Hilikian poika, joka oli Mesullamin poika, joka Saadokin poika, joka Merajotin poika, joka Ahitubin poika, Jumalan temppelel esimes,
Seraiah, the son of Hilkiah, the son of Meshullam, the son of Zadok, the son of Meraioth, the son of Ahitub, the ruler of the house of God,
μὴ δὴ κύριε ἄλλ' ἔστω τὸ οὖς σου προσέχων εἰς τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου καὶ εἰς τὴν προσευχὴν παίδων σου τῶν θελόντων φοβέσθαι τὸ ὄνομά σου καὶ εὐδόσωσιν δὴ τῷ παιδί σου σήμερον καὶ αἱ δὸς αὐτὸν εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον τοῦ ἀνδρὸς τούτου καὶ ἐγὼ ἡμην οἰνοχόος τῷ βασιλεῖ
- 1 Nämä olivat ne papit ja leeviläiset, jotka lähtivät Serubbaabelin, Sealtielin pojan, ja Jeesian kanssa: Seraja, Jeremia, Esra,
Now these are the priests and the Levites who went up with Zerubbabel, the son of Shealtiel, and Jeshua: Seraiah, Jeremiah, Ezra,
καὶ ἐγένετο ἐν μηνὶ νισαν ἔτους εἰκοστοῦ ἀρθασασθα βασιλεῖ καὶ ἦν ὁ οἶνος ἐνώπιον ἐμοῦ καὶ ἔλαβον τὸν οἶνον καὶ ἔδωκα τῷ βασιλεῖ καὶ οὐκ ἦν ἕτερος ἐνώπιον αὐτοῦ
- 2 Amarja, Malluk, Hattus,
Amariah, Malluch, Hattush,
καὶ εἶπέν μοι ὁ βασιλεὺς διὰ τί τὸ πρόσωπόν σου πονηρὸν καὶ οὐκ εἶ μετριάζων οὐκ ἔστιν τοῦτο εἰ μὴ πονηρία καρδίας καὶ ἐφοβήθην πολὺ σφόδρα
- 3 Sekanja, Rehum, Meremot,
Shecaniah, Rehum, Meremoth,
καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ζήτω διὰ τί οὐ μὴ γένηται πονηρὸν τὸ πρόσωπόν μου διότι ἡ πόλις οἴκος μνημείων πατέρων μου ἡρημώθη καὶ αἱ πόλιν αὐτῆς κατεβρώθησαν ἐν πυρὶ

- 4 **Iddo, Ginnetoi, Abia,**
Iddo, Ginnetoi, Abijah,
καὶ εἶπέν μοι ὁ βασιλεὺς περὶ τίνος τοῦτο σὺ ζητεῖς καὶ προσηυξάμην πρὸς τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ
- 5 **Mijjamin, Maadja, Bilga,**
Mijamin, Maadiah, Bilgah,
καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθὸν καὶ εἰ ἀγαθονθήσεται ὁ παῖς σου ἐνώπιόν σου ὥστε πέμψαι αὐτὸν εἰς ἰουδα εἰς πόλιν μνημείων πατέρων μου καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτήν
- 6 **Semaja, Joojarib, Jedaja,**
Shemaiah, and Joiarib, Jedaiah,
καὶ εἶπέν μοι ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ παλλακὴ ἡ καθημένη ἐχόμενα αὐτοῦ ἕως πότε ἔσται ἡ πορεία σου καὶ πότε ἐπιστρέψεις καὶ ἠγαθύνθη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως καὶ ἀπέστειλén με καὶ ἔδωκα αὐτῷ ὄρο
ν
- 7 **Sallu, Aamok, Hilkia ja Jedaja. Nämä olivat pappien ja veljensä päämiehet Jeesusan aikana.**
Sallu, Amok, Hilkih, Jedaiah. These were the chiefs of the priests and of their brothers in the days of Jeshua.
καὶ εἶπα τῷ βασιλεῖ εἰ ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀγαθὸν δότω μοι ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ ὥστε παραγαγεῖν με ἕως ἔλθω ἐπὶ ἰουδα
- 8 **Ja leviläiset olivat: Jeesua, Binnui, Kadmiel, Seerebja, Juuda ja Mattanja, joka yhdessä veljensä kanssa johti kiitosveisua;**
And the Levites: Jeshua, Binnui, Kadmiel, Sherebiah, Judah, and Mattaniah, who was over the music-makers, he and his brothers.
καὶ ἐπιστολὴν ἐπὶ σαφὸς φύλακα τοῦ παραδείσου ὅς ἐστιν τῷ βασιλεῖ ὥστε δοῦναί μοι ξύλα στεγᾶσαι τὰς πύλας καὶ εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως καὶ εἰς οἶκον ὃν εἰσελεύσομαι εἰς αὐτόν καὶ ἔδωκέν μοι ὁ βασιλεὺς ὡς χεὶρ θεοῦ ἡ ἀγαθὴ
- 9 **ja heidän veljensä Bakbukja ja Unni seisivat vastapäätä heitä tehtäviään suorittamassa.**
And Bakbukiah and Unno, their brothers, were opposite them in their watches.
καὶ ἦλθον πρὸς τοὺς ἐπάρχους πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰς ἐπιστολὰς τοῦ βασιλέως καὶ ἀπέστειλεν μετ' ἐμοῦ ὁ βασιλεὺς ἀρχηγούς δυνάμεως καὶ ἵππεις
- 10 **Jeesualle syntyi Joojakim, Joojakimille syntyi Eljasib, Eljasibile syntyi Joojada,**
And Jeshua was the father of Joiakim, and Joiakim was the father of Eliashib, and Eliashib was the father of Joiada,
καὶ ἤκουσεν συναβαλλὰτ ὁ ἀρων καὶ τῶβια ὁ δοῦλος ὁ ἀμμων καὶ πονηρὸν αὐτοῖς ἐγένετο ὅτι ἦκει ἄνθρωπος ζητῆσαι ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ
- 11 **Joojadalle syntyi Joonatan ja Joonatanille syntyi Jaddua.**
And Joiada was the father of Jonathan, and Jonathan was the father of Jaddua.
καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλημ καὶ ἦμην ἐκεῖ ἡμέρας τρεῖς
- 12 **Joojakimin aikana olivat seuraavat papit perhekunta-päämiehinä: Serajalla Meraja, Jeremialla Hananja,**
And in the days of Joiakim there were priests, heads of families: of Seraiah, Meraiah; of Jeremiah, Hananiah;
καὶ ἀνέστην νυκτὸς ἐγὼ καὶ ἄνδρες ὀλίγοι μετ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἀπήγγειλα ἀνθρώπῳ τί ὁ θεὸς δίδωσιν εἰς καρδίαν μου τοῦ ποιῆσαι μετὰ τοῦ ἰσραὴλ καὶ κτήνος οὐκ ἔστιν μετ' ἐμοῦ εἰ μὴ τὸ κτήνος ᾧ ἐγὼ ἐπιβαίνω ἐπ' αὐτῷ
- 13 **Esralla Mesullam, Amarjalla Joohanana,**
Of Ezra, Meshullam; of Amariah, Jehohanan;
καὶ ἐξῆλθον ἐν πύλῃ τοῦ γωλιθα καὶ πρὸς στόμα πηγῆς τῶν συκῶν καὶ εἰς πύλην τῆς κοπρίας καὶ ἦμην συντρίβων ἐν τῷ τείχει ἱερουσαλημ ὃ αὐτοὶ καθαροῦσιν καὶ πύλα αὐτῆς κατεβρόθησαν πυ
ρί
- 14 **Mallukilla Joonatan, Sebanjalla Joosef,**
Of Malluchi, Jonathan; of Shebaniah, Joseph;
καὶ παρῆλθον ἐπὶ πύλην τοῦ ἀν καὶ εἰς κολυμβήθραν τοῦ βασιλέως καὶ οὐκ ἦν τόπος τῷ κτήνῃ παρελθεῖν ὑποκάτω μου
- 15 **Haarimilla Adna, Merajotilla Helkai,**
Of Harim, Adna; of Meraioth, Helkai;
καὶ ἦμην ἀναβαίνων ἐν τῷ τείχει χειμάρρου νυκτὸς καὶ ἦμην συντρίβων ἐν τῷ τείχει καὶ ἦμην ἐν πύλῃ τῆς φάραγγος καὶ ἐπέστρεψα

- 16 **Iddolla Sakarja, Ginnetonilla Mesullam,
Of Iddo, Zechariah; of Ginnethon, Meshullam;**
καὶ οἱ φυλάσσοντες οὐκ ἔγνωσαν τί ἐπορεύθη καὶ τί ἐγὼ ποιῶ καὶ τοῖς Ἰουδαίοις καὶ τοῖς ἱερεῦσιν καὶ τοῖς ἐντίμοις καὶ τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς καταλοίοις τοῖς ποιοῦσιν τὰ ἔργα ἕως τότε οὐκ ἄπήγγελα
- 17 **Abialla Sikri, Minjaminilla, Mooadjalla Piltai,
Of Abijah, Zichri; of Miniamin, of Moadiah, Piltai;**
καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς ὑμεῖς βλέπετε τὴν πονηρίαν ἐν ἧ ἔσμεν ἐν αὐτῇ πῶς ἱερουσαλὴμ ἔρημος καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐδόθησαν πυρὶ δευτε καὶ διοικοδομήσωμεν τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἐσόμεθα ἔτι ὄνειδος
- 18 **Bilgalla Sammua, Semajalla Joonatan,
Of Bilgah, Shammua; of Shemaiah, Jehonathan;**
καὶ ἀπήγγελα αὐτοῖς τὴν χεῖρα τοῦ θεοῦ ἣ ἐστὶν ἀγαθὴ ἐπ' ἐμέ καὶ τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως οὗς εἶπέν μοι καὶ εἶπα ἀναστῶμεν καὶ οἰκοδομήσωμεν καὶ ἐκραταιώθησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν εἰς ἀγαθόν
- 19 **Joojaribilla Mattenai, Jedajalla Ussi,
And of Joiarib, Mattenai; of Jediah, Uzzi;**
καὶ ἤκουσεν συναβαλλὰτ ὁ ἄρων καὶ τωβία ὁ δοῦλος ὁ ἀμμωνι καὶ γησαμ ὁ ἀραβι καὶ ἐξεγέλασαν ἡμᾶς καὶ ἦλθον ἐφ' ἡμᾶς καὶ εἶπαν τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ὑμεῖς ποιεῖτε ἢ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμεῖς ἀποστατεῖτε
- 20 **Sallailla Kallai, Aamokilla Eeber,
Of Sallai, Kallai; of Amok, Eber;**
καὶ ἐπέστρεψα αὐτοῖς λόγον καὶ εἶπα αὐτοῖς ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ αὐτὸς εὐδοῶσει ἡμῖν καὶ ἡμεῖς δοῦλοι αὐτοῦ καθαροὶ καὶ οἰκοδομήσομεν καὶ ὑμῖν οὐκ ἔστιν μερίς καὶ δικαιοσύνη καὶ μνημόσυον ἐν ἱερουσαλὴμ
- 1 **Sinä päivänä luettiin Moosoksen kirjaa kansan kuullen, ja siihen havaittiin kirjoitetun, ettei ammonilainen eikä moabilainen koskaan pääse Jumalan seurakuntaan,
On that day there was a reading from the book of Moses in the hearing of the people; and they saw that it said in the book that no Ammonite or Moabite might ever come into the meeting of God;**
καὶ ἀνέστη ελισουβ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ οἱ ἱερεῖς καὶ ἔκοδόμησαν τὴν πύλην τὴν προβατικὴν αὐτοὶ ἡγίασαν αὐτὴν καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ ἕως πύργου τῶν ἑκατῶν ἡγίασαν ἕως πύργου ἀνανελ
- 2 **sen tähden että he eivät tulleet leipää ja vettä tuoden israelilaisia vastaan ja koska hän palkkasi heitä vastaan Bileamin kiroamaan heidät, vaikka meidän Jumalamme muuttikin kirouksen siunaukseksi.
Because they did not give the children of Israel bread and water when they came to them, but got Balaam to put a curse on them: though the curse was turned into a blessing by our God.**
καὶ ἐπὶ χεῖρας υἱῶν ἀνδρῶν ἱεριχω καὶ ἐπὶ χεῖρας υἱῶν ζακχουρ υἱοῦ ἀμαρι
- 3 **Kuultuaan lain he erottivat kaiken sekakansan Israelista.
So after hearing the law, they took out of Israel all the mixed people.**
καὶ τὴν πύλην τὴν ἰχθυερᾶν ἔκοδόμησαν υἱοὶ ἀσανα αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτὴν καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλειῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς
- 4 **Mutta sitä ennen oli pappi Eljasib, Tobian sukulainen, joka oli asetettu meidän Jumalamme temppelin kammionhoitajaksi,
Now before this, Eliashib the priest, who had been placed over the rooms of the house of our God, being a friend of Tobiah,**
καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχευ ἀπὸ ραμωθ υἱὸς ουρια υἱοῦ ἀκωσ καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχευ μοσολλαμ υἱὸς βαραχιου υἱοῦ μασεζεβηλ καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχευ σαδοκ υἱὸς βαανα
- 5 **sisustanut hänelle suuren kammion, johon ennen oli pantu ruokauhri, suitsuke, kalut ja jyvä-, viini- ja öljykymmenykset, jotka olivat määrättyt leeviläisille, veisaaajille ja ovenvartijoille, sekä papeille tuleva anti.
Had made ready for him a great room, where at one time they kept the meal offerings, the perfume, and the vessels and the tenths of the grain and wine and oil which were given by order to the Levites and the music-makers and the door-keepers, and the lifted offerings for the priests.**
καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν κατέσχοσαν οἱ θεκωιν καὶ ἀδωρημ οὐκ εἰσήνεγκαν τράχηλον αὐτῶν εἰς δουλείαν αὐτῶν
- 6 **Tämän kaiken tapahtuessa en minä ollut Jerusalemissa; sillä Artahsastan, Baabelin kuninkaan, kolmantenakymmenentenä toisena hallitusvuotena minä olin mennyt kuninkaan luo. Mutta jonkun ajan kuluttua minä pyysin kuninkaalta lomaa
But all this time I was not at Jerusalem: for in the thirty-second year of Artaxerxes, king of Babylon, I went to the king; and after some days, I got the king to let me go,**
καὶ τὴν πύλην τοῦ ἰσανα ἐκράτησαν υἱοὶ ἀσασ καὶ μεσουλαμ υἱὸς βασωδια αὐτοὶ ἐστέγασαν αὐτὴν καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλειῖθρα αὐτῆς καὶ μοχλοὺς αὐτῆς

- 8 pahastuin minä suuresti, ja minä heitin kaikki Tobian huonekalut ulos kammiosta.
And it was evil in my eyes: so I had all Tobiah's things put out of the room.
 και ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ἀνανίας υἱὸς τοῦ ροκεῖμ καὶ κατέλιπον ἱερουσαλημ ἕως τοῦ τείχους τοῦ πλατέος
- 9 Ja minä käskin puhdistaa kammiot ja panetin niihin takaisin Jumalan temppelin kalut, ruokauhrin ja suitsukkeet.
Then I gave orders, and they made the rooms clean: and I put back in them the vessels of the house of God, with the meal offerings and the perfume.
 και ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ραφαια ἄρχων ἡμίσεος περιχώρου ἱερουσαλημ
- 10 Vielä minä sain tietää, ettei leeviläisille oltu annettu heidän osuuksiaan, ja niin olivat leeviläiset ja veisaajat, joiden olisi ollut tehtävä palvelusta, vetäytyneet kukin maatilalleen.
And I saw that the Levites had not been given what was needed for their support; so that the Levites and the music-makers, who did the work, had gone away, everyone to his field.
 και ἐπὶ χεῖρα αὐτῶν ἐκράτησεν ἰεδοια υἱὸς ερωμαφ καὶ κατέναντι οἰκίας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν αὐτοὺς υἱὸς ἀσβανια
- 11 Minä nuhtelin esimiehiä siitä ja sanoin: "Minkätähden on Jumalan temppeli laiminlyöty?" Ja minä kokosin leeviläiset ja veisaajat ja asetin heidät paikoilleen.
Then I made protests to the chiefs, and said, Why has the house of God been given up? And I got them together and put them in their places.
 και δεῦτερος ἐκράτησεν μελχιας υἱὸς ἡραμ καὶ ἀσουβ υἱὸς φασθμοαβ καὶ ἕως πύργου τῶν θαννουριμ
- 12 Ja koko Juuda toi kymmenykset jyivistä, viinistä ja öljystä varastuhuoneisiin.
Then all Judah came with the tenth part of the grain and wine and oil and put it into the store-houses.
 και ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν σαλουμ υἱὸς ἀλλωης ἄρχων ἡμίσεος περιχώρου ἱερουσαλημ αὐτὸς καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ
- 13 Ja minä asetin Selemjan, papin, ja Saadokin, kirjanoppineen, ja Pedajan, leeviläisen, valvomaan varastuhuoneita ja annoin heidän apulaisekseen Haananin, Sakkurin pojan, Mattanjan pojanpojan; sillä heitä pidettiin luotettavina, ja heidän tehtävänään oli toimittaa jako veljiensä kesken.
And I made controllers over the store-houses, Shelemiah the priest and Zadok the scribe, and of the Levites, Pedaiah: and with them was Hanan, the son of Zaccur the son of Mattaniah: they were taken to be true men and their business was the distribution of these things to their brothers.
 τὴν πόλιν τῆς φάραγγος ἐκράτησαν ἀνοὺν καὶ οἱ κατοικοῦντες ζανω αὐτοὶ ὠκοδόμησαν αὐτὴν καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλειθρα αὐτῆς καὶ μογλοὺς αὐτῆς καὶ χιλίους πῆχεις ἐν τῷ τείχει ἕως πόλης τῆς κοπρίας
- 14 Muista tämän tähden minua, Jumalani, äläkä pyyhi pois minun hurskaita tekojani, jotka minä olen tehnyt Jumalani temppelin ja siinä toimitettavan palveluksen hyväksi.
Keep me in mind, O my God, in connection with this, and do not let the good which I have done for the house of my God and its worship go from your memory completely.
 και τὴν πόλιν τῆς κοπρίας ἐκράτησεν μελχια υἱὸς ρηχαβ ἄρχων περιχώρου βηθαχαρμ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἐσκέπασαν αὐτὴν καὶ ἔστησαν θύρας αὐτῆς καὶ κλειθρα αὐτῆς καὶ μογλοὺς αὐτῆς
- 15 Siihen aikaan minä näin Juudassa niitä, jotka sapattina polkivat viinikuurnaa ja jotka kuljettivat viljaa ja kuormittivat aaseja sillä sekä viinillä, rypäleillä, viikunoilla ja kaikenlaisella muulla kuormatavaralla. Ja he toivat niitä Jerusalemiin sapatinpäivänä; ja minä varoitin heitä, kun he myivät elintarpeita.
In those days, I saw in Judah some who were crushing grapes on the Sabbath, and getting in grain and putting it on asses; as well as wine and grapes and figs and all sorts of goods which they took into Jerusalem on the Sabbath day: and I gave witness against them on the day when they were marketing food.
 και τὸ τεῖχος κολυμβήθρας τῶν κωδίων τῆ κουρᾶ τοῦ βασιλέως καὶ ἕως τῶν κλιμάκων τῶν καταβαινουσῶν ἀπὸ πόλεως δαυὶδ
- 16 Sinne oli myös asettunut tyrolaisia, jotka toivat kalaa ja kaikenlaista kauppatavaraa ja myivät Juudan kansalle sapattina ja Jerusalemissa.
And there were men of Tyre there, who came with fish and all sorts of goods, trading with the children of Judah and in Jerusalem on the Sabbath.
 ὀπίσω αὐτοῦ ἐκράτησεν νεεμιας υἱὸς ἀζαβουχ ἄρχων ἡμίσεος περιχώρου βηθσορ ἕως κήπου τάφου δαυὶδ καὶ ἕως τῆς κολυμβήθρας τῆς γεγοννίας καὶ ἕως βηθαγαβαριμ
- 17 Ja minä nuhtelin Juudan ylimyksiä ja sanoin heille: "Kuinka te teette näin pahasti ja rikotte sapatinpäivän?"
Then I made protests to the chiefs of Judah, and said to them, What is this evil which you are doing, not keeping the Sabbath day holy?
 ὀπίσω αὐτοῦ ἐκράτησαν οἱ λευῖται ραουμ υἱὸς βανι ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ ἐκράτησεν ἀσβανια ἄρχων ἡμίσεος περιχώρου κεῖλα τῷ περιχώρῳ αὐτοῦ
- 18 Eikö Jumalamme juuri sen tähden, että teidän isänne näin tekivät, antanut kaiken tämän onnettomuuden kohdata meitä ja tätä kaupunkia? Ja te tuotatte nyt vielä suuremman vihan Israelin ylitse, kun rikotte sapatinpäivän."
Did not your fathers do the same, and did not our God send all this evil on us and on this town? but you are causing more wrath to come on Israel by not keeping the Sabbath holy.
 μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν ἀδελφοὶ αὐτῶν βενι υἱὸς ἡναδαδ ἄρχων ἡμίσεος περιχώρου κεῖλα

- 19 Ja niin pian kuin oli tullut pimeä ennen sapattia Jerusalemin porteissa, käskin minä sulkea ovet ja kielsin avaamasta niitä ennen kuin sapatin jälkeen. Ja minä asetin palvelijoitani porteille, ettei yhtään kuormaa pääsisi kaupunkiin sapatinpäivänä.
And so, when the streets of Jerusalem were getting dark before the Sabbath, I gave orders for the doors to be shut and not to be open again till after the Sabbath: and I put some of my servants by the door so that nothing might be taken in on the Sabbath day.
καὶ ἐκράτησεν ἐπὶ χεῖρα αὐτοῦ αἴζουρ υἱὸς ἰησοῦ ἀρχῶν τοῦ μασφε μέτρον δεῦτερον πύργου ἀναβάσεως τῆς συναπτούσης τῆς γωνίας
- 20 Kauppiat ja kaikenlaisen tavaran myyjät jäivät yöksi Jerusalemin ulkopuolelle, kerran ja toisen.
So the traders in all sorts of goods took their night's rest outside Jerusalem once or twice.
μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν βαρουχ υἱὸς ζαβου μέτρον δεῦτερον ἀπὸ τῆς γωνίας ἕως θύρας βηθελισουβ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου
- 21 Mutta minä varoitin heitä ja sanoin heille: "Minkätähden te jäätte yöksi muurin edustalle? Jos vielä kerran teette sen, niin minä käyn teihin käsiksi." Sen jälkeen he eivät enää tulleet sapattina.
Then I gave witness against them and said, Why are you waiting all night by the wall? if you do so again I will have you taken prisoners. From that time they did not come again on the Sabbath.
μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν μεραμωθ υἱὸς ουρια υἱοῦ ακος μέτρον δεῦτερον ἀπὸ θύρας βηθελισουβ ἕως ἐκλείψεως βηθελισουβ
- 22 Ja minä käskin leeviläisten puhdistautua ja tulla vartioimaan portteja, että sapatinpäivä pyhitettäisiin. Muista minua, Jumalani, myös tämän tähden ja armahda minua suuressa laupeudessa.
And I gave the Levites orders to make themselves clean and come and keep the doors and make the Sabbath holy. Keep this in mind to my credit, O my God, and have mercy on me, for great is your mercy.
καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς ἄνδρες αχεχαρ
- 23 Siihen aikaan minä näin myös juutalaisia, jotka olivat naineet asdodilaisia, ammonilaisia ja mooabilaisia vaimoja.
And in those days I saw the Jews who were married to women of Ashdod and Ammon and Moab:
καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν βενιαμιν καὶ ασουβ κατέναντι οἴκου αὐτῶν μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν αζαρια υἱὸς μασσηα υἱοῦ ανανια ἐχόμενα οἴκου αὐτοῦ
- 24 Ja heidän lapsistaan puolet puhuivat asdodinkieltä tai jonkun muun kansan kieltä, eivätkä osanneet puhua juudankieltä.
And their children were talking half in the language of Ashdod; they had no knowledge of the Jews' language, but made use of the language of the two peoples.
μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν βανι υἱὸς ηναδαδ μέτρον δεῦτερον ἀπὸ βηθαζαρια ἕως τῆς γωνίας καὶ ἕως τῆς καμπῆς
- 25 Silloin minä nuhtelin heitä ja kirosin heidät, jopa löin muutampia heistä ja revin heitä parrasta; ja minä vannotin heitä Jumalan kautta: "Älkää antako tyttäriänne heidän pojillensa älkääkään ottako heidän tyttäriään vaimoiksi pojillenne tai itsellenne.
And I took up the cause against them, cursing them and giving blows to some of them and pulling out their hair; and I made them take an oath by God, saying, You are not to give your daughters to their sons or take their daughters for your sons or for yourselves.
φαλαλ υἱοῦ ευζαι ἐξ ἐναντίας τῆς γωνίας καὶ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως ὁ ἀνώτερος ὁ τῆς αὐλῆς τῆς φυλακῆς καὶ μετ' αὐτὸν φαδαα υἱὸς φορος
- 26 Eikö Salomo, Israelin kuningas, tehnyt juuri tuollaista syntiä? Ei yhdelläkään monien kansojen joukossa ollut hänen vertaistaan kuningasta; hän oli Jumalallensa rakas, ja Jumala asetti hänet koko Israelin kuninkaaksi. Kuitenkin muukalaiset vaimot saattoivat hänetkin tekemään syntiä.
Was it not in these things that Solomon, king of Israel, did wrong? among a number of nations there was no king like him, and he was dear to his God, and God made him king over all Israel: but even he was made to do evil by strange women.
καὶ οἱ ναθινι ἦσαν οἰκοῦντες ἐν τῷ ωφαλ ἕως κήπου πύλης τοῦ ὕδατος εἰς ἀνατολὰς καὶ ὁ πύργος ὁ ἐξέχων
- 27 Ja nytkö meidän täytyy kuulla teistä, että te olette tehneet kaiken tämän suuren pahan ja olleet uskottomat meidän Jumalaamme kohtaan, kun olette naineet muukalaisia vaimoja?"
Are we then without protest to let you do all this great evil, sinning against our God by taking strange women for your wives?
μετ' αὐτὸν ἐκράτησαν οἱ θεκωιν μέτρον δεῦτερον ἐξ ἐναντίας τοῦ πύργου τοῦ μεγάλου τοῦ ἐξέχοντος καὶ ἕως τοῦ τείχους τοῦ οφλα
- 28 Ja yksi ylimmäisen papin Eljasibin pojan Joojadan pojista oli hooronilaisen Sanballatin vävy; hänet minä karkoitin luotani.
And one of the sons of Joiada, the son of Eliashib, the chief priest, was son-in-law to Sanballat the Horonite: so I sent him away from me.
ἀνώτερον πύλης τῶν ἱππων ἐκράτησαν οἱ ἱερεῖς ἀνὴρ ἐξ ἐναντίας οἴκου αὐτοῦ
- 29 Muista heidät, Jumalani, sillä he ovat saastuttaneet pappeuden sekä sekä pappeuden sekä pappeus- ja leeviläisliiton.
Keep them in mind, O my God, because they have put shame on the priests' name and on the agreement of the priests and the Levites.
μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν σαδδουκ υἱὸς εμμηρ ἐξ ἐναντίας οἴκου αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν σαμαια υἱὸς σεχενια φύλαξ τῆς πύλης τῆς ἀνατολῆς
- 30 Niin minä puhdistin heidät kaikesta muukalaisuudesta. Ja minä järjestin virkatehtävät papeille ja leeviläisille, kullekin hänen toimensa mukaan;
So I made them clean from all strange people, and had regular watches fixed for the priests and for the Levites, everyone in his work;
μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν ανανια υἱὸς σελεμια καὶ ανουμ υἱὸς σελεφ ὁ ἔκτος μέτρον δεῦτερον μετ' αὐτὸν ἐκράτησεν μεσουλαμ υἱὸς βαρχια ἐξ ἐναντίας γαζοφυλακίου αὐτοῦ

- 1 Ahasveroksen aikana - sen Ahasveroksen, joka hallitsi Intiasta Etiopiaan saakka, sataa kahtakymmentä seitsemää maakuntaa - siihen aikaan,
Now it came about in the days of Ahasuerus, (that Ahasuerus who was ruler of a hundred and twenty-seven divisions of the kingdom, from India as far as Ethiopia):
καὶ ἐγένετο μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐν ταῖς ἡμέραις ἀρταξέρξου οὗτος ὁ ἀρταξέρξης ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἑκατὸν εἴκοσι ἐπτὰ χωρῶν ἐκράτησεν
- 2 kun kuningas Ahasveros istui kuninkaallisella valtaistuimellansa, joka oli Suusanin linnassa, tapahtui tämä.
That in those days, when King Ahasuerus was ruling in Shushan, his strong town,
ἐν αὐταῖς ταῖς ἡμέραις ὅτε ἐθρονίσθη ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἐν σοῦσοις τῆ πόλει
- 3 Kolmantena hallitusvuotenaan hän laittoi pidot kaikille ruhtinaille ja palvelijoille. Persian ja Meedian voima, ylimykset ja maaherrat olivat hänen luonsa,
In the third year of his rule he gave a feast to all his captains and his servants; and the captains of the army of Persia and Media, the great men and the rulers of the divisions of his kingdom, were present before him;
ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει βασιλεύοντος αὐτοῦ δοχὴν ἐποίησεν τοῖς φίλοις καὶ τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν καὶ τοῖς περσῶν καὶ μῆδων ἐνδόξοις καὶ τοῖς ἀρχουσιν τῶν σατραπῶν
- 4 ja hän näytti heille kuninkaallisen kunniansa rikkautta ja suuruutensa loistavaa komeutta monta päivää, sata kahdeksankymmentä päivää.
And for a long time, even a hundred and eighty days, he let them see all the wealth and the glory of his kingdom and the great power and honour which were his.
καὶ μετὰ ταῦτα μετὰ τὸ δεῖξαι αὐτοῖς τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν τῆς εὐφροσύνης τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ ἐπὶ ἡμέρας ἑκατὸν ὀγδοήκοντα
- 5 Ja kun ne päivät olivat kuluneet, laittoi kuningas kaikelle Suusanin linnan väelle, niin pienille kuin suurillekin, kuninkaan palatsin puutarhan esipihaan seitsemäpäiväiset pidot.
And at the end of that time, the king gave a feast for all the people who were present in Shushan, the king's town, small as well as great, for seven days, in the outer square of the garden of the king's house.
ὅτε δὲ ἀνεπληρώθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ γάμου ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον τοῖς ἔθνεσιν τοῖς εὐρεθεῖσιν εἰς τὴν πόλιν ἐπὶ ἡμέρας ἕξ ἐν αὐτῇ οἴκου τοῦ βασιλέως
- 6 Pellava-, puuvilla- ja punasiniverhoja oli kiinnitetty valkoisilla pellavanauhoilla ja purppuranpunaisilla nauhoilla hopeatankoihin ja valkomarmoripylväisiin. Kultaisia ja hopeaisia lepovuoteita oli pihalla, joka oli laskettu vihreällä ja valkoisella marmorilla, helmiäisellä ja kirjavalla marmorilla.
There were fair hangings of white and green and blue, fixed with cords of purple and the best linen to silver rings and pillars of polished stone: the seats were of gold and silver on a floor of red and white and yellow and black stone.
κεκοσμημένη βυσσίνους καὶ καρπασίνους τεταμένους ἐπὶ σχοινίοις βυσσίνους καὶ πορφυροῖς ἐπὶ κύβοις χρυσοῖς καὶ ἀργυροῖς ἐπὶ στύλοις παρίνοις καὶ λιθίνοις κλίνας χρυσαὶ καὶ ἀργυραὶ ἐπὶ λιθοστρώτου σμαραγδίου λίθου καὶ πινίνου καὶ παρίνου λίθου καὶ στρωματῶν διαφανεῖς ποικίλως διηριθμέναι κύκλω ῥόδα πεπασμένα
- 7 Juotavaa tarjottiin kulta-astioissa, ja astiat olivat erimuotoiset, ja kuninkaan viiniä oli viljalti, kuninkaalliseen tapaan.
And they gave them drink in gold vessels, every vessel being different, and wine of the kingdom, freely given by the king.
ποτήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἀνθράκινον κυλίκιον προκειμένον ἀπὸ ταλάντων τρισμυρίων οἶνος πολὺς καὶ ἡδὺς ὃν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔπινεν
- 8 Ja juomisessa oli lakina, ettei saanut olla mitään pakkoa, sillä niin oli kuningas käskenyt kaikkia hovimestareitansa, että oli tehtävä kunkin oman halun mukaan.
And the drinking was in keeping with the law; no one was forced: for the king had given orders to all the chief servants of his house to do as was pleasing to every man.
ὁ δὲ πότος οὗτος οὐ κατὰ προκειμένον νόμον ἐγένετο οὕτως δὲ ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπέταξεν τοῖς οἰκονόμοις ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων
- 9 Myöskin kuningatar Vasti laittoi naisille pidot kuningas Ahasveroksen kuninkaalliseen palatsiin.
And Vashti the queen gave a feast for the women in the house of King Ahasuerus.
καὶ ἀστὴν ἢ βασίλισσα ἐποίησε πότον ταῖς γυναῖξιν ἐν τοῖς βασιλείοις ὅπου ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης
- 10 Seitsemäntenä päivänä, kun kuninkaan sydän oli viinistä iloinen, käski hän Mehumanin, Bistan, Harbonan, Bigtan, Abagtan, Seetarin ja Karkaan, niiden seitsemän hoviheran, jotka toimittivat palvelusta kuningas Ahasveroksen luona,
On the seventh day, when the heart of the king was glad with wine, he gave orders to Mehuman, Biztha, Harbona, Bigtha, and Abagtha, Zethar, and Carcas, the seven unsexed servants who were waiting before Ahasuerus the king,
ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἡδέως γενόμενος ὁ βασιλεὺς εἶπεν τῷ αμᾶν καὶ βαζαν καὶ θαρρα καὶ βοραζῆ καὶ ζαθολθα καὶ αβαταζα καὶ θαραβα τοῖς ἐπτὰ εὐνοῦχοις τοῖς διακόνους τοῦ βασιλέως ἀρταξέρξου
- 11 tuoda kuningatar Vastin, kuninkaallinen kruunu päässä, kuninkaan eteen, että hän saisi näyttää kansoille ja ruhtinaille hänen kauneutensa, sillä hän oli näöltään ihana.
That Vashti the queen was to come before him, crowned with her crown, and let the people and the captains see her: for she was very beautiful.
εἰσαγαγεῖν τὴν βασίλισσαν πρὸς αὐτὸν βασιλεύειν αὐτὴν καὶ περιθεῖναι αὐτῇ τὸ διάδημα καὶ δεῖξαι αὐτὴν πᾶσιν τοῖς ἀρχουσιν καὶ τοῖς ἔθνεσιν τὸ κάλλος αὐτῆς ὅτι καλὴ ἦν
- 12 Mutta kuningatar Vasti kieltäytyi tulemasta, vaikka kuningas hoviherrojen kautta oli käskenyt. Silloin kuningas suuttui kovin, ja hänessä syntyi viha.
But when the servants gave her the king's order, Vashti the queen said she would not come: then the king was very angry, and his heart was burning with wrath.
καὶ οὐκ εἰσήκουσεν αὐτοῦ ἀστὴν ἢ βασίλισσα ἔλθειν μετὰ τῶν εὐνούχων καὶ ἐλυπήθη ὁ βασιλεὺς καὶ ὠργίσθη

- 13 Ja kuningas puhui viisaille, ajantietäjille - sillä näin oli tapana esittää kuninkaan sana kaikille lain ja oikeuden tuntijoille,
 And the king said to the wise men, who had knowledge of the times, (for this was the king's way with all who were expert in law and in the giving of decisions:
 και εἶπεν τοῖς φίλοις αὐτοῦ κατὰ ταῦτα ἐλάλησεν αστιν ποιήσατε οὖν περὶ τοῦτου νόμον και κρίσιν
- 14 ja hänen lähimpänsä olivat Karsena, Seetar, Admata, Tarsis, Meres, Marsena ja Memukan, seitsemän Persian ja Meedian ruhtinasta, jotka näkivät kuninkaan kasvot ja istuivat valtakunnan ensimmäisinä -:
 And second only to him were Carshena, Shethar, Admatha, Tarshish, Meres, Marsena, and Memucan, the seven rulers of Persia and Media, who were friends of the king, and had the first places in the kingdom:
 και προσήλθεν αὐτῷ αρκεσαιος και σαρσαθαιος και μαλησεαρ οἱ ἄρχοντες περσῶν και μῆδων οἱ ἐγγῆς τοῦ βασιλέως οἱ πρῶτοι παρακαθήμενοι τῷ βασιλεῖ
- 15 "Mitä on lain mukaan tehtävä kuningatar Vastille, koska hän ei ole noudattanut käskyä, jonka kuningas Ahasveros on antanut hovihierrojen kautta?"
 What is to be done by law to Vashti the queen, because she has not done what King Ahasuerus, by his servants, gave her orders to do?
 και ἀπήγγειλαν αὐτῷ κατὰ τοὺς νόμους ὡς δεῖ ποιῆσαι αστιν τῇ βασιλίσῃ ὅτι οὐκ ἐποίησεν τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως προσταχθέντα διὰ τῶν εὐνοούχων
- 16 Niin Memukan sanoi kuninkaan ja ruhtinasten edessä: "Kuningatar Vasti ei ole rikkonut ainoastaan kuningasta vastaan, vaan myös kaikkia ruhtinaita vastaan ja kaikkia kansoja vastaan kuningas Ahasveroksen kaikissa maakunnissa.
 And before the king and the captains, Memucan gave his answer: Vashti the queen has done wrong, not only to the king, but to all the captains and to all the peoples in all the divisions of the kingdom of King Ahasuerus;
 και εἶπεν ὁ μουχαιος πρὸς τὸν βασιλέα και τοὺς ἄρχοντας οὐ τὸν βασιλέα μόνον ἠδίκησεν αστιν ἢ βασιλίσσα ἀλλὰ και πάντας τοὺς ἄρχοντας και τοὺς ἡγουμένους τοῦ βασιλέως
- 17 Kun kuningattaren teko tulee kaikkien vaimojen tietoon, saattaa se heidät halveksimaan aviomiehensä, he kun voivat sanoa: 'Kuningas Ahasveros käski tuoda kuningatar Vastin eteensä, mutta tämä ei tullut'.
 For news of what the queen has done will come to the ears of all women, and they will no longer give respect to their husbands when it is said to them, King Ahasuerus gave orders for Vashti the queen to come before him and she came not.
 και γὰρ διηγῆσατο αὐτοῖς τὰ ῥήματα τῆς βασιλίσεως και ὡς ἀντεῖπεν τῷ βασιλεῖ ὡς οὖν ἀντεῖπεν τῷ βασιλεῖ ἀρταξέρξης
- 18 Jo tänä päivänä voivat Persian ja Meedian ruhtinattaret, jotka kuulevat kuningattaren teon, puhua siitä kaikille kuninkaan ruhtinaille, ja siitä tulee halveksimista ja suuttumusta riittämään asti.
 And the wives of the captains of Persia and Media, hearing what the queen has done, will say the same to all the king's captains. So there will be much shame and wrath.
 οὕτως σήμερον αἱ τυραννίδες αἱ λουπαὶ τῶν ἀρχόντων περσῶν και μῆδων ἀκούσασαι τὰ τῷ βασιλεῖ λεχθέντα ὑπ' αὐτῆς τολμήσουσιν ὁμοίως ἀτιμάσαι τοὺς ἀνδρας αὐτῶν
- 19 Jos kuningas hyväksi näkee, julkaistakoon kuninkaallinen käsky ja kirjoitettakoon muuttumatonna Persian ja Meedian lakeihin, ettei Vasti enää saa tulla kuningas Ahasveroksen eteen ja että kuningas antaa hänen kuninkaallisen arvonsa toiselle, häntä paremmalle.
 If it is pleasing to the king, let an order go out from him, and let it be recorded among the laws of the Persians and the Medes, so that it may never be changed, that Vashti is never again to come before King Ahasuerus; and let the king give her place to another who is better than she.
 εἰ οὖν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ προσταξάτω βασιλικόν και γραφῆτω κατὰ τοὺς νόμους μῆδων και περσῶν και μὴ ἄλλως χρῆσάσθω μηδὲ εἰσελθάτω ἔτι ἢ βασιλίσσα πρὸς αὐτόν και τὴν βασιλείαν αὐτῆς ὅ ὅτω ὁ βασιλεὺς γυναικὶ κρείττονι αὐτῆς
- 20 Kuninkaan antama säädös tulee tunnetuksi koko hänen valtakunnassansa, vaikka se onkin suuri, ja kaikki vaimot, niin suuret kuin pienetkin, antavat kunnian aviomiehillensä."
 And when this order, given by the king, is made public through all his kingdom (for it is great), all the wives will give honour to their husbands, great as well as small.
 και ἀκουσῆτω ὁ νόμος ὁ ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὃν ἐὰν ποιῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ και οὕτως πᾶσαι αἱ γυναῖκες περιθήσουσιν τιμὴν τοῖς ἀνδράσιν ἐαυτῶν ἀπὸ πτωχοῦ ἕως πλουσίου
- 21 Tämä puhe miellytti kuningasta ja ruhtinaita, ja kuningas teki Memukanin sanan mukaan.
 And this suggestion seemed good to the king and the captains; and the king did as Memucan said;
 και ἤρεσεν ὁ λόγος τῷ βασιλεῖ και τοῖς ἄρχουσι και ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς καθὰ ἐλάλησεν ὁ μουχαιος
- 22 Hän lähetti kaikkiin kuninkaan maakuntiin - kuhunkin maakuntaan sen omalla kirjoituksella ja kullekin kansalle sen omalla kielellä - kirjeet, että joka mies olkoon herra talossaan ja saakoon puhua oman kansansa kieltä.
 And sent letters to all the divisions of the kingdom, to every division in the writing commonly used there, and to every people in the language which was theirs, saying that every man was to be the ruler in his house, and that this order was to be given out in the language of his people.
 και ἀπέστειλεν εἰς πᾶσαν τὴν βασιλείαν κατὰ χώραν κατὰ τὴν λέξιν αὐτῶν ὥστε εἶναι φόβον αὐτοῖς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν
- 1 Näiden tapausten jälkeen, kun kuningas Ahasveroksen viha oli asettunut, muisti hän Vastia ja mitä tämä oli tehnyt ja mitä hänestä oli päätetty.
 After these things, when the king's feelings were calmer, the thought of Vashti and what she had done and the order he had made against her, came back to his mind.
 και μετὰ τοὺς λόγους τούτους ἐκόπασεν ὁ βασιλεὺς τοῦ θυμοῦ και οὐκέτι ἐμνήσθη τῆς αστιν μνημονεύων οἷα ἐλάλησεν και ὡς κατέκρινεν αὐτήν

- 2 Niin kuninkaan palvelijat, jotka toimittivat hänelle palvelusta, sanoivat: "Etsittäköön kuninkaalle nuoria neitsyitä, näöltään ihania.
Then the servants who were waiting on the king said to him, Let search be made for some fair young virgins for the king:
και ειπαν οι διακονοι του βασιλεως ζητηθητω τῷ βασιλει κοράσια ἄφθορα καλὰ τῷ εἶδει
- 3 Ja asettakoon kuningas kaikkiin valtakuntansa maakuntiin käskyläiset keräämään kaikki nuoret neitsyet, näöltään ihanat, Suusanin linnaan, vaimolaan, Heegain, kuninkaan hoviherran ja vaimojen vartijan, huostaan, ja annettakoon heille heidän kauneudenhoitonsa.
Let the king give authority to certain men in all the divisions of his kingdom, to get together all the fair young virgins and send them to Shushan, the king's town, to the women's house, under the care of Hegai, the king's servant, the keeper of the women: and let the things needed for making them clean be given to them;
και καταστήσει ὁ βασιλεὺς κωμάρχας ἐν πάσαις ταῖς χώραις τῆς βασιλείας αὐτοῦ και ἐπιεξάτωσαν κοράσια παρθενικὰ καλὰ τῷ εἶδει εἰς σουσαν τὴν πόλιν εἰς τὸν γυναικῶνα και παραδοθήτωσαν τῷ εὐνούχῳ τοῦ βασιλεως τῷ φύλακι τῶν γυναικῶν και δοθήτω σμῆγμα και ἡ λοιπὴ ἐπιμέλεια
- 4 Ja neitsyt, johon kuningas mieltyy, tulkoon kuningattareksi Vastin sijaan." Ja tämä puhe miellytti kuningasta, ja hän teki niin.
And let the girl who is pleasing to the king be queen in place of Vashti. And the king was pleased with this suggestion; and he did so.
και ἡ γυνὴ ἣ ἂν ἀρέσῃ τῷ βασιλει βασιλεύσει ἀντὶ αστιν και ἤρεσεν τῷ βασιλει τὸ πρᾶγμα και ἐποίησεν οὕτως
- 5 Suusanin linnassa oli juutalainen mies, nimeltä Mordokai, Jaairin poika, joka oli Siimein poika, joka Kiisin poika, benjaminilainen.
Now there was a certain Jew in Shushan named Mordecai, the son of Jair, the son of Shimei, the son of Kish, a Benjamite;
και ἄνθρωπος ἦν ἰουδαῖος ἐν σουσοῖς τῇ πόλει και ὄνομα αὐτῷ μαρδοχαῖος ὁ τοῦ ἱαῖρου τοῦ σεμειου τοῦ κισαιου ἐκ φυλῆς βενιαμιν
- 6 Hänet oli viety Jerusalemista pakkosiirtolaisuuteen niiden pakkosiirtolaisten joukossa, jotka vietiin samalla kuin Jekonja, Juudan kuningas, jonka Nebukadnessar, Baabelin kuningas, vei pakkosiirtolaisuuteen.
Who had been taken away from Jerusalem among those who had been made prisoner with Jeconiah, king of Judah, when Nebuchadnezzar, king of Babylon, had taken him away.
ὃς ἦν αἰχμάλωτος ἐξ ἱερουσαλημ ἦν ἠχμαλώτευσεν ναβουχοδοноσορ βασιλεὺς βαβυλωνος
- 7 Hän oli setänsä tyttären Hadassan, se on Esterin, kasvatusisä, sillä tämä oli isätön ja äiditön. Tyttö oli vartaloltaan kaunis ja näöltään ihana, ja hänen isänsä ja äitinsä kuoltua oli Mordokai ottanut hänet tyttärensensä.
And he had been a father to Hadassah, that is Esther, the daughter of his father's brother: for she had no father or mother, and she was very beautiful; and when her father and mother were dead, Mordecai took her for his daughter.
και ἦν τούτῳ παῖς θρηπτή θυγάτηρ αμιναδαβ ἀδελφοῦ πατρὸς αὐτοῦ και ὄνομα αὐτῇ εσθηρ ἐν δὲ τῷ μεταλλάξει αὐτῆς τοὺς γονεῖς ἐπαίδευσεν αὐτὴν ἐαυτῷ εἰς γυναῖκα και ἦν τὸ κοράσιον καλὸν τῷ εἶδει
- 8 Ja kun kuninkaan käsky ja laki tuli tunnetuksi ja kun kerättiin paljon tyttöjä Suusanin linnaan Heegain huostaan, otettiin Esterkin kuninkaan palatsiin Heegain, vaimojen vartijan, huostaan.
So when the order made by the king was publicly given out, and a number of girls had been placed in the care of Hegai in the king's house in Shushan, Esther was taken into the king's house and put in the care of Hegai, the keeper of the women.
και ὅτε ἠκούσθη τὸ τοῦ βασιλεως πρόσταγμα συνήχθησαν κοράσια πολλὰ εἰς σουσαν τὴν πόλιν ὑπὸ χεῖρα γαι και ἤχθη εσθηρ πρὸς γαι τὸν φύλακα τῶν γυναικῶν
- 9 Tyttö miellytti häntä ja sai armon hänen edessään, ja hän antoi hänelle joutuin hänen kauneudenhoitonsa ja määrätyn ravinto-osansa sekä seitsemän valiopalvelijataria kuninkaan palatsista ja siirsi hänet palvelijattarineen vaimolan parhaaseen paikkaan.
And he was pleased with the girl and was kind to her; and he quickly gave her what was needed for making her clean, and the things which were hers by right, and seven servant-girls who were to be hers from the king's house: and he had her and her servant-girls moved to the best place in the women's part of the house.
και ἤρεσεν αὐτῷ τὸ κοράσιον και εὔρεν χάριν ἐνώπιον αὐτοῦ και ἔσπευσεν αὐτῇ δοῦναι τὸ σμῆγμα και τὴν μερίδα και τὰ ἐπτὰ κοράσια τὰ ἀποδεδειγμένα αὐτῇ ἐκ βασιλικῆς και ἐχρήσατο αὐτῇ καλῶς και ταῖς ἄβραις αὐτῆς ἐν τῷ γυναικῶνι
- 10 Ester ei ilmaissut kansaansa eikä syntyperäänsä, sillä Mordokai oli häntä kieltänyt sitä ilmaisemasta.
Esther had not said what family or people she came from, for Mordecai had given her orders not to do so.
και οὐχ ὑπέδειξεν εσθηρ τὸ γένος αὐτῆς οὐδὲ τὴν πατρίδα ὁ γὰρ μαρδοχαῖος ἐνετείλατο αὐτῇ μὴ ἀπαγγεῖλαι
- 11 Mutta Mordokai käyskenteli joka päivä vaimolan esipihan edustalla saadakseen tietää, voiko Ester hyvin ja mitä hänelle tapahtui.
And every day Mordecai took his walk before the square of the women's house, to see how Esther was and what would be done to her.
καθ' ἐκάστην δὲ ἡμέραν ὁ μαρδοχαῖος περιεπάτει κατὰ τὴν αὐλὴν τὴν γυναικειαν ἐπισκοπῶν τί εσθηρ συμβήσεται

- 12 Kun jonkun tytön vuoro tuli mennä kuningas Ahasveroksen tykö, sittenkuin hänelle oli kaksitoista kuukautta tehty, niinkuin vaimoista oli määrätty - sillä niin pitkä aika kului heidän kauneudenhoitoonsa: kuusi kuukautta mirhaöljyllä, toiset kuusi kuukautta hajuaineilla sekä muilla naisten kauneudenhoitokeinoilla - meni tyttö kuninkaan tykö.
Now every girl, when her turn came, had to go in to King Ahasuerus, after undergoing, for a space of twelve months, what was ordered by the law for the women (for this was the time necessary for making them clean, that is, six months with oil of myrrh and six months with sweet perfumes and such things as are needed for making women clean):
οὗτος δὲ ἦν καιρὸς κορασίου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα ἐὰν ἀναπληρώσῃ μῆνας δέκα δύο οὕτως γὰρ ἀναπληροῦνται αἱ ἡμέραι τῆς θεραπείας μῆνας ἕξ ἀλειφόμενα ἐν σμυρνίνῳ ἐλαίῳ καὶ μῆνας ἕξ ἐν τοῖς ἀρώμασιν καὶ ἐν τοῖς σμήγμασιν τῶν γυναικῶν
- 13 Kaikki, mitä hän pyysi, annettiin hänelle mukaan vaimolasta kuninkaan palatsiin.
And in this way the girl went in to the king; whatever she had a desire for was given to her to take with her from the women's house into the house of the king.
καὶ τότε εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ὃ ἐὰν εἴπῃ παραδώσει αὐτῇ συνεισέρχεται αὐτῇ ἀπὸ τοῦ γυναικῶνος ἐως τῶν βασιλείων
- 14 Illalla hän meni, ja aamulla hän palasi toiseen vaimolaan kuninkaan hoviherran Saasgaan, sivuvaimojen vartijan, huostaan; ei hän enää mennyt kuninkaan tykö, paitsi jos kuningas oli häneen mieltynyt ja hänet nimeltään kutsuttiin.
In the evening she went, and on the day after she came back to the second house of the women, into the keeping of Shaashgaz, one of the king's unsexed servants who had the care of the king's wives: only if the king had delight in her and sent for her by name did she go in to him again.
δεῖλης εἰσπορεύεται καὶ πρὸς ἡμέραν ἀποτρέχει εἰς τὸν γυναικῶνα τὸν δευτερον οὗ γαί ο εὐνοῦχος τοῦ βασιλέως ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν καὶ οὐκέτι εἰσπορεύεται πρὸς τὸν βασιλέα ἐὰν μὴ κληθῇ ὄν ὀματι
- 15 Kun Esterille, Mordokain sedän Abihailin tyttäreille, jonka Mordokai oli ottanut tyttäreksen, tuli vuoro mennä kuninkaan tykö, ei hän halunnut mukaansa muuta, kuin mitä Heegai, kuninkaan hoviherra, vaimojen vartija, neuvoi. Ja Ester sai armon kaikkien niiden edessä, jotka näkivät hänet.
Now when the time came for Esther, the daughter of Abihail, his father's brother, whom Mordecai had taken as his daughter, to go in to the king, she made request for nothing but what Hegai, the king's servant and keeper of the women, had given her. And Esther was looked on kindly by all who saw her.
ἐν δὲ τῷ ἀναπληροῦσθαι τὸν χρόνον εσθηρ τῆς θυγατρὸς αμναδαβ ἀδελφοῦ πατρὸς μαρδοχαίου εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα οὐδὲν ἠθέτησεν ὧν αὐτῇ ἐνετειλατο ὁ εὐνοῦχος ὁ φύλαξ τῶν γυναικῶν ἦν γὰρ εσθηρ εὐρίσκουσα χάριν παρὰ πάντων τῶν βλέπόντων αὐτήν
- 16 Ester vietiin kuningas Ahasveroksen tykö hänen kuninkaalliseen palatsiinsa kymmenennessä kuussa, se on teebet-kuussa, hänen seitsemäntenä hallitusvuotensa.
So Esther was taken in to King Ahasuerus in his house in the tenth month, which is the month Tebeth, in the seventh year of his rule.
καὶ εἰσῆλθεν εσθηρ πρὸς ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα τῷ δωδεκάτῳ μηνί ὃς ἐστὶν ἀδαρ τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ
- 17 Ja Ester tuli kuninkaalle kaikkia muita naisia rakkaammaksi ja sai hänen edessään armon ja suosion ennen kaikkia muita neitsyitä, niin että tämä pani kuninkaallisen kruunun hänen päähänsä ja teki hänet kuningattareksi Vastin sijaan.
And Esther was more pleasing to the king than all the women, and to his eyes she was fairer and more full of grace than all the other virgins: so he put his crown on her head and made her queen in place of Vashti.
καὶ ἠράσθη ὁ βασιλεὺς εσθηρ καὶ εἶδεν χάριν παρὰ πάσας τὰς παρθένας καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὸ διάδημα τὸ γυναικεῖον
- 18 Ja kuningas laittoi suuret pidot kaikille ruhtinailleen ja palvelijoilleen, pidot Esterin kunniaksi, ja myönsi maakunnille veronhuojennusta ja jakelutti lahjoja, kuninkaalliseen tapaan.
Then the king gave a great feast for all his captains and his servants, even Esther's feast; and he gave orders through all the divisions of his kingdom for a day of rest from work, and gave wealth from his store.
καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς πότον πᾶσι τοῖς φίλοις αὐτοῦ καὶ ταῖς δυνάμεσιν ἐπὶ ἡμέρας ἑπτὰ καὶ ὕψωσεν τοὺς γάμους εσθηρ καὶ ἄφειν ἐποίησεν τοῖς ὑπὸ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ
- 19 Kun neitsyitä koottiin toinen kerta ja Mordokai istuskeli kuninkaan portissa
And when the virgins came together in the second house of the women, Mordecai took his seat in the doorway of the king's house.
ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐθεράπευεν ἐν τῇ αὐλῇ
- 20 - eikä Ester ollut ilmaissut syntyperäänsä eikä kansaansa, sillä Mordokai oli häntä siitä kieltänyt; Ester näet teki, mitä Mordokai käski, samoin kuin ollessaan hänen kasvattinansa -
Esther had still said nothing of her family or her people, as Mordecai had given her orders; for Esther did what Mordecai said, as when she was living with him.
ἡ δὲ εσθηρ οὐχ ὑπέδειξεν τὴν πατρίδα αὐτῆς οὕτως γὰρ ἐνετειλατο αὐτῇ μαρδοχαῖος φοβεῖσθαι τὸν θεὸν καὶ ποιεῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ καθὼς ἦν μετ' αὐτοῦ καὶ εσθηρ οὐ μετήλλαξεν τὴν ἀγωγὴν αὐτῆς
- 21 niin siihen aikaan, Mordokain istuskellessa kuninkaan portissa, Bigtan ja Teres, kaksi kuninkaan hoviherraa, ovenvartijoita, suuttuivat ja etsivät tilaisuutta käydäkseen käsiksi kuningas Ahasverokseen.
In those days, while Mordecai was seated at the king's doorway, two of the king's servants, Bigthan and Teresh, keepers of the door, being angry, were looking for a chance to make an attack on King Ahasuerus.
καὶ ἐλυπήθησαν οἱ δύο εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως οἱ ἀρχισωματοφύλακες ὅτι προήχθη μαρδοχαῖος καὶ ἐξήτουν ἀποκτεῖναι ἀρταξέρξην τὸν βασιλέα

- 22 Mutta se tuli Mordokain tietoon, ja hän ilmaisi sen kuningatar Esterille, ja Ester sanoi sen Mordokain nimessä kuninkaalle.
And Mordecai, having knowledge of their purpose, sent word of it to Esther the queen; and Esther gave the news to the king in Mordecai's name.
 και ἐδηλώθη μαρδοχαίῳ ὁ λόγος και ἐσήμανεν εσθηρ και αὐτὴ ἐνεφάνισεν τῷ βασιλεῖ τὰ τῆς ἐπιβουλῆς
- 23 Ja asia tutkittiin, ja kun se havaittiin todeksi, ripustettiin ne molemmat hirsipuuhun. Ja se kirjoitettiin aikakirjaan kuningasta varten.
And when the thing had been looked into, it was seen to be true, and the two of them were put to death by hanging on a tree: and it was put down in the records before the king.
 ὁ δὲ βασιλεὺς ἤτασεν τοὺς δύο εὐνούχους και ἐκρέμασεν αὐτούς και προσέταξεν ὁ βασιλεὺς καταχωρίσαι εἰς μνημόσυνον ἐν τῇ βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ ὑπὲρ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου ἐν ἐγκωμίῳ
- 1 Näiden tapausten jälkeen kuningas Ahasveros korotti agagilaisen Haamanin, Hammedatan pojan, ylensi hänet ja antoi hänelle ylimmän sijan kaikkien ruhtinasten joukossa, jotka olivat hänen luonansa.
After these things, by the order of the king, Haman, the son of Hammedatha the Agagite, was lifted up and given a position of honour and a higher place than all the other captains who were with him.
 μετὰ δὲ ταῦτα ἐδόξασεν ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης αμαν αμαδαθου βουγαίον και ὕψωσεν αὐτόν και ἐπρωτοβάθρει πάντων τῶν φίλων αὐτοῦ
- 2 Ja kaikki kuninkaan palvelijat, jotka olivat kuninkaan portissa, polvistuivat ja heittäytyivät maahan Haamanin edessä, sillä niin oli kuningas käskenyt häntä kohdella. Mutta Mordokai ei polvistunut eikä heittäytynyt maahan.
And all the king's servants who were in the king's house went down to the earth before Haman and gave him honour: for so the king had given orders. But Mordecai did not go down before him or give him honour.
 και πάντες οἱ ἐν τῇ αὐλῇ προσεκύνουν αὐτῷ οὕτως γὰρ προσέταξεν ὁ βασιλεὺς ποιῆσαι ὁ δὲ μαρδοχαῖος οὐ προσεκύνει αὐτῷ
- 3 Niin kuninkaan palvelijat, jotka olivat kuninkaan portissa, sanoivat Mordokaille: "Miksi sinä rikot kuninkaan käskyn?"
Then the king's servants who were in the king's house said to Mordecai, Why do you go against the king's order?
 και ἐλάλησαν οἱ ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ βασιλέως τῷ μαρδοχαίῳ μαρδοχαῖε τί παρακούεις τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα
- 4 Ja kun he joka päivä sanoivat hänelle näin, mutta hän ei heitä totellut, ilmoittivat he tämän Haamanille, nähdäkseen, oliko Mordokain sanoma syy pätevä; sillä hän oli ilmoittanut heille olevansa juutalainen.
Now when they had said this to him day after day and he gave no attention, they let Haman have news of it, to see if Mordecai's behaviour would be overlooked: for he had said to them that he was a Jew.
 καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐλάλουν αὐτῷ και οὐχ ὑπήκουεν αὐτῶν και ὑπέδειξαν τῷ αμαν μαρδοχαῖον τοῖς τοῦ βασιλέως λόγοις ἀντιτασσόμενον και ὑπέδειξεν αὐτοῖς ὁ μαρδοχαῖος ὅτι ιουδαῖός ἐστιν
- 5 Kun Haaman näki, ettei Mordokai polvistunut eikä heittäytynyt maahan hänen edessään, tuli Haaman kiukkua täyteen.
And when Haman saw that Mordecai did not go down before him and give him honour, Haman was full of wrath.
 και ἐπιγνὼς αμαν ὅτι οὐ προσκυνεῖ αὐτῷ μαρδοχαῖος ἐθυμώθη σφόδρα
- 6 Kun hänelle oli ilmoitettu, mitä kansaa Mordokai oli, vähäksyi hän käydä käsiksi yksin Mordokaihin: Haaman etsi tilaisuutta hävittääkseen kaikki juutalaiset, Mordokain kansan, Ahasveroksen koko valtakunnasta.
But it was not enough for him to make an attack on Mordecai only; for they had made clear to him who Mordecai's people were; so Haman made it his purpose to put an end to all the Jews, even Mordecai's people, through all the kingdom of Ahasuerus.
 και ἐβουλεύσατο ἀφανίσει πάντας τοὺς ὑπὸ τὴν ἀρταξέρξου βασιλείαν ιουδαίους
- 7 Ensimmäisessä kuussa, se on niisan-kuussa, kuningas Ahasveroksen kahdententoista vuotena, heitettiin Haamanin edessä puur'ia, se on arpa, jokaisesta päivästä ja jokaisesta kuukaudesta, kahdenteentoista kuukauteen, se on adar-kuuhun, asti.
In the first month, the month Nisan, in the twelfth year of King Ahasuerus, from day to day and from month to month they went on looking for a sign given by Pur (that is chance) before Haman, till the sign came out for the thirteenth day of the twelfth month, the month Adar.
 και ἐποίησεν ψήφισμα ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τῆς βασιλείας ἀρταξέρξου και ἐβαλεν κλήρους ἡμέραν ἐξ ἡμέρας και μῆνα ἐκ μηνός ὥστε ἀπολέσαι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τὸ γένος μαρδοχαίου και ἔπεσεν ὁ κλῆρος εἰς τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτην τοῦ μηνός ὅς ἐστιν αδαρ
- 8 Ja Haaman sanoi kuningas Ahasverokselle: "On yksi kansa hajallaan ja erillään muiden kansojen seassa sinun valtakuntasi kaikissa maakunnissa. Heidän lakinsa ovat toisenlaiset kuin kaikkien muiden kansojen, he eivät noudata kuninkaan lakeja, eikä kuninkaan sovi jättää heitä rauhaan.
And Haman said to King Ahasuerus, There is a certain nation living here and there in small groups among the people in all the divisions of your kingdom; their laws are different from those of any other nation, and they do not keep the king's laws: for this reason it is not right for the king to let them be.
 και ἐλάλησεν πρὸς τὸν βασιλέα ἀρταξέρξην λέγων ὑπάρχει ἔθνος διεσπαρμένον ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ σου οἱ δὲ νόμοι αὐτῶν ἕξαιλλοι παρὰ πάντα τὰ ἔθνη τῶν δὲ νόμων τοῦ βασιλέως παρακούουσιν και οὐ συμφέρει τῷ βασιλεῖ ἕσαι αὐτούς

- 9 Jos kuningas hyväksi näkee, kirjoitettakoon määräys, että heidät on tuhottava; ja minä punnitsen kymmenentuhatta talenttia hopeata virkamiehille, vietäväksi kuninkaan aarrekammioihin."
If it is the king's pleasure, let a statement ordering their destruction be put in writing; and I will give to those responsible for the king's business, ten thousand talents of silver for the king's storehouse.
εἰ δοκεῖ τῷ βασιλεῖ δογματισάτω ἀπολέσαι αὐτούς κἀγὼ διαγράψω εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τοῦ βασιλέως ἀργυρίου τάλαντα μύρια
- 10 Niin kuningas otti kädestään sinettisormuksensa ja antoi sen agagilaiselle Haamanille, Hammedatan pojalle, juutalaisten vastustajalle.
And the king took his ring from his hand and gave it to Haman, the son of Hammedatha the Agagite, the hater of the Jews.
καὶ περιελόμενος ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ἔδωκεν εἰς χεῖρα τῷ αμαν σφραγίσει κατὰ τῶν γεγραμμένων κατὰ τῶν ιουδαίων
- 11 Ja kuningas sanoi Haamanille: "Hopea olkoon annettu sinulle, ja samoin se kansa, tehdäksesi sille, mitä hyväksi näet".
And the king said to Haman, The money is yours, and the people, to do with them whatever seems right to you.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ αμαν τὸ μὲν ἀργύριον ἔχε τῷ δὲ ἔθνη χρῶ ὡς βούλει
- 12 Niin kutsuttiin kuninkaan kirjurit ensimmäisessä kuussa, sen kolmantenatoista päivänä, ja kirjoitettiin, aivan niinkuin Haaman käski, määräys kuninkaan satraapeille ja jokaisen maakunnan käskynhaltijoille ja jokaisen kansan ruhtinaille, kuhunkin maakuntaan sen omalla kirjoituksella ja kullekin kansalle sen omalla kielellä. Kuningas Ahasveroksen nimessä se kirjoitettiin ja sinetöitiin kuninkaan sinettisormuksella.
Then on the thirteenth day of the first month, the king's scribes were sent for, and they put in writing Haman's orders to all the king's captains and the rulers of every division of his kingdom and the chiefs of every people: for every division of the kingdom in the writing commonly used there, and to every people in the language which was theirs; it was signed in the name of King Ahasuerus and stamped with the king's ring.
καὶ ἐκλήθησαν οἱ γραμματεῖς τοῦ βασιλέως μηνὶ πρώτῳ τῇ τρισκαιδεκάτῃ καὶ ἔγραψαν ὡς ἐπέταξεν αμαν τοῖς στρατηγοῖς καὶ τοῖς ἄρχουσιν κατὰ πᾶσαν χώραν ἀπὸ Ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ταῖς ἑκατὸν εἴκοσι ἐπτὰ χώρας τοῖς τε ἄρχουσι τῶν ἐθνῶν κατὰ τὴν αὐτῶν λέξιν δι' ἄρταξέρξου τοῦ βασιλέως
- 13 Ja juoksijain mukana lähetettiin kaikkiin kuninkaan maakuntiin kirjeet, että oli hävitettävä, tapettava ja tuhottava kaikki juutalaiset, nuoret ja vanhat, lapset ja vaimot, samana päivänä, kahdennentoista kuun, se on adar-kuun, kolmantenatoista päivänä, ja että oli ryöstettävä, mitä heiltä oli saatavana saalista.
And letters were sent by the runners into every division of the kingdom ordering the death and destruction of all Jews, young and old, little children and women, on the same day, even the thirteenth day of the twelfth month, the month Adar, and the taking of all their goods by force.
καὶ ἀπεστάλη διὰ βιβλιαφόρων εἰς τὴν ἄρταξέρξου βασιλείαν ἀφανίσει τὸ γένος τῶν ιουδαίων ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ μηνὸς δωδεκάτου ὃς ἐστὶν ἀδαρ καὶ διαρπάσει τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν
- 14 Kirjeen jäljennös oli julkaistava lakina jokaisessa maakunnassa, tiedoksi kaikille kansoille, että olisivat valmiit tuona päivänä.
A copy of the writing, to be made public in every part of the kingdom, was sent out to all the peoples, so that they might be ready when that day came.
τὰ δὲ ἀντίγραφα τῶν ἐπιστολῶν ἐξετίθετο κατὰ χώραν καὶ προσετάγη πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν εἶναι εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην
- 15 Juoksijat lähtivät kuninkaan käskystä kiiruusti matkaan kohta, kun laki oli annettu Susanan linnassa. Kuningas ja Haaman istuivat juomaan, mutta Susanan kaupunki oli hämmästyksissään.
The runners went out quickly by the king's order, and a public statement was made in Shushan: and the king and Haman took wine together: but the town of Shushan was troubled.
ἔσπευδετο δὲ τὸ πρᾶγμα καὶ εἰς σουσαν ὁ δὲ βασιλεὺς καὶ αμαν ἐκοθωνίζοντο ἐταράσσετο δὲ ἡ πόλις
- 1 Kun Mordokai sai tietää kaiken, mitä oli tapahtunut, repäisi Mordokai vaatteensa, pukeutui säkkiin ja tuhkaan ja meni keskelle kaupunkia ja huuteli kovia ja katkeria valitushuutoja.
Now when Mordecai saw what was done, pulling off his robe, he put on haircloth, with dust on his head, and went out into the middle of the town, crying out with a loud and bitter cry.
ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐπιγνοὺς τὸ συντελούμενον διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐνεδύσατο σάκκον καὶ κατεπάσατο σποδὸν καὶ ἐκηπήσας διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ αἶρεται ἔθνος μηδὲν ἠδίκηκός
- 2 Ja hän meni kuninkaan portin edustalle asti, sillä sisälle kuninkaan porttiin ei saanut mennä säkkiin puettuna.
And he came even before the king's doorway; for no one might come inside the king's door clothed in haircloth.
καὶ ἦλθεν ἕως τῆς πόλης τοῦ βασιλέως καὶ ἔστη οὐ γὰρ ἦν ἐξὸν αὐτῷ εἰσελθεῖν εἰς τὴν αὐλὴν σάκκον ἔχοντι καὶ σποδὸν
- 3 Jokaisessa maakunnassa, joka paikassa, mihin kuninkaan käsky ja hänen lakinsa tuli, syntyi juutalaisten keskuudessa suuri suru: paastottiin, itkettiin ja valitettiin; monet levittivät allensa säkin ja tuhkaa.
And in every part of the kingdom, wherever the king's word and his order came, there was great sorrow among the Jews, and weeping and crying and going without food; and numbers of them were stretched on the earth covered with dust and haircloth.
καὶ ἐν πάσῃ χώρᾳ οὗ ἐξετίθετο τὰ γράμματα κραυγὴ καὶ κοπετὸς καὶ πένθος μέγα τοῖς ιουδαίοις σάκκον καὶ σποδὸν ἔστρωσαν ἐαυτοῖς

- 4 Kun Esterin palvelijattaret ja hänen hoviherransa tulivat ja kertoivat hänelle tämän, joutui kuningatar suureen tuskaan, ja hän lähetti vaatteita, että Mordokai puettaisiin niihin ja että hän riisuisi säkin yltään, mutta hän ei ottanut niitä vastaan.
And Esther's women and her servants came and gave her word of it. Then great was the grief of the queen: and she sent robes for Mordecai, so that his clothing of haircloth might be taken off; but he would not have them.
καὶ εἰσῆλθον αἱ ἄβραι καὶ οἱ εὐνοῦχοι τῆς βασιλείας καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῇ καὶ ἐταράχθη ἀκούσασα τὸ γεγονός καὶ ἀπέστειλεν στολίσαι τὸν μαρδοχαῖον καὶ ἀφελέσθαι αὐτοῦ τὸν σάκκον ὁ δὲ οὐκ ἐπέισθη
- 5 Niin Ester kutsui Hatakin, joka oli kuninkaan hoviherroja ja jonka tämä oli asettanut häntä palvelemaan, ja käski hänet Mordokain luo, saadakseen tietää, mitä ja mistä syystä tämä kaikki oli.
Then Esther sent for Hathach, one of the king's unsexed servants whom he had given her for waiting on her, and she gave him orders to go to Mordecai and see what this was and why it was.
ἡ δὲ ἐσθηρ προσεκαλέσατο ἀχραθαῖον τὸν εὐνοῦχον αὐτῆς ὃς παρειστήκει αὐτῇ καὶ ἀπέστειλεν μαθεῖν αὐτῇ παρὰ τοῦ μαρδοχαίου τὸ ἀκριβές
- 7 ja Mordokai ilmoitti hänelle kaikki, mitä hänelle oli tapahtunut, ja myös tarkalleen, kuinka paljon hopeata Haaman oli luvannut punnita kuninkaan aarrekammioihin juutalaisten tuhoamisesta.
And Mordecai gave him an account of what had taken place, and of the amount of money which Haman had said he would put into the king's store for the destruction of the Jews.
ὁ δὲ μαρδοχαῖος ὑπέδειξε αὐτῷ τὸ γεγονός καὶ τὴν ἐπαγγελίαν ἣν ἐπηγγέλατο αμαν τῷ βασιλεῖ εἰς τὴν γάζαν ταλάντων μυρίων ἵνα ἀπολέσῃ τοὺς ἰουδαίους
- 8 Myös jäljennöksen sen lain sanamuodosta, joka Suusanissa oli annettu heidän hävittämisekseen, hän antoi hänelle, että hän näyttäisi sen Esterille ja ilmoittaisi tälle asian sekä velvoittaisi häntä menemään kuninkaan luo anomaan armoa ja rukoilemaan häntä kansansa puolesta.
And he gave him the copy of the order which had been given out in Shushan for their destruction, ordering him to let Esther see it, and to make it clear to her; and to say to her that she was to go in to the king, requesting his mercy, and making prayer for her people.
καὶ τὸ ἀντίγραφον τὸ ἐν σοῦσοις ἐκτεθὲν ὑπὲρ τοῦ ἀπολέσθαι αὐτοὺς ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τῇ ἐσθηρ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐντείλασθαι αὐτῇ εἰσελθούσῃ παραιτήσασθαι τὸν βασιλέα καὶ ἀξιῶσαι αὐτὸν περὶ τοῦ λαοῦ μνησθεῖσα ἡμερῶν ταπεινώσεώς σου ὡς ἐτράφης ἐν χειρὶ μου διότι αμαν ὁ δευτερεύων τῷ βασιλεῖ ἐλάλησεν καθ' ἡμῶν εἰς θάνατον ἐπικάλεσαι τὸν κύριον καὶ λάλησον τῷ βασιλεῖ περὶ ἡμῶν καὶ ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ θανάτου
- 9 Niin Hatak meni ja kertoi Esterille Mordokain sanat.
And Hathach came back and gave Esther an account of what Mordecai had said.
εἰσελθὼν δὲ ὁ ἀχραθαῖος ἐλάλησεν αὐτῇ πάντας τοὺς λόγους τούτους
- 10 Mutta Ester puhui Hatakille ja käski hänen sanoa Mordokaille:
Then Esther sent Hathach to say to Mordecai:
εἶπεν δὲ ἐσθηρ πρὸς ἀχραθαῖον πορευῆτι πρὸς μαρδοχαῖον καὶ εἰπὸν ὅτι
- 11 "Kaikki kuninkaan palvelijat ja kuninkaan maakuntien kansa tietävät, että kuka ikinä, mies tai nainen, kutsumatta menee kuninkaan luo sisempään esipihaan, on laki sama jokaiselle: hänet surmataan; ainoastaan se, jota kohti kuningas ojentaa kultavaltikkansa, jää eloon. Mutta minua ei ole kolmeenkymmeneen päivään kutsuttu tulemaan kuninkaan tykö."
It is common knowledge among all the king's servants and the people of every part of the kingdom, that if anyone, man or woman, comes to the king in his inner room without being sent for, there is only one law for him, that he is to be put to death; only those to whom the king's rod of gold is stretched out may keep their lives: but I have not been sent for to come before the king these thirty days.
τὰ ἔθνη πάντα τῆς βασιλείας γινώσκει ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἢ γυνή ὃς εἰσελεύσεται πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν ἄκλητος οὐκ ἔστιν αὐτῷ σωτηρία πλὴν ᾧ ἐκτείνει ὁ βασιλεὺς τὴν χρυσὴν ῥάβδον οὗτος σωθήσεται καὶ γὰρ οὐ κέκλημαι εἰσελθεῖν πρὸς τὸν βασιλέα εἰσὶν αὐταὶ ἡμέραι τριάκοντα
- 12 Kun Mordokaille kerrottiin Esterin sanat,
And they said these words to Mordecai.
καὶ ἀπήγγειλεν ἀχραθαῖος μαρδοχαίῳ πάντας τοὺς λόγους ἐσθηρ
- 13 käski Mordokai vastata Esterille: "Älä luulekaan, että sinä, kun olet kuninkaan linnassa, yksin kaikista juutalaisista pelastut.
Then Mordecai sent this answer back to Esther: Do not have the idea that you in the king's house will be safe from the fate of all the Jews.
καὶ εἶπεν μαρδοχαῖος πρὸς ἀχραθαῖον πορευῆτι καὶ εἰπὸν αὐτῇ ἐσθηρ μὴ εἴπῃς σεαυτῇ ὅτι σωθήσῃ μόνῃ ἐν τῇ βασιλείᾳ παρὰ πάντας τοὺς ἰουδαίους
- 14 Jos sinä tänä aikana olet vaiti, tulee apu ja pelastus juutalaisille muualta, mutta sinä ja sinun isäsi perhe tuhoudutte. Kuka tietää, etkö sinä juuri tällaista aikaa varten ole päässyt kuninkaalliseen arvoon?"
If at this time you say nothing, then help and salvation will come to the Jews from some other place, but you and your father's family will come to destruction: and who is to say that you have not come to the kingdom even for such a time as this?
ὡς ὅτι ἐὰν παρακούσῃς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἄλλοθεν βοήθεια καὶ σκέπη ἔσται τοῖς ἰουδαίοις σὺ δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου ἀπολείσθε καὶ τίς οἶδεν εἰ εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον ἐβασίλευσας

- 15 Niin Ester käski vastata Mordokaille:
Then Esther sent them back to Mordecai with this answer:
καὶ ἐξαπέστειλεν εσθηρ τὸν ἤκοντα πρὸς αὐτὴν πρὸς μαρδοχαῖον λέγουσα
- 16 "Mene ja kokoa kaikki Suusanin juutalaiset, ja paastotkaa minun puolestani; olkaa syömättä ja juomatta kolme vuorokautta, yöt ja päivät. Myös minä palvelijattarinen samoin paastoan. Sitten minä menen kuninkaan tykö, vaikka se on vastoin lakia; ja jos tuhoudun, niin tuhoudun."
Go, get together all the Jews who are present in Shushan, and go without food for me, taking no food or drink night or day for three days: and I and my women will do the same; and so I will go in to the king, which is against the law: and if death is to be my fate, then let it come.
βαδίσας ἐκκλησίασον τοὺς ἰουδαίους τοὺς ἐν σουσίσι καὶ νηστεύσατε ἐπ' ἐμοὶ καὶ μὴ φάγητε μηδὲ πίνητε ἐπὶ ἡμέρας τρεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ γὰρ δὲ καὶ αἱ ὄβραι μου ἀσιτήσομεν καὶ τότε εἰσελεύσομαι πρὸς τὸν βασιλεῖα παρὰ τὸν νόμον ἐὰν καὶ ἀπολέσθαι με ἦ
- 17 Niin Mordokai meni ja teki, aivan niinkuin Ester oli häntä käsenyt.
So Mordecai went away and did everything as Esther had said.
καὶ βαδίσας μαρδοχαῖος ἐποίησεν ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ εσθηρ
- 1 Kolmantena päivänä Ester pukeutui kuninkaallisesti ja astui kuninkaan linnan sisempään esipihaan, vastapäätä kuninkaan linnaa; ja kuningas istui kuninkaallisella valtaistuimellaan kuninkaallisessa linnassa vastapäätä linnan ovea.
Now on the third day, Esther put on her queen's robes, and took her place in the inner room of the king's house, facing the king's house: and the king was seated on his high seat in the king's house, facing the doorway of the house.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ὡς ἐπαύσατο προσευχομένη ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς θεραπείας καὶ περιεβάλετο τὴν δόξαν αὐτῆς
- 2 Kun kuningas näki kuningatar Esterin seisovan esipihassa, sai tämä armon hänen silmiensä edessä, ja kuningas ojensi Esteriä kohti kultavaltikan, joka hänellä oli kädessä. Ja Ester astui esiin ja kosketti valtikan päätä.
And when the king saw Esther the queen waiting in the inner room, looking kindly on her he put out the rod of gold in his hand to her. So Esther came near and put her fingers on the top of the rod.
καὶ ἄρας τὴν χρυσὴν ῥάβδον ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτῆς καὶ ἠσπάσατο αὐτὴν καὶ εἶπεν ἄλλησόν μοι
- 3 Kuningas sanoi hänelle: "Mikä sinun on, kuningatar Ester, ja mitä pyydät? Se sinulle annetaan, olkoon vaikka puoli valtakuntaa."
Then the king said, What is your desire, Queen Esther, and what is your request? I will give it to you, even to the half of my kingdom.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τί θέλεις εσθηρ καὶ τί σοῦ ἐστὶν τὸ ἀξίωμα ἕως τοῦ ἡμίσεος τῆς βασιλείας μου καὶ ἔσται σοι
- 4 Niin Ester vastasi: "Jos kuningas hyväksi näkee, tulkoon kuningas ja myös Haaman tänä päivänä pitoihin, jotka minä olen hänelle laittanut".
And Esther in answer said, If it seems good to the king, let the king and Haman come today to the feast which I have made ready for him.
εἶπεν δὲ εσθηρ ἡμέρα μου ἐπίσημος σήμερόν ἐστιν εἰ ὄν δοκεῖ τῷ βασιλεῖ ἐλθάτω καὶ αὐτὸς καὶ αμαν εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω σήμερον
- 5 Kuningas sanoi: "Noutakaa kiiruusti Haaman tehdäksemme Esterin toivomuksen mukaan". Ja kun kuningas ja Haaman olivat tulleet pitoihin, jotka Ester oli laittanut,
Then the king said, Let Haman come quickly, so that what Esther has said may be done. So the king and Haman came to the feast which Esther had made ready.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς κατασπεύσατε αμαν ὅπως ποιήσωμεν τὸν λόγον εσθηρ καὶ παραγίνονται ἀμφότεροι εἰς τὴν δοχὴν ἣν εἶπεν εσθηρ
- 6 kysyi kuningas juominkien aikana Esteriltä: "Mitä pyydät? Se sinulle annetaan. Ja mitä haluat? Se täytetään, olkoon vaikka puoli valtakuntaa."
And while they were drinking wine the king said to Esther, What is your prayer? for it will be given to you and what is your request? for it will be done, even to the half of my kingdom.
ἐν δὲ τῷ πότῳ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς εσθηρ τί ἐστὶν βασιλίσσα εσθηρ καὶ ἔσται σοι ὅσα ἀξιοῖς
- 7 Niin Ester vastasi sanoen: "Tätä minä pyydän ja haluan:
Then Esther said in answer, My prayer and my request is this:
καὶ εἶπεν τὸ αἴτημά μου καὶ τὸ ἀξίωμά μου
- 8 jos olen saanut armon kuninkaan silmien edessä ja jos kuningas näkee hyväksi antaa minulle, mitä pyydän, ja täyttää, mitä haluan, niin tulkoot kuningas ja Haaman vielä pitoihin, jotka minä heille laitan; huomenna minä teen kuninkaan toivomuksen mukaan".
If I have the king's approval, and if it is the king's pleasure to give me my prayer and do my request, let the king and Haman come to the feast which I will make ready for them, and tomorrow I will do as the king has said.
εἰ εἶδρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἐλθάτω ὁ βασιλεὺς καὶ αμαν ἐπὶ τὴν αὔριον εἰς τὴν δοχὴν ἣν ποιήσω αὐτοῖς καὶ αὔριον ποιήσω τὰ αὐτά

- 9 Haaman lähti sieltä sinä päivänä iloisena ja hyvillä mielin; ja kun Haaman näki Mordokain kuninkaan portissa eikä tämä noussut ylös eikä näyttänyt pelkäävän häntä, täytti viha Mordokaita kohtaan Haamanin.
Then on that day Haman went out full of joy and glad in heart; but when he saw Mordecai in the king's doorway, and he did not get to his feet or give any sign of fear before him, Haman was full of wrath against Mordecai.
καὶ ἐξῆλθεν ὁ αμαν ἀπὸ τοῦ βασιλέως ὑπερχαρῆς εὐφραϊνόμενος ἐν δὲ τῷ ἰδεῖν αμαν μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ ἐθυμώθη σφόδρα
- 10 Mutta Haaman hillitsi itsensä ja meni kotiinsa. Sitten hän lähetti noutamaan ystävänsä ja vaimonsa Sereksen.
But controlling himself, he went to his house; and he sent for his friends and Zereah, his wife.
καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ ἴδια ἐκάλεσεν τοὺς φίλους καὶ ζωσαραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
- 11 Ja Haaman kehuskeli heille rikkautensa loistoa ja poikiensa paljoutta, ja kuinka kuningas kaikessa oli korottanut hänet ja ylentänyt hänet ylemmäksi ruhtinaita ja kuninkaan palvelijoita.
And he gave them an account of the glories of his wealth, and the number of children he had, and the ways in which he had been honoured by the king, and how he had put him over the captains and servants of the king.
καὶ ὑπέδειξεν αὐτοῖς τὸν πλοῦτον αὐτοῦ καὶ τὴν δόξαν ἣν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὡς ἐποίησεν αὐτὸν πρωτεύειν καὶ ἡγεῖσθαι τῆς βασιλείας
- 12 Ja Haaman sanoi: "Eipä kuningatar Esterkään antanut laittamiinsa pitoihin kuninkaan kanssa tulla kenenkään muun kuin minun. Ja huomiseksikin minä olen kuninkaan kanssa kutsuttu hänen luoksensa.
And Haman said further, Truly, Esther the queen let no man but myself come in to the feast which she had made ready for the king; and tomorrow again I am to be her guest with the king.
καὶ εἶπεν αμαν οὐ κέκληκεν ἡ βασίλισσα μετὰ τοῦ βασιλέως οὐδένα εἰς τὴν δοχὴν ἄλλ' ἢ ἐμέ καὶ εἰς τὴν αὐριον κέκλημαι
- 13 Mutta tämä kaikki ei minua tyydytä, niin kauan kuin minä näen juutalaisen Mordokain istuvan kuninkaan portissa."
But all this is nothing to me while I see Mordecai the Jew seated by the king's doorway.
καὶ ταῦτά μοι οὐκ ἀρέσκει ὅταν ἴδω μαρδοχαῖον τὸν ἰουδαῖον ἐν τῇ αὐλῇ
- 14 Niin hänen vaimonsa Seres ja kaikki hänen ystävänsä sanoivat hänelle: "Tehtäköön hirsipuu, viittäkymmentä kyynärää korkea, ja pyydä huomenaamuna kuninkaalta, että Mordokai ripustetaan siihen, niin voit mennä kuninkaan kanssa pitoihin iloisena". Tämä puhe miellytti Haamania, ja hän teetti hirsipuun.
Then his wife Zereah and all his friends said to him, Let a pillar, fifty cubits high, be made ready for hanging him, and in the morning get the king to give orders for the hanging of Mordecai: then you will be able to go to the feast with the king with a glad heart. And Haman was pleased with the suggestion, and he had the pillar made.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ζωσαρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ φίλοι κοπήτω σοι ξύλον πηγῶν πεντήκοντα ὄρθρου δὲ εἰπὸν τῷ βασιλεῖ καὶ κρεμασθήτω μαρδοχαῖος ἐπὶ τοῦ ξύλου σὺ δὲ εἰσελθε εἰς τὴν δοχὴν σὺν τῷ βασιλεῖ καὶ εὐφραῖνον καὶ ἤρεσεν τὸ ῥῆμα τῷ αμαν καὶ ἠτοιμάσθη τὸ ξύλον
- 1 Sinä yönä uni pakeni kuningasta. Niin hän käski tuoda muistettavain tapahtumain kirjan, aikakirjan.
That night the king was unable to get any sleep; and he sent for the books of the records; and while some one was reading them to the king,
ὁ δὲ κύριος ἀπέστησεν τὸν ὕπνον ἀπὸ τοῦ βασιλέως τὴν νύκτα ἐκείνην καὶ εἶπεν τῷ διδασκάλῳ αὐτοῦ εἰσφέρειν γράμματα μνημόσυνα τῶν ἡμερῶν ἀναγινώσκειν αὐτῷ
- 2 Ja kun sitä luettiin kuninkaalle, huomattiin kirjoitetun, kuinka Mordokai oli ilmaissut, että Bigtan ja Teres, kaksi kuninkaan hoviherraa, ovenvartijoita, oli etsinyt tilaisuutta käydäkseen käsiksi kuningas Ahasverokseen.
It came out that it was recorded in the book how Mordecai had given word of the designs of Bigthana and Teresh, two of the king's servants, keepers of the door, by whom an attack on the king had been designed.
εὔρεν δὲ τὰ γράμματα τὰ γραφέντα περὶ μαρδοχαίου ὡς ἀπήγγειλεν τῷ βασιλεῖ περὶ τῶν δύο εὐνούχων τοῦ βασιλέως ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτοὺς καὶ ζητῆσαι ἐπιβαλεῖν τὰς χεῖρας ἀρταξέρξει
- 3 Niin kuningas kysyi: "Mitä kunniaa ja korotusta on Mordokai tästä saanut?" Kuninkaan palvelijat, jotka toimittivat hänelle palvelusta, vastasivat: "Ei hän ole saanut mitään".
And the king said, What honour and reward have been given to Mordecai for this? Then the servants who were waiting on the king said, Nothing has been done for him.
εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς τίνα δόξαν ἢ χάριν ἐποίησαμεν τῷ μαρδοχαίῳ καὶ εἶπαν οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως οὐκ ἐποίησας αὐτῷ οὐδέν
- 4 Kuningas kysyi: "Kuka on esipihassa?" Mutta Haaman oli tullut kuninkaan palatsin ulompaan esipihaan pyytämään kuninkaalta, että Mordokai ripustettaisiin hirsipuuhun, jonka hän oli pystyttänyt Mordokain varalle.
Then the king said, Who is in the outer room? Now Haman had come into the outer room to get the king's authority for the hanging of Mordecai on the pillar which he had made ready for him.
ἐν δὲ τῷ πυνθάνεσθαι τὸν βασιλέα περὶ τῆς εὐνοίας μαρδοχαίου ἰδοὺ αμαν ἐν τῇ αὐλῇ εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς τίς ἐν τῇ αὐλῇ ὁ δὲ αμαν εἰσηλθὼν εἶπεν τῷ βασιλεῖ κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον ἐπὶ τῷ ξύλῳ ᾧ ἠτοιμάσεν
- 5 Niin kuninkaan palvelijat vastasivat hänelle: "Katso, esipihassa seisoo Haaman".
And the king's servants said to him, See, Haman is waiting in the outer room. And the king said, Let him come in.
καὶ εἶπαν οἱ διάκονοι τοῦ βασιλέως ἰδοὺ αμαν ἔστηκεν ἐν τῇ αὐλῇ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς καλέσατε αὐτόν

- 6 Kuningas sanoi: "Tulkoon sisään". Kun Haaman oli tullut, kysyi kuningas häneltä: "Mitä on tehtävä miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa?" Niin Haaman ajatteli sydämessään: "Kenellepä muulle kuningas tahtoisi osoittaa kunniaa kuin minulle?"
So Haman came in. And the king said to him, What is to be done to the man whom the king has delight in honouring? Then the thought came into Haman's mind, Whom, more than myself, would the king have pleasure in honouring?
εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ αμαν τί ποιήσω τῷ ἀνθρώπῳ ὃν ἐγὼ θέλω δοξάσαι εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ αμαν τίνα θέλει ὁ βασιλεὺς δοξάσαι εἰ μὴ ἐμέ
- 7 Ja Haaman vastasi kuninkaalle: "Miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa,
And Haman, answering the king, said, For the man whom the king has delight in honouring,
εἶπεν δὲ πρὸς τὸν βασιλέα ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι
- 8 tuotakoon kuninkaallinen puku, johon kuningas on ollut puettuna, ja hevonen, jolla kuningas on ratsastanut ja jonka päähän on pantu kuninkaallinen kruunu.
Let them take the robes which the king generally puts on, and the horse on which the king goes, and the crown which is on his head:
ἐνεγκάτωσαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως στολὴν βυσσίνην ἣν ὁ βασιλεὺς περιβάλλεται καὶ ἵππον ἐφ' ὃν ὁ βασιλεὺς ἐπιβαίνει
- 9 Puku ja hevonen annettakoon jollekin kuninkaan ruhtinaista, ylimyksistä. Puettakoon siihen mies, jota kuningas tahtoo kunnioittaa, ja kuljetettakoon häntä sen hevosen selässä kaupungin torilla ja huudettakoon hänen edellensä: 'Näin tehdään miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa.'
And let the robes and the horse be given to one of the king's most noble captains, so that they may put them on the man whom the king has delight in honouring, and let him go on horseback through the streets of the town, with men crying out before him, So let it be done to the man whom the king has delight in honouring.
καὶ δότω ἐνὶ τῶν φίλων τοῦ βασιλέως τῶν ἐνδόξων καὶ στολισάτω τὸν ἄνθρωπον ὃν ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ καὶ ἀναβιβασάτω αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ κηρυσσέτω διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως λέγων οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς δοξάζει
- 10 Kuningas sanoi Haamanille: "Hae joutuin puku ja hevonen, niinkuin sanoit, ja tee näin juutalaiselle Mordokaille, joka istuu kuninkaan portissa. Älä jätä tekemättä mitään kaikesta, mitä olet puhunut."
Then the king said to Haman, Go quickly, and take the robes and the horse, as you have said, and do even so to Mordecai the Jew, who is seated at the king's doorway: see that you do everything as you have said.
εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ αμαν καθὼς ἐλάλησας οὕτως ποίησον τῷ μαρδοχαίῳ τῷ ἰουδαίῳ τῷ θεραπεύοντι ἐν τῇ αὐλῇ καὶ μὴ παραπεσάτω σου λόγος ὃν ἐλάλησας
- 11 Niin Haaman otti puvun ja hevosen, puki Mordokain ja kuljetti häntä hevosen selässä kaupungin torilla ja huusi hänen edellensä: "Näin tehdään miehelle, jota kuningas tahtoo kunnioittaa".
Then Haman took the robes and the horse, and dressing Mordecai in the robes, he made him go on horseback through the streets of the town, crying out before him, So let it be done to the man whom the king has delight in honouring.
ἔλαβεν δὲ αμαν τὴν στολὴν καὶ τὸν ἵππον καὶ ἐστόλισεν τὸν μαρδοχαῖον καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον καὶ διῆλθεν διὰ τῆς πλατείας τῆς πόλεως καὶ ἐκήρυσσεν λέγων οὕτως ἔσται παντὶ ἀνθρώπῳ ὃν ὁ βασιλεὺς θέλει δοξάσαι
- 12 Sitten Mordokai palasi takaisin kuninkaan porttiin, mutta Haaman kiiruhti kotiinsa murehtien ja pää peitetynä.
And Mordecai came back to the king's doorway. But Haman went quickly back to his house, sad and with his head covered.
ἐπέστρεψεν δὲ ὁ μαρδοχαῖος εἰς τὴν αὐλὴν αμαν δὲ ὑπέστρεψεν εἰς τὰ ἴδια λυπούμενος κατὰ κεφαλῆς
- 13 Kun Haaman kertoi vaimollensa Serekselle ja kaikille ystävilleen kaiken, mitä hänelle oli tapahtunut, sanoivat hänelle hänen viisaansa ja hänen vaimonsa Seres: "Jos Mordokai, jonka edessä olet alkanut kaatua, on syntyjään juutalainen, et sinä voi hänelle mitään, vaan kaadut hänen eteensä maahan asti".
And Haman gave his wife Zeresh and all his friends an account of what had taken place. Then his wise men and his wife Zeresh said to him, If Mordecai, who is starting to get the better of you, is of the seed of the Jews, you will not be able to do anything against him, but you will certainly go down before him.
καὶ διηγῆσατο αμαν τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ ζωσαρα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ καὶ τοῖς φίλοις καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν οἱ φίλοι καὶ ἡ γυνὴ εἰ ἐκ γένους ἰουδαίων μαρδοχαῖος ἦρξαι ταπεινοῦσθαι ἐνώπιον αὐτοῦ ὅτι πεσῶν πεσῆ οὐ μὴ δύνῃ αὐτὸν ἀμύνασθαι ὅτι θεὸς ζῶν μετ' αὐτοῦ
- 14 Heidän vielä puhuessaan hänen kanssansa, tulivat kuninkaan hoviherrat ja veinät kiiruusti Haamanin pitoihin, jotka Ester oli laittanut.
While they were still talking, the king's servants came to take Haman to the feast which Esther had made ready.
ἔτι αὐτῶν λαλούντων παραγίνονται οἱ εὐνοῦχοι ἐπισπεύδοντες τὸν αμαν ἐπὶ τὸν πότον ὃν ἠτοίμασεν εσθηρ
- 1 Kun kuningas ja Haaman olivat tulleet kuningatar Esterin luo juomaan,
So the king and Haman came to take wine with Esther the queen.
εἰσῆλθεν δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ αμαν συμπεῖν τῇ βασιλίσῃ

- 2 **sanoi kuningas juominkien aikana Esterille nytkin, toisena päivänä: "Mitä pyydät, kuningatar Ester? Se sinulle annetaan. Ja mitä haluat? Se täytetään, olkoon vaikka puoli valtakuntaa."**
And the king said to Esther again on the second day, while they were drinking, What is your prayer, Queen Esther? for it will be given to you; and what is your request? for it will be done, even to the half of my kingdom.
εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς εσθηρ τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐν τῷ πότῳ τί ἐστὶν εσθηρ βασιλίσσα καὶ τί τὸ αἰτήμα σου καὶ τί τὸ ἀξίωμα σου καὶ ἔστω σοι ἕως τοῦ ἡμίσου τῆς βασιλείας μου
- 3 **Niin kuningatar Ester vastasi ja sanoi: "Jos olen saanut armon sinun silmiesi edessä, kuningas, ja jos kuningas hyväksi näkee, niin annettakoon minulle oma henkeni, kun sitä pyydän, ja kansani, kun sitä haluan."**
Then Esther the queen, answering, said, If I have your approval, O king, and if it is the king's pleasure, let my life be given to me in answer to my prayer, and my people at my request:
καὶ ἀποκριθεῖσα εἶπεν εἰ εὖρον χάριν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως δοθῆτω ἡ ψυχὴ μου τῷ αἰτήματί μου καὶ ὁ λαός μου τῷ ἀξιώματί μου
- 4 **Sillä meidät on myyty, minut ja kansani, hävitettäväiksi, tapettaviksi ja tuhottaviksi. Jos meidät olisi myyty vain orjiksi ja orjattariksi, olisin siitä vaiti, sillä sen vaivan takia ei kannattaisi kuningasta vaivata."**
For we are given up, I and my people, to destruction and death and to be cut off. If we had been taken as men-servants and women-servants for a price, I would have said nothing, for our trouble is little in comparison with the king's loss.
ἐπράθημεν γὰρ ἐγὼ τε καὶ ὁ λαός μου εἰς ἀπόλειαν καὶ διαρπαγὴν καὶ δουλείαν ἡμεῖς καὶ τὰ τέκνα ἡμῶν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας καὶ παρήκουσα οὐ γὰρ ἄξιος ὁ διάβολος τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως
- 5 **Niin sanoi kuningas Ahasveros ja kysyi kuningatar Esteriltä: "Kuka se on, ja missä se on, joka on rojhennut tehdä sellaista?"**
Then King Ahasuerus said to Esther the queen, Who is he and where is he who has had this evil thought in his heart?
εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς τίς οὗτος ὅστις ἐτόλμησεν ποιῆσαι τὸ πρᾶγμα τοῦτο
- 6 **Ester vastasi: "Se vastustaja ja vihemies on tuo paha Haaman". Niin Haaman peljästy kuningasta ja kuningatarta.**
And Esther said, Our hater and attacker is this evil Haman. Then Haman was full of fear before the king and the queen.
εἶπεν δὲ εσθηρ ἄνθρωπος ἐχθρὸς αμαν ὁ πονηρὸς οὗτος αμαν δὲ ἐταράχθη ἀπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίσσης
- 7 **Kuningas nousi vihoissaan juomingeista ja meni linnan puutarhaan, mutta Haaman jäi siihen pyytäkseen henkeänsä kuningatar Esteriltä, sillä hän näki, että kuninkaalla oli paha mielessä häntä vastaan.**
And the king in his wrath got up from the feast and went into the garden: and Haman got to his feet to make a prayer for his life to Esther the queen: for he saw that the king's purpose was evil against him.
ὁ δὲ βασιλεὺς ἐξανέστη ἐκ τοῦ συμποσίου εἰς τὸν κήπον ὁ δὲ αμαν παρητεῖτο τὴν βασιλίαν ἑώρα γὰρ ἑαυτὸν ἐν κακοῖς ὄντα
- 8 **Kun kuningas tuli linnan puutarhasta takaisin linnaan, jossa juomingit olivat, oli Haaman juuri heittäytymässä lepovuoteelle, jolla kuningatar Ester lepäsi. Niin kuningas sanoi: "Vai tekee hän vielä väkivaltaa kuningattarelle linnassa, minun läsnäollessani!" Tuskin oli tämä sana päässyt kuninkaan suusta, kun jo Haamanin kasvat peitettiin.**
Then the king came back from the garden into the room where they had been drinking; and Haman was stretched out on the seat where Esther was. Then the king said, Is he taking the queen by force before my eyes in my house? And while the words were on the king's lips, they put a cloth over Haman's face.
ἐπέστρεψεν δὲ ὁ βασιλεὺς ἐκ τοῦ κήπου αμαν δὲ ἐπιπετῶκει ἐπὶ τὴν κλίνην ἄξιων τὴν βασιλίαν εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς ὥστε καὶ τὴν γυναῖκα βιάζῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ μου αμαν δὲ ἀκούσας διετράπη τῷ προσώπῳ
- 9 **Ja Harbona, yksi kuningasta palvelevista hoviherroista, sanoi: "Katso, seisoohan Haamanin talon edessä hirsipuu, viittäkymmentä kyynärää korkea, se, minkä Haaman on teettänyt Mordokain varalle, jonka puhe kerran koitui kuninkaan hyväksi". Kuningas sanoi: "Ripustakaa hänet siihen".**
Then Harbonah, one of the unsexed servants waiting before the king, said, See, the pillar fifty cubits high, which Haman made for Mordecai, who said a good word for the king, is still in its place in Haman's house. Then the king said, Put him to death by hanging him on it.
εἶπεν δὲ βουγαθαν εἰς τῶν εὐνοούχων πρὸς τὸν βασιλέα ἰδοὺ καὶ ξύλον ἠτοιμάσεν αμαν μαρδοχαίῳ τῷ λαλήσαντι περὶ τοῦ βασιλέως καὶ ὄρθωται ἐν τοῖς αμαν ξύλων πηχῶν πεντήκοντα εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς σταυρωθῆτω ἐπ' αὐτοῦ
- 10 **Niin ripustettiin Haaman hirsipuuhun, jonka hän oli pystyttänyt Mordokain varalle. Sitten kuninkaan viha asettui.**
So Haman was put to death by hanging him on the pillar he had made for Mordecai. Then the king's wrath became less.
καὶ ἐκρεμάσθη αμαν ἐπὶ τοῦ ξύλου ὁ ἠτοιμάσεν μαρδοχαίῳ καὶ τότε ὁ βασιλεὺς ἐκόπασεν τοῦ θυμοῦ
- 1 **Sinä päivänä kuningas Ahasveros lahjoitti kuningatar Esterille Haamanin, juutalaisten vastustajan, talon. Ja Mordokai pääsi kuninkaan eteen, sillä Ester oli ilmoittanut, mikä Mordokai oli hänelle.**
That day the king gave all the family of Haman, the hater of the Jews, to Esther the queen. And Mordecai came before the king, for Esther had made clear what he was to her.
καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁ βασιλεὺς ἀρταξέρξης ἐδωρήσατο εσθηρ ὅσα ὑπῆρχεν αμαν τῷ διαβόλῳ καὶ μαρδοχαῖος προσεκλήθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὑπέδειξεν γὰρ εσθηρ ὅτι ἐνουκείωται αὐτῇ

- 2 Ja kuningas otti kädestään sinettisormuksensa, jonka hän oli otattanut pois Haamanilta, ja antoi sen Mordokaille; ja Ester pani Mordokain Haamanin talon hoitajaksi.
And the king took off his ring, which he had taken from Haman, and gave it to Mordecai. And Esther put Mordecai over the family of Haman.
ἔλαβεν δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν δακτύλιον ὃν ἀφείλατο ἁμᾶν καὶ ἔδωκεν αὐτὸν μαρδοχαίῳ καὶ κατέστησεν εσθηρ μαρδοχαῖον ἐπὶ πάντων τῶν ἁμᾶν
- 3 Mutta Ester puhui vielä kuninkaan edessä ja lankesi hänen jalkainsa juureen, itki ja rukoili häntä torjumaan agagilaisen Haamanin pahuuden ja sen juonen, jonka tämä oli punonut juutalaisia vastaan.
Then Esther again came before the king, falling down at his feet, and made request to him with weeping, that he would put a stop to the evil purposes of Haman the Agagite and the designs which he had made against the Jews.
καὶ προσθεῖσα ἐλάλησεν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤξιον ἀφελεῖν τὴν ἁμᾶν κακίαν καὶ ὅσα ἐποίησεν τοῖς ἰουδαίοις
- 4 Niin kuningas ojensi Esteriä kohti kultavaltikan, ja Ester nousi ja seisoi kuninkaan edessä.
Then the king put out the rod of gold to Esther, and she got up before the king.
ἐξέτεινεν δὲ ὁ βασιλεὺς εσθηρ τὴν ῥάβδον τὴν χρυσῆν ἐξηγέρθη δὲ εσθηρ παρεστηκέναι τῷ βασιλεῖ
- 5 Ja hän sanoi: "Jos kuningas hyväksii näkee ja jos minä olen saanut armon hänen edessänsä ja kuningas sen soveliaaksi katsoo ja minä olen hänen silmissänsä otollinen, niin kirjoitettakoon määräys ja peruutettakoon agagilaisen Haamanin, Hammedatan pojan, juoni, ne kirjeet, jotka hän kirjoitutti tuhotaksensa juutalaiset kaikissa kuninkaan maakunnissa.
And she said, If it is the king's pleasure and if I have his approval and this thing seems right to the king and I am pleasing to him, then let letters be sent giving orders against those which Haman, the son of Hammedatha the Agagite, sent out for the destruction of the Jews in all divisions of the kingdom:
καὶ εἶπεν εσθηρ εἰ δοκεῖ σοι καὶ εὖρον χάριν πεμφθῆτω ἀποστραφῆναι τὰ γράμματα τὰ ἀπεσταλμένα ὑπὸ ἁμᾶν τὰ γραφέντα ἀπολέσθαι τοὺς ἰουδαίους οἳ εἰσιν ἐν τῇ βασιλείᾳ σου
- 6 Sillä kuinka minä jaksaisin nähdä kansaani kohtaavan onnettomuuden, kuinka jaksaisin nähdä sukuni surman!"
For how is it possible for me to see the evil which is to overtake my nation? how may I see the destruction of my people?
πῶς γὰρ ὀνύσομαι ἰδεῖν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου καὶ πῶς ὀνύσομαι σωθῆναι ἐν τῇ ἀπωλείᾳ τῆς πατρίδος μου
- 7 Niin kuningas Ahasveros sanoi kuningatar Esterille ja juutalaiselle Mordokaille: "Katso, Haamanin talon minä olen lahjoittanut Esterille, ja hän itse on ripustettu hirsipuuhun, koska hän oli käynyt käsiksi juutalaisiin.
Then King Ahasuerus said to Esther the queen and to Mordecai the Jew, See now, I have given Esther the family of Haman, and he has come to his death by hanging, because he made an attack on the Jews.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς εσθηρ εἰ πάντα τὰ ὑπάρχοντα ἁμᾶν ἔδωκα καὶ ἐχαρισάμην σοι καὶ αὐτὸν ἐκρέμασα ἐπὶ ξύλου ὅτι τὰς χεῖρας ἐπήνεγκε τοῖς ἰουδαίοις τί ἐτι ἐπιζητεῖς
- 8 Ja nyt kirjoittakaa kuninkaan nimessä sellainen juutalaisia koskeva määräys, kuin hyväksi näette, ja sinetöikää se kuninkaan sinettisormuksella; sillä kirjelmä, joka on kirjoitettu kuninkaan nimessä ja sinetöity kuninkaan sinettisormuksella, on peruuttamaton."
So now send a letter about the Jews, writing whatever seems good to you, in the king's name, and stamping it with the king's ring: for a writing signed in the king's name and stamped with the king's ring may not be changed.
γράψατε καὶ ὑμεῖς ἐκ τοῦ ὀνόματός μου ὡς δοκεῖ ὑμῖν καὶ σφραγίσατε τῷ δακτυλίῳ μου ὅσα γὰρ γράφεται τοῦ βασιλέως ἐπιτάξαντος καὶ σφραγισθῆ τῷ δακτυλίῳ μου οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀντειπεῖν
- 9 Niin kutsuttiin kuninkaan kirjurit silloin, kolmannessa kuussa, se on siivan-kuussa, sen kahdentenakymmenentenä kolmantena päivänä, ja kirjoitettiin, aivan niinkuin Mordokai käski, määräys juutalaisille sekä satraapeille, käskynhaltijoille ja maaherroille sataan kahteenkymmeneen seitsemään maakuntaan, Intiasta Etiopiaan saakka, kuhunkin maakuntaan sen omalla kirjoituksella ja kullekin kansalle sen omalla kielellä; myös juutalaisille heidän kirjoituksellaan ja kielellään.
Then at that time, on the twenty-third day of the third month, which is the month Sivan, the king's scribes were sent for; and everything ordered by Mordecai was put in writing and sent to the Jews and the captains and the rulers and the chiefs of all the divisions of the kingdom from India to Ethiopia, a hundred and twenty-seven divisions, to every division in the writing commonly used there, and to every people in their language, and to the Jews in their writing and their language.
ἐκλήθησαν δὲ οἱ γραμματεῖς ἐν τῷ πρώτῳ μηνί ὅς ἐστι νῆσα τρίτη καὶ εἰκάδι τοῦ αὐτοῦ ἔτους καὶ ἐγράφη τοῖς ἰουδαίοις ὅσα ἐνετείλατο τοῖς οἰκονόμοις καὶ τοῖς ἄρχουσιν τῶν σατραπῶν ἀπὸ τῆς ἰνδικῆς ἕως τῆς αἰθιοπίας ἑκατὸν εἰκοσι ἐπτὰ σατραπειῶν κατὰ χώραν καὶ χώραν κατὰ τὴν ἑαυτῶν λέξιν
- 10 Hän kirjoitutti kuningas Ahasveroksen nimessä ja sinetöi kuninkaan sinettisormuksella. Ja hän lähetti ratsulähetien mukana, jotka ratsastivat tammatarhoissa kasvatetuilla hovin hevosilla, kirjeet:
The letters were sent in the name of King Ahasuerus and stamped with his ring, and they were taken by men on horseback, going on the quick-running horses used for the king's business, the offspring of his best horses:
ἐγράφη δὲ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ἐσφραγίσθη τῷ δακτυλίῳ αὐτοῦ καὶ ἐξαπέστειλαν τὰ γράμματα διὰ βιβλιαφόρων

- 11 että kuningas sallii juutalaisten jokaisessa kaupungissa, missä heitä onkin, kokoontua puolustamaan henkeänsä hävittämällä, tappamalla ja tuhoamalla kansan ja maakunnan kaiken aseväen, joka heitä ahdistaa, sekä myös lapset ja vaimot, ja ryöstämään, mitä heiltä on saatavana saalista,
In these letters the king gave authority to the Jews in every town to come together and make a fight for their lives, and to send death and destruction on the power of any people in any part of the kingdom attacking them or their children or their women, and to take their goods from them by force,
ὡς ἐπέταξεν αὐτοῖς χρῆσθαι τοῖς νόμοις αὐτῶν ἐν πάσῃ πόλει βοηθῆσαι τε αὐτοῖς καὶ χρῆσθαι τοῖς ἀντιδίκους αὐτῶν καὶ τοῖς ἀντικειμένους αὐτῶν ὡς βούλονται
- 12 samana päivänä kaikissa kuningas Ahasveroksen maakunnissa, kahdentoista kuun, se on adar-kuun, kolmantentoista päivänä.
On one day in every division of the kingdom of Ahasuerus, that is, on the thirteenth day of the twelfth month, the month Adar.
ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ ἀρταξέρξου τῇ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ δωδεκάτου μηνός ὃς ἐστὶν ἀδαρ
- 13 Kirjeen jäljennös oli julkaistava lakina jokaisessa maakunnassa, tiedoksi kaikille kansoille, ja että juutalaiset olisivat valmiit sinä päivänä kostamaan vihollisillensa.
A copy of the writing, to be made public as an order in every division of the kingdom, was given out to all the peoples, so that the Jews might be ready when that day came to give punishment to their haters.
τὰ δὲ ἀντίγραφα ἐκτιθέσθωσαν ὀφθαλμοφανῶς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ ἐτοιμοὺς τε εἶναι πάντας τοὺς ἰουδαίους εἰς ταύτην τὴν ἡμέραν πολεμῆσαι αὐτῶν τοὺς ὑπεναντίους
- 14 Hovin hevosilla ratsastavat lähetit lähtivät kuninkaan käskystä kiiruusti ja nopeasti matkaan kohta, kun laki oli annettu Suusanin linnassa.
So the men went out on the quick-running horses used on the king's business, wasting no time and forced on by the king's order; and the order was given out in Shushan, the king's town.
οἱ μὲν οὖν ἱππεῖς ἐξῆλθον σπεύδοντες τὰ ὑπὸ τοῦ βασιλέως λεγόμενα ἐπιτελεῖν ἐξετέθη δὲ τὸ πρόσταγμα καὶ ἐν σοῦσοις
- 15 Mutta Mordokai lähti kuninkaan luota puettuna kuninkaalliseen punasiniseen purppuraan ja pellavapukuun, ja hänellä oli suuri kultakruunu ja viitta, tehty valkoisesta pellavakankaasta ja purppuranpunaisesta kankaasta. Ja Suusanin kaupunki riemuitsi ja oli iloissaan.
And Mordecai went out from before the king, dressed in king-like robes of blue and white, and with a great crown of gold and clothing of purple and the best linen: and all the town of Shushan gave loud cries of joy.
ὁ δὲ μαρδοχαῖος ἐξῆλθεν ἐστολισμένος τὴν βασιλικὴν στολὴν καὶ στέφανον ἔχων χρυσοῦν καὶ διάδημα βύσσινον πορφυροῦν ἰδόντες δὲ οἱ ἐν σοῦσοις ἐχάρησαν
- 16 Juutalaisille oli tullut onni, ilo, riemu ja kunnia,
And the Jews had light and joy and honour.
τοῖς δὲ ἰουδαίοις ἐγένετο φῶς καὶ εὐφροσύνη
- 17 ja jokaisessa maakunnassa ja kaupungissa, joka paikassa, mihin kuninkaan käsky ja hänen lakinsa tuli, oli juutalaisilla ilo ja riemu, pidot ja juhlat. Ja paljon oli maan kansoista niitä, jotka kääntyivät juutalaisiksi, sillä kauhu juutalaisia kohtaan oli vallannut heidät.
And in every part of the kingdom and in every town, wherever the king's letter and his order came, the Jews were glad with great joy, and had a feast and a good day. And a great number of the people of the land became Jews: for the fear of the Jews had come on them.
κατὰ πόλιν καὶ χώραν οὗ ἂν ἐξετέθη τὸ πρόσταγμα οὗ ἂν ἐξετέθη τὸ ἔκθεμα χαρὰ καὶ εὐφροσύνη τοῖς ἰουδαίοις κώθων καὶ εὐφροσύνη καὶ πολλοὶ τῶν ἐθνῶν περιετέμοντο καὶ ἰουδαίζον διὰ τὸν φόβον τῶν ἰουδαίων
- 1 Kahdennentoista kuussa, se on adar-kuussa, sen kolmantentoista päivänä, jona kuninkaan käsky ja hänen lakinsa oli toimeenpantava, sinä päivänä, jona juutalaisten viholliset olivat toivoneet saavansa heidät valtaansa, mutta jona päinvastoin juutalaiset saivat valtaansa vihamiehensä,
Now on the thirteenth day of the twelfth month, which is the month Adar, when the time came for the king's order to be put into effect, on the very day when the haters of the Jews had been hoping to have rule over them; though the opposite had come about, and the Jews had rule over their haters;
ἐν γὰρ τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ τρισκαιδεκάτῃ τοῦ μηνός ὃς ἐστὶν ἀδαρ παρῆν τὰ γράμματα τὰ γραφέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως
- 2 kokoontuivat juutalaiset kaupungeissansa kaikissa kuningas Ahasveroksen maakunnissa käydäkseen käsiksi niihin, jotka hankkivat heille onnettomuutta, eikä kukaan kestänyt heidän edessänsä, sillä kauhu heitä kohtaan oli vallannut kaikki kansat.
On that day, the Jews came together in their towns through all the divisions of the kingdom of Ahasuerus, for the purpose of attacking all those who were attempting evil against them: and everyone had to give way before them, for the fear of them had come on all the peoples.
ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἀπόλωντο οἱ ἀντικείμενοι τοῖς ἰουδαίοις οὐδεὶς γὰρ ἀντέστη φοβούμενος αὐτούς
- 3 Ja kaikki maaherrat, satraapit ja käskynhaltijat ja kuninkaan virkamiehet kannattivat juutalaisia, sillä kauhu Mordokaita kohtaan oli vallannut heidät.
And all the chiefs and the captains and the rulers and those who did the king's business gave support to the Jews; because the fear of Mordecai had come on them.
οἱ γὰρ ἄρχοντες τῶν σατραπῶν καὶ οἱ τύραννοι καὶ οἱ βασιλικοὶ γραμματεῖς ἐτίμων τοὺς ἰουδαίους ὁ γὰρ φόβος μαρδοχαίου ἐνέκειτο αὐτοῖς
- 4 Sillä Mordokai oli mahtava kuninkaan palatsissa, ja hänen maineensa levisi kaikkiin maakuntiin, sillä se mies, Mordokai, tuli yhä mahtavammaksi.
For Mordecai was great in the king's house, and word of him went out through every part of the kingdom: for the man Mordecai became greater and greater.
προσέπεσεν γὰρ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ὀνομασθῆναι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ

- 5 Ja juutalaiset voittivat kaikki vihollisensa lyöden miekoilla, surmaten ja tuhoten, ja tekivät vihamiehillensä, mitä tahtoivat.
So the Jews overcame all their attackers with the sword and with death and destruction, and did to their haters whatever they had a desire to do.
- 6 Suusanin linnassa juutalaiset tappoivat ja tuhosivat viisisataa miestä.
And in Shushan the Jews put to death five hundred men.
καὶ ἐν σοῦσοις τῇ πόλει ἀπέκτειναν οἱ ἰουδαῖοι ἄνδρας πεντακοσίους
- 7 Ja Parsandatan, Dalfonin, Aspatan,
They put to death Parshandatha, Dalphon, Aspatha,
τόν τε φαρσανεστῆν καὶ δελφὸν καὶ φασγά
- 8 Pooratan, Adaljan, Aridatan,
Poratha, Adalia, Aridatha,
καὶ φαρδάθα καὶ βαρεα καὶ σαρβαχα
- 9 Parmastan, Arisain, Aridain ja Vaisatan,
Parmashta, Arisai, Aridai, and Vaizatha,
καὶ μαρμασιμα καὶ αρουφαιὸν καὶ αρσαιὸν καὶ ζαβουθαιθαν
- 10 kymmenen Haamanin, Hammedatan pojan, juutalaisten vastustajan, poikaa, he tappoivat; mutta saaliiseen he eivät käyneet käsiksi.
The ten sons of Haman the son of Hammedatha, the hater of the Jews; but they put not a hand on any of their goods.
τοὺς δέκα υἱοὺς αμᾶν αμαδαθοῦ βουγαίου τοῦ ἐχθροῦ τῶν ἰουδαίων καὶ διήρπασαν
- 11 Sinä päivänä tuli Suusanin linnassa tapettujen luku kuninkaan tietoon.
On that day the number of those who had been put to death in the town of Shushan was given to the king.
ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἐπεδόθη ὁ ἀριθμὸς τῶ βασιλεῖ τῶν ἀπολωλότων ἐν σοῦσοις
- 12 Ja kuningas sanoi kuningatar Esterille: "Suusanin linnassa juutalaiset ovat tappaneet ja tuhonnet viisisataa miestä ja Haamanin kymmenen poikaa; muissa kuninkaan maakunnissa mitä lienevätkään tehneet! Mitä nyt pyydät? Se sinulle annetaan. Ja mitä vielä haluat? Se täytetään."
And the king said to Esther the queen, The Jews have put five hundred men to death in Shushan, as well as the ten sons of Haman: what then have they done in the rest of the kingdom! Now what is your prayer? for it will be given to you; what other request have you? and it will be done.
εἶπεν δὲ ὁ βασιλεὺς πρὸς εσθηρ ἀπόλεσαν οἱ ἰουδαῖοι ἐν σοῦσοις τῇ πόλει ἄνδρας πεντακοσίους ἐν δὲ τῇ περιχώρῳ πῶς οἶει ἐχρήσαντο τί οὐδὲν ἀξιοῖς ἔτι καὶ ἔσται σοι
- 13 Niin Ester sanoi: "Jos kuningas hyväksi näkee, sallittakoon Suusanin juutalaisten huomennakin tehdä saman lain mukaan kuin tänä päivänä. Ja ripustettakoon Haamanin kymmenen poikaa hirsipuuhun."
Then Esther said, If it is the king's pleasure, let authority be given to the Jews in Shushan to do tomorrow as has been done today, and let orders be given for the hanging of Haman's ten sons.
καὶ εἶπεν εσθηρ τῶ βασιλεῖ δοθῆτω τοῖς ἰουδαίοις χρῆσθαι ὡσαύτως τὴν αὔριον ὥστε τοὺς δέκα υἱοὺς κρεμάσαι αμᾶν
- 14 Kuningas käski tehdä niin. Ja siitä annettiin laki Suusanissa. Ja Haamanin kymmenen poikaa ripustettiin.
And the king said that this was to be done, and the order was given out in Shushan, and the hanging of Haman's ten sons was effected.
καὶ ἐπέτρεψεν οὕτως γενέσθαι καὶ ἐξέθηκε τοῖς ἰουδαίοις τῆς πόλεως τὰ σώματα τῶν υἱῶν αμᾶν κρεμάσαι
- 15 Ja Suusanin juutalaiset kokoontuivat myös adar-kuun neljäntenätoista päivänä ja tappoivat Suusanissa kolmesataa miestä; mutta saaliiseen he eivät käyneet käsiksi.
For the Jews who were in Shushan came together again on the fourteenth day of the month Adar and put to death three hundred men in Shushan; but they put not a hand on their goods.
καὶ συνήχθησαν οἱ ἰουδαῖοι ἐν σοῦσοις τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ αδαρ καὶ ἀπέκτειναν ἄνδρας τριακοσίους καὶ οὐδὲν διήρπασαν
- 16 Myös muut juutalaiset, jotka olivat kuninkaan maakunnissa, olivat kokoontuneet puolustamaan henkeänsä ja päässeet rauhaan vihollistansa, tapettuaan vihamiehiään seitsemänkymmentäviisi tuhatta - käymättä käsiksi saaliiseen -
And the other Jews in every division of the kingdom came together, fighting for their lives, and got salvation from their haters and put seventy-five thousand of them to death; but they did not put a hand on their goods.
οἱ δὲ λοιποὶ τῶν ἰουδαίων οἱ ἐν τῇ βασιλείᾳ συνήχθησαν καὶ ἑαυτοῖς ἐβοήθηον καὶ ἀνεπαύσαντο ἀπὸ τῶν πολεμίων ἀπόλεσαν γὰρ αὐτῶν μυρίους πεντακισχιλίους τῇ τρισκαίδεκάτῃ τοῦ αδαρ καὶ οὐδὲν διήρπασαν

- 17 adar-kuun kolmantentoista päivänä; ja he lepäsivät sen kuun neljäntentoista päivän viettäen sen pito- ja ilopäivänä.
This they did on the thirteenth day of the month Adar; and on the fourteenth day of the same month they took their rest, and made it a day of feasting and joy.
καὶ ἀνεπαύσαντο τῆ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἦγον αὐτὴν ἡμέραν ἀναπαύσεως μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης
- 18 Mutta Suusanin juutalaiset olivat kokoontuneet sen kuun kolmantentoista ja neljäntentoista päivänä, ja he lepäsivät sen kuun viidennentoista päivän viettäen sen pito- ja ilopäivänä.
But the Jews in Shushan came together on the thirteenth and on the fourteenth day of the month; and on the fifteenth day they took their rest, and made it a day of feasting and joy.
οἱ δὲ ἰουδαῖοι οἱ ἐν σοῦσαις τῆ πόλει συνήχθησαν καὶ τῆ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ καὶ οὐκ ἀνεπαύσαντο ἦγον δὲ καὶ τὴν πεντεκαίδεκάτῃ μετὰ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης
- 19 Sentähden maaseudun juutalaiset, jotka asuvat maaseutukaupungeissa, viettävät adar-kuun neljäntentoista päivän ilo-, pito- ja juhlapäivänä ja lähettävät toisilleen maistiaisia.
So the Jews of the country places living in unwall'd towns make the fourteenth day of the month Adar a day of feasting and joy and a good day, a day for sending offerings one to another.
διὰ τοῦτο οὗν οἱ ἰουδαῖοι οἱ διεσπαρμένοι ἐν πάσῃ χώρᾳ τῆ ἕξω ἄγουσιν τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ ἀδαρ ἡμέραν ἀγαθὴν μετ' εὐφροσύνης ἀποστέλλοντες μερίδας ἕκαστος τῷ πλησίον οἱ δὲ κατ' οἰκοῦντες ἐν ταῖς μητροπόλεσιν καὶ τὴν πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ ἀδαρ ἡμέραν εὐφροσύνης ἀγαθὴν ἄγουσιν ἐξαποστέλλοντες μερίδας τοῖς πλησίον
- 20 Ja Mordokai pani kirjaan nämä tapaukset. Ja hän lähetti kirjeet kaikille juutalaisille kuningas Ahasveroksen kaikkiin maakuntiin, lähellä ja kaukana oleville,
And Mordecai sent letters to all the Jews in every division of the kingdom of Ahasuerus, near and far,
ἔγραψεν δὲ μαρδοχαῖος τοὺς λόγους τούτους εἰς βιβλίον καὶ ἐξάπεστειλεν τοῖς ἰουδαίοις ὅσοι ἦσαν ἐν τῇ ἀρταξέρξου βασιλείᾳ τοῖς ἐγγύς καὶ τοῖς μακρὰν
- 21 säätäen heille, että heidän oli vietettävä adar-kuun neljäntoista päivää ja saman kuun viidettätoista päivää joka vuosi,
Ordering them to keep the fourteenth day of the month Adar and the fifteenth day of the same month, every year,
στήσαι τὰς ἡμέρας ταύτας ἀγαθὰς ἄγειν τε τὴν τεσσαρεσκαίδεκάτῃ καὶ τὴν πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ ἀδαρ
- 22 koska juutalaiset niinä päivinä olivat päässeet rauhaan vihollistensa ja heille siinä kuussa murhe oli kääntynyt iloksi ja suru juhlaiksi - että heidän oli vietettävä ne päivät pito- ja ilopäivinä ja lähetettävä toisilleen maistiaisia ja köyhille lahjoja.
As days on which the Jews had rest from their haters, and the month which for them was turned from sorrow to joy, and from weeping to a good day: and that they were to keep them as days of feasting and joy, of sending offerings to one another and good things to the poor.
ἐν γὰρ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἀνεπαύσαντο οἱ ἰουδαῖοι ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ τὸν μῆνα ἐν ᾧ ἐστράφη αὐτοῖς ὃς ἦν ἀδαρ ἀπὸ πένθους εἰς χαρὰν καὶ ἀπὸ ὀδύνης εἰς ἀγαθὴν ἡμέραν ἄγειν ὄλον ἀγαθὰς ἡμέρας γάμων καὶ εὐφροσύνης ἐξαποστέλλοντας μερίδας τοῖς φίλοις καὶ τοῖς πτωχοῖς
- 23 Ja juutalaiset ottivat pysyväksi tavaksi, mitä jo olivat alkaneet tehdä ja mitä Mordokai oli heille kirjoittanut.
And the Jews gave their word to go on as they had been doing and as Mordecai had given them orders in writing;
καὶ προσεδέξαντο οἱ ἰουδαῖοι καθὼς ἔγραψεν αὐτοῖς ὁ μαρδοχαῖος
- 24 Koska agagilainen Haaman, Hammedatan poika, kaikkien juutalaisten vastustaja, oli punonut juonen juutalaisia vastaan tuhotakseen heidät ja oli heittänyt puur'in, se on arvan, hävittääkseen ja tuhotakseen heidät,
Because Haman, the son of Hammedatha the Agagite, the hater of all the Jews, had made designs for their destruction, attempting to get a decision by Pur (that is, chance) with a view to putting an end to them and cutting them off;
πὼς αἶψαν ἀμαδαθου ὁ μακεδὼν ἐπολέμει αὐτούς καθὼς ἔθετο ψήφισμα καὶ κλῆρον ἀφανίσει αὐτούς
- 25 ja koska sen tultua kuninkaan tietoon tämä oli kirjeellisesti määrännyt, että Haamanin pahan juonen, jonka hän oli punonut juutalaisia vastaan, tuli kääntyä hänen omaan päähänsä ja että hänet ja hänen poikansa oli ripustettava hirsipuuhun,
But when the business was put before the king, he gave orders by letters that the evil design which he had made against the Jews was to be turned against himself; and that he and his sons were to be put to death by hanging.
καὶ ὡς εἰσηλθεν πρὸς τὸν βασιλέα λέγων κρεμάσαι τὸν μαρδοχαῖον ὅσα δὲ ἐπεχείρησεν ἐπάξει ἐπὶ τοὺς ἰουδαίους κακὰ ἐπ' αὐτὸν ἐγένοντο καὶ ἐκρεμάσθη αὐτὸς καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ
- 26 sentähden antoivat he näille päiville nimeksi puurim, puur-sanan mukaan. Sentähden, tuon käskykirjeen koko sisällyksen johdosta ja sen johdosta, mitä he itse olivat näin nähneet ja mitä heille oli tapahtunut,
So these days were named Purim, after the name of Pur. And so, because of the words of this letter, and of what they had seen in connection with this business, and what had come to them,
διὰ τοῦτο ἐπεκλήθησαν αἱ ἡμέραι αὗται φρουραὶ διὰ τοὺς κλήρους ὅτι τῆ διαλέκτῳ αὐτῶν καλοῦνται φρουραὶ διὰ τοὺς λόγους τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καὶ ὅσα πεπόνθασι διὰ ταῦτα καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐγένετο

- 27 juutalaiset säätivät ja ottivat itsellensä ja jälkeläisillensä ja kaikille heihin liittyville muuttumattomaksi ja pysyväksi tavaksi, että näitä kahta päivää oli vietettävä määräyksen mukaisesti ja määrääjänä joka vuosi
The Jews made a rule and gave an undertaking, causing their seed and all those who were joined to them to do the same, so that it might be in force for ever, that they would keep those two days, as ordered in the letter, at the fixed time every year;
καὶ ἔστησεν καὶ προσεδέχοντο οἱ Ἰουδαῖοι ἐφ' ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τῷ σπέρματι αὐτῶν καὶ ἐπὶ τοῖς προστεθειμένοις ἐπ' αὐτῶν οὐδὲ μὴν ἄλλως χρῆσονται αἱ δὲ ἡμέραι αὗται μνημόσυνον ἐπιτελούμενον κατὰ γενεάν καὶ γενεάν καὶ πλῆν καὶ πατριάν καὶ χώραν
- 28 ja että jokaisen sukupolven ja suvun oli näitä päiviä muistettava ja vietettävä joka maakunnassa ja kaupungissa sekä että näiden puurim-päivien tuli säilyä muuttumattomina juutalaisten keskuudessa eikä niiden muisto saanut hävitä heidän jälkeläisistänsä.
And that those days were to be kept in memory through every generation and every family, in every division of the kingdom and every town, that there might never be a time when these days of Purim would not be kept among the Jews, or when the memory of them would go from the minds of their seed.
αἱ δὲ ἡμέραι αὗται τῶν φρουρῶν ἀχθῆσονται εἰς τὸν ἅπαντα χρόνον καὶ τὸ μνημόσυνον αὐτῶν οὐ μὴ ἐκλίπη ἐκ τῶν γενεῶν
- 29 Ja kuningatar Ester, Abihailin tytär, ja juutalainen Mordokai kirjoittivat kaiken valtansa nojalla kirjoituksia saattaakseen säädöksenä voimaan tämän toisen puurim-käskykirjeen.
Then Esther the queen, daughter of Abihail, and Mordecai the Jew, sent a second letter giving the force of their authority to the order about the Purim.
καὶ ἔγραψεν εσθηρ ἡ βασίλισσα θυγάτηρ ἀμιναδαβ καὶ μαρδοχαῖος ὁ Ἰουδαῖος ὅσα ἐποίησαν τό τε στερέωμα τῆς ἐπιστολῆς τῶν φρουρῶν
- 30 Mordokai lähetti kirjeet, ystävällisin ja vilpittömin sanoin, kaikille juutalaisille Ahasveroksen valtakunnan sataan kahteenkymmeneen seitsemään maakuntaan,
And he sent letters to all the Jews in the hundred and twenty-seven divisions of the kingdom of Ahasuerus, with true words of peace,
- 31 saattaakseen säädöksenä voimaan nämä puurim-päivät niiden määrääjien, niinkuin juutalainen Mordokai ja kuningatar Ester olivat niistä säättäneet ja niinkuin juutalaiset itse olivat säättäneet itselleen ja jälkeläisilleen määräykset niihin kuuluvista paastoista ja valitushuudoista.
Giving the force of law to these days of Purim at their fixed times, as they had been ordered by Mordecai the Jew and Esther the queen, and in keeping with the rules they had made for themselves and their seed, in connection with their time of going without food and their cry for help.
καὶ μαρδοχαῖος καὶ εσθηρ ἡ βασίλισσα ἔστησαν ἑαυτοῖς καθ' ἑαυτῶν καὶ τότε στήσαντες κατὰ τῆς ὑγιείας αὐτῶν καὶ τὴν βουλήν αὐτῶν
- 32 Näin säädettiin Esterin käskystä nämä puurim-määräykset ja kirjoitettiin kirjaan.
The order given by Esther gave the force of law to the rules about the Purim; and it was recorded in the book.
καὶ εσθηρ λόγῳ ἔστησεν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἐγράφη εἰς μνημόσυνον
- 1 Kuningas Ahasveros saattoi työveron alaisiksi sekä mannermaan että merensaaret.
And King Ahasuerus put a tax on the land and on the islands of the sea.
ἔγραψεν δὲ ὁ βασιλεὺς τέλη ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης
- 2 Ja kaikki hänen valta- ja urotyönsä ja kertomus Mordokain suuruudesta, johon kuningas hänet korotti, ne ovat kirjoitettuina Meedian ja Persian kuningasten aikakirjassa.
And all his acts of power and his great strength and the full story of the high place which the king gave Mordecai, are they not recorded in the book of the history of the kings of Media and Persia?
καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ καὶ ἀνδραγαθίαν πλοῦτόν τε καὶ δόξαν τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἰδοὺ γέγραπται ἐν βιβλίῳ βασιλέων περσῶν καὶ μῆδων εἰς μνημόσυνον
- 1 Uusin maassa oli mies, jonka nimi oli Job. Tämä mies oli nuhteeton ja rehellinen, pelkäsi Jumalaa ja karttoi pahaa.
There was a man in the land of Uz whose name was Job. He was without sin and upright, fearing God and keeping himself far from evil.
ἄνθρωπός τις ἦν ἐν χώρᾳ τῇ αὐσιτιδὶ ᾧ ὄνομα ἰωβ καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἀληθινὸς ἀμεμπτος δίκαιος θεοσεβὴς ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος
- 2 Hänelle syntyi seitsemän poikaa ja kolme tyttäretä.
And he had seven sons and three daughters.
ἐγένοντο δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες τρεῖς
- 3 Ja karjaa hänellä oli seitsemäntuhatta lammasta, kolmetuhatta kamelia, viisisataa härkäparia ja viisisataa aasintammaa sekä ylen paljon palvelijoita. Tämä mies oli kaikista Idän miehistä mahtavin.
And of cattle he had seven thousand sheep and goats, and three thousand camels, and a thousand oxen, and five hundred she-asses, and a very great number of servants. And the man was greater than any of the sons of the east.
καὶ ἦν τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα ἑπτακισχίλια κάμηλοι τρισχίλια ζεύγη βοῶν πεντακόσια ὄνοι θήλειαι νομάδες πεντακόσιοι καὶ ὑπηρεσία πολλὴ σφόδρα καὶ ἔργα μεγάλα ἦν αὐτῷ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἦν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εὐγενὴς τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν

- 4 Hänen pojillansa oli tapana laittaa pitoja, kullakin oli pidot talossaan vuoropäivänensä; he lähettivät silloin sanan ja kutsuivat kolme sisartansa syömään ja juomaan kanssansa. His sons regularly went to one another's houses, and every one on his day gave a feast: and at these times they sent for their three sisters to take part in their feasts with them. συμπορευόμενοι δὲ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐποιούσαν πότον καθ' ἑκάστην ἡμέραν συμπαραλαμβάνοντες ἅμα καὶ τὰς τρεῖς ἀδελφὰς αὐτῶν ἐσθίειν καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν
- 5 Mutta kun pitopäivät olivat kiertonsa kiertäneet, lähetti Job sanan ja pyhitti heidät; hän nousi varhain aamulla ja uhrasi polttouhreja, yhtä monta kuin heitä oli. Sillä Job ajatteli: "Ehkä poikani ovat tehneet syntiä ja sydämessään luopuneet Jumalasta". Näin Job teki aina. And at the end of their days of feasting, Job sent and made them clean, getting up early in the morning and offering burned offerings for them all. For, Job said, It may be that my sons have done wrong and said evil of God in their hearts. And Job did this whenever the feasts came round. καὶ ὡς ἂν συνετελέσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ πότου ἀπέστειλεν ἰωβ καὶ ἐκαθάριζεν αὐτοὺς ἀνιστάμενος τὸ πρωὶ καὶ προσέφερεν περὶ αὐτῶν θυσίας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ μόσχον ἓνα περὶ ἄμαρτίας περὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἔλεγεν γὰρ ἰωβ μήποτε οἱ υἱοὶ μου ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν κακὰ ἐνενόησαν πρὸς θεόν οὕτως οὖν ἐποίησεν ἰωβ πάσας τὰς ἡμέρας
- 6 Mutta kun eräänä päivänä Jumalan pojat tulivat ja asettuivat Herran eteen, tuli myöskin saatana heidän joukossansa. And there was a day when the sons of the gods came together before the Lord, and the Satan came with them. καὶ ὡς ἐγένετο ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἰδοὺ ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ παραστήναι ἐνώπιον τοῦ κυρίου καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν μετ' αὐτῶν
- 7 Niin Herra kysyi saatanalta: "Mistä sinä tulet?" Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Maata kiertämästä ja siellä kuljeksimasta". And the Lord said to the Satan, Where do you come from? And the Satan said in answer, From wandering this way and that on the earth, and walking about on it. καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ πόθεν παραγέγονας καὶ ἀποκριθεὶς ὁ διάβολος τῷ κυρίῳ εἶπεν περιελθὼν τὴν γῆν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν ὑπ' οὐρανὸν πάρειμι
- 8 Niin Herra sanoi saatanalle: "Oletko pannut merkille palvelijaani Jobia? Sillä ei ole maan päällä hänen vertaistansa; hän on nuhteeton ja rehellinen mies, pelkää Jumalaa ja karttaa pahaa." And the Lord said to the Satan, Have you taken note of my servant Job, for there is no one like him on the earth, a man without sin and upright, fearing God and keeping himself far from evil? καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος προσέσχες τῇ διανοίᾳ σου κατὰ τοῦ παιδός μου ἰωβ ὅτι οὐκ ἔστιν κατ' αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος ἄμεμπτos ἀληθινός θεοσεβής ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς πονηροῦ πράγματος
- 9 Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Suottako Job pelkää Jumalaa? And the Satan said in answer to the Lord, Is it for nothing that Job is a god-fearing man? ἀπεκρίθη δὲ ὁ διάβολος καὶ εἶπεν ἐναντίον τοῦ κυρίου μὴ ὄρωρᾶν σέβεται ἰωβ τὸν θεόν
- 10 Oletan itse kaikilta puolin suojannut hänet, hänen talonsa ja kaiken, mitä hänellä on; olet siunannut hänen kättensä työn, ja hänen karjalaumansa ovat levinneet ympäri maata. Have you yourself not put a wall round him and his house and all he has on every side, blessing the work of his hands, and increasing his cattle in the land? οὐ σὺ περιέφραξας τὰ ἔξω αὐτοῦ καὶ τὰ ἔσω τῆς οἰκίας αὐτοῦ καὶ τὰ ἔξω πάντων τῶν ὄντων αὐτῷ κύκλῳ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ εὐλόγησας καὶ τὰ κτήνη αὐτοῦ πολλὰ ἐποίησας ἐπὶ τῆς γῆς
- 11 Mutta ojennapa kätesi ja koske kaikkeen, mitä hänellä on: varmaan hän kiroaa sinua vasten kasvojasi." But now, put out your hand against all he has, and he will be cursing you to your face. ἀλλὰ ἀπόστειλον τὴν χεῖρά σου καὶ ἄψαι πάντων ὧν ἔχει εἰ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογήσει
- 12 Niin Herra sanoi saatanalle: "Katso, kaikki, mitä hänellä on, olkoon sinun käsissäsi; älä vain koske kädelläsi häneen itseensä". Ja saatana meni pois Herran edestä. And the Lord said to the Satan, See, I give all he has into your hands, only do not put a finger on the man himself. And the Satan went out from before the Lord. τότε εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ ἰδοὺ πάντα ὅσα ἔστιν αὐτῷ δίδωμι ἐν τῇ χειρὶ σου ἀλλὰ αὐτοῦ μὴ ἄψη καὶ ἐξῆλθεν ὁ διάβολος παρὰ τοῦ κυρίου
- 13 Kun sitten eräänä päivänä hänen poikansa ja tyttärensä söivät ja joivat viiniä vanhimman veljensä talossa, And there was a day when his sons and daughters were feasting in the house of their oldest brother, καὶ ἦν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη οἱ υἱοὶ ἰωβ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτοῦ ἐπίνον οἶνον ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν τοῦ πρεσβυτέρου
- 14 tuli sanansaattaja Jobin luo ja sanoi: "Raavailla kynnettiin, ja aasintammat kävivät niiden vieressä laiturilla; And a man came to Job, and said, The oxen were ploughing, and the asses were taking their food by their side: καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἦλθεν πρὸς ἰωβ καὶ εἶπεν αὐτῷ τὰ ζεύγη τῶν βοῶν ἤροτρία καὶ αἱ θήλειαι ὄνοι ἐβόσκοντο ἐχόμενοι αὐτῶν
- 15 niin sabalaiset hyökkäsivät ja ryöstivät ne ja surmasivat palvelijat miekan terällä. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle." And the men of Sheba came against them and took them away, putting the young men to the sword, and I was the only one who got away safe to give you the news. καὶ ἐλθόντες οἱ αἰχμαλωτεύοντες ἠχμαλώτευσαν αὐτούς καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις σωθεὶς δὲ ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαι σοι

- 16 Hänen vielä puhuessaan tuli toinen ja sanoi: "Jumalan tuli iski alas taivaasta, sytytti palamaan lampaat ja palvelijat ja kulutti heidät. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle."
 And this one was still talking when another came, and said, The fire of God came down from heaven, burning up the sheep and the goats and the young men completely, and I was the only one who got away safe to give you the news.
 ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπεν πρὸς ἰωβ πῦρ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέκαυσεν τὰ πρόβατα καὶ τοὺς ποιμένας κατέφαγεν ὁμοίως καὶ σωθεὶς ἐγὼ μόνος ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαι σοι
- 17 Hänen vielä puhuessaan tuli taas toinen ja sanoi: "Kaldealaiset asettuivat kolmeen joukkoon ja karkasivat kamelien kimppuun, ryöstivät ne ja surmasivat palvelijat miekan terällä. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle."
 And this one was still talking when another came, and said, The Chaldaean bands made themselves into three bands, and came down on the camels and took them away, putting the young men to the sword, and I was the only one who got away safe to give you the news.
 ἔτι τούτου λαλοῦντος ἦλθεν ἕτερος ἄγγελος καὶ εἶπεν πρὸς ἰωβ οἱ ἰπτεῖς ἐποίησαν ἡμῖν κεφαλὰς τρεῖς καὶ ἐκόκλωσαν τὰς καμήλους καὶ ἠχμαλώτευσαν αὐτὰς καὶ τοὺς παῖδας ἀπέκτειναν ἐν μαχαίραις ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαι σοι
- 18 Hänen vielä puhuessaan tuli taas toinen ja sanoi: "Poikasi ja tyttäresi söivät ja joivat viiniä vanhimman veljensä talossa;
 And this one was still talking when another came, and said, Your sons and your daughters were feasting together in their oldest brother's house,
 ἔτι τούτου λαλοῦντος ἄλλος ἄγγελος ἔρχεται λέγων τῷ ἰωβ τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων σου ἐσθιόντων καὶ πινόντων παρὰ τῷ ἀδελφῷ αὐτῶν τῷ πρεσβυτέρῳ
- 19 katso, silloin suuri tuulispää tuli tuolta puolen erämaan ja iski talon neljään nurkkaan, ja se luhistui nuorukaisten päälle, niin että he kuolivat. Vain minä yksin pelastuin kertomaan tämän sinulle."
 When a great wind came rushing from the waste land against the four sides of the house, and it came down on the young men, and they are dead; and I was the only one who got away safe to give you the news.
 ἐξαίφνης πνεῦμα μέγα ἐπῆλθεν ἐκ τῆς ἐρήμου καὶ ἦψατο τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς οἰκίας καὶ ἔπεσεν ἡ οἰκία ἐπὶ τὰ παιδιά σου καὶ ἐτελεύτησαν ἐσώθην δὲ ἐγὼ μόνος καὶ ἦλθον τοῦ ἀπαγγεῖλαι σοι
- 20 Silloin Job nousi, repäisi viittansa ja leikkasi hiuksensa, heittäytyi maahan ja rukoili.
 Then Job got up, and after parting his clothing and cutting off his hair, he went down on his face to the earth, and gave worship, and said,
 οὕτως ἀναστὰς ἰωβ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐκείρατο τὴν κόμην τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ πεσὼν χαμαὶ προσεκύνησεν καὶ εἶπεν
- 21 Ja hän sanoi: "Alastonna minä tulin äitini kohdusta, ja alastonna minä sinne palajan. Herra antoi, ja Herra otti; kiitetty olkoon Herran nimi."
 With nothing I came out of my mother's body, and with nothing I will go back there; the Lord gave and the Lord has taken away; let the Lord's name be praised.
 αὐτὸς γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρὸς μου γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι ἐκεῖ ὁ κύριος ἔδωκεν ὁ κύριος ἀφείλατο ὡς τῷ κυρίῳ ἔδοξεν οὕτως καὶ ἐγένετο εἶη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον
- 22 Kaikessa tässä Job ei tehnyt syntiä eikä puhunut nurjasti Jumalaa vastaan.
 In all this Job did no sin, and did not say that God's acts were foolish.
 ἐν τούτοις πᾶσιν τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἤμαρτεν ἰωβ ἐναντίον τοῦ κυρίου καὶ οὐκ ἔδωκεν ἀφροσύνην τῷ θεῷ
- 1 Ja kun eräänä päivänä Jumalan pojat tulivat ja asettuivat Herran eteen, tuli myöskin saatana heidän joukossansa ja asettui Herran eteen.
 And there was a day when the sons of the gods came together before the Lord, and the Satan came with them.
 ἐγένετο δὲ ὡς ἡμέρα αὕτη καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι τοῦ θεοῦ παραστῆναι ἐναντὶ κυρίου καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν ἐν μέσῳ αὐτῶν παραστῆναι ἐναντίον τοῦ κυρίου
- 2 Niin Herra kysyi saatanalta: "Mistä sinä tulet?" Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Maata kiertämästä ja siellä kuljeksimasta".
 And the Lord said to the Satan, Where do you come from? And the Satan said in answer, From wandering this way and that on the earth, and walking about on it.
 καὶ εἶπεν ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ πόθεν σὺ ἔρχῃ τότε εἶπεν ὁ διάβολος ἐνώπιον τοῦ κυρίου διαπορευθεὶς τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ ἐμπεριπατήσας τὴν σύμπασαν ἀρῆμι
- 3 Niin Herra sanoi saatanalle: "Oletko pannut merkille palvelijaani Jobia? Sillä ei ole maan päällä hänen vertaistansa; hän on nuhteeton ja rehellinen mies, pelkää Jumalaa ja karttaa pahaa. Vielä hän pysyy hurskaudessa, ja sinä olet yllyttänyt minut häntä vastaan, tuhoamaan hänet syyttömästi."
 And the Lord said to the Satan, Have you taken note of my servant Job, for there is no one like him on the earth, a man without sin and upright, fearing God and keeping himself far from evil? and he still keeps his righteousness, though you have been moving me to send destruction on him without cause.
 εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς τὸν διάβολον προσέσχες οὐκ ἔστιν ὡς τῷ θεράποντί μου ἰωβ ὅτι οὐκ ἔστιν κατ' αὐτὸν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς ἄνθρωπος ἄκακος ἀληθινός ἄμειπτος θεοσεβής ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς κακοῦ ἔτι δὲ ἔχεται ἀκακίας σὺ δὲ εἶπας τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ διὰ κενῆς ἀπολέσαι
- 4 Saatana vastasi Herralle ja sanoi: "Nahka nahasta; ja kaikki, mitä ihmisellä on, hän antaa hengestänsä.
 And the Satan said in answer to the Lord, Skin for skin, all a man has he will give for his life.
 ὑπολαβὼν δὲ ὁ διάβολος εἶπεν τῷ κυρίῳ δέρμα ὑπὲρ δέρματος ὅσα ὑπάρχει ἀνθρώπῳ ὑπὲρ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐκτείσει

- 5 **Mutta ojennapa kätesi ja koske hänen luidensa ja lihaansa: varmaan hän kiroaa sinua vasten kasvojasi."**
But now, if you only put your hand on his bone and his flesh, he will certainly be cursing you to your face.
 οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἀποστειλας τὴν χεῖρά σου ἄψαι τῶν ὀστέων αὐτοῦ καὶ τῶν σαρκῶν αὐτοῦ εἰ μὴν εἰς πρόσωπόν σε εὐλογῆσει
- 6 **Herra sanoi saatanalle: "Katso, hän olkoon sinun käsissäsi; säästä kuitenkin hänen henkensä".**
And the Lord said to the Satan, See, he is in your hands, only do not take his life.
 εἶπεν δὲ ὁ κύριος τῷ διαβόλῳ ἰδοὺ παραδίδομί σοι αὐτόν μόνον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ διαφύλαξον
- 7 **Niin saatana meni pois Herran edestä ja löi Jobiin pahoja paiseita, kantapäätä kiireeseen asti.**
And the Satan went out from before the Lord, and sent on Job an evil disease covering his skin from his feet to the top of his head.
 ἐξῆλθεν δὲ ὁ διάβολος ἀπὸ τοῦ κυρίου καὶ ἔπεισεν τὸν ἰωβ ἔλκει πονηρῶ ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς
- 8 **Ja tämä otti saviastian sirun, sillä kaapiakseen itseänsä, ja istui tuhkaläjään.**
And he took a broken bit of a pot, and, seated in the dust, was rubbing himself with the sharp edge of it.
 καὶ ἔλαβεν ὄστρακον ἵνα τὸν ἰχθῶρα ζύη καὶ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κοπρίας ἔξω τῆς πόλεως
- 9 **Niin hänen vaimonsa sanoi hänelle: "Vieläkö pysyt hurskaudessaasi? Kiroa Jumala ja kuole."**
And his wife said to him, Are you still keeping your righteousness? Say a curse against God, and put an end to yourself.
 χρόνου δὲ πολλοῦ προβεβηκότος εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μέχρι τίνος καρτερήσεις λέγων [9α] ἰδοὺ ἀναμένο χρόνον ἔτι μικρὸν προσδεχόμενος τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου [9β] ἰδοὺ γὰρ ἠφάνισται αἶ σου τὸ μνημόσυνον ἀπὸ τῆς γῆς υἱοὶ καὶ θυγατέρες ἐμῆς κοιλίας ὠδίνες καὶ πόνοι οὗς εἰς τὸ κενὸν ἐκοπίασα μετὰ μόχθων [9ξ] σὺ τε αὐτὸς ἐν σαπρίᾳ σκολήκων κάθησαι διανοκτερεύων αἴθριος [9δ] κἀγὼ πλανήτης καὶ λάτρις τόπου ἐκ τόπου περιερχομένη καὶ οἰκίαν ἐξ οἰκίας προσδεχομένη τὸν ἥλιον πότε δύσεται ἵνα ἀναπαύσωμαι τῶν μόχθων καὶ τῶν ὀδυνῶν αἶ με νῦν συνεχέουσιν [9ε] ἀλλὰ εἶπόν τι ῥῆμα εἰς κύριον καὶ τελεύτα
- 10 **Mutta hän vastasi hänelle: "Sinä puhut niinkuin mikäkin houkka nainen. Otammehan vastaan Jumalalta hyvää, emmekö ottaisi vastaan pahaakin?"** Kaikessa tässä Job ei tehnyt syntiä huullillansa.
And he said to her, You are talking like one of the foolish women. If we take the good God sends us, are we not to take the evil when it comes? In all this Job kept his lips from sin.
 ὁ δὲ ἐμβλέψας εἶπεν αὐτῇ ὥσπερ μία τῶν ἀφρόνων γυναικῶν ἐλάλησας εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς κυρίου τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν ἐν πᾶσιν τούτοις τοῖς συμβεβηκόσιν αὐτῷ οὐδὲν ἤμαρτεν ἰωβ τοῖς χεῖλεσιν ἐναντίον τοῦ θεοῦ
- 11 **Kun Jobin kolme ystävää kuuli kaiken onnettomuuden, joka häntä oli kohdannut, tulivat he kukin kotipaikastansa: teemanilainen Elifas, suuhilainen Bildad ja naemalainen Soofar; ja he sopivat keskenänsä ja menivät surkuttelemaan ja lohduttamaan häntä.**
And Job's three friends had word of all this evil which had come on him. And they came every one from his place, Eliphaz the Temanite, and Bildad the Shuhite, and Zophar the Naamathite. So they came together to a meeting-place, in order that they might go and make clear to Job their grief for him, and give him comfort.
 ἀκούσαντες δὲ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ τὰ κακὰ πάντα τὰ ἐπελθόντα αὐτῷ παρεγένοντο ἕκαστος ἐκ τῆς ἰδίας χώρας πρὸς αὐτόν ἐλιφας ὁ θαιμανῶν βασιλεὺς βαλδαδ ὁ σαυχαίων τύραννος σοοφαρ ὁ μιν αἰῶν βασιλεὺς καὶ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν ὁμοθυμαδὸν τοῦ παρακαλέσαι καὶ ἐπισκέψασθαι αὐτόν
- 12 **Mutta kun he jonkun matkan päässä nostivat silmänsä, eivät he enää voineet tuntea häntä; niin he korottivat äänensä ja itkivät, repäisivät kukin viittansa ja viskasivat tomua taivasta kohti päittänsä päälle.**
And lifting up their eyes when they were still far off, it did not seem that the man they saw was Job because of the change in him. And they gave way to bitter weeping, with signs of grief, and put dust on their heads.
 ἰδόντες δὲ αὐτὸν πόρρωθεν οὐκ ἐπέγνωσαν καὶ βοήσαντες φωνῇ μεγάλῃ ἐκλαυσαν ῥήξαντες ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ στολὴν καὶ καταπασάμενοι γῆν
- 13 **Sitten he istuivat hänen kanssaan maassa seitsemän päivää ja seitsemän yötä, eikä kukaan heistä puhunut sanaakaan hänelle, sillä he näkivät, että hänen tuskansa oli ylen suuri.**
And they took their seats on the earth by his side for seven days and seven nights: but no one said a word to him, for they saw that his pain was very great.
 παρεκάθισαν αὐτῷ ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ νύκτας καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλησεν ἕρῳν γὰρ τὴν πληγὴν δεινὴν οὖσαν καὶ μεγάλην σφόδρα
- 1 **Senjälkeen Job avasi suunsa ja kirosi syntymäpäivänsä;**
Then, opening his mouth, and cursing the day of his birth,
 μετὰ τοῦτο ἤνοιξεν ἰωβ τὸ στόμα αὐτοῦ
- 2 **Job lausui ja sanoi:**
Job made answer and said,
 καὶ κατηράσατο τὴν ἡμέραν αὐτοῦ λέγων

- 3 "Kadotkoon se päivä, jona minä synnyin, ja se yö, joka sanoi: 'Poika on siinnyt'.
Let destruction take the day of my birth, and the night on which it was said, A man child has come into the world.
ἀπόλοιτο ἡ ἡμέρα ἐν ἣ ἔγεννήθην καὶ ἡ νύξ ἐν ἣ εἶπαν ἰδοὺ ἄρσεν
- 4 Se päivä muuttukoon pimeydeksi; älköön Jumala korkeudessa sitä kysykö, älköönkä valonsäde sille paistako.
That day--let it be dark; let not God take note of it from on high, and let not the light be shining on it;
ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη εἴη σκότος καὶ μὴ ἀναζητήσαι αὐτὴν ὁ κύριος ἄνωθεν μηδὲ ἔλθοι εἰς αὐτὴν φέγγος
- 5 Omistakoon sen pimeys ja pilkkopimeä, pilvi laskeutukoon sen päälle, peljästyttäkööt sitä päivänpimennykset.
Let the dark and the black night take it for themselves; let it be covered with a cloud; let the dark shades of day send fear on it.
ἐκλάβοι δὲ αὐτὴν σκότος καὶ σκιά θανάτου ἐπέλθοι ἐπ' αὐτὴν γνόφος
- 6 Sen yön ryöstäköön pimeys; älköön se iloitko vuoden päivien parissa, älköön tulko kuukausien lukuun.
That night--let the thick dark take it; let it not have joy among the days of the year; let it not come into the number of the months.
καταραθεῖ ἡ ἡμέρα καὶ ἡ νύξ ἐκεῖνη ἀπενέγκαιτο αὐτὴν σκότος μὴ εἴη εἰς ἡμέρας ἐνιαυτοῦ μηδὲ ἀριθμηθεῖ εἰς ἡμέρας μηνῶν
- 7 Katso, hedelmätön olkoon se yö, älköön siinä riemuhuuto raikuko.
As for that night, let it have no fruit; let no voice of joy be sounded in it;
ἀλλὰ ἡ νύξ ἐκεῖνη εἴη ὀδύνη καὶ μὴ ἔλθοι ἐπ' αὐτὴν εὐφροσύνη μηδὲ χαρμονή
- 8 Kirotkoot sen päivänmanaajat, ne, jotka saavat hereille Leviatanin.
Let it be cursed by those who put a curse on the day; who are ready to make Leviathan awake.
ἀλλὰ καταράσαιο αὐτὴν ὁ καταρώμενος τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην ὁ μέγα κῆτος χειρώσασθαι
- 9 Pimentykööt sen kointähdet, odottakoon se valoa, joka ei tule, älköön se aamuruskon silmäripsiä nähkö,
Let its morning stars be dark; let it be looking for light, but may it not have any; let it not see the eyes of the dawn.
σκοτωθεῖ τὰ ἄστρα τῆς νυκτὸς ἐκεῖνης ὑπομείναι καὶ εἰς φωτισμὸν μὴ ἔλθοι καὶ μὴ ἴδοι ἑωσφόρον ἀνατέλλοντα
- 10 koska se ei sulkenut minulta kohdun ovia eikä kätkenyt vaivaa minun silmiltäni.
Because it did not keep the doors of my mother's body shut, so that trouble might be veiled from my eyes.
ὅτι οὐ συνέκλεισεν πύλας γαστρὸς μητρὸς μου ἀπήλλαξεν γὰρ ἂν πόνον ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου
- 11 Miksi en kuollut heti äidin helmaan, miksi en menehtynyt kohdusta tullessani?
Why did death not take me when I came out of my mother's body, why did I not, when I came out, give up my last breath?
διὰ τί γὰρ ἐν κοιλίᾳ οὐκ ἐτελεύτησα ἐκ γαστρὸς δὲ ἐξῆλθον καὶ οὐκ εὐθὺς ἀπολόμην
- 12 Miksi olivat minua vastaanottamassa polvet, minkätähden rinnat imeäkseni?
Why did the knees take me, or why the breasts that they might give me milk?
ἵνα τί δὲ συνήντησάν μοι γόνατα ἵνα τί δὲ μαστοὺς ἐθήλασα
- 13 Sillä makaisinhan rauhassa silloin, nukkuisin ja saisin levätä
For then I might have gone to my rest in quiet, and in sleep have been in peace,
νῦν ἂν κοιμηθεῖς ἡσύχασα ὑπνώσας δὲ ἀνεπαυσάμην
- 14 kuningasten ja maan neuvosmiesten kanssa, jotka ovat rakentaneet itselleen pyramiideja,
With kings and the wise ones of the earth, who put up great houses for themselves;
μετὰ βασιλέων βουλευτῶν γῆς οἱ ἡγαυριῶντο ἐπὶ ζῆφειν
- 15 päämiesten kanssa, joilla on ollut kultaa, jotka ovat täyttäneet talonsa hopealla;
Or with rulers who had gold, and whose houses were full of silver;
ἢ μετὰ ἀρχόντων ὧν πολὺς ὁ χρυσός οἱ ἐπλησαν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀργυρίου
- 16 tahi olisin olematon niinkuin maahan kätketty keskoinen, niinkuin sikiöt, jotka eivät ole päivänvaloa nähneet.
Or as a child dead at birth I might never have come into existence; like young children who have not seen the light.
ἢ ὥσπερ ἔκτρομα ἐκπορευόμενον ἐκ μήτρας μητρὸς ἢ ὥσπερ νήπιοι οἱ οὐκ εἶδον φῶς

- 17 Siellä lakkaavat jumalattomat raivoamasta, siellä saavat uupuneet levätä;
There the passions of the evil are over, and those whose strength has come to an end have rest.
ἐκεῖ ἀσεβεῖς ἐξέκαυσαν θυμὸν ὀργῆς ἐκεῖ ἀνεπαύσαντο κατάκοποι τῷ σώματι
- 18 kaikki vangit ovat rauhassa, eivät kuule käskijän ääntä.
There the prisoners are at peace together; the voice of the overseer comes not again to their ears.
ὁμοθυμαδὸν δὲ οἱ αἰώνιοι οὐκ ἤκουσαν φωνὴν φορολόγου
- 19 Yhtäläiset ovat siellä pieni ja suuri, orja on vapaa herrastansa.
The small and the great are there, and the servant is free from his master.
μικρὸς καὶ μέγας ἐκεῖ ἐστὶν καὶ θεράπων οὐ δεδοικώς τὸν κύριον αὐτοῦ
- 20 Miksi hän antaa vaivatulle valoa ja elämää murhemielisille,
Why does he give light to him who is in trouble, and life to the bitter in soul;
ἵνα τί γὰρ δέδοται τοῖς ἐν πικρίᾳ φῶς ζωῆ δὲ ταῖς ἐν ὀδύναις ψυχαῖς
- 21 jotka odottavat kuolemaa, eikä se tule, jotka etsivät sitä enemmän kuin aarretta,
To those whose desire is for death, but it comes not; who are searching for it more than for secret wealth;
οἱ ὁμείρονται τοῦ θανάτου καὶ οὐ τυγχάνουσιν ἀνορύσσοντες ὥσπερ θησαυροῦς
- 22 jotka iloitsisivat riemastuksiin asti, riemuitsisivat, jos löytäisivät haudan -
Who are glad with great joy, and full of delight when they come to their last resting-place;
περιχαρεῖς δὲ ἐγένοντο ἐὰν κατατύχωσιν
- 23 miehelle, jonka tie on ummessa, jonka Jumala on aitaukseen sulkenut?
To a man whose way is veiled, and who is shut in by God?
θάνατος ἀνδρὶ ἀνάπανμα συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς κατ' αὐτοῦ
- 24 Sillä huokaukseni on tullut minun leiväkseni, valitukseni valuu kuin vesi.
In place of my food I have grief, and cries of sorrow come from me like water.
πρὸ γὰρ τῶν σίτων μου στεναγμός μοι ἦκει δακρῦν δὲ ἐγὼ συνεχόμενος φόβῳ
- 25 Sillä mitä minä kauhistuin, se minua kohtasi, ja mitä minä pelkäsin, se minulle tapahtui.
For I have a fear and it comes on me, and my heart is greatly troubled.
φόβος γὰρ ὃν ἐφρόντισα ἦλθεν μοι καὶ ὃν ἐδεδοίκειν συνήτησέν μοι
- 26 Ennenkuin tyynnyin, rauhan ja levon sain, tuli tuska jälleen."
I have no peace, no quiet, and no rest; nothing but pain comes on me.
οὔτε εἰρήνευσα οὔτε ἡσύχασα οὔτε ἀνεπαυσάμην ἦλθεν δέ μοι ὀργή
- 1 Silloin teemanilainen Elifas lausui ja sanoi:
And Eliphaz the Temanite made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ ἐλιφας ὁ θαιμανίτης λέγει
- 2 "Ethän pane pahaksesi, jos sinulle puhutaan? Kuka voi vaitikaan olla?
If one says a word, will it be a weariness to you? but who is able to keep from saying what is in his mind?
μὴ πολλὰκίς σοι λελάληται ἐν κόπῳ ἰσχὺν δὲ ῥημάτων σου τίς ὑποίσει
- 3 Katso, monta sinä olet ojentanut, ja hervonneita käsiä olet vahvistanut;
Truly, you have been a helper to others, and you have made feeble hands strong;
εἰ γὰρ σὺ ἐνουθέτησας πολλοὺς καὶ χεῖρας ἀσθενοῦς παρεκάλεσας
- 4 sanasi ovat nostaneet kompastunutta, ja rauenneita polvia olet voimistanut.
He who was near to falling has been lifted up by your words, and you have given strength to bent knees.
ἀσθενοῦντάς τε ἐξάνεστησας ῥήμασιν γόνασιν τε ἄδυνατοῦσιν θάρσος περιέθηκας

- 5 **Mutta nyt, kun itseäsi kova kohtaa, sinä tuskastut, kun se sinuun sattuu, sinä kauhistut.**
But now it has come on you and it is a weariness to you; you are touched by it and your mind is troubled.
 νῦν δὲ ἦκει ἐπὶ σὲ πόνος καὶ ἡψατό σου σὺ δὲ ἐσπούδασας
- 6 **Eikö jumalanpelkosi ole sinun uskalluksesi ja nuhteeton vaelluksesi sinun toivosi?**
Is not your fear of God your support, and your upright way of life your hope?
 πότερον οὐχ ὁ φόβος σου ἔστιν ἐν ἀφροσύνῃ καὶ ἡ ἐλπίς σου καὶ ἡ ἀκακία τῆς ὁδοῦ σου
- 7 **Ajattelle, kuka viaton on koskaan hukkunut, ja missä ovat rehelliset joutuneet perikatoon?**
Have you ever seen destruction come to an upright man? or when were the god-fearing ever cut off?
 μνήσθητι οὖν τίς καθαρὸς ὦν ἀπώλετο ἢ πότε ἀληθινοὶ ὀλόρριζοι ἀπώλοντο
- 8 **Minkä minä olen nähnyt, niin ne, jotka vääryyttä kyntävät ja turmiota kylvävät, ne sitä niittävätkin.**
What I have seen is that those by whom trouble has been ploughed, and evil planted, get the same for themselves.
 καθ' ὃν τρόπον εἶδον τοὺς ἀροτριῶντας τὰ ἄτοπα οἱ δὲ σπεύροντες αὐτὰ ὀδύνας θεριοῦσιν ἑαυτοῖς
- 9 **Jumalan henkäyksestä he hukkuvat, hänen vihansa hengestä he häviävät.**
By the breath of God destruction takes them, and by the wind of his wrath they are cut off.
 ἀπὸ προστάγματος κυρίου ἀπολοῦνται ἀπὸ δὲ πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ ἀφανισθήσονται
- 10 **Leijonan ärjyntä, jalopeuran ääni vaiennetaan, ja nuorten leijonain hampaat murskataan;**
Though the noise of the lion and the sounding of his voice, may be loud, the teeth of the young lions are broken.
 σθένος λέοντος φωνὴ δὲ λαίνας γαυρίαμα δὲ δρακόντων ἐσβέσθη
- 11 **jalopeura menehtyy saaliin puutteesta, ja naarasleijonan pennut hajaantuvat.**
The old lion comes to his end for need of food, and the young of the she-lion go wandering in all directions.
 μυρμηκολέων ὤλετο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν βορὰν σκύμνοι δὲ λέοντων ἔλιπον ἀλλήλους
- 12 **Ja minulle tuli salaa sana, korvani kuuli kuiskauksen,**
A word was given to me secretly, and the low sound of it came to my ears.
 εἰ δέ τι ῥῆμα ἀληθινὸν ἐγεγόνει ἐν λόγοις σου οὐθὲν ἂν σοι τούτων κακὸν ἀπήντησεν πότερον οὐ δέξεται μου τὸ οὖς ἐξαΐσια παρ' αὐτοῦ
- 13 **kun ajatukset liikkuiivat öisissä näyissä, kun raskas uni oli vallannut ihmiset.**
In troubled thoughts from visions of the night, when deep sleep comes on men,
 φόβοι δὲ καὶ ἠχὼ νυκτερινὴ ἐπιπίπτων φόβος ἐπ' ἀνθρώπους
- 14 **Pelko ja vavistus yllättivät minut, peljästyttivät kaikki minun luuni.**
Fear came on me and shaking, and my bones were full of trouble;
 φρίκη δὲ μοι συνήνησεν καὶ τρόμος καὶ μέγας μου τὰ ὅσα συνέσεισεν
- 15 **Tuulen henkäys hiveli kasvojani, ihoni karvat nousivat pystyyn.**
And a breath was moving over my face; the hair of my flesh became stiff:
 καὶ πνεῦμα ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπῆλθεν ἐφριζαν δὲ μου τρίχες καὶ σάρκες
- 16 **Siinä seisoi - sen näköä en erottanut - haamu minun silmäini edessä; minä kuulin kuiskaavan äänen:**
Something was present before me, but I was not able to see it clearly; there was a form before my eyes: a quiet voice came to my ears, saying:
 ἀνέστην καὶ οὐκ ἐπέγνων εἶδον καὶ οὐκ ἦν μορφή πρὸ ὀφθαλμῶν μου ἀλλ' ἦ αὖραν καὶ φωνὴν ἤκουον
- 17 **'Onko ihminen vanhurskas Jumalan edessä, onko mies Luojansa edessä puhdas?**
May a man be upright before God? or a man be clean before his Maker?
 τί γάρ μὴ καθαρὸς ἔσται βροτὸς ἐναντίον κυρίου ἢ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἄμεμπτος ἀνὴρ
- 18 **Katso, palvelijoihinsakaan hän ei luota, enkeleissäänkin hän havaitsee vikoja;**
Truly, he puts no faith in his servants, and he sees error in his angels;
 εἰ κατὰ παίδων αὐτοῦ οὐ πιστεύει κατὰ δὲ ἀγγέλων αὐτοῦ σκολιόν τι ἐπενόησεν

- 19 saati niissä, jotka savimajoissa asuvat, joiden perustus on maan tomussa! He rumentuvat kuin koiperhonen;
How much more those living in houses of earth, whose bases are in the dust! They are crushed more quickly than an insect;
τοὺς δὲ κατοικοῦντας οἰκίας πηλίνας ἐξ ὧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ ἔσμεν ἔπαισεν αὐτοὺς σιτὸς τρόπον
- 20 ennenkuin aamu ehtooksi muuttuu, heidät muserretaan. Kenenkään huomaamatta he hukkuvat ainiaaksi.
Between morning and evening they are completely broken; they come to an end for ever, and no one takes note.
καὶ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ἑσπέρας οὐκέτι εἰσὶν παρὰ τὸ μὴ δύνασθαι αὐτοὺς ἑαυτοῖς βοηθῆσαι ἀπώλοντο
- 21 Eikö niin: heidän telttanuoransa irroitetaan, ja he kuolevat, viisaudesta osattomina."
If their tent-cord is pulled up, do they not come to an end, and without wisdom?
ἐνεφύσησεν γὰρ αὐτοῖς καὶ ἐξηράνθησαν ἀπώλοντο παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σοφίαν
- 1 "Huuda vain! Onko ketään, joka sinulle vastaisi, ja kenenkä pyhän puoleen kääntyisit?
Give now a cry for help; is there anyone who will give you an answer? and to which of the holy ones will you make your prayer?
ἐπικάλῃσαι δὲ εἴ τίς σοι ὑπακούσεται ἢ εἴ τινα ἀγγέλων ἁγίων ὄψη
- 2 Mielettömän tappaa suuttumus, tyhmän surmaa kiivaus.
For wrath is the cause of death to the foolish, and he who has no wisdom comes to his end through passion.
καὶ γὰρ ἄφρονα ἀναιρεῖ ὀργὴ πεπλανημένον δὲ θανατοὶ ζῆλος
- 3 Minä näin mielettömän juurtuvan, mutta äkkiä sain huutaa hänen asuinsijansa kirousta.
I have seen the foolish taking root, but suddenly the curse came on his house.
ἐγὼ δὲ ἐώρακα ἄφρονας ρίζαν βάλλοντας ἀλλ' εὐθέως ἐβρώθη αὐτῶν ἡ δίαίτα
- 4 Hänen lapsensa ovat onnesta kaukana, heitä poljetaan portissa, eikä auttajaa ole.
Now his children have no safe place, and they are crushed before the judges, for no one takes up their cause.
πόρρω γένοιτο οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἀπὸ σωτηρίας κολαβρισθεῖσαν δὲ ἐπὶ θύραις ἡσσόνων καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος
- 5 Ja minkä he ovat leikanneet, syö nälkäinen - ottaa sen vaikka orjantappuroista - ja janoiset tavoittelevat heidän tavaraansa.
Their produce is taken by him who has no food, and their grain goes to the poor, and he who is in need of water gets it from their spring.
ἂ γὰρ ἐκεῖνοι συνήγαγον δίκαιοι ἔδονται αὐτοὶ δὲ ἐκ κακῶν οὐκ ἐξαίρετοι ἔσονται ἐκσιφωνισθεῖη αὐτῶν ἡ ἰσχὺς
- 6 Sillä onnettomuus ei kasva tomusta, eikä vaiva verso maasta,
For evil does not come out of the dust, or trouble out of the earth;
οὐ γὰρ μὴ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς γῆς κόπος οὐδὲ ἐξ ὀρέων ἀναβλαστήσει πόνος
- 7 vaan ihminen syntyy vaivaan, ja kipinät, liekin lapset, lentävät korkealle.
But trouble is man's fate from birth, as the flames go up from the fire.
ἀλλὰ ἄνθρωπος γεννᾶται κόπῳ νεοσσοὶ δὲ γυπὸς τὰ ὑψηλὰ πέτονται
- 8 Mutta minä ainakin etsisin Jumalaa ja asettaisin asiani Jumalan eteen,
But as for me, I would make my prayer to God, and I would put my cause before him:
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἐγὼ δεηθήσομαι κυρίου κύριον δὲ τὸν πάντων δεσπότην ἐπικαλέσομαι
- 9 hänen, joka tekee suuria, tutkimattomia tekoja, ihmeitä ilman määrää,
Who does great things outside our knowledge, wonders without number:
τὸν ποιοῦντα μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε καὶ ἐξάϊσια ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς
- 10 joka antaa sateen maan päälle ja lähettää vettä vainioille,
Who gives rain on the earth, and sends water on the fields:
τὸν διδόντα ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν ἀποστέλλοντα ὕδωρ ἐπὶ τὴν ὑπ' οὐρανόν
- 11 että hän korottaisi alhaiset ja surevaiset kohoaisivat onneen.
Lifting up those who are low, and putting the sad in a safe place;
τὸν ποιοῦντα ταπεινοὺς εἰς ὕψος καὶ ἀπολωλότας ἐξεγείροντα

- 12 Hän tekee kavalain hankkeet tyhjiksi, niin ettei mikään menesty heidän kättensä alla,
Who makes the designs of the wise go wrong, so that they are unable to give effect to their purposes.
διαλλάσσοντα βουλὰς πανούργων καὶ οὐ μὴ ποιήσουσιν αἱ χεῖρες αὐτῶν ἀληθές
- 13 hän vangitsee viisaat heidän viekkauteensa; ovelain juonet raukeavat:
He takes the wise in their secret designs, and the purposes of the twisted are cut off suddenly.
ὁ καταλαμβάνων σοφοὺς ἐν τῇ φρονήσει βουλὴν δὲ πολυπλόκων ἐξέστησεν
- 14 päivällä he joutuvat pimeään ja hapuilevat keskipäivällä niinkuin yöllä.
In the daytime it becomes dark for them, and in the sunlight they go feeling about as if it was night.
ἡμέρας συναντῆσεται αὐτοῖς σκότος τὸ δὲ μεσημβρινὸν ψηλαφήσασαν ἴσα νυκτί
- 15 Mutta köyhän hän pelastaa heidän suunsa miekasta, auttaa väkevän kädestä.
But he keeps safe from their sword those who have no father, and the poor from the power of the strong.
ἀπόλοιντο δὲ ἐν πολέμῳ ἀδύνατος δὲ ἐξέλθοι ἐκ χειρὸς δυνάστου
- 16 Ja niin on vaivaisella toivo, mutta vääryyden täytyy sulkea suunsa.
So the poor man has hope, and the mouth of the evil-doer is stopped.
εἴη δὲ ἀδυνάτῳ ἐλπίς ἀδίκου δὲ στόμα ἐμφοραχθεῖη
- 17 Katso, autuas se ihminen, jota Jumala rankaisee! Älä siis pidä halpana Kaikkivaltiaan kuritusta.
Truly, that man is happy who has training from the hand of God: so do not let your heart be shut to the teaching of the Ruler of all.
μακάριος δὲ ἄνθρωπος ὃν ἤλεγξεν ὁ κύριος νουθέτημα δὲ παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνου
- 18 Sillä hän haavoittaa, ja hän sitoo; lyö murskaksi, mutta hänen kätensä myös parantavat.
For after his punishment he gives comfort, and after wounding, his hands make you well.
αὐτὸς γὰρ ἀλγεῖν ποιεῖ καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν ἔπαισεν καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἴασαντο
- 19 Kuudesta hädästä hän sinut pelastaa, ja seitsemässä ei onnettomuus sinua kohtaa.
He will keep you safe from six troubles, and in seven no evil will come near you.
ἑξάκις ἐξ ἀναγκῶν σε ἐξελεῖται ἐν δὲ τῷ ἑβδόμῳ οὐ μὴ ἄψηταί σου κακόν
- 20 Nälänhädässä hän vapahtaa sinut kuolemasta ja sodassa miekan terästä.
When there is need of food he will keep you from death, and in war from the power of the sword.
ἐν λιμῷ ῥύσεται σε ἐκ θανάτου ἐν πολέμῳ δὲ ἐκ χειρὸς σιδήρου λύσει σε
- 21 Kielen ruoskalta sinä olet turvassa, etkä pelkää, kun hävitys tulee.
He will keep you safe from the evil tongue; and you will have no fear of wasting when it comes.
ἀπὸ μάστιγος γλώσσης σε κρύψει καὶ οὐ μὴ φοβηθῆς ἀπὸ κακῶν ἐρχομένων
- 22 Hävitykselle ja kalliille ajalle sinä naurat, etkä metsän petoja pelkää.
You will make sport of destruction and need, and will have no fear of the beasts of the earth.
ἀδίκων καὶ ἀνόμων καταγέλαση ἀπὸ δὲ θηρίων ἀγρίων οὐ μὴ φοβηθῆς
- 23 Sillä kedon kivien kanssa sinä olet liitossa, ja metsän pedot elävät rauhassa sinun kanssasi.
For you will be in agreement with the stones of the earth, and the beasts of the field will be at peace with you.
θῆρες γὰρ ἄγριοι εἰρηνεύσουσίν σοι
- 24 Saat huomata, että majasi on rauhoitettu, ja kun tarkastat asuinsijaasi, et sieltä mitään kaipaa.
And you will be certain that your tent is at peace, and after looking over your property you will see that nothing is gone.
εἶτα γνώση ὅτι εἰρηνεύσει σοι ὁ οἶκος ἡ δὲ διαίτα τῆς σκηνῆς σου οὐ μὴ ἀμάρτη
- 25 Ja saat huomata, että sinun sukusi on suuri ja vesasi runsaat kuin ruoho maassa.
You will be certain that your seed will be great, and your offspring like the plants of the earth.
γνώση δὲ ὅτι πολὺ τὸ σπέρμα σου τὰ δὲ τέκνα σου ἔσται ὥσπερ τὸ παμβότανον τοῦ ἀγροῦ

- 26 Ikäsi kypsyydessä sinä menet hautaan, niinkuin lyhde korjataan ajallansa.
You will come to your last resting-place in full strength, as the grain is taken up to the crushing-floor in its time.
ἐλεύση δὲ ἐν τάφῳ ὡσπερ σῖτος ὄρμος κατὰ καιρὸν θεριζόμενος ἢ ὡσπερ θιμωνιὰ ἄλωνος καθ' ὥραν συγκομισθεῖσα
- 27 Katso, tämän olemme tutkineet, ja niin se on; kuule se, ja ota sinäkin siitä vaari."
See, we have made search with care, and it is so; it has come to our ears; see that you take note of it for yourself.
ἰδοὺ ταῦτα οὕτως ἐξιγνιάσαμεν ταῦτά ἐστιν ἃ ἀκηκόαμεν σὺ δὲ γνώθι σεαυτῷ εἰ τι ἐπραξας
- 1 Job vastasi ja sanoi:
And Job made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει
- 2 "Oi, jospa minun suruni punnittaisiin ja kova onneni pantaisiin sen kanssa vaakaan!
If only my passion might be measured, and put into the scales against my trouble!
εἰ γὰρ τις ἰσθῶν στήσαι μου τὴν ὀργὴν τὰς δὲ ὀδύνας μου ἄραι ἐν ζυγῷ ὀμοθυμαδόν
- 3 Sillä se on nyt raskaampi kuin meren hiekka; sentähden menevät sanani harhaan.
For then its weight would be more than the sand of the seas: because of this my words have been uncontrolled.
καὶ δὴ ἄμμου παραλίας βαρύτερα ἔσται ἄλλ' ὡς ἔοικεν τὰ ῥήματά μου ἐστιν φαῦλα
- 4 Sillä Kaikkivaltiaan nuolet ovat sattuneet minuun; minun henkeni juo niiden myrkyä. Jumalan kauhut ahdistavat minua.
For the arrows of the Ruler of all are present with me, and their poison goes deep into my spirit: his army of fears is put in order against me.
βέλη γὰρ κυρίου ἐν τῷ σώματί μου ἐστιν ὧν ὁ θυμὸς αὐτῶν ἐκπίνει μου τὸ αἷμα ὅταν ἄρξωμαι λαλεῖν κεντοῦσί με
- 5 Huutaako villiaasi vihannassa ruohikossa, ammuuko härkä rehuviljansa ääressä?
Does the ass of the fields give out his voice when he has grass? or does the ox make sounds over his food?
τί γὰρ μὴ διὰ κενῆς κεκράζεται ὄνος ἄγριος ἄλλ' ἢ τὰ σῖτα ζητῶν εἰ δὲ καὶ ῥήξει φωνὴν βοῦς ἐπὶ φάτνης ἔχων τὰ βρώματα
- 6 Käykö äittelää syöminen ilman suolaa, tahi onko makua munanvalkuaisessa?
Will a man take food which has no taste without salt? or is there any taste in the soft substance of purslain?
εἰ βρωθήσεται ἄρτος ἄνευ ἁλός εἰ δὲ καὶ ἔστιν γεῦμα ἐν ῥήμασιν κενοῖς
- 7 Sieluni ei tahdo koskea sellaiseen, se on minulle kuin saastainen ruoka.
My soul has no desire for such things, they are as disease in my food.
οὐ δύναται γὰρ παύσασθαι μου ἡ ψυχὴ βρόμον γὰρ ὀρῶ τὰ σῖτά μου ὡσπερ ὄσμὴν λέοντος
- 8 Oi, jospa minun pyyntöni täytyisi ja Jumala toteuttaisi minun toivoni!
If only I might have an answer to my prayer, and God would give me my desire!
εἰ γὰρ δόξη καὶ ἔλθοι μου ἡ αἴτησις καὶ τὴν ἐλπίδα μου δόξη ὁ κύριος
- 9 Jospa Jumala suvaitsisi musertaa minut, ojentaa kätensä ja katkaista elämäni langan!
If only he would be pleased to put an end to me; and would let loose his hand, so that I might be cut off!
ἀρξάμενος ὁ κύριος τρωσάτω με εἰς τέλος δὲ μὴ με ἀνελέτω
- 10 Niin olisi vielä lohduksenani - ja ilosta minä hypähtäisin säälimättömän tuskan alla - etten ole kieltänyt Pyhän sanoja.
So I would still have comfort, and I would have joy in the pains of death, for I have not been false to the words of the Holy One.
εἶη δέ μου πόλις τάφος ἐφ' ἧς ἐπὶ τειχέων ἠλλομην ἐπ' αὐτῆς οὐ μὴ φείσωμαι οὐ γὰρ ἐνευσάμην ῥήματα ἅγια θεοῦ μου
- 11 Mikä on minun voimani, että enää toivoisin, ja mikä on loppuni, että tätä kärsisin?
Have I strength to go on waiting, or have I any end to be looking forward to?
τίς γὰρ μου ἡ ἰσχὺς ὅτι ὑπομένω ἢ τίς μου ὁ χρόνος ὅτι ἀνέχεται μου ἡ ψυχὴ
- 12 Onko minun voimani vahva kuin kivi, onko minun ruumiini vaskea?
Is my strength the strength of stones, or is my flesh brass?
μὴ ἰσχὺς λίθων ἢ ἰσχὺς μου ἢ αἰ σάρκες μου εἰσιν χάλκεια

- 13 Eikö minulla ole enää mitään apua, onko pelastus minusta karkonnut?
I have no help in myself, and wisdom is completely gone from me.
ἢ οὐκ ἐπ' αὐτῷ ἐπεποίθειν βοήθεια δὲ ἀπ' ἐμοῦ ἄπεστιν
- 14 Tuleehan ystävän olla laupias nääntyvälle, vaikka tämä olisikin hyljännyt Kaikkivaltiaan pelon.
He whose heart is shut against his friend has given up the fear of the Ruler of all.
ἀπείπατό με ἔλεος ἐπισκοπῆ δὲ κυρίου ὑπερεῖδέν με
- 15 Minun veljeni ovat petolliset niinkuin vesipuro, niinkuin sadepurot, jotka juoksevat kuiviin.
My friends have been false like a stream, like streams in the valleys which come to an end:
οὐ προσεῖδόν με οἱ ἐγγύτατοί μου ὥσπερ χειμάρρους ἐκλείπων ἢ ὥσπερ κύμα παρήλθόν με
- 16 Ne ovat jääsohjusta sameat, niihin kätkeytyy lumi;
Which are dark because of the ice, and the snow falling into them;
οἵτινές με διευλαβοῦντο νῦν ἐπιπεπτόκασίν μοι ὥσπερ χιῶν ἢ κρύσταλλος πεπηγώς
- 17 auringon paahtaessa ne ehtyvät, ne häviävät paikastansa helteen tullen.
Under the burning sun they are cut off, and come to nothing because of the heat.
καθὼς τακεῖσα θέρμης γενομένης οὐκ ἐπεγνώσθη ὄπερ ἦν
- 18 Niiden juoksun urat mutkistuvat, ne haihtuvat tyhjiin ja katoavat.
The camel-trains go out of their way; they go up into the waste and come to destruction.
οὕτως κἀγὼ κατελείφθην ὑπὸ πάντων ἀπολόμην δὲ καὶ ἔξουικος ἐγενόμην
- 19 Teeman karavaanit tähystelivät, Seban matkueet odottivat niitä;
The camel-trains of Tema were searching with care, the bands of Sheba were waiting for them:
ἴδετε ὁδοὺς θαιμανῶν ἀτραποὺς σαβῶν οἱ διορῶντες
- 20 he joutuivat häpeään, kun niihin luottivat, pettyivät perille tullessansa.
They were put to shame because of their hope; they came and their hope was gone.
καὶ αἰσχύνην ὀφειλήσουσιν οἱ ἐπὶ πόλεσιν καὶ χρήμασιν πεποιθότες
- 21 Niin te olette nyt tyhjän veroiset: te näette kauhun ja peljästyte.
So have you now become to me; you see my sad condition and are in fear.
ἀτὰρ δὲ καὶ ὑμεῖς ἐπέβητέ μοι ἀνελεημόνως ὥστε ἰδόντες τὸ ἐμὸν τραῦμα φοβήθητε
- 22 Olenko sanonut: 'Antakaa minulle ja suorittakaa tavaroistanne lahjus minun puolestani,
Did I say, Give me something? or, Make a payment for me out of your wealth?
τί γὰρ μή τι ὑμᾶς ἤτησα ἢ τῆς παρ' ὑμῶν ἰσχύος ἐπιδέομαι
- 23 pelastakaa minut vihollisen vallasta ja lunastakaa minut väkivaltaisten käsistä'?
Or, Get me out of the power of my hater? or, Give money so that I may be free from the power of the cruel ones?
ὥστε σώσαί με ἐξ ἐχθρῶν ἢ ἐκ χειρὸς δυναστῶν ῥύσασθαί με
- 24 Opettakaa minua, niin minä vaikenen; neuvokaa minulle, missä olen erehtynyt.
Give me teaching and I will be quiet; and make me see my error.
διδάξατέ με ἐγὼ δὲ κωφεύσω εἴ τι πεπλάνημαι φράσατέ μοι
- 25 Kuinka tehoakaan oikea puhe! Mutta mitä merkitsee teidän nuhtelunne?
How pleasing are upright words! but what force is there in your arguments?
ἀλλ' ὥς ἔοικεν φαῦλα ἀληθινοῦ ῥήματα οὐ γὰρ παρ' ὑμῶν ἰσχὺν αἰτοῦμαι
- 26 Aiotteko nuhdella sanoja? Tuultahan ovat epätoivoisen sanat.
My words may seem wrong to you, but the words of him who has no hope are for the wind.
οὐδὲ ὁ ἔλεγχος ὑμῶν ῥήμασίν με παύσει οὐδὲ γὰρ ὑμῶν φθέγμα ῥήματος ἀνέξομαι

- 27 Orvostakin te heittäisitte arpaa ja hieroisitte kauppaan ystävistäänne.
Truly, you are such as would give up the child of a dead man to his creditors, and would make a profit out of your friend.
πλὴν ὅτι ἐπ' ὀρφανῷ ἐπιπίπτετε ἐνάλλεσθε δὲ ἐπὶ φίλῳ ὑμῶν
- 28 Mutta suvaitkaa nyt kääntyä minuun; minä totisesti en valhettele vasten kasvojanne.
Now then, let your eyes be turned to me, for truly I will not say what is false to your face.
νυνὶ δὲ εἰσβλέψας εἰς πρόσωπα ὑμῶν οὐ ψεύσομαι
- 29 Palatkaa, älköön vääryyttä tapahtuko; palatkaa, vielä minä olen oikeassa siinä.
Let your minds be changed, and do not have an evil opinion of me; yes, be changed, for my righteousness is still in me.
καθίσατε δὴ καὶ μὴ εἶη ἄδικον καὶ πάλιν τῷ δικαίῳ συνέρχεσθε
- 30 Olisiko minun kielelläni vääryys? Eikö suulakeni tuntisi, mikä turmioksi on?"
Is there evil in my tongue? is not the cause of my trouble clear to me?
οὐ γάρ ἐστιν ἐν γλώσσῃ μου ἄδικον ἢ ὁ λάρυγξ μου οὐχὶ σὺνεσιν μελετᾷ
- 1 "Eikö ihmisen olo maan päällä ole sotapalvelusta, eivätkö hänen päivänsä ole niinkuin palkkalaisen päivät?
Has not man his ordered time of trouble on the earth? and are not his days like the days of a servant working for payment?
πότερον οὐχὶ πειρατήριόν ἐστιν ὁ βίος ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὡσπερ μισθίου ἀθημερινοῦ ἢ ζωῆ αὐτοῦ
- 2 Hän on orjan kaltainen, joka halajaa varjoon, ja niinkuin palkkalainen, joka odottaa palkkaansa.
As a servant desiring the shades of evening, and a workman looking for his payment:
ἢ ὡσπερ θεράπων δεδουκῶς τὸν κύριον αὐτοῦ καὶ τετευχῶς σκιᾶς ἢ ὡσπερ μισθωτὸς ἀναμένων τὸν μισθὸν αὐτοῦ
- 3 Niin olen minä perinyt kurjuuden kuukaudet, ja vaivan yöt ovat minun osakseni tulleet.
So I have for my heritage months of pain to no purpose, and nights of weariness are given to me.
οὕτως κἀγὼ ὑπέμεινα μῆνας κενούς νύκτες δὲ ὀδυνῶν δεδομένα μοί εἰσιν
- 4 Maata mennessäni minä ajattelen: Milloinka saan nousta? Ilta venyy, ja minä kyllästyn kääntelettiessäni aamuhämärään asti.
When I go to my bed, I say, When will it be time to get up? but the night is long, and I am turning from side to side till morning light.
ἐὰν κοιμηθῶ λέγω πότε ἡμέρα ὡς δ' ἂν ἀναστῶ πάλιν πότε ἐσπέρα πλήρης δὲ γίνομαι ὀδυνῶν ἀπὸ ἐσπέρας ἕως πρωΐ
- 5 Minun ruumiini verhoutuu matoihin ja tomukamaraan, minun ihoni kovettuu ja märkii.
My flesh is covered with worms and dust; my skin gets hard and then is cracked again.
φύρεται δέ μου τὸ σῶμα ἐν σαπρία σκολήκων τήκω δὲ βόλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ζύων
- 6 Päiväni kiitävät nopeammin kuin sukkula, ne katoavat toivottomuudessa.
My days go quicker than the cloth-worker's thread, and come to an end without hope.
ὁ δὲ βίος μου ἐστιν ἐλαφρότερος λαλιᾶς ἀπόλωλεν δὲ ἐν κενῇ ἐλπίδι
- 7 Muista, että minun elämäni on tuulen henkäys; minun silmäni ei enää saa onnea nähdä.
O, keep in mind that my life is wind: my eye will never again see good.
μνήσθητι οὖν ὅτι πνεῦμά μου ἡ ζωὴ καὶ οὐκέτι ἐπανελεύσεται ὁ ὀφθαλμὸς μου ἰδεῖν ἀγαθόν
- 8 Ken minut näki, sen silmä ei minua enää näe; sinun silmäsi etsivät minua, mutta minua ei enää ole.
The eye of him who sees me will see me no longer: your eyes will be looking for me, but I will be gone.
οὐ περιβλέψεται με ὀφθαλμὸς ὀρώντός με οἱ ὀφθαλμοί σου ἐν ἐμοί καὶ οὐκέτι εἰμι
- 9 Pilvi häipyä ja menee menojaan; niin myös tuonelaan vaipunut ei sieltä nouse.
A cloud comes to an end and is gone; so he who goes down into the underworld comes not up again.
ὡσπερ νέφος ἀποκαθαρθὲν ἀπ' οὐρανοῦ ἐὰν γὰρ ἄνθρωπος καταβῆ εἰς ἄδην οὐκέτι μὴ ἀναβῆ
- 10 Ei hän enää palaja taloonsa, eikä hänen asuinpaikkansa häntä enää tunne.
He will not come back to his house, and his place will have no more knowledge of him.
οὐδ' οὐ μὴ ἐπιστρέψῃ ἔτι εἰς τὸν ἴδιον οἶκον οὐδὲ μὴ ἐπιγνῶ αὐτὸν ἔτι ὁ τόπος αὐτοῦ

- 11 Niin en minäkään hillitse suutani, minä puhun henkeni ahdistuksessa, minä valitan sieluni murheessa.
So I will not keep my mouth shut; I will let the words come from it in the pain of my spirit, my soul will make a bitter outcry.
ἀτὰρ οὐδὲ ἐγὼ φείσομαι τῷ στόματί μου λαλήσω ἐν ἀνάγκῃ ὧν ἀνοίξω πικρίαν ψυχῆς μου συνεχόμενος
- 12 Olenko minä meri tai lohikäärme, että asetat vartioston minua vastaan?
Am I a sea, or a sea-beast, that you put a watch over me?
πότερον θάλασσά εἰμι ἢ δράκων ὅτι κατέταξας ἐπ' ἐμέ φυλακὴν
- 13 Kun ajattelen: leposijani lohduttaa minua, vuoteeni huojentaa minun tuskaani,
When I say, In my bed I will have comfort, there I will get rest from my disease;
εἶπα ὅτι παρακαλέσει με ἡ κλίνη μου ἀνοίσω δὲ πρὸς ἐμαυτὸν ἰδίᾳ λόγον τῆ κοιτῆ μου
- 14 niin sinä kauhistutat minua unilla ja peljästyvät minua näyillä.
Then you send dreams to me, and visions of fear;
ἐκφοβεῖς με ἐνυπνίοις καὶ ἐν ὁράμασίν με καταπλήσεις
- 15 Mieluummin tukehdun, mieluummin kuolen, kuin näin luurankona kidun.
So that a hard death seems better to my soul than my pains.
ἀπαλλάξεις ἀπὸ πνεύματός μου τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ δὲ θανάτου τὰ ὅσα μου
- 16 Olen kyllästynyt, en tahdo elää iankaiken; anna minun olla rauhassa, sillä tuulen henkäystä ovat minun päiväni.
I have no desire for life, I would not be living for ever! Keep away from me, for my days are as a breath.
οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ζήσομαι ἵνα μακροθυμήσω ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ κενὸς γάρ μου ὁ βίος
- 17 Mikä on ihminen, että hänestä niin suurta lukua pidät ja että kiinnität häneen huomiosi,
What is man, that you have made him great, and that your attention is fixed on him,
τί γάρ ἐστιν ἄνθρωπος ὅτι ἐμεγάλυνας αὐτὸν ἢ ὅτι προσέχεις τὸν νοῦν εἰς αὐτὸν
- 18 tarkastat häntä joka aamu, tutkit häntä joka hetki?
And that your hand is on him every morning, and that you are testing him every minute?
ἢ ἐπισκοπῆν αὐτοῦ ποιήσῃ ἕως τὸ πρῶν καὶ εἰς ἀνάπαυσιν αὐτὸν κρινεῖς
- 19 Etkö koskaan käännä pois katsettasi minusta, etkö hellitä minusta sen vertaa, että saan sylkeni nielaistuksi?
How long will it be before your eyes are turned away from me, so that I may have a minute's breathing-space?
ἕως τίνος οὐκ ἔξῃς με οὐδὲ προΐη με ἕως ἂν καταπίω τὸν πτύελόν μου ἐν ὁδῷνῃ
- 20 Jos olenkin syntiä tehnyt, niin mitä olen sillä sinulle tehnyt, sinä ihmisten vartioitsija? Minkätähden asetit minut maalitaulukseksi, ja minkätähden tulin itselleni taakaksi?
If I have done wrong, what have I done to you, O keeper of men? why have you made me a mark for your blows, so that I am a weariness to myself?
εἰ ἐγὼ ἤμαρτον τί δόναμαί σοι πρᾶξαι ὁ ἐπιστάμενος τὸν νοῦν τῶν ἀνθρώπων διὰ τί ἔθου με κατενευκτὴν σου εἰμι δὲ ἐπὶ σοὶ φορτίον
- 21 Minkätähden et anna rikostani anteeksi etkä poista pahaa tekoani? Sillä nyt minä menen levolle maan tomuun, ja jos etsit minua, niin ei minua enää ole."
And why do you not take away my sin, and let my wrongdoing be ended? for now I go down to the dust, and you will be searching for me with care, but I will be gone.
καὶ διὰ τί οὐκ ἐποιήσω τῆς ἀνομίας μου λήθην καὶ καθαρισμόν τῆς ἁμαρτίας μου νυνὶ δὲ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι ὀρθρίζων δὲ οὐκέτι εἰμι
- 1 Sitten suuhilainen Bildad lausui ja sanoi:
Then Bildad the Shuhite made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ βαλδαδ ὁ σαυχίτης λέγει
- 2 "Kuinka kauan sinä senkaltaisia haastat ja suusi puheet ovat kuin raju myrsky?
How long will you say these things, and how long will the words of your mouth be like a strong wind?
μέχρι τίνος λαλήσεις ταῦτα πνεῦμα πολυρῆμον τοῦ στόματός σου
- 3 Jumalako vääristäisi oikeuden, Kaikkivaltiasko vääristäisi vanhurskauden?
Does God give wrong decisions? or is the Ruler of all not upright in his judging?
μὴ ὁ κύριος ἀδικήσει κρίνων ἢ ὁ τὰ πάντα ποιήσας ταράζει τὸ δίκαιον

- 4 Jos lapsesi tekivät syntiä häntä vastaan, niin hän hylkäsi heidät heidän rikoksensa valtaan.
If your children have done evil against him, then their punishment is from his hand.
εἰ οἱ υἱοὶ σου ἤμαρτον ἐναντίον αὐτοῦ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ἀνομίας αὐτῶν
- 5 Jos sinä etsit Jumalaa ja anot Kaikkivaltialta armoa,
If you will make search for God with care, and put your request before the Ruler of all;
σὺ δὲ ὄρθριζε πρὸς κύριον παντοκράτορα δεόμενος
- 6 jos olet puhdas ja rehellinen, silloin hän varmasti heräjäää sinun avuksesi ja asettaa entiselleen sinun vanhurskautesi asunnon.
If you are clean and upright; then he will certainly be moved to take up your cause, and will make clear your righteousness by building up your house again.
εἰ καθαρὸς εἶ καὶ ἀληθινὸς δεήσεως ἐπακούσεται σου ἀποκαταστήσει δέ σοι δίκαιαν δικαιοσύνης
- 7 Silloin sinun alkusi näyttää vähäiseltä, mutta loppuaikasi varttuu ylen suureksi.
And though your start was small, your end will be very great.
ἔσται οὖν τὰ μὲν πρῶτά σου ὀλίγα τὰ δὲ ἔσχατά σου ἀμύθητα
- 8 Sillä kysypä aikaisemmalta sukupolvelta, tarkkaa, mitä heidän isänsä ovat tutkineet.
Put the question now to the past generations, and give attention to what has been searched out by their fathers:
ἐπερώτησον γὰρ γενεὰν πρώτην ἐξιγνίσσον δὲ κατὰ γένος πατέρων
- 9 Mehän olemme eilispäivän lapsia emmekä mitään tiedä, päivämme ovat vain varjo maan päällä.
(For we are but of yesterday, and have no knowledge, because our days on earth are gone like a shade:)
χθιζοὶ γὰρ ἔσμεν καὶ οὐκ οἶδαμεν σκιά γὰρ ἔστιν ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς ὁ βίος
- 10 He sinua opettavat ja sanovat sinulle, tuovat ilmi sanat sydämestään:
Will they not give you teaching, and say words of wisdom to you?
ἢ οὐχ οὗτοί σε διδάξουσιν καὶ ἀναγγελοῦσιν καὶ ἐκ καρδίας ἐξάξουσιν ῥήματα
- 11 'Kasvaako kaisla siinä, missä ei ole rämettä? rehottaako ruoko siinä, missä ei ole vettä?
Will the river-plant come up in its pride without wet earth? will the grass get tall without water?
μὴ θάλλει πάπυρος ἄνευ ὕδατος ἢ ὑψωθήσεται βούτομον ἄνευ πότου
- 12 Vielä vihreänä ollessaan, ennenaikaisena leikkattavaksi, se kuivettuu ennen kuin mikään muu heinä.
When it is still green, without being cut down, it becomes dry and dead before any other plant.
ἔτι ὄν ἐπὶ ῥίξης καὶ οὐ μὴ θερισθῆ πρὸ τοῦ πιεῖν πᾶσα βοτάνη οὐχὶ ξηραίνεται
- 13 Niin käy kaikkien niiden, jotka unhottavat Jumalan, ja jumalattoman toivo katoaa,
So is the end of all who do not keep God in mind; and the hope of the evil-doer comes to nothing:
οὕτως τοίνυν ἔσται τὰ ἔσχατα πάντων τῶν ἐπιλανθανομένων τοῦ κυρίου ἐλπίς γὰρ ἀσεβοῦς ἀπολείπεται
- 14 hänen, jonka uskallus on langan varassa, jonka turvana on hämähäkinverkko.
Whose support is cut off, and whose hope is no stronger than a spider's thread.
ἀοίκητος γὰρ αὐτοῦ ἔσται ὁ οἶκος ἀράχνη δὲ αὐτοῦ ἀποβήσεται ἡ σκηνή
- 15 Hän nojaa taloonsa, mutta se ei seiso, hän tarttuu siihen, mutta se ei kestä.
He is looking to his family for support, but it is not there; he puts his hope in it, but it comes to nothing.
ἐὰν ὑπερείσῃ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μὴ στῆ ἐπιλαβομένου δὲ αὐτοῦ οὐ μὴ ὑπομείνῃ
- 16 Hän on rehevänä auringon paisteessa, ja hänen vesansa leviävät yli puutarhan.
He is full of strength before the sun, and his branches go out over his garden.
ὕγρὸς γὰρ ἔστιν ὑπὸ ἡλίου καὶ ἐκ σαπρίας αὐτοῦ ὁ ῥάδαμος αὐτοῦ ἐξελεύσεται
- 17 Hänen juurensa kietoutuvat kiviroukkioon, hän kiinnittää katseensa kivitaloon.
His roots are twisted round the stones, forcing their way in between them.
ἐπὶ συναγωγῆν λίθων κοιμᾶται ἐν δὲ μέσῳ χαλίκων ζήσεται

- 18 **Mutta kun Jumala hävittää hänet hänen paikastansa, niin se kieltää hänet: En ole sinua koskaan nähnyt.**
If he is taken away from his place, then it will say, I have not seen you.
 ἐὰν καταπίῃ ὁ τόπος ψεύσεται αὐτόν οὐχ ἐόρακας τοιαῦτα
- 19 **Katso, siinä oli hänen vaelluksensa ilo, ja tomusta kasvaa toisia.'**
Such is the joy of his way, and out of the dust another comes up to take his place.
 ὅτι καταστροφὴ ἀσεβοῦς τοιαύτη ἐκ δὲ γῆς ἄλλον ἀναβλαστήσει
- 20 **Katso, Jumala ei hylkää nuhteetonta eikä tartu pahantekijäin käteen.**
Truly, God will not give up him who is without sin, and will not take evil-doers by the hand.
 ὁ γὰρ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσεται τὸν ἄκακον πᾶν δὲ δῶρον ἀσεβοῦς οὐ δέξεται
- 21 **Vielä hän täyttää sinun suusi naurulla ja huulesi riemulla.**
The time will come when your mouth will be full of laughing, and cries of joy will come from your lips.
 ἀληθινῶν δὲ στόμα ἐμπλήσει γέλωτος τὰ δὲ χεῖλη αὐτῶν ἐξομολογήσεως
- 22 **Sinun vihemiehesi verhotaan häpeällä, ja jumalattomien majaa ei enää ole."**
Your haters will be clothed with shame, and the tent of the sinner will not be seen again.
 οἱ δὲ ἐχθροὶ αὐτῶν ἐνδύσονται αἰσχύνῃν διαίτα δὲ ἀσεβοῦς οὐκ ἔσται
- 1 **Job vastasi ja sanoi:**
And Job made answer and said,
 ὑπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει
- 2 **"Totisesti minä tiedän, että niin on; kuinka voisi ihminen olla oikeassa Jumalaa vastaan!**
Truly, I see that it is so: and how is it possible for a man to get his right before God?
 ἐπ' ἀληθείας οἶδα ὅτι οὕτως ἐστὶν πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς παρὰ κυρίῳ
- 3 **Jos ihminen tahtoi riidellä hänen kanssaan, ei hän voisi vastata hänelle yhteen tuhannesta.**
If a man was desiring to go to law with him, he would not be able to give him an answer to one out of a thousand questions.
 ἐὰν γὰρ βούληται κριθῆναι αὐτῷ οὐ μὴ ὑπακούσῃ αὐτῷ ἵνα μὴ ἀντείπῃ πρὸς ἓνα λόγον αὐτοῦ ἐκ χιλίων
- 4 **Hän on viisas mieleltään ja väkevä voimaltaan kuka on niskoitellut häntä vastaan ja jäänyt rankaisematta?**
He is wise in heart and great in strength: who ever made his face hard against him, and any good came of it?
 σοφὸς γὰρ ἐστὶν διανοία κραταιός τε καὶ μέγας τίς σκληρὸς γενόμενος ἐναντίον αὐτοῦ ὑπέμεινε
- 5 **Hän siirtää vuoret äkkiarvaamatta, hän kukistaa ne vihassansa;**
It is he who takes away the mountains without their knowledge, overturning them in his wrath:
 ὁ παλαιῶν ὄρη καὶ οὐκ οἶδασιν ὁ καταστρέφων αὐτὰ ὄργῃ
- 6 **hän järkyttää maan paikaltaan, ja sen patsaat vapisevat;**
Who is moving the earth out of its place, so that its pillars are shaking:
 ὁ σείων τὴν ὑπ' οὐρανὸν ἐκ θεμελίων οἱ δὲ στῦλοι αὐτῆς σαλεύονται
- 7 **hän kieltää aurinkoa, ja se ei nouse, ja hän lukitsee tähdet sinetillään;**
Who gives orders to the sun, and it does not give its light; and who keeps the stars from shining.
 ὁ λέγων τῷ ἡλίῳ καὶ οὐκ ἀνατέλλει κατὰ δὲ ἄστρων κατασφραγίζει
- 8 **hän yksinänsä levittää taivaat ja tallaa meren kuohun kukkuloita;**
By whose hand the heavens were stretched out, and who is walking on the waves of the sea:
 ὁ τανύσας τὸν οὐρανὸν μόνος καὶ περιπατῶν ὡς ἐπ' ἐδάφους ἐπὶ θαλάσσης
- 9 **hän loi Seulaset ja Kalevanmiekan, Otavan ja eteläiset tähtitarhat;**
Who made the Bear and Orion, and the Pleiades, and the store-houses of the south:
 ὁ ποιῶν πλειάδα καὶ ἔσπερον καὶ ἀρκτοῦρον καὶ ταμίεια νότου

- 10 hän tekee suuria, tutkimattomia tekoja, ihmeitä ilman määrää.
Who does great things not to be searched out; yes, wonders without number.
ὁ ποιῶν μεγάλα καὶ ἀνεξιχνίαστα ἐνδοξά τε καὶ ἐξαισία ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς
- 11 Katso, hän käy ohitseni, enkä minä häntä näe; hän liittää ohi, enkä minä häntä huomaa.
See, he goes past me and I see him not: he goes on before, but I have no knowledge of him.
ἐὰν ὑπερβῆ με οὐ μὴ ἴδω καὶ ἐὰν παρέλθῃ με οὐδ' ὧς ἔγνω
- 12 Katso, hän tempaa saaliinsa, kuka voi häntä estää, kuka sanoa hänelle: 'Mitä sinä teet?'
If he puts out his hand to take, by whom may it be turned back? who may say to him, What are you doing?
ἐὰν ἀπαλλάξῃ τίς ἀποστρέψει ἢ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας
- 13 Jumala ei taltu vihastansa; hänen allensa vaipuvat Rahabin auttajat.
God's wrath may not be turned back; the helpers of Rahab were bent down under him.
αὐτὸς γὰρ ἀπέστραπται ὀργὴν ὑπ' αὐτοῦ ἐκάμφθησαν κήτι τὰ ὑπ' οὐρανόν
- 14 Minäkö sitten voisin vastata hänelle, valita sanojani häntä vastaan?
How much less may I give an answer to him, using the right words in argument with him?
ἐὰν δέ μου ὑπακούσῃται ἢ διακρινεῖ τὰ ῥήματά μου
- 15 Vaikka oikeassakin olisin, en saisi vastatuksi; minun täytyisi tuomariltani armoa anoa.
Even if my cause was good, I would not be able to give an answer; I would make request for grace from him who was against me.
ἐὰν τε γὰρ ὦ δίκαιος οὐκ εἰσακούσεταιί μου τοῦ κρίματος αὐτοῦ δεηθήσομαι
- 16 Jos minä huutaisin ja hän minulle vastaisikin, en usko, että hän ottaisi korviinsa huutoani,
If I had sent for him to be present, and he had come, I would have no faith that he would give ear to my voice.
ἐὰν τε καλέσω καὶ ὑπακούσῃ οὐ πιστεύω ὅτι εἰσακήκοέν μου
- 17 hän, joka ajaa minua takaa myrskytuulessa ja lisää haavojeni lukua syyttömästi,
For I would be crushed by his storm, my wounds would be increased without cause.
μὴ γνώφω με ἐκτρίψῃ πολλὰ δέ μου τὰ συντρίμματα πεποίηκεν διὰ κενῆς
- 18 joka ei anna minun vetää henkeäni, vaan täyttää minut katkeralla tuskalla.
He would not let me take my breath, but I would be full of bitter grief.
οὐκ ἔῃ γάρ με ἀναπνεῦσαι ἐνέπλησεν δέ με πικρίας
- 19 Jos väkevän voimaa kysytään, niin hän sanoo: 'Tässä olen!' mutta jos oikeutta, niin: 'Kuka vetää minut tilille?'
If it is a question of strength, he says, Here I am! and if it is a question of a cause at law, he says, Who will give me a fixed day?
ὅτι μὲν γὰρ ἰσχύι κρατεῖ τίς οὖν κρίματι αὐτοῦ ἀντιστήσεται
- 20 Vaikka olisin oikeassa, niin oma suuni tuomitsisi minut syylliseksi; vaikka olisin syytön, niin hän kuitenkin minut vääräksi tekisi.
Though I was in the right, he would say that I was in the wrong; I have done no evil; but he says that I am a sinner.
ἐὰν γὰρ ὦ δίκαιος τὸ στόμα μου ἀσεβήσῃ ἐὰν τε ὦ ἄμεμπτος σκολιὸς ἀποβήσομαι
- 21 Syytön minä olen. En välitä hengestäni, elämäni on minulle halpa.
I have done no wrong; I give no thought to what becomes of me; I have no desire for life.
εἴτε γὰρ ἠσεβήσα οὐκ οἶδα τῆ ψυχῆ πλὴν ὅτι ἀφαιρεῖταιί μου ἡ ζωὴ
- 22 Yhdentekevää kaikki; sentähden minä sanon: hän lopettaa niin syyttömän kuin syyllisenkin.
It is all the same to me; so I say, He puts an end to the sinner and to him who has done no wrong together.
διὸ εἶπον μέγαν καὶ δυνάστην ἀπολλύει ὀργή
- 23 Jos ruoska äkkiä surmaa, niin hän pilkkaa viattomain epätoivoa.
If death comes suddenly through disease, he makes sport of the fate of those who have done no wrong.
ὅτι φαῦλοι ἐν θανάτῳ ἐξαισιῶ ἀλλὰ δίκαιοι καταγελῶνται

- 24 Maa on jätetty jumalattoman valtaan, hän peittää sen tuomarien kasvot - ellei hän, kuka sitten?
The land is given into the power of the evil-doer; the faces of its judges are covered; if not by him, then who has done it?
παραδέδονται γὰρ εἰς χεῖρας ἀσεβοῦς πρόσωπα κριτῶν αὐτῆς συγκαλύπτει εἰ δὲ μὴ αὐτός τις ἔστιν
- 25 Minun päiväni rientävät juoksijata nopeammin, pakenevat onnea näkemättä,
My days go quicker than a post-runner: they go in flight, they see no good.
ὁ δὲ βίος μου ἔστιν ἐλαφρότερος δρομέως ἀπέδρασαν καὶ οὐκ εἶδον
- 26 ne kiitävät pois niinkuin ruokovenheet, niinkuin kotka, joka iskee saaliiseen.
They go rushing on like reed-boats, like an eagle dropping suddenly on its food.
ἢ καὶ ἔστιν ναυσὶν ἴχθους ὁδοῦ ἢ ἀετοῦ πετομένου ζητούντος βορᾶν
- 27 Jos ajattelen: tahdon unhottaa tuskani, muuttaa muotoni ja ilostua,
If I say, I will put my grief out of mind, I will let my face be sad no longer and I will be bright;
ἐάν τε γὰρ εἶπω ἐπιλήσομαι λαλῶν συγκύψας τῷ προσώπῳ στενάξω
- 28 niin minä kauhistun kaikkia kipujani, tiedän, ettet julista minua viattomaksi.
I go in fear of all my pains; I am certain that I will not be free from sin in your eyes.
σειομαι πᾶσιν τοῖς μέλεσιν οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ ἀθῶόν με ἔασεις
- 29 Syyllisenä täytyy minun olla; miksi turhaan itseäni vaivaan?
You will not let me be clear of sin! why then do I take trouble for nothing?
ἐπειδὴ δέ εἰμι ἀσεβῆς διὰ τί οὐκ ἀπέθανον
- 30 Jos vaikka lumessa peseytyisin ja puhdistaisin käteni lipeällä,
If I am washed with snow water, and make my hands clean with soap;
ἐάν γὰρ ἀπολούσωμαι χιόνι καὶ ἀποκαθάρωμαι χερσὶν καθαραῖς
- 31 silloinkin sinä upottaisit minut likakuoppaan, niin että omat vaatteeni minua inhoisivat.
Then you will have me pushed into the dust, so that I will seem disgusting to my very clothing.
ικανῶς ἐν ῥύπῳ με ἔβαψας ἐβδέλυξάτο δέ με ἡ στολή
- 32 Sillä ei ole hän ihminen niinkuin minä, voidakseni vastata hänelle ja käydäksemme oikeutta keskenämme.
For he is not a man as I am, that I might give him an answer, that we might come together before a judge.
οὐ γὰρ εἶ ἄνθρωπος κατ' ἐμέ ᾧ ἀντικρινοῦμαι ἵνα ἔλθωμεν ὁμοθυμαδὸν εἰς κρίσιν
- 33 Ei ole meillä riidanratkaisijaa, joka laskisi kätensä meidän molempien päälle
There is no one to give a decision between us, who might have control over us.
εἶθε ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν καὶ ἐλέγχων καὶ διακοῦων ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων
- 34 ja ottaisi hänen vitsansa pois minun päältäni, niin ettei hänen kauhunsa peljättäisi minua;
Let him take away his rod from me and not send his fear on me:
ἀπαλλαξάτω ἀπ' ἐμοῦ τὴν ῥάβδον ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ μὴ με στροβεῖτω
- 35 silloin minä puhuisin enkä häntä pelkäisi, sillä ei ole mitään sellaista tunnollani."
Then I would say what is in my mind without fear of him; for there is no cause of fear in myself.
καὶ οὐ μὴ φοβηθῶ ἀλλὰ λαλήσω οὐ γὰρ οὕτω συνεπίσταμαι
- 1 "Minun sieluni on kyllästynyt elämään; minä päästän valitukseni valloilleen ja puhun sieluni murheessa,
My soul is tired of life; I will let my sad thoughts go free in words; my soul will make a bitter outcry.
κάμων τῇ ψυχῇ μου στένων ἐπαφήσω ἐπ' αὐτὸν τὰ ῥήματά μου λαλήσω πικρία ψυχῆς μου συνεχόμενος
- 2 minä sanon Jumalalle: 'Älä tuomitse minua syylliseksi; ilmaise minulle, miksi vaadit minua tilille.
I will say to God, Do not put me down as a sinner; make clear to me what you have against me.
καὶ ἐρῶ πρὸς κύριον μὴ με ἀσεβεῖν δίδασκε καὶ διὰ τί με οὕτως ἔκρινας

- 3 Onko sinulla hyötyä siitä, että teet väkivaltaa, että oman käsialasi hylkää, mutta valaiset jumalattomain neuvoa?
What profit is it to you to be cruel, to give up the work of your hands, looking kindly on the design of evil-doers?
ἢ καλὸν σοι ἐὰν ἀδικήσω ὅτι ἀπέιω ἔργα χειρῶν σου βουλῆ δὲ ἀσεβῶν προσέσχες
- 4 Onko sinulla lihan silmät, katsotko, niinkuin ihminen katsoo?
Have you eyes of flesh, or do you see as man sees?
ἢ ὥσπερ βροτὸς ὄρᾳ καθορᾷς ἢ καθὼς ὄρᾳ ἄνθρωπος βλέψη
- 5 Ovatko sinun päiväsi niinkuin ihmisen päivät, ovatko vuotesi niinkuin miehen vuodet,
Are your days as the days of man, or your years like his,
ἢ ὁ βίος σου ἀνθρώπινός ἐστιν ἢ τὰ ἔτη σου ἀνδρός
- 6 koska etsit vääryyttä minusta ja tutkit minun syntiäni,
That you take note of my sin, searching after my wrongdoing,
ὅτι ἀνεζήτησας τὴν ἀνομίαν μου καὶ τὰς ἁμαρτίας μου ἐξιχνίασας
- 7 vaikka tiedät, etten ole syyllinen ja ettei ole ketään, joka sinun käsistäsi auttaa?'
Though you see that I am not an evil-doer; and there is no one who is able to take a man out of your hands?
οἶδας γὰρ ὅτι οὐκ ἠσέβησα ἀλλὰ τίς ἐστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν σου ἐξαιρούμενος
- 8 Sinun kätesi ovat minut luoneet ja tehneet; yhtäkaikki minut perin juurin tuhoat.
Your hands made me, and I was formed by you, but then, changing your purpose, you gave me up to destruction.
αἱ χεῖρές σου ἐπλασάν με καὶ ἐποίησάν με μετὰ ταῦτα μεταβαλὼν με ἐπάισας
- 9 Muista, että sinä olet muovailut minut niinkuin saven, ja nyt muutat minut tomuksi jälleen.
O keep in mind that you made me out of earth; and will you send me back again to dust?
μνήσθητι ὅτι πηλὸν με ἐπλασας εἰς δὲ γῆν με πάλιν ἀποστρέφεις
- 10 Etkö sinä valanut minua niinkuin maitoa ja juoksuttanut niinkuin juustoa?
Was I not drained out like milk, becoming hard like cheese?
ἢ οὐχ ὥσπερ γάλα με ἤμελξας ἐτύρωσας δέ με ἴσα τυρῷ
- 11 Sinä puetit minut nahalla ja lihalla ja kudoit minut luista ja jänteistä kokoon.
By you I was clothed with skin and flesh, and joined together with bones and muscles.
δέρμα καὶ κρέας με ἐνέδυσας ὀστέοις δὲ καὶ νεῦροις με ἐνεῖρας
- 12 Elämän ja armon olet sinä minulle suonut, ja sinun huolenpitosi on varjellut minun henkeni.
You have been kind to me, and your grace has been with me, and your care has kept my spirit safe.
ζωὴν δὲ καὶ ἔλεος ἔθου παρ' ἐμοί ἢ δὲ ἐπισκοπὴ σου ἐφύλαξέν μου τὸ πνεῦμα
- 13 Mutta sinä kätkit sydämeesi tämän; minä tiedän, että tämä oli sinun mielessäsi:
But you kept these things in the secret of your heart; I am certain this was in your thoughts:
ταῦτα ἔχων ἐν σεαυτῷ οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐθέν
- 14 jos minä syntiä tein, niin sinä vartioitsit minua, ja minun rikostani et antanut anteeksi.
That, if I did wrong, you would take note of it, and would not make me clear from sin:
ἐὰν τε γὰρ ἁμάρτω φυλάσσεις με ἀπὸ δὲ ἀνομίας οὐκ ἀθῶόν με πεποίηκας
- 15 Jos olisin syyllinen, niin voi minua! Ja vaikka olisin oikeassa, en kuitenkaan voisi päätäni nostaa, häpeästä kylläisenä ja kurjuuttani katsellen.
That, if I was an evil-doer, the curse would come on me; and if I was upright, my head would not be lifted up, being full of shame and overcome with trouble.
ἐὰν τε γὰρ ἀσεβῆς ὦ οἴμμοι ἐὰν τε ὦ δίκαιος οὐ δύναμαι ἀνακύψαι πλήρης γὰρ ἀτιμίας εἰμί
- 16 Jos minun pääni nousee, niin sinä ajat minua niinkuin leijona ja teet yhä ihmeitäsi minua vastaan.
And that if there was cause for pride, you would go after me like a lion; and again put out your wonders against me:
ἀγρεύομαι γὰρ ὥσπερ λέων εἰς σφαγὴν πάλιν δὲ μεταβαλὼν δεινῶς με ὀλέκεις

- 17 Sinä hankit yhä uusia todistajia minua vastaan, ja vihasi minuun kasvaa, ja sinä tuot vereksiä joukkoja minun kimppuuni.
That you would send new witnesses against me, increasing your wrath against me, and letting loose new armies on me.
ἐπανακαινίζων ἐπ' ἐμὲ τὴν ἔτασίν μου ὀργῇ δὲ μεγάλη μοι ἐχρήσω ἐπήγαγες δὲ ἐπ' ἐμὲ πειρατήρια
- 18 Miksi toit minut ilmoille äitini kohdusta? Jospa olisin kuollut, ihmissilmän näkemätönnä!
Why then did you make me come out of my mother's body? It would have been better for me to have taken my last breath, and for no eye to have seen me,
ἵνα τί οὖν ἐκ κοιλίας με ἐξήγαγες καὶ οὐκ ἀπέθανον ὀφθαλμὸς δέ με οὐκ εἶδεν
- 19 Niin minä olisin, niinkuin minua ei olisi ollutkaan; minut olisi kannettu äidin kohdusta hautaan.
And for me to have been as if I had not been; to have been taken from my mother's body straight to my last resting-place.
καὶ ὅσπερ οὐκ ὦν ἐγενόμην διὰ τί γὰρ ἐκ γαστρὸς εἰς μνήμα οὐκ ἀπηλλάγην
- 20 Ovathan päiväni vähissä; hän antakoon minun olla rauhassa, hän kääntyköön minusta pois, että hiukkasen ilostuisin,
Are not the days of my life small in number? Let your eyes be turned away from me, so that I may have a little pleasure,
ἢ οὐκ ὀλίγος ἐστὶν ὁ χρόνος τοῦ βίου μου ἔασόν με ἀναπαύσασθαι μικρὸν
- 21 ennenkuin lähden, ikinä palajamatta, pimeyden ja synkeyden maahan,
Before I go to the place from which I will not come back, to the land where all is dark and black,
πρὸ τοῦ με πορευθῆναι ὅθεν οὐκ ἀναστρέψω εἰς γῆν σκοτεινὴν καὶ γοφεράν
- 22 maahan, jonka pimeys on synkkä pilkkopimeä ja sekasorto ja jossa valkeneminenkin on pimeyttä."
A land of thick dark, without order, where the very light is dark.
εἰς γῆν σκότους αἰωνίου οὐ οὐκ ἐστὶν φέγγος οὐδὲ ὄρᾶν ζωὴν βροτῶν
- 1 Sitten naemalainen Soofar lausui ja sanoi:
Then Zophar the Naamathite made answer and said,
ὕπολαβὼν δὲ σωφάρ ὁ μιναιὸς λέγει
- 2 "Jäisikö suulas puhe vastausta vaille, ja saisiko suupaltti olla oikeassa?
Are all these words to go unanswered? and is a man seen to be right because he is full of talk?
ὃ τὰ πολλὰ λέγων καὶ ἀντακούσεται ἢ καὶ ὁ εὐλαὸς οἶεται εἶναι δίκαιος εὐλογημένος γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος
- 3 Saattaisivatko jaaritukseesi miehet vaikenemaan, niin että saisit pilkata, kenenkään sinua häpeään häätämättä?
Are your words of pride to make men keep quiet? and are you to make sport, with no one to put you to shame?
μὴ πολὺς ἐν ῥήμασιν γίνου οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ ἀντικρινόμενός σοι
- 4 Sanoithan: 'Minun opetukseni on selkeä, ja minä olen puhdas sinun silmissäsi'.
You may say, My way is clean, and I am free from sin in your eyes.
μὴ γὰρ λέγε ὅτι καθαρὸς εἰμι τοῖς ἔργοις καὶ ἄμemptos ἐναντίον αὐτοῦ
- 5 Mutta jospa Jumala puhuisi ja avaisi huulensa sinua vastaan
But if only God would take up the word, opening his lips in argument with you;
ἀλλὰ πῶς ἂν ὁ κύριος λαλήσῃ πρὸς σέ καὶ ἀνοίξῃ χεῖλῃ αὐτοῦ μετὰ σοῦ
- 6 ja ilmaisisi sinulle viisauden salaisuudet, että hänellä on ymmärrystä monin verroin! Silloin huomaisit, että Jumala on painanut unhoon montakin pahaa tekoasi.
And would make clear to you the secrets of wisdom, and the wonders of his purpose!
εἶτα ἀναγγελεῖ σοι δύναμιν σοφίας ὅτι διπλοῦς ἐστὶ τῶν κατὰ σέ καὶ τότε γνώσῃ ὅτι ἄξιός σοι ἀπέβη ἀπὸ κυρίου ὧν ἡμάρτηκας
- 7 Sinäkö käsittäisit Jumalan tutkimattomuuden tahi pääsisit Kaikkivaltiaan täydellisyydestä perille?
Are you able to take God's measure, to make discovery of the limits of the Ruler of all?
ἢ ἴχνος κυρίου εὐρήσεις ἢ εἰς τὰ ἔσχατα ἀφίκου ἃ ἐποίησεν ὁ παντοκράτωρ
- 8 Se on korkea kuin taivas - mitä voit tehdä, syvempi kuin tuonela - mitä voit ymmärtää?
They are higher than heaven; what is there for you to do? deeper than the underworld, and outside your knowledge;
ὕψηλός ὁ οὐρανός καὶ τί ποιήσεις βαθύτερα δὲ τῶν ἐν ᾧδου τί οἶδας

- 9 Se on pitempi kuin maa ja laveampi kuin meri.
Longer in measure than the earth, and wider than the sea.
ἢ μακρότερα μέτρου γῆς ἢ εὐρους θαλάσσης
- 10 Jos hän liittää paikalle ja vangitsee ja kutsuu oikeuden kokoon, niin kuka voi häntä estää?
If he goes on his way, shutting a man up and putting him to death, who may make him go back from his purpose?
ἐὰν δὲ καταστρέψῃ τὰ πάντα τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ἐποίησας
- 11 Sillä hän tuntee valheen miehet, vääryyden hän näkee tarkkaamattakin.
For in his eyes men are as nothing; he sees evil and takes note of it.
αὐτὸς γὰρ οἶδεν ἔργα ἀνόμων ἰδὼν δὲ ἄτοπα οὐ παρόψεται
- 12 Onttopäinen mies voi viisastua ja villiaasin varsa ihmistä.
And so a hollow-minded man will get wisdom, when a young ass of the field gets teaching.
ἄνθρωπος δὲ ἄλλως νήχεται λόγοις βροτὸς δὲ γεννητὸς γυναικὸς ἴσα ὄνῳ ἐρημίτη
- 13 Jos sinäkin valmistat sydämesi ja ojennat kätesi hänen puoleensa -
But if you put your heart right, stretching out your hands to him;
εἰ γὰρ σὺ καθαρὰν ἔθου τὴν καρδίαν σου ὑπιάξεις δὲ χεῖρας πρὸς αὐτόν
- 14 mutta jos kädessäsi on vääryys, heitä se kauas äläkä anna petoksen asua majoissasi -
If you put far away the evil of your hands, and let no wrongdoing have a place in your tent;
εἰ ἄνομόν τί ἐστὶν ἐν χερσίν σου πόρρω ποιήσον αὐτὸ ἀπὸ σοῦ ἀδικία δὲ ἐν διαίτῃ σου μὴ ἀυλισθήτω
- 15 silloin saat kohottaa kasvosi ilman häpeän tahraa, olet kuin vaskesta valettu etkä mitään pelkää.
Then truly your face will be lifted up, with no mark of sin, and you will be fixed in your place without fear:
οὕτως γὰρ ἀναλάμψει σου τὸ πρόσωπον ὡσπερ ὕδωρ καθαρὸν ἐκδύση δὲ ῥύπον καὶ οὐ μὴ φοβηθῆς
- 16 Silloin unhotat onnettomuutesi, muistelet sitä kuin vettä, joka on virrannut pois.
For your sorrow will go from your memory, like waters flowing away:
καὶ τὸν κόπον ἐπιλήση ὡσπερ κύμα παρελθὸν καὶ οὐ πτοηθήση
- 17 Elämäsi selkenee kirkkaammaksi keskipäivää, pimeänkin aika on niinkuin aamunkoitto.
And your life will be brighter than day; though it is dark, it will become like the morning.
ἢ δὲ εὐχὴ σου ὡσπερ ἑωσφόρος ἐκ δὲ μεσημβρίας ἀνατελεῖ σοι ζωή
- 18 Silloin olet turvassa, sillä sinulla on toivo; tähystelet - käyt turvallisesti levolle,
And you will be safe because there is hope; after looking round, you will take your rest in quiet;
πεποιθὸς τε ἔση ὅτι ἔστιν σοι ἐλπίς ἐκ δὲ μερίμνης καὶ φροντίδος ἀναφανεῖται σοι εἰρήνη
- 19 asetut makaamaan, kenenkään peljättämättä, ja monet etsivät sinun suosiotasi.
Sleeping with no fear of danger; and men will be desiring to have grace in your eyes;
ἡσυχάσεις γὰρ καὶ οὐκ ἔσται ὁ πολέμων σε μεταβαλλόμενοι δὲ πολλοὶ σου δεηθήσονται
- 20 Mutta jumalattomain silmät raukeavat; turvapaikka on heiltä mennyt, ja heidän toivonsa on huokaus."
But the eyes of the evil-doers will be wasting away; their way of flight is gone, and their only hope is the taking of their last breath.
σωτηρία δὲ αὐτοὺς ἀπολείπει ἢ γὰρ ἐλπίς αὐτῶν ἀπόλεια ὀφθαλμοὶ δὲ ἀσεβῶν τακίησονται
- 1 Job vastasi ja sanoi:
And Job made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει
- 2 "Totisesti, te yksin olette kansa, ja teidän mukanne kuolee viisaus!
No doubt you have knowledge, and wisdom will come to an end with you.
εἶτα ὑμεῖς ἐστε ἄνθρωποι ἢ μεθ' ὑμῶν τελευτήσῃ σοφία

- 3 Onhan minullakin ymmärrystä yhtä hyvin kuin teillä; en ole minä teitä huonompi, ja kuka ei moisia tietäisi?
But I have a mind as well as you; I am equal to you: yes, who has not knowledge of such things as these?
κάμοι μὲν καρδία καθ' ἑμᾶς ἐστίν
- 4 Ystävänsä pilkkana on hän, jota Jumala kuuli, kun hän häntä huusi, hurskas, nuhteeton on pilkkana.
It seems that I am to be as one who is a cause of laughing to his neighbour, one who makes his prayer to God and is answered! the upright man who has done no wrong is to be made sport of!
δίκαιος γὰρ ἀνὴρ καὶ ἄμεμπτος ἐγενήθη εἰς γλεῦσμα
- 5 Turvassa olevan mielestä sopii onnettomuudelle ylenkatse; se on valmiina niille, joiden jalka horjuu.
In the thought of him who is in comfort there is no respect for one who is in trouble; such is the fate of those whose feet are slipping.
εἰς χρόνον γὰρ τακτὸν ἠτοιμάστο πεσεῖν ὑπὸ ἄλλους οἴκους τε αὐτοῦ ἐκπορθεῖσθαι ὑπὸ ἀνόμων
- 6 Ja rauhassa ovat väkivaltaisten majat, turvassa ne, jotka ärsyttävät Jumalaa, ne, jotka kantavat jumalansa kourassaan." -
There is wealth in the tents of those who make destruction, and those by whom God is moved to wrath are safe; even those whose god is their strength.
οὐ μὴν δὲ ἄλλα μηδεὶς πεποιθέτω πονηρὸς ὢν ἀθῶος ἔσσεσθαι ὅσοι παροργίζουσιν τὸν κύριον ὡς οὐχὶ καὶ ἔτασις αὐτῶν ἔσται
- 7 "Mutta kysypä eläimiltä, niin ne opettavat sinua, ja taivaan linnuilta, niin ne ilmoittavat sinulle;
But put now a question to the beasts, and get teaching from them; or to the birds of the heaven, and they will make it clear to you;
ἀλλὰ δὴ ἐπερώτησον τετράποδα ἐάν σοι εἴπωσιν πετεινὰ δὲ οὐρανοῦ ἐάν σοι ἀπαγγέλωσιν
- 8 tahi tutkistele maata, niin se opettaa sinua, ja meren kalat kertovat sinulle.
Or to the things which go flat on the earth, and they will give you wisdom; and the fishes of the sea will give you news of it.
ἐκδιήγησαι δὲ γῆ ἐάν σοι φράσῃ καὶ ἐξηγήσονται σοι οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης
- 9 Kuka kaikista näistä ei tietäisi, että Herran käsi on tämän tehnyt,
Who does not see by all these that the hand of the Lord has done this?
τίς οὐκ ἔγνω ἐν πᾶσι τούτοις ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησεν ταῦτα
- 10 hänen, jonka kädessä on kaiken elävän sielu ja kaikkien ihmisolentojen henki?" -
In whose hand is the soul of every living thing, and the breath of all flesh of man.
εἰ μὴ ἐν χειρὶ αὐτοῦ ψυχὴ πάντων τῶν ζώντων καὶ πνεῦμα παντὸς ἀνθρώπου
- 11 "Eikö korva koettele sanoja ja suulaki maista ruuan makua?"
Are not words tested by the ear, even as food is tasted by the mouth?
οὗς μὲν γὰρ ῥήματα διακρίνει λάρυγξ δὲ σῖτα γεύεται
- 12 "Vanhuksilla on viisautta, ja pitkä-ikäisillä ymmärrystä." -
Old men have wisdom, and a long life gives knowledge.
ἐν πολλῷ χρόνῳ σοφία ἐν δὲ πολλῷ βίῳ ἐπιστήμη
- 13 "Jumalalla on viisaus ja voima, hänellä neuvo ja ymmärrys.
With him there is wisdom and strength; power and knowledge are his.
παρ' αὐτῷ σοφία καὶ δύναμις αὐτῷ βουλή καὶ σύνεσις
- 14 Jos hän repii maahan, niin ei rakenneta jälleen; kenen hän telkeää sisälle, sille ei avata.
Truly, there is no building up of what is pulled down by him; when a man is shut up by him, no one may let him loose.
ἐὰν καταβάλλῃ τίς οἰκοδομήσει ἐὰν κλείσῃ κατὰ ἀνθρώπων τίς ἀνοίξει
- 15 Katso, hän salpaa vedet, ja syntyy kuivuus; hän laskee ne irti, ja ne mullistavat maan.
Truly, he keeps back the waters and they are dry; he sends them out and the earth is overturned.
ἐὰν κωλύσῃ τὸ ὕδωρ ξηρανεῖ τὴν γῆν ἐὰν δὲ ἐπαφῇ ἀπόλεσεν αὐτὴν καταστρέψας
- 16 Hänen on väkevyys ja ymmärrys; hänen on niin eksynyt kuin eksyttäjäkin.
With him are strength and wise designs; he who is guided into error, together with his guide, are in his hands;
παρ' αὐτῷ κράτος καὶ ἰσχύς αὐτῷ ἐπιστήμη καὶ σύνεσις

- 17 Hän vie neuvosmiehet pois paljaiksi riistettyinä ja tekee tuomarit tyhmiksi.
He takes away the wisdom of the wise guides, and makes judges foolish;
διάγων βουλευτὰς ἀιχμαλώτους κριτὰς δὲ γῆς ἐξέστησεν
- 18 Kuningasten kurituksesta hän kirvoittaa ja köyttää köyden heidän omiin vyötäisiinsä.
He undoes the chains of kings, and puts his band on them;
καθιζάνων βασιλεῖς ἐπὶ θρόνους καὶ περιέδησεν ζώνη ὀσφύας αὐτῶν
- 19 Hän vie papit pois paljaiksi riistettyinä, ja ikimahtavat hän kukistaa.
He makes priests prisoners, overturning those in safe positions;
ἐξαποστέλλων ἱερεῖς ἀιχμαλώτους δυνάστας δὲ γῆς κατέστρεψεν
- 20 Hän hämmentää luotettavain puheen ja ottaa pois vanhoilta taidon.
He makes the words of responsible persons without effect, and takes away the good sense of the old;
διαλλάσσων χειρὶ πιστῶν σύνεσιν δὲ πρεσβυτέρων ἔγνω
- 21 Hän vuodattaa ylenkatsetta ruhtinasten päälle ja aukaisee virtojen padot.
He puts shame on chiefs, and takes away the power of the strong;
ἐκχέων ἀτιμίαν ἐπ' ἄρχοντας ταπεινοὺς δὲ ἰόσατο
- 22 Hän paljastaa syvyidet pimeyden peitosta ja tuo valoon pilkkopimeän.
Uncovering deep things out of the dark, and making the deep shade bright;
ἀνακαλύπτων βαθέα ἐκ σκότους ἐξήγαγεν δὲ εἰς φῶς σκιὰν θανάτου
- 23 Hän korottaa kansat, ja hän hävittää ne, hän laajentaa kansakunnat, ja hän kuljettaa ne pois.
Increasing nations, and sending destruction on them; making wide the lands of peoples, and then giving them up.
πλανῶν ἔθνη καὶ ἀπολλύων αὐτὰ καταστρωννύων ἔθνη καὶ καθοδηγῶν αὐτὰ
- 24 Maan kansan päämiehiltä hän ottaa ymmärryksen ja panee heidät harhailemaan tietömissä autioissa.
He takes away the wisdom of the rulers of the earth, and sends them wandering in a waste where there is no way.
διαλλάσσων καρδίας ἀρχόντων γῆς ἐπλάνησεν δὲ αὐτοὺς ὁδῶ ἧ οὐκ ἦδεισαν
- 25 He haparoivat pimeässä valoa vailla, ja hän panee heidät hoipertelemaan kuin juopuneet."
They go feeling about in the dark without light, wandering without help like those overcome with wine.
μηλαφήσασαν σκότος καὶ μὴ φῶς πλανηθεῖσαν δὲ ὥσπερ ὁ μεθύων
- 1 "Katso, kaikkea tätä on silmäni nähnyt, korvani kuullut ja sitä tarkannut.
Truly, my eye has seen all this, word of it has come to my ear, and I have knowledge of it.
ἰδοὺ ταῦτα ἐώρακέν μου ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἀκήκοέν μου τὸ οὖς
- 2 Mitä te tiedätte, sen tiedän minäkin; en ole minä teitä huonompi.
The same things are in my mind as in yours; I am equal to you.
καὶ οἶδα ὅσα καὶ ὑμεῖς ἐπίστασθε καὶ οὐκ ἄσυνετώτερός εἰμι ὑμῶν
- 3 Mutta minä mielin puhua Kaikkivaltiaalle, minä tahdon tuoda todistukseni Jumalaa vastaan.
But I would have talk with the Ruler of all, and my desire is to have an argument with God.
οὐ μὴν δὲ ἀλλ' ἐγὼ πρὸς κύριον λαλήσω ἐλέγξω δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ἐὰν βούληται
- 4 Sillä te laastaroitte valheella, olette puoskareita kaikki tyynni.
But you put a false face on things; all your attempts to put things right are of no value.
ὕμεῖς δὲ ἐστε ἱατροὶ ἄδικοι καὶ ἱατὰὶ κακῶν πάντες
- 5 Jospa edes osaisitte visusti vaieta, niin se olisi teille viisaudeksi luettava!
If only you would keep quiet, it would be a sign of wisdom!
εἴη δὲ ὑμῖν κωφεῦσαι καὶ ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς σοφίαν

- 6 Kuulkaa siis, mitä minä todistan, ja tarkatkaa, mitä huuleni väittävät vastaan.
Give ear to the argument of my mouth, and take note of the words of my lips.
ἀκούσατε ἔλεγχον στόματός μου κρίσιν δὲ χειλέων μου προσέχετε
- 7 Tahdotteko puolustaa Jumalaa väärällä puheella ja puhua vilppiä hänen puolestaan;
Will you say in God's name what is not right, and put false words into his mouth?
πότερον οὐκ ἔναντι κυρίου λαλεῖτε ἔναντι δὲ αὐτοῦ φθέγγεσθε δόλον
- 8 tahdotteko olla puolueellisia hänen hyväksensä tahi ajaa Jumalan asiaa?
Will you have respect for God's person in this cause, and put yourselves forward as his supporters?
ἢ ὑποστελεῖσθε ὑμεῖς δὲ αὐτοὶ κριταὶ γένεσθε
- 9 Koituuko siitä silloin hyvää, kun hän käy teitä tutkimaan; tahi voitteko pettää hänet, niinkuin ihminen petetään?
Will it be good for you to be searched out by him, or have you the thought that he may be guided into error like a man?
καλὸν γε ἔαν ἐξιχνιάσῃ ὑμᾶς εἰ γὰρ τὰ πάντα ποιούντες προστεθήσεσθε αὐτῷ
- 10 Hän teitä ankarasti rankaisee, jos salassa olette puolueellisia.
He will certainly put you right, if you have respect for persons in secret.
οὐθὲν ἤττον ἐλέγξει ὑμᾶς εἰ δὲ καὶ κρυφῇ πρόσωπα θαυμάσατε
- 11 Eikö hänen korkeutensa peljästytä teitä ja hänen kauhunsa teitä valtaa?
Will not his glory put you in fear, so that your hearts will be overcome before him?
πότερον οὐχὶ δεινὰ αὐτοῦ στροβήσει ὑμᾶς φόβος δὲ παρ' αὐτοῦ ἐπιπυσεῖται ὑμῖν
- 12 Tuhkalausemia ovat teidän mietelauseenne, savivarustuksia silloin teidän varustuksenne.
Your wise sayings are only dust, and your strong places are only earth.
ἀποβήσεται δὲ ὑμῶν τὸ ἀγαυρίαμα ἴσα σποδῷ τὸ δὲ σῶμα πῆλινον
- 13 Vaietkaa, antakaa minun olla, niin minä puhun, käyköön minun miten tahansa.
Keep quiet, and let me say what is in my mind, whatever may come to me.
κωφεύσατε ἵνα λαλήσω καὶ ἀναπαύσωμαι θυμοῦ
- 14 Miksi minä otan lihani hampaisiini ja panen henkeni kämmenelleni?
I will take my flesh in my teeth, and put my life in my hand.
ἀναλαβὼν τὰς σάρκας μου τοῖς ὀδοῦσιν ψυχὴν δέ μου θήσω ἐν χειρὶ
- 15 Katso, hän surmaa minut, en minä enää mitään toivo; tahdon vain vaellustani puolustaa häntä vastaan.
Truly, he will put an end to me; I have no hope; but I will not give way in argument before him;
ἔάν με χειρῶσεται ὁ δυνάστης ἐπεὶ καὶ ἤρκεται ἡ μὴν λαλήσω καὶ ἐλέγξω ἔναντίον αὐτοῦ
- 16 Jo sekin on minulle voitoksi; sillä jumalaton ei voi käydä hänen kasvojensa eteen.
And that will be my salvation, for an evil-doer would not come before him,
καὶ τοῦτό μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν οὐ γὰρ ἔναντίον αὐτοῦ δόλος εἰσελεύσεται
- 17 Kuulkaa tarkasti minun puhettani, ja mitä minä lausun korvienne kuullen.
Give ear with care to my words, and keep what I say in your minds.
ἀκούσατε ἀκούσατε τὰ ῥήματά μου ἀναγγελῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων
- 18 Katso, olen ryhtynyt käymään oikeutta; minä tiedän, että olen oikeassa.
See now, I have put my cause in order, and I am certain that I will be seen to be right.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐγγὺς εἰμι τοῦ κρίματός μου οἶδα ἐγὼ ὅτι δίκαιος ἀναφανοῦμαι
- 19 Kuka saattaa kärjööidä minua vastaan? Silloin minä vaikenen ja kuolen.
Is any one able to take up the argument against me? If so, I would keep quiet and give up my breath.
τίς γὰρ ἔστιν ὁ κριθησόμενός μοι ὅτι νῦν κωφεύσω καὶ ἐκλείψω

- 20 Kahta vain älä minulle tee, niin en lymyä sinun kasvojesi edestä:
Only two things do not do to me, then I will come before your face:
δύειν δέ μοι χρήση τότε ἀπὸ τοῦ προσώπου σου οὐ κρυβήσομαι
- 21 ota pois kätesi minun päältäni, ja älköön kauhusi minua peljättäkö;
Take your hand far away from me; and let me not be overcome by fear of you.
τὴν χεῖρα ἀπ' ἐμοῦ ἀπέχου καὶ ὁ φόβος σου μὴ με καταπλησσέτω
- 22 sitten haasta, niin minä vastaan, tahi minä puhun, ja vastaa sinä minulle.
Then at the sound of your voice I will give answer; or let me put forward my cause for you to give me an answer.
εἶτα καλέσεις ἐγὼ δέ σοι ὑπακούσομαι ἢ λαλήσεις ἐγὼ δέ σοι δώσω ἀνταπόκρισιν
- 23 Mikä on minun pahain tekojeni ja syntieni luku? Ilmaise minulle rikkomukseni ja syntini.
What is the number of my evil-doings and my sins? give me knowledge of them.
πόσαι εἰσὶν αἱ ἁμαρτία μου καὶ αἱ ἀνομίαί μου δίδαξόν με τίνας εἰσὶν
- 24 Miksi peität kasvosi ja pidät minua vihollisenasi?
Why is your face veiled from me, as if I was numbered among your haters?
διὰ τί ἀπ' ἐμοῦ κρύπτη ἤγησαι δέ με ὑπεναντίον σοι
- 25 Lentävää lehteäkö peljätät, kuivunutta korttako vainoat,
Will you be hard on a leaf in flight before the wind? will you make a dry stem go more quickly on its way?
ἢ ὡς φύλλον κινούμενον ὑπὸ ἀνέμου εὐλαβηθήσῃ ἢ ὡς χόρτω φερομένῳ ὑπὸ πνεύματος ἀντίκεισαί μοι
- 26 koskapa määrääät katkeruuden minun osakseni ja perimökseni nuoruuteni pahat teot,
For you put bitter things on record against me, and send punishment on me for the sins of my early years;
ὅτι κατέγραψας κατ' ἐμοῦ κακὰ περιέθηκας δέ μοι νεότητος ἁμαρτίας
- 27 koska panet jalkani jalkapuuhun, vartioitset kaikkia minun polkujani ja piirräät rajan jalkapohjieni ääreen?" -
And you put chains on my feet, watching all my ways, and making a limit for my steps;
ἔθου δέ μου τὸν πόδα ἐν κωλύματι ἐφύλαξας δέ μου πάντα τὰ ἔργα εἰς δέ ρίζας τῶν ποδῶν μου ἀφίκου
- 28 "Hän hajoaa kuin lahopuu, kuin koinsyömä vaate."
Though a man comes to nothing like a bit of dead wood, or like a robe which has become food for the worm.
ὁ παλαιούται ἴσα ἀσκῶ ἢ ὥσπερ ἰμάτιον σιτόβρωτον
- 1 "Ihminen, vaimosta syntynyt, elää vähän aikaa ja on täynnä levottomuutta,
As for man, the son of woman, his days are short and full of trouble.
βροτὸς γὰρ γεννητὸς γυναικὸς ὀλιγόβιος καὶ πλήρης ὀργῆς
- 2 kasvaa kuin kukkanen ja lakastuu, pakenee kuin varjo eikä pysy.
He comes out like a flower, and is cut down: he goes in flight like a shade, and is never seen again.
ἢ ὥσπερ ἄνθος ἀνθῆσαν ἐξέπεσεν ἀπέδρα δέ ὥσπερ σκιά καὶ οὐ μὴ στή
- 3 Ja sellaista sinä pidät silmällä ja viet minut käymään oikeutta kanssasi!
Is it on such a one as this that your eyes are fixed, with the purpose of judging him?
οὐχὶ καὶ τούτου λόγον ἐποιήσω καὶ τοῦτον ἐποίησας εἰσελθεῖν ἐν κρίματι ἐνώπιόν σου
- 4 Syntyisikö saastaisesta puhdasta? Ei yhden yhtäkään.
If only a clean thing might come out of an unclean! But it is not possible.
τίς γὰρ καθαρὸς ἔσται ἀπὸ ρύπου ἀλλ' οὐθεὶς
- 5 Hänen päivänsä ovat määrättyt, ja hänen kuukausiensä luku on sinun tiedossasi; sinä olet asettanut hänelle määrän, jonka ylitse hän ei pääse.
If his days are ordered, and you have knowledge of the number of his months, having given him a fixed limit past which he may not go;
ἐὰν καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἀριθμητοὶ δὲ μῆνες αὐτοῦ παρὰ σοί εἰς χρόνον ἔθου καὶ οὐ μὴ ὑπερβῆ

- 6 Niin käännä katseesi pois hänestä, että hän pääsisi rauhaan ja että hän saisi iloita niinkuin palkkalainen päivän päätettyään.
Let your eyes be turned away from him, and take your hand from him, so that he may have pleasure at the end of his day, like a servant working for payment.
ἀπόστα ἀπ' αὐτοῦ ἵνα ἡσυχάσῃ καὶ εὐδοκίῃ τὸν βίον ὡσπερ ὁ μισθωτός
- 7 Onhan puullakin toivo: vaikka se maahan kaadetaan, kasvaa se uudelleen, eikä siltä vesaa puutu.
For there is hope of a tree; if it is cut down, it will come to life again, and its branches will not come to an end.
ἔστιν γὰρ δένδρον ἐλπίς ἐὰν γὰρ ἐκκοπῆ ἔτι ἐπανθήσει καὶ ὁ ῥάδαμος αὐτοῦ οὐ μὴ ἐκλίπῃ
- 8 Vaikka sen juuri vanhenee maassa ja sen kanto kuolee multa,an,
Though its root may be old in the earth, and its cut-off end may be dead in the dust;
ἐὰν γὰρ γηράσῃ ἐν γῆ ἢ ῥίζα αὐτοῦ ἐν δὲ πέτρᾳ τελευτήσῃ τὸ στέλεχος αὐτοῦ
- 9 niin se veden tuoksusta versoo jälleen ja tekee oksia niinkuin istukas.
Still, at the smell of water, it will make buds, and put out branches like a young plant.
ἀπὸ ὀσμῆς ὕδατος ἀνθήσει ποιήσει δὲ θερισμὸν ὡσπερ νεόφυτον
- 10 Mutta mies kun kuolee, makaa hän maraana; kun ihminen on henkensä heittänyt, missä hän on sitten?
But man comes to his death and is gone: he gives up his spirit, and where is he?
ἀνὴρ δὲ τελευτήσας ὄχετο πνεῶν δὲ βροτὸς οὐκέτι ἔστιν
- 11 Vesi juoksee pois järvestä, ja joki tyhjenee ja kuivuu;
The waters go from a pool, and a river becomes waste and dry;
χρόνῳ γὰρ σπανίζεται θάλασσα ποταμὸς δὲ ἐρημωθείς ἐξηράνθη
- 12 niin ihminen lepoon mentyänsä ei enää nouse. Ennenkuin taivaat katoavat, eivät he heräjä eivätkä havahdu unestansa.
So man goes down to his last resting-place and comes not again: till the heavens come to an end, they will not be awake or come out of their sleep.
ἄνθρωπος δὲ κοιμηθεὶς οὐ μὴ ἀναστῆ ἕως ἂν ὁ οὐρανὸς οὐ μὴ συρραφῆ καὶ οὐκ ἐξυπνισθήσονται ἐξ ὕπνου αὐτῶν
- 13 Oi, jospa kätkisit minut tuonelaan, piilottaisit minut, kunnes vihasi on asettunut, panisit minulle aikamäärän ja sitten muistaisit minua!
If only you would keep me safe in the underworld, putting me in a secret place till your wrath is past, giving me a fixed time when I might come to your memory again!
εἰ γὰρ ὄφελον ἐν ἄδῃ με ἐφύλαξας ἔκρυψας δέ με ἕως ἂν παύσῃται σοὺ ἡ ὀργὴ καὶ τάξι μοι χρόνον ἐν ᾧ μείναι μου ποιήσῃ
- 14 Kun mies kuolee, virkokaako hän jälleen henkiin? Minä vartoisin kaikki sotapalvelukseni päivät, kunnes pääsyvuoroni joutuisi.
If death takes a man, will he come to life again? All the days of my trouble I would be waiting, till the time came for me to be free.
ἐὰν γὰρ ἀποθάνῃ ἄνθρωπος ζήσεται συντελέσας ἡμέρας τοῦ βίου αὐτοῦ ὑπομένῳ ἕως ἂν πάλιν γένομαι
- 15 Sinä kutsuisit, ja minä vastaisin sinulle, sinä ikävöitsisit kättesä tekoa.
At the sound of your voice I would give an answer, and you would have a desire for the work of your hands.
εἶτα καλέσεις ἐγὼ δὲ σοὶ ὑπακούσομαι τὰ δὲ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ ἀποποιῶ
- 16 Silloin sinä laskisit minun askeleeni, et pitäisi vaaria minun synnistäni;
For now my steps are numbered by you, and my sin is not overlooked.
ἡριθμησας δέ μου τὰ ἐπιτηδεύματα καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ σε οὐδὲν τῶν ἁμαρτιῶν μου
- 17 rikokseni olisi sinetillä lukittuna kukkaroon, ja pahat tekoni sinä peittäisit piiloon.
My wrongdoing is corded up in a bag, and my sin is shut up safe.
ἐσφράγισας δέ μου τὰς ἀνομίας ἐν βαλλαντίῳ ἐπεσημῆνῳ δέ εἰ τι ἄκων παρέβην
- 18 Mutta vuorikin vyöryy ja hajoaa, ja kallio siirtyy sijaltansa,
But truly a mountain falling comes to dust, and a rock is moved from its place;
καὶ πλὴν ὄρος πίπτον διαπεσεῖται καὶ πέτρα παλαιωθείσεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς
- 19 vesi kuluttaa kivet, ja rankkasade huuhtoo pois maan mullan; niin sinä hävität ihmisen toivon.
The stones are crushed small by the force of the waters; the dust of the earth is washed away by their overflowing; and so you put an end to the hope of man.
λίθους ἐλέαναν ὕδατα καὶ κατέκλυσεν ὕδατα ὑπτια τοῦ χόματος τῆς γῆς καὶ ὑπομονὴν ἀνθρώπου ἀπόλεσας

- 20 Sinä masennat hänet iäksi, ja hän lähtee; sinä muutat hänen muotonsa ja lähetät hänet menemään.
You overcome him for ever, and he is gone; his face is changed in death, and you send him away.
ὄσας αὐτὸν εἰς τέλος καὶ ὄχρετο ἐπέστησας αὐτῷ τὸ πρόσωπον καὶ ἐξαπέστειλας
- 21 Kohoavatko hänen lapsensa kunniaan - ei hän sitä tiedä, vaipuvatko vähäisiksi - ei hän heitä huomaa.
His sons come to honour, and he has no knowledge of it; they are made low, but he is not conscious of it.
πολλῶν δὲ γενομένων τῶν υἱῶν αὐτοῦ οὐκ οἶδεν ἔαν δὲ ὀλίγοι γένωνται οὐκ ἐπίσταται
- 22 Hän tuntee vain oman ruumiinsa kivun, vain oman sielunsa murheen."
Only his flesh still has pain, and his soul is sad.
ἀλλ' ἢ αἱ σάρκες αὐτοῦ ἤλγησαν ἢ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπένησεν
- 1 Sitten teemanilainen Elifas lausui ja sanoi:
And Eliphaz the Temanite made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ ελιφας ὁ θαιμανίτης λέγει
- 2 "Vastaako viisas tuulta pieksämällä, täyttääkö hän rintansa itätuulella?
Will a wise man make answer with knowledge of no value, or will he give birth to the east wind?
πότερον σοφὸς ἀπόκρισιν δώσει συνέσεως πνεύματος καὶ ἐνέπλησεν πόνον γαστρὸς
- 3 Puolustautuuko hän puheella, joka ei auta, ja sanoilla, joista ei ole hyötyä?
Will he make arguments with words in which is no profit, and with sayings which have no value?
ἐλέγχων ἐν ῥήμασιν οἷς οὐ δεῖ ἐν λόγοις οἷς οὐδὲν ὄφελος
- 4 Itse jumalanpelonkin sinä teet tyhjäksi ja rikot hartauden Jumalaa rukoilevilta.
Truly, you make the fear of God without effect, so that the time of quiet worship before God is made less by your outcry.
οὐ καὶ σὺ ἀπεποιήσω φόβον συνετελέσω δὲ ῥήματα τοιαῦτα ἔναντι τοῦ κυρίου
- 5 Sillä sinun pahuutesi panee sanat suuhusi, ja sinä valitset viekasten kielen.
For your mouth is guided by your sin, and you have taken the tongue of the false for yourself.
ἐνοχος εἶ ῥήμασιν στόματός σου οὐδὲ διέκρινας ῥήματα δυναστῶν
- 6 Oma suusi julistaa sinut syylliseksi, enkä minä; omat huulesi todistavat sinua vastaan.
It is by your mouth, even yours, that you are judged to be in the wrong, and not by me; and your lips give witness against you.
ἐλέγξει σε τὸ σὸν στόμα καὶ μὴ ἐγώ τὰ δὲ χεὶρ σου καταμαρτυρήσουσίν σου
- 7 Sinäkö synnyit ihmisistä ensimmäisenä, luotiinko sinut ennenkuin kukkulat?
Were you the first man to come into the world? or did you come into being before the hills?
τί γάρ μὴ πρῶτος ἀνθρώπων ἐγενήθης ἢ πρὸ θινῶν ἐπάγης
- 8 Oletko sinä kuulijana Jumalan neuvottelussa ja anastatko viisauden itsellesi?
Were you present at the secret meeting of God? and have you taken all wisdom for yourself?
ἢ σύνταγμα κυρίου ἀκήκοας εἰς δὲ σὲ ἀφίκετο σοφία
- 9 Mitä sinä tiedät, jota me emme tietäisi? Mitä sinä ymmärrät, jota me emme tuntisi?
What knowledge have you which we have not? is there anything in your mind which is not in ours?
τί γὰρ οἶδας ὃ οὐκ οἶδαμεν ἢ τί συνίεις ὃ οὐχὶ καὶ ἡμεῖς
- 10 Onpa meidänkin joukossamme harmaapää ja vanhus, isääsi iällisempi.
With us are men who are grey-haired and full of years, much older than your father.
καὶ γε πρεσβύτης καὶ γε παλαιὸς ἐν ἡμῖν βαρύτερος τοῦ πατρός σου ἡμέραις
- 11 Vähäksytkö Jumalan lohdutuksia ja sanaa, joka sinua piteli hellävaroin?
Are the comforts of God not enough for you, and the gentle word which was said to you?
ὀλίγα ὧν ἡμέρτηκας μεμαστίγωσαι μεγάλως ὑπερβαλλόντως λελάληκας

- 12 Miksi sydämesi tempaa sinut mukaansa, miksi pyörivät silmäsi,
Why is your heart uncontrolled, and why are your eyes lifted up;
τί ἐτόλμησεν ἡ καρδία σου ἢ τί ἐπήνεγκαν οἱ ὀφθαλμοί σου
- 13 niin että käännät kiukkusi Jumalaa vastaan ja syydät suustasi sanoja?
So that you are turning your spirit against God, and letting such words go out of your mouth?
ὅτι θυμὸν ἔρρηξας ἐναντι κυρίου ἐξήγαγες δὲ ἐκ στόματος ῥήματα τοιαῦτα
- 14 Kuinka voisi ihminen olla puhdas, kuinka vaimosta syntynyt olla vanhurskas!
What is man, that he may be clean? and how may the son of woman be upright?
τίς γάρ ὢν βροτός ὅτι ἔσται ἄμεμπτος ἢ ὡς ἐσόμενος δίκαιος γεννητός γυναικός
- 15 Katso, pyhiinsäkään hän ei luota, eivät taivaatkaan ole puhtaat hänen silmissänsä,
Truly, he puts no faith in his holy ones, and the heavens are not clean in his eyes;
εἰ κατὰ ἁγίων οὐ πιστεύει οὐρανὸς δὲ οὐ καθαρὸς ἐναντίον αὐτοῦ
- 16 saati sitten ihminen, inhottava ja kelvoton, joka juo vääryyttä niinkuin vettä.
How much less one who is disgusting and unclean, a man who takes in evil like water!
ἔα δὲ ἐβδελυγμένος καὶ ἀκάθαρτος ἀνὴρ πίνων ἀδικίας ἴσα ποτῶ
- 17 Minä julistan sinulle, kuule minua, minä kerron, mitä olen nähnyt,
Take note and give ear to my words; and I will say what I have seen:
ἀναγγελῶ δέ σοι ἄκουέ μου ἃ δὴ ἐώρακα ἀναγγελῶ σοι
- 18 mitä viisaat ilmoittavat, salaamatta, mitä olivat isiltänsä saaneet,
(The things which wise men have got from their fathers, and have not kept secret from us;
ἃ σοφοὶ ἐροῦσιν καὶ οὐκ ἔκρυψαν πατέρας αὐτῶν
- 19 niiltä, joille yksin maa oli annettuna ja joiden seassa ei muukalainen liikkunut:
For only to them was the land given, and no strange people were among them:)
αὐτοῖς μόνοις ἐδόθη ἡ γῆ καὶ οὐκ ἐπῆλθεν ἀλλογενῆς ἐπ' αὐτούς
- 20 'Jumalattomalla on tuska koko elämänsä ajan, ne vähät vuodet, jotka väkivaltaiselle on määrätty.
The evil man is in pain all his days, and the number of the years stored up for the cruel is small.
πᾶς ὁ βίος ἄσεβοῦς ἐν φροντίδι ἔτη δὲ ἀριθμητὰ δεδομένα δυνάστη
- 21 Kauhun äänet kuuluvat hänen korvissansa, keskellä rauhaakin hänet yllättää hävittäjä.
A sound of fear is in his ears; in time of peace destruction will come on him:
ὁ δὲ φόβος αὐτοῦ ἐν ὠσὶν αὐτοῦ ὅταν δοκῆ ἤδη εἰρηνεῦειν ἤξει αὐτοῦ ἡ καταστροφή
- 22 Ei usko hän pääsevänsä pimeydestä, ja hän on miekalle määrätty.
He has no hope of coming safe out of the dark, and his fate will be the sword;
μὴ πιστεύετω ἀποστραφῆναι ἀπὸ σκοτόυς ἐντέταλται γὰρ ἤδη εἰς χεῖρας σιδήρου
- 23 Hän harhailee leivän haussa: missä sitä on? Hän tuntee, että hänen vierellään on valmiina pimeyden päivä.
He is wandering about in search of bread, saying, Where is it? and he is certain that the day of trouble is ready for him:
κατατέτακται δὲ εἰς σῖτα γυψὶν οἶδεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὅτι μένει εἰς πτόμα ἡμέρα δὲ αὐτὸν σκοτεινὴ στροβήσει
- 24 Tuska ja ahdistus kauhistuttavat häntä, masentavat hänet niinkuin kuningas valmiina hyökkäykseen.
He is greatly in fear of the dark day, trouble and pain overcome him:
ἀνάγκη δὲ καὶ θλίψις αὐτὸν καθέξει ὥσπερ στρατηγὸς πρωτοστάτης πίπτων
- 25 Koska hän ojensi kätensä Jumalaa vastaan ja pöyhkeili Kaikkivaltiaasta vastaan,
Because his hand is stretched out against God, and his heart is lifted up against the Ruler of all,
ὅτι ἤρκεν χεῖρας ἐναντίον τοῦ κυρίου ἐναντι δὲ κυρίου παντοκράτορος ἐτραχηλίασεν

- 26 ryntäsi häntä vastaan niska jäykkänä, taajain kilvenkupurainsa suojaassa;
Running against him like a man of war, covered by his thick breastplate; even like a king ready for the fight,
 ἔδραμεν δὲ ἐναντίον αὐτοῦ ὕβρει ἐν πάχει νότου ἀσπίδος αὐτοῦ
- 27 koska hän kasvatti ihraa kasvoihinsa ja teki lanteensa lihaviksi,
Because his face is covered with fat, and his body has become thick;
 ὅτι ἐκάλυπεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν στέατι αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν περιστόμιον ἐπὶ τῶν μηρίων
- 28 asui hävitetyissä kaupungeissa, taloissa, joissa ei ollut lupa asua,
And he has made his resting-place in the towns which have been pulled down, in houses where no man had a right to be, whose fate was to become masses of broken walls.
 ἀυλισθεῖη δὲ πόλεις ἐρήμους εἰσέλθοι δὲ εἰς οἴκους ἀοικίτους ἃ δὲ ἐκεῖνοι ἠτοίμασαν ἄλλοι ἀποίσονται
- 29 jotka olivat määrättyt jäämään raunioiksi, sentähden hän ei rikastu, eikä hänen omaisuutensa ole pysyväästä, eikä hänen viljansa notkistu maata kohden.
He does not get wealth for himself, and is unable to keep what he has got; the heads of his grain are not bent down to the earth.
 οὔτε μὴ πλουτισθῆ οὔτε μὴ μείνη αὐτοῦ τὰ ὑπάρχοντα οὐ μὴ βάλῃ ἐπὶ τὴν γῆν σκιάν
- 30 Ei hän pääse pimeydestä; tulen liekki kuivuttaa hänen vesansa, ja hän hukkuu hänen suunsa henkäyksestä.
He does not come out of the dark; his branches are burned by the flame, and the wind takes away his bud.
 οὐδὲ μὴ ἐκφύγῃ τὸ σκότος τὸν βλαστὸν αὐτοῦ μαράναι ἄνεμος ἐκπέσει δὲ αὐτοῦ τὸ ἄνθος
- 31 Älköön hän turvatko turhuuteen - hän pettyy; sillä hänen voittonsa on oleva turhuus.
Let him not put his hope in what is false, falling into error: for he will get deceit as his reward.
 μὴ πιστευέτω ὅτι ὑπομενεῖ κενὰ γὰρ ἀποβήσεται αὐτῷ
- 32 Mitta täyttyy ennen aikaansa, eikä hänen lehvänsä vihannoi.
His branch is cut off before its time, and his leaf is no longer green.
 ἢ τομὴ αὐτοῦ πρὸ ὥρας φθαρήσεται καὶ ὁ ῥάδαμνος αὐτοῦ οὐ μὴ πυκάσῃ
- 33 Hän on niinkuin viinipuu, joka pudottaa raakaleensa, niinkuin öljypuu, joka varistaa kukkansa.
He is like a vine whose grapes do not come to full growth, or an olive-tree dropping its flowers.
 τρυγηθεῖη δὲ ὡσπερ ὄμφαξ πρὸ ὥρας ἐκπέσει δὲ ὡς ἄνθος ἐλαίας
- 34 Sillä jumalattoman joukkio on hedelmätön, ja tuli kuluttaa lahjustenottajan majat.
For the band of the evil-doers gives no fruit, and the tents of those who give wrong decisions for reward are burned with fire.
 μαρτύριον γὰρ ἀσεβοῦς θάνατος πῦρ δὲ καύσει οἴκους δωροδεκτῶν
- 35 He kantavat tuhoa ja synnyttävät turmiota, ja heidän kohtunsa valmistaa petosta."'
Evil has made them with child, and they give birth to trouble; and the fruit of their body is shame for themselves.
 ἐν γαστρὶ δὲ λήμψεται ὀδύνας ἀποβήσεται δὲ αὐτῷ κενὰ ἢ δὲ κοιλία αὐτοῦ ὑποίσει δόλον
- 1 Job vastasi ja sanoi:
And Job made answer and said,
 ὑπολαβῶν δὲ ἰωβ λέγει
- 2 "Tuonkaltaista olen kuullut paljon; kurjia lohduttajia olette kaikki.
Such things have frequently come to my ears: you are comforters who only give trouble.
 ἀκήκοα τοιαῦτα πολλά παρακλήτορες κακῶν πάντες
- 3 Eikö tule jo loppu tuulen pieksämisestä, vai mikä yllyttää sinua vastaamaan?
May words which are like the wind be stopped? or what is troubling you to make answer to them?
 τί γὰρ μὴ τάξις ἐστὶν ῥήμασιν πνεύματος ἢ τί παρενοχλήσει σοι ὅτι ἀποκρίνη
- 4 Voisinhan minä myös puhua niinkuin tekin, jos te olisitte minun sijassani; voisin sommitella sanoja teitä vastaan ja ilkkuen nyökytellä teille päätäni,
It would not be hard for me to say such things if your souls were in my soul's place; joining words together against you, and shaking my head at you:
 κἀγὼ καθ' ὑμᾶς λαλήσω εἰ ὑπέκειτό γε ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἀντὶ τῆς ἐμῆς εἶτ' ἐναλοῦμαι ὑμῖν ῥήμασιν κινήσω δὲ καθ' ὑμῶν κεφαλῆν

- 5 rohkaista teitä suullani ja tuottaa huo Jennusta huulteni lohduttelulla.
I might give you strength with my mouth, and not keep back the comfort of my lips.
εἶη δὲ ἰσχύς ἐν τῷ στόματί μου κίνησιν δὲ χειλέων οὐ φείσομαι
- 6 Jos puhun, ei tuskani helpota, ja jos lakkaan, lähteekö se sillä?
If I say what is in my mind, my pain becomes no less: and if I keep quiet, how much of it goes from me?
ἐὰν γὰρ λαλήσω οὐκ ἀλγήσω τὸ τραῦμα ἐὰν δὲ καὶ σιωπήσω τί ἔλαττον τρωθήσομαι
- 7 Mutta nyt hän on minut uuvuttanut. Sinä olet hävittänyt koko minun joukkoni
But now he has overcome me with weariness and fear, and I am in the grip of all my trouble.
νῦν δὲ κατάκοπόν με πεποίηκεν μοῦρον σεσηπότα
- 8 ja olet minut kukistanut - siitä muka tuli todistaja - ja raihnuteni nousi minua vastaan, syyttäen minua vasten silmiä.
It has come up as a witness against me, and the wasting of my flesh makes answer to my face.
καὶ ἐπελάβου μου εἰς μαρτύριον ἐγενήθη καὶ ἀνέστη ἐν ἔμοι τὸ ψευδὸς μου κατὰ πρόσωπόν μου ἀνταπεκρίθη
- 9 Hänen vihansa raateli ja vainosi minua, hän kiristeli minulle hampaitansa. Viholliseni hiovat katseitaan minua vastaan,
I am broken by his wrath, and his hate has gone after me; he has made his teeth sharp against me: my haters are looking on me with cruel eyes;
ὀργῇ χρησάμενος κατέβαλέν με ἔβρουξεν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας βέλη πειρατῶν αὐτοῦ ἐπ' ἔμοι ἔπεσεν
- 10 he avaavat minulle kitansa ja lyövät häväisten minua poskille; kaikki he yhtyvät minua vastaan.
Their mouths are open wide against me; the blows of his bitter words are falling on my face; all of them come together in a mass against me.
ἀκίσιν ὀφθαλμῶν ἐνήλατο ὄξει ἔπαισέν με εἰς σιαγόνα ὁμοθυμαδὸν δὲ κατέδραμον ἐπ' ἔμοι
- 11 Jumala jättää minut poikaheittiöiden valtaan ja syöksee minut jumalattomain käsiin.
God gives me over to the power of sinners, sending me violently into the hands of evil-doers.
παρέδωκεν γὰρ με ὁ κύριος εἰς χεῖρας ἀδίκου ἐπὶ δὲ ἀσεβέσις ἐρριψέν με
- 12 Minä elin rauhassa, mutta hän peljätti minut, hän tarttui minua niskaan ja murskasi minut. Hän asetti minut maalitaulukseen;
I was in comfort, but I have been broken up by his hands; he has taken me by the neck, shaking me to bits; he has put me up as a mark for his arrows.
εἰρηνεύοντα διεσκέδασέν με λαβὼν με τῆς κόμης διέτιλεν κατέστησέν με ὥσπερ σκοπὸν
- 13 hänen nuolensa viuhuvat minun ympärilläni. Hän halkaisee munuaiseni säälimättä, vuodattaa maahan minun sappeni.
His bowmen come round about me; their arrows go through my body without mercy; my life is drained out on the earth.
ἐκύκλωσάν με λόγχαις βάλλοντες εἰς νεφρούς μου οὐ φειδόμενοι ἐξέχεαν εἰς τὴν γῆν τὴν χολήν μου
- 14 Hän murtaa minuun aukon toisensa jälkeen ja ryntää kimppuuni kuin soturi.
I am broken with wound after wound; he comes rushing on me like a man of war.
κατέβαλόν με πτόμα ἐπὶ πτόματι ἔδραμον πρὸς με δυνάμενοι
- 15 Minä ompelin säkin iholleni ja painoin sarveni tomuun.
I have made haircloth the clothing of my skin, and my horn is rolled in the dust.
σάκκον ἔρρασα ἐπὶ βύρσης μου τὸ δὲ σθένος μου ἐν γῆ ἐσβέσθη
- 16 Minun kasvoni punoittavat itkusta, ja silmäluomillani on pimeys,
My face is red with weeping, and my eyes are becoming dark;
ἢ γαστήρ μου συγκέκασται ἀπὸ κλαυθμοῦ ἐπὶ δὲ βλεφάροις μου σκιά
- 17 vaikkei ole vääryyttä minun käsissäni ja vaikka minun rukoukseni on puhdas.
Though my hands have done no violent acts, and my prayer is clean.
ἀδικον δὲ οὐδὲν ἦν ἐν χερσίν μου εὐχὴ δέ μου καθαρὰ
- 18 Maa, älä peitä minun vertani, ja minun huudollani älköön olko lepopaikkaa!
O earth, let not my blood be covered, and let my cry have no resting-place!
γῆ μὴ ἐπικαλύψῃς ἐφ' αἷματι τῆς σαρκός μου μηδὲ εἶη τόπος τῆ κραυγῆ μου

- 19 Katso, nytkin on minun todistajani taivaassa ja puolustajani korkeudessa.
Even now my witness is in heaven, and the supporter of my cause is on high.
και νῦν ἰδοὺ ἐν οὐρανοῖς ὁ μάρτυς μου ὁ δὲ συνίστωρ μου ἐν ὑψίστοις
- 20 Ystäväni pitävät minua pilkkanansa - Jumalaan minun silmäni kyynelöiden katsoo,
My friends make sport of me; to God my eyes are weeping,
ἀφίκοιτό μου ἡ δέησις πρὸς κύριον ἔναντι δὲ αὐτοῦ στάζει μου ὁ ὀφθαλμός
- 21 että hän hankkisi miehelle oikeuden Jumalaa vastaan ja ihmislapselle hänen lähimmäistään vastaan.
So that he may give decision for a man in his cause with God, and between a son of man and his neighbour.
εἴη δὲ ἔλεγχος ἀνδρὶ ἔναντι κυρίου καὶ υἱὸς ἀνθρώπου τῷ πλησίον αὐτοῦ
- 22 Sillä vähän on vuosia edessäni enää, ja sitten menen tietä, jota en palaja."
For in a short time I will take the journey from which I will not come back.
ἔτη δὲ ἀριθμητὰ ἤκασιν ὁδῶ δέ ἢ οὐκ ἐπαναστραφήσομαι πορεύσομαι
- 1 "Minun henkeni on rikki raastettu, minun päiväni sammuvat, kalmisto on minun osani.
My spirit is broken, my days are ended, the last resting-place is ready for me.
ὀλέκομαι πνεύματι φερόμενος δέομαι δὲ ταφῆς καὶ οὐ τυγχάνω
- 2 Totisesti, pilkka piirittää minua ja silmäni täytyy yhä katsella heidän ynseilyänsä.
Truly, those who make sport of me are round about me, and my eyes become dark because of their bitter laughing.
λίσσομαι κάμων καὶ τί ποιήσας
- 3 Aseta puolestani pantti talteesi; kuka muu rupeaisi kättä lyöden minun takaaajakseni?
Be pleased, now, to be responsible for me to yourself; for there is no other who will put his hand in mine.
ἔκλεψαν δέ μου τὰ ὑπάρχοντα ἀλλότριον τίς ἐστιν οὗτος τῇ χειρὶ μου συνδεθήτω
- 4 Sillä sinä olet sulkenut ymmärrykseltä heidän sydämensä; sentähden sinä et päästä heitä voitolle.
You have kept their hearts from wisdom: for this cause you will not give them honour.
ὅτι καρδίαν αὐτῶν ἔκρυψας ἀπὸ φρονήσεως διὰ τοῦτο οὐ μὴ ὑψώσης αὐτούς
- 5 Ystäviä kutsutaan osajaolle, mutta omilta lapsilta raukeavat silmät.
As for him who is false to his friend for a reward, light will be cut off from the eyes of his children.
τῇ μερίδι ἀναγγελεῖ κακίας ὀφθαλμοὶ δέ μου ἐφ' υἱοῖς ἐτάκησαν
- 6 Minut on pantu kansoille sananlaskuksi; silmille syljettäväksi minä olen tullut.
He has made me a word of shame to the peoples; I have become a mark for their sport.
ἔθου δέ με θρόλημα ἐν ἔθνεσιν γέλωσ δὲ αὐτοῖς ἀπέβην
- 7 Minun silmäni on hämärtynyt surusta, ja kaikki minun jäseneni ovat kuin varjo.
My eyes have become dark because of my pain, and all my body is wasted to a shade.
πεπύρονται γὰρ ἀπὸ ὀργῆς οἱ ὀφθαλμοὶ μου πεπολιόρκημαι μεγάλως ὑπὸ πάντων
- 8 Tästä oikeamieliset hämmästyvät, ja viatonta kuohuttaa jumalattoman meno.
The upright are surprised at this, and he who has done no wrong is troubled because of the evil-doers.
θαῦμα ἔσχεν ἀληθινὸς ἐπὶ τούτῳ δίκαιος δὲ ἐπὶ παρανόμῳ ἐπανασταίῃ
- 9 Mutta hurskas pysyy tiellänsä, ja se, jolla on puhtaat kädet, kasvaa voimassa.
Still the upright keeps on his way, and he who has clean hands gets new strength.
σχοιῆ δὲ πιστὸς τὴν ἑαυτοῦ ὁδὸν καθαρὸς δὲ χεῖρας ἀναλάβοι θάρσος
- 10 Mutta te kaikki, tulkaa jälleen tänne; en löydä minä viisasta joukostanne.
But come back, now, all of you, come; and I will not see a wise man among you.
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ πάντες ἐρείδετε καὶ δεῦτε δὴ οὐ γὰρ εὐρίσκω ἐν ὑμῖν ἀληθές

- 11 Päiväni ovat menneet, rauenneet ovat aivoitukseni, mitä sydämeni ikävöitsi.
My days are past, my purposes are broken off, even the desires of my heart.
αἱ ἡμέραι μου παρήλθον ἐν βρόμῳ ἐρράγη δὲ τὰ ἄρθρα τῆς καρδίας μου
- 12 Yön he tekevät päiväksi; valo muka lähenee pimeydestä.
They are changing night into day; they say, The light is near the dark.
νύκτα εἰς ἡμέραν ἔθηκαν φῶς ἐγγὺς ἀπὸ προσώπου σκότους
- 13 Jos kuinka toivon, on tuonela asuntoni; minä levitän vuoteeni pimeyteen,
If I am waiting for the underworld as my house, if I have made my bed in the dark;
ἐὰν γὰρ ὑπομείνω ἄδης μου ὁ οἶκος ἐν δὲ γνόφῳ ἔστρωταί μου ἡ στρωμνὴ
- 14 minä sanon haudalle: 'Sinä olet isäni', ja madoille: 'Äitini ja sisareni'.
If I say to the earth, You are my father; and to the worm, My mother and my sister;
θάνατον ἐπεκαλεσάμην πατέρα μου εἶναι μητέρα δὲ μου καὶ ἀδελφὴν σαπρίαν
- 15 Missä on silloin minun toivoni, ja kuka saa minun toivoani katsella?
Where then is my hope? and who will see my desire?
ποῦ οὖν μου ἔτι ἐστὶν ἡ ἐλπίς ἢ τὰ ἀγαθὰ μου ὄψομαι
- 16 Ne astuvat alas tuonelan salpojen taa, kun yhdessä lepäämme tomussa."
Will they go down with me into the underworld? Will we go down together into the dust?
ἢ μετ' ἐμοῦ εἰς ἄδην καταβήσονται ἢ ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ χώματος καταβησόμεθα
- 1 Sitten suuhilainen Bildad lausui ja sanoi:
Then Bildad the Shuhite made answer and said,
ὕπολαβὼν δὲ βαλδαδ ὁ σαυχίτης λέγει
- 2 "Kuinka kauan te asetatte sanoille ansoja? Tulkaa järkiinne, sitten puhelemme.
How long will it be before you have done talking? Get wisdom, and then we will say what is in our minds.
μέχρι τίνος οὐ πάυση ἐπίσχες ἴνα καὶ αὐτοὶ λαλήσωμεν
- 3 Miksi meitä pidetään elukkain veroisina, olemmeko teidän silmissänne tylsät?
Why do we seem as beasts in your eyes, and as completely without knowledge?
διὰ τί ὥσπερ τετράποδα σεσιωπήκαμεν ἐναντίον σου
- 4 Sinä, joka raivossasi raatelet itseäsi - sinunko tähtesi jätettäisiin maa autioksi ja kallio siirtyisi sijaltansa?
But come back, now, come: you who are wounding yourself in your passion, will the earth be given up because of you, or a rock be moved out of its place?
κέχρηται σοὶ ὀργὴ τί γὰρ ἐὰν σὺ ἀποθάνῃς ἀοίκητος ἡ ὑπ' οὐρανόν ἢ καταστραφήσεται ὄρη ἐκ θεμελίων
- 5 Ei, jumalattomain valo sammuu, eikä hänen tulensa liekki loista.
For the light of the sinner is put out, and the flame of his fire is not shining.
καὶ φῶς ἀσεβῶν σβεσθήσεται καὶ οὐκ ἀποβήσεται αὐτῶν ἡ φλόξ
- 6 Valo pimenee hänen majassansa, ja hänen lamppunsa sammuu hänen päänsä päältä.
The light is dark in his tent, and the light shining over him is put out.
τὸ φῶς αὐτοῦ σκότος ἐν διαίτῃ ὁ δὲ λύχνος ἐπ' αὐτῷ σβεσθήσεται
- 7 Hänen väkevät askeleensa supistuvat ahtaalle, ja hänen oma neuvonsa kaataa hänet maahan.
The steps of his strength become short, and by his design destruction overtakes him.
θηρεύσαισαν ἐλάχιστοι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ σφάλαι δὲ αὐτοῦ ἡ βουλή
- 8 Sillä hänen omat jalkansa vievät hänet verkkoon, hän käyskentelee katetun pyyntihaudan päällä.
His feet take him into the net, and he goes walking into the cords.
ἐμβέβληται δὲ ὁ ποὺς αὐτοῦ ἐν παγίδι ἐν δικτύῳ ἐλιχθείη

- 9 Paula tarttuu hänen kantapäähänsä, ansa käy häneen kiinni;
His foot is taken in the net; he comes into its grip.
ἔλθοισαν δὲ ἐπ' αὐτὸν παγίδες κατισχύσει ἐπ' αὐτὸν διψῶντας
- 10 hänelle on maahan kätkeyty pyydys, polulle häntä varten silmukka.
The twisted cord is put secretly in the earth to take him, and the cord is placed in his way.
κέκρυπται ἐν τῇ γῆ σχοινίον αὐτοῦ καὶ ἡ σύλλημψις αὐτοῦ ἐπὶ τριβῶν
- 11 Kauhut peljättävät häntä kaikkialta ja ajavat häntä kintereillä kiitäen.
He is overcome by fears on every side, they go after him at every step.
κύκλω ὀλέσαισιν αὐτὸν ὀδύνα πολλοὶ δὲ περὶ πόδας αὐτοῦ ἔλθοισαν ἐν λιμῷ στενῷ
- 12 Nälkäiseksi käy hänen vaivansa, ja turmio vartoo hänen kaatumistaan.
His strength is made feeble for need of food, and destruction is waiting for his falling footstep.
πτῶμα δὲ αὐτῷ ἡτοίμασται ἐξαισίον
- 13 Hänen ruumiinsa jäseniä kalvaa, hänen jäseniänsä kalvaa kuoleman esikoinen.
His skin is wasted by disease, and his body is food for the worst of diseases.
βρωθείησαν αὐτοῦ κλώνες ποδῶν κατέδεται δὲ τὰ ὥραια αὐτοῦ θάνατος
- 14 Hänet temmataan pois majastansa, turvastansa; hänet pannaan astumaan kauhujen kuninkaan tykö.
He is pulled out of his tent where he was safe, and he is taken away to the king of fears.
ἐκραγείη δὲ ἐκ διαίτης αὐτοῦ ἴασις σχοιῆ δὲ αὐτὸν ἀνάγκη αἰτίᾳ βασιλικῇ
- 15 Hänen majassansa asuu outoja, hänen asuinpaikallensa sirotetaan tulikiveä.
In his tent will be seen that which is not his, burning stone is dropped on his house.
κατασκηνώσει ἐν τῇ σκηνῇ αὐτοῦ ἐν νυκτὶ αὐτοῦ κατασπαρήσονται τὰ εὐπρεπῆ αὐτοῦ θείῳ
- 16 Alhaalta kuivuvat hänen juurensa, ylhäältä kuihtuvat hänen oksansa.
Under the earth his roots are dry, and over it his branch is cut off.
ὑποκάτωθεν αἱ ῥίζαι αὐτοῦ ξηρανθήσονται καὶ ἐπάνωθεν ἐπιπεσεῖται θερισμὸς αὐτοῦ
- 17 Hänen muistonsa katoaa maasta, eikä hänen nimeänsä kadulla mainita.
His memory is gone from the earth, and in the open country there is no knowledge of his name.
τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἀπόλοιτο ἐκ γῆς καὶ ὑπάρχει ὄνομα αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐξωτέρω
- 18 Hänet sysätään valosta pimeyteen ja karkoitetaan maan piiristä.
He is sent away from the light into the dark; he is forced out of the world.
ἀπόσειεν αὐτὸν ἐκ φωτὸς εἰς σκότος
- 19 Ei sukua, ei jälkeläistä ole hänellä kansansa seassa, eikä ketään jää jäljelle hänen asuntoihinsa.
He has no offspring or family among his people, and in his living-place there is no one of his name.
οὐκ ἔσται ἐπίγνωστος ἐν λαῷ αὐτοῦ οὐδὲ σεσημαμένος ἐν τῇ ὑπ' οὐρανὸν ὁ οἶκος αὐτοῦ ἀλλ' ἐν τοῖς αὐτοῦ ζήσονται ἕτεροι
- 20 Lännen asujat hämmästyvät hänen tuhopäiväänsä, idän asujat valtaa vavistus.
At his fate those of the west are shocked, and those of the east are overcome with fear.
ἐπ' αὐτῷ ἐστέναζαν ἔσχατοι πρότους δὲ ἔσχεν θαῦμα
- 21 Näin käy väärintekijän huoneelle, näin sen asuinpaikalle, joka ei Jumalasta välitä."
Truly, these are the houses of the sinner, and this is the place of him who has no knowledge of God.
οὗτοί εἰσιν οἴκοι ἀδίκων οὗτος δὲ ὁ τόπος τῶν μὴ εἰδόντων τὸν κύριον
- 1 Job vastasi ja sanoi:
And Job made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει

- 2 "Kuinka kauan te vaivaatte minun sieluani ja runtelette minua sanoillanne?
How long will you make my life bitter, crushing me with words?
ἕως τίνος ἔγκοπον ποιήσετε ψυχὴν μου καὶ καθαιρεῖτε με λόγοις
- 3 Jo kymmenenkin kertaa olette minua hävässeet, häpeämättä te minua rääkkäätte.
Ten times now you have made sport of me; it gives you no sense of shame to do me wrong.
γνώτε μόνον ὅτι ὁ κύριος ἐποίησέ με οὕτως καταλαλεῖτέ μου οὐκ αἰσχυρόμενοί με ἐπικεισθέ μοι
- 4 Olenko todella hairahtunut, yöpyykö hairahdukseni minun luonani?
And, truly, if I have been in error, the effect of my error is only on myself.
ναὶ δὴ ἐπ' ἀληθείας ἐγὼ ἐπλανήθην παρ' ἐμοὶ δὲ ἀυλίζεται πλάνος [4α] λαλήσαι ῥῆμα ὃ οὐκ ἔδει τὰ δὲ ῥήματά μου πλανᾶται καὶ οὐκ ἐπὶ καιροῦ
- 5 Tahi voitteko todella ylvästellä minua vastaan ja todistaa minun ansainneen häpeäni?
If you make yourselves great against me, using my punishment as an argument against me,
ἔα δὲ ὅτι ἐπ' ἐμοὶ μεγαλύνεσθε ἐνάλλεσθε δέ μοι ὄνειδει
- 6 Tietäkää siis, että Jumala on tehnyt minulle vääryyttä ja on kietonut minut verkkoonsa.
Be certain that it is God who has done me wrong, and has taken me in his net.
γνώτε οὖν ὅτι ὁ κύριός ἐστιν ὁ ταραξίας ὁ χύρωμα δὲ αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ ὑψωσεν
- 7 Katso, minä huudan: 'Väkivaltaa!' enkä saa vastausta; huudan apua, mutta ei ole mitään oikeutta.
Truly, I make an outcry against the violent man, but there is no answer: I give a cry for help, but no one takes up my cause.
ἰδοὺ γελῶ ὄνειδει καὶ οὐ λαλήσω κεκράξομαι καὶ οὐδαμοῦ κρίμα
- 8 Hän on aidannut tieni, niin etten pääse ylitse, ja on levittänyt pimeyden poluilleni.
My way is walled up by him so that I may not go by: he has made my roads dark.
κύκλω περιφοκδοῦμμαι καὶ οὐ μὴ διαβῶ ἐπὶ πρόσωπόν μου σκότος ἔθετο
- 9 Hän on riisunut minulta kunniani ja ottanut kruunun minun päästäni.
He has put off my glory from me, and taken the crown from my head.
τὴν δὲ δόξαν ἀπ' ἐμοῦ ἐξέδυσεν ἀφείλεν δὲ στέφανον ἀπὸ κεφαλῆς μου
- 10 Hän repi minut maahan joka puolelta, niin että olen mennyttä, ja hän tempasi irti toivoni niinkuin puun.
I am broken down by him on every side, and I am gone; my hope is uprooted like a tree.
διέσπασέν με κύκλω καὶ ὀχόμην ἐξέκοψεν δὲ ὥσπερ δένδρον τὴν ἐλπίδα μου
- 11 Hän päästi vihansa syttymään minua vastaan ja piti minua vihollisensa.
His wrath is burning against me, and I am to him as one of his haters.
δεινῶς δέ μοι ὀργῇ ἐχρήσατο ἠγήσατο δέ με ὥσπερ ἐχθρόν
- 12 Hänen sotajoukkonsa tulivat yhdessä ja tekivät tiensä minua vastaan ja leiriytyivät minun majani ympärille.
His armies come on together, they make their road high against me, and put up their tents round mine.
ὁμοθυμαδὸν δὲ ἦλθον τὰ πειρατήρια αὐτοῦ ἐπ' ἐμοὶ ταῖς ὁδοῖς μου ἐκύκλωσάν με ἐγκάθετοι
- 13 Veljeni hän on minusta loitontanut; tuttavani ovat minusta aivan vieraantuneet.
He has taken my brothers far away from me; they have seen my fate and have become strange to me.
ἀπ' ἐμοῦ δὲ ἀδελφοί μου ἀπέστησαν ἔγνωσαν ἄλλοτριούς ἢ ἐμὲ φίλοι δέ μου ἀνελετήμονες γεγόνασιν
- 14 Lähiseni ovat minusta luopuneet, ja uskottuni ovat unhottaneet minut.
My relations and my near friends have given me up, and those living in my house have put me out of their minds.
οὐ προσεποιήσαντό με οἱ ἐγγύτατοί μου καὶ οἱ εἰδότες μου τὸ ὄνομα ἐπελάθοντό μου
- 15 Ne, jotka talossani majailevat, ja palvelijattareni pitävät minua muukalaisena, minä olen tullut vieraaksi heidän silmissään.
I am strange to my women-servants, and seem to them as one from another country.
γείτονας οἰκίας θεράπαιναί τέ μου ἀλλογενῆς ἤμην ἐναντίον αὐτῶν

- 16 Minä kutsun palvelijaani, eikä hän vastaa; minun suuni täytyy nöyrästi rukoilla häntä.
At my cry my servant gives me no answer, and I have to make a prayer to him.
θεράποντά μου ἐκάλεσα καὶ οὐχ ὑπήκουσεν στόμα δέ μου ἐδέετο
- 17 Hengitykseni on vastenmielinen vaimolleni, hajuni on äitini pojista ilkeä.
My breath is strange to my wife, and I am disgusting to the offspring of my mother's body.
καὶ ἰκέτευον τὴν γυναῖκά μου προσεκαλούμην δὲ κολακεύων υἱοὺς παλλακίδων μου
- 18 Poikasetkin halveksivat minua; kun nousen, niin he puhuvat minusta pilkkojaan.
Even young children have no respect for me; when I get up their backs are turned on me.
οἱ δὲ εἰς τὸν αἰῶνά με ἀπεποιήσαντο ὅταν ἀναστῶ κατ' ἐμοῦ λαλοῦσιν
- 19 Kaikki seuratoverini inhoavat minua, ja ne, joita minä rakastin, ovat kääntyneet minua vastaan.
All the men of my circle keep away from me; and those dear to me are turned against me.
ἐβδελύξαντο δέ με οἱ εἰδότες με οὐς δὴ ἠγαπήκειν ἐπανεστήσαν μοι
- 20 Luuni ovat tarttuneet nahkaani, ihooni, eikä minusta ole enää kuin ikenet jäljellä.
My bones are joined to my skin, and I have got away with my flesh in my teeth.
ἐν δέρματί μου ἐσάτησαν αἱ σάρκες μου τὰ δὲ ὀστά μου ἐν ὀδοῦσιν ἔχεται
- 21 Armahtakaa minua, armahtakaa, te, minun ystäväni, sillä Jumalan käsi on minuun koskenut.
Have pity on me, have pity on me, O my friends! for the hand of God is on me.
ἐλεήσατέ με ἐλεήσατέ με ὃ φίλοι χειρὶ γὰρ κυρίου ἡ ἀψαμένη μου ἐστίν
- 22 Miksi vainoatte minua niinkuin Jumala, ettekä saa kylläänne minun lihastani?
Why are you cruel to me, like God, for ever saying evil against me?
διὰ τί δέ με διώκετε ὡσπερ καὶ ὁ κύριος ἀπὸ δὲ σαρκῶν μου οὐκ ἐμπίπλασθε
- 23 Oi, jospa minun sanani kirjoitettaisiin muistiin, jospa ne piirrettäisiin kirjaan,
If only my words might be recorded! if they might be put in writing in a book!
τίς γὰρ ἂν δόξῃ γραφῆναι τὰ ῥήματά μου τεθῆναι δὲ αὐτὰ ἐν βιβλίῳ εἰς τὸν αἰῶνα
- 24 rautataltalla ja lyijyllä hakattaisiin kallioon ikuisiksi ajoiksi!
And with an iron pen and lead be cut into the rock for ever!
ἐν γραφείῳ σιδηρῷ καὶ μολύβῳ ἢ ἐν πέτραις ἐγγλυφῆναι
- 25 Mutta minä tiedän lunastajani elävän, ja viimeisenä hän on seisova multien päällä.
But I am certain that he who will take up my cause is living, and that in time to come he will take his place on the dust;
οἶδα γὰρ ὅτι ἀέναός ἐστιν ὁ ἐκλύειν με μέλλον ἐπὶ γῆς
- 26 Ja sittenkuin tämä nahka on yltäni raastettu ja olen ruumiistani irti, saan minä nähdä Jumalan.
And ... without my flesh I will see God;
ἀναστήσαι τὸ δέρμα μου τὸ ἀνατλῶν ταῦτα παρὰ γὰρ κυρίου ταῦτά μοι συνετελέσθη
- 27 Hänet olen minä näkevä apunani; minun silmäni saavat nähdä hänet - eikä vieraana. Munaskuuni hiukeavat sisimmässäni.
Whom I will see on my side, and not as one strange to me. My heart is broken with desire.
ἂ ἐγὼ ἐμαντῷ συνεπίσταμαι ἂ ὁ ὀφθαλμός μου ἐόρακεν καὶ οὐκ ἄλλος πάντα δέ μοι συνετελέσται ἐν κόλπῳ
- 28 Kun sanotte: 'Kuinka vainoammekaan häntä!' - minusta muka löydetään asian juuri -
If you say, How cruel we will be to him! because the root of sin is clearly in him:
εἰ δὲ καὶ ἐρεῖτε τί ἐροῦμεν ἐναντι αὐτοῦ καὶ ῥίζαν λόγου εὐρήσομεν ἐν αὐτῷ
- 29 niin peljätäkää miekkaa, sillä viha on kohtaava miekanalaisia pahoja töitä, tietääksenne, että tuomari on."
Be in fear of the sword, for the sword is the punishment for such things, so that you may be certain that there is a judge.
εὐλαβήθητε δὴ καὶ ὑμεῖς ἀπὸ ἐπικαλύματος θυμὸς γὰρ ἐπ' ἀνόμους ἐπελεύσεται καὶ τότε γνώσονται ποῦ ἐστίν αὐτῶν ἡ ὕλη

- 1 Naemalainen Soofar lausui ja sanoi:
Then Zophar the Naamathite made answer and said,
ὕπολαβὼν δὲ σωφάρ ὁ μιναιὸς λέγει
- 2 "Tuohon minun ajatukseni tuovat vastauksen, moisesta minun mieleni kuohuu.
For this cause my thoughts are troubling me and driving me on.
οὐχ οὕτως ὑπελάμβανον ἀντερεῖν σε ταῦτα καὶ οὐχὶ συνίετε μᾶλλον ἢ καὶ ἐγώ
- 3 Häpäisevää nuhdetta täytyy minun kuulla, mutta minun ymmärrykseni henki antaa minulle vastauksen.
I have to give ear to arguments which put me to shame, and your answers to me are wind without wisdom.
παιδείαν ἐντροπῆς μου ἀκούσομαι καὶ πνεῦμα ἐκ τῆς συνέσεως ἀποκρίνεται μοι
- 4 Tuoko on sinulla tietoa ikiajoista asti, siitä saakka, kun ihminen maan päälle panttiin?
Have you knowledge of this from early times, when man was placed on the earth,
μὴ ταῦτα ἔγνωσ ἀπὸ τοῦ ἔτι ἀφ' οὗ ἐτέθη ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς
- 5 Eii, vaan jumalattomain riemu loppuu lyhyeen, ja riettaan ilo on vain silmänräpäys.
That the pride of the sinner is short, and the joy of the evil-doer but for a minute?
εὐφοροσύνη γὰρ ἀσεβῶν πτόμα ἐξάσιον χαρμονῆ δὲ παρανόμων ἀπόλεια
- 6 Vaikka hänen kopeutensa kohoaa taivaaseen ja hänen päänsä ulottuu pilviin asti,
Though he is lifted up to the heavens, and his head goes up to the clouds;
ἐὰν ἀναβῆ εἰς οὐρανὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα ἢ δὲ θυσία αὐτοῦ νεφῶν ἄψηται
- 7 katoaa hän kuitenkin ainiaaksi oman likansa lailla; jotka näkivät hänet, kysyivät: 'Missä hän on ?'
Like the waste from his body he comes to an end for ever: those who have seen him say, Where is he?
ὅταν γὰρ δοκῆ ἢδη κατεστηρίχθαι τότε εἰς τέλος ἀπολείται οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐροῦσιν ποῦ ἐστιν
- 8 Niinkuin uni hän lentää pois, eikä häntä enää löydetä, ja hän häiyy kuin öinen näky.
He is gone like a dream, and is not seen again; he goes in flight like a vision of the night.
ὥσπερ ἐνύπνιον ἐκπετασθὲν οὐ μὴ εὔρεθῆ ἔπτη δὲ ὥσπερ φάσμα νυκτερινόν
- 9 Silmä, joka häntä katseli, ei katsele häntä enää, eikä hänen paikkansa häntä enää näe.
The eye which saw him sees him no longer; and his place has no more knowledge of him.
ὀφθαλμὸς παρεβλεψεν καὶ οὐ προσθήσει καὶ οὐκέτι προσνοήσει αὐτὸν ὁ τόπος αὐτοῦ
- 10 Hänen poikiensa täytyy hyvittää köyhät, hänen kättensä on annettava pois hänen omaisuutensa.
His children are hoping that the poor will be kind to them, and his hands give back his wealth.
τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ὀλέσασαν ἦττονες αἱ δὲ χεῖρες αὐτοῦ πυρσεύσασαν ὀδύνας
- 11 Nuoruuden voimaa olivat täynnä hänen luunsa, mutta sen täytyi mennä maata multaan hänen kanssansa.
His bones are full of young strength, but it will go down with him into the dust.
ὅστᾶ αὐτοῦ ἐνεπλήσθησαν νεότητος αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ ἐπὶ χώματος κοιμηθήσεται
- 12 Vaikka paha onkin makeaa hänen suussaan, niin että hän kätkee sen kiелensä alle,
Though evil-doing is sweet in his mouth, and he keeps it secretly under his tongue;
ἐὰν γλυκανθῆ ἐν στόματι αὐτοῦ κακία κρύψει αὐτὴν ὑπὸ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ
- 13 säästää sitä eikä siitä luovu, vaan pidättää sitä keskellä suulakeansa,
Though he takes care of it, and does not let it go, but keeps it still in his mouth;
οὐ φείσεται αὐτῆς καὶ οὐκ ἐγκαταλείψει αὐτὴν καὶ συνέξει αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ λάρυγγος αὐτοῦ
- 14 niin muuttuu tämä ruoka hänen sisässään, tulee kyykäärmeiden kähyiksi hänen sisälmyksissäänsä.
His food becomes bitter in his stomach; the poison of snakes is inside him.
καὶ οὐ μὴ δυνηθῆ βοηθῆσαι ἑαυτῷ χολῆ ἀσπίδος ἐν γαστρὶ αὐτοῦ

- 15 Hän nieli rikkautta, ja hänen täytyy se oksentaa pois, Jumala ajaa sen ulos hänen vatsastansa.
He takes down wealth as food, and sends it up again; it is forced out of his stomach by God.
πλοῦτος ἀδίκως συναγόμενος ἐξεμεσθήσεται ἐξ οἰκίας αὐτοῦ ἐξελεύσει αὐτὸν ἄγγελος
- 16 Kyykäärmeiden myrkkyyä hän imi, kyyriä kieli hänet tappaa.
He takes the poison of snakes into his mouth, the tongue of the snake is the cause of his death.
θυμὸν δὲ δρακόντων θηλάσειεν ἀνέλοι δὲ αὐτὸν γλῶσσα ὄφραως
- 17 Ei hän saa ilokseen katsella puroja, ei hunaja- ja kermajokia ja -virtoja.
Let him not see the rivers of oil, the streams of honey and milk.
μὴ ἴδοι ἄμελζιν νομάδων μηδὲ νομάς μέλιτος καὶ βουτύρου
- 18 Hänen on annettava pois hankkimansa, eikä hän saa sitä itse niellä; ei ole hänen ilonsa hänen voittamansa rikkauden veroinen.
He is forced to give back the fruit of his work, and may not take it for food; he has no joy in the profit of his trading.
εἰς κενὰ καὶ μάταια ἐκοπίασεν πλοῦτον ἐξ οὗ οὐ γέυσεται ὥσπερ στρίφνος ἀμάσητος ἀκατάποτος
- 19 Sillä hän teki vaivaisille väkivaltaa ja heitti heidät siihen, hän ryösti itselleen talon, eikä saa siinä rakennella.
Because he has been cruel to the poor, turning away from them in their trouble; because he has taken a house by force which he did not put up;
πολλῶν γὰρ ἀδυνάτων οἶκους ἔθλασεν δίαίταν δὲ ἤρπασεν καὶ οὐκ ἔστησεν
- 20 Sillä hän ei tuntenut vatsansa ikinä tyytyvän, mutta ei pelastu hän himotulla tavarallaan.
There is no peace for him in his wealth, and no salvation for him in those things in which he took delight.
οὐκ ἔστιν αὐτοῦ σωτηρία τοῖς ὑπάρχουσιν ἐν ἐπιθυμίᾳ αὐτοῦ οὐ σωθήσεται
- 21 Ei mikään säilynyt hänen ahmailultaan, sentähden hänen onnensa ei kestä.
He had never enough for his desire; for this cause his well-being will quickly come to an end.
οὐκ ἔστιν ὑπόλεμμα τοῖς βρώμασιν αὐτοῦ διὰ τοῦτο οὐκ ἀνθήσει αὐτοῦ τὰ ἀγαθὰ
- 22 Yltäkylläisyytensä runsaudessa on hänellä hätä, häneen iskevät kaikki kurjien kourat.
Even when his wealth is great, he is full of care, for the hand of everyone who is in trouble is turned against him.
ὅταν δὲ δοκῇ ἤδη πεπληρωθῆσθαι θλιβήσεται πᾶσα δὲ ἀνάγκη ἐπ' αὐτὸν ἐπελεύσεται
- 23 Kun hän on täyttämässä vatsaansa, lähettää Jumala hänen kimppuunsa vihansa hehkun ja antaa sen sataa hänen päällensä hänen syödessään.
God gives him his desire, and sends the heat of his wrath on him, making it come down on him like rain.
εἰ πως πληρώσει γαστέρα αὐτοῦ ἐπαποστείλει ἐπ' αὐτὸν θυμὸν ὀργῆς νίψαι ἐπ' αὐτὸν ὀδύνας
- 24 Jos hän pakenee rautavaruksia, niin lävistää hänet vaskijousi;
He may go in flight from the iron spear, but the arrow from the bow of brass will go through him;
καὶ οὐ μὴ σωθῆ ἕκ χειρὸς σιδήρου τρώσει αὐτὸν τόξον χάλκειον
- 25 kun hän vetää ulos selästään nuolen, käy hänen sappensa lävitse miekan salama. Kauhut valtaavat hänet,
He is pulling it out, and it comes out of his back; and its shining point comes out of his side; he is overcome by fears.
διεξέλθῃ δὲ διὰ σώματος αὐτοῦ βέλος ἀστραπαὶ δὲ ἐν διαίταις αὐτοῦ περιπατήσασαν ἐπ' αὐτῷ φόβοι
- 26 kaikki pimeys on varattu hänen aarteilleen. Hänet kuluttaa tuli, joka palaa lietsomatta, se syö, mitä on säilynyt hänen majassansa.
All his wealth is stored up for the dark: a fire not made by man sends destruction on him, and on everything in his tent.
πᾶν δὲ σκότος αὐτῷ ὑπομείναι κατέδετα αὐτὸν πῦρ ἀκαυστον κακώσαι δὲ αὐτοῦ ἐπὶ λυτὸς τὸν οἶκον
- 27 Taivas paljastaa hänen pahat tekonsa, maa nousee häntä vastaan.
The heavens make clear his sin, and the earth gives witness against him.
ἀνακαλύψαι δὲ αὐτοῦ ὁ οὐρανὸς τὰς ἀνομίας γῆ δὲ ἐπανασταίη αὐτῷ
- 28 Minkä hänen talonsa tuotti, menee menojaan vihan päivänä niinkuin tulvavedet.
The produce of his house is taken away into another country, like things given into the hands of others in the day of wrath.
ἐλεύσει τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπώλεια εἰς τέλος ἡμέρα ὀργῆς ἐπέλθῃ αὐτῷ

- 29 Tämä on jumalattoman ihmisen osa Jumalalta, perintöosa, jonka Jumala hänelle määrää."
This is the reward of the evil man, and the heritage given to him by God.
αὕτη ἡ μερίς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου καὶ κτῆμα ὑπαρχόντων αὐτῷ παρὰ τοῦ ἐπισκόπου
- 1 Job vastasi ja sanoi:
Then Job made answer and said,
ὕπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει
- 2 "Kuulkaa, kuulkaa minun sanojani ja suokaa minulle se lohdutus!
Give attention with care to my words; and let this be your comfort.
ἀκούσατε ἀκούσατέ μου τῶν λόγων ἵνα μὴ ἦ μοι παρ' ὑμῶν αὕτη ἡ παράκλησις
- 3 Kärsikää minua, että saan puhua. Kun olen puhunut, pilkatkaa sitten.
Let me say what is in my mind, and after that, go on making sport of me.
ἄρατέ με ἐγὼ δὲ λαλήσω εἴτ' οὐ καταγελάσετε μου
- 4 Ihmisiäkö vastaan minä valitan? Tahi kuinka en kävisi kärsimättömäksi?
As for me, is my outcry against man? is it then to be wondered at if my spirit is troubled?
τί γὰρ μὴ ἀνθρώπου μου ἢ ἔλεγξις ἡ διὰ τί οὐ θυμωθήσομαι
- 5 Kääntykää minuun, niin tyrmistytte ja panette kätenne suulenne.
Take note of me and be full of wonder, put your hand on your mouth.
εἰσβλέψαντες εἰς ἐμὲ θαυμάσατε χεῖρα θέντες ἐπὶ σιαγόνι
- 6 Kun käyn ajattelemaan, niin kauhistun, ja vavistus valtaa ruumiini:
At the very thought of it my flesh is shaking with fear.
ἐάν τε γὰρ μνησθῶ ἐσπούδακα ἔχουσιν δέ μου τῆς σάρκας ὀδύνη
- 7 Miksi jumalattomat saavat elää, vanheta, jopa voimassa vahvistua?
Why is life given to the evil-doers? why do they become old and strong in power?
διὰ τί ἀσεβεῖς ζῶσιν πεπαλαίωνται δὲ καὶ ἐν πλούτῳ
- 8 Heidän sukunsa on vankkana heidän edessään, heidän jälkeläisensä heidän silmänsä alla.
Their children are ever with them, and their offspring before their eyes.
ὁ σπόρος αὐτῶν κατὰ ψυχὴν τὰ δὲ τέκνα αὐτῶν ἐν ὀφθαλμοῖς
- 9 Heidän kotinsa ovat rauhassa, kauhuista kaukana; ei satu heihin Jumalan vitsa.
Their houses are free from fear, and the rod of God does not come on them.
οἱ οἴκοι αὐτῶν εὐθηνοῦσιν φόβος δὲ οὐδαμοῦ μάλιστα δὲ παρὰ κυρίου οὐκ ἔστιν ἐπ' αὐτοῖς
- 10 Hänen sonninsa polkee eikä turhaan, hänen lehmänsä poikii eikä kesken.
Their ox is ready at all times to give seed; their cow gives birth, without dropping her young.
ἡ βοῦς αὐτῶν οὐκ ὠμοτόκησεν διεσώθη δὲ αὐτῶν ἐν γαστρὶ ἔχουσα καὶ οὐκ ἐσφαλεν
- 11 Poikansa he laskevat ulos niinkuin lammasmaan, heidän lapsensa hyppelevät leikiten.
They send out their young ones like a flock, and their children have pleasure in the dance,
μένουσιν δὲ ὡς πρόβατα αἰῶνια τὰ δὲ παιδιά αὐτῶν προσπαίζουσιν
- 12 He virittävät laulujaan vaskirummun ja kanteleen kaikuessa ja iloitsevat huilun soudessa.
They make songs to the instruments of music, and are glad at the sound of the pipe.
ἀναλαβόντες ψαλτήριον καὶ καθάραν καὶ εὐφραίνονται φωνῇ ψαλμοῦ
- 13 He viettävät päivänsä onnessa, mutta äkkiä heidät säikäytetään alas tuonelaan.
Their days come to an end without trouble, and suddenly they go down to the underworld.
συντελέσαν δὲ ἐν ἀγαθοῖς τὸν βίον αὐτῶν ἐν δὲ ἀναπαύσει ἄδου ἐκοιμήθησαν

- 14 Ja kuitenkin he sanoivat Jumalalle: 'Mene pois meidän luotamme, sinun teistäsi emme tahdo tietää.
Though they said to God, Go away from us, for we have no desire for the knowledge of your ways.
λέγει δὲ κυρίῳ ἀπόστα ἀπ' ἐμοῦ ὁδοὺς σου εἰδέναι οὐ βούλομαι
- 15 Mikä on Kaikkivaltias, että häntä palvelisimme? Ja mitä hyötyä meillä on siitä, että häntä rukoilemme?'
What is the Ruler of all, that we may give him worship? and what profit is it to us to make prayer to him?
τί ἱκανός ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ καὶ τίς ὠφέλεια ὅτι ἀπαντήσομεν αὐτῷ
- 16 Katso, heidän onnensa ei ole heidän omassa kädesssä. Jumalattomain neuvo olkoon minusta kaukana.
Truly, is not their well-being in their power? (The purpose of the evil-doers is far from me.)
ἐν χερσὶν γὰρ ἦν αὐτῶν τὰ ἀγαθὰ ἔργα δὲ ἀσεβῶν οὐκ ἐφορᾷ
- 17 Kuinkapa usein jumalattomain lamppu sammuu ja heidät yllättää heidän turmionsa? Kuinkapa usein hän jakelee arpaosat vihassansa?
How frequently is the light of the evil-doers put out, or does trouble come on them? how frequently does his wrath take them with cords?
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἀσεβῶν λύχνος σβεσθήσεται ἐπελεύσεται δὲ αὐτοῖς ἡ καταστροφή ὠδίνες δὲ αὐτοὺς ἔξουσιν ἀπὸ ὀργῆς
- 18 Ovatko he niinkuin tuulen vietävät oljet, niinkuin akanat, jotka tuulispää tempaa mukaansa?
How frequently are they as dry stems before the wind, or as grass taken away by the storm-wind?
ἔσσονται δὲ ὡσπερ ἄχυρα πρὸ ἀνέμου ἢ ὡσπερ κονιορτός ὃν ὑφέλατο λαίλαψ
- 19 Jumala muka säästää hänen lapsilleen hänen onnettomuutensa. Kostakoon hän hänelle itselleen, niin että hän sen tuntee.
You say, God keeps punishment stored up for his children. Let him send it on the man himself, so that he may have the punishment of it!
ἐκλίποι υἱοὺς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ ἀνταποδώσει πρὸς αὐτὸν καὶ γνώσεται
- 20 Nähköön hän perikatonsa omin silmin, juokoon itse Kaikkivaltiaan vihan.
Let his eyes see his trouble, and let him be full of the wrath of the Ruler of all!
ἴδοισαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τὴν ἑαυτοῦ σφαγὴν ἀπὸ δὲ κυρίου μὴ διασωθεῖη
- 21 Sillä mitä hän välittää perheestänsä, jälkeensä jäävistä, kun hänen kuukausiensa luku on täysi!
For what interest has he in his house after him, when the number of his months is ended?
ὅτι τί θέλημα αὐτοῦ ἐν οἴκῳ αὐτοῦ μετ' αὐτόν καὶ ἀριθμοὶ μηνῶν αὐτοῦ διηρέθησαν
- 22 Onko opetettava ymmärrystä Jumalalle, hänelle, joka taivaallisetkin tuomitsee?
Is anyone able to give teaching to God? for he is the judge of those who are on high.
πότερον οὐχὶ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην αὐτὸς δὲ φόνους διακρινεῖ
- 23 Toinen kuolee täydessä onnessansa, kaikessa rauhassa ja levossa;
One comes to his end in complete well-being, full of peace and quiet:
οὗτος ἀποθανεῖται ἐν κράτει ἀπλοσύνης αὐτοῦ ὅλος δὲ εὐπαθῶν καὶ εὐθηνῶν
- 24 hänen astiansa ovat maitoa täynnä, ja hänen luunsa juotetaan ytimellä.
His buckets are full of milk, and there is no loss of strength in his bones.
τὰ δὲ ἔγκατα αὐτοῦ πλήρη στέατος μυελός δὲ αὐτοῦ διαχεῖται
- 25 Toinen kuolee katkeralla mielellä, saamatta onnea maistaa.
And another comes to his end with a bitter soul, without ever tasting good.
ὁ δὲ τελευτᾷ ὑπὸ πικρίας ψυχῆς οὐ φαγῶν οὐδὲν ἀγαθόν
- 26 Yhdessä he panevat maata multa, ja madot peittävät heidät.
Together they go down to the dust, and are covered by the worm.
ὁμοθυμαδὸν δὲ ἐπὶ γῆς κοιμῶνται σαπρία δὲ αὐτοὺς ἐκάλυψεν
- 27 Katso, minä tunnen teidän ajatuksenne ja juonet, joilla mielitte sortaa minut.
See, I am conscious of your thoughts, and of your violent purposes against me;
ὥστε οἶδα ὑμᾶς ὅτι τόλμη ἐπίκεισθέ μοι

- 28 Kun sanotte: 'Missä on nyt mahtimiehen talo, missä maja, jossa jumalattomat asuivat?'
For you say, Where is the house of the ruler, and where is the tent of the evil-doer?
ὅτι ἔρεϊτε ποῦ ἐστὶν οἶκος ἄρχοντος καὶ ποῦ ἐστὶν ἡ σκέπη τῶν σκηνωμάτων τῶν ἀσεβῶν
- 29 niin ettekö ole kysyneet maita kulkeneilta? Ette voi kieltää, mitä he ovat todeksi nähneet,
Have you not put the question to the travellers, and do you not take note of their experience?
ἐρωτήσατε παραπορευομένους ὁδὸν καὶ τὰ σημεῖα αὐτῶν οὐκ ἀπαλλοτριώσετε
- 30 että paha säästetään onnettomuuden päiväältä, vihan päiväältä hänet saatetaan suojaan.
How the evil man goes free in the day of trouble, and has salvation in the day of wrath?
ὅτι εἰς ἡμέραν ἀπολείας κουφίζεται ὁ πονηρὸς εἰς ἡμέραν ὀργῆς αὐτοῦ ἀπαχθήσονται
- 31 Kuka puhuu hänelle vasten kasvoja hänen vaelluksestaan, kuka kostaa hänelle, mitä hän on tehnyt?
Who will make his way clear to his face? and if he has done a thing, who gives him punishment for it?
τίς ἀπαγγελεῖ ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ἐποίησεν τίς ἀνταποδώσει αὐτῷ
- 32 Hänet saatetaan kalmistoon, ja hänen hautakumpuansa vaalitaan.
He is taken to his last resting-place, and keeps watch over it.
καὶ αὐτὸς εἰς τάφους ἀπηνέχθη καὶ ἐπὶ σορῷ ἠγρόνησεν
- 33 Kepeät ovat hänelle laakson turpeet. Kaikki ihmiset seuraavat hänen jäljessensä, niinkuin epälukuiset ovat kulkeneet hänen edellensä.
The earth of the valley covering his bones is sweet to him, and all men come after him, as there were unnumbered before him.
ἐγκλάνθησαν αὐτῷ χάλικες χαιμάρρου καὶ ὀπίσω αὐτοῦ πᾶς ἄνθρωπος ἀπελεύσεται καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀναρίθμητοι
- 34 Kuinka tuotte minulle niin turhaa lohdutusta? Entä vastauksenne - niistä jää pelkkä petollisuus jäljelle."
Why then do you give me comfort with words in which there is no profit, when you see that there is nothing in your answers but deceit?
πῶς δὲ παρακαλεῖτέ με κενά τὸ δὲ ἐμὲ καταπαύσασθαι ἀφ' ὑμῶν οὐδέν
- 1 Teemanilainen Elifas lausui ja sanoi:
Then Eliphaz the Temanite made answer and said,
ὕπολαβὼν δὲ ελιφας ὁ θαιμανίτης λέγει
- 2 "Taitaako ihminen hyödyttää Jumalaa? Ei, vaan ainoastaan itseään hyödyttää ymmärtäväinen.
Is it possible for a man to be of profit to God? No, for a man's wisdom is only of profit to himself.
πότερον οὐχὶ ὁ κύριός ἐστιν ὁ διδάσκων σύνεσιν καὶ ἐπιστήμην
- 3 Onko Kaikkivaltiaalla etua siitä, jos olet vanhurskas, tahi voittoa siitä, jos vaellat nuhteetonna?
Is it of any interest to the Ruler of all that you are upright? or is it of use to him that your ways are without sin?
τί γὰρ μέλει τῷ κυρίῳ ἂν σὺ ἦσθα τοῖς ἔργοις ἀμεμπτος ἢ ὠφέλεια ὅτι ἀπλώσης τὴν ὁδὸν σου
- 4 Jumalanpelostasiko hän sinua rankaisee ja käy kanssasi oikeutta?
Is it because you give him honour that he is sending punishment on you and is judging you?
ἢ λόγον σου ποιούμενος ἐλέγξει σε καὶ συνεισελεύσεται σοι εἰς κρίσιν
- 5 Eikö pahuutesi ole suuri ja sinun pahat tekosi loppumattomat?
Is not your evil-doing great? and there is no end to your sins.
πότερον οὐχὶ ἡ κακία σου ἐστὶν πολλή ἀναρίθμητοι δὲ σοῦ εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι
- 6 Sillä otithan veljiltäsi pantin syyttä ja riistit vaatteet alastomilta.
For you have taken your brother's goods when he was not in your debt, and have taken away the clothing of those who have need of it.
ἠνεχύραζες δὲ τοὺς ἀδελφούς σου διὰ κενῆς ἀμφίαισιν δὲ γυμνῶν ἀφείλου
- 7 Et antanut nääntyvälle vettä juoda, ja nälkäiseltä kielsit leivän.
You do not give water to the tired traveller, and from him who has no food you keep back bread.
οὐδὲ ὕδωρ διψῶντας ἐπότισας ἀλλὰ πεινῶντων ἐστέρησας ψωμόν

- 8 Kovakouraisen omaksi tuli maa, ja vain korkea-arvoinen sai siinä asua.
For it was the man with power who had the land, and the man with an honoured name who was living in it.
ἐθαύμασας δὲ τινῶν πρόσωπον ὄκισσας δὲ τοὺς ἐπὶ τῆς γῆς
- 9 Lesket sinä lähetit luotasi tyhjin käsin, ja orpojen käsivarret murskattiin.
You have sent widows away without hearing their cause, and you have taken away the support of the child who has no father.
χήρας δὲ ἐξαπέστειλας κενὰς ὀρφανῶν δὲ ἐκάκωσας
- 10 Sentähden paulat nyt sinua ympäröivät, ja äkillinen peljästyks kauhuttaa sinut -
For this cause nets are round your feet, and you are overcome with sudden fear.
τοιγαροῦν ἐκύκλωσάν σε παγίδες καὶ ἐσπούδασέν σε πόλεμος ἐξαισίος
- 11 vai etkö näe pimeyttä? - ja vesitulva peittää sinut.
Your light is made dark so that you are unable to see, and you are covered by a mass of waters.
τὸ φῶς σοι σκότος ἀπέβη κοιμηθέντα δὲ ὕδωρ σε ἐκάλυψε
- 12 Eikö Jumala ole korkea kuin taivas? Katso, kuinka korkealla on tähtien päälaki.
Is not God as high as heaven? and see the stars, how high they are!
μὴ οὐχὶ ὁ τὰ ὑψηλὰ ναίων ἐφορᾷ τοὺς δὲ ὕβρει φερομένους ἐταπεινώσεν
- 13 Ja niin sinä sanot: 'Mitäpä Jumala tietää? Voiko hän tuomita synkkäin pilvien takaa?
And you say, What knowledge has God? is he able to give decisions through the deep dark?
καὶ εἶπας τί ἔγνω ὁ ἰσχυρὸς ἢ κατὰ τοῦ γνόφου κρινεῖ
- 14 Pilvet ovat hänellä verhona, niin ettei hän näe; ja taivaanrannalla hän käyskentelee.'
Thick clouds are covering him, so that he is unable to see; and he is walking on the arch of heaven.
νέφη ἀποκρυφῆ αὐτοῦ καὶ οὐχ ὄραθήσεται καὶ γῆρον οὐρανοῦ διαπορεύεται
- 15 Tahdotko seurata iänikuista polkua, jota pahantekijät vaelsivat,
Will you keep the old way by which evil men went?
μὴ τρίβον αἰώνιον φυλάξεις ἣν ἐπάτησαν ἄνδρες ἄδικοι
- 16 ne, jotka kukistettiin ennen aikaan ja joiden perustuksen virta huuhtoi pois,
Who were violently taken away before their time, who were overcome by the rush of waters:
οἱ συνελήμφθησαν ἄωροι ποταμὸς ἐπιρρέων οἱ θεμέλιοι αὐτῶν
- 17 jotka sanoivat Jumalalle: 'Poistu meistä. Mitä voisi Kaikkivaltias meille tehdä?'
Who said to God, Go away from us; and, What is the Ruler of all able to do to us?
οἱ λέγοντες κύριος τί ποιήσει ἡμῖν ἢ τί ἐπάξεται ἡμῖν ὁ παντοκράτωρ
- 18 Ja kuitenkin hän oli täyttänyt heidän talonsa hyvyydellä. Mutta minusta on kaukana jumalattomain neuvo.
Though he made their houses full of good things: but the purpose of the evil-doers is far from me!
ὅς δὲ ἐνέπλησεν τοὺς οἴκους αὐτῶν ἀγαθῶν βουλή δὲ ἀσεβῶν πόρρω ἀπ' αὐτοῦ
- 19 Hurskaat näkevät sen ja iloitsevat, ja viaton pilkkaa heitä:
The upright saw it and were glad: and those who had done no wrong made sport of them,
ιδόντες δίκαιοι ἐγέλασαν ἄμεμπτος δὲ ἐμυκτήρισεν
- 20 'Totisesti, vastustajamme ovat hävinneet, ja mitä heistä jäi, kulutti tuli'.
Saying, Truly, their substance is cut off, and their wealth is food for the fire.
εἰ μὴ ἠφανίσθη ἡ ὑπόστασις αὐτῶν καὶ τὸ κατάλειμμα αὐτῶν καταφάγεται πῦρ
- 21 Tee siis sovinto ja elä rauhassa hänen kanssaan, niin saavutat onnen.
Put yourself now in a right relation with him and be at peace: so will you do well in your undertakings.
γενεοῦ δὴ σκληρὸς ἐν ὑπομείνης εἶτ' ὁ καρπὸς σου ἔσται ἐν ἀγαθοῖς

- 22 Ota opetusta hänen suustaan ja kätke hänen sanansa sydämeesi.
Be pleased to take teaching from his mouth, and let his words be stored up in your heart.
ἐκλαβε δὲ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξηγορίαν καὶ ἀνάλαβε τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἐν καρδίᾳ σου
- 23 Kun palajat Kaikkivaltiaan tykö, niin tulet raketuksi, jos karkoitat väärysten majastasi kauas,
If you come back to the Ruler of all, making yourself low before him; if you put evil far away from your tents;
ἐὰν δὲ ἐπιστραφῆς καὶ ταπεινώσης σεαυτὸν ἔναντι κυρίου πόρρω ἐποίησας ἀπὸ διαίτης σου τὸ ἄδικον
- 24 viskaat kulta-aarteesi tomuun ja Oofirin kullaan joen kivien joukkoon.
And put your gold in the dust, even your gold of Ophir among the rocks of the valleys;
θήσῃ ἐπὶ χόματι ἐν πέτρᾳ καὶ ὡς πέτρᾳ χειμάρρους ὠφειρ
- 25 Jos Kaikkivaltias tulee sinun kulta-aarteeksesi, sinun hopeaharkoiksesi,
Then the Ruler of all will be your gold, and his teaching will be your silver;
ἔσται οὖν σου ὁ παντοκράτωρ βοηθὸς ἀπὸ ἐχθρῶν καθαρὸν δὲ ἀποδώσει σε ὥσπερ ἀργύριον πεπυρωμένον
- 26 silloin on ilosi oleva Kaikkivaltiaassa, ja sinä nostat kasvosi Jumalan puoleen.
For then you will have delight in the Ruler of all, and your face will be lifted up to God.
εἶτα παρρησιασθήσῃ ἔναντι κυρίου ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἰλαρῶς
- 27 Kun rukoulet häntä, niin hän kuulee sinua, ja sinä saat täyttää lupauksesi.
You will make your prayer to him, and be answered; and you will give effect to your oaths.
εὐξαμένου δὲ σου πρὸς αὐτὸν εἰσακούσεται σου δώσει δὲ σοι ἀποδοῦναι τὰς εὐχὰς
- 28 Jos mitä päätät, niin se sinulle onnistuu, ja sinun teillesi loistaa valo.
Your purposes will come about, and light will be shining on your ways.
ἀποκαταστήσει δὲ σοι δίαιταν δικαιοσύνης ἐπὶ δὲ ὁδοῖς σου ἔσται φέγγος
- 29 Jos tie painuu alaspäin, niin sinä sanot: 'Ylös!' ja hän auttaa nöyryväistä.
For God makes low those whose hearts are lifted up, but he is a saviour to the poor in spirit.
ὅτι ἐταπεινώσεν αὐτὸν καὶ ἐρείς ὑπερηφανεύσατο καὶ κύφοντα ὀφθαλμοῖς σώσει
- 30 Hän pelastaa senkin, joka ei ole viaton; sinun käteesi puhtauden tähden hän pelastuu."
He makes safe the man who is free from sin, and if your hands are clean, salvation will be yours.
ρύσεται ἄθῳον καὶ διασώθητι ἐν καθαραῖς χερσίν σου
- 1 Job vastasi ja sanoi:
And Job made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει
- 2 "Tänäänkin on valitukseni niskoittelua! Minun käteni on raskas huokaukseni tähden.
Even today my outcry is bitter; his hand is hard on my sorrow.
καὶ ὃς οἶδα ὅτι ἐκ χειρὸς μου ἡ ἐλεγξίς ἐστίν καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ βαρεῖα γέγονεν ἐπ' ἐμῷ στεναγμῷ
- 3 Oi, jospa tietäisin, kuinka löytää hänet, jospa pääsisin hänen asunnolleen!
If only I had knowledge of where he might be seen, so that I might come even to his seat!
τίς δ' ἄρα γνοίη ὅτι εὔροιμι αὐτὸν καὶ ἔλθοιμι εἰς τέλος
- 4 Minä esittäisin hänelle riita-asian ja täyttäisin suuni todisteilla.
I would put my cause in order before him, and my mouth would be full of arguments.
εἶποιμι δὲ ἔμμαντοῦ κρίμα τὸ δὲ στόμα μου ἐμπλήσαιμι ἐλέγχων
- 5 Tahtoisinpa tietää, mitä hän minulle vastaisi, ja kuulla, mitä hän minulle sanoisi.
I would see what his answers would be, and have knowledge of what he would say to me.
γνώψην δὲ ῥήματα ἃ μοι ἐρεῖ αἰσθοίμην δὲ τίνα μοι ἀπαγγελεῖ

- 6 Riitelisikö hän kanssani suurella voimallansa? Ei, hän vain tarkkaksi minua.
Would he make use of his great power to overcome me? No, but he would give attention to me.
καὶ εἰ ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελεύσεται μοι εἶτα ἐν ἀπειλῇ μοι οὐ χρήσεται
- 7 Silloin käräjöisi hänen kanssaan rehellinen mies, ja minä pelastuisin tuomaristani ainiaaksi.
There an upright man might put his cause before him; and I would be free for ever from my judge.
ἀλήθεια γὰρ καὶ ἔλεγχος παρ' αὐτοῦ ἐξαγάγοι δὲ εἰς τέλος τὸ κρίμα μου
- 8 Katso, minä menen itään, mutta ei ole hän siellä; menen länteen, enkä häntä huomaa;
See, I go forward, but he is not there; and back, but I do not see him;
εἰς γὰρ πρῶτα πορεύσομαι καὶ οὐκέτι εἰμί τὰ δεξιά ἐπ' ἐσχάτοις τί οἶδα
- 9 jos hän pohjoisessa toimii, en häntä erota, jos hän kääntyy etelään, en häntä näe.
I am looking for him on the left hand, but there is no sign of him; and turning to the right, I am not able to see him.
ἀριστερὰ ποιήσαντος αὐτοῦ καὶ οὐ κατέσχον περιβαλεῖ δεξιὰ καὶ οὐκ ὄψομαι
- 10 Sillä hän tietää, kussa minä kuljen. Jos hän tutkisi minut, kullaan kaltaisena minä selviäisin.
For he has knowledge of the way I take; after I have been tested I will come out like gold.
οἶδεν γὰρ ἤδη ὁδόν μου διεκρίνεν δέ με ὡσπερ τὸ χρυσίον
- 11 Hänen askeleissaan on minun jalkani pysynyt, hänen tietänsä olen noudattanut siltä poikkeamatta.
My feet have gone in his steps; I have kept in his way, without turning to one side or to the other.
ἐξελεύσομαι δὲ ἐν ἐντάλμασιν αὐτοῦ ὁδοῦς γὰρ αὐτοῦ ἐφύλαξα καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνω
- 12 Hänen huultensa käskystä en ole luopunut, hänen suunsa sanat minä olen kätkenyt tarkemmin kuin omat päätökseni.
I have never gone against the orders of his lips; the words of his mouth have been stored up in my heart.
ἀπὸ ἐνταλμάτων αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ παρέλθω ἐν δὲ κόλπῳ μου ἔκρυψα ῥήματα αὐτοῦ
- 13 Mutta hän pysyy samana, kuka voi häntä estää? Mitä hän tahtoo, sen hän tekee.
But his purpose is fixed and there is no changing it; and he gives effect to the desire of his soul.
εἰ δὲ καὶ αὐτὸς ἔκρινεν οὕτως τίς ἐστιν ὁ ἀντειπὼν αὐτῷ ὃ γὰρ αὐτὸς ἠθέλησεν καὶ ἐποίησεν
- 14 Niin, hän antaa täydellisesti minulle määrätyn osan, ja sellaista on hänellä vielä tallella paljon.
For what has been ordered for me by him will be gone through to the end: and his mind is full of such designs.
- 15 Sentähden valtaa minut kauhu hänen kasvojensa edessä; kun sitä ajattelen, peljästyn häntä.
For this cause I am in fear before him, my thoughts of him overcome me.
διὰ τοῦτο ἐπ' αὐτῷ ἐσπούδακα νοθετούμενος δὲ ἐφρόντισα αὐτοῦ [15α] ἐπὶ τούτῳ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατασπουδασθῶ κατανοήσω καὶ πτοηθήσομαι ἐξ αὐτοῦ
- 16 Jumala on lannistanut minun rohkeuteni, Kaikkivaltias on minut kauhistuttanut.
For God has made my heart feeble, and my mind is troubled before the Ruler of all.
κύριος δὲ ἐμαλάκυνεν τὴν καρδίαν μου ὃ δὲ παντοκράτωρ ἐσπούδασέν με
- 17 Sillä en menehdy pimeään tähden, en oman itseni tähden, jonka pimeys peittää."
For I am overcome by the dark, and by the black night which is covering my face.
οὐ γὰρ ἦθεν ὅτι ἐπελεύσεται μοι σκότος πρὸ προσώπου δέ μου ἐκάλυπεν γνόφος
- 1 "Miksi ei Kaikkivaltias ole varannut tuomion aikoja, ja miksi eivät saa ne, jotka hänet tuntevat, nähdä hänen päiviänsä?
Why are times not stored up by the Ruler of all, and why do those who have knowledge of him not see his days?
διὰ τί δὲ κύριον ἔλαθον ὧραι
- 2 Jumalattomat siirtävät rajoja, ryöstävät laumoja ja laskevat ne laitumelle.
The landmarks are changed by evil men, they violently take away flocks, together with their keepers.
ἀσεβεῖς δὲ ὄριον ὑπερέβησαν ποιμνιον σὺν ποιμένι ἀρπάσαντες

- 3 Orpojen aasin he vievät, ottavat pantiksi lesken lehmän.
They send away the ass of him who has no father, they take the widow's ox for debt.
ὑποζύγιον ὀρφανῶν ἀπήγαγον καὶ βοῦν χήρας ἠνεχύρασαν
- 4 He työntävät tieltä köyhät, kaikkien maan kurjain täytyy piileskellä.
The crushed are turned out of the way; all the poor of the earth go into a secret place together.
ἐξέκλιναν ἀδυνάτους ἐξ ὁδοῦ δικαίας ὁμοθυμαδὸν ἐκρύβησαν πραεὶς γῆς
- 5 Katso, nämä ovat kuin villiaasit erämaassa: lähtevät työhönsä saalista etsien, aro on heidän lastensa leipä.
Like asses in the waste land they go out to their work, looking for food with care; from the waste land they get bread for their children.
ἀπέβησαν δὲ ὥσπερ ὄνοι ἐν ἀγρῷ ὑπὲρ ἐμοῦ ἐξελεθόντες τὴν ἑαυτῶν πρᾶξιν ἠδύνθη αὐτῷ ἄρτος εἰς νεωτέρους
- 6 Kedolta he korjaavat rehuviljaa ruuakseen, ja jumalattoman viinitarhasta he kärkevät tähteitä.
They get mixed grain from the field, and they take away the late fruit from the vines of those who have wealth.
ἀγρὸν πρὸ ὄρας οὐκ αὐτῶν ὄντα ἐθέρισαν ἀδύνατοι δὲ ἀμπελῶνας ἀσεβῶν ἀμισθὶ καὶ ἀσιτὶ ἠργάσαντο
- 7 Alastomina, ilman vaatteita, he viettävät yönsä, eikä heillä ole peittoa kylmässä.
They take their rest at night without clothing, and have no cover in the cold.
γυμνοὺς πολλοὺς ἐκοίμισαν ἄνευ ἱματίων ἀμφίαισιν δὲ ψυχῆς αὐτῶν ἀφείλαντο
- 8 He ovat likomärkiä vuorilla vuotavasta sateesta, ja vailla suojaa he syleilevät kalliota.
They are wet with the rain of the mountains, and get into the cracks of the rock for cover.
ἀπὸ ψεκᾶδων ὀρέων ὑγραίνονται παρὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτοὺς σκέπην πέτραν περιεβάλλοντο
- 9 Äidin rinnoilta riistetään orpo, ja kurjalta otetaan pantti.
The child without a father is forced from its mother's breast, and they take the young children of the poor for debt.
ἤρπασαν ὀρφανὸν ἀπὸ μαστοῦ ἐκπετωκότα δὲ ἐταπεινώσαν
- 10 He kuljeskelevat alastomina, ilman vaatteita, ja nälkäisinä he kantavat lyhteitä.
Others go about without clothing, and though they have no food, they get in the grain from the fields.
γυμνοὺς δὲ ἐκοίμισαν ἀδίκως πεινῶντων δὲ τὸν ψωμὸν ἀφείλαντο
- 11 Jumalattomain muuritarhoissa he pusertavat öljyä, he polkevat viinikuurnaa ja ovat itse janoissansa.
Between the lines of olive-trees they make oil; though they have no drink, they are crushing out the grapes.
ἐν στενοῖς ἀδίκως ἐνήδρευσαν ὄδον δὲ δικαίαν οὐκ ἤδειςαν
- 12 Kaupungista kuuluu miesten voihkina, ja haavoitettujen sielu huutaa; mutta Jumala ei piittaa nurjuudesta.
From the town come sounds of pain from those who are near death, and the soul of the wounded is crying out for help; but God does not take note of their prayer.
οἱ ἐκ πόλεως καὶ οἶκον ἰδίων ἐξεβάλλοντο ψυχή δὲ νηπίων ἐστέναζεν μέγα αὐτὸς δὲ διὰ τί τούτων ἐπισκοπὴν οὐ πεποιήται
- 13 Nuo ovat valon vihaajia, eivät tunne sen teitä eivätkä pysy sen poluilla.
Then there are those who are haters of the light, who have no knowledge of its ways, and do not go in them.
ἐπὶ γῆς ὄντων αὐτῶν καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν ὄδον δὲ δικαιοσύνης οὐκ ἤδειςαν οὐδὲ ἀτραποὺς αὐτῆς ἐπορεύθησαν
- 14 Ennen päivän valkenemista nousee murhaaja, tappaa kurjan ja köyhän; ja yöllä hän hiipii kuin varas.
He who is purposing death gets up before day, so that he may put to death the poor and those in need.
γνοὺς δὲ αὐτῶν τὰ ἔργα παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς σκότος καὶ νυκτὸς ἔσται ὡς κλέπτης
- 15 Avionrikkojan silmä tähyilee hämärää, hän arvelee: 'Ei yksikään silmä minua näe', ja hän panee peiton kasvoilleen.
And the man whose desire is for the wife of another is waiting for the evening, saying, No eye will see me; and he puts a cover on his face. And in the night the thief goes about;
καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξεν σκότος λέγων οὐ προσοήσει με ὀφθαλμὸς καὶ ἀποκρυβὴν προσώπου ἔθετο
- 16 He murtautuvat pimeässä taloihin, päivällä he sulkeutuvat sisään, tahtomatta tietää valosta.
In the dark he makes holes in the walls of houses: in the daytime they are shutting themselves up, they have no knowledge of the light.
διώρυξεν ἐν σκότει οἰκίας ἡμέρας ἐσφράγισαν ἑαυτοὺς οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς

- 17 Sillä pimeys on heille kaikille aamun vertainen, koska pimeyden kauhut ovat heille tutut." -
For the middle of the night is as morning to them, they are not troubled by the fear of the dark.
ὅτι ὁμοθυμαδὸν τὸ πρῶτὸν αὐτοῖς σκιά θανάτου ὅτι ἐπιγνώσεται ταραχὴς σκιάς θανάτου
- 18 "Hän kiittää pois vetten viemänä, kirottu on hänen peltopalstansa maassa, hän ei enää poikkea viinimäkien tielle.
They go quickly on the face of the waters; their heritage is cursed in the earth; the steps of the crusher of grapes are not turned to their vine-garden.
ἐλαφρὸς ἐστὶν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος καταραθεῖη ἡ μερίς αὐτῶν ἐπὶ γῆς
- 19 Kuivuus ja kuumuus ahmaisevat lumiveden, samoin tuonela ne, jotka syntiä tekevät.
Snow waters become dry with the heat: so do sinners go down into the underworld.
ἀναφανεῖη δὲ τὰ φυτὰ αὐτῶν ἐπὶ γῆς ξηρὰ ἀγκαλίδα γὰρ ὄρφανῶν ἦρπασαν
- 20 Äidin kohtu unhottaa hänet, madot syövät hänet herkkunaan, ei häntä enää muisteta; niin murskataan vääritys kuin puu.
The public place of his town has no more knowledge of him, and his name has gone from the memory of men: he is rooted up like a dead tree.
εἶτ' ἀνεμνήσθη αὐτοῦ ἡ ἀμαρτία ὥσπερ δὲ ὀμίχλη δρόσου ἀφανῆς ἐγένετο ἀποδοθεῖη δὲ αὐτῷ ἃ ἔπραξεν συντριβεῖη δὲ πᾶς ἄδικος ἴσα ζύλω ἀνιάτω
- 21 Hän ryösti hedelmättömältä, joka ei synnytä, ja leskelle hän ei hyvää tehnyt." -
He is not kind to the widow, and he has no pity for her child.
στειραν γὰρ οὐκ εὖ ἐποίησεν καὶ γύναιον οὐκ ἠλέησεν
- 22 "Väkivaltaiset Jumala ylläpitää voimallansa; he pysyvät pystyssä, vaikka jo olivat epätoivossa hengestään.
But God by his power gives long life to the strong; he gets up again, though he has no hope of life.
θυμῷ δὲ κατέστρεψεν ἀδυνάτους ἀναστὰς τοιγαροῦν οὐ μὴ πιστεύσει κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς
- 23 Hän antaa heidän olla turvassa, ja heillä on vahva tuki; ja hänen silmänsä valvovat heidän teitensä.
He takes away his fear of danger and gives him support; and his eyes are on his ways.
μαλακισθεὶς μὴ ἐλπίζετω ὑγιασθῆναι ἀλλὰ πεσεῖται νόσῳ
- 24 He ovat kohonneet korkealle - ei aikaakaan, niin ei heitä enää ole; he vaipuvat kokoon, kuolevat kuin kaikki muutkin, he taittavat kuin vihneet tähkäpäätä.
For a short time they are lifted up; then they are gone; they are made low, they are pulled off like fruit, and like the heads of grain they are cut off.
πολλοὺς γὰρ ἐκάρκωσεν τὸ ὕψωμα αὐτοῦ ἐμαράνθη δὲ ὥσπερ μολόχη ἐν καύματι ἢ ὥσπερ στάχυς ἀπὸ καλάμης αὐτόματος ἀποπεσόν
- 25 Eikö ole niin? Kuka tekee minut valhettelijaksi ja saattaa sanani tyhjiksi?"
And if it is not so, now, who will make it clear that my words are false, and that what I say is of no value?
εἰ δὲ μή τίς ἐστὶν ὁ φάμενος ψευδῆ με λέγειν καὶ θῆσει εἰς οὐδὲν τὰ ῥήματά μου
- 1 Sitten suuhilainen Bildad lausui ja sanoi:
Then Bildad the Shuhite made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ βαλδαδ ὁ σαυχίτης λέγει
- 2 "Valta ja peljättävyys on hänen, joka luo rauhaa korkeuksissaan.
Rule and power are his; he makes peace in his high places.
τί γὰρ προοίμιον ἢ φόβος παρ' αὐτοῦ ὁ ποιῶν τὴν σύμπασαν ἐν ὑψίστῳ
- 3 Onko määrää hänen joukoillansa, ja kenelle ei hänen valonsa koita?
Is it possible for his armies to be numbered? and on whom is not his light shining?
μὴ γάρ τις ὑπολάβοι ὅτι ἐστὶν παρέλκυσίς πειραταῖς ἐπὶ τίνας δὲ οὐκ ἐπελεύσεται ἔνεδρα παρ' αὐτοῦ
- 4 Kuinka siis ihminen olisi vanhurskas Jumalan edessä, ja kuinka vaimosta syntynyt olisi puhdas?
How then is it possible for man to be upright before God? or how may he be clean who is a son of woman?
πῶς γὰρ ἔσται δίκαιος βροτὸς ἐναντὶ κυρίου ἢ τίς ἂν ἀποκαθαρίσαι ἑαυτὸν γεννητὸς γυναϊκός
- 5 Katso, eipä kuukaan ole kirkas, eivätkä tähdetkään ole puhtaat hänen silmissänsä;
See, even the moon is not bright, and the stars are not clean in his eyes:
εἰ σελήνη συντάσσει καὶ οὐκ ἐπιφάσκει ἄστρα δὲ οὐ καθαρὰ ἐναντίον αὐτοῦ

- 6 saati sitten ihminen, tuo mato, ja ihmislapsi, tuo toukka!"
How much less man who is an insect, and the son of man who is a worm!
ἔα δὲ ἄνθρωπος σαπρία καὶ υἱὸς ἀνθρώπου σκώληξ
- 1 Job vastasi ja sanoi:
Then Job made answer and said,
ὕπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει
- 2 "Kuinka oletkaan auttanut voimatonta, tukenut heikkoa käsivartta!
How have you given help to him who has no power! how have you been the salvation of the arm which has no strength!
τίνι πρόσκεισαι ἢ τίνι μέλλεις βοηθεῖν πότερον οὐχ ᾧ πολλῆ ἰσχὺς καὶ ᾧ βραχίων κραταιός ἐστιν
- 3 Kuinka oletkaan neuvonut taitamatonta ja ilmituonut paljon ymmärrystä!
How have you given teaching to him who has no wisdom, and fully made clear true knowledge!
τίνι συμβεβούλευσαι οὐχ ᾧ πᾶσα σοφία ἢ τίνι ἐπακολουθήσεις οὐχ ᾧ μεγίστη δύναμις
- 4 Kenelle oikein olet puheesi pitänyt, ja kenen henki on sinusta käynyt?
To whom have your words been said? and whose spirit came out from you?
τίνι ἀνήγγειλας ῥήματα πνοῆ δὲ τίνος ἐστὶν ἢ ἐξεληθούσα ἐκ σοῦ
- 5 Haamut alhaalla värisevät, vetten ja niiden asukasten alla.
The shades in the underworld are shaking; the waters and those living in them.
μὴ γίγαντες μαιωθήσονται ὑποκάτωθεν ὕδατος καὶ τῶν γειτόνων αὐτοῦ
- 6 Paljaana on tuonela hänen edessänsä, eikä ole manalalla peitettä.
The underworld is uncovered before him, and Destruction has no veil.
γυμνός ὁ ἄδης ἐπὶ οὐρανὸν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔστιν περιβόλαιον τῇ ἀπωλείᾳ
- 7 Pohjoisen hän kaarruttaa autiuden ylle, ripustaa maan tyhjyyden päälle.
By his hand the north is stretched out in space, and the earth is hanging on nothing.
ἐκτείνων βορέαν ἐπ' οὐδὲν κρεμάζων γῆν ἐπὶ οὐδενός
- 8 Hän sitoo vedet pilviinsä, eivätkä pilvet halkea niiden alla.
By him the waters are shut up in his thick clouds, and the cloud does not give way under them.
δεσμεύων ὕδωρ ἐν νεφέλαις αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐρράγη νέφος ὑποκάτω αὐτοῦ
- 9 Hän peittää valtaistuimensa näkyvistä, levittää pilvensä sen ylitse.
By him the face of his high seat is veiled, and his cloud stretched out over it.
ὁ κρατῶν πρόσωπον θρόνου ἐκπετάζων ἐπ' αὐτὸν νέφος αὐτοῦ
- 10 Hän on vetänyt piirin vetten pinnalle, siihen missä valo päättyy pimeään.
By him a circle is marked out on the face of the waters, to the limits of the light and the dark.
πρόσταγμα ἐγύρωσεν ἐπὶ πρόσωπον ὕδατος μέχρι συντελείας φωτὸς μετὰ σκότους
- 11 Taivaan patsaat huojuvat ja hämmästyvät hänen nuhtelustaan.
The pillars of heaven are shaking, and are overcome by his sharp words.
στῦλοι οὐρανοῦ ἐπετάσθησαν καὶ ἐξέστησαν ἀπὸ τῆς ἐπιτιμῆσεως αὐτοῦ
- 12 Voimallansa hän kuohutti meren, ja taidollansa hän ruhjoi Rahabin.
By his power the sea was made quiet; and by his wisdom Rahab was wounded.
ἰσχύι κατέπαυσεν τὴν θάλασσαν ἐπιστήμη δὲ ἔτρωσε τὸ κῆτος
- 13 Hänen henkäyksestään kirkastui taivas; hänen kätensä lävisti kiitävän lohikäärmeen.
By his wind the heavens become bright; by his hand the quickly moving snake was cut through.
κλειθρα δὲ οὐρανοῦ δεδοίκασιν αὐτόν προστάγματι δὲ ἐθανάτωσεν δράκοντα ἀποστάτην

- 14 Katso, nämä ovat ainoastaan hänen tekojensa äärten häämötystä, ja kuinka hiljainen onkaan kuiskaus, jonka hänestä kuulemme! Mutta kuka käsittää hänen väkevyytensä jyllinän?"
See, these are only the outskirts of his ways; and how small is that which comes to our ears about him! But the thunder of his acts of power is outside all knowledge.
ἰδοὺ ταῦτα μέρη ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἱκμάδα λόγου ἀκουσόμεθα ἐν αὐτῷ σθένος δὲ βροντῆς αὐτοῦ τίς οἶδεν ὅποτε ποιήσει
- 1 Job jatkoi lausuen julki mietelmiään ja sanoi:
And Job again took up the word and said,
ἔτι δὲ προσθεὶς ἰωβ εἶπεν τῷ προοιμίῳ
- 2 "Niin totta kuin Jumala elää, joka on ottanut minulta oikeuteni, ja Kaikkivaltias, joka on sieluni murehuttanut:
By the life of God, who has taken away my right; and of the Ruler of all, who has made my soul bitter;
ζῆ κύριος ὃς οὕτω με κέκρικεν καὶ ὁ παντοκράτωρ ὁ πικράνας μου τὴν ψυχὴν
- 3 niin kauan kuin minussa vielä henkeä on ja Jumalan henkäystä sieramissani,
(For all my breath is still in me, and the spirit of God is my life;)
ἢ μὴν ἔτι τῆς πνοῆς μου ἐνούσης πνεῦμα δὲ θεῖον τὸ περιόν μοι ἐν ῥίσι
- 4 eivät minun huuleni puhu petosta, eikä kieleni vilppiä lausu.
Truly, there is no deceit in my lips, and my tongue does not say what is false.
μὴ λαλήσῃεν τὰ χεῖρά μου ἄνομα οὐδὲ ἡ ψυχὴ μου μελετήσῃ ἄδικα
- 5 Pois se! En myönnä teidän oikeassa olevan. Siihen asti kunnes henkeni heitän, en luovu hurskaudestani.
Let it be far from me! I will certainly not say that you are right! I will come to death before I give up my righteousness.
μὴ μοι εἴη δικαίους ὑμᾶς ἀποφῆναι ἕως ἂν ἀποθάνω οὐ γὰρ ἀπαλλάξω μου τὴν ἀκακίαν
- 6 Minä pidän kiinni vanhurskaudestani, en hellitä; yhdestäkään elämäni päivästä omatuntoni ei minua soimaa.
I will keep it safe, and will not let it go: my heart has nothing to say against any part of my life.
δικαιοσύνη δὲ προσέχων οὐ μὴ προῶμαι οὐ γὰρ σύνοιδα ἐμαυτῷ ἄτοπα πράξας
- 7 Käyköön viholliseni niinkuin jumalattoman ja vastustajani niinkuin väärän.
Let my hater be like the evil man, and let him who comes against me be as the sinner.
οὐ μὴν δὲ ἄλλα εἶσαν οἱ ἐχθροί μου ὥσπερ ἡ καταστροφὴ τῶν ἀσεβῶν καὶ οἱ ἐπ' ἐμὲ ἐπανιστανόμενοι ὥσπερ ἡ ἀπόλεια τῶν παρανόμων
- 8 Mitä toivoo on riettaalla, kun Jumala katkaisee hänen elämänsä, kun hän tempaa pois hänen sielunsa?
For what is the hope of the sinner when he is cut off, when God takes back his soul?
καὶ τίς γὰρ ἔστιν ἐλπίς ἀσεβεῖ ὅτι ἐπέχει πεποιθὼς ἐπὶ κύριον ἄρα σωθήσεται
- 9 Kuuleeko Jumala hänen huutonsa, kun ahdistus häntä kohtaa?
Will his cry come to the ears of God when he is in trouble?
ἢ τὴν δέησιν αὐτοῦ εἰσακούσεται κύριος ἢ ἐπελθούσης αὐτῷ ἀνάγκης
- 10 Tahi saattaako hän iloita Kaikkivaltiaasta, huutaa Jumalaa joka aika?
Will he take delight in the Ruler of all, and make his prayer to God at all times?
μὴ ἔχει τινὰ παρησίαν ἐναντι αὐτοῦ ἢ ὡς ἐπικαλεσαμένου αὐτοῦ εἰσακούσεται αὐτοῦ
- 11 Minä opetan teille, mitä tekee Jumalan käsi; en salaa, mitä Kaikkivaltiaalla on mielessä.
I will give you teaching about the hand of God; I will not keep secret from you what is in the mind of the Ruler of all.
ἀλλὰ δὴ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ἐστιν ἐν χειρὶ κυρίου ἃ ἐστιν παρὰ παντοκράτορι οὐ ψεύσομαι
- 12 Katso, itse olette kaikki sen nähneet; miksi te turhia kuvittelette?
Truly, you have all seen it yourselves; why then have you become completely foolish?
ἰδοὺ δὴ πάντες οἴδατε ὅτι κενὰ κενοῖς ἐπιβάλλετε
- 13 Tämä on jumalattoman ihmisen osa, Jumalan varaama, tämä on perintöosa, jonka väkivaltaiset Kaikkivaltiaalta saavat.
This is the punishment of the evil-doer from God, and the heritage given to the cruel by the Ruler of all.
αὕτη ἡ μερὶς ἀνθρώπου ἀσεβοῦς παρὰ κυρίου κτήμα δὲ δυναστῶν ἐλεύσεται παρὰ παντοκράτορος ἐπ' αὐτούς

- 14 Jos hänellä on paljonkin lapsia, ovat ne miekan omia; eikä hänen jälkeläisillään ole leipää ravinnoksi.
If his children are increased, it is for the sword; and his offspring have not enough bread.
ἐὰν δὲ πολλοὶ γένωνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς σφαγὴν ἔσονται ἐὰν δὲ καὶ ἀνδρωθῶσιν προσαιτήσουσιν
- 15 Jotka häneltä jäävät, ne saattaa rutto hautaan, eivätkä hänen leskensä pidä itkiäisiä.
When those of his house who are still living come to their end by disease, they are not put into the earth, and their widows are not weeping for them.
οἱ δὲ περιόντες αὐτοῦ ἐν θανάτῳ τελευτήσουσιν χήρας δὲ αὐτῶν οὐθεις ἐλεήσει
- 16 Jos hän kokoaa hopeata kuin multaa ja kasaa vaatteita kuin savea,
Though he may get silver together like dust, and make ready great stores of clothing;
ἐὰν συναγάγῃ ὥσπερ γῆν ἀργύριον ἴσα δὲ πηλῶ ἐτοιμάσῃ χρυσίον
- 17 kasatkoon: vanhurskas pukee ne päällensä, ja viaton perii hopean.
He may get them ready, but the upright will put them on, and he who is free from sin will take the silver for a heritage.
ταῦτα πάντα δίκαιοι περιποιήσονται τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ ἀληθινοὶ καθέξουσιν
- 18 Hän rakentaa talonsa niinkuin kointoukka, se on kuin suojus, jonka vartija kyhää.
His house has no more strength than a spider's thread, or a watchman's tent.
ἀπέβη δὲ ὁ οἶκος αὐτοῦ ὥσπερ σῆτες καὶ ὥσπερ ἀράχνη
- 19 Rikkaana hän menee levolle: 'Ei häviä mitään'; hän avaa silmänsä, ja kaikki on mennyttä.
He goes to rest full of wealth, but does so for the last time: on opening his eyes, he sees it there no longer.
πλούσιος κοιμηθεὶς καὶ οὐ προσθήσει ὀφθαλμοῦς αὐτοῦ διήνοιξεν καὶ οὐκ ἔστιν
- 20 Kauhut yllättävät hänet kuin tulvavedet, yöllä tempaa hänet mukaansa rajuilma.
Fears overtake him like rushing waters; in the night the storm-wind takes him away.
συνήνησαν αὐτῷ ὥσπερ ὕδωρ αἰ ὀδύνας νυκτὶ δὲ ὑφέλατο αὐτὸν γνόφος
- 21 Itätuuli vie hänet, niin että hän menee menojaan, ja puhaltaa hänet pois paikaltansa.
The east wind takes him up and he is gone; he is forced violently out of his place.
ἀναλήμψεται αὐτὸν καύσων καὶ ἀπελεύσεται καὶ λικμήσει αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ
- 22 Jumala ampuu häneen nuolensa säälimättä; hänen täytyy paeta hänen kättänsä, minkä voi.
God sends his arrows against him without mercy; he goes in flight before his hand.
καὶ ἐπιρρίψει ἐπ' αὐτὸν καὶ οὐ φείσεται ἐκ χειρὸς αὐτοῦ φυγῆ φεύζεται
- 23 Silloin paukutetaan hänelle kämmeniä ja vihelletään hänelle hänen asuinpaikaltansa."
Men make signs of joy because of him, driving him from his place with sounds of hissing.
κροτήσει ἐπ' αὐτοῦ χεῖρας αὐτοῦ καὶ συριεῖ αὐτὸν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ
- 1 "Hopeallakin on suonensa ja löytöpaikkansa kullalla, joka puhdistetaan;
Truly there is a mine for silver, and a place where gold is washed out.
ἔστιν γὰρ ἀργυρίῳ τόπος ὅθεν γίνεται τόπος δὲ χρυσίῳ ὅθεν διηθεῖται
- 2 rauta otetaan maasta, ja kivistä sulatetaan vaski.
Iron is taken out of the earth, and stone is changed into brass by the fire.
σίδηρος μὲν γὰρ ἐκ γῆς γίνεται χαλκὸς δὲ ἴσα λίθῳ λατομεῖται
- 3 Tehdään loppu pimeydestä, ja tutkitaan tyystin kivi, jonka synkkä pilkkopimeä peittää.
Man puts an end to the dark, searching out to the farthest limit the stones of the deep places of the dark.
τάξιν ἔθετο σκότει καὶ πᾶν πέρασ αὐτὸς ἐξακριβάζεται λίθος σκοτία καὶ σκιά θανάτου

- 4 **Kaivos louhitaan syvälle maan asujain alle; unhotettuina he riippuvat siellä ilman jalan tukea, heiluvat kaukana ihmisten ilmoilta.**
He makes a deep mine far away from those living in the light of day; when they go about on the earth, they have no knowledge of those who are under them, who are hanging far from men,
twisting from side to side on a cord.
διακοπή χειμάρρου ἀπὸ κονίας οἱ δὲ ἐπιλανθανόμενοι ὁδὸν δικαίαν ἠσθένησαν ἐκ βροτῶν
- 5 **Maasta kasvaa leipä, mutta maan uumenet mullistetaan kuin tulen voimalla.**
As for the earth, bread comes out of it; but under its face it is turned up as if by fire.
γῆ ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται ἄρτος ὑποκάτω αὐτῆς ἐστράφη ὥσει πῦρ
- 6 **Sen kivissä on safiirilla sijansa, siellä on kultahiekkaa.**
Its stones are the place of sapphires, and it has dust of gold.
τόπος σαφείρου οἱ λίθοι αὐτῆς καὶ χῶμα χρυσίον αὐτῷ
- 7 **Polkua sinne ei tiedä kotka, eikä haukan silmä sitä havaitse.**
No bird has knowledge of it, and the hawk's eye has never seen it.
τρίβος οὐκ ἔγνω αὐτὴν πετεινὸν καὶ οὐ παρέβλεψεν αὐτὴν ὀφθαλμὸς γυπὸς
- 8 **Sitä eivät astu ylväät eläimet, ei leijona sitä kulje.**
The great beasts have not gone over it, and the cruel lion has not taken that way.
οὐκ ἐπάτησαν αὐτὴν υἱοὶ ἀλαζόνων οὐ παρήλθεν ἐπ' αὐτῆς λέων
- 9 **Siellä käydään käsiksi kovaan kiveen, ja vuoret mullistetaan juuriaan myöten.**
Man puts out his hand on the hard rock, overturning mountains by the roots.
ἐν ἀκροτόμῳ ἐξέτεινεν χεῖρα αὐτοῦ κατέστρεψεν δὲ ἐκ ῥιζῶν ὄρη
- 10 **Kallioihin murretaan käytäviä, ja silmä näkee kaikkinaiset kalleudet.**
He makes deep ways, cut through the rock, and his eye sees everything of value.
δίνας δὲ ποταμῶν ἔρρηξεν πᾶν δὲ ἔντιμον εἶδέν μου ὁ ὀφθαλμὸς
- 11 **Vesisuonet estetään tihkumasta, ja salatut saatetaan päivänvaloon.**
He keeps back the streams from flowing, and makes the secret things come out into the light.
βάθῃ δὲ ποταμῶν ἀνεκάλυψεν ἔδειξεν δὲ ἑαυτοῦ δύναμιν εἰς φῶς
- 12 **Mutta viisaus - mistä se löytyy, ja missä on ymmärryksen asuinpaikka?**
But where may wisdom be seen? and where is the resting-place of knowledge?
ἢ δὲ σοφία πόθεν εὐρέθη ποῖος δὲ τόπος ἐστὶν τῆς ἐπιστήμης
- 13 **Ei tunne ihminen sille vertaa, eikä sitä löydy elävien maasta.**
Man has not seen the way to it, and it is not in the land of the living.
οὐκ οἶδεν βροτὸς ὁδὸν αὐτῆς οὐδὲ μὴ εὐρεθῆ ἔν ἀνθρώποις
- 14 **Syvyys sanoo: 'Ei ole se minussa', ja meri sanoo: 'Ei se ole minunkaan tykönäni'.**
The deep waters say, It is not in me: and the sea says, It is not with me.
ἄβυσσος εἶπεν οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ καὶ θάλασσα εἶπεν οὐκ ἔστιν μετ' ἐμοῦ
- 15 **Sitä ei voida ostaa puhtaalla kullalla, eikä sen hintaa punnita hopeassa.**
Gold may not be given for it, or a weight of silver in payment for it.
οὐ δώσει συγκλεισμὸν ἄντ' αὐτῆς καὶ οὐ σταθήσεται ἀργύριον ἀντάλλαγμα αὐτῆς
- 16 **Ei korvaa sitä Oofirin kulta, ei kallis onyks-kivi eikä safiiri.**
It may not be valued with the gold of Ophir, with the onyx of great price, or the sapphire.
καὶ οὐ συμβασταχθήσεται χρυσίῳ ὠφίρ ἐν ὄνυχι τιμίῳ καὶ σαφείρῳ

- 17 Ei vedä sille vertoja kulta eikä lasi, eivät riitä sen vaihtohinnaksi aitokultaiset kalut.
Gold and glass are not equal to it in price, and it may not be exchanged for jewels of the best gold.
οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ χρυσίον καὶ ὕαλος καὶ τὸ ἄλλαγμα αὐτῆς σκευὴ χρυσᾶ
- 18 Koralleja ja kristalleja ei sen rinnalla mainita, ja viisauden omistaminen on helmiä kalliimpi.
There is no need to say anything about coral or crystal; and the value of wisdom is greater than that of pearls.
μετέωρα καὶ γαβὶς οὐ μνησθήσεται καὶ ἔλκυσον σοφίαν ὑπὲρ τὰ ἐσώτατα
- 19 Ei vedä sille vertoja Ethiopian topaasi, ei korvaa sitä puhdas kulta.
The topaz of Ethiopia is not equal to it, and it may not be valued with the best gold.
οὐκ ἰσωθήσεται αὐτῇ τοπάζιον αἰθιοπίας χρυσίῳ καθαρῷ οὐ συμβασταχθήσεται
- 20 Mistä siis tulee viisaus ja missä on ymmärryksen asuinpaikka?
From where then does wisdom come, and where is the resting-place of knowledge?
ἢ δὲ σοφία πόθεν εὐρέθη ποῖος δὲ τόπος ἐστὶν τῆς συνέσεως
- 21 Se on peitetty kaiken elävän silmiltä, salattu taivaan linnuiltakin.
For it is kept secret from the eyes of all living, unseen by the birds of the air.
λέληθεν πάντα ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ ἐκρύβη
- 22 Manala ja kuolema sanovat: 'Korvamme ovat kuulleet siitä vain kerrottavan'.
Destruction and Death say, We have only had word of it with our ears.
ἢ ἀπώλεια καὶ ὁ θάνατος εἶπαν ἀκηκόαμεν δὲ αὐτῆς τὸ κλέος
- 23 Jumala tietää tien sen luokse, hän tuntee sen asuinpaikan.
God has knowledge of the way to it, and of its resting-place;
ὁ θεὸς εὖ συνέστησεν αὐτῆς τὴν ὁδὸν αὐτὸς δὲ οἶδεν τὸν τόπον αὐτῆς
- 24 Sillä hän katsoo maan ääriin saakka, hän näkee kaiken, mitä taivaan alla on.
For his eyes go to the ends of the earth, and he sees everything under heaven.
αὐτὸς γὰρ τὴν ὑπ' οὐρανὸν πᾶσαν ἐφορᾷ εἰδὼς τὰ ἐν τῇ γῆ πάντα ἃ ἐποίησεν
- 25 Kun hän antoi tuulelle voiman ja määräsi mitalla vedet,
When he made a weight for the wind, measuring out the waters;
ἀνέμων σταθμὸν ὕδατος τε μέτρα
- 26 kun hän sääti lain sateelle ja ukkospilvellen tien,
When he made a law for the rain, and a way for the thunder-flames;
ὅτε ἐποίησεν οὕτως ὑετὸν ἠρίθμησεν καὶ ὁδὸν ἐν τινάγματι φωνᾶς
- 27 silloin hän sen näki ja ilmoitti, toi sen esille ja sen myös tutki.
Then he saw it, and put it on record; he gave it its fixed form, searching it out completely.
τότε εἶδεν αὐτὴν καὶ ἐξηγήσατο αὐτὴν ἐτοιμάσας ἐξιχνίασεν
- 28 Ja ihmiselle hän sanoi: 'Katso, Herran pelko - se on viisautta, ja pahan karttaminen on ymmärrystä'.
And he said to man, Truly the fear of the Lord is wisdom, and to keep from evil is the way to knowledge.
εἶπεν δὲ ἀνθρώπῳ ἰδοὺ ἡ θεοσεβεία ἐστὶν σοφία τὸ δὲ ἀπέχεσθαι ἀπὸ κακῶν ἐστὶν ἐπιστήμη
- 1 Job jatkoi lausuen mietelmiään ja sanoi:
And Job again took up the word and said,
ἔτι δὲ προσθεὶς ἰωβ εἶπεν τῷ προοιμίῳ
- 2 "Oi, jospa olisin, niinkuin olin ammuin kuluneina kuukausina, niinkuin niinä päivinä, joina Jumala minua varjeli,
If only I might again be as I was in the months which are past, in the days when God was watching over me!
τίς ἂν με θεΐη κατὰ μῆνα ἔμπροσθεν ἡμερῶν ὧν με ὁ θεὸς ἐφύλαξεν

- 3 jolloin hänen lamppunsa loisti pääni päällä ja minä hänen valossansa vaelsin pimeyden halki!
When his light was shining over my head, and when I went through the dark by his light.
 ὡς ὅτε ἤγει ὁ λύχνος αὐτοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς μου ὅτε τῷ φωτὶ αὐτοῦ ἐπορευόμην ἐν σκότει
- 4 Jospa olisin niinkuin kukoistukseni päivinä, jolloin Jumalan ystävyyks oli majani yllä,
As I was in my flowering years, when my tent was covered by the hand of God;
 ὅτε ἤμην ἐπιβρίθων ὁδοῖς ὅτε ὁ θεὸς ἐπισκοπῆν ἐποιεῖτο τοῦ οἴκου μου
- 5 jolloin Kaikkivaltias oli vielä minun kanssani ja poikani minua ympäröivät,
While the Ruler of all was still with me, and my children were round me;
 ὅτε ἤμην ὑλώδης λίαν κύκλω δέ μου οἱ παῖδες
- 6 jolloin askeleeni kylpivät kermassa ja kallio minun vierelläni vuoti öljyvirtoja!
When my steps were washed with milk, and rivers of oil were flowing out of the rock for me.
 ὅτε ἐχέοντό μου αἱ ὁδοὶ βουτύρῳ τὰ δὲ ὄρη μου ἐχέοντο γάλακτι
- 7 Kun menin kaupunkiin porttiaukealle, kun asetin istuimeni torille,
When I went out of my door to go up to the town, and took my seat in the public place,
 ὅτε ἐξεπορευόμην ὄρθριος ἐν πόλει ἐν δὲ πλατείαις ἐτίθετό μου ὁ δίφρος
- 8 niin nuorukaiset väistyivät nähdessään minut, vanhukset nousivat ja jäivät seisomaan,
The young men saw me, and went away, and the old men got up from their seats;
 ἰδόντες με νεανίσκοι ἐκρύβησαν πρεσβῦται δὲ πάντες ἔστησαν
- 9 päämiehet lakkasivat puhumasta ja panivat kätensä suulle.
The rulers kept quiet, and put their hands on their mouths;
 ἄδρῳ δὲ ἐπαύσαντο λαλοῦντες δάκτυλον ἐπιθέντες ἐπὶ στόματι
- 10 Ruhtinasten ääni vaikeni, ja heidän kielensä tarttui suulakeen.
The chiefs kept back their words, and their tongues were joined to the roofs of their mouths.
 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐμακάρισάν με καὶ γλώσσα αὐτῶν τῷ λάρυγγι αὐτῶν ἐκολλήθη
- 11 Sillä kenen korva minusta kuuli, hän ylisti minua onnelliseksi, kenen silmä minut näki, hän minusta todisti;
For when it came to their ears, men said that I was truly happy; and when their eyes saw, they gave witness to me;
 ὅτι οὗς ἤκουσεν καὶ ἐμακάρισέν με ὀφθαλμὸς δὲ ἰδὼν με ἐξέκλιεν
- 12 minä näet pelastin kurjan, joka apua huusi, ja orvon, jolla ei auttajaa ollut.
For I was a saviour to the poor when he was crying for help, to the child with no father, and to him who had no supporter.
 διέσωσα γὰρ πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου καὶ ὀρφανῷ ᾧ οὐκ ἦν βοηθὸς ἐβοήθησα
- 13 Menehtyväisen siunaus tuli minun osakseni, ja lesken sydämen minä saatoin riemuitsemaan.
The blessing of him who was near to destruction came on me, and I put a song of joy into the widow's heart.
 εὐλογία ἀπολλυμένου ἐπ' ἐμὲ ἔλθοι στόμα δὲ χήρας με εὐλόγησεν
- 14 Vanhurskaudella minä vaatetin itseni, ja se verhosi minut; oikeus oli minulla viittana ja päähineenä.
I put on righteousness as my clothing, and was full of it; right decisions were to me a robe and a head-dress.
 δικαιοσύνην δὲ ἐνεδεδύκειν ἡμφιασάμην δὲ κρίμα ἴσα διπλοῖδι
- 15 Minä olin sokean silmä ja ontuvan jalka.
I was eyes to the blind, and feet to him who had no power of walking.
 ὀφθαλμὸς ἤμην τυφλῶν ποὺς δὲ χωλῶν
- 16 Minä olin köyhien isä, ja tuntemattoman asiaa minä tarkoin tutkin.
I was a father to the poor, searching out the cause of him who was strange to me.
 ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων δίκην δὲ ἦν οὐκ ἤδειν ἐξιγίασα

- 17 Minä särjin väärintekijän leukaluut ja tempasin saaliin hänen hampaistansa.
By me the great teeth of the evil-doer were broken, and I made him give up what he had violently taken away.
συνέτριψα δὲ μύλας ἀδίκων ἐκ δὲ μέσου τῶν ὀδόντων αὐτῶν ἄρπαγμα ἐξέσπασα
- 18 Silloin ajattelin: 'Pesääni minä saan kuolla, ja minä lisään päiväni paljoiksi kuin hiekka.
Then I said, I will come to my end with my children round me, my days will be as the sand in number;
εἶπα δὲ ἡ ἡλικία μου γηράσει ὡσπερ στέλεχος φοίνικος πολὺν χρόνον βιώσω
- 19 Onhan juureni vedelle avoinna, ja kaste yöpyy minun oksillani.
My root will be open to the waters, and the night mist will be on my branches,
ἡ ῥίζα μου διήνοικται ἐπὶ ὕδατος καὶ δρόσος ἀλισθήσεται ἐν τῷ θερισμῷ μου
- 20 Kunniani uudistuu alati, ja jouseni nuortuu minun kädessäni.'
My glory will be ever new, and my bow will be readily bent in my hand.
ἡ δόξα μου καινὴ μετ' ἐμοῦ καὶ τὸ τόξον μου ἐν χειρὶ αὐτοῦ πορεύεται
- 21 He kuuntelivat minua ja odottivat, olivat vaiti ja vartoivat neuvoani.
Men gave ear to me, waiting and keeping quiet for my suggestions.
ἐμοῦ ἀκούσαντες προσέσχον ἐσιώπησαν δὲ ἐπὶ τῇ ἐμῇ βουλῇ
- 22 Puhuttuani eivät he enää sanaa sanoneet, vihmana vuoti puheeni heihin.
After I had said what was in my mind, they were quiet and let my words go deep into their hearts;
ἐπὶ δὲ τῷ ἐμῷ ῥήματι οὐ προσέθεντο περιχαρεῖς δὲ ἐγίνοντο ὅπότεν αὐτοῖς ἐλάλουν
- 23 He odottivat minua niinkuin sadetta ja avasivat suunsa niinkuin kevätkuurolle.
They were waiting for me as for the rain, opening their mouths wide as for the spring rains.
ὡσπερ γῆ διψῶσα προσδεχομένη τὸν ὑετὸν οὕτως οὗτοι τὴν ἐμὴν λαλίαν
- 24 Minä hymyilin heille, kun he olivat toivottomat, ja minun kasvojeni loistaessa eivät he synkiksi jääneet.
I was laughing at them when they had no hope, and the light of my face was never clouded by their fear.
ἐὰν γελάσω πρὸς αὐτούς οὐ μὴ πιστεύσωσιν καὶ φῶς τοῦ προσώπου μου οὐκ ἀπέπιπτεν
- 25 Jos suvaitsin tulla heidän luokseen, niin minä istuin ylinnä, istuin kuin kuningas sotajoukkonsa keskellä, niinkuin se, joka murheelliset lohduttaa."
I took my place as a chief, guiding them on their way, and I was as a king among his army. ...
ἐξελεξάμην ὁδὸν αὐτῶν καὶ ἐκάθισα ἄρχων καὶ κατεσκήνουν ὡσεὶ βασιλεὺς ἐν μονοζώνοις ὃν τρόπον παθεινὸς παρακαλῶν
- 1 "Mutta nyt nauravat minua elinpäiviltään nuoremmat, joiden isiä minä pidin liian halpoina pantaviksi paimenkoiraini pariin.
But now those who are younger than I make sport of me; those whose fathers I would not have put with the dogs of my flocks.
νυνὶ δὲ κατεγέλασάν μου ἐλάχιστοι νῦν νουθετοῦσιν με ἐν μέρει ὧν ἐξουδένουν πατέρας αὐτῶν οὐς οὐχ ἡγησάμην εἶναι ἀξίους κυνῶν τῶν ἐμῶν νομάδων
- 2 Ja mitäpä hyödyttäisi minua heidän kättensä voima, koska heidän nuoruutensa tarmon on vienyt
Of what use is the strength of their hands to me? all force is gone from them.
καὶ γὰρ ἰσχυρὸς χειρῶν αὐτῶν ἵνα τί μοι ἐπ' αὐτοὺς ἀπόλετο συντέλεια
- 3 puute ja kova nälänhätä! He kaluavat kuivaa maata, jo ennestään autiota erämaata;
They are wasted for need of food, biting the dry earth; their only hope of life is in the waste land.
ἐν ἐνδείᾳ καὶ λιμῷ ἄγονος οἱ φεύγοντες ἄνυδρον ἐχθρὸς συνοχὴν καὶ ταλαιπωρίαν
- 4 he poimivat suolaheiniä pensaiden ympäriltä, ja heidän ruokanaan ovat kinsteripensaan juuret.
They are pulling off the salt leaves from the brushwood, and making a meal of roots.
οἱ περικλῶντες ἄλιμα ἐπὶ ἠχοῦντι οἵτινες ἄλιμα ἦν αὐτῶν τὰ σῖτα ἄτιμοι δὲ καὶ πεφασλισμένοι ἐνδεεῖς παντὸς ἀγαθοῦ οἱ καὶ ῥίζας ξύλων ἐμασῶντο ὑπὸ λιμοῦ μεγάλου
- 5 Heidät karkoitetaan ihmisten parista; heitä vastaan nostetaan hälytys niinkuin varasta vastaan.
They are sent out from among their townsmen, men are crying after them as thieves
ἐπανεστήσαν μοι κλέπται

- 6 Heidän on asuttava kaameissa rotkoissa, maakoloissa ja kallioluolissa.
They have to get a resting-place in the hollows of the valleys, in holes of the earth and rocks.
ὄν οἱ οἴκοι αὐτῶν ἦσαν τρῶγλαι πετρῶν
- 7 Pensaiden keskellä he ulisevat, nokkospehkojen suojaan he sulloutuvat -
They make noises like asses among the brushwood; they get together under the thorns.
ἀνὰ μέσον εὐήχων βοήσονται οἱ ὑπὸ φρύγανα ἄγρια διητῶντο
- 8 nuo houkkioiden ja kunniattomain sikiöt, jotka on hosuttu maasta pois.
They are sons of shame, and of men without a name, who have been forced out of the land.
ἀφρόνων υἱοὶ καὶ ἀτίμων ὄνομα καὶ κλέος ἐσβεσμένον ἀπὸ γῆς
- 9 Heille minä olen nyt tullut pilkkalauluksi, olen heidän jutuksensa joutunut;
And now I have become their song, and I am a word of shame to them.
νυνὶ δὲ κιθάρα ἐγὼ εἰμι αὐτῶν καὶ ἐμὲ θρόλημα ἔχουσιν
- 10 he inhoavat minua, väistyvät minusta kauas eivätkä häikäile sylkeä silmilleni.
I am disgusting to them; they keep away from me, and put marks of shame on me.
ἐβδελύξαντο δὲ με ἀποστάντες μακρὰν ἀπὸ δὲ προσώπου μου οὐκ ἐφείσαντο πτύελον
- 11 Sillä Jumala on höllentänyt jouseni jänteen ja nöyryyttänyt minut, eivätkä he enää suista julkeuttaan minun edessäni.
For he has made loose the cord of my bow, and put me to shame; he has sent down my flag to the earth before me.
ἀνοίξας γὰρ φαρέτραν αὐτοῦ ἐκάκωσέν με καὶ χαλινὸν τοῦ προσώπου μου ἐξαπέστειλαν
- 12 Oikealta puoleltani nousee tuo sikiöparvi; he lyövät jalat altani ja luovat turmateitensä minua vastaan.
The lines of his men of war put themselves in order, and make high their ways of destruction against me:
ἐπὶ δεξιῶν βλαστοῦ ἐπανεστήσαν πόδα αὐτῶν ἐξέτειναν καὶ ὠδοποίησαν ἐπ' ἐμὲ τρίβους ἀπωλείας αὐτῶν
- 13 He hävittävät minun polkuni, ovat apuna minua tuhottaessa, vaikka itse ovat ilman auttajaa;
They have made waste my roads, with a view to my destruction; his bowmen come round about me;
ἐξετρίβησαν τρίβοι μου ἐξέδυσεν γὰρ μου τὴν στολήν
- 14 niinkuin leveästä muurinaukosta he tulevat, raunioiden alta he vyöryvät esiin.
As through a wide broken place in the wall they come on, I am overturned by the shock of their attack.
βέλεσιν αὐτοῦ κατηκόντισέν με κέχρηταί μοι ὡς βούλεται ἐν ὁδύναις πέφυρμαι
- 15 Kauhut ovat kääntyneet minua vastaan; niinkuin tuuli sinä pyyhkäiset pois minun arvoni, ja minun onneni katoaa niinkuin pilvi.
Fears have come on me; my hope is gone like the wind, and my well-being like a cloud.
ἐπιστρέφονται δὲ μου αἱ ὁδύναι ὄχρετό μου ἢ ἔλις ὥσπερ πνεῦμα καὶ ὥσπερ νέφος ἢ σωτηρία μου
- 16 Ja nyt minun sieluni vuotaa tyhjiin, kurjuuden päivät ovat saavuttaneet minut.
But now my soul is turned to water in me, days of trouble overtake me:
καὶ νῦν ἐπ' ἐμὲ ἐκχυθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἔχουσιν δὲ με ἡμέραι ὀδυνῶν
- 17 Yö kaivaa luut minun ruumiistani, ja kalvavat tuskani eivät lepää.
The flesh is gone from my bones, and they give me no rest; there is no end to my pains.
νυκτὶ δὲ μου τὰ ὀστᾶ συγκέκωνται τὰ δὲ νεῦρά μου διαλέλονται
- 18 Kaikkivallan voimasta on minun verhoni muodottomaksi muuttunut: se kiristyy ympärilleni niinkuin ihokkaani pääntie.
With great force he takes a grip of my clothing, pulling me by the neck of my coat.
ἐν πολλῇ ἰσχύϊ ἐπελάβετό μου τῆς στολῆς ὥσπερ τὸ περιστόμιον τοῦ χιτῶνός μου περιέσχεν με
- 19 Hän on heittänyt minut lokaan, ja minä olen tullut tomun ja tuhan kaltaiseksi.
Truly God has made me low, even to the earth, and I have become like dust.
ἡγήσαι δὲ με ἴσα πηλῶ ἐν γῆ καὶ σποδῶ μου ἢ μερίς

- 20 Minä huudan sinua, mutta sinä et vastaa minulle; minä seison tässä, mutta sinä vain tuijotat minuun.
You give no answer to my cry, and take no note of my prayer.
κέκραγα δὲ πρὸς σὲ καὶ οὐκ εἰσακούεις μου ἕστησαν καὶ κατενόησάν με
- 21 Sinä muutut tylyksi minulle, vainoat minua väkevällä kädelläsi.
You have become cruel to me; the strength of your hand is hard on me.
ἐπέβης δέ μοι ἀνελεημόνως χειρὶ κραταιᾷ με ἐμαστίγωσας
- 22 Sinä kohotat minut myrskytuuleen, kiidätät minut menemään ja annat minun menehtyä rajuilman pauhinassa.
Lifting me up, you make me go on the wings of the wind; I am broken up by the storm.
ἔταξας δέ με ἐν ὀδύναϊς καὶ ἀπέρριψάς με ἀπὸ σωτηρίας
- 23 Niin, minä tiedän: sinä viet minua kohti kuolemaa, majaan, kunne kaikki elävä kokoontuu.
For I am certain that you will send me back to death, and to the meeting-place ordered for all living.
οἶδα γὰρ ὅτι θάνατός με ἐκτρίψει οἰκία γὰρ παντὶ θνητῷ γῆ
- 24 Mutta eikö saisi hukkuessaan kättänsä ojentaa tahi onnettomuudessa apua huutaa?
Has not my hand been stretched out in help to the poor? have I not been a saviour to him in his trouble?
εἰ γὰρ ὄφελον δυνάμην ἐμαντὸν χειρώσασθαι ἢ δεηθεῖς γε ἑτέρου καὶ ποιήσει μοι τοῦτο
- 25 Vai enkö minä itkenyt kovaosaisen kohtaloa, eikö sieluni säälinyt köyhää?
Have I not been weeping for the crushed? and was not my soul sad for him who was in need?
ἐγὼ δὲ ἐπὶ παντὶ ἀδυνάτῳ ἐκλαυσα ἐστέναζα δὲ ἰδὼν ἄνδρα ἐν ἀνάγκαις
- 26 Niin, minä odotin onnea, mutta tuli onnettomuus; minä vartosin valoa, mutta tuli pimeys.
For I was looking for good, and evil came; I was waiting for light, and it became dark.
ἐγὼ δὲ ἐπέχων ἀγαθοῖς ἰδοῦ συνήτησάν μοι μᾶλλον ἡμέραι κακῶν
- 27 Sisukseni kuohuvat lakkaamatta, kurjuuden päivät ovat kohdanneet minut.
My feelings are strongly moved, and give me no rest; days of trouble have overtaken me.
ἡ κοιλία μου ἐξέξεσεν καὶ οὐ σιωπῆσεται προέφθασάν με ἡμέραι πτωχείας
- 28 Minä käyn murheasussa, ilman päivänpaistetta; minä nousen ja huudan väkijoukossa.
I go about in dark clothing, uncomforted; I get up in the public place, crying out for help.
στένων πεπόμεμαι ἄνευ φιμοῦ ἕστηκα δὲ ἐν ἐκκλησίᾳ κεκραγῶς
- 29 Minusta on tullut aavikkosutten veli ja kamelikurkien kumppani.
I have become a brother to the jackals, and go about in the company of ostriches.
ἀδελφὸς γέγονα σειρήνων ἐταῖρος δὲ στρουθῶν
- 30 Minun nahkani on mustunut ja lähtee päältäni, ja luuni ovat kuumuuden polttamat.
My skin is black and dropping off me; and my bones are burning with the heat of my disease.
τὸ δὲ δέρμα μου ἐσκότῳται μεγάλως τὰ δὲ ὀστά μου ἀπὸ καύματος
- 31 Niin muuttui kanteleeni soitto valitukseksi ja huiluni sävel itkun ääneksi."
And my music has been turned to sorrow, and the sound of my pipe into the noise of weeping.
ἀπέβη δὲ εἰς πάθος μου ἡ κιθάρα ὃ δὲ ψαλμὸς μου εἰς κλαυθμὸν ἐμοί
- 1 "Minä olen tehnyt liiton silmäini kanssa: kuinka voisinkaan katsoa neitosen puoleen!
I made an agreement with my eyes; how then might my eyes be looking on a virgin?
διαθήκην ἐθέμην τοῖς ὀφθαλμοῖς μου καὶ οὐ συνήσω ἐπὶ παρθένον
- 2 Minkä osan antaisi silloin Jumala ylhäältä, minkä perintöosan Kaikkivaltias korkeudesta?
For what is God's reward from on high, or the heritage given by the Ruler of all from heaven?
καὶ τί ἐμέρισεν ὁ θεὸς ἀπάνωθεν καὶ κληρονομία ἱκανοῦ ἐξ ὑψίστων

- 3 Tuleehan väärälle turmio ja onnettomuus väärintekijöille.
Is it not trouble for the sinner, and destruction for the evil-doers?
οὐχὶ ἀπώλεια τῶ ἀδίκῳ καὶ ἀπαλλοτριώσεις τοῖς ποιούσιν ἀνομίαν
- 4 Eikö hän näkisi minun teitäni ja laskisi kaikkia minun askeleitani?
Does he not see my ways, and are not my steps all numbered?
οὐχὶ αὐτὸς ὄψεται ὁδόν μου καὶ πάντα τὰ διαβήματά μου ἐξαριθμῆσεται
- 5 Jos minä ikinä valheessa vaelsin, jos jalkani kiiruhti petokseen,
If I have gone in false ways, or my foot has been quick in working deceit;
εἰ δὲ ἤμην πεπορευμένος μετὰ γελοιαστών εἰ δὲ καὶ ἐσπούδασεν ὁ πούς μου εἰς δόλον
- 6 punnitkoon minut Jumala oikealla vaa'alla, ja hän on huomaava minun nuhteettomuuteni.
(Let me be measured in upright scales, and let God see my righteousness:)
ἰσταίη με ἄρα ἐν ζυγῷ δικαίῳ οἶδεν δὲ ὁ κύριος τὴν ἀκακίαν μου
- 7 Jos minun askeleeni poikkesivat tieltä ja minun sydämeni seurasi silmiäni tahi tahra tarttui minun käsiini,
If my steps have been turned out of the way, or if my heart went after my eyes, or if the property of another is in my hands;
εἰ ἐξέκλινεν ὁ πούς μου ἐκ τῆς ὁδοῦ εἰ δὲ καὶ τῶ ὀφθαλμῷ ἐτηκολούθησεν ἡ καρδία μου εἰ δὲ καὶ ταῖς χερσίν μου ἠψάμην δόρων
- 8 niin syököön toinen, mitä minä kylvän, ja minun vesani revittäköön juurinensa.
Let me put seed in the earth for another to have the fruit of it, and let my produce be uprooted.
σπείραμι ἄρα καὶ ἄλλοι φάγοισαν ἄρριζος δὲ γενοίμην ἐπὶ γῆς
- 9 Jos minun sydämeni hullaantui toisen vaimoon ja minä väijyin lähimmäiseni ovella,
If my heart went after another man's wife, or if I was waiting secretly at my neighbour's door;
εἰ ἐξηκολούθησεν ἡ καρδία μου γυναικὶ ἀνδρὸς ἑτέρου εἰ καὶ ἐγκάθετος ἐγενόμην ἐπὶ θύραις αὐτῆς
- 10 niin jauhakoon oma vaimoni vieraalle, ja halailkoot häntä muut;
Then let my wife give pleasure to another man and let others make use of her body.
ἀρέσαι ἄρα καὶ ἡ γυνή μου ἑτέρῳ τὰ δὲ νήπιά μου ταπεινωθεῖη
- 11 sillä se olisi ollut ilkityö ja raskaasti rangaistava rikos,
For that would be a crime; it would be an act for which punishment would be measured out by the judges:
θυμὸς γὰρ ὀργῆς ἀκατάσχετος τὸ μᾶναι ἀνδρὸς γυναῖκα
- 12 tuli, joka kuluttaisi manalaan saakka ja hävittäisi kaiken saatuni.
It would be a fire burning even to destruction, and taking away all my produce.
πῦρ γὰρ ἐστὶν καιόμενον ἐπὶ πάντων τῶν μερῶν οὗ δ' ἂν ἐπέλθῃ ἐκ ριζῶν ἀπόλεσεν
- 13 Jos minä pidin halpana palvelijani ja palvelijattareni oikeuden, kun heillä oli riita minun kanssani,
If I did wrong in the cause of my man-servant, or my woman-servant, when they went to law with me;
εἰ δὲ καὶ ἐφάβλισα κρίμα θεράποντός μου ἢ θεραπαίνης κρινομένων αὐτῶν πρὸς με
- 14 niin mitä minä tekisin, jos Jumala nousisi, ja mitä vastaisin hänelle, jos hän kävisi tutkimaan?
What then will I do when God comes as my judge? and what answer may I give to his questions?
τί γὰρ ποιήσω ἐὰν ἔτασίν μου ποιήσῃται ὁ κύριος ἐὰν δὲ καὶ ἐπισκοπήν τίνα ἀπόκρισιν ποιήσομαι
- 15 Eikö sama, joka äidin kohdussa loi minut, luonut häntäkin, eikö sama meitä äidin sydämen alla valmistanut?
Did not God make him as well as me? did he not give us life in our mothers' bodies?
πότερον οὐχ ὡς καὶ ἐγὼ ἐγενόμην ἐν γαστρὶ καὶ ἐκεῖνοι γεγόνασιν γεγόναμεν δὲ ἐν τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ
- 16 Olenko minä kieltänyt vaivaisilta heidän toivomuksensa ja saattanut lesken silmät sammumaan?
If I kept back the desire of the poor; if the widow's eye was looking for help to no purpose;
ἀδύνατοι δὲ χρεῖαν ἦν ποτ' εἶχον οὐκ ἀπέτυχον χήρας δὲ τὸν ὀφθαλμὸν οὐκ ἐξέτηξα

- 17 Olenko syönyt leipäpalani yksinäni, orvonkin saamatta syödä siitä?
If I kept my food for myself, and did not give some of it to the child with no father;
εἰ δὲ καὶ τὸν ψωμὸν μου ἔφαγον μόνος καὶ οὐχὶ ὀρφανῷ μετέδωκα
- 18 En, vaan nuoruudestani saakka minä kasvatin häntä niinkuin oma isä ja äitini kohdusta asti minä holhosin häntä.
(For I was cared for by God as by a father from my earliest days; he was my guide from the body of my mother;)
ὅτι ἐκ νεότητός μου ἐξέτρεφον ὡς πατὴρ καὶ ἐκ γαστρὸς μητρὸς μου ὠδήγησα
- 19 Jos minä näin menehtyväisen vaatteetonna ja köyhän verhoa vailla,
If I saw one near to death for need of clothing, and that the poor had nothing covering him;
εἰ δὲ καὶ ὑπερεῖδον γυμνὸν ἀπολλύμενον καὶ οὐκ ἡμφίασα
- 20 jos hänen lanteensa eivät minua siunanneet eikä hän saanut lämmitellä minun karitsaini villoilla,
If his back did not give me a blessing, and the wool of my sheep did not make him warm;
ἀδύνατοι δὲ εἰ μὴ εὐλόγησάν με ἀπὸ δὲ κουρᾶς ἄμνων μου ἐθερμάνθησαν οἱ ὄμοι αὐτῶν
- 21 jos minä puin nyrkkiä orvolle, kun näin puoltani pidettävän portissa,
If my hand had been lifted up against him who had done no wrong, when I saw that I was supported by the judges;
εἰ ἐπῆρα ὀρφανῷ χεῖρα πεποιθὸς ὅτι πολλή μοι βοήθεια περίεστιν
- 22 niin irtautukoon olkapääni hartiaistani, ja murtukoon käsivarteni sijoiltansa.
May my arm be pulled from my body, and be broken from its base.
ἀποσταίη ἄρα ὁ ὄμος μου ἀπὸ τῆς κλειδὸς ὃ δὲ βραχίον μου ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνός μου συντριβεῖη
- 23 Sillä silloin olisi minun peljättävä turmiota Jumalalta, enkä kestäisi hänen valtasuuruutensa edessä.
For the fear of God kept me back, and because of his power I might not do such things.
φόβος γὰρ κυρίου συνέσχεν με καὶ ἀπὸ τοῦ λήμματος αὐτοῦ οὐχ ὑποίσω
- 24 Jos minä panin uskallukseni kultaan ja sanoin hienolle kullalle: 'Sinä olet minun turvani',
If I made gold my hope, or if I ever said to the best gold, I have put my faith in you;
εἰ ἔταξα χρυσίον ἰσχύν μου εἰ δὲ καὶ λίθῳ πολυτελεῖ ἐπεποιθήσα
- 25 jos iloitsin siitä, että rikkauteni oli suuri ja että käteni oli saanut paljon hankituksi,
If I was glad because my wealth was great, and because my hand had got together a great store;
εἰ δὲ καὶ εὐφράνθην πολλοῦ πλοῦτου μοι γενομένου εἰ δὲ καὶ ἐπ' ἀναριθμήτοις ἐθέμην χεῖρά μου
- 26 jos katsellessani aurinkoa, kuinka se loisti, ja kuuta, joka ylhänä vaelsi,
If, when I saw the sun shining, and the moon moving on its bright way,
ἢ οὐχ ὀρῶ μὲν ἥλιον τὸν ἐπιφάσκοντα ἐκλείποντα σελήνην δὲ φθίνουσαν οὐ γὰρ ἐπ' αὐτοῖς ἔστιν
- 27 sydämeni antautui salaa vieteltäväksi ja käteni niille suudelmia heitti,
A secret feeling of worship came into my heart, and my hand gave kisses from my mouth;
καὶ εἰ ἡπατήθη λάθρα ἡ καρδία μου εἰ δὲ καὶ χεῖρά μου ἐπιθείς ἐπὶ στόματί μου ἐφύλησα
- 28 niin olisi sekä raskaasti rangaistava rikos, sillä minä olisin kieltänyt korkeuden Jumalan.
That would have been another sin to be rewarded with punishment by the judges; for I would have been false to God on high.
καὶ τοῦτό μοι ἄρα ἀνομία ἡ μεγίστη λογισθεῖη ὅτι ἔψευσάμην ἐναντίον κυρίου τοῦ ὑψίστου
- 29 Olenko iloinnut vihamieheni vahingosta, riemusta hykähtänyt, kun häntä onnettomuus kohtasi?
If I was glad at the trouble of my hater, and gave cries of joy when evil overtook him;
εἰ δὲ καὶ ἐπιχαρῆς ἐγενόμην πτώματι ἐχθρῶν μου καὶ εἶπεν ἡ καρδία μου εὖγε
- 30 En ole sallinut suuni syntiä tehdä, kiroten vaatia hänen henkeänsä.
(For I did not let my mouth give way to sin, in putting a curse on his life;)
ἀκούσαι ἄρα τὸ οὔς μου τὴν κατάραν μου θρυληθεῖην δὲ ἄρα ὑπὸ λαοῦ μου κακούμενος

- 31 Eikö täydy minun talonväkeni myöntää, että kukin on saanut lihaa yllin kyllin?
If the men of my tent did not say, Who has not had full measure of his meat?
εἰ δὲ καὶ πολλῶν εἶπον αἱ θεράπαιναί μου τίς ἂν δόξῃ ἡμῖν τῶν σαρκῶν αὐτοῦ πλησθῆναι λίαν μου χρηστοῦ ὄντος
- 32 Muukalaisen ei tarvinnut yöttä ulkona viettää; minä pidin oveni auki tielle päin.
The traveller did not take his night's rest in the street, and my doors were open to anyone on a journey;
ἔξω δὲ οὐκ ἠύλιζετο ξένος ἢ δὲ θύρα μου παντὶ ἐλθόντι ἀνέφικτο
- 33 Olenko ihmisten tavoin peitellyt rikkomuksiani, kätkenyt poveeni pahat tekoni,
If I kept my evil doings covered, and my sin in the secret of my breast,
εἰ δὲ καὶ ἁμαρτῶν ἀκουσίως ἔκρυψα τὴν ἁμαρτίαν μου
- 34 säikkyen suurta joukkoa ja kaiken heimon ylenkatsetta peljäten, niin että pysyin hiljaa, ovestani ulkonematta?
For fear of the great body of people, or for fear that families might make sport of me, so that I kept quiet, and did not go out of my door;
οὐ γὰρ διετράτην πολυοχλίαν πλήθους τοῦ μὴ ἐξαγορευσαί ἐνώπιον αὐτῶν εἰ δὲ καὶ εἴσα ἀδύνατον ἐξελεθῆναι θύραν μου κόλπῳ κενῷ
- 35 Oi, jospa joku kuuntelisi minua! Katso, tuossa on puumerkkini! Kaikkivaltias vastatkoon minulle! Jospa saisin riitapuoleni kirjoittamaan syytekirjan!
If only God would give ear to me, and the Ruler of all would give me an answer! or if what he has against me had been put in writing!
τίς δόξῃ ἀκούοντά μου χεῖρα δὲ κυρίου εἰ μὴ ἐδεδοίκεν συγγραφὴν δὲ ἣν εἶχον κατὰ τινος
- 36 Totisesti, olkapäälläni sitä kantaisin, sitoisin sen päähäni seppeleeksi.
Truly I would take up the book in my hands; it would be to me as a crown;
ἐπ' ὤμοις ἂν περιθέμενος στέφανον ἀνεγίνωσκον
- 37 Tekisin hänelle tilin kaikista askeleistani ja astuisin hänen eteensä niinkuin ruhtinas.
I would make clear the number of my steps, I would put it before him like a prince! The words of Job are ended.
καὶ εἰ μὴ ῥήξας αὐτὴν ἀπέδωκα οὐθὲν λαβῶν παρὰ χρεοφειλέτου
- 38 Jos peltoni huusi minua vastaan ja sen vaot kaikki itkivät,
If my land has made an outcry against me, or the ploughed earth has been in sorrow;
εἰ ἐπ' ἐμοί ποτε ἢ γῆ ἐστέναξεν εἰ δὲ καὶ οἱ ἀύλακες αὐτῆς ἔκλαυσαν ὁμοθυμαδόν
- 39 jos kulutin sen voiman maksamatta ja saatoin sen haltijat huokaamaan,
If I have taken its produce without payment, causing the death of its owners;
εἰ δὲ καὶ τὴν ἰσχὸν αὐτῆς ἔφαγον μόνος ἄνευ τιμῆς εἰ δὲ καὶ ψυχὴν κυρίου τῆς γῆς ἐκβαλὼν ἐλύπησα
- 40 niin kasvakoon nisun sijasta orjantappuroita ja ohran sijasta rikkaruohoa." Tähän päättivät Jobin puheet.
Then in place of grain let thorns come up, and in place of barley evil-smelling plants.
ἀντὶ πυροῦ ἄρα ἐξέλθοι μοι κνίδη ἀντὶ δὲ κριθῆς βᾶτος καὶ ἐπαύσατο ἰωβ ῥήμασιν
- 1 Kun nuo kolme miestä eivät enää vastanneet Jobille, koska hän oli omissa silmissään vanhurskas,
So these three men gave no more answers to Job, because he seemed to himself to be right.
ἠσύχασαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς φίλοι αὐτοῦ ἔτι ἀντειπεῖν ἰωβ ἢ γὰρ ἰωβ δίκαιος ἐναντίον αὐτῶν
- 2 vihastui buusilainen Elihu, Baarakelin poika, joka oli Raamin sukua; Jobiin hän vihastui, koska tämä piti itseään Jumalaa vanhurskaampana,
And Elihu, the son of Barachel the Buzite, of the family of Ram, was angry, burning with wrath against Job, because he seemed to himself more right than God;
ὠργίσθη δὲ ἐλιουὸς ὁ τοῦ βαραχιηλ ὁ βουζίτης ἐκ τῆς συγγενείας ραμ τῆς αὐσίτιδος χώρας ὠργίσθη δὲ τῷ ἰωβ σφόδρα διότι ἀπέφηνεν ἑαυτὸν δίκαιον ἐναντίον κυρίου
- 3 ja tämän kolmeen ystävään hän vihastui, koska he eivät keksineet vastausta, jolla olisivat osoittaneet Jobin olevan väärässä.
And he was angry with his three friends, because they had been unable to give him an answer, and had not made Job's sin clear.
καὶ κατὰ τῶν τριῶν δὲ φίλων ὠργίσθη σφόδρα διότι οὐκ ἠδυνήθησαν ἀποκριθῆναι ἀντίθετα ἰωβ καὶ ἔθεντο αὐτὸν εἶναι ἀσεβῆ
- 4 Elihu oli odottanut vuoroa puhuakseen Jobille, koska toiset olivat iältään häntä vanhemmat.
Now Elihu had kept quiet while Job was talking, because they were older than he;
ἐλιουὸς δὲ ὑπέμεινεν δοῦναι ἀπόκρισιν ἰωβ ὅτι πρεσβύτεροι αὐτοῦ εἰσιν ἡμέραις

- 5 Mutta kun Elihu näki, ettei noilla kolmella miehellä enää ollut sanaa suussa vastaukseksi, vihastui hän.
And when Elihu saw that there was no answer in the mouth of the three men, he was very angry.
καὶ εἶδεν εἰλιους ὅτι οὐκ ἔστιν ἀπόκρισις ἐν στόματι τῶν τριῶν ἀνδρῶν καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ αὐτοῦ
- 6 Niin buusilainen Elihu, Baarakelin poika, lausui ja sanoi: "Nuori minä olen iältäni, ja te olette vanhat; sentähden minä arkailin ja pelkäsin ilmoittaa tietoa teille.
And Elihu, the son of Barachel the Buzite, made answer and said, I am young, and you are very old, so I was in fear, and kept myself from putting my knowledge before you.
ὕπολαβὼν δὲ εἰλιους ὁ τοῦ βαραχιηλ ὁ βουζίτης εἶπεν νεώτερος μὲν εἰμι τῷ χρόνῳ ὑμεῖς δὲ ἐστε πρεσβύτεροι διὸ ἠσύχασα φοβηθεὶς τοῦ ὑμῖν ἀναγγεῖλαι τὴν ἐμαντοῦ ἐπιστήμην
- 7 Minä ajattelin: 'Puhukoon ikä, ja vuosien paljous julistakoon viisautta'.
I said to myself, It is right for the old to say what is in their minds, and for those who are far on in years to give out wisdom.
εἶπα δὲ ὅτι ὁ χρόνος ἔστιν ὁ λαλῶν ἐν πολλοῖς δὲ ἔτεσιν οἶδασιν σοφίαν
- 8 Mutta onhan ihmisissä henki, ja Kaikkivaltiaan henkäys antaa heille ymmärrystä.
But truly it is the spirit in man, even the breath of the Ruler of all, which gives them knowledge.
ἀλλὰ πνεῦμά ἐστιν ἐν βροτοῖς πνοὴ δὲ παντοκράτορος ἔστιν ἡ διδάσκουσα
- 9 Eivät iäkkäät ole viisaimmat, eivätkä vanhuksset yksin ymmärrä, mikä on oikein.
It is not the old who are wise, and those who are full of years have not the knowledge of what is right.
οὐχ οἱ πολυχρόνιοι εἰσιν σοφοὶ οὐδ' οἱ γέροντες οἶδασιν κρίμα
- 10 Sentähden minä sanon: Kuule minua; minäkin ilmoitan, mitä tiedän.
So I say, Give ear to me, and I will put forward my knowledge.
διὸ εἶπα ἀκούσατέ μου καὶ ἀναγγεῶ ὑμῖν ἃ οἶδα
- 11 Katso, minä olen odottanut, mitä teillä olisi sanomista, olen kuunnellut teidän taitavia puheitanne, kunnes olisitte löytäneet osuvat sanat.
I was waiting for your words, I was giving ear to your wise sayings; while you were searching out what to say,
ἐνωτίζεσθέ μου τὰ ῥήματα ἐρῶ γὰρ ὑμῶν ἀκουόντων ἄχρι οὗ ἐτάσητε λόγους
- 12 Niin, minä tarkkasin teitä; mutta katso, ei kukaan ole Jobin sanoja kumonnut, ei kukaan teistä voinut vastata hänen puheisiinsa.
I was taking note; and truly not one of you was able to make clear Job's error, or to give an answer to his words.
καὶ μέχρι ὑμῶν συνήσω καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν τῷ ἰωβ ἐλέγγων ἀνταποκρινόμενος ῥήματα αὐτοῦ ἐξ ὑμῶν
- 13 Älkää sanoko: 'Meitä vastassa on ilmety viisaus, vain Jumala voi hänet torjua, ei ihminen'.
Take care that you do not say, Wisdom is here; God may overcome him, but not man.
ἵνα μὴ εἴπητε εὕρομεν σοφίαν κυρίῳ προσθέμενοι
- 14 Minua vastaan hän ei ole todisteita tuonut, enkä käy hänelle vastaanamaan teidän puheillanne.
I will not put forward words like these, or make use of your sayings in answer to him.
ἀνθρώπῳ δὲ ἐπετρέψατε λαλήσαι τοιαῦτα ῥήματα
- 15 He ovat kauhistuneet, eivät enää vastaa; sanat puuttuvat heiltä.
Fear has overcome them, they have no more answers to give; they have come to an end of words.
ἐπτοήθησαν οὐκ ἀπεκρίθησαν ἔτι ἐπαλαίωσαν ἐξ αὐτῶν λόγους
- 16 Odottaisinko minä, kun he eivät puhu, kun he siinä seisovat enää vastaamatta?
And am I to go on waiting while they have nothing to say? while they keep quiet and give no more answers?
ὑπέμεινα οὐ γὰρ ἐλάλησαν ὅτι ἔστησαν οὐκ ἀπεκρίθησαν
- 17 Vastaanpa minäkin osaltani, minäkin ilmoitan, mitä tiedän.
I will give my answer; I will put forward my knowledge:
ὕπολαβὼν δὲ εἰλιους λέγει
- 18 Sillä minä olen sanoja täynnä, henki rinnassani ahdistaa minua.
For I am full of words, I am unable to keep in my breath any longer:
πάντιν λαλήσω πλήρης γὰρ εἰμι ῥημάτων ὀλέκει γὰρ με τὸ πνεῦμα τῆς γαστροῦς

- 19 Katso, minun rintani on kuin viini, jolle ei reikää avata, se on pakahtumaisillaan niinkuin nuorella viinillä täytetyt leilit.
My stomach is like wine which is unable to get out; like skins full of new wine, it is almost burst.
ἢ δὲ γαστήρ μου ὥσπερ ἀσκὸς γλεύκους ζέων δεδεμένος ἢ ὥσπερ φουσητὴρ χαλκέως ἐρρηγῶς
- 20 Tahdon puhua, saadakseni helpotusta, avata huuleni ja vastata.
Let me say what is in my mind, so that I may get comfort; let me give answer with open mouth.
λαλήσω ἵνα ἀναπύσωμαι ἀνοιξάς τὰ χεῖλη
- 21 En pidä kenenkään puolta enkä ketään ihmistä imartele.
Let me not give respect to any man, or give names of honour to any living.
ἄνθρωπον γὰρ οὐ μὴ αἰσχυθῶ ἀλλὰ μὴν οὐδὲ βροτὸν οὐ μὴ ἐντραπῶ
- 22 Sillä en osaa imarrella; silloin Luojani ottaisi minut kohta pois."
For I am not able to give names of honour to any man; and if I did, my Maker would quickly take me away.
οὐ γὰρ ἐπίσταμαι θαυμάσαι πρόσωπον εἰ δὲ μὴ καὶ ἐμὲ σῆτες ἔδονται
- 1 "Mutta kuule nyt, Job, minun puhettani, ja ota korviisi kaikki minun sanani.
And now, O Job, give ear to my words, and take note of all I say.
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ ἄκουσον ὠβὶ τὰ ῥήματά μου καὶ λαλιῶν ἐνωτίζου μου
- 2 Katso, minä olen avannut suuni, kieleni puhuu suulakeni alla.
See, now my mouth is open, my tongue gives out words.
ἰδοὺ γὰρ ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐλάλησεν ἡ γλῶσσά μου
- 3 Vilpittömästä sydäimestä lähtevät sanani; mitä tietävät, sen huuleni suoraan sanovat.
My heart is overflowing with knowledge, my lips say what is true.
καθαρά μου ἡ καρδία ῥήμασιν σύνεσις δὲ χειλέων μου καθαρὰ νοήσει
- 4 Jumalan henki on minut luonut, ja Kaikkivaltiaan henkäys elävöittää minut.
The spirit of God has made me, and the breath of the Ruler of all gives me life.
πνεῦμα θεῖον τὸ ποιήσάν με πνοὴ δὲ παντοκράτορος ἡ διδάσκουσά με
- 5 Vastaa minulle, jos taidat; varustaudu minua vastaan, nouse taisteluun.
If you are able, give me an answer; put your cause in order, and come forward.
ἐὰν δύνῃ δός μοι ἀπόκρισιν πρὸς ταῦτα ὑπόμεινον στήθι κατ' ἐμὲ καὶ ἐγὼ κατὰ σέ
- 6 Katso, Jumalan edessä minä olen samanlainen kuin sinä: hyppysellinen savea olen minäkin.
See, I am the same as you are in the eyes of God; I was cut off from the same bit of wet earth.
ἐκ πηλοῦ διήρτισαι σὺ ὡς καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ αὐτοῦ διηρτίσαμεθα
- 7 Katso, ei käy minusta kauhu, joka sinut peljästyttää, eikä minun painoni ole raskaana ylläsi.
Fear of me will not overcome you, and my hand will not be hard on you.
οὐχ ὁ φόβος μου σε στροβήσει οὐδὲ ἡ χεὶρ μου βαρεῖα ἔσται ἐπὶ σοί
- 8 Mutta sinä olet sanonut korvieni kuullen, minä olen kuullut sinun sanojesi äänen:
But you said in my hearing, and your voice came to my ears:
πλὴν εἶπας ἐν ὠσίν μου φωνὴν ῥημάτων σου ἀκήκοα
- 9 'Puhdas minä olen, rikoksesta vapaa; olen viaton, eikä minussa ole vääryyttä.
I am clean, without sin; I am washed, and there is no evil in me:
διότι λέγεις καθαρὸς εἰμι οὐχ ἁμαρτῶν ἄμεμπτος δὲ εἰμι οὐ γὰρ ἠνόμησα
- 10 Katso, hän keksii vihan syytä minua vastaan, hän pitää minua vihollisenansa;
See, he is looking for something against me; in his eyes I am as one of his haters;
μέμψιν δὲ κατ' ἐμοῦ εὔρεν ἡγῆται δέ με ὥσπερ ὑπεναντίον

- 11 hän panee minun jalkani jalkapuuhun, vartioitsee kaikkia minun polkujani.
He puts chains on my feet; he is watching all my ways.
 ἔθετο δὲ ἐν ζύλῳ τὸν πόδα μου ἐφύλαξεν δὲ μου πάσας τὰς ὁδοὺς
- 12 Katso, sinä et ole oikeassa - niin minä vastaan sinulle - sillä Jumala on suurempi kuin ihminen.
Truly, in saying this you are wrong; for God is greater than man.
 πῶς γὰρ λέγεις δίκαιός εἰμι καὶ οὐκ ἐπακήκοέν μου αἰώνιος γὰρ ἐστὶν ὁ ἐπάνω βροτῶν
- 13 Miksi olet riidellyt häntä vastaan, jos hän ei vastaa kaikkii ihmisen sanoihin?
Why do you put forward your cause against him, saying, He gives no answer to any of my words?
 λέγεις δὲ διὰ τί τῆς δίκης μου οὐκ ἐπακήκοεν πᾶν ῥῆμα
- 14 Sillä Jumala puhuu tavalla ja puhuu toisella; sitä vain ei huomata.
For God gives his word in one way, even in two, and man is not conscious of it:
 ἐν γὰρ τῷ ἅπασι λαλήσαι ὁ κύριος ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ ἐνύπνιον
- 15 Unessa, öisessä näyssä, kun raskas uni valtaa ihmiset ja he nukkuvat vuoteillansa,
In a dream, in a vision of the night, when deep sleep comes on men, while they take their rest on their beds;
 ἢ ἐν μελέτῃ νυκτερινῇ ὡς ὅταν ἐπιπίπτῃ δεινὸς φόβος ἐπ' ἀνθρώπους ἐπὶ νυσταγμάτων ἐπὶ κοίτης
- 16 silloin hän avaa ihmisten korvat ja sinetillä vahvistaa heidän saamansa kurituksen,
Then he makes his secrets clear to men, so that they are full of fear at what they see;
 τότε ἀνακαλύπτει νοῦν ἀνθρώπων ἐν εἶδεσιν φόβου τοιούτοις αὐτοὺς ἐξεφόβησεν
- 17 kääntääkseen ihmisen pois pahasta teosta ja varjellakseen miestä ylpeydestä,
In order that man may be turned from his evil works, and that pride may be taken away from him;
 ἀποστρέψαι ἀνθρώπον ἐξ ἀδικίας τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἀπὸ πτώματος ἐρρύσατο
- 18 säästääkseen hänen sielunsa haudasta ja hänen henkensä syöksymästä peitsiin.
To keep back his soul from the underworld, and his life from destruction.
 ἐφείσατο δὲ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀπὸ θανάτου καὶ μὴ πεσεῖν αὐτὸν ἐν πολέμῳ
- 19 Myös kuritetaan häntä tuskalla vuoteessansa, kun hänen luissaan on lakkaamaton kapina,
Pain is sent on him as a punishment, while he is on his bed; there is no end to the trouble in his bones;
 πάλιν δὲ ἤλεγξεν αὐτὸν ἐν μαλακίᾳ ἐπὶ κοίτης καὶ πλήθος ὀστέων αὐτοῦ ἐνάρκησεν
- 20 ja hänen henkensä inhoaa leipää ja hänen sielunsa herkkuruokaa.
He has no desire for food, and his soul is turned away from delicate meat;
 πᾶν δὲ βρωτὸν σίτου οὐ μὴ δύνηται προσδέξασθαι καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ βρώσιν ἐπιθυμήσει
- 21 Hänen lihansa kuihtuu näkymättömiin, ja hänen luunsa, ennen näkymättömät, paljastuvat.
His flesh is so wasted away, that it may not be seen, and his bones. ...
 ἕως ἂν σαπῶσιν αὐτοῦ αἱ σάρκες καὶ ἀποδείξῃ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ κενά
- 22 Näin lähenee hänen sielunsa hautaa ja hänen henkensä kuolonvaltoja.
And his soul comes near to the underworld, and his life to the angels of death.
 ἤγγισεν δὲ εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἢ δὲ ζωὴ αὐτοῦ ἐν ζῶῃ
- 23 Jos silloin on hänen puolellansa enkeli, välittäjä, yksi tuhansista, todistamassa ihmisen puolesta hänen vilpittömyyttään,
If now there may be an angel sent to him, one of the thousands which there are to be between him and God, and to make clear to man what is right for him;
 ἐὰν ὧσιν χίλιοι ἄγγελοι θανατηφόροι εἰς αὐτῶν οὐ μὴ τρώσῃ αὐτόν ἐὰν νοήσῃ τῇ καρδίᾳ ἐπιστραφῆναι ἐπὶ κύριον ἀναγγεῖλη δὲ ἀνθρώπῳ τὴν ἑαυτοῦ μέμψιν τὴν δὲ ἄνοιαν αὐτοῦ δεῖξῃ
- 24 niin Jumala armahtaa häntä ja sanoo: 'Vapauta hänet, ettei hän mene hautaan; minä olen saanut lunastusmaksun'.
And if he has mercy on him, and says, Let him not go down to the underworld, I have given the price for his life:
 ἀνθέξεται τοῦ μὴ πεσεῖν αὐτὸν εἰς θάνατον ἀνανεώσει δὲ αὐτοῦ τὸ σῶμα ὥσπερ ἀλοιφήν ἐπὶ τοίχου τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτοῦ ἐμπλήσει μυελοῦ

- 25 Silloin hänen ruumiinsa taas uhkuu nuoruuden voimaa, hän palajaa takaisin nuoruutensa päiviin.
Then his flesh becomes young again, and he comes back to the days of his early strength;
ἀπαλυνεῖ δὲ αὐτοῦ τὰς σάρκας ὥσπερ νηπίου ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἀνδρωθέντα ἐν ἀνθρώποις
- 26 Hän rukoilee Jumalaa, ja Jumala mielistyy häneen ja antaa hänen riemuiten katsella hänen kasvojaan; niin hän palauttaa ihmiselle hänen vanhurskautensa.
He makes his prayer to God, and he has mercy on him; he sees God's face with cries of joy; he gives news of his righteousness to men;
εὐξάμενος δὲ πρὸς κύριον καὶ δεκτῶ αὐτῷ ἔσται εἰσελεύσεται δὲ προσώπῳ καθαρῷ σὺν ἐξηγορίᾳ ἀποδώσει δὲ ἀνθρώποις δικαιοσύνην
- 27 Hänpä nyt laulaa muille ihmisille ja sanoo: 'Minä olin tehnyt syntiä ja vääristänyt oikean, mutta ei sitä kostettu minulle;
He makes a song, saying, I did wrong, turning from the straight way, but he did not give me the reward of my sin.
εἶτα τότε ἀπομέμψεται ἄνθρωπος αὐτὸς ἑαυτῷ λέγων οἶα συνετέλουν καὶ οὐκ ἄξια ἦτασέν με ὧν ἤμαρτον
- 28 hän pelasti minun sieluni joutumasta hautaan, ja minun henkeni saa iloiten katsella valkeutta'.
He kept my soul from the underworld, and my life sees the light in full measure.
σῶσον ψυχὴν μου τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς διαφθοράν καὶ ἡ ζωὴ μου φῶς ὄψεται
- 29 Katso, kaiken tämän tekee Jumala kahdesti ja kolmastikin ihmiselle,
Truly, God does all these things to man, twice and three times,
ἰδοὺ πάντα ταῦτα ἐργάζεται ὁ ἰσχυρὸς ὁδοῦς τρεῖς μετὰ ἀνδρός
- 30 palauttaakseen hänen sielunsa haudasta ja antaakseen elämän valkeuden hänelle loistaa.
Keeping back his soul from the underworld, so that he may see the light of life.
ἀλλ' ἐρρύσατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου ἵνα ἡ ζωὴ μου ἐν φωτὶ αἰνῆ αὐτόν
- 31 Tarkkaa, Job, kuule minua; vaikene ja anna minun puhua.
Take note O Job, give ear to me; keep quiet, while I say what is in my mind.
ἐνωτίζου ἰωβ καὶ ἄκουέ μου κώφευσον καὶ ἐγὼ εἰμι λαλήσω
- 32 Mutta jos sinulla on, mitä sanoa, niin vastaa minulle; puhu, sillä mielelläni soisin sinun olevan oikeassa.
If you have anything to say, give me an answer; for it is my desire that you may be judged free from sin.
εἰ εἰσὶν λόγοι ἀποκρίθητί μοι ἀλήθειαν θέλω γὰρ δικαιωθῆναι σε
- 33 Ellei, niin kuule minua; vaikene, niin minä opetan sinulle viisautta."
If not, give attention to me, and keep quiet, and I will give you wisdom.
εἰ μὴ σὺ ἄκουσόν μου κώφευσον καὶ διδάξω σε σοφίαν
- 1 Ja Elihu lausui ja sanoi:
And Elihu made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ ελιους λέγει
- 2 "Kuulkaa, te viisaat, minun sanojani, ja kuunnelkaa minua, te tietomiehet.
Give ear, you wise, to my words; and you who have knowledge, give attention to me;
ἀκούσατέ μου σοφοὶ ἐπιστάμενοι ἐνωτίζεσθε τὸ καλόν
- 3 Sillä korva koettelee sanat, ja suulaki maistaa ruuan maun.
For words are tested by the ear, as food is tasted by the mouth.
ὅτι οὗς λόγους δοκιμάζει καὶ λάρυγξ γεύεται βρώσιν
- 4 Tutkikaamme, mikä oikein on, koettakaamme yhdessä ymmärtää, mikä hyvä on.
Let us make the decision for ourselves as to what is right; let us have the knowledge among ourselves of what is good.
κρίσιν ἐλώμεθα ἑαυτοῖς γινώμεν ἀνὰ μέσον ἑαυτῶν ὅ τι καλόν
- 5 Sillä Job on sanonut: 'Olen oikeassa, mutta Jumala on ottanut minulta oikeuteni.
For Job has said, I am upright, and it is God who has taken away my right;
ὅτι εἶρηκεν ἰωβ δίκαιός εἰμι ὁ κύριος ἀπήλλαξέν μου τὸ κρίμα

- 6 Vaikka minun puolellani on oikeus, pitäisi minun valhetella; kuolettava nuoli on minuun sattunut, vaikka olen rikoksesta vapaa.
 Though I am right, still I am in pain; my wound may not be made well, though I have done no wrong.
 ἐψεύσατο δὲ τῷ κρίματί μου βίαιον τὸ βέλος μου ἄνευ ἀδικίας
- 7 Kuka mies on sellainen kuin Job, joka juo jumalanpilkkaa niinkuin vettä,
 What man is like Job, a man who freely makes sport of God,
 τίς ἀνὴρ ὡσπερ ἰωβ πίνων μυκτηρισμὸν ὡσπερ ὕδωρ
- 8 joka yhtyy väärintekijäin seuraan ja vaeltaa jumalattomien miesten parissa?
 And goes in the company of evil-doers, walking in the way of sinners?
 οὐχ ἁμαρτῶν οὐδὲ ἀσεβήσας ἢ ὁδοῦ κοινωνήσας μετὰ ποιούντων τὰ ἄνομα τοῦ πορευθῆναι μετὰ ἀσεβῶν
- 9 Sillä hän sanoo: 'Ei hyödy mies siitä, että elää Jumalalle mieliksi'.
 For he has said, It is no profit to a man to take delight in God.
 μὴ γὰρ εἴπῃς ὅτι οὐκ ἔσται ἐπισκοπὴ ἀνδρός καὶ ἐπισκοπὴ αὐτῷ παρὰ κυρίου
- 10 Sentähden kuulkaa minua, te ymmärtäväiset miehet: Pois se! Ei Jumalassa ole jumalattomuutta eikä Kaikkivaltiaassa vääryyttä.
 Now then, you wise, take note; you men of knowledge, give ear to me. Let it be far from God to do evil, and from the Ruler of all to do wrong.
 διό συνετοὶ καρδίας ἀκούσατέ μου μὴ μοι εἴῃ ἐναντι κυρίου ἀσεβῆσαι καὶ ἐναντι παντοκράτορος ταράξει τὸ δίκαιον
- 11 Vaan hän kostaa ihmiselle hänen tekonsa ja maksaa miehelle hänen vaelluksensa mukaan.
 For he gives to every man the reward of his work, and sees that he gets the fruit of his ways.
 ἀλλὰ ἀποδοῖ ἀνθρώπῳ καθὰ ποιεῖ ἕκαστος αὐτῶν καὶ ἐν τρίβῳ ἀνδρός εὐρήσει αὐτόν
- 12 Totisesti, Jumala ei tee väärin, Kaikkivaltias ei vääristä oikeutta.
 Truly, God does not do evil, and the Ruler of all is not a false judge.
 οἷη δὲ τὸν κύριον ἅτοπα ποιήσῃν ἢ ὁ παντοκράτωρ ταράξει κρίσιν
- 13 Kuka on pannut hänet vallitsemaan maata, ja kuka on perustanut koko maanpiirin?
 Who put the earth into his care, or made him responsible for the world?
 ὃς ἐποίησεν τὴν γῆν τίς δὲ ἐστὶν ὁ ποιῶν τὴν ὑπ' οὐρανὸν καὶ τὰ ἐνόητα πάντα
- 14 Jos hän ajattelisi vain itseänsä ja palauttaisi luokseen henkensä ja henkäyksensä,
 If he made his spirit come back to him, taking his breath into himself again,
 εἰ γὰρ βούλοιο συνέχειν καὶ τὸ πνεῦμα παρ' αὐτῷ κατασχεῖν
- 15 niin kaikki liha yhdessä menehtyisi, ja ihminen tulisi tomuksi jälleen.
 All flesh would come to an end together, and man would go back to the dust.
 τελευτήσῃ παῖσα σὰρξ ὁμοθυμαδὸν πᾶς δὲ βροτὸς εἰς γῆν ἀπελεύσεται ὅθεν καὶ ἐπλάσθη
- 16 Jos sinulla on ymmärrystä, niin kuule tätä, ota korviisi sanojeni ääni.
 If you are wise, take note of this; give ear to the voice of my words.
 εἰ δὲ μὴ νουθετῇ ἄκουε ταῦτα ἐνωτίζου φωνὴν ῥημάτων
- 17 Taitaisiko todella se hallita, joka vihaa oikeutta? Vai tuomitsetko sinä syylliseksi tuon Vanhurskaan, Voimallisen,
 How may a hater of right be a ruler? and will you say that the upright Ruler of all is evil?
 ἰδὲ σὺ τὸν μισοῦντα ἄνομα καὶ τὸν ὀλλόντα τοὺς πονηροὺς ὄντα αἰώνιον δίκαιον
- 18 joka sanoo kuninkaalle: 'Sinä kelvoton', ruhtinaille: 'Sinä jumalaton',
 He who says to a king, You are an evil-doer; and to rulers, You are sinners;
 ἀσεβῆς ὁ λέγων βασιλεῖ παρανομεῖς ἀσεβέστατε τοῖς ἄρχουσιν
- 19 joka ei pidä päämiesten puolta eikä aseta rikasta vaivaisen edelle, koska he kaikki ovat hänen kättensä tekoa?
 Who has no respect for rulers, and who gives no more attention to those who have wealth than to the poor, for they are all the work of his hands.
 ὃς οὐκ ἐπισχύνθη πρόσωπον ἐντίμου οὐδὲ οἶδεν τιμὴν θέσθαι ἀδροῖς θαυμασθῆναι πρόσωπα αὐτῶν

- 20 Tuossa tuokiassa he kuolevat, keskellä yötä; kansat järkkyvät ja häviävät, väkevä siirretään pois käden koskematta.
Suddenly they come to an end, even in the middle of the night: the blow comes on the men of wealth, and they are gone, and the strong are taken away without the hand of man.
κενὰ δὲ αὐτοῖς ἀποβήσεται τὸ κεκραγέαι καὶ δεῖσθαι ἀνδρός ἐχρήσαντο γὰρ παρανόμως ἐκκλινομένων ἀδυνάτων
- 21 Sillä hänen silmänsä valvovat ihmisen teitä, ja hän näkee kaikki hänen askeleensa.
For his eyes are on the ways of a man, and he sees all his steps.
αὐτὸς γὰρ ὁρατῆς ἐστὶν ἔργων ἀνθρώπων λέληθεν δὲ αὐτὸν οὐδὲν ὧν πράσσουσιν
- 22 Ei ole pimeyttä, ei pilkkopimeää, johon voisivat piiloutua väärintekijät.
There is no dark place, and no thick cloud, in which the workers of evil may take cover.
οὐδὲ ἔσται τόπος τοῦ κρυβῆναι τοὺς ποιῶντας τὰ ἄνομα
- 23 Sillä ei tarvitse Jumalan kauan ihmistä tarkata, ennenkuin tämän on astuttava tuomiolle hänen eteensä;
For he does not give man a fixed time to come before him to be judged.
ὅτι οὐκ ἐπ' ἀνδρα θήσει ἔτι ὁ γὰρ κύριος πάντας ἐφορᾷ
- 24 hän musertaa voimalliset tutkimatta ja asettaa toiset heidän sijallensa.
He sends the strong to destruction without searching out their cause, and puts others in their place.
ὁ καταλαμβάνων ἀνεξιχνίαστα ἔνδοξά τε καὶ ἐξαισία ὧν οὐκ ἐστὶν ἀριθμὸς
- 25 Niinpä hän tuntee heidän tekonsa ja kukistaa heidät yöllä, ja he musertuvat.
For he has knowledge of their works, overturning them in the night, so that they are crushed.
ὁ γνωρίζων αὐτῶν τὰ ἔργα καὶ στρέψει νύκτα καὶ ταπεινωθήσονται
- 26 Niinkuin jumalattomia hän kurittaa heitä julkisella paikalla,
The evil-doers are broken by his wrath, he puts his hand on them with force before the eyes of all onlookers.
ἔσβεσεν δὲ ἀσεβεῖς ὁρατοὶ δὲ ἐναντίον αὐτοῦ
- 27 koska he luopuivat hänestä eivätkä ensinkään huolineet hänen teistään,
Because they did not go after him, and took no note of his ways,
ὅτι ἐξέκλιναν ἐκ νόμου θεοῦ δικαιώματα δὲ αὐτοῦ οὐκ ἐπέγνωσαν
- 28 vaan saattoivat vaivaisten huudon kohoamaan hänen eteensä, ja hän kuuli kurjain huudon.
So that the cry of the poor might come up to him, and the prayer of those in need come to his ears.
τοῦ ἐπαγαγεῖν ἐπ' αὐτὸν κραυγὴν πένητος καὶ κραυγὴν πτωχῶν εἰσακούσεται
- 29 Ja jos hän on hiljaa, kuka häntä siitä tuomitsee? Jos hän peittää kasvonsa, kuka voi häntä katsella? Niin kansaa kuin kutakin ihmistä hän valvoo,
...
καὶ αὐτὸς ἡσυχίαν παρέξει καὶ τίς καταδικάζεται καὶ κρύψει πρόσωπον καὶ τίς ὄψεται αὐτόν καὶ κατὰ ἔθνους καὶ κατὰ ἀνθρώπου ὁμοῦ
- 30 ettei pääse hallitsemaan jumalaton ihminen, ei kukaan niistä, jotka ovat kansalle paulana.
...
βασιλεύων ἀνθρώπων ὑποκριτὴν ἀπὸ δυσκολίας λαοῦ
- 31 Sillä onko tässä sanottu Jumalalle: 'Kyllä minä kärsin, en enää pahoin tee.
...
ὅτι πρὸς τὸν ἰσχυρὸν ὁ λέγων εἴληφα οὐκ ἐνεχυράσω
- 32 Mitä en näe, neuvo minulle; jos olen tehnyt vääryyttä, en sitä enää tee.'
...
ἄνευ ἑμαντοῦ ὄψομαι σὺ δεῖξόν μοι εἰ ἀδικίαν ἠργασάμην οὐ μὴ προσθήσω
- 33 Sinunko mielesi mukaan tulisi hänen kostaa, koska olet niin tyytymätön? Niin, sinun on tehtävä valinta eikä minun; puhu, mitä tiedät.
...
μὴ παρὰ σοῦ ἀποτείσει αὐτήν ὅτι ἀπόση ὅτι σὺ ἐκλέξῃ καὶ οὐκ ἐγὼ καὶ τί ἔγνωσ λάλησον

- 34 Ymmärtäväiset miehet sanovat minulle, viisas mies, joka minua kuulee, virkkaa:
Men of knowledge, and all wise men, hearing me, will say,
διὸ συνετοὶ καρδίας ἐροῦσιν ταῦτα ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἀκήκοέν μου τὸ ῥήμα
- 35 'Job puhuu taitamattomasti, ja hänen sanansa ovat ymmärrystä vailla.
Job's words do not come from knowledge; they are not the fruit of wisdom.
ἰωβ δὲ οὐκ ἐν συνέσει ἐλάλησεν τὰ δὲ ῥήματα αὐτοῦ οὐκ ἐν ἐπιστήμῃ
- 36 Jospa Jobia koeteltaisiin ainiaan, koska hän vastaa väärintekijäin tavalla!
May Job be tested to the end, because his answers have been like those of evil men.
οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ μάθε ἰωβ μὴ δῶς ἔτι ἀνταπόκρισιν ὥσπερ οἱ ἄφρονες
- 37 Sillä hän lisää syntiä syntiin, lyö kämmentä keskellämme ja syyttää sanoja Jumalaa vastaan.'"
For in addition to his sin, he is uncontrolled in heart; before our eyes he makes sport of God, increasing his words against him.
ἵνα μὴ προσθῶμεν ἐφ' ἁμαρτίας ἡμῶν ἀνομία δὲ ἐφ' ἡμῖν λογισθῆσεται πολλὰ λαλούντων ῥήματα ἐναντίον τοῦ κυρίου
- 1 Elihu lausui ja sanoi:
And Elihu made answer and said,
ὑπολαβὼν δὲ εἰλιους λέγει
- 2 "Pidätkö sitä oikeutena, sanotko sitä vanhurskaudeksi Jumalan edessä,
Does it seem to you to be right, and righteousness before God, to say,
τί τοῦτο ἡγήσω ἐν κρίσει σὺ τίς εἶ ὅτι εἶπας δίκαιός εἰμι ἐναντι κυρίου
- 3 että kysyt, mitä se sinua hyödyttää: 'Hyödynkö siitä sen enempää, kuin jos syntiä teen?'
What profit is it to me, and how am I better off than if I had done wrong?
ἢ ἐρεῖς τί ποιήσω ἁμαρτῶν
- 4 Siihen minä vastaan sinulle sekä ystäville, jotka luonasi ovat.
I will make answer to you and to your friends:
ἐγὼ σοὶ δώσω ἀπόκρισιν καὶ τοῖς τρισὶν φίλοις σου
- 5 Luo silmäsi taivaalle ja näe, katsele pilviä, jotka ovat korkealla pääsi päällä.
Let your eyes be turned to the heavens, and lifted up to see the skies; they are higher than you.
ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἰδέ κατάμαθε δὲ νέφη ὡς ὑψηλὰ ἀπὸ σοῦ
- 6 Jos sinä syntiä teet, mitä sillä hänelle teet; ja vaikka sinulla paljonkin rikoksia olisi, mitä sillä hänelle mahdat?
If you have done wrong, is he any the worse for it? and if your sins are great in number, what is it to him?
εἰ ἡμαρτες τί πράξεις εἰ δὲ καὶ πολλὰ ἠνόμησας τί δύνασαι ποιῆσαι
- 7 Jos olet vanhurskas, mitä sillä hänelle annat, tahi ottaako hän mitään sinun kädestäsi?
If you are upright, what do you give to him? or what does he take from your hand?
ἐπεὶ δὲ οὖν δίκαιος εἶ τί δώσεις αὐτῷ ἢ τί ἐκ χειρὸς σου λήμψεται
- 8 Ihmistä, kaltaistasi, koskee jumalattomuutesi ja ihmislasta sinun vanhurskautesi.
Your evil-doing may have an effect on a man like yourself, or your righteousness on a son of man.
ἀνδρὶ τῷ ὁμοίῳ σου ἢ ἀσεβείᾳ σου καὶ υἱῷ ἀνθρώπου ἢ δικαιοσύνῃ σου
- 9 Sorron suuruutta valitetaan, huudetaan apua suurten käsivartta vastaan,
Because the hand of the cruel is hard on them, men are making sounds of grief; they are crying out for help because of the arm of the strong.
ἀπὸ πλήθους συκοφαντούμενοι κεκράζονται βοήσονται ἀπὸ βραχίονος πολλῶν
- 10 ei kysytä: 'Missä on Jumala, minun Luojani, joka yöllä saa viriämään ylistysvirret,
But no one has said, Where is God my Maker, who gives songs in the night;
καὶ οὐκ εἶπεν ποῦ ἐστὶν ὁ θεὸς ὁ ποιήσας με ὁ κατατάσων φυλακὰς νυκτερινὰς

- 11 joka opettaa meille enemmän kuin metsän eläimille ja antaa meille viisautta enemmän kuin taivaan linnuille?'
Who gives us more knowledge than the beasts of the earth, and makes us wiser than the birds of the heaven?
ὁ διορίζων με ἀπὸ τετραπόδων γῆς ἀπὸ δὲ πετεινῶν οὐρανοῦ
- 12 Valittakoot sitten pahojen ylpeyttä; ei hän vastaa.
There they are crying out because of the pride of the evil-doers, but he gives them no answer.
ἐκεῖ κεκραύζονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσῃ καὶ ἀπὸ ὕβρεως πονηρῶν
- 13 Ei, turhia ei Jumala kuule, eikä Kaikkivaltias niihin katso,
But God will not give ear to what is false, or the Ruler of all take note of it;
ἄτοπα γὰρ οὐ βούλεται ὁ κύριος ἰδεῖν αὐτὸς γὰρ ὁ παντοκράτωρ ὁρατῆς ἐστίν
- 14 saati jos sanot, ettet voi häntä nähdä; asia on hänen edessänsä: odota häntä.
How much less when you say that you do not see him; that the cause is before him, and you are waiting for him.
τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα καὶ σώσει με κρίθητι δὲ ἐναντίον αὐτοῦ εἰ δύνασαι αἰνέσαι αὐτόν ὡς ἔστιν
- 15 Mutta nyt, kun hänen vihansa ei kosta eikä hän ylvästelystä suuresti välitä,
And now ... ;
καὶ νῦν ὅτι οὐκ ἔστιν ἐπισκεπτόμενος ὄργην αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔγνω παραπτώματι σφόδρα
- 16 niin Job avaa suunsa joutaviin ja syytää suuria sanoja taitamattomasti."
And Job's mouth is open wide to give out what is of no profit, increasing words without knowledge.
καὶ ἰωβ ματαίως ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ ἐν ἀγνωσίᾳ ῥήματα βαρύνει
- 1 Elihu jatkoi puhettaan ja sanoi:
And Elihu went on to say,
προσθεῖς δὲ ἐλιους ἔτι λέγει
- 2 "Maltahan vähän, niin julistan sinulle, sillä vielä on minulla Jumalan puolesta puhuttavaa.
Give me a little more time, and I will make it clear to you; for I have still something to say for God.
μεινόν με μικρὸν ἔτι ἵνα διδάξω σε ἔτι γὰρ ἐν ἐμοὶ ἔστιν λέξις
- 3 Minä noudan tietoni kaukaa ja osoitan Luojani oikeuden;
I will get my knowledge from far, and I will give righteousness to my Maker.
ἀναλαβὼν τὴν ἐπιστήμην μου μακρὰν ἔργοις δέ μου δίκαια ἐρῶ
- 4 sillä totisesti, sanani eivät ole valhetta - mies, jolla on täydellinen tieto, on edessäsi.
For truly my words are not false; one who has all knowledge is talking with you.
ἐπ' ἀληθείας καὶ οὐκ ἄδικα ῥήματα ἀδίκως συνίεις
- 5 Katso, Jumala on voimallinen, mutta ei halveksu ketään; väkevä on hänen ymmärryksensä voima.
Truly, God gives up the hard-hearted, and will not give life to the sinner.
γίγνωσκε δὲ ὅτι ὁ κύριος οὐ μὴ ἀποποιήσῃ τὸν ἄκακον δυνατὸς ἰσχύι καρδίας
- 6 Hän ei pidä jumalatonta elossa, vaan hankkii kurjille oikeuden.
His eyes are ever on the upright, and he gives to the crushed their right;
ἀσεβῆ οὐ μὴ ζωοποιήσῃ καὶ κρίμα πτωχῶν δώσει
- 7 Hän ei käännä silmiänsä pois hurskaista, vaan antaa heidän istua kuningasten kanssa valtaistuimella ikuisesti; he kohoavat korkealle.
Lifting them up to the seat of kings, and making them safe for ever.
οὐκ ἀφελεῖ ἀπὸ δικαίου ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ μετὰ βασιλέων εἰς θρόνον καὶ καθιεῖ αὐτοὺς εἰς νεῖκος καὶ ὑψωθήσονται
- 8 Ja jos niinkin käy, että heidät kytketään kahleisiin, sidotaan kurjuuden köysillä,
And if they have been prisoned in chains, and taken in cords of trouble,
καὶ εἰ πεπεδημένοι ἐν χειροπέδαις συσχεθήσονται ἐν σχοινίοις πενίας

- 9 niin hän sillä ilmaisee heille, mitä he ovat tehneet ja mitä rikkoneet pöyhkeilemisellään,
Then he makes clear to them what they have done, even their evil works in which they have taken pride.
καὶ ἀναγγελεῖ αὐτοῖς τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὰ παραπτώματα αὐτῶν ὅτι ἰσχύσουσιν
- 10 avaa heidän korvansa nuhtelulle ja käskee heitä kääntymään pois vääryydestä.
Their ear is open to his teaching, and he gives them orders so that their hearts may be turned from evil.
ἀλλὰ τοῦ δικαίου εἰσακούσεται καὶ εἶπεν ὅτι ἐπιστραφήσονται ἐξ ἀδικίας
- 11 Jos he kuulevat ja alistuvat, niin saavat viettää päivänsä onnessa ja ikävuotensa ihanasti.
If they give ear to his voice, and do his word, then he gives them long life, and years full of pleasure.
ἐὰν ἀκούσωσιν καὶ δουλεύσωσιν συντελέσωσιν τὰς ἡμέρας αὐτῶν ἐν ἀγαθοῖς καὶ τὰ ἔτη αὐτῶν ἐν εὐπρεπείᾳς
- 12 Mutta jos eivät kuule, niin he syöksyvät surman peitsiin ja menehtyvät ymmärtämättömyyteensä.
But if not, they come to their end, and give up their breath without knowledge.
ἀσεβεῖς δὲ οὐ διασφίξει παρὰ τὸ μὴ βούλεσθαι εἰδέναι αὐτοὺς τὸν κύριον καὶ διότι νοουθετοῦμενοι ἀνήκοοι ἦσαν
- 13 Mutta jumalattomat pitävät vihaa, he eivät apua huuda, kun hän on heidät vanginnut.
Those who have no fear of God keep wrath stored up in their hearts; they give no cry for help when they are made prisoners.
καὶ ὑποκριταὶ καρδίᾳ τάξουσιν θυμὸν οὐ βοήσονται ὅτι ἔδησεν αὐτοὺς
- 14 Heidän sielunsa kuolee nuoruudessa, heidän elämänsä loppuu niinkuin haureellisten pyhäkköpoikain.
They come to their end while they are still young, their life is short like that of those who are used for sex purposes in the worship of their gods.
ἀποθάνου τοίνυν ἐν νεότητι ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἢ δὲ ζωὴ αὐτῶν τιτρωσκομένη ὑπὸ ἀγγέλων
- 15 Kurjan hän vapahtaa hänen kurjuutensa kautta ja avaa hänen korvansa ahdistuksella.
He makes the wrong done to the poor the way of their salvation, opening their ears by their trouble.
ἀνθ' ὧν ἔθλιψαν ἀσθενῆ καὶ ἀδύνατον κρίμα δὲ πραέων ἐκθήσει
- 16 Sinutkin houkutteli ahdingosta pois avara tila, jossa ei ahtautta ollut, ja lihavuudesta notkuvan ruokapöydän rauha.
...
καὶ προσέτι ἠπάτησέν σε ἐκ στόματος ἐχθροῦ ἄβυσσος κατάχυσις ὑποκάτω αὐτῆς καὶ κατέβη τράπεζά σου πλήρης πιότητος
- 17 Ja niin kohtasi sinua kukkuramäärin jumalattoman tuomio; tuomio ja oikeus on käynyt sinuun kiinni.
...
οὐχ ὑστερήσει δὲ ἀπὸ δικαίων κρίμα
- 18 Älköön kärsimyksen polte houkutelko sinua pilkkaamaan, älköönkä lunastusmaksun suuruus viekö sinua harhaan.
...
θυμὸς δὲ ἐπ' ἀσεβεῖς ἔσται δι' ἀσέβειαν δώρων ὧν ἐδέχοντο ἐπ' ἀδικίας
- 19 Voiko huutosi auttaa ahdingosta tahi kaikki voimasi ponnistukset?
...
μὴ σε ἐκκλινάτω ἐκὼν ὁ νοῦς δεήσεως ἐν ἀνάγκῃ ὄντων ἀδυνάτων καὶ πάντας τοὺς κραταιοῦντας ἰσχύον
- 20 Älä halaja yötä, joka siirtää kansat sijoiltansa.
...
μὴ ἐξελκύσης τὴν νύκτα τοῦ ἀναβῆναι λαοὺς ἀντ' αὐτῶν
- 21 Varo, ettet käännä vääryyteen, sillä se on sinulle mieluisampi kuin kärsimys.
Take care not to be turned to sin, for you have taken evil for your part in place of sorrow.
ἀλλὰ φύλαξαι μὴ πράξης ἄτοπα ἐπὶ τοῦτον γὰρ ἐξεῖλω ἀπὸ πτωχείας
- 22 Katso, Jumala on korkea, valliten voimassansa; kuka on hänen kaltaisensa opettaja?
Truly God is lifted up in strength; who is a ruler like him?
ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς κραταιώσει ἐν ἰσχύι αὐτοῦ τίς γάρ ἐστιν κατ' αὐτὸν δυνάστης

- 23 Kuka määrää hänen tiensä, ja kuka sanoo: 'Sinä teit väärin'?
Who ever gave orders to him, or said to him, You have done wrong?
τίς δέ ἐστιν ὁ ἐτάζων αὐτοῦ τὰ ἔργα ἢ τίς ὁ εἶπας ἐπραξεν ἄδικα
- 24 Muista sinäkin ylistää hänen töitensä, joiden kiitosta ihmiset veisaavat;
See that you give praise to his work, about which men make songs.
μνήσθητι ὅτι μεγάλα ἐστὶν αὐτοῦ τὰ ἔργα ὧν ἤρξαν ἄνδρες
- 25 kaikki ihmiset ihailevat niitä, kuolevaiset katselevat niitä kaukaa.
All people are looking on it; man sees it from far.
πᾶς ἄνθρωπος εἶδεν ἐν ἑαυτῷ ὅσοι τιτρωσκόμενοι εἰσὶν βροτοί
- 26 Katso, Jumala on suuri, emme häntä käsitä, hänen vuottensa luku on ilman määrää.
Truly, God is great, greater than all our knowledge; the number of his years may not be searched out.
ἰδοὺ ὁ ἰσχυρὸς πολὺς καὶ οὐ γνωσόμεθα ἀριθμὸς ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέραντος
- 27 Hän kokoaa vedenpisarat; ne vihmovat virtanaan sadetta,
For he takes up the drops from the sea; he sends them through his mist as rain,
ἀριθμηταὶ δὲ αὐτῷ σταγόνες ὕετοῦ καὶ ἐπιχυθήσονται ὕετῷ εἰς νεφέλην
- 28 jota pilvet vuodattavat, valuttavat ihmisjoukkojen päälle.
Flowing down from the sky, and dropping on the peoples.
ῥυήσονται παλαιώματα ἐσκίασεν δὲ νέφη ἐπὶ ἀμυθῆτων βροτῶν [8a] ὥραν ἔθετο κτήνεσιν οἶδασιν δὲ κοίτης τάξιν [8β] ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἐξίσταται σου ἡ διάνοια οὐδὲ διαλλάσσειταί σου ἡ καρδία ἀπὸ σώματος
- 29 Kuka ymmärtää pilvien leviämiset, kuka hänen majansa jyrinän?
And who has knowledge of how the clouds are stretched out, or of the thunders of his tent?
καὶ ἐὰν συνῆ ἀπεκτάσεις νεφέλης ἰσότητα σκηνῆς αὐτοῦ
- 30 Katso, hän levittää niiden päälle leimauksensa ja peittää meren pohjat.
See, he is stretching out his mist, covering the tops of the mountains with it.
ἰδοὺ ἐκτείνει ἐπ' αὐτὸν ἠδω καὶ ριζώματα τῆς θαλάσσης ἐκάλυψεν
- 31 Sillä niin hän tuomitsee kansat, niin hän antaa runsaan ravinnon.
For by these he gives food to the peoples, and bread in full measure.
ἐν γὰρ αὐτοῖς κρινεὶ λαοὺς δώσει τροφήν τῷ ἰσχύοντι
- 32 Hän peittää molemmat kätensä leimauksilla ja lähettää ne ahdistajan kimppuun.
He takes the light in his hands, sending it against the mark.
ἐπὶ χειρῶν ἐκάλυψεν φῶς καὶ ἐνετείλατο περὶ αὐτῆς ἐν ἀπαντῶντι
- 33 Hänet ilmoittaa hänen jylinänsä, jopa karjakin hänen tulonsa."
The thunder makes clear his passion, and the storm gives news of his wrath.
ἀναγγελεῖ περὶ αὐτοῦ φῶλον αὐτοῦ κτήσις καὶ περὶ ἀδικίας
- 1 "Niin, siitä vapisee sydämeni ja hypähtää paikoiltansa.
At this my heart is shaking; it is moved out of its place.
καὶ ταύτης ἐταράχθη ἡ καρδία μου καὶ ἀπερρήη ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς
- 2 Kuulkaa, kuulkaa hänen äänensä pauhinaa ja kohinaa, joka käy hänen suustansa.
Give ear to the rolling noise of his voice; to the hollow sound which goes out of his mouth.
ἀκουε ἀκοὴν ἐν ὀργῇ θυμοῦ κυρίου καὶ μελέτη ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐξελεύσεται

- 3 Hän laskee sen kaikumaan kaiken taivaan alla, lähettää leimauksensa maan ääriin asti.
He sends it out through all the heaven, and his thunder-flame to the ends of the earth.
ὑποκάτω παντός τοῦ οὐρανοῦ ἀρχὴ αὐτοῦ καὶ τὸ φῶς αὐτοῦ ἐπὶ πτερυγῶν τῆς γῆς
- 4 Sen kintereillä ärjyy ääni, hän korottaa väkevän äänensä jylinän, eikä hän säästä salamoitaan, äänensä raikuessa.
After it a voice is sounding, thundering out the word of his power; he does not keep back his thunder-flames; from his mouth his voice is sounding.
ὀπίσω αὐτοῦ βοήσεται φωνὴ βροντήσῃ ἐν φωνῇ ὑβρεως αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀνταλλάξει αὐτοῦς ὅτι ἀκούσει φωνὴν αὐτοῦ
- 5 Ihmeellisesti Jumala korottaa äänensä jylinän, hän tekee suuria tekoja, joita emme käsittää taida.
He does wonders, more than may be searched out; great things of which we have no knowledge;
βροντήσῃ ὁ ἰσχυρὸς ἐν φωνῇ αὐτοῦ θαυμάσια ἐποίησεν γὰρ μέγала ἃ οὐκ ἤδειμεν
- 6 Sillä hän sanoo lumelle: 'Putoa maahan', samoin sadekuurolle, rankkasateittensa ryöpöpylle.
For he says to the snow, Make the earth wet; and to the rain-storm, Come down.
συντάσσουν χιόνι γίνου ἐπὶ τῆς γῆς καὶ χειμῶν ὑετός καὶ χειμῶν ὑετῶν δυναστείας αὐτοῦ
- 7 Niin hän kytkee jokaiselta kädet, että kaikki ihmiset hänen tekonsa tietäisivät.
He puts an end to the work of every man, so that all may see his work.
ἐν χειρὶ παντός ἀνθρώπου κατασφραγίζει ἵνα γινῶ πᾶς ἄνθρωπος τὴν ἐαυτοῦ ἀσθένειαν
- 8 Pedot vetäytyvät piiloon ja pysyvät luolissansa.
Then the beasts go into their holes, and take their rest.
εἰσῆλθεν δὲ θηρία ὑπὸ σκέπην ἡσύχασαν δὲ ἐπὶ κοίτης
- 9 Tähtitarhasta tulee tuulispää, pohjan ilmalta pakkanen.
Out of its place comes the storm-wind, and the cold out of its store-houses.
ἐκ ταμειῶν ἐπέρχονται δῖναι ἀπὸ δὲ ἀκρωτηρίων ψύχος
- 10 Jumalan henkäyksestä syntyy jää, ja aavat vedet ahdistuvat.
By the breath of God ice is made, and the wide waters are shut in.
καὶ ἀπὸ πνοῆς ἰσχυροῦ δώσει πάγος οἰακίζει δὲ τὸ ὕδωρ ὡς ἐὰν βούληται
- 11 Hän myös kuormittaa pilvet kosteudella ja hajottaa välähtelevät ukkosvaarunsa.
The thick cloud is weighted with thunder-flame, and the cloud sends out its light;
καὶ ἐκλεκτὸν καταπλάσσει νεφέλη διασκορπιεῖ νέφος φῶς αὐτοῦ
- 12 Ne vyöryvät sinne tänne hänen ohjauksestaan, tehdäkseen maanpiirin päällä kaiken, mitä hän niille määrää.
And it goes this way and that, round about, turning itself by his guiding, to do whatever he gives orders to be done, on the face of his world of men,
καὶ αὐτὸς κυκλώματα διαστρέψει ἐν θεεβουλαθῶ εἰς ἔργα αὐτῶν πάντα ὅσα ἂν ἐντείληται αὐτοῖς ταῦτα συντέτακται παρ' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς
- 13 Hän antaa niiden osua milloin maalle vitsaukseksi, milloin siunaukseksi.
For a rod, or for a curse, or for mercy, causing it to come on the mark.
ἐὰν εἰς παιδείαν ἐὰν εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ ἐὰν εἰς ἔλεος εὐρήσει αὐτόν
- 14 Ota tämä korviisi, Job; pysähdy ja tarkkaa Jumalan ihmetöitä.
Give ear to this, O Job, and keep quiet in your place; and take note of the wonders worked by God.
ἐνωτίζου ταῦτα ἰωβ στήθι νουθετοῦ δύναμιν κυρίου
- 15 Tiedätkö, kuinka Jumala niillä tekonsa teettää ja kuinka hän antaa pilviensä leimausten loistaa?
Have you knowledge of God's ordering of his works, how he makes the light of his cloud to be seen?
οἶδαμεν ὅτι ὁ θεὸς ἔθετο ἔργα αὐτοῦ φῶς ποιήσας ἐκ σκότους
- 16 Käsitätkö pilvien punnituksen, hänen ihmeensä, joka on kaikkítietävä?
Have you knowledge of the balancings of the clouds, the wonders of him who has all wisdom?
ἐπίσταται δὲ διάκρισιν νεφῶν ἐξάΐσια δὲ πτόματα πονηρῶν

- 17 Sinä, jonka vaatteet kuumentavat, kun maa on raukeana etelän helletuulesta,
You, whose clothing is warm, when the earth is quiet because of the south wind,
σου δὲ ἡ στολὴ θερμὴ ἡσυχάζεται δὲ ἐπὶ τῆς γῆς
- 18 kaarrutatko sinä hänen kanssansa taivaan, joka on vahva kuin valettu kuvastin?
Will you, with him, make the skies smooth, and strong as a polished looking-glass?
στερεώσεις μετ' αὐτοῦ εἰς παλαιώματα ἰσχυραὶ ὡς ὄρασις ἐπιχύσεως
- 19 Neuvo, mitä meidän on hänelle sanottava; pimeydessämme emme voi tuoda esiin mitään.
Make clear to me what we are to say to him; we are unable to put our cause before him, because of the dark.
διὰ τί δίδαζόν με τί ἐροῦμεν αὐτῷ καὶ παυσώμεθα πολλὰ λέγοντες
- 20 Olisiko hänelle ilmoitettava, että tahtoisin puhua? Kukapa vaatisi omaa tuhoansa!
How may he have knowledge of my desire for talk with him? or did any man ever say, May destruction come on me?
μὴ βίβλος ἢ γραμματεὺς μοι παρέστηκεν ἵνα ἄνθρωπον ἐστηκῶς κατασιωπήσω
- 21 Ja nyt: ei voida katsella valoa, joka kirkkaana loistaa, kun tuuli on puhaltanut puhdistaan taivaan.
And now the light is not seen, for it is dark because of the clouds; but a wind comes, clearing them away.
πᾶσιν δ' οὐχ ὄρατὸν τὸ φῶς τηλαυγές ἐστιν ἐν τοῖς παλαιώμασιν ὡσπερ τὸ παρ' αὐτοῦ ἐπὶ νεφῶν
- 22 Pohjoisesta tulee kultainen hohde; Jumalan yllä on peljättävä valtasuuruus.
A bright light comes out of the north; God's glory is greatly to be feared.
ἀπὸ βορρᾶ νέφη χρυσαυγούντα ἐπὶ τούτοις μεγάλη ἢ δόξα καὶ τιμὴ παντοκράτορος
- 23 Kaikkivaltiaasta emme saata käsittää, häntä, joka on suuri voimassa, joka ei oikeutta ja täydellistä vanhurskautta polje.
There is no searching out of the Ruler of all: his strength and his judging are great; he is full of righteousness, doing no wrong.
καὶ οὐχ εὐρίσκομεν ἄλλον ὅμοιον τῇ ἰσχύι αὐτοῦ ὃ τὰ δίκαια κρίνων οὐκ οἶει ἐπακούειν αὐτόν
- 24 Sentähden peljätkööt häntä ihmiset; hän ei katso keneenkään, joka on omasta mielestään viisas."
For this cause men go in fear of him; he has no respect for any who are wise in heart.
διὸ φοβηθήσονται αὐτόν οἱ ἄνθρωποι φοβηθήσονται δὲ αὐτόν καὶ οἱ σοφοὶ καρδία
- 1 Silloin Herra vastasi Jobille tuulispäästä ja sanoi:
And the Lord made answer to Job out of the storm-wind, and said,
μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι ἐλιον τῆς λέξεως εἶπεν ὁ κύριος τῷ ἰωβ διὰ λαύλαπος καὶ νεφῶν
- 2 "Kuka olet sinä, joka taitamattomilla puheilla pimennät minun aivoitukseni?
Who is this who makes the purpose of God dark by words without knowledge?
τίς οὗτος ὁ κρύπτων με βουλήν συνέχων δὲ ῥήματα ἐν καρδίᾳ ἐμῇ δὲ οἴεται κρύπτειν
- 3 Vyötä nyt kupeesi kuin mies; minä kysyn sinulta, opeta sinä minua.
Get your strength together like a man of war; I will put questions to you, and you will give me the answers.
ζῶσαι ὡσπερ ἄνηρ τὴν ὀσφύν σου ἐρωτήσω δὲ σε σὺ δὲ μοι ἀποκρίθητι
- 4 Missä olit silloin, kun minä maan perustin? Ilmoita se, jos ymmärryksesi riittää.
Where were you when I put the earth on its base? Say, if you have knowledge.
ποῦ ἦς ἐν τῷ θεμελιῶν με τὴν γῆν ἀπάγγελον δὲ μοι εἰ ἐπίστη σύνεσιν
- 5 Kuka on määrännyt sen mitat - tottapa sen tiedät - tahi kuka on vetänyt mittanuoran sen ylitse?
By whom were its measures fixed? Say, if you have wisdom; or by whom was the line stretched out over it?
τίς ἔθετο τὰ μέτρα αὐτῆς εἰ οἶδας ἢ τίς ὁ ἐπαγαγὼν σπαρτίον ἐπ' αὐτῆς
- 6 Mihin upotettiin sen perustukset, tahi kuka laski sen kulmakiven,
On what were its pillars based, or who put down its angle-stone,
ἐπὶ τίνος οἱ κρίκοι αὐτῆς πεπήγασι τὶς δὲ ἐστὶν ὁ βαλὼν λίθον γωνιαῖον ἐπ' αὐτῆς

- 7 kun aamutähdet kaikki iloitsivat ja kaikki Jumalan pojat riemuitsivat?
When the morning stars made songs together, and all the sons of the gods gave cries of joy?
ὅτε ἐγενήθησαν ἄστρα ἦνυσάν με φωνῆ μεγάλη πάντες ἄγγελοι μου
- 8 Ja kuka sulki ovilla meren, kun se puhkesi ja kohdusta lähti,
Or where were you when the sea came to birth, pushing out from its secret place;
ἔφραζα δὲ θάλασσαν πύλαις ὅτε ἐμαίμασσαν ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῆς ἐκπορευομένη
- 9 kun minä panin sille pilven vaatteeksi ja synkeyden kapaloksi,
When I made the cloud its robe, and put thick clouds as bands round it,
ἐθέμην δὲ αὐτῇ νέφος ἀμφίασιν ὀμίγλη δὲ αὐτὴν ἐσπαργάνωσα
- 10 kun minä rakensin sille rajani, asetin sille teljet ja ovet
Ordering a fixed limit for it, with locks and doors;
ἐθέμην δὲ αὐτῇ ὄρια περιθειὺς κλειθρα καὶ πύλας
- 11 ja sanoin: 'Tähän asti saat tulla, mutta edemmäksi et; tässä täytyy sinun ylväiden aaltojesi asettua'?
And said, So far you may come, and no farther; and here the pride of your waves will be stopped?
εἶπα δὲ αὐτῇ μέχρι τούτου ἐλεύση καὶ οὐχ ὑπερβήση ἀλλ' ἐν σεαυτῇ συντριβήσεται σου τὰ κύματα
- 12 Oletko eläissäsi käskenyt päivän koittaa tahi osoittanut aamuruskolle paikkansa,
Have you, from your earliest days, given orders to the morning, or made the dawn conscious of its place;
ἢ ἐπὶ σοῦ συντέταχα φέγγος πρωινόν ἐωσφόρος δὲ εἶδεν τὴν ἑαυτοῦ τάξιν
- 13 että se tarttuisi maan liepeisiin ja pudistaisi jumalattomat siitä pois?
So that it might take a grip of the skirts of the earth, shaking all the evil-doers out of it?
ἐπιλαβέσθαι πετερόγων γῆς ἐκτινάξαι ἀσεβεῖς ἐξ αὐτῆς
- 14 Silloin se muuttuu niinkuin savi sinetin alla, ja kaikki tulee kuin vaateettuna esille;
It is changed like wet earth under a stamp, and is coloured like a robe;
ἢ σὺ λαβὼν γῆν πηλὸν ἐπλάσας ζῶον καὶ λαλητὸν αὐτὸν ἔθου ἐπὶ γῆς
- 15 jumalattomilta riistetään heidän valonsa, ja kohonnut käsivarsi murskataan.
And from the evil-doers their light is kept back, and the arm of pride is broken.
ἀφείλας δὲ ἀπὸ ἀσεβῶν τὸ φῶς βραχίονα δὲ ὑπερηφάνων συνέτριψας
- 16 Oletko astunut alas meren lähdesuonille asti ja kulkenut syvyyden kuilut?
Have you come into the springs of the sea, walking in the secret places of the deep?
ἦλθες δὲ ἐπὶ πηγὴν θαλάσσης ἐν δὲ ἴχνεσιν ἀβύσσου περιεπάτησας
- 17 Ovatko kuoleman portit sinulle paljastuneet, oletko nähnyt pimeyden portit?
Have the doors of death been open to you, or have the door-keepers of the dark ever seen you?
ἀνοίγονται δὲ σοι φόβῳ πύλαι θανάτου πυλωροὶ δὲ ἄδου ἰδόντες σε ἔπηξαν
- 18 Käsitätkö, kuinka avara maa on? Ilmoita se, jos kaiken tämän tiedät.
Have you taken note of the wide limits of the earth? Say, if you have knowledge of it all.
νενουθέτησαι δὲ τὸ εὖρος τῆς ὑπ' οὐρανόν ἀνάγγελιον δὴ μοι πόση τίς ἐστιν
- 19 Mikä on tie sinne, kussa asuu valo, ja missä on pimeyden asuinsija,
Which is the way to the resting-place of the light, and where is the store-house of the dark;
ποιὰ δὲ γῆ ἀλλίζεται τὸ φῶς σκότους δὲ ποῖος ὁ τόπος
- 20 että saattaisit sen alueellensa ja tuntisit polut sen majalle?
So that you might take it to its limit, guiding it to its house?
εἰ ἀγάγοις με εἰς ὄρια αὐτῶν εἰ δὲ καὶ ἐπίστασαι τρίβους αὐτῶν

- 21 **Kaiketi sen tiedät, sillä synnyithän jo silloin, ja onhan päiviesi luku ylen suuri!**
No doubt you have knowledge of it, for then you had come to birth, and the number of your days is great.
οἶδα ἄρα ὅτι τότε γεγέννησαι ἀριθμὸς δὲ ἐτῶν σου πολὺς
- 22 **Oletko käynyt lumen varastuhuoneissa, ja oletko nähnyt rakeiden varastot,**
Have you come into the secret place of snow, or have you seen the store-houses of the ice-drops,
ἦλθες δὲ ἐπὶ θησαυροὺς χιόνος θησαυροὺς δὲ χαλάζης ἐόρακας
- 23 **jotka minä olen säästänyt ahdingon ajaksi, sodan ja taistelun päiväksi?**
Which I have kept for the time of trouble, for the day of war and fighting?
ἀπόκειται δέ σοι εἰς ὄραν ἐχθρῶν εἰς ἡμέραν πολέμου καὶ μάχης
- 24 **Mitä tietä jakaantuu valo ja itätuuli leviää yli maan?**
Which is the way to the place where the wind is measured out, and the east wind sent out over the earth?
πόθεν δὲ ἐκπορεύεται πάχνη ἢ διασκεδάννυται νότος εἰς τὴν ὑπ' οὐρανόν
- 25 **Kuka on avannut kuurnan sadekuurolle ja ukkospilvelle tien,**
By whom has the way been cut for the flowing of the rain, and the flaming of the thunder;
τίς δὲ ἠτοίμασεν ὑετῶ λάβρῳ ῥύσιν ὁδὸν δὲ κυδοιμῶν
- 26 **niin että sataa maahan, joka on asumaton, erämaahan, jossa ei ihmistä ole,**
Causing rain to come on a land where no man is living, on the waste land which has no people;
τοῦ ὑετίσαι ἐπὶ γῆν οὐ οὐκ ἀνὴρ ἔρημον οὐ οὐχ ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐν αὐτῇ
- 27 **niin että autio erämaa saa kylläksensä ja maa kasvaa vihannan ruohon?**
To give water to the land where there is waste and destruction, and to make the dry land green with young grass?
τοῦ χορτάσαι ἄβατον καὶ ἀοικήτον καὶ τοῦ ἐκβλαστῆσαι ἔξοδον χλόης
- 28 **Onko sateella isää, tahi kuka on synnyttänyt kastepisarat?**
Has the rain a father? or who gave birth to the drops of night mist?
τίς ἐστιν ὑετοῦ πατήρ τίς δὲ ἐστιν ὁ τετοκῶς βόλους δρόσου
- 29 **Kenen kohdusta on jää tullut, ja kuka on synnyttänyt taivaan härmän?**
Out of whose body came the ice? and who gave birth to the cold mist of heaven?
ἐκ γαστροῦ δὲ τίνος ἐκπορεύεται ὁ κρύσταλλος πάχνην δὲ ἐν οὐρανῶ τίς τέτοκεν
- 30 **Vesi tiivistyy kuin kiveksi, ja syvyyden pinta sulkeutuu kiinni.**
The waters are joined together, hard as a stone, and the face of the deep is covered.
ἢ καταβαίνει ὡσπερ ὕδωρ ῥέον πρόσωπον δὲ ἀβύσσου τίς ἐπηξεν
- 31 **Taidatko solmita Otavan siteet tahi irroittaa kahleista Kalevanmiekan?**
Are the bands of the Pleiades fixed by you, or are the cords of Orion made loose?
συνήκας δὲ δεσμὸν πλειάδος καὶ φραγμὸν ὀρίωνος ἠνοιξας
- 32 **Voitko tuoda esiin eläinradan tähdet aikanansa ja johdattaa Seulaset lapsinensa?**
Do you make Mazzaroth come out in its right time, or are the Bear and its children guided by you?
ἢ διανοίξεις μαζουρωθ ἐν καιρῶ αὐτοῦ καὶ ἔσπερον ἐπὶ κόμης αὐτοῦ ἄξεις αὐτά
- 33 **Tunnetko taivaan lait, tahi sinäkö säädät, miten se maata vallitsee?**
Have you knowledge of the laws of the heavens? did you give them rule over the earth?
ἐπίστασαι δὲ τροπὰς οὐρανοῦ ἢ τὰ ὑπ' οὐρανὸν ὁμοθυμαδὸν γινόμενα
- 34 **Taidatko korottaa äänesi pilviin ja saada vesitulvan peittämään itsesi?**
Is your voice sent up to the cloud, so that you may be covered by the weight of waters?
καλέσεις δὲ νέφος φωνῆ καὶ τρόμφ ὕδατος λάβρῳ ὑπακούσεται σου

- 35 Taidatko lähettää salamat menemään, niin että sanovat sinulle: 'Katso, tässä olemme'?
Do you send out the thunder-flames, so that they may go, and say to you, Here we are?
ἀποστελεῖς δὲ κεραυνούς καὶ πορεύσονται ἐροῦσιν δέ σοι τί ἐστιν
- 36 Kuka on pannut viisautta pilvenlonkiin, tahi kuka antoi pilvenhattaroille ymmärrystä?
Who has put wisdom in the high clouds, or given knowledge to the lights of the north?
τίς δὲ ἔδωκεν γυναιξὶν ὑφάσματος σοφίαν ἢ ποικιλικὴν ἐπιστήμην
- 37 Kuka on niin viisas, että laskee pilvien luvun, kuka kaataa tyhjiksi taivaan leilit,
By whose wisdom are the clouds numbered, or the water-skins of the heavens turned to the earth,
τίς δὲ ὁ ἀριθμῶν νέφη σοφία οὐρανὸν δὲ εἰς γῆν ἔκλιεν
- 38 kun multa on kuivunut kovaksi kuin valettu ja maakokkareet toisiinsa takeltuneet?"
When the earth becomes hard as metal, and is joined together in masses?
κέχυται δὲ ὡσπερ γῆ κονία κεκόλληκα δὲ αὐτὸν ὡσπερ λίθω κύβον
- 1 (38:39) "Sinäkö ajat saaliin naarasleijonalle ja tyydytät nuorten leijonain nälän,
\\38:39\\Do you go after food for the she-lion, or get meat so that the young lions may have enough,
εἰ ἔγνως καιρὸν τοκετοῦ τραγελᾶφον πέτρας ἐφύλαξας δὲ ὠδίνας ἐλάφων
- 2 kun ne kyyristyvät luolissansa ja ovat väijyksissä tiheikössä?
\\38:40\\When they are stretched out in their holes, and are waiting in the brushwood?
ἠρίθμησας δὲ αὐτῶν μῆνας πλήρεις τοκετοῦ ὠδίνας δὲ αὐτῶν ἔλυσας
- 3 Kuka hankkii ravinnon kaarneelle, kun sen poikaset huutavat Jumalan puoleen ja lentelevät sinne tänne ruokaa vailla?
\\38:41\\Who gives in the evening the meat he is searching for, when his young ones are crying to God; when the young lions with loud noise go wandering after their food?
ἐξέθρεψας δὲ αὐτῶν τὰ παιδιά ἔξω φόβου ὠδίνας αὐτῶν ἐξαποστελεῖς
- 4 (39:1) Tiedätkö sinä vuorikauristen poikimisajat, valvotko peurojen synnytyskipuja?
\\39:1\\Have you knowledge of the rock-goats? or do you see the roes giving birth to their young?
ἀπορρήξουσιν τὰ τέκνα αὐτῶν πληθυνθήσονται ἐν γενήματι ἐξελεύσονται καὶ οὐ μὴ ἀνακάμψουσιν αὐτοῖς
- 5 Lasketko, milloin niiden kuukaudet täyttyvät, ja tiedätkö ajan, milloin ne poikivat?
\\39:2\\Is the number of their months fixed by you? or is the time when they give birth ordered by you?
τίς δὲ ἐστιν ὁ ἀφεις ὄνον ἄγριον ἐλεύθερον δεσμοῦς δὲ αὐτοῦ τίς ἔλυσεν
- 6 Ne painautuvat maahan, saavat ilmoille sikiönsä ja vapautuvat synnytystuskistaan.
\\39:3\\They are bent down, they give birth to their young, they let loose the fruit of their body.
ἐθέμην δὲ τὴν διαίταν αὐτοῦ ἔρημον καὶ τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἄλμυρίδα
- 7 Niiden vasikat vahvistuvat, kasvavat kedolla; ne lähtevät tiheensä eivätkä enää palaja.
\\39:4\\Their young ones are strong, living in the open country; they go out and do not come back again.
καταγελῶν πολλοχλίας πόλεως μέμψιν δὲ φορολόγου οὐκ ἀκούων
- 8 Kuka on laskenut villiaasin vapaaksi, kuka irroitannut metsäaasin siteet,
\\39:5\\Who has let the ass of the fields go free? or made loose the bands of the loud-voiced beast?
κατασκέπεται ὄρη νομὴν αὐτοῦ καὶ ὀπίσω παντὸς χλωροῦ ζητεῖ
- 9 sen, jolle minä annoin aavikon asunnoksi ja suola-aron asuinsijaksi?
\\39:6\\To whom I have given the waste land for a heritage, and the salt land as a living-place.
βουλῆσεται δέ σοι μονόκερως δουλεῦσαι ἢ κοιμηθῆναι ἐπὶ φάτνης σου
- 10 Se nauraa kaupungin kohinalle, ajajan huutoa se ei kuule;
\\39:7\\He makes sport of the noise of the town; the voice of the driver does not come to his ears;
δήσεις δὲ ἐν ἱμάσι ζυγὸν αὐτοῦ ἢ ἐλκύσει σου αὐλακας ἐν πεδίῳ

- 11 se tähystelee vuorilta laiduntansa ja etsii kaikkea vihantaa.
 \39:8\He goes looking for his grass-lands in the mountains, searching out every green thing.
 πέποιθας δὲ ἐπ' αὐτῷ ὅτι πολλή ἡ ἰσχύς αὐτοῦ ἐπαφίσεις δὲ αὐτῷ τὰ ἔργα σου
- 12 Taipuuko villihärkä sinua palvelemaan, ja yöpöykö se sinun seimesi ääreen?
 \39:9\Will the ox of the mountains be your servant? or is his night's resting-place by your food-store?
 πιστεύσεις δὲ ὅτι ἀποδώσει σοι τὸν σπόρον εἰσοίσει δέ σου τὸν ἄλωνα
- 13 Voitko ohjaksilla pakottaa villihärän vaolle, tahi äestääkö se laaksonpohjia sinua seuraten?
 \39:10\Will he be pulling your plough with cords, turning up the valleys after you?
 πτέρυξ τερπομένων νεελασα ἐν συλλάβῃ ασιδα καὶ νεσσα
- 14 Voitko siihen luottaa, siksi että sen voima on suuri, voitko jättää sen haltuun työsi hedelmät?
 \39:11\Will you put your faith in him, because his strength is great? will you give the fruit of your work into his care?
 ὅτι ἀφήσει εἰς γῆν τὰ φά αὐτῆς καὶ ἐπὶ χοῦν θάλπει
- 15 Voitko uskoa, että se palajaa ja kokoaa viljasi sinun puimatantereellesi?
 \39:12\Will you be looking for him to come back, and get in your seed to the crushing-floor?
 καὶ ἐπελάθετο ὅτι ποὺς σκορπιεῖ καὶ θηρία ἀγροῦ καταπατήσει
- 16 Kamelikurjen siipi lepattaa iloisesti, mutta asuuko sen sulissa ja höyhenissä haikaran hellyys?
 \39:13\Is the wing of the ostrich feeble, or is it because she has no feathers,
 ἀπεσκληρυνεν τὰ τέκνα αὐτῆς ὥστε μὴ ἑαυτῇ εἰς κενὸν ἐκοπίασεν ἄνευ φόβου
- 17 Se jättää munansa maahan, hiekalle helteen haudottaviksi.
 \39:14\That she puts her eggs on the earth, warming them in the dust,
 ὅτι κατεσιώπησεν αὐτῇ ὁ θεὸς σοφίαν καὶ οὐκ ἐμέρισεν αὐτῇ ἐν τῇ συνέσει
- 18 Ei se ajattele, että jalka voi ne särkeä ja metsän eläimet polkea ne rikki.
 \39:15\Without a thought that they may be crushed by the foot, and broken by the beasts of the field?
 κατὰ καιρὸν ἐν ὕψει ὑψώσει καταγέλασεται ἵππου καὶ τοῦ ἐπιβάτου αὐτοῦ
- 19 Se on tyly poikasilleen, niinkuin ne eivät olisikaan sen omia; hukkaan menee sen vaiva, mutta ei se sitä pelkää.
 \39:16\She is cruel to her young ones, as if they were not hers; her work is to no purpose; she has no fear.
 ἢ σὺ περιέθηκας ἵππῳ δύναμιν ἐνέδυσσας δὲ τραχίλῳ αὐτοῦ φόβον
- 20 Sillä Jumala on jättänyt sen viisautta vaille ja tehnyt sen ymmärryksestä osattomaksi.
 \39:17\For God has taken wisdom from her mind, and given her no measure of knowledge.
 περιέθηκας δὲ αὐτῷ πανοπλίαν δόξαν δὲ στηθέων αὐτοῦ τόλμη
- 21 Kun se kiittää ilmaa piesten, nauraa se hevoselle ja ratsumiehelle.
 \39:18\When she is shaking her wings on high, she makes sport of the horse and of him who is seated on him.
 ἀνορύσσων ἐν πεδίῳ γαυριᾷ ἐκπορεύεται δὲ εἰς πεδίον ἐν ἰσχύι
- 22 Sinäkö annat hevoselle voiman, puetat sen kaulan liehuvalle harjalla?
 \39:19\Do you give strength to the horse? is it by your hand that his neck is clothed with power?
 συναντῶν βέλει καταγέλαῖ καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῆ ἀπὸ σιδήρου
- 23 Sinäkö panet sen hyppimään kuin heinäsirkan? Sen uljas korskunta on peljättävä.
 \39:20\Is it through you that he is shaking like a locust, in the pride of his loud-sounding breath?
 ἐπ' αὐτῷ γαυριᾷ τόξον καὶ μάχαιρα
- 24 Se kuopii lakeutta ja iloitsee, lähtee voimalla asevarustuksia vastaan.
 \39:21\He is stamping with joy in the valley; he makes sport of fear.
 καὶ ὄργῃ ἀφανιεῖ τὴν γῆν καὶ οὐ μὴ πιστεύσῃ ἕως ἄν σημάνῃ σάλπιγγι

- 25 Se nauraa pelolle, ei säiky eikä väisty miekan edestä.
 \39:22\In his strength he goes out against the arms of war, turning not away from the sword.
 σάλπιγγος δὲ σημαινούσης λέγει εὖγε πόρρωθεν δὲ ὁσφραίνεται πολέμου σὺν ἄλματι καὶ κραυγῇ
- 26 Sen yllä kalisee viini, välkähtää keihäs ja peitsi.
 \39:23\The bow is sounding against him; he sees the shining point of spear and arrow.
 ἐκ δὲ τῆς σῆς ἐπιστήμης ἔστηκεν ἱέραξ ἀναπετάσας τὰς πτέρυγας ἀκίνητος καθορῶν τὰ πρὸς νότον
- 27 Käy jyrinä ja jytinä, kun se laukaten taivalta ahmii; ei mikään sitä pidätä sotatorven pauhatessa.
 \39:24\Shaking with passion, he is biting the earth; he is not able to keep quiet at the sound of the horn;
 ἐπὶ δὲ σῶ προστάγματι ὑψοῦται ἀετός γῆν δὲ ἐπὶ νοσησῶς αὐτοῦ καθεσθεὶς ἀνλίζεται
- 28 Milloin ikinä sotatorvi soi, hirnuu se: iihaha! Jo kaukaa se vainuaa taistelun, päälliköiden jylysevän äänen ja sotahuudon.
 \39:25\When it comes to his ears he says, Aha! He is smelling the fight from far off, and hearing the thunder of the captains, and the war-cries.
 ἐπ' ἐξοχῇ πέτρας καὶ ἀποκρύφῳ
- 29 Sinunko ymmärryksesi voimasta jalohaukka kohoaa korkealle, levittää siipensä kohti etelää?
 \39:26\Is it through your knowledge that the hawk takes his flight, stretching out his wings to the south?
 ἐκείσε ὧν ζητεῖ τὰ σῖτα πόρρωθεν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ σκοπεύουσιν
- 30 Tahi sinunko käskystäsi kotka lentää ylhäälle ja tekee pesänsä korkeuteen?
 \39:27\Or is it by your orders that the eagle goes up, and makes his resting-place on high?
 νεοσσοὶ δὲ αὐτοῦ φέρονται ἐν αἵματι οὐ δ' ἂν ὡς τεθνεῶτες παραχρήμα εὐρίσκονται
- 1 (40:6) Silloin Herra vastasi Jobille tuulispäästä ja sanoi:
 \40:6\Then the Lord made answer to Job out of the storm-wind, and said,
 καὶ ἀπεκρίθη κύριος ὁ θεὸς τῷ ἰωβ καὶ εἶπεν
- 2 "Vyötä nyt kupeesi kuin mies; minä kysyn sinulta, opeta sinä minua.
 \40:7\Get your strength together like a man of war: I will put questions to you, and you will give me the answers.
 μὴ κρίσιν μετὰ ἱκανοῦ ἐκκλινεῖ ἐλέγχων θεὸν ἀποκριθήσεται αὐτήν
- 3 Sinäkö teet tyhjäksi minun oikeuteni, tuomitset minut sylliseksi, ollaksesi itse oikeassa?
 \40:8\Will you even make my right of no value? will you say that I am wrong in order to make clear that you are right?
 ὑπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει τῷ κυρίῳ
- 4 Tahi onko sinun käsivartesi niinkuin Jumalan, ja voitko korottaa äänesi jylinän niinkuin hän?
 \40:9\Have you an arm like God? have you a voice of thunder like his?
 τί ἔτι ἐγὼ κρίνομαι νοθετούμενος καὶ ἐλέγχων κύριον ἀκούων τιαυτα οὐθὲν ὧν ἐγὼ δὲ τίνα ἀποκρίσιν δῶ πρὸς ταῦτα χεῖρα θήσω ἐπὶ στόματί μου
- 5 Kaunistaudu kunnialla ja korkeudella, pukeudu loistoon ja kirkkauteen.
 \40:10\Put on the ornaments of your pride; be clothed with glory and power:
 ἅπαξ λελάληκα ἐπὶ δὲ τῷ δευτέρῳ οὐ προσθήσω
- 6 Anna vihasi kiivastuksen purkautua, ja masenna katseellasi kaikki ylpeät.
 \40:11\Let your wrath be overflowing; let your eyes see all the sons of pride, and make them low.
 ἔτι δὲ ὑπολαβὼν ὁ κύριος εἶπεν τῷ ἰωβ ἐκ τοῦ νέφους
- 7 Nöyryytä katseellasi kaikki ylpeät, ja muserra jumalattomat siihen paikkaan.
 \40:12\Send destruction on all who are lifted up, pulling down the sinners from their places.
 μὴ ἀλλὰ ζῶσαι ὥσπερ ἀνὴρ τὴν ὁσφύν σου ἐρωτήσω δὲ σε σὺ δὲ μοι ἀποκριθήτι
- 8 Kätke heidät tomuun kaikki tyynni, sulje heidän kasvonsa salaiseen kätköön.
 \40:13\Let them be covered together in the dust; let their faces be dark in the secret place of the underworld.
 μὴ ἀποποιῶ μου τὸ κρίμα οἶει δέ με ἄλλως σοι κερηματικένοι ἢ ἵνα ἀναφανῆς δίκαιος

- 9 Silloin minäkin ylistän sinua, kun oikea kätesi on hankkinut sinulle voiton.
 \40:14\Then I will give praise to you, saying that your right hand is able to give you salvation.
 ἡ βραχίων σοί ἐστιν κατὰ τοῦ κυρίου ἢ φωνῆ κατ' αὐτὸν βροντᾶς
- 10 Katso Behemotia, jonka minä loin niinkuin sinutkin; se syö ruohoa niinkuin raavas.
 \40:15\See now the Great Beast, whom I made, even as I made you; he takes grass for food, like the ox.
 ἀνάλαβε δὴ ὕψος καὶ δύναμιν δόξαν δὲ καὶ τιμὴν ἀμφίεσαι
- 11 Katso, sen voima on lanteissa, sen väkevyyys vatsalihaksissa.
 \40:16\His strength is in his body, and his force in the muscles of his stomach.
 ἀπόστειλον δὲ ἀγγέλους ὀργῆ πᾶν δὲ ὑβριστὴν ταπεινώσων
- 12 Se ojentaa jäykäksi häntänsä kuin setripuun, sen reisijänteet ovat lujiksi punotut.
 \40:17\His tail is curving like a cedar; the muscles of his legs are joined together.
 ὑπερήφανον δὲ σβέσον σῆψον δὲ ἀσεβεῖς παραχρηῖμα
- 13 Sen luut ovat niinkuin vaskiputket, sen nikamat niinkuin raudasta taotut.
 \40:18\His bones are pipes of brass, his legs are like rods of iron.
 κρύψον δὲ εἰς γῆν ἔξω ὁμοθυμαδὸν τὰ δὲ πρόσωπα αὐτῶν ἀτιμίας ἐμπλησον
- 14 Se on Jumalan töiden esikoinen; sen luoja ojentaa sille miekan.
 \40:19\He is the chief of the ways of God, made by him for his pleasure.
 ὁμολογήσω ἄρα ὅτι δύναται ἡ δεξιὰ σου σῶσαι
- 15 Sille kantavat satonsa vuoret, joilla kaikki metsän eläimet leikitsevät.
 \40:20\He takes the produce of the mountains, where all the beasts of the field are at play.
 ἀλλὰ δὴ ἰδοὺ θηρία παρὰ σοί χόρτον ἴσα βουσὶν ἐσθίει
- 16 Lootuspensaiden alla se makaa, ruovikon ja rämeen kätkössä.
 \40:21\He takes his rest under the trees of the river, and in the pool, under the shade of the water-plants.
 ἰδοὺ δὴ ἰσχύς αὐτοῦ ἐπ' ὀσφύϊ ἡ δὲ δύναμις ἐπ' ὀμφαλοῦ γαστρὸς
- 17 Lootuspensaat peittävät sen varjoonsa, puron pajut ympäröivät sitä.
 \40:22\He is covered by the branches of the trees; the grasses of the stream are round him.
 ἔστησεν οὐρὰν ὡς κυλάρισσον τὰ δὲ νεῦρα αὐτοῦ συμπέπλεκται
- 18 Jos virta häytyttää, ei se säikähdy, se on huoleton, kuohukoon vaikka itse Jordan sen kitaan.
 \40:23\Truly, if the river is overflowing, it gives him no cause for fear; he has no sense of danger, even if Jordan is rushing against his mouth.
 αἱ πλευραὶ αὐτοῦ πλευραὶ χάλκεια ἡ δὲ ῥάχϊς αὐτοῦ σίδηρος χυτός
- 19 Kukapa kävisi kiinni sen silmiin, lävistäisi heittoaseella sen turvan?
 \40:24\Will anyone take him when he is on the watch, or put metal teeth through his nose?
 τοῦτ' ἐστιν ἀρχὴ πλάσματος κυρίου πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ
- 20 Voitko onkia koukulla Leviatanin ja siimaan kietoa sen kielen?
 \41:1\Is it possible for Leviathan to be pulled out with a fish-hook, or for a hook to be put through the bone of his mouth?
 ἐπελθὼν δὲ ἐπ' ὄρος ἀκρότομον ἐποίησεν χαρμονὴν τετράποσιν ἐν τῷ ταρτάρῳ
- 21 Voitko kiinnittää kaislaköyden sen kuonoon ja väkäraudalla lävistää siltä posken?
 \41:2\Will you put a cord into his nose, or take him away with a cord round his tongue?
 ὑπὸ παντοδαπὰ δένδρα κοιμᾶται παρὰ πάπυρον καὶ κάλαμον καὶ βούτομον
- 22 Rukoileeko se sinua paljon, tahi puhutteleeko se sinua lempeästi?
 \41:3\Will he make prayers to you, or say soft words to you?
 σκιαζονται δὲ ἐν αὐτῷ δένδρα μέγала σὺν ῥαδάμοις καὶ κλώνες ἄγνου

- 23 Tekeekö se liiton sinun kanssasi, että saisit sen olemaan orjanasi ainaisesti?
 \41:4\Will he make an agreement with you, so that you may take him as a servant for ever?
 ἐὰν γένηται πλήμυρα οὐ μὴ αἰσθηθῆῖ πέποιθεν ὅτι προσκρούσει ὁ ἰορδάνης εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ
- 24 Voitko leikkiä sillä niinkuin lintusella tahi sitoa sen tyttöjesi pidellä?
 \41:5\Will you make sport with him, as with a bird? or put him in chains for your young women?
 ἐν τῷ ὀφθαλμῷ αὐτοῦ δέξεται αὐτὸν ἐνσκολιευόμενος τρήσει ῥίνα
- 25 Hierovatko pyyntikunnat siitä kauppaa, jakavatko sen kauppamiesten kesken?
 \41:6\Will the fishermen make profit out of him? will they have him cut up for the traders?
 ἄξεις δὲ δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ περιθήσεις δὲ φορβῆν περὶ ῥίνα αὐτοῦ
- 26 Voitko iskeä sen nahan täyteen ahinkaita ja sen pään kala-ahraimia?
 \41:7\Will you put sharp-pointed irons into his skin, or fish-spears into his head?
 εἰ δήσεις κρίκον ἐν τῷ μυκτῆρι αὐτοῦ ψελίῳ δὲ τρυπήσεις τὸ χεῖλος αὐτοῦ
- 27 (40:32) Laskehan vain kätesi sen päälle, niin muistat sen ottelun; et sitä toiste yritä!
 \41:8\Only put your hand on him, and see what a fight you will have; you will not do it again!
 λαλήσει δὲ σοι δεήσει ἱκετηρία μαλακῶς
- 28 (41:1) Katso, siinä toivo pettää; jo sen näkemisestä sortuu maahan."
 \41:9\Truly, the hope of his attacker is false; he is overcome even on seeing him!
 θήσεται δὲ διαθήκην μετὰ σοῦ λήμψη δὲ αὐτὸν δοῦλον αἰώνιον
- 1 (41:2) "Ei ole niin rohkeata, joka sitä ärsyttäisi. Kuka sitten kestäisi minun edessäni?
 \41:10\He is so cruel that no one is ready to go against him. Who then is able to keep his place before me?
 οὐχ ἑώρακας αὐτὸν οὐδὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις τεθαύμακας
- 2 Kuka on minulle ensin antanut jotakin, joka minun olisi korvattava? Mitä kaiken taivaan alla on, se on minun.
 \41:11\Who ever went against me, and got the better of me? There is no one under heaven!
 οὐ δέδοικας ὅτι ἠτοίμασταί μοι τίς γάρ ἐστιν ὁ ἐμοὶ ἀντιστάς
- 3 En saata olla puhumatta sen jäsenistä, en sen voimasta ja sorjasta rakenteesta.
 \41:12\I will not keep quiet about the parts of his body, or about his power, and the strength of his frame.
 ἢ τίς ἀντιστήσεται μοι καὶ ὑπομνεῖ εἰ πᾶσα ἡ ὑπ' οὐρανὸν ἐμὴ ἐστιν
- 4 Kuka voi riisua siltä päällysvaatteen, kuka tunkeutua sen kaksinkertaisten purimien väliin?
 \41:13\Who has ever taken off his outer skin? who may come inside his inner coat of iron?
 οὐ σιωπήσομαι δι' αὐτὸν καὶ λόγον δυνάμεως ἐλεήσει τὸν ἴσον αὐτοῦ
- 5 Kuka on avannut sen kasvojen kaksoisoven? Sen hammasten ympärillä on kauhu.
 \41:14\Who has made open the doors of his face? Fear is round about his teeth.
 τίς ἀποκαλύψει πρόσωπον ἐνδύσεως αὐτοῦ εἰς δὲ πτύξιν θώρακος αὐτοῦ τίς ἂν εισέλθοι
- 6 Sen ylpeytenä ovat uurteiset selkäkilvet, kiinnitetyt lujalla sinetillä.
 \41:15\His back is made of lines of plates, joined tight together, one against the other, like a stamp.
 πύλας προσώπου αὐτοῦ τίς ἀνοίξει κύκλῳ ὀδόντων αὐτοῦ φόβος
- 7 Ne käyvät tarkoin toinen toiseensa, niin ettei ilma välitse pääse.
 \41:16\One is so near to the other that no air may come between them.
 τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἀσπίδες χάλκειαὶ σύνδεσμος δὲ αὐτοῦ ὥσπερ συμπίτης λίθος
- 8 Ne ovat toisiinsa liitetyt, pysyvät kiinni erkanematta.
 \41:17\They take a grip of one another; they are joined together, so that they may not be parted.
 εἷς τοῦ ἐνὸς κολλῶνται πνεῦμα δὲ οὐ μὴ διέλθῃ αὐτόν

- 9 Sen aivastus on kuin valon välähdys, sen silmät ovat kuin aamuruskon silmäripset.
 \41:18\His sneezings give out flames, and his eyes are like the eyes of the dawn.
 ἀνὴρ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ προσκολληθήσεται συνεχόνται καὶ οὐ μὴ ἀποσπασθῶσιν
- 10 Sen kidasta lähtee tulisoituja, sinkoilee säkeniä.
 \41:19\Out of his mouth go burning lights, and flames of fire are jumping up.
 ἐν πταρμῷ αὐτοῦ ἐπιφασκεται φέγγος οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἶδος ἑωσφόρου
- 11 Sen sieramista käy savu niinkuin kihisevästä kattilasta ja kaislatulesta.
 \41:20\Smoke comes out of his nose, like a pot boiling on the fire.
 ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύονται λαμπάδες καιόμεναι καὶ διαρριπτοῦνται ἐσχάροι πυρός
- 12 Sen puhallus polttaa kuin tuliset hiilet, ja sen suusta lähtee liekki.
 \41:21\His breath puts fire to coals, and a flame goes out of his mouth.
 ἐκ μυκτῆρων αὐτοῦ ἐκπορεύεται καπνὸς καμίνου καιομένης πυρὶ ἀνθράκων
- 13 Sen kaulassa asuu voima, ja sen edellä hyppii kauhistus.
 \41:22\Strength is in his neck, and fear goes dancing before him.
 ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἀνθρακες φλόξ δὲ ἐκ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται
- 14 Sen pahkuraiset lihat ovat kiinteät, ovat kuin valetut, järkkymättömät.
 \41:23\The plates of his flesh are joined together, fixed, and not to be moved.
 ἐν δὲ τραχήλῳ αὐτοῦ ἀυλίζεται δόναμις ἔμπροσθεν αὐτοῦ τρέχει ἀπόλεια
- 15 Sen sydän on valettu kovaksi kuin kivi, kovaksi valettu kuin alempi jauhinkivi.
 \41:24\His heart is as strong as a stone, hard as the lower crushing-stone.
 σάρκες δὲ σώματος αὐτοῦ κεκόλληται καταχέει ἐπ' αὐτόν οὐ σαλευθήσεται
- 16 Kun se nousee, peljästyvät sankarit, kauhusta he tyrmistyvät.
 \41:25\When he gets ready for the fight, the strong are overcome with fear.
 ἡ καρδία αὐτοῦ πέπηγεν ὡς λίθος ἔστηκεν δὲ ὥσπερ ἄκμων ἀνήλατος
- 17 Jos sen kimppuun käydään miekoin, ei miekka kestä, ei keihäs, ei heittoase eikä panssari.
 \41:26\The sword may come near him but is not able to go through him; the spear, or the arrow, or the sharp-pointed iron.
 στραφέντος δὲ αὐτοῦ φόβος θηρίοις τετράποσιν ἐπὶ γῆς ἀλλομένους
- 18 Sille on rauta kuin oljenkorsi, vaski kuin lahopuu.
 \41:27\Iron is to him as dry grass, and brass as soft wood.
 ἐὰν συναντήσωσιν αὐτῷ λόγχοι οὐδὲν μὴ ποιήσωσιν δόρυ ἐπηρμένον καὶ θώρακα
- 19 Ei aja sitä pakoon nuoli, jousen poika, akanoiksi muuttuvat sille linkokivet.
 \41:28\The arrow is not able to put him to flight: stones are no more to him than dry stems.
 ἡγηται μὲν γὰρ σίδηρον ἄχυρα χαλκὸν δὲ ὥσπερ ξύλον σαθρόν
- 20 Kuin oljenkorsi on sille nuija, keihästen ryskeelle se nauraa.
 \41:29\A thick stick is no better than a leaf of grass, and he makes sport of the onrush of the spear.
 οὐ μὴ τρώσῃ αὐτόν τόξον χάλκειον ἡγηται μὲν πετροβόλον χόρτον
- 21 Sen vatsapuolessa on terävät piikit, se kyntää mutaa leveästi kuin puimaäes.
 \41:30\Under him are sharp edges of broken pots: as if he was pulling a grain-crushing instrument over the wet earth.
 ὡς καλάμη ἐλογίσθησαν σφῦραι καταγελαῖ δὲ σεισμοῦ πυρφόρου
- 22 Se panee syvyden kiehumaan kuin padan, tekee meren voidekattilan kaltaiseksi.
 \41:31\The deep is boiling like a pot of spices, and the sea like a perfume-vessel.
 ἡ στρωμνὴ αὐτοῦ ὀβελίσκοι ὀξεῖς πᾶς δὲ χρυσὸς θαλάσσης ὑπ' αὐτόν ὥσπερ πηλὸς ἀμύθητος

- 23 Sen jäljessä polku loistaa, syvyydellä on kuin hopeahapset.
 \41:32\After him his way is shining, so that the deep seems white.
 ἀναζει τὴν ἄβυσσον ὡσπερ χαλκεῖον ἦγεται δὲ τὴν θάλασσαν ὡσπερ ἐξάλειπτρον
- 24 Ei ole maan päällä sen vertaista; se on luotu pelottomaksi.
 \41:33\On earth there is not another like him, who is made without fear.
 τὸν δὲ τάρταρον τῆς ἄβυσσου ὡσπερ αἰχμάλωτον ἐλογίσατο ἄβυσσον εἰς περίπατον
- 25 (41:26) Se katsoo ylen kaikkea, mikä korkeata on; se on kaikkien ylväitten eläinten kuningas."
 \41:34\Everything which is high goes in fear of him; he is king over all the sons of pride.
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐτῷ πεποιημένον ἐγκαταπαίζεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων μου
- 1 Silloin Job vastasi Herralle ja sanoi:
 And Job said in answer to the Lord,
 ὑπολαβὼν δὲ ἰωβ λέγει τῷ κυρίῳ
- 2 "Minä tiedän, että sinä voit kaikki ja ettei mikään päätökseksi ole sinulle mahdollista toteuttaa.
 I see that you are able to do every thing, and to give effect to all your designs.
 οἶδα ὅτι πάντα δύνασαι ἀδυνατεῖ δέ σοι οὐθέν
- 3 'Kuka peittää minun aivoitukseni taitamattomasti?' Siis on niin: minä puhuin ymmärtämättömästi, asioista, jotka ovat ylen ihmeelliset minun käsittää.
 Who is this who makes dark the purpose of God by words without knowledge? For I have been talking without knowledge about wonders not to be searched out.
 τίς γάρ ἐστιν ὁ κρύπτων σε βουλήν φειδόμενος δὲ ῥημάτων καὶ σὲ οἶεται κρύπτειν τίς δὲ ἀναγγελεῖ μοι ἃ οὐκ ἤδιν μέγала καὶ θαυμαστὰ ἃ οὐκ ἠπιστάμην
- 4 Kuule siis, niin minä puhun; minä kysyn, opeta sinä minua.
 Give ear to me, and I will say what is in my mind; I will put questions to you, and you will give me the answers.
 ἀκουσον δέ μου κύριε ἵνα κἀγὼ λαλήσω ἐρωτήσω δέ σε σὺ δέ με δίδαξον
- 5 Korvakuulolta vain olin sinusta kuullut, mutta nyt on silmäni sinut nähnyt.
 Word of you had come to my ears, but now my eye has seen you.
 ἀκοὴν μὲν ὥτὸς ἤκουόν σου τὸ πρότερον νυνὶ δὲ ὁ ὀφθαλμός μου ἐώρακέν σε
- 6 Sentähden minä peruutan puheeni ja kadun tomussa ja tuhassa."
 For this cause I give witness that what I said is false, and in sorrow I take my seat in the dust.
 διὸ ἐφάμην ἐμαυτὸν καὶ ἐτάκην ἦγμαι δὲ ἐμαυτὸν γῆν καὶ σποδόν
- 7 Mutta senjälkeen kuin Herra oli puhunut Jobille nämä sanat, sanoi Herra teemanilaiselle Elifaalle: "Minun vihani on syntynyt sinua ja sinun kahta ystäväsi kohtaan, koska ette puhuneet minusta oikein niinkuin minun palvelijani Job.
 And it came about, after he had said these words to Job, that the Lord said to Eliphaz the Temanite, I am very angry with you and your two friends, because you have not said what is right about me, as my servant Job has.
 ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ λαλήσαι τὸν κύριον πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα τῷ ἰωβ εἶπεν ὁ κύριος ἐλιφας τῷ θαιμανίτῃ ἡμαρτες σὺ καὶ οἱ δύο φίλοι σου οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἐνώπιόν μου ἀληθῆς οὐδὲν ὡσπερ ὁ θεράπων μου ἰωβ
- 8 Ottakaa siis seitsemän mullikkaa ja seitsemän oinasta, käykää minun palvelijani Jobin luo ja uhratkaa puolestanne polttouhri, ja minun palvelijani Job rukoilkoon teidän puolestanne.
 Tehdäkseni hänelle mieliksi en saata teitä häpeälliseen rangaistukseen siitä, ettette puhuneet minusta oikein niinkuin minun palvelijani Job."
 And now, take seven oxen and seven sheep, and go to my servant Job, and give a burned offering for yourselves, and my servant Job will make prayer for you, that I may not send punishment on you; because you have not said what is right about me, as my servant Job has.
 νῦν δὲ λάβετε ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριοὺς καὶ πορεύθητε πρὸς τὸν θεράποντά μου ἰωβ καὶ ποιήσει κάρπωσιν περὶ ὑμῶν ἰωβ δὲ ὁ θεράπων μου εὐξεται περὶ ὑμῶν ὅτι εἰ μὴ πρόσωπον αὐτοῦ λήμψομαι εἰ μὴ γὰρ δι' αὐτὸν ἀπόλωσα ἂν ὑμᾶς οὐ γὰρ ἐλαλήσατε ἀληθῆς κατὰ τοῦ θεράποντός μου ἰωβ
- 9 Niin teemanilainen Elifas, suuhilainen Bildad ja naemalainen Soofar menivät ja tekivät, niinkuin Herra oli heille puhunut; ja Herra teki Jobille mieliksi.
 And Eliphaz the Temanite, and Bildad the Shuhite, and Zophar the Naamathite, went and did as the Lord had said. And the Lord gave ear to Job.
 ἐπορεύθη δὲ ἐλιφας ὁ θαιμανίτης καὶ βαλδαδ ὁ σουχίτης καὶ σωφορ ὁ μιναιὸς καὶ ἐποίησαν καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ κύριος καὶ ἔλυσεν τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῖς διὰ ἰωβ

- 10 Ja kun Job rukoili ystäväinsä puolesta, käänsi Herra Jobin kohtalon, ja Herra antoi Jobille kaikkea kaksin verroin enemmän, kuin hänellä ennen oli ollut.
And the Lord made up to Job for all his losses, after he had made prayer for his friends: and all Job had before was increased by the Lord twice as much.
ὁ δὲ κύριος ἠύξησεν τὸν ἰωβ εὐζαμένου δὲ αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν φίλων αὐτοῦ ἀφήκεν αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ἔδωκεν δὲ ὁ κύριος διπλᾶ ὅσα ἦν ἐμπροσθεν ἰωβ εἰς διπλασιασμόν
- 11 Ja kaikki hänen veljensä ja sisarensa ja kaikki hänen entiset tuttavansa tulivat hänen tykönsä ja aterioitsivat hänen kanssaan hänen talossansa, ja he surkuttelivat ja lohduttivat häntä kaikesta siitä onnettomuudesta, jonka Herra oli antanut kohdata häntä. Ja he antoivat kukin hänelle yhden kesitan ja yhden kultarenkaan.
And all his brothers and sisters, and his friends of earlier days, came and took food with him in his house; and made clear their grief for him, and gave him comfort for all the evil which the Lord had sent on him; and they all gave him a bit of money and a gold ring.
ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτῷ καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ πάντες ὅσοι ἤδεισαν αὐτὸν ἐκ πρώτου φαγόντες δὲ καὶ πiónτες παρ' αὐτῷ παρεκάλεσαν αὐτόν καὶ ἐθαύμασαν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐπήγαγεν αὐτῷ ὁ κύριος ἔδωκεν δὲ αὐτῷ ἕκαστος ἁμνάδα μίαν καὶ τετράδραχμον χρυσοῦν ἄσημον
- 12 Ja Herra siunasi Jobin elämän loppupuolta vielä enemmän kuin sen alkua, niin että hän sai neljätoista tuhatta lammasta, kuusi tuhatta kamelia, tuhat härkäparia ja tuhat aasintammaa.
And the Lord's blessing was greater on the end of Job's life than on its start: and so he came to have fourteen thousand sheep and goats, and six thousand camels, and two thousand oxen, and a thousand she-asses.
ὁ δὲ κύριος εὐλόγησεν τὰ ἔσχατα ἰωβ ἢ τὰ ἐμπροσθεν ἦν δὲ τὰ κτήνη αὐτοῦ πρόβατα μύρια τετρακισχίλια κάμηλοι ἐξακισχίλια ζεύγη βοῶν χίλια ὄνοι θήλειαι νομάδες χίλια
- 13 Ja hän sai seitsemän poikaa ja kolme tytärtä.
And he had seven sons and three daughters.
γεννῶνται δὲ αὐτῷ υἱοὶ ἑπτὰ καὶ θυγατέρες τρεῖς
- 14 Ensimmäiselle hän antoi nimen Jemima, toiselle nimen Kesia ja kolmannelle nimen Keren-Happuk.
And he gave the first the name of Jemimah, the second Keziah, and the third Keren-happuch;
καὶ ἐκάλεσεν τὴν μὲν πρώτην ἡμέραν τὴν δὲ δευτέραν κασίαν τὴν δὲ τρίτην ἁμαλθείας κέρας
- 15 Eikä ollut koko maassa niin kauniita naisia kuin Jobin tyttäret; ja heidän isänsä antoi heille perintöosan heidän veljiensä rinnalla.
And there were no women so beautiful as the daughters of Job in all the earth: and their father gave them a heritage among their brothers.
καὶ οὐχ εὐρέθησαν κατὰ τὰς θυγατέρας ἰωβ βελτίους αὐτῶν ἐν τῇ ὕπ' οὐρανόν ἔδωκεν δὲ αὐταῖς ὁ πατήρ κληρονομίαν ἐν τοῖς ἀδελφοῖς
- 16 Tämän jälkeen Job eli vielä sataneljäkymmentä vuotta ja sai nähdä lapsensa ja lastensa lapset neljänteen polveen asti.
And after this Job had a hundred and forty years of life, and saw his sons, and his sons' sons, even four generations.
ἔζησεν δὲ ἰωβ μετὰ τὴν πληγὴν ἔτη ἑκατὸν ἑβδομήκοντα τὰ δὲ πάντα ἔζησεν ἔτη διακόσια τεσσαράκοντα ὀκτὼ καὶ εἶδεν ἰωβ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτοῦ τετάρτην γενεάν
- 1 Autuas se mies, joka ei vaella jumalattomain neuvossa eikä astu syntisten teitä eikä istu, kussa pilkkaajat istuvat,
Happy is the man who does not go in the company of sinners, or take his place in the way of evil-doers, or in the seat of those who do not give honour to the Lord.
μακάριος ἀνὴρ ὃς οὐκ ἐπορεύθη ἐν βουλή ἄσεβῶν καὶ ἐν ὁδῷ ἁμαρτωλῶν οὐκ ἔστη καὶ ἐπὶ καθέδραν λοιμῶν οὐκ ἐκάθισεν
- 2 vaan rakastaa Herran lakia ja tutkistelee hänen lakiansa päivät ja yöt!
But whose delight is in the law of the Lord, and whose mind is on his law day and night.
ἀλλ' ἢ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετήσῃ ἡμέρας καὶ νυκτός
- 3 Hän on niinkuin istutettu puu vesiojain tykönä, joka antaa hedelmänsä ajallaan ja jonka lehti ei lakastu; ja kaikki, mitä hän tekee, menestyy.
He will be like a tree planted by the rivers of water, which gives its fruit at the right time, whose leaves will ever be green; and he will do well in all his undertakings.
καὶ ἔσται ὡς τὸ ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων ὃ τὸν καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀπορρησεται καὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῇ κατευδοθήσεται
- 4 Niin eivät jumalattomat! Vaan he ovat kuin akanat, joita tuuli ajaa.
The evil-doers are not so; but are like the dust from the grain, which the wind takes away.
οὐχ οὕτως οἱ ἄσεβεις οὐχ οὕτως ἀλλ' ἢ ὡς ὁ χυθὺς ὃν ἐκριπτεῖ ὁ ἄνεμος ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς
- 5 Sentähden eivät jumalattomat kestä tuomiolla eivätkä syntiset vanhurskasten seurakunnassa.
For this cause there will be no mercy for sinners when they are judged, and the evil-doers will have no place among the upright,
διὰ τοῦτο οὐκ ἀναστήσονται ἄσεβεις ἐν κρίσει οὐδὲ ἁμαρτωλοὶ ἐν βουλή δικαίων

- 6 Sillä Herra tuntee vanhurskasten tien, mutta jumalattomain tie hukkuu.
Because the Lord sees the way of the upright, but the end of the sinner is destruction.
ὅτι γινώσκει κύριος ὁδὸν δικαίων καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἀπολεῖται
- 1 Miksi pakanat pauhaavat ja kansat turhia ajattelevat?
Why are the nations so violently moved, and why are the thoughts of the people so foolish?
ἵνα τί ἐφρόαζαν ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά
- 2 Maan kuninkaat nousevat, ruhtinaat yhdessä neuvottelevat Herraa ja hänen voideltuansa vastaan:
The kings of the earth have taken their place, and the rulers are fixed in their purpose, against the Lord, and against the king of his selection, saying,
παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ διάψαλμα
- 3 "Katkaiskaamme heidän kahleensa, heittäkäämme päältämme heidän köytensä".
Let their chains be broken, and their cords taken from off us.
διαρρήξωμεν τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν καὶ ἀπορρίψωμεν ἀφ' ἡμῶν τὸν ζυγὸν αὐτῶν
- 4 Hän, joka taivaassa asuu, nauraa; Herra pilkkaa heitä.
Then he whose seat is in the heavens will be laughing: the Lord will make sport of them.
ὁ κατοικῶν ἐν οὐρανοῖς ἐκγελάσεται αὐτοὺς καὶ ὁ κύριος ἐκμυκτηριεῖ αὐτοὺς
- 5 Kerran hän on puhuva heille vihassansa, peljättävä heitä hirmuisuudessaan:
Then will his angry words come to their ears, and by his wrath they will be troubled:
τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταράξει αὐτοὺς
- 6 "Minä olen asettanut kuninkaani Siioniin, pyhälle vuorelleni".
But I have put my king on my holy hill of Zion.
ἐγὼ δὲ κατεστάθην βασιλεὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐπὶ σιων ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ
- 7 Minä ilmoitan, mitä Herra on säätänyt. Hän lausui minulle: "Sinä olet minun poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin.
I will make clear the Lord's decision: he has said to me, You are my son, this day have I given you being.
διαγγέλλων τὸ πρόσταγμα κυρίου κύριος εἶπεν πρὸς με υἱός μου εἶ σὺ ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε
- 8 Ano minulta, niin minä annan pakanakansat sinun perinnöksesi ja maan ääret sinun omiksesi.
Make your request to me, and I will give you the nations for your heritage, and the farthest limits of the earth will be under your hand.
αἴτησαι παρ' ἐμοῦ καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου καὶ τὴν κατάσχεςίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς
- 9 Rautaisella valtikalla sinä heidät muserrat, niinkuin saviastian sinä särjet heidät."
They will be ruled by you with a rod of iron; they will be broken like a potter's vessel.
ποιμανεῖς αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ ὡς σκεῦος κεραμέως συντρίψεις αὐτοὺς
- 10 Tulkkaa siis järkiinne, kuninkaat, maan tuomarit, ottakaa nuhteesta vaari.
So now be wise, you kings: take his teaching, you judges of the earth.
καὶ νῦν βασιλεῖς σύνετε παιδεύθητε πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν
- 11 Palvelkaa Herraa pelvolla ja iloitkaa vavistuksella.
Give worship to the Lord with fear, kissing his feet and giving him honour,
δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ
- 12 Antakaa suuta pojalle, ettei hän vihastuisi etkä te hukkaisi tiellänne. Sillä hänen vihansa syttyi äkisti. Autuaat ovat kaikki, jotka häneen turvaavat.
For fear that he may be angry, causing destruction to come on you, because he is quickly moved to wrath. Happy are all those who put their faith in him.
δράξασθε παιδείας μήποτε ὀργισθῇ κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας ὅταν ἐκκαυθῇ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ
- 1 Daavidin virsi, hänen paetessaan poikaansa Absalomia.
<A Psalm. Of David. When he went in flight from Absalom his son.>\
ψαλμὸς τῷ δαυιδ ὁπότε ἀπεδίδρασκεν ἀπὸ προσώπου ἀβεσσαλωμ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ

- 2 Herra, kuinka paljon minulla on vihollisia, paljon niitä, jotka nousevat minua vastaan!
 \3:1\Lord, how greatly are they increased who make attacks on me! in great numbers they come against me.
 κύριε τί ἐπληθύνθησαν οἱ θλίβοντές με πολλοὶ ἐπανίστανται ἐπ' ἐμέ
- 3 Monet sanovat minusta: "Ei ole hänellä pelastusta Jumalassa". Sela.
 \3:2\Unnumbered are those who say of my soul, There is no help for him in God. (Selah.)
 πολλοὶ λέγουσιν τῇ ψυχῇ μου οὐκ ἔστιν σωτηρία αὐτῷ ἐν τῷ θεῷ αὐτοῦ διάψαλμα
- 4 Mutta sinä, Herra, olet minun kilpeni, sinä olet minun kunniani, sinä kohotat minun pääni.
 \3:3\But your strength, O Lord, is round me, you are my glory and the lifter up of my head.
 σὺ δέ κύριε ἀντιλήμπτωρ μου εἶ δόξα μου καὶ ὑψῶν τὴν κεφαλὴν μου
- 5 Ääneeni minä huudan Herraa, ja hän vastaa minulle pyhäältä vuoreltansa. Sela.
 \3:4\I send up a cry to the Lord with my voice, and he gives me an answer from his holy hill. (Selah.)
 φωνῆ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα καὶ ἐπήκουσέν μου ἐξ ὄρους ἁγίου αὐτοῦ διάψαλμα
- 6 Minä käyn levolle ja nukun; minä herään, sillä Herra minua tukee.
 \3:5\I took my rest in sleep, and then again I was awake; for the Lord was my support.
 ἐγὼ ἐκοιμήθην καὶ ὑπνωσα ἐξηγέρθην ὅτι κύριος ἀντιλήμψεται μου
- 7 En pelkää kymmentuhantista joukkoa, joka asettuu yltympäri minua vastaan.
 \3:6\I will have no fear, though ten thousand have come round me, putting themselves against me.
 οὐ φοβηθήσομαι ἀπὸ μυριάδων λαοῦ τῶν κύκλῳ συνεπιτιθεμένων μοι
- 8 Nouse, Herra, pelasta minut, minun Jumalani! Sillä sinä lyöt poskelle kaikkia minun vihollisiani, sinä murskaat jumalattomain hampaat.
 \3:7\Come to me, Lord; keep me safe, O my God; for you have given all my haters blows on their face-bones; the teeth of the evil-doers have been broken by you.
 ἀνάστα κύριε σῶσόν με ὁ θεός μου ὅτι σὺ ἐπάταξας πάντα τοὺς ἐχθραίνοντάς μοι ματαίως ὀδόντας ἁμαρτωλῶν συνέτριψας
- 9 Herrassa on pelastus; sinun siunauksesi tulkoon sinun kansallesi. Sela.
 \3:8\Salvation comes from the Lord; your blessing is on your people. (Selah.)
 τοῦ κυρίου ἡ σωτηρία καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου ἡ εὐλογία σου
- 1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin virsi.
 &lfto the chief music-maker on corded instruments. A Psalm. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος ἐν ψαλμοῖς ᾠδῇ τῷ δαυιδ
- 2 Vastaa minulle, kun minä huudan, sinä minun vanhurskauteni Jumala, joka ahdingossa avarrat minun tilani. Armahda minua, kuule minun rukoukseni.
 \4:1\Give answer to my cry, O God of my righteousness; make me free from my troubles; have mercy on me, and give ear to my prayer.
 ἐν τῷ ἐπικαλεῖσθαί με εἰσήκουσέν μου ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου ἐν θλίψει ἐπλάτυνας μοι οἰκτίρησόν με καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου
- 3 Te miehet, kuinka kauan minun kunniaani pidetään pilkkana, kuinka kauan te rakastatte turhuutta, etsitte valhetta? Sela.
 \4:2\O you sons of men, how long will you go on turning my glory into shame? how long will you give your love to foolish things, going after what is false? (Selah.)
 υἱοὶ ἀνθρώπων ἕως πότε βαρυσκόρδιοι ἵνα τί ἀγαπᾶτε ματαιότητα καὶ ζητεῖτε ψεῦδος διάψαλμα
- 4 Tietäkää: ihmeellinen on Herra hurskastansa kohtaan, Herra kuulee, kun minä häntä huudan.
 \4:3\See how the Lord has made great his mercy for me; the Lord will give ear to my cry.
 καὶ γινώτε ὅτι ἐθαυμάστωσεν κύριος τὸν ὄσιον αὐτοῦ κύριος εἰσακουσεται μου ἐν τῷ κεκραγένοι με πρὸς αὐτόν
- 5 Vaviskaa, älkääkä syntiä tehkö. Puhukaa sydämissänne vuoteillanne ja olkaa hiljaa. Sela.
 \4:4\Let there be fear in your hearts, and do no sin; have bitter feelings on your bed, but make no sound. (Selah.)
 ὀργίσεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ ἐπὶ ταῖς κοίταις ὑμῶν κατανύγητε διάψαλμα
- 6 Uhratkaa vanhurskauden uhreja ja luottakaa Herraan.
 \4:5\Give the offerings of righteousness, and put your faith in the Lord.
 θύσατε θυσίαν δικαιοσύνης καὶ ἐπίστατε ἐπὶ κύριον

- 7 Moni sanoo: "Kuka antaa meille sitä, mikä hyvä on?" Herra, käännä sinä meihin kasvojesi valkeus.
 \4:6\There are numbers who say, Who will do us any good? the light of his face has gone from us.
 πολλοὶ λέγουσιν τίς δείξει ἡμῖν τὰ ἀγαθὰ ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς τὸ φῶς τοῦ προσώπου σου κύριε
- 8 Sinä annat minun sydämeeni suuremman ilon, kuin heillä on runsaasta viljasta ja viinistä.
 \4:7\Lord, you have put joy in my heart, more than they have when their grain and their wine are increased.
 ἔδωκας εὐφροσύνην εἰς τὴν καρδίαν μου ἀπὸ καιροῦ σίτου καὶ οἴνου καὶ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν
- 9 Rauhassa minä käyn levolle ja nukun, sillä sinä, Herra, yksin annat minun turvassa asua.
 \4:8\I will take my rest on my bed in peace, because you only, Lord, keep me safe.
 ἐν εἰρήνῃ ἐπὶ τὸ αὐτὸ κοιμηθήσομαι καὶ ὑπνώσω ὅτι σὺ κύριε κατὰ μόνας ἐπ' ἐπιίδι κατώκισάς με
- 1 Veisuunjohtajalle; huilusoittimilla; Daavidin virsi.
 &lfTo the chief music-maker on wind instruments. A Psalm. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς κληρονομουσίας ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Ota korviisi minun sanani, Herra, huomaa huokaukseni.
 \5:1\Give ear to my words, O Lord; give thought to my heart-searchings.
 τὰ ῥήματά μου ἐνώπιον σου κύριε σύνες τῆς κραυγῆς μου
- 3 Kuuntele huutoni ääntä, minun kuninkaani ja Jumalani, sillä sinua minä rukoilen.
 \5:2\Let the voice of my cry come to you, my King and my God; for to you will I make my prayer.
 πρόσχος τῆ φωνῆ τῆς δεήσεώς μου ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ θεός μου ὅτι πρὸς σὲ προσεύξομαι κύριε
- 4 Herra, varhain sinä kuulet minun ääneni, varhain minä valmistan sinulle uhrin ja odotan.
 \5:3\My voice will come to you in the morning, O Lord; in the morning will I send my prayer to you, and keep watch.
 τὸ πρωὶ εἰσακούση τῆς φωνῆς μου τὸ πρωὶ παραστήσομαί σοι καὶ ἐπόνομαι
- 5 Sillä sinä et ole se Jumala, jolle jumalattomuus kelpaa. Paha ei saa asua sinun tykönäsi.
 \5:4\For you are not a God who takes pleasure in wrongdoing; there is no evil with you.
 ὅτι οὐχὶ θεὸς θέλων ἀνομίαν σὺ εἶ οὐδὲ παροικῆσει σοι πονηρευόμενος
- 6 Ylvästelijät eivät kestä sinun silmiesi edessä; sinä vihaat kaikkia väärintekijöitä.
 \5:5\The sons of pride have no place before you; you are a hater of all workers of evil.
 οὐ διαμενοῦσιν παράνομοι κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐμίσησας πάντας τοὺς ἐργαζομένους τὴν ἀνομίαν
- 7 Sinä hukutat valheen puhujat; murhamiehet ja viekkaat ovat Herralle kauhistus.
 \5:6\You will send destruction on those whose words are false; the cruel man and the man of deceit are hated by the Lord.
 ἀπολεῖς πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεῦδος ἄνδρα αἰμάτων καὶ δόλιον βδελύσσεται κύριος
- 8 Mutta minä saan sinun suuresta armostasi tulla sinun huoneeseesi, saan kumartaa sinun pyhään temppeleesi päin sinun pelvossasi.
 \5:7\But as for me, I will come into your house, in the full measure of your mercy; and in your fear I will give worship, turning my eyes to your holy Temple.
 ἐγὼ δὲ ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἐλέους σου εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίον σου ἐν φόβῳ σου
- 9 Herra, johdata minua vanhurskaudessa minun vihamiesteni tähden, tasoita tiesi minun eteeni.
 \5:8\Be my guide, O Lord, in the ways of your righteousness, because of those who are against me; make your way straight before my face.
 κύριε ὁδήγησόν με ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου κατεύθυνον ἐνώπιόν μου τὴν ὁδόν σου
- 10 Sillä heidän suussa ei ole luotettavaa sanaa, heidän sisimpänsä on turmiota täynnä, heidän kurkkunsa on avoin hauta, kielellänsä he liukkaasti liehakoivat.
 \5:9\For no faith may be put in their words; their inner part is nothing but evil; their throat is like an open place for the dead; smooth are the words of their tongues.
 ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια ἡ καρδία αὐτῶν ματαία τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν
- 11 Tuomitse, Jumala, heidät syillisiksi, rauetkoon heidän hankkeensa. Kukista heidät heidän rikostensa paljouden tähden, sillä he niskoittelevat sinua vastaan.
 \5:10\Send them to destruction, O Lord; let their evil designs be the cause of their fall; let them be forced out by all their sins; because they have gone against your authority.
 κρῖνον αὐτούς ὁ θεός ἀποπεσάτωσαν ἀπὸ τῶν διαβουλιῶν αὐτῶν κατὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῶν ἔξωσον αὐτούς ὅτι παρεπίκραναν σε κύριε

- 12 Ja iloitkoot kaikki, jotka sinuun turvaavat, ja riemuitkoot iankaikkisesti. Suojele heitä, että sinussa iloitsisivat ne, jotka rakastavat sinun nimeäsi.
 \5:11\But let all those who put their faith in you be glad with cries of joy at all times, and let all the lovers of your name be glad in you.
 και εὐφρανθήτωσαν πάντες οἱ ἐλπίζοντες ἐπὶ σέ εἰς αἰῶνα ἀγαλλιάσονται καὶ κατασκηνώσεις ἐν αὐτοῖς καὶ καυχῆσονται ἐν σοὶ πάντες οἱ ἀγαπῶντες τὸ ὄνομά σου
- 13 Sillä sinä, Herra, siunaat vanhurskasta, sinä suojaat häntä armollasi niinkuin kilvellä.
 \5:12\For you, Lord, will send a blessing on the upright man; your grace will be round him, and you will be his strength.
 ὅτι σὺ εὐλογῆσεις δίκαιον κύριε ὡς ὄπλῳ εὐδοκίας ἐσταφάνωσας ἡμᾶς
- 1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; matalassa äänialassa; Daavidin virsi.
 jTo the chief music-maker on corded instruments, on the Sheminith. A Psalm. Of David.j
 εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυὶδ
- 2 Herra, älä rankaise minua vihassasi, älä kiivastuksessasi minua kurita.
 \6:1\O Lord, do not be bitter with me in your wrath; do not send punishment on me in the heat of your passion.
 κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης με
- 3 Herra, armahda minua, sillä minä olen näännyksissä; paranna minut, Herra, sillä minun luuni ovat peljästyneet,
 \6:2\Have mercy on me, O Lord, for I am wasted away: make me well, for even my bones are troubled.
 ἐλέησόν με κύριε ὅτι ἀσθενῆς εἰμι ἴσαί με κύριε ὅτι ἐταράχθη τὰ ὀστά μου
- 4 ja minun sieluni on kovin peljästynyt. Voi, Herra, kuinka kauan?
 \6:3\My soul is in bitter trouble; and you, O Lord, how long?
 καὶ ἡ ψυχὴ μου ἐταράχθη σφόδρα καὶ σὺ κύριε ἕως πότε
- 5 Käännä, Herra, vapahda minun sieluni, pelasta minut armonsi tähden.
 \6:4\Come back, O Lord, make my soul free; O give me salvation because of your mercy.
 ἐπίστρεψον κύριε ῥύσαι τὴν ψυχὴν μου σώσον με ἕνεκεν τοῦ ἐλέους σου
- 6 Sillä kuolemassa ei sinua muisteta; kuka ylistää sinua tuonelassa?
 \6:5\For in death there is no memory of you; in the underworld who will give you praise?
 ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ θανάτῳ ὁ μνημονεύων σου ἐν δὲ τῷ ᾄδῃ τίς ἐξομολογήσεται σοὶ
- 7 Minä olen uupunut huokaamisesta; joka yö minä itken vuoteeni vesille ja kastelen leposijani kyneleilläni.
 \6:6\The voice of my sorrow is a weariness to me; all the night I make my bed wet with weeping; it is watered by the drops flowing from my eyes.
 ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου ἐν δάκρυσίν μου τὴν στρωμνὴν μου βρέξω
- 8 Minun silmäni ovat huienneet surusta, vanhenneet kaikkien vastustajaini tähden.
 \6:7\My eyes are wasting away with trouble; they are becoming old because of all those who are against me.
 ἐταράχθη ἀπὸ θυμοῦ ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπαλαιώθην ἐν πᾶσιν τοῖς ἐχθροῖς μου
- 9 Väistykkää minusta, kaikki väärintekijät, sillä Herra kuulee minun itkuni äänen.
 \6:8\Go from me, all you workers of evil; for the Lord has given ear to the voice of my weeping.
 ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν ὅτι εἰσήκουσεν κύριος τῆς φωνῆς τοῦ κλαυθμοῦ μου
- 10 Herra kuulee minun anomiseni, Herra ottaa minun rukoukseni vastaan.
 \6:9\The Lord has given ear to my request; the Lord has let my prayer come before him.
 εἰσήκουσεν κύριος τῆς δεήσεώς μου κύριος τὴν προσευχὴν μου προσεδέξατο
- 11 Kaikki minun viholliseni joutuvat häpeään ja suuren pelon valtaan; äkisti he joutuvat häpeään, kääntyvät pois.
 \6:10\Let all those who are against me be shamed and deeply troubled; let them be turned back and suddenly put to shame.
 αἰσχυνθεῖσαν καὶ παραχθείησαν σφόδρα πάντες οἱ ἐχθροὶ μου ἀποστραφείησαν καὶ κατασχυνθεῖσαν σφόδρα διὰ τάχους
- 1 Daavidin virsi, jonka hän veisasi Herralle benjaminilaisen Kuusin sanojen johdosta.
 jShiggaion of David; a song which he made to the Lord, about the words of Cush the Benjamite.j
 ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ὃν ᾄσεν τῷ κυρίῳ ὑπὲρ τῶν λόγων χουσι υἱοῦ ἱεμενι

- 2 Herra, minun Jumalani, sinuun minä turvaan; pelasta minut kaikista vainoojistani ja vapahda minut,
V7:1\O Lord my God, I put my faith in you; take me out of the hands of him who is cruel to me, and make me free;
κύριε ὁ θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα σῶσόν με ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με καὶ ῥύσαι με
- 3 etteivät he raatelisi minua niinkuin leijona ja tempaisi pois - eikä pelastajaa olisi.
V7:2\So that he may not come rushing on my soul like a lion, wounding it, while there is no one to be my saviour.
μήποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχὴν μου μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ σφύζοντος
- 4 Herra, minun Jumalani, jos minä näin olen tehnyt, jos vääritys minun käsiäni tahraa,
V7:3\O Lord my God, if I have done this; if my hands have done any wrong;
κύριε ὁ θεός μου εἰ ἐποίησα τοῦτο εἰ ἔστιν ἀδικία ἐν χερσίν μου
- 5 jos olen tehnyt pahaa nille, jotka elivät rauhassa minun kanssani, tai jos olen ryöstänyt niiltä, jotka syyttää minua ahdistivat,
V7:4\If I have given back evil to him who did evil to me, or have taken anything from him who was against me without cause;
εἰ ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδούσιν μοι κακὰ ἀποπέσειν ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός
- 6 niin vainotkoon vihollinen minun henkeäni, saakoon minut kiinni ja polkekoon maahan minun elämäni ja painakoon minun kunniani tomuun. Sela.
V7:5\Let my hater go after my soul and take it; let my life be crushed to the earth, and my honour into the dust. (Selah.)
καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχθρός τὴν ψυχὴν μου καὶ καταλάβοι καὶ καταπατήσαι εἰς γῆν τὴν ζωὴν μου καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσει διάψαλμα
- 7 Nouse, Herra, vihassasi. Kohoa minun vastustajaini raivoa vastaan ja heräjä avukseni sinä, joka sääsit tuomion.
V7:6\Come up, Lord, in your wrath; be lifted up against my haters; be awake, my God, give orders for the judging.
ἀνάστηθι κύριε ἐν ὀργῇ σου ὑψώθητι ἐν τοῖς πέρασι τῶν ἐχθρῶν μου ἐξεγέρθητι κύριε ὁ θεός μου ἐν προστάγματι ᾧ ἔνετειλε
- 8 Ympäröikööt sinua kansojen joukot, ja palaja heidän ylitsensä korkeuteen.
V7:7\The meeting of the nations will be round you; take your seat, then, over them, on high.
καὶ συναγωγὴ λαῶν κυκλώσει σε καὶ ὑπὲρ ταύτης εἰς ὕψος ἐπίστρεψον
- 9 Herra tuomitsee kansat; auta minut oikeuteeni, Herra, minun vanhurskauteni ja viattomuuteni mukaan.
V7:8\The Lord will be judge of the peoples; give a decision for me, O Lord, because of my righteousness, and let my virtue have its reward.
κύριος κρινεῖ λαούς κρινόν με κύριε κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου καὶ κατὰ τὴν ἀκακίαν μου ἐπ' ἐμοί
- 10 Loppukoon jumalattomain pahuus, ja vahvista vanhurskaita. Sillä sinä, joka tutkit sydämet ja munaskuut, olet vanhurskas Jumala.
V7:9\O let the evil of the evil-doer come to an end, but give strength to the upright: for men's minds and hearts are tested by the God of righteousness.
συντελεσθήτω δὴ πονηρία ἀμαρτωλῶν καὶ κατευθυνεῖς δίκαιον ἐτάζων καρδίας καὶ νεφροὺς ὁ θεός
- 11 Minun kilpenäni on Jumala; hän on oikeamielisten pelastaja.
V7:10\God, who is the saviour of the upright in heart, is my breastplate.
δικαία ἡ βοήθειά μου παρὰ τοῦ θεοῦ τοῦ σφύζοντος τοὺς εὐθεῖς τῆ καρδία
- 12 Jumala on vanhurskas tuomari ja Jumala, joka vihastuu joka päivä.
V7:11\God is the judge of the upright, and is angry with the evil-doers every day.
ὁ θεός κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρός καὶ μακρόθυμος μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἐκάστην ἡμέραν
- 13 Jos kääntymystä ei tule, niin hän teroittaa miekkansa, jännittää jousensa ja tähtää sillä;
V7:12\If a man is not turned from his evil, he will make his sword sharp; his bow is bent and ready.
ἐὰν μὴ ἐπιστραφῆτε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ στιλβώσει τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινεν καὶ ἠτοίμασεν αὐτὸ
- 14 hän valmistaa surma-aseet ja tekee nuolensa palaviksi.
V7:13\He has made ready for him the instruments of death; he makes his arrows flames of fire.
καὶ ἐν αὐτῷ ἠτοίμασεν σκεύη θανάτου τὰ βέλη αὐτοῦ τοῖς καιομένοις ἐξειργάσατο
- 15 Katso, tuo hautoo turmiota, kantaa tuhoa kohdussaan, mutta hän synnyttää pettymyksen.
V7:14\That man is a worker of evil; the seed of wrongdoing has given birth to deceit.
ἰδοὺ ὠδίνησεν ἀδικίαν συνέλαβεν πόνον καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν

- 16 Hän kaivoi haudan ja koversi sen, mutta itse hän kaatuu tekemäänsä kuoppaan.
 \7:15\He has made a hole deep in the earth, and is falling into the hole which he has made
 λάκκον ὄρυξεν καὶ ἀνέσκαψεν αὐτὸν καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον ὃν εἰργάσατο
- 17 Hänen turmionhankkeensa kääntyy hänen omaan päähänsä, ja hänen vääryytensä lankeaa hänen päälleelleen.
 \7:16\His wrongdoing will come back to him, and his violent behaviour will come down on his head.
 ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ κορυφῆν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται
- 18 Minä kiitan Herraa hänen vanhurskaudestansa ja veisaan Herran, Korkeimman, nimen kiitosta.
 \7:17\I will give praise to the Lord for his righteousness; I will make a song to the name of the Lord Most High.
 ἐξομολογήσομαι κυρίῳ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin viininkorjuulaulu; Daavidin virsi.
 &lfTo the chief music-maker on the Gittith. A Psalm. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Herra, meidän Herramme, kuinka korkea onkaan sinun nimesi kaikessa maassa, sinun, joka olet asettanut valtasuuruutesi taivaitten ylitse!
 \8:1\O Lord, our Lord, whose glory is higher than the heavens, how noble is your name in all the earth!
 κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοπρέπειά σου ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν
- 3 Lasten ja imeväisten suusta sinä perustit voiman vastustajaisi tähden, että kukistaisit vihollisen ja kostonhimoisen.
 \8:2\You have made clear your strength even out of the mouths of babies at the breast, because of those who are against you; so that you may put to shame the cruel and violent man.
 ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν σου τοῦ καταλῶσαι ἐχθρὸν καὶ ἐκδικητὴν
- 4 Kun minä katselen sinun taivastasi, sinun sormiesi tekoa, kuuta ja tähtiä, jotka sinä olet luonut,
 \8:3\When I see your heavens, the work of your fingers, the moon and the stars, which you have put in their places;
 ὅτι ὄψομαι τοὺς οὐρανοὺς ἔργα τῶν δακτύλων σου σελήνην καὶ ἀστέρας ἃ σὺ ἐθεμελίωσας
- 5 niin mikä on ihminen, että sinä häntä muistat, tai ihmislapsi, että pidät hänestä huolen?
 \8:4\What is man, that you keep him in mind? the son of man, that you take him into account?
 τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μνησθήσῃ αὐτοῦ ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπηται αὐτόν
- 6 Ja kuitenkin sinä teit hänestä lähes jumal'olennon, sinä seppelöitsit hänet kunnialla ja kirkkaudella;
 \8:5\For you have made him only a little lower than the gods, crowning him with glory and honour.
 ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους δόξης καὶ τιμῆς ἐστεφάνωσας αὐτόν
- 7 panit hänet hallitsemaan kättesi tekoja, asetit kaikki hänen jalkainsa alle:
 \8:6\You have made him ruler over the works of your hands; you have put all things under his feet;
 καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ
- 8 lampaat ja karjan, ne kaikki, niin myös metsän eläimet,
 \8:7\All sheep and oxen, and all the beasts of the field;
 πρόβατα καὶ βόας πάσας ἐτι δὲ καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου
- 9 taivaan linnut ja meren kalat ja kaiken, mikä meren polkuja kulkee.
 \8:8\The birds of the air and the fish of the sea, and whatever goes through the deep waters of the seas.
 τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης τὰ διαπορευόμενα τριβῶν θαλασσῶν
- 10 Herra, meidän Herramme, kuinka korkea onkaan sinun nimesi kaikessa maassa!
 \8:9\O Lord, our Lord, how noble is your name in all the earth!
 κύριε ὁ κύριος ἡμῶν ὡς θαυμαστὸν τὸ ὄνομά σου ἐν πάσῃ τῇ γῆ
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Kuole pojan puolesta"; Daavidin virsi.
 &lfTo the chief music-maker on Muthlabben. A Psalm. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν κρυφίων τοῦ υἱοῦ ψαλμὸς τῷ δαυιδ

- 2 Minä ylistän Herraa kaikesta sydäimestäni, ilmoitan kaikki sinun ihmetyösi.
 \9:1\I will give you praise, O Lord, with all my heart; I will make clear all the wonder of your works.
 ἐξομολογήσομαι σοι κύριε ἐν ὅλη καρδίᾳ μου διηγῆσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου
- 3 Minä iloitsen ja riemuitsen sinussa, veisaan sinun nimesi kiitosta, sinä Korkein.
 \9:2\I will be glad and have delight in you: I will make a song of praise to your name, O Most High.
 εὐφρανθήσομαι καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐν σοὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε
- 4 Sillä minun viholliseni peräytyivät, kaatuivat maahan ja hukkuivat sinun kasvojesi edessä.
 \9:3\When my haters are turned back, they will be broken and overcome before you.
 ἐν τῷ ἀποστραφῆναι τὸν ἐχθρόν μου εἰς τὰ ὀπίσω ἀσθενήσουσιν καὶ ἀπολοῦνται ἀπὸ προσώπου σου
- 5 Sinä hankit minulle oikeuden ja ajoit minun asiani, sinä istuit valtaistuimelle, sinä vanhurskas tuomari.
 \9:4\For you gave approval to my right and my cause; you were seated in your high place judging in righteousness.
 ὅτι ἐποίησας τὴν κρίσιν μου καὶ τὴν δίκην μου ἐκάθισας ἐπὶ θρόνου ὁ κρίνων δικαιοσύνην
- 6 Sinä nuhtelit pakanoita, tuhosit jumalattomat; sinä pyyhit pois heidän nimensä iäksi ja ainaaksi.
 \9:5\You have said sharp words to the nations, you have sent destruction on the sinners, you have put an end to their name for ever and ever.
 ἐπετίμησας ἔθνεσιν καὶ ἀπόλετο ὁ ἀσεβῆς τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐξήλειψας εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 7 Viholliset ovat tuhottu, ikuisiksi raunioiksi tulleet; kaupungit sinä kukistit, heidän muistonsa on kadonnut.
 \9:6\You have given their towns to destruction; the memory of them has gone; they have become waste for ever.
 τοῦ ἐχθροῦ ἐξέλιπον αἱ ῥομφαῖαι εἰς τέλος καὶ πόλεις καθεῖλες ἀπόλετο τὸ μνημόσυνον αὐτῶν μετ' ἤχους
- 8 Mutta Herra hallitsee iankaikkisesti; hän on pystyttänyt istuimensa tuomitaksensa.
 \9:7\But the Lord is King for ever: he has made ready his high seat for judging.
 καὶ ὁ κύριος εἰς τὸν αἰῶνα μένει ἡτοίμασεν ἐν κρίσει τὸν θρόνον αὐτοῦ
- 9 Hän tuomitsee maanpiirin vanhurskaasti, vallitsee kansoja oikeuden mukaan.
 \9:8\And he will be the judge of the world in righteousness, giving true decisions for the peoples.
 καὶ αὐτὸς κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ κρινεῖ λαοὺς ἐν εὐθύτητι
- 10 Niin Herra on sorretun linna, linna ahdingon aikoina.
 \9:9\The Lord will be a high tower for those who are crushed down, a high tower in times of trouble;
 καὶ ἐγένετο κύριος καταφυγὴ τῷ πένητι βοηθὸς ἐν εὐκαιρίαις ἐν θλίψει
- 11 Ja sinuun turvaavat ne, jotka sinun nimesi tuntevat; sillä sinä et hylkää niitä, jotka sinua etsivät, Herra.
 \9:10\And those who have knowledge of your name will put their faith in you; because you, Lord, have ever given your help to those who were waiting for you.
 καὶ ἐλπιάτωσαν ἐπὶ σὲ οἱ γινώσκοντες τὸ ὄνομά σου ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπες τοὺς ἐκζητούντάς σε κύριε
- 12 Veisatkaa kiitosta Herralle, joka Siionissa asuu, julistakaa kansojen keskuudessa hänen suuria tekojaan.
 \9:11\Make songs of praise to the Lord, whose house is in Zion: make his doings clear to the people.
 ψάλατε τῷ κυρίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν σιων ἀναγγεῖλατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ
- 13 Sillä hän, verenkostaja, muistaa heitä eikä unhota kurjain huutoa.
 \9:12\When he makes search for blood, he has them in his memory: he is not without thought for the cry of the poor.
 ὅτι ἐκζητῶν τὰ αἵματα αὐτῶν ἐμνήσθη οὐκ ἐπελάθετο τῆς κραυγῆς τῶν πενήτων
- 14 Armahda minua, Herra, katso, kuinka minun vihemieheni minua vaivaavat, sinä, joka nostat minut kuoleman porteista,
 \9:13\Have mercy on me, O Lord, and see how I am troubled by my haters; let me be lifted up from the doors of death;
 ἐλέησόν με κύριε ἰδὲ τὴν ταπεινώσιν μου ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ὁ ὕψων με ἐκ τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου
- 15 että minä julistaisin kaikki sinun ylistettävät tekosi, tytär Siionin porteissa, riemuitsisin sinun avustasi.
 \9:14\So that I may make clear all your praise in the house of the daughter of Zion: I will be glad because of your salvation.
 ὅπως ἂν ἐξαγγεῖλω πάσας τὰς αἰνέσεις σου ἐν ταῖς πύλαις τῆς θυγατρὸς σιων ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου

- 16 Pakanat ovat vajonneet kaivamaansa hautaan; heidän jalkansa takertui verkkoon, jonka he virittivät.
 \9:15\The nations have gone down into the hole which they made: in their secret net is their foot taken.
 ενεπάγησαν ἔθνη ἐν διαφθορᾷ ἣ ἐποίησαν ἐν παγίδι ταύτη ἣ ἔκρυψαν συνελήμφθη ὁ ποὺς αὐτῶν
- 17 Herra on tehnyt itsensä tunnetuksi, on pitänyt tuomiot, kietonut jumalattoman hänen kättensä tekoihin. - Kanteleen välisoitto. Sela.
 \9:16\The Lord has given knowledge of himself through his judging: the evil-doer is taken in the net which his hands had made. (Higgaion. Selah.)
 γινώσκεται κύριος κρίματα ποιῶν ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ συνελήμφθη ὁ ἁμαρτωλὸς ὧδὴ διαψάλματος
- 18 Jumalattomat peräytyvät tuonelaan, kaikki pakanat, jotka unhottavat Jumalan.
 \9:17\The sinners and all the nations who have no memory of God will be turned into the underworld.
 ἀποστραφήτωσαν οἱ ἁμαρτωλοὶ εἰς τὸν ᾗδην πάντα τὰ ἔθνη τὰ ἐπιλανθανόμενα τοῦ θεοῦ
- 19 Sillä ei köyhää unhoteta iäksi, eikä kurjien toivo huku ainiaaksi.
 \9:18\For the poor will not be without help; the hopes of those in need will not be crushed for ever.
 ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐπιλησθήσεται ὁ πτωχὸς ἢ ὑπομονὴ τῶν πενήτων οὐκ ἀπολείται εἰς τὸν αἰῶνα
- 20 Nouse, Herra, älä salli ihmisten uhitella. Tuomittakoon pakanat sinun kasvojesi edessä.
 \9:19\Up! O Lord; let not man overcome you: let the nations be judged before you.
 ἀνάστηθι κύριε μὴ κραταιούσθω ἄνθρωπος κριθήτωσαν ἔθνη ἐνώπιόν σου
- 21 Saata, Herra, heidät pelkoon. Tietäkööt pakanat olevansa vain ihmisiä. Sela.
 \9:20\Put them in fear, O Lord, so that the nations may see that they are only men. (Selah.)
 κατάστησον κύριε νομοθέτην ἐπ' αὐτούς γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποι εἰσιν διάψαλμα
- 1 Miksi, Herra, seisot niin kaukana, miksi kätkeydyt ahdingon aikoina?
 Why do you keep far away, O Lord? why are you not to be seen in times of trouble?
 εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ ἐπὶ τῷ κυρίῳ πέποιθα πᾶς ἐρεῖτε τῇ ψυχῇ μου μεταναστεύου ἐπὶ τὰ ὄρη ὡς στρουθίον
- 2 Jumalattomien ylpeyden tähden kurja kärsii, takertuu heidän punomiinsa juoniin.
 The evil-doer in his pride is cruel to the poor; let him be taken by the tricks of his invention.
 ὅτι ἰδοὺ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐνέτειναν τόξον ἠτοίμασαν βέλη εἰς φάρετραν τοῦ κατατοξεύσαι ἐν σκοτομήνῃ τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ
- 3 Sillä jumalaton kerskaa omista himoistansa, ja kiskuri kiroaa, pilkkaa Herraa.
 For the evil-doer is lifted up because of the purpose of his heart, and he whose mind is fixed on wealth is turned away from the Lord, saying evil against him.
 ὅτι ἂ κατηρίσω καθέλιον ὁ δὲ δίκαιος τί ἐποίησεν
- 4 Jumalaton sanoo ylvästellen: "Ei hän kosta". "Ei Jumalaa ole" - sinä kaikki hänen ajatuksensa.
 The evil-doer in his pride says, God will not make a search. All his thoughts are, There is no God.
 κύριος ἐν ναφ ἄγιῳ αὐτοῦ κύριος ἐν οὐρανῷ ὁ θρόνος αὐτοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἀποβλέπουσιν τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἐξετάζει τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων
- 5 Hänen hankkeensa menestyvät joka aika. Sinun tuomiosi ovat korkealla, kaukana hänestä; kaikille vastustajilleen hän hymähtää.
 His ways are ever fixed; your decisions are higher than he may see: as for his haters, they are as nothing to him.
 κύριος ἐξετάζει τὸν δίκαιον καὶ τὸν ἀσεβῆ ὁ δὲ ἀγαπῶν ἀδικίαν μισεῖ τὴν ἐαυτοῦ ψυχὴν
- 6 Hän sanoo sydämessään: "En horju minä, en ikinä joudu onnettomuuteen".
 He has said in his heart, I will not be moved: through all generations I will never be in trouble.
 ἐπιβρέξει ἐπὶ ἁμαρτωλοὺς παγίδας πῦρ καὶ θεῖον καὶ πνεῦμα καταγίδος ἢ μερὶς τοῦ ποτηρίου αὐτῶν
- 7 Hänen suunsa on täynnä kirousta, petosta, sortoa; tuho ja turmio on hänen kielensä alla.
 His mouth is full of cursing and deceit and false words: under his tongue are evil purposes and dark thoughts.
 ὅτι δίκαιος κύριος καὶ δικαιοσύνας ἠγάπησεν εὐθύτητα εἶδεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Herraan minä turvaan; kuinka te sanotte minulle: "Paetkaa vuorellemme niinkuin linnut!
 &itFor the chief music-maker. Of David.> In the Lord put I my faith; how will you say to my soul, Go in flight like a bird to the mountain?
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ὀγδόης ψαλμὸς τῷ δαυιδ

- 2 Sillä katso, jumalattomat jännittävät jousensa, ovat panneet nuolensa jänteelle oikeamielisiä pimeässä ampuaksensa.
See, the bows of the evil-doers are bent, they make ready their arrows on the cord, so that they may send them secretly against the upright in heart.
σῶσόν με κύριε ὅτι ἐκκλίλοιπεν ὄσιος ὅτι ὠλιγόθησαν αἱ ἀλήθειαι ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων
- 3 Kun peruspylväät murretaan maahan, mitä voi vanhurskas tehdä?"
If the bases are broken down, what is the upright man to do?
μάταια ἐλάλησεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ χεῖλη δόλια ἐν καρδίᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ ἐλάλησεν
- 4 Herra pyhässä temppelissänsä, Herra, jonka istuin on taivaassa - hänen silmänsä näkevät, hänen katseensa tutkii ihmislapset;
The Lord is in his holy Temple, the Lord's seat is in heaven; his eyes are watching and testing the children of men.
ἐξολεθρεύσαι κύριος πάντα τὰ χεῖλη τὰ δόλια καὶ γλώσσαν μεγαλορήμονα
- 5 Herra tutkii vanhurskaat, mutta jumalattomia ja niitä, jotka vääräyttyä rakastavat, hänen sielunsa vihaa.
The Lord puts the upright and the sinner to the test, but he has hate in his soul for the lover of violent acts.
τοὺς εἰπόντας τὴν γλῶσσαν ἡμῶν μεγαλυνοῦμεν τὰ χεῖλη ἡμῶν παρ' ἡμῶν ἐστιν τίς ἡμῶν κύριός ἐστιν
- 6 Hän antaa sataa jumalattomien päälle pauloja, tulta ja tulikiveä; polttava tuuli on heidän maljansa osa.
On the evil-doer he will send down fire and flames, and a burning wind; with these will their cup be full.
ἀπὸ τῆς ταλαιπωρίας τῶν πτωχῶν καὶ ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ τῶν πενήτων νῦν ἀναστήσομαι λέγει κύριος θήσομαι ἐν σωτηρίᾳ παρησιάσομαι ἐν αὐτῷ
- 7 Sillä Herra on vanhurskas ja rakastaa vanhurskautta; oikeamieliset saavat katsella hänen kasvojansa.
For the Lord is upright; he is a lover of righteousness: the upright will see his face.
τὰ λόγια κυρίου λόγια ἀγνά ἀργύριον πεπυρωμένον δοκίμιον τῇ γῆ κεκαθαρισμένον ἑπταπλασίως
- 1 Veisuunjohtajalle; matalassa äänialassa; Daavidin virsi.
<For the chief music-maker on the Sheminith. A Psalm. Of David.>
εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Auta, Herra, sillä hurskaat ovat hävinneet, uskolliset ovat kadonneet ihmislasten joukosta.
\12:1\Send help, Lord, for mercy has come to an end; there is no more faith among the children of men.
ἕως πότε κύριε ἐπιλήση μου εἰς τέλος ἕως πότε ἀποστρέψεις τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ
- 3 He puhuvat valhetta toinen toisellensa, puhuvat liukkain huulin, kaksimielisin sydämin.
\12:2\Everyone says false words to his neighbour: their tongues are smooth in their talk, and their hearts are full of deceit.
ἕως τίνος θήσομαι βουλάς ἐν ψυχῇ μου ὁδύνας ἐν καρδίᾳ μου ἡμέρας ἕως πότε ὑψωθήσεται ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ
- 4 Hävittäköön Herra kaikki liukkaat huulet, kielen, joka kerskuen puhuu,
\12:3\The smooth lips and the tongue of pride will be cut off by the Lord.
ἐπίβλεψον εἰσακουσόν μου κύριε ὁ θεός μου φώτισον τοὺς ὀφθαλμούς μου μήποτε ὑπνώσω εἰς θάνατον
- 5 ne, jotka sanovat: "Kielemme voimalla me olemme väkevät; huulemme ovat meidän tukemme; kuka on meille herra?"
\12:4\They have said, With our tongues will we overcome; our lips are ours: who is lord over us?
μήποτε εἶπη ὁ ἐχθρός μου ἰσχυσα πρὸς αὐτόν οἱ θλίβοντές με ἀγαλλιάσονται ἐὰν σαλευθῶ
- 6 "Kurjien sorron tähden, köyhien huokausten tähden minä nyt nousen", sanoo Herra, "tuon pelastuksen sille, joka sitä huoaten ikävöitsee".
\12:5\Because of the crushing of the poor and the weeping of those in need, now will I come to his help, says the Lord; I will give him the salvation which he is desiring.
ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ ἔλει σου ἤλπισα ἀγαλλιάσεται ἡ καρδιά μου ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἄσω τῷ κυρίῳ τῷ εὐεργετήσαντί με καὶ ψαλῶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ ὑψίστου
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
<To the chief music-maker. A Psalm. Of David.> Will you for ever put me out of your memory, O Lord? will your face for ever be turned away from me?
εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν θεός διέφθειραν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἐπιτηδεύμασιν οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός
- 2 Kuinka kauan, Herra, minut yhä unhotat, kuinka kauan kätket minulta kasvosi?
How long is my soul to be in doubt, with sorrow in my heart all the day? how long will he who is against me be given power over me?
κύριος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστιν συνίων ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν

- 3 Kuinka kauan minun täytyy kantaa huolia sielussani, päivät päästään murhetta sydämessäni? Kuinka kauan saa vihollinen ylvästellä minua vastaan?
 Let my voice come before you, and give me an answer, O Lord my God; let your light be shining on me, so that the sleep of death may not overtake me;
 πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρεώθησαν οὐκ ἔστιν ποιῶν χρηστότητα οὐκ ἔστιν ἕως ἑνός τάφος ἀνεωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν ἰδὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν ὧν τὸ στόμα ἄρᾶς καὶ πικρίας γέμει ὄξεις οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχεῖ αἷμα σὺντριμμα καὶ τλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν
- 4 Katsahda tänne, vastaa minulle, Herra, minun Jumalani. Valaise silmäni, etten nukkuisi kuolemaan,
 And he who is against me may not say, I have overcome him; and those who are troubling me may not be glad when I am moved.
 οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν οἱ κατεσθίοντες τὸν λαὸν μου βρώσει ἄρτου τὸν κύριον οὐκ ἐπεκαλέσαντο
- 5 ettei minun viholliseni sanoisi: "Minä voitin hänet", etteivät ahdistajani riemuitsisi, kun minä horjun.
 But I have had faith in your mercy; my heart will be glad in your salvation.
 ἐκεῖ ἐδειλίασαν φόβῳ οὐ οὐκ ἦν φόβος ὅτι ὁ θεὸς ἐν γενεᾷ δικαία
- 6 Mutta minä turvaan sinun armoosi; riemuitkoon minun sydämeni sinun avustasi. Minä veisaan Herralle, sillä hän on tehnyt minulle hyvin.
 I will make a song to the Lord, because he has given me my reward.
 βουλῆν πτωχοῦ κατησχύνετε ὅτι κύριος ἐλπὶς αὐτοῦ ἔστιν
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Hullu sanoo sydämessänsä: "Ei ole Jumalaa". Turmiollinen ja iljettävä on heidän menonsa; ei ole ketään, joka tekee, mikä hyvää on.
 <To the chief music-maker. Of David.> The foolish man has said in his heart, God will not do anything. They are unclean, they have done evil works; there is not one who does good.
 ψαλμὸς τῷ δαυιδ κύριε τίς παροικήσει ἐν τῷ σκηνώματί σου καὶ τίς κατασκηνώσει ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ σου
- 2 Herra katsoo taivaasta ihmislapsiin nähdäksensä, onko ketään ymmärtäväistä, ketään, joka etsii Jumalaa.
 The Lord was looking down from heaven on the children of men, to see if there were any who had wisdom, searching after God.
 πορευόμενος ἄμωμος καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην λαλῶν ἀλήθειαν ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ
- 3 Mutta kaikki ovat poikenneet pois, kaikki tyynni kelvottomiksi käyneet; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvää on, ei yhden yhtäkään.
 They have all gone out of the way together; they are unclean, there is not one who does good, no, not one.
 ὅς οὐκ ἐδόλωσεν ἐν γλώσῃ αὐτοῦ οὐδὲ ἐποίησεν τῷ πλησίον αὐτοῦ κακὸν καὶ ὄνειδισμὸν οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ τοὺς ἔγγιστα αὐτοῦ
- 4 Eivätkö he mitään käsitä, kaikki nuo väärintekijät, jotka saavat leipänsä syömällä minun kansaani eivätkä avuksensa huuda Herraa?
 Have all the workers of evil no knowledge? they take my people for food as they would take bread; they make no prayer to the Lord.
 ἐξουδένωται ἐνώπιον αὐτοῦ πονηρευόμενος τοὺς δὲ φοβουμένους κύριον δοξάζει ὁ ὀμνύων τῷ πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀθετῶν
- 5 Siinä heidät valtaa kauhu, sillä Jumala on läsnä vanhurskasten sukukunnassa.
 Then were they in great fear: for God is in the generation of the upright.
 τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τόκῳ καὶ δῶρα ἐπ' ἀθώοις οὐκ ἔλαβεν ὁ ποιῶν ταῦτα οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα
- 1 Daavidin virsi. Herra, kuka saa vierailta sinun majassasi, kuka asua sinun pyhällä vuorellasi?
 <A Psalm. Of David.> Lord, who may have a resting-place in your tent, a living-place on your holy hill?
 στηλογραφία τῷ δαυιδ φύλαξόν με κύριε ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα
- 2 Se, joka vaeltaa nuhteettomasti, joka tekee vanhurskauden ja puhuu sydämessänsä totuutta;
 He who goes on his way uprightly, doing righteousness, and saying what is true in his heart;
 εἶπα τῷ κυρίῳ κύριός μου εἶ σύ ὅτι τῶν ἀγαθῶν μου οὐ χρεῖαν ἔχεις
- 3 joka ei panettele kielellänsä, joka ei tee toiselle pahaakaan eikä saata lähimmäistään häväistyksen alaiseksi;
 Whose tongue is not false, who does no evil to his friend, and does not take away the good name of his neighbour;
 τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ ἐθανυμάστωσεν πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ ἐν αὐτοῖς
- 4 joka halveksuu hylkiötä, mutta kunnioittaa niitä, jotka pelkäävät Herraa; joka ei valaansa riko, vaikka on vannonut vahingokseen;
 Who gives honour to those who have the fear of the Lord, turning away from him who has not the Lord's approval. He who takes an oath against himself, and makes no change.
 ἐπληθύνθησαν αἱ ἀσθένειαι αὐτῶν μετὰ ταῦτα ἐτάχοναν οὐ μὴ συναγάγω τὰς συναγωγὰς αὐτῶν ἐξ αἰμάτων οὐδὲ μὴ μνησθῶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν διὰ χειλέων μου

- 5 joka ei anna rahaansa korolle eikä ota lahjuksia viatonta vastaan. Joka näin tekee, hän ei ikinä horju.
He who does not put out his money at interest, or for payment give false decisions against men who have done no wrong. He who does these things will never be moved.
 κύριος ἢ μερίς τῆς κληρονομίας μου καὶ τοῦ ποτηρίου μου σὺ εἶ ὁ ἀποκαθιστῶν τὴν κληρονομίαν μου ἐμοί
- 1 Daavidin laulu. Varjele minua, Jumala, sillä sinuun minä turvaan.
 <Michtam. Of David.> **Keep me safe, O God: for in you I have put my faith.**
 προσευχὴ τοῦ δαυὶδ εἰσάκουσον κύριε τῆς δικαιοσύνης μου πρόσχες τῇ δεήσει μου ἐνώτισαι τῆς προσευχῆς μου οὐκ ἐν χεῖρεσιν δολίοις
- 2 Minä sanon Herralle: "Sinä olet minun Herrani, paitsi sinua ei ole minulla mitään hyvää";
O my soul, you have said to the Lord, You are my Lord: I have no good but you.
 ἐκ προσώπου σου τὸ κρίμα μου ἐξέλθοι οἱ ὀφθαλμοί μου ἰδέτωσαν εὐθύτητας
- 3 ja pyhille, jotka maassa ovat: "Nämä ovat ne jalot, joihin on koko minun mielisuosioideni".
As for the saints who are in the earth, they are the noble in whom is all my delight.
 ἐδοκίμασας τὴν καρδίαν μου ἐπεσκέψω νυκτός ἐπύρωσάς με καὶ οὐχ εὐρέθη ἐν ἐμοί ἀδικία
- 4 Monta tuskaa on niillä, jotka ottavat vieraan jumalan; minä en uhraa niille verta juomauhriksi enkä päästä huulilleni niiden nimiä.
Their sorrows will be increased who go after another god: I will not take drink offerings from their hands, or take their names on my lips.
 ὅπως ἂν μὴ λαλήσῃ τὸ στόμα μου τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων διὰ τοὺς λόγους τῶν χειλέων σου ἐγὼ ἐφύλαξα ὁδοὺς σκληράς
- 5 Herra on minun pelto- ja malja-osani; sinä hoidat minun arpani.
The Lord is my heritage and the wine of my cup; you are the supporter of my right.
 κατάρτισαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου ἵνα μὴ σαλευθῶσιν τὰ διαβήματά μου
- 6 Arpa lankesi minulle ihanasta maasta, ja kaunis on minun perintöosani.
Fair are the places marked out for me; I have a noble heritage.
 ἐγὼ ἐκέκραξα ὅτι ἐπήκουσάς μου ὁ θεὸς κλῖνον τὸ οὖς σου ἐμοί καὶ εἰσάκουσον τῶν ῥημάτων μου
- 7 Minä kiitän Herraa, joka on minua neuvonut; yölläkin minua siihen sisimpäni kehoittaa.
I will give praise to the Lord who has been my guide; knowledge comes to me from my thoughts in the night.
 θαυμάστωσον τὰ ἐλέη σου ὁ σφύζων τοὺς ἐλπίζοντας ἐπὶ σέ ἐκ τῶν ἀνθεστηκότων τῇ δεξιᾷ σου
- 8 Minä pidän Herran aina edessäni; kun hän on minun oikealla puolellani, en minä horju.
I have put the Lord before me at all times; because he is at my right hand, I will not be moved.
 φύλαξόν με ὡς κόραν ὀφθαλμοῦ ἐν σκέπη τῶν πτερυγῶν σου σκεπάσεις με
- 9 Sentähden minun sydämeni iloitsee ja sieluni riemuitsee, ja myös minun ruumiini asuu turvassa.
Because of this my heart is glad, and my glory is full of joy: while my flesh takes its rest in hope.
 ἀπὸ προσώπου ἀσεβῶν τῶν ταλαιπωρησάντων με οἱ ἐχθροί μου τὴν ψυχὴν μου περιέσχον
- 10 Sillä sinä et hylkää minun sielua tuonelaan etkä anna hurskaasi nähdä kuolemaa.
For you will not let my soul be prisoned in the underworld; you will not let your loved one see the place of death.
 τὸ στέαρ αὐτῶν συνέκλεισαν τὸ στόμα αὐτῶν ἐλάλησεν ὑπερηφανίαν
- 11 Sinä neuvot minulle elämän tien; ylenpalttisesti on iloa sinun kasvojesi edessä, ihanuutta sinun oikeassa kädessäsi iankaikkisesti.
You will make clear to me the way of life; where you are joy is complete; in your right hand there are pleasures for ever and ever.
 ἐκβάλλοντές με νυκτὶ περιεκύκλωσάν με τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἔθεντο ἐκκλίναι ἐν τῇ γῆ
- 1 Daavidin rukous. Kuule, Herra, minun oikeata asiaani, tarkkaa minun huutoani, ota korviisi minun rukoukseni, joka ei lähde petollisilta huulilta.
 <A Prayer. Of David.> **Let my cause come to your ears, O Lord, give attention to my cry; give ear to my prayer which goes not out from false lips.**
 εἰς τὸ τέλος τῷ παιδὶ κυρίου τῷ δαυὶδ ἂ ἐλάλησεν τῷ κυρίῳ τοὺς λόγους τῆς ᾠδῆς ταύτης ἐν ἡμέρᾳ ἣ ἐρρύσατο αὐτὸν κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ ἐκ χειρὸς σαουλ.
- 2 Sinulta tulee minulle oikeus, sinun silmäsi katsovat sitä, mikä oikein on.
Be my judge; for your eyes see what is right.
 καὶ εἶπεν ἀγαπήσω σε κύριε ἢ ἰσχύς μου

- 3 Sinä koettelet minun sydäntäni, tarkkaat sitä yöllä, sinä tutkit minua, mutta et mitään löydä. Jos minä pahaa ajattelen, ei se käy suustani ulos.
You have put my heart to the test, searching me in the night; you have put me to the test and seen no evil purpose in me; I will keep my mouth from sin.
 κύριος στερεώμα μου και καταφυγή μου και ρύστης μου ο θεός μου βοηθός μου και ἐλπιδῶ ἐπ' αὐτόν ὑπερασπιστής μου και κέρας σωτηρίας μου ἀντιλήμπτωρ μου
- 4 Mitä ihmiset tehköötkin, sinun huultesi sanassa minä pysyn ja kavahdan väkivaltaisen teitä.
As for the works of men, by the word of your lips I have kept myself from the ways of the violent.
 αἰνῶν ἐπικαλέσομαι κύριον και ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι
- 5 Minun askeleeni pysyvät sinun poluillasi, minun jalkani eivät horju.
I have kept my feet in your ways, my steps have not been turned away.
 περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου και χεῖμαρροι ἀνομίας ἐξετάραξάν με
- 6 Minä huudan sinua avukseni, sillä sinä vastaat minulle, Jumala; kallista korvasi minun puoleeni, kuule minun puheeni.
My cry has gone up to you, for you will give me an answer, O God: let your ear be turned to me, and give attention to my words.
 ὠδῖνες ἄου περιεκύκλωσάν με προέφθασάν με παγίδες θανάτου
- 7 Osoita ihmeellinen armosi, sinä, joka pelastat vihamiesten vallasta ne, jotka turvaavat sinun oikeaan käteesi.
Make clear the wonder of your mercy, O saviour of those who put their faith in your right hand, from those who come out against them.
 και ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐπεκαλεσάμην τὸν κύριον και πρὸς τὸν θεόν μου ἐκέκραξα ἤκουσεν ἐκ ναοῦ ἁγίου αὐτοῦ φωνῆς μου και ἡ κραυγὴ μου ἐνώπιον αὐτοῦ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ὄτα αὐτοῦ
- 8 Varjele minua niinkuin silmäterää, kätke minut siipiesi suojaan
Keep me as the light of your eyes, covering me with the shade of your wings,
 και ἐσαλεύθη και ἐντρομος ἐγενήθη ἡ γῆ και τὰ θεμέλια τῶν ὀρέων ἐταράχθησαν και ἐσαλεύθησαν ὅτι ὀργίσθη αὐτοῖς ὁ θεός
- 9 jumalattomilta, jotka tahtovat minut tuhota, verivihollisiltani, jotka minua saartavat.
From the evil-doers who are violent to me, and from those who are round me, desiring my death.
 ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ και πῦρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ κατεφλόγισεν ἀνθρακες ἀνήφθησαν ἀπ' αὐτοῦ
- 10 He ovat sulkeneet tunnottomat sydämensä, heidän suunsa puhuu ylvästellen.
They are shut up in their fat: with their mouths they say words of pride.
 και ἐκλινεν οὐρανὸν και κατέβη και γνώφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ
- 11 He ovat kintereillämme, he jo kiertävät meidät, he vaanivat silmillään, lyödäksensä maahan.
They have made a circle round our steps: their eyes are fixed on us, forcing us down to the earth;
 και ἐπέβη ἐπὶ χερουβιν και ἐπετάσθη ἐπετάσθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων
- 12 Hän on niinkuin saalista himoitseva leijona, niinkuin nuori leijona, joka piilossa väijyy.
Like a lion desiring its food, and like a young lion waiting in secret places.
 και ἔθετο σκότος ἀποκρυφῆν αὐτοῦ κύκλω αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ σκοτεινὸν ὕδωρ ἐν νεφέλαις ἀέρον
- 13 Nouse, Herra, astu hänen eteensä. Paiskaa hänet maahan. Vapahda miekallasi minun sieluni jumalattomista,
Up! Lord, come out against him, make him low, with your sword be my saviour from the evil-doer.
 ἀπὸ τῆς τηλαυγήσεως ἐνώπιον αὐτοῦ αἱ νεφέλαι διήλθον χάλασα και ἀνθρακες πυρός
- 14 kädelläsi ihmisistä, Herra, tämän maailman ihmisistä, joiden osa on tässä elämässä, joiden vatsan sinä täytät antimillasi, joiden pojat tulevat ravituiksi ja jotka jättävät yltäkylläisyytensä lapsilleen.
With your hand, O Lord, from men, even men of the world, whose heritage is in this life, and whom you make full with your secret wealth: they are full of children; after their death their offspring take the rest of their goods.
 και ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ κύριος και ὁ ὕψιστος ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ
- 15 Mutta minä saan nähdä sinun kasvosi vanhurskaudessa, herätessäni ravita itseni sinun muotosi katselemisella.
As for me, I will see your face in righteousness: when I am awake it will be joy enough for me to see your form.
 και ἐξάπεστείεν βέλη και ἐσκόρπισεν αὐτοὺς και ἀστραπὺς ἐπλήθυνεν και συνετάραξεν αὐτούς

- 1 Veisuunjohtajalle; Herran palvelijan Daavidin virsi, jonka sanat hän puhui Herralle sinä päivänä, jona Herra oli pelastanut hänet kaikkien hänen vihollistensa vallasta ja Saulin kädestä.
&lftTo the chief music-maker. Of the servant of the Lord, of David, who said the words of this song to the Lord on the day when the Lord made him free from the hand of all his haters, and from the hand of Saul; and he said,>f\
- εις τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Hän sanoi: Sydämeistäni minä rakastan sinua, Herra, minun voimani,
\18:1\I will give you my love, O Lord, my strength.
- οἱ οὐρανοὶ διηγῶνται δόξαν θεοῦ ποιήσιν δὲ χειρῶν αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ στερέωμα
- 3 Herra, minun kallioni, linnani ja pelastajani, minun Jumalani, vuoreni, jonka turviin minä pakenen, minun kilpeni, autuuteni sarvi ja varustukseni.
\18:2\The Lord is my Rock, my walled town, and my saviour; my God, my Rock, in him will I put my faith; my breastplate, and the horn of my salvation, and my high tower.
- ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐρεύγεται ῥῆμα καὶ νῦξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνώσιν
- 4 Ylistetty olkoon Herra! - niin minä huudan, ja vihollisistani minä pelastun.
\18:3\I will send up my cry to the Lord, who is to be praised; so will I be made safe from those who are against me.
- οὐκ εἰσὶν λαλαὶ οὐδὲ λόγοι ὧν οὐχὶ ἀκούονται αἱ φωναὶ αὐτῶν
- 5 Kuoleman paulat piirittivät minut, turmion virrat peljästyttivät minut.
\18:4\The cords of death were round me, and the seas of evil put me in fear.
- εις πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φόβος αὐτῶν καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ
- 6 Tuonelan paulat kietoiivat minut, kuoleman ansat yllättivät minut.
\18:5\The cords of hell were round me: the nets of death came on me.
- καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ
- 7 Ahdistuksessani minä rukoilin Herraa ja huusin avuksi Jumalaani; hän kuuli minun ääneni temppelistänsä, ja minun huutoni hänen edessään kohosi hänen korviinsa.
\18:6\In my trouble my voice went up to the Lord, and my cry to my God: my voice came to his hearing in his holy Temple, and my prayer came before him, even into his ears.
- ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἐξοδος αὐτοῦ καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ
- 8 Silloin maa huojui ja järäsi, vuorten perustukset järkkyivät; ne horjuivat, sillä hänen vihansa syytti.
\18:7\Then trouble and shock came on the earth; and the bases of the mountains were moved and shaking, because he was angry.
- ὁ νόμος τοῦ κυρίου ἄμωμος ἐπιστρέφων ψυχὰς ἡ μαρτυρία κυρίου πιστὴ σοφίζουσα νῆπια
- 9 Savu suitsusi hänen sieraimistaan, kuluttava tuli hänen suustansa, palavat hiilet hehkuivat hänestä.
\18:8\There went up a smoke from his nose, and a fire of destruction from his mouth: flames were lighted by it.
- τὰ δικαιώματα κυρίου εὐθεῖα εὐφραίνοντα καρδίαν ἡ ἐντολὴ κυρίου τηλαυγῆς φωτίζουσα ὀφθαλμοὺς
- 10 Hän notkisti taivaat ja astui alas, synkkä pilvi jalkojensa alla.
\18:9\The heavens were bent, so that he might come down; and it was dark under his feet.
- ὁ φόβος κυρίου ἀγνός διαμένων εἰς αἰῶνα αἰῶνος τὰ κρίματα κυρίου ἀληθινὰ δεδικαιωμένα ἐπὶ τὸ αὐτό
- 11 Ja hän ajoi kerubin kannattamana ja lensi, ja hän liiti tuulen siivillä;
\18:10\And he went in flight through the air, seated on a storm-cloud: going quickly on the wings of the wind.
- ἐπιθυμητὰ ὑπὲρ χρυσίων καὶ λίθων τίμιον πολὺν καὶ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον
- 12 hän pani pimeyden verhojensa, majaksensa yltympäri: mustat vedet, paksut pilvet.
\18:11\He made the dark his secret place; his tent round him was the dark waters and thick clouds of the skies.
- καὶ γὰρ ὁ δοῦλός σου φυλάσσει αὐτὰ ἐν τῷ φυλάσσειν αὐτὰ ἀνταπόδοσις πολλή
- 13 Hohteesta, joka kävi hänen edellensä, purkautuivat pilvet rakeiksi ja palaviksi hiiliksi.
\18:12\Before his shining light his dark clouds went past, raining ice and fire.
- παραπτώματα τίς συνήσει ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με

- 14 Ja Herra jylisi taivaassa, Korkein antoi äänensä kaikua, tulla rakeita ja palavia hiiliä.
 \18:13\The Lord made thunder in the heavens, and the voice of the Highest was sounding out: a rain of ice and fire.
 και από άλλωτριών φείσαι του δούλου σου εάν μή μου κατακυριεύσωσιν τότε ἄμωμος ἔσομαι και καθαρισθήσομαι από ἁμαρτίας μεγάλης
- 15 Hän lennätti nuolensa ja hajotti heidät, paljon salamoita ja kauhistutti heidät.
 \18:14\He sent out his arrows, driving them in all directions; by his flames of fire they were troubled.
 και ἔσονται εις εὐδοκίαν τὰ λόγια του στόματός μου και ἡ μελέτη της καρδιάς μου ἐνώπιόν σου διὰ παντός κύριε βοηθέ μου και λυτρωτά μου
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
 <To the chief music-maker. A Psalm. Of David.>
 εις τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Taivaat julistavat Jumalan kunniaa, taivaanvahuus ilmoittaa hänen kättensä tekoja.
 \19:1\The heavens are sounding the glory of God; the arch of the sky makes clear the work of his hands.
 ἐπακούσαι σου κύριος ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως ὑπερασπίσαι σου τὸ ὄνομα του θεου ιακωβ
- 3 Päivä sanoo päivälle, ja yö ilmoittaa yölle.
 \19:2\Day after day it sends out its word, and night after night it gives knowledge.
 ἐξαποστεῖλαι σοι βοήθειαν ἐξ ἁγίου και ἐκ σιων ἀντιλάβοιτό σου
- 4 Se ei ole puhetta, se ei ole kieltä, jonka ääni ei kuuluisi.
 \19:3\There are no words or language; their voice makes no sound.
 μνησθει πάσης θυσίας σου και τὸ ὀλοκαύτωμά σου πιανάτω διάψαγμα
- 5 Niiden mittanuora ulottuu yli kaiken maan ja niiden sanat maanpiirin ääriin. Auringolle hän on tehnyt niihin majan.
 \19:4\Their line has gone out through all the earth, and their words to the end of the world. In them has he put a tent for the sun,
 δόξη σοι κατὰ τὴν καρδίαν σου και πᾶσαν τὴν βουλὴν σου πληρώσαι
- 6 Se on niinkuin ylkä, joka tulee kammiostaan, se riemuitsee kuin sankari rataansa juostessaan.
 \19:5\Who is like a newly married man coming from his bride-tent, and is glad like a strong runner starting on his way.
 ἀγαλλιασόμεθα ἐν τῷ σωτηρίῳ σου και ἐν ὀνόματι θεου ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα πληρώσαι κύριος πάντα τὰ αἰτήματά σου
- 7 Se nousee taivasten ääristä ja kiertää niiden toisiin ääriin, eikä mikään voi lymytä sen helteeltä.
 \19:6\His going out is from the end of the heaven, and his circle to the ends of it; there is nothing which is not open to his heat.
 νῦν ἔργων ὅτι ἔσωσεν κύριος τὸν χριστὸν αὐτου ἐπακούσεται αὐτου ἐξ οὐρανου ἁγίου αὐτου ἐν δυναστείας ἡ σωτηρία της δεξιᾶς αὐτου
- 8 Herran laki on täydellinen; se virvoittaa sielun. Herran todistus on vahva, se tekee tyhmästä viisaan.
 \19:7\The law of the Lord is good, giving new life to the soul: the witness of the Lord is certain, giving wisdom to the foolish.
 οὗτοι ἐν ἄρμασιν και οὗτοι ἐν ἵπποις ἡμεῖς δὲ ἐν ὀνόματι κυρίου θεου ἡμῶν μεγαλυνθησόμεθα
- 9 Herran asetukset ovat oikeat, ne ilahuttavat sydämen. Herran käskyt ovat selkeät, ne valaisevat silmät.
 \19:8\The orders of the Lord are right, making glad the heart: the rule of the Lord is holy, giving light to the eyes.
 αὐτοὶ συνεποδίσθησαν και ἔπεσαν ἡμεῖς δὲ ἀνέστημεν και ἀνορθώθημεν
- 10 Herran pelko on puhdas, se pysyy iäti. Herran oikeudet ovat todet, kaikki tyynni vanhurskaat.
 \19:9\The fear of the Lord is clean, and has no end; the decisions of the Lord are true and full of righteousness.
 κύριε σῶσον τὸν βασιλέα σου και ἐπάκουσον ἡμῶν ἐν ἧ ἂν ἡμέρᾳ ἐπικαλεσόμεθά σε
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
 <To the chief music-maker. A Psalm. Of David.>
 εις τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Kuulkoon Herra sinua hädän päivänä, varjelkoon sinua Jaakobin Jumalan nimi.
 \20:1\May the Lord give ear to you in the day of trouble; may you be placed on high by the name of the God of Jacob;
 κύριε ἐν τῇ δυνάμει σου εὐφρανθήσεται ὁ βασιλεὺς και ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ σου ἀγαλλιάσεται σφόδρα

- 3 Hän lähettäköön sinulle avun pyhäköstä ja tukekoon sinua Siionista.
\\20:2\\May he send you help from the holy place, and give you strength from Zion;
τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τὴν θέλησιν τῶν χειλέων αὐτοῦ οὐκ ἐστέρησας αὐτὸν διάψαλμα
- 4 Muistakoon hän kaikki sinun uhrilahjasi, ja olkoon sinun polttouhrisi lihava hänen silmissään. Sela.
\\20:3\\May he keep all your offerings in mind, and be pleased with the fat of your burned offerings; (Selah.)
ὅτι προέφθασας αὐτὸν ἐν εὐλογίαις χρηστότητος ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ στέφανον ἐκ λίθου τιμίου
- 5 Hän antakoon sinulle, mitä sydämesi halajaa, ja täyttäköön kaikki sinun aivoituksesi.
\\20:4\\May he give you your heart's desire, and put all your purposes into effect.
ζωὴν ἠτήσατό σε καὶ ἔδωκεν αὐτῷ μακρότητα ἡμερῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος
- 6 Suotakoon meidän riemuita sinun voitostasi ja nostaa lippumme Jumalamme nimeen. Täyttäköön Herra kaikki sinun pyyntösi.
\\20:5\\We will be glad in your salvation, and in the name of our God we will put up our flags: may the Lord give you all your requests.
μεγάλῃ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐν τῷ σωτηρίῳ σου δόξαν καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐπιθήσεις ἐπ' αὐτόν
- 7 Nyt minä tiedän, että Herra auttaa voideltuansa, vastaa hänelle pyhästä taivaastansa, auttaa häntä oikean kätensä voimallisilla teoilla.
\\20:6\\Now am I certain that the Lord gives salvation to his king; he will give him an answer from his holy heaven with the strength of salvation in his right hand.
ὅτι δόσεις αὐτῷ εὐλογίαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος εὐφρανεῖς αὐτόν ἐν χαρᾷ μετὰ τοῦ προσώπου σου
- 8 Toiset turvaavat vaunuihin, toiset hevosiin, mutta me tunnustamme Herran, Jumalamme, nimeä.
\\20:7\\Some put their faith in carriages and some in horses; but we will be strong in the name of the Lord our God.
ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐλπίζει ἐπὶ κύριον καὶ ἐν τῷ ἔλεει τοῦ ὑψίστου οὐ μὴ σαλευθῆ
- 9 He vaipuvat maahan ja kaatuvat, mutta me nousimme ja pysymme pystyssä.
\\20:8\\They are bent down and made low; but we have been lifted up.
εὐφρανεῖς ἡ χεὶρ σου πᾶσιν τοῖς ἐχθροῖς σου ἡ δεξιὰ σου εὖροι πάντας τοὺς μισοῦντάς σε
- 10 Herra, auta! Vastatkoon kuningas meille, kun huudamme.
\\20:9\\Come to our help, Lord: let the king give ear to our cry.
θήσεις αὐτοὺς ὡς κλίβανον πυρὸς εἰς καιρὸν τοῦ προσώπου σου κύριος ἐν ὄργῃ αὐτοῦ συνταράξει αὐτούς καὶ καταφάγεται αὐτούς πῦρ
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
&IfTo the chief music-maker. A Psalm. Of David.>
εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῆς ἀντιλήμψεως τῆς ἑωθινῆς ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Herra, sinun voimastasi kuningas iloitsee; kuinka suuresti hän riemuitseekaan sinun avustasi!
\\21:1\\The king will be glad in your strength, O Lord; how great will be his delight in your salvation!
ὁ θεὸς ὁ θεός μου πρόσχες μοι ἵνα τί ἐγκατέλιπές με μακρὰν ἀπὸ τῆς σωτηρίας μου οἱ λόγοι τῶν παραπτωμάτων μου
- 3 Mitä hänen sydämensä halasi, sen sinä hänelle annoit, et kieltänyt, mitä hänen huulensa anoivat. Sela.
\\21:2\\You have given him his heart's desire, and have not kept back the request of his lips. (Selah.)
ὁ θεός μου κεκράζομαι ἡμέρας καὶ οὐκ εἰσακοῦση καὶ νυκτός καὶ οὐκ εἰς ἄνοιαν ἔμοι
- 4 Sinä suot hänelle onnen ja siunauksen, panet hänen päähänsä kultaisen kruunun.
\\21:3\\For you go before him with the blessings of good things: you put a crown of fair gold on his head.
σὺ δὲ ἐν ἁγίοις κατοικεῖς ὁ ἔπαινος ἰσραηλ
- 5 Hän anoi sinulta elämää, sen sinä hänelle annoit: iän pitkän, ainaisen, iankaikkisen.
\\21:4\\He made request to you for life, and you gave it to him, long life for ever and ever.
ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἤλπισαν καὶ ἐρρῶσω αὐτούς
- 6 Suuri on hänen kunniansa, kun sinä häntä autoit; sinä peität hänet loistolla ja kirkkaudella.
\\21:5\\His glory is great in your salvation: honour and authority have you put on him.
πρὸς σε ἐκέκραξαν καὶ ἐσώθησαν ἐπὶ σοὶ ἤλπισαν καὶ οὐ κατησχύνθησαν

- 7 Sillä sinä asetat hänet suureksi siunaukseksi ikuisiin aikoihin asti; sinä ilahutat häntä riemulla kasvojesi edessä.
 \21:6\For you have made him a blessing for ever: you have given him joy in the light of your face.
 ἐγὼ δὲ εἰμι σκόληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος ὄνειδος ἀνθρώπου καὶ ἐξουδένημα λαοῦ
- 8 Sillä kuningas luottaa Herraan, ja Korkeimman armo tekee hänet horjumattomaksi.
 \21:7\For the king has faith in the Lord, and through the mercy of the Most High he will not be moved.
 πάντες οἱ θεωροῦντές με ἐξεμυκτήρισάν με ἐλάλησαν ἐν χεῖρεσιν ἐκίνησαν κεφαλὴν
- 9 Sinun kätesi saavuttaa kaikki sinun vihollisesi, sinun oikea kätesi saavuttaa sinun vihamiehenesi.
 \21:8\Your hand will make a search for all your haters; your right hand will be hard on all those who are against you.
 ἤλπισεν ἐπὶ κύριον ῥυσάσθω αὐτόν σωσάτω αὐτόν ὅτι θέλει αὐτόν
- 10 Sinä panet heidät hehkumaan kuin pätsin, kun sinä kasvosi näytät; Herra nielee heidät vihassansa, tuli kuluttaa heidät.
 \21:9\You will make them like a flaming oven before you; the Lord in his wrath will put an end to them, and they will be burned up in the fire.
 ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐκπάσας με ἐκ γαστροῦ ἡ ἐλπὶς μου ἀπὸ μαστῶν τῆς μητρὸς μου
- 11 Sinä hävität maan päältä heidän hedelmänsä ja heidän jälkeläisensä ihmislasten keskuudesta.
 \21:10\Their fruit will be cut off from the earth, and their seed from among the children of men.
 ἐπὶ σὲ ἐπερρίφην ἐκ μήτρας ἐκ κοιλίας μητρὸς μου θεὸς μου εἶ σὺ
- 12 Vaikka he hankkivat paha sinua vastaan, mieltivät juonia, eivät he mitään voi;
 \21:11\For their thoughts were bitter against you: they had an evil design in their minds, which they were not able to put into effect.
 μὴ ἀποστῆς ἀπ' ἐμοῦ ὅτι θλίψις ἐγγύς ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ βοηθῶν
- 13 sillä sinä ajat heidät pakoon, tähtää heitä kasvoin jousesi jänteellä.
 \21:12\Their backs will be turned when you make ready the cords of your bow against their faces.
 περιεκύκλωσάν με μόσχοι πολλοὶ ταῦροι πίονες περιέσχον με
- 14 Nouse voimassasi, Herra! Laulaen ja veisaten me ylistämme sinun väkevyyttäsi.
 \21:13\Be lifted up, O Lord, in your strength; so will we make songs in praise of your power.
 ἤνοιξαν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν ὡς λέων ὁ ἀρπάζων καὶ ὠρυόμενος
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Aamuruskon peura"; Daavidin virsi.
 ˆTo the chief music-maker on Aijeleth-hash-shahar. A Psalm. Of David.ˆ
 ψαλμὸς τῷ δαυιδ κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδὲν με ὑστερήσει
- 2 Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit? Miksi olet kaukana, et auta minua, et kuule valitukseni sanoja?
 \22:1\My God, my God, why are you turned away from me? why are you so far from helping me, and from the words of my crying?
 εἰς τόπον χλόης ἐκεῖ με κατεσκηνώσεν ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέν με
- 3 Jumalani, minä huudan päivällä, mutta sinä et vastaa, ja yöllä, enkä voi vaieta.
 \22:2\O my God, I make my cry in the day, and you give no answer; and in the night, and have no rest.
 τὴν ψυχὴν μου ἐπέστρεψεν ὠδήγησέν με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ
- 4 Ja kuitenkin sinä olet Pyhä, jonka istuin on Israelin kiitosvirtten keskellä.
 \22:3\But you are holy, O you who are seated among the praises of Israel.
 ἐὰν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιάς θανάτου οὐ φοβηθήσομαι κακὰ ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου αὐταὶ με παρεκάλεσαν
- 5 Meidän isämme luottivat sinuun, he luottivat, ja sinä pelastit heidät.
 \22:4\Our fathers had faith in you: they had faith and you were their saviour.
 ἠτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν ἐξ ἐναντίας τῶν θλιβόντων με ἐλίπανα ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλὴν μου καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον ὡς κράτιστον
- 6 He huusivat sinua ja pelastuivat; he luottivat sinuun eivätkä tulleet häpeään.
 \22:5\They sent up their cry to you and were made free: they put their faith in you and were not put to shame.
 καὶ τὸ ἔλεός σου καταδιώξεται με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου καὶ τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν

- 1 Daavidin virsi. Herra on minun paimeneni, ei minulta mitään puutu.
<A Psalm. Of David.> The Lord takes care of me as his sheep; I will not be without any good thing.
ψαλμὸς τῷ δαυιδ τῆς μιᾶς σαββάτων τοῦ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἡ οἰκουμένη καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ
- 2 Viheriäisille niityille hän vie minut lepäämään; virvoittavien vetten tykö hän minut johdattaa.
He makes a resting-place for me in the green fields: he is my guide by the quiet waters.
αὐτὸς ἐπὶ θαλασσῶν ἐθεμελίωσεν αὐτὴν καὶ ἐπὶ ποταμῶν ἠτοίμασεν αὐτήν
- 3 Hän virvoittaa minun sieluni. Hän ohjaa minut oikealle tielle nimensä tähden.
He gives new life to my soul: he is my guide in the ways of righteousness because of his name.
τίς ἀναβήσεται εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου καὶ τίς στήσεται ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ
- 4 Vaikka minä vaeltais pimeässä laaksossa, en minä pelkäisi mitään pahaa, sillä sinä olet minun kansani; sinun vitsasi ja sauvasi minua lohduttavat.
Yes, though I go through the valley of deep shade, I will have no fear of evil; for you are with me, your rod and your support are my comfort.
ἄθῳος χερσίν καὶ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ ὃς οὐκ ἔλαβεν ἐπὶ ματαίῳ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ οὐκ ὤμοσεν ἐπὶ δόλῳ τῷ πλησίον αὐτοῦ
- 5 Sinä valmistat minulle pöydän minun vihollisteni silmien eteen. Sinä voitelet minun pääni öljyllä; minun maljani on ylitsevuotavainen.
You make ready a table for me in front of my haters: you put oil on my head; my cup is overflowing.
οὗτος λήμψεται εὐλογίαν παρὰ κυρίου καὶ ἐλεημοσύνην παρὰ θεοῦ σωτήρος αὐτοῦ
- 6 Sula hyvyys ja laupeus seuraavat minua kaiken elinaikani; ja minä saan asua Herran huoneessa päivieni loppuun asti.
Truly, blessing and mercy will be with me all the days of my life; and I will have a place in the house of the Lord all my days.
αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων αὐτὸν ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ἰακωβ διάψαλμα
- 1 Daavidin virsi. Herran on maa ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja ne, jotka siinä asuvat.
<A Psalm. Of David.> The earth is the Lord's, with all its wealth; the world and all the people living in it.
ψαλμὸς τῷ δαυιδ πρὸς σέ κύριε ἦρα τὴν ψυχὴν μου ὁ θεός μου
- 2 Sillä hän on sen perustanut merten päälle, vahvistanut sen virtojen päälle.
For by him it was based on the seas, and made strong on the deep rivers.
ἐπὶ σοὶ πέποιθα μὴ καταισχυνθείην μηδὲ καταγελασάτωσάν μου οἱ ἐχθροί μου
- 3 Kuka saa astua Herran vuorelle, kuka seisoa hänen pyhässä paikassansa?
Who may go up into the hill of the Lord? and who may come into his holy place?
καὶ γὰρ πάντες οἱ ὑπομένοντές σε οὐ μὴ καταισχυνθῶσιν αἰσχυνθήτωσαν πάντες οἱ ἀνομοῦντες διὰ κενῆς
- 4 Se, jolla on viattomat kädet ja puhdas sydän, joka ei halaja turhuutta eikä vanna väärin.
He who has clean hands and a true heart; whose desire has not gone out to foolish things, who has not taken a false oath.
τὰς ὁδοὺς σου κύριε γνώρισόν μοι καὶ τὰς τρίβους σου διδάξόν με
- 5 Hän saa siunauksen Herralta ja vanhurskauden pelastuksensa Jumalalta.
He will have blessing from the Lord, and righteousness from the God of his salvation.
ὁδήγησόν με ἐπὶ τὴν ἀλήθειάν σου καὶ δίδαξόν με ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός ὁ σωτήρ μου καὶ σὲ ὑπέμεινα ὅλην τὴν ἡμέραν
- 6 Tämä on se suku, joka häntä kysyy, joka etsii sinun kasvojasi, - tämä on Jaakob. Sela.
This is the generation of those whose hearts are turned to you, even to your face, O God of Jacob. (Selah.)
μνήσθητι τῶν οἰκτιρμῶν σου κύριε καὶ τὰ ἐλέη σου ὅτι ἀπὸ τοῦ αἰῶνός εἰσιν
- 7 Nostakaa pääanne, te portit, nostakaa pääanne, te ikuiset ovet, kunnian kuninkaan käydä sisälle!
Let your heads be lifted up, O doors; be lifted up, O you eternal doors: that the King of glory may come in.
ἁμαρτίας νεότητός μου καὶ ἀγνοίας μου μὴ μνησθῆς κατὰ τὸ ἔλεός σου μνήσθητί μου σὺ ἕνεκα τῆς χρηστότητός σου κύριε
- 8 Kuka on se kunnian kuningas? Hän on Herra, väkevä ja voimallinen, Herra, voimallinen sodassa.
Who is the King of glory? The Lord of strength and power, the Lord strong in war.
χρηστὸς καὶ εὐθὴς ὁ κύριος διὰ τοῦτο νομοθετήσει ἁμαρτάνοντας ἐν ὁδοῦ

- 9 Nostakaa pääanne, te portit, nostakaa pääanne, te ikuiset ovet, kunnian kuninkaan käydä sisälle!
Let your heads be lifted up, O doors; let them be lifted up, O you eternal doors: that the King of glory may come in.
ὁδηγήσει πρᾶεις ἐν κρίσει διδάξει πρᾶεις ὁδοὺς αὐτοῦ
- 10 Kuka on se kunnian kuningas? Hän on Herra Sebaot, hän on kunnian kuningas. Sela.
Who is the King of glory? The Lord of armies, he is the King of glory. (Selah.)
πᾶσαι αἱ ὁδοὶ κυρίου ἔλεος καὶ ἀλήθεια τοῖς ἐκζητοῦσιν τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ
- 1 Daavidin virsi. Sinun tykösi, Herra, minä ylennän sieluni,
&ItOf David.> To you, O Lord, my soul is lifted up.
τοῦ δαυιδ κρινόν με κύριε ὅτι ἐγὼ ἐν ἀκακία μου ἐπορεύθην καὶ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐλπίζων οὐ μὴ ἀσθενήσω
- 2 Jumalani, sinuun minä turvaan; älä salli minun joutua häpeään, älkööt viholliseni saako riemuita minusta.
O my God, I have put my faith in you, let me not be shamed; let not my haters be glorying over me.
δοκίμασόν με κύριε καὶ πείρασόν με πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου
- 3 Ei yksikään, joka sinua odottaa, joudu häpeään; häpeään joutuvat ne, jotka ovat syyttä uskottomat.
Let no servant of yours be put to shame; may those be shamed who are false without cause.
ὅτι τὸ ἔλεός σου κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου ἔστιν καὶ εὐηρέστησα ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου
- 4 Herra, neuvo minulle tiesi, opeta minulle polkusi.
Make your steps clear to me, O Lord; give me knowledge of your ways.
οὐκ ἐκάθισα μετὰ συνεδρίου ματαιότητος καὶ μετὰ παρανομοῦντων οὐ μὴ εἰσέλθω
- 5 Johdata minua totuutesi tiellä ja opeta minua, sillä sinä olet minun pelastukseni Jumala. Sinua minä odotan kaiken päivää.
Be my guide and teacher in the true way; for you are the God of my salvation; I am waiting for your word all the day.
ἐμίσησα ἐκκλησίαν πονηρευομένων καὶ μετὰ ἀσεβῶν οὐ μὴ καθίσω
- 6 Muista laupeuttasi, Herra, ja armoasi, sillä ne ovat olleet hamasta iankaikkisuudesta.
O Lord, keep in mind your pity and your mercies; for they have been from the earliest times.
νίγμομαι ἐν ἀθόοις τὰς χειράς μου καὶ κυκλώσω τὸ θυσιαστήριόν σου κύριε
- 7 Älä muista minun nuoruuteni syntejä, älä minun rikoksiani; muista minua armosi mukaan, hyvyytesi tähden, Herra.
Do not keep in mind my sins when I was young, or my wrongdoing; let your memory of me be full of mercy, O Lord, because of your righteousness.
τοῦ ἀκοῦσαι φωνὴν αἰνέσεως καὶ διηγῆσασθαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου
- 8 Hyvä ja vakaa on Herra; sentähden hän neuvoo syntiset tielle.
Good and upright is the Lord: so he will be the teacher of sinners in the way.
κύριε ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου σου καὶ τόπον σκηνώματος δόξης σου
- 9 Hän johdattaa nöyriä oikein, hän opettaa nöyrille tiensä.
He will be an upright guide to the poor in spirit: he will make his way clear to them.
μὴ συναπολέσης μετὰ ἀσεβῶν τὴν ψυχὴν μου καὶ μετὰ ἀνδρῶν αἱμάτων τὴν ζωὴν μου
- 10 Kaikki Herran polut ovat armo ja totuus niille, jotka pitävät hänen liittonsa ja todistuksensa.
All the ways of the Lord are mercy and good faith for those who keep his agreement and his witness.
ὧν ἐν χερσὶν ἀνομίαι ἢ δεξιὰ αὐτῶν ἐπλήσθη δόρων
- 11 Nimesi tähden, Herra, anna anteeksi minun syntivelkani, sillä se on suuri.
Because of your name, O Lord, let me have forgiveness for my sin, which is very great.
ἐγὼ δὲ ἐν ἀκακία μου ἐπορεύθην λύτρωσαί με καὶ ἐλέησόν με
- 12 Kuka on se mies, joka Herraa pelkää - sen hän neuvoo tielle, joka hänen on valittava.
If a man has the fear of the Lord, the Lord will be his teacher in the way of his pleasure.
ὁ γὰρ πούς μου ἔστη ἐν εὐθύτητι ἐν ἐκκλησίαις εὐλογήσω σε κύριε

- 1 Daavidin virsi. Auta minut oikeuteeni, Herra, sillä minä olen vaeltanut nuhteettomasti ja turvaan horjumatta Herraan.
<Of David.> O Lord, be my judge, for my behaviour has been upright: I have put my faith in the Lord, I am not in danger of slipping.
του δαυιδ προς του χρισθηναι κύριος φωτισμός μου και σωτήρ μου τίνα φοβηθήσομαι κύριος υπερασπιστής τής ζωής μου από τίνος δειλιάσω
- 2 Tutki minua, Herra, ja pane minut koetukselle, koettele minun munaskuuni ja sydämeni.
Put me in the scales, O Lord, so that I may be tested; let the fire make clean my thoughts and my heart.
έν τῷ ἐγγίξειν ἐπ' ἐμέ κακοῦντας του φαγεῖν τās σάρκας μου οι θλιβόντες με και οι ἐχθροί μου αὐτοί ἠσθένησαν και ἔπεσαν
- 3 Sillä sinun armosi on minun silmäini edessä, ja minä olen vaeltanut sinun totuudessasi.
For your mercy is before my eyes; and I have gone in the way of your good faith.
ἐὰν παρατάξηται ἐπ' ἐμέ παρεμβολή οὐ φοβηθήσεται ἡ καρδία μου ἐὰν ἐπαναστή ἐπ' ἐμέ πόλεμος ἐν ταύτῃ ἐγὼ ἐλπίζω
- 4 En minä istu valheen miesten seurassa enkä kulje salakavalain kanssa.
I have not taken my seat with foolish persons, and I do not go with false men.
μίαν ἡτήσάμην παρά κυρίου ταύτην ἐκζητήσω του κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ κυρίου πάσας τās ἡμέρας τής ζωής μου του θεωρεῖν με τὴν τερπνότητα του κυρίου και ἐπισκέπτεσθαι τὸν ναὸν αὐτου
- 5 Minä vihaan pahojen seuraa enkä istu jumalattomien parissa.
I have been a hater of the band of wrongdoers, and I will not be seated among sinners.
ὅτι ἐκρυψέν με ἐν σκηνῇ ἐν ἡμέρᾳ κακῶν μου ἐσκέπασέν με ἐν ἀποκρύφῳ τής σκηνῆς αὐτου ἐν πέτρᾳ ὕψωσέν με
- 6 Minä pesen käteni viattomuudessa, ja astun kulkueessa sinun alttarisi ympäri, Herra,
I will make my hands clean from sin; so will I go round your altar, O Lord;
και νῦν ἰδοὺ ὕψωσεν τὴν κεφαλὴν μου ἐπ' ἐχθρούς μου ἐκύκλωσα και ἔθυσα ἐν τῇ σκηνῇ αὐτου θυσίαν ἀλαλαγμοῦ ᾄσομαι και ψαλῶ τῷ κυρίῳ
- 7 antaakseni kuulua kiitokseni äänen ja julistaakseni kaikkia sinun ihmeitäsi.
That I may give out the voice of praise, and make public all the wonders which you have done.
εισάκουσον κύριε τής φωνῆς μου ἧς ἐκέκραξα ἐλέησόν με και εισάκουσόν μου
- 8 Herra, minä rakastan sinun huonettasi, sinun asuinsijaasi, sitä paikkaa, jossa sinun kirkkautesi asuu.
Lord, your house has been dear to me, and the resting-place of your glory.
σοι εἶπεν ἡ καρδία μου ἐζήτησεν τὸ πρόσωπόν μου τὸ πρόσωπόν σου κύριε ζητήσω
- 9 Älä tempaa pois minun sieluani syntisten kanssa äläkä minun henkeäni verenvuodattajain kanssa,
Let not my soul be numbered among sinners, or my life among men of blood;
μη ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ μη ἐκκλίνῃς ἐν ὄργῃ ἀπὸ του δούλου σου βοηθός μου γενοῦ μη ἀποσκορακίσης με και μη ἐγκαταλίπῃς με ὁ θεός ὁ σωτήρ μου
- 10 joiden käsiä ilkityö tahraa, joiden oikea käsi on lahjuksia täynnä.
In whose hands are evil designs, and whose right hands take money for judging falsely.
ὅτι ὁ πατήρ μου και ἡ μήτηρ μου ἐγκατέλιπόν με ὁ δὲ κύριος προσελάβετό με
- 11 Mutta minä vaellan nuhteettomasti; vapahda minut ja ole minulle armollinen.
But as for me, I will go on in my upright ways: be my saviour, and have mercy on me.
νομοθέτησόν με κύριε τῇ ὁδῷ σου και ὁδήγησόν με ἐν τρίβῳ εὐθείᾳ ἐνεκα τῶν ἐχθρῶν μου
- 12 Minun jalkani seisoo tasaisella maalla; seurakunnan kokouksissa minä kiitän Herraa.
I have a safe resting-place for my feet; I will give praise to the Lord in the meetings of the people.
μη παραδῶς με εἰς ψυχῆς θλιβόντων με ὅτι ἐπανεστήσάν μοι μάρτυρες ἄδικοι και ἔψευσατο ἡ ἀδικία αὐτῇ
- 1 Daavidin virsi. Herra on minun valkeuteni ja autuuteni: ketä minä pelkään! Herra on minun elämäni turva: ketä minä vapisen!
<Of David.> The Lord is my light and my salvation; who is then a cause of fear to me? the Lord is the strength of my life; who is a danger to me?
του δαυιδ προς σε κύριε ἐκέκραξα ὁ θεός μου μη παρασιωπήσης ἀπ' ἐμοῦ μήποτε παρασιωπήσης ἀπ' ἐμοῦ και ὁμοιωθήσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον
- 2 Kun pahat käyvät minun kimppuuni, syömään minun lihaani, niin he, minun ahdistajani ja vihamieheni, kompastuvat ja kaatuvat.
When evil-doers, even my haters, came on me to put an end to me, they were broken and put to shame.
εισάκουσον τής φωνῆς τής δεήσεώς μου ἐν τῷ δέεσθαί με προς σε ἐν τῷ με αἶρειν χειράς μου προς ναὸν ἁγίόν σου

- 3 Vaikka sotajoukko asettuisi minua vastaan, ei minun sydämeni pelkäisi; vaikka sota nousisi minua vastaan, siinäkin minä olisin turvassa.
Even if an army came against me with its tents, my heart would have no fear: if war was made on me, my faith would not be moved.
μη συνελκύσης μετὰ ἁμαρτωλῶν τὴν ψυχὴν μου καὶ μετὰ ἐργαζομένων ἀδικίαν μὴ συναπολέσης με τῶν λαλούντων εἰρήνην μετὰ τῶν πλησίων αὐτῶν κακὰ δὲ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
- 4 Yhtä minä rukoulin Herralta, sitä minä pyydän: että saisin asua Herran huoneessa kaiken elinaikani, katsella Herran suloisuutta ja tutkistella hänen temppelissänsä.
One prayer have I made to the Lord, and this is my heart's desire; that I may have a place in the house of the Lord all the days of my life, looking on his glory, and getting wisdom in his Temple.
δὸς αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν πονηρίαν τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν δὸς αὐτοῖς ἀπόδος τὸ ἀνταπόδομα αὐτῶν αὐτοῖς
- 5 Sillä hän kätkee minut majaansa pahana päivänä, hän suojaa minua telttansa suojaassa, korottaa minut kalliolle.
For in the time of trouble he will keep me safe in his tent: in the secret place of his tent he will keep me from men's eyes; high on a rock he will put me.
ὅτι οὐ συνήκαν εἰς τὰ ἔργα κυρίου καὶ εἰς τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ καθελεῖς αὐτούς καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσεις αὐτούς
- 6 Niin kohoaa nyt minun pääni vihollisteni yli, jotka minua ympäröivät, ja minä uhraan riemu-uhreja hänen majassansa, Herralle minä veisaan ja soitan.
And now my head will be lifted up higher than my haters who are round me: because of this I will make offerings of joy in his tent; I will make a song, truly I will make a song of praise to the Lord.
εὐλογητὸς κύριος ὅτι εἰσήκουσεν τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου
- 7 Herra, kuule minun ääneni, kun minä huudan, armahda minua ja vastaa minulle.
O Lord, let the voice of my cry come to your ears: have mercy on me, and give me an answer.
κύριος βοηθός μου καὶ ὑπερασπιστής μου ἐπ' αὐτῷ ἤλπισεν ἡ καρδία μου καὶ ἐβοηθήθην καὶ ἀνέθαλεν ἡ σάρξ μου καὶ ἐκ θελήματός μου ἐξομολογήσομαι αὐτῷ
- 8 Minun sydämeni vetoaa sinun omaan sanaasi: "Etsikää minun kasvojani". Herra, minä etsin sinun kasvojasi.
When you said, Make search for my face, my heart said to you, For your face will I make my search.
κύριος κραταίωμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ ὑπερασπιστής τῶν σωτηρίων τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ ἐστίν
- 9 Älä kätke minulta kasvojasi, älä työnnä vihassa pois palvelijaasi. Sinä olet minun apuni, älä minua jätä, älä minua hylkää, pelastukseni Jumala.
Let not your face be covered from me; do not put away your servant in wrath; you have been my help: do not give me up or take your support from me, O God of my salvation.
σῶσον τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου καὶ ποιμανὸν αὐτούς καὶ ἔπαρον αὐτούς ἕως τοῦ αἰῶνος
- 1 Daavidin virsi. Sinua, Herra, minä huudan; minun kallioni, älä ole minua kohtaan äänetön, etten minä, kun sinä vaiti olet, joutuisi niiden kaltaiseksi, jotka ovat hautaan vaipuneet.
<Of David.> My cry goes up to you, O Lord, my Rock; do not keep back your answer from me, so that I may not become like those who go down into the underworld.
ψαλμὸς τῷ δαυὶδ ἐξοδίου σκηπῆς ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱοὶ θεοῦ ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ υἱὸς κριῶν ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμὴν
- 2 Kuule minun rukousteni ääni, kun minä sinua avuksi huudan, kun minä käteni nostan sinun kaikkeinpyhintäsi kohti.
Give ear to the voice of my prayer, when I am crying to you, when my hands are lifted up to your holy place.
ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ προσκυνήσατε τῷ κυρίῳ ἐν ἀλλῇ ἁγία αὐτοῦ
- 3 Älä tempaa minua pois jumalattomien kanssa, älä väärintekijäin kanssa, jotka puhuvat lähimmäisilleen rauhan puheita, vaikka heidän sydämessään on pahuus.
Do not take me away with the sinners and the workers of evil, who say words of peace to their neighbours, but evil is in their hearts.
φωνὴ κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων ὁ θεὸς τῆς δόξης ἐβρόντησεν κύριος ἐπὶ ὑδάτων πολλῶν
- 4 Anna heille heidän työnsä mukaan ja heidän tekojensa pahuuden mukaan; anna heille heidän kättensä tekojen mukaan, kostaa heille, mitä he ovat tehneet.
Give them the right reward of their acts, and of their evil doings: give them punishment for the works of their hands, let them have their full reward.
φωνὴ κυρίου ἐν ἰσχύι φωνὴ κυρίου ἐν μεγαλοπρεπείᾳ
- 5 Sillä eivät he ota vaaria Herran töistä eivätkä hänen kättensä teoista. Hän kukistakoon heidät, älköönkä heitä rakentako.
Because they have no respect for the works of the Lord, or for the things which his hands have made, they will be broken down and not lifted up by him.
φωνὴ κυρίου συντριβόντος κέδρους καὶ συντρίψει κύριος τὰς κέδρους τοῦ λίβανου
- 6 Kiitetty olkoon Herra, sillä hän on kuullut minun rukousteni äänen.
May the Lord be praised, because he has given ear to the voice of my prayer.
καὶ λεπυνεῖ αὐτὰς ὡς τὸν μύσχον τὸν λίβανον καὶ ὁ ἡγαπημένος ὡς υἱὸς μονοκερῶτων

- 7 Herra on minun voimani ja kilpeni; häneen minun sydämeni turvasi, ja minä sain avun. Siitä minun sydämeni riemuitsee, ja veisuullani minä häntä ylistän.
The Lord is my strength and my breastplate, my heart had faith in him and I am helped; for this cause my heart is full of rapture, and I will give him praise in my song.
φωνή κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυρός
- 8 Herra on kansansa väkevyyys, hän on voideltunsa pelastus ja turva.
The Lord is their strength, and a strong place of salvation for his king.
φωνή κυρίου συσσειόντος ἔρημον καὶ συσσειεὶ κύριος τὴν ἔρημον καδης
- 9 Pelasta kansasi ja siunaa perikuntasi; kaitse heitä ja kanna heitä iankaikkisesti.
Be a saviour to your people, and send a blessing on your heritage: be their guide, and let them be lifted up for ever.
φωνή κυρίου καταρτιζομένου ἐλάφους καὶ ἀποκαλύψει δρυμοὺς καὶ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ πᾶς τις λέγει δόξαν
- 1 Daavidin virsi. Antakaa Herralle, te Jumalan pojat, antakaa Herralle kunnia ja väkevyyys.
<A Psalm. Of David.> Give to the Lord, you sons of the gods, give to the Lord glory and strength.
εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς ᾠδῆς τοῦ ἐγκαινισμοῦ τοῦ οἴκου τῷ δαυιδ
- 2 Antakaa Herralle hänen nimensä kunnia, kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa.
Give to the Lord the full glory of his name; give him worship in holy robes.
ὕψωσω σε κύριε ὅτι ὑπέλαβές με καὶ οὐκ ἠύφρανας τοὺς ἐχθροὺς μου ἐπ' ἐμέ
- 3 Herran ääni käy vetten päällä; kunnian Jumala jylisee, Herra suurten vetten päällä.
The voice of the Lord is on the waters: the God of glory is thundering, the Lord is on the great waters.
κύριε ὁ θεός μου ἐκέκραξα πρὸς σέ καὶ ἴασω με
- 4 Herran ääni käy voimallisesti, Herran ääni käy valtavasti.
The voice of the Lord is full of power; the voice of the Lord has a noble sound.
κύριε ἀνήγαγες ἐξ ἄδου τὴν ψυχὴν μου ἔσωσάς με ἀπὸ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον
- 5 Herran ääni särkee setrit, Herra särkee Libanonin setrit.
By the voice of the Lord are the cedar-trees broken, even the cedars of Lebanon are broken by the Lord.
ψάλατε τῷ κυρίῳ οἱ ὄσιοι αὐτοῦ καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἀγιωσύνης αὐτοῦ
- 6 Hän hypittää niitä niinkuin vasikkaa, Libanonian ja Sirjonian niinkuin nuorta villihärkää.
He makes them go jumping about like a young ox; Lebanon and Sirion like a young mountain ox.
ὅτι ὄργη ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ καὶ ζωὴ ἐν τῷ θελήματι αὐτοῦ τὸ ἐσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς καὶ εἰς τὸ πρωὶ ἀγαλλίασις
- 7 Herran ääni halkoo tulen liekit.
At the voice of the Lord flames of fire are seen.
ἐγὼ δὲ εἶπα ἐν τῇ εὐθηνίᾳ μου οὐ μὴ σαλευθῶ εἰς τὸν αἰῶνα
- 8 Herran ääni vapauttaa erämaan, Herra vapauttaa Kaadeksen erämaan.
At the voice of the Lord there is a shaking in the waste land, even a shaking in the waste land of Kadesh.
κύριε ἐν τῷ θελήματι σου παρέσχου τῷ κάλλει μου δύναμιν ἀπέστρεψας δὲ τὸ πρόσωπόν σου καὶ ἐγενήθην τεταραγμένος
- 9 Herran ääni saattaa peurat poikimaan, se raastaa paljaiksi metsät. Ja kaikki hänen temppelissänsä sanoo: "Kunnia!"
At the voice of the Lord the roes give birth, the leaves are taken from the trees: in his Temple everything says, Glory.
πρὸς σέ κύριε κεκράξομαι καὶ πρὸς τὸν θεόν μου δεηθήσομαι
- 10 Herra istui valtaistuimellaan, ja vedenpaisumus tuli. Herra istuu kuninkaana iankaikkisesti.
The Lord had his seat as king when the waters came on the earth; the Lord is seated as king for ever.
τίς ὠφέλεια ἐν τῷ αἵματι μου ἐν τῷ καταβῆναι με εἰς διαφθοράν μὴ ἐξομολογήσεται σοι χοῦς ἢ ἀναγγελεῖ τὴν ἀλήθειάν σου
- 11 Herra antaa kansallensa väkevyyden, Herra siunaa kansaansa rauhalla.
The Lord will give strength to his people; the Lord will give his people the blessing of peace.
ἤκουσεν κύριος καὶ ἠλέησέν με κύριος ἐγενήθη βοηθός μου

- 1 Daavidin virsi; temppelin vihkimislaulu.
<A Psalm. A Song at the blessing of the House. Of David.>\n
εις τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ ἐκστάσεως
- 2 Minä ylistän sinua, Herra, sillä sinä pelastit minut etkä sallinut viholliseni iloita minusta.
\30:1\I will give you praise and honour, O Lord, because through you I have been lifted up; you have not given my haters cause to be glad over me.
ἐπὶ σοί κύριε ἤλπισα μὴ καταισχυθῆιν εἰς τὸν αἰῶνα ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥύσαι με καὶ ἐξελοῦ με
- 3 Herra, minun Jumalani, sinua minä huusin, ja sinä paransit minut.
\30:2\O Lord my God, I sent up my cry to you, and you have made me well.
κλῖνον πρὸς με τὸ οὖς σου τάχυνον τοῦ ἐξελέσθαι με γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπεραπιστὴν καὶ εἰς οἶκον καταφυγῆς τοῦ σώσαί με
- 4 Herra, sinä nostit minun sieluni tuonelasta, sinä herätit minut henkiin hautaan vaipuvien joukosta.
\30:3\O Lord, you have made my soul come again from the underworld; you have given me life and kept me from going down among the dead.
ὅτι κραταίωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σὺ καὶ ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός σου ὀδηγήσεις με καὶ διαθρέψεις με
- 5 Veisatkaa kiitosta Herralle, te hänen hurskaansa, ylistäkää hänen pyhää nimeänsä.
\30:4\Make songs to the Lord, O you saints of his, and give praise to his holy name.
ἐξῆξεις με ἐκ παγίδος ταύτης ἧς ἔκρυψάν μοι ὅτι σὺ εἶ ὁ ὑπεραπιστὴς μου
- 6 Sillä silmänräpäyksen kestää hänen vihansa, eliniän hänen armonsa; ehtoolla on itku vieraana, mutta aamulla ilo.
\30:5\For his wrath is only for a minute; in his grace there is life; weeping may be for a night, but joy comes in the morning.
εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνευμά μου ἐλυτρώσω με κύριε ὁ θεὸς τῆς ἀληθείας
- 7 Minä sanoin menestykseni päivinä: "En minä ikinä horju".
\30:6\When things went well for me I said, I will never be moved.
ἐμίσησας τοὺς διαφυλάσσοντας ματαιότητος διὰ κενῆς ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἤλπισα
- 8 Herra, sinä armossasi vahvistit minun vuoreni. Mutta kun sinä kätkit kasvosi, niin minä peljästyin.
\30:7\Lord, by your grace you have kept my mountain strong; when your face was turned from me I was troubled.
ἀγαλλιάσομαι καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ ἐλέει σου ὅτι ἐπείδες τὴν ταπεινώσιν μου ἔσωσας ἐκ τῶν ἀναγκῶν τὴν ψυχὴν μου
- 9 Sinua, Herra, minä huusin ja Herraa minä rukoilin:
\30:8\My voice went up to you, O Lord; I made my prayer to the Lord.
καὶ οὐ συνέκλεισάς με εἰς χεῖρας ἔχθροῦ ἔστησας ἐν εὐρυχώρῳ τοὺς πόδας μου
- 10 "Mitä etua on minun verestäni, jos minä hautaan vaivun? Ylistääkö tomu sinua, julistaako se sinun uskollisuuttasi?
\30:9\What profit is there in my blood if I go down into the underworld? will the dust give you praise, or be a witness to your help?
ἐλέησόν με κύριε ὅτι θλίβομαι ἐταράχθη ἐν θυμῷ ὁ ὀφθαλμὸς μου ἡ ψυχὴ μου καὶ ἡ γαστήρ μου
- 11 Kuule, Herra, ja armahda minua, Herra, ole minun auttajani."
\30:10\Give ear to me, O Lord, and have mercy on me: Lord, be my helper.
ὅτι ἐξέλιπεν ἐν ὀδύνῃ ἡ ζωὴ μου καὶ τὰ ἔτη μου ἐν στεναγμοῖς ἠσθένησεν ἐν πτωχείᾳ ἡ ἰσχὺς μου καὶ τὰ ὀστά μου ἐταράχθησαν
- 12 Sinä muutit minun murheeni ilokarkeloksi, sinä riisuit minun surupukuni ja vyötit minut riemulla,
\30:11\By you my sorrow is turned into dancing; you have taken away my clothing of grief, and given me robes of joy;
παρὰ πάντας τοὺς ἔχθρούς μου ἐγενήθην ὄνειδος καὶ τοῖς γείτοσίν μου σφόδρα καὶ φόβος τοῖς γνωστοῖς μου οἱ θεωροῦντές με ἔξω ἔφυγον ἀπ' ἐμοῦ
- 13 että minun sieluni veisaisi sinulle kiitosta, eikä vaikenisi. Herra, minun Jumalani, sinua minä ylistän iankaikkisesti.
\30:12\So that my glory may make songs of praise to you and not be quiet. O Lord my God, I will give you praise for ever.
ἐπελήσθη ὡσεὶ νεκρὸς ἀπὸ καρδίας ἐγενήθην ὡσεὶ σκεδὸς ἀπολωλὸς
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
<To the chief music-maker. A Psalm. Of David.>\n
τῷ δαυιδ συνέσεως μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι

- 2 Herra, sinuun minä turvaan. Älä salli minun ikinä häpeään tulla, vapahda minut vanhurskaudessa.
 \31:1\In you, O Lord, have I put my hope; let me never be shamed; keep me safe in your righteousness.
 μακάριος ἀνὴρ οὗ οὐ μὴ λογίσῃται κύριος ἁμαρτίαν οὐδὲ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ δόλος
- 3 Kallista korvasi minun puoleeni, riennä, pelasta minut. Ole minulle turvakallio, vuorilinna, johon minut pelastat.
 \31:2\Let your ear be turned to me; take me quickly out of danger; be my strong Rock, my place of strength where I may be safe.
 ὅτι ἐσίγησα ἐπαλαιώθη τὰ ὀστᾶ μου ἀπὸ τοῦ κρᾶζειν με ὅλην τὴν ἡμέραν
- 4 Sillä sinä olet minun kallioni ja linnani, ja nimesi tähden sinä minua johdat ja talutat.
 \31:3\For you are my Rock and my strong tower; go in front of me and be my guide, because of your name.
 ὅτι ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐβαρύνθη ἐπ' ἐμὲ ἡ χεὶρ σου ἐστράφην εἰς τλαιπωρίαν ἐν τῷ ἐμπαγῆναι ἄκανθαν διάψαλμα
- 5 Sinä päästät minut verkosta, jonka he ovat eteeni virittäneet, sillä sinä olet minun turvani.
 \31:4\Take me out of the net which they have put ready for me secretly; for you are my strength.
 τὴν ἁμαρτίαν μου ἐγνώρισα καὶ τὴν ἀνομίαν μου οὐκ ἐκάλυψα εἴπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ κυρίῳ καὶ σὺ ἀφήκας τὴν ἀσέβειαν τῆς ἁμαρτίας μου διάψαλμα
- 6 Sinun käteesi minä annan henkeni, sinä, Herra, lunastat minut, sinä uskollinen Jumala.
 \31:5\Into your hands I give my spirit; you are my saviour, O Lord God for ever true.
 ὑπὲρ ταύτης προσεύξεται πᾶς ὅστις πρὸς σέ ἐν καιρῷ εὐθέτω πλὴν ἐν κατακλυσμῷ ὑδάτων πολλῶν πρὸς αὐτὸν οὐκ ἐγγιούσιν
- 7 Minä vihaan niitä, jotka seuraavat turhia epäjumalia, mutta minä turvaan Herraan.
 \31:6\I am full of hate for those who go after false gods; but my hope is in the Lord.
 σὺ μου εἶ καταφυγὴ ἀπὸ θλίψεως τῆς περιεχοῦσης με τὸ ἀγαλλιάμαί μου λύτρωσαί με ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων με διάψαλμα
- 8 Minä iloitsen ja riemuksen sinun armostasi, kun sinä katsoit minun kurjuuttani, tunsit minun sieluni ahdistukset,
 \31:7\I will be glad and have delight in your mercy; because you have seen my trouble; you have had pity on my soul in its sorrows;
 συνετιῶ σε καὶ συμβιβῶ σε ἐν ὀδῷ ταύτη ἣ πορεύση ἐπιστηριῶ ἐπὶ σέ τοὺς ὀφθαλμούς μου
- 9 etkä jättänyt minua vihollisen valtaan, vaan asetit minun jalkani aukealle.
 \31:8\And you have not given me into the hand of my hater; you have put my feet in a wide place.
 μὴ γίνεσθε ὡς ἵππος καὶ ἡμίονος οἷς οὐκ ἔστιν σύνεσις ἐν χαλινῷ καὶ κημῷ τὰς σιαγόνας αὐτῶν ἄγξαι τῶν μὴ ἐγγιζόντων πρὸς σέ
- 10 Armahda minua, Herra, sillä minulla on ahdistus; minun silmäni on surusta riutunut, niin myös minun sieluni ja ruumiini.
 \31:9\Have mercy on me, O Lord, for I am in trouble; my eyes are wasted with grief, I am wasted in soul and body.
 πολλὰ αἰ μᾶστιγες τοῦ ἁμαρτωλοῦ τὸν δὲ ἐλπίζοντα ἐπὶ κύριον ἔλεος κυκλώσει
- 11 Sillä minun elämäni kuluu murheessa ja minun vuoteni huokauksissa. Minun voimani on rauennut pahain tekojeni tähden, ja minun luuni ovat riutuneet.
 \31:10\My life goes on in sorrow, and my years in weeping; my strength is almost gone because of my sin, and my bones are wasted away.
 εὐφράνθητε ἐπὶ κύριον καὶ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι καὶ καυχᾶσθε πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ
- 1 Daavidin mietevirsi. Autuas se, jonka rikokset ovat anteeksi annetut, jonka synti on peitetty!
 <Of David. Maschil.> Happy is he who has forgiveness for his wrongdoing, and whose sin is covered.
 τῷ δαυὶδ ἀγαλλιᾶσθε δίκαιοι ἐν τῷ κυρίῳ τοῖς εὐθέσι πρέπει αἴνεσις
- 2 Autuas se ihminen, jolle Herra ei lue hänen pahoja tekojansa ja jonka hengessä ei ole vilppiä!
 Happy is the man in whom the Lord sees no evil, and in whose spirit there is no deceit.
 ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλατε αὐτῷ
- 3 Kun minä siitä vaikenin, riutuivat minun luuni jokapäiväisestä valituksestani.
 When I kept my mouth shut, my bones were wasted, because of my crying all through the day.
 ἤσατε αὐτῷ ἄσμα καινόν καλῶς ψάλατε ἐν ἀλαλαγμῷ
- 4 Sillä yötä päivää oli sinun kätesi raskaana minun päälläni; minun nesteeni kuivui niinkuin kesän helteessä. Sela.
 For the weight of your hand was on me day and night; my body became dry like the earth in summer. (Selah.)
 ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος τοῦ κυρίου καὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πίστει

- 5 Minä tunnustin sinulle syntini enkä peittänyt pahoja tekojani; minä sanoin: "Minä tunnustan Herralle rikokseni", ja sinä annoit anteeksi minun syntivelkani. Sela.
I made my wrongdoing clear to you, and did not keep back my sin. I said, I will put it all before the Lord; and you took away my wrongdoing and my sin. (Selah.)
ἀγαπῶ ἐλεημοσύνην καὶ κρίσιν τοῦ ἐλέους κυρίου πλήρης ἡ γῆ
- 6 Sentähden rukoilkoot sinua kaikki hurskaat aikana, jona sinut löytää voidaan. Vaikka suuret vedet tulvisivat, eivät ne heihin ulotu.
For this cause let every saint make his prayer to you at a time when you are near: then the overflowing of the great waters will not overtake him.
τῷ λόγῳ τοῦ κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν
- 7 Sinä olet minun suojani, sinä varjelet minut hädästä, sinä ympäröitset minut pelastuksen riemulla. Sela.
You are my safe and secret place; you will keep me from trouble; you will put songs of salvation on the lips of those who are round me. (Selah.)
συνάγων ὡς ἄσκον ὕδατα θαλάσσης τιθεὶς ἐν θησαυροῖς ἀβύσσους
- 8 "Minä opetan sinua ja osoitan sinulle tien, jota sinun tulee vaeltaa; minä neuvon sinua, minun silmäni sinua vartioitsee".
I will give you knowledge, teaching you the way to go; my eye will be your guide.
φοβηθήτω τὸν κύριον πᾶσα ἡ γῆ ἀπ' αὐτοῦ δὲ σαλευθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην
- 9 Älkää olko niinkuin järjettömät orhit ja muulit, joita suitsilla ja ohjaksilla, niiden valjailta, suistetaan; muutoin ne eivät sinua lähesty.
Do not be like the horse or the ass, without sense; ...
ὅτι αὐτὸς εἶπεν καὶ ἐγενήθησαν αὐτὸς ἐνετείλατο καὶ ἐκτίσθησαν
- 10 Jumalattomalla on monta vaivaa, mutta joka Herraan turvaa, häntä ympäröitsee armo.
The sinner will be full of trouble; but mercy will be round the man who has faith in the Lord.
κύριος διασκεδάζει βουλὰς ἐθνῶν ἀθετεῖ δὲ λογισμοὺς λαῶν καὶ ἀθετεῖ βουλὰς ἀρχόντων
- 11 Iloitkaa Herrassa ja riemuitkaa, te vanhurskaat, ja veisatkaa ilovirsiiä, kaikki te oikeamieliset.
Be glad in the Lord with joy, you upright men; give cries of joy, all you whose hearts are true.
ἡ δὲ βουλή τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει λογισμοὶ τῆς καρδίας αὐτοῦ εἰς γενεὰν καὶ γενεάν
- 1 Riemuitkaa Herrassa, te vanhurskaat. Oikeamielisten on soveliasta häntä kiittää.
Be glad in the Lord, O doers of righteousness; for praise is beautiful for the upright.
τῷ δαυιδ ὁπότε ἠλλοίωσεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐναντίον ἀβιμελεχ καὶ ἀπέλυσεν αὐτὸν καὶ ἀπῆλθεν
- 2 Ylistäkää Herraa kanteleilla, soittakaa hänelle kymmenkielisillä harpuilla.
Give praise to the Lord on the corded instrument; make melody to him with instruments of music.
εὐλογήσω τὸν κύριον ἐν παντὶ καιρῷ διὰ παντὸς ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου
- 3 Veisatkaa hänelle uusi virsi, helkyttäkää kieliä ihanasti ja riemullisesti.
Make a new song to him; playing expertly with a loud noise.
ἐν τῷ κυρίῳ ἐπαινεσθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἀκουσάτωσαν πραεῖς καὶ εὐφρανθήτωσαν
- 4 Sillä Herran sana on oikea, ja kaikki hänen tekonsa ovat tehdyt uskollisuudessa.
For the word of the Lord is upright, and all his works are certain.
μεγαλύνετε τὸν κύριον σὺν ἐμοὶ καὶ ὑψώσωμεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ αὐτό
- 5 Hän rakastaa vanhurskautta ja oikeutta; maa on täynnänsä Herran armoa.
His delight is in righteousness and wisdom; the earth is full of the mercy of the Lord.
ἐξεζήτησα τὸν κύριον καὶ ἐπήκουσέν μου καὶ ἐκ πασῶν τῶν παροικιῶν μου ἐρρύσατό με
- 6 Herran sanalla ovat taivaat tehdyt, ja kaikki niiden joukot hänen suunsa hengellä.
By the word of the Lord were the heavens made; and all the army of heaven by the breath of his mouth.
προσέλθατε πρὸς αὐτὸν καὶ φωτίσθητε καὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ κατασχυνθῆ
- 7 Hän kokooa meren vedet niinkuin roukkioksi, panee syvyudet säiliöihin.
He makes the waters of the sea come together in a mass; he keeps the deep seas in store-houses.
οὗτος ὁ πτωχὸς ἐκέκραξεν καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ ἔσωσεν αὐτόν

- 8 Peljätköön Herraa kaikki maa, hänen edesssänsä vaviskoot kaikki maanpiirin asukkaat.
Let the earth be full of the fear of the Lord; let all the people of the world be in holy fear of him.
παρεμβάλει ἄγγελος κυρίου κύκλῳ τῶν φοβουμένων αὐτὸν καὶ ῥύσεται αὐτούς
- 9 Sillä hän sanoi, ja tapahtui niin, hän käski, ja se oli tehty.
For he gave the word, and it was done; by his order it was fixed for ever.
γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος μακάριος ἀνὴρ ὃς ἐλπίζει ἐπ' αὐτὸν
- 10 Herra särkee pakanain neuvon, tekee turhiksi kansojen aiheet.
The Lord undoes the designs of the nations; he makes the thoughts of the peoples without effect.
φοβήθητε τὸν κύριον οἱ ἄγιοι αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν ὑστέρημα τοῖς φοβουμένοις αὐτόν
- 11 Mutta Herran neuvo pysyy iankaikkisesti, hänen sydämensä aivoitukset suvusta sukuun.
The Lord's purpose is eternal, the designs of his heart go on through all the generations of man.
πλοῦσιοι ἐπτώχευσαν καὶ ἐπέινασαν οἱ δὲ ἐκζητοῦντες τὸν κύριον οὐκ ἐλαττωθήσονται παντὸς ἀγαθοῦ διάψαλμα
- 12 Autuas se kansa, jonka Jumala Herra on, se kansa, jonka hän on perinnöksensä valinnut!
Happy is the nation whose God is the Lord; and the people whom he has taken for his heritage.
δεῦτε τέκνα ἀκούσατέ μου φόβον κυρίου διδάξω ὑμᾶς
- 13 Herra katsoo alas taivaasta, näkee kaikki ihmislapset;
The Lord is looking down from heaven; he sees all the sons of men;
τίς ἐστιν ἄνθρωπος ὁ θέλων ζωὴν ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν ἀγαθὰς
- 14 asumuksestaan, valtaistuimeltaan hän katselee kaikkia maan asukkaita,
From his house he keeps watch on all who are living on the earth;
παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον
- 15 hän, joka on luonut kaikkien heidän sydämensä, joka tarkkaa kaikkia heidän tekojansa.
He makes all their hearts; their works are clear to him.
ἐκκλινον ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιήσον ἀγαθὸν ζήτησον εἰρήνην καὶ δίωξον αὐτήν
- 16 Ei kuningas voita paljolla väellensä, ei sankari pelastu suurella voimallansa.
A king's salvation is not in the power of his army; a strong man does not get free by his great strength.
ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δίκαιους καὶ ὅτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν
- 17 Turha on sotaratsu auttajaksi, ei pelasta sen suuri väkevyys.
A horse is a false hope; his great power will not make any man free from danger.
πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ τοῦ ἐξολεθρεῦσαι ἐκ γῆς τὸ μνημόσυνον αὐτῶν
- 18 Katso, Herran silmä valvoo niitä, jotka häntä pelkäävät ja panevat toivonsa hänen laupeuteensa,
See, the eye of the Lord is on those in whose hearts is the fear of him, on those whose hope is in his mercy;
ἐκέκραξαν οἱ δίκαιοι καὶ ὁ κύριος εἰσήκουσεν αὐτῶν καὶ ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτῶν ἐρρύσατο αὐτούς
- 19 pelastaaksensa heidän sielunsa kuolemasta, elättääksensä heitä nälän aikana.
To keep their souls from death; and to keep them living in time of need.
ἐγγὺς κύριος τοῖς συντρυμιμένοις τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ταπεινοὺς τῷ πνεύματι σώσει
- 20 Meidän sielumme odottaa Herraa, hän on meidän apumme ja kilpemme.
Our souls are waiting for the Lord; he is our help and our salvation.
πολλὰ αἱ θλίψεις τῶν δικαίων καὶ ἐκ πασῶν αὐτῶν ῥύσεται αὐτούς
- 21 Sillä hänessä iloitsee meidän sydämemme, me turvaamme hänen pyhään nimeensä.
For in him our hearts have joy; in his holy name is our hope.
κύριος φυλάσσει πάντα τὰ ὀστᾶ αὐτῶν ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ συντριβήσεται

- 22 Sinun armosi, Herra, olkoon meidän päällämme, niinkuin me panemme toivomme sinuun.
Let your mercy be on us, O Lord, as we are waiting for you.
θάνατος ἀμαρτωλῶν πονηρός καὶ οἱ μισοῦντες τὸν δίκαιον πλημμελήσουσιν
- 1 Daavidin virsi, kun hän tekeytyi mielipuoleksi Abimelekin edessä ja tämä karkoitti hänet luotansa ja hän meni pois.
<Of David. When he made a change in his behaviour before Abimelech, who sent him away, and he went.>\
τῷ δαυὶδ δίκασον κύριε τοὺς ἀδικοῦντάς με πολέμησον τοὺς πολεμοῦντάς με
- 2 Minä kiitän Herraa joka aika, hänen ylistyksensä on alati minun suussani.
\34:1\I will be blessing the Lord at all times; his praise will be ever in my mouth.
ἐπιλαβοῦ ὄπλου καὶ θυρεοῦ καὶ ἀνάστηθι εἰς βοήθειάν μου
- 3 Herra on minun sieluni kerskaus, nöyrät sen kuulevat ja iloitsevat.
\34:2\My soul will say great things of the Lord: the poor in spirit will have knowledge of it and be glad.
ἔκχεον ῥομφαίαν καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν καταδιωκόντων με εἶπὸν τῇ ψυχῇ μου σωτηρία σου ἐγὼ εἰμι
- 4 Ylistäkää minun kanssani Herraa, kiittäkäämme yhdessä hänen nimeänsä.
\34:3\O give praise to the Lord with me; let us be witnesses together of his great name.
αἰσχυρῆθησαν καὶ ἐντραπήτωσαν οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ καταισχυρῆθησαν οἱ λογιζόμενοι μοι κακά
- 5 Minä etsin Herraa, ja hän vastasi minulle, hän vapahti minut kaikista peljätyksistäni.
\34:4\I was searching for the Lord, and he gave ear to my voice, and made me free from all my fears.
γενηθήτωσαν ὡσεὶ χνοὺς κατὰ πρόσωπον ἀνέμου καὶ ἄγγελος κυρίου ἐκθλίβων αὐτούς
- 6 Jotka häneen katsovat, ne säteilevät iloa, heidän kasvonsa eivät häpeästä punastu.
\34:5\Let your eyes be turned to him and you will have light, and your faces will not be shamed.
γενηθήτω ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκότος καὶ ὀλίσημα καὶ ἄγγελος κυρίου καταδιώκων αὐτούς
- 7 Tässä on kurja, joka huusi, ja Herra kuuli ja pelasti hänet kaikista hänen ahdistuksistansa.
\34:6\This poor man's cry came before the Lord, and he gave him salvation from all his troubles.
ὅτι δωρεὰν ἔκρυσάν μοι διαφορὰν παγίδος αὐτῶν μάτην ὠνειδίσαν τὴν ψυχὴν μου
- 8 Herran enkeli asettuu niiden ympärille, jotka häntä pelkäävät, ja pelastaa heidät.
\34:7\The angel of the Lord is ever watching over those who have fear of him, to keep them safe.
ἐλθέτω αὐτοῖς παγίς ἣν οὐ γινώσκουσιν καὶ ἡ θῆρα ἣν ἔκρυσαν συλλαβέτω αὐτούς καὶ ἐν τῇ παγίδι πεσοῦνται ἐν αὐτῇ
- 9 Maistakaa ja katsokaa, kuinka Herra on hyvä. Autuas se mies, joka häneen turvaa!
\34:8\By experience you will see that the Lord is good; happy is the man who has faith in him.
ἡ δὲ ψυχὴ μου ἀγαλλιάσεται ἐπὶ τῷ κυρίῳ τερφθήσεται ἐπὶ τῷ σωτηρίῳ αὐτοῦ
- 10 Peljätkää Herraa, te hänen pyhänsä, sillä häntä pelkääväisiltä ei mitään puutu.
\34:9\Keep yourselves in the fear of the Lord, all you his saints; for those who do so will have no need of anything.
πάντα τὰ ὅσα μου ἐροῦσιν κύριε τίς ὁμοίός σοι ῥυόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ καὶ πτωχὸν καὶ πένητα ἀπὸ τῶν διαρπαζόντων αὐτόν
- 11 Nuoret leijonat kärsivät puutetta ja näkevät nälkää, mutta Herraa etsiväisiltä ei mitään hyvää puutu.
\34:10\The young lions are in need and have no food; but those who are looking to the Lord will have every good thing.
ἀναστάντες μάρτυρες ἄδικοι ἃ οὐκ ἐγίνωσκον ἠρώτων με
- 12 Tulkkaa, lapset, kuulkaa minua: Herran pelkoon minä teidät opetan.
\34:11\Come, children, give attention to me; I will be your teacher in the fear of the Lord.
ἀνταπεδίδοσάν μοι πονηρὰ ἀντὶ καλῶν καὶ ἀτεκνίαν τῇ ψυχῇ μου
- 13 Kuka oletkin, joka elää tahdot ja rakastat elämän päiviä, nauttiaksesi onnea:
\34:12\What man has a love of life, and a desire that his days may be increased so that he may see good?
ἐγὼ δὲ ἐν τῷ αὐτοῦς παρενοχλεῖν μοι ἐνεδύομην σάκκον καὶ ἐταπείνουν ἐν νηστείᾳ τὴν ψυχὴν μου καὶ ἡ προσευχὴ μου εἰς κόλπον μου ἀποστραφήσεται

- 14 varjele kieleesi pahasta ja huulesi vilppiä puhumasta;
 \34:13\Keep your tongue from evil, and your lips from words of deceit.
 ὡς πλησίον ὡς ἀδελφὸν ἡμέτερον οὕτως εὐηρέστουν ὡς πενθῶν καὶ σκυθρωπάζων οὕτως ἐταπεινούμην
- 15 vältä pahaa ja tee hyvää, etsi rauhaa ja pyri siihen.
 \34:14\Be turned from evil, and do good; make a search for peace, desiring it with all your heart.
 καὶ κατ' ἐμοῦ ἠδ' ἠφάνθησαν καὶ συνήχθησαν συνήχθησαν ἐπ' ἐμὲ μάστιγες καὶ οὐκ ἔγνων διεσχίσθησαν καὶ οὐ κατενύγησαν
- 16 Herran silmät tarkkaavat vanhurskaita ja hänen korvansa heidän huutoansa.
 \34:15\The eyes of the Lord are on the upright, and his ears are open to their cry.
 ἐπειρασάν με ἐξεμυκτήρισάν με μυκτηρισμὸν ἔβρυξαν ἐπ' ἐμὲ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν
- 17 Herran kasvot ovat pahantekijöitä vastaan, hävittäääksensä maasta heidän muistonsa.
 \34:16\The face of the Lord is against those who do evil, to take away the memory of them from the earth.
 κύριε πότε ἐπόψη ἀποκατάστησον τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τῆς κακουργίας αὐτῶν ἀπὸ λεόντων τὴν μονογενῆ μου
- 18 Vanhurskaat huutavat, ja Herra kuulee ja vapahtaa heidät kaikista heidän ahdistuksistansa.
 \34:17\The cry of the upright comes before the Lord, and he takes them out of all their troubles.
 ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ἐκκλησίᾳ πολλῇ ἐν λαῷ βαρεῖ αἰνέσω σε
- 19 Lähellä on Herra niitä, joilla on särjetty sydän, ja hän pelastaa ne, joilla on murtunut mieli.
 \34:18\The Lord is near the broken-hearted; he is the saviour of those whose spirits are crushed down.
 μὴ ἐπιχαρείσάν μοι οἱ ἐχθραίνοντές μοι ἀδίκως οἱ μισοῦντές με δωρεὰν καὶ διανεδόντες ὀφθαλμοῖς
- 20 Monta on vanhurskaalla kärsimystä, mutta Herra vapahtaa hänet niistä kaikista.
 \34:19\Great are the troubles of the upright: but the Lord takes him safely out of them all.
 ὅτι ἐμοὶ μὲν εἰρηνικὰ ἐλάλους καὶ ἐπ' ὄργην δόλους διελογίζοντο
- 21 Hän varjeele kaikki hänen luunsa: ei yksikään niistä murru.
 \34:20\He keeps all his bones: not one of them is broken.
 καὶ ἐπλάτυναν ἐπ' ἐμὲ τὸ στόμα αὐτῶν εἶπαν εὗγε εὗγε εἶδαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
- 22 Pahuus tappaa jumalattoman, ja jotka vanhurskasta vihaavat, ne tulevat synnalaisiksi.
 \34:21\Evil will put an end to the sinner, and those who are haters of righteousness will come to destruction.
 εἶδες κύριε μὴ παρασιωπήσης κύριε μὴ ἀποστῆς ἀπ' ἐμοῦ
- 23 Herra lunastaa palvelijainnsielut, eikä yksikään, joka häneen turvaa, tule synnalaiseksi.
 \34:22\The Lord will be the saviour of the souls of his servants, and no one who has faith in him will be put to shame.
 ἐξεγέρθητι κύριε καὶ πρόσχες τῇ κρίσει μου ὁ θεός μου καὶ ὁ κύριός μου εἰς τὴν δίκην μου
- 1 Daavidin virsi. Riitele, Herra, minun riitaveljiäni vastaan; sodi niitä vastaan, jotka minua vastaan sotivat.
 <Of David.> O Lord, be on my side against those who are judging me; be at war with those who make war against me.
 εἰς τὸ τέλος τῷ δούλῳ κυρίου τῷ δαυιδ
- 2 Tempaa pieni kilpi, suuri kilpi ja nouse minun avukseni.
 Be a breastplate to me, and give me your help.
 φησὶν ὁ παράνομος τοῦ ἀμαρτάνειν ἐν ἑαυτῷ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
- 3 Sivalla keihäs ja salpaa tie minun vainoojiltani. Sano minun sielulleni: "Minä olen sinun pelastuksesi".
 Take up your spear and keep back my attackers; say to my soul, I am your salvation.
 ὅτι ἐδόλωσεν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ εὑρεῖν τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ καὶ μισῆσαι
- 4 Joutukoot häpeään ja pilkkaan, jotka minun henkeäni väijyvät; peräytykööt, punastukoot, jotka minulle pahaa aikovat.
 Let them be overcome and put to shame who make attempts to take my soul; let those who would do me damage be turned back and made foolish.
 τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀνομία καὶ δόλος οὐκ ἐβουλήθη συνιέναι τοῦ ἀγαθῶναι

- 5 Olkoot he niinkuin akanat tulessa, ja Herran enkeli syösköön heidät maahan;
Let them be like dust from the grain before the wind; let the angel of the Lord send them in flight.
ἀνομίαν διελογίσατο ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ παρέστη πάση ὁδῷ οὐκ ἀγαθῇ τῇ δὲ κακίᾳ οὐ προσώχθισεν
- 6 heidän tiensä olkoon pimeä ja liukas, ja Herran enkeli ajakoon heitä takaa.
Let their way be dark and full of danger; let them be troubled by the angel of the Lord.
κύριε ἐν τῷ οὐρανῷ τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου ἕως τῶν νεφελῶν
- 7 Sillä syyttä he ovat virittäneet verkkonsa minun eteeni, syyttä he ovat kaivaneet minun sielulleni haudan.
For without cause they have put a net ready for me secretly, in which to take my soul.
ἡ δικαιοσύνη σου ὡσεὶ ὄρη θεοῦ τὰ κρίματά σου ἄβυσσος πολλῆ ἀνθρώπους καὶ κτήνη σώσεις κύριε
- 8 Tulkoon hänelle turmio aavistamatta, tarttukoon hän virittämänsä verkkoon, langetkoon siihen surmaksensa.
Let destruction come on them without their knowledge; let them be taken themselves in their secret nets, falling into the same destruction.
ὡς ἐπλήθυνας τὸ ἔλεός σου ὁ θεός οἱ δὲ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐν σκέπη τῶν πτερύγων σου ἐλπιούσιν
- 9 Mutta minun sieluni iloitkoon Herrassa, riemuitkoon hänen avustansa.
And my soul will have joy in the Lord; it will be glad in his salvation.
μεθυσθήσονται ἀπὸ πίότητος τοῦ οἴκου σου καὶ τὸν χειμάρρουν τῆς τρυφῆς σου ποτιεῖς αὐτούς
- 10 Kaikki minun luuni sanokoot: "Herra, kuka on sinun vertaisesi, sinun, joka vapahdat kurjan väkevämmästään, kurjan ja köyhän raatelijastaan?"
All my bones will say, Lord, who is like you? The saviour of the poor man from the hands of the strong, of him who is poor and in need from him who takes his goods.
ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς
- 11 Väärät todistajat astuvat esiin, he minulta tutkivat, mitä minä en tiedä.
False witnesses got up: they put questions to me about crimes of which I had no knowledge.
παράτεινον τὸ ἔλεός σου τοῖς γινώσκουσίν σε καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ
- 12 He palkitsevat minulle hyvän pahalla; minun sieluni on orpo.
They gave me back evil for good, troubling my soul.
μὴ ἐλθέτω μοι πῶς ὑπερηφανίας καὶ χεὶρ ἁμαρτωλῶν μὴ σαλεύσαι με
- 13 Mutta minä puin päälleni surupuvun, kun he sairastivat; minä vaivasin itseäni paastolla ja rukoilin pää painuksissa.
But as for me, when they were ill I put on the clothing of sorrow; I went without food and was sad, and my prayer came back again to my heart.
ἐκεῖ ἔπεσον οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν ἐξώσθησαν καὶ οὐ μὴ δύνονται στήναι
- 1 Veisuunjohtajalle; Herran palvelijan Daavidin virsi.
&lfTo the chief music-maker. Of the servant of the Lord. Of David.>\
τοῦ δαυιδ μὴ παραζήλου ἐν πονηρευομένοις μηδὲ ζήλου τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν
- 2 Synti sanoo jumalattomalle: minun sydämessäni ei ole Jumalan pelkoa hänen silmänsä edessä.
\36:1\The sin of the evil-doer says in his heart, There is no fear of the Lord before his eyes.
ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται καὶ ὡσεὶ λάχανα γλόης ταχὺ ἀποπεσοῦνται
- 3 Sillä se tekee kaiken sileäksi hänen silmissään, että hänen pahuutensa havaittaisiin ja häntä vihattaisiin.
\36:2\For he takes comfort in the thought that his sin will not be uncovered and hated.
ἐλπισον ἐπὶ κύριον καὶ ποίει χρηστότητα καὶ κατασκίνου τὴν γῆν καὶ ποιμανθήσῃ ἐπὶ τῷ πλούτῳ αὐτῆς
- 4 Hänen suunsa sanat ovat vääryyttä ja petosta; hän on lakannut tekemästä sitä, mikä taidollista ja hyvää on.
\36:3\In the words of his mouth are evil and deceit; he has given up being wise and doing good.
κατατρύφησον τοῦ κυρίου καὶ δώσει σοὶ τὰ αἰτήματα τῆς καρδίας σου
- 5 Hän miettii turmiota vuoteessansa, hän pysyy tiellä, joka ei ole hyvä, hän ei kammo pahaa.
\36:4\He gives thought to evil on his bed; he takes a way which is not good; he is not a hater of evil.
ἀποκάλυπον πρὸς κύριον τὴν ὁδόν σου καὶ ἐλπισον ἐπ' αὐτόν καὶ αὐτὸς ποιήσει

- 6 Herra, sinun armosi ulottuu taivasiin, sinun totuutesi pilviin asti.
 \36:5\Your mercy, O Lord, is in the heavens, and your strong purpose is as high as the clouds.
 και ἐξοίσει ὡς φῶς τὴν δικαιοσύνην σου και τὸ κρίμα σου ὡς μεσημβρίαν
- 7 Sinun vanhurskautesi on kuin Jumalan vuoret, sinun tuomiosi niinkuin suuri syvyys, ihmistä ja eläintä sinä autat, Herra.
 \36:6\Your righteousness is like the mountains of God; your judging is like the great deep; O Lord, you give life to man and beast.
 ὑποτάγηθι τῷ κυρίῳ και ἰκέτευσον αὐτόν μη παραζήλου ἐν τῷ κατευδοδυμένῳ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐν ἀνθρώπῳ ποιῶντι παρανομίας
- 8 Kuinka kallis on sinun armosi, Jumala! Ihmislapset etsivät sinun siipiesi suojaa.
 \36:7\How good is your loving mercy, O God! the children of men take cover under the shade of your wings.
 παῦσαι ἀπὸ ὀργῆς και ἐγκατάλιπε θυμόν μη παραζήλου ὥστε πονηρεύεσθαι
- 9 Heidät ravitaan sinun huoneesi lihavuudella, sinä annat heidän juoda suloisuutesi virrasta.
 \36:8\The delights of your house will be showered on them; you will give them drink from the river of your pleasures.
 ὅτι οἱ πονηρευόμενοι ἐξολεθρευθήσονται οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν κύριον αὐτοὶ κληρονομήσουσιν γῆν
- 10 Sillä sinun tykönäsi on elämän lähde; sinun valkeudessasi me näemme valkeuden.
 \36:9\For with you is the fountain of life: in your light we will see light.
 και ἔτι ὀλίγον και οὐ μη ὑπάρξει ὁ ἁμαρτωλὸς και ζητήσεις τὸν τόπον αὐτοῦ και οὐ μη εὕρης
- 11 Säilytä armosi niille, jotka sinut tuntevat, ja vanhurskautesi oikeamielisille.
 \36:10\O let there be no end to your loving mercy to those who have knowledge of you, or of your righteousness to the upright in heart.
 οἱ δὲ πραιεὶς κληρονομήσουσιν γῆν και κατατρυφήσουσιν ἐπὶ πλῆθει εἰρήνης
- 12 Älköön ylpeyden jalka minua tallatko, älköönkä jumalattomain käsi minua karkoittako.
 \36:11\Let not the foot of pride come against me, or the hand of the evil-doers put me out of my place.
 παρατηρήσεται ὁ ἁμαρτωλὸς τὸν δίκαιον και βρῦξει ἐπ' αὐτόν τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ
- 13 Katso, pahantekijät kaatuvat, he suistuvat maahan, eivätkä voi nousta.
 \36:12\There the workers of evil have come down: they have been made low, and will not be lifted up.
 ὁ δὲ κύριος ἐκγελάσεται αὐτόν ὅτι προβλέπει ὅτι ἦξει ἡ ἡμέρα αὐτοῦ
- 1 Daavidin virsi. Älä vihastu pahain tähden, älä kadehdi väärintekijöitä.
 &ItOf David.> Do not be angry because of the wrongdoers, or have envy of the workers of evil.
 ψαλμὸς τῷ δαυιδ εἰς ἀνάμνησιν περὶ σαββάτου
- 2 Sillä niinkuin heinä heidät pian niitetään pois, ja he lakastuvat niinkuin vihanta ruoho.
 For they will quickly be cut down like grass, and become dry like the green plants.
 κύριε μη τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης με
- 3 Turvaa Herraan ja tee sitä, mikä hyvä on, asu maassa ja noudata totuutta;
 Have faith in the Lord, and do good; be at rest in the land, and go after righteousness.
 ὅτι τὰ βέλη σου ἐνεπάγησάν μοι και ἐπεστήρισας ἐπ' ἐμὲ τὴν χεῖρά σου
- 4 silloin sinulla on ilo Herrassa, ja hän antaa sinulle, mitä sinun sydämesi halajaa.
 So will your delight be in the Lord, and he will give you your heart's desires.
 οὐκ ἔστιν ἴσσις ἐν τῇ σαρκί μου ἀπὸ προσώπου τῆς ὀργῆς σου οὐκ ἔστιν εἰρήνη τοῖς ὀστέοις μου ἀπὸ προσώπου τῶν ἁμαρτιῶν μου
- 5 Anna tiesi Herran haltuun ja turvaa häneen, kyllä hän sen tekee.
 Put your life in the hands of the Lord; have faith in him and he will do it.
 ὅτι αἱ ἀνομίαί μου ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν μου ὥσει φορτίον βαρὸν ἐβαρύνθησαν ἐπ' ἐμὲ
- 6 Ja hän antaa sinun vanhurskautesi nousta niinkuin valkeuden ja sinun oikeutesi niinkuin keskipäivän.
 And he will make your righteousness be seen like the light, and your cause like the shining of the sun.
 προσώξεσαν και ἐσάπησαν οἱ μῶλωπές μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου

- 7 Hiljenny Herran edessä ja odota häntä. Älä vihastu siihen, jonka tie menestyy, mieheen, joka juonia punoo.
Take your rest in the Lord, waiting quietly for him; do not be angry because of the man who does well in his evil ways, and gives effect to his bad designs.
ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκάμωθην ἕως τέλους ὄλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων ἐπορευόμεν
- 8 Herkeä vihasta ja heitä kiukku, älä kiivastu, se on vain pahaksi.
Put an end to your wrath and be no longer bitter; do not give way to angry feeling which is a cause of sin.
ὅτι αἱ ψῦαι μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἴσσις ἐν τῇ σαρκί μου
- 9 Sillä pahat hävitetään, mutta jotka Herraa odottavat, ne perivät maan.
For the evil-doers will be cut off: but those who have faith in the Lord will have the earth for their heritage.
ἐκακώθην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα ὠρυόμεν ἀπὸ στεναγμοῦ τῆς καρδίας μου
- 10 Hetkinen vielä, niin jumalatonta ei enää ole; kun hänen sijaansa katsot, on hän jo poissa.
For in a short time the evil-doer will be gone: you will go searching for his place, and it will not be there.
κύριε ἐναντίον σου πᾶσα ἡ ἐπιθυμία μου καὶ ὁ στεναγμός μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐκρύβη
- 11 Mutta nöyrät perivät maan ja iloitsevat suuresta rauhasta.
But the gentle will have the earth for their heritage; they will take their delight in peace without measure.
ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐγκατέλιπέν με ἡ ἰσχὺς μου καὶ τὸ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν μου καὶ αὐτὸ οὐκ ἔστιν μετ' ἐμοῦ
- 12 Jumalaton miettii vanhurskaalle pahaa ja kiristelee hänelle hampaitansa;
The sinner has evil designs against the upright, lifting up the voice of wrath against him.
οἱ φίλοι μου καὶ οἱ πλησίον μου ἔξ ἐναντίας μου ἤγγισαν καὶ ἔστησαν καὶ οἱ ἐγγιστά μου ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν
- 13 mutta Herra nauraa hänelle, sillä hän näkee hänen päivänsä joutuvan.
He will be laughed at by the Lord, who sees that his day is coming.
καὶ ἐξεβίασαντο οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν μου καὶ οἱ ζητοῦντες τὰ κακά μοι ἐλάλησαν ματαιότητος καὶ δολιότητος ὄλην τὴν ἡμέραν ἐμελέτησαν
- 14 Jumalattomat paljastavat miekkansa ja jännittävät jousensa, kaataaksensa kurjan ja köyhän, teurastaaksensa ne, jotka ovat oikealla tiellä.
The evil-doers have taken out their swords, their bows are bent; for crushing the poor, and to put to death those who are upright in their ways.
ἐγὼ δὲ ὡσεὶ κωφὸς οὐκ ἤκουον καὶ ὡσεὶ ἄλαλος οὐκ ἀνοίγων τὸ στόμα αὐτοῦ
- 15 Mutta heidän miekkansa käy heidän omaan sydämeensä, ja heidän jousensa särkyvät.
But their swords will be turned into their hearts, and their bows will be broken.
καὶ ἐγενόμην ὡσεὶ ἄνθρωπος οὐκ ἀκούων καὶ οὐκ ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἐλεγμούς
- 16 Vanhurskaan vähä vara on parempi kuin monen jumalattoman tavarain paljous.
The little which the good man has is better than the wealth of evil-doers.
ὅτι ἐπὶ σοί κύριε ἤλπισα σὺ εἰσακούση κύριε ὁ θεός μου
- 17 Sillä jumalattomain käsivarret särjetään, mutta Herra tukee vanhurskaita.
For the arms of the evil-doers will be broken: but the Lord is the support of the good.
ὅτι εἴπα μήποτε ἐπιχαρῶσίν μοι οἱ ἐχθροί μου καὶ ἐν τῷ σαλευθῆναι πόδας μου ἐπ' ἐμὲ ἐμεγαλορρημόνησαν
- 18 Herra tuntee nuhteettomain päivät, ja heidän perintönsä pysyy iankaikkisesti.
The days of the upright are numbered by the Lord, and their heritage will be for ever.
ὅτι ἐγὼ εἰς μάλιστα ἔτοιμος καὶ ἡ ἀλγηδὼν μου ἐνώπιόν μου διὰ παντός
- 19 Pahana aikana he eivät joudu häpeään, ja nälän päivinä heillä on kyllin syötävää.
They will not be shamed in the evil time, and in the days when all are in need of food they will have enough.
ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ ἀναγγελῶ καὶ μεριμνήσω ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας μου
- 20 Sillä jumalattomat hukkuvat, ja Herran viholliset ovat kuin niittyjen koreus: he katoavat, katoavat niinkuin savu.
But the wrongdoers will come to destruction, and the haters of the Lord will be like the fat of lambs, they will be burned up; they will go up in smoke, and never again be seen.
οἱ δὲ ἐχθροί μου ζῶσιν καὶ κεκραταίονται ὑπὲρ ἐμέ καὶ ἐπληθύνθησαν οἱ μισοῦντές με ἀδίκως

- 21 Jumalaton ottaa lainan eikä maksa, mutta vanhurskas on armahtavainen ja antelias.
The sinner takes money and does not give it back; but the upright man has mercy, and gives to others.
οὐ ἀνταποδιδόντες κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν ἐνδιέβαλλον με ἐπεὶ κατεδίωκον δικαιοσύνην καὶ ἀπέρριψάν με τὸν ἀγαπητὸν ὡσεὶ νεκρὸν ἐβδελυγμένον
- 22 Sillä hänen siunaamansa perivät maan, mutta hänen kiroamansa hävitetään.
Those who have his blessing will have the earth for their heritage; but those who are cursed by him will be cut off.
μὴ ἐγκαταλίπης με κύριε ὁ θεός μου μὴ ἀποστῆς ἀπ' ἐμοῦ
- 23 Herra vahvistaa sen miehen askeleet, jonka tie hänelle kelpaa.
The steps of a good man are ordered by the Lord, and he takes delight in his way.
πρόσχευς εἰς τὴν βοήθειάν μου κύριε τῆς σωτηρίας μου
- 1 Daavidin virsi; syntiä tunnustettaessa.
<A Psalm. Of David. To keep in memory.>
εἰς τὸ τέλος τῷ ἰδιθουν ῥοδὴ τῷ δαυιδ
- 2 Herra, älä rankaise minua vihassasi, älä kiivastuksessasi kurita minua.
\\38:1\\O Lord, be not bitter with me in your wrath; let not your hand be on me in the heat of your passion.
εἶπα φυλάξω τὰς ὁδοὺς μου τοῦ μὴ ἀμαρτάνειν ἐν γλώσση μου ἐθέμην τῷ στόματί μου φυλακὴν ἐν τῷ σπαστήναι τὸν ἀμαρτωλὸν ἐναντίον μου
- 3 Sillä sinun nuolesi ovat uponneet minuun, sinun kätesi painaa minua.
\\38:2\\For your arrows have gone into my flesh, and I am crushed under the weight of your hand.
ἐκωφώθην καὶ ἐταπεινώθην καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν καὶ τὸ ἄλγημά μου ἀνεκαινίσθη
- 4 Ei ole lihassani tervettä paikkaa sinun vihastuksesi tähden eikä luissani rauhaa minun syntieni tähden.
\\38:3\\My flesh is wasted because of your wrath; and there is no peace in my bones because of my sin.
ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντόξ μου καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ ἐλάλησα ἐν γλώσση μου
- 5 Sillä minun pahat tekoni käyivät pääni ylitse, niinkuin raskas kuorma ne ovat minulle liian raskaat.
\\38:4\\For my crimes have gone over my head; they are like a great weight which is more than my strength.
γνώρισόν μοι κύριε τὸ πέρας μου καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ
- 6 Minun haavani haisevat ja märkivät minun hulluuteni tähden.
\\38:5\\My wounds are poisoned and evil-smelling, because of my foolish behaviour.
ἰδοὺ παλαιστὰς ἔθου τὰς ἡμέρας μου καὶ ἡ ὑπόστασις μου ὡσεὶ οὐθὲν ἐνώπιόν σου πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιώτης πᾶς ἄνθρωπος ζῶν διάψαγμα
- 7 Minä käyn kumarassa, aivan kyyryssä, kuljen murheellisena kaiken päivää.
\\38:6\\I am troubled, I am made low; I go weeping all the day.
μέντοιγε ἐν εἰκόνι διαπορεύεται ἄνθρωπος πλὴν μάτην ταρασσονται θησαυρίζει καὶ οὐ γινώσκει τίτιν συνάξει αὐτὰ
- 8 Sillä minun lanteeni ovat polttoa täynnä, eikä ole lihassani tervettä paikkaa.
\\38:7\\For my body is full of burning; all my flesh is unhealthy.
καὶ νῦν τίς ἡ ὑπομονή μου οὐχὶ ὁ κύριος καὶ ἡ ὑπόστασις μου παρὰ σοῦ ἐστιν
- 9 Minä olen voimaton ja peräti runneltu, minä parun sydämeni tuskassa.
\\38:8\\I am feeble and crushed down; I gave a cry like a lion because of the grief in my heart.
ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν μου ῥῦσαί με ὄνειδος ἄφροني ἔδωκάς με
- 10 Herra, sinun edessäsi on kaikki minun halajamiseni, eikä minun huokaukseni ole sinulta salassa.
\\38:9\\Lord, all my desire is before you; my sorrow is not kept secret from you.
ἐκωφώθην καὶ οὐκ ἤνοιξα τὸ στόμα μου ὅτι σὺ εἶ ὁ ποιήσας με
- 11 Minun sydämeni värisee, minun voimani on minusta luopunut, minun silmieni valo - sekin on minulta mennyt.
\\38:10\\My heart goes out in pain, my strength is wasting away; as for the light of my eyes, it is gone from me.
ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ τὰς μύστιγας σου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς χειρὸς σου ἐγὼ ἐξέλιπον

- 12 Minun ystäväni ja läheiseni pysyvät syrjässä minun vitsauksestani, ja minun omaiseni seisovat kaukana.
 \38:11\My lovers and my friends keep away from my disease; my relations keep far away.
 ἐν ἐλεγμοῖς ὑπὲρ ἀνομίας ἐπαίδευσας ἄνθρωπον καὶ ἐξετήξας ὡς ἀράχην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ πλὴν μάτην ταρασσεται πᾶς ἄνθρωπος διάψαλμα
- 13 Jotka minun henkeäni etsivät, ne virittävät pauloja; ja jotka minulle paha suovat, ne puhuvat turmion puheita ja miettivät petosta kaiket päivät.
 \38:12\Those who have a desire to take my life put nets for me; those who are designing my destruction say evil things against me, all the day their minds are full of deceit.
 εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου κύριε καὶ τῆς δεήσεώς μου ἐνώτισαι τῶν δακρῶν μου μὴ παρασιωπήσης ὅτι ἀρούκος ἐγώ εἰμι παρὰ σοὶ καὶ παρεπίδημος καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου
- 14 Mutta minä olen kuin kuuro, en mitään kuule, kuin mykkä, joka ei suutansa avaa.
 \38:13\But I kept my ears shut like a man without hearing; like a man without a voice, never opening his mouth.
 ἄνες μοι ἵνα ἀναψύξω πρὸ τοῦ με ἀπελθεῖν καὶ οὐκέτι μὴ ὑπάρξω
- 1 Veisuunjohtajalle; Jedutunin tapaan; Daavidin virsi.
 ˆTo the chief music-maker. Of Jeduthun. A Psalm. Of David.‰
 εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ ψαλμὸς
- 2 Minä sanoin: "Minä pidän vaelluksestani vaarin, etten kielelläni syntiä tekisi. Minä pidän suustani vaarin ja suistan sen, niin kauan kuin jumalaton on minun edessäni."
 \39:1\I said, I will give attention to my ways, so that my tongue may do no wrong; I will keep my mouth under control, while the sinner is before me.
 ὑπομένων ὑπέμεινα τὸν κύριον καὶ προσέσχεν μοι καὶ εἰσήκουσεν τῆς δεήσεώς μου
- 3 Minä olin vaihi, olin ääneti, en puhunut siitä, mikä hyvä on; mutta minun tuskanani yltyi.
 \39:2\I made no sound, I said no word, even of good; and I was moved with sorrow.
 καὶ ἀνήγαγέ με ἐκ λάκκου ταλαιπωρίας καὶ ἀπὸ πηλοῦ ἰλύος καὶ ἔστησεν ἐπὶ πέτραν τοὺς πόδας μου καὶ κατηύθυνεν τὰ διαβήματά μου
- 4 Minun sydämeni hehkui minun rinnassani; kun minä huokailin, syttyi minussa tuli, ja niin minä kielelläni puhuin.
 \39:3\My heart was burning in my breast; while I was deep in thought the fire was lighted; then I said with my tongue,
 καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸ στόμα μου ἄσμα καινὸν ὕμνον τῷ θεῷ ἡμῶν ὄψονται πολλοὶ καὶ φοβηθήσονται καὶ ἐλπιῶσιν ἐπὶ κύριον
- 5 Herra, opeta minua ajattelemaan loppuani, ja mikä minun päivieni mitta on, että ymmärtäisin, kuinka katoavainen minä olen.
 \39:4\Lord, give me knowledge of my end, and of the measure of my days, so that I may see how feeble I am.
 μακάριος ἀνὴρ οὗ ἔστιν τὸ ὄνομα κυρίου ἐλπὶς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐνέβλεψεν εἰς ματαιότητας καὶ μανίας ψευδεῖς
- 6 Katso, kämmenen leveydeksi sinä teit minun päiväni, ja minun elämäni on sinun edessäni inkuuin ei mitään. Vain tuulen henkäys ovat kaikki ihmiset, kuinka lujina seisokootkin. Sela.
 \39:5\You have made my days no longer than a hand's measure; and my years are nothing in your eyes; truly, every man is but a breath. (Selah.)
 πολλὰ ἐποίησας σὺ κύριε ὁ θεός μου τὰ θαυμάσιά σου καὶ τοῖς διαλογισμοῖς σου οὐκ ἔστιν τίς ὁμοιωθήσεται σοὶ ἀτήγγελα καὶ ἐλάγησα ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ ἀριθμῶν
- 7 Varjona vain ihminen vaeltaa, turhaan vain he touhuavat, kokoavat, eivätkä tiedä, kuka ne saa.
 \39:6\Truly, every man goes on his way like an image; he is troubled for no purpose: he makes a great store of wealth, and has no knowledge of who will get it.
 θυσίαν καὶ προσφορὰν οὐκ ἠθέλησας ὥτια δὲ κατηρίσω μοι ὀλοκαῦτωμα καὶ περὶ ἁμαρτίας οὐκ ἤτησας
- 8 Ja nyt, mitä minä odotan, Herra? Sinuun minä panen toivoni.
 \39:7\And now, Lord, what am I waiting for? my hope is in you.
 τότε εἶπον ἰδοὺ ἤκω ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ
- 9 Päästä minut kaikista synneistäni, älä pane minua houkkain pilkaksi.
 \39:8\Make me free from all my sins; do not let me be shamed by the man of evil behaviour.
 τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου ὁ θεός μου ἐβουλήθην καὶ τὸν νόμον σου ἐν μέσῳ τῆς κοιλίας μου
- 10 Minä vaikenen enkä suutani avaa; sillä sinä sen teit.
 \39:9\I was quiet, and kept my mouth shut; because you had done it.
 εὐηγγελισάμην δικαιοσύνην ἐν ἐκκλησίᾳ μεγάλη ἰδοὺ τὰ χεῖρά μου οὐ μὴ κωλύσω κύριε σὺ ἔγνωσ
- 11 Käännä vitsauksesi minusta pois, sillä minä menehdyn sinun kätesi kuritukseen.
 \39:10\No longer let your hand be hard on me; I am wasted by the blows of your hand.
 τὴν δικαιοσύνην σου οὐκ ἔκρυπα ἐν τῇ καρδίᾳ μου τὴν ἀλήθειάν σου καὶ τὸ σωτήριόν σου εἶπα οὐκ ἔκρυπα τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἀπὸ συναγωγῆς πολλῆς

- 12 Kun sinä ihmistä synnin tähden rangaistuksilla kuritat, kulutat sinä hänen kauneutensa niinkuin koinsyömän. Vain tuulen henkäys ovat kaikki ihmiset. Sela.
 \39:11\By the weight of your wrath against man's sin, the glory of his form is wasted away; truly every man is but a breath. (Selah.)
 σὺ δὲ κύριε μὴ μακρόνης τοῦς οἰκτιρισμοῦς σου ἀπ' ἐμοῦ τὸ ἔλεός σου καὶ ἡ ἀλήθειά σου διὰ παντὸς ἀντελάβοντό μου
- 13 Kuule minun rukoukseni, Herra, ota korviisi minun huutoni. Älä ole kuuro minun kyyneleilleni; sillä minä olen muukalainen sinun tykönäsi, vieras, niinkuin kaikki minun isänikin.
 \39:12\Let my prayer come to your ears, O Lord, and give attention to my cry, make an answer to my weeping; for my time here is short before you, and in a little time I will be gone, like all my fathers.
 ὅτι περιέσχον με κακὰ ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου καὶ οὐκ ἠδυνήθην τοῦ βλέπειν ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου καὶ ἡ καρδία μου ἐγκατέλιπέν με
- 14 Käännä pois katseesi minusta, että minä ilostuisin, ennenkuin menen pois eikä minua enää ole.
 \39:13\Let your wrath be turned away from me, so that I may be comforted, before I go away from here, and become nothing.
 εὐδόκησον κύριε τοῦ ῥύσασθαί με κύριε εἰς τὸ βοηθῆσαι μοι πρόσχες
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
 <To the chief music-maker. Of David. A Psalm.>
 εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Hartaasti minä odotin Herra, ja hän kumartui minun puoleeni ja kuuli minun huutoni.
 \40:1\When I was waiting quietly for the Lord, his heart was turned to me, and he gave ear to my cry.
 μακάριος ὁ συνίων ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ κύριος
- 3 Ja hän nosti minut ylös turmion kuopasta, lokaisesta liejusta, ja asetti minun jalkani kalliolle, hän vahvisti minun askeleeni.
 \40:2\He took me up out of a deep waste place, out of the soft and sticky earth; he put my feet on a rock, and made my steps certain.
 κύριος διαφυλάξαι αὐτὸν καὶ ζήσῃ αὐτὸν καὶ μακαρίσαι αὐτὸν ἐν τῇ γῆ καὶ μὴ παραδῶῃ αὐτὸν εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ
- 4 Hän antoi minun suuhuni uuden virren, kiitoslaulun Jumalallemme. Sen näkevät monet ja pelkäävät ja turvaavat Herraan.
 \40:3\And he put a new song in my mouth, even praise to our God; numbers have seen it with fear, and put their faith in the Lord.
 κύριος βοηθήσαι αὐτῷ ἐπὶ κλίνης ὀδόνης αὐτοῦ ὄλην τὴν κοίτην αὐτοῦ ἔστρεψας ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ
- 5 Autuas se mies, joka panee turvansa Herraan eikä käänny ylpeiden puoleen eikä niitten, jotka valheeseen eksyivät!
 \40:4\Happy is the man who has faith in the Lord, and does not give honour to the men of pride or to those who are turned away to deceit.
 ἐγὼ εἶπα κύριε ἐλέησόν με ἴσασαι τὴν ψυχὴν μου ὅτι ἤμαρτόν σοι
- 6 Herra, minun Jumalani, suuret ovat sinun ihmetekosi ja sinun aivoitukseksi meitä kohtaan. Ei ole ketään sinun vertaistasi. Niitä minä tahdon julistaa, niistä puhua, niitten paljous on suurempi, kuin luetella taidan.
 \40:5\O Lord my God, great are the wonders which you have done in your thought for us; it is not possible to put them out in order before you; when I would give an account of them, their number is greater than I may say.
 οἱ ἐχθροί μου εἶπαν κακά μοι πότε ἀποθανεῖται καὶ ἀπολεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ
- 7 Teurasuhriin ja ruokauhriin et sinä mielisty; minun korvani sinä avasit, polttouhria ja syntiuhria sinä et vaadi.
 \40:6\You had no desire for offerings of beasts or fruits of the earth; ears you made for me: for burned offerings and sin offerings you made no request.
 καὶ εἰ εἰσεπορεύετο τοῦ ἰδεῖν μάτην ἐλάλει ἡ καρδία αὐτοῦ συνήγαγεν ἀνομίαν ἑαυτοῦ ἐξεπορεύετο ἔξω καὶ ἐλάλει
- 8 Silloin minä sanoin: "Katso, minä tulen; kirjakääröön on kirjoitettu, mitä minun on tehtävä.
 \40:7\Then I said, See, I come; it is recorded of me in the roll of the book,
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατ' ἐμοῦ ἐπιθύριζον πάντες οἱ ἐχθροί μου κατ' ἐμοῦ ἐλογίζοντο κακά μοι
- 9 Sinun tahtosi, minun Jumalani, minä teen mielelläni, ja sinun lakisi on minun sydämessäni."
 \40:8\My delight is to do your pleasure, O my God; truly, your law is in my heart.
 λόγον παράνομον κατέθεντο κατ' ἐμοῦ μὴ ὁ κοιμώμενος οὐχὶ προσθήσει τοῦ ἀναστῆναι
- 10 Minä julistan vanhurskautta suuressa seurakunnassa; katso, en minä sulje huuliani. Sinä, Herra, sen tiedät.
 \40:9\I have given news of righteousness in the great meeting; O Lord, you have knowledge that I have not kept back my words.
 καὶ γὰρ ὁ ἄνθρωπος τῆς εἰρήνης μου ἐφ' ὃν ἤλπισα ὁ ἐσθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ' ἐμὲ πτερνισμόν

- 11 Minä en peitä sinun vanhurskauttasi omaan sydämeeni, vaan puhun sinun uskollisuudestasi ja avustasi; minä en salaa sinun armoasi ja totuuttasi suurelta seurakunnalta.
 \40:10\Your righteousness has not been folded away in my heart; I have made clear your true word and your salvation; I have not kept secret your mercy or your faith from the great meeting.
 σὺ δὲ κύριε ἐλέησόν με καὶ ἀνάστησόν με καὶ ἀνταποδώσω αὐτοῖς
- 12 Sinä, Herra, älä sulje minulta laupeuttasi, sinun armosi ja totuutesi varjeltiin minua aina.
 \40:11\Take not away your gentle mercies from me, O Lord; let your mercy and your faith keep me safe for ever.
 ἐν τούτῳ ἔγνων ὅτι τεθέληκάς με ὅτι οὐ μὴ ἐπιχαρῆ ὁ ἐχθρός μου ἐπ' ἐμέ
- 13 Sillä lukemattomat vaiivat minua saartavat, minun rikkomukseni ovat ottaneet minut kiinni, niin etten nähdä taida; ne ovat useammat kuin pääni hiukset, ja rohkeus on minulta mennyt.
 \40:12\For unnumbered evils are round about me; my sins have overtaken me, so that I am bent down with their weight; they are more than the hairs of my head, my strength is gone because of them.
 ἐμοῦ δὲ διὰ τὴν ἀκακίαν ἀντελάβου καὶ ἐβεβαίωσάς με ἐνώπιόν σου εἰς τὸν αἰῶνα
- 14 Kelvatkoon sinulle, Herra, pelastaa minut, Herra, riennä minun avukseni.
 \40:13\Be pleased, O Lord, to take me out of danger; O Lord, come quickly and give me help.
 εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ εἰς τὸν αἰῶνα γένοιτο γένοιτο
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
 <To the chief music-maker. A Psalm. Of David.>
 εἰς τὸ τέλος εἰς σύνεσιν τοῖς υἱοῖς κορε
- 2 Autuas se, joka vaivaista holhoo! Hänet Herra pelastaa pahana päivänä.
 \41:1\Happy is the man who gives thought to the poor; the Lord will be his saviour in the time of trouble.
 ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων οὕτως ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ μου πρὸς σέ ὁ θεός
- 3 Herra varjeele häntä ja pitää hänet hengissä, ja maassa ylistetään hänen onneansa, etkä sinä anna häntä alttiiksi hänen vihollistensa raivolle.
 \41:2\The Lord will keep him safe, and give him life; the Lord will let him be a blessing on the earth, and will not give him into the hand of his haters.
 ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν θεὸν τὸν ζῶντα πότε ἤξω καὶ ὀφθῆσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ
- 4 Herra tukee häntä tautivuoteessa; hänen sairastuoteensa sinä peräti muutat.
 \41:3\The Lord will be his support on his bed of pain: by you will all his grief be turned to strength.
 ἐγενήθη μοι τὰ δάκρυά μου ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ποῦ ἐστιν ὁ θεός σου
- 5 Minä sanoin: "Herra, ole minulle armollinen, paranna minun sieluni, sillä minä olen tehnyt syntiä sinua vastaan".
 \41:4\I said, Lord, have mercy on me; make my soul well, because my faith is in you.
 ταῦτα ἐμνήσθην καὶ ἐξέχεα ἐπ' ἐμέ τὴν ψυχὴν μου ὅτι διελεύσομαι ἐν τόπῳ σκηνῆς θαυμαστῆς ἕως τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως καὶ ἐξομολογήσεως ἤχου ἑορτάζοντος
- 6 Minun viholliseni puhuvat minusta paha: "Milloinka hän kuolee ja hänen nimensä katoaa?"
 \41:5\My haters say evil against me, When will he be dead, and his name come to an end?
 ἵνα τί περίλυπος εἶ ψυχὴ καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ σωτήριον τοῦ προσώπου μου ὁ θεός μου
- 7 Ja jos joku tulee minua katsomaan, puhuu hän petosta; hänen sydämensä kerää häijyyttä itsensä, hän menee ulos kadulle ja purkaa sitä.
 \41:6\If one comes to see me, deceit is in his heart; he keeps a store of evil, which he makes public in every place.
 πρὸς ἑμαυτὸν ἡ ψυχὴ μου ἐταράχθη διὰ τοῦτο μνησθήσομαι σου ἐκ γῆς ἰορδάνου καὶ ἁρμονίμ ἀπὸ ὄρους μικροῦ
- 8 Kaikki minun vihamieheni minusta keskenään kuiskuttelevat ja hankitsevat minulle paha:
 \41:7\All my haters are talking secretly together against me; they are designing my downfall.
 ἄβυσσος ἄβυσσον ἐπικαλεῖται εἰς φωνὴν τῶν καταρρακτῶν σου πάντες οἱ μετεωρισμοί σου καὶ τὰ κόματά σου ἐπ' ἐμέ διήλθον
- 9 "Jokin parantumaton paha on häneen tarttunut, ja siitä, missä hän makaa, hän ei enää nouse".
 \41:8\They say, He has an evil disease, which will not let him go: and now that he is down he will not get up again.
 ἡμέρας ἐντελεῖται κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ νυκτὸς ᾗδῃ παρ' ἐμοὶ προσευχὴ τῷ θεῷ τῆς ζωῆς μου

- 10 Ystävänikin, johon minä luotin, joka minun leipääni söi, nostaa kantapäätänsä minua vastaan.
 \41:9\Even my dearest friend, in whom I had faith, who took bread with me, is turned against me.
 ἐρῶ τῷ θεῷ ἀντιλήμπτωρ μου εἰ διὰ τί μου ἐπελάθου ἵνα τί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου
- 11 Mutta sinä, Herra, armahda minua ja auta minut ylös, pystyyn, niin minä sen heille maksan.
 \41:10\But you, O Lord, have mercy on me, lifting me up, so that I may give them their punishment.
 ἐν τῷ καταθάσαι τὰ ὀσῆτά μου ὠνείδισάν με οἱ θλιβόντές με ἐν τῷ λέγειν αὐτούς μοι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ποῦ ἐστὶν ὁ θεός σου
- 12 Siitä minä tiedän sinun mielistyneen minuun, ettei minun viholliseni saa minusta riemuita.
 \41:11\By this I see that you have pleasure in me, because my hater does not overcome me.
 ἵνα τί περίλυπος εἶ ψυχὴ καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ ἢ σωτηρία τοῦ προσώπου μου ὁ θεός μου
- 1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten mietevirsi.
 &lfto the chief music-maker. Maschil. Of the sons of Korah.>l
 ψαλμός τῷ δαυιδ κρίνόν με ὁ θεός καὶ δίκασον τὴν δίκην μου ἐξ ἔθνους οὐχ ὅσιου ἀπὸ ἀνθρώπου ἀδίκου καὶ δολίου ῥύσαι με
- 2 Niinkuin peura halajaa vesipuroille, niin minun sieluni halajaa sinua, Jumala.
 \42:1\Like the desire of the roe for the water-streams, so is my soul's desire for you, O God.
 ὅτι σὺ εἶ ὁ θεός κραταίωμα μου ἵνα τί ἀπόσω με καὶ ἵνα τί σκυθρωπάζων πορεύομαι ἐν τῷ ἐκθλίβειν τὸν ἐχθρόν μου
- 3 Minun sieluni janoo Jumalaa, elävää Jumalaa. Milloin saan minä tulla Jumalan kasvojen eteen?
 \42:2\My soul is dry for need of God, the living God; when may I come and see the face of God?
 ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου αὐτά με ὠδήγησαν καὶ ἤγαγόν με εἰς ὄρος ἁγίων σου καὶ εἰς τὰ σκηνώματά σου
- 4 Kyyneleeni ovat minun ruokani päivin ja öin, kun minulle joka päivä sanotaan: "Missä on sinun Jumalasi?"
 \42:3\My tears have been my food day and night, while they keep saying to me, Where is your God?
 καὶ εἰσελεύσομαι πρὸς τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν θεὸν τὸν εὐφραίνοντα τὴν νεότητά μου ἐξομολογήσομαι σοι ἐν κιθάρῃ ὁ θεός ὁ θεός μου
- 5 Näitä minä muistelen ja vuodatan sydämeni: minä kuljin väentungoksessa, astuin sen kanssa Jumalan huoneeseen riemun ja kiitoksen raikuessa juhlivasta joukosta.
 \42:4\Let my soul be overflowing with grief when these things come back to my mind, how I went in company to the house of God, with the voice of joy and praise, with the song of those who were keeping the feast.
 ἵνα τί περίλυπος εἶ ψυχὴ καὶ ἵνα τί συνταράσσεις με ἔλπισον ἐπὶ τὸν θεόν ὅτι ἐξομολογήσομαι αὐτῷ σωτήριον τοῦ προσώπου μου ὁ θεός μου
- 1 Auta minut oikeuteeni, Jumala, ja aja minun asiani armotonta kansaa vastaan. Päästä minut kavaloiista ja vääristä ihmisistä.
 Be my judge, O God, supporting my cause against a nation without religion; O keep me from the false and evil man.
 εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορε εἰς σύνεσιν ψαλμός
- 2 Sillä sinä olet minun Jumalani, minun linnani. Miksi olet minut hyljännyt? Miksi minun täytyy käydä murhepuvussa, vihollisen ahdistamana?
 You are the God of my strength; why have you put me from you? why do I go in sorrow because of the attacks of my haters?
 ὁ θεός ἐν τοῖς ὦσιν ἡμῶν ἠκούσαμεν οἱ πατέρες ἡμῶν ἀνήγγειλαν ἡμῖν ἔργον ὃ εἰργάσω ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἐν ἡμέραις ἀρχαίαις
- 3 Lähetä valkeutesi ja totuutesi. Ne minua johdattakoot, viekööt minut sinun pyhälle vuorellesi, sinun asuntoihisi,
 O send out your light and your true word; let them be my guide: let them take me to your holy hill, and to your tents.
 ἢ χεῖρ σου ἔθνη ἐξωλέθρευσεν καὶ κατεφύτευσας αὐτούς ἐκάκωσας λαοὺς καὶ ἐξέβαλες αὐτούς
- 4 että minä saisin tulla Jumalan alttarin eteen, Jumalan eteen, joka on minun iloni ja riemuni, ja kiittäisin kanteleilla sinua, Jumala, minun Jumalani.
 Then I will go up to the altar of God, to the God of my joy; I will be glad and give praise to you on an instrument of music, O God, my God.
 οὐ γὰρ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτῶν ἐκληρονόμησαν γῆν καὶ ὁ βραχίων αὐτῶν οὐκ ἔσωσεν αὐτούς ἀλλ' ἡ δεξιὰ σου καὶ ὁ βραχίων σου καὶ ὁ φωτισμός τοῦ προσώπου σου ὅτι εὐδόκησας ἐν αὐτοῖς
- 5 Miksi murehdit, minun sieluni, ja miksi olet minussa niin levoton? Odota Jumalaa. Sillä vielä minä saan kiittää häntä, minun kasvojeni apua, minun Jumalaani.
 Why are you crushed down, O my soul? and why are you troubled in me? put your hope in God, for I will again give him praise who is my help and my God.
 σὺ εἶ αὐτός ὁ βασιλεὺς μου καὶ ὁ θεός μου ὁ ἐντελλόμενος τὰς σωτηρίας ἰακωβ

- 1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten mietevirsi.
<To the chief music-maker. Of the sons of Korah Maschil.>
εις τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων τοῖς υἱοῖς κορε εις σῶναι ὧδὴ ὑπὲρ τοῦ ἀγαπητοῦ
- 2 Jumala, me olemme omin korvin kuulleet, meidän isämme ovat meille kertoneet, minkä teon sinä teit heidän päivinensä, muinaisina päivinä.
\\44:1\\It has come to our ears, O God, our fathers have given us the story, of the works which you did in their days, in the old times,
ἐξημεύετο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν λέγω ἐγὼ τὰ ἔργα μου τῷ βασιλεῖ ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου
- 3 Sinä karkoitit kädelläsi pakanat, mutta heidät sinä istutit, sinä hävitit kansat, mutta heidät sinä levitit.
\\44:2\\Uprooting the nations with your hand, and planting our fathers in their place; cutting down the nations, but increasing the growth of your people.
ὠραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων ἐξεχύθη χάρις ἐν χειλεσίν σου διὰ τοῦτο εὐλόγησέν σε ὁ θεὸς εις τὸν αἰῶνα
- 4 Sillä eivät he miekallansa valloittaneet maata, eikä heidän käsivartensa heitä auttanut, vaan sinun oikea kätesi, sinun käsivartesi ja sinun kasvojesi valkeus, koska sinä olit heihin mielistynyt.
\\44:3\\For they did not make the land theirs by their swords, and it was not their arms which kept them safe; but your right hand, and your arm, and the light of your face, because you had pleasure in them.
περίζωσαι τὴν ῥομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ τῇ ὠραιότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου
- 5 Sinä, Jumala, sinä olet minun kuninkaani, toimita Jaakobille apu.
\\44:4\\You are my King and my God; ordering salvation for Jacob.
καὶ ἔντεινον καὶ κατευοδοῦ καὶ βασιλευε ἔνεκεν ἀληθείας καὶ πραΰτητος καὶ δικαιοσύνης καὶ ὁδηγήσει σε θαυμαστός ἡ δεξιὰ σου
- 6 Sinun avulla me syöksemme ahdistajamme maahan, sinun nimessäsi me tullaamme vastustajamme.
\\44:5\\Through you will we overcome our haters; by your name will they be crushed under our feet who are violent against us.
τὰ βέλη σου ἠκουημένα δυνατέ λαοὶ ὑποκάτω σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ τῶν ἐχθρῶν τοῦ βασιλέως
- 7 Sillä en minä jouseeni luota, eikä miekkani minua auta;
\\44:6\\I will not put faith in my bow, my sword will not be my salvation.
ὁ θρόνος σου ὁ θεός εις τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος ῥάβδος εὐθύτητος ἡ ῥάβδος τῆς βασιλείας σου
- 8 vaan sinä pelastat meidät vihollisistamme, ja saatat vihamiehemme häpeään.
\\44:7\\But it is you who have been our saviour from those who were against us, and have put to shame those who had hate for us.
ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν διὰ τοῦτο ἐχρῖσέν σε ὁ θεὸς ὁ θεός σου ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου
- 9 Jumala on meidän kerskauksemme kaikkina päivinä, ja sinun nimeäsi me ylistämme iankaikkisesti. Sela.
\\44:8\\Our pride is in God at all times, to his name we give praise for ever. (Selah.)
σμήρνα καὶ στακτὴ καὶ κασία ἀπὸ τῶν ἱματίων σου ἀπὸ βάρων ἐλεφαντίνων ἐξ ὧν ἠψφρανάν σε
- 10 Kuitenkin sinä meidät hylkäsit ja saatoit meidät häpeään, et lähtenyt sotaan meidän joukkojemme kanssa.
\\44:9\\But now you have sent us away from you, and put us to shame; you do not go out with our armies.
θυγατέρες βασιλέων ἐν τῇ τιμῇ σου παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου ἐν ἱματισμῷ διαχρῶσφ περιβεβλημένη πεποικιλμένη
- 11 Sinä käänsit meidät vihollista pakoon, ja meidän vihamiehemme ryöstivät saalista.
\\44:10\\Because of this we are turned back by the attacker: those who have hate for us take our goods for themselves.
ἄκουσον θύγατερ καὶ ἰδὲ καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου
- 12 Sinä annoit meidät syötäväiksi kuin lampaat, ja hajotit meidät pakanain sekaan.
\\44:11\\You have made us like sheep which are taken for meat; we are put to flight among the nations.
ὅτι ἐπεθύμησεν ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ κύριός σου
- 13 Sinä myit kansasi halvasta etkä heidän hinnastaan paljoa hyötynyt.
\\44:12\\You let your people go for nothing; your wealth is not increased by their price.
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ θυγατέρες τύρου ἐν δώροις τὸ πρόσωπόν σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ

- 14 Sinä annat meidät naapurimme häväistäviksi, ympärillämme asuvaisten pilkkaksi ja ivaksi.
 \44:13\You have made us to be looked down on by our neighbours, we are laughed at and shamed by those who are round about us.
 πᾶσα ἡ δόξα αὐτῆς θυγατρὸς βασιλέως ἔσωθεν ἐν κροσσωτοῖς χρυσοῖς περιβεβλημένη πεποικιλμένη
- 15 Sinä saatat meidät sananparreksi pakanoille, pään pudistukseksi kansoille.
 \44:14\Our name is a word of shame among the nations, a sign for the shaking of heads among the peoples.
 ἀπενεχθήσονται τῷ βασιλεῖ παρθένοι ὀπίσω αὐτῆς αἱ πλησίον αὐτῆς ἀπενεχθήσονται σοι
- 16 Joka päivä on häväistykseni minun edessäni, ja kasvojeni häpeä peittää minut,
 \44:15\My downfall is ever before me, and I am covered with the shame of my face;
 ἀπενεχθήσονται ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιάσει ἀχθήσονται εἰς ναὸν βασιλέως
- 17 herjaajan ja pilkkaajan puheen tähden, vihollisen ja kostonhimoisen katseitten tähden.
 \44:16\Because of the voice of him who says sharp and bitter words; because of the hater and him who is the instrument of punishment.
 ἀντὶ τῶν πατέρων σου ἐγενήθησάν σοι υἱοὶ καταστήσεις αὐτοὺς ἄρχοντας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
- 18 Tämä kaikki on meitä kohdannut, vaikka emme ole sinua unhottaneet emmekä sinun liittoasi rikkoneet.
 \44:17\All this has come on us, but still we have kept you in our memory; and we have not been false to your word.
 μνησθήσονται τοῦ ὀνόματός σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ διὰ τοῦτο λαοὶ ἐξομολογήσονται σοι εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Liljat"; koorahilaisten mietevirsi; laulu rakkaudesta.
 <To the chief music-maker; put to Shoshannim. Of the sons of Korah. Maschil. A Song of loves.>\n
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορε ὑπὲρ τῶν κρυφίων ψαλμός
- 2 Minun sydämeni tulvii ihania sanoja; minä lausun: kuninkaasta on minun lauluni, minun kieleni on kerkeän kirjurin kynä.
 \45:1\My heart is flowing over with good things; my words are of that which I have made for a king; my tongue is the pen of a ready writer.
 ὁ θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις βοηθὸς ἐν θλίψεσιν ταῖς εὐρούσαις ἡμᾶς σφόδρα
- 3 Sinä olet ihmislapsista ihanin, suloisuus on vuodatettu sinun huulillesi, sentähden Jumala siunaa sinua iankaikkisesti.
 \45:2\You are fairer than the children of men; grace is flowing through your lips; for this cause the blessing of God is with you for ever.
 διὰ τοῦτο οὐ φοβηθήσόμεθα ἐν τῷ ταράσσεσθαι τὴν γῆν καὶ μετατίθεσθαι ὄρη ἐν καρδίαις θαλασσῶν
- 4 Vyötä miekka vyöllesi, sinä sankari, vyöttäydy kunniaasi ja korkeuteesi.
 \45:3\Put on your sword, make it ready at your side, O strong chief, with your glory and power.
 ἤχησαν καὶ ἐταράχθησαν τὰ ὕδατα αὐτῶν ἐταράχθησαν τὰ ὄρη ἐν τῇ κραταιότητι αὐτοῦ διάψαλμα
- 5 Ole onnekas korkeudessasi. Nouse sotavaunuihisi totuuden, nöyryyden ja vanhurskauden puolesta, ja oikea kätesi opettakoon sinulle peljättäviä tekoja.
 \45:4\And go nobly on in your power, because you are good and true and without pride; and your right hand will be teaching you things of fear.
 τοῦ ποταμοῦ τὰ ὄρηματα εὐφραίνουσιν τὴν πόλιν τοῦ θεοῦ ἠγάσεν τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ ὁ ὑψιστος
- 6 Sinun nuolesi ovat terävät, kansat kaatuvat sinun allesi; kuninkaan vihollisten sydämet lävistetään.
 \45:5\Your arrows are sharp in the heart of the king's haters; because of them the peoples are falling under you.
 ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς οὐ σαλευθήσεται βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς τὸ πρὸς πρῶι
- 7 Jumala, sinun valtaistuimesi pysyy aina ja iankaikkisesti; sinun valtakuntasi valtikka on oikeuden valtikka.
 \45:6\Your seat of power, O God, is for ever and ever; the rod of your kingdom is a rod of honour.
 ἐταράχθησαν ἔθνη ἐκλιναν βασιλεῖαι ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ ἔσαλευθὴ ἡ γῆ
- 8 Sinä rakastat vanhurskautta ja vihaat vääryyttä; sentähden on Jumala, sinun Jumalasi, voidellut sinua iloöljyllä enemmän kuin sinun osaveljiäsi.
 \45:7\You have been a lover of righteousness and a hater of evil: and so God, your God, has put the oil of joy on your head, lifting you high over all other kings.
 κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν ἀντιλήπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακωβ διάψαλμα
- 9 Mirhaa, aloeta ja kassiaa tuoksuvat kaikki sinun vaatteesi, kanteleet helisevät sinun iloksesi norsunluisista palatseista.
 \45:8\Your robes are full of the smell of all sorts of perfumes and spices; music from the king's ivory houses has made you glad.
 δεῦτε ἴδετε τὰ ἔργα κυρίου ἃ ἔθετο τέρατα ἐπὶ τῆς γῆς

- 10 Kuningasten tyttäriä on sinun kaunistuksenasi, kuningatar seisoo sinun oikealla puolellasi, Oofirin kullassa.
 \45:9\Kings' daughters are among your noble women: on your right is the queen in gold of Ophir.
 ἀνταναιρῶν πολέμους μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς τόξον συντρίψει καὶ συγκλάσει ὄπλον καὶ θυρεοὺς κατακαύσει ἐν πυρί
- 11 Kuule, tytär, katso ja kallista korvasi, unhotat kansasi ja isäsi huone,
 \45:10\O daughter, give thought and attention, and let your ear be open; no longer keep in mind your people, and your father's house;
 σχολάσατε καὶ γνώτε ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς ὑψωθήσομαι ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὑψωθήσομαι ἐν τῇ γῇ
- 12 ja saakoon kuningas halun sinun kauneuteesi, sillä hän on sinun herrasi. Kumarra häntä.
 \45:11\So will the king have a great desire for you, seeing how beautiful you are; because he is your lord, give him honour.
 κύριος τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν ἀντιλήμπτωρ ἡμῶν ὁ θεὸς ἰακωβ
- 1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten laulu, korkeassa äänialassa.
 &lfTo the chief music-maker. Of the sons of Korah; put to Alamoth. A Song.>\
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν υἱῶν κορε ψαλμός
- 2 Jumala on meidän turvamme ja väkevyytemme, apumme hädässä aivan vahva.
 \46:1\God is our harbour and our strength, a very present help in trouble.
 πάντα τὰ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας ἀλαλάζατε τῷ θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως
- 3 Sentähden emme pelkää, vaikka maa järkkyyisi ja vuoret meren pohjaan vajoaisivat,
 \46:2\For this cause we will have no fear, even though the earth is changed, and though the mountains are moved in the heart of the sea;
 ὅτι κύριος ὑψιστος φοβερός βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
- 4 vaikka sen vedet pauhaisivat ja kuohuisivat ja vuoret vapisisivat sen raivosta. Sela.
 \46:3\Though its waters are sounding and troubled, and though the mountains are shaking with their violent motion. (Selah.)
 ὑπέταξεν λαοὺς ἡμῖν καὶ ἔθνη ὑπὸ τοὺς πόδας ἡμῶν
- 5 Virta lähteinensä ilahuttaa Jumalan kaupungin, Korkeimman pyhät asunnot.
 \46:4\There is a river whose streams make glad the resting-place of God, the holy place of the tents of the Most High.
 ἐξελέξατο ἡμῖν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ τὴν καλλονὴν ἰακωβ ἣν ἠγάπησεν διάψαλμα
- 6 Jumala on sen keskellä, ei se horju, Jumala auttaa sitä jo aamun koittaessa.
 \46:5\God has taken his place in her; she will not be moved: he will come to her help at the dawn of morning.
 ἀνέβη ὁ θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ κύριος ἐν φωνῇ σάλπιγγος
- 7 Pakanat pauhaavat, valtakunnat horjuvat; kun hän jylisee, huojuu maa.
 \46:6\The nations were angry, the kingdoms were moved; at the sound of his voice the earth became like wax.
 ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ψάλατε ψάλατε τῷ βασιλεῖ ἡμῶν ψάλατε
- 8 Herra Sebaot on meidän kanssamme, Jaakobin Jumala on meidän linnamme. Sela.
 \46:7\The Lord of armies is with us; the God of Jacob is our high tower. (Selah.)
 ὅτι βασιλεὺς πάσης τῆς γῆς ὁ θεὸς ψάλατε συνετῶς
- 9 Tulkaa, katsokaa Herran töitä, hänen, joka tekee hämmästyttäviä tekoja maan päällä:
 \46:8\Come, see the works of the Lord, the destruction which he has made in the earth.
 ἐβασίλευσεν ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ ἔθνη ὁ θεὸς κάθεται ἐπὶ θρόνου ἁγίου αὐτοῦ
- 10 hän lopettaa sodat maan ääriin saakka, hän särkee jousen, taittaa keihään, polttaa sotavaunut tulessa.
 \46:9\He puts an end to wars over all the earth; by him the bow is broken, and the spear cut in two, and the carriage burned in the fire.
 ἄρχοντες λαῶν συνήχθησαν μετὰ τοῦ θεοῦ ἀβρααμ ὅτι τοῦ θεοῦ οἱ κραταιοὶ τῆς γῆς σφόδρα ἐπήρησαν
- 1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten virsi.
 &lfTo the chief music-maker. A Psalm. Of the sons of Korah.>\
 ψαλμὸς ᾠδῆς τοῖς υἱοῖς κορε δευτέρω σαββάτου

- 2 Paukuttakaa käsiänne, kaikki kansat, kohottakaa Jumalalle riemuhuuto.
 \47:1\O make a glad noise with your hands, all you peoples; letting your voices go up to God with joy.
 μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὄρει ἁγίῳ αὐτοῦ
- 3 Sillä Herra on korkein, peljättävä, kaiken maan suuri kuningas.
 \47:2\For the Lord Most High is to be feared; he is a great King over all the earth.
 εὖ ῥιζῶν ἀγαλλιάματι πάσης τῆς γῆς ὄρη σίων τὰ πλευρὰ τοῦ βορρᾶ ἢ πόλις τοῦ βασιλείως τοῦ μεγάλου
- 4 Hän kukistaa kansat meidän allemme ja kansakunnat jalkaimme alle.
 \47:3\He will put down the peoples under us, and the nations under our feet.
 ὁ θεὸς ἐν ταῖς βάρεσιν αὐτῆς γινώσκεται ὅταν ἀντιλαμβάνηται αὐτῆς
- 5 Hän on valinnut meille perintömaamme, joka on Jaakobin, hänen rakkaansa, kunnia. Sela.
 \47:4\He will give us our heritage, the glory of Jacob who is dear to him. (Selah.)
 ὅτι ἰδοὺ οἱ βασιλεῖς συνήχθησαν ἤλθοσαν ἐπὶ τὸ αὐτό
- 6 Jumala astuu ylös riemun raikuessa, Herra pasunain pauhatessa.
 \47:5\God has gone up with a glad cry, the Lord with the sound of the horn.
 αὐτοὶ ἰδόντες οὕτως ἐθαύμασαν ἐταράχθησαν ἐσαλεύθησαν
- 7 Veisatkaa Jumalalle, veisatkaa, veisatkaa meidän kuninkaallemme, veisatkaa.
 \47:6\Give praises to God, make songs of praise; give praises to our King, make songs of praise.
 τρόμος ἐπελάβετο αὐτῶν ἐκεῖ ὠδίνες ὡς τικτούσης
- 8 Sillä Jumala on kaiken maan kuningas. Veisatkaa hänelle virsi.
 \47:7\For God is the King of all the earth; make songs of praise with knowledge.
 ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα θαρσις
- 9 Jumala on kansojen kuningas, Jumala istuu pyhällä istuimellansa.
 \47:8\God is the ruler over the nations; God is on the high seat of his holy rule.
 καθάπερ ἠκούσαμεν οὕτως εἶδομεν ἐν πόλει κυρίου τῶν δυνάμεων ἐν πόλει τοῦ θεοῦ ἡμῶν ὁ θεὸς ἐθεμελίωσεν αὐτὴν εἰς τὸν αἰῶνα διάψαλμα
- 10 Kansojen päämiehet kokoontuvat Aabrahamin Jumalan kansaksi. Sillä maan kilvet ovat Jumalan; hän on ylen korkea.
 \47:9\The rulers of the peoples have come together, with the people of the God of Abraham; because the powers of the earth are God's: he is lifted up on high.
 ὑπελάβομεν ὁ θεός τὸ ἔλεός σου ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ σου
- 1 Laulu, koorahilaisten virsi.
 <A Song. A Psalm. Of the sons of Korah.>\
 εἰς τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορε ψαλμός
- 2 Suuri on Herra ja korkeasti ylistettävä meidän Jumalamme kaupungissa, pyhällä vuorellansa.
 \48:1\Great is the Lord and greatly to be praised, in the town of our God, in his holy mountain.
 ἀκούσατε ταῦτα πάντα τὰ ἔθνη ἐνωτίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην
- 3 Kauniina kohoaa, kaiken maan ilona, pohjan puolella Siionin vuori, suuren kuninkaan kaupunki.
 \48:2\Beautiful in its high position, the joy of all the earth, is the mountain of Zion, the mountain of God, the town of the great King.
 οἷ τε γηγενεῖς καὶ οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐπὶ τὸ αὐτὸ πλοῦσιος καὶ πένης
- 4 Jumala on sen linnoissa turvaksi tunnettu.
 \48:3\In its buildings God is seen to be a high tower.
 τὸ στόμα μου λαλήσει σοφίαν καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας μου σύνεσιν
- 5 Sillä katso, kuninkaat kokoontuivat, hyökkäsivät yhdessä.
 \48:4\For see! the kings came together by agreement, they were joined together.
 κλινῶ εἰς παραβολὴν τὸ οὖς μου ἀνοίξω ἐν ψαλτηρίῳ τὸ πρόβλημά μου

- 6 **Mutta he näkivät sen, hämmästyivät, peljästyivät ja pakenivat pois.**
 \48:5\They saw it, and so were full of wonder; they were troubled, and went quickly away in fear.
 ἵνα τί φοβοῦμαι ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ἢ ἀνομία τῆς πτέρνης μου κυκλώσει με
- 7 **Vavistus valtasi heidät siellä, tuska niinkuin synnyttäväisen.**
 \48:6\Shaking came on them and pain, as on a woman in childbirth.
 οἱ πεποιθότες ἐπὶ τῇ δυνάμει αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῷ πλήθει τοῦ πλούτου αὐτῶν καυχώμενοι
- 8 **Itätuulella sinä särjet Tarsiin-laivat.**
 \48:7\By you the ships of Tarshish are broken as by an east wind.
 ἀδελφὸς οὐ λυτροῦται λυτρώσεται ἄνθρωπος οὐ δώσει τῷ θεῷ ἐξίλασμα αὐτοῦ
- 9 **Niinkuin me olimme kuulleet, niin me sen nyt näimme Herran Sebaotin kaupungissa, meidän Jumalamme kaupungissa: Jumala pitää sen lujana iankaikkisesti. Sela.**
 \48:8\As it came to our ears so have we seen it, in the town of the Lord of armies, in the town of our God; God will keep it fixed for ever. (Selah.)
 καὶ τὴν τιμὴν τῆς λυτρώσεως τῆς ψυχῆς αὐτοῦ
- 10 **Jumala, me tutkistelimme sinun armoasi sinun temppelissäsi.**
 \48:9\Our thoughts were of your mercy, O God, while we were in your Temple.
 καὶ ἐκόπασεν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ζήσεται εἰς τέλος ὅτι οὐκ ὄψεται καταφθορὰν ὅταν ἴδῃ σοφοὺς ἀποθνήσκοντας
- 11 **Jumala, niinkuin sinun nimesi, niin ulottuu sinun ylistyksesi maan ääriin saakka; sinun oikea kätesi on vanhurskautta täynnä.**
 \48:10\As your name is, O God, so is your praise to the ends of the earth; your right hand is full of righteousness.
 ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἄφρων καὶ ἄνους ἀπολοῦνται καὶ καταλείψουσιν ἄλλοτριῶς τὸν πλοῦτον αὐτῶν
- 12 **Siionin vuori iloitsee, Juudan tyttäret riemuitsevat sinun tuomioistasi.**
 \48:11\Let there be joy in the mountain of Zion, and let the daughters of Judah be glad, because of your wise decisions.
 καὶ οἱ τάφοι αὐτῶν οἰκία αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα σκηνώματα αὐτῶν εἰς γενεάν καὶ γενεάν ἐπεκαλέσαντο τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν γαιῶν αὐτῶν
- 13 **Kiertäkää Siion, käykää sen ympäri, lukekaa sen tornit.**
 \48:12\Make your way about Zion, and go round it, numbering its towers.
 καὶ ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκεν παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσιν τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιώθη αὐτοῖς
- 14 **Tarkatkaa sen muurit, kulkekaa sen linnat, kertoaksenne niistä tulevalle polvelle.**
 \48:13\Take note of its strong walls, looking well at its fair buildings; so that you may give word of it to the generation which comes after.
 αὕτη ἡ ὁδὸς αὐτῶν σκάνδαλον αὐτοῖς καὶ μετὰ ταῦτα ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εὐδοκίησουσιν διάψαλμα
- 15 **Sillä tämä on Jumala, meidän Jumalamme, aina ja iankaikkisesti; hän johdattaa meitä kuolemaan asti.**
 \48:14\Because this God is our God for ever and ever: he will be our guide.
 ὡς πρόβατα ἐν ᾗδῃ ἔθεντο θάνατος ποιμαίνει αὐτούς καὶ κατακυριεύσουσιν αὐτῶν οἱ εὐθεῖς τὸ πρῶι καὶ ἡ βοήθεια αὐτῶν παλαιωθήσεται ἐν τῷ ᾗδῃ ἐκ τῆς δόξης αὐτῶν
- 1 **Veisuunjohtajalle; koorahilaisten virsi.**
 <Alamoth. To the chief music-maker. Of the sons of Korah. A Psalm.>\
 ψαλμὸς τῷ ασαφ θεὸς θεῶν κύριος ἐλάλησεν καὶ ἐκάλεσεν τὴν γῆν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ μέχρι δυσμῶν
- 2 **Kuulkaa tämä, kaikki kansat, ottakaa korviinne, maailman asukkaat kaikki,**
 \49:1\Give attention to this, all you peoples; let your ears be open, all you who are living in the world.
 ἐκ σιων ἡ εὐπρέπεια τῆς ὠραιότητος αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐμφανῶς ἦξει
- 3 **sekä alhaiset että ylhäiset, niin rikkaat kuin köyhät.**
 \49:2\High and low together, the poor, and those who have wealth.
 ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρασιωπήσεται πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ καυθήσεται καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταγίς σφόδρα
- 4 **Minun suuni puhuu viisautta, minun sydämeni ajatus on ymmärrystä.**
 \49:3\From my mouth will come words of wisdom; and in the thoughts of my heart will be knowledge.
 προσκαλέσεται τὸν οὐρανὸν ἄνω καὶ τὴν γῆν διακρίναι τὸν λαὸν αὐτοῦ

- 5 Minä kallistan korvani kuulemaan mietelauseita, minä selitän ongelmani kannelta soittaen.
 \49:4\I will put my teaching into a story; I will make my dark sayings clear with music.
 συναγάγετε αὐτῷ τοὺς ὀσίους αὐτοῦ τοὺς διατιθεμένους τὴν διαθήκην αὐτοῦ ἐπὶ θυσίαις
- 6 Miksi minä pelkäisin pahoina päivinä, kun minun vainoojani vääritys piirittää minut?
 \49:5\What cause have I for fear in the days of evil, when the evil-doing of those who are working for my downfall is round about me?
 καὶ ἀναγγελοῦσιν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς κριτὴς ἐστὶν διάψαλμα
- 7 He luottavat tavaroihinsa ja kerskaavat suuresta rikkaudesta.
 \49:6\Even of those whose faith is in their wealth, and whose hearts are lifted up because of their stores.
 ἄκουσον λαὸς μου καὶ λαλήσω σοι ἰσραηλ καὶ διαμαρτύρομαί σοι ὁ θεὸς ὁ θεὸς σοῦ εἰμι ἐγώ
- 8 Kukaan ei voi veljeänsä lunastaa eikä hänestä Jumalalle sovitusta maksaa.
 \49:7\Truly, no man may get back his soul for a price, or give to God the payment for himself;
 οὐκ ἐπὶ ταῖς θυσίαις σου ἐλέγξω σε τὰ δὲ ὀλοκαυτώματά σου ἐνώπιόν μου ἐστὶν διὰ παντός
- 9 Sillä hänen sielunsa lunastus on ylen kallis ja jää iäti suorittamatta,
 \49:8\Because it takes a great price to keep his soul from death, and man is not able to give it.)
 οὐ δέξομαι ἐκ τοῦ οἴκου σου μόσχους οὐδὲ ἐκ τῶν ποιμνίων σου χιμάρους
- 10 että hän saisi elää iankaikkisesti eikä kuolemaa näkisi.
 \49:9\So that he might have eternal life, and never see the underworld.
 ὅτι ἐμὰ ἐστὶν πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ κτήνη ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ βόες
- 11 Vaan hänen täytyy nähdä, että viisaat kuolevat, että tyhmät ja järjettömät myös hukkuvat ja jättävät toisille tavaransa.
 \49:10\For he sees that wise men come to their end, and foolish persons of low behaviour come to destruction together, letting their wealth go to others.
 ἔγνωκα πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὠραιότης ἀγροῦ μετ' ἐμοῦ ἐστὶν
- 12 He luulevat, että heidän huoneensa pysyvät iäti ja heidän asuntoensa polvesta polveen; he nimittävät maatiloja nimensä mukaan.
 \49:11\The place of the dead is their house for ever, and their resting-place through all generations; those who come after them give their names to their lands.
 ἐὰν πεινάσω οὐ μὴ σοι εἶπω ἐμὴ γὰρ ἐστὶν ἡ οἰκουμένη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς
- 13 Mutta ihminen, mahtavinkaan, ei ole pysyväinen: hän on verrattava eläimiin, jotka hukkuvat.
 \49:12\But man, like the animals, does not go on for ever; he comes to an end like the beasts.
 μὴ φάγομαι κρέα τὰύρων ἢ αἶμα τράγων πίομαι
- 14 Näin käy niiden, jotka itseensä luottavat, ja heidän perässään niiden, jotka mielistyvät heidän puheisiinsa. Sela.
 \49:13\This is the way of the foolish; their silver is for those who come after them, and their children get the pleasure of their gold. (Selah.)
 θῦσον τῷ θεῷ θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἀπόδος τῷ ὑψίστῳ τὰς εὐχὰς σου
- 15 Kuin lammaslauma heidät viedään tuonelaan, kuolema heitä kaitsee, jo huomenna oikeamieliset astuvat heidän ylitsensä; tuonela kalvaa heidän hahmoansa, eikä heillä ole asuntoa.
 \49:14\Death will give them their food like sheep; the underworld is their fate and they will go down into it; their flesh is food for worms; their form is wasted away; the underworld is their resting-place for ever.
 καὶ ἐπικάλεσαί με ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως καὶ ἐξελοῦμαί σε καὶ δοξάσεις με διάψαλμα
- 16 Mutta minun sieluni Jumala lunastaa tuonelan vallasta, sillä hän ottaa minut huomaansa. Sela.
 \49:15\But God will get back my soul; for he will take me from the power of death. (Selah.)
 τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ εἶπεν ὁ θεός ἵνα τί σὺ διηγῇ τὰ δικαιώματά μου καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ στόματός σου
- 17 Älä pelkää, jos joku rikastuu, jos hänen talonsa komeus karttuu.
 \49:16\Have no fear when wealth comes to a man, and the glory of his house is increased;
 σὺ δὲ ἐμίσησας παιδείαν καὶ ἐξέβαλες τοὺς λόγους μου εἰς τὰ ὀπίσω

- 18 Sillä kuollessaan ei hän ota mitään mukaansa, eikä hänen komeutensa astu alas hänen jäljessään.
 \49:17\For at his death, he will take nothing away; his glory will not go down after him.
 εἰ ἐθεώρεις κλέπτην συνέτρεχες αὐτῷ καὶ μετὰ μοιχῶν τὴν μερίδα σου ἐτίθεις
- 19 Vaikka hän eläissänsä kiittää itseään siunatuksi, vaikka sinua ylistetään, kun vietät hyviä päiviä,
 \49:18\Though he might have pride in his soul in his life-time, and men will give you praise if you do well for yourself,
 τὸ στόμα σου ἐπλεόνασεν κακίαν καὶ ἡ γλῶσσά σου περιέπλεκεν δολιότητα
- 20 täytyy sinun mennä isiesi suvun tykö, jotka eivät ikinä enää valoa näe.
 \49:19\He will go to the generation of his fathers; he will not see the light again.
 καθήμενος κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ σου κατελάλει καὶ κατὰ τοῦ υἱοῦ τῆς μητρὸς σου ἐτίθεις σκάνδαλον
- 21 Ihminen, mahtavinkin, on ymmärrystä vailla, hän on verrattava eläimiin, jotka hukkuvat.
 \49:20\Man, like the animals, does not go on for ever; he comes to an end like the beasts.
 ταῦτα ἐποίησας καὶ ἐσίγησα ὑπέλαβες ἀνομίαν ὅτι ἔσομαι σοι ὅμοιος ἐλέγξω σε καὶ παραστήσω κατὰ πρόσωπόν σου
- 1 Aasafin virsi. Jumala, Herra Jumala, puhuu ja kutsuu maan auringon noususta hamaan sen laskuun.
 <A Psalm. Of Asaph.> The God of gods, even the Lord, has sent out his voice, and the earth is full of fear; from the coming up of the sun to its going down.
 εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Siionista, jonka kauneus on täydellinen, Jumala ilmestyy kirkkaudessa.
 From Zion, most beautiful of places, God has sent out his light.
 ἐν τῷ ἔλθειν πρὸς αὐτὸν ναθαν τὸν προφήτην ἠνίκα εἰσῆλθεν πρὸς βηρσαβεε
- 3 Meidän Jumalamme tulee eikä vaikene, hänen edellensä käy kuluttava tuli ja hänen ympärillensä väkevä myrsky.
 Our God will come, and will not keep quiet; with fire burning before him, and storm-winds round him.
 ἐλέησόν με ὁ θεός κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐξάλειψον τὸ ἀνόμημά μου
- 4 Hän kutsuu taivaat ylhäältä ja maan, tuomitakseen kansansa:
 His voice will go out to the heavens and to the earth, for the judging of his people:
 ἐπὶ πλεῖον πλῦνόν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου καὶ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας μου καθάρισόν με
- 5 "Kootkaa minun eteeni minun hurskaani, jotka uhreja uhraten ovat tehneet minun kanssani liiton".
 Let my saints come together to me; those who have made an agreement with me by offerings.
 ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μου ἐστὶν διὰ παντός
- 6 Ja taivaat julistavat hänen vanhurskauttansa, sillä Jumala on tuomari. Sela.
 And let the heavens make clear his righteousness; for God himself is the judge. (Selah.)
 σοὶ μόνῳ ἤμαρτον καὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιόν σου ἐποίησα ὅπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσης ἐν τῷ κρίνεσθαί σε
- 7 "Kuule, minun kansani, minä puhun; kuule, Israel, minä todistan sinua vastaan. Minä olen Jumala, sinun Jumalasi.
 Give ear, O my people, to my words; O Israel, I will be a witness against you; I am God, even your God.
 ἰδοὺ γὰρ ἐν ἀνομίαις συνελήμφθην καὶ ἐν ἁμαρτίαις ἐκίσσησέν με ἡ μήτηρ μου
- 8 En minä sinun teurasuhreistasi sinua nuhtele, ja sinun polttouhrisi ovat aina minun edessäni.
 I will not take up a cause against you because of your offerings, or because of your burned offerings, which are ever before me.
 ἰδοὺ γὰρ ἀλήθειαν ἠγάπησας τὰ ἄδηλα καὶ τὰ κρύφια τῆς σοφίας σου ἐδήλωσάς μοι
- 9 En minä ota härkiä sinun talostasi enkä kauriita sinun tarhoistasi.
 I will take no ox out of your house, or he-goats from your flocks;
 ῥαντιεῖς με ὑσώπω καὶ καθαρισθήσομαι πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι
- 10 Sillä minun ovat kaikki metsän eläimet ja tuhansien vuorten karjat.
 For every beast of the woodland is mine, and the cattle on a thousand hills.
 ἀκουτιεῖς με ἀγαλλίασιν καὶ εὐφροσύνην ἀγαλλιάσονται ὅσα τεταπεινωμένα

- 11 Minä tunnen kaikki vuorten linnut, ja kaikki, mikä kedolla liikkuu, on minun edessäni.
I see all the birds of the mountains, and the beasts of the field are mine.
ἀπόστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν μου καὶ πάσας τὰς ἀνομίας μου ἐξάλειψον
- 12 Jos minä isoaisin, en minä sitä sinulle sanoisi; sillä minun on maanpiiri ja kaikki, mitä siinä on.
If I had need of food, I would not give you word of it; for the earth is mine and all its wealth.
καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοί ὁ θεὸς καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου
- 13 Minäkö söisin härkien lihaa tai joisin kauristen verta?
Am I to take the flesh of the ox for my food, or the blood of goats for my drink?
μὴ ἀπορρίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιόν σου μὴ ἀντανέλῃς ἀπ' ἐμοῦ
- 14 Uhraa Jumalalle kiitos ja täytä lupauksesi Korkeimmalle.
Make an offering of praise to God; keep the agreements which you have made with the Most High;
ἀπόδος μοι τὴν ἀγαλλίασιν τοῦ σωτηρίου σου καὶ πνεύματι ἡγεμονικῷ στήρισόν με
- 15 Ja avuksesi huuda minua hädän päivänä, niin minä tahdon auttaa sinua, ja sinun pitää kunnioittaman minua."
Let your voice come up to me in the day of trouble; I will be your saviour, so that you may give glory to me.
διδάξω ἀνόμους τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἄσεβεις ἐπὶ σὲ ἐπιστρέψουσιν
- 16 Mutta jumalattomalle Jumala sanoo: "Mikä sinä olet puhumaan minun käskyistäni ja ottamaan minun liittoni suuhusi?
But to the sinner, God says, What are you doing, talking of my laws, or taking the words of my agreement in your mouth?
ῥῶσαί με ἐξ αἱμάτων ὁ θεὸς ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου ἀγαλλιάσεται ἡ γλῶσσά μου τὴν δικαιοσύνην σου
- 17 Sinä, joka vihaat kuritusta ja heität minun sanani selkäsi taakse!
Seeing that you have no desire for my teaching, turning your back on my words.
κύριε τὰ χεῖλη μου ἀνοίξεις καὶ τὸ στόμα μου ἀναγγελεῖ τὴν αἰνεσίαν σου
- 18 Jos sinä näet varkaan, niin sinä mielistyt häneen, ja sinä pidät yhtä avionrikkojain kanssa.
When you saw a thief, you were in agreement with him, and you were joined with those who took other men's wives.
ὅτι εἰ ἠθέλησας θυσίαν ἔδωκα ἂν ὀλοκαυτώματα οὐκ εὐδοκήσεις
- 19 Sinä päästät suusi puhumaan paha, ja sinun kielesi punoo petosta.
You have given your mouth to evil, your tongue to words of deceit.
θυσία τῷ θεῷ πνεῦμα συντετριμμένον καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ θεὸς οὐκ ἐξουθενώσει
- 20 Sinä istut ja puhut veljeäsi vastaan, sinä panettelet äitisi poikaa.
You say evil of your brother; you make false statements against your mother's son.
ἀγάθυνον κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου τὴν σίων καὶ οἰκοδομηθήτω τὰ τείχη ἱερουσαλημ
- 21 Näitä sinä teet, ja minäkö olisin vaiti? Luuletko, että minä olen sinun kaltaisesi? Minä nuhtelen sinua ja asetan nämä sinun silmäisi eteen.
These things have you done, and I said nothing; it seemed to you that I was such a one as yourself; but I will make a protest against you, and put them in order before your eyes.
τότε εὐδοκήσεις θυσίαν δικαιοσύνης ἀναφορὰν καὶ ὀλοκαυτώματα τότε ἀνοίσουσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν σου μύσχος
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi,
<To the chief music-maker. A Psalm. Of David.\
- εις τὸ τέλος συνέσεως τῷ δαυιδ
- 2 kun profeetta Naatan tuli hänen luokseen, sen jälkeen kuin hän oli yhtynyt Batsebaan.
\\51:1\\When Nathan the prophet came to him, after he had gone in to Bath-sheba.>\
- ἐν τῷ ἔλθειν δωηκ τὸν ἰδουμαῖον καὶ ἀναγγεῖλαι τῷ σαουλ καὶ εἰπεῖν αὐτῷ ἦλθεν δαυιδ εἰς τὸν οἶκον ἀβιμελεχ
- 3 Jumala, ole minulle armollinen hyvyytesi tähden; pyyhi pois minun syntini suuren laupeutesi tähden.
\\51:1\\Have pity on me, O God, in your mercy; out of a full heart, take away my sin.
τί ἐγκανχᾶ ἐν κακίᾳ ὁ δυνατός ἀνομίαν ὄλην τὴν ἡμέραν

- 4 **Pese minut puhtaaksi rikoksestani, puhdistamini synnistäni.**
 \51:2\Let all my wrongdoing be washed away, and make me clean from evil.
 ἀδικίαν ἐλογίσαστο ἢ γλώσσά σου ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον
- 5 **Sillä minä tunnen rikokseni, ja minun syntini on aina minun edessäni.**
 \51:3\For I am conscious of my error; my sin is ever before me.
 ἠγάπησας κακίαν ὑπὲρ ἀγαθωσύνην ἀδικίαν ὑπὲρ τὸ λαλῆσαι δικαιοσύνην διάψαλμα
- 6 **Sinua ainoata vastaan minä olen syntiä tehnyt, tehnyt sitä, mikä on paha sinun silmissäsi; mutta sinä olet oikea puheessasi ja puhdas tuomitessasi.**
 \51:4\Against you, you only, have I done wrong, working that which is evil in your eyes; so that your words may be seen to be right, and you may be clear when you are judging.
 ἠγάπησας πάντα τὰ ῥήματα καταποντισμοῦ γλώσσαν δολίαν
- 7 **Katso, minä olen synnissä syntynyt, ja äitini on minut synnissä siittänyt.**
 \51:5\Truly, I was formed in evil, and in sin did my mother give me birth.
 διὰ τοῦτο ὁ θεὸς καθελεῖ σε εἰς τέλος ἐκτίλει σε καὶ μεταναστεύσει σε ἀπὸ σκηνώματος καὶ τὸ ρίζωμά σου ἐκ γῆς ζώντων διάψαλμα
- 8 **Katso, totuutta sinä tahdot salatuimpaan saakka, ja sisimmässäni sinä ilmoitat minulle viisauden.**
 \51:6\Your desire is for what is true in the inner parts: in the secrets of my soul you will give me knowledge of wisdom.
 καὶ ὄψονται δίκαιοι καὶ φοβηθήσονται καὶ ἐπ' αὐτὸν γελᾶσονται καὶ ἐροῦσιν
- 9 **Puhdistamini isopilla, että minä puhdistuisin, pese minut, että minä lunta valkeammaksi tulisin.**
 \51:7\Make me free from sin with hyssop: let me be washed whiter than snow.
 ἰδοὺ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἔθετο τὸν θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τὸ πλῆθος τοῦ πλούτου αὐτοῦ καὶ ἐδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ
- 10 **Anna minun kuulla iloa ja riemua, että ihastuisivat ne luut, jotka särkenyt olet.**
 \51:8\Make me full of joy and rapture; so that the bones which have been broken may be glad.
 ἐγὼ δὲ ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἤλπισα ἐπὶ τὸ ἔλεος τοῦ θεοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 11 **Peitän kasvojeni näkemästä minun syntejäni, pyyhki pois kaikki minun pahat tekoni.**
 \51:9\Let your face be turned from my wrongdoing, and take away all my sins.
 ἐξομολογήσομαι σοι εἰς τὸν αἰῶνα ὅτι ἐποίησας καὶ ὑπομῶν τὸ ὄνομά σου ὅτι χρηστὸν ἐναντίον τῶν ὀσίων σου
- 1 **Veisuunjohtajalle; Daavidin mietevirsi,**
 &lfto the chief music-maker. Maschil. Of David.\
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελεθ συνέσεως τῷ δαυιδ
- 2 **kun edomilainen Doog tuli ja ilmoitti Saulille, sanoen hänelle: "Daavid on mennyt Ahimelekin taloon".**
 \52:1\When Doeg the Edomite came to Saul saying, David has come to the house of Ahimelech.>\
 εἶπεν ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστιν θεὸς διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ἀνομίαις οὐκ ἔστιν ποιῶν ἀγαθόν
- 3 **Miksi kerskaat pahuudestasi, sinä väkivaltainen? Jumalan armo pysyy alati.**
 \52:1\Why do you take pride in wrongdoing, lifting yourself up against the upright man all the day?
 ὁ θεὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διεκύψεν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἰδεῖν εἰ ἔστιν συνίων ἢ ἐκζητῶν τὸν θεόν
- 4 **Sinun kielesi punoo turmiota, se on kuin terävä partaveitsi, sinä petoksen tekijä.**
 \52:2\Purposing destruction, using deceit; your tongue is like a sharp blade.
 πάντες ἐξέκλιναν ἅμα ἠχρεώθησαν οὐκ ἔστιν ποιῶν ἀγαθόν οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός
- 5 **Sinä rakastat pahaä etkä hyvää, sinä puhut valhetta etkä totta. Sela.**
 \52:3\You have more love for evil than for good, for deceit than for works of righteousness. (Selah.)
 οὐχὶ γνώσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν οἱ ἔσθοντες τὸν λαόν μου βρώσει ἄρτου τὸν θεὸν οὐκ ἐπεκαλέσαντο
- 6 **Sinä rakastat kaikkia surman sanoja, sinä kavala kieli.**
 \52:4\Destruction is in all your words, O false tongue.
 ἐκεῖ φοβηθήσονται φόβον οὗ οὐκ ἦν φόβος ὅτι ὁ θεὸς διεσκόρπισεν ὅσα ἀνθρωπαρέσκων κατησχύνθησαν ὅτι ὁ θεὸς ἐξουδένωσεν αὐτούς

- 7 Sentähden myös Jumala kukistaa sinut ainiaaksi, hän tarttuu sinuun ja raastaa sinut majastasi, repäisee sinut juurinesi elävien maasta. Sela.
 \52:5\But God will put an end to you for ever; driving you out from your tent, uprooting you from the land of the living. (Selah.)
 τίς δώσει ἐκ σίων τὸ σωτήριον τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀγαλλιάσεται ἰακωβ καὶ εὐφρανθήσεται Ἰσραὴλ
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Sairaus"; Daavidin mietevirsi.
 <To the chief music-maker; put to Mahalath. Maschil. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυὶδ
- 2 Hullu sanoo sydämessänsä: "Ei ole Jumalaa". Turmiollinen ja iljettävä on heidän väärä menonsa; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvä on.
 \53:1\The foolish man has said in his heart, God will not do anything. They are unclean, they have done evil works; there is not one who does good.
 ἐν τῷ ἔλθειν τοὺς ζιφάιους καὶ εἰπεῖν τῷ σαουλ οὐκ ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν
- 3 Jumala katsoo taivaasta ihmislapsiin nähdäksensä, onko ketään ymmärtävää, ketään, joka etsii Jumalaa.
 \53:2\God was looking down from heaven on the children of men, to see if there were any who had wisdom, searching after God.
 ὁ θεός ἐν τῷ ὀνόματί σου σῶσόν με καὶ ἐν τῇ δυνάμει σου κρίνόν με
- 4 Mutta kaikki he ovat poikenneet pois, kaikki tyynni kelvottomiksi käyneet; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvä on, ei yhden yhtäkään.
 \53:3\Every one of them has gone back; they are unclean: there is not one who does good, no, not one.
 ὁ θεός εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου ἐνώτισαι τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου
- 5 Eivätkö he mitään käsivät, nuo väärintekijät, jotka saavat leipänsä syömällä minun kansaani, eivätkä avuksensa huuda Jumalaa?
 \53:4\Have the workers of evil no knowledge? they take my people for food, as they would take bread; they make no prayer to God.
 ὅτι ἄλλότριοι ἐπανεστήσαν ἐπ' ἐμέ καὶ κραταιοὶ ἐζήτησαν τὴν ψυχὴν μου οὐ προέθεντο τὸν θεὸν ἐνώπιον αὐτῶν διάψαλμα
- 6 Siinä heidät valtaa kauhu, missä ei kauhistavaa ole; sillä Jumala hajottaa niiden luut, jotka sinua saartavat. Sinä saatat heidät häpeään, sillä Jumala hylkää heidät.
 \53:5\They were in great fear, where there was no cause for fear: for the bones of those who make war on you have been broken by God; you have put them to shame, because God has no desire for them.
 ἰδοὺ γὰρ ὁ θεὸς βοηθεῖ μοι καὶ ὁ κύριος ἀντιλήμπτωρ τῆς ψυχῆς μου
- 7 Oi, että Israelille tulisi pelastus Siionista! Kun Jumala kääntää kansansa kohtalon, silloin Jaakob riemuitsee, Israel iloitsee.
 \53:6\May the salvation of Israel come out of Zion! When the fate of his people is changed by God, Jacob will have joy, and Israel will be glad.
 ἀποστρέψει τὰ κακὰ τοῖς ἐχθροῖς μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐξολέθρευσον αὐτούς
- 1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin mietevirsi,
 <To the chief music-maker; on Neginoth. Maschil. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις συνέσεως τῷ δαυὶδ
- 2 kun siiffläiset tulivat ja sanoivat Saulille: "Daavid piileskelee meidän luonamme".
 \54:1\When the Ziphites came and said to Saul, Is not David keeping himself secret among us?>\
 ἐνώτισαι ὁ θεός τὴν προσευχὴν μου καὶ μὴ ὑπερίδης τὴν δέησίν μου
- 3 Jumala, pelasta minut nimesi voimalla, aja minun asiani väkevyydelläsi.
 \54:1\Let your name be my salvation, O God; let my cause be judged by your strength.
 πρόσχες μοι καὶ εἰσάκουσόν μου ἐλυπήθην ἐν τῇ ἀδολεσχίᾳ μου καὶ ἐταράχθην
- 4 Jumala, kuule minun rukoukseni, ota korviisi minun suuni sanat.
 \54:2\Let my prayer come before you, O God; give ear to the words of my mouth.
 ἀπὸ φωνῆς ἐχθροῦ καὶ ἀπὸ θλίψεως ἀμαρτωλοῦ ὅτι ἐξέκλιναν ἐπ' ἐμέ ἀνομίαν καὶ ἐν ὄργῃ ἐνεκότουν μοι
- 5 Sillä muukalaiset nousevat minua vastaan, ja väkivaltaiset väijyvät minun henkeäni, eivätkä he pidä Jumalaa silmäinsä edessä. Sela.
 \54:3\For men who are going after me have come out against me, violent men are purposing to take my soul; they have not put God before their eyes. (Selah.)
 ἡ καρδία μου ἐταράχθη ἐν ἐμοί καὶ δειλία θανάτου ἐπέπεσεν ἐπ' ἐμέ

- 6 Katso, Jumala on minun auttajani, Herra on minun sieluni tuki.
 \54:4\See, God is my helper: the Lord is the great supporter of my soul.
 φόβος καὶ τρόμος ἦλθεν ἐπ' ἐμέ καὶ ἐκάλυψέν με σκότος
- 7 Kohdatkoon paha minun vihamiehiäni, hävitä heidät uskollisuudessasi.
 \54:5\Let the evil works of my haters come back on them again; let them be cut off by your good faith.
 καὶ εἶπα τίς δώσει μοι πτέρυγας ὥσει περιστερᾶς καὶ πετασθήσομαι καὶ καταπαύσω
- 8 Niin minä alttiisti sinulle uhraan, minä ylistän sinun nimeäsi, Herra, sillä se on hyvä.
 \54:6\Freely will I make my offerings to you; I will give praise to your name, O Lord, for it is good.
 ἰδοὺ ἐμάκρυνα φυγαδεύου καὶ ἠύλισθην ἐν τῇ ἐρήμῳ διάψαλμα
- 9 Sillä hän pelastaa minut kaikesta hädästä, ja minun silmäni saa mielikseen katsella vihollisiani.
 \54:7\Because it has been my saviour from all my trouble; and my eyes have seen the punishment of my haters.
 προσεδεχόμεν τὸν σφύζοντά με ἀπὸ ὀλιγοψυχίας καὶ καταγίδος
- 1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin mietevirsi.
 &lfto the chief music-maker, on Neginoth. Maschil. Of David.>l
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τοῦ λαοῦ τοῦ ἀπὸ τῶν ἁγίων μεμακρυσμένου τῷ δαυιδ εἰς στηλογραφίαν ὅποτε ἐκράτησαν αὐτὸν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν γεθ
- 2 Jumala, ota korviisi minun rukoukseni, älä kätkeydy, kun minä armaa anon.
 \55:1\Give hearing to my prayer, O God; and let not your ear be shut against my request.
 ἐλέησόν με κύριε ὅτι κατεπάτησέν με ἄνθρωπος ὅλην τὴν ἡμέραν πολέμων ἔθλιψέν με
- 3 Kuuntele minua ja vastaa minulle. Minä kuljen rauhatonna murheessani ja huokaan,
 \55:2\Give thought to me, and let my prayer be answered: I have been made low in sorrow;
 κατεπάτησάν με οἱ ἐχθροί μου ὅλην τὴν ἡμέραν ὅτι πολλοὶ οἱ πολέμουντές με ἀπὸ ὕψους
- 4 koska vihamies huutaa ja jumalaton ahdistaa; sillä he vyöryttävät minun päälleni turmiota ja vihassa minua vainoavat.
 \55:3\I am troubled because of the voice of the cruel ones, because of the loud cry of the evil-doers; for they put a weight of evil on me, and they are cruel in their hate for me.
 ἡμέρας φοβηθήσομαι ἐγὼ δὲ ἐπὶ σοὶ ἐλπιδῶ
- 5 Sydämeni minun rinnassani vapisee, kuoleman kauhut lankeavat minun päälleni.
 \55:4\My heart is deeply wounded, and the fear of death has come on me.
 ἐν τῷ θεῷ ἐπαινέσω τοὺς λόγους μου ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπὶ τῷ θεῷ ἦλπισα οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι σάρξ
- 6 Pelko ja vavistus valtaa minut, pöyristys peittää minut.
 \55:5\Fear and shaking have come over me, with deep fear I am covered.
 ὅλην τὴν ἡμέραν τοὺς λόγους μου ἐβδελύσσοντο κατ' ἐμοῦ πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν εἰς κακόν
- 7 Ja minä sanon: Olisipa minulla siivet kuin kyyhkysellä, niin minä lentäisin pois ja pääsisin lepoon!
 \55:6\And I said, If only I had wings like a dove! for then I would go in flight from here and be at rest.
 παροικήσουσιν καὶ κατακρύψουσιν αὐτοὶ τὴν πτέρναν μου φυλάξουσιν καθάπερ ὑπέμειναν τὴν ψυχὴν μου
- 8 Katso, minä pakenisin kauas ja yöpyisin erämaassa. Sela.
 \55:7\I would go wandering far away, living in the waste land. (Selah.)
 ὑπὲρ τοῦ μηθενὸς σώσεις αὐτούς ἐν ὄργῃ λαοὺς κατάξεις ὁ θεός
- 9 Minä rientäisin pakopaikkaani rajuilman ja myrskyn alta.
 \55:8\I would quickly take cover from the driving storm and from the violent wind.
 τὴν ζωὴν μου ἐξήγγελά σοι ἔθου τὰ δάκρυά μου ἐνώπιόν σου ὡς καὶ ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ σου
- 10 Sekoita, Herra, tee eripuraiseksi heidän kielensä, sillä minä näen väkivaltaa ja riitaa kaupungissa.
 \55:9\Send destruction on them, O Lord, make a division of tongues among them: for I have seen fighting and violent acts in the town.
 ἐπιστρέψουσιν οἱ ἐχθροί μου εἰς τὰ ὀπίσω ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα ἐπικαλέσωμαι σε ἰδοὺ ἔγνων ὅτι θεός μου εἶ σύ

- 11 Yötä päivää he sitä kiertävät, sen muureja pitkin, vääryys ja vaiva on sen keskellä.
 \55:10\By day and night they go round the town, on the walls; trouble and sorrow are in the heart of it.
 ἐπὶ τῷ θεῷ αἰνέσω ῥῆμα ἐπὶ τῷ κυρίῳ αἰνέσω λόγον
- 12 Sen keskellä on turmio, sorto ja petos ei väisty sen torilta.
 \55:11\Evil is there; cruel rule and deceit are ever in the streets.
 ἐπὶ τῷ θεῷ ἤλπισα οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος
- 13 Sillä ei minua herjaa vihollinen - sen minä kestäisin - eikä minua vastaan ylvästele minun vihamieheni - hänen edestään minä voisin lymytä;
 \55:12\For it was not my hater who said evil of me; that would have been no grief to me; it was not one outside the number of my friends who made himself strong against me, or I would have kept myself from him in a secret place;
 ἐν ἐμοὶ ὁ θεός αἰ εὐχαὶ ἄς ἀποδώσω αἰνέσεώς σοι
- 14 vaan sinä, minun vertaiseni, sinä, minun ystäväni ja uskottuni,
 \55:13\But it was you, my equal, my guide, my well-loved friend.
 ὅτι ἐρρῶσω τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου καὶ τοὺς πόδας μου ἐξ ὀλισθήματος τοῦ εὐαρεστήσαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐν φωτὶ ζώντων
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Mykkä kyyhkynen kaukaisessa maassa". Daavidin laulu, kun filistealaiset ottivat hänet kiinni Gatissa.
 <To the chief music-maker; put to Jonath elem rehokim. Of David. Michtam. When the Philistines took him in Gath.>
 εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρης τῷ δαυιδ εἰς στηλογραφίαν ἐν τῷ αὐτὸν ἀποδιδράσκεν ἀπὸ προσώπου σαουλ εἰς τὸ σπήλαιον
- 2 Jumala, ole minulle armollinen, sillä ihmiset minua polkevat, joka päivä he sotivat minua vastaan, ahdistavat minua.
 \56:1\Have mercy on me, O God, for man is attempting my destruction; every day he makes cruel attacks against me.
 ἐλέησόν με ὁ θεός ἐλέησόν με ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχὴ μου καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τῶν πτερῶν σου ἐλπῶ ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ ἀνομία
- 3 Joka päivä minun vihamieheni minua polkevat; sillä paljon on niitä, jotka ylpeästi sotivat minua vastaan.
 \56:2\My haters are ever ready to put an end to me; great numbers are lifting themselves up against me.
 κεκράζομαι πρὸς τὸν θεὸν τὸν ὕψιστον τὸν θεὸν τὸν εὐεργετήσαντά με
- 4 Mutta sinä päivänä, jota minä pelkään, minä turvaan sinuun.
 \56:3\In the time of my fear, I will have faith in you.
 ἐξαπέστειλεν ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἔσωσέν με ἔδωκεν εἰς ὄνειδος τοὺς καταπατοῦντάς με διάψαλμα ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ
- 5 Jumalaan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa, Jumalaan minä turvaan enkä pelkää. Mitä liha minulle tekisi?
 \56:4\In God will I give praise to his word; in God have I put my hope; I will have no fear of what flesh may do to me.
 καὶ ἐρρῶσατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ μέσου σκύμων ἐκοιμήθην τεταραγμένος υἱοὶ ἀνθρώπων οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὄπλον καὶ βέλη καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν μάχαιρα ὄξεϊα
- 6 Joka päivä he vääntelevät minun sanojani, kaikki heidän ajatuksensa tarkoittavat minulle paha.
 \56:5\Every day they make wrong use of my words; all their thoughts are against me for evil.
 ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου
- 7 He ahdistavat, he väijyvät minua, he vakoilevat minun askeleitani, sillä he tavoittavat minun henkeäni.
 \56:6\They come together, they are waiting in secret places, they take note of my steps, they are waiting for my soul.
 παγίδα ἢ τοίμασαν τοῖς ποσίν μου καὶ κατέκαψαν τὴν ψυχὴν μου ὄρυξαν πρὸ προσώπου μου βόθρον καὶ ἐνέπεσαν εἰς αὐτὸν διάψαλμα
- 8 Hekö pahuudessaan pelastuisivat? Syökse, Jumala, vihassasi kansat maahan.
 \56:7\By evil-doing they will not get free from punishment. In wrath, O God, let the peoples be made low.
 ἐτοίμη ἡ καρδιά μου ὁ θεός ἐτοίμη ἡ καρδιά μου ἔσομαι καὶ ψαλῶ
- 9 Sinä olet lukenut minun pakolaispäiväni; pane leillisi minun kyyneleeni, ovathan ne sinun kirjassasi.
 \56:8\You have seen my wanderings; put the drops from my eyes into your bottle; are they not in your record?
 ἐξεγέρθητι ἡ δόξα μου ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα ἐξεγερθήσομαι ὄρθρον

- 10 Kerran väistivät minun viholliseni, sinä päivänä, jona minä huudan; minä tiedän, että Jumala on minun puolellani.
 \56:9\When I send up my cry to you, my haters will be turned back; I am certain of this, for God is with me.
 ἐξομολογήσομαι σοι ἐν λαοῖς κύριε ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν
- 11 Jumalaan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa, Herraan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa.
 \56:10\In God will I give praise to his word; in the Lord will I give praise to his word.
 ὅτι ἐμεγαλύνθη ἕως τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου
- 12 Jumalaan minä turvaan enkä pelkää. Mitä ihminen minulle tekisi?
 \56:11\In God have I put my hope, I will have no fear of what man may do to me.
 ὑψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; Daavidin laulu, kun hän pakeni Saulia luolaan.
 &lfto the chief music-maker; put to Al-tashheth. Michtam. Of David. When he went in flight from Saul, in the hole of the rock.>\
 εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρης τῷ δαυιδ εἰς στηλογραφίαν
- 2 Jumala, ole minulle armollinen, ole minulle armollinen; sillä sinuun minun sieluni turvaa. Minä turvaan sinun siipiesi suojaan, kunnes onnettomuudet ovat ohitse.
 \57:1\Have mercy on me, O God, have mercy on me; for the hope of my soul is in you: I will keep myself safely under the shade of your wings, till these troubles are past.
 εἰ ἀληθῶς ἄρα δικαιοσύνην λαλεῖτε εὐθεῖα κρινετε οἱ νοιοὶ τῶν ἀνθρώπων
- 3 Minä huudan Jumalaa, Korkeinta, avukseni, Jumalaa, joka vie minun asiani päätökseen.
 \57:2\I will send up my cry to the Most High God; to God who does all things for me.
 καὶ γὰρ ἐν καρδίᾳ ἀνομίας ἐργάσασθε ἐν τῇ γῇ ἀδικίαν αἱ χεῖρες ὑμῶν συμπλέκουσιν
- 4 Hän lähettää taivaasta minulle pelastuksen, kun minua herjaavat minun polkijani. Sela. Jumala lähettää armonsa ja totuutensa.
 \57:3\He will send from heaven, and take me from the power of him whose desire is for my destruction. God will send out his mercy and his good faith.
 ἀπηλλοτριώθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ μήτρας ἐπλανήθησαν ἀπὸ γαστρὸς ἐλάλησαν ψεῦδη
- 5 Minun sieluni on jalopeurain keskellä, minun täytyy maata tultasuitsevaisten seassa, ihmisten, joiden hampaat ovat keihäitä ja nuolia ja joiden kieli on terävä miekka.
 \57:4\My soul is among lions; I am stretched out among those who are on fire, even the sons of men, whose teeth are spears and arrows, and whose tongue is a sharp sword.
 θυμὸς αὐτοῖς κατὰ τὴν ὁμοίωσιν τοῦ ὄφεως ὡσεὶ ἀσπίδος κωφῆς καὶ βουούσης τὰ ὄτα αὐτῆς
- 6 Korota itsesi yli taivasten, Jumala, ja kunniasi yli kaiken maan.
 \57:5\O God, be lifted up higher than the heavens; let your glory be over all the earth.
 ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνὴν ἐπαδόντων φαρμάκου τε φαρμακευομένου παρὰ σοφοῦ
- 7 Verkon he virittivät minun askelteni tielle, painoivat minun sieluni maahan, kaivoivat eteeni kuopan, mutta itse he siihen suistuivat. Sela.
 \57:6\They have made ready a net for my steps; my soul is bent down; they have made a great hole before me, and have gone down into it themselves. (Selah.)
 ὁ θεὸς συνέτριψεν τοὺς ὀδόντας αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν τὰς μύλας τῶν λεόντων συνέθλασεν κύριος
- 8 Jumala, minun sydämeni on valmis, minun sydämeni on valmis; minä tahdon veisata ja soittaa.
 \57:7\My heart is fixed, O God, my heart is fixed; I will make songs, and give praise.
 ἐξουδενωθήσονται ὡς ὕδωρ διαπορευόμενον ἐντενεῖ τὸ τόξον αὐτοῦ ἕως οὗ ἀσθενήσουσιν
- 9 Heräjä, minun sieluni; heräjä, harppu ja kannel. Minä tahdon herättää aamuruskon.
 \57:8\You are my glory; let the instruments of music be awake; I myself will be awake with the dawn.
 ὡσεὶ κηρὸς ὁ τακεῖς ἀνταναιρεθήσονται ἐπέπεσε πῦρ καὶ οὐκ εἶδον τὸν ἥλιον
- 10 Herra, sinua minä kiitän kansojen joukossa, veisaan sinun kiitostasi kansakuntien keskellä.
 \57:9\I will give you praise, O Lord, among the peoples; I will make songs to you among the nations.
 πρὸ τοῦ συνιέναι τὰς ἀκάνθας ὑμῶν τὴν ῥάμνον ὡσεὶ ζῶντας ὡσεὶ ἐν ὄργῃ καταπίεται ὑμᾶς
- 11 Sillä suuri on sinun armosi ja ulottuu hamaan taivasiin, ja sinun totuutesi pilviin asti.
 \57:10\For your mercy is great, stretching up to the heavens, and your righteousness goes up to the clouds.
 εὐφρανθήσεται δίκαιος ὅταν ἴδῃ ἐκδίκησιν ἀσεβῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ νίψεται ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἁμαρτωλοῦ

- 12 Korota itsesi yli taivasten, Jumala, ja kunniasi yli kaiken maan.
 \57:11\Be lifted up, O God, higher than the heavens, let your glory be over all the earth.
 και ερει ανθρωπος ει αρα εστιν καρπος τῷ δικαιοῦ αρα εστιν ο θεος κρινων αυτοους εν τη γῆ
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; Daavidin laulu.
 <To the chief music-maker; put to Al-tashheth. Michtam. Of David.>
 εις το τέλος μη διαφθειρης τῷ δαυιδ εις στηλογραφίαν οπότε απεστειλεν σαουλ και εφύλαξεν τον οικον αυτοου του θανατωσαι αυτον
- 2 Totisesti, onko vanhurskaus mykkä, ja te puhutte? Tekö tuomitsette oikein, te ihmislapset?
 \58:1\Is there righteousness in your mouths, O you gods? are you upright judges, O you sons of men?
 εξελοῦ με εκ των εχθρων μου ο θεος και εκ των επανιστανομενων επ' εμε λυτρωσαι με
- 3 Ei, vaan te hankitsette sydämessänne vääryyttä, teidän kätenne käyttävät maassa väkivallan vaakaa.
 \58:2\The purposes of your hearts are evil; your hands are full of cruel doings on the earth.
 ρυσαι με εκ των εργαζομενων την ανομιαν και εξ ανδρων αιματων σωσον με
- 4 Luopuneita ovat jumalattomat äidin kohdusta asti, eksyneitä valhettelijat hamasta äidin helmasta.
 \58:3\The evil-doers are strange from the first; from the hour of their birth they go out of the true way, saying false words.
 οτι ιδου εθηρευσαν την ψυχην μου επεθεντο επ' εμε κραταιοι ουτε η ανομια μου ουτε η αμαρτια μου κυριε
- 5 Heidän myrkkynsä on niinkuin käärmeen myrky, he ovat kuin kuuro kyy, joka korvansa tukitsee,
 \58:4\Their poison is like the poison of a snake; they are like the adder, whose ears are shut;
 ανευ ανομιαις εδραμον και κατεδθοναν εξεγερθητι εις συναντησιν μου και ιδε
- 6 ettei se kuulisi lumoojan ääntä, taitavan taikojan loitsuja.
 \58:5\Who will not be moved by the voice of the wonder-worker, however great are his powers.
 και συ κυριε ο θεος των δυναμεων ο θεος ισραηλ προσχες του επισκεψασθαι παντα τα εθνη μη οικτιρησῃς παντας τους εργαζομενους την ανομιαν διαψαλμα
- 7 Jumala, särje hampaat heidän suustansa, Herra, murra nuorten jalopeurain raateluhampaat.
 \58:6\O God, let their teeth be broken in their mouths; let the great teeth of the young lions be pulled out, O Lord.
 επιστρεψουσιν εις εσπεραν και λιμωξουσιν ως κυων και κυκλωσουσιν πολιν
- 8 Haihtukoot he tyhjiin niinkuin vesi, joka valuu kuiviin. Kun he ampuvat nuolensa, olkoot ne kuin kärjettömät.
 \58:7\Let them be turned to liquid like the ever-flowing waters; let them be cut off like the grass by the way.
 ιδου αποφθεγγονται εν τῷ στοματι αυτων και ρομφαια εν τοις χειλεσιν αυτων οτι τις ηκουσεν
- 9 Olkoot he niinkuin etana, joka sulaa mataessaan, niinkuin vaimon keskoiset, jotka eivät aurinkoa näe.
 \58:8\Let them be like an after-birth which is turned to water and comes to an end; like the fruit of a woman who gives birth before her time, let them not see the sun.
 και συ κυριε εκγελαση αυτοους εξουδενωσεις παντα τα εθνη
- 10 Ennenkuin teidän patanne tuntevat tulen altansa orjantappuroista, hän myrskyllään puhalttaa pois kaiken, niin raa'an kuin kypsänkin.
 \58:9\Before they are conscious of it, let them be cut down like thorns; let a strong wind take them away like waste growth.
 το κρατος μου προς σε φυλαξω οτι ο θεος αντιληπτωρ μου ει
- 11 Vanhurskas iloitsee, kun hän näkee koston, hän pesee jalkansa jumalattoman veressä.
 \58:10\The upright man will be glad when he sees their punishment; his feet will be washed in the blood of the evil-doer.
 ο θεος μου το ελεος αυτοου προφθασει με ο θεος δειξει μοι εν τοις εχθροις μου
- 12 Silloin ihmiset sanovat: "Totisesti, vanhurskaalla on hedelmä; totisesti, on Jumala, joka tuomitsee maan päällä".
 \58:11\So that men will say, Truly there is a reward for righteousness; truly there is a God who is judge on the earth.
 μη αποκτεινης αυτοους μηποτε επιλθωνται του λαου μου διασκορπισον αυτοους εν τη δυναμει σου και καταγαγε αυτοους ο υπερασπιστης μου κυριε
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; Daavidin laulu, kun Saul lähetti vartioimaan hänen taloansa, tappaakseen hänet.
 <To the chief music-maker; put to At-tashheth. Michtam. Of David. When Saul sent, and they were watching the house, to put him to death.>
 εις το τέλος τοις αλλοιωθησομενοις ετι εις στηλογραφίαν τῷ δαυιδ εις διδαχην

- 2 Jumalani, pelasta minut vihollisistani, suojele minua niiltä, jotka nousevat minua vastaan.
 \59:1\Take me out of the hands of the cruel ones, O my God; keep me safe from those who come up against me.
 ὁπότε ἐνεπύρισεν τὴν μεσοποταμίαν συρίας καὶ τὴν συρίαν σωβα καὶ ἐπέστρεψεν ἰωαβ καὶ ἐπάταξεν τὴν φάραγγα τῶν ἁλῶν δώδεκα χιλιάδας
- 3 Pelasta minut pahantekijöistä, vapahda minut murhamiehistä.
 \59:2\Take me out of the power of the workers of evil, and keep me safe from the men of blood.
 ὁ θεὸς ἀπόσω ἡμᾶς καὶ καθεῖλες ἡμᾶς ὠργίσθης καὶ οἰκτῆρησας ἡμᾶς
- 4 Sillä katso, he väijyvät minun henkeäni; julmurit kokoontuvat minua vastaan, vaikka en ole rikkonut enkä syntiä tehnyt, Herra.
 \59:3\For see, they are watching in secret for my soul; the strong have come together against me? but not because of my sin, or my evil-doing, O Lord.
 συνέσεισας τὴν γῆν καὶ συνετάραξας αὐτὴν ἴασαι τὰ συντρίμματα αὐτῆς ὅτι ἐσαλεύθη
- 5 Ilman minun syytäni he juoksevat ja hankkiutuvat; heräjä, käy minua kohtaamaan ja katso.
 \59:4\For no sin of mine they go quickly and get themselves ready; be awake and come to my help, and see.
 ἔδειξας τῷ λαῷ σου σκληρὰ ἐπότισας ἡμᾶς οἶνον κατανύξεως
- 6 Ja sinä, Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala, heräjä kostamaan kaikille pakanoille. Älä säästä ketään uskotonta väärintekijää. Sela.
 \59:5\You, O Lord God of armies, are the God of Israel; come now and give punishment to the nations; have no mercy on any workers of deceit. (Selah.)
 ἔδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου διάψαλμα
- 7 He tulevat ehtoolla, ulvovat kuin koirat ja kiertävät kaupunkia.
 \59:6\They come back in the evening; they make a noise like a dog, and go round the town.
 ὅπως ἂν ῥυσθῶσιν οἱ ἀγαπητοὶ σου σώσον τῇ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου
- 8 Katso, he purkavat suustaan sisuansa, miekat ovat heidän huulillansa, sillä: "Kuka sen kuulee?"
 \59:7\See, hate is dropping from their lips; curses are on their tongues: they say, Who gives attention to it?
 ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ἀγαλλιάσομαι καὶ διαμεριῶ σικιμα καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκηνῶν διαμετρήσω
- 9 Mutta sinä, Herra, naurat heille, sinä pidät kaikkia pakanoita pilkkanasi.
 \59:8\But you are laughing at them, O Lord; you will make sport of all the nations.
 ἐμός ἐστιν γαλαὰδ καὶ ἐμός ἐστιν μανασση καὶ εφραιμ κραταίωσις τῆς κεφαλῆς μου ἰουδας βασιλεύς μου
- 10 Sinä, minun väkevyyteni, sinusta minä otan vaarin, sillä Jumala on minun linnani.
 \59:9\O my strength, I will put my hope in you; because God is my strong tower.
 μοαβ λέβης τῆς ἐλπίδος μου ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου ἔμοι ἄλλόφυλοι ὑπετάγησαν
- 11 Minun armollinen Jumalani käy minua kohden, Jumala antaa minun nähdä iloni vihollisistani.
 \59:10\The God of my mercy will go before me: God will let me see my desire effected on my haters.
 τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς τίς ὀδηγήσει με ἕως τῆς ἰδουμαίας
- 12 Älä heitä tapa, ettei minun kansani sitä unhottaisi. Saata voimallasi heidät harhailemaan ja syökse heidät maahan, Herra, meidän kilpemme.
 \59:11\Put them not to death, for so my people will keep the memory of them: let them be sent in all directions by your power; make them low, O Lord our saviour.
 οὐχὶ σὺ ὁ θεὸς ὁ ἀποσάμενος ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν
- 13 Minkä he huulillaan puhuvat, sen he suullaan syntiä tekevät. Joutukoot he ylpeydessään kiinni kirousten ja valheiden tähden, joita he puhuvat.
 \59:12\Because of the sin of their mouths and the word of their lips, let them even be taken in their pride; and for their curses and their deceit,
 δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου
- 14 Hävitä heidät vihassasi, hävitä olemattomiin, ja tietäkööt he, että Jumala hallitsee Jaakobissa, maan ääriin saakka. Sela.
 \59:13\Put an end to them in your wrath, put an end to them, so that they may not be seen again; let them see that God is ruling in Jacob and to the ends of the earth. (Selah.)
 ἐν δὲ τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν καὶ αὐτὸς ἐξουθενώσει τοὺς θλίβοντας ἡμᾶς
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Todistuksen lilja"; Daavidin laulu, opetettavaksi,
 ˆ\To the chief music-maker; put to Shushan-eduth. Michtam. Of David.\
 εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις τῷ δαυιδ

- 2 kun hän taisteli Mesopotamian aramilaisia ja Sooban aramilaisia vastaan ja Jooab palasi ja voitti Suolalaaksossa edomilaiset, kaksitoista tuhatta miestä.
 \60:1\For teaching. When he was fighting against Aram-naharaim and Aramzobah, when Joab came back, and put twelve thousand of the Edomites to death, in the Valley of Salt.&g\>
 εισάκουσον ὁ θεός τῆς δεήσεώς μου πρόσχες τῇ προσευχῇ μου
- 3 Jumala, sinä hylkäsit meidät, sinä hajotit meidät ja olit vihastunut. Auta meidät ennallemme.
 \60:1\God, you have put us away from you, you have sent us in all directions, you have been angry; O be turned to us again.
 ἀπό τῶν περάτων τῆς γῆς πρὸς σέ ἐκέκραξα ἐν τῷ ἀκηδιάσει τὴν καρδίαν μου ἐν πέτρα ὕψωσάς με
- 4 Sinä saatoit maan järkkymään ja halkeilemaan, korjaa sen repeämät, sillä se horjuu.
 \60:2\By the power of your hand the earth is shaking and broken; make it strong again, for it is moved.
 ὠδήγησάς με ὅτι ἐγενήθη ἐλπίς μου πύργος ἰσχύος ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ
- 5 Sinä olet antanut kansasi nähdä kovia päiviä; olet juottanut meitä päihdyttävällä viinillä.
 \60:3\You have made the people see hard times; you have given us the wine of shaking for our drink.
 παροικίησεν ἐν τῷ σκηνώματι σου εἰς τοὺς αἰῶνας σκεπασθήσομαι ἐν σκέπῃ τῶν πτερυγῶν σου διάψαλμα
- 6 Mutta sinä olet antanut lipun niille, jotka sinua pelkäävät, että he kokoontuisivat sen turviin, jouta pakoon. Sela.
 \60:4\Give a safe place to those who have fear of you, where they may go in flight from before the bow. (Selah.)
 ὅτι σὺ ὁ θεός εἰσήκουσας τῶν εὐχῶν μου ἔδοκας κληρονομίαν τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου
- 7 Että sinun rakkaasi pelastetuiksi tulisivat, auta oikealla kädelläsi ja vastaa meille.
 \60:5\So that your loved ones may be made safe, let your right hand be my salvation, and give me an answer.
 ἡμέρας ἐφ' ἡμέρας βασιλέως προσθήσεις ἔτη αὐτοῦ ἕως ἡμέρας γενεᾶς καὶ γενεᾶς
- 8 Jumala on puhunut pyhäkössänsä! Minä riemuitsen, minä jaan Sikemin ja mittaam Sukkotin laakson.
 \60:6\God has said in his holy place, I will be glad: I will make a division of Shechem, and the valley of Succoth will be measured out.
 διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν αὐτοῦ τίς ἐκζητήσει
- 9 Minun on Gilead, minun on Manasse, Efraim on minun pääni suojus, Juuda minun valtikkani.
 \60:7\Gilead is mine, and Manasseh is mine; and Ephraim is the strength of my head; Judah is my law-giver;
 οὕτως ψαλῶ τῷ ὀνόματί σου εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τοῦ ἀποδοῦναί με τὰς εὐχὰς μου ἡμέραν ἐξ ἡμέρας
- 1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; Daavidin virsi.
 &l\To the chief music-maker. On a corded instrument. Of David.&g\>
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθουν ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Kuule, Jumala, minun huutoni, huomaa minun rukoukseni.
 \61:1\Let my cry come to you, O God; let your ears be open to my prayer.
 οὐχὶ τῷ θεῷ ὑποταγῆσεται ἡ ψυχὴ μου παρ' αὐτοῦ γὰρ τὸ σωτήριόν μου
- 3 Maan ääristä minä sinua huudan, kun sydämeni näännyy. Saata minut kalliolle, joka on minulle liian korkea.
 \61:2\From the end of the earth will I send up my cry to you, when my heart is overcome: take me to the rock which is over-high for me.
 καὶ γὰρ αὐτὸς θεός μου καὶ σωτήρ μου ἀντιλήμπτωρ μου οὐ μὴ σαλευθῶ ἐπὶ πλεῖον
- 4 Sillä sinä olet minun turvapaikkani, vahva torni vihollista vastaan.
 \61:3\For you have been my secret place, and my high tower from those who made war on me.
 ἕως πότε ἐπιτίθεσθε ἐπ' ἄνθρωπον φονεῦτε πάντες ὡς τοίχῳ κεκλιμένῳ καὶ φραγμῷ ὠσμένῳ
- 5 Suo minun asua sinun majassasi iankaikkisesti, turvautua sinun siipiesi suojaan. Sela.
 \61:4\I will make your tent my resting-place for ever: I will keep myself under the cover of your wings. (Selah.)
 πλὴν τὴν τιμὴν μου ἐβουλεύσαντο ἀπόσασθαι ἔδραμον ἐν ψεύδει τῷ στόματι αὐτῶν εὐλογοῦσαν καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καταρῶντο διάψαλμα
- 6 Sillä sinä, Jumala, kuulet minun lupaukseni, sinä annat perinnön niille, jotka sinun nimeäsi pelkäävät.
 \61:5\For you, O God, have made answer to my prayers; you have given me the heritage of those who give honour to your name.
 πλὴν τῷ θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχὴ μου ὅτι παρ' αὐτοῦ ἡ ὑπομονὴ μου

- 7 Sinä lisäät kuninkaalle päiviä päiviin; hänen vuotensa jatkukoot polvesta polveen.
 \61:6\You will give the king long life; and make his years go on through the generations.
 ὅτι αὐτὸς θεὸς μου καὶ σωτὴρ μου ἀντιλήμπτωρ μου οὐ μὴ μεταναστεύσω
- 8 Hallittkoon hän iankaikkisesti Jumalan kasvojen edessä; säädä armo ja totuus häntä varjelemaan.
 \61:7\May the seat of his authority be before God for ever; may mercy and righteousness keep him safe.
 ἐπὶ τῷ θεῷ τὸ σωτήριόν μου καὶ ἡ δόξα μου ὁ θεὸς τῆς βοήθειας μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἐπὶ τῷ θεῷ
- 9 Niin minä veisaan iankaikkisesti sinun nimesi kiitosta, täytän lupaukseni päivästä päivään.
 \61:8\So will I make songs in praise of your name for ever, giving to God that which is right day by day.
 ἐλπίζατε ἐπ' αὐτόν πᾶσα συναγωγή λαοῦ ἐκχέετε ἐνώπιον αὐτοῦ τὰς καρδίας ὑμῶν ὁ θεὸς βοηθὸς ἡμῶν διάψαλμα
- 1 Veisuunjohtajalle; Jedutunin tapaan; Daavidin virsi.
 &lfTo the chief music-maker. After Jeduthun. A Psalm. Of David.>\
 ψαλμὸς τῷ δαυιδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς ἰουδαίας
- 2 Jumalaa yksin minun sieluni hiljaisuudessa odottaa, häneltä tulee minulle apu.
 \62:1\My soul, put all your faith in God; for from him comes my salvation.
 ὁ θεὸς ὁ θεὸς μου πρὸς σὲ ὀρθρίζω ἐδίψησέν σοι ἡ ψυχὴ μου ποσαπλῶς σοι ἡ σάρξ μου ἐν γῆ ἐρήμῳ καὶ ἀβάτῳ καὶ ἀνύδρῳ
- 3 Hän yksin on minun kallioni, minun apuni ja turvani: en minä suuresti horju.
 \62:2\He only is my Rock and my salvation; he is my high tower; I will not be greatly moved.
 οὕτως ἐν τῷ ἁγίῳ ὤφθην σοι τοῦ ἰδεῖν τὴν δύναμίν σου καὶ τὴν δόξαν σου
- 4 Kuinka kauan te yhtä miestä ahdistatte, hänet yhdessä surmataksenne, niinkuin hän olisi kaatuva seinä, niinkuin murrettu muuri?
 \62:3\How long will you go on designing evil against a man? running against him as against a broken wall, which is on the point of falling?
 ὅτι κρείσσον τὸ ἔλεός σου ὑπὲρ ζώας τὰ χεῖλῃ μου ἐπαίνέσουσίν σε
- 5 He vain pitävät neuvoa, miten syöstä hänet korkeudestaan. He rakastavat valhetta, he siunaavat suullansa ja kiroavat sydämessänsä. *Sela.*
 \62:4\Their only thought is to put him down from his place of honour; their delight is in deceit: blessing is in their mouths but cursing in their hearts. (Selah.)
 οὕτως εὐλογῆσω σε ἐν τῇ ζωῇ μου ἐν τῷ ὀνόματί σου ἄρῳ τὰς χεῖράς μου
- 6 Odota yksin Jumalaa hiljaisuudessa, minun sieluni, sillä häneltä tulee minun toivoni.
 \62:5\My soul, put all your faith in God; for from him comes my hope.
 ὡσεὶ στέατος καὶ πίσυτος ἐμπλησθεῖν ἡ ψυχὴ μου καὶ χεῖλῃ ἀγαλλιάσεως αἰνέσει τὸ στόμα μου
- 7 Hän yksin on minun kallioni, minun apuni ja turvani: en minä horju.
 \62:6\He only is my Rock and my salvation; he is my high tower; I will not be greatly moved.
 εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς στρωμνῆς μου ἐν τοῖς ὄρθροις ἐμελέτων εἰς σέ
- 8 Jumalassa on minun apuni ja kunniani. Minun väkevyyteni kallio, minun turvani on Jumala.
 \62:7\In God is my salvation, and my glory; the Rock of my strength, and my safe place.
 ὅτι ἐγενήθη βοηθὸς μου καὶ ἐν τῇ σκέπῃ τῶν περύγων σου ἀγαλλιάσομαι
- 9 Turvatkaa häneen joka aika, te kansa; vuodattakaa hänen eteensä sydämenne. Jumala on meidän turvamme. *Sela.*
 \62:8\Have faith in him at all times, you people; let your hearts go flowing out before him: God is our safe place. (Selah.)
 ἐκολλήθη ἡ ψυχὴ μου ὀπίσω σου ἐμοῦ ἀντελάβετο ἡ δεξιὰ σου
- 10 Vain tuulen henkäystä ovat ihmiset, vain valhetta ihmisten lapset: kaikki he nousevat vaa'assa ylös köykäisempinä kuin tuulenhenkäys.
 \62:9\Truly men of low birth are nothing, and men of high position are not what they seem; if they are put in the scales together they are less than a breath.
 αὐτοὶ δὲ εἰς μάτην ἐζήτησαν τὴν ψυχὴν μου εἰσελεύσονται εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς
- 11 Älkää luottako väkivaltaan, älkää turhaan panko toivoanne ryöstettyyn tavaraan. Jos rikkautta karttuu, älkää siihen sydäntänne kiinnittäkö.
 \62:10\Have no faith in the rewards of evil-doing, or in profits wrongly made: if your wealth is increased, do not put your hopes on it.
 παραδοθήσονται εἰς χεῖρας ῥομφαίας μερίδες ἀλωπέκων ἔσονται

- 12 Kerran on Jumala sanonut, kahdesti olen sen kuullut: väkevyyks on Jumalan.
 \62:11\Once has God said, twice has it come to my ears, that power is God's:
 ὁ δὲ βασιλεὺς εὐφρανθήσεται ἐπὶ τῷ θεῷ ἐπαινεσθήσεται πᾶς ὁ ὀμνῶν ἐν αὐτῷ ὅτι ἐνεφράγη στόμα λαλούντων ἄδικα
- 1 Daavidin virsi, kun hän oli Juudan erämaassa.
 <A Psalm. Of David. When he was in the waste land of Judah.>\
 εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ
- 2 Jumala, sinä olet minun Jumalani, sinua minä etsin varhain; sinua minun sieluni janoaa, sinua halajaa minun ruumiini kuivassa ja nääntyvässä, vedettömässä maassa.
 \63:1\O God, you are my God; early will I make my search for you: my soul is dry for need of you, my flesh is wasted with desire for you, as a dry and burning land where no water is;
 εἰσάκουσον ὁ θεὸς τῆς φωνῆς μου ἐν τῷ δέεσθαί με ἀπὸ φόβου ἐχθροῦ ἐξελοῦ τὴν ψυχὴν μου
- 3 Niin minä katselin sinua pyhäkössä, nähdäkseni sinun voimasi ja kunniasi.
 \63:2\To see your power and your glory, as I have seen you in the holy place.
 ἐσκέπασάς με ἀπὸ συστροφῆς πονηρευομένων ἀπὸ πλήθους ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν
- 4 Sillä sinun armosi on parempi kuin elämä, minun huuleni ylistäkööt sinua.
 \63:3\Because your mercy is better than life, my lips will give you praise.
 οἵτινες ἠκόνησαν ὡς ῥομφαίαν τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐνέτειναν τόξον αὐτῶν πρᾶγμα πικρὸν
- 5 Niin minä kiitän sinua elinaikani, noston käteni sinun nimeesi.
 \63:4\So will I go on blessing you all my life, lifting up my hands in your name.
 τοῦ κατατοξεύσαι ἐν ἀποκρύφοις ἄμωμον ἐξάπινα κατατοξεύσουσιν αὐτὸν καὶ οὐ φοβηθήσονται
- 6 Minun sieluni ravitaan niinkuin lihavuudella ja rasvalla, ja minun suuni ylistää sinua riemuitsevilla huulilla,
 \63:5\My soul will be comforted, as with good food; and my mouth will give you praise with songs of joy;
 ἐκραταίωσαν ἑαυτοῖς λόγον πονηρὸν διηγήσαντο τοῦ κρύψαι παγίδας εἶπαν τίς ὄψεται αὐτούς
- 7 kun minä vuoteessani sinua muistan ja ajattelen sinua yön vartiohetkinä.
 \63:6\When the memory of you comes to me on my bed, and when I give thought to you in the night-time.
 ἐξηρεύνησαν ἀνομίας ἐξέλιπον ἐξερευνῶντες ἐξερευνήσει προσελεύσεται ἄνθρωπος καὶ καρδία βαθεῖα
- 8 Sillä sinä olet minun apuni, ja sinun siipiesi suojassa minä riemuitsen.
 \63:7\Because you have been my help, I will have joy in the shade of your wings.
 καὶ ὑψωθήσεται ὁ θεὸς βέλους νηπίων ἐγενήθησαν αἱ πτερυγὶ αὐτῶν
- 9 Minun sieluni riippuu sinussa kiinni, sinun oikea kätesi tukee minua.
 \63:8\My soul keeps ever near you: your right hand is my support.
 καὶ ἐξησθένησαν ἐπ' αὐτοὺς αἱ γλώσσαι αὐτῶν ἐταράχθησαν πάντες οἱ θεωροῦντες αὐτούς
- 10 Mutta he etsivät minun henkeäni omaksi turmiokseen, he menevät maan syvyysiin.
 \63:9\But those whose desire is my soul's destruction will go down to the lower parts of the earth.
 καὶ ἐφοβήθη πᾶς ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλαν τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ ποιήματα αὐτοῦ συνήκαν
- 11 Heidät annetaan miekalle alttiiksi, he joutuvat aavikkosutten osaksi.
 \63:10\They will be cut off by the sword; they will be food for foxes.
 εὐφρανθήσεται δίκαιος ἐπὶ τῷ κυρίῳ καὶ ἐλπιδί ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπαινεσθήσονται πάντες οἱ εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
 <To the chief music-maker. A Psalm. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ ᾠδὴ ἱερεμίου καὶ ἰεζεκιηλ ἐκ τοῦ λόγου τῆς παροικίας ὅτε ἔμελλον ἐκπορεύεσθαι
- 2 Kuule, Jumala, minun ääneni, kun minä valitan, varjele minun elämäni vihollisen pelosta.
 \64:1\O God, let the voice of my grief come to your ear: keep my life from the fear of those who are against me.
 σοὶ πρέπει ὕμνος ὁ θεὸς ἐν σιῶν καὶ σοὶ ἀποδοθήσεται εὐχὴ ἐν ἱερουσαλημ

- 3 Kätke minut pahain seuralta, väärintekijäin riehualta joukolta,
 \64:2\Keep me safe from the secret purpose of wrongdoers; from the band of the workers of evil;
 εισάκουσον προσευχῆς μου πρὸς σὲ πᾶσα σὰρξ ἤξει
- 4 jotka hiovat kielensä kuin miekan, jännittävät jousensa, nuolinaan karvaat sanat,
 \64:3\Who make their tongues sharp like a sword, and whose arrows are pointed, even bitter words;
 λόγοι ἀνομιῶν ὑπερεδυνάμωσαν ἡμᾶς καὶ τὰς ἀσεβείας ἡμῶν σὺ ἴλαση
- 5 salaa ampuaksensa nuhteettoman. He ampuvat häntä äkisti eivätkä kavahda.
 \64:4\So that in secret they may let loose their arrows at the upright, suddenly and unseen.
 μακάριος ὃν ἐξελέξω καὶ προσελάβου κατασκηνώσει ἐν ταῖς αὐλαῖς σου πλησθησόμεθα ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τοῦ οἴκου σου ἅγιος ὁ ναός σου θαυμαστός ἐν δικαιοσύνῃ
- 6 He pysyvät lujina pahoissa aikeissaan, he kehuvat, kuinka he virittävät pauloja, he sanovat: "Kuka ne näkee?"
 \64:5\They make themselves strong in an evil purpose; they make holes for secret nets; they say, Who will see it,
 ἐπάκουσον ἡμῶν ὃ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἢ ἐλπὶς πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ ἐν θαλάσῃ μακρᾶν
- 7 He miettivät vääryyksiä: "Meillä on juoni valmiiksi mietittynä". Syvä on miehen sisu ja sydän.
 \64:6\Or make discovery of our secret purpose? The design is framed with care; and the inner thought of a man, and his heart, is deep.
 ἐτοιμάζων ὄρη ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ περιεζωσμένους ἐν δυναστείᾳ
- 8 Mutta Jumala ampuu heidät nuolella, äkisti kohtaavat heitä iskut.
 \64:7\But God sends out an arrow against them; suddenly they are wounded.
 ὁ συνταράσσων τὸ κύτος τῆς θαλάσσης ἤχους κυμάτων αὐτῆς ταραχθήσονται τὰ ἔθνη
- 9 He joutuvat kompastukseen, heidän oma kielensä langettaa heidät; kaikki, jotka heidät näkevät, nyökyttävät ilkkuen päätään.
 \64:8\The evil of their tongues is the cause of their fall; all those who see them are shaking their heads at them.
 καὶ φοβηθήσονται οἱ κατοικοῦντες τὰ πέρατα ἀπὸ τῶν σημείων σου ἐξόδους πρωΐας καὶ ἑσπέρας τέρψεις
- 10 Ja kaikki ihmiset peljästävät; he julistavat Jumalan töitä ja ottavat vaarin hänen teoistansa.
 \64:9\And in fear men make public the works of God; and giving thought to his acts they get wisdom.
 ἐπεσκέψω τὴν γῆν καὶ ἐμέθυσας αὐτὴν ἐπλήθυνας τοῦ πλουτίσαι αὐτὴν ὃ ποταμὸς τοῦ θεοῦ ἐπληρώθη ὑδάτων ἠτοίμασας τὴν τροφήν αὐτῶν ὅτι οὕτως ἡ ἑτοιμασία σου
- 11 Vanhurskas iloitsee Herrassa ja turvaa häneen, ja kaikki oikeamieliset kerskaavat.
 \64:10\The upright will be glad in the Lord and have hope in him; and all the lovers of righteousness will give him glory.
 τοὺς αὐλακας αὐτῆς μέθυσον πλήθυνον τὰ γενήματα αὐτῆς ἐν ταῖς σταγόσιν αὐτῆς εὐφρανθήσεται ἀνατέλλουσα
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi, laulu.
 &lfto the chief music-maker. A Psalm. Of David. A Song.>\
 εἰς τὸ τέλος ᾠδῆ ψαλμοῦ ἀναστάσεως ἀλαλάζατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ
- 2 Jumala, hiljaisuudessa kiitetään sinua Siionissa, ja sinulle täytetään lupaus.
 \65:1\It is right for you, O God, to have praise in Zion: to you let the offering be made.
 ψάλατε δὴ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ δότε δόξαν αἰνέσει αὐτοῦ
- 3 Sinä kuulet rukouksen: sinun tykösi tulee kaikki liha.
 \65:2\To you, O hearer of prayer, let the words of all flesh come.
 εἶπατε τῷ θεῷ ὡς φοβερὰ τὰ ἔργα σου ἐν τῷ πλήθει τῆς δυνάμεώς σου ψεύσονται σε οἱ ἐχθροί σου
- 4 Minun syntivelkani ovat ylen raskaat, mutta sinä annat anteeksi meidän rikoksemme.
 \65:3\Evils have overcome us: but as for our sins, you will take them away.
 πᾶσα ἡ γῆ προσκυνησάτωσάν σοι καὶ ψαλάτωσάν σοι ψαλάτωσαν τῷ ὀνόματί σου διάψαλμα
- 5 Autuas se, jonka sinä valitset ja otat tykösi, esikartanoissasi asumaan! Salli meidän tulla ravituiksi sinun huoneesi hyvyydellä, sinun temppelisi pyhyydellä.
 \65:4\Happy is the man of your selection, to whom you give a resting-place in your house; we will be full of the good things out of your holy place.
 δεῦτε καὶ ἴδετε τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ φοβερὸς ἐν βουλαῖς ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων

- 6 Ihmeellisillä teoilla sinä vastaat meille vanhurskaudessa, sinä, meidän autuutemme Jumala, sinä, kaikkien maan äärten ja kaukaisen meren turva,
 \65:5\You will give us an answer in righteousness by great acts of power, O God of our salvation; you who are the hope of all the ends of the earth, and of the far-off lands of the sea;
 ὁ μεταστρέφων τὴν θάλασσαν εἰς ξηρὰν ἐν ποταμῷ διελεύσονται ποδί ἐκεῖ εὐφρανθησόμεθα ἐπ' αὐτῷ
- 7 joka voimallasi vahvistat vuoret ja olet vyötetty väkevyydellä;
 \65:6\The God by whose strength the mountains are fixed; who is robed with power:
 τῷ δεσπόζοντι ἐν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἐπιβλέπουσιν οἱ παραπικραίνοντες μὴ ὑπούθωσαν ἐν ἑαυτοῖς διάψαλμα
- 8 sinä, joka asetat merten pauhinan ja niiden aaltojen pauhinan ja kansojen metelin,
 \65:7\Who makes the loud voice of the sea quiet, and puts an end to the sound of its waves.
 εὐλογεῖτε ἔθνη τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ ἀκουτίσασθε τὴν φωνὴν τῆς αἰνέσεως αὐτοῦ
- 9 niin että ne, jotka niiden ääriällä asuvat, hämmästyvät sinun ihmeitäsi; aamun ja ehtoon ääret sinä täytät riemulla.
 \65:8\Those in the farthest parts of the earth have fear when they see your signs: the outgoings of the morning and evening are glad because of you.
 τοῦ θεμένου τὴν ψυχὴν μου εἰς ζῶην καὶ μὴ δόντος εἰς σάλον τοὺς πόδας μου
- 10 Sinä pidät maasta huolen, kastelet sen runsaasti, sinä teet sen ylen rikkaaksi. Jumalan virta on vettä täynnä. Sinä valmistat heidän viljansa, sillä niin sinä valmistat maan.
 \65:9\You have given your blessing to the earth, watering it and making it fertile; the river of God is full of water: and having made it ready, you give men grain.
 ὅτι ἐδοκίμασας ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπύρωσας ἡμᾶς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον
- 11 Sinä kastelet sen vaot, sinä muhennat sen multapaakut, sadekuuroilla sinä sen pehmität ja siunaat sen laihon.
 \65:10\You make the ploughed lands full of water; you make smooth the slopes: you make the earth soft with showers, sending your blessing on its growth.
 εἰσήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν παγίδα ἔθου θλίψεις ἐπὶ τὸν νῶτον ἡμῶν
- 12 Sinä kaunistat vuoden hyvydelläsi, ja sinun askeleesi tiukkuvat lihavuutta.
 \65:11\The year is crowned with the good you give; life-giving rain is dropping from your footsteps,
 ἐπεβίβασας ἀνθρώπους ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν διήλθομεν διὰ πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς ἀναψυχήν
- 13 Erämaan laitumet tiukkuvat, ja kukkulat vyöttäytyvät riemuun.
 \65:12\Falling on the grass of the waste land: and the little hills are glad on every side.
 εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν σου ἐν ὀλοκαντώμασιν ἀποδώσω σοι τὰς εὐχὰς μου
- 14 Kedot verhoutuvat lammaslaumoihin, ja vilja peittää laaksot. Riemuitaan ja lauletaan!
 \65:13\The grass-land is thick with flocks; the valleys are full of grain; they give glad cries and songs of joy.
 ὡς διέστειλεν τὰ χεῖλη μου καὶ ἐλάλησεν τὸ στόμα μου ἐν τῇ θλίψει μου
- 1 Veisuunjohtajalle; laulu, virsi. Kohottakaa Jumalalle riemuhuuto, kaikki maa,
 &IfTo the chief music-maker. A Song. A Psalm.> Send up a glad cry to God, all the earth:
 εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοις ψαλμὸς ψόδης
- 2 veisatkaa hänen nimensä kunniaa, antakaa hänelle kunnia ja ylistys.
 Make a song in honour of his name: give praise and glory to him.
 ὁ θεὸς οἰκτιρήσαι ἡμᾶς καὶ εὐλογῆσαι ἡμᾶς ἐπιφάνει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς διάψαλμα
- 3 Sanokaa Jumalalle: "Kuinka peljättävät ovat sinun tekosi!" Sinun suuren voimasi tähden sinun vihollisesi matelevat sinun edessäsi.
 Say to God, How greatly to be feared are your works! because of your great power your haters are forced to put themselves under your feet.
 τοῦ γνῶναι ἐν τῇ γῆ τὴν ὁδόν σου ἐν πᾶσιν ἔθνεσιν τὸ σωτήριόν σου
- 4 Kaikki maa kumartakoon sinua ja veisatkoon sinun kiitostasi, veisatkoon sinun nimesi kiitosta. Sela.
 Let all the earth give you worship, and make songs to you; let them make songs to your name. (Selah.)
 ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ ὁ θεὸς ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες
- 5 Tulkaa ja katsokaa Jumalan töitä: hän on peljättävä teoissansa ihmisten lapsia kohtaan.
 Come and see the works of God: he is to be feared in all he does to the children of men.
 εὐφρανθήτωσαν καὶ ἀγαλλιάσθωσαν ἔθνη ὅτι κρινεῖς λαοὺς ἐν εὐθύτητι καὶ ἔθνη ἐν τῇ γῆ ὁδηγήσεις διάψαλμα

- 6 Meren hän muutti kuivaksi maaksi, jalkaisin käytiin virran poikki; silloin me iloitsimme hänestä.
The sea was turned into dry land: they went through the river on foot: there did we have joy in him.
ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοί ὁ θεός ἐξομολογησάσθωσάν σοι λαοὶ πάντες
- 7 Hän hallitsee voimallansa iankaikkisesti, hänen silmänsä vartioitsevat kansoja; niskoittelijat älkööt nostako päätänsä. Sela.
He is ruling in power for ever; his eyes are watching the nations: may his haters have no strength against him. (Selah.)
γῆ ἔδωκεν τὸν καρπὸν αὐτῆς εὐλογῆσαι ἡμᾶς ὁ θεός ὁ θεὸς ἡμῶν
- 8 Kiittäkää, te kansat, meidän Jumalaamme, korkealle kaiuttakaa hänen ylistystänsä.
Give blessings to our God, O you peoples, let the voice of his praise be loud;
εὐλογῆσαι ἡμᾶς ὁ θεός καὶ φοβηθήτωσαν αὐτὸν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς
- 1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; virsi, laulu.
&lfTo the chief music-maker. With corded instruments. A Psalm. A Song.>\
εἰς τὸ τέλος τῷ δαυιδ ψαλμὸς ψῶδης
- 2 Jumala olkoon meille armollinen ja siunatkoon meitä, hän valistakoon kasvonsa meille, - Sela -
\67:1\May God give us mercy and blessing, and let the light of his face be shining on us; (Selah.)
ἀναστήτω ὁ θεός καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ καὶ φυγέτωσαν οἱ μισοῦντες αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 3 että maan päällä tunnettaisiin sinun tiesi, kaikissa pakanakansoissa sinun apusi.
\67:2\So that men may see your way on the earth, and your salvation among all nations.
ὡς ἐκλείπει καπνὸς ἐκλιπέτωσαν ὡς τήκεται κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρός οὕτως ἀπόλιντο οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ
- 4 Sinua, Jumala, kansat kiittäkööt, sinua kaikki kansat kiittäkööt.
\67:3\Let the peoples give you praise, O God; let all the peoples give you praise.
καὶ οἱ δίκαιοι εὐφρανθήτωσαν ἀγαλλιᾶσθωσαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τερφθήτωσαν ἐν εὐφροσύνῃ
- 5 Hoitkoot ja riemuitkoot kansakunnat, sillä sinä tuomitset kansat oikein ja johdatat kansakunnat maan päällä. Sela.
\67:4\O let the nations be glad, and make song of joy; for you will be the judge of the peoples in righteousness, guiding the nations of the earth. (Selah.)
ἤσατε τῷ θεῷ ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὁδοποιήσατε τῷ ἐπιβεβηκότι ἐπὶ δυσμῶν κύριος ὄνομα αὐτῷ καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐνώπιον αὐτοῦ ταραχθήσονται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 6 Sinua, Jumala, kansat kiittäkööt, sinua kaikki kansat kiittäkööt.
\67:5\Let the peoples give you praise, O God; let all the peoples give you praise.
τοῦ πατρὸς τῶν ὄρφανῶν καὶ κριτοῦ τῶν χηρῶν ὁ θεὸς ἐν τόπῳ ἀγίῳ αὐτοῦ
- 7 Maa on satonsa antanut. Siunatkoon meitä Jumala, meidän Jumalamme.
\67:6\The earth has given her increase; and God, even our God, will give us his blessing.
ὁ θεὸς κατοικίζει μονοτρόπους ἐν οἴκῳ ἐξάγων πεπεδημένους ἐν ἀνδρείᾳ ὁμοίως τοὺς παρατρικραίνοντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τόποις
- 8 Siunatkoon meitä Jumala, ja peljätkööt häntä kaikki maan ääret.
\67:7\God will give us his blessing; so let all the ends of the earth be in fear of him.
ὁ θεὸς ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι σε ἐνώπιον τοῦ λαοῦ σου ἐν τῷ διαβαίνειν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ διάψαλμα
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi, laulu.
&lfTo the chief music-maker. Of David. A Psalm. A Song.>\
εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἁλλοιωθησομένων τῷ δαυιδ
- 2 Jumala nousee, hänen vihollisensa hajaantuvat, hänen vihamiehensä pakenevat hänen kasvojensa edestä.
\68:1\Let God be seen, and let his haters be put to flight; let those who are against him be turned back before him.
σῶσόν με ὁ θεός ὅτι εἰσήλθοσαν ὕδατα ἕως ψυχῆς μου
- 3 Sinä hajotat heidät, niinkuin savu hajoa; niinkuin vaha sulaa tulen hohteessa, niin jumalattomat häviävät Jumalan kasvojen edessä.
\68:2\Let them be like smoke before the driving wind; as wax turning soft before the fire, so let them come to an end before the power of God.
ἐνεπάγην εἰς ἰλὸν βυθοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὑπόστασις ἦλθον εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης καὶ καταγίς κατεπόντισέν με

- 4 Mutta vanhurskaat iloitsevat ja riemuitsevat Jumalan kasvojen edessä, he ihastuvat ilosta.
 \68:3\But let the upright be glad; let them have delight before God; let them be full of joy.
 ἐκοπίασα κράζων ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπὸ τοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ τὸν θεόν μου
- 5 Laulakaa Jumalalle, veisatkaa hänen nimensä kiitosta. Tehkää tie hänelle, joka kiittää halki arojen. Hänen nimensä on Herra, riemuitkaa hänen kasvojensa edessä.
 \68:4\Make songs to God, make songs of praise to his name; make a way for him who comes through the waste lands; his name is Jah; be glad before him.
 ἐπληθύνθησαν ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου οἱ μισούντές με δωρεάν ἐκραταιώθησαν οἱ ἐχθροί μου οἱ ἐκδιώκοντές με ἀδίκως ἃ οὐχ ἤρπασα τότε ἀπετίννουν
- 6 Hän on orpojen isä ja leskien puolustaja, Jumala pyhässä asunnossansa,
 \68:5\A father to those who have no father, a judge of the widows, is God in his holy place.
 ὁ θεός σου ἔγνωσ τὴν ἀφροσύνην μου καὶ αἱ πλημμέλειαι μου ἀπὸ σοῦ οὐκ ἐκρύβησαν
- 7 Jumala, joka antaa hyljätyille kodin ja johtaa vangitut onneen. Vain niskoittelijat asuvat kuivassa maassa.
 \68:6\Those who are without friends, God puts in families; he makes free those who are in chains; but those who are turned away from him are given a dry land.
 μὴ αἰσχυνθῆσαν ἐπ' ἐμοὶ οἱ ὑπομένοντές σε κύριε κύριε τῶν δυνάμεων μὴ ἐντραπείησαν ἐπ' ἐμοὶ οἱ ζητοῦντές σε ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραηλ
- 8 Jumala, kun sinä kävit kansasi edellä, kun sinä kuljit erämaassa, - Sela -
 \68:7\O God, when you went out before your people, wandering through the waste land; (Selah.)
 ὅτι ἔνεκα σοῦ ὑπήνεγκα ὀνειδισμόν ἐκάλυψεν ἐντροπὴ τὸ πρόσωπόν μου
- 9 niin maa vapisi ja taivaat tiukkuivat Jumalan kasvojen edessä, Siinai vapisi Jumalan, Israelin Jumalan, kasvojen edessä.
 \68:8\The earth was shaking and the heavens were streaming, because God was present; even Sinai itself was moved before God, the God of Israel.
 ἀπηλλοτριωμένος ἐγενήθη τῶν ἀδελφοῖς μου καὶ ξένος τοῖς υἱοῖς τῆς μητρὸς μου
- 10 Runsaalla sateella sinä, Jumala, kostutit perintömaasi; ja kun se oli näännöksissä, niin sinä virvoitit sen.
 \68:9\You, O God, did freely send the rain, giving strength to the weariness of your heritage.
 ὅτι ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου κατέφαγέν με καὶ οἱ ὀνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ
- 11 Sinun laumasi asettui siihen; hyvydessäsi, Jumala, sinä sen kurjille valmistit.
 \68:10\Those whose resting-place was there, even the poor, were comforted by your good things, O God.
 καὶ συνέκαμψα ἐν νηστεία τὴν ψυχὴν μου καὶ ἐγενήθη εἰς ὀνειδισμόν ἐμοί
- 12 Herra antaa sanoman, suuri on voitonsanoman saattajatarten joukko:
 \68:11\The Lord gives the word; great is the number of the women who make it public.
 καὶ ἐθέμην τὸ ἔνδυμά μου σάκκον καὶ ἐγενόμην αὐτοῖς εἰς παραβολὴν
- 13 "Sotajoukkojen kuninkaat pakenevat, he pakenevat, ja perheen emäntä jakaa saaliin.
 \68:12\Kings of armies quickly go in flight: and the women in the houses make a division of their goods.
 κατ' ἐμοῦ ἠδολέσχουν οἱ καθήμενοι ἐν πόλει καὶ εἰς ἐμέ ἔψαλλον οἱ πίνοντες τὸν οἶνον
- 14 Jättekö makaillemaan karjatarhojen vaiheille? Kyyhkysen siivet ovat hopealla silatut, sen sulat keltaisella kullalla!
 \68:13\Will you take your rest among the flocks? like the wings of a dove covered with silver, and its feathers with yellow gold.
 ἐγὼ δὲ τῇ προσευχῇ μου πρὸς σέ κύριε καιρὸς εὐδοκίας ὁ θεός ἐν τῷ πλήθει τοῦ ἔλεους σου ἐπάκουσόν μου ἐν ἀληθείᾳ τῆς σωτηρίας σου
- 15 Kun Kaikkivaltias siellä hajotti kuninkaat, satoi lunta Salmonilla."
 \68:14\When the Most High put the kings to flight, it was as white as snow in Salmon.
 σῶσόν με ἀπὸ πηλοῦ ἵνα μὴ ἐμπαγῶ ῥυθθῆιν ἐκ τῶν μισούντων με καὶ ἐκ τοῦ βάθους τῶν ὑδάτων
- 16 Baasanin vuori on Jumalan vuori, Baasanin vuori on monihuippuinen vuori.
 \68:15\A hill of God is the hill of Bashan; a hill with high tops is the hill of Bashan.
 μὴ με καταποντισάτω καταγίς ὑδάτος μηδὲ καταπιέτω με βυθός μηδὲ συσχέτω ἐπ' ἐμέ φρέαρ τὸ στόμα αὐτοῦ
- 17 Miksi te, monihuippuiset vuoret, karsaasti katsotte vuorta, jolla Jumala on mielistynyt asumaan? Totisesti, Herra asuu siellä iankaikkisesti.
 \68:16\Why are you looking with envy, you high hills, on the hill desired by God as his resting-place? truly, God will make it his house for ever.
 εἰσακουσόν μου κύριε ὅτι χρηστὸν τὸ ἔλεός σου κατὰ τὸ πλήθος τῶν οἰκτιρμῶν σου ἐπίβλεψον ἐπ' ἐμέ

- 18 Jumalan sotavaunuja on kymmenet tuhannet, on tuhannen kertaa tuhannet; Herra on niiden keskellä, pyhydessään niinkuin Siinai.
 \68:17\The war-carriage of God is among Israel's thousands; the Lord has come from Sinai to the holy place.
 μη ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδός σου ὅτι θλίβομαι ταχὺ ἐπάκουσόν μου
- 19 Sinä astuit ylös korkeuteen, otit vankeja saaliiksesi, sait ihmisiä lahjaksesi: niskoittelijatkin joutuvat asumaan Herran Jumalan tykönä.
 \68:18\You have gone up on high, taking your prisoners with you; you have taken offerings from men; the Lord God has taken his place on the seat of his power.
 πρόσχες τῇ ψυχῇ μου καὶ λύτρωσαι αὐτήν ἕνεκα τῶν ἐχθρῶν μου ῥύσαι με
- 20 Kiitetty olkoon Herra joka päivä. Meitä kantaa Jumala, meidän apumme. Sela.
 \68:19\Praise be to the Lord, who is our support day by day, even the God of our salvation. (Selah.)
 σὺ γὰρ γινώσκεις τὸν ὀνειδισμόν μου καὶ τὴν αἰσχύνην μου καὶ τὴν ἐντροπήν μου ἐναντίον σου πάντες οἱ θλιβόντες με
- 21 Meillä on Jumala, Jumala, joka auttaa, ja Herra, Herra, joka kuolemasta vapahtaa.
 \68:20\Our God is for us a God of salvation; his are the ways out of death.
 ὀνειδισμόν προσεδόκησεν ἡ ψυχῇ μου καὶ ταλαιπωρίαν καὶ ὑπέμεινα συλλυπούμενον καὶ οὐχ ὑπῆρξεν καὶ παρακαλοῦντας καὶ οὐχ εὔρον
- 22 Mutta Jumala murskaa vihollistensa pään, niiden karvaisen päälään, jotka synneissäänsä vaeltavat.
 \68:21\The heads of the haters of God will be crushed; even the head of him who still goes on in his evil ways.
 καὶ ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολῆν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄζος
- 23 Herra sanoo: "Baasanista minä heidät palautan, palautan meren syvyyksistä,
 \68:22\The Lord said, I will make them come back from Bashan, and from the deep parts of the sea;
 γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς ἀνταπόδοσιν καὶ εἰς σκάνδαλον
- 24 että sinä polkisit jalkasi vereen, että sinun koiriesi kieli saisi osansa vihollisista".
 \68:23\So that your foot may be red with blood, and the tongues of your dogs with the same.
 σκοτισθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντός σύγκαμψον
- 25 Julkinähtävät ovat sinun juhlasaattosi, Jumala, minun Jumalani, kuninkaani juhlasaatot pyhäkössä.
 \68:24\We see your going, O God: even the going of my God, my King, into the holy place.
 ἔκχεον ἐπ' αὐτοὺς τὴν ὀργὴν σου καὶ ὁ θυμὸς τῆς ὀργῆς σου καταλάβοι αὐτούς
- 26 Laulajat käyvä edellä, kanteleensoittajat jäljessä, keskellä nuoret naiset vaskirumpuja lyöden.
 \68:25\The makers of songs go before, the players of music come after, among the young girls playing on brass instruments.
 γενηθήτω ἡ ἔπαυλις αὐτῶν ἡρμωμένη καὶ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν
- 27 Kiittäkää Jumalaa seurakunnan kokouksissa, kiittäkää Herraa te, jotka olette Israelin lähteestä.
 \68:26\Give praise to God in the great meeting; even the Lord, you who come from the fountain of Israel.
 ὅτι ὃν σὺ ἐπάταξας αὐτοὶ κατεδίωξαν καὶ ἐπὶ τὸ ἄλγος τῶν τραυματιῶν σου προσέθηκαν
- 28 Tuolla on Benjamin, nuorin, heitä johtaen, Juudan ruhtinaat joukkoinensa, Sebulonin ruhtinaat, Naftalin ruhtinaat.
 \68:27\There is little Benjamin ruling them, the chiefs of Judah and their army, the rulers of Zebulun and the rulers of Naphtali.
 πρόσθεος ἀνομίαν ἐπὶ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν καὶ μὴ εἰσελθέτωσαν ἐν δικαιοσύνῃ σου
- 29 Sinun Jumalasi on säätänyt sinulle vallan. Vahvista, Jumala, minkä olet hyväksemme tehnyt.
 \68:28\O God, send out your strength; the strength, O God, with which you have done great things for us,
 ἐξαλειφθήτωσαν ἐκ βίβλου ζώντων καὶ μετὰ δικαίων μὴ γραφήτωσαν
- 30 Sinun temppelisi tähden, joka kohoaa Jerusalemissa, kuninkaat tuovat sinulle lahjoja.
 \68:29\Out of your Temple in Jerusalem.
 πτωχὸς καὶ ἀλγῶν εἰμι ἐγὼ καὶ ἡ σωτηρία τοῦ προσώπου σου ὁ θεός ἀντελάβετό μου
- 31 Käske ankarasti ruovikon petoa, härkien laumaa ynnä vasikoita, kansoja, lankeamaan maahan hopeaharkkoinensa. Hän hajottaa kansat, jotka sotia rakastavat.
 \68:30\Say sharp words to the beast among the water-plants, the band of strong ones, with the lords of the peoples, put an end to the people whose delight is in war.
 αἰνέσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μετ' ὀδῆς μεγαλυνῶ αὐτὸν ἐν αἰνέσει

- 32 Mahtavat saapuvat Egyptistä, Etiopia kiiruhtaa ojentamaan käsiänsä Jumalan puoleen.
 \68:31\Kings will give you offerings, they will come out of Egypt; from Pathros will come offerings of silver; Ethiopia will be stretching out her hands to God.
 και ἀρέσει τῷ θεῷ ὑπὲρ μόσχον νέον κέρατα ἐκφέροντα και ὀπλάς
- 33 Te maan valtakunnat, laulakaa Jumalalle, veisatkaa Herran kiitosta, - Sela -
 \68:32\Make songs to God, you kingdoms of the earth; O make songs of praise to the Lord; (Selah.)
 ιδέτωσαν πτωχοὶ και εὐφρανθήτωσαν ἐκζητήσατε τὸν θεόν και ζήσεται ἡ ψυχή ὑμῶν
- 34 hänen, joka kiittää ikuisten taivasten taivaissa! Katso, hän antaa äänellensä väkevän jylinän.
 \68:33\To him who goes or the clouds of heaven, the heaven which was from earliest times; he sends out his voice of power.
 ὅτι εἰσήκουσεν τῶν πενήτων ὁ κύριος και τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν
- 35 Antakaa väkevyys Jumalalle! Hänen herrautensa on Israelin yllä ja hänen voimansa pilvien tasalla.
 \68:34\Make clear that strength is God's: he is lifted up over Israel, and his power is in the clouds.
 αἰνεσάτωσαν αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ και ἡ γῆ θάλασσα και πάντα τὰ ἔρποντα ἐν αὐτοῖς
- 36 Peljättävä on Jumala, joka ilmestyy sinun pyhäköstäsi, Israelin Jumala. Hän antaa kansallensa voiman ja väkevyyden. Kiitetty olkoon Jumala.
 \68:35\O God, you are to be feared in your holy place: the God of Israel gives strength and power to his people. Praise be to God.
 ὅτι ὁ θεὸς σώσει τὴν σίων και οἰκοδομηθήσονται αἱ πόλεις τῆς ἰουδαίας και κατοικήσουσιν ἐκεῖ και κληρονομήσουσιν αὐτήν
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Liljat"; Daavidin virsi.
 <To the chief music-maker; put to Shoshannim. Of David.>\
 εἰς τὸ τέλος τῷ δαυὶδ εἰς ἀνάμνησιν
- 2 Pelasta minut, Jumala, sillä vedet käyvät minun sieluuni asti.
 \69:1\Be my saviour, O God; because the waters have come in, even to my neck.
 εἰς τὸ σώσαι με κύριον ὁ θεός εἰς τὴν βοήθειάν μου πρόσχος
- 3 Minä olen vajonnut syvään, pohjattomaan liejuun, olen joutunut vetten syvyyksiin, ja virta tulvii minun ylitseni.
 \69:2\My feet are deep in the soft earth, where there is no support; I have come into deep waters, the waves are flowing over me.
 αἰσχυνθείσαν και ἐντραπήσαν οἱ ζητοῦντές μου τὴν ψυχὴν ἀποστραφείσαν εἰς τὰ ὀπίσω και καταισχυνθείσαν οἱ βουλόμενοί μοι κακά
- 4 Minä olen väsynyt huutamisesta, minun kurkkuni kuivettuu, minun silmäni ovat rauenneet odottaessani Jumalaani.
 \69:3\I am tired with my crying; my throat is burning; my eyes are wasted with waiting for my God.
 ἀποστραφείσαν παραντίκα αἰσχυνόμενοι οἱ λέγοντές μοι εὗγε εὗγε
- 5 Enemmän kuin hiuksia päässäni on niitä, jotka minua syyttömästi vihaavat; paljon on niitä, jotka tahtovat tuhota minut, jotka syyttä ovat vihollisiani; mitä en ole ryöstänyt, se täytyy minun maksaa.
 \69:4\Those who have hate for me without cause are greater in number than the hairs of my head; those who are against me, falsely desiring my destruction, are very strong; I gave back what I had not taken away.
 ἀγαλλιάσθωσαν και εὐφρανθήτωσαν ἐπὶ σοὶ πάντες οἱ ζητοῦντές σε και λεγέτωσαν διὰ παντός μεγαλυνθήτω ὁ θεός οἱ ἀγαπῶντες τὸ σωτήριόν σου
- 6 Jumala, sinä tunnet minun hulluuteni, eivätkä minun vikani ole sinulta salassa.
 \69:5\O God, you see how foolish I am; and my wrongdoing is clear to you.
 ἐγὼ δὲ πτωχὸς και πένης ὁ θεός βοήθησόν μοι βοηθός μου και ῥύστης μου εἰ σύ κύριε μὴ χρονίσης
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi; syntiä tunnustettaessa.
 <To the chief music-maker. Of David. To keep in memory.>\
 τῷ δαυὶδ υἱὸν ἰωναδαβ και τῶν πρώτων αἰχμαλωτισθέντων ὁ θεός ἐπὶ σοὶ ἤλπισα μὴ καταισχυνθείην εἰς τὸν αἰῶνα
- 2 Jumala, riennä minua pelastamaan, riennä minun avukseni, Herra.
 \70:1\Let your salvation come quickly, O God; come quickly to my help, O Lord.
 ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ῥύσαι με και ἐξελοῦ με κλῖνον πρὸς με τὸ οὖς σου και σώσον με

- 3 Joutukoot häpeään ja punastukoot ne, jotka minun henkeäni väijyvät; peräytykööt ja saakoot häpeän ne, jotka tahtovat minulle onnettomuutta.
 \70:2\Let those who go after my soul have shame and trouble; let those who have evil designs against me be turned back and made foolish.
 γενοῦ μοι εἰς θεὸν ὑπεραπιστήν καὶ εἰς τόπον ὄχυρόν τοῦ σώσαι με ὅτι στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου εἶ σύ
- 4 Kääntykööt takaisin häpeissänsä ne, jotka sanovat: "Kas niin, kas niin!"
 \70:3\Let those who say Aha, aha! be turned back as a reward of their shame.
 ὁ θεός μου ῥῥοῦσάι με ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος
- 5 Hoitkoot ja riemuitkoot sinussa kaikki, jotka sinua etsivät; joille sinun apusi on rakas, ne sanokoot aina: "Ylistetty olkoon Jumala!"
 \70:4\Let all those who are looking for you be glad and have joy in you; let the lovers of your salvation ever say, May God be great.
 ὅτι σὺ εἶ ἡ ὑπομονή μου κύριε κύριος ἡ ἐλπίς μου ἐκ νεότητός μου
- 6 Mutta minä olen kurja ja köyhä; Jumala, riennä minun tyköni. Sinä olet minun apuni ja vapauttajani; Herra, älä viivy.
 \70:5\But I am poor and in need; come to me quickly, O God; you are my help and my saviour; let there be no waiting, O Lord.
 ἐπὶ σὲ ἐπεστηρίχθην ἀπὸ γαστρὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς μου σύ μου εἶ σκεπαστής ἐν σοὶ ἡ ὕμνησίς μου διὰ παντός
- 1 Sinuun, Herra, minä turvaan, älä salli minun joutua häpeään iankaikkisesti.
 In you, O Lord, have I put my hope; let me never be shamed.
 εἰς σαλωμων ὁ θεός τὸ κρίμα σου τῷ βασιλεῖ δὸς καὶ τὴν δικαιοσύνην σου τῷ υἱῷ τοῦ βασιλέως
- 2 Pelasta minut, vapahda minut vanhurskaudessasi, kallista korvasi minun puoleeni ja auta minua.
 Keep me safe in your righteousness, and come to my help; give ear to my voice, and be my saviour.
 κρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ καὶ τοὺς πτωχοὺς σου ἐν κρίσει
- 3 Ole minulle kallio, jolla saan asua ja jonne aina saan mennä, sinä, joka olet säättänyt minulle pelastuksen. Sillä sinä olet minun kallioni ja linnani.
 Be my strong Rock, the strong place of my salvation; for you are my Rock, and my safe place.
 ἀναλάβετω τὰ ὄρη εἰρήνην τῷ λαῷ σου καὶ οἱ βουνοὶ ἐν δικαιοσύνῃ
- 4 Jumalani, vapauta minut jumalattoman kädestä, väärän ja väkivaltaisen kourista.
 O my God, take me out of the hand of the sinner, out of the hand of the evil and cruel man.
 κρίνει τὸς πτωχοὺς τοῦ λαοῦ καὶ σώσει τοὺς υἱοὺς τῶν πενήτων καὶ ταπεινώσει συκοφάντην
- 5 Sillä sinä olet minun toivoni, Herra, Herra, minun turvani hamasta nuoruudestani.
 For you are my hope, O Lord God; I have had faith in you from the time when I was young.
 καὶ συμπαραμενεῖ τῷ ἡλίῳ καὶ πρὸ τῆς σελήνης γενεᾶς γενεῶν
- 6 Sinä olet minun tukeni syntymästäni saakka, sinä päästit minut äitini kohdusta; sinua minä alati ylistän.
 You have been my support from the day of my birth; you took me out of my mother's body; my praise will be ever of you.
 καὶ καταβήσεται ὡς ὑετὸς ἐπὶ πόκον καὶ ὡσεὶ σταγόνες στάζουσαι ἐπὶ τὴν γῆν
- 7 Monelle minä olen kuin kummitus, mutta sinä olet minun vahva suojani.
 I am a wonder to all; but you are my strong tower.
 ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη
- 8 Minun suuni on täynnä sinun kiitostasi, täynnä sinun ylistystäsi kaiken päivää.
 My mouth will be full of your praise and glory all the day.
 καὶ κατακυριεύσει ἀπὸ θαλάσσης ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ ποταμοῦ ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης
- 9 Älä heitä minua pois minun vanhalla iälläni, älä hylkää minua, kun voimani loppuu.
 Do not give me up when I am old; be my help even when my strength is gone.
 ἐνώπιον αὐτοῦ προπεσοῦνται αἰθίοπες καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ χοῦν λείξουσιν
- 10 Sillä minun viholliseni puhuvat minusta; ne, jotka väijyvät minun henkeäni, neuvottelevat keskenänsä:
 For my haters are waiting secretly for me; and those who are watching for my soul are banded together in their evil designs,
 βασιλεῖς θαρσῖς καὶ αἱ νῆσοι δῶρα προσοίσουσιν βασιλεῖς ἀράβων καὶ σαβα δῶρα προσάξουσιν

- 11 "Jumala on hänet hyljännyt; ajakaa häntä takaa ja ottakaa kiinni, sillä auttajaa ei ole".
Saying, God has given him up; go after him and take him, for he has no helper.
καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ βασιλεῖς πάντα τὰ ἔθνη δουλεύσουσιν αὐτῷ
- 12 Jumala, älä ole minusta kaukana, Jumalani, riennä minun avukseni.
O God, be not far from me; O my God, come quickly to my help.
ὅτι ἐρρύσατο πτωχὸν ἐκ χειρὸς δυνάστου καὶ πένητα ᾧ οὐχ ὑπῆρχεν βοηθός
- 13 Joutukoot häpeään ja hukkukoot ne, jotka vainoavat minun sieluaani; peittäköön häpeä ja pilkka ne, jotka hankkivat minulle onnettomuutta.
Let those who say evil against my soul be overcome and put to shame; let my haters be made low and have no honour.
φείσεται πτωχοῦ καὶ πένητος καὶ ψυχᾶς πενήτων σώσει
- 14 Mutta minä odotan alati, ja yhäti minä sinua kiitän.
But I will go on ever hoping, and increasing in all your praise.
ἐκ τόκου καὶ ἐξ ἀδικίας λυτρώσεται τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ ἔντιμον τὸ ὄνομα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτοῦ
- 15 Minun suuni on julistava sinun vanhurskauttasi, sinun pelastustekojasi kaiken päivää, sillä niiden määrää en minä tunne.
My mouth will make clear your righteousness and your salvation all the day; for they are more than may be measured.
καὶ ζήσεται καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐκ τοῦ χρυσοῦ τῆς ἀραβίας καὶ προσεῦζονται περὶ αὐτοῦ διὰ παντός ὅλην τὴν ἡμέραν εὐλογήσουσιν αὐτόν
- 16 Herran, Herran väkeviä tekoja minä tuon julki, minä ylistän sinun vanhurskauttasi, sinun ainoan.
I will give news of the great acts of the Lord God; my words will be of your righteousness, and of yours only.
ἔσται στήριγμα ἐν τῇ γῆ ἐπ' ἄκρων τῶν ὀρέων ὑπεραρθήσεται ὑπὲρ τὸν λίβανον ὁ καρπὸς αὐτοῦ καὶ ἐξανθήσουσιν ἐκ πόλεως ὡσεὶ χόρτος τῆς γῆς
- 17 Jumala, sinä olet opettanut minua hamasta nuoruudestani, ja yhä vielä minä sinun ihmeitäsi julistan.
O God, you have been my teacher from the time when I was young; and I have been talking of your works of wonder even till now.
ἔστω τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας πρὸ τοῦ ἡλίου διαμενεῖ τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ εὐλογηθήσονται ἐν αὐτῷ πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς πάντα τὰ ἔθνη μακαριοῦσιν αὐτόν
- 18 Älä, Jumala, minua hylkää vanhaksi ja harmaaksi tultuani, niin minä julistan sinun käsivartesi voimaa nousevalle polvelle, sinun väkevyyttäsi kaikille vielä tuleville.
Now when I am old and grey-headed, O God, give me not up; till I have made clear your strength to this generation, and your power to all those to come.
εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ ποιῶν θαυμάσια μόνος
- 19 Jumala, sinun vanhurskautesi ulottuu hamaan korkeuksiin, sinun, joka teet niin suuria. Jumala, kuka on sinun vertaisesi?
Your righteousness, O God, is very high; you have done great things; O God, who is like you?
καὶ εὐλογητὸν τὸ ὄνομα τῆς δόξης αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος καὶ πληρωθήσεται τῆς δόξης αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ γένοιτο γένοιτο
- 20 Sinä, joka olet antanut meidän kokea paljon ahdistusta ja onnettomuutta, sinä virvoitat meidät jälleen henkiin, ja maan syvyyksistä sinä tuot meidät takaisin.
You, who have sent great and bitter troubles on me, will give me life again, lifting me up from the deep waters of the underworld.
ἐξέλιπον οἱ ὕμνοι δαυὶδ τοῦ υἱοῦ ἰεσσαί
- 1 Salomon virsi. Jumala, anna kuninkaan tuomita, niinkuin sinä tuomitset, anna vanhurskautesi kuninkaan pojalle.
<Of Solomon.> Give the king your authority, O God, and your righteousness to the king's son.
ψαλμὸς τῷ ασαφ ὡς ἀγαθὸς τῷ ἰσραὴλ ὁ θεὸς τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ
- 2 Tuomitkoon hän sinun kansaasi vanhurskaasti ja sinun kurjiasi oikeuden mukaan.
May he be a judge of your people in righteousness, and make true decisions for the poor.
ἐμοῦ δὲ παρὰ μικρὸν ἐσαλεύθησαν οἱ πόδες παρ' ὀλίγον ἐξεχύθη τὰ διαβήματά μου
- 3 Vuoret kantakoot rauhaa kansalle, niin myös kukkulat, vanhurskauden voimasta.
May the mountains give peace to the people, and the hills righteousness.
ὅτι ἐζήλωσα ἐπὶ τοῖς ἀνόμοις εἰρήνην ἀμαρτωλῶν θεωρῶν
- 4 Auttakoon hän kansan kurjat oikeuteen, pelastakoon köyhäin lapset ja musertakoon sortajan.
May he be a judge of the poor among the people, may he give salvation to the children of those who are in need; by him let the violent be crushed.
ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνάνευσις τῷ θανάτῳ αὐτῶν καὶ στερέωμα ἐν τῇ μάστιγι αὐτῶν

- 5 Niin he pelkäävät sinua, niin kauan kuin aurinko paistaa ja kuu kumottaa, polvesta polveen.
May his life go on as long as the sun and moon, through all generations.
 ἐν κόποις ἀνθρώπων οὐκ εἰσὶν καὶ μετὰ ἀνθρώπων οὐ μαστιγωθήσονται
- 6 Hän olkoon niinkuin sade, joka nurmikolle vuotaa, niinkuin sadekuuro, joka kostuttaa maan.
May he come down like rain on the cut grass; like showers watering the earth.
 διὰ τοῦτο ἐκράτησεν αὐτοῦς ἡ ὑπερηφανία περιεβάλοντο ἀδικίαν καὶ ἀσέβειαν αὐτῶν
- 7 Hänen päivinensä vanhurskas kukoistaa, ja rauha on oleva runsas siihen saakka, kunnes kuuta ei enää ole.
In his days may the upright do well, living in peace as long as there is a moon in heaven.
 ἐξελεύσεται ὡς ἐκ στόματος αὐτῶν ἡ ἀδικία αὐτῶν διήλθοσαν εἰς διάθεσιν καρδίας
- 8 Hallitkoon hän merestä mereen ja Eufrat-virrasta maan ääriin saakka.
Let his kingdom be from sea to sea, from the River to the ends of the earth.
 διενοήθησαν καὶ ἐλάλησαν ἐν πονηρίᾳ ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος ἐλάλησαν
- 9 Hänen edessänsä erämaan asujat polvistuvat, ja hänen vihollisensa nuolevat tomua.
Let those who are against him go down before him; and let his haters be low in the dust.
 ἔθεντο εἰς οὐρανὸν τὸ στόμα αὐτῶν καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν διήλθεν ἐπὶ τῆς γῆς
- 10 Tarsiin ja saarten kuninkaat tuovat lahjoja, Saban ja Seban kuninkaat veroa maksavat.
Let the kings of Tarshish and of the islands come back with offerings; let the kings of Sheba and Seba give of their stores.
 διὰ τοῦτο ἐπιστρέψει ὁ λόγός μου ἐνταῦθα καὶ ἡμέραι πλήρεις εὐρεθήσονται αὐτοῖς
- 11 Häntä kumartavat kaikki kuninkaat, kaikki kansakunnat palvelevat häntä.
Yes, let all kings go down before him; let all nations be his servants.
 καὶ εἶπαν πῶς ἔγνω ὁ θεός καὶ εἰ ἔστιν γνώσις ἐν τῷ ὕψιστῳ
- 12 Sillä hän pelastaa köyhän, joka apua huutaa, kurjan ja sen, jolla ei auttajaa ole.
For he will be a saviour to the poor in answer to his cry; and to him who is in need, without a helper.
 ἰδοὺ οὗτοι ἀμαρτωλοὶ καὶ εὐθηνούνται εἰς τὸν αἰῶνα κατέσχον πλούτου
- 13 Hän armahtaa vaivaista ja köyhää ja pelastaa köyhäin sielun.
He will have pity on the poor, and be the saviour of those who are in need.
 καὶ εἶπα ἄρα ματαίως ἐδικαίωσα τὴν καρδίαν μου καὶ ἐνιψάμην ἐν ἀθόοις τὰς χεῖράς μου
- 14 Hän lunastaa heidän sielunsa sorrosta ja väkivallasta, ja heidän verensä on hänen silmissään kallis.
He will keep their souls free from evil designs and violent attacks; and their blood will be of value in his eyes.
 καὶ ἐγενόμην μεμαστιγωμένος ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ ὁ ἔλεγχός μου εἰς τὰς προίαις
- 15 Hän eläköön, ja hänelle tuotakoon Saban kultaa; hänen puolestansa rukoiltakoon alati, ja siunattakoon häntä lakkaamatta.
May he have long life, and may gold from Sheba be given to him: may prayers be made for him at all times; may blessings be on him every day.
 εἰ ἔλεγον διηγῆσομαι οὕτως ἰδοὺ τῇ γενεᾷ τῶν υἱῶν σου ἡ συνθέτηκα
- 16 Maa kasvakoon runsaasti viljaa, vuorten huippuja myöten, sen hedelmä huojukoon niinkuin Libanon; ja kansaa nouskoon kaupungeista niinkuin kasveja maasta.
May there be wide-stretching fields of grain in the land, shaking on the top of the mountains, full of fruit like Lebanon: may its stems be unnumbered like the grass of the earth.
 καὶ ὑπέλαβον τοῦ γνῶναι τοῦτο κόπος ἐστὶν ἐναντίον μου
- 17 Pysyköön hänen nimensä iankaikkisesti, ja versokoon hänen nimensä, niin kauan kuin aurinko paistaa. Hänessä he itseänsä siunatkoot, ja kaikki kansakunnat ylistäkööt häntä onnelliseksi.
May his name go on for ever, as long as the sun: may men be blessing themselves by him; may all nations be blessing his name.
 ἕως εἰσέλθω εἰς τὸ ἀγιαστήριον τοῦ θεοῦ καὶ συνῶ εἰς τὰ ἔσχατα αὐτῶν
- 18 Kiitetty olkoon Herra Jumala, Israelin Jumala, ainoa, joka ihmeitä tekee.
Praise be to the Lord God, the God of Israel, the only doer of wonders.
 πλὴν διὰ τὰς δολιότητας ἔθου αὐτοῖς κατέβαλες αὐτοῦς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι

- 19 Kiitetty olkoon hänen kunniansa nimi iankaikkisesti, ja kaikki maa olkoon täynnä hänen kunniaansa. Amen, amen.
Praise to the glory of his noble name for ever; let all the earth be full of his glory. So be it, So be it.
πῶς ἐγένοντο εἰς ἐρήμωσιν ἐξάπινα ἐξέλιπον ἀπόλοντο διὰ τὴν ἀνομίαν αὐτῶν
- 20 Daavidin, Iisain pojan, rukoukset päättyvät.
The prayers of David, the son of Jesse, are ended. <A Psalm. Of Asaph.>
ὡσεὶ ἐνύπνιον ἐξεχειρομένου κύριε ἐν τῇ πόλει σου τὴν εἰκόνα αὐτῶν ἐξουδενώσεις
- 1 Aasafin virsi. Totisesti, Jumala on hyvä Israelille, niille, joilla on puhdas sydän.
Truly, God is good to Israel, even to such as are clean in heart.
συνέσεως τῷ ασαφ ἵνα τί ἀπόσω ὁ θεός εἰς τέλος ὠργίσθη ὁ θυμός σου ἐπὶ πρόβατα νομῆς σου
- 2 Mutta minun jalkani olivat vähällä kompastua, askeleeni olivat aivan liukahtaa.
But as for me, my feet had almost gone from under me; I was near to slipping;
μνήσθητι τῆς συναγωγῆς σου ἧς ἐκτίσῃ ἀπ' ἀρχῆς ἐλυτρώσω ῥάβδον κληρονομίας σου ὅρος σιων τοῦτο ὃ κατεσκίηνωσας ἐν αὐτῷ
- 3 Sillä minussa nousi kateus ylvästelijöitä kohtaan, kun minä näin jumalattomien menestyvän.
Because of my envy of the men of pride, when I saw the well-being of the wrongdoers.
ἐπαρον τὰς χειράς σου ἐπὶ τὰς ὑπερηφανίας αὐτῶν εἰς τέλος ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρός ἐν τοῖς ἁγίοις σου
- 4 Sillä he ovat vaivoista vapaat kuolemaansa asti, he ovat voimakkaat ja lihavat.
For they have no pain; their bodies are fat and strong.
καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἐορτῆς σου ἔθεντο τὰ σημεῖα αὐτῶν σημεῖα καὶ οὐκ ἔγνωσαν
- 5 Eivät he koe muitten kuolevaisten tuskia, eikä heitä vaivata niinkuin muita ihmisiä.
They are not in trouble as others are; they have no part in the unhappy fate of men.
ὡς εἰς τὴν εἴσοδον ὑπεράνω
- 6 Sentähden on ylpeys heillä kaulakoristeena, väkivalta on puku, joka heidät verhoaa.
For this reason pride is round them like a chain; they are clothed with violent behaviour as with a robe.
ὡς ἐν δρυμῷ ξύλων ἀξίναις ἐξέκοψαν τὰς θύρας αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐν πελέκει καὶ λαξευτηρίῳ κατέρραξαν αὐτήν
- 7 Heidän silmänsä pullistuvat ulos heidän lihavuudestaan, heidän sydämensä kuvittelut kulkevat valtoimina.
Their eyes are bursting with fat; they have more than their heart's desire.
ἐνεπύρισαν ἐν πυρὶ τὸ ἁγιαστήριόν σου εἰς τὴν γῆν ἐβεβήλωσαν τὸ σκῆνωμα τοῦ ὀνόματός σου
- 8 He pilkkaavat ja puhuvat väkivallan puheita pahuudessansa, he puhuvat kuin korkeuksista.
Their thoughts are deep with evil designs; their talk from their seats of power is of cruel acts.
εἶπαν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν ἡ συγγένεια αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ δεῦτε καὶ κατακαύσωμεν πάσας τὰς ἐορτὰς τοῦ θεοῦ ἀπὸ τῆς γῆς
- 9 Heidän suunsa tavoittelee taivasta, ja heidän kielensä kulkee pitkin maata.
Their mouth goes up to heaven; their tongues go walking through the earth.
τὰ σημεῖα ἡμῶν οὐκ εἶδομεν οὐκ ἔστιν ἔτι προφήτης καὶ ἡμᾶς οὐ γινώσεται ἔτι
- 10 Sentähden heidän kansansa liittyy heihin ja särpii vettä kyllähti.
For this reason they are full of bread; and water is ever flowing for them.
ἕως πότε ὁ θεός ὀνειδιεῖ ὁ ἐχθρός παροξυνεῖ ὁ ὑπεναντίος τὸ ὄνομά σου εἰς τέλος
- 11 Ja he sanovat: "Kuinka Jumala sen tietäisi, onko tietoa Korkeimmalla?"
And they say, How will the Lord see this? is there knowledge in the Most High?
ἵνα τί ἀποστρέφεις τὴν χειρά σου καὶ τὴν δεξιάν σου ἐκ μέσου τοῦ κόλπου σου εἰς τέλος
- 12 Katso, nämä ovat jumalattomat; kuitenkin he elävät ainaisessa rauhassa ja rikastuvat yhäti.
Truly, such are the sinners; they do well at all times, and their wealth is increased.
ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος εἰργάσατο σωτηρίαν ἐν μέσῳ τῆς γῆς

- 13 Turhaan minä olen pitänyt sydämeni puhtaana ja pessyt käteni viattomuudessa:
As for me, I have made my heart clean to no purpose, washing my hands in righteousness;
σὺ ἐκραταίωσας ἐν τῇ δυνάμει σου τὴν θάλασσαν σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος
- 14 minua vaivataan joka aika, ja minä saan joka aamu kuritusta.
For I have been troubled all the day; every morning have I undergone punishment.
σὺ συνέθλασας τὰς κεφαλὰς τοῦ δράκοντος ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς αἰθίοφιν
- 15 Jos olisin sanonut: "Noin minäkin puhun", katso, niin minä olisin ollut petollinen koko sinun lastesi sukua kohtaan.
If I would make clear what it is like, I would say, You are false to the generation of your children.
σὺ διέρρηξας πηγὰς καὶ χειμάρρους σὺ ἐξήρανας ποταμοὺς ἠθαμ
- 16 Minä mietin päästäkseni tästä selvytyteen; mutta se oli minulle ylen vaikeata,
When my thoughts were turned to see the reason of this, it was a weariness in my eyes;
σὴ ἐστιν ἡ ἡμέρα καὶ σὴ ἐστιν ἡ νύξ σὺ κατηρτίσω φαῦσιν καὶ ἤλιον
- 17 kunnes minä pääsin sisälle Jumalan pyhiin salaisuuksiin ja käsitin, mikä heidän loppunsa on oleva.
Till I went into God's holy place, and saw the end of the evil-doers.
σὺ ἐποίησας πάντα τὰ ὄρια τῆς γῆς θέρος καὶ ἔαρ σὺ ἐπλάσας αὐτά
- 18 Totisesti, sinä panet heidät liukkaalle, perikatoon sinä heidät syökset.
You put their feet where there was danger of slipping, so that they go down into destruction.
μνήσθητι ταύτης ἐχθρὸς ὠνειδίσειν τὸν κύριον καὶ λαὸς ἄφρων παρῶζυεν τὸ ὄνομά σου
- 19 Kuinka he joutuvatkaan äkisti turmioon! He hukkuvat, heidän loppunsa on kauhistava.
How suddenly are they wasted! fears are the cause of their destruction.
μὴ παραδῶς τοῖς θηρίοις ψυχὴν ἐξομολογουμένην σοι τῶν ψυχῶν τῶν πενήτων σου μὴ ἐπιλάβη εἰς τέλος
- 20 Niinkuin unen käy herätessä, niin sinä, Herra, kun heräjä, heidän valhekuvansa hylkää.
As a dream when one is awake, they are ended; they are like an image gone out of mind when sleep is over.
ἐπίβλεψον εἰς τὴν διαθήκην σου ὅτι ἐπληρώθησαν οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς οἴκων ἀνομιῶν
- 21 Kun minun sydämeni katkeroitui ja minun munaskuihini pisti,
My heart was made bitter, and I was pained by the bite of grief:
μὴ ἀποστραφῆτω τεταπεινωμένος κατησχυμένος πτωχὸς καὶ πένης αἰνέσουσιν τὸ ὄνομά σου
- 22 silloin minä olin järjetön enkä mitään älynnyt, olin sinun edessäsi kuin nauta.
As for me, I was foolish, and without knowledge; I was like a beast before you.
ἀνάστα ὁ θεὸς δίκασον τὴν δίκην σου μνήσθητι τῶν ὠνειδισμῶν σου τῶν ὑπὸ ἄφρονος ὄλην τὴν ἡμέραν
- 23 Kuitenkin minä pysyn alati sinun tykönäsi, sinä pidät minua kiinni oikeasta kädestäni.
But still I am ever with you; you have taken me by my right hand.
μὴ ἐπιλάβη τῆς φωνῆς τῶν ἱκετῶν σου ἡ ὑπερηφάνια τῶν μισούτων σε ἀνέβη διὰ παντὸς πρὸς σέ
- 1 Aasafin mietevirsi. Miksi sinä, Jumala, hylkäsit meidät ainiaaksi, miksi suitsuaa sinun vihasi laitumesi lampaista vastaan?
<Maschil.> Of Asaph.> Of God, why have you put us away from you for ever? why is the fire of your wrath smoking against the sheep who are your care?
εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρης ψαλμὸς τῷ ασαφ ὦδῆς
- 2 Muista seurakuntaasi, jonka muinoin omaksesi otit, jonka lunastit perintösuvuksesi. Muista Siionin vuorta, jolla sinä asut.
Keep in mind your band of worshippers, for whom you gave payment in the days which are past, whom you took for yourself as the people of your heritage; even this mountain of Zion, which has been your resting-place.
ἐξομολογησόμεθά σοι ὁ θεὸς ἐξομολογησόμεθα καὶ ἐπικαλῶσόμεθα τὸ ὄνομά σου

- 3 Ohjaa askeleesi ikuisille raunioille. Vihollinen on raiskannut kaiken pyhäkössä.
Go up and see the unending destruction; all the evil which your haters have done in the holy place;
διηγῆσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου ὅταν λάβω καιρὸν ἐγὼ εὐθότητας κρινῶ
- 4 Sinun vihollisesi huusivat kokoushuoneessasi, he pystyttivät omat merkkinsä merkeiksi sinne.
Sending out their voices like lions among your worshippers; they have put up their signs to be seen.
ἐτάκη ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ ἐγὼ ἐστερέωσα τοὺς στύλους αὐτῆς διάψαλμα
- 5 Näytti, kuin olisi tiheässä metsässä kirveitä heilutettu korkealle.
They are cutting down, like a man whose blade is lifted up against the thick trees.
εἶπα τοῖς παρανομοῦσιν μὴ παρανομεῖτε καὶ τοῖς ἀμαρτάνουσιν μὴ ὑψοῦτε κέρασ
- 6 Niin he löivät kaikki sen veistokset kirveillä ja nuijilla rikki.
Your doors are broken down with hammers and iron blades.
μὴ ἐπαίρετε εἰς ὕψος τὸ κέρασ ὑμῶν μὴ λαλεῖτε κατὰ τοῦ θεοῦ ἀδικίαν
- 7 He pistivät sinun pyhäkkösi tuleen, he häväsivät, panivat maan tasalle sinun nimesi asumuksen.
They have put on fire your holy place; they have made the place of your name unclean, pulling it down to the earth.
ὅτι οὔτε ἀπὸ ἐξόδων οὔτε ἀπὸ δυσμῶν οὔτε ἀπὸ ἐρήμων ὀρέων
- 8 He sanoivat sydämessään: "Me hävitämme heidät kaikki tyynni". He polttivat kaikki jumalanpalvelushuoneet maasta.
They have said in their hearts, Let us put an end to them all together; they have given over to the fire all God's places of worship in the land.
ὅτι ὁ θεὸς κριτῆς ἐστὶν τοῦτον ταπεινοὶ καὶ τοῦτον ὑψοῖ
- 9 Merkkejämme me emme näe, ei ole enää profeettaa, eikä ole joukossamme ketään, joka tietäisi, kuinka kauan -.
We do not see our signs: there is no longer any prophet, or anyone among us to say how long.
ὅτι ποτήριον ἐν χειρὶ κυρίου οἴνου ἀκράτου πληρὲσ κεράσματα καὶ ἐκκλινεν ἐκ τούτου εἰς τοῦτο πλὴν ὁ τρυγίας αὐτοῦ οὐκ ἐξεκενώθη πίνονται πάντες οἱ ἀμαρτωλοὶ τῆσ γῆσ
- 10 Kuinka kauan, Jumala, vihollinen saa herjata, vihamies pilkata sinun nimeäsi lakkaamatta?
O God, how long will those who are against us say cruel things? will the hater go on looking down on your name for ever?
ἐγὼ δὲ ἀγαλλιάσομαι εἰς τὸν αἰῶνα ψαλῶ τῷ θεῷ ἰακωβ
- 11 Miksi pidätät kättäsi, oikeata kättäsi? Vedä se povestasi ja hävitä heidät.
Why are you keeping back your hand, and covering your right hand in your robe?
καὶ πάντα τὰ κέρατα τῶν ἀμαρτωλῶν συγκλάσω καὶ ὑψωθήσεται τὰ κέρατα τοῦ δικαίου
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Älä turmele"; virsi; Aasafin laulu.
&lfto the chief music-maker; put to Al-tashheth. A Psalm. Of Asaph. A Song.>\
εἰς τὸ τέλος ἐν ὕμνοισ ψαλμὸς τῷ ασαφ ᾠδὴ πρὸς τὸν ἀσσύριον
- 2 Me kiitämme sinua, Jumala, me kiitämme sinua; lähellä on sinun nimesi, sinun ihmeitäsi kerrotaan.
\75:1\To you, O God, we give praise, to you we give praise: and those who give honour to your name make clear your works of power.
γνωστὸς ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὁ θεὸς ἐν τῷ ἰσραηλ μέγα τὸ ὄνομα αὐτοῦ
- 3 "Vaikka minä valitsenkin ajan, minä tuomitsen oikein.
\75:2\When the right time has come, I will be the judge in righteousness.
καὶ ἐγενήθη ἐν εἰρήνῃ ὁ τόπος αὐτοῦ καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἐν σιων
- 4 Vaikka maa kaikkine asukkaineen menehtyy pelkoon, pidän minä pystyssä sen patsaat." Sela.
\75:3\When the earth and all its people become feeble, I am the support of its pillars. (Selah.)
ἐκεῖ συνέτριπεν τὰ κράτη τῶν τόξων ὄπλον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον διάψαλμα
- 5 "Ylvästelijöille minä sanon: älkää ylvästelkø, ja jumalattomille: älkää sarvea nostako.
\75:4\I say to the men of pride, Let your pride be gone: and to the sinners, Let not your horn be lifted up.
φωτίζεις σὺ θαυμαστῶς ἀπὸ ὀρέων αἰωνίων

- 6 Älkää nostako sarveanne korkealle, älkää puhuko niskoitellen, julkeasti."
 \75:5\Let not your horn be lifted up: let no more words of pride come from your outstretched necks.
 ἐταράχθησαν πάντες οἱ ἀσύνετοι τῇ καρδίᾳ ὑπνωσαν ὕπνον αὐτῶν καὶ οὐχ εἶδον οὐδὲν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πλοῦτου ταῖς χερσὶν αὐτῶν
- 7 Ei tule apua idästä, ei lännestä, ei vuorisesta erämaasta,
 \75:6\For honour does not come from the east, or from the west, or uplifting from the south;
 ἀπὸ ἐπιτιμῆσεώς σου ὁ θεὸς ἰακωβ ἐνύσταξαν οἱ ἐπιβεβηκότες τοὺς ἵππους
- 8 vaan Jumala on se, joka tuomitsee: yhden hän alentaa, toisen ylentää.
 \75:7\But God is the judge, putting down one, and lifting up another.
 σὺ φοβερός εἶ καὶ τίς ἀντιστήσεται σοι ἀπὸ τότε ἡ ὀργὴ σου
- 9 Sillä Herran kädessä on malja, joka vaahtoa täynnänsä höystettyä viiniä, ja siitä hän kaataa; kaikkien maan jumalattomien täytyy se juoda, särpiä pohjasakkaa myöten.
 \75:8\For in the hand of the Lord is a cup, and the wine is red; it is well mixed, overflowing from his hand: he will make all the sinners of the earth take of it, even to the last drop.
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἠκούσας κρίσιν γῆ ἐφοβήθη καὶ ἠσύχασεν
- 10 Mutta minä julistan iäti, veisaan kiitosta Jaakobin Jumalalle.
 \75:9\But I will ever be full of joy, making songs of praise to the God of Jacob.
 ἐν τῷ ἀναστήναι εἰς κρίσιν τὸν θεὸν τοῦ σῶσαι πάντας τοὺς πρᾶξις τῆς γῆς διάψαλμα
- 11 Ja kaikki jumalattomien sarvet minä katkaisen; korkealle kohoavat vanhurskaan sarvet.
 \75:10\By him will all the horns of the sinners be cut off; but the horns of the upright will be lifted up.
 ὅτι ἐνθῦμιον ἀνθρώπου ἐξομολογήσεται σοι καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίου ἐορτάσει σοι
- 1 Veisuunjohtajalle; kielisoittimilla; virsi; Aasafin laulu.
 <To the chief music-maker; put to Neginoth. A Psalm. Of Asaph. A Song.>\
 εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ ἰδιθουν τῷ ασαφ ψαλμός
- 2 Jumala on tunnettu Juudassa, hänen nimensä on suuri Israelissa;
 \76:1\In Judah is the knowledge of God; his name is great in Israel,
 φωνῆ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα φωνῆ μου πρὸς τὸν θεόν καὶ προσέσχεν μοι
- 3 Saalemissa on hänen majansa ja hänen asumuksensa Siionissa.
 \76:2\In Salem is his tent, his resting-place in Zion.
 ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου τὸν θεὸν ἐξεζήτησα ταῖς χερσὶν μου νυκτὸς ἐναντίον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἠπατήθην ἀπηνήνατο παρακληθῆναι ἡ ψυχὴ μου
- 4 Siellä hän mursi jousen salamat, kilven ja miekan ja sodan. Sela.
 \76:3\There were the arrows of the bow broken, there he put an end to body-cover, sword, and fight. (Selah.)
 ἐμνήσθην τοῦ θεοῦ καὶ εὐφράνθην ἠδολέσχισα καὶ ὀλιγοψύχησεν τὸ πνεῦμά μου διάψαλμα
- 5 Kirkkaudessa, valtasuuruudessa sinä tulit voittosaaliin vuorilta.
 \76:4\You are shining and full of glory, more than the eternal mountains.
 προκατελάβοντο φυλακὰς οἱ ὀφθαλμοί μου ἐταράχθην καὶ οὐκ ἐλάλησα
- 6 Urhoollisilta ryöstettiin aseet, he uupuivat uneen; kaikkien sankarien kädet herposivat.
 \76:5\Gone is the wealth of the strong, their last sleep has overcome them; the men of war have become feeble.
 διελογισάμην ἡμέρας ἀρχαίας καὶ ἔτη αἰώνια ἐμνήσθην καὶ ἐμελέτησα
- 7 Sinun nuhtelustasi, Jaakobin Jumala, vaipuivat raskaaseen uneen vaunut ja hevoset.
 \76:6\At the voice of your wrath, O God of Jacob, deep sleep has overcome carriage and horse.
 νυκτὸς μετὰ τῆς καρδίας μου ἠδολέσχουν καὶ ἔσκαλλεν τὸ πνεῦμά μου
- 8 Sinä olet peljättävä, kuka kestää sinun edessäsi, kun sinä vihastut?
 \76:7\You, you are to be feared; who may keep his place before you in the time of your wrath?
 μὴ εἰς τοὺς αἰῶνας ἀπόσεται κύριος καὶ οὐ προσθήσει τοῦ εὐδοκῆσαι ἔτι

- 9 Taivaasta sinä annoit tuomiosi kuulua; maa peljästy ja vaikeni,
 \76:8\From heaven you gave your decision; the earth, in its fear, gave no sound,
 ἢ εἰς τέλος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἀποκόψει ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν
- 10 kun Jumala nousi tuomiolle vapahtaakseen kaikki maan nöyrät. Sela.
 \76:9\When God took his place as judge, for the salvation of the poor on the earth. (Selah.)
 ἢ ἐπιλήσεται τοῦ οἰκτιρῆσαι ὁ θεὸς ἢ συνέξει ἐν τῇ ὀργῇ αὐτοῦ τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ διάψαλα
- 11 Sillä ihmisten viha tulee sinulle ylistykseksi: sinä vyöttäydyt vihan ylenpalttisuuteen.
 \76:10\The ... will give you praise; the rest of ...
 καὶ εἶπα νῦν ἠρξάμην αὐτῇ ἢ ἀλλοίωσις τῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου
- 12 Tehkää lupauksia ja täyttäkää ne Herralle, Jumalallenne. Kaikki hänen ympärillään asuvaset tuokoot lahjoja Peljättävälle,
 \76:11\Give to the Lord your God what is his by right; let all who are round him give offerings to him who is to be feared.
 ἐμνήσθην τῶν ἔργων κυρίου ὅτι μνησθήσομαι ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν θαυμασίων σου
- 13 joka nöyryyttää ruhtinaitten rohkeuden ja joka on peljättävä maan kuninkaille.
 \76:12\He puts an end to the wrath of rulers; he is feared by the kings of the earth.
 καὶ μελετήσω ἐν πᾶσιν τοῖς ἔργοις σου καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν σου ἀδολεσχίσω
- 1 Veisuunjohtajalle; Jedutunin tapaan; Asafin virsi.
 <To the chief music-maker. After Jeduthun. Of Asaph. A Psalm.>
 συνέσεως τῷ ασαφ προσέχετε λαός μου τὸν νόμον μου κλίνετε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου
- 2 Minä korotan ääneni Jumalan puoleen ja huudan; minä korotan ääneni Jumalan puoleen, että hän minua kuulis.
 \77:1\I was crying to God with my voice; even to God with my voice, and he gave ear to me.
 ἀνοιξὼ ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου φθέγξομαι προβλήματα ἀπ' ἀρχῆς
- 3 Ahdistukseni aikana minä etsin Herraa; minun käteni on yöllä ojennettuna eikä väsy; minun sieluni ei lohdutuksesta huoli.
 \77:2\In the day of my trouble, my heart was turned to the Lord; my hand was stretched out in the night without resting; my soul would not be comforted.
 ὅσα ἠκούσαμεν καὶ ἔγνωμεν αὐτὰ καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν διηγήσαντο ἡμῖν
- 4 Minä muistan Jumalaa ja huokaan; minä tutkistelen, ja minun henkeni näantyy. Sela.
 \77:3\I will keep God in memory, with sounds of grief; my thoughts are troubled, and my spirit is overcome. (Selah.)
 οὐκ ἐκρύβη ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῶν εἰς γενεὰν ἑτέραν ἀπαγγέλλοντες τὰς αἰνέσεις τοῦ κυρίου καὶ τὰς δυναστείας αὐτοῦ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἃ ἐποίησεν
- 5 Sinä pidät minun silmäni valveilla; minä olen niin levoton, etten voi puhua.
 \77:4\You keep my eyes from sleep; I am so troubled that no words come.
 καὶ ἀνέστησεν μαρτύριον ἐν ἰακωβ καὶ νόμον ἔθετο ἐν ἰσραὴλ ὅσα ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν ἡμῶν τοῦ γνωρίσαι αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν
- 6 Minä ajattelen muinaisia päiviä, ammuin menneitä vuosia.
 \77:5\My thoughts go back to the days of the past, to the years which are gone.
 ὅπως ἂν γνῶ γενεὰ ἑτέρα υἱοὶ οἱ τεχνησόμενοι καὶ ἀναστήσονται καὶ ἀπαγγελοῦσιν αὐτὰ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν
- 7 Minä muistan yöllä kanteleeni, minä mietiskelen sydämessäni, ja minun henkeni tutkii:
 \77:6\The memory of my song comes back to me in the night; my thoughts are moving in my heart; my spirit is searching with care.
 ἵνα θῶνται ἐπὶ τὸν θεὸν τὴν ἐλπίδα αὐτῶν καὶ μὴ ἐπιλάθωνται τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐκζητήσουσιν
- 8 Hylkääkö Herra ikiajoiksi eikä enää osoita mielisuosiota?
 \77:7\Will the Lord put me away for ever? will he be kind no longer?
 ἵνα μὴ γένωνται ὡς οἱ πατέρες αὐτῶν γενεὰ σκολιὰ καὶ παραπικραίνουσα γενεὰ ἣτις οὐ κατηύθυνεν τὴν καρδίαν αὐτῆς καὶ οὐκ ἐπιστόθη μετὰ τοῦ θεοῦ τὸ πνεῦμα αὐτῆς
- 9 Onko hänen armonsa mennyt ainiaaksi, onko hänen lupauksensa lopussa polvesta polveen?
 \77:8\Is his mercy quite gone for ever? has his word come to nothing?
 υἱοὶ εφραϊμ ἐντεινόντες καὶ βάλλοντες τόξοις ἐστράφησαν ἐν ἡμέρᾳ πολέμου

- 10 Onko Jumala unhottanut olla armollinen, onko hän vihassaan lukinnut laupeutensa? Sela.
 \77:9\Has God put away the memory of his pity? are his mercies shut up by his wrath? (Selah.)
 οὐκ ἐφύλαξαν τὴν διαθήκην τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ οὐκ ἤθελον πορεύεσθαι
- 11 Minä sanoin: tämä on minun kärsimykseni, että Korkeimman oikea käsi on muuttunut.
 \77:10\And I said, It is a weight on my spirit; but I will keep in mind the years of the right hand of the Most High.
 καὶ ἐπελάθοντο τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ καὶ τῶν θαυμασιῶν αὐτοῦ ὧν ἔδειξεν αὐτοῖς
- 12 Minä muistelen Herran tekoja, minä muistelen sinun entisiä ihmetöitäsi.
 \77:11\I will keep in mind the works of Jah: I will keep the memory of your wonders in the past.
 ἐναντίον τῶν πατέρων αὐτῶν ἃ ἐποίησεν θαυμάσια ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἐν πεδίῳ τάνεως
- 13 Minä tutkistelen kaikkia sinun töitäsi, minä mietin sinun suuria tekojasi.
 \77:12\I will give thought to all your work, while my mind goes over your acts of power.
 διέρρηξεν θάλασσαν καὶ διήγαγεν αὐτούς ἔστησεν ὕδατα ὡσεὶ ἄσκον
- 14 Jumala, sinun tiesi on pyhä; kuka on jumala, suuri niinkuin sinä, Jumala?
 \77:13\Your way, O God, is holy: what god is so great as our God?
 καὶ ὠδήγησεν αὐτούς ἐν νεφέλῃ ἡμέρας καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐν φωτισμῷ πυρός
- 15 Sinä olet Jumala, joka teet ihmeitä, sinä olet ilmoittanut voimasi kansojen seassa.
 \77:14\You are the God who does works of power: you have made your strength clear to the nations.
 διέρρηξεν πέτραν ἐν ἐρήμῳ καὶ ἐπότισεν αὐτούς ὡς ἐν ἀβύσσῳ πολλῇ
- 16 Käsivarrellasi sinä lunastit kansasi, Jaakobin ja Joosefin lapset. Sela.
 \77:15\With your arm you have made your people free, the sons of Jacob and Joseph. (Selah.)
 καὶ ἐξήγαγεν ὕδωρ ἐκ πέτρας καὶ κατήγαγεν ὡς ποταμοὺς ὕδατα
- 17 Vedet näkivät sinut, Jumala, vedet näkivät sinut ja vapisivat, ja syvyydet värisivät.
 \77:16\The waters saw you, O God; the waters saw you, they were in fear: even the deep was troubled.
 καὶ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἀμαρτάνειν αὐτῷ παρεπύκρναν τὸν ὕψιστον ἐν ἀνύδρῳ
- 18 Pilvet purkivat vettä, pilvet antoivat jylinänsä, sinun nuolesi lensivät.
 \77:17\The clouds sent out water; the skies gave out a sound; truly, your arrows went far and wide.
 καὶ ἐξεπείρασαν τὸν θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν τοῦ αἰτήσαι βρώματα ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν
- 19 Sinun pauhinasi ääni vyöryi, salamat valaisivat maan piirin, maa vapisi ja järkkäi.
 \77:18\The voice of your thunder went rolling on; the world was flaming with the light of the storm; the earth was shaking.
 καὶ κατελάλησαν τοῦ θεοῦ καὶ εἶπαν μὴ δυνήσεται ὁ θεὸς ἐτοιμάσαι τράπεζαν ἐν ἐρήμῳ
- 20 Meren halki kävi sinun tiesi, sinun polkusi läpi suurten vetten, eivätkä sinun jälkesi tuntuneet.
 \77:19\Your way was in the sea, and your road in the great waters; there was no knowledge of your footsteps.
 ἐπεὶ ἐπάταξεν πέτραν καὶ ἐρρύθησαν ὕδατα καὶ χεῖμαρροι κατεκλύσθησαν μὴ καὶ ἄρτον δύναιται δοῦναι ἢ ἐτοιμάσαι τράπεζαν τῷ λαῷ αὐτοῦ
- 21 Sinä kuljetit kansasi niinkuin lammaislauman Mooseksen ja Aaronin kädellä.
 \77:20\You were guiding your people like a flock, by the hand of Moses and Aaron.
 διὰ τοῦτο ἤκουσεν κύριος καὶ ἀνεβάλετο καὶ πῦρ ἀνήφθη ἐν ἰακωβ καὶ ὀργὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 1 Aasafin mietevirsi. Kuuntele, kansani, minun opetustani, kallistakaa korvanne minun suuni sanoille.
 <Maschil.> Of Asaph.> Give ear, O my people, to my law; let your ears be bent down to the words of my mouth.
 ψαλμὸς τῷ ασαφ ὁ θεὸς ἤλθοσαν ἔθνη εἰς τὴν κληρονομίαν σου ἐμίαναν τὸν ναὸν τὸν ἅγιόν σου ἔθεντο ἱερουσαλημ εἰς ὀπωροφυλάκιον
- 2 Minä avaan suuni mietelmiin, tuon ilmi muinaisaikojen arvoituksia.
 Opening my mouth I will give out a story, even the dark sayings of old times;
 ἔθεντο τὰ θνησιμαῖα τῶν δούλων σου βρώματα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ τὰς σάρκας τῶν ὀσίων σου τοῖς θηρίοις τῆς γῆς

- 3 Mitä olemme kuulleet, minkä olemme saaneet tietää ja mitä isämme ovat meille kertoneet,
Which have come to our hearing and our knowledge, as they were given to us by our fathers.
ἐξέχεαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς ὕδωρ κύκλω ἱερουσαλημ καὶ οὐκ ἦν ὁ θάπτων
- 4 sitä me emme heidän lapsiltansa salaa, vaan me kerromme tulevalle polvelle Herran ylistettävistä teoista, hänen voimastansa ja ihmeistänsä, jotka hän on tehnyt.
We will not keep them secret from our children; we will make clear to the coming generation the praises of the Lord and his strength, and the great works of wonder which he has done.
ἐγενήθημεν ὄνειδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν μυκτηρισμὸς καὶ χλευασμὸς τοῖς κύκλω ἡμῶν
- 5 Hän asetti todistuksen Jaakobiin, hän sääti Israeliin lain ja käski meidän isiemme julistaa ne lapsillensa,
He put up a witness in Jacob, and made a law in Israel; which he gave to our fathers so that they might give knowledge of them to their children;
ἕως πότε κύριε ὀργισθήσῃ εἰς τέλος ἐκκαυθήσεται ὡς πῦρ ὁ ζήλός σου
- 6 että jälkipolvi saisi ne tietää, saisivat tietää vastedes syntyvät lapset, ja nekin nousisivat ja kertoisivat niistä lapsillensa.
So that the generation to come might have knowledge of them, even the children of the future, who would give word of them to their children;
ἔκχεον τὴν ὀργὴν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ μὴ γινώσκοντά σε καὶ ἐπὶ βασιλείας αἰ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο
- 7 Niin nämä panisivat uskalluksensa Jumalaan eivätkä unhottaisi Jumalan tekoja, vaan ottaisivat hänen käskyistänsä vaarin.
So that they might put their hope in God, and not let God's works go out of their minds, but keep his laws;
ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακωβ καὶ τὸν τόπον αὐτοῦ ἠρήμωσαν
- 8 Ja niin ei heistä tulisi, niinkuin heidän isistänsä, kapinoitseva ja niskoittleva polvi, sukupolvi, jonka sydän ei pysynyt lujana ja jonka henki ei pysynyt uskollisena Jumalalle.
And not be like their fathers, a stiff-necked and uncontrolled generation; a generation whose heart was hard, whose spirit was not true to God.
μὴ μνησθῆς ἡμῶν ἀνομιῶν ἀρχαίων ταχὺ προκαταλαβέτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοὶ σου ὅτι ἐπτωχεύσαμεν σφόδρα
- 9 Efraimin lapset, asestetut jousimiehet, kääntyivät pakoon taistelun päivänä.
The children of Ephraim, armed with bows, were turned back on the day of the fight.
βοήθησον ἡμῖν ὁ θεὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἕνεκα τῆς δόξης τοῦ ὀνόματός σου κύριε ῥύσαι ἡμᾶς καὶ ἰλάσθητι ταῖς ἀμαρτίαις ἡμῶν ἕνεκα τοῦ ὀνόματός σου
- 10 Eivät he pitäneet Jumalan liittoa, eivät tahtoneet vaeltaa hänen lakinsa mukaan,
They were not ruled by God's word, and they would not go in the way of his law;
μήποτε εἴπωσιν τὰ ἔθνη ποῦ ἐστὶν ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ γνωσθήτω ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἡ ἐκδίκησις τοῦ αἵματος τῶν δούλων σου τοῦ ἐκκεχυμένου
- 11 vaan he unhottivat hänen suuret tekonsa ja hänen ihmeensä, jotka hän heille näytti.
They let his works go out of their memory, and the wonders which he had made them see.
εἰσελθάτω ἐνώπιόν σου ὁ στεναγμὸς τῶν πεπεδημένων κατὰ τὴν μεγαλωσύνην τοῦ βραχιόνος σου περιποίησαι τοὺς υἱοὺς τῶν τεθνατωμένων
- 12 Heidän isiensä nähden hän ihmeitä teki Egyptin maassa, Sooaanin kedolla.
He did great works before the eyes of their fathers, in the land of Egypt, in the fields of Zoan.
ἀπόδος τοῖς γείτοσιν ἡμῶν ἑπταπλασίονα εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν τὸν ὄνειδισμόν αὐτῶν ὃν ὄνειδίσάν σε κύριε
- 13 Hän halkaisi meren ja vei heidät sen läpi, hän seisotti vedet roukkioksi.
The sea was cut in two so that they might go through; the waters were massed together on this side and on that.
ἡμεῖς δὲ λαὸς σου καὶ πρόβατα τῆς νομῆς σου ἀνθομολογησόμεθά σοι εἰς τὸν αἰῶνα εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἐξαγγελοῦμεν τὴν αἴνεσίν σου
- 1 Aasafin virsi. Jumala, pakanat ovat tunkeutuneet sinun perintöosaasi, he ovat saastuttaneet sinun pyhän temppelisi, ovat tehneet Jerusalemissa kiviraunion.
<A Psalm. Of Asaph.> O God, the nations have come into your heritage; they have made your holy Temple unclean; they have made Jerusalem a mass of broken walls.
εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ἀλλοιωθησομένων μαρτύριον τῷ ασαφ ψαλμὸς ὑπὲρ τοῦ ἀσσυρίου
- 2 He antoivat sinun palvelijajaisi ruumiit taivaan linnuille ruuaksi, maan pedoille sinun hurskaittesi lihan.
They have given the bodies of your servants as food to the birds of the air, and the flesh of your saints to the beasts of the earth.
ὁ ποιμαίνων τὸν ἰσραηλ πρόσχες ὁ ὀδηγὼν ὡσεὶ πρόβατα τὸν ἰωσηφ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβιν ἐμφάνηθι
- 3 He vuodattivat heidän vertansa kuin vettä ympäri Jerusalemissa, eikä heitä kukaan haudannut.
Their blood has been flowing like water round about Jerusalem; there was no one to put them in their last resting-place.
ἐναντίον εφραιμ καὶ βενιαμιν καὶ μανασση ἐξέγειρον τὴν δυναστείαν σου καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς

- 4 Me olemme joutuneet naapurimme häväistäviksi, niiden pilkattaviksi ja ivattaviksi, jotka ympärillämme asuvat.
We are looked down on by our neighbours, we are laughed at and made sport of by those who are round us.
ὁ θεός ἐπίστρεψον ἡμᾶς καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου καὶ σωθησόμεθα
- 5 Kuinka kauan sinä, Herra, olet yhäti vihoissasi, kuinka kauan sinun kiivautesi tulena palaa?
How long, O Lord? will you be angry for ever? will your wrath go on burning like fire?
κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἕως πότε ὀργίζῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου
- 6 Vuodata vihasi pakanain ylitse, jotka eivät sinua tunne, ja valtakuntien ylitse, jotka eivät sinun nimeäsi avukseen huuda.
Let your wrath be on the nations who have no knowledge of you, and on the kingdoms who have not made prayer to your name.
ψωμιεῖς ἡμᾶς ἄρτον δακρῶν καὶ ποτιεῖς ἡμᾶς ἐν δάκρυσιν ἐν μέτρῳ
- 7 Sillä he ovat syöneet Jaakobin ja tehneet hänen asuinsijansa autioksi.
For they have taken Jacob for their meat, and made waste his house.
ἔθου ἡμᾶς εἰς ἀντιλογίαν τοῖς γείτοσιν ἡμῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν ἐμυκτήρισαν ἡμᾶς
- 8 Älä lue meidän syyksemme isiemme rikoksia, anna armosi pian kohdata meitä, sillä me olemme sangen viheliäisiksi tulleet.
Do not keep in mind against us the sins of our fathers; let your mercy come to us quickly, for we have been made very low.
κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐπίστρεψον ἡμᾶς καὶ ἐπίφανον τὸ πρόσωπόν σου καὶ σωθησόμεθα διάψαλμα
- 9 Auta meitä sinä, pelastuksemme Jumala, nimesi kunnian tähden, pelasta meidät ja anna meidän syntimme anteeksi nimesi tähden.
Give us help, O God of our salvation, for the glory of your name; take us out of danger and give us forgiveness for our sins, because of your name.
ἄμπελον ἐξ αἰγύπτου μετήρας ἐξέβαλες ἔθνη καὶ κατεφύτευσας αὐτήν
- 10 Miksi pakanat saisivat sanoa: "Missä on heidän Jumalansa?" Tulkoon tunnetuksi pakanain seassa, meidän silmäimme nähden, sinun palvelijaisi vuodatetun veren kosto.
Why may the nations say, Where is their God? Let payment for the blood of your servants be made openly among the nations before our eyes.
ὠδοποίησας ἔμπροσθεν αὐτῆς καὶ κατεφύτευσας τὰς ρίζας αὐτῆς καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ
- 11 Tulkoon vankien huokaus sinun kasvojesi eteen; suuren käsivartesi voimalla pidä elossa kuoleman lapset.
Let the cry of the prisoner come before you; with your strong arm make free the children of death;
ἐκάλυψεν ὄρη ἡ σικὰ αὐτῆς καὶ αἱ ἀναδενδράδες αὐτῆς τὰς κέδρους τοῦ θεοῦ
- 12 Ja maksa naapureillemme, heidän helmaansa, seitsenkertaisesti se herjaus, jolla he ovat herjanneet sinua, Herra.
And give punishment seven times over into the breast of our neighbours for the bitter words which they have said against you, O Lord.
ἐξέτεινεν τὰ κλήματα αὐτῆς ἕως θαλάσσης καὶ ἕως ποταμοῦ τὰς παραφύδας αὐτῆς
- 13 Mutta me, sinun kansasi, sinun laitumesi lampaat, kiitämme sinua iankaikkisesti, julistamme sinun kiitostasi polvesta polveen.
So we your people, and the sheep of your flock, will give you glory for ever: we will go on praising you through all generations.
ἵνα τί καθεῖλες τὸν φραγμὸν αὐτῆς καὶ τρυγῶσιν αὐτὴν πάντες οἱ παραπορευόμενοι τὴν ὁδόν
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Liljat"; Aasafin todistus; virsi.
<To the chief music-maker; put to Shoshannim-eduth. Of Asaph. A Psalm.>
εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληνῶν τῷ ασαφ ψαλμός
- 2 Kuuntele, Israelin paimen. Sinä, joka johdat Joosefia niinkuin lammaslaumaa, sinä, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat, ilmesty kirkkaudessasi.
<1\Give ear, O Keeper of Israel, guiding Joseph like a flock; you who have your seat on the winged ones, let your glory be seen.
ἀγαλλιᾶσθε τῷ θεῷ τῷ βοηθῷ ἡμῶν ἀλαλάξατε τῷ θεῷ ἰακωβ
- 3 Efraimin, Benjaminin ja Manassen edessä herätä voimasi, tule meidän avuksemme.
<2\Before Ephraim and Benjamin and Manasseh, let your strength be awake from sleep, and come as our salvation.
λάβετε ψαλμὸν καὶ δότε τύμπανον ψαλτήριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας
- 4 Jumala, saata meidät entisellemme, valista kasvosi, niin me autetuiksi tulemme.
<3\Take us back again, O God; let us see the shining of your face, and let us be safe.
σαλπύσατε ἐν νεομηνίᾳ σάλπιγγι ἐν εὐσήμῳ ἡμέρα ἑορτῆς ἡμῶν

- 5 Herra, Jumala Sebaot, kuinka kauan sinä annat vihasi suitsuta, kun sinun kansasi rukoilee?
 \80:4\O Lord God of armies, how long will your wrath be burning against the rest of your people?
 ὅτι πρόσταγμα τῷ ἰσραὴλ ἐστὶν καὶ κρίμα τῷ θεῷ ἰακωβ
- 6 Sinä olet syöttänyt heille kyynelten leipää, olet juottanut heille maljoittain kyyneleitä;
 \80:5\You have given them the bread of weeping for food; for their drink you have given them sorrow in great measure.
 μαρτύριον ἐν τῷ ἰωσηφ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ ἐξέλθειν αὐτὸν ἐκ γῆς αἰγύπτου γλώσσαν ἦν οὐκ ἔγνω ἤκουσεν
- 7 olet pannut meidät riidaksi naapureillemme, meidän vihollisemme pilkkaavat meitä.
 \80:6\You make us a cause of war among our neighbours; our haters are laughing at us among themselves.
 ἀπέστησεν ἀπὸ ἄρσεων τὸν νῶτον αὐτοῦ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐν τῷ κοφίνῳ ἐδοῦλευσαν
- 8 Jumala Sebaot, saata meidät entisellemme, valista kasvosi, niin me autetuiksi tulemme.
 \80:7\Take us back again, O God of armies; let us see the shining of your face, and let us be safe.
 ἐν θλίψει ἐπεκαλέσω με καὶ ἐρρυσάμην σε ἐπήκουσά σου ἐν ἀποκρύφῳ καταγίδος ἐδοκίμασά σε ἐπὶ ὕδατος ἀντιλογίας διάψαλμα
- 9 Sinä siirsit viinipuun Egyptistä, sinä karkoitit pakanat ja istutit sen.
 \80:8\You took a vine out of Egypt: driving out the nations, and planting it in their land.
 ἄκουσον λαός μου καὶ διαμαρτύρομαι σοι ἰσραὴλ ἐν ἀκούσης μου
- 10 Sinä raivasit sille sijan, ja se juurtui ja täytti maan.
 \80:9\You made ready a place for it, so that it might take deep root, and it sent out its branches over all the land.
 οὐκ ἔσται ἐν σοὶ θεὸς πρόσφατος οὐδὲ προσκυνήσεις θεῷ ἄλλοτριῷ
- 11 Se peitti vuoret varjollansa ja oksillansa Jumalan setrit.
 \80:10\The mountains were covered with its shade, and the great trees with its branches.
 ἐγὼ γάρ εἰμι κύριος ὁ θεὸς σου ὁ ἀναγαγὼν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου πλάτυνον τὸ στόμα σου καὶ πληρώσω αὐτὸ
- 12 Se levitti köynnöksensä mereen asti ja vesansa Euftrat-virtaan saakka.
 \80:11\It sent out its arms to the Sea, and its branches to the River.
 καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ λαός μου τῆς φωνῆς μου καὶ ἰσραὴλ οὐ προσέσχεν μοι
- 13 Miksi sinä särjät aidan sen ympäriltä, niin että kaikki tienkulkijat sitä repivät?
 \80:12\Why are its walls broken down by your hands, so that all who go by may take its fruit?
 καὶ ἐξαπέστειλα αὐτοὺς κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν καρδιῶν αὐτῶν πορεύσονται ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν
- 14 Metsäkarju sitä jyräsi, ja kedon eläimet sitä syövät.
 \80:13\It is uprooted by the pigs from the woods, the beasts of the field get their food from it.
 εἰ ὁ λαός μου ἤκουσέν μου ἰσραὴλ ταῖς ὁδοῖς μου εἰ ἐπορεύθη
- 15 Jumala Sebaot, käänny takaisin, katso alas taivaasta ja näe; ota hoitaaksesi tämä viinipuu
 \80:14\Come back, O God of armies: from heaven let your eyes be turned to this vine, and give your mind to it,
 ἐν τῷ μηδενὶ ἂν τοὺς ἔχθρους αὐτῶν ἐταπεινώσω καὶ ἐπὶ τοὺς θλίβοντας αὐτοὺς ἐπέβαλον τὴν χεῖρά μου
- 16 ja suojaa se, minkä sinun oikea kätesi istutti, tämä taimi, jonka kasvatit suureksi itseäsi varten.
 \80:15\Even to the tree which was planted by your right hand, and to the branch which you made strong for yourself.
 οἱ ἔχθροὶ κυρίου ἐψεύσαντο αὐτῷ καὶ ἔσται ὁ καιρὸς αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα
- 17 Se on tulen polttama, se on karsittu. He hukkuvat sinun kasvojesi uhkauksesta.
 \80:16\It is burned with fire; it is cut down: they are made waste by the wrath of your face.
 καὶ ἐψώμισεν αὐτοὺς ἐκ στέατος πυροῦ καὶ ἐκ πέτρας μέλι ἐχόρτασεν αὐτοὺς
- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin viininkorjuulaulu; Aasaffin virsi.
 <To the chief music-maker; put to the Gittith. Of Asaph.>\
 ψαλμὸς τῷ ασαφ ὁ θεὸς ἔστη ἐν συναγωγῇ θεῶν ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρίνει

- 2 Nostakaa ilohuuto Jumalalle, joka on meidän väkevyytemme; nostakaa riemuhuuto Jaakobin Jumalalle.
 \81:1\Make a song to God our strength: make a glad cry to the God of Jacob.
 ἔως πότε κρίνετε ἀδικίαν καὶ πρόσωπα ἀμαρτωλῶν λαμβάνετε διάψαλμα
- 3 Virittäkää kiitosvirsi, lyökää vaskirumpuja, soittakaa suloisesti kanteleita ynnä harppuja.
 \81:2\Take up the melody, playing on an instrument of music, even on corded instruments.
 κρίνατε ὄρφανὸν καὶ πτωχὸν ταπεινὸν καὶ πένητα δικαιώσατε
- 4 Puhaltakaa pasunaa uudenkuun aikana, täyden kuun aikana, meidän juhlapäivämme kunniaksi.
 \81:3\Let the horn be sounded in the time of the new moon, at the full moon, on our holy feast-day:
 ἐξέλεσθε πένητα καὶ πτωχὸν ἐκ χειρὸς ἀμαρτωλοῦ ῥύσασθε
- 5 Sillä tämä on käsky Israelille, Jaakobin Jumalan säädös.
 \81:4\For this is a rule for Israel, and a law of the God of Jacob.
 οὐκ ἔγνωσαν οὐδὲ συνήκαν ἐν σκοτίαι διαπορεύονται σαλευθήσονται πάντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς
- 6 Hän asetti sen todistukseksi Joosefille käydessään Egyptin maata vastaan. Minä kuulen puheen, joka on minulle outo:
 \81:5\He gave it to Joseph as a witness, when he went out over the land of Egypt; then the words of a strange tongue were sounding in my ears.
 ἐγὼ εἶπα θεοὶ ἐστε καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες
- 7 "Minä nostin taakan hänen hartioiltansa, hänen kätensä pääsivät kantokorin kuormasta.
 \81:6\I took the weight from his back; his hands were made free from the baskets.
 ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθήσκετε καὶ ὡς εἷς τῶν ἀρχόντων πίπτετε
- 8 Hädässäsi sinä huusit, ja minä vapautin sinut; ukkospilven peitosta minä vastasin sinulle, minä koettelin sinua Meriban veden luona." Sela.
 \81:7\You gave a cry in your trouble, and I made you free; I gave you an answer in the secret place of the thunder; I put you to the test at the waters of Meribah. (Selah.)
 ἀνάστα ὁ θεός κρινὸν τὴν γῆν ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν
- 1 Aasafin virsi. Jumala seisoo jumalien kokouksessa, hän on tuomari jumalien keskellä:
 <A Psalm. Of Asaph.> God is in the meeting-place of God; he is judging among the gods.
 ὃδὴ ψαλμοῦ τῷ ασαφ
- 2 "Kuinka kauan te tuomitsette väärin ja pidätte jumalattomain puolta?" Sela.
 How long will you go on judging falsely, having respect for the persons of evil-doers? (Selah.)
 ὁ θεός τίς ὁμοιωθήσεται σοι μὴ σιγῆς μηδὲ καταπραΰνης ὁ θεός
- 3 "Auttakaa oikeuteensa vaivainen ja orpo, antakaa kurjalle ja puutteenalaiselle oikeus.
 Give ear to the cause of the poor and the children without fathers; let those who are troubled and in need have their rights.
 ὅτι ἰδοὺ οἱ ἐχθροὶ σου ἤχησαν καὶ οἱ μισοῦντές σε ἤραν κεφαλὴν
- 4 Vapauttakaa vaivainen ja köyhä, pelastakaa hänet jumalattomain käsistä.
 Be the saviour of the poor and those who have nothing: take them out of the hand of the evil-doers.
 ἐπὶ τὸν λαόν σου κατεπανοργεύσαντο γνώμην καὶ ἐβουλεύσαντο κατὰ τῶν ἁγίων σου
- 5 Ei ole heillä älyä, ei ymmärrystä, he vaeltavat pimeydessä: kaikki maan perustukset horjuvat.
 They have no knowledge or sense; they go about in the dark: all the bases of the earth are moved.
 εἶπαν δεῦτε καὶ ἐξολεθρεύσωμεν αὐτοὺς ἐξ ἔθνους καὶ οὐ μὴ μνησθῆ τὸ ὄνομα ἰσραὴλ ἔτι
- 6 Minä sanon: Te olette jumalia ja kaikki tyynni Korkeimman poikia;
 I said, You are gods; all of you are the sons of the Most High:
 ὅτι ἐβουλεύσαντο ἐν ὁμοιοῖα ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ σοῦ διαθήκην διέθεντο
- 7 kuitenkin te kuolette, niinkuin ihmiset kuolevat, ja kaadutte niinkuin kuka ruhtinas tahansa."
 But you will come to death like men, falling like one of the rulers of the earth.
 τὰ σκηνώματα τῶν ἰδουμαίων καὶ οἱ ἰσραηλιταὶ μοῶσθ καὶ οἱ ἀγαρηνοὶ

- 8 Nouse, Jumala, tuomitse maa, sillä sinä perit kaikki pakanakansat.
Up! O God, come as judge of the earth; for all the nations are your heritage.
γεβαλ και αμμων και αμαληκ και αλλόφυλοι μετὰ τῶν κατοικοῦντων τύρον
- 1 Laulu, Aasafin virsi.
<A Song. A Psalm. Of Asaph.>
εις τὸ τέλος ὑπὲρ τῶν ληγῶν τοῖς υἱοῖς κορε ψαλμός
- 2 Jumala, älä ole niin ääneti, älä ole vaiti, älä ole, Jumala, niin hiljaa.
\\83:1\\O God, do not keep quiet: let your lips be open and take no rest, O God.
ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου κύριε τῶν δυνάμεων
- 3 Sillä, katso, sinun vihollisesi pauhaavat, ja sinun vihaajasi nostavat päätänsä.
\\83:2\\For see! those who make war on you are out of control; your haters are lifting up their heads.
ἐπιποθεῖ και ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εις τὰς ἀλλὰς τοῦ κυρίου ἡ καρδία μου και ἡ σὰρξ μου ἠγαλλίασαντο ἐπὶ θεὸν ζῶντα
- 4 Heillä on kavalat hankkeet sinun kansaasi vastaan, ja he pitävät neuvoa sinun suojattejasi vastaan.
\\83:3\\They have made wise designs against your people, talking together against those whom you keep in a secret place.
και γὰρ στρουθίον εὔρεν ἐαυτῷ οικίαν και τρυγῶν νοσσιὰν ἐαυτῇ οὐ θήσει τὰ νοσσία αὐτῆς τὰ θουσιαστήριά σου κύριε τῶν δυνάμεων ὁ βασιλεύς μου και ὁ θεός μου
- 5 He sanovat: "Tulkaa, hävittäkäämme heidät olemasta kansa, niin ettei Israelin nimeä enää muisteta".
\\83:4\\They have said, Come, let us put an end to them as a nation; so that the name of Israel may go out of man's memory.
μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου εις τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων αἰνέσουσιν σε διάψαλμα
- 6 Sillä he neuvottelevat keskenään yksimielisesti, he tekevät liiton sinua vastaan:
\\83:5\\For they have all come to an agreement; they are all joined together against you:
μακάριος ἀνὴρ οὗ ἐστιν ἡ ἀντίληψις αὐτοῦ παρὰ σοῦ κύριε ἀναβάσεις ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ διέθετο
- 7 Edomin teltat ja ismaelilaiset, Moob ja hagrilaiset,
\\83:6\\The tents of Edom and the Ishmaelites; Moab and the Hagarites;
ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ κλαυθμῶνος εις τόπον ὃν ἔθετο και γὰρ εὐλογίας δώσει ὁ νομοθετῶν
- 8 Gebal, Ammon ja Amalek, Filistea ynnä Tyyron asukkaat.
\\83:7\\Gebal and Ammon and Amalek; the Philistines and the people of Tyre;
πορεύονται ἐκ δυνάμεως εις δύναμιν ὀφθήσεται ὁ θεός τῶν θεῶν ἐν σιωπῇ
- 9 Myös Assur on liittynyt heihin, nämä ovat käsivartena Lootin lapsilla. Sela.
\\83:8\\Assur is joined with them; they have become the support of the children of Lot. (Selah.)
κύριε ὁ θεός τῶν δυνάμεων εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου ἐνώτισαι ὁ θεός ιακωβ διάψαλμα
- 10 Tee heille, niinkuin teit Midianille, niinkuin Siiseralle, niinkuin Jaabinille Kiison-joen rannalla.
\\83:9\\Do to them what you did to the Midianites; what you did to Sisera and Jabin, at the stream of Kishon:
ὑπερασπιστὰ ἡμῶν ἰδέ ὁ θεός και ἐπίβλεπον ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου
- 11 Heidät tuhottiin Eendorissa, he joutuivat lannaksi maahan.
\\83:10\\Who came to destruction at En-dor; their bodies became dust and waste.
ὅτι κρείσσον ἡμέρα μία ἐν ταῖς ἀλλὰς σου ὑπὲρ χιλιάδας ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ μᾶλλον ἢ οἰκεῖν ἐν σκηνώμασιν ἀμαρτωλῶν
- 12 Anna heidän ylhäisillensä käydä, niinkuin kävi Oorebille ja Seebille, ja kaikille heidän ruhtinaillensa niinkuin Seballe ja Salmunnalle,
\\83:11\\Make their chiefs like Oreb and Zeeb; and all their rulers like Zebah and Zalmunna:
ὅτι ἔλεον και ἀλήθειαν ἀγαπᾷ κύριος ὁ θεός χάριν και δόξαν δώσει κύριος οὐ στερήσει τὰ ἀγαθὰ τοὺς πορευομένους ἐν ἀκακίᾳ
- 13 koska he sanovat: "Anastakaamme itsellemme Jumalan asunnot".
\\83:12\\Who have said, Let us take for our heritage the resting-place of God.
κύριε τῶν δυνάμεων μακάριος ἄνθρωπος ὁ ἐλπίζων ἐπὶ σέ

- 1 Veisuunjohtajalle; veisataan kuin viininkorjuulaulu; koorahilaisten virsi.
<To the chief music-maker; put to the Gittith A Psalm. Of the sons of Korah.>
εις τὸ τέλος τοῖς υἱοῖς κορε ψαλμὸς
- 2 Kuinka ihanat ovat sinun asuinsijasi, Herra Sebaot!
\84:1\How dear are your tents, O Lord of armies!
εὐδόκησας κύριε τὴν γῆν σου ἀπέστρεψας τὴν αἰχμαλωσίαν ἰακωβ
- 3 Minun sieluni ikävöitsee ja halajaa Herran esikartanoihin, minun sydämeni ja ruumiini pyrkii riemuiten elävää Jumalaa kohti.
\84:2\The passion of my soul's desire is for the house of the Lord; my heart and my flesh are crying out for the living God.
ἀφῆκας τὰς ἀνομίας τῷ λαῷ σου ἐκάλυψας πάσας τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν διάψαλμα
- 4 Löysihän lintunen majan ja pääskynen pesän, johon se poikasensa laskee: sinun alttarisi, Herra Sebaot, minun kuninkaani ja minun Jumalani.
\84:3\The little birds have places for themselves, where they may put their young, even your altars, O Lord of armies, my King and my God.
κατέπαυσας πᾶσαν τὴν ὀργὴν σου ἀπέστρεψας ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ σου
- 5 Autuaat ne, jotka sinun huoneessasi asuvat! He kiittävät sinua alati. Sela.
\84:4\Happy are they whose resting-place is in your house: they will still be praising you. (Selah.)
ἐπιστρεψον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν καὶ ἀπόστρεψον τὸν θυμὸν σου ἀφ' ἡμῶν
- 6 Autuaat ne ihmiset, joilla on voimansa sinussa, joilla on mielessänsä pyhät matkat!
\84:5\Happy is the man whose strength is in you; in whose heart are the highways to Zion.
μὴ εἰς τὸν αἰῶνα ὀργισθῆσῃ ἡμῖν ἢ διατενεῖς τὴν ὀργὴν σου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν
- 7 Kun he käyvät Kyynellaakson kautta, he muuttavat sen lähteitten maaksi, ja syyssade peittää sen siunauksilla.
\84:6\Going through the valley of balsam-trees, they make it a place of springs; it is clothed with blessings by the early rain.
ὁ θεὸς σὺ ἐπιστρέψας ζώσεις ἡμᾶς καὶ ὁ λαός σου εὐφρανθήσεται ἐπὶ σοί
- 8 He käyvät voimasta voimaan, he astuvat Jumalan eteen Siionissa.
\84:7\They go from strength to strength; every one of them comes before God in Zion.
δεῖξον ἡμῖν κύριε τὸ ἔλεός σου καὶ τὸ σωτήριόν σου δόξης ἡμῖν
- 9 Herra, Jumala Sebaot, kuule minun rukoukseni, ota se korviisi, Jaakobin Jumala. Sela.
\84:8\O Lord God of armies, let my prayer come to you: give ear, O God of Jacob. (Selah.)
ἀκούσομαι τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ κύριος ὁ θεὸς ὅτι λαλήσει εἰρήνην ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς ὀσίους αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς ἐπιστρέφοντας πρὸς αὐτὸν καρδίαν
- 10 Jumala, meidän kilpemme, käännä katseesi, katso voideltusi kasvoja.
\84:9\O God, let your eyes be on him who is our safe cover, and let your heart be turned to your king.
πλὴν ἐγγὺς τῶν φοβουμένων αὐτὸν τὸ σωτήριον αὐτοῦ τοῦ κατασκηνῶσαι δόξαν ἐν τῇ γῇ ἡμῶν
- 11 Sillä yksi päivä sinun esikartanoissasi on parempi kuin tuhat muualla; mieluummin minä olen vartijana Jumalani huoneen kynnyksellä, kuin asun jumalattomien majoissa.
\84:10\For a day in your house is better than a thousand. It is better to be a door-keeper in the house of my God, than to be living in the tents of sin.
ἐλεος καὶ ἀλήθεια συνήνησαν δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφύλησαν
- 12 Sillä Herra Jumala on aurinko ja kilpi; Herra antaa armon ja kunnian, ei hän kiellä hyvää niiltä, jotka nuhteettomasti vaeltavat.
\84:11\The Lord God is our sun and our strength: the Lord will give grace and glory: he will not keep back any good thing from those whose ways are upright.
ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλεν καὶ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν
- 13 Herra Sebaot, autuas se ihminen, joka sinuun turvaa!
\84:12\O Lord of armies, happy is the man whose hope is in you.
καὶ γὰρ ὁ κύριος δώσει χρηστότητα καὶ ἡ γῆ ἡμῶν δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς
- 1 Veisuunjohtajalle; koorahilaisten virsi.
<To the chief music-maker. A Psalm. Of the sons of Korah.>
προσευχὴ τῷ δαυὶδ κλῖνον κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου ὅτι πτωχὸς καὶ πέννης εἰμι ἐγώ

- 2 Herra, ennen sinä olit suosiollinen maallesi, sinä käänsit Jaakobin kohtalon.
\\85:1\\Lord, you were good to your land: changing the fate of Jacob.
φύλαξον τὴν ψυχὴν μου ὅτι ὀσιός εἰμι σῶσον τὸν δούλον σου ὁ θεός μου τὸν ἐλπίζοντα ἐπὶ σέ
- 3 Sinä annoit anteeksi kansasi pahat teot ja peitit kaikki heidän syntinsä. Sela.
\\85:2\\The wrongdoing of your people had forgiveness; all their sin had been covered. (Selah.)
ἐλέησόν με κύριε ὅτι πρὸς σέ κεκράξομαι ὄλην τὴν ἡμέραν
- 4 Sinä panit kaiken kiivastuksesi pois ja lauhduit vihasi hehkusta.
\\85:3\\You were no longer angry: you were turned from the heat of your wrath.
εὐφρανον τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου ὅτι πρὸς σέ κύριε ἦρα τὴν ψυχὴν μου
- 5 Käännny taas meidän puoleemme, sinä pelastuksemme Jumala, älä ole enää tuimistunut meihin.
\\85:4\\Come back to us, O God of our salvation, and be angry with us no longer.
ὅτι σὺ κύριε χρηστὸς καὶ ἐπιεικὴς καὶ πολυέλεος πᾶσι τοῖς ἐπικαλουμένοις σε
- 6 Oletko ainiaaksi vihastunut meihin, pidätkö vihaa suvusta sukuun?
\\85:5\\Will you go on being angry with us for ever? will you keep your wrath against us through all the long generations?
ἐνώτισαι κύριε τὴν προσευχὴν μου καὶ πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου
- 7 Etkö virvoita meitä eloon jälleen, että sinun kansasi iloitsi sinussa?
\\85:6\\Will you not give us life again, so that your people may be glad in you?
ἐν ἡμέρᾳ θλίψεώς μου ἐκέκραξα πρὸς σέ ὅτι εἰσήκουσάς μου
- 8 Herra, suo meidän nähdä sinun armosi, anna apusi meille.
\\85:7\\Let us see your mercy, O Lord, and give us your salvation.
οὐκ ἔστιν ὁμοίος σοι ἐν θεοῖς κύριε καὶ οὐκ ἔστιν κατὰ τὰ ἔργα σου
- 9 Minä tahdon kuulla, mitä Jumala, Herra, puhuu: hän puhuu rauhaa kansallensa, hurskaillensa; älkööt he kääntykö jälleen tyhmyteen.
\\85:8\\I will give ear to the voice of the Lord; for he will say words of peace to his people and to his saints; but let them not go back to their foolish ways.
πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐποίησας ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου κύριε καὶ δοξάσουσιν τὸ ὄνομά σου
- 10 Totisesti, hänen apunsa on lähellä niitä, jotka häntä pelkäävät, ja niin meidän maassamme kunnia asuu.
\\85:9\\Truly, his salvation is near to his worshippers; so that glory may be in our land.
ὅτι μέγας εἶ σὺ καὶ ποιῶν θαυμάσια σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος ὁ μέγας
- 11 Armo ja totuus tapaavat toisensa täällä, vanhurskaus ja rauha antavat suuta toisillensa,
\\85:10\\Mercy and faith have come together; righteousness and peace have given one another a kiss.
ὁδήγησόν με κύριε τῇ ὁδῷ σου καὶ πορεύσομαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου εὐφρανθήτω ἡ καρδιά μου τοῦ φοβεῖσθαι τὸ ὄνομά σου
- 12 uskollisuus versoo maasta, ja vanhurskaus katsoo taivaasta.
\\85:11\\Faith comes up from the earth like a plant; righteousness is looking down from heaven.
ἐξομολογήσομαι σοι κύριε ὁ θεός μου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου καὶ δοξάσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἶωνα
- 13 Herra antaa meille kaikkea hyvää, ja meidän maamme antaa satonsa.
\\85:12\\The Lord will give what is good; and our land will give its increase.
ὅτι τὸ ἔλεός σου μέγα ἐπ' ἐμέ καὶ ἐρρῶσω τὴν ψυχὴν μου ἐξ ἄβου κατωτάτου
- 14 Vanhurskaus käy hänen edellensä ja seuraa hänen askeltensa jälkiä.
\\85:13\\Righteousness will go before him, making a way for his footsteps.
ὁ θεὸς παράνομοι ἐπανεστήσαν ἐπ' ἐμέ καὶ συναγωγῇ κραταιῶν ἐζήτησαν τὴν ψυχὴν μου καὶ οὐ προέθεντό σε ἐνώπιον αὐτῶν
- 1 Daavidin rukous. Kallista, Herra, korvasi minun puoleeni ja vastaa minulle, sillä minä olen kurja ja köyhä.
&itA Prayer. Of David.> Let your ears be open to my voice, O Lord, and give me an answer; for I am poor and in need.
τοῖς υἰοῖς κορε ψαλμὸς ψῳδῆς οἱ θεμέλιοι αὐτοῦ ἐν τοῖς ὄρεσιν τοῖς ἁγίοις

- 2 Varjele minun sieluni, sillä minä olen hurskas; sinä, minun Jumalani, pelasta palvelijasi, joka sinuun turvaa.
Keep my soul, for I am true to you; O my God, give salvation to your servant, whose hope is in you.
ἀγαπᾷ κύριος τὰς πύλας σιων ὑπὲρ πάντα τὰ σκηνώματα ἰακωβ
- 3 Ole minulle armollinen, Herra, sillä sinua minä huudan kaiken päivää.
Have mercy on me, O Lord; for my cry goes up to you all the day.
δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ ἡ πόλις τοῦ θεοῦ διάψαλμα
- 4 Ilahuta palvelijasi sielu, sillä sinun puoleesi, Herra, minä ylennän sieluni.
Make glad the soul of your servant; for it is lifted up to you, O Lord.
μνησθήσομαι ῥααβ καὶ βαβυλῶνος τοῖς γινώσκουσίν με καὶ ἰδοὺ ἀλλόφυλοι καὶ τύρος καὶ λαὸς αἰθιοπῶν οὗτοι ἐγενήθησαν ἐκεῖ
- 5 Sillä sinä, Herra, olet hyvä ja anteeksiantavainen, suuri armossa kaikille, jotka sinua avuksensa huutavat.
You are good, O Lord, and full of forgiveness; your mercy is great to all who make their cry to you.
μήτηρ σιων ἐρεῖ ἄνθρωπος καὶ ἄνθρωπος ἐγενήθη ἐν αὐτῇ καὶ αὐτὸς ἐθεμελίωσεν αὐτήν ὁ ὕψιστος
- 6 Ota, Herra, korviisi minun rukoukseni, tarkkaa minun anomiseni ääntä.
O Lord, give ear to my prayer; and take note of the sound of my requests.
κύριος διηγῆσεται ἐν γραφῇ λαῶν καὶ ἀρχόντων τούτων τῶν γεγενημένων ἐν αὐτῇ διάψαλμα
- 7 Häitäni päivänä minä sinua avukseni huudan, sillä sinä vastaat minulle.
In the day of my trouble I send up my cry to you; for you will give me an answer.
ὡς εὐφραινομένων πάντων ἡ κατοικία ἐν σοί
- 1 Koorahilaisten virsi, laulu. Pyhille vuorille perustamaansa kaupunkia,
<Of the sons of Korah. A Psalm. A Song.> This house is resting on the holy mountain.
ὧδὴ ψαλμοῦ τοῖς υἱοῖς κορε εἰς τὸ τέλος ὑπὲρ μαελεθ τοῦ ἀποκριθῆναι συνέσεως αἰμαν τῷ ἰσραηλίτῃ
- 2 Siionin portteja, Herra rakastaa enemmän kuin Jaakobin kaikkia muita asuinsijoja.
The Lord has more love for the doors of Zion than for all the tents of Jacob.
κύριε ὁ θεὸς τῆς σωτηρίας μου ἡμέρας ἐκέκραξα καὶ ἐν νυκτὶ ἐναντίον σου
- 3 On kunniakasta, mitä sinusta sanotaan, sinä Jumalan kaupunki: - Sela. -
Noble things are said of you, O town of God. (Selah.)
εἰσελθάτω ἐνώπιόν σου ἡ προσευχὴ μου κλῖνον τὸ οὖς σου εἰς τὴν δέησίν μου κύριε
- 4 "Minä mainitsen tunnustajikseni Rahabin ja Baabelin; katso, Filisteasta, Tyrosta ja Etiopiasta minä mainitsen: Sekin on syntynyt siellä."
Rahab and Babylon will be named among those who have knowledge of me; see, Philistia and Tyre, with Ethiopia; this man had his birth there.
ὅτι ἐπλήσθη κακῶν ἡ ψυχὴ μου καὶ ἡ ζωὴ μου τῷ ἄδῃ ἤγγισεν
- 5 Mutta Siionista sanotaan: "Joka-ainoa on syntynyt siellä". Sitä Korkein itse vahvana pitää.
And of Zion it will be said, This or that man had his birth there; and the Most High will make her strong.
προσελογίσθη μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς λάκκον ἐγενήθη ὡς ἄνθρωπος ἀβοήθητος ἐν νεκροῖς ἐλευθερος
- 6 Herra luettelee, kirjoittaessaan kirjaan kansat: "Tämäkin on syntynyt siellä". Sela.
The Lord will keep in mind, when he is writing the records of the people, that this man had his birth there. (Selah.)
ὡσεὶ τραυματῆται ἐρριμμένοι καθεδόντες ἐν τάφῳ ὧν οὐκ ἐμνήσθης ἔτι καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς χειρὸς σου ἀπόσθησαν
- 7 Veisaten, karkeloiden sanotaan: "Kaikki minun lähteeni ovat sinussa".
The players on instruments will be there, and the dancers will say, All my springs are in you.
ἔθεντό με ἐν λάκκῳ κατωτάτῳ ἐν σκοτεινοῖς καὶ ἐν σκιᾷ θανάτου
- 1 Koorahilaisten laulu, virsi; veisuunjohtajalle; veisataan kuin: "Sairaus"; esrahilaisen Heemanin mietevirsi.
<A Song. A Psalm. Of the sons of Korah. To the chief music-maker; put to Mahalath Leannoth. Maschil. Of Heman the Ezrahite.>
συνέσεως αἰθαν τῷ ἰσραηλίτῃ

- 2 Herra, minun pelastukseni Jumala, päivin ja öin minä huudan sinun edessäsi.
 \88:1\O Lord, God of my salvation, I have been crying to you for help by day and by night:
 τὰ ἔλεή σου κύριε εἰς τὸν αἰῶνα ἕσονται εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἀπαγγελῶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν τῷ στόματί μου
- 3 Salli minun rukoukseni tulla kasvojesi eteen, kallista korvasi minun huutoni puoleen.
 \88:2\Let my prayer come before you; give ear to my cry:
 ὅτι εἶπας εἰς τὸν αἰῶνα ἔλεος οἰκοδομηθήσεται ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐτοιμασθήσεται ἡ ἀλήθειά σου
- 4 Sillä minun sieluni on kärsimyksistä kylläinen, ja minun elämäni on lähellä tuonelaa.
 \88:3\For my soul is full of evils, and my life has come near to the underworld.
 διεθέμην διαθήκην τοῖς ἐκλεκτοῖς μου ὄμοσα δαυὶδ τῷ δούλῳ μου
- 5 Minut luetaan hautaan menevien joukkoon, minä olen kuin mies, jolta voima on poissa.
 \88:4\I am numbered among those who go down into the earth; I have become like a man for whom there is no help:
 ἕως τοῦ αἰῶνος ἐτοιμάσω τὸ σπέρμα σου καὶ οἰκοδομήσω εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν τὸν θρόνον σου διάψαλμα
- 6 Minä olen jätetty kuolleitten joukkoon, olen kuin kaatuneet, jotka haudassa makaavat ja joita sinä et enää muista ja jotka ovat sinun kädestäsi erotetut.
 \88:5\My soul is among the dead, like those in the underworld, to whom you give no more thought; for they are cut off from your care.
 ἐξομολογήσονται οἱ οὐρανοὶ τὰ θαυμάσιά σου κύριε καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν ἐκκλησίᾳ ἁγίων
- 7 Sinä olet laskenut minut syvimpään hautaan, pimeyteen, syviin kuiluihin.
 \88:6\You have put me in the lowest deep, even in dark places.
 ὅτι τίς ἐν νεφέλαις ἰσωθήσεται τῷ κυρίῳ καὶ τίς ὁμοιωθήσεται τῷ κυρίῳ ἐν υἱοῖς θεοῦ
- 8 Sinun vihasi painaa minua, ja kaikki kuohusi sinä vyörytät minun ylitseni. Sela.
 \88:7\The weight of your wrath is crushing me, all your waves have overcome me. (Selah.)
 ὁ θεὸς ἐνδοξάζόμενος ἐν βουλῇ ἁγίων μέγας καὶ φοβερὸς ἐπὶ πάντας τοὺς περικύκλω αὐτοῦ
- 9 Sinä olet karkoittanut tuttavani minusta kauas, olet tehnyt minut heille inhoksi; minä olen suljettu sisään enkä pääse ulos.
 \88:8\You have sent my friends far away from me; you have made me a disgusting thing in their eyes: I am shut up, and not able to come out.
 κύριε ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων τίς ὁμοίός σοι δυνατὸς εἶ κύριε καὶ ἡ ἀλήθειά σου κύκλω σου
- 10 Minun kasvoni ovat kuihtuneet kurjuudesta. Joka päivä minä huudan sinua, Herra, ja ojennan käteni sinun puoleesi.
 \88:9\My eyes are wasting away because of my trouble: Lord, my cry has gone up to you every day, my hands are stretched out to you.
 σὺ δεσπόζεις τοῦ κράτους τῆς θαλάσσης τὸν δὲ σάλον τῶν κυμάτων αὐτῆς σὺ καταπραΰνεις
- 11 Teetkö sinä ihmeitä kuolleille, tai nousevatko haamat sinua kiittämään? Sela.
 \88:10\Will you do works of wonder for the dead? will the shades come back to give you praise? (Selah.)
 σὺ ἐταπεινώσας ὡς τραυματίαν ὑπερήφανον καὶ ἐν τῷ βραχίονι τῆς δυνάμεώς σου διεσκόρπισας τοὺς ἐχθρούς σου
- 12 Kerrotaanko haudassa sinun armostasi, manalassa sinun uskollisuudestasi?
 \88:11\Will the story of your mercy be given in the house of the dead? will news of your faith come to the place of destruction?
 σοὶ εἰσιν οἱ οὐρανοὶ καὶ σὴ ἐστὶν ἡ γῆ τὴν οἰκουμένην καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς σὺ ἐθμελίωσας
- 13 Tunnettaanko sinun ihmeitäsi pimeydessä ja sinun vanhurskauttasi unhotuksen maassa?
 \88:12\May there be knowledge of your wonders in the dark? or of your righteousness where memory is dead?
 τὸν βορρᾶν καὶ θαλάσσης σὺ ἔκτισας θαβωρ καὶ ἔρμων ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται
- 14 Mutta minä huudan avukseni sinua, Herra, ja minun rukoukseni tulee varhain sinun eteesi.
 \88:13\But to you did I send up my cry, O Lord; in the morning my prayer came before you.
 σὸς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας κραταιωθήτω ἡ χεὶρ σου ὑψωθήτω ἡ δεξιὰ σου
- 15 Miksi, Herra, hylkääät minun sieluni, miksi peität kasvosi minulta?
 \88:14\Lord, why have you sent away my soul? why is your face covered from me?
 δικαιοσύνη καὶ κρίμα ἐτοιμασία τοῦ θρόνου σου ἔλεος καὶ ἀλήθεια προπορεύεται πρὸ προσώπου σου

- 16 Minä olen kurja ja lähellä kuolemaa hamasta nuoruudestani, minä kärsin sinun kauhujasi, olen neuvoton.
 \88:15\I have been troubled and in fear of death from the time when I was young; your wrath is hard on me, and I have no strength.
 μακάριος ὁ λαὸς ὁ γινώσκων ἀλαλαγμὸν κύριε ἐν τῷ φωτὶ τοῦ προσώπου σου πορεύονται
- 17 Sinun vihasi vyöryy minun ylitseni, sinun hirmusi hukuttavat minut.
 \88:16\The heat of your wrath has gone over me; I am broken by your cruel punishments.
 καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται ὄλην τὴν ἡμέραν καὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου ὑψωθήσονται
- 18 Ne saartavat minua kaiken päivää kuin vedet, ne kaikki yhdessä piirittävät minua.
 \88:17\They are round me all the day like water; they have made a circle about me.
 ὅτι τὸ κάλυμμα τῆς δυνάμεως αὐτῶν εἶ σύ καὶ ἐν τῇ εὐδοκίᾳ σου ὑψωθήσεται τὸ κέρας ἡμῶν
- 19 Ystävät ja toverit sinä olet karkoittanut minusta kauas, pimeys on minun ainoa tuttavani.
 \88:18\You have sent my friends and lovers far from me; I am gone from the memory of those who are dear to me.
 ὅτι τοῦ κυρίου ἡ ἀντίληψις καὶ τοῦ ἁγίου ἰσραὴλ βασιλείως ἡμῶν
- 1 Esrahilaisen Eetanin mietevirsi.
 <Maschil. Of Ethan the Ezrahite.>\
 προσευχὴ τοῦ μουσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ κύριε καταφυγὴ ἐγενήθης ἡμῖν ἐν γενεᾷ καὶ γενεᾷ
- 2 Minä laulan Herran armoteoista lakkaamatta, julistan suullani sinun uskollisuuttasi polvesta polveen.
 \89:1\My song will be of the mercies of the Lord for ever: with my mouth will I make his faith clear to all generations.
 πρὸ τοῦ ὀρη γενηθῆναι καὶ πλασθῆναι τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην καὶ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἕως τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ
- 3 Minä sanon: ikiajoiksi on armo rakennettu, sinä olet perustanut uskollisuutesi taivaisiin. -
 \89:2\For you have said, Mercy will be made strong for ever; my faith will be unchanging in the heavens.
 μὴ ἀποστρέψῃς ἄνθρωπον εἰς ταπεινώσιν καὶ εἴπας ἐπιστρέψατε υἱοὶ ἀνθρώπων
- 4 "Minä olen tehnyt liiton valittuni kanssa, olen palvelijalleni Daavidille vannonut:
 \89:3\I have made an agreement with the man of my selection, I have made an oath to David my servant;
 ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου ὡς ἡ ἡμέρα ἡ ἐχθὲς ἥτις διήλθεν καὶ φυλακὴ ἐν νυκτί
- 5 'Minä vahvistan sinun jälkeläisesi ikiajoiksi ja rakennan sinulle valtaistuimen polvesta polveen''. Sela.
 \89:4\I will make your seed go on for ever, your kingdom will be strong through all generations. (Selah.)
 τὰ ἐξουδενώματα αὐτῶν ἔτη ἔσονται τὸ πρῶι ὡσεὶ γλῶττι παρέλθοι
- 6 Ja taivaat ylistävät sinun ihmeitäsi, Herra, ja pyhään seurakunta sinun uskollisuuttasi.
 \89:5\In heaven let them give praise for your wonders, O Lord; and your unchanging faith among the saints.
 τὸ πρῶι ἀνθήσαι καὶ παρέλθοι τὸ ἐσπέρας ἀποπέσοι σκληρυνθεῖη καὶ ξηρανθεῖη
- 7 Sillä kuka pilvissä on Herran vertainen, kuka Jumalan poikain joukossa on niinkuin Herra?
 \89:6\For who is there in the heavens in comparison with the Lord? who is like the Lord among the sons of the gods?
 ὅτι ἐξελίπομεν ἐν τῇ ὀργῇ σου καὶ ἐν τῷ θυμῷ σου ἐταράχθημεν
- 8 Hän on Jumala, ylen hirvuinen pyhien kokouksessa, peljättävämpi kaikkia, jotka hänen ympärillensä ovat.
 \89:7\God is greatly to be feared among the saints, and to be honoured over all those who are about him.
 ἔθου τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἐνώπιόν σου ὁ αἰὼν ἡμῶν εἰς φωτισμὸν τοῦ προσώπου σου
- 9 Herra, Jumala Sebaot, kuka on voimassa sinun vertaisesi, Herra? Ja sinun uskollisuutesi ympäröi sinua.
 \89:8\O Lord God of armies, who is strong like you, O Jah? and your unchanging faith is round about you.
 ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐξελίπον καὶ ἐν τῇ ὀργῇ σου ἐξελίπομεν τὰ ἔτη ἡμῶν ὡς ἀράχνην ἐμελέτων
- 10 Sinä hallitset meren raivon; kun sen aallot kohoavat, sinä ne asetat.
 \89:9\You have rule over the sea in storm; when its waves are troubled, you make them calm.
 αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν ἡμῶν ἐν αὐτοῖς ἐβδομήκοντα ἔτη ἐὰν δὲ ἐν δυναστείαις ὀγδοήκοντα ἔτη καὶ τὸ πλεῖον αὐτῶν κόπος καὶ πόνος ὅτι ἐπῆλθεν πραΰτης ἐφ' ἡμᾶς καὶ παιδευθῆσόμεθα

- 11 Sinä ruhjoit Rahabin kuin sodassa kaatuneen; väkevällä käsivarrellasi sinä ajoit vihollisesi hajalle.
 \89:10\Rahab was crushed by you like one wounded to death; with your strong arm you put to flight all your haters.
 τίς γινώσκει τὸ κράτος τῆς ὀργῆς σου καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου τὸν θυμὸν σου
- 12 Sinun ovat taivaat, sinun on myös maa; maanpiirin täysinensä sinä olet perustanut.
 \89:11\Yours are the heavens, and the earth is yours; you have made the world, and everything which is in it.
 ἐξαριθμήσασθαι τὴν δεξιάν σου οὕτως γνώρισον καὶ τοὺς πεπεδημένους τῇ καρδίᾳ ἐν σοφίᾳ
- 13 Sinä loit pohjoisen ja etelän; sinun nimestäsi riemuitsevat Taabor ja Hermon.
 \89:12\You have made the north and the south; Tabor and Hermon are sounding with joy at your name.
 ἐπίστρεψον κύριε ἕως πότε καὶ παρακλήθητι ἐπὶ τοῖς δούλοις σου
- 14 Sinulla on käsivarsi voimaa täynnä, väkevä on sinun kätesi, korotettu sinun oikea kätesi.
 \89:13\Yours is an arm of power; strong is your hand and high your right hand.
 ἐνεπλήσθημεν τὸ πρῶι τοῦ ἐλέους σου καὶ ἡγαλλιασάμεθα καὶ εὐφράνθημεν ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις ἡμῶν
- 15 Vanhurskaus ja oikeus on sinun valtaistuimesi perustus, armo ja totuus käy sinun kasvojesi edellä.
 \89:14\The seat of your kingdom is resting on righteousness and right judging: mercy and good faith come before your face.
 εὐφράνθημεν ἀνθ' ὧν ἡμερῶν ἐταπεινώσας ἡμᾶς ἐτῶν ὧν εἶδομεν κακά
- 16 Autuas se kansa, joka tuntee juhlariemun, ne, jotka vaeltavat sinun kasvojesi valkeudessa, Herra!
 \89:15\Happy are the people who have knowledge of the holy cry: the light of your face, O Lord, will be shining on their way.
 καὶ ἰδὲ ἐπὶ τοὺς δούλους σου καὶ τὰ ἔργα σου καὶ ὁδήγησον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν
- 17 He riemuitsevat sinun nimestäsi kaikkina päivinänsä, ja sinun vanhurskautesi voimasta heidät korotetaan.
 \89:16\In your name will they have joy all the day: in your righteousness will they be lifted up.
 καὶ ἔστω ἡ λαμπρότης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐφ' ἡμᾶς καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ἡμῶν κατεύθυνον ἐφ' ἡμᾶς
- 1 Mooseksen, Jumalan miehen, rukous. Herra, sinä olet meidän turvamme polvesta polveen.
 <A Prayer of Moses, the man of God.> Lord, you have been our resting-place in all generations.
 αἴνος ψῆδης τῷ δαυιδ ὁ κατοικῶν ἐν βοηθείᾳ τοῦ ὑψίστου ἐν σκέπη τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀβυσθῆσεται
- 2 Ennenkuin vuoret syntyivät ja sinä loit maan ja maanpiirin, iankaikkisesta iankaikkiseen olet sinä, Jumala.
 Before the mountains were made, before you had given birth to the earth and the world, before time was, and for ever, you are God.
 ἔρεϊ τῷ κυρίῳ ἀντιλήμπτωρ μου εἶ καὶ καταφυγή μου ὁ θεός μου ἐλπῶ ἐπ' αὐτόν
- 3 Sinä palautat ihmiset takaisin tomuun ja sanot: "Palatkaa jälleen, te ihmisten lapset".
 You send man back to his dust; and say, Go back, you children of men.
 ὅτι αὐτὸς ῥύσεται με ἐκ παγίδος θηρευτῶν καὶ ἀπὸ λόγου ταραχῶδους
- 4 Sillä tuhat vuotta on sinun silmissäsi niinkuin eilinen päivä, joka meni ohitse, ja niinkuin öinen vartiohetki.
 For to you a thousand years are no more than yesterday when it is past, and like a watch in the night.
 ἐν τοῖς μεταφρῆνοις αὐτοῦ ἐπισκιάσει σοι καὶ ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ ἐλπιεῖς ὄπλῳ κυκλώσει σε ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ
- 5 Sinä huuhdot heidät pois; he ovat kuin uni, ovat kuin ruoho, joka aamulla kukoistaa:
 ...
 οὐ φοβηθήσῃ ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας
- 6 aamulla se kasvaa ja kukoistaa, mutta illalla se leikataan ja kuivettuu.
 In the morning it is green; in the evening it is cut down, and becomes dry.
 ἀπὸ πράγματος διαπορευομένου ἐν σκότει ἀπὸ συμπτώματος καὶ δαιμονίου μεσημβρινοῦ
- 7 Sillä me hukumme sinun vihasi voimasta, ja sinun kiivastuksesi voimasta me häviämme pois.
 We are burned up by the heat of your passion, and troubled by your wrath.
 πεσεῖται ἐκ τοῦ κλίτους σου χιλιάς καὶ μυριάς ἐκ δεξιῶν σου πρὸς σὲ δὲ οὐκ ἐγγεῖ

- 8 Meidän pahat tekomme sinä asetat eteesi, salaiset syntimme kasvojesi valkeuteen.
 You have put our evil doings before you, our secret sins in the light of your face.
 πλήν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου κατανοήσεις καὶ ἀνταπόδοσιν ἀμαρτωλῶν ὄψη
- 9 Niin kaikki meidän päivämme kuluvat sinun vihasi alla, vuotemme päättyvät meiltä kuin huokaus.
 For all our days have gone by in your wrath; our years come to an end like a breath.
 ὅτι σὺ κύριε ἡ ἐλπίς μου τὸν ὕψιστον ἔθου καταφυγὴν σου
- 10 Meidän elinpäivämme ovat seitsemänkymmentä vuotta taikka enintään kahdeksankymmentä vuotta; ja parhaimmillaankin ne ovat vaiva ja turhuus, sillä ne kiitävät ohitse, niinkuin me lentäisimme pois.
 The measure of our life is seventy years; and if through strength it may be eighty years, its pride is only trouble and sorrow, for it comes to an end and we are quickly gone.
 οὐ προσελεύσεται πρὸς σὲ κακά καὶ μάστιξ οὐκ ἐγγεῖ τῷ σκηνώματί σου
- 11 Kuka ajattelee sinun vihasi ankaruutta, sinun kiivauttasi, niin että hän sinua pelkäisi?
 Who has knowledge of the power of your wrath, or who takes note of the weight of your passion?
 ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου
- 12 Opetä meitä laskemaan päivämme oikein, että me saisimme viisaan sydämen.
 So give us knowledge of the number of our days, that we may get a heart of wisdom.
 ἐπὶ χειρῶν ἀρουσῖν σε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου
- 13 Herra, palaja jälleen. Voi, kuinka kauan? Armahda palvelijoitasi.
 Come back, O Lord; how long? let your purpose for your servants be changed.
 ἐπ' ἀσπίδα καὶ βασιλίσκον ἐπιβήση καὶ καταπατήσεις λέοντα καὶ δράκοντα
- 14 Ravitse aamulla meitä armollasi, suo meille iloa ja riemua kaikkina päivinä.
 In the morning give us your mercy in full measure; so that we may have joy and delight all our days.
 ὅτι ἐπ' ἐμὲ ἤλπισεν καὶ ῥύσομαι αὐτόν σκεπάσω αὐτόν ὅτι ἔγνω τὸ ὄνομά μου
- 15 Suo meidän iloita yhtä monta päivää, kuin olet nöyryyttänyt meitä, yhtä monta vuotta, kuin olemme kovaa kokeneet.
 Make us glad in reward for the days of our sorrow, and for the years in which we have seen evil.
 ἐπικαλέσεται με καὶ εἰσακούσομαι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ εἰμι ἐν θλίψει καὶ ἐξελοῦμαι καὶ δοξάσω αὐτόν
- 16 Saakoot palvelijasi nähdä sinun tekosi ja heidän lapsensa sinun kunniasi.
 Make your work clear to your servants, and your glory to their children.
 μακρότητα ἡμερῶν ἐμπλήσω αὐτόν καὶ δείξω αὐτῷ τὸ σωτήριόν μου
- 1 Joka Korkeimman suojassa istuu ja Kaikkivaltiaan varjossa yöpöy,
 Happy is he whose resting-place is in the secret of the Lord, and under the shade of the wings of the Most High;
 ψαλμὸς ᾠδῆς εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ σαββάτου
- 2 se sanoo: "Herra on minun turvani ja linnani, hän on minun Jumalani, johon minä turvaan".
 Who says of the Lord, He is my safe place and my tower of strength: he is my God, in whom is my hope.
 ἀγαθὸν τὸ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ καὶ ψάλλειν τῷ ὀνόματί σου ὕψιστε
- 3 Sillä hän päästää sinut linnustajan paulasta, turmiollisesta rutosta.
 He will take you out of the bird-net, and keep you safe from wasting disease.
 τοῦ ἀναγγέλλειν τὸ πρὸ τὸ ἔλεός σου καὶ τὴν ἀλήθειάν σου κατὰ νύκτα
- 4 Sulillansa hän sinua suoja, ja sinä saat turvan hänen siipiensä alla; hänen uskollisuutensa on kilpi ja suojuus.
 You will be covered by his feathers; under his wings you will be safe: his good faith will be your salvation.
 ἐν δεκαχόρδῳ ψαλτηρίῳ μετ' ᾠδῆς ἐν κιθάρα

- 5 Et sinä pelkää yön kauhuja, et päivällä lentävää nuolta,
You will have no fear of the evil things of the night, or of the arrow in flight by day,
ὅτι εὐφρανάς με κύριε ἐν τῷ ποιήματί σου καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου ἀγαλλιάσομαι
- 6 et ruttoa, joka pimeässä kulkee, et kulkutautia, joka päiväsydännä häviötä tekee.
Or of the disease which takes men in the dark, or of the destruction which makes waste when the sun is high.
ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου κύριε σφόδρα ἐβαθύνθησαν οἱ διαλογισμοὶ σου
- 7 Vaikka tuhat kaatuisi sinun sivultasi, kymmenen tuhatta oikealta puoleltasi, ei se sinuun satu.
You will see a thousand falling by your side, and ten thousand at your right hand; but it will not come near you.
ἀνὴρ ἄφρων οὐ γινώσεται καὶ ἀσύνητος οὐ συνήσει ταῦτα
- 8 Sinun silmäsi saavat vain katsella ja nähdä, kuinka jumalattomille kostetaan. -
Only with your eyes will you see the reward of the evil-doers.
ἐν τῷ ἀνατελεῖται τοὺς ἀμαρτωλοὺς ὡς χόρτον καὶ διέκυψαν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν ὅπως ἂν ἐξολεθρευθῶσιν εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 9 Sillä: "Sinä, Herra, olet minun turvani". - Korkeimman olet sinä ottanut suojaksesi.
Because you have said, I am in the hands of the Lord, the Most High is my safe resting-place;
σὺ δὲ ὕψιστος εἰς τὸν αἰῶνα κύριε
- 10 Ei kohtaa sinua onnettomuus, eikä vitsaus lähesty sinun majaan.
No evil will come on you, and no disease will come near your tent.
ὅτι ἰδοὺ οἱ ἔχθροί σου ἀπολοῦνται καὶ διασκορπισθήσονται πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν
- 11 Sillä hän antaa enkeleilleen sinusta käskyn varjella sinua kaikilla teilläsi.
For he will give you into the care of his angels to keep you wherever you go.
καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρωτος τὸ κέρασ μου καὶ τὸ γῆράς μου ἐν ἐλαίῳ πίονι
- 12 He kantavat sinua käsillänsä, ettet jalkaasi kiveen loukkaisi.
In their hands they will keep you up, so that your foot may not be crushed against a stone.
καὶ ἐπειδὴν ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐν τοῖς ἐχθροῖς μου καὶ ἐν τοῖς ἐπανιστανομένοις ἐπ' ἐμὲ πονηρευομένοις ἀκούσεται τὸ οὖς μου
- 13 Sinä kuljet leijonan ja kyykäärmeen ylitse, sinä tallaat nuorta jalopeuraa ja lohikäärmettä. -
You will put your foot on the lion and the snake; the young lion and the great snake will be crushed under your feet.
δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνήσει ὡσεὶ κέδρος ἢ ἐν τῷ λιβάνῳ πληθυνθήσεται
- 14 "Koska hän riippuu minussa kiinni, niin minä hänet pelastan; minä suojeleen hänet, koska hän tuntee minun nimeni.
Because he has given me his love, I will take him out of danger: I will put him in a place of honour, because he has kept my name in his heart.
πεφουτευμένοι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ἐν ταῖς αὐλαῖς τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐξανθήσουσιν
- 15 Hän huutaa minua avuksensa, ja minä vastaan hänelle, minä olen hänen tykönänsä, kun hänellä on ahdistus, minä vapahdan hänet ja saatan hänet kunniaan.
When his cry comes up to me, I will give him an answer: I will be with him in trouble; I will make him free from danger and give him honour.
ἐτι πληθυνθήσονται ἐν γῆρῳ πίονι καὶ εὐπαθοῦντες ἔσονται
- 16 Minä ravitsen hänet pitkällä iällä ja suon hänen nähdä antamani pelastuksen."
With long life will he be rewarded; and I will let him see my salvation.
τοῦ ἀναγγεῖλαι ὅτι εὐθὺς κύριος ὁ θεὸς μου καὶ οὐκ ἔστιν ἀδικία ἐν αὐτῷ
- 1 Virsi, sapatinpäivä-laulu.
<A Psalm. A Song for the Sabbath.>
εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ προσαββάτου ὅτε κατώκισται ἡ γῆ αἴνος ὠδῆς τῷ δαυὶδ ὁ κύριος ἐβασίλευσεν εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο ἐνεδύσατο κύριος δύναμιν καὶ περιεζώσατο καὶ γὰρ ἔστερέωσεν τὴν οἰκὸν μένην ἥτις οὐ σαλευθήσεται

- 2 Hyvä on Herraa kiittää ja veisata kiitosta sinun nimellesi, sinä Korkein,
 \92:1\It is a good thing to give praise to the Lord, and to make melody to your name, O Most High;
 ἔτοιμος ὁ θρόνος σου ἀπὸ τότε ἀπὸ τοῦ αἰῶνος σὺ εἶ
- 3 aamulla julistaa sinun armoasi ja yön tullen sinun totuuttasi
 \92:2\To make clear your mercy in the morning, and your unchanging faith every night;
 ἐπήραν οἱ ποταμοὶ κύριε ἐπήραν οἱ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν
- 4 kymmenkielillä soittimilla ja harpuilla, kannelta soittaen.
 \92:3\On a ten-corded instrument, and on an instrument of music with a quiet sound.
 ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν θαυμαστοὶ οἱ μετεωρισμοὶ τῆς θαλάσσης θαυμαστὸς ἐν ὑψηλοῖς ὁ κύριος
- 5 Sillä sinä ilahutat minua, Herra, tölläsi; minä riemuitsen sinun kättesi teoista.
 \92:4\For you, O Lord, have made me glad through your work; I will have joy in the works of your hands.
 τὰ μαρτύριά σου ἐπιστώθησαν σφόδρα τῷ οἴκῳ σου πρέπει ἄγίασμα κύριε εἰς μακρότητα ἡμερῶν
- 1 Herra on kuningas. Hän on pukenut itsensä korkeudella. Herra on pukeutunut, vyöttäytynyt voimaan. Niin pysyy maanpiiri lujana, se ei horju.
 The Lord is King; he is clothed with glory; the Lord is clothed with strength; power is the cord of his robe; the world is fixed, so that it may not be moved.
 ψαλμὸς τῷ δαυιδ τετράδι σαββάτων ὁ θεὸς ἐκδικήσεων κύριος ὁ θεὸς ἐκδικήσεων ἐπαρρησιάσατο
- 2 Sinun valtaistuimesi on vahva aikojen alusta, hamasta iankaikkisuudesta olet sinä.
 The seat of your power has been from the past; you are eternal.
 ὑψώθητι ὁ κρίνων τὴν γῆν ἀπόδος ἀνταπόδοσιν τοῖς ὑπερηφάνοις
- 3 Vesivirrat nostavat, Herra, vesivirrat nostavat pauhinansa, niin, vesivirrat nostavat kuohunsa.
 The rivers send up, O Lord, the rivers send up their voices; they send them up with a loud cry.
 ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ κύριε ἕως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχῶνται
- 4 Mutta yli suurten, voimallisten vetten pauhinan, yli meren kuohujen on Herra korkeudessa voimallinen.
 The Lord in heaven is stronger than the noise of great waters, yes, he is stronger than the great waves of the sea.
 φθέγγονται καὶ λαλήσουσιν ἀδικίαν λαλήσουσιν πάντες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν
- 5 Sinun todistuksesi ovat aivan vahvat, pyhyys on sinun huoneellesi arvollinen, Herra, hamaan aikojen loppuun.
 Your witness is most certain; it is right for your house to be holy, O Lord, for ever.
 τὸν λαόν σου κύριε ἐταπείνωσαν καὶ τὴν κληρονομίαν σου ἐκάκωσαν
- 1 Sinä koston Jumala, Herra, sinä koston Jumala, ilmesty kirkkaudessa.
 O God, in whose hands is punishment, O God of punishment, let your shining face be seen.
 αἴνος ᾠδῆς τῷ δαυιδ δευτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ κυρίῳ ἀλαλάζωμεν τῷ θεῷ τῷ σωτήρι ἡμῶν
- 2 Nouse, maan tuomari, kosta ylpeille heidän tekonsa.
 Be lifted up, O judge of the earth; let their reward come to the men of pride.
 προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάζωμεν αὐτῷ
- 3 Kuinka kauan jumalattomat, Herra, kuinka kauan jumalattomat saavat riemuita?
 How long will sinners, O Lord, how long will sinners have joy over us?
 ὅτι θεὸς μέγας κύριος καὶ βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς
- 4 Ne syytävät suustaan julkeita sanoja, ne röyhkeilevät, kaikki nuo väärintekijät.
 Words of pride come from their lips; all the workers of evil say great things of themselves.
 ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν
- 5 Sinun kansaasi, Herra, he runtelevat, ja sinun perintöosaasi he rasittavat.
 Your people are crushed by them, O Lord, your heritage is troubled,
 ὅτι αὐτοῦ ἐστὶν ἡ θάλασσα καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὴν καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔπλασαν

- 6 He tappavat leskiä ja muukalaisia ja murhaavat orpoja.
They put to death the widow and the guest, they take the lives of children who have no father;
δεϋτε προσκυνήσωμεν καὶ προσπέσωμεν αὐτῷ καὶ κλαύσωμεν ἐναντίον κυρίου τοῦ ποιήσαντος ἡμᾶς
- 7 Ja he sanovat: "Ei Herra sitä näe, ei Jaakobin Jumala sitä huomaa".
And they say, Jah will not see it, the God of Jacob will not give thought to it.
ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ ἡμεῖς λαὸς νομῆς αὐτοῦ καὶ πρόβατα χειρὸς αὐτοῦ σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε
- 8 Ymmärtäkää, te kansan järjettömät, ja te tompellit - milloin te tulette järkiinne?
Give your mind to my words, you who are without wisdom among the people; you foolish men, when will you be wise?
μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 9 Joka on korvan istuttanut, hänkö ei kuulisi? Joka on silmän luonut, hänkö ei näkisi?
Has he by whom your ears were planted no hearing? or is he blind by whom your eyes were formed?
οὐ ἐπίερασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐδοκίμασαν καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου
- 10 Joka kansat kasvattaa, hänkö ei rankaisisi, hän, joka ihmisille opettaa tiedon?
He who is the judge of the nations, will he not give men the reward of their acts, even he who gives knowledge to man?
τεσσαράκοντα ἔτη προσόχθησα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ καὶ εἶπα ἀεὶ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ καὶ αὐτοὶ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδοὺς μου
- 11 Herra tuntee ihmisten ajatukset; sillä he ovat kuin tuulen henkäys.
The Lord has knowledge of the thoughts of man, for they are only a breath.
ὡς ὄμοσα ἐν τῇ ὀργῇ μου εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου
- 1 Tulkaa, kohottakaamme ilohuuto Herralle, riemuhuuto pelastuksemme kalliolle.
O come, let us make songs to the Lord; sending up glad voices to the Rock of our salvation.
ὅτε ὁ οἶκος ὠκοδομεῖτο μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν φῶδῃ τῷ δαυιδ ἄσατε τῷ κυρίῳ ᾄσμα καινόν ἄσατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ
- 2 Käykäämme kiittäen hänen kasvojensa eteen, veisatkaamme hänelle riemuvirsiä.
Let us come before his face with praises; and make melody with holy songs.
ἄσατε τῷ κυρίῳ εὐλογήσατε τὸ ὄνομα αὐτοῦ εὐαγγελίζεσθε ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸ σωτήριον αὐτοῦ
- 3 Sillä Herra on suuri Jumala, suuri kuningas yli kaikkien jumalien.
For the Lord is a great God, and a great King over all gods.
ἀναγγείλατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ
- 4 Maan syvytydet ovat hänen kädesssänsä, ja hänen ovat vuorten kukkulat.
The deep places of the earth are in his hand; and the tops of the mountains are his.
ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα φοβερὸς ἐστὶν ἐπὶ πάντας τοὺς θεοὺς
- 5 Hänen on meri, sillä hän on sen tehnyt, ja kuiva maa, jonka hänen kätensä ovat valmistaneet.
The sea is his, and he made it; and the dry land was formed by his hands.
ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια ὁ δὲ κύριος τοὺς οὐρανούς ἐποίησεν
- 6 Tulkaa, kumartukaamme ja polvistukaamme, polvillemme langetkaamme Herran, meidän Luojamme, eteen.
O come, let us give worship, falling down on our knees before the Lord our Maker.
ἐξομολόγησις καὶ ὠραιότης ἐνώπιον αὐτοῦ ἀγιοσύνη καὶ μεγαλοπρέπεια ἐν τῷ ἁγιάσματι αὐτοῦ
- 7 Sillä hän on meidän Jumalamme, ja me olemme kansa, jota hän paimentaa, lauma, jota hänen kätensä kaitsee. Jospa te tänä päivänä kuulisitte hänen äänensä:
For he is our God; and we are the people to whom he gives food, and the sheep of his flock. Today, if you would only give ear to his voice!
ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ τιμὴν
- 8 "Älkää paaduttako sydäntänne, niinkuin Meribassa, niinkuin Massan päivänä erämaassa,
Let not your hearts be hard, as at Meribah, as in the day of Massah in the waste land;
ἐνέγκατε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ ἄρατε θυσίας καὶ εἰσπορεύεσθε εἰς τὰς ἀλύας αὐτοῦ

- 9 jossa teidän isänne minua kiusasivat, jossa he koettelivat minua, vaikka olivat nähneet minun tekoni.
When your fathers put me to the test and saw my power and my work.
προσκυνησατε τῷ κυρίῳ ἐν αὐτῇ ἀγίᾳ αὐτοῦ σαλευθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ
- 10 Neljäkymmentä vuotta minä olin kyllästynyt siihen sukuun ja sanoin: 'He ovat kansa, jonka sydän on eksynyt, eivätkä he tahdo tietää minun teistäni'.
For forty years I was angry with this generation, and said, They are a people whose hearts are turned away from me, for they have no knowledge of my ways;
εἶπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὁ κύριος ἐβασίλευσεν καὶ γὰρ κατόρθωσεν τὴν οἰκουμένην ἥτις οὐ σαλευθήσεται κρινεὶ λαοὺς ἐν εὐθύτητι
- 11 Ja niin minä vihassani vannoin: 'He eivät pääse minun lepooni'.
And I made an oath in my wrath, that they might not come into my place of rest.
εὐφραινέσθωσαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς
- 1 Veisatkaa Herralle uusi virsi, veisatkaa Herralle, kaikki maa.
O make a new song to the Lord; let all the earth make melody to the Lord.
τῷ δαυὶδ ὅτε ἡ γῆ αὐτοῦ καθίσταται ὁ κύριος ἐβασίλευσεν ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ εὐφρανθήτωσαν νῆσοι πολλαί
- 2 Veisatkaa Herralle, ylistäkää hänen nimeänsä. Julistakaa päivästä päivään hänen pelastustekojansa,
Make songs to the Lord, blessing his name; give the good news of his salvation day by day.
νεφέλη καὶ γνόφος κύκλω αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ κρίμα κατόρθωσις τοῦ θρόνου αὐτοῦ
- 3 ilmoittakaa pakanain seassa hänen kunniaansa, hänen ihmeitänsä kaikkien kansojen seassa.
Make clear his glory to the nations, and his wonders to all the peoples.
πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ προπορεύεται καὶ φλογεὶ κύκλω τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ
- 4 Sillä Herra on suuri ja sangen ylistettävä, hän on peljättävä yli kaikkien jumalain.
For the Lord is great, and greatly to be praised; he is more to be feared than all other gods.
ἐφαναν αἱ ἀστραπαὶ αὐτοῦ τῇ οἰκουμένῃ εἶδεν καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ
- 5 Sillä kaikki kansojen jumalat ovat epäjumalia, mutta Herra on tehnyt taivaat.
For all the gods of the nations are false gods; but the Lord made the heavens.
τὰ ὄρη ἐτάκησαν ὡσεὶ κηρὸς ἀπὸ προσώπου κυρίου ἀπὸ προσώπου κυρίου πάσης τῆς γῆς
- 6 Herraus ja kunnia on hänen kasvojensa edessä, kiitos ja ylistys hänen pyhäkössänsä.
Honour and glory are before him: strong and fair is his holy place.
ἀνήγγειλαν οἱ οὐρανοὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ καὶ εἶδον πάντες οἱ λαοὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ
- 7 Antakaa Herralle, te kansojen sukukunnat, antakaa Herralle kunnia ja väkevyys.
Give to the Lord, O you families of the peoples, give to the Lord glory and strength.
αἰσχυρήτωσαν πάντες οἱ προσκυνοῦντες τοῖς γλυπτοῖς οἱ ἐγκουχόμενοι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν προσκυνήσατε αὐτῷ πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ
- 8 Antakaa Herralle hänen nimensä kunnia, tuokaa lahjoja, tulkaa hänen esikartanoihinsa.
Give to the Lord the glory of his name; take with you an offering and come into his house.
ἤκουσεν καὶ εὐφράνηθι σιων καὶ ἠγαλλιάσαντο αἱ θυγατέρες τῆς ἰουδαίας ἕνεκεν τῶν κριμάτων σου κύριε
- 9 Kumartakaa Herraa pyhässä kaunistuksessa, vaviskaa hänen kasvojensa edessä, kaikki maa.
O give worship to the Lord in holy robes; be in fear before him, all the earth.
ὅτι σὺ εἶ κύριος ὁ ὕψιστος ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν σφόδρα ὑπερυψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς θεοὺς
- 10 Sanokaa pakanain seassa: "Herra on kuningas". Niin pysyy maanpiiri lujana, se ei horju. Hän tuomitsee kansat oikeuden mukaan.
Say among the nations, The Lord is King; yes, the world is ordered so that it may not be moved; he will be an upright judge of the peoples.
οἱ ἀγαπῶντες τὸν κύριον μισεῖτε πονηρὸν φυλάσσει κύριος τὰς ψυχὰς τῶν ὁσίων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς ἀμαρτωλῶν ῥύσεται αὐτούς
- 11 Ploitkoot taivaat, ja riemuitkoon maa; pauhatkoon meri ja kaikki, mitä siinä on.
Let the heavens have joy and the earth be glad; let the sea be thundering with all its waters;
φῶς ἀνέτειλεν τῷ δικαίῳ καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ εὐφροσύνη

- 12 Ihastukoot kedot ja kaikki, mitä kedolla on, riemuitkoot silloin kaikki metsän puut
 Let the field be glad, and everything which is in it; yes, let all the trees of the wood be sounding with joy,
 εὐφράνθητε δίκαιοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ καὶ ἐξομολογεῖσθε τῇ μνήμῃ τῆς ἁγιωσύνης αὐτοῦ
- 1 Herra on kuningas! Riemuitkoon maa; iloitkoot saaret, niin monta kuin niitä on.
 The Lord is King, let the earth have joy; let all the sea-lands be glad.
 ψαλμὸς τῷ δαυιδ ἤσατε τῷ κυρίῳ ἕσμα καινόν ὅτι θαυμαστὰ ἐποίησεν κύριος ἔσωσεν αὐτῷ ἢ δεξιὰ αὐτοῦ καὶ ὁ βραχίον ὁ ἅγιος αὐτοῦ
- 2 Pilvi ja pimeys on hänen ympärillensä, vanhurskaus ja oikeus on hänen valtaistuimensa perustus.
 Dark clouds are round him; his kingdom is based on righteousness and right judging.
 ἐγνώρισεν κύριος τὸ σωτήριον αὐτοῦ ἐναντίον τῶν ἔθνῶν ἀπεκάλυψεν τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ
- 3 Tuli käy hänen edellensä ja polttaa hänen vihollisensa, yltympäri.
 Fire goes before him, burning up all those who are against him round about.
 ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ ἰακωβ καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ ἰσραηλ εἶδον πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 4 Hänen salamansa valaisevat maanpiirin; maa näkee sen ja vapisee.
 His bright flames give light to the world; the earth saw it with fear.
 ἀλαλάζατε τῷ θεῷ πᾶσα ἡ γῆ ἤσατε καὶ ἀγαλλιᾶσθε καὶ ψάλατε
- 5 Vuoret sulavat niinkuin vaha Herran edessä, kaiken maan Herran edessä.
 The mountains became like wax at the coming of the Lord, at the coming of the Lord of all the earth.
 ψάλατε τῷ κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ ἐν κιθάρᾳ καὶ φωνῇ ψαλμοῦ
- 6 Taivaat julistavat hänen vanhurskauttansa, ja kaikki kansat näkevät hänen kunniansa.
 The heavens gave out the news of his righteousness, and all the people saw his glory.
 ἐν σάλπιγγιν ἑλαταῖς καὶ φωνῇ σάλπιγγος κερατίνης ἀλαλάζατε ἐνώπιον τοῦ βασιλέως κυρίου
- 7 Kaikki kuvain kumartajat joutuvat häpeään, kaikki, jotka epäjumalista kerskaavat. Kumartakaa häntä, kaikki jumalat.
 Shamed be all those who give worship to images, and take pride in false gods; give him worship, all you gods.
 σαλευθήτω ἡ θάλασσα καὶ τὸ πλῆρωμα αὐτῆς ἡ οἰκουμένη καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ
- 8 Siion kuulee sen ja iloitsee, ja Juudan tyttäret riemuitsevat sinun tuomioistasi, Herra.
 Zion gave ear and was glad; and the daughters of Judah were full of joy, because of your decisions, O Lord.
 ποταμοὶ κροτήσουσιν χεῖρι ἐπὶ τὸ αὐτό τὰ ὄρη ἀγαλλιᾶσονται
- 9 Sillä sinä, Herra, olet Korkein yli kaiken maan, sinä olet ylen korkea, ylitse kaikkien jumalain.
 For you, Lord, are most high over the earth; you are lifted up over all other gods.
 ὅτι ἔκει κρῖναι τὴν γῆν κρινεῖ τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ καὶ λαοὺς ἐν εὐθότητι
- 1 Virsi. Veisatkaa Herralle uusi virsi, sillä hän on ihmeitä tehnyt. Hän on saanut voiton oikealla kädellensä ja pyhällä käsivarrellansa.
 <A Psalm.> O make a new song to the Lord, because he has done works of wonder; with his right hand, and with his holy arm, he has overcome.
 ψαλμὸς τῷ δαυιδ ὁ κύριος ἐβασίλευσεν ὀργιζέσθωσαν λαοὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβιν σαλευθήτω ἡ γῆ
- 2 Herra on tehnyt tietäväksi pelastustekonsa, hän on ilmaissut vanhurskautensa pakanain silmien edessä.
 The Lord has given to all the knowledge of his salvation; he has made clear his righteousness in the eyes of the nations.
 κύριος ἐν σιων μέγας καὶ ὑψηλὸς ἐστὶν ἐπὶ πάντας τοὺς λαοὺς
- 3 Hän on muistanut armonsa ja uskollisuutensa Israelin heimoa kohtaan; kaikki maan ääret ovat nähneet meidän Jumalamme pelastusteot.
 He has kept in mind his mercy and his unchanging faith to the house of Israel; all the ends of the earth have seen the salvation of our God.
 ἐξομολογησάσθωσαν τῷ ὀνόματί σου τῷ μεγάλῳ ὅτι φοβερὸν καὶ ἅγιόν ἐστιν
- 4 Kohottakaa riemuhuuto Herralle, kaikki maa, iloitkaa ja riemuitkaa ja veisatkaa kiitosta.
 Let all the earth send out a glad cry to the Lord; sounding with a loud voice, and praising him with songs of joy.
 καὶ τιμὴ βασιλέως κρίσιν ἀγαπᾷ σὺ ἡτοίμασας εὐθύτητας κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ἐν ἰακωβ σὺ ἐποίησας

- 5 Veisatkaa Herran kiitosta kanteleilla - kanteleilla ja ylistysvirren sävelillä,
Make melody to the Lord with instruments of music; with a corded instrument and the voice of song.
 ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ὅτι ἅγιός ἐστιν
- 6 vaskitorvilla ja pasunan äänellä. Kohottakaa riemuhuuto Herran, kuninkaan, edessä.
With wind instruments and the sound of the horn, make a glad cry before the Lord, the King.
 μουσῆς καὶ ααρῶν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ καὶ σαμουηλ ἐν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπεκαλοῦντο τὸν κύριον καὶ αὐτὸς ἐπήκουσεν αὐτῶν
- 7 Pauhatkoon meri ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja ne, jotka siinä asuvat.
Let the sea be thundering, with all its waters; the world, and all who are living in it;
 ἐν στόλῳ νεφέλης ἐλάλει πρὸς αὐτούς ἐφύλασσον τὰ μαρτύρια αὐτοῦ καὶ τὰ προστάγματα ἃ ἔδωκεν αὐτοῖς
- 8 Paukuttakoot käsiänsä virrat, ja vuoret yhdessä riemuitkoot
Let the streams make sounds of joy with their hands; let the mountains be glad together,
 κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σὺ ἐπήκουες αὐτῶν ὁ θεὸς σὺ εὐλάτος ἐγένου αὐτοῖς καὶ ἐκδικῶν ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν
- 9 Herran edessä; sillä hän tulee tuomitsemaan maata. Hän tuomitsee maanpiirin vanhurskaasti ja kansat oikeuden mukaan.
Before the Lord, for he has come as judge of the earth; judging the world in righteousness, and giving true decisions for the peoples.
 ὑψοῦτε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν καὶ προσκυνεῖτε εἰς ὄρος ἅγιον αὐτοῦ ὅτι ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν
- 1 Herra on kuningas, vaviskoot kansat - hän, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat - huojukoon maa.
The Lord is King; let the peoples be in fear: his seat is on the winged ones; let the earth be moved.
 ψαλμὸς εἰς ἐξομολόγησιν ἀλαλάζατε τῷ κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ
- 2 Suuri on Herra Siionissa, hän on korkea yli kaikkien kansojen.
The Lord is great in Zion; he is high over all the nations.
 δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν εὐφροσύνῃ εισέλθατε ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει
- 3 He ylistävät sinun suurta ja peljättävää nimeäsi. Hän on pyhä.
Let them give praise to your name, for it is great and to be feared; holy is he.
 γινῶτε ὅτι κύριος αὐτὸς ἐστὶν ὁ θεὸς αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ οὐχ ἡμεῖς λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα τῆς νομῆς αὐτοῦ
- 4 Se on kuninkaan voima, että hän rakastaa oikeutta. Sinä olet saattanut oikeuden voimaan, sinä toimitat oikeuden ja vanhurskauden Jaakobissa.
The king's power is used for righteousness; you give true decisions, judging rightly in the land of Jacob.
 εισέλθατε εἰς τὰς πύλας αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει εἰς τὰς αὐλάς αὐτοῦ ἐν ὕμνοις ἐξομολογεῖσθε αὐτῷ αἰνεῖτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
- 5 Ylistäkää Herraa, meidän Jumalaamme, kumartukaa hänen jalkainsa astinlaudan eteen. Hän on pyhä.
Give high honour to the Lord our God, worshipping at his feet; holy is he.
 ὅτι χρηστὸς κύριος εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ ἕως γενεᾶς καὶ γενεᾶς ἡ ἀλήθεια αὐτοῦ
- 1 Kiitosuhri-virsi. Kohottakaa riemuhuuto Herralle, kaikki maa.
<A Psalm of Praise.> Make a glad sound to the Lord, all the earth.
 τῷ δαυιδ ψαλμὸς ἔλεος καὶ κρίσιν ἕσομαί σοι κύριε
- 2 Palvelkaa Herraa ilolla, tulkaa hänen kasvojensa eteen riemulla.
Give worship to the Lord with joy; come before him with a song.
 ψαλῶ καὶ συνήσω ἐν ὁδῷ ἀμώμῳ πότε ἤξεις πρὸς με διεπορευόμεν ἐν ἀκακίᾳ καρδίας μου ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου
- 3 Tietäkää, että Herra on Jumala. Hän on meidät tehnyt, ja hänen me olemme, hänen kansansa ja hänen laitumensa lampaat.
Be certain that the Lord is God; it is he who has made us, and we are his; we are his people, and the sheep to whom he gives food.
 οὐ προεθέμην πρὸ ὀφθαλμῶν μου πρᾶγμα παράνομον ποιοῦντας παραβάσεις ἐμίσησα
- 4 Käykää hänen portteihinsa kiittäen, hänen esikartanoihinsa ylistystä veisaten. Ylistäkää häntä, kiittäkää hänen nimeänsä.
Come into his doors with joy, and into his house with praise; give him honour, blessing his name.
 οὐκ ἐκολλήθη μοι καρδία σκαμβῆ ἐκκλίνοντος ἀπ' ἐμοῦ τοῦ πονηροῦ οὐκ ἐγίνωσκον

- 5 Sillä Herra on hyvä; hänen armonsa pysyy iankaikkisesti ja hänen uskollisuutensa polvesta polveen.
For the Lord is good, and his mercy is never-ending; his faith is unchanging through all generations.
τὸν καταλαλοῦντα λάθρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ τοῦτον ἐξεδίωκον ὑπερηφάνῳ ὀφθαλμῷ καὶ ἀπλήστῳ καρδίᾳ τούτῳ οὐ συνήσθιον
- 1 Daavidin virsi. Minä veisaan armosta ja oikeudesta; sinun ylistystäsi, Herra, minä laulan.
<A Psalm. Of David.> I will make a song of mercy and righteousness; to you, O Lord, will I make melody.
προσευχὴ τῷ πτωχῷ ὅταν ἀκηδιάσῃ καὶ ἐναντίον κυρίου ἐκγέῃ τὴν δέησιν αὐτοῦ
- 2 Minä tahdon noudattaa nuhteetonta vaellusta; milloin tulet sinä minun tyköni? Minä tahdon vaeltaa huoneessani vilpittömällä sydämellä.
I will do wisely in the way of righteousness: O when will you come to me? I will be walking in my house with a true heart.
εἰσάκουσον κύριε τῆς προσευχῆς μου καὶ ἡ κραυγὴ μου πρὸς σὲ ἐλθάτω
- 3 En kiinnitä silmäni siihen, mikä turmiollista on, eksyttäväistä menoa minä vihaan: ei saa se minuun tarttua.
I will not put any evil thing before my eyes; I am against all turning to one side; I will not have it near me.
μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ ἐν ἧ ἂν ἡμέρα θλίβωμαι κλίνον τὸ οὖς σου πρὸς με ἐν ἧ ἂν ἡμέρα ἐπικαλέσωμαί σε ταχὺ εἰσάκουσόν μου
- 4 Nurja sydän väistyköön minusta; pahasta minä en tahdo tietää.
The false heart I will send away from me: I will not have an evil-doer for a friend.
ὅτι ἐξέλιπον ὥσει καπνὸς αἱ ἡμέραι μου καὶ τὰ ὀστά μου ὥσει φρύγιον συνεφρύγησαν
- 5 Joka salaa panettelee lähimmäistänsä, sen minä hukutan; jolla on ylpeät silmät ja kopea sydän, sitä minä en siedä.
I will put to death anyone who says evil of his neighbour secretly; the man with a high look and a heart of pride is disgusting to me.
ἐπλήγη ὥσει χόρτος καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου ὅτι ἐπλαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου
- 6 Maan uskollisia minun silmäni etsivät, että he asuisivat minua lähellä; joka vaeltaa nuhteettomuuden tietä, se on oleva minun palvelijani.
My eyes will be on those of good faith in the land, so that they may be living in my house; he who is walking in the right way will be my servant.
ἀπὸ φωνῆς τοῦ στεναγμοῦ μου ἐκολλήθη τὸ ὄστούν μου τῇ σαρκί μου
- 7 Vilpin tekijä älköön asuko minun huoneessani, valheen puhuja ei kestä minun silmäini edessä.
The worker of deceit will not come into my house; the false man will have no place before my eyes.
ὁμοιώθην πελεκᾶνι ἐρημικῷ ἐγενήθην ὥσει νυκτικόραξ ἐν οἴκοπέδῳ
- 8 Joka aamu minä hukutan kaikki jumalattomat maasta, lopettaakseni kaikki väärintekijät Herran kaupungista.
Morning by morning will I put to death all the sinners in the land, so that all evil-doers may be cut off from Jerusalem.
ἠγρύπνησα καὶ ἐγενήθην ὥσει στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώματι
- 1 Kurjan rukous, kun hän on näännyksissä ja vuodattaa valituksensa Herran eteen.
<A Prayer of the man who is in trouble, when he is overcome, and puts his grief before the Lord.>\
τῷ δαυιδ εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον καὶ πάντα τὰ ἐντός μου τὸ ὄνομα τὸ ἅγιον αὐτοῦ
- 2 Herra, kuule minun rukoukseni, ja minun huutoni tulkoon sinun eteesi.
\\102:1\Give ear to my prayer, O Lord, and let my cry come to you.
εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον καὶ μὴ ἐπιλανθάνου πάσας τὰς ἀνταποδόσεις αὐτοῦ
- 3 Älä peitä minulta kasvojasi, kun minulla on ahdistus, kallista korvasi minun puoleeni. Kun minä huudan, riennä ja vastaa minulle.
\\102:2\Let not your face be veiled from me in the day of my trouble; give ear to me, and let my cry be answered quickly.
τὸν εὐλατεῦοντα πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου τὸν ἰώμενον πάσας τὰς νόσους σου
- 4 Sillä minun päiväni ovat haihtuneet kuin savu, ja minun luitani polttaa niinkuin ahjossa.
\\102:3\My days are wasted like smoke, and my bones are burned up as in a fire.
τὸν λυτρούμενον ἐκ φθορᾶς τὴν ζωὴν σου τὸν στεφανοῦντά σε ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς
- 5 Sydämeni on paahtunut ja kuivunut kuin ruoho, sillä minä unhotan syödä leipääni.
\\102:4\My heart is broken; it has become dry and dead like grass, so that I give no thought to food.
τὸν ἐμπιπλῶντα ἐν ἀγαθοῖς τὴν ἐπιθυμίαν σου ἀνακαινισθήσεται ὡς ἄετοῦ ἡ νεότης σου

- 6 Äänekkäästä vaikerruksestani minun luuni tarttuvat minun nahkaani.
 \102:5\Because of the voice of my sorrow, my flesh is wasted to the bone.
 ποιῶν ἐλεημοσύνας ὁ κύριος καὶ κρίμα πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις
- 7 Minä olen kuin pelikaani erämaassa, olen kuin huuhkaja raunioissa.
 \102:6\I am like a bird living by itself in the waste places; like the night-bird in a waste of sand.
 ἐγνώρισεν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τῷ μουσῇ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ τὰ θελήματα αὐτοῦ
- 8 Minä olen uneton, olen kuin yksinäinen lintu katolla.
 \102:7\I keep watch like a bird by itself on the house-top.
 οἰκτίρων καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος μακρόθυμος καὶ πολυέλεος
- 9 Kaiken päivää viholliseni minua häpäisevät; ne, jotka riehuvat minua vastaan, kiroavat minun nimeni kautta.
 \102:8\My haters say evil of me all day; those who are violent against me make use of my name as a curse.
 οὐκ εἰς τέλος ὀργισθήσεται οὐδὲ εἰς τὸν αἰῶνα μὴνεῖ
- 10 Sillä minä syön tuhkaa kuin leipää ja sekoitan juomani kyyneleillä
 \102:9\I have had dust for bread and my drink has been mixed with weeping:
 οὐ κατὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἐποίησεν ἡμῖν οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν
- 11 sinun vihasi ja kiivastuksesi tähden, sillä sinä olet nostanut minut ylös ja viskannut pois.
 \102:10\Because of your passion and your wrath, for I have been lifted up and then made low by you.
 ὅτι κατὰ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν
- 12 Minun päiväni ovat kuin pitenevä varjo, ja minä kuivun kuin ruoho.
 \102:11\My days are like a shade which is stretched out; I am dry like the grass.
 καθ' ὅσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν
- 13 Mutta sinä, Herra, hallitset iankaikkisesti, sinun muistosi pysyy polvesta polveen.
 \102:12\But you, O Lord, are eternal; and your name will never come to an end.
 καθὼς οἰκτῖρει πατὴρ υἱοὺς οἰκτίρησεν κύριος τοὺς φοβουμένους αὐτόν
- 14 Nouse ja armahda Siionia, sillä aika on tehdä sille laupeus ja määräetki on tullut.
 \102:13\You will again get up and have mercy on Zion: for the time has come for her to be comforted.
 ὅτι αὐτὸς ἔγνω τὸ πλάσμα ἡμῶν μνήσθητι ὅτι χυθὺς ἐσμεν
- 15 Sillä sen kivet ovat sinun palvelijoillesi rakkaat, ja sen soraläjiä heidän on sääli.
 \102:14\For your servants take pleasure in her stones, looking with love on her dust.
 ἄνθρωπος ὡσεὶ χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ ἄνθος τοῦ ἀγροῦ οὕτως ἐξάνθησει
- 16 Silloin pakanat pelkäävät Herran nimeä ja kaikki maan kuninkaat sinun kunniaasi,
 \102:15\So the nations will give honour to the name of the Lord, and all the kings of the earth will be in fear of his glory:
 ὅτι πνεῦμα διήλθεν ἐν αὐτῷ καὶ οὐχ ὑπάρξει καὶ οὐκ ἐπιγνώσεται ἔτι τὸν τόπον αὐτοῦ
- 17 kun Herra rakentaa Siionin ja ilmestyy kunniaassansa,
 \102:16\When the Lord has put up the walls of Zion, and has been been in his glory;
 τὸ δὲ ἔλεος τοῦ κυρίου ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ ἐπὶ υἱοὺς υἰῶν
- 18 kun hän kääntyy niiden rukouksen puoleen, jotka ovat kaikkensa menettäneet, eikä enää heidän rukoustansa hylkää.
 \102:17\When he has given ear to the prayer of the poor, and has not put his request on one side.
 τοῖς φυλάσσουσιν τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ μεμνημένοις τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι αὐτάς
- 19 Tämä kirjoitettakoon tulevalle polvelle, ja kansa, joka vastedes luodaan, on kiittävä Herraa,
 \102:18\This will be put in writing for the coming generation, and the people of the future will give praise to the Lord.
 κύριος ἐν τῷ οὐρανῷ ἠτοίμασεν τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ πάντων δεσπόζει

- 20 että hän katseli pyhästä korkeudesta, että Herra katsoi taivaasta maahan,
 \102:19\For from his holy place the Lord has seen, looking down on the earth from heaven;
 εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ δυνατοὶ ἰσχυροὶ ποιοῦντες τὸν λόγον αὐτοῦ τοῦ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ
- 21 kuullaksensa vankien huokaukset, vapauttaaksensa kuoleman lapset,
 \102:20\Hearing the cry of the prisoner, making free those for whom death is ordered;
 εὐλογεῖτε τὸν κύριον πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ λειτουργοὶ αὐτοῦ ποιοῦντες τὸ θέλημα αὐτοῦ
- 22 jotta Siionissa julistettaisiin Herran nimeä ja hänen ylistystänsä Jerusalemissa,
 \102:21\So that they may give out the name of the Lord in Zion, and his praise in Jerusalem;
 εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν παντὶ τόπῳ τῆς δεσποτείας αὐτοῦ εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον
- 1 Daavidin virsi. Kiitä Herraa, minun sieluni, ja kaikki, mitä minussa on, hänen pyhää nimeänsä.
 <OF David.> Give praise to the Lord, O my soul; let everything in me give praise to his holy name.
 τῷ δαυιδ εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον κύριε ὁ θεὸς μου ἐμεγαλύνθης σφόδρα ἐξομολόγησιν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσω
- 2 Kiitä Herraa, minun sieluni, äläkä unhot, mitä hyvää hän on sinulle tehnyt,
 Give praise to the Lord, O my soul; let not all his blessings go from your memory.
 ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον ἐκτείνων τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δῆρριν
- 3 hän, joka antaa kaikki sinun syntisi anteeksi ja parantaa kaikki sinun sairautesi,
 He has forgiveness for all your sins; he takes away all your diseases;
 ὁ στεγάζων ἐν ὕδασιν τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ ὁ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτοῦ ὁ περιπατῶν ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων
- 4 joka lunastaa sinun henkesi tuonelasta ja kruunaa sinut armolla ja laupeudella,
 He keeps back your life from destruction, crowning you with mercy and grace.
 ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῶρ φλέγον
- 5 joka sinun halajamisesi tyydyttää hyvydellään, niin että sinun nuoruutesi uudistuu kuin kotkan.
 He makes your mouth full of good things, so that your strength is made new again like the eagle's.
 ἐθεμελίωσεν τὴν γῆν ἐπὶ τὴν ἀσφάλειαν αὐτῆς οὐ κλιθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 6 Herra tekee vanhurskauden ja hankkii oikeuden kaikille sorretuille.
 The Lord gives decisions in righteousness for all who are in trouble.
 ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ περιβάλοιον αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ὀρέων στήσονται ὕδατα
- 7 Hän on tehnyt Moosekselle tunnetuksi tiensä, Israelin lapsille suuret tekonsa.
 He gave knowledge of his way to Moses, and made his acts clear to the children of Israel.
 ἀπὸ ἐπιτιμῆσεώς σου φεύξονται ἀπὸ φωνῆς βροντῆς σου δειλιάσουσιν
- 8 Laupias ja armahtavainen on Herra, pitkämielinen ja suuri armossa.
 The Lord is kind and full of pity, not quickly made angry, but ever ready to have mercy.
 ἀναβαίνουσιν ὄρη καὶ καταβαίνουσιν πεδία εἰς τόπον ὃν ἐθεμελίωσας αὐτοῖς
- 9 Ei hän aina riitele eikä pidä vihaa iankaikkisesti.
 His feeling will no longer be bitter; he will not keep his wrath for ever.
 ὄριον ἔθου ὃ οὐ παρελεύσονται οὐδὲ ἐπιστρέψουσιν καλύψαι τὴν γῆν
- 10 Ei hän tee meille syntiemme mukaan eikä kosta meille pahain tekojemme mukaan.
 He has not given us the punishment for our sins, or the reward of our wrongdoing.
 ὁ ἐξαποστέλλον πηγὰς ἐν φάραξιν ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων διελεύσονται ὕδατα
- 11 Sillä niin korkealla kuin taivas on maasta, niin voimallinen on hänen armonsa niitä kohtaan, jotka häntä pelkäävät.
 For as the heaven is high over the earth, so great is his mercy to his worshippers.
 ποτιοῦσιν πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ προσδέξονται ὄναγροι εἰς δίψαν αὐτῶν

- 12 Niin kaukana kuin itä on lännestä, niin kauas hän siirtää meistä rikkomuksemme.
As far as the east is from the west, so far has he put our sins from us.
ἐπ' αὐτὰ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσει ἐκ μέσου τῶν πετρῶν δώσουσιν φωνήν
- 13 Niinkuin isä armahtaa lapsiansa, niin Herrakin armahtaa pelkääväisiänsä.
As a father has pity on his children, so the Lord has pity on his worshippers.
ποτίζων ὄρη ἐκ τῶν ὑπερώων αὐτοῦ ἀπὸ καρποῦ τῶν ἔργων σου χορτασθήσεται ἡ γῆ
- 14 Sillä hän tietää, minkäkaltaista tekoa me olemme: hän muistaa meidät tomuksi.
For he has knowledge of our feeble frame; he sees that we are only dust.
ἐξαντέλλων χόρτον τοῖς κτήνεσιν καὶ γλόην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἐξαγαγεῖν ἄρτον ἐκ τῆς γῆς
- 15 Ihmisen elinpäivät ovat niinkuin ruoho, hän kukoistaa niinkuin kukkanen kedolla.
As for man, his days are as grass: his beautiful growth is like the flower of the field.
καὶ οἶνος εὐφραίνει καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ ἱλαρῆναι πρόσωπον ἐν ελαίῳ καὶ ἄρτος καρδίαν ἀνθρώπου στηρίζει
- 16 Kun tuuli käy hänen ylitsensä, ei häntä enää ole, eikä hänen asuinsijansa häntä enää tunne.
The wind goes over it and it is gone; and its place sees it no longer.
χορτασθήσεται τὰ ξύλα τοῦ πεδίου αἱ κέδροι τοῦ λιβάνου ὡς ἐφύτευσεν
- 17 Mutta Herran armo pysyy iankaikkisesta iankaikkiseen niille, jotka häntä pelkäävät, ja hänen vanhurskautensa lasten lapsille,
But the mercy of the Lord is eternal for his worshippers, and their children's children will see his righteousness;
ἐκεῖ στρουθία ἐννοσεύουσιν τοῦ ἐρωδιοῦ ἡ οἰκία ἡγεῖται αὐτῶν
- 18 niille, jotka pitävät hänen liittonsa ja muistavat hänen käskynsä ja noudattavat niitä.
If they keep his agreement, and have his laws in mind to do them.
ὄρη τὰ ὑψηλὰ ταῖς ἐλάφοις πέτρα καταφυγὴ τοῖς χοιρογρυλλίοις
- 19 Herra on pystyttänyt istuimensa taivaisiin, ja hänen kuninkuutensa hallitsee kaikkia.
The Lord has made ready his high seat in the heavens; his kingdom is ruling over all.
ἐποίησεν σελήνην εἰς καιρούς ὁ ἥλιος ἔγνω τὴν δόξιν αὐτοῦ
- 20 Kiittäkää Herraa, te hänen enkelinsä, te väkevät sankarit, jotka hänen käskynsä täytätte, kun kuulette hänen sanansa äänen.
Give praise to the Lord, you his angels, who are great in strength, doing his orders, and waiting for his voice.
ἔθου σκότος καὶ ἐγένετο νύξ ἐν αὐτῇ διελεύσονται πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ
- 21 Kiittäkää Herraa, kaikki hänen sotaväkinsä, te hänen palvelijansa, jotka hänen tahtonsa teette.
Give praise to the Lord, all you his armies; and you his servants who do his pleasure.
σκύμνοι ὠρνόμενοι ἀρπάσαι καὶ ζητήσαι παρὰ τοῦ θεοῦ βρῶσιν αὐτοῖς
- 22 Kiittäkää Herraa, kaikki hänen tekonsa, hänen valtakuntansa kaikissa paikoissa. Kiitä, minun sieluni, Herraa.
Give praise to the Lord, all his works, in all places under his rule: give praise to the Lord, O my soul.
ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος καὶ συνήχθησαν καὶ ἐν ταῖς μάνδραις αὐτῶν κοιτασθήσονται
- 1 Kiitä Herraa, minun sieluni, Herra, minun Jumalani, sinä olet ylen suuri; valkeus ja kirkkaus on sinun pukusi.
Give praise to the Lord, O my soul. O Lord my God, you are very great; you are robed with honour and power.
ἀλληλοῦν ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ καὶ ἐπικαλεῖσθε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπαγγεῖλατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν τὰ ἔργα αὐτοῦ
- 2 Sinä verhoudut valoon niinkuin viitaan, sinä levität taivaat niinkuin teltan;
You are clothed with light as with a robe; stretching out the heavens like a curtain:
ἔσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ διηγῆσασθε πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ
- 3 sinä rakennat salisi vetten päälle, teet pilvet vaunuiksesi ja kuljet tuulen siivillä.
The arch of your house is based on the waters; you make the clouds your carriage; you go on the wings of the wind:
ἐπαινεῖσθε ἐν τῷ ὄνοματι τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ εὐφρανθήτω καρδία ζητούντων τὸν κύριον

- 4 Sinä teet tuulet sanasi saattajiksi, palvelijoiaksesi tulen liekit.
He makes winds his angels, and flames of fire his servants.
ζητήσατε τὸν κύριον καὶ κραταιώθητε ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διὰ παντός
- 5 Sinä asetit maan perustuksillensa, niin että se pysyy horjumatta iankaikkisesti.
He has made the earth strong on its bases, so that it may not be moved for ever and ever;
μνήσθητε τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ὃν ἐποίησεν τὰ τέρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ
- 6 Sinä peitit sen syvyyden vesillä kuin vaatteella: vuoria ylempänä seisovat vedet.
Covering it with the sea as with a robe: the waters were high over the mountains;
σπέρμα αβρααμ δοῦλοι αὐτοῦ υἱοὶ ἰακωβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ
- 7 Mutta ne pakenivat sinun nuhteluasi, sinun jylinääsi ne juoksivat pakoon;
At the voice of your word they went in flight; at the sound of your thunder they went away in fear;
αὐτὸς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ γῆ τὰ κρίματα αὐτοῦ
- 8 vuoret kohosivat ja laaksot laskeutuivat paikkoihin, jotka sinä olit niille valmistanut.
The mountains came up and the valleys went down into the place which you had made ready for them.
ἐμνήσθη εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ λόγου οὗ ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς
- 9 Sinä panit rajan, jonka yli vedet eivät käy eivätkä palaja peittämään maata.
You made a limit over which they might not go, so that the earth would never again be covered by them.
ὃν διέθετο τῷ αβρααμ καὶ τοῦ ὄρκου αὐτοῦ τῷ ἰσαακ
- 10 Sinä kuohutit laaksoista lähteet, jotka vuorten välillä vuotavat.
You sent the springs into the valleys; they are flowing between the hills.
καὶ ἔστησεν αὐτὴν τῷ ἰακωβ εἰς πρόσταγμα καὶ τῷ ἰσραὴλ διαθήκην αἰώνιον
- 11 Ne antavat juoman kaikille metsän eläimille, villiaasit niistä janonsa sammuttavat.
They give drink to every beast of the field; the mountain asses come to them for water.
λέγων σοὶ δώσω τὴν γῆν χανααν σχοίνισμα κληρονομίας ὑμῶν
- 12 Niiden partailla asuvat taivaan linnut ja visertävät lehvien välissä.
The birds of the air have their resting-places by them, and make their song among the branches.
ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἀριθμῷ βραχεῖς ὀλιγοστοὺς καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ
- 13 Saleistasi sinä kastelet vuoret, sinun töittesi hedelmistä maa saa ravintonsa.
He sends down rain from his store-houses on the hills: the earth is full of the fruit of his works.
καὶ διήλθον ἐξ ἔθνους εἰς ἔθνος ἐκ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον
- 14 Sinä kasvatat ruohon karjalle ja kasvit ihmisen tarpeeksi. Niin sinä tuotat maasta leivän
He makes the grass come up for the cattle, and plants for the use of man; so that bread may come out of the earth;
οὐκ ἀφήκεν ἄνθρωπον ἀδικῆσαι αὐτοὺς καὶ ἠλεγξεν ὑπὲρ αὐτῶν βασιλεῖς
- 15 ja viinin, joka ilahuttaa ihmisen sydämen; niin sinä saatat kasvatat öljystä kiiltäviksi, ja leipä vahvistaa ihmisen sydäntä.
And wine to make glad the heart of man, and oil to make his face shining, and bread giving strength to his heart.
μὴ ἄπτεσθε τῶν χριστῶν μου καὶ ἐν τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε
- 16 Ravintonsa saavat myös Herran puut, Libanonin setrit, jotka hän on istuttanut.
The trees of the Lord are full of growth, the cedars of Lebanon of his planting;
καὶ ἐκάλεσεν λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν πᾶν στήριγμα ἄρτου συνέτριψεν
- 17 Niissä lintuset pesivät, ja haikaroilla on majansa kypresseissä.
Where the birds have their resting-places; as for the stork, the tall trees are her house.
ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτῶν ἄνθρωπον εἰς δοῦλον ἐπράθη ἰωσηφ

- 18 Korkeat vuoret ovat kauristen hallussa, kallionkolot ovat tamaanien suoja.
The high hills are a safe place for the mountain goats, and the rocks for the small beasts.
ἐταπείνωσαν ἐν πέδαις τοὺς πόδας αὐτοῦ σίδηρον διήλθεν ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
- 19 Kuun sinä olet tehnyt näyttämään aikoja; aurinko tietää laskunsa.
He made the moon for a sign of the divisions of the year; teaching the sun the time of its going down.
μέχρι τοῦ ἔλθειν τὸν λόγον αὐτοῦ τὸ λόγιον κυρίου ἐπύρωσεν αὐτόν
- 20 Sinä teet pimeän, niin tulee yö; silloin lähtevät liikkeelle kaikki metsän eläimet.
When you make it dark, it is night, when all the beasts of the woods come quietly out of their secret places.
ἀπέστειλεν βασιλεὺς καὶ ἔλυσεν αὐτόν ἄρχων λαῶν καὶ ἀφῆκεν αὐτόν
- 21 Nuoret jalopeurat kiljuvat saalista ja pyytävät Jumalalta elatustansa.
The young lions go thundering after their food; searching for their meat from God.
κατέστησεν αὐτόν κύριον τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ ἄρχοντα πάσης τῆς κτήσεως αὐτοῦ
- 22 Aurinko nousee, ne vetäytyvät pois ja laskeutuvat luoliinsa maata.
The sun comes up, and they come together, and go back to their secret places to take their rest.
τοῦ παιδεῦσαι τοὺς ἄρχοντας αὐτοῦ ὡς ἑαυτὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτοῦ σοφίαι
- 23 Silloin ihminen menee töihinsä ja askaroitsee iltaan asti.
Man goes out to his work, and to his business, till the evening.
καὶ εἰσῆλθεν ἰσραὴλ εἰς αἴγυπτον καὶ ἰακωβ παρῴκησεν ἐν γῆ χαμ
- 24 Kuinka moninaiset ovat sinun tekosi, Herra! Sinä olet ne kaikki viisaasti tehnyt, maa on täynnä sinun luotujasi.
O Lord, how great is the number of your works! in wisdom you have made them all; the earth is full of the things you have made.
καὶ ἠύξῃσεν τὸν λαὸν αὐτοῦ σφόδρα καὶ ἐκραταίωσεν αὐτόν ὑπὲρ τοὺς ἔθροὺς αὐτοῦ
- 25 Merikin, suuri ja aava - siinä vilisee lukemattomat laumat pieniä ja suuria eläviä.
There is the great, wide sea, where there are living things, great and small, more than may be numbered.
μετέστρεψεν τὴν καρδίαν αὐτῶν τοῦ μισῆσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ τοῦ δολιοῦσθαι ἐν τοῖς δούλοις αὐτοῦ
- 26 Siellä kulkevat laivat, siellä Leviatan, jonka sinä olet luonut siinä leikitsemään.
There go the ships; there is that great beast, which you have made as a plaything.
ἐξαπέστειλεν μουσῆν τὸν δούλον αὐτοῦ μαρῶν ὃν ἐξέλεξετο αὐτόν
- 27 Ne kaikki odottavat sinua, että antaisit heille ruuan ajallansa.
All of them are waiting for you, to give them their food in its time.
ἔθετο ἐν αὐτοῖς τοὺς λόγους τῶν σημείων αὐτοῦ καὶ τῶν τεράτων ἐν γῆ χαμ
- 28 Sinä annat niille, ja ne kokoavat, sinä avaat kätesi, ja ne ravitaan hyvydellä.
They take what you give them; they are full of the good things which come from your open hand.
ἐξαπέστειλεν σκότος καὶ ἐσκότασεν καὶ παρεπύκρναν τοὺς λόγους αὐτοῦ
- 29 Sinä peität kasvosi, ja ne peljästyvät, sinä otat pois niiden hengen, ne kuolevat ja palajavat tomuun jälleen.
If your face is veiled, they are troubled; when you take away their breath, they come to an end, and go back to the dust.
μετέστρεψεν τὰ ὕδατα αὐτῶν εἰς αἷμα καὶ ἀπέκτεινεν τοὺς ἰχθύας αὐτῶν
- 30 Sinä lähetät henkesi, ja ne luodaan; ja sinä uudistat maan muodon.
If you send out your spirit, they are given life; you make new the face of the earth.
ἐξῆρψεν ἡ γῆ αὐτῶν βατράχους ἐν τοῖς ταμείοις τῶν βασιλέων αὐτῶν
- 31 Pysyköön Herran kunnia iankaikkisesti. Saakoon Herra teoistansa iloita,
Let the glory of the Lord be for ever; let the Lord have joy in his works:
εἶπεν καὶ ἦλθεν κονόμια καὶ σκνίπες ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις αὐτῶν

- 32 hän, joka katsahtaa maahan, ja se vapisee, joka koskettaa vuoria, ja ne suitsuavat.
At whose look the earth is shaking; at whose touch the mountains send out smoke.
 ἔθετο τὰς βροχὰς αὐτῶν γάλαζαν πῦρ καταφλέγον ἐν τῇ γῆ αὐτῶν
- 33 Kaiken ikäni minä ylistän Herraa, minä veisaan Jumalani kiitosta, niin kauan kuin elän.
I will make songs to the Lord all my life; I will make melody to my God while I have my being.
 καὶ ἐπάταξεν τὰς ἀμπέλους αὐτῶν καὶ τὰς συκᾶς αὐτῶν καὶ συνέτριψεν πᾶν ξύλον ὀρίου αὐτῶν
- 34 Olkoot minun tutkisteluni hänelle otolliset; minä iloitsen Herrassa.
Let my thoughts be sweet to him: I will be glad in the Lord.
 εἶπεν καὶ ἦλθεν ἀκρις καὶ βροῦχος οὗ οὐκ ἦν ἀριθμός
- 35 Hävitkөөt syntiset maasta, älkөөön jumalattomia enää olko. Kiitä Herraa, minun sieluni. Halleluja!
Let sinners be cut off from the earth, and let all evil-doers come to an end. Give praise to the Lord, O my soul. Give praise to the Lord.
 καὶ κατέφαγεν πάντα τὸν χόρτον ἐν τῇ γῆ αὐτῶν καὶ κατέφαγεν τὸν καρπὸν τῆς γῆς αὐτῶν
- 1 Kiittäkää Herraa, julistakaa hänen nimeänsä, tehkää hänen suuret tekonsa tiettäviksi kansojen keskuudessa.
O give praise to the Lord; give honour to his name, talking of his doings among the peoples.
 ἀλληλοῦια ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός ἐστι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 2 Laulakaa hänelle, veisatkaa hänelle, puhukaa kaikista hänen ihmeistäänsä.
Let your voice be sounding in songs and melody; let all your thoughts be of the wonder of his works.
 τίς λαλήσει τὰς δυναστείας τοῦ κυρίου ἀκουστὰς ποιήσει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ
- 3 Hänen pyhä nimensä olkoon teidän kerskauksenne; iloitkoon niiden sydän, jotka etsivät Herraa.
Have glory in his holy name; let the hearts of those who are searching after the Lord be glad.
 μακάριοι οἱ φυλάσσοντες κρίσιν καὶ ποιῶντες δικαιοσύνην ἐν παντὶ καιρῷ
- 4 Kysykää Herraa ja hänen voimaansa, etsikää alati hänen kasvojansa.
Let your search be for the Lord and for his strength; let your hearts ever be turned to him.
 μνήσθητι ἡμῶν κύριε ἐν τῇ εὐδοκίᾳ τοῦ λαοῦ σου ἐπίσκεψαι ἡμᾶς ἐν τῷ σωτηρίῳ σου
- 5 Muistakaa hänen ihmetöitäänsä, jotka hän on tehnyt, hänen ihmeitäänsä ja hänen suunsa tuomioita,
Keep in mind the great works which he has done; his wonders, and the decisions of his mouth;
 τοῦ ἰδεῖν ἐν τῇ χρηστότητι τῶν ἐκλεκτῶν σου τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τοῦ ἔθνους σου τοῦ ἐπαινεῖσθαι μετὰ τῆς κληρονομίας σου
- 6 te Aabrahamin, hänen palvelijansa, siemen, Jaakobin lapset, te hänen valittunsa.
O you seed of Abraham, his servant, you children of Jacob, his loved ones.
 ἡμάρτομεν μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἠνομήσαμεν ἠδικήσαμεν
- 7 Hän, Herra, on meidän Jumalamme; hänen tuomionsa käyvät yli kaiken maan.
He is the Lord our God: he is judge of all the earth.
 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν αἰγύπτῳ οὐ συνῆκαν τὰ θαυμάσιά σου οὐκ ἐμνήσθησαν τοῦ πλήθους τοῦ ἔλεους σου καὶ παρεπύκρναν ἀναβαίνοντες ἐν τῇ ἐρυθρῇ θαλάσῃ
- 8 Hän muistaa liittonsa iankaikkisesti, säätämänsä sanan hamaan tuhansiin polviin,
He has kept his agreement in mind for ever, the word which he gave for a thousand generations;
 καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ γνωρίσαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ
- 9 liittonsa, jonka hän teki Aabrahamin kanssa, ja Iisakille vannomansa valan.
The agreement which he made with Abraham, and his oath to Isaac;
 καὶ ἐπετίμησεν τῇ ἐρυθρῇ θαλάσῃ καὶ ἐξηράνθη καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς ἐν ἄβυσσῳ ὡς ἐν ἐρήμῳ
- 10 Hän vahvisti sen käskyksi Jaakobille, Israelille iankaikkiseksi liitoksi.
And he gave it to Jacob for a law, and to Israel for an eternal agreement;
 καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς ἐκ χειρὸς μισούντων καὶ ἐλυτρώσατο αὐτοὺς ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ

- 11 Hän sanoi: "Sinulle minä annan Kanaanin maan, se olkoon teidän perintöosanne".
Saying, To you will I give the land of Canaan, the measured line of your heritage:
καὶ ἐκάλυψεν ὕδωρ τοὺς θλίβοντας αὐτούς εἰς ἐξ αὐτῶν οὐχ ὑπελείφθη
- 12 Heitä oli vähäinen joukko, vain harvoja, ja he olivat muukalaisia siellä.
When they were still small in number, and strange in the land;
καὶ ἐπίστευσαν ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ ἦσαν τὴν αἶψαις αὐτοῦ
- 13 Ja he vaelsivat kansasta kansaan ja yhdestä valtakunnasta toiseen kansaan.
When they went about from one nation to another, and from one kingdom to another people.
ἐτάχυναν ἐπελάθοντο τῶν ἔργων αὐτοῦ οὐχ ὑπέμειναν τὴν βουλήν αὐτοῦ
- 14 Hän ei sallinut kenenkään heitä vahingoittaa, ja hän rankaisi kuninkaita heidän tähtensä:
He would not let anyone do them wrong; he even kept back kings because of them,
καὶ ἐπεθύμησεν ἐπιθυμίαν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ἐπέειπεν τὸν θεὸν ἐν ἀνδρῶ
- 15 "Älkää koskeko minun voideltuihini, älkää tehkö paha minun profeteoilleni".
Saying, Put not your hand on those who have been marked with my holy oil, and do my prophets no wrong.
καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὸ αἶγμα αὐτῶν καὶ ἐξαπέστειλεν πλημονὴν εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν
- 16 Ja kun hän kutsui nälänhädän maahan ja kokonaan mursi leivän tuen,
And he took away all food from the land, so that the people were without bread.
καὶ παρώργισαν μουσῆν ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ ααρὼν τὸν ἅγιον κυρίου
- 17 oli hän lähettänyt heidän edellensä miehen: Joosef oli myyty orjaksi.
He sent a man before them, even Joseph, who was given as a servant for a price:
ἠνοίχθη ἡ γῆ καὶ κατέπιεν δαθὰν καὶ ἐκάλυψεν ἐπὶ τὴν συναγωγὴν ἀβιρῶν
- 18 Hänen jalkojansa vaivattiin kahleilla, hän joutui rautoihin,
His feet were fixed in chains; his neck was put in iron bands;
καὶ ἐξεκαύθη πῦρ ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν φλόξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλοὺς
- 19 siksi kunnes hänen sanansa kävi toteen ja Herran puhe osoitti hänet puhtaaksi.
Till the time when his word came true; he was tested by the word of the Lord.
καὶ ἐποίησαν μῶσχος ἐν χωρηβ καὶ προσεκύνησαν τῷ γλυπτῷ
- 20 Niin kuningas lähetti ja päästätti hänet, kansojen hallitsija laski hänet irti.
The king sent men to take off his chains; even the ruler of the people, who let him go free.
καὶ ἠλλάξαντο τὴν δόξαν αὐτῶν ἐν ὁμοιώματι μῶσχος ἔσθοντος χόρτον
- 21 Hän pani hänet talonsa herraksi ja kaiken omaisuutensa haltijaksi,
He made him lord of his house, and ruler over everything he had;
ἐπελάθοντο τοῦ θεοῦ τοῦ σφύζοντος αὐτούς τοῦ ποιήσαντος μέγαρα ἐν αἰγύπτῳ
- 22 sitomaan mielensä mukaan hänen ruhtinaitansa ja opettamaan viisautta vanhimmille.
To give his chiefs teaching at his pleasure, and so that his law-givers might get wisdom from him.
θαυμαστὰ ἐν γῆ χαμ φοβερὰ ἐπὶ θαλάσσης ἐρυθρᾶς
- 23 Niin joutui Israel Egyptiin, Jaakob muukalaiseksi Haamin maahan.
Then Israel came into Egypt, and Jacob was living in the land of Ham.
καὶ εἶπεν τοῦ ἐξολεθρεῦσαι αὐτούς εἰ μὴ μουσῆς ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ ἔσθη ἐν τῇ θραύσει ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ἀποστρέψαι τὴν ὀργὴν αὐτοῦ τοῦ μὴ ἐξολεθρεῦσαι
- 24 Ja Herra teki kansansa hyvin hedelmälliseksi ja väkevämmäksi heidän vihamiehiänsä.
And his people were greatly increased, and became stronger than those who were against them.
καὶ ἐξουδένωσαν γῆν ἐπιθυμητὴν οὐκ ἐπίστευσαν τῷ λόγῳ αὐτοῦ

- 25 Hän käänsi näitten sydämen vihaamaan hänen kansaansa, kavalasti kohtelemaan hänen palvelijoitaan.
Their hearts were turned to hate against his people, so that they made secret designs against them.
καὶ ἐγόγγυσαν ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν οὐκ εἰσήκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου
- 26 Hän lähetti Mooseksen, palvelijansa, ja Aaronin, jonka hän oli valinnut.
He sent Moses, his servant, and Aaron, the man of his selection.
καὶ ἐπῆρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ αὐτοῖς τοῦ καταβαλεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 27 Nämä tekivät hänen tunnustekonsa heidän keskellään, tekivät ihmeitä Haamin maassa.
He let his signs be seen among the people, and his wonders in the land of Ham.
καὶ τοῦ καταβαλεῖν τὸ σπέρμα αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ διασκορπίσαι αὐτοὺς ἐν ταῖς χώρας
- 28 Hän lähetti pimeyden ja pimensi kaiken, eivätkä he vastustaneet hänen sanojansa.
He sent black night and made it dark; and they did not go against his word.
καὶ ἐτελέσθησαν τῷ βελεφεγῶρ καὶ ἔφαγον θυσίας νεκρῶν
- 29 Hän muutti heidän vetensä vereksi ja kuoletti heiltä kalat.
At his word their waters were turned to blood, and he sent death on all their fish.
καὶ παρώξυναν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν καὶ ἐπληθύνθη ἐν αὐτοῖς ἡ πτώσις
- 30 Heidän maansa vilisi sammakoita aina kuningasten kammioita myöten.
Their land was full of frogs, even in the rooms of the king.
καὶ ἔστη φινεες καὶ ἐξιλιάσατο καὶ ἐκόπασεν ἡ θραῦσις
- 31 Hän käski, ja paarmoja tuli ja sääskiä koko heidän alueellensa.
He gave the word, and there came the dog-fly, and insects over all the land.
καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην εἰς γενεὰν καὶ γενεὰν ἕως τοῦ αἰῶνος
- 32 Hän antoi heille rakeita sateen sijaan, tulen leimauksia heidän maahansa.
He gave them ice for rain, and flaming fire in their land.
καὶ παρώργισαν αὐτὸν ἐφ' ὕδατος ἀντιλογίας καὶ ἐκακώθη μουσῆς δι' αὐτούς
- 33 Ja hän hävitti heidän viini- ja viikunapuunsa ja murskasi puut heidän alueeltansa.
He gave their vines and their fig-trees to destruction, and the trees of their land were broken down.
ὅτι παρέπικραναν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ διέστειλεν ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ
- 34 Hän käski, ja heinäsiirkkoja tuli ja tuhosirkkoja lukematon joukko;
At his word the locusts came, and young locusts more than might be numbered,
οὐκ ἐξωλέθρευσαν τὰ ἔθνη ἃ εἶπεν κύριος αὐτοῖς
- 35 ne söivät kaiken ruohon heidän maastansa, söivät hedelmän heidän vainioiltansa.
And put an end to all the plants of their land, taking all the fruit of the earth for food.
καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν
- 36 Ja hän surmasi kaikki heidän maansa esikoiset, kaikki heidän miehuutensa ensimmäiset.
He put to death the first child of every family in the land, the first-fruits of their strength.
καὶ ἐδοῦλευσαν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς εἰς σκάνδαλον
- 37 Sitten hän vei Israelin sieltä varustettuna hopealla ja kullalla, eikä ollut hänen sukukunnissaan kompastuvaista.
He took his people out with silver and gold: there was not one feeble person among them.
καὶ ἔθυσαν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν τοῖς δαιμονίοις
- 38 Egypti iloitsi heidän lähdöstänsä, koska sen oli vallannut pelko heidän tähtensä.
Egypt was glad when they went; for the fear of them had come down on them.
καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῶν αἷμα υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων ὧν ἔθυσαν τοῖς γλυπτοῖς χανααν καὶ ἐφονοκτονήθη ἡ γῆ ἐν τοῖς αἷμασιν

- 39 Hän levitti suojaksi pilven ja tulen valaisemaan yötä.
A cloud was stretched over them for a cover; and he sent fire to give light in the night.
καὶ ἐμίανθη ἐν τοῖς ἔργοις αὐτῶν καὶ ἐπὶ ἔβρανευσαν ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν
- 40 He pyysivät, ja hän pani tulemaan viiriäiset, ja hän ravitsi heitä taivaan leivällä.
At the people's request he sent birds, and gave them the bread of heaven for food.
καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐβδελύξατο τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ
- 41 Hän avasi kallion, ja vettä vuoti; se juoksi virtana kautta erämaan.
His hand made the rock open, and the waters came streaming out; they went down through the dry places like a river.
καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἔθνων καὶ ἐκυρίευσαν αὐτῶν οἱ μισοῦντες αὐτούς
- 42 Sillä hän muisti pyhän sanansa, muisti Aabrahamia, palvelijaansa.
For he kept in mind his holy word, and Abraham, his servant.
καὶ ἔθλιψαν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν καὶ ἐταπεινώθησαν ὑπὸ τὰς χεῖρας αὐτῶν
- 43 Niin hän vei kansansa pois sen iloitessa, valittunsa heidän riemuitessaan.
And he took his people out with joy, the men of his selection with glad cries:
πλεονάκις ἔρρυσάτο αὐτούς αὐτοὶ δὲ παρεπύκταναν αὐτὸν ἐν τῇ βουλῇ αὐτῶν καὶ ἐταπεινώθησαν ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν
- 44 Ja hän antoi heille pakanain maat, ja he ottivat omaksensa kansojen vaivannäöt,
And gave them the lands of the nations; and they took the work of the peoples for a heritage;
καὶ εἶδεν ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοὺς ἐν τῷ αὐτὸν εἰσακοῦσαι τῆς δεήσεως αὐτῶν
- 45 että he noudattaisivat hänen käskyjensä ja ottaisivat hänen laeistansa vaarin. Halleluja!
So that they might keep his orders, and be true to his laws. Give praise to the Lord.
καὶ ἐμνήσθη τῆς διαθήκης αὐτοῦ καὶ μετεμελήθη κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἔλεους αὐτοῦ
- 1 Halleluja! Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
Let the Lord be praised. O give praise to the Lord, for he is good: for his mercy is unchanging for ever.
ἀλληλουῖα ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 2 Kuka voi kertoa Herran voimalliset teot, julistaa kaiken hänen ylistyksensä?
Who is able to give an account of the great acts of the Lord, or to make clear all his praise?
εἰπάτωσαν οἱ λελυτρωμένοι ὑπὸ κυρίου οὗς ἐλυτρώσατο ἐκ χειρὸς ἐχθροῦ
- 3 Autuaat ne, jotka noudattavat oikeutta, jotka aina tekevät vanhurskauden!
Happy are they whose decisions are upright, and he who does righteousness at all times.
ἐκ τῶν χωρῶν συνήγαγεν αὐτοὺς ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης
- 4 Muista minua, Herra, armolla, jota kansallesi osoitat, etsi minua avullasi,
Keep me in mind, O Lord, when you are good to your people; O let your salvation come to me;
ἐπλανήθησαν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν ἀνδρῶ ὁδὸν πόλεως κατοικητηρίου οὐχ εὔρον
- 5 että minä näkisin sinun valittujesi onnen, iloitsisin sinun kansasi ilolla, kerskaisin sinun perintöosasi kanssa.
So that I may see the well-being of the people of your selection, and have a part in the joy of your nation, and take pride in your heritage.
πεινῶντες καὶ διψῶντες ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἐν αὐτοῖς ἐξέλιπεν
- 6 Me olemme tehneet syntiä isäimme kanssa, me olemme pahoin tehneet ja olleet jumalattomat.
We are sinners like our fathers, we have done wrong, our acts are evil.
καὶ ἐκέκραξαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔρρυσάτο αὐτούς
- 7 Eivät meidän isämme Egyptissä painaneet mieleensä sinun ihmeitäsi, eivät muistaneet sinun monia armoitekojasi, vaan niskoittelivat meren rannalla, Kaislameren rannalla.
Our fathers did not give thought to your wonders in Egypt; they did not keep in memory the great number of your mercies, but gave you cause for wrath at the sea, even at the Red Sea.
καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς ὁδὸν εὐθείαν τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν κατοικητηρίου

- 8 Kuitenkin hän pelasti heidät nimensä tähden, tehdäkseen voimansa tietäväksi.
But he was their saviour because of his name, so that men might see his great power.
ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἔλεη αὐτοῦ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων
- 9 Hän nuhteli Kaislamerta, ja se kuivui. Hän kuljetti heitä syvyyksissä niinkuin erämaassa.
By his word the Red Sea was made dry: and he took them through the deep waters as through the waste land.
ὅτι ἐχόρτασεν ψυχὴν κενὴν καὶ ψυχὴν πεινώσαν ἐνέπλησεν ἀγαθῶν
- 10 Hän pelasti heidät vihamiehen kädestä ja lunasti heidät vihollisen vallasta.
And he took them safely out of the hands of their haters, and kept them from the attacks of those who were against them.
καθημένους ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου πεπεδημένους ἐν πτωχεῖα καὶ σιδήρῳ
- 11 Vedet peittivät heidän ahdistajansa, ei yhtäkään niistä jäänyt jäljelle.
And the waters went over their haters; all of them came to an end.
ὅτι παρεπύκρναν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ καὶ τὴν βουλὴν τοῦ ὑψίστου παρώξυναν
- 12 Silloin he uskoivat hänen sanansa, veisasivat hänen ylistystään.
Then they had faith in his words; they gave him songs of praise.
καὶ ἔταπεινώθη ἐν κόποις ἡ καρδία αὐτῶν ἠσθένησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν
- 13 Mutta pian he unhottivat hänen tekonsa eivätkä odottaneet hänen neuvoansa.
But their memory of his works was short; not waiting to be guided by him,
καὶ ἐκέκραζαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς
- 14 Heissä syntyi himo erämaassa, ja he kiusasivat Jumalaa autiossa maassa.
They gave way to their evil desires in the waste land, and put God to the test in the dry places.
καὶ ἐξήγαγεν αὐτούς ἐκ σκότους καὶ σκιᾶς θανάτου καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διέρρηξεν
- 15 Ja hän antoi heille, mitä he pyysivät, mutta lähetti heihin hivuttavan taudin.
And he gave them their request, but sent a wasting disease into their souls.
ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἔλεη αὐτοῦ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων
- 16 Ja heissä syntyi leirissä kateus Moosesta vastaan ja Aaronia, Herran pyhää, vastaan.
They were full of envy against Moses among the tents, and against Aaron, the holy one of the Lord.
ὅτι συνέτριψεν πύλας χαλκᾶς καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συνέκλασεν
- 17 Mutta maa aukeni ja nieli Daatanin ja peitti Abiramin joukkion.
The earth opening put an end to Dathan, covering up Abiram and his band.
ἀντελάβετο αὐτῶν ἐξ ὁδοῦ ἀνομίας αὐτῶν διὰ γὰρ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἔταπεινώθησαν
- 18 Ja heidän joukkiossaan syntyi tuli, liekki poltti jumalattomat.
And a fire was lighted among their tents; the sinners were burned up by the flames.
πᾶν βρῶμα ἐβδελύξατο ἡ ψυχὴ αὐτῶν καὶ ἤγγισαν ἕως τῶν πυλῶν τοῦ θανάτου
- 19 He tekivät vasikan Hoorebin juurella ja kumarsivat valettua kuvaa;
They made a young ox in Horeb, and gave worship to an image of gold.
καὶ ἐκέκραζαν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτούς καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἔσωσεν αὐτούς
- 20 he vaihtoivat Kunniansa ruohoa syövän härän kuvaan.
And their glory was changed into the image of an ox, whose food is grass.
ἀπέστειλεν τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ ἰάσατο αὐτούς καὶ ἐρρύσατο αὐτούς ἐκ τῶν διαφθορῶν αὐτῶν
- 21 He unhottivat Jumalan, pelastajansa, joka oli tehnyt Egyptissä suuria tekoja,
They had no memory of God their saviour, who had done great things in Egypt;
ἐξομολογησάσθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἔλεη αὐτοῦ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων

- 22 ihmeitä Haamin maassa, peljättäviä tekoja Kaislameren rannalla.
Works of wonder in the land of Ham, and things of fear by the Red Sea.
καὶ θυσάτωσαν θυσίαν αἰνέσεως καὶ ἐξαγγελιάτωσαν τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει
- 23 Silloin hän aikoi hävittää heidät, mutta Mooses, hänen valittunsa, seisoi suojana hänen edessään ja käänsi pois hänen vihansa tuhoa tuottamasta.
And he was purposing to put an end to them if Moses, his special servant, had not gone up before him, between him and his people, turning back his wrath, to keep them from destruction.
οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν ἐν πλοίοις ποιοῦντες ἐργασίαν ἐν ὕδασι πολλοῖς
- 24 He pitivät halpana ihanan maan eivätkä uskoneet hänen sanaansa.
They were disgusted with the good land; they had no belief in his word;
αὐτοὶ εἶδον τὰ ἔργα κυρίου καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ ἐν τῷ βυθῷ
- 25 He napisivat teltoissansa eivätkä kuulleet Herran ääntä.
Talking against him secretly in their tents, they did not give ear to the voice of the Lord.
εἶπεν καὶ ἔστη πνεῦμα καταγίδος καὶ ὑψώθη τὰ κύματα αὐτῆς
- 26 Silloin hän nosti kätensä heitä vastaan kaataakseen heidät erämaassa,
So he made an oath against them, to put an end to them in the waste land:
ἀναβαίνουσιν ἕως τῶν οὐρανῶν καὶ καταβαίνουσιν ἕως τῶν ἀβύσσων ἢ ψυχὴ αὐτῶν ἐν κακοῖς ἐτήκετο
- 27 kaataakseen heidän jälkeläisensä pakanain seassa ja hajottaakseen heidät pakanamaihien.
That their children might be mixed among the nations, and sent away into other lands.
ἐταράχθησαν ἐσαλεύθησαν ὡς ὁ μεθῶν καὶ πᾶσα ἡ σοφία αὐτῶν κατεπόθη
- 28 He antautuivat palvelemaan Baal-Peorin ja söivät kuolleitten jumalien uhreja.
And they were joined to Baal-peor, and took part in the offerings to the dead.
καὶ ἐκέκραζον πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαι αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν ἐξήγαγεν αὐτοὺς
- 29 He vihoittivat hänet teoillansa, ja niin vitsaus alkoi riehua heidän keskuudessaan.
So they made him angry by their behaviour; and he sent disease on them.
καὶ ἐπέταξεν τῇ καταγίδι καὶ ἔστη εἰς αὐρανὴν καὶ ἐσίγησαν τὰ κύματα αὐτῆς
- 30 Mutta Piinehas astui esiin ja pani tuomion toimeen, ja vitsaus taukosi.
Then Phinehas got up, and made prayer for them; and the disease went no farther.
καὶ εὐφράνθησαν ὅτι ἠσύχασαν καὶ ὠδήγησεν αὐτοὺς ἐπὶ λιμένα θελήματος αὐτῶν
- 31 Ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi, polvesta polveen, iankaikkisesti.
And all the generations coming after him kept the memory of his righteousness for ever.
ἐξομολογήσασθωσαν τῷ κυρίῳ τὰ ἔλεη αὐτοῦ καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων
- 32 He vihoittivat hänet Meriban vetten luona, ja Mooseksen kävi pahoin heidän tähtensä.
They made God angry again at the waters of Meribah, so that Moses was troubled because of them;
ὑψοσάτωσαν αὐτὸν ἐν ἐκκλησίᾳ λαοῦ καὶ ἐν καθέδρᾳ πρεσβυτέρων αἰνεσάτωσαν αὐτόν
- 33 Sillä he niskoittelivat Jumalan Henkeä vastaan, ja hän puhui huulillaan ajattelemattomasti.
For they made his spirit bitter, and he said unwise things.
ἔθετο ποταμοὺς εἰς ἔρημον καὶ διεξόδους ὑδάτων εἰς δίψαν
- 34 He eivät hävittäneet niitä kansoja, jotka Herra oli käskenyt heidän hävittää,
They did not put an end to the peoples, as the Lord had said;
γῆν καρποφόρον εἰς ἄλμην ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ
- 35 vaan pitivät yhteyttä pakanain kanssa ja oppivat heidän tekonsa.
But they were joined to the nations, learning their works.
ἔθετο ἔρημον εἰς λίμνας ὑδάτων καὶ γῆν ἄνυδρον εἰς διεξόδους ὑδάτων

- 36 He palvelivat heidän jumalankuviansa, ja niistä tuli heille paula.
And they gave worship to images; which were a danger to them:
καὶ κατόκισεν ἐκεῖ πεινῶντας καὶ συνεστήσαντο πόλιν κατοικεσίας
- 37 Ja he uhrasivat poikiensa ja tyttäriänsä riivaajille.
They even made offerings of their sons and their daughters to evil spirits,
καὶ ἔσπειραν ἀγροὺς καὶ ἐφύτευσαν ἀμπελῶνας καὶ ἐποίησαν καρπὸν γενήματος
- 38 He vuodattivat viatonta verta, poikiensa ja tyttäriensä verta, uhraten heidät Kanaanin epäjumalille, ja maa saastui veriveloista.
And gave the blood of their sons and their daughters who had done no wrong, offering them to the images of Canaan; and the land was made unclean with blood.
καὶ εὐλόγησεν αὐτούς καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν οὐκ ἐσμίκρυνεν
- 39 Näin he saastuttivat itsensä töillään ja olivat haureelliset teoissansa.
So they became unclean through their works, going after their evil desires.
καὶ ὀλίγωθησαν καὶ ἐκακώθησαν ἀπὸ θλίψεως κακῶν καὶ ὀδύνης
- 40 Ja Herran viha syytti hänen kansaansa vastaan, ja hän kyllästyi perintöosaansa.
Then the wrath of the Lord was burning against his people, and he was angry with his heritage.
ἐξεχύθη ἐξουδένωσις ἐπ' ἄρχοντας καὶ ἐπλήνησεν αὐτοὺς ἐν ἀβάτῳ καὶ οὐχ ὀδῶ
- 41 Ja hän jätti heidät pakanain käsiin, ja heidän vihamiehensä vallitsivat heitä.
And he gave them into the hands of the nations; and they were ruled by their haters.
καὶ ἐβοήθησεν πένητι ἐκ πτωχείας καὶ ἔθετο ὡς πρόβατα πατριάς
- 42 Heidän vihollisensa ahdistivat heitä, ja heidän täytyi painua niiden käden alle.
By them they were crushed, and made low under their hands.
ὄψονται εὐθεῖς καὶ εὐφρανθήσονται καὶ πᾶσα ἀνομία ἐμφοράξει τὸ στόμα αὐτῆς
- 43 Monet kerrat hän pelasti heidät, mutta he olivat uppiskaiset omassa neuvossaan ja sortuivat pahain tekojensa tähden.
Again and again he made them free; but their hearts were turned against his purpose, and they were overcome by their sins.
τίς σοφός καὶ φυλάξει ταῦτα καὶ συνήσουσιν τὰ ἔλεη τοῦ κυρίου
- 1 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
O give praise to the Lord, for he is good: for his mercy is unchanging for ever.
ὦδὴ ψαλμοῦ τῷ δαυιδ
- 2 Niin sanokoot Herran lunastetut, jotka hän on lunastanut ahdistuksen alta
Let those whose cause the Lord has taken up say so, his people whom he has taken out of the hands of their haters;
ἐτοίμη ἡ καρδία μου ὁ θεός ἐτοίμη ἡ καρδία μου ἕσομαι καὶ ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου
- 3 ja koonnut pakanamaista, idästä ja lännestä, pohjoisesta ja meren puolelta.
Making them come together out of all the lands, from the east and from the west, from the north and from the south.
ἐξεγέρθητι ψαλτήριον καὶ κιθάρα ἐξεγερθήσομαι ὄρθρου
- 4 He harhailivat erämaassa, autiassa, tiettömässä maassa, löytämättä asuttua kaupunkia.
They were wandering in the waste places; they saw no way to a resting-place.
ἐξομολογήσομαί σοι ἐν λαοῖς κύριε καὶ ψαλῶ σοι ἐν ἔθνεσιν
- 5 Heidän oli nälkä ja jano, heidän sielunsa nääntyi heissä.
Their souls became feeble for need of food and drink.
ὅτι μέγα ἐπάνω τῶν οὐρανῶν τὸ ἔλεός σου καὶ ἕως τῶν νεφελῶν ἡ ἀλήθειά σου
- 6 Mutta hädässänsä he huusivat Herraa, ja hän pelasti heidät heidän ahdistuksistaan.
Then they sent up their cry to the Lord in their sorrow, and he gave them salvation out of all their troubles;
ὕψώθητι ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ὁ θεός καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἡ δόξα σου

- 7 Ja hän ohjasi heidät oikealle tielle, niin että he pääsivät asuttuun kaupunkiin.
Guiding them in the right way, so that they might come into the town of their resting-place.
ὅπως ἂν ῥυθθῶσιν οἱ ἀγαπητοὶ σου σώσον τῆ δεξιᾷ σου καὶ ἐπάκουσόν μου
- 8 Kiittäkööt he Herraa hänen armostansa, hänen ihmeellisistä teoistaan ihmislapsia kohtaan.
Let men give praise to the Lord for his mercy, and for the wonders which he does for the children of men!
ὁ θεὸς ἐλάλησεν ἐν τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ὑψωθήσομαι καὶ διαμεριῶ σικιμα καὶ τὴν κοιλάδα τῶν σκιγνῶν διαμετρήσω
- 9 Sillä hän ravitsee nääntyvän sielun ja täyttää nälkäisen sielun hyvyydellä.
He gives its desire to the unresting soul, so that it is full of good things.
ἐμός ἐστιν γαλααδ καὶ ἐμός ἐστιν μανασση καὶ εφραιμ ἀντίλημψις τῆς κεφαλῆς μου ιουδας βασιλεύς μου
- 10 He istuivat pimeydessä ja synkeydessä, vangittuina kurjuuteen ja rautoihin,
Those who were in the dark, in the black night, in chains of sorrow and iron;
μοαβ λέβηθ τῆς ἐλπίδος μου ἐπὶ τὴν ιδουμαίαν ἐκτενω τὸ ὑπόδημά μου ἐμοὶ ἀλλόφυλοι ὑπετάγησαν
- 11 koska olivat niskoitelleet Jumalan käskyjä vastaan ja katsoneet halvaksi Korkeimman neuvon.
Because they went against the words of God, and gave no thought to the laws of the Most High:
τίς ἀπάξει με εἰς πόλιν περιοχῆς τίς ὀδηγήσει με ἕως τῆς ιδουμαίας
- 12 Hän masensi heidän sydämensä kärsimyksellä; he sortuivat, eikä ollut auttajaa.
So that he made their hearts weighted down with grief; they were falling, and had no helper.
οὐχὶ σύ ὁ θεὸς ὁ ἀποσάμενος ἡμᾶς καὶ οὐκ ἐξελεύσῃ ὁ θεὸς ἐν ταῖς δυνάμεσιν ἡμῶν
- 13 Mutta hädässänsä he huusivat Herraa, ja hän pelasti heidät heidän ahdistuksistaan.
Then they sent up their cry to the Lord in their sorrow, and he gave them salvation out of all their troubles.
δὸς ἡμῖν βοήθειαν ἐκ θλίψεως καὶ ματαία σωτηρία ἀνθρώπου
- 14 Hän vei heidät ulos pimeydestä ja synkeydestä, hän katkaisi heidän kahleensa.
He took them out of the dark and the black night, and all their chains were broken.
ἐν τῷ θεῷ ποιήσομεν δύναμιν καὶ αὐτὸς ἐξουδενώσει τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν
- 1 Laulu; Daavidin virsi.
&ItA Song. A Psalm. Of David.>\
εἰς τὸ τέλος τῷ δαυιδ ψαλμὸς ὁ θεὸς τὴν αἴνεσίν μου μὴ παρασιωπήσης
- 2 Minun sydämeni on valmis, Jumala, minä tahdon veisata ja soittaa; valmis on minun sieluni.
\108:1\O God, my heart is fixed; I will make songs and melody, even with my glory.
ὅτι στόμα ἁμαρτωλοῦ καὶ στόμα δολίου ἐπ' ἐμὲ ἠνοιχθή ἐλάλησαν κατ' ἐμοῦ γλώσση δολία
- 3 Heräjä, harppu ja kannel. Minä tahdon herättää aamuruskon.
\108:2\Give out your sounds, O corded instruments: the dawn will be awaking with my song.
καὶ λόγοις μίσους ἐκύκλωσάν με καὶ ἐπολέμησάν με δωρεάν
- 4 Herra, sinua minä kiitän kansojen joukossa ja veisaan sinun kiitostasi kansakuntien keskellä.
\108:3\I will give you praise, O Lord, among the peoples; I will make melody to you among the nations.
ἀντι τοῦ ἀγαπᾶν με ἐνδιέβαλλόν με ἐγὼ δὲ προσευχόμεν
- 5 Sillä suuri on sinun armosi ja ulottuu ylitse taivasten ja sinun totuutesi hamaan pilviin asti.
\108:4\For your mercy is higher than the heavens: and your unchanging faith than the clouds.
καὶ ἔθεντο κατ' ἐμοῦ κακὰ ἀντι ἀγαθῶν καὶ μῖσος ἀντι τῆς ἀγαπήσεώς μου
- 6 Korota itsesi yli taivasten, Jumala, ja levitköön sinun kunniasi yli kaiken maan.
\108:5\Be lifted up, O God, higher than the heavens; let your glory be over all the earth.
κατάστησον ἐπ' αὐτὸν ἁμαρτωλόν καὶ διάβολος στήτω ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ

- 7 Että sinun rakkaasi pelastetuiksi tulisivat, auta oikealla kädelläsi ja vastaa minulle.
 \108:6\Let your right hand be stretched out for salvation, and give me an answer, so that your loved ones may be safe from danger.
 ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν ἐξέλθοι καταδικασμένος καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ γενέσθω εἰς ἀμαρτίαν
- 8 Jumala on puhunut pyhäkössänsä. Minä riemuitsen, minä jaan Sikemin ja mittaan Sukkotin laakson.
 \108:7\This is the word of the holy God: I will be glad; I will make Shechem a heritage, measuring out the valley of Succoth.
 γενηθήτωσαν αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὀλίγαι καὶ τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι ἕτερος
- 9 Minun on Gilead, ja minun on Manasse; Ephraim on minun pääni suojus, Juuda minun valtikkani.
 \108:8\Gilead is mine; Manasseh is mine; Ephraim is the strength of my head; Judah is my law-giver;
 γενηθήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ὄρφανοὶ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ χήρα
- 10 Mooab on minun pesuastiani, Edomiin minä viskaan kenkäni, minä riemuitsen Filistean maasta.
 \108:9\Moab is my washpot; on Edom is the resting-place of my shoe; over Philistia will I send out a glad cry.
 σαλευόμενοι μεταναστήτωσαν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἐπατησάτωσαν ἐκβληθήτωσαν ἐκ τῶν οἰκοπέδων αὐτῶν
- 11 Kuka vie minut varustettuun kaupunkiin? Kuka saattaa minut Edomiin?
 \108:10\Who will take me into the strong town? who will be my guide into Edom?
 ἐξερευνησάτω δανειστῆς πάντα ὅσα ὑπάρχει αὐτῷ διαρπασάτωσαν ἄλλότριοι τοὺς πόνους αὐτοῦ
- 12 Etkö sinä, Jumala, hyljännyt meitä? Et lähtenyt, Jumala, meidän sotajoukkojemme kanssa!
 \108:11\Have you not sent us away from you, O God? and you go not out with our armies.
 μὴ ὑπαρξάτω αὐτῷ ἀντιλήμπτωρ μηδὲ γενηθήτω οἰκτίρμων τοῖς ὀρφανοῖς αὐτοῦ
- 13 Anna meille apu ahdistajaa vastaan, sillä turha on ihmisten apu.
 \108:12\Give us help in our trouble; for there is no help in man.
 γενηθήτω τὰ τέκνα αὐτοῦ εἰς ἐξολέθρευσιν ἐν γενεᾷ μὴ ἐξαλειφθήτω τὸ ὄνομα αὐτοῦ
- 14 Jumalan voimalla me teemme väkeviä tekoja; hän tallaa meidän vihollisemme maahan.
 \108:13\With God we will do great things; for by him will our haters be crushed underfoot.
 ἀναμνησθεὶ ἡ ἀνομία τῶν πατέρων αὐτοῦ ἔναντι κυρίου καὶ ἡ ἀμαρτία τῆς μητρὸς αὐτοῦ μὴ ἐξαλειφθεῖ
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Jumala, minun ylistykseni, älä ole vaiti.
 &tTo the chief music-maker. Of David. A Psalm.&t God of my praise, let my prayer be answered;
 τῷ δαυιδ ψαλμὸς εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου
- 2 Sillä he ovat avanneet minua vastaan jumalattoman ja petollisen suun, he puhuttelevat minua valheen kielellä.
 For the mouth of the sinner is open against me in deceit: his tongue has said false things against me.
 ῥάβδον δυνάμεώς σου ἐξαποστελεῖ κύριος ἐκ σίων καὶ κατακυριεύει ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου
- 3 Vihan sanoilla he ovat minut piirittäneet, ja syyttä he sotivat minua vastaan.
 Words of hate are round about me; they have made war against me without cause.
 μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου ἐν ταῖς λαμπρότησιν τῶν ἁγίων ἐκ γαστρὸς πρὸ ἐωσφόρου ἐξεγέννησά σε
- 4 Rakkauteni palkaksi he minua vainoavat, mutta minä ainoastaan rukoilen.
 For my love they give me back hate; but I have given myself to prayer.
 ὡμοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται σὺ εἶ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν μελχισεδεκ
- 5 He kostavat minulle hyvän pahalla ja rakkauteni vihalla.
 They have put on me evil for good; hate in exchange for my love.
 κύριος ἐκ δεξιῶν σου συνέθλασεν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ βασιλεῖς
- 6 Aseta jumalaton mies häntä vastaan, ja seisokoon syyttäjä hänen oikealla puolellansa.
 Put an evil man over him; and let one be placed at his right hand to say evil of him.
 κρινεῖ ἐν τοῖς ἔθνεσιν πληρώσει πτώματα συνθλάσει κεφαλὰς ἐπὶ γῆς πολλῶν

- 7 Oikeuden edessä hän joutukoon syyhyn, ja hänen rukouksensa tulkoon synniksi.
When he is judged, let the decision go against him; and may his prayer become sin.
ἐκ χειμάρρου ἐν ὁδῷ πίεται διὰ τοῦτο ὑψώσει κεφαλὴν
- 1 Daavidin virsi. Herra sanoi minun herralleni: "Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi".
<A Psalm. Of David.> The Lord said to my lord, Be seated at my right hand, till I put all those who are against you under your feet.
ἀλληλουια ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐν βουλῇ εὐθειῶν καὶ συναγωγῇ
- 2 Herra ojentaa sinun valtasi valtikan Siionista; hallitse vihollistesi keskellä.
The Lord will send out the rod of your strength from Zion; be king over your haters.
μεγάλα τὰ ἔργα κυρίου ἐξεζητημένα εἰς πάντα τὰ θελήματα αὐτοῦ
- 3 Altis on sinun kansasi sinun sotaanlähtösi päivänä: pyhässä asussa sinun nuori väkesi nousee eteesi, niinkuin kaste aamuruskon helmasta.
Your people give themselves gladly in the day of your power; like the dew of the morning on the holy mountains is the army of your young men.
ἐξομολόγησις καὶ μεγαλοπρέπεια τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 4 Herra on vannonut eikä sitä kadu: "Sinä olet pappi iankaikkisesti, Melkisedekin järjestyksen mukaan".
The Lord has made an oath, and will not take it back. You are a priest for ever, after the order of Melchizedek.
μνείαν ἐποιήσατο τῶν θαυμασίων αὐτοῦ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρων ὁ κύριος
- 5 Herra on sinun oikealla puolellasi, hän musertaa kuninkaat vihansa päivänä.
In the day of his wrath kings will be wounded by the Lord at your right hand.
τροφὴν ἔδωκεν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν μνησθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ
- 6 Hän tuomitsee pakanat: ruumiita viruu kaikkialla; hän murskaa päitä laajalti maan päällä.
He will be judge among the nations, the valleys will be full of dead bodies; the head over a great country will be wounded by him.
ἰσχὺν ἔργων αὐτοῦ ἀνήγγειλεν τῷ λαῷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς κληρονομίαν ἐθνῶν
- 7 Hän juo purosta tien varrelta; sentähden hän kohottaa päänsä.
He will take of the stream by the way; so his head will be lifted up.
ἔργα χειρῶν αὐτοῦ ἀλήθεια καὶ κρίσις πισταὶ πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ
- 1 Halleluja! Minä kiitan Herraa kaikesta sydämeistäni hurskasten kokouksessa ja seurakunnassa.
Let the Lord be praised. I will give praise to the Lord with all my heart, among the upright, and in the meeting of the people.
ἀλληλουια μακάριος ἀνὴρ ὁ φοβούμενος τὸν κύριον ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ θελήσει σφόδρα
- 2 Suuret ovat Herran teot, kaikkien niiden tutkisteltavat, jotka niitä rakastavat.
The works of the Lord are great, searched out by all those who have delight in them.
δυνατὸν ἐν τῇ γῆ ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ γενεὰ εὐθειῶν εὐλογηθήσεται
- 3 Kunnialliset ja korkeat ovat hänen työnsä, ja hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti.
His work is full of honour and glory; and his righteousness is unchanging for ever.
δόξα καὶ πλοῦτος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 4 Hän on säätänyt ihmeellisten tekojensa muiston; armollinen ja laupias on Herra.
Certain for ever is the memory of his wonders: the Lord is full of pity and mercy.
ἐξανέτειλεν ἐν σκότει φῶς τοῖς εὐθέσιν ἐλεήμων καὶ οἰκτίρων καὶ δίκαιος
- 5 Hän antaa ruuan pelkääväisillensä, hän muistaa liittonsa iankaikkisesti.
He has given food to his worshippers; he will keep his agreement in mind for ever.
χρηστὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτίρων καὶ κτηρῶν οἰκονομήσει τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐν κρίσει
- 6 Hän ilmoitti kansallensa tekojensa voiman, hän antoi heille pakanain perintöosan.
He has made clear to his people the power of his works, giving them the heritage of the nations.
ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα οὐ σαλευθήσεται εἰς μνημόσυνον αἰώνιον ἔσται δίκαιος

- 7 Hänen kättensä teot ovat totiset ja oikeat; luotettavat ovat kaikki hänen asetuksensa.
The works of his hands are faith and righteousness; all his laws are unchanging.
ἀπὸ ἀκοῆς πονηρᾶς οὐ φοβηθήσεται ἐτοιμία ἡ καρδία αὐτοῦ ἐλπίζειν ἐπὶ κύριον
- 8 Ne pysyvät järkkymättä aina ja iankaikkisesti; ne ovat tehdyt totuudessa ja oikeudessa.
They are fixed for ever and ever, they are done in faith and righteousness.
ἐστήρικται ἡ καρδία αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆ ἕως οὗ ἐπίδη ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ
- 9 Hän lähetti kansallensa lunastuksen, säati liittonsa ikuisiksi ajoiksi; pyhä ja peljättävä on hänen nimensä.
He has sent salvation to his people; he has given his word for ever: holy is his name and greatly to be feared.
ἐσκόρπισεν ἔδωκεν τοῖς πένησιν ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος τὸ κέρας αὐτοῦ ὑψωθήσεται ἐν δόξῃ
- 10 Herran pelko on viisauden alku, hyvä ymmärrys kaikille, jotka sitä noudattavat. Hänen ylistyksensä pysyy iankaikkisesti.
The fear of the Lord is the best part of wisdom: all those who keep his laws are wise: his praise is eternal.
ἀμαρτωλὸς ὄψεται καὶ ὀργισθήσεται τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ βρῦζει καὶ τακῆσεται ἐπιθυμία ἀμαρτωλῶν ἀπολείται
- 1 Halleluja! Autuas se mies, joka Herraa pelkää ja suuresti halajaa hänen käskyjäänsä!
Let the Lord be praised. Happy is the man who gives honour to the Lord, and has great delight in his laws.
ἀλληλουια αἰνεῖτε παῖδες κύριον αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου
- 2 Hänen jälkeläisensä tulevat voimallisiksi maassa, oikeamielisten suku tulee siunatuksi.
His seed will be strong on the earth; blessings will be on the generation of the upright.
εἴη τὸ ὄνομα κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
- 3 Varallisuus ja rikkaus on hänen huoneessansa, ja hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti.
A store of wealth will be in his house, and his righteousness will be for ever.
ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου
- 4 Oikeamielisille koittaa pimeydessä valkeus, armollinen, laupias ja vanhurskas.
For the upright there is a light shining in the dark; he is full of grace and pity.
ὑψηλὸς ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὁ κύριος ἐπὶ τοὺς οὐρανοὺς ἡ δόξα αὐτοῦ
- 5 Hyvin käy sen miehen, joka on laupias ja antaa lainaksi, joka hoitaa asiansa oikeuden mukaan.
All is well for the man who is kind and gives freely to others; he will make good his cause when he is judged.
τίς ὡς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐν ὑψηλοῖς κατοικῶν
- 6 Sillä ei hän ikinä horju; vanhurskas säilyy ikuisessa muistossa.
He will not ever be moved; the memory of the upright will be living for ever.
καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆ
- 7 Ei hän pelkää pahaa sanomaa, hänen sydämensä on vahva, sillä hän turvaa Herraan.
He will have no fear of evil news; his heart is fixed, for his hope is in the Lord.
ὁ ἐγείρων ἀπὸ γῆς πτωχὸν καὶ ἀπὸ κοπρίας ἀνυψῶν πένητα
- 8 Hänen sydämensä on luja ja peloton, kunnes hän vihdoin ilolla katselee ahdistajiaan.
His heart is resting safely, he will have no fear, till he sees trouble come on his haters.
τοῦ καθίσει αὐτὸν μετὰ ἀρχόντων μετὰ ἀρχόντων λαοῦ αὐτοῦ
- 9 Hän on runsaskätinen, hän antaa köyhille, hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti, hänen sarvensa kohoa kunniaassa.
He has given with open hands to the poor; his righteousness is for ever; his horn will be lifted up with honour.
ὁ κατοικίζων στεῖραν ἐν οἴκῳ μητέρα τέκνων εὐφραινομένην
- 1 Halleluja! Ylistäkää, te Herran palvelijat, ylistäkää Herran nimeä.
Let the Lord be praised. O you servants of the Lord, give praise to the name of the Lord.
ἀλληλουια ἐν ἐξόδῳ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου οἴκου ἰακωβ ἐκ λαοῦ βαρβάρου

- 2 Siunattu olkoon Herran nimi nyt ja iankaikkisesti.
Let blessing be on the name of the Lord, from this time and for ever.
 ἐγενήθη ιουδαία ἀγίασμα αὐτοῦ ἰσραὴλ ἐξουσία αὐτοῦ
- 3 Auringon noususta sen laskuun saakka olkoon Herran nimi ylistetty.
From the coming up of the sun to its going down, the Lord's name is to be praised.
 ἢ θάλασσα εἶδεν καὶ ἔφυγεν ὁ ἰορδάνης ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω
- 4 Herra on korkea yli kaikkien pakanakansain, yli taivasten kohoaa hänen kunniansa.
The Lord is high over all nations, and his glory is higher than the heavens.
 τὰ ὄρη ἐσκίρτησαν ὡσεὶ κριοὶ καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων
- 5 Kuka on niinkuin Herra, meidän Jumalamme, joka korkealla asuu
Who is like the Lord our God, who is seated on high,
 τί σοὶ ἐστὶν θάλασσα ὅτι ἔφυγες καὶ σοὶ ἰορδάνη ὅτι ἀνεχώρησας εἰς τὰ ὀπίσω
- 6 ja katsoo syvälle - taivaassa ja maassa?
Looking down on the heavens, and on the earth?
 τὰ ὄρη ὅτι ἐσκίρτήσατε ὡσεὶ κριοὶ καὶ οἱ βουνοὶ ὡς ἀρνία προβάτων
- 7 Hän, joka tomusta nostaa alhaisen, korottaa loasta köyhän
He takes the poor man out of the dust, lifting him up from his low position;
 ἀπὸ προσώπου κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἰακωβ
- 8 asettaaksensa hänet ruhtinasten rinnalle, hänen kansansa ruhtinasten rinnalle,
To give him a place among the rulers, even with the rulers of his people.
 τοῦ στρέψαντος τὴν πέτραν εἰς λίμνας ὑδάτων καὶ τὴν ἀκρότομον εἰς πηγὰς ὑδάτων
- 9 joka antaa hedelmättömän asua kodissa, iloisena lasten äitinä! Halleluja!
He gives the unfertile woman a family, making her a happy mother of children. Give praise to the Lord.
 μὴ ἡμῖν κύριε μὴ ἡμῖν ἀλλ' ἢ τῷ ὀνόματί σου δὸς δόξαν ἐπὶ τῷ ἐλέει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου
- 1 Kun Israel lähti Egyptistä, Jaakobin suku vieraskielisestä kansasta,
When Israel came out of Egypt, the children of Jacob from a people whose language was strange to them;
 ἀλληλουῖα ἡγάπησα ὅτι εἰσακούσεται κύριος τῆς φωνῆς τῆς δεήσεώς μου
- 2 silloin Juuda tuli hänen pyhäkökseen, Israel hänen valtakunnaksensa.
Judah became his holy place, and Israel his kingdom.
 ὅτι ἐκλινεν τὸ οὖς αὐτοῦ ἔμοι καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις μου ἐπικαλέσομαι
- 3 Sen näki meri ja pakeni, Jordan kääntyi takaisin.
The sea saw it, and went in flight; Jordan was turned back.
 περιέσχον με ὠδῖνες θανάτου κίνδυνοι ἤδου εὐροσάν με θλίψιν καὶ ὁδὴν εὐρον
- 4 Vuoret hyppivät niinkuin oinaat, kukkulat niinkuin lammasten karitsat.
The mountains were jumping like goats, and the little hills like lambs.
 καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπεκαλεσάμην ὃ κύριε ῥῶσαι τὴν ψυχὴν μου
- 5 Mikä sinun on, meri, kun pakenet, mikä sinun, Jordan, kun käännyt takaisin?
What was wrong with you, O sea, that you went in flight? O Jordan, that you were turned back?
 ἐλεήμων ὁ κύριος καὶ δίκαιος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐλεᾷ
- 6 Te vuoret, miksi hypitte kuin oinaat, te kukkulat, kuin lammasten karitsat?
You mountains, why were you jumping like goats, and you little hills like lambs?
 φυλάσσω τὰ νήπια ὁ κύριος ἐταπεινώθην καὶ ἔσωσέν με

- 7 Vapise, maa, Herran kasvojen edessä, Jaakobin Jumalan kasvojen edessä,
Be troubled, O earth, before the Lord, before the God of Jacob;
ἐπίστρεψον ἡ ψυχὴ μου εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου ὅτι κύριος ἐνηργέτησέν σε
- 8 joka muuttaa kallion vesilammikoksi, kovan kiven vesilähteeksi.
Who made the rock into a water-spring, and the hard stone into a fountain.
ὅτι ἐξείλατο τὴν ψυχὴν μου ἐκ θανάτου τοῦς ὀφθαλμούς μου ἀπὸ δακρύων καὶ τοῦς πόδας μου ἀπὸ ὀλισθήματος
- 1 Älä meille, Herra, älä meille, vaan omalle nimellesi anna kunnia armoni ja totuutesi tähden.
Not to us, O Lord, not to us, but to your name let glory be given, because of your mercy and your unchanging faith.
ἀλληλουια ἐπίστευσα διὸ ἐλάλησα ἐγὼ δὲ ἐταπεινώθην σφόδρα
- 2 Miksi pakanat saisivat sanoa: "Missä on heidän Jumalansa?"
Why may the nations say, Where is now their God?
ἐγὼ εἶπα ἐν τῇ ἐκστάσει μου πᾶς ἄνθρωπος ψεύστης
- 3 Meidän Jumalamme on taivaissa; mitä ikinä hän tahtoo, sen hän tekee.
But our God is in heaven: he has done whatever was pleasing to him.
τί ἀνταποδώσω τῷ κυρίῳ περι πάντων ὧν ἀνταπέδωκέν μοι
- 4 Mutta heidän epäjumalansa ovat hopeata ja kultaa, ihmiskätten tekoa.
Their images are silver and gold, the work of men's hands.
ποτήριον σωτηρίου λήμψομαι καὶ τὸ ὄνομα κυρίου ἐπικαλέσομαι
- 6 Niillä on korvat, mutta eivät kuule, niillä on nenä, mutta eivät hajua tunne.
They have ears, but no hearing; they have noses, but no sense of smell;
τίμιος ἐναντίον κυρίου ὁ θάνατος τῶν ὁσίων αὐτοῦ
- 7 Niiden kädet eivät koske, niiden jalat eivät astu, ei tule ääntä niiden kurkusta.
They have hands without feeling, and feet without power of walking; and no sound comes from their throat.
ὦ κύριε ἐγὼ δοῦλος σὸς ἐγὼ δοῦλος σὸς καὶ υἱὸς τῆς παιδείας σου διέρρηξας τοῦς δεσμούς μου
- 8 Niiden kaltaisia ovat niiden tekijät ja kaikki, jotka turvaavat niihin.
Those who make them are like them; and so is everyone who puts his faith in them.
σοὶ θύσω θυσίαν αἰνέσεως
- 9 Israel, turvaa Herraan - hän on heidän apunsa ja kilpensä.
O Israel, have faith in the Lord: he is their help and their breastplate.
τὰς εὐχάς μου τῷ κυρίῳ ἀποδώσω ἐναντίον παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 10 Te, Aaronin suku, turvatkaa Herraan - hän on heidän apunsa ja kilpensä.
O house of Aaron, have faith in the Lord: he is their help and their breastplate.
ἐν ἀβλαῖς οἴκου κυρίου ἐν μέσῳ σου ἱερουσαλημ
- 1 Minä rakastan Herraa, sillä hän kuulee minun ääneni ja rukoukseni;
I have given my love to the Lord, because he has given ear to the voice of my cry and my prayer.
ἀλληλουια αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη ἐπαινέσατε αὐτόν πάντες οἱ λαοί
- 2 sillä hän on kallistanut korvansa minun puoleeni, ja minä huudan häntä avuksi kaiken elinaikani.
He has let my request come before him, and I will make my prayer to him all my days.
ὅτι ἐκραταιώθη τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἡ ἀλήθεια τοῦ κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα
- 1 Kiittäkää Herraa, kaikki pakanat, ylistäkää häntä, kaikki kansat.
Let all the nations give praise to the Lord: let all the people give him praise.
ἀλληλουια ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθός ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ

- 2 Sillä hänen armonsa meitä kohtaan on voimallinen, ja Herran uskollisuus pysyy iankaikkisesti. Halleluja!
For great is his mercy to us, and his faith is unchanging for ever. Praise be to the Lord.
εἰπάτω δὴ οἶκος ἰσραηλ ὅτι ἀγαθός ὁτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 1 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
O give praise to the Lord, for he is good: for his mercy is unchanging for ever.
ἀλληλουῖα α# αλφ μακάριοι οἱ ἄωμοι ἐν ὁδῷ οἱ πορευόμενοι ἐν νόμῳ κυρίου
- 2 Näin sanokoon Israel; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
Let Israel now say, that his mercy is unchanging for ever.
μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐκζητήσουσιν αὐτόν
- 3 Näin sanokoon Aaronin suku; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
Let the house of Aaron now say, that his mercy is unchanging for ever.
οὐ γὰρ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἐπορεύθησαν
- 4 Näin sanokoot ne, jotka Herraa pelkäävät; sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
Let all worshippers of the Lord now say, that his mercy is unchanging for ever.
σὺ ἐνετείλω τὰς ἐντολάς σου φυλάξασθαι σφόδρα
- 5 Ahdistuksessani minä huusin Herraa, Herra vastasi minulle ja asetti minut avaraan paikkaan.
I made my prayer to the Lord in my trouble: and the Lord gave me an answer, and put me in a wide place.
ἄφελον κατευθυνθειῆσαν αἱ ὁδοί μου τοῦ φυλάξασθαι τὰ δικαιώματά σου
- 6 Herra on minun puolellani, en minä pelkää; mitä voivat ihmiset minulle tehdä?
The Lord is on my side; I will have no fear: what is man able to do to me?
τότε οὐ μὴ ἐπαισχυθῶ ἐν τῷ με ἐπιβλέπειν ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου
- 7 Herra on minun puolellani ja auttaa minua, ja minä saan ilolla katsella vihamiehiäni.
The Lord is my great helper: I will see my desire against my haters.
ἐξομολογήσομαί σοι κύριε ἐν εὐθύτητι καρδίας ἐν τῷ μεμαθηκέναι με τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου
- 8 Parempi on luottaa Herraan, kuin turvata ihmisiin.
It is better to have faith in the Lord than to put one's hope in man.
τὰ δικαιώματά σου φυλάξω μὴ με ἐγκαταλίτης ἕως σφόδρα
- 9 Parempi on luottaa Herraan, kuin turvata ruhtinaihin.
It is better to have faith in the Lord than to put one's hope in rulers.
β# βηθ ἐν τίνι κατορθώσει ὁ νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φυλάσσεσθαι τοὺς λόγους σου
- 10 Kaikki pakanat piirittivät minua - Herran nimessä minä lyön heidät maahan.
All the nations have come round me; but in the name of the Lord I will have them cut down.
ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μου ἐξεζήτησά σε μὴ ἀπόση με ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου
- 11 He piirittivät minua joka taholta - Herran nimessä minä lyön heidät maahan.
They are round me, yes, they are all about me; but in the name of the Lord I will have them cut down.
ἐν τῇ καρδίᾳ μου ἔκρυσα τὰ λόγια σου ὅπως ἂν μὴ ἀμάρτω σοι
- 12 Niinkuin mehiläiset he minua piirittivät - he sammuvat kuin tuli orjantappuroissa. Herran nimessä minä lyön heidät maahan.
They are round me like bees; but they are put out like a fire among thorns; for in the name of the Lord I will have them cut down.
εὐλογητός εἶ κύριε δίδαξόν με τὰ δικαιώματά σου
- 13 Sinä sysäsit minua kovasti, että kaatuisin, mutta Herra auttoi minua.
I have been hard pushed by you, so that I might have a fall: but the Lord was my helper.
ἐν τοῖς χεῖλεσίν μου ἐξήγγειλα πάντα τὰ κρίματα τοῦ στόματός σου

- 14 Herra on minun väkevyyteni ja ylistysvirtteni, ja hän tuli minulle pelastajaksi.
The Lord is my strength and my song; he has become my salvation.
ἐν τῇ ὁδῷ τῶν μαρτυρίων σου ἐτέρφθην ὡς ἐπὶ παντὶ πλοῦτῳ
- 15 Riemun ja pelastuksen huuto kuuluu vanhurskaiden majoihin: Herran oikea käsi tekee väkeviä tekoja.
The sound of joy and salvation is in the tents of the upright; the right hand of the Lord does works of power.
ἐν ταῖς ἐντολαῖς σου ἀδολεσχῆσω καὶ κατανοήσω τὰς ὁδοὺς σου
- 16 Herran oikea käsi korottaa, Herran oikea käsi tekee väkeviä tekoja.
The right hand of the Lord is lifted up; the right hand of the Lord does works of power.
ἐν τοῖς δικαιώμασιν σου μελετήσω οὐκ ἐπιλήσομαι τῶν λόγων σου
- 17 En minä kuole, vaan elän ja julistan Herran töitä.
Life and not death will be my part, and I will give out the story of the works of the Lord.
γ# γιμιαλ ἀνταπόδος τῷ δοῦλῳ σου ζήσομαι καὶ φυλάξω τοὺς λόγους σου
- 18 Herra minua kyllä kuritti, mutta kuolemalle hän ei minua antanut.
The hand of Jah has been hard on me; but he has not given me up to death.
ἀποκάλυπον τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ κατανοήσω τὰ θαυμάσιά σου ἐκ τοῦ νόμου σου
- 19 Avatkaa minulle vanhurskauden portit, käydäkseni niistä sisälle kiittämään Herraa.
Let the doors of righteousness be open to me; I will go in and give praise to the Lord.
πάρουκος ἐγὼ εἶμι ἐν τῇ γῆ μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου
- 20 Tämä on Herran portti: vanhurskaat käyvät siitä sisälle.
This is the door of the Lord's house; the workers of righteousness will go in through it.
ἐπεπόθησεν ἡ ψυχὴ μου τοῦ ἐπιθυμῆσαι τὰ κρίματά σου ἐν παντὶ καιρῷ
- 21 Minä kiitän sinua siitä, että vastasit minulle ja tulit minulle pelastajaksi.
I will give you praise, for you have given me an answer, and have become my salvation.
ἐπετίμησας ὑπερηφάνοις ἐπικατάρτατοι οἱ ἐκκλίνοντες ἀπὸ τῶν ἐντολῶν σου
- 22 Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi.
The stone which the builders put on one side has become the chief stone of the building.
περίελε ἀπ' ἐμοῦ ὄνειδος καὶ ἐξουδένωσιν ὅτι τὰ μαρτύριά σου ἐξεζήτησα
- 23 Herralta tämä on tullut; se on ihmeellistä meidän silmissämme.
This is the Lord's doing; it is a wonder in our eyes.
καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες καὶ κατ' ἐμοῦ κατελάλουν ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασιν σου
- 24 Tämä on se päivä, jonka Herra on tehnyt; riemuitkaamme ja iloitkaamme siitä.
This is the day which the Lord has made; we will be full of joy and delight in it.
καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μου ἐστὶν καὶ αἱ συμβουλῖαι μου τὰ δικαιοματά σου
- 25 Oi Herra, auta, oi Herra, anna menestys!
Send salvation now, O Lord; Lord, send us your blessing.
δ# δελο ἐκολλήθη τῷ ἐδάφει ἡ ψυχὴ μου ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου
- 26 Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen; me siunaamme teitä Herran huoneesta.
A blessing be on him who comes in the name of the Lord; we give you blessing from the house of the Lord.
τὰς ὁδοὺς μου ἐξήγγεila καὶ ἐπήκουσάς μου δίδαξόν με τὰ δικαιοματά σου
- 27 Herra on Jumala, ja hän antoi valon meille loistaa. Sitokaa juhlahuitrit köysillä alttarin sarviin asti.
The Lord is God, and he has given us light; let the holy dance be ordered with branches, even up to the horns of the altar.
ὁδὸν δικαιοματῶν σου συνέτισόν με καὶ ἀδολεσχῆσω ἐν τοῖς θαυμασίοις σου

- 28 Sinä olet minun Jumalani, ja sinua minä kiitän. Minun Jumalani, sinua minä kunnioitan.
You are my God, and I will give you praise; my God, and I will give honour to your name.
ἔσταξεν ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ ἀκηδίας βεβαίωσόν με ἐν τοῖς λόγοις σου
- 29 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä; sillä hänen armonsä pysyy iankaikkisesti.
O give praise to the Lord, for he is good: for his mercy is unchanging for ever.
ὁδὸν ἀδικίας ἀπόστησον ἀπ' ἐμοῦ καὶ τῷ νόμῳ σου ἐλέησόν με
- 1 Autuaat ne, joiden tie on nuhteeton, jotka Herran laissa vaeltavat!
<A>Happy are they who are without sin in their ways, walking in the law of the Lord.
ὡδὴ τῶν ἀναβαθμῶν πρὸς κύριον ἐν τῷ θλίβεσθαί με ἐκέκραξα καὶ εἰσήκουσέν μου
- 2 Autuaat ne, jotka ottavat vaarin hänen todistuksistaan, jotka etsivät häntä kaikesta sydämeästänsä,
Happy are they who keep his unchanging word, searching after him with all their heart.
κύριε ῥῶσαι τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ χειλέων ἀδίκων καὶ ἀπὸ γλώσσης δολίας
- 3 jotka eivät vääryyttä tee, vaan vaeltavat hänen teillään!
They do no evil; they go in his ways.
τί δοθείη σοι καὶ τί προστεθείη σοι πρὸς γλώσσαν δολίαν
- 4 Sinä olet asetuksesi säätänyt, että niitä tarkasti noudatettaisiin.
You have put your orders into our hearts, so that we might keep them with care.
τὰ βέλη τοῦ δυνατοῦ ἠκονημένα σὺν τοῖς ἀνθραξίν τοῖς ἔρημικοῖς
- 5 Oi, jospa minun vaellukseni olisi vakaa, niin että noudattaisin sinun käskyjäsi!
If only my ways were ordered so that I might keep your rules!
οἴμμοι ὅτι ἡ παροικία μου ἐμακρόνθη κατεσκήνωσα μετὰ τῶν σκηνωμάτων κηδαρ
- 6 Silloin minä en joudu häpeään, kun katselen kaikkia sinun käskyjäsi.
Then I would not be put to shame, as long as I have respect for all your teaching.
πολλὰ παρώκησεν ἡ ψυχὴ μου
- 7 Minä kiitän sinua vilpittömällä sydämellä, kun opin sinun vanhurskautesi oikeudet.
I will give you praise with an upright heart in learning your right decisions.
μετὰ τῶν μισούντων τὴν εἰρήνην ἡμῶν εἰρηνικός ὅταν ἐλάλουν αὐτοῖς ἐπολέμου με δωρεάν
- 1 Matkalaulu. Ahdistuksessani minä huudan Herraa, ja hän vastaa minulle.
<A>Song of the going up.> In my trouble my cry went up to the Lord, and he gave me an answer.
ὡδὴ τῶν ἀναβαθμῶν ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου εἰς τὰ ὄρη πόθεν ἦξει ἡ βοήθειά μου
- 2 Herra, pelasta minun sieluni valheellisista huulista, petollisesta kielestä.
O Lord, be the saviour of my soul from false lips, and from the tongue of deceit.
ἡ βοήθειά μου παρὰ κυρίου τοῦ ποιήσαντος τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 3 Mitä hän sinulle antaa ja mitä siihen vielä lisää, sinä petollinen kieli?
What punishment will he give you? what more will he do to you, you false tongue?
μὴ δῶς εἰς σάλον τὸν πόδα σου μηδὲ νυστάξῃ ὁ φυλάσσων σε
- 4 Väkivaltaisen teräviä nuolia ynnä kinsteripensaan tulisia hiiliä!
Sharp arrows of the strong, and burning fire.
ἰδοὺ οὐ νυστάξει οὐδὲ ὑπνώσει ὁ φυλάσσων τὸν Ἰσραὴλ
- 5 Voi minua, että minun täytyy oleskella muukalaisena Mesekissä, asua Keedarin majojen keskellä!
Sorrow is mine because I am strange in Meshech, and living in the tents of Kedar.
κύριος φυλάξει σε κύριος σκέπη σου ἐπὶ χειρὰ δεξιάν σου

6 Kauan on minun sieluni täytynyt asua niiden seurassa, jotka rauhaa vihaavat.

My soul has long been living with the haters of peace.

ἡμέρας ὁ ἥλιος οὐ συγκαύσει σε οὐδὲ ἡ σελήνη τὴν νύκτα

7 Minä pidän rauhan, mutta jos sanan sanon, niin he ovat sotaan valmiit.

I am for peace: but when I say so, they are for war.

κύριος φυλάξει σε ἀπὸ παντὸς κακοῦ φυλάξει τὴν ψυχὴν σου

1 Matkalaulu. Minä nostan silmäni vuoria kohti: mistä tulee minulle apu?

<A Song of the going up.> My eyes are lifted up to the hills: O where will my help come from?

ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν εὐφράνθη ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσιν μοι εἰς οἶκον κυρίου πορευσόμεθα

2 Apu minulle tulee Herralta, joka on tehnyt taivaan ja maan.

Your help comes from the Lord, who made heaven and earth.

ἔστῶτες ἦσαν οἱ πόδες ἡμῶν ἐν ταῖς ἀυλαῖς σου ἱερουσαλημ

3 Hän ei salli sinun jalkasi horjua, sinun varjelijasi ei torku.

May he not let your foot be moved: no need of sleep has he who keeps you.

ἱερουσαλημ οἰκοδομουμένη ὡς πόλις ἧς ἡ μετοχὴ αὐτῆς ἐπὶ τὸ αὐτό

4 Katso, hän, joka Israelia varjelee, ei torku eikä nuku.

See, the eyes of Israel's keeper will not be shut in sleep.

ἐκεῖ γὰρ ἀνέβησαν αἱ φυλαὶ φυλαὶ κυρίου μαρτύριον τῷ ἱσραηλ τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματι κυρίου

5 Herra on sinun varjelijasi, Herra on suojaava varjosi sinun oikealla puolellasi.

The Lord is your keeper; the Lord is your shade on your right hand.

ὅτι ἐκεῖ ἐκάθισαν θρόνοι εἰς κρίσιν θρόνοι ἐπὶ οἶκον δαυιδ

6 Ei polta sinua aurinko päivällä, eikä kuu yöllä.

You will not be touched by the sun in the day, or by the moon at night.

ἔρωτήσατε δὴ τὰ εἰς εἰρήνην τὴν ἱερουσαλημ καὶ εὐθηνία τοῖς ἀγαπῶσιν σε

7 Herra varjelee sinut kaikesta pahasta, hän varjelee sinun sielusi.

The Lord will keep you safe from all evil; he will take care of your soul.

γενέσθω δὴ εἰρήνη ἐν τῇ δυνάμει σου καὶ εὐθηνία ἐν ταῖς πυργοβάρεσιν σου

8 Herra varjelee sinun lähtemisesi ja tulemisesi, nyt ja iankaikkisesti.

The Lord will keep watch over your going out and your coming in, from this time and for ever.

ἔνεκα τῶν ἀδελφῶν μου καὶ τῶν πλησίων μου ἐλάλουν δὴ εἰρήνην περὶ σοῦ

1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Minä iloitsin, kun minulle sanottiin: "Menkäämme Herran huoneeseen".

<A Song of the going up. Of David.> I was glad because they said to me, We will go into the house of the Lord.

ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν πρὸς σέ ἦρα τοὺς ὀφθαλμούς μου τὸν κατοικοῦντα ἐν τῷ οὐρανῷ

2 Meidän jalkamme saavat seisoa sinun porteissasi, Jerusalem;

At last our feet were inside your doors, O Jerusalem.

ἰδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δοῦλων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν ὡς ὀφθαλμοὶ παιδίσκης εἰς χεῖρας τῆς κυρίας αὐτῆς οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν ἕως οὗ οἰκτιρήσαι ἡμᾶς

3 sinä Jerusalem, rakennettu kaupungiksi, johon kokoonnutaan yhteen,

O Jerusalem, you are like a town which is well joined together;

ἐλέησον ἡμᾶς κύριε ἐλέησον ἡμᾶς ὅτι ἐπὶ πολλὰ ἐπλήσθημεν ἐξουδενώσεως

4 jonne sukukunnat vaeltavat, Herran sukukunnat, niinkuin Israelille on säädetty, kiittämään Herran nimeä.

To which the tribes went up, even the tribes of the Lord, for a witness to Israel, to give praise to the name of the Lord.

ἐπὶ πλεῖον ἐπλήσθη ἡ ψυχὴ ἡμῶν τὸ ὄνειδος τοῖς εὐθηνούσιν καὶ ἡ ἐξουδένωσις τοῖς ὑπερηφάνοις

- 1 Matkalaulu. Minä nostan silmäni sinun puoleesi, joka taivaissa asut.
<A Song of the going up.> To you my eyes are lifted up, even to you whose seat is in the heavens.
ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν εἰπάτω δὴ ἰσραηλ
- 2 Katso, niinkuin palvelijain silmät katsovat heidän isäntänsä käsiin, ja niinkuin palvelijattaren silmät katsovat hänen emäntänsä käsiin, niin meidän silmämme katsovat Herran, meidän Jumalamme, puoleen, kunnes hän armahtaa meitä.
See! as the eyes of servants are turned to the hands of their masters, and the eyes of a servant-girl to her owner, so our eyes are waiting for the Lord our God, till he has mercy on us.
εἰ μὴ ὅτι κύριος ἦν ἐν ἡμῖν ἐν τῷ ἐπινασθῆναι ἀνθρώπους ἐφ' ἡμᾶς
- 3 Ole meille armollinen, Herra, ole meille armollinen. Sillä kylliksi olemme jo saaneet ylenkatsetta.
Have mercy on us, O Lord, have mercy on us: for all men are looking down on us.
ἄρα ζῶντας ἂν κατέπιον ἡμᾶς ἐν τῷ ὀργισθῆναι τὸν θυμὸν αὐτῶν ἐφ' ἡμᾶς
- 4 Sielumme on jo kyllänsä saanut suruttomien pilkasta, ylpeitten ylenkatseesta.
For long enough have men of pride made sport of our soul.
ἄρα τὸ ὕδωρ κατεπόντισεν ἡμᾶς χεῖμαρρον διήλθεν ἡ ψυχὴ ἡμῶν
- 1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Ellei Herra olisi meidän kanssamme - näin sanokoon Israel -
<A Song of the going up. Of David.> If it had not been the Lord who was on our side (let Israel now say);
ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν οἱ πεποιθότες ἐπὶ κύριον ὡς ὄρος σιών οὐ σαλευθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα ὁ κατοικῶν ἱερουσαλημ
- 2 ellei Herra olisi meidän kanssamme, kun ihmiset nousevat meitä vastaan,
If it had not been the Lord who was on our side, when men came up against us;
ὄρη κύκλῳ αὐτῆς καὶ κύριος κύκλῳ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἔως τοῦ αἰῶνος
- 3 niin he meidät elävältä nielisivät, kun heidän vihansa syytty meitä vastaan;
They would have made a meal of us while still living, in the heat of their wrath against us:
ὅτι οὐκ ἀφήσει τὴν ῥάβδον τῶν ἁμαρτωλῶν ἐπὶ τὸν κλῆρον τῶν δικαίων ὅπως ἂν μὴ ἐκτείνωσιν οἱ δίκαιοι ἐν ἀνομίᾳ χειρας αὐτῶν
- 4 niin vedet upottaisivat meidät, virta tulvisi meidän sielumme ylitse;
We would have been covered by the waters; the streams would have gone over our soul;
ἀγάθυνον κύριε τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς εὐθέσι τῇ καρδίᾳ
- 5 niin tulvisivat kuohuvat vedet meidän sielumme ylitse.
Yes, the waters of pride would have gone over our soul.
τοὺς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς στραγγαλιὰς ἀπάξει κύριος μετὰ τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν εἰρήνη ἐπὶ τὸν ἰσραηλ
- 1 Matkalaulu. Jotka Herraan turvaavat, ovat kuin Siionin vuori: se ei horju, vaan pysyy iankaikkisesti.
<A Song of the going up.> Those whose hope is in the Lord are like the mountain of Zion, which may not be moved, but keeps its place for ever.
ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν ἐν τῷ ἐπιστρέψαι κύριον τὴν αἰχμαλωσίαν σιών ἐγενήθημεν ὡς παρακεκλημένοι
- 2 Vuoret ympäröivät Jerusalema, ja Herra ympäröi kansaansa, nyt ja iankaikkisesti.
As the mountains are round about Jerusalem, so the Lord is round about his people, from this time and for ever.
τότε ἐπλήσθη χαρᾶς τὸ στόμα ἡμῶν καὶ ἡ γλῶσσα ἡμῶν ἀγαλλιᾶσεως τότε ἐροῦσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐμεγάλυνεν κύριος τοῦ ποιῆσαι μετ' αὐτῶν
- 3 Sillä jumalattomuuden valtikka ei saa vallita vanhurskasten arpaosaa, että vanhurskaat eivät ojentaisi käsiänsä vääryyteen.
For the rod of sinners will not be resting on the heritage of the upright; so that the upright may not put out their hands to evil.
ἐμεγάλυνεν κύριος τοῦ ποιῆσαι μεθ' ἡμῶν ἐγενήθημεν εὐφραϊνόμενοι
- 4 Anna hyvää hyvälle, Herra, ja oikeamielisille.
Do good, O Lord, to those who are good, and to those who are upright in heart.
ἐπιστρέψον κύριε τὴν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν ὡς χεῖμαρρους ἐν τῷ νότῳ

- 5 Mutta jotka poikkeavat mutkaisille teilleen, ne Herra hukuttakoon yhdessä väärintekijäin kanssa. Rauha Israelille!
But as for such as are turned out of the straight way, the Lord will take them away with the workers of evil. Let peace be on Israel.
οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν ἐν ἀγαλλίασει θριοῦσιν
- 1 Matkalaulu. Kun Herra käänsi Siionin kohtalon, niin me olimme kuin unta näkeväiset.
<A Song of the going up.> When the Lord made a change in Zion's fate, we were like men in a dream.
ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν τῷ σαλωμων ἐὰν μὴ κύριος οἰκοδομήσῃ οἶκον εἰς μάτην ἐκοπίασαν οἱ οἰκοδομοῦντες αὐτόν ἐὰν μὴ κύριος φυλάξῃ πόλιν εἰς μάτην ἠγρόρησεν ὁ φυλάσσω
- 2 Silloin oli meidän suumme naurua täynnä, ja kieleemme riemua täynnä; silloin sanottiin pakanain keskuudessa: "Herra on tehnyt suuria heitä kohtaan".
Then our mouths were full of laughing, and our tongues gave a glad cry; they said among the nations, The Lord has done great things for them.
εἰς μάτην ὑμῖν ἐστιν τοῦ ὀρθρίζειν ἐγείρεσθαι μετὰ τὸ καθῆσθαι οἱ ἔσθοντες ἄρτον ὀδύνης ὅταν δῶ τοῖς ἀγαπητοῖς αὐτοῦ ὕπνον
- 3 Niin, Herra on tehnyt suuria meitä kohtaan; siitä me iloitsemme.
The Lord has done great things for us; because of which we are glad.
ἰδοὺ ἡ κληρονομία κυρίου υἱοὶ ὁ μισθὸς τοῦ καρποῦ τῆς γαστρὸς
- 4 Herra, käännä meidän kohtalomme, niinkuin sadepurot Etelämaassa.
Let our fate be changed, O Lord, like the streams in the South.
ὡσεὶ βέλη ἐν χειρὶ δυνατοῦ οὕτως οἱ υἱοὶ τῶν ἐκτετιναγμένων
- 5 Jotka kyynelin kylvävät, ne riemuiten leikkaavat.
Those who put in seed with weeping will get in the grain with cries of joy.
μακάριος ἄνθρωπος ὃς πληρώσει τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ἐξ αὐτῶν οὐ καταισχνήσονται ὅταν λαῶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν ἐν πόλῃ
- 1 Matkalaulu; Salomon virsi. Jos Herra ei huonetta rakenna, niin sen rakentajat turhaan vaivaa näkevät. Jos Herra ei kaupunkia varjele, niin turhaan vartija valvoo.
<A Song of the going up. Of Solomon.> If the Lord is not helping the builders, then the building of a house is to no purpose: if the Lord does not keep the town, the watchman keeps his watch for nothing.
ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν μακάριοι πάντες οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον οἱ πορευόμενοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ
- 2 Turhaan te nousette varhain ja myöhään menette levolle ja syötte leipänne murheella: yhtä hyvin hän antaa ystävilleen heidän nukkuessansa.
It is of no use for you to get up early, and to go late to your rest, with the bread of sorrow for your food; for the Lord gives to his loved ones in sleep.
τοὺς πόρους τῶν καρπῶν σου φάγεσαι μακάριος εἶ καὶ καλῶς σοι ἐστὶ
- 3 Katso, lapset ovat Herran lahja, ja kohdun hedelmä on anti.
See, sons are a heritage from the Lord; the fruit of the body is his reward.
ἡ γυνὴ σου ὡς ἄμπελος εὐθινοῦσα ἐν τοῖς κλίτεσι τῆς οἰκίας σου οἱ υἱοὶ σου ὡς νεόφυτα ἐλαιῶν κύκλω τῆς τραπέζης σου
- 4 Niinkuin nuolet sankarin kädessä, niin ovat nuoruudessa synnytetty pojat.
Like arrows in the hand of a man of war, are the children of the young.
ἰδοὺ οὕτως εὐλογηθήσεται ἄνθρωπος ὁ φοβούμενος τὸν κύριον
- 5 Onnellinen se mies, jonka viini on niitä täynnä! Eivät he joudu häpeään, kun portissa puhuttelevat vihamiehiensä.
Happy is the man who has a good store of them; he will not be put to shame, but his cause will be supported by them against his haters.
εὐλογῆσαι σε κύριος ἐκ σίων καὶ ἴδοις τὰ ἀγαθὰ ἱερουσαλημ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου
- 1 Matkalaulu. Autuas on jokainen, joka pelkää Herraa, joka vaeltaa hänen teillensä.
<A Song of the going up.> Happy is the worshipper of the Lord, who is walking in his ways.
ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου εἶπατῶ δὴ ἰσραηλ
- 2 Sinä saat nauttia kättesi ansion; onnellinen sinä, sinun käy hyvin!
You will have the fruit of the work of your hands: happy will you be, and all will be well for you.
πλεονάκις ἐπολέμησάν με ἐκ νεότητός μου καὶ γὰρ οὐκ ἠδυνήθησάν μοι

- 3 Niinkuin hedelmällinen viiniköynnös on sinun emäntäsi sinun huoneesi perällä, niinkuin öljypuun vesat ovat sinun lapsesi sinun pöytäsi ympärillä.
Your wife will be like a fertile vine in the inmost parts of your house: your children will be like olive plants round your table.
ἐπὶ τοῦ νότου μου ἐτέκταινον οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐμάκρυναν τὴν ἀνομίαν αὐτῶν
- 4 Sillä katso, näin siunataan mies, joka Herraa pelkää.
See! this is the blessing of the worshipper of the Lord.
κύριος δίκαιος συνέκοψεν ἀχένας ἁμαρτωλῶν
- 5 Siunatkoon Herra sinua Siionista, niin sinä saat kaikkina elinpäivinäsi nähdä Jerusalemin onnellisena,
May the Lord send you blessing out of Zion: may you see the good of Jerusalem all the days of your life.
αἰσχυθῆτωσαν καὶ ἀποστραφήτωσαν εἰς τὰ ὀπίσω πάντες οἱ μισοῦντες σION
- 6 saat nähdä lastesi lapset. Rauha Israelille!
May you see your children's children. Peace be on Israel.
γενηθήτωσαν ὡς χόρτος δωμάτων ὅς πρὸ τοῦ ἐκσπασθῆναι ἐξηράνθη
- 1 Matkalaulu. He ovat minua kovin ahdistaneet nuoruudestani asti - näin sanokoon Israel -
<A Song of the going up.> Great have been my troubles from the time when I was young (let Israel now say);
ὄδη τῶν ἀναβαθμῶν ἐκ βαθέων ἐκέκραζά σε κύριε
- 2 he ovat minua kovin ahdistaneet nuoruudestani asti, mutta eivät he ole päässeet minusta voitolle.
Great have been my troubles from the time when I was young, but my troubles have not overcome me.
κύριε εἰσάκουσον τῆς φωνῆς μου γενηθήτω τὰ ὄτά σου προσέχοντα εἰς τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου
- 3 Kyntäjät ovat minun selkääni kyntäneet ja vetäneet pitkät vaot.
The ploughmen were ploughing on my back; long were the wounds they made.
ἐὰν ἀνομίας παρατήρησῃ κύριε κύριε τίς ὑποστήσεται
- 4 Mutta Herra on vanhurskas, hän on katkonut jumalattomain köydet.
The Lord is true: the cords of the evil-doers are broken in two.
ὅτι παρὰ σοὶ ὁ ἴλασμός ἐστιν
- 5 Joutukoot häpeään ja kääntykööt takaisin kaikki Siionin vihamiehet.
Let all the haters of Zion be shamed and turned back.
ἔνεκεν τοῦ νόμου σου ὑπέμεινά σε κύριε ὑπέμεινεν ἡ ψυχὴ μου εἰς τὸν λόγον σου
- 6 Olkoot he niinkuin ruoho katoilla, joka kuivuu ennen korrelle puhkeamistaan,
Let them be like the grass on the house-tops, which is dry before it comes to full growth.
ἤλπισεν ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ φυλακῆς πρωίας μέχρι νυκτός ἀπὸ φυλακῆς πρωίας ἐλπισάτω Ἰσραηλ ἐπὶ τὸν κύριον
- 7 josta ei leikkaaja täytä kättänsä eikä lyhteen sitoja syliänsä.
He who gets in the grain has no use for it; and they do not make bands of it for the grain-stems.
ὅτι παρὰ τῷ κυρίῳ τὸ ἔλεος καὶ πολλὴ παρ' αὐτῷ λύτρωσις
- 8 Älköötäkään sanoko ohitsekulkijat: "Herran siunaus tulkoon teille. Me siunaamme teitä Herran nimeen."
And those who go by do not say, The blessing of the Lord be on you; we give you blessing in the name of the Lord.
καὶ αὐτοὶ λυτρώσεται τὸν Ἰσραηλ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ
- 1 Matkalaulu. Syvyydestä minä huudan sinua, Herra.
<A Song of the going up.> Out of the deep have I sent up my cry to you, O Lord.
ὄδη τῶν ἀναβαθμῶν τῷ δαυιδ κύριε οὐχ ὑψώθη μου ἡ καρδία οὐδὲ ἐμετεωρίσθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐδὲ ἐπορεύθη ἐν μεγάλοις οὐδὲ ἐν θαυμασίοις ὑπὲρ ἐμέ
- 2 Herra, kuule minun ääneni. Tarkatkoot sinun korvasi minun rukousteni ääntä.
Lord, let my voice come before you: let your ears be awake to the voice of my prayer.
εἰ μὴ ἐταπεινοφρόνουν ἀλλὰ ὕψωσα τὴν ψυχὴν μου ὡς τὸ ἀπογεγαλακτισμένον ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ ὡς ἀνταπόδοσις ἐπὶ τὴν ψυχὴν μου

- 3 Jos sinä, Herra, pidät mielessäsi synnit, Herra, kuka silloin kestää?
O Jah, if you took note of every sin, who would go free?
ἐλπιάτω ἰσραηλ ἐπὶ τὸν κύριον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος
- 1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Herra, minun sydämeni ei ole ylpeä, eivät minun silmäni ole korskeat, enkä minä tavoittele asioita, jotka ovat minulle ylen suuret ja käsittämättömät.
<A Song of the going up. Of David.> Lord, there is no pride in my heart and my eyes are not lifted up; and I have not taken part in great undertakings, or in things over-hard for me.
ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν μνήσθητι κύριε τοῦ δαυιδ καὶ πάσης τῆς πραύτητος αὐτοῦ
- 2 Totisesti, minä olen sieluni viihdyttänyt ja tynnyttänyt: niinkuin vieroitettu lapsi äidin helmassa, niinkuin vieroitettu lapsi, niin on sieluni minussa.
See, I have made my soul calm and quiet, like a child on its mother's breast; my soul is like a child on its mother's breast.
ὡς ὄμοσεν τῷ κυρίῳ ἠύξατο τῷ θεῷ ἰακωβ
- 3 Pane toivosi Herraan, Israel, nyt ja iankaikkisesti.
O Israel, have hope in the Lord, from this time and for ever.
εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκῆνωμα οἴκου μου εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου
- 1 Matkalaulu. Muista, Herra, Daavidin hyväksi kaikkia hänen vaivojansa,
<A Song of the going up.> Lord, give thought to David, and to all his troubles;
ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν τῷ δαυιδ ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνὸν ἄλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοῦς ἐπὶ τὸ αὐτό
- 2 hänen, joka vannoi valan Herralle ja teki lupauksen Jaakobin Väkevälle:
How he made an oath to the Lord, and gave his word to the great God of Jacob, saying,
ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα τὸν πώγωνα τὸν ααρων τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ᾠαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ
- 3 "Minä en mene majaan, joka on minun kotini, enkä nouse vuoteeseeni, joka on minun leposijani,
Truly, I will not come into my house, or go to my bed,
ὡς δρόσος αερμων ἢ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη σιων ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο κύριος τὴν εὐλογίαν καὶ ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος
- 1 Matkalaulu; Daavidin virsi. Katso, kuinka hyvää ja sulaista on, että veljekset sovussa asuvat!
<A Song of the going up. Of David.> See how good and how pleasing it is for brothers to be living together in harmony!
ὥδῃ τῶν ἀναβαθμῶν ἰδοὺ δὴ εὐλογεῖτε τὸν κύριον πάντες οἱ δοῦλοι κυρίου οἱ ἐστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν
- 2 Se on niinkuin kallis öljy pään päällä, jota tiukkuu partaan - Aaronin partaan, jota tiukkuu hänen viittansa liepeille.
It is like oil of great price on the head, flowing down over the face, even Aaron's face: coming down to the edge of his robe;
ἐν ταῖς νυξὶν ἐπάρατε τὰς χεῖρας ὑμῶν εἰς τὰ ἅγια καὶ εὐλογεῖτε τὸν κύριον
- 3 Se on niinkuin Hermonin kaste, joka tiukkuu Siionin vuorille. Sillä sinne on Herra säättänyt siunauksen, elämän, ikuisiksi ajoiksi.
Like the dew of Hermon, which comes down on the mountains of Zion: for there the Lord gave orders for the blessing, even life for ever.
εὐλογήσει σε κύριος ἐκ σιων ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 1 Matkalaulu. Katso, kiittäkää Herraa, kaikki te Herran palvelijat, jotka öisin seisotte Herran huoneessa.
<A Song of the going up.> Give praise to the Lord, all you servants of the Lord, who take your places in the house of the Lord by night.
ἀλληλουῖα αἰνεῖτε τὸ ὄνομα κυρίου αἰνεῖτε δοῦλοι κυρίου
- 2 Kohottakaa kätenne pyhäkköön päin ja kiittäkää Herraa.
Give praise to the Lord, lifting up your hands in his holy place.
οἱ ἐστῶτες ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν αὐλαῖς οἴκου θεοῦ ἡμῶν
- 3 Herra siunatkoon sinua Siionista, hän, joka on tehnyt taivaan ja maan.
May the Lord, who made heaven and earth, send you blessing out of Zion,
αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸς κύριος ψάλατε τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ὅτι καλόν
- 1 Halleluja! Ylistäkää Herran nimeä. Ylistäkää, te Herran palvelijat,
Let the Lord be praised. O you servants of the Lord, give praise to the name of the Lord.
ἀλληλουῖα ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι χρηστός ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ

- 2 jotka seisotte Herran huoneessa, meidän Jumalamme huoneen esikartanoissa.
You who are in the house of the Lord, and in the open spaces of the house of our God,
ἐξομολογείσθε τῷ θεῷ τῶν θεῶν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 3 Ylistäkää Herraa, sillä Herra on hyvä, veisatkaa kiitosta hänen nimellensä, sillä se on suloinen.
Give praise to Jah, for he is good: make melody to his name, for it is pleasing.
ἐξομολογείσθε τῷ κυρίῳ τῶν κυρίων ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 4 Sillä Herra on valinnut Jaakobin omaksensa, Israelin omaisuudeksensa.
For the Lord has taken Jacob for himself, and Israel for his property.
τῷ ποιῶντι θαυμάσια μεγάλα μόνῳ ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 5 Sillä minä tiedän, että Herra on suuri, ja meidän Herramme korkeampi kaikkia jumalia.
I know that the Lord is great, and that our Lord is greater than all other gods.
τῷ ποιήσαντι τοὺς οὐρανοὺς ἐν συνέσει ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 6 Kaiken, mitä Herra tahtoo, hän tekee, sekä taivaassa että maassa, merissä ja kaikissa syvyyksissä;
The Lord has done whatever was pleasing to him, in heaven, and on the earth, in the seas and in all the deep waters.
τῷ στερεώσαντι τὴν γῆν ἐπὶ τῶν ὑδάτων ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 7 hän, joka nostaa pilvet maan ääristä, tekee salamat ja sateen ja tuopi tuulen sen säilytyspaikoista;
He makes the mists go up from the ends of the earth; he makes thunder-flames for the rain; he sends out the winds from his store-houses.
τῷ ποιήσαντι φῶτα μεγάλα μόνῳ ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 8 hän, joka surmasi Egyptin esikoiset, niin ihmisten kuin eläinten;
He put to death the first-fruits of Egypt, of man and of beast.
τὸν ἥλιον εἰς ἐξουσίαν τῆς ἡμέρας ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 9 hän, joka lähetti tunnusteot ja ihmeet sinun keskellesi, Egypti, faraota ja kaikkia hänen palvelijoihansa vastaan;
He sent signs and wonders among you, O Egypt, on Pharaoh, and on all his servants.
τὴν σελήνην καὶ τὰ ἄστρα εἰς ἐξουσίαν τῆς νυκτός ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 10 hän, joka kukisti suuret kansat ja tuotti surman väkeville kuninkaille,
He overcame great nations, and put strong kings to death;
τῷ πατάξαντι αἴγυπτον σὺν τοῖς πρωτοτόκοις αὐτῶν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 11 Siihonille, amorilaisten kuninkaalle, ja Oogille, Baasanin kuninkaalle, ja kaikille Kanaanin valtakunnille
Sihon, king of the Amorites, and Og, king of Bashan, and all the kingdoms of Canaan;
καὶ ἐξαγαγόντι τὸν Ἰσραὴλ ἐκ μέσου αὐτῶν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 12 ja antoi heidän maansa perintöosaksi, perintöosaksi kansallensa Israelille.
And gave their land for a heritage, even for a heritage to Israel his people.
ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 13 Herra, sinun nimesi pysyy iankaikkisesti, Herra, sinun muistosi polvesta polveen.
O Lord, your name is eternal; and the memory of you will have no end.
τῷ καταδιελόντι τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν εἰς διαιρέσεις ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 14 Sillä Herra hankkii oikeuden kansalleen ja armahtaa palvelijoihansa.
For the Lord will be judge of his people's cause; his feelings will be changed to his servants.
καὶ διαγαγόντι τὸν Ἰσραὴλ διὰ μέσου αὐτῆς ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 15 Pakanain epäjumalat ovat hopeata ja kultaa, ihmiskätten tekoa.
The images of the nations are silver and gold, the work of men's hands.
καὶ ἐκτινάξαντι φαραῶ καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ εἰς θάλασσαν ἐρυθρὰν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ

- 16 Niillä on suu, mutta eivät ne puhu, niillä on silmät, mutta eivät näe,
They have mouths, but no voice, they have eyes, but they do not see;
τῷ διαγαγόντι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ τῷ ἐξαγαγόντι ὕδωρ ἐκ πέτρας ἀκροτόμου ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 17 niillä on korvat, mutta eivät kuule, eikä niillä ole henkeä suussansa.
They have ears, but no hearing; and there is no breath in their mouths.
τῷ πατάξαντι βασιλεῖς μεγάλους ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 18 Niiden kaltaisia ovat niiden tekijät ja kaikki, jotka niihin turvaavat.
Those who make them are like them; and so is everyone who puts his hope in them.
καὶ ἀποκτείναντι βασιλεῖς κραταιούς ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 19 Te, Israelin suku, kiittäkää Herraa, te, Aaronin suku, kiittäkää Herraa.
Give praise to the Lord, O children of Israel: give praise to the Lord, O sons of Aaron:
τὸν σίων βασιλέα τῶν αμορραίων ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 20 Te, Leevin suku, kiittäkää Herraa, te, Herraa pelkääväiset, kiittäkää Herraa.
Give praise to the Lord, O sons of Levi: let all the worshippers of the Lord give him praise.
καὶ τὸν ὠγ βασιλέα τῆς βασαν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 21 Kohotkoon Herralle kiitos Siionista, hänelle, joka Jerusalemissa asuu. Halleluja!
Praise be to the Lord out of Zion, even to the Lord whose house is in Jerusalem, Let the Lord be praised.
καὶ δόντι τὴν γῆν αὐτῶν κληρονομίαν ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ
- 1 Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
O give praise to the Lord, for he is good: for his mercy is unchanging for ever.
τῷ δαυὶδ ἐπὶ τῶν ποταμῶν βαβυλῶνος ἐκεῖ ἐκαθίσασμεν καὶ ἐκλαύσαμεν ἐν τῷ μνησθῆναι ἡμᾶς τῆς σιων
- 2 Kiittäkää jumalien Jumalaa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti.
O give praise to the God of gods: for his mercy is unchanging for ever.
ἐπὶ ταῖς ἰτέαις ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκρεμάσαμεν τὰ ὄργανα ἡμῶν
- 3 Kiittäkää herrain Herraa, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;
O give praise to the Lord of lords: for his mercy is unchanging for ever.
ὅτι ἐκεῖ ἐπρωτότησαν ἡμᾶς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες ἡμᾶς λόγους ψῶδων καὶ οἱ ἀπαγαγόντες ἡμᾶς ὕμνον ᾗσατε ἡμῖν ἐκ τῶν ψῶδων σιων
- 4 häntä, joka yksin tekee suuria ihmeitä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;
To him who only does great wonders: for his mercy is unchanging for ever.
πῶς ᾄσωμεν τὴν ψῆδὴν κυρίου ἐπὶ γῆς ἀλλοτρίας
- 5 häntä, joka on taidolla tehnyt taivaat, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;
To him who by wisdom made the heavens: for his mercy is unchanging for ever.
ἐὰν ἐπιλάθωμαι σου ιερουσαλημ ἐπιλησθεῖη ἡ δεξιὰ μου
- 6 häntä, joka on vetten ylitse levittänyt maan, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;
To him by whom the earth was stretched out over the waters: for his mercy is unchanging for ever.
κολληθεῖη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάργυγι μου ἐὰν μὴ σου μνησθῶ ἐὰν μὴ προανατάξωμαι τὴν ιερουσαλημ ἐν ἀρχῇ τῆς εὐφροσύνης μου
- 7 häntä, joka on tehnyt suuret valot, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti:
To him who made great lights: for his mercy is unchanging for ever.
μνήσθητι κύριε τῶν υἰῶν εδωμ τὴν ἡμέραν ιερουσαλημ τῶν λεγόντων ἐκκενοῦτε ἐκκενοῦτε ἕως ὃ θεμέλιος ἐν αὐτῇ
- 8 auringon hallitsemaan päivää, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti,
The sun to have rule by day: for his mercy is unchanging for ever.
θυγάτηρ βαβυλῶνος ἡ ταλαίπωρος μακάριος ὃς ἀνταποδώσει σοι τὸ ἀνταπόδομά σου ὃ ἀνταπέδωκας ἡμῖν

- 9 kuun ja tähdet hallitsemaan yötä, sillä hänen armonsa pysyy iankaikkisesti;
The moon and the stars to have rule by night: for his mercy is unchanging for ever.
μακάριος ὁς κρατήσει καὶ ἑδαφιεῖ τὰ νήπιά σου πρὸς τὴν πέτραν
- 1 Baabelin virtain vierillä - siellä me istuimme ja itkimme, kun Sionia muistelimme.
By the rivers of Babylon we were seated, weeping at the memory of Zion,
τῷ δαυιδ ἐξομολογήσομαι σοι κύριε ἐν ὄλῃ καρδίᾳ μου ὅτι ἤκουσας τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου καὶ ἐναντίον ἀγγέλων ψαλῶ σοι
- 2 Pajuihin, joita siellä oli, me ripustimme kanteleemme.
Hanging our instruments of music on the trees by the waterside.
προσκυνήσω πρὸς ναὸν ἁγίου σου καὶ ἐξομολογήσομαι τῷ ὀνόματί σου ἐπὶ τῷ ἔλεει σου καὶ τῇ ἀληθείᾳ σου ὅτι ἐμεγάλυνας ἐπὶ πᾶν ὄνομα τὸ λόγιόν σου
- 3 Sillä vangitsijamme vaativat meiltä siellä lauluja ja orjuuttajamme iloa: "Veisatkaa meille Sionin virsiä".
For there those who had taken us prisoners made request for a song; and those who had taken away all we had gave us orders to be glad, saying, Give us one of the songs of Zion.
ἐν ᾗ ἂν ἡμέρα ἐπικαλέσωμαι σε ταχὺ ἐπάκουσόν μου πολυωρήσεις με ἐν ψυχῇ μου ἐν δυνάμει
- 4 Kuinka me voisimme veisata Herran virsiä vieraalla maalla?
How may we give the Lord's song in a strange land?
ἐξομολογησάσθωσάν σοι κύριε πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ὅτι ἤκουσαν πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός σου
- 5 Jos minä unhotan sinut, Jerusalem, niin unhotat sinä minun oikea käteni.
If I keep not your memory, O Jerusalem, let not my right hand keep the memory of its art.
καὶ ἀσάτωσαν ἐν ταῖς ὁδοῖς κυρίου ὅτι μεγάλη ἡ δόξα κυρίου
- 6 Tarttukoon kieleni suuni lakeen, ellen minä sinua muista, ellen pidä Jerusalemia ylimpänä ilonani.
If I let you go out of my thoughts, and if I do not put Jerusalem before my greatest joy, let my tongue be fixed to the roof of my mouth.
ὅτι ὑψηλὸς κύριος καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾷ καὶ τὰ ὑψηλὰ ἀπὸ μακρόθεν γινώσκει
- 7 Muista, Herra, Jerusalemin tuhopäivä, kosta se Edomin lapsille, jotka sanoivat: "Hajottakaa se, hajottakaa perustuksia myöten!"
O Lord, keep in mind against the children of Edom the day of Jerusalem; how they said, Let it be uncovered, uncovered even to its base.
ἐὰν πορευθῶ ἐν μέσῳ θλίψεως ζήσεις με ἐπ' ὄργην ἐχθρῶν μου ἐξέτεινας χεῖρά σου καὶ ἔσωσέν με ἡ δεξιὰ σου
- 8 Tytär Baabel, sinä häviön oma, autuas se, joka sinulle kostaa kaiken, minkä olet meille tehnyt!
O daughter of Babylon, whose fate is destruction; happy is the man who does to you what you have done to us.
κύριος ἀνταποδώσει ὑπὲρ ἐμοῦ κύριε τὸ ἔλεός σου εἰς τὸν αἰῶνα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου μὴ παρῆς
- 1 Daavidin virsi. Minä kiitän sinua kaikesta sydämestäni, veisaan sinun kiitostasi jumalien edessä.
<OF David.> I will give you praise with all my heart: I will make melody to you before the gods.
εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυιδ κύριε ἑδοκίμασάς με καὶ ἔγνωσ με
- 2 Minä rukouilen sinua kumartuneena sinun pyhään temppeleesi päin ja kiitän sinun nimeäsi sinun armosi ja totuutesi tähden; sillä sinä olet osoittanut, että sinun lupauksesi on suuri yli kaiken, mitä sinun nimesi ilmoittaa.
I will give worship before your holy Temple, praising your name for your mercy and for your unchanging faith: for you have made your word greater than all your name.
σὺ ἔγνωσ τὴν καθέδραν μου καὶ τὴν ἔγερσίν μου σὺ συνῆκας τοὺς διαλογισμούς μου ἀπὸ μακρόθεν
- 3 Sinä päivänä, jona minä huusin, sinä vastasit minulle; sinä rohkaisit minua: minun sieluni sai voiman.
When my cry came to your ears you gave me an answer, and made me great with strength in my soul.
τὴν τρίβον μου καὶ τὴν σχοῖνόν μου σὺ ἐξιχνίασας καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς μου προεῖδες
- 4 Herra, kaikki maan kuninkaat ylistävät sinua, kun kuulevat sinun suusi sanat.
All the kings of the earth will give you praise, O Lord, when the words of your mouth come to their ears.
ὅτι οὐκ ἔστιν λόγος ἐν γλώσσῃ μου

- 5 Ja he veisaavat Herran teistä, sillä suuri on Herran kunnia.
They will make songs about the ways of the Lord; for great is the glory of the Lord.
ἰδοὺ κύριε σὺ ἔγνωνς πάντα τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα σὺ ἐπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμὲ τὴν χειρὰ σου
- 6 Sillä Herra on korkea, mutta katso alhaiseen, ja hän tuntee ylpeän kaukaa.
Though the Lord is high, he sees those who are low; and he has knowledge from far off of those who are lifted up.
ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσις σου ἐξ ἐμοῦ ἐκραταιώθη οὐ μὴ δύνωμαι πρὸς αὐτήν
- 7 Vaikka minä vaellan ahdistuksen keskellä, niin sinä virvoitat minut. Sinä ojennat kätesi minun vihamiesteni vihaa vastaan, ja sinun oikea kätesi auttaa minua.
Even when trouble is round me, you will give me life; your hand will be stretched out against the wrath of my haters, and your right hand will be my salvation.
ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω
- 8 Herra vie minun asiani päätökseen. Herra, sinun armosi pysyy iankaikkisesti; älä jätä kesken kättesi työtä.
The Lord will make all things complete for me: O Lord, your mercy is eternal; do not give up the works of your hands.
ἐὰν ἀναβῶ εἰς τὸν οὐρανόν σὺ εἶ ἐκεῖ ἐὰν καταβῶ εἰς τὸν ᾄδην πάρει
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi. Herra, sinä tutkit minua ja tunnet minut.
&lfto the chief music-maker. A Psalm. Of David.> O Lord, you have knowledge of me, searching out all my secrets.
εἰς τὸ τέλος ψαλμὸς τῷ δαυὶδ
- 2 Istunpa minä tahi nousen, sinä sen tiedät; sinä ymmärrät minun ajatukseni kaukaa.
You have knowledge when I am seated and when I get up, you see my thoughts from far away.
ἐξελοῦ με κύριε ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῶσαί με
- 3 Käynpä tahi makaan, sinä sen havaitset, ja kaikki minun tieni ovat sinulle tutut.
You keep watch over my steps and my sleep, and have knowledge of all my ways.
οἵτινες ἐλογίσαντο ἀδικίας ἐν καρδίᾳ ὅλην τὴν ἡμέραν παρετάσσοντο πολέμους
- 4 Sillä, katso, ei ole sanaa minun kielelläni, jota sinä, Herra, et täysin tunne.
For there is not a word on my tongue which is not clear to you, O Lord.
ἠκόνησαν γλῶσσαν αὐτῶν ὡσεὶ ὄφρα εἰς ἰδὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν διάψαλμα
- 5 Sinä olet saartanut minut edestä ja takaa ja laskenut kätesi minun päälleni.
I am shut in by you on every side, and you have put your hand on me.
φύλαξόν με κύριε ἐκ χειρὸς ἀμαρτωλοῦ ἀπὸ ἀνθρώπων ἀδίκων ἐξελοῦ με οἵτινες ἐλογίσαντο ὑποσκελίσαι τὰ διαβήματά μου
- 6 Senkaltainen tieto on minulle ylen ihmeellinen, ylen korkea käsittääkseni sen.
Such knowledge is a wonder greater than my powers; it is so high that I may not come near it.
ἔκρουσαν ὑπερήφανοι παγίδα μοι καὶ σχοινία διέτειναν παγίδας τοῖς ποσίν μου ἐχόμενα τρίβου σκάνδαλον ἔθεντό μοι διάψαλμα
- 7 Minne minä voisoin mennä, kussa ei sinun Henkesi olisi, minne paeta sinun kasvojesi edestä?
Where may I go from your spirit? how may I go in flight from you?
εἶπα τῷ κυρίῳ θεός μου εἶ σὺ ἐνώτισαι κύριε τὴν φωνὴν τῆς δεήσεώς μου
- 8 Jos minä taivaaseen nousisin, niin sinä olet siellä; jos minä tuonelaan vuoteeni tekisin, niin katso, sinä olet siellä.
If I go up to heaven, you are there: or if I make my bed in the underworld, you are there.
κύριε κύριε δύναμις τῆς σωτηρίας μου ἐπεσκίασας ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου ἐν ἡμέρᾳ πολέμου
- 9 Jos minä kohoaisin aamuruskon siivillä ja asettuisin asumaan meren ääriin,
If I take the wings of the morning, and go to the farthest parts of the sea;
μὴ παραδῶς με κύριε ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας μου ἀμαρτωλῶ διελογίσαντο κατ' ἐμοῦ μὴ ἐγκαταλίπης με μήποτε ὑψωθῶσιν διάψαλμα
- 10 sielläkin sinun kätesi minua taluttaisi, sinun oikea kätesi tarttuisi minuun.
Even there will I be guided by your hand, and your right hand will keep me.
ἡ κεφαλὴ τοῦ κυκλώματος αὐτῶν κόπος τῶν χειλέων αὐτῶν καλύψει αὐτούς

- 11 Ja jos minä sanoisin: "Peittäköön minut pimeys, ja valkeus minun ympärilläni tulkoon yöksi",
If I say, Only let me be covered by the dark, and the light about me be night;
πεσοῦνται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθρακες ἐν πυρὶ καταβαλεῖς αὐτοὺς ἐν ταλαιπωρίας οὐ μὴ ὑποστῶσιν
- 12 niin ei pimeyskään olisi sinulle pimeä: yö valaisisi niinkuin päivä, pimeys olisi niinkuin valkeus.
Even the dark is not dark to you; the night is as bright as the day: for dark and light are the same to you.
ἀνὴρ γλωσσώδης οὐ κατευθυνθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς ἀνδρα ἄδικον κακὰ θηρεύσει εἰς διαφθοράν
- 13 Sillä sinä olet luonut minun munaskuuni, sinä kudoit minut kokoon äitini kohdussa.
My flesh was made by you, and my parts joined together in my mother's body.
ἐγνων ὅτι ποιήσει κύριος τὴν κρίσιν τοῦ πτωχοῦ καὶ τὴν δίκην τῶν πενήτων
- 14 Minä kiitän sinua siitä, että olen tehty ylen ihmeellisesti; ihmeelliset ovat sinun tekosi, sen minun sieluni kyllä tietää.
I will give you praise, for I am strangely and delicately formed; your works are great wonders, and of this my soul is fully conscious.
πλὴν δίκαιοι ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου καὶ κατοικήσουσιν εὐθεῖς σὺν τῷ προσώπῳ σου
- 1 Veisuunjohtajalle; Daavidin virsi.
<To the chief music-maker. A Psalm. Of David.>\
ψαλμὸς τῷ δαυιδ κύριε ἐκέκραξα πρὸς σέ εἰσάκουσόν μου πρόσχευε τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου ἐν τῷ κεκραγέναι με πρὸς σέ
- 2 Päästä minut, Herra, pahoista ihmisistä, varjele minut väkivaltaisilta miehiltä,
\140:1\O Lord, take me out of the power of the evil man; keep me safe from the violent man:
κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου ἑπαρσις τῶν χειρῶν μου θυσία ἐσπερινή
- 3 jotka ajattelevat sydämessään paha ja joka päivä yllyttävät sotaan.
\140:2\For their hearts are full of evil designs; and they are ever making ready causes of war.
θεοῦ κύριε φυλακὴν τῷ στόματί μου καὶ θύραν περιοχῆς περὶ τὰ χεῖρά μου
- 4 He hiovat kielensä niinkuin käärmeet, kyykäärmeen myrkyä on heidän huultensa alla. Sela.
\140:3\Their tongues are sharp like the tongue of a snake; the poison of snakes is under their lips. (Selah.)
μὴ ἐκκλίνης τὴν καρδίαν μου εἰς λόγους πονηρίας τοῦ προφασίζεσθαι προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις σὺν ἀνθρώποις ἐργαζομένοις ἀνομίαν καὶ οὐ μὴ συνδυάσω μετὰ τῶν ἐκλεκτῶν αὐτῶν
- 5 Suojaa minut, Herra, jumalattomien käsiltä, varjele minut väkivaltaisilta miehiltä, jotka tahtovat saada minun jalkani lankeamaan.
\140:4\O Lord, take me out of the hands of sinners; keep me safe from the violent man: for they are designing my downfall.
παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγξει με ἔλαιον δὲ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπανάτω τὴν κεφαλὴν μου ὅτι ἔτι καὶ ἡ προσευχή μου ἐν ταῖς εὐδοκίαις αὐτῶν
- 6 Nuo ylpeät virittävät minulle ansoja ja pauloja, levittävät verkkoja minun tielleni, asettavat minulle pyydyksiä. Sela.
\140:5\The men of pride have put secret cords for my feet; stretching nets in my way, so that they may take me with their tricks. (Selah.)
κατεπόθησαν ἐχόμενα πέτρας οἱ κριταὶ αὐτῶν ἀκούσονται τὰ ῥήματά μου ὅτι ἠδύνθησαν
- 7 Minä sanon Herralle: "Sinä olet minun Jumalani". Herra, ota korviisi minun rukousteni ääni.
\140:6\I have said to the Lord, You are my God: give ear, O Lord, to the voice of my prayer.
ὡσεὶ πάχος γῆς διερράγη ἐπὶ τῆς γῆς διεσκοπίσθη τὰ ὀστᾶ ἡμῶν παρὰ τὸν ἄδην
- 8 Herra, Herra, sinä minun väkevä apuni, sinä suojaat minun pääni taistelun päivänä.
\140:7\O Lord God, the strength of my salvation, you have been a cover over my head in the day of the fight.
ὅτι πρὸς σέ κύριε κύριε οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ σὲ ἤλπισα μὴ ἀντανέλης τὴν ψυχὴν μου
- 9 Herra, älä salli, mitä jumalattomat haluavat, älä anna heidän aiikeittensa onnistua; muutoin he ylvästelevät. Sela.
\140:8\O Lord, give not the wrongdoer his desire; give him no help in his evil designs, or he may be uplifted in pride. (Selah.)
φύλαξόν με ἀπὸ παγίδος ἧς συνεστήσαντό μοι καὶ ἀπὸ σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν
- 10 Sattukoon minun saartajaini omaan päähän onnettomuus, jota heidän huulensa hankkivat.
\140:9\As for those who come round me, let their heads be covered by the evil of their lips.
πεσοῦνται ἐν ἀμφιβλήστρω αὐτοῦ ἁμαρτωλοὶ κατὰ μόνας εἰμὶ ἐγὼ ἕως οὗ ἂν παρέλθω

- 1 Daavidin virsi. Herra, minä huudan sinua, riennä minun tyköni. Ota korviisi minun ääneni, kun minä sinua huudan.
<A Psalm. Of David.> Lord, I have made my cry to you; come to me quickly; give ear to my voice, when it goes up to you.
συνέσεως τῷ δαυιδ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τῷ σπηλαίῳ προσευχή
- 2 Minun rukoukseni olkoon suitsutusuhri sinun kasvojesi edessä, minun kätteni kohottaminen olkoon ehtoouhri.
Let my prayer be ordered before you like a sweet smell; and let the lifting up of my hands be like the evening offering.
φωνῆ μου πρὸς κύριον ἐκέκραξα φωνῆ μου πρὸς κύριον ἐδείθην
- 3 Herra, pane minun suulleni vartija, vartioitse minun huulteni ovea.
O Lord, keep a watch over my mouth; keep the door of my lips.
ἐκχεῶ ἐναντίον αὐτοῦ τὴν δέησίν μου τὴν θλιψίν μου ἐνώπιον αὐτοῦ ἀπαγγελῶ
- 4 Älä salli minun sydämeni taipua pahaan, pitämään jumalatonta menoa väärintekijäin kanssa. Minä en tahdo maistaa heidän herkkupalojansa.
Keep my heart from desiring any evil thing, or from taking part in the sins of the evil-doers with men who do wrong: and let me have no part in their good things.
ἐν τῷ ἐκλείπειν ἐξ ἐμοῦ τὸ πνεῦμά μου καὶ σὺ ἔγνωσ τὰς τρίβους μου ἐν ὁδῷ ταύτῃ ἢ ἐπορευόμεν ἔκρυσαν παγίδα μοι
- 5 Lyököön minua vanhurskas: se on rakkautta; kurittakoon hän minua: se on öljyä minun päähäni, siitä minun pääni älköön kieltäytykö. Sillä vielä vähän aikaa, niin minun rukoukseni täyttyy, mutta heidän käy pahoin:
Let the upright give me punishment; and let the god-fearing man put me in the right way; but I will not let the oil of sinners come on my head: when they do evil I will give myself to prayer.
κατενόουν εἰς τὰ δεξιὰ καὶ ἐπέβλεπον ὅτι οὐκ ἦν ὁ ἐπιγινώσκων με ἀπώλετο φυγὴ ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὴν ψυχὴν μου
- 6 heidän päämiehensä syöstään kalliolta alas, ja silloin kuullaan minun sanani suloisiksi.
When destruction comes to their judges by the side of the rock, they will give ear to my words, for they are sweet.
ἐκέκραξα πρὸς σέ κύριε εἶπα σὺ εἶ ἡ ἐλπίς μου μερίς μου ἐν γῆ ζώντων
- 7 Niinkuin maa kynnetään ja kuokitaan, niin ovat meidän luumme hajotetut tuonelan kuilun suulle.
Our bones are broken up at the mouth of the underworld, as the earth is broken by the plough.
πρόσχες πρὸς τὴν δέησίν μου ὅτι ἐταπεινώθην σφόδρα ῥύσαι με ἐκ τῶν καταδιωκόντων με ὅτι ἐκραταιώθησαν ὑπὲρ ἐμέ
- 8 Mutta sinuun, Herra, Herra, minun silmäni katsovat, sinuun minä turvaan. Älä hylkää minun sieluani.
But my eyes are turned to you, O Lord God: my hope is in you; let not my soul be given up to death.
ἐξάγαγε ἐκ φυλακῆς τὴν ψυχὴν μου τοῦ ἐξομολογήσασθαι τῷ ὀνόματί σου κύριε ἐμὲ ὑπομενοῦσιν δίκαιοι ἕως οὗ ἀνταποδοῖς μοι
- 1 Daavidin mietevirsi, hänen ollessaan luolassa; rukous.
<Maschil. Of David. A prayer when he was in the hole of the rock.>
ψαλμὸς τῷ δαυιδ ὅτε αὐτὸν ὁ υἱὸς καταδιώκει κύριε εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου ἐνώτισαι τὴν δέησίν μου ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου ἐπάκουσόν μου ἐν τῇ δικαιοσύνῃ σου
- 2 Minä korotan ääneni ja huudan Herraa, minä korotan ääneni ja rukoilen Herralta armoa.
\\142:1\\The sound of my cry went up to the Lord; with my voice I made my prayer for grace to the Lord.
καὶ μὴ εἰσέλθῃς εἰς κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἐνώπιόν σου πᾶς ζῶν
- 3 Minä vuodatan hänen eteensä valitukseni, kerron hänelle ahdistukseni.
\\142:2\\I put all my sorrows before him; and made clear to him all my trouble.
ὅτι κατεδίωξεν ὁ ἐχθρὸς τὴν ψυχὴν μου ἐταπεινώσεν εἰς γῆν τὴν ζωὴν μου ἐκάθισέν με ἐν σκοτεινοῖς ὡς νεκροὺς αἰῶνος
- 4 Kun minun henkeni minussa näännyy, niin sinä tunnet minun tieni. Polulle, jota minä käyn, he ovat virittäneet paulan minun eteeni.
\\142:3\\When my spirit is overcome, your eyes are on my goings; nets have been secretly placed in the way in which I go.
καὶ ἠκηδίασεν ἐπ' ἐμὲ τὸ πνεῦμά μου ἐν ἐμοὶ ἐταράχθη ἡ καρδία μου
- 5 Katso minun oikealle puolelleni ja näe: ei kukaan minua tunne. Ei ole minulla pakopaikkaa, ei kukaan minun sielustani välitä.
\\142:4\\Looking to my right side, I saw no man who was my friend: I had no safe place; no one had any care for my soul.
ἐμνήσθην ἡμερῶν ἀρχαίων καὶ ἐμελέτησα ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις σου ἐν ποιήμασιν τῶν χειρῶν σου ἐμελέτων

- 6 Minä huudan sinun puoleesi, Herra; minä sanon: Sinä olet minun turvani, minun osani elävien maassa.
 \142:5\I have made my cry to you, O Lord; I have said, You are my safe place, and my heritage in the land of the living.
 διεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς σέ ἡ ψυχὴ μου ὡς γῆ ἄνυδρός σοι διάψαλμα
- 7 Tarkkaa minun huutoani, sillä minä olen sangen viheliäinen, pelasta minut vainoojistani, sillä he ovat minua väkevämmät.
 \142:6\Give ear to my cry, for I am made very low: take me out of the hands of my haters, for they are stronger than I.
 ταχὺ εἰσάκουσόν μου κύριε ἐξέλιπεν τὸ πνεῦμά μου μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ καὶ ὁμοιωθῆσομαι τοῖς καταβαίνουσιν εἰς λάκκον
- 8 Vie minun sieluni ulos vankeudesta kiittämään sinun nimeäsi. Vanhurskaat kokoontuvat minun ympärilleni, kun sinä minulle hyvin teet.
 \142:7\Take my soul out of prison, so that I may give praise to your name: the upright will give praise because of me; for you have given me a full reward.
 ἀκουστὸν ποιήσόν μοι τὸ πρῶτὸ τὸ ἔλεός σου ὅτι ἐπὶ σοὶ ἤλπισα γνώρισόν μοι κύριε ὁδὸν ἐν ἣ πορεύσομαι ὅτι πρὸς σέ ἦρα τὴν ψυχὴν μου
- 1 Daavidin virsi. Herra, kuule minun rukoukseni, ota korviisi minun anomiseni. Vastaa minulle uskollisuudessasi ja vanhurskaudessaasi.
 <A Psalm. Of David.> Let my prayer come to you, O Lord; give ear to my requests for your grace; keep faith with me, and give me an answer in your righteousness;
 τῷ δαυιδ πρὸς τὸν γολιαθ εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς μου ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς παράταξιν τοὺς δακτύλους μου εἰς πόλεμον
- 2 Älä käy tuomiolle palvelijasi kanssa, sillä ei yksikään elävä ole vanhurskas sinun edessäsi.
 Let not your servant come before you to be judged; for no man living is upright in your eyes.
 ἔλεός μου καὶ καταφυγὴ μου ἀντιλήμπτωρ μου καὶ ῥύστης μου ὑπερασπιστὴς μου καὶ ἐπ' αὐτῷ ἤλπισα ὁ ὑποτάσσω τὸν λαόν μου ὅπ' ἐμέ
- 3 Sillä vihollinen vainoaa minun sieluani, hän on ruhjonut minun elämäni maahan ja pannut minut pimeään niinkuin ammoiin kuolleet.
 The evil man has gone after my soul; my life is crushed down to the earth: he has put me in the dark, like those who have long been dead.
 κύριε τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι ἐγνώσθης αὐτῷ ἢ υἱὸς ἀνθρώπου ὅτι λογίζῃ αὐτόν
- 4 Minun henkeni nääntyy minussa, sydäntäni kouristaa minun rinnassani.
 Because of this my spirit is overcome; and my heart is full of fear.
 ἄνθρωπος ματαιότητι ὁμοιώθη αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ὡσεὶ σκιὰ παράγουσιν
- 5 Minä muistelen muinaisia päiviä, tutkistelen kaikkia sinun töitäsi ja ajattelen sinun kättesi tekoja.
 I keep in mind the early days of the past, giving thought to all your acts, even to the work of your hands.
 κύριε κλῖνον οὐρανοῦς σου καὶ κατὰβηθι ἄψαι τῶν ὀρέων καὶ καπνισθήσονται
- 6 Minä levitän käteni sinun puoleesi. Niinkuin janoinen maa, niin minun sieluni halajaa sinua. Sela.
 My hands are stretched out to you: my soul is turned to you, like a land in need of water. (Selah.)
 ἄστραψον ἀστραπὴν καὶ σκορπιεῖς αὐτοὺς ἐξαπόστειλον τὰ βέλη σου καὶ συνταράξεις αὐτοὺς
- 7 Vastaa minulle pian, Herra, minun henkeni nääntyy. Älä peitä minulta kasvojesi, etten tulisi niiden kaltaiseksi, jotka haetaan vaipuvat.
 Be quick in answering me, O Lord, for the strength of my spirit is gone: let me see your face, so that I may not be like those who go down into the underworld.
 ἐξαπόστειλον τὴν χεῖρά σου ἐξ ὕψους ἐξελοῦ με καὶ ῥύσαι με ἐξ ὑδάτων πολλῶν ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων
- 8 Suo minun varhain kuulla sinun armoasi, sillä sinuun minä turvaan. Osoita minulle tie, jota minun tulee käydä, sillä sinun tykösi minä ylennän sieluni.
 Let the story of your mercy come to me in the morning, for my hope is in you: give me knowledge of the way in which I am to go; for my soul is lifted up to you.
 ὧν τὸ στόμα ἐλάλησεν ματαιότητα καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας
- 9 Pelasta minut vihollisistani, Herra. Sinun tykösi minä pyrin suojaan.
 O Lord, take me out of the hands of my haters; my soul is waiting for you.
 ὁ θεὸς ᾧδὴν καινὴν ἤσομαί σοι ἐν ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψαλῶ σοι
- 10 Opetä minut tekemään sitä, mikä sinulle kelpaa, sillä sinä olet minun Jumalani. Sinun hyvä Henkesi johdattakoon minua tasaista maata.
 Give me teaching so that I may do your pleasure; for you are my God: let your good Spirit be my guide into the land of righteousness.
 τῷ διδόντι τὴν σωτηρίαν τοῖς βασιλευσιν τῷ λυτρουμένῳ δαυιδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ ῥομφαίας πονηρᾶς
- 11 Herra, virvoita nimesi tähden, vanhurskaudessaasi auta minun sieluni ahdistuksesta.
 Give me life, O Lord, because of your name; in your righteousness take my soul out of trouble.
 ῥύσαι με καὶ ἐξελοῦ με ἐκ χειρὸς υἱῶν ἀλλοτρίων ὧν τὸ στόμα ἐλάλησεν ματαιότητα καὶ ἡ δεξιὰ αὐτῶν δεξιὰ ἀδικίας

- 12 Tuhoa minun viholliseni armosi tähden ja hukuta kaikki, jotka minun sieluani ahdistavat, sillä minä olen sinun palvelijasi.
And in your mercy put an end to my haters, and send destruction on all those who are against my soul; for I am your servant.
 ὧν οἱ υἱοὶ ὡς νεφούτα ἠδρυμένα ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν αἱ θυγατέρες αὐτῶν κεκαλλωπισμένα περικεκοσμημένα ὡς ὁμοίωμα ναοῦ
- 1 Daavidin virsi. Kiitetty olkoon Herra, minun kallioni, joka opettaa minun käteni taistelemaan, minun sormeni sotimaan,
 <A Psalm. Of David.> **Praise be to the God of my strength, teaching my hands the use of the sword, and my fingers the art of fighting:**
 αἶνεσις τῷ δαυιδ ὑψώσω σε ὁ θεός μου ὁ βασιλεύς μου καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 2 hän, joka antaa minulle armon; minun linnani, varustukseni ja pelastajani, minun kilpeni, jonka turviin minä pakenen, hän, joka laskee kansani minun valtani alle.
He is my strength, and my Rock; my high tower, and my saviour; my keeper and my hope: he gives me authority over my people.
 καθ' ἐκάστην ἡμέραν εὐλογήσω σε καὶ αἰνέσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 3 Herra, mikä on ihminen, että hänestä lukua pidät, mikä ihmislapsi, että häntä ajattelet!
Lord, what is man, that you keep him in mind? or the son of man that you take him into account?
 μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα καὶ τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν πέρας
- 4 Ihminen on kuin tuulen henkäys, hänen päivänsä niinkuin pakeneva varjo.
Man is like a breath: his life is like a shade which is quickly gone.
 γενεὰ καὶ γενεὰ ἐπαινέσει τὰ ἔργα σου καὶ τὴν δύναμίν σου ἀπαγγελοῦσιν
- 5 Herra, notkista taivaasi ja astu alas, kosketa vuoria, niin että ne suitsuavat.
Come down, O Lord, from your heavens: at your touch let the mountains give out smoke.
 τὴν μεγαλοπρέπειαν τῆς δόξης τῆς ἁγιωσύνης σου λαλήσουσιν καὶ τὰ θαυμάσιά σου διηγήσονται
- 6 Iske salamoita ja hajota heidät, lennätä nuolesi ja kauhistuta heidät.
With your storm-flames send them in flight: send out your arrows for their destruction.
 καὶ τὴν δύναμιν τῶν φοβερῶν σου ἐροῦσιν καὶ τὴν μεγαλωσύνην σου διηγήσονται
- 7 Ojenna kätesi korkeudesta, tempaa ja pelasta minut suurista vesistä, muukalaisten kädestä,
Put out your hand from on high; make me free, take me safely out of the great waters, and out of the hands of strange men;
 μνήμην τοῦ πλήθους τῆς χρηστότητός σου ἐξερεῦζονται καὶ τῇ δικαιοσύνῃ σου ἀγαλλιάσονται
- 8 joiden suu puhuu vilppiä ja joiden oikea käsi on valheen käsi!
In whose mouths are false words, and whose right hand is a right hand of deceit.
 οἰκτιρῶν καὶ ἐλεήμων ὁ κύριος μακρόθυμος καὶ πολυέλεος
- 9 Jumala, minä veisaan sinulle uuden virren, soitan sinulle kymmenkielisellä harpulla,
I will make a new song to you, O God; I will make melody to you on an instrument of ten cords.
 χρηστὸς κύριος τοῖς σύμασιν καὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ
- 10 sinulle, joka annat kuninkaille voiton ja tempaat palvelijasi Daavidin turvaan pahalta miekalta.
It is God who gives salvation to kings; and who kept his servant David from the wounding sword.
 ἐξομολογησάθωσάν σοι κύριε πάντα τὰ ἔργα σου καὶ οἱ ὄσιοί σου εὐλογησάτωσάν σε
- 11 Tempaa ja pelasta minut muukalaisten käsistä, joiden suu puhuu vilppiä ja joiden oikea käsi on valheen käsi.
Make me free, and take me out of the hands of strange men, in whose mouths are false words, and whose right hand is a right hand of deceit.
 δόξαν τῆς βασιλείας σου ἐροῦσιν καὶ τὴν δυναστείαν σου λαλήσουσιν
- 12 Niin meidän poikamme ovat nuoruudessaan kuin korkealle kohoavat kasvit, tyttäremme kuin temppelein veistetyt kulmapatsaat;
Our sons are like tall young plants; and our daughters like the shining stones of a king's house;
 τοῦ γνωρίσαι τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὴν δυναστείαν σου καὶ τὴν δόξαν τῆς μεγαλοπρεπειᾶς τῆς βασιλείας σου
- 13 meidän aittamme ovat täynnä, ja antavat kaikkinaista viljaa, meidän lampaamme lisääntyvät laitumillamme tuhansin ja kymmenin tuhansin;
Our store-houses are full of all good things; and our sheep give birth to thousands and ten thousands in our fields.
 ἡ βασιλεία σου βασιλεία πάντων τῶν αἰώνων καὶ ἡ δεσποτεία σου ἐν πάσῃ γενεᾷ καὶ γενεᾷ [13α] πιστὸς κύριος ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ ὄσιος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ

- 14 meidän härkiemme kuormat ovat runsaat, ei ole aukkoa muurissa, ei ole pakolaista, ei kuulu valitushuutoa kaduillamme.
Our oxen are well weighted down; our cows give birth safely; there is no going out, and there is no cry of sorrow in our open places.
ὑποστηρίζει κύριος πάντας τοὺς καταπίπτοντας καὶ ἀνορθοῖ πάντας τοὺς κατερραγμένους
- 15 Autuas se kansa, jolle näin käy, autuas se kansa, jonka Jumala Herra on!
Happy is the nation whose ways are so ordered: yes, happy is the nation whose God is the Lord.
οἱ ὀφθαλμοὶ πάντων εἰς σὲ ἐλπίζουσιν καὶ σὺ δίδως τὴν τροφήν αὐτῶν ἐν εὐκαιρίᾳ
- 1 Daavidin ylistysvirsi. Minä kunnioitan sinua, Jumalani, sinä kuningas, ja kiitän sinun nimeäsi aina ja iankaikkisesti.
<A Song of praise. Of David.> Let me give glory to you, O God, my King; and blessing to your name for ever and ever.
ἀλληλουια ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου αἶνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον
- 2 Joka päivä minä kiitän sinua ja ylistän sinun nimeäsi aina ja iankaikkisesti.
Every day will I give you blessing, praising your name for ever and ever.
αἰνέσω κύριον ἐν ζωῇ μου ψαλῶ τῷ θεῷ μου ἕως ὑπάρχω
- 3 Suuri on Herra ja sangen ylistettävä, ja hänen suuruutensa on tutkimaton.
Great is the Lord, and greatly to be praised; his power may never be searched out.
μὴ πεποιθεῖτε ἐπ' ἄρχοντας καὶ ἐφ' υἱοὺς ἀνθρώπων οἷς οὐκ ἔστιν σωτηρία
- 4 Sukupolvi ylistää sukupolvelle sinun tekojasi, ja he julistavat sinun voimallisia töitäsi.
One generation after another will give praise to your great acts, and make clear the operation of your strength.
ἐξελεύσεται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπολοῦνται πάντες οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν
- 5 Sinun valtasuuruutesi kirkkautta ja kunniaa ja sinun ihmeellisiä tekojasi minä tahdon tutkistella.
My thoughts will be of the honour and glory of your rule, and of the wonder of your works.
μακάριος οὗ ὁ θεὸς ἰακωβ βοηθός ἡ ἐλπίς αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ
- 6 Sinun peljättävien töittesi voimasta puhutaan, sinun suurista teoistasi minä kerron.
Men will be talking of the power and fear of your acts; I will give word of your glory.
τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς τὸν φυλάσσοντα ἀλήθειαν εἰς τὸν αἰῶνα
- 7 Julistettakoon sinun suuren hyvyytesi muistoa ja sinun vanhurskaudestasi riemuittakoon.
Their sayings will be full of the memory of all your mercy, and they will make songs of your righteousness.
ποιοῦντα κρίμα τοῖς ἀδικουμένοις διδόντα τροφήν τοῖς πεινῶσιν κύριος λύει πεπεδημένους
- 8 Herra on armahtavainen ja laupias, pitkämielinen ja suuri armossa.
The Lord is full of grace and pity; not quickly angry, but great in mercy.
κύριος ἀνορθοῖ κατερραγμένους κύριος σοφοῖ τυφλοὺς κύριος ἀγαπᾷ δικαίους
- 9 Herra on hyvä kaikille ja armahtaa kaikkia tekojansa.
The Lord is good to all men; and his mercies are over all his works.
κύριος φυλάσσει τοὺς προσηλύτους ὄφρα φανῶν καὶ χίραν ἀναλήμψεται καὶ ὁδὸν ἀμαρτωλῶν ἀφανεῖ
- 10 Kaikki sinun tekosi ylistävät sinua, Herra, ja sinun hurskaasi kiittävät sinua.
All the works of your hands give praise to you, O Lord; and your saints give you blessing.
βασιλεύσει κύριος εἰς τὸν αἰῶνα ὁ θεός σου σιών εἰς γενεάν καὶ γενεάν
- 1 Halleluja! Ylistä, minun sieluni, Herraa.
Let the Lord be praised. Give praise to the Lord, O my soul.
ἀλληλουια ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου αἰνεῖτε τὸν κύριον ὅτι ἀγαθὸν ψαλμός τῷ θεῷ ἡμῶν ἡδυνθεῖ αἶνεσις
- 2 Minä ylistän Herraa kaiken ikäni, veisaan kiitosta Jumalalleni, niin kauan kuin elän.
While I have breath I will give praise to the Lord: I will make melody to my God while I have my being.
οἰκοδομῶν ἱερουσαλήμ ὁ κύριος καὶ τὰς διασπορὰς τοῦ ἱσραὴλ ἐπισυνάξει

- 3 Älkää luottako ruhtinaihin älkääkään ihmislapseen, sillä ei hän voi auttaa.
Put not your faith in rulers, or in the son of man, in whom there is no salvation.
ὁ ἰόμενος τοὺς συντετριμμένους τὴν καρδίαν καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν
- 4 Kun hänen henkensä lähtee hänestä, niin hän tulee maaksi jälleen; sinä päivänä hänen hankkeensa raukeavat tyhjiin.
Man's breath goes out, he is turned back again to dust; in that day all his purposes come to an end.
ὁ ἀριθμῶν πλῆθη ἄστρων καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν
- 5 Autuas se, jonka apuna on Jaakobin Jumala, se, joka panee toivonsa Herraan, Jumalaansa,
Happy is the man who has the God of Jacob for his help, whose hope is in the Lord his God:
μέγας ὁ κύριος ἡμῶν καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ καὶ τῆς συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς
- 6 häneen, joka on tehnyt taivaan ja maan, meren ja kaiken, mitä niissä on, joka pysyy uskollisena iankaikkisesti,
Who made heaven and earth, the sea, and all things in them; who keeps faith for ever:
ἀναλαμβάνων πρᾶξεις ὁ κύριος ταπεινῶν δὲ ἁμαρτωλοὺς ἕως τῆς γῆς
- 7 joka hankkii oikeuden sorretuille, joka antaa leivän nälkäisille. Herra vapauttaa vangitut,
Who gives their rights to those who are crushed down; and gives food to those who are in need of it: the Lord makes the prisoners free;
ἐξάρξατε τῷ κυρίῳ ἐν ἐξομολογήσει ψάλατε τῷ θεῷ ἡμῶν ἐν κιθάρᾳ
- 8 Herra avaa sokeain silmät, Herra nostaa alaspainetut, Herra rakastaa vanhurskaita.
The Lord makes open the eyes of the blind; the Lord is the lifter up of those who are bent down; the Lord is a lover of the upright;
τῷ περιβάλλοντι τὸν οὐρανὸν ἐν νεφέλαις τῷ ἐτοιμάζοντι τῇ γῆι ὑετὸν τῷ ἐξανατέλλοντι ἐν ὄρει χόρτον καὶ γλῶσσην τῇ δουλείᾳ τῶν ἀνθρώπων
- 9 Herra varjelee muukalaiset, holhoo orvot ja lesket, mutta jumalattomain tien hän tekee mutkaiseksi.
The Lord takes care of those who are in a strange land; he gives help to the widow and to the child who has no father; but he sends destruction on the way of sinners.
διδόντι τοῖς κτήνεσι τροφήν αὐτῶν καὶ τοῖς νεοσσοῖς τῶν κοράκων τοῖς ἐπικαλουμένοις αὐτόν
- 10 Herra on kuningas iankaikkisesti, sinun Jumalasi, Siion, polvesta polveen. Halleluja!
The Lord will be King for ever; your God, O Zion, will be King through all generations. Praise be to the Lord.
οὐκ ἐν τῇ δυναστείᾳ τοῦ ἵππου θελήσει οὐδὲ ἐν ταῖς κνήμαις τοῦ ἀνδρὸς εὐδοκεῖ
- 1 Halleluja! Hyvä on veisata kiitosta meidän Jumalallemme. Se on suloista; ylistäminen on soveliaista.
Give praise to the Lord; for it is good to make melody to our God; praise is pleasing and beautiful.
ἀλληλουῖα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου ἐπαίνει ἱερουσαλημ τὸν κύριον αἶνει τὸν θεὸν σου σιων
- 2 Herra rakentaa Jerusalemin, hän kokoaa Israelin karkoitettut.
The Lord is building up Jerusalem; he makes all the outlaws of Israel come together.
ὅτι ἐνίσχυσεν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν σου εὐλόγησεν τοὺς υἰοὺς σου ἐν σοὶ
- 3 Hän parantaa ne, joilla on särjetty sydän, ja sitoo heidän haavansa.
He makes the broken-hearted well, and puts oil on their wounds.
ὁ τιθεὶς τὰ ὀρία σου εἰρήνην καὶ στέαρ πυροῦ ἐμπιπλῶν σε
- 4 Hän on määrännyt tähtien luvun, hän kutsuu niitä kaikkia nimeltä.
He sees the number of the stars; he gives them all their names.
ὁ ἀποστέλλων τὸ λόγιον αὐτοῦ τῇ γῆι ἕως τάχους δραμεῖται ὁ λόγος αὐτοῦ
- 5 Meidän Herramme on suuri, suuri voimassansa, hänen ymmärryksensä on mittaamaton.
Great is our Lord, and great his power; there is no limit to his wisdom.
τοῦ διδόντος χιόνα ὡσεὶ ἔριον ὁμίγλην ὡσεὶ σποδὸν πάσσοντος
- 6 Herra pitää pystyssä nöyrät, mutta jumalattomat hän painaa maahan.
The Lord gives help to the poor in spirit; but he sends sinners down in shame.
βάλλοντος κρύσταλλον αὐτοῦ ὡσεὶ ψωμούς κατὰ πρόσωπον ψύχους αὐτοῦ τίς ὑποστήσεται

- 7 Veisatkaa Herralle kiitosvirsi, soittakaa kanteleilla kiitosta meidän Jumalallemme.
Make songs of praise to the Lord; make melody to our God with instruments of music.
ἀποστελεῖ τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ τήξει αὐτὰ πνεύσει τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ ρύησεται ὕδατα
- 8 Hän peittää pilvillä taivaan ja valmistaa sateen maalle; hän kasvattaa ruohon vuorille
By his hand the heaven is covered with clouds and rain is stored up for the earth; he makes the grass tall on the mountains.
ἀπαγγέλλων τὸν λόγον αὐτοῦ τῷ ἰακωβ δικαιοῦματα καὶ κρίματα αὐτοῦ τῷ ἰσραηλ
- 9 ja antaa ruuan eläimille, kaarneen pojillekin, kun ne huutavat.
He gives food to every beast, and to the young ravens in answer to their cry.
οὐκ ἐποίησεν οὕτως παντὶ ἔθνει καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ οὐκ ἐδήλωσεν αὐτοῖς
- 1 Halleluja! Ylistäkää Herraa taivaista, ylistäkää häntä korkeuksissa.
Give praise to the Lord. Let the Lord be praised from the heavens: give him praise in the skies.
ἀλληλουῖα ἀγγαίου καὶ ζαχαρίου αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῶν οὐρανῶν αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τοῖς ὑψίστοις
- 2 Ylistäkää häntä, kaikki hänen enkelinsä, ylistäkää häntä, kaikki hänen sotajoukkonsa.
Give praise to him, all you his angels: give praise to him, all his armies.
αἰνεῖτε αὐτὸν πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ αἰνεῖτε αὐτὸν πᾶσαι αἱ δυνάμεις αὐτοῦ
- 3 Ylistäkää häntä, aurinko ja kuu, ylistäkää häntä, kaikki kirkkaat tähdet.
Give praise to him, you sun and moon: give praise to him, all you stars of light.
αἰνεῖτε αὐτὸν ἥλιος καὶ σελήνη αἰνεῖτε αὐτὸν πάντα τὰ ἄστρα καὶ τὸ φῶς
- 4 Ylistäkää häntä, te taivasten taivaat, te vedet taivasten päällä.
Give praise to him, you highest heavens, and you waters which are over the heavens.
αἰνεῖτε αὐτὸν οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν
- 5 Ylistäkööt ne Herran nimeä, sillä hän käski, ja ne tulivat luoduiksi.
Let them give praise to the name of the Lord: for he gave the order, and they were made.
αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου ὅτι αὐτὸς εἶπεν καὶ ἐγενήθησαν αὐτὸς ἐνετεῖλατο καὶ ἐκτίσθησαν
- 6 Ja hän asetti ne olemaan aina ja iankaikkisesti, hän antoi niille lain, josta ne eivät poikkeaa.
He has put them in their places for ever; he has given them their limits which may not be broken.
ἔστησεν αὐτὰ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος πρόσταγμα ἔθετο καὶ οὐ παρελεύσεται
- 7 Ylistäkää Herraa maasta, te merieläimet ja kaikki syvyydet,
Give praise to the Lord from the earth, you great sea-beasts, and deep places:
αἰνεῖτε τὸν κύριον ἐκ τῆς γῆς δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄβυσσοι
- 8 tuli ja rakeet, lumi ja sumu, sinä myrskytuuli, joka panet hänen käskynsä toimeen,
Fire and rain of ice, snow and mists; storm-wind, doing his word:
πῦρ χάλαζα χιών κρύσταλλος πνεῦμα καταιγίδος τὰ ποιοῦντα τὸν λόγον αὐτοῦ
- 9 te vuoret ja kaikki kukkulat, te hedelmäpuut ja kaikki setrit,
Mountains and all hills; fruit-trees and all trees of the mountains:
τὰ ὄρη καὶ πάντες οἱ βουνοὶ ξύλα καρποφόρα καὶ πᾶσαι κέδροι
- 10 te pedot ja kaikki karja, te matelijat ja siivekkäät linnut,
Beasts and all cattle; insects and winged birds:
τὰ θηρία καὶ πάντα τὰ κτήνη ἔρπετά καὶ πετεινὰ πτερωτά
- 11 te maan kuninkaat ja kaikki kansakunnat, te ruhtinaat ja kaikki maan tuomarit,
Kings of the earth, and all peoples; rulers and all judges of the earth:
βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ πάντες λαοὶ ἄρχοντες καὶ πάντες κριταὶ γῆς

- 12 te nuorukaiset ynnä neitsyet, te vanhat yhdessä nuorten kanssa.
Young men and virgins; old men and children:
νεανίσκοι καὶ παρθένοι πρεσβῦται μετὰ νεωτέρων
- 13 Ylistäkööt he Herran nimeä, sillä hänen nimensä yksin on korkea, hänen valtasuuruutensa ulottuu yli maan ja taivaan.
Let them give glory to the name of the Lord: for his name only is to be praised: his kingdom is over the earth and the heaven.
αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα κυρίου ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ μόνου ἢ ἐξομολόγησις αὐτοῦ ἐπὶ γῆς καὶ οὐρανοῦ
- 14 Hän on korottanut sarven kansallensa, että häntä ylistäisivät kaikki hänen hurskaansa, Israelin lapset, kansa, joka on häntä lähellä. Halleluja!
He has put on high the horn of his people, for the praise of all his saints; even the children of Israel, a people which is near to him. Let the Lord be praised.
καὶ ὑψώσει κέρασ λαοῦ αὐτοῦ ὕμνος πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ λαῶ ἐγγίζοντι αὐτῷ
- 1 Halleluja! Veisatkaa Herralle uusi virsi: ylistysvirsi hänelle hurskasten seurakunnassa.
Let the Lord be praised. Make a new song to the Lord, let his praise be in the meeting of his saints.
ἀλληλουια ἤσατε τῷ κυρίῳ ἕσμα καινόν ἢ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν ἐκκλησίᾳ ὁσίων
- 2 Iloitkoon Israel tekijästänsä, Siionin lapset riemuitkoot kuninkaastaan.
Let Israel have joy in his maker; let the children of Zion be glad in their King.
εὐφρανθήτω ἰσραηλ ἐπὶ τῷ ποιήσαντι αὐτόν καὶ υἱοὶ σιων ἀγαλλιάσθωσαν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῶν
- 3 Ylistäkööt he karkeloiden hänen nimeänsä, soittakoot hänelle kiitosta vaskirummuilla ja kanteleilla.
Let them give praise to his name in the dance: let them make melody to him with instruments of brass and corded instruments of music.
αἰνεσάτωσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν χορῷ ἐν τυμπάνῳ καὶ ψαλτηρίῳ ψαλάτωσαν αὐτῷ
- 4 Sillä Herra on mielistynyt kansaansa, hän kaunistaa nöyrät pelastuksella.
For the Lord has pleasure in his people: he gives the poor in spirit a crown of salvation.
ὅτι εὐδοκεῖ κύριος ἐν λαῷ αὐτοῦ καὶ ὑψώσει πραεῖς ἐν σωτηρίᾳ
- 5 Iloitkoot hurskaat, veisaten hänen kunniaansa, riemuitkoot he vuoteissansa.
Let the saints have joy and glory: let them give cries of joy on their beds.
καυχήσονται ὄσιοι ἐν δόξῃ καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν
- 6 Jumalan ylistys on heidän suussansa, ja heidän kädessään kaksiteräinen miekka,
Let the high praises of God be in their mouths, and a two-edged sword in their hands;
αἱ ὑψώσεις τοῦ θεοῦ ἐν τῷ λόγγῳ αὐτῶν καὶ ῥομφαῖαι δίστομοι ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν
- 7 että he kostaisivat pakanoille, kurittaisivat kansakuntia,
To give the nations the reward of their sins, and the peoples their punishment;
τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐλεγμοὺς ἐν τοῖς λαοῖς
- 8 panisivat kahleisiin heidän kuninkaansa ja jalkarautoihin heidän ylhäisensä
To put their kings in chains, and their rulers in bands of iron;
τοῦ δεῖσαι τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἐν πέδαις καὶ τοὺς ἐνδόξους αὐτῶν ἐν χειροπέδαις σιδηραῖς
- 9 ja täyttäisivät heissä tuomion, joka on kirjoitettu. Tämä on kaikkien hänen hurskautensa kunnia. Halleluja!
To give them the punishment which is in the holy writings: this honour is given to all his saints. Praise be to the Lord.
τοῦ ποιῆσαι ἐν αὐτοῖς κρίμα ἐγγραπτον δόξα αὐτῆ ἐστὶν πᾶσι τοῖς ὁσίοις αὐτοῦ
- 1 Halleluja! Ylistäkää Jumalaa hänen pyhäkössään, ylistäkää häntä hänen väkevyytensä taivaanvahuuksissa.
Let the Lord be praised. Give praise to God in his holy place: give him praise in the heaven of his power.
ἀλληλουια αἰνεῖτε τὸν θεὸν ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώματι δυνάμεως αὐτοῦ
- 2 Ylistäkää häntä hänen voimallisista teoistansa, ylistäkää häntä, sillä hänen herrautensa on suuri.
Give him praise for his acts of power: give him praise in the measure of his great strength.
αἰνεῖτε αὐτὸν ἐπὶ ταῖς δυναστείαις αὐτοῦ αἰνεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ πλῆθος τῆς μεγαλωσύνης αὐτοῦ

- 3 Ylistäkää häntä pasunan pauhulla, ylistäkää häntä harpuilla ja kanteleilla.
Give him praise with the sound of the horn: give him praise with corded instruments of music.
αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ἤχῳ σάλπιγγος αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν ψαλτηρίῳ καὶ κιθάρᾳ
- 4 Ylistäkää häntä vaskirummuilla ja karkelolla, ylistäkää häntä kielisoittimilla ja huiluilla.
Give him praise with instruments of brass and in the dance: give him praise with horns and corded instruments.
αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν τυμπάνῳ καὶ χορῷ αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν χορδαῖς καὶ ὄργανῳ
- 5 Ylistäkää häntä helisevillä kybbaaleilla, ylistäkää häntä kumisevilla kybbaaleilla.
Give him praise with the loud brass: give him praise with the high-sounding brass.
αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις εὐήχοις αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν κυμβάλοις ἀλαλαγμοῦ
- 1 Salomon, Daavidin pojan, Israelin kuninkaan, sananlaskut,
The wise sayings of Solomon, the son of David, king of Israel.
παροιμῖαι σαλωμῶντος υἱοῦ δαυὶδ ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἰσραηλ
- 2 viisauden ja kurin oppimiseksi, ymmärryksen sanojen ymmärtämiseksi,
To have knowledge of wise teaching; to be clear about the words of reason:
γνῶναι σοφίαν καὶ παιδείαν νοῆσαι τε λόγους φρονήσεως
- 3 taitoa tuovan kurin, vanhurskauden, oikeuden ja vilpittömyyden saamiseksi,
To be trained in the ways of wisdom, in righteousness and judging truly and straight behaviour:
δέξασθαι τε στροφᾶς λόγων νοῆσαι τε δικαιοσύνην ἀληθῆ καὶ κρίμα κατευθύνειν
- 4 mielevyyden antamiseksi yksinkertaisille, tiedon ja taidollisuuden nuorille.
To make the simple-minded sharp, and to give the young man knowledge, and serious purpose:
ἵνα δῶ ἀκάκοις πανουργίαν παιδὶ δὲ νέῳ αἰσθησίν τε καὶ ἔνοιαν
- 5 Viisas kuulכון ja saakoon oppia lisää, ja ymmärtäväinen hankkikoon elämänohjetta
(The wise man, hearing, will get greater learning, and the acts of the man of good sense will be wisely guided:)
τῶνδε γὰρ ἀκούσας σοφὸς σοφώτερος ἔσται ὁ δὲ νοήμων κυβέρνησιν κτήσεται
- 6 ymmärtääkseen sananlaskuja ja vertauksia, viisasten sanoja ja heidän ongelmiansa.
To get the sense of wise sayings and secrets, and of the words of the wise and their dark sayings.
νοῆσει τε παραβολὴν καὶ σκοτεινὸν λόγον ῥήσεις τε σοφῶν καὶ αἰνίγματα
- 7 Herran pelko on tiedon alku; hullut pitävät halpana viisauden ja kurin.
The fear of the Lord is the start of knowledge: but the foolish have no use for wisdom and teaching.
ἀρχὴ σοφίας φόβος θεοῦ σύνεσις δὲ ἀγαθὴ πᾶσι τοῖς ποιοῦσιν αὐτὴν εὐσεβεία δὲ εἰς θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως σοφίαν δὲ καὶ παιδείαν ἀσεβεῖς ἐξουθενήσουσιν
- 8 Kuule, poikani, isäsi kuritusta äläkä hylkää äitisi opetusta,
My son, give ear to the training of your father, and do not give up the teaching of your mother:
ἀκοεε υἱέ παιδείαν πατρός σου καὶ μὴ ἀπόση θεσμούς μητρός σου
- 9 sillä ne ovat ihana seppelä sinun päähäsi ja käädyt sinun kaulaasi.
For they will be a crown of grace for your head, and chain-ornaments about your neck.
στέφανον γὰρ χαρίτων δέξι σὴ κορυφῇ καὶ κλιὸν χρύσειον περὶ σῶ τραχήλῳ
- 10 Poikani, jos synnintekijät sinua viekoittelevat, älä suostu.
My son, if sinners would take you out of the right way, do not go with them.
υἱέ μὴ σε πλανήσωσιν ἄνδρες ἀσεβεῖς μηδὲ βουληθῆς ἐν παρακαλέσωσί σε λέγοντες
- 11 Jos he sanovat: "Lähde mukaamme! Väijykäämme verta, vaanikaamme viatonta syyttömästi;
If they say, Come with us; let us make designs against the good, waiting secretly for the upright, without cause;
ἐλθε μεθ' ἡμῶν κοινώνησον αἵματος κρύψωμεν δὲ εἰς γῆν ἄνδρα δίκαιον ἀδίκως

- 12 nielaiskaamme niinkuin tuonela heidät elävältä, ehyeltään, niinkuin hautaan vaipuvaiset;
Let us overcome them living, like the underworld, and in their strength, as those who go down to death;
 καταπίωμεν δὲ αὐτὸν ὡσπερ ἕδης ζῶντα καὶ ἄρωμεν αὐτοῦ τὴν μνήμην ἐκ γῆς
- 13 me saamme kaikenlaista kallista tavaraa, täytämme talomme saaliilla;
Goods of great price will be ours, our houses will be full of wealth;
 τὴν κτήσιν αὐτοῦ τὴν πολυτελῆ καταλαβόμεθα πλήσωμεν δὲ οἴκους ἡμετέρους σκύλων
- 14 heitä arpasi meidän kanssamme, yhteinen kukkaro olkoon meillä kaikilla" -
Take your chance with us, and we will all have one money-bag:
 τὸν δὲ σὸν κλῆρον βάλε ἐν ἡμῖν κοινὸν δὲ βαλλάντιον κτησόμεθα πάντες καὶ μαρσίπιον ἐν γενηθήτω ἡμῖν
- 15 älä lähde, poikani, samalle tielle kuin he, pidätä jalkasi heidän poluiltansa.
My son, do not go with them; keep your feet from their ways:
 μὴ πορευθῆς ἐν ὁδοῖ μετ' αὐτῶν ἔκκλινον δὲ τὸν πόδα σου ἐκ τῶν τρίβων αὐτῶν
- 16 Sillä heidän jalkansa juoksevat pahuuteen, kiiruhtavat vuodattamaan verta.
For their feet are running after evil, and they are quick to take a man's life.
 οἱ γὰρ πόδες αὐτῶν εἰς κακίαν τρέχουσιν καὶ ταχινοὶ τοῦ ἐκχεῖν αἷμα
- 17 Sillä verkko on viritetty kaikille siivekkäille, niin että ne sen näkevät. - Mutta turhaan:
Truly, to no purpose is the net stretched out before the eyes of the bird:
 οὐ γὰρ ἀδίκως ἐκτείνεται δίκτυα πτερωτοῖς
- 18 omaa vertansa he väijyvät, vaanivat omaa henkeänsä.
And they are secretly waiting for their blood and making ready destruction for themselves.
 αὐτοὶ γὰρ οἱ φόνου μετέχοντες θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς κακά ἢ δὲ καταστροφή ἀνδρῶν παρανόμων κακῆ
- 19 Näin käy jokaiselle väärän voiton pyytäjälle: se ottaa haltijaltaan hengen.
Such is the fate of everyone who goes in search of profit; it takes away the life of its owners.
 αὐται αἱ ὁδοὶ εἰσιν πάντων τῶν συντελούντων τὰ ἄνομα τῇ γὰρ ἀσεβείᾳ τὴν ἑαυτῶν ψυχὴν ἀφαιροῦνται
- 20 Viisautta huutaa kadulla, antaa äänensä kuulua toreilla;
Wisdom is crying out in the street; her voice is loud in the open places;
 σοφία ἐν ἐξόδοις ὑμνεῖται ἐν δὲ πλατείαις παρρησίαν ἄγει
- 21 meluisten katujen kulmissa se kutsuu, porttien ovilta kaupungissa sanansa sanoo:
Her words are sounding in the meeting-places, and in the doorways of the town:
 ἐπ' ἄκρων δὲ τειχέων κηρύσσεται ἐπὶ δὲ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει ἐπὶ δὲ πύλαις πόλεως θαρροῦσα λέγει
- 22 Kuinka kauan te, yksinkertaiset, rakastatte yksinkertaisuutta, kuinka kauan pilkkaajilla on halu pilkkaan ja tyhmit vihaavat tietoa?
How long, you simple ones, will foolish things be dear to you? and pride a delight to the haters of authority? how long will the foolish go on hating knowledge?
 ὅσον ἂν χρόνον ἄκακοι ἔχωνται τῆς δικαιοσύνης οὐκ αἰσχυνθήσονται οἱ δὲ ἄφρονες τῆς ὕβρεως ὄντες ἐπιθυμηταὶ ἀσεβεῖς γενόμενοι ἐμίσησαν αἴσθησιν
- 23 Kääntykää minun nuhdeltavikseni. Katso, minä vuodatan teille henkeäni, saatan sanani tiedoksenne.
Be turned again by my sharp words: see, I will send the flow of my spirit on you, and make my words clear to you.
 καὶ ὑπεύθυνοι ἐγένοντο ἐλέγχους ἰδοὺ προήσομαι ὑμῖν ἐμῆς πνοῆς ῥῆσιν διδάξω δὲ ὑμᾶς τὸν ἐμὸν λόγον
- 24 Kun minä kutsuin ja te estelitte, kun ojensin kättäni eikä kenkään kuunnellut,
Because your ears were shut to my voice; no one gave attention to my out-stretched hand;
 ἐπειδὴ ἐκάλουν καὶ οὐχ ὑπήκούσατε καὶ ἐξέτεινον λόγους καὶ οὐ προσείχετε
- 25 vaan te vieroksuite kaikkia minun neuvojani, ette suostuneet minun nuhteisiini,
You were not controlled by my guiding, and would have nothing to do with my sharp words:
 ἀλλὰ ἀκύρους ἐποιεῖτε ἐμὰς βουλὰς τοῖς δὲ ἐμοῖς ἐλέγχους ἠπειθήσατε

- 26 niin minäkin nauran teidän hädällemme, pilkkaan, kun tulee se, mitä te kauhistutte;
So in the day of your trouble I will be laughing; I will make sport of your fear;
τοιγαροῦν κἀγὼ τῇ ὑμετέρᾳ ἀπωλείᾳ ἐπιγέλασομαι καταχαροῦμαι δὲ ἡνίκα ἂν ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος
- 27 kun myrskynä tulee se, mitä te kauhistutte, kun hätänne saapuu tuulispäänä, kun päällemme tulee vaiva ja ahdistus.
When your fear comes on you like a storm, and your trouble like a rushing wind; when pain and sorrow come on you.
καὶ ὡς ἂν ἀφίκηται ὑμῖν ἄφρονος θόρυβος ἢ δὲ καταστροφή ὁμοίως καταγίδη παρῆ καὶ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν θλίψις καὶ πολιορκία ἢ ὅταν ἔρχηται ὑμῖν ὄλεθρος
- 28 Silloin he minua kutsuvat, mutta minä en vastaa, etsivät minua, mutta eivät löydä.
Then I will give no answer to their cries; searching for me early, they will not see me:
ἔσται γὰρ ὅταν ἐπικαλέσησθέ με ἐγὼ δὲ οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν ζητήσουσίν με κακοὶ καὶ οὐχ εὐρήσουσιν
- 29 Koska he vihasivat tietoa, eivät valinneet osaksensa Herran pelkoa
For they were haters of knowledge, and did not give their hearts to the fear of the Lord:
ἐμίσησαν γὰρ σοφίαν τὸν δὲ φόβον τοῦ κυρίου οὐ προείλαντο
- 30 eivätkä suostuneet minun neuvooni, vaan katsoivat kaiken minun nuhteluni halvaksi,
They had no desire for my teaching, and my words of protest were as nothing to them.
οὐδὲ ἤθελον ἐμαῖς προσέχειν βουλαῖς ἐμυκτῆριζον δὲ ἐμοὺς ἐλέγχους
- 31 saavat he syödä oman vaelluksensa hedelmiä ja saavat kyllänsä omista hankkeistaan.
So the fruit of their way will be their food, and with the designs of their hearts they will be made full.
τοιγαροῦν ἔδονται τῆς ἑαυτῶν ὁδοῦ τοῦς καρποὺς καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσεβείας πλησθήσονται
- 32 Sillä yksinkertaiset tappaa heidän oma luopumuksensa, ja tyhmät tuhoaa heidän oma suruttomuutensa.
For the turning back of the simple from teaching will be the cause of their death, and the peace of the foolish will be their destruction.
ἀνθ' ὧν γὰρ ἠδίκουν νηπίους φονευθήσονται καὶ ἐξετασμός ἀσεβεῖς ὀλεῖ
- 33 Mutta joka minua kuulee, saa asua turvassa ja olla rauhassa onnettomuuden kauhulta.
But whoever gives ear to me will take his rest safely, living in peace without fear of evil.
ὁ δὲ ἐμοῦ ἀκούων κατασκηνώσει ἐπ' ἐλπίδι καὶ ἡσυχάσει ἀφόβως ἀπὸ παντὸς κακοῦ
- 1 Poikani, jos sinä otat minun sanani varteen ja kätket mieleesi minun käskyni,
My son, if you will take my words to your heart, storing up my laws in your mind;
υἱέ ἐὰν δεξάμενος ῥῆσιν ἐμῆς ἐντολῆς κρύψῃς παρὰ σεαυτῷ
- 2 niin että herkistät korvasi viisaudelle ja taivutat sydämesi taitoon -
So that your ear gives attention to wisdom, and your heart is turned to knowledge;
ὑπακούεσται σοφίας τὸ οὖς σου καὶ παραβαλεῖς καρδίαν σου εἰς σύνεσιν παραβαλεῖς δὲ αὐτὴν ἐπὶ νουθέτησιν τῷ υἱῷ σου
- 3 niin, jos kutsut ymmärrystä ja ääneesi huudat taitoa,
Truly, if you are crying out for good sense, and your request is for knowledge;
ἐὰν γὰρ τὴν σοφίαν ἐπικαλέσῃ καὶ τῇ συνέσει ὄψις φωνῆν σου τὴν δὲ αἴσθησιν ζητήσῃς μεγάλη τῇ φωνῇ
- 4 jos haet sitä kuin hopeata ja etsit sitä kuin aarretta,
If you are looking for her as for silver, and searching for her as for stored-up wealth;
καὶ ἐὰν ζητήσῃς αὐτὴν ὡς ἀργύριον καὶ ὡς θησαυροὺς ἐξερευνήσῃς αὐτὴν
- 5 silloin pääset ymmärtämään Herran pelon ja löydät Jumalan tuntemisen.
Then the fear of the Lord will be clear to you, and knowledge of God will be yours.
τότε συνήσεις φόβον κυρίου καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ εὐρήσεις
- 6 Sillä Herra antaa viisautta, hänen suustansa lähtee tieto ja taito.
For the Lord gives wisdom; out of his mouth come knowledge and reason:
ὅτι κύριος δίδωσιν σοφίαν καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ γνώσις καὶ σύνεσις

- 7 Oikeamielisille hänellä on tallella pelastus, kilpi nuhteettomasti vaeltaville,
He has salvation stored up for the upright, he is a breastplate to those in whom there is no evil;
καὶ θησαυρίζει τοῖς κατορθοῦσι σωτηρίαν ὑπερασπιεῖ τὴν πορείαν αὐτῶν
- 8 niin että hän suojaa oikeuden polut ja varjelee hurskaittensa tien.
He keeps watch on the ways which are right, and takes care of those who have the fear of him.
τοῦ φυλάξει ὁδοὺς δικαιομάτων καὶ ὁδὸν εὐλαβομένων αὐτὸν διαφυλάξει
- 9 Silloin ymmärrät vanhurskauden ja oikeuden ja vilpittömyyden - hyvyyden tien kaiken;
Then you will have knowledge of righteousness and right acting, and upright behaviour, even of every good way.
τότε συνήσεις δικαιοσύνην καὶ κρίμα καὶ κατορθώσεις πάντας ἄξονας ἀγαθούς
- 10 sillä viisaus tulee sydämeesi, ja tieto tulee sielullesi suloiseksi,
For wisdom will come into your heart, and knowledge will be pleasing to your soul;
ἐὰν γὰρ ἔλθῃ ἡ σοφία εἰς σὴν διάνοιαν ἡ δὲ αἴσθησις τῆ σῆ ψυχῆ καλὴ εἶναι δόξει
- 11 taidollisuus on sinua varjeleva ja ymmärrys suojeleva sinut.
Wise purposes will be watching over you, and knowledge will keep you;
βουλὴ καλὴ φυλάξει σε ἔννοια δὲ ὅσια τηρήσει σε
- 12 Se pelastaa sinut pahojen tiestä, miehestä, joka kavalasti puhuu;
Giving you salvation from the evil man, from those whose words are false;
ἵνα ῥύσῃται σε ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς λαλοῦντος μὴδὲν πιστόν
- 13 niistä, jotka ovat hyljänneet oikeat polut vaeltaaksensa pimeyden teitä;
Who give up the way of righteousness, to go by dark roads;
ὅ οἱ ἐγκαταλείποντες ὁδοὺς εὐθείας τοῦ πορεύεσθαι ἐν ὁδοῖς σκότους
- 14 niistä, jotka iloitsevat pahanteosta, riemuitsevat häijystä kavaluudesta,
Who take pleasure in wrongdoing, and have joy in the evil designs of the sinner;
οἱ εὐφρανόμενοι ἐπὶ κακοῖς καὶ χαίροντες ἐπὶ διαστροφῇ κακῆ
- 15 joiden polut ovat mutkaiset ja jotka joutuvat vääryyden teillensä. -
Whose ways are not straight, and whose footsteps are turned to evil:
ὧν αἱ τρίβοι σκολιαὶ καὶ καμπύλαι αἱ τροχιαὶ αὐτῶν
- 16 Se pelastaa sinut irstaasta naisesta, vieraasta vaimosta, joka sanoillansa liehakoitsee,
To take you out of the power of the strange woman, who says smooth words with her tongue;
τοῦ μακράν σε ποιῆσαι ἀπὸ ὁδοῦ εὐθείας καὶ ἀλλότριον τῆς δικαίας γνώμης
- 17 joka on hyljännyt nuoruutensa ystävän ja unhottanut Jumalansa liiton.
Who is false to the husband of her early years, and does not keep the agreement of her God in mind:
υἱὲ μὴ σε καταλάβῃ κακὴ βουλὴ ἢ ἀπολείπουσα διδασκαλίαν νεότητος καὶ διαθήκην θείαν ἐπιλελησμένη
- 18 Sillä hänen huoneensa kallistuu kohti kuolemaa, hänen tiensä haamuja kohden.
For her house is on the way down to death; her footsteps go down to the shades:
ἔθετο γὰρ παρὰ τῷ θανάτῳ τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ παρὰ τῷ ᾄδῃ μετὰ τῶν γηγενῶν τοὺς ἄξονας αὐτῆς
- 19 Ei palaja kenkään, joka hänen luoksensa menee, eikä saavu elämän poluille.
Those who go to her do not come back again; their feet do not keep in the ways of life:
πάντες οἱ πορεύόμενοι ἐν αὐτῇ οὐκ ἀναστρέψουσιν οὐδὲ μὴ καταλάβωσιν τρίβους εὐθείας οὐ γὰρ καταλαμβάνονται ὑπὸ ἐνιαυτῶν ζωῆς
- 20 Niin sinä vaellat hyvien tietä ja noudatat vanhurskasten polkuja.
So that you may go in the way of good men, and keep in the footsteps of the upright.
εἰ γὰρ ἐπορεύοντο τρίβους ἀγαθὰς εὔροσαν ἂν τρίβους δικαιοσύνης λείους

- 21 Sillä oikeamieliset saavat asua maassa, ja nuhteettomat jäävät siihen jäljelle;
For the upright will be living in the land, and the good will have it for their heritage.
χρηστοὶ ἔσονται οἰκίτορες γῆς ἄκακοι δὲ ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ ὅτι εὐθεῖς κατασκευάσουσι γῆν καὶ ὄσιοι ὑπολειφθήσονται ἐν αὐτῇ
- 22 mutta jumalattomat hävitetään maasta, ja uskottomat siitä reväistään pois.
But sinners will be cut off from the land, and those whose acts are false will be uprooted.
ὁδοὶ ἀσεβῶν ἐκ γῆς ὀλοῦνται οἱ δὲ παράνομοι ἐξωσθήσονται ἀπ' αὐτῆς
- 1 Poikani, älä unhota minun opetustani, vaan sinun sydämesi säilyttäköön minun käskyni;
My son, keep my teaching in your memory, and my rules in your heart:
υἱέ ἐμῶν νομίμων μὴ ἐπιλανθάνου τὰ δὲ ῥήματά μου τηρεῖτω σὴ καρδιά
- 2 sillä pitkää ikää, elinvuosia ja rauhaa ne sinulle kartuttavat.
For they will give you increase of days, years of life, and peace.
μῆκος γὰρ βίου καὶ ἔτη ζωῆς καὶ εἰρήνην προσθήσουσίν σοι
- 3 Laupeus ja uskollisuus älkööt hyljätkö sinua. Sido ne kaulaasi, kirjoita ne sydämesi tauluun,
Let not mercy and good faith go from you; let them be hanging round your neck, recorded on your heart;
ἐλεημοσύνη καὶ πίστις μὴ ἐκλιπέτωσάν σε ἄφαυται δὲ αὐτὰς ἐπὶ σῶ τραχήλῳ καὶ εὐρήσεις χάριν
- 4 niin saat armon ja hyvän ymmärryksen Jumalan ja ihmisten silmien edessä.
So you will have grace and a good name in the eyes of God and men.
καὶ προνοοῦ καλὰ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀνθρώπων
- 5 Turvaa Herraan kaikesta sydämestäsi äläkä nojaudu omaan ymmärrykseesi.
Put all your hope in God, not looking to your reason for support.
ἴσθι πεποιθὼς ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ἐπὶ θεῷ ἐπὶ δὲ σῆ σοφία μὴ ἐπαίρου
- 6 Tunne hänet kaikilla teilläsi, niin hän sinun polkusi tasoittaa.
In all your ways give ear to him, and he will make straight your footsteps.
ἐν πάσαις ὁδοῖς σου γνώριζε αὐτήν ἵνα ὀρθοτομῇ τὰς ὁδοὺς σου ὃ δὲ πούς σου οὐ μὴ προσκώπη
- 7 Älä ole viisas omissa silmissäsi. Pelkää Herraa ja karta pahaa.
Put no high value on your wisdom: let the fear of the Lord be before you, and keep yourself from evil:
μὴ ἴσθι φρόνιμος παρὰ σεαυτῷ φοβοῦ δὲ τὸν θεὸν καὶ ἐκκλινε ἀπὸ παντὸς κακοῦ
- 8 Se on terveellistä sinun ruumiillesi ja virkistävää sinun luillesi.
This will give strength to your flesh, and new life to your bones.
τότε ἴσθις ἔσται τῷ σώματί σου καὶ ἐπιμέλεια τοῖς ὀστέοις σου
- 9 Kunnioita Herraa antamalla varoistasi ja kaiken satosi parhaimmasta,
Give honour to the Lord with your wealth, and with the first-fruits of all your increase:
τίμα τὸν κύριον ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων καὶ ἀρχῶν αὐτῶ ἀπὸ σῶν καρπῶν δικαιοσύνης
- 10 niin sinun jyvääntasi täyttyvät runsaudella, ja viini pursuu sinun kuurnistasi.
So your store-houses will be full of grain, and your vessels overflowing with new wine.
ἵνα πῖμπληται τὰ ταμιεῖά σου πλησμονῆς σίτου οἴνω δὲ αἱ ληνοὶ σου ἐκβλύζωσιν
- 11 Poikani, älä pidä Herran kuritusta halpana äläkä kyllästy hänen rangaistukseensa;
My son, do not make your heart hard against the Lord's teaching; do not be made angry by his training:
υἱέ μὴ ὀλιγόρρει παιδείας κυρίου μηδὲ ἐκλόου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος
- 12 sillä jota Herra rakastaa, sitä hän rankaisee, niinkuin isä poikaa, joka hänelle rakas on.
For to those who are dear to him the Lord says sharp words, and makes the son in whom he has delight undergo pain.
ὄν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται

- 13 Autuas se ihminen, joka on löytänyt viisauden, ihminen, joka on saanut taidon.
Happy is the man who makes discovery of wisdom, and he who gets knowledge.
μακάριος ἄνθρωπος ὃς εὗρεν σοφίαν καὶ θνητὸς ὃς εἶδεν φρόνησιν
- 14 Sillä parempi on hankkia sitä kuin hopeata, ja siitä saatu voitto on kultaa jalompi.
For trading in it is better than trading in silver, and its profit greater than bright gold.
κρεῖττον γὰρ αὐτὴν ἐμπορεύεσθαι ἢ χρυσίου καὶ ἀργυρίου θησαυρούς
- 15 Se on kalliimpi kuin helmet, eivätkään kalleutesi vedä sille vertaa.
She is of more value than jewels, and nothing for which you may have a desire is fair in comparison with her.
τιμιωτέρα δὲ ἐστὶν λίθων πολυτελῶν οὐκ ἀντιτάσσεται αὐτῇ οὐδὲν πονηρόν· εὐγνωστός ἐστιν πᾶσιν τοῖς ἐγγίζουσιν αὐτῇ πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστὶν
- 16 Pitkä ikä on sen oikeassa kädessä, vasemmassa rikkaus ja kunnia.
Long life is in her right hand, and in her left are wealth and honour.
μῆκος γὰρ βίου καὶ εἴη ζωῆς ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῆς ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆς πλοῦτος καὶ δόξα [16a] ἐκ τοῦ στόματος αὐτῆς ἐκπορεύεται δικαιοσύνη νόμον δὲ καὶ ἔλεον ἐπὶ γλώσσης φορεῖ
- 17 Sen tiet ovat suloiset tiet, sen polut rauhaisat kaikki tyynni.
Her ways are ways of delight, and all her goings are peace.
αἱ ὁδοὶ αὐτῆς ὁδοὶ καλαὶ καὶ πάντες οἱ τρίβοι αὐτῆς ἐν εἰρήνῃ
- 18 Elämän puu on se niille, jotka siihen tarttuvat; onnelliset ne, jotka siitä pitävät kiinni.
She is a tree of life to all who take her in their hands, and happy is everyone who keeps her.
ξύλον ζωῆς ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς καὶ τοῖς ἐπερειδομένοις ἐπ' αὐτὴν ὡς ἐπὶ κῆρυον ἀσφαλῆς
- 19 Herra on viisaudella perustanut maan, taivaat taidolla vahvistanut.
The Lord by wisdom put in position the bases of the earth; by reason he put the heavens in their place.
ὁ θεὸς τῇ σοφίᾳ ἐθεμελίωσεν τὴν γῆν ἠτοιμάσεν δὲ οὐρανοὺς ἐν φρονήσει
- 20 Hänen toimestansa syvydet kuohuivat esiin, ja pilvet pisaroivat kastetta.
By his knowledge the deep was parted, and dew came dropping from the skies.
ἐν αἰσθήσει ἄβυσσοὶ ἐρράγησαν νέφη δὲ ἐρρύησαν δρόσους
- 21 Poikani, nämä älkööt häipykö näkyvistäsi, säilytä neuvokkuus ja taidollisuus,
My son, keep good sense, and do not let wise purpose go from your eyes.
υἱέ μὴ παραρρηγῆς τήρησον δὲ ἐμὴν βουλὴν καὶ ἔννοιαν
- 22 niin ne ovat elämä sinun sielullesi ja kaunistus sinun kaulaasi.
So they will be life for your soul, and grace for your neck.
ἵνα ζήσῃ ἡ ψυχὴ σου καὶ χάρις ἢ περὶ σῶ τραχήλῳ [22a] ἔσται δὲ ἰασὶς ταῖς σαρκί σου καὶ ἐπιμέλεια τοῖς σοῖς ὀστέοις
- 23 Silloin sinä kuljet tiesi turvallisesti etkä loukkaa jalkaasi.
Then you will go safely on your way, and your feet will have no cause for slipping.
ἵνα πορεύῃ πεποιθὸς ἐν εἰρήνῃ πάσας τὰς ὁδοὺς σου ὃ δὲ ποὺς σου οὐ μὴ προσκόψῃ
- 24 Kun menet maata, et pelkää mitään, ja maata mentyäsi on unesi makea.
When you take your rest you will have no fear, and on your bed sleep will be sweet to you.
ἐὰν γὰρ κάθῃ ἄφοβος ἔσῃ ἐὰν δὲ καθεύδῃς ἠδέως ὑπνώσεις
- 25 Pääset peljästyvästä äkkikauhistuksista ja turmiota, joka jumalattomat yllättää.
Have no fear of sudden danger, or of the storm which will come on evil-doers:
καὶ οὐ φοβηθήσῃ πτόησιν ἐπελθοῦσαν οὐδὲ ὄρμας ἀσεβῶν ἐπερχομένας
- 26 Sillä sinä saat luottaa Herraan, hän varjelee sinun jalkasi joutumasta kiinni.
For the Lord will be your hope, and will keep your foot from being taken in the net.
ὃ γὰρ κύριος ἔσται ἐπὶ πασῶν ὁδῶν σου καὶ ἐρείσει σὸν πόδα ἵνα μὴ σαλευθῆς

- 27 **Älä kiellä tarvitsevalta hyvää, milloin sitä tehdä voit.**
Do not keep back good from those who have a right to it, when it is in the power of your hand to do it.
μη ἀπόσχη εὖ ποιεῖν ἐνδεῆ ἢνίκα ἂν ἔχη ἡ χεὶρ σου βοηθεῖν
- 28 **Älä sano lähimmäisesellesi: "Mene nyt ja tule toiste, huomenna minä annan", kun sinulla kuitenkin on.**
Say not to your neighbour, Go, and come again, and tomorrow I will give; when you have it by you at the time.
μη εἴπης ἐπανελθὼν ἐπάνηκε καὶ αὐριον δώσω δυνατοῦ σου ὄντος εὖ ποιεῖν οὐ γὰρ οἶδας τί τεῖξεται ἡ ἐπιούσα
- 29 **Älä mieti paha lähimmäistäsi vastaan, kun hän luottavaisesti luonasi asuu.**
Do not make evil designs against your neighbour, when he is living with you without fear.
μη τεκτῆνη ἐπὶ σὸν φίλον κακὰ παροικοῦντα καὶ πεποιθότα ἐπὶ σοί
- 30 **Älä riitele kenenkään kanssa syyttä, kun ei toinen ole sinulle paha tehnyt.**
Do not take up a cause at law against a man for nothing, if he has done you no wrong.
μη φιλεχθρήσης πρὸς ἄνθρωπον μάτην μή τι εἰς σέ ἐργάσεται κακόν
- 31 **Älä kadehdi väkivallan miestä äläkä hänen teitensä omiksesi valitse;**
Have no envy of the violent man, or take any of his ways as an example.
μη κτήση κακῶν ἀνδρῶν ὄνειδη μηδὲ ζηλώσης τὰς ὁδοὺς αὐτῶν
- 32 **sillä väärämielinen on Herralle kaunistus, mutta oikeamielisille hän on tuttava.**
For the wrong-hearted man is hated by the Lord, but he is a friend to the upright.
ἀκάθαρτος γὰρ ἐναντι κυρίου πᾶς παράνομος ἐν δὲ δικαίοις οὐ συνεδριάζει
- 33 **Herran kirous on jumalattoman huoneessa, mutta vanhurskasten asuinsijaa hän siunaa.**
The curse of the Lord is on the house of the evil-doer, but his blessing is on the tent of the upright.
κατάρα θεοῦ ἐν οἴκοις ἀσεβῶν ἐπαύλεις δὲ δικαίων εὐλογοῦνται
- 34 **Pilkkaajille hänkin on pilkallinen, mutta nöyrille hän antaa armon.**
He makes sport of the men of pride, but he gives grace to the gentle-hearted.
κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν
- 35 **Viisaat perivät kunnian, mutta tyhmäin osa on häpeä.**
The wise will have glory for their heritage, but shame will be the reward of the foolish.
δόξαν σοφοὶ κληρονομήσουσιν οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὕψωσαν ἀτιμίαν
- 1 **Kuulkaa, lapset, isän kuritusta ja kuunnelkaa oppiaksenne ymmärrystä.**
Give ear, my sons, to the teaching of a father; give attention so that you may have knowledge:
ἀκούσατε παῖδες παιδείαν πατρὸς καὶ προσέχετε γινῶναι ἔννοιαν
- 2 **Sillä minä annan teille hyvän neuvon, älkää hyljätkö minun opetustani.**
For I give you good teaching; do not give up the knowledge you are getting from me.
δῶρον γὰρ ἀγαθὸν δωροῦμαι ὑμῖν τὸν ἐμὸν νόμον μὴ ἐγκαταλίπητε
- 3 **Olinhan minäkin isäni poika, hento ja äitini ainokainen.**
For I was a son to my father, a gentle and an only one to my mother.
υἱὸς γὰρ ἐγενόμην κάγω πατρὶ ὑπήκοος καὶ ἀγαπώμενος ἐν προσώπῳ μητρὸς
- 4 **Ja isä minua opetti ja sanoi minulle: "Pitäköön sydämesi minun sanoistani kiinni, noudata minun käskyjäni, niin sinä saat elää.**
And he gave me teaching, saying to me, Keep my words in your heart; keep my rules so that you may have life:
οἱ ἔλεγον καὶ ἐδίδασκόν με ἐρειδέτω ὁ ἡμέτερος λόγος εἰς σὴν καρδίαν
- 5 **Hanki viisautta, hanki ymmärrystä, älä sitä unhot, älä väisty pois minun suuni sanoista.**
Get wisdom, get true knowledge; keep it in memory, do not be turned away from the words of my mouth.
φύλασσε ἐντολάς μὴ ἐπιλάθη μηδὲ παρίδης ῥῆσιν ἐμοῦ στόματος

- 6 Älä sitä hylkää, niin se varjeele sinua; rakasta sitä, niin se sinua suojaa.
Do not give her up, and she will keep you; give her your love, and she will make you safe.
μηδὲ ἐγκαταλίπης αὐτήν καὶ ἀνθέξεται σου ἐράσθητι αὐτῆς καὶ τηρήσει σε
- 8 Anna sille korkea arvo, niin se sinut korottaa, se kunnioittaa sinua, jos sen syliisi suljet;
Put her in a high place, and you will be lifted up by her; she will give you honour, when you give her your love.
περιχαράκωσον αὐτήν καὶ ὑψώσει σε τίμησον αὐτήν ἵνα σε περιλάβῃ
- 9 se panee päähäsi ihanan seppleen ja lahjoittaa sinulle kauniin kruunun."'
She will put a crown of grace on your head, giving you a head-dress of glory.
ἵνα δῶ τῇ σῆ κεφαλῇ στέφανον χαρίτων στεφάνῳ δὲ τρυφῆς ὑπερασπίση σου
- 10 Kuule, poikani, ja ota sanani varteen, niin elämäsi vuodet enentyvät.
Give ear, O my son, and let your heart be open to my sayings; and long life will be yours.
ἄκουε υἱέ καὶ δέξαι ἐμοὺς λόγους καὶ πληθυνθήσεται ἔτη ζωῆς σου ἵνα σοι γένωνται πολλοὶ ὁδοὶ βίου
- 11 Minä neuvon sinut viisauden tielle, ohjaan sinut oikeille teille.
I have given you teaching in the way of wisdom, guiding your steps in the straight way.
ὁδοὺς γὰρ σοφίας διδάσκω σε ἐμβιβάζω δέ σε τροχαῖς ὀρθαῖς
- 12 Käydessäsi eivät askeleesi ahtaalle joudu; juostessasi et kompastu.
When you go, your way will not be narrow, and in running you will not have a fall.
ἐὰν γὰρ πορεύῃ οὐ συγκλεισθήσεται σου τὰ διαβήματα ἐὰν δὲ τρέχῃς οὐ κοπιᾷσεις
- 13 Tartu kiinni kuritukseen äläkä hellitä; säilytä se, sillä se on sinun elämäsi.
Take learning in your hands, do not let her go: keep her, for she is your life.
ἐπιλαβοῦ ἐμῆς παιδείας μὴ ἀφῆς ἀλλὰ φύλαξον αὐτήν σεαυτῷ εἰς ζωὴν σου
- 14 Älä lähde jumalattomien polulle, älä astu pahojen tielle.
Do not go in the road of sinners, or be walking in the way of evil men.
ὁδοὺς ἀσεβῶν μὴ ἐπέλθῃς μηδὲ ζηλώσης ὁδοὺς παρανόμων
- 15 Anna sen olla, älä mene sille, poikkea pois ja mene ohitse.
Keep far from it, do not go near; be turned from it, and go on your way.
ἐν ᾧ ἂν τόπῳ στρατοπεδεύσωσιν μὴ ἐπέλθῃς ἐκεῖ ἔκκλινον δὲ ἀπ' αὐτῶν καὶ παράλλαξον
- 16 Sillä eivät he saa nukkua, elleivät pahaa tee; se riistää heiltä unen, elleivät ole ketään kaataneet.
For they take no rest till they have done evil; their sleep is taken away if they have not been the cause of someone's fall.
οὐ γὰρ μὴ ὑπνώσωσιν ἐὰν μὴ κακοποιήσωσιν ἀφήρηται ὁ ὕπνος αὐτῶν καὶ οὐ κοιμῶνται
- 17 Niin he syövät leipänään jumalattomuutta, juovat viininään väkivallan tekoja.
The bread of evil-doing is their food, the wine of violent acts their drink.
οἶδε γὰρ σιτοῦνται σῖτα ἀσεβείας οἶνον δὲ παρανόμῳ μεθύσκονται
- 18 Mutta vanhurskasten polku on kuin aamurusko, joka kirkastuu kirkastumistaan sydänpäivään saakka.
But the way of the upright is like the light of early morning, getting brighter and brighter till the full day.
αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν δικαίων ὁμοίως φωτὶ λάμπουσιν προπορεύονται καὶ φωτίζουσιν ἕως κατορθώση ἡ ἡμέρα
- 19 Jumalattomain tie on kuin pimeys: eivät he tiedä, mihin kompastuvat.
The way of sinners is dark; they see not the cause of their fall.
αἱ δὲ ὁδοὶ τῶν ἀσεβῶν σκοτειναὶ οὐκ οἶδασιν πῶς προσκόπτουσιν
- 20 Poikani, kuuntele minun puhettani, kallista korvasi minun sanoilleni.
My son, give attention to my words; let your ear be turned to my sayings.
υἱέ ἐμῆ ῥήσει πρόσεχε τοῖς δὲ ἐμοῖς λόγοις παράβαλε σὸν οὖς

- 21 Älkööt ne väistykö silmistäsi, kätke ne sydämesi sisimpään;
Let them not go from your eyes; keep them deep in your heart.
 ὅπως μὴ ἐκλίπωσιν σε αἱ πηγαὶ σου φύλασσε αὐτὰς ἐν σῇ καρδίᾳ
- 22 sillä ne ovat elämä sille, joka ne löytää, ja lääke koko hänen ruumiillensa.
For they are life to him who gets them, and strength to all his flesh.
 ζωὴ γὰρ ἐστὶν τοῖς εὐρίσκουσιν αὐτὰς καὶ πάση σαρκὶ ἴασις
- 23 Yli kaiken varottavan varjele sydämesi, sillä sieltä elämä lähtee.
And keep watch over your heart with all care; so you will have life.
 πάση φυλακῇ τήρει σὴν καρδίαν ἐκ γὰρ τούτων ἔξοδοι ζωῆς
- 24 Poista itsestäsi suun kavaluus, ja karkoita luotasi huulten vääryys.
Put away from you an evil tongue, and let false lips be far from you.
 περιελε σεαυτοῦ σκολιὸν στόμα καὶ ἄδικα χεῖλη μακρὰν ἀπὸ σοῦ ἄψωσαι
- 25 Katsokoot sinun silmäsi suoraan, eteenpäin olkoon katseesi luotu.
Keep your eyes on what is in front of you, looking straight before you.
 οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὀρθὰ βλέπετωσαν τὰ δὲ βλέφαρά σου νευέτω δίκαια
- 26 Tasoita polku jaloillesi, ja kaikki sinun tiesi olkoot vakaat.
Keep a watch on your behaviour; let all your ways be rightly ordered.
 ὀρθὰς τροχιὰς ποίει σοῖς ποσὶν καὶ τὰς ὁδοὺς σου κατεῦθνε
- 27 Älä poikkea oikeaan, älä vasempaan, väistä jalkasi pahasta.
Let there be no turning to the right or to the left, keep your feet from evil.
 μὴ ἐκκλίνῃς εἰς τὰ δεξιὰ μηδὲ εἰς τὰ ἀριστερά ἀπόστρεψον δὲ σὸν πόδα ἀπὸ ὁδοῦ κακῆς [27α] ὁδοὺς γὰρ τὰς ἐκ δεξιῶν οἶδεν ὁ θεὸς διεστραμμένοι δέ εἰσιν αἱ ἐξ ἀριστερῶν [27β] αὐτὸς δὲ ὀρθὰς π
 οῦήσει τὰς τροχιὰς σου τὰς δὲ πορείας σου ἐν εἰρήνῃ προάξει
- 1 Poikani, kuuntele minun viisauttani, kallista korvasi minun taidolleni
My son, give attention to my wisdom; let your ear be turned to my teaching:
 υἱέ ἐμῆ σοφία πρόσεχε ἐμοῖς δὲ λόγοις παράβαλλε σὸν οὖς
- 2 ottaaksesi vaarin taidollisuudesta, ja huulesi säilyttäkööt tiedon.
So that you may be ruled by a wise purpose, and your lips may keep knowledge.
 ἵνα φυλάξῃς ἔννοιαν ἀγαθὴν αἰσθησιν δὲ ἐμῶν χειλέων ἐντέλλομαι σοι
- 3 Sillä hunajaa tiukkuvat vieraan vaimon huulet, hänen suunsa on öljyä liukkaampi.
For honey is dropping from the lips of the strange woman, and her mouth is smoother than oil;
 μὴ πρόσεχε φάυλη γυναικὶ μέλι γὰρ ἀποστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης ἢ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σὸν φάρυγγα
- 4 Mutta lopulta hän on karvas kuin koiruoho, terävä kuin kaksiteräinen miekka.
But her end is bitter as wormwood, and sharp as a two-edged sword;
 ὕστερον μέντοι πικρότερον χολῆς εὐρήσεις καὶ ἠκονημένον μᾶλλον μαχαίρας διστόμου
- 5 Hänen jalkansa kulkevat alas kuolemaan, tuonelaan vetävät hänen askeleensa.
Her feet go down to death, and her steps to the underworld;
 τῆς γὰρ ἀφροσύνης οἱ πόδες κατάγουσιν τοὺς χρωμένους αὐτῇ μετὰ θανάτου εἰς τὸν ᾄδην τὰ δὲ ἴχνη αὐτῆς οὐκ ἐρείδεται
- 6 Ei käy hän elämän tasaista polkua, hänen tiensä horjuvat hänen huomaamattaan.
She never keeps her mind on the road of life; her ways are uncertain, she has no knowledge.
 ὁδοὺς γὰρ ζωῆς οὐκ ἐπέρχεται σφαλεραὶ δὲ αἱ τροχιαὶ αὐτῆς καὶ οὐκ εὖγνωστοι

- 7 Niinpä, lapset, kuulkaa minua, älkää väistykö minun suuni sanoista.
Give ear to me then, my sons, and do not put away my words from you.
νῦν σὺν υἱέ ἄκουέ μου καὶ μὴ ἀκύρους ποιήσης ἐμοῦς λόγους
- 8 Pidä tiesi kaukana tuollaisesta äläkä lähesty hänen majansa ovea,
Go far away from her, do not come near the door of her house;
μακρὰν ποιήσον ἀπ' αὐτῆς σὴν ὁδὸν μὴ ἐγγίσης πρὸς θύραις οἴκων αὐτῆς
- 9 ettet antaisi muille kunniaasi etkä vuosiasi armottomalle,
For fear that you may give your honour to others, and your wealth to strange men:
ἵνα μὴ πρόη ἄλλοις ζωὴν σου καὶ σὺν βίον ἀνελεήμοισιν
- 10 ettei sinun tavarasi ravitsisi vieraita, sinun vaivannäkösi joutuisi toisen taloon
And strange men may be full of your wealth, and the fruit of your work go to the house of others;
ἵνα μὴ πλησθῶσιν ἀλλότριοι σῆς ἰσχύος οἱ δὲ σοὶ πόνοι εἰς οἴκους ἀλλοτρίων εἰσελθῶσιν
- 11 ja ettet lopulta päätyisi huokailemaan ruumiisi ja lihasi riutuessa
And you will be full of grief at the end of your life, when your flesh and your body are wasted;
καὶ μεταμεληθήσῃ ἐπ' ἐσχάτων ἡνίκα ἂν κατατριβῶσιν σάρκες σώματός σου
- 12 ja sanomaan: "Miksi minä kuritusta vihasin ja sydämeni halveksui nuhdetta?
And you will say, How was teaching hated by me, and my heart put no value on training;
καὶ ἐρεῖς πῶς ἐμίσησα παιδείαν καὶ ἐλέγχους ἐξέκλινεν ἡ καρδιά μου
- 13 Miksi en kuullut neuvojaini ääntä, kallistanut korvaani opettajilleni?
I did not give attention to the voice of my teachers, my ear was not turned to those who were guiding me!
οὐκ ἤκουον φωνὴν παιδεύοντός με καὶ διδάσκοντός με οὐδὲ παρέβαλλον τὸ οὖς μου
- 14 Olin joutua kokonaan turmion omaksi keskellä seurakunnan ja kansankokouksen."
I was in almost all evil in the company of the people.
παρ' ὀλίγον ἐγενόμην ἐν παντί κακῷ ἐν μέσῳ ἐκκλησίας καὶ συναγωγῆς
- 15 Juo vettä omasta säiliöstäsi, sitä, mikä omasta kaivostasi juoksee.
Let water from your store and not that of others be your drink, and running water from your fountain.
πῖνε ὕδατα ἀπὸ σῶν ἀγγείων καὶ ἀπὸ σῶν φρεάτων πηγῆς
- 16 Vuotaisivatko sinun lähteesi kadulle, toreille sinun vesiojasi!
Let not your springs be flowing in the streets, or your streams of water in the open places.
μὴ ὑπερκεχρίσθω σοὶ τὰ ὕδατα ἐκ τῆς σῆς πηγῆς εἰς δὲ σὺς πλατείας διαπορευέσθω τὰ σὰ ὕδατα
- 17 Olkoot ne sinun omasi yksin, älkööt vierasten sinun ohessasi.
Let them be for yourself only, not for other men with you.
ἔστω σοὶ μόνῳ ὑπάρχοντα καὶ μηδεὶς ἀλλότριος μετασχέτω σοὶ
- 18 Olkoon sinun lähteesi sinun, ja iloitse nuoruutesi vaimosta.
Let blessing be on your fountain; have joy in the wife of your early years.
ἡ πηγὴ σου τοῦ ὕδατος ἔστω σοὶ ἰδία καὶ συνευφραίνου μετὰ γυναικὸς τῆς ἐκ νεότητός σου
- 19 Armas peura, suloinen vuorikauris - hänen rintansa sinua aina riemulla ravitkoot, hurmautuos alati hänen rakkaudesta.
As a loving hind and a gentle doe, let her breasts ever give you rapture; let your passion at all times be moved by her love.
ἐλαφος φιλίας καὶ πῶλος σῶν χαρίτων ὀμιλεῖτω σοὶ ἡ δὲ ἰδία ἡγείσθω σοὶ καὶ συνέστω σοὶ ἐν παντί καιρῷ ἐν γὰρ τῇ ταύτης φιλίᾳ συμπεριφερόμενος πολλοστός ἔσῃ
- 20 Miksi, poikani, hurmautuisit irstaaseen naiseen ja syleillisit vieraan vaimon povea?
Why let yourself, my son, go out of the way with a strange woman, and take another woman in your arms?
μὴ πολὺς ἴσθι πρὸς ἀλλοτρίαν μηδὲ συνέχου ἀγκάλαις τῆς μὴ ἰδίας

- 21 Sillä Herran silmien edessä ovat miehen tiet, ja hän tutkii kaikki hänen polkunsa.
For a man's ways are before the eyes of the Lord, and he puts all his goings in the scales.
ἐνώπιον γάρ εἰσιν τῶν τοῦ θεοῦ ὀφθαλμῶν ὁδοὶ ἀνδρός· εἰς δὲ πάσας τὰς τροχιάς αὐτοῦ σκοπεύει
- 22 Jumalattoman vangitsevat hänen rikoksensa, ja hän tarttuu oman syntinsä pauloihin.
The evil-doer will be taken in the net of his crimes, and prisoned in the cords of his sin.
παρανομίαι ἀνδρα ἀγρεύουσιν σειραῖς δὲ τῶν ἑαυτοῦ ἀμαρτιῶν ἕκαστος σφιγγεται
- 23 Kurittomuuteensa hän kuolee ja suistuu harhaan suuressa hulluudessaan.
He will come to his end for need of teaching; he is so foolish that he will go wandering from the right way.
οὗτος τελευτᾷ μετὰ ἀπαιδεύτων ἐκ δὲ πλήθους τῆς ἑαυτοῦ βιότητος ἐξερρίφη καὶ ἀπόλετο δι' ἀφροσύνην
- 1 Poikani, jos olet ketä lähimmäisesellesi taannut, lyönyt kättä vieraalle;
My son, if you have made yourself responsible for your neighbour, or given your word for another,
υἱέ ἐὰν ἐγγυήσῃ σὸν φίλον παραδώσεις σὴν χεῖρα ἐχθρῷ
- 2 jos olet kietoutunut oman suusi sanoihin, joutunut suusi sanoista kiinni,
You are taken as in a net by the words of your mouth, the sayings of your lips have overcome you.
παγίς γὰρ ἰσχυρὰ ἀνδρὶ τὰ ἴδια χεῖλη καὶ ἀλίσκεται χεῖλεσιν ἰδίου στόματος
- 3 niin tee toki, poikani, pelastuaksesi tämä, koska olet joutunut lähimmäisesi kouriin: Mene, heittäydy maahan ja ahdistista lähimmäistäsi;
Do this, my son, and make yourself free, because you have come into the power of your neighbour; go without waiting, and make a strong request to your neighbour.
ποιεῖ υἱέ ἃ ἐγὼ σοὶ ἐντέλλομαι καὶ σφῶς ἤκεις γὰρ εἰς χεῖρας κακῶν διὰ σὸν φίλον ἴθι μὴ ἐκλυόμενος παρόξυνε δὲ καὶ τὸν φίλον σου ὃν ἐνεγυήσω
- 4 älä suo silmillesi unta äläkä silmäluomillesi lepoa.
Give no sleep to your eyes, or rest to them;
μὴ δῶς ὕπνον σοῖς ὄμμασιν μηδὲ ἐπινυστάξης σοῖς βλεφάροις
- 5 Pelastaudu käsistä niinkuin gaselli, niinkuin lintu pyydystäjän käsistä.
Make yourself free, like the roe from the hand of the archer, and the bird from him who puts a net for her.
ἵνα σφῶξῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος
- 6 Mene, laiska, muurahaisen tykö, katso sen menoja ja viisastu.
Go to the ant, you hater of work; give thought to her ways and be wise:
ἴθι πρὸς τὸν μύρμηκα ὃ ὀκνηρὸς καὶ ζήλωσον ἰδὼν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ γενοῦ ἐκεῖνου σοφώτερος
- 7 Vaikka sillä ei ole ruhtinasta, ei päällysmiestä eikä hallitsijaa,
Having no chief, overseer, or ruler,
ἐκεῖνος γὰρ γεωργίου μὴ ὑπάρχοντος μηδὲ τὸν ἀναγκάζοντα ἔχων μηδὲ ὑπὸ δεσπότην ὄν
- 8 se kuitenkin hankkii leipänsä kesällä ja kokoaa varastoon ruokansa elonaikana.
She gets her meat in the summer, storing up food at the time of the grain-cutting.
ἐτοιμάζεται θέρους τὴν τροφὴν πολλὴν τε ἐν τῷ ἀμῆτι ποιεῖται τὴν παράθεσιν [8α] ἢ πορεύθητι πρὸς τὴν μέλισσαν καὶ μάθε ὡς ἐργάτις ἐστὶν τὴν τε ἐργασίαν ὡς σεμνὴν ποιεῖται [8β] ἢς τοὺς πόνους βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται πρὸς ὑγίειαν προσφέρονται ποθεινὴ δὲ ἐστὶν πᾶσιν καὶ ἐπίδοξος [8ξ] καίπερ οὕσα τῇ ῥώμῃ ἀσθενῆς τὴν σοφίαν τιμήσασα προήχθη
- 9 Kuinka kauan sinä, laiska, makaat, milloinka nousestasi unestasi?
How long will you be sleeping, O hater of work? when will you get up from your sleep?
ἕως τίνος ὀκνηρὸς κατάκεισαι πότε δὲ ἐξ ὕπνου ἐγερθήσῃ
- 10 Nuku vielä vähän, torku vähän, makaa vähän ristissä käsin,
A little sleep, a little rest, a little folding of the hands in sleep:
ὀλίγον μὲν ὕπνοις ὀλίγον δὲ κάθησαι μικρὸν δὲ νυστάζεις ὀλίγον δὲ ἀναγκαλίξῃ χερσὶν στήθῃ

- 11 niin köyhyys käy päällesi niinkuin rosvo ja puute niinkuin asetettu mies.
Then loss will come on you like an outlaw, and your need like an armed man
εἴτ' ἐμπαράγινεται σοι ὡσπερ κακὸς ὁδοιπόρος ἡ πενία καὶ ἡ ἔνδεια ὡσπερ ἀγαθὸς δρομεὺς [11a] ἐὰν δὲ ἄοκνος ἦς ἤξει ὡσπερ πηγὴ ὁ ἀμηγρὸς σου ἢ δὲ ἔνδεια ὡσπερ κακὸς δρομεὺς ἀπαιτομολήσ
ει
- 12 Kelvoton ihminen, väärä mies on se, joka kulkee suu täynnä vilppiä,
A good-for-nothing man is an evil-doer; he goes on his way causing trouble with false words;
ἀνὴρ ἄφρων καὶ παράνομος πορεύεται ὁδοῦς οὐκ ἀγαθᾶς
- 13 silmää iskee, jaloillaan merkkiä antaa, sormillansa viitto,
Making signs with his eyes, rubbing with his feet, and giving news with his fingers;
ὁ δ' αὐτὸς ἐννεύει ὀφθαλμῷ σημαίνει δὲ ποδὶ διδάσκει δὲ ἐννεύμασιν δακτύλων
- 14 kavaluus mielessä, paha aina hankitsee, riitoja rakentaa.
His mind is ever designing evil: he lets loose violent acts.
διεστραμμένη δὲ καρδίᾳ τεκταινεται κακὰ ἐν παντὶ καιρῷ ὁ τοιοῦτος ταραχὰς συνίστησιν πόλει
- 15 Sentähden hänen turmionsa tulee yhtäkkiä, tuokiossa hänet rusennetaan, eikä apua ole.
For this cause his downfall will be sudden; quickly he will be broken, and there will be no help for him.
διὰ τοῦτο ἐξαπίνης ἔρχεται ἡ ἀπώλεια αὐτοῦ διακοπὴ καὶ συντριβὴ ἀνιάτος
- 16 Näitä kuutta Herra vihaa, ja seitsemää hänen sielunsa kauhistuu:
Six things are hated by the Lord; seven things are disgusting to him:
ὅτι χაίρει πᾶσιν οἷς μισεῖ ὁ κύριος συντριβεται δὲ δι' ἀκαθαρσίαν ψυχῆς
- 17 ylpeitä silmiä, valheellista kieltä, käsiä, jotka vuodattavat viatonta verta,
Eyes of pride, a false tongue, hands which take life without cause;
ὀφθαλμοὶ ὑβριστοῦ γλῶσσα ἄδικος χεῖρες ἐκχέουσαι αἷμα δικαίου
- 18 sydäntä, joka häijyjä juonia miettii, jalkoja, jotka kiiruusti juoksevat pahaan,
A heart full of evil designs, feet which are quick in running after sin;
καὶ καρδία τεκταινομένη λογισμοῦς κακοῦς καὶ πόδες ἐπισπεύδοντες κακοποιεῖν
- 19 väärää todistajaa, joka valheita puhuu, ja riidan rakentajaa veljesten kesken.
A false witness, breathing out untrue words, and one who lets loose violent acts among brothers.
ἐκκαίει ψεῦδη μάρτυς ἄδικος καὶ ἐπιτέμπει κρίσεις ἀνὰ μέσον ἀδελφῶν
- 20 Säilytä, poikani, isäsi käsky äläkä hylkää äitisi opetusta.
My son, keep the rule of your father, and have in memory the teaching of your mother:
υἱέ φύλασσε νόμους πατρὸς σου καὶ μὴ ἀπόση θεσμοῦς μητρὸς σου
- 21 Pidä ne aina sydämellesi sidottuina, kääri ne kaulasi ympärille.
Keep them ever folded in your heart, and have them hanging round your neck.
ἄφασαι δὲ αὐτοὺς ἐπὶ σῆ ψυχῇ διὰ παντὸς καὶ ἐγκλοῖωσαι ἐπὶ σῶ τραχήλῳ
- 22 Kulkieksasi ne sinua taluttakoot, maatessasi sinua vartioikoot, herätessäsi sinua puhutelkoot.
In your walking, it will be your guide; when you are sleeping, it will keep watch over you; when you are awake, it will have talk with you.
ἡνίκα ἂν περιπατῆς ἐπάγου αὐτήν καὶ μετὰ σοῦ ἔστω ὡς δ' ἂν καθεῦδης φυλασσέτω σε ἵνα ἐγειρομένῳ συλλαλήῃ σοι
- 23 Sillä käsky on lamppu, opetus on valo, ja kurittava nuhde on elämän tie,
For the rule is a light, and the teaching a shining light; and the guiding words of training are the way of life.
ὅτι λόγος ἐντολῆ νόμου καὶ φῶς καὶ ὁδὸς ζωῆς ἔλεγχος καὶ παιδεία

- 24 että varjeltuisit pahasta naisesta, vieraan vaimon liukkaasta kielestä.
They will keep you from the evil woman, from the smooth tongue of the strange woman.
τοῦ διαφυλάσσειν σε ἀπὸ γυναικὸς ὑπάνδρου καὶ ἀπὸ διαβολῆς γλώσσης ἀλλοτρίας
- 25 Älköön sydämesi himoitko hänen kauneuttaan, älköönkä hän sinua katseillaan vangitko.
Let not your heart's desire go after her fair body; let not her eyes take you prisoner.
μὴ σε νικήσῃ κάλλους ἐπιθυμία μηδὲ ἀγρευθῆς σοῖς ὀφθαλμοῖς μηδὲ συναρπασθῆς ἀπὸ τῶν αὐτῆς βλεφάρων
- 26 Sillä porttonaisen tähden menee leipäkakkukin, ja naitu nainen pyydystää kallista sielua.
For a loose woman is looking for a cake of bread, but another man's wife goes after one's very life.
τιμὴ γὰρ πόρνης ὄση καὶ ἐνὸς ἄρτου γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀγρεύει
- 27 Voiko kukaan kuljettaa tulta helmassaan, puvun häneltä palamatta?
May a man take fire to his breast without burning his clothing?
ἀποδήσει τις πῦρ ἐν κόλπῳ τὰ δὲ ἱμάτια οὐ κατακαύσει
- 28 Voiko kukaan kävellä hiilloksella, jalkain häneltä kärventymättä?
Or may one go on lighted coals, and his feet not be burned?
ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθρώκων πυρός τοὺς δὲ πόδας οὐ κατακαύσει
- 29 Samoin käy sen, joka menee lähimmäisensä vaimon luo: ei jää rankaisematta kukaan, joka häneen kajoaa.
So it is with him who goes in to his neighbour's wife; he who has anything to do with her will not go free from punishment.
οὕτως ὁ εἰσελθὼν πρὸς γυναῖκα ὑπάνδρον οὐκ ἀθωωθήσεται οὐδὲ πᾶς ὁ ἀπτόμενος αὐτῆς
- 30 Eikö halveksita varasta, vaikka hän olisi nälissään varastanut hengenpiteikseen?
Men do not have a low opinion of a thief who takes food when he is in need of it:
οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἀλφῇ τις κλέπτων κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν πεινῶν
- 31 Onhan hänen, jos tavataan, seitsenkertaisesti korvattava, annettava kaikki talonsa varat.
But if he is taken in the act he will have to give back seven times as much, giving up all his property which is in his house.
ἐὰν δὲ ἀλφῇ ἀποτεῖσει ἑπταπλάσια καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ δοῦς ῥύσεται ἑαυτόν
- 32 Joka vaimon kanssa avion rikkoo, on mieletön; itsensä menettää, joka niin tekee.
He who takes another man's wife is without all sense: he who does it is the cause of destruction to his soul.
ὁ δὲ μοιχὸς δι' ἔνδειαν φρενῶν ἀπόλειαν τῆ ψυχῆ αὐτοῦ περιποιεῖται
- 33 Hän saa vaivan ja häpeän, eikä hänen häväistystään pyyhitä pois.
Wounds will be his and loss of honour, and his shame may not be washed away.
ὀδύνας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει τὸ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα
- 34 Sillä luulevaisuus nostaa miehen vihan, ja säälimätön on hän koston päivänä.
For bitter is the wrath of an angry husband; in the day of punishment he will have no mercy.
μεστὸς γὰρ ζήλου θυμὸς ἀνδρὸς αὐτῆς οὐ φείσεται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως
- 35 Ei hän huoli mistään lunastusmaksusta, ei suostu, vaikka kuinka lahjaasi lisää.
He will not take any payment; and he will not make peace with you though your money offerings are increased.
οὐκ ἀνταλλάσσεται οὐδενὸς λύτρου τὴν ἐχθραν οὐδὲ μὴ διαλυθῆ πολλῶν δώρων
- 1 Poikani, noudata minun sanojani ja kätke mieleesi minun käskyni.
My son, keep my sayings, and let my rules be stored up with you.
υἱέ φύλασσε ἐμοὺς λόγους τὰς δὲ ἐμὰς ἐντολὰς κρύψον παρὰ σεαυτῷ [1a] υἱέ τίμα τὸν κύριον καὶ ἰσχύσεις πλὴν δὲ αὐτοῦ μὴ φοβοῦ ἄλλον
- 2 Noudata minun käskyjäni, niin saat elää, säilytä opetukseni kuin silmäteräsi.
Keep my rules and you will have life; let my teaching be to you as the light of your eyes;
φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς καὶ βιώσεις τοὺς δὲ ἐμοὺς λόγους ὥσπερ κόρας ὀμμάτων

- 3 Sido ne kiinni sormiisi, kirjoita ne sydämesi tauluun.
Let them be fixed to your fingers, and recorded in your heart.
περιθου δὲ αὐτοὺς σοῖς δακτύλοις ἐπίγραψον δὲ ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου
- 4 Sano viisaudelle: "Sinä olet sisareni", kutsu ymmärrystä sukulaiseksi,
Say to wisdom, You are my sister; let knowledge be named your special friend:
εἶπον τὴν σοφίαν σὴν ἀδελφὴν εἶναι τὴν δὲ φρόνησιν γνώριμον περιποίησαι σεαυτῷ
- 5 että varjeltuisit irstaalta naiselta, vieraalta vaimolta, joka sanoillansa liehakoitsee.
So that they may keep you from the strange woman, even from her whose words are smooth.
ἵνα σε τηρήσῃ ἀπὸ γυναικὸς ἀλλοτρίας καὶ πονηρᾶς ἂν σε λόγοις τοῖς πρὸς χάριν ἐμβάλῃται
- 6 Sillä minä katselin taloni ikkunasta ristikon läpi,
Looking out from my house, and watching through the window,
ἀπὸ γὰρ θυρίδος ἐκ τοῦ οἴκου αὐτῆς εἰς τὰς πλατείας παρακύπτουσα
- 7 ja minä näin yksinkertaisten joukossa, havaitsin poikain seassa nuorukaisen, joka oli mieltä vailla.
I saw among the young men one without sense,
ὄν ἂν ἴδη τῶν ἀφρόνων τέκνων νεανίαν ἐνδεῆ φρενῶν
- 8 Hän kulki katua erään naisen kulmaukseen ja asteli hänen majaansa päin
Walking in the street near the turn of her road, going on the way to her house,
παραπορευόμενον παρὰ γωνίαν ἐν διόδοις οἴκων αὐτῆς
- 9 päivän illaksi hämärtyessä, yön aikana, pimeässä.
At nightfall, in the evening of the day, in the black dark of the night.
καὶ λαλοῦντα ἐν σκότει ἔσπερινῷ ἠνίκα ἂν ἡσυχία νυκτερινῇ ἢ καὶ γνοφώδης
- 10 Ja katso, nainen tulee häntä vastaan, porton puvussa, kavala sydämeltä.
And the woman came out to him, in the dress of a loose woman, with a designing heart;
ἢ δὲ γυνὴ συναντᾷ αὐτῷ εἶδος ἔχουσα πορνικόν ἢ ποιεῖ νέων ἐξίπτασθαι καρδίας
- 11 Hän on levoton ja hillitön, eivät pysy hänen jalkansa kotona;
She is full of noise and uncontrolled; her feet keep not in her house.
ἀνεπτερωμένη δὲ ἔστιν καὶ ἄσωτος ἐν οἴκῳ δὲ οὐχ ἡσυχάζουσιν οἱ πόδες αὐτῆς
- 12 milloin hän on kadulla, milloin toreilla, ja väijyy joka kulmassa.
Now she is in the street, now in the open spaces, waiting at every turning of the road.
χρόνον γὰρ τίνα ἔξω ῥέμβεται χρόνον δὲ ἐν πλατείαις παρὰ πᾶσαν γωνίαν ἐνεδρεύει
- 13 Hän tarttui nuorukaiseen, suuteli häntä ja julkeasti katsoen sanoi hänelle:
So she took him by his hand, kissing him, and without a sign of shame she said to him:
εἶτα ἐπιλαβομένη ἐφίλησεν αὐτόν ἀναιδεῖ δὲ προσώπῳ προσεῖπεν αὐτῷ
- 14 "Minun oli uhrattava yhteysuhri, tänä päivänä olen täyttänyt lupaukseni.
I have a feast of peace-offerings, for today my oaths have been effected.
θυσία εἰρηνικὴ μοί ἔστιν σήμερον ἀποδίδωμι τὰς εὐχὰς μου
- 15 Sentähden läksin ulos sinua vastaan, etsiäkseni sinua, ja olen sinut löytänyt.
So I came out in the hope of meeting you, looking for you with care, and now I have you.
ἐνεκα τούτου ἐξῆλθον εἰς συνάντησίν σοι ποθοῦσα τὸ σὸν πρόσωπον εὐρηκά σε
- 16 Olen leposijalleni peitteitä levittänyt, kirjavaa Egyptin liinavaatetta.
My bed is covered with cushions of needlework, with coloured cloths of the cotton thread of Egypt;
κειρίαις τέτακα τὴν κλίνην μου ἀμφιτάποις δὲ ἔστρωκα τοῖς ἀπ' αἰγύπτου

- 17 Vuoteeseeni olen pirskoitellut mirhaa, aloeta ja kanelia.
I have made my bed sweet with perfumes and spices.
διέρραγκα τὴν κοίτην μου κρόκῳ τὸν δὲ οἶκόν μου κινναμώμῳ
- 18 Tule, nauttikaamme lemmestä aamuun asti, riemuitkaamme rakkaudesta.
Come, let us take our pleasure in love till the morning, having joy in love's delights.
ἔλθε καὶ ἀπολαύσωμεν φιλίας ἕως ὄρθρου δεῦρο καὶ ἐγκυλισθῶμεν ἔρωτι
- 19 Sillä mieheni ei ole kotona, hän meni matkalle kauas.
For the master of the house is away on a long journey:
οὐ γὰρ πάρεστιν ὁ ἀνὴρ μου ἐν οἴκῳ πεπόρευται δὲ ὁδὸν μακρὰν
- 20 Rahakukkaron hän otti mukaansa ja tulee kotiin vasta täydenkuun päiväksi."
He has taken a bag of money with him; he is coming back at the full moon.
ἔνδεσμον ἀργυρίου λαβὼν ἐν χειρὶ αὐτοῦ δι' ἡμερῶν πολλῶν ἐπανήξει εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 21 Hän taivutti hänet paljolla houkuttelullaan, vietteli liukkailla huulillansa:
With her fair words she overcame him, forcing him with her smooth lips.
ἀπεπλάνησεν δὲ αὐτὸν πολλῇ ὀμιλίᾳ βρόχοις τε τοῖς ἀπὸ χειλέων ἐξώκειλεν αὐτόν
- 22 äkkiä hän lähti hänen jälkeensä, niinkuin härkä menee teuraaksi, niinkuin hullu jalkarautoissa kuritettavaksi,
The simple man goes after her, like an ox going to its death, like a roe pulled by a cord;
ὁ δὲ ἐπηκολούθησεν αὐτῇ κεφωθεὶς ὡσπερ δὲ βοῦς ἐπὶ σφαγὴν ἄγεται καὶ ὡσπερ κύων ἐπὶ δεσμοῦς
- 23 niinkuin lintu kiiruhtaa paulaan; eikä tiennyt, että oli henkeänsä kaupalla, kunnes nuoli lävisti hänen maksansa.
Like a bird falling into a net; with no thought that his life is in danger, till an arrow goes into his side.
ἢ ὡς ἔλαφος τοξέεματι πεπληγὸς εἰς τὸ ἦπαρ σπεύδει δὲ ὡσπερ ὄρνεον εἰς παγίδα οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει
- 24 Sentähden, poikani, kuulkaa minua, kuunnelkaa minun sanoja.
So now, my sons, give ear to me; give attention to the sayings of my mouth;
νῦν οὖν υἱέ ἄκουέ μου καὶ πρόσεχε ῥήμασιν στόματός μου
- 25 Älköön poiketto sydämesi tuon naisen teille, älä eksy hänen poluillensa.
Let not your heart be turned to her ways, do not go wandering in her footsteps.
μὴ ἐκκλινάτω εἰς τὰς ὁδοὺς αὐτῆς ἡ καρδία σου
- 26 Sillä paljon on surmattuja, hänen kaatamiaan, lukuisasti niitä, jotka hän on kaikki tappanut.
For those wounded and made low by her are great in number; and all those who have come to their death through her are a great army.
πολλοὺς γὰρ τρώσασα καταβέβληκεν καὶ ἀναρίθμητοὶ εἰσιν οὗς πεφόνευκεν
- 27 Hänen majastaan käyvät tuonelan tiet, jotka vievät alas tuonelan kammioihin.
Her house is the way to the underworld, going down to the rooms of death.
ὁδοὶ ᾄδου ὁ οἶκος αὐτῆς κατάγουσαι εἰς τὰ ταμίεια τοῦ θανάτου
- 1 Eikö viisaus kutsu, eikö taito anna äänensä kuulua?
Is not wisdom crying out, and the voice of knowledge sounding?
σὺ τὴν σοφίαν κηρύξεις ἵνα φρόνησῖς σοι ὑπακούσῃ
- 2 Ylös kummuille, tien viereen, polkujen risteyksiin hän on asettunut.
At the top of the highways, at the meeting of the roads, she takes her place;
ἐπὶ γὰρ τῶν ὑψηλῶν ἄκρων ἐστὶν ἀνὰ μέσον δὲ τῶν τρίβων ἕστηκεν
- 3 Porttien pielissä, kaupungin portilla, oviaukoissa hän huutaa:
Where the roads go into the town her cry goes out, at the doorways her voice is loud:
παρὰ γὰρ πύλαις δυναστῶν παρεδρεύει ἐν δὲ εἰσόδοις ὑμνεῖται

- 4 "Teitä minä kutsun, miehet, ja ihmislapsille kaikuu minun ääneni.
I am crying out to you, O men; my voice comes to the sons of men.
ὕμᾱς ὃ ἄνθρωποι παρακαλῶ καὶ προίεμαι ἐμὴν φωνὴν υἱοῖς ἀνθρώπων
- 5 Tulkaa, yksinkertaiset, mieleviksi; tulkaa järkeviksi, te tyhmät.
Become expert in reason, O you simple ones; you foolish ones, take training to heart.
νοήσατε ἄκακοι πανουργίαν οἱ δὲ ἀπαιδευτοὶ ἐνθεσθε καρδίαν
- 6 Kuulkaa, sillä jalosti minä puhun, ja avaan huuleni puhumaan, mikä oikein on;
Give ear, for my words are true, and my lips are open to give out what is upright.
εἰσακούσατέ μου σεμνὰ γὰρ ἐρῶ καὶ ἀνοίσω ἀπὸ χειλέων ὀρθά
- 7 sillä totuutta minun suuni haastaa, ja jumalattomuus on minun huulilleni kauhistus.
For good faith goes out of my mouth, and false lips are disgusting to me.
ὅτι ἀλήθειαν μελετήσει ὁ φάρυγξ μου ἐβδελυγμένα δὲ ἐναντίον ἐμοῦ χεῖλη ψευδῆ
- 8 Vanhurskaat ovat minun suuni sanat kaikki, ei ole niissä mitään petollista, ei vääriä.
All the words of my mouth are righteousness; there is nothing false or twisted in them.
μετὰ δικαιοσύνης πάντα τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν οὐδὲ στραγγαλιῶδες
- 9 Ne ovat kaikki oikeat ymmärtäväiselle, suorat niille, jotka löysivät tiedon.
They are all true to him whose mind is awake, and straightforward to those who get knowledge.
πάντα ἐνώπια τοῖς συνιοῦσιν καὶ ὀρθὰ τοῖς εὐρίσκουσι γνῶσιν
- 10 Ottakaa minun kuritukseni, älkääkä hopeata, ja tieto ennen valituinta kultaa.
Take my teaching, and not silver; get knowledge in place of the best gold.
λάβετε παιδείαν καὶ μὴ ἀργύριον καὶ γνῶσιν ὑπὲρ χρυσίου δεδοκιμασμένον ἀνθαιρεῖσθε δὲ αἴσθησιν χρυσίου καθαροῦ
- 11 Sillä parempi on viisaus kuin helmet, eivät mitkään kalleudet vedä sille vertaa.
For wisdom is better than jewels, and all things which may be desired are nothing in comparison with her.
κρείσσων γὰρ σοφία λίθων πολυτελῶν πᾶν δὲ τίμιον οὐκ ἄξιον αὐτῆς ἐστίν
- 12 Minä, viisaus, olen perehtynyt mielevytyteen, olen löytänyt tiedon ja taidollisuuden.
I, wisdom, have made wise behaviour my near relation; I am seen to be the special friend of wise purposes.
ἐγὼ ἡ σοφία κατεσκεύασα βουλήν καὶ γνῶσιν καὶ ἔνοιαν ἐγὼ ἐπεκαλεσάμην
- 13 Herran pelko on pahan vihaamista. Kopeutta ja ylpeyttä, paha tietä ja kavalaa suuta minä vihaan.
The fear of the Lord is seen in hating evil: pride, a high opinion of oneself, the evil way, and the false tongue, are unpleasing to me.
φόβος κυρίου μισεῖ ἀδικίαν ὕβριν τε καὶ ὑπερηφανίαν καὶ ὁδοὺς πονηρῶν μεμίσηκα δὲ ἐγὼ διεστραμμένας ὁδοὺς κακῶν
- 14 Minulla on neuvo ja neuvokkuus; minä olen ymmärrys, minulla on voima.
Wise design and good sense are mine; reason and strength are mine.
ἐμὴ βουλή καὶ ἀσφάλεια ἐμὴ φρόνησις ἐμὴ δὲ ἰσχὺς
- 15 Minun avullani kuninkaat hallitsevat, ruhtinaat säädöksensä vanhurskaasti säätävät.
Through me kings have their power, and rulers give right decisions.
δι' ἐμοῦ βασιλεῖς βασιλεύουσιν καὶ οἱ δυνάσται γράφουσιν δικαιοσύνην
- 16 Minun avullani päämiehet vallitsevat ja ylhäiset, maan tuomarit kaikki.
Through me chiefs have authority, and the noble ones are judging in righteousness.
δι' ἐμοῦ μεγιστάνες μεγαλύνονται καὶ τύραννοι δι' ἐμοῦ κρατοῦσι γῆς
- 17 Minä rakastan niitä, jotka minua rakastavat, ja jotka minua varhain etsivät, ne löytävät minut.
Those who have given me their love are loved by me, and those who make search for me with care will get me.
ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ οἱ δὲ ἐμὲ ζητοῦντες εὐρήσουσιν

- 18 Minun tykönäni on rikkaus ja kunnia, ikivanha varallisuus ja vanhurskaus.
Wealth and honour are in my hands, even wealth without equal and righteousness.
πλοῦτος καὶ δόξα ἐμοὶ ὑπάρχει καὶ κτήσεις πολλῶν καὶ δικαιοσύνη
- 19 Minun hedelmäni on parempi kuin kulta, kuin puhtain kulta, minun antamani voitto valituinta hopeata parempi.
My fruit is better than gold, even than the best gold; and my increase is more to be desired than silver.
βέλτιον ἐμὲ καρπίζεσθαι ὑπὲρ χρυσίον καὶ λίθον τίμιον τὰ δὲ ἐμὰ γενήματα κρείσσω ἀργυρίου ἐκλεκτοῦ
- 20 Minä vaellan vanhurskauden polkua, oikeuden teitten keskikohtaa,
I go in the road of righteousness, in the way of right judging:
ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης περιπατῶ καὶ ἀνὰ μέσον τριβῶν δικαιώματος ἀναστρέφομαι
- 21 antaakseni niille, jotka minua rakastavat, pysyvän perinnön ja täyttääkseni heidän aarrekkamionsa.
So that I may give my lovers wealth for their heritage, making their store-houses full.
ἵνα μερίσω τοῖς ἐμὲ ἀγαπῶσιν ὑπαρξιν καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν ἐμπλήσω ἀγαθῶν [21a] ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα μνημονεύσω τὰ ἐξ αἰῶνος ἀριθμησά
- 22 Herra loi minut töittänsä esikoiseksi, ensimmäiseksi teoistaan, ennen aikojen alkua.
The Lord made me as the start of his way, the first of his works in the past.
κύριος ἔκτισέν με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ
- 23 Iankaikkisuudesta minä olen asetettu olemaan, alusta asti, hamasta maan ikiajoista.
From eternal days I was given my place, from the birth of time, before the earth was.
πρὸ τοῦ αἰῶνος ἐθεμελίωσέν με ἐν ἀρχῇ
- 24 Ennenkuin syvyyksiä oli, synmyin minä, ennenkuin oli lähteitä, vedestä rikkaita.
When there was no deep I was given birth, when there were no fountains flowing with water.
πρὸ τοῦ τὴν γῆν ποιῆσαι καὶ πρὸ τοῦ τὰς ἀβύσσους ποιῆσαι πρὸ τοῦ προελθεῖν τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων
- 25 Ennenkuin vuoret upotettiin paikoilleen, ennen kukkuloita, synnyin minä,
Before the mountains were put in their places, before the hills was my birth:
πρὸ τοῦ ὄρη ἐδρασθῆναι πρὸ δὲ πάντων βουνῶν γεννᾶ με
- 26 kun hän ei vielä ollut tehnyt maata, ei mantua, ei maanpiirin tomujen alkuakaan.
When he had not made the earth or the fields or the dust of the world.
κύριος ἐποίησεν χώρας καὶ ἀοικήτους καὶ ἄκρα οἰκούμενα τῆς ὑπ' οὐρανόν
- 27 Kun hän taivaat valmisti, olin minä siinä, kun hän veti piirin syvyyden pinnalle,
When he made ready the heavens I was there: when he put an arch over the face of the deep:
ἠνίκα ἠτοίμαζεν τὸν οὐρανόν συμπαρήμην αὐτῷ καὶ ὅτε ἀφώριζεν τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπ' ἀνέμων
- 28 kun hän teki vahvoiksi pilvet korkeudessa, kun syvyyden lähteet saivat voiman,
When he made strong the skies overhead: when the fountains of the deep were fixed:
ἠνίκα ἰσχυρὰ ἐποίησε τὰ ἄνω νέφη καὶ ὡς ἀσφαλεῖς ἐτίθει πηγὰς τῆς ὑπ' οὐρανόν
- 29 kun hän merelle asetti sen rajat, että vedet eivät kävisi hänen käskynsä yli, kun hän vahvisti maan perustukset,
When he put a limit to the sea, so that the waters might not go against his word: when he put in position the bases of the earth:
καὶ ἰσχυρὰ ἐποίησε τὰ θεμέλια τῆς γῆς
- 30 silloin minä hänen sivullansa hoidokkina olin, ihastuksissani olin päivästä päivään ja leikitsin hänen edessänsä kaikin ajoin;
Then I was by his side, as a master workman: and I was his delight from day to day, playing before him at all times;
ἤμην παρ' αὐτῷ ἀρμόζουσα ἐγὼ ἤμην ἢ προσέχαιρην καθ' ἡμέραν δὲ εὐφρανόμην ἐν προσώπῳ αὐτοῦ ἐν παντὶ καιρῷ
- 31 leikitsin hänen maanpiirinsä päällä, ja ihastukseni olivat ihmislapset.
Playing in his earth; and my delight was with the sons of men.
ὅτε εὐφραίνετο τὴν οἰκουμένην συντελέσας καὶ ἐνευφραίνετο ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων

- 32 Siis te, lapset, kuulkaa minua; autuaat ne, jotka noudattavat minun teitäni!
Give ear to me then, my sons: for happy are those who keep my ways.
νῦν οὖν υἱέ ἄκουέ μου
- 34 Autuas se ihminen, joka minua kuulee, valvoo minun ovillani päivästä päivään, vartioitsee minun oveni pieliä!
Happy is the man who gives ear to me, watching at my doors day by day, keeping his place by the pillars of my house.
μακάριος ἀνὴρ ὃς εἰσακούσεται μου καὶ ἄνθρωπος ὃς τὰς ἐμὰς ὁδοὺς φυλάξει ἀγρυπνῶν ἐπ' ἐμαῖς θύραις καθ' ἡμέραν τῶν σταθμῶν ἐμῶν εἰσόδων
- 35 Sillä joka minut löytää, löytää elämän ja saa Herran mielisuosion.
For whoever gets me gets life, and grace from the Lord will come to him.
αἱ γὰρ ἔξοδοί μου ἔξοδοι ζωῆς καὶ ἐτοιμάζεται θέλησις παρὰ κυρίου
- 36 Mutta joka menee minusta harhaan, saa vahingon sielullensa; kaikki, jotka minua vihaavat, rakastavat kuolemaa."
But he who does evil to me, does wrong to his soul: all my haters are in love with death.
οἱ δὲ εἰς ἐμὲ ἀμαρτάνοντες ἀσεβοῦσιν τὰς ἐαυτῶν ψυχὰς καὶ οἱ μισοῦντές με ἀγαπῶσιν θάνατον
- 1 Viisaus on talonsa rakentanut, veistänyt seitsemän pylvästänsä.
Wisdom has made her house, putting up her seven pillars.
ἡ σοφία ὀικοδόμησεν ἐαυτῇ οἶκον καὶ ὑπήρρισεν στύλους ἑπτὰ
- 2 Hän on teuraansa teurastanut, viininsä sekoittanut ja myöskin pöytänsä kattanut.
She has put her fat beasts to death; her wine is mixed, her table is ready.
ἔσφαξεν τὰ ἐαυτῆς θύματα ἐκέρασεν εἰς κρατῆρα τὸν ἐαυτῆς οἶνον καὶ ἤτομάσατο τὴν ἐαυτῆς τράπεζαν
- 3 Hän on palvelijattarensa lähettänyt kutsua kuuluttamaan kaupungin kumpujen rinteiltä:
She has sent out her women-servants; her voice goes out to the highest places of the town, saying,
ἀπέστειλεν τοὺς ἐαυτῆς δούλους συγκαλούσα μετὰ ὑψηλοῦ κηρύγματος ἐπὶ κρατῆρα λέγουσα
- 4 "Joka yksinkertainen on, poiketkoon tänne". Sille, joka on mieltä vailla, hän sanoo:
Whoever is simple, let him come in here; and to him who has no sense, she says:
ὃς ἐστὶν ἄφρων ἐκκλινάτω πρὸς με καὶ τοῖς ἐνδεέσι φρενῶν εἴπειν
- 5 "Tulkaa, syökää minun leipääni ja juokaa viiniä, minun sekoittamaani.
Come, take of my bread, and of my wine which is mixed.
ἔλθατε φάγετε τῶν ἐμῶν ἄρτων καὶ πίετε οἶνον ὃν ἐκέρασα ὑμῖν
- 6 Hyljättäkää yksinkertaisuus, niin saatte elää, ja astukaa ymmärryksen tielle." -
Give up the simple ones and have life, and go in the way of knowledge.
ἀπολείπετε ἀφροσύνην καὶ ζήσεσθε καὶ ζητήσατε φρόνησιν ἵνα βιώσητε καὶ κατορθώσατε ἐν γνώσει σύνεσιν
- 7 Joka pilkkaaajaa ojentaa, saa itsellensä häpeän, ja häpeäpilkun se, joka jumalatonta nuhtelee.
He who gives teaching to a man of pride gets shame for himself; he who says sharp words to a sinner gets a bad name.
ὁ παιδεύων κακοὺς λήμψεται ἐαυτῷ ἀτιμίαν ἐλέγχων δὲ τὸν ἀσεβῆ μομησεται ἐαυτὸν
- 8 Älä nuhtele pilkkaaajaa, ettei hän sinua vihaisi; nuhtele viisasta, niin hän sinua rakastaa.
Do not say sharp words to a man of pride, or he will have hate for you; make them clear to a wise man, and you will be dear to him.
μὴ ἔλεγε κακοὺς ἵνα μὴ μισῶσιν σε ἔλεγε σοφόν καὶ ἀγαπήσει σε
- 9 Anna viisaalle, niin hän yhä viisastuu; opeta vanhurskasta, niin hän saa oppia lisää.
Give teaching to a wise man, and he will become wiser; give training to an upright man, and his learning will be increased.
δίδου σοφῷ ἀφορμὴν καὶ σοφώτερος ἔσται γνώριζε δικαίῳ καὶ προσθήσει τοῦ δέχεσθαι
- 10 Herran pelko on viisauden alku, ja Pyhimmän tunteminen on ymmärrystä. -
The fear of the Lord is the start of wisdom, and the knowledge of the Holy One gives a wise mind
ἀρχὴ σοφίας φόβος κυρίου καὶ βουλὴ ἁγίων σύνεσις [10α] τὸ γὰρ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς

- 11 "Sillä minun avullani päiväsi enenevät ja jatkuvat elämäsi vuodet.
For by me your days will be increased, and the years of your life will be long.
τούτω γὰρ τῷ τρόπῳ πολὺν ζήσεις χρόνον καὶ προστεθήσεται σοὶ ἔτη ζωῆς σου
- 12 Jos olet viisas, olet omaksi hyväksesi viisas; ja jos olet pilkkaaja, saat sinä sen yksin kestää."
If you are wise, you are wise for yourself; if your heart is full of pride, you only will have the pain of it.
οὐκ ἔστιν ἄλλοις σοφὸς ἢ ἑαυτῷ σοφὸς ἔσθι καὶ τοῖς πλησίον ἐὰν δὲ κακὸς ἀποβῆς μόνος ἀναντλήσεις κακὰ [12a] ὅς ἐρείδεται ἐπὶ ψεύδεσιν οὗτος ποιμανεῖ ἀνέμους ὁ δ' αὐτὸς διώξεται ὄργεια πετόμενα [12β] ἀπέλιπεν γὰρ ὁδοῦς τοῦ ἑαυτοῦ ἀμπελώνος τοὺς δὲ ἄζονας τοῦ ἰδίου γεωργίου πεπλάνηται [12ξ] διαπορεύεται δὲ δι' ἀνύδρου ἐρήμου καὶ γῆν διατεταγμένην ἐν διψώδεσιν συνάγει δὲ χερσὶν ἄκαρπια
- 13 Tyhmyys on nainen, levoton ja yksinkertainen, eikä hän mistään mitään tiedä.
The foolish woman is full of noise; she has no sense at all.
γυνὴ ἄφρων καὶ θρασεῖα ἐνδεῆς ψωμοῦ γίνεται ἢ οὐκ ἐπίσταται αἰσχύνην
- 14 Hän istuu talonsa ovella, istuimella kaupungin kummuilla,
Seated at the door of her house, in the high places of the town,
ἐκάθισεν ἐπὶ θύραις τοῦ ἑαυτῆς οἴκου ἐπὶ δίφρου ἐμφανῶς ἐν πλατείαις
- 15 kutsumassa ohikulkijoita, jotka käyvät polkujansa suoraan eteenpäin:
Crying out to those who go by, going straight on their way, she says:
προσκαλουμένη τοὺς παριόντας καὶ κατευθύνοντας ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν
- 16 "Joka yksinkertainen on, poiketkoon tänne". Ja sille, joka on mieltä vailla, hän sanoo:
Whoever is simple, let him come in here: and to him who is without sense, she says:
ὅς ἔστιν ὑμῶν ἀφρονέστατος ἐκκλινάτω πρὸς με ἐνδεέσι δὲ φρονήσεως παρακελεύομαι λέγουσα
- 17 "Varastettu vesi on makeata, ja salattu leipä on suloista".
Drink taken without right is sweet, and food in secret is pleasing.
ἄρτων κρυφίων ἡδέως ἄψασθε καὶ ὕδατος κλοπῆς γλυκεροῦ
- 18 Eikä toinen tiedä, että haamuja on siellä, että hänen kutsuvieraansa ovat tuonelan laaksoissa.
But he does not see that the dead are there, that her guests are in the deep places of the underworld.
ὁ δὲ οὐκ οἶδεν ὅτι γηγενεῖς παρ' αὐτῆ ὄλλυνται καὶ ἐπὶ πέτευρον ἔδου συναντῆ [18a] ἀλλὰ ἀποπήδησον μὴ ἐγγρονίσης ἐν τῷ τόπῳ μηδὲ ἐπιστήσης τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτήν [18β] οὕτως γὰρ διαβῆς ἢ ὕδωρ ἀλλότριον καὶ ὑπερβῆς ποταμὸν ἀλλότριον [18ξ] ἀπὸ δὲ ὕδατος ἀλλοτρίου ἀπόσχου καὶ ἀπὸ πηγῆς ἀλλοτρίας μὴ πίης [18δ] ἵνα πολὺν ζήσης χρόνον προστεθῆ δέ σοι ἔτη ζωῆς
- 1 Salomon sananlaskut. Viisas poika on isällensä iloksi, mutta tyhmä poika on äidillensä murheeksi.
A wise son makes a glad father, but a foolish son is a sorrow to his mother.
υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα υἱὸς δὲ ἄφρων λύπη τῆ μητρί
- 2 Vääryyden aarteet eivät auta, mutta vanhurskaus vapahtaa kuolemasta.
Wealth which comes from sin is of no profit, but righteousness gives salvation from death.
οὐκ ὠφελήσουσιν θησαυροὶ ἀνόμους δικαιοσύνη δὲ ῥύσεται ἐκ θανάτου
- 3 Herra ei salli vanhurskaan nälkää nähdä, mutta jumalattomien himon hän luotansa työntää.
The Lord will not let the upright be in need of food, but he puts far from him the desire of the evil-doers.
οὐ λιμοκτονήσει κύριος ψυχὴν δικαίαν ζωὴν δὲ ἀσεβῶν ἀνατρέψει
- 4 Köyhtyy, joka laiskasti kättä käyttää, mutta ahkerain käsi rikastuttaa.
He who is slow in his work becomes poor, but the hand of the ready worker gets in wealth.
πενία ἄνδρα ταπεινοῖ χεῖρες δὲ ἀνδρείων πλουτίζουσιν [4a] υἱὸς παιδευμένος σοφὸς ἔσται τῷ δὲ ἄφρονι διακόνῳ χρήσεται
- 5 Taitava poika kokoa kesällä, kunnoton poika elonaikana nukkuu.
He who in summer gets together his store is a son who does wisely; but he who takes his rest when the grain is being cut is a son causing shame.
διεσώθη ἀπὸ καύματος υἱὸς νοήμων ἀνεμόφορος δὲ γίνεται ἐν ἀμῆτῳ υἱὸς παράνομος

- 6 Siunaus on vanhurskaan pään päällä, mutta väkivaltaa kätkee jumalattomien suu.
Blessings are on the head of the upright, but the face of sinners will be covered with sorrow.
εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου στόμα δὲ ἀσεβῶν καλύψει πένθος ἄωρον
- 7 Vanhurskaan muistoa siunataan, mutta jumalattomien nimi lahoaa.
The memory of the upright is a blessing, but the name of the evil-doer will be turned to dust.
μνήμη δικαίων μετ' ἐγκωμίων ὄνομα δὲ ἀσεβοῦς σβέννυται
- 8 Viisassydäminen ottaa käskyt varteen, mutta hulluhuulinen kukistuu.
The wise-hearted man will let himself be ruled, but the man whose talk is foolish will have a fall.
σοφὸς καρδίᾳ δέξεται ἐντολὰς ὁ δὲ ἄστεργος χειλέσιν σκολιάζων ὑποσκελισθήσεται
- 9 Joka nuhteettomasti vaeltaa, vaeltaa turvassa, jonka tiet ovat väärät, se joutuu ilmi.
He whose ways are upright will go safely, but he whose ways are twisted will be made low.
ὅς πορεύεται ἀπλῶς πορεύεται πεποιθὸς ὁ δὲ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ γνωσθήσεται
- 10 Joka silmää iskee, saa aikaan tuskaa, ja hulluhuulinen kukistuu.
He who makes signs with his eyes is a cause of trouble, but he who makes a man see his errors is a cause of peace.
ὁ ἐννεύων ὀφθαλμοῖς μετὰ δόλον συνάγει ἀνδράσι λύπας ὁ δὲ ἐλέγχων μετὰ παρρησίας εἰρηνοποιεῖ
- 11 Vanhurskaan suu on elämän lähde, mutta jumalattomien suu kätkee väkivaltaa.
The mouth of the upright man is a fountain of life, but the mouth of the evil-doer is a bitter cup.
πηγὴ ζωῆς ἐν χειρὶ δικαίου στόμα δὲ ἀσεβοῦς καλύψει ἀπώλεια
- 12 Viha virittää riitoja, mutta rakkaus peittää rikkomukset kaikki.
Hate is a cause of violent acts, but all errors are covered up by love.
μῖσος ἐγείρει νεῖκος πάντας δὲ τοὺς μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει φιλία
- 13 Ymmärtäväisen huulilta löytyy viisaus, mutta joka on mieltä vailla, sille vitsa selkään!
In the lips of him who has knowledge wisdom is seen; but a rod is ready for the back of him who is without sense.
ὅς ἐκ χειλέων προφέρει σοφίαν ῥάβδῳ τύπτει ἄνδρα ἀκάρδιον
- 14 Viisaat kätkevät, minkä tietävät, mutta hullun suu on läheinen turmio.
Knowledge is stored up by the wise, but the mouth of the foolish man is a destruction which is near.
σοφοὶ κρύψουσιν αἰσθησὶν στόμα δὲ προπετοῦς ἐγγίξει συντριβῆ
- 15 Rikkaan tavara on hänen vahva kaupunkinsa, mutta vaivaisten köyhyys on heidän turmionsa.
The property of the man of wealth is his strong town: the poor man's need is his destruction.
κτῆσις πλουσίων πόλις ὄχυρά συντριβὴ δὲ ἀσεβῶν πενία
- 16 Vanhurskaan hankkima on elämäksi, jumalattoman saalis koituu synniksi.
The work of the upright gives life: the increase of the evil-doer is a cause of sin.
ἔργα δικαίων ζῶν ποιεῖ καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἁμαρτίας
- 17 Kuritusta noudattava on elämän tiellä, mutta nuhteet hylkäävä eksyy.
He who takes note of teaching is a way of life, but he who gives up training is a cause of error.
ὁδοὺς δικαίας ζωῆς φυλάσσει παιδεῖα παιδεῖα δὲ ἀνεξέλεγκτος πλανᾶται
- 18 Joka salavihaa pitää, sen huulilla on valhe, ja joka parjausta levittää, on tyhmä.
Hate is covered up by the lips of the upright man, but he who lets out evil about another is foolish.
καλύπτουσιν ἔχθραν χειλὶ δικαία οἱ δὲ ἐκφέροντες λοιδορίας ἀφρονέστατοὶ εἰσιν
- 19 Missä on paljon sanoja, siinä ei syntiä puutu; mutta joka huulensa hillitsee, se on taitava.
Where there is much talk there will be no end to sin, but he who keeps his mouth shut does wisely.
ἐκ πολυλογίας οὐκ ἐκφεύξη ἁμαρτίαν φειδόμενος δὲ χειλέων νοήμων ἔση

- 20 Vanhurskaan kieli on valituin hopea, jumalattomien äly on tyhjän veroinen.
The tongue of the upright man is like tested silver: the heart of the evil-doer is of little value.
ἄργυρος πεπυρωμένος γλῶσσα δικαίου καρδία δὲ ἀσεβοῦς ἐκλείψει
- 21 Vanhurskaan huulet kaitsevat monia, mutta hullut kuolevat mielettömyyteensä.
The lips of the upright man give food to men, but the foolish come to death for need of sense.
χεῖλη δικαίων ἐπίσταται ὑψηλά οἱ δὲ ἄφρονες ἐν ἐνδείᾳ τελευτῶσιν
- 22 Herran siunaus rikkaaksi tekee, ei oma vaiva siihen mitään lisää.
The blessing of the Lord gives wealth: hard work makes it no greater.
εὐλογία κυρίου ἐπὶ κεφαλὴν δικαίου αὕτη πλουτίζει καὶ οὐ μὴ προστεθῆ ἰσχυρὰ ἐν καρδίᾳ
- 23 Tyhmälle on iloksi ilkityön teko, mutta ymmärtäväiselle miehelle viisaus.
It is sport to the foolish man to do evil, but the man of good sense takes delight in wisdom.
ἐν γέλωτι ἄφρων πράσσει κακά ἢ δὲ σοφία ἀνδρὶ τίκτει φρόνησιν
- 24 Mitä jumalaton pelkää, se häntä kohtaa; mutta mitä vanhurskaat halajavat, se annetaan.
The thing feared by the evil-doer will come to him, but the upright man will get his desire.
ἐν ἀπολείᾳ ἀσεβῆς περιφέρεται ἐπιθυμία δὲ δικαίου δεκτὴ
- 25 Tuulispään käytyä ei jumalattontakaan enää ole, mutta vanhurskaan perustus pysyy iäti.
When the storm-wind is past, the sinner is seen no longer, but the upright man is safe for ever.
παραπορευομένης καταγιγῶσκει ἀφανίζεται ἀσεβῆς δίκαιος δὲ ἐκκλίνει σῶζεται εἰς τὸν αἰῶνα
- 26 Mitä hapan hampaille ja savu silmille, sitä laiska lähettäjäillensä.
Like acid drink to the teeth and as smoke to the eyes, so is the hater of work to those who send him.
ὡσπερ ὄμφαξ ὄδοσιν βλαβερὸν καὶ καπνὸς ὄμμασιν οὕτως παρανομία τοῖς χρωμένοις αὐτήν
- 27 Herran pelko elinpäiviä jatkaa, mutta jumalattomien vuodet lyhenevät.
The fear of the Lord gives long life, but the years of the evil-doer will be cut short.
φόβος κυρίου προστίθησιν ἡμέρας ἔτη δὲ ἀσεβῶν ὀλιγοθήσεται
- 28 Vanhurskasten odotus koituu iloksi, mutta jumalattomien toivo hukkuu.
The hope of the upright man will give joy, but the waiting of the evil-doer will have its end in sorrow.
ἐγγρονίζει δίκαιος εὐφροσύνη ἐλπίς δὲ ἀσεβῶν ὄλλυται
- 29 Herran johdatus on nuhteettoman turva, mutta väärintekijäin turmio.
The way of the Lord is a strong tower for the upright man, but destruction to the workers of evil.
ὀχύρωμα ὁσίου φόβος κυρίου συντριβὴ δὲ τοῖς ἐργαζομένοις κακά
- 30 Vanhurskas ei ikinä horju, mutta jumalattomat eivät saa asua maassa.
The upright man will never be moved, but evil-doers will not have a safe resting-place in the land.
δίκαιος τὸν αἰῶνα οὐκ ἐνδύσει ἀσεβεῖς δὲ οὐκ οἰκήσουσιν γῆν
- 31 Vanhurskaan suu kasvaa viisauden hedelmän, mutta kavala kieli hävitetään.
The mouth of the upright man is budding with wisdom, but the twisted tongue will be cut off.
στόμα δικαίου ἀποστάζει σοφίαν γλῶσσα δὲ ἀδίκου ἐξολεῖται
- 32 Vanhurskaan huulet tietävät, mikä otollista on, mutta jumalattomien suu on sulaa kavaluutta.
The lips of the upright man have knowledge of what is pleasing, but twisted are the mouths of evil-doers.
χεῖλη ἀνδρῶν δικαίων ἀποστάζει χάριτας στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποστρέφεται
- 1 Väärä vaaka on Herralle kauhistus, mutta täysi paino on hänelle otollinen.
Scales of deceit are hated by the Lord, but a true weight is his delight.
ζυγοὶ δόλιοι βδέλυγμα ἐνώπιον κυρίου στάθμιον δὲ δίκαιον δεκτὸν αὐτῷ

- 2 **Mihin ylpeys tulee, sinne tulee häpeäkin, mutta nöyräin tykönä on viisaus.**
When pride comes, there comes shame, but wisdom is with the quiet in spirit.
οὐ ἔν ἐισέλθῃ ὕβρις ἐκεῖ καὶ ἀτιμία στόμα δὲ ταπεινῶν μελετᾷ σοφίαν
- 3 **Oikeamielisiä ohjaa heidän nuhteettomuutensa, mutta uskottomat hävittää heidän vilppinsä.**
The righteousness of the upright will be their guide, but the twisted ways of the false will be their destruction.
ἀποθανῶν δίκαιος ἔλιπεν μετὰμελον πρόχειρος δὲ γίνεται καὶ ἐπίχαρτος ἀσεβῶν ἀπώλεια
- 5 **Nuhteettoman vanhurskaus tasoittaa hänen tiensä, mutta jumalaton sortuu jumalattomuuteensa.**
The righteousness of the good man will make his way straight, but the sin of the evil-doer will be the cause of his fall.
δικαιοσύνη ἀμώμους ὀρθοτομεῖ ὁδοὺς ἀσέβεια δὲ περιπίπτει ἀδικία
- 6 **Oikeamieliset vapahtaa heidän vanhurskautensa, mutta uskottomat vangitsee heidän oma himonsa.**
The righteousness of the upright will be their salvation, but the false will themselves be taken in their evil designs.
δικαιοσύνη ἀνδρῶν ὀρθῶν ῥύεται αὐτοὺς τῇ δὲ ἀπωλείᾳ αὐτῶν ἀλίσκονται παράνομοι
- 7 **Jumalattoman ihmisen kuollessa hukkuu hänen toivonsa, ja vääräin odotus hukkuu.**
At the death of an upright man his hope does not come to an end, but the hope of the evil-doer comes to destruction.
τελευτήσαντος ἀνδρὸς δικαίου οὐκ ὀλλυται ἐλπίς τὸ δὲ καύχημα τῶν ἀσεβῶν ὀλλυται
- 8 **Vanhurskas pelastetaan hädästä, ja jumalaton joutuu hänen sijaansa.**
The upright man is taken out of trouble, and in his place comes the sinner.
δίκαιος ἐκ θήρας ἐκδύνει ἀντ' αὐτοῦ δὲ παραδίδοται ὁ ἀσεβής
- 9 **Rietas suullansa turmelee lähimmäisensä, mutta taito on vanhurskaiden pelastus.**
With his mouth the evil man sends destruction on his neighbour; but through knowledge the upright are taken out of trouble.
ἐν στόματι ἀσεβῶν παγίς πολίταις αἰσθησις δὲ δικαίων εὐδοος
- 10 **Vanhurskaiden onnesta kaupunki iloitsee, ja jumalattomain hukkumisesta syntyy riemu.**
When things go well for the upright man, all the town is glad; at the death of sinners, there are cries of joy.
ἐν ἀγαθοῖς δικαίων κατώρθωσεν πόλις
- 11 **Oikeamielisten siunauksesta kaupunki kohoaa, mutta jumalattomain suu sitä hajottaa.**
By the blessing of the upright man the town is made great, but it is overturned by the mouth of the evil-doer.
στόμασιν δὲ ἀσεβῶν κατεσκάφη
- 12 **Mieltä vailla on, joka lähimmäistänsä halveksii, mutta ymmärtäväinen mies on vaiti.**
He who has a poor opinion of his neighbour has no sense, but a wise man keeps quiet.
μυκτηρίζει πολίτας ἐνδεῆς φρενῶν ἀνήρ δὲ φρόνιμος ἡσυχίαν ἄγει
- 13 **Joka panettelijana käy, ilmaisee salaisuuden, mutta jolla luotettava henki on, se säilyttää asian.**
He who goes about talking of others makes secrets public, but the true-hearted man keeps things covered.
ἀνὴρ δίγλωσσος ἀποκαλύπτει βουλάς ἐν συνεδρίῳ πιστὸς δὲ πνοῇ κρύπτει πράγματα
- 14 **Missä ohjausta ei ole, sortuu kansa, mutta neuvonantajain runsaus tuo menestyksen.**
When there is no helping suggestion the people will have a fall, but with a number of wise guides they will be safe.
οἷς μὴ ὑπάρχει κυβέρνησις πίπτουσιν ὥσπερ φύλλα σωτηρία δὲ ὑπάρχει ἐν πολλῇ βουλῇ
- 15 **Joka vierasta takaa, sen käy pahoin, mutta joka kädenlyöntiä vihaa, se on turvattu.**
He who makes himself responsible for a strange man will undergo much loss; but the hater of such undertakings will be safe.
πονηρὸς κακοποιεῖ ὅταν συμμείξῃ δικαίῳ μισεῖ δὲ ἦχον ἀσφαλείας
- 16 **Suloinen nainen saa kunniaa, ja voimalliset saavat rikkautta.**
A woman who is full of grace is honoured, but a woman hating righteousness is a seat of shame: those hating work will undergo loss, but the strong keep their wealth.
γυνὴ εὐχάριστος ἐγείρει ἀνδρὶ δόξαν θρόνος δὲ ἀτιμίας γυνὴ μισοῦσα δίκαια πλούτου ὀκνηροὶ ἐνδεεῖς γίνονται οἱ δὲ ἀνδρεῖοι ἐρείδονται πλούτῳ

- 17 Armelias mies tekee hyvää itsellensä, mutta armoton syöksee onnettomuuteen oman lihansa.
The man who has mercy will be rewarded, but the cruel man is the cause of trouble to himself.
τῆ ψυχῆ αὐτοῦ ἀγαθὸν ποιεῖ ἀνὴρ ἐλεήμων ἐξολλύει δὲ αὐτοῦ σῶμα ὁ ἀνελεήμων
- 18 Jumalaton hankkii pettäväistä voittoa, mutta joka vanhurskautta kylvää, saa pysyvän palkan.
The sinner gets the payment of deceit; but his reward is certain who puts in the seed of righteousness.
ἀσεβῆς ποιεῖ ἔργα ἄδικα σπέρμα δὲ δικαίων μισθὸς ἀληθείας
- 19 Joka on vakaa vanhurskaudessa, saa elämän; mutta joka pahaa tavoittaa, saa kuoleman.
So righteousness gives life; but he who goes after evil gets death for himself.
υἱὸς δίκαιος γεννᾶται εἰς ζωὴν διωγμὸς δὲ ἀσεβοῦς εἰς θάνατον
- 20 Väärämieliset ovat Herralle kauhistus, mutta nuhteettomasti vaeltaviin hän mielistyy.
The uncontrolled are hated by the Lord, but those whose ways are without error are his delight
βδέλυγμα κυρίῳ διεστραμμένοι ὁδοὶ προσδεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν
- 21 Totisesti: paha ei jää rankaisematta, mutta vanhurskasten jälkeläiset pelastuvat.
Certainly the evil-doer will not go free from punishment, but the seed of the upright man will be safe.
χερὶ χειρᾶς ἐμβαλὼν ἀδίκως οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται ὁ δὲ σπείρων δικαιοσύνην λήμψεται μισθὸν πιστόν
- 22 Kultarengas sian kärsässä on kaunis nainen, älyä vailla.
Like a ring of gold in the nose of a pig, is a beautiful woman who has no sense.
ὡσπερ ἐνώτιον ἐν ῥίνι ὄσ οὕτως γυναικὶ κακόφρονι κάλλος
- 23 Vanhurskaiden halajaminen vie onneen, jumalattomien toivo vihaan.
The desire of the upright man is only for good, but wrath is waiting for the evil-doer.
ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθὴ ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολείται
- 24 Toinen on antelias ja saa yhä lisää, toinen säästää yli kohtuuden ja vain köyhtyy.
A man may give freely, and still his wealth will be increased; and another may keep back more than is right, but only comes to be in need.
εἰσὶν οἱ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν εἰσὶν καὶ οἱ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται
- 25 Hyväatekeväinen sielu tulee ravituksi, ja joka muita virvoittaa, se itse kostuu.
He who gives blessing will be made fat, but the curser will himself be cursed.
ψυχὴ εὐλογομένη πᾶσα ἀπλή ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων
- 26 Joka viljan pitää takanaan, sitä kansa kiroaa, mutta joka viljan kaupaksi antaa, sen pään päälle tulee siunaus.
He who keeps back grain will be cursed by the people; but a blessing will be on the head of him who lets them have it for a price.
ὁ συνέχων σίτον ὑπολίπιτο αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εὐλογία δὲ εἰς κεφαλὴν τοῦ μεταδιδόντος
- 27 Joka hyvään pyrkii, etsii sitä, mikä otollista on, mutta joka pahaa etsii, sille se tulee.
He who, with all his heart, goes after what is good is searching for grace; but he who is looking for trouble will get it.
τεκταινόμενος ἀγαθὰ ζητεῖ χάριν ἀγαθὴν ἐκζητοῦντα δὲ κακὰ καταλήμψεται αὐτόν
- 28 Joka rikkauteensa luottaa, se kukistuu, mutta vanhurskaat viheriöitsevät niinkuin lehvä.
He who puts his faith in wealth will come to nothing; but the upright man will be full of growth like the green leaf.
ὁ πεποιθὼς ἐπὶ πλούτῳ οὗτος πεσεῖται ὁ δὲ ἀντιλαμβανόμενος δικαίων οὗτος ἀνατελεῖ
- 29 Joka talonsa rappiolle saattaa, perii tuulta, ja hullu joutuu viisaan orjaksi.
The troubler of his house will have the wind for his heritage, and the foolish will be servant to the wise-hearted.
ὁ μὴ συμπεριφερόμενος τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ κληρονομήσει ἄνεμον δουλεύσει δὲ ἄφρων φρονίμῳ
- 30 Vanhurskaan hedelmä on elämän puu, ja viisas voittaa sieluja.
The fruit of righteousness is a tree of life, but violent behaviour takes away souls.
ἐκ καρποῦ δικαιοσύνης φέεται δένδρον ζωῆς ἀφαιροῦνται δὲ ἄωροι ψυχὰι παρανόμων

- 31 Katso, vanhurskas saa palkkansa maan päällä, saati sitten jumalaton ja syntinen.
If the upright man is rewarded on earth, how much more the evil-doer and the sinner!
εἰ ὁ μὲν δίκαιος μόλις σφύζεται ὁ ἀσεβῆς καὶ ἁμαρτωλὸς τοῦ φανεῖται
- 1 Tietoa rakastaa, joka kuritusta rakastaa, mutta järjetön se, joka nuhdetta vihaa.
A lover of training is a lover of knowledge; but a hater of teaching is like a beast.
ὁ ἀγαπῶν παιδείαν ἀγαπᾷ αἴσθησιν ὁ δὲ μισῶν ἐλέγχους ἄφρων
- 2 Hyvä saa Herran mielisuosion, mutta juonittelijan hän tuomitsee syyliseksi.
A good man has grace in the eyes of the Lord; but the man of evil designs gets punishment from him.
κρείσσων ὁ εὐρῶν χάριν παρὰ κυρίῳ ἀνὴρ δὲ παράνομος παρασιωπηθήσεται
- 3 Ei ihminen kestä jumalattomuuden varassa, mutta vanhurskasten juuri on horjumaton.
No man will make himself safe through evil-doing; but the root of upright men will never be moved.
οὐ κατορθώσει ἄνθρωπος ἐξ ἀνόμου αἱ δὲ ῥίζαι τῶν δικαίων οὐκ ἐξαρθήσονται
- 4 Kelpo vaimo on puolisonsa kruunu, mutta kunnoton on kuin mätä hänen luissansa.
A woman of virtue is a crown to her husband; but she whose behaviour is a cause of shame is like a wasting disease in his bones.
γυνὴ ἀνδρεία στέφανος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ὥσπερ δὲ ἐν ξύλῳ σκώληξ οὕτως ἀνδρα ἀπόλλυσιν γυνὴ κακοποιός
- 5 Vanhurskasten aivoitukset ovat oikeat, jumalattomien hankkeet petolliset.
The purposes of upright men are right, but the designs of evil-doers are deceit.
λογισμοὶ δικαίων κρίματα κυβερνῶσιν δὲ ἀσεβεῖς δόλους
- 6 Jumalattomien puheet väijyvät verta, mutta oikeamieliset pelastaa heidän suunsa.
The words of sinners are destruction for the upright; but the mouth of upright men is their salvation.
λόγοι ἀσεβῶν δόλιοι στόμα δὲ ὀρθῶν ῥύσεται αὐτούς
- 7 Jumalattomat kukistuvat olemattomiin, mutta vanhurskasten huone pysyy.
Evil-doers are overturned and never seen again, but the house of upright men will keep its place.
οὗ ἂν στραφῆ ἀσεβῆς ἀφανίζεται οἴκοι δὲ δικαίων παραμένουσιν
- 8 Ymmärryksensä mukaan miestä kiitetään, mutta nurjasydämistä halveksitaan.
A man will be praised in the measure of his wisdom, but a wrong-minded man will be looked down on.
στόμα συνετοῦ ἐγκωμιάζεται ὑπὸ ἀνδρός νοθοκάρδιος δὲ μυκτηρίζεται
- 9 Parempi halpa-arvoinen, jolla on palvelija, kuin rehentelijä, joka on vailla leipää.
He who is of low position and has a servant, is better than one who has a high opinion of himself and is in need of bread.
κρείσσων ἀνὴρ ἐν ἀτιμίᾳ δουλεύων ἑαυτῷ ἢ τιμὴν ἑαυτῷ περιτιθεὶς καὶ προσδεόμενος ἄρτου
- 10 Vanhurskas tuntee, mitä hänen karjansa kaipaa, mutta jumalattomain sydän on armoton.
An upright man has thought for the life of his beast, but the hearts of evil-doers are cruel.
δίκαιος οἰκτίζει ψυχὰς κτηνῶν αὐτοῦ τὰ δὲ σπλάγχνα τῶν ἀσεβῶν ἀνελεήμονα
- 11 Joka peltonsa viljelee, saa leipää kyllin, mutta tyhjän tavoittelija on mieltä vailla.
He who does work on his land will not be short of bread; but he who goes after foolish men is without sense.
ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται ἄρτων οἱ δὲ διώκοντες μάταια ἐνδεεῖς φρενῶν [11a] ὅς ἐστιν ἡδὲς ἐν οἴνων διατριβαῖς ἐν τοῖς ἑαυτοῦ ὀχυρώμασιν καταλείπει ἀτιμίαν
- 12 Jumalaton himoitsee pahojen saalista, mutta vanhurskasten juuri on antoisa.
The resting-place of the sinner will come to destruction, but the root of upright men is for ever.
ἐπιθυμία ἀσεβῶν κακαὶ αἱ δὲ ῥίζαι τῶν εὐσεβῶν ἐν ὀχυρώμασιν
- 13 Huulten rikkomus on paha ansa, mutta vanhurskas pääsee häädästä.
In the sin of the lips is a net which takes the sinner, but the upright man will come out of trouble.
δι' ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπάπτει εἰς παγίδας ἁμαρτωλὸς ἐκφεύγει δὲ ἐξ αὐτῶν δίκαιος [13a] ὁ βλέπων λεία ἐληθήσεται ὁ δὲ συναντῶν ἐν πύλαις ἐκθλίψει ψυχὰς

- 14 Suunsa hedelmästä saa kyllänti hyvää, ja ihmisen eteen kiertyvät hänen kättensä työt.
From the fruit of his mouth will a man have good food in full measure, and the work of a man's hands will be rewarded.
ἀπὸ καρπῶν στόματος ψυχὴ ἀνδρὸς πλησθήσεται ἀγαθῶν ἀνταπόδομα δὲ χειλέων αὐτοῦ δοθήσεται αὐτῷ
- 15 Hullun tie on hänen omissa silmissään oikea, mutta joka neuvoa kuulee, on viisas.
The way of the foolish man seems right to him? but the wise man gives ear to suggestions.
ὁδοὶ ἀφρόνων ὀρθαὶ ἐνώπιον αὐτῶν εἰσακούει δὲ συμβουλίας σοφός
- 16 Hullun suuttumus tulee kohta ilmi, mutta mielevä peittää kärsimänsä häpeän.
A foolish man lets his trouble be openly seen, but a sharp man keeps shame secret.
ἄφρων αὐθημερὸν ἐξαγγέλλει ὀργὴν αὐτοῦ κρύπτει δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀτιμίαν πανοῦργος
- 17 Toden puhuja lausuu oikeuden, mutta väärä todistaja petoksen.
The breathing out of true words gives knowledge of righteousness; but a false witness gives out deceit.
ἐπιδεικνυμένην πίστιν ἀπαγγέλλει δίκαιος ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων δόλιος
- 18 Moni viskoo sanoja kuin miekanpistoja, mutta viisasten kieli on lääke.
There are some whose uncontrolled talk is like the wounds of a sword, but the tongue of the wise makes one well again.
εἰσὶν οἱ λέγοντες τιτρώσκουσιν μαχαίρα γλῶσσαι δὲ σοφῶν ἰώνται
- 19 Totuuden huulet pysyvät iäti, mutta valheen kieli vain tuokion.
True lips are certain for ever, but a false tongue is only for a minute.
χείλη ἀληθινὰ κατορθοῖ μαρτυρίαν μάρτυς δὲ ταχὺς γλῶσσαν ἔχει ἄδικον
- 20 Jotka paha mieltivät, niillä on mielessä petos, mutta jotka rauhaan neuvovat, niille tulee ilo.
Deceit is in the heart of those whose designs are evil, but for those purposing peace there is joy.
δόλος ἐν καρδίᾳ τεκταινομένου κακά οἱ δὲ βουλόμενοι εἰρήνην εὐφρανθήσονται
- 21 Ei tule turmiota vanhurskaalle, mutta jumalattomat ovat onnettomuutta täynnä.
No trouble will come to upright men, but sinners will be full of evil.
οὐκ ἀρέσει τῷ δικαίῳ οὐδὲν ἄδικον οἱ δὲ ἀσεβεῖς πλησθήσονται κακῶν
- 22 Herralle kauhistus ovat valheelliset huulet, mutta teoissaan uskolliset ovat hänelle otolliset.
False lips are hated by the Lord, but those whose acts are true are his delight.
βδέλυγμα κυρίῳ χεῖλη ψευδῆ ὁ δὲ ποιῶν πίστεις δεκτὸς παρ' αὐτῷ
- 23 Mielevä ihminen peittää tietonsa, mutta tyhmäin sydän huutaa julki hulluutensa.
A sharp man keeps back his knowledge; but the heart of foolish men makes clear their foolish thoughts.
ἀνὴρ συνετὸς θρόνος αἰσθήσεως καρδία δὲ ἀφρόνων συναντήσεται ἀραῖς
- 24 Ahkerain käsi saa hallita, mutta laiska joutuu työveron alaiseksi.
The hand of the ready worker will have authority, but he who is slow in his work will be put to forced work.
χεὶρ ἐκλεκτῶν κρατήσεται εὐχερῶς δόλιοι δὲ ἔσονται εἰς προνομήν
- 25 Huoli painaa alas miehen mielen, mutta hyvä sana sen ilahuttaa.
Care in the heart of a man makes it weighted down, but a good word makes it glad.
φοβερὸς λόγος καρδίαν ταράσσει ἀνδρὸς δικαίου ἀγγελία δὲ ἀγαθὴ εὐφραίνει αὐτόν
- 26 Vanhurskas opastaa lähimmäistänsä, mutta jumalattomat eksyttää heidän oma tiensä.
The upright man is a guide to his neighbour, but the way of evil-doers is a cause of error to them.
ἐπιγνώμων δίκαιος ἑαυτοῦ φίλος ἔσται αἱ δὲ γνώμαι τῶν ἀσεβῶν ἀνεπιεικεῖς ἀμαρτάνοντας καταδιώξεται κακά ἢ δὲ ὁδὸς τῶν ἀσεβῶν πλανήσει αὐτούς
- 27 Laiska ei saa ajetuksi itselleen riistaa, mutta ahkeruus on ihmiselle kallis tavara.
He who is slow in his work does not go in search of food; but the ready worker gets much wealth.
οὐκ ἐπιτεύξεται δόλιος θήρας κτήμα δὲ τίμιον ἀνὴρ καθαρός

- 28 Vanhurskauden polulla on elämä, ja sen tien kulku ei ole kuolemaksi.
In the road of righteousness is life, but the way of the evil-doer goes to death.
ἐν ὁδοῖς δικαιοσύνης ζωὴ ὁδοὶ δὲ μνησικακῶν εἰς θάνατον
- 1 Viisas poika kuulee isän kuritusta, mutta pilkkaaaja ei ota nuhdetta kuullaksensa.
A wise son is a lover of teaching, but the ears of the haters of authority are shut to sharp words.
υἱὸς πανοῦργος ὑπήκοος πατρί υἱὸς δὲ ἀνήκοος ἐν ἀπωλείᾳ
- 2 Suunsa hedelmästä saa nauttia hyvää, mutta uskottomilla on halu väkivaltaan.
A man will get good from the fruit of his lips, but the desire of the false is for violent acts.
ἀπὸ καρπῶν δικαιοσύνης φάγεται ἀγαθὸς ψυχᾷ δὲ παρανόμων ὀλοῦνται ἄωροι
- 3 Joka suistaa suunsa, se säilyttää henkensä, mutta avosuinen joutuu turmioon.
He who keeps a watch on his mouth keeps his life; but he whose lips are open wide will have destruction.
ὃς φυλάσσει τὸ ἑαυτοῦ στόμα τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ δὲ προπετιῆς χεῖλεσιν πτοήσει ἑαυτόν
- 4 Laiskan sielu haluaa, saamatta mitään, mutta ahkerain sielu tulee ravituksi.
The hater of work does not get his desires, but the soul of the hard workers will be made fat.
ἐν ἐπιθυμίᾳ ἐστὶν πᾶς ἀεργὸς χεῖρες δὲ ἀνδρείων ἐν ἐπιμελείᾳ
- 5 Vanhurskas vihaa valhepuhetta, mutta jumalattoman meno on iljettävä ja häpeällinen.
The upright man is a hater of false words: the evil-doer gets a bad name and is put to shame.
λόγον ἄδικον μισεῖ δίκαιος ἀσεβῆς δὲ αἰσχύνεται καὶ οὐχ ἔξει παρρησίαν
- 6 Vanhurskaus varjelee nuhteettomasti vaeltavan, mutta jumalattomuus syöksee syntisen kumoon.
Righteousness keeps safe him whose way is without error, but evil-doers are overturned by sin.
δικαιοσύνη φυλάσσει ἀκάκους τοὺς δὲ ἀσεβεῖς φάλους ποιεῖ ἁμαρτία
- 7 Toinen on olevinaan rikas, omistamatta mitään, toinen olevinaan köyhä, vaikka on tavaraa paljon.
A man may be acting as if he had wealth, but have nothing; another may seem poor, but have great wealth.
εἰσὶν οἱ πλουτίζοντες ἑαυτοὺς μηδὲν ἔχοντες καὶ εἰσὶν οἱ ταπεινοῦντες ἑαυτοὺς ἐν πολλῷ πλούτῳ
- 8 Rikkautensa saa mies antaa henkensä lunnaiksi, mutta köyhän ei tarvitse uhkauksia kuunnella.
A man will give his wealth in exchange for his life; but the poor will not give ear to sharp words.
λύτρον ἀνδρὸς ψυχῆς ὁ ἴδιος πλούτος πτωχὸς δὲ οὐχ ὑφίσταται ἀπειλήν
- 9 Vanhurskasten valo loistaa iloisesti, mutta jumalattomien lamppu sammuu.
There is a glad dawn for the upright man, but the light of the sinner will be put out.
φῶς δικαίους διὰ παντός φῶς δὲ ἀσεβῶν σβέννυται [9a] ψυχᾷ δόλια πλανῶνται ἐν ἁμαρτίαις δίκαιοι δὲ οἰκτιροῦσιν καὶ ἐλεῶσιν
- 10 Ylpeys tuottaa pelkkää toraa, mutta jotka ottavat neuvon varteen, niillä on viisaus.
The only effect of pride is fighting; but wisdom is with the quiet in spirit.
κακὸς μεθ' ὕβρεως πρᾶσσει κακά οἱ δὲ ἑαυτῶν ἐπιγνώμονες σοφοί
- 11 Tyhjällä saatu tavara vähenee, mutta joka vähin erin kokoaa, se saa karttumaan.
Wealth quickly got will become less; but he who gets a store by the work of his hands will have it increased.
ὑπαρξίς ἐπισπουδαζομένη μετὰ ἀνομίας ἐλάσσωσιν γίνεται ὁ δὲ συνάγων ἑαυτῷ μετ' εὐσεβείας πληθυνθήσεται δίκαιος οἰκτιρεῖ καὶ κυρᾷ
- 12 Pitkä odotus tekee sydämen sairaaksi, mutta täyttynyt halu on elämän puu.
Hope put off is a weariness to the heart; but when what is desired comes, it is a tree of life.
κρείσσων ἐναρχόμενος βοηθῶν καρδίᾳ τοῦ ἐπαγγελλομένου καὶ εἰς ἐλπίδα ἄγοντος δένδρον γὰρ ζωῆς ἐπιθυμία ἀγαθή

- 13 Joka sanaa halveksii, joutuu sanan pantiksi; mutta joka käskyä pelkää, saa palkan.
He who makes sport of the word will come to destruction, but the respecter of the law will be rewarded.
 ὅς καταφρονεῖ πράγματος καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ ὁ δὲ φοβούμενος ἐντολήν οὗτος ὑγιαίνει [13a] υἱὸν δολίῳ οὐδὲν ἔσται ἀγαθόν οἰκέτη δὲ σοφῶ εὐδοοὶ ἔσονται πράξεις καὶ κατευθυνθήσεται ἡ ὁδὸς αὐτοῦ
- 14 Viisaan opetus on elämän lähde kuoleman paulain välttämiseksi.
The teaching of the wise is a fountain of life, turning men away from the nets of death.
 νόμος σοφοῦ πηγὴ ζωῆς ὁ δὲ ἄνους ὑπὸ παγίδος θανεῖται
- 15 Hyvä ymmärrys tuottaa suosiota, mutta uskottomien tie on koleikkaa.
Wise behaviour gets approval, but the way of the false is their destruction.
 σύνεσις ἀγαθῆ διδῶσιν χάριν τὸ δὲ γνῶναι νόμον διανοίας ἐστὶν ἀγαθῆς ὁδοῦ δὲ καταφρονούντων ἐν ἀπολείᾳ
- 16 Jokainen mielevä toimii taitavasti, mutta tyhmä levittää hulluutta.
A sharp man does everything with knowledge, but a foolish man makes clear his foolish thoughts.
 πᾶς πανοῦργος πράσσει μετὰ γνώσεως ὁ δὲ ἄφρων ἐξεπέτασεν ἑαυτοῦ κακίαν
- 17 Jumalaton sanansaattaja suistuu turmioon, mutta uskollinen lähetti on kuin lääke.
A man taking false news is a cause of trouble, but he who gives news rightly makes things well.
 βασιλεὺς θρασὺς ἐμπεσεῖται εἰς κακά ἄγγελος δὲ πιστὸς ῥύσεται αὐτόν
- 18 Köyhyys ja häpeä kuritusta vierovalle, kunnia nuhdetta noudattavalle!
Need and shame will be the fate of him who is uncontrolled by training; but he who takes note of teaching will be honoured.
 πενίαν καὶ ἀτιμίαν ἀφαιρεῖται παιδεία ὁ δὲ φυλάσσων ἐλέγχους δοξαστήσεται
- 19 Tyydytetty halu on sielulle suloinen, pahan karttaminen tyhmille kauhistus.
To get one's desire is sweet to the soul, but to give up evil is disgusting to the foolish.
 ἐπιθυμία εὐσεβῶν ἠδύνουσιν ψυχὴν ἔργα δὲ ἀσεβῶν μακρὰν ἀπὸ γνώσεως
- 20 Vaella viisasten kanssa, niin viisastut; tyhmäin seuratoverin käy pahoin.
Go with wise men and be wise: but he who keeps company with the foolish will be broken.
 ὁ συμπορευόμενος σοφοῖς σοφὸς ἔσται ὁ δὲ συμπορευόμενος ἄφροσι γνωσθήσεται
- 21 Syntisiä vainoaa onnettomuus, mutta vanhurskaat saavat onnen palkakseen.
Evil will overtake sinners, but the upright will be rewarded with good.
 ἁμαρτάνοντας καταδιώζεται κακά τοὺς δὲ δικαίους καταλήμψεται ἀγαθά
- 22 Hyvä jättää perinnön lastensa lapsillekin, mutta syntisen tavara talletetaan vanhurskaalle.
The heritage of the good man is handed down to his children's children; and the wealth of the sinner is stored up for the upright man.
 ἀγαθὸς ἀνὴρ κληρονομήσει υἱοὺς υἱῶν θησαυρίζεται δὲ δικαίους πλοῦτος ἀσεβῶν
- 23 Köyhien uudiskyntö antaa runsaan ruuan; mutta moni tuhoutuu, joka ei oikeudessa pysy.
There is much food in the ploughed land of the poor; but it is taken away by wrongdoing.
 δίκαιοι ποιήσουσιν ἐν πλούτῳ ἔτη πολλά ἄδικοι δὲ ἀπολούνται συντόμως
- 24 Joka vitsaa säästää, se vihaa lastaan; mutta joka häntä rakastaa, se häntä ajoissa kurittaa.
He who keeps back his rod is unkind to his son: the loving father gives punishment with care.
 ὅς φειδεταὶ τῆς βακτηρίας μισεῖ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ δὲ ἀγαπῶν ἐπιμελῶς παιδεύει
- 25 Vanhurskas saa syödä kylläksensä, mutta jumalattomain vatsa jää vajaaksi.
The upright man has food to the full measure of his desire, but there will be no food for the stomach of evil-doers.
 δίκαιος ἔσθων ἐμπιπλᾷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ψυχαὶ δὲ ἀσεβῶν ἐνδεεῖς

- 1 Vaimojen viisautalon rakentaa, mutta hulluus sen omin käsin purkaa.
 Wisdom is building her house, but the foolish woman is pulling it down with her hands.
 σοφαὶ γυναῖκες ὠκοδόμησαν οἴκους ἢ δὲ ἄφρων κατέσκαψεν ταῖς χερσὶν αὐτῆς
- 2 Joka vaeltaa oikein, se pelkää Herraa, mutta jonka tiet ovat väärät, se hänet katsoo ylen.
 He who goes on his way in righteousness has before him the fear of the Lord; but he whose ways are twisted gives him no honour.
 ὁ πορευόμενος ὀρθῶς φοβεῖται τὸν κύριον ὁ δὲ σκολιάζων ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ ἀτιμασθήσεται
- 3 Hullun suussa on ylpeydelle vitsa, mutta viisaita vartioivat heidän huulensa.
 In the mouth of the foolish man is a rod for his back, but the lips of the wise will keep them safe.
 ἐκ στόματος ἀφρόνων βακτηρία ὕβρεως χεῖλη δὲ σοφῶν φυλάσσει αὐτούς
- 4 Missä raavaita puuttuu, on seimi tyhjä, mutta runsas sato saadaan härkien voimasta.
 Where there are no oxen, their food-place is clean; but much increase comes through the strength of the ox.
 οὐ μὴ εἰσὶν βόες φάτναι καθαραὶ οὐ δὲ πολλὰ γενήματα φανερὰ βοῶς ἰσχύς
- 5 Uskollinen todistaja ei valhettele, mutta väärä todistaja puhuu valheita.
 A true witness does not say what is false, but a false witness is breathing out deceit.
 μάρτυς πιστὸς οὐ ψεύδεται ἔκκαίει δὲ ψεῦδη μάρτυς ἄδικος
- 6 Pilkkaaja etsii viisautta turhaan, mutta ymmärtäväisen on tietoa helppo saada.
 The hater of authority, searching for wisdom, does not get it; but knowledge comes readily to the open-minded man.
 ζητήσεις σοφίαν παρὰ κακοῖς καὶ οὐχ εὐρήσεις αἰσθησις δὲ παρὰ φρονίμοις εὐχερῆς
- 7 Menet pois tyhmän miehen luota: et tullut tuntemaan tiedon huulia.
 Go away from the foolish man, for you will not see the lips of knowledge.
 πάντα ἐναντία ἀνδρὶ ἄφρονι ὅπλα δὲ αἰσθήσεως χεῖλη σοφά
- 8 Mielevän viisauts on, että hän vaelluksestaan vaarin pitää; tyhmien hulluus on petos.
 The wisdom of the man of good sense makes his way clear; but the unwise behaviour of the foolish is deceit.
 σοφία πανούργων ἐπιγνώσεται τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ἄνοια δὲ ἀφρόνων ἐν πλάνῃ
- 9 Hulluja pilkkaa vikauhri, mutta oikeamielisten kesken on mielisuosio.
 In the tents of those hating authority there is error, but in the house of the upright man there is grace.
 οἰκίαι παρανόμων ὀφειλήσουσιν καθαρισμόν οἰκίαι δὲ δικαίων δεκταί
- 10 Sydän tuntee oman surunsa, eikä sen iloon saa vieras sekaantua.
 No one has knowledge of a man's grief but himself; and a strange person has no part in his joy.
 καρδία ἀνδρὸς αἰσθητικὴ λυπηρὰ ψυχὴ αὐτοῦ ὅταν δὲ εὐφραίνηται οὐκ ἐπιμείγνεται ὕβρει
- 11 Jumalattomain huone hävitetään, mutta oikeamielisten maja kukoistaa.
 The house of the sinner will be overturned, but the tent of the upright man will do well.
 οἰκίαι ἀσεβῶν ἀφανισθήσονται σκηναὶ δὲ κατορθούντων στήσονται
- 12 Miehen mielestä on oikea monikin tie, joka lopulta on kuoleman tie.
 There is a way which seems straight before a man, but its end is the ways of death.
 ἔστιν ὁδὸς ἢ δοκεῖ ὀρθὴ εἶναι παρὰ ἀνθρώποις τὰ δὲ τελευταῖα αὐτῆς ἔρχεται εἰς πυθμένα ᾧδου
- 13 Nauraessakin voi sydän kärsiä, ja ilon lopuksi tulee murhe.
 Even while laughing the heart may be sad; and after joy comes sorrow.
 ἐν εὐφροσύναις οὐ προσμείγνεται λύπη τελευταία δὲ χαρὰ εἰς πένθος ἔρχεται
- 14 Omista teistään saa kyllänsä se, jolla on luopunut sydän, mutta itsestään löytää tyydytyksen hyvä mies.
 He whose heart is turned away will have the reward of his ways in full measure; but a good man will have the reward of his doings.
 τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν πλησθήσεται θρασυκάρδιος ἀπὸ δὲ τῶν διανοημάτων αὐτοῦ ἀνὴρ ἀγαθός

- 15 Yksinkertainen uskoo joka sanan, mutta mielevä ottaa askeleistansa vaarin.
The simple man has faith in every word, but the man of good sense gives thought to his footsteps.
ἀκακος πιστεύει παντὶ λόγῳ πανοῦργος δὲ ἔρχεται εἰς μετάνοιαν
- 16 Viisas pelkää ja karttaa paha, mutta tyhmä on huoleton ja suruton.
The wise man, fearing, keeps himself from evil; but the foolish man goes on in his pride, with no thought of danger.
σοφὸς φοβηθεὶς ἐξέκλινεν ἀπὸ κακοῦ ὁ δὲ ἄφρων ἐαυτῷ πεποιθὼς μείγνεται ἀνόμῳ
- 17 Pikavihainen tekee hullun töitä, ja juonittelija joutuu vihatuksi.
He who is quickly angry will do what is foolish, but the man of good sense will have quiet.
ὀξύθυμος πράσσει μετὰ ἀβουλίας ἀνὴρ δὲ φρόνιμος πολλὰ ὑποφέρει
- 18 Yksinkertaiset saavat perinnökseen hulluuden, mutta mielevät tiedon kruunuksensa.
Foolish behaviour is the heritage of the simple, but men of good sense are crowned with knowledge.
μεριονύνται ἄφρονες κακίαν οἱ δὲ πανοῦργοι κρατήσουσιν αἰσθήσεως
- 19 Pahojen täytyy kumartua hyvien edessä ja jumalattomien seiso vanhurskaan porteilla.
The knees of the evil are bent before the good; and sinners go down in the dust at the doors of the upright.
ὀλισθήσουσιν κακοὶ ἔναντι ἀγαθῶν καὶ ἀσεβεῖς θεραπεύσουσιν θύρας δικαίων
- 20 Köyhää vihaa hänen ystävänsäkin, mutta rikasta rakastavat monet.
The poor man is hated even by his neighbour, but the man of wealth has numbers of friends.
φίλοι μισήσουσιν φίλους πτωχοῦς φίλοι δὲ πλουσίων πολλοί
- 21 Syntiä tekee, joka lähimmäistään halveksii, mutta autuas se, joka kurjia armahtaa!
He who has no respect for his neighbour is a sinner, but he who has pity for the poor is happy.
ὁ ἀτιμάζων πένητας ἀμαρτάνει ἐλεῶν δὲ πτωχοῦς μακαριστός
- 22 Eivätkö eksy ne, jotka hankitsevat paha? Mutta armo ja totuus niille, jotka hankitsevat hyvää!
Will not the designers of evil come into error? But mercy and good faith are for the designers of good.
πλανώμενοι τεκταίνουσι κακά ἔλεον δὲ καὶ ἀλήθειαν τεκταίνουσιν ἀγαθοὶ οὐκ ἐπίστανται ἔλεον καὶ πίστιν τέκτονες κακῶν ἐλεημοσύναι δὲ καὶ πίστεις παρὰ τέκτοσιν ἀγαθοῖς
- 23 Kaikesta vaivannäöstä tulee hyötyä, mutta tyhjästä puheesta vain vahinkoa.
In all hard work there is profit, but talk only makes a man poor.
ἐν παντὶ μεριμνῶντι ἔνεστιν περισσόν ὁ δὲ ἡδὺς καὶ ἀνάληγτος ἐν ἐνδείᾳ ἔσται
- 24 Viisasten kruunu on heidän rikkautensa, mutta tyhmäin hulluus hulluudeksi jää.
Their wisdom is a crown to the wise, but their foolish behaviour is round the head of the unwise.
στέφανος σοφῶν πανοῦργος ἡ δὲ διατριβὴ ἀφρόνων κακὴ
- 25 Uskollinen todistaja on hengen pelastaja, mutta joka valheita puhuu, on petosta täynnä.
A true witness is the saviour of lives; but he who says false things is a cause of deceit.
ρύσεται ἐκ κακῶν ψυχὴν μάρτυς πιστός ἐκκαίει δὲ ψεῦδη δόλιος
- 26 Herran pelossa on vahva varmuus ja turva vielä lapsillekin.
For him in whose heart is the fear of the Lord there is strong hope: and his children will have a safe place.
ἐν φόβῳ κυρίου ἐλπίς ἰσχύος τοῖς δὲ τέκνοις αὐτοῦ καταλείπει ἔρεισμα
- 27 Herran pelko on elämän lähde kuoleman paulain välttämiseksi.
The fear of the Lord is a fountain of life, by which one may be turned from the nets of death.
πρόσταγμα κυρίου πηγὴ ζωῆς ποιεῖ δὲ ἐκκλίνειν ἐκ παγίδος θανάτου
- 28 Kansan paljous on kuninkaan kunnia, väen vähyyys ruhtinaan turmio.
A king's glory is in the number of his people: and for need of people a ruler may come to destruction.
ἐν πολλῷ ἔθνει δόξα βασιλέως ἐν δὲ ἐκλείψει λαοῦ συντριβὴ δυνάστου

- 29 Pitkämielisellä on paljon taitoa, mutta pikavihaisen osa on hulluus.
He who is slow to be angry has great good sense; but he whose spirit is over-quick gives support to what is foolish.
μακρόθυμος ἀνὴρ πολὺς ἐν φρονήσει ὁ δὲ ὀλιγόψυχος ἰσχυρῶς ἄφρων
- 30 Sävyisä sydän on ruumiin elämä, mutta luulevaisuus on mätä luissa.
A quiet mind is the life of the body, but envy is a disease in the bones.
πραῦθυμος ἀνὴρ καρδίας ἱατρός σῆς δὲ ὀστέων καρδία αἰσθητικὴ
- 31 Joka vaivaista sortaa, se herjaa hänen Luojaansa, mutta se häntä kunnioittaa, joka köyhää armahtaa.
He who is hard on the poor puts shame on his Maker; but he who has mercy on those who are in need gives him honour.
ὁ συκοφαντῶν πένητα παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτόν ὁ δὲ τιμῶν αὐτὸν ἐλεᾷ πτωχόν
- 32 Jumalaton sortuu omaan pahuuteensa, mutta vanhurskas on turvattu kuollessaan.
The sinner is overturned in his evil-doing, but the upright man has hope in his righteousness.
ἐν κακίᾳ αὐτοῦ ἀποσθήσεται ἀσεβῆς ὁ δὲ πεποιθὼς τῇ ἑαυτοῦ ὀσιότητι δίκαιος
- 33 Ymmärtäväisen sydämeen ottaa majansa viisaus, ja tyhmien keskellä se itsensä tiettäväksi tekee.
Wisdom has her resting-place in the mind of the wise, but she is not seen among the foolish.
ἐν καρδίᾳ ἀγαθῆ ἀνδρὸς σοφία ἐν δὲ καρδίᾳ ἀφρόνων οὐ διαγινώσκεται
- 34 Vanhurskaus kansan korottaa, mutta synti on kansakuntien häpeä.
By righteousness a nation is lifted up, but sin is a cause of shame to the peoples.
δικαιοσύνη ὕψοι ἔθνος ἐλασσονοῦσι δὲ φυλὰς ἁμαρτία
- 35 Taitava palvelija saa kuninkaan suosion, mutta kummiton hänen vihansa.
The king has pleasure in a servant who does wisely, but his wrath is against him who is a cause of shame.
δεκτὸς βασιλεὶ ὑπηρέτης νοήμων τῇ δὲ ἑαυτοῦ εὐστροφίᾳ ἀφαιρεῖται ἀτιμίαν
- 1 Leppää vastaus taltuttaa kiukun, mutta loukkaava sana nostaa vihan.
By a soft answer wrath is turned away, but a bitter word is a cause of angry feelings.
ὀργὴ ἀπόλλυσιν καὶ φρονίμους ἀπόκρισις δὲ ὑποπίπτουσα ἀποστρέφει θυμὸν λόγος δὲ λυπηρὸς ἐγείρει ὀργάς
- 2 Viisasten kieli puhuu tietoa taitavasti, mutta tyhmäin suu purkaa hulluutta.
Knowledge is dropping from the tongue of the wise; but from the mouth of the foolish comes a stream of foolish words.
γλῶσσα σοφῶν καλὰ ἐπίσταται στόμα δὲ ἀφρόνων ἀναγγελεῖ κακά
- 3 Herran silmät ovat joka paikassa; ne vartioitsevat hyviä ja pahoja.
The eyes of the Lord are in every place, keeping watch on the evil and the good.
ἐν παντὶ τόπῳ ὀφθαλμοὶ κυρίου σκοπεύουσιν κακοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς
- 4 Sävyisä kieli on elämän puu, mutta vilpillinen kieli haavoittaa mielen.
A comforting tongue is a tree of life, but a twisted tongue is a crushing of the spirit.
ἴασις γλῶσσης δένδρον ζωῆς ὁ δὲ συντηρῶν αὐτὴν πλησθήσεται πνεύματος
- 5 Hullu pitää halpana isänsä kurituksen, mutta joka nuhdetta noudattaa, tulee mieleväksi.
A foolish man puts no value on his father's training; but he who has respect for teaching has good sense.
ἄφρων μνηστῆριζει παιδείαν πατρὸς ὁ δὲ φυλάσσει ἐντολὰς πανουργότερος
- 6 Vanhurskaan huoneessa on suuret aarteet, mutta jumalattoman saalis on turmion oma.
In the house of the upright man there is a great store of wealth; but in the profits of the sinner there is trouble.
ἐν πλεοναζούσῃ δικαιοσύνῃ ἰσχύς πολλή οἱ δὲ ἀσεβεῖς ὀλόρριζοι ἐκ γῆς ὀλοῦνται οἴκοις δικαίων ἰσχύς πολλή καρποὶ δὲ ἀσεβῶν ἀπολοῦνται
- 7 Viisasten huulet kylvävät tietoa, mutta tyhmäin sydän ei ole vakaa.
The lips of the wise keep knowledge, but the heart of the foolish man is not right.
χεῖλη σοφῶν δέδετα αἰσθήσει καρδίαι δὲ ἀφρόνων οὐκ ἀσφαλεῖς

- 8 Jumalattomien uhri on Herralle kauhistus, mutta oikeamielisten rukous on hänelle otollinen.
The offering of the evil-doer is disgusting to the Lord, but the prayer of the upright man is his delight.
θυσία ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ εὐχαὶ δὲ κατευθυνόντων δεκταὶ παρ' αὐτῷ
- 9 Jumalattoman tie on Herralle kauhistus, mutta joka vanhurskauteen pyrkii, sitä hän rakastaa.
The way of the evil-doer is disgusting to the Lord, but he who goes after righteousness is dear to him.
βδέλυγμα κυρίῳ ὁδοὶ ἀσεβοῦς διώκοντας δὲ δικαιοσύνην ἀγαπᾷ
- 10 Kova tulee kuritus sille, joka tien hylkää; joka nuhdetta vihaa, saa kuoleman.
There is bitter punishment for him who is turned from the way; and death will be the fate of the hater of teaching.
παιδεία ἀκάκου γνωρίζεται ὑπὸ τῶν παριόντων οἱ δὲ μισοῦντες ἐλέγχους τελευτῶσιν αἰσχροῶς
- 11 Tuonelan ja manalan Herra näkee, saati sitten ihmislusten sydämet.
Before the Lord are the underworld and destruction: how much more, then, the hearts of the children of men!
ἕδη καὶ ἀπόλεια φανερά παρα τῷ κυρίῳ πῶς οὐχὶ καὶ αἱ καρδία τῶν ἀνθρώπων
- 12 Pilkkaaja ei pidä siitä, että häntä nuhdellaan; viisasten luo hän ei mene.
The hater of authority has no love for teaching; he will not go to the wise.
οὐκ ἀγαπήσει ἀπαιδευτοὺς τοὺς ἐλέγχοντας αὐτὸν μετὰ δὲ σοφῶν οὐχ ὁμιλήσει
- 13 Iloinen sydän kaunistaa kasvot, mutta sydämen tuskassa on mieli murtunut.
A glad heart makes a shining face, but by the sorrow of the heart the spirit is broken.
καρδίας εὐφραينوμένης πρόσωπον θάλλει ἐν δὲ λύπαις οὐσης σκυθρωπάζει
- 14 Ymmärtäväisen sydän etsii tietoa, mutta tyhmien suu hulluutta suosii.
The heart of the man of good sense goes in search of knowledge, but foolish things are the food of the unwise.
καρδία ὀρθῆ ζητεῖ αἴσθησιν στόμα δὲ ἀπαιδευτῶν γνώσεται κακά
- 15 Kurjalle ovat pahoja kaikki päivät, mutta hyvä mieli on kuin alituiset pidot.
All the days of the troubled are evil; but he whose heart is glad has an unending feast.
πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακά οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσιν διὰ παντός
- 16 Parempi vähä Herran pelossa kuin paljot varat levottomuudessa.
Better is a little with the fear of the Lord, than great wealth together with trouble.
κρείσσων μικρὰ μερὶς μετὰ φόβου κυρίου ἢ θησαυροὶ μεγάλοι μετὰ ἀφοβίας
- 17 Parempi vihannesruoka rakkaudessa kuin syöttöhärkä vihassa.
Better is a simple meal where love is, than a fat ox and hate with it.
κρείσσων ξενισμὸς λαχάνων πρὸς φιλίαν καὶ χάριν ἢ παράθεις μύσχων μετὰ ἐχθρας
- 18 Kiukkuinen mies nostaa riidan, mutta pitkämielinen asettaa toran.
An angry man makes men come to blows, but he who is slow to get angry puts an end to fighting.
ἀνὴρ θυμώδης παρασκευάζει μάχας μακρόθυμος δὲ καὶ τὴν μέλλουσαν καταπραίνει [18a] μακρόθυμος ἀνὴρ κατασβέσει κρίσεις ὁ δὲ ἀσεβὴς ἐγείρει μάλλον
- 19 Laiskan tie on kuin orjantappurapehko, mutta oikeamielisten polku on raivattu.
Thorns are round the way of the hater of work; but the road of the hard worker becomes a highway.
ὁδοὶ ἀεργῶν ἐστρωμέναι ἀκάνθαις αἱ δὲ τῶν ἀνδρείων τετριμμέναι
- 20 Viisas poika on isällensä iloksi, mutta tyhmä ihminen halveksii äitiänsä.
A wise son makes a glad father, but a foolish man has no respect for his mother.
υἱὸς σοφὸς εὐφραίνει πατέρα υἱὸς δὲ ἄφρων μυκτηρίζει μητέρα αὐτοῦ
- 21 Hulluus on ilo sille, joka on mieltä vailla, mutta ymmärtäväinen mies kulkee suoraan.
Foolish behaviour is joy to the unwise; but a man of good sense makes his way straight.
ἀνοήτου τρίβου ἐνδεεὶς φρενῶν ἀνὴρ δὲ φρόνιμος κατευθύνων πορεύεται

- 22 Hankkeet sortuvat, missä neuvonpito puuttuu; mutta ne toteutuvat, missä on runsaasti neuvonantajia.
Where there are no wise suggestions, purposes come to nothing; but by a number of wise guides they are made certain.
ὑπερτίθενται λογισμοὺς οἱ μὴ τιμώντες συνέδρια ἐν δὲ καρδίαις βουλευομένων μένει βουλή
- 23 Miehellä on ilo suunsa vastauksesta; ja kuinka hyvä onkaan sana aikansa!
A man has joy in the answer of his mouth: and a word at the right time, how good it is!
οὐ μὴ ὑπακούσῃ ὁ κακὸς αὐτῇ οὐδὲ μὴ εἶπῃ καίριόν τι καὶ καλὸν τῷ κοινῷ
- 24 Taitava käy elämän tietä ylöspäin, välttääkseen tuonelan, joka alhaalla on.
Acting wisely is the way of life, guiding a man away from the underworld.
ὁδοὶ ζωῆς διανοήματα συνετοῦ ἵνα ἐκκλίνας ἐκ τοῦ ᾄδου σωθῆ
- 25 Ylpeitten huoneen Herra hajottaa, mutta lesken rajan hän vahvistaa.
The house of the man of pride will be uprooted by the Lord, but he will make safe the heritage of the widow.
οἴκους ὑβριστῶν κατασπᾶ κύριος ἐστήρισεν δὲ ὄριον χήρας
- 26 Häijyt juonet ovat Herralle kauhistus, mutta lempeät sanat ovat puhtaat.
Evil designs are disgusting to the Lord, but the words of the clean-hearted are pleasing.
βδέλυγμα κυρίῳ λογισμὸς ἄδικος ἀγνῶν δὲ ῥήσεις σεμναί
- 27 Väärän voiton pyytäjä hävittää huoneensa, mutta joka lahjuksia vihaa, saa elää.
He whose desires are fixed on profit is a cause of trouble to his family; but he who has no desire for offerings will have life.
ἐξόλλυσιν ἑαυτὸν ὁ δωρολήμπτης ὁ δὲ μισῶν δώρων λήμψεις σφίζεται [27a] ἐλεημοσύνας καὶ πίστεσιν ἀποκαθαίρονται ἁμαρτίαι τῷ δὲ φόβῳ κυρίου ἐκκλίνει πᾶς ἀπὸ κακοῦ
- 28 Vanhurskaan sydän miettii, mitä vastata, mutta jumalattomien suu purkaa pahuutta.
The heart of the upright gives thought to his answer; but from the mouth of the evil-doer comes a stream of evil things.
καρδία δικαίων μελετῶσιν πίστεις στόμα δὲ ἀσεβῶν ἀποκρίνεται κακά [28a] δεκταὶ παρὰ κυρίῳ ὁδοὶ ἀνθρώπων δικαίων διὰ δὲ αὐτῶν καὶ οἱ ἐχθροὶ φίλοι γίνονται
- 29 Jumalattomista on Herra kaukana, mutta vanhurskasten rukouksen hän kuulee.
The Lord is far from sinners, but his ear is open to the prayer of the upright.
μακρὰν ἀπέχει ὁ θεὸς ἀπὸ ἀσεβῶν εὐχαῖς δὲ δικαίων ἐπακούει [29a] κρείσσον ὀλίγη λήμψις μετὰ δικαιοσύνης ἢ πολλὰ γενήματα μετὰ ἀδικίας [29β] καρδία ἀνδρὸς λογιζέσθω δίκαια ἵνα ὑπὸ τοῦ θεοῦ διορθωθῆ τὰ διαβήματα αὐτοῦ
- 30 Valoisa silmänluonti ilahuttaa sydämen; hyvä sanoma tuo ydintä luihin.
The light of the eyes is a joy to the heart, and good news makes the bones fat.
θεωρῶν ὀφθαλμὸς καλὰ εὐφραίνει καρδίαν φήμη δὲ ἀγαθὴ πιαίνει ὀστᾶ
- 32 Joka kuritusta vieroo, pitää sielunsa halpana; mutta joka nuhdetta kuuntelee, se saa mieltä.
He who will not be controlled by training has no respect for his soul, but he who gives ear to teaching will get wisdom.
ὃς ἀπωθεῖται παιδείαν μισεῖ ἑαυτὸν ὁ δὲ τηρῶν ἐλέγχους ἀγαπᾶ ψυχὴν αὐτοῦ
- 33 Herran pelko on kuri viisauteen, ja kunnian edellä käy nöyryys.
The fear of the Lord is the teaching of wisdom; and a low opinion of oneself goes before honour.
φόβος θεοῦ παιδεία καὶ σοφία καὶ ἀρχὴ δόξης ἀποκριθήσεται αὐτῇ
- 2 Kaikki miehen tiet ovat hänen omissa silmissään puhtaat, mutta Herra tutkii henget.
All a man's ways are clean to himself; but the Lord puts men's spirits into his scales.
πάντα τὰ ἔργα τοῦ ταπεινοῦ φανερά παρὰ τῷ θεῷ οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἐν ἡμέρᾳ κακῇ ὀλοῦνται
- 5 Jokainen ylpeämielinen on Herralle kauhistus: totisesti, ei sellainen jää rankaisematta.
Everyone who has pride in his heart is disgusting to the Lord: he will certainly not go free from punishment.
ἀκάθαρτος παρὰ θεῷ πᾶς ὑψηλοκάρδιος χειρὶ δὲ χειρᾶς ἐμβάλων ἄδικως οὐκ ἄθροφήσεται

- 7 Jos miehen tiet ovat Herralle otolliset, saattaa hän vihamiehetkin sovintoon hänen kanssansa.
When a man's ways are pleasing to the Lord, he makes even his haters be at peace with him.
ἀρχὴ ὁδοῦ ἀγαθῆς τὸ ποιεῖν τὰ δίκαια δεκτὰ δὲ παρὰ θεῶ μᾶλλον ἢ θύειν θυσίας
- 8 Parempi vähä vanhurskaudessa kuin suuret voitot vääryydessä.
Better is a little with righteousness, than great wealth with wrongdoing.
ὁ ζητῶν τὸν κύριον εὐρήσει γνῶσιν μετὰ δικαιοσύνης οἱ δὲ ὀρθῶς ζητοῦντες αὐτὸν εὐρήσουσιν εἰρήνην
- 9 Ihmisen sydän aivoittelee hänen tiensä, mutta Herra ohjaa hänen askeleensa.
A man may make designs for his way, but the Lord is the guide of his steps.
πάντα τὰ ἔργα τοῦ κυρίου μετὰ δικαιοσύνης φυλάσσεται δὲ ὁ ἀσεβῆς εἰς ἡμέραν κακῆν
- 10 Kuninkaan huulilla on jumalallinen ratkaisu; hänen suunsa ei petä tuomitessaan.
Decision is in the lips of the king: his mouth will not go wrong in judging.
μαντείον ἐπὶ χεῖλεσιν βασιλέως ἐν δὲ κρίσει οὐ μὴ πλανηθῆ τὸ στόμα αὐτοῦ
- 11 Puntari ja oikea vaaka ovat Herran, hänen tekoaan ovat kaikki painot kukkarossa.
True measures and scales are the Lord's: all the weights of the bag are his work.
ῥοπή ζυγοῦ δικαιοσύνη παρὰ κυρίῳ τὰ δὲ ἔργα αὐτοῦ στάθμια δίκαια
- 12 Jumalattomuuden teko on kuninkaille kauhistus, sillä vanhurskaudesta valtaistuin vahvistuu.
Evil-doing is disgusting to kings: for the seat of the ruler is based on righteousness.
βδέλυγμα βασιλεῖ ὁ ποιῶν κακά μετὰ γὰρ δικαιοσύνης ἐτοιμάζεται θρόνος ἀρχῆς
- 13 Vanhurskaat huulet ovat kuninkaille mieleen, ja oikein puhuvaa he rakastavat.
Lips of righteousness are the delight of kings; and he who says what is upright is dear to him.
δεκτὰ βασιλεῖ χεῖλη δίκαια λόγους δὲ ὀρθοῦς ἀγαπᾷ
- 14 Kuninkaan viha on kuoleman sanansaattaja, mutta sen lepyttää viisas mies.
The wrath of the king is like those who give news of death, but a wise man will put peace in place of it.
θυμὸς βασιλέως ἄγγελος θανάτου ἀνὴρ δὲ σοφὸς ἐξιλάσεται αὐτόν
- 15 Kuninkaan kasvojen valo on elämäksi, ja hänen suosionsa on kuin keväinen sadepilvi.
In the light of the king's face there is life; and his approval is like a cloud of spring rain.
ἐν φωτὶ ζωῆς υἱὸς βασιλέως οἱ δὲ προσδεκτοὶ αὐτῷ ὥσπερ νέφος ὄσμιμον
- 16 Parempi kultaa on hankkia viisautta, kalliimpi hopeata hankkia ymmärrystä.
How much better it is to get wisdom than gold! and to get knowledge is more to be desired than silver.
νοσσιαὶ σοφίας αἰρετώτεραι χρυσίου νοσσιαὶ δὲ φρονήσεως αἰρετώτεροι ὑπὲρ ἀργύριον
- 17 Oikeamielisten tie välttää onnettomuuden; henkensä saa pitää, joka pitää vaelluksestansa vaarin.
The highway of the upright is to be turned away from evil: he who takes care of his way will keep his soul.
τρίβοι ζωῆς ἐκκλίνουσιν ἀπὸ κακῶν μήκος δὲ βίου ὁδοὶ δικαιοσύνης ὁ δεχόμενος παιδείαν ἐν ἀγαθοῖς ἔσται ὁ δὲ φυλάσσειν ἐλέγχους σοφισθήσεται ὡς φυλάσσει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀγαπῶν δὲ ζῶν αὐτοῦ φείσεται στόματος αὐτοῦ
- 18 Kopeus käy kukistumisen edellä, ylpeys lankeemuksen edellä.
Pride goes before destruction, and a stiff spirit before a fall.
πρὸ συντριβῆς ἡγείται ὕβρις πρὸ δὲ πτώματος κακοφροσύνη
- 19 Parempi alavana nöyrien parissa kuin jakamassa saalista ylpeitten kanssa.
Better it is to have a gentle spirit with the poor, than to take part in the rewards of war with men of pride.
κρείσσων πρᾶθθυμος μετὰ ταπεινώσεως ἢ ὡς διαίρειται σκόλα μετὰ ὕβριστῶν

- 20 Joka painaa mieleensä sanan, se löytää onnen; ja autuas se, joka Herraan turvaa!
He who gives attention to the law of right will get good; and whoever puts his faith in the Lord is happy.
 συνετὸς ἐν πράγμασιν εὐρετὴς ἀγαθῶν πεποιθὸς δὲ ἐπὶ θεῷ μακαριστός
- 21 Jolla on viisas sydän, sitä ymmärtäväiseksi sanotaan, ja huulten suloisuus antaa opetukselle tehoa.
The wise-hearted will be named men of good sense: and by pleasing words learning is increased.
 τοὺς σοφοὺς καὶ συνετοὺς φαύλους καλοῦσιν οἱ δὲ γλυκεῖς ἐν λόγῳ πλείονα ἀκούσονται
- 22 Ymmärrys on omistajalleen elämän lähde, mutta hulluus on hulluille kuritus.
Wisdom is a fountain of life to him who has it; but the punishment of the foolish is their foolish behaviour.
 πηγὴ ζωῆς ἔννοια τοῖς κεκτημένοις παιδεία δὲ ἀφρόνων κακὴ
- 23 Viisaan sydän tekee taitavaksi hänen suunsa ja antaa tehoa hänen huultensa opetukselle.
The heart of the wise man is the teacher of his mouth, and gives increased learning to his lips.
 καρδιά σοφοῦ νοήσει τὰ ἀπὸ τοῦ ἰδίου στόματος ἐπὶ δὲ χεῖλεσιν φορέσει ἐπιγνωμοσύνην
- 24 Lempeät sanat ovat mesileipää; ne ovat makeat sielulle ja lääkitys luille.
Pleasing words are like honey, sweet to the soul and new life to the bones.
 κηρία μέλιτος λόγοι καλοὶ γλύκασμα δὲ αὐτῶν ἴασις ψυχῆς
- 25 Miehen mielestä on oikea monikin tie, joka lopulta on kuoleman tie.
There is a way which seems straight before a man, but its end is the ways of death.
 εἰσὶν ὁδοὶ δοκοῦσαι εἶναι ὀρθαὶ ἀνδρὶ τὰ μέντοι τελευταῖα αὐτῶν βλέπει εἰς πυθμένα ᾧδου
- 26 Työmiehen nälkä tekee työtä hänen hyväkseen, sillä oma suu panee hänelle pakon.
The desire of the working man is working for him, for his need of food is driving him on.
 ἀνήρ ἐν πόνοις πονεῖ ἑαυτῷ καὶ ἐκβιάζεται ἑαυτοῦ τὴν ἀπώλειαν ὁ μέντοι σκολιὸς ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ στόματι φορεῖ τὴν ἀπώλειαν
- 27 Kelvoton mies kaivaa toiselle onnettomuutta; hänen huulillaan on kuin polttava tuli.
A good-for-nothing man is a designer of evil, and in his lips there is a burning fire.
 ἀνήρ ἄφρων ὀρύσσει ἑαυτῷ κακὰ ἐπὶ δὲ τῶν ἑαυτοῦ χειλέων θησαυρίζει πῦρ
- 28 Kavala mies rakentaa riitaa, ja panettelija erottaa ystävykset.
A man of twisted purposes is a cause of fighting everywhere: and he who says evil secretly makes trouble between friends.
 ἀνήρ σκολιὸς διαπέμπεται κακὰ καὶ λαμπτήρα δόλου πυρσεύει κακοῖς καὶ διαχωρίζει φίλους
- 29 Väkivallan mies viekoittelee lähimmäisensä ja vie hänet tielle, joka ei ole hyvä.
A violent man puts desire of evil into his neighbour's mind, and makes him go in a way which is not good.
 ἀνήρ παράνομος ἀποπειρᾶται φίλων καὶ ἀπάγει αὐτοὺς ὁδοῦς οὐκ ἀγαθᾶς
- 30 Joka silmiänsä luimistelee, sillä on kavaluus mielessä; joka huulensa yhteen puristaa, sillä on paha valmiina.
He whose eyes are shut is a man of twisted purposes, and he who keeps his lips shut tight makes evil come about.
 στηρίζων ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ λογίζεται διεστραμμένα ὀρίζει δὲ τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ πάντα τὰ κακὰ οὗτος κάμινός ἐστιν κακίας
- 31 Harmaat hapset ovat kunnian kruunu; se saadaan vanhurskauden tiellä.
The grey head is a crown of glory, if it is seen in the way of righteousness.
 στέφανος καυχῆσεως γῆρας ἐν δὲ ὁδοῖς δικαιοσύνης εὐρίσκεται
- 32 Pitkämielinen on parempi kuin sankari, ja mielensä hillitseväinen parempi kuin kaupungin valloittaja.
He who is slow to be angry is better than a man of war, and he who has control over his spirit than he who takes a town.
 κρείσσων ἀνήρ μακρόθυμος ἰσχυροῦ ὁ δὲ κρατῶν ὀργῆς κρείσσων καταλαμβάνομένου πόλιν
- 33 Helmassa pudistellen arpa heitetään, mutta Herralta tulee aina sen ratkaisu.
A thing may be put to the decision of chance, but it comes about through the Lord.
 εἰς κόλπους ἐπέρχεται πάντα τοῖς ἀδίκους παρὰ δὲ κυρίου πάντα τὰ δίκαια

- 1 Parempi kuiva kannikka rauhassa kuin talon täysi uhripaistia riidassa.
Better a bit of dry bread in peace, than a house full of feasting and violent behaviour.
κρείσσων ψωμὸς μεθ' ἡδονῆς ἐν εἰρήνῃ ἢ οἴκος πλήρης πολλῶν ἀγαθῶν καὶ ἀδίκων θυμάτων μετὰ μάχης
- 2 Taitava palvelija hallitsee kunnotonta poikaa ja pääsee perinnönjaolle veljesten rinnalla.
A servant who does wisely will have rule over a son causing shame, and will have his part in the heritage among brothers.
οἰκέτης νοήμων κρατήσῃ δεσποτῶν ἀφρόνων ἐν δὲ ἀδελφοῖς διελεῖται μέρη
- 3 Hopealle sulatin, kullalle uuni, mutta sydämet koettelee Herra.
The heating-pot is for silver and the oven-fire for gold, but the Lord is the tester of hearts.
ὥσπερ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἄργυρος καὶ χρυσὸς οὕτως ἐκλεκταὶ καρδία παρὰ κυρίῳ
- 4 Paha kuuntelee häijyjä huulia, petollisuus kuulee pahoja kieliä.
A wrongdoer gives attention to evil lips, and a man of deceit gives ear to a damaging tongue.
κακὸς ὑπακούει γλώσσης παρανόμων δίκαιος δὲ οὐ προσέχει χεῖλεσιν ψευδέσιν
- 5 Joka köyhää pilkkaa, se herjaa hänen luojaansa; joka toisen onnettomuudesta iloitsee, ei jää rankaisematta.
Whoever makes sport of the poor puts shame on his Maker; and he who is glad because of trouble will not go free from punishment.
ὁ καταγελῶν πτωχοῦ παροξύνει τὸν ποιήσαντα αὐτόν ὁ δὲ ἐπιχαίρων ἀπολλυμένῳ οὐκ ἀθροθήσεται ὁ δὲ ἐπισπλαγχιζόμενος ἐλεηθήσεται
- 6 Vanhusten kruunu ovat lastenlapset, ja isät ovat lasten kunnia.
Children's children are the crown of old men, and the glory of children is their fathers.
στέφανος γερόντων τέκνα τέκνων καύχημα δὲ τέκνων πατέρες αὐτῶν [6α] τοῦ πιστοῦ ὅλος ὁ κόσμος τῶν χρημάτων τοῦ δὲ ἀπίστου οὐδὲ ὀβολός
- 7 Ei sovi houkalle ylevä puhe, saati sitten ruhtinaalle valhe.
Fair words are not to be looked for from a foolish man, much less are false lips in a ruler.
οὐχ ἄρμόσει ἄφρονι χεῖλη πιστὰ οὐδὲ δίκαιῳ χεῖλη ψευδῆ
- 8 Lahjus on käyttäjänsä silmissä kallis kivi: mihin vain hän kääntyy, hän menestyy.
An offering of money is like a stone of great price in the eyes of him who has it: wherever he goes, he does well.
μισθὸς χαρίτων ἢ παιδεία τοῖς χρωμένοις οὐ δ' ἂν ἐπιστρέψη εὐδοθήσεται
- 9 Joka rikkeen peittää, se rakkautta harrastaa; mutta joka asioita kaivelee, se erottaa ystävykset.
He who keeps a sin covered is looking for love; but he who keeps on talking of a thing makes division between friends.
ὃς κρύπτει ἀδικήματα ζητεῖ φίλιαν ὃς δὲ μισεῖ κρύπτειν δίστησιν φίλους καὶ οικείους
- 10 Nuhde pystyy paremmin ymmärtäväiseen kuin sata lyöntiä tyhmään.
A word of protest goes deeper into one who has sense than a hundred blows into a foolish man.
συντρίβει ἀπειλὴ καρδίαν φρονίμου ἄφρων δὲ μαστιγῶθεις οὐκ αἰσθάνεται
- 11 Pelkkää onnettomuutta hankkii kapinoitsija, mutta häntä vastaan lähetetään armoton sanansaattaja.
An uncontrolled man is only looking for trouble, so a cruel servant will be sent against him.
ἀντιλογίας ἐγείρει πᾶς κακὸς ὁ δὲ κύριος ἄγγελον ἀνελεήμονα ἐκπέμψει αὐτῷ
- 12 Kohdatkoon miestä karhu, jolta on riistetty poikaset, mutta älköön tyhmä hulluudessansa.
It is better to come face to face with a bear whose young ones have been taken away than with a foolish man acting foolishly.
ἐμπεσεῖται μέριμνα ἀνδρὶ νοήμονι οἱ δὲ ἄφρονες διαλογιοῦνται κακά
- 13 Joka hyvän pahalla palkitsee, sen kodista ei onnettomuus väisty.
If anyone gives back evil for good, evil will never go away from his house.
ὃς ἀποδίδωσιν κακὰ ἀντὶ ἀγαθῶν οὐ κινήσεται κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ
- 14 Alottaa tora on päästää vedet valloilleen; herkeä, ennenkuin riita syttyy.
The start of fighting is like the letting out of water: so give up before it comes to blows.
ἐξουσίαν δίδωσιν λόγοις ἀρχῆς δικαιοσύνης προηγεῖται δὲ τῆς ἐνδείας στάσις καὶ μάχη

- 15 Syyllisen syyttömäksi ja syyttömän syylliseksi tekijä ovat kumpikin Herralle kauhistus.
He who gives a decision for the evil-doer and he who gives a decision against the upright, are equally disgusting to the Lord.
ὅς δίκαιον κρίνει τὸν ἄδικον ἄδικον δὲ τὸν δίκαιον ἀκάθαρτος καὶ βδελυκτὸς παρὰ θεῷ
- 16 Mitä hyötyä on rahasta tyhmän käsissä? Viisauden hankkimiseen ei ole ymmärrystä.
How will money in the hand of the foolish get him wisdom, seeing that he has no sense?
ἵνα τί ὑπῆρξεν χρήματα ἄφρονι κτήσασθαι γὰρ σοφίαν ἀκάρδιος οὐ δυνήσεται [16a] ὃς ὑψηλὸν ποιεῖ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ζητεῖ συντριβὴν ὃ δὲ σκολιάζων τοῦ μαθεῖν ἐμπεσεῖται εἰς κακά
- 17 Ystävä rakastaa aina ja veli syntyy varaksi häädässä.
A friend is loving at all times, and becomes a brother in times of trouble.
εἰς πάντα καιρὸν φίλος ὑπαρχέτω σοι ἀδελφοὶ δὲ ἐν ἀνάγκαις χρήσιμοι ἔστωσαν τούτου γὰρ χάριν γεννῶνται
- 18 Mieltä vailla on mies, joka kättä lyöpi, joka menee toista takaamaan.
A man without sense gives his hand in an agreement, and makes himself responsible before his neighbour.
ἀνὴρ ἄφρων ἐπικροτεῖ καὶ ἐπιχάρει ἑαυτῷ ὡς καὶ ὁ ἐγγυόμενος ἐγγύη τὸν ἑαυτοῦ φίλον
- 19 Joka toraa rakastaa, se rikkomusta rakastaa; joka ovensa korottaa, se hankkii kukistumistaan.
The lover of fighting is a lover of sin: he who makes high his doorway is looking for destruction.
φιλαμαρτήμων χაίρει μάχαις
- 20 Väärämielinen ei onnea löydä, ja kavalakielinen suistuu onnettomuuteen.
Nothing good comes to him whose heart is fixed on evil purposes: and he who has an evil tongue will come to trouble.
ὃ δὲ σκληροκάρδιος οὐ συναντᾷ ἀγαθοῖς ἀνὴρ εὐμετάβολος γλώσση ἐμπεσεῖται εἰς κακά
- 21 Tyhmä on murheeksi siittäjällensä, ja houkan isä on iloa vailla.
He who has an unwise son gets sorrow for himself, and the father of a foolish son has no joy.
καρδία δὲ ἄφρονος ὀδύνη τῷ κεκτημένῳ αὐτὴν οὐκ εὐφραίνεται πατὴρ ἐπὶ υἱῷ ἀπαιδεύτῳ υἱὸς δὲ φρόνιμος εὐφραίνει μητέρα αὐτοῦ
- 22 Terveysteksi on iloinen sydän, mutta murtunut mieli kuivuttaa luut.
A glad heart makes a healthy body, but a crushed spirit makes the bones dry.
καρδία εὐφρανομένη εὐεκτεῖν ποιεῖ ἀνδρὸς δὲ λυπηροῦ ξηραίνεται τὰ ὀστά
- 23 Jumalaton ottaa lahjuksen vastaan toisen povelta vääristääkseenä oikeuden tiet.
A sinner takes an offering out of his robe, to get a decision for himself in a cause.
λαμβάνοντος δῶρα ἐν κόλπῳ ἀδίκως οὐ κατευοδοῦνται ὁδοὶ ἀσεβῆς δὲ ἐκκλίνει ὁδοὺς δικαιοσύνης
- 24 Ymmärtäväisellä on viisaus kasvojensa edessä, mutta tyhmän silmät kiertävät maailman rantaa.
Wisdom is before the face of him who has sense; but the eyes of the foolish are on the ends of the earth.
πρόσωπον συνετὸν ἀνδρὸς σοφοῦ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τοῦ ἄφρονος ἐπ' ἄκρα γῆς
- 25 Tyhmä poika on isällensä suruksi ja synnyttäjällensä mielihaikeaksi.
A foolish son is a grief to his father, and bitter pain to her who gave him birth.
ὀργὴ πατρὶ υἱὸς ἄφρονος καὶ ὀδύνη τῇ τεκούσῃ αὐτοῦ
- 26 Paha jo sekin, jos syyttöntä sakotetaan; kovin kohtuutonta, jos jaloja lyödään.
To give punishment to the upright is not good, or to give blows to the noble for their righteousness.
ζημιῶν ἄνδρα δίκαιον οὐ καλὸν οὐδὲ ὄσιον ἐπιβουλεύειν δυνάσταις δικαίοις
- 27 Joka hillitsee sanansa, on taitava, ja mielensä malttava on ymmärtäväinen mies.
He who has knowledge says little: and he who has a calm spirit is a man of good sense.
ὃς φειδεταὶ ῥῆμα προέσθαι σκληρόν ἐπιγνώμων μακρόθυμος δὲ ἀνὴρ φρόνιμος
- 28 Hullukin käy viisaasta, jos vaiti on; joka huulensa sulkee, on ymmärtäväinen.
Even the foolish man, when he keeps quiet, is taken to be wise: when his lips are shut he is credited with good sense.
ἀνοήτῳ ἐπερωτήσαντι σοφίαν σοφία λογισθήσεται ἐνεὸν δὲ τις ἑαυτὸν ποιήσας δόξει φρόνιμος εἶναι

- 1 Eriseurainen noudattaa omia pyyteitään; kaikin neuvoin hän riitaa haastaa.
He who keeps himself separate for his private purpose goes against all good sense.
προφάσεις ζητεῖ ἀνὴρ βουλόμενος χωρίζεσθαι ἀπὸ φίλων ἐν παντὶ δὲ καιρῷ ἐπὶ νεϊδίστος ἔσται
- 2 Tyhmän halu ei ole ymmärrykseen, vaan tuomaan julki oma mielensä.
A foolish man has no pleasure in good sense, but only to let what is in his heart come to light.
οὐ χρεῖαν ἔχει σοφίας ἐνδεῆς φρενῶν μᾶλλον γὰρ ἄγεται ἀφροσύνη
- 3 Kunne jumalaton tulee, tulee ylenkatsekin, ja häpeällisen menon mukana häväistys.
When the evil-doer comes, a low opinion comes with him, and with the loss of honour comes shame.
ὅταν ἔλθῃ ἀσεβῆς εἰς βάθος κακῶν καταφρονεῖ ἐπέρχεται δὲ αὐτῷ ἀτιμία καὶ ὄνειδος
- 4 Syviä vesiä ovat sanat miehen suusta, ovat virtaava puro ja viisauden lähde.
The words of a man's mouth are like deep waters: the fountain of wisdom is like a flowing stream.
ὕδωρ βαθὺ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρὸς ποταμὸς δὲ ἀναπηδύει καὶ πηγὴ ζωῆς
- 5 Ei ole hyvä pitää syyllisen puolta ja vääräksi vääntää syyttömän asiaa oikeudessa.
To have respect for the person of the evil-doer is not good, or to give a wrong decision against the upright.
θαυμάσαι πρόσωπον ἀσεβοῦς οὐ καλόν οὐδὲ ὄσιον ἐκκλίνειν τὸ δίκαιον ἐν κρίσει
- 6 Tyhmän huulet tuovat mukanaan riidan, ja hänen suunsa kutsuu lyöntejä.
A foolish man's lips are a cause of fighting, and his mouth makes him open to blows.
χεῖλη ἀφρονος ἄγουσιν αὐτὸν εἰς κακά τὰ δὲ στόμα αὐτοῦ τὸ θρασὺ θάνατον ἐπικαλεῖται
- 7 Oma suu on tyhmälle turmioksi ja omat huulet ansaksi hänelle itselleen.
The mouth of a foolish man is his destruction, and his lips are a net for his soul.
στόμα ἀφρονος συντριβὴ αὐτῷ τὰ δὲ χεῖλη αὐτοῦ παγὶς τῇ ψυχῇ αὐτοῦ
- 8 Panettelijan puheet ovat kuin herkkupalat ja painuvat sisusten kammioihin asti.
The words of one who says evil of his neighbour secretly are like sweet food, and go down into the inner parts of the stomach.
ὀκνηροὺς καταβάλλει φόβος ψυχῆ δὲ ἀνδρογύνων πεινάσουσιν
- 9 Joka on velto toimessansa, se on jo tuhontekijän veli.
He who does not give his mind to his work is brother to him who makes destruction.
ὁ μὴ ἰώμενος ἑαυτὸν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἀδελφός ἐστὶν τοῦ λυμαιομένου ἑαυτὸν
- 10 Herran nimi on vahva torni; hurskas juoksee sinne ja saa turvan.
The name of the Lord is a strong tower: the upright man running into it is safe.
ἐκ μεγαλωσύνης ἰσχύος ὄνομα κυρίου αὐτῷ δὲ προσδραμόντες δίκαιοι ὑψοῦνται
- 11 Rikkaan tavara on hänen vahva kaupunkinsa, ja korkean muurin kaltainen hänen kuvitteluissaan.
The property of a man of wealth is his strong town, and it is as a high wall in the thoughts of his heart.
ὑπαρξὶς πλουσίου ἀνδρὸς πόλις ὄχυρά ἢ δὲ δόξα αὐτῆς μέγα ἐπισκιάζει
- 12 Kukistumisen edellä miehen sydän ylpistyy, mutta kunnian edellä käy nöyryys.
Before destruction the heart of man is full of pride, and before honour goes a gentle spirit.
πρὸ συντριβῆς ὑψοῦται καρδία ἀνδρὸς καὶ πρὸ δόξης ταπεινοῦται
- 13 Jos kuka vastaa, ennenkuin on kuullut, on se hulluutta ja koituu hänelle häpeäksi.
To give an answer before hearing is a foolish thing and a cause of shame.
ὅς ἀποκρίνεται λόγον πρὶν ἀκοῦσαι ἀφροσύνη αὐτῷ ἐστὶν καὶ ὄνειδος
- 14 Miehекäs mieli pitää sairaankin pystyssä, mutta kuka voi kantaa murtunutta mieltä?
The spirit of a man will be his support when he is ill; but how may a broken spirit be lifted up?
θυμὸν ἀνδρὸς πράττει θεράπων φρόνιμος ὀλιγόψυχον δὲ ἄνδρα τίς ὑποίσει

- 15 Tietoa hankkii ymmärtäväisen sydän, tietoa etsii viisasten korva.
The heart of the man of good sense gets knowledge; the ear of the wise is searching for knowledge.
καρδία φρονίμου κτᾶται αἰσθῆσιν ὧτα δὲ σοφῶν ζητεῖ ἔννοιαν
- 16 Lahja avartaa alat ihmiselle ja vie hänet isoisten pariin.
A man's offering makes room for him, letting him come before great men.
δόμα ἀνθρώπου ἐμπλατύνει αὐτὸν καὶ παρὰ δυνάσταις καθιζάνει αὐτόν
- 17 Käräjissä on kukin ensiksi oikeassa, mutta sitten tulee hänen riitapuolensa ja ottaa hänestä selvän.
The man who first puts his cause before the judge seems to be in the right; but then his neighbour comes and puts his cause in its true light.
δίκαιος ἑαυτοῦ κατήγορος ἐν πρωτολογία ὡς δ' ἂν ἐπιβάλῃ ὁ ἀντίδικος ἐλέγχεται
- 18 Arpa riidat asettaa ja ratkaisee väkevien välit.
The decision of chance puts an end to argument, parting the strong.
ἀντιλογίας παύει κληρὸς ἐν δὲ δυνάσταις ὀρίζει
- 19 Petetty veli on vaikeampi voittoa kuin vahva kaupunki, ja riidat ovat kuin linnan salvat.
A brother wounded is like a strong town, and violent acts are like a locked tower.
ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος ὡς πόλις ὄχυρὰ καὶ ὑψηλὴ ἰσχύει δὲ ὥσπερ τεθεμελιωμένον βασιλειον
- 20 Suunsa hedelmästä saa mies vatsansa kylläiseksi, saa kyllikseen huultensa satoa.
With the fruit of a man's mouth his stomach will be full; the produce of his lips will be his in full measure.
ἀπὸ καρπῶν στόματος ἀνὴρ πίμπλησιν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ δὲ καρπῶν χειλέων αὐτοῦ ἐμπλησθήσεται
- 21 Kielellä on vallassansa kuolema ja elämä; jotka sitä rakastavat, saavat syödä sen hedelmää.
Death and life are in the power of the tongue; and those to whom it is dear will have its fruit for their food.
θάνατος καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης οἱ δὲ κρατοῦντες αὐτῆς ἔδονται τοὺς καρποὺς αὐτῆς
- 22 Joka vaimon löysi, se onnen löysi, sai Herralta mielisuosion.
Whoever gets a wife gets a good thing, and has the approval of the Lord.
ὃς εἶδεν γυναῖκα ἀγαθὴν εἶδεν χάριτας ἔλαβεν δὲ παρὰ θεοῦ ἰλαρότητα [22a] ὃς ἐκβάλλει γυναῖκα ἀγαθὴν ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ ὃ δὲ κατέχον μοιχαλίδα ἄφρων καὶ ἀσεβῆς
- 3 Ihmisen oma hulluus turmelee hänen tiensä, mutta Herralle hän sydämessään vihoittelee.
By his foolish behaviour a man's ways are turned upside down, and his heart is bitter against the Lord.
ἀφροσύνη ἀνδρὸς λυμαίνεται τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ τὸν δὲ θεὸν αἰτιᾶται τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
- 4 Tavara tuo ystäviä paljon, mutta vaivainen joutuu ystävästänsä eroon.
Wealth makes a great number of friends; but the poor man is parted from his friend.
πλοῦτος προστίθεισιν φίλους πολλοὺς ὃ δὲ πτωχὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπάρχοντος φίλου λείπεται
- 5 Väärä todistaja ei jää rankaisematta, ja joka valheita puhuu, se ei pelastu.
A false witness will not go without punishment, and the breather out of deceit will not go free.
μάρτυς ψευδῆς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται ὃ δὲ ἐγκαλῶν ἀδίκως οὐ διαφεύζεται
- 6 Monet etsivät ylhäisen suosiota, ja kaikki ovat anteliaan ystäviä.
Great numbers will make attempts to get the approval of a ruler: and every man is the special friend of him who has something to give.
πολλοὶ θεραπεύουσιν πρόσωπα βασιλέων πᾶς δὲ ὁ κακὸς γίνεται ὄνειδος ἀνδρὶ
- 7 Köyhä on kaikkien veljiensä vihattu, vielä vierotumpi ystävilleen. Tyhjiä sanoja hän saa tavoitella.
All the brothers of the poor man are against him: how much more do his friends go far from him! ...
πᾶς ὃς ἀδελφὸν πτωχὸν μισεῖ καὶ φιλίας μακρὰν ἔσται ἔννοια ἀγαθὴ τοῖς εἰδόσιν αὐτὴν ἐγγιεῖ ἀνὴρ δὲ φρόνιμος εὐρήσει αὐτήν ὃ πολλὰ κακοποιῶν τελεσιουργεῖ κακίαν ὃς δὲ ἐρεθίζει λόγους οὐ σωθήσεται

- 8 Joka mieltä hankkii, se sieluansa rakastaa; joka ymmärryksen säilyttää, se onnen löytää.
He who gets wisdom has love for his soul: he who keeps good sense will get what is truly good.
ὁ κτώμενος φρόνησιν ἀγαπᾷ ἑαυτὸν ὃς δὲ φυλάσσει φρόνησιν εὐρήσει ἀγαθὰ
- 9 Väärä todistaja ei jää rankaisematta, ja joka valheita puhuu, se hukkuu.
A false witness will not go without punishment, and the breather out of deceit will be cut off.
μάρτυς ψευδῆς οὐκ ἀτιμώρητος ἔσται ὃς δ' ἂν ἐκκαύσῃ κακίαν ἀπολεῖται ὑπ' αὐτῆς
- 10 Ei sovi tyhmälle hyvät päivät, saati sitten palvelijalle hallita ruhtinaita.
Material comfort is not good for the foolish; much less for a servant to be put over rulers.
οὐ συμφέρει ἄφρονη τρυφή καὶ ἐὰν οἰκέτης ἄρξῃται μεθ' ὕβρεως δυναστεύειν
- 11 Ymmärrys tekee ihmisen pitkämieliseksi, ja hänen kunniansa on antaa rikos anteeksi.
A man's good sense makes him slow to wrath, and the overlooking of wrongdoing is his glory.
ἐλεήμων ἀνὴρ μακροθυμεῖ τὸ δὲ καύχημα αὐτοῦ ἐπέρχεται παρανόμοις
- 12 Kuninkaan viha on kuin nuoren leijonan kiljunta, mutta hänen suosionsa on kuin kaste ruoholle.
The king's wrath is like the loud cry of a lion, but his approval is like dew on the grass.
βασιλέως ἀπειλὴ ὅμοια βρυγμῶ λεοντος ὥσπερ δὲ δρόσος ἐπὶ χόρτῳ οὕτως τὸ ἰλαρὸν αὐτοῦ
- 13 Tyhmä poika on isänsä turmio, ja vaimon tora on kuin räystäästä tippuva vesi.
A foolish son is the destruction of his father; and the bitter arguments of a wife are like drops of rain falling without end.
αἰσχρὴν πατρὶ υἱὸς ἄφρων καὶ οὐχ ἀγναὶ εὐχαὶ ἀπὸ μισθώματος ἑταίρας
- 14 Talo ja tavara peritään isiltä, mutta toimellinen vaimo tulee Herralta.
House and wealth are a heritage from fathers, but a wife with good sense is from the Lord.
οἶκον καὶ ὑπαρξίν μερίζουσιν πατέρες παισίν παρὰ δὲ θεοῦ ἀρμόζεται γυνὴ ἀνδρὶ
- 15 Laiskuus vaivuttaa sikeään uneen, ja veltto joutuu näkemään nälkää.
Hate of work sends deep sleep on a man; and he who has no industry will go without food.
δειλία κατέχει ἀνδρογύναιον ψυχὴ δὲ ἀεργοῦ πεινάσει
- 16 Joka käskyt pitää, saa henkensä pitää; joka ei teistänsä välitä, on kuoleman oma.
He who keeps the law keeps his soul; but death will be the fate of him who takes no note of the word.
ὃς φυλάσσει ἐντολὴν τηρεῖ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὃ δὲ καταφρονῶν τῶν ἑαυτοῦ ὁδῶν ἀπολεῖται
- 17 Joka vaivaista armahtaa, se lainaa Herralle, ja hän maksaa jälleen hänen hyvän tekonsa.
He who has pity on the poor gives to the Lord, and the Lord will give him his reward.
δανίζει θεῷ ὃ ἐλεῶν πτωχόν κατὰ δὲ τὸ δόμα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ
- 18 Kurita poikaasi, kun vielä toivoa on; ethän halunne hänen kuolemaansa.
Give your son training while there is hope; let not your heart be purposing his death.
παιδεύε υἱόν σου οὕτως γὰρ ἔσται εὐελπίς εἰς δὲ ὕβριν μὴ ἐπαίρου τῆ ψυχῆ σου
- 19 Rajuluontoinen joutuu sakkoihin: vain yllytät, jos yrität apuun.
A man of great wrath will have to take his punishment: for if you get him out of trouble you will have to do it again.
κακόφρων ἀνὴρ πολλὰ ζημιωθήσεται ἐὰν δὲ λοιμωθῆται καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ προσθήσει
- 20 Kuule neuvoa, ota kuritus varteen, että olisit vasta viisaampi.
Let your ear be open to suggestion and take teaching, so that at the end you may be wise.
ἄκουε υἱὲ παιδείαν πατρός σου ἵνα σοφὸς γένη ἐπ' ἐσχάτων σου
- 21 Monet ovat miehen mielessä aivoitukset, mutta Herran neuvo on pysyväinen.
A man's heart may be full of designs, but the purpose of the Lord is unchanging.
πολλοὶ λογισμοὶ ἐν καρδίᾳ ἀνδρός ἢ δὲ βουλὴ τοῦ κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα μένει

- 22 Ihaninta ihmisessä on hänen laupeutensa, ja köyhä on parempi kuin valhettelija.
The ornament of a man is his mercy, and a poor man is better than one who is false.
καρπὸς ἀνδρὶ ἐλεημοσύνη κρείστων δὲ πτωχὸς δίκαιος ἢ πλούσιος ψεύστης
- 23 Herran pelko on elämäksi: saa levätä yönsä ravittuna, eikä mikään paha kohtaa.
The fear of the Lord gives life: and he who has it will have need of nothing; no evil will come his way.
φόβος κυρίου εἰς ζωὴν ἀνδρὶ ὁ δὲ ἄφοβος ἀλισθήσεται ἐν τόποις οὗ οὐκ ἐπισκοπεῖται γνῶσις
- 24 Laiska pistää kätensä vatiin, mutta ei saa sitä viedyksi suuhunsa jälleen.
The hater of work puts his hand deep into the basin, and will not even take it to his mouth again.
ὁ ἐγκρύπτων εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ χειρὰς ἀδίκως οὐδὲ τῷ στόματι οὐ μὴ προσαγάγη αὐτὰς
- 25 Lyö pilkkaajaa, niin yksinkertainen saa mieltä, ja jos ymmärtäväistä nuhdellaan, niin hän käsittää tiedon.
When blows overtake the man of pride, the simple will get sense; say sharp words to the wise, and knowledge will be made clear to him.
λοιμοῦ μαστιγομένου ἄφρων πανουργότερος γίνεται ἐὰν δὲ ἐλέγχῃς ἀνδρα φρόνιμον νοήσει αἴσθησιν
- 26 Joka isäänsä pahoin pitelee ja ajaa äitinsä pois, se on kunnoton ja rietas poika.
He who is violent to his father, driving away his mother, is a son causing shame and a bad name.
ὁ ἀτιμάζων πατέρα καὶ ἀποθούμενος μητέρα αὐτοῦ κατασχυνθήσεται καὶ ἐπονειδιστος ἔσται
- 27 Jos herkeät, poikani, kuulemasta kuritusta, niin eksyt pois tiedon sanoista.
A son who no longer gives attention to teaching is turned away from the words of knowledge.
υἱὸς ἀπολειπόμενος φυλάξει παιδείαν πατρὸς μελετήσει ῥήσεις κακάς
- 28 Kelvoton todistaja pitää oikeuden pilkkanaan, ja jumalattomien suu nielee vääryyttä.
A good-for-nothing witness makes sport of the judge's decision: and the mouth of evil-doers sends out evil like a stream.
ὁ ἐγγνώμενος παῖδα ἄφρονα καθυβρίζει δίκαιωμα στόμα δὲ ἀσεβῶν καταπίεται κρίσεις
- 29 Tuomiot ovat valmiina pilkkaajille ja lyönnit tyhmien selkään.
Rods are being made ready for the man of pride, and blows for the back of the foolish.
ἐτοιμάζονται ἀκολάστοις μάστιγες καὶ τιμωρίαι ὅμοις ἀφρόνων
- 1 Viini on pilkkaaja, väkijuoma remunpitäjä; eikä ole viisas kenkään, joka siitä hoipertelee.
Wine makes men foolish, and strong drink makes men come to blows; and whoever comes into error through these is not wise.
ἀκόλαστον οἶνος καὶ ὑβριστικὸν μέθη πᾶς δὲ ὁ συμμειγνύμενος αὐτῇ οὐκ ἔσται σοφός
- 2 Kuninkaan peljättäväisyys on kuin nuoren leijonan kiljunta; joka hänet vihoittaa, se henkensä rikkoo.
The wrath of a king is like the loud cry of a lion: he who makes him angry does wrong against himself.
οὐ διαφέρει ἀπειλῆ βασιλέως θυμοῦ λέοντος ὁ δὲ παροξύνων αὐτὸν ἀμαρτάνει εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν
- 3 On kunniaksi miehelle riitaa karttaa, mutta kaikki hullut riitaa haastavat.
It is an honour for a man to keep from fighting, but the foolish are ever at war.
δόξα ἀνδρὶ ἀποστρέφεσθαι λοιδορίας πᾶς δὲ ἄφρων τοιοῦτοις συμπλέκεται
- 4 Syksyllä ei laiska kynnä; elonaikana hän tyhjää tapailee.
The hater of work will not do his ploughing because of the winter; so at the time of grain-cutting he will be requesting food and will get nothing.
ὀνειδιζόμενος ὀκνηρὸς οὐκ αἰσχύνεται ὡσαύτως καὶ ὁ δανιζόμενος σίτον ἐν ἀμῆτῳ
- 5 Kuin syvät vedet ovat miehen sydämen aivoitukset, mutta ymmärtäväinen mies ne ammentaa esiin.
The purpose in the heart of a man is like deep water, but a man of good sense will get it out.
ὕδωρ βαθὺ βουλή ἐν καρδίᾳ ἀνδρός ἀνήρ δὲ φρόνιμος ἐξαντλήσει αὐτήν
- 6 Monet huutavat hyvyyttänsä kukin, mutta kuka löytää luotettavan miehen?
Most men make no secret of their kind acts: but where is a man of good faith to be seen?
μέγα ἄνθρωπος καὶ τίμιον ἀνήρ ἐλεήμων ἀνδρα δὲ πιστὸν ἔργον εὐρεῖν

- 7 Vanhurskas vaeltaa nuhteettomasti, onnelliset ovat lapset hänen jälkeensä.
An upright man goes on in his righteousness: happy are his children after him!
ὅς ἀναστρέφεται ἄμωμος ἐν δικαιοσύνῃ μακαρίους τοὺς παῖδας αὐτοῦ καταλείψει
- 8 Kuningas istuu tuomioistuimella, hän silmillänsä perkaa kaiken pahan pois.
A king on the seat of judging puts to flight all evil with his eyes.
ὅταν βασιλεὺς δίκαιος καθίση ἐπὶ θρόνου οὐκ ἐναντιοῦται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πᾶν πονηρὸν
- 9 Kuka voi sanoa: "Olen puhdistanut sydämeni, olen puhdas synnistäni"?
Who is able to say, I have made my heart clean, I am free from my sin?
τίς καυχῆσεται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν ἢ τίς παρρησιάζεται καθαρὸς εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν [9α] κακολογοῦντος πατέρα ἢ μητέρα σβεσθήσεται λαμπτήρ αἱ δὲ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὄψονται σκότος [9β] μερίς ἐπισπουδαζομένη ἐν πρώτοις ἐν τοῖς τελευταίοις οὐκ εὐλογηθήσεται [9ξ] μὴ εἶπης τείσομαι τὸν ἐχθρόν ἀλλὰ ὑπόμεινον τὸν κύριον ἵνα σοι βοηθήσῃ
- 10 Kahtalainen paino ja kahtalainen mitta - molemmat ovat Herralle kauhistus.
Unequal weights and unequal measures, they are all disgusting to the Lord.
στάθμιον μέγα καὶ μικρὸν καὶ μέτρα δισσά ἀκάθαρτα ἐνώπιον κυρίου καὶ ἀμφότερα
- 11 Teoistansa tuntee jo poikasenkin, onko hänen menonsa puhdas ja oikea.
Even a child may be judged by his doings, if his work is free from sin and if it is right.
καὶ ὁ ποιῶν αὐτὰ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτοῦ συμποδισθήσεται νεανίσκος μετὰ ὀσίου καὶ εὐθεΐα ἢ ὁδὸς αὐτοῦ
- 12 Kuulevan korvan ja näkevän silmän - molemmat on Herra luonut.
The hearing ear and the seeing eye are equally the Lord's work.
οὓς ἀκούει καὶ ὀφθαλμὸς ὄρᾳ κυρίου ἔργα καὶ ἀμφότερα
- 13 Älä unta rakasta, ettet köyhtyisi; pidä silmäsi auki, niin saat leipää kyllin.
Do not be a lover of sleep, or you will become poor: keep your eyes open, and you will have bread enough.
μὴ ἀγάπα καταλαεῖν ἵνα μὴ ἐξαρθῆς διάνοιζον τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἐμπλήσθητι ἄρτων
- 23 Kahtalainen paino on Herralle kauhistus, ja väärä vaaka ei ole hyvä.
Unequal weights are disgusting to the Lord, and false scales are not good.
βδέλυγμα κυρίῳ δισσὸν στάθμιον καὶ ζυγὸς δόλιος οὐ καλὸν ἐνώπιον αὐτοῦ
- 24 Herralta tulevat miehen askeleet; mitäpä ymmärtäisi tiestänsä ihminen itse?
A man's steps are of the Lord; how then may a man have knowledge of his way?
παρὰ κυρίου εὐθύνεται τὰ διαβήματα ἀνδρὶ θνητὸς δὲ πῶς ἂν νοήσαι τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ
- 25 Ihmiselle on ansaksi luvata hätiköiden pyhä lahja ja vasta perästäpäin harkita lupauksiansa.
It is a danger to a man to say without thought, It is holy, and, after taking his oaths, to be questioning if it is necessary to keep them.
παγίς ἀνδρὶ ταχύ τι τῶν ἰδίων ἀγιάσαι μετὰ γὰρ τὸ εὐξασθαι μετανοεῖν γίνεται
- 26 Viisas kuningas perkaa jumalattomat pois viskimellään ja antaa puimajyrän käydä heidän ylitsensä.
A wise king puts evil-doers to flight, and makes their evil-doing come back on them.
λικμήτωρ ἀσεβῶν βασιλεὺς σοφὸς καὶ ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς τροχόν
- 27 Ihmisen henki on Herran lamppu: se tutkistelee sydämen kammiot kaikki.
The Lord keeps watch over the spirit of man, searching all the deepest parts of the body.
φῶς κυρίου πνοὴ ἀνθρώπων ὃς ἐρευνᾷ ταμίεια κοιλίας
- 28 Laupeus ja uskollisuus on kuninkaan turva, ja laupeudella hän valtaistuimensa tukee.
Mercy and good faith keep the king safe, and the seat of his power is based on upright acts.
ἐλεημοσύνη καὶ ἀλήθεια φυλακὴ βασιλεῖ καὶ περικυκλώσουσιν ἐν δικαιοσύνῃ τὸν θρόνον αὐτοῦ

- 29 Voima on nuorukaisen kunnia, ja harmaat hapset ovat vanhusten kaunistus.
The glory of young men is their strength, and the honour of old men is their grey hairs.
κόσμος νεανίας σοφία δόξα δὲ πρεσβυτέρων πολιαί
- 30 Mustelmat ja haavat puhdistavat pahantekijän, lyönnit puhdistavat sydämen kammiot.
By the wounds of the rod evil is taken away, and blows make clean the deepest parts of the body.
ὕπωπια καὶ συντριμματα συναντᾷ κακοῖς πληγαὶ δὲ εἰς ταμίεια κοιλίας
- 1 Kuninkaan sydän on Herran kädessä kuin vesiojat: hän taivuttaa sen, kunne tahtoo.
The king's heart in the hands of the Lord is like the water streams, and by him it is turned in any direction at his pleasure.
ὥσπερ ὀρμὴ ὕδατος οὕτως καρδία βασιλέως ἐν χειρὶ θεοῦ οὗ ἂν θέλων νεύσῃ ἐκεῖ ἔκλινεν αὐτήν
- 2 Kaikki miehen tiet ovat hänen omissa silmissään oikeat, mutta Herra tutkii sydämet.
Every way of a man seems right to himself, but the Lord is the tester of hearts.
πᾶς ἀνὴρ φαίνεται ἑαυτῷ δίκαιος κατευθύνει δὲ καρδίας κύριος
- 3 Vanhurskauden ja oikeuden harjoittaminen on Herralle otollisempi kuin uhri.
To do what is right and true is more pleasing to the Lord than an offering.
ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἀρεστὰ παρὰ θεῷ μᾶλλον ἢ θυσιῶν αἶμα
- 4 Ylpeät silmät ja pöyhkeä sydän - jumalattomien lamppu - ovat syntiä.
A high look and a heart of pride, *** of the evil-doer is sin.
μεγαλόφρων ἐφ' ὕβρει θρασυκάρδιος λαμπτήρ δὲ ἀσεβῶν ἀμαρτία
- 6 Jotka hankkivat aarteita petollisin kielin, ovat haihtuva tuulahdus, hakevat kuolemaa.
He who gets stores of wealth by a false tongue, is going after what is only breath, and searching for death.
ὁ ἐνεργῶν θησαυρίσματα γλώσση ψευδεῖ μάταια διώκει ἐπὶ παγίδας θανάτου
- 7 Jumalattomat tempaa pois heidän väkivaltansa, sillä eivät he tahdo oikeutta tehdä.
By their violent acts the evil-doers will be pulled away, because they have no desire to do what is right.
ὄλεθρος ἀσεβέσιν ἐπιξενωθήσεται οὐ γὰρ βούλονται πράσσειν τὰ δίκαια
- 8 Rikollisen tie on mutkainen, mutta puhtaana teot ovat oikeat.
Twisted is the way of him who is full of crime; but as for him whose heart is clean, his work is upright.
πρὸς τοὺς σκολιοὺς σκολιὰς ὁδοὺς ἀποστέλλει ὁ θεός ἀγνὰ γὰρ καὶ ὀρθὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ
- 9 Parempi asua katon kulmalla kuin toraisan vaimon huonetoverina.
It is better to be living in an angle of the house-top, than with a bitter-tongued woman in a wide house.
κρεῖσσον οἰκεῖν ἐπὶ γωνίας ὑπαίθρου ἢ ἐν κεκονιαμένοις μετὰ ἀδικίας καὶ ἐν οἴκῳ κοινῷ
- 10 Jumalattoman sielu himoitsee paha, lähimmäinen ei saa armoa hänen silmiensä edessä.
The desire of the evil-doer is fixed on evil: he has no kind feeling for his neighbour.
ψυχὴ ἀσεβοῦς οὐκ ἐλεηθήσεται ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἀνθρώπων
- 11 Kun pilkkaaajaa rangaistaan, viisastuu yksinkertainen; ja kun viisasta neuvotaan, ottaa hän sen opiksansa.
When the man of pride undergoes punishment, the simple man gets wisdom; and by watching the wise he gets knowledge.
ζημιουμένου ἀκολάστου πανουργότερος γίνεται ὁ ἄκακος συνίων δὲ σοφὸς δέξεται γνῶσιν
- 12 Vanhurskas Jumala tarkkaa jumalattoman taloa, hän syöksee jumalattomat onnettomuuteen.
The Upright One, looking on the house of the evil-doer, lets sinners be overturned to their destruction.
συνίει δίκαιος καρδίας ἀσεβῶν καὶ φανλίζει ἀσεβεῖς ἐν κακοῖς
- 13 Joka tukkii korvansa vaivaisen huudolta, se joutuu itse huutamaan, vastausta saamatta.
He whose ears are stopped at the cry of the poor, will himself get no answer to his cry for help.
ὅς φράσσει τὰ ὄτα τοῦ μὴ ἐπακούσαι ἀσθενοῦς καὶ αὐτὸς ἐπικαλέσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων

- 14 Salainen lahja lepyttää vihan ja poveen kätkeyty lahjus kiivaan kiukun.
By a secret offering wrath is turned away, and the heat of angry feelings by money in the folds of the robe.
δόσις λάθριος ἀνατρέπει ὀργὰς δῶρων δὲ ὁ φειδόμενος θυμὸν ἐγείρει ἰσχυρόν
- 15 Vanhurskaalle on ilo, kun oikeutta tehdään, mutta väärintekijöille kauhu.
It is a joy to the good man to do right, but it is destruction to the workers of evil.
εὐφροσύνη δικαίων ποιεῖν κρίμα ὅσιος δὲ ἀκάθαρτος παρὰ κακοῦργοις
- 16 Ihminen, joka eksyy taidon tieltä, joutuu lepäämään haamujen seuraan.
The wanderer from the way of knowledge will have his resting-place among the shades.
ἀνὴρ πλανώμενος ἐξ ὁδοῦ δικαιοσύνης ἐν συναγωγῇ γιγάντων ἀναπαύσεται
- 17 Puutteen mieheksi päätyy riemujen rakastaja, eikä rikastu se, joka viiniä ja öljyä rakastaa.
The lover of pleasure will be a poor man: the lover of wine and oil will not get wealth.
ἀνὴρ ἐνδεὴς ἀγαπᾷ εὐφροσύνην φιλῶν οἶνον καὶ ἔλαιον εἰς πλοῦτον
- 18 Jumalaton joutuu lunastusmaksuksi vanhurskaan puolesta ja uskoton oikeamielisten sijaan.
The evil-doer will be given as a price for the life of the good man, and the worker of deceit in the place of the upright.
περικάθαρμα δὲ δικαίου ἄνομος
- 19 Parempi asua autiossa maassa kuin toraisan vaimon vaivattavana.
It is better to be living in a waste land, than with a bitter-tongued and angry woman.
κρείσσον οἰκεῖν ἐν γῆ ἐρήμῳ ἢ μετὰ γυναικὸς μαχίμου καὶ γλωσσώδους καὶ ὀργίλου
- 20 Kalliita aarteita ja öljyä on viisaan majassa, mutta tyhmä ihminen syö suuhunsa sellaiset.
There is a store of great value in the house of the wise, but it is wasted by the foolish man.
θησαυρὸς ἐπιθυμητὸς ἀναπαύσεται ἐπὶ στόματος σοφοῦ ἄφρονες δὲ ἄνδρες καταπίονται αὐτόν
- 21 Joka vanhurskauteen ja laupeuteen pyrkii, se löytää elämän, vanhurskauden ja kunnian.
He who goes after righteousness and mercy will get life, righteousness, and honour.
ὁδὸς δικαιοσύνης καὶ ἐλεημοσύνης εὐρήσει ζωὴν καὶ δόξαν
- 22 Viisas ryntää sankarien kaupunkiin ja kukistaa varustuksen, joka oli sen turva.
A wise man goes up into the town of the strong ones, and overcomes its strength in which they put their faith.
πόλεις ὀχυρὰς ἐπέβη σοφὸς καὶ καθεῖλεν τὸ ὀχύρωμα ἐφ' ᾧ ἐπεποίθεισαν οἱ ἄσεβεῖς
- 23 Joka suunsa ja kielensä varoo, se henkensä ahdistuksilta varoo.
He who keeps watch over his mouth and his tongue keeps his soul from troubles.
ὃς φυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ τὴν γλῶσσαν διατηρεῖ ἐκ θλίψεως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
- 24 Pilkkaajan nimen saa julkea röyhkeilijä, jonka meno on määrätöntä julkeutta.
The man of pride, lifted up in soul, is named high-hearted; he is acting in an outburst of pride.
θρασύς καὶ αὐθάδης καὶ ἀλαζῶν λοιμὸς καλεῖται ὃς δὲ μνησικακεῖ παράνομος
- 25 Oma halu laiskan tappaa, sillä hänen kätensä eivät tahdo työtä tehdä.
The desire of the hater of work is death to him, for his hands will do no work.
ἐπιθυμία ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν οὐ γὰρ προαιροῦνται αἱ χεῖρες αὐτοῦ ποιεῖν τι
- 26 Aina on hartaasti haluavia, mutta vanhurskas antaa säästelemättä.
All the day the sinner goes after his desire: but the upright man gives freely, keeping nothing back.
ἀσεβῆς ἐπιθυμεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπιθυμίας κακὰς ὁ δὲ δίκαιος ἐλεᾷ καὶ οἰκτίζει ἀφειδῶς
- 27 Jumalattomien uhri on kauhustus; saati sitten, jos se tuodaan ilkityön edestä!
The offering of evil-doers is disgusting: how much more when they give it with an evil purpose!
θυσίαι ἀσεβῶν βδέλυγμα κυρίῳ καὶ γὰρ παρανόμως προσφέρουσιν αὐτάς

- 28 Valheellinen todistaja hukkuu, mutta kuunteleva mies saa aina puhua.
A false witness will be cut off, ...
μάρτυς ψευδῆς ἀπολείται ἀνὴρ δὲ ὑπήκοος φυλασσόμενος λαλήσει
- 29 Julkeiksi tekee jumalaton kasvonsa, vakaiksi tekee oikeamielinen tiensä.
The evil-doer makes his face hard, but as for the upright, he gives thought to his way.
ἀσεβῆς ἀνὴρ ἀναιδῶς ὑφίσταται προσώπῳ ὃ δὲ εὐθῆς αὐτὸς συνίει τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ
- 30 Ei auta viisaus, ei ymmärrys, ei mikään neuvo Herraa vastaan.
Wisdom and knowledge and wise suggestions are of no use against the Lord.
οὐκ ἔστιν σοφία οὐκ ἔστιν ἀνδρεία οὐκ ἔστιν βουλή πρὸς τὸν ἀσεβῆ
- 31 Hevonen on varustettu taistelun päiväksi, mutta voitto on Herran hallussa.
The horse is made ready for the day of war, but power to overcome is from the Lord.
ἵππος ἐτοιμάζεται εἰς ἡμέραν πολέμου παρὰ δὲ κυρίου ἡ βοήθεια
- 1 Nimi on kalliimpi suurta rikkautta, suosio hopeata ja kultaa parempi.
A good name is more to be desired than great wealth, and to be respected is better than silver and gold.
αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς ὑπὲρ δὲ ἀργύριον καὶ χρυσίον χάρις ἀγαθῆ
- 2 Rikas ja köyhä kohtaavat toisensa; Herra on luonut kumpaisenkin.
The man of wealth and the poor man come face to face: the Lord is the maker of them all.
πλούσιος καὶ πτωχὸς συνήντησαν ἀλλήλοις ἀμφοτέρους δὲ ὁ κύριος ἐποίησεν
- 3 Mielevä näkee vaaran ja kätkeytyy, mutta yksinkertaiset käyvät kohti ja saavat vahingon.
The sharp man sees the evil and takes cover: the simple go straight on and get into trouble.
πανούργος ἰδὼν πονηρὸν τιμωρούμενον κραταιῶς αὐτὸς παιδεύεται οἱ δὲ ἄφρονες παρελθόντες ἐζημιώθησαν
- 4 Nöyryyden ja Herran pelon palkka on rikkaus, kunnia ja elämä.
The reward of a gentle spirit and the fear of the Lord is wealth and honour and life.
γενεὰ σοφίας φόβος κυρίου καὶ πλοῦτος καὶ δόξα καὶ ζωὴ
- 5 Orjantappuroita ja pauloja on vääjän tiellä; henkensä varjeele, joka niistä kaukana pysyy.
Thorns and nets are in the way of the twisted: he who keeps watch over his soul will be far from them.
τριβόλοι καὶ παγίδες ἐν ὁδοῖς σκολιαῖς ὃ δὲ φυλάσσωσιν τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀφεξέται αὐτῶν
- 7 Rikas hallitsee köyhiä, ja velallinen joutuu velkojan orjaksi.
The man of wealth has rule over the poor, and he who gets into debt is a servant to his creditor.
πλούσιοι πτωχῶν ἄρξουσιν καὶ οἰκέται ἰδίοις δεσπότησι δανιοῦσιν
- 8 Joka vääryyttä kylvää, se turmiota niittää, ja hänen vihansa vitsa häviää.
By planting the seed of evil a man will get in the grain of sorrow, and the rod of his wrath will be broken.
ὁ σπείρων φαῦλα θερίσει κακὰ πληγὴν δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει [8a] ἄνδρα ἰλαρὸν καὶ δότιν εὐλογεῖ ὁ θεὸς ματαιότητα δὲ ἔργων αὐτοῦ συντελέσει
- 9 Hyvänsuopa saa siunauksen, sillä hän antaa leivästään vaivaiselle.
He who is kind will have a blessing, for he gives of his bread to the poor.
ὁ ἐλεῶν πτωχῶν αὐτὸς διατραφήσεται τῶν γὰρ ἑαυτοῦ ἄρτων ἔδωκεν τῷ πτωχῷ [9a] νίκην καὶ τιμὴν περιποιεῖται ὁ δῶρα δούς τὴν μέντοι ψυχὴν ἀφαιρεῖται τῶν κεκτημένων
- 10 Aja pois pilkkaaja, niin poistuu tora ja loppuu riita ja häväistys.
Send away the man of pride, and argument will go out; truly fighting and shame will come to an end.
ἐκβαλε ἐκ συνεδρίου λοιμόν καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ νεῖκος ὅταν γὰρ καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ πάντας ἀτιμάζει
- 11 Joka sydämen puhtautta rakastaa, jolla on suloiset huulet, sen ystävä on kuningas.
He whose heart is clean is dear to the Lord; for the grace of his lips the king will be his friend.
ἀγαπᾷ κύριος ὁσίας καρδίας δεκτοὶ δὲ αὐτῷ πάντες ἄμωμοι χεῖλεσιν ποιμαίνει βασιλεύς

- 12 Herran silmät suojelevat taitoa, mutta uskottoman sanat hän kääntää väärään.
The eyes of the Lord keep knowledge, but by him the acts of the false man will be overturned.
οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ κυρίου διατηροῦσιν αἴσθησιν φανλίζει δὲ λόγους παράνομος
- 13 Laiska sanoo: "Ulkona on leijona; tappavat vielä minut keskellä toria".
The hater of work says, There is a lion outside: I will be put to death in the streets.
προφασίζεται καὶ λέγει ὀκνηρὸς λέων ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν δὲ ταῖς πλατεῖαις φονευταί
- 14 Irstaitten vaimojen suu on syvä kuoppa; Herran vihan alainen kaatuu siihen.
The mouth of strange women is a deep hole: he with whom the Lord is angry will go down into it.
βόθρος βαθὺς στόμα παρανόμου ὁ δὲ μισηθεὶς ὑπὸ κυρίου ἐμπεσεῖται εἰς αὐτόν [14α] εἰσὶν ὁδοὶ κακαὶ ἐνώπιον ἀνδρὸς καὶ οὐκ ἀγαπᾷ τοῦ ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῶν ἀποστρέφειν δὲ δεῖ ἀπὸ ὁδοῦ σκολιᾶς καὶ κακῆς
- 15 Hulluus on kiertynyt kiinni poikasen sydämeen, mutta kurituksen vitsa sen hänestä kauas karkoittaa.
Foolish ways are deep-seated in the heart of a child, but the rod of punishment will send them far from him.
ἀνοια ἐξῆπται καρδίας νέου ῥάβδος δὲ καὶ παιδεία μακρὰν ἀπ' αὐτοῦ
- 16 Vaivaiselle on voitoksi, jos häntä sorretaan, rikkaalle tappioksi, jos hänelle annetaan.
He who is cruel to the poor for the purpose of increasing his profit, and he who gives to the man of wealth, will only come to be in need.
ὁ συκοφαντῶν πένητα πολλὰ ποιεῖ τὰ ἑαυτοῦ δίδωσιν δὲ πλουσίῳ ἐπ' ἐλάσσει
- 17 Kallista korvasi ja kuuntele viisaitten sanoja ja tarkkaa minun taitoani.
Let your ear be bent down for hearing my words, and let your heart give thought to knowledge.
λόγοις σοφῶν παράβαλλε σὸν οὖς καὶ ἄκουε ἐμὸν λόγον τὴν δὲ σὴν καρδίαν ἐπίστησον ἵνα γνῶς ὅτι καλοὶ εἰσιν
- 18 Sillä suloista on, jos kätket ne sisimpääsi; olkoot ne kaikki huullillasi valmiina.
For it is a delight to keep them in your heart, to have them ready on your lips.
καὶ ἔαν ἐμβάλῃς αὐτοὺς εἰς τὴν καρδίαν σου εὐφρανοῦσιν σε ἅμα ἐπὶ σοῖς χεῖρεσιν
- 19 Että Herra olisi sinun turvanasi, siksi olen minä nyt neuvonut juuri sinua.
So that your faith may be in the Lord, I have made them clear to you this day, even to you.
ἵνα σου γένηται ἐπὶ κύριον ἡ ἐλπίς καὶ γνωρίσῃ σοι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
- 20 Olenhan ennenkin sinulle kirjoittanut, antanut neuvoja ja tietoa,
Have I not put in writing for you thirty sayings, with wise suggestions and knowledge,
καὶ σὺ δὲ ἀπόγραψαι αὐτὰ σεαυτῷ τρισσῶς εἰς βουλὴν καὶ γνῶσιν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς καρδίας σου
- 21 opettaakseni sinulle totuutta, vakaita sanoja, että voisit vakain sanoin vastata lähettäjällesi.
To make you see how certain are true words, so that you may give a true answer to those who put questions to you?
διδάσκω σὺν σε ἀληθῆ λόγον καὶ γνῶσιν ἀγαθὴν ὑπακούειν τοῦ ἀποκρίνεσθαι λόγους ἀληθείας τοῖς προβαλλομένοις σοι
- 22 Älä raasta vaivaista, siksi että hän on vaivainen, äläkä polje kurjaa portissa,
Do not take away the property of the poor man because he is poor, or be cruel to the crushed ones when they come before the judge:
μὴ ἀποβιάζου πένητα πτωχὸς γὰρ ἐστὶν καὶ μὴ ἀτιμίας ἀσθενῆ ἐν πύλαις
- 23 sillä Herra ajaa hänen asiansa ja riistää hänen riistäjiltään hengen.
For the Lord will give support to their cause, and take the life of those who take their goods.
ὁ γὰρ κύριος κρινεῖ αὐτοῦ τὴν κρίσιν καὶ ῥύσῃ σὴν ἄσυλον ψυχὴν
- 24 Älä rupea pikavihaisen ystäväksi äläkä seurustele kiukkuisen kanssa,
Do not be friends with a man who is given to wrath; do not go in the company of an angry man:
μὴ ἴσθι ἑταῖρος ἀνδρὶ θυμῶδει φίλῳ δὲ ὀργίλῳ μὴ συναλιζοῦ

- 25 **että et tottuisi hänen teihinsä ja saattaisi sieluasi ansaan.**
For fear of learning his ways and making a net ready for your soul.
μήποτε μάθης τῶν ὁδῶν αὐτοῦ καὶ λάβῃς βρόχους τῆ σῆ ψυχῆ
- 26 **Älä ole niitä, jotka kättä lyövät, jotka menevät takuuseen veloista.**
Be not one of those who give their hands in an agreement, or of those who make themselves responsible for debts:
μὴ δίδου σεαυτὸν εἰς ἐγγύην αἰσχυρόμενος πρόσωπον
- 27 **Jollei sinulla ole, millä maksaa, mitäs muuta, kuin viedään vuode altasi!**
If you have nothing with which to make payment, he will take away your bed from under you.
ἐὰν γὰρ μὴ ἔχῃς πόθεν ἀποτείσεις λήμψονται τὸ στρώμα τὸ ὑπὸ τὰς πλευράς σου
- 28 **Älä siirrä ikivanhaa rajaa, jonka esi-isäsi ovat asettaneet.**
Let not the old landmark be moved which your fathers have put in place.
μὴ μέταιρε ὄρια αἰώνια ἃ ἔθεντο οἱ πατέρες σου
- 29 **Jos näet miehen, kerkeän toimissaan, hänen paikkansa on kuningasten, ei alhaisten, palveluksessa.**
Have you seen a man who is expert in his business? he will take his place before kings; his place will not be among low persons.
ὄρατικὸν ἄνδρα καὶ ὄξυν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ βασιλεῦσι δεῖ παρεστάναι καὶ μὴ παρεστάναι ἀνδράσι νοθοῖς
- 1 **Kun istut aterialle hallitsijan seurassa, niin pidä tarkoin mielessä, kuka edessäsi on,**
When you take your seat at the feast with a ruler, give thought with care to what is before you;
ἐὰν καθίσης δειπνεῖν ἐπὶ τραπέζης δυναστῶν νοητῶς νόει τὰ παρατιθέμενά σοι
- 2 **ja pane veitsi kurkulleesi, jos olet kovin nälkäinen.**
And put a knife to your throat, if you have a strong desire for food.
καὶ ἐπίβαλλε τὴν χειρὰ σου εἰδὼς ὅτι τοιαῦτά σε δεῖ παρασκευάσαι
- 3 **Älä himoitse hänen herkkujansa, sillä ne ovat petollisia ruokia.**
Have no desire for his delicate food, for it is the bread of deceit.
εἰ δὲ ἀπληστότερος εἶ μὴ ἐπιθύμει τῶν ἐδεσμάτων αὐτοῦ ταῦτα γὰρ ἔχεται ζωῆς ψευδοῦς
- 4 **Älä näe vaivaa rikastuaksesi, lakkaa käyttämästä ymmärrystäsi siihen.**
Take no care to get wealth; let there be an end to your desire for money.
μὴ παρεκτείνου πένης ὧν πλουσίῳ τῆ δὲ σῆ ἐννοία ἀπόσχου
- 5 **Kun silmäsi siihen lentävät, on rikkaus mennyt; sillä se saa siivet kuin kotka, joka lentää taivaalle.**
Are your eyes lifted up to it? it is gone: for wealth takes to itself wings, like an eagle in flight up to heaven.
ἐὰν ἐπιστήσης τὸ σὸν ὄμμα πρὸς αὐτὸν οὐδαμοῦ φανεῖται κατεσκευάσασθαι γὰρ αὐτῷ πτέρυγες ὥσπερ ἀετοῦ καὶ ὑποστρέφει εἰς τὸν οἶκον τοῦ προεστηκότος αὐτοῦ
- 6 **Älä syö pahansuovan leipää äläkä himoitse hänen herkkujansa.**
Do not take the food of him who has an evil eye, or have any desire for his delicate meat:
μὴ συνδέιπνει ἀνδρὶ βασκάνῳ μηδὲ ἐπιθύμει τῶν βρωμάτων αὐτοῦ
- 7 **Sillä niinkuin hän mielessään laskee, niin hän menettelee: hän sanoo sinulle: "Syö ja juo", mutta hänen sydämensä ei ole sinun puolellasi.**
For as the thoughts of his heart are, so is he: Take food and drink, he says to you; but his heart is not with you.
ὅν τρόπον γὰρ εἶ τις καταπίοι τρίχα οὕτως ἐσθίει καὶ πίνει
- 8 **Syömäsi palan sinä olet oksentava, ja suloiset sanasi sinä tuhlasit turhaan.**
The food which you have taken will come up again, and your pleasing words will be wasted.
μηδὲ πρὸς σὲ εἰσαγάγῃς αὐτὸν καὶ φάγῃς τὸν ψωμὸν σου μετ' αὐτοῦ ἐξεμέσει γὰρ αὐτὸν καὶ λυμανεῖται τοὺς λόγους σου τοὺς καλοὺς
- 9 **Älä puhu tyhmän kuullen, sillä hän katsoo ymmärtäväiset sanasi ylen.**
Say nothing in the hearing of a foolish man, for he will put no value on the wisdom of your words.
εἰς ὅτα ἄφρονος μηδὲν λέγε μήποτε μυκτηρίση τοὺς συνετοὺς λόγους σου

- 10 **Älä siirrä ikivanhaa rajaa äläkä mene orpojen pelloille.**
Do not let the landmark of the widow be moved, and do not go into the fields of those who have no father;
 μη μεταθῆς ὄρια αἰώνια εἰς δὲ κτῆμα ὀρφανῶν μὴ εἰσελθῆς
- 11 **Sillä heidän sukulanastajansa on väkevä, ja hän ajaa heidän asiansa sinua vastaan.**
For their saviour is strong, and he will take up their cause against you.
 ὁ γὰρ λυτρούμενος αὐτοὺς κύριος κραταιός ἐστιν καὶ κρινεῖ τὴν κρίσιν αὐτῶν μετὰ σοῦ
- 12 **Tuo sydämesi kuritettavaksi ja korvasi taidon sanojen ääreen.**
Give your heart to teaching, and your ears to the words of knowledge.
 ὁδὸς εἰς παιδείαν τὴν καρδίαν σου τὰ δὲ ὠτά σου ἐτοιμάσον λόγοις αἰσθήσεως
- 13 **Älä kiellä poikaselta kuritusta, sillä jos lyöt häntä vitsalla, säästyy hän kuolemasta.**
Do not keep back training from the child: for even if you give him blows with the rod, it will not be death to him.
 μὴ ἀπόσχῃ νήπιον παιδεύειν ὅτι ἐὰν πατάξῃς αὐτὸν ῥάβδῳ οὐ μὴ ἀποθάνῃ
- 14 **Vitsalla sinä häntä lyöt, tuonelasta hänen sielunsa pelastat.**
Give him blows with the rod, and keep his soul safe from the underworld.
 σὺ μὲν γὰρ πατάξεις αὐτὸν ῥάβδῳ τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου ῥύσῃ
- 15 **Poikani, jos sinun sydämesi viisastuu, niin minunkin sydämeni iloitsee;**
My son, if your heart becomes wise, I, even I, will be glad in heart;
 υἱέ ἐὰν σοφῇ γένηταί σου ἡ καρδία εὐφρανεῖς καὶ τὴν ἐμὴν καρδίαν
- 16 **ja sisimpäni riemuitsee, jos sinun huulesi puhuvat sitä, mikä oikein on.**
And my thoughts in me will be full of joy when your lips say right things.
 καὶ ἐνδιατρίψει λόγοις τὰ σὰ χεῖλη πρὸς τὰ ἐμὰ χεῖλη ἐὰν ὀρθὰ ῶσιν
- 17 **Älköön sydämesi kadehtiko jumalattomia, mutta kiivaile aina Jumalan pelon puolesta,**
Have no envy of sinners in your heart, but keep in the fear of the Lord all through the day;
 μὴ ζηλοῦτώ ἡ καρδία σου ἁμαρτωλοὺς ἀλλὰ ἐν φόβῳ κυρίου ἴσθι ὅλην τὴν ἡμέραν
- 18 **niin sinulla totisesti on tulevaisuus, ja toivosi ei mene turhaan.**
For without doubt there is a future, and your hope will not be cut off.
 ἐὰν γὰρ τηρήσῃς αὐτά ἐσται σοι ἔκγονα ἡ δὲ ἐλπίς σου οὐκ ἀποστήσεται
- 19 **Kuule, poikani, ja viisastu, ja ohjaa sydämesi oikealle tielle.**
Give ear, my son, and be wise, guiding your heart in the right way.
 ἄκουε υἱέ καὶ σοφὸς γίνου καὶ κατεύθυνε ἐννοίας σῆς καρδίας
- 20 **Älä oleskele viininjuomarien parissa äläkä lihansyömärien.**
Do not be among those who give themselves to wine-drinking, or among those who make themselves full with meat:
 μὴ ἴσθι οἰνοπότης μηδὲ ἐκτείνου συμβολαῖς κρεῶν τε ἀγορασμοῖς
- 21 **Sillä juomari ja syömäri köyhtyy, ja unteluus puettaa ryysyihin.**
For those who take delight in drink and feasting will come to be in need; and through love of sleep a man will be poorly clothed.
 πᾶς γὰρ μέθυσος καὶ πορνοκόπος πτωχεύσει καὶ ἐνδύσεται διερρηγμένα καὶ ῥακώδη πᾶς ὑπνώδης
- 22 **Kuule isäsi, joka on sinut siittänyt, äläkä äitiäsi halveksi, kun hän on vanhennut.**
Give ear to your father whose child you are, and do not keep honour from your mother when she is old.
 ἄκουε υἱέ πατρός τοῦ γεννήσαντός σε καὶ μὴ καταφρόνει ὅτι γεγῆρακέν σου ἡ μήτηρ
- 24 **Ääneen saa riemuita vanhurskaan isä; joka viisaan on siittänyt, sillä on ilo hänestä.**
The father of the upright man will be glad, and he who has a wise child will have joy because of him.
 καλῶς ἐκτρέφει πατήρ δίκαιος ἐπὶ δὲ υἱῷ σοφῷ εὐφραίνεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ

- 25 Olkoon sinun isälläsi ja äidilläsi ilo, sinun synnyttäjäsi riemuitkoon.
Let your father and your mother be glad, let her who gave you birth have joy.
 εὐφραινέσθω ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ ἐπὶ σοὶ καὶ χαίρέτω ἡ τεκοῦσά σε
- 26 Anna sydämesi, poikani, minulle, ja olkoot minun tieni sinun silmissäsi mieluiset.
My son, give me your heart, and let your eyes take delight in my ways.
 δός μοι υἱέ σὴν καρδίαν οἱ δὲ σοὶ ὀφθαλμοὶ ἐμὰς ὁδοὺς τηρεῖτωσαν
- 27 Sillä portto on syvä kuoppa, ja vieras vaimo on ahdas kaivo.
For a loose woman is a deep hollow, and a strange woman is a narrow water-hole.
 πίθος γὰρ τετρημένος ἐστὶν ἀλλότριος οἶκος καὶ φρέαρ στενὸν ἀλλότριον
- 28 Vieläpä hän väijyy kuin rosvo, ja hän kartuttaa uskottomia ihmisten seassa.
Yes, she is waiting secretly like a beast for its food, and deceit by her is increased among men.
 οὗτος γὰρ συντόμως ἀπολείται καὶ πᾶς παράνομος ἀναλωθήσεται
- 29 Kenellä on voitotus, kenellä vaikerrus? Kenellä torat, kenellä valitus? Kenellä haavat ilman syytä? Kenellä sameat silmät?
Who says, Oh! who says, Ah! who has violent arguments, who has grief, who has wounds without cause, whose eyes are dark?
 τίνοι οὐαὶ τίνοι θόρυβος τίνοι κρίσις τίνοι ἀηδία καὶ λέσχει τίνοι συντριμματα διὰ κενῆς τίνος πέλειοι οἱ ὀφθαλμοί
- 30 Niillä, jotka viinin ääressä viipyvät, jotka tulevat makujuomaa maistelemaan.
Those who are seated late over the wine: those who go looking for mixed wine.
 οὐ τῶν ἐγγρονιζόντων ἐν οἴνοις οὐ τῶν ἰχνευόντων ποῦ πότοι γίνονται
- 31 Älä katsele viiniä, kuinka se punoittaa, kuinka se maljassa hohtaa ja helposti valahtaa alas.
Keep your eyes from looking on the wine when it is red, when its colour is bright in the cup, when it goes smoothly down:
 μὴ μεθύσκεσθε οἶνον ἀλλὰ ὀμιλεῖτε ἀνθρώποις δικαίοις καὶ ὀμιλεῖτε ἐν περιπάτοις ἐὰν γὰρ εἰς τὴν φιάλας καὶ τὰ ποτήρια δῶς τοὺς ὀφθαλμούς σου ὑστερον περιπατήσεις γυνώτερος ὑπέρου
- 32 Lopulta se puree kuin käärme ja pistää kuin myrkkylisko.
In the end, its bite is like that of a snake, its wound like the wound of a poison-snake.
 τὸ δὲ ἔσχατον ὡσπερ ὑπὸ ὄφεως πεπληγὼς ἐκτείνεται καὶ ὡσπερ ὑπὸ κέραστου διαχεῖται αὐτῷ ὁ ἰός
- 33 Silmäsi outoja näkevät, ja sydämesi haastelee sekavia.
Your eyes will see strange things, and you will say twisted things.
 οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὅταν ἴδωσιν ἀλλοτρίαν τὸ στόμα σου τότε λαλήσει σκολιά
- 34 Sinusta on kuin makaisit keskellä merta, on kuin maston huipussa makaisit.
Yes, you will be like him who takes his rest on the sea, or on the top of a sail-support.
 καὶ κατακείσῃ ὡσπερ ἐν καρδίᾳ θαλάσσης καὶ ὡσπερ κυβερνήτης ἐν πολλῷ κλύδωνι
- 35 "Löivät minua, mutta ei koskenut minuun; pieksivät minua, mutta en tiennyt mitään. Milloinkahan herännen? Tahdonpa taas hakea tätä samaa."
They have overcome me, you will say, and I have no pain; they gave me blows without my feeling them: when will I be awake from my wine? I will go after it again.
 ἐρεῖς δὲ τύπουσίν με καὶ οὐκ ἐπόνεσα καὶ ἐνέπαιζάν μοι ἐγὼ δὲ οὐκ ἤδειν πότε ὀρθρος ἔσται ἵνα ἐλθὼν ζητήσω μεθ' ὧν συνελεύσομαι
- 1 Älä kadehdi pahoja ihmisiä äläkä halua heidän seuraansa.
Have no envy for evil men, or any desire to be with them:
 υἱέ μὴ ζηλώσης κακοῦς ἀνδρας μηδὲ ἐπιθυμῆσης εἶναι μετ' αὐτῶν
- 2 Sillä heidän mielensä miettii väkivaltaa, ja turmiota haastavat heidän huulensa.
For the purposes of their hearts are destruction, and their lips are talking of trouble.
 ψεύδη γὰρ μελετᾷ ἡ καρδία αὐτῶν καὶ πόνους τὰ χεῖλη αὐτῶν λαλεῖ
- 3 Viisaudella talo rakennetaan ja ymmärryksellä vahvaksi varustetaan.
The building of a house is by wisdom, and by reason it is made strong:
 μετὰ σοφίας οἰκοδομεῖται οἶκος καὶ μετὰ συνέσεως ἀνορθοῦται

- 4 Taidolla täytetään kammiot, kaikkea kallista ja ihanaa tavaraa täyteen.
And by knowledge its rooms are full of all dear and pleasing things.
μετὰ αἰσθήσεως ἐμπίμπλαται ταμίεια ἐκ παντὸς πλοῦτου τιμίου καὶ καλοῦ
- 5 Viisas mies on väkevä, ja taidon mies on voipa voimaltansa.
A wise man is strong; and a man of knowledge makes strength greater.
κρείσσων σοφὸς ἰσχυροῦ καὶ ἀνὴρ φρόνησιν ἔχων γεωργίου μεγάλου
- 6 Neuvokkuudella näet on sinun käytävä sota, ja neuvonantajain runsaus tuo menestyksen.
For by wise guiding you will overcome in war: and in a number of wise guides there is salvation.
μετὰ κυβερνήσεως γίνεται πόλεμος βοήθεια δὲ μετὰ καρδίας βουλευτικῆς
- 7 Kovin on korkea hullulle viisaus, ei hän suutansa avaa portissa.
Wisdom is outside the power of the foolish: he keeps his mouth shut in the public place.
σοφία καὶ ἔννοια ἀγαθῆ ἐν πόλαις σοφῶν σοφοὶ οὐκ ἐκκλίνουσιν ἐκ στόματος κυρίου
- 8 Jolla on pahanteko mielessä, sitä juonittelijaksi sanotaan.
He whose purposes are bad will be named a man of evil designs.
ἀλλὰ λογίζονται ἐν συνεδρίοις ἀπαιδεύτοις συναντᾷ θάνατος
- 9 Synti on hulluuden työ, ja pilkkaaja on ihmisille kauhistus.
The purpose of the foolish is sin: and the hater of authority is disgusting to others.
ἀποθνήσκει δὲ ἄφρων ἐν ἀμαρτίαις ἀκαθαρσία δὲ ἀνδρὶ λοιμῶ ἐμολυνθήσεται
- 10 Jos olet ollut veltto, joutuu ahtaana aikana voimasi ahtaalle.
If you give way in the day of trouble, your strength is small.
ἐν ἡμέρᾳ κακῆ καὶ ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως ἕως ἂν ἐκλίπη
- 11 Pelasta ne, joita kuolemaan viedään, pysäytä ne, jotka surmapaikalle hoippuvat.
Be the saviour of those who are given up to death, and do not keep back help from those who are slipping to destruction.
ῥῶσαι ἀγομένους εἰς θάνατον καὶ ἐκπρίου κτεινομένους μὴ φείση
- 12 Jos sanot: "Katso, emme tienneet siitä", niin ymmärtäähän asian sydänten tutkija; sinun sielusi vartioitsija sen tietää, ja hän kostaa ihmiselle hänen tekojensa mukaan.
If you say, See, we had no knowledge of this: does not the tester of hearts give thought to it? and he who keeps your soul, has he no knowledge of it? and will he not give to every man the reward of his work?
ἐὰν δὲ εἴπῃς οὐκ οἶδα τοῦτον γίνωσκε ὅτι κύριος καρδίας πάντων γινώσκει καὶ ὁ πλάσας πνοὴν πᾶσιν αὐτὸς οἶδεν πάντα ὃς ἀποδίδωσιν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ
- 13 Syö hunajaa, poikani, sillä se on hyvää, ja mesi on makeaa suussasi.
My son, take honey, for it is good; and the flowing honey, which is sweet to your taste:
φάγε μέλι υἱέ ἀγαθὸν γὰρ κηρίον ἵνα γλυκανθῆ σου ὁ φάρυγξ
- 14 Samankaltaiseksi tunne viisaus sielullesi; jos sen löydät, on sinulla tulevaisuus, ja toivosi ei mene turhaan.
So let your desire be for wisdom: if you have it, there will be a future, and your hope will not be cut off.
οὕτως αἰσθήση σοφίαν τῆ σῆ ψυχῆ ἐὰν γὰρ εὔρης ἔσται καλὴ ἡ τελευτὴ σου καὶ ἐλπίς σε οὐκ ἐγκαταλείψει
- 15 Älä väijy, jumalaton, vanhurskaan majaa, älä hävitä hänen leposijaansa.
Do not keep a secret watch, O evil-doer, against the fields of the upright man, or send destruction on his resting-place:
μὴ προσάγῃς ἀσεβῆ νομῆ δικαίων μηδὲ ἀπατηθῆς χορτασία κοιλίας
- 16 Sillä seitsemästi vanhurskas lankeaa ja nousee jälleen, mutta jumalattomat suistuvat onnettomuuteen.
For an upright man, after falling seven times, will get up again: but trouble is the downfall of the evil.
ἐπτὰκι γὰρ πεσείται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται οἱ δὲ ἀσεβεῖς ἀσθενήσουσιν ἐν κακοῖς

- 17 **Älä iloitse vihamieheni langetessa, älköön sydämesi riemuitko hänen suistuessaan kumoon,
Do not be glad at the fall of your hater, and let not your heart have joy at his downfall:**
ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρὸς σου μὴ ἐπιχαρῆς αὐτῷ ἐν δὲ τῷ ὑποσκελισματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου
- 18 **ettei Herra, kun sen näkee, sitä pahana pitäisi, ja kääntäisi vihaansa pois hänestä.
For fear that the Lord may see it, and it may be evil in his eyes, and his wrath may be turned away from him.**
ὅτι ὄψεται κύριος καὶ οὐκ ἀρέσει αὐτῷ καὶ ἀποστρέψει τὸν θυμὸν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ
- 19 **Älä vihastu pahantekijäin tähden, älä kadehdi jumalattomia.
Do not be troubled because of evil-doers, or have envy of sinners:**
μὴ χαῖρε ἐπὶ κακοποιοῖς μηδὲ ζήλου ἁμαρτωλοῦς
- 20 **Sillä ei ole pahalla tulevaisuutta; jumalattomien lamppu sammuu.
For there will be no future for the evil man; the light of sinners will be put out.**
οὐ γὰρ μὴ γένηται ἔκγονα πονηρῶν λαμπτήρ δὲ ἀσεβῶν σβεσθήσεται
- 21 **Pelkää, poikani, Herraa ja kuningasta, älä sekaannu kapinallisten seuraan.
My son, go in fear of the Lord and the king; have nothing to do with those who are in high positions:**
φοβοῦ τὸν θεὸν υἱέ καὶ βασιλέα καὶ μηθετέρω αὐτῶν ἀπειθήσης
- 22 **Sillä yhtäkkiä tulee onnettomuus, tuomio - kuka tietää milloin - toisille niinkuin toisillekin.
For their downfall will come suddenly; and who has knowledge of the destruction of those in high positions?**
ἐξαίφνης γὰρ τείσονται τοὺς ἀσεβεῖς τὸς δὲ τιμωρίας ἀμφοτέρων τίς γνώσεται [22α] λόγον φυλασσόμενος υἱὸς ἀπολείας ἐκτὸς ἔσται δεχόμενος δὲ ἐδέξατο αὐτόν [22β] μηδὲν ψευδὸς ἀπὸ γλώσσης βασιλεῖ λεγέσθω καὶ οὐδὲν ψευδὸς ἀπὸ γλώσσης αὐτοῦ οὐ μὴ ἐξέληθι [22ξ] μάχιμα γλώσσα βασιλέως καὶ οὐ σαρκίνη ὅς δ' ἂν παραδοθῆ συντριβήσεται [22δ] ἐὰν γὰρ ὀξυνθῆ ὁ θυμὸς αὐτοῦ σὺν νεύροις ἀνθρώπους ἀναλίσκει [22ε] καὶ ὅσα ἀνθρώπων κατατρώγει καὶ συγκαίει ὥσπερ φλόξ ὥστε ἄβρωτα εἶναι νεοσσοῖς αἰετῶν
- 23 **Nämäkin ovat viisaitten sanoja. Ei ole hyvä tuomitessa henkilöön katsoa.
These are more sayings of the wise: To have respect for a person's position when judging is not good.**
ταῦτα δὲ λέγω ὑμῖν τοῖς σοφοῖς ἐπιγινώσκειν αἰδεῖσθαι πρόσωπον ἐν κρίσει οὐ καλόν
- 24 **Joka sanoo syylliselle: "Sinä olet syytön", sitä kansat kiroavat, kansakunnat sadattelevat.
He who says to the evil-doer, You are upright, will be cursed by peoples and hated by nations.**
ὁ εἰπὼν τὸν ἀσεβῆ δίκαιός ἐστιν ἐπικατάρατος λαοῖς ἔσται καὶ μισητὸς εἰς ἔθνη
- 25 **Mutta jotka oikein tuomitsevat, niiden käy hyvin, ja heille tulee onnen siunaus.
But those who say sharp words to him will have delight, and a blessing of good will come on them.**
οἱ δὲ ἐλέγχοντες βελτίους φανοῦνται ἐπ' αὐτοὺς δὲ ἤξει εὐλογία ἀγαθῆ
- 26 **Se huulille suutelee, joka oikean vastauksen antaa.
He gives a kiss with his lips who gives a right answer.**
χεῖλη δὲ φιλήσουσιν ἀποκρινόμενα λόγους ἀγαθοῦς
- 27 **Toimita tehtäväsi ulkona ja tee valmista pellollasi; sitten perusta itsellesi perhe.
Put your work in order outside, and make it ready in the field; and after that, see to the building of your house.**
ἐτοίμαζε εἰς τὴν ἔξοδον τὰ ἔργα σου καὶ παρασκευάζου εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ πορεύου κατόπισθέν μου καὶ ἀνοικοδομήσεις τὸν οἶκόν σου
- 28 **Älä ole syyttä todistajana lähimmäistäsi vastaan, vai petätkö sinä huullillasi?
Do not be a violent witness against your neighbour, or let your lips say what is false.**
μὴ ἴσθι ψευδῆς μάρτυς ἐπὶ σὸν πολίτην μηδὲ πλατύνου σοῖς χεῖλεσιν
- 29 **Älä sano: "Niinkuin hän teki minulle, niin teen minä hänelle, minä kosten miehelle hänen tekojensa mukaan".
Say not, I will do to him as he has done to me; I will give the man the reward of his work.**
μὴ εἴπης ὃν τρόπον ἐχρήσατό μοι χρῆσομαι αὐτῷ τείσομαι δὲ αὐτὸν ἅ με ἠδίκησεν

- 30 Minä kuljin laiskurin pellon ohitse, mielettömän miehen viinitarhan vieritse.
I went by the field of the hater of work, and by the vine-garden of the man without sense;
ὡσερ γεώργιον ἀνήρ ἄφρων καὶ ὡσερ ἀμπελῶν ἄνθρωπος ἐνδεὴς φρενῶν
- 31 Ja katso: se kasvoi yltänsä polttiaisia; sen pinta oli nokkosten peitossa ja sen kiviaita luhistunut.
And it was all full of thorns, and covered with waste plants, and its stone wall was broken down.
ἐὰν ἀφῆς αὐτόν χερσωθήσεται καὶ χορτομανήσει ὅλος καὶ γίνεται ἐκλελειμμένος οἱ δὲ φραγμαὶ τῶν λίθων αὐτοῦ κατασκάπτονται
- 32 Minä katselin ja painoin mieleeni, havaitsin ja otin opikseni:
Then looking at it, I gave thought: I saw, and I got teaching from it.
ὑστερον ἐγὼ μετενόησα ἐπέβλεψα τοῦ ἐκλέξασθαι παιδείαν
- 33 Nuku vielä vähän, torku vähän, makaa vähän ristissä käsini,
A little sleep, a little rest, a little folding of the hands in sleep:
ὀλίγον νυστάζω ὀλίγον δὲ καθυπνῶ ὀλίγον δὲ ἐναγκαλιζομαι χερσὶν στήθη
- 34 niin köyhyys käy päällesi niinkuin rosvo ja puute niinkuin asetettu mies.
So loss will come on you like an outlaw, and your need like an armed man.
ἐὰν δὲ τοῦτο ποιῆς ἴξει προπορευομένη ἡ πενία σου καὶ ἡ ἐνδεία σου ὡσερ ἀγαθὸς δρομεύς
- 1 Aagurin, Jaaken pojan, sanat; lauselma. Näin puhuu se mies: Minä olen väsyttänyt itseni, Jumala; olen väsyttänyt itseni, Jumala, ja menehdyn.
The words of Agur, the son of Jakeh, from Massa. The man says: I am full of weariness, O God, I am full of weariness; O God, I have come to an end:
τοὺς ἐμοὺς λόγους υἱὲ φοβήθητι καὶ δεξάμενος αὐτοὺς μετανόει τάδε λέγει ὁ ἀνὴρ τοῖς πιστεύουσιν θεῷ καὶ παύομαι
- 2 Sillä järjetön olen minä mieheksi, ei ole minulla ihmisymmärrystä;
For I am more like a beast than any man, I have no power of reasoning like a man:
ἀφρονέστατος γάρ εἰμι πάντων ἀνθρώπων καὶ φρόνησις ἀνθρώπων οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί
- 3 enkä ole oppinut viisautta, tullakseni tuntemaan Pyhintä.
I have not got wisdom by teaching, so that I might have the knowledge of the Holy One.
θεὸς δεδίδαχέν με σοφίαν καὶ γνώσιν ἁγίων ἐγνώκα
- 4 Kuka on noussut taivaaseen ja astunut sieltä alas? Kuka on koonnut kouriinsa tuulen? Kuka on sitonut vedet vaipan sisään? Kuka on kohdalleen asettanut maan ääret kaikki? Mikä on hänen nimensä ja mikä hänen poikansa nimi, jos sen tiedät?
Who has gone up to heaven and come down? who has taken the winds in his hands, prisoning the waters in his robe? by whom have all the ends of the earth been fixed? what is his name, and what is his son's name, if you are able to say?
τίς ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ κατέβη τίς συνήγαγεν ἀνέμους ἐν κόλπῳ τίς συνέστρεψεν ὕδωρ ἐν ἱματίῳ τίς ἐκράτησεν πάντων τῶν ἄκρων τῆς γῆς τί ὄνομα αὐτοῦ ἢ τί ὄνομα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ ἵνα γνώσῃ
- 5 Jokainen Jumalan sana on taattu; hän on niiden kilpi, jotka häneen turvaavat.
Every word of God is tested: he is a breastplate to those who put their faith in him.
πάντες λόγοι θεοῦ πεπρωμένοι ὑπερασπίζει δὲ αὐτὸς τῶν εὐλαβουμένων αὐτόν
- 6 Älä lisää hänen sanoihinsa mitään, ettei hän vaatisi sinua tilille ja ettet valhettelijaksi joutuisi.
Make no addition to his words, or he will make clear your error, and you will be seen to be false.
μὴ προσθῆς τοῖς λόγοις αὐτοῦ ἵνα μὴ ἐλέγξῃ σε καὶ ψευδῆς γένη
- 7 Kahta minä sinulta pyydän, älä niitä minulta koskaan kiellä, kuolemaani saakka:
I have made request to you for two things; do not keep them from me before my death:
δύο αἰτούμαι παρὰ σοῦ μὴ ἀφέλῃς μου χάριν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με
- 8 Vilppi ja valhepuhe pidä minusta kaukana. Älä köyhyyttä, älä rikkautta minulle anna; anna minulle ravinnoksi määräosani leipää,
Put far from me all false and foolish things: do not give me great wealth or let me be in need, but give me only enough food:
μάταιον λόγον καὶ ψευδῆ μακρὰν μου ποιήσον πλοῦτον δὲ καὶ πενίαν μὴ μοι δῶς σύνταξον δέ μοι τὰ δέοντα καὶ τὰ ἀπάρκη

- 9 etten kylläisenä tulisi kieltäjäksi ja sanoisi: "Kuka on Herra?" ja etten köyhtyneenä varastaisi ja rikkoisi Jumalani nimeä vastaan.
For fear that if I am full, I may be false to you and say, Who is the Lord? or if I am poor, I may become a thief, using the name of my God wrongly.
ἵνα μὴ πλησθεὶς ψευδῆς γένωμαι καὶ εἶπω τίς με ὀρᾷ ἢ πενηθεὶς κλέψω καὶ ὁμῶσω τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ
- 10 Älä kieli palvelijasta hänen herrallensa; muutoin hän sinut kiroaa, ja sinä saat siitä kärsiä.
Do not say evil of a servant to his master, or he will put a curse on you, and you will get into trouble.
μὴ παραδῶς οἰκέτην εἰς χεῖρας δεσπότης μήποτε καταράσῃται σε καὶ ἀφανισθῆς
- 11 Voi sukua, joka isäänsä kiroaa eikä siunaa äitiänsä;
There is a generation who put a curse on their father, and do not give a blessing to their mother.
ἐκγονον κακὸν πατέρα καταράται τὴν δὲ μητέρα οὐκ εὐλογεῖ
- 12 sukua, joka on omissa silmissään puhdas, vaikka ei ole pesty liastansa!
There is a generation who seem to themselves to be free from sin, but are not washed from their unclean ways.
ἐκγονον κακὸν δίκαιον ἑαυτὸν κρίνει τὴν δὲ ἔξοδον αὐτοῦ οὐκ ἀπένιψεν
- 13 Voi sukua - kuinka ylpeät ovatkaan sen silmät ja kuinka korskea silmänluonti -
There is a generation, O how full of pride are their eyes! O how their brows are lifted up!
ἐκγονον κακὸν ὑψηλοῦς ὀφθαλμοὺς ἔχει τοῖς δὲ βλεφάροις αὐτοῦ ἐπαίρεται
- 14 sukua, jonka hampaat ovat miekkoja ja leukaluut veitsiä syödäksensä kurjat maasta pois ja köyhät ihmisten joukosta!
There is a generation whose teeth are like swords, their strong teeth like knives, for the destruction of the poor from the earth, and of those who are in need from among men.
ἐκγονον κακὸν μαχαίρας τοὺς ὀδόντας ἔχει καὶ τὰς μύλας τομίδας ὥστε ἀναλίσκεν καὶ κατεσθίειν τοὺς ταπεινοὺς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τοὺς πένητας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων
- 15 Verenimijällä on kaksi tytärtä: Anna vielä! Anna vielä! Kolme on, jotka eivät kylläänsä saa, neljä, jotka eivät sano: "Jo riittää":
The night-spirit has two daughters, Give, give. There are three things which are never full, even four which never say, Enough:
τῇ βδέλλῃ τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπώμεναι καὶ αἱ τρεῖς αὐταὶ οὐκ ἐνεπίπλασαν αὐτήν καὶ ἡ τετάρτη οὐκ ἠρκέσθη εἰπεῖν ἰκανόν
- 16 tuonela, hedelmätön kohtu, maa, joka ei saa kylläänsä vedestä, ja tuli, joka ei sano: "Jo riittää".
The underworld, and the woman without a child; the earth which never has enough water, and the fire which never says, Enough.
ἤδης καὶ ἔρως γυναικὸς καὶ τάρταρος καὶ γῆ οὐκ ἐμπιπλαμένη ὕδατος καὶ ὕδωρ καὶ πῦρ οὐ μὴ εἴπωσιν ἄρκεῖ
- 17 Joka isäänsä pilkkaa ja pitää halpana totella äitiänsä, häneltä korpit puron luona hakkaavat silmän, ja kotkan poikaset syövät sen.
The eye which makes sport of a father, and sees no value in a mother when she is old will be rooted out by the ravens of the valley, and be food for the young eagles.
ὀφθαλμὸν καταγελῶντα πατρός καὶ ἀτιμάζοντα γῆρας μητρός ἐκκόψαισαν αὐτὸν κόρακες ἐκ τῶν φαράγγων καὶ καταφάγοισαν αὐτὸν νεοσσοὶ ἀετῶν
- 18 Kolme on minusta ylen ihmeellistä, ja neljä on, joita en käsitä:
There are three things, the wonder of which overcomes me, even four things outside my knowledge:
τρία δὲ ἔστιν ἀδύνατά μοι νοῆσαι καὶ τὸ τέταρτον οὐκ ἐπιγινώσκω
- 19 kotkan jäljet taivaalla, käärmeen jäljet kalliolla, laivan jäljet keskellä merta ja miehen jäljet nuoren naisen tykönä.
The way of an eagle in the air; the way of a snake on a rock; the way of a ship in the heart of the sea; and the way of a man with a girl.
ἵχνη αἰετοῦ πετομένου καὶ ὁδοῦς ὄφeos ἐπὶ πέτρας καὶ τρίβους νηὸς ποντοποροῦσης καὶ ὁδοῦς ἀνδρὸς ἐν νεότητι
- 20 Samoin ovat avionrikkoja-vaimon jäljet: hän syö, pyyhkii suunsa ja sanoo: "En ole pahaa tehnyt".
This is the way of a false wife; she takes food, and, cleaning her mouth, says, I have done no wrong.
τοιαύτη ὁδὸς γυναικὸς μοιχαλίδος ἢ ὅταν πράξῃ ἀπονισμαμένη οὐδὲν φησιν πεπραχένην ἄτοπον
- 21 Kolmen alla järkkyy maa, ja neljän alla ei se jaksa kestää:
For three things the earth is moved, and there are four which it will not put up with:
διὰ τριῶν σειεται ἡ γῆ τὸ δὲ τέταρτον οὐ δύναται φέρειν
- 22 orjan alla, kun hän kuninkaaksi pääsee, houkan, kun hän saa kylläiltä leipää,
A servant when he becomes a king; a man without sense when his wealth is increased;
ἐὰν οἰκέτης βασιλεύσῃ καὶ ἄφρων πλησθῇ σιτίων

- 23 hyljityn alla, kun hän miehen saa, ja palvelijattaren, kun hän emäntänsä syrjäyttää.
A hated woman when she is married; and a servant-girl who takes the place of her master's wife.
καὶ οἰκέτις ἂν ἐκβάλῃ τὴν ἑαυτῆς κυρίαν καὶ μισητὴ γυνὴ ἂν τύχῃ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ
- 24 Neljä on maassa vähäisintä, mutta viisaan viisasta silti:
There are four things which are little on the earth, but they are very wise:
τέσσαρα δὲ ἔστιν ἐλάχιστα ἐπὶ τῆς γῆς ταῦτα δὲ ἔστιν σοφώτερα τῶν σοφῶν
- 25 Muurahaiset ovat voimaton kansa, mutta he hankkivat leipänsä kesällä;
The ants are a people not strong, but they put by a store of food in the summer;
οἱ μύρμηκες οἷς μὴ ἔστιν ἰσχύς καὶ ἐτοιμάζονται θέρους τὴν τροφήν
- 26 tamaanit ovat heikko kansa, mutta he laittavat majansa kallioihin;
The conies are only a feeble people, but they make their houses in the rocks;
καὶ οἱ χοιρογρύλλοι ἔθνος οὐκ ἰσχυρόν οἱ ἐποιήσαντο ἐν πέτραις τοὺς ἑαυτῶν οἴκους
- 27 heinäsirkoilla ei ole kuningasta, mutta koko lauma lähtee järjestyksessä liikkeelle;
The locusts have no king, but they all go out in bands;
ἀβασίλευτόν ἔστιν ἡ ἀκρίς καὶ ἐκστρατεύει ἀφ' ἐνὸς κελεύσματος εὐτάκτως
- 28 sisiliskoon voi tarttua käsin, mutta kuitenkin se oleskelee kuninkaan linnoissa.
You may take the lizard in your hands, but it is in kings' houses.
καὶ καλαβώτης χερσὶν ἐρειδόμενος καὶ εὐάλωτος ὧν κατοικεῖ ἐν ὄχυρώμασιν βασιλέως
- 29 Kolmella on komea astunta, ja neljä komeasti kulkee:
There are three things whose steps are good to see, even four whose goings are fair:
τρία δὲ ἔστιν ἃ εὐδόως πορεύεται καὶ τὸ τέταρτον ὃ καλῶς διαβαίνει
- 30 leijona, sankari eläinten joukossa, joka ei vääjää ketään,
The lion, which is strongest among beasts, not turning from his way for any;
σκύμνος λέοντος ἰσχυρότερος κτηνῶν ὅς οὐκ ἀποστρέφεται οὐδὲ καταπτήσσει κτήνος
- 31 hevonen, solakkakylki, tai kauris, ja kuningas joukkonsa johdossa.
The war-horse, and the he-goat, and the king when his army is with him.
καὶ ἀλέκτωρ ἑμπεριπατῶν θηλείαις εὐψυχος καὶ τράγος ἡγούμενος αἰπολίου καὶ βασιλεὺς δημηγορῶν ἐν ἔθνει
- 32 Jos ylpeilit - olipa se houkkamaisuutta tai harkittua - niin laske käsi suullesi.
If you have done foolishly in lifting yourself up, or if you have had evil designs, put your hand over your mouth.
ἐὰν πρόη σεαυτὸν εἰς εὐφοροσύνην καὶ ἐκτείνῃς τὴν χεῖρά σου μετὰ μάχης ἀτιμασθήσῃ
- 33 Sillä maitoa pusertamalla saa voin, nenää pusertamalla saa veren, ja vihoja pusertamalla saa riidan.
The shaking of milk makes butter, and the twisting of the nose makes blood come: so the forcing of wrath is a cause of fighting.
ἀμελεγε γάλα καὶ ἔσται βούτυρον ἂν δὲ ἐκπιέζῃς μυκτῆρας ἐξέλκεσται αἷμα ἂν δὲ ἐξέλκῃς λόγους ἐξελέουσονται κρισεῖς καὶ μάχαι
- 1 Lemuelin, Massan kuninkaan, sanat, joilla hänen äitinsä kasvatti häntä.
The words of Lemuel, king of Massa: the teaching which he had from his mother.
οἱ ἐμοὶ λόγοι εἰρηγνται ὑπὸ θεοῦ βασιλέως χρηματισμός ὃν ἐπαίδευσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ
- 2 Mitä, poikani; mitä, kohtuni poika; mitä, lupausteni poika?
What am I to say to you, O Lemuel, my oldest son? and what, O son of my body? and what, O son of my oaths?
τί τέκνον τηρήσεις τί ῥήσεις θεοῦ πρωτογενές σοὶ λέγω υἱέ τί τέκνον ἐμῆς κοιλίας τί τέκνον ἐμῶν εὐχῶν
- 3 Älä anna voimaasi naisille, vaellustasi kuningasten turmelijatarten valtaan.
Do not give your strength to women, or your ways to that which is the destruction of kings.
μὴ δῶς γυναιξὶ σὸν πλοῦτον καὶ τὸν σὸν νοῦν καὶ βίον εἰς ὑστεροβουλίαν

- 4 Ei sovi kuningasten, Lemuel, ei sovi kuningasten viiniä juoda eikä ruhtinasten kysellä: "Missä väkijuomaa?"
It is not for kings, O Lemuel, it is not for kings to take wine, or for rulers to say, Where is strong drink?
μετὰ βουλῆς πάντα ποίει μετὰ βουλῆς οἰνοπότει οἱ δυνάσται θυμώδεις εἰσὶν οἶνον δὲ μὴ πινέτωσαν
- 5 Muutoin hän juodessaan unhottaa, mitä säädetty on, ja vääntelee kaikkien kurjuuden lasten oikeuden.
For fear that through drinking they may come to have no respect for the law, wrongly judging the cause of those who are in trouble.
ἵνα μὴ πίνοντες ἐπιλάβωνται τῆς σοφίας καὶ ὀρθὰ κρίναι οὐ μὴ δύνωνται τοὺς ἀσθενεῖς
- 6 Antakaa väkevää juomaa menehtyvälle ja viiniä murhemielisille.
Give strong drink to him who is near to destruction, and wine to him whose soul is bitter:
δίδοτε μέθην τοῖς ἐν λύπαις καὶ οἶνον πίνειν τοῖς ἐν ὀδύναις
- 7 Sellainen juokoon ja unhottakoon köyhyytensä älköönkä enää vaivaansa muistelko.
Let him have drink, and his need will go from his mind, and the memory of his trouble will be gone.
ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς πενίας καὶ τῶν πόνων μὴ μνησθῶσιν ἔτι
- 8 Avaa suusi mykän hyväksi, oikeuden hankkimiseksi kaikille sortuville.
Let your mouth be open for those who have no voice, in the cause of those who are ready for death.
ἄνοιγε σὸν στόμα λόγῳ θεοῦ καὶ κρίνε πάντας ὑγιῶς
- 9 Avaa suusi, tuomitse oikein, hanki kurjalle ja köyhälle oikeus.
Let your mouth be open, judging rightly, and give right decisions in the cause of the poor and those in need.
ἄνοιγε σὸν στόμα καὶ κρίνε δικαίως διάκρινε δὲ πένητα καὶ ἀσθενῆ
- 10 Kelpo vaimon kuka löytää? Sellaisen arvo on helmiä paljon kalliimpi.
Who may make discovery of a woman of virtue? For her price is much higher than jewels.
γυναῖκα ἀνδρείαν τίς εὑρήσει τιμιωτέρα δέ ἐστιν λίθων πολυτελῶν ἢ τοιαύτη
- 11 Hänen miehensä sydän häneen luottaa, eikä siltä mieheltä riistaa puutu.
The heart of her husband has faith in her, and he will have profit in full measure.
θαρσεῖ ἐπ' αὐτῆ ἢ καρδία τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἢ τοιαύτη καλῶν σκύλων οὐκ ἀπορήσει
- 12 Hän tekee miehellensä hyvää, ei pahaa, kaikkina elinpäivinänsä.
She does him good and not evil all the days of her life.
ἐνεργεῖ γὰρ τῷ ἀνδρὶ ἀγαθὰ πάντα τὸν βίον
- 13 Hän puuhaa villat ja pellavat ja halullisin käsin askarteleo.
She gets wool and linen, working at the business of her hands.
μηρυομένη ἔρια καὶ λίνον ἐποίησεν εὐχρηστον ταῖς χερσὶν αὐτῆς
- 14 Hän on kauppiaan laivojen kaltainen: leipänsä hän noutaa kaukaa.
She is like the trading-ships, getting food from far away.
ἐγένετο ὡσεὶ ναὺς ἐμπορευομένη μακρόθεν συνάγει δὲ αὐτὴ τὸν βίον
- 15 Kun yö vielä on, hän nousee ja antaa ravinnon perheellensä, piioilleen heidän osansa.
She gets up while it is still night, and gives meat to her family, and their food to her servant-girls.
καὶ ἀνίσταται ἐκ νυκτῶν καὶ ἔδωκεν βρώματα τῷ οἴκῳ καὶ ἔργα ταῖς θεραπαίαις
- 16 Hän haluaa peltoa ja hankkii sen, istuttaa viinitarhan kättensä hedelmällä.
After looking at a field with care, she gets it for a price, planting a vine-garden with the profit of her work.
θεωρήσασα γεώργιον ἐπρίατο ἀπὸ δὲ καρπῶν χειρῶν αὐτῆς κατεφότευσεν κτήμα
- 17 Hän voimalla vyöttää kupeensa ja käsivartensa vahvistaa.
She puts a band of strength round her, and makes her arms strong.
ἀναζωσαμένη ἰσχυρῶς τὴν ὀσφὸν αὐτῆς ἤρεισεν τοὺς βραχίονας αὐτῆς εἰς ἔργον

- 18 Hankkeensa hän huomaa käyvän hyvin, ei sammu hänen lamppunsa yöllä.
She sees that her marketing is of profit to her: her light does not go out by night.
ἐγεύσατο ὅτι καλὸν ἐστὶν τὸ ἐργάζεσθαι καὶ οὐκ ἀποσβέννεται ὄλην τὴν νόκτα ὁ λύχνος αὐτῆς
- 19 Hän ojentaa kätensä kehrävarteen ja käyttääle väärttinää kämmenissään.
She puts her hands to the cloth-working rod, and her fingers take the wheel.
τοὺς πῆχεις αὐτῆς ἐκτείνει ἐπὶ τὰ συμφέροντα τὰς δὲ χεῖρας αὐτῆς ἐρείδει εἰς ἄτρακτον
- 20 Hän avaa kätensä kurjalle, ojentaa köyhälle molemmat kätensä.
Her hands are stretched out to the poor; yes, she is open-handed to those who are in need.
χεῖρας δὲ αὐτῆς διήνοιξεν πένητι καρπὸν δὲ ἐξέτεινεν πτωχῶ
- 21 Ei pelkää hän perheensä puolesta lunta, sillä koko hänen perheensä on puettu purppuravillaan.
She has no fear of the snow for her family, for all those in her house are clothed in red.
οὐ φροντίζει τῶν ἐν οἴκῳ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ὅταν πονοχρονίῃ πάντες γὰρ οἱ παρ' αὐτῆς ἐνδιδύσκονται
- 22 Hän valmistaa itsellensä peitteitä; hienoa pellavaa ja punapurppuraa on hänen pukunsa.
She makes for herself cushions of needlework; her clothing is fair linen and purple.
δισσὰς χλαίνας ἐποίησεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς ἐκ δὲ βύσσου καὶ πορφύρας ἑαυτῇ ἐνδύματα
- 23 Hänen miehensä on tunnettu porteissa, maanvanhinten seassa istuessaan.
Her husband is a man of note in the public place, when he takes his seat among the responsible men of the land.
περιβλεπτός δὲ γίνεται ἐν πόλει ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἥνικα ἂν καθίσῃ ἐν συνεδρίῳ μετὰ τῶν γερόντων κατοίκων τῆς γῆς
- 24 Hän aivinapaitoja tekee ja myy, voitää hän kauppiaille toimittaa.
She makes linen robes and gets a price for them, and traders take her cloth bands for a price.
σινδόνας ἐποίησεν καὶ ἀπέδοτο περιζώματα δὲ τοῖς χαναναίοις
- 25 Vallalla ja kunnialla hän on vaateetettu, ja hän nauraa tulevalle päivälle.
Strength and self-respect are her clothing; she is facing the future with a smile.
στόμα αὐτῆς διήνοιξεν προσεχόντως καὶ ἐννόμως καὶ τάξιν ἐστείλατο τῇ γλώσσῃ αὐτῆς
- 26 Suunsa hän avaa viisauden sanoihin, hänen kielellään on lempeä opetus.
Her mouth is open to give out wisdom, and the law of mercy is on her tongue.
ἰσχὺν καὶ εὐπρέπειαν ἐνεδύσατο καὶ εὐφράνθη ἐν ἡμέραις ἐσχάταις
- 27 Hän tarkkaa talonsa menoa, eikä hän laiskan leipää syö.
She gives attention to the ways of her family, she does not take her food without working for it.
στεγναὶ διατριβαὶ οἴκων αὐτῆς σῖτα δὲ ὀκνηρὰ οὐκ ἔφαγεν
- 28 Hänen poikansa nousevat ja kiittävät hänen onneansa; hänen miehensä nousee ja ylistää häntä:
Her children get up and give her honour, and her husband gives her praise, saying,
τὸ στόμα δὲ ἀνοίγει σοφῶς καὶ νομοθέσμως ἢ δὲ ἐλεημοσύνη αὐτῆς ἀνέστησεν τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἐπλούτησαν καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς ἤνεσεν αὐτήν
- 29 "Paljon on naisia, toimellisia menoissaan, mutta yli niitten kaikkien kohoat sinä".
Unnumbered women have done well, but you are better than all of them.
πολλαὶ θυγατέρες ἐκτήσαντο πλοῦτον πολλὰὶ ἐποίησαν δυνατὰ σὺ δὲ ὑπέρκεισαι καὶ ὑπερήρας πάσας
- 30 Pettävä on sulous, kauneus katoavainen; ylistetty se vaimo, joka Herraa pelkää!
Fair looks are a deceit, and a beautiful form is of no value; but a woman who has the fear of the Lord is to be praised.
ψευδεῖς ἀρέσκεται καὶ μάταιον κάλλος γυναικὸς γυνὴ γὰρ συνετὴ εὐλογεῖται φόβον δὲ κυρίου αὐτὴ αἰνεῖτο
- 1 Saarnaajan sanat, Daavidin pojan, joka oli kuninkaana Jerusalemissa.
The words of the Preacher, the son of David, king in Jerusalem.
ῥήματα ἐκκλησιαστοῦ υἱοῦ δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλημ

- 2 Turhuuksien turhuus, sanoi saarnaaja, turhuuksien turhuus; kaikki on turhuutta!
All is to no purpose, said the Preacher, all the ways of man are to no purpose.
ματαιότης ματαιότητων εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής ματαιότης ματαιότητων τὰ πάντα ματαιότης
- 3 Mitä hyötyä on ihmiselle kaikesta vaivannäöstänsä, jolla hän vaivaa itseänsä auringon alla?
What is a man profited by all his work which he does under the sun?
τίς περισσεία τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ ᾧ μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 4 Sukupolvi menee, ja sukupolvi tulee, mutta maa pysyy iäti.
One generation goes and another comes; but the earth is for ever.
γενεὰ πορεύεται καὶ γενεὰ ἔρχεται καὶ ἡ γῆ εἰς τὸν αἰῶνα ἔστηκεν
- 5 Ja aurinko nousee, ja aurinko laskee ja kiiruhtaa sille sijallensa, josta se jälleen nousee.
The sun comes up and the sun goes down, and goes quickly back to the place where he came up.
καὶ ἀνατέλλει ὁ ἥλιος καὶ δύνει ὁ ἥλιος καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἔλκει
- 6 Tuuli menee etelään ja kiertää pohjoiseen, kiertää yhä kiertämistään, ja samalle kierrollensa tuuli palajaa.
The wind goes to the south, turning back again to the north; circling round for ever.
ἀνατέλλων αὐτὸς ἐκεῖ πορεύεται πρὸς νότον καὶ κυκλοῖ πρὸς βορρᾶν κυκλοῖ κυκλοῖ πορεύεται τὸ πνεῦμα καὶ ἐπὶ κύκλους αὐτοῦ ἐπιστρέφει τὸ πνεῦμα
- 7 Kaikki joet laskevat mereen, mutta meri ei siittänsä täyty; samaan paikkaan, johon joet ovat laskeneet, ne aina edelleen laskevat.
All the rivers go down to the sea, but the sea is not full; to the place where the rivers go, there they go again.
πάντες οἱ χεῖμαρροι πορεύονται εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔσται ἐμπιπλάμενη εἰς τόπον οὗ οἱ χεῖμαρροι πορεύονται ἐκεῖ αὐτοὶ ἐπιστρέφουσιν τοῦ πορευθῆναι
- 8 Kaikki tyynni itseänsä väsyttää, niin ettei kukaan sitä sanoa saata. Ei saa silmä kylläänsä näkemisestä eikä korva täyttäänsä kuulemisesta.
All things are full of weariness; man may not give their story: the eye has never enough of its seeing, or the ear of its hearing.
πάντες οἱ λόγοι ἐγκοποὶ οὐ δυνήσεται ἀνὴρ τοῦ λαλεῖν καὶ οὐκ ἐμπλησθήσεται ὀφθαλμὸς τοῦ ὄραν καὶ οὐ πληρωθήσεται οὖς ἀπὸ ἀκροάσεως
- 9 Mitä on ollut, sitä vastakin on; ja mitä on tapahtunut, sitä vastakin tapahtuu. Ei ole mitään uutta auringon alla.
That which has been, is that which is to be, and that which has been done, is that which will be done, and there is no new thing under the sun.
τί τὸ γεγονός αὐτὸ τὸ γενησόμενον καὶ τί τὸ πεποιημένον αὐτὸ τὸ ποιηθόμενον καὶ οὐκ ἔστιν πᾶν πρόσφατον ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 10 Jos jotakin on, josta sanotaan: "Katso, tämä on uutta", niin on sitä kuitenkin ollut jo ennen, ammoisina aikoina, jotka ovat olleet ennen meitä.
Is there anything of which men say, See, this is new? It has been in the old time which was before us.
ὅς λαλήσει καὶ ἐρεῖ ἰδὲ τοῦτο καινόν ἐστιν ἤδη γέγονεν ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς γενομένοις ἀπὸ ἔμπροσθεν ἡμῶν
- 11 Ei jää muistoa esi-ististä; eikä jälkeläisistäkään, jotka tulevat, jää muistoa niille, jotka heidän jälkeensä tulevat.
There is no memory of those who have gone before, and of those who come after there will be no memory for those who are still to come after them.
οὐκ ἔστιν μνήμη τοῖς πρώτοις καὶ γε τοῖς ἐσχάτοις γενομένοις οὐκ ἔσται αὐτοῖς μνήμη μετὰ τῶν γενησομένων εἰς τὴν ἐσχάτην
- 12 Minä, saarnaaja, olin Israelin kuningas Jerusalemissa.
I, the Preacher, was king over Israel in Jerusalem.
ἐγὼ ἐκκλησιαστής ἐγενόμην βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλὴμ
- 13 Ja minä käänsin sydämeni viisaudella tutkimaan ja miettimään kaikkea, mitä auringon alla tapahtuu. Tämä on vaikea työ, jonka Jumala on antanut ihmislapsille, heidän sillä itseään rasittaaksensa.
And I gave my heart to searching out in wisdom all things which are done under heaven: it is a hard thing which God has put on the sons of men to do.
καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ ἐκζητῆσαι καὶ τοῦ κατασκέψασθαι ἐν τῇ σοφίᾳ περὶ πάντων τῶν γινομένων ὑπὸ τὸν οὐρανόν ὅτι περισπασμὸν πονηρὸν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ
- 14 Minä katselin kaikkia tekoja, mitä tehdään auringon alla, ja katso, se on kaikki turhuutta ja tuulen tavoittelua.
I have seen all the works which are done under the sun; all is to no purpose, and desire for wind.
εἶδον σὺν πάντα τὰ ποιήματα τὰ πεποιημένα ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος

- 15 **Väärä ei voi suoristua, eikä vajaata voi täydeksi laskea.**
That which is bent may not be made straight, and that which is not there may not be numbered.
διεστραμμένον οὐ δυνήσεται τοῦ ἐπικοσμηθῆναι καὶ ὑστέρημα οὐ δυνήσεται τοῦ ἀριθμηθῆναι
- 16 **Minä puhuin sydämessäni näin: Minä olen hankkinut suuren viisauden ja sitä yhä lisännyt, jopa yli kaikkien, jotka ovat ennen minua Jerusalemmissa hallinneet, ja paljon on sydämeni nähnyt viisautta ja tietoa.**
I said to my heart, See, I have become great and am increased in wisdom more than any who were before me in Jerusalem--yes, my heart has seen much wisdom and knowledge.
ἐλάλησα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου τῷ λέγειν ἐγὼ ἰδοὺ ἐμεγαλύνθην καὶ προσέθηκα σοφίαν ἐπὶ πάντων οἱ ἐγένοντο ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ καρδία μου εἶδεν πολλὰ σοφίαν καὶ γνῶσιν
- 17 **Ja minä käänsin sydämeni tutkimaan viisautta ja tietoa, mielettömyyttä ja tyhmyyttä, ja minä tulin tietämään, että sekin oli tuulen tavoittelemista.**
And I gave my heart to getting knowledge of wisdom, and of the ways of the foolish. And I saw that this again was desire for wind.
καὶ ἔδωκα καρδίαν μου τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ γνῶσιν παραβολὰς καὶ ἐπιστήμην ἔγνω ὅτι καὶ γε τοῦτ' ἔστιν προαίρεσις πνεύματος
- 18 **Sillä missä on paljon viisautta, siinä on paljon surua; ja joka tietoa lisää, se tuskaa lisää.**
Because in much wisdom is much grief, and increase of knowledge is increase of sorrow.
ὅτι ἐν πλήθει σοφίας πλήθος γνώσεως καὶ ὁ προστιθεὶς γνῶσιν προσθήσει ἄλγημα
- 1 **Minä sanoin sydämessäni: Tule, minä tahdon koetella sinua ilolla, nauti hyvää. Mutta katso, sekin oli turhuutta.**
I said in my heart, I will give you joy for a test; so take your pleasure--but it was to no purpose.
εἶπον ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου δεῦρο δὴ πειράσω σε ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἰδὲ ἐν ἀγαθῷ καὶ ἰδοὺ καὶ γε τοῦτο ματαιότης
- 2 **Naurusta minä sanoin: "Mieletöntä!" ja ilosta: "Mitä se toimittaa?"**
Of laughing I said, It is foolish; and of joy--What use is it?
τῷ γέλωτι εἶπα περιφορὰν καὶ τῇ εὐφροσύνῃ τί τοῦτο ποιεῖς
- 3 **Minä mietin mielessäni virkistää ruumistani viinillä - kuitenkin niin, että sydämeni harrastaisi viisautta - ja noudattaa tyhmyyttä, kunnes saisin nähdä, mikä olisi ihmislapsille hyvä, heidän tehäksensä sitä taivaan alla lyhyinä elämänsä päivinä.**
I made a search with my heart to give pleasure to my flesh with wine, still guiding my heart with wisdom, and to go after foolish things, so that I might see what was good for the sons of men to do under the heavens all the days of their life.
κατεσκεψάμην ἐν καρδίᾳ μου τοῦ ἐλκύσαι εἰς οἶνον τὴν σάρκα μου καὶ καρδία μου ὠδήγησεν ἐν σοφίᾳ καὶ τοῦ κρατῆσαι ἐπ' ἀφροσύνη ἕως οὗ ἴδω ποῖον τὸ ἀγαθὸν τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου ὃ ποιήσουσιν ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτῶν
- 4 **Minä tein suuria töitä: rakensin itselleni taloja, istutin itselleni viinitarhoja.**
I undertook great works, building myself houses and planting vine-gardens.
ἐμεγάλυνα ποιήμα μου ὀικοδόμησά μοι οἴκους ἐφύτευσά μοι ἀμπελώνας
- 5 **Minä laitoin itselleni puutarhoja ja puistoja ja istutin niihin kaikkinaisia hedelmäpuita.**
I made myself gardens and fruit gardens, planting in them fruit-trees of all sorts.
ἐποίησά μοι κήπους καὶ παραδείσους καὶ ἐφύτευσα ἐν αὐτοῖς ξύλον πάντων καρποῦ
- 6 **Minä tein itselleni vesilammikoita kastellakseni niistä metsiköitä, joissa puita kasvoi.**
I made pools to give water for the woods with their young trees.
ἐποίησά μοι κολυμβήθρας ὑδάτων τοῦ ποτίσαι ἀπ' αὐτῶν ὄρυμνὸν βλαστῶντα ξύλα
- 7 **Minä ostin orjia ja orjattaria, ja kotona syntyneitäkin minulla oli; myös oli minulla karjaa, raavaita ja lampaita, paljon enemmän kuin kenelläkään niistä, jotka olivat olleet ennen minua Jerusalemmissa.**
I got men-servants and women-servants, and they gave birth to sons and daughters in my house. I had great wealth of herds and flocks, more than all who were in Jerusalem before me.
ἐκτησάμην δούλους καὶ παιδίσκας καὶ οἰκογενεῖς ἐγένοντό μοι καὶ γε κτήσις βουκολίου καὶ ποιμνίου πολλῆ ἐγένετό μοι ὑπὲρ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλὴμ
- 8 **Minä kokosin itselleni myöskin hopeata ja kultaa ja kuninkaitten ja maakuntien aarteita ja hankin itselleni laulajia ja laulajattaria ja ihmislasten iloja, vaimon, jopa vaimoja.**
I got together silver and gold and the wealth of kings and of countries. I got makers of song, male and female; and the delights of the sons of men--girls of all sorts to be my brides.
συνήγαγόν μοι καὶ γε ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ περιουσιασμοὺς βασιλέων καὶ τῶν χωρῶν ἐποίησά μοι ἄδοντας καὶ ἄδούσας καὶ ἐντρυφήματα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου οἰνοχόον καὶ οἰνοχάσας

- 9 Minä tulin suureksi ja yhä suuremmaksi, yli kaikkien, jotka olivat olleet ennen minua Jerusalemissa. Sen ohessa pysyi minussa viisauteni.
And I became great; increasing more than all who had been before me in Jerusalem, and my wisdom was still with me.
καὶ ἐμεγαλύνθη καὶ προσέθηκα παρὰ πάντας τοὺς γενομένους ἔμπροσθέν μου ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ γε σοφία μου ἐστάθη μοι
- 10 Enkä minä pidättänyt silmiäni mistään, mitä ne pyysivät, enkä kieltänyt sydämeltäni mitään iloa, sillä minun sydämeni iloitsi kaikesta vaivannäöstäni, ja se oli minun osani kaikesta vaivannäöstäni.
And nothing which was desired by my eyes did I keep from them; I did not keep any joy from my heart, because my heart took pleasure in all my work, and this was my reward.
καὶ πᾶν ὃ ἤτησαν οἱ ὀφθαλμοί μου οὐχ ὑφέιλον ἀπ' αὐτῶν οὐκ ἀπεκώλυσα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ πάσης εὐφροσύνης ὅτι καρδία μου εὐφράνθη ἐν παντὶ μόχθῳ μου καὶ τοῦτο ἐγένετο μερίς μου ἀπὸ παντὸς μόχθου μου
- 11 Mutta kun minä käänsin huomioni kaikkiin töihin, joita minun käteni olivat tehneet, ja vaivannäköön, jolla olin vaivannut itseäni niittä tehdessäni, niin katso: se oli kaikki turhuutta ja tuulen tavoittelua; eikä ole hyötyä mistään auringon alla.
Then I saw all the works which my hands had made, and everything I had been working to do; and I saw that all was to no purpose and desire for wind, and there was no profit under the sun.
καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ ἐν πᾶσιν ποιήμασιν μου οἷς ἐποίησαν αἱ χεῖρές μου καὶ ἐν μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα τοῦ ποιεῖν καὶ ἰδοὺ τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος καὶ οὐκ ἔστιν περισσεία ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 12 Kun minä käännyin katsomaan viisautta ja mielettömyyttä ja tyhmyyttä - sillä mitä taitaa ihminen, joka tulee kuninkaan jälkeen, muuta kuin tehdä, mitä jo ennen on tehty? -
And I went again in search of wisdom and of foolish ways. What may the man do who comes after the king? The thing which he has done before.
καὶ ἐπέβλεψα ἐγὼ τοῦ ἰδεῖν σοφίαν καὶ περιφορὰν καὶ ἀφροσύνην ὅτι τίς ὁ ἄνθρωπος ὃς ἐπελεύσεται ὀπίσω τῆς βουλῆς τῆς ὄσα ἐποίησεν αὐτήν
- 13 niin minä näin, että viisaus on hyödyllisempi tyhmyyttä, niinkuin valo on pimeyttä hyödyllisempi.
Then I saw that wisdom is better than foolish ways--as the light is better than the dark.
καὶ εἶδον ἐγὼ ὅτι ἔστιν περισσεία τῇ σοφίᾳ ὑπὲρ τὴν ἀφροσύνην ὡς περισσεία τοῦ φωτὸς ὑπὲρ τὸ σκότος
- 14 Viisaalla on silmät päässänsä, tyhmä taas vaeltaa pimeässä; mutta minä tulin tietämään myös sen, että toisen käy niinkuin toisenkin.
The wise man's eyes are in his head, but the foolish man goes walking in the dark; but still I saw that the same event comes to them all.
τοῦ σοφοῦ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐν κεφαλῇ αὐτοῦ καὶ ὁ ἄφρων ἐν σκότει πορεύεται καὶ ἔγνω καὶ γε ἐγὼ ὅτι συνάντημα ἐν συναντήσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς
- 15 Ja minä sanoin sydämessäni: Se, mikä kohtaa tyhmää, kohtaa minuakin; miksi olen sitten niin tuiki viisaaksi tullut? Ja minä sanoin sydämessäni: Tämäkin on turhuutta.
Then said I in my heart: As it comes to the foolish man, so will it come to me; so why have I been wise overmuch? Then I said in my heart: This again is to no purpose.
καὶ εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου ὡς συνάντημα τοῦ ἀφρονος καὶ γε ἐμοὶ συναντήσεται μοι καὶ ἵνα τί ἐσοφισάμην ἐγὼ τότε περισσὸν ἐλάλησα ἐν καρδίᾳ μου διότι ἄφρων ἐκ περισσεύματος λαλεῖ ὅτι καὶ γε τοῦτο ματαιότης
- 16 Sillä ei jää viisaasta, niinkuin ei tyhmästäkään, ikuista muistoa, kun kerran tulevina päivinä kaikki unhotetaan; ja eikö kuole viisas niinkuin tyhmäkin?
Of the wise man, as of the foolish man, there is no memory for ever, seeing that those who now are will have gone from memory in the days to come. See how death comes to the wise as to the foolish!
ὅτι οὐκ ἔστιν μνήμη τοῦ σοφοῦ μετὰ τοῦ ἀφρονος εἰς αἰῶνα καθότι ἦδη αἱ ἡμέραι αἱ ἐρχόμεναι τὰ πάντα ἐπελήσθη καὶ πῶς ἀποθάνεται ὁ σοφὸς μετὰ τοῦ ἀφρονος
- 17 Niin minä kyllästyin elämään, sillä minusta oli pahaa se, mikä tapahtuu auringon alla, koskapa kaikki on turhuutta ja tuulen tavoittelua.
So I was hating life, because everything under the sun was evil to me: all is to no purpose and desire for wind.
καὶ ἐμίσησα σὺν τὴν ζωὴν ὅτι πονηρὸν ἐπ' ἐμὲ τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι τὰ πάντα ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος
- 18 Ja minä kyllästyin kaikkeen vaivannäkööni, jolla olin vaivannut itseäni auringon alla, koska minun täytyy se jättää ihmiselle, joka tulee minun jälkeeni.
Hate had I for all my work which I had done, because the man who comes after me will have its fruits.
καὶ ἐμίσησα ἐγὼ σὺν πάντα μόχθου μου ὃν ἐγὼ μοχθῶ ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι ἀφίω αὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ γινομένῳ μετ' ἐμέ
- 19 Ja kuka tietää, onko hän viisas vai tyhmä? Mutta hallitsemaan hän tulee kaikkia minun vaivannäköni hedelmiä, joiden tähden minä olen vaivannut itseäni ja ollut viisas auringon alla. Tämäkin on turhuutta.
And who is to say if that man will be wise or foolish? But he will have power over all my work which I have done and in which I have been wise under the sun. This again is to no purpose.
καὶ τίς οἶδεν εἰ σοφὸς ἔσται ἢ ἄφρων καὶ ἐξουσιάζεται ἐν παντὶ μόχθῳ μου ᾧ ἐμόχθησα καὶ ᾧ ἐσοφισάμην ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ γε τοῦτο ματαιότης
- 20 Niin minä annoin sydämeni vaipua epätoivoon kaikesta vaivannäöstäni, jolla olin vaivannut itseäni auringon alla.
So my mind was turned to grief for all the trouble I had taken and all my wisdom under the sun.
καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ τοῦ ἀποτάξασθαι τῇ καρδίᾳ μου ἐπὶ παντὶ τῷ μόχθῳ ᾧ ἐμόχθησα ὑπὸ τὸν ἥλιον

- 21 Sillä niin on: ihmisen, joka on vaivaa nähnyt toimien viisaudella, tiedolla ja kunnolla, täytyy antaa kaikki ihmiselle, joka ei ole siitä vaivaa nähnyt, hänen osaksensa. Sekin on turhuutta ja on suuri onnettomuus.
Because there is a man whose work has been done with wisdom, with knowledge, and with an expert hand; but one who has done nothing for it will have it for his heritage. This again is to no purpose and a great evil.
ὅτι ἔστιν ἄνθρωπος οὗ μόχθος αὐτοῦ ἐν σοφίᾳ καὶ ἐν γνώσει καὶ ἐν ἀνδρείᾳ καὶ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἐμόχθησεν ἐν αὐτῷ δώσει αὐτῷ μερίδα αὐτοῦ καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ πονηρία μεγάλη
- 22 Sillä mitä saa ihminen kaikesta vaivannäöstänsä ja sydämensä pyrkimyksestä, jolla hän vaivaa itseänsä auringon alla?
What does a man get for all his work, and for the weight of care with which he has done his work under the sun?
ὅτι τί γίνεται τῷ ἀνθρώπῳ ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ ἐν προαιρέσει καρδίας αὐτοῦ ᾧ αὐτὸς μοχθεῖ ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 23 Ovathan kaikki hänen päivänsä pelkkää tuskaa ja hänen työnsä surua, eikä yölläkään hänen sydämensä saa lepoa. Tämäkin on turhuutta.
All his days are sorrow, and his work is full of grief. Even in the night his heart has no rest. This again is to no purpose.
ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἀλγημάτων καὶ θυμοῦ περισπασμὸς αὐτοῦ καὶ γε ἐν νυκτὶ οὐ κοιμᾶται ἡ καρδία αὐτοῦ καὶ γε τοῦτο ματαιότης ἐστίν
- 24 Ei ole ihmisellä muuta onnea kuin syödä ja juoda ja antaa sielunsa nauttia hyvää vaivannäkönsä ohessa; mutta minä tulin näkemään, että sekkin tulee Jumalan kädestä.
There is nothing better for a man than taking meat and drink, and having delight in his work. This again I saw was from the hand of God.
οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν ἀνθρώπῳ ὃ φάγεται καὶ ὃ πίνει καὶ ὃ δειξέει τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀγαθὸν ἐν μόχθῳ αὐτοῦ καὶ γε τοῦτο εἶδον ἐγὼ ὅτι ἀπὸ χειρὸς τοῦ θεοῦ ἔστιν
- 25 - "Sillä kuka voi syödä ja kuka nauttia ilman minua?" -
Who may take food or have pleasure without him?
ὅτι τίς φάγεται καὶ τίς φείσεται ἄρεξ αὐτοῦ
- 26 Sillä hän antaa ihmiselle, joka on hänelle otollinen, viisautta, tietoa ja iloa; mutta syntiselle hän antaa työksi koota ja kartuttaa annettavaksi sille, joka on otollinen Jumalalle. Sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelua.
To the man with whom he is pleased, God gives wisdom and knowledge and joy; but to the sinner he gives the work of getting goods together and storing up wealth, to give to him in whom God has pleasure. This again is to no purpose and desire for wind.
ὅτι τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου αὐτοῦ ἔδωκεν σοφίαν καὶ γνῶσιν καὶ εὐφροσύνην καὶ τῷ ἁμαρτάνοντι ἔδωκεν περισπασμὸν τοῦ προσθεῖναι καὶ τοῦ συναγαγεῖν τοῦ δοῦναι τῷ ἀγαθῷ πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ὅτι καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαιρέσις πνεύματος
- 1 Kaikella on määräaika, ja aikansa on joka asialla taivaan alla.
For everything there is a fixed time, and a time for every business under the sun.
τοῖς πᾶσιν χρόνος καὶ καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι ὑπὸ τὸν οὐρανόν
- 2 Aika on syntyä ja aika kuolla. Aika on istuttaa ja aika repiä istutus.
A time for birth and a time for death; a time for planting and a time for uprooting;
καιρὸς τοῦ τεκεῖν καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν καιρὸς τοῦ φυτεῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκτίλαι πεφυτευμένον
- 3 Aika on surmata ja aika parantaa. Aika on purkaa ja aika rakentaa.
A time to put to death and a time to make well; a time for pulling down and a time for building up;
καιρὸς τοῦ ἀποκτεῖναι καὶ καιρὸς τοῦ ἰάσασθαι καιρὸς τοῦ καθελεῖν καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι
- 4 Aika on itkeä ja aika nauraa. Aika on valittaa ja aika hypellä.
A time for weeping and a time for laughing; a time for sorrow and a time for dancing;
καιρὸς τοῦ κλαῦσαι καὶ καιρὸς τοῦ γελᾶσαι καιρὸς τοῦ κόψασθαι καὶ καιρὸς τοῦ ὀρχήσασθαι
- 5 Aika on heitellä kiviä ja aika kerätä kivet. Aika on syleillä ja aika olla syleilemättä.
A time to take stones away and a time to get stones together; a time for kissing and a time to keep from kissing;
καιρὸς τοῦ βαλεῖν λίθους καὶ καιρὸς τοῦ συναγαγεῖν λίθους καιρὸς τοῦ περιλαβεῖν καὶ καιρὸς τοῦ μακρυνθῆναι ἀπὸ περιλήμψεως
- 6 Aika on etsiä ja aika kadottaa. Aika on säilyttää ja aika viskata pois.
A time for search and a time for loss; a time to keep and a time to give away;
καιρὸς τοῦ ζητῆσαι καὶ καιρὸς τοῦ ἀπολέσαι καιρὸς τοῦ φυλάξαι καὶ καιρὸς τοῦ ἐκβαλεῖν

- 7 Aika on reväistä rikki ja aika ommella yhteen. Aika on olla vaiti ja aika puhua.
A time for undoing and a time for stitching; a time for keeping quiet and a time for talk;
καιρός τοῦ ῥῆξαι καὶ καιρός τοῦ ῥάψαι καιρός τοῦ σιγᾶν καὶ καιρός τοῦ λαλεῖν
- 8 Aika on rakastaa ja aika vihata. Aika on sodalla ja aika rauhalla.
A time for love and a time for hate; a time for war and a time for peace.
καιρός τοῦ φιλησαι καὶ καιρός τοῦ μισησαι καιρός πολέμου καὶ καιρός εἰρήνης
- 9 Mitä hyötyä on työntekijällä siitä, mistä hän näkee vaivaa?
What profit has the worker in the work which he does?
τίς περισσειά τοῦ ποιούντος ἐν οἷς αὐτὸς μοχθεῖ
- 10 Minä olen katsonut sitä työtä, minkä Jumala on antanut ihmislapsille, heidän sillä itseään rasittaaksensa.
I saw the work which God has put on the sons of man.
εἶδον σὺν τὸν περισπασμὸν ὃν ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ περισπᾶσθαι ἐν αὐτῷ
- 11 Kaiken hän on tehnyt kauniisti aikansa, myös iankaikkisuuden hän on pannut heidän sydämeensä; mutta niin on, ettei ihminen käsitä tekoja, jotka Jumala on tehnyt, ei alkua eikä loppua.
He has made everything right in its time; but he has made their hearts without knowledge, so that man is unable to see the works of God, from the first to the last.
σὺν τὰ πάντα ἐποίησεν καλὰ ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ γε σὺν τὸν αἰῶνα ἔδωκεν ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ὅπως μὴ εὕρη ὁ ἄνθρωπος τὸ ποίημα ὃ ἐποίησεν ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τέλους
- 12 Minä tulin tietämään, ettei heillä ole muuta onnea kuin iloita ja tehdä hyvää eläessään.
I am certain that there is nothing better for a man than to be glad, and to do good while life is in him.
ἔγνων ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν ἐν αὐτοῖς εἰ μὴ τοῦ εὐφρανθῆναι καὶ τοῦ ποιεῖν ἀγαθὸν ἐν ζωῇ αὐτοῦ
- 13 Mutta jokaiselle ihmiselle on sekini, että hän syö ja juo ja nauttii hyvää kaiken vaivannäkönsä ohessa, Jumalan lahja.
And for every man to take food and drink, and have joy in all his work, is a reward from God.
καὶ γε πᾶς ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται καὶ πίνει καὶ ἴδη ἀγαθὸν ἐν παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ δόμα θεοῦ ἔστιν
- 14 Minä tulin tietämään, että kaikki, mitä Jumala tekee, pysyy iäti. Ei ole siihen lisäämistä eikä siitä vähentämistä. Ja Jumala on sen niin tehnyt, että häntä peljättäisiin.
I am certain that whatever God does will be for ever. No addition may be made to it, nothing may be taken from it; and God has done it so that man may be in fear before him.
ἔγνων ὅτι πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς αὐτὰ ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα ἐπ' αὐτῷ οὐκ ἔστιν προσθεῖναι καὶ ἀπ' αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀφελεῖν καὶ ὁ θεὸς ἐποίησεν ἵνα φοβηθῶσιν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 15 Mitä nyt on, sitä on ollut jo ennenkin; ja mitä vasta on oleva, sitä on ollut jo ennenkin. Jumala etsii jälleen sen, mikä on mennyttä.
Whatever is has been before, and what is to be is now; because God makes search for the things which are past.
τὸ γενόμενον ἤδη ἔστιν καὶ ὅσα τοῦ γίνεσθαι ἤδη γέγονεν καὶ ὁ θεὸς ζητῆσει τὸν διοκόμενον
- 16 Vielä minä näin auringon alla oikeuspaikan, ja siinä oli vääräys, ja vanhurskauden paikan, ja siinä oli vääräys.
And again, I saw under the sun, in the place of the judges, that evil was there; and in the place of righteousness, that evil was there.
καὶ ἔτι εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον τόπον τῆς κρίσεως ἐκεῖ ὁ ἀσεβῆς καὶ τόπον τοῦ δικαίου ἐκεῖ ὁ ἀσεβῆς
- 17 Minä sanoin sydämessäni: Vanhurskaan ja väärän tuomitsee Jumala, sillä siellä on jokaisella asialla ja jokaisella teolla aikansa.
I said in my heart, God will be judge of the good and of the bad; because a time for every purpose and for every work has been fixed by him.
εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου σὺν τὸν δίκαιον καὶ σὺν τὸν ἀσεβῆ κρινεῖ ὁ θεὸς ὅτι καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι καὶ ἐπὶ παντὶ τῷ ποιήματι
- 18 Minä sanoin sydämessäni: Ihmislasten tähden se niin on, jotta Jumala heitä koettelisi ja he tulisivat näkemään, että he omassa olossaan ovat eläimiä.
I said in my heart, It is because of the sons of men, so that God may put them to the test and that they may see themselves as beasts.
ἐκεῖ εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου περὶ λαλιᾶς υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ θεὸς καὶ τοῦ δεῖξαι ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσὶν καὶ γε αὐτοῖς
- 19 Sillä ihmislasten käy niinkuin eläintenkin; sama on kumpienkin kohtalo. Niinkuin toiset kuolevat, niin toisetkin kuolevat; yhtäläinen henki on kaikilla. Ihmisillä ei ole mitään etua eläinten edellä, sillä kaikki on turhuutta.
Because the fate of the sons of men and the fate of the beasts is the same. As is the death of one so is the death of the other, and all have one spirit. Man is not higher than the beasts; because all is to no purpose.
ὅτι συνάντημα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ συνάντημα τοῦ κτήνους συνάντημα ἐν αὐτοῖς ὡς ὁ θάνατος τούτου οὕτως ὁ θάνατος τούτου καὶ πνεῦμα ἐν τοῖς πᾶσιν καὶ τί ἐπερίσσεισεν ὁ ἄνθρωπος παρὰ τὸ κτήνος οὐδὲν ὅτι τὰ πάντα ματαιότης

- 20 **Kaikki menee samaan paikkaan. Kaikki on tomusta tullut, ja kaikki palajaa tomuun.**
All go to one place, all are of the dust, and all will be turned to dust again.
τὰ πάντα πορεύεται εἰς τόπον ἓνα τὰ πάντα ἐγένετο ἀπὸ τοῦ χοῦς καὶ τὰ πάντα ἐπιστρέφει εἰς τὸν χοῦν
- 21 **Kuka tietää ihmisen hengestä, kohoaako se ylös, ja eläimen hengestä, vajoaako se alas maahan?**
Who is certain that the spirit of the sons of men goes up to heaven, or that the spirit of the beasts goes down to the earth?
καὶ τίς οἶδεν πνεῦμα υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου εἰ ἀναβαίνει αὐτὸ εἰς ἄνω καὶ πνεῦμα τοῦ κτήνους εἰ καταβαίνει αὐτὸ κάτω εἰς γῆν
- 22 **Niin minä tulin näkemään, että ei ole mitään parempaa, kuin että ihminen iloitsee teoistansa, sillä se on hänen osansa. Sillä kuka tuo hänet takaisin näkemään iloksensa sitä, mikä tulee hänen jälkeensä?**
So I saw that there is nothing better than for a man to have joy in his work--because that is his reward. Who will make him see what will come after him?
καὶ εἶδον ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν εἰ μὴ ὃ εὐφρανθήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν ποιήμασιν αὐτοῦ ὅτι αὐτὸ μερὶς αὐτοῦ ὅτι τίς ἄξει αὐτὸν τοῦ ἰδεῖν ἓν ᾧ ἐὰν γένηται μετ' αὐτόν
- 1 **Taas minä katselin kaikkea sortoa, jota harjoitetaan auringon alla, ja katso, siinä on sorrettujen kyyneleet, eikä ole heillä lohduttajaa; väkivaltaa tekee heidän sortajainsa käsi, eikä ole heillä lohduttajaa.**
And again I saw all the cruel things which are done under the sun; there was the weeping of those who have evil done to them, and they had no comforter: and from the hands of the evil-doers there went out power, but they had no comforter.
καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον σὺν πάσας τὰς συκοφαντίας τὰς γινομένας ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ ἰδοὺ δάκρυον τῶν συκοφαντούμενων καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν καὶ ἀπὸ χειρὸς συκοφαντούντων αὐτοὺς ἰσχὺς καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς παρακαλῶν
- 2 **Ja minä ylistin vainajia, jotka ovat jo kuolleet, onnellisemmiksi kuin eläviä, jotka vielä ovat elossa,**
So my praise was for the dead who have gone to their death, more than for the living who still have life.
καὶ ἐπήνεσα ἐγὼ σὺν τοὺς τεθνηκότας τοὺς ἤδη ἀποθανόντας ὑπὲρ τοὺς ζῶντας ὅσοι αὐτοὶ ζῶσιν ἕως τοῦ νῦν
- 3 **ja onnellisemmaksi kuin nämä kumpikaan sitä, joka ei vielä ole olemassa eikä ole nähnyt sitä pahaa, mikä tapahtuu auringon alla.**
Yes, happier than the dead or the living seemed he who has not ever been, who has not seen the evil which is done under the sun.
καὶ ἀγαθὸς ὑπὲρ τοὺς δύο τοῦτους ὅστις οὐπω ἐγένετο ὅς οὐκ εἶδεν σὺν τὸ ποίημα τὸ πονηρὸν τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 4 **Ja minä näin kaikesta vaivannäöstä ja työn kunnollisuudesta, että se on toisen kateutta toista kohtaan.**
And I saw that the cause of all the work and of everything which is done well was man's envy of his neighbour. This again is to no purpose and a desire for wind.
καὶ εἶδον ἐγὼ σὺν πάντα τὸν μόχθον καὶ σὺν πᾶσαν ἀνδρείαν τοῦ ποιήματος ὅτι αὐτὸ ζήλος ἀνδρὸς ἀπὸ τοῦ ἐταίρου αὐτοῦ καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος
- 5 **Sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelua. Tyhmä panee kädet ristiin ja kalvaa omaa lihaansa.**
The foolish man, folding his hands, takes the flesh of his body for food.
ὁ ἄφρων περιέλαβεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔφαγεν τὰς σάρκας αὐτοῦ
- 6 **Parempi on pivollinen lepoa kuin kahmalollinen vaivannäköä ja tuulen tavoittelua.**
One hand full of rest is better than two hands full of trouble and desire for wind.
ἀγαθὸν πλήρωμα δρακὸς ἀναπαύσεως ὑπὲρ πλήρωμα δύο δρακῶν μόχθου καὶ προαιρέσεως πνεύματος
- 7 **Taas minä näin turhuuden auringon alla:**
Then I came back, and I saw an example of what is to no purpose under the sun.
καὶ ἐπέστρεψα ἐγὼ καὶ εἶδον ματαιότητα ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 8 **Tuossa on yksinäinen, ei ole hänellä toista, ei poikaa, ei veljeäkään ole hänellä; mutta ei ole loppua kaikella hänen vaivannäöllänsä, eikä hänen silmänsä saa kylläänsä rikkaudesta. Ja kenen hyväksi minä sitten vaivaa näen ja pidätän itseni nautinnoista? Tämäkin on turhuutta ja on paha asia.**
It is one who is by himself, without a second, and without son or brother; but there is no end to all his work, and he has never enough of wealth. For whom, then, am I working and keeping myself from pleasure? This again is to no purpose, and a bitter work.
ἔστιν εἷς καὶ οὐκ ἔστιν δεῦτερος καὶ γε υἱὸς καὶ ἀδελφὸς οὐκ ἔστιν αὐτῷ καὶ οὐκ ἔστιν περασμὸς τῷ παντὶ μόχθῳ αὐτοῦ καὶ γε ὀφθαλμὸς αὐτοῦ οὐκ ἐμπίπεται πλούτου καὶ τίνοι ἐγὼ μοχθῶ καὶ σὺν ἐρίσκῳ τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ ἀγαθωσύνης καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ περισπασμὸς πονηρὸς ἔστιν
- 9 **Kahden on parempi kuin yksin, sillä heillä on vaivannäöstänsä hyvä palkka.**
Two are better than one, because they have a good reward for their work.
ἀγαθοὶ οἱ δύο ὑπὲρ τὸν ἓνα οἷς ἔστιν αὐτοῖς μισθὸς ἀγαθὸς ἐν μόχθῳ αὐτῶν

- 10 Jos he lankeavat, niin toinen nostaa ylös toverinsa; mutta voi yksinäistä, jos hän lankeaa! Ei ole toista nostamassa häntä ylös.
And if one has a fall, the other will give him a hand; but unhappy is the man who is by himself, because he has no helper.
ὅτι ἐὰν πέσωσιν ὁ εἷς ἐγερεῖ τὸν μέτοχον αὐτοῦ καὶ οὐαὶ αὐτῷ τῷ ἐνὶ ὄταν πέσῃ καὶ μὴ ἦ δεύτερος τοῦ ἐγείραι αὐτόν
- 11 Myös, jos kaksi makaa yhdessä, on heillä lämmin; mutta kuinka voisi yksinäisellä olla lämmin?
So again, if two are sleeping together they are warm, but how may one be warm by himself?
καὶ γε ἐὰν κοιμηθῶσιν δύο καὶ θέρμη αὐτοῖς καὶ ὁ εἷς πῶς θερμανθῆ
- 12 Ja yksinäisen kimppuun voi joku käydä, mutta kaksi pitää sille puolensa. Eikä kolmisäinen lanka pian katkea.
And two attacked by one would be safe, and three cords twisted together are not quickly broken.
καὶ ἐὰν ἐπικραταιωθῆ ὁ εἷς οἱ δύο στήσονται κατέναντι αὐτοῦ καὶ τὸ σπαρτίον τὸ ἔντριτον οὐ ταχέως ἀπορραγίσεται
- 13 Parempi on köyhä, mutta viisas nuorukainen kuin vanha ja tyhmä kuningas, joka ei enää ymmärrä ottaa varoituksesta vaaria.
A young man who is poor and wise is better than a king who is old and foolish and will not be guided by the wisdom of others.
ἀγαθὸς παῖς πένης καὶ σοφὸς ὑπὲρ βασιλεία πρεσβύτερον καὶ ἄφρονα ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ προσέχειν ἔτι
- 14 Sillä vankilasta tuo toinen lähti tullaksensa kuninkaaksi, vaikka oli hänen kuninkaana ollessaan syntynyt köyhänä.
Because out of a prison the young man comes to be king, though by birth he was only a poor man in the kingdom.
ὅτι ἐξ οἴκου τῶν δεσμιῶν ἐξελεύσεται τοῦ βασιλεύσαι ὅτι καὶ γε ἐν βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐγεννήθη πένης
- 15 Minä näin kaikkien, jotka elivät ja vaelsivat auringon alla, olevan nuorukaisen puolella, tuon toisen, joka oli astuva hänen sijaansa.
I saw all the living under the sun round the young man who was to be ruler in place of the king.
εἶδον σὺν πάντας τοὺς ζῶντας τοὺς περιπατοῦντας ὑπὸ τὸν ἥλιον μετὰ τοῦ νεανίσκου τοῦ δευτέρου ὃς στήσεται ἀντ' αὐτοῦ
- 16 Ei ollut loppua kaikella sillä väellä, niillä kaikilla, joita hän johti; mutta jälkipolvet eivät hänestä iloitse. Sillä sekin on turhuutta ja tuulen tavoittelemista.
There was no end of all the people, of all those whose head he was, but they who come later will have no delight in him. This again is to no purpose and desire for wind.
οὐκ ἔστιν περασμὸς τῷ παντὶ λαῷ τοῖς παῖσιν ὅσοι ἐγένοντο ἔμπροσθεν αὐτῶν καὶ γε οἱ ἔσχατοι οὐκ εὐφρανθήσονται ἐν αὐτῷ ὅτι καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος
- 1 Varo jalkasi, kun menet Jumalan huoneeseen. Tulo kuulemaan on parempi kuin tyhmin teurasuhrin-anto, sillä he ovat tietämättömiä, ja niin he tekevät pahaa. (5:1) Älä ole kerkeä suultasi, älköönkä sydämesi kiirehtikö lausumaan sanaa Jumalan edessä, sillä Jumala on taivaassa ja sinä olet maan päällä; sentähden olkoot sanasi harvat.
15:2Be not unwise with your mouth, and let not your heart be quick to say anything before God, because God is in heaven and you are on the earth--so let not the number of your words be great.
μὴ σπεῦδε ἐπὶ στόματί σου καὶ καρδίᾳ σου μὴ ταχυνάτω τοῦ ἐξενέγκαι λόγον πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ὅτι ὁ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ σὺ ἐπὶ τῆς γῆς ἐπὶ τούτῳ ἔστωσαν οἱ λόγοι σου ὀλίγοι
- 2 Sillä paljosta työstä tulee unia, ja missä on paljon sanoja, siinä on tyhmä äänessä.
15:3As a dream comes from much business, so the voice of a foolish man comes with words in great number.
ὅτι παραγίνεται ἐνύπνιον ἐν πλήθει περισπασμοῦ καὶ φωνῆ ἄφρονος ἐν πλήθει λόγων
- 3 Kun teet lupauksen Jumalalle, niin täytä se viivyttämättä; sillä ei ole hänellä mielisuosiota tyhmiin: täytä, mitä lupaat.
15:4When you take an oath before God, put it quickly into effect, because he has no pleasure in the foolish; keep the oath you have taken.
καθὼς ἂν εὗξῃ εὐχὴν τῷ θεῷ μὴ χρονίσης τοῦ ἀποδοῦναι αὐτήν ὅτι οὐκ ἔστιν θέλημα ἐν ἄφροσιν σὺν ὅσα ἐὰν εὗξῃ ἀπόδος
- 4 On parempi, ettet lupaa, kuin että lupaat etkä täytä.
15:5It is better not to take an oath than to take an oath and not keep it.
ἀγαθὸν τὸ μὴ εὗξασθαί σε ἢ τὸ εὗξασθαί σε καὶ μὴ ἀποδοῦναι
- 5 Älä anna suusi saattaa ruumistasi syynalaiseksi, äläkä sano Jumalan sanansaattajan edessä: "Se oli erehdys"; miksi pitäisi Jumalan vihastua sinun puheestasi ja turmella sinun kättesi työt?
15:6Let not your mouth make your flesh do evil. And say not before the angel, It was an error. So that God may not be angry with your words and put an end to the work of your hands.
μὴ ὀφθῇ τὸ στόμα σου τοῦ ἐξαμαρτῆσαι τὴν σάρκα σου καὶ μὴ εἴπῃς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ὅτι ἄγνοιά ἐστιν ἵνα μὴ ὀργισθῆ ὁ θεὸς ἐπὶ φωνῆ σου καὶ διαφθεῖρῃ τὰ ποιήματα χειρῶν σου
- 6 Sillä paljot unet ovat pelkkää turhuutta; samoin paljot puheet. Mutta pelkää sinä Jumalaa.
15:7Because much talk comes from dreams and things of no purpose. But let the fear of God be in you.
ὅτι ἐν πλήθει ἐνυπνίων καὶ ματαιότητες καὶ λόγοι πολλοὶ ὅτι σὺν τὸν θεὸν φοβοῦ

- 7 Jos näet köyhää sorrettavan sekä oikeutta ja vanhurskautta poljettavan maakunnassa, niin älä sitä asiaa ihmettele; sillä ylhäistä vartioitsee vielä ylhäisempi, ja sitäkin ylhäisemmät heitä molempia.
 \5:8\If you see the poor under a cruel yoke, and law and right being violently overturned in a country, be not surprised, because one authority is keeping watch on another and there are higher than they.
 ἐὰν συκοφαντίαν πένητος καὶ ἀρπαγὴν κρίματος καὶ δικαιοσύνης ἴδῃς ἐν χώρᾳ μὴ θαυμάσῃς ἐπὶ τῷ πράγματι ὅτι ὑψηλὸς ἐπάνω ὑψηλοῦ φυλάξαι καὶ ὑψηλοὶ ἐπ' αὐτοῦς
- 8 Ja maalle on kaikessa hyödyksi, että viljellyllä maalla on kuningas.
 \5:9\It is good generally for a country where the land is worked to have a king.
 καὶ περισσεΐα γῆς ἐν παντὶ ἐστὶ βασιλεὺς τοῦ ἀγροῦ εἰργασμένου
- 9 Joka rakastaa rahaa, ei saa rahaa kylläksensä, eikä voittoa se, joka rakastaa tavaran paljoutta. Sekin on turhuutta.
 \5:10\He who has a love for silver never has enough silver, or he who has love for wealth, enough profit. This again is to no purpose.
 ἀγαπῶν ἀργύριον οὐ πλησθήσεται ἀργυρίου καὶ τίς ἠγάπησεν ἐν πλήθει αὐτῶν γένημα καὶ γε τοῦτο ματαιότης
- 10 Omaisuuden karttuessa karttavat sen syöjätkin; ja mitä muuta etua siitä on haltijallensa, kuin että silmillään sen näkee?
 \5:11\When goods are increased, the number of those who take of them is increased; and what profit has the owner but to see them?
 ἐν πλήθει τῆς ἀγαθοσύνης ἐπληθύνθησαν ἔσθοντες αὐτήν καὶ τί ἀνδρεία τῷ παρ' αὐτῆς ὅτι ἄλλ' ἢ τοῦ ὄραν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ
- 11 Työntekijän uni on makea, sööpä hän vähän tai paljon; mutta rikkaan ei hänen yltäkyläisyytensä salli nukkua.
 \5:12\The sleep of a working man is sweet, if he has little food or much; but to him who is full, sleep will not come.
 γλυκὸς ὕπνος τοῦ δούλου εἰ ὀλίγον καὶ εἰ πολλὸν φάγεται καὶ τῷ ἐμπλησθέντι τοῦ πλουτήσαι οὐκ ἔστιν ἀφίων αὐτὸν τοῦ ὑπνῶσαι
- 12 On raskas onnettomuus, jonka minä näin auringon alla: rikkaus, joka on säilytetty onnettomuudeksi haltijallensa.
 \5:13\There is a great evil which I have seen under the sun--wealth kept by the owner to be his downfall.
 ἔστιν ἀρρωστία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον πλοῦτον φυλασσόμενον τῷ παρ' αὐτοῦ εἰς κακίαν αὐτοῦ
- 13 Se rikkaus katoaa onnettoman tapauksen kautta; ja jos hänelle on syntynyt poika, ei sen käsiin jää mitään.
 \5:14\And I saw the destruction of his wealth by an evil chance; and when he became the father of a son he had nothing in his hand.
 καὶ ἀπολείται ὁ πλοῦτος ἐκεῖνος ἐν περισπασμῷ πονηρῷ καὶ ἐγέννησεν υἴον καὶ οὐκ ἔστιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ οὐδέν
- 14 Niinkuin hän tuli äitinsä kohdusta, niin on hänen alastonna jälleen mentävä pois, samoin kuin tulikin; eikä hän vaivannäöstänsä saa mitään, minkä veisi täältä kädessään.
 \5:15\As he came from his mother at birth, so does he go again; he gets from his work no reward which he may take away in his hand.
 καθὼς ἐξῆλθεν ἀπὸ γαστρὸς μητρὸς αὐτοῦ γυμνὸς ἐπιστρέψει τοῦ πορευθῆναι ὡς ἦκει καὶ οὐδέν οὐ λήμψεται ἐν μόθῳ αὐτοῦ ἵνα πορευθῆ ἐν χειρὶ αὐτοῦ
- 15 Raskas onnettomuus tämäkin on: aivan niinkuin hän tuli, on hänen mentävä; ja mitä hyötyä hänellä sitten on siitä, että on vaivaa nähnyt tuulen hyväksi?
 \5:16\And this again is a great evil, that in all points as he came so will he go; and what profit has he in working for the wind?
 καὶ γε τοῦτο πονηρὰ ἀρρωστία ὡσπερ γὰρ παρεγένετο οὕτως καὶ ἀπελεύσεται καὶ τίς περισσεΐα αὐτῷ ἢ μοχθεῖ εἰς ἄνεμον
- 16 Myös kuluttaa hän kaikki päivänsä pimeydessä; ja surua on hänellä paljon, kärsimystä ja mielikarvautta.
 \5:17\All his days are in the dark, and he has much sorrow, pain, disease, and trouble.
 καὶ γε πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ ἐν σκότει καὶ πένθει καὶ θυμῷ πολλῷ καὶ ἀρρωστίᾳ καὶ χόλῳ
- 17 Katso, minkä minä olen tullut näkemään, on hyvää ja kaunista syödä ja juoda ja nauttia hyvää kaiken vaivannäkönsä ohessa, jolla ihminen itseensä vaivaa auringon alla lyhyinä elämänsä päivinä, jotka Jumala on hänelle antanut; sillä se on hänen osansa.
 \5:18\This is what I have seen: it is good and fair for a man to take meat and drink and to have joy in all his work under the sun, all the days of his life which God has given him; that is his reward.
 ἰδοὺ ὃ εἶδον ἐγὼ ἀγαθὸν ὃ ἐστὶν καλὸν τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ ἰδεῖν ἀγαθοσύνην ἐν παντὶ μόθῳ αὐτοῦ ᾧ ἐὰν μοχθῆ ὑπὸ τὸν ἥλιον ἀριθμὸν ἡμερῶν ζωῆς αὐτοῦ ὧν ἔδωκεν αὐτῷ ὃ θεὸς ὃ τι αὐτὸ μέρος αὐτοῦ
- 18 Sekin on Jumalan lahja, jos Jumala kenelle ihmiselle antaa rikkautta ja tavaraa ja sallii hänen syödä siitä ja saada osansa iloita vaivannäkönsä ohessa.
 \5:19\Every man to whom God has given money and wealth and the power to have pleasure in it and to do his part and have joy in his work: this is given by God.
 καὶ γε πᾶς ὃ ἄνθρωπος ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ὃ θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπάρχοντα καὶ ἐξουσίασεν αὐτὸν τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ λαβεῖν τὸ μέρος αὐτοῦ καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι ἐν μόθῳ αὐτοῦ τοῦτο δῶμα θεοῦ ἐστὶν

- 19 Sillä hän ei tule niin paljon ajatelleeksi elämänsä päiviä, kun Jumala suostuu hänen sydämensä iloon.
 \5:20\He will not give much thought to the days of his life; because God lets him be taken up with the joy of his heart.
 ὅτι οὐ πολλὰ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ ὅτι ὁ θεὸς περισπᾷ αὐτὸν ἐν εὐφοροσύνῃ καρδίας αὐτοῦ
- 1 On onnettomuus tämäkin, jonka olen nähnyt auringon alla ja joka raskaasti painaa ihmistä:
 There is an evil which I have seen under the sun, and it is hard on men;
 ἔστιν πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ πολλή ἐστιν ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον
- 2 että Jumala antaa miehelle rikkautta ja tavaraa ja kunniaa, niin ettei hänen sielultaan puutu mitään kaikesta siitä, mitä hän halajaa, mutta Jumala ei salli hänen nauttia sitä, vaan sen nauttii vieras. Se on turhuutta ja raskas kärsimys.
 A man to whom God gives money, wealth, and honour so that he has all his desires but God does not give him the power to have joy of it, and a strange man takes it. This is to no purpose and an evil disease.
 ἀνὴρ ᾧ δώσει αὐτῷ ὁ θεὸς πλοῦτον καὶ ὑπάρχοντα καὶ δόξαν καὶ οὐκ ἔστιν ὑστερῶν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὧν ἐπιθυμῆσει καὶ οὐκ ἐξουσιάζει αὐτῷ ὁ θεὸς τοῦ φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ ὅτι ἀνὴρ ζῆν οὐ φάγεται αὐτὸν τοῦτο ματαιότης καὶ ἀρρωστία πονηρά ἐστιν
- 3 Vaikka syntyi miehelle sata lasta ja hän eläisi vuosia paljon ja paljot olisivat hänen vuottensa päivät, mutta hän ei saisi tyydyttää omaa haluaan omaisuudellansa eikä saisi edes hautaustakaan, niin minä sanon, että keskoinen olisi onnellisempi kuin hän.
 If a man has a hundred children, and his life is long so that the days of his years are great in number, but his soul takes no pleasure in good, and he is not honoured at his death; I say that a birth before its time is better than he.
 ἐὰν γεννήσῃ ἀνὴρ ἑκατὸν καὶ ἔτη πολλὰ ζήσεται καὶ πληθὸς ὁ τι ἔσονται ἡμέραι ἐτῶν αὐτοῦ καὶ ψυχὴ αὐτοῦ οὐκ ἐμπλησθήσεται ἀπὸ τῆς ἀγαθοσύνης καὶ γε ταφῆ οὐκ ἐγένετο αὐτῷ ἔπα ἀγαθὸν ὅ περ αὐτὸν τὸ ἔκτρομα
- 4 Sillä se turhaan tulee ja pimeyteen menee, ja pimeyteen peittyi sen nimi.
 In wind it came and to the dark it will go, and with the dark will its name be covered.
 ὅτι ἐν ματαιότητι ἦλθεν καὶ ἐν σκότει πορεύεται καὶ ἐν σκότει ὄνομα αὐτοῦ καλυφθήσεται
- 5 Ei se ole aurinkoa nähnyt eikä tuntenut. Sen lepo on parempi kuin hänen.
 Yes, it saw not the sun, and it had no knowledge; it is better with this than with the other.
 καὶ γε ἥλιον οὐκ εἶδεν καὶ οὐκ ἔγνω ἀνάπαυσις τούτῳ ὑπὲρ τούτου
- 6 Ja vaikka hän eläisi kaksi kertaa tuhannen vuotta, mutta ei saisi onnea nähdä - eikö kuitenkin kaikki mene samaan paikkaan?
 And though he goes on living a thousand years twice over and does not see good, are not the two going to the same place?
 καὶ εἰ ἔζησεν χιλίων ἐτῶν καθόδους καὶ ἀγαθοσύνην οὐκ εἶδεν μὴ οὐκ εἰς τόπον ἕνα τὰ πάντα πορεύεται
- 7 Kaikki ihmisen vaivannäkö tapahtuu hänen oman suunsa hyväksi, ja kuitenkin ei halu täyty.
 All the work of man is for his mouth, and still he has a desire for food.
 πᾶς μόχθος τοῦ ἀνθρώπου εἰς στόμα αὐτοῦ καὶ γε ἡ ψυχὴ οὐ πληρωθήσεται
- 8 Sillä mitä etua on viisaalla tyhmän edellä, ja mitä kurjalla siitä, että hän osaa oikein vaeltaa elävitten edessä?
 What have the wise more than the foolish? and what has the poor man by walking wisely before the living?
 ὅτι τίς περισσεία τῷ σοφῷ ὑπὲρ τὸν ἄφρονα διότι ὁ πένης οἶδεν πορευθῆναι κατέναντι τῆς ζωῆς
- 9 Parempi silmän näkö kuin halun haihattelu. Tämäkin on turhuutta ja tuulen tavoittelua.
 What the eyes see is better than the wandering of desire. This is to no purpose and a desire for wind.
 ἀγαθὸν ὄραμα ὀφθαλμῶν ὑπὲρ πορευόμενον ψυχῇ καὶ γε τοῦτο ματαιότης καὶ προαίρεσις πνεύματος
- 10 Mitä olemassa on, sille on pantu nimi jo ammoin; ja edeltä tunnettua on ollut, mitä ihmisestä on tuleva. Ei voi hän riidellä väkevämpänsä kanssa.
 That which is, has been named before, and of what man is there is knowledge. He has no power against one stronger than he.
 εἴ τι ἐγένετο ἤδη κέκληται ὄνομα αὐτοῦ καὶ ἐγνώσθη ὅ ἐστιν ἄνθρωπος καὶ οὐ δυνήσεται τοῦ κριθῆναι μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ ὑπὲρ αὐτὸν
- 11 Sillä niin on: puheen paljous enentää turhuutta. Mitä etua on ihmisellä siitä?
 There are words without number for increasing what is to no purpose, but what is man profited by them?
 ὅτι εἰσὶν λόγοι πολλοὶ πληθύνοντες ματαιότητα τί περισσὸν τῷ ἀνθρώπῳ

- 1 Sillä kuka tietää, mikä on ihmiselle hyvä elämässä, hänen elämänsä lyhyinä, turhina päivinä, jotka hän viettää kuin varjo; ja kuka ilmaisee ihmiselle, mitä on tuleva hänen jälkeensä auringon alla?
A good name is better than oil of great price, and the day of death than the day of birth.
ἀγαθὸν ὄνομα ὑπὲρ ἔλαιον ἀγαθὸν καὶ ἡμέρα τοῦ θανάτου ὑπὲρ ἡμέραν γενέσεως αὐτοῦ
- 2 Hyvä nimi on parempi kuin kallis öljy, ja kuolinpäivä parempi kuin syntymäpäivä.
It is better to go to the house of weeping, than to go to the house of feasting; because that is the end of every man, and the living will take it to their hearts.
ἀγαθὸν πορευθῆναι εἰς οἶκον πένθους ἢ ὅτι πορευθῆναι εἰς οἶκον πότου καθότι τοῦτο τέλος παντὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ ὁ ζῶν δώσει εἰς καρδίαν αὐτοῦ
- 3 Parempi kuin pitotaloon on mennä surutaloon, sillä siinä on kaikkien ihmisten loppu, ja elossa oleva painaa sen mieleensä.
Sorrow is better than joy; when the face is sad the mind gets better.
ἀγαθὸν θυμὸς ὑπὲρ γέλωτα ὅτι ἐν κακίᾳ προσώπου ἀγαθονθήσεται καρδία
- 4 Suru on parempi kuin nauru, sillä sydämelle on hyväksi, että kasvot ovat murheelliset.
The hearts of the wise are in the house of weeping; but the hearts of the foolish are in the house of joy.
καρδία σοφῶν ἐν οἴκῳ πένθους καὶ καρδία ἀφρόνων ἐν οἴκῳ εὐφροσύνης
- 5 Viisaitten sydän on surutalossa, tyhmien sydän ilotalossa.
It is better to take note of the protest of the wise, than for a man to give ear to the song of the foolish.
ἀγαθὸν τὸ ἀκοῦσαι ἐπιτίμησιν σοφοῦ ὑπὲρ ἄνδρα ἀκούοντα ᾄσμα ἀφρόνων
- 6 Parempi on kuulla viisaan nuhdetta, kuin olla kuulemassa tyhmien laulua;
Like the cracking of thorns under a pot, so is the laugh of a foolish man; and this again is to no purpose.
ὅτι ὡς φωνὴ τῶν ἀκανθῶν ὑπὸ τὸν λέβητα οὕτως γέλως τῶν ἀφρόνων καὶ γε τοῦτο ματαιότης
- 7 sillä niinkuin orjantappurain räntinä padan alla, on tyhmän nauru. Ja sekin on turhuutta.
The wise are troubled by the ways of the cruel, and the giving of money is the destruction of the heart.
ὅτι ἡ συκοφαντία περιφέρει σοφὸν καὶ ἀπόλλυσι τὴν καρδίαν εὐτονίας αὐτοῦ
- 8 Sillä väärä voitto tekee viisaan hulluksi, ja lahja turmelee sydämen.
The end of a thing is better than its start, and a gentle spirit is better than pride.
ἀγαθὴ ἐσχάτη λόγων ὑπὲρ ἀρχὴν αὐτοῦ ἀγαθὸν μακρόθυμος ὑπὲρ ὑψηλὸν πνεῦματι
- 9 Asian loppu on parempi kuin sen alku, ja pitkämielinen on parempi kuin korkeamielinen.
Be not quick to let your spirit be angry; because wrath is in the heart of the foolish.
μὴ σπεύσης ἐν πνεύματί σου τοῦ θυμοῦσθαι ὅτι θυμὸς ἐν κόλπῳ ἀφρόνων ἀναπαύσεται
- 10 Älköön mielesi olko pikainen vihaan, sillä viha majautuu tyhmäin poveen.
Say not, Why were the days which have gone by better than these? Such a question comes not from wisdom.
μὴ εἴπης τί ἐγένετο ὅτι αἱ ἡμέραι αἱ πρότεραι ἦσαν ἀγαθαὶ ὑπὲρ ταύτας ὅτι οὐκ ἐν σοφίᾳ ἐπηρώτησας περὶ τοῦτου
- 11 Älä sano: "Mikä siinä on, että entiset ajat olivat paremmat kuin nykyiset?" Sillä sitä et viisaudesta kysy.
Wisdom together with a heritage is good, and a profit to those who see the sun.
ἀγαθὴ σοφία μετὰ κληροδοσίας καὶ περισσεΐα τοῖς θεωροῦσιν τὸν ἥλιον
- 12 Viisaus on yhtä hyvä kuin perintöosa ja on etu niille, jotka ovat näkemässä aurinkoa.
Wisdom keeps a man from danger even as money does; but the value of knowledge is that wisdom gives life to its owner.
ὅτι ἐν σκιᾷ αὐτῆς ἡ σοφία ὡς σκιὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ περισσεΐα γνώσεως τῆς σοφίας ζωοποιήσει τὸν παρ' αὐτῆς
- 13 Sillä viisauden varjossa on kuin rahan varjossa, mutta tieto on hyödyllisempi: viisaus pitää haltijansa elossa.
Give thought to the work of God. Who will make straight what he has made bent?
ἰδὲ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ ὅτι τίς δυνήσεται τοῦ κοσμήσαι ὃν ἂν ὁ θεὸς διαστρέψῃ αὐτόν

- 14 Katso Jumalan tekoja; sillä kuka voi sen suoristaa, minkä hän on vääreksi tehnyt?
In the day of wealth have joy, but in the day of evil take thought: God has put the one against the other, so that man may not be certain what will be after him.
 ἐν ἡμέρᾳ ἀγαθοσύνης ζῆθι ἐν ἀγαθῷ καὶ ἐν ἡμέρᾳ κακίας ἰδέ καὶ γε σὺν τούτῳ σύμφωνον τούτῳ ἐποίησεν ὁ θεὸς περὶ λαλιᾶς ἵνα μὴ εὖρη ὁ ἄνθρωπος ὀπίσω αὐτοῦ μηδὲν
- 15 Hyvänä päivänä ole hyvillä mielin, ja pahanä päivänä ymmärrä, että toisen niinkuin toisenkin on Jumala tehnyt, koskapa ihminen ei saa mitään siitä, mikä hänen jälkeensä tulee.
These two have I seen in my life which is to no purpose: a good man coming to his end in his righteousness, and an evil man whose days are long in his evil-doing.
 σὺν τὰ πάντα εἶδον ἐν ἡμέραις ματαιότητός μου ἔστιν δίκαιος ἀπολλύμενος ἐν δικαίῳ αὐτοῦ καὶ ἔστιν ἀσεβῆς μένων ἐν κακίᾳ αὐτοῦ
- 16 Kaikkea olen tullut näkemään turhina päivinäni: on vanhurskaita, jotka hukkuvat vanhurskaudessaan, ja on jumalattomia, jotka elävät kauan pahuudessaan.
Be not given overmuch to righteousness and be not over-wise. Why let destruction come on you?
 μὴ γίνου δίκαιος πολλὸν καὶ μὴ σοφίζου περισσά μήποτε ἐκπλαγῆς
- 17 Älä ole kovin vanhurskas äläkä esiinny ylen viisaana: miksi tuhoaisit itsesi?
Be not evil overmuch, and be not foolish. Why come to your end before your time?
 μὴ ἀσεβήσης πολλὸν καὶ μὴ γίνου σκληρὸς ἵνα μὴ ἀποθάνῃς ἐν οὐ καιρῷ σου
- 18 Älä ole kovin jumalaton, äläkä ole tyhmä: miksi kuolisit ennen aikaasi?
It is good to take this in your hand and not to keep your hand from that; he who has the fear of God will be free of the two.
 ἀγαθὸν τὸ ἀντέχεσθαι σε ἐν τούτῳ καὶ γε ἀπὸ τούτου μὴ ἀνῆξ τὴν χεῖρά σου ὅτι φοβούμενος τὸν θεὸν ἐξελεύσεται τὰ πάντα
- 19 Hyvä on, että pidät kiinni toisesta etkä hellitä kättäsi toisestakaan, sillä Jumalaa pelkääväinen selviää näistä kaikista.
Wisdom makes a wise man stronger than ten rulers in a town.
 ἡ σοφία βοηθήσει τῷ σοφῷ ὑπὲρ δέκα ἐξουσιάζοντας τοὺς ὄντας ἐν τῇ πόλει
- 20 Viisautta auttaa viisasta voimakkaammin kuin kymmenen vallanpitäjää, jotka ovat kaupungissa.
There is no man on earth of such righteousness that he does good and is free from sin all his days.
 ὅτι ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν δίκαιος ἐν τῇ γῆ ὅς ποιήσει ἀγαθὸν καὶ οὐχ ἁμαρτήσεται
- 21 Sillä ei ole maan päällä ihmistä niin vanhurskasta, että hän tekisi vain hyvää eikä tekisi syntiä.
Do not give ear to all the words which men say, for fear of hearing the curses of your servant.
 καὶ γε εἰς πάντας τοὺς λόγους οὗς λαλήσουσιν μὴ θῆς καρδίαν σου ὅπως μὴ ἀκούσης τοῦ δούλου σου καταρωμένου σε
- 22 Älä myöskään pane mieleesi kaikkia puheita, mitä puhutaan, ettet kuulisi palvelijasi sinua kiroilevan.
Your heart has knowledge how frequently others have been cursed by you.
 ὅτι πλειστάκις πονηρεύσεται σε καὶ καθόδους πολλὰς κακώσει καρδίαν σου ὅπως καὶ γε σὺ κατηράσω ἐτέρους
- 23 Sillä oma sydämesikin tietää, että myös sinä olet monta kertaa kiroillut muita.
All this I have put to the test by wisdom; I said, I will be wise, but it was far from me.
 πάντα ταῦτα ἐπέρασα ἐν τῇ σοφίᾳ εἶπα σοφισθήσομαι
- 24 Kaiken tämän olen viisaudella koetellut. Minä sanoin: "Tahdon tulla viisaaksi", mutta se pysyi minusta kaukana.
Far off is true existence, and very deep; who may have knowledge of it?
 καὶ αὐτὴ ἐμακρόνθη ἀπ' ἐμοῦ μακρὰν ὑπὲρ ὃ ἦν καὶ βαθὺ βάθος τίς εὕρησει αὐτό
- 25 Kaukana on kaiken olemus ja syvällä, syvällä; kuka voi sen löytää?
I gave my mind to knowledge and to searching for wisdom and the reason of things, and to the discovery that sin is foolish, and that to be foolish is to be without one's senses.
 ἐκύκλωσα ἐγὼ καὶ ἡ καρδία μου τοῦ γνῶναι καὶ τοῦ κατασκέμασθαι καὶ ζητῆσαι σοφίαν καὶ ψῆφον καὶ τοῦ γνῶναι ἀσεβοῦς ἀφροσύνην καὶ σκληρίαν καὶ περιφοράν
- 26 Minä ryhdyin sydämessäni oppimaan, miettimään ja etsimään viisautta ja tutkistelun tuloksia, tullakseni tuntemaan jumalattomuuden typeryydeksi ja tyhmyyden mielettömydeksi.
And I saw a thing more bitter than death, even the woman whose heart is full of tricks and nets, and whose hands are as bands. He with whom God is pleased will get free from her, but the sinner will be taken by her.
 καὶ εὕρισκω ἐγὼ πικρότερον ὑπὲρ θάνατον σὺν τὴν γυναῖκα ἣτις ἔστιν θηρέματα καὶ σαγήνη καρδία αὐτῆς δεσμοὶ χεῖρες αὐτῆς ἀγαθὸς πρὸ προσώπου τοῦ θεοῦ ἐξαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς καὶ ἅμα ῥάνων συλλημφθήσεται ἐν αὐτῇ

- 27 Ja minä löysin sen, mikä on kuolemaa katkerampi: naisen, joka on verkko, jonka sydän on paula ja jonka kädet ovat kahleet. Se, joka on otollinen Jumalan edessä, pelastuu hänestä, mutta synnintekijä häneen takertuu.
Look! this I have seen, said the Preacher, taking one thing after another to get the true account,
ιδὲ τοῦτο εὗρον εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής μία τῆ μιᾶ τοῦ εὐρεῖν λογισμόν
- 28 Katso, tämän minä olen löytänyt, sanoi saarnaaja, pyrkiessäni asia asialta löytämään tutkistelun tulosta;
For which my soul is still searching, but I have it not; one man among a thousand have I seen; but a woman among all these I have not seen.
ὄν ἐτι ἐζήτησεν ἡ ψυχὴ μου καὶ οὐχ εὗρον ἄνθρωπον ἓνα ἀπὸ χιλίων εὗρον καὶ γυναῖκα ἐν πᾶσι τούτοις οὐχ εὗρον
- 29 mitä sieluni on yhäti etsinyt, mutta mitä en ole löytänyt, on tämä: olen löytänyt tuhannesta yhden miehen, mutta koko siitä luvusta en ole löytänyt yhtäkään naista.
This only have I seen, that God made men upright, but they have been searching out all sorts of inventions.
πλὴν ιδὲ τοῦτο εὗρον ὁ ἐποίησεν ὁ θεὸς σὺν τὸν ἄνθρωπον εὐθῆ καὶ αὐτοὶ ἐζήτησαν λογισμοὺς πολλοὺς
- 1 Kuka on viisaan vertainen, ja kuka taitaa selittää asian? Ihmisen viisaus kirkastaa hänen kasvonsa, ja hänen kasvojensa kovuus muuttuu.
Who is like the wise man? and to whom is the sense of anything clear? A man's wisdom makes his face shining, and his hard face will be changed.
τίς οἶδεν σοφούς καὶ τίς οἶδεν λύσιν ῥήματος σοφία ἀνθρώπου φωτιεῖ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀναιδῆς προσώπῳ αὐτοῦ μισηθήσεται
- 2 Minä sanon: Ota vaari kuninkaan käskystä, varsinkin Jumalan kautta vannotun valan tähden.
I say to you, Keep the king's law, from respect for the oath of God.
στόμα βασιλέως φύλαξον καὶ περὶ λόγου ὄρκου θεοῦ μὴ σπουδάσης
- 3 Älä ole kerkeä luopumaan hänestä, äläkä asetu pahan asian puolelle, sillä hän tekee, mitä vain tahtoo.
Be not quick to go from before him. Be not fixed in an evil design, because he does whatever is pleasing to him.
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύση μὴ στης ἐν λόγῳ πονηρῷ ὅτι πᾶν ὃ ἐὰν θελήσῃ ποιήσῃ
- 4 Sillä kuninkaan sana on voimallinen, ja kuka voi sanoa hänelle: Mitäs teet?
The word of a king has authority; and who may say to him, What is this you are doing?
καθὼς λαλεῖ βασιλεὺς ἐξουσιάζων καὶ τίς ἐρεῖ αὐτῷ τί ποιήσεις
- 5 Joka käskyn pitää, ei tiedä pahasta asiasta; ja viisaan sydän tietää ajan ja tuomion.
Whoever keeps the law will come to no evil: and a wise man's heart has knowledge of time and of decision.
ὁ φυλάσσει ἐντολὴν οὐ γνώσεται ῥῆμα πονηρὸν καὶ καιρὸν κρίσεως γινώσκει καρδίᾳ σοφοῦ
- 6 Sillä itsekullakin asialla on aikansa ja tuomionsa; ihmistä näet painaa raskaasti hänen pahuutensa.
For every purpose there is a time and a decision, because the sorrow of man is great in him.
ὅτι παντὶ πράγματι ἔστιν καιρὸς καὶ κρίσις ὅτι γνώσις τοῦ ἀνθρώπου πολλὴ ἐπ' αὐτόν
- 7 Hän ei tiedä, mitä tuleva on; sillä kuka ilmaisee hänelle, miten se on tuleva?
No one is certain what is to be, and who is able to say to him when it will be?
ὅτι οὐκ ἔστιν γινώσκων τί τὸ ἐσόμενον ὅτι καθὼς ἔσται τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ
- 8 Ei ole ihminen tuulen valtiias, niin että hän voisi sulkea tuulen, ei hallitse kukaan kuoleman päivää, ei ole pääsyä sodasta, eikä jumalattomuus pelasta harjoittajaansa.
No man has authority over the wind, to keep the wind; or is ruler over the day of his death. In war no man's time is free, and evil will not keep the sinner safe.
οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ἐξουσιάζων ἐν πνεύματι τοῦ κωλύσαι σὺν τῷ πνεύματι καὶ οὐκ ἔστιν ἐξουσία ἐν ἡμέρᾳ τοῦ θανάτου καὶ οὐκ ἔστιν ἀποστολὴ ἐν τῷ πολέμῳ καὶ οὐ διασώσει ἀσέβεια τὸν παρ' αὐτῆς
- 9 Kaiken tämän minä tulin näkemään, kun käänsin sydämeni tarkkaamaan kaikkea, mitä auringon alla tapahtuu aikana, jolloin ihminen vallitsee toista ihmistä hänen onnettomuudekseen.
All this have I seen, and have given my heart to all the work which is done under the sun: there is a time when man has power over man for his destruction.
καὶ σὺν πᾶν τοῦτο εἶδον καὶ ἔδωκα τὴν καρδίαν μου εἰς πᾶν ποίημα ὃ πεποιηται ὑπὸ τὸν ἥλιον τὰ ὅσα ἐξουσιάσατο ὁ ἄνθρωπος ἐν ἀνθρώπῳ τοῦ κακῶσαι αὐτόν
- 10 Sitten minä näin, kuinka jumalattomat haudattiin ja menivät lepoon, mutta ne, jotka olivat oikein tehneet, saivat lähteä pois pyhästä paikasta ja joutuivat unhotuksiin kaupungissa. Sekin on turhuus.
And then I saw evil men put to rest, taken even from the holy place; and they went about and were praised in the town because of what they had done. This again is to no purpose.
καὶ τότε εἶδον ἀσεβεῖς εἰς τάφους εἰσαχθέντας καὶ ἐκ τόπου ἁγίου ἐπορεύθησαν καὶ ἐπηνέθησαν ἐν τῇ πόλει ὅτι οὕτως ἐποίησαν καὶ γε τοῦτο ματαιότης

- 11 Milloin pahan teon tuomio ei tule pian, saavat ihmislapsen rohkeutta tehdä pahaa,
Because punishment for an evil work comes not quickly, the minds of the sons of men are fully given to doing evil.
ὅτι οὐκ ἔστιν γινομένη ἀντίρρησις ἀπὸ τῶν ποιούντων τὸ πονηρὸν ταχὺ διὰ τοῦτο ἐπληροφόρηθη καρδία υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐν αὐτοῖς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν
- 12 koskapa syntinen saa tehdä pahaa sata kertaa ja elää kauan; tosin minä tiedän, että Jumalaa pelkääväisille käy hyvin, sentähden että he häntä pelkäävät,
Though a sinner does evil a hundred times and his life is long, I am certain that it will be well for those who go in fear of God and are in fear before him.
ὅς ἡμαρτεν ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἀπὸ τότε καὶ ἀπὸ μακρότητος αὐτῷ ὅτι καὶ γε γινώσκω ἐγὼ ὅτι ἔσται ἀγαθὸν τοῖς φοβούμενοις τὸν θεὸν ὅπως φοβῶνται ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 13 mutta että jumalattomalle ei käy hyvin eikä hän saa jatkaa päiviään pitkiksi kuin varjo, sentähden ettei hän pelkää Jumalaa.
But it will not be well for the evil-doer; he will not make his days long like a shade, because he has no fear before God.
καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔσται τῷ ἀσεβεῖ καὶ οὐ μακρυνεῖ ἡμέρας ἐν σκιά ὅς οὐκ ἔστιν φοβούμενος ἀπὸ προσώπου τοῦ θεοῦ
- 14 On turhuutta sekin, mitä tapahtuu maan päällä, kun vanhurskaita on, joiden käy, niinkuin olisivat jumalattomain tekoja tehneet, ja jumalattomia on, joiden käy, niinkuin olisivat vanhurskaiden tekoja tehneet. Minä sanoin: sekin on turhuutta.
There is a thing which is to no purpose done on the earth: that there are good men to whom is given the same punishment as those who are evil, and there are evil men who get the reward of the good. I say that this again is to no purpose.
ἔστιν ματαιότης ἢ πελοῖηται ἐπὶ τῆς γῆς ὅτι εἰσι δίκαιοι ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν ἀσεβῶν καὶ εἰσιν ἀσεβεῖς ὅτι φθάνει πρὸς αὐτοὺς ὡς ποίημα τῶν δικαίων εἶπα ὅτι καὶ γε τοῦτο ματαιότης
- 15 Ja minä ylistin iloa; koska ei ihmisellä auringon alla ole mitään parempaa kuin syödä ja juoda ja olla iloinen; se seuraa häntä hänen vaivannäkönsä ohessa hänen elämänsä päivinä, jotka Jumala on antanut hänelle auringon alla.
So I gave praise to joy, because there is nothing better for a man to do under the sun than to take meat and drink and be happy; for that will be with him in his work all the days of his life which God gives him under the sun.
καὶ ἐπήνεσα ἐγὼ σὺν τὴν εὐφροσύνην ὅτι οὐκ ἔστιν ἀγαθὸν τῷ ἀνθρώπῳ ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι εἰ μὴ τοῦ φαγεῖν καὶ τοῦ πιεῖν καὶ τοῦ εὐφρανθῆναι καὶ αὐτὸ συμπροσέσται αὐτῷ ἐν μόθῳ αὐτοῦ ἡμέρας ζωῆς αὐτοῦ ὅσας ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 16 Kun minä käänsin sydämeni oppimaan viisautta ja katsomaan työtä, jota tehdään maan päällä saamatta untakaan silmiin päivällä tai yöllä,
When I gave my mind to the knowledge of wisdom and to seeing the business which is done on the earth (and there are those whose eyes see not sleep by day or by night),
ἐν οἷς ἔδωκα τὴν καρδίαν μου τοῦ γνῶναι σοφίαν καὶ τοῦ ἰδεῖν τὸν περισπασμὸν τὸν πεποιημένον ἐπὶ τῆς γῆς ὅτι καὶ γε ἐν ἡμέρᾳ καὶ ἐν νυκτὶ ὕπνον ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ οὐκ ἔστιν βλέπων
- 17 niin minä tulin näkemään kaikista Jumalan teoista, että ihminen ei voi käsittää sitä, mitä tapahtuu auringon alla; sillä ihminen saa kyllä nähdä vaivaa etsiessään, mutta ei hän käsitä. Ja jos viisas luuleekin tietävänsä, ei hän kuitenkaan voi käsittää.
Then I saw all the work of God, and that man may not get knowledge of the work which is done under the sun; because, if a man gives hard work to the search he will not get knowledge, and even if the wise man seems to be coming to the end of his search, still he will be without knowledge.
καὶ εἶδον σὺν πάντα τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ δυνήσεται ἄνθρωπος τοῦ εὐρεῖν σὺν τὸ ποίημα τὸ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅσα ἂν μοχθήσῃ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ζητῆσαι καὶ οὐχ εὐρήσει καὶ γε ὅσα ἂν εἴπῃ ὁ σοφὸς τοῦ γνῶναι οὐ δυνήσεται τοῦ εὐρεῖν
- 1 Niin minä painoin mieleeni kaiken tämän ja pyrin saamaan kaikkea tätä selville, kuinka näet vanhurskaat ja viisaat ja heidän tekonsa ovat Jumalan kädessä. Ei rakkauskään eikä viha ole ihmisen tiedettävissä; kaikkea voi hänellä olla edessä.
All this I took to heart, and my heart saw it all: that the upright and the wise and their works are in the hand of God; and men may not be certain if it will be love or hate; all is to no purpose before them.
ὅτι σὺν πᾶν τοῦτο ἔδωκα εἰς καρδίαν μου καὶ καρδία μου σὺν πᾶν εἶδεν τοῦτο ὡς οἱ δίκαιοι καὶ οἱ σοφοὶ καὶ ἐργασίαι αὐτῶν ἐν χειρὶ τοῦ θεοῦ καὶ γε ἀγάπην καὶ γε μῖσος οὐκ ἔστιν εἰδὼς ὁ ἄνθρωπος τὰ πάντα πρὸ προσώπου αὐτῶν
- 2 Kaikkea voi tapahtua kaikille. Sama kohtalo on vanhurskaalla ja jumalattomalla, hyvällä, puhtaalla ja saastaisella, uhraajalla ja uhraamattomalla; hyvän käy niinkuin syntisenkin, vanhojan niinkuin valaa pelkäävänsäkin.
Because to all there is one event, to the upright man and to the evil, to the clean and to the unclean, to him who makes an offering and to him who makes no offering; as is the good so is the sinner; he who takes an oath is as he who has fear of it.
ματαιότης ἐν τοῖς πᾶσιν συνάντημα ἐν τῷ δικαίῳ καὶ τῷ ἀσεβεῖ τῷ ἀγαθῷ καὶ τῷ κακῷ καὶ τῷ καθαρῷ καὶ τῷ ἀκαθάρτῳ καὶ τῷ θυσιάζοντι καὶ τῷ μὴ θυσιάζοντι ὡς ὁ ἀγαθὸς ὡς ὁ ἁμαρτάνων ὡς ὁ ὀμνύων καθὼς ὁ τὸν ὄρκον φοβούμενος

- 3 Se on onnettomuus kaikessa, mitä tapahtuu auringon alla, että kaikilla on sama kohtalo, ja myös se, että ihmislasten sydän on täynnä paha ja että mielettömyys on heillä sydämessä heidän elinaikansa; ja senjälkeen - vainajien tykö!
This is evil in all things which are done under the sun: that there is one fate for all, and the hearts of the sons of men are full of evil; while they have life their hearts are foolish, and after that--to the dead.
 τοῦτο πονηρὸν ἐν παντὶ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι συνάντημα ἐν τοῖς πᾶσιν καὶ γε καρδία υἰῶν τοῦ ἀνθρώπου ἐπληρώθη πονηροῦ καὶ περιφέρεια ἐν καρδίᾳ αὐτῶν ἐν ζωῇ αὐτῶν καὶ ὀπίσω αὐτῶν πρὸς τοὺς νεκρούς
- 4 Onhan sillä, jonka vielä on suotu olla kaikkien elävien seurassa, toivoa. Sillä elävä koira on parempi kuin kuollut leijona.
For him who is joined to all the living there is hope; a living dog is better than a dead lion.
 ὅτι τίς ὄς κοινωνεῖ πρὸς πάντας τοὺς ζῶντας ἔστιν ἐλπίς ὅτι ὁ κύων ὁ ζῶν αὐτὸς ἀγαθὸς ὑπὲρ τὸν λέοντα τὸν νεκρὸν
- 5 Sillä elävät tietävät, että heidän on kuoltava, mutta kuolleet eivät tiedä mitään, eikä heillä ole paikkaa, vaan heidän muistonsa on unhotettu.
The living are conscious that death will come to them, but the dead are not conscious of anything, and they no longer have a reward, because there is no memory of them.
 ὅτι οἱ ζῶντες γινώσκονται ὅτι ἀποθανοῦνται καὶ οἱ νεκροὶ οὐκ εἰσιν γινώσκοντες οὐδὲν καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι μισθός ὅτι ἐπελήσθη ἡ μνήμη αὐτῶν
- 6 Myös heidän rakkautensa, vihansa ja intohimonsa on jo aika ja mennyt, eikä heillä ole milloinkaan enää osaa missään, mitä tapahtuu auringon alla.
Their love and their hate and their envy are now ended; and they have no longer a part for ever in anything which is done under the sun.
 καὶ γε ἀγάπη αὐτῶν καὶ γε μῖσος αὐτῶν καὶ γε ζῆλος αὐτῶν ἤδη ἀπόλετο καὶ μερίς οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἔτι εἰς αἰῶνα ἐν παντὶ τῷ πεποιημένον ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 7 Tule siis, syö leipäsi ilolla ja juo viinisi hyvällä mielin, sillä jo aikaa on Jumala hyväksynyt nuo tekosi.
Come, take your bread with joy, and your wine with a glad heart. God has taken pleasure in your works.
 δεῦρο φάγε ἐν εὐφροσύνῃ ἄρτον σου καὶ πίε ἐν καρδίᾳ ἀγαθῇ οἶνόν σου ὅτι ἤδη εὐδόκησεν ὁ θεὸς τὰ ποιήματά σου
- 8 Vaatteesi olkoot aina valkeat, ja öljy älköön puuttuko päästäsi.
Let your clothing be white at all times, and let not your head be without oil.
 ἐν παντὶ καιρῷ ἔστωσαν ἱμάτιά σου λευκά καὶ ἔλαιον ἐπὶ κεφαλῆν σου μὴ ὑστερησάτω
- 9 Nauti elämää vaimon kanssa, jota rakastat, kaikkina turhan elämäsi päivinä, jotka Jumala on sinulle antanut auringon alla - kaikkina turhina päivinäsi, sillä se on sinun osasi elämässä ja vaivannäössäsi, jolla vaivaat itseäsi auringon alla.
Have joy with the woman of your love all the days of your foolish life which he gives you under the sun. Because that is your part in life and in your work which you do under the sun.
 ἰδὲ ζῶν μετὰ γυναικὸς ἧς ἠγάπησας πάσας ἡμέρας ζωῆς ματαιότητός σου τὰς δοθείσας σοι ὑπὸ τὸν ἥλιον πάσας ἡμέρας ματαιότητός σου ὅτι αὐτὸ μερίς σου ἐν τῇ ζωῇ σου καὶ ἐν τῷ μόχθῳ σου ὃ σὺ μοχθεῖς ὑπὸ τὸν ἥλιον
- 10 Tee kaikki, mitä voimallasi tehdyksi saat, sillä ei ole tekoa, ei ajatusta, ei tietoa eikä viisautta tuonelassa, jonne olet menevä.
Whatever comes to your hand to do with all your power, do it because there is no work, or thought, or knowledge, or wisdom in the place of the dead to which you are going.
 πάντα ὅσα ἂν εὐρῆ ἢ χεῖρ σου τοῦ ποιῆσαι ὡς ἡ δύναμις σου ποιῆσον ὅτι οὐκ ἔστιν ποίημα καὶ λογισμὸς καὶ γνῶσις καὶ σοφία ἐν ᾗδῃ ὅπου σὺ πορεύῃ ἐκεῖ
- 11 Taas minä tulin näkemään auringon alla, että ei ole juoksu nopsain vallassa, ei sota urhojen, ei leipä viisaitten, ei rikkaus ymmärtäväisten eikä suosio taitavain vallassa, vaan aika ja kohtalo kohtaa kaikkia.
And again I saw under the sun that the reward goes not to him who is quick, or the fruits of war to the strong; and there is no bread for the wise, or wealth for men of learning, or respect for those who have knowledge; but time and chance come to all.
 ἐπέστρεψα καὶ εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὅτι οὐ τοῖς κούφοις ὁ δρόμος καὶ οὐ τοῖς δυνατοῖς ὁ πόλεμος καὶ γε οὐ τοῖς σοφοῖς ἄρτος καὶ γε οὐ τοῖς συνετοῖς πλοῦτος καὶ γε οὐ τοῖς γινώσκουσιν χάρις ὅτι κ αιρὸς καὶ ἀπάντημα συναντῆσεται τοῖς πᾶσιν αὐτοῖς
- 12 Sillä ei ihminen tiedä aikaansa, niinkuin eivät kalatkaan, jotka tarttuvat pahaan verkkoon, eivätkä linnut, jotka käyvät kiinni paulaan; niinkuin ne, niin pyydystetään ihmislapssetkin pahana aikana, joka yllättää heidät äkisti.
Even man has no knowledge of his time; like fishes taken in an evil net, or like birds taken by deceit, are the sons of men taken in an evil time when it comes suddenly on them.
 ὅτι καὶ γε οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τὸν καιρὸν αὐτοῦ ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηρευόμενοι ἐν ἀμφιβλήστρῳ κακῷ καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηρευόμενα ἐν παγίδι ὡς αὐτὰ παγιδεύονται οἱ υἱοὶ τοῦ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν ν πονηρὸν ὅταν ἐπιπέσῃ ἐπ' αὐτοὺς ἄφνω
- 13 Tämänkin minä tulin näkemään viisaudeksi auringon alla, ja se oli minusta suuri:
This again I have seen under the sun as wisdom and it seemed great to me.
 καὶ γε τοῦτο εἶδον σοφίαν ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ μεγάλη ἔστιν πρὸς με

- 14 Oli pieni kaupunki ja siinä miehiä vähän. Ja suuri kuningas tuli sitä vastaan, saarsi sen ja rakensi sitä vastaan suuria piiritornveja.
There was a little town and the number of its men was small, and there came a great king against it and made an attack on it, building works of war round about it.
πόλις μικρά και ἄνδρες ἐν αὐτῇ ὀλίγοι και ἔλθη ἐπ' αὐτὴν βασιλεὺς μέγας και κυκλώσῃ αὐτὴν και οἰκοδομήσῃ ἐπ' αὐτὴν χάρακας μεγάλους
- 15 Mutta siellä oli köyhä, viisas mies, ja hän pelasti kaupungin viisaudellaan. Mutta ei kukaan ihminen muistanut sitä köyhää miestä.
Now there was in the town a poor, wise man, and he, by his wisdom, kept the town safe. But no one had any memory of that same poor man.
και εὕρη ἐν αὐτῇ ἄνδρα πένητα σοφόν και διασώσει αὐτὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ και ἄνθρωπος οὐκ ἐμνήσθη σὺν τοῦ ἀνδρὸς τοῦ πένητος ἐκεῖνου
- 16 Niin minä sanoin: Viisaus on parempi kuin voima, mutta köyhän viisautta halveksitaan, eikä hänen sanojansa kuulla.
Then I said, Wisdom is better than strength, but the poor man's wisdom is not respected, and his words are not given a hearing.
και εἶπα ἐγὼ ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ δύναμιν και σοφία τοῦ πένητος ἐξουδενωμένη και λόγοι αὐτοῦ οὐκ εἰσιν ἀκουόμενοι
- 17 Viisaitten sanat, hiljaisuudessa kuullut, ovat paremmat kuin tyhmäin päämiehen huuto.
The words of the wise which come quietly to the ear are noted more than the cry of a ruler among the foolish.
λόγοι σοφῶν ἐν ἀναπαύσει ἀκούονται ὑπὲρ κραυγὴν ἐξουσιαζόντων ἐν ἀφροσύναις
- 18 Viisaus on parempi kuin sota-aseet, mutta yksi ainoa syntinen saattaa hukkaan paljon hyvää.
Wisdom is better than instruments of war, but one sinner is the destruction of much good.
ἀγαθὴ σοφία ὑπὲρ σκεὺή πολέμου και ἁμαρτάνων εἷς ἀπολέσει ἀγαθωσύνην πολλήν
- 1 Myrkkykärpäset saavat haisemaan ja käymään voiteentekijän voiteen. Pieni tyhmyys painaa enemmän kuin viisaus ja kunnia.
Dead flies make the oil of the perfumer give out an evil smell; more valued is a little wisdom than the great glory of the foolish.
μύται θανατοῦσαι σαπριοῦσιν σκευασίαν ἐλαίου ἡδύσματος τίμιον ὀλίγον σοφίας ὑπὲρ δόξαν ἀφροσύνης μεγάλης
- 2 Viisaan sydän vetää oikealle, tyhmän vasemmalle.
The heart of the wise man goes in the right direction; but the heart of a foolish man in the wrong.
καρδία σοφοῦ εἰς δεξιὸν αὐτοῦ και καρδία ἄφρονος εἰς ἀριστερὸν αὐτοῦ
- 3 Tietä käydessäkin puuttuu tyhmältä mieltä: jokaiselle hän ilmaisee olevansa tyhmä.
And when the foolish man is walking in the way, he has no sense and lets everyone see that he is foolish.
και γε ἐν ὁδῷ ὅταν ἄφρων πορεύηται καρδία αὐτοῦ ὑστερήσει και ἂ λογίζεται πάντα ἀφροσύνη ἐστίν
- 4 Jos hallitsijassa nousee viha sinua kohtaan, niin älä jätä paikkaasi; sillä sävyisyys pidättää suurista synneistä.
If the wrath of the ruler is against you, keep in your place; in him who keeps quiet even great sins may be overlooked.
ἐὰν πνεῦμα τοῦ ἐξουσιαζόντος ἀναβῆ ἐπὶ σέ τόπον σου μη ἀφῆς ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἁμαρτίας μεγάλας
- 5 On onnettomuus se, minkä olen nähnyt auringon alla, vallanpitäjästä lähtenyt erehdys:
There is an evil which I have seen under the sun, like an error which comes by chance from a ruler:
ἔστιν πονηρία ἣν εἶδον ὑπὸ τὸν ἥλιον ὡς ἀκούσιον ὃ ἐξῆλθεν ἀπὸ προσώπου τοῦ ἐξουσιαζόντος
- 6 tyhmyys asetetaan arvon korkeuksiin, ja rikkaat saavat istua alhaalla.
The foolish are placed in high positions, but men of wealth are kept low.
ἐδόθη ὁ ἄφρων ἐν ὕψει μεγάλους και πλούσιοι ἐν ταπεινῷ καθήσονται
- 7 Minä olen nähnyt palvelijat hevosten selässä ja ruhtinaat kävelemässä kuin palvelijat maassa.
I have seen servants on horses, and rulers walking on the earth as servants.
εἶδον δούλους ἐφ' ἵππους και ἄρχοντας πορευομένους ὡς δούλους ἐπὶ τῆς γῆς
- 8 Joka kuopan kaivaa, se siihen putoaa; joka muuria purkaa, sitä puree käärme.
He who makes a hole for others will himself go into it, and for him who makes a hole through a wall the bite of a snake will be a punishment.
ὁ ὀρύσσων βόθρον ἐν αὐτῷ ἐμπεσεῖται και καθαιρόντα φραγμὸν δήξεται αὐτὸν ὄφις
- 9 Joka kiviä louhii, se niihin loukkaantuu; joka puita halkoo, se joutuu siinä vaaraan.
He who gets out stones from the earth will be damaged by them, and in the cutting of wood there is danger.
ἐξαίρων λίθους διαπονηθήσεται ἐν αὐτοῖς σχίζων ξύλα κινδυνεύσει ἐν αὐτοῖς

- 10 Jos rauta on tylsynyt eikä teränsuuta tahkota, täytyy ponnistaa voimia; mutta hyödyllinen kuntoonpano on viisautta.
If the iron has no edge, and he does not make it sharp, then he has to put out more strength; but wisdom makes things go well.
ἐὰν ἐκπέσῃ τὸ σιδήριον καὶ αὐτὸς πρόσωπον ἐτάραξεν καὶ δυνάμεις δυναμώσει καὶ περισσεῖα τοῦ ἀνδρείου σοφία
- 11 Jos käärme puree silloin, kun sitä ei ole lumottu, ei lumoojalla ole hyötyä taidostaan.
If a snake gives a bite before the word of power is said, then there is no longer any use in the word of power.
ἐὰν δάκῃ ὁ ὄφεις ἐν οὐ ψιθυρισμῷ καὶ οὐκ ἔστιν περισσεῖα τῷ ἐπάδοντι
- 12 Sanat viisaan suusta saavat suosiota, mutta tyhmän nielevät hänen omat huulensa.
The words of a wise man's mouth are sweet to all, but the lips of a foolish man are his destruction.
λόγοι στόματος σοφοῦ χάρις καὶ χεῖλη ἄφρονος καταποντιοῦσιν αὐτόν
- 13 Hänen suunsa sanain alku on tyhmyyttä, ja hänen puheensa loppu paha mielettömyyttä.
The first words of his mouth are foolish, and the end of his talk is evil crime.
ἀρχὴ λόγων στόματος αὐτοῦ ἀφροσύνη καὶ ἐσχάτη στόματος αὐτοῦ περιφέρεια πονηρὰ
- 14 Tyhmä puhuu paljon; mutta ihminen ei tiedä, mitä tuleva on. Ja kuka ilmaisee hänelle, mitä hänen jälkeensä tulee?
The foolish are full of words; man has no knowledge of what will be; and who is able to say what will be after him?
καὶ ὁ ἄφρων πληθύνει λόγους οὐκ ἔγνω ὁ ἄνθρωπος τί τὸ γινόμενον καὶ τί τὸ ἐσόμενον ὀπίσω αὐτοῦ τίς ἀναγγελεῖ αὐτῷ
- 15 Oma vaivannäkö väsyttää tyhmän, joka ei osaa kaupunkiinkaan kulkea.
The work of the foolish will be a weariness to him, because he has no knowledge of the way to the town.
μόχθος τῶν ἀφρόνων κοπώσει αὐτοὺς ὃς οὐκ ἔγνω τοῦ πορευθῆναι εἰς πόλιν
- 16 Voi sinua, maa, jolla on kuninkaana poikanen ja jonka ruhtinaat jo aamulla aterioita pitävät!
Unhappy is the land whose king is a boy, and whose rulers are feasting in the morning.
οὐαὶ σοι πόλις ἧς ὁ βασιλεὺς σου νεώτερος καὶ οἱ ἄρχοντές σου ἐν πρωΐᾳ ἐσθίουσιν
- 17 Onnellinen sinä, maa, jolla on jalosukuinen kuningas ja jonka ruhtinaat pitävät aterioita oikeaan aikaan, miehekkäästi eikä juopotellen!
Happy is the land whose ruler is of noble birth, and whose chiefs take food at the right time, for strength and not for feasting.
μακαρία σύ γῆ ἧς ὁ βασιλεὺς σου υἱὸς ἐλευθέρων καὶ οἱ ἄρχοντές σου πρὸς καιρὸν φάγονται ἐν δυνάμει καὶ οὐκ αἰσχυνθήσονται
- 18 Missä laiskuus on, siinä vuoliaiset vaipuvat; ja missä kädet veltoina riippuvat, tippuu huoneeseen vettä.
When no work is done the roof goes in, and when the hands do nothing water comes into the house.
ἐν ὀκνηρίαις ταπεινωθήσεται ἡ δόκωσις καὶ ἐν ἀργίᾳ χειρῶν στάξει ἡ οἰκία
- 19 Hauskuudeksi ateria laitetaan, ja viini ilahuttaa elämän; mutta raha kaiken hankkii.
A feast is for laughing, and wine makes glad the heart; but by the one and the other money is wasted.
εἰς γέλωτα ποιοῦσιν ἄρτον καὶ οἶνος εὐφραίνει ζῶντας καὶ τοῦ ἀργυρίου ἐπακούσεται σὺν τὰ πάντα
- 20 Älä ajatuksissasikaan kiroile kuningasta, äläkä makuukammiossasi kiroile rikasta, sillä taivaan linnut kuljettavat sinun äänesi ja siivelliset ilmaisevat sinun sanasi.
Say not a curse against the king, even in your thoughts; and even secretly say not a curse against the man of wealth; because a bird of the air will take the voice, and that which has wings will give news of it.
καὶ γε ἐν συνειδήσει σου βασιλέα μὴ καταράσῃ καὶ ἐν ταμειοῖς κοιτώνων σου μὴ καταράσῃ πλούσιον ὅτι πετεινὸν τοῦ οὐρανοῦ ἀποίσει σὺν τὴν φωνὴν καὶ ὁ ἔχων τὰς πτέρυγας ἀπαγγελεῖ λόγον
- 1 Lähetä leipäsi vetten yli, sillä ajan pitkään sinä saat sen jälleen.
Put out your bread on the face of the waters; for after a long time it will come back to you again.
ἀπόστειλον τὸν ἄρτον σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ ὕδατος ὅτι ἐν πλήθει τῶν ἡμερῶν εὐρήσεις αὐτόν
- 2 Anna osa seitsemälle, kahdeksallekin, sillä et tiedä, mitä onnettomuutta voi tulla maahan.
Give a part to seven or even to eight, because you have no knowledge of the evil which will be on the earth.
ὃς μερίδα τοῖς ἑπτὰ καὶ γε τοῖς ὀκτώ ὅτι οὐ γινώσκεις τί ἔσται πονηρὸν ἐπὶ τὴν γῆν

- 3 Jos pilvet tulevat täyteen sadetta, valavat ne sen maahan. Ja jos puu kaatuu etelää kohti tai pohjoista, niin mihin paikkaan puu kaatui, siihen se jää.
If the clouds are full of rain, they send it down on the earth; and if a tree comes down to the south, or the north, in whatever place it comes down, there it will be.
ἐὰν πληρωθῶσιν τὰ νέφη ὑετοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐκχέουσιν καὶ ἐὰν πέσῃ ξύλον ἐν τῷ νότῳ καὶ ἐὰν ἐν τῷ βορρᾷ τόπῳ οὐ πεσεῖται τὸ ξύλον ἐκεῖ ἔσται
- 4 Joka tuulta tarkkaa, ei kylvä; ja joka pilviä pälyy, ei leikkaa.
He who is watching the wind will not get the seed planted, and he who is looking at the clouds will not get in the grain.
τηρῶν ἄνεμον οὐ σπερεῖ καὶ βλέπων ἐν ταῖς νεφέλαις οὐ θερίσει
- 5 Niinkuin et tiedä tuulen teitä etkä luitten rakentumista raskaana olevan kohdussa, niin et myöskään tiedä Jumalan tekoja, hänen, joka kaikki tekee.
As you have no knowledge of the way of the wind, or of the growth of the bones in the body of her who is with child, even so you have no knowledge of the works of God who has made all.
ἐν οἷς οὐκ ἔστιν γινώσκων τίς ἡ ὁδὸς τοῦ πνεύματος ὡς ὅστᾳ ἐν γαστρὶ τῆς κυοφορούσης οὕτως οὐ γνῶσῃ τὰ ποιήματα τοῦ θεοῦ ὅσα ποιήσει σὺν τὰ πάντα
- 6 Kylvä siemenesi aamulla äläkä hellitä kättäsi ehtoollakaan; sillä et tiedä, tuoko onnistuu vai tämä vai onko kumpikin yhtä hyvä.
In the morning put your seed into the earth, and till the evening let not your hand be at rest; because you are not certain which will do well, this or that--or if the two will be equally good.
ἐν πρωΐᾳ σπεῖρον τὸ σπέρμα σου καὶ εἰς ἐσπέραν μὴ ἀφέτω ἡ χεὶρ σου ὅτι οὐ γινώσκεις ποῖον στοιχήσει ἢ τοῦτο ἢ τοῦτο καὶ ἐὰν τὰ δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀγαθὰ
- 7 Suloinen on valo, ja silmille tekee hyvää nähdä aurinkoa.
Truly the light is sweet, and it is good for the eyes to see the sun.
καὶ γλυκὸ τὸ φῶς καὶ ἀγαθὸν τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ βλέπειν σὺν τὸν ἥλιον
- 8 Niin, jos ihminen elää vuosia paljonkin, iloitkoon hän niistä kaikista, mutta muistakoon pimeitä päiviä, sillä niitä tulee paljon. Kaikki, mikä tulee, on turhuutta.
But even if a man's life is long and he has joy in all his years, let him keep in mind the dark days, because they will be great in number. Whatever may come is to no purpose.
ὅτι καὶ ἐὰν ἔτη πολλὰ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος ἐν πᾶσιν αὐτοῖς εὐφρανθήσεται καὶ μνησθήσεται τὰς ἡμέρας τοῦ σκότους ὅτι πολλὰ ἔσονται πᾶν τὸ ἐρχόμενον ματαιότης
- 9 Iloitse, nuorukainen, nuoruudessasi, ja sydämesi ilahuttakoon sinua nuoruusikäsi päivinä. Vaella sydämesi teitä ja silmiesi halun mukaan; mutta tiedä: Jumala tuo sinut tuomiolle kaikesta tästä.
Have joy, O young man, while you are young; and let your heart be glad in the days of your strength, and go in the ways of your heart, and in the desire of your eyes; but be certain that for all these things God will be your judge.
εὐφραίνου νεανίσκε ἐν νεότητί σου καὶ ἀγαθονάτω σε ἡ καρδία σου ἐν ἡμέραις νεότητός σου καὶ περιπάτει ἐν ὁδοῖς καρδίας σου καὶ ἐν ὁράσει ὀφθαλμῶν σου καὶ γνῶθι ὅτι ἐπὶ πᾶσι τοῦτοις ἄξει σε ὁ θεὸς ἐν κρίσει
- 10 Karkoita suru sydämestäsi ja torju kärsimys ruumiistasi, sillä nuoruus ja aamurusko ovat turhuutta.
So put away trouble from your heart, and sorrow from your flesh; because the early years and the best years are to no purpose.
καὶ ἀπόστησον θυμὸν ἀπὸ καρδίας σου καὶ παράγαγε πονηρίαν ἀπὸ σαρκός σου ὅτι ἡ νεότης καὶ ἡ ἄνοια ματαιότητες
- 1 Ja muista Luojaasi nuoruudessasi, ennenkuin pahat päivät tulevat ja joutuvat ne vuodet, joista olet sanova:
Let your mind be turned to your Maker in the days of your strength, while the evil days come not, and the years are far away when you will say, I have no pleasure in them;
καὶ μνησθητι τοῦ κτίσαντός σε ἐν ἡμέραις νεότητός σου ἕως ὅτου μὴ ἔλθωσιν ἡμέραι τῆς κακίας καὶ φθάσωσιν ἔτη ἐν οἷς ἐρεῖς οὐκ ἔστιν μοι ἐν αὐτοῖς θέλημα
- 2 "Nämä eivät minua miellytä"; ennenkuin pimenee aurinko, päivänvalo, kuu ja tähdet, ja pilvet palajavat sateen jälkeenkkin -
While the sun, or the light, or the moon, or the stars, are not dark, and the clouds come not back after the rain;
ἕως οὗ μὴ σκοτισθῇ ὁ ἥλιος καὶ τὸ φῶς καὶ ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες καὶ ἐπιστρέψωσιν τὰ νέφη ὀπίσω τοῦ ὑετοῦ
- 3 jolloin huoneen vartijat vapisevat ja voiman miehet käyvät koukkuisiksi ja jauhajanaiset ovat joutilaina, kun ovat menneet vähiin, ja akkunoista-kurkistelijat jäävät pimeään,
In the day when the keepers of the house are shaking for fear, and the strong men are bent down, and the women who were crushing the grain are at rest because their number is small, and those looking out of the windows are unable to see;
ἐν ἡμέρᾳ ἧ ἐὰν σαλευθῶσιν φύλακες τῆς οἰκίας καὶ διαστραφῶσιν ἄνδρες τῆς δυνάμεως καὶ ἤρηγαν αἱ ἀλήθοσαι ὅτι ὀλιγόθησαν καὶ σκοτάσουσιν αἱ βλέπουσαι ἐν ταῖς ὀπαῖς
- 4 ja kadulle vievät ovet sulkeutuvat ja myllyn ääni heikkenee ja noustaan linnun lauluun ja kaikki laulun tyttäret hiljentyvät;
When the doors are shut in the street, and the sound of the crushing is low, and the voice of the bird is soft, and the daughters of music will be made low;
καὶ κλείσουσιν θύρας ἐν ἀγορᾷ ἐν ἀσθενείᾳ φωνῆς τῆς ἀληθοῦσης καὶ ἀναστήσεται εἰς φωνὴν τοῦ στρουθίου καὶ ταπεινωθήσονται πᾶσαι αἱ θυγατέρες τοῦ ἤσματος

- 5 myös peljätään mäkiä, ja tiellä on kauhuja, ja mantelipuu kukkii, ja heinäsiirikka kulkee kankeasti, ja kapriisinnappu on tehoton; sillä ihminen menee iankaikkiseen majaan, ja valittajat kiertelevät kaduilla -
 And he is in fear of that which is high, and danger is in the road, and the tree is white with flower, and the least thing is a weight, and desire is at an end, because man goes to his last resting-place, and those who are sorrowing are in the streets;
 και γε ἀπὸ ὕψους ὄνουνται καὶ θάμβοι ἐν τῇ ὁδοῦ καὶ ἀνήση τὸ ἀμύγδαλον καὶ παχυνθῆ ἡ ἀκρίς καὶ διασκεδασθῆ ἡ κάππαρις ὅτι ἐπορεύθη ὁ ἄνθρωπος εἰς οἶκον αἰῶνος αὐτοῦ καὶ ἐκύκλωσαν ἐν αὐτοῖς οἱ κοπτόμενοι
- 6 ennenkuin hopealanka katkeaa ja kultamalja särkyy ja vesiastia rikkoutuu lähteellä ja ammennuspyörä särkyneenä putoaa kaivoon.
 Before ever the silver cord is cut, or the vessel of gold is broken, or the pot is broken at the fountain, or the wheel broken at the water-hole;
 ἕως ὅτου μὴ ἀνατραπῆ σχοινίον τοῦ ἀργυρίου καὶ συνθλιβῆ ἀνθέμιον τοῦ χρυσοῦ καὶ συντριβῆ ὕδρια ἐπὶ τὴν πηγὴν καὶ συντροχάσῃ ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον
- 7 Ja tomu palajaa maahan, niinkuin on ollutkin, ja henki palajaa Jumalan tykö, joka sen on antanutkin.
 And the dust goes back to the earth as it was, and the spirit goes back to God who gave it.
 καὶ ἐπιστρέψῃ ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν ὡς ἦν καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέψῃ πρὸς τὸν θεόν ὃς ἔδωκεν αὐτό
- 8 Turhuuksien turhuus, sanoi saarnaaja; kaikki on turhuutta!
 All things are to no purpose, says the Preacher, all is to no purpose.
 ματαιότης ματαιοτήτων εἶπεν ὁ ἐκκλησιαστής τὰ πάντα ματαιότης
- 9 Sen lisäksi, että saarnaaja oli viisas, hän myös opetti kansalle tietoa, punnitsi, harkitsi ja sommitteli sananlaskuja paljon.
 And because the Preacher was wise he still gave the people knowledge; searching out, testing, and putting in order a great number of wise sayings.
 καὶ περισσὸν ὅτι ἐγένετο ἐκκλησιαστής σοφός ἔτι ἐδίδαξεν γνῶσιν σὺν τὸν λαόν καὶ οὓς ἐξιγνιάσεται κόσμιον παραβολῶν
- 10 Saarnaaja koki löytää kelpollisia sanoja, oikeassa mielessä kirjoitettuja, totuuden sanoja.
 The Preacher made search for words which were pleasing, but his writing was in words upright and true.
 πολλὰ ἐζήτησεν ἐκκλησιαστής τοῦ εὐρεῖν λόγους θελήματος καὶ γεγραμμένον εὐθύτητος λόγους ἀληθείας
- 11 Viisaitten sanat ovat kuin tutkaimet ja kootut lauseet kuin isketyt naulat; ne ovat saman Paimenen antamia.
 The words of the wise are pointed, and sayings grouped together are like nails fixed with a hammer; they are given by one guide.
 λόγοι σοφῶν ὡς τὰ βούκεντρα καὶ ὡς ἦλοι πεφουτευμένοι οἱ παρὰ τῶν συναγμάτων ἐδόθησαν ἐκ ποιμένος ἑνὸς καὶ περισσὸν ἐξ αὐτῶν
- 12 Ja vielä näiden lisäksi: Poikani, ota varoituksesta vaari; paljon kirjaintekemisellä ei ole loppua, ja paljon tutkistelu väsyttää ruumiin.
 And further, my son, take note of this: of the making of books there is no end, and much learning is a weariness to the flesh.
 υἱέ μου φύλαξαι ποιῆσαι βιβλία πολλά οὐκ ἔστιν περασμός καὶ μελέτη πολλὴ κόπωσης σαρκός
- 13 Loppusana kaikesta, mitä on kuultu, on tämä: Pelkää Jumalaa ja pidä hänen käskynsä, sillä niin tulee jokaisen ihmisen tehdä.
 This is the last word. All has been said. Have fear of God and keep his laws; because this is right for every man.
 τέλος λόγου τὸ πᾶν ἀκούεται τὸν θεὸν φοβοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ φύλασσε ὅτι τοῦτο πᾶς ὁ ἄνθρωπος
- 1 Salomon korkea veisu.
 The song of Songs, which is Solomon's.
 ᾠσμα ᾠσμάτων ὃ ἐστὶν τῷ σαλωμων
- 2 Hän suudelkoon minua suunsa suudelmilla. Sillä sinun rakkautesi on suloisempi kuin viini.
 Let him give me the kisses of his mouth: for his love is better than wine.
 φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ ὅτι ἀγαθοὶ μαστοὶ σου ὑπὲρ οἴνον
- 3 Suloinen on voiteittesi tuoksu, vuodatettu öljy on sinun nimesi; sentähden sinua nuoret naiset rakastavat.
 Sweet is the smell of your perfumes; your name is as perfume running out; so the young girls give you their love.
 καὶ ὁσμὴ μύρον σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἄρώματα μύρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου διὰ τοῦτο νεάνιδες ἠγάπησάν σε

- 4 Vedä minut mukaasi, rientäkäämme! Kuningas on tuonut minut kammioihinsa. Me riemuitsemme ja iloitsemme sinusta, me ylistämme sinun rakkauttasi enemmän kuin viiniä; syystä he sinua rakastavat.
Take me to you, and we will go after you: the king has taken me into his house. We will be glad and full of joy in you, we will give more thought to your love than to wine: rightly are they your lovers.
εἰλκυσάν σε ὀπίσω σου εἰς ὁσμὴν μύρων σου δραμοῦμεν εἰσηνεγκέν με ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ταμίειον αὐτοῦ ἀγαλλιασόμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν σοὶ ἀγαπήσομεν μαστοῦς σου ὑπὲρ οἶνον εὐθύτης ἡγάπησέν σε
- 5 "Minä olen musta, mutta ihana, te Jerusalemin tyttäret, kuin Keedarin teltat, kuin Salomon seinäverhot.
I am dark, but fair of form, O daughters of Jerusalem, as the tents of Kedar, as the curtains of Solomon.
μέλαινά εἰμι καὶ καλὴ θυγατέρες ἱερουσαλημ ὡς σκηνώματα κηδαρ ὡς δέρρεις σαλωμων
- 6 Älkää katsoko sitä, että minä olen musta, päivän paahtama. Äitini pojat vihastuivat minuun, panivat minut viinitarhain vartijaksi - omaa viinitarhaani en vartioinut."
Let not your eyes be turned on me, because I am dark, because I was looked on by the sun; my mother's children were angry with me; they made me the keeper of the vine-gardens; but my vine-garden I have not kept.
μὴ βλέψητέ με ὅτι ἐγὼ εἰμι μεμελανωμένη ὅτι παρεβλεψέν με ὁ ἥλιος υἱοὶ μητρὸς μου ἐμαχέσαντο ἐν ἐμοὶ ἔθεντό με φυλάκισσαν ἐν ἀμπελώσιν ἀμπελῶνα ἐμὸν οὐκ ἐφύλαξα
- 7 "Sano minulle sinä, jota sieluni rakastaa, missä laumaasi paimennat, missä annat sen keskipäivällä levätä. Miksi minä hunnutettuna joutuisin sinun toveriesi laumain luo!"
Say, O love of my soul, where you give food to your flock, and where you make them take their rest in the heat of the day; why have I to be as one wandering by the flocks of your friends?
ἀπάγγελόν μοι ὃν ἡγάπησεν ἡ ψυχὴ μου ποῦ ποιμαίνεις ποῦ κοιτάζεις ἐν μεσημβρίᾳ μήποτε γένομαι ὡς περιβαλλομένη ἐπ' ἀγέλαις ἐταίρων σου
- 8 "Jos et sitä tiedä, sinä naisista kaunein, käy lammasten jälkiä ja kaitse vohliasi paimenten telttapaikoilla."
If you have not knowledge, O most beautiful among women, go on your way in the footsteps of the flock, and give your young goats food by the tents of the keepers.
ἐὰν μὴ γνῶς σεαυτὴν ἢ καλὴ ἐν γυναιξίν ἐξελθε σὺ ἐν πτέρναις τῶν ποιμνίων καὶ ποιμάινει τὰς ἐρίφους σου ἐπὶ σκηνώμασιν τῶν ποιμένων
- 9 "Tammaani, joka on faraon vaunujen edessä, sinut, armaani, vertaan.
I have made a comparison of you, O my love, to a horse in Pharaoh's carriages.
τῆ ἵππῳ μου ἐν ἄρμασιν φαραῶ ὁμοίωσά σε ἢ πλησίον μου
- 10 Ihanat ovat sinun poskesi käätyinensä, kaulasi helminauhoinensa.
Your face is a delight with rings of hair, your neck with chains of jewels.
τί ὠραιώθησαν σιαγόνες σου ὡς τρυγόνες τράχηλός σου ὡς ὀρμίσκοι
- 11 Me teemme sinulle kultakäädyt ynnä hopeasta niihin nastat."
We will make you chains of gold with ornaments of silver.
ὁμοιώματα χρυσίου ποιησομέν σοι μετὰ στιγμάτων τοῦ ἀργυρίου
- 12 "Kuninkaan istuessa pöydässään tuoksui minun nardukseni kaiken aikaa.
While the king is seated at his table, my spices send out their perfume.
ἕως οὗ ὁ βασιλεὺς ἐν ἀνακλίσει αὐτοῦ νάρδος μου ἔδωκεν ὁσμὴν αὐτοῦ
- 13 Rakkaani on minulle mirhakimppu, joka rintojeni välissä lepää.
As a bag of myrrh is my well-loved one to me, when he is at rest all night between my breasts.
ἀπόδεσμος τῆς στακτῆς ἀδελφιδός μου ἐμοὶ ἀνὰ μέσον τῶν μαστῶν μου ἀύλισθήσεται
- 14 Rakkaani on kooferkukka-terttu Een-Gedin viinitarhoista."
My love is to me as a branch of the cypress-tree in the vine-gardens of En-gedi.
βότρυς τῆς κύπρου ἀδελφιδός μου ἐμοὶ ἐν ἀμπελώσιν ἐγγαδδι
- 15 "Katso, kaunis sinä olet, armaani; katso, kaunis olet, silmäsi ovat kyyhkyläiset."
See, you are fair, my love, you are fair; you have the eyes of a dove.
ἰδοὺ εἶ καλὴ ἢ πλησίον μου ἰδοὺ εἶ καλὴ ὀφθαλμοὶ σου περιστεραι
- 16 "Katso, kaunis sinä olet, rakkaani; kuinka suloinen, kuinka vihanta on vuoteemme!
See, you are fair, my loved one, and a pleasure; our bed is green.
ἰδοὺ εἶ καλὸς ὁ ἀδελφιδός μου καὶ γε ὠραῖος πρὸς κλίνῃ ἡμῶν σύσκιος

- 17 Huoneittemme seininä ovat setripuut, kattonamme kypressit."
Cedar-trees are the pillars of our house; and our boards are made of fir-trees.
δοκοὶ οἰκῶν ἡμῶν κέδροι φατνώματα ἡμῶν κυπάρισσοι
- 1 "Minä olen Saaronin kukkanen, olen laaksojen lilja."
I am a rose of Sharon, a flower of the valleys.
ἐγὼ ἄνθος τοῦ πεδίου κρίνον τῶν κοιλάδων
- 2 "Niinkuin lilja orjantappurain keskellä, niin on minun armaani neitosten keskellä."
As the lily-flower among the thorns of the waste, so is my love among the daughters.
ὡς κρίνον ἐν μέσῳ ἀκανθῶν οὕτως ἡ πλησίον μου ἀνὰ μέσον τῶν θυγατέρων
- 3 "Niinkuin omenapuu metsäpuitten keskellä, niin on minun rakkaani nuorukaisten keskellä; minä halajan istua sen varjossa, ja sen hedelmä on minun suussani makea.
As the apple-tree among the trees of the wood, so is my loved one among the sons. I took my rest under his shade with great delight, and his fruit was sweet to my taste.
ὡς μῆλον ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ οὕτως ἀδελφιδός μου ἀνὰ μέσον τῶν υἱῶν ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς ἐν λάρυγγί μου
- 4 Hän on vienyt minut viinimajaan; rakkaus on hänen lippunsa minun ylläni.
He took me to the house of wine, and his flag over me was love.
εἰσάγαγετέ με εἰς οἶκον τοῦ οἴνου τάξατε ἐπ' ἐμὲ ἀγάπην
- 5 Vahvistakaa minua rypäleleikakuilla, virvoittakaa minua omenilla, sillä minä olen rakkaudesta sairas."
Make me strong with wine-cakes, let me be comforted with apples; I am overcome with love.
στηρίσατέ με ἐν ἀμόραις στοιβάσατέ με ἐν μήλοις ὅτι τετρωμένη ἀγάπης ἐγὼ
- 6 Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, ja hänen oikea kätensä halaa minua.
His left hand is under my head, and his right hand is round about me.
εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν μου καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήμψεται με
- 7 Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret, gasellien tai kedon peurojen kautta: älkää herätelkø, älkää häiritkø rakkautta, ennenkuin se itse haluaa.
I say to you, O daughters of Jerusalem, by the roes of the field, do not let love be moved till it is ready.
ὄρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ιερουσαλημ ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως οὗ θελήσῃ
- 8 Kuule! Rakkaani tulee! Katso, tuolla hän tulee hyppien vuorilla, kiitäen kukkuloilla.
The voice of my loved one! See, he comes dancing on the mountains, stepping quickly on the hills.
φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου ἰδοὺ οὕτως ἦκει πηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνούς
- 9 Rakkaani on gasellin kaltainen tai nuoren peuran. Katso, tuolla hän seisoo seinämme takana, katsellen ikkunasta sisään, kurkistellen ristikoista.
My loved one is like a roe; see, he is on the other side of our wall, he is looking in at the windows, letting himself be seen through the spaces.
ὁμοίος ἐστὶν ἀδελφιδός μου τῇ δορκάδι ἡ νεβρωῖ ἐλάφον ἐπὶ τὰ ὄρη βαιθηλ ἰδοὺ οὕτως ἔστηκεν ὀπίσω τοῦ τοίχου ἡμῶν παρακόπτων διὰ τῶν θυρίδων ἐκκόπτων διὰ τῶν δικτύων
- 10 Rakkaani lausuu ja sanoo minulle: "Nouse, armaani, sinä kaunoiseni, ja tule.
My loved one said to me, Get up, my love, my fair one, and come away.
ἀποκρίνεται ἀδελφιδός μου καὶ λέγει μοι ἀνάστα ἐλθέ ἡ πλησίον μου καλὴ μου περιστέρα μου
- 11 Sillä katso, talvi on väistynyt, sateet ovat ohitse, ovat menneet menojaan.
For, see, the winter is past, the rain is over and gone;
ὅτι ἰδοὺ ὁ χειμῶν παρήλθεν ὁ ὑετὸς ἀπῆλθεν ἐπορεύθη ἑαυτῷ
- 12 Kukkasat ovat puhjenneet maahan, laulun aika on tullut, ja metsäkyyhkysen ääni kuuluu maassamme.
The flowers are come on the earth; the time of cutting the vines is come, and the voice of the dove is sounding in our land;
τὰ ἄνθη ὤφθη ἐν τῇ γῆ καιρὸς τῆς τομῆς ἐφθακεν φωνὴ τοῦ τρυγόνος ἡκούσθη ἐν τῇ γῆ ἡμῶν
- 13 Viikunapuu tekee keväthedelmää, viiniköynnökset ovat kukassa ja tuoksuavat. Nouse, armaani, sinä kaunoiseni, ja tule.
The fig-tree puts out her green fruit and the vines with their young fruit give a good smell. Get up from your bed, my beautiful one, and come away.
ἡ συκὴ ἐξῆνεγκεν ὀλύνθους αὐτῆς αἱ ἄμπελοι κυπρίζουσιν ἔδωκαν ὀσμὴν ἀνάστα ἐλθέ ἡ πλησίον μου καλὴ μου περιστέρα μου

- 14 Kyyhkyseni, joka piilet kallionkoloissa, vuorenpengermillä anna minun nähdä kasvosi, anna minun kuulla äänesi, sillä suloinen on sinun äänesi ja ihanat ovat sinun kasvosi." **O my dove, you are in the holes of the mountain sides, in the cracks of the high hills; let me see your face, let your voice come to my ears; for sweet is your voice, and your face is fair.**
καὶ ἔλθῃ σὺ περιστέρᾳ μου ἐν σκέπη τῆς πέτρας ἐγόμενα τοῦ προτειχίσματος δεῖξόν μοι τὴν ὄψιν σου καὶ ἀκούτισόν με τὴν φωνὴν σου ὅτι ἡ φωνὴ σου ἡδέια καὶ ἡ ὄψις σου ὡραία
- 15 Ottakaamme ketut kiinni, pienet ketut, jotka viinitarhoja turmelevat, sillä viinitarhamme ovat kukassa. **Take for us the foxes, the little foxes, which do damage to the vines; our vines have young grapes.**
πιάσατε ἡμῖν ἀλώπεκας μικροὺς ἀφανίζοντας ἀμπελῶνας καὶ αἱ ἄμπελοι ἡμῶν κυπρίζουσιν
- 16 Rakkaani on minun, ja minä hänen - hänen, joka paimentaa liljojen keskellä. **My loved one is mine, and I am his: he takes his food among the flowers.**
ἀδελφιδός μου ἐμοὶ κἀγὼ αὐτῷ ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις
- 17 Kunnes päivä viilenee ja varjot pakenevat, kiertele, rakkaani, kuin gaselli, kuin nuori peura tuoksuisilla vuorilla. **Till the evening comes, and the sky slowly becomes dark, come, my loved one, and be like a roe on the mountains of Bether.**
ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινήθωσιν αἱ σκῆαι ἀπόστρεψον ὁμοιωθήτη σὺ ἀδελφιδέ μου τῷ δόρκωνι ἢ νεβρῷ ἐλάφων ἐπὶ ὄρη κοιλωμάτων
- 1 Yöllä minä vuoteellani etsin häntä, jota minun sieluni rakastaa, minä etsin, mutta en löytänyt häntä. **By night on my bed I was looking for him who is the love of my soul: I was looking for him, but I did not see him.**
ἐπὶ κοίτην μου ἐν νυξίν ἐζήτησα ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὔρον αὐτὸν ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου
- 2 "Minä nousen ja kiertelen kaupunkia, katuja ja toreja, etsin häntä, jota minun sieluni rakastaa." Minä etsin, mutta en löytänyt häntä. **I will get up now and go about the town, in the streets and in the wide ways I will go after him who is the love of my soul: I went after him, but I did not see him.**
ἀναστήσομαι δὴ καὶ κυκλώσω ἐν τῇ πόλει ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ ἐν ταῖς πλατεῖαις καὶ ζητήσω ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου ἐζήτησα αὐτὸν καὶ οὐχ εὔρον αὐτὸν
- 3 Kohtasivat minut vartijat, jotka kaupunkia kiertävät. "Oletteko nähneet häntä, jota minun sieluni rakastaa?" **The watchmen who go about the town came by me; to them I said, Have you seen him who is my heart's desire?**
εὔροσάν με οἱ τηροῦντες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει μὴ ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου εἶδετε
- 4 Tuskin olin kulkenut heidän ohitsensa, kun löysin hänet, jota minun sieluni rakastaa; minä tartuin häneen enkä hellittänyt hänestä, ennenkuin olin saattanut hänet äitini taloon, kantajani kammioon. **I was but a little way from them, when I came face to face with him who is the love of my soul. I took him by the hands, and did not let him go, till I had taken him into my mother's house, and into the room of her who gave me birth.**
ὥς μικρὸν ὅτε παρήλθον ἀπ' αὐτῶν ἕως οὗ εὔρον ὃν ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου ἐκράτησα αὐτὸν καὶ οὐκ ἀφήσω αὐτὸν ἕως οὗ εἰσῆγαγον αὐτὸν εἰς οἶκον μητρὸς μου καὶ εἰς ταμίειον τῆς συλλαβούσης με
- 5 Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret, gasellien tai kedon peurojen kautta: älkää herätelkö, älkää häiritkö rakkautta, ennenkuin se itse haluaa. **I say to you, O daughters of Jerusalem, by the roes of the field, let not love be moved till it is ready.**
ὄρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλημ ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ ἐὰν ἐγείρητε καὶ ἐξεγείρητε τὴν ἀγάπην ἕως ἂν θελήσῃ
- 6 Mikä tuolla tulee erämaasta kuin savupatsaat, tuoksuten mirhalta ja suitsukkeelta, kaikkinaisilta kauppiiaan hajujauheilta? **Who is this coming out of the waste places like pillars of smoke, perfumed with sweet spices, with all the spices of the trader?**
τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα ἀπὸ τῆς ἐρήμου ὥς στελέχη καπνοῦ τεθυμιαμένη σμύρναν καὶ λίβανον ἀπὸ πάντων κονιορτῶν μυρεψοῦ
- 7 Katso, siinä on Salomon kantotuoli ja sen ympärillä kuusikymmentä urhoa, Israelin urhoja, **See, it is the bed of Solomon; sixty men of war are about it, of the army of Israel,**
ἰδοὺ ἡ κλίνη τοῦ σαλωμων ἐξήκοντα δυνατοὶ κύκλῳ αὐτῆς ἀπὸ δυνατῶν ἰσραηλ
- 8 kaikki miekkamiehiä, sotaan harjoitettuja; jokaisella on miekka kupeellansa öitten kahuja vastaan. **All of them armed with swords, trained in war; every man has his sword at his side, because of fear in the night.**
πάντες κατέχοντες ῥωμαίαν δεδιδαγμένοι πόλεμον ἀνὴρ ῥωμαία αὐτοῦ ἐπὶ μηρὸν αὐτοῦ ἀπὸ θάμβους ἐν νυξίν
- 9 Kuningas Salomo teetti itsellensä kantotuolin Libanonin puista. **King Solomon made himself a bed of the wood of Lebanon.**
φορεῖον ἐποίησεν ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς σαλωμων ἀπὸ ξύλων τοῦ λιβάνου

- 10 Sen patsaat hän teetti hopeasta, sen selustan kullasta, sen istuimen purppurasta; sisältä sen koristeli Jerusalemin tyttärien rakkaus.
He made its pillars of silver, its base of gold, its seat of purple, the middle of it of ebony.
στύλους αὐτοῦ ἐποίησεν ἀργύριον καὶ ἀνάκλιτον αὐτοῦ χρύσειον ἐπίβασις αὐτοῦ πορφυρὰ ἐντὸς αὐτοῦ λιθόστρωτον ἀγάπην ἀπὸ θυγατέρων ἱερουσαλημ
- 11 Tulkaa ulos, Siionin tyttäret, ja katsokaa kuningas Salomoa, katsokaa kruunua, jolla hänen äitinsä hänet kruunasi hänen häpäpäivänensä, hänen sydämensä ilonpäivänä.
Go out, O daughters of Jerusalem, and see King Solomon, with the crown which his mother put on his head on the day when he was married, and on the day of the joy of his heart.
ἐξέλθατε καὶ ἴδετε ἐν τῷ βασιλεῖ σαλωμων ἐν τῷ στεφάνῳ ᾧ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν ἢ μήτηρ αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ νυμφεύσεως αὐτοῦ καὶ ἐν ἡμέρᾳ εὐφροσύνης καρδίας αὐτοῦ
- 1 "Katso, kaunis sinä olet, armaani; katso, kaunis sinä olet. Kyyhkyläiset ovat sinun silmäsi huntusi takana; sinun hiuksesi ovat kuin vuohilauma, joka laskeutuu Gileadin vuorilta.
See, you are fair, my love, you are fair; you have the eyes of a dove; your hair is as a flock of goats, which take their rest on the side of Gilead.
ἰδοὺ εἶ καλὴ ἢ πλησίον μου ἰδοὺ εἶ καλὴ ὀφθαλμοί σου περιστεραὶ ἐκτὸς τῆς σιωπῆσεώς σου τρίχουμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἱ ἀπεκαλύφθησαν ἀπὸ τοῦ γαλααδ
- 2 Sinun hampaasi ovat kuin lauma kerittyjä lampaita, pesosta nousseita, kaikilla kaksoiset, ei yhtäkään karitsatonta.
Your teeth are like a flock of sheep whose wool is newly cut, which come up from the washing; every one has two lambs, and there is not one without young.
ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς
- 3 Kuin punainen nauha ovat sinun huulesi, ja suusi on suloinen; kuin granaattimena, kypsyyttään halkeileva, on sinun ohimosi huntusi takana.
Your red lips are like a bright thread, and your mouth is fair of form; the sides of your head are like pomegranate fruit under your veil.
ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον χεῖλῃ σου καὶ ἡ λαλιά σου ὠραία ὡς λέπτρον τῆς ῥόας μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπῆσεώς σου
- 4 Sinun kaulasi on niinkuin Daavidin torni, linnaksi rakennettu; tuhat kilpeä riippuu siinä, urhojen varustuksia kaikkia.
Your neck is like the tower of David made for a store-house of arms, in which a thousand breastplates are hanging, breastplates for fighting-men.
ὡς πύργος δαυὶδ τράχηλός σου ὃ φκοδομημένος εἰς θαλαπιῶθ χίλιοι θυρεοὶ κρέμονται ἐπ' αὐτόν πᾶσαι βολίδες τῶν δυνατῶν
- 5 Sinun rintasi ovat kuin kaksi nuorta peuraa, kuin gasellin kaksoiset, jotka käyvät laiumella liljain keskellä.
Your two breasts are like two young roes of the same birth, which take their food among the lilies.
δύο μαστοὶ σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοὶ δορκάδος οἱ νεμόμενοι ἐν κρίνοις
- 6 Siksi kunnes päivä viilenee ja varjot pakenevat, minä käyn mirhavuorelle ja suitsukekkulalle.
Till the evening comes, and the sky slowly becomes dark, I will go to the mountain of myrrh, and to the hill of frankincense.
ἕως οὗ διαπνεύσῃ ἡ ἡμέρα καὶ κινηθῶσιν αἱ σκῆαι πορεύσομαι ἐμαντῷ πρὸς τὸ ὄρος τῆς σμύρνης καὶ πρὸς τὸν βουνὸν τοῦ λιβάνου
- 7 Kaikin olet kaunis, armaani, ei ole sinussa ainoatakaan virheä."
You are all fair, my love; there is no mark on you.
ὅλη καλὴ εἶ ἢ πλησίον μου καὶ μῶμος οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ
- 8 "Tule kanssani Libanonilta, sinä morsiameni, tule kanssani Libanonilta. Lähde pois Amanan huipulta, Senirin ja Hermonin huipuilla, leijonain leposijoilta ja pantterien vuorilta."
Come with me from Lebanon, my bride, with me from Lebanon; see from the top of Amana, from the top of Senir and Hermon, from the places of the lions, from the mountains of the leopards.
δεῦρο ἀπὸ λιβάνου νόμφη δεῦρο ἀπὸ λιβάνου ἐλεύσῃ καὶ διελεύσῃ ἀπὸ ἀρχῆς πίστεως ἀπὸ κεφαλῆς σανῖρ καὶ ερμων ἀπὸ μανδρῶν λεόντων ἀπὸ ὀρέων παρδάλεων
- 9 "Olet lumonnut minut, siskoni, morsiameni, lumonnut minut yhdellä ainoalla silmäykselläsi, yhdellä ainoalla kaulakoristeesi käädyllä.
You have taken away my heart, my sister, my bride; you have taken away my heart, with one look you have taken it, with one chain of your neck!
ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἀδελφὴ μου νόμφη ἐκαρδίωσας ἡμᾶς ἐνὶ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου ἐν μιᾷ ἐνθέματι τραχήλων σου
- 10 Kuinka ihana onkaan sinun rakkautesi, siskoni, morsiameni! Kuinka paljon suloisempi viiniä on sinun rakkautesi, suloisempi kaikkia balsameja sinun voiteittesi tuoksu!
How fair is your love, my sister! How much better is your love than wine, and the smell of your oils than any perfume!
τί ἐκαλλιώθησαν μαστοὶ σου ἀδελφὴ μου νόμφη τί ἐκαλλιώθησαν μαστοὶ σου ἀπὸ οἴνου καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὑπὲρ πάντα τὰ ἀρώματα
- 11 Sinun huulesi tiukkuvat hunajaa, morsiameni; mesi ja maito on sinun kielesi alla, ja sinun vaatteittesi tuoksu on kuin Libanonin tuoksu."
Your lips are dropping honey; honey and milk are under your tongue; and the smell of your clothing is like the smell of Lebanon.
κηρίον ἀποστάζουσιν χεῖλῃ σου νόμφη μέλι καὶ γάλα ὑπὸ τὴν γλῶσσάν σου καὶ ὀσμὴ ἱματίων σου ὡς ὀσμὴ λιβάνου
- 12 "Suljettu yrttitarha on siskoni, morsiameni, suljettu kaivo, lukittu lähde.
A garden walled-in is my sister, my bride; a garden shut up, a spring of water stopped.
κῆπος κεκλεισμένος ἀδελφὴ μου νόμφη κῆπος κεκλεισμένος πηγῆ ἔσφραγισμένη

- 13 Sinä versot kuin paratiisi, jossa on granaattiomenia ynnä kalliita hedelmiä, koofer-kukkia ja narduksia,
The produce of the garden is pomegranates; with all the best fruits, henna and spikenard,
ἀποστολαί σου παράδεισος ῥοῶν μετὰ καρποῦ ἀκροδρύων κύπροι μετὰ νάρδων
- 14 nardusta ja saframia, kalmoruokoa ja kanelia ynnä kaikkinaisia suitsukepuita, mirhaa ja aloeta ynnä kaikkinaisia parhaita balsamikasveja.
Spikenard and saffron; calamus and cinnamon, with all trees of frankincense; myrrh and aloes, with all the chief spices.
νάρδος καὶ κρόκος κάλαμος καὶ κιννάμωμον μετὰ πάντων ξύλων τοῦ λιβάνου σμύρνα αλωθ μετὰ πάντων πρώτων μύρων
- 15 Sinä olet yrttitarhojen lähde, elävien vetten kaivo, Libanonilta virtaavaisten."
You are a fountain of gardens, a spring of living waters, and flowing waters from Lebanon.
πηγὴ κήπων φρέαρ ὕδατος ζῶντος καὶ ροιζοῦντος ἀπὸ τοῦ λιβάνου
- 16 "Heräjä, pohjatuuli, tule, etelätuuli; puhalla yrttitarhaani, että sen balsamituokset tulvahtaisivat. Tulkoon puutarhaansa rakkaani ja syököön sen kalliita hedelmiä."
Be awake, O north wind; and come, O south, blowing on my garden, so that its spices may come out. Let my loved one come into his garden, and take of his good fruits.
ἐξεγέρθητι βορρᾶ καὶ ἔρχου νότε διάπνευσον κήπὸν μου καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματά μου καταβήτω ἀδελφιδός μου εἰς κήπον αὐτοῦ καὶ φαγέτω καρπὸν ἀκροδρύων αὐτοῦ
- 1 "Minä tulen yrttitarhaani, siskoni, morsiameni; minä poimin mirhani ja balsamini, minä syön mesileipäni ja hunajani, juon viinini ja maitoni." Syökää, ystävät, juokaa ja juopukaa rakkaudesta.
I have come into my garden, my sister, my bride; to take my myrrh with my spice; my wax with my honey; my wine with my milk. Take meat, O friends; take wine, yes, be overcome with love.
εἰσηλθὼν εἰς κήπὸν μου ἀδελφὴ μου νύμφη ἐτρέγησα σμύρναν μου μετὰ ἀρωμάτων μου ἔφαγον ἄρτον μου μετὰ μέλιτός μου ἔπιον οἶνόν μου μετὰ γάλακτός μου φάγετε πλησίοι καὶ πίετε καὶ μεθύσθητε ἀδελφοί
- 2 Minä nukuin, mutta minun sydämeni valvoi. Kuule, rakkaani kolkuttua: "Ava minulle, siskoseni, armaani, kyyhkyseni, puhtoiseni. Sillä pääni on kastetta täynnä, kiharani yön pisaroita."
I am sleeping, but my heart is awake; it is the sound of my loved one at the door, saying, Be open to me, my sister, my love, my dove, my very beautiful one; my head is wet with dew, and my hair with the drops of the night.
ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδία μου ἀγρυπνεῖ φωνὴ ἀδελφιδοῦ μου κρούει ἐπὶ τὴν θύραν ἄνοιξόν μοι ἀδελφὴ μου ἢ πλησίον μου περιστερά μου τελεία μου ὅτι ἡ κεφαλὴ μου ἐπλήσθη δρόσου καὶ οἱ βόστροχοί μου ψεκάδων νυκτός
- 3 "Olen ihokkaani riisunut; pukisinko sen päälleni enää? Olen jalkani pesyyt; tahraisinko ne taas?"
I have put off my coat; how may I put it on? My feet are washed; how may I make them unclean?
ἐξεδυσάμην τὸν χιτῶνά μου πῶς ἐνδύσομαι αὐτόν ἐνιψάμην τοὺς πόδας μου πῶς μολυνῶ αὐτούς
- 4 Rakkaani pisti kätensä ovenreistä sisään. Silloin minun sydämeni liikkui häntä kohden;
My loved one put his hand on the door, and my heart was moved for him.
ἀδελφιδός μου ἀπέστειλεν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀπῆς καὶ ἡ κοιλία μου ἐθροήθη ἐπ' αὐτόν
- 5 minä nousin avaamaan rakkaalleni, ja minun käteni tiukkuivat mirhaa, sormeni sulaa mirhaa salvan kädensijoihin.
I got up to let my loved one in; and my hands were dropping with myrrh, and my fingers with liquid myrrh, on the lock of the door.
ἀνέστην ἐγὼ ἀνοιῖσαι τῷ ἀδελφιδῷ μου χεῖρές μου ἔσταξαν σμύρναν δάκτυλοί μου σμύρναν πλήρη ἐπὶ χεῖρας τοῦ κλείθρου
- 6 Minä avasin rakkaalleni, mutta rakkaani oli kadonnut, mennyt menojaan. Hänen puhuessaan oli sieluni vallannut hämmennys. Minä etsin häntä, mutta en häntä löytänyt; minä huusin häntä, mutta ei hän minulle vastannut.
I made the door open to my loved one; but my loved one had taken himself away, and was gone, my soul was feeble when his back was turned on me; I went after him, but I did not come near him; I said his name, but he gave me no answer.
ἦνοιξα ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου ἀδελφιδός μου παρήλθεν ψυχὴ μου ἐξῆλθεν ἐν λόγῳ αὐτοῦ ἐζήτησα αὐτόν καὶ οὐχ εὔρον αὐτόν ἐκάλεσα αὐτόν καὶ οὐχ ὑπήκουσέν μου
- 7 Kohtasivat minut vartijat, jotka kaupunkia kiertävät, he löivät minua ja haavoittivat minut; päällysharson riistivät yltäni muurien vartijat.
The keepers who go about the town overtook me; they gave me blows and wounds; the keepers of the walls took away my veil from me.
εὗροσάν με οἱ φύλακες οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει ἐπάταξαν με ἔτραυμάτισάν με ἦραν τὸ θέριστρόν μου ἀπ' ἐμοῦ φύλακες τῶν τειχέων
- 8 "Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret: jos löydätte rakkaani, mitä hänelle sanotte? Sanokaa, että minä olen rakkaudesta sairas."
I say to you, O daughters of Jerusalem, if you see my loved one, what will you say to him? That I am overcome with love.
ὄρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ιερουσαλημ ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ ἐὰν εὔρητε τὸν ἀδελφιδόν μου τί ἀπαγγεῖλιτε αὐτῷ ὅτι τετρωμένη ἀγάπης εἰμι ἐγὼ

- 9 "Mitä on sinun rakkaasi muita parempi, sinä naisista kaunein? Mitä on sinun rakkaasi muita parempi, että meitä näin vannostat?"
What is your loved one more than another, O fairest among women? What is your loved one more than another, that you say this to us?
 τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδῶν ἢ καλὴ ἐν γυναιξίν τί ἀδελφιδός σου ἀπὸ ἀδελφιδῶν ὅτι οὕτως ὄρκισας ἡμᾶς
- 10 "Minun rakkaani on valkoinen ja punainen, kymmentä tuhatta jalompi.
My loved one is white and red, the chief among ten thousand.
 ἀδελφιδός μου λευκὸς καὶ πυρρὸς ἐκλελοχισμένος ἀπὸ μυριάδων
- 11 Hänen päänsä on kultaa, puhtainta kultaa, hänen kiharansa kuin palmunleivät, mustat kuin kaarne.
His head is as the most delicate gold; his hair is thick, and black as a raven.
 κεφαλὴ αὐτοῦ χρυσίον καὶ φασὶ βόστρυχοι αὐτοῦ ἐλάται μέλανες ὡς κόραξ
- 12 Hänen silmänsä ovat kuin kyyhkysen vesipurojen partaalla, jotka ovat maidossa kylpeneet ja istuvat runsauden ääressä.
His eyes are as the eyes of doves by the water streams, washed with milk, and rightly placed.
 ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς περιστεραὶ ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων λελουσμένα ἐν γάλακτι καθήμεναι ἐπὶ πληρώματα ὑδάτων
- 13 Hänen poskensa ovat kuin balsamilava, kuin höystesäiliöt; hänen huulensa ovat liljat, ne tiukkuvat sulaa mirhaa.
His face is as beds of spices, giving out perfumes of every sort; his lips like lilies, dropping liquid myrrh.
 σιαγόνες αὐτοῦ ὡς φιάλαι τοῦ ἀρώματος φύουσαι μυρσινικά χεῖλη αὐτοῦ κρίνα στάζοντα σμύρναν πλήρη
- 14 Hänen käsivartensa ovat kultatangot, krysoliittejä täynnä. Hänen lantionsa on norsunluinen taideteos, safiireilla peitetty.
His hands are as rings of gold ornamented with beryl-stones; his body is as a smooth plate of ivory covered with sapphires.
 χεῖρες αὐτοῦ τορευταὶ χρυσαῖ πεπληρωμένα θαρσις κοιλία αὐτοῦ πυξίν ἐλεφάντινον ἐπὶ λίθου σαφείρου
- 15 Hänen jalkansa ovat marmoripatsaat aitokultaisten jalustain nojassa. Hän on näöltänsä kuin Libanon, uhkea kuin setripuut.
His legs are as pillars of stone on a base of delicate gold; his looks are as Lebanon, beautiful as the cedar-tree.
 κνήμαι αὐτοῦ στῦλοι μαρμάρινοι τεθεμελιωμένοι ἐπὶ βάσεις χρυσᾶς εἶδος αὐτοῦ ὡς λίβανος ἐκλεκτὸς ὡς κέδροι
- 16 Hänen suunsa on sula makeus, hän on pelkkää suloisuutta. Sellainen on minun rakkaani, sellainen on ystäväni, te Jerusalemin tyttäret."
His mouth is most sweet; yes, he is all beautiful. This is my loved one, and this is my friend, O daughters of Jerusalem.
 φάρυγξ αὐτοῦ γλυκασμοὶ καὶ ὄλος ἐπιθυμία οὗτος ἀδελφιδός μου καὶ οὗτος πλησίον μου θυγατέρες ιερουσαλημ
- 1 "Minne on mennyt rakkaasi, sinä naisista kaunein? Kunne on kääntynyt rakkaasi? Etsikäämme häntä yhdessä."
Where is your loved one gone, O most fair among women? Where is your loved one turned away, that we may go looking for him with you?
 ποῦ ἀπῆλθεν ὁ ἀδελφιδός σου ἢ καλὴ ἐν γυναιξίν ποῦ ἀπέβλεψεν ὁ ἀδελφιδός σου καὶ ζητήσομεν αὐτὸν μετὰ σοῦ
- 2 "Rakkaani on mennyt yrttitarhaansa, balsamilavojen luo, paimentamaan yrttitarhoissa ja liljoja poimimaan.
My loved one is gone down into his garden, to the beds of spices, to take food in the gardens, and to get lilies.
 ἀδελφιδός μου κατέβη εἰς κήπον αὐτοῦ εἰς φιάλας τοῦ ἀρώματος ποιμαίνει ἐν κήποις καὶ συλλέγει κρίνα
- 3 Minä olen rakkaani oma, ja rakkaani on minun - hän, joka paimentaa liljojen keskellä."
I am for my loved one, and my loved one is for me; he takes food among the lilies.
 ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου καὶ ἀδελφιδός μου ἐμοὶ ὁ ποιμαίνων ἐν τοῖς κρίνοις
- 4 "Kaunis kuin Tirsa olet sinä, armaani, suloinen kuin Jerusalem, peljättävä kuin sotajoukot.
You are beautiful, O my love, as Tirzah, as fair as Jerusalem; you are to be feared like an army with flags.
 καλὴ εἶ ἢ πλησίον μου ὡς εὐδοκία ὄραία ὡς ιερουσαλημ θάμβος ὡς τεταγμένα
- 5 Käännä pois silmäsi minusta, sillä ne kiehtovat minut. Sinun hiuksesi ovat kuin vuohilauma, joka laskeutuu Gileadilta.
Let your eyes be turned away from me; see, they have overcome me; your hair is as a flock of goats which take their rest on the side of Gilead.
 ἀπόστρεψον ὀφθαλμούς σου ἀπεναντίον μου ὅτι αὐτοὶ ἀνεπέτρωσάν με τρίχωμά σου ὡς ἀγέλαι τῶν αἰγῶν αἱ ἀνεφάνησαν ἀπὸ τοῦ γαλααδ
- 6 Sinun hampaasi ovat kuin lauma uuhia, pesosta nousseita, kaikilla kaksoiset, ei yhtäkään karitsatonta.
Your teeth are like a flock of sheep which come up from the washing; every one has two lambs, and there is not one without young.
 ὀδόντες σου ὡς ἀγέλαι τῶν κεκαρμένων αἱ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λουτροῦ αἱ πᾶσαι διδυμεύουσαι καὶ ἀτεκνοῦσα οὐκ ἔστιν ἐν αὐταῖς

- 7 **Kuin granaattiomena, kypsyyttään halkeileva, on sinun ohimosi huntusi takana.**
Like pomegranate fruit are the sides of your head under your veil.
 ὡς σπαρτίον τὸ κόκκινον χεῖλη σου καὶ ἡ λαλιά σου ὠραία ὡς λέπτρον τῆς ῥόας μῆλόν σου ἐκτὸς τῆς σιωπῆσεώς σου
- 8 **Kuusikymmentä on kuningatarta ja kahdeksankymmentä sivuvaimoa ja nuoria naisia ilman määrää:**
There are sixty queens, and eighty servant-wives, and young girls without number.
 ἐξήκοντά εἰσιν βασιλίσσαι καὶ ὀγδοήκοντα παλλακαὶ καὶ νεάνιδες ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμός
- 9 **yksi ainoa on minun kyyhkyseni, puhtoiseni, äitinsä ainokainen, synnyttäjänsä valio. Neitokset hänet nähdessään kiittävät hänen onneansa, kuningattare ja sivuvaimot ylistävät häntä."**
My dove, my very beautiful one, is but one; she is the only one of her mother, she is the dearest one of her who gave her birth. The daughters saw her, and gave her a blessing; yes, the queens and the servant-wives, and they gave her praises.
 μία ἐστὶν περιστέρα μου τελεία μου μία ἐστὶν τῇ μητρὶ αὐτῆς ἐκλεκτή ἐστὶν τῇ τεκούσῃ αὐτῆς εἶδσαν αὐτὴν θυγατέρες καὶ μακαριοῦσιν αὐτὴν βασιλίσσαι καὶ παλλακαὶ καὶ αἰνέσουσιν αὐτήν
- 10 **"Kuka on neito, joka ylenee kuin aamunkoi, kauniina kuin kuu, kirkkaana kuin päivänpaiste, peljättävänä kuin sotajoukot?"**
Who is she, looking down as the morning light, fair as the moon, clear as the sun, who is to be feared like an army with flags?
 τίς αὕτη ἡ ἐκκύπτουσα ὡσεὶ ὄρθρος καλὴ ὡς σελήνη ἐκλεκτὴ ὡς ὁ ἥλιος θάμβος ὡς τεταγμένα
- 11 **"Pähkinätarhaan minä menin katselemaan laakson vihreyttä, katsomaan, joko viiniköynnös versoo, joko kukkivat granaattipuut.**
I went down into the garden of nuts to see the green plants of the valley, and to see if the vine was in bud, and the pomegranate-trees were in flower.
 εἰς κήπον καρύας κατέβην ἰδεῖν ἐν γενήμασιν τοῦ χειμάρρου ἰδεῖν εἰ ἦνθησεν ἡ ἄμπελος ἐξήνθησαν αἱ ῥοαὶ ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστοὺς μου σοί
- 12 **Aavistamattani asetti sieluni minut jalon kansani vaunuihin."**
Before I was conscious of it, ...
 οὐκ ἔγνων ἡ ψυχὴ μου ἔθετό με ἄρματα αμινδαβ
- 1 **"Palaja, palaja, suulemitar! Palaja, palaja, ihailaksemme sinua!" "Mitä ihaillette suulemitaressa, katselette hänen asekkarkelossaan?" (7:1)(7:2) "Kuinka kauniisti astelet kengissäsi, sinä ruhtinaan tytär! Sinun lanteesi kaartuvat kuin kaulakorut, taiturin käten tekemät.**
How beautiful are your feet in their shoes, O king's daughter! The curves of your legs are like jewels, the work of the hands of a good workman:
 ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε ἡ σουλαμίτις ἐπίστρεφε ἐπίστρεφε καὶ ὀψόμεθα ἐν σοὶ τί ὄψεσθε ἐν τῇ σουλαμίτιδι ἡ ἐρχομένη ὡς χοροὶ τῶν παρεμβολῶν
- 2 **(7:3) Sinun povesi on ympyriäinen malja, josta sekoviini älköön puuttuko; sinun uumasi on nisukeko, liljojen ympäröimä.**
Your stomach is a store of grain with lilies round it, and in the middle a round cup full of wine.
 τί ὠραιώθησαν διαβήματά σου ἐν ὑποδήμασιν θύγατερ ναδαβ ῥυθμοὶ μηρῶν σου ὅμοιοι ὀρμίσκοις ἔργω χειρῶν τεχνίτου
- 3 **Sinun rintasi ovat kuin kaksi nuorta peuraa, kuin gasellin kaksoiset.**
Your two breasts are like two young roes of the same birth.
 ὀμφαλός σου κρατῆρ τορευτός μὴ ὑστερούμενος κρᾶμα κοιλία σου θιμωνιά σίτου πεφραγμένη ἐν κρίνοις
- 4 **Sinun kaulasi on kuin norsunluinen torni. Sinun silmäsi kuin Hesbonin lammikot Bat-Rabbimin portin luona; sinun nenäsi on kuin Libanonin torni, joka katsoo Damaskoon päin.**
Your neck is as a tower of ivory; your eyes like the waters in Heshbon, by the doorway of Bath-rabbim; your nose is as the tower on Lebanon looking over Damascus:
 δύο μαστοὶ σου ὡς δύο νεβροὶ δίδυμοὶ δορκάδος
- 5 **Sinun pääsi kohoaa kuin Karmel, sinun pääsi palmikot ovat kuin purppura; niihin pauloihin on kuningas kiedottu."**
Your head is like Carmel, and the hair of your head is like purple, in whose net the king is prisoner.
 τράχηλός σου ὡς πύργος ἐλεφάντινος ὀφθαλμοὶ σου ὡς λίμναι ἐν εσεβον ἐν πύλαις θυγατρὸς πολλῶν μυκτῆρ σου ὡς πύργος τοῦ λιβάνου σκοπεύων πρόσωπον δαμασκοῦ
- 6 **"Kuinka kaunis olet, kuinka suloinen, sinä rakkaus, riemuinesi! -**
How beautiful and how sweet you are, O love, for delight.
 κεφαλὴ σου ἐπὶ σὲ ὡς κάρμηλος καὶ πλόκιον κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα βασιλεὺς δεδεμένος ἐν παραδρομαῖς
- 7 **Sinun vartesi on kuin palmupuu, ja sinun rintasi niinkuin rypäleet.**
You are tall like a palm-tree, and your breasts are like the fruit of the vine.
 τί ὠραιώθης καὶ τί ἠδύνθης ἀγάπη ἐν τρυφαῖς σου

- 8 Minä ajattelin: nousen palmupuuhun, tartun sen oksiin; olkoot silloin rintasi niinkuin viinirypäleet ja henkesi tuoksu kuin omenain tuoksu.
I said, Let me go up the palm-tree, and let me take its branches in my hands: your breasts will be as the fruit of the vine, and the smell of your breath like apples;
τοῦτο μέγεθός σου ὁμοιώθη τῷ φοίνικι καὶ οἱ μαστοὶ σου τοῖς βότρυσιν
- 9 Ja olkoon suusi kuin jalo viini." "Viini, joka helposti valahtaa rakkaaseeni ja kostuttaa nukkuvien huulet!
And the roof of your mouth like good wine flowing down smoothly for my loved one, moving gently over my lips and my teeth.
εἶπα ἀναβήσομαι ἐν τῷ φοίνικι κρατήσῳ τῶν ὕψεων αὐτοῦ καὶ ἔσονται δὴ μαστοὶ σου ὡς βότρυνες τῆς ἀμπέλου καὶ ὁσμὴ ῥινόσ σου ὡς μήλα
- 10 Minä olen rakkaani oma, ja minuun on hänen halunsa."
I am for my loved one, and his desire is for me.
καὶ λάρυγγς σου ὡς οἶνος ὁ ἀγαθὸς πορευόμενος τῷ ἀδελφιδῷ μου εἰς εὐθύθητα ἱκανούμενος χεῖλεσίν μου καὶ ὁδοῦσιν
- 11 "Tule, rakkaani, lähtekäämme maalle, kyliin yöpykäämme.
Come, my loved one, let us go out into the field; let us take rest among the cypress-trees.
ἐγὼ τῷ ἀδελφιδῷ μου καὶ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἐπιστροφή αὐτοῦ
- 12 Käykäämme varhain viinitarhoihin katsomaan, joko viiniköynnös versoo ja ummut aukeavat, joko kukkivat granaattipuut. Siellä annan sinulle rakkauteni.
Let us go out early to the vine-gardens; let us see if the vine is in bud, if it has put out its young fruit, and the pomegranate is in flower. There I will give you my love.
ἔλθε ἀδελφιδέ μου ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρὸν ἀλλισθῶμεν ἐν κόμας
- 13 (/:14) Lemmenmarjat tuoksuavat, ja oviemme edessä kasvavat kaikkinaiset kalliit hedelmät, uudet ja vanhat: sinulle, rakkaani, olen ne säästänyt."
The mandrakes give out a sweet smell, and at our doors are all sorts of good fruits, new and old, which I have kept for my loved one.
ὀρθρίσωμεν εἰς ἀμπελῶνας ἰδόμεν εἰ ἦνθησεν ἡ ἀμπελος ἦνθησεν ὁ κυπρισμὸς ἦνθησαν αἱ ῥοαὶ ἐκεῖ δώσω τοὺς μαστοὺς μου σοί
- 1 "Olisitpa kuin oma veljeni, äitini rintoja imenyt! Tapaisin sinut ulkona, sinua suutelisin, eikä minua kukaan halveksuisi.
Oh that you were my brother, who took milk from my mother's breasts! When I came to you in the street, I would give you kisses; yes, I would not be looked down on.
τίς δόψῃ σε ἀδελφιδόν μου θηλάζοντα μαστοὺς μητρὸς μου εὐροῦσά σε ἔξω φιλήσῳ σε καὶ γε οὐκ ἐξουδενώσουσίν μοι
- 2 Minä johdattaisin sinut, veisin äitini taloon, ja hän neuvoisi minua. Minä antaisin mausteviiniä juodaksesi, granaattimenani mehua."
I would take you by the hand into my mother's house, and she would be my teacher. I would give you drink of spiced wine, drink of the pomegranate.
παραλήμψομαι σε εἰσάξῳ σε εἰς οἶκον μητρὸς μου καὶ εἰς ταμίειον τῆς συλλαβούσης με ποτιῶ σε ἀπὸ οἴνου τοῦ μυρεψικοῦ ἀπὸ νάματος ῥοῶν μου
- 3 Hänen vasen kätensä on minun pääni alla, ja hänen oikea kätensä halaa minua.
His left hand would be under my head, and his right hand about me.
εὐώνυμος αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κεφαλὴν μου καὶ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ περιλήμψεται με
- 4 Minä vannotan teitä, te Jerusalemin tyttäret: älkää herätelkő, älkää häiritkő rakkautta, ennenkuin se itse haluaa.
I say to you, O daughters of Jerusalem, do not let love be moved till it is ready.
ὄρκισα ὑμᾶς θυγατέρες ἱερουσαλημ ἐν ταῖς δυνάμεσιν καὶ ἐν ταῖς ἰσχύσεσιν τοῦ ἀγροῦ τί ἐγείριτε καὶ τί ἐξεγείριτε τὴν ἀγάπην ἕως ἂν θελήσῃ
- 5 Kuka tuolla tulee erämaasta rakkaaseensa nojaten? "Omenapuun alla sinut herätin. Siellä sai sinut äitisi kerran, siellä sai sinut emosi.
Who is this, who comes up from the waste places, resting on her loved one? It was I who made you awake under the apple-tree, where your mother gave you birth; there she was in pain at your birth.
τίς αὕτη ἡ ἀναβαίνουσα λελευκανθισμένη ἐπιστηριζομένη ἐπὶ τὸν ἀδελφιδόν αὐτῆς ὑπὸ μῆλον ἐξήγειρά σε ἐκεῖ ὠδίνησέν σε ἡ μήτηρ σου ἐκεῖ ὠδίνησέν σε ἡ τεκοῦσά σου
- 6 Pane minut sinetiksi sydämellesi, sinetiksi käsivarrellesi. Sillä rakkaus on väkevä kuin kuolema, tuima kuin tuonela on sen kiivaus, sen hehku on tulen hehku, on Herran liekki.
Put me as a sign on your heart, as a sign on your arm; love is strong as death, and wrath bitter as the underworld: its coals are coals of fire; violent are its flames.
θές με ὡς σφραγίδα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου ὡς σφραγίδα ἐπὶ τὸν βραχίονά σου ὅτι κραταῖα ὡς θάνατος ἀγάπη σκληρὸς ὡς ἄδης ζῆλος περίπτερα αὐτῆς περίπτερα πυρὸς φλόγες αὐτῆς
- 7 Eivät suuret vedet voi rakkautta sammuttaa, eivät virrat sitä tulvaansa upottaa. Jos joku tarjoaisi kaikki talonsa tavarat rakkauden hinnaksi, häntä vain halveksuttaisiin."
Much water may not put out love, or the deep waters overcome it: if a man would give all the substance of his house for love, it would be judged a price not great enough.
ὕδωρ πολλὸ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτὴν ἐὰν δῶ ἄνηρ τὸν πάντα βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν

- 8 "Meillä on pieni sisko, jolla ei vielä ole rintoja. Mitä teemme siskollemme sinä päivänä, jona häntä kysytään?
We have a young sister, and she has no breasts; what are we to do for our sister in the day when she is given to a man?
ἀδελφὴ ἡμῖν μικρὰ καὶ μαστοὺς οὐκ ἔχει τί ποιήσωμεν τῇ ἀδελφῇ ἡμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἧ ἐὰν λαληθῇ ἐν αὐτῇ
- 9 Jos hän on muuri, rakennamme sille hopeasta harjan; jos hän on ovi, sen setrilaudalla suljemme."
If she is a wall, we will make on her a strong base of silver; and if she is a door, we will let her be shut up with cedar-wood.
εἰ τεῖχος ἐστὶν οἰκοδομήσωμεν ἐπ' αὐτὴν ἐπάλλξεις ἀργυρᾶς καὶ εἰ θύρα ἐστὶν διαγράψωμεν ἐπ' αὐτὴν σανίδα κεδρίνην
- 10 "Minä olen muuri, ja rintani ovat kuin tornit; vaan nyt olen hänen silmissään niinkuin antautuvainen."
I am a wall, and my breasts are like towers; then was I in his eyes as one to whom good chance had come.
ἐγὼ τεῖχος καὶ μαστοὶ μου ὡς πύργοι ἐγὼ ἦμην ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ὡς εὐρίσκουσα εἰρήνην
- 11 "Salomolla on viinitarha Baal-Haamonissa; hän on jättänyt viinitarhan vartijoiden huostaan; sen hedelmistä saisi tuhat hopeasekeliä.
Solomon had a vine-garden at Baal-hamon; he let out the vine-garden to keepers; every one had to give a thousand bits of silver for its fruit.
ἀμπελῶν ἐγενήθη τῷ σαλωμων ἐν βεελαμων ἔδωκεν τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ τοῖς τηροῦσιν ἀνὴρ οἶσει ἐν καρπῷ αὐτοῦ χιλίους ἀργυρίου
- 12 Minun viinitarhani on minun omassa hallussani. Sinulle, Salomo, tulkoot ne tuhat, ja sen hedelmän vartijoille kaksisataa."
My vine-garden, which is mine, is before me: you, O Solomon, will have the thousand, and those who keep the fruit of them two hundred.
ἀμπελῶν μου ἐμὸς ἐνώπιόν μου οἱ χίλιοι σοὶ σαλωμων καὶ οἱ διακόσιοι τοῖς τηροῦσι τὸν καρπὸν αὐτοῦ
- 13 "Sinä yrttitarhain asujatar, toverit kuuntelevat ääntäsi; anna minun sitä kuulla."
You who have your resting-place in the gardens, the friends give ear to your voice; make me give ear to it.
ὁ καθήμενος ἐν κήποις ἐταῖροι προσέχοντες τῇ φωνῇ σου ἀκούτισόν με
- 1 Jesajan, Aamoksen pojan, näky, jonka hän näki Juudasta ja Jerusalemissa Ussian, Jootamin, Aahaan ja Hiskian, Juudan kuningasten, päivinä.
The vision of Isaiah, the son of Amoz, which he saw about Judah and Jerusalem, in the days of Uzziah, Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judah.
ὄρασις ἦν εἶδεν Ἡσαΐας υἱὸς ἀμωζ ἦν εἶδεν κατὰ τῆς ἰουδαίας καὶ κατὰ ἱερουσαλημ ἐν βασιλείᾳ οὐζίου καὶ ἰωθαμ καὶ ἀχαζ καὶ ἑζεκιου οἱ ἐβασίλευσαν τῆς ἰουδαίας
- 2 Kuulkaa, taivaat, ota korviisi, maa, sillä Herra puhuu: Minä kasvatin lapsia, sain heidät suuriksi, mutta he luopuivat minusta.
Give ear, O heavens, and you, O earth, to the word which the Lord has said: I have taken care of my children till they became men, but their hearts have been turned away from me.
ἀκούε οὐρανέ καὶ ἐνωτίζου γῆ ὅτι κύριος ἐλάλησεν υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν
- 3 Härkä tuntee omistajansa ja aasi isäntänsä seimen; mutta Israel ei tunne, minun kansani ei ymmärrä.
Even the ox has knowledge of its owner, and the ass of the place where its master puts its food: but Israel has no knowledge, my people give no thought to me.
ἔγνω βοῦς τὸν κτησάμενον καὶ ὄνος τὴν φάτνην τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἰσραηλ δέ με οὐκ ἔγνω καὶ ὁ λαός με οὐ συνῆκεν
- 4 Voi syntistä sukua, raskaasti rikkonutta kansaa, pahantekijäin siementä, kelvottomia lapsia! He ovat hyljänneet Herran, pitäneet Israelin Pyhää pilkkanansa, he ovat kääntyneet pois.
O nation full of sin, a people weighted down with crime, a generation of evil-doers, false-hearted children: they have gone away from the Lord, they have no respect for the Holy One of Israel, their hearts are turned back from him.
οὐαὶ ἔθνος ἀμαρτωλῶν λαὸς πλήρης ἀμαρτιῶν σπέρμα πονηρὸν υἱοὶ ἄνομοι ἐγκατελίπατε τὸν κύριον καὶ παρωργίσατε τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραηλ
- 5 Mihin pitäisi teitä vielä lyödä, kun yhä jatkatte luopumustanne? Koko pää on kipeä, koko sydän sairas.
Why will you have more and more punishment? why keep on in your evil ways? Every head is tired and every heart is feeble.
τί ἔτι πληγῆτε προστιθέντες ἄνομίαν πᾶσα κεφαλῇ εἰς πόνον καὶ πᾶσα καρδίᾳ εἰς λύπην
- 6 Kantapäästä kiireeseen asti ei ole tervettä paikkaa, ainoastaan haavoja, mustelmia ja vereksiä lyömiä, joita ei ole puserrettu, ei sidottu eikä öljyllä pehmitetty.
The body, from head to foot, is all diseased; it is a mass of open wounds, marks of blows, and broken flesh: the flow of blood has not been stopped, and no oil has been put on the wounds.
ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς οὕτε τραῦμα οὕτε μώλωψ οὕτε πληγὴ φλεγμαινούσα οὐκ ἐστὶν μάλαγμα ἐπιθεῖναι οὕτε ἔλαιον οὕτε καταδέσμους
- 7 Teidän maanne on autiona, teidän kaupunkinne ovat tulella poltetut; teidän peltojanne syövät muukalaiset silmäinne edessä; ne ovat autioina niinkuin ainakin muukalaisten hävittämät.
Your country has become waste; your towns are burned with fire; as for your land, it is overturned before your eyes, made waste and overcome by men from strange lands.
ἡ γῆ ὑμῶν ἐρημος αἱ πόλεις ὑμῶν πυρκαϊσσοὶ τὴν χώραν ὑμῶν ἐνώπιον ὑμῶν ἄλλοτριοὶ κατεστθίουσιν αὐτὴν καὶ ἠρήμονται κατεστραμμένη ὑπὸ λαῶν ἄλλοτριῶν

- 8 Jäljellä on tytär Siion yksinänsä niinkuin maja viinitarhassa, niinkuin lehvä maja kurkkumaassa, niinkuin saarrettu kaupunki.
And the daughter of Zion has become like a tent in a vine-garden, like a watchman's house in a field of fruit, like a town shut in by armies.
ἐγκαταλειφθήσεται ἡ θυγάτηρ σιων ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελώνι καὶ ὡς ὄπωροφυλάκιον ἐν σικυηράτῳ ὡς πόλις πολιορκουμένη
- 9 Ellei Herra Sebaot olisi jättänyt meistä jäännöstä, olisi meidän käynyt pian kuin Sodom, olisimme tulleet Gomorran kaltaisiksi.
If the Lord of armies had not kept some at least of us safe, we would have been like Sodom, and the fate of Gomorrah would have been ours.
καὶ εἰ μὴ κύριος σαβαωθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα ὡς σοδομα ἂν ἐγενήθημεν καὶ ὡς γομορρα ἂν ὁμοιώθημεν
- 10 Kuulkaa Herran sana, te Sodomän päämiehet, ota korviisi meidän Jumalamme opetus, sinä Gomorran kansa.
Give ear to the word of the Lord, you rulers of Sodom; let your hearts be turned to the law of our God, you people of Gomorrah.
ἀκούσατε λόγον κυρίου ἄρχοντες σοδομων προσέχετε νόμον θεοῦ λαὸς γομορρας
- 11 Mitä ovat minulle teidän paljot teurasuhrinne? sanoo Herra. Minä olen kyllästynyt oinas-polttouhreihin ja juottovasikkain rasvaan. Mullikkain, karitsain ja kauristen vereen minä en mielisty.
What use to me is the number of the offerings which you give me? says the Lord; your burned offerings of sheep, and the best parts of fat cattle, are a weariness to me; I take no pleasure in the blood of oxen, or of lambs, or of he-goats.
τί μοι πλήθος τῶν θυσιῶν ὑμῶν λέγει κύριος πλήρης εἰμι ὀλοκαυτωμάτων κριῶν καὶ στέαρ ἄρνῶν καὶ αἷμα ταύρων καὶ τράγων οὐ βούλομαι
- 12 Kun te tulette minun kasvojeni eteen, kuka sitä teiltä vaatii - minun esikartanoitteni tallaanista?
At whose request do you come before me, making my house unclean with your feet?
οὐδ' ἐὰν ἔρησθε ὀφθῆναι μοι τίς γὰρ ἐξεζήτησεν ταῦτα ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν πατεῖν τὴν αὐλὴν μου
- 13 Älkää enää tuoko minulle turhaa ruokauhria; suitsutus on minulle kauhistus. En kärsi uuttakuuta enkä sapattia, en kokouksen kuuluttamista, en vääryyttä ynnä juhkakokousta.
Give me no more false offerings; the smoke of burning flesh is disgusting to me, so are your new moons and Sabbaths and your holy meetings.
οὐ προσθήσεσθε ἐὰν φέριτε σμιδαλιν μάταιον θυμίαμα βδέλυγμά μοι ἐστὶν τὰς νομηνίας ὑμῶν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι νηστειᾶν καὶ ἀργίαν
- 14 Minun sieluni vihaa teidän uusiakuitanne ja juhla-aikojanne; ne ovat käyneet minulle kuormaksi, jota kantamaan olen väsynyt.
Your new moons and your regular feasts are a grief to my soul: they are a weight in my spirit; I am crushed under them.
καὶ τὰς νομηνίας ὑμῶν καὶ τὰς ἐορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐγενήθητέ μοι εἰς πλησμονὴν οὐκέτι ἀνήσω τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν
- 15 Kun te ojennatte käsiänne, minä peitän silmäni teiltä; vaikka kuinka paljon rukoilisitte, minä en kuule: teidän kätenne ovat verta täynnä.
And when your hands are stretched out to me, my eyes will be turned away from you: even though you go on making prayers, I will not give ear: your hands are full of blood.
ὅταν τὰς χεῖρας ἐκτείνητε πρὸς με ἀποστρέψω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἀφ' ὑμῶν καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν δέησιν οὐκ εἰσακούσομαι ὑμῶν αἰ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις
- 16 Peseytykää, puhdistautukaa; pankaa pois pahat tekonne minun silmäini edestä, lakatkaa pahaa tekemästä.
Be washed, make yourselves clean; put away the evil of your doings from before my eyes; let there be an end of sinning;
λούσασθε καθαροὶ γένεσθε ἀφέλετε τὰς πονηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν
- 17 Oppikaa tekemään hyvää; harrastakaa oikeutta, ojentakaa väkivaltaista, hankkikaa orvolle oikeus, ajakaa lesken asiaa.
Take pleasure in well-doing; let your ways be upright, keep down the cruel, give a right decision for the child who has no father, see to the cause of the widow.
μάθετε καλὸν ποιεῖν ἐκζητήσατε κρίσιν ῥύσασθε ἀδικούμενον κρίνατε ὀρφανῶν καὶ δικαιοῦσατε χήραν
- 18 Niin tulkaa, käykäämme oikeutta keskenämme, sanoo Herra. Vaikka teidän syntinne ovat veriruskeat, tulevat ne lumivalkeiksi; vaikka ne ovat purppuranpunaiset, tulevat ne villanvalkoisiksi.
Come now, and let us have an argument together, says the Lord: how may your sins which are red like blood be white as snow? how may their dark purple seem like wool?
καὶ δεῦτε καὶ διελεγχθῶμεν λέγει κύριος καὶ ἐὰν ὣσιν αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν ὡς φοινικῶν ὡς χιόνα λευκανῶ ἐὰν δὲ ὣσιν ὡς κόκκινον ὡς ἔριον λευκανῶ
- 19 Jos suostutte ja olette kuuliaisat, niin te saatte syödä maan hyvyyttä;
If you will give ear to my word and do it, the good things of the land will be yours;
καὶ ἐὰν θέλητε καὶ εἰσακούσητέ μου τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε
- 20 mutta jos vastustatte ja niskoittelette, niin miekka syö teidät. Sillä Herran suu on puhunut.
But if your hearts are turned against me, I will send destruction on you by the sword; so the Lord has said.
ἐὰν δὲ μὴ θέλητε μὴδὲ εἰσακούσητέ μου μάχαρα ὑμᾶς κατέδεται τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησεν ταῦτα

- 21 Voi, kuinka onkaan portoksi tullut uskollinen kaupunki! Se oli täynnä oikeutta, siellä asui vanhurskaus, mutta nyt murhamiehet.
The upright town has become untrue; there was a time when her judges gave right decisions, when righteousness had a resting-place in her, but now she is full of those who take men's lives.
πῶς ἐγένετο πόρνη πόλις πιστῆ σίων πλήρης κρίσεως ἐν ἣ δικαιοσύνη ἐκοιμήθη ἐν αὐτῇ νῦν δὲ φονευταί
- 22 Sinun hopeasi on kuonaksi käynyt, jaloviinisi vedellä laimennettu.
Your silver is no longer true metal, your wine is mixed with water.
τὸ ἀργύριον ὑμῶν ἀδόκιμον οἱ κάπηλοι σου μίγνυσι τὸν οἶνον ὕδατι
- 23 Sinun päämiehesi ovat niskureita ja varkaiden tovereita; kaikki he lahjuksia rakastavat ja palkkoja tavoittelevat; eivät he hanki orvolle oikeutta, lesken asia ei pääse heidän eteensä.
Your chiefs have gone against the Lord, they have become friends of thieves; every one of them is looking for profit and going after rewards; they do not give right decisions for the child who has no father, and they do not let the cause of the widow come before them.
οἱ ἄρχοντες σου ἀπειθοῦσιν κοινωνοὶ κλεπτῶν ἀγαπῶντες δῶρα διώκοντες ἀνταπόδομα ὀρφανοῖς οὐ κρίνοντες καὶ κρίσιν χηρῶν οὐ προσέχοντες
- 24 Sentähden sanoo Herra, Herra Sebaot, Israelin Väkevä: Voi! Minä viihdytän vihani vastustajissani, minä kostan vihollisilleni;
For this reason the Lord, the Lord of armies, the Strong One of Israel, has said, I will put an end to my haters, and send punishment on those who are against me;
διὰ τοῦτο τάδε λέγει ὁ δεσπότης κύριος σαβαωθ οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ἰσραηλ οὐ παύσεται γὰρ μου ὁ θυμὸς ἐν τοῖς ὑπεναντίοις καὶ κρίσιν ἐκ τῶν ἐχθρῶν μου ποιήσω
- 25 minä käännän käteni sinua vastaan ja puhdistan sinusta kuonan niinkuin lipeällä ja poistan sinusta kaiken lyijyn.
And my hand will again be on you, washing away what is unclean as with soap, and taking away all your false metal;
καὶ ἐπάξω τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σὲ καὶ πυρώσω σε εἰς καθαρὸν τοὺς δὲ ἀπειθοῦντας ἀπολέσω καὶ ἀφελῶ πάντας ἀνόμους ἀπὸ σοῦ καὶ πάντας ὑπερηφάνους ταπεινώσω
- 26 Ja minä palautan sinun tuomarisi muinaiselleen ja sinun neuvonantajasi sellaisiksi, kuin alkuaan olivat. Sitten sinua kutsutaan "vanhurskauden linnaksi", "uskolliseksi kaupungiksi".
And I will give you judges again as at the first, and wise guides as in the past; then you will be named, The Town of Righteousness, the true town.
καὶ ἐπιστήσω τοὺς κριτὰς σου ὡς τὸ πρότερον καὶ τοὺς συμβούλους σου ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς καὶ μετὰ ταῦτα κληθήσῃ πόλις δικαιοσύνης μητρόπολις πιστῆ σίων
- 27 Siion lunastetaan oikeudella ja sen kääntyneet vanhurskaudella.
Upright acts will be the price of Zion's forgiveness, and by righteousness will men be living there.
μετὰ γὰρ κρίματος σωθήσεται ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆς καὶ μετὰ ἐλεημοσύνης
- 28 Mutta luopiot ja syntiset saavat kaikki turmion, ja ne, jotka hylkäävät Herran, hukkuvat.
But a common destruction will overtake sinners and evil-doers together, and those who have gone away from the Lord will be cut off.
καὶ συντριβήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα καὶ οἱ ἐγκαταλείποντες τὸν κύριον συντελεσθήσονται
- 29 Sillä he saavat häpeän niistä tammista, joita te himoitsitte, ja pettymyksen puutarhoista, jotka te valitsitte.
For you will be put to shame because of the trees of your desire, and because of the gardens of your pleasure.
διότι αἰσχυνθήσονται ἐπὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν ἃ αὐτοὶ ἠβούλοντο καὶ ἐπηρεχύνθησαν ἐπὶ τοῖς κήποις αὐτῶν ἃ ἐπεθύμησαν
- 30 Sillä teidän käy kuin tammen, jonka lehdet lakastuvat, ja kuin puutarhan, joka on vailla vettä.
For you will be like a tree whose leaves have become dry, and like a garden without water.
ἔσονται γὰρ ὡς τερέβινθος ἀποβεβληκυῖα τὰ φύλλα καὶ ὡς παράδεισος ὕδωρ μὴ ἔχων
- 31 Ja mahtaja tulee rohtimeksi ja hänen tekonsa kipinäksi, ja molemmat palavat yhdessä, eikä ole sammuttajaa.
And the strong will be as food for the fire, and his work as a flame; and they will be burned together, with no one to put out the fire.
καὶ ἔσται ἡ ἰσχὺς αὐτῶν ὡς καλὰμη στιππύου καὶ αἱ ἐργασίαι αὐτῶν ὡς σπινθήρες πυρός καὶ κατακαυθήσονται οἱ ἄνομοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἅμα καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων
- 1 Sana, jonka Jesaja, Aamoksen poika, näki Juudasta ja Jerusalemista.
The word which Isaiah, the son of Amoz, saw about Judah and Jerusalem.
ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς ἡσaiαν υἱὸν αμωσ περὶ τῆς ἰουδαίας καὶ περὶ ἱερουσαλημ
- 2 Aikojen lopussa on Herran temppelein vuori seisova vahvana, ylimmäisenä vuorista, kukkuloista korkeimpana, ja kaikki pakanakansat virtaavat sinne.
And it will come about in the last days, that the mountain of the Lord will be placed on the top of the mountains, and be lifted up over the hills; and all nations will come to it.
ὅτι ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις ἐμφανὲς τὸ ὄρος κυρίου καὶ ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐπ' ἄκρων τῶν ὄρων καὶ ὑψωθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν καὶ ἤξουσιν ἐπ' αὐτὸ πάντα τὰ ἔθνη

- 3 Monet kansat lähtevät liikkeelle sanoen: "Tulkaa, nouskaamme Herran vuorelle, Jaakobin Jumalan temppeleihin, että hän opettaisi meille teitänsä ja me vaeltaisimme hänen polkujansa; sillä Siionista lähtee laki, Jerusalemissa Herran sana".
And the peoples will say, Come, and let us go up to the mountain of the Lord, to the house of the God of Jacob: and he will give us knowledge of his ways, and we will be guided by his word; for out of Zion the law will go out, and the word of the Lord from Jerusalem.
καὶ πορεύσονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσιν δεῦτε καὶ ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἰακωβ καὶ ἀναγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ πορευόμεθα ἐν αὐτῇ ἐκ γὰρ σιων ἐξελεύσεται νόμος καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλήμ
- 4 Ja hän tuomitsee pakanakansojen kesken, säätää oikeutta monille kansoille. Niin he takovat miekkansa vantaiksi ja keihäänsä vesureiksi; kansa ei nosta miekkaa kansaa vastaan, eivätkä he enää opettele sotimaan.
And he will be the judge between the nations, and the peoples will be ruled by his decisions: and their swords will be turned into plough-blades, and their spears into vine-knives: no longer will the nations be turning their swords against one another, and the knowledge of war will be gone for ever.
καὶ κρινεῖ ἀνά μέσον τῶν ἐθνῶν καὶ ἐλέγξει λαὸν πολὺν καὶ συγκόψουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰς ζιβύνας αὐτῶν εἰς ὀρέπανα καὶ οὐ λήμψεται ἔτι ἔθνος ἐπ' ἔθνος μάχαιραν καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν
- 5 Jaakobin heimo, tulkaa, vaeltakaamme Herran valkeudessa.
O family of Jacob, come, and let us go in the light of the Lord.
καὶ νῦν ὁ οἶκος τοῦ ἰακωβ δεῦτε πορευθῶμεν τῷ φωτὶ κυρίου
- 6 Sillä sinä olet hyljännyt kansasi, Jaakobin heimon, koska he ovat täynnä Idän menoa, täynnä ennustelijoita niinkuin filistealaiset, ja lyövät kättä muukalaisten kanssa.
For you, O Lord, have given up your people, the family of Jacob, because they are full of the evil ways of the east, and make use of secret arts like the Philistines, and are friends with the children of strange countries.
ἀνῆκεν γὰρ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ ὅτι ἐνεπλήσθη ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἡ χώρα αὐτῶν κληδονισμῶν ὡς ἡ τῶν ἀλλοφύλων καὶ τέκνα πολλὰ ἀλλόφυλα ἐγενήθη αὐτοῖς
- 7 Heidän maansa tuli täyteen hopeata ja kultaa, eikä heidän aarteillaan ole määrää; heidän maansa tuli täyteen hevosia, eikä heidän vaunuillaan ole määrää.
And their land is full of silver and gold, and there is no end to their stores; their land is full of horses, and there is no end to their carriages.
ἐνεπλήσθη γὰρ ἡ χώρα αὐτῶν ἀργυρίου καὶ χρυσοῦ καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν θησαυρῶν αὐτῶν καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ ἵππων καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τῶν ἁρμάτων αὐτῶν
- 8 Heidän maansa tuli täyteen epäjumalia, he kumartavat kättensä tekoa, sitä, minkä heidän sormensa ovat tehneet.
Their land is full of images; they give worship to the work of their hands, even to that which their fingers have made.
καὶ ἐνεπλήσθη ἡ γῆ βδελυγμάτων τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν οἷς ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν
- 9 Silloin ihminen masentuu ja mies painuu maahan, mutta älä anna heille anteeksi.
And the poor man's head is bent, and the great man goes down on his face: for this cause there will be no forgiveness for their sin.
καὶ ἔκυψεν ἄνθρωπος καὶ ἐταπεινώθη ἀνὴρ καὶ οὐ μὴ ἀνήσω αὐτούς
- 10 Mene kallion kätköön, piiloudu maan peittoon Herran kauhua ja hänen valtansa kirkkautta pakoon.
Go into a hole in the rock, covering yourselves with dust, in fear of the Lord, before the glory of his power.
καὶ νῦν εἰσέλθετε εἰς τὰς πέτρας καὶ κρύπτεσθε εἰς τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὅταν ἀναστῇ θραῦσαι τὴν γῆν
- 11 Ihmisten ylpeät silmät painuvat maahan, miesten korskeus masentuu, ja sinä päivänä Herra yksinänsä on korkea.
The high looks of man will be put to shame, and the pride of men will be made low, and only the Lord will be lifted up in that day.
οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ κυρίου ὑψηλοὶ ὁ δὲ ἄνθρωπος ταπεινός καὶ ταπεινωθήσεται τὸ ὕψος τῶν ἀνθρώπων καὶ ὑψωθήσεται κύριος ὁ μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 12 Sillä Herran Sebaotin päivä kohtaa kaikkea ylpeää ja korskeata ja kaikkea ylhäistä, niin että se maahan painuu,
For the day of the Lord of armies is coming on all the pride of men, and on all who are high and lifted up;
ἡμέρα γὰρ κυρίου σαβαωθ ἐπὶ πάντα ὑβριστὴν καὶ ὑπερήφανον καὶ ἐπὶ πάντα ὑψηλὸν καὶ μετέωρον καὶ ταπεινωθήσονται
- 13 kaikkia Libanonin setripuita, noita korkeita ja ylhäisiä, kaikkia Baasanin tammia,
And on all the high trees of Lebanon, and on all the strong trees of Bashan;
καὶ ἐπὶ πᾶσαν κέδρον τοῦ λιβάνου τῶν ὑψηλῶν καὶ μετεώρων καὶ ἐπὶ πᾶν δένδρον βαλάνου βασαν
- 14 kaikkia korkeita vuoria ja kaikkia ylhäisiä kukkuloita,
And on all the high mountains, and on all the hills which are lifted up;
καὶ ἐπὶ πᾶν ὄρος καὶ ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν

- 15 **kaikkia korkeita torneja ja kaikkia vahvoja muureja,
And on every high tower, and on every strong wall;
καὶ ἐπὶ πάντα πύργων ὑψηλὸν καὶ ἐπὶ πᾶν τεῖχος ὑψηλὸν**
- 16 **kaikkia Tarsiin-laivoja ja kaikkea kallista ja ihanaa.
And on all the ships of Tarshish, and on all the fair boats.
καὶ ἐπὶ πᾶν πλοῖον θαλάσσης καὶ ἐπὶ πᾶσαν θέαν πλοίων κάλλους**
- 17 **Silloin masentuu ihmisten ylpeys, ja miesten korus painuu maahan, ja sinä päivänä Herra yksinänsä on korkea.
And the high looks of man will be put to shame, and the pride of men will be made low: and only the Lord will be lifted up in that day.
καὶ ταπεινωθήσεται πᾶς ἄνθρωπος καὶ πεσεῖται ὕψος ἀνθρώπων καὶ ὑψωθήσεται κύριος μόνος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ**
- 18 **Mutta epäjumalat katoavat kaikki tyynni.
And the images will never be seen again.
καὶ τὰ χειροποίητα πάντα κατακρύψουσιν**
- 19 **Silloin mennään kallioliuoliin ja maakuoppiin Herran kauhua ja hänen valtansa kirkkautta pakoon, kun hän nousee maata kauhistuttamaan.
And men will go into cracks of the rocks, and into holes of the earth, for fear of the Lord, and before the glory of his power, when he comes out of his place, shaking the earth with his strength.
εἰσενέγκαντες εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν καὶ εἰς τὰς τρώγλας τῆς γῆς ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὅταν ἀναστῆ θραῦσαι τὴν γῆν**
- 20 **Sinä päivänä ihmiset viskaavat pois myyrille ja yököille hopea- ja kultajumalansa, jotka he ovat tehneet kumarrettaviksensa.
In that day men will put their images of silver and of gold, which they made for worship, in the keeping of the beasts of the dark places;
τῇ γὰρ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκβαλεῖ ἄνθρωπος τὰ βδελύγματα αὐτοῦ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησαν προσκυνεῖν τοῖς ματαίοις καὶ ταῖς νυκτερίσις**
- 21 **Ja he menevät vuorenrotkoihin ja kalliionkoihin Herran kauhua ja hänen valtansa kirkkautta pakoon, kun hän nousee maata kauhistuttamaan.
To take cover in the cracks of the rocks, and in the holes of the hills, for fear of the Lord, and before the glory of his power, when he comes out of his place, shaking the earth with his strength.
τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὰς τρώγλας τῆς στερεᾶς πέτρας καὶ εἰς τὰς σχισμὰς τῶν πετρῶν ἀπὸ προσώπου τοῦ φόβου κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ ὅταν ἀναστῆ θραῦσαι τὴν γῆν**
- 1 **Sillä katso, Herra, Herra Sebaot ottaa pois Jerusalemilta ja Juudalta varan ja turvan, kaiken leivänvaran ja kaiken vedenvaran,
For the Lord, the Lord of armies, is about to take away from Jerusalem and from Judah all their support; their store of bread and of water;
ἰδοὺ δὴ ὁ δεσπότης κύριος σαβαωθ ἀφελεῖ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας καὶ ἀπὸ ἱερουσαλὴμ ἰσχύοντα καὶ ἰσχύουσιν ἰσχὴν ἄρτου καὶ ἰσχὴν ὕδατος**
- 2 **sankarin ja soturin, tuomarin ja profeetan, tietäjän ja vanhimman,
The strong man and the man of war; the judge and the prophet; the man who has knowledge of secret arts, and the man who is wise because of his years;
γίγαντα καὶ ἰσχύοντα καὶ ἄνθρωπον πολεμιστὴν καὶ δικαστὴν καὶ προφήτην καὶ στοχαστὴν καὶ πρεσβύτερον**
- 3 **viidenkymmenenpäämiehen ja arvomiehen, neuvonantajan, taitoniekän ja taikurin.
The captain of fifty, and the man of high position, and the wise guide, and the wonder-worker, and he who makes use of secret powers.
καὶ πεντηκόνταρχον καὶ θαυμαστὸν σύμβουλον καὶ σοφὸν ἀρχιτέκτονα καὶ συνετὸν ἀκροατὴν**
- 4 **Ja minä panen nuorukaiset heille päämiehiksi, ja pahankuriset hallitsevat heitä.
And I will make children their chiefs, and foolish ones will have rule over them.
καὶ ἐπιστήσω νεανίσκους ἀρχοντας αὐτῶν καὶ ἐμπαῖκτα κυριεύσουσιν αὐτῶν**
- 5 **Kansassa sortaa kukin toistaan, jokainen lähimmäistään; nuorukainen rehentelee vanhusta vastaan, halpa-arvoinen arvollista vastaan.
And the people will be crushed, every one by his neighbour; the young will be full of pride against the old, and those of low position will be lifted up against the noble.
καὶ συμπεσεῖται ὁ λαὸς ἄνθρωπος πρὸς ἄνθρωπον καὶ ἄνθρωπος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ προσκόψει τὸ παιδίον πρὸς τὸν πρεσβύτερον ὁ ἄτιμος πρὸς τὸν ἐντιμον**
- 6 **Kun veli tarttuu veljeensä isänsä talossa sanoen: "Sinulla on vielä vaatteet, rupea ruhtinaaksemme ja ota huostaasi tämä raunioläjä",
When one man puts his hand on another in his father's house, and says, You have clothing, be our ruler and be responsible for us in our sad condition:
ὅτι ἐπιλήμψεται ἄνθρωπος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἢ τοῦ οἰκείου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ λέγων ἰμάτιον ἔχεις ἀρχηγὸς ἡμῶν γενεῶν καὶ τὸ βρῶμα τὸ ἐμὸν ὑπὸ σὲ ἔστω**
- 7 **niin tämä sinä päivänä korottaa äänensä sanoen: "Ei minusta ole haavoja sitomaan; ei ole minun talossani leipää, ei vaatetta, älkää panko minua kansan ruhtinaaksi".
Then he will say with an oath, I will not be a helper, for in my house there is no bread or clothing: I will not let you make me a ruler of the people.
καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκ ἔσομαι σου ἀρχηγός οὐ γὰρ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ἄρτος οὐδὲ ἰμάτιον οὐκ ἔσομαι ἀρχηγός τοῦ λαοῦ τούτου**

- 8 Sillä Jerusalem kaatuu ja Juuda kukistuu, koska heidän kielensä ja heidän tekonsa ovat Herraa vastaan ja he uhittelevat hänen kunniansa kasvoja.
For Jerusalem has become feeble, and destruction has come on Judah, because their words and their acts are against the Lord, moving the eyes of his glory to wrath.
ὅτι ἀνεῖται ἱερουσαλὴμ καὶ ἡ ἰουδαία συμπέπτωκεν καὶ αἱ γλῶσσαι αὐτῶν μετὰ ἀνομίας τὰ πρὸς κύριον ἀπειθοῦντες διότι νῦν ἐταπεινώθη ἡ δόξα αὐτῶν
- 9 Heidän kasvojensa hahmo todistaa heitä vastaan; syntinsä he tuovat julki niinkuin sodomalaiset, he eivät niitä salaa. Voi heitä! Itsellensä he pahaa tekevät.
Their respect for a man's position is a witness against them; and their sin is open to the view of all; like that of Sodom, it is not covered. A curse on their soul! for the measure of their sin is full.
καὶ ἡ αἰσχὴν τοῦ προσώπου αὐτῶν ἀντέστη αὐτοῖς τὴν δὲ ἀμαρτίαν αὐτῶν ὡς σοδομῶν ἀνήγγειλαν καὶ ἐνεφάνισαν οὐαὶ τῇ ψυχῇ αὐτῶν διότι βεβούλευνται βουλὴν πονηρὰν καθ' ἑαυτῶν
- 10 Sanokaa hurskaasta, että hänen käy hyvin, sillä he saavat nauttia tekojensa hedelmiä.
Happy is the upright man! for he will have joy of the fruit of his ways.
εἰπόντες δὴσωμεν τὸν δίκαιον ὅτι δύσχρηστος ἡμῖν ἐστὶν τοίνυν τὰ γενήματα τῶν ἔργων αὐτῶν φάγονται
- 11 Voi jumalatonta! Hänen käy pahoin, sillä hänen kättensä teot maksetaan hänelle.
Unhappy is the sinner! for the reward of his evil doings will come on him.
οὐαὶ τῷ ἀνόμῳ πονηρὰ κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ συμβήσεται αὐτῷ
- 12 Minun kansani käskijät ovat lapsia, ja naiset sitä hallitsevat. Kansani, sinun johtajasi ovat eksyttäjiä, he ovat hämmentäneet sinun polkujesi suunnan.
As for my people, their ruler is acting like a child, and those who have authority over them are women. O my people, your guides are the cause of your wandering, turning your footsteps out of the right way.
λαὸς μου οἱ πράκτορες ὑμῶν καλαμῶνται ὑμᾶς καὶ οἱ ἀπαιτοῦντες κυριεύουσιν ὑμῶν λαὸς μου οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς πλανῶσιν ὑμᾶς καὶ τὸν τρίβον τῶν ποδῶν ὑμῶν ταράσσουσιν
- 13 Herra asettuu käymään oikeutta, nousee kansoja tuomitsemaan.
The Lord is ready to take up his cause against his people, and is about to come forward as their judge.
ἀλλὰ νῦν καταστήσεται εἰς κρίσιν κύριος καὶ στήσει εἰς κρίσιν τὸν λαὸν αὐτοῦ
- 14 Herra käy tuomiolle kansansa vanhinten ja sen päämiesten kanssa: Te olette raiskanneet viinitarhan; teidän taloissanne on kurjilta ryöstettyä tavaraa.
The Lord comes to be the judge of their responsible men and of their rulers: it is you who have made waste the vine-garden, and in your houses is the property of the poor which you have taken by force.
αὐτὸς κύριος εἰς κρίσιν ἤξει μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ ὑμεῖς δὲ τί ἐνεπυρίσατε τὸν ἀμπελῶνά μου καὶ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν
- 15 Kuinka saatatte runnella minun kansaani ja ruhjoa kurjien kasvot? sanoo Herra, Herra Sebaot.
By what right are you crushing my people, and putting a bitter yoke on the necks of the poor? This is the word of the Lord, the Lord of armies.
τί ὑμεῖς ἀδικεῖτε τὸν λαὸν μου καὶ τὸ πρόσωπον τῶν πτωχῶν καταισχύνετε
- 16 Ja Herra sanoi: Koska Siionin tyttären korskelleivat, kulkevat kaula kenossa ja silmillään vilkuillen, astua sipsuttelevat ja nilkkarenkaitaan kilistelevät,
Again, the Lord has said, Because the daughters of Zion are full of pride, and go with outstretched necks and wandering eyes, with their foot-chains sounding when they go:
τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὧν ὑψώθησαν αἱ θυγατέρες σιων καὶ ἐπορεύθησαν ὑψηλῶ τραχήλῳ καὶ ἐν νεύμασιν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν ἅμα σύρουσαι τοὺς χιτῶνας καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι
- 17 tekee Herra Siionin tytärten päälaen rupiseksi, ja Herra paljastaa heidän häpynsä.
The Lord will send disease on the heads of the daughters of Zion, and the Lord will let their secret parts be seen.
καὶ ταπεινώσει ὁ θεὸς ἀρχούσας θυγατέρας σιων καὶ κύριος ἀποκαλύψει τὸ σχῆμα αὐτῶν
- 18 Sinä päivänä Herra poistaa koreat nilkkarenkaat, otsanauhat, puolikuukorut,
In that day the Lord will take away the glory of their foot-rings, and their sun-jewels, and their moon-ornaments,
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ἀφελεῖ κύριος τὴν δόξαν τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν καὶ τοὺς κόσμους αὐτῶν καὶ τὰ ἐμπλόκια καὶ τοὺς κοσμήμβους καὶ τοὺς μηνίσκους
- 19 korvarenkaat, rannerenkaat, hunnut,
The ear-rings, and the chains, and the delicate clothing,
καὶ τὸ κάθεμα καὶ τὸν κόσμον τοῦ προσώπου αὐτῶν
- 20 juhlapäähineet, jalkakäädyt, koruvyöt, hajupullot, taikahelyt,
The head-bands, and the arm-chains, and the worked bands, and the perfume-boxes, and the jewels with secret powers,
καὶ τὴν σύνθεσιν τοῦ κόσμου τῆς δόξης καὶ τοὺς χλιδῶνας καὶ τὰ ψέλια καὶ τὸ ἐμπλόκιον καὶ τὰ περιδέξια καὶ τοὺς δακτυλίους καὶ τὰ ἐνώτια

- 21 sormukset, nenärenkaat,
The rings, and the nose-jewels,
και τὰ περιπόρφυρα και τὰ μεσοπόρφυρα
- 22 juhlavaatteet, kaavut, vaipat, kukkarot,
The feast-day dresses, and the robes, and the wide skirts, and the handbags,
και τὰ ἐπιβλήματα τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν και τὰ διαφανῆ λακωνικά
- 23 kuvastimet, aivina-paidat, käärelakit ja päällysharsot.
The looking-glasses, and the fair linen, and the high head-dresses, and the veils.
και τὰ βύσσινα και τὰ ὑακίνθινα και τὰ κόκκινα και τὴν βύσσον σὺν χρυσίῳ και ὑακίνθῳ συγκαθυσμασμένα και θέριστρα κατάκλιτα
- 24 Silloin tulee tuoksun sijaan löyhkä, vyön sijaan nuora, käherretyn tukan sijaan kaljuus, korupuvun sijaan säkkiverho, kauneuden sijaan polttomerkki.
And in the place of sweet spices will be an evil smell, and for a fair band a thick cord; for a well-dressed head there will be the cutting-off of the hair, and for a beautiful robe there will be the clothing of sorrow; the mark of the prisoner in place of the ornaments of the free.
και ἔσται ἀντὶ ὀσμῆς ἡδέας κονιορτός και ἀντὶ ζώνης σχοινίῳ ζώση και ἀντὶ τοῦ κόσμου τῆς κεφαλῆς τοῦ χρυσίου φαλάκρωμα ἕξεις διὰ τὰ ἔργα σου και ἀντὶ τοῦ χιτῶνος τοῦ μεσοπορφύρου περιζώση σάκκων
- 25 Sinun miehesi kaatuvat miekkaan ja sinun sankarisi sotaan.
Your men will be put to the sword, and your men of war will come to destruction in the fight.
και ὁ υἱός σου ὁ κάλλιστος ὃν ἀγαπᾷς μαχαίρᾳ πεσεῖται και οἱ ἰσχύοντες ὑμῶν μαχαίρᾳ πεσοῦνται
- 26 Ja Siionin portit valittavat ja vaikeroivat, ja työtöyhjänä hän istuu maassa.
And in the public places of her towns will be sorrow and weeping; and she will be seated on the earth, waste and uncovered.
και ταπεινωθήσονται και πενήσουσιν αἱ θῆκαι τοῦ κόσμου ὑμῶν και καταλειφθήσῃ μόνη και εἰς τὴν γῆν ἑδαφισθήσῃ
- 1 Sinä päivänä seitsemän naista tarttuu yhteen mieheen sanoen: "Me syömme omaa leipäämme ja vaatetamme itsemme omilla vaatteilla, kunhan vain meidät otetaan sinun nimiisi; poista meidän häpeämme".
And in that day seven women will put their hands on one man, saying, There will be no need for you to give us food or clothing, only let us go under your name, so that our shame may be taken away.
και ἐπιλήμψονται ἑπτὰ γυναῖκες ἀνθρώπου ἑνὸς λέγουσαι τὸν ἄρτον ἡμῶν φαγόμεθα και τὰ ἱμάτια ἡμῶν περιβαλούμεθα πλην τὸ ὄνομα τὸ σὸν κεκλήσθω ἐφ' ἡμᾶς ἄφελε τὸν ὀνειδισμόν ἡμῶν
- 2 Sinä päivänä on Herran vesa oleva Israelin pelastuneille kaunistus ja kunnia ja maan hedelmä heille korkeus ja loisto.
In that day will the young growth of the Lord be beautiful in glory, and the fruit of the earth will be the pride of those who are still living in Israel.
τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἐπιλάμψει ὁ θεὸς ἐν βουλή μετὰ δόξης ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ὑψῶσαι και δοξάσαι τὸ καταλειφθὲν τοῦ ἰσραηλ
- 3 Ja ne, jotka Siionissa ovat säilyneet ja Jerusalemissa jäljelle jääneet, kutsutaan pyhiksi, kaikki, jotka ovat kirjoitetut Jerusalemissa elävien lukuun -
And it will come about that the rest of the living in Zion, and of those who have been kept from destruction in Jerusalem, will be named holy, even everyone who has been recorded for life in Jerusalem:
και ἔσται τὸ ὑπολειφθὲν ἐν σιων και τὸ καταλειφθὲν ἐν ἱερουσαλημ ἅγιοι κληθήσονται πάντες οἱ γραφέντες εἰς ζωὴν ἐν ἱερουσαλημ
- 4 silloin kun Herra on pessyt pois Siionin tytärten saastan ja huuhtonut Jerusalemissa sen verenviat tuomion ja puhdistuksen hengellä.
When Zion has been washed from her sin by the Lord, and Jerusalem made clean from her blood by a judging and a burning wind.
ὅτι ἐκπλυνεῖ κύριος τὸν ῥύπον τῶν υἱῶν και τῶν θυγατέρων σιων και τὸ αἷμα ἐκκαθαριεῖ ἐκ μέσου αὐτῶν ἐν πνεύματι κρίσεως και πνεύματι καύσεως
- 5 Ja Herra luo Siionin vuorelle koko asuinsijansa ylle ja sen juhla-kokousten ylle pilven päivän ajaksi ja savun ynnä tulenliekin hohteen yöksi, sillä kaiken kirkkauden yllä on oleva peite
And over every living-place on Mount Zion, all over all her meetings, the Lord will make a cloud and smoke by day, and the shining of a flaming fire by night, for over all, the glory of the Lord will be a cover and a tent;
και ἤξει και ἔσται πᾶς τόπος τοῦ ὄρους σιων και πάντα τὰ περικύκλω αὐτῆς σκιάσει νεφέλη ἡμέρας και ὡς καπνοῦ και ὡς φωτὸς πυρὸς καιομένου νυκτὸς πάσῃ τῇ δόξῃ σκεπασθήσεται
- 6 ja verho varjoamassa päivän helteeltä sekä turvaamassa ja suojaamassa rajuilmalta ja sateelta.
And a shade in the daytime from the heat, and a safe cover from storm and from rain.
και ἔσται εἰς σκιάν ἀπὸ καύματος και ἐν σκέπῃ και ἐν ἀποκρύφῳ ἀπὸ σκληρότητος και ὑετοῦ

- 1 Minä laulan ystävästäni, laulan rakkaani laulun hänen viinitarhastaan. Ystävälläni oli viinitarha lihavalla vuorenrinteellä.
Let me make a song about my loved one, a song of love for his vine-garden. My loved one had a vine-garden on a fertile hill:
ἦσθε δὴ τῷ ἡγαπημένῳ ἤσμα τοῦ ἀγαπητοῦ τῷ ἀμπελώνι μου ἀμπελὼν ἐγενήθη τῷ ἡγαπημένῳ ἐν κέρατι ἐν τόπῳ πλίονι
- 2 Hän kuokki ja kivesi sen ja istutti siihen jaloja köynnöksiä, rakensi sen keskelle tornin ja hakkasi sinne myös kuurnan. Ja hän odotti sen kasvavan rypäleitä, mutta se kasvoi villimarjoja.
And after working the earth of it with a spade, he took away its stones, and put in it a very special vine; and he put up a watchtower in the middle of it, hollowing out in the rock a place for the grape-crushing; and he was hoping that it would give the best grapes, but it gave common grapes.
καὶ φραγμὸν περιέθηκε καὶ ἐχαράκωσα καὶ ἐφύτευσα ἀμπελὼν σωρηχὴ καὶ ὄκοδόμησα πύργον ἐν μέσῳ αὐτοῦ καὶ προλήνιον ὄρυζα ἐν αὐτῷ καὶ ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν ἐποίησεν δὲ ἀκάνθας
- 3 Ja nyt, te Jerusalemin asukkaat ja Juudan miehet, tuomitkaa minun ja minun viinitarhani välillä.
And now, you people of Jerusalem and you men of Judah, be the judges between me and my vine-garden.
καὶ νῦν ἄνθρωπος τοῦ ἰουδα καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ κρίνατε ἐν ἔμοι καὶ ἀνά μέσον τοῦ ἀμπελώνος μου
- 4 Mitä olisi viinitarhalleni vielä ollut tehtävä, jota en olisi sille tehnyt? Miksi se kasvoi villimarjoja, kun minä odotin sen kasvavan rypäleitä?
Is there anything which might have been done for my vine-garden which I have not done? why then, when I was hoping for the best grapes did it give me common grapes?
τί ποιήσω ἔτι τῷ ἀμπελώνι μου καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτῷ διότι ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι σταφυλὴν ἐποίησεν δὲ ἀκάνθας
- 5 Mutta nyt minä ilmoitan teille, mitä teen viinitarhalleni: minä poistan siitä aidan, niin että se jää hävitettäväksi, särjen siitä muurin, niin että se jää tallattavaksi.
And now, this is what I will do to my vine-garden: I will take away the circle of thorns round it, and it will be burned up; its wall will be broken down and the beasts of the field will go through it;
νῦν δὲ ἀναγγελῶ ὑμῖν τί ποιήσω τῷ ἀμπελώνι μου ἀφελῶ τὸν φραγμὸν αὐτοῦ καὶ ἔσται εἰς διαρπαγὴν καὶ καθελῶ τὸν τοῖχον αὐτοῦ καὶ ἔσται εἰς καταπάτημα
- 6 Minä hävitän sen: ei sitä enää vesota eikä kuokita, vaan se on kasvava ohdaketta ja orjantappuraa, ja minä kiellän pilvet sille vettä satamasta.
And I will make it waste; its branches will not be touched with the knife, or the earth worked with the spade; but blackberries and thorns will come up in it: and I will give orders to the clouds not to send rain on it.
καὶ ἀνήσω τὸν ἀμπελῶνά μου καὶ οὐ μὴ τμηθῆ ἢ οὐδὲ μὴ σκαφῆ καὶ ἀναβήσεται εἰς αὐτὸν ὡς εἰς χέρσον ἄκανθα καὶ ταῖς νεφέλαις ἐντελοῦμαι τοῦ μὴ βρέξει εἰς αὐτὸν ὑετόν
- 7 Sillä Israelin heimo on Herran Sebaotin viinitarha, ja Juudan miehet ovat hänen ilo-istutuksensa. Ja hän odotti oikeutta, mutta katso, tuli oikeuttomuus, ja vanhurskautta, mutta katso, tuli vaikerrus.
For the vine-garden of the Lord of armies is the people of Israel, and the men of Judah are the plant of his delight: and he was looking for upright judging, and there was blood; for righteousness, and there was a cry for help.
ὁ γὰρ ἀμπελὼν κυρίου σαβαωθ οἴκος τοῦ ἰσραὴλ ἐστίν καὶ ἄνθρωπος τοῦ ἰουδα νεόφυτον ἡγαπημένον ἔμεινα τοῦ ποιῆσαι κρίσιν ἐποίησεν δὲ ἀνομίαν καὶ οὐ δικαιοσύνην ἀλλὰ κραυγὴν
- 8 Voi niitä, jotka liittäväät talon taloon, yhdistäväät pellon peltoon, kunnes ei jää enää tilaa ja te yksin asutte maassa!
Cursed are those who are joining house to house, and putting field to field, till there is no more living-space for any but themselves in all the land!
οὐαὶ οἱ συνάπτοντες οἰκίαν πρὸς οἰκίαν καὶ ἀγρὸν πρὸς ἀγρὸν ἐγγιζόντες ἵνα τοῦ πλησίον ἀφελῶνται τι μὴ οἰκήσετε μόνον ἐπὶ τῆς γῆς
- 9 Minun korviini kuului Herran Sebaotin sana: Totisesti, ne monet talot tulevat autioiksi, ne suuret ja kauniit asujattomiksi.
The Lord of armies has said to me secretly, Truly, numbers of great and fair houses will be waste, with no one living in them.
ἠκούσθη γὰρ εἰς τὰ ὄτα κυρίου σαβαωθ ταῦτα ἐὰν γὰρ γένονται οἰκίαι πολλαὶ εἰς ἔρημον ἔσονται μεγάλαι καὶ καλαὶ καὶ οὐκ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐταῖς
- 10 Sillä kymmenen auranalaa viinitarhaa on antava yhden bat-mitan, ja hoomerin kylvö on antava eefan.
For ten fields of vines will only give one measure of wine, and a great amount of seed will only give a small measure of grain.
οὐ γὰρ ἐργῶνται δέκα ζεγὴ βοῶν ποιήσει κέραμιον ἓν καὶ ὁ σπείρων ἀρτάβας ἕξ ποιήσει μέτρα τρία
- 11 Voi niitä, jotka aamuvarhaisesta väkijuoman jäljessä juoksevat ja iltamyöhään viipyvät viinistä hehkuvina!
Cursed are those who get up early in the morning to give themselves up to strong drink; who keep on drinking far into the night till they are heated with wine!
οὐαὶ οἱ ἐγειρόμενοι τὸ πρῶι καὶ τὸ σικερα διώκοντες οἱ μένοντες τὸ ὄψε ὁ γὰρ οἶνος αὐτοὺς συγκαύσει
- 12 Kanteleet, harput, vaskirummut, huilut ja viinit on heillä pidoissansa, mutta Herran tekoja he eivät tarkkaa, eivät näe hänen kättensä töitä.
And corded instruments and wind-instruments and wine are in their feasts: but they give no thought to the work of the Lord, and they are not interested in what his hands are doing.
μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου καὶ τυμπάνων καὶ αὐλῶν τὸν οἶνον πίνουσιν τὰ δὲ ἔργα κυρίου οὐκ ἐμβλέπουσιν καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτοῦ οὐ κατανοοῦσιν

- 13 Sentähden minun kansani siirretään maastansa äkkiarvaamatta, sen ylhäiset kärsivät nälkää, ja sen remuava joukko näantyy janoon.
For this cause my people are taken away as prisoners into strange countries for need of knowledge: and their rulers are wasted for need of food, and their loud-voiced feasters are dry for need of water.
τοίνυν αιχμάλωτος ὁ λαός μου ἐγενήθη διὰ τὸ μὴ εἶδέναι αὐτοὺς τὸν κύριον καὶ πλῆθος ἐγενήθη νεκρῶν διὰ λιμὸν καὶ δίψαν ὕδατος
- 14 Sentähden tuonela levittää kisansa ammolleen, avaa suunsa suunnattomaksi; ja sinne menee sen loisto, sen remuava ja pauhaava joukko, kaikki sen ilonpitäjät.
For this cause the underworld has made wide its throat, opening its mouth without limit: and her glory, and the noise of her masses, and her loud-voiced feasters, will go down into it.
καὶ ἐπλάτυνεν ὁ ᾄδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ διήνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ τοῦ μὴ διαλιπεῖν καὶ καταβήσονται οἱ ἔνδοξοι καὶ οἱ μεγάλοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ λοιμοὶ αὐτῆς
- 15 Silloin ihminen masentuu ja mies painuu maahan, maahan painuvat ylpeitten silmät;
And the poor man's head is bent, and the great man goes down on his face, and the eyes of pride are put to shame:
καὶ ταπεινωθήσεται ἄνθρωπος καὶ ἀτιμασθήσεται ἀνὴρ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ μετέωροι ταπεινωθήσονται
- 16 mutta Herra Sebaot on oleva korkea tuomiossa, pyhä Jumala on oleva pyhä vanhurskaudessa.
But the Lord of armies is lifted up as judge, and the Holy God is seen to be holy in righteousness.
καὶ ὑψωθήσεται κύριος σαβαωθ ἐν κρίματι καὶ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος δοξασθήσεται ἐν δικαιοσύνῃ
- 17 Ja karitsat käyvät siellä niinkuin laitumillansa, ja vieraat syöttävät rikkaitten rauniosijoja.
Then the lambs will get food as in their grass-lands, and the fat cattle will be feasting in the waste places.
καὶ βοσκηθήσονται οἱ διηρπασμένοι ὡς ταῦροι καὶ τὰς ἐρήμους τῶν ἀπειλημμένων ἄρνες φάγονται
- 18 Voi niitä, jotka vetävät perässänsä rangaistusta turhuuden köysillä, synnin palkkaa kuin vaunujen valjailla;
Cursed are those who make use of ox-cords for pulling the evil thing, and the bands of a young ox for their sin!
οὐαὶ οἱ ἐπισπώμενοι τὰς ἀμαρτίας ὡς σχοινίῳ μακρῷ καὶ ὡς ζυγοῦ ἱμάντι δαμάλεως τὰς ἀνομίας
- 19 niitä, jotka sanovat: "Joutukoon pian hänen tekonsa, että me sen näemme; täytytköön ja tapahtukoon Israelin Pyhän aivoitus, että me sen tiedämme!"
Who say, Let him do his work quickly, let him make it sudden, so that we may see it: let the design of the Holy One of Israel come near, so that it may be clear to us.
οἱ λέγοντες τὸ τάχος ἐγγισάτω ἃ ποιήσει ἵνα ἴδωμεν καὶ ἐλθάτω ἡ βουλὴ τοῦ ἁγίου ἰσραηλ ἵνα γινώμεν
- 20 Voi niitä, jotka sanovat pahan hyväksi ja hyvän pahaksi, jotka tekevät pimeyden valkeudeksi ja valkeuden pimeydeksi, jotka tekevät karvaan makeaksi ja makean karvaaksi!
Cursed are those who give the name of good to evil, and of evil to what is good: who make light dark, and dark light: who make bitter sweet, and sweet bitter!
οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πονηρὸν καλὸν καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν οἱ τιθέντες τὸ σκότος φῶς καὶ τὸ φῶς σκότος οἱ τιθέντες τὸ πικρὸν γλυκὸν καὶ τὸ γλυκὸν πικρὸν
- 21 Voi niitä, jotka ovat viisaita omissa silmissään ja ymmärtäväisiä omasta mielestään!
Cursed are those who seem wise to themselves, and who take pride in their knowledge!
οὐαὶ οἱ συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον ἑαυτῶν ἐπιστήμονες
- 22 Voi niitä, jotka ovat urhoja viinin juonnissa ja aimomiehiä väkijuoman sekoittamisessa,
Cursed are those who are strong to take wine, and great in making mixed drinks!
οὐαὶ οἱ ἰσχύοντες ὕμῶν οἱ τὸν οἶνον πίνοντες καὶ οἱ δυνάσται οἱ κεραννύντες τὸ σικερα
- 23 jotka lahjuksesta julistavat syyllisen syyttömäksi ja ottavat oikeuden siltä, joka oikeassa on!
Who for a reward give support to the cause of the sinner, and who take away the righteousness of the upright from him.
οἱ δικαιούντες τὸν ἀσεβῆ ἕνεκεν δώρων καὶ τὸ δίκαιον τοῦ δικαίου αἴροντες
- 24 Sentähden, niinkuin tulen kieli syö oljet ja kuloheinä raukeaa liekkiin, niin heidän juurensa mätänee, ja heidän kukkansa hajoo ilmaan, sillä he ovat ylenkatsonneet Herran Sebaotin lain ja pitäneet pilkkanansa Israelin Pyhän sanaa.
For this cause, as the waste of the grain is burned up by tongues of fire, and as the dry grass goes down before the flame, so their root will be like the dry stems of grain, and their flower will go up in dust: because they have gone against the law of the Lord of armies, and have given no honour to the word of the Holy One of Israel.
διὰ τοῦτο ὃν τρόπον καυθήσεται καλάμη ὑπὸ ἀνθρακος πυρὸς καὶ συκαυθήσεται ὑπὸ φλογὸς ἀνειμένης ἡ ρίζα αὐτῶν ὡς χυοῦς ἔσται καὶ τὸ ἄνθος αὐτῶν ὡς κονιορτὸς ἀναβήσεται οὐ γὰρ ἠθέλησαν τὸν νόμον κυρίου σαβαωθ ἀλλὰ τὸ λόγιον τοῦ ἁγίου ἰσραηλ παρώξυναν

- 25 Sentähden syntyi Herran viha hänen kansaansa kohtaan: hän ojensi kätensä sitä vastaan ja löi sitä, niin että vuoret vapisivat ja heidän raatonsa olivat tunkiona keskellä katuja. Tästä kaikesta ei hänen vihansa asettunut, vaan hänen kätensä on vielä ojennettuna.
For this reason the wrath of the Lord has been burning against his people, and his hand has been stretched out against them in punishment, and the hills were shaking, and their dead bodies were like waste in the open places of the town.
καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος σαβαωθ ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐπέβαλεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς καὶ ἐπάταξεν αὐτούς καὶ παρωξύνθη τὰ ὄρη καὶ ἐγενήθη τὰ θνησιμαῖα αὐτῶν ὡς κοπρία ἐν μέσῳ ὁδοῦ καὶ ἐν πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς ἄλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλῆ
- 26 Ja hän pystyttää viirin kaukaiselle kansalle ja viheltää sen luokseen maan äärestä. Ja katso, se tulee viipymättä, nopeasti.
And he will let a flag be lifted up as a sign to a far-off nation, whistling to them from the ends of the earth: and they will come quickly and suddenly.
τοιγαροῦν ἀρεῖ σύσσημον ἐν τοῖς ἔθνεσιν τοῖς μακρὰν καὶ συριεῖ αὐτοῖς ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς καὶ ἰδοὺ ταχὺ κούφως ἔρχονται
- 27 Ei kukaan heistä väsy eikä kompastu, ei kukaan torku eikä nuku, ei vyö kupeilta aukene, eikä kengänpaula katkea.
There is no weariness among them, and no man is feeble-footed: they come without resting or sleeping, and the cord of their shoes is not broken.
οὐ πεινάσουσιν οὐδὲ κοπιήσουσιν οὐδὲ νυστάξουσιν οὐδὲ κοιμηθήσονται οὐδὲ λύσουσιν τὰς ζώνας αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτῶν οὐδὲ μὴ ῥαγῶσιν οἱ ἱμάντες τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν
- 28 Sen nuolet ovat teroitettut, sen jouset kaikki jännitetyt, sen orhien kaviot ovat kuin pii, ja sen rattaat kuin rajuilma.
Their arrows are sharp, and every bow is bent: the feet of their horses are like rock, and their wheels are like a rushing storm.
ὄν τὰ βέλη ὀξεῖά ἐστιν καὶ τὰ τόξα αὐτῶν ἐντεταμένα οἱ πόδες τῶν ἵππων αὐτῶν ὡς στερεὰ πέτρα ἐλογίσθησαν οἱ τροχοὶ τῶν ἁρμάτων αὐτῶν ὡς καταγίς
- 29 Sen kiljunta on kuin naarasleijonan, se kiljuu kuin nuoret jalopeurat, se ärjyy ja tempaa saaliin ja vie sen pois, eikä pelastajaa ole.
The sound of their armies will be like the voice of a lion, and their war-cry like the noise of young lions: with loud cries they will come down on their food and will take it away safely, and there will be no one to take it out of their hands.
ὁρμῶσιν ὡς λέοντες καὶ παρέστηκαν ὡς σκύμνος λέοντος καὶ ἐπιλήμνεται καὶ βοήσει ὡς θηρίου καὶ ἐκβαλεῖ καὶ οὐκ ἔσται ὁ ρυόμενος αὐτοῦς
- 30 Se ärjyy sille sinä päivänä, niinkuin meri ärjyy. Silloin tähyillään maata, mutta katso, on pimeys, on ahdistus, ja valo on pimennyt sen synkeyteen.
And his voice will be loud over him in that day like the sounding of the sea: and if a man's eyes are turned to the earth, it is all dark and full of trouble; and the light is made dark by thick clouds.
καὶ βοήσει δι' αὐτοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς φωνὴ θαλάσσης κυμαινούσης καὶ ἐμβλέψονται εἰς τὴν γῆν καὶ ἰδοὺ σκότος σκληρὸν ἐν τῇ ἀπορίᾳ αὐτῶν
- 1 Kuningas Ussian kuolinvuotena minä näin Herran istuvan korkealla ja ylhäisellä istuimella, ja hänen vaatteensa liepeet täyttivät tempelin.
In the year of King Uzziah's death I saw the Lord seated in his place, high and lifted up, and the Temple was full of the wide skirts of his robe.
καὶ ἐγένετο τοῦ ἐνιαυτοῦ οὗ ἀπέθανεν οὐζίας ὁ βασιλεὺς εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου καὶ πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ
- 2 Serafit seisovivat hänen ympärillään; kullakin oli kuusi siipeä: kahdella he peittivät kasvonsa, kahdella he peittivät jalkansa, ja kahdella he lensivät.
Over him were the winged ones: every one had six wings; two for covering his face, two for covering his feed, and two for flight.
καὶ σεραφιν εἰστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ ἕξ πτέρυγες τῷ ἐνὶ καὶ ἕξ πτέρυγες τῷ ἐνὶ καὶ ταῖς μὲν δυσὶν κατεκάλυπτον τὸ πρόσωπον καὶ ταῖς δυσὶν κατεκάλυπτον τοὺς πόδας καὶ ταῖς δυσὶν ἐπέταντο
- 3 Ja he huusivat toinen toisellensa ja sanoivat: "Pyhä, pyhä, pyhä Herra Sebaot; kaikki maa on täynnä hänen kunniaansa".
And one said in a loud voice to another, Holy, holy, holy, is the Lord of armies: all the earth is full of his glory.
καὶ ἐκέκραγον ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον καὶ ἔλεγον ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος σαβαωθ πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ
- 4 Ja kynnysten perustukset vapisivat heidän huutonsa äänestä, ja huone täyttyi savulla.
And the bases of the door-pillars were shaking at the sound of his cry, and the house was full of smoke.
καὶ ἐπήρθη τὸ ὑπέρθυρον ἀπὸ τῆς φωνῆς ἧς ἐκέκραγον καὶ ὁ οἶκος ἐπλήσθη καπνοῦ
- 5 Niin minä sanoin: "Voi minua! Minä hukun, sillä minulla on saastaiset huulet, ja minä asun kansan keskellä, jolla on saastaiset huulet; sillä minun silmäni ovat nähneet kuninkaan, Herran Sebaotin."
Then I said, The curse is on me, and my fate is destruction; for I am a man of unclean lips, living among a people of unclean lips; for my eyes have seen the King, the Lord of armies.
καὶ εἶπα ὃ τάλας ἐγὼ ὅτι κατανένγκμαι ὅτι ἄνθρωπος ὢν καὶ ἀκάθαρτα χεῖλῃ ἔχον ἐν μέσῳ λαοῦ ἀκάθαρτα χεῖλῃ ἔχοντος ἐγὼ οἶκὸν καὶ τὸν βασιλέα κύριον σαβαωθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου
- 6 Silloin lensi minun luokseni yksi serafeista, kädessään hehkua kivi, jonka hän oli pihdeillä ottanut alttarilta,
Then a winged one came to me with a burning coal in his hand, which he had taken from off the altar with the fire-spoon.
καὶ ἀπεστάλη πρὸς με ἐν τῶν σεραφιν καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου

- 7 ja kosketti sillä minun suutani sanoen: "Katso, tämä on koskettanut sinun huuliasi; niin on sinun velkasi poistettu ja syntisi sovitettu".
And after touching my mouth with it, he said, See, your lips have been touched with this; and your evil is taken away, and you are made clean from sin.
καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου καὶ εἶπεν ἰδοὺ ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ
- 8 Ja minä kuulin Herran äänen sanovan: "Kenenkä minä lähetän? Kuka menee meidän puolestamme?" Minä sanoin: "Katso, tässä minä olen, lähetä minut".
And the voice of the Lord came to my ears, saying, Whom am I to send, and who will go for us? Then I said, Here am I, send me.
καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς κυρίου λέγοντος τίνα ἀποστείλω καὶ τίς πορεύεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἶπα ἰδοὺ εἰμι ἐγὼ ἀπόστειλὸν με
- 9 Niin hän sanoi: "Mene ja sano tälle kansalle: 'Kuulemalla kuulkaa, älkääkä ymmärtäkö, näkemällä nähkää, älkääkä käsittäkö'.
And he said, Go, and say to this people, You will go on hearing, but learning nothing; you will go on seeing, but without getting wiser.
καὶ εἶπεν πορεύθητι καὶ εἰπὸν τῷ λαῷ τούτῳ ἀκοῆ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε
- 10 Paaduta tämän kansan sydän, koveta sen korvat, sokaise sen silmät, ettei se näkisi silmillään, ei kuulisi korvillaan, ei ymmärtäisi sydämellään eikä kääntyisi ja parannetuksi tulisi."
Make the hearts of this people fat, and let their ears be stopped, and their eyes shut; for fear that they may see with their eyes, and be hearing with their ears, and their heart may become wise, and they may be turned to me and made well.
ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου καὶ τοῖς ὠσίν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμυσαν μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσίν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν καὶ ἰάσομαι αὐτούς
- 11 Mutta minä sanoin: "Kuinka kauaksi aikaa, Herra?" Hän vastasi: "Siihen asti, kunnes kaupungit tulevat autioiksi, asumattomiksi, ja talot tyhjiksi ihmisistä ja pellot on hävitetty erämaaksi;
Then I said, Lord, how long? And he said in answer, Till the towns are waste and unpeopled, and the houses have no men, and the land becomes completely waste, καὶ εἶπα ἕως πότε κύριε καὶ εἶπεν ἕως ἂν ἐρημωθῶσιν πόλεις παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι καὶ οἴκοι παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους καὶ ἡ γῆ καταλειφθήσεται ἐρημος
- 12 kunnes Herra on karkoittanut ihmiset kauas ja suuri autius tullut keskelle maata.
And the Lord has taken men far away, and there are wide waste places in the land.
καὶ μετὰ ταῦτα μακρυνεῖ ὁ θεὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ οἱ καταλειφθέντες πληθυνθήσονται ἐπὶ τῆς γῆς
- 13 Ja jos siellä on jäljellä kymmenes osa, niin hävitetään vielä sekin. Mutta niinkuin tammesta ja rautatammesta jää kaadettaessa kanto, niin siitäkkin: se kanto on pyhä siemen."
And even if there is still a tenth part in it, it will again be burned, like a tree of the woods whose broken end is still in the earth after the tree has been cut down (the holy seed is the broken end).
καὶ ἔτι ἐπ' αὐτῆς ἔστιν τὸ ἐπιδέκατον καὶ πάλιν ἔσται εἰς προνομὴν ὡς τερέβινθος καὶ ὡς βάλανος ὅταν ἐκπέσῃ ἀπὸ τῆς θήκης αὐτῆς
- 1 Aahaan, Jootamin pojan, Ussian pojanpojan, Juudan kuninkaan, aikana lähtivät Resin, Aramin kuningas, ja Pekah, Remaljan poika, Israelin kuningas, sotimaan Jerusalemia vastaan, mutta he eivät voineet valloittaa sitä.
Now it came about in the days of Ahaz, the son of Jotham, the son of Uzziah, king of Judah, that Rezin, the king of Aram, and Pekah, the son of Remaliah, the king of Israel, came up to Jerusalem to make war against it, but were not able to overcome it.
καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις αχαζ τοῦ ἰωθαμ τοῦ υἱοῦ οζίου βασιλέως ἰουδα ἀνέβη ρασσων βασιλεὺς αραμ καὶ φακεε υἱὸς ρομελιου βασιλεὺς ἰσραηλ ἐπὶ ἱερουσαλημ πολεμῆσαι αὐτήν καὶ οὐκ ἦδυνήθησαν πολιορκῆσαι αὐτήν
- 2 Ja kun Daavidin huoneelle ilmoitettiin sanoma: "Aram on leiriytynyt Efraimiin", niin kuninkaan ja hänen kansansa sydän vapisi, niinkuin metsän puut vapisevat tulessa.
And word came to the family of David that Aram had put up its tents in Ephraim. And the king's heart, and the hearts of his people, were moved, like the trees of the wood shaking in the wind.
καὶ ἀνηγγέλη εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ λέγοντες συνεφώνησεν αραμ πρὸς τὸν εφραιμ καὶ ἐξέστη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ὃν τρόπον ὅταν ἐν δρυμῷ ξύλον ὑπὸ πνεύματος σαλευθῇ
- 3 Silloin Herra sanoi Jesajalle: "Mene Aahasta vastaan, sinä ja sinun poikasi Sear-Jaasub, Ylälammikon vesijohdon päähän, Vanuttajankedon tielle,
Then the Lord said to Isaiah, Go out now, you and Shear-jashub, your son, and you will come across Ahaz at the end of the stream flowing from the higher pool, in the highway of the washerman's field;
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἠσαιαν ἔξελθε εἰς συνάντησιν αχαζ σὺ καὶ ὁ καταλειφθεὶς ιασουβ ὁ υἱός σου πρὸς τὴν κολυμβήθραν τῆς ἄνω ὁδοῦ τοῦ ἀγροῦ τοῦ γναφέως
- 4 ja sano hänelle: Ole varuillasi ja pysy rauhallisena, älä pelkää, älköönkä sydämesi säikkykö noita kahta savuavaa kekälempätkää: Resinin ja Aramin ynnä Remaljan pojan vihanvimmaa.
And say to him, Take care and be quiet; have no fear, and do not let your heart be feeble, because of these two ends of smoking fire-wood, because of the bitter wrath of Rezin and Aram, and of the son of Remaliah.
καὶ ἐρεῖς αὐτῷ φύλαξαι καὶ μὴ φοβοῦ μηδὲ ἡ ψυχὴ σου ἀσθνεῖτω ἀπὸ τῶν δύο ξύλων τῶν δαλῶν τῶν καπνιζομένων τούτων ὅταν γὰρ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ μου γένηται πάλιν ἰάσομαι
- 5 Koska Aram, Efraim ja Remaljan poika ovat hankkineet pahaa sinua vastaan sanoen:
Because Aram has made evil designs against you, saying,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ αραμ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ρομελιου ὅτι ἐβουλεύσαντο βουλὴν πονηρὰν περὶ σοῦ λέγοντες

- 6 'Lähtekäämme Juudaa vastaan, täyttäkäämme se kauhulla, vallatkaamme se itsellemme ja asettakaamme sinne kuninkaaksi Taabalin poika',
 Let us go up against Judah, troubling her, and forcing our way into her, and let us put up a king in her, even the son of Tabeel:
 ἀναβησόμεθα εἰς τὴν ἰουδαίαν καὶ συλλαλήσαντες αὐτοῖς ἀποστρέψομεν αὐτοὺς πρὸς ἡμᾶς καὶ βασιλεύσομεν αὐτῆς τὸν υἱὸν ταβηλ.
- 7 niin sanoo Herra, Herra näin: Ei se onnistu, eikä se tapahdu.
 This is the word of the Lord God: This design will not come about or be effected.
 τάδε λέγει κύριος σαβαωθ οὐ μὴ ἐμείνῃ ἡ βουλή αὐτῆ οὐδὲ ἔσται
- 8 Sillä Aramin pää on Damasko, ja Damaskon pää on Resin - mutta kuusikymmentä viisi vuotta vielä, ja Efraim on muserrettu eikä ole enää kansa - ja Efraimin pää on Samaria,
 For the head of Aram is Damascus, and the head of Damascus is Rezin (and in sixty-five years from now Ephraim will be broken, and will no longer be a people):
 ἀλλ' ἡ κεφαλὴ ἀραμ δαμασκός ἀλλ' ἔτι ἐξήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐκλείψει ἡ βασιλεία εφραιμ ἀπὸ λαοῦ
- 9 ja Samarian pää on Remaljan poika. Ellette usko, niin ette kestä."
 And the head of Ephraim is Samaria, and the head of Samaria is Remaliah's son. If you will not have faith, your kingdom will be broken.
 καὶ ἡ κεφαλὴ εφραιμ σομορων καὶ ἡ κεφαλὴ σομορων υἱὸς τοῦ ρομελιου καὶ ἐὰν μὴ πιστεύσητε οὐδὲ μὴ συνήτε
- 10 Ja Herra puhui jälleen Aahaalle sanoen:
 And Isaiah said again to Ahaz,
 καὶ προσέθετο κύριος λαλήσαι τῷ ἀχαζ λέγων
- 11 "Pyydä itsellesi merkki Herralta, Jumalaltasi, pyydä alhaalta syvyydestä taikka ylhäältä korkeudesta".
 Make a request to the Lord your God for a sign, a sign in the deep places of the underworld, or in the high heavens.
 αἰτήσαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ κυρίου θεοῦ σου εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος
- 12 Mutta Aahas vastasi: "En pyydä enkä kiusaa Herraa".
 But Ahaz said, I will not put the Lord to the test by making such a request.
 καὶ εἶπεν ἀχαζ οὐ μὴ αἰτήσω οὐδ' οὐ μὴ πειράσω κύριον
- 13 Siihen hän lausui: "Kuulkaa, te Daavidin suku, eikä se riitä, että te ihmiset väsyttätte, kun vielä minun Jumalanikin itseenne väsyttätte?
 And he said, Give ear now, O family of David: is it not enough that you are driving men to disgust? will you do the same to my God?
 καὶ εἶπεν ἀκούσατε δὴ οἶκος δαυιδ μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις καὶ πῶς κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα
- 14 Sentähden Herra itse antaa teille merkin: Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan ja antaa hänelle nimen Immanuel.
 For this cause the Lord himself will give you a sign; a young woman is now with child, and she will give birth to a son, and she will give him the name Immanuel.
 διὰ τοῦτο δώσει κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται υἱόν καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐμμανουηλ.
- 15 Voita ja hunajaa hän syö siinä iässä, jolloin hän oppii hylkäämään pahan ja valitsemaan hyvän;
 Butter and honey will be his food, when he is old enough to make a decision between evil and good.
 βοῦτυρον καὶ μέλι φάγεται πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προελέσθαι πονηρὰ ἐκλέξεται τὸ ἀγαθόν
- 16 sillä ennenkuin poika on oppinut hylkäämään pahan ja valitsemaan hyvän, tulee autioksi maa, jonka kahta kuningasta sinä kauhistut.
 For before the child is old enough to make a decision between evil and good, the land whose two kings you are now fearing will have become waste.
 διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν ἢ κακὸν ἀπειθεῖ πονηρία τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθὸν καὶ καταλειφθήσεται ἡ γῆ ἣν σὺ φοβῆ ἄπο προσώπου τῶν δύο βασιλέων
- 17 Herra antaa tulla sinulle, sinun kansallesi ja isäsi suvulle ne päivät, joita ei ole ollut siitä asti, kun Efraim luopui Juudasta - antaa tulla Assurin kuninkaan.
 The Lord is about to send on you, and on your people, and on your father's house, such a time of trouble as there has not been from the days of the separating of Ephraim from Judah; even the coming of the king of Assyria.
 ἀλλὰ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς σου ἡμέρας αἰ οὐφω ἦκασιν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀφελῆεν εφραιμ ἀπὸ ἰουδα τὸν βασιλεῖα τῶν ἀσσυρίων
- 18 Ja sinä päivänä Herra viheltää kärpäset Egyptin virtain suulta ja mehiläiset Assurin maasta,
 And it will be in that day that the Lord will make a piping sound for the fly which is in the end of the rivers of Egypt, and for the bee which is in the land of Assyria.
 καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συρτεῖ κύριος μυίας ὁ κυριεῖαι μέρους ποταμοῦ αἰγύπτου καὶ τῇ μελίσση ἣ ἔστιν ἐν χώρα ἀσσυρίων

- 19 ja ne tulevat ja laskeutuvat kaikki vuorenrotkoihin ja kallionkoloihin, kaikkiin orjantappurapensaisiin ja kaikille juottopaikoille.
And they will come, covering all the waste valleys, and the holes of the rocks, and the thorns, and all the watering-places.
καὶ ἐλεύσονται πάντες καὶ ἀναπαύσονται ἐν ταῖς φάραγξι τῆς χώρας καὶ ἐν ταῖς τρώγλαις τῶν πετρῶν καὶ εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς πᾶσαν ῥαγάδα καὶ ἐν παντὶ ξόλω
- 20 Sinä päivänä Herra ajattaa virran tuolta puolen palkatulla partaveitsellä, Assurin kuninkaalla, pään ja häpykarvat; viepä se vielä parrankin.
In that day will the Lord take away the hair of the head and of the feet, as well as the hair of the face, with a blade got for a price from the other side of the River; even with the king of Assyria.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ξυρήσει κύριος τῷ ξυρῷ τῷ μεγάλῳ καὶ μεμεθυμένῳ ὃ ἐστὶν πέραν τοῦ ποταμοῦ βασιλέως ἀσσυρίων τὴν κεφαλὴν καὶ τὰς τρίχας τῶν ποδῶν καὶ τὸν πώγωνα ἀφελεῖ
- 21 Siihen aikaan pitää mies lehmäsen ja pari lammasta,
And it will be in that day that a man will give food to a young cow and two sheep;
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ θρέψει ἄνθρωπος δάμαλιν βοῶν καὶ δύο πρόβατα
- 22 mutta runsaan maidon tulon tähden hän syö voita; sillä voita ja hunajaa syövät kaikki maahan jäljelle jääneet.
And they will give so much milk that he will be able to have butter for his food: for butter and honey will be the food of all who are still living in the land.
καὶ ἔσται ἀπὸ τοῦ πλεῖστον ποιεῖν γάλα βούτυρον καὶ μέλι φάγεται πᾶς ὁ καταλειφθεὶς ἐπὶ τῆς γῆς
- 23 Ja siihen aikaan jokainen paikka, jossa kasvaa tuhat viinipuuta, arvoltaan tuhat hopeasekeliä, joutuu orjantappurain ja ohdakkeiden valtaan.
And it will be in that day that in every place where before there were a thousand vines valued at a thousand shekels of silver, there will be nothing but blackberries and thorns.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ πᾶς τόπος οὗ ἐὰν ὄσιν χίλια ἄμπελοι χίλιων σίκλων εἰς χέρσον ἔσονται καὶ εἰς ἄκανθαν
- 24 Sinne on mentävä nuolet ja jousi mukana, sillä koko maa on pelkkää orjantappuraa ja ohdaketta.
Men will come there with bows and arrows, because all the land will be full of blackberries and thorns.
μετὰ βέλους καὶ τοξείματος εἰσελεύσονται ἐκεῖ ὅτι χέρσος καὶ ἄκανθα ἔσται πᾶσα ἡ γῆ
- 25 Ei yhdellekään niistä vuorista, joita nyt kuokalla kuokitaan, enää mennä orjantappurain ja ohdakkeiden pelosta; ne jäävät härkien laitumeksi ja lammasten tallattavaksi."
And they will send out the oxen and the sheep on all the hills which before were worked with the spade, ... fear of blackberries and thorns.
καὶ πᾶν ὄρος ἀροτριώμενον ἀροτριαθήσεται καὶ οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐκεῖ φόβος ἔσται γὰρ ἀπὸ τῆς χέρσου καὶ ἀκάνθης εἰς βόσκημα προβάτου καὶ εἰς καταπάτημα βοός
- 1 Ja Herra sanoi minulle: "Ota iso taulu ja kirjoita siihen selkeällä kirjoituksella: Maher-Saalal Haas-Bas.
And the Lord said to me, Take a great writing-board, and on it put down in common letters, Maher-shalal-hash-baz;
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με λαβὲ σεαυτῷ τόμον καινοῦ μεγάλου καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι ἀνθρώπου τοῦ ὀξέως προνομῆν ποιῆσαι σκύλων πάρεστιν γάρ
- 2 Ja minä otan itselleni luotettavat todistajat, pappi Uurian ja Sakarjan, Jeberekjan pojan."
And take true witnesses to the writing, Uria the priest, and Zechariah, the son of Jeberechiah.
καὶ μάρτυράς μοι ποιήσον πιστοὺς ἀνθρώπους τὸν ουριαν καὶ τὸν ζαχαριαν υἱὸν βαραχιου
- 3 Sitten minä lähestyin profeetta-vaimoani, ja hän tuli raskaaksi ja synnytti pojan. Niin Herra sanoi minulle: "Pane hänelle nimeksi Maher-Saalal Haas-Bas.
And I went in to my wife, and she became with child, and gave birth to a son. Then the Lord said to me, Give him the name Maher-shalal-hash-baz,
καὶ προσῆλθον πρὸς τὴν προφῆτιν καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν καὶ ἔτεκεν υἱὸν καὶ εἶπεν κύριός μοι κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ταχέως σκύλευσον ὀξέως προνόμευσον
- 4 Sillä ennenkuin poika oppii sanomaan: 'isä' ja 'äiti', viedään Damaskoon tavarat ja Samarian saalis Assurin kuninkaan eteen."
For before the child is able to say, Father, or, Mother, the wealth of Damascus and the goods of Samaria will be taken away by the king of Assyria.
διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον καλεῖν πατέρα ἢ μητέρα λήμψεται δύναμιν δαμασκοῦ καὶ τὰ σκύλα σαμαρείας ἐναντὶ βασιλέως ἀσσυρίων
- 5 Ja Herra puhui jälleen minulle ja sanoi:
And the Lord said again to me,
καὶ προσέθετο κύριος λαλῆσαι μοι ἔτι
- 6 "Koska tämä kansa halveksii Siiloan hiljaa virtaavia vesiä ja iloitsee Resinin ja Remaljan pojan kanssa,
Because this people will have nothing to do with the softly-flowing waters of Shiloah, and have fear of Rezin and Remaliah's son;
διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι τὸν λαὸν τοῦτον τὸ ὕδωρ τοῦ σιλωαμ τὸ πορευόμενον ἡσυχῇ ἀλλὰ βούλεσθαι ἔχειν τὸν ρασσον καὶ τὸν υἱὸν ρομελιου βασιλέα ἐφ' ὑμῶν

- 7 niin katso, sentähden Herra antaa tulla heidän ylitsensä virran vedet, valtavat ja suuret: Assurin kuninkaan ja kaiken hänen kunniansa; se nousee kaikkien uomiensa yli ja menee kaikkien äyräittänsä yli,
For this cause the Lord is sending on them the waters of the River, deep and strong, even the king of Assyria and all his glory: and it will come up through all its streams, overflowing all its edges:
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἀνάγει κύριος ἐφ' ἡμᾶς τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ τὸ ἰσχυρὸν καὶ τὸ πολὺ τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ πᾶσαν φάραγγα ὑμῶν καὶ περιπατήσει ἐπὶ πᾶν τεῖχος ὑμῶν
- 8 ja se tunkeutuu Juudaan, paisuu ja tulvii ja ulottuu kaulaan saakka. Ja levittäen siipensä se täyttää yliyltään sinun maasi, Immanuel."
And it will come on into Judah; rushing on and overflowing, till the waters are up to the neck; *** and his outstretched wings will be covering the land from side to side: for God is with us.
καὶ ἀφελεῖ ἀπὸ τῆς ἰουδαίας ἄνθρωπον ὃς δυνήσεται κεφαλὴν ἄραι ἢ δυνατὸν συντελέσασθαι τι καὶ ἔσται ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὥστε πληρῶσαι τὸ πλάτος τῆς χώρας σου μεθ' ἡμῶν ὁ θεός
- 9 Riehukaa, kansat, kuitenkin kukistutte; kuulkaa, kaikki kaukaiset maat: sonnustautukaa, kuitenkin kukistutte; sonnustautukaa, kuitenkin kukistutte.
Have knowledge, O peoples, and be in fear; give ear, all you far-off parts of the earth:
γνώτε ἔθνη καὶ ἡττάσθε ἐπακούσατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς ἰσχυρότερες ἡττάσθε ἐὰν γὰρ πάλιν ἰσχύσητε πάλιν ἡττηθήσεσθε
- 10 Pitäkää neuvoa: se raukeaa; sopikaa sopimus: ei se pysy. Sillä Jumala on meidän kanssamme.
Let your designs be formed, and they will come to nothing; give your orders, and they will not be effected: for God is with us.
καὶ ἦν ἂν βουλευθήσεθε βουλήν διασκεδάσει κύριος καὶ λόγον ὃν ἐὰν λαλήσητε οὐ μὴ ἐμμείνη ὑμῖν ὅτι μεθ' ἡμῶν κύριος ὁ θεός
- 11 Sillä näin sanoi minulle Herra, kun hänen kätensä valtasi minut ja hän varoitti minua vaeltamasta tämän kansan tietä:
For the Lord, controlling me with a strong hand, gave me orders not to go in the way of this people, saying,
οὕτως λέγει κύριος τῇ ἰσχυρᾷ χειρὶ ἀπειθοῦσιν τῇ πορείᾳ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ τούτου λέγοντες
- 12 "Älkää sanoko salaliitoksi kaikkea, mitä tämä kansa salaliitoksi sanoo; älkää peljätkö, mitä se pelkää, älkääkään kauhistuko.
Do not say, It is holy, about everything of which this people says, It is holy; and do not be in fear of what they go in fear of.
μήποτε εἶπητε σκληρὸν πᾶν γὰρ ὃ ἐὰν εἶπῃ ὁ λαὸς οὗτος σκληρὸν ἔστιν τὸν δὲ φόβον αὐτοῦ οὐ μὴ φοβηθῆτε οὐδὲ μὴ ταραχθῆτε
- 13 Herra Sebaot pitääkään pyhänä, häntä te peljätäkään ja kauhistukaa.
But let the Lord of armies be holy to you, and go in fear of him, giving honour to him.
κύριον αὐτὸν ἁγιάσατε καὶ αὐτὸς ἔσται σου φόβος
- 14 Ja hän on oleva pyhäkkö, hän loukkauskivi ja kompastuksen kallio molemmille Israelin huonekunnille, paula ja ansa Jerusalemin asukkaille.
And he will be for a holy place: but for a stone of falling and a rock of trouble to the two houses of Israel, and to the men of Jerusalem, for a net in which they may be taken.
καὶ ἐὰν ἐπ' αὐτῷ πεποιθὼς ἦς ἔσται σοι εἰς ἁγίασμα καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι συναντήσεσθε αὐτῷ οὐδὲ ὡς πέτρας πτόματι ὃ δὲ οἶκος ἰακωβ ἐν παγίδι καὶ ἐν κουλιάσματι ἐγκαθήμενοι ἐν ἱεροῦ σαλημ
- 15 Monet heistä kompastuvat ja kaatuvat ja ruhjoutuvat, monet kiedotaan ja vangitaan.
And numbers of them, falling on the stone, will be broken, and will be taken in the net.
διὰ τοῦτο ἀδυνατήσουσιν ἐν αὐτοῖς πολλοὶ καὶ πεσοῦνται καὶ συντριβήσονται καὶ ἐγγιούσιν καὶ ἀλώσονται ἄνθρωποι ἐν ἀσφαλείᾳ ὄντες
- 16 Sido todistus talteen, lukitse laki sinetillä minun opetuslapsiini."
Let my teaching be kept secret: and my words be given to my disciples only.
τότε φανεροὶ ἔσονται οἱ σφραγιζόμενοι τὸν νόμον τοῦ μὴ μαθεῖν
- 17 Niin minä odotan Herraa, joka kätkee kasvonsa Jaakobin heimolta, ja panen toivoni häneen.
And I will be waiting for the Lord, whose face is veiled from the house of Jacob, and I will be looking for him.
καὶ ἐρεῖ μενῶ τὸν θεὸν τὸν ἀποστρέψαντα τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ οἴκου ἰακωβ καὶ πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ
- 18 Katso, minä ja lapset, jotka Herra on minulle antanut, me olemme Herran Sebaotin merkkeinä ja ihmeinä Israelissa, hänen, joka asuu Siionin vuorella.
See, I and the children whom the Lord has given me, are for signs and for wonders in Israel from the Lord of armies, whose resting-place is in Mount Zion.
ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδιά ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός καὶ ἔσται εἰς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ παρὰ κυρίου σαβαωθ ὃς κατοικεῖ ἐν τῷ ὄρει σιών

- 19 Ja kun he sanovat teille: "Kysykää vainaja- ja tietäjähengiltä, jotka supisevat ja mumisevat", niin eikö kansa kysyisi Jumalaltansa? Kuolleiltako elävien puolesta?
 And when they say to you, Make request for us to those who have control of spirits, and to those wise in secret arts, who make hollow bird-like sounds; is it not right for a people to make request to their gods, to make request for the living to the dead?
 και ἐὰν εἴπωσιν πρὸς ὑμᾶς ζητήσατε τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας καὶ τοὺς ἐγγαστριμύθους τοὺς κενολογοῦντας οἱ ἐκ τῆς κοιλίας φωνοῦσιν οὐκ ἔθνος πρὸς θεὸν αὐτοῦ τί ἐκζητοῦσιν περὶ τῶν ζῶντων τοὺς νεκροῦς
- 20 "Pysykää laissa ja todistuksessa!" Elleivät he näin sano, ei heillä aamunkoittoa ole.
 Then say to them, Put your faith in the teaching and the witness. ... If they do not say such things. ... For him there is no dawn. ...
 νόμον γὰρ εἰς βοήθειαν ἔδωκεν ἵνα εἴπωσιν οὐχ ὡς τὸ ῥῆμα τοῦτο περὶ οὗ οὐκ ἔστιν δῶρα δοῦναι περὶ αὐτοῦ
- 21 Ja siellä he kuljeskelevat vaivattuina ja nälkäisinä, ja nälissään he vimmastuvat ja kiroavat kuninkaansa ja Jumalansa. He luovat silmänsä korkeuteen,
 And he will go through the land in bitter trouble and in need of food; and when he is unable to get food, he will become angry, cursing his king and his God, and his eyes will be turned to heaven on high;
 καὶ ἦξει ἐφ' ὑμᾶς σκληρὰ λιμός καὶ ἔσται ὡς ἂν πεινάσητε λυπηθήσεσθε καὶ κακῶς ἐρεῖτε τὸν ἄρχοντα καὶ τὰ παταχρα καὶ ἀναβλέψονται εἰς τὸν οὐρανὸν ἄνω
- 22 he katsahtavat maan puoleen, mutta katso: ainoastaan ahdistusta ja pimeyttä; he ovat syösty tuskan synkeyteen ja pimeyteen.
 And he will be looking down on the earth, and there will be trouble and dark clouds, black night where there is no seeing.
 καὶ εἰς τὴν γῆν κάτω ἐμβλέψονται καὶ ἰδοὺ θλίψις καὶ στενοχωρία καὶ σκότος ἀπορία στενὴ καὶ σκότος ὥστε μὴ βλέπειν
- 1 Kansa, joka pimeydessä vaeltaa, näkee suuren valkeuden; jotka asuvat kuoleman varjon maassa, niille loistaa valkeus.
 In earlier times he made the land of Zebulun and the land of Naphtali of small value, but after that he gave it glory, by the way of the sea, on the other side of Jordan, Galilee of the nations.
 ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει ἴδετε φῶς μέγα οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς λάμπει ἐφ' ὑμᾶς
- 2 Sinä lisäät kansan, annat sille suuren ilon; he iloitsevat sinun edessäsi, niinkuin elonaikana iloitaan, niinkuin saaliinjaossa riemuitaan.
 The people who went in the dark have seen a great light, and for those who were living in the land of the deepest night, the light is shining.
 τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ ὁ κατήγαγες ἐν εὐφροσύνῃ σου καὶ εὐφρανθήσονται ἐνώπιόν σου ὡς οἱ εὐφραϊνόμενοι ἐν ἀμῆτῳ καὶ ὃν τρόπον οἱ διαιρούμενοι σκῶλα
- 3 Sillä heidän kuormansa ikeen, heidän olkinsa vitsan ja heidän käskijänsä sauvan sinä särjet niinkuin Midianin päivänä;
 You have made them very glad, increasing their joy. They are glad before you as men are glad in the time of getting in the grain, or when they make division of the goods taken in war.
 διότι ἀφήρηται ὁ ζυγὸς ὁ ἐπ' αὐτῶν κείμενος καὶ ἡ ῥάβδος ἡ ἐπὶ τοῦ τραχήλου αὐτῶν τὴν γὰρ ῥάβδον τῶν ἀπαιτούντων διεσκέδασεν κύριος ὡς τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐπὶ μαδιὰμ
- 4 ja kaikki taistelun pauhussa tallatut sotakengät ja verellä tahratut vaipat poltetaan ja tulella kulutetaan.
 For by your hand the yoke on his neck and the rod on his back, even the rod of his cruel master, have been broken, as in the day of Midian.
 ὅτι πᾶσαν στολὴν ἐπισυνηγμένην δόλω καὶ ἱμάτιον μετὰ καταλλαγῆς ἀποτείσουσιν καὶ θελήσουσιν εἰ ἐγενήθησαν πυρρίκαστοι
- 5 Sillä lapsi on meille syntynyt, poika on meille annettu, jonka hartioilla on herraus, ja hänen nimensä on: Ihmeellinen neuvonantaja, Väkevä Jumala, Iankaikkinen isä, Rauhanruhtinas.
 For every boot of the man of war with his sounding step, and the clothing rolled in blood, will be for burning, food for the fire.
 ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν υἱὸς καὶ ἐδόθη ἡμῖν οὗ ἡ ἀρχὴ ἐγενήθη ἐπὶ τοῦ ὄμου αὐτοῦ καὶ καλεῖται τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεγάλης βουλῆς ἄγγελος ἐγὼ γὰρ ἄξω εἰρήνην ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας εἰρήνην καὶ ὑγίαιαν αὐτῷ
- 6 Herraus on oleva suuri ja rauha loppumaton Daavidin valtaistuimella ja hänen valtakunnallansa; se perustetaan ja vahvistetaan tuomiolla ja vanhurskaudella nyt ja iankaikkisesti. Herran Sebaotin kiivaus on sen tekevä.
 For to us a child has come, to us a son is given; and the government has been placed in his hands; and he has been named Wise Guide, Strong God, Father for ever, Prince of Peace.
 μεγάλη ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ καὶ τῆς εἰρήνης αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ὄριον ἐπὶ τὸν θρόνον δαυὶδ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ κατορθῶσαι αὐτὴν καὶ ἀντιλαβέσθαι αὐτῆς ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίματι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ αἰ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον ὁ ζῆλος κυρίου σαβαωθ ποιήσει ταῦτα
- 7 Herra lähetti sanan Jaakobia vastaan, ja se iski Israeliin,
 Of the increase of his rule and of peace there will be no end, on the seat of David, and in his kingdom; to make it strong, supporting it with wise decision and righteousness, now and for ever. By the fixed purpose of the Lord of armies this will be done.
 θάνατον ἀπέστειλεν κύριος ἐπὶ ἰακωβ καὶ ἦλθεν ἐπὶ ἰσραὴλ
- 8 ja sen sai tuntea koko kansa, Efraim ja Samaritan asukkaat, mutta he sanoivat ylpeydessään ja sydämensä kopeudessa:
 The Lord has sent a word to Jacob, and it has come on Israel;
 καὶ γνώσονται πᾶς ὁ λαὸς τοῦ εφραὶμ καὶ οἱ ἐγκαθήμενοι ἐν σαμαρείᾳ ἐφ' ὕβρει καὶ ὑψηλῇ καρδίᾳ λέγοντες

- 9 "Tiilikivet sortuivat maahan, mutta me rakennamme hakatuista kivistä; metsäviikunapuut lyötiin poikki, mutta me panemme setripuita sijaan".
And all the people will have experience of it, even Ephraim and the men of Samaria, who say in the pride of their uplifted hearts,
πλίνθοι πεπτώκασιν ἀλλὰ δεῦτε λαξεύσωμεν λίθους καὶ ἐκκόψωμεν συκαμίνους καὶ κέδρους καὶ οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς πύργον
- 10 Silloin Herra nostatti sitä vastaan Resinin ahistajat ja kiihoitti sen viholliset,
The bricks have come down, but we will put up buildings of cut stone in their place: the sycamores are cut down, but they will be changed to cedars.
καὶ ῥάξει ὁ θεὸς τοὺς ἐπαιστανόμενους ἐπ' ὄρος σίων ἐπ' αὐτοὺς καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν διασκεδάσει
- 11 aramilaiset edestä ja filistealaiset takaa, ja he söivät Israelia suun täydeltä. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.
For this cause the Lord has made strong the haters of Israel, driving them on to make war against him;
συρίαν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν καὶ τοὺς Ἕλληνας ἀφ' ἡλίου δυσμῶν τοὺς κατεσθίνοντας τὸν Ἰσραὴλ ὅλω τῷ στόματι ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλῆ
- 12 Mutta kansa ei palannut kurittajansa tykö, eivätkä he etsineet Herraa Sebaotia.
Aram on the east, and the Philistines on the west, who have come against Israel with open mouths. For all this his wrath is not turned away, but his hand is stretched out still.
καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἀπεστράφη ἕως ἐπλήγη καὶ τὸν κύριον οὐκ ἐξεζήτησαν
- 13 Sentähden Herra katkaisi Israelilta pään ja hännän, palmunlehvän ja kaislan, yhtenä päivänä.
But the heart of the people was not turned to him who sent punishment on them, and they made no prayer to the Lord of armies.
καὶ ἀφείλεν κύριος ἀπὸ Ἰσραὴλ κεφαλὴν καὶ οὐρανὸν μέγαν καὶ μικρὸν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ
- 14 Vanhin ja arvomies on pää, mutta profeetta, joka valhetta opettaa, on häntä.
For this cause the Lord took away from Israel head and tail, high and low, in one day.
πρεσβύτερον καὶ τοὺς τὰ πρόσωπα θαυμάζοντας αὐτῆ ἢ ἀρχὴ καὶ προφήτην διδάσκοντα ἄνομα οὗτος ἢ οὐρά
- 15 Ja tämän kansan johtajat tulivat eksyttäjiksi, ja johdettavat joutuivat hämminkiin.
The man who is honoured and responsible is the head, and the prophet who gives false teaching is the tail.
καὶ ἔσονται οἱ μακαρίζοντες τὸν λαὸν τοῦτον πλανῶντες καὶ πλανῶσιν ὅπως καταπίωσιν αὐτούς
- 16 Sentähden Herra ei iloitse sen nuorista miehistä eikä armahda sen orpoja ja leskiä, sillä he ovat kaikki jumalattomia ja pahantekijöitä, ja jokainen suu puhuu hulluutta. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.
For the guides of this people are the cause of their wandering from the right way, and those who are guided by them come to destruction.
διὰ τοῦτο ἐπὶ τοὺς νεανίσκους αὐτῶν οὐκ εὐφρανθήσεται ὁ θεὸς καὶ τοὺς ὀρφανοὺς αὐτῶν καὶ τὰς χήρας αὐτῶν οὐκ ἐλεήσει ὅτι πάντες ἄνομοι καὶ πονηροὶ καὶ πᾶν στόμα λαλεῖ ἄδικα ἐπὶ πᾶσιν τοῖς οὗτοι οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλῆ
- 17 Sillä jumalattomuus palaa tulena, kuluttaa orjantappurat ja ohdakkeet ja syyttää sankan metsän, niin että se savuna tupruaa ilmaan.
For this cause the Lord will have no pleasure in their young men, and no pity on their widows and the children without fathers: for they are all haters of God and evil-doers, and foolish words come from every mouth. For all this his wrath is not turned away, but his hand is stretched out still.
καὶ καυθήσεται ὡς πῦρ ἡ ἀνομία καὶ ὡς ἀγρωστὶς ξηρὰ βρωθήσεται ὑπὸ πυρός καὶ καυθήσεται ἐν τοῖς δάσει τοῦ ὄρυμοῦ καὶ συγκαταφέγεται τὰ κύκλω τῶν βουνῶν πάντα
- 18 Herran Sebaotin vihasta maa syttyy palamaan, ja kansa on kuin tulen syötävänä; toinen ei sääli toistansa.
For evil was burning like a fire; the blackberries and thorns were burned up; the thick woods took fire, rolling up in dark clouds of smoke.
διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου συγκεκαυται ἡ γῆ ὅλη καὶ ἔσται ὁ λαὸς ὡς ὑπὸ πυρός κατακακαυμένος ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐλεήσει
- 19 Ahmivat oikealta, mutta on yhä nälkä, syövät vasemmalta, mutta eivät saa kylläänsä; jokainen syö oman käsivartensa lihaa:
The land was dark with the wrath of the Lord of armies: the people were like those who take men's flesh for food.
ἀλλὰ ἐκκλινεῖ εἰς τὰ δεξιὰ ὅτι πεινάσει καὶ φάγεται ἐκ τῶν ἀριστερῶν καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῆ ἄνθρωπος ἔσθων τὰς σάρκας τοῦ βραχίονος αὐτοῦ
- 20 Manasse Efraimia ja Efraim Manassea, molemmat yhdessä käyvä Juudan kimppuun. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.
On the right a man was cutting off bits and was still in need; on the left a man took a meal but had not enough; no man had pity on his brother; every man was making a meal of the flesh of his neighbour.
φάγεται γὰρ μανασση τοῦ εφραιμ καὶ εφραιμ τοῦ μανασση ὅτι ἅμα πολιορκήσουσιν τὸν ἰουδαν ἐπὶ τούτοις πᾶσιν οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλῆ
- 1 Voi niitä, jotka väärää säädöksiä säätävät, jotka turmiollisia tuomioita kirjoittelevat,
Cursed are those who make evil decisions, and the writers who make the records of their cruel acts:
οὐαὶ τοῖς γράφουσιν πονηρίαν γράφοντες γὰρ πονηρίαν γράφουσιν

- 2 väätäöksensä vaivaisten asian ja riistääksensä minun kansani kurjilta oikeuden, että lesket joutuisivat heidän saaliiksensa ja orvot heidän ryöstettäviksensä!
Who do wrong to the poor in their cause, and take away the right of the crushed among my people, so that they may have the property of widows, and get under their power those who have no father.
 ἐκκλίνοντες κρίσιν πτωχῶν ἀρπάζοντες κρίμα πενήτων τοῦ λαοῦ μου ὥστε εἶναι αὐτοῖς χήραν εἰς ἀρπαγὴν καὶ ὄρφανὸν εἰς προνομήν
- 3 Mutta mitä te teette koston päivänä, rajumyrskyssä, joka tulee kaukaa? Kenen turviin pakenette apua saamaan ja minne talletatte tavaranne?
And what will you do in the day of punishment, and in the destruction which is coming from far? to whom will you go for help, and what will become of your glory?
 καὶ τί ποιήσουσιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐπισκοπῆς ἡ γὰρ θλίψις ὑμῖν πόρωθεν ἦξει καὶ πρὸς τίνα καταφεύξεσθε τοῦ βοηθηθῆναι καὶ ποῦ καταλείπετε τὴν δόξαν ὑμῶν
- 4 Ei muuta kuin vaipua vangittujen joukkoon tai kaatua surmattujen sekaan. Kaikesta tästä ei hänen vihansa ole asettunut, ja vielä on hänen kätensä ojennettu.
... For all this his wrath is not turned away, but his hand is stretched out still.
 τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς ἐπαγωγὴν ἐπὶ πᾶσι τούτοις οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς ἀλλ' ἔτι ἡ χεὶρ ὑψηλὴ
- 5 Voi Assuria, joka on minun vihani vitsa ja jolla on kädessään minun suuttumukseni sauva!
Ho! Assyrian, the rod of my wrath, the instrument of my punishment!
 οὐαὶ ἀσσυρίοις ἡ βάβδος τοῦ θυμοῦ μου καὶ ὄργῆς ἐστὶν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν
- 6 Minä lähetän hänet jumalattoman kansakunnan kimppuun, käsken hänet vihastukseni kansaa vastaan saalista saamaan ja ryöstöä ryöstämään ja tallamaan sitä kuin katujen lokaa.
I will send him against a nation of wrongdoers, and against the people of my wrath I will give him orders, to take their wealth in war, crushing them down like the dust in the streets.
 τὴν ὄργῆν μου εἰς ἔθνος ἄνομον ἀποστελῶ καὶ τῷ ἐμῷ λαῷ συντάξω ποιῆσαι σκύλα καὶ προνομήν καὶ καταπατεῖν τὰς πόλεις καὶ θεῖναι αὐτὰς εἰς κονιορτόν
- 7 Mutta hän ei ajattele niin, se ei ole hänen sydämensä aivoitus, vaan hänen sydämensä halu on hävittää ja tuhota kansoja paljon.
But this is not what is in his mind, and this is not his design; but his purpose is destruction, and the cutting off of more and more nations.
 αὐτὸς δὲ οὐχ οὕτως ἐνεθυμήθη καὶ τῇ ψυχῇ οὐχ οὕτως λελόγηται ἀλλὰ ἀπαλλάξει ὁ νοῦς αὐτοῦ καὶ τοῦ ἔθνη ἐξολεθρεῦσαι οὐκ ὀλίγα
- 8 Sillä hän sanoo: "Eivätkö minun päämieheni ole kaikki kuninkaita?
For he says, Are not all my captains kings?
 καὶ ἐὰν εἴπωσιν αὐτῷ σὺ μόνος εἶ ἄρχων
- 9 Eikö käynyt Kalnon niinkuin Karkemiin, eikö Hamatin niinkuin Arpadin ja Samarian niinkuin Damaskon?
Will not the fate of Calno be like that of Carchemish? is not Hamath as Arpad? is not Samaria as Damascus?
 καὶ ἐπεὶ οὐκ ἔλαβον τὴν χώραν τὴν ἐπάνω βαβυλωνός καὶ χαλαννὴ οὗ ὁ πύργος φκοδομήθη καὶ ἔλαβον ἀραβίαν καὶ δαμασκὸν καὶ σαμάρειαν
- 10 Niinkuin minun käteni on saavuttanut epäjumalien valtakunnat, joiden jumalankuvat olivat paremmat kuin Jerusalemin ja Samarian -
As my hand has come on the kingdoms of the images, whose pictured images were more in number than those of Jerusalem and Samaria;
 ὃν τρόπον ταύτας ἔλαβον ἐν τῇ χειρὶ μου καὶ πάσας τὰς ἀρχὰς λήμψομαι ὀλοῦξάτε τὰ γλυπτὰ ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν σαμαρείᾳ
- 11 niin enkö minä tekisi Jerusalemilta ja sen epäjumalankuville, samoin kuin minä tein Samarialle ja sen epäjumalille?"
So, as I have done to Samaria and her images, I will do to Jerusalem and her images.
 ὃν τρόπον γὰρ ἐποίησα σαμαρείᾳ καὶ τοῖς χειροποιήτοις αὐτῆς οὕτως ποιήσω καὶ ἱερουσαλὴμ καὶ τοῖς εἰδώλοις αὐτῆς
- 12 Mutta kun Herra on päättänyt kaiken työnsä Siionin vuorella ja Jerusalemissa, niin minä kostan Assurin kuninkaalle hänen sydämensä ylpeyden hedelmän ja hänen kopeitten silmiensä korskan.
For this cause it will be that, when the purpose of the Lord against Mount Zion and Jerusalem is complete, I will send punishment on the pride of the heart of the king of Assyria, and on the glory of his uplifted eyes.
 καὶ ἔσται ὅταν συντελέσῃ κύριος πάντα ποιῶν ἐν τῷ ὄρει σιών καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἐπάξει ἐπὶ τὸν νοῦν τὸν μέγαν τὸν ἄρχοντα τῶν ἀσσυρίων καὶ ἐπὶ τὸ ὕψος τῆς δόξης τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
- 13 Sillä hän sanoo: "Oman käteni voimalla minä sen tein ja viisaudellani, sillä minä olen ymmärtäväinen. Minä siirsin kansojen rajat ja ryöstin heidän aarteensa ja puskin kumoon kuin härkä valtaistuimella-istujat.
For he has said, By the strength of my hand I have done it, and by my knowledge, for I am wise: and I have taken away the limits of the peoples' lands, and the stores of their wealth have become mine; and I have made towns low in the dust, sending destruction on those living in them;
 εἶπεν γὰρ τῇ ἰσχύϊ ποιήσω καὶ τῇ σοφίᾳ τῆς συνέσεως ἀφελῶ ὄρια ἐθνῶν καὶ τὴν ἰσχὸν αὐτῶν προνομεύσω καὶ σείσω πόλεις κατοικουμένας

- 14 Minun käteni tavoitti kansojen rikkaudet niinkuin linnun pesän; ja niinkuin hyljättyt munat kootaan, niin minä olen koonnut kaikki maat, eikä ketään ollut, joka olisi siipeä räpyttänyt tai nokkaa avannut ja piipittänyt."
 And I have put my hands on the wealth of the peoples, as on the place where a bird has put her eggs; and as a man may take the eggs from which a bird has gone, so I have taken all the earth for myself: and not a wing was moved, and not a mouth gave out a sound.
 και τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ ὡς νοσσιᾶν καὶ ὡς καταλελειμμένα φᾶ ἀρῶ καὶ οὐκ ἔστιν ὃς διαφεύξεται με ἢ ἀντίπη μοι
- 15 Korskeileeko kirves hakkaajaansa vastaan, tai suureteleeko saha heiluttajaansa vastaan? Ikäänkuin vitsa heiluttaisi kohottajaansa ja sauva saisi koholle sen, joka ei ole puuta!
 Will the axe say high-sounding words against him who is using it, or the blade be full of pride against him who is cutting with it? As if a rod had the power of shaking him who is using it, or as if a stick might take up him who is not wood.
 μὴ δοξασθῆσεται ἀξίνη ἄνευ τοῦ κόπτοντος ἐν αὐτῇ ἢ ὑψωθῆσεται πρίων ἄνευ τοῦ ἔλκοντος αὐτόν ὡσαύτως ἐὰν τις ἄρη ῥάβδον ἢ ξύλον
- 16 Sentähden Herra, Herra Sebaot, lähettää hänen lihavuuteensa näivetystaudin, ja hänen kunniansa alle syttyy tuli niinkuin tulipalo.
 For this cause the Lord, the Lord of armies, will make his fat become wasted; and in his inner parts a fire will be lighted like a burning flame.
 και οὐχ οὕτως ἀλλὰ ἀποστελεῖ κύριος σαβαωθ εἰς τὴν σὴν τιμὴν ἀτιμίαν καὶ εἰς τὴν σὴν δόξαν πῦρ καιόμενον καυθήσεται
- 17 Israelin valkeus on tuleva tuleksi ja hänen Pyhänsä liekiksi, joka polttaa ja kuluttaa hänen ohdakkeensa ja orjantappuransa yhtenä päivänä
 And the light of Israel will be for a fire, and his Holy One for a flame: wasting and burning up his thorns in one day.
 και ἔσται τὸ φῶς τοῦ ἰσραηλ εἰς πῦρ καὶ ἁγίασεὶ αὐτόν ἐν πυρὶ καιόμενῳ καὶ φάγεται ὡσεὶ χόρτον τὴν ὕλην τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
- 18 ja hänen metsänsä ja puutarhansa ihanuuden, hamaan luihin ja ytimiin, ja hän tulee riutuvan sairaan kaltaiseksi.
 And he will put an end to the glory of his woods and of his planted fields, soul and body together; and it will be as when a man is wasted by disease.
 ἀποσβεσθήσεται τὰ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ καὶ οἱ δρυμοὶ καὶ καταφάγεται ἀπὸ ψυχῆς ἕως σαρκῶν καὶ ἔσται ὁ φεύγων ὡς ὁ φεύγων ἀπὸ φλογὸς καιομένης
- 19 On helppo lukea ne puut, jotka jäävät hänen metsästänsä jäljelle; poikanen voi ne kirjoittaa muistiin.
 And the rest of the trees of his wood will be small in number, so that a child may put them down in writing.
 και οἱ καταλειφθέντες ἀπ' αὐτῶν ἔσονται ἀριθμὸς καὶ παιδίον γράψει αὐτούς
- 20 Sinä päivänä ei Israelin jäännös eivätkä Jaakobin heimon pelastuneet enää turvaudu lyöjänsä, vaan totuudessa he turvautuvat Herraan, Israelin Pyhään.
 And it will be in that day that the rest of Israel, and those of Jacob who have come safely through these troubles, will no longer go for help to him whose rod was on their back, but their faith will be in the Lord, the Holy One of Israel.
 και ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐκ ἐτι προστεθήσεται τὸ καταλειφθὲν ἰσραηλ καὶ οἱ σωθέντες τοῦ ἰακωβ οὐκ ἐτι μὴ πεποιθότες ὧσιν ἐπὶ τοὺς ἀδικήσαντας αὐτούς ἀλλὰ ἔσονται πεποιθότες ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραηλ τῇ ἀληθείᾳ
- 21 Jäännös palajaa, Jaakobin jäännös, väkevän Jumalan tykö.
 The rest, even the rest of Jacob, will come back to the Strong God.
 και ἔσται τὸ καταλειφθὲν τοῦ ἰακωβ ἐπὶ θεὸν ἰσχύοντα
- 22 Sillä vaikka sinun kansasi, Israel, olisi kuin meren hiekka, on siitä palajava ainoastaan jäännös. Päätetty on hävitys, joka tulee, vanhurskautta tulvillaan.
 For though your people, O Israel, are as the sand of the sea, only a small number will come back: for the destruction is fixed, overflowing in righteousness.
 και ἐὰν γένηται ὁ λαὸς ἰσραηλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης τὸ κατάλειμμα αὐτῶν σωθήσεται λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμων ἐν δικαιοσύνῃ
- 23 Sillä hävityksen ja tuomiopäätöksen panee Herra, Herra Sebaot, toimeen kaikessa maassa.
 For the Lord, the Lord of armies, is about to make destruction complete in all the land.
 ὅτι λόγον συντετημένον ποιήσει ὁ θεὸς ἐν τῇ οἰκουμένῃ ὅλη
- 24 Sentähden sanoo Herra, Herra Sebaot, näin: "Älä pelkää, minun kansani, joka Siionissa asut, Assuria, kun hän sinua vitsalla lyö ja kohottaa sauvansa sinua vastaan Egyptin tavalla.
 For this cause the Lord, the Lord of armies, says, O my people living in Zion, have no fear of the Assyrian, even if his rod comes on your back, and his stick is lifted up as in Egypt.
 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος σαβαωθ μὴ φοβοῦ ὁ λαὸς μου οἱ κατοικοῦντες ἐν σιων ἀπὸ ἀσσυρίων ὅτι ἐν ῥάβδῳ πατάξει σε πληγὴν γὰρ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ τοῦ ἰδεῖν ὁδὸν αἰγύπτου
- 25 Sillä lyhyt hetki vielä, niin suuttumus täyttyy, ja minun vihani kääntyy hävittämään heidät."
 For in a very short time my passion will be over, and my wrath will be turned to their destruction.
 ἔτι γὰρ μικρὸν καὶ παύσεται ἡ ὀργὴ ὁ δὲ θυμὸς μου ἐπὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν

- 26 Ja Herra Sebaot heiluttaa ruoskaa häntä vastaan, niinkuin silloin, kun Midian lyötiin Oorebin kalliolla, ja hänen sauvansa on ojennettuna meren yli, ja hän kohottaa sen niinkuin muinoin Egyptiä vastaan.
And the Lord of armies will be shaking a whip against him, as when he overcame Midian at the rock of Oreb: and his rod will be lifted up against them as it was against the Egyptians.
καὶ ἐπεγερεῖ ὁ θεὸς ἐπ' αὐτοὺς κατὰ τὴν πληγὴν τὴν μαδιαμ ἐν τόπῳ θλίψεως καὶ ὁ θυμὸς αὐτοῦ τῇ ὁδῷ τῇ κατὰ θάλασσαν εἰς τὴν ὁδὸν τὴν κατ' αἴγυπτον
- 27 Sinä päivänä heltiää hänen kuormansa sinun hartioiltasi ja hänen ikeensä sinun niskaltasi, sillä ies särkyy lihavuuden pakosta.
And in that day the weight which he put on your back will be taken away, and his yoke broken from off your neck.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀφαιρεθήσεται ὁ φόβος αὐτοῦ ἀπὸ σοῦ καὶ ὁ ζυγὸς αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὤμου σου καὶ καταφθαρήσεται ὁ ζυγὸς ἀπὸ τῶν ὤμων ὑμῶν
- 28 Hän tulee Aijatiin, kulkee Migronin kautta, jättää kuormastonsa Mikmaaseen;
He has gone up from Pene-Rimmon, he has come to Aiath; he has gone past Migron, at Michmash he puts his forces in order.
ἦξει γὰρ εἰς τὴν πόλιν αγγαὶ καὶ παρελεύσεται εἰς μαγεδῶ καὶ ἐν μαχμας θήσει τὰ σκεύη αὐτοῦ
- 29 he kulkevat solatien poikki: "Geba on yöpaikkamme". Raama vapisee, Saulin Gibeaa pakenee.
They have gone across the mountain; Geba will be our resting-place tonight, they say: Ramah is shaking with fear; Gibeah of Saul has gone in flight.
καὶ παρελεύσεται φάραγγα καὶ ἦξει εἰς αγγαὶ φόβος λήμνεται ραμα πόλιν σαουλ φεύζεται
- 30 Huuda kimakasti, tytär Gallim! Kuuntele, Laisa! Poloinen Anatot!
Give a loud cry, daughter of Gallim; let Laishah give ear; let Anathoth give answer to her.
ἡ θυγάτηρ γαλλιμ ἐπακούσεται λαισα ἐπακούσεται αναθωθ
- 31 Madmena menee pakoon, Geebimin asukkaat saattavat tavaransa turviin.
Madmenah has gone; the men of Gebim are putting their goods in a safe place.
ἐξέστη μαδεβηνα καὶ οἱ κατοικοῦντες γιββιμ παρακαλεῖτε
- 32 Vielä samana päivänä hän pysähtyy Noobiin, hän kohottaa kätensä tytär Siionin vuorta, Jerusalemin kukkulaa, vastaan -
This very day he is stopping at Nob; he is shaking his hand against the mountain of the daughter of Zion, the hill of Jerusalem.
σήμερον ἐν ὁδῷ τοῦ μείναι τῇ χειρὶ παρακαλεῖτε τὸ ὄρος τὴν θυγατέρα σιων καὶ οἱ βουνοὶ οἱ ἐν ἱερουσαλημ
- 33 katso, silloin Herra, Herra Sebaot, katkaisee hänen latvansa kauhistavalla voimalla, vartevat rungot kaadetaan, ja korkeat kukistuvat.
See, the Lord, the Lord of armies, is cutting off his branches with a great noise, and his strong ones are falling and his high ones are coming down.
ἰδοὺ γὰρ ὁ δεσπότης κύριος σαβαωθ συνταράσσει τοὺς ἐνδόξους μετὰ ἰσχύος καὶ οἱ ὑψηλοὶ τῇ ὄβρει συντριβήσονται καὶ οἱ ὑψηλοὶ ταπεινωθήσονται
- 34 Metsän tiheikkö hakataan kirveellä maahan, ja Libanon kaatuu Voimallisen edessä.
And he is cutting down the thick places of the wood with an axe, and Lebanon with its tall trees is coming down.
καὶ πεσοῦνται οἱ ὑψηλοὶ μαχαίρᾳ ὁ δὲ λίβανος σὺν τοῖς ὑψηλοῖς πεσεῖται
- 1 Mutta Iisain kannosta puhkeaa virpi, ja vesa versoo hänen juuristansa.
And there will come a rod out of the broken tree of Jesse, and a branch out of his roots will give fruit.
καὶ ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης ιεσσαὶ καὶ ἄνθος ἐκ τῆς ῥίζης ἀναβήσεται
- 2 Ja hänen päällänsä lepää Herran Henki, viisauden ja ymmärryksen henki, neuvon ja voiman henki, tiedon ja Herran pelon henki.
And the spirit of the Lord will be resting on him, the spirit of wisdom and good sense, the spirit of wise guiding and strength, the spirit of knowledge and of the fear of the Lord;
καὶ ἀναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ θεοῦ πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας
- 3 Hän halajaa Herran pelkoa; ei hän tuomitse silmän näöltä eikä jaa oikeutta korvan kuulolta,
And he will not be guided in his judging by what he sees, or give decisions by the hearing of his ears:
ἐμπλήσει αὐτὸν πνεῦμα φόβου θεοῦ οὐ κατὰ τὴν δόξαν κρινεῖ οὐδὲ κατὰ τὴν λαλιὰν ἐλέγξει
- 4 vaan tuomitsee vaivaiset vanhurskaasti ja jakaa oikein oikeutta maan nöyriille; suunsa sauvalla hän lyö maata, surmaa jumalattomat huultensa henkäyksellä.
But he will do right in the cause of the poor, and give wise decisions for those in the land who are in need; and the rod of his mouth will come down on the cruel, and with the breath of his lips he will put an end to the evil-doer.
ἀλλὰ κρινεῖ ταπεινῶ κρίσιν καὶ ἐλέγξει τοὺς ταπεινοὺς τῆς γῆς καὶ πατάξει γῆν τῷ λόγῳ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ ἐν πνεύματι διὰ χειλέων ἀνελεῖ ἀσεβῆ

- 5 Vanhurskaus on hänen kupeittensa vyö ja totuus hänen lanteittensa side.
And righteousness will be the cord of his robe, and good faith the band round his breast.
καὶ ἔσται δικαιοσύνη ἐξωσμένος τὴν ὄσφον αὐτοῦ καὶ ἀληθεία εἰλημένος τὰς πλευράς
- 6 Silloin susi asuu karitsan kanssa, ja pantteri makaa vohlan vieressä; vasikka ja nuori leijona ja syöttöhärkä ovat yhdessä, ja pieni poikanen niitä paimentaa.
And the wolf will be living with the lamb, and the leopard will take his rest with the young goat; and the lion will take grass for food like the ox; and the young lion will go with the young ones of the herd; and a little child will be their guide.
καὶ συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀρνός καὶ πάρδαλις συναπαύσεται ἐρίφω καὶ μοσχάριον καὶ ταῦρος καὶ λέων ἅμα βοσκηθήσονται καὶ παιδίον μικρὸν ἄξει αὐτούς
- 7 Lehmä ja karhu käyvät lautumella, niiden vasikat ja pennut yhdessä makaavat, ja jalopeura syö rehua kuin raavas.
And the cow and the bear will be friends while their young ones are sleeping together.
καὶ βοῦς καὶ ἄρκος ἅμα βοσκηθήσονται καὶ ἅμα τὰ παιδιά αὐτῶν ἔσονται καὶ λέων καὶ βοῦς ἅμα φάγονται ἄχυρα
- 8 Imeväinen leikittelee kyykäärmeen kololla, ja vieroitettu kurottaa kätensä myrkkyliskon luolaan.
And the child at the breast will be playing by the hole of the snake, and the older child will put his hand on the bright eye of the poison-snake.
καὶ παιδίον νήπιον ἐπὶ τρώγλῃν ἀσπίδων καὶ ἐπὶ κοίτην ἐκγόνων ἀσπίδων τὴν χεῖρα ἐπιβαλεῖ
- 9 Ei missään minun pyhällä vuorellani tehdä pahaa eikä vahinkoa, sillä maa on täynnä Herran tuntemusta, niinkuin vedet peittävät meren.
There will be no cause of pain or destruction in all my holy mountain: for the earth will be full of the knowledge of the Lord as the sea is covered by the waters.
καὶ οὐ μὴ κακοποιήσωσιν οὐδὲ μὴ δύνωνται ἀπολέσαι οὐδένα ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου ὅτι ἐνεπλήσθη ἡ σύμπασα τοῦ γινῶναι τὸν κύριον ὡς ὕδωρ πολὺ κατακαλύψει θαλάσσας
- 10 Sinä päivänä pakanat etsivät Iisain juurta, joka on kansojen lippuna, ja hänen asumuksensa on oleva kunniata täynnä.
And in that day, the eyes of the nations will be turned to the root of Jesse which will be lifted up as the flag of the peoples; and his resting-place will be glory.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡ ρίζα τοῦ ἰεσσαὶ καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν καὶ ἔσται ἡ ἀνάπαυσις αὐτοῦ τιμὴ
- 11 Ja sinä päivänä Herra vielä toisen kerran ojentaa kätensä hankkiakseen itselleen kansansa jäännöksen, joka on jäljellä Assurissa, Egyptissä, Patroksessa, Etiopiassa, Eelamissa, Sinearissa, Hamatissa ja merensaarilla.
And in that day the hand of the Lord will be stretched out the second time to get back the rest of his people, from Assyria, and from Egypt, and from Pathros, and from Cush, and from Elam, and from Shinar, and from Hamath, and from the sea-lands.
καὶ ἔσται τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προσθήσει κύριος τοῦ δεῖξαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ τοῦ ζηλωσαι τὸ καταλειφθὲν ὑπόλοιπον τοῦ λαοῦ ὃ ἂν καταλειφθῇ ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων καὶ ἀπὸ αἰγύπτου καὶ βαβυλωνίας καὶ αἰθιοπίας καὶ ἀπὸ αἰλαμιτῶν καὶ ἀπὸ ἡλίου ἀνατολῶν καὶ ἐξ ἀραβίας
- 12 Hän nostaa viirin pakanakansoille ja kokoaa Israelin karkoitettut miehet; ja Juudan hajoitettut naiset hän kerää maan neljästä äärestä.
And he will put up a flag as a sign to the nations, and he will get together those of Israel who had been sent away, and the wandering ones of Judah, from the four ends of the earth.
καὶ ἀρεῖ σημεῖον εἰς τὰ ἔθνη καὶ συνάξει τοὺς ἀπολομένους ἰσραὴλ καὶ τοὺς διεσπαρμένους τοῦ ἰουδα συνάξει ἐκ τῶν τεσσάρων πετερυγῶν τῆς γῆς
- 13 Silloin katoaa Efraimin kateus, ja Juudan vihat häviävät. Efraim ei kadehdi Juudaa, eikä Juuda vihaa Efraimia.
And the envy of Ephraim will be gone, and those who make trouble for Judah will come to an end: Ephraim will have no more envy of Judah, and there will be an end of Judah's hate for Ephraim.
καὶ ἀφαιρεθήσεται ὁ ζῆλος εφραϊμ καὶ οἱ ἐχθροὶ ἰουδα ἀπολούνται εφραϊμ οὐ ζηλώσει ἰουδαν καὶ ἰουδας οὐ θλίψει εφραϊμ
- 14 Ja he lentävät länteen päin filistealaisten niskaan, yhdessä he ryöstävät Idän miehiä. Edom ja Mooab joutuvat heidän käsiinsä, ammonilaiset heidän alamaisikseen.
And they will be united in attacking the Philistines on the west, and together they will take the goods of the children of the east: their hand will be on Edom and Moab; and the children of Ammon will be under their rule.
καὶ πετασθήσονται ἐν πλοίοις ἀλλοφύλων θάλασσαν ἅμα προνομεύσουσιν καὶ τοὺς ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν καὶ ἰδουμαίαν καὶ ἐπὶ μοαβ πρῶτον τὰς χεῖρας ἐπιβαλοῦσιν οἱ δὲ υἱοὶ ἀμμων πρῶτοι ὑπακοῦσονται
- 15 Ja Herra vihkii tuhon omaksi Egyptin merenlahden ja vihansa hehkussa kohottaa kätensä Eufrat-virtaa vastaan, lyö sen hajalle seitsemäksi puroksi ja tekee sen kengin kuljettavaksi.
And the Lord will make the tongue of the Egyptian sea completely dry; and with his burning wind his hand will be stretched out over the River, and it will be parted into seven streams, so that men may go over it with dry feet.
καὶ ἐρημώσει κύριος τὴν θάλασσαν αἰγύπτου καὶ ἐπιβαλεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν πνεύματι βιαίῳ καὶ πατάξει ἐπὶ τὰ φάραγγας ὥστε διαπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν ὑποδήμασιν
- 16 Siitä tulee valtatie hänen kansansa jäännökselle, joka on jäljellä Assurissa, niinkuin tuli Israelille silloin, kun se Egyptin maasta lähti.
And there will be a highway for the rest of his people from Assyria; as there was for Israel in the day when he came up out of the land of Egypt.
καὶ ἔσται δίοδος τῷ καταλειφθέντι μου λαῷ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ἔσται τῷ ἰσραὴλ ὡς ἡ ἡμέρα ὅτε ἐξῆλθεν ἐκ γῆς αἰγύπτου

- 1 Sinä päivänä sinä sanot: "Minä kiitän sinua, Herra, sillä sinä olit minuun vihastunut, mutta sinun vihasi asettui, ja sinä lohdutit minua.
And in that day you will say I will give praise to you, O Lord; for though you were angry with me, your wrath is turned away, and I am comforted.
καὶ ἔρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εὐλογῆσω σε κύριε διότι ὀργίσθης μοι καὶ ἀπέστρεψας τὸν θυμὸν σου καὶ ἠλέησάς με
- 2 Katso, Jumala on minun pelastukseni; minä olen turvassa enkä pelkää, sillä Herra, Herra on minun väkevyyteni ja ylistysvirtteni, hän tuli minulle pelastukseksi."
See, God is my salvation; I will have faith in the Lord, without fear: for the Lord Jah is my strength and song; and he has become my salvation.
ἰδοὺ ὁ θεὸς μου σωτήρ μου κύριος πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ καὶ σωθήσομαι ἐν αὐτῷ καὶ οὐ φοβηθήσομαι διότι ἡ δόξα μου καὶ ἡ αἰνεσίς μου κύριος καὶ ἐγένετό μοι εἰς σωτηρίαν
- 3 Te saatte ilolla ammentaa vettä pelastuksen lähteistä.
So with joy will you get water out of the springs of salvation.
καὶ ἀντλήσετε ὕδωρ μετ' εὐφροσύνης ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ σωτηρίου
- 4 Ja sinä päivänä te sanotte: "Kiittäkää Herraa, julistakaa hänen nimeänsä, tehkää hänen suuret tekonsa tiettäväksi kansain keskuudessa, tunnustakaa, että hänen nimensä on korkea.
And in that day you will say, Give praise to the Lord, let his name be honoured, give word of his doings among the peoples, say that his name is lifted up.
καὶ ἔρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑμεῖτε κύριον βοᾶτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀναγγεῖλατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν τὰ ἔνδοξα αὐτοῦ μιμηθήσεσθε ὅτι ὑψώθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ
- 5 Veisatkaa ylistystä Herralle, sillä jaloja töitä hän on tehnyt; tulkoot ne tunnetuiksi kaikessa maassa.
Make a song to the Lord; for he has done noble things: give news of them through all the earth.
ὕμνήσατε τὸ ὄνομα κυρίου ὅτι ὑψηλὰ ἐποίησεν ἀναγγεῖλατε ταῦτα ἐν πάσῃ τῇ γῆ
- 6 Huutakaa ja riemuitkaa, Siionin asukkaat, sillä suuri on teidän keskellänne Israelin Pyhä."
Let your voice be sounding in a cry of joy, O daughter of Zion, for great is the Holy One of Israel among you.
ἀγαλλιᾶσθε καὶ εὐφραίνεσθε οἱ κατοικοῦντες σιων ὅτι ὑψώθη ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραὴλ ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 1 Ennustus Baabelista, Jesajan, Aamoksen pojan, näkemä.
The word of the Lord about Babylon which Isaiah, the son of Amoz, saw.
ὄρασις ἦν εἶδεν ἠσαίας υἱὸς αμωζ κατὰ βαβυλῶνος
- 2 Pystyttäkää viiri paljaalle vuoren laelle, korottakaa äänenne heille, viittokaa kädellä heitä menemään sisälle ruhtinasten porteista.
Put up a flag on a clear mountain-top, make a loud outcry to them, give directions with the hand, so that they may go into the doors of the great ones.
ἐπ' ὄρους πεδινοῦ ἄρατε σημεῖον ὑψώσατε τὴν φωνὴν αὐτοῖς μὴ φοβεῖσθε παρακαλεῖτε τῇ χειρὶ ἀνοίξατε οἱ ἄρχοντες
- 3 Minä olen antanut käskyn vihkiytyneilleni ja kutsunut urhoni vihani työhön, ylvääni, riemuitsevaiseni.
I have given orders to my holy ones, I have sent out my men of war, those of mine who take pride in their power, to give effect to my wrath.
ἐγὼ συντάσσω καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς ἡγιασμένοι εἰσὶν καὶ ἐγὼ ἄγω αὐτούς γίγνεται ἐρχονται πληρῶσαι τὸν θυμὸν μου χαίροντες ἅμα καὶ ὑβρίζοντες
- 4 Kuule, vuorilla käy kuin paljon väen pauhina; kuule valtakuntain, kokoontuneitten kansojen kohinaa: Herra Sebaot katsastaa sotajoukkoonsa.
The noise of great numbers in the mountains, like the noise of a strong people! The noise of the kingdoms of the nations meeting together! The Lord of armies is numbering his forces for war.
φωνὴ ἔθνων πολλῶν ἐπὶ τῶν ὄρεων ὁμοία ἔθνων πολλῶν φωνὴ βασιλέων καὶ ἔθνων συνηγμένων κύριος σαβαωθ ἐντέταλται ἔθνει ὀπλομάχῳ
- 5 He tulevat kaukaisesta maasta, taivaan ääristä, Herra ja hänen vihansa aseet, hävittämään kaiken maan.
They come from a far country, from the farthest part of heaven, even the Lord and the instruments of his wrath, with destruction for all the land.
ἐρχεσθαι ἐκ γῆς πόρρωθεν ἀπ' ἄκρου θεμελίου τοῦ οὐρανοῦ κύριος καὶ οἱ ὀπλομάχοι αὐτοῦ τοῦ καταφθεῖραι τὴν οἰκουμένην ὅλην
- 6 Valittakaa, sillä Herran päivä on lähellä, se tulee kuin hävitys Kaikkivaltialta.
Send out a cry of grief; for the day of the Lord is near; it comes as destruction from the Most High.
ὀλολύζετε ἐγγὺς γὰρ ἡ ἡμέρα κυρίου καὶ συντριβὴ παρὰ τοῦ θεοῦ ἦξει
- 7 Sentähden herpoavat kaikki kädet, ja kaikki ihmissydämet raukeavat.
For this cause all hands will be feeble, and every heart of man be turned to water;
διὰ τοῦτο πᾶσα χεὶρ ἐκλυθήσεται καὶ πᾶσα ψυχὴ ἀνθρώπου δειλιάσει
- 8 He peljästyvät, kivut ja tuskat valtaavat heidät, he väantehtivät kuin synnyttäjät, tuijottavat toisiinsa tyrmistyneinä, kasvot tulenkarvaisina.
Their hearts will be full of fear; pains and sorrows will overcome them; they will be in pain like a woman in childbirth; they will be shocked at one another; their faces will be like flames.
καὶ παραχθήσονται οἱ πρέσβεις καὶ ὠδίνες αὐτούς ἐξουσιν ὡς γυναικὸς τικτούσης καὶ συμφοράσουσιν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον καὶ ἐκστήσονται καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῶν ὡς φλόξ μεταβαλοῦσιν

- 9 Katso, Herran päivä tulee, tulee armottomana, tulee kiivaus ja vihan hehku, tekemään autioksi maan ja hävittämään siitä sen syntiset.
See, the day of the Lord is coming, cruel, with wrath and burning passion: to make the land a waste, driving the sinners in it to destruction.
ἰδοὺ γὰρ ἡμέρα κυρίου ἀνίατος ἔρχεται θυμοῦ καὶ ὀργῆς θεῖναι τὴν οἰκουμένην ὅλην ἔρημον καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἀπολέσει ἐξ αὐτῆς
- 10 Sillä taivaan tähdet ja Kalevanmiekat eivät loista valollansa, aurinko on pimeä noustessansa, kuu ei kirkkaana kumota.
For the stars of heaven and its bright armies will not give their light: the sun will be made dark in his journey through the heaven, and the moon will keep back her light.
οἱ γὰρ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ὥριον καὶ πᾶς ὁ κόσμος τοῦ οὐρανοῦ τὸ φῶς οὐ δώσουσιν καὶ σκοτισθήσεται τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φῶς αὐτῆς
- 11 Minä kostan maanpiirille sen pahuuden ja jumalattomille heidän pahat tekonsa; minä lopetan julkeitten kopeuden ja painan maahan väkivaltaisten ylpeyden.
And I will send punishment on the world for its evil, and on the sinners for their wrongdoing; and I will put an end to all pride, and will make low the power of the cruel.
καὶ ἐντελοῦμαι τῇ οἰκουμένῃ ὅλη κακὰ καὶ τοῖς ἀσεβέσιν τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ ἀπολω ὕβριν ἀνόμων καὶ ὕβριν ὑπερηφάνων ταπεινώσω
- 12 Minä teen kuolevaiset harvinaisemmiksi kuin puhdas kulta, ihmiset harvinaisemmiksi kuin Oofirin kulta.
I will make men so small in number, that a man will be harder to get than gold, even the best gold of Ophir.
καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι ἔντιμοι μᾶλλον ἢ τὸ χρυσίον τὸ ἄπυρον καὶ ὁ ἄνθρωπος μᾶλλον ἔντιμος ἔσται ἢ ὁ λίθος ὁ ἐκ σουφίρ
- 13 Sentähden minä järisytän taivaat, ja maa järkkyy paikaltansa Herran Sebaotín kiivaudesta, hänen vihansa hehkun päivänä.
For this cause the heavens will be shaking, and the earth will be moved out of its place, in the wrath of the Lord of armies, and in the day of his burning passion.
ὁ γὰρ οὐρανὸς θυμωθήσεται καὶ ἡ γῆ σεισθήσεται ἐκ τῶν θεμελίων αὐτῆς διὰ θυμὸν ὀργῆς κυρίου σαβαωθ τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἂν ἐπέλθῃ ὁ θυμὸς αὐτοῦ
- 14 Ja niinkuin säilytetyt gasellit ja niinkuin lampaat, joilla ei ole kokoajaa, he kääntyvät kukin kansansa luo, pakenevat kukin omalle maallensa.
And it will be that, like a roe in flight, and like wandering sheep, they will go every man to his people and to his land.
καὶ ἔσονται οἱ καταλελειμμένοι ὡς δορκάδιον φεῦγον καὶ ὡς πρόβατον πλανώμενον καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων ὥστε ἄνθρωπον εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστραφῆναι καὶ ἄνθρωπον εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διωξαι
- 15 Kuka ikinä tavataan, se lävistetään, kuka kiinni joutuu, se miekkaan kaatuu.
Everyone who is overtaken will have a spear put through him, and everyone who goes in flight will be put to the sword.
ὅς γὰρ ἂν ἀλω ἠττηθήσεται καὶ οἵτινες συνηγμένοι εἰσὶν μαχαίρᾳ πεσοῦνται
- 16 Heidän pienet lapsensa murskataan heidän silmänsä edessä, heidän talonsa ryöstetään, ja heidän vaimonsa raiskataan.
Their young children will be broken up before their eyes; their goods will be taken away, and their wives made the property of others.
καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐνώπιον αὐτῶν ῥάξουσιν καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν προνομεύσουσιν καὶ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἔξουσιν
- 17 Katso, minä herätän heitä vastaan meedialaiset, jotka eivät hopeasta huoli eivätkä kullasta välitä.
See, I am driving the Medes against them, who put no value on silver and have no pleasure in gold.
ἰδοὺ ἐπεγείρω ὑμῖν τοὺς μήδους οἱ οὐ λογίζονται ἀργύριον οὐδὲ χρυσίου χρεῖαν ἔχουσιν
- 18 Heidän jousensa kaatavat nuoret miehet; he eivät armahda kohdun hedelmää eivätkä lapsia sääli.
In their hands are bows and spears; they are cruel, violently putting the young men to death, and crushing the young women; they have no pity for children, and no mercy for the fruit of the body.
τοξόματα νεανίσκων συντρίψουσιν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν οὐ μὴ ἐλεήσωσιν οὐδὲ ἐπὶ τοῖς τέκνοις οὐ φείσονται οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
- 19 Ja Baabelin, valtakuntain kaunistuksen, kaldealaisten ylpeyden ja loiston, käy niinkuin Sodoman ja Gomorran, jotka Jumala hävitti.
And Babylon, the glory of kingdoms, the beautiful town which is the pride of the Chaldeans, will be like God's destruction of Sodom and Gomorrah.
καὶ ἔσται βαβυλῶν ἢ καλεῖται ἐνδοξὸς ὑπὸ βασιλείᾳς χαλδαίων ὃν τρόπον κατέστρεψεν ὁ θεὸς σοδομα καὶ γομορρα
- 20 Ei sitä ikinä enää asuta, autioksi jää se polvesta polveen; ei arabialainen sinne telттаansa tee, eivätkä paimenet siellä laumaansa lepuuta.
People will never be living in it again, and it will have no more men from generation to generation: the Arab will not put up his tent there; and those who keep sheep will not make it a resting-place for their flocks.
οὐ κατοικηθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον οὐδὲ μὴ εἰσέλθουσιν εἰς αὐτὴν διὰ πολλῶν γενεῶν οὐδὲ μὴ διέλθουσιν αὐτὴν ἄραβες οὐδὲ ποιμένες οὐ μὴ ἀναπαύσονται ἐν αὐτῇ
- 21 Erämaan eläimet lepäävät siellä, sen huoneet ovat täynnä huuhkajia, kamelikurjet asuvat siellä, ja metsänpeikot siellä hyppelevät.
But the beasts of the waste land will have their holes there; and the houses will be full of crying jackals, and ostriches will have their place there, and evil spirits will be dancing there.
καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ θηρία καὶ ἐμπλησθήσονται αἱ οἰκίαι ἦχον καὶ ἀναπαύσονται ἐκεῖ σειρήνες καὶ δαιμόνια ἐκεῖ ὀρχήσονται

- 22 Sakaalit ulvovat sen palatseissa, aavikkosudet huvilinnoissa. Sen aika on lähellä, tulemaisillaan, ei sen päiviä pidennetä.
And wolves will be answering one another in their towers, and jackals in their houses of pleasure: her time is near, and her days of power will quickly be ended.
καὶ ὄνοκένταυροι ἐκεῖ κατοικήσουσιν καὶ νοσσοποιήσουσιν ἔχῖνοι ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν ταχὺ ἔρχεται καὶ οὐ χρονεῖ
- 1 Sillä Herra armahtaa Jaakobia ja valitsee vielä Israelin ja sijoittaa heidät heidän omaan maahansa; muukalaiset liittyvät heihin ja yhtyvät Jaakobin heimoon.
For the Lord will have mercy on Jacob, and will again make Israel his special people, and will put them in their land; and the man from a strange country will take his place among them and be joined to the family of Jacob.
καὶ ἔλειψαι κύριος τὸν ἰακωβ καὶ ἐκλέξεται ἔτι τὸν ἰσραηλ καὶ ἀναπαύσονται ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ ὁ γιώρας προστεθήσεται πρὸς αὐτούς καὶ προστεθήσεται πρὸς τὸν οἶκον ἰακωβ
- 2 Kansat ottavat heidät ja tuovat heidät heidän kotiinsa, ja Israelin heimo saa heidät Herran maassa omiksensa, orjiksi ja orjattariksi, ja he vangitsevat vangitsijansa ja vallitsevat käskijöitensä.
And the people will take them with them to their place: and the children of Israel will give them a heritage in the Lord's land as men-servants and women-servants, making them prisoners whose prisoners they were; and they will be rulers over their masters.
καὶ λήμψονται αὐτούς ἔθνη καὶ εἰσάξουσιν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν καὶ κατακληρονομήσουσιν καὶ πληθυνθήσονται ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ θεοῦ εἰς δούλους καὶ δούλας καὶ ἔσονται αἰχμάλωτοι οἱ αἰχμάλωτες ὕσαντες αὐτούς καὶ κυριευθήσονται οἱ κυριεύσαντες αὐτῶν
- 3 Ja sinä päivänä, jona Herra päästää sinut rauhaan vaivastasi, tuskastasi ja siitä kovasta työstä, jota sinulla teetettiin,
And it will be, in the day when the Lord gives you rest from your sorrow, and from your trouble, and from the hard yoke which they had put on you,
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναπαύσει σε ὁ θεὸς ἐκ τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ θυμοῦ σου καὶ τῆς δουλείας σου τῆς σκληρᾶς ἧς ἐδούλευσας αὐτοῖς
- 4 sinä virität tämän pilkkalaulun Baabelin kuninkaasta ja sanot: "Kuinka on käskijästä tullut loppu, tullut loppu ahdistuksesta!
That you will take up this bitter song against the king of Babylon, and say, How has the cruel overseer come to an end! He who was lifted up in pride is cut off;
καὶ λήμψη τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυλῶνος καὶ ἐρεῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πῶς ἀναπέπνυται ὁ ἀπαιτῶν καὶ ἀναπέπνυται ὁ ἐπισπουδαστής
- 5 Herra on murtautunut jumalattomien sauvan, valtiaitten vitsan,
The stick of the evil-doers, the rod of the rulers, is broken by the Lord;
συνέτριπεν ὁ θεὸς τὸν ζυγὸν τῶν ἀμαρτωλῶν τὸν ζυγὸν τῶν ἀρχόντων
- 6 joka kiukussa löi kansoja, löi lakkaamatta, joka vihassa vallitsi kansakuntia, vainosi säälimättä.
He whose rod was on the peoples with an unending wrath, ruling the nations in passion, with an uncontrolled rule.
πατάξας ἔθνος θυμῷ πληγῇ ἀνιάτῳ παίων ἔθνος πληγὴν θυμοῦ ἢ οὐκ ἐφείσατο
- 7 Kaikki maa on saanut levon ja rauhan, he puhkeavat riemuun.
All the earth is at rest and is quiet: they are bursting into song.
ἀνεπαύσατο πεποιθώς πᾶσα ἡ γῆ βοᾷ μετ' εὐφροσύνης
- 8 Kypressitkin sinusta iloa pitävät sekä Libanonin setrit: 'Sinun maata mentyäsi ei nouse kukaan meitä hakkaamaan'.
Even the trees of the wood are glad over you, the trees of Lebanon, saying, From the time of your fall no wood-cutter has come up against us with an axe.
καὶ τὰ ξύλα τοῦ λιβάνου εὐφράνθησαν ἐπὶ σοὶ καὶ ἡ κέδρος τοῦ λιβάνου ἀφ' οὗ σὺ κεκοίμησαι οὐκ ἀνέβη ὁ κόπτων ἡμᾶς
- 9 Tuonela tuolla alhaalla liikkuu sinun tähtesi, ottaaksensa sinut vastaan, kun tulet. Se herättää haamut sinun tähtesi, kaikki maan johtomiehet, nostattaa valtaistuimiltansa kaikki kansojen kuninkaat.
The underworld is moved at your coming: the shades of the dead are awake before you, even the strong ones of the earth; all the kings of the world have got up from their seats.
ὁ ᾄδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοὶ συνηγέρθησάν σοι πάντες οἱ γίγαντες οἱ ἄρξαντες τῆς γῆς οἱ ἐγείραντες ἐκ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντας βασιλεῖς ἔθνῶν
- 10 Kaikki he lausuvat ja sanovat sinulle: 'Myös sinä olet riutunut niinkuin mekin, olet tullut meidän kaltaiseksemme'.
They all make answer and say to you, Have you become feeble like us? have you been made even as we are?
πάντες ἀποκριθήσονται καὶ ἐροῦσίν σοι καὶ σὺ ἐάλως ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ἐν ἡμῖν δὲ κατελογίσθης
- 11 Alas tuonelaan on vaipunut sinun komeutesi, sinun harppujesi helinä; sinun allasi ovat vuoteena madot, toukat ovat peittonasi.
Your pride has gone down into the underworld, and the noise of your instruments of music; the worms are under you, and your body is covered with them.
κατέβη δὲ εἰς ᾄδου ἡ δόξα σου ἡ πολλή σου εὐφροσύνη ὑποκάτω σου στρώσουσιν σῆψιν καὶ τὸ κατακάλυμμά σου σκώληξ
- 12 Kuinka olet taivaalta pudonnut, sinä kointähti, aamuruskon poika! Kuinka olet maahan syösty, sinä kansojen kukistaja!
How great is your fall from heaven, O shining one, son of the morning! How are you cut down to the earth, low among the dead bodies!
πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἑωσφόρος ὁ πρωὶ ἀνατέλλον συνετρίβη εἰς τὴν γῆν ὁ ἀποστέλλον πρὸς πάντα τὰ ἔθνη

- 13 Sinä sanoit sydämessäsi: 'Minä nouse taivaaseen, korkeammalle Jumalan tähtiä minä istuimeni korotan ja istun ilmestysvuorelle, pohjimmaiseen Pohjolaan.
For you said in your heart, I will go up to heaven, I will make my seat higher than the stars of God; I will take my place on the mountain of the meeting-place of the gods, in the inmost parts of the north.
σὺ δὲ εἶπας ἐν τῇ διανοίᾳ σου εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ θήσω τὸν θρόνον μου καθὼ ἐν ὄρει ὑψηλῷ ἐπὶ τὰ ὄρη τὰ ὑψηλὰ τὰ πρὸς βορρᾶν
- 14 Minä nouse pilvien kukkuloille, teen itseni Korkeimman vertaiseksi.'
I will go higher than the clouds; I will be like the Most High.
ἀναβήσομαι ἐπάνω τῶν νεφελῶν ἔσομαι ὅμοιος τῷ ὑψίστῳ
- 15 Mutta sinut heitettiin alas tuonelaan, pohjimmaiseen hautaan.
But you will come down to the underworld, even to its inmost parts.
νῦν δὲ εἰς ᾗδου καταβήσῃ καὶ εἰς τὰ θεμέλια τῆς γῆς
- 16 Jotka sinut näkevät, ne katsovat pitkään, tarkastavat sinua: 'Onko tämä se mies, joka järisytti maan, järkytti valtakunnat,
Those who see you will be looking on you with care, they will be in deep thought, saying, Is this the troubler of the earth, the shaker of kingdoms?
οἱ ἰδόντες σε θαυμάσουσιν ἐπὶ σοὶ καὶ ἐροῦσιν οὗτος ὁ ἄνθρωπος ὁ παροξύνων τὴν γῆν σείων βασιλεῖς
- 17 joka teki maanpiirin erämaaksi ja hävitti sen kaupungit, joka ei päästänyt vankeja kotiin?'
Who made the world a waste, overturning its towns; who did not let his prisoners loose from the prison-house.
ὁ θεὸς τὴν οἰκουμένην ὅλην ἔρημον καὶ τὰς πόλεις καθείλεν τοὺς ἐν ἐπαγωγῇ οὐκ ἔλυσεν
- 18 Kansojen kuninkaat kaikki lepäävät kunniaassa, kukin kammiossansa.
All the kings of the earth are at rest in glory, every man in his house,
πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἔθνων ἐκοιμήθησαν ἐν τιμῇ ἄνθρωπος ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
- 19 Mutta sinä olet kaukana haudastasi, poisvaskattuna niinkuin hylkyvesa, olet peittynyt surmattujen, miekalla lävistettyjen, kiviseen kuoppaan suistuneitten alle, olet kuin tallattu raato.
But you, like a birth before its time, are stretched out with no resting-place in the earth; clothed with the bodies of the dead who have been put to the sword, who go down to the lowest parts of the underworld; a dead body, crushed under foot.
σὺ δὲ ῥιφήσῃ ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς νεκρὸς ἐβδελυγμένος μετὰ πολλῶν τεθνηκότων ἐκκεκεντημένων μαχαίραις καταβαινόντων εἰς ᾗδου ὃν τρόπον ἱμάτιον ἐν αἵματι πεφυρμένον οὐκ ἔσται καθαρὸν
- 20 Et sinä saa yhtyä heidän kanssaan haudassa, sillä sinä olet maasi hävittänyt, kansasi tappanut. Ei ikinä enää mainita pahantekijäin sukua.
As for your fathers, you will not be united with them in their resting-place, because you have been the cause of destruction to your land, and of death to your people; the seed of the evil-doer will have no place in the memory of man.
οὕτως οὐδὲ σὺ ἔσῃ καθαρὸς διότι τὴν γῆν μου ἀπόλεσας καὶ τὸν λαόν μου ἀπέκτεινας οὐ μὴ μείνης εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον σπέρμα πονηρὸν
- 21 Laittakaa hänen lapsillensa verilöyly heidän isiensä pahain tekojen tähden, etteivät he nousisi ottamaan omaksensa maata ja täyttäisi maanpiiriä kaupungeilla."
Make ready a place of death for his children, because of the evil-doing of their father; so that they may not come up and take the earth for their heritage, covering the face of the world with waste places.
ἐτοίμασον τὰ τέκνα σου σφαγῆναι ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ πατρὸς σου ἵνα μὴ ἀναστῶσιν καὶ τὴν γῆν κληρονομήσωσιν καὶ ἐμπλήσωσιν τὴν γῆν πόλεων
- 22 Minä nouse heitä vastaan, sanoo Herra Sebaot, ja hävitän Baabelilta nimen ja jäännöksen, suvun ja jälkeläiset, sanoo Herra.
For I will come up against them, says the Lord of armies, cutting off from Babylon name and offspring, son and son's son, says the Lord.
καὶ ἐπαναστήσομαι αὐτοῖς λέγει κύριος σαβαωθ καὶ ἀπολώ αὐτῶν ὄνομα καὶ κατάλειμμα καὶ σπέρμα τάδε λέγει κύριος
- 23 Minä teen sen tuonenkurkien perinnöksi ja vesirämeeksi, minä lakaisen sen pois hävityksen luudalla, sanoo Herra Sebaot.
And I will make you a heritage for the hedgehog, and pools of water: and I will go through it with the brush of destruction, says the Lord of armies.
καὶ θήσω τὴν βαβυλωνίαν ἔρημον ὥστε κατοικεῖν ἔχινους καὶ ἔσται εἰς οὐδὲν καὶ θήσω αὐτὴν πηλοῦ βάραθρον εἰς ἀπόλειαν
- 24 Herra Sebaot on vannonut sanoen: Totisesti, mitä minä olen ajatellut, se tapahtuu, mitä minä olen päättänyt, se toteutuu:
The Lord has taken an oath, saying, My design will certainly come about, and my purpose will be effected:
τάδε λέγει κύριος σαβαωθ ὃν τρόπον εἴρηκα οὕτως ἔσται καὶ ὃν τρόπον βεβούλευμαι οὕτως μενεῖ

- 25 minä muserran Assurin maassani ja tallaan hänet vuorillani, niin että hänen ikeensä heltiää heidän päältään ja hänen kuormansa heltiää heidän hartioiltansa.
To let the Assyrian be broken in my land, and crushed under foot on my mountains: there will his yoke be taken away from them, and his rule over them come to an end.
τοῦ ἀπολέσαι τοὺς ἀσσυρίους ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἐμῆς καὶ ἀπὸ τῶν ὄρεόν μου καὶ ἔσονται εἰς καταπάτημα καὶ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῶν ὁ ζυγὸς αὐτῶν καὶ τὸ κῶδος αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὤμων ἀφαιρεθήσεται
- 26 Tämä on päätös, päätetty kaikesta maasta, tämä on käsi, ojennettu kaikkien kansojen yli.
This is the purpose for all the earth: and this is the hand stretched out over all nations.
αὕτη ἡ βουλή ἦν βεβούλευται κύριος ἐπὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ αὕτη ἡ χεὶρ ἡ ὕψηλὴ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τῆς οἰκουμένης
- 27 Sillä Herra Sebaot on päättänyt, - kuka sen tyhjäksi tekee? Hänen kätensä on ojennettu, - kuka sen torjuu?
For it is the purpose of the Lord of armies, and who will make it of no effect? when his hand is stretched out, by whom may it be turned back?
ἂ γὰρ ὁ θεὸς ὁ ἅγιος βεβούλευται τίς διασκεδάσει καὶ τὴν χεῖρα τὴν ὕψηλὴν τίς ἀποστρέψει
- 28 Kuningas Aahaan kuolinvuotena tuli tämä ennustus:
In the year of the death of King Ahaz this word came to the prophet:
τοῦ ἔτους οὗ ἀπέθανεν αχαζ ὁ βασιλεὺς ἐγενήθη τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 29 Älä iloitse, Filistea kaikkinesi, siitä että sauva, joka sinua löi, on murtunut. Sillä käärmeen juuresta kasvaa myrkkylisko, ja sen hedelmä on lentävä käärme.
Be not glad, O Philistia, all of you, because the rod which was on you is broken: for out of the snake's root will come a poison-snake, and its fruit will be a winged poison-snake.
μὴ εὐφρανθεῖτε πάντες οἱ ἀλλόφυλοι συνετρίβη γὰρ ὁ ζυγὸς τοῦ παίοντος ὑμᾶς ἐκ γὰρ σπέρματος ὄφειν ἐξελεύσεται ἔκγονα ἀσπίδων καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν ἐξελεύσονται ὄφεις πετόμενοι
- 30 Vaivaisista kurjimmat löytävät laitumen, ja köyhät saavat turvassa levätä, mutta sinun juuresi minä tapan nälkään, ja sinun jäännöksesi surmataan.
And the poorest of the land will have food, and those in need will be given a safe resting-place: but your seed will come to an end for need of food, and the rest of you will be put to the sword.
καὶ βοσκηθήσονται πτωχοὶ δι' αὐτοῦ πτωχοὶ δὲ ἄνδρες ἐπ' εἰρήνης ἀναπαύσονται ἀνελεῖ δὲ λιμῶ τὸ σπέρμα σου καὶ τὸ κατάλειμμά σου ἀνελεῖ
- 31 Valita, portti, huuda, kaupunki; menehdy pelkoon, Filistea kaikkinesi, sillä pohjoisesta tulee savu; eikä yksikään erkane vihollisen riveistä.
Send out a cry, O door! Make sounds of sorrow, O town! All your land has come to nothing, O Philistia; for there comes a smoke out of the north, and everyone keeps his place in the line.
ὀλολύζετε πύλα πόλεων κερκαγέτωσαν πόλεις τεταραγμένοι οἱ ἀλλόφυλοι πάντες ὅτι καπνὸς ἀπὸ βορρᾶ ἔρχεται καὶ οὐκ ἔστιν τοῦ εἶναι
- 32 Ja mitä vastataan pakanakansan sanansaattajille? "Herra on perustanut Sionin, ja hänen kansansa kurjat saavat siinä turvan".
What answer, then, will my people give to the representatives of the nation? That the Lord is the builder of Zion, and she will be a safe place for the poor of his people.
καὶ τί ἀποκριθήσονται βασιλεῖς ἐθνῶν ὅτι κύριος ἐθεμελίωσεν σιών καὶ δι' αὐτοῦ σωθήσονται οἱ ταπεινοὶ τοῦ λαοῦ
- 1 Ennustus Mooabista. Hävityksen yönä tuhoutuu Aar-Mooab; hävityksen yönä tuhoutuu Kiir-Mooab.
The word about Moab. For in a night Ar of Moab has become waste, and is seen no longer; for in a night Kir of Moab has become waste, and is seen no longer.
τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ τῆς μοαβίτιδος νυκτὸς ἀπολείται ἡ μοαβίτις νυκτὸς γὰρ ἀπολείται τὸ τεῖχος τῆς μοαβίτιδος
- 2 Bait ja Diibon nousevat uhrinkukuloille itkemään, Nebolla ja Meedebassa Mooab valittaa; kaikki päät ovat paljaisi ajellut, kaikki parrat ovat leikatut.
The daughter of Dibon has gone up to the high places, weeping; Moab is sounding her cry of sorrow over Nebo, and over Medeba: everywhere the hair of the head and of the face is cut off.
λυπεῖσθε ἐφ' ἑαυτοῖς ἀπολείται γὰρ καὶ δηβὼν οὗ ὁ βωμὸς ὑμῶν ἐκεῖ ἀναβήσεσθε κλαίειν ἐπὶ ναβὰν τῆς μοαβίτιδος ὀλολύζετε ἐπὶ πάσης κεφαλῆς φαλάκρωμα πάντες βραχίονες κατατετημημένοι
- 3 Kaduilla he kääriytyvät säkkeihin, katoilla ja toreilla kaikki valittavat, menehtyvät itkuun.
In their streets they are covering themselves with haircloth: on the tops of their houses, and in their public places, there is crying and bitter weeping.
ἐν ταῖς πλατείαις αὐτῆς περιζώσασθε σάκκους καὶ κόπτεσθε ἐπὶ τῶν δωματίων αὐτῆς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις αὐτῆς πάντες ὀλολύζετε μετὰ κλαυθμοῦ
- 4 Hesbon ja Elale huutavat; Jahaaseen asti kuuluu niiden parku. Sentähden Mooabin varustetut miehet vaikeroivat, sen sielu vapisee.
Heshbon is crying out, and Elealeh; their voice is sounding even to Jahaz: for this cause the heart of Moab is shaking; his soul is shaking with fear.
ὅτι κέκραγεν εσεβὼν καὶ ελεαλη ἕως ιασσα ἠκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῶν διὰ τοῦτο ἡ ὄσφὺς τῆς μοαβίτιδος βοᾷ ἡ ψυχὴ αὐτῆς γνώσεται
- 5 Minun sydämeni huutaa Mooabin tähden; sen pakolaisia on aina Sooriin, aina Eglat-Selisijjaan asti. Luuhitin solatietä he nousevat itkien, Hooronaimin tiellä he puhkeavat parkuun hävityksen tähden.
My heart is crying out for Moab; her people go in flight to Zoar, and to Eglath-shelishiyah: for they go up with weeping by the slope of Luhith; on the way to Horonaim they send up a cry of destruction.
ἡ καρδία τῆς μοαβίτιδος βοᾷ ἐν αὐτῇ ἕως σηγὼρ δάμαλις γὰρ ἔστιν τριετής ἐπὶ δὲ τῆς ἀναβάσεως τῆς λουιθ πρὸς σὲ κλαίοντες ἀναβήσονται τῇ ὁδῷ αρωνιμ βοᾷ σύντριμμα καὶ σεισμός

- 6 Nimrimin vedet ehtyvät erämaaksi, heinä kuivuu, ruoho lakastuu, vihantaa ei ole.
The waters of Nimrim will become dry: for the grass is burned up, the young grass is coming to an end, every green thing is dead.
τὸ ὕδωρ τῆς νεμμῖμ ἔρημον ἔσται καὶ ὁ χόρτος αὐτῆς ἐκλείψει χόρτος γὰρ χλωρὸς οὐκ ἔσται
- 7 Sentähden he kantavat hankkimansa säästön ja tallettamansa tavaran Pajupuron yli.
For this cause they will take away their wealth, and the stores they have got together, over the stream of the water-plants.
μὴ καὶ οὕτως μέλλει σωθῆναι ἐπάξω γὰρ ἐπὶ τὴν φάραγγα ἄραβας καὶ λήμψονται αὐτὴν
- 8 Parku kiertää Mooabin rajoja, valitus kuuluu Eglaimiin asti, valitus Beer-Eelimiin asti.
For the cry has gone round the limits of Moab; as far as to Eglaim and Beer-elim.
συνῆψεν γὰρ ἡ βοή τὸ ὄριον τῆς μοαβίτιδος τῆς αγαλλίμ καὶ ὀλολυγμὸς αὐτῆς ἕως τοῦ φρέατος τοῦ αιλίμ
- 9 Sillä Diimonin vedet ovat verta täynnä, ja vielä muutakin minä tuotan Diimonille: leijonan Mooabin pelastettujen ja maahan jääneitten kimppuun.
For the waters of Dimon are full of blood: and I'm sending even more on Moab, a lion on those of Moab who go in flight, and on the rest of the land.
τὸ δὲ ὕδωρ τὸ ρεμμων πλησθήσεται αἵματος ἐπάξω γὰρ ἐπὶ ρεμμων ἄραβας καὶ ἄρῶ τὸ σπέρμα μοαβ καὶ αριηλ καὶ τὸ κατάλοιπον ἀδαμα
- 1 "Lähetäkää maanhallitsijalle tulevat lampaat Selasta erämaan kautta tytär Siionin vuorelle."
And they will send ... to the mountain of the daughter of Zion.
ἀποστελῶ ὡς ἐρπετὰ ἐπὶ τὴν γῆν μὴ πέτρα ἔρημὸς ἔστιν τὸ ὄρος σιων
- 2 Ja niinkuin pakenevat linnut, säikytetty pesue, ovat Mooabin tyttäret Arnonin kahlauspaikoilla.
For the daughters of Moab will be like wandering birds, like a place from which the young birds have gone in flight, at the ways across the Arnon.
ἔση γὰρ ὡς πετεινοῦ ἀνιπταμένου νεοσσὸς ἀφηρημένος θύγατερ μοαβ ἔπειτα δὲ αρνων
- 3 "Anna neuvo, käy välittämään, tee varjosi yön kaltaiseksi keskellä päivää, kätke karkoitettut, älä ilmaise pakenevia.
Give wise directions, make a decision; let your shade be as night in full day: keep safe those who are in flight; do not give up the wandering ones.
πλειονα βουλευου ποιειτε σκεπην πένθους αὐτῆ διὰ παντός ἐν μεσημβρινῇ σκοτιά φεύγουσιν ἐξέστησαν μὴ ἀπαχθῆς
- 4 Salli minun karkoitettujeni asua tykönäsi, ole Mooabille suojana hävittäjää vastaan. Sillä sortajalle tulee loppu, hävitys lakkaa, ja polkija on maasta poissa;
Let those who have been forced out of Moab have a resting-place with you; be a cover to them from him who is making waste their land: till the cruel ones are cut off, and wasting has come to an end, and those who take pleasure in crushing the poor are gone from the land.
παρρικησουσίν σοι οἱ φυγάδες μοαβ ἔσονται σκέπη ὑμῖν ἀπὸ προσώπου διώκοντος ὅτι ἦρθη ἡ συμμαχία σου καὶ ὁ ἄρχων ἀπόλετο ὁ καταπατῶν ἐπὶ τῆς γῆς
- 5 ja valtaistuin vahvistetaan laupeudella, ja sillä istuu vakaasti Daavidin majassa tuomari, joka harrastaa oikeutta ja vanhurskautta ahkeroitsee."
Then a king's seat will be based on mercy, and one will be seated on it in the tent of David for ever; judging uprightly, and quick to do righteousness.
καὶ διορθωθήσεται μετ' ἐλέους θρόνος καὶ καθίεται ἐπ' αὐτοῦ μετὰ ἀληθείας ἐν σκηνῇ δαυὶδ κρίνων καὶ ἐκζητῶν κρίμα καὶ σπεύδων δικαιοσύνην
- 6 "Me olemme kuulleet Mooabin ylpeilyn, tuon ylen korskean, hänen kopeilunsa, ylpeilynsä ja vihansa, hänen väärät puheensa."
We have had word of the pride of Moab, how great it is; how he is lifted up in pride and passion: his high words about himself are false.
ἠκούσαμεν τὴν ὕβριν μοαβ ὕβριστῆς σφόδρα τὴν ὑπερηφανίαν ἐξῆρας οὐχ οὕτως ἡ μαντεία σου
- 7 Sentähden Mooab Mooabille valittaa, kaikki he valittavat; Kiir-Haresetin rypälekakkuja te huokaillette, ratki murtuneina.
For this cause everyone in Moab will give cries of grief for Moab: crushed to the earth, they will be weeping for the men of Kir-hareseth.
οὐχ οὕτως ὀλολύξει μοαβ ἐν γὰρ τῇ μοαβίτιδι πάντες ὀλολύξουσιν τοῖς κατοικοῦσιν δεσεθ μελετήσεις καὶ οὐκ ἐντραπήση
- 8 Sillä kuihtuneet ovat Hesbonin viinitarhat, Sibman viiniköynnökset; niiden jalot rypäleet kaatoivat kansojen valtialta, ne olottuivat Jaeseriin asti, harhailivat halki erämaan, niiden vesat levisivät, menivät yli meren.
For the fields of Heshbon are waste, the vine of Sibmah is dead; the lords of nations were overcome by the produce of her vines; her vine-plants went as far as Jazer, and came even to the waste land; her branches were stretched out to the sea.
τὰ πεδία εσεβων πενθήσει ἄμπελος σεβαμα καταπίνοντες τὰ ἔθνη καταπατήσατε τὰς ἀμπέλους αὐτῆς ἕως ιαζηρ οὐ μὴ συνάψητε πλανήθητε τὴν ἔρημον οἱ ἀπεσταλμένοι ἐγκατελείφθησαν διέβησαν γὰρ τὴν ἔρημον

- 9 Sentähden minä itken Jaeserin kanssa, itken Sibman viiniköynnöksiä, kastelen kyynelilläni sinua, Hesbon, ja sinua, Elale, sillä hedelmän- ja viininkorjuun keskeen on kajahtanut sotahuuto.
For this cause my sorrow for the vine of Sibmah will be like the weeping for Jazer: my eyes are dropping water on you, O Heshbon and Elealeh! For they are sounding the war-cry over your summer fruits and the getting in of your grain;
διὰ τοῦτο κλαύσομαι ὡς τὸν κλαυθμὸν ἰαζερ ἄμπελον σεβاما τὰ δένδρα σου κατέβαλεν εσεβων καὶ ελεαλη ὅτι ἐπὶ τῷ θερισμῷ καὶ ἐπὶ τῷ τρυγῆτῳ σου καταπατήσω καὶ πάντα πεσοῦνται
- 10 Ilo ja riemu on tauonnut puutarhasta, viinitarhoissa ei riemuita, ei remahdella; ei poljeta viiniä viinikuurnissa. "Minä olen vaientanut ilohuodon."
And all joy is gone; no longer are they glad for the fertile field; and in the vine-gardens there are no songs or sounds of joy: the crushing of grapes has come to an end, and its glad cry has been stopped.
καὶ ἀρθήσεται εὐφροσύνη καὶ ἀγαλλίαμα ἐκ τῶν ἀμπελώνων σου καὶ ἐν τοῖς ἀμπελώσιν σου οὐ μὴ εὐφρανθήσονται καὶ οὐ μὴ πατήσουσιν οἶνον εἰς τὰ ὑπολήνια πέπαιται γάρ
- 11 Siksi väräjää minun sisimpäni Mooabin tähden niinkuin kannel, minun sydämeni Kiir-Hereksen tähden.
For this cause the cords of my heart are sounding for Moab, and I am full of sorrow for Kir-heres.
διὰ τοῦτο ἡ κοιλία μου ἐπὶ μοαβ ὡς κιθάρα ἤχησει καὶ τὰ ἐντός μου ὡσεὶ τεῖχος ὃ ἐνεκαίνισας
- 12 Ja vaikka Moab kuinka astuisi uhrikukkulalle ja sillä itsensä uuvuttaisi ja vaikka kuinka menisi pyhäkköönsä rukoilemaan, ei se häntä auta.
And when Moab goes up to the high place, and makes prayer in the house of his god, it will have no effect.
καὶ ἔσται εἰς τὸ ἐντραπήναί σε ὅτι ἐκοπίασεν μοαβ ἐπὶ τοῖς βομοῖς καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὰ χειροποίητα αὐτῆς ὥστε προσεύξασθαι καὶ οὐ μὴ δύνηται ἐξελεῖσθαι αὐτόν
- 13 Tämä on sana, jonka Herra ennen puhui Mooabille.
This is the word which the Lord said about Moab in the past.
τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ μοαβ ὁπότε καὶ ἐλάλησεν
- 14 Mutta nyt Herra puhuu sanoen: Ennenkuin kolme vuotta on kulunut - kolme palkkalaisen vuotta - painuu halvaksi Mooabin kunnia, sen suuret laumat, ja jäännös on oleva pieni, vähäpätöinen, mitätön.
But now the Lord has said, In three years, the years of a servant working for payment, the glory of Moab, all that great people, will be turned to shame, and the rest of Moab will be very small and without honour.
καὶ νῦν λέγω ἐν τρισὶν ἔτεσιν ἐτῶν μισθοτοῦ ἀτιμασθήσεται ἡ δόξα μοαβ ἐν παντὶ τῷ πλούτῳ τῷ πολλῷ καὶ καταλειφθήσεται ὀλιγοστός καὶ οὐκ ἔντιμος
- 1 Ennustus Damaskosta. Katso, Damasko poistetaan kaupunkien luvusta ja luhistuu raunioiksi.
The word about Damascus. See, they have made Damascus a town no longer; it has become a waste place.
τὸ ῥῆμα τὸ κατὰ δαμασκοῦ ἰδοὺ δαμασκὸς ἀρθήσεται ἀπὸ πόλεων καὶ ἔσται εἰς πτώσιν
- 2 Autioiksi jäävät Aroerin kaupungit, karjalaumojen haltuun; ne lepäävät siellä, kenenkään peloittelematta.
Her towns are unpeopled for ever; there the flocks take their rest in peace, without fear.
καταλειμμένα εἰς τὸν αἰῶνα εἰς κοίτην ποιμνίων καὶ ἀνάπαυσιν καὶ οὐκ ἔσται ὁ διώκων
- 3 Efraimilta menee suojaravustus ja Damaskolta kuninkuus ja Aramista jäännöskin: niiden käy niinkuin israelilaisten kunnian, sanoo Herra Sebaot.
The strong tower has gone from Ephraim, and the kingdom from Damascus: the rest of Aram will come to destruction, and be made like the glory of the children of Israel, says the Lord of armies.
καὶ οὐκέτι ἔσται ὄχυρὰ τοῦ καταφυγεῖν εφραιμ καὶ οὐκέτι ἔσται βασιλεία ἐν δαμασκῷ καὶ τὸ λοιπὸν τῶν σύρων ἀπολείται οὐ γὰρ σὺ βελτίων εἶ τῶν υἱῶν ἰσραηλ καὶ τῆς δόξης αὐτῶν τάδε λέγει κύριος σαβαωθ
- 4 Ja sinä päivänä Jaakobin kunnia köyhtyy, ja hänen ruumiinsa lihavuus laihtuu.
And it will be in that day that the glory of Jacob will be made small, and the strength of his body will become feeble.
ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη ἔκλειψις τῆς δόξης ἰακωβ καὶ τὰ πῖονα τῆς δόξης αὐτοῦ σεισθήσεται
- 5 Ja käy niinkuin leikkaajan kouraistessa viljaa ja hänen käsivartensa leikatessa tähkäpäitä, käy niinkuin tähkäpäitä poimittaessa Refaimin tasangolla.
And it will be like a man cutting the growth of his grain, pulling together the heads of the grain with his arm; even as when they get in the grain in the valley of Rephaim.
καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ ἀμητὸν ἄστηκότα καὶ σπέρμα σταχύων ἐν τῷ βραχίονι αὐτοῦ ἀμῆση καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἐάν τις συναγάγῃ στάχυν ἐν φάραγγι στερεᾷ
- 6 Se siinä jää jälkikorjuuta, mikä öljyvuuta karistettaessa: pari, kolme marjaa korkealle latvaan, neljä, viisi hedelmäpuun oksiin, sanoo Herra, Israelin Jumala.
But it will be like a man shaking an olive-tree, something will still be there, two or three berries on the top of the highest branch, four or five on the outside branches of a fertile tree, says the Lord, the God of Israel.
καὶ καταλειφθῆ ἐν αὐτῇ καλὰμη ἢ ὡς ῥώγες ἐλαίας δύο ἢ τρεῖς ἐπ' ἄκρου μετεώρου ἢ τέσσαρες ἢ πέντε ἐπὶ τῶν κλάδων αὐτῶν καταλειφθῆ τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ

- 7 Sinä päivänä ihminen luo katseen Luojaansa, ja hänen silmänsä katsovat Israelin Pyhään,
In that day a man's heart will be turned to his Maker, and his eyes to the Holy One of Israel.
τῆ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ πεποιθὼς ἔσται ἄνθρωπος ἐπὶ τῷ ποιήσαντι αὐτόν οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ἰσραὴλ ἐμβλέψονται
- 8 eikä hän luo katsettaan alttareihin, omain kättensä tekoon, eikä katso niihin, mitä hänen sormensa ovat tehneet, ei asera-karsikkoihin, ei auringonpatsaisiin.
He will not be looking to the altars, the work of his hands, or to the wood pillars or to the sun-images which his fingers have made.
καὶ οὐ μὴ πεποιθότες ὄσιν ἐπὶ τοῖς βωμοῖς οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν ἃ ἐποίησαν οἱ δάκτυλοι αὐτῶν καὶ οὐκ ὄψονται τὰ δένδρα αὐτῶν οὐδὲ τὰ βδελύγματα αὐτῶν
- 9 Sinä päivänä ovat hänen linnakaupunkinsa niinkuin autiopaikat metsissä ja kukkuloilla, jotka jätettiin autioiksi israelilaisten tullessa, ja maa muuttuu erämaaksi.
In that day your towns will be like the waste places of the Hivites and the Amorites which the children of Israel took for a heritage, and they will come to destruction.
τῆ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἔσονται αἱ πόλεις σου ἐγκαταλελειμμένα ὄν τρόπον ἐγκατέλιπον οἱ αμορραῖοι καὶ οἱ εὐαῖοι ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ καὶ ἔσονται ἔρημοι
- 10 Sillä sinä unhotit pelastukseksi Jumalan etkä muistanut suojakalliotasi. Sentähden sinä istutat ihania istutuksia ja kylvät vieraita viiniköynnöksiä;
For you have not given honour to the God of your salvation, and have not kept in mind the Rock of your strength; for this cause you made a garden of Adonis, and put in it the vine-cuttings of a strange god;
διότι κατέλιπες τὸν θεὸν τὸν σωτήρᾳ σου καὶ κυρίου τοῦ βοηθοῦ σου οὐκ ἐμήσηθης διὰ τοῦτο φυτεύσεις φύτευμα ἄπιστον καὶ σπέρμα ἄπιστον
- 11 istuttamispäivänä sinä saat ne isonemaan, ja aamulla saat kylvösi kukoistamaan - mutta poissa on sato sairauden päivänä, ja parantumaton on kipu.
In the day of your planting you were watching its growth, and in the morning your seed was flowering; but its fruit is wasted away in the day of grief and bitter sorrow.
τῆ δὲ ἡμέρᾳ ἣ ἂν φυτεύσης πλανηθήσῃ τὸ δὲ πρωὶ ἐὰν στείρης ἀθήσει εἰς ἀμητὸν ἣ ἂν ἡμέρᾳ κληρώσῃ καὶ ὡς πατήρ ἀνθρώπου κληρώσῃ τοῖς υἱοῖς σου
- 12 Voi paljojen kansojen pauhua - ne pauhaavat, niinkuin meri pauhaa, ja kansakuntien kohinaa - ne kohisevat, niinkuin valtavat vedet kohisevat!
Ah! the voice of peoples, like the loud sounding of the seas, and the thundering of great nations rushing on like the bursting out of waters!
οὐαὶ πλῆθος ἐθνῶν πολλῶν ὡς θάλασσα κυμαίνουσα οὕτως ταραχθήσεσθε καὶ νῶτος ἐθνῶν πολλῶν ὡς ὕδωρ ἠχίσει
- 13 Kansakunnat kohisevat, niinkuin suuret vedet kohisevat, mutta hän nuhtelee niitä, ja ne pakenevat kauas; ne karkoitetaan niinkuin akanat tuulessa vuorilla, niinkuin lentävät lehdet rajuilmassa.
But he will put a stop to them, and make them go in flight far away, driving them like the waste of the grain on the tops of the mountains before the wind, and like the circling dust before the storm.
ὡς ὕδωρ πολλὸ ἐθνη πολλὰ ὡς ὕδατος πολλοῦ βία καταφερομένου καὶ ἀποσκορακίει αὐτὸν καὶ πόρρω αὐτὸν διώξεται ὡς χυθὼν ἀχύρου λικμώντων ἀπέναντι ἀνέμου καὶ ὡς κονιορτὸν τροχοῦ καταγιγίσει
- 14 Katso, ehtoolla on oleva kauhu, aamun tullen ei heitä enää ole. Tämä on riistäjäimme osa, ryöstäjäimme arpa.
In the evening there is fear, and in the morning they are gone. This is the fate of those who take our goods, and the reward of those who violently take our property for themselves.
πρὸς ἑσπέραν ἔσται πένθος πρὶν ἢ πρωὶ καὶ οὐκ ἔσται αὕτη ἡ μερίς τῶν ὑμᾶς προνομευσάντων καὶ κληρονομία τοῖς ὑμᾶς κληρονομήσασιν
- 1 Voi siipien surinan maata, joka on tuolla puolen Etiopian jokien,
Ho! land of the sounding of wings, on the other side of the rivers of Ethiopia:
οὐαὶ γῆς πλοίων πτέρυγες ἐπέκεινα ποταμῶν αἰθιοπίας
- 2 joka lähettää sanansaattajat virralle, ruokovenheissä vesiä myöten! Lähtekää, te nopeat sanansaattajat, vartevan ja kiiltävä-ihoisen kansan luo, lähellä ja kaukana peljätyn kansan luo, väkevän sortajakansan luo, jonka maata joet halkovat.
Which sends its representatives by the sea, even in ships of papyrus on the waters. Go back quickly, O representatives, to a nation tall and smooth, to a people causing fear through all their history; a strong nation, crushing down its haters, whose land is cut through by rivers.
ὁ ἀποστέλλων ἐν θαλάσῃ ὄμηρα καὶ ἐπιστολάς βυβλίνας ἐπάνω τοῦ ὕδατος πορεύονται γὰρ ἄγγελοι κοῦφοι πρὸς ἔθνος μετέωρον καὶ ξένον λαὸν καὶ χαλεπὸν τίς αὐτοῦ ἐπέκεινα ἔθνος ἀνέλπιστο ν καὶ καταπεπατημένον νῦν οἱ ποταμοὶ τῆς γῆς
- 3 Te kaikki maanpiirin asukkaat, te maata asuvaset, katsokaa, milloin viiri nostetaan vuorille, ja kuunnelkaa, kun pasunaan puhalletaan.
All you peoples of the world, and you who are living on the earth, when a flag is lifted up on the mountains, give attention; and when the horn is sounded, give ear.
πάντες ὡς χώρα κατοικουμένη κατοικηθήσεται ἡ χώρα αὐτῶν ὡσεὶ σημεῖον ἀπὸ ὄρους ἀρθῆ ὡς σάλπιγγος φωνὴ ἀκουστὸν ἔσται
- 4 Sillä näin on Herra minulle sanonut: "Minä pysyn hiljaa ja katselen asunnostani, niinkuin hehkua helle päivän paistaessa, niinkuin kastepilvi elonajan helteessä".
For this is what the Lord has said to me: I will be quiet, watching from my place; like the clear heat when the sun is shining, like a mist of dew in the heat of summer.
ὅτι οὕτως εἶπέν μοι κύριος ἀσφάλεια ἔσται ἐν τῇ ἐμῇ πόλει ὡς φῶς καύματος μεσημβρίας καὶ ὡς νεφέλη δρόσου ἡμέρας ἀμήτου ἔσται

- 5 Sillä ennen viininkorjuuta, kun kukinta on lopussa ja kukasta on tullut kypsä marja, hän hakkaa vesurilla köynnökset ja hävittää, katkoo varret.
For before the time of getting in the grapes, after the opening of the bud, when the flower has become a grape ready for crushing, he will take away the small branches with knives, cutting down and taking away the wide-stretching branches.
πρὸ τοῦ θερισμοῦ ὅταν συντελεσθῇ ἄνθος καὶ ὄμφαξ ἄνθησι ἄνθος ὀμφακίζουσα καὶ ἀφελεῖ τὰ βοτρυδία τὰ μικρὰ τοῖς δρεπάνοις καὶ τὰς κληματίδας ἀφελεῖ καὶ κατακόψει
- 6 Ne jätetään kaikki vuorten petolintujen ja maan eläinten haltuun. Petolinnut siellä kesää pitävät, ja kaikkinaiset maan eläimet siellä talvehtivat.
They will be for the birds of the mountains, and for the beasts of the earth: the birds will come down on them in the summer, and the beasts of the earth in the winter.
καὶ καταλείψει ἅμα τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ συναχθήσεται ἐπ' αὐτοὺς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς ἐπ' αὐτὸν ἦξει
- 7 Siihen aikaan varteva ja kiiltävä-ihoinen kansa, lähellä ja kaukana peljätty kansa, väkevä sortajakansa, jonka maata joet halkovat, tuodaan lahjaksi Herralle Sebaotille siihen paikkaan, missä asuu Herran Sebaotin nimi: Siionin vuorelle.
In that time an offering will be made to the Lord of armies from a people tall and smooth, causing fear through all their history; a strong nation, crushing down its haters, whose land is cut through by rivers, an offering taken to the place of the name of the Lord of armies, even Mount Zion.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνευχθήσεται δόξα κυρίῳ σαβαωθ ἐκ λαοῦ τεθλιμμένου καὶ τετιμμένου καὶ ἀπὸ λαοῦ μεγάλου ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον ἔθνος ἐλπίζον καὶ καταπεπατημένον ὃ ἐστὶν ἐν μέρει ποταμοῦ τῆς χώρας αὐτοῦ εἰς τὸν τόπον οὗ τὸ ὄνομα κυρίου σαβαωθ ἐπεκλήθη ὄρος σίων
- 1 Ennustus Egyptistä. Katso, Herra ajaa nopealla pilvellä ja tulee Egyptiin. Silloin vapisevat Egyptin epäjumalat hänen edessään, ja sydän raukeaa Egyptin rinnassa.
The word about Egypt. See, the Lord is seated on a quick-moving cloud, and is coming to Egypt: and the false gods of Egypt will be troubled at his coming, and the heart of Egypt will be turned to water.
ὄρασις αἰγύπτου ἰδοὺ κύριος κάθηται ἐπὶ νεφέλης κούφης καὶ ἦξει εἰς αἰγύπτον καὶ σεισθήσεται τὰ χειροποίητα αἰγύπτου ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία αὐτῶν ἠτηθήσεται ἐν αὐτοῖς
- 2 Minä kiihoitan Egyptin Egyptiä vastaan, niin että he keskenänsä sotivat, ystävä ystävää vastaan, kaupunki kaupunkia vastaan, valtakunta valtakuntaa vastaan.
And I will send the Egyptians against the Egyptians: and they will be fighting every one against his brother, and every one against his neighbour; town against town, and kingdom against kingdom.
καὶ ἐπεγερθήσονται αἰγύπτιοι ἐπ' αἰγυπτίους καὶ πολεμήσει ἄνθρωπος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ πόλις ἐπὶ πόλιν καὶ νομὸς ἐπὶ νομόν
- 3 Egyptiltä katoaa rohkeus rinnasta, ja minä hämmennän hänen neuvonsa; ja he kysyvät epäjumalilta, henkienmanaaajilta, vainaja- ja tietäjähengiltä.
And the spirit of Egypt will be troubled in her, and I will make her decisions without effect: and they will be turning to the false gods, and to those who make hollow sounds, and to those who have control of spirits, and to those who are wise in secret arts.
καὶ παραχθήσεται τὸ πνεῦμα τῶν αἰγυπτίων ἐν αὐτοῖς καὶ τὴν βουλήν αὐτῶν διασκεδάσω καὶ ἐπερωτήσουσιν τοὺς θεοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἀγάλματα αὐτῶν καὶ τοὺς ἐκ τῆς γῆς φωνοῦντας καὶ τοὺς ἐγ γαστριμύθους
- 4 Minä annan Egyptin tylyn herran käsiin, ja kova kuningas on hallitseva heitä, sanoo Herra, Herra Sebaot.
And I will give the Egyptians into the hand of a cruel lord; and a hard king will be their ruler, says the Lord, the Lord of armies.
καὶ παραδώσω αἰγύπτον εἰς χεῖρας ἀνθρώπων κυρίων σκληρῶν καὶ βασιλεῖς σκληροὶ κυριεύσουσιν αὐτῶν τάδε λέγει κύριος σαβαωθ
- 5 Vedet virrasta loppuvat, joki ehtyy ja kuivuu.
And the waters of the sea will be cut off, and the river will become dry and waste:
καὶ πίνονται οἱ αἰγύπτιοι ὕδωρ τὸ παρὰ θάλασσαν ὃ δὲ ποταμὸς ἐκλείψει καὶ ξηρανθήσεται
- 6 Joet levittävät löyhkää, Egyptin kanavat mataloituvat ja ehtyvät, ruoko ja kaisla lakastuvat.
And the rivers will have an evil smell; the stream of Egypt will become small and dry: all the water-plants will come to nothing.
καὶ ἐκλείψουσιν οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ διώρυγες τοῦ ποταμοῦ καὶ ξηρανθήσεται πᾶσα συναγωγὴ ὕδατος καὶ ἐν παντὶ ἔλει καλάμου καὶ παπύρου
- 7 Ruohostot Niilivirran varsilla, virran suussa, ja kaikki Niilivirran kylvömaat kuivuvat, kuihtuvat ja häviävät.
The grass-lands by the Nile, and everything planted by the Nile, will become dry, or taken away by the wind, and will come to an end.
καὶ τὸ ἄχι τὸ χλωρὸν πᾶν τὸ κύκλῳ τοῦ ποταμοῦ καὶ πᾶν τὸ σπειρόμενον διὰ τοῦ ποταμοῦ ξηρανθήσεται ἀνεμόφορον
- 8 Kalastajat valittavat ja murehtivat; kaikki, jotka heittävät onkea virtaan ja laskevat verkkoa veteen, nääntyvät.
The fishermen will be sad, and all those who put fishing-lines into the Nile will be full of grief, and those whose nets are stretched out on the waters will have sorrow in their hearts.
καὶ στενάξουσιν οἱ ἄλεεις καὶ στενάξουσιν πάντες οἱ βάλλοντες ἄγκιστρον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ οἱ βάλλοντες σαγήνας καὶ οἱ ἀμφιβολεῖς πενήσουσιν
- 9 Häpeään joutuvat, jotka häkilöityjä pellavia pitelevät ja jotka kutovat pellavakankaita.
And all the workers in linen thread, and those who make cotton cloth, will be put to shame.
καὶ αἰσχὺν λήμψεται τοὺς ἐργαζομένους τὸ λίνον τὸ σχιστὸν καὶ τοὺς ἐργαζομένους τὴν βύσσον

- 10 Maan peruspylväät murskataan, ja kaikki palkkalaiset ovat murheellisella mielellä.
And the makers of twisted thread will be crushed, and those who ... will be sad in heart.
καὶ ἔσονται οἱ διαζόμενοι αὐτὰ ἐν ὀδῶν καὶ πάντες οἱ τὸν ζῦθον ποιοῦντες λυπηθήσονται καὶ τὰς ψυχὰς πονέσουσιν
- 11 Hulluina ovat Soonanin päämiehet kaikki, viisaimmat faraon neuvonantajista ovat neuvossaan tyhmistyneet. Kuinka voitte sanoa faraolle: "Olen viisaitten poika, muinaisajan kuninkaitten jälkeläinen"?"
The chiefs of Zoan are completely foolish; the wisest guides of Pharaoh have become like beasts: how do you say to Pharaoh, I am the son of the wise, the offspring of early kings?
καὶ μορφοὶ ἔσονται οἱ ἄρχοντες τάνεως οἱ σοφοὶ σύμβουλοι τοῦ βασιλέως ἢ βουλή αὐτῶν μορανθήσεται πῶς ἔρετε τῷ βασιλεῖ υἱοὶ συνετῶν ἡμεῖς υἱοὶ βασιλέων τῶν ἐξ ἀρχῆς
- 12 Missä ovat viisaasi? Ilmoittakoot sinulle - hehän sen tietävät - mitä Herra Sebaot on Egyptin osalle päättänyt.
Where, then, are your wise men? let them make clear to you, let them give you knowledge of the purpose of the Lord of armies for Egypt.
ποῦ εἰσιν νῦν οἱ σοφοὶ σου καὶ ἀναγγελάτωσάν σοι καὶ εἰπάτωσαν τί βεβούλευται κύριος σαβαωθ ἐπ' αἴγυπτον
- 13 Soonanin päämiehet ovat typeryneet, Noofin päämiehet ovat pettyneet. Egyptiä horjuttavat sen sukukuntain kulmakivet;
The chiefs of Zoan have become foolish, the chiefs of Noph are tricked, the heads of her tribes are the cause of Egypt's wandering out of the way.
ἐξέλιπον οἱ ἄρχοντες τάνεως καὶ ὑπόθησαν οἱ ἄρχοντες μέμφεως καὶ πλανήσουσιν αἴγυπτον κατὰ φυλάς
- 14 Herra on vuodattanut sen keskuuteen sekasorron hengen, ja niin he saattavat Egyptin horjumaan kaikissa menoissansa, niinkuin juopunut horjahtaa oksennukseensa.
The Lord has sent among them a spirit of error: and by them Egypt is turned out of the right way in all her doings, as a man overcome by wine is uncertain in his steps.
κύριος γὰρ ἐκέρασεν αὐτοῖς πνεῦμα πλανήσεως καὶ ἐπλάνησαν αἴγυπτον ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῶν ὡς πλανᾶται ὁ μεθύων καὶ ὁ ἐμῶν ἅμα
- 15 Eikä menesty Egyptille mikään teko, tekipä sen pää tai häntä, palmunlehvä tai kaisla.
And in Egypt there will be no work for any man, head or tail, high or low, to do.
καὶ οὐκ ἔσται τοῖς αἰγυπτίοις ἔργον ὃ ποιήσει κεφαλὴν καὶ οὐράν ἀρχὴν καὶ τέλος
- 16 Sinä päivänä Egypti on oleva naisten kaltainen; se vapisee ja pelkää Herran Sebaotin käden heilutusta, kun hän heiluttaa kättään sitä vastaan.
In that day the Egyptians will be like women: and the land will be shaking with fear because of the waving of the Lord's hand stretched out over it.
τῇ δὲ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται οἱ αἰγύπτιοι ὡς γυναῖκες ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ ἀπὸ προσώπου τῆς χειρὸς κυρίου σαβαωθ ἢν αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς
- 17 Ja Juudan maa on oleva Egyptille kauhuksi; niin usein kuin sitä sille mainitaan, pelkää se Herran Sebaotin päätöstä, jonka hän siitä on päättänyt.
And the land of Judah will become a cause of great fear to Egypt; whenever its name comes to mind, Egypt will be in fear before the Lord of armies because of his purpose against it.
καὶ ἔσται ἡ χώρα τῶν ἰουδαίων τοῖς αἰγυπτίοις εἰς φόβητρον πᾶς ὅς ἐάν ὀνομάσῃ αὐτήν αὐτοῖς φοβηθήσονται διὰ τὴν βουλήν ἢν βεβούλευται κύριος ἐπ' αὐτήν
- 18 Sinä päivänä on viisi kaupunkia Egyptin maassa puhuva Kanaanin kieltä ja vannova valan Herralle Sebaotille. Yhtä mainitaan nimellä Iir-Heres.
In that day there will be five towns in the land of Egypt using the language of Canaan, and making oaths to the Lord of armies; and one of them will be named, The Town of the Sun.
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσονται πέντε πόλεις ἐν αἰγύπτῳ λαλοῦσαι τῇ γλώσσῃ τῇ χανανίτιδι καὶ ὀμνῶουσαι τῷ ὀνόματι κυρίου πόλις-ασεδεκ κληθήσεται ἢ μία πόλις
- 19 Sinä päivänä on oleva Herran alttari keskellä Egyptin maata ja sen rajalla Herran patsas.
In that day there will be an altar to the Lord in the middle of the land of Egypt, and a pillar to the Lord at the edge of the land.
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν χώρᾳ αἰγυπτίων καὶ στήλη πρὸς τὸ ὄριον αὐτῆς τῷ κυρίῳ
- 20 Ja se on oleva merkinä ja todistuksena Herralle Sebaotille Egyptin maassa; sillä he huutavat Herraa sortajain tähden, ja hän lähettää heille vapauttajan ja puolustajan, joka pelastaa heidät.
And it will be a sign and a witness to the Lord of armies in the land of Egypt: when they are crying out to the Lord because of their cruel masters, then he will send them a saviour and a strong one to make them free.
καὶ ἔσται εἰς σημεῖον εἰς τὸν αἰῶνα κυρίῳ ἐν χώρᾳ αἰγύπτου ὅτι κερκάζονται πρὸς κύριον διὰ τοὺς θλίβοντας αὐτούς καὶ ἀποστελεῖ αὐτοῖς κύριος ἄνθρωπον ὃς σώσει αὐτούς κρίνων σώσει αὐτούς
- 21 Ja Herra tekee itsensä tunnetuksi egyptiläisille, ja egyptiläiset tuntevat Herran sinä päivänä ja palvelevat häntä teuras- ja ruokauhreilla, ja he tekevät Herralle lupauksia ja täyttävät ne.
And the Lord will give the knowledge of himself to Egypt, and the Egyptians will give honour to the Lord in that day; they will give him worship with offerings and meal offerings, and will take an oath to the Lord and give effect to it.
καὶ γνώσεται κύριος τοῖς αἰγυπτίοις καὶ γνώσονται οἱ αἰγύπτιοι τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ ποιήσουσιν θυσίας καὶ εὐχῶν τῷ κυρίῳ καὶ ἀποδώσουσιν
- 22 Herra lyö egyptiläisiä, lyö ja parantaa; he palajavat Herran tykö, ja hän kuulee heidän rukouksensa ja parantaa heidät.
And the Lord will send punishment on Egypt, and will make them well again; and when they come back to the Lord he will give ear to their prayer and take away their disease.
καὶ πατάξει κύριος τοὺς αἰγυπτίους πληγῇ μεγάλῃ καὶ ἰάσεται αὐτοὺς ἰάσει καὶ ἐπιστραφήσονται πρὸς κύριον καὶ εἰσακουσέεται αὐτῶν καὶ ἰάσεται αὐτούς

- 23 Sinä päivänä on oleva valtatie Egyptistä Assuriin, ja Assur yhtyy Egyptiin ja Egypti Assuriin, ja he, Egypti ynnä Assur, palvelevat Herraa.
In that day there will be a highway out of Egypt to Assyria, and Assyria will come into Egypt, and Egypt will come into Assyria; and the Egyptians will give worship to the Lord together with the Assyrians.
τῆ ἡμέρα ἐκεῖνη ἔσται ὁδὸς αἰγύπτου πρὸς ἀσσυρίους καὶ εἰσελεύσονται ἀσσύριοι εἰς αἴγυπτον καὶ αἰγύπτιοι πορεύσονται πρὸς ἀσσυρίους καὶ δουλεύσουσιν οἱ αἰγύπτιοι τοῖς ἀσσυρίοις
- 24 Sinä päivänä on Israel oleva kolmantena Egyptin ja Assurin rinnalla, siunauksena keskellä maata,
In that day Israel will be the third together with Egypt and Assyria, a blessing in the earth:
τῆ ἡμέρα ἐκεῖνη ἔσται Ἰσραηλ. τρίτος ἐν τοῖς ἀσσυρίοις καὶ ἐν τοῖς αἰγυπτίοις εὐλογημένος ἐν τῇ γῆ
- 25 sillä Herra Sebaot siunaa sitä sanoen: "Siunattu olkoon Egypti, minun kansani, ja Assur, minun käntteni teko, ja Israel, minun perintöosani".
Because of the blessing of the Lord of armies which he has given them, saying, A blessing on Egypt my people, and on Assyria the work of my hands, and on Israel my heritage.
ἦν εὐλόγησεν κύριος σβαωθ λέγων εὐλογημένος ὁ λαός μου ὁ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ὁ ἐν ἀσσυρίοις καὶ ἡ κληρονομία μου Ἰσραηλ
- 1 Sinä vuonna, jona Tartan, Sargonin, Assurin kuninkaan, lähettämänä, tuli Asdodiin, ryhtyi taisteluun Asdodia vastaan ja valloitti sen -
In the year when the Tartan came to Ashdod, sent by Sargon, king of Assyria, and made war against it and took it;
τοῦ ἔτους οὗ εἰσῆλθεν ταναθαν εἰς ἄζωτον ἠνίκα ἀπεστάλη ὑπὸ ἀρνα βασιλέως ἀσσυρίων καὶ ἐπολέμησεν τὴν ἄζωτον καὶ κατελάβετο αὐτήν
- 2 siihen aikaan Herra puhui Jesajan, Aamoksen pojan, kautta sanoen: "Mene, riisu säkkipuku lanteiltasi ja vedä kengät jalastasi". Hän teki niin: kulki vaipatta ja avojaloin.
At that time the word of the Lord came to Isaiah, the son of Amoz, saying, Go, and take off your robe, and your shoes from your feet; and he did so, walking unclothed and without shoes on his feet.
τότε ἐλάλησεν κύριος πρὸς Ἡσαϊαν λέγων πορεύου καὶ ἄφελε τὸν σάκκον ἀπὸ τῆς ὀσφύος σου καὶ τὰ σανδάλιά σου ὑπόλουσαι ἀπὸ τῶν ποδῶν σου καὶ ἐποίησεν οὕτως πορευόμενος γυμνός καὶ ἀνυπόδητος
- 3 Sitten Herra sanoi: "Niinkuin palvelijani Jesaja on kolme vuotta kulkenut vaipatta ja avojaloin, merkiksi ja enteeksi Egyptille ja Etiopialle,
And the Lord said, As my servant Isaiah has gone unclothed and without shoes for three years as a sign and a wonder to Egypt and Ethiopia,
καὶ εἶπεν κύριος ὃν τρόπον πεπόρευται Ἡσαϊας ὁ παῖς μου γυμνός καὶ ἀνυπόδητος τρία ἔτη ἔσται σημεῖα καὶ τέρατα τοῖς αἰγυπτίοις καὶ αἰθίοψιν
- 4 niin on Assurin kuningas kuljettava Egyptin sotavankeja ja Ethiopian pakkosiirtolaisia, sekä nuoria että vanhoja, vaipattomina ja avojaloin, takapuolet paljaina - Egyptin häpeä!
So will the king of Assyria take away the prisoners of Egypt and those forced out of Ethiopia, young and old, unclothed and without shoes, and with backs uncovered, to the shame of Egypt.
ὅτι οὕτως ἄξει βασιλεὺς ἀσσυρίων τὴν αἰχμαλωσίαν αἰγύπτου καὶ αἰθίοπων νεανίσκους καὶ πρεσβύτες γυμνός καὶ ἀνυπόδητος ἀνακεκαλυμμένους τὴν αἰσχρὴν αἰγύπτου
- 5 Silloin he kauhistuvat ja saavat häpeän Etiopiasta, joka oli heidän toivonsa, ja Egyptistä, joka oli heidän ylpeytensä.
And they will be full of fear, and will no longer have faith in Ethiopia which was their hope, or in Egypt which was their glory.
καὶ αἰσχυνθήσονται ἠττηθέντες οἱ αἰγύπτιοι ἐπὶ τοῖς αἰθίοψιν ἐφ' οἷς ἦσαν πεποιθότες οἱ αἰγύπτιοι ἦσαν γὰρ αὐτοῖς δόξα
- 6 Ja tämän rantamaan asukkaat sanovat sinä päivänä: 'Katso, näin on käynyt meidän toivomme, jonka turviin me pakenimme apua saamaan, vapautuaksemme Assurin kuninkaasta. Kuinka me sitten itse pelastuisimme?'"
And those living by the sea will say in that day, See the fate of our hope to whom we went for help and salvation from the king of Assyria: what hope have we then of salvation?
καὶ ἐροῦσιν οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ ἰδοὺ ἡμεῖς ἤμεν πεποιθότες τοῦ φυγεῖν εἰς αὐτοὺς εἰς βοήθειαν οἱ οὐκ ἐδύνατο σωθῆναι ἀπὸ βασιλέως ἀσσυρίων καὶ πῶς ἡμεῖς σωθησόμεθα
- 1 Ennustus meren viereisestä erämaasta. Niinkuin myrskytuulet kiitävät Etelämaassa, niin tulee se erämaasta, peloittavasta maasta.
The word about the waste land. As storm-winds in the South go rushing through, it comes from the waste land, from the land greatly to be feared.
τὸ ὄραμα τῆς ἐρήμου ὡς καταγίς δι' ἐρήμου διέλθει ἐξ ἐρήμου ἐρχομένη ἐκ γῆς φοβερὸν
- 2 Julma näky ilmoitettiin minulle: "Ryöstäjä ryöstää, hävittäjä hävittää. Hyökkää, Elam! Piiritä, Meedia! Kaiken huokailun minä lopetan."
A vision of fear comes before my eyes; the worker of deceit goes on in his false way, and the waster goes on making waste. Up! Elam; to the attack! Media; I have put an end to her sorrow.
τὸ ὄραμα καὶ σκληρὸν ἀνηγγέλη μοι ὁ ἀθετῶν ἀθετεῖ ὁ ἀνομῶν ἀνομεῖ ἐπ' ἐμοὶ οἱ αἰλαμίται καὶ οἱ πρέσβεις τῶν περσῶν ἐπ' ἐμὲ ἐρχονται νῦν στενάξω καὶ παρακαλέσω ἑμαυτόν
- 3 Sentähden minun lanteeni ovat täynnä vavistusta, minut valtaavat tuskat, niinkuin synnyttäjän tuskat; minua huimaa, niin etten kuule, kauhistuttaa, niin etten näe.
For this cause I am full of bitter grief; pains like the pains of a woman in childbirth have come on me; I am bent down with sorrow at what comes to my ears; I am shocked by what I see.
διὰ τοῦτο ἐνεπλήσθη ἡ ὀσφύς μου ἐκλύσεως καὶ ὠδίνες ἐλάβόν με ὡς τὴν τίκτουσαν ἠδίκησα τὸ μὴ ἀκοῦσαι ἐσπούδασα τὸ μὴ βλέπειν
- 4 Minun sydämeni värisee, kauhu peljästyttää minut. Ikävöimäni iltahämärän se muuttaa minulle vavistukseksi.
My mind is wandering, fear has overcome me: the evening of my desire has been turned into shaking for me.
ἡ καρδία μου πλανᾶται καὶ ἡ ἀνομία με βαπτίζει ἡ ψυχὴ μου ἐφέστηκεν εἰς φόβον

- 5 Pöytä katetaan, matto levitetään, syödään, juodaan. Nouskaa, te ruhtinaat, voidelkaa kilvet.
They make ready the table, they put down the covers, they take food and drink. Up! you captains; put oil on your breastplates.
ἑτοιμάσων τὴν τράπεζαν πίετε φάγετε ἀναστάντες οἱ ἄρχοντες ἑτοιμάσατε θυρεοῦς
- 6 Sillä näin on Herra minulle sanonut: "Mene, aseta tähystäjä; hän ilmoittakoon, mitä näkee.
For so has the Lord said to me, Go, let a watchman be placed; let him give word of what he sees:
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος πρὸς με βαδίσας σεαυτῷ στήσον σκοπὸν καὶ ὁ ἄν ἴδῃς ἀνάγγελον
- 7 Ja kun hän näkee jonon ratsastajia parittain, jonon aaseja, jonon kameleja, niin kuunnelkoon tarkasti, hyvin tarkasti."
And when he sees war-carriages, horsemen by twos, war-carriages with asses, war-carriages with camels, let him give special attention.
καὶ εἶδὼν ἀναβάτας ἰππεῖς δύο ἀναβάτην ὄνου καὶ ἀναβάτην καμήλου ἀκρόασαι ἀκρόασιν πολλήν
- 8 Ja hän huusi kuin leijona: "Tähystyspaikalla, Herra, minä seison alati, päivät pitkät, pysyn vartiopaikallani kaiket yöt.
And the watchman gave a loud cry, O my lord, I am on the watchtower all day, and am placed in my watch every night:
καὶ κάλεσον ουριαν εἰς τὴν σκοπιάν κυρίου καὶ εἶπεν ἔστην διὰ παντὸς ἡμέρας καὶ ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς ἔστην ὅλην τὴν νύκτα
- 9 Ja katso, tuolla tulee jonossa miehiä, parivaljakoita." Ja hän lausui sanoen: "Kukistunut, kukistunut on Baabel, ja kaikki sen jumalain kuvat hän on murskannut maahan".
See, here come war-carriages with men, horsemen by twos: and in answer he said, Babylon is made low, is made low, and all her images are broken on the earth.
καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἔρχεται ἀναβάτης συνωρίδος καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν πέπτωκεν βαβυλῶν καὶ πάντα τὰ ἀγάλματα αὐτῆς καὶ τὰ χειροποίητα αὐτῆς συνετρίβησαν εἰς τὴν γῆν
- 10 Maahan puitu kansani, puimatantereella poljettuni! Mitä olen kuullut Herralta Sebaotilta, Israelin Jumalalta, sen minä teille ilmoitan.
O my crushed ones, the grain of my floor! I have given you the word which came to me from the Lord of armies, the God of Israel.
ἀκούσατε οἱ καταλελειμμένοι καὶ οἱ ὀδυνώμενοι ἀκούσατε ἃ ἤκουσα παρὰ κυρίου σαβαωθ ὁ θεὸς τοῦ ἰσραηλ ἀνήγγειλεν ἡμῖν
- 11 Ennustus Duumasta. Minulle huudetaan Seiristä: "Vartija, mikä hetki yöstä on? Vartija, mikä hetki yöstä on?"
The word about Edom. A voice comes to me from Seir, Watchman, how far gone is the night? how far gone is the night?
τὸ ὄραμα τῆς ἰδουμαίας πρὸς ἐμὲ καλεῖ παρὰ τοῦ σηρ φυλάσσετε ἐπάλλξεις
- 12 Vartija vastaa: "Aamu on tullut, mutta silti on yö. Jos vielä kyselite, niin kyselkää; tulkaa uudelleen."
The watchman says, The morning has come, but night is still to come: if you have questions to put, put them, and come back again.
φυλάσσω τὸ πρωὶ καὶ τὴν νύκτα ἐὰν ζητῆς ζῆτει καὶ παρ' ἐμοὶ οἶκει
- 13 Ennustus Arabiaa vastaan. Yöpykää Arabian viidakoissa, dedanilaiset matkueet.
The word about Arabia. In the thick woods of Arabia will be your night's resting-place, O travelling bands of Dedanites!
ἐν τῷ δρυμῷ ἑσπέρας κοιμηθήσῃ ἐν τῇ ὁδῷ δαιδαν
- 14 Menkää vastaan, viekää vettä janoaville. Teeman maan asukkaat ottavat pakolaiset vastaan, leipää tariten.
Give water to him who is in need of water; give bread, O men of the land of Tema, to those in flight.
εἰς συνάντησιν διψῶντι ὕδωρ φέρετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐν χώρᾳ θαιμαν ἄρτοις συναντᾶτε τοῖς φεύγουσιν
- 15 Sillä he ovat miekkoja paossa, paljastettua miekkaa, jännitettyä joustua ja sodan tuimuutta paossa.
For they are in flight from the sharp sword, and the bent bow, and from the trouble of war.
διὰ τὸ πλῆθος τῶν φευγόντων καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πλανωμένων καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῆς μαχαίρας καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν τοξευμάτων τῶν διατεταμένων καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν πεπτωκότων ἐν τῷ πολέμῳ
- 16 Sillä näin on Herra minulle sanonut: Vielä vuosi - sellainen kuin on palkkalaisen vuosi - niin kaikki Keedarin kunnia on kadonnut,
For so has the Lord said to me, In a year, by the years of a servant working for payment, all the glory of Kedar will come to an end:
ὅτι οὕτως εἶπεν μοι κύριος ἔτι ἐνιαυτὸς ὡς ἐνιαυτὸς μισθοτοῦ ἐκλείψει ἡ δόξα τῶν υἰῶν κηδαρ
- 17 ja Keedarin urhojen jousiluvun jäännös on oleva vähäinen. Sillä Herra, Israelin Jumala, on puhunut.
And the rest of the bowmen, the men of war of the children of Kedar, will be small in number: for the Lord, the God of Israel, has said it.
καὶ τὸ κατάλοιπον τῶν τοξευμάτων τῶν ἰσχυρῶν υἰῶν κηδαρ ἔσται ὀλίγον διότι κύριος ἐλάλησεν ὁ θεὸς ἰσραηλ

- 1 Ennustus Näkylaaksosta. Mikä sinun on, kun sinä kaikkinesi katoille nouset,
The word about the valley of vision. Why have all your people gone up to the house-tops?
τὸ ῥῆμα τῆς φάραγγος σιων τί ἐγένετό σοι νῦν ὅτι ἀνέβητε πάντες εἰς δώματα
- 2 sinä humuavainen, pauhaava kaupunki, sinä remuava kylä? Surmattusi eivät ole miekan surmaamia, eivät sotaan kuolleita.
You, who are full of loud voices, a town of outcries, given up to joy; your dead men have not been put to the sword, or come to their death in war.
μάταια ἐνεπλήσθη ἡ πόλις βοώντων οἱ τραυματῖαι σου οὐ τραυματῖαι μαχαίρας οὐδὲ οἱ νεκροὶ σου νεκροὶ πολέμου
- 3 Kaikki sinun päämiehesi yhdessä pakenivat, joutuivat vangiksi, jouta vailla; keitä ikinä sinun omiasi tavattiin, ne vangittiin kaikki tyynni, kuinka kauas pakenivatkin.
All your rulers ... have gone in flight; all your strong ones have gone far away.
πάντες οἱ ἄρχοντές σου πεφεύγασιν καὶ οἱ ἄλόντες σκληρῶς δεδεμένοι εἰσὶν καὶ οἱ ἰσχύοντες ἐν σοὶ πόρρω πεφεύγασιν
- 4 Sentähden minä sanon: "Kääntäkää katseenne minusta pois: minä itken katkerasti; älkää tunkeilko minua lohduttamaan, kun tytär, minun kansani, tuhoutuu".
For this cause I have said, Let your eyes be turned away from me in my bitter weeping; I will not be comforted for the wasting of the daughter of my people.
διὰ τοῦτο εἶπα ἄφετέ με πικρῶς κλαύσομαι μὴ κατισχύσητε παρακαλεῖν με ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ γένους μου
- 5 Sillä hämmingin, hävityksen ja häiriön päivän on Herra, Herra Sebaot, pitävä Näkylaaksossa. Muurit murrettiin, vuorille kohosi huuto.
For it is a day of trouble and of crushing down and of destruction from the Lord, the Lord of armies, in the valley of vision; ...
ὅτι ἡμέρα ταραχῆς καὶ ἀπολείας καὶ καταπατήματος καὶ πλάνησις παρὰ κυρίου σαβαωθ ἐν φάραγγι σιων πλανῶνται ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου πλανῶνται ἐπὶ τὰ ὄρη
- 6 Eelam nosti viinen, tullen vaunuineen, väkineen ja ratsumiehineen, ja Kiir paljasti kilven.
And Elam was armed with arrows, and Aram came on horseback; and the breastplate of Kir was uncovered.
οἱ δὲ αἰλαμίται ἔλαβον φαρέτρας ἀναβάται ἄνθρωποι ἐφ' ἵπποις καὶ συναγωγή παρατάξεως
- 7 Ihanimmat laaksosi täydyivät vaunuista, ratsumiehet asettuivat aseisiin portin eteen.
And your most fertile valleys were full of war-carriages, and the horsemen took up their positions in front of the town.
καὶ ἔσσονται αἱ ἐκλεκταὶ φάραγγές σου πλησθήσονται ἁρμάτων οἱ δὲ ἵππεῖς ἐμφράξουσι τὰς πύλας σου
- 8 Hän riisui Juudalta verhon, ja sinä päivänä sinä loit katseesi Metsätalon asevarastoon.
He took away the cover of Judah; and in that day you were looking with care at the store of arms in the house of the woods.
καὶ ἀνακαλύψουσιν τὰς πύλας ἰουδα καὶ ἐμβλέψονται τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς οἴκους τῆς πόλεως
- 9 Te huomasitte monta repeämää Daavidin kaupungin muurissa ja kokositte vedet Alalammikkoon;
And you saw all the broken places in the wall of the town of David: and you got together the waters of the lower pool.
καὶ ἀνακαλύψουσιν τὰ κρυπτὰ τῶν οἰκῶν τῆς ἄκρας δαυὶδ καὶ εἶδον ὅτι πλείους εἰσὶν καὶ ὅτι ἀπέστρεψαν τὸ ὕδωρ τῆς ἀρχαίας κολυμβήθρας εἰς τὴν πόλιν
- 10 te luitte Jerusalemin talot ja hajotitte taloja vahvistaaksenne muurin,
And you had the houses of Jerusalem numbered, pulling down the houses to make the wall stronger.
καὶ ὅτι καθείλοσαν τοὺς οἴκους ἱερουσαλημ εἰς ὄχρῶμα τοῦ τείχους τῇ πόλει
- 11 ja te teitte molempien muurien välille paikan, johon Vanhan lammikon vedet koottiin. Mutta hänen puoleensa te ette katsoneet, joka tämän tuotti, häntä te ette nähneet, joka tämän kauan sitten valmisti.
And you made a place between the two walls for storing the waters of the old pool: but you gave no thought to him who had done this, and were not looking to him by whom it had been purposed long before.
καὶ ἐποιήσατε ἐαυτοῖς ὕδωρ ἀνὰ μέσον τῶν δύο τειγῶν ἐσώτερον τῆς κολυμβήθρας τῆς ἀρχαίας καὶ οὐκ ἐνεβλέψατε εἰς τὸν ἀπ' ἀρχῆς ποιήσαντα αὐτὴν καὶ τὸν κτίσαντα αὐτὴν οὐκ εἶδετε
- 12 Ja sinä päivänä Herra, Herra Sebaot, kutsui itkuun ja valitukseen, päään paljaaksi ajamaan ja säkkiin vyöttäytymään.
And in that day the Lord, the Lord of armies, was looking for weeping, and cries of sorrow, cutting off of the hair, and putting on the clothing of grief:
καὶ ἐκάλεσεν κύριος σαβαωθ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κλαυθμὸν καὶ κοπετὸν καὶ ξύρησιν καὶ ζῶσιν σάκκων
- 13 Mutta katso: on ilo ja riemu, raavaitten tappaminen ja lammasten teurastus, lihan syönti ja viinin juonti! "Syökäämme ja juokaamme, sillä huomenna me kuolemme."
But in place of these there was joy and delight, oxen and sheep were being made ready for food, there was feasting and drinking: men said, Now is the time for food and wine, for tomorrow death comes.
αὐτοὶ δὲ ἐποιήσαντο εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα σφάζοντες μόσχους καὶ θύοντες πρόβατα ὥστε φαγεῖν κρέα καὶ πιεῖν οἶνον λέγοντες φάγομεν καὶ πίωμεν αὐριον γὰρ ἀποθνήσκομεν

- 14 Niin kuului minun korviini Herran Sebaotin ilmoitus: "Totisesti, ei tämä teidän syntinne tule sovitetuksi, ei kuolemaan saakka, sanoo Herra, Herra Sebaot".
And the Lord of armies said to me secretly, Truly, this sin will not be taken from you till your death, says the Lord, the Lord of armies.
καὶ ἀνακεκαλυμμένα ταῦτά ἐστιν ἐν τοῖς ὤσιν κυρίου σαβαωθ ὅτι οὐκ ἀφεθήσεται ὑμῖν αὕτη ἡ ἁμαρτία ἕως ἂν ἀποθάνητε
- 15 Näin sanoo Herra, Herra Sebaot: Mene tuon huoneenhaltijan tykö, Sebnan tykö, joka on linnan päällikkönä.
The Lord, the Lord of armies, says, Go to this person in authority, this Shebna, who is over the house; who has made himself a resting-place on high, cutting out a place for himself in the rock, and say,
τάδε λέγει κύριος σαβαωθ πορεύου εἰς τὸ παστοφόριον πρὸς σομναν τὸν ταμίαν καὶ εἰπὸν αὐτῷ
- 16 "Mitä sinulla täällä on asiaa, ja keitä sinulla täällä on, kun tänne itsellesi haudan hakkautat, hakkautat hautasi korkeuteen, kallioon itsellesi asunnon koverrat?"
Who are you, and by what right have you made for yourself a resting-place here?
τί σὺ ὧδε καὶ τί σοί ἐστιν ὧδε ὅτι ἐλατόμησας σεαυτῷ ὧδε μνημεῖον καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ἐν ὑψηλῷ μνημεῖον καὶ ἔγραψας σεαυτῷ ἐν πέτρᾳ σκηνήν
- 17 Katso, Herra heittää sinua, mies, rajusti: hän kouraisee sinut kokoon,
See, O strong man, the Lord will send you violently away, gripping you with force,
ἰδοὺ δὴ κύριος σαβαωθ ἐκβαλεῖ καὶ ἐκτρίψει ἄνδρα καὶ ἀφελεῖ τὴν στολήν σου
- 18 kääriäisee sinut keräksi ja paiskaa pallona menemään maahan, jossa on laajuutta joka suuntaan. Sinne sinä kuolet, ja sinne jäävät sinun kunniavaunusi, sinä herrasi huoneen häpeä.
Twisting you round and round like a ball he will send you out into a wide country: there you will come to your end, and there will be the carriages of your pride, O shame of your lord's house!
καὶ τὸν στέφανόν σου τὸν ἐνδοξόν καὶ ῥίψει σε εἰς χώραν μεγάλην καὶ ἀμέτρητον καὶ ἐκεῖ ἀποθάνῃ καὶ θήσει τὸ ἄρμα σου τὸ καλὸν εἰς ἀτιμίαν καὶ τὸν οἶκόν τοῦ ἄρχοντός σου εἰς καταπάτημα
- 19 Minä syökseen sinut pois paikastasi; hän kukistaa sinut asemastasi.
And I will have you forced out of your place of authority, and pulled down from your position.
καὶ ἀφαιρεθήσῃ ἐκ τῆς οἰκονομίας σου καὶ ἐκ τῆς στάσεώς σου
- 20 Mutta sinä päivänä minä kutsun palvelijani Eljakimin, Hilkian pojan,
And in that day I will send for my servant, Eliakim, the son of Hilkiah:
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη καλέσω τὸν παῖδά μου ελιακίμ τὸν τοῦ χελκιου
- 21 ja puetan hänen yllensä sinun ihokkaasi, vyötän hänet sinun vyölläsi ja panen sinun valtasi hänen käteensä, niin että hän on oleva isänä Jerusalemin asukkaille ja Juudan suvulle.
And I will put your robe on him, and put your band about him, and I will give your authority into his hand: and he will be a father to the men of Jerusalem, and to the family of Judah.
καὶ ἐνδώσω αὐτὸν τὴν στολήν σου καὶ τὸν στέφανόν σου δώσω αὐτῷ καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν οἰκονομίαν σου δώσω εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἔσται ὡς πατὴρ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ τοῖς ἐνοικοῦσιν ἐν ἰουδα
- 22 Ja minä panen Daavidin huoneen avaimen hänen olallensa; ja hän avaa, eikä kukaan sulje, ja hän sulkee, eikä kukaan avaa.
And I will give the key of the family of David into his care; and what he keeps open will be shut by no one, and what he keeps shut no one will make open.
καὶ δώσω τὴν δόξαν δαυὶδ αὐτῷ καὶ ἄρξει καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀντιλέγων
- 23 Minä lyön hänet vaarnaksi vahvaan paikkaan, ja hän tulee kunniaistuimeksi isänsä suvulle.
And I will put him like a nail in a safe place; and he will be for a seat of glory to his father's family.
καὶ στήσω αὐτὸν ἄρχοντα ἐν τόπῳ πιστῷ καὶ ἔσται εἰς θρόνον δόξης τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
- 24 Hänen varaansa ripustautuu hänen isänsä suvun kaikki paljous, vesat ja versot, kaikki pienet astiat, maljat ja ruukut kaikki.
And all the glory of his father's family will be hanging on him, all their offspring, every small vessel, even the cups and the basins.
καὶ ἔσται πεποιθὸς ἐπ' αὐτὸν πᾶς ἐνδοξὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ ἔσονται ἐπικρεμάμενοι αὐτῷ
- 25 Sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, pettää vahvaan paikkaan lyöty vaarna, se katkeaa ja putoaa, ja kuorma, joka oli sen varassa, särkyy. Sillä Herra on puhunut.
In that day, says the Lord of armies, will the nail fixed in a safe place give way; and it will be cut down, and in its fall the weight hanging on it will be cut off, for the Lord has said it.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη τάδε λέγει κύριος σαβαωθ κινήσεται ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐστηριγμένος ἐν τόπῳ πιστῷ καὶ πεσεῖται καὶ ἀφαιρεθήσεται ἡ δόξα ἢ ἐπ' αὐτόν ὅτι κύριος ἐλάλησεν
- 1 Ennustus Tyyrosta. Valittakaa, te Tarsiin-laivat, sillä se on hävitetty talottomaksi, käymättömäksi; kittiläisten maasta he saivat tämän tiedon.
The word about Tyre. Let a cry of sorrow go up, O ships of Tarshish, because your strong place is made waste; on the way back from the land of Kittim the news is given to them.
τὸ ὄραμα τύρου ὀλολύετε πλοῖα καρχηδόνας ὅτι ἀπόλετο καὶ οὐκέτι ἔρχονται ἐκ γῆς κιτταίων ἦκται αἰχμάλωτος

- 2 Mykistykää, te rantamaan asukkaat! Siidonin kauppamiehet, merenkulkijat, täyttivät sinut.
Send out a cry of grief, you men of the sea-land, traders of Zidon, who go over the sea, whose representatives are on great waters;
τίνοι ὅμοιοι γεγόνασιν οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ μεταβόλοι φοινίκης διαπερῶντες τὴν θάλασσαν
- 3 Ja suuria vesiä kulki Siihorin siemen, Niilivirran vilja; se oli Tyyron sato, ja siitä tuli kansojen kauppatavara.
Who get in the seed of Shihor, whose wealth is the trade of the nations.
ἐν ὕδατι πολλῶ σπέρμα μεταβόλων ὡς ἀμητοῦ εἰσφερομένου οἱ μεταβόλοι τῶν ἐθνῶν
- 4 Häpeä, Siidon, sillä näin sanoo meri, meren linnoitus: "En ole kiviussa ollut, en ole synnyttänyt, en nuorukaisia kasvattanut, en neitoja vartuttanut".
Be shamed, O Zidon: for the sea, the strong place of the sea has said, I have not been with child, or given birth; I have not taken care of young men, or kept watch over the growth of virgins.
αἰσχύνθητι σιδῶν εἶπεν ἡ θάλασσα ἡ δὲ ἰσχύς τῆς θαλάσσης εἶπεν οὐκ ὤδινον οὐδὲ ἔτεκον οὐδὲ ἐξέθρεψα νεανίσκους οὐδὲ ὑψώσα παρθένους
- 5 Kun tämä kuullaan Egyptissä, niin vavistaan Tyyron kuulumisia.
When the news comes to Egypt they will be bitterly pained at the fate of Tyre.
ὅταν δὲ ἀκουστὸν γένηται αἰγύπτῳ λήμψεται αὐτοὺς ὁδὸν περι τύρου
- 6 Menkää Tarsiiseen; valittakaa, te rantamaan asukkaat.
Go over to Tarshish; give cries of sorrow, O men of the sea-land.
ἀπέλθατε εἰς καρρηδόνα ὀλολύξατε οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ
- 7 Onko tämä teidän remuava kaupunkinne, jonka alku on hamasta muinaisajasta, jonka jalat kuljettivat sen kauas muukalaisena asumaan?
Is this the town which was full of joy, whose start goes back to times long past, whose wanderings took her into far-off countries?
οὐχ αὕτη ἦν ὑμῶν ἡ ὕβρις ἡ ἀπ' ἀρχῆς πρὶν ἢ παραδοθῆναι αὐτήν
- 8 Kuka on tämän päättänyt Tyyron osalle, kruunujen jakelijan, jonka kauppamiehet olivat ruhtinaita, kauppiaat maanmainioita?
By whom was this purposed against Tyre, the crowning town, whose traders are chiefs, whose business men are honoured in the land?
τίς ταῦτα ἐβούλευσεν ἐπὶ τύρον μὴ ἦσων ἐστὶν ἢ οὐκ ἰσχύει οἱ ἔμποροι αὐτῆς ἐνδοξοὶ ἄρχοντες τῆς γῆς
- 9 Herra Sebaot on sen päättänyt, häväistäkseen kaiken koreuden korskan, saattaakseen kaikki maanmainiot halveksituiksi.
It was the purpose of the Lord of armies to put pride to shame, to make sport of the glory of those who are honoured in the earth.
κύριος σαβαωθ ἐβουλεύσατο παραλῦσαι πᾶσαν τὴν ὕβριν τῶν ἐνδόξων καὶ ἀτιμάσαι πᾶν ἐνδοξον ἐπὶ τῆς γῆς
- 10 Tulvi yli maasi, tytär Tarsis, niinkuin Niilivirta; ei ole patoa enää.
Let your land be worked with the plough, O daughter of Tarshish; there is no longer any harbour.
ἐργάζου τὴν γῆν σου καὶ γὰρ πλοῖα οὐκέτι ἔρχεται ἐκ καρρηδόνας
- 11 Hän on ojentanut kätensä meren yli, järkyttänyt valtakunnat. Herra on antanut käskyn Kanaanin vastaan, että sen linnoitukset hävitettäköön.
His hand is stretched out over the sea, the kingdoms are shaking: the Lord has given orders about Canaan, to make waste its strong places.
ἡ δὲ χεὶρ σου οὐκέτι ἰσχύει κατὰ θάλασσαν ἢ παροξύνουσα βασιλεῖς κύριος σαβαωθ ἐνετείλατο περὶ χανααν ἀπολέσαι αὐτῆς τὴν ἰσχύν
- 12 Hän sanoo: "Älä enää ilakoitse, sinä häväisty neitsyt, tytär Siidon. Nouse, mene kittiläisten maahan; et sinä sielläkään saa levätä.
And he said, There is no more joy for you, O crushed virgin daughter of Zidon: up! go over to Kittim; even there you will have no rest.
καὶ ἐροῦσιν οὐκέτι μὴ προσθῆτε τοῦ ὑβρίζειν καὶ ἀδικεῖν τὴν θυγατέρα σιδῶνος καὶ ἐὰν ἀπέλθῃς εἰς κιτιεῖς οὐδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔσται
- 13 Katso, kaldealaisten maa, kansa, jota ei ollut enää olemassa, jonka Assur oli valmistanut erämaan eläimille, - ne pystyttävät vartiotorninsa, ne kukistavat sen palatsit, tekevät sen raunioiksi.
...
καὶ εἰς γῆν χαλδαίων καὶ αὕτη ἠρήμωται ἀπὸ τῶν ἀσσυρίων οὐδὲ ἐκεῖ σοι ἀνάπαυσις ἔσται ὅτι ὁ τοίχος αὐτῆς πέπτωκεν
- 14 Valittakaa, te Tarsiin-laivat, sillä hävitetty on teidän linnoituksenne."
Let a cry of sorrow go up, O ships of Tarshish: because your strong place is made waste.
ὀλολύξατε πλοῖα καρρηδόνας ὅτι ἀπώλετο τὸ ὀχύρωμα ὑμῶν

- 15 Ja siihen aikaan Tyyro unhotetaan seitsemäksikymmeneksi vuodeksi, jotka ovat kuin saman kuninkaan aikaa. Seitsemänkymmenen vuoden kuluttua käy Tyyron, niinkuin porton laulussa sanotaan:
 And it will be in that day that Tyre will go out of mind for seventy years, that is, the days of one king: after the end of seventy years it will be for Tyre as in the song of the loose woman.
 και ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καταλειφθήσεται τύρος ἕτη ἑβδομήκοντα ὡς χρόνος βασιλείως ὡς χρόνος ἀνθρώπου και ἔσται μετὰ ἑβδομήκοντα ἕτη ἔσται τύρος ὡς ἄσμα πόρνης
- 16 "Ota kantele, kierrä kaupunkia, sinä unhotettu portto; soita kauniisti, laula vireästi, että sinut muistettaisiin!"
 Take an instrument of music, go about the town, O loose woman who has gone out from the memory of man; make sweet melody with songs, so that you may come back to men's minds.
 λαβὲ κιθάραν ῥέμβευσον πόλεις πόρνη ἐπιλελησμένη καλῶς κιθάρισον πολλὰ ἤσων ἵνα σου μνεῖα γένηται
- 17 Ja seitsemänkymmenen vuoden kuluttua Herra katsoo Tyyron puoleen, ja se pääsee jälleen portonpalkoilleen ja tekee huorin kaikkien maan valtakuntain kanssa, mitä maan päällä on.
 And it will be after the end of seventy years, that the Lord will have mercy on Tyre, and she will go back to her trade, acting as a loose woman with all the kingdoms of the world on the face of the earth.
 και ἔσται μετὰ ἑβδομήκοντα ἕτη ἐπισκοπὴν ποιήσει ὁ θεὸς τύρου και πάλιν ἀποκατασταθήσεται εἰς τὸ ἀρχαῖον και ἔσται ἐμπόριον πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς οἰκουμένης
- 18 Mutta sen voitto ja palkka on oleva Herralle pyhitetty; ei sitä koota eikä talleteta, vaan sen voitto on tuleva niille, jotka Herran edessä asuvat, runsaaksi ravinnoksi ja jaloksi vaatetuksiksi.
 And her goods and her trade will be holy to the Lord: they will not be kept back or stored up; for her produce will be for those living in the Lord's land, to give them food for their needs, and fair clothing.
 και ἔσται αὐτῆς ἡ ἐμπορία και ὁ μισθὸς ἅγιον τῷ κυρίῳ οὐκ αὐτοῖς συναχθήσεται ἀλλὰ τοῖς κατοικοῦσιν ἔναντι κυρίου πᾶσα ἡ ἐμπορία αὐτῆς φαγεῖν και πιεῖν και ἐμπλησθῆναι εἰς συμβολὴν μνημ ὄσων ἔναντι κυρίου
- 1 Katso, Herra tekee maan tyhjäksi ja autioksi, mullistaa sen muodon ja hajottaa sen asukkaat.
 See, the Lord is making the earth waste and unpeopled, he is turning it upside down, and sending the people in all directions.
 ἰδοὺ κύριος καταφθείρει τὴν οἰκουμένην και ἐρημώσει αὐτὴν και ἀνακαλύψει τὸ πρόσωπον αὐτῆς και διασπερεῖ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῇ
- 2 Ja niinkuin kansan käy, niin papinkin, niinkuin orjan, niin hänen herransa, niinkuin orjattaren, niin hänen emäntänsä, niinkuin ostajan, niin myyjän, niinkuin lainanottajan, niin lainanantajan, niinkuin velallisen, niin velkojankin.
 And it will be the same for the people as for the priest; for the servant as for his master; and for the woman-servant as for her owner; the same for the one offering goods for a price as for him who takes them; the same for him who gives money at interest and for him who takes it; the same for him who lets others have the use of his property as for those who make use of it.
 και ἔσται ὁ λαὸς ὡς ὁ ἱερεὺς και ὁ παῖς ὡς ὁ κύριος και ἡ θεραπαινὴ ὡς ἡ κυρία ἔσται ὁ ἀγοράζων ὡς ὁ πωλὼν και ὁ δανείζων ὡς ὁ δανειζόμενος και ὁ ὀφειλὼν ὡς ὁ ὀφείλει
- 3 Maa tyhjentämällä tyhjennetään ja ryöstämällä ryöstetään. Sillä Herra on tämän sanan puhunut.
 The earth will be completely waste and without men; for this is the word of the Lord.
 φθορᾷ φθαρήσεται ἡ γῆ και προνομή προνομευθήσεται ἡ γῆ τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησεν ταῦτα
- 4 Maa murehtii ja lakastuu, maanpiiri nääntyy ja lakastuu; kansan ylhäiset maassa nääntyvät.
 The earth is sorrowing and wasting away, the world is full of grief and wasting away, the high ones of the earth come to nothing.
 ἐπένησεν ἡ γῆ και ἐφθάρη ἡ οἰκουμένη ἐπένησαν οἱ ὑψηλοὶ τῆς γῆς
- 5 Maa on saastunut asukkaittensa alla, sillä he ovat rikkoneet lait, muuttaneet käskyt, hyljänneet iankaikkisen liiton.
 The earth has been made unclean by those living in it; because the laws have not been kept by them, the orders have been changed, and the eternal agreement has been broken.
 ἡ δὲ γῆ ἡνόμησεν διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν διότι παρέβησαν τὸν νόμον και ἤλλαξαν τὰ προστάγματα διαθήκην αἰώνιον
- 6 Sentähden kirus kalvaa maata, ja sen asukkaat syystänsä kärsivät; sentähden maan asukkaat kuumuudesta korventuvat, ja vähän jää ihmisiä jäljelle.
 For this cause the earth is given up to the curse, and those in it are judged as sinners: for this cause those living on the earth are burned up, and the rest are small in number.
 διὰ τοῦτο ἀρὰ ἔδεται τὴν γῆν ὅτι ἡμάρτοσαν οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν διὰ τοῦτο πτωχοὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τῇ γῇ και καταλειφθήσονται ἄνθρωποι ὀλίγοι
- 7 Viini murehtii, viiniköynnös kuihtuu, kaikki ilomieliset huokaavat.
 The new wine is thin, the vine is feeble, and all the glad-hearted make sounds of grief.
 πενήσει οἶνος πενήσει ἄμπελος στενάξουσιν πάντες οἱ εὐφραινόμενοι τὴν ψυχὴν
- 8 Loppunut on vaskirumpujen riemu, lakannut remuvaisten melu, loppunut kanteleitten riemu.
 The pleasing sound of all instruments of music has come to an end, and the voices of those who are glad.
 πέπνυται εὐφροσύνη τυμπάνων πέπνυται αὐθάδεια και πλοῦτος ἀσεβῶν πέπνυται φωνὴ κιθάρας

- 9 Ei laulaen viiniä juoda, väkijuoma käy karvaaksi juojillensa.
There is no more drinking of wine with a song; strong drink will be bitter to those who take it.
ἤσχύνθησαν οὐκ ἔπιον οἶνον πικρὸν ἐγένετο τὸ σικερα τοῖς πίνουσιν
- 10 Kukistettu on autio kaupunki, joka talo teljetty, sisään pääsemätön.
The town is waste and broken down: every house is shut up, so that no man may come in.
ἡρημώθη πᾶσα πόλις κλείσει οἰκίαν τοῦ μὴ εἰσελθεῖν
- 11 Viinistä on kaduilla valitus, kaikki ilo on mennyt mailleen, riemu maasta paennut.
There is a crying in the streets because of the wine; there is an end of all delight, the joy of the land is gone.
ὀλολύζετε περὶ τοῦ οἴνου πανταχῆ πέπνυται πᾶσα εὐφροσύνη τῆς γῆς
- 12 Jäljellä on kaupungissa hävitys, portti on pirstaleiksi lyöty.
In the town all is waste, and in the public place is destruction.
καὶ καταλειφθήσονται πόλεις ἔρημοι καὶ οἴκοι ἐγκαταλειμμένοι ἀπολοῦνται
- 13 Sillä niin on käyvä maan päällä, kansojen keskuudessa, kuin öljypuuta karistettaessa, kuin jälkikorjuussa, viininkorjuun päätyttyä.
For it will be in the heart of the earth among the peoples, like the shaking of an olive-tree, as the last of the grapes after the getting-in is done.
ταῦτα πάντα ἔσται ἐν τῇ γῇ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν ὃν τρόπον ἐάν τις καταμήσεται ἐλαίαν οὕτως καταμήσονται αὐτοὺς καὶ ἐὰν παύσεται ὁ τρύγητος
- 14 Ne korottavat äänensä ja riemuitsevat, ne huutavat mereltä päin Herran valtasuuruutta:
But those will be making sounds of joy; they will be crying loudly from the sea for the glory of the Lord.
οὗτοι φωνῆ βοήσονται οἱ δὲ καταλειφθέντες ἐπὶ τῆς γῆς εὐφρανθήσονται ἅμα τῇ δόξῃ κυρίου ταραχθήσεται τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης
- 15 "Sentähden kunnioittakaa Herraa valon mailla, ja meren saarilla Herran, Israelin Jumalan, nimeä".
Give praise to the Lord in the east, to the name of the Lord, the God of Israel, in the sea-lands.
διὰ τοῦτο ἡ δόξα κυρίου ἐν ταῖς νήσοις ἔσται τῆς θαλάσσης τὸ ὄνομα κυρίου ἐνδοξον ἔσται κύριε ὁ θεὸς ἰσραηλ
- 16 Maan äärestä kuulemme ylistysvirret: "Ihana on vanhurskaan osa!" Mutta minä sanon: "Riutumus, riutumus on minun osani, voi minua: ryöstäjät ryöstävät, raastaen ryöstäjät ryöstävät!"
From the farthest part of the earth comes the sound of songs, glory to the upright. But I said, I am wasting away, wasting away, the curse is on me! The false ones go on in their false way, yes, they go on acting falsely.
ἀπὸ τῶν περὶ τῶν γῆς τέρατα ἠκούσαμεν ἐλπίς τῷ εὐσεβεῖ καὶ ἐροῦσιν οὐαὶ τοῖς ἀθετοῦσιν οἱ ἀθετοῦντες τὸν νόμον
- 17 Kauhu ja kuoppa ja paula on edessäsi, sinä maan asukas.
Fear, and death, and the net, are come on you, O people of the earth.
φόβος καὶ βόθυνος καὶ παγίς ἐφ' ὑμᾶς τοὺς ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς
- 18 Joka pakenee kauhun ääntä, se putoaa kuoppaan, ja joka kuopasta nousee, se puuttuu paulaan. Sillä korkeuden akkunat aukenevat ja maan perustukset järkkyvät.
And it will be that he who goes in flight from the sound of fear will be overtaken by death; and he who gets free from death will be taken in the net: for the windows on high are open, and the bases of the earth are shaking.
καὶ ἔσται ὁ φεύγων τὸν φόβον ἐμπεσεῖται εἰς τὸν βόθυνον ὁ δὲ ἐκβαίνων ἐκ τοῦ βοθύνου ἀλώσεται ὑπὸ τῆς παγίδος ὅτι θυρίδες ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἠνεφώθησαν καὶ σεισθήσεται τὰ θεμέλια τῆς γῆς
- 19 Maa murskaksi musertuu, maa halkee ja hajoo, maa horjuu ja huojuu.
The earth is completely broken, it is parted in two, it is violently moved.
ταραχῆ ταραχθήσεται ἡ γῆ καὶ ἀπορία ἀπορηθήσεται ἡ γῆ
- 20 Maa hoippuu ja hoipertelee niinkuin juopunut, huojuu niinkuin lehvämäja. Raskaana painaa sitä sen rikkomus, se kaatuu eikä enää nouse.
The earth will be moving uncertainly, like a man overcome by drink; it will be shaking like a tent; and the weight of its sin will be on it, crushing it down so that it will not get up again.
ἐκλινεν καὶ σεισθήσεται ὡς ὀπωροφυλάκιον ἡ γῆ ὡς ὁ μεθύων καὶ κραιπαλῶν καὶ πεσεῖται καὶ οὐ μὴ δύνηται ἀναστῆναι κατίσχυσεν γὰρ ἐπ' αὐτῆς ἡ ἀνομία
- 21 Sinä päivänä Herra kostaa korkeuden sotajoukolla korkeudessa ja maan kuninkaille maan päällä.
And in that day the Lord will send punishment on the army of the high ones on high, and on the kings of the earth on the earth.
καὶ ἐπάξει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸν κόσμον τοῦ οὐρανοῦ τὴν χεῖρα καὶ ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς

- 22 Heidät kootaan sidottuina vankikuoppaan ja suljetaan vankeuteen; pitkän ajan kuluttua heitä etsiskellään.
And they will be got together, like prisoners in the prison-house; and after a long time they will have their punishment.
καὶ συνάξουσιν καὶ ἀποκλείουσιν εἰς ὄχυρῶμα καὶ εἰς δεσμοτήριον διὰ πολλῶν γενεῶν ἐπισκοπὴ ἔσται αὐτῶν
- 23 Ja kuu punastuu, ja aurinko häpeää, sillä Herra Sebaot on kuningas Siionin vuorella ja Jerusalemissa, ja hänen vanhintensa edessä loistaa kirkkaus.
Then the moon will be veiled, and the sun put to shame; for the Lord of armies will be ruling in Mount Zion and in Jerusalem, and before his judges he will let his glory be seen.
καὶ τακῆσεται ἡ πλίνθος καὶ πεσεῖται τὸ τεῖχος ὅτι βασιλεύσει κύριος ἐν σιων καὶ ἐν ἱερουσαλημ καὶ ἐνώπιον τῶν πρεσβυτέρων δοξασθήσεται
- 1 Herra, sinä olet minun Jumalani; minä kunnioitan sinua, kiitän sinun nimeäsi, sillä sinä olet tehnyt ihmeitä, sinun aivoituksesi kaukaisilta päivistä ovat todet ja vakaat.
O Lord, you are my God; I will give praise to you, I will give honour to your name; for you have done great acts of power; your purposes in the past have been made true and certain in effect.
κύριε ὁ θεὸς μου δοξάσω σε ὑμνήσω τὸ ὄνομά σου ὅτι ἐποίησας θαυμαστὰ πράγματα βουλὴν ἀρχαίαν ἀληθινὴν γένοιτο κύριε
- 2 Sillä sinä olet tehnyt kaupungin kiviroukkioksi, varustetun kaupungin raunioiksi; muukalaisten linna on kadonnut kaupunkien luvusta, ei sitä ikinä enää rakenneta.
For you have made a town a waste place: a strong town a mass of broken walls; the tower of the men of pride has come to an end; it will never be put up again.
ὅτι ἔθηκας πόλεις εἰς χῶμα πόλεις ὄχυρὰς τοῦ πεσεῖν αὐτῶν τὰ θεμέλια τῶν ἀσεβῶν πόλις εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ οἰκοδομηθῆ
- 3 Sentähden sinua kunnioittaa väkevä kansa, väkivaltaisten pakanain kaupunki sinua pelkää.
For this cause will the strong people give glory to you, the town of the cruel ones will be in fear of you.
διὰ τοῦτο εὐλογήσει σε ὁ λαὸς ὁ πτωχὸς καὶ πόλις ἀνθρώπων ἀδικουμένων εὐλογήσουσίν σε
- 4 Sillä sinä olit turvana vaivaiselle, turvana köyhälle hänen ahdingossansa, suojana rankkasateelta, varjona helteeltä; sillä väkivaltaisten kiukku on kuin rankkasade seinää vastaan.
For you have been a strong place for the poor and the crushed in their trouble, a safe place from the storm, a shade from the heat, when the wrath of the cruel ones is like a winter storm.
ἐγένου γὰρ πάσι πόλει ταπεινῆ βοηθὸς καὶ τοῖς ἀθυμήσασιν διὰ ἔνδειαν σκέπη ἀπὸ ἀνθρώπων πονηρῶν ῥύση αὐτοὺς σκέπη διψῶντων καὶ πνεῦμα ἀνθρώπων ἀδικουμένων
- 5 Niinkuin helteen kuivassa maassa, niin sinä vaimensit muukalaisten melun. Niinkuin helle pilven varjossa vaipuu väkivaltaisten voittolaulu.
As heat by the shade of a cloud, the noise of the men of pride has been made quiet by you; as heat by the shade of a cloud, the song of the cruel ones has been stopped.
εὐλογήσουσίν σε ὡς ἄνθρωποι ὀλιγόψυχοι διψῶντες ἐν σιων ἀπὸ ἀνθρώπων ἀσεβῶν οἷς ἡμᾶς παρέδωκας
- 6 Ja Herra Sebaot laittaa kaikille kansoille tällä vuorella pidot rasvasta, pidot voimaviinistä, ydinrasvasta, puhtaasta voimaviinistä.
And in this mountain will the Lord of armies make for all peoples a feast of good things, a feast of wines long stored, of good things sweet to the taste, of wines long kept and tested.
καὶ ποιήσει κύριος σαβαωθ πάσι τοῖς ἔθνεσιν ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο πίνονται εὐφροσύνην πίνονται οἶνον χρίσονται μύρον
- 7 Ja hän hävittää tällä vuorella verhon, joka verhoaa kaikki kansat, ja peiton, joka peittää kaikki kansakunnat.
And in this mountain he will put an end to the shade covering the face of all peoples, and the veil which is stretched over all nations.
ἐν τῷ ὄρει τούτῳ παρᾶδος ταῦτα πάντα τοῖς ἔθνεσιν ἡ γὰρ βουλὴ αὕτη ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη
- 8 Hän hävittää kuoleman ainiaaksi, ja Herra, Herra pyyhkii kyneleet kaikkien kasvoilta ja ottaa pois kansansa häväistyksen kaikesta maasta. Sillä Herra on puhunut.
He has put an end to death for ever; and the Lord God will take away all weeping; and he will put an end to the shame of his people in all the earth: for the Lord has said it.
κατέπιεν ὁ θάνατος ἰσχύσας καὶ πάλιν ἀφείλεν ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου τὸ ὄνειδος τοῦ λαοῦ ἀφείλεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησεν
- 9 Ja sinä päivänä sanotaan: "Katso, tämä on meidän Jumalamme, jota me odotimme meitä pelastamaan; tämä on Herra, jota me odotimme: iloitkaamme ja riemuitkaamme pelastuksesta, jonka hän toi".
And in that day it will be said, See, this is our God; we have been waiting for him, and he will be our saviour: this is the Lord in whom is our hope; we will be glad and have delight in his salvation.
καὶ ἐροῦσιν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν ἐφ' ᾧ ἠλπίζομεν καὶ ἠγαλλιώμεθα καὶ εὐφρανθησόμεθα ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ ἡμῶν
- 10 Sillä Herran käsi lepää tällä vuorella. Mutta Moaab tallataan siihen paikkaansa, niinkuin oljet tallautuvat lantaveteen.
For in this mountain will the hand of the Lord come to rest, and Moab will be crushed down in his place, even as the dry stems of the grain are crushed under foot in the waste place.
ὅτι ἀνάπαυσιν δώσει ὁ θεὸς ἐπὶ τὸ ὄρος τοῦτο καὶ καταπατηθήσεται ἡ μωαβίτις ὃν τρόπον πατοῦσιν ἄλωνα ἐν ἀμάξει
- 11 Ja hän haroo siinä käsiään, niinkuin uija haroo uidessansa, mutta Herra painaa alas hänen ylpeytensä ynnä hänen kättensä rimpuilut.
And if he puts out his hands, like a man stretching out his hands in swimming, the Lord will make low his pride, however expert his designs.
καὶ ἀνήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὃν τρόπον καὶ αὐτὸς ἐταπεινώσεν τοῦ ἀπολέσαι καὶ ταπεινώσει τὴν ὕβριν αὐτοῦ ἐφ' ἧ τὰς χεῖρας ἐπέβαλεν

- 12 Sinun korkeitten muuriesi varustukset hän kukistaa, painaa alas, syöksee maahan, tomuun asti.
And the strong tower of your walls has been broken by him, made low, and crushed even to the dust.
καὶ τὸ ὕψος τῆς καταφυγῆς τοῦ τοίχου σου ταπεινώσει καὶ καταβήσεται ἕως τοῦ ἐδάφους
- 1 Sinä päivänä lauletaan Juudan maassa tämä laulu: "Meillä on vahva kaupunki, pelastuksen hän asettaa muuriksi ja varustukseksi.
In that day will this song be made in the land of Judah: We have a strong town; he will make salvation our walls and towers.
τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ᾄσσονται τὸ ἄσμα τοῦτο ἐπὶ γῆς ἰουδα λέγοντες ἰδοὺ πόλις ὀχυρά καὶ σωτήριον ἡμῶν θήσει τεῖχος καὶ περίτειχος
- 2 Avatkaa portit vanhurskaan kansan käydä sisälle, joka uskollisena pysyy.
Let the doors be open, so that the upright nation which keeps faith may come in.
ἀνοίξατε πύλας εἰσελθᾶτω λαὸς φυλάσσω δικαιοσύνην καὶ φυλάσσω ἀλήθειαν
- 3 Vakaamieliselle sinä talletat rauhan, rauhan, sillä hän turvaa sinuun.
The man whose heart is unmoved you will keep in peace, because his hope is in you.
ἀντὶλαμβανόμενος ἀληθείας καὶ φυλάσσω εἰρήνην ὅτι ἐπὶ σοὶ
- 4 Turvatkaa Herraan ainiaan, sillä Herra, Herra on iankaikkinen kallio.
Let your hope be in the Lord for ever: for the Lord Jah is an unchanging Rock.
ἤλπισαν κύριε ἕως τοῦ αἰῶνος ὁ θεὸς ὁ μέγας ὁ αἰώνιος
- 5 Sillä hän on kukistanut korkealla asuvised, ylhäisen kaupungin, hän painoi sen alas, painoi maan tasalle, syöksi sen tomuun asti.
For he has made low those who are lifted up, all the people of the town of pride: he makes it low, crushing it down to the earth; he makes it low in the dust.
ὃς ταπεινώσας κατήγαγες τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν ὑψηλοῖς πόλεις ὀχυρὰς καταβαλεῖς καὶ κατὰξεις ἕως ἐδάφους
- 6 Sitä tallaa jalka, kurjan jalat, vaivaisten askeleet.
It will be crushed under the feet of the poor and the steps of those who are in need.
καὶ πατήσουσιν αὐτοὺς πόδες πραέων καὶ ταπεινῶν
- 7 Vanhurskaan polku on suora, sinä teet vanhurskaan tien tasaiseksi.
The way of the good man is straight; the road of the upright is made smooth by you.
ὁδὸς εὐσεβῶν εὐθεῖα ἐγένετο καὶ παρεσκευασμένη ἡ ὁδὸς τῶν εὐσεβῶν
- 8 Niin, sinun tuomioitteesi tiellä me odotamme sinua, Herra; sinun nimeäsi ja sinun muistoasi sielu ikävöitsee.
We have been waiting for you, O Lord; the desire of our soul is for the memory of your name.
ἡ γὰρ ὁδὸς κυρίου κρίσις ἠλπίσαμεν ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου καὶ ἐπὶ τῇ μνεῖᾳ
- 9 Minun sieluni ikävöitsee sinua yöllä, minun henkeni sisimmässäni etsii sinua varhain; sillä kun sinun tuomiosi kohtaavat maata, oppivat maanpiirin asukkaat vanhurskautta.
In the night the desire of my soul has been for you; early will my spirit be searching for you; for when your punishments come on the earth, the people of the world will get the knowledge of righteousness.
ἢ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου πρὸς σέ ὁ θεὸς διότι φῶς τὰ προστάγματά σου ἐπὶ τῆς γῆς δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς
- 10 Jos jumalaton saa armon, ei hän opi vanhurskautta; oikeuden maassa hän tekee vääryyttä eikä näe Herran korkeutta.
Even if you are kind to the evil-doer, he will not go after righteousness; even in the land of the upright he will still go on in his wrongdoing, and will not see the glory of the Lord.
πέπνυται γὰρ ὁ ἀσεβῆς οὐ μὴ μάθῃ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς ἀλήθειαν οὐ μὴ ποιήσῃ ἀρθήτω ὁ ἀσεβῆς ἵνα μὴ ἴδῃ τὴν δόξαν κυρίου
- 11 Herra, sinun kätesi on kohotettu, mutta he eivät sitä näe. He saakoot häpeäksensä nähdä sinun kiivautesi kansan puolesta; kuluttakoon heidät tuli, joka sinun vihollisesi kuluttaa.
Lord, your hand is lifted up, but they do not see: let them see ... yes, your haters will be burned up in the fire.
κύριε ὑψηλὸς σου ὁ βραχίον καὶ οὐκ ἤδειςαν γνόντες δὲ αἰσχυνθήσονται ζῆλος λήμψεται λαὸν ἀταίιδετον καὶ νῦν πῦρ τοὺς ὑπεναντίους ἔδεται
- 12 Herra, sinä saatat meille rauhan, sillä myös kaikki meidän tekomme olet sinä tehnyt.
Lord, you will give us peace: for all our works are the outcome of your purpose.
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν εἰρήνην δὸς ἡμῖν πάντα γὰρ ἀπέδοκας ἡμῖν

- 13 Herra, meidän Jumalamme, meitä ovat vallinneet muut herrat, et sinä; sinua yksin me ylistämme, sinun nimeäsi.
O Lord, our God, other lords than you have had rule over us; but in you only is our salvation, and no other name will we take on our lips.
κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν κτῆσαι ἡμᾶς κύριε ἐκτὸς σοῦ ἄλλον οὐκ οἶδαμεν τὸ ὄνομά σου ὀνομάζομεν
- 14 Kuolleet eivät virkoe eloon, vainajat eivät nouse: niin sinä olet heille kostanut, tuhonnut heidät ja hävittänyt kaiken heidän muistonsa.
The dead will not come back to life: their spirits will not come back to earth; for this cause you have sent destruction on them, so that the memory of them is dead.
οἱ δὲ νεκροὶ ζῶην οὐ μὴ ἴδωσιν οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσωσιν διὰ τοῦτο ἐπήγαγεσ καὶ ἀπόλεσας καὶ ἦρας πᾶν ἄρσεν αὐτῶν
- 15 Sinä olet lisännyt kansan, Herra, olet lisännyt kansan, olet kunniasi näyttänyt, olet laajentanut kaikki maan rajat.
You have made the nation great, O Lord, you have made it great; glory is yours: you have made wide the limits of the land.
πρόσθεσ αὐτοῖσ κακά κύριε πρόσθεσ κακά πᾶσιν τοῖσ ἐνδόξοισ τῆσ γῆσ
- 16 Herra, ahdistuksessa he etsivät sinua, vuodattivat hiljaisia rukouksia, kun sinä heitä kuritit.
Lord, in trouble our eyes have been turned to you, we sent up a prayer when your punishment was on us.
κύριε ἐν θλίψει ἐμνήσθην σου ἐν θλίψει μικρᾷ ἢ παιδεία σου ἡμῖν
- 17 Niinkuin raskas vaimo, joka on synnyttämäsillään, vääntelehtii ja huutaa kivuissansa, niin me olimme sinun edessäsi, Herra.
As a woman with child, whose time is near, is troubled, crying out in her pain; so have we been before you, O Lord.
καὶ ὡσ ἡ ὠδίνουσα ἐγγίξει τοῦ τεκεῖν καὶ ἐπὶ τῇ ὠδίνι αὐτῆσ ἐκέκραξεν οὕτωσ ἐγενήθηνεν τῷ ἀγαπητῷ σου διὰ τὸν φόβον σου κύριε
- 18 Me olimme raskaina, vääntelehdimme, mutta oli niinkuin olisimme synnyttäneet tuulta: emme saaneet aikaan pelastusta maalle, maanpiirin asukkaat eivät ilmoille päässeet.
We have been with child, we have been in pain, we have given birth to wind; no salvation has come to the earth through us, and no children have come into the world.
ἐν γαστρὶ ἐλάβομεν καὶ ὠδινήσαμεν καὶ ἐτέκομεν πνεῦμα σωτηρίας σου ἐποιήσαμεν ἐπὶ τῆσ γῆσ ἀλλὰ πεσοῦνται οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆσ γῆσ
- 19 Mutta sinun kuolleeti virkoavat eloon, minun ruumiini nousevat ylös. Herätkää ja riuuitkaa, te jotka tomussa lepäätte, sillä sinun kasteesi on valkeuksien kaste, ja maa tuo vainajat ilmoille.
Your dead will come back; their dead bodies will come to life again. Those in the dust, awaking from their sleep, will send out a song; for your dew is a dew of light, and the earth will give birth to the shades.
ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖσ μνημείοισ καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῇ ἢ γὰρ δρόσος ἡ παρὰ σοῦ ἴαμα αὐτοῖσ ἐστὶν ἢ δὲ γῆ τῶν ἀσεβῶν πεσεῖται
- 20 Mene, kansani, kammioihisi ja sulje ovet jälkeesi, lymyä hetkinen, kunnes viha on ohitse mennyt.
Come, my people, into your secret places, and let your doors be shut: keep yourself safe for a short time, till his wrath is over.
βάδιξε λαός μου εἰσελθε εἰς τὰ ταμίειά σου ἀπόκλεισον τὴν θύραν σου ἀποκρύβηθι μικρὸν ὅσον ὅσον ἕως ἂν παρέλθῃ ἡ ὀργὴ κυρίου
- 21 Sillä katso, Herra lähtee asuinsijastaan kostamaan maan asukkaille heidän pahat tekonsa, ja maa paljastaa verivelkansa eikä surmattujansa enää peitä."
For the Lord is coming out of his place to send punishment on the people of the earth for their evil-doing: the earth will let the blood drained out on her be seen, and will keep her dead covered no longer.
ἰδοὺ γὰρ κύριος ἀπὸ τοῦ ἁγίου ἐπάγει τὴν ὀργὴν ἐπὶ τοὺσ ἐνοικοῦντας ἐπὶ τῆσ γῆσ καὶ ἀνακαλύψει ἡ γῆ τὸ αἷμα αὐτῆσ καὶ οὐ κατακαλύψει τοὺσ ἀνηρμημένους
- 1 Sinä päivänä Herra kostaa kovalla, suurella ja väkevällä miekallansa Leviatanille, kiitävälle käärmeelle, ja Leviatanille, kiemurtelevalle käärmeelle, ja tappaa lohikäärmeen, joka on meressä.
In that day the Lord, with his great and strong and cruel sword, will send punishment on Leviathan, the quick-moving snake, and on Leviathan, the twisted snake; and he will put to death the dragon which is in the sea.
τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἐπάξει ὁ θεὸς τὴν μάχαιραν τὴν ἁγίαν καὶ τὴν μεγάλην καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν φεύγοντα ἐπὶ τὸν δράκοντα ὄφιν σκολιὸν καὶ ἀνελεῖ τὸν δράκοντα
- 2 Sinä päivänä sanotaan: "On viinitarha, tulisen viinin tarha; laulakaa siitä:
In that day it will be said, A vine-garden of delight, make a song about it.
τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἀμπελῶν καλός ἐπιθύμημα ἐξάρχειν κατ' αὐτῆσ
- 3 'Minä, Herra, olen sen vartija, minä kastelen sitä hetkestä hetkeen; minä vartioitsen sitä öin ja päivin, ettei sitä mikään vahingoita.
I, the Lord, am watching it; I will give it water at all times: I will keep it night and day, for fear that any damage comes to it.
ἐγὼ πόλις ἰσχυρά πόλις πολιορκουμένη μάτην ποτιῶ αὐτὴν ἄλώσεται γὰρ νυκτός ἡμέρας δὲ πεσεῖται τὸ τεῖχος
- 4 Vihaa minulla ei ole; olisipa vain orjantappuroita ja ohdakkeita, niiden kimppuun minä kävisin sodalla ja polttaisin ne kaikki tyynni -
My passion is over: if the thorns were fighting against me, I would make an attack on them, and they would be burned up together.
οὐκ ἐστὶν ἢ οὐκ ἐπελάβετο αὐτῆσ τίς με θήσει φυλάσσειν καλᾶμην ἐν ἀγρῷ διὰ τὴν πολεμίαν ταύτην ἠθέτηκα αὐτὴν τοίνυν διὰ τοῦτο ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς πάντα ὅσα συνέταξεν κατακέκαυμαι

- 5 kaikki, jotka eivät antaudu minun turviini, eivät tee rauhaa minun kanssani, tee rauhaa minun kanssani."
Or let him put himself under my power, and make peace with me.
βοήσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ ποιήσωμεν εἰρήνην αὐτῷ ποιήσωμεν εἰρήνην
- 6 Tulevina aikoina juurtuu Jaakob, Israel kukkii ja kukoistaa ja täyttää maanpiirin hedelmällänsä.
In days to come Jacob will take root: Israel will put out buds and flowers; and the face of the world will be full of fruit.
οἱ ἐρχόμενοι τέκνα ἰακωβ βλαστήσει καὶ ἐξανθήσει ἰσραὴλ καὶ ἐμπλησθήσεται ἡ οἰκουμένη τοῦ καρποῦ αὐτοῦ
- 7 Löikö hän sitä, niinkuin sen lyöjät lyötiin, tapettiin se, niinkuin sen tappajat tapettiin?
Is his punishment like the punishment of those who overcame him? or are his dead as great in number as those he put to the sword?
μὴ ὡς αὐτὸς ἐπάταξεν καὶ αὐτὸς οὕτως πληγήσεται καὶ ὡς αὐτὸς ἀνεῖλεν οὕτως ἀναιρεθήσεται
- 8 Karkoittamalla sen, lähettämällä sen pois sinä sitä rankaisit. Hän pyyhkäisi sen pois kovalla myrskyllänsä itätuulen päivänä.
Your anger against her has been made clear by driving her away; he has taken her away with his storm-wind in the day of his east wind.
μαχόμενος καὶ ὄνειδίζων ἐξαποστελεῖ αὐτοὺς οὐ σὺ ἦσθα ὁ μελετῶν τῷ πνεύματι τῷ σκληρῷ ἀνελεῖν αὐτοὺς πνεύματι θυμοῦ
- 9 Sentähden sovitaan Jaakobin pahat teot sillä, ja se on hänen syntiensä poistamisen täysi hedelmä, että hän tekee kaikki alttarikivet rikottujen kalkkikivien kaltaisiksi: eivät kohoa enää asera-karsikot eivätkä auringonpatsaat.
So by this will the sin of Jacob be covered, and this is all the fruit of taking away his punishment; when all the stones of the altar are crushed together, so that the wood pillars and the sun-images will not be put up again.
διὰ τοῦτο ἀφαιρεθήσεται ἡ ἀνομία ἰακωβ καὶ τοῦτο ἐστὶν ἡ εὐλογία αὐτοῦ ὅταν ἀφέλωμαι αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν ὅταν θῶσιν πάντας τοὺς λίθους τῶν βωμῶν κατακεκομμένους ὡς κόνιαν λεπτήν καὶ οὐ μὴ μείνῃ τὰ δένδρα αὐτῶν καὶ τὰ εἶδωλα αὐτῶν ἐκκεκομμένα ὥσπερ δρυμὸς μακρὰν
- 10 Sillä varustettu kaupunki on autio, se on hyljätty maja, jätetty tyhjäksi kuin erämaa. Siellä vasikat käyvät laitumella, siellä makailevat ja kaluavat sieltä vesat kaikki.
For the strong town is without men, an unpeopled living-place; and she has become a waste land: there the young ox will take his rest, and its branches will be food for him.
τὸ κατοικοῦμενον ποίμνιον ἀνεμιμένον ἔσται ὡς ποίμνιον καταλειμμένον καὶ ἔσται πολὺν χρόνον εἰς βόσκημα καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται
- 11 Ja kun oksat kuivuvat, niin ne taitetaan; vaimot tulevat ja tekevät niillä tulta. Sillä se ei ole ymmärtäväistä kansaa; sentähden sen tekijä ei sitä armahda, sen Luoja ei sitä sääli.
When its branches are dry they will be broken off; the women will come and put fire to them: for it is a foolish people; for this cause he who made them will have no mercy on them, and he whose work they are will not have pity on them.
καὶ μετὰ χρόνον οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ πᾶν γλωρὸν διὰ τὸ ξηρανθῆναι γυναῖκες ἐρχόμεναι ἀπὸ θεᾶς δεῦτε οὐ γὰρ λαὸς ἐστὶν ἔχων σύνεσιν διὰ τοῦτο οὐ μὴ οἰκτιρήσῃ ὁ ποιήσας αὐτοὺς οὐδὲ ὁ πλάσας αὐτοὺς οὐ μὴ ἐλεήσῃ
- 12 Sinä päivänä Herra karistaa hedelmät maahan, Eufrat-virrasta aina Egyptin puroon asti, ja teidät, te israelilaiset, poimitaan talteen yksitellen.
And it will be in that day that the Lord will get together his grain, from the River to the stream of Egypt, and you will be got together with care, O children of Israel.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συμφορᾶξει κύριος ἀπὸ τῆς διώρυγος τοῦ ποταμοῦ ἕως ῥινοκοροῦρων ὑμεῖς δὲ συναγάγετε τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ κατὰ ἓνα ἓνα
- 13 Sinä päivänä puhalletaan suureen pasunaan, ja Assurin maahan hävinneet ja Egyptin maahan karkoitettut tulevat ja kumartavat Herraa Pyhällä vuorella Jerusalemissa.
And it will be in that day that a great horn will be sounded; and those who were wandering in the land of Assyria, and those who had been sent away into the land of Egypt, will come; and they will give worship to the Lord in the holy mountain at Jerusalem.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ σαλπιοῦσιν τῇ σάλπιγγι τῇ μεγάλῃ καὶ ἤξουσιν οἱ ἀπολόμενοι ἐν τῇ χῶρᾳ τῶν ἀσσυρίων καὶ οἱ ἀπολόμενοι ἐν αἰγύπτῳ καὶ προσκυνήσουσιν τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιον ἐν ἱερουσαλὴμ
- 1 Voi Efraimin juopuneitten ylvästä kruunua ja sen kunnian loisteen kuihtuvata kukkaa, joka on kukkulan laella, viinistä päihtyneitten lihavan laakson keskellä!
Ho! crown of pride of those who are given up to wine in Ephraim, and the dead flower of his glory which is on the head of those who are overcome by strong drink!
οὐαὶ τῷ στεφάνῳ τῆς ὕβρεως οἱ μισθωτοὶ εφραὴμ τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν ἐκ τῆς δόξης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τοῦ παχέος οἱ μεθύοντες ἀνευ οἴνου
- 2 Katso, Herralta tulee hän, joka on väkevä ja voimallinen, niinkuin raesade, rajumyrsky. Niinkuin rankkasade, väkeväin tulvavetten kuohu, hän voimalla maahan kaataa.
See, the Lord has a strong and cruel one; like a rain of ice, a storm of destruction, like the overflowing of a strong river, he will violently overcome them.
ἰδοὺ ἰσχυρὸν καὶ σκληρὸν ὁ θυμὸς κυρίου ὡς χάλαζα καταφερομένη οὐκ ἔχουσα σκέπην βία καταφερομένη ὡς ὕδατος πολλὸ πλῆθος σῦρον χώραν τῇ γῇ ποιήσει ἀνάπαισιν ταῖς χερσίν
- 3 Jalkoihin tallataan Efraimin juopuneitten ylväs kruunu.
The crown of pride of those who are given up to wine in Ephraim will be crushed under foot;
καὶ τοῖς ποσὶν καταπατηθήσεται ὁ στέφανος τῆς ὕβρεως οἱ μισθωτοὶ τοῦ εφραὴμ

- 4 Ja sen kunnian loisteen kuihtuvan kukan, joka on kukkulan laella, lihavan laakson keskellä, käy niinkuin varhaisviikunan ennen kesää: kuka vain sen näkee, tuskin se on hänen kourassaan, niin hän sen jo nielaisee.
And the dead flower of his glory, which is on the head of the fertile valley, will be like the first early fruit before the summer; which a man takes and puts in his mouth the minute he sees it.
καὶ ἔσται τὸ ἄνθος τὸ ἐκπεσὸν τῆς ἐλπίδος τῆς δόξης ἐπ' ἄκρου τοῦ ὄρους τοῦ ὑψηλοῦ ὡς πρόδρομος σύκου ὁ ἰδὼν αὐτὸ πρὶν ἢ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ λαβεῖν θελήσει αὐτὸ καταπιεῖν
- 5 Sinä päivänä Herra Sebaot on oleva loistava kruunu ja kunnian seppäle kansansa jäännökselle
In that day will the Lord of armies be a crown of glory, and a fair ornament, to the rest of his people;
τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἔσται κύριος σαβαωθ ὁ στέφανος τῆς ἐλπίδος ὁ πλακεῖς τῆς δόξης τῷ καταλειφθέντι μου λαῷ
- 6 ja oikeuden henki sille, joka oikeutta istuu, ja väkevyyksille, jotka torjuvat hyökkäyksen takaisin porttia kohden.
And a spirit of wisdom to the judge, and strength to those who keep back the attackers at the door of the town.
καταλειφθήσονται ἐπὶ πνεύματι κρίσεως ἐπὶ κρίσιν καὶ ἰσχύον κολύων ἀνελεῖν
- 7 Ja nämäkin horjuvat viinistä ja hoipertelevat väkijuomasta. Väkijuomasta horjuu pappi ja profeetta; he ovat sekaisin viinistä, hoipertelevat väkijuomasta. He horjuvat näyissä, huojuvat tuomioissa.
And further, these are uncertain through wine, and have gone out of the right way through strong drink: the priest and the prophet are uncertain through strong drink, they are overcome by wine, they have gone out of the way through strong drink; their vision is false, they go wrong in their decisions.
οὗτοι γὰρ οἶνον πεπλανημένοι εἰσὶν ἐπλανήθησαν διὰ τὸ σικερα ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐξέστησαν διὰ τὸν οἶνον ἐσεισθησαν ἀπὸ τῆς μέθης τοῦ σικερα ἐπλανήθησαν τοῦτ' ἔστι φάσμα
- 8 Sillä täynnä oksennusta ja saastaa ovat kaikki pöydät - ei puhdasta paikkaa!
For all the tables are covered with coughed-up food, so that there is not a clean place.
ἀρὰ ἔδεται ταύτην τὴν βουλήν αὕτη γὰρ ἡ βουλή ἔνεκεν πλεονεξίας
- 9 "Keitähän tuokin luulee taitoon neuvovansa, keitä saarnalla opettavansa? Olemmeko me vasta maidolta vieroitettuja, äidin rinnoilta otettuja?
To whom will he give knowledge? and to whom will he make clear the word? Will it be to those who have newly given up milk, and who have only now been taken from the breast?
τίνοι ἀνηγγεῖλαμεν κακὰ καὶ τίνοι ἀνηγγεῖλαμεν ἀγγελίαν οἱ ἀπογεγαλακτισμένοι ἀπὸ γάλακτος οἱ ἀπεσπασμένοι ἀπὸ μαστοῦ
- 10 Käsky käskyn päälle, käsky käskyn päälle, läksy läksyn päälle, läksy läksyn päälle, milloin siellä, milloin täällä!" -
For it is one rule after another; one line after another; here a little, there a little.
θλίψιν ἐπὶ θλίψιν προσδέχου ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν
- 11 Niin, sopertavin huulin ja vieraalla kielellä hän on puhuva tälle kansalle,
No, but with broken talk, and with a strange tongue, he will give his word to this people:
διὰ φαυλισμὸν χειλέων διὰ γλώσσης ἐτέρας ὅτι λαλήσουσιν τῷ λαῷ τούτῳ
- 12 hän, joka on sanonut heille: "Tässä on lepo; antakaa väsyneen levätä, tässä on levähdyspaikka". Mutta he eivät ole tahtoneet kuulla.
To whom he said, This is the rest, give rest to him who is tired; and by this you may get new strength; but they would not give ear.
λέγοντες αὐτῷ τοῦτο τὸ ἀνάπαυμα τῷ πεινῶντι καὶ τοῦτο τὸ σύντριμμα καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἀκοῦειν
- 13 Niinpä on Herran sana oleva heille: "Käsky käskyn päälle, käsky käskyn päälle, läksy läksyn päälle, läksy läksyn päälle, milloin siellä, milloin täällä", niin että he kulkiessaan kaatuvat selälleen ja ruhjoutuvat, että heidät kiedotaan ja vangitaan.
For this cause the word of the Lord will be to them rule after rule, line after line, here a little, there a little; so that they may go on their way, and falling back may be broken, and taken in the net.
καὶ ἔσται αὐτοῖς τὸ λόγιον κυρίου τοῦ θεοῦ θλίψις ἐπὶ θλίψιν ἐλπίς ἐπ' ἐλπίδι ἔτι μικρὸν ἔτι μικρὸν ἵνα πορευθῶσιν καὶ πέσωσιν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ κινδυνεύσουσιν καὶ συντριβήσονται καὶ ἀλώσουσιν αἱ
- 14 Sentähden kuulkaa Herran sana, te pilkkaajat, te jotka hallitsette tätä kansaa Jerusalemissa.
Give ear then to the word of the Lord, you men of pride, the rulers of this people in Jerusalem:
διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου ἄνδρες τεθλιμμένοι καὶ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τούτου τοῦ ἐν ἱερουσαλημ

- 15 Koska te sanotte: "Me olemme tehneet liiton kuoleman kanssa ja tuonelan kanssa sopimuksen; tulkoon vitsaus kuin tulva, ei se meitä saavuta, sillä me olemme tehneet valheen turvaksemme ja piiloutuneet petokseen" -
Because you have said, We have made death our friend, and with the underworld we have made an agreement; when the overflowing waters come through they will not come near us; for we are looking to false words for help, taking cover in what is untrue:
ὅτι εἶπατε ἐποιήσαμεν διαθήκην μετὰ τοῦ ᾄδου καὶ μετὰ τοῦ θανάτου συνθήκας καταγίγς φερομένη ἐὰν παρέλθῃ οὐ μὴ ἔλθῃ ἐφ' ἡμᾶς ἐθήκαμεν ψεῦδος τὴν ἐλπίδα ἡμῶν καὶ τῷ ψεύδει σκεπασθησὼμεθα
- 16 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä lasken Siioniin peruskiven, koetellun kiven, kalliin kulmakiven, lujasti perustetun; joka uskoo, se ei pakene.
For this cause says the Lord God, See, I am placing in Zion as a base, a stone, a tested stone, an angle-stone which is certain and of great value: and he who has faith will not give way.
διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς τὰ θεμέλια σιων λίθον πολυτελεῆ ἐκλεκτὸν ἀκρογωνιαίον ἐντιμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυθῆ
- 17 Ja minä panen oikeuden mittanuoraksi ja vanhurskauden vaa'aksi, ja rakeet hävittävät valheturvan, ja vedet huuhtovat pois piilopaikan.
And I will make right decision the measuring-line, and righteousness the weight: and the ice-storm will take away the safe place of false words, and the secret place will be covered by the flowing waters.
καὶ θήσω κρίσιν εἰς ἐλπίδα ἢ δὲ ἐλεημοσύνη μου εἰς σταθμούς καὶ οἱ πεποιθότες μάτην ψεύδει ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ὑμᾶς καταγίγς
- 18 Teidän liittonne kuoleman kanssa pyyhkäistään pois, ja teidän sopimuksenne tuonelan kanssa ei kestä; kun vitsaus tulee niinkuin tulva, niin se teidät maahan tallaa.
And the help you were looking for from death will come to nothing, and your agreement with the underworld will be broken; when the overflowing waters come through, then you will be overcome by them.
μὴ καὶ ἀφέλῃ ὑμῶν τὴν διαθήκην τοῦ θανάτου καὶ ἡ ἐλπίς ὑμῶν ἢ πρὸς τὸν ᾄδην οὐ μὴ ἐμείνῃ καταγίγς φερομένη ἐὰν ἐπέλθῃ ἔσεσθε αὐτῇ εἰς καταπάτημα
- 19 Niin usein kuin se tulee, tempaa se teidät valtaansa, sillä aamu aamulta se tulee, tulee päivällä ja yöllä: totisesti, kauhuksi on tämän saarnan opetus.
Whenever they come through they will overtake you; for they will come through morning after morning, by day and by night: and the news will be nothing but fear.
ὅταν παρέλθῃ λήμψεται ὑμᾶς προὶ προὶ παρελεύσεται ἡμέρας καὶ ἐν νυκτὶ ἔσται ἐλπίς πονηρὰ μάθετε ἀκούειν
- 20 Sillä vuode on oleva liian lyhyt ojentautua ja peitto liian kaita kääriytyä.
For the bed is not long enough for a man to be stretched out on: and the cover is not wide enough for him to be covered with.
στενοχωρούμενοι οὐ δυνάμεθα μάχεσθαι αὐτοὶ δὲ ἀσθενοῦμεν τοῦ ἡμᾶς συναχθῆναι
- 21 Sillä Herra nousee niinkuin Perasimin vuorella, hän kiivastuu niinkuin Gibeonin laaksossa tehdäkseen työnsä, oudon työnsä, ja toimittaakseen tekonsa, kumman tekonsa.
For the Lord will come up as on Mount Perazim, he will be moved to wrath as in the valley of Gibeon; so that he may do his work--strange is his work; and give effect to his act--unnatural is his act.
ὥσπερ ὄρος ἀσεβῶν ἀναστήσεται καὶ ἔσται ἐν τῇ φάραγγι γαβαων μετὰ θυμῷ ποιήσει τὰ ἔργα αὐτοῦ πικρίας ἔργον ὁ δὲ θυμὸς αὐτοῦ ἀλλοτριῶς χρήσεται καὶ ἡ πικρία αὐτοῦ ἀλλοτρία
- 22 Älkää siis pilkatko, etteivät teidän siteenne vielä kiristyi; sillä Herralta Sebaotilta minä olen kuullut hävitys- ja tuomiopäätöksen, joka on kohtaava kaikkea maata.
And now, take care that you do not make sport of him, or your bands will be made strong; for I have had word from the Lord, the Lord of armies, of an end, of a complete end, which is to come on all the land.
καὶ ὑμεῖς μὴ εὐφρανθεῖητε μηδὲ ἰσχυσάτωσαν ὑμῶν οἱ δεσμοὶ διότι συντετελεσμένα καὶ συντετημένα πράγματα ἤκουσα παρὰ κυρίου σαβαωθ ἃ ποιήσει ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
- 23 Kuunnelkaa ja kuulkaa minun ääntäni, tarkatkaa ja kuulkaa minun sanojani.
Let your ears be open to my voice; give attention to what I say.
ἐνωτίζεσθε καὶ ἀκούετε τῆς φωνῆς μου προσέχετε καὶ ἀκούετε τοὺς λόγους μου
- 24 Ainako kyntäjä vain kyntää, kun olisi kylväminen, ainako vakoaa ja äestää maatansa?
Is the ploughman for ever ploughing? does he not get the earth ready and broken up for the seed?
μὴ ὄλῃν τὴν ἡμέραν μέλλει ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν ἢ σπόρον προετοιμάσει πρὶν ἐργάσασθαι τὴν γῆν
- 25 Eikö niin: kun hän on tasoittanut sen pinnan, hän kylvää mustaa kuminaa, sirottelee höystekuminaa, panee nisunjyvät riviin, ohran omaan paikkaansa ja kolmitahkoista vehnää vierelle?
When the face of the earth has been levelled, does he not put in the different sorts of seed, and the grain in lines, and the barley in its place, and the spelt at the edge?
οὐχ ὅταν ὁμαλίσῃ αὐτῆς τὸ πρόσωπον τότε σπείρει μικρὸν μελάνθιον καὶ κύμινον καὶ πάλιν σπείρει πυρὸν καὶ κριθὴν καὶ ζεᾶν ἐν τοῖς ὀρίοις σου
- 26 Hänen Jumalansa on neuvonut hänelle oikean tavan ja opettaa häntä.
For his God is his teacher, giving him the knowledge of these things.
καὶ παιδευθήσῃ κρίματι θεοῦ σου καὶ εὐφρανθήσῃ

- 27 Sillä ei mustaa kuminaa puida puimaäkeellä eikä puimajyrän tela pyöri höystekuminan yli, vaan musta kumina lyödään irti sauvalla ja höystekumina vitsalla.
For the fitches are not crushed with a sharp instrument, and a cart-wheel is not rolled over the cummin; but the grain of the fitches is hammered out with a stick, and of the cummin with a rod.
οὐ γὰρ μετὰ σκληρότητος καθαίρεται τὸ μελάνθιον οὐδὲ τροχὸς ἀμάξης περιάζει ἐπὶ τὸ κόμινον ἀλλὰ ῥάβδῳ ἐκτινάσσεται τὸ μελάνθιον τὸ δὲ κόμινον
- 28 Puidaankos leipävilja murskaksi? Ei sitä kukaan iankaiken pui eikä aina aja sen päällitse puimajyrällään ja hevosillaan; ei sitä murskaksi puida.
Is the grain for bread crushed? He does not go on crushing it for ever, but he lets his cart-wheels and his horses go over it without crushing it.
μετὰ ἄρτου βρωθήσεται οὐ γὰρ εἰς τὸν αἰῶνα ἐγὼ ὑμῖν ὀργισθήσομαι οὐδὲ φωνὴ τῆς πικρίας μου καταπατήσει ὑμᾶς
- 29 Tämäkin on tullut Herralta Sebaotilta; hänen neuvonsa on ihmeellinen ja ymmärryksensä ylen suuri.
This comes from the Lord of armies, purposing wonders, and wise in all his acts.
καὶ ταῦτα παρὰ κυρίου σαβαωθ ἐξῆλθεν τὰ τέρατα βουλευσασθε ὑψώσατε ματαίαν παράκλησιν
- 1 Voi Arielia, Arielia, kaupunkia, jonne Daavid asetti leirinsä! Liittäkää vuosi vuoteen, kiertäkööt juhlat kiertonsa,
Ho! Ariel, Ariel, the town against which David made war; put year to year, let the feasts come round:
οὐαὶ πόλις αριηλ ἣν δαυιδ ἐπολέμησεν συναγάγετε γενήματα ἐνιαυτὸν ἐπ' ἐνιαυτὸν φάγεσθε γὰρ σὺν μοαβ
- 2 niin minä ahdistan Arielia, ja se on oleva täynnä valitusta ja vaikkerrusta, oleva minulle kuin Jumalan uhriliesi.
And I will send trouble on Ariel, and there will be weeping and cries of grief; and she will be to me as Ariel.
ἐκθλίψω γὰρ αριηλ καὶ ἔσται αὐτῆς ἡ ἰσχὺς καὶ τὸ πλοῦτος ἐμοί
- 3 Minä asetan leirini yltympäri sinua vastaan ja saarran sinut vartiostoilla ja luon vallit sinua vastaan.
And I will make war on you like David, and you will be shut in by earthworks, and I will make towers round you.
καὶ κυκλώσω ὡς δαυιδ ἐπὶ σὲ καὶ βαλῶ περὶ σὲ χάρακα καὶ θήσω περὶ σὲ πύργους
- 4 Silloin sinä puhut maasta matalalta, sanasi tulevat vaimena tomusta, sinä uikutat kuin vainajahenki maasta, puheesi tulee supisten tomusta.
And you will be made low, and your voice will come out of the earth, and your words will be low out of the dust; and your voice will come out of the earth like that of a spirit, making bird-like noises out of the dust.
καὶ ταπεινωθήσονται οἱ λόγοι σου εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν γῆν οἱ λόγοι σου δύσονται καὶ ἔσται ὡς οἱ φωνοῦντες ἐκ τῆς γῆς ἡ φωνὴ σου καὶ πρὸς τὸ ἔδαφος ἡ φωνὴ σου ἀσθενήσει
- 5 Mutta sinun vainolaistesi lauma on oleva niinkuin hieno pöly, ja väkivaltaisten lauma niinkuin lentävät akanat, ja tämä tapahtuu äkkiä, silmänräpäyksessä:
And the army of your attackers will be like small dust, and all the cruel ones like dry stems gone before the wind; suddenly it will come about.
καὶ ἔσται ὡς κονιορτὸς ἀπὸ τροχοῦ ὁ πλοῦτος τῶν ἀσεβῶν καὶ ὡς χνοῦς φερόμενος καὶ ἔσται ὡς στιγμὴ παραχρῆμα
- 6 Herra Sebaot etsiskelee sinua ukkosenjylinässä ja maanjäristyksessä, kovassa pauhinassa, myrskyssä ja rajuilmassa, kuluttavan tulen liekissä.
The Lord of armies will come in with thunder and earth-shaking and great noise, with rushing wind and storm, and the flame of burning fire.
παρὰ κυρίου σαβαωθ ἐπισκοπῆ γὰρ ἔσται μετὰ βροντῆς καὶ σεισμοῦ καὶ φωνῆς μεγάλης καταγίς φερομένη καὶ φλόξ πυρὸς κατεσθίουσα
- 7 Niinkuin yöllinen uninäky on oleva kansain lauma, joka sotii Arielia vastaan, kaikki, jotka sotivat sitä ja sen varustuksia vastaan ja sitä ahdistavat.
And all the nations making war on Ariel, and all those who are fighting against her and shutting her in with their towers, will be like a dream, like a vision of the night.
καὶ ἔσται ὡς ὄνειρον ἐν ὑπνῷ ὁ πλοῦτος τῶν ἐθνῶν πάντων ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ αριηλ καὶ πάντες οἱ στρατεύσάμενοι ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ πάντες οἱ συνηγμένοι ἐπ' αὐτὴν καὶ θλίβοντες αὐτήν
- 8 Niinkuin nälkäinen on unissaan syövinänsä, mutta herää hiuka sydämessä, ja niinkuin janoinen on unissaan juovinansa, mutta herää, ja katso, hän on nääntynyt ja himoitsee juoda, niin on oleva kaikki kansain lauma, joka sotii Siionin vuotta vastaan.
And it will be like a man desiring food, and dreaming that he is feasting; but when he is awake there is nothing in his mouth: or like a man in need of water, dreaming that he is drinking; but when he is awake he is feeble and his soul is full of desire: so will all the nations be which make war on Mount Zion.
καὶ ἔσονται ὡς οἱ ἐν ὑπνῷ πίνοντες καὶ ἔσθοντες καὶ ἐξαναστάντων μάταιον αὐτῶν τὸ ἐνύπνιον καὶ ὄν τρόπον ἐνυπνιάζεται ὁ διψῶν ὡς πίνων καὶ ἐξαναστὰς ἔτι διψᾷ ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς κενὸν ἦλπισεν οὕτως ἔσται ὁ πλοῦτος πάντων τῶν ἐθνῶν ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ τὸ ὄρος σιών
- 9 Hämmästykää ja ihmetelkää, tuijottakaa sokeiksi itsenne ja sokeiksi jääkää! He ovat juovuksissa, vaikkeivät viinistä, hoipertelevat, vaikkeivät väkijuomasta.
Be surprised and full of wonder; let your eyes be covered and be blind: be overcome, but not with wine; go with uncertain steps, but not because of strong drink.
ἐκλῶθητε καὶ ἔκστητε καὶ κραιπαλήσατε οὐκ ἀπὸ σικερα οὐδὲ ἀπὸ οἴνου

- 10 Sillä Herra on vuodattanut teidän päällemme raskaan unen hengen ja sulkenut teidän silmänne - profeettanne, ja peittänyt teidän päännne - näkijänne.
For the Lord has sent on you a spirit of deep sleep; and by him your eyes, the prophets, are shut, and your heads, the seers, are covered.
ὅτι πεπότηκεν ὑμᾶς κύριος πνεύματι κατανύξεως καὶ καμύσει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ τῶν προφητῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν οἱ ὄρωντες τὰ κρυπτά
- 11 Niin on kaikki ilmoitus teille niinkuin lukitun kirjan sanat; jos se annetaan kirjantaitavalle ja sanotaan: "Lue tämä", niin hän vastaa: "Ei voi, sillä se on lukittu",
And the vision of all this has become to you like the words of a book which is shut, which men give to one who has knowledge of writing, saying, Make clear to us what is in the book: and he says, I am not able to, for the book is shut:
καὶ ἔσονται ὑμῖν πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ὡς οἱ λόγοι τοῦ βιβλίου τοῦ ἐσφραγισμένου τούτου ὃ ἐὰν δῶσιν αὐτὸ ἀνθρώπῳ ἐπισταμένῳ γράμματα λέγοντες ἀνάγνωθι ταῦτα καὶ ἐρεῖ οὐ δύναμαι ἀναγνῶναι ἐσφραγίσται γάρ
- 12 ja jos kirja annetaan kirjantaitamattomalle ja sanotaan: "Lue tämä", niin hän vastaa: "En osaa lukea".
And they give it to one without learning, saying, Make clear to us what is in the book: and he says, I have no knowledge of writing.
καὶ δοθήσεται τὸ βιβλίον τοῦτο εἰς χεῖρας ἀνθρώπου μὴ ἐπισταμένου γράμματα καὶ ἐρεῖ αὐτῷ ἀνάγνωθι τοῦτο καὶ ἐρεῖ οὐκ ἐπίσταμαι γράμματα
- 13 Ja Herra sanoi: Koska tämä kansa lähestyy minua suullaan ja kunnioittaa minua huulillaan, mutta pitää sydämensä minusta kaukana, ja koska heidän jumalanpelkonsa on vain opittuja ihmiskäskyjä,
And the Lord said, because this people come near to me with their mouths, and give honour to me with their lips, but their heart is far from me, and their fear of me is false, a rule given them by the teaching of men;
καὶ εἶπεν κύριος ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν τιμῶσίν με ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ μάτην δὲ σέβονται με διδάσκοντες ἐντάλματα ἀνθρώπων καὶ διδασκαλίας
- 14 sentähden, katso, minä vielä teen tälle kansalle kummia tekoja - kummia ja ihmeitä, ja sen viisaitten viisautta häviää, ja sen ymmärtäväisten ymmärrys katoaa.
For this cause I will again do a strange thing among this people, a thing to be wondered at: and the wisdom of their wise men will come to nothing, and the sense of their guides will no longer be seen.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ προσθήσω τοῦ μεταθεῖναι τὸν λαὸν τοῦτον καὶ μεταθήσω αὐτοὺς καὶ ἀπολωθὴν σοφίαν τῶν σοφῶν καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν κρύψω
- 15 Voi niitä, jotka syvälle kätkevät hankkeensa Herralta, joiden teot tapahtuvat pimeässä ja jotka sanovat: "Kuka meitä näkee, kuka meistä tietää?"
Cursed are those who go deep to keep their designs secret from the Lord, and whose works are in the dark, and who say, Who sees us? and who has knowledge of our acts?
οὐαὶ οἱ βαθέως βουλήν ποιοῦντες καὶ οὐ διὰ κυρίου οὐαὶ οἱ ἐν κρυφῇ βουλήν ποιοῦντες καὶ ἔσται ἐν σκότει τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ ἐροῦσιν τίς ἡμᾶς ἐώρακεν καὶ τίς ἡμᾶς γνώσεται ἢ ἂ ἡμεῖς ποιοῦμεν
- 16 Voi mielettömyyttänne! Onko savi savenalajan veroinen? Ja sanooko työ tekijästään: "Ei hän ole minua tehnyt", tai sanooko kuva kuvaajastaan: "Ei hän mitään ymmärrä"?
You are turning things upside down! Is the wet earth the same to you as the one who is forming it? will the thing made say of him who made it, He made me not: or the thing formed say of him who gave it form, He has no knowledge?
οὐχ ὡς ὁ πηλὸς τοῦ κεραμέως λογισθήσεσθε μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι οὐ σύ με ἐπλασας ἢ τὸ ποίημα τῷ ποιήσαντι οὐ συνετῶς με ἐποίησας
- 17 Vain lyhyt hetki enää, niin Libanon muuttuu puutarhaksi, ja puutarha on metsän veroinen.
In a very short time Lebanon will become a fertile field, and the fertile field will seem like a wood.
οὐκέτι μικρὸν καὶ μετατεθήσεται ὁ λίβανος ὡς τὸ ὄρος τὸ ζερμελ καὶ τὸ ὄρος τὸ ζερμελ εἰς δρυμὸν λογισθήσεται
- 18 Sinä päivänä kuurot kuulevat kirjan sanat, ja sokeiden silmät näkevät vapaina synkeästä pimeydestä.
And in that day those whose ears are stopped will be hearing the words of the book; and the eyes of the blind will see through the mist and the dark.
καὶ ἀκούσονται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνη κωφοὶ λόγους βιβλίου καὶ οἱ ἐν τῷ σκότει καὶ οἱ ἐν τῇ ὁμίγῃ ὀφθαλμοὶ τυφλῶν βλέπονται
- 19 Nöyrät saavat yhä uutta iloa Herrassa, ja ihmisistä köyhimmätkin riemuitsevat Israelin Pyhästä.
And the poor will have their joy in the Lord increased, and those in need will be glad in the Holy One of Israel.
καὶ ἀγαλλιάσονται πτωχοὶ διὰ κύριον ἐν εὐφροσύνῃ καὶ οἱ ἀπλησιμένοι τῶν ἀνθρώπων ἐμπλησθήσονται εὐφροσύνης
- 20 Sillä väkivaltaisista on tullut loppu, pilkkaajat ovat hävinneet, ja kaikki vääryyteen valppaat ovat tuhotut,
For the cruel one has come to nothing; and those who make sport of the Lord are gone; and those who are watching to do evil are cut off:
ἐξέλιπεν ἄνομος καὶ ἀπόλετο ὑπερήφανος καὶ ἐξώλεθρεῦθησαν οἱ ἀνομοῦντες ἐπὶ κακία
- 21 ne, jotka sanallansa langettavat ihmisiä syyhyin ja virittävät pauloja sille, joka oikeutta puolustaa portissa, ja verukkeilla syyttömän asian vääräksi vääntävät.
Who give help to a man in a wrong cause, and who put a net for the feet of him who gives decisions in the public place, taking away a man's right without cause.
καὶ οἱ ποιοῦντες ἁμαρτεῖν ἀνθρώπους ἐν λόγῳ πάντας δὲ τοὺς ἐλέγγοντας ἐν πύλαις πρόσκομμα θήσουσιν καὶ ἐπλάγισαν ἐν ἀδίκους δίκαιον

- 22 Sentähden Herra, joka Aabrahamin vapahti, sanoo Jaakobin heimolle näin: Ei Jaakob enää joudu häpeään, eivätkä hänen kasvonsa enää kalpene.
For this reason the Lord, the saviour of Abraham, says about the family of Jacob, Jacob will not now be put to shame, or his face be clouded with fear.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον ἰακωβ ὃν ἀφόρισεν ἐξ αβρααμ οὐ νῦν αἰσχυνθήσεται ἰακωβ οὐδὲ νῦν τὸ πρόσωπον μεταβαλεῖ ἰσραηλ
- 23 Sillä kun hän näkee, kun hänen lapsensa näkevät keskellensä minun kätteni työn, niin he pyhittävät minun nimeni, pitävät pyhänä Jaakobin Pyhän ja peljästävät Israelin Jumalaa.
But when they, the children of Jacob, see the work of my hands among them, they will give honour to my name; yes, they will give honour to the Holy One of Jacob, and go in fear of the God of Israel.
ἀλλ' ὅταν ἴδωσιν τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ἔργα μου δι' ἐμὲ ἀγιάσουσιν τὸ ὄνομά μου καὶ ἀγιάσουσιν τὸν ἅγιον ἰακωβ καὶ τὸν θεὸν τοῦ ἰσραηλ φοβηθήσονται
- 24 Ja hengessään eksyväiset käsittävät ymmärryksen, ja napisevaiset ottavat oppia.
Those whose hearts were turned away from him will get knowledge, and those who made an outcry against him will give attention to his teaching.
καὶ γνώσονται οἱ τῷ πνεύματι πλανώμενοι σύνεσιν οἱ δὲ γογγύζοντες μαθήσονται ὑπακούειν καὶ αἱ γλώσσαι αἱ ψελλίζουσαι μαθήσονται λαλεῖν εἰρήνην
- 1 Voi uppinkiskaisia lapsia, sanoo Herra, jotka pitävät neuvoa, mikä ei ole minusta, ja hierovat liittoa ilman minun henkeäni, kooten syntiä synnin päälle;
Ho! uncontrolled children, says the Lord, who give effect to a purpose which is not mine, and who make an agreement, but not by my spirit, increasing their sin:
οὐαὶ τέκνα ἀποστάται τάδε λέγει κύριος ἐποιήσατε βουλήν οὐ δι' ἐμοῦ καὶ συνθήκας οὐ διὰ τοῦ πνεύματός μου προσθεῖναι ἁμαρτίας ἐφ' ἁμαρτίας
- 2 jotka menevät Egyptiin, kysymättä minulta, turvautuakseen faraon turviin ja etsiäkseen suojaa Egyptin varjossa!
Who make a move to go down into Egypt, without authority from me; who are looking to the strength of Pharaoh for help, and whose hope is in the shade of Egypt.
οἱ πορευόμενοι καταβήναι εἰς αἴγυπτον ἐμὲ δὲ οὐκ ἐπηρώτησαν τοῦ βοηθηθῆναι ὑπὸ φαραω καὶ σκεπασθῆναι ὑπὸ αἰγυπτίων
- 3 Faraon turva koituu teille häpeäksi ja suojan etsiminen Egyptin varjosta häväistykseksi.
And the strength of Pharaoh will be your shame, and your hope in the shade of Egypt will come to nothing.
ἔσται γὰρ ὑμῖν ἡ σκέπη φαραω εἰς αἰσχύνην καὶ τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αἴγυπτον ὄνειδος
- 4 Sillä vaikka hänen ruhtinaansa ovat Soanissa ja hänen sanansaattajansa saapuneet Haanekseen asti,
For his chiefs are at Zoan, and his representatives have come to Hanes.
ὅτι εἰσὶν ἐν τάνει ἀρχηγοὶ ἄγγελοι πονηροὶ μάτην κοπιᾶσουσιν
- 5 joutuvat kaikki häpeään kansan tähden, josta heillä ei ole hyötyä - ei apua, ei hyötyä, vaan häpeätä ja pilkkaa.
For they have all come with offerings to a people of no use to them, in whom is no help or profit, but only shame and a bad name.
πρὸς λαόν ὃς οὐκ ὠφελήσει αὐτοὺς οὔτε εἰς βοήθειαν οὔτε εἰς ὠφέλειαν ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος
- 6 Ennustus Eteläisen maan Behemotia vastaan. Halki ahdingon ja ahdistuksen maan, halki naarasleijonan ja jalopeuran maan, kyykäärmeen ja lentävän käärmeen maan he kuljettavat aasinvarsojen selässä rikkautensa ja kameliin kyttyrällä aarteensa kansan tykö, josta ei hyötyä ole.
The word about the Beasts of the South. Through the land of trouble and grief, the land of the she-lion and the voice of the lion, of the snake and the burning winged snake, they take their wealth on the backs of young asses, and their stores on camels, to a people in whom is no profit.
ἡ ὄρασις τῶν τετραπόδων τῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ θλίψει καὶ τῇ στενοχωρίᾳ λέων καὶ σκύμνος λέοντος ἐκεῖθεν καὶ ἀσπίδες καὶ ἔκγονα ἀσπίδων πετομένων οἱ ἔφερον ἐπ' ὄνων καὶ καμῆλων τὸν πλοῦτον αὐτῶν πρὸς ἔθνος ὃ οὐκ ὠφελήσει αὐτοὺς εἰς βοήθειαν ἀλλὰ εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος
- 7 Egyptin apu on turha ja tyhjä; sentähden minä annan sille nimen: "Rahab, joka ei pääse paikaltansa".
For there is no use or purpose in the help of Egypt: so I have said about her, She is Rahab, who has come to an end.
αἰγύπτου μάταια καὶ κενὰ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς ἀπάγγελον αὐτοῖς ὅτι ματαία ἡ παράκλησις ὑμῶν αὐτῆ
- 8 Mene siis nyt ja kirjoita se tauluun heidän läsnäollessaan ja piirrä se kirjaan, että se säilyisi tuleviin aikoihin, ainiaan, iankaikkisesti.
Now go, put it in writing before them on a board, and make a record of it in a book, so that it may be for the future, a witness for all time to come.
νῦν οὖν καθίσας γράψον ἐπὶ πυξίου ταῦτα καὶ εἰς βιβλίον ὅτι ἔσται εἰς ἡμέρας καιρῶν ταῦτα καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα
- 9 Sillä he ovat niskoitteleva kansa, ovat vilpillisiä lapsia, lapsia, jotka eivät tahdo kuulla Herran lakia,
For they are an uncontrolled people, false-hearted, who will not give ear to the teaching of the Lord:
ὅτι λαὸς ἀπειθής ἐστιν οὐκ ἠβούλοντο ἀκούειν τὸν νόμον τοῦ θεοῦ
- 10 jotka sanovat näkijöille: "Älkää nähkö", ja ennustajille: "Älkää ennustako meille tosia, puhukaa meille mieluisia, ennustakaa silmänlumeita.
Who say to the seers, See not; and to the prophets, Do not give us word of what is true, but say false things to give us pleasure:
οἱ λέγοντες τοῖς προφήταις μὴ ἀναγγέλλετε ἡμῖν καὶ τοῖς τὰ ὄραματα ὀρώσιν μὴ λαλεῖτε ἡμῖν ἀλλὰ ἡμῖν λαλεῖτε καὶ ἀναγγέλλετε ἡμῖν ἑτέραν πλάνησιν

- 11 Poiketkaa tieltä, väistykää polulta; viekää pois silmistämme Israelin Pyhä."
Get out of the good way, turning from the right road; do not keep the Holy One of Israel before our minds.
και αποστρέψατε ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸν τρίβον τοῦτον και ἀφέλετε ἀφ' ἡμῶν τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραηλ
- 12 Sentähden, näin sanoo Israelin Pyhä: Koska te halveksitte tätä sanaa ja luotatte väkivaltaan ja vääryyteen ja siihen turvaudutte,
For this cause the Holy One of Israel says, Because you will not give ear to this word, and are looking for help in ways of deceit and evil, and are putting your hope in them:
διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραηλ ὅτι ἠπειθήσατε τοῖς λόγοις τούτοις και ἠλίπισατε ἐπὶ ψεύδει και ὅτι ἐγόγγυσας και πεποιθὼς ἐγένου ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ
- 13 niin tämä synti on oleva kuin repeämä korkeassa muurissa, joka uhkaa sortua ja pullistuu; se särkyy äkkiä, yhtäkkiä.
This sin will be to you like a crack in a high wall, causing its fall suddenly and in a minute.
διὰ τοῦτο ἔσται ὑμῖν ἡ ἁμαρτία αὕτη ὡς τεῖχος πῖπτον παραχρῆμα πόλεως ὄχυρᾶς ἐαλωκυίας ἧς παραχρῆμα πάρεστιν τὸ πτόμα
- 14 Se särkyy, niinkuin särkyy savenvalajan astia, joka lyödään rikki säälimättä, niin ettei sen sirpaleista löydy palasta, millä ottaa tulta liedestä tai ammentaa vettä altaasta.
And he will let it be broken as a potter's vessel is broken: it will be smashed to bits without mercy; so that there will not be a bit in which one may take fire from the fireplace, or water from the spring.
και τὸ πτόμα αὐτῆς ἔσται ὡς σύντριμμα ἀγγείου ὄστρακίνου ἐκ κεραμίου λεπτὰ ὥστε μὴ εὐρεῖν ἐν αὐτοῖς ὄστρακον ἐν ᾧ πῦρ ἀρεῖς και ἐν ᾧ ἀποσυριεῖς ὕδωρ μικρὸν
- 15 Sillä näin sanoo Herra, Herra, Israelin Pyhä: Kääntymällä ja pysymällä hiljaa te pelastutte, rauhallisuus ja luottamus on teidän väkevyyttenne; mutta te ette tahtoneet,
For the Lord, the Holy One of Israel, said, In quiet and rest is your salvation: peace and hope are your strength: but you would not have it so.
οὕτω λέγει κύριος ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραηλ ὅταν ἀποστραφῆς στενάζης τότε σωθήσῃ και γνώσῃ τοῦ ἦσθα ὅτε ἐπεποιθεις ἐπὶ τοῖς ματαίοις ματαία ἡ ἰσχὺς ὑμῶν ἐγενήθη και οὐκ ἠβούλεσθε ἀκούειν
- 16 vaan sanoitte: "Ei! Hevosilla me tahdomme kiittää" - niinpä saatte kiittää pakoon. "Nopean selässä me tahdomme ratsastaa" - niinpä ovat vainoojanne nopeat.
Saying, No, for we will go in flight on horses; so you will certainly go in flight: and, We will go on the backs of quick-running beasts; so those who go after you will be quick-footed.
ἀλλ' εἶπατε ἐφ' ἵππων φευξόμεθα διὰ τοῦτο φευξέσθε και εἶπατε ἐπὶ κούφοις ἀναβάται ἐσόμεθα διὰ τοῦτο κούφοι ἔσονται οἱ διώκοντες ὑμᾶς
- 17 Tuhat pakenee yhden uhkaa; viiden uhkaa te pakenette, kunnes se, mikä teistä jää, on kuin merkkipuuvuoreen huipulla, kuin lipputanko kukkulalla.
A thousand will go in fear before one; even before five you will go in flight: till you are like a pillar by itself on the top of a mountain, and like a flag on a hill.
διὰ φωνὴν ἐνὸς φευζονται χίλιοι και διὰ φωνὴν πέντε φευζονται πολλοὶ ἕως ἂν καταλειφθῆτε ὡς ἰστός ἐπ' ὄρους και ὡς σημαῖαν φέρον ἐπὶ βουνῷ
- 18 Sentähden Herra odottaa, että voisi olla teille armollinen, sentähden hän nousee armahtaaksensa teitä; sillä Herra on oikeuden Jumala. Autuaita kaikki, jotka häntä odottavat!
For this cause the Lord will be waiting, so that he may be kind to you; and he will be lifted up, so that he may have mercy on you; for the Lord is a God of righteousness: there is a blessing on all whose hope is in him.
και ἅλιν μενεῖ ὁ θεὸς τοῦ οἰκτιρῆσαι ὑμᾶς και διὰ τοῦτο ὑψωθήσεται τοῦ ἐλεῆσαι ὑμᾶς διότι κριτῆς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐστιν και τοῦ καταλείπετε τὴν δόξαν ὑμῶν μακάριοι οἱ ἐμμένοντες ἐν αὐτῷ
- 19 Sinä kansa, joka asut Siionissa, Jerusalemissa, älä itke! Hän on sinulle totisesti armollinen, kun apua huudat; sen kuullessaan hän vastaa sinulle kohta.
O people, living in Zion, at Jerusalem, your weeping will be ended; he will certainly have mercy on you at the sound of your cry; when it comes to his ear, he will give you an answer.
διότι λαὸς ἅγιος ἐν σιων οἰκήσει και ἱερουσαλημ κλαυθμῷ ἔκλαυσεν ἐλέησόν με ἐλεήσει σε τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου ἠνίκα εἶδεν ἐπήκουσέν σου
- 20 Vaikka Herra antaa teille hädän leipää ja ahdistuksen vettä, niin ei sinun opettajasi sitten enää kätkeydy, vaan sinun silmäsi saavat nähdä sinun opettajasi.
And though the Lord will give you the bread of trouble and the water of grief, you will no longer put your teacher on one side, but you will see your teacher:
και δώσει κύριος ὑμῖν ἄρτον θλίψεως και ὕδωρ στενὸν και οὐκέτι μὴ ἐγγίσωσιν σοι οἱ πλανῶντές σε ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὄψονται τοὺς πλανῶντάς σε
- 21 Ja sinun korvasi kuulevat takaasi tämän sanan, milloin poikkeatte oikealle tai vasemmalle: "Tässä on tie, sitä käykää".
And at your back, when you are turning to the right hand or to the left, a voice will be sounding in your ears, saying, This is the way in which you are to go.
και τὰ ὀτᾶ σου ἀκούσονται τοὺς λόγους τῶν ὀπίσω σε πλανησάντων οἱ λέγοντες αὕτη ἡ ὁδὸς πορευθῶμεν ἐν αὐτῇ εἴτε δεξιᾷ εἴτε ἀριστερᾷ
- 22 Silloin sinä havaitset saataiseksi veistettyjen jumalankuviesi hopeapäällystyksen ja valettujen jumalankuviesi kultakuoren; sinä viskaat ne pois kuin inhotuksen, sinä sanot niille: "Ulos!"
And you will make unclean what is covering your pictured images of silver, and the plating of your images of gold: you will send them away as an unclean thing, saying, Be gone!
και ἐξαρῆς τὰ εἰδῶλα τὰ περιηργηρωμένα και τὰ περικεχυρωμένα λεπτὰ ποιήσεις και λικμήσεις ὡς ὕδωρ ἀποκαθήμενης και ὡς κόπρον ὡσεὶ αὐτὰ
- 23 Niin hän antaa sateen sinun siemenellesi, jonka maahan kylvät, ja maan sadosta leivän, joka on oleva mehevä ja lihava, ja sinun karjasi on sinä päivänä käynvä laajalla laiturumella.
And he will give rain for your seed, so that you may put it in the earth; and you will have bread from the produce of the earth, good and more than enough for your needs: in that day the cattle will get their food in wide grass-lands.
τότε ἔσται ὁ ὑετὸς τῷ σπέρματι τῆς γῆς σου και ὁ ἄρτος τοῦ γενήματος τῆς γῆς σου ἔσται πλησμονὴ και λιπαρὸς και βοσκηθήσεται σου τὰ κτήνη τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τόπον πίονα και εὐρύχωρον

- 24 Härät ja aasinvarsat, jotka peltotyötä tekevät, syövät suolaista rehuviljaa, joka on viskattu hangolla ja viskimellä.
And the oxen and the young asses which are used for ploughing, will have salted grain which has been made free from the waste with fork and basket.
οἱ ταῦροι ὕμων καὶ οἱ βόες οἱ ἐργαζόμενοι τὴν γῆν φάγονται ἄχυρα ἀναπεποιημένα ἐν κριθῇ λελικμημένα
- 25 Ja kaikilla korkeilla vuorilla ja kaikilla ylhäisillä kukkuloilla on oleva puroja, vesivirtoja, suuren surmaamisen päivänä, tornien sortuessa.
And there will be rivers and streams of water on every tall mountain and on every high hill, in the day when great numbers are put to the sword, when the towers come down.
καὶ ἔσται ἐπὶ παντὸς ὄρους ὕψηλοῦ καὶ ἐπὶ παντὸς βουνοῦ μετεώρου ὕδωρ διαπορευόμενον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅταν ἀπόλωνται πολλοὶ καὶ ὅταν πέσωσιν πύργοι
- 26 Ja kuun valo on oleva kuin auringon valo, ja auringon valo on oleva seitsemänkertainen, oleva niinkuin seitsemän päivän valo, sinä päivänä, jona Herra sitoo kansansa vammat ja parantaa siihen isketyt haavat.
And the light of the moon will be as the light of the sun, and the light of the sun will be seven times greater, as the light of seven days, in the day when the Lord puts oil on the wounds of his people, and makes them well from the blows they have undergone.
καὶ ἔσται τὸ φῶς τῆς σελήνης ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἔσται ἑπταπλάσιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν ἰάσῃται κύριος τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν ὀδύνην τῆς πληγῆς σου ἰάσεται
- 27 Katso, Herran nimi tulee kaukaa, hänen vihansa leimuaa, ja sankka savu tupruaa; hänen huulensa ovat täynnä hirmuisuutta, ja hänen kielsä on kuin kuluttava tuli.
See, the name of the Lord is coming from far, burning with his wrath, with thick smoke going up: his lips are full of passion, and his tongue is like a burning fire:
ἰδοὺ τὸ ὄνομα κυρίου διὰ χρόνον ἔρχεται πολλοῦ καίμενος ὁ θυμὸς μετὰ δόξης τὸ λόγιον τῶν χειλέων αὐτοῦ τὸ λόγιον ὀργῆς πλήρες καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ θυμοῦ ὡς πῦρ ἔδεται
- 28 Hänen hengityksensä on kuin virta, joka tulvii ja ulottuu kaulaan asti; se seuloa kansakuntia turmion seuloon ja panee eksyttäväiset suitset kansojen suupieliin.
And his breath is as an overflowing stream, coming up even to the neck, shaking the nations for their destruction, like the shaking of grain in a basket: and he will put a cord in the mouths of the people, turning them out of their way.
καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ὡς ὕδωρ ἐν φάραγγι σῦρον ἤξει ἕως τοῦ τραχήλου καὶ διαιρεθήσεται τοῦ ἔθνη ταραῖα ἐπὶ πλανήσει ματαῖα καὶ διώξεται αὐτοὺς πλάνησις καὶ λήμνεται αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον αὐτῶν
- 29 Silloin te veisaatte niinkuin yöllä, kun pyhä juhla alkaa, ja sydämenne riemuitsee niinkuin sen, joka huilujen soidessa astuu vaeltaen Herran vuorelle, Israelin kallion tykö.
You will have a song, as in the night when a holy feast is kept; and you will be glad in heart, as when they go with music of the pipe to the mountain of the Lord, the Rock of Israel.
μὴ διὰ παντὸς δεῖ ὑμᾶς εὐφραίνεσθαι καὶ εἰσπορεύεσθαι εἰς τὴν ἁγίαν μου διὰ παντὸς ὡσεὶ ἑορτάζοντας καὶ ὡσεὶ εὐφρανομένους εἰσελθεῖν μετὰ αὐλοῦ εἰς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου πρὸς τὸν θεὸν τοῦ ἰσραηλ.
- 30 Herra antaa kuulla äänensä voiman ja nähdä käsivartensa laskeutuvan alas vihan tuimuudessa ja kuluttavan tulen liekissä, pilvenpurkuna, rankkasateena ja raekivinä.
And the Lord will send out the sound of his great voice, and they will see his arm stretched out, with the heat of his wrath, and the flame of a burning fire; with a cloud-burst, and storm, and a rain of ice.
καὶ ἀκουστήν ποιήσει ὁ θεὸς τὴν δόξαν τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βραχίονος αὐτοῦ δεῖξει μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ φλογὸς κατεσθιούσης κεραυνώσας βιαίως καὶ ὡς ὕδωρ καὶ χάλαια σπογγακαταφερομένη βίαια
- 31 Sillä Herran äänestä peljästyvät Assur. Hän lyö vitsalla.
For through the voice of the Lord the Assyrian will be broken, and the Lord's rod will be lifted up against him.
διὰ γὰρ φωνὴν κυρίου ἠττηθήσονται ἄσσυριοὶ τῇ πληγῇ ἣ ἂν πατάξῃ αὐτούς
- 32 Ja jokaisella sallimuksen sauvan iskulla, jonka Herra häneen satuttaa, soivat vaskirummut ja kanteleet, ja hän sotii häntä vastaan, sotii kättä heiluttaen.
And every blow of the rod of his punishment, which the Lord will send on him, will be with the sound of music: and with the waving of his sword the Lord will make war against him.
καὶ ἔσται αὐτῷ κυκλόθεν ὄθεν ἦν αὐτῷ ἡ ἑλπίς τῆς βοήθειας ἐφ' ἣ αὐτὸς ἐπειθοίη αὐτοὶ μετὰ αὐλῶν καὶ κιθάρας πολεμήσουσιν αὐτὸν ἐκ μεταβολῆς
- 33 Sillä aikoja sitten on polttopaikka valmistettu; kuninkaallekin se on varattu. Syvä ja leveä on sen liesi, tulta ja polttopuita paljon. Herran henkäys kuin tulikivi-virta sytyttää sen.
For a place of fire has long been ready; yes, it has been made ready for the king; he has made it deep and wide: it is massed with fire and much wood; the breath of the Lord, like a stream of fire, puts a light to it.
σὺ γὰρ πρὸ ἡμερῶν ἀπαιτηθήσῃ μὴ καὶ σοὶ ἠτοιμάσῃ βασιλεὺς φάραγγα βαθεῖαν ζύλα κείμενα πῦρ καὶ ξύλα πολλὰ ὁ θυμὸς κυρίου ὡς φάραγξ ὑπὸ θεοῦ καιομένη
- 1 Voi niitä, jotka menevät alas Egyptiin apua etsimään ja turvautuvat hevosiin, luottavat sotavaunuihin, koska niitä on paljon, ja ratsumiehiin, koska niitten luku on ylen suuri, mutta eivät katso Israelin Pyhään, eivät kysy neuvoa Herralta.
Cursed are those who go down to Egypt for help, and who put their faith in horses; looking to war-carriages for salvation, because of their numbers; and to horsemen, because they are very strong; but they are not looking to the Holy One of Israel, or turning their hearts to the Lord;
οὐαὶ οἱ καταβαίνοντες εἰς αἴγυπτον ἐπὶ βοήθειαν οἱ ἐφ' ἵπποις πεποιθότες καὶ ἐφ' ἄρμασιν ἔστιν γὰρ πολλὰ καὶ ἐφ' ἵπποις πλήθος σφόδρα καὶ οὐκ ἦσαν πεποιθότες ἐπὶ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραηλ καὶ τὸν θεὸν οὐκ ἐξεζήτησαν

- 2 **Mutta myös hän on viisas, ja hän tuottaa onnettomuuden; hän ei peruuta sanojansa, vaan nousee pahantekijäin sukua vastaan ja väärintekijäin apuuntuloa vastaan.**
Though he is wise, and able to send evil, and his purpose will not be changed; but he will go against the house of the evil-doers, and against those to whom they are looking for help.
καὶ αὐτὸς σοφὸς ἦγεν ἐπ' αὐτοὺς κακὰ καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐ μὴ ἀθετηθῆ καὶ ἐπαναστήσεται ἐπ' οἴκους ἀνθρώπων πονηρῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἐλπίδα αὐτῶν τὴν ματαίαν
- 3 **Egypti on ihminen eikä Jumala, ja heidän hevosensa ovat lihaa eivätkä henkeä. Kun Herra ojentaa kätensä, suistuu auttaja, ja autettava kaatuu, ja yhdessä he kumpikin hukkuvat.**
For the Egyptians are men, and not God; and their horses are flesh, and not spirit: and when the Lord's hand is stretched out, the helper and he who is helped will come down together.
αἰγύπτιον ἄνθρωπον καὶ οὐ θεόν ἵππων σάρκας καὶ οὐκ ἔστιν βοήθεια ὁ δὲ κύριος ἐπάξει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' αὐτοὺς καὶ κοπιάσουσιν οἱ βοηθοῦντες καὶ ἅμα πάντες ἀπολοῦνται
- 4 **Sillä näin on Herra minulle sanonut: Niinkuin leijona, nuori leijona, murisee saaliinsa ääressä, kun sitä vastaan hälytetään paimenten parvi, eikä peljästy heidän huutoansa, ei huoli heidän hälinästään, niin Herra Sebaot on astuva alas sotimaan Sionin vuorella ja sen kukkulalla.**
For the Lord has said to me, As a lion, or a young lion, makes an angry noise over his food, and if a band of herdsmen come out against him, he will not be in fear of their voices, or give up his food for their noise: so the Lord of armies will come down to make war against Mount Zion and its hill.
ὅτι οὕτως εἶπεν μοι κύριος ὃν τρόπον ἐὰν βοήσῃ ὁ λέων ἢ ὁ σκύμνος ἐπὶ τῇ θήρᾳ ἢ ἔλαβεν καὶ κεκράξῃ ἐπ' αὐτῇ ἕως ἂν ἐμπλησθῆ τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐτοῦ καὶ ἠττήθησαν καὶ τὸ πλῆθος τοῦ θυμοῦ ὃ ἐποτήθησαν οὕτως καταβήσεται κύριος σαβαωθ ἐπιστρατεύσαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ σιών ἐπὶ τὰ ὄρη αὐτῆς
- 5 **Niinkuin liitelevät linnut, niin varjeele Herra Sebaot Jerusalemia - varjeele ja pelastaa, säästää ja vapahtaa.**
Like birds with outstretched wings, so will the Lord of armies be a cover to Jerusalem; he will be a cover and salvation for it, going over it he will keep it from danger.
ὡς ὄρνεα πετόμενα οὕτως ὑπερασπιεῖ κύριος ὑπὲρ ἱερουσαλημ καὶ ἐξελεῖται καὶ περιποιήσεται καὶ σώσει
- 6 **Palatkaa, te israelilaiset, hänen tykönsä, josta olette niin kauas luopuneet.**
Come back to him who has been so deeply sinned against by the children of Israel.
ἐπιστρέφητε οἱ τὴν βαθεῖαν βουλήν βουλευόμενοι καὶ ἄνομον
- 7 **Sillä sinä päivänä jokainen hylkää hopeaiset ja kultaiset epäjumalansa, jotka kätenne ovat tehneet teille synniksi.**
For in that day they will all give up their images of silver and of gold, the sin which they made for themselves.
ὅτι τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπαρνήσονται οἱ ἄνθρωποι τὰ χειροποίητα αὐτῶν τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησαν αἱ χεῖρες αὐτῶν
- 8 **Ja Assur kaatuu miekkaan, joka ei ole miehen, ja hänet syö miekka, joka ei ole ihmisen; hän pakenee miekkaa, ja hänen nuorukaisensa joutuvat työorjuuteen.**
Then the Assyrian will come down by the sword, but not of man; the sword, not of men, will be the cause of his destruction: and he will go in flight from the sword, and his young men will be put to forced work.
καὶ πεσεῖται ασσουρ οὐ μάχαιρα ἀνδρῶν οὐδὲ μάχαιρα ἀνθρώπου καταφάγεται αὐτόν καὶ φεύζεται οὐκ ἀπὸ προσώπου μαχαίρας οἱ δὲ νεανίσκοι ἔσονται εἰς ἠττημα
- 9 **Hänen kallionsa kukistuu kauhusta, ja hänen ruhtinaansa säikkyvät lipun luota pakoon, sanoo Herra, jonka tuli on Sionissa ja pätsi Jerusalemissa.**
And his rock will come to nothing because of fear, and his chiefs will go in flight from the flag, says the Lord, whose fire is in Zion, and his altar in Jerusalem.
πέτρα γὰρ περιλημφθήσονται ὡς χάρακι καὶ ἠττηθήσονται ὁ δὲ φεύγων ἄλωσεται τάδε λέγει κύριος μακάριος ὃς ἔχει ἐν σιών σπέρμα καὶ οἰκειούς ἐν ἱερουσαλημ
- 1 **Katso, kuningas on hallitseva vanhurskaudessa, ja valtiat vallitsevat oikeuden mukaan.**
See, a king will be ruling in righteousness, and chiefs will give right decisions.
ἰδοὺ γὰρ βασιλεὺς δίκαιος βασιλεύσει καὶ ἄρχοντες μετὰ κρίσεως ἄρξουσιν
- 2 **Silloin on jokainen heistä oleva turvana tuulelta ja suojana rankkasateelta, oleva kuin vesipurot kuivassa maassa, kuin korkean kallion varjo nääntyvässä maassa.**
And a man will be as a safe place from the wind, and a cover from the storm; as rivers of water in a dry place, as the shade of a great rock in a waste land.
καὶ ἔσται ὁ ἄνθρωπος κρύπτων τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ κρυβήσεται ὡς ἀφ' ὕδατος φερομένου καὶ φανήσεται ἐν σιών ὡς ποταμὸς φερόμενος ἐνδοξὸς ἐν γῆ διψώσῃ
- 3 **Silloin eivät näkevien silmät ole soaistut, ja kuulevien korvat kuulevat tarkkaan.**
And the eyes of those who see will not be shut, and those who have hearing will give ear to the word.
καὶ οὐκέτι ἔσονται πεποιθότες ἐπ' ἀνθρώποις ἀλλὰ τὰ ὄτα δώσουσιν ἀκοῦειν
- 4 **Ajattelemattomien sydän käsittää taidon, ja änkyttävään kieli puhuu sujuvasti ja selkeästi.**
The man of sudden impulses will become wise in heart, and he whose tongue is slow will get the power of talking clearly.
καὶ ἡ καρδία τῶν ἀσθενοῦντων προσέξει τοῦ ἀκοῦειν καὶ αἱ γλῶσσαι αἱ ψελλίζουσαι ταχὺ μαθήσονται λαλεῖν εἰρήνῃν
- 5 **Ei houkkaa enää kutsuta jaloksi, eikä petollista enää sanota yleväksi.**
The foolish man will no longer be named noble, and they will not say of the false man that he is a man of honour.
καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσιν τῷ μωρῷ ἄρχειν καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσιν οἱ ὑπῆρέται σου σίγα

- 6 Sillä houkka puhuu houkan lailla, ja hänen sydämensä hankkii turmiota, ja niin hän harjoittaa riettautta ja puhuu eksyttäväisesti Herrasta, jättää tyhjäksi nälkäisen sielun ja janoavaisen juomaa vaille.
For the foolish man will say foolish things, having evil thoughts in his heart, working what is unclean, and talking falsely about the Lord, to keep food from him who is in need of it, and water from him whose soul is desiring it.
ὁ γὰρ μωρὸς μωρὰ λαλήσει καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ μάταια νοήσει τοῦ συντελεῖν ἄνομα καὶ λαλεῖν πρὸς κύριον πλάνησιν τοῦ διασπεῖραι ψυχὰς πεινώσας καὶ τὰς ψυχὰς τὰς διψώσας κενὰς ποιῆσαι
- 7 Ja pahat ovat petollisen aseet, hän miettii ilkitöitä, tuhotakseen kurjat valheen sanoilla, vaikka köyhä kuinka oikeata asiaa puhuisi.
The designs of the false are evil, purposing the destruction of the poor man by false words, even when he is in the right.
ἡ γὰρ βουλή τῶν πονηρῶν ἄνομα βουλευέσεται καταφθεῖραι ταπεινούς ἐν λόγοις ἀδίκους καὶ διασκεδάσαι λόγους ταπεινῶν ἐν κρίσει
- 8 Mutta jalo jaloja miettii ja jaloudessa lujana pysyy.
But the noble-hearted man has noble purposes, and by these he will be guided.
οἱ δὲ εὐσεβεῖς συνετὰ ἐβουλευσαντο καὶ αὕτη ἡ βουλή μενεῖ
- 9 Nouskaa, te suruttomat naiset, kuulkaa minun ääntäni; te huolettomat tyttäret, tarkatkaa minun sanojani.
Give ear to my voice, you women who are living in comfort; give attention to my words, you daughters who have no fear of danger.
γυναῖκες πλούσιαι ἀνάστητε καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου θυγατέρες ἐν ἐλπίδι ἀκούσατε τοὺς λόγους μου
- 10 Vielä vuosi, ja päiviä päälle, niin vapisette, te huolettomat; sillä silloin on viininkorjuusta tullut loppu, hedelmänkorkuuta ei tule.
In not much more than a year, you, who are not looking for evil, will be troubled: for the produce of the vine-gardens will be cut off, and there will be no getting in of the grapes.
ἡμέρας ἑνιαυτοῦ μείαν ποιήσασθε ἐν ὀδύνη μετ' ἐλπίδος ἀνήλωται ὁ τρύγητος πέπανται ὁ σπόρος καὶ οὐκέτι μὴ ἔλθῃ
- 11 Kauhistukaa, te suruttomat, vaviskaa, te huolettomat, riisuutukaa, paljastukaa, vyöttäkää säkki lanteilenne.
Be shaking with fear, you women who are living in comfort; be troubled, you who have no fear of danger: take off your robes and put on clothing of grief.
ἐκστήτε λυπήθητε αἱ πεποιθῆαι ἐκδόσασθε γυμναὶ γένεσθε περιζώσασθε σάκκους τὰς ὀσφύας
- 12 Silloin valitetaan ja lyödään rintoihin ihanien peltojen tähden ja hedelmällisten viiniköynnösten tähden,
Have sorrow for the fields, the pleasing fields, the fertile vine;
καὶ ἐπὶ τῶν μαστῶν κόπτεσθε ἀπὸ ἀγροῦ ἐπιθυμήματος καὶ ἀμπελοῦ γενήματος
- 13 minun kansani maan tähden, joka kasvaa orjantappuraa ja ohdaketta, remuavan kaupungin kaikkien iloisten talojen tähden.
And for the land of my people, where thorns will come up; even for all the houses of joy in the glad town.
ἡ γῆ τοῦ λαοῦ μου ἄκανθα καὶ χόρτος ἀναβήσεται καὶ ἐκ πάσης οἰκίας εὐφροσύνη ἀρθήσεται πόλις πλουσία
- 14 Sillä palatsi on hyljätty, kaupungin kohina lakannut, Oofel ja vartiotorni ovat jääneet luoliksi iankaikkisesti, villiaasien iloksi ja laumojen laitumeksi.
For the fair houses will have no man living in them; the town which was full of noise will become a waste; the hill and the watchtower will be unpeopled for ever, a joy for the asses of the woods, a place of food for the flocks;
οἴκοι ἐγκαταλελειμμένοι πλοῦτον πόλεως καὶ οἴκους ἐπιθυμητοὺς ἀφήσουσιν καὶ ἔσονται αἱ κῶμαι σπήλαια ἕως τοῦ αἰῶνος εὐφροσύνη ὄνων ἀγρίων βοσκήματα ποιμένων
- 15 Näin on hamaan siihen asti, kunnes meidän päällemme vuodatetaan Henki korkeudesta. Silloin erämaa muuttuu puutarhaksi,
Till the spirit comes on us from on high, and the waste land becomes a fertile field, and the fertile field is changed into a wood.
ἕως ἂν ἐπέλθῃ ἐφ' ὕμᾶς πνεῦμα ἀφ' ὕψηλοῦ καὶ ἔσται ἔρμος ὁ χερμελ καὶ ὁ χερμελ εἰς ὄρυμὸν λογισθήσεται
- 16 ja puutarha on metsän veroinen. Ja erämaassa asuu oikeus, ja puutarhassa majailee vanhurskaus.
Then in the waste land there will be an upright rule, and righteousness will have its place in the fertile field.
καὶ ἀναπαύσεται ἐν τῇ ἐρήμῳ κρίμα καὶ δικαιοσύνη ἐν τῷ καρμήλῳ κατοικήσει
- 17 Silloin vanhurskauden hedelmä on rauha, vanhurskauden vaikutus lepo ja turvallisuus iankaikkisesti.
And the work of righteousness will be peace; and the effect of an upright rule will be to take away fear for ever.
καὶ ἔσται τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης εἰρήνη καὶ κρατήσῃ ἡ δικαιοσύνη ἀνάπαυσιν καὶ πεποιθότες ἕως τοῦ αἰῶνος
- 18 Ja minun kansani asuu rauhan majoissa, turvallisissa asunnoissa, huolettomissa lepopaikoissa.
And my people will be living in peace, in houses where there is no fear, and in quiet resting-places.
καὶ κατοικήσει ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐν πόλει εἰρήνης καὶ ἐνοικήσει πεποιθὸς καὶ ἀναπαύσονται μετὰ πλοῦτου

- 19 **Mutta raesade tulee, metsä kaatuu, ja kaupunki alennetaan alhaiseksi.**
But the tall trees will come down with a great fall, and the town will be low in a low place.
 ἡ δὲ χάλαζα ἐὰν καταβῆ οὐκ ἐφ' ὑμᾶς ἦξει καὶ ἔσονται οἱ ἐνοικοῦντες ἐν τοῖς ὄρυσσι πεποιθότες ὡς οἱ ἐν τῇ πεδινῇ
- 20 **Onnelliset te, jotka kylvätte kaikkien vetten vierille ja laskette härän ja aasin jalat valtoimina kulkemaan!**
Happy are you who are planting seed by all the waters, and sending out the ox and the ass.
 μακάριοι οἱ σπείροντες ἐπὶ πᾶν ὕδωρ οὗ βοῦς καὶ ὄνος πατεῖ
- 1 **Voi sinua hävittäjää, joka itse olet hävittämättä, sinua ryöstäjää, jota ei kenkään ole ryöstänyt! Kun olet loppuun asti hävittänyt, hävitetään sinut, kun olet ryöstösi ryöstänyt, ryöstetään sinut.**
Ho! you who make waste those who did not make you waste; acting falsely to those who were not false to you. When you have come to an end of wasting, you will be made waste, and after your false acts, they will do the same to you.
 οὐαὶ τοῖς τάλαιπωροῦσιν ὑμᾶς ὑμᾶς δὲ οὐδεὶς ποιεῖ τάλαιπώρους καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς οὐκ ἀθετεῖ ἀλώσονται οἱ ἀθετοῦντες καὶ παραδοθήσονται καὶ ὡς σῆς ἐπὶ ἱματίου οὕτως ἠττηθήσονται
- 2 **Herra, armahda meitä, sinua me odotamme. Ole näitten käsivarsi joka aamu, ole meidän apumme hädän aikana.**
O Lord, have mercy on us; for we have been waiting for your help: be our strength every morning, our salvation in time of trouble.
 κύριε ἐλέησον ἡμᾶς ἐπὶ σοὶ γὰρ πεποιθήμεν ἐγενήθη τὸ σπέρμα τῶν ἀπειθούντων εἰς ἀπώλειαν ἡ δὲ σωτηρία ἡμῶν ἐν καιρῷ θλίψεως
- 3 **Kansat pakenevat sinun jylinäsi ääntä; kun sinä nouset, hajoavat kansakunnat.**
At the loud noise the peoples have gone in flight; at your coming up the nations have gone in all directions.
 διὰ φωνὴν τοῦ φόβου σου ἐξέστησαν λαοὶ ἀπὸ τοῦ φόβου σου καὶ διεσπάρησαν τὰ ἔθνη
- 4 **Teidän saaliinne viedään, niinkuin tuhosirkat vievät; niinkuin hyppysirkat hyökkäävät, niin sen kimppuun hyökätään.**
And the goods taken in war will be got together like the massing of young locusts; men will be rushing on them like the rushing of locusts.
 νῦν δὲ συναχθήσεται τὰ σκῶλα ὑμῶν μικροῦ καὶ μεγάλου ὄν τρόπον ἐάν τις συναγάγη ἀκρίδας οὕτως ἐμταίξουσιν ὑμῖν
- 5 **Herra on korkea, sillä hän asuu korkeudessa. Hän täyttää Siionin oikeudella ja vanhurskaudella.**
The Lord is lifted up; his place is on high: he has made Zion full of righteousness and true religion.
 ἅγιος ὁ θεὸς ὁ κατοικῶν ἐν ὑψηλοῖς ἐνεπλήσθη σιων κρίσεως καὶ δικαιοσύνης
- 6 **Ja hän on sinun aikojesi vakuus, avun runsaus, viisaus ja ymmärrys; Herran pelko on oleva Siionin aarre.**
And she will have no more fear of change, being full of salvation, wisdom, and knowledge: the fear of the Lord is her wealth.
 ἐν νόμῳ παραδοθήσονται ἐν θησαυροῖς ἡ σωτηρία ἡμῶν ἐκεῖ σοφία καὶ ἐπιστήμη καὶ εὐσέβεια πρὸς τὸν κύριον οὗτοί εἰσιν θησαυροὶ δικαιοσύνης
- 7 **Katso, sankarit huutavat ulkona, rauhan sanansaattajat itkevät katkerasti.**
See, the men of war are sorrowing outside the town: those who came looking for peace are weeping bitterly.
 ἰδοὺ δὴ ἐν τῷ φόβῳ ὑμῶν αὐτοὶ φοβηθήσονται οὗς ἐφοβεῖσθε φοβηθήσονται ἀφ' ὑμῶν ἄγγελοι γὰρ ἀποσταλήσονται ἀξιούντες εἰρήνην πικρῶς κλαίοντες παρακαλοῦντες εἰρήνην
- 8 **Tiet ovat autioina, polulta on kulkija poissa: hän on rikkonut liiton, ylenkatsonut kaupungit, ei ole ihmistä minäkään pitänyt.**
The highways are waste, no man is journeying there: the agreement is broken, he has made sport of the towns, he has no thought for man.
 ἐρημωθήσονται γὰρ αἱ τούτων ὁδοὶ πέπαιται ὁ φόβος τῶν ἐθνῶν καὶ ἡ πρὸς τούτους διαθήκη αἵρεται καὶ οὐ μὴ λογίσῃσθε αὐτοὺς ἀνθρώπους
- 9 **Maa murehtii ja näännyy, Libanon kuihtuu häpeästä, Saaron on aromaaksi tullut, Baasan ja Karmel varistavat lehtensä.**
The earth is sorrowing and wasting away; Lebanon is put to shame and has become waste; Sharon is like the Arabah; and in Bashan and Carmel the leaves are falling.
 ἐπένθησεν ἡ γῆ ἠσχύνθη ὁ λίβανος ἔλη ἐγένετο ὁ σαρων φανερὰ ἔσται ἡ γαλιλαία καὶ ὁ κάρμηλος
- 10 **Nyt minä nouse, sanoo Herra, nyt minä itseni korotan, nyt minä kohoan korkealle.**
Now will I come forward, says the Lord; now will I be lifted up; now will my power be seen.
 νῦν ἀναστήσομαι λέγει κύριος νῦν δοξασθήσομαι νῦν ὑψωθήσομαι
- 11 **Olkia te kannatte kohdussanne, akanoita synnyttätte; teidän kiukkunne on tuli, joka kuluttaa teidät.**
Your designs will be without profit, and their effect will be nothing: you will be burned up by the fire of my breath.
 νῦν ὄψεσθε νῦν αἰσθηθήσεσθε ματαία ἔσται ἡ ἰσχὺς τοῦ πνεύματος ὑμῶν πῦρ ὑμᾶς κατέδεται

- 12 Ja kansat poltetaan kuin kalkki, kuin katkotut orjantappurat, jotka tulessa palavat.
And the peoples will be like the burning of chalk: as thorns cut down, which are burned in the fire.
καὶ ἔσονται ἔθνη κατακεκαυμένα ὡς ἄκανθα ἐν ἀγρῷ ἐρριμμένη καὶ κατακεκαυμένη
- 13 Kuulkaa, te kaukaiset, mitä minä olen tehnyt; te lähelläolevat, tuntekaa minun voimani.
Give ear, you who are far off, to what I have done: see my power, you who are near.
ἀκούσονται οἱ πόρρωθεν ἃ ἐποίησα γνώσονται οἱ ἐγγίζοντες τὴν ἰσχύν μου
- 14 Syntiset Siionissa peljästyyvät, vavistus valtaa jumalattomat: "Kuka meistä voi asua kuluttavassa tulessa, kuka asua iankaikkisessa hehkussa?"
The sinners in Zion are full of fear; the haters of God are shaking with wonder. Who among us may keep his place before the burning fire? who among us may see the eternal burnings?
ἀπέστησαν οἱ ἐν σιων ἄνομοι λήμψεται τρόμος τοῦς ἀσεβεῖς τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν ὅτι πῦρ καίεται τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν τὸν τόπον τὸν αἰώνιον
- 15 Joka vanhurskaudessa vaeltaa ja puhuu sitä, mikä oikein on, joka halveksii vääriä voittoa, jonka käsi torjuu lahjukset luotaan, joka tukkii korvansa kuulemasta veritöitä ja sulkee silmänsä näkemästä pahaa,
He whose ways are true, and whose words are upright; he who gives no thought to the profits of false acts, whose hands have not taken rewards, who will have no part in putting men to death, and whose eyes are shut against evil;
πορευόμενος ἐν δικαιοσύνῃ λαλῶν εὐθεῖαν ὁδὸν μισῶν ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν καὶ τὰς χεῖρας ἀποσειόμενος ἀπὸ δώρων βαρύνων τὰ ὄτα ἵνα μὴ ἀκοῦσῃ κρίσιν αἵματος καμνύων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἵνα μὴ ἴδῃ ἀδικίαν
- 16 hän on asuva kukkuloilla, kalliolinnat ovat hänen turvansa; hänelle annetaan hänen leipänsä, eikä vesi häneltä ehdy.
He will have a place on high; he will be safely shut in by the high rocks: his bread will be given to him; his waters will be certain.
οὗτος οἰκήσει ἐν ὑψηλῷ σπηλαίῳ πέτρας ἰσχυρᾶς ἄρτος αὐτοῦ δοθήσεται καὶ τὸ ὕδωρ αὐτοῦ πιστόν
- 17 Sinun silmäsi saavat katsoa kuningasta hänen ihanuudessaan, saavat nähdä avaran maan.
Your eyes will see the king in his glory: they will be looking on a far-stretching land.
βασιλέα μετὰ δόξης ὄψεσθε καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὄψονται γῆν πόρρωθεν
- 18 Sinun sydämesi muistelee kauhuja: missä on nyt veronlaskija, missä punnitsija, missä tornien lukija?
Your heart will give thought to the cause of your fear: where is the scribe, where is he who made a record of the payments, where is he by whom the towers were numbered?
ἡ ψυχὴ ὑμῶν μελετήσει φόβον ποῦ εἰσιν οἱ γραμματικοὶ ποῦ εἰσιν οἱ συμβουλευόντες ποῦ ἐστὶν ὁ ἀριθμῶν τοὺς τρεφομένους
- 19 Et näe enää sitä röyhkeätä kansaa, kansaa, jolla on outo, käsittämätön puhe, jonka sopertavaa kieltä ei kukaan ymmärrä.
Never again will you see the cruel people, a people whose tongue has no sense for you; whose language is strange to you.
μικρὸν καὶ μέγαν λαὸν ᾧ οὐ συνεβουλεύσαντο οὐδὲ ἤδει βαθύφωνον ὥστε μὴ ἀκοῦσαι λαὸς πεφραλισμένος καὶ οὐκ ἐστὶν τῷ ἀκούοντι σύνεσις
- 20 Katso Siionia, juhliemme kaupunkia. Sinun silmäsi näkevät Jerusalemin, rauhaisan asuinsijan, telttamajan, jota ei muuteta, jonka vaarvoja ei ikinä reväistä irti, jonka köysistä ei yhtäkään katkaista.
Let your eyes be resting on Zion, the town of our holy feasts: you will see Jerusalem, a quiet resting-place, a tent which will not be moved, whose tent-pins will never be pulled up, and whose cords will never be broken.
ἰδοὺ σιων ἡ πόλις τὸ σωτήριον ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ σου ὄψονται ἱερουσαλημ πάλις πλουσία σκηναὶ αἱ οὐ μὴ σεισθῶσιν οὐδὲ μὴ κινηθῶσιν οἱ πάσσαλοι τῆς σκηνῆς αὐτῆς εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον οὐδὲ τὰ σχοινία αὐτῆς οὐ μὴ διαρραγῶσιν
- 21 Sillä voimallinen on meillä siellä Herra, siellä on joet, on virrat, leveät rannasta toiseen, joita ei kulje soutualus, joiden poikki ei pääse uljas laiva.
But there the Lord will be with us in his glory, ... wide rivers and streams; where no boat will go with blades, and no fair ship will be sailing.
ὅτι τὸ ὄνομα κυρίου μέγα ὑμῖν τόπος ὑμῖν ἔσται ποταμοὶ καὶ διώρυγες πλατεῖς καὶ εὐρύχωροι οὐ πορεύσῃ ταύτην τὴν ὁδὸν οὐδὲ πορεύσεται πλοῖον ἐλαῦνον
- 22 Sillä Herra on meidän tuomarimme, Herra on johdattajamme, Herra on meidän kuninkaamme; hän pelastaa meidät.
For the Lord is our judge, the Lord is our law-giver, the Lord is our king; he will be our saviour.
ὁ γὰρ θεὸς μου μέγας ἐστὶν οὐ παρελεύσεται με κύριος κριτῆς ἡμῶν κύριος ἄρχων ἡμῶν κύριος βασιλεὺς ἡμῶν κύριος οὗτος ἡμᾶς σώσει
- 23 Nyt ovat köytesi höltyneet, eivät pidä mastoa kannassaan kiinni, eivät vedä lippua liehumaan. Mutta silloin jaetaan riistosaaalista runsaasti, rammatkin ryöstävät ja raastavat.
Your cords have become loose; they were not able to make strong the support of their sails, the sail was not stretched out: then the blind will take much property, the feeble-footed will make division of the goods of war.
ἐρράγησαν τὰ σχοινία σου ὅτι οὐκ ἐνίσχυσεν ὁ ἰστός σου ἔκλινεν οὐ χαλάσει τὰ ἰστία οὐκ ἀρεῖ σημεῖον ἕως οὗ παραδοθῆ εἰς προνομήν τοίνυν πολλοὶ χωλοὶ προνομήν ποιήσουσιν

- 24 Eikä yksikään asukas sano: "Minä olen vaivanalainen". Kansa, joka siellä asuu, on saanut syntinsä anteeksi.
And the men of Zion will not say, I am ill: for its people will have forgiveness for their sin.
και ου μη ειπη κοπιω ο λαος ο ενουκων εν αυτοις αφεθη γαρ αυτοις η αμαρτια
- 1 Astukaa esiin, te kansat, ja kuulkaa; te kansakunnat, tarkatkaa. Kuulkoon maa ja kaikki, mitä siinä on, maanpiiri ja kaikki, mikä siitä kasvaa.
Come near, you nations, and give ear; take note, you peoples: let the earth and everything in it give ear; the world and all those living in it.
προσαγαγετε εθνη και ακουσατε αρχοντες ακουσατω η γη και οι εν αυτη η οικουμενη και ο λαος ο εν αυτη
- 2 Sillä Herra on vihastunut kaikkiin kansoihin ja kiivastunut kaikkiin heidän joukkoihinsa; hän on vihkinyt heidät tuhon omiksi, jättänyt heidät teurastettaviksi.
For the Lord is angry with all the nations, and his wrath is burning against all their armies: he has put them to the curse, he has given them to destruction.
διοτι θυμος κυριου επι παντα τα εθνη και οργη επι τον αριθμον αυτων του απολεσαι αυτοους και παραδοῦναι αυτοους εις σφαγην
- 3 Heidän surmattunsa viskataan pois, ja niitten raadoista nousee löyhkä, ja vuoret valuvat heidän vertansa.
Their dead bodies will be thick on the face of the earth, and their smell will come up, and the mountains will be flowing with their blood, and all the hills will come to nothing.
οι δε τραυματια αυτων ριφιησονται και οι νεκροι και αναβησεται αυτων η οσμη και βραχησεται τα ορη απο του αιματος αυτων
- 4 Kaikki taivaan joukot menehtyvät, taivas kääritään kokoon niinkuin kirja, ja kaikki sen joukot varisevat alas, niinkuin lehdet varisevat viinipuusta, niinkuin viikunapuusta raakaleet.
And the heavens will be rolled together like the roll of a book: and all their army will be gone, like a dead leaf from the vine, or a dry fruit from the fig-tree.
και ελιγησεται ο ουρανός ως βιβλιον και παντα τα αστρα πεσειται ως φύλλα εξ αμπελου και ως πιπτει φύλλα απο συκης
- 5 Sillä minun miekkani taivaassa on juopunut vimmaan; katso, se iskee alas Edomiin, tuomioksi kansalle, jonka minä olen vihkinyt tuhoon.
For my sword in heaven is full of wrath: see, it is coming down on Edom, in punishment on the people of my curse.
εμεθυσθη η μαχαιρα μου εν τω ουρανῳ ιδου επι την ιδουμιαν καταβησεται και επι τον λαον της απολειας μετα κρισεως
- 6 Herran miekka on verta täynnä, rasvaa tiukkuva, karitsain ja kauristen verta, oinasten munuaisrasvaa. Sillä Herralla on uhri Bosrassa, suuri teurastus Edomin maassa.
The sword of the Lord is full of blood, it is fat with the best of the meat, with the blood of lambs and goats, with the best parts of the sheep: for the Lord has a feast in Bozrah, and much cattle will be put to death in the land of Edom.
η μαχαιρα κυριου ενεπλησθη αιματος επαχυνθη απο στεατος αρνων και απο στεατος τραγων και κριων οτι θυσια κυριῳ εν βοσορ και σφαγη μεγάλη εν τη ιδουμια
- 7 Villihärkiä kaatuu yhteen joukkoon, mullikoita härkien mukana. Heidän maansa juopuu verestä, ja heidän multansa tiukkuu rasvaa.
And the strong oxen will go down to death together with the smaller cattle.
και συμπεσοῦνται οι αδροι μετ' αυτων και οι κριοι και οι ταυροι και μεθυσθησεται η γη απο του αιματος και απο του στεατος αυτων εμπλησθησεται
- 8 Sillä Herralla on koston päivä, maksun vuosi Siionin asian puolesta.
For it is the day of the Lord's punishment, when he gives payment for the wrongs done to Zion.
ημερα γαρ κρισεως κυριου και ενιαυτος ανταποδοσεως κρισεως σιων
- 9 Edomin purot muuttuvat pieksi ja sen multa tulikiveksi; sen maa tulee palavaksi pieksi.
And its streams will be turned into boiling oil, and its dust into burning stone, and all the land will be on fire.
και στραφιησονται αυτης αι φαραγγες εις πισσαν και η γη αυτης εις θειον και εσται αυτης η γη καιομενη ως πισσα
- 10 Ei sammu se yöllä eikä päivällä, iäti nousee siitä savu; se on oleva raunioina polvesta polveen, ei kulje siellä kukaan, iankaikkisesta iankaikkiseen.
It will not be put out day or night; its smoke will go up for ever: it will be waste from generation to generation; no one will go through it for ever.
νυκτος και ημερας και ου σβεσθησεται εις τον αιωνα χρονον και αναβησεται ο καπνος αυτης ανω εις γενεας ερημωθησεται και εις χρονον πολον
- 11 Sen perivät pelikaanit ja tuonenkurjet, kissapöllöt ja kaarneet asuvat siellä; ja hän vetää sen ylitse autiuden mittanuoran ja tyhjyyden luotilangan.
But the birds of the waste land will have their place there; it will be a heritage for the bittern and the raven: and it will be measured out with line and weight as a waste land.
και κατοικησουσιν εν αυτη ορνεα και εχνοι και ιβεις και κορακες και επιβληθησεται επ' αυτην σπαρτιον γεωμετριας ερημου και ονοκενταυροι οικησουσιν εν αυτη
- 12 Ei ole siellä enää ylimyksä huutamassa ketään kuninkaaksi, kaikki sen ruhtinaat ovat poissa.
The jackals will be there, and her great ones will be gone; they will say, There is no longer a kingdom there, and all her chiefs will have come to an end.
οι αρχοντες αυτης ουκ εσονται οι γαρ βασιλεις αυτης και οι αρχοντες αυτης και οι μεγαστανες αυτης εσονται εις απολειαν

- 13 Ja sen palatsit kasvavat orjantappuroita, sen linnat polttiaisia ja ohdakkeita; siitä tulee aavikkosutten asunto, kamelikurkien tyyssija.
And thorns will come up in her fair houses, and waste plants in her strong towers: and foxes will make their holes there, and it will be a meeting-place for ostriches.
καὶ ἀναφύσει εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν ἀκάνθινα ξύλα καὶ εἰς τὰ ὄχρωματα αὐτῆς καὶ ἔσται ἔπαυλις σειρήνων καὶ αὐλὴ στρουθῶν
- 14 Siellä erämaan ulvojat ja ulisijat yhtyvät, metsänpeikot toisiansa tapaavat. Siellä yksin öinen syöjätär saa rauhan ja löytää lepopaikan.
And the beasts of the waste places will come together with the jackals, and the evil spirits will be crying to one another, even the night-spirit will come and make her resting-place there.
καὶ συναντήσουσιν δαιμόνια ὄνοκενταύρους καὶ βοήσουσιν ἕτερος πρὸς τὸν ἕτερον ἐκεῖ ἀναπαύσονται ὄνοκένταυροι εὖρον γὰρ αὐτοῖς ἀνάπαυσιν
- 15 Siellä nuolikäärme pesii ja laskee munansa, kuorii ne ja kiertyy kerälle pimentoonsa. Sinne haarahaukatkin kokoontuvat yhteen.
The arrowsnake will make her hole and put her eggs there, and get her young together under her shade: there the hawks will come together by twos.
ἐκεῖ ἐνόσσευσεν ἐχίνος καὶ ἔσωσεν ἡ γῆ τὰ παιδιά αὐτῆς μετὰ ἀσφαλείας ἐκεῖ ἔλαφοι συνήντησαν καὶ εἶδον τὰ πρόσωπα ἀλλήλων
- 16 Etsikää Herran kirjasta ja lukekaa: ei yhtäkään näistä ole puuttuva, ei yksikään toistansa kaipaava. - "Sillä minun suuni on niin käsenyt." - Hänen henkensä on ne yhteen koonnut.
See what is recorded in the book of the Lord: all these will be there, not one without the other: the mouth of the Lord has given the order, and his spirit has made them come together.
ἀριθμῶ παρήλθον καὶ μία αὐτῶν οὐκ ἀπόλετο ἑτέρα τὴν ἑτέραν οὐκ ἐζήτησαν ὅτι κύριος ἐνετείλατο αὐτοῖς καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ συνήγαγεν αὐτάς
- 17 Hän on heittänyt arpaan niitten kesken, ja hänen kätensä on sen niille mittanuoralla jakanut; ne perivät sen ikiajoiksi, asuvat siellä polvesta polveen.
And he has given them their heritage, and by his hand it has been measured out to them: it will be theirs for ever, their resting-place from generation to generation.
καὶ αὐτὸς ἐπιβαλεῖ αὐτοῖς κλήρους καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ διμέρισεν βόσκεισθαι εἰς τὸν αἰῶνα χρόνον κληρονομήσετε εἰς γενεάς γενεῶν ἀναπαύσονται ἐπ' αὐτῆς
- 1 Erämaa ja hietikko iloitsee, aromaa riemuitsee ja kukoistaa kuin lilja.
The waste land and the dry places will be glad; the lowland will have joy and be full of flowers.
εὐφράνθητι ἔρημος διψῶσα ἀγαλλιάσθω ἔρημος καὶ ἀνθείτω ὡς κρίνον
- 2 Se kauniisti kukoistaa ja iloitsee ilolla ja riemulla. Sille annetaan Libanonin kunnia, Karmelin ja Saaronin ihanuus. He saavat nähdä Herran kunnian, meidän Jumalamme ihanuuden.
It will be flowering like the rose; it will be full of delight and songs; the glory of Lebanon will be given to it; the pride of Carmel and Sharon: they will see the glory of the Lord, the power of our God.
καὶ ἐξανθήσει καὶ ἀγαλλιάσεται τὰ ἔρημα τοῦ ἰορδάνου καὶ ἡ δόξα τοῦ λιβάνου ἐδόθη αὐτῇ καὶ ἡ τιμὴ τοῦ καρμήλου καὶ ὁ λαὸς μου ὄψεται τὴν δόξαν κυρίου καὶ τὸ ὕψος τοῦ θεοῦ
- 3 Vahvistakaa hervonneet kädet, voimistakaa horjuvat polvet.
Make strong the feeble hands, give support to the shaking knees.
ισχύσατε χεῖρες ἀνειμέναι καὶ γόνατα παραελυμένα
- 4 Sanokaa hätääntyneille sydämille: "Olkaa lujat, älkää peljätkö. Katso, teidän Jumalanne! Kosto tulee, Jumalan rangaistus. Hän tulee ja pelastaa teidät."
Say to those who are full of fear, Be strong and take heart: see, your God will give punishment; the reward of God will come; he himself will come to be your saviour.
παρακαλέσατε οἱ ὀλιγόψυχοι τῇ διανοίᾳ ισχύσατε μὴ φοβεῖσθε ἰδοὺ ὁ θεὸς ἡμῶν κρίσιν ἀνταποδίδωσιν καὶ ἀνταποδώσει αὐτὸς ἥξει καὶ σώσει ἡμᾶς
- 5 Silloin avautuvat sokeain silmät ja kuurojen korvat aukenevat.
Then the eyes of the blind will see, and the ears which are stopped will be open.
τότε ἀνοιχθήσονται ὀφθαλμοὶ τυφλῶν καὶ ὄτα κωφῶν ἀκούσονται
- 6 Silloin rampa hyppii niinkuin peura ja mykän kieli riemuun ratkeaa; sillä vedet puhkeavat erämaahan ja aromaahan purot.
Then will the feeble-footed be jumping like a roe, and the voice which was stopped will be loud in song: for in the waste land streams will be bursting out, and waters in the dry places.
τότε ἀλείται ὡς ἔλαφος ὁ χωλὸς καὶ τρανὴ ἔσται γλῶσσα μογύλων ὅτι ἐρράγη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ καὶ φάραγξ ἐν γῆ διψώση
- 7 Hehkua hiekka tulee lammikoiksi ja kuiva maa vesilähteiksi. Aavikkosutten asunnossa, missä ne makasivat, kasvaa ruoho ynnä ruoko ja kaisla.
And the burning sand will become a pool, and the dry earth springs of waters: the fields where the sheep take their food will become wet land, and water-plants will take the place of grass.
καὶ ἡ ἄνυδρος ἔσται εἰς ἔλη καὶ εἰς τὴν διψῶσαν γῆν πηγὴ ὕδατος ἔσται ἐκεῖ εὐφροσύνη ὀρνέων ἔπαυλις καλάμου καὶ ἔλη
- 8 Ja siellä on oleva valtatie, ja sen nimi on "pyhä tie": sitä ei kulje saastainen; se on heitä itseänsä varten. Joka sitä tietä kulkee, ei eksy - eivät hullutkaan.
And a highway will be there; its name will be, The Holy Way; the unclean and the sinner may not go over it, and those who go on it will not be turned out of the way by the foolish.
ἐκεῖ ἔσται ὁδὸς καθαρὰ καὶ ὁδὸς ἁγία κληθήσεται καὶ οὐ μὴ παρέλθῃ ἐκεῖ ἀκάθαρτος οὐδὲ ἔσται ἐκεῖ ὁδὸς ἀκάθαρτος οἱ δὲ διεσπαρμένοι πορεύσονται ἐπ' αὐτῆς καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσιν

- 9 Ei ole siellä leijonaa, ei nouse sinne raateleva peto; ei sellaista siellä tavata: lunastetut sitä kulkevat.
No lion will be there, or any cruel beast; they will not be seen there; but those for whom the Lord has given a price,
καὶ οὐκ ἔσται ἐκεῖ λέων οὐδὲ τῶν θηρίων τῶν πονηρῶν οὐ μὴ ἀναβῆ ἔπ' αὐτὴν οὐδὲ μὴ εὐρεθῆ ἐκεῖ ἀλλὰ πορεύονται ἐν αὐτῇ λελυτρωμένοι
- 10 Niin Herran vapahdetut palajavat ja tulevat Siioniin riemuiten, päänsä päällä iankaikkinen ilo. Riemu ja ilo saavuttavat heidät, mutta murhe ja huokaus pakenevat.
Even those whom he has made free, will come back again; they will come with songs to Zion; on their heads will be eternal joy; delight and joy will be theirs, and sorrow and sounds of grief will be gone for ever.
καὶ συνηγμένοι διὰ κύριον ἀποστραφήσονται καὶ ἤξουσιν εἰς σιων μετ' εὐφροσύνης καὶ εὐφροσύνη αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν ἐπὶ γὰρ κεφαλῆς αὐτῶν αἴνεσις καὶ ἀγαλλίαμα καὶ εὐφροσύνη κατ' ἀλήμμεται αὐτούς ἀπέδρα ὁδὸν καὶ λύπη καὶ στεναγμός
- 1 Kuningas Hiskian neljäntenätoista hallitusvuotena hyökkäsi Sanherib, Assurin kuningas, kaikkien Juudan varustettujen kaupunkien kimppuun ja valloitti ne.
And it came about in the fourteenth year of King Hezekiah that Sennacherib, king of Assyria, came up against all the walled towns of Judah and took them.
καὶ ἐγένετο τοῦ τεσσαρεσκαίδεκάτου ἔτους βασιλεύοντος ἐζεκιου ἀνέβη σενναχηριμ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς ἰουδαίας τὰς ὀχυράς καὶ ἔλαβεν αὐτάς
- 2 Ja Assurin kuningas lähetti Laakiista Rabsaken suuren sotajoukon kanssa kuningas Hiskiaa vastaan Jerusalemiin, ja hän pysähtyi Ylälammikon vesijohdolle, joka on Vanuttajankedon tien varrella.
And the king of Assyria sent the Rab-shakeh from Lachish to Jerusalem to King Hezekiah with a strong force, and he took up his position by the stream of the higher pool, by the highway of the washerman's
καὶ ἀπέστειλεν βασιλεὺς ἀσσυρίων ραφακιη ἐκ λαχίς εἰς ἱερουσαλημ πρὸς τὸν βασιλέα ἐζεκιαν μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ ἔστη ἐν τῷ ὑδραγωγῷ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἄνω ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τ' οὗ γνωφέως
- 3 Ja Eljakim, Hilkian poika, joka oli palatsin päällikkönä, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, menivät hänen luoksensa.
And there came out to him Eliakim, the son of Hilkiah, who was over the house, and Shebna the scribe, and Joah, the son of Asaph, the recorder.
καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτὸν ελιακιμ ὁ τοῦ χελκιου ὁ οἰκονόμος καὶ σομνας ὁ γραμματεὺς καὶ ιωαχ ὁ τοῦ ασαφ ὁ ὑπομνηματογράφος
- 4 Ja Rabsake sanoi heille: "Sanokaa Hiskialle: Näin sanoo suurkuningas, Assurin kuningas: 'Mitä on tuo luottamus, mikä sinulla on?'
And the Rab-shakeh said to them, Say now to Hezekiah, These are the words of the great king, the king of Assyria: In what are you placing your hope?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ραφακιης εἶπατε ἐζεκια τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας βασιλεὺς ἀσσυρίων τί πεποιθὼς εἶ
- 5 Minä sanon: pelkkää huulten puhetta on moinen neuvo ja voima sodankäyntiin. Keneen sinä oikein luotat, kun kapinoit minua vastaan?
You say you have a design and strength for war, but these are only words: now to whom are you looking for support, that you have gone against my authority?
μὴ ἐν βουλῇ ἢ λόγοις χειλέων παράταξις γίνεται καὶ νῦν ἐπὶ τίνι ἐπειθεις ὅτι ἀπειθεῖς μοι
- 6 Katso, sinä luotat Egyptiin, tuohon särkyneeseen ruokosauvaan, joka tunkeutuu sen käteen, joka siihen nojaa, ja lävistää sen. Sellainen on farao, Egyptin kuningas, kaikille, jotka häneen luottavat.
See, you are basing your hope on that broken rod of Egypt, which will go into a man's hand if he makes use of it for a support; for so is Pharaoh, king of Egypt, to all who put their faith in him.
ἰδοὺ πεποιθὼς εἶ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην ἐπ' αἴγυπτον ὅς ἂν ἐπ' αὐτὴν ἐπιστηρισθῆ εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ οὗτος ἐστὶν φαραω βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ
- 7 Vai sanotko ehkä minulle: Me luotamme Herraan, meidän Jumalaamme? Mutta eikö hän ole se, jonka uhrikukkulat ja alttarit Hiskia poisti, kun hän sanoi Juudalle ja Jerusalemille: Tämän alttarin edessä on teidän kumartaen rukoiltava?
And if you say to me, Our hope is in the Lord our God; is it not he whose high places and altars Hezekiah has taken away, saying to Judah and Jerusalem that worship may only be given before this altar?
εἰ δὲ λέγετε ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποιθαμεν
- 8 Mutta lyö nyt vetoa minun herrani, Assurin kuninkaan, kanssa: minä annan sinulle kaksi tuhatta hevosta, jos sinä voit hankkia niille ratsastajat.
And now, take a chance with my master, the king of Assyria, and I will give you two thousand horses, if you are able to put horsemen on them.
νῦν μείψθε τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων καὶ δώσω ὑμῖν διςχιλίαν ἵππων εἰ δυνήσεσθε δοῦναι ἀναβάτας ἐπ' αὐτούς
- 9 Kuinka sinä sitten voisit torjua ainoankaan käskynhaltijan, ainoankaan minun herrani vähimmän palvelijan, hyökkäyksen? Ja sinä vain luotat Egyptiin, sen vaunuihin ja ratsumiehiin.
How then may you put to shame the least of my master's servants? and you have put your hope in Egypt for war-carriages and horsemen:
καὶ πῶς δύνασθε ἀποστρέψαι εἰς πρόσωπον τοπάρχου ἐνός οἰκεῖται εἰσὶν οἱ πεποιθότες ἐπ' αἰγυπτίοις εἰς ἵππων καὶ ἀναβάτην

- 10 Olenko minä siis Herran sallimatta hyökännyt tähän maahan hävittämään sitä? Herra itse on sanonut minulle: 'Hyökkää tähän maahan ja hävitä se!'
And have I now come to send destruction on this land without the Lord's authority? It was the Lord himself who said to me, Go up against this land and make it waste.
καὶ νῦν μὴ ἄνευ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὴν χώραν ταύτην πολεμῆσαι αὐτήν
- 11 Niin Elijakim, Sebna ja Joah sanoivat Rabsakelle: "Puhu palvelijoillesi araminkieltä, sillä me ymmärrämme sitä; älä puhu meille juudankieltä kansan kuullen, jota on muurilla".
Then Eliakim and Shebna and Joah said to the Rab-shakeh, Please make use of the Aramaean language in talking to your servants, for we are used to it, and do not make use of the Jews' language in the hearing of the people on the wall.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ελιακιμ καὶ σομνας καὶ ιωαχ λάλησον πρὸς τοὺς παῖδάς σου συριστί ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς ἰουδαῖστί καὶ ἵνα τί λαλεῖς εἰς τὰ ὅρα τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐπὶ τῷ τείχει
- 12 Mutta Rabsake vastasi: "Onko minun herrani lähettänyt minut puhumaan näitä sanoja sinun herrallesi ja sinulle? Eikö juuri niille miehille, jotka istuvat muurilla ja joutuvat teidän kansanne syömään omaa likaansa ja juomaan omaa vettänsä?"
But the Rab-shakeh said, Is it to your master or to you that my master has sent me to say these words? has he not sent me to the men seated on the wall? for they are the people who will be short of food with you when the town is shut in.
καὶ εἶπεν ραψακις πρὸς αὐτοὺς μὴ πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν ἢ πρὸς ὑμᾶς ἀπέσταλκέν με ὁ κύριός μου λαλήσαι τοὺς λόγους τούτους οὐχὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθημένους ἐπὶ τῷ τείχει ἵνα φάγωσιν κόπρον καὶ πίωσιν οὖρον μεθ' ὑμῶν ἅμα
- 13 Sitten Rabsake astui esiin, huusi kovalla äänellä juudankielellä ja sanoi: "Kuulkaa suurkuninkaan, Assurin kuninkaan, sanoja.
Then the Rab-shakeh got up and said with a loud voice in the Jews' language, Give ear to the words of the great king, the king of Assyria:
καὶ ἔστη ραψακις καὶ ἐβόησεν φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαῖστί καὶ εἶπεν ἀκούσατε τοὺς λόγους τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀσσυρίων
- 14 Näin sanoo kuningas: 'Älkää antako Hiskian pettää itseänne, sillä hän ei voi teitä pelastaa.
This is what the king says: Do not be tricked by Hezekiah, for there is no salvation for you in him.
τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς εζεκιαις λόγοις οἱ οὐ δυνήσονται ῥύσασθαι ὑμᾶς
- 15 Älköön Hiskia saako teitä luottamaan Herraan, kun hän sanoo: Herra on varmasti pelastava meidät; ei tätä kaupunkia anneta Assurin kuninkaan käsiin.
And do not let Hezekiah make you put your faith in the Lord, saying, The Lord will certainly keep us safe, and this town will not be given into the hands of the king of Assyria.
καὶ μὴ λεγέτω ὑμῖν εζεκιαις ὅτι ῥύσεται ὑμᾶς ὁ θεός καὶ οὐ μὴ παραδοθῆ ἡ πόλις αὕτη ἐν χειρὶ βασιλέως ἀσσυρίων
- 16 Älkää kuulko Hiskiaa.' Sillä Assurin kuningas sanoo näin: 'Tehkää sovinto minun kanssani ja antautukaa minulle, niin saatte syödä kukin viinipuustanne ja viikunapuustanne ja juoda kukin kaivostanne,
Do not give ear to Hezekiah, for this is what the king of Assyria says, Make peace with me, and come out to me; and everyone will be free to take the fruit of his vine and of his fig-tree, and the water of his spring;
μὴ ἀκούετε εζεκιου τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων εἰ βούλεσθε εὐλογηθῆναι ἐκπορεύεσθε πρὸς με καὶ φάγεσθε ἕκαστος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ τὰς συκᾶς καὶ πίεσθε ὕδωρ τοῦ λάκκου ὑμῶν
- 17 kunnes minä tulen ja vien teidät maahan, joka on teidän maanne kaltainen, vilja- ja viinimaahan, leivän ja viinitarhojen maahan.
Till I come and take you away to a land like yours, a land of grain and wine, a land of bread and vine-gardens.
ἕως ἄν ἔλθω καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν ὡς ἡ γῆ ὑμῶν γῆ σίτου καὶ οἴνου καὶ ἄρτων καὶ ἀμπελώνων
- 18 Älköön vain Hiskia saako vietellä teitä, sanoessaan: Herra pelastaa meidät. Onko muidenkaan kansojen jumalista kukaan pelastanut maatansa Assurin kuninkaan käsistä?
Give no attention to Hezekiah when he says to you, The Lord will keep us safe. Has any one of the gods of the nations kept his land from falling into the hands of the king of Assyria?
μὴ ὑμᾶς ἀπατάτω εζεκιαις λέγων ὁ θεὸς ὑμῶν ῥύσεται ὑμᾶς μὴ ἐρρύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων
- 19 Missä ovat Hamatin ja Arpadin jumalat? Missä ovat Sefarvaimin jumalat? Ovatko ne pelastaneet Samariaa minun käsistäni?
Where are the gods of Hamath and of Arpad? where are the gods of Sepharvaim? where are the gods of Samaria? and have they kept Samaria out of my hand?
ποῦ ἐστὶν ὁ θεὸς αἰμαθ καὶ αρφαθ καὶ ποῦ ὁ θεὸς τῆς πόλεως σεφαριμ μὴ ἐδύναντο ῥύσασθαι σαμάρειαν ἐκ χειρὸς μου
- 20 Kuka näiden maiden kaikista jumalista on pelastanut maansa minun käsistäni? Kuinka sitten Herra pelastaisi Jerusalemin minun käsistäni?"
Who among all the gods of these countries have kept their country from falling into my hand, to give cause for the thought that the Lord will keep Jerusalem from falling into my hand?
τίς τῶν θεῶν πάντων τῶν ἐθνῶν τούτων ἐρρύσατο τὴν γῆν αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς μου ὅτι ῥύσεται ὁ θεὸς ἱερουσαλημ ἐκ χειρὸς μου
- 21 Mutta he olivat vaihi eivätkä vastanneet hänelle mitään, sillä kuningas oli käskenyt niin ja sanonut: "Älkää vastatko hänelle".
But they kept quiet and gave him no answer: for the king's order was, Give him no answer.
καὶ ἐσιώπησαν καὶ οὐδεὶς ἀπεκρίθη αὐτῷ λόγον διὰ τὸ προστάζει τὸν βασιλέα μηδένα ἀποκριθῆναι

- 22 Sitten palatsin päällikkö Eljakim, Hilkian poika, ja kirjuri Sebna ja kansleri Jooah, Aasafin poika, tulivat Hiskian luo vaatteet reväistynä ja kertoivat hänelle, mitä Rabsake oli sanonut. Then Eliakim, the son of Hilkiah, who was over the house, and Shebna the scribe, and Joah, the son of Asaph, the recorder, came to Hezekiah with their clothing parted as a sign of grief, and gave him an account of what the Rab-shakeh had said.
καὶ εἰσήλθεν ελιακιμ ὁ τοῦ χελκιου ὁ οἰκονόμος καὶ σομνας ὁ γραμματεὺς τῆς δυνάμεως καὶ ιωαχ ὁ τοῦ ασαφ ὁ ὑπομνηματογράφος πρὸς εζεκιαν ἐσχισμένοι τοὺς χιτῶνας καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ τοῦ ὧς λόγους ραψακου
- 1 Kun kuningas Hiskia sen kuuli, repäisi hän vaatteensa, pukeutui säkkiin ja meni Herran temppeliin. And on hearing it Hezekiah took off his robe and put on haircloth and went into the house of the Lord.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βασιλέα εζεκιαν ἐσχισεν τὰ ἱμάτια καὶ σάκκον περιβάλετο καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον κυρίου
- 2 Ja hän lähetti palatsin päällikön Eljakimin ja kirjuri Sebnan sekä pappein vanhimmat, säkkeihin puettuina, profeetta Jesajan, Aamoksen pojan, tykö. And he sent Eliakim, who was over the house, and Shebna the scribe, and the chief priests, dressed in haircloth, to Isaiah the prophet, the son of Amoz.
καὶ ἀπέστειλεν ελιακιμ τὸν οἰκονόμον καὶ σομναν τὸν γραμματέα καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων περιβεβλημένους σάκκους πρὸς ησαιαν υἱὸν αμωζ τὸν προφήτην
- 3 Ja he sanoivat hänelle: "Näin sanoo Hiskia: 'Hädän, kurituksen ja häväistyksen päivä on tämä päivä, sillä lapset ovat tulleet kohdun suulle saakka, mutta ei ole voimaa synnyttää. And they said to him, Hezekiah says, This day is a day of trouble and punishment and shame: for the children are ready to come to birth, but there is no strength to give birth to them.
καὶ εἶπαν αὐτῷ τότε λέγει εζεκιαις ἡμέρα θλίψεως καὶ ὀνειδισμού καὶ ἐλεγμοῦ καὶ ὀργῆς ἡ σήμερον ἡμέρα ὅτι ἦκει ἡ ὥδιν τῇ τικτούσῃ ἰσχὺν δὲ οὐκ ἔχει τοῦ τεκεῖν
- 4 Ehkä Herra, sinun Jumalasi, kuulee Rabsaken sanat, joilla hänen Herransa, Assurin kuningas, on lähettänyt hänet herjaamaan elävää Jumalaa, ja rankaisee häntä näistä sanoista, jotka Herra, sinun Jumalasi, on kuullut. Niin kohota nyt rukous jäännöksen puolesta, joka vielä on olemassa.'" It may be that the Lord your God will give ear to the words of the Rab-shakeh, whom the king of Assyria, his master, has sent to say evil things against the living God, and will make his words come to nothing: so make your prayer for the rest of the people.
εἰσακούσαι κύριος ὁ θεός σου τοὺς λόγους ραψακου οὗς ἀπέστειλεν βασιλεὺς ἀσσυρίων ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα καὶ ὀνειδίζειν λόγους οὗς ἤκουσεν κύριος ὁ θεός σου καὶ δεηθήσῃ πρὸς κύριον τὸν θεὸν σου περὶ τῶν καταλειμμένων τούτων
- 5 Kun kuningas Hiskian palvelijat tulivat Jesajan tykö, So the servants of King Hezekiah came to Isaiah.
καὶ ἦλθον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως πρὸς ησαιαν
- 6 sanoi Jesaja heille: "Sanokaa näin herrallenne: 'Näin sanoo Herra: Älä pelkää niitä sanoja, jotka olet kuullut ja joilla Assurin kuninkaan poikaset ovat häväisseet minua. And Isaiah said to them, This is what you are to say to your master: The Lord says, Be not troubled by the words which the servants of the king of Assyria have said against me in your hearing.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ησαιας οὗτος ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν τότε λέγει κύριος μὴ φοβηθῆς ἀπὸ τῶν λόγων ὧν ἤκουσας οὗς ὀνειδισάν με οἱ πρέσβεις βασιλέως ἀσσυρίων
- 7 Katso, minä annan häneen mennä sellaisen hengen, että hän kuultuaan sanoman palajaa omaan maahansa; ja minä annan hänen kaatua miekkaan omassa maassansa.'" See, I will put a spirit into him, and bad news will come to his ears, and he will go back to his land; and there I will have him put to death.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐμβαλῶ εἰς αὐτὸν πνεῦμα καὶ ἀκούσας ἀγγελίαν ἀποστραφήσεται εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ πεσέεται μαχαίρα ἐν τῇ γῆ αὐτοῦ
- 8 Ja Rabsake kääntyi takaisin ja tapasi Assurin kuninkaan sotimassa Libnaa vastaan; sillä hän oli kuullut, että tämä oli lähtenyt Laakiista pois. So the Rab-shakeh went back, and when he got there the king of Assyria was making war against Libnah: for it had come to his ears that the king of Assyria had gone away from Lachish.
καὶ ἀπέστρεψεν ραψακης καὶ κατέλαβεν πολιορκοῦντα τὸν βασιλέα λομναν καὶ ἤκουσεν βασιλεὺς ἀσσυρίων ὅτι
- 9 Mutta kun Sanherib kuuli Tirhakasta, Etiopian kuninkaasta, sanottavan: "Hän on lähtenyt liikkeelle sotiakseen sinua vastaan", niin hän sen kuultuaan lähetti sanansaattajat Hiskian tykö ja käski sanoa: And when news came to him that Tirhakah, king of Ethiopia, had made an attack on him, ... And he sent representatives to Hezekiah, king of Judah, saying,
ἐξῆλθεν θαρακα βασιλεὺς αἰθιοπῶν πολιορκῆσαι αὐτὸν καὶ ἀκούσας ἀπέστρεψεν καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς εζεκιαν λέγων
- 10 "Sanokaa näin Hiskialle, Juudan kuninkaalle: 'Älä anna Jumalasi, johon sinä luotat, pettää itseäsi äläkä ajattele: Jerusalem ei joudu Assurin kuninkaan käsiin. This is what you are to say to Hezekiah, king of Judah: Let not your God, in whom is your faith, give you a false hope, saying, Jerusalem will not be given into the hands of the king of Assyria.
οὗτος ἐρεῖτε εζεκια βασιλεῖ τῆς ιουδαίας μὴ σε ἀπατάτω ὁ θεός σου ἐφ' ᾧ πεποιθὼς εἶ ἐπ' αὐτῷ λέγων οὐ μὴ παραδοθῆ ἱερουσαλημ εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων
- 11 Olethan kuullut, mitä Assurin kuninkaat ovat tehneet kaikille maille, kuinka he ovat vihkineet ne tuhon omiksi. Ja sinäkö pelastuisit! No doubt the story has come to your ears of what the kings of Assyria have done to all lands, putting them to the curse: and will you be kept safe from their fate?
ἢ οὐκ ἤκουσας ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσσυρίων πᾶσαν τὴν γῆν ὡς ἀπόλεσαν

- 12 **Ovatko kansain jumalat pelastaneet niitä, jotka minun isäni ovat tuhonneet: Goosania, Harrania, Resefiä ja Telassarin edeniläisiä?**
Did the gods of the nations keep safe those on whom my fathers sent destruction, Gozan and Haran and Rezech, and the children of Eden who were in Telassar?
μη ἐρρόσαντο αὐτούς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς οἱ πατέρες μου ἀπόλεσαν τὴν τε γωζαν καὶ χαρραν καὶ ραφες αἱ εἰσιν ἐν χώρα θεμαδ
- 13 **Missä on Hamatin kuningas ja Arpadin kuningas, Sefarvaimin kaupungin, Heenan ja Ivvan kuningas?''**
Where is the king of Hamath, and the king of Arpad, and the king of the town of Sepharvaim, of Hena, and Ivva?
ποῦ εἰσιν οἱ βασιλεῖς αιμαθ καὶ αρφαθ καὶ πόλεως σεφαρμ αναγ ουγανα
- 14 **Kun Hiskia oli ottanut kirjeen sanansaattajilta ja lukenut sen, meni hän Herran temppeleihin; ja Hiskia levitti sen Herran eteen.**
And Hezekiah took the letter from the hands of those who had come with it; and after reading it, Hezekiah went up to the house of the Lord, opening the letter there before the Lord,
καὶ ἔλαβεν εζεκιας τὸ βιβλίον παρὰ τῶν ἀγγέλων καὶ ἤνοιξεν αὐτὸ ἐναντίον κυρίου
- 15 **Ja Hiskia rukoili Herraa ja sanoi:**
And he made prayer to the Lord, saying,
καὶ προσεύξατο εζεκιας πρὸς κύριον λέγων
- 16 **"Herra Sebaot, Israelin Jumala, jonka valtaistuinta kerubit kannattavat, sinä yksin olet maan kaikkien valtakuntain Jumala; sinä olet tehnyt taivaan ja maan.**
O Lord of armies, the God of Israel, seated between the winged ones, you only are the God of all the kingdoms of the earth; you have made heaven and earth.
κύριε σαβαωθ ὁ θεὸς ἰσραηλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χειρῶν σὺ θεὸς μόνος εἶ πάσης βασιλείας τῆς οἰκουμένης σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν
- 17 **Herra, kallista korvasi ja kuule; Herra, avaa silmäsi ja katso. Kuule kaikki Sanheribin sanat, jotka hän lähetti herjatakseen elävää Jumalaa.**
Let your ear be turned to us, O Lord; let your eyes be open, O Lord, and see: take note of all the words of Sennacherib who has sent men to say evil against the living God.
εἰσάκουσον κύριε εἰσβλεψον κύριε καὶ ἰδὲ τοὺς λόγους οὓς ἀπέστειλεν σενναχηριμ ὄνειδίξεν θεὸν ζῶντα
- 18 **Se on totta, Herra, että Assurin kuninkaat ovat hävittäneet kaikki maat ja omankin maansa.**
Truly, O Lord, the kings of Assyria have made waste all the nations and their lands,
ἐπ' ἀληθείας γὰρ ἠρήμωσαν βασιλεῖς ἀσσυρίων τὴν οἰκουμένην ὅλην καὶ τὴν χώραν αὐτῶν
- 19 **Ja he ovat heittäneet niiden jumalat tuleen; sillä ne eivät olleet jumalia, vaan ihmiskätten tekoa, puuta ja kiveä, ja sentähden he voivat hävittää ne.**
And have given their gods to the fire: for they were no gods, but wood and stone, the work of men's hands; so they have given them to destruction.
καὶ ἐνέβαλον τὰ εἰδῶλα αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ οὐ γὰρ θεοὶ ἦσαν ἀλλὰ ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων ξύλα καὶ λίθοι καὶ ἀπόλεσαν αὐτούς
- 20 **Mutta pelasta nyt meidät, Herra, meidän Jumalamme, hänen käsistänsä, että kaikki maan valtakunnat tulisivat tietämään, että sinä, Herra, olet ainoa."**
But now, O Lord our God, give us salvation from his hand, so that it may be clear to all the kingdoms of the earth that you, and you only, are the Lord.
σὺ δὲ κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν σῶσον ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν ἵνα γινῶ πάσα βασιλεία τῆς γῆς ὅτι σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος
- 21 **Niin Jesaja, Aamoksen poika, lähetti Hiskialle tämän sanan: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Koska sinä olet rukoillut minua avuksi Sanheribia, Assurin kuningasta, vastaan,**
Then Isaiah, the son of Amoz, sent to Hezekiah, saying, The Lord, the God of Israel, says, The prayer you have made to me against Sennacherib, king of Assyria, has come to my ears.
καὶ ἀπεστάλη ἠσασ υἱὸς αμοζ πρὸς εζεκιαν καὶ εἶπεν αὐτῷ τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἤκουσα ἃ προσηύξω πρὸς με περὶ σενναχηριμ βασιλέως ἀσσυρίων
- 22 **niin tämä on se sana, jonka Herra on puhunut hänestä: Neitsyt, tytär Siion, halveksii ja pilkkaa sinua; tytär Jerusalem nyökyttää ilkkuen päätänsä sinun jälkeesi.**
This is the word which the Lord has said about him: In the eyes of the virgin daughter of Zion you are shamed and laughed at; the daughter of Jerusalem has made sport of you.
οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ ὁ θεὸς ἐφ' αὐλισέν σε καὶ ἐμυκτήρισέν σε παρθένος θυγάτηρ σιων ἐπὶ σοὶ κεφαλὴν ἐκίνησεν θυγάτηρ ἱερουσαλημ
- 23 **Ketä olet herjannut ja häväissyt, ja ketä vastaan olet korottanut äänesi? Korkealle olet kohottanut silmäsi Israelin Pyhää vastaan.**
Against whom have you said evil and bitter things? and against whom has your voice been loud and your eyes lifted up? even against the Holy One of Israel.
τίνα ὄνειδίσας καὶ παρώξυνας ἢ πρὸς τίνα ὕψωσας τὴν φωνήν σου καὶ οὐκ ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμούς σου εἰς τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραηλ
- 24 **Palvelijaisi kautta sinä herjasit Herraa ja sanoit: 'Monilla vaunuillani minä nousin vuorten harjalle, Libanonin ääriin saakka; minä hakkasin maahan sen korkeat setrit, sen parhaat kypressit ja junkeuduin sen etäisimmälle harjalle, sen rehevimpään metsään;**
You have sent your servants with evil words against the Lord, and have said, With all my war-carriages I have come up to the top of the mountains, to the inmost parts of Lebanon; and its tall cedars will be cut down, and the best trees of its woods: I will come up into his highest places, into his thick woods.
ὅτι δι' ἀγγέλων ὄνειδίσας κύριον σὺ γὰρ εἶπας τῷ πλῆθει τῶν ἀρμάτων ἐγὼ ἀνέβην εἰς ὕψος ὄρεων καὶ εἰς τὰ ἔσχατα τοῦ λιβάνου καὶ ἔκοψα τὸ ὕψος τῆς κέδρου αὐτοῦ καὶ τὸ κάλλος τῆς κυπαρίσου σου καὶ εἰσῆλθον εἰς ὕψος μέρους τοῦ ὄρους

- 25 minä kaivoin kaivoja ja join kuiviin vedet, ja jalkapohjallani minä kuivasin kaikki Egyptin virrat'.
I have made water-holes and taken their waters, and with my foot I have made all the rivers of Egypt dry.
καὶ ἔθηκα γέφυραν καὶ ἠρήμωσα ὕδατα καὶ πᾶσαν συναγωγὴν ὕδατος
- 26 Etkö ole kuullut: kauan sitten minä olen tätä valmistanut, muinaisuudesta saakka tätä aivoitellut! Nyt minä olen sen toteuttanut, ja niin sinä sait hävittää varustetut kaupungit autioiksi kiviroukkioiksi,
Has it not come to your ears how I did it long before, purposing it in times long past? Now I have given effect to my design, so that by you strong towns might be turned into masses of broken walls.
οὐ ταῦτα ἤκουσας πάλαι ἂ ἐγὼ ἐποίησα ἐξ ἀρχαίων ἡμερῶν συνέταξα νῦν δὲ ἐπέδειξα ἐξερημῶσαι ἔθνη ἐν ὄχυροις καὶ ἐνοικοῦντας ἐν πόλεσιν ὄχυραῖς
- 27 ja niiden asukkaat olivat voimattomat, he kauhistuivat ja joutuivat häpeään; heidän kävi niinkuin kedon ruohon ja niinkuin vihannan heinän, niinkuin katolla kasvavain kortten ja niinkuin laihon ennen oljelle tulemistaan.
This is why their townsmen had no power, they were broken and put to shame; they were like the grass of the field, or a green plant; like the grass on the house-tops, which a cold wind makes waste.
ἀνήκα τὰς χεῖρας καὶ ἐξηράνθησαν καὶ ἐγένοντο ὡς χόρτος ξηρὸς ἐπὶ δωματίων καὶ ὡς ἄγρωστις
- 28 Istuitpa sinä tai lähdit tai tulit, minä sen tiedän, niinkuin senkin, että sinä raivoat minua vastaan.
But I have knowledge of your getting up and your resting, of your going out and your coming in.
νῦν δὲ τὴν ἀνάπαυσίν σου καὶ τὴν ἐξοδὸν σου καὶ τὴν εἰσοδὸν σου ἐγὼ ἐπίσταμαι
- 29 Koska sinä minua vastaan raivoat ja koska sinun ylpeytesi on tullut minun korviini, niin minä panen koukkuni sinun nenääsi ja suitseni sinun suuhusi ja vien sinut takaisin samaa tietä, jota tulitkin.
Because your wrath against me and your pride have come to my ears, I will put my hook in your nose and my cord in your lips, and I will make you go back by the way you came.
ὁ δὲ θυμὸς σου ὃν ἐθυμώθης καὶ ἡ πικρία σου ἀνέβη πρὸς με καὶ ἐμβαλῶ φιδὸν εἰς τὴν ῥινά σου καὶ χαλινὸν εἰς τὰ χεῖλή σου καὶ ἀποστρέψω σε τῆ ὁδῷ ἣ ἦλθες ἐν αὐτῇ
- 30 Ja tämä on oleva sinulle merkinä: tänä vuonna syödään jälkikasvua ja toisena vuonna kesanto-aaluvaa, mutta kolmantena vuonna te kylväkää ja leikatkaa, istuttakaa viinitarhoja ja syökää niiden hedelmää.
And this will be the sign to you: you will get your food this year from what comes up of itself, and in the second year from the produce of the same; and in the third year you will put in your seed, and get in the grain, and make vine-gardens, and take of their fruit.
τοῦτο δὲ σοὶ τὸ σημεῖον φάγε τοῦτον τὸν ἐνιαυτὸν ἂ ἔσπαρκας τῷ δὲ ἐνιαυτῷ τῷ δευτέρῳ τὸ κατάλειμμα τῷ δὲ τρίτῳ σπεύραντες ἀμήσατε καὶ φυτεύσατε ἀμπελῶνας καὶ φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῶν
- 31 Ja Juudan heimon pelastuneet, jotka ovat jäljelle jääneet, tekevät taas juurta alaspäin ja hedelmää ylöspäin.
And those of Judah who are still living will again take root in the earth, and give fruit.
καὶ ἔσονται οἱ καταλειμμένοι ἐν τῇ ἰουδαίᾳ φυήσουσιν ῥίζαν κάτω καὶ ποιήσουσιν σπέρμα ἄνω
- 32 Sillä Jerusalemista lähtee kasvamaan jäännös, pelastunut joukko Siionin vuorelta. Herran Sebaotin kiivaus on sen tekevä.
For from Jerusalem those who have been kept safe will go out, and those who are still living will go out of Mount Zion: by the fixed purpose of the Lord of armies this will be done.
ὅτι ἐξ ἱερουσαλημ ἐξελεύσονται οἱ καταλειμμένοι καὶ οἱ σφζόμενοι ἐξ ὄρους σιών ὁ ζῆλος κυρίου σαβαωθ ποιήσει ταῦτα
- 33 Sentähden, näin sanoo Herra Assurin kuninkaasta: Hän ei tule tähän kaupunkiin eikä siihen nuolta ammu, ei tuo sitä vastaan kilpeä eikä luo sitä vastaan vallia.
For this cause the Lord says about the king of Assyria, He will not come into this town, or send an arrow against it; he will not come before it with arms, or put up an earthwork against it.
διὰ τοῦτο οὕτως λέγει κύριος ἐπὶ βασιλείᾳ ἀσσυρίων οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐδὲ μὴ βάλλῃ ἐπ' αὐτὴν βέλος οὐδὲ μὴ ἐπιβάλλῃ ἐπ' αὐτὴν θυρεὸν οὐδὲ μὴ κυκλώσῃ ἐπ' αὐτὴν χάρακα
- 34 Samaa tietä, jota hän tuli, hän palajaa, ja tähän kaupunkiin hän ei tule, sanoo Herra.
By the way he came he will go back, and he will not get into this town.
ἀλλὰ τῆ ὁδῷ ἣ ἦλθεν ἐν αὐτῇ ἀποστραφήσεται τάδε λέγει κύριος
- 35 Sillä minä varjelen tämän kaupungin ja pelastan sen itseni tähden ja palvelijani Daavidin tähden."
For I will keep this town safe, for my honour, and for the honour of my servant David.
ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτὴν δι' ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν παῖδά μου

- 36 Niin Herran enkeli lähti ja löi Assurin leirissä sata kahdeksankymmentä viisi tuhatta miestä, ja kun noustiin aamulla varhain, niin katso, he olivat kaikki kuolleina ruumiina.
And the angel of the Lord went out and put to death in the army of the Assyrians a hundred and eighty-five thousand men: and when the people got up early in the morning, there was nothing to be seen but dead bodies.
καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελος κυρίου καὶ ἀνείλεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀσσυρίων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας καὶ ἑξανασάντες τὸ πρωὶ εὔρον πάντα τὰ σώματα νεκρά
- 37 Silloin Sanherib, Assurin kuningas, lähti liikkeelle ja meni pois; hän palasi maahansa ja jäi Niiniveen.
Sennacherib, king of Assyria, went back to his place at Nineveh.
καὶ ἀποστραφεὶς ἀπῆλθεν βασιλεὺς ἀσσυρίων καὶ ὤκησεν ἐν νινευῆ
- 38 Mutta kun hän oli kerran rukoilemassa jumalansa Nisrokin temppelissä, surmasivat hänen poikansa Adrammelek ja Sareser hänet miekalla; sitten he pakenivat Araratin maahan. Ja hänen poikansa Eesarhaddon tuli kuninkaaksi hänen sijaansa.
And it came about, when he was worshipping in the house of Nisroch his god, that his sons Adrammelech and Sharezer put him to death with the sword, and they went in flight into the land of Ararat. And Esar-haddon, his son, became king in his place.
καὶ ἐν τῷ αὐτὸν προσκυνεῖν ἐν τῷ οἴκῳ νασαραχ τὸν παταχρον αὐτοῦ ἀδραμελεχ καὶ σαρασαρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπάταξαν αὐτὸν μαχαίραις αὐτοὶ δὲ διεσώθησαν εἰς ἀρμενίαν καὶ ἐβασίλευσεν ασορδαν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ
- 1 Niihin aikoihin sairastui Hiskia ja oli kuolemaisillaan; ja profeetta Jesaja, Aamoksen poika, tuli hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Näin sanoo Herra: Toimita talosi; sillä sinä kuolet etkä enää parane".
In those days Hezekiah was ill and near death. And Isaiah the prophet, the son of Amoz, came to him, and said to him, The Lord says, Put your house in order; for your death is near.
ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐμαλακίσθη ἐζεκιας ἕως θανάτου καὶ ἦλθεν πρὸς αὐτὸν ἡσαιας υἱὸς αμωσ ὁ προφήτης καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν τάδε λέγει κύριος τάξει περὶ τοῦ οἴκου σου ἀποθήσκεις γὰρ σὺ καὶ οὐ ζήσῃ
- 2 Niin Hiskia käänsi kasvonsa seinään päin ja rukoili Herraa
And Hezekiah, turning his face to the wall, made his prayer to the Lord, saying,
καὶ ἀπέστρεψεν ἐζεκιας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον
- 3 ja sanoi: "Oi Herra, muista, kuinka minä olen vaeltanut sinun edessäsi uskollisesti ja ehyellä sydämellä ja tehnyt sitä, mikä on hyvää sinun silmissäsi!" Ja Hiskia itki katkerasti.
O Lord, keep in mind how I have been true to you with all my heart, and have done what is good in your eyes. And Hezekiah gave way to bitter weeping.
λέγων μνησθητι κύριε ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετὰ ἀληθείας ἐν καρδίᾳ ἀληθινῇ καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα καὶ ἐκλαυσεν ἐζεκιας κλαυθμῷ μεγάλῳ
- 4 Mutta Jesajalle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to Isaiah, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἡσαιαν λέγων
- 5 "Mene ja sano Hiskialle: 'Näin sanoo Herra, sinun isäsi Daavidin Jumala: Minä olen kuullut sinun rukouksesi, olen nähnyt sinun kyyneliesi. Katso, minä lisään sinulle ikää viisitoista vuotta;
Go to Hezekiah, and say, The Lord, the God of David, your father, says, Your prayer has come to my ears, and I have seen your weeping: see, I will give you fifteen more years of life.
πορεύθητι καὶ εἰπὸν ἐζεκια τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πατρὸς σου ἤκουσα τῆς φωνῆς τῆς προσευχῆς σου καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου ἰδοὺ προστίθημι πρὸς τὸν χρόνον σου ἑτὶ δέκα πέντε
- 6 ja minä pelastan sinut ja tämän kaupungin Assurin kuninkaan käsistä ja varjelen tätä kaupunkia.
And I will keep you and this town safe from the hands of the king of Assyria: and I will keep watch over this town.
καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων σώσω σε καὶ ὑπὲρ τῆς πόλεως ταύτης ὑπερασπιῶ
- 7 Ja tämä on oleva sinulle merkinä Herralta siitä, että Herra tekee, mitä on sanonut:
And Isaiah said, This is the sign the Lord will give you, that he will do what he has said:
τοῦτο δέ σοι τὸ σημεῖον παρὰ κυρίου ὅτι ὁ θεὸς ποιήσει τὸ ῥῆμα τοῦτο
- 8 katso, minä annan aurinkokellon varjon siirtyä takaisin kymmenen astetta, jotka se jo on auringon mukana laskeutunut Aahaan aurinkokellossa." Ja aurinko siirtyi aurinkokellossa takaisin kymmenen astetta, jotka se jo oli laskeutunut.
See, I will make the shade which has gone down on the steps of Ahaz with the sun, go back ten steps. So the shade went back the ten steps by which it had gone down.
τὴν σκιὰν τῶν ἀναβαθμῶν οὓς κατέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς σου ἀποστρέψω τὸν ἥλιον τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς καὶ ἀνέβη ὁ ἥλιος τοὺς δέκα ἀναβαθμοὺς οὓς κατέβη ἡ σκιά
- 9 Hiskian, Juudan kuninkaan, kirjoittama laulu, kun hän oli ollut sairaana ja toipunut taudistansa:
The writing of Hezekiah, king of Judah, after he had been ill, and had got better from his disease.
προσευχὴ ἐζεκιου βασιλέως τῆς ἰουδαίας ἡνίκα ἐμαλακίσθη καὶ ἀνέστη ἐκ τῆς μαλακίας αὐτοῦ

- 10 "Minä sanoin: Kesken rauhallisten päivieni minun on mentävä tuonelan porteista; jäljellä olevat vuoteni on minulta riistetty pois.
I said, In the quiet of my days I am going down into the underworld: the rest of my years are being taken away from me.
ἐγὼ εἶπα ἐν τῷ ὕψει τῶν ἡμερῶν μου ἐν πύλαις ἄδου καταλείψω τὰ ἔτη τὰ ἐπιλοιπα
- 11 Minä sanoin: En saa minä enää nähdä Herraa, Herraa elävien maassa, en enää ihmisiä katsella manalan asukasten joukossa.
I said, I will not see the Lord, even the Lord in the land of the living; I will not see man again or those living in the world.
εἶπα οὐκέτι μὴ ἴδω τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς οὐκέτι μὴ ἴδω ἄνθρωπον
- 12 Minun majani puretaan ja viedään minulta pois niinkuin paimenen telttä; olen kutonut loppuun elämäni, niinkuin kankuri kankaansa, minut leikataan irti loimentutkaimista. Ennenkuin päivä yöksi muuttuu, sinä teet minusta lopun.
My resting-place is pulled up and taken away from me like a herdsman's tent: my life is rolled up like a linen-worker's thread; I am cut off from the cloth on the frame: from day even to night you give me up to pain.
ἐκ τῆς συγγενείας μου κατέλιπον τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς μου ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' ἐμοῦ ὡσπερ ὁ καταλύων σικηνὴν πῆξας τὸ πνεῦμά μου παρ' ἐμοὶ ἐγένετο ὡς ἰστός ἐρίθου ἐγγιζούσης ἑκταμεῖν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ παρεδόθη
- 13 Minä viihdyttelin itseäni aamuun asti - niinkuin leijona hän murskaa kaikki minun luuni; ennenkuin päivä yöksi muuttuu, sinä teet minusta lopun.
I am crying out with pain till the morning; it is as if a lion was crushing all my bones.
ἕως πρωὶ ὡς λέοντι οὕτως τὰ ὀστά μου συνέτριψεν ἀπὸ γὰρ τῆς ἡμέρας ἕως τῆς νυκτὸς παρεδόθη
- 14 Niinkuin pääskynen, niinkuin kurki minä kuikutan, minä kujerran kuin kyyhkynen; hiueten katsovat minun silmäni korkeuteen: Herra, minulla on ahdistus, puolusta minua.
I make cries like a bird; I give out sounds of grief like a dove: my eyes are looking up with desire; O Lord, I am crushed, take up my cause.
ὡς χελιδῶν οὕτως φωνήσω καὶ ὡς περιστερά οὕτως μελετήσω ἐξέλιπον γὰρ μου οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ βλέπειν εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ πρὸς τὸν κύριον ὅς ἐξείλατό με
- 15 Mitä nyt sanonkaan? Hän lupasi minulle ja täytti myös: minä vaellan hiljaisesti kaikki elämäni vuodet sieluni murheen tähden.
What am I to say? seeing that it is he who has done it: all my time of sleeping I am turning from side to side without rest.
καὶ ἀφείλατό μου τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς
- 16 Herra, tämänkaltaiset ovat elämäksi, ja niissä on koko minun henkeni elämä. Sinä teet minut terveeksi; anna minun elää.
O Lord, for this cause I am waiting for you, give rest to my spirit: make me well again, and let me come back to life.
κύριε περὶ αὐτῆς γὰρ ἀνηγγέλη σοὶ καὶ ἐξήγειράς μου τὴν πνοήν καὶ παρακληθεὶς ἔζησα
- 17 Katso, onneksi muuttui minulle katkera murhe: sinä rakastit minun sieluani, nostit sen kadotuksen kuopasta, sillä sinä heitit kaikki minun syntini selkäsi taa.
See, in place of peace my soul had bitter sorrow. but you have kept back my soul from the underworld; for you have put all my sins out of your memory.
εἶλον γὰρ μου τὴν ψυχὴν ἵνα μὴ ἀπόληται καὶ ἀπέρριψας ὀπίσω μου πάσας τὰς ἁμαρτίας μου
- 18 Sillä ei tuonela sinua kiitä, ei kuolema sinua ylistä; eivät hautaan vaipuneet pane sinun totuutesi toivoansa.
For the underworld is not able to give you praise, death gives you no honour: for those who go down into the underworld there is no hope in your mercy.
οὐ γὰρ οἱ ἐν ἄδου αἰνέσουσιν σε οὐδὲ οἱ ἀποθανόντες εὐλογήσουσιν σε οὐδὲ ἐλπιοῦσιν οἱ ἐν ἄδου τὴν ἐλεημοσύνην σου
- 19 Elävät, elävät sinua kiittävät, niinkuin minä tänä päivänä; isä ilmoittaa lapsillensa sinun totuutesi.
The living, the living man, he will give you praise, as I do this day: the father will give the story of your mercy to his children.
οἱ ζῶντες εὐλογήσουσιν σε ὃν τρόπον καὶ ἐγὼ ἀπὸ γὰρ τῆς σήμερον παιδία ποιήσω ἃ ἀναγγελοῦσιν τὴν δικαιοσύνην σου
- 20 Herra on minun auttajani. Minun kanteleeni soittoja soittakaamme kaikkina elinpäivinäamme Herran temppelissä."
O Lord, quickly be my saviour; so we will make my songs to corded instruments all the days of our lives in the house of the Lord.
κύριε τῆς σωτηρίας μου καὶ οὐ παύσομαι εὐλογῶν σε μετὰ ψαλτηρίου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου κατέναντι τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ
- 21 Ja Jesaja käski tuoda viikunakakkua ja hautoa paisetta, että hän tulisi terveeksi.
And Isaiah said, Let them take a cake of figs, and put it on the diseased place, and he will get well.
καὶ εἶπεν ἠσαιας πρὸς ἐζεκιαν λαβὲ παλάθην ἐκ σύκων καὶ τρίψον καὶ κατάπλασαι καὶ ὑγιῆς ἔσθι
- 22 Niin Hiskia sanoi: "Mikä on merkinä siitä, että minä voin mennä Herran temppeliin?"
And Hezekiah said, What is the sign that I will go up to the house of the Lord?
καὶ εἶπεν ἐζεκιας τοῦτο τὸ σημεῖον ὅτι ἀναβήσομαι εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ

- 1 Siihen aikaan Merodak-Baladan, Baladanin poika, Baabelin kuningas, lähetti kirjeen ja lahjoja Hiskialle, kun oli kuullut hänen olleen sairaana ja parantuneen.
At that time Merodach-baladan, the son of Baladan, king of Babylon, sent letters with an offering to Hezekiah, because he had news that Hezekiah had been ill, and was well again.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἀπέστειλεν μαρωδαχ υἱὸς τοῦ λααδαν ὁ βασιλεὺς τῆς βαβυλωνίας ἐπιστολὰς καὶ πρέσβεις καὶ δῶρα ἐξεκία ἤκουσεν γὰρ ὅτι ἐμαλακίσθη ἕως θανάτου καὶ ἀνέστη
- 2 Ja Hiskia iloitsi lähettiläistä ja näytti heille varastohuoneensa, hopean ja kullan, hajuaineet ja kalliin öljyn ja koko asehuoneensa ja kaikki, mitä hänen aarrekammioissansa oli. Ei ollut mitään Hiskian talossa eikä koko hänen valtakunnassaan, mitä hän ei olisi heille näyttänyt.
And Hezekiah was glad at their coming, and let them see all his store of wealth, the silver and the gold and the spices and the oil, and all the house of his arms, and everything there was in his stores: there was nothing in all his house or his kingdom which he did not let them see.
καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς ἐξεκίας χαρὰν μεγάλην καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν οἶκον τοῦ νεχουθα καὶ τῆς στακτῆς καὶ τῶν θυμιαμάτων καὶ τοῦ μύρου καὶ τοῦ ἀργυρίου καὶ τοῦ χρυσοῦ καὶ πάντας τοὺς οἴκους τῶν σκευῶν τῆς γάζης καὶ πάντα ὅσα ἦν ἐν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἦν οὐθέν ὃ οὐκ ἔδειξεν ἐξεκίας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
- 3 Mutta profeetta Jesaja tuli kuningas Hiskian tykö ja sanoi hänelle: "Mitä nämä miehet ovat sanoneet, ja mistä he ovat tulleet sinun tykösi?" Hiskia vastasi: "He ovat tulleet minun tyköni kaukaisesta maasta, Baabelista".
Then Isaiah the prophet came to King Hezekiah, and said to him, What did these men say, and where did they come from? And Hezekiah said, They came from a far country, even from Babylon.
καὶ ἦλθεν ησαιας ὁ προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα ἐξεκίαν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν τί λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι οὗτοι καὶ πόθεν ἦκασιν πρὸς σέ καὶ εἶπεν ἐξεκίας ἐκ γῆς πόρρωθεν ἦκασιν πρὸς με ἐκ βαβυλῶνος
- 4 Hän sanoi: "Mitä he ovat nähneet sinun talossasi?" Hiskia vastasi: "Kaiken, mitä talossani on, he ovat nähneet; aarrekamiossani ei ole mitään, mitä en olisi heille näyttänyt".
And he said, What have they seen in your house? And Hezekiah said in answer, They saw everything in my house: there is nothing among my stores which I did not let them see.
καὶ εἶπεν ησαιας τί εἶδοσαν ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ εἶπεν ἐξεκίας πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶδοσαν καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ὃ οὐκ εἶδοσαν ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου
- 5 Niin Jesaja sanoi Hiskialle: "Kuule Herran Sebaotin sana:
Then said Isaiah to Hezekiah, Give ear to the word of the Lord of armies:
καὶ εἶπεν αὐτῷ ησαιας ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σαβαωθ
- 6 Katso, päivät tulevat, jolloin kaikki, mitä sinun talossasi on ja mitä sinun isäsi ovat koonneet tähän päivään asti, viedään pois Baabeliin; ei mitään jää jäljelle, sanoo Herra.
Truly, the days are coming when everything in your house, and whatever your fathers have put in store till this day, will be taken away to Babylon: all will be gone.
ἰδοὺ ἡμέραι ἐρχονται λέγει κύριος καὶ λήμψονται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου καὶ ὅσα συνήγαγον οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς βαβυλῶνα ἧξει καὶ οὐδὲν οὐ μὴ καταλίπωσιν εἶπεν δὲ ὁ θεὸς
- 7 Ja sinun omia poikiasi, jotka sinusta polveutuvat, jotka sinulle syntyvät, viedään hovipalvelijoiksi Baabelin kuninkaan palatsiin."
And your sons, even your offspring, will they take away to be unsexed servants in the house of the king of Babylon.
ὅτι καὶ ἀπὸ τῶν τέκνων σου ὧν ἐγέννησας λήμψονται καὶ ποιήσουσιν σπάδοντας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως τῶν βαβυλωνίων
- 8 Hiskia sanoi Jesajalle: "Herran sana, jonka olet puhunut, on hyvä". Sillä hän ajatteli: "Onpahan rauha ja turvallisuus minun päivinäni".
Then said Hezekiah to Isaiah, Good is the word of the Lord which you have said. And he said in his heart, There will be peace and quiet in my days.
καὶ εἶπεν ἐξεκίας πρὸς ησαιαν ἀγαθὸς ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν γενέσθω δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡμέραις μου .
- 1 "Lohduttakaa, lohduttakaa minun kansaani", sanoo teidän Jumalanne.
Give comfort, give comfort, to my people, says your God.
παρακαλεῖτε παρακαλεῖτε τὸν λαόν μου λέγει ὁ θεός
- 2 "Puhukaa suloisesti Jerusalemille ja julistakaa sille, että sen vaivanaika on päättynyt, että sen velka on sovitettu, sillä se on saanut Herran kädestä kaksinkertaisesti kaikista synneistänsä."
Say kind words to the heart of Jerusalem, crying out to her that her time of trouble is ended, that her punishment is complete; that she has been rewarded by the Lord's hand twice over for all her sins.
ἱερεῖς λαλήσατε εἰς τὴν καρδίαν ἱερουσαλὴμ παρακαλέσατε αὐτήν ὅτι ἐπλήσθη ἡ ταπεινῶσις αὐτῆς λέλυνται αὐτῆς ἡ ἀμαρτία ὅτι ἐδέξατο ἐκ χειρὸς κυρίου διπλᾶ τὰ ἀμαρτήματα αὐτῆς
- 3 Huutavan ääni kuuluu: "Valmistakaa Herralle tie erämaahan, tehkää arolle tasaiset polut meidän Jumalallemme.
A voice of one crying, Make ready in the waste land the way of the Lord, make level in the lowland a highway for our God.
φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 4 Kaikki laaksot korotettakoon, kaikki vuoret ja kukkulat alennettakoon; koleikot tulkoot tasangoksi ja kalliolouhut lakeaksi maaksi.
Let every valley be lifted up, and every mountain and hill be made low, and let the rough places become level, and the hilltops become a valley,
πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται καὶ ἔσται πάντα τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν καὶ ἡ τραχεῖα εἰς πεδία

- 5 Herran kunnia ilmestyy: kaikki liha saa sen nähdä. Sillä Herran suu on puhunut."
 And the glory of the Lord will be made clear, and all flesh will see it together, for the mouth of the Lord has said it.
 και ὀφθήσεται ἡ δόξα κυρίου και ὀψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ ὅτι κύριος ἐλάλησεν
- 6 Ääni sanoo: "Julista!" Toinen vastaa: "Mitä minun pitää julistaman?" Kaikki liha on kuin ruoho, ja kaikki sen kauneus kuin kedon kukkanen:
 A voice of one saying, Give a cry! And I said, What is my cry to be? All flesh is grass, and all its strength like the flower of the field.
 φωνὴ λέγοντος βόησον και εἶπα τί βοήσω πᾶσα σὰρξ χόρτος και πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄνθος χόρτου
- 7 ruoho kuivuu, kukkanen lakastuu, kun Herran henkäys puhaltaa siihen. Totisesti, ruohoa on kansa.
 The grass becomes dry, the flower is dead; because the breath of the Lord goes over it: truly the people is grass.
 ἐξηράνθη ὁ χόρτος και τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν
- 8 Ruoho kuivuu, kukkanen lakastuu, mutta meidän Jumalamme sana pysyy iankaikkisesti.
 The grass is dry, the flower is dead; but the word of our God is eternal.
 τὸ δὲ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ἡμῶν μένει εἰς τὸν αἰῶνα
- 9 Nouse korkealle vuorelle, Siion, sinä ilosanoman tuoja; korota voimakkaasti äänesi, Jerusalem, sinä ilosanoman tuoja. Korota, älä pelkää, sano Juudan kaupungeille: "Katso, teidän Jumalanne!"
 You who give good news to Zion, get up into the high mountain; you who give good news to Jerusalem, let your voice be strong; let it be sounding without fear; say to the towns of Judah, See, your God!
 ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος σιων ὑψώσων τῇ ἰσχύϊ τὴν φωνὴν σου ὁ εὐαγγελιζόμενος ἱερουσαλημ ὑψώσατε μὴ φοβεῖσθε εἰπὸν ταῖς πόλεσιν ἰουδα ἰδοὺ ὁ θεὸς ὑμῶν
- 10 Katso, Herra, Herra tulee voimallisena, hänen käsivartensa vallitsee. Katso, hänen palkkansa on hänen mukansa, hänen työnsä ansio käy hänen edellensä.
 See, the Lord God will come as a strong one, ruling in power: see, those made free by him are with him, and those whom he has made safe go before him.
 ἰδοὺ κύριος μετὰ ἰσχύος ἔρχεται και ὁ βραχίον μετὰ κυριείας ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ και τὸ ἔργον ἐναντίον αὐτοῦ
- 11 Niinkuin paimen hän kaitsee laumaansa, kokoa karitsat käsivarrellensa ja kantaa niitä sylissänsä, johdattelee imettäviä lampaita.
 He will give food to his flock like a keeper of sheep; with his arm he will get it together, and will take up the lambs on his breast, gently guiding those which are with young.
 ὡς ποιμὴν ποιμανεῖ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ και τῷ βραχίονι αὐτοῦ συναῖξει ἄρννας και ἐν γαστρὶ ἐχούσας παρακαλέσει
- 12 Kuka on kourallaan mitannut vedet ja vaaksalla määrännyt taivaitten mitat? Kuka on kolmannesmittaan mahduttanut maan tomun, puntarilla punninnut vuoret, vaa'alla kukkulat?
 In the hollow of whose hand have the waters been measured? and who is able to take the heavens in his stretched-out fingers? who has got together the dust of the earth in a measure? who has taken the weight of the mountains, or put the hills into the scales?
 τίς ἐμέτρησεν τῇ χειρὶ τὸ ὕδωρ και τὸν οὐρανὸν σπιθαμῇ και πᾶσαν τὴν γῆν δρακί τίς ἔστησεν τὰ ὄρη σταθμῷ και τὰς νάπας ζυγῷ
- 13 Kuka on Herran Henkeä ohjannut, ollut hänen neuvonantajansa ja opettajansa?
 By whom has the spirit of the Lord been guided, or who has been his teacher?
 τίς ἔγνω νοῦν κυρίου και τίς αὐτοῦ σύμβουλος ἐγένετο ὃς συμβιβῆ αὐτόν
- 14 Kenen kanssa hän on neuvotellut, joka olisi hänelle ymmärrystä antanut ja opettanut oikean polun, opettanut hänelle tiedon ja osoittanut hänelle ymmärryksen tien?
 Who gave him suggestions, and made clear to him the right way? who gave him knowledge, guiding him in the way of wisdom?
 ἢ πρὸς τίνα συνεβουλεύσατο και συνεβίβασεν αὐτόν ἢ τίς ἔδειξεν αὐτῷ κρίσιν ἢ ὁδὸν συνέσεως τίς ἔδειξεν αὐτῷ
- 15 Katso, kansakunnat ovat kuin pisara vesisangon uurteessa, ovat kuin tomuhiukkanen vaa'assa. Katso, merensaaret hän nostaa kuin hiekkajyvän.
 See, the nations are to him like a drop hanging from a bucket, and like the small dust in the scales: he takes up the islands like small dust.
 εἰ πάντα τὰ ἔθνη ὡς σταγὼν ἀπὸ κάδου και ὡς ῥοπή ζυγοῦ ἐλογίσθησαν και ὡς σιελος λογισθήσονται
- 16 Ei Libanon riittäisi polttopuiksi eikä sen riista polttouhriksi.
 And Lebanon is not enough to make a fire with, or all its cattle enough for a burned offering.
 ὁ δὲ λίβανος οὐχ ἰκανὸς εἰς καθῆσιν και πάντα τὰ τετράποδα οὐχ ἰκανὰ εἰς ὀλοκάρπωσιν
- 17 Kaikki kansakunnat ovat niinkuin ei mitään hänen edessään, ne ovat hänelle kuin olematon ja tyhjä.
 All the nations are as nothing before him; even less than nothing, a thing of no value.
 και πάντα τὰ ἔθνη ὡς οὐδὲν εἰσι και εἰς οὐθὲν ἐλογίσθησαν

- 18 Keneenkä siis te vertaatte Jumalan, ja minkä muutoiseksi te hänet teette?
Whom then is God like, in your opinion? or what will you put forward as a comparison with him?
τίνοι ὁμοιώσατε κύριον καὶ τίνοι ὁμοιώματι ὁμοιώσατε αὐτόν
- 19 Jumalankuvanko? - Sen valaa valaja, ja kultaseppä kullalla päällystää, sepittää sille hopeaketjut.
The workman makes an image, and the gold-worker puts gold plates over it, and makes silver bands for it.
μὴ εἰκόνα ἐποίησεν τέκτων ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσίον περιεχύρῳσεν αὐτόν ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτόν
- 20 Kenellä ei ole varaa sellaiseen antimeen, se valitsee puun, joka ei lahoa, hakee taitavan tekijän pystyttämään jumalankuvan, joka ei horju.
The wise workman makes selection of the mulberry-tree of the offering, a wood which will not become soft; so that the image may be fixed to it and not be moved.
ξύλον γὰρ ἄσηπτον ἐκλέγεται τέκτων καὶ σοφῶς ζητεῖ πῶς στήσει αὐτοῦ εἰκόνα καὶ ἵνα μὴ σαλεύηται
- 21 Ettekö te tiedä, ettekö kuule, eikö teille ole alusta asti ilmoitettu, ettekö ole maan perustuksista vaaria ottaneet?
Have you no knowledge of it? has it not come to your ears? has not news of it been given to you from the first? has it not been clear to you from the time when the earth was placed on its base?
οὐ γνώσεσθε οὐκ ἀκούσεσθε οὐκ ἀνηγγέλη ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν οὐκ ἔγνωτε τὰ θεμέλια τῆς γῆς
- 22 Hän istuu korkealla maanpiirin päällä, kuin heinäsirkkkoja ovat sen asukkaat; hän levittää taivaan niinkuin harson, pingoittaa sen niinkuin teltan asuttavaksi.
It is he who is seated over the arch of the earth, and the people in it are as small as locusts; by him the heavens are stretched out like an arch, and made ready like a tent for a living-place.
ὁ κατέχων τὸν γῦρον τῆς γῆς καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐτῇ ὡς ἀκρίδες ὁ στήσας ὡς καμάραν τὸν οὐρανὸν καὶ διατεινας ὡς σκηνὴν κατοικεῖν
- 23 Hän tekee ruhtinaat olemattomiksi, saattaa maan tuomarit tyhjän veroisiksi.
He makes rulers come to nothing; the judges of the earth are of no value.
ὁ διδοὺς ἀρχοντας εἰς οὐδὲν ἀρχεῖν τὴν δὲ γῆν ὡς οὐδὲν ἐποίησεν
- 24 Tuskin he ovat istutetut, tuskin kylvyet, tuskin on heidän vartensa juurtunut maahan, niin hän puhaltaa heihin, ja he kuivettuvat; myrsky vie heidät kuin oljenkorret.
They have only now been planted, and their seed put into the earth, and they have only now taken root, when he sends out his breath over them and they become dry, and the storm-wind takes them away like dry grass.
οὐ γὰρ μὴ σπειρώσιν οὐδὲ μὴ φυτεύσωσιν οὐδὲ μὴ ῥιζοθῆ εἰς τὴν γῆν ἢ ῥίζα αὐτῶν ἔπνευσεν ἐπ' αὐτούς καὶ ἐξηράνθησαν καὶ καταγιγίως ὡς φρύγανα ἀναλήμψεται αὐτούς
- 25 "Keneenkä siis te vertaatte minut, jonka kaltainen minä olisin", sanoo Pyhä.
Who then seems to you to be my equal? says the Holy One.
νῦν οὖν τίνοι με ὁμοιώσατε καὶ ὑψωθήσομαι εἶπεν ὁ ἅγιος
- 26 Nostakaa silmänne korkeuteen ja katsokaa: kuka on nämä luonut? Hän, joka johdattaa esiin niitten joukot täysilukuisina, joka nimeltä kutsuu ne kaikki; suuri on hänen voimansa ja valtainen hänen väkensä: ei yksikään jää häneltä pois.
Let your eyes be lifted up on high, and see: who has made these? He who sends out their numbered army: who has knowledge of all their names: by whose great strength, because he is strong in power, all of them are in their places.
ἀναβλέψατε εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ ἴδετε τίς κατέδειξεν πάντα ταῦτα ὁ ἐκφέρων κατὰ ἀριθμὸν τὸν κόσμον αὐτοῦ πάντας ἐπ' ὀνόματι καλέσει ἀπὸ πολλῆς δόξης καὶ ἐν κράτει ἰσχύος οὐδὲν σε ἔλαθεν
- 27 Miksi sinä, Jaakob, sanot ja sinä, Israel, puhut: "Minun tieni on Herralta salassa, minun oikeuteni on joutunut pois minun Jumalani huomasta"?
Why do you say, O Jacob, such words as these, O Israel, The Lord's eyes are not on my way, and my God gives no attention to my cause?
μὴ γὰρ εἶπης ἰακωβ καὶ τί ἐλάλησας ἰσραὴλ ἀπεκρῶβῃ ἢ ὁδός μου ἀπὸ τοῦ θεοῦ καὶ ὁ θεός μου τὴν κρίσιν ἀφεῖλεν καὶ ἀπέστη
- 28 Etkö tiedä, etkö ole kuullut: Herra on iankaikkinen Jumala, joka on luonut maan ääret? Ei hän väsy eikä näänny, hänen ymmärryksensä on tutkimaton.
Have you no knowledge of it? has it not come to your ears? The eternal God, the Lord, the Maker of the ends of the earth, is never feeble or tired; there is no searching out of his wisdom.
καὶ νῦν οὐκ ἔγνως εἰ μὴ ἤκουσας θεὸς αἰώνιος ὁ θεὸς ὁ κατασκευάσας τὰ ἄκρα τῆς γῆς οὐ πεινάσει οὐδὲ κοπιήσει οὐδὲ ἔστιν ἐξέρεσις τῆς φρονήσεως αὐτοῦ
- 29 Hän antaa väsyneelle väkeä ja voimattomalle voimaa yltäkyllin.
He gives power to the feeble, increasing the strength of him who has no force.
διδοὺς τοῖς πεινώσιν ἰσχνὸν καὶ τοῖς μὴ ὀδυνωμένοις λύπην
- 30 Nuorukaiset väsyvät ja nääntyvät, nuoret miehet kompastuvat ja kaatuvat;
Even the young men will become feeble and tired, and the best of them will come to the end of his strength;
πεινάσουσιν γὰρ νεώτεροι καὶ κοπιήσουσιν νεανίσκοι καὶ ἐκλεκτοὶ ἀνίσχυρος ἔσονται

- 31 mutta ne, jotka Herraa odottavat, saavat uuden voiman, he kohottavat siipensä kuin kotkat. He juoksevat eivätkä näänny, he vaeltavat eivätkä väsy.
But those who are waiting for the Lord will have new strength; they will get wings like eagles: running, they will not be tired, and walking, they will have no weariness.
οἱ δὲ ὑπομένοντες τὸν θεὸν ἀλλάξουσιν ἰσχύν πτεροφυήσουσιν ὡς ἀετοὶ δραμοῦνται καὶ οὐ κοπιήσουσιν βαδιοῦνται καὶ οὐ πεινάσουσιν
- 1 Vaietkaa minun edessäni, te merensaaret. Kansat verestäkööt voimansa, astukoot esiin ja puhukoot sitten; käykäämme oikeutta keskenämme.
Come quietly before me, O sea-lands, and let the peoples get together their strength: let them come near; then let them say what they have to say: let us put forward our cause against one another.
ἐγκαινίεσθε πρὸς με νῆσοι οἱ γὰρ ἄρχοντες ἀλλάξουσιν ἰσχύν ἐγγισάτωσαν καὶ λαλησάτωσαν ἅμα τότε κρίσιν ἀναγγελάτωσαν
- 2 Kuka herätti päivänkoiton maasta hänet, jota vanhurskaus seuraa joka askeleella? Kuka antaa kansat hänen valtaansa, kukistaa kuninkaat hänen jalkoihinsa? Kuka muuttaa heidän miekkansa tomuksi, heidän jousensa lentäviksi oljenkorsiksi?
Who sent out from the east one who is right wherever he goes? he gives the nations into his hands, and makes him ruler over kings; he gives them as the dust to his sword, as dry stems before the wind to his bow.
τίς ἐξήγειρεν ἀπὸ ἀνατολῶν δικαιοσύνην ἐκάλεσεν αὐτὴν κατὰ πόδας αὐτοῦ καὶ πορεύεται δώσει ἐναντίον ἐθνῶν καὶ βασιλεῖς ἐκστήσει καὶ δώσει εἰς γῆν τὰς μαχαίρας αὐτῶν καὶ ὡς φρύγανα ἐξ ὠσμένα τὰ τόξα αὐτῶν
- 3 Hän ajaa heitä takaa, samoaa vammatonna polkua, hänen jalkainsa ennen kulkematonta.
He goes after them safely, not touching the road with his feet.
καὶ διώζεται αὐτοὺς καὶ διελύσεται ἐν εἰρήνῃ ἡ ὁδὸς τῶν ποδῶν αὐτοῦ
- 4 Kuka on tämän tehnyt ja toimittanut? Hän, joka alusta asti kutsuu sukupolvet esiin: minä, Herra, joka olen ensimmäinen ja viimeisten luona vielä sama.
Whose purpose and work was it? His who sent out the generations from the start. I the Lord, the first, and with the last, I am he.
τίς ἐνήργησεν καὶ ἐποίησεν ταῦτα ἐκάλεσεν αὐτὴν ὁ καλῶν αὐτὴν ἀπὸ γενεῶν ἀρχῆς ἐγὼ θεὸς πρῶτος καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα ἐγὼ εἰμι
- 5 Merensaaret näkivät sen ja peljästyivät, maan ääret vapisivat. He lähestyivät, he tulivat,
The sea-lands saw it, and were in fear; the ends of the earth were shaking: they came near.
εἶδον εἶδη καὶ ἐφοβήθησαν τὰ ἄκρα τῆς γῆς ἤγγισαν καὶ ἤλθοσαν ἅμα
- 6 he auttoivat toinen toistaan ja sanoivat toisilleen: "Ole luja!"
They gave help everyone to his neighbour; and everyone said to his brother, Take heart!
κρίνων ἕκαστος τῷ πλησίον καὶ τῷ ἀδελφῷ βοηθήσαι καὶ ἐρεῖ
- 7 Valaja rohkaisee kultaseppää, levyn vasaroitsija alasimen iskijää; hän sanoo juotoksesta: "Se on hyvä", ja vahvistaa sen nauloilla, niin ettei se horju.
So the metal-worker put heart into the gold-worker, and he who was hammering the metal smooth said kind words to the iron-worker, saying of the plate, It is ready: and he put it together with nails, so that there might be no slipping.
ἴσχυσεν ἀνὴρ τέκτων καὶ χαλκεὺς τύπτων σφύρη ἅμα ἐλαύνων ποτὲ μὲν ἐρεῖ σύμβλημα καλόν ἐστιν ἰσχύρωσαν αὐτὰ ἐν ἤλοις θήσουσιν αὐτὰ καὶ οὐ κινήσονται
- 8 Mutta sinä Israel, minun palvelijani, sinä Jaakob, jonka minä olen valinnut, Aabrahamin, minun ystäväni, siemen,
But as for you, Israel, my servant, and you, Jacob, whom I have taken for myself, the seed of Abraham my friend:
σὺ δὲ Ἰσραὴλ παῖς μου ἰακωβ ὃν ἐξελεξάμην σπέρμα αβρααμ ὃν ἠγάπησα
- 9 jonka minä olen ottanut maan ääristä ja kutsunut maan kaukaisimmilta periltä, jolle minä sanoin: "Sinä olet minun palvelijani, sinut minä olen valinnut enkä sinua halpana pitänyt",
You whom I have taken from the ends of the earth, and sent for from its farthest parts, saying to you, You are my servant, whom I have taken for myself, and whom I have not given up:
οὐ ἀντελαβόμεν ἀπ' ἄκρων τῆς γῆς καὶ ἐκ τῶν σκοπιῶν αὐτῆς ἐκάλεσά σε καὶ εἶπά σοι παῖς μου εἰ ἐξελεξάμην σε καὶ οὐκ ἐγκατέλιπόν σε
- 10 älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssasi; älä arkana pälyile, sillä minä olen sinun Jumalasi; minä vahvistan sinua, minä autan sinua, minä tuen sinua vanhurskauteni oikealla kädellä.
Have no fear, for I am with you; do not be looking about in trouble, for I am your God; I will give you strength, yes, I will be your helper; yes, my true right hand will be your support.
μὴ φοβοῦ μετὰ σοῦ γὰρ εἰμι μὴ πλανῶ ἐγὼ γὰρ εἰμι ὁ θεὸς σου ὁ ἐνισχύσας σε καὶ ἐβοηθήσά σοι καὶ ἠσφαλισάμην σε τῇ δεξιᾷ τῇ δικαίᾳ μου
- 11 Katso, häpeän ja pilkan saavat kaikki, jotka palavat vihasta sinua vastaan; tyhjiin raukeavat ja hukkuvat, jotka sinun kanssasi riitelevät.
Truly, all those who are angry with you will be made low and put to shame: those desiring to do you wrong will come to nothing and never again be seen.
ἰδοὺ αἰσχυρθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀντικείμενοί σοι ἔσονται γὰρ ὡς οὐκ ὄντες καὶ ἀπολοῦνται πάντες οἱ ἀντιδικοί σου

- 12 Hakemallakaan et löydä niitä, jotka sinua vastaan taistelivat; tyhjiin raukeavat ja lopun saavat, jotka sinun kanssasi sotivat.
You will make search for your haters but they will not be there; those who make war against you will be as nothing and will come to destruction.
ζητήσεις αὐτοῦς καὶ οὐ μὴ εὔρης τοὺς ἀνθρώπους οἱ παροινήσουσιν εἰς σέ ἔσονται γὰρ ὡς οὐκ ὄντες καὶ οὐκ ἔσονται οἱ ἀντιπολεμοῦντές σε
- 13 Sillä minä, Herra, sinun Jumalasi, tartun sinun oikeaan käteesi, minä sanon sinulle: "Älä pelkää, minä autan sinua".
For I, the Lord your God, have taken your right hand in mine, saying to you, Have no fear; I will be your helper.
ὅτι ἐγὼ ὁ θεὸς σου ὁ κρατῶν τῆς δεξιᾶς σου ὁ λέγων σοι μὴ φοβοῦ
- 14 Älä pelkää, Jaakob, sinä mato, sinä Israelin vähäinen väki: minä autan sinua, sanoo Herra, ja sinun lunastajasi on Israelin Pyhä.
Have no fear, you worm Jacob, and you men of Israel; I will be your helper, says the Lord, even he who takes up your cause, the Holy One of Israel.
ιακωβ ὀλιγοστός ἰσραηλ ἐγὼ ἐβοήθησά σοι λέγει ὁ θεὸς ὁ λυτρούμενός σε ἰσραηλ
- 15 Katso, minä panen sinut raastavaksi puimaäkeeksi, uudeksi, monihampaiseksi. Sinä puit ja rouhennat vuoret, muutat kukkulat akanoiksi;
See, I will make you like a new grain-crushing instrument with teeth, crushing the mountains small, and making the hills like dry stems.
ἰδοὺ ἐποίησά σε ὡς τροχὸς ἀμάξης ἀλοῶντας καινοὺς πιστηροειδεῖς καὶ ἀλόησεις ὄρη καὶ λεπτυνεῖς βουνοὺς καὶ ὡς χροῦν θήσεις
- 16 sinä ne viskaat, ja tuuli ne vie ja myrsky ne hajottaa. Mutta sinä iloitset Herrassa, Israelin Pyhä on sinun kerskauksesi.
You will send the wind over them, and it will take them away; they will go in all directions before the storm-wind: you will have joy in the Lord, and be glad in the Holy One of Israel.
καὶ λικμήσεις καὶ ἄνεμος λήμψεται αὐτοὺς καὶ καταγίγς διασπερεῖ αὐτοὺς σὺ δὲ εὐφρανθήσῃ ἐν τοῖς ἁγίοις ἰσραηλ καὶ ἀγαλλιάσονται
- 17 Kurjat ja köyhät etsivät vettä, eikä sitä ole; heidän kielensä kuivuu janosta. Mutta minä, Herra, kuulen heitä, minä, Israelin Jumala, en heitä hylkää.
The poor and crushed are looking for water where no water is, and their tongue is dry for need of it: I the Lord will give ear to their prayer, I the God of Israel will not give them up.
οἱ πτωχοὶ καὶ οἱ ἐνδεεῖς ζητήσουσιν γὰρ ὕδωρ καὶ οὐκ ἔσται ἡ γλῶσσα αὐτῶν ἀπὸ τῆς δίψης ἐξηράνθη ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἐγὼ ἐπακούσομαι ὁ θεὸς ἰσραηλ καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτοὺς
- 18 Minä puhkaisen purot kalliokukkuloihin, lähteet laaksojen pohjiin; minä muutan erämaan vesilammikoiksi ja hietikon hetteiköksi.
I will make rivers on the dry mountain-tops, and fountains in the valleys: I will make the waste land a pool of water, and the dry land springs of water.
ἀλλὰ ἀνοιξέω ἐπὶ τῶν ὀρέων ποταμοὺς καὶ ἐν μέσῳ πεδίων πηγὰς ποιήσω τὴν ἔρημον εἰς ἔλη καὶ τὴν διψῶσαν γῆν ἐν ὑδραγωγοῖς
- 19 Minä kasvatan erämaahan setripuita, akasioita, myrtejä ja öljypuita; minä istutan aroille kypressejä, jalavia ynnä hopeakuusia,
I will put in the waste land the cedar, the acacia, the myrtle, and the olive-tree; and in the lowland will be planted the fir-tree, the plane, and the cypress together:
θήσω εἰς τὴν ἄνυδρον γῆν κέδρον καὶ πύξον καὶ μυρσίνην καὶ κυπάρισσον καὶ λεύκην
- 20 jotta he näkisivät ja tietäisivät, huomaisivat ja myös ymmärtäisivät, että Herran käsi on tämän tehnyt, Israelin Pyhä sen luonut.
So that they may see and be wise and give their mind to it, and that it may be clear to them all that the hand of the Lord has done this, and that the Holy One of Israel has made it.
ἵνα ἴδωσιν καὶ γνῶσιν καὶ ἐννοηθῶσιν καὶ ἐπιστῶνται ἅμα ὅτι χεὶρ κυρίου ἐποίησεν ταῦτα πάντα καὶ ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραηλ κατέδειξεν
- 21 Tuokaa esiin riita-asianne, sanoo Herra, esittäkää todisteenne, sanoo Jaakobin kuningas.
Put forward your cause, says the Lord; let your strong argument come out, says the King of Jacob.
ἐγγίξει ἡ κρίσις ὑμῶν λέγει κύριος ὁ θεὸς ἤγγισαν αἱ βουλαὶ ὑμῶν λέγει ὁ βασιλεὺς ἰακωβ
- 22 Esittäkööt ja ilmoittakoot meille, mitä tapahtuva on; ilmoittakaa entiset, mitä ne olivat, tarkataksemme ja tietääksemme, mitä niistä on tullut, tahi antakaa meidän kuulla tulevaisia.
Let the future be made clear to us: give us news of the past things, so that we may give thought to them; or of the things to come, so that we may see if they are true.
ἐγγισάτωσαν καὶ ἀναγγελιάτωσαν ὑμῖν ἃ συμβήσεται ἢ τὰ πρότερα τίνα ἦν εἶπατε καὶ ἐπιστήσομεν τὸν νοῦν καὶ γνωσόμεθα τί τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἐπερχόμενα εἶπατε ἡμῖν
- 23 Ilmoittakaa, mitä vastedes tapahtuu, tietääksemme, oletteko te jumalia. Tehkää hyvää tai tehkää paha, niin me katsomme ja ihmettelemme.
Give us word of what will be after this, so that we may be certain that you are gods: yes, do good or do evil, so that we may all see it and be surprised.
ἀναγγεῖλατε ἡμῖν τὰ ἐπερχόμενα ἐπ' ἑσάτου καὶ γνωσόμεθα ὅτι θεοὶ ἐστε εὐ ποιήσατε καὶ κακώσατε καὶ θανατούμεθα καὶ ὀψόμεθα ἅμα
- 24 Katso, te olette pelkkää tyhjää, ja teidän tekonne ovat turhat. Kauhistus se, joka teidät valitsee!
But you are nothing, and your work is of no value: foolish is he who takes you for his gods.
ὅτι πόθεν ἐστὲ ὑμεῖς καὶ πόθεν ἡ ἐργασία ὑμῶν ἐκ γῆς βδέλυγμα ἐξελέξαντο ὑμᾶς

- 25 Minä herätin pohjoisesta hänet, ja hän tuli, päivänkoitosta hänet, joka rukoilee minun nimeäni, ja hän tallaa käskynhaltijoita kuin lokaa, niinkuin savenvalaja savea sotkee.
I have sent for one from the north, and from the dawn he has come; in my name he will get rulers together and go against them; they will be like dust, even as the wet earth is stamped on by the feet of the potter.
ἐγὼ δὲ ἤγειρα τὸν ἀπὸ βορρᾶ καὶ τὸν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν κληθήσονται τῷ ὀνόματί μου ἐρχέσθωσαν ἄρχοντες καὶ ὡς πηλὸς κεραμέως καὶ ὡς κεραμεὺς καταπατῶν τὸν πηλὸν οὕτως καταπατηθῆσθε
- 26 Kuka on sen alunpitäen ilmoittanut, että olisimme sen tienneet, ja edeltäpäin, niin että voisimme sanoa: "Hän oli oikeassa"? Ei kukaan sitä ilmoittanut, ei kukaan sitä kuuluttanut, ei kukaan kuullut teiltä sanaakaan.
Who has given knowledge of it from the first, so that we may be certain of it? and from the start, so that we may say, His word is true? There is no one who gives news, or says anything, or who gives ear to your words.
τίς γὰρ ἀναγγελεῖ τὰ ἐξ ἀρχῆς ἵνα γινώμεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἐροῦμεν ὅτι ἀληθὴ ἐστὶν οὐκ ἔστιν ὁ προλέγων οὐδὲ ὁ ἀκούων ὑμῶν τοὺς λόγους
- 27 Minä ensimmäisenä sanon Sionille: "Katso, katso, siinä ne ovat!" ja annan Jerusalemlle ilosanomantuojan.
I was the first to give word of it to Zion, and I gave the good news to Jerusalem.
ἀρχὴν σίων δώσω καὶ ἱερουσαλημ παρακαλέσω εἰς ὁδόν
- 28 Minä katselen ympärilläni, mutta ei ole ketään; ei kenkään näistä voi antaa neuvoa, että kysyisin heiltä ja he vastaisivat.
And I saw that there was no man, even no wise man among them, who might give an answer to my questions.
ἀπὸ γὰρ τῶν ἔθνων ἰδοὺ οὐδεὶς καὶ ἀπὸ τῶν εἰδώλων αὐτῶν οὐκ ἦν ὁ ἀναγγέλλων καὶ ἐὰν ἐρωτήσω αὐτοὺς πόθεν ἐστὲ οὐ μὴ ἀποκριθῶσιν μοι
- 29 Katso, kaikki he ovat pelkkää petosta, turhat ovat heidän työnsä; tuulta ja tyhjää ovat heidän valetut kuvansa.
Truly they are all nothing, their works are nothing and of no value: their metal images are of no more use than wind.
εἰσὶν γὰρ οἱ ποιοῦντες ὑμᾶς καὶ μάτην οἱ πλανῶντες ὑμᾶς
- 1 Katso, minun palvelijani, jota minä tuen, minun valittuni, johon minun sieluni mielistyi. Minä olen pannut Henkeni häneen, hän levittää kansakuntiin oikeuden.
See my servant, whom I am supporting, my loved one, in whom I take delight: I have put my spirit on him; he will give the knowledge of the true God to the nations.
ιακοβὸς ὁ παῖς μου ἀντιλήμφομαι αὐτοῦ ἰσραηλ ὁ ἐκλεκτός μου προσεδέξατο αὐτὸν ἡ ψυχὴ μου ἔδωκα τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἐξοίσει
- 2 Ei hän huuda eikä korota ääntään, ei anna sen kuulua kaduilla.
He will make no cry, his voice will not be loud: his words will not come to men's ears in the streets.
οὐ κεκράζεται οὐδὲ ἀνήσει οὐδὲ ἀκουσθήσεται ἕξω ἡ φωνὴ αὐτοῦ
- 3 Särjetyä ruokoa hän ei muserra, ja suitevaista kynttilänsydäntä hän ei sammuta. Hän levittää oikeutta uskollisesti.
He will not let a crushed stem be quite broken, and he will not let a feebly burning light be put out: he will go on sending out the true word to the peoples.
κάλαμον τεθλασμένον οὐ συντρίψει καὶ λίνον καπνιζόμενον οὐ σβέσει ἀλλὰ εἰς ἀλήθειαν ἐξοίσει κρίσιν
- 4 Hän itse ei sammu eikä murru, kunnes on saattanut oikeuden maan päälle, ja merensaaret odottavat hänen opetustansa.
His light will not be put out, and he will not be crushed, till he has given the knowledge of the true God to the earth, and the sea-lands will be waiting for his teaching.
ἀναλάμψει καὶ οὐ θραυσθήσεται ἕως ἂν θῆ ἐπὶ τῆς γῆς κρίσιν καὶ ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν
- 5 Näin sanoo Jumala, Herra, joka on luonut taivaan ja levittänyt sen, joka on tehnyt maan laveuden ja mitä siinä kasvaa, antanut henkäyksensä kansalle, joka siinä on, ja hengen niille, jotka siellä vaeltavat:
God the Lord, even he who made the heavens, measuring them out on high; stretching out the earth, and giving its produce; he who gives breath to the people on it, and life to those who go about on it, says:
οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ πῆξας αὐτόν ὁ στερεώσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ διδοὺς πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς καὶ πνεῦμα τοῖς πατοῦσιν αὐτὴν
- 6 Minä, Herra, olen vanhurskaudessa kutsunut sinut, olen tarttunut sinun käteesi, varjellut sinut ja pannut sinut kansoille liitoksi, pakanoille valkeudeksi,
I the Lord have made you the vessel of my purpose, I have taken you by the hand, and kept you safe, and I have given you to be an agreement to the people, and a light to the nations:
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ἐκάλεσά σε ἐν δικαιοσύνῃ καὶ κρατήσω τῆς χειρός σου καὶ ἐνισχύσω σε καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην γένους εἰς φῶς ἔθνων
- 7 avaamaan sokeat silmät, päästämään sidotut vankeudesta, pimeydessä istuvat vankihuoneesta.
To give eyes to the blind, to make free the prisoners from the prison, to let out those who are shut up in the dark.
ἀνοῖξει ὀφθαλμοὺς τυφλῶν ἐξαγαγεῖν ἐκ δεσμῶν δεδεμένους καὶ ἐξ οἴκου φυλακῆς καθημένους ἐν σκότει

- 8 Minä, Herra, se on minun nimeni, minä en anna kunniaani toiselle enkä ylistystäni epäjumalille.
I am the Lord; that is my name: I will not give my glory to another, or my praise to pictured images.
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς τοῦτό μου ἐστίν τὸ ὄνομα τὴν δόξαν μου ἐτέρῳ οὐ δώσω οὐδὲ τὰς ἀρετὰς μου τοῖς γλυπτοῖς
- 9 Katso, entiset ovat toteen käyneet, ja uusia minä ilmoitan; ennenkuin ne puhkeavat taimelle, annan minä teidän ne kuulla.
See, the things said before have come about, and now I give word of new things: before they come I give you news of them.
τὰ ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ ἤκασιν καὶ καινὰ ἃ ἐγὼ ἀναγγεῖλω καὶ πρὸ τοῦ ἀνατεῖλαι ἐδηλώθη ὑμῖν
- 10 Veisatkaa Herralle uusi virsi, veisatkaa hänen ylistystänsä hamasta maan äärestä, te merenkulkijat ja meri täysinensä, te merensaaret ja niissä asuvaset.
Make a new song to the Lord, and let his praise be sounded from the end of the earth; you who go down to the sea, and everything in it, the sea-lands and their people.
ὕμνησατε τῷ κυρίῳ ὕμνον καινόν ἢ ἀρχὴ αὐτοῦ δοξάζετε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς οἱ καταβαίνοντες εἰς τὴν θάλασσαν καὶ πλέοντες αὐτὴν αἱ νῆσοι καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτάς
- 11 Korottakoot äänensä erämaa ja sen kaupungit, kylät, joissa Keedar asuu. Riemuitkoot kallioilla asuvaset, vuorten huipulta huutakoot ilosta.
Let the waste land and its flocks be glad, the tent-circles of Kedar; let the people of the rock give a glad cry, from the top of the mountains let them make a sound of joy.
εὐφράνθητι ἔρημος καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς ἐπαύεις καὶ οἱ κατοικοῦντες κηδρα εὐφρανθήσονται οἱ κατοικοῦντες πέτραν ἀπ' ἄκρου τῶν ὄρεων βοήσουσιν
- 12 Antakoot Herralle kunnian ja julistakoot hänen ylistystään merensaarissa.
Let them give glory to the Lord, sounding his praise in the sea-lands.
δώσουσιν τῷ θεῷ δόξαν τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ ἐν ταῖς νήσοις ἀναγγελοῦσιν
- 13 Herra lähtee sotaan niinkuin sankari, niinkuin soturi hän kiihoittaa kiivautensa; hän nostaa sotahuudon ja karjuu, uhittelee vihollisiansa.
The Lord will go out as a man of war, he will be moved to wrath like a fighting-man: his voice will be strong, he will give a loud cry; he will go against his attackers like a man of war.
κύριος ὁ θεὸς τῶν δυνάμεων ἐξελεύσεται καὶ συντρίψει πόλεμον ἐπεγερεῖ ζῆλον καὶ βοήσεται ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ μετὰ ἰσχύος
- 14 Minä olen ollut vaiti ikiajoista asti, olen ollut hiljaa ja pidättänyt itseni. Mutta nyt minä huudan kuin lapsensynnyttäjä, puhallan ja puuskun.
I have long been quiet, I have kept myself in and done nothing: now I will make sounds of pain like a woman in childbirth, breathing hard and quickly.
ἐσιώπησα μὴ καὶ αἰεὶ σιωπήσομαι καὶ ἀνέξομαι ἑκαρτέρησα ὡς ἡ τίκτουσα ἐκστήσω καὶ ξηρανῶ ἅμα
- 15 Minä teen autioiksi vuoret ja kukkulat, ja kuihdutan niiltä kaiken ruohon; minä muutan virrat saariksi ja kuivaan vesilammikot.
I will make waste mountains and hills, drying up all their plants; and I will make rivers dry, and pools dry land.
καὶ θήσω ποταμοὺς εἰς νήσους καὶ ἔλη ξηρανῶ
- 16 Minä johdatan sokeat tietä, jota he eivät tunne; polkuja, joita he eivät tunne, minä kuljetan heidät. Minä muutan pimeyden heidän edellään valkeudeksi ja koleikot tasangoksi. Nämä minä teen enkä niitä tekemättä jätä.
And I will take the blind by a way of which they had no knowledge, guiding them by roads strange to them: I will make the dark places light before them, and the rough places level. These things will I do and will not give them up.
καὶ ἄξω τυφλοὺς ἐν ὁδοῖς ἃς οὐκ ἔγνωσαν καὶ τρίβους οὓς οὐκ ἤδεισαν πατήσαι ποιήσω αὐτοὺς ποιήσω αὐτοῖς τὸ σκότος εἰς φῶς καὶ τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείαν ταῦτα τὰ ῥήματα ποιήσω καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτούς
- 17 Mutta ne peräytyvät ja joutuvat häpeään, jotka turvaavat veistettyyn kuvaan, jotka sanovat valetuille kuville: "Te olette meidän jumalamme".
They will be turned back and be greatly shamed who put their hope in pictured images, who say to metal images, You are our gods.
αὐτοὶ δὲ ἀπεστράφησαν εἰς τὰ ὀπίσω αἰσχύνθητε αἰσχύνῃ οἱ πεποιθότες ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς οἱ λέγοντες τοῖς χωνευτοῖς ὑμεῖς ἐστε θεοὶ ἡμῶν
- 18 Te kuurot, kuulkaa, ja te sokeat, katsokaa ja nähkää.
Give ear, you whose ears are shut; and let your eyes be open, you blind, so that you may see.
οἱ κωφοὶ ἀκούσατε καὶ οἱ τυφλοὶ ἀναβλέψατε ἰδεῖν
- 19 Kuka on sokea, ellei minun palvelijani, ja kuka niin kuuro kuin minun sanansaattajani, jonka minä lähetän? Kuka on niin sokea kuin minun palkkalaiseni, niin sokea kuin Herran palvelija?
Who is blind, but my servant? who has his ears stopped, but he whom I send? who is blind as my true one, or who has his ears shut like the Lord's servant?
καὶ τίς τυφλὸς ἄλλ' ἢ οἱ παῖδες μου καὶ κωφοὶ ἄλλ' ἢ οἱ κυριεύοντες αὐτῶν καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δοῦλοι τοῦ θεοῦ
- 20 Paljon sinä olet nähnyt, mutta et ole ottanut varteen; korvat avattiin, mutta ei kuulla.
Seeing much, but keeping nothing in mind; his ears are open, but there is no hearing.
εἶδετε πλεονάκις καὶ οὐκ ἐφυλάξασθε ἠνοιγμένα τὰ ὦτα καὶ οὐκ ἠκούσατε

- 21 Herra on nähnyt hyväksi vanhurskautensa tähden tehdä lain suureksi ja ihanaksi.
It was the Lord's pleasure, because of his righteousness, to make the teaching great and give it honour.
κύριος ὁ θεὸς ἐβούλετο ἵνα δικαιωθῆ καὶ μεγαλύνῃ αἴνεσιν καὶ εἶδον
- 22 Mutta tämä on raastettu ja ryöstetty kansa kaikki nuoret miehet ovat sidotut ja vankihuoneisiin kätkeytyt; he ovat joutuneet saaliiksi, eikä ole auttajaa, ryöstetyiksi, eikä ole, kuka sanoisi: "Anna takaisin!"
But this is a people whose property has been taken away from them by force; they are all taken in holes, and shut up in prisons: they are made prisoners, and no one makes them free; they are taken by force and no one says, Give them back.
καὶ ἐγένετο ὁ λαὸς περνομευμένος καὶ διηρασμένος ἢ γὰρ παγίς ἐν τοῖς ταμείοις πανταχοῦ καὶ ἐν οἴκοις ἅμα ὅπου ἔκρυσαν αὐτοὺς ἐγένοντο εἰς προνομίην καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἄρπαγμα καὶ οὐκ ἦν ὁ λέγων ἀπόδος
- 23 Kuka teistä ottaa tämän korviinsa, tarkkaa ja kuulee vastaisen varalta?
Who is there among you who will give ear to this? who will give attention to it for the time to come?
τίς ἐν ὑμῖν ὅς ἐνωτιεῖται ταῦτα εἰσακούσεται εἰς τὰ ἐπερχόμενα
- 24 Kuka on antanut Jaakobin ryöstettäväksi ja Israelin raastajain valtaan? Eikö Herra, jota vastaan me olemme syntiä tehneet, jonka teitä he eivät tahtoneet vaeltaa ja jonka lakia he eivät totelleet?
Who gave up Jacob to those who took away his goods, and Israel to his attackers? Did not the Lord? he against whom they did wrong, and in whose ways they would not go, turning away from his teaching.
τίς ἔδωκεν εἰς διαρπαγὴν ἰακωβ καὶ ἰσραὴλ τοῖς προνομεύουσιν αὐτόν οὐχὶ ὁ θεὸς ᾧ ἡμάρτοσαν αὐτῷ καὶ οὐκ ἐβούλοντο ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ πορεύεσθαι οὐδὲ ἀκούειν τοῦ νόμου αὐτοῦ
- 25 Niin hän vuodatti Israelin päälle vihansa hehkun ja sodan tuimuuden. Se liekehti hänen ympärillään, mutta hän ei ollut tietääksensä; se poltti häntä, mutta hän ei siitä huolinut.
For this reason he let loose on him the heat of his wrath, and his strength was like a flame; and it put fire round about him, but he did not see it; he was burned, but did not take it to heart.
καὶ ἐπήγαγεν ἐπ' αὐτοὺς ὄργην θυμοῦ αὐτοῦ καὶ κατίσχυσεν αὐτοὺς πόλεμος καὶ οἱ συμφλέγοντες αὐτοὺς κύκλῳ καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕκαστος αὐτῶν οὐδὲ ἔθεντο ἐπὶ ψυχῆν
- 1 Mutta nyt, näin sanoo Herra, joka loi sinut, Jaakob, joka valmisti sinut, Israel: Älä pelkää, sillä minä olen lunastanut sinut, minä olen sinut nimeltä kutsunut; sinä olet minun.
But now, says the Lord your Maker, O Jacob, and your life-giver, O Israel: have no fear, for I have taken up your cause; naming you by your name, I have made you mine.
καὶ νῦν οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας σε ἰακωβ ὁ πλάσας σε ἰσραὴλ μὴ φοβοῦ ὅτι ἔλυτρωσάμην σε ἐκάλεσά σε τὸ ὄνομά σου ἐμὸς εἶ σύ
- 2 Jos vetten läpi kuljet, olen minä sinun kanssasi, jos virtojen läpi, eivät ne sinua upota; jos tulen läpi käyt, et sinä kärvenny, eikä liekki sinua polta.
When you go through the waters, I will be with you; and through the rivers, they will not go over you: when you go through the fire, you will not be burned; and the flame will have no power over you.
καὶ ἐὰν διαβαίνης δι' ὕδατος μετὰ σοῦ εἰμι καὶ ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσίν σε καὶ ἐὰν διέλθῃς διὰ πυρός οὐ μὴ κατακαυθῆς φλόξ οὐ κατακαύσει σε
- 3 Sillä minä olen Herra, sinun Jumalasi, Israelin Pyhä, sinun vapahtajasi: minä annan sinun lunnaiksesi Egyptin, sinun sijastasi Etiopian ja Seban.
For I am the Lord your God, the Holy One of Israel, your saviour; I have given Egypt as a price for you, Ethiopia and Seba for you.
ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς σου ὁ ἅγιος ἰσραὴλ ὁ σφύζων σε ἐποίησά σου ἄλλαγμα αἴγυπτον καὶ αἰθιοπίαν καὶ σοῆνην ὑπὲρ σοῦ
- 4 Koska sinä olet minun silmissäni kallis ja suuriarvoinen ja koska minä sinua rakastan, annan minä ihmisiä sinun sijastasi ja kansakuntia sinun hengestäsi.
Because of your value in my eyes, you have been honoured, and loved by me; so I will give men for you, and peoples for your life.
ἀφ' οὗ ἐντιμος ἐγένου ἐναντίον μου ἐδοξάσθης κάγω σε ἠγάπησα καὶ δώσω ἀνθρώπους πολλοὺς ὑπὲρ σοῦ καὶ ἄρχοντας ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς σου
- 5 Älä pelkää, sillä minä olen sinun kanssasi; minä tuon sinun siemenesi päivänkoiton ääriältä, päivän laskemilta minä sinut kokoan.
Have no fear, for I am with you: I will take your seed from the east, and get you together from the west;
μὴ φοβοῦ ὅτι μετὰ σοῦ εἰμι ἀπὸ ἀνατολῶν ἄξω τὸ σπέρμα σου καὶ ἀπὸ δυσμῶν συνάξω σε
- 6 Minä sanon pohjoiselle: Anna tänne! ja etelälle: Älä pidätä! Tuo minun poikani kaukaa ja minun tyttäreni hamasta maan äärestä -
I will say to the north, Give them up; and to the south, Do not keep them back; send back my sons from far, and my daughters from the end of the earth;
ἐρῶ τῷ βορρᾷ ἄγε καὶ τῷ λιβί μὴ κώλυε ἄγε τοὺς υἱοὺς μου ἀπὸ γῆς πόρρωθεν καὶ τὰς θυγατέρας μου ἀπ' ἄκρων τῆς γῆς
- 7 kaikki, jotka ovat otetut minun nimiini ja jotka minä olen kunniakseni luonut, jotka minä olen valmistanut ja tehnyt.
Every one who is named by my name, and whom I have made for my glory, who has been formed and designed by me.
πάντας ὅσοι ἐπικέκληνται τῷ ὀνόματί μου ἐν γὰρ τῇ δόξῃ μου κατεσκεύασα αὐτόν καὶ ἐπλασα καὶ ἐποίησα αὐτόν

- 8 Tuo esiin sokea kansa, jolla kuitenkin on silmät, ja kuurot, joilla kuitenkin on korvat.
Send out the blind people who have eyes, and those who have ears, but they are shut.
καὶ ἐξήγαγον λαὸν τυφλὸν καὶ ὀφθαλμοὶ εἰσιν ὡσαύτως τυφλοὶ καὶ κωφοὶ τὰ ὅτα ἔχοντες
- 9 Kaikki kansat ovat kokoontuneet yhteen ja kansakunnat tulleet kokoon. Kuka heistä voi ilmoittaa tämänkaltaista? Tai antakoot meidän kuulla entisiä; asettakoot todistajansa ja näyttäkööt, että ovat oikeassa: sittenpä kuullaan ja sanotaan: "Se on totta".
Let all the nations come together, and let the peoples be present: who among them is able to make this clear, and give us word of earlier things? let their witnesses come forward, so that they may be seen to be true, and that they may give ear, and say, It is true.
πάντα τὰ ἔθνη συνήχθησαν ἅμα καὶ συναχθήσονται ἄρχοντες ἐξ αὐτῶν τίς ἀναγγελεῖ ταῦτα ἢ τὰ ἐξ ἀρχῆς τίς ἀναγγελεῖ ὑμῖν ἀγαγέτωσαν τοὺς μάρτυρας αὐτῶν καὶ δικαιοθήτωσαν καὶ εἰπάτωσαν ἀληθῆ
- 10 Te olette minun todistajani, sanoo Herra, minun palvelijani, jonka minä olen valinnut, jotta te tuntisitte minut ja uskoisitte minuun ja ymmärtäisitte, että minä se olen. Ennen minua ei ole luotu yhtäkään jumalaa, eikä minun jälkeeni toista tule.
You are my witnesses, says the Lord, and my servant whom I have taken for myself: so that you may see and have faith in me, and that it may be clear to you that I am he; before me there was no God formed, and there will not be after me.
γένεσθέ μοι μάρτυρες κἀγὼ μάρτυς λέγει κύριος ὁ θεός καὶ ὁ παῖς ὃν ἐξελεξάμην ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύητε καὶ συνῆτε ὅτι ἐγὼ εἰμι ἔμπροσθέν μου οὐκ ἐγένετο ἄλλος θεός καὶ μετ' ἐμὲ οὐκ ἔσται
- 11 Minä, minä olen Herra, eikä ole muuta pelastajaa, kuin minä.
I, even I, am the Lord; and there is no saviour but me.
ἐγὼ ὁ θεός καὶ οὐκ ἔστιν ἄρεξ ἐμοῦ σφύζων
- 12 Minä olen ilmoittanut, olen pelastanut ja julistanut, eikä ollut vierasta jumalaa teidän keskuudessanne. Te olette minun todistajani, sanoo Herra, ja minä olen Jumala.
I gave the word, and made it clear, and there was no strange god among you: for this reason you are my witnesses, says the Lord.
ἀνήγγελα καὶ ἔσωσα ὄνειδισα καὶ οὐκ ἦν ἐν ὑμῖν ἀλλότριος ὑμεῖς ἐμοὶ μάρτυρες κἀγὼ μάρτυς λέγει κύριος ὁ θεός
- 13 Tästedeskin minä olen sama. Ei kukaan voi vapauttaa minun kädestäni; minkä minä teen, kuka sen peruuttaa?
From time long past I am God, and from this day I am he: there is no one who is able to take you out of my hand: when I undertake a thing, by whom will my purpose be changed?
ἔτι ἀπ' ἀρχῆς καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκ τῶν χειρῶν μου ἐξαιρούμενος ποιήσω καὶ τίς ἀποστρέψει αὐτό
- 14 Näin sanoo Herra, teidän lunastajanne, Israelin Pyhä: Teidän tähtenne minä lähetän sanan Baabeliin, minä syökseen heidät kaikki pakoon, syökseen kaldealaiset laivoihin, jotka olivat heidän ilonsa.
The Lord, who has taken up your cause, the Holy One of Israel, says, Because of you I have sent to Babylon, and made all their seers come south, and the Chaldaeans whose cry is in the ships.
οὕτως λέγει κύριος ὁ θεός ὁ λυτρούμενος ὑμᾶς ὁ ἅγιος ἰσραὴλ ἔνεκεν ὑμῶν ἀποστελῶ εἰς βαβυλῶνα καὶ ἐπεγερῶ πάντα φεύγοντας καὶ χaldaῖοι ἐν πλοίοις δεθήσονται
- 15 Minä, Herra, olen teidän Pyhäanne, minä, Israelin Luoja, olen teidän kuninkaanne.
I am the Lord, your Holy One, the Maker of Israel, your King.
ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὁ ἅγιος ὑμῶν ὁ καταδείξας ἰσραὴλ βασιλεῖα ὑμῶν
- 16 Näin sanoo Herra, joka teki tien mereen ja polun valtaviin vesiin,
This is the word of the Lord, who makes a way in the sea, and a road through the deep waters;
οὕτως λέγει κύριος ὁ διδοὺς ὁδὸν ἐν θαλάσῃ καὶ ἐν ὕδατι ἰσχυρῷ τρίβον
- 17 joka vei sotaan vaunut ja hevoset, sotaväen ja sankarit kaikki; he vaipuivat eivätkä nousseet, he raukenivat, sammuivat niinkuin lampunsydän:
Who sends out the war-carriages and the horses, the army with all its force; they have come down, they will not get up again; like a feebly burning light they are put out.
ὁ ἐξαγαγὼν ἄρματα καὶ ἵππον καὶ ὄχλον ἰσχυρὸν ἀλλὰ ἐκοιμήθησαν καὶ οὐκ ἀναστήσονται ἐσβέσθησαν ὡς λίνον ἐσβεσμένον
- 18 Älkää entisiä muistelko, älkää menneistä välittäkö.
Give no thought to the things which are past; let the early times go out of your minds.
μὴ μνημονεύετε τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἀρχαῖα μὴ συλλογίζεσθε
- 19 Katso, minä teen uutta; nyt se puhkeaa taimelle, ettekö sitä huomaa? Niin, minä teen tien korpeen, virrat erämaahan.
See, I am doing a new thing; now it is starting; will you not take note of it? I will even make a way in the waste land, and rivers in the dry country.
ἰδοὺ ποιῶ καινὰ ἃ νῦν ἀνατελεῖ καὶ γνῶσεσθε αὐτὰ καὶ ποιήσω ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν καὶ ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποταμούς

- 20 Minua kunnioittavat metsän eläimet, aavikkosudet ja kamelikurjet, koska minä johdan vedet korpeen, virrat erämaahan, antaakseni kansani, minun valittuni, juoda.
The beasts of the field will give me honour, the jackals and the ostriches: because I send out waters in the waste land, and rivers in the dry country, to give drink to the people whom I have taken for myself:
εὐλογήσει με τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ σειρήνες καὶ θυγατέρες στρουθῶν ὅτι ἔδωκα ἐν τῇ ἐρήμῳ ὕδωρ καὶ ποταμούς ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποτίσαι τὸ γένος μου τὸ ἐκλεκτόν
- 21 Kansa, jonka minä olen itselleni valmistanut, on julistava minun kiitostani.
Even the people whom I made to be the witnesses of my praise.
λαόν μου ὃν περιποιησάμην τὺς ἀρετὰς μου διηγείσθαι
- 22 Mutta et ole sinä, Jaakob, minua kutsunut, et ole sinä, Israel, itseäsi minun tähteni vaivannut.
But you have made no prayer to me, O Jacob: and you have given no thought to me, O Israel.
οὐ νῦν ἐκάλεσά σε ἰακωβ οὐδὲ κοπιᾶσαι σε ἐποίησα ἰσραηλ
- 23 Et ole tuonut minulle lampaitasi polttouhriksi, et teurasuhreillasi minua kunnioittanut; en ole minä vaivannut sinua ruokauhrilla enkä suitsutusuhrilla sinua rasittanut.
You have not made me burned offerings of sheep, or given me honour with your offerings of beasts; I did not make you servants to give me an offering, and I did not make you tired with requests for perfumes.
οὐκ ἔμοι πρόβατα τῆς ὀλοκαρπώσεώς σου οὐδὲ ἐν ταῖς θυσίαις σου ἐδόξασάς με οὐδὲ ἔγκοπον ἐποίησά σε ἐν λιβάνῳ
- 24 Et ole minulle kalmoruokoa hopealla ostanut etkä minua teurasuhriesi rasvalla ravinnut - et, vaan sinä olet minua synneilläsi vaivannut, rasittanut minua pahoilla töilläsi.
You have not got me sweet-smelling plants with your money, or given me pleasure with the fat of your offerings: but you have made me a servant to your sins, and you have made me tired with your evil doings.
οὐδὲ ἐκτήσω μοι ἀργυρίου θυμίαμα οὐδὲ τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν σου ἐπεθύμησα ἀλλὰ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις σου καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις σου προέστην σου
- 25 Minä, minä pyyhin pois sinun rikkomuksesi itseni tähden, enkä sinun syntejäsi muista.
I, even I, am he who takes away your sins; and I will no longer keep your evil doings in mind.
ἐγὼ εἰμι ἐγὼ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὺς ἀνομίας σου καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι
- 26 Muistuta sinä minua, käykäämme oikeutta keskenämme; puhu sinä ja näytä, että olet oikeassa.
Put me in mind of this; let us take up the cause between us: put forward your cause, so that you may be seen to be in the right.
σὺ δὲ μνήσθητι καὶ κριθῶμεν λέγε σὺ τὺς ἀνομίας σου πρῶτος ἵνα δικαιωθῆς
- 27 Jo sinun esi-isäsi teki syntiä, sinun puolusmiehesi luopuivat minusta.
Your first father was a sinner, and your guides have gone against my word.
οἱ πατέρες ὑμῶν πρῶτοι καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἠνόμησαν εἰς ἐμέ
- 28 Niin minä annoin häväistä pyhät ruhtinaat, jätin Jaakobin tuhon omaksi, Israelin alttiiksi pilkalle.
Your chiefs have made my holy place unclean, so I have made Jacob a curse, and Israel a thing of shame.
καὶ ἐμίαναν οἱ ἄρχοντες τὰ ἁγία μου καὶ ἔδωκα ἀπολέσαι ἰακωβ καὶ ἰσραηλ εἰς ὄνειδισμόν
- 1 Mutta nyt kuule, Jaakob, minun palvelijani, ja Israel, jonka minä olen valinnut.
And now, give ear, O Jacob my servant, and Israel whom I have taken for myself:
νῦν δὲ ἄκουσον παῖς μου ἰακωβ καὶ ἰσραηλ ὃν ἐξελεξάμην
- 2 Näin sanoo Herra, sinun Luojaasi, joka on valmistanut sinut hamasta äidin kohdusta, joka sinua auttaa: Älä pelkää, minun palvelijani Jaakob, sinä Jesurun, jonka minä olen valinnut.
The Lord who made you, forming you in your mother's body, the Lord, your helper, says, Have no fear, O Jacob my servant, and you, Jeshurun, whom I have taken for myself.
οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιήσας σε καὶ ὁ πλάσας σε ἐκ κοιλίας ἑτι βοηθηθήσῃ μὴ φοβοῦ παῖς μου ἰακωβ καὶ ὁ ἠγαπημένος ἰσραηλ ὃν ἐξελεξάμην
- 3 Sillä minä vuodatan vedet janoavaisen päälle ja virrat kuivan maan päälle. Minä vuodatan Henkeni sinun siemenesi päälle ja siunaukseni sinun vesojesi päälle,
For I will send water on the land needing it, and streams on the dry earth: I will let my spirit come down on your seed, and my blessing on your offspring.
ὅτι ἐγὼ δώσω ὕδωρ ἐν διψεῖ τοῖς πορευομένοις ἐν ἀνύδρῳ ἐπιθήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τὸ σπέρμα σου καὶ τὺς εὐλογίας μου ἐπὶ τὰ τέκνα σου
- 4 niin että ne kasvavat nurmikossa kuin pajut vesipurojen partaalla.
And they will come up like grass in a well-watered field, like water-plants by the streams.
καὶ ἀνατελοῦσιν ὡσεὶ χόρτος ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὡς ἰτέα ἐπὶ παραρρέον ὕδωρ

- 5 Mikä sanoo: "Minä olen Herran oma", mikä nimittää itsensä Jaakobin nimellä, mikä piirtää käteensä: "Herran oma", ja ottaa Israelin kunnianimeksensä.
One will say, I am the Lord's; and another will give himself the name, Jacob; another will put a mark on his hand, I am the Lord's, and another will take the name of Israel for himself.
οὗτος ἐρεῖ τοῦ θεοῦ εἰμι καὶ οὗτος βοήσεται ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰακωβ καὶ ἕτερος ἐπιγράψει τοῦ θεοῦ εἰμι ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἰσραηλ
- 6 Näin sanoo Herra, Israelin kuningas, ja sen lunastaja, Herra Sebaot: Minä olen ensimmäinen, ja minä olen viimeinen, ja paitsi minua ei ole yhtäkään Jumalaa.
The Lord, the King of Israel, even the Lord of armies who has taken up his cause, says, I am the first and the last, and there is no God but me.
οὗτος λέγει ὁ θεὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ ἰσραηλ ὁ ῥυσάμενος αὐτὸν θεὸς σαβαωθ ἐγὼ πρῶτος καὶ ἐγὼ μετὰ ταῦτα πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστιν θεός
- 7 Kuka on minun kaltainen? Hän julistakoon ja ilmoittakoon ja osoittakoon sen minulle, siitä alkaen kuin minä perustin ikiaikojen kansan. He ilmoittakoot tulevaiset, ja mitä tapahtuva on.
If there is one like me, let him come forward and say it, let him make it clear and put it in order before me: who has made clear in the past the things to come? let him make clear the future to me.
τίς ὡσπερ ἐγὼ στήτω καλεσάτω καὶ ἐτοιμασάτω μοι ἀφ' οὗ ἐποίησα ἄνθρωπον εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τὰ ἐπερχόμενα πρὸ τοῦ ἐλθεῖν ἀναγγελάτωσαν ὑμῖν
- 8 Älkää vavisko älkääkää peljätkö. Enkö minä aikoja sitten antanut sinun kuulla ja sinulle ilmoittanut, ja te olette minun todistajani: Onko muuta Jumalaa kuin minä? Ei ole muuta pelastuskalliota, minä en ketään tunne.
Have no fear, be strong in heart; have I not made it clear to you in the past, and let you see it? and you are my witnesses. Is there any God but me, or a Rock of whom I have no knowledge?
μὴ παρακαλύπτεσθε οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἠνωτίσασθε καὶ ἀπήγγεila ὑμῖν μάρτυρες ὑμεῖς ἔστε εἰ ἔστιν θεὸς πλὴν ἐμοῦ καὶ οὐκ ἦσαν τότε
- 9 Jumalankuvien tekijät ovat turhia kaikki tyynni, eivätkä nuo heidän rakkaansa mitään auta; niiden todistajat eivät näe eivätkä tiedä mitään, ja niin he joutuvat häpeään.
Those who make a pictured image are all of them as nothing, and the things of their desire will be of no profit to them: and their servants see not, and have no knowledge; so they will be put to shame.
οἱ πλάσσοντες καὶ γλύφοντες πάντες μάταιοι οἱ ποιοῦντες τὰ καταθύμια αὐτῶν ἃ οὐκ ὠφελήσει αὐτούς ἀλλὰ αἰσχυνθήσονται
- 10 Kuka hyvänsä muovatkoon jumalan ja valakoon kuvan, ei se mitään auta.
Whoever makes a god, makes nothing but a metal image in which there is no profit.
πάντες οἱ πλάσσοντες θεὸν καὶ γλύφοντες ἀνωφελεῖ
- 11 Katso, kaikki sen seuraajat joutuvat häpeään, ja sen sepiittäjät ovat vain ihmisiä. Tulkooot kokoon kaikki ja astukoot esiin: vaviskoot ja hävetkööt!
Truly, all those who make use of secret arts will be put to shame, and their words of power are only words of men: let them all come forward together; they will all be in fear and be put to shame.
καὶ πάντες ὅθην ἐγένοντο ἐξηράνθησαν καὶ κωφοὶ ἀπὸ ἀνθρώπων συναχθήτωσαν πάντες καὶ στήτωσαν ἅμα ἐντραπήτωσαν καὶ αἰσχυνθήτωσαν ἅμα
- 12 Rautaseppä ottaa työaseen ja työskentelee hiltten hehkussa, muodostelee kuvaa vasaralla ja takoo sitä käsivartensa vällä; hänen tulee nälkä, ja voima menee, hän ei saa vettä juodaksensa, ja hän näännyy.
The iron-worker is heating the metal in the fire, giving it form with his hammers, and working on it with his strong arm: then for need of food his strength gives way, and for need of water he becomes feeble.
ὅτι ὥζυνεν τέκτων σίδηρον σκεπάρνῳ εἰργάσατο αὐτὸ καὶ ἐν τερέτρῳ ἔτριψεν αὐτὸ εἰργάσατο αὐτὸ ἐν τῷ βραχίονι τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ πεινάσει καὶ ἀσθενήσει καὶ οὐ μὴ πῖν ὕδωρ ἐκλεξάμενος
- 13 Puuseppä jännittää mittanuoran, kaavailee piirtimellä, vuolee kovertimella, mittaa harpilla ja tekee miehen kuvan, inhimillisen kauneuden mukaan, huoneeseen asumaan.
The woodworker is measuring out the wood with his line, marking it out with his pencil: after smoothing it with his plane, and making circles on it with his instrument, he gives it the form and glory of a man, so that it may be placed in the house.
τέκτων ξύλον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέτρῳ καὶ ἐν κόλλῃ ἐρρύθμισεν αὐτὸ ἐποίησεν αὐτὸ ὡς μορφήν ἀνδρὸς καὶ ὡς ὠραιότητα ἀνθρώπου στήσαι αὐτὸ ἐν οἴκῳ
- 14 Hän hakkaa itselleen setripuita, hän ottaa rautatammen ja tammen ja kasvattaa ne itselleen vahvoiksi metsän puitten seassa, istuttaa lehtikuusen, ja sade kasvattaa sen suureksi.
He has cedars cut down for himself, he takes an oak and lets it get strong among the trees of the wood; he has an ash-tree planted, and the rain gives it growth.
ὃ ἔκοψεν ξύλον ἐκ τοῦ δρυμοῦ ὃ ἐφύτευσεν κύριος καὶ ὑετὸς ἐμήκυνεν
- 15 Se on ihmisillä polttopuuna; hän ottaa sitä lämmitelläkseen, sytyttää uunin ja paistaa leipää, vieläpä veistää siitä jumalan ja kumartaa sitä, tekee siitä jumalankuvan ja lankeaa maahan sen eteen.
Then it will be used to make a fire, so that a man may get warm; he has the oven heated with it and makes bread: he makes a god with it, to which he gives worship: he makes a pictured image out of it, and goes down on his face before it.
ἵνα ἢ ἄνθρωποις εἰς καθῖν καὶ λαβὼν ἀπ' αὐτοῦ ἐθερμάνθη καὶ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ' αὐτῶν τὸ δὲ λοιπὸν εἰργάσαντο εἰς θεούς καὶ προσκυνοῦσιν αὐτούς
- 16 Osan siitä hän polttaa tulesa, toisen osan ääressä hän syö lihaa, paistaa paistin ja tulee ravituksi; hän myöskin lämmittelee itseänsä ja sanoo: "Hyvä, minun on lämmin, minä näen valkean".
With part of it he makes a fire, and on the fire he gets meat cooked and takes a full meal: he makes himself warm, and says, Aha! I am warm, I have seen the fire:
οὗ τὸ ἡμισυ αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν πυρὶ καὶ καύσαντες ἔπεψαν ἄρτους ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπ' αὐτοῦ κρέας ὀπτήσας ἔφαγεν καὶ ἐνεπλήσθη καὶ θερμανθεὶς εἶπεν ἡδὺ μοι ὅτι ἐθερμάνθη καὶ εἶδον πῦρ

- 17 Ja lopusta hän tekee jumalan, jumalankuvan, jonka eteen hän lankeaa maahan, jota hän kumartaa ja rukoilee sanoen: "Pelasta minut, sillä sinä olet minun Jumalani".
And the rest of it he makes into a god, even his pictured image: he goes down on his face before it, giving worship to it, and making prayer to it, saying, Be my saviour; for you are my god.
τὸ δὲ λοιπὸν ἐποίησεν εἰς θεὸν γλυπτὸν καὶ προσκυνεῖ αὐτῷ καὶ προσεύχεται λέγων ἐξελοῦ με ὅτι θεός μου εἶ σύ
- 18 Eivät he tajua, eivät ymmärrä mitään, sillä suljetut ovat heidän silmänsä, niin etteivät he näe, ja heidän sydämensä, niin etteivät he käsitä.
They have no knowledge or wisdom; for he has put a veil over their eyes, so that they may not see; and on their hearts, so that they may not give attention.
οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι ὅτι ἀπημαυρώθησαν τοῦ βλέπειν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν καὶ τοῦ νοῆσαι τῆ καρδία αὐτῶν
- 19 Ei tule heidän mieleensä, ei ole heillä järkeä eikä ymmärrystä, että sanoisivat: "Osan siitä olen polttanut tulessa, olen paistanut sen hiillillä leipää, paistanut lihaa ja syönyt; tekisinkö tähteestä kauhistuksen, lankeaisinko maahan puupölkyn eteen!"
And no one takes note, no one has enough knowledge or wisdom to say, I have put part of it in the fire, and made bread on it; I have had a meal of the flesh cooked with it: and am I now to make the rest of it into a false god? am I to go down on my face before a bit of wood?
καὶ οὐκ ἐλογίσατο τῆ καρδία αὐτοῦ οὐδὲ ἀνελογίσατο ἐν τῆ ψυχῇ αὐτοῦ οὐδὲ ἔγνω τῆ φρονῆσει ὅτι τὸ ἥμισυ αὐτοῦ κατέκαυσεν ἐν πυρὶ καὶ ἔψευεν ἐπὶ τῶν ἀνθρώκων αὐτοῦ ἄρτους καὶ ὀπτῆσας κρέας ἔφαγεν καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ εἰς βδέλυγμα ἐποίησεν καὶ προσκυνοῦσιν αὐτῷ
- 20 Joka tuhassa kiinni riippuu, sen on petetty sydän harhaan vienyt, ei hän pelasta sieluansa eikä sano: "Eikö ole petosta se, mikä on oikeassa kädessäni?"
As for him whose food is the dust of a dead fire, he has been turned from the way by a twisted mind, so that he is unable to keep himself safe by saying, What I have here in my hand is false.
γινώτε ὅτι σποδὸς ἢ καρδία αὐτῶν καὶ πλανῶνται καὶ οὐδεὶς δύναται ἐξελεῖσθαι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἴδετε οὐκ ἔρεῖτε ὅτι ψευδὸς ἐν τῆ δεξιᾷ μου
- 21 Muista tämä, Jaakob, ja sinä, Israel, sillä sinä olet minun palvelijani. Minä olen sinut valmistanut, sinä olet minun palvelijani: en unhotta minä sinua, Israel.
Keep these things in mind, O Jacob; and you Israel, for you are my servant: I have made you; you are my servant; O Israel, I will not let you go out of my memory.
μνήσθητι ταῦτα ἰακωβ καὶ ἰσραηλ ὅτι παῖς μου εἶ σύ ἔπλασά σε παῖδά μου καὶ σύ ἰσραηλ μὴ ἐπιλανθάνου μου
- 22 Minä pyyhin pois sinun rikkomuksesi niinkuin pilven ja sinun syntisi niinkuin sumun. Palaja minun tyköni, sillä minä lunastan sinut.
I have put your evil doings out of my mind like a thick cloud, and your sins like a mist: come back to me; for I have taken up your cause.
ἰδοὺ γὰρ ἀπήλειψα ὡς νεφέλην τὰς ἀνομίας σου καὶ ὡς γνόφον τὰς ἁμαρτίας σου ἐπιστράφητι πρὸς με καὶ λυτρόσομαί σε
- 23 Iloitkaa, te taivaat, sillä Herra sen tekee; riemuitkaa, te maan syvytydet, puhjetkaa riemuun, te vuoret, ynnä metsä ja kaikki sen puut; sillä Herra lunastaa Jaakobin, kirkastaa itsensä Israelissa.
Make a song, O heavens, for the Lord has done it: give a loud cry, you deep parts of the earth: let your voices be loud in song, you mountains, and you woods with all your trees: for the Lord has taken up the cause of Jacob, and will let his glory be seen in Israel.
εὐφράνθητε οὐρανοὶ ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν ἰσραηλ σαλπίζατε θεμέλια τῆς γῆς βοήσατε ὄρη εὐφροσύνην οἱ βουνοὶ καὶ πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν αὐτοῖς ὅτι ἐλυτρόσατο ὁ θεὸς τὸν ἰακωβ καὶ ἰσραηλ δοξασθήσεται
- 24 Näin sanoo Herra, sinun lunastajasi, joka on valmistanut sinut hamasta äidin kohdusta: Minä olen Herra, joka teen kaiken, joka yksinäni jännitin taivaan, joka levitin maan - kuka oli minun kanssani? -
The Lord, who has taken up your cause, and who gave you life in your mother's body, says, I am the Lord who makes all things; stretching out the heavens by myself, and giving the earth its limits; who was with me?
οὕτως λέγει κύριος ὁ λυτροῦμένός σε καὶ ὁ πλάσσων σε ἐκ κοιλίας ἐγὼ κύριος ὁ συντελών πάντα ἐξέτεινα τὸν οὐρανὸν μόνος καὶ ἐστερέωσα τὴν γῆν τίς ἕτερος
- 25 joka teen tyhjäksi valhettelijain merkit, teen taikurit tyhmiksi, joka panen tietäjät peräytymään ja muutan heidän tietonsa typeryydeksi.
Who makes the signs of those who give word of the future come to nothing, so that those who have knowledge of secret arts go off their heads; turning the wise men back, and making their knowledge foolish:
διασκεδάσει σημεῖα ἐγγαστριμύθων καὶ μαντείας ἀπὸ καρδίας ἀποστρέφων φρονίμους εἰς τὰ ὀπίσω καὶ τὴν βουλὴν αὐτῶν μορεύων
- 26 Mutta palvelijani sanan minä toteutan ja saatan täyttymään sanansaattajaini neuvon. Minä olen se, joka Jerusalemille sanon: "Sinussa asuttakoon!" ja Juudan kaupungeille: "Teidät rakennettakoon!" Sen rauniot minä kohotan.
Who makes the word of his servants certain, and gives effect to the purposes of his representatives; who says of Jerusalem, Her people will come back to her; and of the towns of Judah, I will give orders for their building, and will make her waste places fertile again:
καὶ ἰσθμῶν ῥήματα παιδὸς αὐτοῦ καὶ τὴν βουλὴν τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ἀληθεύων ὁ λέγων ἱερουσαλημ κατοικηθήσῃ καὶ ταῖς πόλειςιν τῆς ἰουδαίας οἰκοδομηθήσεσθε καὶ τὰ ἔρημα αὐτῆς ἀνατελεῖ
- 27 Minä olen se, joka sanon syvyydelle: "Kuivu; minä kuivutan sinun virtasi!"
Who says to the deep, Be dry, and I will make your rivers dry:
ὁ λέγων τῆ ἀβύσσῳ ἐρημώθησῃ καὶ τοὺς ποταμούς σου ξηρανῶ

- 28 joka sanon Koorekselle: "Minun paimeneni!" Hän täyttää kaiken minun tahtoni, hän sanoo Jerusalemille: "Sinut rakennettakoon!" ja temppelille: "Sinut perustettakoon!"
Who says of Cyrus, He will take care of my sheep, and will do all my pleasure: who says of Jerusalem, I will give the word for your building; and of the Temple, Your bases will be put in place.
ὁ λέγων κύρω φρονεῖν καὶ πάντα τὰ θελήματά μου ποιήσει ὁ λέγων ιερουσαλημ οικοδομηθήσῃ καὶ τὸν οἶκον τὸν ἁγίων μου θεμελιώσω
- 1 Näin sanoo Herra voidellulleen Koorekselle, jonka oikeaan käteen minä olen tarttunut kukistaakseni kansat hänen edestään ja riisuakseni kuninkaitten kupeilta vyöt, että ovet hänen edessään avautuisivat eivätkä portit sulkeutuisi:
The Lord says to the man of his selection, to Cyrus, whom I have taken by the right hand, putting down nations before him, and taking away the arms of kings; making the doors open before him, so that the ways into the towns may not be shut;
οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς τῷ χριστῷ μου κύρω οὐ ἐκράτησα τῆς δεξιᾶς ἐπακοῦσαι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἔθνη καὶ ἰσχὴν βασιλείων διαρρήξω ἀνοίξω ἔμπροσθεν αὐτοῦ θύρας καὶ πόλεις οὐ συγκλεισθήσονται
- 2 Minä käyn sinun edelläsi ja tasoitan kukkulat, minä murran vaskiovet ja rikon rautasalvat.
I will go before you, and make the rough places level: the doors of brass will be broken, and the iron rods cut in two:
ἐγὼ ἔμπροσθέν σου πορεύσομαι καὶ ὄρη ὀμαλιῶ θύρας χαλκᾶς συντριψῶ καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συγκλάσω
- 3 Minä annan sinulle aarteet pimeän peitosta, kalleudet kätköistänsä, tietääksesi, että minä, Herra, olen se, joka sinut nimeltä kutsuin, minä, Israelin Jumala.
And I will give you the stores of the dark, and the wealth of secret places, so that you may be certain that I am the Lord, who gave you your name, even the God of Israel.
καὶ δώσω σοι θησαυροὺς σκοτεινοῦς ἀποκρύφους ἀοράτους ἀνοίξω σοι ἵνα γνῶς ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὁ καλῶν τὸ ὄνομά σου θεὸς ἰσραηλ
- 4 Palvelijani Jaakobin ja valittuni Israelin tähden minä kutsuin sinut nimeltä ja annoin sinulle kunnianimen, vaikka sinä et minua tuntenut.
Because of Jacob my servant, and Israel whom I have taken for myself, I have sent for you by name, giving you a name of honour, though you had no knowledge of me.
ἔνεκεν ἰακὼβ τοῦ παιδὸς μου καὶ ἰσραηλ τοῦ ἐκλεκτοῦ μου ἐγὼ καλέσω σε τῷ ὀνόματί σου καὶ προσδέξομαι σε σὺ δὲ οὐκ ἔγνων με
- 5 Minä olen Herra, eikä toista ole, paitsi minua ei ole yhtään jumalaa. Minä vyötän sinut, vaikka sinä et minua tunne,
I am the Lord, and there is no other; there is no God but me: I will make you ready for war, though you had no knowledge of me:
ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ θεός καὶ οὐκ ἔστιν ἕτι πλὴν ἐμοῦ θεός καὶ οὐκ ἦδεις με
- 6 jotta tiedettäisiin auringon noususta sen laskemille asti, että paitsi minua ei ole yhtäkään: minä olen Herra, eikä toista ole,
So that they may see from the east and from the west that there is no God but me: I am the Lord, and there is no other.
ἵνα γνῶσιν οἱ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου καὶ οἱ ἀπὸ δυσμῶν ὅτι οὐκ ἔστιν πλὴν ἐμοῦ ἐγὼ κύριος ὁ θεός καὶ οὐκ ἔστιν ἕτι
- 7 minä, joka teen valkeuden ja luon pimeyden, joka tuotan onnen ja luon onnettomuuden; minä, Herra, teen kaiken tämän.
I am the giver of light and the maker of the dark; causing blessing, and sending troubles; I am the Lord, who does all these things.
ἐγὼ ὁ κατασκευάσας φῶς καὶ ποιήσας σκότος ὁ ποιῶν εἰρήνην καὶ κτίζων κακὰ ἐγὼ κύριος ὁ θεός ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα
- 8 Tiukkukaa, te taivaat, ylhäältä, vuotakoot pilvet vanhurskautta. Avautukoon maa ja antakoon hedelmänänsä pelastuksen, versokoon se myös vanhurskautta. Minä, Herra, olen sen luonut.
Let righteousness come down, O heavens, from on high, and let the sky send it down like rain: let the earth be open to give the fruit of salvation, causing righteousness to come up with it; I the Lord have made it come about.
εὐφρανθήτω ὁ οὐρανὸς ἀνωθεν καὶ αἱ νεφέλαι ῥανάτωσαν δικαιοσύνην ἀνατειλάτω ἡ γῆ ἔλεος καὶ δικαιοσύνην ἀνατειλάτω ἅμα ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ κτίσας σε
- 9 Voi sitä, joka riitelee tekijänsä kanssa, saviastian saviastian joukossa - maasta tehtyjä kaikki! Sanooko savi valajallensa: "Mitä sinä kelpaat tekemään? Sinun työsi on kädettömän työtä!"
Cursed is he who has an argument with his Maker, the pot which has an argument with the Potter! Will the wet earth say to him who is working with it, What are you doing, that your work has nothing by which it may be gripped?
ποῖον βέλτιον κατεσκεύασα ὡς πηλὸν κεραμέως μὴ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριάσει τὴν γῆν ὅλην τὴν ἡμέραν μὴ ἐρεῖ ὁ πηλὸς τῷ κεραμεῖ τί ποιεῖς ὅτι οὐκ ἐργάζῃ οὐδὲ ἔχεις χεῖρας
- 10 Voi sitä, joka sanoo isälleen: "Mitä sinä kelpaat siittämään?" ja äidilleen: "Mitä sinä kelpaat synnyttämään?"
Cursed is he who says to a father, To what are you giving life? or to a woman, What are you in birth-pains with?
ὁ λέγων τῷ πατρί τί γεννήσεις καὶ τῇ μητρὶ τί ὠδινήσεις
- 11 Näin sanoo Herra, Israelin Pyhä, joka on hänet tehnyt: Kysykää tulevaisia minulta ja jättäkää minun haltuuni minun lapseni, minun kätteni teot.
The Lord, the Holy One of Israel, and his Maker, says, Will you put a question to me about the things which are to come, or will you give me orders about my sons, and the work of my hands?
ὅτι οὕτως λέγει κύριος ὁ θεός ὁ ἅγιος ἰσραηλ ὁ ποιήσας τὰ ἐπερχόμενα ἐρωτήσατέ με περὶ τῶν υἰῶν μου καὶ περὶ τῶν θυγατέρων μου καὶ περὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντείλασθέ μοι

- 12 Minä olen tehnyt maan ja luonut ihmisen maan päälle; minun käteni ovat levittäneet taivaan, minä olen kutsunut koolle kaikki sen joukot.
I have made the earth, forming man on it: by my hands the heavens have been stretched out, and all the stars put in their ordered places.
ἐγὼ ἐποίησα γῆν καὶ ἄνθρωπον ἐπ' αὐτῆς ἐγὼ τῆ χειρὶ μου ἐστερέωσα τὸν οὐρανὸν ἐγὼ πᾶσι τοῖς ἄστροις ἐνετείλαμην
- 13 Minä herätin hänet vanhurskautessa, ja minä tasoitin kaikki hänen tiensä. Hän rakentaa minun kaupunkini ja päästää vapaiksi minun pakkosiirtolaiseni ilman maksua ja ilman lahjusta, sanoo Herra Sebaot.
I have sent him out to overcome the nations, and I will make all his ways straight: I will give him the work of building my town, and he will let my prisoners go free, without price or reward, says the Lord of armies.
ἐγὼ ἤγειρα αὐτὸν μετὰ δικαιοσύνης βασιλέα καὶ πᾶσαι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ εὐθεῖαι οὗτος οἰκοδομήσει τὴν πόλιν μου καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου ἐπιστρέψει οὐ μετὰ λύτρων οὐδὲ μετὰ δώρων εἰ πέν κύριος σαβαωθ
- 14 Näin sanoo Herra: Egyptin työansio ja Etiopian kauppavoitto ja sebalaiset, suurikasvuiset miehet, tulevat sinun tykösi, tulevat sinun omiksesi. Sinun perässäsi he käyvät, kulkevat kahleissa, sinua kumartavat, sinua rukoilevat: "Ainoastaan sinun tykönäsi on Jumala, ei ole toista, ei yhtään muuta jumalaa".
The Lord says, The workmen of Egypt, and the traders of Ethiopia, and the tall Sabaeans, will come over the sea to you, and they will be yours; they will go after you; in chains they will come over: and they will go down on their faces before you, and will make prayer to you, saying, Truly, God is among you; and there is no other God.
οὗτος λέγει κύριος σαβαωθ ἔκοιπασεν αἴγυπτος καὶ ἐμπορία αἰθιοπῶν καὶ οἱ σεβων ἄνδρες ὕψηλοι ἐπὶ σὲ διαβήσονται καὶ σοὶ ἔσονται δοῦλοι καὶ ὀπίσω σου ἀκολουθήσουσιν δεδεμένοι χειροπέδαις καὶ προσκυνήσουσίν σοι καὶ ἐν σοὶ προσεύξονται ὅτι ἐν σοὶ ὁ θεὸς ἐστίν καὶ ἐροῦσιν οὐκ ἐστὶν θεὸς πλην σοῦ
- 15 Totisesti, sinä olet salattu Jumala, sinä Israelin Jumala, sinä Vapahtaja.
Truly, you have a secret God, the God of Israel is a Saviour!
σὺ γὰρ εἶ θεὸς καὶ οὐκ ἤδεμεν ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ σωτήρ
- 16 Häpeän ja pilkan he saavat kaikki, pilkan alaisina he kulkevat kaikki, nuo kuvien tekijät.
All those who have gone against him will be put to shame; the makers of images will be made low.
αἰσχυνθήσονται καὶ ἐντραπήσονται πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ καὶ πορεύσονται ἐν αἰσχύνῃ ἐγκαινίζεσθε πρὸς με νῆσοι
- 17 Mutta Israelin pelastaa Herra iankaikkisella pelastuksella, te ette joudu häpeään etkä pilkan alaisiksi, ette ikinä, hamaan iankaikkisuuteen saakka.
But the Lord will make Israel free with an eternal salvation: you will not be put to shame or made low for ever and ever.
ἰσραὴλ σφύζεται ὑπὸ κυρίου σωτηρίαν αἰώνιον οὐκ αἰσχυνθήσονται οὐδὲ μὴ ἐντραπῶσιν ἕως τοῦ αἵωνος
- 18 Sillä näin sanoo Herra, joka on luonut taivaan - hän on Jumala - joka on valmistanut maan ja tehnyt sen; hän on sen vahvistanut, ei hän sitä autioksi luonut, asuttavaksi hän sen valmisti: Minä olen Herra, eikä toista ole.
For this is the word of the Lord who made the heavens; he is God; the maker and designer of the earth; who made it not to be a waste, but as a living-place for man: I am the Lord, and there is no other.
οὗτος λέγει κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν οὗτος ὁ θεὸς ὁ καταδείξας τὴν γῆν καὶ ποιήσας αὐτὴν αὐτὸς διώρισεν αὐτὴν οὐκ εἰς κενὸν ἐποίησεν αὐτὴν ἀλλὰ κατοικεῖσθαι ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἐστὶν ἕτι
- 19 En ole minä puhunut salassa, en pimeässä maan paikassa; en ole sanonut Jaakobin jälkeläisille: etsikää minua tyhjyydestä. Minä Herra puhun vanhurskautta, ilmoitan, mikä oikein on.
I have not given my word in secret, in a place in the underworld; I did not say to the seed of Jacob, Go into a waste land to make request of me: I the Lord say what is true, my word is righteousness.
οὐκ ἐν κρυφῇ λελάληκα οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῷ οὐκ εἶπα τῷ σπέρματι ἰακωβ μάταιον ζητήσατε ἐγὼ εἰμι ἐγὼ εἰμι κύριος λαλῶν δικαιοσύνην καὶ ἀναγγέλλων ἀλήθειαν
- 20 Kokoontukaa ja tulkaa, lähestykää kaikki, te henkiinjääneet kansakunnista. Eivät ne mitään ymmärrä, jotka kantavat puukuviansa ja rukoilevat jumalaa, joka ei voi auttaa.
Come together, even come near, you nations who are still living: they have no knowledge who take up their image of wood, and make prayer to a god in whom is no salvation.
συνάχθητε καὶ ἦκετε βουλεύσασθε ἅμα οἱ σφωζόμενοι ἀπὸ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔγνωσαν οἱ αἰρόντες τὸ ξύλον γλύμμα αὐτῶν καὶ προσευχόμενοι ὡς πρὸς θεοῦς οἱ οὐ σφύζουσιν
- 21 Ilmoittakaa ja esiin tuokaa - neuvotelkoot keskenänsä - kuka on tämän julistanut hamasta muinaisuudesta, aikoja sitten ilmoittanut? Enkö minä, Herra! Paitsi minua ei ole yhtään jumalaa; ei ole vanhurskasta ja auttavaa jumalaa muuta kuin minä.
Give the word, put forward your cause, let us have a discussion together: who has given news of this in the past? who made it clear in early times? did not I, the Lord? and there is no God but me; a true God and a saviour; there is no other.
εἰ ἀναγγελοῦσιν ἐγγισάτωσαν ἵνα γνῶσιν ἅμα τίς ἀκουστὰ ἐποίησεν ταῦτα ἀπ' ἀρχῆς τότε ἀνηγγέλη ὑμῖν ἐγὼ ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἐστὶν ἄλλος πλην ἐμοῦ δίκαιος καὶ σωτήρ οὐκ ἐστὶν πᾶρες ἐμοῦ
- 22 Kääntykää minun tyköni ja antakaa pelastaa itsenne, te maan ääret kaikki, sillä minä olen Jumala, eikä toista ole.
Let your hearts be turned to me, so that you may have salvation, all the ends of the earth: for I am God, and there is no other.
ἐπιστρέφητε πρὸς με καὶ σωθήσεσθε οἱ ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἐστὶν ἄλλος

- 23 Minä olen vannonut itse kauttani, minun suustani on lähtenyt totuus, peruuttamaton sana: Minun edessäni pitää kaikkien polvien notkistuman, minulle jokaisen kielen valansa vannoman.
By myself have I taken an oath, a true word has gone from my mouth, and will not be changed, that to me every knee will be bent, and every tongue will give honour.
κατ' ἑμαυτοῦ ὀμνῶ ἢ μὴν ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματός μου δικαιοσύνη οἱ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ ἐξομολογήσεται πᾶσα γλῶσσα τῷ θεῷ
- 24 Ainoastaan Herrassa - niin pitää minusta sanottaman - on vanhurskaus ja voima. Hänen tykönsä tulevat häveten kaikki, jotka ovat palaneet vihasta häntä vastaan.
Only in the Lord will Jacob overcome and be strong; together all those who were angry with him will be put to shame and come to destruction.
λέγων δικαιοσύνη καὶ δόξα πρὸς αὐτὸν ἤξουσιν καὶ αἰσχυνθήσονται πάντες οἱ ἀφορίζοντες ἑαυτούς
- 25 Herrassa tulee vanhurskaaksi kaikki Israelin siemen, ja hän on heidän kerskauksensa.
In the Lord will all the seed of Israel get their rights, and they will give glory to him.
ἀπὸ κυρίου δικαιοθήσονται καὶ ἐν τῷ θεῷ ἐνδοξασθήσονται πᾶν τὸ σπέρμα τῶν υἱῶν ἰσραηλ
- 1 Beel vaipuu, Nebo taipuu; heidän kuvansa joutuvat elukkain ja juhtain selkään; mitä te kulkueessa kannoitte, se säilytetään kuormaksi uupuville.
Bel is bent down, Nebo is falling; their images are on the beasts and on the cattle: the things which you took about have become a weight to the tired beast.
ἔπεσε βηλ συνετριβὴ δαγῶν ἐγένετο τὰ γλυπτὰ αὐτῶν εἰς θηρία καὶ κτήνη αἴρετε αὐτὰ καταδεδεμένα ὡς φορτίον κοπιῶντι
- 2 He taipuvat, he vaipuvat molemmat; he eivät voi pelastaa kuormaa, ja itse he vaeltavat vankeuteen.
They are bent down, they are falling together: they were not able to keep their images safe, but they themselves have been taken prisoner.
καὶ πεινῶντι καὶ ἐκλελυμένῳ οὐκ ἰσχύοντι ἅμα οἱ οὐ δυνήσονται σωθῆναι ἀπὸ πολέμου αὐτοὶ δὲ αἰχμάλωτοι ἤχθησαν
- 3 Kuulkaa minua, te Jaakobin heimo, te kaikki Israelin heimon tähteet, te, joita on pitänyt kantaa äidinkohdusta asti, nostaa hamasta äidinhelmasta.
Give ear to me, O family of Jacob, and all the rest of the people of Israel, who have been supported by me from their birth, and have been my care from their earliest days:
ἀκούσατέ μου οἶκος τοῦ ἰακώβ καὶ πᾶν τὸ κατάλοιπον τοῦ ἰσραηλ οἱ αἰρόμενοι ἐκ κοιλίας καὶ παιδευόμενοι ἐκ παιδίου
- 4 Teidän vanhuuteenne asti minä olen sama, hamaan harmaantumiseenne saakka minä kannan; niin minä olen tehnyt, ja vastedeskin minä nostan, minä kannan ja pelastan.
Even when you are old I will be the same, and when you are grey-haired I will take care of you: I will still be responsible for what I made; yes, I will take you and keep you safe.
ἕως γήρους ἐγὼ εἰμι καὶ ἕως ἂν καταγῆράσητε ἐγὼ εἰμι ἐγὼ ἀνέχομαι ὑμῶν ἐγὼ ἐποίησα καὶ ἐγὼ ἀνήσω ἐγὼ ἀναλήψομαι καὶ σώσω ὑμᾶς
- 5 Keneenkä te vertaatte minut, keneenkä rinnalle minut asetatte, keneenkä kaltaiseksi te minut katsotte, että olisimme toistemme vertaiset?
Who in your eyes is my equal? or what comparison will you make with me?
τίني με ὀμοιώσατε ἴδετε τεχνάσασθε οἱ πλανώμενοι
- 6 He kaatavat kultaa kukkarosta ja punnitsevat hopeata vaa'alla; he palkkaavat kultasepän, ja hän tekee siitä jumalan, jonka eteen he lankeavat maahan ja jota he kumartavat.
As for those who take gold out of a bag, and put silver in the scales, they give payment to a gold-worker, to make it into a god; they go down on their faces and give it worship.
οἱ συμβαλλόμενοι χρυσίον ἐκ μαρσιπίου καὶ ἀργύριον ἐν ζυγῷ στήσουσιν ἐν σταθμῷ καὶ μισθωσάμενοι χρυσοχόον ἐποίησαν χειροποίητα καὶ κύψαντες προσκυνοῦσιν αὐτοῖς
- 7 He nostavat sen olallensa, kantavat ja asettavat sen paikoilleen, ja se seisoo eikä liikahta paikaltansa. Sitä huudetaan avuksi, mutta se ei vastaa, hädästä se ei pelasta.
They put him on their backs, and take him up, and put him in his fixed place, from which he may not be moved; if a man gives a cry for help to him, he is unable to give an answer, or get him out of his trouble.
αἴρουσιν αὐτὸ ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ πορεύονται ἐὰν δὲ θῶσιν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ μένει οὐ μὴ κινήθῃ καὶ ὅς ἂν βοήσῃ πρὸς αὐτόν οὐ μὴ εἰσακούσῃ ἀπὸ κακῶν οὐ μὴ σώσῃ αὐτόν
- 8 Muistakaa tämä ja olkaa vahvat. Menkää itseenne, te luopiot.
Keep this in mind and be shamed; let it come back to your memory, you sinners.
μνήσθητε ταῦτα καὶ στενάξατε μετανοήσατε οἱ πεπλανημένοι ἐπιστρέψατε τῇ καρδίᾳ
- 9 Muistakaa entisiä ikiajoista asti, sillä minä olen Jumala, eikä toista ole; minä olen Jumala, eikä ole minun vertaistani.
Let the things which are past come to your memory: for I am God, and there is no other; I am God, and there is no one like me;
καὶ μνήσθητε τὰ πρότερα ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ θεός καὶ οὐκ ἔστιν ἕτι πλὴν ἐμοῦ
- 10 Minä ilmoitan alusta asti, mitä tuleva on, ammoisia aikoja ennen, mitä ei vielä ole tapahtunut; minä sanon: minun neuvoni pysyy, kaiken, mitä tahdon, minä teen.
Making clear from the first what is to come, and from past times the things which have not so far come about; saying, My purpose is fixed, and I will do all my pleasure;
ἀναγγέλλων πρότερον τὰ ἔσχατα πρὶν αὐτὰ γενέσθαι καὶ ἅμα συνετελέσθη καὶ εἶπα πᾶσά μου ἢ βουλή στήσεται καὶ πάντα ὅσα βεβούλευμαι ποιῆσω

- 11 Minä olen kutsunut kotkan päivänkoitosta, kaukaisesta maasta neuvopäätökseni miehen. Minkä olen puhunut, sen minä myös toteutan; mitä olen aivoitellut, sen minä myös teen.
Sending for a bird of strong flight from the east, the man of my purpose from a far country; I have said it, and I will give effect to it; the thing designed by me will certainly be done.
καλῶν ἀπ' ἀνατολῶν πετεινὸν καὶ ἀπὸ γῆς πόρρωθεν περὶ ὧν βεβοῦλευμαι ἐλάλησα καὶ ἤγαγον ἔκτισα καὶ ἐποίησα ἤγαγον αὐτὸν καὶ εὐδόωσα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
- 12 Kuulkaa minua, te kovasydämiset, jotka olette kaukana vanhurskaudesta.
Give ear to me, you feeble-hearted, who have no faith in my righteousness:
ἀκούσατέ μου οἱ ἀπολωλεκότες τὴν καρδίαν οἱ μακρὰν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης
- 13 Minä olen antanut vanhurskauteni lähestyä, se ei ole kaukana; ei viivy pelastus, jonka minä tuon. Minä annan Siionissa pelastuksen, annan kirkkauteni Israelille.
My righteousness is near, it is not far off; salvation will come quickly; and I will make Zion free, and give Israel my glory.
ἤγγισα τὴν δικαιοσύνην μου καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν παρ' ἐμοῦ οὐ βραδυνῶ δέδωκα ἐν σιων σωτηρίαν τῷ Ἰσραὴλ εἰς δόξασμα
- 1 Astu alas ja istu tomuun, sinä neitsyt, tytär Baabel, istu maahan, valtaistuinta vailla, sinä Kaldean tytär; sillä ei sinua enää kutsuta hempeäksi ja hekumalliseksi.
Come and take your seat in the dust, O virgin daughter of Babylon; come down from your seat of power, and take your place on the earth, O daughter of the Chaldaeans: for you will never again seem soft and delicate.
κατάβηθι κάθισον ἐπὶ τὴν γῆν παρθένος θυγάτηρ βαβυλῶνος εἰσελθε εἰς τὸ σκότος θυγάτηρ χαλδαίων ὅτι οὐκέτι προστεθήσῃ κληθῆναι ἀπαλὴ καὶ τρυφερά
- 2 Tartu käsikiviin ja jauha jauhoja, riisu huntusi, nosta helmukseksi, paljasta sääresi, kahlaa jokien poikki.
Take the crushing-stones and get the meal crushed: take off your veil, put away your robe, let your legs be uncovered, go through the rivers.
λαβὲ μύλον ἄλεσον ἄλευρον ἀποκάλυψαι τὸ κατακάλυμμά σου ἀνακάλυψαι τὰς πολιὰς ἀνάστυραι τὰς κνήμας διάβηθι ποταμούς
- 3 Häpysi paljastuu, häpeäsi näkyy; minä kosten enkä ainoatakaan armahda.
The shame of your unclothed condition will be seen by all: I will give punishment without mercy,
ἀνακαλυφθήσεται ἡ αἰσχρὴ σου φανήσονται οἱ ὀνειδισμοὶ σου τὸ δίκαιον ἐκ σοῦ λήψομαι οὐκέτι μὴ παραδῶ ἀνθρώποις
- 4 Meidän lunastajamme nimi on Herra Sebaot, Israelin Pyhä.
Says the Lord who takes up our cause; the Lord of armies is his name, the Holy One of Israel.
εἶπεν ὁ ῥυσάμενός σε κύριος σαβαωθ ὄνομα αὐτῷ ἅγιος Ἰσραὴλ
- 5 Istu äänetönnä ja väisty pimeään, sinä Kaldean tytär; sillä ei sinua enää kutsuta valtakuntien valtiattareksi.
Be seated in the dark without a word, O daughter of the Chaldaeans: for you will no longer be named, The Queen of Kingdoms.
κάθισον κατανευγμένη εἰσελθε εἰς τὸ σκότος θυγάτηρ χαλδαίων οὐκέτι μὴ κληθῆς ἰσχυρὸς βασιλείας
- 6 Minä vihastuin kansaani, annoin häväistä perintöni, minä annoin heidät sinun käsiisi; et osoittanut sinä heille sääliä, vanhuksellekin sinä teit ikeesi ylen raskaaksi.
I was angry with my people, I put shame on my heritage, and gave them into your hands: you had no mercy on them; you put a cruel yoke on those who were old;
παρωξύνθη ἐπὶ τῷ λαῷ μου ἐμίνας τὴν κληρονομίαν μου ἐγὼ ἔδωκα εἰς τὴν χεῖρά σου σὺ δὲ οὐκ ἔδωκας αὐτοῖς ἔλεος τοῦ πρεσβυτέρου ἐβάρυνας τὸν ζυγὸν σφόδρα
- 7 Ja sinä sanoit: "Iäti minä olen valtiatar", niin ettet näitä mieleesi pannut, et loppua ajatellut.
And you said, I will be a queen for ever: you did not give attention to these things, and did not keep in mind what would come after.
καὶ εἶπας εἰς τὸν αἰῶνα ἔσομαι ἄρχουσα οὐκ ἐνόησας ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ σου οὐδὲ ἐμνήσθης τὰ ἔσχατα
- 8 Mutta nyt kuule tämä, sinä hekumassa-eläjä, joka istut turvallisena, joka sanot sydämässäsi: "Minä, eikä ketään muuta! Minä en ole leskenä istuva enkä lapsettomuudesta tietävä."
So now take note of this, you who are given up to pleasure, living without fear of evil, saying in your heart, I am, and there is no one like me; I will never be a widow, or have my children taken from me.
νῦν δὲ ἀκουσον ταῦτα ἡ τρυφερά ἡ καθημένη πεποιθυῖα ἡ λέγουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα οὐ καθιῶ γῆρα οὐδὲ γνῶσομαι ὀρφανείαν
- 9 Mutta nämä molemmat tulevat sinun osaksesi äkisti, yhtenä päivänä: lapsettomuus ja leskeys; ne kohtaavat sinua täydeltänsä, huolimatta velhouksiesi paljoudesta, loitsujesi suuresta voimasta.
But these two things will come on you suddenly in one day, the loss of children and of husband: in full measure they will come on you, for all your secret arts, and all your wonders.
νῦν δὲ ἦξει ἐξαίφνης ἐπὶ σὲ τὰ δύο ταῦτα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ χρεία καὶ ἀτεκνία ἦξει ἐξαίφνης ἐπὶ σὲ ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐν τῇ ἰσχύι τῶν ἐπασιδῶν σου σφόδρα
- 10 Sinä luotit pahuuteesi, sinä sanoit: "Ei kukaan minua näe". Sinun viisautesi ja tietosi, ne sinut eksyttivät, ja niin sinä sanoit sydämässäsi: "Minä, eikä ketään muuta!"
For you had faith in your evil-doing; you said, No one sees me; by your wisdom and knowledge you have been turned out of the way: and you have said in your heart, I am, and there is no other.
τῇ ἐλπίδι τῆς πονηρίας σου σὺ γὰρ εἶπας ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα γινώθῃ ὅτι ἡ σύνεσις τούτων καὶ ἡ πορνεία σου ἔσται σοι αἰσχρὴ καὶ εἶπας τῇ καρδίᾳ σου ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν ἑτέρα

- 11 Sentähden kohtaa sinua onnettomuus, jota et osaa manata pois; sinut yllättää tuho, josta et lunnailla pääse, äkkiä kohtaa sinua perikato, aavistamattasi.
Because of this evil will come on you, which may not be turned away for any price: and trouble will overtake you, from which no money will give salvation: destruction will come on you suddenly, without your knowledge.
καὶ ἤξει ἐπὶ σὲ ἀπόλεια καὶ οὐ μὴ γνῶς βόθυνος καὶ ἐμπεσῆ εἰς αὐτόν καὶ ἤξει ἐπὶ σὲ ταλαιπωρία καὶ οὐ μὴ δυνήσῃ καθαρὰ γενέσθαι καὶ ἤξει ἐπὶ σὲ ἐξαπίνης ἀπόλεια καὶ οὐ μὴ γνῶς
- 12 Astu esiin loitsuinesi ja paljohne velhouksinesi, joilla olet vaivannut itseäsi nuoruudestasi asti: ehkä hyvinkin saat avun, ehkä herätät pelkoa.
Go on now with your secret arts, and all your wonder-working, to which you have given yourself up from your earliest days; it may be that they will be of profit to you, or by them you may put fear into your attackers.
στῆθι νῦν ἐν ταῖς ἐπισοδαῖς σου καὶ τῇ πολλῇ φαρμακείᾳ σου ἃ ἐμάνθανες ἐκ νεότητός σου εἰ δυνήσῃ ὠφεληθῆναι
- 13 Sinä olet väsyttänyt itsesi paljolla neuvottelullasi. Astukoot esiin ja auttakoot sinua taivaan mittaajat, tähtien tähystäjät, jotka kuu kuulta ilmoittavat, mitä sinulle tapahtuva on.
But your mind is troubled by the number of your guides: let them now come forward for your salvation: the measurers of the heavens, the watchers of the stars, and those who are able to say from month to month what things are coming on you.
κεκοπίακας ἐν ταῖς βουλαῖς σου στήτωσαν καὶ σωσάτωσάν σε οἱ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ οἱ ὀρώντες τοὺς ἀστέρας ἀναγγελάτωσάν σοι τί μέλλει ἐπὶ σὲ ἔργεσθαι
- 14 Katso, he ovat kuin kuivat korret: tuli polttaa heidät; he eivät pelasta henkeään liekin vallasta. Se ei ole hiillos heidän lämmitelläkseen eikä valkea, jonka ääressä istutaan.
Truly, they have become like dry stems, they have been burned in the fire; they are not able to keep themselves safe from the power of the flame: it is not a coal for warming them, or a fire by which a man may be seated.
ἰδοὺ πάντες ὡς φρύγανα ἐπὶ πυρὶ κατακαήσονται καὶ οὐ μὴ ἐξέλονται τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐκ φλογός ὅτι ἔχεις ἄνθρακας πυρός κάθισαι ἐπ' αὐτούς
- 15 Tämän saat sinä niistä, joista olet vaivaa nähnyt: ne, joiden kanssa olet kauppaa käynyt hamasta nuoruudestasi asti, harhailevat kukin haarallensa, ei kukaan sinua pelasta.
Small profit have you had from those who, from your earliest days, got great profit out of you; they have gone in flight, every one straight before him, and you have no saviour.
οὗτοι ἔσονταί σοι βοήθεια ἐκοπίας ἐν τῇ μεταβολῇ σου ἐκ νεότητος ἀνθρώπου καθ' ἑαυτὸν ἐπλανήθη σοὶ δὲ οὐκ ἔσται σωτηρία
- 1 Kuulkaa tämä, Jaakobin heimo, te, joita kutsutaan Israelin nimellä ja jotka olette läheneet Juudan lähteestä, jotka vannotte Herran nimeen ja tunnustatte Israelin Jumalan, mutta ette totuudessa etkä vanhurskaudessa -
Give ear to this, O family of Jacob, you who are named by the name of Israel, and have come out of the body of Judah; who take oaths by the name of the Lord, and make use of the name of the God of Israel, but not truly and not in good faith.
ἀκούσατε ταῦτα οἶκος ἰακωβ οἱ κεκλημένοι τῷ ὀνόματι ἰσραηλ καὶ οἱ ἐξ ἰουδα ἐξελθόντες οἱ ὀμνύοντες τῷ ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἰσραηλ μιμησκόμενοι οὐ μετὰ ἀληθείας οὐδὲ μετὰ δικαιοσύνης
- 2 sillä heitä kutsutaan pyhän kaupungin mukaan ja he pitävät tukenansa Israelin Jumalaa, jonka nimi on Herra Sebaot:
For they say that they are of the holy town, and put their faith in the God of Israel: the Lord of armies is his name.
καὶ ἀντεχόμενοι τῷ ὀνόματι τῆς πόλεως τῆς ἁγίας καὶ ἐπὶ τῷ θεῷ τοῦ ἰσραηλ ἀντιστηριζόμενοι κύριος σαβαωθ ὄνομα αὐτῷ
- 3 Entiset minä olen aikoja ennen ilmoittanut, minun suustani ne ovat läheneet, ja minä olen ne kuuluttanut. Äkkiä minä panin ne täytäntöön, ja ne tapahtuivat.
I gave word in the past of the things which came about; they came from my mouth, and I made them clear: suddenly I did them, and they came about.
τὰ πρότερα ἔτι ἀνήγγειλα καὶ ἐκ τοῦ στόματός μου ἐξῆλθεν καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο ἐξ ἁπλῆς ἐποίησα καὶ ἐπῆλθεν
- 4 Koska minä tiesin, että sinä olet paatunut, että sinun niskajänteesi on rautaa ja otsasi vaskea,
Because I saw that your heart was hard, and that your neck was an iron cord, and your brow brass;
γινώσκω ἐγὼ ὅτι σκληρὸς εἶ καὶ νεῦρον σιδηροῦν ὁ τράχηλός σου καὶ τὸ μέτωπόν σου χαλκοῦν
- 5 niin minä ilmoitin ne sinulle aikoja ennen, kuulutin ne sinulle, ennenkuin ne tapahtuivat, ettet sanoisi: "Epäjumalankuvani on ne tehnyt, veistetty kuvani ja valettu kuvani on niin säättänyt".
For this reason I made it clear to you in the past, before it came I gave you word of it: for fear that you might say, My god did these things, and my pictured and metal images made them come about.
καὶ ἀνήγγειλά σοι πάλαι πρὶν ἐλθεῖν ἐπὶ σὲ ἀκουστὸν σοὶ ἐποίησα μὴ εἶπης ὅτι τὰ εἰδωλά μου ἐποίησαν καὶ μὴ εἶπης ὅτι τὰ γλυπτὰ καὶ τὰ χωνευτὰ ἐνετείλατό μοι
- 6 Sinä olet ne kuullut, katso nyt kaikkea: etkäkö sitä tunnusta? Tästä lähtien minä kuulutan sinulle uusia, salatuuta, joita et ole tietänyt.
All this has come to your ears and you have seen it; will you not give witness to it? I am now making clear new things, even secret things, of which you had no knowledge.
ἤκουσατε πάντα καὶ ἡμεῖς οὐκ ἔγνωτε ἀλλὰ καὶ ἀκουστά σοὶ ἐποίησα τὰ καινὰ ἀπὸ τοῦ νῦν ἃ μέλλει γίνεσθαι καὶ οὐκ εἶπας
- 7 Ne ovat luodut nyt, eikä aikoja sitten, ennen tätä päivää et ole niistä kuullut, ettet saattaisi sanoa: "Katso, jo minä ne tiesin!"
They have only now been effected, and not in the past: and before this day they had not come to your ears; for fear that you might say, I had knowledge of them.
νῦν γίνεται καὶ οὐ πάλαι καὶ οὐ προτέραις ἡμέραις ἤκουσας αὐτὰ μὴ εἶπης ὅτι ναὶ γινώσκω αὐτὰ

- 8 Et ole sinä niistä kuullut etkä tietänyt, ei ole sinun korvasi niille aikaisemmin auennut; sillä minä tiesin, että sinä olet aivan uskon ja luopioksi kutsuttu hamasta äidin kohdusta.
Truly you had no word of them, no knowledge of them; no news of them in the past had come to your ears; because I saw how false was your behaviour, and that your heart was turned against me from your earliest days.
οὔτε ἔγνων οὔτε ἠπίστω οὔτε ἀπ' ἀρχῆς ἠνοιξά σου τὰ ὅσα ἔγνων γὰρ ὅτι ἀθετῶν ἀθετήσεις καὶ ἄνομος ἔτι ἐκ κοιλίας κληθήσῃ
- 9 Oman nimeni tähden minä olen pitkämielinen, ylistykseni tähden minä hillitsen vihani, etten sinua tuhoaisi.
Because of my name I will put away my wrath, and for my praise I will keep myself from cutting you off.
ἕνεκεν τοῦ ἔμοῦ ὀνόματος δεῖξω σοὶ τὸν θυμὸν μου καὶ τὰ ἐνδοξά μου ἐπάξω ἐπὶ σοὶ ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσω σε
- 10 Katso, minä olen sinua sulattanut, hopeata saamatta, minä olen sinua koetellut kärsimyksen pätsissä.
See, I have been testing you for myself like silver; I have put you through the fire of trouble.
ἰδοὺ πέπρακά σε οὐχ ἕνεκεν ἀργυρίου ἐξειλάμην δέ σε ἐκ καμίνου πτωχείας
- 11 Itseni, itseni tähden minä sen teen; sillä kuinka onkaan minun nimeäni häväisty! Kunniaani en minä toiselle anna.
For myself, even because of my name, I will do it; for I will not let my name be shamed; and my glory I will not give to another.
ἕνεκεν ἔμοῦ ποιήσω σοὶ ὅτι τὸ ἐμὸν ὄνομα βεβηλοῦται καὶ τὴν δόξαν μου ἐτέρῳ οὐ δώσω
- 12 Kuule minua, Jaakob, ja sinä, Israel, jonka minä olen kutsunut: Minä olen aina sama, minä olen ensimmäinen, minä olen myös viimeinen.
Give ear to me, Jacob, and Israel, my loved one; I am he, I am the first and I am the last.
ἀκούε μου ἰακωβ καὶ ἰσραηλ ὃν ἐγὼ καλῶ ἐγὼ εἰμι πρῶτος καὶ ἐγὼ εἰμι εἰς τὸν αἰῶνα
- 13 Minun käteni on perustanut maan, minun oikea käteni on levittänyt taivaan; minä kutsun ne, ja siinä ne ovat.
Yes, by my hand was the earth placed on its base, and by my right hand the heavens were stretched out; at my word they take up their places.
καὶ ἡ χεὶρ μου ἐθεμελίωσεν τὴν γῆν καὶ ἡ δεξιὰ μου ἐστερέωσεν τὸν οὐρανὸν καλέσω αὐτοὺς καὶ στήσονται ἅμα
- 14 Kokoontukaa kaikki ja kuulkaa - kuka niistä muista on ilmoittanut tämän: että hän, jota Herra rakastaa, tekee hänen tahtonsa Baabelia vastaan, on hänen käsivartenaan kaldealaisia vastaan.
Come together, all of you, and give ear; who among you has given news of these things? the Lord's loved one will do his pleasure with Babylon, and with the seed of the Chaldaeans.
καὶ συναχθήσονται πάντες καὶ ἀκούσονται τίς αὐτοῖς ἀνήγγειλεν ταῦτα ἀγαπῶν σε ἐποίησα τὸ θέλημά σου ἐπὶ βαβυλῶνα τοῦ ἄραι σπέρμα χαλδαίων
- 15 Minä, minä olen puhunut, minä olen hänet kutsunut, olen hänet tuonut, ja hän on menestynyt teillensä.
I, even I, have given the word; I have sent for him: I have made him come, and have given effect to his undertakings.
ἐγὼ ἐλάλησα ἐγὼ ἐκάλεσα ἠγαγον αὐτὸν καὶ εὐδόωσα τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
- 16 Lähestykää minua, kuulkaa tämä: Alkujaankaan minä en ole puhunut salassa; kun nämä tapahtuivat, olin minä jo siellä. Ja nyt Herra, Herra on lähettänyt minut ynnä oman Henkensä.
Come near to me, and give ear to this; from the start I did not keep it secret; from the time of its coming into existence I was there: and now the Lord God has sent me, and given me his spirit.
προσαγγάγετε πρὸς με καὶ ἀκούσατε ταῦτα οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἐν κρυφῇ ἐλάλησα οὐδὲ ἐν τόπῳ γῆς σκοτεινῶν ἠνίκα ἐγένετο ἐκεῖ ἤμην καὶ νῦν κύριος ἀπέσταλκέν με καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ
- 17 Näin sanoo Herra, sinun lunastajasi, Israelin Pyhä: Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka opetan sinulle, mikä hyödyllistä on, johdatan sinua sitä tietä, jota sinun tulee käydä.
The Lord who takes up your cause, the Holy One of Israel, says, I am the Lord your God, who is teaching you for your profit, guiding you by the way in which you are to go.
οὕτως λέγει κύριος ὁ ῥυσάμενός σε ὁ ἅγιος ἰσραηλ ἐγὼ εἰμι ὁ θεός σου δέδειχά σοι τοῦ εὐρεῖν σε τὴν ὁδὸν ἐν ἣ πορεύῃ ἐν αὐτῇ
- 18 Jospa ottaisit minun käskyistäni vaarin, niin olisi sinun rauhasi niinkuin virta ja sinun vanhurskautesi niinkuin meren aallot;
If only you had given ear to my orders, then your peace would have been like a river, and your righteousness as the waves of the sea:
καὶ εἰ ἠκουσας τῶν ἐντολῶν μου ἐγένετο ἂν ὡσεὶ ποταμὸς ἡ εἰρήνη σου καὶ ἡ δικαιοσύνη σου ὡς κύμα θαλάσσης
- 19 sinun lastesi paljous olisi niinkuin hiekka, sinun kohtusi hedelmä niinkuin hiekkajyväset, sen nimi ei häviäisi, ei katoaisi minun kasvojeni edestä.
Your seed would have been like the sand, and your offspring like the dust: your name would not be cut off or come to an end before me.
καὶ ἐγένετο ἂν ὡς ἡ ἄμμος τὸ σπέρμα σου καὶ τὰ ἔκγονα τῆς κοιλίας σου ὡς ὁ χοῦς τῆς γῆς οὐδὲ νῦν οὐ μὴ ἐξολοθρευθῆς οὐδὲ ἀπολείται τὸ ὄνομά σου ἐνώπιόν μου
- 20 Lähtekää Baabelista, paetkaa Kaldeasta; riemuhuudoin ilmoittakaa, kuuluttakaa tämä, viekää tieto siitä maan ääriin asti, sanokaa: "Herra on lunastanut palvelijansa Jaakobin".
Go out of Babylon, go in flight from the Chaldaeans; with the sound of song make it clear, give the news, let the word go out even to the end of the earth: say, The Lord has taken up the cause of his servant Jacob.
ἔξελθε ἐκ βαβυλῶνος φεύγων ἀπὸ τῶν χαλδαίων φωνῆν εὐφροσύνης ἀναγγεῖλατε καὶ ἀκουστὸν γενέσθω τοῦτο ἀπαγγεῖλατε ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς λέγετε ἔρρῡσατο κύριος τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἰακωβ

- 21 Eivät he janoa kärsineet, kun hän heitä kuljetti erämaitten halki; hän vuodatti heille vettä kalliosta, hän halkaisi kallion, ja vettä virtasi.
They had no need of water when he was guiding them through the waste lands: he made water come out of the rock for them: the rock was parted and the waters came flowing out.
καὶ ἐὰν διψήσωσιν δι' ἐρήμου ἄξει αὐτοὺς ὕδωρ ἐκ πέτρας ἐξάξει αὐτοῖς σχισθήσεται πέτρα καὶ ρυήσεται ὕδωρ καὶ πίεται ὁ λαὸς μου
- 22 Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo Herra.
There is no peace, says the Lord, for the evil-doers.
οὐκ ἔστιν χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν λέγει κύριος
- 1 Kuulkaa minua, te merensaaret, ja tarkatkaa, kaukaiset kansat. Herra on minut kutsunut hamasta äidinkohdusta saakka, hamasta äitini helmasta minun nimeni maininnut.
Give ear, O sea-lands, to me; and take note, you peoples from far: I have been marked out by the Lord from the first; when I was still in my mother's body, he had my name in mind:
ἀκούσατέ μου νῆσοι καὶ προσέχετε ἔθνη διὰ χρόνον πολλοῦ στήσεται λέγει κύριος ἐκ κοιλίας μητρός μου ἐκάλεσεν τὸ ὄνομά μου
- 2 Hän teki minun suuni terävän miekan kaltaiseksi, kätki minut kätensä varjoon; hän teki minut hiotuksi nuoleksi, talletti minut viineensä.
And he has made my mouth like a sharp sword, in the shade of his hand he has kept me; and he has made me like a polished arrow, keeping me in his secret place;
καὶ ἔθηκεν τὸ στόμα μου ὡσεὶ μάχαιραν ὄξειαν καὶ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἔκρυπεν με ἔθηκεν με ὡς βέλος ἐκλεκτὸν καὶ ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ ἐσκέπασεν με
- 3 Ja hän sanoi minulle: "Sinä olet minun palvelijani, sinä Israel, jossa minä osoitan kirkkauteni".
And he said to me, You are my servant, Israel, in whom my glory will be seen;
καὶ εἶπέν μοι δοῦλός μου εἰ σύ ἰσραηλ καὶ ἐν σοὶ δοξασθήσομαι
- 4 Mutta minä sanoin: "Hukkaan minä olen itseäni vaivannut, kuluttanut voimani turhaan ja tyhjään; kuitenkin on minun oikeuteni Herran huomassa, minun palkkani on Jumalan tykönä".
And I said, I have undergone weariness for nothing, I have given my strength for no purpose or profit: but still the Lord will take up my cause, and my God will give me my reward.
καὶ ἐγὼ εἶπα κενῶς ἐκοπίασα καὶ εἰς μάταιον καὶ εἰς οὐδὲν ἔδωκα τὴν ἰσχύμ μου διὰ τοῦτο ἡ κρίσις μου παρὰ κυρίου καὶ ὁ πόνος μου ἐναντίον τοῦ θεοῦ μου
- 5 Ja nyt sanoo Herra, joka on minut palvelijakseen valmistanut hamasta äitini kohdusta, palauttamaan Jaakobin hänen tykönsä, niin että Israel koottaisiin hänen omaksensa - ja minä olen kallis Herran silmissä, minun Jumalani on tullut minun voimakseni -
And now, says the Lord, who made me his servant when I was still in my mother's body, so that I might make Jacob come back to him, and so that Israel might come together to him: and I was honoured in the eyes of the Lord, and my God became my strength.
καὶ νῦν οὕτως λέγει κύριος ὁ πλάσας με ἐκ κοιλίας δοῦλον ἐαυτῷ τοῦ συναγαγεῖν τὸν ἰακωβ καὶ ἰσραηλ πρὸς αὐτὸν συναθροῖσθαι καὶ δοξασθήσθαι ἐναντίον κυρίου καὶ ὁ θεὸς μου ἔσται μου ἰσχυρὸς
- 6 hän sanoo: Liian vähäistä on sinulle, joka olet minun palvelijani, kohottaa ennalleen Jaakobin sukukunnat ja tuoda takaisin Israelin säilyneet: minä panen sinut pakanain valkeudeksi, että minulta tulisi pelastus maan ääriin asti.
It is not enough for one who is my servant to put the tribes of Jacob again in their place, and to get back those of Israel who have been sent away: my purpose is to give you as a light to the nations, so that you may be my salvation to the end of the earth.
καὶ εἶπέν μοι μέγα σοὶ ἔστιν τοῦ κληθῆναι σε παῖδά μου τοῦ στήσαι τὰς φυλὰς ἰακωβ καὶ τὴν διασπορὰν τοῦ ἰσραηλ ἐπιστρέψαι ἰδοὺ τέθεικά σε εἰς διαθήκην γένους εἰς φῶς ἐθνῶν τοῦ εἶναι σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς
- 7 Näin sanoo Herra, Israelin lunastaja, hänen Pyhänsä, syvästi halveksitulle, kansan inhoamalle, valtiaitten orjalle: Kuninkaat näkevät sen ja nousevat seisomaan, ruhtinaat näkevät ja kumartuvat maahan Herran tähden, joka on uskollinen, Israelin Pyhän tähden, joka on sinut valinnut.
The Lord who takes up Israel's cause, even his Holy One, says to him whom men make sport of, who is hated by the nations, a servant of rulers: Kings will see and get up from their places, and chiefs will give worship: because of the Lord who keeps faith; even the Holy One of Israel who has taken you for himself.
οὕτως λέγει κύριος ὁ ῥυσάμενός σε ὁ θεὸς ἰσραηλ ἀγιάσατε τὸν φαυλίζοντα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τὸν βδελυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐθνῶν τῶν δούλων τῶν ἀρχόντων βασιλεῖς ὄψονται αὐτὸν καὶ ἀναστήσονται ἄρχοντες καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕνεκεν κυρίου ὅτι πιστός ἐστιν ὁ ἅγιος ἰσραηλ καὶ ἐξελεξάμην σε
- 8 Näin sanoo Herra: Otollisella ajalla minä olen sinua kuullut ja pelastuksen päivänä sinua auttanut; minä olen valmistanut sinut ja pannut sinut kansoille liitoksi, kohottamaan ennalleen maan, jakamaan hävitetyt perintöosat,
This is the word of the Lord: I have given ear to you at a good time, and I have been your helper in a day of salvation: and I will keep you safe, and will make you a glory for the people, putting the land in order, and giving them the heritages which now are waste;
οὕτως λέγει κύριος καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι καὶ ἔδωκά σε εἰς διαθήκην ἐθνῶν τοῦ καταστήσαι τὴν γῆν καὶ κληρονομήσαι κληρονομίαν ἐρήμου
- 9 sanomaan vangituille: "Käykää ulos!" ja pimeässä oleville: "Tulkaa esiin!" Teiden varsilta he löytävät laitumen, kaikki kalliokukkulat ovat heillä laidunpaikkoina.
Saying to those who are in chains, Go free; to those who are in the dark, Come out into the light. They will get food by the way wherever they go, and have grass-lands on all the dry mountain-tops.
λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς ἐξέλθατε καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει ἀνακαλυφθῆναι καὶ ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν βοσκηθήσονται καὶ ἐν πάσαις ταῖς τριβίαις ἡ νομὴ αὐτῶν

- 10 Ei heidän tule nälkä eikä jano, ei hietikon helle eikä aurinko satu heihin, sillä heidän armahtajansa johdattaa heitä ja vie heidät vesilähteille.
They will not be in need of food or drink, or be troubled by the heat or the sun: for he who has mercy on them will be their guide, taking them by the springs of water.
οὐ πεινάσουσιν οὐδὲ διψήσουσιν οὐδὲ πατάξει αὐτοὺς καύσων οὐδὲ ὁ ἥλιος ἀλλὰ ὁ ἐλεῶν αὐτοὺς παρακαλέσει καὶ διὰ πηγῶν ὑδάτων ἄξει αὐτοὺς
- 11 Minä teen kaikki vuoreni teiksi, ja minun valtatieni kulkevat korkealla.
And I will make all my mountains a way, and my highways will be lifted up.
καὶ θήσω πᾶν ὄρος εἰς ὁδὸν καὶ πᾶσαν τρίβον εἰς βόσκημα αὐτοῖς
- 12 Katso heitä, he tulevat kaukaa! Katso, nuo pohjoisesta, nuo lännestä, nuo Siinimin maalta!
See, these are coming from far; and these from the north and the west; and these from the land of Sinim.
ἰδοὺ οὗτοι πόρρωθεν ἔρχονται οὗτοι ἀπὸ βορρᾶ καὶ οὗτοι ἀπὸ θαλάσσης ἄλλοι δὲ ἐκ γῆς περσῶν
- 13 Riemuitkaa, te taivaat, iloitse, sinä maa, puhjetkaa riemuun, te vuoret, sillä Herra lohduttaa kansaansa ja armahtaa kurjiansa.
Let your voice be loud in song, O heavens; and be glad, O earth; make sounds of joy, O mountains, for the Lord has given comfort to his people, and will have mercy on his crushed ones.
εὐφραίνεσθε οὐρανοὶ καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ ῥηξάτωσαν τὰ ὄρη εὐφροσύνην καὶ οἱ βουνοὶ δικαιοσύνην ὅτι ἠλέησεν ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς ταπεινοὺς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παρεκάλεσεν
- 14 Mutta Siion sanoo: "Herra on minut hyljännyt, Herra on minut unhottanut".
But Zion said, The Lord has given me up, I have gone from his memory.
εἶπεν δὲ σιων ἐγκατέλιπέν με κύριος καὶ ὁ κύριος ἐπελάθετό μου
- 15 Unhottaako vaimo rintalapsensa, niin ettei hän armahda kohtunsa poikaa? Ja vaikka he unhottaisivatkin, minä en sinua unhota.
Will a woman give up the child at her breast, will she be without pity for the fruit of her body? yes, these may, but I will not let you go out of my memory.
μὴ ἐπιλήσεται γυνὴ τοῦ παιδίου αὐτῆς τοῦ μὴ ἐλεῆσαι τὰ ἐκγονα τῆς κοιλίας αὐτῆς εἰ δὲ καὶ ἐπιλάθοιτο ταῦτα γυνὴ ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἐπιλήσομαί σου εἶπεν κύριος
- 16 Katso, kätteni hipiään olen minä sinut piirtänyt, sinun muurisi ovat aina minun edessäni.
See, your name is marked on my hands; your walls are ever before me.
ἰδοὺ ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐξωγράφησά σου τὰ τεῖχη καὶ ἐνώπιόν μου εἶ διὰ παντός
- 17 Sinun lapsesi tulevat rientäen; sinun hävittäjäsi ja raunioiksi-raastajasi menevät sinun luotasi pois.
Your builders are coming quickly; your haters and those who made you waste will go out of you.
καὶ ταχὺ οἰκοδομηθήσῃ ὑφ' ὧν καθηρέθης καὶ οἱ ἐρημώσαντές σε ἐκ σοῦ ἐξελεύσονται
- 18 Nosta silmäsi ja katso ympärillesi: he kokoontuvat, he tulevat sinun tykösi kaikki. Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, sinä puet heidät kaikki ylllesi niinkuin koristeen ja sidot heidät vyöllesi niinkuin morsian vyönsä.
Let your eyes be lifted up round about, and see: they are all coming together to you. By my life, says the Lord, truly you will put them all on you as an ornament, and be clothed with them like a bride.
ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμοὺς σου καὶ ἰδὲ πάντας ἰδοὺ συνήχθησαν καὶ ἤλθοσαν πρὸς σέ ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος ὅτι πάντας αὐτοὺς ἐνδύσει καὶ περιθήσει αὐτοὺς ὡς κόσμον νύμφης
- 19 Sillä sinä - sinun rauniosu ja autiot paikkasi, sinun hävitetty maasi - sinä käyt silloin ahtaaksi asukkaille, ja kaukana ovat ne, jotka sinua söivät.
For though the waste places of your land have been given to destruction, now you will not be wide enough for your people, and those who made you waste will be far away.
ὅτι τὰ ἔρημά σου καὶ τὰ διεφθαρμένα καὶ τὰ πεπτωκότα νῦν στενοχωρήσει ἀπὸ τῶν κατοικούντων καὶ μακρυνθήσονται ἀπὸ σοῦ οἱ καταπίνοντές σε
- 20 Vielä saavat sinun lapsettomuutesi lapset sanoa korviesi kuullen: "Paikka on minulle ahdas, tee tilaa, että voin asua".
The children to whom you gave birth in other lands will say in your ears, The place is not wide enough for me: make room for me to have a resting-place.
ἔροσιν γὰρ εἰς τὰ ὦτά σου οἱ υἱοὶ σου οὓς ἀπολώλεκας στενός μοι ὁ τόπος ποίησόν μοι τόπον ἵνα κατοικήσω
- 21 Silloin sinä sanot sydämässäsi: "Kuka on nämä minulle synnyttäneet? Minä olin lapseton ja hedelmätön, karkoitettu ja hyljätty. Kuka on heidät kasvattanut? Katso, minä olin jätetty yksin.
Missä nämä silloin olivat?
Then you will say in your heart, Who has given me all these children? when my children had been taken from me, and I was no longer able to have others, who took care of these? when I was by myself, where then were these?
καὶ ἔρεις ἐν τῇ καρδίᾳ σου τίς ἐγέννησέν μοι τούτους ἐγὼ δὲ ἄτεκνος καὶ χήρα τούτους δὲ τίς ἐξέθρεψέν μοι ἐγὼ δὲ κατελείφθην μόνη οὗτοι δέ μοι ποῦ ἦσαν

- 22 Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä nostan käteni kansakuntien puoleen, kohotan lippuni kansoja kohti, niin he tuovat sinun poikasi sylissänsä ja kantavat sinun tyttäresi olkapäillään.
This is the word of the Lord God: See, I will make a sign with my hand to the nations, and put up my flag for the peoples; and they will take up your sons on their beasts, and your daughters on their backs.
οὕτως λέγει κύριος ἰδοὺ αἶρω εἰς τὰ ἔθνη τὴν χειρά μου καὶ εἰς τὰς νῆσους ἄρω σύσημόν μου καὶ ἄξουσιν τοὺς υἱούς σου ἐν κόλπῳ τὰς δὲ θυγατέρας σου ἐπ' ὤμων ἀροῦσιν
- 23 Kuninkaista tulee sinulle lastenhoitajat, heidän ruhtinattaristaan sinulle imettäjät. Sinun edessäsi he kumartuvat maahan kasvoillensa ja nuolevat tomun sinun jaloistasi. Silloin sinä tiedät, että minä olen Herra ja että ne, jotka minua odottavat, eivät häpeään joudu.
And kings will take care of you, and queens will give you their milk: they will go down on their faces before you, kissing the dust of your feet; and you will be certain that I am the Lord, and that those who put their hope in me will not be shamed.
καὶ ἔσονται βασιλεῖς τιθηνοὶ σου αἱ δὲ ἄρχουσαι τροφοὶ σου ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς προσκυνήσουσίν σοι καὶ τὸν χοῦν τῶν ποδῶν σου λείξουσιν καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος καὶ οὐκ αἰσχυνθήσῃ
- 24 Otetaanko sankarilta saalis, tai riistetäänkö vangit vanhurskaalta?
Will the goods of war be taken from the strong man, or the prisoners of the cruel one be let go?
μὴ λήμνεται τις παρὰ γίγαντος σκῦλα καὶ ἐὰν αἰχμαλωτεύσῃ τις ἀδίκως σωθήσεται
- 25 Sillä näin sanoo Herra: Vaikka vangit otettaisiinkin sankarilta ja saalis riistettäisiin väkevältä, niin minä kuitenkin taistelen sitä vastaan, joka sinua vastaan taistelee, ja minä pelastan sinun lapsesi.
But the Lord says, Even the prisoners of the strong will be taken from him, and the cruel made to let go his goods: for I will take up your cause against your haters, and I will keep your children safe.
οὕτως λέγει κύριος ἐὰν τις αἰχμαλωτεύσῃ γίγαντα λήμνεται σκῦλα λαμβάνων δὲ παρὰ ἰσχύοντος σωθήσεται ἐγὼ δὲ τὴν κρίσιν σου κρινῶ καὶ ἐγὼ τοὺς υἱούς σου ῥύσομαι
- 26 Minä panen sinun sortajasi syömään omaa lihaansa, ja he juopuvat omasta verestään niinkuin rypälemehusta; ja kaikki liha on tietävä, että minä, Herra, olen sinun pelastajasi, että Jaakobin Väkevä on sinun lunastajasi.
And the flesh of your attackers will be taken by themselves for food; and they will take their blood for drink, as if it was sweet wine: and all men will see that I the Lord am your saviour, even he who takes up your cause, the Strong One of Jacob.
καὶ φάγονται οἱ θλίψαντές σε τὰς σάρκας αὐτῶν καὶ πίνονται ὡς οἶνον νέον τὸ αἷμα αὐτῶν καὶ μεθυσθήσονται καὶ αισθανθήσεται πᾶσα σὰρξ ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ ῥυσάμενός σε καὶ ἀντιλαμβανόμενος ἰσχύος ἰακωβ
- 1 Näin sanoo Herra: Missä on teidän äitinne erokirja, jolla olisin lähettänyt hänet pois? Tai kuka on minun velkojani, jolle minä olisin teidät myynyt? Katso, pahojen tekojenne tähden te olette myydyt, teidän rikkomustenne tähden on äitinne lähetetty pois.
This is the word of the Lord: Where is the statement which I gave your mother when I put her away? or to which of my creditors have I given you for money? It was for your sins that you were given into the hands of others, and for your evil-doing was your mother put away.
οὕτως λέγει κύριος ποῖον τὸ βιβλίον τοῦ ἀποστασίου τῆς μητρὸς ὑμῶν ᾧ ἐξαπέστειλα αὐτήν ἢ τίνι ὑπόχρεῳ πέπρακα ὑμᾶς ἰδοὺ ταῖς ἁμαρτίας ὑμῶν ἐπράθητε καὶ ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν ἐξαπέστειλα τὴν μητέρα ὑμῶν
- 2 Miksi ei ollut ketään, kun minä tulin, miksi ei kukaan vastannut, kun minä huusin? Onko minun käteni liian lyhyt vapahtamaan, olenko minä voimaton auttamaan? Katso, nuhtelullani minä kuivaan meren, minä teen virrat erämaaksi, niin että niitten kalat mätänevät, kun ei ole vettä; ne kuolevat janoon.
Why, then, when I came, was there no man? and no one to give answer to my voice? has my hand become feeble, so that it is unable to take up your cause? or have I no power to make you free? See, at my word the sea becomes dry, I make the rivers a waste land: their fish are dead for need of water, and make an evil smell.
τί ὅτι ἦλθον καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος ἐκάλεσα καὶ οὐκ ἦν ὁ ὑπακούων μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ μου τοῦ ῥύσασθαι ἢ οὐκ ἰσχύω τοῦ ἐξελεῖσθαι ἰδοὺ τῇ ἀπειλῇ μου ἐξερημώσω τὴν θάλασσαν καὶ θήσω ποταμοὺς ἐρήμους καὶ ξηρανθήσονται οἱ ἰχθύες αὐτῶν ἀπὸ τοῦ μὴ εἶναι ὕδωρ καὶ ἀποθανοῦνται ἐν δίσπαι
- 3 Minä puetaan taivaat mustiin ja panen murhepuvun niitten verhoksi.
By me the heavens are clothed with black, and I make haircloth their robe.
καὶ ἐνδύσω τὸν οὐρανὸν σκότος καὶ θήσω ὡς σάκκον τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ
- 4 Herra, Herra on minulle antanut opetuslasten kielen, niin että minä taidan sanalla virvoittaa väsynyttä; hän herättää aamu aamulta, herättää minun korvani kuulemaan opetuslasten tavalla.
The Lord God has given me the tongue of those who are experienced, so that I may be able to give the word a special sense for the feeble: every morning my ear is open to his teaching, like those who are experienced:
κύριος δίδωσίν μοι γλῶσσαν παιδείας τοῦ γνῶναι ἐν καιρῷ ἠνίκα δεῖ εἰπεῖν λόγον ἔθικέν μοι προῖ προσέθηκέν μοι ὥτιον ἀκοῦειν
- 5 Herra, Herra on avannut minun korvani; minä en ole niskoitellut, en vetäytynyt pois.
And I have not put myself against him, or let my heart be turned back from him.
καὶ ἡ παιδεία κυρίου ἀνοίγει μου τὰ ὄτα ἐγὼ δὲ οὐκ ἀπειθῶ οὐδὲ ἀντιλέγω

- 6 Selkäni minä annoin lyötäväksi, poskieni parran revittäväksi, en peittänyt kasvojeni pilkalta ja syljeltä.
I was offering my back to those who gave me blows, and my face to those who were pulling out my hair: I did not keep my face covered from marks of shame.
τὸν νότον μου δέδωκα εἰς μάστιγας τὰς δὲ σιαγόνας μου εἰς ραπίσματα τὸ δὲ πρόσωπόν μου οὐκ ἀπέστρεψα ἀπὸ αἰσχύνῃς ἐμπυσμάτων
- 7 Herra, Herra auttaa minua; sentähden ei minuun pilkka koskenut, sentähden tein kasvoni koviksi kuin piikivi, sillä minä tiedän, etten häpeään joudu.
For the Lord God is my helper; I will not be put to shame: so I have made my face like a rock, and I am certain that he will give me my right.
καὶ κύριος βοηθός μου ἐγενήθη διὰ τοῦτο οὐκ ἐνετράπην ἀλλὰ ἔθηκα τὸ πρόσωπόν μου ὡς στερεὴν πέτραν καὶ ἔγνων ὅτι οὐ μὴ αἰσχυθῶ
- 8 Lähellä on hän, joka minut vanhurskaaksi tuomitsee. Kuka voi minun kanssani riidellä? Astukaamme yhdessä esiin! Kuka on minun vastapuoleni? Tulkoon tänne lähelleni!
He who takes up my cause is near; who will go to law with me? let us come together before the judge: who is against me? let him come near to me.
ὅτι ἐγγίζει ὁ δικαίωσας με τίς ὁ κρινόμενός μοι ἀντιστήτω μοι ἅμα καὶ τίς ὁ κρινόμενός μοι ἐγγισάτω μοι
- 9 Katso, Herra, Herra auttaa minua; kuka minut sylliseksi tuomitsee? Katso, kaikki he hajoavat kuin vaate; koi heidät syö.
See, the Lord God is my helper; who will give a decision against me? truly, all of them will become old like a robe; they will be food for the worm.
ἰδοὺ κύριος βοηθεῖ μοι τίς κακώσει με ἰδοὺ πάντες ἡμεῖς ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεσθε καὶ ὡς σῆς καταφάγεται ἡμᾶς
- 10 Kuka teistä pelkää Herraa ja kuulee hänen palvelijansa ääntä? Joka vaeltaa pimeydessä ja valoa vailla, se luottakoon Herran nimeen ja turvautukoon Jumalaansa.
Who among you has the fear of the Lord, giving ear to the voice of his servant who has been walking in the dark and has no light? Let him put his faith in the name of the Lord, looking to his God for support.
τίς ἐν ἡμῖν ὁ φοβούμενος τὸν κύριον ἀκουσάτω τῆς φωνῆς τοῦ παιδὸς αὐτοῦ οἱ πορευόμενοι ἐν σκότει οὐκ ἔστιν αὐτοῖς φῶς πεποιθατε ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου καὶ ἀντιστηρίσασθε ἐπὶ τῷ θεῷ
- 11 Mutta katso, te kaikki, jotka palon sytytätte, te palavilla nuolilla varustetut, suistukaa oman tulenne liekkeihin, niihin palaviin nuoliin, jotka olette sytyttäneet. Minun kädestäni tämä teille tulee; vaivassa täytyy teidän asua.
See, all you who make a fire, arming yourselves with burning branches: go in the flame of your fire, and among the branches you have put a light to. This will you have from my hand, you will make your bed in sorrow.
ἰδοὺ πάντες ἡμεῖς πῦρ καίετε καὶ κατισχύετε φλόγα πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ἡμῶν καὶ τῇ φλογί ἧ ἐξεκαύσατε δι' ἐμὲ ἐγένετο ταῦτα ἡμῖν ἐν λύπῃ κοιμηθήσεσθε
- 1 Kuulkaa minua, te jotka vanhurskauteen pyritte, te jotka Herraa etsitte. Katsokaa kalliota, josta olette lohkaistut, ja kaivos-onkaloa, josta olette kaivetut.
Give ear to me, you who are searching for righteousness, who are looking for the Lord: see the rock from which you were cut out, and the hole out of which you were taken.
ἀκούσατέ μου οἱ διώκοντες τὸ δίκαιον καὶ ζητούντες τὸν κύριον ἐμβλέψατε εἰς τὴν στερεὰν πέτραν ἣν ἐλατομήσατε καὶ εἰς τὸν βόθυνον τοῦ λάκκου ὃν ὀρύξατε
- 2 Katsokaa Aabrahamia, isäanne, ja Saaraa, joka teidät synnytti. Sillä hän oli vain yksi, kun minä hänet kutsuin; mutta minä siunasin hänet ja enensin hänet.
Let your thoughts be turned to Abraham, your father, and to Sarah, who gave you birth: for when he was but one, my voice came to him, and I gave him my blessing, and made him a great people.
ἐμβλέψατε εἰς ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν καὶ εἰς σαρραν τὴν ὀδίνουσαν ἡμᾶς ὅτι εἷς ἦν καὶ ἐκάλεσα αὐτὸν καὶ εὐλόγησα αὐτὸν καὶ ἠγάπησα αὐτὸν καὶ ἐπλήθυνα αὐτόν
- 3 Niin Herra lohduttaa Siionin, lohduttaa kaikki sen rauniot, hän tekee sen erämaasta kuin Eedenin ja sen arosta kuin Herran puutarhan; siellä on oleva riemu ja ilo, kiitos ja ylistysvirren ääni.
For the Lord has given comfort to Zion: he has made glad all her broken walls; making her waste places like Eden, and changing her dry land into the garden of the Lord; joy and delight will be there, praise and the sound of melody.
καὶ σὲ νῦν παρακαλέσω σιών καὶ παρεκάλῃσα πάντα τὰ ἔρημα αὐτῆς καὶ θήσω τὰ ἔρημα αὐτῆς ὡς παράδεισον κυρίου εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα εὐρήσουσιν ἐν αὐτῇ ἐξομολόγησιν καὶ φωνὴν αἰνέσεως
- 4 Kuuntele minua, kansani, kuule minua, kansakuntani, sillä minusta lähtee laki, ja minä panen oikeuteni valkeudeksi kansoille.
Give attention to me, O my people; and give ear to me, O my nation; for teaching will go out from me, and the knowledge of the true God will be a light to the peoples.
ἀκούσατέ μου ἀκούσατε λαός μου καὶ οἱ βασιλεῖς πρὸς με ἐνωτίσασθε ὅτι νόμος παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται καὶ ἡ κρίσις μου εἰς φῶς ἐθνῶν
- 5 Lähellä on minun vanhurskauteni, minun autuuteni ilmestyy, minun käsivarteni tuomitsevat kansat; minua odottavat merensaaret ja panevat toivonsa minun käsivarteeni.
Suddenly will my righteousness come near, and my salvation will be shining out like the light; the sea-lands will be waiting for me, and they will put their hope in my strong arm.
ἐγγίζει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου καὶ ἐξελεύσεται ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἔθνη ἐλπιούσιν ἐμὲ νῆσοι ὑπομενοῦσιν καὶ εἰς τὸν βραχίονά μου ἐλπιούσιν

- 6 Nostakaa silmäne taivasta kohti ja katsokaa maata, joka alhaalla on, sillä taivaat katoavat kuin savu ja maa hajoaa kuin vaate ja sen asukkaat kuolevat kuin sääsket, mutta minun autuuteni pysyy iankaikkisesti, ja minun vanhurskauteni ei kukistu.
Let your eyes be lifted up to the heavens, and turned to the earth which is under them: for the heavens will go in flight like smoke, and the earth will become old like a coat, and its people will come to destruction like insects: but my salvation will be for ever, and my righteousness will not come to an end.
 άρατε είν τον ούρανόν τούς όφθαλμούς ύμών και έμβλέψατε είν την γήν κάτω ότι ό ούρανός ώς καπνός έστερεώθη ή δε γή ώς ιμάτιον παλαιωθήσεται οι δε κατοικούντες την γήν ώσπερ ταύτα άπο θανούνται τδ δε σωτήριόν μου είν τον αιώνα εσταί ή δε δικαιοσύνη μου ού μη εκλίπη
- 7 Kuulkaa minua, te jotka vanhurskauden tunnette, kansa, jonka sydämessä on minun lakini: älkää peljätkö ihmisten pilkkaa älkääkä kauhistuko heidän herjauksiansa.
Give ear to me, you who have knowledge of righteousness, in whose heart is my law; have no fear of the evil words of men, and give no thought to their curses.
 ακούσατέ μου οι ειδότες κρίσιν λαός μου ού ό νόμος μου έν τη καρδιά ύμών μη φοβείσθε όνειδισμόν άνθρώπων και τφ φαυλισμώ αυτών μη ήττάσθε
- 8 Sillä koi syö heidät niinkuin vaatteen, koiperhonen syö heidät niinkuin villan, mutta minun vanhurskauteni pysyy iankaikkisesti, minun autuuteni polvesta polveen.
For like a coat they will be food for the insect, the worm will make a meal of them like wool: but my righteousness will be for ever, and my salvation to all generations.
 ώσπερ γάρ ιμάτιον βρωθήσεται ύπό χρόνου και ώς έρια βρωθήσεται ύπό σιτήός ή δε δικαιοσύνη μου είν τον αιώνα εσταί τδ δε σωτήριόν μου είν γενεάς γενεών
- 9 Heräjä, heräjä, pukeudu voimaan, sinä Herran käsivarsi; heräjä niinkuin muinaisina päivinä, ammoisten sukupolvien aikoina. Etkö sinä ole se, joka löit Rahabin kuoliaaksi, joka lävistit lohikäärmeen?
Awake! awake! put on strength, O arm of the Lord, awake! as in the old days, in the generations long past. Was it not by you that Rahab was cut in two, and the dragon Wounded?
 έξεγείρου έξεγείρου ιερουσαλημ και ένδουσαι την ισχόν του βραχιόνός σου έξεγείρου ώς έν αρχή ήμέρας ώς γενεά αιώνος ού σδ εϊ
- 10 Etkö sinä ole se, joka kuivasit meren, suuren syvyyden vedet, joka teit meren syvänteet tieksi lunastettujen kulkea?
Did you not make the sea dry, the waters of the great deep? did you not make the deep waters of the sea a way for the Lord's people to go through?
 ή έρημούσα θάλασσαν ύδωρ άβύσσου πληθος ή θεϊσα τὰ βάθη της θαλάσσης όδδον διαβάσεως ρυομένοις
- 11 Niin Herran vapahdetut palajavat ja tulevat Siioniin riemuiten, päänsä päällä iankaikkinen ilo. Riemu ja ilo saavuttavat heidät, mutta murhe ja huokaus pakenevat.
Those whom the Lord has made free will come back with songs to Zion; and on their heads will be eternal joy: delight and joy will be theirs, and sorrow and sounds of grief will be gone for ever.
 και λευτρωμένοις ύπό γάρ κυρίου άποστραφήσονται και ήξουσιν είν σιων μετ' εύφροσύνης και άγαλλιάματος αιώνιου έπι γάρ της κεφαλής αυτών άγαλλιάσις και αινεσις και εύφροσύνη καταλήμνεται αυτούς απέδρα όδδνη και λύπη και στεναγμός
- 12 Minä, minä olen teidän lohduttajanne; mikä olet sinä, että pelkää ihmistä, joka on kuolevainen, ihmislasta, jonka käy niinkuin ruohon,
I, even I, am your comforter: are you so poor in heart as to be in fear of man who will come to an end, and of the son of man who will be like grass?
 έγώ ειμι έγώ ειμι ό παρακαλόν σε γνώθι τίνα εύλαβηθείσα έφοβήθης από ανθρώπου θνητού και από υιού ανθρώπου οι ώσει χόρτος έξηράνθησαν
- 13 ja unhotat Herran, joka on sinut tehnyt, joka on levittänyt taivaan ja perustanut maan, ja vapiset alati, kaiket päivät, sortajan vihaa, kun hän tähtää tuhotaksensa? Mutta missä on sortajan viha?
And you have given no thought to the Lord your Maker, by whom the heavens were stretched out, and the earth placed on its base; and you went all day in fear of the wrath of the cruel one, when he was making ready for your destruction. And where is the wrath of the cruel one?
 και έπελάθου θεέν τον ποιήσαντά σε τον ποιήσαντα τον ούρανόν και θεμελιώσαντα την γήν και έφόβου άει πάσας τας ήμέρας τδ πρόσωπον του θυμού του θλίβοντός σε έν τρόπον γάρ έβουλεύσατο του άραί σε και νύν ποϋ ό θυμός του θλίβοντός σε
- 14 Pian päästetään kumaraan koukistunut vapaaksi kahleistaan: ei hän kuole, ei kuoppaan jää, eikä häneltä leipä puutu.
The prisoner, bent under his chain, will quickly be made free, and will not go down into the underworld, and his bread will not come to an end.
 έν γάρ τφ σώζεσθαί σε ού στήσεται ούδδ χρονεί
- 15 Minä olen Herra, sinun Jumalasi, joka liikutan meren, niin että sen aallot pauhaavat, jonka nimi on Herra Sebaot.
For I am the Lord your God, who makes the sea calm when its waves are thundering: the Lord of armies is his name.
 ότι έγώ ό θεός σου ό τάράσσων την θάλασσαν και ήχών τὰ κύματα αυτης κύριος σαβαωθ όνομά μοι
- 16 Ja minä olen pannut sanani sinun suuhusi, minä olen kätkenyt sinut käteni varjoon, pystyttääkseni taivaan ja perustaakseni maan ja sanoakseni Sionille: "Sinä olet minun kansani".
And I have put my words in your mouth, covering you with the shade of my hand, stretching out the heavens, and placing the earth on its base, and saying to Zion, You are my people.
 θήσω τούς λόγους μου είν τδ στόμα σου και ύπό την σκιάν της χειρός μου σκεπάσω σε έν ή έσθησα τον ούρανόν και έθεμελίωσα την γήν και έρεϊ σιων λαός μου εϊ σϋ
- 17 Heräjä, heräjä, nouse, Jerusalem, sinä joka olet juonut Herran kädestä hänen vihansa maljan, joka olet päihdyttävän pikarin juonut, tyhjäksi särpinyt.
Awake! awake! up! O Jerusalem, you who have taken from the Lord's hand the cup of his wrath; tasting in full measure the wine which overcomes.
 έξεγείρου έξεγείρου άνάστηθι ιερουσαλημ ή πιούσα τδ ποτήριον του θυμού εκ χειρός κυρίου τδ ποτήριον γάρ της πτώσεως τδ κόνδυ του θυμού έξέπιες και έξεκένωσας

- 18 Ei kukaan kaikista lapsista, jotka hän oli synnyttänyt, ollut häntä taluttamassa; ei kukaan kaikista lapsista, jotka hän oli kasvattanut, hänen käteensä tarttunut.
She has no one among all her children to be her guide; not one of the sons she has taken care of takes her by the hand.
καὶ οὐκ ἦν ὁ παρακαλῶν σε ἀπὸ πάντων τῶν τέκνων σου ὃν ἔτεκες καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιλαμβανόμενος τῆς χειρὸς σου οὐδὲ ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν σου ὃν ὕψωσας
- 19 Nämä kohtasivat sinua kaksittain - kuka sinua surkuttelee - tuho ja turmio, nälkä ja miekka; millä voin sinua lohduttaa?
These two things have come on you; who will be weeping for you? wasting and destruction; death from need of food, and from the sword; how may you be comforted?
δύο ταῦτα ἀντικείμενά σοι τίς σοι συλλυπηθήσεται πτόμα καὶ σύντριμμα λιμὸς καὶ μάχαιρα τίς σε παρακαλέσει
- 20 Tajuttomina makasivat sinun poikasi joka kadun kulmassa, niinkuin antiloopit pyydyslaudassa, täynnä Herran vihaa, sinun Jumalasi nuhtelua.
Your sons are overcome, like a roe in a net; they are full of the wrath of the Lord, the punishment of your God.
οἱ υἱοὶ σου οἱ ἀπορούμενοι οἱ καθέδοντες ἐπ' ἄκρου πάσης ἐξόδου ὡς σευτλίον ἡμίεφθον οἱ πλήρεις θυμοῦ κυρίου ἐκλελυμένοι διὰ κυρίου τοῦ θεοῦ
- 21 Sentähden kuule tätä, sinä poloinen, joka olet juopunut, vaikka et viinistä:
So now give ear to this, you who are troubled and overcome, but not with wine:
διὰ τοῦτο ἄκουε τεταπεινωμένη καὶ μεθύουσα οὐκ ἀπὸ οἴνου
- 22 Näin sanoo sinun Herrasi, Herra sinun Jumalasi, joka ajaa kansansa asian: Katso, minä otan sinun kädestäsi päihdyttävän maljan, vihani pikarin; ei tarvitse sinun siitä enää juoda.
This is the word of the Lord your master, even your God who takes up the cause of his people: See, I have taken out of your hand the cup which overcomes, even the cup of my wrath; it will not again be given to you:
οὕτως λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνων τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰδοὺ εἴληφα ἐκ τῆς χειρὸς σου τὸ ποτήριον τῆς πτώσεως τὸ κόνδου τοῦ θυμοῦ καὶ οὐ προσθήσῃ ἔτι πιεῖν αὐτό
- 23 Ja minä panen sen sinun vaivaaajaisi käteen, jotka sinulle sanoivat: "Lankea maahan, kulkeaksemme sinun päällitsesi"; ja sinä panit selkäsi maaksi ja kaduksi kulkijoille.
And I will put it into the hand of your cruel masters, and of those whose yoke has been hard on you; who have said to your soul, Down on your face! so that we may go over you: and you have given your backs like the earth, even like the street, for them to go over.
καὶ ἐμβάλῳ αὐτὸ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀδικησάντων σε καὶ τῶν ταπεινωσάντων σε οἱ εἶπαν τῇ ψυχῇ σου κύψον ἵνα παρέλθωμεν καὶ ἔθηκας ἴσα τῇ γῆ τὰ μετάφρενά σου ἔξω τοῖς παραπορευομένοις
- 1 Heräjä, heräjä, pukeudu voimaasi, Sion; pukeudu juhlapukuusi, Jerusalem, sinä pyhä kaupunki. Sillä ei koskaan enää astu sinun sisällesi ympärileikkaamaton eikä saastainen.
Awake! awake! put on your strength, O Zion; put on your beautiful robes, O Jerusalem, the holy town: for from now there will never again come into you the unclean and those without circumcision.
ἐξεγείρου ἐξεγείρου σιων ἐνδύσαι τὴν ἰσχύν σου σιων καὶ ἐνδύσαι τὴν δόξαν σου ἱερουσαλημ πόλις ἡ ἁγία οὐκέτι προστεθήσεται διελθεῖν διὰ σοῦ ἀπερίτμητος καὶ ἀκάθαρτος
- 2 Pudista päältäsi tomu, nouse istuimellesi, Jerusalem; irroita kahleet kaulastasi, sinä vangittu tytär Siion.
Make yourself clean from the dust; up! and take the seat of your power, O Jerusalem: the bands of your neck are loose, O prisoned daughter of Zion.
ἐκτίναξαι τὸν χοῦν καὶ ἀνάστηθι κάθισον ἱερουσαλημ ἐκδύσαι τὸν δεσμόν τοῦ τραχήλου σου ἡ αἰχμάλωτος θυγάτηρ σιων
- 3 Sillä näin sanoo Herra: Imaiseksi teidät myytiin, rahatta teidät lunastetaan.
For the Lord says, You were given for nothing, and you will be made free without price.
ὅτι τάδε λέγει κύριος δωρεὰν ἐπράθητε καὶ οὐ μετὰ ἀργυρίου λυτρωθήσεσθε
- 4 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Minun kansani meni ensin alas Egyptiin asumaan siellä muukalaisena, ja sitten Assur sorti sitä ilman syytä.
For the Lord God says, My people went down at first into Egypt, to get a place for themselves there: and the Assyrian put a cruel yoke on them without cause.
οὕτως λέγει κύριος εἰς αἴγυπτον κατέβη ὁ λαός μου τὸ πρότερον παροικῆσαι ἐκεῖ καὶ εἰς ἀσσυρίους βία ἤχθησαν
- 5 Ja nyt, mitä minulla on tekemistä täällä, sanoo Herra, kun minun kansani on viety pois ilmaiseksi? Sen valtiat elämöivät, sanoo Herra, ja minun nimeäni pilkataan alati, kaiket päivät.
Now then, what have I here? says the Lord, for my people are taken away without cause; they are made waste and give cries of sorrow, says the Lord, and all the day the nations put shame on my name.
καὶ νῦν τί ὧδέ ἐστε τάδε λέγει κύριος ὅτι ἐλήμφθη ὁ λαός μου δωρεὰν θαυμάζετε καὶ ὀλολύζετε τάδε λέγει κύριος δι' ἡμᾶς διὰ παντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 6 Sentähden minun kansani on tunteva minun nimeni, sentähden se on tunteva sinä päivänä, että minä olen se, joka sanon: "Katso, tässä minä olen".
For this cause I will make my name clear to my people; in that day they will be certain that it is my word which comes to them; see, here am I.
διὰ τοῦτο γνώσεται ὁ λαός μου τὸ ὄνομά μου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτὸς ὁ λαλῶν πάρεμμι
- 7 Kuinka suloiset ovat vuorilla ilosanoman tuojan jalat, hänen, joka julistaa rauhaa, ilmoittaa hyvän sanoman, joka julistaa pelastusta, sanoo Siionille: "Sinun Jumalasi on kuningas!"
How beautiful on the mountains are the feet of him who comes with good news, who gives word of peace, saying that salvation is near; who says to Zion, Your God is ruling!
ὡς ὄρα ἐπὶ τῶν ὄρεων ὡς πόδες εὐαγγελιζόμενου ἀκοῆν εἰρήνης ὡς εὐαγγελιζόμενος ἀγαθὰ ὅτι ἀκουστήν ποιῶσω τὴν σωτηρίαν σου λέγων σιων βασιλεύσει σου ὁ θεός

- 8 Kuule! Vartijasi korottavat äänensä, kaikki he riemuitsevat, sillä he näkevät silmästä silmään, kuinka Herra palajaa Siioniin.
The voice of your watchmen! their voices are loud in song together; for they will see him, eye to eye, when the Lord comes back to Zion.
ὅτι φωνὴ τῶν φυλασσόντων σε ὑψώθη καὶ τῇ φωνῇ ἅμα εὐφρανθήσονται ὅτι ὀφθαλμοὶ πρὸς ὀφθαλμοὺς ὄψονται ἡνίκα ἂν ἐλεήσῃ κύριος τὴν σιὼν
- 9 Huutakaa ilosta, riemuitkaa, kaikki te Jerusalemin rauniot, sillä Herra lohduttaa kansansa, lunastaa Jerusalemin.
Give sounds of joy, make melody together, waste places of Jerusalem: for the Lord has given comfort to his people, he has taken up the cause of Jerusalem.
ῥηξάτω εὐφροσύνην ἅμα τὰ ἔρημα ἱερουσαλημ ὅτι ἠλέησεν κύριος αὐτὴν καὶ ἐρρύσατο ἱερουσαλημ
- 10 Herra paljastaa pyhän käsivartensa kaikkien kansojen nähden, ja kaikki maan ääret saavat nähdä meidän Jumalamme autuuden.
The Lord has let his holy arm be seen by the eyes of all nations; and all the ends of the earth will see the salvation of our God.
καὶ ἀποκαλύψει κύριος τὸν βραχίονα αὐτοῦ τὸν ἅγιον ἐνώπιον πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ ὄψονται πάντα τὰ ἄκρα τῆς γῆς τὴν σωτηρίαν τὴν παρὰ τοῦ θεοῦ
- 11 Pois, pois! Lähtekää sieltä, älkää koskeko saastaiseen; lähtekää sen keskeltä, puhdistautukaa, te Herran aseenkantajat.
Away! away! go out from there, touching no unclean thing; go out from among her; be clean, you who take up the vessels of the Lord.
ἀπόστητε ἀπόστητε ἐξέλθατε ἐκεῖθεν καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῆς ἀφορίσθητε οἱ φέροντες τὰ σκευὴ κυρίου
- 12 Sillä ei teidän tarvitse kiiruusti lähteä, ei paeten kulkea; sillä Herra käy teidän edellänne, Israelin Jumala seuraa suojananne.
For you will not go out suddenly, and you will not go in flight: for the Lord will go before you, and the God of Israel will come after you to keep you.
ὅτι οὐ μετὰ ταραχῆς ἐξελεύσεσθε οὐδὲ φυγῇ πορεύσεσθε πορεύσεται γὰρ πρότερος ὑμῶν κύριος καὶ ὁ ἐπισυνάγων ὑμᾶς κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ
- 13 Katso, minun palvelijani menestyy, hän on nouseva, kohoava ja sangen korkea oleva.
See, my servant will do well in his undertakings, he will be honoured, and lifted up, and be very high.
ἰδοὺ συνήσει ὁ παῖς μου καὶ ὑψωθήσεται καὶ δοξασθήσεται σφόδρα
- 14 Niinkuin monet kauhistuivat häntä - sillä niin runneltu, ei enää ihmisenkaltainen, oli hänen muotonsa, hänen hahmonsia ei ollut ihmislasten hahmo -
As peoples were surprised at him, And his face was not beautiful, so as to be desired: his face was so changed by disease as to be unlike that of a man, and his form was no longer that of the sons of men.
ὃν τρόπον ἐκστήσονται ἐπὶ σὲ πολλοὶ οὕτως ἀδοξήσει ἀπὸ ἀνθρώπων τὸ εἶδος σου καὶ ἡ δόξα σου ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων
- 15 niin hän on saattava ihmetyksiin monet kansat, hänen tähtensä kuninkaat sulkevat suunsa. Sillä mitä heille ei ikinä ole kerrottu, sen he saavat nähdä, mitä he eivät ole kuulleet, sen he saavat havaita.
So will nations give him honour; kings will keep quiet because of him: for what had not been made clear to them they will see; and they will give their minds to what had not come to their ears.
οὕτως θαυμάσονται ἔθνη πολλὰ ἐπ' αὐτῷ καὶ συνέξουσιν βασιλεῖς τὸ στόμα αὐτῶν ὅτι οἷς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ ὄψονται καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν
- 1 Kuka uskoo meidän saarnamme, kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?
Who would have had faith in the word which has come to our ears, and to whom had the arm of the Lord been unveiled?
κύριε τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν καὶ ὁ βραχίον κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη
- 2 Hän kasvoi Herran edessä niinkuin vesa, niinkuin juuri kuivasta maasta. Ei ollut hänellä vartta eikä kauneutta; me näimme hänet, mutta ei ollut hänellä muotoa, johon me olisimme mielistyneet.
For his growth was like that of a delicate plant before him, and like a root out of a dry place: he had no grace of form, to give us pleasure;
ἀνηγγελάμεν ἐναντίον αὐτοῦ ὡς παιδίον ὡς ῥίζα ἐν γῆ διψώση οὐκ ἔστιν εἶδος αὐτῷ οὐδὲ δόξα καὶ εἶδομεν αὐτόν καὶ οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος
- 3 Hän oli ylenkatsottu, ihmisten hylkäämä, kipujen mies ja sairauden tuttava, jota näkemästä kaikki kasvonsa peittivät, halveksittu, jota emme minäkään pitäneet.
Men made sport of him, turning away from him; he was a man of sorrows, marked by disease; and like one from whom men's faces are turned away, he was looked down on, and we put no value on him.
ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον ἐκλείπον παρὰ πάντας ἀνθρώπους ἀνθρωπος ἐν πληγῇ ὢν καὶ εἰδὼς φέρειν μαλακίαν ὅτι ἀπέστραπται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἠτιμάσθη καὶ οὐκ ἐλογίσθη
- 4 Mutta totisesti, meidän sairautemme hän kanto, meidän kipumme hän sälytti päällensä. Me pidimme häntä rangaistuna, Jumalan lyömänä ja vaivaamana,
But it was our pain he took, and our diseases were put on him: while to us he seemed as one diseased, on whom God's punishment had come.
οὕτως τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτόν εἶναι ἐν πόνῳ καὶ ἐν πληγῇ καὶ ἐν κακώσει

- 5 mutta hän on haavoitettu meidän rikkomustemme tähden, runneltu meidän pahain tekojemme tähden. Rangaistus oli hänen päällensä, että meillä rauha olisi, ja hänen haavainsa kautta me olemme paratut.
But it was for our sins he was wounded, and for our evil doings he was crushed: he took the punishment by which we have peace, and by his wounds we are made well.
αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν καὶ μεμαλᾶκιται διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν
- 6 Me vaelsimme kaikki eksyksissä niinkuin lampaat, kukin meistä poikkesi omalle tielleen. Mutta Herra heitti hänen päällensä kaikkien meidän syntivelkamme.
We all went wandering like sheep; going every one of us after his desire; and the Lord put on him the punishment of us all.
πάντες ὡς πρόβατα ἐπλανήθημεν ἄνθρωπος τῇ ὁδῷ αὐτοῦ ἐπλανήθη καὶ κύριος παρέδωκεν αὐτὸν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν
- 7 Häntä piinattiin, ja hän alistui siihen eikä suutansa avannut; niinkuin karitsa, joka teuraaksi viedään, niinkuin lammas, joka on ääneti keritsijäinsä edessä, niin ei hän suutansa avannut.
Men were cruel to him, but he was gentle and quiet; as a lamb taken to its death, and as a sheep before those who take her wool makes no sound, so he said not a word.
καὶ αὐτὸς διὰ τὸ κεκακῶσθαι οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγῆν ἤχθη καὶ ὡς ἄμνος ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφρονος οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ
- 8 Ahdistettuna ja tuomittuna hänet otettiin pois, mutta kuka hänen polvikunnastaan sitä ajatteli? Sillä hänet temmattiin pois elävien maasta; minun kansani rikkomuksen tähden kohtasi rangaistus häntä.
They took away from him help and right, and who gave a thought to his fate? for he was cut off from the land of the living; he came to his death for the sin of my people.
ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἦρθη τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται ὅτι αἶρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀνομιῶν τοῦ λαοῦ μου ἤχθη εἰς θάνατον
- 9 Hänelle annettiin hauta jumalattomain joukossa; mutta rikkaan tykö hän tuli kuoltuansa, sillä hän ei ollut vääryyttä tehnyt eikä petosta ollut hänen suussansa.
And they put his body into the earth with sinners, and his last resting-place was with the evil-doers, though he had done no wrong, and no deceit was in his mouth.
καὶ δώσω τοὺς πονηροὺς ἀντὶ τῆς ταφῆς αὐτοῦ καὶ τοὺς πλουσίους ἀντὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ὅτι ἀνομίαν οὐκ ἐποίησεν οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ
- 10 Mutta Herra näki hyväksi runnella häntä, lyödä hänet sairaudella. Jos sinä panet hänen sielunsa vikauhriksi, saa hän nähdä jälkeläisiä ja elää kauan, ja Herran tahto toteutuu hänen kauttansa.
And the Lord was pleased ... see a seed, long life, ... will do well in his hand. ...
καὶ κύριος βούλεται καθαρίσαι αὐτὸν τῆς πληγῆς ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄσεται σπέρμα μακρόβιον καὶ βούλεται κύριος ἀφελεῖν
- 11 Sielunsa vaivan tähden hän saa nähdä sen ja tulee ravituksi. Tuntemuksensa kautta hän, minun vanhurskas palvelijani, vanhurskauttaa monet, sälyttäen päällensä heidän pahat tekonsa.
... made clear his righteousness before men ... had taken their sins on himself.
ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ δεῖξαι αὐτῷ φῶς καὶ πλάσαι τῇ συνέσει δικαιοῦσαι δίκαιον εἶδὸν δουλεύοντα πολλοῖς καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει
- 12 Sentähden minä jaan hänelle osan suurten joukossa, ja väkevien kanssa hän saalista jakaa; sillä hän antoi sielunsa alttiiksi kuolemaan, ja hänet luettiin pahantekijäin joukkoon, hän kantoi monien synnit, ja hän rukoili pahantekijäin puolesta.
For this cause he will have a heritage with the great, and he will have a part in the goods of war with the strong, because he gave up his life, and was numbered with the evil-doers; taking on himself the sins of the people, and making prayer for the wrongdoers.
διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῶλα ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκεν καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη
- 1 Riemuitse, sinä hedelmätön, joka et ole synnyttänyt, huuda ilosta ja riemahda, sinä, joka et ole synnytskivuissa ollut. Sillä hyljätyllä on lapsia enemmän kuin aviovaimolla, sanoo Herra.
Let your voice be loud in song, O woman without children; make melody and sounds of joy, you who did not give birth: for the children of her who had no husband are more than those of the married wife, says the Lord.
εὐφράνθητι στεῖρα ἢ οὐ τίκτουσα ῥῆξον καὶ βόησον ἢ οὐκ ὠδίνουσα ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα εἶπεν γὰρ κύριος
- 2 Tee avaraksi telttasi sija, levennettäköön sinun majojesi seinien kangas. Älä säästele! Pidennä telttaköytesi ja vahvista vaarnasi.
Make wide the place of your tent, and let the curtains of your house be stretched out without limit: make your cords long, and your tent-pins strong.
πλάτυνον τὸν τόπον τῆς σκηνῆς σου καὶ τῶν αὐλαιῶν σου πῆξον μὴ φείσῃ μακρυνόν τὰ σχοινίσματά σου καὶ τοὺς πασσάλους σου κατίσχυσον
- 3 Sillä sinä olet leviävä oikealle ja vasemmalle, sinun jälkeläisesi ottavat omiksensa kansat ja tekevät autiot kaupungit asutuiksi.
For I will make wide your limits on the right hand and on the left; and your seed will take the nations for a heritage, and make the waste towns full of people.
ἔτι εἰς τὰ δεξιὰ καὶ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐκπέτασον καὶ τὸ σπέρμα σου ἔθνη κληρονομήσει καὶ πόλεις ἡρημωμένας κατοικιεῖς
- 4 Älä pelkää, sillä et sinä häpeään joudu; älä ole häpeissäsi, sillä et sinä ole pettyvä. Nuoruutesi häpeän sinä olet unhottava, leskeytesi pilkkaa et ole enää muistava.
Have no fear; for you will not be shamed or without hope: you will not be put to shame, for the shame of your earlier days will go out of your memory, and you will no longer keep in mind the sorrows of your widowed years.
μὴ φοβοῦ ὅτι κατησχύνθης μηδὲ ἐντραπῆς ὅτι ὠνειδίσθης ὅτι αἰσχύνῃν αἰώνιον ἐπιλήση καὶ ὄνειδος τῆς χηρείας σου οὐ μὴ μνησθήση

- 5 Sillä hän, joka sinut teki, on sinun aviomiehesi, Herra Sebaot on hänen nimensä, sinun lunastajasi on Israelin Pyhä, hän joka kaiken maan Jumalaksi kutsutaan.
For your Maker is your husband; the Lord of armies is his name: and the Holy One of Israel is he who takes up your cause; he will be named the God of all the earth.
ὅτι κύριος ὁ ποιῶν σε κύριος σαβαωθ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ὁ ῥυσάμενός σε αὐτὸς θεὸς ἰσραὴλ πάση τῇ γῆ κληθήσεται
- 6 Sillä niinkuin hyljätyn, syvästi murheellisen vaimon on Herra sinut kutsunut - nuoruuden vaimon, joka on ollut halveksittu, sanoo sinun Jumalasi.
For the Lord has made you come back to him, like a wife who has been sent away in grief of spirit; for one may not give up the wife of one's early days.
οὐχ ὡς γυναῖκα καταλειμμένην καὶ ὀλιγόψυχον κέκληκέν σε κύριος οὐδ' ὡς γυναῖκα ἐκ νεότητος μεμισημένην εἶπεν ὁ θεός σου
- 7 Vähäksi silmänräpäykseksi minä hylkäsin sinut, mutta minä kokoan sinut jälleen suurella laupeudella.
For a short time I gave you up; but with great mercies I will take you back again.
χρόνον μικρὸν κατέλιπόν σε καὶ μετὰ ἐλέους μεγάλου ἐλεήσω σε
- 8 Ylitsevuotavassa vihassani minä peitin sinulta kasvoni silmänräpäykseksi, mutta minä armahdan sinut iankaikkisella armolla, sanoo Herra, sinun lunastajasi.
In overflowing wrath my face was veiled from you for a minute, but I will have pity on you for ever, says the Lord who takes up your cause.
ἐν θυμῷ μικρῷ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπὸ σοῦ καὶ ἐν ἐλέει αἰωνίῳ ἐλεήσω σε εἶπεν ὁ ῥυσάμενός σε κύριος
- 9 Sillä tämä on minulle, niinkuin olivat Nooan vedet: niinkuin minä vannoin, etteivät Nooan vedet enää tulvi maan ylitse, niin minä vannon, etten enää vihastu sinuun enkä sinua nuhtele.
For this is like the days of Noah to me: for as I took an oath that the waters of Noah would never again go over the earth, so have I taken an oath that I will not again be angry with you, or say bitter words to you.
ἀπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ ἐπὶ νῶε τοῦτό μοι ἐστὶν καθότι ὄμοσα αὐτῷ ἐν τῷ χρόνῳ ἐκεῖνῳ τῇ γῆ μὴ θυμωθῆσεσθαι ἐπὶ σοὶ ἔτι μηδὲ ἐν ἀπειλῇ σου
- 10 Sillä vuoret väistykööt ja kukkulat horjukoot, mutta minun armoni ei sinusta väisty, eikä minun rauhanliittoni horju, sanoo Herra, sinun armahtajasi.
For the mountains may be taken away, and the hills be moved out of their places, but my love will not be taken from you, or my agreement of peace broken, says the Lord, who has had mercy on you.
τὰ ὄρη μεταστήσεσθαι οὐδὲ οἱ βουνοὶ σου μετακινήσονται οὕτως οὐδὲ τὸ παρ' ἐμοῦ σοὶ ἔλεος ἐκλείψει οὐδὲ ἡ διαθήκη τῆς εἰρήνης σου οὐ μὴ μεταστή εἶπεν γὰρ κύριος ἰλεός σου
- 11 Sinä kurja, myrskyn raastama, sinä lohduton! Katso, minä muuraan sinun kivesi kiiltokivellä, panen sinun perustuksesi safiireista,
O troubled one, storm-crushed, uncomforted! see, your stones will be framed in fair colours, and your bases will be sapphires.
ταπεινὴ καὶ ἀκατάστατος οὐ παρεκλήθης ἰδοὺ ἐγὼ ἐτοιμάζω σοὶ ἄνθρακα τὸν λίθον σου καὶ τὰ θεμέλιά σου σάπφειρον
- 12 minä teen sinun harjasi rubiineista ja sinun porttisi kristalleista ja koko sinun ympärysmuurisi jalokivistä.
I will make your towers of rubies, and your doors of carbuncles, and the wall round you will be of all sorts of beautiful stones.
καὶ θήσω τὰς ἐπάλξεις σου ἴασπιν καὶ τὰς πύλας σου λίθους κρυστάλλου καὶ τὸν περιβόλον σου λίθους ἐκλεκτοῦς
- 13 Sinun lapsesi ovat kaikki Herran opetuslapsia, ja suuri rauha on sinun lapsillasi oleva.
And all your builders will be made wise by the Lord; and great will be the peace of your children.
καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς σου διδασκτοῦς θεοῦ καὶ ἐν πολλῇ εἰρήνῃ τὰ τέκνα σου
- 14 Sinut vahvistetaan vanhurskaudella; sinä olet oleva kaukana väkivallasta, sillä ei sinulla ole pelkäämistä, ja kaukana hävityksestä, sillä ei se sinua lähesty.
All your rights will be made certain to you: have no fear of evil, and destruction will not come near you.
καὶ ἐν δικαιοσύνῃ οἰκοδομηθήσῃ ἀπέχου ἀπὸ ἀδίκου καὶ οὐ φοβηθήσῃ καὶ τρόμος οὐκ ἔγγει σοὶ
- 15 Jos sinun kimppuusi karataan, ei se ole minusta; joka kimppuusi karkaa, se eteesi kaatuu.
See, they may be moved to war, but not by my authority: all those who come together to make an attack on you, will be broken against you.
ἰδοὺ προσήλυτοι προσελύσσονται σοὶ δι' ἐμοῦ καὶ ἐπὶ σὲ καταφεύζονται
- 16 Katso, minä olen luonut sepän, joka lietsoo hiilivalkeata ja kuonnuttaa aseeneen käytäntöönsä; mutta minä olen myös luonut tuhontuottajan hävittämään sen.
See, I have made the iron-worker, blowing on the burning coals, and making the instrument of war by his work; and I have made the waster for destruction.
ἰδοὺ ἐγὼ κτίζω σε οὐχ ὡς χαλκεὺς φουσὼν ἄνθρακα καὶ ἐκφέρων σκευὸς εἰς ἔργον ἐγὼ δὲ ἔκτισά σε οὐκ εἰς ἀπώλειαν φθεῖραι

- 17 Jokainen ase, joka valmistetaan sinun varallesi, on oleva tehoton; ja jokaisen kielen, joka nousee käymään sinun kanssasi oikeutta, sinä osoitat vääräksi. Tämä on Herran palvelijain perintöosa, tämä heidän vanhurskautensa, minulta saatu, sanoo Herra.
No instrument of war which is formed against you will be of any use; and every tongue which says evil against you will be judged false. This is the heritage of the servants of the Lord, and their righteousness comes from me, says the Lord.
πᾶν σκευὸς φηρατὸν ἐπὶ σέ οὐκ εὐδοῶσω καὶ πᾶσα φωνὴ ἀναστήσεται ἐπὶ σέ εἰς κρίσιν πάντας αὐτοὺς ἠττήσεις οἱ δὲ ἔνοχοί σου ἔσονται ἐν αὐτῇ ἔστιν κληρονομία τοῖς θεραπεύουσιν κύριον καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι δίκαιοι λέγει κύριος
- 1 Kuulkaa, kaikki janoavaiset, tulkaa veden ääreen. Tekin, joilla ei ole rahaa, tulkaa, ostakaa ja syökää; tulkaa, ostakaa ilman rahatta, ilman hinnatta viiniä ja maitoa.
Ho! everyone in need, come to the waters, and he who has no strength, let him get food: come, get bread without money; wine and milk without price.
οἱ διψῶντες πορεύεσθε ἐφ' ὕδωρ καὶ ὅσοι μὴ ἔχετε ἀργύριον βαδίσαντες ἀγοράσατε καὶ πίετε ἄνευ ἀργυρίου καὶ τιμῆς οἴνου καὶ στέαρ
- 2 Miksi annatte rahan siitä, mikä ei ole leipää, ja työnne ansion siitä, mikä ei ravitse? Kuulkaa minua, niin saatte syödä hyvää, ja teidän sielunne virvoittuu lihavuuden ääressä.
Why do you give your money for what is not bread, and the fruit of your work for what will not give you pleasure? Give ear to me, so that your food may be good, and you may have the best in full measure.
ἵνα τί τιμᾶσθε ἀργυρίου καὶ τὸν μόχθον ὑμῶν οὐκ εἰς πλησμονὴν ἀκούσατέ μου καὶ φάγεσθε ἀγαθὰ καὶ ἐντροφήσει ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν
- 3 Kallistakaa korvanne ja tulkaa minun tyköni; kuulkaa, niin teidän sielunne saa elää. Ja minä teen teidän kanssanne iankaikkisen liiton, annan lujat Daavidin armot.
Give ear, and come to me, take note with care, so that your souls may have life: and I will make an eternal agreement with you, even the certain mercies of David.
προσέχετε τοῖς ὠτίοις ὑμῶν καὶ ἐπακολουθήσατε ταῖς ὁδοῖς μου ἐπακούσατέ μου καὶ ζήσεται ἐν ἀγαθοῖς ἡ ψυχὴ ὑμῶν καὶ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην αἰώνιον τὰ ὅσα δαυὶδ τὰ πιστὰ
- 4 Katso, hänet minä asetin kansoille todistajaksi, kansojen ruhtinaaksi ja käskijäksi.
See, I have given him as a witness to the peoples, a ruler and a guide to the nations.
ἰδοὺ μαρτύριον ἐν ἔθνεσιν δέδωκα αὐτόν ἄρχοντα καὶ προστάσσοντα ἔθνεσιν
- 5 Katso, sinä olet kutsuva pakanoita, joita sinä et tunne, ja pakanat, jotka eivät sinua tunne, rientävät sinun tykösi Herran, sinun Jumalasi, tähden, Israelin Pyhän tähden, sillä hän kirkastaa sinut.
See, you will send for a nation of which you had no knowledge, and those who had no knowledge of you will come running to you, because of the Lord your God, and because of the Holy One of Israel, for he has given you glory.
ἔθνη ἃ οὐκ ᾔδεισάν σε ἐπικαλέσονται σε καὶ λαοὶ οἱ οὐκ ἐπίστανται σε ἐπὶ σέ καταφεύξονται ἕνεκεν τοῦ θεοῦ σου τοῦ ἁγίου ἰσραηλ ὅτι ἐδόξασέν σε
- 6 Etsikää Herraa silloin, kun hänet löytää voidaan; huutakaa häntä avuksi, kun hän läsnä on.
Make search for the Lord while he is there, make prayer to him while he is near:
ζητήσατε τὸν θεὸν καὶ ἐν τῷ εὕρισκειν αὐτὸν ἐπικαλέσασθε ἡνίκα δ' ἂν ἐγγίξῃ ὑμῖν
- 7 Jumalaton hyljätköön tiensä ja väärintekijä ajatuksensa ja palatkoon Herran tykö, niin hän armahtaa häntä, ja meidän Jumalamme tykö, sillä hänellä on paljon anteeksiantamusta.
Let the sinner give up his way, and the evil-doer his purpose: and let him come back to the Lord, and he will have mercy on him; and to our God, for there is full forgiveness with him.
ἀπολιπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ ἀνήρ ἄνομος τὰς βουλάς αὐτοῦ καὶ ἐπιστραφήτω ἐπὶ κύριον καὶ ἐλεηθήσεται ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν
- 8 Sillä minun ajatukseni eivät ole teidän ajatuksianne, eivätkä teidän tienne ole minun teitäni, sanoo Herra.
For my thoughts are not your thoughts, or your ways my ways, says the Lord.
οὐ γὰρ εἰσιν αἱ βουλαὶ μου ὡσπερ αἱ βουλαὶ ὑμῶν οὐδὲ ὡσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοὶ μου λέγει κύριος
- 9 Vaan niin paljon korkeampi kuin taivas on maata, ovat minun tieni korkeammat teidän teitänne ja minun ajatukseni teidän ajatuksianne.
For as the heavens are higher than the earth, so are my ways higher than your ways, and my thoughts than your thoughts.
ἀλλ' ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς διανοίας μου
- 10 Sillä niinkuin sade ja lumi, joka taivaasta tulee, ei sinne palaja, vaan kostuttaa maan, tekee sen hedelmälliseksi ja kasvavaksi, antaa kylväjälle siemenen ja syöjälle leivän,
For as the rain comes down, and the snow from heaven, and does not go back again, but gives water to the earth, and makes it fertile, giving seed to the planter, and bread for food;
ὡς γὰρ ἂν καταβῆ ὕετός ἡ χιών ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὐ μὴ ἀποστραφῆ ἕως ἂν μεθῶσῃ τὴν γῆν καὶ ἐκτέκῃ καὶ ἐκβλαστήσῃ καὶ δῶ σπέρμα τῷ σπεύροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν
- 11 niin on myös minun sanani, joka minun suustani lähtee: ei se minun tyköni tyhjänä palaja, vaan tekee sen, mikä minulle otollista on, ja saa menestymään sen, mitä varten minä sen lähetin.
So will my word be which goes out of my mouth: it will not come back to me with nothing done, but it will give effect to my purpose, and do that for which I have sent it.
οὕτως ἔσται τὸ ῥῆμά μου ὃ ἐὰν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στόματός μου οὐ μὴ ἀποστραφῆ ἕως ἂν συντελεσθῇ ὅσα ἠθέλησα καὶ εὐδοῶσω τὰς ὁδοὺς σου καὶ τὰ ἐντάλματά μου

- 12 Sillä iloiten te lähdette, ja rauhassa teitä saatetaan; vuoret ja kukkulat puhkeavat riemuun teidän edessänne, ja kaikki kedon puut paukuttavat käsiänsä.
For you will go out with joy, and be guided in peace: the mountains and the hills will make melody before you, and all the trees of the fields will make sounds of joy.
ἐν γὰρ εὐφροσύνῃ ἐξελεύσεσθε καὶ ἐν χαρῇ διδραχθήσεσθε τὰ γὰρ ὄρη καὶ οἱ βουνοὶ ἐξαλοῦνται προσδεχόμενοι ὑμᾶς ἐν χαρῇ καὶ πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ ἐπικροτήσῃ τοῖς κλάδοις
- 13 Orjantappurain sijaan on kasvava kypressejä, nokkosten sijaan on kasvava myrttipuita; ja se tulee Herran kunniaksi, iankaikkiseksi merkiksi, joka ei häviä.
In place of the thorn will come up the fir-tree, and in place of the blackberry the myrtle: and it will be to the Lord for a name, for an eternal sign which will not be cut off.
καὶ ἀντὶ τῆς στοιβῆς ἀναβήσεται κυπάρισσος ἀντὶ δὲ τῆς κονύζης ἀναβήσεται μυρσίνη καὶ ἔσται κύριος εἰς ὄνομα καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον καὶ οὐκ ἐκλείψει
- 1 Näin sanoo Herra: Noudattakaa oikeutta ja tehkää vanhurskaus, sillä minun autuuteni on lähellä ja minun vanhurskauteni ilmestyy.
The Lord says, Let your way of life be upright, and let your behaviour be rightly ordered: for my salvation is near, and my righteousness will quickly be seen.
τάδε λέγει κύριος φυλάσσεσθε κρίσιν ποιήσατε δικαιοσύνην ἤγγισεν γὰρ τὸ σωτήριόν μου παραγίνεσθαι καὶ τὸ ἔλεός μου ἀποκαλυφθῆναι
- 2 Autuas se ihminen, joka tämän tekee, se ihmislapsi, joka tässä pysyy, joka pitää sapatin eikä sitä riko, joka varoo kätensä tekemästä mitään pahaa!
Happy is the man who does this, and the son of man whose behaviour is so ordered; who keeps the Sabbath holy, and his hand from doing any evil.
μακάριος ἀνὴρ ὁ ποιῶν ταῦτα καὶ ἄνθρωπος ὁ ἀντεχόμενος αὐτῶν καὶ φυλάσσει τὰ σάββατα μὴ βεβηλοῦν καὶ διατηρῶν τὰς χεῖρας αὐτοῦ μὴ ποιεῖν ἀδίκημα
- 3 Älköön sanoko muukalainen, joka on liittynyt Herraan: "Herra erottaa minut peräti kansastansa", älköönkä kuohittu sanoko: "Minä olen kuiva puu".
And let not the man from a strange country, who has been joined to the Lord, say, The Lord will certainly put a division between me and his people: and let not the unsexed man say, See, I am a dry tree.
μὴ λεγέτω ὁ ἀλλογενὴς ὁ προσκεείμενος πρὸς κύριον ἀφοριεῖ με ἢρα κύριος ἀπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ μὴ λεγέτω ὁ εὐνοῦχος ὅτι ἐγὼ εἰμι ξύλον ξηρόν
- 4 Sillä näin sanoo Herra: Kuohituille, jotka pitävät minun sapatini ja valitsevat sen, mikä minulle otollista on, ja pysyvät minun liittosani,
For the Lord says, As for the unsexed who keep my Sabbaths, and give their hearts to pleasing me, and keep their agreement with me:
τάδε λέγει κύριος τοῖς εὐνοῦχοις ὅσοι ἂν φυλάσσονται τὰ σάββατά μου καὶ ἐκλέξονται ἃ ἐγὼ θέλω καὶ ἀντέχονται τῆς διαθήκης μου
- 5 heille minä annan huoneessani ja muurieni sisällä muistomerkin ja nimen, joka on poikia ja tyttäriä parempi; minä annan heille iankaikkisen nimen, joka ei häviä.
I will give to them in my house, and inside my walls, a place and a name better than that of sons and daughters; I will give them an eternal name which will not be cut off.
δώσω αὐτοῖς ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῷ τείχει μου τόπον ὀνομαστὸν κρείττω υἰῶν καὶ θυγατέρων ὄνομα αἰώνιον δώσω αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐκλείψει
- 6 Ja muukalaiset, jotka ovat liittyneet Herraan, palvellakseen häntä ja rakastaakseen Herran nimeä, ollakseen hänen palvelijoitansa, kaikki, jotka pitävät sapatin eivätkä sitä riko ja pysyvät minun liittosani,
And as for those from a strange country, who are joined to the Lord, to give worship to him and honour to his name, to be his servants, even everyone who keeps the Sabbath holy, and keeps his agreement with me:
καὶ τοῖς ἀλλογενέσι τοῖς προσκεείμενοις κυρίῳ δουλεύειν αὐτῷ καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ εἶναι αὐτῷ εἰς δούλους καὶ δούλας καὶ πάντας τοὺς φυλασσομένους τὰ σάββατά μου μὴ βεβηλοῦν καὶ ἀντεχομένους τῆς διαθήκης μου
- 7 ne minä tuon pyhälle vuorelleni ja ilahutan heitä rukoushuoneessani, ja heidän polttouhrinsa ja teurasuhrinsa ovat otolliset minun alttarillani, sillä minun huoneeni on kutsuttava kaikkien kansojen rukoushuoneeksi.
I will make them come to my holy mountain, and will give them joy in my house of prayer; I will take pleasure in the burned offerings which they make on my altar: for my house will be named a house of prayer for all peoples.
εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου καὶ εὐφρανῶ αὐτοὺς ἐν τῷ οἴκῳ τῆς προσευχῆς μου τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτῶν καὶ αἱ θυσίαι αὐτῶν ἔσονται δεκταὶ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου μου ὁ γὰρ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν
- 8 Herra, Herra sanoo, hän, joka kokoaa Israelin karkoitettut: Minä kokoan vielä muitakin sen koottujen lisäksi.
The Lord God, who gets together the wandering ones of Israel, says, I will get together others in addition to those of Israel who have come back.
εἶπεν κύριος ὁ συνάγων τοὺς διεσπαρμένους ἰσραὴλ ὅτι συνάξω ἐπ' αὐτὸν συναγωγὴν
- 9 Kaikki kedon eläimet, tulkaa syömään, te metsän eläimet kaikki.
All you beasts of the field, come together for your meat, even all you beasts of the wood.
πάντα τὰ θηρία τὰ ἀγρία δεῦτε φάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ δρυμοῦ
- 10 Israelin vartijat ovat kaikki sokeita, eivät he mitään käsitä; he ovat kaikki mykkiä koiria, jotka eivät osaa haukkua. He näkevät unta, makailevat ja nukkuvat mielellään.
His watchmen are blind, they are all without knowledge; they are all dogs without tongues, unable to make a sound; stretched out dreaming, loving sleep.
ἴδετε ὅτι πάντες ἐκτετύφλωνται οὐκ ἔγνωσαν φρονῆσαι πάντες κύνες ἐνεοὶ οὐ δυνήσονται ὑλακτεῖν ἐνυπνιαζόμενοι κοίτην φιλοῦντες νυστάζει

- 11 Ja näillä koirilla on vimmainen nälkä, ei niitä mikään täytä. Ja tällaisia ovat paimenet! Eivät pysty mitään huomaamaan, ovat kaikki kääntyneet omille teilleen, etsivät kukin omaa voittoansa, kaikki tyynni.
Yes, the dogs are for ever looking for food; while these, the keepers of the sheep, are without wisdom: they have all gone after their pleasure, every one looking for profit; they are all the same.
καὶ οἱ κύνες ἀναιδεῖς τῆ ψυχῇ οὐκ εἰδότες πλησμονὴν καὶ εἰσιν ποιηροὶ οὐκ εἰδότες σύνεσιν πάντες ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐξηκολούθησαν ἕκαστος κατὰ τὸ ἑαυτοῦ
- 1 Vanhurskas hukkuu, eikä kukaan pane sitä sydämelleen, hurskaat miehet otetaan pois kenenkään siitä välittämättä, sillä vanhurskas otetaan pois pahuutta näkemästä.
The upright man goes to his death, and no one gives a thought to it; and god-fearing men are taken away, and no one is troubled by it; for the upright man is taken away because of evil-doing, and goes into peace.
ἴδετε ὡς ὁ δίκαιος ἀπόλετο καὶ οὐδεὶς ἐκδέχεται τῆ καρδίᾳ καὶ ἄνδρες δίκαιοι αἴρονται καὶ οὐδεὶς κατανοεῖ ἀπὸ γὰρ προσώπου ἀδικίας ἦρται ὁ δίκαιος
- 2 Hän menee rauhaan: jotka vakaasti vaeltavat, he saavat levätä kammioissansa.
They are at rest in their last resting-places, every one going straight before him.
ἔσται ἐν εἰρήνῃ ἡ ταφὴ αὐτοῦ ἦρται ἐκ τοῦ μέσου
- 3 Mutta te tulkaa tänne, te velhottaren lapset, te avionrikkojamiehen ja porttovaimon sikiöt.
But come near, you sons of her who is wise in secret arts, the seed of her who is false to her husband, and of the loose woman.
ὁμεις δὲ προσάγετε ὧδε υἱοὶ ἄνομοι σπέρμα μοιχῶν καὶ πόρνης
- 4 Kenellä te iloanne pidätte? Kenelle avaatte suunne ammolleen ja kieltä pitkälle pistätte? Ettekö te ole rikoksen lapsia, valheen sikiöitä?
Of whom do you make sport? against whom is your mouth open wide and your tongue put out? are you not uncontrolled children, a false seed,
ἐν τίνι ἐνετροφήσατε καὶ ἐπὶ τίνα ἠνοιζατε τὸ στόμα ὑμῶν καὶ ἐπὶ τίνα ἐχαλάσατε τὴν γλῶσσαν ὑμῶν οὐχ ὁμεις ἐστε τέκνα ἀπολείας σπέρμα ἄνομον
- 5 Te, jotka hehkutte himosta tammien varjossa, jokaisen vihreän puun alla, te, jotka teurastatte lapsia laaksoissa, kallionrotkoissa!
You who are burning with evil desire among the oaks, under every green tree; putting children to death in the valleys, under the cracks of the rocks?
οἱ παρακαλοῦντες ἐπὶ τὰ εἰδῶλα ὑπὸ δένδρα δασέα σφάζοντες τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν ταῖς φάραγξιν ἀνά μέσον τῶν πετρῶν
- 6 Laakson sileät paadet ovat sinun osasi, siinä se on, sinun arpasi; niille sinä olet juomauhrit vuodattanut, ruokauhrit uhrannut. Siihenkö minä tyytyisin!
Among the smooth stones of the valley is your heritage; they, even they, are your part: even to them have you made a drink offering and a meal offering. Is it possible for such things to be overlooked by me?
ἐκεῖνῃ σου ἡ μερίς οὗτός σου ὁ κληρὸς κάκεινοις ἐξέχεας σπονδὰς κάκεινοις ἀνήνεγκας θυσίας ἐπὶ τούτοις οὐν οὐκ ὀργισθήσομαι
- 7 Korkealle ja valtavalle vuorelle sinä valmistit vuoteesi; sinne sinä myös nousit teurasuhria uhraamaan.
You have put your bed on a high mountain: there you went up to make your offering.
ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν καὶ μετέωρον ἐκεῖ σου ἡ κοίτη κάκει ἀνεβίβασας θυσίας
- 8 Oven ja pihtipielen taakse sinä panit omat merkkisi. Sillä minusta luopuen sinä paljastit itsesi ja nousit vuoteellesi, teit sen tilavaksi; sinä sovit kaupoista heidän kanssaan, makasit heidän kanssaan mielelläsi, näit heidän häpynsä.
And on the back of the doors and on the pillars you have put your sign: for you have been false to me with another; you have made your bed wide, and made an agreement with them; you had a desire for their bed where you saw it
καὶ ὀπίσω τῶν σταθμῶν τῆς θύρας σου ἔθηκας μνημόσυνά σου ὧν ὅτι ἐὰν ἀπ' ἐμοῦ ἀποστῆς πλεῖόν τι ἔξεις ἡγάπησας τοὺς κοιμωμένους μετὰ σοῦ
- 9 Sinä kuljit kuninkaan tykö öljyinesi, runsaine voiteinesi; sinä lähetit sanansaattajasi kauas, laskeuduit alas tuonelaan asti.
And you went to Melech with oil and much perfume, and you sent your representatives far off, and went as low as the underworld.
καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου μετ' αὐτῶν καὶ πολλοὺς ἐποίησας τοὺς μακρὰν ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπέστειλας πρέσβεις ὑπὲρ τὰ ὄρια σου καὶ ἀπέστρεψας καὶ ἐταπεινώθης ἕως ᾗδου
- 10 Sinä väsyit matkasi pituudesta, et kuitenkaan sanonut: "Turha vaiva!" Sinä sait elpynyttä voimaa, sentähden et heikoksi käynyt.
You were tired with your long journeys; but you did not say, There is no hope: you got new strength, and so you were not feeble.
ταῖς πολυοδίαις σου ἐκοπίσας καὶ οὐκ εἶπας παύσομαι ἐνισχύουσα ὅτι ἐπραξας ταῦτα διὰ τοῦτο οὐ κατεδείθης μου
- 11 Ketä sinä arkaillit ja pelkäsit, koska vilpistelit etkä minua muistanut, et minusta välittänyt? Eikö niin: minä olen ollut vaiti aina ikiajoista asti, ja niin et sinä minua pelkää?
And of whom were you in fear, so that you were false, and did not keep me in mind, or give thought to it? Have I not been quiet, keeping myself secret, and so you were not in fear of me?
σύ τίνα ἐυλαβηθεῖσα ἐφοβήθης καὶ ἐψεύσω με καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου οὐδὲ ἔλαβες με εἰς τὴν διάνοιαν οὐδὲ εἰς τὴν καρδίαν σου κἀγὼ σε ἰδὼν παρορῶ καὶ ἐμὲ οὐκ ἐφοβήθης

- 12 **Mutta minä ilmoitan, mitä on sinun vanhurskautesi ja sinun tekosi; ne eivät sinua auta.**
I will make clear what your righteousness is like and your works; you will have no profit in them.
κἀγὼ ἀπαγγελῶ τὴν δικαιοσύνην μου καὶ τὰ κακὰ σου ἃ οὐκ ὠφελήσουσίν σε
- 13 **Kun sinä huudat, auttakoon sinua jumaliesi joukko! Mutta tuuli vie ne kaikki, henkäys ottaa ne pois. Mutta joka minuun turvaa, se perii maan ja ottaa omaksensa minun pyhän vuoreni.**
Your false gods will not keep you safe in answer to your cry; but the wind will take them, they will be gone like a breath: but he who puts his hope in me will take the land, and will have my holy mountain as his heritage.
ὅταν ἀναβοήσης ἐξελεσθωσάν σε ἐν τῇ θλίψει σου τούτους γὰρ πάντας ἄνεμος λήμψεται καὶ ἀποίσει καταγίγς οἱ δὲ ἀντεχόμενοι μου κτήσονται γῆν καὶ κληρονομήσουσιν τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου
- 14 **Hän sanoo: Tehkää, tehkää tie, tasoittakaa tie, poistakaa kompastuskivet minun kansani tieltä.**
And I will say, Make it high, make it high, get ready the way, take the stones out of the way of my people.
καὶ ἐροῦσιν καθαρίσατε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ὁδοὺς καὶ ἄρατε σκῶλα ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τοῦ λαοῦ μου
- 15 **Sillä näin sanoo Korkea ja Ylhäinen, jonka asumus on iankaikkinen ja jonka nimi on Pyhä: Minä asun korkeudessa ja pyhydessä ja niitten tykönä, joilla on särjetty ja nöyrä henki, että minä virvoittaisin nöyrien hengen ja saattaisin särjettyjen sydämet eläviksi.**
For this is the word of him who is high and lifted up, whose resting-place is eternal, whose name is Holy: my resting-place is in the high and holy place, and with him who is crushed and poor in spirit, to give life to the spirit of the poor, and to make strong the heart of the crushed.
τάδε λέγει κύριος ὁ ὕψιστος ὁ ἐν ὕψηλοις κατοικῶν τὸν αἰῶνα ἅγιος ἐν ἁγίοις ὄνομα αὐτῷ κύριος ὕψιστος ἐν ἁγίοις ἀναπαύομενος καὶ ὀλιγοψύχοις διδοὺς μακροθυμίαν καὶ διδοὺς ζῶην τοῖς συντετριμμένοις τὴν καρδίαν
- 16 **Sillä en minä iankaiken riitele enkä vihastu ainiaaksi; muutoin henki nääntyisi minun kasvojeni edessä, ne sielut, jotka minä tehnyt olen.**
For I will not give punishment for ever, or be angry without end: for from me breath goes out; and I it was who made the souls.
οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἐκδικήσω ὑμᾶς οὐδὲ διὰ παντὸς ὀργισθήσομαι ὑμῖν πνεῦμα γὰρ παρ' ἐμοῦ ἐξελεύσεται καὶ πνοὴν πᾶσαν ἐγὼ ἐποίησα
- 17 **Hänen ahneutensa synnin tähden minä vihastuin; minä löin häntä, kätkin itseni ja olin vihastunut. Mutta hän luopui minusta ja kulki oman sydämensä tietä.**
I was quickly angry with his evil ways, and sent punishment on him, veiling my face in wrath: and he went on, turning his heart from me.
δι' ἁμαρτίαν βραχὺ τι ἐλύπησα αὐτὸν καὶ ἐπάταξα αὐτὸν καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἐλυπήθη καὶ ἐπορεύθη στυγνὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ
- 18 **Minä olen nähnyt hänen tiensä, mutta minä parannan hänet ja johdatan häntä ja annan jälleen lohduksen hänelle ja hänen surevillensa.**
I have seen his ways, and I will make him well: I will give him rest, comforting him and his people who are sad.
τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ ἑώρακα καὶ ἰασάμην αὐτὸν καὶ παρεκάλεσα αὐτὸν καὶ ἔδωκα αὐτῷ παράκλησιν ἀληθινήν
- 19 **Minä luon huulten hedelmän, rauhan, rauhan kaukaisille ja läheisille, sanoo Herra, ja minä parannan hänet.**
I will give the fruit of the lips: Peace, peace, to him who is near and to him who is far off, says the Lord; and I will make him well.
εἰρήνην ἐπ' εἰρήνην τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγύς οὖσιν καὶ εἶπεν κύριος ἰάσομαι αὐτούς
- 20 **Mutta jumalattomat ovat kuin kuohuva meri, joka ei voi tyyntyä ja jonka aallot kuohuttavat muraa ja mutaa.**
But the evil-doers are like the troubled sea, for which there is no rest, and its waters send up earth and waste.
οἱ δὲ ἄδικοι οὕτως κλυδωνισθήσονται καὶ ἀναπαύσασθαι οὐ δυνήσονται
- 21 **Jumalattomilla ei ole rauhaa, sanoo minun Jumalani.**
There is no peace, says my God, for the evil-doers.
οὐκ ἔστιν χαίρειν τοῖς ἀσεβέσιν εἶπεν κύριος ὁ θεός
- 1 **Huuda täyttä kurkkua, älä säästä, korota äänesi niinkuin pasuna, ilmoita minun kansalleni heidän rikoksensa ja Jaakobin huoneelle heidän syntinsä.**
Make a loud cry, do not be quiet, let your voice be sounding like a horn, and make clear to my people their evil doings, and to the family of Jacob their sins.
ἀναβόησον ἐν ἰσχύϊ καὶ μὴ φείσῃ ὡς σάλπιγγα ὕψωσον τὴν φωνήν σου καὶ ἀνάγγειλον τῷ λαῷ μου τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν καὶ τῷ οἴκῳ ἰακωβ τὰς ἀνομίας αὐτῶν
- 2 **Minua he muka etsivät joka päivä ja haluavat tietoa minun teistäni niinkuin kansa, joka tekee vanhurskautta eikä hylkää Jumalansa oikeutta. He vaativat minulta vanhurskaita tuomioita, haluavat, että Jumala heitä lähestyisi:**
Though they make prayer to me every day, and take pleasure in the knowledge of my ways: like a nation which has done righteousness, and has not given up the rules of their God, they make requests to me for the right orders, it is their delight to come near to God.
ἐμὲ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ζητοῦσιν καὶ γνῶναι μου τὰς ὁδοὺς ἐπιθυμοῦσιν ὡς λαὸς δικαιοσύνην πεποιηκὼς καὶ κρίσιν θεοῦ αὐτοῦ μὴ ἐγκαταλείπων αἰτούσιν με νῦν κρίσιν δικαίαν καὶ ἐγγίξιν θεῷ ἐπιθυμοῦσιν

- 3 "Miksi me paastoamme, kun et sinä sitä näe, kuritamme itseämme, kun et sinä sitä huomaa?" Katso, paastopäivänänne te ajatte omia asioitanne ja ahdistatte työhön kaiken työväkenne.
They say, Why have we kept ourselves from food, and you do not see it? why have we kept ourselves from pleasure, and you take no note of it? If, in the days when you keep from food, you take the chance to do your business, and get in your debts;
λέγοντες τί ὅτι ἐνηστεύσαμεν καὶ οὐκ εἶδες ἐταπεινώσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ οὐκ ἔγνωσ ἐν γὰρ ταῖς ἡμέραις τῶν νηστειῶν ὑμῶν εὐρίσκετε τὰ θελήματα ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ὑποχειρίους ὑμῶν ὑπονύσσετε
- 4 Katso, riidaksi ja toraksi te paastoatte, lyödäkseenne jumalattomalla nyrkillä. Te ette nyt paastoa niin, että teidän äänenne kuultaisiin korkeudessa.
If keeping from food makes you quickly angry, ready for fighting and giving blows with evil hands; your holy days are not such as to make your voice come to my ears on high.
εἰ εἰς κρίσεις καὶ μάχης νηστεύετε καὶ τύπτετε πυγμαῖς ταπεινὸν ἵνα τί μοι νηστεύετε ὡς σήμερον ἀκουσθῆναι ἐν κραυγῇ τὴν φωνὴν ὑμῶν
- 5 Tällainenko on se paasto, johon minä mielistyn, se päivä, jona ihminen kurittaa itseänsä? Jos kallistaa päänsä kuin kaisla ja makaa säkissä ja tuhassa, sitäkö sinä sanot paastoksi ja päiväksi, joka on Herralle otollinen?
Have I given orders for such a day as this? a day for keeping yourselves from pleasure? is it only a question of the bent head, of putting on haircloth, and being seated in the dust? is this what seems to you a holy day, well-pleasing to the Lord?
οὐ ταύτην τὴν νηστείαν ἐξελεξάμην καὶ ἡμέραν ταπεινοῦν ἄνθρωπον τὴν ψυχὴν αὐτοῦ οὐδ' ἂν κάμψης ὡς κρίκον τὸν τράχηλόν σου καὶ σάκκον καὶ σποδὸν ὑποστρώσῃ οὐδ' οὕτως καλέσετε νηστείαν δεκτὴν
- 6 Eikö tämä ole paasto, johon minä mielistyn: että avaatte vääryyden siteet, irroitatte ikeen nuorat, ja päästätte sorretut vapaiksi, että särjette kaikki ikeet?
Is not this the holy day for which I have given orders: to let loose those who have wrongly been made prisoners, to undo the bands of the yoke, and to let the crushed go free, and every yoke be broken?
οὐχὶ τοιαύτην νηστείαν ἐγὼ ἐξελεξάμην λέγει κύριος ἀλλὰ λυε πάντα σύνδεσμον ἀδικίας διάλυε στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγματῶν ἀπόστειλε τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει καὶ πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα
- 7 Eikö tämä: että taitat leipäsi isoavalle ja viet kurjat kulkijat huoneeseesi, kun näet alastoman, vaatetat hänet etkä kätkeydy siltä, joka on omaa lihaasi?
Is it not to give your bread to those in need, and to let the poor who have no resting-place come into your house? to put a robe on the unclothed one when you see him, and not to keep your eyes shut for fear of seeing his flesh?
διάρρηστε πεινῶντι τὸν ἄρτον σου καὶ πτωχοὺς ἀστέγους εἵσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν περιβαλε καὶ ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐχ ὑπερόψη
- 8 Silloin sinun valkeutesi puhkeaa esiin niinkuin aamurusko, ja haavasi kasvavat nopeasti umpeen; sinun vanhurskautesi käy sinun edelläsi, ja Jumalan kunnia seuraa suojanasi.
Then will light be shining on you like the morning, and your wounds will quickly be well: and your righteousness will go before you, and the glory of the Lord will come after you.
τότε ῥαγήσεται πρόμιον τὸ φῶς σου καὶ τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ καὶ προπορεύεται ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου καὶ ἡ δόξα τοῦ θεοῦ περιστελεῖ σε
- 9 Silloin sinä rukoilet, ja Herra vastaa, sinä huudat, ja hän sanoo: "Katso, tässä minä olen". Jos sinä keskuudestasi poistat ikeen, sormella-osoittelun ja vääryyden puhumisen,
Then at the sound of your voice, the Lord will give an answer; at your cry he will say, Here am I. If you take away from among you the yoke, the putting out of the finger of shame, and the evil word;
τότε βοήσῃ καὶ ὁ θεὸς εἰσακούσεται σου ἔτι λαλοῦντός σου ἐρεῖ ἰδοὺ πάρεμι ἐὰν ἀφέλῃς ἀπὸ σοῦ σύνδεσμον καὶ χειροτονίαν καὶ ῥῆμα γογγυσμοῦ
- 10 jos taritset elannostasi isoavalle ja ravitset vaivatun sielun, niin valkeus koittaa sinulle pimeydessä, ja sinun pilkkopimeäsi on oleva niinkuin keskipäivä.
And if you give your bread to those in need of it, so that the troubled one may have his desire; then you will have light in the dark, and your night will be as the full light of the sun:
καὶ δῶς πεινῶντι τὸν ἄρτον ἐκ ψυχῆς σου καὶ ψυχὴν τεταπεινωμένην ἐμπλήσῃς τότε ἀνατελεῖ ἐν τῷ σκότει τὸ φῶς σου καὶ τὸ σκότος σου ὡς μεσημβρία
- 11 Ja Herra johdattaa sinua alati ja ravitsee sinun sielusi kuivissa erämaissa; hän vahvistaa sinun luusi, ja sinä olet oleva niinkuin runsaasti kasteltu puutarha, niinkuin lähde, josta vesi ei koskaan puutu.
And the Lord will be your guide at all times; in dry places he will give you water in full measure, and will make strong your bones; and you will be like a watered garden, and like an ever-flowing spring.
καὶ ἔσται ὁ θεὸς σου μετὰ σοῦ διὰ παντός καὶ ἐμπλησθήσῃ καθάπερ ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχὴ σου καὶ τὰ ὀστά σου πιανθήσεται καὶ ἔσῃ ὡς κήπος μεθούων καὶ ὡς πηγὴ ἣν μὴ ἐξέλιπεν ὕδωρ καὶ τὰ ὀστά σου ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ καὶ πιανθήσεται καὶ κληρονομήσουσι γενεὴς γενεῶν
- 12 Sinun jälkeläisesi rakentavat jälleen ikivanhat rauniot, sinä kohotat perusmuurit, muinaisten polvien laskemat; ja sinun nimesi on oleva: "halkeamain umpeenmuuraaja" ja "teitten korjaaja maan asuttamiseksi".
And your sons will be building again the old waste places: you will make strong the bases of old generations: and you will be named, He who puts up the broken walls, and, He who makes ready the ways for use.
καὶ οἰκοδομηθῶσονται σου αἱ ἔρημοι αἰώνιοι καὶ ἔσται σου τὰ θεμέλια αἰώνια γενεῶν γενεαῖς καὶ κληθήσῃ οἰκοδόμος φραγμῶν καὶ τοὺς τρίβους τοὺς ἀνὰ μέσον παύσεις

- 13 Jos sinä pidätät jalkasi sapattia rikkomasta, niin ettet toimita omia asioitasi minun pyhäpäivänäni, vaan kutsut sapatin ilopäiväksi, Herran pyhäpäivän kunnioitettavaksi ja kunnioitat sitä, niin ettet toimita omia toimiasi, et aja omia asioitasi etkä puhu joutavia,
If you keep the Sabbath with care, not doing your business on my holy day; and if the Sabbath seems to you a delight, and the new moon of the Lord a thing to be honoured; and if you give respect to him by not doing your business, or going after your pleasure, or saying unholy words;
ἐὰν ἀποστρέψῃς τὸν πόδα σου ἀπὸ τῶν σαββάτων τοῦ μὴ ποιεῖν τὰ θελήματά σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἀγίᾳ καὶ καλέσεις τὰ σάββατα τρυφερά ἅγια τῷ θεῷ σου οὐκ ἄρεις τὸν πόδα σου ἐπ' ἔργῳ οὐδὲ λαλήσεις λόγον ἐν ὀργῇ ἐκ τοῦ στόματός σου
- 14 silloin on ilosi oleva Herrassa, ja minä kuljetan sinut maan kukkuloitten ylitse, ja minä annan sinun nauttia isäsi Jaakobin perintöosaa. Sillä Herran suu on puhunut.
Then the Lord will be your delight; and I will put you on the high places of the earth; and I will give you the heritage of Jacob your father: for the mouth of the Lord has said it.
καὶ ἔση πεποιθὼς ἐπὶ κύριον καὶ ἀναβιβάσει σε ἐπὶ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς καὶ ψομειέ σε τὴν κληρονομίαν ἰακωβ τοῦ πατρός σου τὸ γὰρ στόμα κυρίου ἐλάλησεν ταῦτα
- 1 Katso, ei Herran käsi ole liian lyhyt auttamaan, eikä hänen korvansa kuuro kuulemaan:
Truly, the Lord's hand has not become short, so that he is unable to give salvation; and his ear is not shut from hearing:
μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ κυρίου τοῦ σῶσαι ἢ ἐβάρυνεν τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι
- 2 vaan teidän pahat tekonne erottavat teidät Jumalastanne, ja teidän syntinne peittävät teiltä hänen kasvonsa, niin ettei hän kuule.
But your sins have come between you and your God, and by your evil doings his face has been veiled from you, so that he will give you no answer.
ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διυστῶσιν ἀνὰ μέσον ὑμῶν καὶ τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπέστρεψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν τοῦ μὴ ἐλεῆσαι
- 3 Sillä teidän kätenne ovat tahratut verellä ja sormenne väärydellä; teidän huulenne puhuvat valhetta, teidän kielenne latelee petosta.
For your hands are unclean with blood, and your fingers with sin; your lips have said false things, and your tongue gives out deceit.
αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν μεμολυμμέναί αιματι καὶ οἱ δάκτυλοι ὑμῶν ἐν ἁμαρτίαις τὰ δὲ χεῖλη ὑμῶν ἐλάλησεν ἀνομίαν καὶ ἡ γλῶσσα ὑμῶν ἀδικίαν μελετᾷ
- 4 Ei kukaan vaadi oikeuten vanhurskaasti, eikä kukaan käräjöi rehellisesti. He turvautuvat tyhjään ja puhuvat vilppiä, kantavat kohdussaan tuhoa ja synnyttävät turmion.
No one puts forward an upright cause, or gives a true decision: their hope is in deceit, and their words are false; they are with child with sin, and give birth to evil.
οὐδεὶς λαλεῖ δίκαια οὐδὲ ἔστιν κρίσις ἀληθινή πεποιθασιν ἐπὶ ματαιοῖς καὶ λαλοῦσιν κενά ὅτι κρύουσιν πόνον καὶ τίκτουςιν ἀνομίαν
- 5 Myrkkyliskon munia he hautovat, hämähäkin verkkoja he kutovat; joka niitä munia syö, se kuolee, rikkipoljetusta puhkeaa kyykäärme.
They give birth to snake's eggs, and make spider's threads: whoever takes their eggs for food comes to his death, and the egg which is crushed becomes a poison-snake.
φῶ ἀσπίδων ἔρρηξαν καὶ ἰστὸν ἀράχνης ὑφαίνουσιν καὶ ὁ μέλλον τῶν φῶν αὐτῶν φαγεῖν συντρίψας οὖριον εὔρεν καὶ ἐν αὐτῷ βασιλίσκος
- 6 Heidän verkkonsa eivät kelpaa vaatteenksi, heidän tekemäänsä ei voi verhoutua; heidän työnsä ovat vääryyden töitä, ja heidän kätensä ovat täynnä väkivallan tekoa.
Their twisted threads will not make clothing, and their works will give them nothing for covering themselves: their works are works of sin, and violent acts are in their hands.
ὁ ἰστὸς αὐτῶν οὐκ ἔσται εἰς ἱμάτιον οὐδὲ μὴ περιβάλλονται ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν ἔργα ἀνομίας
- 7 Heidän jalkansa juoksevat pahuuteen, kiiruhtavat vuodattamaan viatonta verta; heidän ajatuksensa ovat vääryyden ajatuksia, tuho ja turmio on heidän teillensä.
Their feet go quickly to evil, and they take delight in the death of the upright; their thoughts are thoughts of sin; wasting and destruction are in their ways.
οἱ δὲ πόδες αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσιν ταχίνοι ἐκγέαι αἷμα καὶ οἱ διαλογισμοὶ αὐτῶν διαλογισμοὶ ἀφρόνων σύντριμμα καὶ τλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν
- 8 Rauhan tietä he eivät tunne, oikeutta ei ole heidän askeleissansa; polkunsä he tekevät mutkaisiksi, ei kukaan, joka niitä käy, tunne rauhaa.
They have no knowledge of the way of peace, and there is no sense of what is right in their behaviour: they have made for themselves ways which are not straight; whoever goes in them has no knowledge of peace.
καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ οἶδασιν καὶ οὐκ ἔστιν κρίσις ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν αἱ γὰρ τρίβοι αὐτῶν διεστραμμένα ἕς διοδεύουσιν καὶ οὐκ οἶδασιν εἰρήνην
- 9 Sentähden on oikeus meistä kaukana, eikä vanhurskaus saavuta meitä; me odotamme valoa, mutta katso, on pimeä, aamunkoittoa, mutta vaellamme yön synkeydessä.
For this cause our right is far from us, and righteousness does not overtake us: we are looking for light, but there is only the dark; for the shining of the sun, but our way is in the night.
διὰ τοῦτο ἀπέστη ἡ κρίσις ἀπ' αὐτῶν καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς δικαιοσύνη ὑπομεινάντων αὐτῶν φῶς ἐγένετο αὐτοῖς σκότος μείναντες αὐγὴν ἐν ἀωρίᾳ περιεπάτησαν
- 10 Me haparoimme seinää pitkin niinkuin sokeat, haparoimme niinkuin silmiä vailla; me kompastelemme sydänpäivällä niinkuin hämärässä, me olemme terveitten keskellä niinkuin kuolleet.
We go on our way, like blind men feeling for the wall, even like those who have no eyes: we are running against things in daylight as if it was evening; our place is in the dark like dead men.
ψηλαφήσουσιν ὡς τυφλοὶ τοῖχον καὶ ὡς οὐχ ὑπαρχόντων ὀφθαλμῶν ψηλαφήσουσιν καὶ πεσοῦνται ἐν μεσημβρίᾳ ὡς ἐν μεσονυκτίῳ ὡς ἀποθνήσκοντες στενάζουσιν
- 11 Me murisemme kaikki kuin karhut ja kujerramme kuin kyyhkyset; me odotamme oikeutta, mutta sitä ei tule, pelastusta, mutta se on kaukana meistä.
We make noises of grief, like bears, and sad sounds like doves: we are looking for our right, but it is not there; for salvation, but it is far from us.
ὡς ἄρκος καὶ ὡς περιστερὰ ἅμα πορεύσονται ἀνεμείναμεν κρίσιν καὶ οὐκ ἔστιν σωτηρία μακρὰν ἀφέστηκεν ἀφ' ἡμῶν

- 12 Sillä meidän rikoksemme ovat monilukuiset sinun edessäsi, ja meidän syntimme todistavat meitä vastaan; sillä meidän rikoksemme seuraavat meitä, ja pahat tekemme me tunnemme:
For our evil doings are increased before you, and our sins give witness against us: for our evil doings are with us, and we have knowledge of our sins:
πολλή γὰρ ἡμῶν ἡ ἀνομία ἐναντίον σου καὶ αἱ ἀμαρτίαι ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν αἱ γὰρ ἀνομίαι ἡμῶν ἐν ἡμῖν καὶ τὰ ἀδικήματα ἡμῶν ἐγνωμεν
- 13 me olemme luopuneet Herrasta ja kieltäneet hänet, vetäytyneet pois Jumalaamme seuraamasta, puhuneet sortoa ja kapinaa, kantaneet kohdussamme ja purkaneet sisimmästämme valheen sanoja.
We have gone against the Lord, and been false to him, turning away from our God, our words have been uncontrolled, and in our hearts are thoughts of deceit.
ἠσεβήσαμεν καὶ ἐνυσομάμεθα καὶ ἀπέστημεν ἀπὸ ὀπισθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐλαλήσαμεν ἄδικα καὶ ἠπειθήσαμεν ἐκόμεν καὶ ἐμελετήσαμεν ἀπὸ καρδίας ἡμῶν λόγους ἀδίκους
- 14 Oikeus työnnetään takaperin, ja vanhurskaus seisoo kaukana, sillä totuus kompastelee torilla, suoruus ei voi sisälle tulla.
And the right is turned back, and righteousness is far away: for good faith is not to be seen in the public places, and upright behaviour may not come into the town.
καὶ ἀπεστήσαμεν ὀπίσω τὴν κρίσιν καὶ ἡ δικαιοσύνη μακρὰν ἀπέστηκεν ὅτι καταναλώθη ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἡ ἀλήθεια καὶ δι' εὐθείας οὐκ ἠδύναντο διελθεῖν
- 15 Niin oli totuus kadonnut, ja joka pahasta luopui, se ryöstettiin paljaaksi. Herra näki sen, ja se oli hänen silmissänsä paha, ettei ollut oikeutta.
Yes, faith is gone; and he whose heart is turned from evil comes into the power of the cruel: and the Lord saw it, and he was angry that there was no one to take up their cause.
καὶ ἡ ἀλήθεια ἦρται καὶ μετέστησαν τὴν διάνοιαν τοῦ συνιέναι καὶ εἶδεν κύριος καὶ οὐκ ἤρεσεν αὐτῷ ὅτι οὐκ ἦν κρίσις
- 16 Ja hän näki, ettei ollut yhtäkään miestä, ja hän ihmetteli, ettei kukaan astunut väliin. Silloin hänen oma käsivartensa auttoi häntä, ja hänen vanhurskautensa häntä tuki.
And he saw that there was no man, and was surprised that there was no one to take up their cause: so his arm gave salvation, and he made righteousness his support.
καὶ εἶδεν καὶ οὐκ ἦν ἀνὴρ καὶ κατενόησεν καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀντιληψόμενος καὶ ἡμύνατο αὐτοὺς τῷ βραχίονι αὐτοῦ καὶ τῇ ἐλεημοσύνῃ ἐστηρίσατο
- 17 Ja hän puki yllensä vanhurskauden kuin rintahaarniskan ja pani pelastuksen kypärin päähänsä, hän puki koston vaatteet puvuksensa ja verhoautui kiivauteen niinkuin viitta.
Yes, he put on righteousness as a breastplate, and salvation as a head-dress; and he put on punishment as clothing, and wrath as a robe.
καὶ ἐνεδύσατο δικαιοσύνην ὡς θώρακα καὶ περιέθετο περικεφαλαίαν σωτηρίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ περιεβάλετο ἱμάτιον ἐκδικήσεως καὶ τὸ περιβόλαιον
- 18 Tekojen mukaan hän maksaa palkan: vihan vastustajillensa, koston vihollisillensa; merensaarille hän kostaa.
He will give them the right reward of their doings, wrath to his attackers, punishment to his haters, and even on the sea-lands he will send punishment.
ὡς ἀνταποδώσων ἀνταπόδοσιν ὄνειδος τοῖς ὑπεναντίοις
- 19 Ja päivän laskun ääriellä he pelkäävät Herran nimeä ja päivän koittamalla hänen kunniaansa. Sillä se tulee kuin padottu virta, jota Herran henki ajaa eteenpäin.
So they will see the name of the Lord from the west, and his glory from the east: for he will come like a rushing stream, forced on by a wind of the Lord.
καὶ φοβηθήσονται οἱ ἀπὸ δυσμῶν τὸ ὄνομα κυρίου καὶ οἱ ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου τὸ ὄνομα τὸ ἐνδοξον ἦξει γὰρ ὡς ποταμὸς βίαιος ἡ ὄργη παρὰ κυρίου ἦξει μετὰ θυμοῦ
- 20 Mutta Siionille se tulee lunastajana, niille Jaakobissa, jotka synnistä kääntyvät, sanoo Herra.
And as a saviour he will come to Zion, turning away sin from Jacob, says the Lord.
καὶ ἦξει ἔνεκεν σιων ὁ ῥυόμενος καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ ἰακωβ
- 21 Ja tämä on minun liittoni heidän kanssansa, sanoo Herra: minun Henkeni, joka on sinun päälläsi, ja minun sanani, jonka minä suuhusi panen, eivät väisty sinun suustasi, eivät lastesi suusta eivätkä lastesi lasten suusta, sanoo Herra, nyt ja iankaikkisesti.
And as for me, this is my agreement with them, says the Lord: my spirit which is on you, and my words which I have put in your mouth, will not go away from your mouth, or from the mouth of your seed, or from the mouth of your seed's seed, says the Lord, from now and for ever.
καὶ αὕτη αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη εἶπεν κύριος τὸ πνεῦμα τὸ ἐμὸν ὃ ἐστὶν ἐπὶ σοὶ καὶ τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκα εἰς τὸ στόμα σου οὐ μὴ ἐκλίπη ἐκ τοῦ στόματός σου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ σπέρματος ὅς σου εἶπεν γὰρ κύριος ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν αἰῶνα
- 1 Nouse, ole kirkas, sillä sinun valkeutesi tulee, ja Herran kunnia koittaa sinun ylitsesi.
Up! let your face be bright, for your light has come, and the glory of the Lord is shining on you.
φωτίζου φωτίζου ἱερουσαλημ ἦκει γὰρ σου τὸ φῶς καὶ ἡ δόξα κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκεν
- 2 Sillä katso, pimeys peittää maan ja synkeys kansat, mutta sinun ylitsesi koittaa Herra, ja sinun ylläsi näkyy hänen kunniansa.
For truly, the earth will be dark, and the peoples veiled in blackest night; but the Lord will be shining on you, and his glory will be seen among you.
ἰδοὺ σκότος καὶ γνόφος καλύψει γῆν ἐπ' ἔθνη ἐπὶ δὲ σὲ φανήσεται κύριος καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ ἐπὶ σὲ ὀφθήσεται
- 3 Kansat vaeltavat sinun valkeuttasi kohti, kuninkaat sinun koitteesi kirkkautta kohti.
And nations will come to your light, and kings to your bright dawn.
καὶ πορεύονται βασιλεῖς τῷ φωτί σου καὶ ἔθνη τῇ λαμπρότητί σου

- 4 Nosta silmäsi, katso ympärillesi: kaikki nämä ovat kokoontuneet, tulevat sinun tykösi; sinun poikasi tulevat kaukaa, sinun tyttäriäsi kainalossa kannetaan.
Let your eyes be lifted up, and see: they are all coming together to you: your sons will come from far, and your daughters taken with loving care.
ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμοὺς σου καὶ ἰδὲ συνηγμένα τὰ τέκνα σου ἰδοὺ ἦκασιν πάντες οἱ υἱοὶ σου μακρόθεν καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται
- 5 Silloin sinä saat sen nähdä, ja sinä loistat ilosta, sinun sydämesi sykkii ja avartuu, kun meren aarteet kääntyvät sinun tykösi, kansojen rikkaudet tulevat sinulle.
Then you will see, and be bright with joy, and your heart will be shaking with increase of delight: for the produce of the sea will be turned to you, the wealth of the nations will come to you.
τότε ὄψη καὶ φορηθήσῃ καὶ ἐκστήσῃ τῇ καρδίᾳ ὅτι μεταβαλεῖ εἰς ἐσὲ πλοῦτος θαλάσσης καὶ ἐθνῶν καὶ λαῶν καὶ ἤξουσίν σοι
- 6 Kamelien paljous peittää sinut, Midianin ja Eefan varsat; kaikki tulevat Sabasta, kantavat kultaa ja suitsutusta ja Herran ylistystä ilmoittavat.
You will be full of camel-trains, even the young camels of Midian and Ephah; all from Sheba will come, with gold and spices, giving word of the great acts of the Lord.
ἀγέλαι καμήλων καὶ καλύψουσίν σε κάμηλοι μαδιαμ καὶ γαιφα πάντες ἐκ σαβα ἤξουσιν φέροντες χρυσίον καὶ λίβανον οἴσουσιν καὶ τὸ σωτήριον κυρίου εὐαγγελιοῦνται
- 7 Kaikki Keedarin laumat kokoontuvat sinun tykösi, Nebajotin oinaat palvelevat sinua; minulle otollisina ne nousevat minun alttarilleni, ja minä kirkastan kirkkauteeni huoneen.
All the flocks of Kedar will come together to you, the sheep of Nebaioth will be ready for your need; they will be pleasing offerings on my altar, and my house of prayer will be beautiful.
καὶ πάντα τὰ πρόβατα κηδαρ συναχθήσονται σοι καὶ κριοὶ ναβαιωθ ἤξουσίν σοι καὶ ἀνερχθήσεται δεκτὰ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου καὶ ὁ οἶκος τῆς προσευχῆς μου δοξασθήσεται
- 8 Keitä ovat nuo, jotka lentävät niinkuin pilvet ja niinkuin kyyhkysset lakkoihinsa?
Who are these coming like a cloud, like a flight of doves to their windows?
τίνες οἶδε ὡς νεφέλαι πέτανται καὶ ὡς περιστεραὶ σὺν νεοσσοῖς
- 9 Merensaaret odottavat minua, ja etumaisina tulevat Tarsiin-laivat tuodakseen sinun lapsesi kaukaa; hopeansa ja kultansa heillä on mukanaan Herran, sinun Jumalasi, nimelle, Israelin Pyhälle, sillä hän kirkastaa sinut.
Vessels of the sea-lands are waiting for me, and the ships of Tarshish first, so that your sons may come from far, and their silver and gold with them, to the place of the name of the Lord your God, and to the Holy One of Israel, because he has made you beautiful.
ἐμὲ νῆσοι ὑπέμειναν καὶ πλοῖα θαρσις ἐν πρώτοις ἀγαγεῖν τὰ τέκνα σου μακρόθεν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσὸν μετ' αὐτῶν διὰ τὸ ὄνομα κυρίου τὸ ἅγιον καὶ διὰ τὸν ἅγιον τοῦ ἰσραὴλ ἐνδοξοῦν εἶναι
- 10 Ja muukalaiset rakentavat sinun muurisi, ja heidän kuninkaansa palvelevat sinua; sillä vihassani minä löin sinua, mutta mielisuosiossani minä sinua armahdan.
And men from strange countries will be building up your walls, and their kings will be your servants: for in my wrath I sent punishment on you, but in my grace I have had mercy on you.
καὶ οἰκοδομήσουσιν ἄλλογενεῖς τὰ τεῖχη σου καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν παραστήσονται σοι διὰ γὰρ ὀργὴν μου ἐπάταξά σε καὶ διὰ ἔλεον ἠγάπησά σε
- 11 Sinun porttisi pidetään aina auki, ei niitä suljeta päivällä eikä yöllä, että kansojen rikkaudet tuotaisiin ja heidän kuninkaansa saatettaisiin sinun tykösi.
Your doors will be open at all times; they will not be shut day or night; so that men may come into you with the wealth of the nations, with their kings at their head.
καὶ ἀνοιχθήσονται αἱ πύλαι σου διὰ παντός ἡμέρας καὶ νυκτὸς οὐ κλεισθήσονται εἰσαγαγεῖν πρὸς σὲ δύναμιν ἐθνῶν καὶ βασιλεῖς ἀγομένους
- 12 Sillä se kansa tai valtakunta, joka ei sinua palvele, hukkuu, ja ne kansat hävitetään perinjuurin.
For the nation or kingdom which will not be your servant will come to destruction; such nations will be completely waste.
τὰ γὰρ ἔθνη καὶ οἱ βασιλεῖς οἵτινες οὐ δουλεύουσίν σοι ἀπολοῦνται καὶ τὰ ἔθνη ἐρημιά ἐρημωθήσονται
- 13 Libanonin kunnia tulee sinun tykösi, kypressit, jalavat ynnä hopeakuuset, kaunistamaan minun pyhäkköni paikkaa, ja minä saatan jalkaini sijan kunniaan.
The glory of Lebanon will come to you, the cypress, the plane, and the sherrin-tree together, to make my holy place beautiful; and the resting-place of my feet will be full of glory.
καὶ ἡ δόξα τοῦ λιβάνου πρὸς σὲ ἔξει ἐν κυπαρίσσω καὶ πεύκῃ καὶ κέδρω ἅμα δοξάσει τὸν τόπον τὸν ἅγιόν μου
- 14 Ja kumarassa käyden tulevat sinun tykösi sinun sortajaisi pojat, ja kaikki sinun pilkkaajasi heittäytyvät sinun jalkaisi juureen. He nimittävät sinut "Herran kaupungiksi", "Israelin Pyhän Siioniksi".
And the sons of those who were cruel to you will come before you with bent heads; and those who made sport of you will go down on their faces at your feet; and you will be named, The Town of the Lord, The Zion of the Holy One of Israel.
καὶ πορεύσονται πρὸς σὲ δεδουκότες υἱοὶ ταπεινωσάντων σε καὶ παροξυνάντων σε καὶ κληθήσῃ πόλις κυρίου σίων ἁγίου ἰσραὴλ
- 15 Sen sijaan, että sinä olet ollut hyljätty ja vihattu, niin ettei ollut kauttasi kulkijaa, teen minä sinut korkeaksi iankaikkisesti, iloksi polvesta polveen.
And though you were turned away from, and hated, and had no helper, I will make you a pride for ever, a joy from generation to generation.
διὰ τὸ γεγενῆσθαι σε ἐγκαταλειμμένην καὶ μεμισμημένην καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν καὶ θῆσω σε ἀγαλλίαμα αἰώνιον εὐφροσύνην γενεῶν γενεαῖς

- 16 Ja sinä saat imeä kansojen maidon, imeä kuningasten rintoja, saat tuntea, että minä, Herra, olen sinun auttajasi, että Jaakobin Väkevä on sinun lunastajasi.
And you will take the milk of the nations, flowing from the breast of kings; and you will see that I, the Lord, am your saviour, and he who takes up your cause, the Strong One of Jacob.
καὶ θηλάσεις γάλα ἐθνῶν καὶ πλοῦτον βασιλέων φάγεσαι καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος ὁ σφῶζων σε καὶ ἐξαιρούμενός σε θεὸς Ἰσραὴλ
- 17 Minä tuon vasken sijaan kultaa, ja raudan sijaan minä tuon hopeata, puun sijaan vaskea ja kiven sijaan rautaa. Ja minä panen sinulle esivallaksi rauhan ja käskijäksi vanhurskauden.
In place of brass, I will give gold, and for iron silver, and for wood brass, and for stones iron: and I will make Peace your judge, and Righteousness your overseer.
καὶ ἀντὶ χαλκοῦ οἴσω σοι χρυσίον ἀντὶ δὲ σιδήρου οἴσω σοι ἀργύριον ἀντὶ δὲ ξύλων οἴσω σοι χαλκόν ἀντὶ δὲ λίθων σίδηρον καὶ δώσω τοὺς ἄρχοντας σου ἐν εἰρήνῃ καὶ τοὺς ἐπισκόπους σου ἐν δικαιοσύνῃ
- 18 Ei kuulu enää väkivaltaa sinun maassasi, ei tuhoa, ei turmiota sinun rajaisi sisällä, ja sinä kutsut pelastuksen muuriksesi ja kiitoksen portiksesi.
Violent acts will no longer be seen in your land, wasting or destruction in your limits; but your walls will be named, Salvation, and your doors Praise.
καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται ἐπὶ ἀδικία ἐν τῇ γῆ σου οὐδὲ σύντριμμα οὐδὲ ταραχώρια ἐν τοῖς ὁρίοις σου ἀλλὰ κληθήσεται σωτήριον τὰ τεῖχη σου καὶ αἱ πύλαι σου γλύμμα
- 19 Ei ole enää aurinko sinun valonasi päivällä, eikä valaise sinua kuun kumotus, vaan Herra on sinun iankaikkinen valkeutesi, ja sinun Jumalasi sinun kirkkautesi.
The sun will not be your light by day, and the moon will no longer be bright for you by night: but the Lord will be to you an eternal light, and your God your glory.
καὶ οὐκ ἔσται σοι ὁ ἥλιος εἰς φῶς ἡμέρας οὐδὲ ἀνατολὴ σελήνης φωτιεῖ σοι τὴν νύκτα ἀλλ' ἔσται σοι κύριος φῶς αἰώνιον καὶ ὁ θεὸς δόξα σου
- 20 Ei sinun aurinkosi enää laske, eikä sinun kuusi vajene, sillä Herra on sinun iankaikkinen valkeutesi, ja päätyneet ovat sinun murheesi päivät.
Your sun will never again go down, or your moon keep back her light: for the Lord will be your eternal light, and the days of your sorrow will be ended.
οὐ γὰρ δύσεται ὁ ἥλιός σοι καὶ ἡ σελήνη σοι οὐκ ἐκλείψει ἔσται γὰρ κύριός σοι φῶς αἰώνιον καὶ ἀναπληρωθήσονται αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους σου
- 21 Sinun kansassasi ovat kaikki vanhurskaita, he saavat periä maan iankaikkisesti, he, minun istutukseni vesa, minun kätteni teko, minun kirkkauteni ilmoitukseksi.
Your people will all be upright, the land will be their heritage for ever; the branch of my planting, the work of my hands, to be for my glory.
καὶ ὁ λαός σου πᾶς δίκαιος καὶ δι' αἰῶνος κληρονομήσουσιν τὴν γῆν φυλάσσω τὸ φυτόμα ἔργα χειρῶν αὐτοῦ εἰς δόξαν
- 22 Pienimmästä kasvaa heimo, vähäisimmästä väkevä kansa. Minä, Herra, sen aikansa nopeasti täytän.
The smallest of their families will become a thousand, and a small one a strong nation: I, the Lord, will make it come quickly in its time.
ὁ ὀλιγοστός ἔσται εἰς χιλιάδας καὶ ὁ ἐλάχιστος εἰς ἔθνος μέγα ἐγὼ κύριος κατὰ καιρὸν συνάξω αὐτοὺς
- 1 Herran, Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan ilosanomaa nöyriille, lähettänyt minut sitomaan särjettyjä sydämiä, julistamaan vangituille vapautusta ja kahlituille kirjoitusta,
The spirit of the Lord is on me, because I am marked out by him to give good news to the poor; he has sent me to make the broken-hearted well, to say that the prisoners will be made free, and that those in chains will see the light again;
πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ οὗ εἵνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέσταλκέν με ἰάσασθαι τοὺς συντετριμμένους τῇ καρδίᾳ κηρύξαι αἰχμαλώτοις ἄφεςιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν
- 2 julistamaan Herran otollista vuotta ja meidän Jumalamme kostonpäivää, lohduttamaan kaikkia murheellisia,
To give knowledge that the year of the Lord's good pleasure has come, and the day of punishment from our God; to give comfort to all who are sad;
καλέσαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτὸν καὶ ἡμέραν ἀνταποδόσεως παρακαλέσαι πάντας τοὺς πενθοῦντας
- 3 panemaan Sionin murheellisten päähän - antamaan heille - juhlapäähineen tuhkan sijaan, iloöljyä murheen sijaan, ylistyksen vaipan masentuneen hengen sijaan; ja heidän nimensä on oleva "vanhurskauden tammet", "Herran istutus", hänen kirkkautensa ilmoitukseksi.
To give them a fair head-dress in place of dust, the oil of joy in place of the clothing of grief, praise in place of sorrow; so that they may be named trees of righteousness, the planting of the Lord, and so that he may have glory.
δοθῆναι τοῖς πενθοῦσιν σιών δόξαν ἀντὶ σποδοῦ ἄλειμμα εὐφροσύνης τοῖς πενθοῦσιν καταστολὴν δόξης ἀντὶ πνεύματος ἀκηδίας καὶ κληθήσονται γενεαὶ δικαιοσύνης φυτόμα κυρίου εἰς δόξαν
- 4 Ja he rakentavat jälleen ikivanhat rauniot, kohottavat ennalleen esi-isien autiot paikat; ja he uudistavat rauniokaupungit, jotka ovat olleet autiot polvesta polveen.
And they will be building again the old broken walls, and will make new the old waste places, and will put up again the towns which have been waste for long generations.
καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐρήμους αἰωνίας ἐξηρημομένους πρότερον ἐξαστήσουσιν καὶ καινιοῦσιν πόλεις ἐρήμους ἐξηρημομένους εἰς γενεάς
- 5 Vieraat ovat teidän laumojenne paimenina, muukalaiset teidän peltomiehinänne ja viinitarhureinanne.
And men from strange countries will be your herdsmen, and those who are not Israelites will be your ploughmen and vine-keepers.
καὶ ἤξουσιν ἀλλογενεῖς ποιμαίνοντες τὰ πρόβατά σου καὶ ἀλλόφυλοι ἀροτῆρες καὶ ἀμπελοурγοὶ

- 6 Mutta teitä kutsutaan Herran papeiksi, sanotaan meidän Jumalamme palvelijoiksi; te saatte nauttia kansain rikkaudet ja periä heidän kunniansa.
But you will be named the priests of the Lord, the servants of our God: you will have the wealth of the nations for your food, and you will be clothed with their glory.
ὁμοίως δὲ ἱερεῖς κυρίου κληθήσεσθε λειτουργοὶ θεοῦ ἰσχύϊ ἐθνῶν κατέδεσθε καὶ ἐν τῷ πλούτῳ αὐτῶν θαυμασθήσεσθε
- 7 Häpeänne hyvitetään teille kaksin kerroin, ja pilkatut saavat riemuita osastansa. Niin he saavat kaksinkertaisen perinnön maassansa; heillä on oleva iankaikkinen ilo.
As they had twice as much grief, and marks of shame were their heritage, so in their land they will be rewarded twice over, and will have eternal joy.
οὕτως ἐκ δευτέρως κληρονομήσουσιν τὴν γῆν καὶ εὐφροσύνην αἰώνιος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν
- 8 Sillä minä, Herra, rakastan oikeutta, vihaan vääryyttä ja ryöstöä; ja minä annan heille palkan uskollisesti ja teen heidän kanssansa iankaikkisen liiton.
For I, the Lord, take pleasure in upright judging; I will not put up with the violent taking away of right; and I will certainly give them their reward, and I will make an eternal agreement with them.
ἐγὼ γὰρ εἰμι κύριος ὁ ἀγαπῶν δικαιοσύνην καὶ μισῶν ἀρπάγματα ἐξ ἀδικίας καὶ δώσω τὸν μόχθον αὐτῶν δικαίως καὶ διαθήκην αἰώνιον διαθήσομαι αὐτοῖς
- 9 Heidän siemenensä tulee tunnetuksi kansain keskuudessa ja heidän jälkeläisensä kansakuntien keskellä; kaikki, jotka näkevät heitä, tuntevat heidät Herran siunaamaksi siemeneksi.
And their seed will be noted among the nations, and their offspring among the peoples: it will be clear to all who see them that they are the seed to which the Lord has given his blessing.
καὶ γνωσθήσεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν τὸ σπέρμα αὐτῶν καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν πᾶς ὁ ὄρων αὐτοὺς ἐπιγνώσεται αὐτοὺς ὅτι οὗτοί εἰσιν σπέρμα ἠὲ ὑλοποιημένον ὑπὸ θεοῦ
- 10 Minä iloitsen suuresti Herrassa, minun sieluni riemuitsee minun Jumalassani, sillä hän pukee minun ylleni autuuden vaatteet ja verhoaa minut vanhurskauden viittaa, yljän kaltaiseksi, joka kantaa juhlapäähinettä niinkuin pappi, ja morsiamen kaltaiseksi, joka on koruillansa kaunistettu.
I will be full of joy in the Lord, my soul will be glad in my God; for he has put on me the clothing of salvation, covering me with the robe of righteousness, as the husband puts on a fair head-dress, and the bride makes herself beautiful with jewels.
καὶ εὐφροσύνην εὐφρανθήσονται ἐπὶ κύριον ἀγαλλιάσθω ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τῷ κυρίῳ ἐνέδυσεν γὰρ με ἱμάτιον σωτηρίου καὶ χιτῶνα εὐφροσύνης ὡς νυμφίῳ περιέθηκέν μοι μίτραν καὶ ὡς νύμφην κατ᾽ ἐκόσμησέν με κόσμῳ
- 11 Sillä niinkuin maa tuottaa kasvunsa ja niinkuin kasvitarha saa siemenkylvönsä versomaan, niin saattaa Herra, Herra versomaan vanhurskauden ja kiitoksen kaikkien kansojen nähden.
For as the earth puts out buds, and as the garden gives growth to the seeds which are planted in it, so the Lord will make righteousness and praise to be flowering before all the nations.
καὶ ὡς γῆν αὐξοῦσαν τὸ ἄνθος αὐτῆς καὶ ὡς κήπος τὰ σπέρματα αὐτοῦ οὕτως ἀνατελεῖ κύριος δικαιοσύνην καὶ ἀγαλλίαμα ἐναντίον πάντων τῶν ἐθνῶν
- 1 Siionin tähden minä en voi vaieta, ja Jerusalemin tähden en lepoa saa, ennenkuin sen vanhurskaus nousee kuin aamunkoi ja sen autuus kuin palava tulisoihutu.
Because of Zion I will not keep quiet, and because of Jerusalem I will take no rest, till her righteousness goes out like the shining of the sun, and her salvation like a burning light.
διὰ σιων οὐ σιωπήσομαι καὶ διὰ ἱερουσαλημ οὐκ ἀνήσω ἕως ἂν ἐξέλθῃ ὡς φῶς ἡ δικαιοσύνη μου τὸ δὲ σωτήριόν μου ὡς λαμπρὸς καυθήσεται
- 2 Ja kansat näkevät sinun vanhurskautesi, kaikki kuninkaas sinun kunniasi; ja sinulle annetaan uusi nimi, jonka Herran suu säättää.
And the nations will see your righteousness, and all kings your glory: and you will have a new name, given by the mouth of the Lord.
καὶ ὄψονται ἔθνη τὴν δικαιοσύνην σου καὶ βασιλεῖς τὴν δόξαν σου καὶ καλέσει σε τὸ ὄνομά σου τὸ καινόν ὃ ὁ κύριος ὀνομάσει αὐτό
- 3 Sinä tulet kauniiksi kruunuksi Herran kädessä ja kuninkaalliseksi päähineeksi Jumalasi kädessä.
And you will be a fair crown in the hand of the Lord, and a king's head-dress in the hand of your God.
καὶ ἔσῃ στέφανος κάλλους ἐν χειρὶ κυρίου καὶ διάδημα βασιλείας ἐν χειρὶ θεοῦ σου
- 4 Ei sinua enää sanota "hyljätyksi", eikä sinun maatasi enää sanota "autioksi"; vaan sinua kutsutaan "minun rakkaakseni" ja sinun maatasi "aviovaimoksi", sillä Herra rakastaa sinua, ja sinun maasi otetaan avioksi.
You will not now be named, She who is given up; and your land will no longer be named, The waste land: but you will have the name, My pleasure is in her, and your land will be named, Married: for the Lord has pleasure in you, and your land will be married.
καὶ οὐκέτι κληθήσῃ καταλελειμένη καὶ ἡ γῆ σου οὐ κληθήσεται ἔρημος σοὶ γὰρ κληθήσεται θέλημα ἐμὸν καὶ τῆ γῆ σου οἰκουμένη
- 5 Sillä niinkuin nuori mies ottaa neitsyen avioksi, niin sinun lapsesi ottavat sinut omaksensa; ja niinkuin ylkä iloitsen morsiamesta, niin sinun Jumalasi iloitsen sinusta.
For as a young man takes a virgin for his wife, so will your maker be married to you: and as a husband has joy in his bride, so will the Lord your God be glad over you.
καὶ ὡς συνοικῶν νεανίσκος παρθένῳ οὕτως κατοικήσουσιν οἱ υἱοὶ σου μετὰ σοῦ καὶ ἔσται ὁν τρόπον εὐφρανθήσεται νυμφίος ἐπὶ νύμφῃ οὕτως εὐφρανθήσεται κύριος ἐπὶ σοὶ
- 6 Sinun muureillesi, Jerusalem, minä asetan vartijat; älkööt he milloinkaan vaietko, ei päivällä eikä yöllä. Te, jotka ylistätte Herraa, älkää itsellenne lepoa suoko.
I have put watchmen on your walls, O Jerusalem; they will not keep quiet day or night: you who are the Lord's recorders, take no rest,
καὶ ἐπὶ τῶν τειχεῶν σου ἱερουσαλημ κατέστησα φύλακας ὅλην τὴν ἡμέραν καὶ ὅλην τὴν νύκτα οἱ διὰ τέλους οὐ σιωπήσουσιν μνησκόμενοι κυρίου

- 7 Älkää antako hänelle lepoa, ennenkuin hän on asettanut ennallensa Jerusalemin, tehnyt sen ylistykseksi maassa.
And give him no rest, till he puts Jerusalem in her place to be praised in the earth.
οὐκ ἔστιν γὰρ ὑμῖν ὁμοιος ἐὰν διορθώσῃ καὶ ποιήσῃ ἱερουσαλημ ἀγαυρίαμα ἐπὶ τῆς γῆς
- 8 Herra on vannonut oikean kätensä ja väkevyytensä käsivarren kautta: En totisesti minä enää anna jyvääsi sinun vihollistesi ruuaksi, eivätkä juo enää muukalaiset sinun viiniäsi, josta sinä olet vaivan nähnyt.
The Lord has taken an oath by his right hand, and by the arm of his strength, Truly, I will no longer give your grain to be food for your haters; and men of strange countries will not take the wine for which your work has been done:
ὁμοσεν κύριος κατὰ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ καὶ κατὰ τῆς ἰσχύος τοῦ βραχίονος αὐτοῦ εἰ ἔτι δώσω τὸν σῖτόν σου καὶ τὰ βρώματά σου τοῖς ἐχθροῖς σου καὶ εἰ ἔτι πίνονται υἱοὶ ἀλλότριοι τὸν οἶνόν σου ἐφ' ᾧ ἐμόχθησας
- 9 Vaan jotka viljan kokoavat, ne sen syövät ja ylistävät Herraa; ja jotka viinin korjaavat, ne sen juovat minun pyhissä esikartanoissani.
But those who have got in the grain will have it for their food, and will give praise to the Lord; and those who have got in the grapes will take the wine of them in the open places of my holy house.
ἀλλ' ἢ οἱ συνάγοντες φάγονται αὐτὰ καὶ αἰνέσουσιν κύριον καὶ οἱ συνάγοντες πίνονται αὐτὰ ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν ταῖς ἀγίαις μου
- 10 Käykää, käykää ulos porteista, tasoittakaa kansalle tie, tehkää, tehkää valtatie, raivatkaa kivet pois, kohottakaa lippu kansoille.
Go through, go through the doors; make ready the way of the people; let the highway be lifted up; let the stones be taken away; let a flag be lifted up over the peoples.
πορεύεσθε διὰ τῶν πυλῶν μου καὶ ὁδοποιήσατε τῷ λαῷ μου καὶ τοὺς λίθους τοὺς ἐκ τῆς ὁδοῦ διαρρίψατε ἐξάρατε σύσσημον εἰς τὰ ἔθνη
- 11 Katso, Herra on kuuluttanut maan ääriin asti: Sanokaa tytär Siionille: Katso, sinun pelastuksesi tulee. Katso, hänen palkkansa on hänen mukansa, hänen työnsä ansio käy hänen edellensä.
The Lord has sent out word to the end of the earth, Say to the daughter of Zion, See, your saviour comes; those whom he has made free are with him, and those to whom he has given salvation go before him.
ἰδοὺ γὰρ κύριος ἐποίησεν ἀκουστόν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς εἶπατε τῇ θυγατρὶ σιων ἰδοὺ σοὶ ὁ σωτὴρ παραγίνεται ἔχων τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν καὶ τὸ ἔργον πρὸ προσώπου αὐτοῦ
- 12 Ja heitä kutsutaan "pyhäksi kansaksi", "Herran lunastetuiksi"; ja sinua kutsutaan "halutuksi", "kaupungiksi, joka ei ole hyljätty".
And they will be named, The holy people, Those whose cause has been taken up by the Lord: and you will be named, Desired, A town not given up.
καὶ καλέσει αὐτὸν λαὸν ἅγιον λελυτρωμένον ὑπὸ κυρίου σὺ δὲ κληθήσῃ ἐπιζητούμενη πόλις καὶ οὐκ ἐγκαταλειμμένη
- 1 Kuka tuolla tulee Edomista, tulipunaisissa vaatteissa Bosrasta, tuo puvultansa komea, joka uljaana astelee suuressa voimassansa? "Minä, joka puhun vanhurskautta, joka olen voimallinen auttamaan."
Who is this who comes from Edom, with blood-red robes from Bozrah? he whose clothing is fair, stepping with pride in his great strength? I whose glory is in the right, strong for salvation.
τίς οὗτος ὁ παραγινόμενος ἐξ ἐδωμ ἐρύθημα ἱματίων ἐκ βοσορ οὗτος ὠραῖος ἐν στολῇ βία μετὰ ἰσχύος ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίου
- 2 Miksi on punaa sinun puvussasi, miksi ovat vaatteesi kuin viinikuurnan polkijan?
Why is your clothing red, and why are your robes like those of one who is crushing the grapes?
διὰ τί σου ἐρυθρὰ τὰ ἱμάτια καὶ τὰ ἐνδύματά σου ὡς ἀπὸ πατητοῦ ληνοῦ
- 3 "Kuurnan minä poljin, minä yksinäni, ei ketään kansojen joukosta ollut minun kanssani; minä poljin heidät vihassani, tallasin heidät kiivaudessani, ja niin pirskuin heidän vertansa vaatteilleni, ja minä tahrasin koko pukuni.
I have been crushing the grapes by myself, and of the peoples there was no man with me: in my wrath and in my passion, they were crushed under my feet; and my robes are marked with their life-blood, and all my clothing is red.
πλήρης καταπεπατημένης καὶ τῶν ἐθνῶν οὐκ ἔστιν ἀνὴρ μετ' ἐμοῦ καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς ἐν θυμῷ καὶ κατέθλασα αὐτοὺς ὡς γῆν καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν
- 4 Sillä koston päivä oli minun mielessäni ja minun lunastettujeni vuosi oli tullut.
For the day of punishment is in my heart, and the year for the payment of the price for my people has come.
ἡμέρα γὰρ ἀνταποδόσεως ἐπῆλθεν αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸς λυτρώσεως πάρεστιν
- 5 Ja minä katselin, mutta ei ollut auttaja, ja minä ihmettelin, kun ei kukaan tueksi tullut. Silloin minun oma käsivarteni minua auttoi, ja minun vihani minua tuki.
And I saw that there was no helper, and I was wondering that no one gave them support: so my arm did the work of salvation, and my wrath was my support.
καὶ ἐπέβλεψα καὶ οὐδεὶς βοηθός καὶ προσενόησα καὶ οὐθεὶς ἀντελαμβάνετο καὶ ἐρρύσατο αὐτοὺς ὁ βραχίον μου καὶ ὁ θυμὸς μου ἐπέστη
- 6 Ja minä tallasin kansat vihassani ja juovutin heidät kiivaudellani; minä vuodatin maahan heidän verensä."
And in my passion the peoples were crushed under my feet, and broken in my wrath, and I put down their strength to the earth.
καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς τῇ ὀργῇ μου καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα αὐτῶν εἰς γῆν

- 7 Herran armoitit minä julistan, Herran ylistettäviä tekoja, kaikkea, mitä Herra on meille tehnyt, suurta hyvyyttä Israelin heimoa kohtaan, mitä hän on heille osoittanut laupeudessaan ja suuressa armossansa.
I will give news of the mercies of the Lord, and his great acts, even all the things the Lord has done for us, in his great grace to the house of Israel; even all he has done for us in his unnumbered mercies.
τὸν ἔλεον κυρίου ἐμνήσθην τὰς ἀρετὰς κυρίου ἐν πᾶσιν οἷς ὁ κύριος ἡμῖν ἀνταποδίδωσιν κύριος κριτὴς ἀγαθὸς τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ ἐπάγει ἡμῖν κατὰ τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ κατὰ τὸ πλῆθος τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ
- 8 Ja hän sanoi: "Ovathan he minun kansani, he ovat lapsia, joissa ei ole vilppiä"; ja niin hän tuli heille vapahtajaksi.
For he said, Truly they are my people, children who will not be false: so he was their saviour out of all their trouble.
καὶ εἶπεν οὐχ ὁ λαός μου τέκνα οὐ μὴ ἀθετήσωσιν καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς σωτηρίαν
- 9 Kaikissa heidän ahdistuksissansa oli hänelläkin ahdistus, ja hänen kasvojensa enkeli vapahti heidät. Rakkaudessaan ja säälliväisyydessään hän lunasti heidät, nosti heitä ja kantoi heitä kaikkina muinaisina päivinä.
It was no sent one or angel, but he himself who was their saviour: in his love and in his pity he took up their cause, and he took them in his arms, caring for them all through the years.
ἐκ πάσης θλίψεως οὐ πρέσβυς οὐδὲ ἄγγελος ἀλλ' αὐτὸς κύριος ἔσωσεν αὐτοὺς διὰ τὸ ἀγαπᾶν αὐτοὺς καὶ φεῖδεσθαι αὐτῶν αὐτὸς ἐλυτρώσατο αὐτοὺς καὶ ἀνέλαβεν αὐτοὺς καὶ ὕψωσεν αὐτοὺς πάσα ἡμέρας τοῦ αἰῶνος
- 10 Mutta he niskoittelivat ja saattoivat murheelliseksi hänen Pyhän Henkensä; ja niin hän muuttui heidän viholliseksensa, hän itse soti heitä vastaan.
But they went against him, causing grief to his holy spirit: so he was turned against them, and made war on them.
αὐτοὶ δὲ ἠπειθήσαν καὶ παρώξυναν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτοῦ καὶ ἐστράφη αὐτοῖς εἰς ἔχθραν καὶ αὐτὸς ἐπολέμησεν αὐτούς
- 11 Silloin hänen kansansa muisti muinaisia päiviä, muisti Moosesta: Missä on hän, joka toi heidät ylös merestä, heidät ynnä hänen laumansa paimenen? Missä on hän, joka pani tämän sydämeen Pyhän Henkensä;
Then the early days came to their minds, the days of Moses his servant: and they said, Where is he who made the keeper of his flock come up from the sea? where is he who put his holy spirit among them,
καὶ ἐμνήσθη ἡμερῶν αἰωνίων ὁ ἀναβιβάσας ἐκ τῆς γῆς τὸν ποιμένα τῶν προβάτων ποῦ ἐστὶν ὁ θεὸς ἐν αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
- 12 hän, joka antoi kunniansa käsivarren kulkea Mooseksen oikealla puolella, joka halkaisi vedet heidän edestänsä tehdäkseen itsellensä iankaikkisen nimen;
He who made the arm of his glory go at the right hand of Moses, by whom the waters were parted before them, to make himself an eternal name;
ὁ ἀγαγὼν τῇ δεξιᾷ μουσῆν ὁ βραχίον τῆς δόξης αὐτοῦ κατίσχυσεν ὕδωρ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ποιῆσαι αὐτῷ ὄνομα αἰώνιον
- 13 hän, joka kuljetti heitä syvyksissä niinkuin hevosiä erämaassa, eivätkä he kompastelleet?
He who made them go through the deep waters, like a horse in the waste land?
ἤγαγεν αὐτοὺς διὰ τῆς ἀβύσσου ὡς ἵππον δι' ἐρήμου καὶ οὐκ ἐκοπίασαν
- 14 Niinkuin karja astuu alas laaksoon, niin vei Herran Henki heidät lepoon. Niin sinä olet kansaasi johdattanut, tehdäkseen itsellesi kunniallisen nimen.
Like the cattle which go down into the valley, they went without falling, the spirit of the Lord guiding them: so you went before your people, to make yourself a great name.
καὶ ὡς κτήνη διὰ πεδίου κατέβη πνεῦμα παρὰ κυρίου καὶ ὠδήγησεν αὐτούς οὕτως ἤγαγες τὸν λαόν σου ποιῆσαι σεαυτῷ ὄνομα δόξης
- 15 Katsele taivaasta, katso pyhytesi ja kirkkautesi asunnosta. Missä on sinun kiivautesi ja voimalliset tekosi? Sinun sydämesi sääli ja sinun armahtavaisuutesi ovat minulta sulkeutuneet.
Let your eyes be looking down from heaven, from your holy and beautiful house: where is your deep feeling, the working of your power? do not keep back the moving of your pity and your mercies:
ἐπίστρεψον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἰδὲ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου σου καὶ δόξης ποῦ ἐστὶν ὁ ζῆλός σου καὶ ἡ ἰσχὺς σου ποῦ ἐστὶν τὸ πλῆθος τοῦ ἔλεους σου καὶ τῶν οἰκτιρμῶν σου ὅτι ἀνέσχου ἡμῶν
- 16 Sinähän olet meidän isämme, sillä Aabraham ei meistä tiedä eikä Israel meitä tunne: sinä, Herra, olet meidän isämme; "meidän Lunastajamme" on ikiajoista sinun nimesi.
For you are our father, though Abraham has no knowledge of us, and Israel gives no thought to us: you, O Lord, are our father; from the earliest days you have taken up our cause.
σὺ γὰρ ἡμῶν εἶ πατήρ ὅτι αβρααμ οὐκ ἔγνω ἡμᾶς καὶ Ἰσραὴλ οὐκ ἐπέγνω ἡμᾶς ἀλλὰ σὺ κύριε πατήρ ἡμῶν ῥύσαι ἡμᾶς ἀπ' ἀρχῆς τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς ἐστὶν
- 17 Miksi sallit meidän eksyä pois sinun teitäsä, Herra, ja annoit meidän sydämemme paatua, niin ettemme sinua pelkää? Palaja takaisin palvelijaisi tähden, perintöosasi sukukuntain tähden.
O Lord, why do you send us wandering from your ways, making our hearts hard, so that we have no fear of you? Come back, because of your servants, the tribes of your heritage.
τί ἐπλάνησας ἡμᾶς κύριε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ σου ἐσκλήρυνας ἡμῶν τὰς καρδίας τοῦ μὴ φοβεῖσθαι σε ἐπίστρεψον διὰ τοὺς δούλους σου διὰ τὰς φυλὰς τῆς κληρονομίας σου
- 18 Vähän aikaa vain sinun pyhä kansasi sai pitää perintönsä; meidän ahdistajamme ovat tallanneet sinun pyhäkkösi.
Why have evil men gone over your holy place, so that it has been crushed under the feet of our haters?
ἵνα μικρὸν κληρονομήσωμεν τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου σου οἱ ὑπεναντίοι ἡμῶν κατεπάτησαν τὸ ἁγίασμά σου

- 19 Me olemme niinkuin ne, joita sinä et ole ikinä hallinnut, olemme, niinkuin ei meitä olisi otettu sinun nimiisi.
We have become as those who were never ruled by you, on whom your name was not named.
ἐγενόμεθα ὡς τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὅτε οὐκ ἤρξας ἡμῶν οὐδὲ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς ἐὰν ἀνοίξῃς τὸν οὐρανὸν τρόμος λήμψεται ἀπὸ σοῦ ὄρη καὶ τακῆσονται
- 1 Oi, jospa sinä halkaisisit taivaat ja astuisit alas, niin että vuoret järkkäisivät sinun edessäsi, niinkuin risut leimahtavat tuleen, niinkuin vesi tulella kiehuu,
O let the heavens be broken open and come down, so that the mountains may be shaking before you,
ὡς κηρὸς ἀπὸ πυρὸς τήκεται καὶ κατακαύσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους καὶ φανερόν ἔσται τὸ ὄνομα κυρίου ἐν τοῖς ὑπεναντίοις ἀπὸ προσώπου σου ἔθνη ταραχθήσονται
- 1 Oi, jospa sinä halkaisisit taivaat ja astuisit alas, niin että vuoret järkkäisivät sinun edessäsi, niinkuin risut leimahtavat tuleen, niinkuin vesi tulella kiehuu,
\\64:2\\As when fire puts the brushwood in flames, or as when water is boiling from the heat of the fire: to make your name feared by your haters, so that the nations may be shaking before you;
ὡς κηρὸς ἀπὸ πυρὸς τήκεται καὶ κατακαύσει πῦρ τοὺς ὑπεναντίους καὶ φανερόν ἔσται τὸ ὄνομα κυρίου ἐν τοῖς ὑπεναντίοις ἀπὸ προσώπου σου ἔθνη ταραχθήσονται
- 2 että tekisit nimesi tunnetuksi vastustajillesi ja kansat vapisisivat sinun kasvojesi edessä,
\\64:3\\While you do acts of power for which we are not looking, and which have not come to the ears of men in the past.
ὅταν ποιῆς τὰ ἔνδοξα τρόμος λήμψεται ἀπὸ σοῦ ὄρη
- 3 kun sinä teet peljättäviä tekoja, joita emme odottaa voineet! Oi, jospa astuisit alas, niin että vuoret järkkäisivät sinun edessäsi!
\\64:4\\The ear has not had news of, or the eye seen, ... any God but you, working for the man who is waiting for him.
ἀπὸ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσαμεν οὐδὲ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἶδον θεὸν πλην σοῦ καὶ τὰ ἔργα σου ἃ ποιήσεις τοῖς ὑπομένουσιν ἔλεον
- 4 Ei ole ikiajoista kuultu, ei ole korviin tullut, ei ole silmä nähnyt muuta Jumalaa, paitsi sinut, joka senkaltaisia tekisi häntä odottavalle.
\\64:5\\Will you not have mercy on him who takes pleasure in doing righteousness, even on those who keep in mind your ways? Truly you were angry, and we went on doing evil, and sinning against you in the past.
συναντήσεται γὰρ τοῖς ποιούσιν τὸ δίκαιον καὶ τῶν ὁδῶν σου μνησθήσονται ἰδοὺ σὺ ὀργίσθης καὶ ἡμεῖς ἡμάρτομεν διὰ τοῦτο ἐπλανήθημεν
- 5 Sinä käyt niitä kohden, jotka ilolla vanhurskautta tekevät ja jotka sinun teilläsi sinua muistavat. Katso, sinä vihastuit, ja me jouduimme synnin alaisiksi; niin on ollut ikiajoista asti - saammeko avun?
\\64:6\\For we have all become like an unclean person, and all our good acts are like a dirty robe: and we have all become old like a dead leaf, and our sins, like the wind, take us away.
καὶ ἐγενήθημεν ὡς ἀκάθαρτοι πάντες ἡμεῖς ὡς βράκος ἀποκαθημένης πᾶσα ἡ δικαιοσύνη ἡμῶν καὶ ἐξερρήμεν ὡς φύλλα διὰ τὰς ἀνομίας ἡμῶν οὕτως ἄνεμος οἶσει ἡμᾶς
- 6 Kaikki me olimme kuin saastaiset, ja niinkuin tahrattu vaate oli kaikki meidän vanhurskautemme. Ja kaikki me olemme lakastuneet kuin lehdet, ja pahat tekemme heittelevät meitä niinkuin tuuli.
\\64:7\\And there is no one who makes prayer to your name, or who is moved to keep true to you: for your face is veiled from us, and you have given us into the power of our sins.
καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ὄνομά σου καὶ ὁ μνησθεὶς ἀντιλαβέσθαι σου ὅτι ἀπέστρεψας τὸ πρόσωπόν σου ἀφ' ἡμῶν καὶ παρέδωκας ἡμᾶς διὰ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν
- 7 Ei ole ketään, joka avukseen huutaa sinun nimeäsi, joka herää pitämään sinusta kiinni; sillä sinä olet peittänyt kasvosi meiltä, jättänyt meidät menehtymään syntiemme valtaan.
\\64:8\\But now, O Lord, you are our father; we are the earth, and you are our maker; and we are all the work of your hand.
καὶ νῦν κύριε πατήρ ἡμῶν σὺ ἡμεῖς δὲ πηλὸς ἔργον τῶν χειρῶν σου πάντες
- 8 Mutta olethan sinä, Herra, meidän isämme; me olemme savi, ja sinä olet meidän valajamme, kaikki me olemme sinun kättesi tekoa.
\\64:9\\Be not very angry, O Lord, and do not keep our sins in mind for ever: give ear to our prayer, for we are all your people.
μὴ ὀργίζου ἡμῖν σφόδρα καὶ μὴ ἐν καιρῷ μνησθῆς ἀμαρτιῶν ἡμῶν καὶ νῦν ἐπιβλεψον ὅτι λαὸς σου πάντες ἡμεῖς
- 9 Älä, Herra, vihastu ylenmäärin, äläkä ainiaan muistele pahoja tekoja. Katso ja huomaa, että me kaikki olemme sinun kansasi.
\\64:10\\Your holy towns have become a waste, Zion has become a waste, Jerusalem is a mass of broken walls.
πόλις τοῦ ἁγίου σου ἐγενήθη ἔρημος σιών ὡς ἔρημος ἐγενήθη ἱερουσαλημ εἰς κατάραν
- 10 Sinun pyhät kaupunkisi ovat tulleet erämaaksi, Siion on erämaaksi tullut, Jerusalem autioksi.
\\64:11\\Our holy and beautiful house, where our fathers gave praise to you, is burned with fire; and all the things of our desire have come to destruction.
ὁ οἶκος τὸ ἅγιον ἡμῶν καὶ ἡ δόξα ἣν ἠυλόγησαν οἱ πατέρες ἡμῶν ἐγενήθη πυρὶ καυστος καὶ πάντα τὰ ἔνδοξα συνέπεσεν
- 11 Meidän pyhä ja ihana temppelimme, jossa isämme sinua ylistivät, on tulella poltettu, ja rauniona on kaikki meille kallisarvoinen.
\\64:12\\In view of all this, will you still do nothing, O Lord? will you keep quiet, and go on increasing our punishment?
καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῦτοις ἀνέσχον κύριε καὶ ἐσιώπησας καὶ ἐταπεινώσας ἡμᾶς σφόδρα

- 1 Minä olen suostunut niiden etsittäväksi, jotka eivät minua kysyneet, niiden löydetäväksi, jotka eivät minua etsineet; minä olen sanonut kansalle, joka ei ole otettu minun nimiini: Tässä minä olen, tässä minä olen!
I have been ready to give an answer to those who did not make prayer to me; I have been offering myself to those who were not searching for me; I said, Here am I, here am I, to a nation which gave no respect to my name.
ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν εὐρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν εἶπα ἰδοὺ εἰμι τῷ ἔθνει οἱ οὐκ ἐκάλεσάν μου τὸ ὄνομα
- 2 Koko päivän minä olen ojentanut käsiäni uppinsaikaista kansaa kohden, joka vaeltaa tietä, mikä ei ole hyvä, omain ajatustensa mukaan;
All day my hands have been stretched out to an uncontrolled people, who go in an evil way, after the purposes of their hearts;
ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου ὄλην τὴν ἡμέραν πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα οἱ οὐκ ἐπορεύθησαν ὁδῷ ἀληθινῇ ἀλλ' ὀπίσω τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν
- 3 kansaa kohden, joka vihoittaa minua alinomaan, vasten kasvojani, uhraa puutarhoissa ja suitsuttaa tiilikivialttareilla.
A people who make me angry every day, making offerings in gardens, and burning perfumes on bricks.
ὁ λαὸς οὗτος ὁ παροξύνων με ἐναντίον ἐμοῦ διὰ παντός αὐτοὶ θυσιάζουσιν ἐν τοῖς κήποις καὶ θυμῶσιν ἐπὶ ταῖς πλίνθοις τοῖς δαμιονίοις ἃ οὐκ ἔστιν
- 4 He asustavat haudoissa ja yöpyvät salaisiin paikkoihin; he syövät sianlihaa, ja saastaiset liemet on heillä astioissansa.
Who are seated in the resting-places of the dead, and by night are in the secret places; who take pig's flesh for food, and have the liquid of disgusting things in their vessels.
καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς σπηλαίοις κοιμῶνται δι' ἐνύπνια οἱ ἔσθοντες κρέα ὄνια καὶ ζῶμὸν θυσίων μεμολυμένα πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν
- 5 He sanovat: "Pysy erilläsi, älä tule minua lähelle, sillä minä olen sinulle pyhä". Nämä ovat savu minun sieramissani, tuli, joka palaa kaiken päivää.
Who say, Keep away, do not come near me, for fear that I make you holy: these are a smoke in my nose, a fire burning all day.
οἱ λέγοντες πόρρω ἀπ' ἐμοῦ μὴ ἐγγίσης μου ὅτι καθαρὸς εἰμι οὗτος καπνὸς τοῦ θυμοῦ μου πῦρ καίεται ἐν αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας
- 6 Katso, se on kirjoitettuna minun edessäni. En ole minä vaiti, vaan minä maksan, maksan heille helmaan
See, it is recorded before me, says the Lord: I will not keep back my hand, till I have sent punishment,
ἰδοὺ γέγραπται ἐνώπιόν μου οὐ σιωπήσω ἕως ἂν ἀποδῶ εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν
- 7 heidän pahat tekonsa ynnä teidän isienne pahat teot, sanoo Herra, niiden, jotka ovat vuorilla suitsuttaneet ja kukkuloilla minua häväisseet; ja ensiksi minä mittaan heille palkan heidän helmaansa.
For their sins and the sins of their fathers, who were burning perfumes on the mountains, and saying evil things against me on the hills: so I will take the measure of their sins, and will send the punishment for them into their breast.
τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ τῶν πατέρων αὐτῶν λέγει κύριος οἱ ἐθυμίασαν ἐπὶ τῶν ὄρεων καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν ὠνείδισάν με ἀποδώσω τὰ ἔργα αὐτῶν εἰς τὸν κόλπον αὐτῶν
- 8 Näin sanoo Herra: Niinkuin sanotaan rypäleestä, jos siinä on mehua: "Älä hävitä sitä, sillä siinä on siinaus", niin teen minä palvelijaini tähden, etten kaikkea hävittäisi.
This is the word of the Lord: As the new wine is seen in the grapes, and they say, Do not send destruction on it, for a blessing is in it: so will I do for my servants, in order that I may not put an end to them all.
οὕτως λέγει κύριος ὃν τρόπον εὐρεθήσεται ὁ ῥῶξ ἐν τῷ βότρυι καὶ ἐροῦσιν μὴ λυμήνη αὐτὸν ὅτι εὐλογία κυρίου ἔστιν ἐν αὐτῷ οὕτως ποιήσω ἕνεκεν τοῦ δουλεύοντός μοι τούτου ἕνεκεν οὐ μὴ ἀπολέσω πάντας
- 9 Minä tuotan Jaakobista siemenen ja Juudasta vuorteni perillisen; ja minun valittuni saavat periä maan, ja minun palvelijani saavat siinä asua.
And I will take a seed out of Jacob, and out of Judah one who will have my mountains for a heritage: and the people I have taken to be mine will have it for themselves, and my servants will have their resting-place there.
καὶ ἐξάξω τὸ ἐξ ἰακωβ σπέρμα καὶ τὸ ἐξ ἰουδα καὶ κληρονομήσει τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου καὶ κληρονομήσουσιν οἱ ἐκλεκτοί μου καὶ οἱ δοῦλοί μου καὶ κατοικήσουσιν ἐκεῖ
- 10 Ja Saaron on oleva lammasten laitumena ja Aakorin laakso karjan lepopaikkana minun kansallani, joka minua etsii.
And Sharon will be a grass-land for the flocks, and the valley of Achor a resting-place for the herds: for my people whose hearts have been turned back to me.
καὶ ἔσονται ἐν τῷ δρυμῷ ἐπαύλεις ποιμνίων καὶ φάραγξ ἀχωρ εἰς ἀνάπαυσιν βουκολίων τῷ λαῷ μου οἱ ἐζήτησάν με
- 11 Mutta te, jotka hylkääte Herran ja unhotatte minun pyhän vuoreni, jotka valmistatte Gadille pöydän ja vuodatatte uhrijuomaa Menille -
But as for you who have given up the Lord, who have no care for my holy mountain, who get ready a table for Chance, and make offerings of mixed wine to Fate;
ὁμεις δὲ οἱ ἐγκαταλιπόντες με καὶ ἐπιλανθάνομενοι τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου καὶ ἐτοιμάζοντες τῷ δαίμονι τράπεζαν καὶ πληροῦντες τῇ τύχῃ κέρασμα

- 12 teidät minä määrään miekan omiksi, ja kaikki te kumarrutte teurastettaviksi, sentähden ettette vastanneet, kun minä kutsuin, ettekä kuulleet, kun minä puhuin, vaan teitte sitä, mikä on pahaa minun silmissäni, ja valitsitte sen, mikä ei ole minulle otollista.
Your fate will be the sword, and you will all go down to death: because when my voice came to you, you made no answer; you did not give ear to my word; but you did what was evil in my eyes, desiring what was not pleasing to me.
ἐγὼ παραδώσω ὑμᾶς εἰς μάχαιραν πάντες ἐν σφαγῇ πεσεῖσθε ὅτι ἐκάλεσα ὑμᾶς καὶ οὐχ ὑπήκούσατε ἐλάλησα καὶ παρηκούσατε καὶ ἐποιήσατε τὸ πονηρὸν ἐναντίον ἐμοῦ καὶ ἃ οὐκ ἐβουλόμην ἐξελέξασθε
- 13 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minun palvelijani syövät, mutta te näette nälkää; katso, minun palvelijani juovat, mutta te kärsitte janoa; katso, minun palvelijani iloitsivat, mutta te joudutte häpeään.
For this cause says the Lord God, My servants will have food, but you will be in need of food: my servants will have drink, but you will be dry: my servants will have joy, but you will be shamed: διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι φάγονται ὑμεῖς δὲ πεινάσετε ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι πίνονται ὑμεῖς δὲ διψήσετε ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι εὐφρανθήσονται ὑμεῖς δὲ αἰσχυνθήσεσθε
- 14 Katso, minun palvelijani riemuitsevat sydämen onnesta, mutta te huudatte sydämen tuskasta ja voitotatte mielimurteissanne.
My servants will make songs in the joy of their hearts, but you will be crying for sorrow, and making sounds of grief from a broken spirit.
ἰδοὺ οἱ δουλεύοντές μοι ἀγαλλιάσονται ἐν εὐφροσύνῃ ὑμεῖς δὲ κεκράξεσθε διὰ τὸν πόνον τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ἀπὸ συντριβῆς πνεύματος ὀλολύξετε
- 15 Ja te jätätte nimenne kiruslauseeksi minun valituilleeni: "Niin sinut surmatkoon Herra, Herra!" Mutta palvelijoilleen hän on antava toisen nimen.
And your name will become a curse to my people, and the Lord God will put you to death, and give his servants another name:
καταλείψετε γὰρ τὸ ὄνομα ὑμῶν εἰς πλησμονὴν τοῖς ἐκλεκτοῖς μου ὑμᾶς δὲ ἀνελεῖ κύριος τοῖς δὲ δουλεύουσιν αὐτῷ κληθήσεται ὄνομα καινόν
- 16 Joka maassa itsensä siunaa, siunaa itsensä totisen Jumalan nimeen, ja joka maassa vannoo, vannoo totisen Jumalan nimeen; sillä entiset ahdistukset ovat unhotetut ja peitossa minun silmiltäni.
So that he who is requesting a blessing will make use of the name of the true God, and he who takes an oath will do so by the true God; because the past troubles are gone out of mind, and because they are covered from my eyes.
ὁ εὐλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς εὐλογήσουσιν γὰρ τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν καὶ οἱ ὀμνούντες ἐπὶ τῆς γῆς ὀμοῦνται τὸν θεὸν τὸν ἀληθινόν ἐπιλήσονται γὰρ τὴν θλίψιν αὐτῶν τὴν πρώτην καὶ οὐκ ἀναβήσεται αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν
- 17 Sillä katso, minä luon uudet taivaat ja uuden maan. Entisiä ei enää muisteta, eivätkä ne enää ajatukseen astu;
For see, I am making a new heaven and a new earth: and the past things will be gone completely out of mind.
ἔσται γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς καὶ ἡ γῆ καινὴ καὶ οὐ μὴ μνησθῶσιν τῶν προτέρων οὐδ' οὐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῶν ἐπὶ τὴν καρδίαν
- 18 vaan te saatte iloita ja riemuita iankaikkisesti siitä, mitä minä luon. Sillä katso, iloksi luon minä Jerusalemin, riemuksi sen kansan.
But men will be glad and have joy for ever in what I am making; for I am making Jerusalem a delight, and her people a joy.
ἀλλ' εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίαμα εὐρήσουσιν ἐν αὐτῇ ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἱερουσαλημ ἀγαλλίαμα καὶ τὸν λαόν μου εὐφροσύνην
- 19 Minä iloitsen Jerusalemistä ja riemuitsen kansastani; eikä siellä enää kuulla itkun ääntä eikä valituksen ääntä.
And I will be glad over Jerusalem, and have joy in my people: and the voice of weeping will no longer be sounding in her, or the voice of grief.
καὶ ἀγαλλιάσομαι ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ εὐφρανθήσομαι ἐπὶ τῷ λαῷ μου καὶ οὐκέτι μὴ ἀκουσθῆ ἐν αὐτῇ φωνὴ κλαυθμοῦ οὐδὲ φωνὴ κραυγῆς
- 20 Ei siellä ole enää lasta, joka eläisi vain muutaman päivän, ei vanhusta, joka ei täyttäisi päivänsä määrää; sillä nuorin kuolee satavuotiaana, ja vasta satavuotiaana synnintekijä joutuu kiroukseen.
No longer will there be there a child whose days are cut short, or an old man whose days have not come to their full measure: for the young man at his death will be a hundred years old, and he whose life is shorter than a hundred years will seem as one cursed.
καὶ οὐ μὴ γένηται ἐκεῖ ἄωρος καὶ πρεσβύτης ὃς οὐκ ἐμπλήσει τὸν χρόνον αὐτοῦ ἔσται γὰρ ὁ νέος ἑκατὸν ἐτῶν ὁ δὲ ἀποθνήσκων ἁμαρτωλὸς ἑκατὸν ἐτῶν καὶ ἐπικατάρατος ἔσται
- 21 He rakentavat taloja ja asuvat niissä, he istuttavat viinitarhoja ja syövät niiden hedelmät;
And they will be building houses and living in them; planting vine-gardens and getting the fruit of them.
καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας καὶ αὐτοὶ ἐνοικήσουσιν καὶ καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας καὶ αὐτοὶ φάγονται τὰ γενήματα αὐτῶν
- 22 he eivät rakenna muitten asua, eivät istuta muitten syödä; sillä niinkuin puitten päivät ovat, niin ovat elinpäivät minun kansassani. Minun valittuni kuluttavat itse kättensä työn.
They will no longer be building for the use of others, or planting for others to have the fruit: for the days of my people will be like the days of a tree, and my loved ones will have joy in full measure in the work of their hands.
καὶ οὐ μὴ οἰκοδομήσουσιν καὶ ἄλλοι ἐνοικήσουσιν καὶ οὐ μὴ φυτεύσουσιν καὶ ἄλλοι φάγονται κατὰ γὰρ τὰς ἡμέρας τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς ἔσονται αἱ ἡμέραι τοῦ λαοῦ μου τὰ ἔργα τῶν πόνων αὐτῶν παλαιώσουσιν

- 23 He eivät tee työtä turhaan eivätkä lapsia synnytä äkkikuoleman omiksi, sillä he ovat Herran siunattujen siemen, ja heidän vesansa ovat heidän tykönänsä.
Their work will not be for nothing, and they will not give birth to children for destruction; for they are a seed to whom the Lord has given his blessing, and their offspring will be with them.
οἱ δὲ ἐκλεκτοὶ μου οὐ κοπιήσουσιν εἰς κενὸν οὐδὲ τεκνοποιήσουσιν εἰς κατάραν ὅτι σπέρμα ἠυλόγημένον ὑπὸ θεοῦ ἐστὶν καὶ τὰ ἔκγονα αὐτῶν μετ' αὐτῶν ἔσονται
- 24 Ennenkuin he huutavat, minä vastaan, heidän vielä puhuessaan minä kuulen.
And before they make their request I will give an answer, and while they are still making prayer to me, I will give ear.
καὶ ἔσται πρὶν κεκράξαι αὐτοὺς ἐγὼ ἐπακούσομαι αὐτῶν ἔτι λαλούντων αὐτῶν ἐρῶ τί ἐστίν
- 25 Susi ja lammas käyvät yhdessä laimella, ja leijona syö rehua niinkuin raavas, ja käärmeen ruokana on maan tomu; ei missään minun pyhällä vuorellani tehdä pahaa eikä vahinkoa, sanoo Herra.
The wolf and the lamb will take their food together, and the lion will make a meal of grass like the ox; but dust will be the snake's food. There will be no cause of pain or destruction in all my holy mountain, says the Lord.
τότε λύκοι καὶ ἄρνες βοσκηθήσονται ἅμα καὶ λέων ὡς βοῦς φάγεται ἄχυρα ὄφις δὲ γῆν ὡς ἄρτον οὐκ ἀδικήσουσιν οὐδὲ μὴ λυμανοῦνται ἐπὶ τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ μου λέγει κύριος
- 1 Näin sanoo Herra: Taivas on minun valtaistuimeni, ja maa on minun jalkojeni astinlauta. Mikä olisi huone, jonka te minulle rakentaisitte, mikä paikka olisi minun leposijani?
The Lord says, Heaven is the seat of my power, and earth is the resting-place for my feet: what sort of house will you make for me, and what place will be my resting-place?
οὕτως λέγει κύριος ὁ οὐρανὸς μοι θρόνος ἢ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετέ μοι ἢ ποῖος τόπος τῆς καταπαύσεώς μου
- 2 Minun käteni on kaikki nämä tehnyt, ja niin ovat kaikki nämä syntyneet, sanoo Herra. Mutta minä katson sen puoleen, joka on nöyrä, jolla on särjetty henki ja arka tunto minun sanani edessä.
For all these things my hand has made, and they are mine, says the Lord; but to this man only will I give attention, to him who is poor and broken in spirit, fearing my word.
πάντα γὰρ ταῦτα ἐποίησεν ἡ χεὶρ μου καὶ ἔστιν ἐμὰ πάντα ταῦτα λέγει κύριος καὶ ἐπὶ τίνα ἐπιβλέψω ἄλλ' ἢ ἐπὶ τὸν ταπεινὸν καὶ ἠσυχίον καὶ τρέμοντα τοὺς λόγους μου
- 3 Joka teurastaa härän, mutta myös tappaa miehen, joka uhraa lampaan, mutta myös taittaa koiralta niskan, joka uhraa ruokauhrin, mutta myös sian verta, joka polttaa suitsuketta, mutta myös ylistää epäjumalaa: nämä ovat valinneet omat tiensä. Ja niinkuin heidän sielunsa on mielistynyt heidän iljetyksiinsä,
He who puts an ox to death puts a man to death; he who makes an offering of a lamb puts a dog to death; he who makes a meal offering makes an offering of pig's blood; he who makes an offering of perfumes for a sign gives worship to an image: as they have gone after their desires, and their soul takes pleasure in their disgusting things;
ὁ δὲ ἄνομος ὁ θύων μοι μόσχον ὡς ὁ ἀποκτένων κύνᾳ ὁ δὲ ἀναφέρων σεμίδαλιν ὡς αἷμα ὕειον ὁ διδοὺς λίβανον εἰς μνημόσυνον ὡς βλάσφημος καὶ οὗτοι ἐξελέξαντο τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἢ ἡ ψυχὴ αὐτῶν ἠθέλησεν
- 4 niin minäkin valitsen heidän vaivaamisensa ja annan heille tulla sen, mitä he pelkäävät, koska ei kukaan vastannut, kun minä kutsuin, koska he eivät kuulleet, kun minä puhuin, vaan tekivät sitä, mikä on pahaa minun silmissäni, ja valitsivat sen, mikä ei ole minulle otollista.
So I will go after trouble for them, and will send on them what they are fearing: because no one made answer to my voice, or gave ear to my word; but they did what was evil in my eyes, going after that in which I took no pleasure.
καγὼ ἐκλέξομαι τὰ ἐμπαίγματα αὐτῶν καὶ τὰς ἀμαρτίας ἀνταποδώσω αὐτοῖς ὅτι ἐκάλεσα αὐτοὺς καὶ οὐχ ὑπήκουσάν μου ἐλάλησα καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐναντίον μου καὶ ἃ οὐκ ἐβουλόμην ἐξελέξαντο
- 5 Kuulkaa Herran sana, te, jotka olette aralla tunnolla hänen sanansa edessä: Teidän veljenne, jotka vihaavat teitä ja työntävät teidät luotaan minun nimeni tähden, sanovat: "Osoittakoon Herra kunniansa, että me näemme teidän ilonne!" Mutta he joutuvat häpeään.
Give ear to the word of the Lord, you who are in fear at his word: your countrymen, hating you, and driving you out because of my name, have said, Let the Lord's glory be made clear, so that we may see your joy; but they will be put to shame.
ἀκούσατε τὸ ῥῆμα κυρίου οἱ τρέμοντες τὸν λόγον αὐτοῦ εἶπατε ἀδελφοὶ ἡμῶν τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς καὶ βδελυσομένοις ἵνα τὸ ὄνομα κυρίου δοξασθῇ καὶ ὀφθῇ ἐν τῇ εὐφροσύνῃ αὐτῶν κάκεινοι αἰσχυρθήσονται
- 6 Metelin ääni kaupungista! Ääni temppelistä! Herran ääni: hän maksaa palkan vihollisillensa!
There is a noise of war from the town, a sound from the Temple, the voice of the Lord giving punishment to his haters.
φωνὴ κραυγῆς ἐκ πόλεως φωνὴ ἐκ ναοῦ φωνὴ κυρίου ἀνταποδιδόντος ἀνταπόδοσιν τοῖς ἀντικειμένοις
- 7 Ennenkuin Siion kipu ja tuntee, hän synnyttää; ennenkuin hänelle tuskat tulevat, hän saa poikalapsen.
Before her pains came, she gave birth; before her pains, she gave birth to a man-child.
πρὶν ἢ τὴν ὀδίνουσαν τεκεῖν πρὶν ἔλθεῖν τὸν πόνον τῶν ὀδίνων ἐξέφυγεν καὶ ἔτεκεν ἄρσεν
- 8 Kuka on sellaista kuullut, kuka senkaltaista nähnyt? Syntykö maa yhden päivän kivulla, tahi synnytetäänkö kansa yhdellä haavaa? Siionhan tunsu kipu ja samalla jo synnytti lapsensa.
When has such a story come to men's ears? who has seen such things? will a land come to birth in one day? will a nation be given birth in a minute? For when Zion's pains came on her, she gave birth to her children straight away.
τίς ἤκουσεν τοιοῦτο καὶ τίς ἑώρακεν οὕτως ἢ ὄδινεν γῆ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἢ καὶ ἐτέχθη ἔθνος εἰς ἅπαξ ὅτι ὄδινεν καὶ ἔτεκεν σίων τὰ παιδιά αὐτῆς

- 9 Minäkö avaisin kohdun sallimatta synnyttää, sanoo Herra, tahi minäkö, joka saatan synnyttämään, sulkisin kohdun?
 Will I by whom the birth was started, not make it complete? says the Lord. Will I who make children come to birth, let them be kept back? says your God.
 ἐγὼ δὲ ἔδωκα τὴν προσδοκίαν ταύτην καὶ οὐκ ἐμνήσθης μου εἶπεν κύριος οὐκ ἰδοῦ ἐγὼ γεννώσαν καὶ στείραν ἐποίησα εἶπεν ὁ θεός
- 10 Iloitkaa Jerusalemin kanssa ja riemuitkaa hänestä kaikki, jotka häntä rakastatte; iloitsemalla iloitkaa hänen kanssaan, te, jotka olette hänen tähtensä surreet,
 Have joy with Jerusalem, and be glad with her, all you her lovers: take part in her joy, all you who are sorrowing for her:
 εὐφράνθητι ιερουσαλημ καὶ πανηγυρίσατε ἐν αὐτῇ πάντες οἱ ἀγαπῶντες αὐτὴν χάριτε χαρᾶ πάντες ὅσοι πενθεῖτε ἐπ' αὐτῆς
- 11 että imisitte ja tulisitte ravituiksi hänen lohduksensa rinnoista, että joisitte ja virkistyisitte hänen kunniansa runsaudesta.
 So that you may take of the comfort flowing from her breasts, and be delighted with the full measure of her glory.
 ἵνα θηλάσητε καὶ ἐμπλησθῆτε ἀπὸ μαστοῦ παρακλήσεως αὐτῆς ἵνα ἐκθηλάσαντες τρυφήσητε ἀπὸ εισόδου δόξης αὐτῆς
- 12 Sillä näin sanoo Herra: Minä ohjaan hänen tykönsä rauhan niinkuin virran ja kansojen kunnian niinkuin tulvajoen. Ja te saatte imeä, kainalossa teitä kannetaan, ja polvilla pitäen teitä hyväillään.
 For the Lord says, See, I will make her peace like a river, and the glory of the nations like an overflowing stream, and she will take her children in her arms, gently caring for them on her knees.
 ὅτι τάδε λέγει κύριος ἰδοῦ ἐγὼ ἐκκλίνω εἰς αὐτοὺς ὡς ποταμὸς εἰρήνης καὶ ὡς χειμάρρους ἐπικλύζων δόξαν ἔθνῶν τὰ παιδία αὐτῶν ἐπ' ὤμων ἀρθήσονται καὶ ἐπὶ γονάτων παρακληθήσονται
- 13 Niinkuin äiti lohduttaa lastansa, niin minä lohdutan teitä, ja Jerusalemissa te saatte lohdutuksen.
 As to one who is comforted by his mother, so will I give you comfort: and you will be comforted in Jerusalem.
 ὡς εἶ τινα μήτηρ παρακαλέσει οὕτως καὶ ἐγὼ παρακαλέσω ὑμᾶς καὶ ἐν ιερουσαλημ παρακληθήσεσθε
- 14 Te näette sen, ja teidän sydämenne iloitsee, ja teidän luunne virkistyvät kuin vihanta ruoho; ja Herran käsi tulee tunnetuksi hänen palvelijoissansa, mutta vihollistensa hän antaa tuntea vihansa.
 And you will see it and your heart will be glad, and your bones will get new strength, like young grass: and the hand of the Lord will be seen at work for his servants, and his wrath against his haters.
 καὶ ὄψεσθε καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία καὶ τὰ ὀστά ὑμῶν ὡς βοτάνη ἀνατελεῖ καὶ γνωσθήσεται ἡ χεὶρ κυρίου τοῖς σεβομένοις αὐτόν καὶ ἀπειλήσει τοῖς ἀπειθοῦσιν
- 15 Sillä katso, Herra tulee tulessa, ja hänen vaununsa ovat kuin myrskytuuli; ja hän antaa vihansa purkautua hehkussa ja nuhtelunsa tulenliekeissä.
 For the Lord is coming with fire, and his war-carriages will be like the storm-wind; to give punishment in the heat of his wrath, and his passion is like flames of fire.
 ἰδοῦ γὰρ κύριος ὡς πῦρ ἦξει καὶ ὡς καταίγῖς τὰ ἄρματα αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν καὶ ἀποσκορακισμὸν ἐν φλογὶ πυρός
- 16 Herra käy tuomiolle kaiken lihan kanssa tulella ja miekallaan; ja Herran surmaamia on oleva paljon.
 For with fire and sword will the Lord come, judging all the earth, and his sword will be on all flesh: and great numbers will be put to death by him.
 ἐν γὰρ τῷ πυρὶ κυρίου κριθήσεται πᾶσα ἡ γῆ καὶ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ αὐτοῦ πᾶσα σὰρξ πολλοὶ τραυματῖαι ἔσονται ὑπὸ κυρίου
- 17 Jotka pyhittäytyvät ja puhdistautuvat puutarha-menoja varten, seuraten miestä, joka on heidän keskellensä, jotka syövät sianlihaa ja muuta inhottavaa sekä hiiriä, niistä kaikista tulee loppu, sanoo Herra.
 As for those who keep themselves separate, and make themselves clean in the gardens, going after one in the middle, taking pig's flesh for food, and other disgusting things, such as the mouse: their works and their thoughts will come to an end together, says the Lord.
 οἱ ἀγνιζόμενοι καὶ καθαριζόμενοι εἰς τοὺς κήπους καὶ ἐν τοῖς προθόροις ἔσθοντες κρέας ὕειον καὶ τὰ βδελύγματα καὶ τὸν νῦν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀναλωθήσονται εἶπεν κύριος
- 18 Minä tunnen heidän tekonsa ja ajatuksensa. Aika tulee, että minä kokoan kaikki kansat ja kielet, ja he tulevat ja näkevät minun kunniani.
 And I am coming to get together all nations and tongues: and they will come and will see my glory.
 κἀγὼ τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὸν λογισμὸν αὐτῶν ἐπίσταμαι ἔρχομαι συναγαγεῖν πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὰς γλώσσας καὶ ἦξουσιν καὶ ὄψονται τὴν δόξαν μου
- 19 Ja minä teen tunnusteen heidän keskellensä ja lähetän pakooppäässeitä heidän joukostansa pakanain tykö Tarsiiseen, Puuliin ja Luudiin, jousenjännittäjään tykö, Tuubaliin ja Jaavaniin, kaukaisiin merensaariin, jotka eivät ole kuulleet minusta kerrottavan eivätkä nähneet minun kunniaani, ja he ilmoittavat minun kunniani pakanain keskuudessa.
 And I will put a sign among them, and I will send those who are still living to the nations, to Tarshish, Put, and Lud, Meshech and Rosh, Tubal and Javan, to the sea-lands far away, who have not had word of me, or seen my glory; and they will give the knowledge of my glory to the nations.
 καὶ καταλείψω ἐπ' αὐτῶν σημεῖα καὶ ἐξαποστελῶ ἐξ αὐτῶν σεσωσμένους εἰς τὰ ἔθνη εἰς θαρσις καὶ φουδ καὶ λουδ καὶ μοσοχ καὶ θοβελ καὶ εἰς τὴν ἐλλάδα καὶ εἰς τὰς νήσους τὰς πόρρω οἱ οὐκ ἄκηκόασιν μου τὸ ὄνομα οὐδὲ ἐώρακασιν τὴν δόξαν μου καὶ ἀναγγελοῦσιν μου τὴν δόξαν ἐν τοῖς ἔθνεσιν

- 20 Ja he tuovat kaikki teidän veljenne kaikista kansoista uhrilahjana Herralle hevosilla, vaunuilla, kantotuoleilla, muuleilla ja ratsukameleilla minun pyhälle vuorelleni Jerusalemiin, sanoo Herra, niinkuin israelilaiset tuovat ruokauhrin puhtaassa astiassa Herran temppeleihin.
And they will take your countrymen out of all the nations for an offering to the Lord, on horses, and in carriages, and in carts, and on asses, and on camels, to my holy mountain Jerusalem, says the Lord, as the children of Israel take their offering in a clean vessel into the house of the Lord.
καὶ ἄξουσιν τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν δῶρον κυρίῳ μεθ' ἵππων καὶ ἀρμάτων ἐν λαμπήναις ἡμιόνων μετὰ σκιαδίων εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν ἱερουσαλημ εἶπεν κύριος ὡς ἂν ἐνέγκαισιν οἱ υἱοὶ ἰσραηλ ἔμοι τὰς θυσίας αὐτῶν μετὰ ψαλμῶν εἰς τὸν οἶκον κυρίου
- 21 Ja heittäkin minä otan leeviläisiksi papeiksi, sanoo Herra.
And some of them will I take for priests and Levites, says the Lord.
καὶ ἅπ' αὐτῶν λήμψομαι ἔμοι ἱερεῖς καὶ λευίτας εἶπεν κύριος
- 22 Niinkuin uudet taivaat ja uusi maa, jotka minä teen, pysyvät minun kasvojeni edessä, sanoo Herra, niin pysyy teidän siemenenne ja teidän nimenne.
For as the new heaven and the new earth which I will make will be for ever before me, says the Lord, so will your seed and your name be for ever.
ὄν τρόπον γὰρ ὁ οὐρανὸς καινὸς καὶ ἡ γῆ καινὴ ἂ ἐγὼ ποιῶ μένει ἐνώπιόν μου λέγει κύριος οὗτος στήσεται τὸ σπέρμα ὑμῶν καὶ τὸ ὄνομα ὑμῶν
- 23 Joka kuukausi uudenkuun päivänä ja joka viikko sapattina tulee kaikki liha kumartaen rukoilemaan minua, sanoo Herra.
And it will be, that from new moon to new moon, and from Sabbath to Sabbath, all flesh will come to give worship before me, says the Lord.
καὶ ἔσται μῆνα ἐκ μηνὸς καὶ σάββατον ἐκ σαββάτου ἤξει πᾶσα σὰρξ ἐνώπιόν μου προσκυνῆσαι ἐν ἱερουσαλημ εἶπεν κύριος
- 1 Jeremian, Hilkiän pojan, sanat. Tämä oli Anatotissa, Benjaminin maassa, asuvia pappeja.
The words of Jeremiah, the son of Hilkiah, of the priests who were in Anathoth in the land of Benjamin:
τὸ ῥῆμα τοῦ θεοῦ ὃ ἐγένετο ἐπὶ ἱερεμῖαν τὸν τοῦ χελκίου ἐκ τῶν ἱερέων ὃς κατόκει ἐν ἀναθοθ ἐν γῆ βενιαμιν
- 2 Hänelle tuli Herran sana Juudan kuninkaan Joosian, Aamonin pojan, päivinä, tämän kolmantentoista hallitusvuotena,
To whom the word of the Lord came in the days of Josiah, the son of Amon, king of Judah, in the thirteenth year of his rule.
ὃς ἐγενήθη λόγος τοῦ θεοῦ πρὸς αὐτὸν ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωσῖα υἱοῦ ἀμῶν βασιλέως ἰουδα ἔτους τρισκαιδεκάτου ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ
- 3 ja tuli vielä Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, päivinä ja aina Juudan kuninkaan Sidkian, Joosian pojan, yhdennentoista vuoden loppumiseen asti, jolloin Jerusalemin asukkaat viidentenä kuukautena vietiin pakkosiirtolaisuuteen.
And it came again in the days of Jehoiakim, the son of Josiah, king of Judah, up to the eleventh year of Zedekiah, the son of Josiah, king of Judah; till Jerusalem was taken away in the fifth month.
καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωακίμ υἱοῦ ἰωσῖα βασιλέως ἰουδα ἕως ἑνδεκάτου ἔτους σεδεκῖα υἱοῦ ἰωσῖα βασιλέως ἰουδα ἕως τῆς αἰχμαλωσίας ἱερουσαλημ ἐν τῷ πέμπτῳ μηνί
- 4 Minulle tuli tämä Herran sana:
Now the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 5 "Jo ennenkuin minä valmistin sinut äidin kohdussa, minä sinut tunsin, ja ennenkuin sinä äidistä synnyit, minä sinut pyhitin; minä asetin sinut kansojen profeetaksi".
Before you were formed in the body of your mother I had knowledge of you, and before your birth I made you holy; I have given you the work of being a prophet to the nations.
πρὸ τοῦ με πλάσαι σε ἐν κοιλίᾳ ἐπίσταμαί σε καὶ πρὸ τοῦ σε ἐξελεθῆν ἐκ μήτρας ἡγιακά σε προφήτην εἰς ἔθνη τέθεικά σε
- 6 Mutta minä sanoin: "Voi Herra, Herra! Katso, en minä kykene puhumaan, sillä minä olen nuori."
Then said I, O Lord God! see, I have no power of words, for I am a child.
καὶ εἶπα ὃ δέσποτα κύριε ἰδοὺ οὐκ ἐπίσταμαι λαλεῖν ὅτι νεώτερος ἐγὼ εἰμι
- 7 Niin Herra sanoi minulle: "Älä sano: 'Minä olen nuori', vaan mene, kunne ikinä minä sinut lähetän, ja puhu kaikki, mitä minä käsken sinun puhua.
But the Lord said to me, Do not say, I am a child: for wherever I send you, you are to go, and whatever I give you orders to say, you are to say.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με μὴ λέγε ὅτι νεώτερος ἐγὼ εἰμι ὅτι πρὸς πάντας οὓς ἐν ἐξαποστείλῃ σε πορεύῃ καὶ κατὰ πάντα ὅσα ἐν ἐντείλωμαί σοι λαλήσεις
- 8 Älä pelkää heitä, sillä minä olen sinun kanssasi ja pelastan sinut, sanoo Herra."
Have no fear because of them: for I am with you, to keep you safe, says the Lord.
μὴ φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ὅτι μετὰ σοῦ ἐγὼ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαί σε λέγει κύριος

- 9 Ja Herra ojensi kätensä ja kosketti minun suutani. Ja Herra sanoi minulle: "Katso, minä panen sanani sinun suuhusi.
Then the Lord put out his hand, touching my mouth; and the Lord said to me, See, I have put my words in your mouth:
καὶ ἐξέτεινε κύριος τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς με καὶ ἤψατο τοῦ στόματός μου καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἰδοὺ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου
- 10 Katso, minä asetan sinut tänä päivänä yli kansojen ja valtakuntain, repimään maasta ja hajottamaan, hävittämään ja kukistamaan, rakentamaan ja istuttamaan."
See, this day I have put you over the nations and over the kingdoms, for uprooting and smashing down, for destruction and overturning, for building up and planting.
ἰδοὺ κατέστακά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη καὶ βασιλείας ἐκρίζουῖν καὶ κατασκάπτειν καὶ ἀπολλύειν καὶ ἀνοικοδομεῖν καὶ καταφυτεύειν
- 11 Minulle tuli tämä Herran sana: "Mitä sinä näet, Jeremia?" Minä vastasin: "Minä näen mantelipuun oksan".
Again the word of the Lord came to me, saying, Jeremiah, what do you see? And I said, I see a branch of an almond-tree.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων τί σὺ ὄρας ἱερεμια καὶ εἶπα βακτηρίαν καρυίνην
- 12 Herra sanoi minulle: "Sinä olet nähnyt oikein; sillä minä valvon sanaani toteuttaakseni sen".
Then the Lord said to me, You have seen well: for I keep watch over my word to give effect to it.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με καλῶς ἐώρακας διότι ἐγρήγορα ἐγὼ ἐπὶ τοὺς λόγους μου τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς
- 13 Minulle tuli toistamiseen Herran sana, näin kuuluva: "Mitä sinä näet?" Minä vastasin: "Minä näen kiehuvan padan; se näkyy pohjoisen puolelta".
And the word of the Lord came to me a second time, saying, What do you see? And I said, I see a boiling pot, and its face is from the north.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με ἐκ δευτέρου λέγων τί σὺ ὄρας καὶ εἶπα λέβητα ὑποκαίμενον καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου βορρᾶ
- 14 Ja Herra sanoi minulle: "Pohjoisesta on onnettomuus purkautuva kaikkien maan asukasten yli.
Then the Lord said to me, Out of the north evil will come, bursting out on all the people of the land.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἀπὸ προσώπου βορρᾶ ἐκκαυθήσεται τὰ κακὰ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν
- 15 Sillä katso, minä kutsun kaikki pohjoisten valtakuntain kansanheimot, sanoo Herra, ja ne tulevat ja asettavat kukin valtaistuimensa Jerusalemin porttien oville ja kaikkia sen muureja vastaan, ylt ympärä, ja kaikkia Juudan kaupunkeja vastaan.
For see, I will send for all the families of the kingdoms of the north, says the Lord; and they will come, everyone placing his high seat at the way into Jerusalem, and against its walls on every side, and against all the towns of Judah.
διότι ἰδοὺ ἐγὼ συγκαλῶ πάσας τὰς βασιλείας ἀπὸ βορρᾶ τῆς γῆς λέγει κύριος καὶ ἤξουσιν καὶ θήσουσιν ἕκαστος τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῶν πυλῶν ἱερουσαλημ καὶ ἐπὶ πάντα τὰ τείχη τὰ ἄ κύκλῳ αὐτῆς καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις ἰουδα
- 16 Sitten minä julistan heille tuomioni kaikesta heidän pahuudestaan, koska he ovat hyljänneet minut, polttaneet uhreja muille jumalille ja kumartaneet kätensä tekoja.
And I will give my decision against them on account of all their evil-doing; because they have given me up, burning perfumes to other gods and worshipping the works of their hands.
καὶ λαλήσω πρὸς αὐτοὺς μετὰ κρίσεως περὶ πάσης τῆς κακίας αὐτῶν ὡς ἐγκατέλιπόν με καὶ ἔθυσαν θεοῖς ἄλλοτρίοις καὶ προσεκύνησαν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν
- 17 Mutta sinä, vyötä kupeesi, nouse ja puhu heille kaikki, mitä minä käsken sinun puhua. Älä heitä kauhistu, etten minä kauhistuttaisi sinua heidän edessään.
So make yourself ready, and go and say to them everything I give you orders to say: do not be overcome by fear of them, or I will send fear on you before them.
καὶ σὺ περιζῶσαι τὴν ὄσφυν σου καὶ ἀνάστηθι καὶ εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς πάντα ὅσα ἂν ἐντελωμαί σοι μὴ φοβηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν μηδὲ πτοηθῆς ἐναντίον αὐτῶν ὅτι μετὰ σοῦ ἐγὼ εἰμι τοῦ ἔξαι ρεῖσθαι σε λέγει κύριος
- 18 Sillä katso, minä teen sinusta tänä päivänä varustetun kaupungin, rautapatsaan ja vaskimuurin koko maata vastaan, Juudan kuninkaita, sen ruhtinaita, sen pappeja vastaan ja maan kansaa vastaan.
For see, this day have I made you a walled town, and an iron pillar, and walls of brass, against all the land, against the kings of Judah, against its captains, against its priests, and against the people of the land.
ἰδοὺ τέθεικά σε ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ὡς πόλιν ὀχυρὰν καὶ ὡς τεῖχος χαλκοῦν ὀχυρὸν ἅπασιν τοῖς βασιλεῦσιν ἰουδα καὶ τοῖς ἄρχουσιν αὐτοῦ καὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς
- 19 Ja he sotivat sinua vastaan, mutta eivät voita sinua, sillä minä olen sinun kanssasi, sanoo Herra, ja pelastan sinut."
They will be fighting against you, but they will not overcome you: for I am with you, says the Lord, to give you salvation.
καὶ πολεμήσουσιν σε καὶ οὐ μὴ δύνωνται πρὸς σέ διότι μετὰ σοῦ ἐγὼ εἰμι τοῦ ἐξαιρεῖσθαι σε εἶπεν κύριος
- 2 "Mene ja julista Jerusalemin kuullen ja sano: Näin sanoo Herra: Minä muistan sinun nuoruutesi armauden, morsiusaikasi rakkauden, kuinka sinä seurasit minua erämaassa, maassa, jossa ei kylvää tehdä.
Go and say in the ears of Jerusalem, The Lord says, I still keep the memory of your kind heart when you were young, and your love when you became my bride; how you went after me in the waste of sand, in an unplanted land.
καὶ εἶπεν τάδε λέγει κύριος ἐμνήσθην ἐλέους νεότητός σου καὶ ἀγάπης τελειώσεώς σου τοῦ ἐξακολουθῆσαι σε τῷ ἁγίῳ ἰσραηλ λέγει κύριος

- 3 Herralle pyhitetty oli Israel, hänen satonsa esikoinen. Kaikki, jotka sitä söivät, joutuivat synnalaisiksi; onnettomuus kohtasi heitä, sanoo Herra.
Israel was holy to the Lord, the first-fruits of his increase: all who made attacks on him were judged as wrongdoers, evil came on them, says the Lord.
ἅγιος ἰσραηλ τῷ κυρίῳ ἀρχὴ γεννημάτων αὐτοῦ πάντες οἱ ἔσθοντες αὐτὸν πλημμελήσουσιν κακὰ ἤξει ἐπ' αὐτούς φησὶν κύριος
- 4 Kuulkaa Herran sana, Jaakobin heimo ja kaikki Israelin heimon sukukunnat.
Give ear to the words of the Lord, O sons of Jacob and all the families of Israel:
ἀκούσατε λόγον κυρίου οἴκος ἰακωβ καὶ πᾶσα πατριὰ οἴκου ἰσραηλ
- 5 Näin sanoo Herra: Mitä vääryyttä teidän isänne minusta löysivät, koska he erkanivat kauas minusta ja lähtivät seuraamaan turhia jumalia ja turhanpäiväisiksi tulivat.
These are the words of the Lord: What evil have your fathers seen in me that they have gone far from me, and, walking after what is false, have become false?
τάδε λέγει κύριος τί εὔροσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν ἐμοὶ πλημμέλημα ὅτι ἀπέστησαν μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ματαίων καὶ ἐματαιώθησαν
- 6 He eivät kysyneet: 'Missä on Herra, joka toi meidät pois Egyptin maasta, joka johdatti meitä erämaassa, arojen ja kuilujen maassa, kuivuuden ja synkeyden maassa, maassa, jossa ei kukaan kulje eikä yksikään ihminen asu?'
And they never said, Where is the Lord, who took us up out of the land of Egypt; who was our guide through the waste of sand, through an unplanted land full of deep holes, through a dry land of deep shade, which no one went through and where no man was living?
καὶ οὐκ εἶπαν ποῦ ἐστὶν κύριος ὁ ἀναγαγὼν ἡμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου ὁ καθοδηγήσας ἡμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῇ ἀπεῖρω καὶ ἀβάτῳ ἐν γῇ ἀνόδρῳ καὶ ἀκάρπῳ ἐν γῇ ἐν ἧ ἡ οὐ διώδευσεν ἐν αὐτῇ οὐθὲν καὶ οὐ κατώκησεν ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου
- 7 Minä toin teidät hedelmätarhojen maahan syömään sen hedelmää ja hyvyyttä, mutta sinne tultuanne te saastutitte minun maani ja teitte minun perintöosani kauhistukseksi.
And I took you into a fertile land, where you were living on its fruit and its wealth; but when you came in, you made my land unclean, and made my heritage a disgusting thing.
καὶ εἰσήγαγον ὑμᾶς εἰς τὸν κάρμηλον τοῦ φαγεῖν ὑμᾶς τοὺς καρποὺς αὐτοῦ καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ καὶ εἰσήλαθε καὶ ἐμίανατε τὴν γῆν μου καὶ τὴν κληρονομίαν μου ἔθεσθε εἰς βδέλυγμα
- 8 Papit eivät kysyneet: 'Missä on Herra?' Lainkäyttäjät eivät minua tunteneet, ja paimenet luopuivat minusta; profetat ennustivat Baalin nimessä ja seurasivat niitä, joista ei apua ole.
The priests did not say, Where is the Lord? and those who were expert in the law had no knowledge of me: and the rulers did evil against me, and the prophets became prophets of the Baal, going after things without value.
οἱ ἱερεῖς οὐκ εἶπαν ποῦ ἐστὶν κύριος καὶ οἱ ἀντεγόμενοι τοῦ νόμου οὐκ ἠπίσταντό με καὶ οἱ ποιμένες ἠσέβουν εἰς ἐμέ καὶ οἱ προφῆται ἐπροφήτευσαν τῇ βααλ καὶ ὀπίσω ἀνωφελοῦς ἐπορεύθησαν
- 9 Sentähden minä vielä käyn oikeutta teidän kanssanne, sanoo Herra, ja teidän lastenne lasten kanssa minä käyn oikeutta.
For this reason, I will again put forward my cause against you, says the Lord, even against you and against your children's children.
διὰ τοῦτο ἔτι κριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς τῶν υἱῶν ὑμῶν κριθήσομαι
- 10 Menkää kittiläisten saarille katsomaan ja lähettäkää Keedariin panemaan tarkoin merkille ja katsomaan, onko senkaltaista tapahtunut.
For go over to the sea-lands of Kittim and see; send to Kedar and give deep thought to it; and see if there has ever been such a thing.
διότι διέλθετε εἰς νήσους χεττιμ καὶ ἴδετε καὶ εἰς κηδάρ ἀποστείλατε καὶ νοήσατε σφόδρα καὶ ἴδετε εἰ γέγονεν τοιαῦτα
- 11 Onko mikään pakanakansa vaihtanut jumalia, vaikka ne eivät olekaan jumalia? Mutta minun kansani on vaihtanut kunniansa siihen, josta ei apua ole.
Has any nation ever made a change in their gods, though they are no gods? but my people have given up their glory in exchange for what is of no profit.
εἰ ἀλλάζονται ἔθνη θεοῦ αὐτῶν καὶ οὗτοι οὐκ εἰσιν θεοὶ ὁ δὲ λαός μου ἠλλάξατο τὴν δόξαν αὐτοῦ ἐξ ἧς οὐκ ὠφελήθησονται
- 12 Hämmästykää tästä, te taivaat, kauhistukaa, peräti tyrmistykää, sanoo Herra.
Be full of wonder, O heavens, at this; be overcome with fear, be completely waste, says the Lord.
ἐξέστη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τούτῳ καὶ ἔφριξεν ἐπὶ πλεῖον σφόδρα λέγει κύριος
- 13 Sillä minun kansani on tehnyt kaksinkertaisen synnin: minut, elävän veden lähteen, he ovat hyljänneet, ja ovat hakanneet itselleen vesisäiliöitä, särkyviä säiliöitä, jotka eivät vettä pidä.
For my people have done two evils; they have given up me, the fountain of living waters, and have made for themselves water-holes, cut out from the rock, broken water-holes, of no use for storing water.
ὅτι δύο πονηρὰ ἐποίησεν ὁ λαός μου ἐμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζωῆς καὶ ὄρυζαν ἑαυτοῖς λάκκους συντετριμένους οἱ οὐ δυνήσονται ὕδωρ συνέχειν
- 14 Onko Israel ostettu orja tai kotona syntynyt? Minkätähden hän on joutunut saaliiksi?
Is Israel a servant? has he been a house-servant from birth? why has he been made waste?
μὴ δοῦλός ἐστιν ἰσραηλ ἢ οἰκογενής ἐστιν διὰ τί εἰς προνομὴν ἐγένετο

- 15 Häntä vastaan kiljuivat nuoret leijonat, antoivat äänensä kuulua; ne tekivät hänen maansa autioksi, hänen kaupunkinsa hävitettiin asujattomiksi.
The young lions have made an outcry against him with a loud voice: they have made his land waste; his towns are burned up, with no one living in them.
ἐπ' αὐτὸν ὠρῶντο λέοντες καὶ ἔδοκαν τὴν φωνὴν αὐτῶν οἱ ἔταξαν τὴν γῆν αὐτοῦ εἰς ἔρημον καὶ αἱ πόλεις αὐτοῦ κατεσκάφησαν παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι
- 16 Myöskin noofilaiset ja tahpanheelaiset pitivät sinun päälakeasi laitumenansa.
Even the children of Noph and Tahpanhes have put shame on you.
καὶ υἱοὶ μέμφεως καὶ ταφνας ἔγνωσάν σε καὶ κατέπαιζόν σου
- 17 Eikö tee tätä sinulle se, että sinä hylkää Herran, sinun Jumalasi, silloin kun hän tahtoo sinua tiellä kuljettaa?
Has not this come on you because you have given up the Lord your God, who was your guide by the way?
οὐχὶ ταῦτα ἐποίησέν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ λέγει κύριος ὁ θεός σου
- 18 Ja nyt, mitä menemistä sinulla on Egyptiin juomaan Siihorin vettä? Ja mitä menemistä sinulla on Assuriin juomaan Euftrat-virran vettä?
And now, what have you to do on the way to Egypt, to get your drink from the waters of the Nile? or what have you to do on the way to Assyria, to get your drink from the waters of the River?
καὶ νῦν τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ αἰγύπτου τοῦ πιεῖν ὕδωρ γῆων καὶ τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ ἀσσυρίων τοῦ πιεῖν ὕδωρ ποταμῶν
- 19 Sinun pahuutesi tuottaa sinulle kurituksen, ja luopumuksesi saattaa sinut rangaistukseen; niin tiedä ja näe, kuinka onnetonta ja katkeraa se on, että sinä hylkää Herran, sinun Jumalasi, etkä minua pelkää, sanoo Herra, Herra Sebaot.
The evil you yourselves have done will be your punishment, your errors will be your judge: be certain then, and see that it is an evil and a bitter thing to give up the Lord your God, and no longer to be moved by fear of me, says the Lord, the Lord of armies.
παιδεύσει σε ἡ ἀποστασία σου καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε καὶ γινώθι καὶ ἰδὲ ὅτι πικρὸν σοι τὸ καταλιπεῖν σε ἐμέ λέγει κύριος ὁ θεός σου καὶ οὐκ εὐδόκησα ἐπὶ σοὶ λέγει κύριος ὁ θεός σου
- 20 Sillä jo ammoisista ajoista sinä olet särkenyt ikeesi, katkaissut siteisi ja sanonut: 'En tahdo palvella'. Sillä kaikilla korkeilla kukkuloilla ja kaikkien viheriäin puitten alla sinä porttona viruit.
For in the past, your yoke was broken by your hands and your cords parted; and you said, I will not be your servant; for on every high hill and under every branching tree, your behaviour was like that of a loose woman
ὅτι ἅπ' αἰῶνος συνέτριψας τὸν ζυγὸν σου διέσπασας τοὺς δεσμούς σου καὶ εἶπας οὐ δουλεύσω ἀλλὰ πορεύσομαι ἐπὶ πᾶν βουνὸν ὑψηλὸν καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου κατασκίου ἐκεῖ διαχυθήσομαι ἐν τῇ πορνείᾳ μου
- 21 Minä olin istuttanut sinut jaloksi viiniköynnökseksi, puhtaimmasta siemenestä; kuinka olet muuttunut minulle vieraan viinipuun villiköynnöksiksi?
But when you were planted by me, you were a noble vine, in every way a true seed: how then have you been changed into the branching plant of a strange vine?
ἐγὼ δὲ ἐφύτευσά σε ἄμπελον καρποφόρον πᾶσαν ἀληθινὴν πῶς ἐστράφης εἰς πικρίαν ἢ ἄμπελος ἢ ἄλλοτρία
- 22 Vaikka pesisit itsesi saippualla ja käyttäisit paljon lipeätä, saataiseksi jää sittenkin sinun syntisi minun edessäni, sanoo Herra, Herra.
For even if you are washed with soda and take much soap, still your evil-doing is marked before me, says the Lord God.
ἐὰν ἀποπλύνῃ ἐν νίτρῳ καὶ πληθύνῃς σεαυτῇ πῶσαν κεκηλιδῶσαι ἐν ταῖς ἀδικίαις σου ἐναντίον ἐμοῦ λέγει κύριος
- 23 Kuinka saatat sanoa: 'En ole saastuttanut itseäni, en ole baaleja seurannut!' Katso menoasi laaksossa, huomaa, mitä olet tehnyt, sinä nopea, nuori naaraskameli, joka juokset sinne ja tänne;
How are you able to say, I am not unclean, I have not gone after the Baals? see your way in the valley, be clear about what you have done: you are a quick-footed camel twisting her way in and out;
πῶς ἔρεῖς οὐκ ἐμίανθην καὶ ὀπίσω τῆς βααλ οὐκ ἐπορεύθην ἰδὲ τὰς ὁδοὺς σου ἐν τῷ πολυανδρίῳ καὶ γινώθι τί ἐποίησας ὅψε φωνὴ αὐτῆς ὠλόλυξεν τὰς ὁδοὺς αὐτῆς
- 24 sinä villiaasi, erämaahan tottunut, joka himossasi ilmaa ahmit! Kuka hillitsee sen kiiman? Joka sitä etsii, sen ei tarvitse väsyttää itseään; sen löytää, kun tulee sen kuukausi.
An untrained ass, used to the waste land, breathing up the wind in her desire; at her time, who is able to send her away? all those who are looking for her will have no need to make themselves tired; in her month they will get her.
ἐπλάτυνεν ἐφ' ὕδατα ἐρήμου ἐν ἐπιθυμίαις ψυχῆς αὐτῆς ἐπνευματοφορεῖτο παρεδόθη τίς ἐπιστρέφει αὐτὴν πάντες οἱ ζητοῦντες αὐτὴν οὐ κοπιᾶσουσιν ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆς εὐρήσουσιν αὐτὴν
- 25 Varo, ettet juokse jalkaasi anturattomaksi ja kurkkuasi janoiseksi. Mutta sinä sanot: 'Se on turhaa! Ei! Sillä minä rakastan vieraita ja niitä minä seuraan.'
Do not let your foot be without shoes, or your throat dry from need of water: but you said, There is no hope: no, for I have been a lover of strange gods, and after them I will go.
ἀπόστρεψον τὸν πόδα σου ἀπὸ ὁδοῦ τραχείας καὶ τὸν φάρυγγά σου ἀπὸ δίψους ἢ δὲ εἶπεν ἀνδριοῦμαι ὅτι ἠγαπήκει ἄλλοτρίους καὶ ὀπίσω αὐτῶν ἐπορεύετο
- 26 Niinkuin teosta tavattu varas on häpeissänsä, niin joutuu Israelin heimo häpeään, se ja sen kuninkaat, ruhtinaat, papit ja profeetat,
As the thief is shamed when he is taken, so is Israel shamed; they, their kings and their rulers, their priests and their prophets;
ὡς αἰσχρὴν κλέπτου ὅταν ἀλῶ οὕτως αἰσχυνθήσονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καὶ οἱ προφῆται αὐτῶν

- 27 he, jotka sanovat puulle: 'Sinä olet minun isäni' ja kivelle: 'Sinä olet minut synnyttänyt'. Sillä he ovat kääntäneet minulle selkänsä eivätkä kasvojansa; mutta onnettomuutensa aikana he sanovat: 'Nouse ja pelasta meidät'.
Who say to a tree, You are my father; and to a stone, You have given me life: for their backs have been turned to me, not their faces: but in the time of their trouble they will say, Up! and be our saviour.
τῷ ξύλῳ εἶπαν ὅτι πατήρ μου εἶ σύ καὶ τῷ λίθῳ σὺ ἐγέννησάς με καὶ ἔστρεψαν ἐπ' ἐμὲ νῶτα καὶ οὐ πρόσωπα αὐτῶν καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν ἐροῦσιν ἀνάστα καὶ σῶσον ἡμᾶς
- 28 Mutta missä ovat sinun jumalasi, jotka olet itsellesi tehnyt? Nouskoot ne, jos voivat pelastaa sinut onnettomuutesi aikana. Sillä yhtä monta, kuin sinulla on kaupunkia, on sinulla jumalia, Juuda.
But where are the gods you have made for yourselves? let them come, if they are able to give you salvation in the time of your trouble: for the number of your gods is as the number of your towns, O Judah.
καὶ ποῦ εἰσιν οἱ θεοὶ σου οὓς ἐποίησας σεαυτῷ εἰ ἀναστήσονται καὶ σώσουσίν σε ἐν καιρῷ τῆς κακώσεώς σου ὅτι κατ' ἀριθμὸν τῶν πόλεων σου ἦσαν θεοὶ σου ἰουδα καὶ κατ' ἀριθμὸν διόδων τῆς ἑρουσαλημ ἔθουον τῆ βααλ
- 29 Miksi riitelette minua vastaan? Olettehan te kaikki luopuneet minusta, sanoo Herra.
Why will you put forward your cause against me? You have all done evil against me, says the Lord.
ἵνα τί λαλεῖτε πρὸς με πάντες ὑμεῖς ἡσεβήσατε καὶ πάντες ὑμεῖς ἠνομήσατε εἰς ἐμὲ λέγει κύριος
- 30 Turhaan minä olen lyönyt teidän lapsianne; he eivät ole ottaneet kuritusta varteen. Teidän miekkanne on syönyt teidän profettojanne, ninkuin hävittävä leijona.
I gave your children blows to no purpose; they got no good from training: your sword has been the destruction of your prophets, like a death-giving lion.
μάστιγν ἐπάταξα τὰ τέκνα ὑμῶν παιδεῖάν οὐκ ἐδέξασθε μάχαιρα κατέφαγεν τοὺς προφήτας ὑμῶν ὡς λέων ὀλεθρευῶν καὶ οὐκ ἐφοβήθητε
- 31 Voi sukukuntaa - teitä! Katsokaa Herran sanaa: olenko minä ollut Israelille erämaa, pimeyden maa? Miksi sanoo minun kansani: 'Me juoksemme valtoimina, emme tule enää sinun tykösi'.
O generation, see the word of the Lord. Have I been a waste land to Israel? or a land of dark night? why do my people say, We have got loose, we will not come to you again?
ἀκούσατε λόγον κυρίου τάδε λέγει κύριος μὴ ἔρημος ἐγενόμην τῷ ἰσραηλ ἢ γῆ κεχερσωμένη διὰ τί εἶπεν ὁ λαός μου οὐ κυριευθήσομεθα καὶ οὐχ ἤξομεν πρὸς σὲ ἔτι
- 32 Unhottaako neitsyt koristeensa, morsian koruyyönsä? Mutta minun kansani on unhottanut minut epälukuisina päivinä.
Is it possible for a virgin to put out of her memory her ornaments, or a bride her robes? but my people have put me out of their memories for unnumbered days.
μὴ ἐπιλήσεται νύμφη τὸν κόσμον αὐτῆς καὶ παρθένος τὴν στηθοδεσμίδα αὐτῆς ὁ δὲ λαός μου ἐπελάθετό μου ἡμέρας ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς
- 33 Kuinka ovelasti sinä kuljet lempeä etsiessäsi! Niinpä oletkin perehtynyt pahuuden teihin.
With what care are your ways ordered when you are looking for love! so ... your ways.
τί ἔτι καλὸν ἐπιτηδεύσεις ἐν ταῖς ὁδοῖς σου τοῦ ζητῆσαι ἀγάπην οὐχ οὕτως ἀλλὰ καὶ σὺ ἐπονηρεύσω τοῦ μᾶναι τὰς ὁδοὺς σου
- 34 Vaatteesi liepeetkin ovat köyhien, viatonten veressä. Et tavannut heitä murtautumasta sisälle, mutta yhtäkaikki -!
And in the skirts of your robe may be seen the life-blood of those who have done no wrong: ...
καὶ ἐν ταῖς χερσίν σου εὐρέθησαν αἵματα ψυχῶν ἀθῶων οὐκ ἐν διορύγμασιν εἶδρον αὐτοῦς ἀλλ' ἐπὶ πάσῃ δρυὶ
- 35 Ja kuitenkin sinä sanot: 'Minä olen syytön; hänen vihansa on kaiketi kääntynyt minusta pois'. Katso, minä käyn oikeutta sinun kanssasi, koska sinä sanot: 'En ole syntiä tehnyt'.
And still you said, I have done no wrong; truly, his wrath is turned away from me. See, I will take up the cause against you, because you say, I have done no wrong.
καὶ εἶπας ἀθῶός εἰμι ἀλλὰ ἀποστραφήτω ὁ θυμὸς αὐτοῦ ἀπ' ἐμοῦ ἰδοὺ ἐγὼ κρίνομαι πρὸς σὲ ἐν τῷ λέγειν σε οὐχ ἡμαρτον
- 36 Kuinka niin kovin kiiruhdat vaihtamaan tiesi! Egyptistäkin olet saava häpeän, niinkuin olet häpeän saanut Assurista.
Why do you go about so much for the purpose of changing your way? you will be shamed on account of Egypt, as you were shamed on account of Assyria.
τί κατεφρόνησας σφόδρα τοῦ δευτερώσαι τὰς ὁδοὺς σου καὶ ἀπὸ αἰγύπτου κατασχυνθήσῃ καθὼς κατησχύνθης ἀπὸ ασσουρ
- 37 Senkin tyköä olet lähtevä kädet pääsi päällä, sillä Herra on hyljännyt ne, joihin sinä luotat, ja heistä ei sinulle menestystä tule."
Truly, you will go out from him with your hands on your head: for the Lord has given up those in whom you have put your faith, and they will be of no help to you.
ὅτι καὶ ἐντεῦθεν ἐξελύσῃ καὶ αἱ χεῖρές σου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου ὅτι ἀπόσωτο κύριος τὴν ἐλπίδα σου καὶ οὐκ εὐδοθήσῃ ἐν αὐτῇ
- 1 Sanottu on: Jos mies lähettää pois vaimonsa ja tämä menee hänen luotansa ja joutuu toisen miehen vaimoksi, saako se mies enää tulla hänen luokseen? Eikö se maa tule saastutetuksi? Mutta sinä olet harjoittanut haureutta monen ystävänsä kanssa, ja sinäkö saisit palata minun luokseni! sanoo Herra.
They say, If a man puts away his wife and she goes from him and becomes another man's, will he go back to her again? will not that land have been made unclean? but though you have been acting like a loose woman with a number of lovers, will you now come back to me? says the Lord.
ἐὰν ἐξαποστεῖλῃ ἀνὴρ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀπέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ καὶ γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ μὴ ἀνακάμψουσα ἀνακάμψει πρὸς αὐτὸν ἔτι οὐ μαινομένη μιανθήσεται ἢ γυνὴ ἐκεῖνῃ καὶ σὺ ἐξεπόρευσε ἄς ἐν ποιμέσιν πολλοῖς καὶ ἀνέκαμπτες πρὸς με λέγει κύριος

- 2 Nosta silmäsi kukkuloihin ja katso: missä ei olisi sinua maattu? Teitten vieressä sinä istuit heitä odotellen, niinkuin arabialainen erämaassa, ja saastutit maan haureellisella menollasi ja pahuudellasi.
 Let your eyes be lifted up to the open hilltops, and see; where have you not been taken by your lovers? You have been seated waiting for them by the wayside like an Arabian in the waste land; you have made the land unclean with your loose ways and your evil-doing.
 ἄρον εἰς εὐθείαν τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἰδέ τοῦ οὐχὶ ἐξεφύρθης ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς ἐκάθισας αὐτοῖς ὡσεὶ κορώνη ἐρημουμένη καὶ ἐμίανας τὴν γῆν ἐν ταῖς πορνείαις σου καὶ ἐν ταῖς κακίαις σου
- 3 Sadekuurot tyrehtyivät, kevät sade jäi tulematta, mutta sinulla oli porttonaisen otsa, et tahtonut hävetä.
 So the showers have been kept back, and there has been no spring rain; still your brow is the brow of a loose woman, you will not let yourself be shamed.
 καὶ ἔσχευς ποιμένας πολλοὺς εἰς πρόσκομμα σεσαυτῆ ὄψις πόρνης ἐγένετό σοι ἀπεινασχόντησας πρὸς πάντας
- 4 Kuitenkin sinä nyt huudat minulle: "Isäni! - Sinä olet nuoruuteni ystävä! -
 Will you not, from this time, make your prayer to me, crying, My father, you are the friend of my early years?
 οὐχ ὡς οἰκόν με ἐκάλεσας καὶ πατέρα καὶ ἀρχηγὸν τῆς παρθενίας σου
- 5 Pitäkö hän vihaa iankaikkisesti, kantaako hän sitä ainiaan?" Katso, näin sinä puhut, mutta sinä teet pahaa, ja siihen sinä pystyt.
 Will he be angry for ever? will he keep his wrath to the end? These things you have said, and have done evil and have had your way.
 μὴ διαμενεῖ εἰς τὸν αἰῶνα ἢ διαφυλαχθήσεται εἰς νεῖκος ἰδοὺ ἐλάλησας καὶ ἐποίησας τὰ πονηρὰ ταῦτα καὶ ἠδυνάσθης
- 6 Ja Herra sanoi minulle kuningas Joosian päivinä: "Oletko nähnyt, mitä tuo luopiovaimo, Israel, on tehnyt? Hän kuljeskeli kaikilla korkeilla vuorilla ja kaikkien viheriäin puitten alla ja harjoitti siellä haureutta.
 And the Lord said to me in the days of Josiah the king, Have you seen what Israel, turning away from me, has done? She has gone up on every high mountain and under every branching tree, acting like a loose woman there.
 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἐν ταῖς ἡμέραις ἰωσίου τοῦ βασιλέως εἶδες ἂ ἐποίησέν μοι ἡ κατοικία τοῦ ἰσραὴλ ἐπορεύθησαν ἐπὶ πᾶν ὄρος ὑψηλὸν καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλώδους καὶ ἐπόρνευσαν ἐκεῖ
- 7 Ja minä sanoin, sitten kuin hän oli kaiken tämän tehnyt: 'Palaja minun tyköni'. Mutta hän ei palannut. Ja hänen sisarensa Juuda, tuo uskoton, näki sen.
 And I said, After she has done all these things she will come back to me; but she did not. And her false sister Judah saw it.
 καὶ εἶπα μετὰ τὸ πορνεῦσαι αὐτὴν ταῦτα πάντα πρὸς με ἀνάστρεψον καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν καὶ εἶδεν τὴν ἀσυνθεσίαν αὐτῆς ἢ ἀσύνθετος ἰουδα
- 8 Ja minä näin, että, vaikka minä olin lähettänyt pois tuon luopiovaimon, Israelin, juuri sen tähden, että hän oli tehnyt aviorikoksen, ja olin antanut hänelle erokirjan, ei kuitenkaan uskoton Juuda, hänen sisarensa, peljännyt, vaan meni ja harjoitti haureutta hänkin.
 And though she saw that, because Israel, turning away from me, had been untrue to me, I had put her away and given her a statement in writing ending the relation between us, still Judah, her false sister, had no fear, but went and did the same.
 καὶ εἶδον διότι περὶ πάντων ὧν κατελήμφθη ἐν οἷς ἐμοιχάτο ἡ κατοικία τοῦ ἰσραὴλ καὶ ἐξᾠπέσειλα αὐτὴν καὶ ἔδωκα αὐτῇ βιβλίον ἀποστασίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς καὶ οὐκ ἐφοβήθη ἢ ἀσύνθετος ἰουδα καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπόρνευσεν καὶ αὐτὴ
- 9 Ja haureutensa huudolla hän saastutti maan, ja hän teki aviorikoksen kiven ja puun kanssa.
 So that through all her loose behaviour the land became unclean, and she was untrue, giving herself to stones and trees.
 καὶ ἐγένετο εἰς οὐθὲν ἡ πορνεία αὐτῆς καὶ ἐμοίχευσεν τὸ ξύλον καὶ τὸν λίθον
- 10 Ja kaikesta tästäkään huolimatta hänen sisarensa Juuda, tuo uskoton, ei palannut minun tyköni kaikesta sydämestään, vaan petollisesti, sanoo Herra."
 But for all this, her false sister Judah has not come back to me with all her heart, but with deceit, says the Lord.
 καὶ ἐν πᾶσιν τούτοις οὐκ ἐπεστράφη πρὸς με ἢ ἀσύνθετος ἰουδα ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῆς ἀλλ' ἐπὶ ψεύδει
- 11 Ja Herra sanoi minulle: "Luopiovaimo Israel on osoittautunut vanhurskaammaksi kuin Juuda, tuo uskoton.
 And the Lord said to me, Israel in her turning away is seen to be more upright than false Judah.
 καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἐδικαίωσεν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ἀσυνθέτου ἰουδα
- 12 Mene ja julista nämä sanat pohjoiseen päin ja sano: Palaja, sinä luopiovaimo Israel, sanoo Herra; minä en enää synkistä teille kasvojani, sillä minä olen armollinen, sanoo Herra, enkä pidä vihaa iankaikkisesti.
 Go, and give out these words to the north, and say, Come back, O Israel, though you have been turned away from me, says the Lord; my face will not be against you in wrath: for I am full of mercy, says the Lord, I will not be angry for ever.
 πορεύου καὶ ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους πρὸς βορρᾶν καὶ ἐρεῖς ἐπιστράφητι πρὸς με ἡ κατοικία τοῦ ἰσραὴλ λέγει κύριος καὶ οὐ στηριῶ τὸ πρόσωπόν μου ἐφ' ὑμᾶς ὅτι ἐλεήμων ἐγὼ εἰμι λέγει κύριος καὶ οὐ μνησθήσομαι ὑμῖν εἰς τὸν αἰῶνα

- 13 Ainoastaan tunne rikoksesi, että olet luopunut Herrasta, Jumalastasi, ja juossut sinne ja tänne vieraitten jumalain tykö, kaikkien viheriäin puitten alle, ettekä ole kuulleet minun ääntäni, sanoo Herra.
Only be conscious of your sin, the evil you have done against the Lord your God; you have gone with strange men under every branching tree, giving no attention to my voice, says the Lord.
πλὴν γνῶθι τὴν ἀδικίαν σου ὅτι εἰς κύριον τὸν θεόν σου ἠσέβησας καὶ διέχεας τὰς ὁδοὺς σου εἰς ἄλλοτριούς ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους τῆς δὲ φωνῆς μου οὐχ ὑπήκουσας λέγει κύριος
- 14 Palatkaa takaisin, te luopuneet lapset, sanoo Herra, sillä minä olen ottanut teidät omikseni, ja minä noudan teidät, yhden ainoankin kaupungista ja kaksi sukukunnasta, ja tuon teidät Siioniin.
Come back, O children who are turned away, says the Lord; for I am a husband to you, and I will take you, one from a town and two from a family, and will make you come to Zion;
ἐπιστράφητε υἱοὶ ἀφεστηκότες λέγει κύριος διότι ἐγὼ κατακυριεύσω ὑμῶν καὶ λήμψομαι ὑμᾶς ἕνα ἐκ πόλεως καὶ δύο ἐκ πατριάς καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς σίον
- 15 Ja minä annan teille paimenet oman sydämeni mukaan, ja he kaitsevat teitä ymmärryksellä ja taidolla.
And I will give you keepers, pleasing to my heart, who will give you your food with knowledge and wisdom.
καὶ δώσω ὑμῖν ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν μου καὶ ποιμανοῦσιν ὑμᾶς ποιμαίνοντες μετ' ἐπιστήμης
- 16 Ja kun te lisäännytte ja tulette hedelmällisiksi maassa niinä päivinä, sanoo Herra, niin ei enää puhuta Herran liitonarkista, se ei enää ajatukseen astu, eikä sitä enää muisteta; ei sitä enää kaivata, eikä sellaista enää tehdä.
And it will come about, when your numbers are increased in the land, in those days, says the Lord, that they will no longer say, The ark of the agreement of the Lord: it will not come into their minds, they will not have any memory of it, or be conscious of the loss of it, and it will not be made again.
καὶ ἔσται ἐν πληθυνθῆτε καὶ αὐξηθῆτε ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις λέγει κύριος οὐκ ἐροῦσιν ἔτι κιβωτὸς διαθήκης ἀγίου ἰσραηλ οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ καρδίαν οὐκ ὀνομασθήσεται οὐδὲ ἐπισκεφήσεται καὶ οὐ ποιηθήσεται ἔτι
- 17 Siihen aikaan sanotaan Jerusalemia Herran valtaistuimeksi, ja kaikki kansat kokoontuvat sinne, Jerusalemiin, Herran nimen tähden eivätkä enää vaella pahan sydämensä paatumuksessa.
At that time Jerusalem will be named the seat of the Lord's kingdom; and all the nations will come together to it, to the name of the Lord, to Jerusalem: and no longer will their steps be guided by the purposes of their evil hearts.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καλέσουσιν τὴν ἱερουσαλημ θρόνος κυρίου καὶ συναχθήσονται εἰς αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη καὶ οὐ πορεύονται ἔτι ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς πονηρᾶς
- 18 Niinä päivinä on Juudan heimo kulkeva Israelin heimon kanssa, ja he tulevat yhdessä pohjoisesta maasta siihen maahan, jonka minä annoin teidän isillenne perinnöksi.
In those days the family of Judah will go with the family of Israel, and they will come together out of the land of the north into the land which I gave for a heritage to your fathers.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκεῖναις συνελύσονται οἶκος ἰουδα ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραηλ καὶ ἤξουσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀπὸ γῆς βορρᾶ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν ἐπὶ τὴν γῆν ἣν κατεκληρονόμησα τοὺς πατέρας αὐτῶν
- 19 Minä ajattelin: Kuinka asetankaan sinut lasten joukkoon ja annan sinulle suloisen maan, ihanan perintöosan, ihanimman kansojen maista! Ja ajattelin: Sinä olet kutsuva minua isäksi etkä ole koskaan kääntynytä minusta pois.
But I said, How am I to put you among the children, and give you a desired land, a heritage of glory among the armies of the nations? and I said, You are to say to me, My father; and not be turned away from me.
καὶ ἐγὼ εἶπα γένοιτο κύριε ὅτι τάξω σε εἰς τέκνα καὶ δώσω σοι γῆν ἐκλεκτὴν κληρονομίαν θεοῦ παντοκράτορος ἐθνῶν καὶ εἶπα πατέρα καλέσετέ με καὶ ἀπ' ἐμοῦ οὐκ ἀποστραφήσεσθε
- 20 Mutta niinkuin vaimo on uskoton puolisolensa, niin olette te, Israelin heimo, olleet uskottomat minulle, sanoo Herra.
Truly, as a wife is false to her husband, so have you been false to me, O Israel, says the Lord.
πλὴν ὡς ἀθετεῖ γυνὴ εἰς τὸν συνόντα αὐτῇ οὕτως ἠθέτησεν εἰς ἐμὲ οἶκος ἰσραηλ λέγει κύριος
- 21 Kuule! Kalliokukkuloilta kuuluu itku, israelilaisten rukous, sillä he ovat vaeltaneet väärää tietä, ovat unhottaneet Herran, Jumalansa.
A voice is sounding on the open hilltops, the weeping and the prayers of the children of Israel; because their way is twisted, they have not kept the Lord their God in mind.
φωνὴ ἐκ χειλέων ἠκούσθη κλαυθμοῦ καὶ δεήσεως υἱῶν ἰσραηλ ὅτι ἠδίκησαν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐπελάθοντο θεοῦ ἀγίου αὐτῶν
- 22 Palatkaa takaisin, te luopuneet lapset, niin minä parannan teidän luopumuksenne." - "Katso, me tulemme sinun tykösi, sillä sinä olet Herra, meidän Jumalamme.
Come back, you children who have been turned away, and I will take away your desire for wandering. See, we have come to you, for you are the Lord our God.
ἐπιστράφητε υἱοὶ ἐπιστρέφοντες καὶ ἰάσομαι τὰ συντρίμματα ὑμῶν ἰδοὺ δοῦλοι ἡμεῖς ἐσόμεθα σοι ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἶ
- 23 Totisesti, petosta on, mitä kukkuloilta kuuluu, pauhina vuorilla. Totisesti, Herrassa, meidän Jumalassamme, on Israelin pelastus.
Truly, the hills, and the noise of an army on the mountains, are a false hope: truly, in the Lord our God is the salvation of Israel.
ὄντως εἰς ψεῦδος ἦσαν οἱ βουνοὶ καὶ ἡ δύναμις τῶν ὄρέων πλὴν διὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἡ σωτηρία τοῦ ἰσραηλ

- 24 Häpeäjumala on syönyt isiemme vaivannäön nuoruudestamme asti, heidän lampaansa ja raavaansa, poikansa ja tyttärensä.
But the Baal has taken all the work of our fathers from our earliest days; their flocks and their herds, their sons and their daughters.
ἡ δὲ αἰσχὺνη κατανάλωσεν τοὺς μόθους τῶν πατέρων ἡμῶν ἀπὸ νεότητος ἡμῶν τὰ πρόβατα αὐτῶν καὶ τοὺς μόσχους αὐτῶν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν
- 25 Maatkaamme häpeässämme, ja häväistyksemme peittäköön meidät, sillä Herraa, meidän Jumalaamme, vastaan me olemme syntiä tehneet, me ja meidän isämme, hamasta nuoruudestamme tähän päivään asti, emmekä ole kuulleet Herran, meidän Jumalamme, ääntä."
Let us be stretched on the earth in our downfall, covering ourselves with our shame: for we have been sinners against the Lord our God, we and our fathers, from our earliest years even till this day: and we have not given ear to the voice of the Lord our God.
ἐκοιμήθημεν ἐν τῇ αἰσχύνῃ ἡμῶν καὶ ἐπεκάλυψεν ἡμᾶς ἡ ἀτιμία ἡμῶν διότι ἔναντι τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμάρτομεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν ἀπὸ νεότητος ἡμῶν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ οὐχ ὑπήκο ὤσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 1 "Jos sinä käännyt, Israel, sanoo Herra, niin käännä minun tyköni; ja jos sinä poistat iljetyksesi minun kasvojeni edestä, niin et häädä harhailemaan;
If you will come back, O Israel, says the Lord, you will come back to me: and if you will put away your disgusting ways, you will not be sent away from before me.
ἐὰν ἐπιστραφῇ Ἰσραὴλ λέγει κύριος πρὸς με ἐπιστραφήσεται ἐὰν περιέλῃ τὰ βδελύγματα αὐτοῦ ἐκ στόματος αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου μου εὐλαβηθῆ
- 2 jos sinä vannot: 'Niin totta kuin Herra elää' uskollisesti, oikein ja vanhurskaasti, niin kansat siunaavat itsensä hänen nimeensä, ja hän on heidän kerskauksensa.
And you will take your oath, By the living Lord, in good faith and wisdom and righteousness; and the nations will make use of you as a blessing, and in you will they take a pride.
καὶ ὁμολογήσει κύριος μετὰ ἀληθείας καὶ ἐν κρίσει καὶ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ εὐλογήσουσιν ἐν αὐτῇ ἔθνη καὶ ἐν αὐτῷ αἰνέσουσιν τῷ θεῷ ἐν ἱερουσαλημ
- 3 Sillä näin sanoo Herra Juudan miehille ja Jerusalemlle: Raivatkaa itsellenne uudispelto, älkääkään kylväkö orjantappurain sekaan.
For this is what the Lord says to the men of Judah and to Jerusalem: Get your unworked land ploughed up, do not put in your seeds among thorns.
ὅτι τὰδε λέγει κύριος τοῖς ἀνδράσιν Ἰουδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλημ νεώσατε ἑαυτοῖς νεώματα καὶ μὴ σπεύριτε ἐπ' ἀκάνθαις
- 4 Ympärileikatkaa itsenne Herralle ja poistakaa sydämenne esinahka, te Juudan miehet ja Jerusalem asukkaat, ettei minun vihani syttyisi kuin tuli ja palaisi, eikä olisi sammuttajaa, teidän tekojenne pahuuden tähden.
Undergo a circumcision of the heart, you men of Judah and people of Jerusalem: or my wrath may come out like fire, burning so that no one is able to put it out, because of the evil of your doings.
περιτεμήθητε τῷ θεῷ ὑμῶν καὶ περιτέμεσθε τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἄνδρες Ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλημ μὴ ἐξέλθῃ ὡς πῦρ ὁ θυμὸς μου καὶ ἐκκαυθήσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσον ἀπὸ προσώπου πονηρίας ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν
- 5 Julistakaa Juudassa ja Jerusalemissa, kuuluttakaa ja sanokaa: Puhaltakaa pasunaan kautta maan; huutakaa täyttä kurkkua ja sanokaa: 'Kokoontukaa, ja menkäämme varustettuihin kaupunkeihin'.
Say openly in Judah, give it out in Jerusalem, and say, Let the horn be sounded in the land: crying out in a loud voice, Come together, and let us go into the walled towns.
ἀναγγεῖλατε ἐν τῷ Ἰουδα καὶ ἀκουσθήτω ἐν ἱερουσαλημ εἶπατε σημάνατε ἐπὶ τῆς γῆς σάλπιγγι καὶ κεκράζατε μέγα εἶπατε συνάχθητε καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς τευχίρεις
- 6 Nostakaa lippu Siionia kohti, paetkaa pysähtymättä; sillä minä annan tulla pohjoisesta onnettomuuden ja suuren hävityksen.
Put up a flag for a sign to Zion: go in flight so that you may be safe, waiting no longer: for I will send evil from the north, and a great destruction.
ἀναλαβόντες φεύγετε εἰς Σιών σπεύσατε μὴ στῆτε ὅτι κακὰ ἐγὼ ἐπάγω ἀπὸ βορρᾶ καὶ συντριβὴν μεγάλην
- 7 Leijona on noussut tiheiköstänsä, kansaintuhooja on lähtenyt liikkeelle, lähtenyt asuinpaikastansa, tekemään sinun maasi autioksi: sinun kaupunkisi hävitetään asujattomiksi.
A lion has gone up from his secret place in the woods, and one who makes waste the nations is on his way; he has gone out from his place, to make your land unpeopled, so that your towns will be made waste, with no man living in them.
ἀνέβη λέων ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ ἐξολεθρεύων ἔθνη ἐξῆρεν καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ τοῦ θείνου τὴν γῆν εἰς ἐρήμωσιν καὶ πόλεις καθαιρεθήσονται παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι αὐτάς
- 8 Sentähden kääriytykää säkkeihin, valittakaa ja parkukaa, sillä Herran vihan hehku ei ole kääntynyt meistä pois."
For this put on haircloth, with weeping and loud crying: for the burning wrath of the Lord is not turned back from us.
ἐπὶ τούτοις περιζώσασθε σάκκους καὶ κόπτεσθε καὶ ἀλαλάζατε διότι οὐκ ἀπεστράφη ὁ θυμὸς κυρίου ἀφ' ὑμῶν
- 9 Sinä päivänä, sanoo Herra, katoaa rohkeus kuninkaalta ja päämiehiltä, papit tyrmistyvät ja profeetat hämmästyvät.
And it will come about in that day, says the Lord, that the heart of the king will be dead in him, and the hearts of the rulers; and the priests will be overcome with fear, and the prophets with wonder.
καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος ἀπολείται ἡ καρδιά τοῦ βασιλέως καὶ ἡ καρδιά τῶν ἀρχόντων καὶ οἱ ἱερεῖς ἐκστήσονται καὶ οἱ προφῆται θαυμάσονται

- 10 **Mutta minä sanoin: "Voi, Herra, Herra! Totisesti, sinä saatoit tämän kansan ja Jerusalemin peräti pettymään, kun sanoit: 'Teillä on oleva rauha!' Ja kuitenkin miekka koskee sieluun asti."**
Then said I, Ah, Lord God! your words were not true when you said to this people and to Jerusalem, You will have peace; when the sword has come even to the soul.
καὶ εἶπα ὁ δέσποτα κύριε ἄρα γε ἀπατῶν ἠπάτησας τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν ἱερουσαλημ λέγων εἰρήνη ἔσται ὑμῖν καὶ ἰδοὺ ἦψατο ἡ μάχαιρα ἕως τῆς ψυχῆς αὐτῶν
- 11 **Siihen aikaan sanotaan tälle kansalle ja Jerusalemlle: Kuuma tuuli tulee erämaan kallio kukkuloilta tytärtä, minun kansaani, kohti - ei elon viskaamiseksi eikä puhdistamiseksi.**
At that time it will be said to this people and to Jerusalem, A burning wind from the open hilltops in the waste land is blowing on the daughter of my people, not for separating or cleaning the grain;
ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ ἐροῦσιν τῷ λαῷ τούτῳ καὶ τῇ ἱερουσαλημ πνεῦμα πλανήσεως ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδοῦ τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου οὐκ εἰς καθαρὸν οὐδ' εἰς ἅγιον
- 12 **Tuuli, liian tuima sellaisiin, tulee minulta; nyt minä myös julistan heille tuomiot.**
A full wind will come for me: and now I will give my decision against them.
πνεῦμα πληρώσεως ἤξει μοι νῦν δὲ ἐγὼ λαλῶ κρίματα πρὸς αὐτούς
- 13 **Katso, hän nousee niinkuin pilvi, ja hänen vaununsa ovat kuin tuulispää, hänen hevosensa ovat kotkia nopeammat. Voi meitä, sillä me olemme tuhon omat!**
See, he will come up like the clouds, and his war-carriages like the storm-wind: his horses are quicker than eagles. Sorrow is ours, for destruction has come on us.
ἰδοὺ ὡς νεφέλη ἀναβήσεται καὶ ὡς καταγίς τὰ ἄρματα αὐτοῦ κουφότεροι ἀετῶν οἱ ἵπποι αὐτοῦ οὐαὶ ἡμῖν ὅτι ταλαιπωροῦμεν
- 14 **Pese sydämesi puhtaaksi pahuudesta, sinä Jerusalem, että pelastuisit. Kuinka kauan asuvat sinun sisimmässäsi väärät ajatukseti?**
O Jerusalem, make your heart clean from evil, so that you may have salvation. How long are evil purposes to have a resting-place in you?
ἀπόπλυνε ἀπὸ κακίας τὴν καρδίαν σου ἱερουσαλημ ἵνα σωθῆς ἕως πότε ὑπάρξουσιν ἐν σοὶ διαλογισμοὶ πόνων σου
- 15 **Sillä kuule! Sanansaattaja Daanista, onnettomuuden julistaja Efraimin vuorilta!**
For a voice is sounding from Dan, giving out evil from the hills of Ephraim:
διότι φωνὴ ἀναγγέλλοντος ἐκ δαν ἤξει καὶ ἀκουσθήσεται πόνος ἐξ ὄρους εφραιμ
- 16 **Kehoittakaa kansoja. Katso, kuuluttakaa Jerusalemia vastaan: "Piirittäjät tulevat kaukaisesta maasta ja kohottavat huutonsa Juudan kaupunkeja vastaan".**
Make this come to the minds of the nations, make a statement openly against Jerusalem, that attackers are coming from a far country and their voices will be loud against the towns of Judah.
ἀναμνήσατε ἔθνη ἰδοὺ ἤκασιν ἀναγγεῖλατε ἐν ἱερουσαλημ συστροφῶν ἔρχονται ἐκ γῆς μακρόθεν καὶ ἔδωκαν ἐπὶ τὰς πόλεις ἰουδα φωνὴν αὐτῶν
- 17 **Niinkuin pellon vartijat he piirittävät sitä yltämpäri, koska se niskoitteli minua vastaan, sanoo Herra.**
Like keepers of a field they are against her on every side; because she has been fighting against me, says the Lord.
ὡς φυλάσσοντες ἀγρὸν ἐγένοντο ἐπ' αὐτὴν κύκλῳ ὅτι ἐμοῦ ἠμέλησας λέγει κύριος
- 18 **Sinun vaelluksesi ja tekosi ovat tuottaneet sinulle tämän: tämän saat pahuudestasi; niin, se on katkerata, niin, se koskee sydämeesi asti.**
Your ways and your doings have made these things come on you; this is your sin; truly it is bitter, going deep into your heart.
αἱ ὁδοὶ σου καὶ τὰ ἐπιτηδεύματά σου ἐποίησαν ταῦτά σοι αὕτη ἡ κακία σου ὅτι πικρά ὅτι ἦψατο ἕως τῆς καρδίας σου
- 19 **Voi minun rintaani, voi minun rintaani! Minä vääntelehdin tuskasta. Voi sydämeni kammioita! Sydämeni väräjä minussa; en voi vaieta, sillä minä kuulen pasunan äänen, sotahuudon.**
My soul, my soul! I am pained to my inmost heart; my heart is troubled in me; I am not able to be quiet, because the sound of the horn, the note of war, has come to my ears.
τὴν κοιλίαν μου τὴν κοιλίαν μου ἀλγῶ καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καρδίας μου μαϊμάσσει ἡ ψυχὴ μου σπαράσσεται ἡ καρδία μου οὐ σιωπήσομαι ὅτι φωνὴν σάλπιγγος ἤκουσεν ἡ ψυχὴ μου κραυγὴν πο λέμου
- 20 **Hävitys tulee hävityksen päälle, sillä koko maa on tuhottu; äkisti ovat minun majani tuhotut, silmänräpäyksessä minun telttani.**
News is given of destruction on destruction; all the land is made waste: suddenly my tents, straight away my curtains, are made waste.
καὶ ταλαιπωρίαν συντριμμὸν ἐπικαλεῖται ὅτι τεταλαιπώρηκεν πᾶσα ἡ γῆ ἄφωο τεταλαιπώρηκεν ἡ σκηνὴ διεσπάσθησαν αἱ δέρρεις μου
- 21 **Kuinka kauan minun täytyy nähdä sotalippua, kuulla pasunan ääntä?**
How long will I go on seeing the flag and hearing the sound of the war-horn?
ἕως πότε ὄψομαι φεύγοντας ἀκούων φωνὴν σαλπύγγων
- 22 **Sillä minun kansani on hullu; eivät he tunne minua. He ovat tyhmiä lapsia eivätkä ymmärtäväisiä; he ovat viisaita tekemään pahaa, mutta tehdä hyvää he eivät taida.**
For my people are foolish, they have no knowledge of me; they are evil-minded children, without sense, all of them: they are wise in evil-doing, but have no knowledge of doing good.
διότι οἱ ἡγούμενοι τοῦ λαοῦ μου ἐμὲ οὐκ ᾔδεισαν υἱοὶ ἄφρονές εἰσιν καὶ οὐ συνετοὶ σοφοὶ εἰσιν τοῦ κακοποιῆσαι τὸ δὲ καλῶς ποιῆσαι οὐκ ἐπέγνωσαν

- 23 Minä katselin maata, ja katso, se oli autio ja tyhjä, ja taivasta, eikä siinä valoa ollut.
Looking at the earth, I saw that it was waste and without form; and to the heavens, that they had no light.
ἐπέβλεψα ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἰδοὺ οὐθὲν καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ οὐκ ἦν τὰ φῶτα αὐτοῦ
- 24 Minä katselin vuoria, ja katso, ne järkkäyivät, ja kaikki kukkulat huojuivat.
Looking at the mountains, I saw them shaking, and all the hills were moved about.
εἶδον τὰ ὄρη καὶ ἦν τρέμοντα καὶ πάντας τοὺς βουνοὺς ταρασσομένους
- 25 Minä katselin, ja katso, ei ollut yhtään ihmistä, ja kaikki taivaan linnut olivat paenneet pois.
Looking, I saw that there was no man, and all the birds of heaven had gone in flight.
ἐπέβλεψα καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἄνθρωπος καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐπτοεῖτο
- 26 Minä katselin, ja katso, hedelmätarha oli erämaana, ja kaikki sen kaupungit olivat kukistuneet Herran, hänen vihansa hehkun, edessä.
Looking, I saw that the fertile field was a waste, and all its towns were broken down before the Lord and before his burning wrath.
εἶδον καὶ ἰδοὺ ὁ κάρμηλος ἔρημος καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις ἐμπεπυρισμένοι πυρὶ ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ ἠφανίσθησαν
- 27 Sillä näin sanoo Herra: Koko maa tulee autioksi, vaikka minä en siitä peräti loppua tee.
For this is what the Lord has said: All the land will become a waste; I will make destruction complete.
τάδε λέγει κύριος ἔρημος ἔσται πᾶσα ἡ γῆ συντέλειαν δὲ οὐ μὴ ποιήσω
- 28 Sentähden maa suree, ja taivaat ylhäällä pukeutuvat mustiin, sillä minä olen puhunut, olen päättänyt, enkä kadu, en siitä peräydy.
The earth will be weeping for this, and the heavens on high will be black: because I have said it, and I will not go back from it; it is my purpose, and it will not be changed.
ἐπὶ τούτοις πενθεῖτω ἡ γῆ καὶ συσκοτασάτω ὁ οὐρανὸς ἄνωθεν διότι ἐλάλησα καὶ οὐ μετανοήσω ὄρημα καὶ οὐκ ἀποστρέψω ἀπ' αὐτῆς
- 29 Ratsu- ja jousimiesten huutoa pakenee koko kaupunki; he menevät metsäntiheikköihin ja nousevat kalliolle. Jokainen kaupunki on hyljätty, eikä niissä kukaan asu.
All the land is in flight because of the noise of the horsemen and the bowmen; they have taken cover in the woodland and up on the rocks: every town has been given up, not a man is living in them.
ἀπὸ φωνῆς ἰππέως καὶ ἐντεταμένου τόξου ἀνεχώρησεν πᾶσα χώρα εἰσέδυσαν εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰ ἄλση ἐκρύβησαν καὶ ἐπὶ τὰς πέτρας ἀνέβησαν πᾶσα πόλις ἐγκατελείφθη οὐ κατοικεῖ ἐν αὐτῇ ἰς ἄνθρωπος
- 30 Ja sinä tuhon oma, mitä teet, kun pukeudut purppuraan, kun koristaudut kultakoristeilla, kun suurennat silmäsi ihomaalilla? Turhaan sinä itsesi kaunistat. Rakastajat ovat hyljänneet sinut, he etsivät sinun henkeäsi.
And you, when you are made waste, what will you do? Though you are clothed in red, though you make yourself beautiful with ornaments of gold, though you make your eyes wide with paint, it is for nothing that you make yourself fair; your lovers have no more desire for you, they have designs on your life.
καὶ σὺ τί ποιήσεις ἐὰν περιβάλη κόκκινον καὶ κοσμήῃ κόσμῳ χρυσοῦ καὶ ἐὰν ἐγγρίσῃ στίβι τοὺς ὀφθαλμοὺς σου εἰς μάτην ὁ ὠραῖσμός σου ἀπόσαντό σε οἱ ἔρασταί σου τὴν ψυχὴν σου ζητοῦσιν
- 31 Sillä minä kuulen huudon, niinkuin synnyttäjän tuskanhuudon, vaivan, niinkuin ensisynnyttäjän vaivan, tytär Siionin huudon; hän vaikeroitsee, levittää kätensä: "Voi minua, minun sieluni menehtyy murhamiesten käsiin!"
A voice has come to my ears like the voice of a woman in birth-pains, the pain of one giving birth to her first child, the voice of the daughter of Zion, fighting for breath, stretching out her hands, saying, Now sorrow is mine! for my strength is gone from me before the takers of life.
ὅτι φωνὴν ὡς ὠδινούσης ἤκουσα τοῦ στεναγμοῦ σου ὡς πρωτοτοκούσης φωνὴ θυγατρὸς σιων ἐκλυθήσεται καὶ παρήσει τὰς χεῖρας αὐτῆς οἴμμοι ἐγὼ ὅτι ἐκλείπει ἡ ψυχὴ μου ἐπὶ τοῖς ἀνηρημένοις
- 1 Kiertäkää Jerusalemin katuja, katsokaa ja tiedustelkaa, ja etsikää sen toreilta: jos löydätte yhdenkään, jos on ainoatakaan, joka tekee oikein, joka noudattaa uskollisuutta, niin minä annan anteeksi Jerusalemmille.
Go quickly through the streets of Jerusalem, and see now, and get knowledge, and make a search in her wide places if there is a man, if there is one in her who is upright, who keeps faith; and she will have my forgiveness.
περιδράμετε ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱερουσαλημ καὶ ἴδετε καὶ γνώτε καὶ ζητήσατε ἐν ταῖς πλατεῖαις αὐτῆς ἐὰν εὕρητε ἄνδρα εἰ ἔστιν ποιῶν κρίμα καὶ ζητῶν πίστιν καὶ ἕλωσ ἐσομαι αὐτοῖς λέγει κύριος
- 2 Mutta vaikka he sanovat: "Niin totta kuin Herra elää", he kuitenkin vannovat väärin.
And though they say, By the living Lord; truly their oaths are false.
ζῆ κύριος λέγουσιν διὰ τοῦτο οὐκ ἐπὶ ψεύδεσιν ὀμνύουσιν

- 3 Herra, eivätkö sinun silmäsi katso uskollisuutta? Sinä olet lyönyt heitä, mutta he eivät tunteneet kipua; sinä olet lopen hävittänyt heidät, mutta he eivät tahtoneet ottaa kuritusta varteen. He ovat kovettaneet kasvonsa kalliota kovemmiksi, eivät ole tahtoneet kääntyä.
O Lord, do not your eyes see good faith? you have given them punishment, but they were not troubled; you have sent destruction on them, but they did not take your teaching to heart: they have made their faces harder than a rock; they would not come back.
κύριε οὐκ ὄφθαλμοί σου εἰς πίστιν ἑμαστίγωσας αὐτούς καὶ οὐκ ἐπόνεσεν συνετέλεσας αὐτούς καὶ οὐκ ἠθέλησαν δεξασθαι παιδείαν ἐστερέωσαν τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὑπὲρ πέτραν καὶ οὐκ ἠθέλησαν ἐπιστραφῆναι
- 4 Silloin minä ajattelin: Sellaisia ovat vain alhaiset; he ovat tyhmiä, sillä he eivät tunne Herran tietä, Jumalansa oikeutta.
Then I said, But these are the poor: they are foolish, for they have no knowledge of the way of the Lord or of the behaviour desired by their God.
καὶ ἐγὼ εἶπα ἴσως πτωχοὶ εἰσιν διότι οὐκ ἐδυνάσθησαν ὅτι οὐκ ἐγνώσαν ὁδὸν κυρίου καὶ κρίσιν θεοῦ
- 5 Niinpä menen ylhäisten luo ja puhuttelen heitä, sillä he kyllä tuntevat Herran tien, Jumalansa oikeuden. Mutta he olivat kaikki särkeneet ikeen, katkaisseet siteet.
I will go to the great men and have talk with them; for they have knowledge of the way of the Lord and of the behaviour desired by their God. But as for these, their one purpose is a broken yoke and burst bands.
πορεύσομαι πρὸς τοὺς ἀδρόους καὶ λαλήσω αὐτοῖς ὅτι αὐτοὶ ἐπέγνωνσαν ὁδὸν κυρίου καὶ κρίσιν θεοῦ καὶ ἰδοὺ ὁμοθυμαδὸν συνέτριψαν ζυγὸν διέρρηξαν δεσμούς
- 6 Sentähden surmaa heidät metsän leijona, aavikon susi haaskaa heidät, pantteri väijyy heidän kaupunkejansa. Kuka ikinä niistä lähtee, se raadellaan, sillä paljot ovat heidän rikoksensa, suuri heidän luopumustensa luku.
And so a lion from the woods will put them to death, a wolf of the waste land will make them waste, a leopard will keep watch on their towns, and everyone who goes out from them will be food for the beasts; because of the great number of their sins and the increase of their wrongdoing.
διὰ τοῦτο ἔπαισεν αὐτοὺς λέων ἐκ τοῦ ὄρυμοῦ καὶ λύκος ἕως τῶν οἰκιῶν ὠλέθρευσεν αὐτούς καὶ πάρδαλις ἐγρηγόρησεν ἐπὶ τὰς πόλεις αὐτῶν πάντες οἱ ἐκπορευόμενοι ἀπ' αὐτῶν θηρευθήσονται ὅτι ἐπλήθυναν ἀσεβείας αὐτῶν ἰσχυσαν ἐν ταῖς ἀποστροφαῖς αὐτῶν
- 7 Kuinka minä antaisin sinulle anteeksi? Sinun lapsesi ovat hyljänneet minut ja vannoneet niiden kautta, jotka eivät jumalia ole. Minä ravitsin heitä, mutta he tekivät aviorikoksen, ja porton huoneeseen he kokoontuivat.
How is it possible for you to have my forgiveness for this? your children have given me up, taking their oaths by those who are no gods: when I had given them food in full measure, they were false to their wives, taking their pleasure in the houses of loose women.
ποιῶ τούτων ὕψους γένομαί σοι οἱ υἱοί σου ἐγκατέλιπόν με καὶ ὠμνουν ἐν τοῖς οὐκ οὔσιν θεοῖς καὶ ἐχώρτασα αὐτούς καὶ ἐμοιχῶντο καὶ ἐν οἴκοις πορνῶν κατέλυον
- 8 He ovat hyvinruokittuja, äleitä oriita; he hirtnuvat kukin lähimmäisensä vaimoa.
They were full of desire, like horses after a meal of grain: everyone went after his neighbour's wife.
ἵπποι θηλυμανεῖς ἐγενήθησαν ἕκαστος ἐπὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐγχεμέτιζον
- 9 Enkö minä tällaisista rankaisisi, sanoo Herra, eikö minun sieluni kostaisi tämänkaltaiselle kansalle?
Am I not to give punishment for these things? says the Lord: will not my soul take payment from such a nation as this?
μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι λέγει κύριος ἢ ἐν ἔθνει τοιούτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἢ ψυχὴ μου
- 10 Nouskaa sen tarhojen pengermille ja hävittäkää, älkää kuitenkaan siitä peräti loppua tehkö; ottakaa pois sen köynnökset, sillä ne eivät ole Herran.
Go up against her vines and make waste; let the destruction be complete: take away her branches, for they are not the Lord's.
ἀνάβητε ἐπὶ τοὺς προμαχῶνας αὐτῆς καὶ κατασκάψατε συντέλειαν δὲ μὴ ποιήσητε ὑπολίπεσθε τὰ ὑποστηρίγματα αὐτῆς ὅτι τοῦ κυρίου εἰσὶν
- 11 Sillä he ovat olleet minulle peräti uskottomat, sekä Israelin heimo että Juudan heimo, sanoo Herra.
For the people of Israel and the people of Judah have been very false to me, says the Lord.
ὅτι ἄθετῶν ἠθέτησεν εἰς ἐμέ λέγει κύριος οἶκος ἰσραηλ καὶ οἶκος ἰουδα
- 12 He ovat kieltäneet Herran ja sanoneet: "Ei se ole hän! Ei meitä kohtaa onnettomuus, emme tule näkemään miekkaa emmekä nälkää.
They would have nothing to do with the Lord, saying, He will do nothing, and no evil will come to us; we will not see the sword or be short of food:
ἐψεύσαντο τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν καὶ εἶπαν οὐκ ἔστιν ταῦτα οὐχ ἦξει ἐφ' ἡμᾶς κακὰ καὶ μάχαιραν καὶ λιμὸν οὐκ ὀψόμεθα
- 13 Ja profeetat ovat pelkkää tuulta; Herra, joka puhuu, ei ole heissä - heidän itsensä käyköön niin."
And the prophets will become wind, and the word is not in them; so it will be done to them.
οἱ προφῆται ἡμῶν ἦσαν εἰς ἄνεμον καὶ λόγος κυρίου οὐχ ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς οὕτως ἔσται αὐτοῖς

- 14 Sentähden sanoo Herra, Jumala Sebaot, näin: Koska te tällaisia olette puhuneet, niin katso, minä teen sanani sinun suussasi tuleksi ja tämän kansan polttopuiksi, ja se kuluttaa heidät.
For this reason the Lord, the God of armies, has said: Because you have said this, I will make my words in your mouth a fire, and this people wood, and they will be burned up by it.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἄνθ' ὃν ἐλαλήσατε τὸ ῥῆμα τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα τοὺς λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου πῦρ καὶ τὸν λαὸν τοῦτον ξύλα καὶ καταφάγεται αὐτούς
- 15 Katso minä tuon teitä vastaan, te Israelin heimo, kansan kaukaa, sanoo Herra; se on horjumaton kansa, se on ikivanha kansa, kansa, jonka kieltä sinä et ymmärrä ja jonka puhetta sinä et tajua.
See, I will send you a nation from far away, O people of Israel, says the Lord; a strong nation and an old nation, a nation whose language is strange to you, so that you may not get the sense of their words.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ἔθνος πόρρωθεν οἴκος ἰσραηλ. λέγει κύριος ἔθνος οὐ οὐκ ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς γλώσσης αὐτοῦ
- 16 Heidän viinensä on kuin avoin hauta, he ovat kaikki sankareita.
Their arrows give certain death, they are all men of war.
πάντες ἰσχυροὶ
- 17 He syövät sinun satosi ja leipäsi, he syövät sinun poikasi ja tyttäresi, syövät sinun lampaasi ja raavaasi, syövät sinun viinipuusi ja viikunapuusi; he miekalla hävittävät sinun varustetut kaupunkisi, joihin sinä luotat.
They will take all the produce of your fields, which would have been food for your sons and your daughters: they will take your flocks and your herds: they will take all your vines and your fig-trees: and with the sword they will make waste your walled towns in which you put your faith.
καὶ κατέδονται τὸν θερισμὸν ὑμῶν καὶ τοὺς ἄρτους ὑμῶν καὶ κατέδονται τοὺς υἱοὺς ὑμῶν καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν καὶ κατέδονται τὰ πρόβατα ὑμῶν καὶ τοὺς μόσχους ὑμῶν καὶ κατέδονται τοὺς ἀμπελώνας ὑμῶν καὶ τοὺς συκῶνας ὑμῶν καὶ τοὺς ἐλαιώνας ὑμῶν καὶ ἀλοήσουσιν τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς ὑμῶν ἐφ' αἷς ὑμεῖς πεποιθήατε ἐπ' αὐταῖς ἐν ῥομφαίᾳ
- 18 Mutta niinäkään päivinä, sanoo Herra, en minä teistä peräti loppua tee.
But even in those days, says the Lord, I will not let your destruction be complete.
καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις λέγει κύριος ὁ θεός σου οὐ μὴ ποιήσω ὑμᾶς εἰς συντέλειαν
- 19 Ja kun he kysyvät: "Miksi on Herra, meidän Jumalamme, tehnyt meille kaiken tämän?" niin vastaa heille: "Niinkuin te olette hyljänneet minut ja palvelleet vieraita jumalia maassanne, niin täytyy teidän palvelella muukalaisia maassa, joka ei ole teidän".
And it will come about, when you say, Why has the Lord our God done all these things to us? that you will say to them, As you gave me up, making yourselves servants to strange gods in your land, so will you be servants to strange men in a land which is not yours.
καὶ ἔσται ὅταν εἴπητε τίνας ἔνεκεν ἐποίησεν κύριος ὁ θεός ἡμῶν ἡμῖν ἅπαντα ταῦτα καὶ ἔρεις αὐτοῖς ἄνθ' ὃν ἐδουλεύσατε θεοῖς ἄλλοτρίοις ἐν τῇ γῆ ὑμῶν οὕτως δουλεύετε ἄλλοτρίοις ἐν γῆ οὐχ ὑμῶν
- 20 Julistakaa tämä Jaakobin huoneessa ja kuuluttakaa se Juudassa sanoen:
Say this openly in Jacob and give it out in Judah, saying,
ἀναγγεῖλατε ταῦτα εἰς τὸν οἶκον ἰακωβ καὶ ἀκουσθήτω ἐν τῷ ἰουδα
- 21 Kuulkaa tämä, te tyhmä ja ymmärtämätön kansa, te, joilla on silmät, mutta ette näe, joilla on korvat, mutta ette kuule.
Give ear now to this, O foolish people without sense; who have eyes but see nothing, and ears without the power of hearing:
ἀκούσατε δὴ ταῦτα λαὸς μωρὸς καὶ ἀκάρδιος ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς καὶ οὐ βλέπουσιν ὄτα αὐτοῖς καὶ οὐκ ἀκούουσιν
- 22 Ettekö pelkää minua, sanoo Herra, ettekö vapise minun edessäni, joka olen pannut hiekan meren rajaksi, ikuisiksi määräksi, jonka ylitse se ei pääse; ja vaikka se kuohuu, ei se mitään voi, ja vaikka sen aallot pauhaavat, eivät ne sen ylitse pääse?
Have you no fear of me? says the Lord; will you not be shaking with fear before me, who have put the sand as a limit for the sea, by an eternal order, so that it may not go past it? and though it is ever in motion, it is not able to have its way; though the sound of its waves is loud, they are not able to go past it.
μὴ ἐμὲ οὐ φοβηθήσεσθε λέγει κύριος ἢ ἀπὸ προσώπου μου οὐκ εὐλαβηθήσεσθε τὸν τάξαντα ἄμμον ὄριον τῇ θαλάσῃ πρόσταγμα αἰώνιον καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτό καὶ ταραζήσεται καὶ οὐ δυνήσεται καὶ ἠχήσουσιν τὰ κύματα αὐτῆς καὶ οὐχ ὑπερβήσεται αὐτό
- 23 Mutta tällä kansalla on uppiskainen ja tottelematon sydän; he ovat poikenneet ja menneet pois.
But the heart of this people is uncontrolled and turned away from me; they are broken loose and gone.
τῷ δὲ λαῷ τούτῳ ἐγενήθη καρδία ἀνήκοος καὶ ἀπειθής καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἀπήλθοσαν
- 24 Eivätkä he sano sydämessänsä: "Peljätkäämme Herraa, Jumalaamme, joka antaa sateen, syysateen ja keväsateen ajallansa, ja säilyttää meille elonkorjuun määräviikot".
And they do not say in their hearts, Now let us give worship to our God, who gives the rain, the winter and the spring rain, at the right time; who keeps for us the ordered weeks of the grain-cutting.
καὶ οὐκ εἶπον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν φοβηθῶμεν δὴ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν τὸν δίδοντα ἡμῖν ὑετὸν πρόμιον καὶ ὄψιμον κατὰ καιρὸν πληρώσεως προστάγματος θερισμοῦ καὶ ἐφύλαξεν ἡμῖν

- 25 Teidän pahat tekonne käänsivät nämä pois, ja teidän syntinne estivät teitä saamasta hyvää.
Through your evil-doing these things have been turned away, and your sins have kept back good from you.
αἱ ἀνομίαι ὑμῶν ἐξέκλιναν ταῦτα καὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν ἀπέστησαν τὰ ἀγαθὰ ἀφ' ὑμῶν
- 26 Sillä minun kansassani on jumalattomia; he väijyvät, niinkuin linnunpyytäjät kyykistyvät, he asettavat ansoja, pyydystävät ihmisiä.
For there are sinners among my people: they keep watch, like men watching for birds; they put a net and take men in it.
ὅτι εὐρέθησαν ἐν τῷ λαῷ μου ἀσεβεῖς καὶ παγίδας ἔστησαν διαφθεῖραι ἄνδρας καὶ συνελαμβάνοσαν
- 27 Niinkuin häkki on täynnä lintuja, niin heidän huoneensa ovat petosta täynnä. Siitä he ovat tulleet suuriksi ja rikkaiksi,
As the fowl-house is full of birds, so are their houses full of deceit: for this reason they have become great and have got wealth.
ὥς παγὶς ἐφρεσταμένη πλήρης πετεινῶν οὕτως οἱ οἴκοι αὐτῶν πλήρεις δόλου διὰ τοῦτο ἐμεγαλύνθησαν καὶ ἐπλούτησαν
- 28 ovat tulleet lihaviksi ja kiiltäviksi. Myös käyvät heidän häijyt puheensa yli kaiken määrän; he eivät aja orpojen asiaa, niin että ne voitaisivat, eivätkä hanki köyhille oikeutta.
They have become fat and strong: they have gone far in works of evil: they give no support to the cause of the child without a father, so that they may do well; they do not see that the poor man gets his rights.
καὶ παρέβησαν κρίσιν οὐκ ἔκριναν κρίσιν ὀρφανοῦ καὶ κρίσιν χήρας οὐκ ἐκρίνοσαν
- 29 Enkö minä näistä tällaisista rankaisisi, sanoo Herra, eikö minun sieluni kostaisi tämänkaltaiselle kansalle?
Am I not to give punishment for these things? says the Lord: will not my soul take payment from such a nation as this?
μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι λέγει κύριος ἢ ἐν ἔθνει τῷ τοιοῦτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχὴ μου
- 30 Kauheita ja pöyristyttäviä tapahtuu maassa:
A thing of wonder and fear has come about in the land;
ἐκστασις καὶ φορικτὰ ἐγενήθη ἐπὶ τῆς γῆς
- 31 profeetat ennustavat valhetta, ja papit hallitsevat yksissä neuvoin heidän kanssaan, ja sitä minun kansani rakastaa. Mutta mitä te teette, kun tästä tulee loppu?
The prophets give false words and the priests give decisions by their direction; and my people are glad to have it so: and what will you do in the end?
οἱ προφήται προφητεύουσιν ἄδικα καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπεκρότησαν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ ὁ λαός μου ἠγάπησεν οὕτως καὶ τί ποιήσετε εἰς τὰ μετὰ ταῦτα
- 1 Paetkaa, benjaminilaiset, Jerusalemista, puhaltakaa pasunaan Tekoassa ja nostakaa merkki Beet-Keremin kohdalle; sillä pohjoisesta nousee onnettomuus ja suuri hävitys.
Go in flight out of Jerusalem, so that you may be safe, you children of Benjamin, and let the horn be sounded in Tekoa, and the flag be lifted up on Beth-haccherem: for evil is looking out from the north, and a great destruction.
ἐνισχύσατε υἱοὶ βενιαμὴν ἐκ μέσου τῆς ἱερουσαλημ καὶ ἐν θεκουε σημάνατε σάλπιγγι καὶ ὑπὲρ βαιθαχαρμα ἄρατε σημεῖον ὅτι κακὰ ἐκκέκυφεν ἀπὸ βορρᾶ καὶ συντριβὴ μεγάλη γίνεται
- 2 Tytär Siionin, suloisen ja hemmotellun, minä hukutan.
The fair and delicate one, the daughter of Zion, will be cut off by my hand.
καὶ ἀφαιρεθήσεται τὸ ὄψος σου θυγάτηρ σιων
- 3 Hänen tykönsä tulee paimenia laumoinensa, he pystyttävät telttansa häntä vastaan yltympäri, syöttävät alansa kukin.
Keepers of sheep with their flocks will come to her; they will put up their tents round her; everyone will get food in his place.
εἰς αὐτὴν ἤξουσιν ποιμένες καὶ τὰ ποιμνία αὐτῶν καὶ πῆξουσιν ἐπ' αὐτὴν σκηνὰς κύκλῳ καὶ ποιμανοῦσιν ἕκαστος τῇ χειρὶ αὐτοῦ
- 4 Julistakaa häntä vastaan pyhä sota. "Nouskaa ja menkäämme puolipäivän aikaan! Voi meitä, sillä päivä painuu, sillä illan varjot pitenevät!
Make war ready against her; up! let us go up when the sun is high. Sorrow is ours! for the day is turned and the shades of evening are stretched out.
παρασκευάσαθε ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτὴν μεσημβρίας οὐαὶ ἡμῖν ὅτι κέκλικεν ἡ ἡμέρα ὅτι ἐκλείπουσιν αἱ σκιαί τῆς ἑσπέρας
- 5 Nouskaa ja menkäämme yöllä ja hävittäkäämme hänen linnansa."
Up! let us go up by night, and send destruction on her great houses.
ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐν τῇ νυκτὶ καὶ διαφθείρωμεν τὰ θεμέλια αὐτῆς
- 6 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Kaatakaa puita ja luokaa valli Jerusalemia vastaan. Se on kaupunki, jota on rangaistava; siinä on pelkkää väkivaltaa.
For this is what the Lord of armies has said: Let trees be cut down and an earthwork be placed against Jerusalem: sorrow on the false town! inside her there is nothing but cruel ways.
ὅτι τάδε λέγει κύριος ἕκκοπον τὰ ξύλα αὐτῆς ἔκχεον ἐπὶ ἱερουσαλημ δύναμιν ᾧ πόλις ψευδῆς ὅλη καταδυναστεία ἐν αὐτῇ

- 7 Niinkuin kaivo pitää vetensä tuoreena, niin sekin pitää pahuutensa tuoreena; sortoa, hävitystä kuuluu sieltä, minun edessäni on aina kipu ja haavat.
As the spring keeps its waters cold, so she keeps her evil in her: the sound of cruel and violent behaviour is in her; before me at all times are disease and wounds.
ὡς ψύχει λάκκος ὕδωρ οὕτως ψύχει κακία αὐτῆς ἀσέβεια καὶ ταλαιπωρία ἀκουσθήσεται ἐν αὐτῇ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς διὰ παντός πόνω καὶ μάλιστα
- 8 Ota ojentuaksesi, Jerusalem, ettei minun sieluni vieraanu sinusta, etten tee sinua autioksi, asumattomaksi maaksi.
Undergo teaching, O Jerusalem, or my soul will be turned away from you, and I will make you a waste, an unpeopled land.
παιδευθήσῃ ἱερουσαλημ μὴ ἀποστῆ ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ σοῦ μὴ ποιήσω σε ἄβατον γῆν ἣτις οὐ κατοικηθήσεται
- 9 Näin sanoo Herra Sebaot: Israelin jäännöksestä pidetään jälkikorjuu niinkuin viinipuusta; ojenna kätesi köynnöksiä kohti niinkuin viininkorjaa.
This is what the Lord of armies has said: Everything will be taken from the rest of Israel as the last grapes are taken from the vine; let your hand be turned to the small branches, like one pulling off grapes.
ὅτι τάδε λέγει κύριος καλαμᾶσθε καλαμᾶσθε ὡς ἄμπελον τὰ κατάλοιπα τοῦ ἰσραηλ ἐπιστρέψατε ὡς ὁ τρυγῶν ἐπὶ τὸν κάρταλλον αὐτοῦ
- 10 Kenelle minä puhuisin, ketä varoittaisin, että he kuulisivat? Katso, heidän korvansa ovat ympärileikkaamattomat, eivät he voi kuunnella. Katso, Herran sana on tullut heille pilkaksi, ei se heille kelpaa.
To whom am I to give word, witnessing so that they may take note? see, their ears are stopped, and they are not able to give attention: see, the word of the Lord has been a cause of shame to them, they have no delight in it.
πρὸς τίνα λαλήσω καὶ διαμαρτύρωμαι καὶ ἀκούσεται ἰδοὺ ἀπερίτμητα τὰ ὄτα αὐτῶν καὶ οὐ δύνανται ἀκούειν ἰδοὺ τὸ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ὀνειδισμόν οὐ μὴ βουληθῶσιν αὐτὸ ἀκοῦσαι
- 11 Minä olen täynnä Herran vihaa, en jaksa sitä pidättää; vuodata se lapsukaisiin kadulla, niin myös nuorukaisparveen. Sillä niin mies kuin vaimokin vangitaan, niin vanhus kuin ikälöppu.
For this reason I am full of the wrath of the Lord, I am tired of keeping it in: may it be let loose on the children in the street, and on the band of the young men together: for even the husband with his wife will be taken, the old man with him who is full of days.
καὶ τὸν θυμὸν μου ἐπλησα καὶ ἐπέσχον καὶ οὐ συνετέλεσα αὐτούς ἐκχεῶ ἐπὶ νήπια ἐξῶθεν καὶ ἐπὶ συναγωγὴν νεανίσκων ἅμα ὅτι ἀνὴρ καὶ γυνὴ συλλημφθήσονται πρεσβύτερος μετὰ πλήρους ἡμερῶν
- 12 Heidän talonsa joutuvat vieraille, niin myös pellot ja vaimot; sillä minä ojennan käteni maan asukkaita vastaan, sanoo Herra.
And their houses will be handed over to others, their fields and their wives together: for my hand will be stretched out against the people of the land, says the Lord.
καὶ μεταστραφήσονται αἱ οἰκίαι αὐτῶν εἰς ἐτέρους ἀγροὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὅτι ἐκτενώ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην λέγει κύριος
- 13 Sillä kaikki, niin pienet kuin suuretkin, pyytävät vääriä voittoa, kaikki, niin profeetat kuin papitkin, harjoittavat petosta.
For from the least of them even to the greatest, everyone is given up to getting money; from the prophet even to the priest, everyone is working deceit.
ὅτι ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν καὶ ἕως μεγάλου πάντες συνετέλεσαντο ἄνομα ἀπὸ ἱερέως καὶ ἕως ψευδοπροφήτου πάντες ἐποίησαν ψευδῆ
- 14 He parantavat minun kansani vammaan kepeästi, sanoen: "Rauha, rauha!" vaikka ei rauhaa ole.
And they have made little of the wounds of my people, saying, Peace, peace; when there is no peace.
καὶ ἰδόντο τὸ σύντριμμα τοῦ λαοῦ μου ἐξουθενοῦντες καὶ λέγοντες εἰρήνη εἰρήνη καὶ ποῦ ἐστιν εἰρήνη
- 15 He joutuvat häpeään, sillä he ovat tehneet kauhistuksia; mutta heillä ei ole hävyntuntoa, he eivät osaa hävetä. Sentähden he kaatuvat kaatuvien joukkoon, sortuvat, kun minä heitä rankaisen, sanoo Herra.
Let them be put to shame because they have done disgusting things. They had no shame, they were not able to become red with shame: so they will come down with those who are falling: when my punishment comes on them, they will be made low, says the Lord.
κατησχύνθησαν ὅτι ἐξελίποσαν καὶ οὐδ' ὧς καταισχυνόμενοι κατησχύνθησαν καὶ τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν διὰ τοῦτο πεσοῦνται ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν καὶ ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται εἶπεν κύριος
- 16 Näin on Herra sanonut: "Astukaa teille ja katsokaa ja kysykää muinaisia polkuja, kysykää, mikä on hyvä tie, ja vaeltakaa sitä, niin te löydätte levon sieluillemme". Mutta he vastasivat: "Emme vaella".
This is what the Lord has said: Take your place looking out on the ways; make search for the old roads, saying, Where is the good way? and go in it that you may have rest for your souls. But they said, We will not go in it.
τάδε λέγει κύριος στήτε ἐπὶ ταῖς ὁδοῖς καὶ ἴδετε καὶ ἐρωτήσατε τρίβους κυρίου αἰωνίους καὶ ἴδετε ποία ἐστὶν ἡ ὁδὸς ἡ ἀγαθὴ καὶ βαδίσετε ἐν αὐτῇ καὶ εὐρήσετε ἀγνισμόν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν καὶ εἴπατε οὐ πορευόμεθα
- 17 Ja minä olen asettanut teille vartijat: "Kuunnelkaa pasunan ääntä". Mutta he vastasivat: "Emme kuuntele".
And I put watchmen over you, saying, Give attention to the sound of the horn; but they said, We will not give attention.
κατέστακα ἐφ' ὑμᾶς σκοπούς ἀκούσατε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος καὶ εἶπαν οὐκ ἀκουσόμεθα

- 18 Sentähden kuulkaa, te kansat, ja tiedä, seurakunta, mitä heille on tapahtuva.
So then, give ear, you nations, and ...
διὰ τοῦτο ἤκουσαν τὰ ἔθνη καὶ οἱ ποιμαίνοντες τὰ ποίμνια αὐτῶν
- 19 Kuule, maa! Katso, minä tuotan onnettomuuden tälle kansalle, heidän hankkeittensa hedelmän, sillä he eivät ole kuunnelleet minun sanojani, vaan ovat hyljänneet minun lakini.
Give ear, O earth: see, I will make evil come on this people, even the fruit of their thoughts, because they have not given attention to my words, and they would have nothing to do with my law.
ἀκούε γῆ ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον κακὰ τὸν καρπὸν ἀποστροφῆς αὐτῶν ὅτι τῶν λόγων μου οὐ προσέσχον καὶ τὸν νόμον μου ἀπόσαντο
- 20 Mitä on minulle suitsutus, joka tulee Sabasta, ja paras kalmoruoko kaukaisesta maasta? Teidän polttouhrinne eivät ole minulle otolliset, eivätkä teidän teurasuhrinne minulle kelpaa.
To what purpose does sweet perfume come to me from Sheba, and spices from a far country? your burned offerings give me no pleasure, your offerings of beasts are not pleasing to me.
ἵνα τί μοι λίβανον ἐκ σαβα φέρετε καὶ κιννάμωμον ἐκ γῆς μακρόθεν τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν οὐκ εἰσιν δεκτά καὶ αἱ θυσίαι ὑμῶν οὐχ ἡδυνάν μοι
- 21 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä asetan tälle kansalle kompastuskiviä, joihin he kompastuvat, isät ja pojat yhdessä, ja naapuri naapurinsa kanssa hukkuu.
For this reason the Lord has said, See, I will put stones in the way of this people: and the fathers and the sons together will go falling over them; the neighbour and his friend will come to destruction.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον ἀσθένειαν καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν αὐτῇ πατέρες καὶ υἱοὶ ἅμα γείτων καὶ ὁ πλησίον αὐτοῦ ἀπολοῦνται
- 22 Näin sanoo Herra: Katso, kansa tulee pohjoisesta maasta, suuri kansa nousee maan perimmäisiltä ääritä.
The Lord has said, See, a people is coming from the north country, a great nation will be put in motion from the inmost parts of the earth.
τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ λαὸς ἔρχεται ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἔθνη ἐξεγερθήσεται ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς
- 23 He käyttävät jouta ja keihästä, ovat julmat ja armahtamattomat. Heidän pauhinansa on kuin pauhaava meri, ja he ratsastavat hevosilla, varustettuina kuin soturi taisteluun sinua vastaan, tytär Siion.
Bows and spears are in their hands; they are cruel and have no mercy; their voice is like the thunder of the sea, and they go on horses; everyone in his place like men going to the fight, against you, O daughter of Zion.
τόξον καὶ ζιβύνην κρατήσουσιν ἰταμός ἐστιν καὶ οὐκ ἐλεήσει φωνὴ αὐτοῦ ὡς θάλασσα κυμαίνουσα ἐφ' ἵπποις καὶ ἄρμασιν παρατάσσεται ὡς πύρ εἰς πόλεμον πρὸς σέ θύγατερ σιων
- 24 Kun kuulemme siitä sanoman, niin meidän kätemme herpoavat; ahdistus valtaa meidät, tuska, niinkuin synnyttäväisen.
The news of it has come to our ears; our hands have become feeble: trouble has come on us and pain, like the pain of a woman in childbirth.
ἠκούσαμεν τὴν ἀκοὴν αὐτῶν παρελύθησαν αἱ χεῖρες ἡμῶν θλίψις κατέσχευ ἡμᾶς ὠδίνες ὡς τικτούσης
- 25 Älkää menkö vainiolle, älkää vaeltako tiellä, sillä vihollisen miekka - kauhustus on kaikkialla!
Go not out into the field or by the way; for there is the sword of the attacker, and fear on every side.
μὴ ἐκπορεύεσθε εἰς ἀγρὸν καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς μὴ βαδίσετε ὅτι ῥομφαία τῶν ἐχθρῶν παροικεῖ κυκλόθεν
- 26 Tytär, minun kansani! Kääriydy säkkiin, vieriskele tuhassa; pidä itkäiset, niinkuin ainokaista poikaa itketään, katkerat valittajaiset, sillä äkkiaarvaamatta käy kimppuumme hävittäjä.
O daughter of my people, put on haircloth, rolling yourself in the dust: give yourself to sorrow, as for an only son, with most bitter cries of grief; for he who makes waste will come on us suddenly.
θύγατερ λαοῦ μου περιζώσαι σάκκον κατάπασαι ἐν σποδῷ πένθος ἀγαπητοῦ ποιῆσαι σεαυτῇ κοπετὸν οἰκτρὸν ὅτι ἐξαίφνης ἦξει ταλαιπωρία ἐφ' ὑμᾶς
- 27 Minä olen asettanut sinut kansani koettelijaksi, suojavaarustukseksi, että oppisit tuntemaan ja koettelisit heidän vaelluksensa.
I have made you a tester among my people, so that you may have knowledge of their way and put it to the test.
δοκιμαστὴν δέδοκά σε ἐν λαοῖς δεδοκιμασμένοις καὶ γνώση με ἐν τῷ δοκιμάσαι με τὴν ὁδὸν αὐτῶν
- 28 Kaikki he ovat pääniskureita, liikkuvat panettelijoina; he ovat vaskea ja rautaa, ovat kelvottomia kaikki tyynni.
All of them are turned away, going about with false stories; they are brass and iron: they are all workers of deceit.
πάντες ἀνήκοοι πορευόμενοι σκολιῶς χαλκὸς καὶ σίδηρος πάντες διεφθαρμένοι εἰσίν
- 29 Palkeet puhkuvat, tulesta lähtee vain lyijyä. Turhaan on sulatettu ja sulatettu: pahat eivät ole erottuneet.
The blower is blowing strongly, the lead is burned away in the fire: they go on heating the metal to no purpose, for the evil-doers are not taken away.
ἐξέλιπεν φυσητὴρ ἀπὸ πυρός ἐξέλιπεν μόλιβος εἰς κενὸν ἀργυροκόπος ἀργυροκοπεῖ πονηρία αὐτῶν οὐκ ἐτάκη
- 30 Hylkyhopeaksi heitä sanotaan, sillä Herra on heidät hyljännyt.
They will be named waste silver, because the Lord has given them up.
ἀργύριον ἀποδεδοκιμασμένον καλέσατε αὐτούς ὅτι ἀπεδοκίμασεν αὐτούς κύριος

- 2 "Asetu Herran huoneen portille ja julista siellä tämä sana ja sano: Kuulkaa Herran sana, koko Juuda, te jotka tulette näistä porteista kumartaen rukoilemaan Herraa.
Take your place in the doorway of the Lord's house, and give out this word there, and say, Give ear to the word of the Lord, all you of Judah who come inside these doors to give worship to the Lord.
ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶσα ἡ ἰουδαία
- 3 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Vaeltakaa hyvin ja tehkää hyviä tekoja, niin minä annan teidän asua tässä paikassa.
The Lord of armies, the God of Israel, says, Let your ways and your doings be changed for the better and I will let you go on living in this place.
τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ. διορθώσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
- 4 Älkää luottako valheen sanoihin, kun sanotaan: "Tämä on Herran temppeli, Herran temppeli, Herran temppeli!"
Put no faith in false words, saying, The Temple of the Lord, the Temple of the Lord, the Temple of the Lord, are these.
μὴ πεποιθατε ἐφ' ἑαυτοῖς ἐπὶ λόγοις ψευδέσιν ὅτι τὸ παράπαν οὐκ ὠφελήσουσιν ὑμᾶς λέγοντες ναὸς κυρίου ναὸς κυρίου ἐστὶν
- 5 Vaan jos te todella parannatte vaelluksenne ja tekonne, jos te todella teette oikeuden niin toiselle kuin toisellekin,
For if your ways and your doings are truly changed for the better; if you truly give right decisions between a man and his neighbour;
ὅτι ἐὰν διορθοῦντες διορθώσητε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν καὶ ποιῶντες ποιήσητε κρίσιν ἀνὰ μέσον ἀνδρῶς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ πλησίον αὐτοῦ
- 6 ette sorra muukalaista, orpoa ja leskeä, ette vuodata viatonta verta tässä paikassa ettekä seuraa muita jumalia turmioksenne,
If you are not cruel to the man from a strange country, and to the child without a father, and to the widow, and do not put the upright to death in this place, or go after other gods, causing damage to yourselves:
καὶ προσήλυτον καὶ ὄρφανὸν καὶ χήραν μὴ καταδυναστεύσητε καὶ αἷμα ἀθῶον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ ὀπίσω θεῶν ἄλλοτρίων μὴ πορευῆσθε εἰς κακὸν ὑμῖν
- 7 niin minä annan teidän asua tässä paikassa, maassa, jonka minä olen antanut teidän isillenne, iankaikkisesta iankaikkiseen.
Then I will let you go on living in this place, in the land which I gave to your fathers in the past and for ever.
καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐν γῆ ἣ ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐξ αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος
- 8 Mutta katso, te luotatte valheen sanoihin, joista ei ole hyötyä.
See, you put your faith in false words which are of no profit.
εἰ δὲ ὑμεῖς πεποιθατε ἐπὶ λόγοις ψευδέσιν ὅθεν οὐκ ὠφελήθησθε
- 9 Miten on? Te varastatte, tapatte, rikotte avion, vannotte väärin, poltatte uhreja Baalille ja seuraatte vieraita jumalia, joita te ette tunne.
Will you take the goods of others, put men to death, and be untrue to your wives, and take false oaths, and have perfumes burned to the Baal, and go after other gods which are strange to you;
καὶ φονεύετε καὶ μοιχᾶσθε καὶ κλέπτετε καὶ ὀμνύετε ἐπ' ἀδίκῳ καὶ ἐθυμιάτε τῇ βααλ καὶ ἐπορευέσθε ὀπίσω θεῶν ἄλλοτρίων ὧν οὐκ οἴδατε τοῦ κακῶς εἶναι ὑμῖν
- 10 Ja te tulette ja astutte minun eteeni tähän huoneeseen, joka on otettu minun nimiini, ja sanotte: 'Me kyllä pelastumme' - tehdäksenne yhä kaikkia näitä kauhistuksia!
And come and take your place before me in this house, which is named by my name, and say, We have been made safe; so that you may do all these disgusting things?
καὶ ἦλθετε καὶ ἔστητε ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ καὶ εἶπατε ἄπεσχίμεθα τοῦ μὴ ποιεῖν πάντα τὰ βδελύγματα ταῦτα
- 11 Ryövärien luolaksiko te katsotte tämän huoneen, joka on otettu minun nimiini? Katso, sellaiseksi minäkin olen sen havainnut, sanoo Herra.
Has this house, which is named by my name, become a hole of thieves to you? Truly I, even I, have seen it, says the Lord.
μὴ σπήλαιον ληστῶν ὁ οἶκός μου οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐκεῖ ἐνώπιον ὑμῶν καὶ ἐγὼ ἰδοὺ ἐώρακα λέγει κύριος
- 12 Menkääpä minun asuinpaikkaani, joka oli Siilossa, jossa minä ensin annoin nimeni asua, ja katsokaa, mitä minä olen sille tehnyt kansani Israelin pahuuden tähden!
But go now to my place which was in Shiloh, where I put my name at first, and see what I did to it because of the evil-doing of my people Israel.
ὅτι πορεύθητε εἰς τὸν τόπον μου τὸν ἐν σιλωμ οὗ κατεσκίνωσα τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ ἐμπροσθεν καὶ ἴδετε ἃ ἐποίησα αὐτῷ ἀπὸ προσώπου κακίας λαοῦ μου ἰσραηλ
- 13 Ja koska te nyt olette kaikkia näitä tekoja tehneet, sanoo Herra, ettekä ole kuulleet, vaikka minä varhaisesta alkaen olen teille puhunut, koska ette vastanneet, vaikka minä teille huusin,
And now, because you have done all these works, says the Lord, and I sent my word to you, getting up early and sending, but you did not give ear; and my voice came to you, but you gave no answer:
καὶ νῦν ἀνθ' ὧν ἐποιήσατε πάντα τὰ ἔργα ταῦτα καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου καὶ ἐκάλεσα ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀπεκρίθητε
- 14 niin minä teen tälle huoneelle, joka on otettu minun nimiini, johon te luotatte, ja tälle paikalle, jonka minä olen antanut teille ja teidän isillenne, samoin kuin olen tehnyt Siilolle,
For this reason I will do to the house which is named by my name, and in which you have put your faith, and to the place which I gave to you and to your fathers, as I have done to Shiloh.
καὶ ποιήσω τῷ οἴκῳ τούτῳ ὃ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ ἐφ' ᾧ ὑμεῖς πεποιθατε ἐπ' αὐτῷ καὶ τῷ τόπῳ ᾧ ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν καθὼς ἐποίησα τῇ σιλωμ

- 15 ja heidän teidät pois kasvojeni edestä, niinkuin olen heittänyt pois kaikki teidän veljenne, kaikki Efraimin jälkeläiset.
And I will send you away from before my face, as I have sent away all your brothers, even all the seed of Ephraim.
και ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ προσώπου μου καθὼς ἀπέρριψα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν πᾶν τὸ σπέρμα εφραιμ
- 16 Mutta sinä älä rukoile tämän kansan puolesta, älä kohota heidän puolestaan huutoa ja rukousta äläkä niillä minua ahdistaa; sillä en minä sinua kuule.
And as for you (Jeremiah), make no prayers for this people, send up no cry or prayer for them, make no request for them to me: for I will not give ear.
και σὺ μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου και μὴ ἀξίου τοῦ ἐλεηθῆναι αὐτοὺς και μὴ εὐχου και μὴ προσέλθῃς μοι περὶ αὐτῶν ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι
- 17 Etkö näe, mitä he tekevät Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla?
Do you not see what they are doing in the towns of Judah and in the streets of Jerusalem?
ἢ οὐχ ὄρᾳς τί αὐτοὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἰουδα και ἐν ταῖς ὁδοῖς ἱερουσαλημ
- 18 Lapset kokoavat puita, isät sytyttävät tulen, ja vaimot sotkevat taikinaa valmistaaksensa uhrikakkuja taivaan kuningattarelle, ja he vuodattavat juomauhreja muille jumalille, minulle mielikarvaudeksi.
The children go for wood, the fathers get the fire burning, the women are working the paste to make cakes for the queen of heaven, and drink offerings are drained out to other gods, moving me to wrath.
οἱ υἱοὶ αὐτῶν συλλέγουσιν ξύλα και οἱ πατέρες αὐτῶν καιοῦσι πῦρ και αἱ γυναῖκες αὐτῶν τρίβουσιν σταῖς τοῦ ποιῆσαι χαυῶνας τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ και ἔσπεισαν σπονδὰς θεοῖς ἄλλοτριῶν ἵνα παροργίσωσιν με
- 19 Minulleko he tuottavat mielikarvautta, sanoo Herra, eivätkö pikemmin itselleen, omaksi häpeäksensä?
Are they moving me to wrath? says the Lord; are they not moving themselves to their shame?
μὴ ἐμὲ αὐτοὶ παροργίζουσιν λέγει κύριος οὐχὶ ἑαυτοῦς ὅπως κατασχυνθῆ τὰ πρόσωπα αὐτῶν
- 20 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minun vihani ja kiivauteni on vuotava tämän paikan ylitse, ihmisten, eläinten, kedon puitten ja maan hedelmän ylitse, ja se palaa sammumatta."
So this is what the Lord God has said: See, my wrath and my passion will be let loose on this place, on man and beast, and on the trees of the field, and on the produce of the earth; it will be burning and will not be put out.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ὄργη και θυμός μου χεῖται ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον και ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους και ἐπὶ τὰ κτήνη και ἐπὶ πᾶν ξύλον τοῦ ἀγροῦ αὐτῶν και ἐπὶ πάντα τὰ γενήματα τῆς γῆς και καυθήσεται και οὐ σβεσθήσεται
- 21 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: "Lisätkää polttouhrinne teurasuhreihinne ja syökää lihaa.
These are the words of the Lord of armies, the God of Israel: Put your burned offerings with your offerings of beasts, and take flesh for your food.
τάδε λέγει κύριος τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν συναγάγετε μετὰ τῶν θυσιῶν ὑμῶν και φάγετε κρέα
- 22 Sillä en minä puhunut enkä antanut käskyä teidän isillenne poltto- ja teurasuhrista silloin, kun minä vein heidät pois Egyptin maasta,
For I said nothing to your fathers, and gave them no orders, on the day when I took them out of Egypt, about burned offerings or offerings of beasts:
ὅτι οὐκ ἐλάλησα πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν και οὐκ ἐνετειλάμην αὐτοῖς ἐν ἡμέρᾳ ἣ ἀνήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου περὶ ὀλοκαυτωμάτων και θυσίας
- 23 vaan näin minä käskin heitä ja sanoin: Kuulkaa minun ääntäni, niin minä olen teidän Jumalanne ja te olette minun kansani; ja vaeltakaa aina sitä tietä, jota minä käsken teidän vaeltamaan, että menestyisitte.
But this was the order I gave them, saying, Give ear to my voice, and I will be your God, and you will be my people: go in all the way ordered by me, so that all may be well for you.
ἀλλ' ἢ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνετειλάμην αὐτοῖς λέγων ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου και ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν και ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν και πορεύεσθε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς μου αἷς ἂν ἐντείλωμαι ὑμῖν ὅπως ἂν εὖ ἢ ὑμῖν
- 24 Mutta he eivät kuulleet, eivät korvaansa kallistaneet, vaan vaelsivat oman neuvonsa mukaan, pahan sydämensä paatumuksessa, ja käänisivät minulle selkänsä eivätkä kasvojansa.
But they took no note and did not give ear, but were guided by the thoughts and the pride of their evil hearts, going back and not forward.
και οὐκ ἤκουσάν μου και οὐ προσέσχεν τὸ οὖς αὐτῶν ἀλλ' ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς και ἐγενήθησαν εἰς τὰ ὀπίσθεν και οὐκ εἰς τὰ ἔμπροσθεν
- 25 Siitä päivästä, jona teidän isänne lähtivät Egyptin maasta, aina tähän päivään asti olen minä lähettänyt teidän tykönnne kaikki palvelijani, profeetat - lähettänyt varhaisesta alkaen, päivä päivältä.
From the day when your fathers came out of Egypt till this day, I have sent my servants the prophets to you, getting up early every day and sending them:
ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξῆλθοσαν οἱ πατέρες αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου και ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης και ἐξαπέστειλα πρὸς ὑμᾶς πάντας τοὺς δούλους μου τοὺς προφήτας ἡμέρας και ὄρθρου και ἀπέστειλα
- 26 Mutta kukaan ei kuullut minua, ei kallistanut korvaansa, vaan he olivat niskureita, tekivät enemmän paha kuin heidän isänsä.
But still they took no note and would not give ear, but they made their necks stiff, doing worse than their fathers.
και οὐκ ἤκουσάν μου και οὐ προσέσχεν τὸ οὖς αὐτῶν και ἐσκλήρυναν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν

- 27 Ja kun sinä puhut heille kaiken tämän, niin he eivät kuule sinua, ja kun sinä heille huudat, niin he eivät sinulle vastaa.
And you are to say all these words to them, but they will not give ear to you: you will send out your voice to them, but they will give no answer.
27-28 και ἐρεῖς αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦτον τοῦτο τὸ ἔθνος ὃ οὐκ ἤκουσεν τῆς φωνῆς κυρίου οὐδὲ ἐδέξατο παιδείαν ἐξέλιπεν ἡ πίστις ἐκ στόματος αὐτῶν
- 28 Sentähden sano heille: Tämä on kansa, joka ei kuullut Herran, Jumalansa, ääntä eikä ottanut kuritusta varteen. Kadonnut on totuus ja hävinnyt heidän suustansa.
And you are to say to them, This is the nation which has not given ear to the voice of their God, or taken his teaching to heart: good faith is dead and is cut off from their mouths.
27-28
- 29 Leikkaa hiuksesi ja heittä ne pois ja viritä kalliokukkuloilla itkuvirsi, sillä Herra on hyljännyt ja sysännyt pois vihansa alaisen sukupolven.
Let your hair be cut off, O Jerusalem, and let it go, and let a song of grief go up on the open hilltops; for the Lord is turned away from the generation of his wrath and has given them up.
κεῖραι τὴν κεφαλὴν σου καὶ ἀπόρριπτε καὶ ἀνάλαβε ἐπὶ χειλέων θρήνον ὅτι ἀπεδοκίμασεν κύριος καὶ ἀπόσαστο τὴν γενεὴν τὴν ποιούσαν ταῦτα
- 30 Sillä Juudan miehet ovat tehneet sen, mikä on paha minun silmissäni, sanoo Herra. He ovat asettaneet iljetyksensä temppeleihin, joka on otettu minun nimiini, ja saastuttaneet sen.
For the children of Judah have done what is evil in my eyes, says the Lord: they have put their disgusting images in the house which is named by my name, making it unclean.
ὅτι ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰουδα τὸ πονηρὸν ἐναντίον ἐμοῦ λέγει κύριος ἔταξαν τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτόν τοῦ μῖναί αὐτόν
- 31 Ja he ovat rakentaneet Toofet-uhrikukkulat Ben-Hinnomin laaksoon, polttaakseen tulessa poikiensa ja tyttäriänsä, mitä minä en ole käsenyt ja mikä ei ole minun mieleeni tullut.
And they have put up the high place of Topheth in the valley of the son of Hinnom, burning their sons and their daughters there in the fire; a thing which was not ordered by me and never came into my mind.
καὶ ὠκοδόμησαν τὸν βωμὸν τοῦ ταφεθ ὃς ἐστὶν ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννομ τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρὶ ὃ οὐκ ἐνετείλαμην αὐτοῖς καὶ οὐ διενεώθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου
- 32 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin ei enää sanota 'Toofet' ja 'Ben-Hinnomin laakso', vaan 'Murha-laakso', ja Toofetiin haudataan, kun ei ole muualla tilaa.
For this cause, the days are coming, says the Lord, when it will no longer be named Topheth, or, The valley of the son of Hinnom, but, The valley of Death: for they will put the dead into the earth in Topheth till there is no more room.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι βωμὸς τοῦ ταφεθ καὶ φάραγξ υἱοῦ ἐννομ ἀλλ' ἡ φάραγξ τῶν ἀνηρημένων καὶ θάψουσιν ἐν τῷ ταφεθ διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν τόπον
- 33 Ja tämän kansan ruumiit joutuvat taivaan lintujen ja maan eläinten ruuaksi, eikä näitä kukaan karkoita.
And the bodies of this people will be food for the birds of heaven and for the beasts of the earth; and there will be no one to send them away.
καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τοῦ λαοῦ τούτου εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀποσοβῶν
- 34 Ja minä lopetan Juudan kaupungeista ja Jerusalemin kaduilla riemun ja ilon huudon, huudon yljälle ja huudon morsiamelle, sillä maa on tuleva raunioiksi."
And in the towns of Judah and in the streets of Jerusalem, I will put an end to the laughing voices, the voice of joy and the voice of the newly-married man and the voice of the bride: for the land will become a waste.
καὶ καταλύσω ἐκ πόλεων ἰουδα καὶ ἐκ διόδων ἱερουσαλημ φωνὴν εὐφραινομένων καὶ φωνὴν χαιρόντων φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νόμφης ὅτι εἰς ἐρήμωσιν ἔσται πᾶσα ἡ γῆ
- 1 "Siihen aikaan, sanoo Herra, otetaan Juudan kuningasten ja sen ruhtinasten luut, pappien ja profeettain luut sekä Jerusalemin asukasten luut pois heidän haudoistansa
At that time, says the Lord, they will take the bones of the kings of Judah, and the bones of his rulers, and the bones of the priests, and the bones of the prophets, and the bones of the people of Jerusalem out of their resting-places:
ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ λέγει κύριος ἐξοίσουσιν τὰ ὀστᾶ τῶν βασιλέων ἰουδα καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἱερέων καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν προφητῶν καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν κατοικούντων ἱεροῦσαλημ ἐκ τῶν τάφων αὐτῶν
- 2 ja hajotetaan auringon, kuun ja kaiken taivaan joukon eteen, joita he rakastivat ja palvelivat, joita he seurasivat, etsivät ja kumartaen rukoilivat; niitä ei koota eikä haudata, vaan ne tulevat maan lannaksi.
And they will put them out before the sun and the moon and all the stars of heaven, whose lovers and servants they have been, after whom they have gone, to whom they have made prayers, and to whom they have given worship: they will not be put together or placed in the earth; they will be waste on the face of the earth.
καὶ ψύξουσιν αὐτὰ πρὸς τὸν ἥλιον καὶ τὴν σελήνην καὶ πρὸς πάντας τοὺς ἀστέρας καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν στρατιὰν τοῦ οὐρανοῦ ἃ ἠγάπησαν καὶ οἷς ἐδούλευσαν καὶ ὧν ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν καὶ ὧν ἀντείχοντο καὶ οἷς προσεκύνησαν αὐτοῖς οὐ κοπήσονται καὶ οὐ ταφήσονται καὶ ἔσονται εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς
- 3 Ja kuolema on oleva halutumpi kuin elämä koko sille jäännökselle, joka jää jäljelle tästä pahasta sukunnasta, kaikissa paikoissa, mihin minä karkoitan nämä jäljelle jääneet, sanoo Herra Sebaot.
And death will be desired more than life by the rest of this evil family who are still living in all the places where I have sent them away, says the Lord of armies.
ὅτι εἴλοντο τὸν θάνατον ἢ τὴν ζωὴν καὶ πᾶσιν τοῖς καταλοιποῖς τοῖς καταλειφθεῖσιν ἀπὸ τῆς γενεᾶς ἐκεῖνης ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐν ἐξώσω αὐτοὺς ἐκεῖ

- 4 Ja sano heille: Näin sanoo Herra: Eikö se, joka lankeaa, nouse jälleen? Eikö se, joka kääntyy pois, käänny takaisin?
Further, you are to say to them, This is what the Lord has said: Will those who are falling not be lifted up again? will he who has gone away not come back?
ὅτι τάδε λέγει κύριος μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται ἢ ὁ ἀποστρέφων οὐκ ἐπιστρέφει
- 5 Miksi kääntyy tämä kansa, Jerusalem, pois ainaisessa luopumuksessa? Miksi he pitävät kiinni petoksesta eivätkä tahdo palata?
Why do these people of Jerusalem go back, for ever turning away? they will not give up their deceit, they will not come back.
διὰ τί ἀπέστρεψεν ὁ λαός μου οὗτος ἀποστροφὴν ἀναιδῆ καὶ κατεκρατήθησαν ἐν τῇ προαιρέσει αὐτῶν καὶ οὐκ ἠθέλησαν τοῦ ἐπιστρέφαι
- 6 Minä olen tarkannut ja kuunnellut: he puhuvat sitä, mikä ei ole oikein; ei kukaan kadu pahuuttansa, ei ajattele: Mitä olen minä tehnyt! Kaikki he kääntyvät pois juosten juoksuansa, niinkuin orhi kiittää taistelussa.
I took note and gave ear, but no one said what is right: no man had regret for his evil-doing, saying, What have I done? everyone goes off on his way like a horse rushing to the fight.
ἐνωτίσασθε δὴ καὶ ἀκούσατε οὐχ οὕτως λαλήσουσιν οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος μετανοῶν ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ λέγων τί ἐποίησα διέλιπεν ὁ τρέχων ἀπὸ τοῦ δρόμου αὐτοῦ ὡς ἵππος κἀθιδρός ἐν χρεμετῖ σμφ αὐτοῦ
- 7 Haikarakin taivaalla tietää aikansa; metsäkyyhkynen, pääskynen ja kurki pitävät vaarin tuloajastansa, mutta minun kansani ei tunne Herran oikeutta.
Truly, the stork in the heavens is conscious of her fixed times; the dove and the swallow and the crane keep to the times of their coming; but my people have no knowledge of the law of the Lord.
καὶ ἡ αἰδα ἐν τῷ οὐρανῷ ἔγνω τὸν καιρὸν αὐτῆς τρυγῶν καὶ χειλιδῶν ἀγροῦ στρουθία ἐφόλαζαν καιροὺς εἰσόδων αὐτῶν ὁ δὲ λαός μου οὐκ ἔγνω τὰ κρίματα κυρίου
- 8 Kuinka saatatte sanoa: 'Me olemme viisaita, ja meillä on Herran laki'? Totisesti! Katso, valheen työtä on tehnyt kirjanoppineiden valhekynä.
How is it that you say, We are wise and the law of the Lord is with us? But see, the false pen of the scribes has made it false.
πῶς ἐρεῖτε ὅτι σοφοὶ ἔσμεν ἡμεῖς καὶ νόμος κυρίου ἔστιν μεθ' ἡμῶν εἰς μάτην ἐγενήθη σχοῖνος ψευδῆς γραμματεῦσιν
- 9 Viisaat saavat häpeän, kauhistuvat ja joutuvat kiinni. Katso, he ovat hyljänneet Herran sanan - mitä heillä on viisautta?
The wise men are shamed, they are overcome with fear and taken: see, they have given up the word of the Lord; and what use is their wisdom to them?
ἠσχύνθησαν σοφοὶ καὶ ἐπτοήθησαν καὶ ἐάλωσαν ὅτι τὸν λόγον κυρίου ἀπεδοκίμασαν σοφία τίς ἔστιν ἐν αὐτοῖς
- 10 Sentähden minä annan heidän vaimonsa vieraille, heidän peltonsa valloittajille. Sillä kaikki, niin pienet kuin suuretkin, pyytävät väärää voittoa, kaikki, niin profeetat kuin papitkin, harjoittavat petosta.
So I will give their wives to others, and their fields to those who will take them for themselves: for everyone, from the least to the greatest, is given up to getting money; from the priest even to the prophet, everyone is false.
διὰ τοῦτο δώσω τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἑτέροις καὶ τοὺς ἀγροὺς αὐτῶν τοῖς κληρονόμοις
- 13 Minä tempaan heidät peräti pois, sanoo Herra. Ei ole rypäleitä viinipuussa eikä viikunoita viikunapuussa, ja lehtikin lakastuu. Minä saatan hyökkääjät heidän kimppuunsa."
I will put an end to them completely, says the Lord: there are no grapes on the vine and no figs on the fig-tree, and the leaf is dry.
καὶ συνάζουσιν τὰ γενήματα αὐτῶν λέγει κύριος οὐκ ἔστιν σταφυλὴ ἐν ταῖς ἀμπέλοις καὶ οὐκ ἔστιν σῦκα ἐν ταῖς συκαῖς καὶ τὰ φύλλα κατερρήκεν
- 14 "Miksi istumme alallamme? Kokoontukaa! Menkäämme varustettuihin kaupunkeihin, ja siellä hukkukaamme! Sillä Herra, meidän Jumalamme, hukuttaa meidät ja juottaa meille myrkkylvettä, sillä me olemme syntiä tehneet Herraa vastaan."
Why are we seated doing nothing? come together, and let us go to the walled towns, and let destruction overtake us there, for the Lord our God has sent destruction on us, and given us bitter water for our drink, because we have done evil against the Lord.
ἐπὶ τί ἡμεῖς καθήμεθα συνάχθητε καὶ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς πόλεις τὰς ὄχρῦας καὶ ἀπορριφῶμεν ὅτι ὁ θεὸς ἀπέρριψεν ἡμᾶς καὶ ἐπότισεν ἡμᾶς ὕδωρ χολῆς ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντίον αὐτοῦ
- 15 "Odotetaan rauhaa, mutta hyvää ei tule, paranemisen aikaa, mutta katso, tulee peljästyks!
We were looking for peace, but no good came; and for a time of well-being, but there is only a great fear.
συνήχθημεν εἰς εἰρήνην καὶ οὐκ ἦν ἀγαθὰ εἰς καιρὸν ἰάσεως καὶ ἰδοὺ σπουδὴ
- 16 Daanista kuuluu hänen hevostensa korskunta, hänen orhiensa hirnunnasta vapisee koko maa. Ja he tulevat ja syövät maan ja kaiken, mikä siinä on, kaupungin ja siinä asuvaset.
The loud breathing of the horses comes to our ears from Dan: at the sound of the outcry of his war-horses, all the land is shaking with fear; for they have come, and have made a meal of the land and everything in it; the town and the people living in it.
ἐκ δαν ἀκουσόμεθα φωνὴν ὀξύτητος ἵππων αὐτοῦ ἀπὸ φωνῆς χρεμετισμοῦ ἵππασίας ἵππων αὐτοῦ ἐσεισθή πᾶσα ἡ γῆ καὶ ἤξει καὶ καταφάγεται τὴν γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ
- 17 Sillä katso, minä lähetän teidän sekaan käärmeitä, myrkkyliskoja, joihin ei lumous tehoa, ja ne purevat teitä, sanoo Herra."
See, I will send snakes and poison-snakes among you, against which the wonder-worker has no power; and they will give you wounds which may not be made well, says the Lord.
διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω εἰς ἡμᾶς ὄφεις θανατοῦντας οἷς οὐκ ἔστιν ἐπῆσαι καὶ δῆξονται ἡμᾶς

- 18 Missä on virvoitus minun murheeseeni? Minun sydämeni on sairas.
Sorrow has come on me! my heart in me is feeble.
άνιατα μετ' ὀδύνης καρδίας ὑμῶν ἀπορουμένης
- 19 Katso, tyttären, minun kansani, huuto kuuluu kaukaisesta maasta: "Eikö Herra ole Sionissa, eikö ole siellä sen kuningas?" Miksi he ovat vihoittaneet minut jumalankuvillansa, muukalaisten turhilla jumalilla?
The voice of the cry of the daughter of my people comes from a far land: Is the Lord not in Zion? is not her King in her? Why have they made me angry with their images and their strange gods which are no gods?
ἰδοὺ φωνὴ κραυγῆς θυγατρὸς λαοῦ μου ἀπὸ γῆς μακρόθεν μὴ κύριος οὐκ ἔστιν ἐν σιων ἢ βασιλεὺς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ διὰ τί παρώργισάν με ἐν τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν καὶ ἐν ματαίοις ἀλλοτρίοις
- 20 Ohi on elonaika, lopussa kesä, mutta ei ole meille apua tullut.
The grain-cutting is past, the summer is ended, and no salvation has come to us.
διήλθεν θέρος παρήλθεν ἄμητος καὶ ἡμεῖς οὐ διεσώθημεν
- 21 Tyttären, minun kansani, murtumisen tähden olen minä murtunut, minä käyn murheasussa, kauhistus on minut vallannut.
For the destruction of the daughter of my people I am broken: I am dressed in the clothing of grief; fear has taken me in its grip.
ἐπὶ συντρίμματι θυγατρὸς λαοῦ μου ἐσκοτώθην ἀπορία κατίσχυσάν με ὠδίνες ὡς τικτούσης
- 22 Eikö Gileadissa ole palsamia, eikö siellä ole parantajaa? Vai miksi eivät tyttären, minun kansani, haavat kasva umpeen?
Is there no life-giving oil in Gilead? is there no expert in medical arts? why then have my people not been made well?
μὴ ῥητίνη οὐκ ἔστιν ἐν γαλααδ ἢ ἱατρὸς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ διὰ τί οὐκ ἀνέβη ἴασις θυγατρὸς λαοῦ μου
- 1 Oi, jospa minun pääni olisi silkkaa vettä ja minun silmäni kyynellä, niin minä itkisin päivät ja yöt tyttären, minun kansani, kaatuneita!
If only my head was a stream of waters and my eyes fountains of weeping, so that I might go on weeping day and night for the dead of the daughter of my people!
τίς δόη μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ σταθμῶν ἔσχατον καὶ καταλείψω τὸν λαόν μου καὶ ἀπελεύσομαι ἀπ' αὐτῶν ὅτι πάντες μοιχῶνται σύνοδος ἀθετοῦντων
- 2 (9:1) Oi, jospa minulla olisi erämaassa matkamiehen yömaja, niin minä jättäisin kansani ja vaeltaisin pois heidän luotaan! Sillä he ovat kaikki avionrikkooja, ovat uskottomain joukkio.
If only I had in the waste land a night's resting-place for travellers, so that I might go away, far from my people! for they are all untrue, a band of false men.
καὶ ἐνέτειναν τὴν γλῶσσαν αὐτῶν ὡς τόξον ψευδὸς καὶ οὐ πίστις ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς ὅτι ἐκ κακῶν εἰς κακὰ ἐξήλθοσαν καὶ ἐμὲ οὐκ ἔγνωσαν
- 3 He jännittävät valheeseen kielensä jousen, eivätkä käytä totuuteen valtaansa maassa; sillä he menevät pahuudesta pahuuteen, mutta minua he eivät tunne, sanoo Herra.
Their tongues are bent like a bow to send out false words: they have become strong in the land, but not for good faith: they go on from evil to evil, and they have no knowledge of me, says the Lord.
ἕκαστος ἀπὸ τοῦ πλησίον αὐτοῦ φυλάξασθε καὶ ἐπ' ἀδελφοῖς αὐτῶν μὴ πεποιθατε ὅτι πᾶς ἀδελφὸς πτέρνη πτερνιεῖ καὶ πᾶς φίλος δολίως πορεύεται
- 4 Varokaa kukin lähimmäistänne, älkää yhteenkään veljeen luottako; sillä jokainen veli viekkaasti pettää ja jokainen lähimmäinen liikkuu panettelijana.
Let everyone keep watch on his neighbour, and put no faith in any brother: for every brother will certainly be tricking his brother, and every neighbour will go about saying evil.
ἕκαστος κατὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ καταπαίζεται ἀλήθειαν οὐ μὴ λαλήσωσιν μεμάθηκεν ἡ γλῶσσα αὐτῶν λαλεῖν ψευδῆ ἠδίκησαν καὶ οὐ διέλιπον τοῦ ἐπιστρέψαι
- 5 He pettävät toinen toisensa eivätkä puhu totta; he ovat totuttaneet kielensä puhumaan valhetta, ovat tehneet vääryyttä väsyksiin asti.
Everyone will make sport of his neighbour with deceit, not saying what is true: their tongues have been trained to say false words; they are twisted, hating to come back.
τόκος ἐπὶ τόκῳ δόλος ἐπὶ δόλῳ οὐκ ἤθελον εἰδέναι με
- 6 Sinä asut keskellä vilppiä; vilpillisyydessään he eivät tahdo tuntea minua, sanoo Herra.
There is wrong on wrong, deceit on deceit; they have given up the knowledge of me, says the Lord.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ πυρώσω αὐτοὺς καὶ δοκιμῶ αὐτούς ὅτι ποιήσω ἀπὸ προσώπου πονηρίας θυγατρὸς λαοῦ μου
- 7 Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot: Katso, minä sulatan heidät ja koettelen heitä; sillä mitä muuta minä voisin tehdä tyttären, minun kansani, tähden?
So the Lord of armies has said, See, I will make them soft in the fire and put them to the test; this I will do because of their evil-doing.
βολίς τιτρώσκουσα ἡ γλῶσσα αὐτῶν δόλια τὰ ῥήματα τοῦ στόματος αὐτῶν τῷ πλησίον αὐτοῦ λαλεῖ εἰρηνικὰ καὶ ἐν ἑαυτῷ ἔχει τὴν ἐχθραν
- 8 Tappava nuoli on heidän kielensä, vilppiä se puhuu; suullaan he puhuvat rauhaa lähimmäisensä kanssa, mutta sydämessään he juoniansa punovat.
His tongue is an arrow causing death; the words of his mouth are deceit: he says words of peace to his neighbour, but in his heart he is waiting secretly for him.
μὴ ἐπὶ τούτοις οὐκ ἐπισκέψομαι λέγει κύριος ἡ ἐν λαῷ τῷ τοιοῦτῳ οὐκ ἐκδικήσει ἡ ψυχὴ μου

- 9 Enkö minä näistä tällaisista rankaisisi heitä, sanoo Herra, eikö minun sieluni kostaisi tämänkaltaiselle kansalle?
Am I not to send punishment for these things? says the Lord: will not my soul take payment from such a nation as this?
ἐπὶ τὰ ὄρη λάβετε κοπετὸν καὶ ἐπὶ τὰς τρίβους τῆς ἐρήμου θρήνον ὅτι ἐξέλιπον παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἀνθρώπους οὐκ ἤκουσαν φωνὴν ὑπάρξεως ἀπὸ πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἕως κτηνῶν ἐξέστησαν ὄχοντο
- 10 Vuorten tähden minä puhkean itkuun ja valitukseen, erämaan lautumien tähden minä viritän itkuvirren. Sillä ne ovat poltetut, ei kukaan siellä kulje, eivätkä ne kuule karjan ääntä; paenneet ovat taivaan linnut ja eläimet, ovat menneet pois.
Give yourselves to weeping, crying out in sorrow for the mountains; and for the fields of the waste land send up a song of grief, because they are burned up, so that no one goes through; there is no sound of cattle; the bird of the heavens and the beast are in flight and are gone.
καὶ δώσω τὴν ἱερουσαλημ εἰς μετουκίαν καὶ εἰς κατοικητήριον δρακόντων καὶ τὰς πόλεις ἰουδα εἰς ἀφανισμόν θήσομαι παρὰ τὸ μὴ κατοικεῖσθαι
- 11 Ja minä teen Jerusalemin kiviroukkioksi, aavikkosutten asunnoksi, ja Juudan kaupungit minä teen autioiksi, asujattomiksi.
And I will make Jerusalem a mass of broken stones, the living-place of jackals; and I will make the towns of Judah a waste, with no man living there.
τίς ὁ ἄνθρωπος ὁ συνετός καὶ συνετός τοῦτο καὶ ᾧ λόγος στόματος κυρίου πρὸς αὐτόν ἀναγγελλάτω ὑμῖν ἕνεκεν τίνος ἀπόλετο ἡ γῆ ἀνήφθη ὡς ἐρημος παρὰ τὸ μὴ διοδεύεσθαι αὐτήν
- 12 Kuka on viisas mies, joka tämän ymmärtää ja jolle Herran suu on puhunut, että hän sen ilmoittaisi? Minkätähden on maa hävitetty, poltettu kuin erämaa, jossa ei kukaan kulje?
Who is the wise man able to see this? who is he to whom the word of the Lord has come, so that he may make it clear? why is the land given to destruction and burned up like a waste place, so that no one goes through?
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με διὰ τὸ ἐγκαταλιπεῖν αὐτοὺς τὸν νόμον μου ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς μου
- 13 Ja Herra sanoi: "Sentähden, että he ovat hyljänneet minun lakini, jonka minä heille annoin, eivätkä ole kuulleet minun ääntäni eivätkä vaeltaneet sen mukaan,
And the Lord said, Because they have given up my law which I put before them, giving no attention to my voice and not being guided by it;
ἀλλ' ἐπορεύθησαν ὀπίσω τῶν ἀρεστῶν τῆς καρδίας αὐτῶν τῆς κακῆς καὶ ὀπίσω τῶν εἰδώλων ἃ ἐδίδαξαν αὐτοὺς οἱ πατέρες αὐτῶν
- 14 vaan ovat vaeltaneet sydämensä paatumuksessa ja seuranneet baaleja, niinkuin heidän isänsä olivat heille opettaneet,
But they have been walking in the pride of their hearts, going after the Baals, as their fathers gave them teaching.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ ψωμιῶ αὐτοὺς ἀνάγκας καὶ ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ χολῆς
- 15 sentähden sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, näin: Katso, minä syötän heille, tälle kansalle, koiruohoa ja juotan heille myrkkyyttä.
So the Lord of armies, the God of Israel, has said, I will give them, even this people, bitter plants for food and bitter water for drink.
καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν εἰς οὓς οὐκ ἐγίνωσκον αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν καὶ ἐπαποστελῶ ἐπ' αὐτοὺς τὴν μάχαιραν ἕως τοῦ ἐξανάλωσαι αὐτοὺς ἐν αὐτῇ
- 16 Ja minä hajotan heidät kansojen sekaan, joita eivät he eivätkä heidän isänsä ole tunteneet, ja lähetän heidän jälkeensä miekan, kunnes minä heidät lopetan.
And I will send them wandering among the nations, among people strange to them and to their fathers: and I will send the sword after them till I have put an end to them.
τάδε λέγει κύριος καλέσατε τὰς θρηνοῦσας καὶ ἐλθέτωσαν καὶ πρὸς τὰς σοφὰς ἀποστείλατε καὶ φθεγξάσθωσαν
- 17 Näin sanoo Herra Sebaot: Ottakaa vaari, kutsukaa itkijävaimoja tulemaan tänne. Lähetäkää hakemaan viisaita vaimoja, jotta he tulisivat,
This is what the Lord of armies has said: Take thought and send for the weeping women, so that they may come; and send for the wise women, so that they may come:
καὶ λαβέτωσαν ἐφ' ὑμᾶς θρήνον καὶ καταγαγέτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα καὶ τὰ βλέφαρα ὑμῶν ρεῖτω ὕδωρ
- 18 kiiruhtaisivat ja virittäisivät meistä valitusvirren, niin että silmämme vuotaisivat kyyneleitä ja silmäripsemme tiukkuisivat vettä.
Let them quickly make cries of sorrow for us, so that drops may be flowing from our eyes till they are streaming with water.
ὅτι φωνὴ οἴκτου ἠκούσθη ἐν σιων πῶς ἐταλαιπωρήσαμεν κατησχύνθημεν σφόδρα ὅτι ἐγκατελίπομεν τὴν γῆν καὶ ἀπερρίψαμεν τὰ σκηνώματα ἡμῶν
- 19 Sillä valitushuuto kuuluu Siionista: Kuinka olemmekaan hävitetyt! Me olemme peräti häpeään joutuneet, sillä meidän täytyy jättää maa, sillä kukistuneet ovat meidän asuntonne.
For a sound of weeping goes up from Zion, a cry, How has destruction come on us? we are overcome with shame because we have gone away from our land; he has sent us out from our house.
ἀκούσατε δὴ γυναῖκες λόγον θεοῦ καὶ δεξάσθω τὰ ὄτια ὑμῶν λόγους στόματος αὐτοῦ καὶ διδάξατε τὰς θυγατέρας ὑμῶν οἴκτον καὶ γυνὴ τὴν πλησίον αὐτῆς θρήνον
- 20 Kuulkaa siis, te naiset, Herran sana, ottakoon korvanne vastaan hänen suunsa puheen; opettakaa tyttärillenne valitusvirsi ja toinen toisellenne itkuvirsi.
But even now, give ear to the word of the Lord, O you women; let your ears be open to the word of his mouth, training your daughters to give cries of sorrow, everyone teaching her neighbour a song of grief.
ὅτι ἀνέβη θάνατος διὰ τῶν θυρίδων ὑμῶν εἰσῆλθεν εἰς τὴν γῆν ὑμῶν τοῦ ἐκτρίψαι νήπια ἕξωθεν καὶ νεανίσκους ἀπὸ τῶν πλατειῶν

- 21 Sillä kuolema on noussut sisään ikkunoistamme, on tullut meidän palatseihimme, tuhotakseen kadulta lapset, toreilta nuorukaiset.
For death has come up into our windows, forcing its way into our great houses; cutting off the children in the streets and the young men in the wide places.
καὶ ἔσονται οἱ νεκροὶ τῶν ἀνθρώπων εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου τῆς γῆς ὑμῶν καὶ ὡς χόρτος ὀπίσω θερίζοντος καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων
- 22 Puhu: Näin sanoo Herra: Ihmisten ruumiita makaa maassa niinkuin lantaa vainiolla, niinkuin lyhteitä leikkaajan jäljessä, eikä ole niitten korjaajaa.
The bodies of men will be falling like waste on the open fields, and like grain dropped by the grain-cutter, and no one will take them up.
τάδε λέγει κύριος μὴ καυχάσθω ὁ σοφὸς ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ καὶ μὴ καυχάσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ καὶ μὴ καυχάσθω ὁ πλούσιος ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ
- 23 Näin sanoo Herra: Älköön viisas kerskatko viisaudestansa, älköön väkevä kerskatko väkevyydestänsä, älköön rikas kerskatko rikkaudestansa;
This is the word of the Lord: Let not the wise man take pride in his wisdom, or the strong man in his strength, or the man of wealth in his wealth:
ἀλλ' ἢ ἐν τούτῳ καυχάσθω ὁ καυχώμενος συνείναι καὶ γινώσκειν ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ποιῶν ἔλεος καὶ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς ὅτι ἐν τούτοις τὸ θέλημα μου λέγει κύριος
- 24 vaan joka kerskaa, kerskatkoon siitä, että hän on ymmärtäväinen ja tuntee minut: että minä, Herra, teen laupeuden, oikeuden ja vanhurskauden maan päällä. Sillä senkaltaisiin minä mielistyn, sanoo Herra.
But if any man has pride, let it be in this, that he has the wisdom to have knowledge of me, that I am the Lord, working mercy, giving true decisions, and doing righteousness in the earth: for in these things I have delight, says the Lord.
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ ἐπισκέψομαι ἐπὶ πάντας περιτετημένους ἀκροβυστίας αὐτῶν
- 25 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä rankaisen kaikkia, jotka ovat ympärileikkattuja, mutta kuitenkin ympärileikkaamattomia:
See, the day is coming, says the Lord, when I will send punishment on all those who have circumcision in the flesh;
ἐπ' αἰγυπτῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἰουδαίαν καὶ ἐπὶ εδὼμ καὶ ἐπὶ υἱοῦς αμμων καὶ ἐπὶ υἱοῦς μωαβ καὶ ἐπὶ πάντα περικειρόμενον τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἀπερίτμητα σαρκὶ καὶ πᾶς οἶκος ἰσραὴλ ἀπερίτμητοι καρδίας αὐτῶν
- 1 Kuulkaa sana, jonka Herra on puhunut teitä vastaan, te Israelin heimo.
Give ear to the word which the Lord says to you, O people of Israel:
ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἐφ' ὑμᾶς οἶκος ἰσραὴλ
- 2 Näin sanoo Herra: "Älkää totutelko itseänne pakanain menoon älkääkään kauhistuko taivaan merkkejä, sillä pakanat niitä kauhistuvat.
This is what the Lord has said: Do not go in the way of the nations; have no fear of the signs of heaven, for the nations go in fear of them.
τάδε λέγει κύριος κατὰ τὰς ὁδοὺς τῶν ἐθνῶν μὴ μανθάνετε καὶ ἀπὸ τῶν σημείων τοῦ οὐρανοῦ μὴ φοβεῖσθε ὅτι φοβοῦνται αὐτὰ τοῖς προσώποις αὐτῶν
- 3 Sillä kansat noudattavat turhia jumalia; sillä ne ovat puuta, joka hakataan metsästä, puusepän käten tekemiä, työaseella tehtyjä.
For that which is feared by the people is foolish: it is the work of the hands of the workman; for a tree is cut down by him out of the woods with his axe.
ὅτι τὰ νόμιμα τῶν ἐθνῶν μάταια ξύλον ἐστὶν ἐκ τοῦ δρυμοῦ ἐκκεκομμένον ἔργον τέκτονος καὶ χώνευμα
- 4 Ne koristetaan hopealla ja kullalla sekä kiinnitetään nauloilla ja vasaroilla, niin etteivät ne horju.
They make it beautiful with silver and gold; they make it strong with nails and hammers, so that it may not be moved.
ἀργυρίῳ καὶ χρυσίῳ κεκαλλωπισμένα ἐστὶν ἐν σφύραις καὶ ἤλοις ἐστερέωσαν αὐτὰ καὶ οὐ κινήσονται
- 5 Ne ovat kuin linnunpelätin kurkkumaalla, eivät ne voi puhua; kantamalla täytyy niitä kantaa, sillä eivät ne voi astua. Älkää peljätkö niitä, sillä eivät ne voi pahaa tehdä; mutta eivät ne myöskään voi tehdä hyvää.
It is like a pillar in a garden of plants, and has no voice: it has to be lifted, for it has no power of walking. Have no fear of it; for it has no power of doing evil and it is not able to do any good.
αἰρόμενα ἀρθήσονται ὅτι οὐκ ἐπιβήσονται μὴ φοβηθῆτε αὐτὰ ὅτι οὐ μὴ κακοποιήσωσιν καὶ ἀγαθὸν οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς
- 9 ohueksi taottua hopeata, joka tuodaan Tarsiista, ja Ufaan kultaa, taiturin ja kultasepän käten tekoa. Punasinistä ja punaista purppuraa on niiden puku. Taitajain tekoa ovat ne kaikki.
Silver hammered into plates is sent from Tarshish, and gold from Uphaz, the work of the expert workman and of the hands of the gold-worker; blue and purple is their clothing, all the work of expert men.
ἀργύριον τορευτὸν ἐστὶν οὐ πορεύονται ἀργύριον προσβλητὸν ἀπὸ θαρσις ἡξει χρυσίον μωφαζ καὶ χεὶρ χρυσοχῶν ἔργα τεχνιτῶν πάντα ὑάκινθον καὶ πορφύραν ἐνδύσουσιν αὐτὰ
- 11 Sanokaa heille näin: Jumalat, jotka eivät ole tehneet taivasta eikä maata, ne katoavat maan päältä ja taivaan alta.
This is what you are to say to them: The gods who have not made the heavens and the earth will be cut off from the earth and from under the heavens.
οὕτως ἐρεῖτε αὐτοῖς θεοὶ οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν ἀπολέσθωσαν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ τούτου

- 12 Hän on tehnyt maan voimallansa, vahvistanut maanpiirin viisaudellansa ja levittänyt taivaat taidollansa.
He has made the earth by his power, he has made the world strong in its place by his wisdom, and by his wise design the heavens have been stretched out.
κύριος ὁ ποιήσας τὴν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ ὁ ἀνορθώσας τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ καὶ τῇ φρονήσει αὐτοῦ ἐξέτεινεν τὸν οὐρανὸν
- 13 Kun hän jylisee, käy vetten pauhina taivaalla, ja hän nostaa pilvet maan ääristä, tekee salamat ja sateen ja tuo tuulen sen säilytyspaikoista.
At the sound of his voice there is a massing of waters in the heavens, and he makes the mists go up from the ends of the earth; he makes the thunder-flames for the rain, and sends out the wind from his store-houses.
καὶ πλῆθος ὕδατος ἐν οὐρανῷ καὶ ἀνήγαγεν νεφέλας ἐξ ἐσχάτου τῆς γῆς ἀστραπῆς εἰς ὑετὸν ἐποίησεν καὶ ἐξήγαγεν φῶς ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ
- 14 Järjetön on jokainen ihminen, tietoa vailla, häpeän saa jokainen kultaseppä veistetyistä kuvasta, petosta on hänen valamansa kuva, eikä niissä henkeä ole.
Then every man becomes like a beast without knowledge; every gold-worker is put to shame by the image he has made: for his metal image is deceit, and there is no breath in them.
ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως κατησχόνθη πᾶς χρυσοχόος ἐπὶ τοῖς γλυπτοῖς αὐτοῦ ὅτι ψευδῆ ἐχόνευσαν οὐκ ἔστιν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς
- 15 Turhuutta ne ovat, naurettavia tekeleitä; kun niiden rangaistus tulee, ne hukkuvat.
They are nothing, a work of error: in the time of their punishment, destruction will overtake them.
μάταιά ἐστιν ἔργα ἐμπεπαιγμένα ἐν καιρῷ ἐπισκοπῆς αὐτῶν ἀπολοῦνται
- 16 Näiden kaltainen ei ole hän, joka on Jaakobin osa, sillä hän on kaiken Luoja, ja Israel on hänen perintösukunsa: Herra Sebaot on hänen nimensä.
The heritage of Jacob is not like these; for the maker of all things is his heritage: the Lord of armies is his name.
οὐκ ἔστιν τοιαύτη μερίς τῷ ἰακωβ ὅτι ὁ πλάσας τὰ πάντα αὐτὸς κληρονομία αὐτοῦ κύριος ὄνομα αὐτῷ
- 17 Kokoa tavarasi maasta pois, sinä, joka piiritettynä istut.
Get your goods together and go out of the land, O you who are shut up in the walled town.
συνήγαγεν ἕξωθεν τὴν ὑπόστασίν σου κατοικοῦσα ἐν ἐκλεκτοῖς
- 18 Sillä näin sanoo Herra: Katso, täällä haavaa minä linkoan pois maan asukkaat ja ahdistan heitä, niin että saavat tarpeeksensa."
For the Lord has said, I will send the people in flight like a stone from the land at this time, troubling them so that they will be conscious of it.
ὅτι τὰδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ σκελίζω τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην ἐν θλίψει ὅπως εὑρεθῆ ἡ πληγὴ σου
- 19 Voi minua minun vammani tähden! Kipeä on minun haavani; mutta minä sanon: Tämä on minun vaivani, minun on se kannettava.
Sorrow is mine for I am wounded! my wound may not be made well; and I said, Cruel is my disease, I may not be free from it.
οὐαὶ ἐπὶ συντρίμματί σου ἀλγερὰ ἡ πληγὴ σου κἀγὼ εἶπα ὄντως τοῦτο τὸ τραῦμά μου καὶ κατέλαβέν με
- 20 Minun telttani on hävitetty, ja kaikki minun telttaköyteni ovat katkotut; minun lapseni ovat lähteneet luotani, eikä niitä enää ole. Ei ole enää, kuka telttani pystyttäisi ja nostaisi seinieni kankaan.
My tent is pulled down and all my cords are broken: my children have gone from me, and they are not: no longer is there anyone to give help in stretching out my tent and hanging up my curtains.
ἡ σκηνή μου ἐταλαιπώρησεν ὄλετο καὶ πᾶσαι αἱ δέρρεις μου διεσπάρθησαν οἱ υἱοί μου καὶ τὰ πρόβατά μου οὐκ εἰσιν οὐκ ἔστιν ἔτι τόπος τῆς σκηνῆς μου τόπος τῶν δέρρεων μου
- 21 Sillä paimenet olivat järjettömät eivätkä etsineet Herraa; sentähden he eivät menestyneet, vaan koko heidän laumansa hajotettiin.
For the keepers of the sheep have become like beasts, not looking to the Lord for directions: so they have not done wisely and all their flocks have been put to flight.
ὅτι οἱ ποιμένες ἠφρονεύσαντο καὶ τὸν κύριον οὐκ ἐξεζήτησαν διὰ τοῦτο οὐκ ἐνόησεν πᾶσα ἡ νομὴ καὶ διεσκορπίσθησαν
- 22 Ääni kuuluu! Katso, se tulee, suuri pauhina pohjoisesta maasta, tekemään Juudan kaupungit autioiksi, aavikkosutten asunnoksi.
News is going about, see, it is coming, a great shaking is coming from the north country, so that the towns of Judah may be made waste and become the living-place of jackals.
φωνὴ ἀκοῆς ἰδοὺ ἔρχεται καὶ σεισμός μέγας ἐκ γῆς βορρᾶ τοῦ τάξι τὰς πόλεις ἰουδα εἰς ἀφανισμόν καὶ κοίτην στρουθῶν
- 23 Minä tiedän, Herra, ettei ihmisen tie ole hänen vallassansa, eikä miehen vallsa, kuinka hän vaeltaa ja askeleensa ohjaa.
O Lord, I am conscious that a man's way is not in himself: man has no power of guiding his steps.
οἶδα κύριε ὅτι οὐχὶ τοῦ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτοῦ οὐδὲ ἀνὴρ πορεύσεται καὶ κατορθώσει πορείαν αὐτοῦ
- 24 Kurita minua, Herra, mutta kohtuudella, äläkä vihassasi, ettet minua ylen vähäiseksi tekisi.
O Lord, put me right, but with wise purpose; not in your wrath, or you will make me small.
παίδευσον ἡμᾶς κύριε πλὴν ἐν κρίσει καὶ μὴ ἐν θυμῷ ἵνα μὴ ὀλίγους ἡμᾶς ποιήσῃς

- 25 Vuodata vihasi pakanain ylitse, jotka eivät sinua tunne, ja sukukuntain ylitse, jotka eivät sinun nimeäsi avuksensa huuda. Sillä he ovat syöneet Jaakobin, ovat hänet syöneet ja lopettaneet, ja tehneet autioksi hänen asuinsijansa.
Let your wrath be let loose on the nations which have no knowledge of you, and on the families who give no worship to your name: for they have made a meal of Jacob, truly they have made a meal of him and put an end to him and made his fields a waste.
ἔκχεον τὸν θυμὸν σου ἐπὶ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα σε καὶ ἐπὶ γενεὰς αἰ τὸ ὄνομά σου οὐκ ἐπεκαλέσαντο ὅτι κατέφαγον τὸν ἰακωβ καὶ ἐξανήλωσαν αὐτὸν καὶ τὴν νομὴν αὐτοῦ ἠρήμωσαν
- 1 Sana, joka tuli Herralta Jeremialle ja kuului näin:
The word which came to Jeremiah from the Lord, saying,
ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων
- 2 "Kuulkaa tämän liiton sanat ja puhukaa ne Juudan miehille ja Jerusalemin asukkaille;
Give ear to the words of this agreement, and say to the men of Judah and to the people of Jerusalem,
ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης καὶ λαλήσεις πρὸς ἄνδρας ἰουδα καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ
- 3 sano heille: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Kirottu olkoon se mies, joka ei kuule tämän liiton sanoja,
The Lord, the God of Israel, has said, Let that man be cursed who does not give ear to the words of this agreement,
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἀκούσεται τῶν λόγων τῆς διαθήκης ταύτης
- 4 jonka minä sääsin teidän isillenne silloin, kun minä vein heidät pois Egyptin maasta, rautapätsistä, ja sanoin: Kuulkaa minun ääntäni ja tehkää aivan niin, kuin minä käsken teidän tehdä, niin te olette minun kansani ja minä olen teidän Jumalanne
To the order which I gave your fathers on the day when I took them out of the land of Egypt, out of the oven of iron, saying, Give ear to my voice, and do all the orders I have given you: so you will be my people, and I will be your God:
ἦς ἐνετείλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν ἡμέρᾳ ἣ ἀνήγαγον αὐτούς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐκ καμίνου τῆς σιδηρᾶς λέγων ἀκούσατε τῆς φωνῆς μου καὶ ποιήσατε πάντα ὅσα ἐὰν ἐντείλωμαι ὑμῖν καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαόν καὶ ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν
- 5 ja pidän valan, jonka olen vannonut teidän isillenne luvaten antaa heille maan, joka vuotaa maitoa ja mettä, niinkuin se teillä tänäkin päivänä on." Ja minä vastasin ja sanoin: "Amen, Herra!"
So that I may give effect to the oath which I made to your fathers, to give them a land flowing with milk and honey as at this day. And I said in answer, So be it, O Lord.
ὅπως στήσω τὸν ὄρκον μου ὃν ὤμοσα τοῖς πατράσιν ὑμῶν τοῦ δοῦναι αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι καθὼς ἡ ἡμέρα αὕτη καὶ ἀπεκρίθην καὶ εἶπα γένοιτο κύριε
- 6 Ja Herra sanoi minulle: "Julista kaikki nämä sanat Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla ja sano: Kuulkaa tämän liiton sanat ja noudattakaa niitä.
And the Lord said to me, Give out these words in the towns of Judah and in the streets of Jerusalem, saying, Give ear to the words of this agreement and do them.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἀνάγνωθι τοὺς λόγους τούτους ἐν πόλεσιν ἰουδα καὶ ἐξῆθεν ἱερουσαλημ λέγων ἀκούσατε τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης καὶ ποιήσατε αὐτούς
- 8 Mutta he eivät kuulleet eivätkä korvaansa kallistaneet, vaan vaelsivat kukin pahan sydämensä paatumuksessa. Niin minä tuotin heidän päällensä kaikki tämän liiton sanat, joita minä olin käskenyt heidän noudattaa, mutta joita he eivät noudattaneet."
But they gave no attention and did not give ear, but they went on, every man in the pride of his evil heart: so I sent on them all the curses in this agreement, which I gave them orders to keep, but they did not.
καὶ οὐκ ἐποίησαν
- 9 Ja Herra sanoi minulle: "Juudan miesten ja Jerusalemin asukasten keskuudessa on salaliitto.
And the Lord said to me, There is an evil design at work among the men of Judah and the people of Jerusalem.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με εὐρέθη σύνδεσμος ἐν ἀνδράσιν ἰουδα καὶ ἐν τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλημ
- 10 He ovat kääntyneet takaisin ensimmäisten esi-isiansä pahoihin tekoihin, niiden, jotka eivät tahtoneet kuulla minun sanojani, ja he ovat seuranneet muita jumalia ja palvelleet niitä. Israelin heimo ja Juudan heimo ovat rikkoneet minun liittoni, jonka minä tein heidän isiensä kanssa.
They are turned back to the sins of their fathers, who would not give ear to my words; they have gone after other gods and become their servants: the people of Israel and the people of Judah have not kept the agreement which I made with their fathers.
ἐπεστράφησαν ἐπὶ τὰς ἀδικίας τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν πρότερον οἱ οὐκ ἠθέλον εἰσακοῦσαι τῶν λόγων μου καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ βαδίζουσιν ὀπίσω θεῶν ἄλλοτριῶν τοῦ δουλεῦν αὐτοῖς καὶ διεσκέδασα ν οἶκος ἰσραηλ καὶ οἶκος ἰουδα τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς τοὺς πατέρας αὐτῶν
- 11 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä tuotan heille onnettomuuden, josta heillä ei ole pääsyä; ja kun he minua huutavat, en minä kuule heitä.
So the Lord has said, I will send evil on them, which they will not be able to get away from; and they will send up a cry for help to me, but I will not give ear to them.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν λαόν τοῦτον κακὰ ἐξ ὧν οὐ δυνήσονται ἐξελθεῖν ἐξ αὐτῶν καὶ κεκράζονται πρὸς με καὶ οὐκ εἰσακούσομαι αὐτῶν

- 12 Ja jos Juudan kaupungit ja Jerusalemin asukkaat menevät ja huutavat niitä jumalia, joille he ovat uhreja polttaneet, niin ne eivät heitä pelasta heidän onnettomuutensa aikana.
Then the towns of Judah and the people of Jerusalem will go crying for help to the gods to whom they have been burning perfumes: but they will give them no salvation in the time of their trouble.
καὶ πορεύονται πόλεις ιουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ιερουσαλημ καὶ κεκράζονται πρὸς τοὺς θεοὺς οἷς αὐτοὶ θυμῶσιν αὐτοῖς μὴ σώσουσιν αὐτοὺς ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν
- 13 Sillä yhtä paljon kuin sinulla on kaupunkeja, on sinulla, Juuda, jumalia, ja yhtä paljon kuin Jerusalemissa on katuja, te olette pystyttäneet alttareja häpeäjumalalle, alttareja polttaaksenne uhreja Baalille.
For the number of your gods is as the number of your towns, O Judah; and for every street in Jerusalem you have put up altars to the Baal for burning perfumes to the Baal.
ὅτι κατ' ἀριθμὸν τῶν πόλεων σου ἦσαν θεοὶ σου ιουδα καὶ κατ' ἀριθμὸν ἐξόδων τῆς ιερουσαλημ ἐτάξατε βωμοὺς θυμιᾶν τῇ βααλ.
- 14 Mutta sinä älä rukoile tämän kansan puolesta, älä kohota heidän puolestaan huutoa ja rukousta, sillä en minä kuule, kun he minua avuksi huutavat onnettomuutensa tähden.
And as for you, make no prayers for this people, send up no cry or prayer for them: for I will not give ear to their cry in the time of their trouble.
καὶ σὺ μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου καὶ μὴ ἀξίου περὶ αὐτῶν ἐν δεήσει καὶ προσευχῇ ὅτι οὐκ εἰσακούσομαι ἐν τῷ καιρῷ ἐν ᾧ ἐπικαλοῦνται με ἐν καιρῷ κακώσεως αὐτῶν
- 15 Mitä tekee minun rakkaani minun temppelissäni? Juoniako punoo? Ottavatko mahtimiehet, ottaako uhriliha sinusta pois pahuutesi - silloin sinä riemuitsisit!
About Judah. What have you to do in my house? is it your thought that oaths and holy flesh will get you out of your trouble? will you make yourself safe in this way?
τί ἡ ἡγαπημένη ἐν τῷ οἴκῳ μου ἐποίησεν βδέλυγμα μὴ εὐχαὶ καὶ κρέα ἄγια ἀφελούσιν ἀπὸ σοῦ τὰς κακίας σου ἢ τούτοις διαφεύξῃ
- 16 'Vihreä öljypuu, ihana, kaunishedelmäinen' - sillä nimellä Herra sinua kutsui. Suuren jylinän pauhatessa hän sytytti sen tuleen, ja sen oksat turmeltuivat.
You had been named by the Lord, A branching olive-tree, fair with beautiful fruit: with the noise of a great rushing he has put it on fire and its branches are broken.
ἐλαίαν ὄραϊαν εὖσκιον τῷ εἶδει ἐκάλεσεν κύριος τὸ ὄνομά σου εἰς φωνὴν περιτομῆς αὐτῆς ἀνήφθη πῦρ ἐπ' αὐτήν μεγάλη ἢ θλίψις ἐπὶ σέ ἠχρεώθησαν οἱ κλάδοι αὐτῆς
- 17 Ja Herra Sebaot, joka sinut istutti, on päättänyt sinun osaksesi onnettomuuden Israelin heimon ja Juudan heimon pahuuden tähden, jota he ovat harjoittaneet ja jolla ovat vihoittaneet minut, polttamalla uhreja Baalille."
For the Lord of armies, by whom you were planted, has given his decision for evil against you, because of the evil which the people of Israel and the people of Judah have done, In moving me to wrath by offering perfumes to the Baal.
καὶ κύριος ὁ καταφνεύσας σε ἐλάλησεν ἐπὶ σέ κακὰ ἀντὶ τῆς κακίας οἴκου ἰσραηλ καὶ οἴκου ιουδα ὅτι ἐποίησαν ἑαυτοῖς τοῦ παροργίσει με ἐν τῷ θυμῶν αὐτοὺς τῇ βααλ.
- 18 Ja Herra ilmoitti minulle, ja minä sain tietää, sinä näytit minulle silloin heidän hankkeensa.
And the Lord gave me knowledge of it and I saw it: then you made clear to me their doings.
κύριε γνώρισόν μοι καὶ γνώσομαι τότε εἶδον τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν
- 19 Ja minä olin kuin kesy karitsa, joka viedään teurastettavaksi, enkä tiennyt heidän pitäneen neuvoa minua vastaan: "Tuhotkaamme puu hedelminensä, hävittäkäämme hänet elävien maasta, niin ettei hänen nimeänsä enää muisteta".
But I was like a gentle lamb taken to be put to death; I had no thought that they were designing evil against me, saying, Come and let us make trouble his food, cutting him off from the land of the living, so that there may be no more memory of his name.
ἐγὼ δὲ ὡς ἄρνιον ἄκακον ἀγόμενον τοῦ θύεσθαι οὐκ ἔγνων ἐπ' ἐμὲ ἐλογίσαντο λογισμὸν πονηρὸν λέγοντες δεῦτε καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρτον αὐτοῦ καὶ ἐκτριψόμεν αὐτὸν ἀπὸ γῆς ζώντων καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ μὴ μνησθῆ ἔτι
- 20 Mutta Herra Sebaot on vanhurskas tuomari, joka tutkii munaskuut ja sydämen. Salli minun nähdä sinun kostavan heille, sillä sinun haltuusi minä olen uskonut asiani.
But, O Lord of armies, judging in righteousness, testing the thoughts and the heart, let me see your punishment come on them: for I have put my cause before you.
κύριε κρίνων δίκαια δοκιμάζων νεφροὺς καὶ καρδίας ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐξ αὐτῶν ὅτι πρὸς σέ ἀπεκάλυψα τὸ δικαίωμά μου
- 21 Sentähden, näin sanoo Herra Anatotin miehistä, jotka väijyvät sinun henkeäsi sanoen: "Älä ennusta Herran nimeen, ettet kuolisi meidän kättemme kautta" -
So this is what the Lord of armies has said about the men of Anathoth who have made designs against your life, saying, You are not to be a prophet in the name of the Lord, or death will overtake you by our hands:
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς ἄνδρας αναθωθ τοὺς ζητοῦντας τὴν ψυχὴν μου τοὺς λέγοντας οὐ μὴ προφητεύσης ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου εἰ δὲ μὴ ἀποθανῆ ἐν ταῖς χερσὶν ἡμῶν
- 22 sentähden, näin sanoo Herra Sebaot: "Katso, minä kostan heille; heidän nuoret miehensä kuolevat miekkaan, heidän poikansa ja tyttärensä kuolevat nälkään.
So the Lord of armies has said, See, I will send punishment on them: the young men will be put to the sword; their sons and their daughters will come to death through need of food:
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπ' αὐτοὺς οἱ νεανίσκοι αὐτῶν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθάνονται καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν τελευτήσουσιν ἐν λιμῷ
- 23 Heistä ei jäännöstä jää, sillä minä tuotan onnettomuuden Anatotin miehille heidän rangaistusvuotensa."
Not one of them will keep his life, for I will send evil on the men of Anathoth in the year of their punishment.
καὶ ἐγκατάλειμμα οὐκ ἔσται αὐτῶν ὅτι ἐπάξω κακὰ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αναθωθ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν

- 1 Sinä, Herra, olet vanhurskas; voisinko minä riidellä sinua vastaan? Kuitenkin minä kysyn sinulta, mikä oikeus on. Miksi jumalattomain tie menestyy? Miksi kaikki uskottomat saavat elää rauhassa?
 You are in the right, O Lord, when I put my cause before you: still let me take up with you the question of your decisions: why does the evil-doer do well? why are the workers of deceit living in comfort?
 δίκαιος εἶ κύριε ὅτι ἀπολογήσομαι πρὸς σέ πλὴν κρίματα λαλήσω πρὸς σέ τί ὅτι ὁδὸς ἀσεβῶν εὐοδοῦται εὐθνήσαν πάντες οἱ ἀθετοῦντες ἀθετήματα
- 2 Sinä heidät istutat, he myös juurtuvat; he kasvavat, kantavat myös hedelmää. Heidän suussansa sinä olet lähellä, mutta kaukana heidän sisimmästään.
 They have been planted by you, they have taken root; they go on and give fruit: you are near in their mouths but far from their thoughts.
 ἐφύτευσας αὐτοὺς καὶ ἐρριζώθησαν ἐτεκνοποίησαν καὶ ἐποίησαν καρπὸν ἐγγὺς εἶ σὺ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ πόρρω ἀπὸ τῶν νεφρῶν αὐτῶν
- 3 Mutta sinä, Herra, tunnet minut; sinä näet minut ja tutkit minun sydämeni, millainen se on sinun edessäsi. Tempaa heidät pois niinkuin lampaat teuraiksi ja vihi heidät tapon päivää varten.
 But you, O Lord, have knowledge of me; you see me, searching and testing how my heart is with you: let them be pulled out like sheep to be put to death, make them ready for the day of death.
 καὶ σὺ κύριε γινώσκεις με δεδοκίμακας τὴν καρδίαν μου ἐναντίον σου ἄγνισον αὐτοὺς εἰς ἡμέραν σφαγῆς αὐτῶν
- 4 Kuinka kauan täytyy maan surra ja kaiken kedon ruohon kuivettua? Eläimet ja linnut hukkuvat siinä asuvaisten pahuuden tähden; sillä nämä sanovat: "Ei tule hän näkemään meidän loppuamme".
 How long will the land have grief, and the plants of all the land be dry? because of the sins of the people living in it, destruction has overtaken the beasts and the birds; because they said, God does not see our ways.
 ἕως πότε πενήσει ἡ γῆ καὶ πᾶς ὁ χόρτος τοῦ ἀγροῦ ξηρανθήσεται ἀπὸ κακίας τῶν κατοικούντων ἐν αὐτῇ ἠφανίσθησαν κτήνη καὶ πετεινά ὅτι εἶπαν οὐκ ὄψεται ὁ θεὸς ὁδοὺς ἡμῶν
- 5 "Jos sinä jalkamiesten kanssa juokset ja ne sinut väsyttävät, kuinka sinä kävisit kilpaan hevosten kanssa? Ja jos sinä vaarattomalla maalla oletkin turvassa, kuinka käy sinun Jordanin rantatiheikössä?
 If running with the fighting-men has made you tired, how will you be able to keep up with horses? and if in a land of peace you go in flight, what will become of you in the thick growth of Jordan?
 σοὺ οἱ πόδες τρέχουσιν καὶ ἐκλύουσιν σε πῶς παρασκευάσει ἐφ' ἵπποις καὶ ἐν γῆ εἰρήνης σὺ πέποιθας πῶς ποιήσεις ἐν φρυάγματι τοῦ ἰορδάνου
- 6 Sillä omat veljesikin ja isäsi huone ovat petolliset sinua kohtaan, hekin huutavat täyttä kurkkua selkäsi takana. Älä usko heitä, vaikka he sinua ystävällisesti puhuttelevat.
 For even your brothers, your father's family, even they have been untrue to you, crying loudly after you: have no faith in them, though they say fair words to you.
 ὅτι καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς σου καὶ οὗτοι ἠθέτησάν σε καὶ αὐτοὶ ἐβόησαν ἐκ τῶν ὀπίσω σου ἐπισυνήχθησαν μὴ πιστεύσης ἐν αὐτοῖς ὅτι λαλήσουσιν πρὸς σέ καλὰ
- 7 Minä olen jättänyt huoneeni, hyljännyt perintöosani; olen antanut sieluni rakkaimman hänen vihollistensa käsiin.
 I have given up my house, I have let my heritage go; I have given the loved one of my soul into the hands of her haters.
 ἐγκαταέλοιπα τὸν οἶκόν μου ἀφήκα τὴν κληρονομίαν μου ἔδωκα τὴν ἠγαπημένην ψυχὴν μου εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῆς
- 8 Hän, minun perintöosani, oli minulle kuin leijona metsässä, hän kiljui minua vastaan, sentähden minä vihasuin häneen.
 My heritage has become like a lion in the woodland to me; her voice has been loud against me; so I have hate for her.
 ἐγενήθη ἡ κληρονομία μου ἔμοι ὡς λέων ἐν δρυμῷ ἔδωκεν ἐπ' ἐμὲ τὴν φωνὴν αὐτῆς διὰ τοῦτο ἐμίσησα αὐτήν
- 9 Onko minun perintöosani kirjava petolintu, jonka ympärillä on petolintuja? Menkää, kootkaa kaikki metsän eläimet, tuokaa ne ruualle.
 My heritage is like a brightly coloured bird to me; the cruel birds are attacking her on every side: go, get together all the beasts of the field, make them come for destruction.
 μὴ σπῆλαιον ὑαίνης ἡ κληρονομία μου ἔμοι ἢ σπῆλαιον κύκλῳ αὐτῆς βαδίσατε συναγάγετε πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ ἐλθέτωσαν τοῦ φαγεῖν αὐτήν
- 10 Monet paimenet ovat turmelleet minun viinitarhani, tallanneet minun peltopalstani, tehneet ihanan peltopalstani autioksi erämaaksi.
 The keepers of sheep have been the destruction of my vine-garden, crushing my heritage under their feet; they have made my fair heritage an unplanted waste;
 ποιμένες πολλοὶ διέφθειραν τὸν ἀμπελώνά μου ἐμόλυναν τὴν μερίδα μου ἔδωκαν μερίδα ἐπιθυμητὴν μου εἰς ἔρημον ἄβατον
- 11 Se on tehty autioksi, se suree minun edessäni autiona. Koko maa on hävitetty, sillä ei ollut ketään, joka olisi pannut sitä sydämelleen.
 They have made it waste; it is weeping to me, being wasted; all the land is made waste, because no man takes it to heart.
 ἐτέθη εἰς ἀφανισμόν ἀπωλείας δι' ἐμὲ ἀφανισμῷ ἠφανίσθη πᾶσα ἡ γῆ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀνὴρ τιθέμενος ἐν καρδίᾳ
- 12 Kaikkien erämaan kalliokukkulain ylitse tulivat hävittäjät, sillä Herran miekka syö maan toisesta äärestä hamaan toiseen; ei pelastu mikään, mikä lihaa on.
 Those who make waste have come on all the open hilltops in the waste land; for the sword of the Lord sends destruction from one end of the land to the other end of the land: no flesh has peace.
 ἐπὶ πᾶσαν διεκβολὴν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἤλθον ταλαιπωροῦντες ὅτι μάχαιρα τοῦ κυρίου καταφάγεται ἀπ' ἄκρου τῆς γῆς ἕως ἄκρου τῆς γῆς οὐκ ἔστιν εἰρήνη πάσῃ σαρκί

- 13 He ovat kylväneet nisuja ja niittäneet ohdakkeita; ovat nähneet vaivaa näännäksiin asti, saamatta hyötyä. Niinpä saakaa häpeä sadostanne Herran vihan hehkun tähden."
 Though good grain was planted, they have got in thorns: they have given themselves pain without profit: they will be shamed on account of their produce, because of the burning wrath of the Lord.
 σπειράτε πυρούς καὶ ἀκάνθας θερίσατε οἱ κληροὶ αὐτῶν οὐκ ὠφελήσουσιν αὐτοὺς αἰσχύνθητε ἀπὸ καυχῆσεως ὑμῶν ἀπὸ ὀνειδισμοῦ ἔναντι κυρίου
- 14 Näin sanoo Herra kaikista minun pahoista naapureistani, jotka koskevat siihen perintöosaan, minkä minä olen antanut kansalleni Israelille: "Katso, minä tempaan heidät pois heidän maastansa, ja Juudan heimon minä tempaan pois heidän keskeltänsä.
 This is what the Lord has said against all my evil neighbours, who put their hands on the heritage which I gave my people Israel: See, I will have them uprooted from their land, uprooting the people of Judah from among them.
 ὅτι τὰδε λέγει κύριος περὶ πάντων τῶν γειτόνων τῶν πονηρῶν τῶν ἀποτρύμενων τῆς κληρονομίας μου ἧς ἐμέρισα τῷ λαῷ μου ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποσπῶ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ τὸν ἰουδαν ἐκ βαλῶ ἐκ μέσου αὐτῶν
- 15 Mutta senjälkeen kuin minä olen temmannut heidät pois, minä jälleen armahdan heitä ja palautan heidät, itsekunkin perintöosaansa ja itsekunkin maahansa.
 And it will come about that, after they have been uprooted, I will again have pity on them; and I will take them back, every man to his heritage and every man to his land.
 καὶ ἔσται μετὰ τὸ ἐκβαλεῖν με αὐτοὺς ἐπιστρέψω καὶ ἐλεήσω αὐτοὺς καὶ κατοικιῶ αὐτοὺς ἕκαστον εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ καὶ ἕκαστον εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ
- 16 Ja jos he oppivat minun kansani tiet, niin että vannovat minun nimeeni: 'Niin totta kuin Herra elää', niinkuin he opettivat minun kansaani vannomaan Baalin kautta, niin heidät rakennetaan minun kansani keskeen.
 And it will be that, if they give their minds to learning the ways of my people, using my name in their oaths, By the living Lord; as they have been teaching my people to take oaths by the Baal; then their place will be made certain among my people.
 καὶ ἔσται ἐὰν μαθόντες μάθωσιν τὴν ὁδὸν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ὀμνύειν τῷ ὀνόματί μου ζῆ κύριος καθὼς ἐδίδασκεν τὸν λαόν μου ὀμνύειν τῇ βααλ καὶ οἰκοδομηθήσονται ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου
- 17 Mutta jos he eivät kuule, niin minä tempaan pois ja hukutan sen kansan, sanoo Herra."
 But if they will not give ear, then I will have that nation uprooted, and given to destruction, says the Lord.
 ἐὰν δὲ μὴ ἐπιστρέψωσιν καὶ ἐξαρῶ τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἐξάρσει καὶ ἀπωλεία
- 1 Näin sanoi Herra minulle: "Mene ja osta itsellesi liinainen vyö ja pane se kupeillesi, mutta älä anna sen tulla veteen".
 This is what the Lord said to me: Go and get yourself a linen band and put it round you and do not put it in water.
 τὰδε λέγει κύριος βάδισον καὶ κτήσαι σεαυτῷ περιζώμα λινοῦν καὶ περιθου περὶ τὴν ὀσφύν σου καὶ ἐν ὕδατι οὐ διελεύεται
- 2 Ja minä ostin vyön Herran sanan mukaan ja panin sen kupeilleni.
 So, as the Lord said, I got a band for a price and put it round my body.
 καὶ ἐκτησάμην τὸ περιζώμα κατὰ τὸν λόγον κυρίου καὶ περιέθηκα περὶ τὴν ὀσφύν μου
- 3 Sitten Herran sana tuli minulle toisen kerran, tämä sana:
 And the word of the Lord came to me a second time, saying,
 καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 4 "Ota vyö, jonka sinä ostit ja joka on kupeillasi, ja nouse, mene Eufratille ja kätke se siellä kallion koloon".
 Take the band which you got for a price, which is round your body, and go to Parah and put it in a secret place there in a hole of the rock.
 λαβὲ τὸ περιζώμα τὸ περὶ τὴν ὀσφύν σου καὶ ἀνάστηθι καὶ βάδισον ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ κατάκρυπον αὐτὸ ἐκεῖ ἐν τῇ τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας
- 5 Ja minä menin ja kätkin sen Eufратиin, niinkuin Herra oli käskenyt minun tehdä.
 So I went and put it in a secret place by Parah, as the Lord had said to me.
 καὶ ἐπορεύθην καὶ ἔκρυψα αὐτὸ ἐν τῷ εὐφράτῃ καθὼς ἐνετείλατό μοι κύριος
- 6 Ja pitkän ajan kuluttua Herra sanoi minulle: "Nouse, mene Eufratille ja ota se vyö, jonka minä käskin sinun kätkeä sinne".
 Then after a long time, the Lord said to me, Up! go to Parah and get the band which I gave you orders to put there.
 καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πολλὰς καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἀνάστηθι βάδισον ἐπὶ τὸν εὐφράτην καὶ λαβὲ ἐκεῖθεν τὸ περιζώμα ὃ ἐνετείλαμην σοι τοῦ κατακρύψαι ἐκεῖ
- 7 Niin minä menin Eufratille, kaivoin ja otin vyön siitä paikasta, johon olin sen kätkenyt; ja katso, vyö oli turmeltunut eikä kelvannut mihinkään.
 So I went to Parah and, uncovering the hole, took the band from the place where I had put it away: and the band was damaged and of no use for anything.
 καὶ ἐπορεύθην ἐπὶ τὸν εὐφράτην ποταμὸν καὶ ὄρυξα καὶ ἔλαβον τὸ περιζώμα ἐκ τοῦ τόπου οὗ κατόρυξα αὐτὸ ἐκεῖ καὶ ἰδοὺ διεφθαρμένον ἦν ὃ οὐ μὴ χρησθῆ εἰς οὐθέν

- 8 Minulle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 9 "Näin sanoo Herra: Samalla tavoin minä tuotan turmion Juudan ja Jerusalemin suurelle ylpeydelle.
The Lord has said, In this way I will do damage to the pride of Judah and to the great pride of Jerusalem.
τάδε λέγει κύριος οὕτω φθερῶ τὴν ὕβριν ἰουδα καὶ τὴν ὕβριν ἱερουσαλημ
- 10 Tämä paha kansa, joka ei tahdo kuulla minun sanojani, joka vaelttaa sydämensä paatumuksessa, seuraa muita jumalia, palvelee ja kumartaa niitä, tulee tämän yön kaltaiseksi, joka ei mihinkään kelpaa.
These evil people who say they will not give ear to my words, who go on in the pride of their hearts and have become servants and worshippers of other gods, will become like this band which is of no use for anything.
τὴν πολλὴν ταύτην ὕβριν τοὺς μὴ βουλομένους ὑπακούειν τῶν λόγων μου καὶ πορευθέντας ὀπίσω θεῶν ἄλλοτριῶν τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς καὶ τοῦ προσκυνεῖν αὐτοῖς καὶ ἔσονται ὡς περὶ τὸ περίζωμα τοῦτο ὃ οὐ χρησθήσεται εἰς οὐθέν
- 11 Sillä niinkuin vyö liittyy miehen kupeisiin, niin minä liitin koko Israelin heimon ja koko Juudan heimon itseeni, sanoo Herra, että se olisi minun kansani, minulle kunniaksi, ylistykseksi ja kirkkaudeksi; mutta he eivät totelleet.
For as a band goes tightly round a man's body, so I made all the people of Israel and all the people of Judah tightly united to me; so that they might be a people for me and a name and a praise and a glory: but they would not give ear.
ὅτι καθάπερ κολλᾶται τὸ περίζωμα περὶ τὴν ὀσφὺν τοῦ ἀνθρώπου οὕτως ἐκόλλησα πρὸς ἑμαυτὸν τὸν οἶκον τοῦ ἰσραηλ καὶ πᾶν οἶκον ἰουδα τοῦ γενέσθαι μοι εἰς λαὸν ὀνομαστὸν καὶ εἰς καύχημα καὶ εἰς δόξαν καὶ οὐκ εἰσήκουσάν μου
- 12 Sentähden sano heille tämä sana: Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Jokainen leili täytetään viinillä. Ja jos he sanovat sinulle: 'Emmekö me tietäisi, että jokainen leili täytetään viinillä?'
So you are to say this word to them: This is the word of the Lord, the God of Israel: Every skin bottle will be full of wine; and they will say to you, Is it not quite clear to us that every skin bottle will be full of wine?
καὶ ἔρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον πᾶς ἄσκὸς πληρωθήσεται οἴνου καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσιν πρὸς σέ μὴ γνόντες οὐ γνωσόμεθα ὅτι πᾶς ἄσκὸς πληρωθήσεται οἴνου
- 13 niin sano heille: Näin sanoo Herra: Katso, minä täytän kaikki tämän maan asukkaat, kuninkaat, jotka istuvat Daavidin valtaistuimella, papit ja profeetat ja kaikki Jerusalemin asukkaat päihtymyksellä.
Then you are to say to them, The Lord has said, I will make all the people of this land, even the kings seated on David's seat, and the priests and the prophets and all the people of Jerusalem, overcome with strong drink.
καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ πληρῶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν ταύτην καὶ τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν τοὺς καθημένους υἱοὺς δαυὶδ ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς προφῆτας καὶ τὸν ἰουδαν καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ μεθύσματι
- 14 Ja minä murskaan heidät, toisen toistansa vastaan, sekä isät että lapset, sanoo Herra. Minä en sääli, en säästä enkä armahda, niin että jättäisin heidät hävittämättä."
I will have them smashed against one another, fathers and sons together, says the Lord: I will have no pity or mercy, I will have no feeling for them to keep me from giving them to destruction.
καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς ἀνδρα καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ τοὺς πατέρας αὐτῶν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν τῷ αὐτῷ οὐκ ἐπιποθήσω λέγει κύριος καὶ οὐ φείσομαι καὶ οὐκ οἰκτιρήσω ἀπὸ διαφθορᾶς αὐτῶν
- 15 Kuulkaa, ottakaa korviinne, älkää ylpeilkö, sillä Herra on puhunut.
Give ear and let your ears be open; be not lifted up: for these are the words of the Lord.
ἀκούσατε καὶ ἐνωτίσασθε καὶ μὴ ἐπαίρεσθε ὅτι κύριος ἐλάλησεν
- 16 Antakaa Herralle, teidän Jumalallenne, kunnia, ennenkuin tulee pimeä ja jalkanne loukkaantuvat vuoriin hämärissä. Silloin te odotatte valoa, mutta hän muuttaa sen pilkkopimeäksi, tekee sen synkeydeksi.
Give glory to the Lord your God, before he makes it dark, and before your feet are slipping on the dark mountains, and, while you are looking for a light, he makes it into deep dark, into black night.
δότε τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν δόξαν πρὸ τοῦ συσκοτάσαι καὶ πρὸς τοῦ προσκόψαι πόδας ὑμῶν ἐπ' ὄρη σκοτεινὰ καὶ ἀναμενεῖτε εἰς φῶς καὶ ἐκεῖ σκιὰ θανάτου καὶ τεθήσονται εἰς σκότος
- 17 Mutta ette kuule tätä, niin minun sieluni salassa itkee sellaista ylpeyttä, itkee katkerasti, ja minun silmäni vuotavat kyyneleitä, kun Herran lauma viedään vankeuteen.
But if you do not give ear to it, my soul will be weeping in secret for your pride; my eye will be weeping bitterly, streaming with water, because the Lord's flock has been taken away as prisoners.
ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε κεκρυμμένως κλάσεται ἡ ψυχὴ ὑμῶν ἀπὸ προσώπου ὕβρεως καὶ κατάξουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν δάκρυα ὅτι συνετρίβη τὸ ποιμνιον κυρίου

- 18 "Sano kuninkaalle ja kuninkaan äidille: Istukaa alhaiselle sijalle, sillä pudonnut on päästänne teidän kunniankruununne.
Say to the king and to the queen-mother, Make yourselves low, be seated on the earth: for the crown of your glory has come down from your heads.
εἶπατε τῷ βασιλεῖ καὶ τοῖς δυναστεύουσιν ταπεινώθητε καὶ καθίσατε ὅτι καθηρέθη ἀπὸ κεφαλῆς ὑμῶν στέφανος δόξης ὑμῶν
- 19 Etelämaan kaupungit ovat suljetut, eikä ole avajaa; koko Juuda on viety pakkosiirtolaisuuteen, pakkosiirtolaisuuteen kaikki kansa.
The towns of the south are shut up, and there is no one to make them open: Judah is taken away as prisoners; all Judah is taken away as prisoners.
πόλεις αἱ πρὸς νότον συνεκλείσθησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀνοίγων ἀπωκίσθη ἰουδας συνετέλεσεν ἀποικίαν τελείαν
- 20 Nostakaa silmäne ja katsokaa, kuinka ne tulevat pohjoisesta. Missä on lauma, joka oli sinun haltuusi annettu, nuo sinun lampaasi, sinun kunniasi?
Let your eyes be lifted up (O Jerusalem), and see those who are coming from the north. Where is the flock which was given to you, your beautiful flock?
ἀνάλαβε ὀφθαλμούς σου ἱερουσαλημ καὶ ἰδὲ τοὺς ἐρχομένους ἀπὸ βορρᾶ τοῦ ἐστίν τὸ ποίμνιον ὃ ἐδόθη σοι πρόβατα δόξης σου
- 21 Mitä sanot, kun hän panee sinulle päämiehiksi ne, jotka olit ystäviksesi totutellut? Eivätkö tuskat kourista sinua niinkuin synnyttävää vaimoa?
What will you say when he puts over you those whom you yourself have made your friends? will not pains take you like a woman in childbirth?
τί ἐρεῖς ὅταν ἐπισκέπτωνταί σε καὶ σὺ ἐδίδαξας αὐτοὺς ἐπὶ σὲ μαθήματα εἰς ἀρχὴν οὐκ ὠδίνες καθέξουσίν σε καθὼς γυναῖκα τίκτουσαν
- 22 Ja jos sanot sydämessäsi: 'Minkätähden on minulle näin käynyt?' - suuren syntisi tähden sinun liepeesi kohotettiin, tehtiin väkivaltaa sinun kantapälliesi.
And if you say in your heart, Why have these things come on me? because of the number of your sins, your skirts have been uncovered and violent punishment overtakes you.
καὶ ἐὰν εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου διὰ τί ἀπήντησέν μοι ταῦτα διὰ τὸ πλήθος τῆς ἀδικίας σου ἀνεκαλύφθη τὰ ὀπίσθιά σου παραδειγματισθῆναι τὰς πτέρνας σου
- 23 Voiko etiopialainen muuttaa ihonsa ja pantteri pilkkunsa? Yhtä vähän te voitte tehdä hyvää, te pahantekoon tottuneet.
Is it possible for the skin of the Ethiopian to be changed, or the markings on the leopard? Then it might be possible for you to do good, who have been trained to do evil.
εἰ ἀλλάξεται αἰθίοψ τὸ δέρμα αὐτοῦ καὶ πάρδαλις τὰ ποικίλματα αὐτῆς καὶ ὑμεῖς δυνήσεσθε εὖ ποιῆσαι μεμαθηκότες τὰ κακά
- 24 Ja minä hajotan heidät kuin oljenkorret, jotka lentävät erämaan tuulessa.
So I will send them in all directions, as dry grass is taken away by the wind of the waste land.
καὶ διέσπειρα αὐτοὺς ὡς φρύγανα φερόμενα ὑπὸ ἀνέμου εἰς ἔρημον
- 25 Tämä on sinun arpasi, sinun mitattu osasi minulta, sanoo Herra, koska olet unhottanut minut ja luottanut valheeseen.
This is your fate, the part measured out to you by me, says the Lord, because you have put me out of your memory and put your faith in what is false.
οὗτος ὁ κληρὸς σου καὶ μερὶς τοῦ ἀπειθεῖν ὑμᾶς ἐμοὶ λέγει κύριος ὡς ἐπελάθου μου καὶ ἤλιπσας ἐπὶ ψεῦδεσιν
- 26 Niinpä minäkin nostan sinulta liepeet kasvojen yli, ja sinun häpeäsi näkyy.
So I will have your skirts uncovered before your face, in order that your shame may be seen.
κάγω ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσωπόν σου καὶ ὀφθήσεται ἡ ἀτιμία σου
- 27 Sinun avioriksesi, hirnumisesi, riettaan haureutesi, sinun iljetyksesi kedon kukkuloilla minä olen nähnyt. Voi sinua, Jerusalem! Et sinä puhdistu, et vielä pitkään aikaan."
I have seen your disgusting acts, even your false behaviour and your cries of desire and your loose ways on the hills in the field. Unhappy are you, O Jerusalem, you have no desire to be made clean; how long will you be in turning back to me?
καὶ ἡ μοιχεία σου καὶ ὁ χρεμετισμός σου καὶ ἡ ἀπαλλοτριώσεις τῆς πορνείας σου ἐπὶ τῶν βουνῶν καὶ ἐν τοῖς ἀγροῖς ἐώρακα τὰ βδελύγματά σου οὐαὶ σοι ἱερουσαλημ ὅτι οὐκ ἑκαθαρίσθης ὀπίσω μου ἕως τίνος ἔτι
- 1 Herran sana, joka tuli Jeremialle suuren kuivuuden tähden.
The word of the Lord came to Jeremiah when there was no water.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερειαν περὶ τῆς ἀβροχίας
- 2 "Juuda murehtii, sen portit raukeavat, kallistuvat murheasussa maahan; ja Jerusalemista nousee valitushuuto.
Judah is weeping and its doors are dark with sorrow, and people are seated on the earth clothed in black; and the cry of Jerusalem has gone up.
ἐπένησεν ἡ ἰουδαία καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς ἐκενώθησαν καὶ ἐσκοτώθησαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἡ κραυγὴ τῆς ἱερουσαλημ ἀνέβη
- 3 Heidän ylimyksensä lähettävät alaisiansa vedelle. Nämä tulevat kaivoille, eivät löydä vettä, palajavat astiat tyhjinä, ovat pettyneet ja häpeissänsä ja peittävät päänsä.
Their great men have sent their servants for water: they come to the holes and there is no water to be seen; they come back with nothing in their vessels; they are overcome with shame and fear, covering their heads.
καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς ἀπέστειλαν τοὺς νεωτέρους αὐτῶν ἐφ' ὕδωρ ἦλθουσαν ἐπὶ τὰ φρέατα καὶ οὐκ εὔροσαν ὕδωρ καὶ ἀπέστρεψαν τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν κενά

- 4 Peltomaan tähden, joka pakahtuu, kun ei ole satanut maassa, ovat peltomiehet pettyneinä ja peittävät päänsä.
Those who do work on the land are in fear, for there has been no rain on the land, and the farmers are shamed, covering their heads.
καὶ τὰ ἔργα τῆς γῆς ἐξέλιπον ὅτι οὐκ ἦν ὑετός ἡσχύθησαν γεωργοὶ ἐπεκάλυψαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν
- 5 Peurakin kedolla poikii ja hylkää vasikkansa, kun ei ole mitään vihantaa.
And the roe, giving birth in the field, lets her young one be uncared for, because there is no grass.
καὶ ἔλαφοι ἐν ἀγρῷ ἔτεκον καὶ ἐγκατέλιπον ὅτι οὐκ ἦν βοτάνη
- 6 Ja villiaasit seisovat kalliokukkuloilla, haukkovat ilmaa niinkuin aavikkosudet; niiden silmät ovat riutuneet, kun ei ruohoa ole."
And the asses of the field on the open hilltops are opening their mouths wide like jackals to get air; their eyes are hollow because there is no grass.
ὄνοι ἄγριοι ἔστησαν ἐπὶ νάπας εἰλικυσαν ἄνεμον ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ὅτι οὐκ ἦν χόρτος ἀπὸ λαοῦ ἀδικίας
- 7 Vaikka pahat tekomme todistavat meitä vastaan, tee työsi, Herra, nimesi tähden; sillä meidän luopumuksemme ovat monet, sinua vastaan me olemme syntiä tehneet.
Though our sins give witness against us, do something, O Lord, for the honour of your name: for again and again we have been turned away from you, we have done evil against you.
εἰ αἱ ἁμαρτία ἡμῶν ἀντέστησαν ἡμῖν κύριε ποίησον ἡμῖν ἕνεκεν σοῦ ὅτι πολλὰ αἱ ἁμαρτία ἡμῶν ἐναντίον σοῦ ὅτι σοὶ ἡμάρτομεν
- 8 Sinä Israelin toivo, sen vapahtaja ahdingon aikana, minkätähden sinä olet kuin muukalainen maassa, kuin matkamies, joka poikkeaa majaan vain yöpyäksensä?
O you hope of Israel, its saviour in time of trouble, why are you like one who is strange in the land, and like a traveller putting up his tent for a night?
ὑπομονὴ ἰσραὴλ κύριε καὶ σφῆς ἐν καιρῷ κακῶν ἵνα τί ἐγενήθης ὡσεὶ πάροικος ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὡς αὐτόχθων ἐκκλίνων εἰς κατάλυμα
- 9 Minkätähden sinä olet kuin tyrmistynyt mies, kuin sankari, joka ei voi auttaa? Ja kuitenkin sinä olet meidän keskellämme, Herra, ja me olemme otetut sinun nimiisi; älä meitä jätä.
Why are you like a man surprised, like a man of war who is not able to give help? but you, O Lord, are with us, and we are named by your name; do not go away from us.
μὴ ἔση ὡσπερ ἄνθρωπος ὑπνῶν ἢ ὡς ἀνὴρ οὐ δυνάμενος σφῆσαι καὶ σὺ ἐν ἡμῖν εἶ κύριε καὶ τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐφ' ἡμᾶς μὴ ἐπιλάβῃ ἡμῶν
- 10 Näin sanoo Herra tästä kansasta: Noin he mielellänsä harhailevat, eivät pidätä jalkojansa. Ei Herra mielisty heihin; hän muistaa nyt heidän pahat tekonsa ja rankaisee heidän syntinsä.
This is what the Lord has said about this people: Even so they have been glad to go from the right way; they have not kept their feet from wandering, so the Lord has no pleasure in them; now he will keep their wrongdoing in mind and send punishment for their sins.
οὕτως λέγει κύριος τῷ λαῷ τούτῳ ἠγάπησαν κινεῖν πόδας αὐτῶν καὶ οὐκ ἐφείσαντο καὶ ὁ θεὸς οὐκ εὐδόκησεν ἐν αὐτοῖς νῦν μνησθήσεται τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν
- 11 Ja Herra sanoi minulle: "Älä rukoile tämän kansan puolesta, sen hyväksi.
And the Lord said to me, Make no prayer for this people for their good.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου εἰς ἀγαθὰ
- 12 Vaikka he paastoavat, en minä kuule heidän huutoansa, ja vaikka he uhraavat polttouhreja ja ruokauhreja, en minä heihin mielisty, vaan miekalla, nälällä ja rutolla minä heidät lopetan."
When they go without food, I will not give ear to their cry; when they give burned offerings and meal offerings, I will not take pleasure in them: but I will put an end to them by the sword and by need of food and by disease.
ὅτι ἐὰν νηστεύσωσιν οὐκ εἰσακούσομαι τῆς δεήσεως αὐτῶν καὶ ἐὰν προσενέγκωσιν ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας οὐκ εὐδοκήσω ἐν αὐτοῖς ὅτι ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ ἐγὼ συντελέσω αὐτούς
- 13 Niin minä sanoin: "Voi, Herra, Herra! Katso, profeetat sanovat heille: 'Ei teidän tarvitse nähdä miekkaa eikä kärsiä nälkää, vaan minä annan teille vakaan rauhan tässä paikassa!'"
Then I said, Ah, Lord God! see, the prophets say to them, You will not see the sword or be short of food; but I will give you certain peace in this place.
καὶ εἶπα ὃ κύριε ἰδοὺ οἱ προφῆται αὐτῶν προφητεύουσιν καὶ λέγουσιν οὐκ ὕψεσθε μάχαιραν οὐδὲ λιμὸς ἔσται ἐν ὑμῖν ὅτι ἀλήθειαν καὶ εἰρήνην δώσω ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
- 14 Mutta Herra sanoi minulle: "Valhetta ennustavat profeetat minun nimessäni; minä en ole lähettänyt heitä, en käskenyt heitä enkä puhunut heille. Valhenäkyjä, turhia ennustuksia ja oman sydämensä petosta he ennustavat teille.
Then the Lord said to me, The prophets say false words in my name, and I gave them no orders, and I said nothing to them: what they say to you is a false vision and wonder-working words without substance, the deceit of their hearts.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ψευδῆ οἱ προφῆται προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς καὶ οὐκ ἐνετείλαμην αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς ὅτι ὀράσεις ψευδεῖς καὶ μαντείας καὶ οἰωνίσματα καὶ προαιρέσεις καρδίας αὐτῶν αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν

- 15 Sentähden, näin sanoo Herra profeteoista, jotka ennustavat minun nimessäni, vaikka minä en ole heitä lähettänyt, ja jotka sanovat, että miekka ja nälkä ei tule tähän maahan: miekkaan ja nälkään hukkuvat nämä profetat.
So this is what the Lord has said about the prophets who make use of my name, though I sent them not, and say, The sword and need of food will not be in this land: the sword and need of food will put an end to those prophets.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς οἱ λέγουσιν μάχαιρα καὶ λιμὸς οὐκ ἔσται ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης ἐν θανάτῳ τοῦ νοσερῶ ἀποθανοῦνται καὶ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται οἱ προφῆται
- 16 Ja kansa, jolle he ennustavat, suistuu Jerusalemin kaduilla nälkään ja miekkaan, eikä kukaan heitä hautaa - ei heitä, ei heidän vaimojansa, poikiansa eikä tyttäriänsä. Minä vuodatan heidän pahuutensa heidän päällensä."
And the people to whom they are prophets will be pushed out dead into the streets of Jerusalem, because there is no food, and because of the sword; and they will have no one to put their bodies into the earth, them or their wives or their sons or their daughters: for I will let loose their evil-doing on them.
καὶ ὁ λαὸς οἷς αὐτοὶ προφητεύουσιν αὐτοῖς καὶ ἔσονται ἐρριμμένοι ἐν ταῖς διόδοις ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου μαχαίρας καὶ τοῦ λιμοῦ καὶ οὐκ ἔσται ὁ θάπτων αὐτούς καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν καὶ ἐκγεῶ ἐπ' αὐτούς τὰ κακὰ αὐτῶν
- 17 Ja sano heille tämä sana: Minun silmistäni vuotavat kyneleet yöstä päivää, eivät lakkaa; sillä neitsyt, tytär, minun kansani, on raskaasti runneltu, ylen kipeällä iskulla.
And you are to say this word to them, Let my eyes be streaming with water night and day, and let it not be stopped; for the virgin daughter of my people is wounded with a great wound, with a very bitter blow.
καὶ ἔρεις πρὸς αὐτούς τὸν λόγον τοῦτον καταγάγετε ἐπ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός καὶ μὴ διαλιπέτωσαν ὅτι συντρίμματι συνετρίβη θυγάτηρ λαοῦ μου καὶ πληγῇ ὀδυνηρᾷ σφόδρα
- 18 Jos minä kedolle lähden, katso - miekan kaatamia! Jos tulen kaupunkiin, katso - kalvava nälkä! Sillä sekä profetat että papit kiertävät maata eivätkä mitään tiedä.
If I go out into the open country, there are those put to death by the sword! and if I go into the town, there are those who are diseased from need of food! for the prophet and the priest go about in the land and have no knowledge.
ἐὰν ἐξέλθω εἰς τὸ πεδίον καὶ ἰδοὺ τραυματῖαι μαχαίρας καὶ ἐὰν εἰσέλθω εἰς τὴν πόλιν καὶ ἰδοὺ πόνονος λιμοῦ ὅτι ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐπορεύθησαν εἰς γῆν ἣν οὐκ ᾔδεισαν
- 19 Oletko sinä kokonaan hyljännyt Juudan, vierooko sielusi Siionia? Minkätähden olet lyönyt meitä, niin ettemme voi parantua? Odotetaan rauhaa, mutta hyvää ei tule, paranemisen aikaa, mutta katso, tulee peljästyks!
Have you completely given up Judah? is your soul turned in disgust from Zion? why have you given us blows from which there is no one to make us well? we were looking for peace, but no good came; and for a time of well-being, but there was only a great fear.
μὴ ἀποδοκιμάζων ἀπεδοκίμασας τὸν ἰουδα καὶ ἀπὸ σιων ἀπέστη ἡ ψυχὴ σου ἵνα τί ἔπαισας ἡμᾶς καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἴσσις ὑπεμείναμεν εἰς εἰρήνην καὶ οὐκ ἦν ἀγαθὰ εἰς καιρὸν ἰάσεως καὶ ἰδοὺ τὰ ραχῆ
- 20 Me tunnemme, Herra, jumalattomuutemme, isiemme pahat teot, sillä sinua vastaan me olemme syntiä tehneet.
We are conscious, O Lord, of our sin and of the wrongdoing of our fathers: we have done evil against you.
ἐγνωμεν κύριε ἁμαρτήματα ἡμῶν ἀδικίας πατέρων ἡμῶν ὅτι ἡμάρτομεν ἐναντίον σου
- 21 Älä hylkää, nimesi tähden! Älä anna kunniasi valtaistuvaksi; muista, älä riko, liittoasi meidän kanssamme.
Do not be turned from us in disgust, because of your name; do not put shame on the seat of your glory: keep us in mind, let not your agreement with us be broken.
κόπασον διὰ τὸ ὄνομά σου μὴ ἀπολέσης θρόνον δόξης σου μνήσθητι μὴ διασκεδάσης τὴν διαθήκην σου τὴν μεθ' ἡμῶν
- 22 Onko pakanain turhista jumalista sateen antajiksi, tahi taivasko antaa sadekuurot? Etkö sinä ole Herra, meidän Jumalamme? Sinua me odotamme, sillä sinä olet tehnyt kaiken tämän.
Are any of the false gods of the nations able to make rain come? are the heavens able to give showers? are you not he, O Lord our God? so we will go on waiting for you, for you have done all these things.
μὴ ἔστιν ἐν εἰδώλοις τῶν ἐθνῶν ὑετίζων καὶ εἰ ὁ οὐρανὸς δώσει πλησμονὴν αὐτοῦ οὐχὶ σὺ εἶ αὐτός καὶ ὑπομενοῦμέν σε ὅτι σὺ ἐποίησας πάντα ταῦτα
- 1 Ja Herra sanoi minulle: "Vaikka Mooses ja Samuel seisoisivat minun edessäni, ei minun sieluni taipuisi tämän kansan puoleen. Aja heidät pois minun kasvojeni edestä, he menkööt!
Then the Lord said to me, Even if Moses and Samuel came before me, I would have no desire for this people: send them away from before me, and let them go.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἐὰν στή μωυσεῖς καὶ σαμουηλ πρὸ προσώπου μου οὐκ ἔστιν ἡ ψυχὴ μου πρὸς αὐτούς ἐξαπόστειλον τὸν λαὸν τοῦτον καὶ ἐξέλθέτωσαν
- 2 Ja jos he kysyvät sinulta: 'Minne meidän on mentävä?' niin vastaa heille: Näin sanoo Herra: Joka ruton oma, se ruttoon, joka miekan, se miekkaan, joka nälän, se nälkään, joka vankeuden, se vankeuteen!
And it will be, when they say to you, Where are we to go? then you are to say to them, The Lord has said, Such as are for death, to death; and such as are for the sword, to the sword; and such as are to be in need of food, to need of food; and such as are to be taken away prisoners, to be taken away.
καὶ ἔσται ἐὰν εἴπωσιν πρὸς σέ ποῦ ἐξελευσόμεθα καὶ ἔρεις πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος ὅσοι εἰς θάνατον εἰς θάνατον καὶ ὅσοι εἰς μάχαιραν εἰς μάχαιραν καὶ ὅσοι εἰς λιμὸν εἰς λιμὸν καὶ ὅσοι εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς αἰχμαλωσίαν

- 3 Ja minä asetan heille neljänkaltaiset käskijät, sanoo Herra: miekan surmaamaan, koirat raahaamaan, taivaan linnut ja maan eläimet syömään ja hävittämään.
And I will put over them four divisions, says the Lord: the sword causing death, dogs pulling the dead bodies about, and the birds of heaven, and the beasts of the earth to take their bodies for food and put an end to them.
καὶ ἐδικήσω ἐπ' αὐτοὺς τέσσαρα εἶδη λέγει κύριος τὴν μάχαιραν εἰς σφαγὴν καὶ τοὺς κύνας εἰς διασπασμὸν καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ εἰς βρώσιν καὶ εἰς διαφθοράν
- 4 Minä panen heidät kauhistukseksi kaikille valtakunnille maan päällä Manassen, Hiskian pojan, Juudan kuninkaan, tähden, kaiken tähden, mitä hän teki Jerusalemissa.
And I will make them a cause of fear to all the kingdoms of the earth, because of Manasseh, the son of Hezekiah, king of Judah, and what he did in Jerusalem.
καὶ παραδώσω αὐτοὺς εἰς ἀνάγκας πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς διὰ μανασση υἱὸν ἐζεκιου βασιλέα ιουδα περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν ιερουσαλημ
- 5 Kuka säälii sinua, Jerusalem, kuka surkuttelee sinua, kuka poikkeaa kysymään sinun vointiasi?
For who will have pity on you, O Jerusalem? and who will have sorrow for you? or who will go out of his way to see how you are?
τίς φείσεται ἐπὶ σοὶ ιερουσαλημ καὶ τίς δειλιάσει ἐπὶ σοὶ ἢ τίς ἀνακάμψει εἰς εἰρήνην σοι
- 6 Sinä olet hyljännyt minut, sanoo Herra, olet kääntynyt pois; niinpä minä olen ojentanut käteni sinua vastaan, ja minä hävitän sinut. En jaksa enää armahtaa.
You have given me up, says the Lord, you have gone back: so my hand is stretched out against you for your destruction; I am tired of changing my purpose.
σὺ ἀπεστράφης με λέγει κύριος ὀπίσω πορεύσῃ καὶ ἐκτενώ τὴν χεῖρά μου καὶ διαφθερώ σε καὶ οὐκέτι ἀνήσω αὐτοὺς
- 7 Minä viskaan viskimellä heidät maan porteilla; minä teen lapsettomaksi, minä hukutan kansani, kun he eivät ole teiltänsä kääntyneet.
And I have sent a cleaning wind on them in the public places of the land; I have taken their children from them; I have given my people to destruction; they have not been turned from their ways.
καὶ διασπερώ αὐτοὺς ἐν διασπορᾷ ἐν πύλαις λαοῦ μου ἠτεκνώθησαν ἀπόλεσαν τὸν λαόν μου διὰ τὰς κακίας αὐτῶν
- 8 Heidän leskiänsä on oleva enemmän kuin meren hiekkaa; minä tuon heidän nuorukaistensa äitien kimppuun hävittäjän keskellä päivää, langetan äkkiä heidän päällensä tuskan ja kauhun.
I have let their widows be increased in number more than the sand of the seas: I have sent against them, against the mother and the young men, one who makes waste in the heat of the day, causing pain and fears to come on her suddenly.
ἐπληθύνθησαν χῆραι αὐτῶν ὑπὲρ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης ἐπήγαγον ἐπὶ μητέρα νεανίσκου ταιλαιπορίαν ἐν μεσημβρίᾳ ἐπέρριψα ἐπ' αὐτὴν ἐξαίφνης τρόμον καὶ σπουδὴν
- 9 Seitsemän pojan synnyttäjä menehtyy ja huokaisee henkensä pois; hänen aurinkonsa laski, kun vielä oli päivä, hän joutui häpeään, sai hävetä. Ja mitä heistä jää, sen minä annan miekalle alttiiksi heidän vihollistensa edessä, sanoo Herra."
The mother of seven is without strength; her spirit is gone from her, her sun has gone down while it is still day: she has been shamed and overcome: and the rest of them I will give up to the sword before their haters, says the Lord.
ἐκενώθη ἡ τίκτουσα ἐπτά ἀπεκάκησεν ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἐπέδεν ὁ ἥλιος αὐτῇ ἔτι μεσοῦσης τῆς ἡμέρας κατησχύνθη καὶ ὠνειδίσθη τοὺς καταλοίπους αὐτῶν εἰς μάχαιραν δώσω ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν
- 10 Voi minua, äitini, kun minut synnytit riidan ja toran miehiksi koko maalle! En ole lainaksi antanut enkä lainaksi ottanut; kuitenkin kiroavat minua kaikki.
Sorrow is mine, my mother, because you have given birth to me, a cause of fighting and argument in all the earth! I have not made men my creditors and I am not in debt to any, but every one of them is cursing me.
οἴμμοι ἐγὼ μήτηρ ὡς τίνα με ἔτεκες ἄνδρα δικαζόμενον καὶ διακρινόμενον πάσῃ τῇ γῆ ὅυτε ὠφέλησα ὅυτε ὠφέλησέν με οὐδεὶς ἡ ἰσχὺς μου ἐξέλιπεν ἐν τοῖς καταρωμένοις με
- 11 Herra sanoi: "Totisesti, minä kirvoitan sinut, niin että sinun käy hyvin; totisesti, minä saatan viholliset pyytämään sinua avuksensa onnettomuuden ja ahdistuksen aikana.
...
γένοιτο δέσποτα κατευθυνόντων αὐτῶν εἰ μὴ παρέστην σοι ἐν καιρῷ τῶν κακῶν αὐτῶν καὶ ἐν καιρῷ θλίψεως αὐτῶν εἰς ἀγαθὰ πρὸς τὸν ἐχθρόν
- 12 Murtuuko rauta, pohjoisesta tuotu rauta, ja vaski? -
Is it possible for iron to be broken; even iron from the north, and brass?
εἰ γνωσθήσεται σίδηρος καὶ περιβόλαιον χαλκοῦν
- 13 Sinun tavarasi ja aarteesi minä annan ryöstettäviksi, ilman hintaa kaikkien sinun syntiesi tähden, kaikkia rajojasi myöten.
I will give your wealth and your stores to your attackers, without a price, because of all your sins, even in every part of your land.
ἡ ἰσχὺς σου καὶ τοὺς θησαυροὺς σου εἰς προνομήν δώσω ἀντάλλαγμα διὰ πάσας τὰς ἁμαρτίας σου καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις σου
- 14 Ja minä panen sinut vihollisesi kanssa kulkemaan maata, jota et tunne. Sillä minun vihani tuli on syntynyt; se leimuaa teitä vastaan."
They will go away with your haters into a land which is strange to you: for my wrath is on fire with a flame which will be burning on you.
καὶ καταδουλώσω σε κύκλῳ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐν τῇ γῆ ἣ οὐκ ἤδεις ὅτι πῦρ ἐκκέκωνται ἐκ τοῦ θυμοῦ μου ἐφ' ὑμᾶς καυθήσεται

- 15 Herra, sinä sen tiedät. Muista minua ja pidä minusta huoli ja kosta puolestani minun vainoojilleni; älä tempaa minua pois, sinä, joka olet pitkämielinen. Huomaa, kuinka minä kannan häväistystä sinun tähtesi.
O Lord, you have knowledge: keep me in mind and come to my help, and give their right reward to those who are attacking me; take me not away, for you are slow to be angry: see how I have undergone shame because of you from all those who make little of your word;
κύριε μνήσθητί μου και ἐπίσκεψαί με και ἀθώωσόν με ἀπὸ τῶν καταδικῶντων με μὴ εἰς μακροθυμίαν γνῶθι ὡς ἔλαβον περὶ σοῦ ὄνειδισμόν
- 16 Sinun sanasi tulivat, ja minä söin ne, ja sinun sanasi olivat minulle riemu ja minun sydämeni ilo; sillä minä olen otettu sinun nimiisi, Herra, Jumala Sebaot.
But to me your word is a joy, making my heart glad; for I am named by your name, O Lord God of armies.
ὑπὸ τῶν ἀθετούντων τοὺς λόγους σου συντέλεσον αὐτοὺς και ἔσται ὁ λόγος σου ἐμοὶ εἰς εὐφροσύνην και χαρὰν καρδίας μου ὅτι ἐπικέκληται τὸ ὄνομά σου ἐπ' ἐμοὶ κύριε παντοκράτωρ
- 17 En ole minä istunut iloitsemassa ilonpitäjäin seurassa. Sinun kätesi tähden minä olen istunut yksinäni, sillä sinä olet täyttänyt minut vihallasi.
I did not take my seat among the band of those who are glad, and I had no joy; I kept by myself because of your hand; for you have made me full of wrath.
οὐκ ἐκάθισα ἐν συνεδρίῳ αὐτῶν παιζόντων ἀλλὰ εὐλαβούμην ἀπὸ προσώπου χειρὸς σου κατὰ μόνας ἐκαθήμην ὅτι πικρίας ἐνεπλήσθην
- 18 Miksi kestää minun kipuni ainiaan ja haavani on paha eikä tahdo parantua? Sinä olet minulle kuin ehtyvä puro, kuin vesi, joka ei pysy.
Why is my pain unending and my wound without hope of being made well? Sorrow is mine, for you are to me as a stream offering false hope and as waters which are not certain.
ἵνα τί οἱ λυποῦντές με κατισχύουσίν μου ἢ πληγὴ μου στερεὰ πόθεν ἰαθήσομαι γινομένη ἐγενήθη μοι ὡς ὕδωρ ψευδὲς οὐκ ἔχον πιστιν
- 19 Sentähden, näin sanoo Herra: "Jos sinä käännyt, niin minä sallin sinun kääntyä, ja sinä saat seisoa minun edessäni. Ja jos sinä tuot esiin jaloa, et arvotonta, niin sinä saat olla minun suunani.
He kääntyvät sinun tykösi, mutta sinä et käännä heidän tykönsä.
For this cause the Lord has said, If you will come back, then I will again let you take your place before me; and if you give out what is of value and not that which has no value, you will be as my mouth: let them come back to you, but do not go back to them.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐὰν ἐπιστρέψῃς και ἀποκαταστήσω σε και πρὸ προσώπου μου στήσῃ και ἐὰν ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀναξίου ὡς στόμα μου ἔσῃ και ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ πρὸς σέ και σὺ οὐκ ἀναστρέψεις πρὸς αὐτοὺς
- 20 Ja minä teen sinut vahvaksi vaskimuuriksi tätä kansaa vastaan, ja he sotivat sinua vastaan, mutta eivät voita sinua; sillä minä olen sinun kanssa, minä vapahdan ja pelastan sinut, sanoo Herra.
And I will make you a strong wall of brass to this people; they will be fighting against you, but they will not overcome you: for I am with you to keep you safe, says the Lord.
και δώσω σε τῷ λαῷ τούτῳ ὡς τεῖχος ὄχυρὸν χαλκοῦν και πολεμήσουσιν πρὸς σέ και οὐ μὴ δύνονται πρὸς σέ διότι μετὰ σοῦ εἰμι τοῦ σφῆξιν σε
- 21 Minä pelastan sinut pahain käsistä ja päästän sinut väkivaltaisten kourista."
I will keep you safe from the hands of the evil-doers, and I will give you salvation from the hands of the cruel ones.
και ἐξαίρεισθαί σε ἐκ χειρὸς πονηρῶν και λυτρώσομαί σε ἐκ χειρὸς λοιμῶν
- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
Then again the word of the Lord came to me, saying,
και σὺ μὴ λάβῃς γυναῖκα λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ
- 2 "Älä ota itsellesi vaimoa, älköönkä sinulle tulko poikia ja tyttäriä tässä paikassa.
You are not to take a wife for yourself or have sons or daughters in this place.
και οὐ γεννηθήσεται σοι υἱὸς οὐδὲ θυγάτηρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
- 3 Sillä näin sanoo Herra niistä pojista ja tyttäristä, jotka syntyvät tässä paikassa, ja heidän äideistensä, jotka heidät synnyttävät, ja heidän isistensä, jotka heidät siirtävät tässä maassa:
For this is what the Lord has said about the sons and daughters who come to birth in this place, and about their mothers who have given them birth, and about their fathers who have given life to them in this land:
ὅτι τάδε λέγει κύριος περὶ τῶν υἱῶν και περὶ τῶν θυγατέρων τῶν γεννωμένων ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ και περὶ τῶν μητέρων αὐτῶν τῶν τετοκυῶν αὐτοὺς και περὶ τῶν πατέρων αὐτῶν τῶν γεγεννηκότων αὐτοὺς ἐν τῇ γῆ ταύτῃ
- 4 He kuolevat tuskallisiin tauteihin, ei heille pidetä valittajaisia, ei heitä haudata; he tulevat maan lannaksi. He hukkuvat miekkaan ja nälkään, ja heidän ruumiinsa tulevat taivaan lintujen ja maan eläinten ruuaksi.
Death from evil diseases will overtake them; there will be no weeping for them and their bodies will not be put to rest; they will be like waste on the face of the earth: the sword and need of food will put an end to them; their dead bodies will be meat for the birds of heaven and for the beasts of the earth.
ἐν θανάτῳ νοσερῶ ἀποθανοῦνται οὐ κοπήσονται και οὐ ταφήσονται εἰς παράδειγμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται και τοῖς θηρίοις τῆς γῆς και τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ ἐν μαχαίρᾳ πεσοῦνται και αἱ ἐν λιμῷ συντελεσθήσονται

- 5 Sillä näin sanoo Herra: Älä mene suruhuoneeseen, älä käy valittajaisiin äläkä heitä surkuttele, sillä minä otan rauhani pois tältä kansalta, sanoo Herra, armoni ja laupeuteni.
For this is what the Lord has said: Do not go into the house of sorrow, do not go to make weeping or songs of grief for them: for I have taken away my peace from this people, says the Lord, even mercy and pity.
τάδε λέγει κύριος μὴ εἰσελθῆς εἰς θίασον αὐτῶν καὶ μὴ πορευθῆς τοῦ κόψασθαι καὶ μὴ πενήθησας αὐτούς ὅτι ἀφέστακα τὴν εἰρήνην μου ἀπὸ τοῦ λαοῦ τούτου
- 6 He kuolevat, sekä suuret että pienet, tässä maassa; ei heitä haudata eikä heille valittajaisia pidetä, ei kukaan viileskele ihoansa eikä ajele päätänsä paljaaksi heidän tähtensä.
Death will overtake great as well as small in the land: their bodies will not be put in a resting-place, and no one will be weeping for them or wounding themselves or cutting off their hair for them:
οὐ μὴ κόψωνται αὐτούς οὐδὲ ἐντομίδας οὐ μὴ ποιήσωσιν καὶ οὐ ξυρήσονται
- 7 Ei taiteta heille leipää lohdutukseksi heidän surussansa kuolleen tähden, eikä heille anneta juotavaksi lohdutusmaljaa heidän isänsä ja äitinsä tähden.
No one will make a feast for them in sorrow, to give them comfort for the dead, or put to their lips the cup of comfort on account of their father or their mother.
καὶ οὐ μὴ κλασθῆ ἄρτος ἐν πένθει αὐτῶν εἰς παράκλησιν ἐπὶ τεθνηκότι οὐ ποτιοῦσιν αὐτὸν ποτήριον εἰς παράκλησιν ἐπὶ πατρὶ καὶ μητρὶ αὐτοῦ
- 8 Älä mene pitotaloon istumaan heidän kanssansa, syömään ja juomaan.
And you are not to go into the house of feasting, or be seated with them to take food or drink.
εἰς οἰκίαν πότου οὐκ εἰσελεύσῃ συγκαθίσει μετ' αὐτῶν τοῦ φαγεῖν καὶ πειεῖν
- 9 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä lopetan tästä paikasta teidän silmienne edessä ja teidän päivinänne riemun ja ilon huudon, huudon yljälle ja huudon morsiamelle.
For the Lord of armies, the God of Israel, has said, See, before your eyes and in your days I will put an end in this place to the laughing voices and the voice of joy; to the voice of the newly-married man and the voice of the bride.
διότι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ καταλύω ἐκ τοῦ τόπου τούτου ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν φωνὴν χαρᾶς καὶ φωνὴν εὐφροσύνης φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νύμφης
- 10 Kun sinä ilmoitat tälle kansalle kaikki nämä sanat ja he sanovat sinulle: 'Minkätähden Herra uhkaa meitä kaikella tällä suurella onnettomuudella, ja mikä on rikoksemme, mikä syntimme, jonka olemme tehneet Herraa, meidän Jumalaamme, vastaan?'
And it will be, that when you say all these words to the people, then they will say to you, Why has the Lord done all this evil against us? what is our wrongdoing and what is our sin which we have done against the Lord our God?
καὶ ἔσται ὅταν ἀναγγείλῃς τῷ λαῷ τούτῳ ἅπαντα τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ εἴπωσιν πρὸς σέ διὰ τί ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα τίς ἡ ἀδικία ἡμῶν καὶ τίς ἡ ἁμαρτία ἡμῶν ἣν ἡμέρῳ ὁμῶν ἐναντὶ κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 11 niin sano heille: Sentähden että teidän isänne hylkäsivät minut, sanoo Herra, ja seurasivat muita jumalia, palvelivat niitä ja kumarsivat niitä, mutta hylkäsivät minut eivätkä noudattaneet minun lakiani.
Then you will say to them, Because your fathers have given me up, says the Lord, and have gone after other gods and become their servants and their worshippers, and have given me up and have not kept my law;
καὶ ἔρεῖς αὐτοῖς ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με οἱ πατέρες ὑμῶν λέγει κύριος καὶ ὄχοντο ὀπίσω θεῶν ἄλλοτριῶν καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς καὶ ἐμὲ ἐγκατέλιπον καὶ τὸν νόμον μου οὐκ ἐφυλάξαντο
- 12 Ja te olette tehneet pahemmin kuin teidän isänne, ja katso, te vaellatte kukin pahan sydämenne paatumuksessa, kuulematta minua.
And you have done worse evil than your fathers; for see, every one of you is guided by the pride of his evil heart, so as not to give ear to me:
καὶ ὑμεῖς ἐπονηρεύσασθε ὑπὲρ τοὺς πατέρας ὑμῶν καὶ ἰδοὺ ὑμεῖς πορεύεσθε ἕκαστος ὀπίσω τῶν ἄρεστῶν τῆς καρδίας ὑμῶν τῆς πονηρίας τοῦ μὴ ὑπακούειν μου
- 13 Niin minä heidän teidät pois tästä maasta maahan, jota te ette tunne eivätkä teidän isänne tunteneet, ja siellä te saatte palvella muita jumalia päivät ja yöt, sillä minä en teille armaa anna.
For this reason I will send you away out of this land into a land which is strange to you, to you and to your fathers; there you will be the servants of other gods day and night, and you will have no mercy from me.
καὶ ἀπορρίψω ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ταύτης εἰς τὴν γῆν ἣν οὐκ ἤδειτε ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ δουλεύσετε ἐκεῖ θεοῖς ἑτέροις οἱ οὐ δώσουσιν ὑμῖν ἔλεος
- 14 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin ei enää sanota: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti israelilaiset Egyptin maasta',
For this cause, see, the days are coming, says the Lord, when it will no longer be said, By the living Lord, who took the children of Israel up out of the land of Egypt.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι ζῆ κύριος ὁ ἀναγαγὼν τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ ἐκ γῆς αἰγύπτου

- 15 vaan: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti israelilaiset pohjoisesta maasta ja kaikista muista maista, joihin hän oli heidät karkoittanut'. Sillä minä palautan heidät heidän omaan maahansa, jonka minä annoin heidän isillensä.
But, By the living Lord, who took the children of Israel up out of the land of the north, and from all the countries where he had sent them: and I will take them back again to their land which I gave to their fathers.
ἀλλὰ ὁ κύριος ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξώσθησαν ἐκεῖ καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν
- 16 Katso, minä käsken tulemaan monta kalastajaa, sanoo Herra, ja ne heitä kalastavat, ja sen jälkeen minä käsken tulemaan monta metsästäjää, ja ne heitä metsästävät kaikilta vuorilta ja kaikilta kukkuloilta ja kallioiden rotkoista.
See, I will send for great numbers of fishermen, says the Lord, and they will take them like fish in a net; and after that, I will send for numbers of bowmen, and they will go after them, driving them from every mountain and from every hill, and out of the holes of the rocks.
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τοὺς ἀλεεῖς τοὺς πολλοὺς λέγει κύριος καὶ ἀλιεύσουσιν αὐτοὺς καὶ μετὰ ταῦτα ἀποστελῶ τοὺς πολλοὺς θηρευτάς καὶ θηρεύσουσιν αὐτοὺς ἐπάνω παντὸς ὄρους καὶ ἐπάνω παντὸς βουνοῦ καὶ ἐκ τῶν τρυμαλιῶν τῶν πετρῶν
- 17 Sillä minun silmäni tarkkaavat kaikkia heidän teitensä, ne eivät ole minulta salassa, eikä heidän rikoksensa ole kätetty minun silmäini edestä.
For my eyes are on all their ways: there is no cover for them from my face, and their evil-doing is not kept secret from my eyes.
ὅτι οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ οὐκ ἐκρύβη τὰ ἀδικήματα αὐτῶν ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν μου
- 18 Ja minä kostan ensin kaksinkertaisesti heidän rikoksensa ja syntinsä, koska he ovat saastuttaneet minun maani iljetystensä raadoilla ja täyttäneet minun perintöosani kauhistuksillansa."
And I will give them the reward of their evil-doing and their sin twice over; because they have made my land unclean, and have made my heritage full of the bodies of their unholy and disgusting things.
καὶ ἀνταποδώσω διπλᾶς τὰς ἀδικίας αὐτῶν καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐφ' αἷς ἐβεβήλωσαν τὴν γῆν μου ἐν τοῖς θνησιμαίοις τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν ἐν αἷς ἐπλημμέλησαν τὴν κληρονομίαν μου
- 19 Herra, minun voimani ja varustukseni, minun pakopaikkani hädän päivänä! Sinun tykösi tulevat pakanat maan ääristä ja sanovat: "Petosta vain perivät meidän isämme, turhia jumalia, joista ei ainoakaan auttaa taida.
O Lord, my strength and my strong tower, my safe place in the day of trouble, the nations will come to you from the ends of the earth, and say, The heritage of our fathers is nothing but deceit, even false things in which there is no profit.
κύριε ἰσχύς μου καὶ βοήθειά μου καὶ καταφυγή μου ἐν ἡμέρᾳ κακῶν πρὸς σὲ ἔθνη ἤξουσιν ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς καὶ ἐροῦσιν ὡς ψευδῆ ἐκτίσαντο οἱ πατέρες ἡμῶν εἰδῶλα καὶ οὐκ ἔστιν ἐν αὐτοῖς ὄφελημα
- 20 Voiko ihminen tehdä itsellensä jumalia? Eivät ne jumalia ole!"
Will a man make for himself gods which are no gods?
εἰ ποιήσει ἑαυτῷ ἄνθρωπος θεοὺς καὶ οὗτοι οὐκ εἰσιν θεοί
- 21 "Sentähden, katso, minä saatan heidät tuntemaan - tuntemaan tällä haavaa - minun käteni ja minun voimani, ja he tulevat tietämään, että minun nimeni on Herra."
For this reason, truly, I will make them see, this once I will give them knowledge of my hand and my power; and they will be certain that my name is the Lord.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ δηλώσω αὐτοῖς ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ τὴν χειρά μου καὶ γνωριῶ αὐτοῖς τὴν δυνάμιν μου καὶ γνώσονται ὅτι ὄνομά μοι κύριος
- 5 Näin sanoo Herra: Kirottu on se mies, joka turvaa ihmisiin ja tekee lihan käsivarreksensa ja jonka sydän luopuu Herrasta.
This is what the Lord has said: Cursed is the man who puts his faith in man, and makes flesh his arm, and whose heart is turned away from the Lord.
ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς τὴν ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἄνθρωπον καὶ στηρίσει σάρκα βραχίονος αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν καὶ ἀπὸ κυρίου ἀποστή ἡ καρδία αὐτοῦ
- 6 Hän jää alastomaksi aroille eikä näe mitään onnea tulevan; hän asuu poudan polttamissa paikoissa erämaassa, asumattomassa suolamaassa.
For he will be like the brushwood in the upland, and will not see when good comes; but his living-place will be in the dry places in the waste land, in a salt and unpeopled land.
καὶ ἔσται ὡς ἡ ἀγριομυρική ἢ ἐν τῇ ἐρήμῳ οὐκ ὄφεται ὅταν ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ καὶ κατασκηνώσει ἐν ἀλίμοις καὶ ἐν ἐρήμῳ ἐν γῆ ἀλμυρῇ ἣτις οὐ κατοικεῖται
- 7 Siunattu on se mies, joka turvaa Herraan, jonka turvana Herra on.
A blessing is on the man who puts his faith in the Lord, and whose hope the Lord is.
καὶ εὐλογημένος ὁ ἄνθρωπος ὃς πέποιθεν ἐπὶ τῷ κυρίῳ καὶ ἔσται κύριος ἐλπίς αὐτοῦ

- 8 Hän on kuin veden partaalle istutettu puu, joka ojentaa juurensa puron puoleen; helteen tuloa se ei peljästy, vaan sen lehvä on vihanta, ei poutavuonnakaan sillä ole huolta, eikä se herkeä hedelmää tekemästä.
For he will be like a tree planted by the waters, pushing out its roots by the stream; he will have no fear when the heat comes, but his leaf will be green; in a dry year he will have no care, and will go on giving fruit.
καὶ ἔσται ὡς ξύλον ἐθθηνοῦν παρ' ὕδατα καὶ ἐπὶ ἰκμάδα βαλεῖ ρίζας αὐτοῦ καὶ οὐ φοβηθήσεται ὅταν ἔλθῃ καύμα καὶ ἔσται ἐπ' αὐτῷ στελέχη ἁλσώδη ἐν ἐνιαυτῷ ἄβροχίας οὐ φοβηθήσεται καὶ οὐ διαλείψει ποιῶν καρπὸν
- 9 Petollinen on sydän ylitse kaiken ja pahanilkinen; kuka taitaa sen tuntea?
The heart is a twisted thing, not to be searched out by man: who is able to have knowledge of it?
βαθεῖα ἡ καρδία παρὰ πάντα καὶ ἀνθρωπός ἐστιν καὶ τίς γνώσεται αὐτόν
- 10 Minä, Herra, tutkin sydämen, koettelen munaskuut, ja annan jokaiselle hänen vaelluksensa mukaan, hänen töittensä hedelmän mukaan.
I the Lord am the searcher of the heart, the tester of the thoughts, so that I may give to every man the reward of his ways, in keeping with the fruit of his doings.
ἐγὼ κύριος ἐτάζων καρδίας καὶ δοκιμάζων νεφροῦς τοῦ δοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ κατὰ τοὺς καρποὺς τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτοῦ
- 11 Peltokana, joka hautoo, mitä ei ole muninut, on se, joka hankkii rikkautta väärillä; päivänsä puolivälissä hänen täytyy se jättää, ja hänen loppunsa on houkan loppu."
Like the partridge, getting eggs together but not producing young, is a man who gets wealth but not by right; before half his days are ended, it will go from him, and at his end he will be foolish.
ἐφώνησεν πέρδιξ συνήγαγεν ἃ οὐκ ἔτεκεν ποιῶν πλοῦτον αὐτοῦ οὐ μετὰ κρίσεως ἐν ἡμίσει ἡμερῶν αὐτοῦ ἐγκαταλείψουσιν αὐτόν καὶ ἐπ' ἐσχάτων αὐτοῦ ἔσται ἄφρων
- 12 Kunnian valtaistuin, korkea ikiajoista, meidän pyhäkkömme paikka!
A seat of glory, placed on high from the first, is our holy place.
θρόνος δόξης ὑψωμένος ἀγίασμα ἡμῶν
- 13 Israelin toivo, sinä Herra! Kaikki, jotka sinut hylkäävät, joutuvat häpeään. "Jotka minusta luopuvat, ne kirjoitetaan tomuun. Sillä he ovat hyljänneet elävän veden lähteen, Herran."
O Lord, the hope of Israel, all who give you up will be put to shame; those who go away from you will be cut off from the earth, because they have given up the Lord, the fountain of living waters.
ὑπομονὴ ἰσραηλ κύριε πάντες οἱ καταλιπόντες σε καταισχυνθήτωσαν ἀφεστηκότες ἐπὶ τῆς γῆς γραφήτωσαν ὅτι ἐγκατέλιπον πηγὴν ζωῆς τὸν κύριον
- 14 Paranna minut, Herra, niin minä parannun, auta minua, niin olen autettu. Sillä sinä olet minun ylistykseni.
Make me well, O Lord, and I will be well; be my saviour, and I will be safe: for you are my hope.
ἴασαί με κύριε καὶ ἰαθήσομαι σῶσόν με καὶ σωθήσομαι ὅτι καύχημά μου σὺ εἶ
- 15 Katso, he sanovat minulle: "Missä on Herran sana? Toteutukoon se!"
See, they say to me, Where is the word of the Lord? let it come now.
ἰδοὺ αὐτοὶ λέγουσι πρὸς με ποῦ ἔστιν ὁ λόγος κυρίου ἐλθάτω
- 16 Mutta minä en ole vetäytynyt pois olemasta paimenena, sinua seuraamasta, enkä toivonut turmion päivää; sinä tiedät sen. Mitä minun huuliltani on lähtenyt, se on sinun kasvojesi edessä.
As for me, I have not said; Let the day of trouble come to them quickly; and I have not been hoping for the death-giving day; you have knowledge of what came from my lips; it was open before you.
ἐγὼ δὲ οὐκ ἔκοπίασα κατακοιλουθῶν ὀπίσω σου καὶ ἡμέραν ἀνθρώπου οὐκ ἐπεθύμησα σὺ ἐπίστη τὰ ἐκπορευόμενα διὰ τῶν χειλέων μου πρὸ προσώπου σου ἔστιν
- 17 Älä tule minulle peljätykseksi, sinä, minun turvani onnettomuuden päivänä.
Be not a cause of fear to me: you are my safe place in the day of evil.
μὴ γεννηθῆς μοι εἰς ἄλλοτρίωσιν φειδόμενός μου ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ
- 18 Joutukoot häpeään ne, jotka minua vainoavat, mutta älä anna minun häpeään tulla; peljästykööt he, mutta älä anna minun peljästyä. Tuota heille onnettomuuden päivä ja tuhoa heidät kaksinkertaisella tuholla.
Let them be put to shame who are attacking me, but let me not be shamed; let them be overcome with fear, but let me not be overcome: send on them the day of evil, and put them to destruction twice over.
καταισχυνθήτωσαν οἱ διώκοντές με καὶ μὴ καταισχυνθῆιν ἐγὼ πτοηθεῖσαν αὐτοὶ καὶ μὴ πτοηθεῖν ἐγὼ ἐπάγαγε ἐπ' αὐτοὺς ἡμέραν πονηρὰν δισσοῦν σύντριμμα σύντριπον αὐτούς
- 19 Näin sanoi Herra minulle: "Mene ja seis Kansanportissa, josta Juudan kuninkaat tulevat ja josta he menevät, ja kaikissa Jerusalemin porteissa.
This is what the Lord has said to me: Go and take your place in the doorway of Benjamin, where the kings of Judah come in and by which they go out, and in all the doorways of Jerusalem;
τάδε λέγει κύριος βάδισον καὶ στῆθι ἐν πύλαις υἰῶν λαοῦ σου ἐν αἷς εἰσπορεύονται ἐν αὐταῖς βασιλεῖς ἰουδα καὶ ἐν αἷς ἐκπορεύονται ἐν αὐταῖς καὶ ἐν πάσαις ταῖς πύλαις ἱερουσαλημ

- 20 Ja sano heille: Kuulkaa Herran sana, te Juudan kuninkaat ja koko Juuda ja kaikki Jerusalemin asukkaat, jotka tulette näistä porteista.
And say to them, Give ear to the word of the Lord, you kings of Judah, and all the people of Jerusalem who come in by these doors:
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς ἀκούσατε λόγον κυρίου βασιλεῖς ἰουδα καὶ πᾶσα ἰουδαία καὶ πᾶσα ἱερουσαλημ οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν ταῖς πύλαις ταύταις
- 21 Näin sanoo Herra: Ottakaa itsestänne tarkka vaari, älkää sapatinpäivänä mitään kantamusta kantako älkääkään mitään tuoko Jerusalemin porteista.
This is what the Lord has said: See to yourselves, that you take up no weight on the Sabbath day, or take it in through the doors of Jerusalem;
τάδε λέγει κύριος φυλάσσετε τὰς ψυχὰς ὑμῶν καὶ μὴ αἴρετε βαστάγματα ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων καὶ μὴ ἐκπορεύεσθε ταῖς πύλαις ἱερουσαλημ
- 22 Älkää viekö sapatinpäivänä mitään kantamusta taloistanne älkääkään tehkö mitään työtä, vaan pyhittäkö sapatinpäivä, niinkuin minä käskin teidän isienne tehdä.
And take no weight out of your houses on the Sabbath day, or do any work, but keep the Sabbath day holy, as I gave orders to your fathers;
καὶ μὴ ἐκφέρετε βαστάγματα ἐξ οἰκιῶν ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων καὶ πᾶν ἔργον οὐ ποιήσετε ἀγιάσατε τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων καθὼς ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑμῶν καὶ οὐκ ἤκουσαν καὶ οὐκ ἔκλιαν τὸ οὖς αὐτῶν
- 23 Mutta he eivät kuulleet, eivät korvaansa kallistaneet, vaan olivat niskureita, niin etteivät kuulleet eivätkä ottaneet kuritusta varteen.
But they gave no attention and would not give ear, but they made their necks stiff so that they might not give ear and might not get teaching.
καὶ ἐσκήρυξαν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι μου καὶ τοῦ μὴ δέξασθαι παιδείαν
- 24 Jos kuulette minua, sanoo Herra, niin ettette tuo mitään kantamusta tämän kaupungin porteista sapatinpäivänä, vaan pyhitätte sapatinpäivän, niin ettette silloin tee mitään työtä,
And it will be, that if with all care you give ear to me, says the Lord, and take no weight through the doorways of this town on the Sabbath day, but keep the Sabbath day holy and do no work in it;
καὶ ἔσται ἐὰν ἀκοῇ ἀκούσητέ μου λέγει κύριος τοῦ μὴ εἰσφέρειν βαστάγματα διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων καὶ ἀγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων τοῦ μὴ ποιεῖν πᾶν ἔργον
- 25 niin tulee tämän kaupungin porteista sisälle, ajaen vaunuilla ja hevosilla, kuninkaita ja ruhtinaita, jotka istuvat Daavidin valtaistuimella, tulevat he ja heidän ruhtinaansa, Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat, ja tämä kaupunki on oleva asuttu iankaikkisesti.
Then through the doors of this town there will come kings and princes, seated on the seat of David, going in carriages and on horseback, they and their princes, and the men of Judah and the people of Jerusalem: and this town will keep its place for ever.
καὶ εἰσελεύσονται διὰ τῶν πυλῶν τῆς πόλεως ταύτης βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυὶδ καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἄρμασιν καὶ ἵπποις αὐτῶν αὐτοὶ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἄνδρες ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλημ καὶ κατοικισθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς τὸν αἰῶνα
- 26 Ja Juudan kaupungeista ja Jerusalemin ympäriltä, Benjaminin maasta ja Alankomaasta, Vuoristosta ja Etelämaasta tulee niitä, jotka tuovat polttouhreja ja teurasuhreja, ruokauhreja ja suitsutusuhreja, tuovat kiitosuhreja Herran huoneeseen.
And they will come from the towns of Judah, and from the places round about Jerusalem, and from the land of Benjamin, and from the lowlands, and from the mountains, and from the South, with burned offerings and offerings of beasts and meal offerings and perfume and offerings of praise, to the house of the Lord.
καὶ ἤξουσιν ἐκ τῶν πόλεων ἰουδα καὶ κυκλόθεν ἱερουσαλημ καὶ ἐκ γῆς βενιαμιν καὶ ἐκ τῆς πεδινῆς καὶ ἐκ τοῦ ὄρους καὶ ἐκ τῆς πρὸς νότον φέροντες ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίαν καὶ θυμιάματα καὶ μανσα καὶ λίβανον φέροντες αἴνεσιν εἰς οἶκον κυρίου
- 27 Mutta jos ette kuule minua ettekä pyhitä sapatinpäivää, vaan kannatte kantamuksia ja kuljette Jerusalemin porteista sapatinpäivänä, niin minä sytytän tuleen sen portit, ja tuli on kuluttava Jerusalemin palatsit, eikä se ole sammuva."
But if you do not give ear to me, to keep the Sabbath day holy, and to let no weight be lifted and taken through the doors of Jerusalem on the Sabbath day: then I will put a fire in its doorways, burning up the great houses of Jerusalem, and it will never be put out.
καὶ ἔσται ἐὰν μὴ εἰσακούσητέ μου τοῦ ἀγιάζειν τὴν ἡμέραν τῶν σαββάτων τοῦ μὴ αἴρειν βαστάγματα καὶ μὴ εἰσπορεύεσθαι ταῖς πύλαις ἱερουσαλημ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν ταῖς πύλαις αὐτῆς καὶ καταφάγεται ἄμφοδα ἱερουσαλημ καὶ οὐ σβεσθήσεται
- 1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta ja kuului:
The word which came to Jeremiah from the Lord, saying,
ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς ἱερεμίαν λέγων
- 2 "Nouse ja mene alas savenalajan huoneeseen; siellä minä annan sinun kuulla sanani".
Up! go down to the potter's house, and there I will let my words come to your ears.
ἀνάστηθι καὶ κατέβηθι εἰς οἶκον τοῦ κεραμέως καὶ ἐκεῖ ἀκούση τοὺς λόγους μου
- 3 Niin minä menin alas savenalajan huoneeseen, ja katso, hän teki työtä pyöränsä ääressä.
Then I went down to the potter's house, and he was doing his work on the stones.
καὶ κατέβην εἰς τὸν οἶκον τοῦ κεραμέως καὶ ἰδοὺ αὐτὸς ἐποίει ἔργον ἐπὶ τῶν λίθων

- 4 Ja jos astia, jota hän valmisti, meni pilalle, niinkuin savi voi mennä savenvalajan käsissä, niin hän teki siitä taas toisen astian, miten vain savenvalaja näki parhaaksi tehdä.
And when the vessel, which he was forming out of earth, got damaged in the hand of the potter, he made it again into another vessel, as it seemed good to the potter to make it.
καὶ διέπεσεν τὸ ἀγγεῖον ὃ αὐτὸς ἐποίησεν ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ καὶ πάλιν αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὸ ἀγγεῖον ἕτερον καθὼς ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι
- 5 Silloin tuli minulle tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 6 "Enkö minä voi tehdä teille, te Israelin heimo, niinkuin tekee tuo savenvalaja, sanoo Herra. Katso, niinkuin savi on savenvalajan kädessä, niin te olette minun kädessäni, te Israelin heimo.
O Israel, am I not able to do with you as this potter does? says the Lord. See, like earth in the potter's hand are you in my hands, O Israel.
εἰ καθὼς ὁ κεραμεὺς οὗτος οὐ δυνήσομαι τοῦ ποιῆσαι ὑμᾶς οἶκος ἰσραηλ ἰδοὺ ὡς ὁ πηλὸς τοῦ κεραμέως ὑμεῖς ἐστε ἐν ταῖς χερσίν μου
- 7 Yhden kerran minä uhkaan temmata pois, hajottaa ja hävittää kansan ja valtakunnan;
Whenever I say anything about uprooting a nation or a kingdom, and smashing it and sending destruction on it;
πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος ἢ ἐπὶ βασιλείαν τοῦ ἐξῆραι αὐτοὺς καὶ τοῦ ἀπολλύειν
- 8 mutta jos se kansa kääntyy pois pahuudesta, josta minä sitä uhkasin, niin minä kadun sitä pahaa, jota ajattelin tehdä sille.
If, in that very minute, that nation of which I was talking is turned away from its evil, my purpose of doing evil to them will be changed.
καὶ ἐπιστραφή τὸ ἔθνος ἐκεῖνο ἀπὸ πάντων τῶν κακῶν αὐτῶν καὶ μετανοήσω περὶ τῶν κακῶν ὧν ἐλογιάσῃμην τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς
- 9 Toisen kerran taas minä lupaan rakentaa ja istuttaa kansan ja valtakunnan;
And whenever I say anything about building up a nation or a kingdom, and planting it;
καὶ πέρας λαλήσω ἐπὶ ἔθνος καὶ ἐπὶ βασιλείαν τοῦ ἀνοικοδομεῖσθαι καὶ τοῦ καταφυτεῦσθαι
- 10 mutta jos se tekee sitä, mikä on pahaa minun silmissäni, eikä kuule minun ääntäni, niin minä kadun sitä hyvää, jota olin luvannut tehdä sille.
If, in that very minute, it does evil in my eyes, going against my orders, then my good purpose, which I said I would do for them, will be changed.
καὶ ποιήσωσιν τὰ πονηρὰ ἐναντίον μου τοῦ μὴ ἀκούειν τῆς φωνῆς μου καὶ μετανοήσω περὶ τῶν ἀγαθῶν ὧν ἐλάλησα τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς
- 11 Sano siis nyt Juudan miehille ja Jerusalemin asukkaille: Näin sanoo Herra: Katso, minä hankin teille onnettomuutta ja pidän neuvoa teitä vastaan. Kääntykää siis kukin pahalta tieltänne ja parantakaa vaelluksenne ja tekonne.
Now, then, say to the men of Judah and to the people of Jerusalem, This is what the Lord has said: See, I am forming an evil thing against you, and designing a design against you: let every man come back now from his evil way, and let your ways and your doings be changed for the better.
καὶ νῦν εἰπὸν πρὸς ἄνδρας ἰουδα καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ ἰδοὺ ἐγὼ πλάσσω ἐφ' ὑμᾶς κακὰ καὶ λογίζομαι ἐφ' ὑμᾶς λογισμὸν ἀποστραφήτω δὴ ἕκαστος ἀπὸ ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ καλλίονα ποιήσετε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν
- 12 Mutta he vastaavat: 'Se on turhaa! Sillä me vaellamme omien neuvojemme mukaan, ja me teemme kukin oman pahan sydämensä paatumuksen mukaan.'
But they will say, There is no hope: we will go on in our designs, and every one of us will do what he is moved by the pride of his evil heart to do.
καὶ εἶπαν ἀνδριούμεθα ὅτι ὀπίσω τῶν ἀποστροφῶν ἡμῶν πορευόμεθα καὶ ἕκαστος τὰ ἀρεστὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ποιήσομεν
- 13 Sentähden, näin sanoo Herra: "Kysykää kansojen keskuudessa, kuka on tämänkaltaista kuullut? Ylen kauhistuttavia tekoja on tehnyt neitsyt Israel.
So this is what the Lord has said: Make search among the nations and see who has had word of such things; the virgin of Israel has done a very shocking thing.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐρωτήσατε δὴ ἐν ἔθνεσιν τίς ἤκουσεν τοιαῦτα φρικτὰ ἃ ἐποίησεν σφόδρα παρθένος ἰσραηλ
- 14 Luopuuko aukealta kalliolta Libanonin lumi? Ehtyvätkö kaukaa virtaavat vedet, kylmät, kuohuvaiset?
Will the white snow go away from the top of Sirion? will the cold waters flowing from the mountains become dry?
μὴ ἐκλείψουσιν ἀπὸ πέτρας μαστοὶ ἢ χιὼν ἀπὸ τοῦ λιβάνου μὴ ἐκκλινεῖ ὕδωρ βιαίως ἀνέμῳ φερόμενον
- 15 Mutta minun kansani on unhottanut minut, he polttavat uhreja turhille jumalille. Nämä ovat saaneet heidät kompastumaan teillänne, ikivanhoilla poluilla, niin että he ovat joutuneet kulkemaan syrjäpolkuja, raivaamatonta tietä.
For my people have put me out of their memory, burning perfumes to that which is nothing; and because of this, I will put a cause of falling in their ways, even in the old roads, and will make them go on side-roads, in a way not lifted up;
ὅτι ἐπελάθοντό μου ὁ λαὸς μου εἰς κενὸν ἐθυμίασαν καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν σχοίνους αἰωνίους τοῦ ἐπιβῆναι τρίβους οὐκ ἔχοντας ὁδὸν εἰς πορείαν

- 16 Niin he tekevät maansa kauhistukseksi, ikuiseksi ivan vihellykseksi. Jokainen, joka ohitse kulkee, kauhistuu ja pudistaa päätänsä.
Making their land a thing of wonder, causing sounds of surprise for ever; everyone who goes by will be overcome with wonder, shaking his head.
 τοῦ τάζει τὴν γῆν αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν καὶ σύριγμα αἰώνιον πάντες οἱ διαπορευόμενοι δι' αὐτῆς ἐκστήσονται καὶ κινήσουσιν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν
- 17 Niinkuin itätuuli minä hajotan heidät vihollisen edessä; minä näytän heille selkäni enkä kasvojani heidän hätänsä päivänä."
I will send them in flight, as from an east wind, before the attacker; I will let them see my back and not my face on the day of their downfall.
 ὡς ἄνεμον καύσωνα διασπερῶ αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν αὐτῶν δεῖξω αὐτοῖς ἡμέραν ἀπωλείας αὐτῶν
- 18 Mutta he sanoivat: "Tulkaa, pitäkäämme neuvoa Jeremiaa vastaan. Sillä ei laki lopu papilta, ei neuvo viisaalta eikä sana profeetalta. Tulkaa, lyökäämme hänet kielellä, älkäämme kuunnelko lainkaan hänen puheitansa."
Then they said, Come, let us make a design against Jeremiah; for teaching will never be cut off from the priest, or wisdom from the wise, or the word from the prophet. Come, let us make use of his words for an attack on him, and let us give attention with care to what he says.
 καὶ εἶπαν δεῦτε λογισώμεθα ἐπὶ ἱερεμῖαν λογισμόν ὅτι οὐκ ἀπολείται νόμος ἀπὸ ἱερέως καὶ βουλή ἀπὸ συνετοῦ καὶ λόγος ἀπὸ προφήτου δεῦτε καὶ πατάξωμεν αὐτὸν ἐν γλώσσει καὶ ἀκουσόμεθα πάπτας τοὺς λόγους αὐτοῦ
- 19 Kuuntele sinä, Herra, minua ja kuule, mitä minun vastustajani puhuvat.
Give thought to me, O Lord, and give ear to the voice of those who put forward a cause against me.
 εἰσάκουσόν μου κύριε καὶ εἰσάκουσον τῆς φωνῆς τοῦ δικαίωμάτός μου
- 20 Onko hyvä pahalla kostettava, sillä he ovat kaivaneet minulle kuopan? Muista, kuinka minä olen seisonut sinun edessäsi ja puhunut hyvää heidän puolestansa, kääntääkseni pois sinun vihasi heistä.
Is evil to be the reward of good? for they have made a deep hole for my soul. Keep in mind how I took my place before you, to say a good word for them so that your wrath might be turned away from them.
 εἰ ἀνταποδίδεται ἀντὶ ἀγαθῶν κακὰ ὅτι συνελάλησαν ῥήματα κατὰ τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν κόλασιν αὐτῶν ἔκρυσάν μοι μνήσθητι ἐστηκότος μου κατὰ πρόσωπόν σου τοῦ λαλήσαι ὑπὲρ αὐτῶν ἀγαθὰ τοῦ ἀποστρέψαι τὸν θυμὸν σου ἀπ' αὐτῶν
- 21 Sentähden jätä heidän lapsensa nääntymään nälkään ja anna heidät alttiiksi miekalle, ja tulkoot heidän vaimonsa lapsettomiksi ja leskiksi, heidän miehensä surmatkoon rutto, ja heidän nuorukaisensa kaatakoon sodassa miekka.
For this cause, let their children be without food, and give them over to the power of the sword; and let their wives be without children and become widows; let their men be overtaken by death, and their young men be put to the sword in the fight.
 διὰ τοῦτο δὸς τοὺς υἱοὺς αὐτῶν εἰς λιμὸν καὶ ἄθροισον αὐτοὺς εἰς χεῖρας μαχαίρας γενέσθωσαν αἱ γυναῖκες αὐτῶν ἄτεκνοι καὶ χήραι καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν γενέσθωσαν ἀνηρημένοι θανάτῳ καὶ οἱ νεανίσκοι αὐτῶν πεπτωκότες μαχαίρᾳ ἐν πολέμῳ
- 22 Kuulukoon huuto heidän huoneistansa, kun sinä äkkiä tuot heidän kimppuunsa rosvojoukon. Sillä he ovat kaivaneet kuopan pyydystääkseen minut ja virittäneet salaa pauloja minun jaloilleni.
Let a cry for help go up from their houses, when you send an armed band on them suddenly: for they have made a hole in which to take me, and have put nets for my feet secretly.
 γεννηθήτω κραυγὴ ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν ἐπάξεις ἐπ' αὐτοὺς ληστὰς ἄφνω ὅτι ἐνεχείρησαν λόγον εἰς σύλληψίν μου καὶ παγίδας ἔκρυσαν ἐπ' ἐμέ
- 23 Mutta sinä, Herra, tiedät kaikki heidän murha-aikeensa minua vastaan. Älä anna anteeksi heidän rikostansa äläkä pyyhi pois heidän syntiänsä kasvojesi edestä. Tee tämä heille vihasi aikana.
But you, Lord, have knowledge of all the designs which they have made against my life; let not their evil-doing be covered or their sin be washed away from before your eyes: but let it be a cause of falling before you: so do to them in the time of your wrath.
 καὶ σύ κύριε ἔγνως ἅπασαν τὴν βουλήν αὐτῶν ἐπ' ἐμέ εἰς θάνατον μὴ ἀθωώσης τὰς ἀδικίας αὐτῶν καὶ τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν ἀπὸ προσώπου σου μὴ ἐξαλείψης γενέσθω ἡ ἀσθένεια αὐτῶν ἐναντίον σου ἐν καιρῷ θυμοῦ σου ποιήσον ἐν αὐτοῖς
- 1 Herra sanoi näin: "Mene ja osta savenvalajalta ruukku ja ota mukaasi kansan ja pappien vanhimpia.
This is what the Lord has said: Go and get for money a potter's bottle made of earth, and take with you some of the responsible men of the people and of the priests;
 τότε εἶπεν κύριος πρὸς με βάδισον καὶ κτήσαι βίκον πεπλασμένον ὀστράκινον καὶ ἄξεις ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ καὶ ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἱερέων
- 2 Lähde sitten Ben-Hinnomin laaksoon, joka on Sirpaleportin edustalla, ja julista siellä sanat, jotka minä sinulle puhun.
And go out to the valley of the son of Hinnom, by the way into the door of broken pots, and there say in a loud voice the words which I will give you;
 καὶ ἐξελεύσῃ εἰς τὸ πολυάνδριον υἱῶν τῶν τέκνων αὐτῶν ὃ ἐστὶν ἐπὶ τῶν προθύρων πύλης τῆς χαρσιθ καὶ ἀνάγνωθι ἐκεῖ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἂν λαλήσω πρὸς σέ

- 3 Ja sano: Kuulkaa Herran sana, te Juudan kuninkaat ja Jerusalemin asukkaat: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä annan sellaisen onnettomuuden kohdata tätä paikkaa, että jokaisen korvat soivat, joka sen kuulee,
Say, Give ear to the word of the Lord, O kings of Judah and people of Jerusalem; the Lord of armies, the God of Israel, has said, See, I will send evil on this place which will be bitter to the ears of anyone hearing of it.
καὶ ἔρεῖς αὐτοῖς ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου βασιλεῖς ἰουδα καὶ ἄνδρες ἰουδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλημ καὶ οἱ εἰσπορευόμενοι ἐν ταῖς πύλαις ταύταις τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον κακὰ ὥστε παντὸς ἀκούοντος αὐτὰ ἠχῆσει ἀμφότερα τὰ ὄτα αὐτοῦ
- 4 sentähden että he ovat hyljänneet minut ja muuttaneet vieraaksi tämän paikan, ovat polttaneet siinä uhreja muille jumalille, joita he eivät tunteneet, eivät he eivätkä heidän isänsä eivätkä Juudan kuninkaat, ja täyttäneet tämän paikan viattomain verellä,
Because they have given me up, and made this place a strange place, burning perfumes in it to other gods, of whom they and their fathers and the kings of Judah had no knowledge; and they have made this place full of the blood of those who have done no wrong;
ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἀπηλλοτριώσαν τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐθυμίωσαν ἐν αὐτῷ θεοῖς ἄλλοτριῶν οἷς οὐκ ᾔδεισαν αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν καὶ οἱ βασιλεῖς ἰουδα ἐπλησαν τὸν τόπον τοῦτον αἱμάτων ἀθῶν
- 5 ovat rakentaneet uhrikukkuloita Baalille ja polttaneet tulesa lapsiansa polttouhreiksi Baalille, mitä minä en ole käskenyt enkä puhunut ja mikä ei ole minun mieleeni tullut.
And they have put up the high places of the Baal, burning their sons in the fire; a thing which was not ordered by me, and it was never in my mind:
καὶ φκοδόμησαν ὑψηλὰ τῇ βααλ τοῦ κατακαίειν τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἐν πυρὶ ἃ οὐκ ἐνετείλαμην οὐδὲ ἐλάλησα οὐδὲ διενόηθην ἐν τῇ καρδίᾳ μου
- 6 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin tätä paikkaa ei enää sanota Toofetiksi eikä Ben-Hinnomin laaksoksi, vaan 'Murhalaaksoksi'.
For this cause, see, a time is coming, says the Lord, when this place will no longer be named Topheth, or, The valley of the son of Hinnom, but, The valley of Death.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ οὐ κληθήσεται τῷ τόπῳ τούτῳ ἔτι διάπτωσις καὶ πολυάνδριον υἱοῦ εννομ ἄλλ' ἢ πολυάνδριον τῆς σφαγῆς
- 7 Ja minä teen tyhjäksi Juudan ja Jerusalemin neuvon tässä paikassa ja annan heidän kaatua miekkaan vihollistensa edessä, annan heidät niiden käsiin, jotka etsivät heidän henkeänsä, ja annan heidän ruumiinsa ruuaksi taivaan linnuille ja maan eläimille.
I will make the purpose of Judah and Jerusalem come to nothing in this place; I will have them put to the sword by their haters, and by the hands of those who have designs on their life; and their dead bodies I will give to be food for the birds of heaven and the beasts of the earth.
καὶ σφάξω τὴν βουλήν ἰουδα καὶ τὴν βουλήν ἱερουσαλημ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ καταβαλῶ αὐτοὺς ἐν μαχαίρᾳ ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ ἐν χερσίν τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ δώσω τοὺς νεκροὺς αὐτῶν εἰς βρῶσιν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς
- 8 Ja minä teen tämän kaupungin kauhistukseksi ja ivan vihellykseksi. Jokainen, joka ohitse kulkee, kauhistuu ja viheltää kaikille sen haavoille.
And I will make this town a thing of wonder and a cause of surprise; everyone who goes by will be overcome with wonder and make sounds of surprise, because of all its troubles.
καὶ τᾶξω τὴν πόλιν ταύτην εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς συριγμὸν πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐπ' αὐτῆς σκυθρωπάσει καὶ συριεῖ ὑπὲρ πάσης τῆς πληγῆς αὐτῆς
- 9 Ja minä panen heidät syömään poikiensa ja tyttäriensä lihaa, ja he syövät toinen toisensa lihaa siinä hädässä ja ahdistuksessa, jolla heitä ahdistavat heidän vihollisensa, ne, jotka etsivät heidän henkeänsä.
I will make them take the flesh of their sons and the flesh of their daughters for food, they will be making a meal of one another, because of their bitter need and the cruel grip of their haters and those who have made designs against their life.
καὶ ἔδονται τὰς σάρκας τῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ τὰς σάρκας τῶν θυγατέρων αὐτῶν καὶ ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἔδονται ἐν τῇ περιοχῇ καὶ ἐν τῇ πολιορκίᾳ ἣ πολιορκήσουσιν αὐτοὺς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν
- 10 Särje ruukku niiden miesten nähden, jotka ovat tulleet sinun kanssasi.
Then let the potter's bottle be broken before the eyes of the men who have gone with you,
καὶ συντρίψεις τὸν βῆκον κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν τῶν ἐκπορευομένων μετὰ σοῦ
- 11 Ja sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot: Niin minä särjen tämän kansan ja tämän kaupungin, kuin särjetään savenvalajan astia, ettei sitä enää eheäksi saa. Ja Toofetiin haudataan, kun ei ole muualla tilaa, minne haudata.
And say to them, This is what the Lord of armies has said: Even so will this people and this town be broken by me, as a potter's bottle is broken and may not be put together again: and the bodies of the dead will be put in the earth in Topheth, till there is no more room.
καὶ ἔρεῖς τάδε λέγει κύριος οὕτως συντρίψω τὸν λαὸν τοῦτον καὶ τὴν πόλιν ταύτην καθὼς συντρίβεται ἄγγος ὀστράκινον ὃ οὐ δυνήσεται ἰαθῆναι ἔτι
- 12 Niin minä teen tälle paikalle, sanoo Herra, ja sen asukkaille: minä teen tämän kaupungin Toofetin kaltaiseksi.
This is what I will do to this place, says the Lord, and to its people, making this town like Topheth:
οὕτως ποιήσω λέγει κύριος τῷ τόπῳ τούτῳ καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν αὐτῷ τοῦ δοθῆναι τὴν πόλιν ταύτην ὡς τὴν διαίπτουσαν

- 13 Jeruselemin talot ja Juudan kuningasten talot tulevat Toofetin paikan kaltaisiksi - nuo saataiset talot kaikki tyynni, joiden katoilla he ovat polttaneet uhreja kaikelle taivaan joukolle ja vuodattaneet juomauhreja muille jumalille."
 And the houses of Jerusalem, and the houses of the kings of Judah, which they have made unclean, will be like the place of Topheth, even all the houses on whose roofs perfumes have been burned to all the army of heaven, and drink offerings drained out to other gods.
 και οι οικoi ιερουσαλημ και οι οικoi βασιλεων ιουδα εσονται καθως ο τοπος ο διαπιπτων των ακαθαρσιων εν πασαις ταϊς οικιαϊς εν αις εθυμιασαν επι των δοματων αυτων παση τη στρατια του ο υρανου και εσπεισαν σπονδους θεοις αλλοτριοις
- 14 Ja Jeremia tuli Toofetista, johon Herra oli lähettänyt hänet ennustamaan, ja asettui Herran huoneen esikartanoon ja sanoi kaikelle kansalle:
 Then Jeremiah came from Topheth, where the Lord had sent him to give the prophet's word; and he took his place in the open square of the Lord's house, and said to all the people,
 και ηλθεν ιερειας απο της διαπτωσεως ου απεστειλεν αυτον κυριος εκει του προφητευσαι και εστη εν τη αυλη οικου κυριου και ειπε προς παντα τον λαον
- 15 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä tuotan tämän kaupungin ylitse ja kaikkien sen alaisten kaupunkien ylitse kaiken sen onnettomuuden, jolla minä olen sitä uhanut, koska ne ovat olleet niskureita eivätkä ole kuulleet minun sanojani".
 The Lord of armies, the God of Israel, has said: See, I will send on this town and on all her towns all the evil which I have said; because they made their necks stiff, so that they might not give ear to my words.
 ταδε λεγει κυριος ιδου εγω επαγω επι την πολιν ταυτην και επι πασας τας πολεις αυτης και επι τας κωμας αυτης απαντα τα κακα η ελαλησα επ' αυτην οτι εκκληρουν τον τραχηλον αυτων του μη εισακουειν των λογων μου
- 1 Mutta pappi Pashur, Immerin poika, joka oli Herran temppelin ylivalvoja, kuuli Jeremian ennustavan nämä sanat.
 Now it came to the ears of Pashhur, the son of Immer the priest, who was chief in authority in the house of the Lord, that Jeremiah was saying these things;
 και ηκουσεν πασχωρ υιους εμμηρ ο ιερευς και ουτος ην καθεσταμενος ηγουμενος οικου κυριου του ιερειου προφητευοντος τους λογους τουτους
- 2 Ja Pashur löi profeetta Jeremiaa ja pani hänet jalkapuuhan, joka oli Herran huoneeseen kuuluvassa Benjaminin yläportissa.
 And Pashhur gave blows to Jeremiah and had his feet chained in a framework of wood in the higher doorway of Benjamin, which was in the house of the Lord.
 και επαταξεν αυτον και ενεβαλεν αυτον εις τον καταρρακτην ος ην εν πυλη οικου αποτεταγμενου του υπερφου ος ην εν οικω κυριου
- 3 Kun Pashur seuraavana päivänä päästi Jeremian jalkapuusta, sanoi Jeremia hänelle: "Herra ei kutsu sinua nimellä Pashur, vaan Maagor-Missabib.
 Then on the day after, Pashhur let Jeremiah loose. Then Jeremiah said to him, The Lord has given you the name of Magor-missabib (Cause-of-fear-on-every-side), not Pashhur.
 και εξηγαγεν πασχωρ τον ιερειμαν εκ του καταρρακτου και ειπεν αυτω ιερειας ουχι πασχωρ εκαλεσεν κυριος το ονομα σου αλλ' η μετοιικον
- 4 Sillä näin sanoo Herra: Katso, minä teen sinut kauhistukseksi sekä itsellesi että kaikille ystäville; he kaatuvat vihollistensa miekkaan sinun silmiesi nähden, ja koko Juudan minä annan Baabelin kuninkaan käsiin, ja hän vie heidät Baabeliin pakkosiirtolaisuuteen ja surmaa heitä miekalla.
 For the Lord has said, See, I will make you a cause of fear to yourself and to all your friends: they will come to their death by the sword of their haters, and your eyes will see it: and I will give all Judah into the hands of the king of Babylon, and he will take them away prisoners into Babylon and put them to the sword.
 διοτι ταδε λεγει κυριος ιδου εγω διδομι σε εις μετοιικιαν συν πασι τοις φιλοις σου και πεσουνται εν μαχαιρα εχθρων αυτων και οι οφθαλμοι σου οψονται και σε και παντα ιουδαν δωσω εις χειρας βασιλεως βαβυλωνος και μετοιικουσιν αυτους και κατακοψουσιν αυτους εν μαχαιραις
- 5 Ja minä annan kaikki tämän kaupungin rikkauudet, kaiken sen vaivannäön ja kaikki sen kalleudet, kaikki Juudan kuningasten aarteet minä annan heidän vihollistensa käsiin; nämä ryöstävät ne ja ottavat ne ja vievät ne Baabeliin.
 And more than this, I will give all the wealth of this town and all its profits and all its things of value, even all the stores of the kings of Judah will I give into the hands of their haters, who will put violent hands on them and take them away to Babylon.
 και δωσω την πασαν ισχην της πολεως ταυτης και παντας τους πονους αυτης και παντας τους θησαυρους του βασιλεως ιουδα εις χειρας εχθρων αυτου και αζουσιν αυτους εις βαβυλωνα
- 6 Ja sinä, Pashur, ynnä kaikki, jotka talossasi asuvat, te saatte vaeltaa vankeuteen, ja sinä tulet Baabeliin; sinne sinä kuolet ja sinne sinut haudataan, sinut ja kaikki ystäväsi, joille olet valhetta ennustanut."
 And you, Pashhur, and all who are in your house, will go away prisoners: you will come to Babylon, and there your body will be put to rest, you and all your friends, to whom you said false words.
 και συ και παντες οι κατοικουντες εν τω οικω σου πορευσεσθε εν αιχμαλωσια και εν βαβυλωνι αποθανη και εκει ταφηση συ και παντες οι φιλοι σου οις επροφητευσας αυτοις ψευδη
- 7 Sinä olet taivutellut minua, Herra, ja minä olen taipunut; sinä olet tarttunut minuun ja voittanut. Minä olen ollut nauruna pitkin päivää, kaikki pilkkaavat minua.
 O Lord, you have been false to me, and I was tricked; you are stronger than I, and have overcome me: I have become a thing to be laughed at all the day, everyone makes sport of me.
 ηπατησας με κυριε και ηπατηθην εκρατησας και ηδυνασθης εγενομην εις γελωτα πασαν ημεραν διετελεσα μυκτηριζομενος

- 8 Sillä niin usein kuin minä puhun, täytyy minun parkua, huutaa väkivaltaa ja sortoa; sillä Herran sana on tullut minulle häväistykseksi ja pilkaksi pitkin päivää.
For every word I say is a cry for help; I say with a loud voice, Violent behaviour and wasting: because the word of the Lord is made a shame to me and a cause of laughing all the day.
ὅτι πικρῶ λόγῳ μου γελάσομαι ἄθεσίαν καὶ τάλαιπωρίαν ἐπικαλέσομαι ὅτι ἐγενήθη λόγος κυρίου εἰς ὄνειδισμὸν ἐμοὶ καὶ εἰς γλευσασμὸν πάσαν ἡμέραν μου
- 9 Mutta kun minä sanoin: "En tahdo ajatella häntä enkä enää puhua hänen nimessään", niin sydämessäni oli kuin polttava tuli, suljettuna minun luhini. Ja väsyksiin asti minä koetin sitä kestää, mutta en voinut.
And if I say, I will not keep him in mind, I will not say another word in his name; then it is in my heart like a burning fire shut up in my bones, and I am tired of keeping myself in, I am not able to do it.
καὶ εἶπα οὐ μὴ ὀνομάσω τὸ ὄνομα κυρίου καὶ οὐ μὴ λαλήσω ἔτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ καὶ ἐγένετο ὡς πῦρ καιόμενον φλέγον ἐν τοῖς ὀστέοις μου καὶ παρῆμαι πάντοθεν καὶ οὐ δύναμαι φέρειν
- 10 Sillä monen minä kuulen parjaavan. Kauhistus yltymäri! "Ilmiantakaa! Ilmiantakaamme hänet!" Kaikki minun ystäväni vaanivat, milloin minä kompastuisin: "Ehkäpä hän antaa viekoitella itsensä, niin että voitamme hänet ja saamme hänelle kostaa".
For numbers of them say evil secretly in my hearing (there is fear on every side): they say, Come, let us give witness against him; all my nearest friends, who are watching for my fall, say, It may be that he will be taken by deceit, and we will get the better of him and give him punishment.
ὅτι ἤκουσα ψόγον πολλῶν συναθροισζομένων κυκλοῦσθαι ἐπισύστητε καὶ ἐπισυστώμεν αὐτῷ πάντες ἄνδρες φίλοι αὐτοῦ τηρήσατε τὴν ἐπίνοιαν αὐτοῦ εἰ ἀπατηθήσεται καὶ δυνήσομεθα αὐτῷ καὶ λημψόμεθα τὴν ἐκδίκησιν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ
- 11 Mutta Herra on minun kanssani niinkuin väkevä sankari; sentähden minun vainoojani kompastuvat eivätkä mitään mahda. He saavat suuren häpeän, sillä he ovat olleet ymmärtämättömät, iankaikkisen pilkan, joka ei ole unhottuva.
But the Lord is with me as a great one, greatly to be feared: so my attackers will have a fall, and they will not overcome me: they will be greatly shamed, because they have not done wisely, even with an unending shame, kept in memory for ever.
καὶ κύριος μετ' ἐμοῦ καθὼς μαχητῆς ἰσχύων διὰ τοῦτο ἐδίδωξαν καὶ νοῆσαι οὐκ ἠδύναντο ἢ σχύθησαν σφόδρα ὅτι οὐκ ἐνόησαν ἀτιμίας αὐτῶν αἱ δι' αἰῶνος οὐκ ἐπιλησθήσονται
- 12 Herra Sebaot, sinä joka tutkit vanhurskaan, näet munaskuut ja sydämen, salli minun nähdä, että kostat heille, sillä sinun huomaasi minä olen jättänyt asiani.
But, O Lord of armies, testing the upright and seeing the thoughts and the heart, let me see your punishment come on them; for I have put my cause before you.
κύριε δοκιμάζων δίκαια συνίων νεφροῦς καὶ καρδίας ἴδοιμι τὴν παρὰ σοῦ ἐκδίκησιν ἐν αὐτοῖς ὅτι πρὸς σὲ ἀπεκάλυψα τὰ ἀπολογήματά μου
- 13 Veisatkaa Herralle, ylistäkää Herraa, sillä hän pelastaa köyhän pahantekijäin käsistä.
Make melody to the Lord, give praise to the Lord: for he has made the soul of the poor man free from the hands of the evil-doers.
ῥάσατε τῷ κυρίῳ αἰνέσατε αὐτῷ ὅτι ἐξείλατο ψυχὴν πένητος ἐκ χειρὸς πονηρευομένων
- 14 Kirottu olkoon se päivä, jona minä synnyin; älköön se päivä, jona äitini minut synnytti, olko siunattu.
A curse on the day of my birth: let there be no blessing on the day when my mother had me.
ἐπικατάρατος ἡ ἡμέρα ἐν ἣ ἐτέχθην ἐν αὐτῇ ἡ ἡμέρα ἐν ἣ ἔτεκεν με ἡ μήτηρ μου μὴ ἔστω ἐπευκτὴ
- 15 Kirottu olkoon se mies, joka toi minun isälleni ilosanoman, sanoen: "Sinulle on syntynyt poikalapsi", ja saattoi hänelle suuren ilon.
A curse on the man who gave the news to my father, saying, You have a male child; making him very glad.
ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὁ εὐαγγελισάμενος τῷ πατρί μου λέγων ἐτέχθη σοι ἄρσεν εὐφραινόμενος
- 16 Käyköön sen miehen niinkuin niiden kaupunkien, jotka Herra kukisti armahtamatta. Hän kuulioon huudon aamulla, sotahuudon keskipäivän aikana,
May that man be like the towns overturned by the Lord without mercy: let a cry for help come to his ears in the morning, and the sound of war in the middle of the day;
ἔστω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὡς αἱ πόλεις ἃς κατέστρεψεν κύριος ἐν θυμῷ καὶ οὐ μετεμελήθῃ ἀκουσάτω κραυγῆς τὸ πρωὶ καὶ ἀλαλαγμοῦ μεσημβρίας
- 17 koska ei surmannut minua äidinkohtuun, niin että äitini olisi ollut minun hautani ja hänen kohtunsa jäänyt iäti kantavaksi.
Because he did not put me to death before my birth took place: so my mother's body would have been my last resting-place, and she would have been with child for ever.
ὅτι οὐκ ἀπέκτεινέν με ἐν μήτρᾳ μητρὸς καὶ ἐγένετό μοι ἡ μήτηρ μου τάφος μου καὶ ἡ μήτρα συλλήμψεως αἰωνίας
- 18 Miksi olen äitini kohdusta tullut näkemään tuskaa ja vaivaa, niin että minun päiväni päättyvät häpeässä?
Why did I come from my mother's body to see pain and sorrow, so that my days might be wasted with shame?
ἵνα τί τοῦτο ἐξῆλθον ἐκ μήτρας τοῦ βλέπειν κόπους καὶ πόνους καὶ διετέλεσαν ἐν αἰσχύνῃ αἱ ἡμέραι μου
- 1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta, kun kuningas Sidkia lähetti hänen tykönsä Pashurin, Malkian pojan, ja pappi Sefanjan, Maasejan pojan, sanomaan:
The word which came to Jeremiah from the Lord, when King Zedekiah sent to him Pashhur, the son of Malchiah, and Zephaniah, the son of Maaseiah the priest, saying,
ὁ λόγος ὁ γινόμενος παρὰ κυρίου πρὸς ιερεμίαν ὅτε ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν πασχωρ υἱὸν μελχιου καὶ σοφονίαν υἱὸν μαασαίου τὸν ἱερέα λέγων

- 2 "Kysy neuvoa Herralta meidän puolestamme, sillä Nebukadressar, Baabelin kuningas, sotii meitä vastaan. Ehkäpä Herra tekee meille ihmeen, kaikkien ihmeittensä vertaisen, niin että tämä lähtee pois meidän kimpustamme."
 Will you get directions from the Lord for us; for Nebuchadrezzar, king of Babylon, is making war against us; it may be that the Lord will do something for us like all the wonders he has done, and make him go away from us.
 ἐπερώτησον περὶ ἡμῶν τὸν κύριον ὅτι βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐφέστηκεν ἐφ' ἡμᾶς εἰ ποιήσει κύριος κατὰ πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ καὶ ἀπελεύσεται ἀφ' ἡμῶν
- 3 Jeremia vastasi heille: "Sanokaa Sidkialle näin:
 Then Jeremiah said to them, This is what you are to say to Zedekiah:
 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἰερεμίας οὕτως ἐρεῖτε πρὸς σεδεκιαν βασιλέα ἰουδα
- 4 Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Katso, minä käännän takaisin sota-aseet, jotka ovat teidän käsissänne ja joilla te muurin ulkopuolella taistelette piirittäjiänne, Baabelin kuningasta ja kaldealaisia, vastaan, ja kokoan ne tämän kaupungin keskelle.
 The Lord God of Israel has said, See, I am turning back the instruments of war in your hands, with which you are fighting against the king of Babylon and the Chaldaeans, who are outside the walls and shutting you in; and I will get them together inside this town.
 τὰδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ μεταστρέφω τὰ ὅπλα τὰ πολεμικὰ ἐν οἷς ὑμεῖς πολεμεῖτε ἐν αὐτοῖς πρὸς τοὺς χαλδαίους τοὺς συγκεκρικλικότας ὑμᾶς ἐξωθεν τοῦ τείχους εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως ταύτης
- 5 Ja minä itse sodin teitä vastaan ojentetulla kädellä ja väkevällä käsivarrella, vihassa ja kiivastuksessa ja suuressa suuttumuksessa.
 And I myself will be fighting against you with an outstretched hand and with a strong arm, even with angry feeling and passion and in great wrath.
 καὶ πολεμήσω ἐγὼ ὑμᾶς ἐν χειρὶ ἐκτεταμένῃ καὶ ἐν βραχίονι κραταιῷ μετὰ θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ παροργισμοῦ μεγάλου
- 6 Ja minä tuhoan tämän kaupungin asukkaat, ihmiset ja eläimet; he kuolevat suureen ruttoon.
 And I will send a great disease on the people living in this town, on man and on beast, causing their death.
 καὶ πατάξω πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὰ κτήνη ἐν θανάτῳ μεγάλῳ καὶ ἀποθανοῦνται
- 7 Ja sen jälkeen, sanoo Herra, minä annan Sidkian, Juudan kuninkaan, ja hänen palvelijansa ja kansan ja ne, jotka ovat tähän kaupunkiin jääneet jäljelle rutilta, miekalta ja nälältä, Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, käsiin ja heidän vihollistensa käsiin, niiden, jotka etsivät heidän henkeänsä, ja hän surmaa heidät miekan terällä; ei hän säästä heitä, ei sääli eikä armahda.
 And after that, says the Lord, I will give up Zedekiah, king of Judah, and his servants and his people, even those in the town who have not come to their end from the disease and the sword and from need of food, into the hands of Nebuchadrezzar, king of Babylon, and into the hands of their haters, and into the hands of those desiring their death: he will put them to the sword; he will not let anyone get away, he will have no pity or mercy.
 καὶ μετὰ ταῦτα οὕτως λέγει κύριος δώσω τὸν σεδεκιαν βασιλέα ἰουδα καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀπὸ τοῦ θανάτου καὶ ἀπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ ἀπὸ τῆς μαχαίρας εἰς χεῖρας ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν ζητούντων τὰς ψυχὰς αὐτῶν καὶ κατακόψουσιν αὐτοὺς ἐν στόματι μαχαίρας οὐ φείσομαι ἐπ' αὐτοῖς καὶ οὐ μὴ οἰκτιρήσω αὐτούς
- 8 Ja sano tälle kansalle: Näin sanoo Herra: Katso, minä panen teidän eteenne elämän tien ja kuoleman tien.
 And to this people you are to say, The Lord has said, See, I put before you the way of life and the way of death.
 καὶ πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον ἐρεῖς τὰδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ δέδωκα πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θανάτου
- 9 Joka jää tähän kaupunkiin, se kuolee miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka lähtee ulos ja menee kaldealaisten puolelle, jotka teitä piirittävät, se saa elää ja pitää henkensä saalinansa.
 He who keeps in this town will come to his death by the sword and through need of food and through disease; but he who goes out and gives himself up to the Chaldaeans who are shutting you in, will go on living, and will keep his life safe.
 ὁ καθήμενος ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀποθάνεται ἐν μαχαίρᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ὁ ἐκπορευόμενος προσχωρήσει πρὸς τοὺς χαλδαίους τοὺς συγκεκρικλικότας ὑμᾶς ζήσεται καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς σκῦλα καὶ ζήσεται
- 10 Sillä minä olen kääntänyt kasvoni tätä kaupunkia vastaan, sen onnettomuudeksi eikä onneksi, sanoo Herra; Baabelin kuninkaan käsiin se annetaan, ja hän polttaa sen tulella.
 For my face is turned to this town for evil and not for good, says the Lord: it will be given into the hands of the king of Babylon, and he will have it burned with fire.
 διότι ἐστήρικα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθὰ εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος παραδοθήσεται καὶ κατακαύσει αὐτὴν ἐν πυρὶ
- 11 Ja sano Juudan kuninkaan huoneelle: Kuulkaa Herran sana:
 About the family of the king of Judah. Give ear to the word of the Lord;
 ὁ οἶκος βασιλέως ἰουδα ἀκούσατε λόγον κυρίου

- 12 Daavidin huone! Näin sanoo Herra: Tuomitkaa joka aamu oikeat tuomiot ja pelastakaa ryöstetty sortajan kädestä, ettei minun vihani syttyisi kuin tuli ja palaisi, eikä olisi sammuttajaa, teidän tekojenne pahuuden tähden.
O family of David, this is what the Lord has said: Do what is right in the morning, and make free from the hands of the cruel one him whose goods have been violently taken away, or my wrath will go out like fire, burning so that no one may put it out, because of the evil of your doings.
οἶκος δαυὶδ τάδε λέγει κύριος κρίνατε τὸ πρῶι κρίμα καὶ κατευθύνετε καὶ ἐξέλεσθε διηρασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικούντος αὐτόν ὅπως μὴ ἀναφθῆ ὡς πῦρ ἢ ὄργῃ μου καὶ καθήσεται καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσον
- 13 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sinä laakson asujatar, sinä tasangon kalliolinna, sanoo Herra, teidän kimppuunne, jotka sanotte: 'Kuka voi astua alas meitä vastaan, kuka tulla meidän asuntoihimme?'
See, I am against you, you who are living on the rock of the valley, says the Lord; you who say, Who will come down against us? or who will get into our houses?
ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ τὸν κατοικοῦντα τὴν κοιλάδα σορ τὴν πεδινὴν τοὺς λέγοντας τίς πτοήσει ἡμᾶς ἢ τίς εἰσελεύσεται πρὸς τὸ κατοικητήριον ἡμῶν
- 14 Minä rankaisen teitä teidän tekojenne hedelmän mukaan, sanoo Herra, ja sytytän tuleen sen kaupungin metsän, ja tuli kuluttaa kaiken, mitä sen ympärillä on."
I will send punishment on you in keeping with the fruit of your doings, says the Lord: and I will put a fire in her woodlands, burning up everything round about her.
καὶ ἀνάψω πῦρ ἐν τῷ δρυμῷ αὐτῆς καὶ ἔδεται πάντα τὰ κύκλῳ αὐτῆς
- 1 Näin sanoo Herra: "Mene alas Juudan kuninkaan linnaan ja puhu siellä tämä sana;
This is what the Lord has said: Go down to the house of the king of Judah and there give him this word,
τάδε λέγει κύριος πορεύου καὶ κατέβηθι εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἰουδα καὶ λαλήσεις ἐκεῖ τὸν λόγον τοῦτον
- 2 sano: Kuule Herran sana, sinä Juudan kuningas, joka istut Daavidin valtaistuimella, sinä ja sinun palvelijasi ja kansasi, jotka käynte sisälle näistä porteista.
And say, Give ear to the word of the Lord, O king of Judah, seated on the seat of David, you and your servants and your people who come in by these doors.
καὶ ἐρεῖς ἄκουε λόγον κυρίου βασιλεῦ ἰουδα ὁ καθήμενος ἐπὶ θρόνον δαυὶδ σὺ καὶ ὁ οἶκός σου καὶ ὁ λαός σου καὶ οἱ εἰσπορευόμενοι ταῖς πύλαις ταύταις
- 3 Näin sanoo Herra: Tehkää oikeus ja vanhurskaus ja pelastakaa ryöstetty sortajan kädestä; muukalaiselle, orvolle ja leskelle älkää tehkö vääryyttä ja väkivaltaa älkääkää vuodattako viatonta verta tässä paikassa.
This is what the Lord has said: Do what is right, judging uprightly, and make free from the hands of the cruel one him whose goods have been violently taken away: do no wrong and be not violent to the man from a strange country and the child without a father and the widow, and let not those who have done no wrong be put to death in this place.
τάδε λέγει κύριος ποιεῖτε κρίσιν καὶ δικαιοσύνην καὶ ἐξαίρεσθε διηρασμένον ἐκ χειρὸς ἀδικούντος αὐτόν καὶ προσήλυτον καὶ ὄρφανὸν καὶ χήραν μὴ καταδυναστεύετε καὶ μὴ ἀσεβεῖτε καὶ αἷμα ἄθῳον μὴ ἐκχέητε ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ
- 4 Sillä jos te teette tämän sanan mukaan, niin tulee tämän linnan porteista sisälle, ajaen vaunuilla ja hevosilla, kuninkaita, jotka istuvat Daavidin valtaistuimella, tulee kuningas ynnä hänen palvelijansa ja kansansa.
For if you truly do this, then there will come in through the doors of this house kings seated on the seat of David, going in carriages and on horseback, he and his servants and his people
διότι ἐὰν ποιῶντες ποιήσητε τὸν λόγον τοῦτον καὶ εἰσελεύσονται ἐν ταῖς πύλαις τοῦ οἴκου τούτου βασιλεῖς καθήμενοι ἐπὶ θρόνου δαυὶδ καὶ ἐπιβεβηκότες ἐφ' ἁρμάτων καὶ ἵππων αὐτοὶ καὶ οἱ παῖδες αὐτῶν καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν
- 5 Mutta jos te ette kuule näitä sanoja, niin minä vannon itse kauttani, sanoo Herra, että tämä linna on tuleva raunioiksi.
But if you do not give ear to these words, I give you my oath by myself, says the Lord, that this house will become a waste.
ἐὰν δὲ μὴ ποιήσητε τοὺς λόγους τούτους κατ' ἑμαυτοῦ ὄμοσα λέγει κύριος ὅτι εἰς ἐρήμωσιν ἔσται ὁ οἶκος οὗτος
- 6 Sillä näin sanoo Herra Juudan kuninkaan linnasta: Sinä olet minulle Gilead, olet Libanonin huippu; mutta totisesti, minä teen sinut erämaaksi, asumattomiksi kaupungeiksi.
For this is what the Lord has said about the family of the king of Judah: You are Gilead to me, and the top of Lebanon: but, truly, I will make you waste, with towns unpeopled.
ὅτι τάδε λέγει κύριος κατὰ τοῦ οἴκου βασιλέως ἰουδα γαλααδ σὺ μοι ἀρχὴ τοῦ λιβάνου ἐν μὴ θῶ σε εἰς ἐρημον πόλεις μὴ κατοικηθησομένας
- 7 Minä vihin hävittäjät sinua vastaan, kunkin aseinsa, ja he hakkaavat maahan sinun valioetrisi ja heittävät ne tuleen.
And I will make ready those who will send destruction on you, everyone armed for war: by them your best cedar-trees will be cut down and put in the fire.
καὶ ἐπάξω ἐπὶ σὲ ἄνδρα ὀλεθρευόντα καὶ τὸν πέλεκυν αὐτοῦ καὶ ἐκκόψουσιν τὰς ἐκλεκτὰς κέδρους σου καὶ ἐμβαλοῦσιν εἰς τὸ πῦρ
- 8 Monet kansat kulkevat tämän kaupungin ohitse ja kysyvät toinen toiselta: 'Miksi on Herra tehnyt näin tälle suurelle kaupungille?'
And nations from all sides will go past this town, and every man will say to his neighbour, Why has the Lord done such things to this great town?
καὶ διελεύσονται ἔθνη διὰ τῆς πόλεως ταύτης καὶ ἐροῦσιν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ διὰ τί ἐποίησεν κύριος οὕτως τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ ταύτῃ

- 9 Ja siihen vastataan: 'Siksi, että he hylkäsivät Herran, Jumalansa, liiton ja kumarsivat muita jumalia ja palvelivat niitä'.
And they will say, Because they gave up the agreement of the Lord their God, and became worshippers and servants of other gods.
καὶ ἐροῦσιν ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην κυρίου θεοῦ αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν θεοὺς ἄλλοτριούς καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς
- 10 Älkää kuollutta itkekö älkääkä häntä surkutelko, vaan itkekää tuota poiskulkevaa, sillä hän ei enää palaja eikä saa nähdä synnyinmaatansa.
Let there be no weeping for the dead, and make no songs of grief for him: but make bitter weeping for him who has gone away, for he will never come back or see again the country of his birth.
μὴ κλαίετε τὸν τεθνηκότα μηδὲ θρηνεῖτε αὐτόν κλαύσατε κλαυθμῷ τὸν ἐκπορευόμενον ὅτι οὐκ ἐπιστρέψει ἔτι καὶ οὐ μὴ ἴδῃ τὴν γῆν πατρίδος αὐτοῦ
- 11 Sillä näin sanoo Herra Sallumista, Joosian pojasta, Juudan kuninkaasta, joka tuli kuninkaaksi isänsä Joosian sijaan ja joka on vaeltanut pois tästä paikasta: Hän ei enää tänne palaja;
For this is what the Lord has said about Shallum, the son of Josiah, king of Judah, who became king in place of Josiah his father, who went out from this place: He will never come back there again:
διότι τάδε λέγει κύριος ἐπὶ σελλημ υἱὸν ἰωσια τὸν βασιλεύοντα ἀντὶ ἰωσια τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὃς ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου τούτου οὐκ ἀναστρέψει ἐκεῖ οὐκέτι
- 12 vaan mihin hänet on vangiksi viety, sinne hän kuolee eikä näe enää tätä maata.
But death will come to him in the place where they have taken him away prisoner, and he will never see this land again.
ἀλλ' ἢ ἐν τῷ τόπῳ οὗ μετώκισα αὐτόν ἐκεῖ ἀποθανεῖται καὶ τὴν γῆν ταύτην οὐκ ὄψεται ἔτι
- 13 Voi häntä, joka ei vanhurskaudella taloansa rakenna eikä yläsalejansa oikeudella; joka ilmaiseksi teettää työtä lähimmäisellään eikä anna hänelle hänen palkkaansa;
A curse is on him who is building his house by wrongdoing, and his rooms by doing what is not right; who makes use of his neighbour without payment, and gives him nothing for his work;
ὃ ὁ οἰκοδομῶν οἰκίαν αὐτοῦ οὐ μετὰ δικαιοσύνης καὶ τὰ ὑπερῶα αὐτοῦ οὐκ ἐν κρίματι παρὰ τῷ πλησίον αὐτοῦ ἐργᾶται δωρεὰν καὶ τὸν μισθὸν αὐτοῦ οὐ μὴ ἀποδώσει αὐτῷ
- 14 joka sanoo: 'Minä rakennan itselleni tilavan talon ja avarat yläsalit', joka hakkauttaa siihen ikkunat, laudoittaa sen setripuulla ja maalauttaa punavärillä.
Who says, I will make a wide house for myself, and rooms of great size, and has windows cut out, and has it roofed with cedar and painted with bright red.
φκοδόμησας σεαυτῷ οἶκον σύμμετρον ὑπερῶα ῥιπιστὰ διεσταλμένα θυρίσιν καὶ ἐξυλωμένα ἐν κέδρῳ καὶ κεχρισμένα ἐν μίλτῳ
- 15 Siksikö sinä olet kuningas, että sinulla on into setripuuhun? Eikö sinun isäsiikin syönyt ja juonut ja kuitenkin ollut oikeuden ja vanhurskauden tekijä? Ja silloin hänen kävi hyvin.
Are you to be a king because you make more use of cedar than your father? did not your father take food and drink and do right, judging in righteousness, and then it was well for him?
μὴ βασιλεύσεις ὅτι σὺ παροξύνῃ ἐν ἀχαζ τῷ πατρί σου οὐ φάγονται καὶ οὐ πίνονται βέλτιον ἢν σε ποιεῖν κρίμα καὶ δικαιοσύνην καλήν
- 16 Hän hankki oikeuden kurjalle ja köyhälle; silloin kaikki kävi hyvin. Eikö tämä juuri ole minun tuntemistani, sanoo Herra?
He was judge in the cause of the poor and those in need; then it was well. Was not this to have knowledge of me? says the Lord.
οὐκ ἔγνωσαν οὐκ ἔκριναν κρίσιν ταπεινῶ οὐδὲ κρίσιν πένητος οὐ τοῦτό ἐστιν τὸ μὴ γινῶναί σε ἐμὲ λέγει κύριος
- 17 Mutta sinun silmäsi ja sydämesi eivät pyydä muuta kuin omaa voittoaasi, muuta kuin vuodattaa viatonta verta ja harjoittaa väkivaltaa ja sortoa.
But your eyes and your heart are fixed only on profit for yourself, on causing the death of him who has done no wrong, and on violent and cruel acts.
ἰδοὺ οὐκ εἰσιν οἱ ὀφθαλμοί σου οὐδὲ ἡ καρδία σου καλή ἀλλ' εἰς τὴν πλεονεξίαν σου καὶ εἰς τὸ αἷμα τὸ ἄθρον τοῦ ἐκχέειν αὐτὸ καὶ εἰς ἀδικίημα καὶ εἰς φόνον τοῦ ποιεῖν
- 18 Sentähden, näin sanoo Herra Joojakimista, Joosian pojasta, Juudan kuninkaasta: Ei hänelle pidetä valittajaisia eikä huudeta: 'Voi herramme! Voi hänen loistoansa!'
So this is what the Lord has said about Jehoiakim, the son of Josiah, king of Judah: They will make no weeping for him, saying, Ah my brother! or, Ah sister! they will make no weeping for him, saying, Ah lord! or, Ah his glory!
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ἰωακίμ υἱὸν ἰωσια βασιλέα ἰουδα οὐαὶ ἐπὶ τὸν ἄνδρα τοῦτον οὐ μὴ κόψωνται αὐτόν ὧ ἀδελφε οὐδὲ μὴ κλαύσονται αὐτόν οἴμμοι κύριε
- 19 Hänet haudataan niinkuin aasi haudataan: raahataan pois ja viskataan Jerusalemin porttien tuolle puolen.
They will do to him what they do to the dead body of an ass; his body will be pulled out and placed on the earth outside the doors of Jerusalem.
ταφὴν ὄνου ταφήσεται συμψησθεὶς ῥιφήσεται ἐπέκεινα τῆς πόλης ἱερουσαλημ
- 20 Nouse Libanonille ja huuda, korota äänesi Baasanissa. Huuda Abarimin vuorilta, sillä kaikki sinun rakastajasi ovat murskaksi muserretut.
Go up to Lebanon and give a cry; let your voice be loud in Bashan, crying out from Abarim; for all your lovers have come to destruction
ἀνάβηθι εἰς τὸν λίβανον καὶ κέκραζον καὶ εἰς τὴν βασαν δὸς τὴν φωνήν σου καὶ βήσον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης ὅτι συνετρίβησαν πάντες οἱ ἐρασταὶ σου
- 21 Minä puhuin sinulle onnesi päivinä. Sinä vastasit: 'En tahdo kuulla'. Tämä on ollut sinun tapasi nuoruudestasi asti: et ole kuullut minun ääntäni.
My word came to you in the time of your well-being; but you said, I will not give ear. This has been your way from your earliest years, you did not give attention to my voice.
ἐλάλησα πρὸς σὲ ἐν τῇ παραπτώσει σου καὶ εἶπας οὐκ ἀκούσομαι αὐτῆ ἢ ὁδός σου ἐκ νεότητός σου οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς μου

- 22 Myrskytuuli on kaitseva kaikkia sinun kaitsojaitasi, ja sinun rakastajasi menevät vankeuteen; silloin sinä saat häpeän ja pilkan kaiken pahuutesi tähden.
All the keepers of your sheep will be food for the wind, and your lovers will be taken away prisoners: truly, then you will be shamed and unhonoured because of all your evil-doing.
πάντας τοὺς ποιμένας σου ποιμανεῖ ἄνεμος καὶ οἱ ἐρασταὶ σου ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐξελεύσονται ὅτι τότε αἰσχυνθήσῃ καὶ ἀτιμωθήσῃ ἀπὸ πάντων τῶν φιλοῦντων σε
- 23 Sinä, joka asut Libanonissa, pidät pesäsi setripuissa: kuinka olet voihkiva, kun sinulle tuskat tulevat, kouristus niinkuin synnyttäväselle!
O you who are living in Lebanon, making your living-place in the cedars, how greatly to be pitied will you be when pains come on you, as on a woman in childbirth!
κατοικοῦσα ἐν τῷ λιβάνῳ ἐνοσσεύουσα ἐν ταῖς κέδροις καταστενάξεις ἐν τῷ ἔλθειν σοι ὠδίνας ὡς τικτούσης
- 24 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra: olkoon Konja, Joojakimin poika, Juudan kuningas, vaikka sinettisormus minun oikeassa kädessäni - siitäkin minä sinut repäisen irti.
By my life, says the Lord, even if Coniah, the son of Jehoiakim, king of Judah, was the ring on my right hand, even from there I would have you pulled off;
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος ἐὰν γενόμενος γένηται ἰεχονίας υἱὸς ἰωακὶμ βασιλεὺς ἰουδα ἀποσφράγισμα ἐπὶ τῆς χειρὸς τῆς δεξιᾶς μου ἐκεῖθεν ἐκπάσω σε
- 25 Ja minä annan sinut niiden käsiin, jotka etsivät sinun henkeäsi, niiden käsiin, joita sinä kauhistut: Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, ja kaldealaisten käsiin.
And I will give you into the hands of those desiring your death, and into the hands of those whom you are fearing, even into the hands of Nebuchadrezzar, king of Babylon, and into the hands of the Chaldeans.
καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν σου ὧν σὺ εὐλάβῃ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν εἰς χεῖρας τῶν χαλδαίων
- 26 Ja minä heitän sinut ja sinun äitisi, joka on sinut synnyttänyt, vieraalle maalle, missä te ette ole syntyneet, ja sinne te kuolette.
I will send you out, and your mother who gave you birth, into another country not the land of your birth; and there death will come to you.
καὶ ἀπορρίψω σὲ καὶ τὴν μητέρα σου τὴν τεκοῦσάν σε εἰς γῆν οὗ οὐκ ἐτέχθης ἐκεῖ καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε
- 27 Mutta maahan, jonne heidän sielunsa halajaa palata, sinne he eivät palaa.
But to the land on which their soul's desire is fixed, they will never come back.
εἰς δὲ τὴν γῆν ἣν αὐτοὶ εὐχονται ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν οὐ μὴ ἀποστρέψωσιν
- 28 Onko sitten tämä mies, Konja, arvoton, rikottu astia, kelvoton kapine? Minkätähden on hänet ja hänen jälkeläisensä heitetty pois, viskattu pois - maahan, jota eivät tunne?
Is this man Coniah a broken vessel of no value? is he a vessel in which there is no pleasure? why are they violently sent out, he and his seed, into a land which is strange to them?
ἠτιμώθη ἰεχονίας ὡς σκεῦος οὗ οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ ὅτι ἐξερρίφη καὶ ἐξεβλήθη εἰς γῆν ἣν οὐκ ᾔδει
- 29 Maa, maa, maa! Kuule Herran sana!
O earth, earth, earth, give ear to the word of the Lord!
γῆ γῆ ἄκουε λόγον κυρίου
- 30 Näin sanoo Herra: Merkitkää tämä mies lapsettomaksi, mieheksi, jolla ei elinpäivinänsä onnea ole. Sillä ei kenellekään hänen jälkeläisistänsä sitä onnea tule, että istuisi Daavidin valtaistuimella ja hallitsi vielä Juudaa."
The Lord has said, Let this man be recorded as having no children, a man who will not do well in all his life: for no man of his seed will do well, seated on the seat of the kingdom of David and ruling again in Judah.
γράψον τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐκκήρυκτον ἄνθρωπον ὅτι οὐ μὴ ἀύξηθῆ ἕκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ ἀνὴρ καθήμενος ἐπὶ θρόνου δαυὶδ ἄρχων ἔτι ἐν τῷ ἰουδα
- 1 "Voi paimenia, jotka hukuttavat ja hajottavat minun laitumeni lampaat, sanoo Herra.
A curse is on the keepers who are causing the destruction and loss of the sheep of my field, says the Lord.
ὦ οἱ ποιμένες οἱ διασκορπίζοντες καὶ ἀπολλύοντες τὰ πρόβατα τῆς νομῆς μου
- 2 Sentähden näin sanoo Herra, Israelin Jumala, paimenista, jotka kaitsevat minun kansaani: Te olette hajottaneet minun lampaani ja karkoittaneet ne pois ettekä ole pitäneet niistä huolta. Katso, minä pidän huolen teidän pahain tekojenne rankaisemisesta, sanoo Herra.
So this is what the Lord, the God of Israel, has said against the keepers who have the care of my people: You have let my flock be broken up, driving them away and not caring for them; see, I will send on you the punishment for the evil of your doings, says the Lord.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς ποιμαίνοντας τὸν λαόν μου ὑμεῖς διασκορπίσατε τὰ πρόβατά μου καὶ ἐξώσατε αὐτὰ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε αὐτὰ ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐφ' ὑμᾶς κατὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν
- 3 Ja minä kokoan lampaatteni tähteet kaikista maista, joihin olen ne karkoittanut, ja tuon ne takaisin laitumelleen, ja ne ovat hedelmälliset ja lisääntyvät.
And I will get the rest of my flock together from all the countries where I have sent them, and will make them come back again to their resting-place; and they will have offspring and be increased.
καὶ ἐγὼ εἰσδέξομαι τοὺς καταλοίπους τοῦ λαοῦ μου ἀπὸ πάσης τῆς γῆς οὗ ἐξώσα αὐτοὺς ἐκεῖ καὶ καταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν νομὴν αὐτῶν καὶ ἀύξηθήσονται καὶ πληθυνθήσονται

- 4 Ja minä herätän heille paimenia, ja ne kaitsevat heitä; eivät he enää pelkää eivätkä säiky, eikä heistä yhtäkään puutu, sanoo Herra.
And I will put over them keepers who will take care of them: never again will they be overcome with fear or be troubled, and there will not be the loss of one of them, says the Lord.
καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς ποιμένας οἱ ποιμανοῦσιν αὐτούς καὶ οὐ φοβηθήσονται ἔτι οὐδὲ πτοηθήσονται λέγει κύριος
- 5 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä herätän Daavidille vanhurskaan vesan; hän on hallitseva kuninkaana ja menestyvä, ja hän on tekevä oikeuden ja vanhurskauden maassa.
See, the days are coming, says the Lord, when I will give to David a true Branch, and he will be ruling as king, acting wisely, doing what is right, and judging uprightly in the land.
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ ἀναστήσω τῷ δαυὶδ ἀνατολὴν δικαίαν καὶ βασιλεύσει βασιλεὺς καὶ συνήσει καὶ ποιήσει κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐπὶ τῆς γῆς
- 6 Hänen päivinensä pelastetaan Juuda ja Israel asuu turvassa. Ja tämä on hänen nimensä, jolla häntä kutsutaan: 'Herra on meidän vanhurskautemme'.
In his days Judah will have salvation and Israel will be living without fear: and this is the name by which he will be named, The Lord is our righteousness.
ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ σωθήσεται ἰουδας καὶ ἰσραὴλ κατασκηνώσει πεποιθώς καὶ τοῦτο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὃ καλέσει αὐτὸν κύριος ἰωσεδεκ
- 7 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin ei enää sanota: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti israelilaiset Egyptin maasta',
And so, truly, the days are coming when they will say no longer, By the living Lord, who took the children of Israel up out of the land of Egypt;
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι ἤ κύριος ὃς ἀνήγαγεν τὸν οἶκον ἰσραὴλ ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 8 vaan: 'Niin totta kuin Herra elää, joka johdatti ja toi Israelin heimon jälkeläiset pohjoisesta maasta ja kaikista muista maista, joihin minä olin heidät karkoittanut'. Ja niin he saavat asua omissa maassansa."
But, By the living Lord, who took up the seed of Israel, and made them come out of the north country, and from all the countries where I had sent them; and they will be living in the land which is theirs.
ἀλλὰ ἤ κύριος ὃς συνήγαγεν ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραὴλ ἀπὸ γῆς βορρᾶ καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν χωρῶν οὗ ἐξῶσεν αὐτούς ἐκεῖ καὶ ἀπεκατέστησεν αὐτούς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν
- 9 Profeettoja vastaan. Minun sydämeni on murtunut rinnassani, kaikki luuni raukeavat. Minä olen kuin juopunut mies, kuin sankari, jonka viini on voittanut, Herran edessä ja hänen pyhien sanojensa edessä.
About the prophets. My heart is broken in me, all my bones are shaking; I am like a man full of strong drink, like a man overcome by wine; because of the Lord, and because of his holy words.
ἐν τοῖς προφήταις συνετριβή ἡ καρδία μου ἐν ἐμοὶ ἐσαλεύθη πάντα τὰ ὀστά μου ἐγενήθη ὡς ἀνὴρ συντετριμμένος καὶ ὡς ἄνθρωπος συνεχόμενος ἀπὸ οἴνου ἀπὸ προσώπου κυρίου καὶ ἀπὸ προσώπου εὐπρεπείας δόξης αὐτοῦ
- 10 "Sillä maa on täynnä avionrikkooja, maa murehtii kirouksen tähden, erämaan laitumet kuivuvat; he rientävät pahuuteen, ja heidän väkevyytensä on väärä meno.
For the land is full of men who are untrue to their wives; because of the curse the land is full of grief; the green fields of the waste land have become dry; and they are quick to do evil, their strength is for what is not right.
ὅτι ἀπὸ προσώπου τούτων ἐπένθησεν ἡ γῆ ἐξηράνθησαν αἱ νομαὶ τῆς ἐρήμου καὶ ἐγένετο ὁ δρόμος αὐτῶν πονηρὸς καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτῶν οὐχ οὕτως
- 11 Sillä he ovat jumalattomia, niin profeetta kuin pappikin; omasta huoneestanikin minä olen tavannut heidän pahuutensa, sanoo Herra.
For the prophet as well as the priest is unclean; even in my house I have seen their evil-doing, says the Lord.
ὅτι ἱερεὺς καὶ προφήτης ἐμολύνθησαν καὶ ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶδον πονηρίας αὐτῶν
- 12 Sentähden heidän tiensä on oleva heille kuin liukas polku pimeässä, he suistuvat sillä ja kaatuvat; sillä minä tuotan heille onnettomuuden heidän rangaistusvuotensa, sanoo Herra.
For this cause their steps will be slipping on their way: they will be forced on into the dark and have a fall there: for I will send evil on them in the year of their punishment, says the Lord.
διὰ τοῦτο γενέσθω ἡ ὁδὸς αὐτῶν αὐτοῖς εἰς ὀλίστημα ἐν γνόφῳ καὶ ὑποσκελισθήσονται καὶ πεσοῦνται ἐν αὐτῇ διότι ἐπάξω ἐπ' αὐτούς κακὰ ἐν ἐνιαυτῷ ἐπισκέψεως αὐτῶν φησὶν κύριος
- 13 Samarian profeetoissa minä näin pahennuksen: he ennustivat Baalin nimessä ja eksyttivät minun kansani Israelin.
And I have seen ways without sense in the prophets of Samaria; they became prophets of the Baal, causing my people Israel to go wrong.
καὶ ἐν τοῖς προφήταις σαμαρείας εἶδον ἀνομήματα ἐπροφήτευσαν διὰ τῆς βααλ καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου ἰσραὴλ
- 14 Mutta Jerusalemin profeetoissa minä olen nähnyt kauhistuksia: aviorikosta ja valheessa vaeltamista; he vahvistavat pahantekijäin käsiä, niin ettei kukaan käänny pois pahuudestaan. He ovat minun edessäni kaikki kuin Sodoma, ja kaupungin asukkaat kuin Gomorra.
And in the prophets of Jerusalem I have seen a shocking thing; they are untrue to their wives, walking in deceit, and they make strong the hands of evil-doers, so that a man may not be turned back from his evil-doing; they have all become like Sodom to me, and its people like Gomorrah.
καὶ ἐν τοῖς προφήταις ἱερουσαλὴμ ἐώρακα φρικτὰ μοιχομένους καὶ πορευομένους ἐν ψεύδει καὶ ἀντιλαμβανομένους χειρῶν πονηρῶν τοῦ μὴ ἀποστραφῆναι ἕκαστον ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς ἐγενήθησάν μοι πάντες ὡς σοδομα καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ὥσπερ γομορρα

- 15 Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot profeteoista: Katso, minä syötän heille koiruohoa ja juotan heille myrkkylvettä; sillä Jerusalemin profeteoista on jumalattomuus levinnyt koko maahan. So this is what the Lord of armies has said about the prophets: See, I will give them a bitter plant for their food, and bitter water for their drink: for from the prophets of Jerusalem unclean behaviour has gone out into all the land.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ψωμῶ αὐτοὺς ὀδύνην καὶ ποτιῶ αὐτοὺς ὕδωρ πικρὸν ὅτι ἀπὸ τῶν προφητῶν ἱερουσαλὴμ ἐξῆλθεν μολυσμὸς πάση τῇ γῆ
- 16 Näin sanoo Herra Sebaot: Älkää kuulko profettain sanoja, noiden, jotka teille ennustavat täyttäen teidät tyhjillä toiveilla: oman sydämensä näkyjä he puhuvat, mutta eivät sitä, mikä tulee Herran suusta. This is what the Lord of armies has said: Do not give ear to the words which the prophets say to you: they give you teaching of no value: it is from themselves that their vision comes, and not out of the mouth of the Lord.
οὕτως λέγει κύριος παντοκράτωρ μὴ ἀκούετε τοὺς λόγους τῶν προφητῶν ὅτι ματαιοῦσιν ἑαυτοῖς ὄρασιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν λαλοῦσιν καὶ οὐκ ἀπὸ στόματος κυρίου
- 17 He hokevat minun halveksijoilleni: 'Herra on sen sanonut: Teillä on oleva rauha!' Ja kaikille, jotka vaeltavat sydämensä paatumuksessa, he sanovat: 'Ei teitä kohtaa onnettomuus'. They keep on saying to those who have no respect for the word of the Lord, You will have peace; and to everyone who goes on his way in the pride of his heart, they say, No evil will come to you. λέγουσιν τοῖς ἀπωθουμένοις τὸν λόγον κυρίου εἰρήνη ἔσται ὑμῖν καὶ πᾶσιν τοῖς πορευομένοις τοῖς θελήμασιν αὐτῶν παντὶ τῷ πορευομένῳ πλάνη καρδίας αὐτοῦ εἶπαν οὐχ ἦξει ἐπὶ σὲ κακά
- 18 Mutta kuka on seisonut Herran neuvottelussa ja nähnyt ja kuullut hänen sanansa? Kuka on tarkannut ja kuullut hänen sanansa?" For which of them has knowledge of the secret of the Lord, and has seen him, and given ear to his word? which of them has taken note of his word and given attention to it? ὅτι τίς ἔσται ἐν ὑποστήματι κυρίου καὶ εἶδεν τὸν λόγον αὐτοῦ τίς ἐνωτίσατο καὶ ἤκουσεν
- 19 Katso, Herran myrsky, kiivastus, puhkeaa, pyörremyrsky vyöryy kohti jumalattomien päätä. See, the storm-wind of the Lord, even the heat of his wrath, has gone out, a rolling storm, bursting on the heads of the evil-doers. ἰδοὺ σεισμὸς παρὰ κυρίου καὶ ὄργη ἐκπορεύεται εἰς συσσεισμόν συστρεφομένη ἐπὶ τοὺς ἀσεβεῖς ἦξει
- 20 Eikä Herran viha asetu, ennenkuin hän on toteuttanut ja täyttänyt sydämensä aivoitukset. Aikojen lopulla te tulette sen hyvin ymmärtämään. The wrath of the Lord will not be turned back till he has done, till he has put into effect, the purposes of his heart: in days to come you will have full knowledge of this. καὶ οὐκέτι ἀποστρέψει ὁ θυμὸς κυρίου ἕως ἂν ποιῆσῃ αὐτὸ καὶ ἕως ἂν ἀναστήσῃ αὐτὸ ἀπὸ ἐγγειρήματος καρδίας αὐτοῦ ἐπ' ἑσχάτου τῶν ἡμερῶν νοήσουσιν αὐτά
- 21 "Minä en ole lähettänyt noita profettoja, mutta silti he juoksevat. Minä en ole puhunut heille, mutta kuitenkin he ennustavat. I did not send these prophets, but they went running: I said nothing to them, but they gave out the prophet's word. οὐκ ἀπέστειλον τοὺς προφήτας καὶ αὐτοὶ ἔτρεχον οὐκ ἐλάλησα πρὸς αὐτούς καὶ αὐτοὶ ἐπροφήτεον
- 22 Jos he olisivat seisonet minun neuvottelussani, niin he julistaisivat minun sanani kansalleni ja kääntäisivät heidät pois heidän pahalta tieltään ja pahoista teoistansa. But if they had been in my secret, then they would have made my people give ear to my words, turning them from their evil way, and from the evil of their doings. καὶ εἰ ἔστησαν ἐν τῇ ὑποστάσει μου καὶ εἰσήκουσαν τῶν λόγων μου καὶ τὸν λαόν μου ἂν ἀπέστρεφον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν
- 23 Olenko minä Jumala vain lyhyeltä matkalta, sanoo Herra; enkö ole Jumala myöskin kaukaa? Am I only a God who is near, says the Lord, and not a God at a distance? θεὸς ἐγγίζων ἐγὼ εἰμι λέγει κύριος καὶ οὐχὶ θεὸς πόρρωθεν
- 24 Saattaako joku niin piiloon piiloutua, etten minä häntä näe? sanoo Herra. Enkö minä täytä taivasta ja maata? sanoo Herra. In what secret place may a man take cover without my seeing him? says the Lord. Is there any place in heaven or earth where I am not? says the Lord. εἰ κρυβήσεται ἄνθρωπος ἐν κρυφαῖσι καὶ ἐγὼ οὐκ ὄψομαι αὐτὸν μὴ οὐχὶ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐγὼ πληρῶ λέγει κύριος
- 25 Minä olen kuullut, mitä sanovat nuo profetat, jotka ennustavat minun nimessäni valhetta sanoen: 'Minä olen nähnyt unta, olen nähnyt unta'. My ears have been open to what the prophets have said, who say false words in my name, saying, I have had a dream, I have had a dream, I have had a dream, ἤκουσα ἃ λαλοῦσιν οἱ προφῆται ἃ προφητεύουσιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ψευδῆ λέγοντες ἠνυπνιασάμην ἐνὸντιον
- 26 Kuinka kauan? Mitä on mielessä noilla profetoilla, jotka ennustavat valhetta, ennustavat oman sydämensä petosta? Is (my word) in the hearts of the prophets who give out false words, even the prophets of the deceit of their hearts? ἕως πότε ἔσται ἐν καρδίᾳ τῶν προφητῶν τῶν προφητεύοντων ψευδῆ καὶ ἐν τῷ προφητεύειν αὐτοὺς τὰ θελήματα καρδίας αὐτῶν
- 27 Aikovatko he unillaan, joita he kertovat toinen toisellensa, saattaa minun kansani unhottamaan minun nimeni, niinkuin heidän isänsä ovat unhottaneet minun nimeni Baalin tähden? Whose purpose is to take away the memory of my name from my people by their dreams, of which every man is talking to his neighbour, as their fathers gave up the memory of my name for the Baal. τῶν λογιζομένων τοῦ ἐπιλαθέσθαι τοῦ νόμου μου ἐν τοῖς ἐνυπνίοις αὐτῶν ἃ διηγούντο ἕκαστος τῷ πλησίον αὐτοῦ καθάπερ ἐπελάθοντο οἱ πατέρες αὐτῶν τοῦ ὀνόματός μου ἐν τῇ βααλ

- 28 Se profeetta, jolla on uni, kertokoon unensa; mutta se, jolla on minun sanani, puhukoon minun sanani uskollisesti. Mitä tekevät oljet jyvien seassa? sanoo Herra.
If a prophet has a dream, let him give out his dream; and he who has my word, let him give out my word in good faith. What has the dry stem to do with the grain? says the Lord.
 ὁ προφήτης ἐν ᾧ τὸ ἐνύπνιον ἔστιν διηγησάσθω τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ καὶ ἐν ᾧ ὁ λόγος μου πρὸς αὐτὸν διηγησάσθω τὸν λόγον μου ἐπ' ἀληθείας τί τὸ ἄχυρον πρὸς τὸν σίτον οὕτως οἱ λόγοι μου λέγει κ ὕριος
- 29 Eikö minun sanani ole niinkuin tuli, sanoo Herra, ja niinkuin vasara, joka kallion murtaa?
Is not my word like fire? says the Lord; and like a hammer, smashing the rock to bits?
 οὐχὶ οἱ λόγοι μου ὡσπερ πῦρ φλέγον λέγει κύριος καὶ ὡς πέλῳς κόπτων πέτραν
- 30 Katso, sentähden minä käyn niiden profeettain kimppuun, sanoo Herra, jotka varastavat minun sanani toinen toiseltansa.
For this cause I am against the prophets, says the Lord, who take my words, every one from his neighbour.
 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας λέγει κύριος ὁ θεὸς τοὺς κλέπτοντας τοὺς λόγους μου ἕκαστος παρὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ
- 31 Katso, minä käyn niiden profeettain kimppuun, sanoo Herra, jotka ottavat sanansa omalta kieleltään, mutta sanovat: 'Se on Herran sana'.
See, I am against the prophets, says the Lord, who let their tongues say, He has said.
 ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας τοὺς ἐκβάλλοντας προφητείας γλώσσης καὶ νυστάζοντας νυσταγμὸν ἐαυτῶν
- 32 Katso, minä käyn niiden kimppuun, jotka ennustavat valheunia, sanoo Herra, ja kertovat niitä ja eksyttävät minun kansaani valheillansa ja kerskumisellansa, vaikka minä en ole heitä lähettänyt enkä käskenyt ja vaikka heistä ei ole mitään hyötyä tälle kansalle, sanoo Herra.
See, I am against the prophets of false dreams, says the Lord, who give them out and make my people go out of the way by their deceit and their uncontrolled words: but I did not send them or give them orders; and they will be of no profit to this people, says the Lord.
 ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς τοὺς προφήτας τοὺς προφητεύοντας ἐνύπνια ψευδῆ καὶ διηγῶντο αὐτὰ καὶ ἐπλάνησαν τὸν λαόν μου ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς πλάνοις αὐτῶν καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς καὶ οὐκ ἐνετείλαμην αὐτοῖς καὶ ὠφέλειαν οὐκ ὠφελήσουσιν τὸν λαὸν τοῦτον
- 33 Ja kun tämä kansa tai profeetta tai pappi sinulta kysyy sanoen: 'Mikä on Herran ennustuksen kuorma?' niin sano heille: 'Mikä kuorma? - Teidät minä heitän pois', sanoo Herra.
And if this people, or the prophet, or a priest, questioning you, says, What word of weight is there from the Lord? then you are to say to them, You are the word, for I will not be troubled with you any more, says the Lord.
 καὶ ἐὰν ἐρωτήσωσί σε ὁ λαὸς οὗτος ἢ ἱερεὺς ἢ προφήτης λέγων τί τὸ λῆμμα κυρίου καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς ἡμεῖς ἔστε τὸ λῆμμα καὶ ῥάξω ὑμᾶς λέγει κύριος
- 34 Ja sitä profeettaa, pappia ja kansaa, joka sanoo: 'Herran kuorma' - sitä miestä ja hänen huonettansa minä rankaisen.
And as for the prophet and the priest and the people who say, A word of weight from the Lord! I will send punishment on that man and on his house.
 καὶ ὁ προφήτης καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ὁ λαὸς οἱ ἂν εἴπωσιν λῆμμα κυρίου καὶ ἐκδικήσω τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 35 Näin sanokaa keskenänne, toinen toisellenne: 'Mitä on Herra vastannut?' ja 'Mitä on Herra puhunut?'
But this is what you are to say, every man to his neighbour and every man to his brother, What answer has the Lord given? and, What has the Lord said?
 ὅτι οὕτως ἐρεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τί ἀπεκρίθη κύριος καὶ τί ἐλάλησεν κύριος
- 36 Mutta 'Herran kuormaa' älkää enää mainitko; sillä kuormaksi on tuleva jokaiselle hänen oma sanansa. Te väännelette elävän Jumalan, Herran Sebaotin, teidän Jumalanne, sanoja.
And you will no longer put people in mind of the word of weight of the Lord: for every man's word will be a weight on himself; for the words of the living God, of the Lord of armies, our God, have been twisted by you.
 καὶ λῆμμα κυρίου μὴ ὀνομάζετε ἔτι ὅτι τὸ λῆμμα τῷ ἀνθρώπῳ ἔσται ὁ λόγος αὐτοῦ
- 37 Näin sano profeetalle: 'Mitä on Herra sinulle vastannut? Mitä on Herra puhunut?'
This is what you are to say to the prophet, What answer has the Lord given to you? and, What has the Lord said?
 καὶ διὰ τί ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν
- 38 Mutta jos te sanotte: 'Herran kuorma', silloin Herra sanoo näin: Koska te sanotte tämän sanan: 'Herran kuorma', vaikka minä olen lähettänyt teidän tyköenne sanomaan: Älkää sanoko: 'Herran kuorma',
But if you say, The word of weight of the Lord; this is what the Lord has said: Because you say, The weight of the Lord, and I have sent to you, saying, You are not to say, The weight of the Lord;
 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἄνθ' ὃν εἶπατε τὸν λόγον τοῦτον λῆμμα κυρίου καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς λέγων οὐκ ἐρεῖτε λῆμμα κυρίου
- 39 sentähden katso: minä kokonaan unhotan teidät ja heitän pois kasvojeni edestä teidät ja tämän kaupungin, jonka minä annoin teille ja teidän isillenne.
For this reason, truly, I will put you completely out of my memory, and I will put you, and the town which I gave to you and to your fathers, away from before my face:
 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω καὶ ῥάσσω ὑμᾶς καὶ τὴν πόλιν ἣν ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν

- 40 **Ja minä panen teidän päällemme iankaikkisen häpeän ja iankaikkisen pilkan, joka ei ole unhottuva."**
And I will give you a name without honour for ever, and unending shame which will never go from the memory of men.
και δώσω ἐφ' ὑμᾶς ὄνειδισμὸν αἰώνιον και ἀτιμίαν αἰώνιον ἣτις οὐκ ἐπιλησθήσεται
- 1 **Ja Herra näytti minulle näyn, ja katso, kaksi viikunakoria oli asetettu Herran temppelin edustalle, sen jälkeen kuin Nebukadressar, Baabelin kuningas, oli siirtänyt pois Jekonjan, Joojakimin pojan, Juudan kuninkaan, ja Juudan päämiehet sekä sepät ja lukkosepät Jerusalemissa ja vienyt heidät Baabeliin.**
The Lord gave me a vision, and I saw two baskets full of figs put in front of the Temple of the Lord, after Nebuchadrezzar, king of Babylon, had taken prisoner Jeconiah, the son of Jehoiakim, king of Judah, and the chiefs of Judah, and the expert workmen and metal-workers from Jerusalem, and had taken them to Babylon.
ἔδειξέν μοι κύριος δύο καλάθους σύκων κειμένους κατὰ πρόσωπον ναοῦ κυρίου μετὰ τὸ ἀποικίσει ναβουχοδονοσορ βασιλέα βαβυλῶνος τὸν ιεχονιαν υἱὸν ιωακίμ βασιλέα ιουδα και τοὺς ἄρχοντας και τοὺς τεχνίτας και τοὺς δεσμώτας και τοὺς πλουσίους ἐξ ιερουσαλημ και ἤγαγεν αὐτοὺς εἰς βαβυλῶνα
- 2 **Toisessa korissa oli ylen hyviä viikunoita, uudisviikunain kaltaisia, ja toisessa korissa oli ylen huonoja viikunoita, niin huonoja, ettei niitä voinut syödä.**
One basket had very good figs, like the figs which first come to growth: and the other basket had very bad figs, so bad that they were of no use for food.
ὁ καλάθος ὁ εἰς σύκων χρηστῶν σφόδρα ὡς τὰ σύκα τὰ πρόιμα και ὁ καλάθος ὁ ἕτερος σύκων πονηρῶν σφόδρα ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν
- 3 **Ja Herra sanoi minulle: "Mitä sinä näet, Jeremia?" Minä vastasin: "Viikunoita. Hyvät viikunat ovat ylen hyviä, mutta huonot ovat ylen huonoja, niin huonoja, ettei niitä voi syödä."**
Then the Lord said to me, What do you see, Jeremiah? And I said, Figs; the good figs are very good, and the bad very bad, and of no use for food, they are so bad.
και εἶπεν κύριος πρὸς με τί σὺ ὄρῃς ιερεμια και εἶπα σύκα τὰ χρηστὰ χρηστὰ λίαν και τὰ πονηρὰ πονηρὰ λίαν ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν
- 4 **Ja minulle tuli tämä Herran sana:**
And the word of the Lord came to me, saying,
και ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 5 **"Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Niinkuin näitä hyviä viikunoita, niin minä katselen hyvällä suosiolla Juudan pakkosiirtolaisia, jotka minä lähetin tästä paikasta kaldealaisten maahan.**
This is what the Lord, the God of Israel, has said: Like these good figs, so in my eyes will be the prisoners of Judah, whom I have sent from this place into the land of the Chaldeans for their good.
τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ισραηλ ὡς τὰ σύκα τὰ χρηστὰ ταῦτα οὕτως ἐπιγνώσονται τοὺς ἀποικισθέντας ιουδα οὗς ἐξαπέσταλκα ἐκ τοῦ τόπου τούτου εἰς γῆν χαλδαίων εἰς ἀγαθὰ
- 6 **Ja minä käännän katseeni heihin, heidän hyväksensä, ja tuon heidät takaisin tähän maahan. Minä rakennan heidät enkä hajota, minä istutan heidät enkä revi pois.**
For I will keep my eyes on them for good, and I will take them back again to this land, building them up and not pulling them down, planting them and not uprooting them.
και στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀγαθὰ και ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἀγαθὰ και ἀνοικοδομήσω αὐτοὺς και οὐ μὴ καθελῶ και καταφυτεύσω αὐτοὺς και οὐ μὴ ἐκ τίλω
- 7 **Ja minä annan heille sydämen, heidän tunteakseen minut, että minä olen Herra; ja he saavat olla minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa; sillä he kääntyvät minun tyköni kaikesta sydämestänsä.**
And I will give them a heart to have knowledge of me, that I am the Lord: and they will be my people, and I will be their God: for they will come back to me with all their heart.
και δώσω αὐτοῖς καρδίαν τοῦ εἰδέναι αὐτοὺς ἐμὲ ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος και ἔσονται μοι εἰς λαὸν και ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν ὅτι ἐπιστραφήσονται ἐπ' ἐμὲ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῶν
- 8 **Mutta niinkuin tehdään huonoille viikunoille, joita ei voi syödä, kun ovat niin huonoja, niin minä, sanoo Herra, teen Sidkialle, Juudan kuninkaalle, ja hänen ruhtinailleen ja Jerusalemin jäännökselle, niille, jotka ovat jääneet jäljelle tähän maahan, ja niille, jotka asuvat Egyptin maassa:**
And like the bad figs which are so bad that they are of no use for food, so I will give up Zedekiah, king of Judah, and his chiefs and the rest of Jerusalem who are still in this land, and those who are in the land of Egypt:
και ὡς τὰ σύκα τὰ πονηρὰ ἃ οὐ βρωθήσεται ἀπὸ πονηρίας αὐτῶν τάδε λέγει κύριος οὕτως παραδώσω τὸν σεδεκιαν βασιλέα ιουδα και τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ και τὸ κατάλοιπον ιερουσαλημ τοὺς ὑπολειμμένους ἐν τῇ γῆ ταύτῃ και τοὺς κατοικοῦντας ἐν αἰγύπτῳ
- 9 **Minä teen heidät kauhistukseksi ja onnettomuudeksi kaikille valtakunnille maan päällä, häväistykseksi ja sananparreksi, pistopuheeksi ja kiroussanaksi kaikissa paikoissa, mihin minä heidät karkoitan.**
I will give them up to be a cause of fear and of trouble among all the kingdoms of the earth; to be a name of shame and common talk and a cutting word and a curse in all the places wherever I will send them wandering.
και δώσω αὐτοὺς εἰς διασκορπισμὸν εἰς πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς και ἔσονται εἰς ὄνειδισμὸν και εἰς παραβολὴν και εἰς μῖσος και εἰς κατάραν ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἐξώσα αὐτοὺς ἐκεῖ
- 10 **Ja minä lähetän heidän sekaansa miekan, nälän ja ruton, kunnes he ovat hävinneet siitä maasta, jonka minä olen antanut heille ja heidän isillensä."**
And I will send the sword, and need of food, and disease, among them till they are all cut off from the land which I gave to them and to their fathers.
και ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς τὸν λιμὸν και τὸν θάνατον και τὴν μάχαιραν ἕως ἄν ἐκλίπωσιν ἀπὸ τῆς γῆς ἣς ἔδωκα αὐτοῖς

- 1 Sana, joka tuli Jeremialle, sana koko Juudan kansaa vastaan, Joojakimin, Joosian pojan, Juudan kuninkaan, neljäntenä vuotena, se on Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, ensimmäisenä vuotena -
The word which came to Jeremiah about all the people of Judah in the fourth year of Jehoiakim, the son of Josiah king of Judah; this was the first year of Nebuchadrezzar, king of Babylon.
ὁ λόγος ὁ γινόμενος πρὸς ιερεμίαν ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν ἰουδα ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ ἰωακὶμ υἱοῦ ἰωσὶα βασιλέως ἰουδα
- 2 sana, jonka profeetta Jeremia lausui koko Juudan kansaa ja kaikkia Jerusalemin asukkaita vastaan sanoen:
This word Jeremiah gave out to all the people of Judah and to those living in Jerusalem, saying,
ὃν ἐλάλησεν πρὸς πάντα τὸν λαὸν ἰουδα καὶ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ λέγων
- 3 Joosian, Aamonin pojan, Juudan kuninkaan, kolmannestatoista vuodesta alkaen tähän päivään saakka - kaksikymmentä kolme vuotta - on Herran sana tullut minulle, ja minä olen teille puhunut varhaisesta alkaen, mutta te ette ole kuulleet.
From the thirteenth year of Josiah, the son of Amon, king of Judah, even till this day, for twenty-three years, the word of the Lord has been coming to me, and I have given it to you, getting up early and talking to you; but you have not given ear.
ἐν τρισκαίδεκάτῳ ἔτει ἰωσὶα υἱοῦ ἀμὼς βασιλέως ἰουδα καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἴκοσι καὶ τρία ἔτη καὶ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὀρθρίζων καὶ λέγων
- 4 Ja Herra on lähettänyt teidän tykönnne kaikki palvelijansa, profeetat, varhaisesta alkaen, mutta te ette ole kuulleet, ette kallistaneet korvaanne kuullaksenne,
And the Lord has sent to you all his servants the prophets, getting up early and sending them; but you have not given attention and your ear has not been open to give hearing;
καὶ ἀπέστειλλον πρὸς ὑμᾶς τοὺς δούλους μου τοὺς προφῆτας ὄρθρου ἀποστέλλων καὶ οὐκ εἰσηκούσατε καὶ οὐ προσέσχετε τοῖς ὦσιν ὑμῶν
- 5 kun he sanoivat: "Kääntykää itsekukin pahalta tieltänne ja pahoista teoistanne, niin saatte asua maassa, jonka Herra on antanut teille ja teidän isillenne, iankaikkisesta iankaikkiseen.
Saying, Come back now, everyone from his evil way and from the evil of your doings, and keep your place in the land which the Lord has given to you and to your fathers, from times long past even for ever:
λέγων ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἀπ' αἰῶνος καὶ ἕως αἰῶνος
- 6 Älkää seuratko muita jumalia, älkää palvelko ja kumartako niitä älkääkää vihoittako minua kättenne töillä, etten tuottaisi teille onnettomuutta." -
Do not go after other gods to be their servants and to give them worship, and do not make me angry with the work of your hands, causing evil to yourselves.
μὴ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἄλλοτριῶν τοῦ δουλεύειν αὐτοῖς καὶ τοῦ προσκυνεῖν αὐτοῖς ὅπως μὴ παροργίζητέ με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς
- 7 "Mutta te ette kuulleet minua, sanoo Herra, ja niin te vihoititte minut kättenne töillä, omaksi onnettomuudeksenne.
But you have not given ear to me, says the Lord; so that you have made me angry with the work of your hands, causing evil to yourselves.
καὶ οὐκ ἠκούσατέ μου
- 8 Sentähden näin sanoo Herra Sebaot: Koska te ette ole kuulleet minun sanojani,
So this is what the Lord of armies has said: Because you have not given ear to my words,
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπειδὴ οὐκ ἐπιστεύσατε τοῖς λόγοις μου
- 9 niin katso, minä lähetän sanan, minä nostan kaikki pohjanpuolen kansanheimot, sanoo Herra, sanan Nebukadressarille, Baabelin kuninkaalle, palvelijalleni, ja tuon heidät tätä maata ja sen asukkaita vastaan ja kaikkia näitä ympärillä olevia kansoja vastaan. Ja nämä minä vihin tuhon omiksi ja teen heidät kauhistukseksi, ivan vihellykseksi ja ikuisiksi raunioiksi.
See, I will send and take all the families of the north, says the Lord, and Nebuchadrezzar, king of Babylon, my servant, and make them come against this land, and against its people, and against all these nations on every side; and I will give them up to complete destruction, and make them a cause of fear and surprise and a waste place for ever.
ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ λήψομαι τὴν πατριὰν ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἄξω αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη τὰ κύκλῳ αὐτῆς καὶ ἐξερημώσω αὐτοὺς καὶ δώσω αὐτοὺς εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς συριγμὸν καὶ εἰς ὄνειδισμόν αἰώνιον
- 10 Minä hävitän heidän keskuudestaan riemun ja ilon huudon, huudon yljälle ja huudon morsiamelle, käsikivien äänen ja lampun valon.
And more than this, I will take from them the sound of laughing voices, the voice of joy, the voice of the newly-married man, and the voice of the bride, the sound of the stones crushing the grain, and the shining of lights.
καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτῶν φωνὴν χαρᾶς καὶ φωνὴν εὐφροσύνης φωνὴν νυμφίου καὶ φωνὴν νέμφης ὁσμὴν μύρου καὶ φῶς λύχνου
- 11 Niin koko tämä maa tulee raunioiksi, autioksi, ja nämä kansat palvelevat Baabelin kuningasta seitsemänkymmentä vuotta.
All this land will be a waste and a cause of wonder; and these nations will be the servants of the king of Babylon for seventy years.
καὶ ἔσται πᾶσα ἡ γῆ εἰς ἀφανισμόν καὶ δουλεύσουσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἑβδομήκοντα ἔτη

- 12 **Mutta kun seitsemänkymmentä vuotta on täytynyt, niin minä kostan Baabelin kuninkaalle ja sille kansalle, sanoo Herra, heidän pahat tekonsa, kostan kaldealaisten maalle ja teen sen ikuisiksi erämaaksi.**
And it will come about, after seventy years are ended, that I will send punishment on the king of Babylon, and on that nation, says the Lord, for their evil-doing, and on the land of the Chaldaeans; and I will make it a waste for ever.
καὶ ἐν τῷ πληρωθῆναι τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη ἐκδικήσω τὸ ἔθνος ἐκεῖνο φησὶν κύριος καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς ἀφανισμόν αἰώνιον
- 13 **Ja minä tuotan sen maan ylitse kaikki sanani, jotka minä olen puhunut sitä vastaan, kaiken, mitä tähän kirjaan on kirjoitettu, mitä Jeremia on ennustanut kaikkia niitä kansoja vastaan.**
And I will make that land undergo everything I have said against it, even everything recorded in this book, which Jeremiah the prophet has said against all the nations.
καὶ ἐπάξω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην πάντα τοὺς λόγους μου οὓς ἐλάλησα κατ' αὐτῆς πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ
- 14 **Sillä hekin joutuvat palvelemaan monia kansoja ja suuria kuninkaita, ja minä maksan heille heidän tekojensa ja kättensä töiden mukaan."**
For a number of nations and great kings will make servants of them, even of them: and I will give them the reward of their acts, even the reward of the work of their hands.
ἃ ἐπροφήτευσεν ἱερεμίας ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ αἰαμ
- 15 **Sillä näin sanoi Herra, Israelin Jumala, minulle: "Ota tämä vihan viinin malja minun kädestäni ja juota sillä kaikki kansat, joiden tykö minä sinut lähetän.**
For this is what the Lord, the God of Israel, has said to me: Take the cup of the wine of this wrath from my hand, and make all the nations to whom I send you take of it.
τὰδε λέγει κύριος συντριβήτω τὸ τόξον αἰαμ ἀρχῆ δυναστείας αὐτῶν
- 16 **He juovat ja horjuvat ja tulevat mielettömiksi miekan edessä, jonka minä lähetän heidän keskellensä."**
And after drinking it, they will go rolling from side to side, and be off their heads, because of the sword which I will send among them.
καὶ ἐπάξω ἐπὶ αἰαμ τέσσαρας ἀνέμους ἐκ τῶν τεσσάρων ἄκρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν πᾶσιν τοῖς ἀνέμοις τούτοις καὶ οὐκ ἔσται ἔθνος ὃ οὐχ ἦξει ἐκεῖ οἱ ἐξωσμένοι αἰαμ
- 17 **Ja minä otin maljan Herran kädestä ja juotin kaikkia kansoja, joiden tykö Herra minut lähetti:**
Then I took the cup from the Lord's hand, and gave a drink from it to all the nations to whom the Lord sent me;
καὶ ποίησω αὐτοὺς ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν τῶν ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτῶν καὶ ἐπάξω ἐπ' αὐτοὺς κακὰ κατὰ τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ μου καὶ ἐπαποστελῶ ὀπίσω αὐτῶν τὴν μάχαιράν μου ἕως τοῦ ἐξαναλώσαι αὐτούς
- 18 **Jerusalemia ja Juudan kaupunkeja, sen kuninkaita ja ruhtinaita, tehdäkseni heidät raunioiksi, kauhistukseksi, ivan vihellykseksi ja kiroukseksi, niinkuin tänä päivänä tapahtuu;**
Jerusalem and the towns of Judah and their kings and their princes, to make them a waste place, a cause of fear and surprise and a curse, as it is this day;
καὶ θήσω τὸν θρόνον μου ἐν αἰαμ καὶ ἐξαποστελῶ ἐκεῖθεν βασιλέα καὶ μεγιστᾶνας
- 19 **faraota, Egyptin kuningasta, ja hänen palvelijoitansa ja ruhtinaitansa ja koko hänen kansaansa;**
Pharaoh, king of Egypt, and his servants and his princes and all his people;
καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αἰαμ λέγει κύριος
- 20 **kaikkea sekakansaa ja kaikkia Uusin maan kuninkaita ja kaikkia filistealaisten maan kuninkaita ja Askelonia ja Gassaa ja Ekronia ja Asdodin tähteitä;**
And all the mixed people and all the kings of the land of Uz, and all the kings of the land of the Philistines, and Ashkelon and Gaza and Ekron and the rest of Ashdod;
ἐν ἀρχῇ βασιλεύοντος σεδεκίου τοῦ βασιλέως ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος περὶ αἰαμ
- 2 **"Näin sanoo Herra: Asetu Herran temppelin esipihaan ja puhu kaikkia Juudan kaupunkeja vastaan, jotka tulevat kumartaen rukoilemaan Herran temppeliin, kaikki ne sanat, jotka minä olen käskenytt sinun sanoa heille; älä jätä pois sanaakaan.**
This is what the Lord has said: Take your place in the open square of the Lord's house and say to all the towns of Judah, who come into the Lord's house for worship, everything I give you orders to say to them: keep back not a word;
τῆ αἰγύπτῳ ἐπὶ δύναμιν φαραω νεχαω βασιλέως αἰγύπτου ὃς ἦν ἐπὶ τῷ ποταμῷ εὐφράτῃ ἐν χαρχαμὶς ὃν ἐπάταξε ναβουχοδοносор βασιλεὺς βαβυλώνος ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἰωακὶμ βασιλέως ἰουδα
- 3 **Ehkäpä he kuulevat ja kääntyvät itsekukin pois pahalta tieltään, ja niin minä kadun sitä onnettomuutta, jonka minä olen aikonut heille tuottaa heidän pahojen tekojensa tähden.**
It may be that they will give ear, and that every man will be turned from his evil way, so that my purpose of sending evil on them because of the evil of their doings may be changed.
ἀναλάβετε ὅπλα καὶ ἀσπίδας καὶ προσαγάγετε εἰς πόλεμον
- 4 **Ja sano heille: Näin sanoo Herra: Jollette kuule minua ja vaella minun lakini mukaan, jonka minä olen teille antanut,**
And you are to say to them, This is what the Lord has said: If you do not give ear to me and go in the way of my law which I have put before you,
ἐπισάζατε τοὺς ἵππους ἐπίβητε οἱ ἱππεῖς καὶ κατάστητε ἐν ταῖς περικεφαλαίαις ὑμῶν προβάλετε τὰ δόρατα καὶ ἐνδύσασθε τοὺς θώρακας ὑμῶν

- 5 ettekä kuule palvelijaini, profeettain, sanoja, niiden, jotka minä olen lähettänyt teidän tykönnne, varhaisesta alkaen, vaikka ette ole kuulleet heitä,
And give ear to the words of my servants the prophets whom I send to you, getting up early and sending them, though you gave no attention;
 τί ὅτι αὐτοὶ πτοοῦνται καὶ ἀποχωροῦσιν ὀπίσω διότι οἱ ἰσχυροὶ αὐτῶν κοπήσονται φυγῆ ἔφυγον καὶ οὐκ ἀνέστρεψαν περιεχόμενοι κυκλόθεν λέγει κύριος
- 6 niin minä teen tälle temppelille niinkuin Siilolle, ja minä teen tämän kaupungin kiroussanaksi kaikille maan kansoille."
Then I will make this house like Shiloh, and will make this town a curse to all the nations of the earth.
 μὴ φευγέτω ὁ κοῦφος καὶ μὴ ἀνασφῆσθω ὁ ἰσχυρὸς ἐπὶ βορρᾶν τὰ παρὰ τὸν εὐφράτην ἡσθένησαν πεπτώκασιν
- 7 Ja papit ja profeetat ja koko kansa kuulivat Jeremian puhuvan nämä sanat Herran temppelissä.
And in the hearing of the priests and the prophets and all the people, Jeremiah said these words in the house of the Lord.
 τίς οὗτος ὡς ποταμὸς ἀναβήσεται καὶ ὡς ποταμοὶ κυμαίνουσιν ὕδωρ
- 8 Ja kun Jeremia oli puhunut loppuun kaiken, minkä Herra oli käskenyt hänen puhua kaikelle kansalle, niin papit ja profeetat ja koko kansa ottivat hänet kiinni sanoen: "Sinun on kuolemalla kuoltava!
Now, when Jeremiah had come to the end of saying everything the Lord had given him orders to say to all the people, the priests and the prophets and all the people took him by force, saying, Death will certainly be your fate.
 ὕδατα αἰγύπτου ὡσεὶ ποταμὸς ἀναβήσεται καὶ εἶπεν ἀναβήσομαι καὶ κατακαλύψω γῆν καὶ ἀπολω̄ κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ
- 9 Miksi olet ennustanut Herran nimessä sanoen: Tälle temppelille on käyvä niinkuin Siilolle, ja tämä kaupunki on tuleva raunioiksi, asujattomaksi?" Ja kaikki kansa kokoontui Jeremiaa vastaan Herran temppelissä.
Why have you said in the name of the Lord, This house will be like Shiloh, and this land a waste with no one living in it? And all the people had come together to Jeremiah in the house of the Lord.
 ἐπιβητε ἐπὶ τοὺς ἵππους παρασκευάσατε τὰ ἄρματα ἐξέλθατε οἱ μαχηταὶ αἰθιόπων καὶ λίβνες καθωπλισμένοι ὄπλοις καὶ λυδοὶ ἀνάβητε ἐντείνετε τόξον
- 10 Kun Juudan päämiehet tämän kuulivat, menivät he kuninkaan palatsista Herran temppeliin ja istuivat Herran uuden portin ovelle.
And the rulers of Judah, hearing of these things, came up from the king's house to the house of the Lord, and took their seats by the new door of the Lord's house.
 καὶ ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν ἡμέρα ἐκδικήσεως τοῦ ἐκδικῆσαι τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ καὶ καταφάγεται ἡ μάχαιρα κυρίου καὶ ἐμπλησθήσεται καὶ μεθυσθήσεται ἀπὸ τοῦ αἵματος αὐτῶν ὅτι ἰθυσία τῷ κυρίῳ σαβαωθ ἀπὸ γῆς βορρᾶ ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ
- 11 Silloin papit ja profeetat sanoivat päämiehille ja kaikelle kansalle näin: "Kuoleman tuomio tälle miehelle! Sillä hän on ennustanut tätä kaupunkia vastaan, niinkuin olette omin korvin kuulleet."
Then the priests and the prophets said to the rulers and to all the people, The right fate for this man is death; for he has said words against this town in your hearing.
 ἀνάβηθι γαλααδ καὶ λαβὲ ῥητινήν τῇ παρθένῳ θυγατρὶ αἰγύπτου εἰς κενὸν ἐπλήθυνας ἰάματά σου ὠφέλεια οὐκ ἔστιν σοί
- 12 Mutta Jeremia sanoi kaikille päämiehille ja kaikelle kansalle näin: "Herra on lähettänyt minut ennustamaan tätä temppeliä ja tätä kaupunkia vastaan kaikki ne sanat, jotka olette kuulleet.
Then Jeremiah said to all the rulers and to all the people, The Lord has sent me as his prophet to say against this house and against this town all the words which have come to your ears.
 ἤκουσαν ἔθνη φωνὴν σου καὶ τῆς κραυγῆς σου ἐπλήσθη ἡ γῆ ὅτι μαχητῆς πρὸς μαχητὴν ἡσθένησεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἔπεσαν ἀμφότεροι
- 13 Parantakaa siis nyt vaelluksenne ja tekonne ja kuulkaa Herran, teidän Jumalanne, ääntä, niin Herra katuu sitä onnettomuutta, jolla hän on teitä uhannut.
So now, make a change for the better in your ways and your doings, and give ear to the voice of the Lord your God; then the Lord will let himself be turned from the decision he has made against you for evil.
 ἃ ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ ἱερεμίου τοῦ ἐλθεῖν ναβουχοδονοσορ τὸν βασιλέα βαβυλῶνος τοῦ κόψαι τὴν γῆν αἰγύπτου
- 14 Mutta katso, minä olen teidän käsissä; tehkää minulle, mitä katsotte hyväksi ja oikeaksi.
As for me, here I am in your hands: do with me whatever seems good and right in your opinion.
 ἀναγγεῖλατε εἰς μάγδωλον καὶ παραγγεῖλατε εἰς μέμφιν εἶπατε ἐπίσθηθι καὶ ἐτοίμασον ὅτι κατέφαγεν μάχαιρα τὴν σμίλακά σου
- 15 Mutta se tietäkää, että te, jos minut surmaatte, saatatte viattoman veren päällemme ja tämän kaupungin ja sen asukasten päälle, sillä totisesti on Herra lähettänyt minut teidän tykönnne puhumaan kaikki nämä sanat teidän korvienne kuullen."
Only be certain that, if you put me to death, you will make yourselves and your town and its people responsible for the blood of one who has done no wrong: for truly, the Lord has sent me to you to say all these words in your ears.
 διὰ τί ἔφυγεν ὁ ἄπισ ὁ μόνος ὁ ἐκλεκτός σου οὐκ ἔμεινεν ὅτι κύριος παρέλυσεν αὐτόν
- 16 Silloin päämiehet ja kaikki kansa sanoivat papeille ja profeetoille: "Ei kuoleman tuomiota tälle miehelle! Sillä hän on puhunut meille Herran, meidän Jumalamme, nimessä."
Then the rulers and all the people said to the priests and the prophets, It is not right for this man to be put to death: for he has said words to us in the name of the Lord our God.
 καὶ τὸ πλῆθός σου ἡσθένησεν καὶ ἔπεσαν καὶ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐλάλει ἀναστῶμεν καὶ ἀναστρέψωμεν πρὸς τὸν λαὸν ἡμῶν εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν ἀπὸ προσώπου μαχαίρας ἑλληνικῆς

- 17 **Ja muutamat maan vanhimmista nousivat ja sanoivat kaikelle kansan joukolla näin:**
Then some of the responsible men of the land got up and said to all the meeting of the people,
καλέσατε τὸ ὄνομα φαραῶ νεχᾶω βασιλέως αἰγύπτου σαων-εσβι-εμοηδ
- 18 **"Miika, mooresetilainen, ennusti Hiskian, Juudan kuninkaan, päivinä ja sanoi kaikelle Juudan kansalle näin: Näin sanoo Herra Sebaot: 'Siion kynnetään pelloksi, ja Jerusalem tulee kiviraunioksi ja temppelevuori metsäkukulaksi'.**
Micah the Morashite, who was a prophet in the days of Hezekiah, king of Judah, said to all the people of Judah, This is what the Lord of armies has said: Zion will become like a ploughed field, and Jerusalem will become a mass of broken walls, and the mountain of the house like the high places of the woodland.
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος ὁ θεός ὅτι ὡς τὸ ἰταβύριον ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ὡς ὁ κάρμηλος ἐν τῇ θαλάσῃ ἦξει
- 19 **Surmasivatko hänet silloin Hiskia, Juudan kuningas, ja koko Juuda? Eikö hän peljännyt Herraa ja lepyttänyt häntä, niin että Herra katui sitä onnettomuutta, jolla hän oli heittä uhannut? Mutta mekö tuottaisimme suuren onnettomuuden itsellemme?"**
Did Hezekiah and all Judah put him to death? did he not in the fear of the Lord make prayer for the grace of the Lord, and the Lord let himself be turned from the decision he had made against them for evil? By this act we might do great evil against ourselves.
σκεύη ἀποικισμοῦ ποιήσων σεαυτῆ κατοικοῦσα θύγατερ αἰγύπτου ὅτι μέμφεις εἰς ἀφανισμόν ἔσται καὶ κληθήσεται οὐαὶ διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ
- 20 **Mutta oli toinenkin mies, joka ennusti Herran nimessä: Uuria, Semajan poika, Kirjat-Jearimista; hän ennusti tätä kaupunkia ja tätä maata vastaan aivan niinkuin Jeremia.**
And there was another man who was a prophet of the Lord, Uriah, the son of Shemaiah of Kiriath-jearim; he said against this town and against this land all the words which Jeremiah had said:
δάμαλις κεκαλλωπισμένη αἴγυπτος ἀπόσπασμα ἀπὸ βορρᾶ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν
- 21 **Kun kuningas Joojakim ja kaikki hänen urhonsa ja kaikki päämiehet kuulivat hänen sanansa, niin kuningas etsi häntä tappaaksensa. Sen kultuansa Uuria peljästy, pakeni ja meni Egyptiin.**
And when his words came to the ears of Jehoiakim the king and all his men of war and his captains, the king would have put him to death; but Uriah, hearing of it, was full of fear and went in flight into Egypt:
καὶ οἱ μισθοῦτοὶ αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὥσπερ μόσχοι σιτευτοὶ τρεφόμενοι ἐν αὐτῇ διότι καὶ αὐτοὶ ἀπεστράφησαν καὶ ἔφυγον ὁμοθυμαδὸν οὐκ ἔστησαν ὅτι ἡμέρα ἀπωλείας ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ καιρὸς ἐκ δικήσεως αὐτῶν
- 22 **Mutta kuningas Joojakim lähetti miehiä Egyptiin: Elnatanin, Akborin pojan, ja muita hänen kanssansa Egyptiin.**
And Jehoiakim the king sent Elnathan, the son of Achbor, and certain men with him, into Egypt.
φωνῆ ὡς ὄφεως συρίζοντος ὅτι ἐν ἄμμῳ πορεύσονται ἐν ἄξίνας ἦξουσιν ἐπ' αὐτὴν ὡς κόπτοντες ξύλα
- 23 **Ja he toivat Uurian Egyptistä ja veivät hänet kuningas Joojakimin eteen. Tämä surmautti hänet miekalla ja heittä hänen ruumiinsa rahvaan hautaan.**
And they took Uriah out of Egypt and came back with him to Jehoiakim the king; who put him to death with the sword, and had his dead body put into the resting-place of the bodies of the common people.
ἐκκόψουσιν τὸν δρυμὸν αὐτῆς λέγει κύριος ὁ θεός ὅτι οὐ μὴ εἰκασθῆ ὅτι πληθύνει ὑπὲρ ἀκρίδα καὶ οὐκ ἔστιν αὐτοῖς ἀριθμὸς
- 24 **Mutta Ahikamin, Saafanin pojan, käsi oli Jeremian suojana, niin ettei häntä jätetty kansan käsiin surmattavaksi.**
But Ahikam, the son of Shaphan, gave Jeremiah his help, so that he was not given into the hands of the people to be put to death.
κατησχύνθη θυγάτηρ αἰγύπτου παρεδόθη εἰς χεῖρας λαοῦ ἀπὸ βορρᾶ
- 1 **Joojakimin, Joosian pojan, Juudan kuninkaan, hallituksen alussa tuli Herralta tämä sana Jeremialle:**
When Zedekiah, the son of Josiah, king of Judah, first became king this word came to Jeremiah from the Lord, saying,
λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν ἐπὶ βαβυλῶνα
- 2 **Näin sanoi Herra minulle: "Tee itsellesi ies siteinensä ja pane se kaulaasi.**
This is what the Lord has said to me: Make for yourself bands and yokes and put them on your neck;
ἀναγγεῖλατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἀκουσὰ ποιήσατε καὶ μὴ κρύψητε εἶπατε ἐάλωκεν βαβυλῶν κατησχύνθη βῆλος ἡ ἀπτόητος ἡ τρυφερὰ παρεδόθη μαρωδαχ
- 3 **Lähetä se Edomin kuninkaalle, Mooabin kuninkaalle, ammonilaisten kuninkaalle, Tyyron kuninkaalle ja Siidonin kuninkaalle niiden lähettiläiden mukana, jotka ovat tulleet Jerusalemiin Sidkian, Juudan kuninkaan, tykö.**
And send them to the king of Edom, and to the king of Moab, and to the king of the children of Ammon, and to the king of Tyre, and to the king of Zidon, by their servants who come to Jerusalem, to Zedekiah, king of Judah;
ὅτι ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἔθνος ἀπὸ βορρᾶ οὗτος θήσει τὴν γῆν αὐτῆς εἰς ἀφανισμόν καὶ οὐκ ἔσται ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ ἕως κτήνους

- 4 Ja käske heidän sanoa herroilleensa: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Näin sanokaa herroillenne:
And give them orders to say to their masters, This is what the Lord of armies, the God of Israel, has said: Say to your masters,
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἤξουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ ἰουδα ἐπὶ τὸ αὐτὸ βαδίζοντες καὶ κλαίοντες πορεύσονται τὸν κύριον θεὸν αὐτῶν ζητοῦντες
- 5 Minä olen tehnyt maan sekä ihmiset ja eläimet, jotka maan päällä ovat, suurella voimallani ja ojennetulla käsivarrellani, ja minä annan sen, kenelle hyväksi näen.
I have made the earth, and man and beast on the face of the earth, by my great power and by my outstretched arm; and I will give it to anyone at my pleasure.
ἕως σίων ἐρωτήσουσιν τὴν ὁδὸν ὧδε γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῶν δώσουσιν καὶ ἤξουσιν καὶ καταφεύξονται πρὸς κύριον τὸν θεὸν διαθήκη γὰρ αἰώνιος οὐκ ἐπιλησθήσεται
- 6 Ja nyt minä annan kaikki nämä maat Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, palvelijani, käsiin, ja myöskin metsän eläimet minä annan hänelle, palvelemaan häntä.
And now I have given all these lands into the hands of Nebuchadnezzar, the king of Babylon, my servant; and I have given the beasts of the field to him for his use.
πρόβατα ἀπολωλότα ἐγενήθη ὁ λαός μου οἱ ποιμένες αὐτῶν ἐξῶσαν αὐτούς ἐπὶ τὰ ὄρη ἀπεπλάνησαν αὐτούς ἐξ ὄρους ἐπὶ βουνὸν ὄχοντο ἐπελάθοντο κοίτης αὐτῶν
- 7 Ja kaikki kansat palvelevat häntä ja hänen poikaansa ja hänen poikansa poikaa, kunnes tulee hänenkin maansa aika ja monet kansat ja suuret kuninkaat tekevät hänet palvelijakseen.
And all the nations will be servants to him and to his son and to his son's son, till the time comes for his land to be overcome: and then a number of nations and great kings will take it for their use.
πάντες οἱ εὐρίσκοντες αὐτοὺς κατανάλισκον αὐτούς οἱ ἐχθροὶ αὐτῶν εἶπαν μὴ ἀνῶμεν αὐτούς ἀνθ' ὧν ἡμαρτον τῷ κυρίῳ νομῆ δικαιοσύνης τῷ συναγαγόντι τοὺς πατέρας αὐτῶν
- 8 Ja sitä kansaa ja sitä valtakuntaa, joka ei tahdo palvella häntä, Nebukadnessaria, Baabelin kuningasta, ja joka ei anna kaulaansa Baabelin kuninkaan ikeeseen, sitä kansaa minä rankaisen miekalla, nälällä ja rutolla, sanoo Herra, kunnes minä teen heistä lopun hänen kädellänsä.
And it will come about, that if any nation does not become a servant to this same Nebuchadnezzar, king of Babylon, and does not put its neck under the yoke of the king of Babylon, then I will send punishment on that nation, says the Lord, by the sword and need of food and by disease, till I have given them into his hands.
ἀπαλλοτριώθητε ἐκ μέσου βαβυλῶνος καὶ ἀπὸ γῆς χαλδαίων καὶ ἐξέλθατε καὶ γένεσθε ὡσπερ δράκοντες κατὰ πρόσωπον προβάτων
- 9 Ja te, älkää kuulko profeettojanne, tietäjiänne, unianne, ennustelijoitanne ja velhojanne, jotka sanovat teille näin: 'Ette te joudu palvelemaan Baabelin kuningasta'.
And you are not to give attention to your prophets or your readers of signs or your dreamers or those who see into the future or those who make use of secret arts, who say to you, You will not become servants of the king of Babylon:
ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγείρω ἐπὶ βαβυλῶνα συναγωγὰς ἐθνῶν ἐκ γῆς βορρᾶ καὶ παρατάξονται αὐτῇ ἐκείθεν ἀλώσεται ὡς βολὴς μαχητοῦ συνετοῦ οὐκ ἐπιστρέψει κενή
- 10 Sillä valhetta he ennustavat teille ja toimittavat teidät kauas pois maastanne: minä karkoitan teidät, ja te hukutte.
For they say false words to you, so that you may be sent away far from your land, and so that you may be forced out by me and come to destruction.
καὶ ἔσται ἡ χαλδαία εἰς προνομίην πάντες οἱ προνομεύοντες αὐτὴν ἐμπλησθήσονται
- 11 Mutta sen kansan, joka taivuttaa kaulansa Baabelin kuninkaan ikeen alle ja palvelee häntä, sen minä annan jäädä omaan maahansa, sanoo Herra; se saa sitä viljellä ja siinä asua."
But as for that nation which puts its neck under the yoke of the king of Babylon and becomes his servant, I will let that nation keep on in its land, farming it and living in it, says the Lord.
ὅτι ἠφραίνεσθε καὶ κατεκαυχᾶσθε διαρπάζοντες τὴν κληρονομίαν μου διότι ἐσκερτᾶτε ὡς βοῖδια ἐν βοτάνῃ καὶ ἐκερατίζετε ὡς ταῦροι
- 12 Sidkialle, Juudan kuninkaalle, minä puhuin aivan samalla tavalla, sanoen: Taivuttakaa kaulanne Baabelin kuninkaan ikeen alle ja palvelkaa häntä ja hänen kansaansa, niin te saatte elää.
And I said all this to Zedekiah, king of Judah, saying, Put your necks under the yoke of the king of Babylon and become his servants and his people, so that you may keep your lives.
ἠσχύνθη ἡ μήτηρ ὁμῶν σφόδρα μήτηρ ἐπ' ἀγαθὰ ἐσχάτη ἐθνῶν ἔρημος
- 13 Miksi pitäisi teidän kuolla, sinun ja sinun kansasi, miekkaan, nälkään ja ruttoon, niinkuin Herra on uhannut sitä kansaa, joka ei tahdo palvella Baabelin kuningasta?
Why are you desiring death, you and your people, by the sword, and because food is gone, and by disease, as the Lord has said of the nation which does not become the servant of the king of Babylon?
ἀπὸ ὀργῆς κυρίου οὐ κατοικηθήσεται καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμόν πᾶσα καὶ πᾶς ὁ διοδεύων διὰ βαβυλῶνος σκυθρωπάσει καὶ συριοῦσιν ἐπὶ πᾶσαν τὴν πληγὴν αὐτῆς
- 14 Ja älkää kuulko niiden profeettain sanoja, jotka sanovat teille näin: "Ette te joudu palvelemaan Baabelin kuningasta"; sillä valhetta he ennustavat teille.
And you are not to give ear to the prophets who say to you, You will not become servants of the king of Babylon: for what they say is not true.
παρατάξασθε ἐπὶ βαβυλῶνα κύκλῳ πάντες τείνοντες τὸζον τοξεύσατε ἐπ' αὐτὴν μὴ φείσησθε ἐπὶ τοῖς τοξεύμασιν ὁμῶν
- 15 Sillä minä en ole lähettänyt heitä, sanoo Herra, vaan he ennustavat minun nimessäni valhetta ja saattavat minut karkoittamaan teidät, ja te hukutte, te ja nuo profeetat, jotka teille ennustavat.
For I have not sent them, says the Lord, but they are saying what is false in my name, so that I might send you out by force, causing destruction to come on you and on your prophets.
κατακροτήσατε ἐπ' αὐτὴν παρελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτῆς ἔπεσαν αἱ ἐπάλλξεις αὐτῆς καὶ κατεσκάφη τὸ τεῖχος αὐτῆς ὅτι ἐκδικήσας παρὰ θεοῦ ἔστιν ἐκδικεῖτε ἐπ' αὐτὴν καθὼς ἐποίησεν ποιήσατε αὐτὴν ἦ

- 16 Ja papeille ja koko tälle kansalle minä puhuin sanoen: Näin sanoo Herra: Älkää kuulko profeettainne sanoja, niiden, jotka ennustavat teille sanoen: "Katso, Herran temppelin astiat tuodaan nyt kohta takaisin Baabelista"; sillä valhetta he ennustavat teille.
And I said to the priests and to all the people, This is what the Lord has said: Give no attention to the words of your prophets who say to you, See, in a very little time now the vessels of the Lord's house will come back again from Babylon: for what they say to you is false.
ἐξολεθρεύσατε σπέρμα ἐκ βαβυλῶνος κατέχοντα δρέπανον ἐν καιρῷ θερισμοῦ ἀπὸ προσώπου μαχαίρας ἑλληνικῆς ἕκαστος εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀποστρέψουσιν καὶ ἕκαστος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ φεύξει
- 17 Älkää kuulko heitä. Palvelkaa Baabelin kuningasta, niin te saatte elää. Miksi pitäisi tämän kaupungin tulla raunioiksi?
Give no attention to them; become servants of the king of Babylon and keep yourselves from death: why let this town become a waste?
πρόβατον πλανώμενον ἰσραὴλ λέοντες ἐξῶσαν αὐτόν ὁ πρῶτος ἔφαγεν αὐτὸν βασιλεὺς ἀσσοῦρ καὶ οὗτος ὕστερον τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ βασιλεὺς βαβυλῶνος
- 18 Mutta jos he ovat profeettoja ja jos heillä on Herran sana, niin rukoilkoot Herraa Sebaotia, etteivät ne astiat, jotka vielä ovat jäljellä Herran temppelissä ja Juudan kuninkaan linnassa ja Jerusalemissa, joutuisi nekin Baabeliin.
But if they are prophets, and if the word of the Lord is with them, let them now make request to the Lord of armies that the vessels which are still in the house of the Lord and in the house of the king of Judah and at Jerusalem, may not go to Babylon.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐκδικῶ ἐπὶ τὸν βασιλέα βαβυλῶνος καὶ ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ καθὼς ἐξεδίκησα ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀσσοῦρ
- 19 Sillä näin sanoo Herra Sebaot pylväistä, vaskimerestä, altaiden telineistä ja muista kaluista, jotka vielä ovat jäljellä tässä kaupungissa
For this is what the Lord has said about the rest of the vessels which are still in this town,
καὶ ἀποκαταστήσω τὸν ἰσραὴλ εἰς τὴν νομὴν αὐτοῦ καὶ νευμήσεται ἐν τῷ καρμῆλ καὶ ἐν ὄρει εφραϊμ καὶ ἐν τῷ γαλααδ καὶ πλησθήσεται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ
- 20 ja joita Nebukadnessar, Baabelin kuningas, ei ottanut mukaansa, kun hän vei Jekonjan, Joojakimin pojan, Juudan kuninkaan, sekä kaikki Juudan ja Jerusalemin ylimykset Jerusalemistä pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin.
Which Nebuchadnezzar, king of Babylon, did not take away, when he took Jeconiah, the son of Jehoiakim, king of Judah, a prisoner from Jerusalem to Babylon, with all the great men of Judah and Jerusalem;
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ζητήσουσιν τὴν ἀδικίαν ἰσραὴλ καὶ οὐχ ὑπάρξει καὶ τὰς ἁμαρτίας ἰουδα καὶ οὐ μὴ εὐρεθῶσιν ὅτι ἕλωσ εἶσομαι τοῖς ὑπολελειμμένοις ἐπὶ τῆς γῆς λέγει κύριος
- 21 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, astioista, jotka vielä ovat jäljellä Herran temppelissä, Juudan kuninkaan linnassa ja Jerusalemissa:
For this is what the Lord of armies, the God of Israel, has said about the rest of the vessels in the house of the Lord and in the house of the king of Judah and at Jerusalem:
πικρῶς ἐπίβηθι ἐπ' αὐτὴν καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐπ' αὐτὴν ἐκδίκησον μάχαιρα καὶ ἀφάνισον λέγει κύριος καὶ ποίει κατὰ πάντα ὅσα ἐντέλλομαί σοι
- 22 "Baabeliin ne viedään, ja sinne ne jäävät siihen päivään asti, jolloin minä katson niiden puoleen, sanoo Herra, ja annan tuoda ja palautan ne tähän paikkaan".
They will be taken away to Babylon, and there they will be till the day when I send their punishment on them, says the Lord. Then I will take them up and put them back in their place.
φωνὴ πολέμου καὶ συντριβὴ μεγάλη ἐν γῆ χαλδαίων
- 1 Sinä vuonna, Sidkian, Juudan kuninkaan, hallituksen alussa, hänen neljäntenä hallitusvuotenaan, viidennessä kuussa, sanoi profeetta Hananja, Assurin poika, joka oli kotoisin Gibeonista, minulle Herran temppelissä pappien ja kaiken kansan silmien edessä näin:
And it came about in that year, when Zedekiah first became king of Judah, in the fourth year, in the fifth month, that Hananiah, the son of Azzur the prophet, who came from Gibeon, said to Jeremiah in the house of the Lord, before the priests and all the people,
τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐπὶ βαβυλῶνα καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας χαλδαίους ἄνεμον καύσωνα διαφθεύροντα
- 2 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Minä särjen Baabelin kuninkaan ikeen.
These are the words of the Lord of armies, the God of Israel: By me the yoke of the king of Babylon has been broken.
καὶ ἔξαποστελῶ εἰς βαβυλῶνα ὑβριστάς καὶ καθυβρίσουσιν αὐτὴν καὶ λυμανοῦνται τὴν γῆν αὐτῆς οὐαὶ ἐπὶ βαβυλῶνα κυκλόθεν ἐν ἡμέρᾳ κακώσεως αὐτῆς
- 3 Vielä kaksi vuotta, ja minä palautan tähän paikkaan kaikki Herran temppelin astiat, jotka Nebukadnessar, Baabelin kuningas, otti tästä paikasta ja vei Baabeliin.
In the space of two years I will send back into this place all the vessels of the Lord's house which Nebuchadnezzar, king of Babylon, took away from this place to Babylon:
ἐπ' αὐτὴν ταινέτω ὁ ταῖνον τὸ τόξον αὐτοῦ καὶ περιθέσθω ὃ ἔστιν ὄπλα αὐτῷ καὶ μὴ φείσηθε ἐπὶ νεανίσκους αὐτῆς καὶ ἀφανίσατε πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτῆς
- 4 Ja Jekonjan, Joojakimin pojan, Juudan kuninkaan, ja kaikki Juudan pakkosiirtolaiset, jotka menivät Baabeliin, minä palautan tähän paikkaan, sanoo Herra; sillä minä särjen Baabelin kuninkaan ikeen."
And I will let Jeconiah, the son of Jehoiakim, king of Judah, come back to this place, with all the prisoners of Judah who went to Babylon, says the Lord: for I will have the yoke of the king of Babylon broken.
καὶ πεσοῦνται τραυματῖαι ἐν γῆ χαλδαίων καὶ κατακεκνημένοι ἐξῶθεν αὐτῆς

- 5 **Mutta profeetta Jeremia sanoi profeetta Hananjalle pappien ja kaiken Herran temppelissä seisovan kansan silmien edessä;**
Then the prophet Jeremiah said to the prophet Hananiah, before the priests and all the people who had come into the house of the Lord,
διότι οὐκ ἐχίρρευεν ἰσραὴλ καὶ ἰουδαὶς ἀπὸ θεοῦ αὐτῶν ἀπὸ κυρίου παντοκράτορος ὅτι ἡ γῆ αὐτῶν ἐπλήσθη ἀδικίας ἀπὸ τῶν ἁγίων ἰσραὴλ
- 6 **profeetta Jeremia sanoi: "Amen. Niin Herra tehköön. Täyttäköön Herra sinun sanasi, jotka olet ennustanut, ja palauttakoon Herran temppelin astiat ja kaikki pakkosiirtolaiset Baabelista tähän paikkaan.**
The prophet Jeremiah said, So be it: may the Lord do so: may the Lord give effect to the words which you have said, and let the vessels of the Lord's house, and all the people who have been taken away, come back from Babylon to this place.
φεύγετε ἐκ μέσου βαβυλῶνος καὶ ἀνασφύζετε ἕκαστος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ μὴ ἀπορριφῆτε ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτῆς ὅτι καιρὸς ἐκδικήσεως αὐτῆς ἐστὶν παρὰ κυρίου ἀνταπόδομα αὐτὸς ἀνταποδίδωσιν αὐτῇ
- 7 **Kuule kuitenkin tämä sana, jonka minä puhun sinun kuultesi ja kaiken kansan kuullen.**
But still, give ear to this word which I am saying to you and to all the people:
ποτήριον χρυσοῦν βαβυλῶν ἐν χειρὶ κυρίου μεθύσκον πᾶσαν τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ οἴνου αὐτῆς ἐπίοσαν ἔθνη διὰ τοῦτο ἐσαλεύθησαν
- 8 **Ne profeetat, jotka ovat olleet ennen minua ja ennen sinua muinaisuudesta asti, ovat ennustaneet sotaa, onnettomuutta ja ruttoa monia maita ja suuria valtakuntia vastaan.**
The prophets, who were before me and before you, from early times gave word to a number of countries and great kingdoms about war and destruction and disease.
καὶ ἄφνω ἔπεσαν βαβυλῶν καὶ συνετριβήθη θρηνεῖτε αὐτὴν λάβετε ῥητήριον τῆ διαφορᾶ αὐτῆς εἰ πῶς ἰαθήσεται
- 9 **Mutta se profeetta, joka ennustaa rauhaa, tunnetaan siitä, että hänen sanansa toteutuu, profeetaksi, jonka Herra totisesti on lähettänyt."**
The prophet whose words are of peace, when his words come true, will be seen to be a prophet whom the Lord has sent.
ἰατρεύσαμεν τὴν βαβυλῶνα καὶ οὐκ ἰάθη ἐγκαταλίπομεν αὐτὴν καὶ ἀπέλωμεν ἕκαστος εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ ὅτι ἤγγισεν εἰς οὐρανὸν τὸ κρίμα αὐτῆς ἐξῆρεν ἕως τῶν ἄστρον
- 10 **Silloin profeetta Hananja otti ikeen profeetta Jeremian kaulasta ja särki sen.**
Then Hananiah the prophet took the yoke from the neck of the prophet Jeremiah and it was broken by his hands.
ἐξήνεγκεν κύριος τὸ κρίμα αὐτοῦ δεῦτε καὶ ἀναγγελοῦμεν εἰς σίων τὰ ἔργα κυρίου θεοῦ ἡμῶν
- 11 **Ja Hananja sanoi kaiken kansan silmien edessä: "Näin sanoo Herra: Näin minä särjen Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, ikeen kaikkien kansojen kaulasta, ennenkuin kaksi vuotta on kulunut". Mutta profeetta Jeremia meni pois.**
And before all the people Hananiah said, The Lord has said, Even so will I let the yoke of the king of Babylon be broken off the necks of all the nations in the space of two years. Then the prophet Jeremiah went away.
παρασκευάζετε τὰ τοξέματα πληροῦτε τὰς φαρέτρας ἤγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα βασιλέως μῆδον ὅτι εἰς βαβυλῶνα ἡ ὀργὴ αὐτοῦ τοῦ ἐξελεθεῦσαι αὐτὴν ὅτι ἐκδίκησις κυρίου ἐστὶν ἐκδίκησις λαοῦ αὐτοῦ ἐστὶν
- 12 **Ja tämä Herran sana tuli Jeremialle, sen jälkeen kuin profeetta Hananja oli särkenyt ikeen profeetta Jeremian kaulasta:**
Then after the yoke had been broken off the neck of the prophet Jeremiah by Hananiah the prophet, the word of the Lord came to Jeremiah, saying,
ἐπὶ τειχέων βαβυλῶνος ἄρατε σημεῖον ἐπιστήσατε φαρέτρας ἐγείρατε φυλακάς ἐτοιμάσατε ὅπλα ὅτι ἐνεχείρησεν καὶ ποιήσει κύριος ἃ ἐλάλησεν ἐπὶ τοῖς κατοικοῦντας βαβυλῶνα
- 13 **"Mene ja sano Hananjalle: Näin sanoo Herra: Sinä olet särkenyt puisen ikeen, mutta tehnyt sen sijaan rautaisen ikeen.**
Go and say to Hananiah, This is what the Lord has said: Yokes of wood have been broken by you, but in their place I will make yokes of iron.
κατασκηνοῦντας ἐφ' ὕδασι πολλοῖς καὶ ἐπὶ πλήθει θησαυρῶν αὐτῆς ἦκει τὸ πέρασ σου ἀληθῶς εἰς τὰ σπλάγγα σου
- 14 **Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: rautaisen ikeen olen minä pannut kaikkien näiden kansojen kaulaan, että ne palvelisivat Nebukadnessaria, Baabelin kuningasta; ja niiden on palveltava häntä. Metsän eläimetkin minä olen antanut hänelle."**
For the Lord of armies, the God of Israel, has said: I have put a yoke of iron on the necks of all these nations, making them servants to Nebuchadnezzar, king of Babylon; and they are to be his servants: and in addition I have given him the beasts of the field.
ὅτι ὤμοσεν κύριος κατὰ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ διότι πληρώσω σε ἀνθρώπων ὡσεὶ ἀκριδῶν καὶ φθέγγονται ἐπὶ σὲ οἱ καταβαίνοντες
- 15 **Ja profeetta Jeremia sanoi profeetta Hananjalle: "Kuule, Hananja! Ei Herra ole sinua lähettänyt, vaan sinä olet saattanut tämän kansan turvaamaan valheeseen.**
Then the prophet Jeremiah said to Hananiah the prophet, Give ear, now, Hananiah; the Lord has not sent you; but you are making this people put their faith in what is false.
ποιῶν γῆν ἐν τῇ ἰσχύι αὐτοῦ ἐτοιμάζων οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ ἐξέτεινεν τὸν οὐρανόν
- 16 **Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä toimitan sinut pois maan päältä: tänä vuonna sinä kuolet, sillä sinä olet julistanut luopumusta Herrasta."**
For this reason the Lord has said, See, I will send you away from off the face of the earth: this year death will overtake you, because you have said words against the Lord.
εἰς φωνὴν ἔθετο ἤχος ὕδατος ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἀνήγαγεν νεφέλας ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς ἀστραπᾶς εἰς ὑπερὸν ἐποίησεν καὶ ἐξήγαγεν φῶς ἐκ θησαυρῶν αὐτοῦ

- 17 **Ja profeetta Hananja kuoli sinä vuonna, seitsemännessä kuussa.**
So death came to Hananiah the prophet the same year, in the seventh month.
ἐμωράνθη πᾶς ἄνθρωπος ἀπὸ γνώσεως κατησχύνθη πᾶς χρυσοχόος ἀπὸ τῶν γλυπτῶν αὐτοῦ ὅτι ψευδῆ ἐχώνευσαν οὐκ ἔστιν πνεῦμα ἐν αὐτοῖς
- 1 **Nämä ovat sen kirjeen sanat, jonka profeetta Jeremia lähetti Jerusalemista pakkosiirtolaisten vanhimmille, mikä heitä vielä oli jäljellä, papeille ja profeetoille sekä kaikelle kansalle, jotka Nebukadnessar oli siirtänyt Jerusalemista pois Baabeliin,**
Now these are the words of the letter which Jeremiah the prophet sent from Jerusalem to the responsible men among those who had been taken away, and to the priests and the prophets and to all the rest of the people whom Nebuchadnezzar had taken away prisoners from Jerusalem to Babylon;
ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους
- 2 **sen jälkeen kuin kuningas Jekonja ja kuninkaan äiti, hoviherrat, Juudan ja Jerusalemien ruhtinaat sekä sepät ja lukkosepät olivat lähteneet Jerusalemista.**
(After Jeconiah the king and the queen-mother and the unsexed servants and the rulers of Judah and Jerusalem and the expert workmen and the metal-workers had gone away from Jerusalem;)
τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ὕδατα ἀναβαίνει ἀπὸ βορρᾶ καὶ ἔσται εἰς χειμάρρον κατακλύζοντα καὶ κατακλύσει γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς πόλιν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ καὶ κεκράζονται οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀλαλάξουσιν ἅπαντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν
- 3 **Hän lähetti kirjeen Elasan, Saafanin pojan, ja Gemarjan, Hilikian pojan, mukana, jotka Sidkia, Juudan kuningas, lähetti Nebukadnessarin, Baabelin kuninkaan, tykö Baabeliin; se kuului näin:**
By the hand of Elasah, the son of Shaphan, and Gemariah, the son of Hilkiah, (whom Zedekiah, king of Judah, sent to Babylon, to Nebuchadnezzar, king of Babylon,) saying,
ἀπὸ φωνῆς ὀρμῆς αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀπλῶν τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ σεισμοῦ τῶν ἀρμάτων αὐτοῦ ἤχου τροχῶν αὐτοῦ οὐκ ἐπέστρεψαν πατέρες ἐφ' υἱοὺς αὐτῶν ἀπὸ ἐκλύσεως χειρῶν αὐτῶν
- 4 **"Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, kaikille pakkosiirtolaisille, jotka minä olen siirtänyt Jerusalemista pois Baabeliin:**
This is what the Lord of armies, the God of Israel, has said to all those whom I have taken away prisoners from Jerusalem to Babylon:
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐρχομένη τού ἀπολέσει πάντας τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἀφανιώ τὴν τύρον καὶ τὴν σιδῶνα καὶ πάντας τοὺς καταλοίπους τῆς βοηθείας αὐτῶν ὅτι ἐξολεθρεύσει κύριος τοὺς καταλοίπους τῶν νήσων
- 5 **Rakentakaa taloja ja asukaa niissä, istuttakaa puutarhoja ja syökää niiden hedelmiä.**
Go on building houses and living in them, and planting gardens and using the fruit of them;
ἤκει φαλάκρωμα ἐπὶ γάζαν ἀπερρίφη ἀσκαλῶν καὶ οἱ κατάλοιποι ενακιμ ἕως τίνος κόψεις
- 6 **Ottakaa itsellenne vaimoja ja siittäkää poikia ja tyttäriä; ottakaa pojillenne vaimoja ja naittakaa tyttärenne, että he synnyttäisivät poikia ja tyttäriä. Lisääntykää siellä alkääkä vähentykö.**
Take wives and have sons and daughters, and take wives for your sons, and give your daughters to husbands, so that they may have sons and daughters; and be increased in number there and do not become less.
ἡ μάχαιρα τοῦ κυρίου ἕως τίνος οὐχ ἡσυχάσεις ἀποκατάστηθι εἰς τὸν κολεόν σου ἀνάπαυσαι καὶ ἐπάρθητι
- 7 **Ja harrastakaa sen kaupungin menestystä, johon minä olen teidät siirtänyt, ja rukoilkaa sen puolesta Herraa, sillä sen menestys on teidän menestyksenne.**
And be working for the peace of the land to which I have had you taken away prisoners, and make prayer to the Lord for it: for in its peace you will have peace.
πῶς ἡσυχάσει καὶ κύριος ἐνετείλατο αὐτῇ ἐπὶ τὴν ἀσκαλῶνα καὶ ἐπὶ τὰς παραθαλασσίους ἐπὶ τὰς καταλοίπους ἐπεγεροθῆναι
- 1 **Sana, joka tuli Herralta Jeremialle ja kuului näin:**
The word which came to Jeremiah from the Lord, saying,
τῇ ἰδουμαίᾳ τάδε λέγει κύριος οὐκ ἔστιν ἔτι σοφία ἐν θαιμαν ἀπόλετο βουλή ἐκ συνετῶν ὄχετο σοφία αὐτῶν
- 2 **"Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Kirjoita kaikki sanat, jotka minä olen sinulle puhunut, kirjaan.**
The Lord, the God of Israel, has said, Put down in a book all the words which I have said to you.
ἡπατήθῃ ὁ τόπος αὐτῶν βαθύνετε εἰς κάθισιν οἱ κατοικοῦντες ἐν δαιδαν ὅτι δύσκολα ἐποίησεν ἡγάγον ἐπ' αὐτὸν ἐν χρόνῳ ᾧ ἐπεσκεψάμην ἐπ' αὐτόν
- 3 **Sillä katso, tulee aika, sanoo Herra, jolloin minä käännän kansani Israelin ja Juudan kohtalon, sanoo Herra, ja palautan heidät maahan, jonka olen antanut heidän isillensä, ja he saavat periiä sen."**
For see, the days are coming, says the Lord, when I will let the fate of my people Israel and Judah be changed, says the Lord: and I will make them come back to the land which I gave to their fathers, so that they may take it for their heritage.
ὅτι τρυγηταὶ ἦλθόν σοι οὐ καταλείψουσίν σοι καταλείματα ὡς κλέπται ἐν νυκτὶ ἐπιθήσουσιν χεῖρα αὐτῶν
- 4 **Ja nämä ovat ne sanat, jotka Herra on puhunut Israelista ja Juudasta.**
And these are the words which the Lord said about Israel and about Judah.
ὅτι ἐγὼ κατέστυρα τὸν ἦσαν ἀνεκάλυψα τὰ κρυπτά αὐτῶν κρυβῆναι οὐ μὴ δύνωνται ὄλοντο διὰ χεῖρα ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ γείτονος αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔστιν

- 5 Näin sanoo Herra: "Pelon huudon me kuulemme: on hirmu, ei rauha!
This is what the Lord has said: A voice of shaking fear has come to our ears, of fear and not of peace.
ὕπολείπεσθαι ὀρφανόν σου ἵνα ζήσῃται καὶ ἐγὼ ζήσομαι καὶ χῆραι ἐπ' ἐμὲ πεποιθήσιν
- 6 Kysykää ja katsokaa: synnyttääkö miehenpuoli? Miksi näen kaikkien miesten pitelevän käsin lanteitansa synnyttäväisten tavalla, ja miksi ovat kaikki kasvot käyneet valjuiksi?
Put the question and see if it is possible for a man to have birth-pains: why do I see every man with his hands gripping his sides, as a woman does when the pains of birth are on her, and all faces are turned green?
ὅτι τάδε εἶπεν κύριος οἷς οὐκ ἦν νόμος πιεῖν τὸ ποτήριον ἔπιον καὶ σὺ ἀθρομένη οὐ μὴ ἀθροθῆς ὅτι πίνων πίεσαι
- 7 Voi! Suuri on se päivä, ei ole sen kaltaista. Se on Jaakobille ahdistuksen aika, mutta hän on pelastuva siitä.
Ha! for that day is so great that there is no day like it: it is the time of Jacob's trouble: but he will get salvation from it.
ὅτι κατ' ἐμαυτοῦ ὡμοσα λέγει κύριος ὅτι εἰς ἄβατον καὶ εἰς ὄνειδισμόν καὶ εἰς κατάρασιν ἔση ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς ἔσσονται ἔρημοι εἰς αἰῶνα
- 8 Ja sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, minä särjen ikeen sinun kaulastasi ja katkaisen sinun siteesi. Eivät tee enää muukalaiset heitä palvelijoihseen,
For it will come about on that day, says the Lord of armies, that his yoke will be broken off his neck, and his bands will be burst; and men of strange lands will no longer make use of him as their servant:
ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου καὶ ἀγγέλους εἰς ἔθνη ἀπέστειλεν συνάχθητε καὶ παραγένεσθε εἰς αὐτὴν ἀνάστητε εἰς πόλεμον
- 9 vaan he saavat palvella Herraa, Jumalaansa, ja Daavidia, kuningastansa, jonka minä heille herätän.
But they will be servants to the Lord their God and to David their king, whom I will give back to them.
μικρὸν ἔδωκά σε ἐν ἔθνεσιν εὐκαταφρόνητον ἐν ἀνθρώποις
- 10 Mutta sinä, minun palvelijani Jaakob, älä pelkää, sanoo Herra, älä säiky, Israel. Sillä katso, minä pelastan sinut kaukaisesta maasta, sinun jälkeläisesi heidän vankeutensa maasta. Ja Jaakob on palajava, elävä rauhassa ja turvassa, kenenkään peljättämättä.
So have no fear, O Jacob, my servant, says the Lord; and do not be troubled, O Israel: for see, I will make you come back from far away, and your seed from the land where they are prisoners; and Jacob will come back, and will be quiet and at peace, and no one will give him cause for fear.
ἡ παιγνία σου ἐνεχείρησέν σοι ἰταμία καρδίας σου κατέλυσεν τρυμαλιὰς πετρῶν συνέλαβεν ἰσχὺν βουνοῦ ὑψηλοῦ ὅτι ὕψωσεν ὥσπερ ἀετὸς νοσσιὰν αὐτοῦ ἐκεῖθεν καθελῶ σε
- 11 Sillä minä olen sinun kanssasi, sanoo Herra, ja pelastan sinut. Minä teen lopun kaikista kansoista, joiden sekaan minä olen sinut hajottanut; ainoastaan sinusta minä en loppua tee: minä kuritan sinua kohtuudella, mutta rankaisematta minä en sinua jätä.
For I am with you, says the Lord, to be your saviour: for I will put an end to all the nations where I have sent you wandering, but I will not put an end to you completely: though with wise purpose I will put right your errors, and will not let you go quite without punishment.
καὶ ἔσται ἡ ἰδουμαία εἰς ἄβατον πᾶς ὁ παραπορευόμενος ἐπ' αὐτὴν συριεῖ
- 12 Sillä näin sanoo Herra: Paha on sinun vammasi, kipeä on saamasi isku.
For the Lord has said, Your disease may not be made well and your wound is bitter.
ὥσπερ κατεστράφη σοδομα καὶ γομορρα καὶ αἱ πάροικοι αὐτῆς εἶπεν κύριος παντοκράτωρ οὐ μὴ καθίσῃ ἐκεῖ ἄνθρωπος καὶ οὐ μὴ ἐνοικήσῃ ἐκεῖ υἱὸς ἀνθρώπου
- 13 Ei kukaan aja sinun asiaasi; sinun haavaasi ei paranneta, se ei kasva umpeen.
There is no help for your wound, there is nothing to make you well.
ἰδοὺ ὥσπερ λέων ἀναβήσεται ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου εἰς τόπον αἰθαμ ὅτι ταχὺ ἐκδιώξω αὐτοὺς ἀπ' αὐτῆς καὶ τοὺς νεανίσκους ἐπ' αὐτὴν ἐπιστήσατε ὅτι τίς ὥσπερ ἐγὼ καὶ τίς ἀντιστήσεται μοι καὶ τίς οὗτος ποιμὴν ὃς στήσεται κατὰ πρόσωπόν μου
- 14 Kaikki sinun rakastajasi ovat sinut unhottaneet, sinua he eivät kysy. Sillä niinkuin vihollista lyödään, olen minä sinua lyönyt, kovalla kurituksella, koska sinun rikoksesi on suuri, sinun syntisi monilukuiset.
Your lovers have no more thought for you, they go after you no longer; for I have given you the wound of a hater, even cruel punishment;
διὰ τοῦτο ἀκούσατε βουλὴν κυρίου ἦν ἐβουλεύσατο ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν καὶ λογισμόν αὐτοῦ ὃν ἐλόγισατο ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας θαιμαν ἐὰν μὴ συμψησῶσιν τὰ ἐλάχιστα τῶν προβάτων ἐὰν μὴ ἄβα τωθῇ ἐπ' αὐτὴν κατάλυσις αὐτῶν
- 15 Miksi valitat vammaasi, kipusi kovuutta? Koska sinun rikoksesi on suuri, sinun syntisi monilukuiset, olen minä sinulle tämän tehnyt.
Why are you crying for help because of your wound? for your pain may never be taken away: because your evil-doing was so great and because your sins were increased, I have done these things to you.
ὅτι ἀπὸ φωνῆς πτώσεως αὐτῶν ἐσεισθη ἡ γῆ καὶ κραυγὴ σου ἐν θαλάσῃ ἠκούσθη

- 16 Niin myös kaikki sinun syöjäsi syödään, ja kaikki sinun ahdistajasi, kaikki tyynni, vaeltavat vankeuteen; sinun ryöstäjäsi joutuvat ryöstetyiksi, ja kaikki saalistajasi minä annan saaliiksi.
For this cause, all those who take you for their food will themselves become your food; and all your attackers, every one of them, will be taken prisoners; and those who send destruction on you will come to destruction; and all those who take away your goods by force will undergo the same themselves.
ἰδοὺ ὡσπερ ἀετὸς ὄψεται καὶ ἐκτενεῖ τὰς πτέρυγας ἐπ' ὄχυράματα αὐτῆς καὶ ἔσται ἡ καρδία τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἰδουμαίας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς καρδία γυναικὸς ὀδινούσης
- 17 Sillä minä kasvatan umpeen sinun haavasi ja parannan sinut saamistasi iskuista, sanoo Herra, sinut, Siion, jolla on nimenä 'hyljätty', 'se, josta ei kukaan välitä'.
For I will make you healthy again and I will make you well from your wounds, says the Lord; because they have given you the name of an outlaw, saying, It is Zion cared for by no man.
τοῖς υἱοῖς ἀμμων οὕτως εἶπεν κύριος μὴ υἱοὶ οὐκ εἰσὶν ἐν Ἰσραὴλ ἡ παραλημφόμενος οὐκ ἔστιν αὐτοῖς διὰ τί παρέλαβεν μελχομ τὸν γαδ καὶ ὁ λαὸς αὐτῶν ἐν πόλεσιν αὐτῶν ἐνουκίσει
- 18 Näin sanoo Herra: Katso, minä käännän Jaakobin majojen kohtalon, minä armahdan hänen asuntojansa; kaupunki rakennetaan kukkulallensa, ja linna on oleva oikealla paikallansa.
The Lord has said, See, I am changing the fate of the tents of Jacob, and I will have pity on his houses; the town will be put up on its hill, and the great houses will be living-places again.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος καὶ ἀκούτιῶ ἐπὶ ραββαθ θόρυβον πολέμων καὶ ἔσονται εἰς ἄβατον καὶ εἰς ἀπώλειαν καὶ βομοὶ αὐτῆς ἐν πυρὶ κατακαυθήσονται καὶ παραλήμψεται Ἰσραὴλ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ
- 19 Ja niistä on kaikuku ylistyslaulu ja iloitsevaisten ääni. Minä enennän heidät, eivätkä he vähene; minä saatan heidät kunniaan, eivätkä he halvoiksi jää.
And from them will go out praise and the sound of laughing; and I will make them great in number, and they will not become less; and I will give them glory, and they will not be small.
ἀλάλαξον εσεβων ὅτι ὄλετο γαι κεκράξατε θυγατέρες ραββαθ περιζώσασθε σάκκους καὶ ἐπιλημπεύσασθε καὶ κόψασθε ἐπὶ μελχομ ὅτι ἐν ἀποικία βαδιεῖται οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα
- 20 Silloin hänen poikansa ovat niinkuin muinoin, ja hänen seurakuntansa pysyy vahvana minun edessäni; minä rankaisen kaikki hänen sortajansa.
And their children will be as they were in the old days, and the meeting of the people will have its place before me, and I will send punishment on all who are cruel to them.
τί ἀγαλλιάση ἐν τοῖς πεδίοις ενακιμ θύγατερ ἰταμίας ἡ πεποιθυῖα ἐπὶ θησανροῖς αὐτῆς ἡ λέγουσα τίς εἰσελεύσεται ἐπ' ἐμέ
- 21 Ja hänen valtiaansa nousee hänestä itsestänsä, hänen hallitsijansa lähtee hänen keskeltänsä; ja minä sallin hänen käydä tyköni, niin että hän saattaa minua lähestyä. Sillä kuka panee henkensä alttiiksi minua lähestyäkseen? sanoo Herra.
And their chief will be of their number; their ruler will come from among themselves; and I will let him be present before me, so that he may come near to me: for who may have strength of heart to come near me? says the Lord.
ἰδοὺ ἐγὼ φέρω φόβον ἐπὶ σέ εἶπεν κύριος ἀπὸ πάσης τῆς περιοίκου σου καὶ διασπαρήσεσθε ἕκαστος εἰς πρόσωπον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔσται ὁ συνάγων
- 23 Katso, Herran myrsky, kiivastus, puhkeaa, pyörremyrsky vyöryy kohti jumalattomien päätä.
See, the storm-wind of the Lord, even the heat of his wrath, has gone out, a rolling storm, bursting on the heads of the evil-doers.
τῇ κηδαρ βασιλίσση τῆς αὐλῆς ἦν ἐπάταξεν ναβουχοδοносор βασιλεὺς βαβυλωνος οὕτως εἶπεν κύριος ἀνάστητε καὶ ἀνάβητε ἐπὶ κηδαρ καὶ πλήσατε τοὺς υἱοὺς κεδεμ
- 24 Eikä Herran vihan hehku asetu, ennenkuin hän on toteuttanut ja täyttänyt sydämensä aivoitukset. Aikojen lopulla te tulette sen ymmärtämään.
The wrath of the Lord will not be turned back till he has done, till he has put into effect, the purposes of his heart: in days to come you will have full knowledge of this.
σκηνὰς αὐτῶν καὶ πρόβατα αὐτῶν λήμψονται ἰμάτια αὐτῶν καὶ πάντα τὰ σκεῦη αὐτῶν καὶ καμήλους αὐτῶν λήμψονται ἑαυτοῖς καὶ καλέσατε ἐπ' αὐτοὺς ἀπώλειαν κυκλόθεν
- 1 "Siihen aikaan, sanoo Herra, minä olen kaikkien Israelin sukukuntien Jumala, ja he ovat minun kansani."
At that time, says the Lord, I will be the God of all the families of Israel, and they will be my people.
τῇ μοαβ οὕτως εἶπεν κύριος οὐαὶ ἐπὶ ναβου ὅτι ὄλετο ἐλήμφθη καριαθαμ ἡσχύνθη αμαθ καὶ ἡττήθη
- 2 Näin sanoo Herra: "Kansa, miekalta säästynyt, löysi erämaassa armon; minä menen saattamaan sen, Israelin, rauhaan".
The Lord has said, Grace came in the waste land to a people kept safe from the sword, even to Israel on the way to his resting-place.
οὐκ ἔστιν ἔτι ἰατρεία μοαβ ἀγαυρίαμα ἐν εσεβων ἐλογίσαντο ἐπ' αὐτὴν κακὰ ἐκόψαμεν αὐτὴν ἀπὸ ἔθνους καὶ παῦσιν παύσεται ὀπισθὲν σου βαδιεῖται μάχαιρα
- 3 Kaukaa ilmestyy minulle Herra: "Iankaikkisella rakkaudella minä olen sinua rakastanut, sentähden minä olen vetänyt sinua puoleeni armosta.
From far away he saw the Lord: my love for you is an eternal love: so with mercy I have made you come with me.
ὅτι φωνὴ κεκραγόντων ἐξ ὠρωαμ ὄλεθρος καὶ σύντριμμα μέγα
- 4 Minä rakennan sinut jälleen, ja sinä tulet rakennetuksi, neitsyt Israel. Sinä kaunistat itsesi jälleen käsirummuillasi ja lähdet iloitsevaisten karkeloon.
I will again make new your buildings, O virgin of Israel, and you will take up your place: again you will take up your instruments of music, and go out in the dances of those who are glad.
συνετριβη μοαβ ἀναγγεῖλατε εἰς ζογορα

- 5 Sinä istutat jälleen viinitarhoja Samarian vuorille; ne, jotka istuttavat, saavat korjata hedelmätkin.
Again will your vine-gardens be planted on the hill of Samaria: the planters will be planting and using the fruit.
ὅτι ἐπλήσθη ἀλωθθ ἐν κλαυθμῷ ἀναβήσεται κλαίων ἐν ὄδῳ ὠρωναιμ κραυγὴν συντρίμματος ἠκούσατε
- 6 Sillä päivä on tuleva, jolloin vartijat huutavat Efraimin vuorella: 'Nouskaa, lähtekäämme Siioniin Herran, meidän Jumalamme, tykö'.
For there will be a day when those who get in the grapes on the hills of Ephraim will be crying, Up! let us go up to Zion to the Lord our God.
φεύγετε καὶ σώσατε τὰς ψυχὰς ὑμῶν καὶ ἔσεσθε ὥσπερ ὄνος ἄγριος ἐν ἐρήμῳ
- 7 Sillä näin sanoo Herra: Riemuitkaa iloiten Jaakobista, kohottakaa riemuhuuto hänelle, joka on kansojen pää; kuuluttakaa, kiittäkää ja sanokaa: 'Autta, Herra, kansaasi, Israelin jäännöstä'.
For the Lord has said, Make a glad song for Jacob and give a cry on the top of the mountains: give the news, give praise, and say, The Lord has given salvation to his people, even to the rest of Israel.
ἐπειδὴ ἐπεποίησιν ἐν ὄχρωμασί σου καὶ σὺ συλλημφθήσῃ καὶ ἐξελεύσεται χαμὼς ἐν ἀποικίᾳ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἅμα
- 8 Katso, minä tuon heidät pohjoisesta maasta, kokoan heidät maan perimmäisiltä ääriä. Heissä on sokeita ja rampoja ynnä raskaita ja synnyttäväisiä: suurena joukkona he palajavat tänne.
See, I will take them from the north country, and get them from the inmost parts of the earth, and with them the blind and the feeble-footed, the woman with child and her who is in birth-pains together: a very great army, they will come back here.
καὶ ἤξει ὄλεθρος ἐπὶ πᾶσαν πόλιν καὶ πόλις οὐ μὴ σωθῆ καὶ ἀπολείται ὁ αὐλὼν καὶ ἐξολεθρευθήσεται ἡ πεδινὴ καθὼς εἶπεν κύριος
- 9 Itkien he tulevat, ja minä johdatan heitä, kun he kulkevat rukoillen. Minä vien heidät vesipuroille, tasaista tietä, jolla he eivät kompastu. Sillä minä olen Israelin isä, ja Efraim on minun esikoiseni.
They will come with weeping, and going before them I will be their guide: guiding them by streams of water in a straight way where there is no falling: for I am a father to Israel, and Ephraim is the first of my sons.
δότε σημεῖα τῆ μοαβ ὅτι ἀφῆ ἀναφθήσεται καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῆς εἰς ἄβατον ἔσονται πόθεν ἔνοικος αὐτῆ
- 10 Kuulkaa Herran sana, te kansat, ilmoittakaa kaukaisissa merensaarissa ja sanokaa: Hän, joka Israelin hajoiitti, on sen kokoava ja varjeleva sitä niinkuin paimen laumaansa.
Give ear to the word of the Lord, O you nations, and give news of it in the sea-lands far away, and say, He who has sent Israel wandering will get him together and will keep him as a keeper does his flock.
ἐπικατάρματος ὁ ποιῶν τὰ ἔργα κυρίου ἀμελῶς ἐξαίρων μάχαιραν αὐτοῦ ἀφ' αἵματος
- 11 Sillä Herra on lunastanut Jaakobin ja vapahtanut hänet häntä väkevämmän kädestä.
For the Lord has given a price for Jacob, and made him free from the hands of him who was stronger than he.
ἀνεπαύσατο μοαβ ἐκ παιδαρίου καὶ πεποιθὼς ἦν ἐπὶ τῆ δόξῃ αὐτοῦ οὐκ ἐνέχεεν ἐξ ἀγγείου εἰς ἀγγεῖον καὶ εἰς ἀποικισμὸν οὐκ ὄχετο διὰ τοῦτο ἔστη γεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ καὶ ὁσμὴ αὐτοῦ οὐκ ἐξέλτεν
- 12 Ja he tulevat ja riemuitsevat Siionin kukkulalla, tulevat virtanaan Herran hyvyden tykö, jyvään, viinin ja öljyn ääreen, karitsain ja karjan ääreen. Ja heidän sielunsa on oleva niinkuin runsaasti kasteltu puutarha, eivätkä he enää näänny.
So they will come with songs on the high places, flowing together to the good things of the Lord, to the grain and the wine and the oil, to the young ones of the flock and of the herd: their souls will be like a watered garden, and they will have no more sorrow.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος καὶ ἀποστελῶ αὐτῷ κλίνοντας καὶ κλινούσιν αὐτὸν καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ λεπτυνοῦσιν καὶ τὰ κέρατα αὐτοῦ συγκόψουσιν
- 13 Silloin neitsyt iloitsee karkelossa ja nuorukaiset ja vanhukset yhdessä. Minä muutan heidän surunsa riemuksi, annan heille lohdutuksen ja ilon heidän murheensa jälkeen.
Then the virgin will have joy in the dance, and the young men and the old will be glad: for I will have their weeping turned into joy, I will give them comfort and make them glad after their sorrow.
καὶ καταισχυθήσεται μοαβ ἀπὸ χαμὼς ὥσπερ κατησχύνθη οἶκος ἰσραὴλ ἀπὸ βαιθηλ. ἐλπίδος αὐτῶν πεποιθότες ἐπ' αὐτοῖς
- 14 Ja minä virvoitan pappien sielut lihavuuden ääressä, ja minun kansani ravitaan minun hyvydelläni, sanoo Herra.
I will give the priests their desired fat things, and my people will have a full measure of my good things, says the Lord.
πῶς ἐρεῖτε ἰσχυροὶ ἔσμεν καὶ ἄνθρωπος ἰσχύων εἰς τὰ πολεμικά
- 15 Näin sanoo Herra: Kuule, Raamasta kuuluu valitus, katkera itku: Raakel itkee lapsiansa, hän ei lohdutuksesta huoli surussaan lastensa tähden, sillä niitä ei enää ole.
So has the Lord said: In Ramah there is a sound of crying, weeping and bitter sorrow; Rachel weeping for her children; she will not be comforted for their loss.
ὦλετο μοαβ πόλις αὐτοῦ καὶ ἐκλεκτοὶ νεανίσκοι αὐτοῦ κατέβησαν εἰς σφαγὴν

- 16 Näin sanoo Herra: Pidätä äänesi itkusta, silmäsi kyyneleistä, sillä sinun työstäsi on tuleva palkka, sanoo Herra, ja he palajavat vihollisen maasta.
The Lord has said this: Keep your voice from sorrow and your eyes from weeping: for your work will be rewarded, says the Lord; and they will come back from the land of their hater.
ἐγγὺς ἡμέρα μοῦαβ ἔλθειν καὶ πονηρία αὐτοῦ ταχεῖα σφόδρα
- 17 Sinulla on tulevaisuuden toivo, sanoo Herra: sinun lapsesi palajavat omalle maalleen.
And there is hope for the future, says the Lord; and your children will come back to the land which is theirs.
κινήσατε αὐτῷ πάντες κυκλόθεν αὐτοῦ πάντες εἰδότες ὄνομα αὐτοῦ εἶπατε πῶς συνετρίβη βακτηρία εὐκλεῆς ῥάβδος μεγάλωματος
- 18 Minä olen kyllä kuullut Efraimin valittavan: 'Sinä olet kurittanut minua, olen saanut kuritusta niinkuin vikuroiva vasikka. Palauta minut, niin minä palajan; sillä sinä olet Herra, minun Jumalani.
Certainly Ephraim's words of grief have come to my ears, You have given me training and I have undergone it like a young cow unused to the yoke: let me be turned and come back, for you are the Lord my God.
κατάβηθι ἀπὸ δόξης καὶ κάθισον ἐν ὑγρασία καθημένη δαιβων ἐκτρίβητε ὅτι ὄλετο μοῦαβ ἀνέβη εἰς σὲ λυμαινόμενος ὀχύρωμά σου
- 19 Sillä käännyttyäni minä kadun, ja päästyäni ymmärrykseen minä lyön lanteeseeni. Minä häpeän, tunnen häpeätä, sillä minä kannan nuoruuteni pilkkaa.'
Truly, after I had been turned, I had regret for my ways; and after I had got knowledge, I made signs of sorrow: I was put to shame, truly, I was covered with shame, because I had to undergo the shame of my early years.
ἐφ' ὁδοῦ στῆθι καὶ ἐπίδε καθημένη ἐν ἀροηρ καὶ ἐρώτησον φεύγοντα καὶ σφζόμενον καὶ εἰπόν τί ἐγένετο
- 20 Eikö Efraim ole minun kallis poikani, minun lempilapseni? Sillä niin usein kuin minä puhunkin häntä vastaan, alati minä häntä muistan. Siksi minun sisimpäni väräjäää hänen tähtensä: minun täytyy armahtaa häntä, sanoo Herra.
Is Ephraim my dear son? is he the child of my delight? for whenever I say things against him, I still keep him in my memory: so my heart is troubled for him; I will certainly have mercy on him, says the Lord.
κατησχόνθη μοῦαβ ὅτι συνετρίβη ὀλόλυξον καὶ κέκραζον ἀνάγγελον ἐν ἀρνον ὅτι ὄλετο μοῦαβ
- 21 Pystytä itsellesi kivimerkkejä, aseta itsellesi tienviittoja, paina mieleesi tie, polku, jota olet kulkenut. Palaja, neitsyt Israel, palaja näihin kaupunkeihisi.
Put up guiding pillars, make road signs for yourself: give attention to the highway, even the way in which you went: be turned again, O virgin of Israel, be turned to these your towns.
καὶ κρίσις ἔρχεται εἰς γῆν τοῦ μισωρ ἐπὶ χαιλων καὶ ἐπὶ ιασσα καὶ ἐπὶ μοφαθ
- 22 Kuinka kauan sinä mutkistelet sinne ja tänne, sinä luopiotytär? Sillä Herra luo maahan uutta: nainen miestä piirittää.
How long will you go on turning this way and that, O wandering daughter? for the Lord has made a new thing on the earth, a woman changed into a man.
καὶ ἐπὶ δαιβων καὶ ἐπὶ ναβαυ καὶ ἐπ' οἶκον δεβλαθαιμ
- 23 Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Vielä kerran sanotaan Juudan maassa ja sen kaupungeissa, kun minä käännän heidän kohtalonsa, tämä sana: 'Herra siunatkoon sinua, sinä vanhurskauden asuinsija, sinä pyhä vuori'.
So the Lord of armies, the God of Israel, has said, Again will these words be used in the land of Judah and in its towns, when I have let their fate be changed: May the blessing of the Lord be on you, O resting-place of righteousness, O holy mountain.
καὶ ἐπὶ καριαθαιμ καὶ ἐπ' οἶκον γαμωλ καὶ ἐπ' οἶκον μωων
- 24 Ja Juuda kaikkine kaupunkeineen asuu siellä yhdessä, peltomiehet ja ne, jotka vaeltavat laumoineen.
And Judah and all its towns will be living there together; the farmers and those who go about with flocks.
καὶ ἐπὶ καριωθ καὶ ἐπὶ βοσορ καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις μοῦαβ τὰς πόρρω καὶ τὰς ἐγγύς
- 25 Sillä minä virvoitan väsyneen sielun, ja jokaisen nääntyvän sielun minä ravitsen."
For I have given new strength to the tired soul and to every sorrowing soul in full measure.
κατεάχθη κέρας μοῦαβ καὶ τὸ ἐπίχειρον αὐτοῦ συνετρίβη
- 26 Siihen minä heräsin ja katselin, ja uneni oli minusta suloinen.
At this, awaking from my sleep, I saw; and my sleep was sweet to me.
μεθύσατε αὐτόν ὅτι ἐπὶ κύριον ἐμεγαλύνθη καὶ ἐπικροῦσαι μοῦαβ ἐν χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἔσται εἰς γέλωτα καὶ αὐτός
- 27 "Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä kylvän Israelin maahan ja Juudan maahan ihmisen siementä ja karjan siementä.
See, the days are coming, says the Lord, when I will have Israel and Judah planted with the seed of man and with the seed of beast.
καὶ εἰ μὴ εἰς γελοιασμὸν ἦν σοι ἰσραηλ εἰ ἐν κλοπαῖς σου εὐρέθη ὅτι ἐπολέμεις αὐτόν

- 28 Ja niinkuin minä olen valvonut repiäkseni ja kukistaakseni heitä, hajottaakseni ja hävittääkseni, tuottaakseni onnettomuutta, niin minä olen valvova rakentaakseni ja istuttaakseni heitä, sanoo Herra.
And it will come about that, as I have been watching over them for the purpose of uprooting and smashing down and overturning and sending destruction and causing trouble; so I will be watching over them for the purpose of building up and planting, says the Lord.
κατέλιπον τὰς πόλεις καὶ ὄκησαν ἐν πέτραις οἱ κατοικοῦντες μωαβ ἐγενήθησαν ὡς περιστεραὶ νοσσεύουσαι ἐν πέτραις στόματι βοθύνου
- 29 Niinä päivinä ei enää sanota: 'Isät söivät raakoja rypäleitä, lasten hampaat heltyivät';
In those days they will no longer say, The fathers have been tasting bitter grapes and the children's teeth are put on edge.
ἤκουσα ὕβριν μωαβ ὕβρισεν λίαν ὕβριν αὐτοῦ καὶ ὑπερηφανίαν αὐτοῦ καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ
- 30 vaan jokaisen on kuoltava oman syntivelkansa tähden. Jokaiselta ihmiseltä, joka syö raakoja rypäleitä, heltyvät hänen omat hampaansa.
But everyone will be put to death for the evil which he himself has done: whoever has taken bitter grapes will himself have his teeth put on edge.
ἐγὼ δὲ ἔγνων ἔργα αὐτοῦ οὐχὶ τὸ ἱκανὸν αὐτοῦ οὐχ οὕτως ἐποίησεν
- 31 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä teen Israelin heimon ja Juudan heimon kanssa uuden liiton;
See, the days are coming, says the Lord, when I will make a new agreement with the people of Israel and with the people of Judah:
διὰ τοῦτο ἐπὶ μωαβ ὀλοοῦσθε πάντοθεν βοήσατε ἐπ' ἄνδρας κираδας ἀσχοῦ
- 32 en sellaista liittoa kuin se, jonka minä tein heidän isänsä kanssa silloin, kun minä tartuin heidän käteensä ja vein heidät pois Egyptin maasta, ja jonka liittoni he ovat rikkoneet, vaikka minä olin ottanut heidät omikseni, sanoo Herra.
Not like the agreement which I made with their fathers, on the day when I took them by the hand to be their guide out of the land of Egypt; which agreement was broken by them, and I gave them up, says the Lord.
ὡς κλαυθμὸν ιαζηρ ἀποκλαύσομαί σοι ἄμελος σεβημα κλήματά σου διῆλθεν θάλασσαν ιαζηρ ἤψαντο ἐπὶ ὀπώραν σου ἐπὶ τρυγηταῖς σου ὄλεθρος ἐπέπεσεν
- 33 Vaan tämä on se liitto, jonka minä teen Israelin heimon kanssa niiden päivien tultua, sanoo Herra: Minä panen lakini heidän sisimpäänsä ja kirjoitan sen heidän sydämiinsä; ja niin minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani.
But this is the agreement which I will make with the people of Israel after those days, says the Lord; I will put my law in their inner parts, writing it in their hearts; and I will be their God, and they will be my people.
συνεψήσθη χαρμοσύνη καὶ εὐφροσύνη ἐκ τῆς μωαβίτιδος καὶ οἶνος ἦν ἐπὶ ληνοῖς σου πρῶι οὐκ ἐπάτησαν οὐδὲ δείλις οὐκ ἐποίησαν αἰδαῶ
- 34 Silloin ei enää toinen opeta toistansa eikä veli veljeänsä sanoen: 'Tuntekaa Herra'. Sillä he kaikki tuntevat minut, pienimmästä suurimpaan, sanoo Herra; sillä minä annan anteeksi heidän rikoksensa enkä enää muista heidän syntejensä.
And no longer will they be teaching every man his neighbour and every man his brother, saying, Get knowledge of the Lord: for they will all have knowledge of me, from the least of them to the greatest of them, says the Lord: for they will have my forgiveness for their evil-doing, and their sin will go from my memory for ever.
ἀπὸ κρανυγῆς εσεβων ἕως ελεαλι αὶ πόλεις αὐτῶν ἔδοκαν φωνὴν αὐτῶν ἀπὸ ζογορ ἕως ὠρωναιμ καὶ ἀγλαθ-σαλια ὅτι καὶ τὸ ὕδωρ νεβριμ εἰς κατάκαυμα ἔσται
- 35 Näin sanoo Herra, joka on pannut auringon valaisemaan päivää, kuun ja tähdet lakiensa mukaan valaisemaan yötä, hän, joka liikuttaa meren, niin että sen aallot pauhaavat - Herra Sebaot on hänen nimensä:
These are the words of the Lord, who has given the sun for a light by day, ordering the moon and stars for a light by night, who puts the sea in motion, causing the thunder of its waves; the Lord of armies is his name.
καὶ ἀπολῶ τὸν μωαβ φησὶν κύριος ἀναβαίνοντα ἐπὶ βωμὸν καὶ θυμῶντα θεοῖς αὐτοῦ
- 36 Jos väistyvät nämä lait minun kasvojeni edestä, silloin myös lakkaavat Israelin jälkeläiset olemasta kansa minun kasvojeni edessä ainiaan.
If the order of these things before me is ever broken, says the Lord, then will the seed of Israel come to an end as a nation before me for ever.
διὰ τοῦτο καρδία μου μωαβ ὥσπερ αὐλοὶ βομβήσουσιν καρδία μου ἐπ' ἄνθρώπους κираδας ὥσπερ αὐλὸς βομβήσει διὰ τοῦτο ἃ περιποιήσατο ἀπώλετο ἀπὸ ἀνθρώπου
- 37 Näin sanoo Herra: Jos voidaan mitata taivaat ylhäällä ja tutkia maan perustukset alhaalla, silloin vasta minä hylkään Israelin jälkeläiset kaikki, kaiken sen tähden, mitä he ovat tehneet, sanoo Herra.
This is what the Lord has said: If the heavens on high may be measured, and the bases of the earth searched out, then I will give up the seed of Israel, because of all they have done, says the Lord.
πᾶσαν κεφαλὴν ἐν παντὶ τόπῳ ζυρήσονται καὶ πᾶς πύγων ζυρηθήσεται καὶ πᾶσαι χεῖρες κόψονται καὶ ἐπὶ πάσης ὄσφοδος σάκκος
- 38 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin Herran kaupunki rakennetaan jälleen Hananelin-tornista Kulmaporttiin asti.
See, the days are coming, says the Lord, for the building of the Lord's town, from the tower of Hananel to the doorway of the angle.
καὶ ἐπὶ πάντων τῶν δομάτων μωαβ καὶ ἐπὶ πλατείαις αὐτῆς ὅτι συνέτριψα τὸν μωαβ φησὶν κύριος ὡς ἀγγεῖον οὐδ' οὐκ ἔστιν χρεία αὐτοῦ

- 39 Ja edelleen mittanuora kulkee suoraan Gaarebin kukkulalle ja kääntyy sitten Gooaan.
And the measuring-line will go out in front of it as far as the hill Gareb, going round to Goah.
πὼς κατήλλαξεν πὼς ἔστρεψεν νότον μοαβ ἢσχύνθη καὶ ἐγένετο μοαβ εἰς γέλωτα καὶ ἐγκόστημα πᾶσιν τοῖς κύκλῳ αὐτῆς
- 40 Ja koko laakso, ruumiineen ja tuhkiineen, ja kaikki keto Kidronin puroon asti, Hevosportin kulmaan saakka itään päin, on oleva Herralle pyhitetty. Ei sitä enää ikinä hävitetä eikä kukisteta."
And all the valley of the dead bodies, and all the field of death as far as the stream Kidron, up to the angle of the horses' doorway to the east, will be holy to the Lord; it will not again be uprooted or overturned for ever.
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος
- 13 ja minä käskin Baarukia heidän nähtensä sanoen:
And I gave orders to Baruch in front of them, saying,
ὅσα ἐπροφήτευσεν ιερεμίας ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη
- 15 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Vielä kerran ostetaan tässä maassa taloja ja peltoja ja viinitarhoja."
For the Lord of armies, the God of Israel, has said, There will again be trading in houses and fields and vine-gardens in this land.
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ λαβὲ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ ἀκράτου τούτου ἐκ χειρὸς μου καὶ ποτιεῖς πάντα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἐγὼ ἀποστέλλω σε πρὸς αὐτούς
- 16 Ja annettuani kauppakirjan Baarukille, Neerian pojalle, minä rukoilin Herraa sanoen:
Now after I had given the paper to Baruch, the son of Neriah, I made my prayer to the Lord, saying,
καὶ πίνονται καὶ ἐξεμοῦνται καὶ μανήσονται ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀνὰ μέσον αὐτῶν
- 17 "Oi Herra, Herra! Katso, sinä olet tehnyt taivaan ja maan suurella voimallasi ja ojennetulla käsivarrellasi: ei mikään ole sinulle mahdotonta;
Ah Lord God! see, you have made the heaven and the earth by your great power and by your outstretched arm, and there is nothing you are not able to do:
καὶ ἔλαβον τὸ ποτήριον ἐκ χειρὸς κυρίου καὶ ἐπότισα τὰ ἔθνη πρὸς ἃ ἀπέστειλέν με κύριος ἐπ' αὐτά
- 18 sinä, joka teet laupeuden tuhansille, mutta kostat isäin pahat teot heidän jälkeensä heidän lastensa helmaan; sinä suuri, voimallinen Jumala, jonka nimi on Herra Sebaot,
You have mercy on thousands, and send punishment for the evil-doing of the fathers on their children after them: the great, the strong God, the Lord of armies is his name:
τὴν ἱερουσαλημ καὶ τὰς πόλεις ἰουδα καὶ βασιλεῖς ἰουδα καὶ ἄρχοντας αὐτοῦ τοῦ θείνου αὐτὰς εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς ἄβυσσον καὶ εἰς συριγμὸν
- 19 suuri neuvossa ja väkevä teossa, sinä, jonka silmät ovat avoimet tarkkaamaan kaikkia ihmislasten teitä, antaaksesi itsekullekin hänen vaelluksensa ja hänen töittensä hedelmän mukaan;
Great in wisdom and strong in act: whose eyes are open on all the ways of the sons of men, giving to everyone the reward of his ways and the fruit of his doings:
καὶ τὸν φαραὼ βασιλεῖα αἰγύπτου καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ
- 20 sinä, joka teit tunnustekoja ja ihmeitä Egyptin maassa ja olet tehnyt niitä hamaan tähän päivään asti sekä Israelissa että muitten ihmisten seassa, ja joka olet tehnyt itsellesi nimen, senkaltaisen kuin se tänäkin päivänä on.
You have done signs and wonders in the land of Egypt, and even to this day, in Israel and among other men; and have made a name for yourself as at this day;
καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς ἀλλοφύλων τὴν ἄσκαλωνα καὶ τὴν γάζαν καὶ τὴν αἰκαρων καὶ τὸ ἐπίλοιπον ἄζωτου
- 21 Sinä veit kansasi Israelin pois Egyptin maasta tunnusteoilla ja ihmeillä, väkevällä kädellä ja ojennetulla käsivarrella, suurella peljätyksellä,
And have taken your people Israel out of the land of Egypt with signs and with wonders and with a strong hand and an outstretched arm, causing great fear;
καὶ τὴν ἰδουμαίαν καὶ τὴν μοαβίτιν καὶ τοὺς υἱοὺς αμμων
- 22 ja annoit heille tämän maan, jonka sinä heidän isillensä vannotulla valalla olit luvannut antaa heille, maan, joka vuotaa maitoa ja mettä.
And have given them this land, which you gave your word to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;
καὶ πάντας βασιλεῖς τύρου καὶ βασιλεῖς σιδῶνος καὶ βασιλεῖς τοὺς ἐν τῷ πέραν τῆς θαλάσσης
- 23 Mutta kun he olivat tulleet ja ottaneet sen omaksensa, eivät he kuulleet sinun ääntäsi eivätkä vaeltaaneet sinun lakisi mukaan; he eivät tehneet mitään siitä, mitä sinä olit käskenyt heidän tehdä. Silloin sinä annoit kaiken tämän onnettomuuden kohdata heitä.
And they came in and took it for their heritage, but they did not give ear to your voice, and were not ruled by your law; they have done nothing of all you gave them orders to do: so you have made all this evil come on them:
καὶ τὴν δαιδαν καὶ τὴν θαιμαν καὶ τὴν ρως καὶ πᾶν περικεκαρμένον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ

- 24 Katso, piiritysvallit ovat edenneet aivan kaupunkiin asti, niin että se valloitetaan, ja kaupunki joutuu miekan, nälän ja ruton pakosta kaldealaisten valtaan, jotka sotivat sitä vastaan. Mitä sinä olet puhunut, on tapahtunut, ja katso, sinä näet sen.
See, they have made earthworks against the town to take it; and the town is given into the hands of the Chaldaeans who are fighting against it, because of the sword and need of food and disease: and what you have said has taken place, and truly you see it.
καὶ πάντας τοὺς συμμίκτους τοὺς καταλόοντας ἐν τῇ ἐρήμῳ
- 25 Mutta kuitenkin sinä, Herra, Herra, sanoit minulle: 'Osta rahalla itsellesi pelto ja ota todistajat', vaikka kaupunki joutuu kaldealaisten käsiin."
And you have said to me, Give the money to get yourself a property, and have the business witnessed; though the town is given into the hands of the Chaldaeans.
καὶ πάντας βασιλείς αἰλαμ καὶ πάντας βασιλείς περσῶν
- 26 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to Jeremiah, saying,
καὶ πάντας βασιλείς ἀπὸ ἀπηλιώτου τοὺς πόρρω καὶ τοὺς ἐγγύς ἕκαστον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ πάσας τὰς βασιλείας τὰς ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς
- 27 "Katso, minä olen Herra, kaiken lihan Jumala; onko minulle mitään mahdotonta?
See, I am the Lord, the God of all flesh: is there anything so hard that I am unable to do it?
καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς οὕτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ πίετε καὶ μεθύσθητε καὶ ἐξεμέσατε καὶ πεσεῖσθε καὶ οὐ μὴ ἀναστῆτε ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας ἧς ἐγὼ ἀποστέλλω ἀνὰ μέσον ὑμῶν
- 28 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä annan tämän kaupungin kaldealaisten käsiin ja Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, käsiin, ja hän valloittaa sen.
So this is what the Lord has said: See, I am giving this town into the hands of the Chaldaeans and into the hands of Nebuchadrezzar, the king of Babylon, and he will take it:
καὶ ἔσται ὅταν μὴ βοῦλῶνται δέξασθαι τὸ ποτήριον ἐκ τῆς χειρὸς σου ὥστε πιεῖν καὶ ἐρεῖς οὕτως εἶπεν κύριος πίνοντες πίεσθε
- 29 Ja kaldealaiset, jotka sotivat tätä kaupunkia vastaan, tulevat ja sytyttävät tämän kaupungin tuleen ja polttavat sen niine taloineen, joiden katoilla on poltettu uhreja Baalille ja vuodatettu juomauhreja vieraille jumalille, minulle mielikarvaudeksi.
And the Chaldaeans, who are fighting against this town, will come and put the town on fire, burning it together with the houses, on the roofs of which perfumes have been burned to the Baal, and drink offerings have been drained out to other gods, moving me to wrath.
ὅτι ἐν πόλει ἐν ἧ ὀνομάσθη τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτήν ἐγὼ ἄρχομαι κακῶσαι καὶ ὑμεῖς καθάρσει οὐ μὴ καθαρισθῆτε ὅτι μάχαιραν ἐγὼ καλῶ ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς
- 30 Sillä Israelin ja Juudan miehet ovat hamasta nuoruudesta tehneet vain sitä, mikä on paha minun silmissäni, sillä israelilaiset ovat tuottaneet minulle ainoastaan mielikarvautta kättensä teoilla, sanoo Herra.
For the children of Israel and the children of Judah have done nothing but evil in my eyes from their earliest years: the children of Israel have only made me angry with the work of their hands, says the Lord.
καὶ σὺ προφητεύσεις ἐπ' αὐτοὺς τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐρεῖς κύριος ἀφ' ὑψηλοῦ χρηματιεῖ ἀπὸ τοῦ ἁγίου αὐτοῦ δώσει φωνὴν αὐτοῦ λόγον χρηματιεῖ ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ αἰδᾷ ὡς περ τρυγῶντες ἀποκριθήσονται καὶ ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ τὴν γῆν
- 31 Sillä tämä kaupunki on ollut minulle vihaksi ja kiivastukseksi hamasta siitä päivästä, jona he sen rakensivat, aina tähän päivään asti; ja niin minä heidän sen pois kasvojeni edestä
For this town has been to me a cause of wrath and of burning passion from the day of its building till this day, so that I put it away from before my face:
ἦκει ὄλεθρος ἐπὶ μέρος τῆς γῆς ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν κρίνεται αὐτὸς πρὸς πᾶσαν σάρκα οἱ δὲ ἄσεβεῖς ἐδόθησαν εἰς μάχαιραν λέγει κύριος
- 32 kaiken sen pahan tähden, minkä israelilaiset ja Juudan miehet ovat tehneet minulle mielikarvaudeksi - he, heidän kuninkaansa, ruhtinaansa, pappinsa ja profeettansa sekä Juudan miehet ja Jerusalemin asukkaat.
Because of all the evil of the children of Israel and of the children of Judah, which they have done to make me angry, they and their kings, their princes, their priests, and their prophets, and the men of Judah and the people of Jerusalem.
οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ κακὰ ἔρχεται ἀπὸ ἔθνους ἐπὶ ἔθνος καὶ λαῖλαψ μεγάλη ἐκπορεύεται ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς
- 33 He ovat kääntäneet minulle selkänsä eivätkä kasvojansa; ja vaikka minä olen opettanut heitä varhaisesta alkaen, he eivät ole kuulleet eivätkä ottaneet varteen kuritusta.
And they have been turning their backs and not their faces to me: and though I was their teacher, getting up early and teaching them, their ears were not open to teaching.
καὶ ἔσονται τραυματῖαι ὑπὸ κυρίου ἐν ἡμέρᾳ κυρίου ἐκ μέρους τῆς γῆς καὶ ἕως εἰς μέρος τῆς γῆς οὐ μὴ κατορυγῶσιν εἰς κόπρια ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς ἔσονται
- 34 He ovat asettaneet iljetyksensä temppeeliin, joka on otettu minun nimiini, ja saastuttaneet sen.
But they put their disgusting images into the house which is named by my name, making it unclean.
ἀλλάξατε ποιμένες καὶ κερράζατε καὶ κόπτεσθε οἱ κριοὶ τῶν προβάτων ὅτι ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ὑμῶν εἰς σφαγὴν καὶ πεσεῖσθε ὡς περ οἱ κριοὶ οἱ ἐκλεκτοὶ

- 35 Ja he ovat rakentaneet Baalille uhrikukkulat, jotka ovat Ben-Hinnomin laaksossa, polttaakseen poikiensa ja tyttäriänsä uhrina Molokille, mitä minä en ole käskenyt ja mikä ei ole minun mieleeni tullut. Tällaisia kauhistuksia he tekivät ja saivat Juudan syntiä tekemään.
And they put up the high places of the Baal in the valley of the son of Hinnom, making their sons and their daughters go through the fire to Molech; which I did not give them orders to do, and it never came into my mind that they would do this disgusting thing, causing Judah to be turned out of the way.
καὶ ἀπολείται φυγὴ ἀπὸ τῶν ποιμένων καὶ σωτηρία ἀπὸ τῶν κριῶν τῶν προβάτων
- 36 Mutta nyt sanoo Herra, Israelin Jumala, näin tästä kaupungista, jonka te sanotte joutuvan Baabelin kuninkaan käsiin miekan, nälän ja ruton pakosta:
And now the Lord, the God of Israel, has said of this town, about which you say, It is given into the hands of the king of Babylon by the sword and by need of food and by disease:
φωνὴ κραυγῆς τῶν ποιμένων καὶ ἀλλαγῆς τῶν προβάτων καὶ τῶν κριῶν ὅτι ὠλέθρευσεν κύριος τὰ βοσκήματα αὐτῶν
- 37 Katso, minä kokoan heidät jälleen kaikista maista, joihin minä heidät vihassani, kiivastuksessani ja suuressa suuttumuksessani karkoitan, ja palautan heidät tähän paikkaan ja annan heidän asua turvassa.
See, I will get them together from all the countries where I have sent them in my wrath and in the heat of my passion and in my bitter feeling; and I will let them come back into this place where they may take their rest safely.
καὶ παύσεται τὰ κατάλοιπα τῆς εἰρήνης ἀπὸ προσώπου ὀργῆς θυμοῦ μου
- 38 Silloin he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa.
And they will be my people, and I will be their God:
ἐγκατέλειπεν ὡσπερ λέων κατάλοιπα αὐτοῦ ὅτι ἐγενήθη ἡ γῆ αὐτῶν εἰς ἄβυσσον ἀπὸ προσώπου τῆς μαχαίρας τῆς μεγάλης
- 1 Herran sana tuli Jeremialle toistamiseen, kun hän vielä oli suljettuna vankilan pihaan; se kuului näin:
Then the word of the Lord came to Jeremiah the second time, while he was still shut up in the place of the armed watchmen, saying,
ἐν ἀρχῇ βασιλείας ἰωακὴμ υἱοῦ ἰωσία ἐγενήθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ κυρίου
- 2 "Näin sanoo Herra, joka sen myös tekee, Herra, joka valmistaa sen ja vahvistaa sen - Herra on hänen nimensä:
These are the words of the Lord, who is doing it, the Lord who is forming it, to make it certain; the Lord is his name;
οὗτως εἶπεν κύριος στήθι ἐν αὐτῇ οἴκου κυρίου καὶ χρηματιεῖς ἅπασιν τοῖς ἰουδαίοις καὶ πᾶσι τοῖς ἐρχομένοις προσκυνεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου ἅπαντας τοὺς λόγους οὓς συνέταξά σοι αὐτοῖς χρηματίσαι μὴ ἀφέλῃς ῥῆμα
- 3 Huuda minua avuksesi, niin minä vastaan sinulle ja ilmoitan sinulle suuria ja salattuja asioita, joita sinä et tiedä.
Let your cry come to me, and I will give you an answer, and let you see great things and secret things of which you had no knowledge.
ἴσως ἀκούσονται καὶ ἀποστραφήσονται ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ παύσομαι ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ λογίζομαι τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς ἕνεκεν τῶν πονηρῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν
- 4 Sillä näin sanoo Herra, Israelin Jumala, tämän kaupungin taloista ja Juudan kuningasten linnoista, jotka sortuvat piiritysvallien ja miekan edessä,
For this is what the Lord, the God of Israel, has said about the houses of this town and the houses of the kings of Judah, which have been broken down to make earthworks and ...;
καὶ ἔρεις οὕτως εἶπεν κύριος ἐὰν μὴ ἀκούσητέ μου τοῦ πορευέσθαι ἐν τοῖς νομίμοις μου οἷς ἔδωκα κατὰ πρόσωπον ὑμῶν
- 5 ja niistä, jotka ovat tulleet taistelemaan kaldealaisia vastaan, ja täyttämään talot ihmisten ruumiilla, jotka minä surmaan vihassani ja kiivastuksessani ja joiden kaiken pahuuden tähden minä olen kätkenyt kasvoni tältä kaupungilta:
... and to make them full of the dead bodies of men whom I have put to death in my wrath and in my passion, and because of whose evil-doing I have kept my face covered from this town.
εἰσακούειν τῶν λόγων τῶν παίδων μου τῶν προφητῶν οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς ὄρθρου καὶ ἀπέστειλα καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου
- 6 Katso, minä kasvatan umpeen ja lääkiten sen haavat, ja minä parannan heidät ja avaan heille rauhan ja totuuden runsauden.
See, I will make it healthy and well again, I will even make them well; I will let them see peace and good faith in full measure.
καὶ δώσω τὸν οἶκον τοῦτον ὡσπερ σιλωμ καὶ τὴν πόλιν δώσω εἰς κατάραν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν πάσης τῆς γῆς
- 7 Minä käännän Juudan kohtalon ja Israelin kohtalon ja rakennan heidät muinaiselleen.
And I will let the fate of Judah and of Israel be changed, building them up as at first.
καὶ ἤκουσαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς τοῦ ἱερεμίου λαλοῦντος τοὺς λόγους τούτους ἐν οἴκῳ κυρίου
- 8 Ja minä puhdistan heidät kaikista heidän pahoista teoistansa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan, ja minä annan anteeksi kaikki heidän pahat tekonsa, joilla he ovat rikkoneet minua vastaan ja minusta luopuneet.
And I will make them clean from all their sin, with which they have been sinning against me; I will have forgiveness for all their sins, with which they have been sinning against me, and with which they have done evil against me.
καὶ ἐγένετο ἱερεμίου παυσμένου λαλοῦντος πάντα ἃ συνέταξεν αὐτῷ κύριος λαλῆσαι παντὶ τῷ λαῷ καὶ συνελάβοσαν αὐτὸν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς λέγων θανάτῳ ἀποθανῆναι

- 9 Ja tämä kaupunki on oleva minulle kunniaksi ja iloksi, ylistykseksi ja kirkkaudeksi kaikkien maan kansojen edessä, jotka kuulevat kaiken sen hyvän, minkä minä sille teen; he peljästyvät ja vapisevat kaikkea sitä hyvää ja kaikkea sitä onnea, jonka minä sille annan.
And this town will be to me for a name of joy, for a praise and a glory before all the nations of the earth, who, hearing of all the good which I am doing for them, will be shaking with fear because of all the good and the peace which I am doing for it.
ὅτι ἐπροφήτευσας τῷ ὀνόματι κυρίου λέγων ὡσπερ σῆλωμ ἔσται ὁ οἶκος οὗτος καὶ ἡ πόλις αὕτη ἐρημοθήσεται ἀπὸ κατοικοῦντων καὶ ἐξεκκλησιάσθη πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ ἱερεμῖαν ἐν οἴκῳ κυρίου
- 10 Näin sanoo Herra: Vielä kerran kuullaan tässä paikassa, josta te sanotte: 'Se on oleva rauniona, vailla ihmisiä ja eläimiä'. Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin autoilla kaduilla, joilla ei ihmistä, ei asukasta, ei eläintä ole,
This is what the Lord has said: There will again be sounding in this place, of which you say, It is a waste, without man and without beast; even in the towns of Judah and in the streets of Jerusalem which are waste and unpeopled, without man and without beast,
καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχοντες ἰουδα τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἀνέβησαν ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως εἰς οἶκον κυρίου καὶ ἐκάθισαν ἐν προθύροις πύλης κυρίου τῆς καινῆς
- 11 riemun ja ilon huuto, huuto yljälle ja huuto morsiamelle, niiden huuto, jotka sanovat: 'Kiittäkää Herraa Sebaotia, sillä Herra on hyvä, sillä hänen armonsä pysyy iankaikkisesti', ja niiden, jotka tuovat Herran huoneeseen kiitosuhreja. Sillä minä käänän maan kohtalon muinaiselleen, sanoo Herra.
Happy sounds, the voice of joy, the voice of the newly-married man and the voice of the bride, the voices of those who say, Give praise to the Lord of armies, for the Lord is good, for his mercy is unchanging for ever: the voices of those who go with praise into the house of the Lord. For I will let the land come back to its first condition, says the Lord.
καὶ εἶπαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ ψευδοπροφήται πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ παντὶ τῷ λαῷ κρίσις θανάτου τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ ὅτι ἐπροφήτευσεν κατὰ τῆς πόλεως ταύτης καθὼς ἠκούσατε ἐν τοῖς ὡσὶν ὑμῶν
- 12 Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä kerran on tässä paikassa, joka on rauniona, vailla ihmisiä ja eläimiä, ja kaikilla sen kaupungeilla oleva laitumia, joilla paimenet lepuuttavat lampaitsensa.
This is what the Lord of armies has said: Again there will be in this place, which is a waste, without man and without beast, and in all its towns, a resting-place where the keepers of sheep will make their flocks take rest.
καὶ εἶπεν ἱερεμίας πρὸς τοὺς ἄρχοντας καὶ παντὶ τῷ λαῷ λέγων κύριος ἀπέστειλὲν με προφητεῦσαι ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην πάντας τοὺς λόγους τούτους οὓς ἠκούσατε
- 13 Vuoriston kaupungeissa, Alankomaan kaupungeissa ja Etelämaan kaupungeissa, Benjaminin maassa, Jerusalemin ympäristössä ja Juudan kaupungeissa on vielä kerran lampaita kulkeva laskijan kännen ohi, sanoo Herra.
In the towns of the hill-country, in the towns of the lowland, and in the towns of the South and in the land of Benjamin and in the country round Jerusalem and in the towns of Judah, the flocks will again go under the hand of him who is numbering them, says the Lord.
καὶ νῦν βελτίους ποιήσατε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἔργα ὑμῶν καὶ ἀκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου καὶ παύσεται κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐφ' ὑμᾶς
- 14 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä täytän sen hyvän lupauksen, jonka minä olen lausunut Israelin heimosta ja Juudan heimosta.
See, the days are coming, says the Lord, when I will give effect to the good word which I have said about the people of Israel and the people of Judah.
καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐν χερσίν ὑμῶν ποιήσατέ μοι ὡς συμφέρει καὶ ὡς βέλτιον ὑμῖν
- 15 Niinä päivinä ja siihen aikaan minä kasvatan Daavidille vanhurskauden vesan, ja hän on tekevä oikeuden ja vanhurskauden maassa.
In those days and at that time, I will let a Branch of righteousness come up for David; and he will be a judge in righteousness in the land.
ἀλλ' ἢ γνόντες γνώσεσθε ὅτι εἰ ἀναιρεῖτέ με αἷμα ἀθῶν δίδοτε ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ ὅτι ἐν ἀληθείᾳ ἀπέσταλκέν με κύριος πρὸς ὑμᾶς λαλῆσαι εἰς τὰ ὅσα ὑμῶν πάντας τοὺς λόγους τούτους
- 16 Niinä päivinä Juuda pelastetaan, ja Jerusalem asuu turvassa, ja tämä on se nimi, jolla sitä kutsutaan: 'Herra, meidän vanhurskaudemme'.
In those days, Judah will have salvation and Jerusalem will be safe: and this is the name which will be given to her: The Lord is our righteousness.
καὶ εἶπαν οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τοὺς ἱερεῖς καὶ πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας οὐκ ἔστιν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ κρίσις θανάτου ὅτι ἐπὶ τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐλάλησεν πρὸς ἡμᾶς
- 17 Sillä näin sanoo Herra: Aina on mies Daavidin suvusta istuva Israelin heimon valtaistuimella.
For the Lord has said, David will never be without a man to take his place on the seat of the kingdom of Israel;
καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες τῶν πρεσβυτέρων τῆς γῆς καὶ εἶπαν πάση τῇ συναγωγῇ τοῦ λαοῦ
- 18 Ja aina on mies leeviläisten pappien suvusta oleva minun edessäni uhraamassa polttouhria ja syöttämässä ruokauhria ja toimittamassa teurasuhria joka päivä.'
And the priests and the Levites will never be without a man to come before me, offering burned offerings and perfumes and meal offerings and offerings of beasts at all times.
μηχανίας ὁ μωραθίτης ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐξεκίου βασιλέως ἰουδα καὶ εἶπεν παντὶ τῷ λαῷ ἰουδα οὕτως εἶπεν κύριος σιων ὡς ἀργὸς ἄροτριάσθεται καὶ ἱερουσαλημ εἰς ἄβατον ἔσται καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου εἰς ἄλσος ὄρυμῶ
- 19 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to Jeremiah, saying,
μὴ ἀνελὼν ἀνείλεν αὐτὸν ἐξεκίας καὶ πᾶς ἰουδα οὐχὶ ὅτι ἐφοβήθησαν τὸν κύριον καὶ ὅτι ἐδεήθησαν τοῦ προσώπου κυρίου καὶ ἐπαύσατο κύριος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐλάλησεν ἐπ' αὐτούς καὶ ἡμεῖς ἐποιήσαμεν κακὰ μεγάλα ἐπὶ ψυχᾶς ἡμῶν

- 20 "Näin sanoo Herra: Jos saatte rikotuksi minun liittoni päivän kanssa ja minun liittoni yön kanssa, niin että päivä ja yö eivät enää tule ajallansa,
The Lord has said: If it is possible for my agreement of the day and the night to be broken, so that day and night no longer come at their fixed times,
καὶ ἄνθρωπος ἦν προφητεύων τῷ ὀνόματι κυρίου ουρίας υἱὸς σαμαιοῦ ἐκ καριαθιαριμ καὶ ἐπροφήτευσεν περὶ τῆς γῆς ταύτης κατὰ πάντα τοὺς λόγους ἱερεμίου
- 21 niin rikkoutuu myös minun liittoni palvelijani Daavidin kanssa, niin ettei hänellä enää ole poikaa, joka istuu kuninkaana hänen valtaistuimellansa, ja minun liittoni leeviläisten pappien, minun palvelijaini, kanssa.
Then my agreement with my servant David may be broken, so that he no longer has a son to take his place on the seat of the kingdom; and my agreement with the Levites, the priests, my servants.
καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἰωακὶμ καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ καὶ ἐξήτουν ἀποκτεῖναι αὐτόν καὶ ἤκουσεν ουρίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴγυπτον
- 22 Niinkuin taivaan joukkoa ei voida lukea eikä meren hiekkaa mitata, niin monilukuisiksi minä teen palvelijani Daavidin jälkeläiset ja leeviläiset, jotka minua palvelevat."
As it is not possible for the army of heaven to be numbered, or the sand of the sea measured, so will I make the seed of my servant David, and the Levites my servants.
καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἄνδρας εἰς αἴγυπτον
- 23 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to Jeremiah, saying,
καὶ ἐξηγάγασαν αὐτὸν ἐκεῖθεν καὶ εἰσηγάγασαν αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν μαχαίρα καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὸ μνήμα υἱῶν λαοῦ αὐτοῦ
- 24 "Etkö ole huomannut, mitä tämä kansa puhuu sanoen: 'Ne kaksi sukukuntaa, jotka Herra valitsi, hän on hyljännyt'? Ja he halveksivat minun kansaani, niinkuin se ei enää olisikaan kansa heidän silmissänsä.
Have you taken note of what these people have said, The two families, which the Lord took for himself, he has given up? This they say, looking down on my people as being, in their eyes, no longer a nation.
πλὴν χεῖρ ἀχικαμ υἱοῦ σαφαν ἦν μετὰ ἱερεμίου τοῦ μὴ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας τοῦ λαοῦ τοῦ μὴ ἀνελεῖν αὐτόν
- 2 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Mene ja sano Sidkialle, Juudan kuninkaalle, sano hänelle: Näin sanoo Herra: Katso, minä annan tämän kaupungin Baabelin kuninkaan käsiin, ja hän polttaa sen tulella.
The Lord, the God of Israel, has said, Go and say to Zedekiah, king of Judah, This is what the Lord has said: See, I will give this town into the hands of the king of Babylon, and he will have it burned with fire:
οὕτως εἶπεν κύριος ποιήσον δεσμοὺς καὶ κλοιοὺς καὶ περιθου περὶ τὸν τράχηλόν σου
- 3 Ja sinä et pääse hänen käsistään, vaan sinut otetaan kiinni ja annetaan hänen käsiinsä, ja sinun täytyy nähdä Baabelin kuningas silmästä silmään, ja hän puhuu sinun kanssasi suusta suuhun, ja sinä joudut Baabeliin.
And you will not get away from him, but will certainly be taken and given up into his hands; and you will see the king of Babylon, eye to eye, and he will have talk with you, mouth to mouth, and you will go to Babylon.
καὶ ἀποστελεῖς αὐτοὺς πρὸς βασιλέα ἰδουμαίας καὶ πρὸς βασιλέα μοαβ καὶ πρὸς βασιλέα υἱῶν αμμων καὶ πρὸς βασιλέα τύρου καὶ πρὸς βασιλέα σιδῶνος ἐν χερσὶν ἀγγέλων αὐτῶν τῶν ἐρχομένων εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν εἰς ἱερουσαλημ πρὸς σεδεκιαν βασιλέα ἰουδα
- 4 Mutta kuule Herran sana, Sidkia, Juudan kuningas: Näin sanoo Herra sinusta: Sinä et ole kuoleva miekkaan.
But give ear to the word of the Lord, O Zedekiah, king of Judah; this is what the Lord has said about you: Death will not come to you by the sword:
καὶ συντάξεις αὐτοῖς πρὸς τοὺς κυρίους αὐτῶν εἰπεῖν οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τοὺς κυρίους ὑμῶν
- 5 Sinä saat kuolla rauhassa; ja niinkuin sinun isillesi, aikaisemmille kuninkaille, jotka olivat ennen sinua, niin poltetaan sinun kunniaksesi kuolinsuitsutus ja sinulle pidetään valittajaiset ja huudetaan: 'Voi herraamme!' Sillä minä olen sen sanonut, sanoo Herra."
You will come to your end in peace; and such burnings as they made for your fathers, the earlier kings before you, will be made for you; and they will be weeping for you and saying, Ah lord! for I have said the word, says the Lord.
ὅτι ἐγὼ ἐποίησα τὴν γῆν ἐν τῇ ἰσχύϊ μου τῇ μεγάλῃ καὶ ἐν τῷ ἐπιχειρῶ μου τῷ ὑψηλῷ καὶ δώσω αὐτὴν ᾧ ἐὰν δόξῃ ἐν ὀφθαλμοῖς μου
- 6 Ja profeetta Jeremia puhui Sidkialle, Juudan kuninkaalle, kaikki nämä sanat Jerusalemissa,
Then Jeremiah the prophet said all these things to Zedekiah, king of Judah, in Jerusalem,
ἔδωκα τὴν γῆν τῷ ναβουχοδονοσορ βασιλεῖ βαβυλωνῶνος δουλεῖν αὐτῷ καὶ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ ἐργάζεσθαι αὐτῷ
- 8 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta, sen jälkeen kuin kuningas Sidkia oli tehnyt liiton kaiken kansan kanssa, joka oli Jerusalemissa, ja heille julistanut vapautuksen,
The word which came to Jeremiah from the Lord, after King Zedekiah had made an agreement with all the people in Jerusalem, to give news in public that servants were to be made free;
καὶ τὸ ἔθνος καὶ ἡ βασιλεία ὅσοι ἐὰν μὴ ἐμβάλωσιν τὸν τράχηλον αὐτῶν ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλωνῶνος ἐν μαχαίρα καὶ ἐν λιμῷ ἐπισκέψομαι αὐτοὺς εἶπεν κύριος ἕως ἐκλίπωσιν ἐν χειρὶ αὐτοῦ

- 9 että jokaisen tuli päästää vapaaksi orjansa ja orjattarensa, hebrealainen mies ja hebrealainen nainen, niin etteivät heitä orjinansa pitäisi, ei kukaan juutalaista veljeensä.
That every man was to let his Hebrew man-servant and his Hebrew servant-girl go free; so that no one might make use of a Jew, his countryman, as a servant:
καὶ ὑμεῖς μὴ ἀκούετε τῶν ψευδοπροφητῶν ὑμῶν καὶ τῶν μαντευομένων ὑμῖν καὶ τῶν ἐνυπνιαζομένων ὑμῖν καὶ τῶν οἰωνισμάτων ὑμῶν καὶ τῶν φαρμακῶν ὑμῶν τῶν λεγόντων οὐ μὴ ἐργάσηθε τὸ βασιλεῖ βαβυλῶνος
- 10 Ja sen kuulivat kaikki päämiehet ja kaikki kansa, jotka olivat menneet tähän liittoon, että jokaisen tuli päästää vapaaksi orjansa ja orjattarensa eikä enää pitää heitä orjinansa; ja he tottelivat ja päästivät heidät.
And this was done by all the rulers and the people who had taken part in the agreement, and every one let his man-servant and his servant-girl go free, not to be used as servants any longer; they did so, and let them go.
ὅτι ψευδῆ αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν πρὸς τὸ μακρῶναι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν
- 11 Mutta jälkeempäin he peräytyivät liitosta ja ottivat takaisin ne orjat ja orjattaret, jotka he olivat päästäneet vapaiksi, ja pakottivat heidät orjikseen ja orjattarikseen.
But later, they took back again the servants and the servant-girls whom they had let go free, and put them again under the yoke as servants and servant-girls.
καὶ τὸ ἔθνος ὃ ἐὰν εἰσαγάγῃ τὸν τράχηλον αὐτοῦ ὑπὸ τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος καὶ ἐργάσῃται αὐτῷ καὶ καταλείψῃ αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ καὶ ἐργάται αὐτῷ καὶ ἐνουκίῃσει ἐν αὐτῇ
- 12 Silloin tuli Jeremialle Herralta tämä Herran sana:
For this reason the word of the Lord came to Jeremiah from the Lord, saying,
καὶ πρὸς σεδεκιαν βασιλέα ἰουδα ἐλάλησα κατὰ πάντα τοὺς λόγους τούτους λέγων εἰσαγάγετε τὸν τράχηλον ὑμῶν
- 14 Seitsemän vuoden kuluttua päästäkää veljenne, hebrealainen: joka on myynyt itsensä sinulle ja palvellut sinua kuusi vuotta, se päästä luotasi vapaaksi. Mutta teidän isänne eivät kuulleet minua, eivät korvaansa kallistaneet.
At the end of seven years every man is to let go his countryman who is a Hebrew, who has become yours for a price and has been your servant for six years; you are to let him go free: but your fathers gave no attention and did not give ear.
καὶ ἐργάσασθε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν
- 15 Vaan nyt te olette kääntyneet ja tehneet teon, joka on oikea minun silmissäni, julistaessanne vapautuksen kukin lähimmäisellensä, ja olette tehneet liiton minun kasvojeni edessä temppelessä, joka on otettu minun nimiini.
And now, turning away from evil, you had done what is right in my eyes, giving a public undertaking for every man to make his neighbour free; and you had made an agreement before me in the house which is named by my name:
ὅτι οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς φησὶν κύριος καὶ προφητεύουσιν τῷ ὀνόματί μου ἐπ' ἄδικῳ πρὸς τὸ ἀπολέσαι ὑμᾶς καὶ ἀπολείσθε ὑμεῖς καὶ οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ προφητεύοντες ὑμῖν ἐπ' ἄδικῳ ψευδῆ
- 16 Mutta sitten te olette jälleen kääntyneet pois ja häväisseet minun nimeni: olette ottaneet takaisin jokainen orjansa ja orjattarensa, jotka olitte päästäneet vapaiksi omiin valtoihinsa, ja olette pakottaneet heidät olemaan orjianne ja orjattarinanne.
But again you have put shame on my name, and you have taken back, every one his man-servant and his servant-girl, whom you had sent away free, and you have put them under the yoke again to be your servants and servant-girls.
ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ τούτῳ καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἐλάλησα λέγων οὕτως εἶπεν κύριος μὴ ἀκούετε τῶν λόγων τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων ὑμῖν λεγόντων ἰδοὺ σκευὴ οἴκου κυρίου ἐπιστρέψει ἐκ βαβυλῶνος ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν οὐκ ἀπέστειλα αὐτοὺς
- 18 Ja minä annan ne miehet, jotka ovat rikkoneet minun liittoni, jotka eivät ole pitäneet sen liiton sanoja, jonka he tekivät minun edessäni halkaisten kahtia uhrivasikan ja käyden sen puolikkaiden välitse, nämä miehet -
And I will give the men who have gone against my agreement and have not given effect to the words of the agreement which they made before me, when the ox was cut in two and they went between the parts of it,
εἰ προφητᾶι εἰσιν καὶ εἰ ἔστιν λόγος κυρίου ἐν αὐτοῖς ἀπαντησάτωσάν μοι
- 19 Juudan ruhtinaat ja Jerusalemin ruhtinaat, hoviherrat ja papit sekä kaiken maan kansan, jotka kävivät vasikan puolikkaiden välitse -
The rulers of Judah and the rulers of Jerusalem, the unsexed servants and the priests and all the people of the land who went between the parts of the ox,
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος καὶ τῶν ἐπιλοιπῶν σκευῶν
- 20 ne minä annan heidän vihollistensa käsiin, niiden käsiin, jotka etsivät heidän henkeänsä; ja heidän ruumiinsa joutuvat taivaan lintujen ja maan eläinten ruuaksi.
Even these I will give up into the hands of their haters and into the hands of those who have designs against their lives: and their dead bodies will become food for the birds of heaven and the beasts of the earth.
ὅν οὐκ ἔλαβεν βασιλεὺς βαβυλῶνος ὅτε ἀπόκισεν τὸν ιεχονιαν ἐξ ἱερουσαλημ

- 22 Katso, minä käsken heitä, sanoo Herra, ja palautan heidät tämän kaupungin kimppuun, ja he sotivat sitä vastaan, valloittavat sen ja polttavat sen tulella; ja Juudan kaupungit minä teen autioiksi, asujattomiksi."
See, I will give orders, says the Lord, and make them come back to this town; and they will make war on it and take it and have it burned with fire: and I will make the towns of Judah waste and unpeopled.
εις βαβυλῶνα εισελεύσεται λέγει κύριος
- 1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, päivinä; se kuului:
The word which came to Jeremiah from the Lord, in the days of Jehoiakim, the son of Josiah, king of Judah, saying,
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει σεδεκια βασιλέως ἰουδα ἐν μηνὶ τῷ πέμπτῳ εἶπέν μοι ἀνανίας υἱὸς ἄζωρ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ἀπὸ γαβαων ἐν οἴκῳ κυρίου κατ' ὄφθαλμοὺς τῶν ἱερέων καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων
- 2 "Mene reekabilaisten tykö ja puhuttele heitä ja vie heidät Herran temppeliin, yhteen sen kammioista, ja anna heille viiniä juoda".
Go into the house of the Rechabites, and have talk with them, and take them into the house of the Lord, into one of the rooms, and give them wine.
οὕτως εἶπεν κύριος συνέτριψα τὸν ζυγὸν τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος
- 3 Ja minä otin Jaasanjan, joka oli Jeremian, Habassinjan pojan, poika, sekä hänen veljensä ja kaikki hänen poikansa ja kaikki reekabilaiset
Then I took Jaazaniah, the son of Jeremiah, the son of Habazziniah, and his brothers and all his sons and all the Rechabites;
ἔτι δύο ἔτη ἡμερῶν ἐγὼ ἀποστρέψω εἰς τὸν τόπον τοῦτον τὰ σκευὴ οἴκου κυρίου
- 4 ja vein heidät Herran temppeliin, Jumalan miehen Haananin, Jigdalan pojan, poikien kammioon, joka on päämiesten kammion vieressä, ovenvartija Maasejan, Sallumin pojan, kammion yläpuolella.
And I took them into the house of the Lord, into the room of the sons of Hanan, the son of Igdaliah, the man of God, which was near the rulers' room, which was over the room of Maaseiah, the son of Shallum, the keeper of the door;
καὶ ἰχονίαν καὶ τὴν ἀποικίαν ἰουδα ὅτι συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος
- 5 Ja minä asetin reekabilaisten eteen täysiä viiniruukkuja ynnä maljoja ja sanoin heille: "Juokaa viiniä".
And I put before the sons of the Rechabites basins full of wine and cups, and I said to them, Take some wine.
καὶ εἶπεν ἱερεμίας πρὸς ἀνανίαν κατ' ὄφθαλμοὺς παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ κατ' ὄφθαλμοὺς τῶν ἱερέων τῶν ἐστηκότων ἐν οἴκῳ κυρίου
- 6 Mutta he vastasivat: "Me emme juo viiniä; sillä meidän isämme Joonadab, Reekabin poika, on antanut meille tämän käskyn: Älkää, te ja teidän lapsenne, ikinä viiniä juoko;
But they said, We will take no wine: for Jonadab, the son of Rechab our father, gave us orders, saying, You are to take no wine, you or your sons, for ever:
καὶ εἶπεν ἱερεμίας ἀληθῶς οὕτω ποιήσαι κύριος στήσαι τὸν λόγον σου ὃν σὺ προφητεύεις τοῦ ἐπιστρέψαι τὰ σκευὴ οἴκου κυρίου καὶ πᾶσαν τὴν ἀποικίαν ἐκ βαβυλῶνος εἰς τὸν τόπον τοῦτον
- 7 älkää rakentako taloja älkääkään kylväkö siementä; älkää istuttako viinitarhoja, älköönkään niitä teillä olko, vaan asukaa teltoissa kaikkina elämämme päivinä, että kauan eläisitte siinä maassa, jossa te olette muukalaisina.
And you are to make no houses, or put in seed, or get vine-gardens planted, or have any: but all your days you are to go on living in tents, so that you may have a long life in the land where you are living as in a strange country.
πλὴν ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου ὃν ἐγὼ λέγω εἰς τὰ ὄτα ὑμῶν καὶ εἰς τὰ ὄτα παντὸς τοῦ λαοῦ
- 8 Ja me olemme kuuliaisit isällemme Joonadabelle, Reekabin pojalle, kaikessa, mitä hän on käskenyt meidän tehdä, niin että emme koskaan juo viiniä elämämme päivinä, emme me eivätkä vaimomme, eivät poikamme eivätkä tyttäremme,
And we have kept the rules of Jonadab, the son of Rechab our father, in everything which he gave us orders to do, drinking no wine all our days, we and our wives and our sons and our daughters;
οἱ προφῆται οἱ γεγονότες πρότεροί μου καὶ πρότεροι ὑμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἐπροφήτευσαν ἐπὶ γῆς πολλῆς καὶ ἐπὶ βασιλείας μεγάλης εἰς πόλεμον
- 9 emmekä rakenna taloja asuaksemme, eikä meillä ole viinitarhoja, ei peltoa eikä kylvöä.
Building no houses for ourselves, having no vine-gardens or fields or seed:
ὁ προφήτης ὁ προφητεύσας εἰς εἰρήνην ἐλθόντος τοῦ λόγου γνώσονται τὸν προφήτην ὃν ἀπέστειλεν αὐτοῖς κύριος ἐν πίστει
- 10 Vaan me asumme teltoissa ja olemme kuuliaisit ja teemme kaiken, mitä isämme Joonadab on käskenyt meidän tehdä.
But we have been living in tents, and have done everything which Jonadab our father gave us orders to do.
καὶ ἔλαβεν ἀνανίας ἐν ὄφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου ἱερεμίου καὶ συνέτριψεν αὐτούς

- 11 Mutta kun Nebukadrezzar, Baabelin kuningas, hyökkäsi maahan, niin me sanoimme: 'Tulkaa, menkäämme Jerusalemiin kaldealaisten sotajoukkoa ja aramilaisten sotajoukkoa pakoon', ja me asetuimme Jerusalemiin."
 But when Nebuchadrezzar, king of Babylon, came up into the land, we said, Come, let us go to Jerusalem, away from the army of the Chaldeans and from the army of the Aramaeans: and so we are living in Jerusalem.
 και εἶπεν αναγιας κατ' ὀφθαλμοῦς παντὸς τοῦ λαοῦ λέγων οὕτως εἶπεν κύριος οὕτως συντρίψω τὸν ζυγὸν βασιλέως βαβυλῶνος ἀπὸ τραχήλων πάντων τῶν ἐθνῶν και ὄχητο ιερεμιας εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ
- 12 Ja Jeremialle tuli tämä Herran sana:
 Then the word of the Lord came to Jeremiah, saying,
 και ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ιερεμιαν μετὰ τὸ συντρίψαι αναγιαν τοὺς κλοιοὺς ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτοῦ λέγων
- 13 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Mene ja sano Juudan miehille ja Jerusalemin asukkaille: Ettekö ota kuritusta varteen ja kuule minun sanojani? sanoo Herra.
 This is what the Lord of armies, the God of Israel, has said: Go and say to the men of Judah and the people of Jerusalem, Is there no hope of teaching you to give ear to my words? says the Lord.
 βάδιζε και εἶπὸν πρὸς αναγιαν λέγων οὕτως εἶπεν κύριος κλοιοὺς ξυλίνους συνέτριψας και ποιήσω αὐτ' αὐτῶν κλοιοὺς σιδηροῦς
- 14 Joonadabin, Reekabin pojan, sanat, joilla hän kielsi poikiansa juomasta viiniä, pidetään voimassa, ja niin he eivät ole juoneet tähän päivään asti, sillä he ovat kuuliaiset isänsä käskylle. Mutta minä olen puhunut teille varhaisesta alkaen, ja te ette ole kuulleet minua.
 The orders which Jonadab, the son of Rechab, gave to his sons to take no wine, are done, and to this day they take no wine, for they do the orders of their father: but I have sent my words to you, getting up early and sending them, and you have not given ear to me.
 ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος ζυγὸν σιδηροῦν ἔθηκα ἐπὶ τὸν τράχηλον πάντων τῶν ἐθνῶν ἐργάζεσθαι τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος
- 15 Ja minä olen lähettänyt teidän tykönnne kaikki palvelijani, profeetat, varhaisesta alkaen, sanoen: Kääntykää kukin pahalta tieltänne ja parantakaa tekonne, älkää seuratko muita jumalia älkääkä niitä palvelko, niin te saatte asua siinä maassa, jonka minä olen antanut teille ja teidän isillenne; mutta te ette ole kallistaneet korvaanne, ette ole kuulleet minua.
 And I have sent you all my servants the prophets, getting up early and sending them, saying, Come back, now, every man from his evil way, and do better, and go not after other gods to become their servants, and you will go on living in the land which I have given to you and to your fathers: but your ears have not been open, and you have not given attention to me.
 και εἶπεν ιερεμιας τῷ αναγια οὐκ ἀπέσταλκέν σε κύριος και πεποιθέναι ἐποίησας τὸν λαὸν τοῦτον ἐπ' ἀδίκῳ
- 16 Joonadabin, Reekabin pojan, jälkeläiset ovat siis pitäneet voimassa isänsä käskyn, jonka hän heille antoi, mutta tämä kansa ei ole kuullut minua.
 Though the sons of Jonadab the son of Rechab have done the orders of their father which he gave them, this people has not given ear to me:
 διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω σε ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς τούτῳ τῷ ἐνιαυτῷ ἀποθανῆ
- 17 Sentähden, näin sanoo Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä annan tulla Juudalle ja kaikille Jerusalemin asukkaille kaiken sen onnettomuuden, jolla minä olen heitä uhannut, koska he eivät kuulleet, kun minä heille puhuin, eivät vastanneet, kun minä heitä kutsuin."
 For this reason the Lord, the God of armies, the God of Israel, has said, See, I will send on Judah and on all the people of Jerusalem all the evil which I said I would do to them: because I sent my words to them, but they did not give ear; crying out to them, but they gave no answer.
 και ἀπέθανεν ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ
- 1 Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, neljäntenä hallitusvuotena tuli tämä sana Jeremialle Herralta; se kuului:
 Now it came about in the fourth year of Jehoiakim, the son of Josiah, king of Judah, that this word came to Jeremiah from the Lord, saying,
 και οὗτοι οἱ λόγοι τῆς βίβλου οὗς ἀπέστειλεν ιερεμιας ἐξ ιερουσαλημ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἀποικίας και πρὸς τοὺς ἱερεῖς και πρὸς τοὺς ψευδοπροφήτας ἐπιστολὴν εἰς βαβυλῶνα τῆ ἀποικία και πρὸς ἅπαντα τὸν λαὸν
- 2 "Ota kirjakäärö ja kirjoita siihen kaikki ne sanat, jotka minä olen puhunut sinulle Israelista ja Juudasta ja kaikista pakanakansoista siitä päivästä asti, jolloin minä aloin sinulle puhua, Joosian päivistä, aina tähän päivään saakka.
 Take a book and put down in it all the words I have said to you against Israel and against Judah and against all the nations, from the day when my word came to you in the days of Josiah till this day.
 ὕστερον ἐξελθόντος ιερχονιου τοῦ βασιλέως και τῆς βασιλίσσης και τῶν ἐνούχων και παντὸς ἐλευθέρου και δεσμώτου και τεχνίτου ἐξ ιερουσαλημ
- 3 Ehkäpä Juudan heimo, kuultuaan kaiken sen onnettomuuden, jonka minä aion heille tuottaa, kääntyy, kukin pahalta tieltään, ja niin minä annan anteeksi heidän pahat tekonsa ja syntinsä."
 It may be that the people of Judah, hearing of all the evil which it is my purpose to do to them, will be turned, every man from his evil ways; so that they may have my forgiveness for their evil-doing and their sin.
 ἐν χειρὶ ελεασα υἱοῦ σαφαν και γαμαριου υἱοῦ χελκίου ὃν ἀπέστειλεν σεδεκιας βασιλεὺς ιουδα πρὸς βασιλέα βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα λέγων

- 4 Silloin Jeremia kutsui Baarukin, Neerian pojan, ja Baaruk kirjoitti kirjakääröön Jeremian suusta kaikki ne sanat, jotka Herra oli hänelle puhunut.
Then Jeremiah sent for Baruch, the son of Neriah; and Baruch took down from the mouth of Jeremiah all the words of the Lord which he had said to him, writing them in a book.
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐπὶ τὴν ἀποικίαν ἣν ἀπόκισα ἀπὸ ἱερουσαλημ
- 5 Sitten Jeremia käski Baarukia sanoen: "Minä olen estetty, en voi mennä Herran temppeliin.
And Jeremiah gave orders to Baruch, saying, I am shut up, and am not able to go into the house of the Lord:
οἰκοδομήσατε οἴκους καὶ κατοικήσατε καὶ φυτεύσατε παραδείσους καὶ φάγετε τοὺς καρποὺς αὐτῶν
- 6 Mene sinä ja lue kirjakääröstä, jonka olet kirjoittanut suoraan minun suustani, Herran sanat kansan kuullen Herran temppelissä paastopäivänä; myöskin koko Juudan kuullen, kaikkien, jotka tulevat kaupungeistansa, on sinun ne luettava.
So you are to go, reading there from the book, which you have taken down from my mouth, the words of the Lord, in the hearing of the people in the Lord's house, on a day when they go without food, and in the hearing of all the men of Judah who have come out from their towns.
καὶ λάβετε γυναῖκας καὶ τεκνοποιήσατε υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ λάβετε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν γυναῖκας καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν ἀνδράσιν δότε καὶ πληθύνεσθε καὶ μὴ σμικρυνθῆτε
- 7 Ehkäpä he rukouksessa lankeavat alas Herran eteen ja kääntyvät kukin pahalta tieltään. Sillä suuri on viha ja kiivastus, jolla Herra on uhannut tätä kansaa."
It may be that their prayer for grace will go up to the Lord, and that every man will be turned from his evil ways: for great is the wrath and the passion made clear by the Lord against this people.
καὶ ζητήσατε εἰς εἰρήνην τῆς γῆς εἰς ἣν ἀπόκισα ὑμᾶς ἐκεῖ καὶ προσεύξασθε περὶ αὐτῶν πρὸς κύριον ὅτι ἐν εἰρήνῃ αὐτῆς ἔσται εἰρήνη ὑμῖν
- 8 Ja Baaruk, Neerian poika, teki kaikki, niinkuin profeetta Jeremia oli käskenyt hänen tehdä, ja luki kirjasta Herran sanat Herran temppelissä.
And Baruch, the son of Neriah, did as Jeremiah the prophet gave him orders to do, reading from the book the words of the Lord in the Lord's house.
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ ψευδοπροφήται οἱ ἐν ἡμῖν καὶ μὴ ἀναπειθέτωσαν ὑμᾶς οἱ μάντιες ὑμῶν καὶ μὴ ἀκούετε εἰς τὰ ἐνόπνια ὑμῶν ἃ ὑμεῖς ἐνουπιάζεσθε
- 9 Mutta Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, viidentenä hallitusvuotena, yhdeksännessä kuussa, oli kaikki Jerusalemin kansa ja kaikki se kansa, joka oli tullut Juudan kaupungeista Jerusalemiin, kutsuttu pitämään paastoa Herran edessä.
Now it came about in the fifth year of Jehoiakim, the son of Josiah, king of Judah, in the ninth month, that it was given out publicly that all the people in Jerusalem, and all the people who came from the towns of Judah to Jerusalem, were to keep from food before the Lord.
ὅτι ἄδικα αὐτοὶ προφητεύουσιν ὑμῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ οὐκ ἀπέστειλα αὐτούς
- 10 Silloin Baaruk luki kirjasta Jeremian sanat Herran temppelissä, kirjuri Gemarjan, Saafanin pojan, kammiossa, ylemmässä esipihassa, Herran temppelin uuden portin ovella, kaiken kansan kuullen.
Then Baruch gave a public reading of the words of Jeremiah from the book, in the house of the Lord, in the room of Gemariah, the son of Shaphan the scribe, in the higher square, as one goes in by the new doorway of the Lord's house, in the hearing of all the people.
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος ὅταν μέλλῃ πληροῦσθαι βαβυλῶνι ἐβδομήκοντα ἔτη ἐπισκέψομαι ὑμᾶς καὶ ἐπιστήσω τοὺς λόγους μου ἐφ' ὑμᾶς τοῦ τὸν λαὸν ὑμῶν ἀποστρέψαι εἰς τὸν τόπον τοῦτον
- 11 Kun Miika, Gemarjan, Saafanin pojan, poika, oli kuullut kaikki Herran sanat kirjasta,
And Micaiah, the son of Gemariah, the son of Shaphan, after hearing all the words of the Lord from the book,
καὶ λογιῶμαι ἐφ' ὑμᾶς λογισμὸν εἰρήνης καὶ οὐ κακὰ τοῦ δοῦναι ὑμῖν ταῦτα
- 12 niin hän meni alas kuninkaan linnaan, kirjurin kammioon, ja katso, siellä istuivat kaikki päämiehet: kirjuri Elisama ja Delaja, Semajan poika, ja Elnatan, Akborin poika, ja Gemarja, Saafanin poika, ja Sidkia, Hananjan poika, ja kaikki muut päämiehet.
Went down to the king's house, to the scribe's room: and all the rulers were seated there, Elishama the scribe and Delaiah, the son of Shemaiah, and Elnathan, the son of Achbor, and Gemariah, the son of Shaphan, and Zedekiah, the son of Hananiah, and all the rulers.
καὶ προσεύξασθε πρὸς με καὶ εἰσακούσομαι ὑμῶν
- 13 Heille Miika ilmoitti kaikki sanat, jotka hän oli kuullut Baarukin lukevan kirjasta kansan kuullen.
Then Micaiah gave them an account of all the words which had come to his ears when Baruch was reading the book to the people.
καὶ ἐκζητήσατέ με καὶ εὐρήσατέ με ὅτι ζητήσατέ με ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν
- 14 Silloin kaikki päämiehet lähettivät Baarukin tykö Jehudin, joka oli Netanjan poika, joka Selemjan poika, joka Kuusin poika, ja käskivät sanoa: "Ota käteesi kirjakäärö, josta luit kansan kuullen, ja tule tänne". Ja Baaruk, Neerian poika, otti kirjakäärön käteensä ja meni heidän tykönsä.
So all the rulers sent Jehudi, the son of Nethaniah, the son of Shelemiah, the son of Cushi, to Baruch, saying, Take in your hand the book from which you have been reading to the people and come. So Baruch, the son of Neriah, took the book in his hand and came down to them.
καὶ ἐπιφανοῦμαι ὑμῖν

- 15 Ja he sanoivat hänelle: "Istu ja lue meidän kuultemme", ja Baaruk luki heidän kuultensa.
Then they said to him, Be seated now, and give us a reading from it. So Baruch did so, reading it to them.
ὅτι εἶπατε κατέστησεν ἡμῖν κύριος προφήτας ἐν βαβυλῶνι
- 21 Silloin kuningas lähetti Jehudin hakemaan kirjakääröä, ja hän haki sen kirjuri Elisaman kammioista. Sitten Jehudi luki sen kuninkaan kuullen ja kaikkien päämiesten kuullen, jotka seisivat kuninkaan edessä.
So the king sent Jehudi to get the book, and he took it from the room of Elishama the scribe. And Jehudi gave a reading of it in the hearing of the king and all the rulers who were by the king's side.
οὕτως εἶπεν κύριος ἐπὶ αχιαβ καὶ ἐπὶ σεδεκιαν ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτοὺς εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος καὶ πατάξει αὐτοὺς κατ' ὀφθαλμοὺς ὑμῶν
- 22 Mutta kuningas istui talvihuoneessa - oli yhdeksäs kuukausi - ja hänen edessään oli palamassa hiilipannu.
Now the king was seated in the winter house, and a fire was burning in the fireplace in front of him.
καὶ λήμψονται ἀπ' αὐτῶν κατάραν ἐν πάσῃ τῇ ἀποικίᾳ ἰουδα ἐν βαβυλῶνι λέγοντες ποιήσαι σε κύριος ὡς σεδεκιαν ἐποίησεν καὶ ὡς αχιαβ οὗς ἀπετηγάνισεν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν πυρὶ
- 23 Ja aina kun Jehudi oli lukenut kolme tai neljä palstaa, leikkasi kuningas ne pois kirjurinveitsellä ja viskasi tuleen, joka oli hiilipannussa, kunnes koko kirjakäärö oli palanut loppuun tulessa, joka oli hiilipannussa.
And it came about that whenever Jehudi, in his reading, had got through three or four divisions, the king, cutting them with his penknife, put them into the fire, till all the book was burned up in the fire which was burning in the fireplace.
δὲ ἦν ἐποίησαν ἀνομίαν ἐν ἰσραὴλ καὶ ἐμοιχῶντο τὰς γυναῖκας τῶν πολιτῶν αὐτῶν καὶ λόγον ἐχρημάτισαν ἐν τῷ ὀνόματί μου ὃν οὐ συνέταξα αὐτοῖς καὶ ἐγὼ μάρτυς φησὶν κύριος
- 24 Mutta ei kuningas eikä kukaan hänen palvelijoistaan, jotka kuulivat kaikki nämä sanat, peljästynt eikä reväissyt vaatteitansa.
But they had no fear and gave no signs of grief, not the king or any of his servants, after hearing all these words.
καὶ πρὸς σαμιαν τὸν νελαμίτην ἐρεῖς
- 25 Ja vaikka Elnatan ja Delaja ja Gemarja pyysivät hartaasti kuningasta, ettei hän polttaisi kirjakääröä, ei hän heitä kuullut.
And Elnathan and Delaiah and Gemariah had made a strong request to the king not to let the book be burned, but he would not give ear to them.
οὐκ ἀπέστειλά σε τῷ ὀνόματί μου καὶ πρὸς σοφονιαν υἱὸν μασσαίου τὸν ἱερέα εἰπέ
- 26 Ja kuningas käski Jerahmeelin, kuninkaan pojan, ja Serajan, Asrielin pojan, ja Selemjan, Abdeelin pojan, ottaa kiinni kirjuri Baarukin ja profeetta Jeremian; mutta Herra kätki heidät.
And the king gave orders to Jerahmeel, the king's son, and Seraiah, the son of Azriel, and Shelemiah, the son of Abdeel, to take Baruch the scribe and Jeremiah the prophet: but the Lord kept them safe.
κύριος ἔδωκέν σε εἰς ἱερέα ἀντὶ ἰωδαε τοῦ ἱερέως γενέσθαι ἐπιστάτην ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντὶ ἀνθρώπῳ προφητεύοντι καὶ παντὶ ἀνθρώπῳ μαινομένῳ καὶ δώσεις αὐτὸν εἰς τὸ ἀπόκλεισμα καὶ εἰς τὸν καταρράκτην
- 27 Mutta sen jälkeen kuin kuningas oli polttanut kirjakäärön ynnä sanat, jotka Baaruk oli kirjoittanut Jeremian suusta, tuli Jeremialle tämä Herran sana:
Then after the book, in which Baruch had put down the words of Jeremiah, had been burned by the king, the word of the Lord came to Jeremiah, saying,
καὶ νῦν διὰ τί συνελθοῦσθε ἱερεμιαν τὸν ἐξ ἀναθωθ τὸν προφητεύσαντα ὑμῖν
- 28 "Ota taas itsellesi toinen kirjakäärö ja kirjoita siihen kaikki entiset sanat, jotka olivat edellisessäkin kirjakäärössä, jonka Juudan kuningas Joojakim poltti.
Take another book and put down in it all the words which were in the first book, which Jehoiakim, king of Judah, put into the fire.
οὐ διὰ τοῦτο ἀπέστειλεν πρὸς ὑμᾶς εἰς βαβυλῶνα λέγων μακρὰν ἐστὶν οἰκοδομήσατε οἰκίας καὶ κατοικήσατε καὶ φυτεύσατε κήπους καὶ φάγεσθε τὸν καρπὸν αὐτῶν
- 29 Ja sano Juudan kuninkaasta Joojakimista: Näin sanoo Herra: Sinä olet polttanut tämän kirjakäärön sanoen: 'Miksi olet kirjoittanut siihen näin: Baabelin kuningas on tuleva ja hävittävä tämän maan ja lopettava siitä ihmiset ja eläimet?'
And about Jehoiakim, king of Judah, you are to say, This is what the Lord has said: You have put this book into the fire, saying, Why have you put in it that the king of Babylon will certainly come, causing the destruction of this land and putting an end to every man and beast in it?
καὶ ἀέγνω σοφονιας τὸ βιβλίον εἰς τὰ ὄψα ἱερεμίου
- 30 Sentähden sanoo Herra Juudan kuninkaasta Joojakimista näin: Hänellä ei ole oleva jälkeläistä, joka istuisi Daavidin valtaistuimella; ja hänen ruumiinsa viskataan pois, virumaan päivän helteessä ja yön kylmässä.
For this reason the Lord has said of Jehoiakim, king of Judah, He will have no son to take his place on the seat of David: his dead body will be put out to undergo the heat of the day and the cold of the night.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμιαν λέγων

- 31 Ja minä rankaisen häntä ja hänen jälkeläisiänsä ja hänen palvelijoihinsa heidän pahojen tekojensa tähden. Ja minä annan tulla heille ja Jerusalemin asukkaille ja Juudan miehille kaiken sen onnettomuuden, jolla minä olen heitä uhannut, vaikka he eivät ole kuulleet."
 And I will send punishment on him and on his seed and on his servants for their evil-doing; I will send on them and on the people of Jerusalem and the men of Judah, all the evil which I said against them, but they did not give ear.
 ἀπόστειλον πρὸς τὴν ἀποικίαν λέγων οὕτως εἶπεν κύριος ἐπὶ σαρμαίαν τὸν νελαμίτην ἐπειδὴ ἐπροφήτευσεν ὑμῖν σαρμαίας καὶ ἐγὼ οὐκ ἀπέστειλα αὐτὸν καὶ πεποιθῆναι ἐποίησεν ὑμᾶς ἐπ' ἀδίκους
- 32 Sitten Jeremia otti toisen kirjakkäärön ja antoi sen kirjuri Baarukille, Neerian pojalle; ja tämä kirjoitti siihen Jeremian suusta kaikki sen kirjan sanat, jonka Juudan kuningas Joojakim oli tulesa polttanut. Ja niihin lisättiin vielä paljon samankaltaisia sanoja.
 Then Jeremia took another book, and gave it to Baruch the scribe, the son of Neriah, who put down in it, from the mouth of Jeremiah, all the words of the book which had been burned in the fire by Jehoiakim, king of Judah: and in addition a number of other words of the same sort.
 διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπισκέψομαι ἐπὶ σαρμαίαν καὶ ἐπὶ τὸ γένος αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν μέσῳ ὑμῶν τοῦ ἰδεῖν τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ ποιήσω ὑμῖν οὐκ ὄγονται
- 1 Ja Sidkia, Joosian poika, tuli kuninkaaksi Konjan, Joojakimin pojan, sijaan; sillä Nebukadressar, Baabelin kuningas, asetti hänet kuninkaaksi Juudan maahan.
 And Zedekiah, the son of Josiah, became king in place of Coniah, the son of Jehoiakim, whom Nebuchadrezzar, king of Babylon, made king in the land of Judah.
 ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερემίαν παρὰ κυρίου εἰπεῖν
- 2 Mutta ei hän eivätkä hänen palvelijansa eikä maan kansa totelleet Herran sanoja, jotka hän puhui profeetta Jeremian kautta.
 But he and his servants and the people of the land did not give ear to the words of the Lord which he said by Jeremiah the prophet.
 οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ λέγων γράψον πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐχηρήματα πρὸς σέ ἐπὶ βιβλίῳ
- 3 Ja kuningas Sidkia lähetti Juukalin, Selemjan pojan, ja pappi Sefanjan, Maasejan pojan, profeetta Jeremian tykö ja käski sanoa: "Rukoile meidän puolestamme Herraa, meidän Jumalaamme".
 And Zedekiah the king sent Jehucal, the son of Shelemiah, and Zephaniah, the son of Maaseiah the priest, to the prophet Jeremiah, saying, Make prayer now to the Lord our God for us.
 ὅτι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν λαοῦ μου ἰσραὴλ καὶ ἰουδα εἶπεν κύριος καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν καὶ κυριεύσουσιν αὐτῆς
- 4 Silloin vielä Jeremia sai tulla ja mennä kansan keskellä, sillä häntä ei oltu pantu vankeuteen.
 (Now Jeremiah was going about among the people, for they had not put him in prison.
 καὶ οὗτοι οἱ λόγοι οὓς ἐλάλησεν κύριος ἐπὶ ἰσραὴλ καὶ ἰουδα
- 5 Mutta faraon sotajoukko oli lähtenyt liikkeelle Egyptistä; ja kun kaldealaiset, jotka piirittivät Jerusalemiä, kuuluivat siitä sanoman, lähtivät he pois Jerusalemin kimpusta.
 And Pharaoh's army had come out from Egypt: and the Chaldaeans, who were attacking Jerusalem, hearing news of them, went away from Jerusalem.)
 οὕτως εἶπεν κύριος φωνὴν φόβου ἀκούσεσθε φόβος καὶ οὐκ ἔστιν εἰρήνη
- 6 Silloin tuli profeetta Jeremialle tämä Herran sana:
 Then the word of the Lord came to the prophet Jeremiah, saying,
 ἐρωτήσατε καὶ ἴδετε εἰ ἔτεκεν ἄρσεν καὶ περὶ φόβον ἐν ᾧ καθέξουσιν ὄσφον καὶ σωτηρίαν διότι ἐώρακα πάντα ἄνθρωπον καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ὄσφους αὐτοῦ ἐστράφησαν πρόσωπα εἰς ἴκτερον
- 7 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala: Sanokaa näin Juudan kuninkaalle, joka on lähettänyt teidät minun tyköni kysymään minulta neuvoa: Katso, faraon sotajoukko, joka on lähtenyt teidän avuksenne, on palaava takaisin maahansa Egyptiin.
 The Lord, the God of Israel, has said: This is what you are to say to the king of Judah who sent you to get directions from me: See, Pharaoh's army, which has come out to your help, will go back to Egypt, to their land.
 ἐγενήθη ὅτι μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνη καὶ οὐκ ἔστιν τοιαύτη καὶ χρόνος στενός ἐστιν τῷ ἰακωβ καὶ ἀπὸ τούτου σωθήσεται
- 8 Sitten kaldealaiset tulevat takaisin ja sotivat tätä kaupunkia vastaan, valloittavat sen ja polttavat tulella.
 And the Chaldaeans will come back again and make war against this town and they will take it and put it on fire.
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἶπεν κύριος συντρίψω τὸν ζυγὸν ἀπὸ τοῦ τραχήλου αὐτῶν καὶ τοὺς δεσμοὺς αὐτῶν διαρρήξω καὶ οὐκ ἐργῶνται αὐτοὶ ἔτι ἄλλοτριῶς
- 9 Näin sanoo Herra: Älkää pettäkö itseänne sanoen: 'Kaldealaiset lähtevät pois meidän kimpustamme'. Sillä he eivät lähde.
 The Lord has said, Have no false hopes, saying to yourselves, The Chaldaeans will go away from us: for they will not go away.
 καὶ ἐργῶνται τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ τὸν δαυὶδ βασιλεῖα αὐτῶν ἀναστήσω αὐτοῖς
- 12 Yritti Jeremia lähteä Jerusalemistä mennäkseen Benjaminin maahan ottamaan perintömaan jaossa osansa siellä, kansan keskuudessa.
 Jeremiah went out of Jerusalem to go into the land of Benjamin, with the purpose of taking up his heritage there among the people.
 οὕτως εἶπεν κύριος ἀνέστησα σύντριμμα ἀλγηρὰ ἢ πληγὴ σου

- 13 Mutta kun hän oli tullut Benjaminin portille, niin siinä oleva vartionpäällikkö, jonka nimi oli Jiiria, Selemjan, Hananjan pojan, poika, otti kiinni profeetta Jeremian sanoen: "Sinä aiot karata kaldealaisten puolelle".
But when he was at the Benjamin door, a captain of the watch named Irijah, the son of Shelemiah, the son of Hananiah, who was stationed there, put his hand on Jeremiah the prophet, saying, You are going to give yourself up to the Chaldeans.
οὐκ ἔστιν κρίνων κρίσιν σου εἰς ἀληθρὸν ἰατρεῦθης ὠφέλεια οὐκ ἔστιν σοι
- 14 Jeremia vastasi: "Se on valhe! Minä en aio karata kaldealaisten puolelle." Mutta Jiiria ei kuunnellut häntä, vaan otti Jeremian kiinni ja vei hänet päämiesten tykö.
Then Jeremiah said, That is not true; I am not going to the Chaldeans. But he would not give ear to him: so Irijah made him prisoner and took him to the rulers.
πάντες οἱ φίλοι σου ἐπέλαθοντό σου οὐ μὴ ἐπερωτήσουσιν ὅτι πληγὴν ἐχθροῦ ἔπαισά σε παιδεῖαν στερεάν ἐπὶ πᾶσαν ἀδικίαν σου ἐπλήθυναί αἱ ἀμαρτία σου
- 16 Niin Jeremia joutui vankiluolaan ja holveihin, ja Jeremia jäi sinne kauaksi aikaa.
So Jeremiah came into the hole of the prison, under the arches, and was there for a long time.
διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἔσθοντές σε βρωθήσονται καὶ πάντες οἱ ἐχθροί σου κρέας αὐτῶν πᾶν ἔδονται ἐπὶ πληθος ἀδικιῶν σου ἐπληθύνθησαν αἱ ἀμαρτία σου ἐποίησαν ταῦτά σοι καὶ ἔσονται οἱ διαφοροὶ οὐντές σε εἰς διαφώρημα καὶ πάντας τοὺς προνομεύοντάς σε δώσω εἰς προνομίην
- 17 Sitten kuningas Sidkia lähetti hakemaan hänet, ja kuningas kysyi häneltä salaa linnassansa ja sanoi: "Onko sanaa Herralta?" Jeremia vastasi: "On". Ja hän sanoi: "Sinut annetaan Baabelin kuninkaan käsiin".
Then King Zedekiah sent and got him out: and the king, questioning him secretly in his house, said, Is there any word from the Lord? And Jeremiah said, There is. Then he said, You will be given up into the hands of the king of Babylon.
ὅτι ἀνάξω τὸ ἱμά σου ἀπὸ πληγῆς ὀδυνηρᾶς ἰατρεῦσω σε φησὶν κύριος ὅτι ἐσπαρμένη ἐκλήθης θήρευμα ὑμῶν ἔστιν ὅτι ζητῶν οὐκ ἔστιν αὐτήν
- 18 Ja Jeremia sanoi kuningas Sidkialle: "Mitä minä olen rikkonut sinua ja sinun palvelijoitasi vastaan ja tätä kansaa vastaan, koska te olette panneet minut vankeuteen?"
Then Jeremiah said to King Zedekiah, What has been my sin against you or against your servants or against this people, that you have put me in prison?
οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστρέψω τὴν ἀποικίαν ἰακωβ καὶ αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ ἐλεήσω καὶ οἰκοδομηθήσεται πόλις ἐπὶ τὸ ὕψος αὐτῆς καὶ ὁ ναὸς κατὰ τὸ κρίμα αὐτοῦ καθεδεῖται
- 19 Ja missä ovat teidän profeettanne, jotka ennustivat teille sanoen: 'Ei tule Baabelin kuningas teidän kimppuunne eikä tämän maan kimppuun'?'
Where now are your prophets who said to you, The king of Babylon will not come against you and against this land?
καὶ ἐξελεύσονται ἀπ' αὐτῶν ἄδοντες καὶ φωνὴ παιζόντων καὶ πλεονάσω αὐτούς καὶ οὐ μὴ ἐλαττωθῶσιν
- 20 Ja kuule nyt, herrani, kuningas, salli minun rukoukseni langeta sinun eteesi äläkä lähetä minua takaisin kirjuri Joonatanin taloon, etten kuolisi siellä."
And now be pleased to give ear, O my lord the king; let my prayer for help come before you, and do not make me go back to the house of Jonathan the scribe, for fear that I may come to my death there.
καὶ εἰσελεύσονται οἱ υἱοὶ αὐτῶν ὡς τὸ πρότερον καὶ τὰ μαρτύρια αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν μου ὀρθωθήσεται καὶ ἐπισκέψομαι τοὺς θλίβοντας αὐτούς
- 21 Silloin kuningas Sidkia käski säilyttää Jeremiaa vankilan pihassa, ja hänelle annettiin leipäkakku päivässä Leipurienkadulta, kunnes kaikki leipä oli kaupungista loppunut. Ja Jeremia jäi vankilan pihaan.
Then by the order of Zedekiah the king, Jeremiah was put into the place of the armed watchmen, and they gave him every day a cake of bread from the street of the bread-makers, till all the bread in the town was used up. So Jeremiah was kept in the place of the armed watchmen.
καὶ ἔσονται ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐπ' αὐτούς καὶ ὁ ἄρχων αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται καὶ συνάξω αὐτούς καὶ ἀποστρέψουσιν πρὸς με ὅτι τίς ἔστιν οὗτος ὃς ἔδωκεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀποστρέψαι πρὸς με φησὶν κύριος
- 1 Mutta Sefatja, Mattanin poika, ja Gedalja, Pashurin poika, ja Juukal, Selemjan poika, ja Pashur, Malkian poika, kuulivat ne sanat, jotka Jeremia puhui kaikelle kansalle sanoen:
Now it came to the ears of Shephatiah, the son of Mattan, and Gedaliah, the son of Pashhur, and Jucal, the son of Shelemiah, and Pashhur, the son of Malchiah, that Jeremiah had said to all the people,
ἐν τῷ χρόνῳ ἐκεῖνῳ εἶπεν κύριος ἔσομαι εἰς θεὸν τῷ γένει ἰσραὴλ καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν
- 2 "Näin sanoo Herra: Joka jää tähän kaupunkiin, se kuolee miekkaan, nälkään ja ruttoon; mutta joka menee kaldealaisten luo, se saa elää, pitää henkensä saaliinansa ja jää eloon.
These are the words of the Lord: Whoever goes on living in this town will come to his death by the sword or through need of food or by disease: but whoever goes out to the Chaldeans will keep his life out of the power of the attackers and be safe.
οὕτως εἶπεν κύριος εἶρον θερμὸν ἐν ἐρήμῳ μετὰ ὀλωλότων ἐν μαχαίρᾳ βαδίσατε καὶ μὴ ὀλέσητε τὸν ἰσραὴλ
- 3 Näin sanoo Herra: Tämä kaupunki annetaan Baabelin kuninkaan sotajoukon käsiin, ja hän valloittaa sen."
The Lord has said, This town will certainly be given into the hands of the army of the king of Babylon, and he will take it.
κύριος πῶρρωθεν ὥφθη αὐτῷ ἀγάπησιν αἰωνίαν ἠγάπησά σε διὰ τοῦτο εἰλकुσά σε εἰς οἰκτίρημα

- 4 Silloin päämiehet sanoivat kuninkaalle: "Tämä mies on kuolemalla rangaistava, sillä hän herpaisee niiden sotamiesten kädet, jotka ovat jäljellä tässä kaupungissa, ja kaiken kansan kädet, kun hän heille puhuu tällaisia sanoja. Sillä ei tämä mies etsi tämän kansan menestystä, vaan onnettomuutta."
Then the rulers said to the king, Let this man be put to death, because he is putting fear into the hearts of the men of war who are still in the town, and into the hearts of the people, by saying such things to them: this man is not working for the well-being of the people, but for their damage.
ἔτι οἰκοδομήσω σε καὶ οἰκοδομηθήσῃ παρθένος ἰσραὴλ ἔτι λήμψῃ τὸ μανθόν σου καὶ ἐξελεύσῃ μετὰ συναγωγῆς παιζόντων
- 5 Kuningas Sidkia vastasi: "Katso, hän on teidän käsissä. Sillä eihän kuningas voi mitään teitä vastaan."
Then Zedekiah the king said, See, he is in your hands: for the king was not able to do anything against them.
ἔτι φυτεύσατε ἀμπελώνας ἐν ὄρεσιν σαμαρείας φυτεύσατε καὶ αἰνέσατε
- 6 Silloin he ottivat Jeremian ja heittivät hänet Malkian, kuninkaan pojan, kaivoon, joka oli vankilan pihassa; he laskivat Jeremian köysillä alas. Mutta kaivossa ei ollut vettä, vaan liejua, ja Jeremia vajosi liejuun.
So they took Jeremiah and put him into the water-hole of Malchiah, the king's son, in the place of the armed watchmen: and they let Jeremiah down with cords. And in the hole there was no water, but wet earth: and Jeremiah went down into the wet earth.
ὅτι ἔστιν ἡμέρα κλήσεως ἀπολογουμένων ἐν ὄρεσιν εφραιμ ἀνάστητε καὶ ἀνάβητε εἰς σίων πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν
- 7 Mutta etiopialainen Ebed-Melek, hoviherra, joka oli kuninkaan linnassa, kuuli, että he olivat panneet Jeremian kaivoon; mutta kuningas istui Benjaminin portissa.
Now it came to the ears of Ebed-melech the Ethiopian, an unsexed servant in the king's house, that they had put Jeremiah into the water-hole; the king at that time being seated in the doorway of Benjamin:
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος τῷ ἰακωβ εὐφράνθητε καὶ χρεμετίσατε ἐπὶ κεφαλῆν ἔθνων ἀκουστὰ ποιήσατε καὶ αἰνέσατε εἶπατε ἔσωσεν κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸ κατάλοιπον τοῦ ἰσραὴλ
- 8 Niin Ebed-Melek meni kuninkaan linnasta ja puhutteli kuningasta sanoen:
And Ebed-melech went out from the king's house and said to the king,
ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω αὐτοὺς ἀπὸ βορρᾶ καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς ἐν ἑορτῇ φασεκ καὶ τεκνοποιήσῃ ὄχλον πολὺν καὶ ἀποστρέψουσιν ὧδε
- 9 "Herrani, kuningas! Nuo miehet ovat pahoin tehneet kaikessa, mitä ovat tehneet profeetta Jeremialle: he ovat heittäneet hänet kaivoon, kuolemaan nälkään siihen paikkaansa." Sillä kaupungissa ei ollut enää leipää.
My lord the king, these men have done evil in all they have done to Jeremiah the prophet, whom they have put into the water-hole; and he will come to his death in the place where he is through need of food: for there is no more bread in the town.
ἐν κλαυθμῷ ἐξηλθον καὶ ἐν παρακλήσει ἀνάξω αὐτοὺς αὐλίζων ἐπὶ διώρυγας ὀδάτων ἐν ὁδῷ ὀρθῇ καὶ οὐ μὴ πλανηθῶσιν ἐν αὐτῇ ὅτι ἐγενόμην τῷ ἰσραὴλ εἰς πατέρα καὶ εφραιμ πρωτότοκός μου ἐστιν
- 10 Silloin kuningas käski etiopialaista Ebed-Melekiä sanoen: "Ota mukaasi täältä kolmekymmentä miestä ja nosta profeetta Jeremia kaivosta, ennenkuin hän kuolee".
Then the king gave orders to Ebed-melech the Ethiopian, saying, Take with you three men from here and get Jeremiah out of the water-hole before death overtakes him.
ἀκούσατε λόγον κυρίου ἔθνη καὶ ἀναγγεῖλατε εἰς νῆσους τὴς μακρότερον εἶπατε ὁ λικμήσας τὸν ἰσραὴλ συνάξει αὐτὸν καὶ φυλάξει αὐτὸν ὡς ὁ βόσκων τὸ ποιμνιον αὐτοῦ
- 11 Ja Ebed-Melek otti miehet mukaansa ja meni kuninkaan linnaan, aarrekkammion alla olevaan paikkaan, ja otti sieltä rikkinäisiä ja kuluneita vaateriepuja ja laski ne köysillä Jeremialle kaivoon.
So Ebed-melech took the men with him and went into the house of the king, to the place where the clothing was kept, and got from there old clothing and bits of old cloth, and let them down by cords into the water-hole where Jeremiah was.
ὅτι ἐλυτρώσατο κύριος τὸν ἰακωβ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ
- 12 Sitten etiopialainen Ebed-Melek sanoi Jeremialle: "Pane nämä rikkinäiset ja kuluneet vaaterievut kainaloihisi köyten alle", ja Jeremia teki niin.
And Ebed-melech the Ethiopian said to Jeremiah, Put these bits of old cloth under your arms under the cords. And Jeremiah did so.
καὶ ἤξουσιν καὶ εὐφρανθήσονται ἐν τῷ ὄρει σίων καὶ ἤξουσιν ἐπ' ἀγαθὰ κυρίου ἐπὶ γῆν σίτου καὶ οἴνου καὶ καρπῶν καὶ κτηνῶν καὶ προβάτων καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτῶν ὡς περ ζῶλον ἐγκαρπον καὶ οὐ πεινάσουσιν ἔτι
- 13 Sitten he vetivät Jeremian köysillä ylös ja nostivat hänet kaivosta. Ja Jeremia jäi vankilan pihaan.
So pulling Jeremiah up with the cords they got him out of the water-hole: and Jeremiah was kept in the place of the armed watchmen.
τότε χαρήσονται παρθέναι ἐν συναγωγῇ νεανίσκων καὶ πρεσβῦται χαρήσονται καὶ στρέψω τὸ πένθος αὐτῶν εἰς χαρμονὴν καὶ ποιήσω αὐτοὺς εὐφραινομένους
- 14 Mutta kuningas Sidkia lähetti hakemaan profeetta Jeremian tykönsä Herran temppelein kolmanteen sisäänkäytävään. Ja kuningas sanoi Jeremialle: "Minä kysyn sinulta jotakin; älä salaa minulta mitään".
Then King Zedekiah sent for Jeremiah the prophet and took him into the rulers' doorway in the house of the Lord: and the king said to Jeremiah, I have a question to put to you; keep nothing back from me.
μεγαλυνῶ καὶ μεθύσω τὴν ψυχὴν τῶν ἱερέων υἰῶν λευὶ καὶ ὁ λαός μου τῶν ἀγαθῶν μου ἐμπλησθήσεται

- 15 Mutta Jeremia vastasi Sidkialle: "Jos minä sinulle jotakin ilmoitan, niin sinähän surmautat minut. Ja jos minä sinua neuvon, et sinä minua kuule."
Then Jeremiah said to Zedekiah, If I give you the answer to your question, will you not certainly put me to death? and if I make a suggestion to you, you will not give it a hearing.
οὕτως εἶπεν κύριος φωνὴ ἐν ραμα ἠκούσθη θρήνου καὶ κλαυθμοῦ καὶ ὄδυρμου ραχὴλ ἀποκλειομένη οὐκ ἤθελεν παύσασθαι ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῆς ὅτι οὐκ εἰσὶν
- 16 Silloin kuningas Sidkia vannoi salaa Jeremialle sanoen: "Niin totta kuin Herra elää, joka on luonut tämän meidän elämämme: minä en sinua surmauta enkä jätä sinua näiden miesten käsiin, jotka etsivät sinun henkeäsi".
So King Zedekiah gave his oath to Jeremiah secretly, saying, By the living Lord, who gave us our life, I will not put you to death, or give you up to these men who are desiring to take your life.
οὕτως εἶπεν κύριος διαλαπέτω ἡ φωνὴ σου ἀπὸ κλαυθμοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀπὸ δακρῶν σου ὅτι ἔστιν μισθὸς τοῖς σοῖς ἔργοις καὶ ἐπιστρέψουσιν ἐκ γῆς ἐχθρῶν
- 17 Silloin Jeremia sanoi Sidkialle: "Näin sanoo Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala: Jos sinä menet Baabelin kuninkaan päämiesten tykö, niin sinun henkesi säilyy, eikä tätä kaupunkia tulella polteta, ja sinä ja sinun huoneesi saatte elää.
Then Jeremiah said to Zedekiah, These are the words of the Lord, the God of armies, the God of Israel: If you go out to the king of Babylon's captains, then you will have life, and the town will not be burned with fire, and you and your family will be kept from death:
μόνιμον τοῖς σοῖς τέκνοις
- 18 Mutta jos sinä et mene Baabelin kuninkaan päämiesten tykö, niin tämä kaupunki annetaan kaldealaisten käsiin, ja he polttavat sen tulella, etkä sinäkään pelastu heidän käsistensä."
But if you do not go out to the king of Babylon's captains, then this town will be given into the hands of the Chaldaeans and they will put it on fire, and you will not get away from them.
ἀκοὴν ἤκουσα εφραιμ ὀδυρομένου ἐπαιδευσᾶς με καὶ ἐπαιδεύθην ἐγὼ ὡσπερ μύσχος οὐκ ἐδιδάχθην ἐπίστρεψόν με καὶ ἐπιστρέψω ὅτι σὺ κύριος ὁ θεός μου
- 19 Silloin kuningas Sidkia sanoi Jeremialle: "Minä pelkään niitä juutalaisia, jotka ovat menneet kaldealaisten puolelle, pelkään, että minut jätetään heidän käsiinsä ja he pitävät minua pilkkanansa".
And King Zedekiah said to Jeremiah, I am troubled on account of the Jews who have gone over to the Chaldaeans, for fear that they may give me up to them and they will put me to shame.
ὅτι ὕστερον αἰχμαλωσίας μου μετενόησα καὶ ὕστερον τοῦ γινῶναι με ἐστέναξα ἐφ' ἡμέρας αἰσχύνης καὶ ὑπέδειξά σοι ὅτι ἔλαβον ὄνειδισμὸν ἐκ νεότητός μου
- 20 Mutta Jeremia sanoi: "Ei jätetä. Kuule vain Herran ääntä, kuule, mitä minä sinulle puhun, niin sinun käy hyvin, ja sinun henkesi säilyy.
But Jeremiah said, They will not give you up: be guided now by the word of the Lord as I have given it to you, and it will be well for you, and you will keep your life.
υἱὸς ἀγαπητὸς εφραιμ ἐμοὶ παιδίον ἐντροφῶν ὅτι ἀνθ' ὧν οἱ λόγοι μου ἐν αὐτῷ μεία μνησθήσομαι αὐτοῦ διὰ τοῦτο ἔσπευσα ἐπ' αὐτῷ ἔλεῶν ἐλεήσω αὐτόν φησὶν κύριος
- 21 Mutta jos sinä et tahdo mennä, niin tämä on se sana, jonka Herra on minulle näyttänyt:
But if you do not go out, this is what the Lord has made clear to me:
στήσον σεαυτῆν σιων ποίησον τιμωρίαν δὸς καρδίαν σου εἰς τοὺς ὠμούς οὐδὸν ἦν ἐπορεύθης ἀποστράφητι παρθένος ἰσραὴλ ἀποστράφητι εἰς τὰς πόλεις σου πενθοῦσα
- 22 Katso, kaikki naiset, jotka ovat jäljellä Juudan kuninkaan linnassa, viedään Baabelin kuninkaan päämiesten luokse, ja katso, he sanovat: 'Sinun ystäväsi ovat sinut viekoitelleet ja saaneet sinut valtaansa; sinun jalkasi vajosivat liejuun - he vetäytyivät pois'.
See, all the rest of the women in the house of the king of Judah will be taken out to the king of Babylon's captains, and these women will say, Your nearest friends have been false to you and have got the better of you: they have made your feet go deep into the wet earth, and they are turned away back from you.
ἕως πότε ἀποστρέψεις θυγάτηρ ἠτιμωμένη ὅτι ἔκτισεν κύριος σωτηρίαν εἰς καταφύτευσιν καινὴν ἐν σωτηρίᾳ περιελεύσονται ἄνθρωποι
- 23 Ja kaikki sinun vaimosi ja lapsesi viedään kaldealaisten luokse, etkä sinä pelastu näiden käsistä, vaan Baabelin kuninkaan käsi tarttuu sinuun, ja sinä saatat tämän kaupungin tulella poltettavaksi."
And they will take all your wives and your children out to the Chaldaeans: and you will not get away out of their hands, but will be taken by the hands of the king of Babylon: and this town will be burned with fire.
οὕτως εἶπεν κύριος ἔτι ἐροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον ἐν γῆ ἰουδα καὶ ἐν πόλεσιν αὐτοῦ ὅταν ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτοῦ εὐλογημένος κύριος ἐπὶ δίκαιον ὄρος τὸ ἅγιον αὐτοῦ
- 24 Silloin Sidkia sanoi Jeremialle: "Älköön kukaan saako tietää tästä puhelusta, muutoin sinä kuolet.
Then Zedekiah said to Jeremiah, Let no man have knowledge of these words, and you will not be put to death.
καὶ ἐνοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἰουδα καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ ἅμα γεωργῶ καὶ ἀρθήσεται ἐν ποιμνίῳ
- 25 Mutta jos päämiehet kuulevat, että minä olen puhunut sinun kanssasi, ja tulevat sinun luoksesi ja sanovat sinulle: 'Ilmoita meille, mitä olet puhunut kuninkaalle ja mitä kuningas on puhunut sinulle - älä salaa sitä meiltä, muutoin me surmaamme sinut' -
But if it comes to the ears of the rulers that I have been talking with you, and they come and say to you, Give us word now of what you have said to the king and what the king said to you, keeping nothing back and we will not put you to death;
ὅτι ἐμέθυσα πᾶσαν ψυχὴν διψῶσαν καὶ πᾶσαν ψυχὴν πεινῶσαν ἐνέπλησα

- 26 niin sano heille: 'Minä annoin rukoukseni langeta kuninkaan eteen, ettei hän lähettäisi minua takaisin Joonatanin taloon, kuolemaan sinne.'
 Then you are to say to them, I made my request to the king, that he would not send me back to my death in Jonathan's house.
 διὰ τοῦτο ἐξηγέρθην καὶ εἶδον καὶ ὁ ὕπνος μου ἠδύς μοι ἐγενήθη
- 27 Ja kaikki ruhtinaat tulivat Jeremian tykö ja kysyivät häneltä, ja hän ilmoitti heille kaiken, mitä kuningas oli käskenyt hänen ilmoittaa. Niin he jättivät hänet rauhaan, sillä asiasta ei oltu mitään kuultu.
 Then all the rulers came to Jeremiah, questioning him: and he gave them an answer in the words the king had given him orders to say. So they said nothing more to him; for the thing was not made public.
 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται φησὶν κύριος καὶ σπερῶ τὸν ἰσραὴλ καὶ τὸν ἰουδαὶν σπέρμα ἀνθρώπου καὶ σπέρμα κτήνους
- 28 Ja Jeremia jäi olemaan vankilan pihassa siihen päivään asti, jona Jerusalem valloitettiin.
 So Jeremiah was kept in the place of the armed watchmen till the day when Jerusalem was taken.
 καὶ ἔσται ὡσπερ ἐγγρηγόρου ἐπ' αὐτοὺς καθαίρειν καὶ κακοῦν οὕτως γρηγορήσω ἐπ' αὐτοὺς τοῦ οἰκοδομῆν καὶ καταφυτεύειν φησὶν κύριος
- 1 Kun Jerusalem oli valloitettu - sillä Juudan kuninkaan Sidkian yhdeksäntenä hallitusvuotena, kymmenennessä kuussa, oli Nebukadressar, Baabelin kuningas, kaikkine sotajoukkoineen hyökännyt Jerusalemin kimppuun ja saartanut sen,
 And it came about, that when Jerusalem was taken, (in the ninth year of Zedekiah, king of Judah, in the tenth month, Nebuchadrezzar, king of Babylon, with all his army, came against Jerusalem, shutting it in on every side;
 ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς ἱερεμῖαν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ δεκάτῳ τῷ βασιλεῖ σεδεκῖα οὗτος ἐνιαυτὸς ὀκτωκαιδέκατος τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονοσορ βασιλεῖ βαβυλῶνος
- 2 ja Sidkian yhdenentoista hallitusvuotena, neljännessä kuussa, kuukauden yhdeksäntenä päivänä, oli kaupunki vallattu
 In the eleventh year of Zedekiah, in the fourth month, on the ninth day of the month, the town was broken into:)
 καὶ δόναμις βασιλέως βαβυλῶνος ἐγαράκωσεν ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἱερεμῖας ἐφυλάσσετο ἐν αὐλῇ τῆς φυλακῆς ἣ ἐστὶν ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως
- 3 - niin kaikki Baabelin kuninkaan päämiehet tulivat ja asettuivat Keskiporttiin: Neergal-Sareser, Samgar-Nebo, Sarsekim, ylimmäinen hoviherra, Neergal-Sareser, ylimmäinen tietäjä, ja kaikki muut Baabelin kuninkaan päämiehet.
 All the captains of the king of Babylon came in and took their places in the middle doorway of the town, Nergal-shar-ezer, ruler of Sin-magir, the Rabmag, and Nebushazban, the Rab-saris, and all the captains of the king of Babylon.
 ἐν ἣ κατέκλεισεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς σεδεκῖας λέγων διὰ τί σὺ προφητεύεις λέγων οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὴν πόλιν ταύτην ἐν χερσὶν βασιλέως βαβυλῶνος καὶ λήμψεται αὐτήν
- 4 Kun Sidkia, Juudan kuningas, ja kaikki sotilaat näkivät heidät, niin he pakenivat ja lähtivät yöllä kaupungista kuninkaan puutarhaa kohti molempain muurien välisestä portista, ja hän lähti Aromaan päin.
 And when Zedekiah, king of Judah, and all the men of war saw it, they went in flight from the town by night, by the way of the king's garden, through the doorway between the two walls: and they went out by the Arabah.
 καὶ σεδεκῖας οὐ μὴ σωθῆ ἐκ χειρὸς τῶν χαλδαίων ὅτι παραδόσει παραδοθήσεται εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος καὶ λαλήσει στόμα αὐτοῦ πρὸς στόμα αὐτοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται
- 5 Mutta kaldealaisten sotajoukko ajoi heitä takaa, ja he saavuttivat Sidkian Jerikon aroilla. Ja he ottivat hänet kiinni ja veivät hänet Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, eteen Riblaan, joka on Hamatin maassa, ja tämä julisti hänelle tuomion.
 But the Chaldaean army went after them and overtook Zedekiah in the lowlands of Jericho: and they made him a prisoner and took him up to Nebuchadrezzar, king of Babylon, to Riblah in the land of Hamath, to be judged by him.
 καὶ εἰσελεύσεται σεδεκῖας εἰς βαβυλῶνα καὶ ἐκεῖ καθιεῖται
- 6 Ja Baabelin kuningas teurastutti Sidkian pojat Riblassa hänen silmiensä edessä; ja kaikki Juudan ylimykset Baabelin kuningas teurastutti.
 Then the king of Babylon put the sons of Zedekiah to death before his eyes in Riblah: and the king of Babylon put to death all the great men of Judah.
 καὶ λόγος κυρίου ἐγενήθη πρὸς ἱερεμῖαν λέγων
- 7 Sitten hän sokaisutti Sidkian silmät ja kytketti hänet vaskikahleisiin viedäkseen hänet Baabeliin.
 And more than this, he put out Zedekiah's eyes, and had him put in chains to take him away to Babylon.
 ἰδοὺ ἀναμελὶ υἱὸς σαλωμ ἀδελφοῦ πατρὸς σου ἔρχεται πρὸς σὲ λέγων κτῆσαι σεαυτῷ τὸν ἄγρόν μου τὸν ἐν ἀναθῶθ ὅτι σοὶ κρίμα παραλαβεῖν εἰς κτήσιν
- 8 Kuninkaan linnan ja kansan talot kaldealaiset polttivat tulella, ja Jerusalemin muurit he repivät maahan.
 And the Chaldaeans put the king's house on fire, as well as the houses of the people, and had the walls of Jerusalem broken down.
 καὶ ἦλθεν πρὸς με ἀναμελὶ υἱὸς σαλωμ ἀδελφοῦ πατρὸς μου εἰς τὴν αὐλὴν τῆς φυλακῆς καὶ εἶπέν μοι κτῆσαι τὸν ἄγρόν μου τὸν ἐν γῆ βενιαμὶν τὸν ἐν ἀναθῶθ ὅτι σοὶ κρίμα κτήσασθαι καὶ σὺ πρεσβύτερος καὶ ἔγνω ὅτι λόγος κυρίου ἐστίν

- 9 Ja loput kansasta, jotka olivat jäljellä kaupungissa, sekä ne, jotka olivat menneet hänen puolelensa - loput kansasta, jotka olivat jäljellä - vei Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin.
Then Nebuzaradan, the captain of the armed men, took away to Babylon as prisoners, all the rest of the workmen who were still in the town, as well as those who had given themselves up to him, and all the rest of the people.
καὶ ἔκτησάμην τὸν ἀργὸν ἀναμελὶ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρὸς μου καὶ ἔστησα αὐτῷ ἑπτὰ σίκλους καὶ δέκα ἀργυρίου
- 10 Mutta köyhimmät kansasta, joilla ei ollut mitään, Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, jätti Juudan maahan ja antoi heille sinä päivänä viinitarhoja ja peltoja.
But Nebuzaradan, the captain of the armed men, let the poorest of the people, who had nothing whatever, go on living in the land of Judah, and gave them vine-gardens and fields at the same time.
καὶ ἔγραψα εἰς βιβλίον καὶ ἐσφραγισάμην καὶ διεμαρτυράμην μάρτυρας καὶ ἔστησα τὸ ἀργύριον ἐν ζυγῷ
- 11 Ja Nebukadressar, Baabelin kuningas, oli antanut Nebusaradanille, henkivartijain päällikölle, Jeremiasta tämän käskyn:
Now Nebuchadrezzar, king of Babylon, gave orders about Jeremiah to Nebuzaradan, the captain of the armed men, saying,
καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τὸ ἐσφραγισμένον καὶ τὸ ἀνεγνωσμένον
- 12 "Ota hänet ja pidä hänestä huoli; älä tee hänelle mitään pahaa, vaan tee hänelle niin, kuin hän itse sinulle sanoo".
Take him and keep an eye on him and see that no evil comes to him; but do with him whatever he says to you.
καὶ ἔδωκα αὐτὸ τῷ βαρουχ υἱῷ νηριου υἱοῦ μασσαίου κατ' ὀφθαλμοὺς ἀναμελὶ υἱοῦ ἀδελφοῦ πατρὸς μου καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἐστηκότων καὶ γραφόντων ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς κτήσεως καὶ κατ' ὀφθαλμοὺς τῶν ἰουδαίων τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς
- 13 Silloin lähettivät Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, Nebusasban, ylimmäinen hoviherra, Neergal-Sareser, ylimmäinen tietäjä, ja kaikki muut Baabelin kuninkaan ylimmäiset
So Nebuzaradan, the captain of the armed men, sent Nebushazban, the Rab-saris, and Nergal-shar-ezer, the Rabmag, and all the chief captains of the king of Babylon,
καὶ συνέταξα τῷ βαρουχ κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν λέγων
- 14 - nämä lähettivät noutamaan Jeremian vankilan pihasta ja antoivat hänet Gedaljalle, Saafanin pojan Ahikamin pojalle, että tämä veisi hänet kotiin, ja niin hän jäi kansan keskuuteen.
And they sent and took Jeremiah out of the place of the watchmen, and gave him into the care of Gedaliah, the son of Ahikam, the son of Shaphan, to take him to his house: so he was living among the people.
οὕτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ λαβὲ τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως τοῦτο καὶ τὸ βιβλίον τὸ ἀνεγνωσμένον καὶ θήσεις αὐτὸ εἰς ἀγγεῖον ὀστράκινον ἵνα διαμείνῃ ἡμέρας πλείους
- 15 Jeremialle oli tullut tämä Herran sana hänen ollessaan suljettuna vankilan pihaan:
Now the word of the Lord came to Jeremiah while he was shut up in the place of the armed watchmen, saying,
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος ἔτι κτηθήσονται ἀγροὶ καὶ οἰκίαι καὶ ἀμπελώνες ἐν τῇ γῇ ταύτῃ
- 16 "Mene ja sano etiopialaiselle Ebed-Melekille näin: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä toteutan sanani tälle kaupungille onnettomuudeksi eikä onneksi; ja tämä tapahtuu sinun edessäsi sinä päivänä.
Go and say to Ebed-melech the Ethiopian, This is what the Lord of armies, the God of Israel, has said: See, my words will come true for this town, for evil and not for good: they will come about before your eyes on that day.
καὶ προσευξάμην πρὸς κύριον μετὰ τὸ δοῦναί με τὸ βιβλίον τῆς κτήσεως πρὸς βαρουχ υἱὸν νηριου λέγων
- 17 Mutta sinut minä pelastan sinä päivänä, sanoo Herra, etkä sinä ole joutuva niiden miesten käsiin, joita sinä pelkää.
But I will keep you safe on that day, says the Lord: you will not be given into the hands of the men you are fearing.
ὦ κύριε σὺ ἐποίησας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν τῇ ἰσχύϊ σου τῇ μεγάλῃ καὶ τῷ βραχίονί σου τῷ ὑψηλῷ καὶ τῷ μετεώρῳ οὐ μὴ ἀποκρυβῆ ἀπὸ σοῦ οὐθέν
- 18 Sillä minä pelastan sinut, niin ettet kaadu miekkaan, vaan saat pitää henkesi saaliinasi, koska sinä turvasit minuun, sanoo Herra."
For I will certainly let you go free, and you will not be put to the sword, but your life will be given to you out of the hands of your attackers: because you have put your faith in me, says the Lord.
ποιῶν ἔλεος εἰς χιλιάδας καὶ ἀποδιδοὺς ἀμαρτίας πατέρων εἰς κόλπους τέκνων αὐτῶν μετ' αὐτοὺς ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ ἰσχυρὸς
- 1 Sana, joka tuli Jeremialle Herralta, sen jälkeen kuin Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, oli päästänyt hänet menemään Raamasta, jonne hän oli haettanut hänet, kun hän oli kahleilla sidottuna kaikkien Baabeliin vietävien Jerusalemin ja Juudan pakkosiirtolaisten joukossa.
The word which came to Jeremiah from the Lord, after Nebuzaradan, the captain of the armed men, had let him go from Ramah, when he had taken him; for he had been put in chains, among all the prisoners of Jerusalem and Judah who were taken away prisoners to Babylon.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰερემίαν δεῦτερον καὶ αὐτὸς ἦν ἔτι δεδεμένος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς λέγων

- 2 Henkivartijain päällikkö haetti Jeremian ja sanoi hänelle: "Herra, sinun Jumalasi, on uhanut tällä onnettomuudella tätä paikkaa,
And the captain of the armed men took Jeremiah and said to him, The Lord your God gave word of the evil which was to come on this place:
οὕτως εἶπεν κύριος ποιῶν γῆν καὶ πλάσσωσιν αὐτὴν τοῦ ἀνορθῶσαι αὐτὴν κύριος ὄνομα αὐτῶ
- 3 ja Herra on antanut sen tulla ja on tehnyt, niinkuin hän on puhunut; sillä te olette tehneet syntiä Herraa vastaan ettekä ole kuulleet hänen ääntänsä, ja niin on tämä tapahtunut teille.
*** and the Lord has made it come, and has done as he said; because of your sin against the Lord in not giving ear to his voice; and that is why this thing has come on you.
κέκραζον πρὸς με καὶ ἀποκριθήσομαι σοὶ καὶ ἀπαγγελῶ σοὶ μέγала καὶ ἰσχυρὰ ἃ οὐκ ἔγνωσ αὐτά
- 4 Ja katso, nyt minä tänä päivänä päästän sinut kahleista, jotka ovat käsissäsi. Jos näet hyväksi tulla minun kanssani Baabeliin, niin tule, ja minä pidän sinusta huolen. Mutta jos et näe hyväksi tulla minun kanssani Baabeliin, niin älä tule. Katso, koko maa on edessäsi; minne näet hyväksi ja oikeaksi mennä, sinne mene."
Now see, this day I am freeing you from the chains which are on your hands. If it seems good to you to come with me to Babylon, then come, and I will keep an eye on you; but if it does not seem good to you to come with me to Babylon, then do not come: see, all the land is before you; if it seems good and right to you to go on living in the land,
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς Ἰσραὴλ περὶ οἴκων τῆς πόλεως ταύτης καὶ περὶ οἴκων βασιλέως Ἰουδα τῶν καθηρημένων εἰς χάρακας καὶ προμαχῶνας
- 5 Mutta kun tämä vielä viivytteli palaamistaan, sanoi hän: "Palaa Gedaljan tykö, joka on Saafanin pojan Ahikamin poika, hänen, jonka Baabelin kuningas on asettanut Juudan kaupunkien käskynhaltijaksi, ja jää hänen luoksensa kansan keskuuteen; tahi mene, minne vain näet oikeaksi mennä". Ja henkivartijain päällikkö antoi hänelle evästä ja lahjoja ja päästi hänet menemään.
Then go back to Gedaliah, the son of Ahikam, the son of Shaphan, whom the king of Babylon has made ruler over the towns of Judah, and make your living-place with him among the people; or go wherever it seems right to you to go. So the captain of the armed men gave him food and some money and let him go.
τοῦ μάχεσθαι πρὸς τοὺς χαλδαίους καὶ πληρῶσαι αὐτὴν τῶν νεκρῶν τῶν ἀνθρώπων οὓς ἐπάταξα ἐν ὄργῃ μου καὶ ἐν θυμῷ μου καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν περὶ πασῶν τῶν πονηριῶν αὐτῶν
- 6 Niin Jeremia meni Gedaljan, Ahikamin pojan, tykö Mispaan ja asui hänen luonaan maahan jääneen kansan keskuudessa.
So Jeremiah went to Gedaliah, the son of Ahikam, in Mizpah, and was living with him among the people who were still in the land.
ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάγω αὐτὴν συνούλωσιν καὶ ἴαμα καὶ φανερώσω αὐτοῖς εἰσακούειν καὶ ἰατρεύσω αὐτὴν καὶ ποιήσω αὐτοῖς εἰρήνην καὶ πίστιν
- 7 Kun kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat maaseudulla, he ja heidän miehensä, kuulivat, että Baabelin kuningas oli asettanut Gedaljan, Ahikamin pojan, käskynhaltijaksi maahan ja jättänyt hänen haltuunsa ne miehet, vaimot ja lapset sekä ne maan köyhät, joita ei oltu siirretty Baabeliin,
Now when it came to the ears of all the captains of the forces who were in the field, and their men, that the king of Babylon had made Gedaliah, the son of Ahikam, ruler in the land, and had put under his care the men and women and children, all the poorest of the land, those who had not been taken away to Babylon;
καὶ ἐπιστρέψω τὴν ἀποικίαν Ἰουδα καὶ τὴν ἀποικίαν Ἰσραὴλ καὶ οἰκοδομήσω αὐτοὺς καθὼς τὸ πρότερον
- 8 niin he tulivat Gedaljan luo Mispaan: Ismael, Netanjan poika, Joohanen ja Joonatan, Kaareahin pojat, Seraja, Tanhumetin poika, netofalaisen Eefain pojat ja Jesanja, maakatilaisen poika, he ja heidän miehensä.
Then they came to Gedaliah in Mizpah, even Ishmael, the son of Nethaniah, and Johanan, the son of Kareah, and Seraiah, the son of Tanhumeth, and the sons of Ephai the Netophathite, and Jezaniah, the son of the Maacathite, they and their men.
καὶ καθαριῶ αὐτοὺς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ὧν ἡμάρτοσάν μοι καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι ἀμαρτιῶν αὐτῶν ὧν ἡμάρτόν μοι καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ
- 9 Ja Gedalja, Saafanin pojan Ahikamin poika, vannoi heille ja heidän miehilleen sanoen: "Älkää peljätkö palvelulla kaldealaisia; asukaa maassa ja palvelkaa Baabelin kuningasta, niin teidän käy hyvin.
And Gedaliah, the son of Ahikam, the son of Shaphan, took an oath to them and their men, saying, Have no fear of the servants of the Chaldeans: go on living in the land, and become the servants of the king of Babylon, and all will be well.
καὶ ἔσται εἰς εὐφροσύνην καὶ εἰς αἴνεσιν καὶ εἰς μεγαλειότητα παντὶ τῷ λαῷ τῆς γῆς οἵτινες ἀκούσονται πάντα τὰ ἀγαθὰ ἃ ἐγὼ ποιήσω καὶ φοβηθήσονται καὶ κικρανθήσονται περὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν καὶ περὶ πάσης τῆς εἰρήνης ἧς ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς
- 10 Katso, minä itse asun Mispassa palvelukseni niitä kaldealaisia, jotka tulevat meidän luoksemme; mutta te kootkaa viiniä ja hedelmiä ja öljyä ja pankaa astioihinne ja asukaa kaupungeissanne, jotka olette ottaneet haltuunne."
As for me, I will be living in Mizpah as your representative before the Chaldeans who come to us: but you are to get in your wine and summer fruits and oil and put them in your vessels, and make living-places for yourselves in the towns which you have taken.
οὕτως εἶπεν κύριος ἔτι ἀκουσθήσεται ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ὃ ἡμεῖς λέγετε ἔρημός ἐστιν ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ κτηνῶν ἐν πόλεσιν Ἰουδα καὶ ἐξῶθεν ἱερουσαλὴμ ταῖς ἡρημωμέναις παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτήνη

- 11 Ja kaikki nekin juutalaiset, jotka olivat Mooabissa ja ammonilaisten keskuudessa ja Edomissa sekä kaikissa muissa maissa, saivat kuulla, että Baabelin kuningas oli jättänyt Juudaan jäännöksen ja asettanut näille käskynhaltijaksi Gedaljan, joka oli Saafanin pojan Ahikamin poika.
In the same way, when all the Jews who were in Moab and among the children of Ammon and in Edom and in all the countries, had news that the king of Babylon had let Judah keep some of its people and that he had put over them Gedaliah, the son of Ahikam, the son of Shaphan;
φωνὴ εὐφροσύνης καὶ φωνὴ χαρμοσύνης φωνὴ νυμφίου καὶ φωνὴ νύμφης φωνὴ λεγόντων ἔξομολογεῖσθε κυρίῳ παντοκράτορι ὅτι χρηστὸς κύριος ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ καὶ εἰσοίσουσιν δῶρα εἰς οἶκον κυρίου ὅτι ἀποστρέψω πᾶσαν τὴν ἀποικίαν τῆς γῆς ἐκεῖνης κατὰ τὸ πρότερον εἶπεν κύριος
- 12 Ja niin kaikki juutalaiset palasivat takaisin kaikista paikoista, joihin heitä oli karkoitettu, ja tulivat Juudan maahan Mispaan, Gedaljan tykö, ja he korjasivat viiniä ja hedelmiä ylen runsaasti.
Then all the Jews came back from all the places to which they had gone in flight, and came to the land of Judah, to Gedaliah, to Mizpah, and got in a great store of wine and summer fruit.
οὕτως εἶπεν κύριος τῶν δυνάμεων ἔτι ἔσται ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ τῷ ἐρήμῳ παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἄνθρωπον καὶ κτήνος καὶ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ καταλύματα ποιμένων κοιταζόντων πρόβατα
- 13 Mutta Joohanan, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat maaseudulla, tulivat Gedaljan tykö Mispaan
Now Johanan, the son of Kareah, and all the captains of the forces which were in the field, came to Gedaliah in Mizpah,
ἐν πόλεσιν τῆς ὄρεινῆς καὶ ἐν πόλεσιν τῆς σεφίλα καὶ ἐν πόλεσιν τῆς ναγεβ καὶ ἐν γῆ βενιαμιν καὶ ἐν ταῖς κύκλῳ ἱερουσαλημ καὶ ἐν πόλεσιν ἰουδα ἔτι παρελεύσεται πρόβατα ἐπὶ χεῖρα ἀριθμοῦντος εἶπεν κύριος
- 1 Mutta seitsemännessä kuussa Ismael, Elisaman pojan Netanjan poika, joka oli kuninkaallista sukua ja kuninkaan ylimmäisiä, tuli Gedaljan, Ahikamin pojan, tykö Mispaan, mukanaan kymmenen miestä. Siellä Mispassa he sitten aterioivat yhdessä.
Now it came about in the seventh month that Ishmael, the son of Nethaniah, the son of Elishama, of the king's seed, having with him ten men, came to Gedaliah, the son of Ahikam, in Mizpah; and they had a meal together in Mizpah.
ὁ λόγος ὁ γινόμενος πρὸς ἱερεμίαν παρὰ κυρίου καὶ ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ πᾶν τὸ στρατόπεδον αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἀρχῆς αὐτοῦ ἐπολέμουν ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐπὶ πάσας τὰς πόλεις ἰουδα λέγων
- 2 Silloin nousi Ismael, Netanjan poika, ynnä ne kymmenen miestä, jotka olivat hänen kanssaan, ja he löivät miekalla kuoliaaksi Gedaljan, joka oli Saafanin pojan Ahikamin poika. Niin Ismael surmasi hänet, jonka Baabelin kuningas oli asettanut käskynhaltijaksi maahan.
Then Ishmael, the son of Nethaniah, and the ten men who were with him, got up, and attacking Gedaliah, the son of Ahikam, the son of Shaphan, with the sword, put to death him whom the king of Babylon had made ruler over the land.
οὕτως εἶπεν κύριος βᾶδισον πρὸς σεδεκιαν βασιλέα ἰουδα καὶ ἐρεῖς αὐτῷ οὕτως εἶπεν κύριος παραδόσει παραδοθήσεται ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος καὶ συλλήμψεται αὐτὴν καὶ κούσει αὐτὴν ἐν πυρὶ
- 3 Myöskin kaikki juutalaiset, jotka olivat Gedaljan luona Mispassa, sekä kaldealaiset, jotka sieltä tavattiin, sotamiehet, Ismael löi kuoliaaksi.
And Ishmael put to death all the Jews who were with him, even with Gedaliah, at Mizpah, and the Chaldaean men of war.
καὶ σὺ οὐ μὴ σωθῆς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ καὶ συλλήμψει συλλημφθήσῃ καὶ εἰς χεῖρας αὐτοῦ δοθήσῃ καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὄψονται καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ μετὰ τοῦ στόματός σου λαλήσει καὶ εἰς βαβυλῶνα εἰσελεύσῃ
- 4 Toisena päivänä, sen jälkeen kuin hän oli surmannut Gedaljan, kun ei kukaan sitä vielä tietänyt,
Now on the second day after he had put Gedaliah to death, when no one had knowledge of it,
ἀλλὰ ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου σεδεκία βασιλεὺ ἰουδα οὕτως λέγει κύριος
- 5 tuli Sikemistä, Siilosta ja Samariasta kahdeksankymmentä miestä, parta ajettuna, vaatteet revittyinä ja iho viileskeltynä, ja heillä oli käsissään ruokauhreja ja suitsutusta, vietäväksi Herran temppeliin.
Some people came from Shechem, from Shiloh and Samaria, eighty men, with the hair of their faces cut off and their clothing out of order, and with cuts on their bodies, and in their hands meal offerings and perfumes which they were taking to the house of the Lord.
ἐν εἰρήνῃ ἀποθανῆ καὶ ὡς ἐκλάσαν τοὺς πατέρας σου τοὺς βασιλεύσαντας πρότερόν σου κλαύσονται καὶ σὲ καὶ ὁ ἄδων κόψονται σε ὅτι λόγον ἐγὼ ἐλάλησα εἶπεν κύριος
- 6 Ja Ismael, Netanjan poika, meni Mispasta heitä vastaan, lakkaamatta itkien käydessänsä. Ja kun hän kohtasi heidät, sanoi hän heille: "Tulkaa Gedaljan, Ahikamin pojan, tykö".
And Ishmael, the son of Nethaniah, went out from Mizpah with the purpose of meeting them, weeping on his way: and it came about that when he was face to face with them he said, Come to Gedaliah, the son of Ahikam.
καὶ ἐλάλησεν ἱερεμίας πρὸς τὸν βασιλέα σεδεκιαν πάντας τοὺς λόγους τούτους ἐν ἱερουσαλημ
- 7 Mutta kun he olivat tulleet keskelle kaupunkia, teurastivat heidät Ismael, Netanjan poika, ja ne miehet, jotka olivat hänen kanssaan, ja heittivät heidät kaivoon.
And when they came inside the town, Ishmael, the son of Nethaniah, and the men who were with him, put them to death and put their bodies into a deep hole.
καὶ ἡ δύναμις βασιλέως βαβυλῶνος ἐπολέμει ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις ἰουδα ἐπὶ λαχis καὶ ἐπὶ αζηκα ὅτι αὐταὶ κατελείφθησαν ἐν πόλεσιν ἰουδα πόλεις ὄχυρα

- 8 Mutta heidän joukossaan oli kymmenen miestä, jotka sanoivat Ismaelille: "Älä surmaa meitä, sillä meillä on kedolla kätöksässä nisuja, ohria, öljyä ja hunajaa". Niin hän herkesi eikä surmannut heitä heidän veljiensä joukkoon.
But there were ten men among them who said to Ishmael, Do not put us to death, for we have secret stores, in the country, of grain and oil and honey. So he did not put them to death with their countrymen.
ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ιερემιαν παρὰ κυρίου μετὰ τὸ συντελέσαι τὸν βασιλέα σεδεκιαν διαθήκην πρὸς τὸν λαὸν τοῦ καλέσαι ἄφραϊν
- 9 Ja kaivo, johon Ismael heitti kaikkien niiden miesten ruumiit, jotka hän oli lyönyt kuoliaaksi, samoin kuin Gedaljan, oli se, jonka kuningas Aasa oli teettänyt Baesan, Israelin kuninkaan, hyökkäyksen varalta; sen täytti nyt Ismael, Netanjan poika, murhatuilla.
Now the hole into which Ishmael had put the dead bodies of the men whom he had put to death, was the great hole which Asa the king had made for fear of Baasha, king of Israel: and Ishmael, the son of Nethaniah, made it full of the bodies of those who had been put to death.
τοῦ ἐξαποστειλαὶ ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ τὸν εβραῖον καὶ τὴν εβραϊάν ἐλευθέρους πρὸς τὸ μὴ δουλεύειν ἄνδρα ἐξ ἰουδα
- 10 Sitten Ismael otti vangeiksi kaikki kansan tähteet, mitä Mispassa oli, kuninkaan tyttäret ja kaiken Mispaan jäljelle jääneen kansan, jonka käskynhaltijaksi Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, oli asettanut Gedaljan, Ahikamin pojan - ne Ismael, Netanjan poika, otti vangeiksi ja lähti kulkemaan pois ammonilaisten luo.
Then Ishmael took away as prisoners all the rest of the people who were in Mizpah, the king's daughters and all the people still in Mizpah, whom Nebuzaradan, the captain of the armed men, had put under the care of Gedaliah, the son of Ahikam: Ishmael, the son of Nethaniah, took them away prisoners with the purpose of going over to the children of Ammon.
καὶ ἐπεστράφησαν πάντες οἱ μεγιστάνες καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ εἰσελθόντες ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ ἀποστειλαὶ ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ
- 11 Mutta kun Joohanen, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat hänen kanssaan, saivat kuulla kaiken sen pahan, minkä Ismael, Netanjan poika, oli tehnyt,
But when Johanan, the son of Kareah, and all the captains of the armed forces who were with him, had news of all the evil which Ishmael, the son of Nethaniah, had done,
καὶ ἔωσαν αὐτοὺς εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας
- 12 niin he ottivat kaikki miehensä ja lähtivät taistelemaan Ismaelia, Netanjan poikaa, vastaan; ja he tapasivat hänet suuren vesilammikon luona, joka on Gibeonissa.
They took their men and went out to make war on Ishmael, the son of Nethaniah, and they came face to face with him by the great waters in Gibeon.
καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ιερემιαν λέγων
- 13 Mutta kun kaikki kansa, joka oli Ismaelin mukana, näki Joohanenin, Kaareahin pojan, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat hänen kanssaan, niin he ihastuivat;
Now when all the people who were with Ishmael saw Johanan, the son of Kareah, and all the captains of the forces with him, then they were glad.
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἐγὼ ἐθέμην διαθήκην πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἣ ἐξελάμην αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας λέγων
- 14 ja kaikki kansa, jonka Ismael oli ottanut vangiksi Mispasta, kääntyi takaisin ja meni Joohanenin, Kaareahin pojan, puolelle.
And all the people whom Ishmael had taken away prisoners from Mizpah, turning round, came back and went to Johanan, the son of Kareah.
ὅταν πληρωθῆ ἔξ ἔτη ἀποστειλεῖς τὸν ἀδελφόν σου τὸν εβραῖον ὃς πραθήσεται σοι καὶ ἐργάται σοι ἔξ ἔτη καὶ ἐξαποστειλεῖς αὐτὸν ἐλεύθερον καὶ οὐκ ἤκουσάν μου καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν
- 15 Mutta Ismael, Netanjan poika, pääsi kahdeksan miehen kanssa Joohanania pakoon ja lähti ammonilaisten luo.
But Ishmael, the son of Nethaniah, got away from Johanan, with eight men, and went to the children of Ammon.
καὶ ἐπέστρεψαν σήμερον ποιῆσαι τὸ εὐθεὶς πρὸ ὀφθαλμῶν μου τοῦ καλέσαι ἄφραϊν ἕκαστον τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ συντελέσαν διαθήκην κατὰ πρόσωπόν μου ἐν τῷ οἴκῳ οὗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ
- 16 Ja Joohanen, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat hänen kanssaan, ottivat kaikki kansan tähteet, jotka hän oli palauttanut Ismaelin, Netanjan pojan, tyköä Mispasta, sen jälkeen kuin tämä oli lyönyt Gedaljan, Ahikamin pojan, kuoliaaksi: miehiä, sotilaita, naisia ja lapsia ja hoviherroja, jotka hän oli palauttanut Gibeonista.
Then Johanan, the son of Kareah, and all the captains of the forces who were with him, took all the rest of the people whom Ishmael, the son of Nethaniah, had made prisoners, after he had put to death Gedaliah, the son of Ahikam, the people from Mizpah, that is, the men of war and the women and the children and the unsexed servants, whom he had taken back with him from Gibeon:
καὶ ἐπεστρέψατε καὶ ἐβεβηλώσατε τὸ ὄνομά μου τοῦ ἐπιστρέψαι ἕκαστον τὸν παῖδα αὐτοῦ καὶ ἕκαστον τὴν παιδίσκην αὐτοῦ οὓς ἐξαποστειλάτε ἐλευθέρους τῇ ψυχῇ αὐτῶν ὑμῖν εἰς παῖδας καὶ παιδίσκας
- 17 Ja he kulkivat, mutta pysähtyivät Kimhamin majapaikkaan, joka on lähellä Beetlehemää, lähteäkseen sitten Egyptiin
And they went and were living in the resting-place of Chimham, which is near Beth-lehem on the way into Egypt,
διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος ὑμεῖς οὐκ ἠκούσατέ μου τοῦ καλέσαι ἄφραϊν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ ἰδοὺ ἐγὼ καλῶ ἄφραϊν ὑμῖν εἰς μάχαιραν καὶ εἰς τὸν θάνατον καὶ εἰς τὸν λιμὸν καὶ δώσω ὑμᾶς εἰς διασποράν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς
- 18 kaldealaisia pakoon, sillä he pelkäsivät heitä, koska Ismael, Netanjan poika, oli lyönyt kuoliaaksi Gedaljan, Ahikamin pojan, jonka Baabelin kuningas oli asettanut käskynhaltijaksi maahan.
Because of the Chaldeans: for they were in fear of them because Ishmael, the son of Nethaniah, had put to death Gedaliah, the son of Ahikam, whom the king of Babylon had made ruler over the land.
καὶ δώσω τοὺς ἄνδρας τοὺς παρεληλυθότας τὴν διαθήκην μου τοὺς μὴ στήσαντας τὴν διαθήκην μου ἣν ἐποίησαν κατὰ πρόσωπόν μου τὸν μόσχον ὃν ἐποίησαν ἐργάζεσθαι αὐτῷ

- 1 Silloin astuivat esiin kaikki sotaväen päälliköt ja Joohanan, Kaareahin poika, ja Jesanja, Hoosajan poika, ynnä kaikki kansa, pienimmästä suurimpaan,
Then all the captains of the forces, and Johanan, the son of Kareah, and Jezaniah, the son of Hoshaiah, and all the people from the least to the greatest, came near,
ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερεμیان παρὰ κυρίου ἐν ἡμέραις ἰωακὶμ βασιλέως ἰουδα λέγων
- 2 ja sanoivat profeetta Jeremialle: "Langetkoon rukouksemme sinun eteesi, ja rukoile puolestamme Herraa, Jumalasi, kaiken tämän jäännöksen puolesta; sillä suuresta luvusta on meitä jäänyt jäljelle vähän, niinkuin omat silmäsi näkevät meitä olevan.
And said to Jeremiah the prophet, Let our request come before you, and make prayer for us to the Lord your God, even for this small band of us; for we are only a small band out of what was a great number, as your eyes may see:
βάδισον εἰς οἶκον ἀρχαβὶν καὶ ἄξεις αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς μίαν τῶν αὐλῶν καὶ ποτιεῖς αὐτοὺς οἶνον
- 3 Ja Herra, sinun Jumalasi, ilmoittakoon meille, mitä tietä meidän on kuljettava, ja mitä meidän on tehtävä."
That the Lord your God may make clear to us the way in which we are to go and what we are to do.
καὶ ἐξήγαγον τὸν ἱεζονιαν υἱὸν ἱερεμῖν υἱοῦ χαβασὶν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν ἀρχαβὶν
- 4 Silloin profeetta Jeremia vastasi heille: "Minä kuulen. Katso, minä rukoilen Herraa, teidän Jumalaanne, niinkuin sanotte, ja kaiken sen, mitä Herra teille vastaa, minä ilmoitan teille; en salaa teiltä mitään."
Then Jeremiah the prophet said to them, I have given ear to you; see, I will make prayer to the Lord your God, as you have said; and it will be that, whatever the Lord may say in answer to you, I will give you word of it, keeping nothing back.
καὶ εἰσήγαγον αὐτοὺς εἰς οἶκον κυρίου εἰς τὸ παστοφόριον υἱῶν ἀνανίου υἱοῦ γοδολιου ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ὃ ἐστιν ἐγγὺς τοῦ οἴκου τῶν ἀρχόντων τῶν ἐπάνω τοῦ οἴκου μαασαίου υἱοῦ σελωμ τοῦ φυλάσσοντος τὴν αὐλήν
- 5 Ja he sanoivat Jeremialle: "Olkoon Herra totinen ja luotettava todistaja meitä vastaan, jollemme tee aivan sen sanan mukaan, jonka Herra, sinun Jumalasi, lähettää sinut meille tuomaan.
Then they said to Jeremiah, May the Lord be a true witness against us in good faith, if we do not do everything which the Lord your God sends you to say to us.
καὶ ἔδωκα κατὰ πρόσωπον αὐτῶν κεράμιον οἴνου καὶ ποτήρια καὶ εἶπα πίετε οἶνον
- 6 Olkoon se hyvää tai paha: Herran ääntä, meidän Jumalamme, jonka tykö me sinut lähettämme, me tottelemme, että meidän hyvin kävisi, kun tottelemme Herran, meidän Jumalamme, ääntä."
If it is good or if it is evil, we will be guided by the voice of the Lord our God, to whom we are sending you; so that it may be well for us when we give ear to the voice of the Lord our God.
καὶ εἶπαν οὐ μὴ πῖωμεν οἶνον ὅτι ἰωνάδαβ υἱὸς ρηχαβ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐνετείλατο ἡμῖν λέγων οὐ μὴ πίητε οἶνον ὑμεῖς καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἕως αἰῶνος
- 7 Kymmenen päivän kuluttua tuli Herran sana Jeremialle,
And it came about that after ten days the word of the Lord came to Jeremiah.
καὶ οἰκίαν οὐ μὴ οἰκοδομήσητε καὶ σπέρμα οὐ μὴ σπείρητε καὶ ἀμπελῶν οὐκ ἔσται ὑμῖν ὅτι ἐν σκηναῖς οἰκήσητε πάσας τὰς ἡμέρας ὑμῶν ὅπως ἂν ζήσητε ἡμέρας πολλὰς ἐπὶ τῆς γῆς ἐφ' ἧς διατρίβετε ὑμεῖς ἐπ' αὐτῆς
- 8 ja hän kutsui Joohananin, Kaareahin pojan, ja kaikki sotaväen päälliköt, jotka olivat tämän kanssa, ynnä kaiken kansan, pienimmästä suurimpaan.
And he sent for Johanan, the son of Kareah, and all the captains of the forces who were still with him, and all the people, from the least to the greatest,
καὶ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς ἰωνάδαβ τοῦ πατρὸς ἡμῶν πρὸς τὸ μὴ πλεῖν οἶνον πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν ἡμεῖς καὶ αἱ γυναῖκες ἡμῶν καὶ οἱ υἱοὶ ἡμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν
- 9 Ja hän sanoi heille: "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, jonka tykö te lähettitte minut laskemaan rukoukseenne hänen eteensä:
And said to them, These are the words of the Lord, the God of Israel, to whom you sent me to put your request before him:
καὶ πρὸς τὸ μὴ οἰκοδομεῖν οἰκίας τοῦ κατοικεῖν ἐκεῖ καὶ ἀμπελῶν καὶ ἀγρὸς καὶ σπέρμα οὐκ ἐγένετο ἡμῖν
- 10 Jos te jäätte tähän maahan, niin minä rakennan teidät enkä hajota maahan, istutan teidät enkä revi pois, sillä minä kadun sitä onnettomuutta, jonka olen tuottanut teille.
If you still go on living in the land, then I will go on building you up and not pulling you down, planting you and not uprooting you: for my purpose of doing evil to you has been changed.
καὶ φκήσαμεν ἐν σκηναῖς καὶ ἠκούσαμεν καὶ ἐποιήσαμεν κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλατο ἡμῖν ἰωνάδαβ ὁ πατὴρ ἡμῶν
- 11 Älkää peljätkö Baabelin kuningasta, jota te nyt pelkäätte. Älkää peljätkö häntä, sanoo Herra; sillä minä olen teidän kanssanne, minä autan teitä ja pelastan teidät hänen käsistänsä.
Have no fear of the king of Babylon, of whom you are now in fear; have no fear of him, says the Lord: for I am with you to keep you safe and to give you salvation from his hands.
καὶ ἐγενήθη ὅτε ἀνέβη ναβουχοδονοσορ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εἶπαμεν εἰσέλθατε καὶ εἰσέλθωμεν εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως τῶν χαλδαίων καὶ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως τῶν ἄσσυριων καὶ φκοῦμεν ἐκεῖ
- 12 Ja minä annan teille armon, niin että hän teitä armahtaa ja antaa teidän palata takaisin maahanne.
And I will have mercy on you, so that he may have mercy on you and let you go back to your land.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων

- 13 **Mutta jos te sanotte: 'Me emme jää tähän maahan', ettekä tottele Herran, teidän Jumalanne, ääntä,
But if you say, We have no desire to go on living in this land; and do not give ear to the voice of the Lord your God,
οὕτως λέγει κύριος πορευοῦν καὶ εἰπὸν ἀνθρώπῳ ἰουδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλημ οὐ μὴ λάβητε παιδείαν τοῦ ἀκούειν τοὺς λόγους μου**
- 14 **vaan sanotte: 'Ei! Me lähdemme Egyptiin, jossa meidän ei tarvitse nähdä sotaa, ei kuulla pasunan ääntä eikä kärsiä leivän nälkää, ja sinne me jäämme asumaan' -
Saying, No, but we will go into the land of Egypt, where we will not see war, or be hearing the sound of the horn, or be in need of food; there we will make our living-place;
ἔστησαν ῥῆμα υἱοὶ ἰωναδαβ υἱοῦ ρηχαβ ὁ ἐνετείλατο τοῖς τέκνοις αὐτοῦ πρὸς τὸ μὴ πιεῖν οἶνον καὶ οὐκ ἐπίοσαν καὶ ἐγὼ ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ὄρθρου καὶ ἐλάλησα καὶ οὐκ ἤκούσατε**
- 15 **niin kuulkaa siis nyt Herran sana, te Juudan tähteet: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Jos te todella käännätte kasvonne Egyptiä kohti ja menette sinne asumaan muukalaisina,
Then give ear now to the word of the Lord, O you last of Judah: the Lord of armies, the God of Israel, has said, If your minds are fixed on going into Egypt and stopping there;
καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς παῖδάς μου τοὺς προφήτας λέγων ἀποστράφητε ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ βελτίω ποιήσατε τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν καὶ οὐ πορεύεσθε ὀπίσω θεῶν ἑτέρων τοῦ δουλεῦν αὐτοῖς καὶ οἰκήσατε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν καὶ τοῖς πατράσιν ὑμῶν καὶ οὐκ ἐκλίνατε τὰ ὄτα ὑμῶν καὶ οὐκ ἤκούσατε**
- 16 **niin miekka, jota te pelkäätte, on saavuttava teidät siellä Egyptin maassa, ja nälkä, joka teitä huolettaa, seuraa kintereillänne Egyptiin, ja sinne te kuolette.
Then it will come about that the sword, which is the cause of your fear, will overtake you there in the land of Egypt, and need of food, which you are fearing, will go after you there in Egypt; and there death will come to you.
καὶ ἔστησαν υἱοὶ ἰωναδαβ υἱοῦ ρηχαβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ὁ δὲ λαὸς οὕτως οὐκ ἤκουσάν μου**
- 17 **Ja kaikki ne miehet, jotka kääntävät kasvonsa Egyptiä kohti asuakseen siellä muukalaisina, kuolevat miekkaan, nälkään ja ruttoon, eikä ainoakaan heistä pääse pakoon eikä pelastu siitä onnettomuudesta, jonka minä annan heille tulla.
Such will be the fate of all the men whose minds are fixed on going into Egypt and stopping there; they will come to their end by the sword, by being short of food, and by disease: not one of them will keep his life or get away from the evil which I will send on them.
διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ φέρω ἐπὶ ἰουδαν καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐλάλησα ἐπ' αὐτοὺς**
- 18 **Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Niinkuin minun vihani ja kiivastukseni on vuodatettu Jerusalemin asukasten ylitse, niin minun kiivastukseni on vuotava teidän ylitsenne, jos te menette Egyptiin, ja te tulette kiroukseksi ja kauhistukseksi, kiroussanaksi ja häväistykseksi ettekä enää saa nähdä tätä paikkaa.
For this is what the Lord of armies, the God of Israel, has said: As my wrath and passion have been let loose on the people of Jerusalem, so will my passion be let loose on you when you go into Egypt: and you will become an oath and a cause of wonder and a curse and a name of shame; and you will never see this place again.
διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος ἐπειδὴ ἤκουσαν υἱοὶ ἰωναδαβ υἱοῦ ρηχαβ τὴν ἐντολὴν τοῦ πατρὸς αὐτῶν ποιεῖν καθότι ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν**
- 19 **Herra sanoo teille, te Juudan tähteet: Älkää menkö Egyptiin." Se tietäkää, että minä olen tänä päivänä teitä varoittanut.
The Lord has said about you, O last of Judah, Go not into Egypt: be certain that I have given witness to you this day.
οὐ μὴ ἐκλίπη ἀνὴρ τῶν υἱῶν ἰωναδαβ υἱοῦ ρηχαβ παρεστηκὼς κατὰ πρόσωπόν μου πάσας τὰς ἡμέρας τῆς γῆς**
- 1 **Mutta kun Jeremia oli loppuun asti puhunut kaikelle kansalle kaikki Herran, heidän Jumalansa, sanat, jotka Herra, heidän Jumalansa, oli lähettänyt hänet tuomaan heille - kaikki ne sanat, -
And it came about that when Jeremiah had come to the end of giving all the people the words of the Lord their God, which the Lord their God had sent him to say to them, even all these words,
καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρτῳ ἰωακὴμ υἱοῦ ἰωσια βασιλέως ἰουδα ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς με λέγων**
- 2 **niin Asarja, Hoosajan poika, ja Joohanan, Kaareahin poika, ja kaikki julkeat miehet sanoivat Jeremialle: "Sinä puhut valhetta; Herra, meidän Jumalamme, ei ole lähettänyt sinua sanomaan: 'Älkää menkö Egyptiin, siellä muukalaisina asumaan';
Then Azariah, the son of Hoshaiah, and Johanan, the son of Kareah, and all the men of pride, said to Jeremiah, You have said what is false: the Lord our God has not sent you to say, You are not to go into the land of Egypt and make your living-place there:
λαβὲ σεαυτῷ χαρτίον βιβλίου καὶ γράψον ἐπ' αὐτοῦ πάντας τοὺς λόγους οὓς ἐχηρήματίσα πρὸς σέ ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐπὶ ἰουδαν καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ἀφ' ἧς ἡμέρας λαλήσαντός μου πρὸς σε ἀφ' ἡμερῶν ἰωσια βασιλέως ἰουδα καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης**
- 3 **vaan Baaruk, Neerian poika, kiihoittaa sinua meitä vastaan antaakseen meidät kaldealaisten käsiin tapettaviksi tai vietäviksi pakkosiirtolaisuuteen Baabeliin".
But Baruch, the son of Neriah, is moving you against us, to give us up into the hands of the Chaldaeans so that they may put us to death, and take us away prisoners into Babylon.
ἴσως ἀκούσεται ὁ οἶκος ἰουδα πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐγὼ λογίζομαι ποιῆσαι αὐτοῖς ἵνα ἀποστρέψωσιν ἀπὸ ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς καὶ ἕως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν καὶ ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῶν**
- 4 **Ja Joohanan, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt ja kaikki kansa olivat tottelemattomat Herran äänelle eivätkä jääneet Juudan maahan,
So Johanan, the son of Kareah, and all the captains of the forces, and all the people, did not give ear to the order of the Lord that they were to go on living in the land of Judah.
καὶ ἐκάλεσεν ἱερεμίας τὸν βαρουχ υἱὸν νηριου καὶ ἔγραψεν ἀπὸ στόματος ἱερεμιου πάντας τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐχηρήματίσεν πρὸς αὐτὸν εἰς χαρτίον βιβλίου**

- 5 niin Joohanan, Kaareahin poika, ja kaikki sotaväen päälliköt ottivat kaikki Juudan tähteet, jotka olivat kaikista kansakunnista, jonne heidät oli karkoitettu, palanneet asumaan Juudan maahan:
But Johanan, the son of Kareah, and all the captains of the forces took all the rest of Judah who had come back into the land of Judah from all the nations where they had been forced to go;
καὶ ἐνετείλατο ἱερεμίας τῷ βαρουχ λέγων ἐγὼ φυλάσσομαι οὐ μὴ δύνωμαι εἰσελθεῖν εἰς οἶκον κυρίου
- 6 miehet, naiset ja lapset, kuninkaan tyttäret ja kaiken sen väen, jonka Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, oli jättänyt Gedaljan huostaan, joka oli Saafanin pojan Ahikamin poika, sekä profeetta Jeremia ja Baarukin, Neerian pojan.
The men and the women and the children and the king's daughters, and every person whom Nebuzaradan, the captain of the armed men, had put under the care of Gedaliah, the son of Ahikam, the son of Shaphan, and Jeremiah the prophet and Baruch, the son of Neriah;
καὶ ἀναγνώσῃ ἐν τῷ χαρτίῳ τούτῳ εἰς τὰ ὅσα τοῦ λαοῦ ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ἡμέρᾳ νηστείας καὶ ἐν ὧσι παντὸς ἰουδα τῶν ἐρχομένων ἐκ πόλεως αὐτῶν ἀναγνώσῃ αὐτοῖς
- 7 Ja he menivät Egyptin maahan, sillä he eivät kuulleet Herran ääntä. Ja niin he tulivat Tahpanheeseen.
And they came into the land of Egypt; for they did not give ear to the voice of the Lord: and they came to Tahpanhes.
ἴσως πεσεῖται ἔλεος αὐτῶν κατὰ πρόσωπον κυρίου καὶ ἀποστρέψουσιν ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς ὅτι μέγας ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ κυρίου ἦν ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον
- 8 Ja tämä Herran sana tuli Jeremialle Tahpanheessa:
Then the word of the Lord came to Jeremiah in Tahpanhes, saying,
καὶ ἐποίησεν βαρουχ κατὰ πάντα ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ ἱερεμίας τοῦ ἀναγνῶναι ἐν τῷ βιβλίῳ λόγους κυρίου ἐν οἴκῳ κυρίου
- 9 "Ota käsiisi suuria kiviä ja kätke ne muurilaastiin, tiilikivipenkereeseen, joka on faraon linnan oven edustalla Tahpanheessa, juutalaisten miesten nähden.
Take in your hand some great stones, and put them in a safe place in the paste in the brickwork which is at the way into Pharaoh's house in Tahpanhes, before the eyes of the men of Judah;
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἔτει τῷ ὀγδόῳ βασιλεῖ ἰωακὴμ τῷ μηνὶ τῷ ἐνάτῳ ἐξεκκλησίασαν νηστείαν κατὰ πρόσωπον κυρίου πᾶς ὁ λαὸς ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ οἴκος ἰουδα
- 10 Ja sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä lähetän hakemaan palvelijani Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan, ja asetan hänen valtaistuimensa näiden kivien päälle, jotka minä olen kätkenyt, ja hän on levittävä loistomattonsa niiden yli.
And say to them, This is what the Lord of armies, the God of Israel, has said: See, I will send and take Nebuchadrezzar, the king of Babylon, my servant, and he will put the seat of his kingdom on these stones which have been put in a safe place here by you; and his tent will be stretched over them.
καὶ ἀνεγίνωσκε βαρουχ ἐν τῷ βιβλίῳ τοὺς λόγους ἱερεμίου ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν οἴκῳ γαμαριου υἱοῦ σαφαν τοῦ γραμματέως ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐπάνω ἐν προθύροις πύλης τοῦ οἴκου κυρίου τῆς καινῆς ἐν ὧσι παντὸς τοῦ λαοῦ
- 11 Ja hän tulee ja lyö Egyptin maata: joka ruton oma, se ruttoon, joka vankeuden, se vankeuteen, joka miekan, se miekkaan!
And he will come and overcome the land of Egypt; those who are for death will be put to death, those who are to be prisoners will be made prisoners, and those who are for the sword will be given to the sword.
καὶ ἤκουσεν μιχαιὰς υἱὸς γαμαριου υἱοῦ σαφαν ἅπαντας τοὺς λόγους κυρίου ἐκ τοῦ βιβλίου
- 12 Ja minä sytytän Egyptin jumalien tempelit tuleen, ja hän polttaa ne ja vie jumalat pois saaliinansa. Ja hän puhdistaa Egyptin maan syöpäläisistä, niinkuin paimen puhdistaa vaatteensa syöpäläisistä, ja lähtee sieltä vammatonna.
And he will put a fire in the houses of the gods of Egypt; and they will be burned by him: and he will make Egypt clean as a keeper of sheep makes clean his clothing; and he will go out from there in peace.
καὶ κατέβη εἰς οἶκον τοῦ βασιλέως εἰς τὸν οἶκον τοῦ γραμματέως καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ πάντες οἱ ἄρχοντες ἐκάθηντο εἰς αἶμα ὁ γραμματεὺς καὶ δαλαιὰς υἱὸς σελεμιου καὶ ελναθαν υἱὸς ακχοβορ καὶ γαμαριὰς υἱὸς σαφαν καὶ σεδεκίαν υἱὸς ανανίου καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες
- 13 Ja hän murskaa patsaat Egyptin maan Beet-Semeksestä, ja Egyptin jumalien tempelit hän polttaa tulella."
And the stone pillars of Beth-shemesh in the land of Egypt will be broken by him, and the houses of the gods of Egypt burned with fire.
καὶ ἀνήγγειλεν αὐτοῖς μιχαιὰς πάντα τοὺς λόγους οὓς ἤκουσεν ἀναγινώσκοντος τοῦ βαρουχ εἰς τὰ ὅσα τοῦ λαοῦ
- 1 Sana, joka tuli Jeremialle kaikkia niitä juutalaisia vastaan, jotka asuivat Egyptin maassa, asuivat Migdolissa, Tahpanheessa, Noofissa ja Patroksen maakunnassa; se kuului:
The word which came to Jeremiah about all the Jews who were living in the land of Egypt, in Migdol and at Tahpanhes and at Noph and in the country of Pathros, saying,
καὶ ἐβασίλευσεν σεδεκίαν υἱὸς ἰωακὴμ ἀντὶ ἰωακὴμ ὃν ἐβασίλευσεν ναβουχοδονοσορ βασιλεύειν τοῦ ἰουδα
- 2 "Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Te olette nähneet kaiken sen onnettomuuden, jonka minä olen antanut tulla Jerusalemille ja kaikille Juudan kaupungeille. Katso, ne ovat nyt raunioina, eikä niissä asukasta ole,
The Lord of armies, the God of Israel, has said: You have seen all the evil which I have sent on Jerusalem and on all the towns of Judah; and now, this day they are waste and unpeopled;
καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς λόγους κυρίου οὓς ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἱερεμίου

- 3 heidän pahuutensa tähden, jota he tekivät, vihoittaen minut, kun menivät ja polttivat uhreja muille jumalille, palvelivat niitä, joita he eivät tunteneet, eivät he ettekä te eivätkä teidän isänne.
Because of the evil which they have done, moving me to wrath by burning perfumes in worship to other gods, who were not their gods or yours or the gods of their fathers.
καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς σεδεκίας τὸν ιωαχαλ υἱὸν σελεμιου καὶ τὸν σοφονιαν υἱὸν μασσαιου τὸν ιερέα πρὸς ιερεμιαν λέγων πρόσευξαι δὴ περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον
- 4 Ja varhaisesta alkaen minä lähetin teidän tyköne kaikki palvelijani, profeetat, sanomaan: 'Älkää tehkö näitä kauhistuksia, joita minä vihaan'.
And I sent all my servants the prophets to you, getting up early and sending them, saying, Do not do this disgusting thing which is hated by me.
καὶ ιερεμίας ἦλθεν καὶ διῆλθεν διὰ μέσου τῆς πόλεως καὶ οὐκ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς οἶκον τῆς φυλακῆς
- 5 Mutta he eivät kuulleet, eivät korvaansa kallistaneet, niin että olisivat kääntyneet pois pahuudestansa ja lakanneet polttamasta uhreja muille jumalille.
But they gave no attention, and their ears were not open so that they might be turned from their evil-doing and from burning perfume to other gods.
καὶ δύναμις φαραω ἐξῆλθεν ἐξ αἰγύπτου καὶ ἤκουσαν οἱ χалδαῖοι τὴν ἀκοιὴν αὐτῶν καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ ιερουσαλημ
- 6 Ja niin vuoti minun kiivastukseni ja vihani alas ja paloi Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla, ja ne tulivat raunioiksi, autioiksi, niinkuin ne tänä päivänä ovat.
Because of this, my passion and my wrath were let loose, burning in the towns of Judah and in the streets of Jerusalem; and they are waste and unpeopled as at this day.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ιερεμιαν λέγων
- 7 Ja nyt sanoo Herra, Jumala Sebaot, Israelin Jumala, näin: Miksi tuotate itsellenne suuren onnettomuuden, hävitätte miehet ja vaimot, lapset ja imeväiset Juudasta, niin ettette jätä itsestänne jäännöstäkään?
So now, the Lord, the God of armies, the God of Israel, has said, Why are you doing this great evil against yourselves, causing every man and woman, little child and baby at the breast among you in Judah to be cut off till not one is still living;
οὕτως εἶπεν κύριος οὕτως ἔρεῖς πρὸς βασιλέα ιουδα τὸν ἀποστείλαντα πρὸς σὲ τοῦ ἐκζητῆσαι με ἰδοὺ δύναμις φαραω ἢ ἐξελθοῦσα ὑμῖν εἰς βοήθειαν ἀποστρέψουσιν εἰς γῆν αἰγύπτου
- 8 Te vihoitate minut kättenne töillä, kun poltatte uhreja muille jumalille Egyptin maassa, johon te olette tulleet, täällä muukalaisina asumaan. Niin te tuotate itsellenne häviön ja tulette kiroussanaksi ja häväistykseksi kaikissa maan kansoissa.
Moving me to wrath with the work of your hands, burning perfumes to other gods in the land of Egypt, where you have gone to make a place for yourselves, so that you may become a curse and a name of shame among all the nations of the earth?
καὶ ἀναστρέψουσιν αὐτοὶ οἱ χалδαῖοι καὶ πολεμήσουσιν ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην καὶ συλλήμψονται αὐτὴν καὶ καύσουσιν αὐτὴν ἐν πυρὶ
- 9 Oletteko unhottaneet isänne pahat teot ja Juudan kuningasten pahat teot ja heidän vaimojensa pahat teot, omat pahat tekonne ja vaimojenne pahat teot, mitä he ovat tehneet Juudan maassa ja Jerusalemin kaduilla?
Have you no memory of the evil-doing of your fathers, and the evil-doing of the kings of Judah, and the evil-doing of their wives, and the evil which you yourselves have done, and the evil which your wives have done, in the land of Judah and in the streets of Jerusalem?
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος μὴ ὑπολάβητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν λέγοντες ἀποτρέχοντες ἀπελεύσονται ἀφ' ἡμῶν οἱ χалδαῖοι ὅτι οὐ μὴ ἀπέλθωσιν
- 10 He eivät ole murtuneet tähän päivään asti, eivät pelkää, eivät vaella minun lakini ja minun käskyjeni mukaan, jotka minä olen antanut teille ja teidän isillenne.
Even to this day their hearts are not broken, and they have no fear, and have not gone in the way of my law or of my rules which I gave to you and to your fathers.
καὶ ἐὰν πατάξητε πᾶσαν δύναμιν τῶν χалδαίων τοὺς πολεμοῦντας ὑμᾶς καὶ καταλειφθῶσιν τινες ἐκκεκεντημένοι ἕκαστος ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ οὗτοι ἀναστήσονται καὶ καύσουσιν τὴν πόλιν ταύτην ἐν πυρὶ
- 11 Sentähden, näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Katso, minä käännän kasvoni teitä vastaan onnettomuudeksi, hävittääkseni koko Juudan.
So this is what the Lord of armies, the God of Israel, has said: See, my face will be turned against you for evil, for the cutting off of all Judah;
καὶ ἐγένετο ὅτε ἀνέβη ἡ δύναμις τῶν χалδαίων ἀπὸ ιερουσαλημ ἀπὸ προσώπου τῆς δυνάμεως φαραω
- 12 Ja minä tempaan pois Juudan jäännöksen, ne jotka käänsivät kasvonsa Egyptin maata kohti mennäkseen siellä muukalaisina asumaan, ja he hukkuvat kaikki. Egyptin maassa he kaatuvat miekkaan, hukkuvat nälkään, pienimmästä suurimpaan asti he kuolevat miekkaan ja nälkään; ja he tulevat kiroukseksi ja kauhistukseksi, kiroussanaksi ja häväistykseksi.
And I will take the last of Judah, whose minds are fixed on going into the land of Egypt and stopping there, and they will all come to their end, falling in the land of Egypt by the sword and by being short of food and by disease; death will overtake them, from the least to the greatest, death by the sword and by need of food: they will become an oath and a cause of wonder and a curse and a name of shame.
ἐξῆλθεν ιερεμίας ἀπὸ ιερουσαλημ τοῦ πορευθῆναι εἰς γῆν βενιαμιν τοῦ ἀγοράσαι ἐκεῖθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
- 13 Ja minä rankaisen niitä, jotka asuvat Egyptin maassa, niinkuin minä rankaisin Jerusalemia, miekalla, nälällä ja rutolla.
For I will send punishment on those who are living in the land of Egypt, as I have sent punishment on Jerusalem, by the sword and by need of food and by disease:
καὶ ἐγένετο αὐτὸς ἐν πύλῃ βενιαμιν καὶ ἐκεῖ ἄνθρωπος παρ' ᾧ κατέλυεν σαρουίας υἱὸς σελεμιου υἱοῦ ανανιου καὶ συνέλαβεν τὸν ιερεμιαν λέγων πρὸς τοὺς χалδαίους σὺ φεύγεις

- 14 Ei jää pakooppäässeitä, ei pelastuneita Juudan jäännöksestä, niistä, jotka ovat tulleet asumaan muukalaisina täällä Egyptin maassa, eivätkä he palaa Juudan maahan, jonne heidän sielunsa halajaa jälleen, heidän siellä asuaksensa; sillä sinne on palaava vain muutamia pakolaisia."
So that not one of the rest of Judah, who have gone into the land of Egypt and are living there, will get away or keep his life, to come back to the land of Judah where they are hoping to come back and be living again: for not one will come back, but only those who are able to get away.
καὶ εἶπεν ψεῦδος οὐκ εἰς τοὺς χαλδαίους ἐγὼ φεύγω καὶ οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ καὶ συνέλαβεν σαρουίας τὸν ἱερεμῖαν καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄρχοντας
- 15 Mutta kaikki miehet, jotka tiesivät vaimojensa polttavan uhreja muille jumalille, ja kaikki naiset, jotka seisivat siellä suurena joukkona, ja kaikki kansa, joka asui Egyptin maassa, Patroksessa, vastasivat Jeremialle sanoen:
Then all the men who had knowledge that their wives were burning perfumes to other gods, and all the women who were present, a great meeting, answering Jeremiah, said,
καὶ ἐπικράνθησαν οἱ ἄρχοντες ἐπὶ ἱερεμῖαν καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν καὶ ἀπέστειλαν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν ἰωαθάν τοῦ γραμματέως ὅτι ταύτην ἐποίησαν εἰς οἰκίαν φυλακῆς
- 16 "Mitä sinä olet Herran nimessä meille puhunut, siinä me emme sinua tottele;
As for the word which you have said to us in the name of the Lord, we will not give ear to you.
καὶ ἦλθεν ἱερεμίας εἰς οἰκίαν τοῦ λάκκου καὶ εἰς τὴν χειρὸς καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ ἡμέρας πολλὰς
- 17 vaan me täytämme joka lupauksen, mikä suustamme on lähtenyt, poltamme uhreja taivaan kuningattarelle ja vuodatamme hänelle juomauhreja, niinkuin teimme me ja meidän isämme, meidän kuninkaamme ja ruhtinaamme Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla; ja silloin meillä oli leipää yltäkyllin, ja meidän oli hyvä olla emmekä nähneet onnettomuutta.
But we will certainly do every word which has gone out of our mouths, burning perfumes to the queen of heaven and draining out drink offerings to her as we did, we and our fathers and our kings and our rulers, in the towns of Judah and in the streets of Jerusalem: for then we had food enough and did well and saw no evil.
καὶ ἀπέστειλεν σεδεκίας καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν ὁ βασιλεὺς κρυφαίως εἰπεῖν εἰ ἔστιν λόγος παρὰ κυρίου καὶ εἶπεν ἔστιν εἰς χειρας βασιλέως βαβυλῶνος παραδοθήση
- 18 Mutta siitä asti, kun me lakkasimme polttamasta uhreja taivaan kuningattarelle ja vuodattamasta hänelle juomauhreja, on osanamme ollut kaiken puute ja hukkuminen miekkaan ja nälkään.
But from the time when we gave up burning perfumes to the queen of heaven and draining out drink offerings to her, we have been in need of all things, and have been wasted by the sword and by need of food.
καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ βασιλεῖ τί ἠδίκησά σε καὶ τοὺς παῖδάς σου καὶ τὸν λαὸν τοῦτον ὅτι σὺ δίδως με εἰς οἰκίαν φυλακῆς
- 19 Ja kun me poltamme uhreja taivaan kuningattarelle ja vuodatamme hänelle juomauhreja, niin miestemme luvattako teemme hänelle uhrikakkuja, hänen kuvansa muotoisia, ja vuodatamme hänelle juomauhreja?"
And the women said, When we were burning perfumes to the queen of heaven and draining out drink offerings to her, did we make cakes in her image and give her our drink offerings without the knowledge of our husbands?
καὶ ποῦ εἰσιν οἱ προφῆται ὑμῶν οἱ προφητεύσαντες ὑμῖν λέγοντες ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην
- 20 Silloin Jeremia sanoi kaikelle kansalle, miehille ja naisille, kaikelle kansalle, joka oli hänelle näin vastannut:
Then Jeremiah said to all the people, to the men and women and all the people who had given him that answer,
καὶ νῦν κύριε βασιλεῦ πεσέτω τὸ ἔλεός μου κατὰ πρόσωπόν σου καὶ τί ἀποστρέφεις με εἰς οἰκίαν ἰωαθάν τοῦ γραμματέως καὶ οὐ μὴ ἀποθάνω ἐκεῖ
- 21 "Eikö sitä uhrisavua, jota te olette suitsuttaneet Juudan kaupungeissa ja Jerusalemin kaduilla, te ja teidän isänne, teidän kuninkaanne ja ruhtinaanne ja maan kansa, Herra muista ja pidä mielessänsä?
The perfumes which you have been burning in the towns of Judah and in the streets of Jerusalem, you and your fathers and your kings and your rulers and the people of the land, had the Lord no memory of them, and did he not keep them in mind?
καὶ συνέταξεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐνεβάλοσαν αὐτὸν εἰς οἰκίαν τῆς φυλακῆς καὶ ἐδίδουσαν αὐτῷ ἄρτον ἓνα τῆς ἡμέρας ἕξωθεν οὐ πέσσουσιν ἕως ἐξέλπον οἱ ἄρτοι ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐκάθισεν ἱερεμίας ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς
- 1 Sana, jonka profeetta Jeremia puhui Baarukille, Neerian pojalle, kun tämä kirjoitti nämä sanat kirjaan Jeremian suusta Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, neljäntenä hallitusvuotena; se kuului:
The words which Jeremiah the prophet said to Baruch, the son of Neriah, when he put these words down in a book from the mouth of Jeremiah, in the fourth year of Jehoiakim, the son of Josiah, king of Judah; he said,
καὶ ἤκουσεν σαφατίας υἱὸς μαθαν καὶ γοδολίας υἱὸς πασχωρ καὶ ἰωαχαλ υἱὸς σελεμιου τοὺς λόγους οὓς ἐλάλει ἱερεμίας ἐπὶ τὸν λαὸν λέγων
- 2 "Näin sanoo Herra, Israelin Jumala, sinusta, Baaruk:
This is what the Lord, the God of Israel, has said of you, O Baruch:
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ κατοικῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἀποθανεῖται ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ὁ ἐκπορευόμενος πρὸς τοὺς χαλδαίους ζήσεται καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἰς εὔρεμα καὶ ζήσεται

- 3 Sinä sanot: 'Voi minua! Sillä Herra on antanut minulle murhetta kipuni lisäksi; minä olen uupunut huokaamisestani enkä lepoa löydä'.
You said, Sorrow is mine! for the Lord has given me sorrow in addition to my pain; I am tired with the sound of my sorrow, and I get no rest.
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος παραδιδόμενη παραδοθήσεται ἡ πόλις αὐτὴ εἰς χεῖρας δυνάμεως βασιλέως βαβυλῶνος καὶ συλλημψεται αὐτήν
- 4 Sano hänelle näin: Näin sanoo Herra: Katso, minkä olen rakentanut, sen minä hajotan, ja minkä olen istuttanut, sen minä revin irti; ja tämä kohtaa koko maata.
This is what you are to say to him: The Lord has said, Truly, the building which I put up will be broken down, and that which was planted by me will be uprooted, and this through all the land;
καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ ἀναιρεθῆτω δὴ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι αὐτὸς ἐκλύει τὰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων τῶν πολεμούντων τῶν καταλειπομένων ἐν τῇ πόλει καὶ τὰς χεῖρας παντὸς τοῦ λαοῦ λαλῶν πρὸς αὐτοὺς κατὰ τοὺς λόγους τούτους ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ χρησιμολογεῖ εἰρήνην τῷ λαῷ τούτῳ ἄλλ' ἢ πονηρά
- 5 Sinä pyydät itsellesi suuria! Älä pyydä; sillä katso, minä tuotan onnettomuuden kaikelle lihalle, sanoo Herra. Mutta sinulle minä annan henkesi saaliiksi, mihin paikkaan sinä menetkin."
And as for you, are you looking for great things for yourself? Have no desire for them: for truly I will send evil on all flesh, says the Lord: but your life I will keep safe from attack wherever you go.
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰδοὺ αὐτὸς ἐν χερσὶν ὑμῶν ὅτι οὐκ ἠδύνατο ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτοὺς
- 1 Herran sana, joka tuli profeetta Jeremialle pakanakansoja vastaan.
The word of the Lord which came to Jeremiah the prophet about the nations.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τοῦ σεδεκία βασιλέως ἰουδα ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ παρεγένετο ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐπολιόρκουν αὐτήν
- 2 Egyptiä vastaan: Faraon Nekon, Egyptin kuninkaan, sotajoukkoa vastaan, joka oli Eufrat-virran rannalla Karkemiissa ja jonka Nebukadressar, Baabelin kuningas, voitti Juudan kuninkaan Joojakimin, Joosian pojan, neljäntenä hallitusvuotena.
Of Egypt: about the army of Pharaoh-neco, king of Egypt, which was by the river Euphrates in Carchemish, which Nebuchadrezzar, king of Babylon, overcame in the fourth year of Jehoiakim, the son of Josiah, king of Judah.
καὶ ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τοῦ σεδεκία ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς ἐρράγη ἡ πόλις
- 3 "Varustakaa pienet ja suuret kilvet, käykää tänne taisteluun.
Get out the breastplate and body-cover, and come together to the fight.
καὶ εἰσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες βασιλέως βαβυλῶνος καὶ ἐκάθισαν ἐν πύλῃ τῇ μέσῃ ναργαλασαρ καὶ σαμαγοθ καὶ ναβουσαχαρ καὶ ναβουσαρις καὶ ναγαργασασερ ραβαμαγ καὶ οἱ κατάλοιποι ἡγ εμόνες βασιλέως βαβυλῶνος
- 14 "Julistakaa Egyptissä ja kuuluttakaa Migdolissa, kuuluttakaa Noofissa ja Tahpanheessa, ja sanokaa: 'Astu esiin, ole valmis, sillä miekka syö sinun ympärilläsi'.
Give the news in Migdol, make it public in Noph: say, Take up your positions and make yourselves ready; for on every side of you the sword has made destruction.
καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἔλαβον τὸν ιερεμیان ἐξ αὐλῆς τῆς φυλακῆς καὶ ἔδωκαν αὐτὸν πρὸς τὸν γοδολιαν υἱὸν αχικαμ υἱοῦ σαφαν καὶ ἐξήγαγον αὐτὸν καὶ ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ
- 15 Miksi ovat sinun urhosi maahan syösty? He eivät pysyneet pystyssä, sillä Herra heidät nujersi.
Why has Apis, your strong one, gone in flight? he was not able to keep his place, because the Lord was forcing him down with strength.
καὶ πρὸς ιερεμیان ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν τῇ αὐλῇ τῆς φυλακῆς λέγων
- 16 Hän saattoi monet kompastumaan, ja he kaatuivat toinen toisensa päälle ja sanoivat: 'Nouse! Palatkaamme kansamme luo ja synnyinmaahamme hävittäjän miekkaa pakoon.'
... are stopped in their going, they are falling; and they say one to another, Let us get up and go back to our people, to the land of our birth, away from the cruel sword.
πορεύου καὶ εἰπὸν πρὸς ἀβδεμελεχ τὸν αἰθίοπα οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ φέρω τοὺς λόγους μου ἐπὶ τὴν πόλιν ταύτην εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθὰ
- 17 Siellä huudetaan: 'Faraon, Egyptin kuningas, on hukassa! Hän on lyönyt laimin aikansa.'
Give a name to Pharaoh, king of Egypt: A noise who has let the time go by.
καὶ σώσω σε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ οὐ μὴ δώσω σε εἰς χεῖρας τῶν ἀνθρώπων ὧν σὺ φοβῆ ἄπο προσώπου αὐτῶν
- 18 Niin totta kuin minä elän, sanoo kuningas - Herra Sebaot on hänen nimensä: hän tulee, hän joka on kuin Taabor vuorten joukossa, kuin merestä ylenevä Karmel.
By my life, says the King, whose name is the Lord of armies, truly, like Tabor among the mountains and like Carmel by the sea, so will he come.
ὅτι σώζων σώσω σε καὶ ἐν ῥομφαίᾳ οὐ μὴ πέσης καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ σου εἰς εὐρεμα ὅτι ἐπεποιθεις ἐπ' ἐμοί φησὶν κύριος
- 1 Herran sana filistealaisia vastaan, joka tuli profeetta Jeremialle, ennenkuin faraon valloitti Gassan:
The word of the Lord which came to Jeremiah the prophet about the Philistines, before Pharaoh's attack on Gaza.
ὁ λόγος ὁ γενόμενος παρὰ κυρίου πρὸς ιερεμیان ὕστερον μετὰ τὸ ἀποστειλᾶν αὐτὸν ναβουζαρδαν τὸν ἀρχιμάγειρον τὸν ἐκ δαμαν ἐν τῷ λαβεῖν αὐτὸν ἐν χειροπέδαις ἐν μέσῳ ἀποικίας ἰουδα τῶν ἡγμ ἐνων εἰς βαβυλῶνα

- 2 "Näin sanoo Herra: Katso, vedet nousevat pohjoisesta, ja niistä tulee tulvavirta; ne tulvivat yli maan ja kaiken, mitä siinä on, yli kaupungin ja siinä asuvaisten. Ja ihmiset huutavat, kaikki maan asukkaat valittavat.
This is what the Lord has said: See, waters are coming up out of the north, and will become an overflowing stream, overflowing the land and everything in it, the town and those who are living in it; and men will give a cry, and all the people of the land will be crying out in pain.
καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ὁ ἀρχιμάγειρος καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος ὁ θεός σου ἐλάλησεν τὰ κακὰ ταῦτα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον
- 3 Kun kuuluu hänen orhiensa kavioiden töminä, hänen vaunujensa jyrynä, hänen rattaittensa ryske, eivät isät käännä lapsiansa auttamaan, sillä hervottomat ovat heidän kätensä
At the noise of the stamping of the feet of his war-horses, at the rushing of his carriages and the thunder of his wheels, fathers will give no thought to their children, because their hands are feeble;
καὶ ἐποίησεν κύριος ὅτι ἡμάρτετε αὐτῷ καὶ οὐκ ἠκούσατε αὐτοῦ τῆς φωνῆς
- 4 päivän tähden, joka tulee ja tuhoaa kaikki filistealaiset, hävittää Tyyrolta ja Siidonilta kaikki auttajat, mitä jäljellä on; sillä Herra on tuhoava filistealaiset, mitä on tähteenä Kaftorin saarella tulleista.
Because of the day which is coming with destruction on all the Philistines, cutting off from Tyre and Zidon the last of their helpers: for the Lord will send destruction on the Philistines, the rest of the sea-land of Caphtor.
ἰδοὺ ἔλυσά σε ἀπὸ τῶν χειροπέδων τῶν ἐπὶ τὰς χεῖράς σου εἰ καλὸν ἐναντίον σου ἔλθειν μετ' ἐμοῦ εἰς βαβυλῶνα ἦκε καὶ θήσω τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπὶ σέ
- 5 Kaljuksi tullut on Gassa, hävitetty on Askelon, se mitä oli jäljellä heidän laaksossansa. Kuinka kauan sinä ihoasi viileskelet?
The hair is cut off from the head of Gaza; Ashkelon has come to nothing; the last of the Anakim are deeply wounding themselves.
εἰ δὲ μὴ ἀπόμενε καὶ ἀνάστρεψον πρὸς γοδολιαν υἱὸν ἀγκιμα υἱοῦ σαφαν ὃν κατέστησεν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν γῆ ἰουδα καὶ οἴκησον μετ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ ἐν γῆ ἰουδα εἰς ἅπαντα τὰ ἄγια θὰ ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ πορευθῆναι πορεύου καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ ἀρχιμάγειρος δῶρα καὶ ἀπέστειλεν αὐτόν
- 6 Voi, Herran miekka! Milloinka vihdoinkin lepäätkö? Mene takaisin tuppeesi, taltu ja ole hiljaa.
O sword of the Lord, how long will you have no rest? put yourself back into your cover; be at peace, be quiet.
καὶ ἦλθεν πρὸς γοδολιαν εἰς μασσηφα καὶ ἐκάθισεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ τοῦ καταλειφθέντος ἐν τῇ γῆ
- 7 Mutta kuinka saisi se levätä, kun Herra on sille käskyn antanut? Askelonia ja meren rantaa vastaan hän on sen asettanut."
How is it possible for it to be quiet, seeing that the Lord has given it orders? against Ashkelon and against the sea-land he has given it directions.
καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως τῆς ἐν ἀγγρῷ αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν ὅτι κατέστησεν βασιλεὺς βαβυλῶνος τὸν γοδολιαν ἐν τῇ γῆ καὶ παρεκατέθετο αὐτῷ ἄνδρας καὶ γυναῖκας αὐτῶν οὓς οὐκ ἀπόκισεν εἰς βαβυλῶνα
- 1 Mooabia vastaan. Näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: "Voi Neboa, sillä se on hävitetty! Häpeään joutunut, valloitettu on Kirjataim, häpeään joutunut, kauhistunut on linnoitus.
Of Moab. The Lord of armies, the God of Israel, has said: Sorrow on Nebo, for it has been made waste; Kiriathaim has been put to shame and is taken: the strong place is put to shame and broken down.
καὶ ἐγένετο τῷ μηνὶ τῷ ἐβδόμῳ ἦλθεν ἰσραηλ υἱὸς ναθανιου υἱοῦ ελασα ἀπὸ γένους τοῦ βασιλέως καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ πρὸς γοδολιαν εἰς μασσηφα καὶ ἔφαγον ἐκεῖ ἄρτον ἅμα
- 2 Mennyt on Mooabin maine, Hesbonissa hankitaan sille pahaa: 'Tulkaa, hävittääkäämme se kansojen luvusta'. Myöskin sinä, Madmena, kukistut, miekka on sinun kintereilläsi.
The praise of Moab has come to an end; as for Heshbon, evil has been designed against her; come, let us put an end to her as a nation. But your mouth will be shut, O Madmen; the sword will go after you.
καὶ ἀνέστη ἰσραηλ καὶ οἱ δέκα ἄνδρες οἱ ἦσαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπάταξαν τὸν γοδολιαν ὃν κατέστησεν βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τῆς γῆς
- 3 Kuule! Huuto Hooronaimista! Tuho ja suuri hävitys!
There is the sound of crying from Horonaim, wasting and great destruction;
καὶ πάντας τοὺς ἰουδαίους τοὺς ὄντας μετ' αὐτοῦ ἐν μασσηφα καὶ πάντας τοὺς χαλδαίους τοὺς εὐρεθέντας ἐκεῖ
- 4 Hävitetty on Mooab, sen pienokaisten parku kuuluu.
Moab is broken; her cry has gone out to Zoar.
καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ πατάξαντος αὐτοῦ τὸν γοδολιαν καὶ ἄνθρωπος οὐκ ἔγνω
- 5 Luuhitin solatietä nouseaan itkien, Hooronaimin rinteeltä kuuluu tuskan huuto hävityksen tähden.
For by the slope of Luhith they will go up, weeping all the way; for on the way down to Horonaim the cry of destruction has come to their ears.
καὶ ἦλθον ἄνδρες ἀπὸ συχημ καὶ ἀπὸ σαλημ καὶ ἀπὸ σαμαρείας ὀγδοήκοντα ἄνδρες ἐξυρημένοι πώγωνας καὶ διερρηγμένοι τὰ ἱμάτια καὶ κοπτόμενοι καὶ μαναα καὶ λίβανος ἐν χερσίν αὐτῶν τοῦ εἰσενεγκεῖν εἰς οἶκον κυρίου

- 6 Paetkaa, pelastakaa henkenne ja olkaa kuin alaston puu erämaassa.
Go in flight, get away with your lives, and let your faces be turned to Aroer in the Arabah.
καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῖς ἰσραηλ αὐτοὶ ἐπορεύοντο καὶ ἐκλαιον καὶ εἶπεν αὐτοῖς εἰσελθετε πρὸς γοδολιαν
- 7 Sillä koska sinä turvaat omiin töihisi ja aarteisiisi, niin sinutkin valloitetaan, ja Kemos lähtee pakkosiirtolaisuuteen ja hänen pappinsa ja ruhtinaansa hänen kanssaan.
For because you have put your faith in your strong places, you, even you, will be taken: and Chemosh will go out as a prisoner, his priests and his rulers together.
καὶ ἐγένετο εἰσελθόντων αὐτῶν εἰς τὸ μέσον τῆς πόλεως ἔσφαξεν αὐτοὺς εἰς τὸ φρέαρ
- 8 Hävittäjä tulee jokaiseen kaupunkiin, ei pelastu yksikään kaupunki; laakso hävitetään ja tasanko tuhotaan, niinkuin Herra on puhunut.
And the attacker will come against every town, not one will be safe; and the valley will be made waste, and destruction will come to the lowland, as the Lord has said.
καὶ δέκα ἄνδρες εὐρέθησαν ἐκεῖ καὶ εἶπαν τῷ ἰσραηλ μὴ ἀνέλιξ ἡμᾶς ὅτι εἰσὶν ἡμῖν θησαυροὶ ἐν ἀγρῷ πυροὶ καὶ κριθαὶ μέλι καὶ ἔλαιον καὶ παρήλθεν καὶ οὐκ ἀνέϊεν αὐτοὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν
- 9 Antakaa siivet Mooabille, sillä lentämällä on hänen lähdeittävä pois. Hänen kaupunkinsa tulevat autioiksi, niin ettei niissä yhtään asukasta ole.
Put up a pillar for Moab, for she will come to a complete end: and her towns will become a waste, without anyone living in them.
καὶ τὸ φρέαρ εἰς ὃ ἔρριψεν ἐκεῖ ἰσραηλ πάντας οὓς ἐπάταξεν φρέαρ μέγα τοῦτό ἐστιν ὃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ἀσα ἀπὸ προσώπου βασσα βασιλέως ἰσραηλ τοῦτο ἐνέπλησεν ἰσραηλ τραυματιῶν
- 10 Kirottu olkoon se, joka Herran työn laiskasti tekee, kirottu olkoon se, joka pidättää miekkansa verestä.
Let him be cursed who does the Lord's work half-heartedly; let him be cursed who keeps back his sword from blood.
καὶ ἀπέστρεψεν ἰσραηλ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα εἰς μασσηφα καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασιλέως ἃς παρεκατέθετο ὁ ἀρχιμάγειρος τῷ γοδολια νιφῶ ἀχικαμ καὶ ὄχετο εἰς τὸ πέραν υἰῶν αμμων
- 11 Surutonna on Mooab ollut nuoruudestaan asti ja levännyt rauhassa sakkansa päällä; ei sitä ole tyhjennetty astiasta astiaan, eikä se ole pakkosiirtolaisuuteen vaeltanut. Sentähden siihen on jäänyt sen oma maku, eikä sen haju ole muuttunut.
From his earliest days, Moab has been living in comfort; like wine long stored he has not been drained from vessel to vessel, he has never gone away as a prisoner: so his taste is still in him, his smell is unchanged.
καὶ ἦκουσεν ἰωαναν υἱὸς καρμε καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ' αὐτοῦ πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐποίησεν ἰσραηλ
- 12 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä lähetän sille viininlaskijat, jotka sen laskevat ja tyhjentävät sen astiat ja rikkovat sen leilit.
So truly, the days are coming, says the Lord, when I will send to him men who will have him turned over till there is no more wine in his vessels, and his wine-skins will be completely broken.
καὶ ἦγαγον ἅπαν τὸ στρατόπεδον αὐτῶν καὶ ὄχετο πολέμειν αὐτὸν καὶ εὔρον αὐτὸν ἐπὶ ὕδατος πολλοῦ ἐν γαβαων
- 13 Ja Mooab joutuu häpeään Kemoksen tähden, niinkuin Israelin heimo joutui häpeään Beetelin tähden, johon se turvasi.
And Moab will be shamed on account of Chemosh, as the children of Israel were shamed on account of Beth-el their hope.
καὶ ἐγένετο ὅτε εἶδον πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετὰ ἰσραηλ τὸν ἰωαναν καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως τῆς μετ' αὐτοῦ
- 14 Kuinka te sanotte: 'Me olemme sankareita ja aimomiehiä taisteluun'?
How say you, We are men of war and strong fighters?
καὶ ἀνέστρεψαν πρὸς ἰωαναν
- 15 Mooab hävitetään, sen kaupunkieihin hyökätään, ja sen valionuorukaiset vaipuvat teurastettaviksi, sanoo kuningas - Herra Sebaot on hänen nimensä.
He who makes Moab waste has gone up against her; and the best of her young men have gone down to their death, says the King, whose name is the Lord of armies.
καὶ ἰσραηλ ἐσώθη σὺν ὀκτῶ ἀνθρώποις καὶ ὄχετο πρὸς τοὺς υἰοὺς αμμων
- 16 Lähellä, tulossa on Mooabin turmio, sen onnettomuus kiiruhtaa kovin.
The fate of Moab is near, and trouble is coming on him very quickly.
καὶ ἔλαβεν ἰωαναν καὶ πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως οἱ μετ' αὐτοῦ πάντας τοὺς καταλοιπούς τοῦ λαοῦ οὓς ἀπέστρεψεν ἀπὸ ἰσραηλ δυνατοὺς ἄνδρας ἐν πολέμῳ καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ λοιπὰ κ αὶ τοὺς εὐνούχους οὓς ἀπέστρεψεν ἀπὸ γαβαων
- 17 Surkutelkaa sitä, kaikki sen naapurit, kaikki, jotka tunnette sen nimen. Sanokaa: 'Voi, kuinka onkaan murrettu voiman valtikka, kunnian sauva!'
All you who are round about him, give signs of grief for him, and all you who have knowledge of his name, say, How is the strong rod broken, even the beautiful branch!
καὶ ὄχετο καὶ ἐκάθισαν ἐν γαβηρωθ-γαμμαμ τὴν πρὸς βηθλεεμ τοῦ πορευθῆναι εἰσελθεῖν εἰς αἴγυπτον

- 18 Astu alas kunniasta ja istu janoiseen erämaahan, sinä valtiatar, tytär Diibon; sillä Mooabin hävittäjä hyökkää sinun kimppuusi, kukistaa sinun linnoituksesi.
Come down from your glory, O people of Dibon, and take your seat in the place of the waste; for the attacker of Moab has gone up against you, sending destruction on your strong places.
ἀπὸ προσώπου τῶν χαλδαίων ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου αὐτῶν ὅτι ἐπάταξεν ἰσραηλ τὸν γοδολιαν ὃν κατέστησεν βασιλεὺς βαβυλώνης ἐν τῇ γῆ
- 1 Ammonilaisia vastaan. Näin sanoo Herra: "Eikö Israelilla olekaan lapsia, tahi eikö hänellä ole perillistä? Miksi Malkam on perinyt Gaadin ja hänen kansansa asettunut sen kaupunkeihin?
About the children of Ammon. These are the words of the Lord: Has Israel no sons? has he no one to take the heritage? why then has Milcom taken Gad for himself, putting his people in its towns?
καὶ προσῆλθον πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς δυνάμεως καὶ ἰωαναν καὶ αζαριας υἱὸς μασαίου καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου
- 2 Sentähden, katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä annan sotahuudon kuulua ammonilaisten Rabbaa vastaan, ja siitä on tuleva rauniokumpu, autio, ja sen tytärkaupungit tulessa palavat. Silloin Israel on perivä perijänsä, sanoo Herra.
Because of this, see, the days are coming when I will have a cry of war sounded against Rabbah, the town of the children of Ammon; it will become a waste of broken walls, and her daughter-towns will be burned with fire: then Israel will take the heritage of those who took his heritage, says the Lord.
πρὸς ἱερεμῖαν τὸν προφήτην καὶ εἶπεν αὐτῷ πεσέτω δὴ τὸ ἔλεος ἡμῶν κατὰ πρόσωπόν σου καὶ πρόσευξαι πρὸς κύριον τὸν θεόν σου περὶ τῶν καταλοίπων τούτων ὅτι κατελείφθημεν ὀλίγοι ἀπὸ πολλῶν καθὼς οἱ ὀφθαλμοὶ σου βλέπουσιν
- 3 Valita, Hesbon, sillä Ai on hävitetty; huutakaa, te Rabban tyttäret, kääriytykää säkkeihin, pitäkää valittajaiset ja harhailkaa ympäri karjatarhoissa, sillä Malkam menee pakkosiirtolaisuuteen ja hänen pappinsa ja ruhtinaansa hänen kanssaan.
Make sounds of grief, O Heshbon, for Ai is wasted; give loud cries, O daughters of Rabbah, and put haircloth round you: give yourselves to weeping, running here and there and wounding yourselves; for Milcom will be taken prisoner together with his rulers and his priests.
καὶ ἀναγγεῖλάτω ἡμῖν κύριος ὁ θεός σου τὴν ὁδὸν ἣ πορευσόμεθα ἐν αὐτῇ καὶ λόγον ὃν ποιήσομεν
- 4 Miksi kerskaat laaksoistasi, laaksosi yltäkülläisyydestä, sinä luopiotytär, joka luotat aarteisiisi sanoen: 'Kuka käy minun kimppuuni?'
Why are you lifted up in pride on account of your valleys, your flowing valley, O daughter ever turning away? who puts her faith in her wealth, saying, Who will come against me?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἱερεμίας ἡκουσα ἰδοὺ ἐγὼ προσεῦξομαι πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν κατὰ τοὺς λόγους ὑμῶν καὶ ἔσται ὁ λόγος ὃν ἂν ἀποκριθῆσεται κύριος ἀναγγεῖλῶ ὑμῖν οὐ μὴ κρύψω ἀφ' ὑμῶν ῥῆμα
- 5 Katso, minä tuotan sinulle peljätyn joka taholta, sanoo Herra, Herra Sebaot, ja teidät karkoitetaan, mikä minnekin, eikä ole pakenevilla kokoajaa.
See, I will send fear on you, says the Lord, the Lord of armies, from those who are round you on every side; you will be forced out, every man straight before him, and there will be no one to get together the wanderers.
καὶ αὐτοὶ εἶπεν τῷ ἱερεμῖα ἔστω κύριος ἐν ἡμῖν εἰς μάρτυρα δίκαιον καὶ πιστόν εἰ μὴ κατὰ πάντα τὸν λόγον ὃν ἂν ἀποστείλῃ σε κύριος πρὸς ἡμᾶς οὕτως ποιήσομεν
- 6 Mutta sen jälkeen minä käännän ammonilaisten kohtalon, sanoo Herra."
But after these things, I will let the fate of the children of Ammon be changed, says the Lord.
καὶ ἐὰν ἀγαθὸν καὶ ἐὰν κακὸν τὴν φωνὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν οὐ ἡμεῖς ἀποστέλλομέν σε πρὸς αὐτόν ἀκουσόμεθα ἵνα βέλτιον ἡμῖν γένηται ὅτι ἀκουσόμεθα τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 7 Edomia vastaan. Näin sanoo Herra Sebaot: "Eikö ole enää viisautta Teemanissa? Loppunut on ymmärtäväsiltä neuvo, rauennut heidän viisautensa.
About Edom. This is what the Lord of armies has said. Is there no more wisdom in Teman? have wise suggestions come to an end among men of good sense? has their wisdom completely gone?
καὶ ἐγενήθη μετὰ δέκα ἡμέρας ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμῖαν
- 8 Paetkaa, kääntykää, piiloutukaa syvälle, te Dedanin asukkaat; sillä minä tuotan Eesaulle turmion, hänen rangaistuksensa ajan.
Go in flight, go back, take cover in deep places, you who are living in Dedan; for I will send the fate of Edom on him, even the time of his punishment.
καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἰωαναν καὶ τοὺς ἡγεμόνας τῆς δυνάμεως καὶ πάντα τὸν λαὸν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου
- 9 Jos viininkorjaajat käyvät kimppuusi, eivät he jälkikorjuuta jätä; jos varkaat tulevat yöllä, hävittävät he tarpeeksensa.
If men came to get your grapes, would they not let some be uncut on the vines? if thieves came by night, would they not make waste till they had enough?
καὶ εἶπεν αὐτοῖς οὕτως εἶπεν κύριος
- 10 Sillä minä paljastan Eesaun, tuon ilmi hänen kätkönsä, eikä hän voi lymytä; hänen lapsensa, veljensä ja naapurinsa hävitetään, niin ettei häntä enää ole.
I have had Esau searched out, uncovering his secret places, so that he may not keep himself covered: his seed is wasted and has come to an end, and there is no help from his neighbours.
ἐὰν καθίσαντες καθίσητε ἐν τῇ γῆ ταύτῃ οἰκοδομήσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ καθέλω καὶ φυτεύσω ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ ἐκτίλω ὅτι ἀναπέπαυμαι ἐπὶ τοῖς κακοῖς οἷς ἐποίησα ὑμῖν

- 11 Jätä orposi minun elätettäväkseni, ja sinun leskesi turvatkoot minuun.
Put in my care your children who have no father, and I will keep them safe; and let your widows put their faith in me.
μη φοβηθήτε ἀπὸ προσώπου βασιλέως βαβυλῶνος οὐδὲ ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ μη φοβηθήτε φησὶν κύριος ὅτι μεθ' ὑμῶν ἐγώ εἰμι τοῦ ἐξαίρεσθαι ὑμᾶς καὶ σῶζειν ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτοῦ
- 12 Sillä näin sanoo Herra: Katso, niidenkin, jotka eivät ole vikapääät siitä maljasta juomaan, täytyy siitä juoda; ja sinäkö jäisit rankaisematta? Sinä et jää rankaisematta, vaan sinun täytyy juoda.
For the Lord has said, Those for whom the cup was not made ready will certainly be forced to take of it; and are you to go without punishment? you will not be without punishment, but will certainly be forced to take from the cup.
καὶ δώσω ὑμῖν ἔλεος καὶ ἐλεήσω ὑμᾶς καὶ ἐπιστρέψω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν
- 13 Sillä minä olen vannonut itse kauttani, sanoo Herra, että Bosra on tuleva kauhistukseksi, häpeäksi, tyrmistykseksi ja kiroussanaksi, ja kaikki sen tytärkaupungit tulevat ikuisiksi raunioiksi."
For I have taken an oath by myself, says the Lord, that Bozrah will become a cause of wonder, a name of shame, a waste and a curse; and all its towns will be waste places for ever.
καὶ εἰ λέγετε ὑμεῖς οὐ μὴ καθίσωμεν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ πρὸς τὸ μὴ ἀκοῦσαι φωνῆς κυρίου
- 14 Minä olen kuullut sanoman Herralta, ja sanansaattaja on lähetetty kansakuntiin: "Kokoontukaa ja käykää sitä vastaan ja nouskaa sotaan". -
Word has come to me from the Lord, and a representative has been sent to the nations, to say, Come together and go up against her, and take your places for the fight.
ὅτι εἰς γῆν αἰγύπτου εἰσελευσόμεθα καὶ οὐ μὴ ἴδωμεν πόλεμον καὶ φωνὴν σάλπιγγος οὐ μὴ ἀκούσωμεν καὶ ἐν ἄρτοις οὐ μὴ πεινάσωμεν καὶ ἐκεῖ οἰκήσωμεν
- 15 "Sillä katso, minä teen sinut vähäiseksi kansojen seassa, ylenkatsotuksi ihmisten kesken.
For see, I have made you small among the nations, looked down on by men.
διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου οὕτως εἶπεν κύριος ἐὰν ὑμεῖς δῶτε τὸ πρόσωπον ὑμῶν εἰς αἴγυπτον καὶ εἰσέλθητε ἐκεῖ κατοικεῖν
- 16 Sinun peljättävyytesi, sinun sydämesi ylpeys on pettänyt sinut, joka asut kallionrotkoissa, vallitset kukkulain korkeudet. Vaikka tekisit pesäsi korkealle niinkuin kotka, minä syökseen sinut sieltä alas, sanoo Herra.
... the pride of your heart has been a false hope, O you who are living in the cracks of the rock, keeping your place on the top of the hill: even if you made your living-place as high as the eagle, I would make you come down, says the Lord.
καὶ ἔσται ἡ ῥομφαία ἣν ὑμεῖς φοβεῖσθε ἀπὸ προσώπου αὐτῆς εὐρήσει ὑμᾶς ἐν γῇ αἰγύπτου καὶ ὁ λιμὸς οὗ ὑμεῖς λόγον ἔχετε ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ καταλήμμεται ὑμᾶς ὀπίσω ὑμῶν ἐν αἰγύπτῳ καὶ ἐκεῖ ἀποθανεῖσθε
- 17 Ja Edom tulee kauhistukseksi; jokainen, joka ohitse kulkee, kauhistuu ja viheltää kaikille sen haavoille.
And Edom will become a cause of wonder: everyone who goes by will be overcome with wonder, and make sounds of fear at all her punishments.
καὶ ἔσονται πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ πάντες οἱ ἄλλογενεῖς οἱ θέντες τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς γῆν αἰγύπτου ἐνοικεῖν ἐκεῖ ἐκλείψουσιν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ καὶ ἐν τῷ λιμῷ καὶ οὐκ ἔσται αὐτῶν οὐθεὶς σωζόμενος ἀπὸ τῶν κακῶν ὧν ἐγὼ ἐπάγω ἐπ' αὐτούς
- 18 Niinkuin oli silloin, kun Sodoma ja Gomorra ja niiden naapurit hävitettiin, sanoo Herra, niin ei sielläkään ole kenkään asuva, ei yksikään ihmislapsi oleskeleä.
As at the downfall of Sodom and Gomorrah and their neighbouring towns, says the Lord, no man will be living in it, no son of man will have a resting-place there.
ὅτι οὕτως εἶπεν κύριος καθὼς ἔσταξεν ὁ θυμὸς μου ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ οὕτως στάξει ὁ θυμὸς μου ἐφ' ὑμᾶς εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς αἴγυπτον καὶ ἔσεσθε εἰς ἄβατον καὶ ὑποχείριον καὶ εἰς ἄραν καὶ εἰς ὀνειδισμόν καὶ οὐ μὴ ἴδητε οὐκέτι τὸν τόπον τοῦτον
- 19 Katso, niinkuin leijona karkaa Jordanin rantatiheiköstä lakastumattomalle laitumelle, niin minä äkisti karkoitan heidät sieltä pois. Ja hänet, joka valittu on, minä asetan sinne kaitsijaksi. Sillä kuka on minun vertaiseni, ja kuka vetää minut tilille? Ja kuka on se paimen, joka voi kestää minun edessäni?
See, he will come up like a lion from the thick growth of Jordan against the resting-place of Teman: but I will suddenly make him go in flight from her; and I will put over her the man of my selection: for who is like me? and who will put forward his cause against me? and what keeper of sheep will be able to keep his place before me?
ἃ ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ὑμᾶς τοὺς καταλοίπους ἰουδα μὴ εἰσέλθητε εἰς αἴγυπτον καὶ νῦν γνόντες γνώσεσθε
- 20 Sentähden kuulkaa Herran päätös, jonka hän on päättänyt Edomia vastaan, ja hänen aivoituksensa, jotka hän on aivoitellut Teemanin asukkaita vastaan: Totisesti, ne raastetaan pois, nuo lauman vähäiset; totisesti, niiden laidun kauhistuu niiden tähden.
For this cause give ear to the decision of the Lord which he has made against Edom, and to his purposes designed against the people of Teman: Truly, they will be pulled away by the smallest of the flock; truly, he will make waste their fields with them.
ὅτι ἐπονηρεύσασθε ἐν ψυχαῖς ὑμῶν ἀποστειλαντές με λέγοντες πρόσευξαι περὶ ἡμῶν πρὸς κύριον καὶ κατὰ πάντα ἃ ἐὰν λαλήσῃ σοι κύριος ποιήσωμεν
- 21 Heidän sortumisensa pauhusta vapisee maa; huudetaan, niin että ääni kuuluu Kaislamerelle asti.
The earth is shaking with the noise of their fall; their cry is sounding in the Red Sea.
καὶ οὐκ ἠκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου ἧς ἀπέστειλὲν με πρὸς ὑμᾶς

- 22 Katso, kotkan kaltainen kohoaa ja liittää siivet levällään Bosraa kohti; sinä päivänä on Edomin sankarien sydän niinkuin synnytystuskissa olevan vaimon sydän."
See, he will come up like an eagle in flight, stretching out his wings against Bozrah: and the hearts of Edom's men of war on that day will be like the heart of a woman in birth-pains.
καὶ ὧν ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐκλείψετε ἐν τῷ τόπῳ οὗ ὑμεῖς βούλεσθε εἰσελθεῖν κατοικεῖν ἐκεῖ
- 1 Sana, jonka Herra puhui Baabelia vastaan, kaldealaisten maata vastaan, profeetta Jeremian kautta.
The word which the Lord said about Babylon, about the land of the Chaldaeans, by Jeremiah the prophet.
καὶ ἐγενήθη ὡς ἐπαύσατο ἱερεμίας λέγων πρὸς τὸν λαὸν πάντας τοὺς λόγους κυρίου οὗς ἀπέστειλεν αὐτὸν κύριος πρὸς αὐτοὺς πάντας τοὺς λόγους τούτους
- 2 "Julistakaa kansojen keskuudessa ja kuuluttakaa, nostakaa lippu; kuuluttakaa, älkää salatko. Sanokaa: Baabel on valloitettu, Beel on joutunut häpeään, kauhistunut on Merodak; sen jumalankuvat ovat joutuneet häpeään, kauhistuneet ovat sen kivijumalat.
Give it out among the nations, make it public, and let the flag be lifted up; give the word and keep nothing back; say, Babylon is taken, Bel is put to shame, Merodach is broken, her images are put to shame, her gods are broken.
καὶ εἶπεν ἀζαρίας υἱὸς μασσαίου καὶ ἰωαννάν υἱὸς καρῆ καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ εἰπαντες τῷ ἱερεμῖα λέγοντες ψευδῆ οὐκ ἀπέστειλὲν σε κύριος πρὸς ἡμᾶς λέγων μὴ εἰσελθῆτε εἰς αἴγυπτον οἰκεῖν ἐκεῖ
- 3 Sillä sen kimppuun käy kansa pohjoisesta ja tekee sen maan autioksi, niin ettei siellä asukasta ole: niin ihmiset kuin eläimet pakenevat, menevät pois.
For out of the north a nation is coming up against her, which will make her land waste and unpeopled: they are in flight, man and beast are gone.
ἀλλ' ἢ βαρουχ υἱὸς νηριου συμβάλλει σε πρὸς ἡμᾶς ἵνα δῶς ἡμᾶς εἰς χεῖρας τῶν χαλδαίων τοῦ θανατώσαι ἡμᾶς καὶ ἀποικισθῆναι ἡμᾶς εἰς βαβυλῶνα
- 4 Niinä päivinä ja siihen aikaan, sanoo Herra, tulevat israelilaiset yhdessä Juudan miesten kanssa; he kulkevat itkien lakkaamatta ja etsivät Herraa, Jumalaansa.
In those days and in that time, says the Lord, the children of Israel will come, they and the children of Judah together; they will go on their way weeping and making prayer to the Lord their God.
καὶ οὐκ ἤκουσεν ἰωαννάν καὶ πάντες οἱ ἠγεμόνες τῆς δυνάμεως καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς φωνῆς κυρίου κατοικήσαι ἐν γῆ ἰουδα
- 5 Siionia he kysyvät, sitä kohden ovat heidän kasvonsa käännetyt. Tulkkaa! He liittyvät Herran kanssa iankaikkiseen liittoon, jota ei pidä unhotettaman.
They will be questioning about the way to Zion, with their faces turned in its direction, saying, Come, and be united to the Lord in an eternal agreement which will be kept in mind for ever.
καὶ ἔλαβεν ἰωαννάν καὶ πάντες οἱ ἠγεμόνες τῆς δυνάμεως πάντας τοὺς καταλοῖπους ἰουδα τοὺς ἀποστρέψαντας κατοικεῖν ἐν τῇ γῆ
- 6 Kadonnut lammaslauma oli minun kansani. Heidän paimenensa olivat vieneet heidät harhaan eksyttävälle vuorelle; he kulkivat vuorelta kukkulalle, unhottivat lepopaikkansa.
My people have been wandering sheep: their keepers have made them go out of the right way, turning them loose on the mountains: they have gone from mountain to hill, having no memory of their resting-place.
τοὺς δυνατοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ νήπια καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ βασιλέως καὶ τὰς ψυχὰς ἃς κατέλιπεν ναβουζαρδαν μετὰ γοδολιου υἱοῦ ἀχικαμ καὶ ἱερεμῖαν τὸν προφήτην καὶ βαρουχ υἱὸν νηριου
- 7 Kaikki, jotka heitä tapasivat, söivät heitä, ja heidän vihollisensa sanoivat: 'Emme joudu synnalaisiksi'. Sillä he olivat tehneet syntiä Herraa vastaan, vanhurskauden asumusta, Herraa, heidän isiensä toivoa, vastaan.
They have been attacked by all those who came across them: and their attackers said, We are doing no wrong, because they have done evil against the Lord in whom is righteousness, against the Lord, the hope of their fathers.
καὶ εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον ὅτι οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου καὶ εἰσῆλθον εἰς ταφνας
- 8 Paetkaa Baabelista, lähtekää pois kaldealaisten maasta, ja käykää kuin johtokauriit lauman edellä.
Go in flight out of Babylon, go out of the land of the Chaldaeans, and be like he-goats before the flocks.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἱερεμῖαν ἐν ταφνας λέγων
- 9 Sillä katso, minä herätän ja tuon Baabelia vastaan suurten kansojen joukon pohjoisesta maasta, ja ne asettuvat sotarintaan sitä vastaan. Sieltäkäs in se valloitetaan; heidän nuolensa ovat kuin voitollisen sankarin, joka ei tyhjänä palaja.
For see, I am moving and sending up against Babylon a band of great nations from the north country: and they will put their armies in position against her; and from there she will be taken: their arrows will be like those of an expert man of war; not one will come back without getting its mark.
λαβὲ σεαυτῷ λίθους μεγάλους καὶ κατάκρυψον αὐτοὺς ἐν προθύροις ἐν πύλῃ τῆς οἰκίας φαραῶ ἐν ταφνας κατ' ὀφθαλμοὺς ἀνδρῶν ἰουδα
- 10 Ja Kaldea joutuu ryöstettäväksi, kaikki sen ryöstäjät saavat yltäkyllin, sanoo Herra.
And the wealth of Chaldea will come into the hands of her attackers: all those who take her wealth will have enough, says the Lord.
καὶ ἔρεις οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω καὶ ἄξω ναβουχοδοноσορ βασιλέα βαβυλῶνος καὶ θήσει αὐτοῦ τὸν θρόνον ἐπάνω τῶν λίθων τούτων ὧν κατέκρυψας καὶ ἀρεῖ τὰ ὄπλα αὐτοῦ ἐπ' αὐτοὺς

- 11 **Illoitkaa vain, riemuitkaa vain, te minun perintöosani riistäjät, hypelkää kuin puiva hieho, ja hirnukaa kuin orhit:**
Because you are glad, because you are lifted up with pride, you wasters of my heritage, because you are playing like a young cow put out to grass, and you make a noise like strong horses;
καὶ εἰσελεύσεται καὶ πατάξει γῆν αἰγύπτου οὗς εἰς θάνατον εἰς θάνατον καὶ οὗς εἰς ἀποικισμόν εἰς ἀποικισμόν καὶ οὗς εἰς ῥομφαίαν εἰς ῥομφαίαν
- 12 **kuitenkin joutuu äitinne suureen häpeään, synnyttäjänne saa hävetä. Katso, pakanakansoista vihoviimeinen! Erämaa, kuiva maa ja aromaa!**
Your mother will be put to shame; she who gave you birth will be looked down on: see, she will be the last of the nations, a waste place, a dry and unwatered land.
καὶ καύσει πῦρ ἐν οἰκίαις θεῶν αὐτῶν καὶ ἐμπυριεῖ αὐτὰς καὶ ἀποικιεῖ αὐτοὺς καὶ φθειριεῖ γῆν αἰγύπτου ὡς περ φθειρίζει ποιμῆν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἐξελεύσεται ἐν εἰρήνῃ
- 13 **Herran vihan tähden se on oleva asumaton, aivan autio. Jokainen, joka kulkee Baabelin ohitse, kauhistuu ja viheltää kaikille sen haavoille.**
Because of the wrath of the Lord no one will be living in it, and it will be quite unpeopled: everyone who goes by Babylon will be overcome with wonder, and make sounds of fear at all her punishments.
καὶ συντρίψει τοὺς στύλους ἡλίου πόλεως τοὺς ἐν ὧν καὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν κατακαύσει ἐν πυρὶ
- 1 **Näin sanoo Herra: "Katso, minä herätän Baabelia vastaan, Leeb-Kaamain asukkaita vastaan hävittäjän hengen.**
The Lord has said: See, I will make a wind of destruction come up against Babylon and against those who are living in Chaldaea;
ὁ λόγος ὁ γενόμενος πρὸς ἱερემίαν ἅπασιν τοῖς ἰουδαίοις τοῖς κατοικοῦσιν ἐν γῆ αἰγύπτῳ καὶ τοῖς καθημένοις ἐν μαγδῶλῳ καὶ ἐν ταφνας καὶ ἐν γῆ παθοῦρης λέγων
- 2 **Ja minä lähetän Baabeliin muukalaisia, jotka hajottavat sen ja tyhjentyvät sen maan, sillä joka taholta he tulevat sitä vastaan onnettomuuden päivänä.**
And I will send men to Babylon to make her clean and get her land cleared: for in the day of trouble they will put up their tents against her on every side.
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ἡμεῖς ἐωράκατε πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐπὶ τὰς πόλεις ἰουδα καὶ ἰδοὺ εἰσιν ἔρημοι ἀπὸ ἐνοίκων
- 3 **Jousimies jännittäköön jousensa sitä vastaan, joka jousen jännittää, ja sitä vastaan, joka uljastelee rintahaarniskassaan. Älkää säälikö sen nuorukaisia, vihkikää tuhon omaksi koko sen sotajoukko.**
Against her the bow of the archer is bent, and he puts on his coat of metal: have no mercy on her young men, give all her army up to the curse.
ἀπὸ προσώπου πονηρίας αὐτῶν ἧς ἐποίησαν παραπικρᾶναι με πορευθέντες θυμιᾶν θεοῖς ἐτέροις οἷς οὐκ ἔγνωτε
- 4 **Haavoitettuja kaatuu kaldealaisten maassa ja lävistettyjä sen kaduilla.**
And the dead will be stretched out in the land of the Chaldeans, and the wounded in her streets.
καὶ ἀπέστειλα πρὸς ὑμᾶς τοὺς παῖδάς μου τοὺς προφήτας ὄρθρου καὶ ἀπέστειλα λέγων μὴ ποιήσητε τὸ πρᾶγμα τῆς μολόνσεως ταύτης ἧς ἐμίσησα
- 5 **Sillä ei Israel eikä Juuda ole Jumalansa, Herran Sebaotin, hylkäämä, vaan noiden maa on täynnä syntivelkaa Israelin Pyhän edessä.**
For Israel has not been given up, or Judah, by his God, by the Lord of armies; for their land is full of sin against the Holy One of Israel.
καὶ οὐκ ἤκουσάν μου καὶ οὐκ ἔκλιναν τὸ οὖς αὐτῶν ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτῶν πρὸς τὸ μὴ θυμιᾶν θεοῖς ἐτέροις
- 6 **Paetkaa Baabelista ja pelastakoon kukin henkensä, älkää hukkuo sen syntiin. Sillä tämä on Herran koston aika, hän maksaa sille, mitä se on ansainnut.**
Go in flight out of Babylon, so that every man may keep his life; do not be cut off in her evil-doing: for it is the time of the Lord's punishment; he will give her her reward.
καὶ ἔσταξεν ἡ ὄργη μου καὶ ὁ θυμὸς μου καὶ ἐξεκαύθη ἐν πόλεσιν ἰουδα καὶ ἐξῶθεν ἱερουσαλημ καὶ ἐγενήθησαν εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς ἄβατον ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη
- 7 **Baabel oli Herran kädessä kultainen malja, joka juovutti kaiken maan. Sen viinistä joivat kansat; sentähden kansat tulivat mielettömiksi.**
Babylon has been a gold cup in the hand of the Lord, which has made all the earth overcome with wine: the nations have taken of her wine, and for this cause the nations have gone off their heads.
καὶ νῦν οὕτως εἶπεν κύριος παντοκράτωρ ἴνα τί ὑμεῖς ποιεῖτε κακὰ μέγала ἐπὶ ψυχαῖς ὑμῶν ἐκκόψαι ὑμῶν ἀνθρώπων καὶ γυναῖκα νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐκ μέσου ἰουδα πρὸς τὸ μὴ καταλειφθῆναι ὑμῶν μηδένα
- 8 **Äkisti on Baabel kaatunut ja murskaantunut. Valittakaa hänen tähtensä! Hakekaa balsamia hänen kipuunsa, ehkä hän paranee.**
Sudden is the downfall of Babylon and her destruction: make cries of grief for her; take sweet oil for her pain, if it is possible for her to be made well.
παραπικρᾶναι με ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ὑμῶν θυμιᾶν θεοῖς ἐτέροις ἐν γῆ αἰγύπτῳ εἰς ἣν εἰσῆλθατε ἐνοικεῖν ἐκεῖ ἴνα ἐκκοπήτε καὶ ἴνα γένησθε εἰς κατάραν καὶ εἰς ὄνειδισμόν ἐν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν τῆς γῆς
- 9 **'Me olemme koettaneet parantaa Baabelia, mutta ei hän ole parantunut. Jättäkää hänet ja menkäämme pois, kukin omaan maahansa; sillä hänen tuomionsa ulottuu taivaaseen asti, kohoaa pilviin saakka.**
We would have made Babylon well, but she is not made well: give her up, and let us go everyone to his country: for her punishment is stretching up to heaven, and lifted up even to the skies.
μὴ ἐπιλέγησθε ὑμεῖς τῶν κακῶν τῶν πατέρων ὑμῶν καὶ τῶν κακῶν τῶν βασιλέων ἰουδα καὶ τῶν κακῶν τῶν ἀρχόντων ὑμῶν καὶ τῶν κακῶν τῶν γυναικῶν ὑμῶν ὧν ἐποίησαν ἐν γῆ ἰουδα καὶ ἐξῶθεν ἐν ἱερουσαλημ

- 10 Herra on tuonut ilmi meidän vanhurskautemme; tulkaa, julistakaamme Siionissa Herran, meidän Jumalamme, tekoja.
The Lord has made clear our righteousness: come, and let us give an account in Zion of the work of the Lord our God.
καὶ οὐκ ἐπαύσαντο ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ οὐκ ἀντείχοντο τῶν προσταγμάτων μου ὧν ἔδωκα κατὰ πρόσωπον τῶν πατέρων αὐτῶν
- 11 Teroittakaa nuolet, täyttäkää viinet! Herra on herättänyt Meedian kuningasten hengen, sillä hänen ajatuksensa käy Baabelia vastaan, sen hävittämiseksi. Tämä on Herran kosto, kosto hänen temppeleinsä puolesta.
Make bright the arrows; take up the body-covers: the Lord has been moving the spirit of the king of the Medes; because his design against Babylon is its destruction: for it is the punishment from the Lord, the payment for his Temple.
διὰ τοῦτο οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐφίστημι τὸ πρόσωπόν μου
- 12 Kohottakaa lippu Baabelin muureja vastaan, vahvistakaa vartiosto, asettakaa vartijat, valmistakaa väijytykset; sillä mitä Herra on ajatellut, sen hän tekeekin, sen minkä hän on puhunut Baabelin asukkaita vastaan.
Let the flag be lifted up against the walls of Babylon, make the watch strong, put the watchmen in their places, make ready a surprise attack: for it is the Lord's purpose, and he has done what he said about the people of Babylon.
τοῦ ἀπολέσαι πάντας τοὺς καταλοίπους τοὺς ἐν αἰγύπτῳ καὶ πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐκλείψουσιν ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ ἔσονται εἰς ὄνειδισθὸν καὶ εἰς ἀπόλειαν καὶ εἰς κατάραν
- 13 Sinä, joka asut suurten vetten partailla, joka olet aarteista rikas, sinun loppusi on tullut, sinun väärän voitoksi raja.
O you whose living-place is by the wide waters, whose stores are great, your end is come, your evil profit is ended.
καὶ ἐπισκέβομαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐν γῆ αἰγύπτῳ ὡς ἐπεσκεψάμην ἐπὶ ἱερουσαλημ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν θανάτῳ
- 14 Herra Sebaot on vannonut itse kauttansa: Totisesti, minä täytän sinut ihmisillä niinkuin heinäsirkoilla, ja he virittävät sinusta viininkorjuulaulun.
The Lord of armies has taken an oath by himself, saying, Truly, I will make you full with men as with locusts, and their voices will be loud against you.
καὶ οὐκ ἔσται σεφωσμένος οὐθεὶς τῶν ἐπιλοιπῶν ἰουδα τῶν παροικούντων ἐν γῆ αἰγύπτῳ τοῦ ἐπιστρέψαι εἰς γῆν ἰουδα ἐφ' ἣν αὐτοὶ ἐλπίζουσιν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι ἐκεῖ οὐ μὴ ἐπιστρέψωσιν ἄλλ' ἢ ἀνασεφωσμένοι
- 15 Hän on tehnyt maan voimallansa, vahvistanut maanpiirin viisaudellansa ja levittänyt taivaat taidollansa.
He has made the earth by his power, he has made the world strong in its place by his wisdom, and by his wise design the heavens have been stretched out:
καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἱερεμῶν πάντες οἱ ἄνδρες οἱ γνόντες ὅτι θυμῶσιν αἱ γυναῖκες αὐτῶν θεοῖς ἑτέροις καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες συναγωγὴ μεγάλη καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ καθημένοι ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἐν παθοῦν ἔλεγοντες
- 16 Kun hän jylisee, käy vetten pauhina taivaalla, ja hän nostaa pilvet maan ääristä, tekee salamat ja sateen ja tuo tuulen sen säilytyspaikoista.
At the sound of his voice there is a massing of the waters in the heavens, and he makes the mists go up from the ends of the earth; he makes the thunder-flames for the rain and sends out the wind from his store-houses.
ὁ λόγος ὃν ἐλάλησας πρὸς ἡμᾶς τῷ ὀνόματι κυρίου οὐκ ἀκούσομέν σου
- 17 Järjetön on jokainen ihminen, tietoa vailla, häpeän saa jokainen kultaseppä veistetyistä kuvasta, petosta on hänen valamansa kuva, eikä niissä henkeä ole.
Then every man becomes like a beast without knowledge; every gold-worker is put to shame by the image he has made: for his metal image is deceit, and there is no breath in them.
ὅτι ποιῶντες ποιήσομεν πάντα τὸν λόγον ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν θυμιᾶν τῇ βασιλείᾳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδᾶς καθὰ ἐποιήσαμεν ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ οἱ βασιλεῖς ἡμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν ἐν πόλεσιν ἰουδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλημ καὶ ἐπλήσθημεν ἄρτων καὶ ἐγενόμεθα χρηστοὶ καὶ κακὰ οὐκ εἶδομεν
- 18 Turhuutta ne ovat, naurettavia tekeleitä; kun niiden rangaistus tulee, ne hukkuvat.
They are nothing, a work of error: in the time of their punishment, destruction will overtake them.
καὶ ὡς διελίπομεν θυμιῶντες τῇ βασιλείᾳ τοῦ οὐρανοῦ ἠλαττώθημεν πάντες καὶ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἐξελίπομεν
- 19 Näiden kaltainen ei ole hän, joka on Jaakobin osa, sillä hän on kaiken luoja, ja Jaakob on hänen perintösukunsa: Herra Sebaot on hänen nimensä.
The heritage of Jacob is not like these; for the maker of all things is his heritage: the Lord of armies is his name.
καὶ ὅτι ἡμεῖς θυμιῶμεν τῇ βασιλείᾳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐσπείσαμεν αὐτῇ σπονδᾶς μὴ ἔνευ τῶν ἀνδρῶν ἡμῶν ἐποιήσαμεν αὐτῇ χυθῶνας καὶ ἐσπείσαμεν σπονδᾶς αὐτῇ
- 20 Sinä olit minun vasarani, minun sota-aseeni, sinulla minä musersin kansoja, sinulla minä hävitin valtakuntia.
You are my fighting axe and my instrument of war: with you the nations will be broken; with you kingdoms will be broken;
καὶ εἶπεν ἱερεμίας παντὶ τῷ λαῷ τοῖς δυνατοῖς καὶ ταῖς γυναῖξιν καὶ παντὶ τῷ λαῷ τοῖς ἀποκριθεῖσιν αὐτῷ λόγους λέγων

- 21 Sinulla minä musersin hevosen ja ratsastajan, sinulla minä musersin vaunut ja ajajan.
With you the horse and the horseman will be broken; with you the war-carriage and he who goes in it will be broken;
οὐχὶ τοῦ θυμιάματος οὐ ἔθυμιάσατε ἐν ταῖς πόλεσιν ἰουδα καὶ ἔξωθεν ἱερουσαλημ ὑμεῖς καὶ οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ βασιλεῖς ὑμῶν καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐμνήσθη κύριος καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ
- 22 Sinulla minä musersin miehen ja vaimon, sinulla minä musersin vanhan ja nuoren, sinulla minä musersin nuorukaisen ja neitosen.
With you man and woman will be broken; with you the old man and the boy will be broken; with you the young man and the virgin will be broken;
καὶ οὐκ ἦδύνατο κύριος ἔτι φέρειν ἀπὸ προσώπου πονηρίας πραγμάτων ὑμῶν ἀπὸ τῶν βδελυγμάτων ὧν ἐποιήσατε καὶ ἐγενήθη ἡ γῆ ὑμῶν εἰς ἐρήμωσιν καὶ εἰς ἄβυτον καὶ εἰς ἄβαν ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ
- 23 Sinulla minä musersin paimenen ja hänen laumansa, sinulla minä musersin peltomiehen ja hänen juhtaparinsa, sinulla minä musersin käskynhaltijat ja päämiehet.
With you the keeper of sheep with his flock will be broken, and with you the farmer and his oxen will be broken, and with you captains and rulers will be broken.
ἀπὸ προσώπου ὧν ἔθυμιάτε καὶ ὧν ἠμάρτετε τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἠκούσατε τῆς φωνῆς κυρίου καὶ ἐν τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ νόμῳ αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς μαρτυρίοις αὐτοῦ οὐκ ἐπορεύθητε καὶ ἐπέλαβετε ὑμῶν τὰ κακὰ ταῦτα
- 24 Minä maksan Baabelille ja kaikille Kaldean asukkaille kaiken sen pahan, minkä he ovat tehneet Siionille teidän silmäinne edessä, sanoo Herra.
And I will give to Babylon, and to all the people of Chaldea, their reward for all the evil they have done in Zion before your eyes, says the Lord.
καὶ εἶπεν ἱερεμίας τῷ λαῷ καὶ ταῖς γυναῖξιν ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου
- 25 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sinä hävityksen vuori, joka hävitit koko maan, sanoo Herra. Ja minä ojennan käteni sinua vastaan ja vieritän sinut alas kalliolta ja teen sinusta poltetun vuoren.
See, I am against you, says the Lord, O mountain of destruction, causing the destruction of all the earth: and my hand will be stretched out on you, rolling you down from the rocks, and making you a burned mountain.
οὕτως εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραηλ ὑμεῖς γυναῖκες τῷ στόματι ὑμῶν ἐλαλήσατε καὶ ταῖς χερσὶν ὑμῶν ἐπληρώσατε λέγουσαι ποιοῦσαι ποιήσομεν τὰς ὁμολογίας ὑμῶν ἅς ὁμολογήσαμεν θυμιᾶν τῇ βασιλίᾳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ σπένδειν αὐτῇ σπονδὰς ἐμμεῖναισιν ἐνεμείνατε ταῖς ὁμολογίαις ὑμῶν καὶ ποιοῦσαι ἐποιήσατε
- 26 Eikä sinusta oteta enää kulmakiveä eikä perustuskiveä, vaan sinä jäät ikuisesti erämaaksi, sanoo Herra.
And they will not take from you a stone for the angle of a wall or the base of a building; but you will be a waste place for ever, says the Lord.
διὰ τοῦτο ἀκούσατε λόγον κυρίου πᾶς ἰουδα οἱ καθήμενοι ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἰδοὺ ὄμοσα τῷ ὀνόματί μου τῷ μεγάλῳ εἶπεν κύριος ἐὰν γένηται ἔτι ὄνομά μου ἐν τῷ στόματι παντὸς ἰουδα εἰπεῖν ζῆ κύριος οὐ κύριος ἐπὶ πάσῃ γῆ αἰγύπτῳ
- 27 Nostakaa lippu maassa, puhaltakaa pasunaan kansoissa, vihkikää kansat häntä vastaan, kutsukaa häntä vastaan Araratın, Minnin ja Askenaan valtakunnat, asettakaa päämies häntä vastaan, antakaa tulla hevosia kuin pörheitä heinäsiirkkoja.
Let a flag be lifted up in the land, let the horn be sounded among the nations, make the nations ready against her; get the kingdoms of Ararat, Minni, and Ashkenaz together against her, make ready a scribe against her; let the horses come up against her like massed locusts.
ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐγρήγορα ἐπ' αὐτοὺς τοῦ κακῶσαι αὐτοὺς καὶ οὐκ ἀγαθῶσαι καὶ ἐκλείψουσιν πᾶς ἰουδα οἱ κατοικοῦντες ἐν γῆ αἰγύπτῳ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ ἕως ἂν ἐκλίπωσιν
- 28 Vihkikää kansat häntä vastaan, Meedian kuninkaat, sen käskynhaltijat ja kaikki päämiehet ja koko sen vallan alainen maa.
Make the nations ready for war against her, the king of the Medes and his rulers and all his captains, and all the land under his rule.
καὶ οἱ σεσηφεμένοι ἀπὸ ῥομφαίας ἐπιστρέψουσιν εἰς γῆν ἰουδα ὀλίγοι ἀριθμῷ καὶ γνώσονται οἱ κατάλοιποι ἰουδα οἱ καταστάντες ἐν γῆ αἰγύπτῳ κατοικῆσαι ἐκεῖ λόγος τίνος ἐμμενεῖ
- 29 Ja maa vapisee ja vääntelehtii tuskasta, sillä Herran aivoitukset täyttyvät Baabelia vastaan: hän tekee Baabelin maasta asumattoman erämaan.
And the land is shaking and in pain: for the purposes of the Lord are fixed, to make the land of Babylon an unpeopled waste.
καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον ὅτι ἐπισκέψομαι ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς εἰς πονηρά
- 30 Baabelin sankarit lakkaavat taistelemasta, he istuvat linnoituksissaan, heidän voimansa on kuihtunut, he ovat naisiksi muuttuneet; sen asunnot ovat poltetut, sen salvat rikotut.
Babylon's men of war have kept back from the fight, waiting in their strong places; their strength has given way, they have become like women: her houses have been put on fire, her locks are broken.
οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν οὐαφρῆ βασιλέα αἰγύπτου εἰς χεῖρας ἐχθροῦ αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας ζητούντων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καθὰ ἔδωκα τὸν σεδεκιαν βασιλέα ἰουδα εἰς χεῖρας ναβουχοδονοσορ βασιλέως βαβυλῶνος ἐχθροῦ αὐτοῦ καὶ ζητούντος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
- 31 Juoksija juoksee juoksijaa vastaan, sanansaattaja sanansaattajaa vastaan, ilmoittamaan Baabelin kuninkaalle, että hänen kaupunkinsa on valloitettu äärestä toiseen,
One man, running, will give word to another, and one who goes with news will be handing it on to another, to give word to the king of Babylon that his town has been taken from every quarter:
ὁ λόγος ὃν ἐλάλησεν ἱερεμίας ὁ προφήτης πρὸς βαρουχ υἱὸν νηριου ὅτε ἔγραψεν τοὺς λόγους τούτους ἐν τῷ βιβλίῳ ἀπὸ στόματος ἱερεμίου ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τετάρτῳ τῷ ἰωακὶμ υἱῷ ἰωσία βασιλέως ἰουδα

- 32 kahlauspaikat vallatut, linnoitukset tulella poltetut ja sotamiehet kauhun vallassa.
And the ways across the river have been taken, and the water-holes ... burned with fire, and the men of war are in the grip of fear.
οὕτως εἶπεν κύριος ἐπὶ σοί βαρουχ
- 33 Sillä näin sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala: Tytär Baabel on kuin puimatanner poljettaessa; vielä vähän aikaa, niin hänen elonaikansa tulee.
For these are the words of the Lord of armies, the God of Israel: The daughter of Babylon is like a grain-floor when it is stamped down; before long, the time of her grain-cutting will come.
ὅτι εἶπας οἴμμοι οἴμμοι ὅτι προσέθηκεν κύριος κόπον ἐπὶ πόνον μοι ἐκοιμήθην ἐν στεναγμοῖς ἀνάπαυσιν οὐχ εὔρον
- 34 Nebukadressar, Baabelin kuningas, on minut syönyt, hävittänyt minut, pannut syrjään kuin tyhjän astian; hän on niellyt minut niinkuin lohikäärme, täyttänyt vatsansa minun herkuillani ja huuhtonut minut pois.
Nebuchadrezzar, king of Babylon, has made a meal of me, violently crushing me, he has made me a vessel with nothing in it, he has taken me in his mouth like a dragon, he has made his stomach full with my delicate flesh, crushing me with his teeth.
εἶπὸν αὐτῷ οὕτως εἶπεν κύριος ἰδοὺ οὗς ἐγὼ ὠκοδόμησα ἐγὼ καθαιρῶ καὶ οὗς ἐγὼ ἐφύτευσα ἐγὼ ἐκτίλλω
- 35 'Kärsimäni väkivalta ja minun raadeltu lihani tulkoon Baabelin päälle', sanoo Sionin asukas. 'Minun vereni tulkoon Kaldean asukasten päälle', sanoo Jerusalem.
May the violent things done to me, and my downfall, come on Babylon, the daughter of Zion will say; and, May my blood be on the people of Chaldaeae, Jerusalem will say.
καὶ σὺ ζητεῖς σεαυτῷ μεγάλη μὴ ζητήσης ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ ἐπὶ πᾶσαν σάρκα λέγει κύριος καὶ δώσω τὴν ψυχὴν σου εἰς εὕρεμα ἐν παντὶ τόπῳ οὗ ἂν βαδίσῃς ἐκεῖ
- 1 Sidkia oli kahdenkymmenen yhden vuoden vanha tullessaan kuninkaaksi, ja hän hallitsi Jerusalemissa yksitoista vuotta. Hänen äitinsä oli nimeltään Hamutal, Jeremian tytär, Libnasta.
Zedekiah was twenty-one years old when he became king; he was king for eleven years in Jerusalem: and his mother's name was Hamutal, the daughter of Jeremiah of Libnah.
ὄντος εικοστοῦ καὶ ἐνὸς ἔτους σεδεκιου ἐν τῷ βασιλεῦει αὐτόν καὶ ἑνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλημ καὶ ὄνομα τῆ μητρὶ αὐτοῦ αμιτααλ θυγάτηρ ἱερεμιου ἐκ λοβενα
- 4 Sidkia kapinoi Baabelin kuningasta vastaan. Hänen yhdeksäntenä hallitusvuotenaan, sen kymmenennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, hyökkäsi Nebukadressar, Baabelin kuningas, koko sotajoukollaan Jerusalemin kimppuun; ja he asettuivat leiriin sitä vastaan ja rakensivat saartovarusteet sitä vastaan yltympäri.
And in the ninth year of his rule, on the tenth day of the tenth month, Nebuchadrezzar, king of Babylon, came against Jerusalem with all his army and took up his position before it, building earthworks all round it.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν μηνὶ τῷ δεκάτῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἦλθεν ναβουχοδοноσορ βασιλεὺς βαβυλωνος καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ περιεχαράκωσαν αὐτὴν καὶ περιωκοδόμησαν αὐτὴν τετραπέδοις λίθοις κύκλῳ
- 5 Näin kaupunkia piirrettiin kuningas Sidkian yhdenteentoista hallitusvuoteen asti.
So the town was shut in by their forces till the eleventh year of King Zedekiah.
καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς συνοχὴν ἕως ἐνδεκάτου ἔτους τῷ βασιλεῖ σεδεκία
- 6 Mutta neljännessä kuussa, kuukauden yhdeksäntenä päivänä, kun nälänhätä ahdisti kaupunkia eikä maakansallakaan ollut leipää,
In the fourth month, on the ninth day of the month, the store of food in the town was almost gone, so that there was no food for the people of the land.
ἐν τῇ ἐνάτῃ τοῦ μηνὸς καὶ ἐστερεώθη ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει καὶ οὐκ ἦσαν ἄρτοι τῷ λαῷ τῆς γῆς
- 7 valloitettiin kaupunki, ja kaikki sotilaat pakenivat ja lähtivät ulos kaupungista yöllä molempien muurien välitse vievää porttitietä, joka on kuninkaan puutarhan puolella, kaldealaisten ollessa kaupungin ympärillä, ja he kulkivat Aromaahan päin.
Then an opening was made in the wall of the town, and all the men of war went in flight out of the town by night through the doorway between the two walls which was by the king's garden; (now the Chaldaeans were stationed round the town:) and they went by the way of the Arabah.
καὶ διεκόπη ἡ πόλις καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολεμισταὶ ἐξῆλθον νυκτὸς κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης ἀνὰ μέσον τοῦ τείχους καὶ τοῦ προτειχίσματος ὃ ἦν κατὰ τὸν κήπον τοῦ βασιλέως καὶ οἱ χaldaῖοι ἐπὶ τῆς πόλεως κύκλῳ καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν εἰς αραβὰ
- 8 Mutta kaldealaisten sotajoukko ajoi kuningasta takaa, ja he saavuttivat Sidkian Jerikon aroilla; ja kaikki hänen sotaväkinsä oli jättänyt hänet ja hajaantunut.
And the Chaldaean army went after King Zedekiah and overtook him on the other side of Jericho, and all his army went in flight from him in every direction.
καὶ κατεδίωξεν ἡ δύναμις τῶν χaldaίων ὀπίσω τοῦ βασιλέως καὶ κατέλαβον αὐτόν ἐν τῷ πέραν ἱεριχω καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπ' αὐτοῦ
- 9 Ja he ottivat kuninkaan kiinni ja veivät hänet Baabelin kuninkaan eteen Riblaan, joka on Hamatin maassa, ja tämä julisti hänelle tuomion.
Then they made the king a prisoner and took him up to the king of Babylon to Riblah in the land of Hamath to be judged.
καὶ συνέλαβον τὸν βασιλέα καὶ ἤγαγον αὐτόν πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλωνος εἰς δεβλαθα καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ μετὰ κρίσεως
- 10 Ja Baabelin kuningas teurastutti Sidkian pojat hänen silmiensä edessä, ja myöskin kaikki Juudan ruhtinaat hän teurastutti Riblassa.
And the king of Babylon put the sons of Zedekiah to death before his eyes: and he put to death all the rulers of Judah in Riblah.
καὶ ἔσφαζεν βασιλεὺς βαβυλωνος τοὺς υἱοὺς σεδεκιου κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰουδα ἔσφαζεν ἐν δεβλαθα

- 11 Ja Sidkialta Baabelin kuningas sokaisutti silmät, kytketti hänet vaskikahleisiin ja vei hänet Baabeliin, ja hän pani hänet vankihuoneeseen, jossa hän oli kuolinpäiväänsä asti.
And he put out Zedekiah's eyes; and the king of Babylon, chaining him in iron bands, took him to Babylon, and put him in prison till the day of his death.
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετόφλωσεν καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν πέδαις καὶ ἤγαγεν αὐτὸν βασιλεὺς βαβυλῶνος εἰς βαβυλῶνα καὶ ἔδωκεν αὐτὸν εἰς οἰκίαν μύλωνος ἕως ἡμέρας ἧς ἀπέθανεν
- 12 Viidennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, Baabelin kuninkaan Nebukadressarin yhdeksäntenätoista hallitusvuotena, tuli Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, joka palveli Baabelin kuningasta, Jerusalemiin.
Now in the fifth month, on the tenth day of the month, in the nineteenth year of King Nebuchadrezzar, king of Babylon, Nebuzaradan, the captain of the armed men, a servant of the king of Babylon, came into Jerusalem.
καὶ ἐν μηνὶ πέμπτῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἦλθεν ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος ὁ ἑστηκὸς κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλημ
- 13 Hän poltti Herran temppelin ja kuninkaan linnan ja kaikki Jerusalemin talot; kaikki ylhäisten talot hän poltti tulella.
And he had the house of the Lord and the king's house and all the houses of Jerusalem, even every great house, burned with fire:
καὶ ἐνέπρησεν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ πάσας τὰς οἰκίας τῆς πόλεως καὶ πᾶσαν οἰκίαν μεγάλην ἐνέπρησεν ἐν πυρὶ
- 14 Ja koko kaldealaisten sotajoukko, joka henkivartijain päälliköllä oli mukanaan, repi maahan kaikki Jerusalemin muurit, yltymäri.
And the walls round Jerusalem were broken down by the Chaldaean army which was with the captain.
καὶ πᾶν τεῖχος ἱερουσαλημ κύκλῳ καθέλειν ἡ δύναμις τῶν χαλδαίων ἡ μετὰ τοῦ ἀρχιμαγείρου
- 16 Mutta osan maan köyhiä Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, jätti jäljelle viinitarhureiksi ja peltomiehiksi.
But Nebuzaradan, the captain of the armed men, let the poorest of the land go on living there, to take care of the vines and the fields.
καὶ τοὺς καταλοιποὺς τοῦ λαοῦ κατέλειπεν ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελοφυτοὺς καὶ εἰς γεωργοὺς
- 17 Vaskipylväät, jotka olivat Herran temppelissä, altaiden telineet ja vaskimeren, jotka olivat Herran temppelissä, kaldealaiset särkivät ja veivät kaiken niiden vasken Baabeliin.
And the brass pillars which were in the house of the Lord, and the wheeled bases and the great brass water-vessel in the house of the Lord, were broken up by the Chaldeans, who took all the brass away to Babylon.
καὶ τοὺς στύλους τοὺς χαλκοὺς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ τὰς βάσεις καὶ τὴν θάλασσαν τὴν χαλκὴν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου συνέτριψαν οἱ χaldaῖοι καὶ ἔλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν καὶ ἀπήνεγκαν εἰς βαβυλῶνα
- 18 Ja kattilat, lapiot, veitset, maljat, kupit ja kaikki vaskikalut, joita oli käytetty jumalanpalveluksessa, he ottivat pois.
And the pots and the spades and the scissors for the lights and the spoons, and all the brass vessels used in the Lord's house, they took away.
καὶ τὴν στεφάνην καὶ τὰς φιάλας καὶ τὰς κρεάγρας καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ χαλκᾶ ἐν οἷς ἐλειτούργουν ἐν αὐτοῖς
- 19 Samoin otti henkivartijain päällikkö vadit, hiilipannut, maljat, kattilat, lampunjalat, kupit ja kulhot, jotka olivat läpeensä kultaa tai hopeata.
And the cups and the fire-trays and the basins and the pots and the supports for the lights and the spoons and the wide basins; the gold of the gold vessels, and the silver of the silver vessels, the captain of the armed men took away.
καὶ τὰ σαφφῶθ καὶ τὰ μασμαρωθ καὶ τοὺς ὑποχυτήρας καὶ τὰς λυχνίας καὶ τὰς θυσίικας καὶ τοὺς κυάθους ἃ ἦν χρυσᾶ χρυσᾶ καὶ ἃ ἦν ἀργυρᾶ ἀργυρᾶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος
- 20 Molempien pylväiden, meren ja niiden kahdentoista vaskiraavaan, jotka olivat telineiden alla - kaikkien niiden esineiden, jotka Salomo oli teettänyt Herran temppeliin - niiden vaski ei ollut punnittavissa.
The two pillars, the great water-vessel, and the twelve brass oxen which were under it, and the ten wheeled bases, which King Solomon had made for the house of the Lord: the brass of all these vessels was without weight.
καὶ οἱ στῦλοι δύο καὶ ἡ θάλασσα μία καὶ οἱ μόσχοι δώδεκα χαλκοὶ ὑποκάτω τῆς θάλασσης ἃ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς σαλωμων εἰς οἶκον κυρίου οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ αὐτῶν
- 21 Pylväistä oli toisen pylvään korkeus kahdeksantoista kyynärää, ja kahdentoista kyynärän pituinen nauha ulottui sen ympäri. Sen vahvuus oli neljä sormenleveyttä; se oli ontto.
And as for the pillars, one pillar was eighteen cubits high, and twelve cubits measured all round, and it was as thick as a man's hand: it was hollow.
καὶ οἱ στῦλοι τριάκοντα πέντε πηχῶν ὕψος τοῦ στύλου τοῦ ἐνός καὶ σπαρτίον δώδεκα πήχεων περιεκύκλου αὐτὸν καὶ τὸ πάχος αὐτοῦ δακτύλων τεσσάρων κύκλῳ
- 22 Ja sen päässä oli pylväänpäätä vaskesta; toisen pylväänpäätä korkeus oli viisi kyynärää, ja pylväänpäätä päällä oli ristikkokoriste ja granaattiomienä yltymäri, kaikki vaskea; ja samanlaiset oli toisessa pylväässä ynnä granaattiomienä.
And there was a crown of brass on it: the crown was five cubits high, circled with a network and apples all of brass; and the second pillar had the same.
καὶ γεῖσος ἐπ' αὐτοῖς χαλκοῦν καὶ πέντε πήχεων τὸ μήκος ὑπεροχῆ τοῦ γεῖσους τοῦ ἐνός καὶ δίκτυον καὶ ῥοαὶ ἐπὶ τοῦ γεῖσους κύκλῳ τὰ πάντα χαλκᾶ καὶ κατὰ ταῦτα τῷ στύλῳ τῷ δευτέρῳ ὁκτὼ ῥοαὶ τῷ πῆχει τοῖς δώδεκα πήχεσιν

- 23 Granaattiomienä oli yhdeksänkymmentä kuusi ulospäin; kaikkiaan oli granaattiomienä sata ristikkokoristeen päällä yltymperi.
There were ninety-six apples on the outside; the number of apples all round the network was a hundred.
καὶ ἦσαν αἱ ῥόαι ἐνενηκόντα ἕξ τὸ ἐν μέρος καὶ ἦσαν αἱ πᾶσαι ῥόαι ἐπὶ τοῦ δικτύου κύκλῳ ἑκατόν
- 24 Ja henkivartijain päällikkö otti ylimmäisen papin Serajan ja häntä lähimmän papin Sefanjan sekä kolme ovenvartijaa,
And the captain of the armed men took Seraiah, the chief priest, and Zephaniah, the second priest, and the three door-keepers;
καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν ἱερέα τὸν πρῶτον καὶ τὸν ἱερέα τὸν δευτερεύοντα καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς φυλάττοντας τὴν ὁδὸν
- 25 ja kaupungista hän otti yhden hoviherran, joka oli sotaväen tarkastaja, ja seitsemän kuninkaan lähintä miestä, jotka tavattiin kaupungista, sekä sotapäällikön kirjurin, jonka tehtävänä oli ottaa maan kansaa sotapalvelukseen, ja kuusikymmentä miestä maakansasta, jotka tavattiin kaupungista.
And from the town he took the unsexed servant who was over the men of war, and seven of the king's near friends who were in the town, and the scribe of the captain of the army, who was responsible for getting the people of the land together in military order, and sixty men of the people of the land who were in the town.
καὶ εὐνοῦχον ἓνα ὃς ἦν ἐπιστάτης τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν καὶ ἑπτὰ ἀνδρας ὀνομαστοὺς τοὺς ἐν προσώπῳ τοῦ βασιλέως τοὺς εὐρεθέντας ἐν τῇ πόλει καὶ τὸν γραμματέα τῶν δυνάμεων τὸν γραμματεύοντα τῷ λαῷ τῆς γῆς καὶ ἐξήκοντα ἀνθρώπους ἐκ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς τοὺς εὐρεθέντας ἐν μέσῳ τῆς πόλεως
- 26 Nämä otti Nebusaradan, henkivartijain päällikkö, ja vei heidät Baabelin kuninkaan eteen Riblaan.
These Nebuzaradan, the captain of the armed men, took with him to the king of Babylon at Riblah.
καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος καὶ ἤγαγεν αὐτοὺς πρὸς βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθα
- 27 Ja Baabelin kuningas antoi lyödä heidät kuoliaaksi Riblassa Hamatin maassa. Ja niin Juuda siirrettiin pois maastansa.
And the king of Babylon put them to death at Riblah in the land of Hamath. So Judah was taken prisoner away from his land.
καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν γῆ αμμαθ
- 31 Mutta kolmantenakymmenentenä seitsemäntenä vuotena siitä, kun Joojakim, Juudan kuningas, oli viety pakkosiirtolaisuuteen, kahdennessatoista kuussa, kuukauden kahdentenakymmenentenä viidentenä päivänä, korotti Evil-Merodak, Baabelin kuningas, samana vuonna, jona hän tuli kuninkaaksi, Juudan kuninkaan Joojakinin pään ja päästi hänet pois vankilasta.
And in the thirty-seventh year after Jehoiachin, king of Judah, had been taken prisoner, in the twelfth month, on the twenty-fifth day of the month, Evil-merodach, king of Babylon, in the first year after he became king, took Jehoiachin, king of Judah, out of prison.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ ἐβδόμῳ ἔτει ἀποικισθέντος τοῦ ἰωακίμ βασιλέως ἰουδα ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ ἐν τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἔλαβεν σουλαιμαραδαχ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν τῷ ἑνναυτῷ ᾧ ἔβασίλευσεν τὴν κεφαλὴν ἰωακίμ βασιλέως ἰουδα καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἰκίας ἧς ἐφυλάττετο
- 32 Ja hän puhutteli häntä ystävällisesti ja asetti hänen istuimensa ylempiä muitten kuningasten istuimia, jotka olivat hänen tykönänsä Baabelissa.
And he said kind words to him and put his seat higher than the seats of the other kings who were with him in Babylon.
καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ χρηστὰ καὶ ἔδωκεν τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι
- 33 Hän sai panna pois vanginpuvun ja aina aterioida hänen luonaan, niin kauan kuin eli.
And his prison clothing was changed, and he was a guest at the king's table every day for the rest of his life.
καὶ ἤλλαξεν τὴν στολὴν τῆς φυλακῆς αὐτοῦ καὶ ἦσθιεν ἄρτον διὰ παντός κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἔζησεν
- 1 Kuinka istuukaan yksinänsä tuo väkirikas kaupunki! Kuinka onkaan lesken kaltaiseksi tullut se, joka oli suuri kansakuntien joukossa! Ruhtinatar maakuntien joukossa on tullut työveron alaiseksi.
See her seated by herself, the town which was full of people! She who was great among the nations has become like a widow! She who was a princess among the countries has come under the yoke of forced work!
πῶς ἐκάθισεν μόνῃ ἡ πόλις ἡ πεπληθυμένη λαῶν ἐγενήθη ὡς χήρα πεπληθυμένη ἐν ἔθνεσιν ἄρχουσα ἐν χώραις ἐγενήθη εἰς φόρον
- 2 Se katkerasti itkee yössä, ja sillä on kyneleet poskillansa. Ei ole sillä lohduttajaa kaikkien sen rakastajain seassa. Uskottomia ovat sille olleet kaikki sen ystävät, ovat sille vihämiehiä tulleet.
She is sorrowing bitterly in the night, and her face is wet with weeping; among all her lovers she has no comforter: all her friends have been false to her, they have become her haters.
κλαίουσα ἔκλαισεν ἐν νυκτὶ καὶ τὰ δάκρυα αὐτῆς ἐπὶ τῶν σιαγῶνων αὐτῆς καὶ οὐχ ὑπάρχει ὁ παρακαλῶν αὐτὴν ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαπῶντων αὐτὴν πάντες οἱ φιλοῦντες αὐτὴν ἠθέτησαν ἐν αὐτῇ ἐγέροντο αὐτῇ εἰς ἐχθροὺς
- 3 Juuda on siirtynyt maastansa kurjuutta ja työn kovuutta pakoon. Se istuu pakanakansain seassa eikä lepoa löydä. Kaikki sen vainoojat saavuttivat sen, kun se oli ahdistuksien keskellä.
Judah has been taken away as a prisoner because of trouble and hard work; her living-place is among the nations, there is no rest for her: all her attackers have overtaken her in a narrow place.
μετωκίσθη ἡ ἰουδαία ἀπὸ ταπεινώσεως αὐτῆς καὶ ἀπὸ πλήθους δουλείας αὐτῆς ἐκάθισεν ἐν ἔθνεσιν οὐχ εἶρεν ἀνάπαυσιν πάντες οἱ καταδιώκοντες αὐτὴν κατέλαβον αὐτὴν ἀνὰ μέσον τῶν θλιβόντων

- 4 Siionin tiet surevat, sillä juhlitulihoitoja ei ole. Kaikki sen portit ovat autioina, sen papit huokailevat, sen neitsyet ovat murheissaan, ja sillä itsellään on katkera mieli.
The ways of Zion are sad, because no one comes to the holy meeting; all her doorways are made waste, her priests are breathing out sorrow: her virgins are troubled, and it is bitter for her.
ὁδοὶ σιων πενθοῦσιν παρὰ τὸ μὴ εἶναι ἐρχομένους ἐν ἑορτῇ πᾶσαι αἱ πύλαι αὐτῆς ἠφανισμέναι οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἀναστενάζουσιν αἱ παρθένοι αὐτῆς ἀγόμεναι καὶ αὐτὴ πικραينوμένη ἐν ἑαυτῇ
- 5 Sen viholliset ovat voitolle päässeet, sen vihamiehet menestyvät. Sillä Herra on saattanut sen murheelliseksi sen rikkomusten paljouden tähden. Sen pienet lapset ovat menneet vankeuteen vihollisen viemänä.
Those who are against her have become the head, everything goes well for her haters; for the Lord has sent sorrow on her because of the great number of her sins: her young children have gone away as prisoners before the attacker.
ἐγένοντο οἱ θλιβόντες αὐτὴν εἰς κεφαλὴν καὶ οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς εὐθνηοῦσαν ὅτι κύριος ἐταπείνωσεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ πλῆθος τῶν ἀσεβειῶν αὐτῆς τὰ νήπια αὐτῆς ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ κατὰ πρός ὠπον θλίβοντος
- 6 Mennyt on tytär Siionilta kaikki hänen kauneutensa. Hänen ruhtinaansa ovat kuin peurat, jotka eivät laidunta löydä; he kulkivat voimattomina vainoojan edessä.
And all her glory has gone from the daughter of Zion: her rulers have become like harts with no place for food, and they have gone in flight without strength before the attacker.
καὶ ἐξῆλθεν ἐκ θυγατρὸς σιων πᾶσα ἡ εὐπρέπεια αὐτῆς ἐγένοντο οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ὡς κριοὶ οὐχ εὐρίσκοντες νομὴν καὶ ἐπορεύοντο ἐν οὐκ ἰσχύϊ κατὰ πρόσωπον διώκοντος
- 7 Jerusalem muistelee kurjuutensa päivinä ja kodittomuudessaan kaikkea kallisarvoista, mitä sillä oli muinaisista päivistä asti. Kun sen kansa sortui vihollisen käsiin eikä sillä ollut auttajaa, katsoivat viholliset sitä ja nauroivat sen turmiota.
Jerusalem keeps in mind, in the days of her sorrow and of her wanderings, all the desired things which were hers in days gone by; when her people came into the power of her hater and she had no helper, her attackers saw their desire effected on her and made sport of her destruction.
ἐμνήσθη ἱερουσαλημ ἡμερῶν ταπεινώσεως αὐτῆς καὶ ἀποσμιῶν αὐτῆς πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ὅσα ἦν ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν τῷ πεσεῖν τὸν λαὸν αὐτῆς εἰς χεῖρας θλίβοντος καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν αὐτῇ ἰδόντες οἱ ἐχθροὶ αὐτῆς ἐγέλασαν ἐπὶ μετοικεσίᾳ αὐτῆς
- 8 Jerusalem on raskaasti syntiä tehnyt, sentähden se on saastaksi tullut. Kaikki, jotka sitä kunnioittivat, halveksivat sitä nyt, kun ovat nähneet sen alastomuuden. Itsekin se huokaa ja kääntyy pois päin.
Great is the sin of Jerusalem; for this cause she has become an unclean thing: all those who gave her honour are looking down on her, because they have seen her shame: now truly, breathing out grief, she is turned back.
ἀμαρτίαν ἡμαρτεν ἱερουσαλημ διὰ τοῦτο εἰς σάλον ἐγένετο πάντες οἱ δοξάζοντες αὐτὴν ἐταπείνωσαν αὐτὴν εἶδον γὰρ τὴν ἀσημωσύνην αὐτῆς καὶ γε αὐτὴ στενάζουσα καὶ ἀπεστράφη ὀπίσω
- 9 Sen tahrat ovat sen liepeissä. Se ei ajatellut, mikä sille tuleva oli, ja niin se sortui hämmästyttävästi. Ei ole sillä lohduttajaa. Katso, Herra, minun kurjuuttani, sillä vihamies ylvästelee.
In her skirts were her unclean ways; she gave no thought to her end; and her fall has been a wonder; she has no comforter: see her sorrow, O Lord; for the attacker is lifted up.
ἀκαθαρσία αὐτῆς πρὸς ποδῶν αὐτῆς οὐκ ἐμνήσθη ἔσχατα αὐτῆς καὶ κατεβίβασεν ὑπέρογκα οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτὴν ἰδέ κύριε τὴν ταπεινώσιν μου ὅτι ἐμεγαλύνθη ἐχθρὸς
- 10 Vihollinen levitti kätensä kaikkia sen kalleuksia kohti. Niin, sen täytyi nähdä, kuinka pakanat tunkeutuivat sen pyhäkköön, ne, jotka sinä olit kieltänyt tulemasta sinun seurakuntaasi.
The hand of her hater is stretched out over all her desired things; for she has seen that the nations have come into her holy place, about whom you gave orders that they were not to come into the meeting of your people.
χεῖρα αὐτοῦ ἐξεπέτασεν θλίβων ἐπὶ πάντα τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς εἶδεν γὰρ ἔθνη εἰσελθόντα εἰς τὸ ἅγιασμα αὐτῆς ἃ ἐνετείλω μὴ εἰσελθεῖν αὐτὰ εἰς ἐκκλησίαν σου
- 11 Kaikki sen kansa huokaa etsiessänsä leipää: he antavat, mitä heillä kallista on, ruuasta, saadakseen nälkänsä tyydytetyksi. Katso, Herra, ja näe, kuinka halveksittu minä olen.
Breathing out grief all her people are looking for bread; they have given their desired things for food to give them life: see, O Lord, and take note; for she has become a thing of shame.
πᾶς ὁ λαὸς αὐτῆς καταστενάζοντες ζητοῦντες ἄρτον ἔδωκαν τὰ ἐπιθυμήματα αὐτῆς ἐν βρώσει τοῦ ἐπιστρέψαι ψυχὴν ἰδέ κύριε καὶ ἐπίβλεψον ὅτι ἐγενήθη ἡτιμωμένη
- 12 Eikö tämä koske teihin, kaikki ohikulkijat? Katsokaa ja nähkää: onko kipua, minun kipuni vertaista, joka on minun kannettavakseni pantu, jolla Herra on murehduttanut minut vihansa hehkun päivänä?
Come to me, all you who go by! Keep your eyes on me, and see if there is any pain like the pain of my wound, which the Lord has sent on me in the day of his burning wrath.
οὐ πρὸς ὑμᾶς πάντες οἱ παραπορευόμενοι ὁδὸν ἐπιστρέψατε καὶ ἴδετε εἰ ἔστιν ἄλγος κατὰ τὸ ἄλγος μου ὃ ἐγενήθη φθειγόμενος ἐν ἐμοὶ ἐταπείνωσέν με κύριος ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ
- 13 Hän lähetti tulen korkeudesta minun luhini ja kuritti niitä. Hän viritti verkon minun jalkaini varalle, hän pani minut peräytymään, hän teki minut autioksi, ainiaan sairaaksi.
From on high he has sent fire into my bones, and it has overcome them: his net is stretched out for my feet, I am turned back by him; he has made me waste and feeble all the day.
ἐξ ὕψους αὐτοῦ ἀπέστειλεν πῦρ ἐν τοῖς ὀστέοις μου κατήγαγεν αὐτὸ διεπέτασεν δίκτυον τοῖς ποσίν μου ἀπέστρεψέν με εἰς τὰ ὀπίσω ἔδωκεν με ἠφανισμένην ὅλην τὴν ἡμέραν ὀδυνωμένην
- 14 Hänen kätensä sitoi minun rikosteni ikeen: ne kiedottiin yhteen, tulivat minun niskalleni; hän saattoi horjumaan minun voimani. Herra antoi minut niiden käsiin, joita minä en voi vastustaa.
A watch is kept on my sins; they are joined together by his hand, they have come on to my neck; he has made my strength give way: the Lord has given me up into the hands of those against whom I have no power.
ἐγρηγορήθη ἐπὶ τὰ ἀσεβήματά μου ἐν χερσίν μου συνεπλάκησαν ἀνέβησαν ἐπὶ τὸν τράχηλόν μου ἠσθένησεν ἡ ἰσχύς μου ὅτι ἔδωκεν κύριος ἐν χερσίν μου ὀδύνας οὐ δυνήσομαι στήναι

- 15 Herra hylkäsi kaikki minun urhoni, joita minun keskuudessani oli; hän kutsui kokoon juhlan minua vastaan murskatakseen minun nuorukaiseni. Herra polki viinikuurnan neitsyelle, tytär Juudalle.
The Lord has made sport of all my men of war in me, he has got men together against me to send destruction on my young men: the virgin daughter of Judah has been crushed like grapes under the feet of the Lord.
ἐξήρην πάντας τοὺς ἰσχυροὺς μου ὁ κύριος ἐκ μέσου μου ἐκάλεσεν ἐπ' ἐμὲ καιρὸν τοῦ συντρίψαι ἐκλεκτούς μου ληγὸν ἐπάτησεν κύριος παρθένω θυγατρὶ ἰουδα ἐπὶ τούτοις ἐγὼ κλαίω
- 16 Näitä minä itken, minun silmäni, silmäni vuotaa vettä; sillä kaukana on minusta lohduttaja, joka virvoittaisi minun sieluaani. Hävitetyt ovat minun lapseni, sillä vihamies on väkevä.
For these things I am weeping; my eye is streaming with water; because the comforter who might give me new life is far from me: my children are made waste, because the hater is strong.
ὁ ὀφθαλμός μου κατήγαγεν ὕδωρ ὅτι ἐμακρόνθη ἀπ' ἐμοῦ ὁ παρακαλῶν με ὁ ἐπιστρέφων ψυχὴν μου ἐγένοντο οἱ υἱοὶ μου ἠφανισμένοι ὅτι ἐκραταιώθη ὁ ἐχθρός
- 17 Siion levittää käsiänsä: ei ole hänellä lohduttajaa. Herra on nostattanut Jaakobia vastaan sen viholliset joka taholta; Jerusalem on tullut saastaksi heidän keskellensä.
Zion's hands are outstretched; she has no comforter; the Lord has given orders to the attackers of Jacob round about him: Jerusalem has become like an unclean thing among them.
διεπέτασεν σίων χεῖρας αὐτῆς οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν αὐτήν ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰακωβ κύκλω αὐτοῦ οἱ θλιβόντες αὐτόν ἐγενήθη ἱερουσαλημ εἰς ἀποκαθημένην ἀνά μέσον αὐτῶν
- 18 Vanhurskas on hän, Herra; sillä hänen käskyänsä vastaan minä olen niskoitellut. Kuulkaa, te kansat kaikki, ja katsokaa minun kipuani: minun neitsyeni ja nuorukaiseni ovat vankeuteen menneet.
The Lord is upright; for I have gone against his orders: give ear, now, all you peoples, and see my pain, my virgins and my young men have gone away as prisoners.
δίκαιός ἐστιν κύριος ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ παρεπίκρανα ἀκούσατε δὴ πάντες οἱ λαοὶ καὶ ἴδετε τὸ ἄλγος μου παρθένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ
- 19 Minä kutsuin rakastajiani: ne pettivät minut. Minun pappini ja vanhimpani ovat kuolleet kaupungissa, kun he etsivät ruokaa tydyttääkseen nälkäänsä.
I sent for my lovers, but they were false to me: my priests and my responsible men were breathing their last breath in the town, while they were looking for food to give them new life.
ἐκάλεσα τοὺς ἐραστάς μου αὐτοὶ δὲ παρελογίσαντό με οἱ ἱερεῖς μου καὶ οἱ πρεσβύτεροί μου ἐν τῇ πόλει ἐξέλιπον ὅτι ἐζήτησαν βρώσιν αὐτοῖς ἵνα ἐπιστρέψωσιν ψυχὰς αὐτῶν καὶ οὐχ εὔρον
- 20 Katso, Herra, kuinka ahdistettu minä olen, minun sisukseni kuohuvat, sydämeni vääntyy rinnassani, sillä minä olen ollut ylen uppiskainen. Ulkona on miekka minulta riistänyt lapset, sisällä rutto.
See, O Lord, for I am in trouble; the inmost parts of my body are deeply moved; my heart is turned in me; for I have been uncontrolled: outside the children are put to the sword, and in the house there is death.
ἴδε κύριε ὅτι θλίβομαι ἡ κοιλία μου ἐταράχθη καὶ ἡ καρδία μου ἐστράφη ἐν ἐμοὶ ὅτι παραπικραίνουσα παρεπίκρανα ἔξωθεν ἠτέκνωσέν με μάχαιρα ὥσπερ θάνατος ἐν οἴκῳ
- 21 He ovat kuulleet, kuinka minä huokailen. Ei ole minulla lohduttajaa. Kaikki minun vihamieheni ovat kuulleet minun onnettomuuteni; he iloitsivat, kun sinä olet tämän tehnyt: sinä olet antanut tulla sen päivän, jonka olit ilmoittanut. Mutta käyköön heidän samoin kuin minun.
Give ear to the voice of my grief; I have no comforter; all my haters have news of my troubles, they are glad because you have done it: let the day of fate come when they will be like me.
ἀκούσατε δὴ ὅτι στενάζω ἐγὼ οὐκ ἔστιν ὁ παρακαλῶν με πάντες οἱ ἐχθροί μου ἤκουσαν τὰ κακά μου καὶ ἐχάρησαν ὅτι σὺ ἐποίησας ἐπήγαγες ἡμέραν ἐκάλεσας καιρὸν καὶ ἐγένοντο ὅμοιοι ἐμοὶ
- 22 Tulkoon kaikki heidän pahuutensa sinun kasvojesi eteen, ja pane heille kannettavaksi se, minkä olet minulle pannut kaikkien minun rikoksieni tähden. Sillä monet ovat minun huokaukseni, ja minun sydämeni on sairas.
Let all their evil-doing come before you; do to them as you have done to me for all my sins: for loud is the sound of my grief, and the strength of my heart is gone.
εἰσελθοὶ πᾶσα ἡ κακία αὐτῶν κατὰ πρόσωπόν σου καὶ ἐπιφύλλισον αὐτοῖς ὃν τρόπον ἐποίησαν ἐπιφυλλίδα περὶ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων μου ὅτι πολλοὶ οἱ στεναγμοί μου καὶ ἡ καρδία μου λυπεῖται
- 1 Kuinka onkaan Herra vihassaan pilvillä peittänyt tytär Siionin! Hän heitti taivaasta maahan Israelin kunnian eikä muistanut jalkainsa astinlautaa vihansa päivänä.
How has the daughter of Zion been covered with a cloud by the Lord in his wrath! he has sent down from heaven to earth the glory of Israel, and has not kept in memory the resting-place of his feet in the day of his wrath.
πῶς ἐγνόφωσεν ἐν ὄργῃ αὐτοῦ κύριος τὴν θυγατέρα σίων κατέρριψεν ἐξ οὐρανοῦ εἰς γῆν δόξασμα ἰσραηλ καὶ οὐκ ἐμνήσθη ὑποποδίου ποδῶν αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς αὐτοῦ
- 2 Herra on hävittänyt säälimättä kaikki Jaakobin majat, on hajottanut vihastuksissaan tytär Juudan linnoitukset, pannut ne maan tasalle. Hän on häväissyt valtakunnan ja sen ruhtinaat.
The Lord has given up to destruction all the living-places of Jacob without pity; pulling down in his wrath the strong places of the daughter of Judah, stretching out on the earth the wounded, even her king and her rulers.
κατεπόντισεν κύριος οὐ φεισάμενος πάντα τὰ ὠραῖα ἰακωβ καθεῖλεν ἐν θυμῷ αὐτοῦ τὰ ὀχυρώματα τῆς θυγατρὸς ἰουδα ἐκόλλησεν εἰς τὴν γῆν ἐβεβήλωσεν βασιλεία αὐτῆς καὶ ἄρχοντας αὐτῆς
- 3 Hän on vihan hehkussa hakannut poikki Israelin sarven kokonansa. Hän veti oikean kätensä takaisin vihamiehen edestä ja poltti Jaakobia kuin liekitsevä tuli, joka kuluttaa kaiken yltymäri.
In his burning wrath every horn of Israel has been cut off; his right hand has been turned back before the attacker: he has put a fire in Jacob, causing destruction round about.
συνέκλασεν ἐν ὄργῃ θυμοῦ αὐτοῦ πᾶν κέρας ἰσραηλ ἀπέστρεψεν ὀπίσω δεξιὰν αὐτοῦ ἀπὸ προσώπου ἐχθροῦ καὶ ἀνήψεν ἐν ἰακωβ ὡς πῦρ φλόγα καὶ κατέφαγεν πάντα τὰ κύκλω

- 4 Hän jännitti jousensa kuin vihamies, seisoi oikea käsi koholla kuin vihollinen ja tappoi kaiken, mihin silmä oli ihastunut. Tytär Siionin majaan hän vuodatti kiivautensa kuin tulen.
His bow has been bent for the attack, he has taken his place with his hand ready, in his hate he has put to death all who were pleasing to the eye: on the tent of the daughter of Zion he has let loose his passion like fire.
ἐνέτεινεν τόξον αὐτοῦ ὡς ἐχθρὸς ἐστερέωσεν δεξιὰν αὐτοῦ ὡς ὑπεναντίος καὶ ἀπέκτεινεν πάντα τὰ ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν μου ἐν σκηνῇ θυγατρὸς σιων ἐξέχεεν ὡς πῦρ τὸν θυμὸν αὐτοῦ
- 5 Herra on ollut niinkuin vihamies, on hävittänyt Israelin: hän hävitti kaikki sen palatsit, turmeli sen linnoitukset ja antoi tytär Juudalle paljon valitusta ja vaikerrusta.
The Lord has become like one fighting against her, sending destruction on Israel; he has sent destruction on all her great houses, making waste his strong places: increasing the grief and the sorrow of the daughter of Judah.
ἐγενήθη κύριος ὡς ἐχθρὸς κατεπόντισεν ἰσραηλ κατεπόντισεν πάσας τὰς βάρεις αὐτῆς διέφθειρεν τὰ ὀχυρώματα αὐτοῦ καὶ ἐπλήθυνεν τῇ θυγατρὶ ἰουδα ταπεινουμένην καὶ τεταπεινωμένην
- 6 Hän särki aitauksensa niinkuin puutarhan aidan, hävitti juhlanviettopaikkansa. Herra on saattanut unhotuksiin Siionissa juhla-ajat ja sapatit ja on kiivaassa suuttumuksessaan pitänyt halpana kuninkaat ja papit.
And he has violently taken away his tent, as from a garden; he has made waste his meeting-place: the Lord has taken away the memory of feast and Sabbath in Zion, and in the passion of his wrath he is against king and priest.
καὶ διεπέτασεν ὡς ἄμπελον τὸ σκίνημα αὐτοῦ διέφθειρεν ἑορτὴν αὐτοῦ ἐπέλαθετο κύριος ὃ ἐποίησεν ἐν σιων ἑορτῆς καὶ σαββάτου καὶ παρώξυνεν ἐμβριμῆματι ὀργῆς αὐτοῦ βασιλέα καὶ ἱερέα καὶ ἄρχοντα
- 7 Herra on hyljännyt alttarinsa, syössyt häväistykseen pyhäkkönsä, luovuttanut vihamiehen käteen palatsiensa muurit. He nostivat huodon Herran huoneessa, huodon kuin juhlapäivänä.
The Lord has given up his altar and has been turned in hate from his holy place; he has given up into the hands of the attacker the walls of her great houses: their voices have been loud in the house of the Lord as in the day of a holy meeting.
ἀπόσατο κύριος θυσιαστήριον αὐτοῦ ἀπετίναξεν ἁγίασμα αὐτοῦ συνέτριψεν ἐν χειρὶ ἐχθροῦ τείχος βάρων αὐτῆς φωνὴν ἔδωκαν ἐν οἴκῳ κυρίου ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς
- 8 Herra oli päättänyt turmella tytär Siionin muurit: hän jännitti mittanuoran, ei pidättänyt kättänsä hävittämästä, saattoi murheeseen varustukset ja muurit; ne yhdessä nääntyvät.
It is the Lord's purpose to make waste the wall of the daughter of Zion; his line has been stretched out, he has not kept back his hand from destruction: he has sent sorrow on tower and wall, they have become feeble together.
καὶ ἐπέστρεψεν κύριος τοῦ διαφθεῖραι τείχος θυγατρὸς σιων ἐξέτεινεν μέτρον οὐκ ἀπέστρεψεν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ καταπατήματος καὶ ἐπένησεν τὸ προτείχισμα καὶ τείχος ὁμοθυμαδὸν ἠσθένησεν
- 9 Sen portit ovat vajonneet maahan, hän poisti ja särki sen salvat. Sen kuningas ja ruhtinaat ovat pakanain seassa; lakia ei ole, eivätkä sen profeetat saa näkyjä Herralta.
Her doors have gone down into the earth; he has sent destruction on her locks: her king and her princes are among the nations where the law is not; even her prophets have had no vision from the Lord.
ἐνεπάγησαν εἰς γῆν πόλαι αὐτῆς ἀπόλεσεν καὶ συνέτριψεν μοχλοὺς αὐτῆς βασιλέα αὐτῆς καὶ ἄρχοντας αὐτῆς ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐκ ἔστιν νόμος καὶ γε προφῆται αὐτῆς οὐκ εἶδον ὄρασιν παρὰ κυρίου
- 10 Maassa istuvat ääneti tytär Siionin vanhimmat. He ovat heittäneet tomua päänsä päälle, vyöttäytyneet säkkeihin; maata kohden ovat painaneet päänsä Jerusalemin neitsyet.
The responsible men of the daughter of Zion are seated on the earth without a word; they have put dust on their heads, they are clothed in haircloth: the heads of the virgins of Jerusalem are bent down to the earth.
ἐκάθισαν εἰς τὴν γῆν ἐσιώπησαν πρεσβύτεροι θυγατρὸς σιων ἀνεβίβασαν χοῦν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν περιζώσαντο σάκκου κατῆγαγον εἰς γῆν ἀρχηγὸς παρθένους ἐν ἱερουσαλημ
- 11 Minun silmäni ovat itkusta hiueneet, minun sisukseni kuohuvat, minun maksani on maahan vuodatettu tyttären, minun kansani, sortumisen tähden. Sillä lapset ja imeväiset nääntyvät kaupungin kaduilla.
My eyes are wasted with weeping, the inmost parts of my body are deeply moved, my inner parts are drained out on the earth, for the destruction of the daughter of my people; because of the young children and babies at the breast who are falling without strength in the open squares of the town.
ἐξέλαπον ἐν δάκρυσιν οἱ ὀφθαλμοί μου ἐταράχθη ἡ καρδιά μου ἐξεχύθη εἰς γῆν ἡ δόξα μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου ἐν τῷ ἐκλιπεῖν νήπιον καὶ θηλάζοντα ἐν πλατείαις πόλεως
- 12 He sanovat äideillensä: "Missä on leipää ja viiniä?" kun he nääntyvät niinkuin kaatuneet kaupungin kaduilla, heittävät henkensä äitiensä syliin.
They say to their mothers, Where is grain and wine? when they are falling like the wounded in the open squares of the town, when their life is drained out on their mother's breast.
ταῖς μητέραςιν αὐτῶν εἶπαν ποῦ σίτος καὶ οἶνος ἐν τῷ ἐκλύεσθαι αὐτοὺς ὡς τραυματίας ἐν πλατείαις πόλεως ἐν τῷ ἐκχεῖσθαι ψυχὰς αὐτῶν εἰς κόλπον μητέρον αὐτῶν
- 13 Minkä sinulle mainitsisin, mihin vertaisin sinua, tytär Jerusalem? Minkä asettaisin rinnallesi lohduttaakseni sinua, neitsyt, tytär Siion? Sillä suuri niinkuin meri on sinun sortumisesi; kuka voi sinut parantaa?
What example am I to give you? what comparison am I to make for you, O daughter of Jerusalem? what am I to make equal to you, so that I may give you comfort, O virgin daughter of Zion? for your destruction is great like the sea: who is able to make you well?
τί μαρτυρήσω σοι ἢ τί ὁμοιώσω σοι θύγατερ ἱερουσαλημ τίς σώσει σε καὶ παρακαλέσει σε παρθένος θύγατερ σιων ὅτι ἐμεγαλύνθη ποτήριον συντριβῆς σου τίς ἰάσεται σε

- 14 Profeettasi ovat sinulle nähneet petollisia, äiteliä näkyjä. Eivät he ole paljastaneet sinun syntiäsi, niin että olisivat kääntäneet sinun kohtalosi, vaan ovat nähneet sinulle petollisia, eksyttävää ennustuksia.
The visions which your prophets have seen for you are false and foolish; they have not made clear to you your sin so that your fate might be changed: but they have seen for you false words, driving you away.
προφήται σου εἶδосάν σοι μάταια καὶ ἀφροσύνην καὶ οὐκ ἀπεκάλυψαν ἐπὶ τὴν ἀδικίαν σου τοῦ ἐπιστρέψαι αἰχμαλωσίαν σου καὶ εἶδосάν σοι λήμματα μάταια καὶ ἐξόσματα
- 15 Sinulle paukuttavat kämmeniänsä kaikki ohikulkijat, he viheltävät ja nyökyttävät ilkkuen päätänsä tytär Jerusalemlle: "Tämäkö on kaupunki, jota sanottiin kauneuden täydellisyydeksi, kaiken maan ihastukseksi?"
All who go by make a noise with their hands at you; they make hisses, shaking their heads at the daughter of Jerusalem, and saying, Is this the town which was the crown of everything beautiful, the joy of all the earth?
ἐκρότησαν ἐπὶ σὲ χειρας πάντες οἱ παραπορευόμενοι ὁδόν ἐσύρισαν καὶ ἐκίνησαν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν ἐπὶ τὴν θυγατέρα ἱερουσαλημ ἢ αὐτὴ ἡ πόλις ἣν ἐροῦσιν στέφανος δόξης εὐφροσύνη πάσης τῆς γῆς
- 16 Suu ammoltaan sinua vastaan ovat kaikki sinun vihamiehesi. He viheltävät, kiristelevät hampaitaan ja sanovat: "Me olemme sen hävittäneet. Tämä on juuri se päivä, jota olemme toivoneet; se on meille tullut, olemme sen nähneet."
All your haters are opening their mouths wide against you; making hisses and whistling through their teeth, they say, We have made a meal of her: certainly this is the day we have been looking for; it has come, we have seen it.
διήνοιξαν ἐπὶ σὲ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροὶ σου ἐσύρισαν καὶ ἔβρυξαν ὁδόντας εἶπαν κατεπίομεν αὐτὴν πλὴν αὐτὴ ἡ ἡμέρα ἣν προσεδοκῶμεν εὐρομεν αὐτὴν εἶδομεν
- 17 Herra on tehnyt, mitä oli aikonut. Hän on täyttänyt sanansa, sen, mitä oli päättänyt muinaisista päivistä asti: hän on repinyt alas säälimättä, on antanut vihamiesten iloita sinusta ja kohottanut sinun vihollistesi sarven.
The Lord has done that which was his purpose; he has put into force the orders which he gave in the days which are past; pulling down without pity, he has made your hater glad over you, lifting up the horn of those who were against you.
ἐποίησεν κύριος ἃ ἐνεθυμήθη συνετέλεσεν ῥήματα αὐτοῦ ἃ ἐνετείλατο ἐξ ἡμερῶν ἀρχαίων καθεῖλεν καὶ οὐκ ἐφείσατο καὶ ἠύφρανεν ἐπὶ σὲ ἐχθρόν ὕψωσεν κέρασ θλίβόντας σε
- 18 Heidän sydämensä huutaa Herran puoleen. Sinä, tytär Siionin muuri, anna kyyneltesi virtana vuotaa yötä päivää! Älä suo itsellesi lepoa, älköön silmäteräsi ummistuko.
Let your cry go up to the Lord: O wall of the daughter of Zion, let your weeping be flowing down like a stream day and night; give yourself no rest, let not your eyes keep back the drops of sorrow.
ἐβόησεν καρδία αὐτῶν πρὸς κύριον τείχη σιων καταγάγετε ὡς χεῖμαρρους δάκρυα ἡμέρας καὶ νυκτός μὴ ὄψς ἔκνηψιν σεαυτῇ μὴ σιωπήσαιο θυγατερ ὁ ὀφθαλμὸς σου
- 19 Nouse, kohota valitushuuto yöllä, kun alkavat yövartiot. Anna sydämesi vuotaa kuin vesi Herran kasvojen edessä. Kohota kätesi häntä kohden pienten lastesi elämän puolesta, kun ne nääntyvät nälkään kaikkien katujen kulmissa.
Up! give cries in the night, at the starting of the night-watches; let your heart be flowing out like water before the face of the Lord, lifting up your hands to him for the life of your young children who are falling down, feeble for need of food, at the top of every street.
ἀνάστα ἀγαλλίασαι ἐν νυκτὶ εἰς ἀρχὴς φυλακῆς σου ἔκχεον ὡς ὕδωρ καρδίαν σου ἀπέναντι προσώπου κυρίου ἄρον πρὸς αὐτὸν χεῖράς σου περὶ ψυχῆς νηπίων σου τῶν ἐκλυομένων λιμῶ ἐπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων
- 20 Katso, Herra, ja tarkkaa, ketä olet antanut tämän kohdata: pitäisikö vaimojen syödä oma hedelmänsä, vaalimansa pienet lapset; pitäisikö Herran pyhäkössä tapettaman papit ja profeetat?
Look! O Lord, see to whom you have done this! Are the women to take as their food the fruit of their bodies, the children who are folded in their arms? are the priest and the prophet to be put to death in the holy place of the Lord?
ιδέ κύριε καὶ ἐπιβλεψον τίνι ἐπεφύλλισας οὕτως εἰ φάγονται γυναῖκες καρπὸν κοιλίας αὐτῶν ἐπιφυλλίδα ἐποίησεν μάγειρος φονευθήσονται νήπια θηλάζοντα μαστούς ἀποκτενεῖς ἐν ἀγιάσματι κυρίου ἱερέα καὶ προφήτην
- 21 Maassa, kaduilla, makaa nuorta ja vanhaa; minun neitsyeni ja nuorukaiseni ovat kaatuneet miekkaan. Sinä olet surmannut vihasi päivänä, olet teurastanut säälimättä.
The young men and the old are stretched on the earth in the streets; my virgins and my young men have been put to the sword: you have sent death on them in the day of your wrath, causing death without pity.
ἐκοιμήθησαν εἰς τὴν ἐξοδὸν παιδάριον καὶ πρεσβύτες παρθένοι μου καὶ νεανίσκοι μου ἐπορεύθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῶ ἀπέκτεινας ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς σου ἐμαγεύρευσας οὐκ ἐφείσω
- 22 Sinä kutsuit kuin juhlapäivän viettoon minun peljättäjäni joka taholta; eikä jäänyt Herran vihan päivänä pelastunutta, ei pakooppäässyttä. Jotka minä olin vaalinut ja isoiksi saanut, ne minun vihamieheni lopetti.
As in the day of a holy meeting you have made fears come round me on every side, and no one got away or was kept safe in the day of the Lord's wrath: those who were folded in my arms, whom I took care of, have been sent to their destruction by my hater.
ἐκάλεισεν ἡμέραν ἑορτῆς παροικίας μου κυκλόθεν καὶ οὐκ ἐγένοντο ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου ἀνασφζόμενος καὶ καταλελειμμένος ὡς ἐπεκράτησα καὶ ἐπλήθυνα ἐχθρούς μου πάντας

- 1 Minä olen se mies, joka olen kurjuutta nähnyt hänen vihastuksensa vitsan alla.
I am the man who has seen trouble by the rod of his wrath.
ἐγὼ ἀνὴρ ὁ βλέπων πτωχείαν ἐν ῥάβδῳ θυμοῦ αὐτοῦ ἐπ' ἐμέ
- 2 Minut hän on johdattanut ja kuljettanut pimeyteen eikä valkeuteen.
By him I have been made to go in the dark where there is no light.
παρέλαβέν με καὶ ἀπήγαγεν εἰς σκότος καὶ οὐ φῶς
- 3 Juuri minua vastaan hän kääntää kätensä, yhäti, kaiken päivää.
Truly against me his hand has been turned again and again all the day.
πλὴν ἐν ἐμοὶ ἐπέστρεψεν χεῖρα αὐτοῦ ὅλην τὴν ἡμέραν
- 4 Hän on kalvanut minun lihani ja nahkani, musertanut minun luuni.
My flesh and my skin have been used up by him and my bones broken.
ἐπαλαίωσεν σάρκα μου καὶ δέρμα μου ὅστέα μου συνέτριψεν
- 5 Hän on rakentanut varustukset minua vastaan ja piirittänyt minut myrkyllä ja vaivalla.
He has put up a wall against me, shutting me in with bitter sorrow.
ἀνφοκοδόμησεν κατ' ἐμοῦ καὶ ἐκύκλωσεν κεφαλῆν μου καὶ ἐμόχθησεν
- 6 Hän on pannut minut asumaan pimeydessä niinkuin ikiaikojen kuolleet.
He has kept me in dark places, like those who have been long dead.
ἐν σκοτεινοῖς ἐκάθισέν με ὡς νεκροῦς αἰῶνος
- 7 Hän on tehnyt muurin minun ympärilleni, niin etten pääse ulos, on pannut minut raskaisiin vaskikahleisiin.
He has put a wall round me, so that I am not able to go out; he has made great the weight of my chain.
ἀνφοκοδόμησεν κατ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἐξελεύσομαι ἐβάρυνεν χαλκὸν μου
- 8 Vaikka minä huudan ja parun, hän vaientaa minun rukoukseni.
Even when I send up a cry for help, he keeps my prayer shut out.
καὶ γε κεκράζομαι καὶ βοήσω ἀπέφραξεν προσευχὴν μου
- 9 Hakatuista kivistä hän on tehnyt minun teilleni muurin, on mutkistanut minun polkuni.
He has put up a wall of cut stones about my ways, he has made my roads twisted.
ἀνφοκοδόμησεν ὁδοὺς μου ἐνέφραξεν τρίβους μου ἐτάραξεν
- 10 Vaaniva karhu on hän minulle, piilossa väijyvä leijona.
He is like a bear waiting for me, like a lion in secret places.
ἄρκος ἐνεδρεύουσα αὐτός μοι λέων ἐν κρυφαῖοις
- 11 Hän on vienyt harhaan minun tieni ja repinyt minut kappaleiksi, hän on minut autioksi tehnyt.
By him my ways have been turned on one side and I have been pulled in bits; he has made me waste.
κατεδίωξεν ἀφροσθηκότα καὶ κατέπαυσέν με ἕθετό με ἠφανισμένην
- 12 Hän on jännittänyt jousensa ja asettanut minut nuoltensa maalitauluksi.
With his bow bent, he has made me the mark for his arrows.
ἐνέτεινεν τόξον αὐτοῦ καὶ ἐστήλωσέν με ὡς σκοπὸν εἰς βέλος
- 13 Hän on ampunut munuaisiini nuolet, viinensä lapset.
He has let loose his arrows into the inmost parts of my body.
εἰσήγαγεν τοῖς νεφροῖς μου ἰοὺς φαρέτρας αὐτοῦ
- 14 Minä olen joutunut koko kansani nauruksi, heidän jokapäiväiseksi pilkkalauluksensa.
I have become the sport of all the peoples; I am their song all the day.
ἐγενήθην γέλωσ παντὶ λαῷ μου ψαλμὸς αὐτῶν ὅλην τὴν ἡμέραν

- 15 Hän on ravinnut minua katkeruudella, juottanut minua koiruoholla.
He has made my life nothing but pain, he has given me the bitter root in full measure.
ἐχόρτασέν με πικρίας ἐμέθυσέν με χολῆς
- 16 Hän on purettanut minulla hampaat rikki soraan, painanut minut alas tomuun.
By him my teeth have been broken with crushed stones, and I am bent low in the dust.
καὶ ἐξέβαλεν ψήφω ὀδόντας μου ἐψώμισέν με σποδόν
- 17 Sinä olet syössyt minun sieluni ulos, rauhasta pois, minä olen unhottanut onnen.
My soul is sent far away from peace, I have no more memory of good.
καὶ ἀπόσατο ἐξ εἰρήνης ψυχὴν μου ἐπελαθόμην ἀγαθὰ
- 18 Ja minä sanon: mennyt on minulta kunnia ja Herran odotus.
And I said, My strength is cut off, and my hope from the Lord.
καὶ εἶπα ἀπόλετο νεῖκός μου καὶ ἡ ἐλπίς μου ἀπὸ κυρίου
- 19 Muista minun kurjuuttani ja kodittomuuttani, koiruohoa ja myrkkyä.
Keep in mind my trouble and my wandering, the bitter root and the poison.
ἐμνήσθην ἀπὸ πτοχείας μου καὶ ἐκ διωγμοῦ μου πικρίας καὶ χολῆς μου
- 20 Sinä kyllä muistat sen, että minun sieluni on alaspainettu.
My soul still keeps the memory of them; and is bent down in me.
μνησθήσεται καὶ καταδολεσχήσει ἐπ' ἐμὲ ἡ ψυχὴ μου
- 21 Tämän minä painan sydämeeni, sentähden minä toivon.
This I keep in mind, and because of this I have hope.
ταύτην τάξω εἰς τὴν καρδίαν μου διὰ τοῦτο ὑπομενῶ
- 25 Hyvä on Herra häntä odottaville, sille sielulle, joka häntä etsii.
The Lord is good to those who are waiting for him, to the soul which is looking for him.
ἀγαθὸς κύριος τοῖς ὑπομένουσιν αὐτὸν ψυχῇ ἢ ζητήσει αὐτὸν ἀγαθὸν
- 26 Hyvä on hiljaisuudessa toivoa Herran apua.
It is good to go on hoping and quietly waiting for the salvation of the Lord.
καὶ ὑπομενεῖ καὶ ἡσυχάζει εἰς τὸ σωτήριον κυρίου
- 27 Hyvä on miehelle, että hän kantaa iestä nuoruudessaan.
It is good for a man to undergo the yoke when he is young.
ἀγαθὸν ἀνδρὶ ὅταν ἄρῃ ζυγὸν ἐν νεότητι αὐτοῦ
- 28 Istukoon hän yksin ja hiljaa, kun Herra on sen hänen päällensä pannut.
Let him be seated by himself, saying nothing, because he has put it on him.
καθήσεται κατὰ μόνας καὶ σιωπήσεται ὅτι ἤρην ἐφ' ἑαυτῷ
- 30 Ojentakoon hän posken sille, joka häntä lyö, saakoon kyllälti häväistystä.
Let his face be turned to him who gives him blows; let him be full of shame.
δώσει τῷ παῖοντι αὐτὸν σιαγόνα χορτασθήσεται ὄνειδισμῶν
- 31 Sillä ei Herra hylkää iankaikkisesti;
For the Lord does not give a man up for ever.
ὅτι οὐκ εἰς τὸν αἰῶνα ἀπόσεται κύριος
- 32 vaan jos hän on murheelliseksi saattanut, hän osoittaa laupeutta suuressa armossansa.
For though he sends grief, still he will have pity in the full measure of his love.
ὅτι ὁ ταπεινώσας οἰκτιρήσει κατὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους αὐτοῦ

- 33 Sillä ei hän sydämensä halusta vaivaa eikä murehduta ihmislapsia.
For he has no pleasure in troubling and causing grief to the children of men.
ὅτι οὐκ ἀπεκρίθη ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ καὶ ἐταπεινώσεν υἱοῦς ἀνδρῶς
- 34 Kun jalkojen alle poljetaan kaikki vangit maassa,
In a man's crushing under his feet all the prisoners of the earth,
τοῦ ταπεινώσαι ὑπὸ τοῦς πόδας αὐτοῦ πάντας δεσμίους γῆς
- 35 kun väännetään miehen oikeutta Korkeimman kasvojen edessä,
In his turning away the right of a man before the face of the Most High.
τοῦ ἐκκλίνειν κρίσιν ἀνδρῶς κατέναντι προσώπου ὑψίστου
- 36 kun ihmiselle tehdään vääryyttä hänen riita-asiassaan - eikö Herra sitä näkisi?
In his doing wrong to a man in his cause, the Lord has no pleasure.
καταδικάσαι ἄνθρωπον ἐν τῷ κρίνεσθαι αὐτὸν κύριος οὐκ εἶπεν
- 37 Onko kukaan sanonut, ja se on tapahtunut, jos ei Herra ole käskenyt?
Who is able to say a thing, and give effect to it, if it has not been ordered by the Lord?
τίς οὕτως εἶπεν καὶ ἐγενήθη κύριος οὐκ ἐνετέλιετο
- 38 Eikö lähde Korkeimman suusta paha ja hyvä?
Do not evil and good come from the mouth of the Most High?
ἐκ στόματος ὑψίστου οὐκ ἐξελεύσεται τὰ κακὰ καὶ τὸ ἀγαθόν
- 39 Miksi tuskittelee ihminen eläessään, mies syntiensä palkkaa?
What protest may a living man make, even a man about the punishment of his sin?
τί γογγύσει ἄνθρωπος ζῶν ἀνὴρ περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ
- 40 Koetelkaamme teitämme, tutkikaamme niitä ja palatkaamme Herran tykö.
Let us make search and put our ways to the test, turning again to the Lord;
ἐξηρευνήθη ἡ ὁδὸς ἡμῶν καὶ ἠτάσθη καὶ ἐπιστρέψωμεν ἕως κυρίου
- 41 Kohottakaamme sydämemme ynnä kätemme Jumalan puoleen, joka on taivaassa.
Lifting up our hearts with our hands to God in the heavens.
ἀναλάβωμεν καρδίας ἡμῶν ἐπὶ χειρῶν πρὸς ὑψηλὸν ἐν οὐρανῷ
- 42 Me olemme luopuneet pois ja olleet kapinalliset; sinä et ole antanut anteeksi,
We have done wrong and gone against your law; we have not had your forgiveness.
ἡμαρτήσαμεν ἠσεβήσαμεν καὶ οὐχ ἰλάσθης
- 43 olet peittänyt itsesi vihassasi, ajanut meitä takaa, surmannut säälimättä;
Covering yourself with wrath you have gone after us, cutting us off without pity;
ἐπεσκέπασας ἐν θυμῷ καὶ ἀπεδίωξας ἡμᾶς ἀπέκτεινας οὐκ ἐφείσω
- 44 olet peittänyt itsesi pilvellä, niin ettei rukous pääse lävitse.
Covering yourself with a cloud, so that prayer may not get through.
ἐπεσκέπασας νεφέλην σεαυτῷ εἵνεκεν προσευχῆς
- 45 Tunkioksi ja hylyksi sinä olet meidät tehnyt kansojen seassa.
You have made us like waste and that for which there is no use, among the peoples.
καμύσαι με καὶ ἀπωσθῆναι ἔθηκας ἡμᾶς ἐν μέσῳ τῶν λαῶν
- 46 Suut ammollaan meitä vastaan ovat kaikki meidän vihamiehemme.
The mouths of all our haters are open wide against us.
διήνοιξαν ἐφ' ἡμᾶς τὸ στόμα αὐτῶν πάντες οἱ ἐχθροὶ ἡμῶν

- 47 Osaksemme on tullut kauhu ja kuoppa, turmio ja sortuminen.
Fear and deep waters have come on us, wasting and destruction.
φόβος καὶ θυμὸς ἐγενήθη ἡμῖν ἔπαρσις καὶ συντριβή
- 48 Vesipurot juoksevat minun silmistäni tyttären, minun kansani, sortumisen tähden.
Rivers of water are running down from my eyes, for the destruction of the daughter of my people.
ἀφέσεις ὑδάτων κατάξει ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπὶ τὸ σύντριμμα τῆς θυγατρὸς τοῦ λαοῦ μου
- 49 Minun silmäni vuotaa lakkaamatta, hellittämättä
My eyes are streaming without stopping, they have no rest,
ὁ ὀφθαλμὸς μου κατεπόθη καὶ οὐ σιγήσομαι τοῦ μὴ εἶναι ἔκρηψιν
- 50 siihen asti, kunnes katsoo, kunnes näkee Herra taivaasta.
Till the Lord's eye is turned on me, till he sees my trouble from heaven.
ἕως οὗ διακόψη καὶ ἴδῃ κύριος ἐξ οὐρανοῦ
- 51 Silmäni tuottaa tuskaa minun sielulleni kaikkien minun kaupunkini tyttärien tähden.
The Lord is unkind to my soul, more than all the daughters of my town.
ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπιφυλλεῖ ἐπὶ τὴν ψυχὴν μου παρὰ πάσας θυγατέρας πόλεως
- 52 Kiihkeästi pyydystivät minua kuin lintua ne, jotka syyttä ovat vihamiehiäni.
They who are against me without cause have gone hard after me as if I was a bird;
θηρεύοντες ἐθήρευσάν με ὡς στρουθίον οἱ ἔχθροί μου δωρεάν
- 53 He sulkivat kuoppaan minun elämäni ja heittivät päälleni kiviä.
They have put an end to my life in the prison, stoning me with stones.
ἐθανάτωσαν ἐν λάκκῳ ζωὴν μου καὶ ἐπέθηκαν λίθον ἐπ' ἐμοί
- 54 Vedet tulvivat minun pääni ylitse; minä sanoin: olen hukassa.
Waters were flowing over my head; I said, I am cut off.
ὑπερέχθη ὕδωρ ἐπὶ κεφαλὴν μου εἶπα ἀπόσμαι
- 55 Minä huusin sinun nimeäsi, Herra, kuopan syvyydestä.
I was making prayer to your name, O Lord, out of the lowest prison.
ἐπεκαλεσάμην τὸ ὄνομά σου κύριε ἐκ λάκκου κατοστάτου
- 56 Sinä kuulit minun huuton: "Älä peitä korvaasi minun avunhuudoltani, että saisin hengähtää".
My voice came to you; let not your ear be shut to my breathing, to my cry.
φωνὴν μου ἤκουσας μὴ κρύψῃς τὰ ὄτιά σου εἰς τὴν δέησίν μου
- 57 Sinä olit läsnä silloin, kun minä sinua huusin; sinä sanoit: "Älä pelkää".
You came near in the day when I made my prayer to you: you said, Have no fear.
εἰς τὴν βοήθειάν μου ἤγγισας ἐν ἧ σε ἡμέρα ἐπεκαλεσάμην εἰπάς μοι μὴ φοβοῦ
- 58 Sinä, Herra, ajoit minun riita-asiani, lunastit minun henkeni.
O Lord, you have taken up the cause of my soul, you have made my life safe.
ἐδίκασας κύριε τὰς δίκας τῆς ψυχῆς μου ἐλυτρόσω τὴν ζωὴν μου
- 59 Olethan nähnyt, Herra, minun kärsimäni sorron: hanki minulle oikeus.
O Lord, you have seen my wrong; be judge in my cause.
εἶδες κύριε τὰς ταραχάς μου ἔκρινας τὴν κρίσιν μου
- 60 Olethan nähnyt kaiken heidän kostonhimonsa, kaikki heidän juonensa minua vastaan.
You have seen all the evil rewards they have sent on me, and all their designs against me.
εἶδες πᾶσαν τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν εἰς πάντας διαλογισμοὺς αὐτῶν ἐν ἐμοί

- 61 Sinä olet kuullut heidän häväistyksensä, Herra, kaikki heidän juonensa minua vastaan.
Their bitter words have come to your ears, O Lord, and all their designs against me;
ἤκουσας τὸν ὀνειδισμὸν αὐτῶν πάντας τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν κατ' ἑμοῦ
- 62 Minun vastustajaini huulet ja heidän aikeensa ovat minua vastaan kaiken päivää.
The lips of those who came up against me, and their thoughts against me all the day.
χεῖλη ἐπανιστανομένων μοι καὶ μελέτας αὐτῶν κατ' ἑμοῦ ὄλην τὴν ἡμέραν
- 63 Istuivatpa he tai nousivat, katso: minä olen heillä pilkkalauluna.
Take note of them when they are seated, and when they get up; I am their song.
καθέδραν αὐτῶν καὶ ἀνάστασιν αὐτῶν ἐπίβλεπον ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
- 64 Kosta heille, Herra, heidän kättensä teot.
You will give them their reward, O Lord, answering to the work of their hands.
ἀποδώσεις αὐτοῖς ἀνταπόδομα κύριε κατὰ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν
- 65 Paaduta heidän sydämensä, kohdatkoon heitä sinun kirouksesi.
You will let their hearts be covered over with your curse on them.
ἀποδώσεις αὐτοῖς ὑπερασπισμὸν καρδίας μόχθον σου αὐτοῖς
- 66 Aja heitä takaa vihassasi ja hävitä heidät Herran taivaan alta.
You will go after them in wrath, and put an end to them from under the heavens of the Lord.
καταδιώξεις ἐν ὀργῇ καὶ ἐξαναλώσεις αὐτοὺς ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ κύριε
- 1 Kuinka onkaan kulta tummunut, muuttunut hyvä kulta; kuinka ovat pyhät kivet viskelyinä kaikkien katujen kulmiin!
How dark has the gold become! how changed the best gold! the stones of the holy place are dropping out at the top of every street.
πῶς ἀμαυρώθησεται χρυσίον ἀλλοιωθήσεται τὸ ἀργύριον τὸ ἀγαθὸν ἐξεχύθησαν λίθοι ἅγιοι ἐπ' ἀρχῆς πασῶν ἐξόδων
- 2 Siionin pojat, nuo kalliit, punnitut puhtaimman kullan arvoisiksi - kuinka he ovatkaan saviastiaain arvossa, savenvalajan kännen tekosten!
The valued sons of Zion, whose price was the best gold, are looked on as vessels of earth, the work of the hands of the potter!
υἱοὶ σιων οἱ τίμιοι οἱ ἐπηρμένοι ἐν χρυσίῳ πῶς ἐλογίσθησαν εἰς ἀγγεῖα ὀστράκινα ἔργα χειρῶν κεραμέως
- 3 Aavikkosudetkin taritsevat nisiänsä, imettävät pentujansa; mutta tytär, minun kansani, on tullut tylyksi kuin kamelikurki erämaassa.
Even the beasts of the waste land have full breasts, they give milk to their young ones: the daughter of my people has become cruel like the ostriches in the waste land.
καὶ γε δράκοντες ἐξέδυσαν μαστοὺς ἐθήλασαν σκύμιοι αὐτῶν θυγατέρες λαοῦ μου εἰς ἀνάτονον ὡς στρουθίων ἐν ἐρήμῳ
- 4 Imeväisen kieli tarttuu suulakeen janon tähden. Lapsukaiset pyytävät leipää; ei ole, kuka sitä heille taittaisi.
The tongue of the child at the breast is fixed to the roof of his mouth for need of drink: the young children are crying out for bread, and no man gives it to them.
ἐκολλήθη ἡ γλῶσσα θηλάζοντος πρὸς τὸν φάρυγγα αὐτοῦ ἐν δίψει νήπια ἤτησαν ἄρτον ὁ διακλῶν οὐκ ἔστιν αὐτοῖς
- 5 Jotka herkkuja söivät, ne nääntyvät kaduilla. Joita punapurppuran päällä kanneltiin, ne tunkioita syleilevät.
Those who were used to feasting on delicate food are wasted in the streets: those who as children were dressed in purple are stretched out on the dust.
οἱ ἐσθοντες τὰς τρυφὰς ἠφανίσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις οἱ τιθηνούμενοι ἐπὶ κόκκων περιεβάλοντο κοπρίας
- 6 Tyttären, minun kansani, syntivelka on Sodoman syntiä suurempi; Sodoma hävitettiin yhtäkkiä kännen siellä riehumatta.
For the punishment of the daughter of my people is greater than the punishment of Sodom, which was overturned suddenly without any hand falling on her.
καὶ ἐμεγαλύνθη ἀνομία θυγατρὸς λαοῦ μου ὑπὲρ ἀνομίας σοδομων τῆς κατεστραμμένης ὡσπερ σπουδῆ καὶ οὐκ ἐπόνεσαν ἐν αὐτῇ χεῖρας
- 7 Siionin ruhtinaat olivat lunta puhtaammat, maitoa valkoisemmat, heidän ruumiinsa oli koralleja rusottavampi, heidän hahmonsa oli kuin safiiri.
Her holy ones were cleaner than snow, they were whiter than milk, their bodies were redder than corals, their form was as the sapphire:
ἐκαθαρίωθησαν ναζιραῖοι αὐτῆς ὑπὲρ χιόνα ἔλαμψαν ὑπὲρ γάλα ἐπυρρώθησαν ὑπὲρ λίθους σαπφείρου τὸ ἀπόσπασμα αὐτῶν
- 8 Nyt on heidän muotonsa nokea mustempi, ei voi heitä tuntea kaduilla. Rypyssä on heillä nahka luitten päällä, se on kuivettunut kuin puu.
Their face is blacker than night; in the streets no one has knowledge of them: their skin is hanging on their bones, they are dry, they have become like wood.
ἐσκότασεν ὑπὲρ ἀσβόλην τὸ εἶδος αὐτῶν οὐκ ἐπεγνώσθησαν ἐν ταῖς ἐξόδοις ἐπάγη δέρμα αὐτῶν ἐπὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν ἐξηράνθησαν ἐγενήθησαν ὡσπερ ξύλον

- 9 Parempi oli miekan kaatamien kuin nälän kaatamien, jotka menehtyivät, kuin lävitsepistetyt, pellon viljaa vailla.
Those who have been put to the sword are better off than those whose death is caused by need of food; for these come to death slowly, burned up like the fruit of the field.
καλοὶ ἦσαν οἱ τραυματῖαι ῥομφαίας ἢ οἱ τραυματῖαι λιμοῦ ἐπορεύθησαν ἐκκεκενημένοι ἀπὸ γενημάτων ἀγρῶν
- 10 Armeliaat vaimot keittivät omin käsin lapsiansa: ne tulivat heille ruuaksi tyttären, minun kansani, sortuessa.
The hands of kind-hearted women have been boiling their children; they were their food in the destruction of the daughter of my people.
χεῖρες γυναικῶν οἰκτιρμῶν ἤψησαν τὰ παῖδια αὐτῶν ἐγενήθησαν εἰς βρῶσιν αὐταῖς ἐν τῷ συντρίμματι τῆς θυγατρὸς λαοῦ μου
- 11 Herra on pannut täytäntöön kiivautensa, vuodattanut vihansa hehkun; hän on syyttänyt Siioniin tulen, joka on kuluttanut sen perustukset.
The Lord has given full effect to his passion, he has let loose his burning wrath; he has made a fire in Zion, causing the destruction of its bases.
συντέλεσεν κύριος θυμὸν αὐτοῦ ἐξέγεεν θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ καὶ ἀνῆψεν πῦρ ἐν σιων καὶ κατέφαγεν τὰ θεμέλια αὐτῆς
- 12 Eivät olisi uskoneet maan kuninkaat, ei maanpiirin asukkaista kenkään, että vihollinen ja vainomies hyökkää sisään Jerusalemin porteista.
To the kings of the earth and to all the people of the world it did not seem possible that the attackers and the haters would go into the doors of Jerusalem.
οὐκ ἐπίστευσαν βασιλεῖς γῆς πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην ὅτι εἰσελεύσεται ἐχθρὸς καὶ ἐκθλίβων διὰ τῶν πυλῶν ἱερουσαλημ
- 13 Sen profeettain syntien tähden kävi näin, sen pappien pahain tekojen tähden, niiden, jotka siellä olivat vuodattaneet vanhurskaitten verta.
It is because of the sins of her prophets and the evil-doing of her priests, by whom the blood of the upright has been drained out in her.
ἐξ ἁμαρτιῶν προφητῶν αὐτῆς ἀδικιῶν ἱερέων αὐτῆς τῶν ἐκχέοντων αἷμα δίκαιον ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 14 He harhailivat sokeina kaduilla, verellä tahrattuina, niin ettei voinut koskea heidän vaatteisiinsa.
They are wandering like blind men in the streets, they are made unclean with blood, so that their robes may not be touched by men.
ἐσαλεύθησαν ἐγρήγοροι αὐτῆς ἐν ταῖς ἐξόδοις ἐμολύνθησαν ἐν αἵματι ἐν τῷ μὴ δόνασθαι αὐτοὺς ἤψαντο ἐνδυμάτων αὐτῶν
- 15 "Väistykää! Saastainen!" huudettiin heistä. "Väistykää, väistykää, älkää koskeko!" Paettuaankin he yhä harhailivat; pakanain seassa sanottiin: "Eivät he saa kauemmin asustaa täällä".
Away! unclean! they were crying out to them, Away! away! let there be no touching: when they went away in flight and wandering, men said among the nations, There is no further resting-place for them.
ἀπόστητε ἀκαθάρτων καλέσατε αὐτούς ἀπόστητε ἀπόστητε μὴ ἅπτεσθε ὅτι ἀνήφθησαν καὶ γε ἐσαλεύθησαν εἶπατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐ μὴ προσθῶσιν τοῦ παροικεῖν
- 16 Herran kasvot ovat hajottaneet heidät, hän ei heihin enää katso. Papeista ei välitetty, vanhimpia ei armahdettu.
The face of the Lord has sent them in all directions; he will no longer take care of them: they had no respect for the priests, they gave no honour to the old men.
πρόσωπον κυρίου μερῖς αὐτῶν οὐ προσθήσει ἐπιβλέψαι αὐτοῖς πρόσωπον ἱερέων οὐκ ἔλαβον πρεσβύτας οὐκ ἤλεησαν
- 17 Vieläkin me, silmät rauenneina, turhaan odotimme apua; tähytyspaikastamme me tähyilimme kansaa, josta ei pelastusta tullut.
Our eyes are still wasting away in looking for our false help: we have been watching for a nation unable to give salvation.
ἔτι ὄντων ἡμῶν ἐξέλιπον οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν εἰς τὴν βοήθειαν ἡμῶν μάταια ἀποσκοπευόντων ἡμῶν ἀπεσκοπεύσαμεν εἰς ἔθνος οὐ σῶζον
- 18 Meidän askeleitamme vaanittiin, niin ettemme voineet kulkea kaduillamme. Meidän loppumme lähestyi, päivämme täytyivät - niin, loppumme tuli.
They go after our steps so that we may not go in our streets: our end is near, our days are numbered; for our end has come.
ἐθηρεύσαμεν μικροὺς ἡμῶν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἤγγικεν ὁ καιρὸς ἡμῶν ἐπληρώθησαν αἱ ἡμέραι ἡμῶν πάρεστιν ὁ καιρὸς ἡμῶν
- 19 Meidän vainoojamme olivat nopeammat kuin kotkat taivaalla. Vuorilla he ajoivat meitä takaa, väijyivät meitä erämaassa.
Those who went after us were quicker than the eagles of the heaven, driving us before them on the mountains, waiting secretly for us in the waste land.
κοῦφοι ἐγένοντο οἱ διώκοντες ἡμᾶς ὑπὲρ ἀετοῦς οὐρανοῦ ἐπὶ τῶν ὀρέων ἐξήφθησαν ἐν ἐρήμῳ ἐνήδρευσαν ἡμᾶς
- 20 Hän, meidän elämänhenkemme, Herran voideltu, joutui vangiksi heidän kuoppiinsa, hän, josta me olimme sanoneet: hänen varjossaan me saamme elää pakanakansain seassa.
Our breath of life, he on whom the holy oil was put, was taken in their holes; of whom we said, Under his shade we will be living among the nations.
πνεῦμα προσώπου ἡμῶν χριστὸς κυρίου συνελήμφθη ἐν ταῖς διαφθοραῖς αὐτῶν οὐ εἶπαμεν ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ζησόμεθα ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 21 Illoit ja riemuitse, tytär Edom, joka asut Uusin maassa! Mutta malja on tuleva sinunkin kohdalle: sinä juovut ja paljastat itsesi.
Have joy and be glad, O daughter of Edom, living in the land of Uz: the cup will be given to you in your turn, and you will be overcome with wine and your shame will be seen.
χαῖρε καὶ εὐφραίνου θυγατερ ἰδουμαίας ἡ κατοικοῦσα ἐπὶ γῆς καὶ γε ἐπὶ σὲ διελύσεται τὸ ποτήριον κυρίου καὶ μεθυσθήσῃ καὶ ἀποχεεῖς

- 22 Sinun syntivelkasi, tytär Siion, on loppunut: ei Herra ole enää siirtävä sinua pois. Sinun syntivelkasi, tytär Edom, hän on etsiskelevä, on paljastava sinun syntisi.
The punishment of your evil-doing is complete, O daughter of Zion; never again will he take you away as a prisoner: he will give you the reward of your evil-doing, O daughter of Edom; he will let your sin be uncovered.
ἐξέλιπεν ἡ ἀνομία σου θύγατερ σιων οὐ προσθήσει ἔτι ἀποικίσαι σε ἐπισκέψατο ἀνομίας σου θύγατερ εδωμ ἀπεκάλυψεν ἐπὶ τὰ ἀσεβήματά σου
- 1 Muista, Herra, mitä meille on tapahtunut; katso ja näe meidän häväistyksemme.
Keep in mind, O Lord, what has come to us: take note and see our shame.
μνήσθητι κύριε ὃ τι ἐγενήθη ἡμῖν ἐπιβλεψον καὶ ἰδὲ τὸν ὀνειδισμόν ἡμῶν
- 2 Meidän perintöosamme on siirtynyt vieraille, meidän talomme muukalaisille.
Our heritage is given up to men of strange lands, our houses to those who are not our countrymen.
κληρονομία ἡμῶν μετεστράφη ἄλλοτρίοις οἱ οἴκοι ἡμῶν ξένοις
- 3 Me olemme tulleet orvoiksi, isättömiksi, meidän äitimme ovat kuin lesket.
We are children without fathers, our mothers are like widows.
ὄρφανοὶ ἐγενήθημεν οὐχ ὑπάρχει πατήρ μητέρες ἡμῶν ὡς αἱ χῆραι
- 4 Oman juomavetemme me ostamme rahalla; omat puumme saamme, jos maksamme hinnan.
We give money for a drink of water, we get our wood for a price.
ἐξ ἡμερῶν ἡμῶν ξύλα ἡμῶν ἐν ἀλλάγματι ἦλθεν
- 5 Vainoojamme ovat meidän niskassamme; kun uuvumme, ei meille lepoa suoda.
Our attackers are on our necks: overcome with weariness, we have no rest.
ἐπὶ τὸν τράχηλον ἡμῶν ἐδιώχθημεν ἐκοπιάσαμεν οὐκ ἀνεπαύθημεν
- 6 Egyptille me lyömme kättä ja Assurille saadaksemme leipää ravinnoksi.
We have given our hands to the Egyptians and to the Assyrians so that we might have enough bread.
αἴγυπτος ἔδωκεν χεῖρα ασσουρ εἰς πλησμονὴν αὐτῶν
- 7 Meidän isämme ovat syntiä tehneet; heitä ei enää ole. Me kannamme heidän syntivelkaansa.
Our fathers were sinners and are dead; and the weight of their evil-doing is on us.
οἱ πατέρες ἡμῶν ἡμαρτον οὐχ ὑπάρχουσιν ἡμεῖς τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ὑπέσχομεν
- 8 Orjat hallitsevat meitä; ei ole sitä, joka tempaisi meidät heidän käsistensä.
Servants are ruling over us, and there is no one to make us free from their hands.
δοῦλοι ἐκυρίευσαν ἡμῶν λυτρούμενος οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν
- 9 Henkemme kaupalla me noudamme leipämme, väistäen miekkaa erämaassa.
We put our lives in danger to get our bread, because of the sword of the waste land.
ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν εἰσοίσομεν ἄρτον ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ῥομφαίας τῆς ἐρήμου
- 10 Meidän ihomme halkeilee kuin uuni nälän poltteen takia.
Our skin is heated like an oven because of our burning heat from need of food.
τὸ δέρμα ἡμῶν ὡς κλίβανος ἐπελειώθη συνεσπάσθησαν ἀπὸ προσώπου καταγιγῶν λιμοῦ
- 11 Naisia raiskataan Siionissa, neitsyitä Juudan kaupungeissa.
They took by force the women in Zion, the virgins in the towns of Judah.
γυναῖκας ἐν σιων ἐταπεινώσαν παρθέτους ἐν πόλεσιν ἰουδα
- 12 Ruhtinaita heidän kätensä hirttävät, vanhinten kasvoja ei pidetä arvossa.
Their hands put princes to death by hanging; the faces of old men were not honoured.
ἄρχοντες ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐκρεμάσθησαν πρεσβύτεροι οὐκ ἐδοξάσθησαν

- 13 Nuorukaiset kantavat myllynkiviä, poikaset kompastelevat puutaakkojen alla.
The young men were crushing the grain, and the boys were falling under the wood.
ἐκλεκτοὶ κλαυθμῶν ἀνέλαβον καὶ νεανίσκοι ἐν ζύλῳ ἠσθένησαν
- 14 Poissa ovat vanhukset porteista, nuorukaiset kielisoittimiensa äärestä.
The old men are no longer seated in the doorway, and the music of the young men has come to an end.
καὶ πρεσβῦται ἀπὸ πύλης κατέπαυσαν ἐκλεκτοὶ ἐκ ψαλμῶν αὐτῶν κατέπαυσαν
- 15 Poissa on ilo sydämistämme, karkelomme on valitukseksi muuttunut.
The joy of our hearts is ended; our dancing is changed into sorrow.
κατέλυσεν χαρὰ καρδίας ἡμῶν ἐστράφη εἰς πένθος ὁ χορὸς ἡμῶν
- 16 Pudonnut on päästämme kruunu. Voi meitä, sillä me olemme syntiä tehneet!
The crown has been taken from our head: sorrow is ours, for we are sinners.
ἔπεσεν ὁ στέφανος τῆς κεφαλῆς ἡμῶν οὐαὶ δὴ ἡμῖν ὅτι ἡμάρτομεν
- 17 Tästä syystä on sydämemme tullut sairaaksi, näitten tähden ovat silmämme pimenneet -
Because of this our hearts are feeble; for these things our eyes are dark;
περὶ τούτου ἐγενήθη ὀδυνηρὰ ἡ καρδία ἡμῶν περὶ τούτου ἐσκότασαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
- 18 Siionin vuoren tähden, joka on autiona, jolla ketut juoksentelevat.
Because of the mountain of Zion which is a waste; jackals go over it.
ἐπ' ὄρος σιων ὅτι ἠφανίσθη ἀλώπεκες διήλθον ἐν αὐτῇ
- 19 Sinä, Herra, hallitset iankaikkisesti, sinun valtaistuimesi pysyy suvusta sukuun.
You, O Lord, are seated as King for ever; the seat of your power is eternal.
σὺ δὲ κύριε εἰς τὸν αἰῶνα κατοικήσεις ὁ θρόνος σου εἰς γενεάν καὶ γενεάν
- 20 Miksi unhotat meidät ainiaaksi, hylkää meidät ikipäiviksi?
Why have we gone from your memory for ever? why have you been turned away from us for so long?
ἵνα τί εἰς νεῖκος ἐπιλήση ἡμῶν καταλείψεις ἡμᾶς εἰς μακρότητα ἡμερῶν
- 21 Palauta meidät, Herra, tykösi, niin me palajamme; uudista meidän päivämme muinaiselleen.
Make us come back to you, O Lord, and let us be turned; make our days new again as in the past.
ἐπίστρεψον ἡμᾶς κύριε πρὸς σέ καὶ ἐπιστραφυσόμεθα καὶ ἀνακαινίσον ἡμέρας ἡμῶν καθὼς ἔμπροσθεν
- 1 Kolmantenakymmenentenä vuotena, neljännessä kuussa, kuukauden viidentenä päivänä, kun minä olin pakkosiirtolaisten joukossa Kebar-joen varrella, aukenivat taivaat, ja minä näin Jumalan näkyjä.
Now it came about in the thirtieth year, in the fourth month, on the fifth day of the month, while I was by the river Chebar among those who had been made prisoners, that the heavens were made open and I saw visions of God.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ ἔτει ἐν τῷ τετάρτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς καὶ ἐγὼ ἤμην ἐν μέσῳ τῆς αἰχμαλωσίας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ καὶ ἠνοίχθησαν οἱ οὐρανοὶ καὶ εἶδον ὀράσεις θεοῦ
- 2 Kuukauden viidentenä päivänä, kuningas Joojakinin pakkosiirtolaisuuden viidentenä vuotena,
On the fifth day of the month, in the fifth year after King Jehoiachin had been made a prisoner,
πέμπτῃ τοῦ μηνὸς τοῦτο τὸ ἔτος τὸ πέμπτον τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ βασιλέως ἰσακιμ
- 3 tuli Jumalan sana pappi Hesekielille, Buusin pojalle, Kaldean maassa Kebar-joen varrella, ja hänen päällensä tuli siellä Herran käsi.
The word of the Lord came to me, Ezekiel the priest, the son of Buzi, in the land of the Chaldaeans by the river Chebar; and the hand of the Lord was on me there.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἐζεκιὴλ υἱὸν βουζι ἐν γῆ χαλδαίων ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου
- 4 Ja minä näin, ja katso: myrskytuuli tuli pohjoisesta, suuri pilvi ja leimahteleva tuli, ja pilveä ympäröitsi hohde, ja tulen keskeltä näkyi ikäänkuin hehkuvaa malmia, keskeltä tulta.
And, looking, I saw a storm-wind coming out of the north, a great cloud with flames of fire coming after one another, and a bright light shining round about it and in the heart of it was something coloured like electrum.
καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ πνεῦμα ἐξαίρον ἤρχετο ἀπὸ βορρᾶ καὶ νεφέλῃ μεγάλῃ ἐν αὐτῷ καὶ φέγγος κύκλῳ αὐτοῦ καὶ πῦρ ἐξαστράπτων καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ὡς ὄρασις ἠλέκτρον ἐν μέσῳ τοῦ πυρὸς καὶ φέγγος ἐν αὐτῷ

- 5 Ja sen keskeltä näkyivät neljän olennon hahmot. Ja näöltänsä ne olivat tällaiset: niillä oli ihmisen hahmo.
And in the heart of it were the forms of four living beings. And this was what they were like; they had the form of a man.
καὶ ἐν τῷ μέσῳ ὡς ὁμοίωμα τεσσάρων ζώων καὶ αὕτη ἡ ὄρασις αὐτῶν ὁμοίωμα ἀνθρώπου ἐπ' αὐτοῖς
- 6 Ja niillä oli neljät kasvot kullakin ja neljä siipeä kullakin.
And every one had four faces, and every one of them had four wings.
καὶ τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἐνὶ καὶ τέσσαρες πτέρυγες τῷ ἐνὶ
- 7 Ja sääriarret niillä oli suorat ja jalkaterät kuin vasikansorkat, ja ne välkkyivät kuin kiiltävä vaski.
And their feet were straight feet; and the under sides of their feet were like the feet of oxen; and they were shining like polished brass.
καὶ τὰ σκέλη αὐτῶν ὀρθὰ καὶ πτερωτοὶ οἱ πόδες αὐτῶν καὶ σπινθήρες ὡς ἐξαστράπτων χαλκός καὶ ἐλαφροὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν
- 8 Ja siipiensä alla niillä oli, neljällä eri puolellansa, ihmiskädet. Kasvot ja siivet niillä neljällä olivat näin:
And they had the hands of a man under their wings; the four of them had faces on their four sides.
καὶ χεῖρ ἀνθρώπου ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν τῶν τεσσάρων
- 9 Niiden siivet koskettivat toisiansa. Kulkiessaan ne eivät kääntyneet: ne kulkivat kukin suoraan eteenpäin.
They went without turning, every one went straight forward.
οὐκ ἐπεστρέφοντο ἐν τῷ βαδίζειν αὐτὰ ἕκαστον κατέναντι τοῦ προσώπου αὐτῶν ἐπορεύοντο
- 10 Ja niiden kasvot olivat ihmiskasvojen kaltaiset; mutta oikealla puolen oli niillä neljällä leijonankasvot, vasemmalla puolen oli niillä neljällä häränkasvot, myös oli niillä neljällä kotkankasvot.
As for the form of their faces, they had the face of a man, and the four of them had the face of a lion on the right side, and the four of them had the face of an ox on the left side, and the four of them had the face of an eagle.
καὶ ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν πρόσωπον ἀνθρώπου καὶ πρόσωπον λέοντος ἐκ δεξιῶν τοῖς τέσσαρσιν καὶ πρόσωπον μόσχου ἐξ ἀριστερῶν τοῖς τέσσαρσιν καὶ πρόσωπον ἄετοῦ τοῖς τέσσαρσιν
- 11 Niin niiden kasvot. Mutta siivet niillä oli levällään ylöspäin. Kullakin oli kaksi, jotka koskettivat toisen siipiä, ja kaksi, joilla ne peittivät ruumistansa.
And their wings were separate at the top; two of the wings of every one were joined one to another, and two were covering their bodies.
καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτεταμέναι ἄνωθεν τοῖς τέσσαρσιν ἑκατέρῳ δύο συνεζευγμέναι πρὸς ἀλλήλας καὶ δύο ἐπεκάλυπτον ἐπάνω τοῦ σώματος αὐτῶν
- 12 Ja ne kulkivat suoraan eteenpäin. Minne henki vaati kulkemaan, sinne ne kulkivat. Kulkiessaan ne eivät kääntyneet.
Every one of them went straight forward; wherever the spirit was to go they went; they went on without turning.
καὶ ἐκάτερον κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπορεύετο οὐ ἂν ἦν τὸ πνεῦμα πορευόμενον ἐπορεύοντο καὶ οὐκ ἐπέστρεφον
- 13 Ja olentojen hahmo oli näöltänsä kuin tuliset hiilet, jotka paloivat tulisoihtujen näköisinä. Tulta liekehti olentojen välissä, ja tuli hohti, ja tulesta lähti salamoita.
And between the living beings it was like burning coals of fire, as if flames were going one after the other between the living beings; and the fire was bright, and out of the fire went thunder-flames.
καὶ ἐν μέσῳ τῶν ζώων ὄρασις ὡς ἀνθράκων πυρὸς καιομένων ὡς ὄψις λαμπάδων συστρεφομένων ἀνὰ μέσον τῶν ζώων καὶ φέγγος τοῦ πυρὸς καὶ ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξεπορεύετο ἀστραπή
- 15 Mutta kun minä katselin olentoja, niin katso: yksi pyörä oli maassa olentojen kohdalla, kunkin niiden neljän etupuolella.
Now while I was looking at the four living beings, I saw one wheel on the earth, by the side of the living beings, for the four of them.
καὶ εἶδον καὶ ἰδοῦ τροχὸς εἷς ἐπὶ τῆς γῆς ἐχόμενος τῶν ζώων τοῖς τέσσαρσιν
- 16 Pyörät olivat näöltään ja teoltaan niinkuin krysoliitti, ja niillä neljällä oli sama muoto, ja ne olivat näöltään ja teoltaan, kuin olisi ollut sisäkkäin pyörä pyörässä.
The form of the wheels and their work was like a beryl; the four of them had the same form and design, and they were like a wheel inside a wheel.
καὶ τὸ εἶδος τῶν τροχῶν ὡς εἶδος θαρσις καὶ ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἦν καθὼς ἂν εἴη τροχὸς ἐν τροχῷ
- 17 Ne kulkivat neljään eri suuntaansa, kun kulkivat.
The four of them went straight forward without turning to one side.
ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ
- 18 Kulkiessaan ne eivät kääntyneet. Ja niiden kehät olivat korkeat ja peljättävät; ja niiden kehät olivat täynnä silmiä, yltympäri, niissä neljässä.
And I saw that they had edges, and their edges, even of the four, were full of eyes round about.
οὐδ' οἱ νῶτοι αὐτῶν καὶ ὕψος ἦν αὐτοῖς καὶ εἶδον αὐτὰ καὶ οἱ νῶτοι αὐτῶν πλήρεις ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσιν

- 19 Ja kun olennot kulkivat, kulkivat pyörät niiden ohella; ja kun olennot kohosivat ylös maasta, kohosivat myös pyörät.
And when the living beings went on, the wheels went by their side; and when the living beings were lifted up from the earth, the wheels were lifted up.
καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ ζῶα ἐπορεύοντο οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν τὰ ζῶα ἀπὸ τῆς γῆς ἐξήροντο οἱ τροχοί
- 20 Minne henki vaati kulkemaan, sinne ne kulkivat - minne vain henki kulkemaan vaati. Ja pyörät kohosivat samalla kuin nekin, sillä olentojen henki oli pyörissä.
Wherever the spirit was to go they went; and the wheels were lifted up by their side: for the spirit of the living beings was in the wheels.
οὗ ἂν ἦν ἡ νεφέλη ἐκεῖ τὸ πνεῦμα τοῦ πορεύεσθαι ἐπορεύοντο τὰ ζῶα καὶ οἱ τροχοὶ καὶ ἐξήροντο σὺν αὐτοῖς διότι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν τοῖς τροχοῖς
- 21 Kun olennot kulkivat, kulkivat nämäkin; kun ne seisoivat, seisoivat nämäkin; kun ne kohosivat ylös maasta, kohosivat pyörät samalla kuin nekin, sillä olentojen henki oli pyörissä.
When these went on, the others went; and when these came to rest, the others came to rest; and when these were lifted up from the earth, the wheels were lifted up by their side: for the spirit of the living beings was in the wheels.
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ἐπορεύοντο καὶ ἐν τῷ ἐστάναι αὐτὰ εἰστήκεισαν καὶ ἐν τῷ ἐξαίρειν αὐτὰ ἀπὸ τῆς γῆς ἐξήροντο σὺν αὐτοῖς ὅτι πνεῦμα ζωῆς ἦν ἐν τοῖς τροχοῖς
- 22 Ja olentojen päitten ylle hahmottui taivaanvahuus, niinkuin peljättävä kristalli, kaartuen ylös niiden päitten ylitse.
And over the heads of the living beings there was the form of an arch, looking like ice, stretched out over their heads on high.
καὶ ὁμοίωμα ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτοῖς τῶν ζῴων ὡσεὶ στερέωμα ὡς ὄρασις κρυστάλλου ἐκτεταμένον ἐπὶ τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐπάνωθεν
- 23 Ja taivaanvahuuden alla oli niillä siivet suorina, toisen siipi toisen siipeä kohti. Kullakin oli kaksi, jotka sitä peittivät - kaksi, jotka peittivät sen ruumista.
Under the arch their wings were straight, one stretched out to another: every one had two wings covering their bodies on this side and two covering their bodies on that side.
καὶ ὑποκάτω τοῦ στερέωματος αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐκτεταμέναι πτερυσσόμεναι ἑτέρα τῇ ἑτέρῳ δύο συναζευγμένα ἐπικαλύπτουσαι τὰ σώματα αὐτῶν
- 24 Ja minä kuulin niiden siipien kohinan niinkuin paljojen vetten kohinan, niinkuin Kaikkivaltiaan jylinän, kun ne kulkivat; pauhinan ääni oli niinkuin sotaleirin pauhu. Kun ne seisoivat, laskivat ne siipensä alas.
And when they went, the sound of their wings was like the sound of great waters to my ears, like the voice of the Ruler of all, a sound like the rushing of an army: when they came to rest they let down their wings.
καὶ ἤκουον τὴν φωνὴν τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ὡς φωνὴν ὕδατος πολλοῦ καὶ ἐν τῷ ἐστάναι αὐτὰ κατέπαυον αἱ πτέρυγες αὐτῶν
- 25 Ja kuului ääni taivaanvahuuden yläpuolelta, joka oli niitten pään päällä. - Kun ne seisoivat, laskivat ne siipensä alas.
And there was a voice from the top of the arch which was over their heads: when they came to rest they let down their wings.
καὶ ἰδοὺ φωνὴ ὑπεράνωθεν τοῦ στερέωματος τοῦ ὄντος ὑπὲρ κεφαλῆς αὐτῶν
- 26 Ja taivaanvahuuden yläpuolella, joka oli niitten pään päällä, oli valtaistuimen muotoinen, näöltään kuin safiirikiveä. Ja valtaistuimen muotoisella istui hahmo, ihmisen näköinen, kohoten korkealle.
And on the top of the arch which was over their heads was the form of a king's seat, like a sapphire stone; and on the form of the seat was the form of a man seated on it on high.
ὡς ὄρασις λίθου σαπφείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ὁμοιώματος τοῦ θρόνου ὁμοίωμα ὡς εἶδος ἀνθρώπου ἄνωθεν
- 27 Ja minä näin ikäänkuin hehkuvaa malmia, tulen näköistä, jota ympäröi kehä ylöspäin siitä, mikä näytti hänen lanteiltansa; ja alapäin siitä, mikä näytti hänen lanteiltansa, minä näin kuin tulen näköistä, ja sitä ympäröitsi hohde.
And I saw it coloured like electrum, with the look of fire in it and round it, going up from what seemed to be the middle of his body; and going down from what seemed to be the middle of his body I saw what was like fire, and there was a bright light shining round him.
καὶ εἶδον ὡς ὄψιν ἠλέκτρον ἀπὸ ὀράσεως ὀσφύος καὶ ἐπάνω καὶ ἀπὸ ὀράσεως ὀσφύος καὶ ἕως κάτω εἶδον ὡς ὄρασιν πυρός καὶ τὸ φέγγος αὐτοῦ κύκλῳ
- 28 Kuin kaari, joka on pilvessä sadepäivänä, niin oli näöltään sitä ympäröivä hohde. Senkaltainen oli katsoa Herran kirkkauden hahmo. Ja kun minä sen näin, lankesin minä kasvoilleni. Ja minä kuulin äänen, kun joku puhui.
Like the bow in the cloud on a day of rain, so was the light shining round him. And this is what the glory of the Lord was like. And when I saw it I went down on my face, and the voice of one talking came to my ears.
ὡς ὄρασις τόξου ὅταν ἦ ἐν τῇ νεφέλῃ ἐν ἡμέρᾳ ὕετοῦ οὕτως ἡ στάσις τοῦ φέγγους κυκλόθεν αὐτῆ ἢ ὄρασις ὁμοιώματος δόξης κυρίου καὶ εἶδον καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου καὶ ἤκουσα φωνὴν λαλοῦντος
- 1 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nouse jaloillesi, niin minä puhuttelen sinua".
And he said to me, Son of man, get up on your feet, so that I may say words to you.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου στήθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου καὶ λαλήσω πρὸς σέ

- 2 Niin minuun tuli henki, kun hän puhui minulle, ja se nosti minut jaloilleni, ja minä kuulin hänen puhuvan minulle.
And at his words the spirit came into me and put me on my feet; and his voice came to my ears.
 και ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα καὶ ἀνέλαβέν με καὶ ἐξῆρξέν με καὶ ἔστησέν με ἐπὶ τοὺς πόδας μου καὶ ἤκουον αὐτοῦ λαλοῦντος πρὸς με
- 3 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, minä lähetän sinut israelilaisten tykö, kapinallisten pakanain tykö, jotka ovat kapinoineet minua vastaan; he ja heidän isänsä ovat luopuneet minusta, hamaan tähän päivään asti.
And he said to me, Son of man, I am sending you to the children of Israel, to an uncontrolled nation which has gone against me: they and their fathers have been sinners against me even to this very day.
 και εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ἐξαποστέλλω ἐγὼ σε πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ τοὺς παραπικραίνοντάς με οἵτινες παρεπύκρναν με αὐτοὶ καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας
- 4 Nuo lapset, joilla on kovat kasvat ja paatuneet sydämet - niitten luokse minä sinut lähetän, ja sinun on sanottava heille: Näin sanoo Herra, Herra.
And the children are hard and stiff-hearted; I am sending you to them: and you are to say to them, These are the words of the Lord.
 και ἐρεῖς πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος
- 5 Kuulkoot tai olkoot kuulematta - sillä uppiskainen suku he ovat - he tulevat kuitenkin tietämään, että profeetta on ollut heidän keskellensä.
And they, if they give ear to you or if they do not give ear (for they are an uncontrolled people), will see that there has been a prophet among them.
 ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶσιν διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστὶν καὶ γνώσονται ὅτι προφήτης εἶ σὺ ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 6 Mutta sinä, ihmislapsi, älä pelkää heitä, äläkä pelkää heidän sanojansa, vaikka edessäsi on ohdakkeita ja orjantappuroita ja sinä asut skorpionien seassa; älä pelkää heidän sanojansa äläkä arkaile heidän kasvojansa, sillä he ovat uppiskainen suku.
And you, son of man, have no fear of them or of their words, even if sharp thorns are round you and you are living among scorpions: have no fear of their words and do not be overcome by their looks, for they are an uncontrolled people.
 και σὺ υἱὲ ἀνθρώπου μὴ φοβηθῆς αὐτούς μηδὲ ἐκστῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν διότι παροιστρήσουσι καὶ ἐπισυστήσονται ἐπὶ σὲ κύκλῳ καὶ ἐν μέσῳ σκορπίων σὺ κατοικεῖς τοὺς λόγους αὐτῶν μὴ φοβηθῆς καὶ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν μὴ ἐκστῆς διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστὶν
- 7 Vaan puhu heille minun sanani, kuulkoot tai olkoot kuulematta; sillä uppiskaisia he ovat.
And you are to give them my words, if they give ear to you or if they do not: for they are uncontrolled.
 και λαλήσεις τοὺς λόγους μου πρὸς αὐτούς ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἢ πτοηθῶσιν διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστὶν
- 8 Mutta sinä, ihmislapsi, kuule, mitä minä sinulle sanon. Älä ole uppiskainen, niinkuin uppiskainen suku on. Ava suusi ja syö, mitä minä sinulle annan."
But you, son of man, give ear to what I say to you, and do not be uncontrolled like that uncontrolled people: let your mouth be open and take what I give you.
 και σὺ υἱὲ ἀνθρώπου ἄκουε τοῦ λαλοῦντος πρὸς σέ μὴ γίνου παραπικραίνων καθὼς ὁ οἶκος ὁ παραπικραίνων χάνει τὸ στόμα σου καὶ φάγε ἃ ἐγὼ δίδωμι σοι
- 9 Niin minä näin, ja katso: käsi ojennettiin minua kohti, ja katso: siinä oli kirjakäärö.
And looking, I saw a hand stretched out to me, and I saw the roll of a book in it;
 και εἶδον καὶ ἰδοῦ χεῖρ ἐκτεταμένη πρὸς με καὶ ἐν αὐτῇ κεφαλὴς βιβλίου
- 10 Ja hän levitti sen minun eteeni, ja katso: se oli kirjoitettu täyteen sisältä ja päältä. Ja siihen oli kirjoitettu itkuvirret ja huokaukset ja voi-huudot.
And he put it open before me, and it had writing on the front and on the back; words of grief and sorrow and trouble were recorded in it.
 και ἀνείλησεν αὐτὴν ἐνώπιον ἐμοῦ καὶ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα ἦν τὰ ὀπισθεν καὶ τὰ ἔμπροσθεν καὶ ἐγγράπτο εἰς αὐτὴν θρήνος καὶ μέλος καὶ οὐαί
- 1 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, syö, minkä tässä saat; syö tämä kirjakäärö, mene ja puhu Israelin heimolle".
And he said to me, Son of man, take this roll for your food, and go and say my words to the children of Israel.
 και εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου κατάφαγε τὴν κεφαλίδα ταύτην καὶ πορεύθητι καὶ λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ
- 2 Niin minä avasin suuni, ja hän antoi tämän kirjakäärön minun syödäkseni.
And, on my opening my mouth, he made me take the roll as food.
 και διήνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐψώμισέν με τὴν κεφαλίδα
- 3 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, ravitse vatsasi ja täytä sisälmyksesi tällä kirjakääröllä, jonka minä sinulle annan". Niin minä söin, ja se oli minun suussani makea kuin hunaja.
And he said to me, Son of man, let your stomach make a meal of it and let your inside be full of this roll which I am giving you. Then I took it, and it was sweet as honey in my mouth.
 και εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου τὸ στόμα σου φάγεται καὶ ἡ κοιλία σου πλησθήσεται τῆς κεφαλίδος ταύτης τῆς δεδομένης εἰς σέ καὶ ἔφαγον αὐτὴν καὶ ἐγένετο ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι γλυκάζον

- 4 **Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, mene nyt Israelin heimon tykö ja puhu heille minun sanani.
And he said to me, Son of man, go now to the children of Israel, and say my words to them.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου βιάδιζε εἰσελθε πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ λάλησον τοὺς λόγους μου πρὸς αὐτοὺς**
- 5 **Sillä ei sinua lähetetä outokielisen ja kankeapuheisen kansan tykö, vaan Israelin heimon tykö;
For you are not sent to a people whose talk is strange and whose language is hard, but to the children of Israel;
διότι οὐ πρὸς λαὸν βαθύχειλον καὶ βαρύγλωσσον σὺ ἐξαποστέλλῃ πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ**
- 6 **ei monien kansojen tykö, outokielisten ja kankeapuheisten, joiden puhetta et ymmärrä. Jos niiden tykö lähettäisin sinut, he sinua kuulisivat.
Not to a number of peoples whose talk is strange and whose language is hard and whose words are not clear to you. Truly, if I sent you to them they would give ear to you.
οὐδὲ πρὸς λαοὺς πολλοὺς ἀλλοφώνους ἢ ἀλλογλώσσους οὐδὲ στιβαροὺς τῇ γλώσσει ὄντας ὧν οὐκ ἀκούσῃ τοὺς λόγους αὐτῶν καὶ εἰ πρὸς τοιούτους ἐξαπέστειλά σε οὗτοι ἂν εἰσήκουσάν σου**
- 7 **Mutta Israelin heimo ei tahdo sinua kuulla, koska he eivät tahdo minua kuulla. Sillä koko Israelin heimolla on kova otsa ja paatunut sydän.
But the children of Israel will not give ear to you; for they have no mind to give ear to me: for all the children of Israel have a hard brow and a stiff heart.
ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ οὐ μὴ θελήσωσιν εἰσακοῦσάι σου διότι οὐ βούλονται εἰσακοῦειν μου ὅτι πᾶς ὁ οἶκος Ἰσραὴλ φιλόνηκοί εἰσιν καὶ σκληροκάρδιοι**
- 8 **Katso, minä teen sinun kasvosi yhtä koviksi kuin heidän kasvonsa ja sinun otsasi yhtä kovaksi kuin heidän otsansa.
See, I have made your face hard against their faces, and your brow hard against their brows.
καὶ ἰδοὺ δέδωκα τὸ πρόσωπόν σου δυνατὸν κατέναντι τῶν προσώπων αὐτῶν καὶ τὸ νεῖκός σου κατισχύσω κατέναντι τοῦ νείκους αὐτῶν**
- 9 **Timantin kaltaiseksi, kiveä kovemmaksi minä teen sinun otsasi. Älä pelkää heitä äläkä arkaile heidän kasvojansa, sillä he ovat uppiniskainen suku."
Like a diamond harder than rock I have made your brow: have no fear of them and do not be overcome by their looks, for they are an uncontrolled people.
καὶ ἔσται διὰ παντὸς κραταιότερον πέτρας μὴ φοβηθῆς ἀπ' αὐτῶν μηδὲ πτοηθῆς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστίν**
- 10 **Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, kaikki minun sanani, jotka minä sinulle puhun, ota sydämeesi ja kuule korvillasi.
Then he said to me, Son of man, take into your heart all my words which I am about to say to you, and let your ears be open to them.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου πάντας τοὺς λόγους οὓς λελάληκα μετὰ σοῦ λαβέ εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ τοῖς ὠσίν σου ἄκουε**
- 11 **Ja nyt mene pakkosiirtolaisten tykö, kansasi lasten tykö; puhu heille ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra - kuulkoot he tai olkoot kuulematta."
And go now to those who have been taken away as prisoners, to the children of your people, and say to them, This is what the Lord has said; if they give ear or if they do not.
καὶ βιάδιζε εἰσελθε εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς καὶ ἔρεις πρὸς αὐτοὺς τάδε λέγει κύριος ἐὰν ἄρα ἀκούσωσιν ἐὰν ἄρα ἐνδῶσιν**
- 12 **Niin henki nosti minut, ja minä kuulin takaani suuren, jylisevän äänen: "Kiitetty olkoon Herran kirkkaus, siinä kussa se on!"
Then I was lifted up by the wind, and at my back the sound of a great rushing came to my ears when the glory of the Lord was lifted up from his place.
καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἤκουσα κατόπισθέν μου φωνὴν σεισμοῦ μεγάλου εὐλογημένη ἡ δόξα κυρίου ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ**
- 13 **ja olentojen siipien kohinan, kun ne löivät toisiinsa, samalla pyöräin jyrinän ja suuren, jylisevän äänen.
And there was the sound of the wings of the living beings touching one another, and the sound of the wheels at their side, the sound of a great rushing.
καὶ εἶδον φωνὴν πτερύγων τῶν ζώων πτερουσομένων ἑτέρα πρὸς τὴν ἑτέραν καὶ φωνὴ τῶν τροχῶν ἐχομένη αὐτῶν καὶ φωνὴ τοῦ σεισμοῦ**
- 14 **Ja henki nosti minut ja otti minut, ja minä kuljin murheellisena henkeni kiivaudessa, ja Herran käsi oli väkevänä minun päälläni.
And the wind, lifting me up, took me away: and I went in the heat of my spirit, and the hand of the Lord was strong on me.
καὶ τὸ πνεῦμα ἐξῆρén με καὶ ἀνέλαβέν με καὶ ἐπορεύθη ἐν ὀρμῇ τοῦ πνεύματός μου καὶ χεὶρ κυρίου ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ κραταία**
- 15 **Ja minä tulin Tell-Aabibiin pakkosiirtolaisten tykö, jotka asuivat Kebar-joen varrella; ja siellä, missä he asuivat, minä istuin jäykistyneenä heidän keskuudessaan seitsemän päivää.
Then I came to those who had been taken away as prisoners, who were at Telabib by the river Chebar, and I was seated among them full of wonder for seven days.
καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν μετέωρος καὶ περιήλθον τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβαρ τοὺς ὄντας ἐκεῖ καὶ ἐκάθισα ἐκεῖ ἑπτὰ ἡμέρας ἀναστρεφόμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν**
- 16 **Mutta seitsemän päivän kuluttua tuli minulle tämä Herran sana:
And at the end of seven days, the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο μετὰ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας λόγος κυρίου πρὸς με λέγων**
- 17 **"Ihmislapsi, minä olen asettanut sinut Israelin heimolle vartijaksi. Kun kuulet sanan minun suustani, on sinun varoitettava heitä minun puolestani.
Son of man, I have made you a watchman for the children of Israel: so give ear to the word of my mouth, and give them word from me of their danger.
υἱὲ ἀνθρώπου σκοπὸν δέδωκά σε τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ καὶ ἀκούση ἐκ στόματός μου λόγον καὶ διαπειλήση αὐτοῖς παρ' ἐμοῦ**

- 18 Jos minä sanon jumalattomalle: sinun on kuolemalla kuoltava, mutta sinä et häntä varoita etkä puhu varoittaaksesi jumalatonta hänen jumalattomasta tiestänsä, että pelastaisit hänen henkensä, niin jumalaton kuolee synnissänsä, mutta hänen verensä minä vaadin sinun kädestäsi.
When I say to the evil-doer, Death will certainly be your fate; and you give him no word of it and say nothing to make clear to the evil-doer the danger of his evil way, so that he may be safe; that same evil man will come to death in his evil-doing; but I will make you responsible for his blood.
ἐν τῷ λέγειν με τῷ ἀνόμῳ θανάτῳ θανατωθήσῃ καὶ οὐ διεστείλω αὐτῷ οὐδὲ ἐλάλησας τοῦ διαστείλασθαι τῷ ἀνόμῳ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτοῦ τοῦ ζῆσαι αὐτόν ὁ ἀνόμος ἐκεῖνος τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ χειρὸς σου ἐκζητήσω
- 19 Mutta jos sinä varoitat jumalatonta ja hän ei käänny jumalattomuudestaan eikä jumalattomalta tieltänsä, niin hän kuolee synnissänsä, mutta sinä olet sielusi pelastanut.
But if you give the evil-doer word of his danger, and he is not turned from his sin or from his evil way, death will overtake him in his evil-doing; but your life will be safe.
καὶ σὺ ἐὰν διαστείλῃ τῷ ἀνόμῳ καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ καὶ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ ὁ ἀνόμος ἐκεῖνος ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται καὶ σὺ τὴν ψυχὴν σου ῥύσῃ
- 20 Ja jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestaan ja tekee vääryyttä ja minä panen kompastuksen hänen eteensä, niin hän kuolee - kun et sinä häntä varoittanut, niin hän synnissänsä kuolee, ja vanhurskautta, jota hän oli harjoittanut, ei muisteta - mutta hänen verensä minä vaadin sinun kädestäsi.
Again, when an upright man, turning away from his righteousness, does evil, and I put a cause of falling in his way, death will overtake him: because you have given him no word of his danger, death will overtake him in his evil-doing, and there will be no memory of the upright acts which he has done; but I will make you responsible for his blood.
καὶ ἐν τῷ ἀποστρέφειν δίκαιον ἀπὸ τῶν δικαιοσυνῶν αὐτοῦ καὶ ποιῆσῃ παράπτωμα καὶ δώσω τὴν βάσανον εἰς πρόσωπον αὐτοῦ αὐτὸς ἀποθανεῖται ὅτι οὐ διεστείλω αὐτῷ καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ ἀποθανεῖται διότι οὐ μὴ μνησθῶσιν αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς σου ἐκζητήσω
- 21 Mutta jos sinä vanhurskasta varoitat, ettei vanhurskas tekisi syntiä, ja hän ei tee syntiä, niin hän totisesti saa elää, koska otti varoituksesta vaarin, ja sinä olet sielusi pelastanut."
But if you say to the upright man that he is not to do evil, he will certainly keep his life because he took note of your word; and your life will be safe.
σὺ δὲ ἐὰν διαστείλῃ τῷ δικαίῳ τοῦ μὴ ἀμαρτεῖν καὶ αὐτὸς μὴ ἀμάρτη ὁ δίκαιος ζωὴ ζήσεται ὅτι διεστείλω αὐτῷ καὶ σὺ τὴν σεαυτοῦ ψυχὴν ῥύσῃ
- 22 Herran käsi tuli siellä minun päälleni, ja hän sanoi minulle: "Nouse ja mene laaksoon, niin minä siellä puhuttelen sinua".
And the hand of the Lord was on me there; and he said, Get up and go out into the valley and there I will have talk with you.
καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου καὶ εἶπεν πρὸς με ἀνάστηθι καὶ ἐξελθε εἰς τὸ πεδῖον καὶ ἐκεῖ λαληθήσεται πρὸς σέ
- 23 Niin minä nousin ja menin laaksoon, ja katso, siellä seisoi Herran kirkkaus, samankaltainen kuin kirkkaus, jonka minä olin nähnyt Kebar-joen varrella. Ja minä lankesin kasvoilleni.
Then I got up and went out into the valley; and I saw the glory of the Lord resting there as I had seen it by the river Chebar; and I went down on my face.
καὶ ἀνέστην καὶ ἐξῆλθον εἰς τὸ πεδῖον καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δόξα κυρίου εἰστήκει καθὼς ἡ ὄρασις καὶ καθὼς ἡ δόξα ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβαρ καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου
- 24 Mutta minuun tuli henki ja nosti minut jaloilleni, ja hän puhutteli minua ja sanoi minulle: "Mene, sulkeudu sisälle huoneeseesi.
Then the spirit came into me and put me on my feet; and he had talk with me and said to me, Go and keep yourself shut up inside your house.
καὶ ἦλθεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα καὶ ἔστησέν με ἐπὶ πόδας μου καὶ ἐλάλησεν πρὸς με καὶ εἶπέν μοι εἴσελθε καὶ ἐγκλείσθητι ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου σου
- 25 Ja sinä, ihmislapsi! Katso, sinut pannaan köysiin ja sidotaan niillä, niin ettet voi mennä ulos heidän keskuuteensa.
But see, O son of man, I will put bands on you, imprisoning you in them, and you will not go out among them:
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου ἰδοὺ δέδονται ἐπὶ σέ δεσμοὶ καὶ δήσουσιν σε ἐν αὐτοῖς καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκ μέσου αὐτῶν
- 26 Ja minä tartutan sinun kieleksi suusi lakeen, niin että mykistyt etkä voi olla heille nuhtelijana, sillä he ovat uppiniskainen suku.
And I will make your tongue fixed to the roof of your mouth, so that you have no voice and may not make protests to them: for they are an uncontrolled people.
καὶ τὴν γλῶσσάν σου συνδήσω καὶ ἀποκοιφωθήσῃ καὶ οὐκ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς ἄνδρα ἐλέγχοντα διότι οἶκος παραπικραίων ἐστίν
- 27 Mutta kun minä puhuttelen sinua, avaan minä sinun suusi, ja sinun on sanottava heille: Näin sanoo Herra, Herra. Kuulkoon, joka kuulee, ja olkoon kuulematta, joka ei kuule; sillä he ovat uppiniskainen suku."
But when I have talk with you I will make your mouth open, and you are to say to them, This is what the Lord has said: Let the hearer give ear; and as for him who will not, let him keep his ears shut: for they are an uncontrolled people.
καὶ ἐν τῷ λαλεῖν με πρὸς σέ ἀνοιξῶ τὸ στόμα σου καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος ὁ ἀκούων ἀκουέτω καὶ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθεῖτω διότι οἶκος παραπικραίων ἐστίν
- 1 "Ja sinä, ihmislapsi, ota itsellesi tilikivi ja aseta se eteesi ja piirrä siihen kaupunki, Jerusalem.
And you, son of man, take a back and put it before you and on it make a picture of a town, even Jerusalem.
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου λαβὲ σεαυτῷ πλίνθον καὶ θήσεις αὐτὴν πρὸ προσώπου σου καὶ διαγράψεις ἐπ' αὐτὴν πόλιν τὴν ἱερουσαλημ

- 2 **Ja pane se piirityksiin, rakenna sitä vastaan saartovarusteet, luo sitä vastaan valli, aseta sitä vastaan sotaleirejä ja pane sitä vastaan yltympäri muurinmurtajia.**
And make an attack on it, shutting it in, building strong places against it, and making high an earthwork against it; and put up tents against it, placing engines all round it for smashing down its walls.
καὶ δώσεις ἐπ' αὐτὴν περιοχὴν καὶ οἰκοδομήσεις ἐπ' αὐτὴν προμαχῶνας καὶ περιβαλεῖς ἐπ' αὐτὴν χάρακα καὶ δώσεις ἐπ' αὐτὴν παρεμβολὰς καὶ τάξεις τὰς βελοστάσεις κύκλῳ
- 3 **Ota sitten itsellesi rautainen leivinlevy ja aseta se rautamuuriksi itsesi ja kaupungin väliin ja suuntaa kasvosi kaupunkia kohti, niin että se tulee piirityksiin, ja piiritä sitä. Tämä on oleva merkki Israelin heimolle.**
And take a flat iron plate, and put it for a wall of iron between you and the town: and let your face be turned to it, and it will be shut in and you will make an attack on it. This will be a sign to the children of Israel.
καὶ σὺ λαβὲ σεαυτῷ τήγανον σιδηροῦν καὶ θήσεις αὐτὸ τοίχῳ σιδηροῦν ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς πόλεως καὶ ἐτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου ἐπ' αὐτὴν καὶ ἔσται ἐν συγκλεισμῷ καὶ συγκλείσει αὐτὴν σημεῖόν ἐστιν τοῦτο τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ
- 4 **Ja sinä pane maata vasemmalle kyljellesi ja aseta sitä painamaan Israelin heimon syntivelka. Yhtä monta päivää, kuin sinä makaat sillä, on sinun kannettava heidän syntivelkaansa.**
Then, stretching yourself out on your left side, take the sin of the children of Israel on yourself: for as long as you are stretched out, so long will the sin of the children of Israel be on you.
καὶ σὺ κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ ἀριστερόν καὶ θήσεις τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτοῦ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν πενήτηκοντα καὶ ἑκατὸν ὡς κοιμηθήσῃ ἐπ' αὐτοῦ καὶ λήμψῃ τὰς ἀδικίας αὐτῶν
- 5 **Ja minä panen sinulle saman luvun päiviä, kuin on heidän syntivelkansa vuosia: kolmesataa yhdeksänkymmentä päivää; niin sinun on kannettava Israelin heimon syntivelkaa.**
For I have had the years of their sin measured for you by a number of days, even three hundred and ninety days: and you will take on yourself the sin of the children of Israel.
καὶ ἐγὼ δέδωκά σοι τὰς δύο ἀδικίας αὐτῶν εἰς ἀριθμὸν ἡμερῶν ἐνενηήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας καὶ λήμψῃ τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ
- 6 **Ja kun olet saanut ne päättymään, on sinun pantava maata toistamiseen, oikealle kyljellesi, ja kannettava Juudan heimon syntivelkaa neljäkymmentä päivää; päivän kutakin vuotta kohti minä olen sinulle pannut.**
And when these days are ended, turning on your right side, you are to take on yourself the sin of the children of Judah: forty days, a day for a year, I have had it fixed for you.
καὶ συντελέσεις ταῦτα πάντα καὶ κοιμηθήσῃ ἐπὶ τὸ πλευρόν σου τὸ δεξιὸν καὶ λήμψῃ τὰς ἀδικίας τοῦ οἴκου Ἰουδα τεσσαράκοντα ἡμέρας ἡμέραν εἰς ἑνιαυτὸν τέθεικά σοι
- 7 **Ja suuntaa kasvosi ja paljastettu käsivartesi piiritettyä Jerusalemia kohti ja ennusta sitä vastaan.**
And let your face be turned to where Jerusalem is shut in, with your arm uncovered, and be a prophet against it.
καὶ εἰς τὸν συγκλεισμὸν ἱερουσαλημ ἐτοιμάσεις τὸ πρόσωπόν σου καὶ τὸν βραχίονά σου στερεώσεις καὶ προφητεύσεις ἐπ' αὐτήν
- 8 **Ja katso, minä panen sinut köysiin, niin ettet voi kääntyä kyljeltä toiselle, kunnes olet saanut päättymään piirityspäiväsi.**
And see, I will put bands on you; and you will be stretched out without turning from one side to the other till the days of your attack are ended.
καὶ ἐγὼ ἰδοὺ δέδωκα ἐπὶ σὲ δεσμούς καὶ μὴ στραφῆς ἀπὸ τοῦ πλευροῦ σου ἐπὶ τὸ πλευρόν σου ἕως οὗ συντελεσθῶσιν αἱ ἡμέραι τοῦ συγκλεισμοῦ σου
- 9 **Ota sinä myös itsellesi nisuja, ohria, papuja, herneitä, hirssiä ja kolmitahkoista vehnää, pane ne samaan astiaan ja tee niistä itsellesi leipää. Yhtä monta päivää, kuin makaat kyljelläsi, kolmesataa yhdeksänkymmentä päivää, on sinun syötävä sitä.**
And take for yourself wheat and barley and different sorts of grain, and put them in one vessel and make bread for yourself from them; all the days when you are stretched on your side it will be your food.
καὶ σὺ λαβὲ σεαυτῷ πυροὺς καὶ κριθὰς καὶ κύαμον καὶ φακὸν καὶ κέγγρον καὶ ὄλυραν καὶ ἐμβαλεῖς αὐτὰ εἰς ἄγγος ἐν ὀστράκινον καὶ ποιήσεις αὐτὰ σαυτῷ εἰς ἄρτους καὶ κατ' ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν ὡς σὺ καθεύδεις ἐπὶ τοῦ πλευροῦ σου ἐνενηήκοντα καὶ ἑκατὸν ἡμέρας φάγεσαι αὐτὰ
- 10 **Ja ruoka, jota syöt, on sinun syötävä painon mukaan: kaksikymmentä sekeliä päivässä; sinun on syötävä se määrääikana.**
And you are to take your food by weight, twenty shekels a day: you are to take it at regular times.
καὶ τὸ βρῶμά σου ὃ φάγεσαι ἐν σταθμῷ εἴκοσι σίκλους τὴν ἡμέραν ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ φάγεσαι αὐτὰ
- 11 **Ja vettä sinun on juotava mitan mukaan: kuudennes hiin-mittaa; sinun on juotava määrääikana.**
And you are to take water by measure, the sixth part of a hin: you are to take it at regular times.
καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ πίεσαι τὸ ἕκτον τοῦ ἰν ἀπὸ καιροῦ ἕως καιροῦ πίεσαι
- 12 **Ja ohrakaltiaisena on sinun se syötävä, ja ihmisulostuksella on sinun se paistettava heidän silmäinsä edessä."**
And let your food be barley cakes, cooking it before their eyes with the waste which comes out of a man.
καὶ ἐγκρυφίαν κριθῖνον φάγεσαι αὐτὰ ἐν βολβίτοις κόπρου ἀνθρωπίνης ἐγκρύψεις αὐτὰ κατ' ὀφθαλμοῦς αὐτῶν

- 13 Ja Herra sanoi: "Näin tulevat israelilaiset syömään leipänsä saastaisena pakanain joukossa, jonne minä heidät karkoitan".
And the Lord said, Even so the children of Israel will have unclean bread for their food among the nations where I am driving them.
καὶ ἔρεῖς τότε λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ οὕτως φάγονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀκάθαρτα ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 14 Mutta minä sanoin: "Voi Herra, Herra! Katso, ei milloinkaan ole minun sieluni ollut saastutettu, minä en ole syönyt itsestään kuollutta enkä kuoliaaksi raadeltua nuoruudestani tähän asti, eikä ole mitään saastaista lihaa minun suuhuni tullut."
Then I said, Ah, Lord! see, my soul has never been unclean, and I have never taken as my food anything which has come to a natural death or has been broken by beasts, from the time when I was young even till now; no disgusting flesh has ever come into my mouth.
καὶ εἶπα μηδαμῶς κύριε θεὸς τοῦ ἰσραὴλ ἰδοὺ ἡ ψυχὴ μου οὐ μεμιάνται ἐν ἀκαθαρσίᾳ καὶ θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον οὐ βέβρωκα ἀπὸ γενεσέως μου ἕως τοῦ νῦν οὐδὲ εἰσελήλυθεν εἰς τὸ στόμα μου πᾶν κρέας ἕωλον
- 15 Niin hän sanoi minulle: "Katso, minä annan sinulle eläimen lannan ihmisen jäljen sijaan; valmista leipäsi sen päällä".
Then he said to me, See, I have given you cow's waste in place of man's waste, and you will make your bread ready on it.
καὶ εἶπεν πρὸς με ἰδοὺ δέδωκά σοι βόλβιτα βοῶν ἀντὶ τῶν βολβίτων τῶν ἀνθρωπίνων καὶ ποιήσεις τοὺς ἄρτους σου ἐπ' αὐτῶν
- 16 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, katso, minä murrann leivän tuen Jerusalemita, ja he saavat syödä leipää painon mukaan ja huolissansa sekä juoda vettä mitan mukaan ja kauhuissansa, And he said to me, Son of man, see, I will take away from Jerusalem her necessary bread: they will take their bread by weight and with care, measuring out their drinking-water with fear and wonder:
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ἰδοὺ ἐγὼ συντριβῶ στήριγμα ἄρτου ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ φάγονται ἄρτον ἐν σταθμῶ καὶ ἐν ἐνδείᾳ καὶ ὕδωρ ἐν μέτρῳ καὶ ἐν ἀφανισμῶ πίνονται
- 17 niin että he joutuvat leivän ja veden puutteeseen ja yhdessä nääntyvät ja riutuvat syntivelkansa tähden".
So that they may be in need of bread and water and be wondering at one another, wasting away in their sin.
ὅπως ἐνδεεῖς γένωνται ἄρτου καὶ ὕδατος καὶ ἀφανισθῆσεται ἄνθρωπος καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ τακῆσονται ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν
- 1 "Ja sinä, ihmislapsi, ota itsellesi terävä miekka; ota se partaveitsekseksi, ja aja se sillä hiuksesi ja partasi. Ota sitten vaaka ja jaa ne.
And you, son of man, take a sharp sword, using it like a haircutter's blade, and making it go over your head and the hair of your chin: and take scales for separating the hair by weight.
καὶ σύ υἱὲ ἀνθρώπου λαβὲ σεαυτῶ ῥομφαίαν ὀξεῖαν ὑπὲρ ξυρὸν κουρέως κτήση αὐτὴν σεαυτῶ καὶ ἐπάξεις αὐτὴν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου καὶ ἐπὶ τὸν πώγωνά σου καὶ λήμψη ζυγὸν σταθμίων καὶ διαστήσεις αὐτούς
- 2 Polta kolmannes tulella keskellä kaupunkia, sittenkuin piirityspäivät ovat lopussa. Kolmannes ota ja lyö miekalla sen ympärillä. Kolmannes hajota tuuleen, ja minä ajan niitä takaa paljastetulla miekalla;
You are to have a third part burned with fire inside the town, when the days of the attack are ended; and a third part you are to take and give blows with the sword round about it; and give a third part for the wind to take away, and let loose a sword after them.
τὸ τέταρτον ἐν πυρὶ ἀνακαύσεις ἐν μέσῃ τῇ πόλει κατὰ τὴν πλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ συγκλεισμοῦ καὶ λήμψη τὸ τέταρτον καὶ κατακαύσεις αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ τὸ τέταρτον κατακόψεις ἐν ῥομφαίᾳ κύκλῳ αὐτῆς καὶ τὸ τέταρτον διασκορπίσεις τῷ πνεύματι καὶ μάχαιραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν
- 3 ota niistä sitten vähäinen määrä ja sido ne helmukseesi,
And take from them a small number of hairs, folding them in your skirts.
καὶ λήμψη ἐκεῖθεν ὀλίγους ἐν ἀριθμῶ καὶ συμπεριλήμψη αὐτοὺς τῇ ἀναβολῇ σου
- 4 ja ota niistä vielä osa, viskaa ne tuleen ja polta ne tulella. Siitä lähtee tuli koko Israelin heimoon.
And again take some of these and put them in the fire, burning them up in the fire; and say to all the children of Israel,
καὶ ἐκ τούτων λήμψη ἔτι καὶ ῥίψεις αὐτοὺς εἰς μέσον τοῦ πυρὸς καὶ κατακαύσεις αὐτοὺς ἐν πυρὶ ἐξ αὐτῆς ἐξελεύσεται πῦρ καὶ ἔρεῖς παντὶ οἴκῳ ἰσραὴλ
- 5 Näin sanoo Herra, Herra: Tämä on Jerusalem; pakanain keskelle minä olen sen asettanut, ja niiden maat ovat sen ympärillä.
This is what the Lord has said: This is Jerusalem: I have put her among the nations, and countries are round her on every side;
τάδε λέγει κύριος αὕτη ἡ ἱερουσαλὴμ ἐν μέσῳ τῶν ἐθνῶν τέθεικα αὐτὴν καὶ τὰς κύκλῳ αὐτῆς χώρας
- 6 Mutta se on niskoitellut minun oikeuksiani vastaan jumalattomammin kuin pakanat ja minun käskyjäni vastaan jumalattomammin kuin maat, jotka ovat sen ympärillä; sillä minun oikeuteni he ovat pitäneet halpoina ja minun käskyjeni mukaan he eivät ole vaeltaneet.
And she has gone against my orders by doing evil more than the nations, and against my rules more than the countries round her: for they have given up my orders, and as for my rules, they have not gone in the way of them.
καὶ ἔρεῖς τὰ δικαιώματά μου τῇ ἀνόμῳ ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ τὰ νόμιά μου ἐκ τῶν χωρῶν τῶν κύκλῳ αὐτῆς διότι τὰ δικαιώματά μου ἀπόσαντο καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς

- 7 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska teidän metelinne on ollut pahempi kuin pakanain, jotka ympärillänne ovat, ja koska te ette ole vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, ette ole noudattaneet minun oikeuksiani ettekä ole tehneet niiden pakanainkaan oikeuksien mukaan, jotka ympärillänne ovat,
For this cause the Lord has said: Because you have been more uncontrolled than the nations round about you, and have not been guided by my rules or kept my orders, but have kept the orders of the nations round about you;
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὧν ἡ ἀφορμὴ ὑμῶν ἐκ τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς νομίμοις μου οὐκ ἐπορεύθητε καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐποιήσατε ἀλλ' οὐδὲ κατὰ τὰ δικαιώματα τῶν ἐθνῶν τῶν κύκλῳ ὑμῶν οὐ πεποιήκατε
- 8 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, myös minä käyn sinun kimppuusi ja teen tuomiot sinun keskelläsi pakanain silmien edessä
For this cause the Lord has said: See, I, even I, am against you; and I will be judging among you before the eyes of the nations.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ καὶ ποιήσω ἐν μέσῳ σου κρίμα ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν
- 9 ja teen sinulle kaikkien kauhistustesi tähden, mitä en ole ennen tehnyt ja minkäkaltaista en vasta ole tekevä.
And I will do in you what I have not done and will not do again, because of all your disgusting ways.
καὶ ποιήσω ἐν σοὶ ἃ οὐ πεποιήκα καὶ ἃ οὐ ποιήσω ὅμοια αὐτοῖς ἔτι κατὰ πάντα τὰ βδελύγματα σου
- 10 Sentähden tulevat sinun keskelläsi isät syömään lapsiansa, ja lapset tulevat syömään isiänsä, ja minä teen sinussa tuomiot ja hajotan sinun jäännöksesi kaikkiin tuuliin.
For this cause fathers will take their sons for food among you, and sons will make a meal of their fathers; and I will be judge among you, and all the rest of you I will send away to every wind.
διὰ τοῦτο πατέρες φάγονται τέκνα ἐν μέσῳ σου καὶ τέκνα φάγονται πατέρας καὶ ποιήσω ἐν σοὶ κρίματα καὶ διασκορπιῶ πάντας τοὺς καταλοίπους σου εἰς πάντα ἄνεμον
- 11 Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: Totisesti, koska olet saastuttanut minun pyhäkköni kaikilla iljetyksilläsi ja kaikilla kauhistuksillasi, käännyn minäkin pois, en sääli enkä armahda.
For this cause, by my life, says the Lord, because you have made my holy place unclean with all your hated things and all your disgusting ways, you will become disgusting to me; my eye will have no mercy and I will have no pity.
διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος εἰ μὴ ἄνθ' ὧν τὰ ἁγία μου ἐμίνας ἐν πᾶσιν τοῖς βδελύγμασίν σου κἀγὼ ἀπόσομαι σε οὐ φείσεται μου ὁ ὀφθαλμὸς κἀγὼ οὐκ ἐλεήσω
- 12 Kolmannes sinusta kuolee ruttoon ja nääntyy nälkään sinun keskelläsi. Kolmannes kaatuu miekkaan sinun ympärilläsi. Kolmanneksen minä hajotan kaikkiin tuuliin, ja minä ajan niitä takaa paljastetulla miekalla.
A third of you will come to death from disease, wasting away among you through need of food; a third will be put to the sword round about you; and a third I will send away to every wind, letting loose a sword after them.
τὸ τέταρτόν σου ἐν θανάτῳ ἀναλωθήσεται καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται ἐν μέσῳ σου καὶ τὸ τέταρτόν σου εἰς πάντα ἄνεμον σκορπιῶ αὐτούς καὶ τὸ τέταρτόν σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσονταὶ κύκλῳ σου καὶ μάχαιραν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν
- 13 Ja minun vihani täyttyy, ja minä tydytän kiivauteni heissä ja kosten. Ja he tulevat tietämään, että minä, Herra, olen puhunut kiivaussani, kun minä panen vihani täytäntöön heissä.
So my wrath will be complete and my passion will come to rest on them; and they will be certain that I the Lord have given the word of decision, when my wrath against them is complete.
καὶ συντελεσθήσεται ὁ θυμὸς μου καὶ ἡ ὀργὴ μου ἐπ' αὐτούς καὶ ἐπιγνώσῃ διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα ἐν ζήλῳ μου ἐν τῷ συντελέσει με τὴν ὀργὴν μου ἐπ' αὐτούς
- 14 Ja minä teen sinut raunioksi ja häväistyksi pakanain kesken, jotka sinun ympärilläsi ovat, jokaisen ohikulkijan silmään edessä.
And I will make you a waste and a name of shame among the nations round about you, in the eyes of everyone who goes by.
καὶ θήσομαι σε εἰς ἔρημον καὶ τὴν θυγατέρα σου κύκλῳ σου ἐνώπιον παντὸς διοδεύοντος
- 15 Ja se on oleva häväistys ja herjaus, varoitus ja peljätys pakanain seassa, jotka ympärilläsi ovat, kun minä teen sinussa tuomiot vihassa ja kiivaudessa ja kiivailla rangaistuksilla - minä, Herra, olen puhunut -
And you will be a name of shame and a cause of bitter words, an example and a wonder to the nations round about you, when I give effect to my judging among you in wrath and in passion and in burning protests: I the Lord have said it:
καὶ ἔση στενακτὴ καὶ δηλαῖστὴ ἐν τοῖς ἔθνεσιν τοῖς κύκλῳ σου ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα ἐν ἐκδικήσει θυμοῦ μου ἐγὼ κύριος λελάληκα
- 16 kun minä lähetän heidän kimppuunsa nälän pahat nuolet, joista tulee tuhoaja ja jotka minä lähetän teitä tuhoamaan; ja minä vielä lisään teille nälkää ja murren teiltä leivän tuen.
When I send on you the evil arrows of disease, causing destruction, which I will send to put an end to you; and, further, I will take away your necessary food.
ἐν τῷ ἐξαποστελεῖν με τὰς βολίδας μου τοῦ λιμοῦ ἐπ' αὐτούς καὶ ἔσονται εἰς ἔκλειψιν καὶ συντρίψω στήριγμα ἄρτου σου
- 17 Ja minä lähetän teidän kimppuunne nälän ja pahat petoeläimet, jotka riistävät sinulta lapset; rutto ja veri käyvät sinun ylitsesi, ja minä annan miekan tulla sinun ylitsesi. Minä, Herra, olen puhunut."
And I will send on you need of food and evil beasts, and they will be a cause of loss to you; and disease and violent death will go through you; and I will send the sword on you: I the Lord have said it.
καὶ ἐξαποστελῶ ἐπὶ σὲ λιμὸν καὶ θηρία πονηρὰ καὶ τιμωρήσομαι σε καὶ θάνατος καὶ αἷμα διελεύσονται ἐπὶ σὲ καὶ ῥομφαίαν ἐπάξω ἐπὶ σὲ κυκλόθεν ἐγὼ κύριος λελάληκα

- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Israelin vuoria kohti ja ennusta niitä vastaan
Son of man, let your face be turned to the mountains of Israel, and be a prophet to them, and say,
οὐκ ἐνθρώπου στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰ ὄρη Ἰσραὴλ καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτὰ
- 3 ja sano: Israelin vuoret, kuulkaa Herran, Herran sana. Näin sanoo Herra, Herra vuorille ja kukkuloille, purontoikoille ja laaksoille: Katso, minä annan miekan tulla teidän ylitsenne ja hävitän teidän uhrikukkulanne.
You mountains of Israel, give ear to the words of the Lord: this is what the Lord has said to the mountains and the hills, to the waterways and the valleys: See, I, even I, am sending on you a sword for the destruction of your high places.
καὶ ἐρεῖς τὰ ὄρη Ἰσραὴλ ἀκούσατε λόγον κυρίου τάδε λέγει κύριος τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς φάραγξιν καὶ ταῖς νάπαις ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐφ' ὑμᾶς ῥομφαίαν καὶ ἐξολεθρευθήσεται τὰ ὕψη λὰ ὑμῶν
- 4 Teidän alttarinne jäävät autioiksi, auringonpatsaanne murskataan, ja teidän surmattujenne minä annan kaatua teidän kivijumalainne eteen.
And your altars will be made waste, and your sun-images will be broken: and I will have your dead men placed before your images.
καὶ συντριβήσονται τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν καὶ τὰ τεμένη ὑμῶν καὶ καταβαλῶ τραυματίας ὑμῶν ἐνώπιον τῶν εἰδώλων ὑμῶν
- 5 Minä panen israelilaisten ruumiit heidän kivijumalainsa eteen ja hajotan heidän luunsa heidän alttariensa ympärille.
And I will put the dead bodies of the children of Israel in front of their images, sending your bones in all directions about your altars.
καὶ διασκορπιῶ τὰ ὀστά ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν
- 6 Kaikilla teidän asuinpaikoillanne tulevat kaupungit raunioiksi ja uhrikukkulat autioiksi; niin jäävät teidän alttarinne raunioiksi ja autioiksi, teidän kivijumalanne murskataan ja hävitetään, teidän auringonpatsaanne särjetään, ja teidän tekeleenne pyyhkäistään pois,
In all your living-places the towns will become broken walls, and the high places made waste; so that your altars may be broken down and made waste, and your images broken and ended, and so that your sun-images may be cut down and your works rubbed out.
ἐν πάσῃ τῇ κατοικίᾳ ὑμῶν αἱ πόλεις ἐξερημωθήσονται καὶ τὰ ὕψηλὰ ἀφανισθήσεται ὅπως ἐξολεθρευθῇ τὰ θυσιαστήρια ὑμῶν καὶ συντριβήσονται τὰ εἶδωλα ὑμῶν καὶ ἐξαρθήσεται τὰ τεμένη ὑμῶν
- 7 surmattuja kaatuu teidän keskellänne, ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
And the dead will be falling down among you, and you will be certain that I am the Lord.
καὶ πεσοῦνται τραυματῖαι ἐν μέσῳ ὑμῶν καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος
- 8 Mutta minä jätän jäännöksen: teillä on oleva miekasta pelastuneita pakanain seassa, kun teidät on hajotettu niiden maihin;
But still, I will keep a small band safe from the sword among the nations, when you are sent wandering among the countries.
ἐν τῷ γενέσθαι ἐξ ὑμῶν ἀνασφoζόμενους ἐκ ῥομφαίας ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐν τῷ διασκορπισμῷ ὑμῶν ἐν ταῖς χώραις
- 9 ja ne teistä, jotka pelastuvat, muistavat minut pakanain seassa, mihin ovat vangeiksi viedyt, sillä minä särjen heidän haurellisen sydämensä, joka poikkesi minusta pois, ja heidän silmänsä, jotka haurellisina kulkivat heidän kivijumalainsa jäljessä. Ja heitä kyllästyttää oma itsensä pahain töitten tähden, joita he ovat tehneet, kaikkien heidän kauhistustensa tähden.
And those of you who are kept safe will have me in mind among the nations where they have been taken away as prisoners, how I sent punishment on their hearts which were untrue to me, and on their eyes which were turned to their false gods: and they will be full of hate for themselves because of the evil things which they have done in all their disgusting ways.
καὶ μνησθήσονται μου οἱ ἀνασφoζόμενοι ἐξ ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ ἠγμάλωτεύθησαν ἐκεῖ ὁμώμοκα τῇ καρδίᾳ αὐτῶν τῇ ἐκπορευούσῃ ἀπ' ἐμοῦ καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῶν τοῖς πορνεύουσιν ὀπίσω τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν καὶ κόπονται πρόσωπα αὐτῶν ἐν πᾶσι τοῖς βδελύγμασιν αὐτῶν
- 10 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra; en ole turhaan puhunut, että minä tuotan teille tämän onnettomuuden.
And they will be certain that I am the Lord: not for nothing did I say that I would do this evil to them.
καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα
- 11 Näin sanoo Herra, Herra: Paukuta käsiäsi ja polje jalkaasi ja sano: 'voui!' kaikista Israelin heimon häijyistä kauhistuksista, heidän, jotka kaatuvat miekkaan, nälkään ja ruttoon.
This is what the Lord has said: Give blows with your hand, stamping with your foot, and say, O sorrow! because of all the evil and disgusting ways of the children of Israel: for death will overtake them by the sword and through need of food and by disease.
τάδε λέγει κύριος κρότησον τῇ χειρὶ καὶ ψόφησον τῷ ποδί καὶ εἶπὸν εὔγε εὔγε ἐπὶ πᾶσιν τοῖς βδελύγμασιν οἴκου Ἰσραὴλ ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν θανάτῳ καὶ ἐν λιμῷ πεσοῦνται

- 12 Kaukainen kuolee ruttoon, läheinen kaatuu miekkaan, jäljellejäänyt ja säilynyt kuolee nälkään, ja minä panen vihani täytäntöön heissä.
He who is far away will come to his death by disease; he who is near will be put to the sword; he who is shut up will come to his death through need of food; and I will give full effect to my passion against them.
ὁ ἐγγὺς ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖται ὁ δὲ μακρὰν ἐν θανάτῳ τελευτήσει καὶ ὁ περιχόμενος ἐν λιμῷ συντελεσθήσεται καὶ συντελέσω τὴν ὀργὴν μου ἐπ' αὐτούς
- 13 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun heitä on surmattuina heidän kivijumalainensa keskellä, heidän alttariensa ympärillä, jokaisella korkealla kukkulalla, kaikilla vuorten huipuilla, jokaisen viheriän puun alla ja jokaisen tuuhean tammen alla, missä paikassa vain he ovat tarinheet suloista tuoksua kaikille kivijumalillensa.
And you will be certain that I am the Lord, when their dead men are stretched among their images round about their altars on every high hill, on all the tops of the mountains, and under every branching tree, and under every thick oak-tree, the places where they made sweet smells to all their images.
καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ εἶναι τοὺς τραυματίας ὑμῶν ἐν μέσῳ τῶν εἰδώλων ὑμῶν κύκλῳ τῶν θυσιαστηρίων ὑμῶν ἐπὶ πάντα βουνὸν ὑψηλὸν καὶ ὑποκάτω δένδρου συσκίου οὐ ἔδωκαν ἐκεῖ ὁσμὴν εὐωδίας πᾶσι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν
- 14 Ja minä ojennan käteni heitä vastaan ja teen maan autiommaksi ja hävitetyemmäksi, kuin on Diblatan erämaa, kaikilla heidän asuinpaikoillansa; ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."
And my hand will be stretched out against them, making the land waste and unpeopled, from the waste land to Riblah, through all their living-places: and they will be certain that I am the Lord.
καὶ ἐκτενῶ τὴν χειρά μου ἐπ' αὐτούς καὶ θήσομαι τὴν γῆν εἰς ἀφανισμόν καὶ εἰς ὄλεθρον ἀπὸ τῆς ἐρήμου δεβλαθα ἐκ πάσης τῆς κατοικίας καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος
- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Sinä, ihmislapsi, näin sanoo Herra, Herra Israelin maalle: Loppu! Maan neljälle äärelle tulee loppu.
And you, son of man, say, This is what the Lord has said to the land of Israel: An end has come, the end has come on the four quarters of the land.
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὸν τάδε λέγει κύριος τῇ γῆ τοῦ ἰσραὴλ πέρασ ἤκει τὸ πέρασ ἤκει ἐπὶ τὰς τέσσαρας πτέρυγας τῆς γῆς
- 3 Nyt tulee sinulle loppu, ja minä lähetän vihani sinua vastaan, tuomitsen sinut vaelluksesi mukaan ja annan kaikkien kauhistustesi kohdata sinua.
Now the end has come on you, and I will send my wrath on you, judging you for your ways, I will send punishment on you for all your disgusting acts.
ἤκει τὸ πέρασ
- 4 En sääli sinua enkä armahda, vaan annan vaelluksesi kohdata sinua, ja kauhistuksesi tulevat sinun keskellesi, ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
My eye will not have mercy on you, and I will have no pity: but I will send the punishment of your ways on you, and your disgusting works will be among you: and you will be certain that I am the Lord.
ἐπὶ σὲ τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν ἤκει ὁ καιρὸς ἤγγικεν ἡ ἡμέρα οὐ μετὰ θορύβων οὐδὲ μετὰ ὠδίνων
- 5 Näin sanoo Herra, Herra: Onnettomuus! Yksi ja ainoa onnettomuus! Katso, se tulee!
This is what the Lord has said: An evil, even one evil; see, it is coming.
νῦν ἐγγύθεν ἐκχεῶ τὴν ὀργὴν μου ἐπὶ σὲ καὶ συντελέσω τὸν θυμὸν μου ἐν σοὶ καὶ κρινῶ σε ἐν ταῖς ὁδοῖς σου καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου
- 6 Loppu tulee, tulee loppu! Se heräjä sinua vastaan! Katso, se tulee!
An end has come, the end has come; see, it is coming on you.
οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμὸς μου οὐδὲ μὴ ἐλεήσω διότι τὰς ὁδοὺς σου ἐπὶ σὲ δώσω καὶ τὰ βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου ἔσονται καὶ ἐπιγνώση διότι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ τύπτων
- 7 Vuoro tulee sinulle, maan asuja. Aika tulee, päivä on lähellä: hämminki, ei ilohuuto vuorilta.
The crowning time has come on you, O people of the land: the time has come, the day is near; the day will not be slow in coming, it will not keep back.
νῦν τὸ πέρασ πρὸς σὲ καὶ ἀποστελῶ ἐγὼ ἐπὶ σὲ καὶ ἐκδικήσω σε ἐν ταῖς ὁδοῖς σου καὶ δώσω ἐπὶ σὲ πάντα τὰ βδελύγματά σου
- 8 Nyt minä kohta vuodatan kiivauteni sinun ylitsesi, panen vihani täytäntöön sinussa, tuomitsen sinut vaelluksesi mukaan ja annan kaikkien kauhistustesi kohdata sinua.
Now, in a little time, I will let loose my passion on you, and give full effect to my wrath against you, judging you for your ways, and sending punishment on you for all your disgusting works.
οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπὶ σὲ οὐδὲ μὴ ἐλεήσω διότι τὴν ὁδόν σου ἐπὶ σὲ δώσω καὶ τὰ βδελύγματά σου ἐν μέσῳ σου ἔσται καὶ ἐπιγνώση διότι ἐγὼ κύριος
- 9 En sääli enkä armahda; minä annan vaelluksesi kohdata sinua, ja kauhistuksesi tulevat sinun keskellesi, ja te tulette tietämään, että minä, Herra, olen se, joka lyön.
My eye will not have mercy, and I will have no pity: I will send on you the punishment of your ways, and your disgusting works will be among you; and you will see that I am the Lord who gives punishment.
διότι τάδε λέγει κύριος

- 10 Katso, päivä! Katso, se tulee! Vuoro on tullut, vitsa kukkii, julkeus versoo.
See, the day; see, it is coming: the crowning time has gone out; the twisted way is flowering, pride has put out buds.
ἰδοὺ τὸ πέρασ ἦκει ἰδοὺ ἡμέρα κυρίου εἰ καὶ ἡ ῥάβδος ἤνθηκεν ἡ ὕβρις ἐξανέστηκεν
- 11 Väkiäältä on noussut vitsaksi jumalattomuudelle, ei mitään jää heistä, ei heidän pauhaavasta joukostansa, ei heidän melustansa; poissa on heidän komeutensa.
Violent behaviour has been lifted up into a rod of evil; it will not be slow in coming, it will not keep back.
καὶ συντρίψει στήριγμα ἀνόμου καὶ οὐ μετὰ θορόβου οὐδὲ μετὰ σπουδῆς
- 12 Tullut on aika, joutunut päivä, älköön ostaja iloitko, älköön myyjä murehtiko, sillä viha tulee kaiken siellä pauhaavan joukon ylitse.
The time has come, the day is near: let not him who gives a price for goods be glad, or him who gets the price have sorrow:
ἦκει ὁ καιρὸς ἰδοὺ ἡ ἡμέρα ὁ κτώμενος μὴ χαίρειτω καὶ ὁ πωλῶν μὴ θρηνεῖτω
- 13 Sillä myyjä ei enää palaja myynnöksillensä, vaikka he vielä jäisivätkin henkiin, sillä näky kaikkea sen pauhaavaa joukkoa vastaan ei peräydy, eikä kukaan synnillensä vahvista elämäänsä.
For the trader will not go back to the things for which he had his price, even while he is still living:
διότι ὁ κτώμενος πρὸς τὸν πωλοῦντα οὐκέτι μὴ ἐπιστρέψει καὶ ἄνθρωπος ἐν ὀφθαλμῷ ζωῆς αὐτοῦ οὐ κρατήσει
- 14 Puhalletaan torviin, varustetaan kaikki, mutta ei ole lähtijää sotaan, sillä minun vihani tulee kaiken siellä pauhaavan joukon ylitse.
And he who has given a price for goods will not get them, for my wrath is on all of them.
σαλπίζατε ἐν σάλπιγγι καὶ κρίνατε τὰ σύμπαντα
- 15 Miekka on ulkona, sisällä rutto ja nälkä. Kedolla oleva kuolee miekkaan, kaupungissa olevan syö nälkä ja rutto.
Outside is the sword, and inside disease and need of food: he who is in the open country will be put to the sword; he who is in the town will come to his end through need of food and disease.
ὁ πόλεμος ἐν ῥομφαίᾳ ἐξῶθεν καὶ ὁ λιμὸς καὶ ὁ θάνατος ἔσωθεν ὁ ἐν τῷ πεδίῳ ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσει τοὺς δὲ ἐν τῇ πόλει λιμὸς καὶ θάνατος συντελέσει
- 16 Ja jos heitä joitakin pelastuu ja pääsee pakoon, ovat he vuorilla kuin laaksojen kyyhkys, ja he vaikertelevat kaikki, syntiänsä kukin.
And those of them who get away safely will go and be in the secret places like the doves of the valleys, all of them will come to death, every one in his sin.
καὶ ἀνασωθήσονται οἱ ἀνασωζόμενοι ἐξ αὐτῶν καὶ ἔσονται ἐπὶ τῶν ὄρεων πάντας ἀποκτενῶ ἕκαστον ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτοῦ
- 17 Kaikki kädet herpoavat, kaikki polvet käyvät veltoiksi kuin vesi.
All hands will be feeble and all knees without strength, like water.
πᾶσαι χεῖρες ἐκλυθήσονται καὶ πάντες μηροὶ μολυνθήσονται ὕγρασία
- 18 He kääriytyvät säkkeihin, heidät peittää vavistus, kaikilla kasvoilla on häpeä, ja kaikki päät ovat paljaiksi ajellut.
And they will put haircloth round them, and deep fear will be covering them; and shame will be on all faces, and the hair gone from all their heads.
καὶ περιζώσονται σάκκουσ καὶ καλύψει αὐτοὺς θάμβος καὶ ἐπὶ πᾶν πρόσωπον αἰσχρὴ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν φελάκρωμα
- 19 Hopeansa he viskaavat kaduille, ja heidän kultansa tulee heille saastaksi. Heidän kultansa ja hopeansa eivät voi heitä pelastaa Herran vihan päivänä, eivät he sillä nälkäänsä tyydytä eivätkä vatsaansa täytä; sillä siitä tuli heille kompastus syntiin.
They will put out their silver into the streets, and their gold will be as an unclean thing; their silver and their gold will not be able to keep them safe in the day of the wrath of the Lord; they will not get their desire or have food for their need: because it has been the cause of their falling into sin.
τὸ ἀργύριον αὐτῶν ριφήσεται ἐν ταῖς πλατείαις καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ὑπεροφθήσεται αἱ ψυχαὶ αὐτῶν οὐ μὴ ἐμνησθῶσιν καὶ αἱ κοιλία αὐτῶν οὐ μὴ πληρωθῶσιν διότι βᾶσανος τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἐγένετο
- 20 Siitä tehtyjen korujen loistolla he ylpeilivät, siitä he tekivät kauhistavat kuvansa, iljetyksensä; sentähden minä teen sen heille saastaksi.
As for their beautiful ornament, they had put it on high, and had made the images of their disgusting and hated things in it: for this cause I have made it an unclean thing to them.
ἐκλεκτὰ κόσμου εἰς ὑπερηφανίαν ἔθεντο αὐτὰ καὶ εἰκόνας τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν ἔνεκεν τούτου δέδωκα αὐτὰ αὐτοῖς εἰς ἀκαθαρσίαν
- 21 Ja minä annan sen vieraitten käsiin ryöstettäväksi ja maan jumalattomien saaliiksi, ja ne häpäisevät sen.
And I will give it into the hands of men from strange lands who will take it by force, and to the evil-doers of the earth to have for themselves; and they will make it unholy.
καὶ παραδώσω αὐτὰ εἰς χεῖρας ἄλλοτριῶν τοῦ διαρπάσαι αὐτὰ καὶ τοῖς λοιμοῖς τῆς γῆς εἰς σκῶλα καὶ βεβηλώσουσιν αὐτὰ
- 22 Minä käännän kasvoni heistä pois, niin että minun aarteeni häväistään: väkivaltaiset menevät sinne ja häpäisevät sen.
And my face will be turned away from them, and they will make my secret place unholy: violent men will go into it and make it unholy.
καὶ ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν καὶ μισσησὶν τὴν ἐπισκοπὴν μου καὶ εἰσελεύσονται εἰς αὐτὰ ἀφυλάκτως καὶ βεβηλώσουσιν αὐτὰ

- 23 Valmista kahle, sillä maa on täynnä verivelkain tuomiota, ja kaupunki on täynnä väkivaltaa.
Make the chain: for the land is full of crimes of blood, and the town is full of violent acts.
 και ποιήσουσι φυρμόν διότι ἡ γῆ πλήρης λαῶν και ἡ πόλις πλήρης ἀνομίας
- 24 Ja minä tuon pakanoista pahimmat, ja ne ottavat omiksansa teidän talonne. Minä teen lopun voimallisten ylpeydestä, ja heidän pyhäkkönsä häväistään.
For this reason I will send the worst of the nations and they will take their houses for themselves: I will make the pride of their strength come to an end; and their holy places will be made unclean.
 και ἀποστρέψω τὸ φρόναγμα τῆς ἰσχύος αὐτῶν και μιανθήσεται τὰ ἅγια αὐτῶν
- 25 Tulee hätä, ja he etsivät pelastusta, mutta sitä ei ole.
Shaking fear is coming; and they will be looking for peace, and there will be no peace.
 ἐξίλασμός ἦξει και ζητήσει εἰρήνην και οὐκ ἔσται
- 26 Häviö tulee häviön jälkeen, sanoma tulee sanoman jälkeen. He havittelevat näkyä profeetalta; papilta katoaa opetus ja vanhimmilta neuvo.
Destruction will come on destruction, and one story after another; and the vision of the prophet will be shamed, and knowledge of the law will come to an end among the priests, and wisdom among the old.
 οὐαι ἐπὶ οὐαι ἔσται και ἀγγελία ἐπ' ἀγγελίαν ἔσται και ζητηθήσεται ὄρασις ἐκ προφήτου και νόμος ἀπολείται ἐξ ἱερέως και βουλή ἐκ πρεσβυτέρων
- 27 Kuningas murehtii, päämies pukeutuu kauhuun, ja maan kansan kädet pelosta vapisevat. Minä teen heille heidän teittensä mukaan, ja tuomitsen heidät heidän tuomioittensa mukaan, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."
The king will give himself up to sorrow, and the ruler will be clothed with wonder, and the hands of the people of the land will be troubled: I will give them punishment for their ways, judging them as it is right for them to be judged; and they will be certain that I am the Lord.
 ἄρχων ἐνδύσεται ἀφανισμόν και αἱ χεῖρες τοῦ λαοῦ τῆς γῆς παραλυθήσονται κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτῶν ποιήσω αὐτοῖς και ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν ἐκδικήσω αὐτούς και γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος
- 1 Kuudentena vuotena, kuudennessa kuussa, kuukauden viidentenä päivänä minä istuin huoneessani, ja Juudan vanhimmat istuivat minun edessäni; silloin Herran, Herran käsi laskeutui siellä minun päälleni.
Now in the sixth year, in the sixth month, on the fifth day of the month, when I was in my house and the responsible men of Judah were seated before me, the hand of the Lord came on me there.
 και ἐγένετο ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει ἐν τῷ πέμπτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς ἐγὼ ἐκάθημην ἐν τῷ οἴκῳ και οἱ πρεσβύτεροι ἰουδα ἐκάθηντο ἐνώπιόν μου και ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου
- 2 Ja minä näin, ja katso: tulennäköinen hahmo! Ja alapäin siitä, mikä näytti sen lanteilta, oli tulta, ja ylöspäin sen lanteista näkyi loiste, joka oli nähdä niinkuin hehkua malmi.
And looking, I saw a form like fire; from the middle of his body and down there was fire: and up from the middle of his body a sort of shining, like electrum.
 και εἶδον και ἰδοῦ ὁμοίωμα ἀνδρός ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ και ἔως κάτω πῦρ και ἀπὸ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ὑπεράνω ὡς ὄρασις ἠλέκτρον
- 3 Hän ojensi ikäänkuin käden ja otti minua pääni huissuortuvasta, ja henki nosti minut maan ja taivaan välille ja vei minut Jerusalemiin Jumalan näyissä, sisemmän portin ovelle, joka on pohjoista kohden, sinne missä oli kiivauspatsas, joka oli herättänyt Herran kiivauden.
And he put out the form of a hand and took me by the hair of my head; and the wind, lifting me up between the earth and the heaven, took me in the visions of God to Jerusalem, to the way into the inner door facing to the north; where was the seat of the image of envy.
 και ἐξέτεινεν ὁμοίωμα χειρὸς και ἀνέλαβέν με τῆς κορυφῆς μου και ἀνέλαβέν με πνεῦμα ἀνὰ μέσον τῆς γῆς και ἀνὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ και ἤγαγέν με εἰς ἱερουσαλημ ἐν ὁράσει θεοῦ ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν οὗ ἦν ἡ στήλη τοῦ κτωμένου
- 4 Ja katso, siellä oli Israelin Jumalan kirkkaus, samankaltainen nähdä kuin se, minkä minä olin nähnyt laaksossa.
And I saw the glory of the Lord there, as in the vision which I saw in the valley.
 και ἰδοῦ ἐκεῖ ἦν δόξα κυρίου θεοῦ ἰσραηλ κατὰ τὴν ὄρασιν ἣν εἶδον ἐν τῷ πεδίῳ
- 5 Hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nosta silmäsi pohjoista kohti". Niin minä nostin silmäni pohjoista kohti, ja katso: pohjoiseen päin alttariportista oli tuo kiivauspatsas sisäänkäytävässä.
Then he said to me, Son of man, now let your eyes be lifted up in the direction of the north; and on looking in the direction of the north, to the north of the doorway of the altar, I saw this image of envy by the way in.
 και εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου πρὸς βορρᾶν και ἀνέβλεψα τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πρὸς βορρᾶν και ἰδοῦ ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν πρὸς ἀνατολάς
- 6 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, näetkö sinä, mitä he tekevät - suuria kauhistuksia, joita Israelin heimo tekee täällä, että minä menisin kauas pois pyhäköstäni? Mutta sinä saat nähdä vielä suurempia kauhistuksia."
And he said to me, Son of man, do you see what they are doing? even the very disgusting things which the children of Israel are doing here, causing me to go far away from my holy place? but you will see other most disgusting things.
 και εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ἐώρακας τί οὗτοι ποιοῦσιν ἀνομίας μεγάλας ποιοῦσιν ὧδε τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ τῶν ἁγίων μου και ἔτι ὄψει ἀνομίας μείζονας

- 7 Ja hän vei minut esipihan ovelle, ja minä näin, ja katso: seinässä oli jokin aukko.
And he took me to the door of the open place; and looking, I saw a hole in the wall.
καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς αὐλῆς
- 8 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, murtaudu läpi seinän".
And he said to me, Son of man, make a hole in the wall: and after making a hole in the wall I saw a door.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ὄρυξον καὶ ὄρυξα καὶ ἰδοὺ θύρα μία
- 9 Niin minä murtauduin läpi seinän, ja katso: jokin ovi! Ja hän sanoi minulle: "Mene ja katso häijyjä kauhistuksia, joita he täällä tekevät".
And he said to me, Go in and see the evil and disgusting things which they are doing here.
καὶ εἶπεν πρὸς με εἴσελθε καὶ ἰδὲ τὰς ἀνομίας ἃς οὗτοι ποιοῦσιν ὧδε
- 10 Niin minä menin ja näin, ja katso: kaikenkaltaisia inhottavia matelijain ja karjaeläinten kuvia ja kaikenkaltaisia Israelin heimon kivijumalia oli piirretty seinään yltymperi.
So I went in and saw; and there every sort of living thing which goes flat on the earth, and unclean beasts, and all the images of the children of Israel, were pictured round about on the wall.
καὶ εἰσῆλθον καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ μάταια βδελύγματα καὶ πάντα τὰ εἰδωλα οἴκου ἰσραὴλ διαγεγραμμένα ἐπ' αὐτοῦ κύκλῳ
- 11 Ja niiden edessä seisoi seitsemänkymmentä miestä, Israelin heimon vanhimpia, ja näiden keskellä seisoi Jaasanja, Saafanin poika; ja kullakin heillä oli suitsutusastiansa kädessään, ja suitsutuspilvestä nousi tuoksu.
And before them seventy of the responsible men of the children of Israel had taken their places, every man with a vessel for burning perfumes in his hand, and in the middle of them was Jaazaniah, the son of Shaphan; and a cloud of smoke went up from the burning perfume.
καὶ ἐβδόμηκοντα ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἰεζωνίας ὁ τοῦ σαφαν ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰστίκει πρὸ προσώπου αὐτῶν καὶ ἕκαστος θυμιατήριον αὐτοῦ εἶχεν ἐν τῇ χειρὶ καὶ ἡ ἀτμίς τῶν θυμιάματος ἀνέβαινεν
- 12 Niin hän sanoi minulle: "Näetkö, ihmislapsi, mitä Israelin heimon vanhimmat tekevät pimeässä, itsekukin kuvakammiossansa? Sillä he sanovat:
And he said to me, Son of man, have you seen what the responsible men of the children of Israel do in the dark, every man in his room of pictured images? for they say, The Lord does not see us; the Lord has gone away from the land.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ἐώρακας ἃ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου ἰσραὴλ ποιοῦσιν ἕκαστος αὐτῶν ἐν τῷ κοιτῶνι τῷ κρυπτῷ αὐτῶν διότι εἶπαν οὐχ ὄρα ὁ κύριος ἐγκαταλείπειν κύριος τὴν γῆν
- 13 'Ei Herra meitä näe; Herra on hyljännyt tämän maan.'" Ja hän sanoi minulle: "Sinä saat nähdä vieläkin suurempia kauhistuksia, joita he tekevät".
Then he said to me, You will see even more disgusting things which they do.
καὶ εἶπεν πρὸς με ἔτι ὄψει ἀνομίας μείζονας ἃς οὗτοι ποιοῦσιν
- 14 Ja hän vei minut Herran huoneen portin ovelle, joka on pohjoista kohden, ja katso: siellä istui naisia itkemässä Tammusta.
Then he took me to the door of the way into the Lord's house looking to the north; and there women were seated weeping for Tammuz.
καὶ εἰσήγαγέν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πόλης οἴκου κυρίου τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ γυναῖκες καθήμεναι θρηνοῦσαι τὸν θαμμουζ
- 15 Ja hän sanoi minulle: "Näetkö, ihmislapsi? Vieläkin sinä saat nähdä kauhistuksia, vielä suurempia kuin nämä."
Then he said to me, Have you seen this, O son of man? you will see even more disgusting things than these.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου ἐώρακας καὶ ἔτι ὄψει ἐπιτηδεύματα μείζονα τούτων
- 16 Ja hän vei minut Herran huoneen sisemmälle esipihalle, ja katso: Herran temppelin ovella, eteisen ja alttarin välillä, oli noin kaksikymmentä viisi miestä. Heillä oli selät Herran temppeliin päin ja kasvot itään päin, ja päin itää he kumarsivat aurinkoa.
And he took me into the inner square of the Lord's house, and at the door of the Temple of the Lord, between the covered way and the altar, there were about twenty-five men with their backs turned to the Temple of the Lord and their faces turned to the east; and they were worshipping the sun, turning to the east.
καὶ εἰσήγαγέν με εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου τὴν ἐσωτέραν καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν προθύρων τοῦ ναοῦ κυρίου ἀνὰ μέσον τῶν αἰαμ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ θυσιαστηρίου ὡς εἴκοσι ἄνδρες τὰ ὀπίσθια αὐτῶν πρὸς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἀπέναντι καὶ οὗτοι προσκυνοῦσιν τῷ ἡλίῳ
- 17 Ja hän sanoi minulle: "Näitkö, ihmislapsi? Eikö ole Juudan heimolle kylliksi, että he tekevät kauhistuksia, joita täällä on tehty, koska he täyttävät maan väkivallalla ja niin aina uudelleen vihoittavat minut? Katso, kuinka he vievät viiniköynnöksen lehvää nenänsä eteen!
Then he said to me, Have you seen this, O son of man? is it a small thing to the children of Judah that they do the disgusting things which they are doing here? for they have made the land full of violent behaviour, making me angry again and again: and see, they put the branch to my nose.
καὶ εἶπεν πρὸς με ἐώρακας υἱὲ ἀνθρώπου μὴ μικρὰ τῷ οἴκῳ ἰουδα τοῦ ποιεῖν τὰς ἀνομίας ἃς πεποιήκασιν ὧδε διότι ἐπλησαν τὴν γῆν ἀνομίας καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες

- 18 **Mutta minäkin teen, minkä teen, vihassani: en sääli enkä armahda; ja vaikka he huutavat minun korviini suurella äänellä, minä en heitä kuule."**
For this reason I will let loose my wrath: my eye will not have mercy, and I will have no pity.
καὶ ἐγὼ ποιήσω αὐτοῖς μετὰ θυμοῦ οὐ φείσεται ὁ ὀφθαλμὸς μου οὐδὲ μὴ ἐλεήσω
- 1 **Sitten hän huusi suurella äänellä minun korviini ja sanoi: "Tulkaa, kaupungin rankaisijat, ja kullakin olkoon tuhoaseensa kädessään!"**
Then crying out in my hearing in a loud voice, he said, Let the overseers of the town come near, every man armed.
καὶ ἀνέκραγεν εἰς τὰ ὦτά μου φωνῇ μεγάλῃ λέγων ἤγγικεν ἡ ἐκδίκησις τῆς πόλεως καὶ ἕκαστος εἶχεν τὰ σκευὴ τῆς ἐξολεθρευσεως ἐν χειρὶ αὐτοῦ
- 2 **Ja katso, kuusi miestä tuli Yläportilta päin, joka on pohjoista kohden, ja kullakin oli kädessä hävitysaseensa. Mutta yksi mies oli heidän keskellään, puettu pellavavaatteisiin ja vyöllänsä kirjoitusneuvot. Ja he tulivat ja asettuivat seisomaan vaskialttarin ääreen.**
And six men came from the way of the higher doorway looking to the north, every man with his axe in his hand: and one man among them was clothed in linen, with a writer's inkpot at his side. And they went in and took their places by the brass altar.
καὶ ἰδοὺ ἕξ ἄνδρες ἤρχοντο ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς πύλης τῆς ὑψηλῆς τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν καὶ ἕκαστου πέλυξ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ εἷς ἄνθρωπος ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐνδεδυκὸς ποδήρη καὶ ζώνῃ σαφειροῦ ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ καὶ εἰσήλθοσαν καὶ ἔστησαν ἐχόμενοι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χαλκοῦ
- 3 **Mutta Israelin Jumalan kirkkaus oli kohonnut yläpuolelta kerubin, jonka yllä se oli ollut, huoneen kynnykselle ja huusi pellavavaatteisiin puettulle miehelle, jolla oli kirjoitusneuvot vyöllänsä;**
And the glory of the God of Israel had gone up from the winged ones on which it was resting, to the doorstep of the house. And crying out to the man clothed in linen who had the writer's inkpot at his side,
καὶ δόξα θεοῦ τοῦ ἰσραὴλ ἀνέβη ἀπὸ τῶν χειρουβὶν ἡ οὐσα ἐπ' αὐτῶν εἰς τὸ αἶθριον τοῦ οἴκου καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεδυκὸτα τὸν ποδήρη ὃς εἶχεν ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὴν ζώνην
- 4 **ja Herra sanoi hänelle: "Kierrä kaupungin, Jerusalemin, läpi ja tee merkki niitten miesten otsiin, jotka huokaavat ja valittavat kaikkia kauhistuksia, mitä sen keskuudessa tehdään".**
The Lord said to him, Go through the town, through the middle of Jerusalem, and put a mark on the brows of the men who are sorrowing and crying for all the disgusting things which are done in it.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν διελθε μέσσην τὴν ἱερουσαλημ καὶ δὸς τὸ σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα τῶν ἀνδρῶν τῶν καταστεναζόντων καὶ τῶν κατοδυνωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς γινομέναις ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 5 **Ja niille toisille hän sanoi minun kuulteni: "Kiertäkää kaupungin läpi hänen jäljessään ja surmatkaa. Älkää säälikö, älkää armahtako,**
And to these he said in my hearing, Go through the town after him using your axes: do not let your eyes have mercy, and have no pity:
καὶ τούτοις εἶπεν ἀκούοντός μου πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν καὶ κόπτετε καὶ μὴ φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν καὶ μὴ ἐλεήσητε
- 6 **tappakaa tyyten vanhukset, nuorukaiset, neitsyet, lapset ja vaimot, mutta älkää koskeko keneenkään, jolla on otsassaan merkki; ja alottakaa minun pyhäköstäni." Niin he alottivat niistä miehistä, vanhimmista, jotka olivat temppelein edessä.**
Give up to destruction old men and young men and virgins, little children and women: but do not come near any man who has the mark on him: and make a start at my holy place. So they made a start with the old men who were before the house.
πρεσβύτερον καὶ νεανίσκον καὶ παρθένον καὶ νήπια καὶ γυναῖκας ἀποκτείνετε εἰς ἐξάλειψιν ἐπὶ δὲ πάντας ἐφ' οὓς ἐστὶν τὸ σημεῖον μὴ ἐγγίσητε καὶ ἀπὸ τῶν ἁγίων μου ἄρξασθε καὶ ἤρξαντο ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν τῶν πρεσβυτέρων οἱ ἦσαν ἔσω ἐν τῷ οἴκῳ
- 7 **Ja hän sanoi heille: "Saastuttakaa temppelel ja täyttäkää esipihat surmatuilla. Menkää!" Niin he menivät ja surmasivat kaupungissa.**
And he said to them, Make the house unclean, make the open places full of dead: go forward and send destruction on the town.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς μιάνετε τὸν οἶκον καὶ πλησατε τὰς ὁδοὺς νεκρῶν ἐκπορευόμενοι καὶ κόπτετε
- 8 **Mutta kun minä heidän surmatessaan olin jäänyt jäljelle, lankesin minä kasvoilleni, huusin ja sanoin: "Voi Herra, Herra! Hävitätkö sinä Israelin koko jäännöksen, kun vuodatat vihasi Jerusalemin ylitse?"**
Now while they were doing so, and I was untouched, I went down on my face, and crying out, I said, Ah, Lord! will you give all the rest of Israel to destruction in letting loose your wrath on Jerusalem?
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κόπτειν αὐτοὺς καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου καὶ ἀνεβόησα καὶ εἶπα οἴμμοι κύριε ἐξάλειψεις σὺ τοὺς καταλοιπούς τοῦ ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐκχεῖν σε τὸν θυμὸν σου ἐπὶ ἱερουσαλημ
- 9 **Niin hän sanoi minulle: "Israelin ja Juudan heimon syntivelka on ylen suuri; maa on täynnä verivelkoja, ja kaupunki on täynnä oikeuden vääristelyä, sillä he sanovat: 'Herra on hyljännyt tämän maan, ei Herra näe'.**
Then he said to me, The sin of the children of Israel and Judah is very, very great, and the land is full of blood and the town full of evil ways: for they say, The Lord has gone away from the land, and the Lord does not see.
καὶ εἶπεν πρὸς με ἀδικία τοῦ οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἰουδα μεμεγάλυνται σφόδρα σφόδρα ὅτι ἐπλήσθη ἡ γῆ λαῶν πολλῶν καὶ ἡ πόλις ἐπλήσθη ἀδικίας καὶ ἀκαθαρσίας ὅτι εἶπαν ἐγκατατέλειπεν κύριος τὴν γῆν οὐκ ἐφορᾷ ὁ κύριος

- 10 Niinpä minäkään en sääli enkä armahda. Minä annan heidän vaelluksensa tulla heidän oman päänsä päälle."
And as for me, my eye will not have mercy, and I will have no pity, but I will send the punishment of their ways on their heads.
καὶ οὐ φείσεται μου ὁ ὀφθαλμὸς οὐδὲ μὴ ἐλεήσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα
- 11 Ja katso, pellavavaatteisiin puettu mies, jolla oli kirjoitusneuvot vyöllänsä, toi tämän sanan: "Minä olen tehnyt, niinkuin sinä käskit minun tehdä".
Then the man clothed in linen, who had the inkpot at his side, came back and said, I have done what you gave me orders to do.
καὶ ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὁ ἐνδεδικώς τὸν ποδιῆρη καὶ ἐξωσμένος τῆ ζώνῃ τὴν ὄσφιν αὐτοῦ καὶ ἀπεκρίνατο λέγων πεποίηκα καθὼς ἐνετείλω μοι
- 1 Sitten minä näin, ja katso: taivaanvahuuden yläpuolella, joka oli kerubien pään päällä, oli ikäänkuin safiirikivi, näöltään valtaistuimen kaltainen; se näkyi heidän yläpuolellansa.
Then looking, I saw that on the arch which was over the head of the winged ones there was seen over them what seemed like a sapphire stone, having the form of a king's seat.
καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἐπάνω τοῦ στερεώματος τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς τῶν χερουβιν ὡς λίθος σαπφείρου ὁμοίωμα θρόνου ἐπ' αὐτῶν
- 2 Ja hän sanoi pellavavaatteisiin puettulle miehelle näin: "Mene rattaiden väliin, kerubin alle ja täytä kahmalosi tulisilla hiilillä kerubien välistä ja sirottele ne yli kaupungin". Niin hän meni minun silmäini edessä.
And he said to the man clothed in linen, Go in between the wheels, under the winged ones, and get your two hands full of burning coals from between the winged ones and send them in a shower over the town. And he went in before my eyes.
καὶ εἶπεν πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεδικώτα τὴν στολὴν εἰσελθε εἰς τὸ μέσον τῶν τροχῶν τῶν ὑποκάτω τῶν χερουβιν καὶ πλησον τὰς δράκας σου ἀνθράκων πυρὸς ἐκ μέσου τῶν χερουβιν καὶ διασκόρπισον ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ εἰσῆλθεν ἐνώπιόν μου
- 3 Ja kerubit seisivat temppelin oikealla puolella, kun mies meni; ja pilvi peitti sisemmän esipihan.
Now the winged ones were stationed on the right side of the house when the man went in; and the inner square was full of the cloud.
καὶ τὰ χερουβιν εἰστήκει ἐκ δεξιῶν τοῦ οἴκου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἄνδρα καὶ ἡ νεφέλη ἐπλησεν τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν
- 4 Ja Herran kirkkaus kohosi kerubin yltä temppelin kynnykselle, ja pilvi täytti temppelin, ja esipiha tuli täyteen Herran kirkkauden hohdetta.
And the glory of the Lord went up from the winged ones and came to rest over the doorstep of the house; and the house was full of the cloud and the open square was full of the shining of the Lord's glory.
καὶ ἀπῆρεν ἡ δόξα κυρίου ἀπὸ τῶν χερουβιν εἰς τὸ αἶθριον τοῦ οἴκου καὶ ἐπλησεν τὸν οἶκον ἡ νεφέλη καὶ ἡ αὐλὴ ἐπλήσθη τοῦ φέγγους τῆς δόξης κυρίου
- 5 Ja kerubien siipien kohina kuului ulompaan esipihaan asti kuin kaikkivaltiaan Jumalan ääni, kun hän puhuu.
And the sound of the wings of the winged ones was clear even in the outer square, like the voice of the Ruler of all.
καὶ φωνὴ τῶν πτερύγων τῶν χερουβιν ἠκούετο ἕως τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας ὡς φωνὴ θεοῦ σαδδαι λαλοῦντος
- 6 Ja kun hän käski pellavavaatteisiin puettua miestä sanoen: "Ota tulta rattaiden välistä, kerubien välistä", niin tämä meni ja seisautui pyörän ääreen.
And when he gave orders to the man clothed in linen, saying, Take fire from between the wheels, from between the winged ones, then he went in and took his place at the side of a wheel.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐντέλλεσθαι αὐτὸν τῷ ἀνδρὶ τῷ ἐνδεδικώτι τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν λέγων λαβὲ πῦρ ἐκ μέσου τῶν τροχῶν ἐκ μέσου τῶν χερουβιν καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἔστη ἐχόμενος τῶν τροχῶν
- 7 Ja kerubi ojensi kätensä kerubien välitse tuleen, joka oli kerubien välissä, otti sitä ja antoi pellavavaatteisiin puettun kahmaloon. Tämä otti sen ja meni ulos.
And stretching out his hand to the fire which was between the winged ones, he took some of it and went out.
καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς μέσον τοῦ πυρὸς τοῦ ὄντος ἐν μέσῳ τῶν χερουβιν καὶ ἔλαβεν καὶ ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐνδεδικώτος τὴν στολὴν τὴν ἁγίαν καὶ ἔλαβεν καὶ ἐξῆλθεν
- 8 Silloin näkyi kerubeilla ikäänkuin ihmiskäsi heidän siipiensä alta.
And I saw the form of a man's hands among the winged ones under their wings.
καὶ εἶδον τὰ χερουβιν ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπων ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν
- 9 Ja minä näin, ja katso: kerubien kohdalla oli neljä pyörää, yksi pyörä aina yhden kerubin ohella, ja pyörät olivat näöltään niinkuin krysoliittikivi.
And looking, I saw four wheels by the side of the winged ones, one wheel by the side of a winged one and another wheel by the side of another: and the wheels were like the colour of a beryl stone to the eye.
καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ τροχοὶ τέσσαρες εἰστήκεισαν ἐχόμενοι τῶν χερουβιν τροχὸς εἷς ἐχόμενος χερουβ ἐνός καὶ ἡ ὄψις τῶν τροχῶν ὡς ὄψις λίθου ἀνθρακὸς
- 10 Ja niillä neljällä näytti olevan sama muoto, niinkuin olisi ollut sisäkkäin pyörä pyörässä.
In form the four of them were all the same, they seemed like a wheel inside a wheel.
καὶ ἡ ὄψις αὐτῶν ὁμοίωμα ἐν τοῖς τέσσαρσιν ὄν τρόπον ὅταν ἢ τροχὸς ἐν μέσῳ τροχοῦ

- 11 Ne kulkivat neljään eri suuntaansa, kun kulkivat. Kulkiessaan ne eivät kääntyneet, sillä minnepäin etumainen meni, sinne ne kulkivat sen jäljessä; ne eivät kääntyneet kulkiessaan.
When they were moving, they went on their four sides without turning; they went after the head in the direction in which it was looking; they went without turning.
ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῶν ἐπορεύοντο οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ ὅτι εἰς ὃν ἂν τόπον ἐπέβλεψεν ἡ ἀρχὴ ἢ μία ἐπορεύοντο καὶ οὐκ ἐπέστρεφον ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὰ
- 12 Ja niillä oli koko ruumis ja selät ja kädet ja siivet ja pyörät täynnä silmiä, yltympäri.
And the edges of the four wheels were full of eyes round about.
καὶ οἱ ὧτοι αὐτῶν καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν καὶ οἱ τροχοὶ πλήρεις ὀφθαλμῶν κυκλόθεν τοῖς τέσσαρσιν τροχοῖς αὐτῶν
- 13 Niillä neljällä oli pyöränsä; ja pyöriä nimitettiin minun kuulteni "rattaiksi".
As for the wheels, they were named in my hearing, the circling wheels.
τοῖς δὲ τροχοῖς τούτοις ἐπεκλήθη γελγελ ἀκούοντός μου
- 15 Ja kerubit kohosivat - ne olivat samat olennot, jotka minä olin nähnyt Kebar-joen varrella. -
And the winged ones went up on high: this is the living being which I saw by the river Chebar.
καὶ ἦραν τὰ χερουβιν τοῦτο τὸ ζῶον ὃ εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβαρ
- 16 Kun kerubit kulkivat, kulkivat pyörät niiden ohella, ja kun kerubit nostivat siipensä kohotaksensa ylös maasta, eivät myöskään pyörät kääntyneet pois niiden ohelta.
And when the winged ones went, the wheels went by their side: and when their wings were lifted to take them up from the earth, the wheels were not turned from their side.
καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὰ χερουβιν ἐπορεύοντο οἱ τροχοὶ καὶ οὗτοι ἐχόμενοι αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ἐξείρειν τὰ χερουβιν τὰς πτέρυγας αὐτῶν τοῦ μετεωρίζεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς οὐκ ἐπέστρεφον οἱ τροχοὶ αὐτῶν
- 17 Kun ne seisahtuivat, seisahtuivat nämäkin, ja kun ne kohosivat, kohosivat nämä niiden kanssa, sillä olentojen henki oli näissä.
When they were at rest in their place, these were at rest; when they were lifted up, these went up with them: for the spirit of life was in them.
ἐν τῷ ἐστάναι αὐτὰ εἰστήκεισαν καὶ ἐν τῷ μετεωρίζεσθαι αὐτὰ ἐμετεωρίζοντο μετ' αὐτῶν διότι πνεῦμα ζωῆς ἐν αὐτοῖς ἦν
- 18 Sitten Herran kirkkaus lähti tempelin kynnykseltä ja asettui kerubien ylle.
Then the glory of the Lord went out from the doorstep of the house, and came to rest over the winged ones.
καὶ ἐξῆλθεν δόξα κυρίου ἀπὸ τοῦ οἴκου καὶ ἐπέβη ἐπὶ τὰ χερουβιν
- 19 Ja lähtiessään kerubit nostivat siipensä ja kohosivat maasta minun silmäini edessä, ja pyörät samalla kuin ne; ja ne seisahtuivat Herran huoneen itäportin ovelle, ja niiden yläpuolella oli Israelin Jumalan kirkkaus.
And the winged ones, lifting up their wings, went up from the earth before my eyes, with the wheels by their side: and they came to rest at the east doorway of the Lord's house; and the glory of the God of Israel was over them on high.
καὶ ἀνέλαβον τὰ χερουβιν τὰς πτέρυγας αὐτῶν καὶ ἐμετεωρίσθησαν ἀπὸ τῆς γῆς ἐνώπιον ἐμοῦ ἐν τῷ ἐξελεῖν αὐτὰ καὶ οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν καὶ ἔστησαν ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πόλης οἴκου κυρίου οὐ τῆς ἀπέναντι καὶ δόξα θεοῦ ἰσραηλ ἦν ἐπ' αὐτῶν ὑπεράνω
- 20 Nämä olivat samat olennot, jotka minä olin nähnyt Israelin Jumalan alla Kebar-joen varrella; ja minä tulin tietämään, että ne olivat kerubeja.
This is the living being which I saw under the God of Israel by the river Chebar; and it was clear to me that they were the winged ones.
τοῦτο τὸ ζῶόν ἐστιν ὃ εἶδον ὑποκάτω θεοῦ ἰσραηλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβαρ καὶ ἔγνων ὅτι χερουβιν ἐστίν
- 21 Neljät kasvot oli kullakin ja neljä siipeä kullakin, ja niiden siipien alla oli ikäänkuin ihmiskädet.
Every one had four faces and every one had four wings; and hands like a man's hands were under their wings.
τέσσαρα πρόσωπα τῷ ἐνὶ καὶ ὀκτὼ πτέρυγες τῷ ἐνὶ καὶ ὁμοίωμα χειρῶν ἀνθρώπου ὑποκάτωθεν τῶν πτερύγων αὐτῶν
- 22 Ja niiden kasvot olivat muodoltaan samat, jotka minä olin nähnyt - sekä niiden näön että ne itsensä - Kebar-joen varrella. Ne kulkivat kukin suoraan eteenpäin.
As for the form of their faces, they were the faces whose form I saw by the river Chebar; when they went, every one of them went straight forward.
καὶ ὁμοίωσις τῶν προσώπων αὐτῶν ταῦτα τὰ πρόσωπά ἐστιν ἃ εἶδον ὑποκάτω τῆς δόξης θεοῦ ἰσραηλ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβαρ καὶ αὐτὰ ἕκαστον κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἐπορεύοντο
- 1 Sitten Henki nosti minut ja vei minut Herran huoneen itäportille, joka on itään päin. Ja katso: portin ovella oli kaksikymmentä viisi miestä, ja minä näin niitten keskellä Jaasanjan, Assurin pojan, ja Pelatjan, Benajan pojan, kansan päämiehet.
And the wind, lifting me up, took me to the east doorway of the Lord's house, looking to the east: and at the door I saw twenty-five men; and among them I saw Jaazaniah, the son of Azzur, and Pelatiah, the son of Benaiah, rulers of the people.
καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἤγαγέν με ἐπὶ τὴν πόλιν τοῦ οἴκου κυρίου τὴν κατέναντι τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν προθύρων τῆς πόλης ὡς εἴκοσι καὶ πέντε ἄνδρες καὶ εἶδον ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν ιεζονιαν τὸν τοῦ ἐζερ καὶ φαλτιαν τὸν τοῦ βαβαιου τοὺς ἀφιγγυμένους τοῦ λαοῦ

- 2 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nämä ovat ne miehet, jotka miettivät turmiota ja pitävät pahaa neuvoa tätä kaupunkia vastaan,
Then he said to me, Son of man, these are the men who are designing evil, who are teaching evil ways in this town:
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου οὗτοι οἱ ἄνδρες οἱ λογιζόμενοι μάταια καὶ βουλευόμενοι βουλὴν πονηρὰν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ
- 3 jotka sanovat: 'Ei ole nyt kohta rakennettava taloja: se on pata, me olemme liha'.
Who say, This is not the time for building houses: this town is the cooking-pot and we are the flesh.
οἱ λέγοντες οὐχὶ προσφάτως ψοκοδύμνηται αἱ οἰκίαι αὕτη ἐστὶν ὁ λέβης ἡμεῖς δὲ τὰ κρέα
- 4 Sentähden ennusta heitä vastaan, ennusta, ihmislapsi."
For this cause be a prophet against them, be a prophet, O son of man.
διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπ' αὐτούς προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου
- 5 Niin Herran Henki laskeutui minun päälleni ja sanoi minulle: "Sano: Näin sanoo Herra: Näin te, Israelin heimo, sanotte, ja minä tunnen, mitä teidän hengestänne nousee.
And the spirit of the Lord came on me, and he said to me, Say, These are the words of the Lord: This is what you have said, O children of Israel; what comes into your mind is clear to me.
καὶ ἔπεσεν ἐπ' ἐμὲ πνεῦμα κυρίου καὶ εἶπεν πρὸς με λέγει τάδε λέγει κύριος οὕτως εἶπατε οἶκος ἰσραὴλ καὶ τὰ διαβούλια τοῦ πνεύματος ὑμῶν ἐγὼ ἐπίσταμαι
- 6 Paljon on teidän surmaamianne tässä kaupungissa, ja sen kadut te olette surmatuilla täyttäneet.
You have made great the number of your dead in this town, you have made its streets full of dead men.
ἐπληθύνατε νεκρούς ὑμῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ καὶ ἐνεπλήσατε τὰς ὁδοὺς αὐτῆς τραυματιῶν
- 7 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Surmattunne, jotka te olette heittäneet sen keskelle, ne ovat liha, ja tämä kaupunki on pata, mutta teidät minä sen keskeltä vien pois.
For this reason the Lord has said: Your dead whom you have put down in its streets, they are the flesh, and this town is the cooking-pot: but I will make you come out from inside it.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος τοὺς νεκρούς ὑμῶν οὓς ἐπατάξατε ἐν μέσῳ αὐτῆς οὗτοί εἰσιν τὰ κρέα αὕτη δὲ ὁ λέβης ἐστὶν καὶ ὑμᾶς ἐξάξω ἐκ μέσου αὐτῆς
- 8 Miekkaa te pelkäätte, mutta miekan minä annan tulla teidän päällenne, sanoo Herra, Herra.
You have been fearing the sword, and I will send the sword on you, says the Lord.
ῥομφαίαν φοβεῖσθε καὶ ῥομφαίαν ἐπάξω ἐφ' ὑμᾶς λέγει κύριος
- 9 Pois minä vien teidät sen keskeltä ja annan teidät muukalaisten käsiin ja teen teidän seassanne tuomiot.
I will make you come out from inside the town and will give you up into the hands of men from other lands, and will be judge among you.
καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ μέσου αὐτῆς καὶ παραδώσω ὑμᾶς εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων καὶ ποιήσω ἐν ὑμῖν κρίματα
- 10 Te kaadutte miekkaan, Israelin rajalla minä teidät tuomitsen; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
You will come to your death by the sword; and I will be your judge in the land of Israel; and you will be certain that I am the Lord.
ἐν ῥομφαίᾳ πεσεῖσθε ἐπὶ τῶν ὀρίων τοῦ ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος
- 11 Ei tämä tule teille padaksi ettekä te siihen lihaksi: Israelin rajalla minä teidät tuomitsen.
This town will not be your cooking-pot, and you will not be the flesh inside it; I will be your judge at the limit of the land of Israel;
αὕτη ὑμῖν οὐκ ἔσται εἰς λέβητα καὶ ὑμεῖς οὐ μὴ γένησθε ἐν μέσῳ αὐτῆς εἰς κρέα ἐπὶ τῶν ὀρίων τοῦ ἰσραὴλ κρινῶ ὑμᾶς
- 12 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra - te, jotka ette ole vaeltaneet minun käskyjeni mukaan ettekä ole tehneet minun oikeuksieni mukaan, vaan olette tehneet niiden pakanain oikeuksien mukaan, jotka ovat teidän ympärillänne."
And you will be certain that I am the Lord: for you have not been guided by my rules or given effect to my orders, but you have been living by the orders of the nations round about you.
καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 13 Kun minä ennustin, niin Pelatja, Benaian poika, kuoli. Niin minä lankesin kasvoilleni, huusin kovalla äänellä ja sanoin: "Voi Herra, Herra! Aivanko sinä teet lopun Israelin jäännöksestä?"
Now while I was saying these things, death came to Pelatiah, the son of Benaiah. Then falling down on my face and crying out with a loud voice, I said, Ah, Lord! will you put an end to all the rest of Israel?
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προφητεύειν με καὶ φάλτιος ὁ τοῦ βαναιου ἀπέθανεν καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου καὶ ἀνεβόησα φωνῇ μεγάλη καὶ εἶπα οἴμμοι οἴμμοι κύριε εἰς συντέλειαν σὺ ποιεῖς τοὺς καταλοῖπους τοῦ ἰσραὴλ
- 14 Sitten tuli minulle tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων

- 15 "Ihmislapsi, sinun veljesi, sinun veljesi, sukulaisesi ja koko Israelin heimo, kaikki, joille Jerusalemin asukkaat sanovat: 'Olkaa te vain kaukana Herrasta, meille on tämä maa annettu perinnöksi!'
 Son of man, your countrymen, your relations, and all the children of Israel, all of them, are those to whom the people of Jerusalem have said, Go far from the Lord; this land is given to us for a heritage:
 οὐκ ἀνθρώπου οἱ ἀδελφοί σου καὶ οἱ ἄνδρες τῆς αἰχμαλωσίας σου καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ Ἰσραὴλ συντετέλεσται οἷς εἶπαν αὐτοῖς οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλὴμ μακρὰν ἀπέχετε ἀπὸ τοῦ κυρίου ἡμῶν δέδοται ἡ γῆ εἰς κληρονομίαν
- 16 Sano sentähden: Näin sanoo Herra, Herra: Koska minä olen vienyt heidät kauas pakanain sekaan ja hajottanut heidät muihin maihin, olen minä ollut heille pyhäkkönä vähän aikaa niissä maissa, joihin he ovat joutuneet.
 For this reason say, This is what the Lord has said: Though I have had them moved far off among the nations, and though I have sent them wandering among the countries, still I have been a safe place for them for a little time in the countries where they have come.
 διὰ τοῦτο εἰπὸν τάδε λέγει κύριος ὅτι ἀπόσωμαι αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη καὶ διασκορπιῶ αὐτοὺς εἰς πᾶσαν τὴν γῆν καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς ἄγιασμα μικρὸν ἐν ταῖς χώραις οὗ ἂν εἰσέλθωσιν ἐκεῖ
- 17 Sano sentähden: Näin sanoo Herra, Herra: Minä kokoan teidät kansojen seasta ja kerään teidät maista, joihin teidät on hajotettu, ja annan teille Israelin maan.
 Then say, This is what the Lord has said: I will get you together from the peoples, and make you come out of the countries where you have been sent in flight, and I will give you the land of Israel.
 διὰ τοῦτο εἰπὸν τάδε λέγει κύριος καὶ εἰσδέξομαι αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν οὓς διέσπειρα αὐτοὺς ἐν αὐταῖς καὶ δώσω αὐτοῖς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ
- 18 Ja he tulevat sinne ja poistavat siitä kaikki sen iljetykset ja kaikki sen kauhistukset.
 And they will come there, and take away all the hated and disgusting things from it.
 καὶ εἰσελεύσονται ἐκεῖ καὶ ἐξαρθροῦσιν πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῆς καὶ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῆς ἐξ αὐτῆς
- 19 Ja minä annan heille yhden sydämen, ja uuden hengen minä annan teidän sisimpääne, ja minä poistan kivisydämen heidän ruumiistansa ja annan heille lihasydämen,
 And I will give them a new heart, and I will put a new spirit in them; and I will take the heart of stone out of their flesh and give them a heart of flesh:
 καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν ἑτέραν καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐκπάσσω τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτῶν καὶ δώσω αὐτοῖς καρδίαν σαρκίνην
- 20 niin että he vaeltavat minun käskyjeni mukaan ja noudattavat minun oikeuksiani ja pitävät ne; ja he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa.
 So that they may be guided by my rules and keep my orders and do them: and they will be to me a people, and I will be to them a God.
 ὅπως ἐν τοῖς προστάγμασίν μου πορεύονται καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσονται καὶ ποιῶσιν αὐτὰ καὶ ἔσονται μοι εἰς λαὸν καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν
- 21 Mutta joitten sydän vaeltaa heidän iljetystensä ja kauhistustensa mieltä myöten, niitten vaelluksen minä annan tulla heidän oman päänsä päälle, sanoo Herra, Herra."
 But as for those whose heart goes after their hated and disgusting things, I will send on their heads the punishment of their ways, says the Lord.
 καὶ εἰς τὴν καρδίαν τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὡς ἡ καρδία αὐτῶν ἐπορεύετο τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα λέγει κύριος
- 22 Sitten kerubit nostivat siipensä ja pyörät samalla kuin ne, ja Israelin Jumalan kirkkaus oli heidän yläpuolellansa;
 Then the wings of the winged ones were lifted up, and the wheels were by their side; and the glory of the God of Israel was over them on high.
 καὶ ἐξῆραν τὰ χερουβὶν τὰς πτέρυγας αὐτῶν καὶ οἱ τροχοὶ ἐχόμενοι αὐτῶν καὶ ἡ δόξα θεοῦ Ἰσραὴλ ἐπ' αὐτὰ ὑπεράνω αὐτῶν
- 23 ja Herran kirkkaus kohosi ylös, pois kaupungin keskeltä, ja asettui vuorelle, joka on itään päin kaupungista.
 And the glory of the Lord went up from inside the town, and came to rest on the mountain on the east side of the town.
 καὶ ἀνέβη ἡ δόξα κυρίου ἐκ μέσης τῆς πόλεως καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ ὄρους ὃ ἦν ἀπέναντι τῆς πόλεως
- 24 Mutta Henki nosti ja vei minut Kaldeaan pakkosiirtolaisten tykö, näyssä, Jumalan Hengen voimalla; ja näky, jonka olin nähnyt, katosi minulta.
 And the wind, lifting me up, took me in the visions of God into Chaldaea, to those who had been taken away as prisoners. So the vision which I had seen went away from me.
 καὶ ἀνέλαβέν με πνεῦμα καὶ ἤγαγέν με εἰς γῆν χαλδαίων εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν ἐν ὁράσει ἐν πνεύματι θεοῦ καὶ ἀνέβην ἀπὸ τῆς ὁράσεως ἧς εἶδον
- 25 Ja minä puhuin pakkosiirtolaisille kaikki Herran sanat, jotka hän oli minulle näyttänyt.
 Then I gave an account to those who had been taken prisoners of all the things which the Lord had made me see.
 καὶ ἐλάλησα πρὸς τὴν αἰχμαλωσίαν πάντας τοὺς λόγους τοῦ κυρίου οὓς ἔδειξέν μοι
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
 And the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων

- 2 "Ihmislapsi, sinä asut uppiskaisen suvun keskellä, niiden, joilla on silmät nähdä, mutta eivät näe, ja korvat kuulla, mutta eivät kuule; sillä he ovat uppiskainen suku.
Son of man, you are living among an uncontrolled people, who have eyes to see but see not, and ears for hearing but they do not give ear; for they are an uncontrolled people.
υιὲ ἀνθρώπου ἐν μέσῳ τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν σὺ κατοικεῖς οἱ ἔχουσιν ὀφθαλμοὺς τοῦ βλέπειν καὶ οὐ βλέπουσιν καὶ ὄτα ἔχουσιν τοῦ ἀκοῦειν καὶ οὐκ ἀκούουσιν διότι οἶκος παραπικραίων ἐστίν
- 3 Sinä, ihmislapsi, tee itsellesi matkavarusteet ja mene päiväiseen aikaan heidän silmänsä edessä pakkosiirtolaisuuteen; sinun on mentävä pakkosiirtolaisuuteen omalta paikkakunnaltasi toiseen paikkakuntaan heidän silmänsä edessä. Ehkäpä he näkevät sen, sillä he ovat uppiskainen suku.
And you, O son of man, by day, before their eyes, get ready the vessels of one who is taken away, and go away from your place to another place before their eyes: it may be that they will see, though they are an uncontrolled people.
καὶ σὺ υιὲ ἀνθρώπου ποίησον σεαυτῷ σκευὴ ἀιχμαλωσίας ἡμέρας ἐνώπιον αὐτῶν καὶ ἀιχμαλωτευθῆς ἐκ τοῦ τόπου σου εἰς ἕτερον τόπον ἐνώπιον αὐτῶν ὅπως ἴδωσιν διότι οἶκος παραπικραίων ἐστίν
- 4 Ja vie ulos varusteesi, niinkuin pakkosiirtolaiset varusteensa, päiväiseen aikaan heidän silmänsä edessä; mutta lähde itse illalla heidän silmänsä edessä, niinkuin pakkosiirtolaiset lähtevät.
By day, before their eyes, take out your vessels like those of one who is taken away: and go out in the evening before their eyes, like those who are taken away as prisoners.
καὶ ἐξοίσεις τὰ σκευὴ σου ὡς σκευὴ ἀιχμαλωσίας ἡμέρας κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ σὺ ἐξελεύσῃ ἐσπέρας ὡς ἐκπορεύεται ἀιχμάλωτος
- 5 Murtaudu läpi seinän heidän silmänsä edessä ja vie ne siitä ulos.
Make a hole in the wall, before their eyes, and go out through it.
ἐνώπιον αὐτῶν διόρυξον σεαυτῷ εἰς τὸν τοῖχον καὶ διεξελεύσῃ δι' αὐτοῦ
- 6 Nosta ne hartioillesi heidän silmänsä edessä ja vie ulos pilkkopimeässä; peitä kasvosí, niin ettet näe maata. Sillä ennumerkiksi minä olen sinut pannut Israelin heimolle."
And before their eyes, take your goods on your back and go out in the dark; go with your face covered: for I have made you a sign to the children of Israel.
ἐνώπιον αὐτῶν ἐπ' ὄμων ἀναλήμψῃ καὶ κεκρυμμένος ἐξελεύσῃ τὸ πρόσωπόν σου συγκαλύψεις καὶ οὐ μὴ ἴδῃς τὴν γῆν διότι τέρας δέδωκά σε τῷ οἴκῳ ἰσραηλ
- 7 Ja minä tein, niinkuin minua oli käsketty: minä vein ulos päiväiseen aikaan varusteeni, niinkuin pakkosiirtolaiset varusteensa, mutta illalla minä murtauduin käsin läpi seinän; pilkkopimeässä minä ne vein ulos, minä nostin ne hartioilleni heidän silmänsä edessä.
And I did as I was ordered: I took out my vessels by day, like those of one who is taken away, and in the evening I made a hole through the wall with a tent-pin; and in the dark I went out, taking my things on my back before their eyes.
καὶ ἐποίησα οὕτως κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατό μοι καὶ σκευὴ ἐξήνεγκα ὡς σκευὴ ἀιχμαλωσίας ἡμέρας καὶ ἐσπέρας διόρυξα ἐμαυτῷ τὸν τοῖχον καὶ κεκρυμμένος ἐξῆλθον ἐπ' ὄμων ἀνελήμψην ἐν ὀπιον αὐτῶν
- 8 Mutta aamulla minulle tuli tämä Herran sana:
And in the morning the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με τὸ πρωὶ λέγων
- 9 "Ihmislapsi, eikö ole Israelin heimo, uppiskainen suku, sinulle sanonut: 'Mitä sinä teet?'
Son of man, has not Israel, the uncontrolled people, said to you, What are you doing?
υιὲ ἀνθρώπου οὐκ εἶπαν πρὸς σὲ ὁ οἶκος τοῦ ἰσραηλ οἶκος ὁ παραπικραίων τί σὺ ποιεῖς
- 10 Sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Ruhtinasta, joka on Jerusalemissa, koskee tämä ennustus ja kaikkea Israelin heimoa, mikä on heidän keskuudessaan.
You are to say to them, This is what the Lord has said: This word has to do with the ruler in Jerusalem and all the children of Israel in it.
εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς τάδε λέγει κύριος κύριος ὁ ἄρχων καὶ ὁ ἀφηγούμενος ἐν ἱερουσαλημ καὶ παντὶ οἴκῳ ἰσραηλ οἱ εἰσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 11 Sano: Minä olen teille ennumerkki: niinkuin minä tein, niin heille tehdään, pakkosiirtolaisuuteen, vankeuteen he menevät.
Say, I am your sign: as I have done, so will it be done to them: they will go away as prisoners.
εἰπὸν ὅτι ἐγὼ τέρατα ποιῶ ἐν μέσῳ αὐτῆς ὄν τρόπον πεποίηκα οὕτως ἔσται αὐτοῖς ἐν μετοικεσίᾳ καὶ ἐν ἀιχμαλωσίᾳ πορεύσονται
- 12 Ruhtinas, joka on heidän keskellensä, nostaa nostettavansa hartioilleen ja lähtee ulos pilkkopimeässä; seinästä he murtautuvat läpi, viedäkseen siitä ulos vietävänsä. Kasvonsa hän peittää, koska hän ei ole silmillensä näkevä maata.
And the ruler who is among them will take his goods on his back in the dark and go out: he will make a hole in the wall through which to go out: he will have his face covered so that he may not be seen.
καὶ ὁ ἄρχων ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐπ' ὄμων ἀρθήσεται καὶ κεκρυμμένος ἐξελεύσεται διὰ τοῦ τοίχου καὶ διορύξει τοῦ ἐξελεῖν αὐτὸν δι' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ συγκαλύψει ὅπως μὴ ὀραθῆ ὀφθαλμῷ καὶ αὐτὸς τὴν γῆν οὐκ ὄψεται

- 13 Minä levitän verkkoni hänen yllensä, ja hän takertuu minun pyydykseeni; minä vien hänet Baabeliin, kaldealaisten maahan, mutta sitä hän ei saa nähdä, ja sinne hän kuolee.
And my net will be stretched out on him, and he will be taken in my cords: and I will take him to Babylon to the land of the Chaldeans; but he will not see it, and there death will come to him.
καὶ ἐκτετάσω τὸ δίκτυόν μου ἐπ' αὐτόν καὶ συλλημφθήσεται ἐν τῇ περιοχῇ μου καὶ ἄξω αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα εἰς γῆν χαλδαίων καὶ αὐτὴν οὐκ ὄψεται καὶ ἐκεῖ τελευτήσει
- 14 Ja kaikki, keitä hänellä on ympärillään apunansa, ja kaikki hänen sotajoukkonsa minä hajotan kaikkiin tuuliin, ja minä ajan niitä takaa paljastetulla miekalla.
And all his helpers round about him and all his armies I will send in flight to every wind; and I will let loose a sword after them.
καὶ πάντας τοὺς κύκλῳ αὐτοῦ τοὺς βοηθοὺς αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς ἀντιλαμβανομένους αὐτοῦ διασπερῶ εἰς πάντα ἄνεμον καὶ ῥομφαίαν ἐκκενώσω ὀπίσω αὐτῶν
- 15 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä hajotan heidät pakanain sekaan ja sirotan heidät muihin maihin.
And they will be certain that I am the Lord, when I send them in flight among the nations, driving them out through the countries.
καὶ γνώσονται διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ διασκορπίσει με αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ διασπερῶ αὐτοὺς ἐν ταῖς χώραις
- 16 Mutta vähäisen määrän heitä minä jätän miekasta, nälästä ja rutosta jäljelle kertomaan pakanain seassa, siellä, minne he joutuvat, kaikista kauhistuksistansa; ja ne tulevat tietämään, että minä olen Herra."
But a small number of them I will keep from the sword, from the need of food, and from disease, so that they may make clear all their disgusting ways among the nations where they come; and they will be certain that I am the Lord.
καὶ ὑπολείψομαι ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἀριθμῷ ἐκ ῥομφαίας καὶ ἐκ λιμοῦ καὶ ἐκ θανάτου ὅπως ἐκδιηγῶνται πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὗ εἰσήλθοσαν ἐκεῖ καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος
- 17 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 18 "Ihmislapsi, syö leipäsi vavisten, juo vetesi värysten ja huolenalaisena
Son of man, take your food with shaking fear, and your water with trouble and care;
υἱὲ ἀνθρώπου τὸν ἄρτον σου μετ' ὀδύνης φάγεσαι καὶ τὸ ὕδωρ σου μετὰ βασάνου καὶ θλίψεως πίεσαι
- 19 ja sano maan kansalle: Näin sanoo Herra, Herra Jerusalemin asukkaista Israelin maassa: He tulevat syömään leipänsä huolenalaisina ja juomaan vetensä kauhun vallassa, ja sen maa tulee autioksi kaikesta, mitä siinä on, kaikkien siinä asuvaisten väkivaltaisuuden tähden.
And say to the people of the land, This is what the Lord has said about the people of Jerusalem and the land of Israel: They will take their food with care and their drink with wonder, so that all the wealth of their land may be taken from it because of the violent ways of the people living in it.
καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν λαὸν τῆς γῆς τάδε λέγει κύριος τοῖς κατοικοῦσιν ἱερουσαλημ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραηλ τοὺς ἄρτους αὐτῶν μετ' ἐνδείας φάγονται καὶ τὸ ὕδωρ αὐτῶν μετὰ ἀφανισμοῦ πίνονται ὅπως ἀφανισθῆ ἡ γῆ σὺν πληρώματι αὐτῆς ἐν ἀσεβείᾳ γὰρ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτῇ
- 20 Asutut kaupungit joutuvat raunioiksi, ja maa tulee autioksi; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra."
And the peopled towns will be made waste, and the land will become a wonder; and you will be certain that I am the Lord.
καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν αἱ κατοικοῦμεναι ἐξερημοθήσονται καὶ ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν ἔσται καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 21 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 22 "Ihmislapsi, miksi teillä on tämä pilkkalause Israelin maasta, kun sanotte: 'Aika venyy pitkälle, ja tyhjään raukeavat kaikki näyt?'
Son of man, what is this saying which you have about the land of Israel, The time is long and every vision comes to nothing?
υἱὲ ἀνθρώπου τίς ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὐτῆ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραηλ λέγοντες μακρὰν αἱ ἡμέραι ἀπόλωλεν ὄρασις
- 23 Sentähden sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Minä teen lopun tästä pilkkalauseesta, niin ettei sitä enää lausuta Israelissa. Sano heille päinvastoin: Lähellä on aika ja kaikkien näkyjen täyttymys.
For this cause say to them, This is what the Lord has said: I have made this saying come to an end, and it will no longer be used as a common saying in Israel; but say to them, The days are near, and the effect of every vision.
διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς τάδε λέγει κύριος ἀποστρέψω τὴν παραβολὴν ταύτην καὶ οὐκέτι μὴ εἴπωσιν τὴν παραβολὴν ταύτην οἶκος τοῦ ἰσραηλ ὅτι λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς ἡγγίκασιν αἱ ἡμέραι καὶ αἱ λόγοι πάσης ὀράσεως
- 24 Sillä ei ole oleva enää petollista näkyä, ei liukasta ennustelua Israelin heimon keskuudessa.
For there will be no more false visions or smooth use of secret arts in Israel.
ὅτι οὐκ ἔσται ἔτι πᾶσα ὄρασις ψευδῆς καὶ μαντευόμενος τὰ πρὸς χάριν ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν ἰσραηλ

- 25 Sillä minä, Herra, minä puhun; ja minkä sanan minä puhun, se tapahtuu eikä enää viivy. Sillä teidän aikanne, uppiniskainen suku, minä sanan puhun ja sen myös täytän, sanoo Herra, Herra."
 For I am the Lord; I will say the word and what I say I will do; it will not be put off: for in your days, O uncontrolled people, I will say the word and do it, says the Lord.
 διότι ἐγὼ κύριος λαλήσω τοὺς λόγους μου λαλήσω καὶ ποιήσω καὶ οὐ μὴ μηκύνω ἐτι ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν οἶκος ὁ παραπικραίνων λαλήσω λόγον καὶ ποιήσω λέγει κύριος
- 26 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
 Again the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 27 "Ihmislapsi, katso, Israelin heimo sanoo: 'Niihin näkyihin, joita tämä näkee, on päiviä paljon, ja hän ennustaa kaukaisista ajoista'.
 Son of man, see, the children of Israel say, The vision which he sees is for the days which are a long way off, and his words are of times still far away.
 υἱὲ ἀνθρώπου ἰδοὺ οἶκος ἰσραὴλ ὁ παραπικραίνων λέγοντες λέγουσιν ἢ ὄρασις ἦν οὗτος ὄρᾳ εἰς ἡμέρας πολλάς καὶ εἰς καιροὺς μακροὺς οὗτος προφητεύει
- 28 Sentähden sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Ei viivy enää yksikään minun sanani: Minkä sanan minä puhun, se tapahtuu, sanoo Herra, Herra."
 Say to them then, This is what the Lord has said: Not one of my words will be put off any longer, but what I say I will do, says the Lord.
 διὰ τοῦτο εἰπὸν πρὸς αὐτοὺς τάδε λέγει κύριος οὐ μὴ μηκύνωσιν οὐκέτι πάντες οἱ λόγοι μου οὓς ἂν λαλήσω λαλήσω καὶ ποιήσω λέγει κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
 And the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, ennusta Israelin ennustavista profeetoista ja sano noille, jotka ovat profeettoja oman sydämensä voimasta: Kuulkaa Herran sana.
 Son of man, be a prophet against the prophets of Israel, and say to those prophets whose words are the invention of their hearts, Give ear to the word of the Lord;
 υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τοὺς προφήτας τοῦ ἰσραὴλ καὶ προφητεύσεις καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτοὺς ἀκούσατε λόγον κυρίου
- 3 Näin sanoo Herra, Herra: Voi profeettahoukkia, jotka seuraavat omaa henkeänsä ja sitä, mitä eivät ole nähneet!
 This is what the Lord has said: A curse on the foolish prophets who go after the spirit which is in them and have seen nothing!
 τάδε λέγει κύριος οὐαὶ τοῖς προφητεύουσιν ἀπὸ καρδίας αὐτῶν καὶ τὸ καθόλου μὴ βλέπουσιν
- 4 Niinkuin ketut raunioissa ovat sinun profeettasi, Israel.
 O Israel, your prophets have been like jackals in the waste places.
 οἱ προφηταὶ σου ἰσραὴλ ὡς ἀλώπεκες ἐν ταῖς ἐρήμοις
- 5 Te ette ole nousseet muurin aukkoihin etkä korjanneet muuria Israelin heimon ympärillä, että se kestäisi sodassa, Herran päivänä.
 You have not gone up into the broken places or made up the wall for the children of Israel to take your place in the fight in the day of the Lord.
 οὐκ ἔστησαν ἐν στερεώματι καὶ συνήγαγον ποιμνία ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ οὐκ ἀνέστησαν οἱ λέγοντες ἐν ἡμέρᾳ κυρίου
- 6 Mitä he ovat nähneet, on petosta, ja heidän ennustelunsa on valhetta, kun he sanovat: 'Näin sanoo Herra', vaikka Herra ei ole heitä lähettänyt; ja he muka odottavat, että hän toteuttaisi heidän sanansa.
 They have seen visions without substance and made use of secret arts, who say, The Lord has said; and the Lord has not sent them: hoping that the word would have effect.
 βλέποντες ψευδῆ μαντευόμενοι μάταια οἱ λέγοντες λέγει κύριος καὶ κύριος οὐκ ἀπέσταλκεν αὐτοὺς καὶ ἤρξαντο τοῦ ἀναστῆσαι λόγον
- 7 Etekö ole petollisia näkyjä nähneet ja valhe-ennusteluja puhuneet, kun olette sanoneet: 'Näin sanoo Herra', vaikka minä en ole puhunut?
 Have you not seen a vision without substance and have you not falsely made use of secret arts, when you say, The Lord has said; though I have said nothing?
 οὐχ ὄρασιν ψευδῆ ἐωράκατε καὶ μαντείας ματαίας εἰρήκατε
- 8 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska te olette puhuneet petosta ja nähneet valhenäkyjä, niin sentähden, katso, minä käyn teidän kimppuunne, sanoo Herra, Herra.
 So this is what the Lord has said: Because your words are without substance and your visions are false, see, I am against you, says the Lord.
 διὰ τοῦτο εἰπὸν τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν οἱ λόγοι ὑμῶν ψευδεῖς καὶ αἱ μαντεῖαι ὑμῶν μάταιαι διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς λέγει κύριος

- 9 Minun käteni on profeettoja vastaan, jotka petosnäkyjä näkevät ja valhetta ennustelevat. Ei pidä heidän oleman minun kansani yhteydessä, ei heitä kirjoiteta Israelin heimon kirjaan, eivätkä he tule Israelin maahan; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, Herra.
And my hand will be against the prophets who see visions without substance and who make false use of secret arts: they will not be in the secret of my people, and they will not be recorded in the list of the children of Israel, and they will not come into the land of Israel; and it will be clear to you that I am the Lord.
καὶ ἔκτενω τὴν χειρὰ μου ἐπὶ τοὺς προφῆτας τοὺς ὀρῶντας ψευδῆ καὶ τοὺς ἀποφθεγγομένους μάταια ἐν παιδείᾳ τοῦ λαοῦ μου οὐκ ἔσονται οὐδὲ ἐν γραφῇ οἴκου ἰσραὴλ οὐ γραφήσονται καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ οὐκ εἰσελεύσονται καὶ γνώσονται διότι ἐγὼ κύριος
- 10 Koska he, koska he vievät minun kansani harhaan, sanoen: 'rauha!', vaikka ei rauhaa ole, ja katso, koska he, kun kansa rakentaa seinän, valkaisevat sen kalkilla, Because, even because they have been guiding my people into error, saying, Peace; when there is no peace; and in the building of a division wall they put whitewash on it: ἀνθ' ὧν τὸν λαόν μου ἐπλάνησαν λέγοντες εἰρήνη εἰρήνη καὶ οὐκ ἦν εἰρήνη καὶ οὗτος οἰκοδομεῖ τοίχον καὶ αὐτοὶ ἀλείφουσιν αὐτόν εἰ πεσεῖται
- 11 niin sano noille kalkilla-valkaisijoille, että se kaatuu. Tulee kaatosade, te syöksytte alas, raekivet, ja sinä pusket puhki, myrskynpuuska, Say to those who put whitewash on it, There will be an overflowing shower; and you, O ice-drops, will come raining down; and it will be broken in two by the storm-wind. εἰπὸν πρὸς τοὺς ἀλείφοντας πεσεῖται καὶ ἔσται ὑετὸς κατακλύζων καὶ δῶσω λίθους πετροβόλους εἰς τοὺς ἐνδέσμους αὐτῶν καὶ πεσοῦνται καὶ πνεῦμα ἐξαίρον καὶ ῥαγήσεται
- 12 ja katso, seinä kaatuu! Eikö silloin teiltä kysytä: 'Missä on valkaisu, jonka olette sivelleet?' And when the wall has come down, will they not say to you, Where is the whitewash which you put on it? καὶ ἰδοὺ πέτωκεν ὁ τοίχος καὶ οὐκ ἔροῦσιν πρὸς ὑμᾶς ποῦ ἔστιν ἡ ἀλοιφή ὑμῶν ἣν ἠλείψατε
- 13 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä kiivaudekseni annan myrskynpuuskan puhjeta, kaatosade tulee minun vihastani ja raekivet minun kiivaudekseni, niin että tulee loppu. For this reason, the Lord has said: I will have it broken in two by a storm-wind in my passion; and there will be an overflowing shower in my wrath, and you, O ice-drops, will come raining angrily down. διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος καὶ ῥήξω πνοῇ ἐξαίρουσαν μετὰ θυμοῦ καὶ ὑετὸς κατακλύζων ἐν ὀργῇ μου ἔσται καὶ τοὺς λίθους τοὺς πετροβόλους ἐν θυμῷ ἐπάξω εἰς συντέλειαν
- 14 Minä hajotan seinän, jonka te olitte kalkilla valkaisseet, ja syöksän sen maahan, niin että sen perustus paljastuu; niin se kaatuu, ja te saatte siinä lopun. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra. So I will let the wall, which you were covering with whitewash, be broken down; I will have it levelled to the earth so that its base is uncovered: it will come down, and destruction will come on you with it; and it will be clear to you that I am the Lord. καὶ κατασκάψω τὸν τοίχον ὃν ἠλείψατε καὶ πεσεῖται καὶ θήσω αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἀποκαλυφθήσεται τὰ θεμέλια αὐτοῦ καὶ πεσεῖται καὶ συντελεσθήσεσθε μετ' ἐλέγχων καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 15 Niin minä panen kiivauteni täytäntöön seinässä ja niissä, jotka sen kalkilla valkaisivat, ja sanon teille: Ei ole enää seinää eikä sen valkaisijoita, So I will let loose my passion on the wall in full measure, and on those who put whitewash on it; and I will say to you, Where is the wall, and where are those who put whitewash on it? καὶ συντελέσω τὸν θυμόν μου ἐπὶ τὸν τοίχον καὶ ἐπὶ τοὺς ἀλείφοντας αὐτόν καὶ πεσεῖται καὶ εἶπα πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ὁ τοίχος οὐδὲ οἱ ἀλείφοντες αὐτόν
- 16 Israelin profeettoja, jotka ennustivat Jerusalemista ja näkivät sille rauhan näkyjä, vaikka ei rauhaa ollut; sanoo Herra, Herra. Even the prophets of Israel who say words to Jerusalem, who see visions of peace for her when there is no peace, says the Lord. προφήται τοῦ ἰσραὴλ οἱ προφητεύοντες ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ὀρῶντες αὐτῇ εἰρήνην καὶ εἰρήνην οὐκ ἔστιν λέγει κύριος
- 17 Ja sinä, ihmislapsi, käännä kasvosi kansasi tyttäriä vastaan, jotka joutuvat hurmoksiin oman sydämensä voimasta, ja ennusta heitä vastaan And you, son of man, let your face be turned against the daughters of your people, who are acting the part of prophets at their pleasure; be a prophet against them, and say, καὶ σύ υἱὲ ἀνθρώπου στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὰς θυγατέρας τοῦ λαοῦ σου τὰς προφητευούσας ἀπὸ καρδίας αὐτῶν καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτάς
- 18 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Voi niitä naisia, jotka sitovat taikasiteet kaikkiin ranteisiin ja tekevät hunnut kaikenkorkuisiin päihin pyydystääksensä sieluja! Toisia sieluja te pyydystätte minun kansaltani pois, toisten sielujen annatte elää omaksi eduksenne. This is what the Lord has said: A curse is on the women who are stitching bands on all arms and putting veils on the heads of those of every size, so that they may go after souls! Will you go after the souls of my people and keep yourselves safe from death? καὶ ἔρεῖς τάδε λέγει κύριος οὐαὶ ταῖς συρραπτοῦσαις προσκεφάλαια ἐπὶ πάντα ἀγκῶνα χειρὸς καὶ ποιούσαις ἐπιβόλαια ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν πάσης ἡλικίας τοῦ διαστρέφειν ψυχὰς αἱ ψυχαὶ διεστράφησαν τοῦ λαοῦ μου καὶ ψυχὰς περιποιούντο

- 19 Ja te häpäisette minut kansani edessä muutamista ohrakourallisista ja leipäpalasista, kun kuoletatte sieluja, joiden ei olisi kuoltava, ja annatte elää sielujen, jotka eivät saisi elää; kun valhettelette minun kansalleni, joka kuuntelee valhetta.
And you have put me to shame among my people for a little barley and some bits of bread, sending death on souls for whom there is no cause of death, and keeping those souls living who have no right to life, by the false words you say to my people who give ear to what is false.
καὶ ἐβεβήλουν με πρὸς τὸν λαόν μου ἕνεκεν δρακὸς κριθῶν καὶ ἕνεκεν κλασμάτων ἄρτου τοῦ ἀποκτείνειν ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ἀποθανεῖν καὶ τοῦ περιποιήσασθαι ψυχὰς ἃς οὐκ ἔδει ζῆσαι ἐν τῷ ἀποφθέγγεσθαι ὑμᾶς λαφῶ εἰσακούοντι μάταια ἀποφθέγματα
- 20 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä käyn käsiksi teidän taikasiteisiinne, joilla olette pyydystäneet sieluja niinkuin lintuja, ja revin ne teidän käsivarsistanne ja lasken ne sielut irti - sielut, jotka te olette pyydystäneet - niinkuin linnut.
For this cause the Lord has said: See, I am against your bands with which you go after souls, and I will violently take them off their arms; and I will let loose the souls, even the souls whom you go after freely.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια ὑμῶν ἐφ' ἃ ὑμεῖς συστρέφετε ἐκεῖ ψυχὰς καὶ διαρρήξω αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων ὑμῶν καὶ ἐξαποστελῶ τὰς ψυχὰς ἃς ὑμεῖς ἐκστρέφετε τὰς ψυχὰς αὐτῶν εἰς διασκορτισμὸν
- 21 Ja minä revin teidän huntunne ja pelastan kansani teidän käsistänne, niin etteivät he enää joudu teidän kätenne saaliiksi; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
And I will have your veils violently parted in two, and will make my people free from your hands, and they will no longer be in your power for you to go after them; and you will be certain that I am the Lord.
καὶ διαρρήξω τὰ ἐπιβόλαια ὑμῶν καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν καὶ οὐκέτι ἔσονται ἐν χερσὶν ὑμῶν εἰς συστροφὴν καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 22 Koska olette valheella murehduhaneet vanhurskaan sydämen, vaikka minä en tahtonut häntä murehduuttaa, ja olette vahvistaneet jumalattoman käsiä, ettei hän kääntyisi pahalta tieltänsä ja saisi elää,
Because with your false words you have given pain to the heart of the upright man when I had not made him sad; in order to make strong the hands of the evil-doer so that he may not be turned from his evil way and get life:
ἀνθ' ὧν διεστρέφετε καρδίαν δικαίου ἀδίκως καὶ ἐγὼ οὐ διεστρέφον αὐτὸν καὶ τοῦ κατισχῶσαι χεῖρας ἀνόμου τὸ καθόλου μὴ ἀποστρέψαι ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ζῆσαι αὐτόν
- 23 sentähden ette enää saa petosnäkyjä nähdä etkä ennustella ennustelujanne, vaan minä pelastan kansani teidän käsistänne; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra."
For this cause you will see no more foolish visions or make false use of secret arts: and I will make my people free from your power; and you will be certain that I am the Lord.
διὰ τοῦτο ψευδῆ οὐ μὴ ἴδητε καὶ μαντείας οὐ μὴ μαντεύσεσθε ἔτι καὶ ῥύσομαι τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς ὑμῶν καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος
- 1 Minun luokseni tuli miehiä Israelin vanhinten joukosta, ja he istuivat minun eteeni.
Then certain of the responsible men of Israel came to me and took their seats before me.
καὶ ἦλθον πρὸς με ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ ἰσραηλ καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου μου
- 2 Niin minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 3 "Ihmislapsi, nämä miehet ovat sulkeneet kivijumalansa sydämeensä ja asettaneet kasvojensa eteen sen, mikä heille oli kompastukseksi syntiin. Antaisinko minä heidän kysyä minulta neuvoa?
Son of man, these men have taken their false gods into their hearts and put before their faces the sin which is the cause of their fall: am I to give ear when they come to me for directions?
οὐκ ἄνθρωπου οἱ ἄνδρες οὗτοι ἔθεντο τὰ διανοήματα αὐτῶν ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν καὶ τὴν κόλασιν τῶν ἀδικιῶν αὐτῶν ἔθηκαν πρὸ προσώπου αὐτῶν εἰ ἀποκρινόμενος ἀποκριθῶ αὐτοῖς
- 4 Sentähden puhuttele heitä ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Kuka ikinä israelilainen sulkee kivijumalansa sydämeensä ja asettaa kasvojensa eteen sen, mikä hänelle oli kompastukseksi syntiin, ja sitten menee profetaan tykö, hänelle minä, Herra, kyllä annan vastauksen - hänelle ja hänen monille kivijumalilleen,
For this cause say to them, These are the words of the Lord: Every man of Israel who has taken his false god into his heart, and put before his face the sin which is the cause of his fall, and comes to the prophet; I the Lord will give him an answer by myself in agreement with the number of his false gods;
διὰ τοῦτο λάλησον αὐτοῖς καὶ ἔρεις πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραηλ ὃς ἂν θῆ τὰ διανοήματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ τὴν κόλασιν τῆς ἀδικίας αὐτοῦ οὐ τάζῃ πρὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἔλθῃ πρὸς τὸν προφήτην ἐγὼ κύριος ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν οἷς ἐνέχεται ἡ διάνοια αὐτοῦ
- 5 ja tartun Israelin heimoa sydämeen, koska he ovat kääntyneet minusta pois kaikki tyynni seuraamalla kivijumaliansa.
So as to take the children of Israel in the thoughts of their hearts, because they have become strange to me through their false gods.
ὅπως πλαγιάσῃ τὸν οἶκον τοῦ ἰσραηλ κατὰ τὰς καρδίας αὐτῶν τὰς ἀπηλλοτριωμένους ἀπ' ἐμοῦ ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῶν

- 6 Sentähden sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: Kääntykää, ja kääntykää pois kivijumalistanne ja kääntäkää kasvonne pois kaikista kauhistuksistanne.
For this cause say to the children of Israel, These are the words of the Lord: Come back and give up your false gods and let your faces be turned from your disgusting things.
διὰ τοῦτο εἶπον πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ τάδε λέγει κύριος κύριος ἐπιστρέψατε καὶ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν ὑμῶν καὶ ἐπιστρέψατε τὰ πρόσωπα ὑμῶν
- 7 Sillä kuka ikinä israelilainen tai muukalainen, joka asuu Israelissa, luopuu minusta ja sulkee kivijumalansa sydämeensä ja asettaa kasvojensa eteen sen, mikä hänelle oli kompastukseksi syntiin, ja sitten menee profeetan tykö kysymään itsellensä neuvoa minulta, hänelle minä, Herra, itse annan vastauksen.
When any one of the men of Israel, or of those from other lands who are living in Israel, who has become strange to me, and takes his false gods into his heart, and puts before his face the sin which is the cause of his fall, comes to the prophet to get directions from me; I the Lord will give him an answer by myself:
διότι ἄνθρωπος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ οἴκου ἰσραὴλ καὶ ἐκ τῶν προσηλυτῶν τῶν προσηλυτευόντων ἐν τῷ ἰσραὴλ ὡς ἂν ἀπαλλοτριωθῆ ἀπ' ἐμοῦ καὶ θῆται τὰ ἐνθυμήματα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ τὴν κόλασιν τῆς ἀδικίας αὐτοῦ τάζει πρὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ ἔλθει πρὸς τὸν προφήτην τοῦ ἐπερωτησῆαι αὐτὸν ἐν ἐμοὶ ἐγὼ κύριος ἀποκριθήσομαι αὐτῷ ἐν ᾧ ἐνέχεται ἐν αὐτῷ
- 8 Minä käännän kasvoni sitä miestä vastaan, teen hänet merkiksi ja sananlaskuksi ja hävitän hänet kansastani; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
And my face will be turned against that man, and I will make him a sign and a common saying, cutting him off from among my people; and you will be certain that I am the Lord.
καὶ στηριῶ τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ἔρημον καὶ εἰς ἀφανισμόν καὶ ἐξαρῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος
- 9 Mutta jos profeetta antaa viekoitella itsensä ja sanoo sanan, niin minä, Herra, olen sen profeetan viekoittelut; ja minä ojennan käteni häntä vastaan ja hävitän hänet kansastani Israelista.
And if the prophet, tricked by deceit, says anything, it is I the Lord by whom he has been tricked, and I will put out my hand against him, and he will be cut off from among my people Israel.
καὶ ὁ προφήτης ἐὰν πλανηθῆ καὶ λαλήσῃ ἐγὼ κύριος πεπλάνηκα τὸν προφήτην ἐκεῖνον καὶ ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου ἐπ' αὐτὸν καὶ ἀφανιῶ αὐτὸν ἐκ μέσου τοῦ λαοῦ μου ἰσραὴλ.
- 10 Heidän on kannettava syntinsä - niinkuin kysyjän synti, niin on profeetankin synti -
And the punishment of their sin will be on them: the sin of the prophet will be the same as the sin of him who goes to him for directions;
καὶ λήψονται τὴν ἀδικίαν αὐτῶν κατὰ τὸ ἀδικημα τοῦ ἐπερωτῶντος καὶ κατὰ τὸ ἀδικημα ὁμοίως τῷ προφήτῃ ἔσται
- 11 etteivät he, Israelin heimo, enää eksyisi minusta pois eivätkä enää saastuttaisi itseänsä kaikilla rikkomuksillaan, vaan olisivat minun kansani ja minä olisin heidän Jumalansa; sanoo Herra, Herra."
So that the children of Israel may no longer go wandering away from me, or make themselves unclean with all their wrongdoing; but they will be my people, and I will be their God, says the Lord.
ὅπως μὴ πλανῶται ἔτι ὁ οἶκος τοῦ ἰσραὴλ ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἵνα μὴ μιαινῶνται ἔτι ἐν πᾶσιν τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν καὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν λέγει κύριος
- 12 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 13 "Ihmislapsi! Jos maa tekisi syntiä minua vastaan olemalla uskoton ja minä ojentaisin sitä vastaan käteni ja murtaisin siltä leivän tuen ja lähettäisin siihen nälän ja hävittäisin siitä ihmiset ja eläimet,
Son of man, when a land, sinning against me, does wrong, and my hand is stretched out against it, and the support of its bread is broken, and I make it short of food, cutting off man and beast from it:
ὡς ἄνθρωπος γῆ ἐὰν ἀμάρτη μοι τοῦ παραπεσεῖν παράπτωμα καὶ ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου ἐπ' αὐτὴν καὶ συντριψῶ αὐτῆς στήριγμα ἄρτου καὶ ἐξαποστελῶ ἐπ' αὐτὴν λιμὸν καὶ ἐξαρῶ ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτήνη
- 14 ja sen keskellä olisivat nämä kolme miestä: Nooa, Daniel ja Job, niin oman henkensä he vanhurskaudellaan pelastaisivat; sanoo Herra, Herra.
Even if these three men, Noah, Daniel, and Job, were in it, only themselves would they keep safe by their righteousness, says the Lord.
καὶ ἐὰν ὧσιν οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς νεε καὶ δανιὴλ καὶ ἰωβ αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν σωθήσονται λέγει κύριος
- 15 Jos minä antaisin pahain petoeläinten käydä halki maan ja ne riistäisivät siltä lapset ja se tulisi autioksi, niin ettei kukaan siellä kulkisi petoeläinten tähden,
Or if I send evil beasts through the land causing destruction and making it waste, so that no man may go through because of the beasts:
ἐὰν καὶ θηρία πονηρὰ ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν καὶ τιμωρήσομαι αὐτὴν καὶ ἔσται εἰς ἀφανισμόν καὶ οὐκ ἔσται ὁ διοδεύων ἀπὸ προσώπου τῶν θηρίων
- 16 niin nämä kolme miestä, jos olisivat sen keskellä, eivät voisi - niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra - pelastaa poikiensa eikä tyttäriänsä; ainoastaan he itse pelastuisivat, mutta maa tulisi autioksi.
Even if these three men were in it, by my life, says the Lord, they would not keep safe their sons or daughters, but only themselves, and the land would be made waste.
καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς ὧς ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος εἰ υἱοὶ ἢ θυγατέρες σωθήσονται ἀλλ' ἢ αὐτοὶ μόνοι σωθήσονται ἢ δὲ γῆ ἔσται εἰς ὄλεθρον

- 17 Taikka jos minä antaisin miekan tulla tämän maan yli ja sanoisin: 'Miekka, käy halki maan!' ja hävittäisin siitä ihmiset ja eläimet,
Or if I send a sword against that land, and say, Sword, go through the land, cutting off from it man and beast:
ἢ καὶ ῥομφαίαν ἐὰν ἐπάγω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην καὶ εἶπω ῥομφαία διελεύσεται διὰ τῆς γῆς καὶ ἐξαρθῶ ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος
- 18 ja sen keskellä olisivat nämä kolme miestä, eivät he voisi - niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra - pelastaa poikiansa eikä tyttäriänsä, vaan ainoastaan he itse pelastuisivat.
Even if these three men were in it, by my life, says the Lord, they would not keep safe their sons or daughters, but only themselves.
καὶ οἱ τρεῖς ἄνδρες οὗτοι ἐν μέσῳ αὐτῆς ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος οὐ μὴ ῥύσονται υἱοὺς οὐδὲ θυγατέρας αὐτοὶ μόνοι σωθήσονται
- 19 Taikka, jos minä lähettäisin ruton tähän maahan ja vuodattaisin vihani sen ylitse verenä, niin että hävittäisin siitä ihmiset ja eläimet,
Or if I send disease into that land, letting loose my wrath on it in blood, cutting off from it man and beast:
ἢ καὶ θάνατον ἐπαποστεύω ἐπὶ τὴν γῆν ἐκείνην καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμὸν μου ἐπ' αὐτὴν ἐν αἵματι τοῦ ἐξολεθρευσαί ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος
- 20 ja Nooa ja Daniel ja Job olisivat sen keskellä, eivät he voisi - niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra - pelastaa poikaansa eikä tyttärensä; vain itse he vanhurskaudellaan pelastaisivat henkensä.
Even if Noah, Daniel, and Job were in it, by my life, says the Lord, they would not keep son or daughter safe; only themselves would they keep safe through their righteousness.
καὶ νοε καὶ δανιηλ καὶ ιωβ ἐν μέσῳ αὐτῆς ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος ἐὰν υἱοὶ ἢ θυγατέρες ὑπολειφθῶσιν αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτῶν ῥύσονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν
- 21 Mutta näin sanoo Herra, Herra: Mitä sitten, kun minä lähetän Jerusalemin yli neljä kovaa tuomiotani: miekan, nälän, pahat petoeläimet ja ruton hävittämään siitä ihmiset ja eläimet!
For this is what the Lord has said: How much more when I send my four bitter punishments on Jerusalem, the sword and need of food and evil beasts and disease, cutting off from it man and beast?
τάδε λέγει κύριος ἐὰν δὲ καὶ τὰς τέσσαρας ἐκδικήσεις μου τὰς πονηράς ῥομφαίαν καὶ λιμὸν καὶ θηρία πονηρὰ καὶ θάνατον ἐξαποστεύω ἐπὶ ἱερουσαλημ τοῦ ἐξολεθρευσαί ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος
- 22 Mutta katso, sinne on jäävä jäljelle pelastuneita, poikia ja tyttäriä, jotka viedään pois. Katso, ne tulevat teidän luoksenne, ja te näette heidän vaelluksensa ja tekonsa ja tulette lohdutetuiksi siitä onnettomuudesta, jonka minä olen tuottanut Jerusalemlle, kaikesta, minkä olen sille tuottanut.
But truly, there will still be a small band who will be safe, even sons and daughters: and they will come out to you, and you will see their ways and their doings: and you will be comforted about the evil which I have sent on Jerusalem, even about everything I have sent on it.
καὶ ἰδοὺ ὑπολειμμένοι ἐν αὐτῇ οἱ ἀνασσεφόμενοι αὐτῆς οἱ ἐξάγουσιν ἐξ αὐτῆς υἱοὺς καὶ θυγατέρας ἰδοὺ αὐτοὶ ἐκπορεύονται πρὸς ὑμᾶς καὶ ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν καὶ αἱ μεταμεληθήσεσθε ἐπὶ τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπὶ ἱερουσαλημ πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτὴν
- 23 He lohduttavat teitä, kun näette heidän vaelluksensa ja tekonsa. Ja te tulette tietämään, etten minä syyttä ole tehnyt sitä kaikkea, minkä olen sille tehnyt; sanoo Herra, Herra."
They will give you comfort when you see their ways and their doings: and you will be certain that not for nothing have I done all the things I have done in it, says the Lord.
καὶ παρακαλέσουσιν ὑμᾶς διότι ὄψεσθε τὰς ὁδοὺς αὐτῶν καὶ τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι οὐ μάτην πεποίηκα πάντα ὅσα ἐποίησα ἐν αὐτῇ λέγει κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, mikä parempi on viinipuu kuin kaikki muut puut, tuo köynnös, joka on metsän puitten seassa?
Son of man, what is the vine-tree more than any branching tree which is among the trees of the woods?
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου τί ἂν γένοιτο τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐκ πάντων τῶν ξύλων τῶν κλημάτων τῶν ὄντων ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ
- 3 Otetaanko siitä puuta, josta tehdään tarviskalu? Otetaanko siitä vaarnaakaan, johon ripustetaan kaikkea tavaraa?
Will its wood be used for any work? do men make of it a pin for hanging any vessel on?
εἰ λήμψονται ἐξ αὐτῆς ξύλον τοῦ ποιῆσαι εἰς ἐργασίαν εἰ λήμψονται ἐξ αὐτῆς πάσσαλον τοῦ κρεμάσαι ἐπ' αὐτὸν πᾶν σκεῦος
- 4 Katso, se annetaan tulen kulutettavaksi. Sen molemmat päät on tuli kuluttanut, ja sen keskus on kärventynyt - kelpaako se tarviskaluksi?
See, it is put into the fire for burning: the fire has made a meal of its two ends and the middle part of it is burned; is it good for any work?
πάρεξ πυρὶ δέδοται εἰς ἀνάλωσιν τὴν κατ' ἐνιαυτὸν κάθαρσιν ἅτ' αὐτῆς ἀναλίσκει τὸ πῦρ καὶ ἐκλείπει εἰς τέλος μὴ χρήσιμον ἔσται εἰς ἐργασίαν
- 5 Katso, silloinkaan, kun se eheä oli, ei siitä voinut tarviskalua tehdä, saati sitten, kun tuli on sen kuluttanut ja se on kärventynyt - silloinko siitä tehtäisiin tarviskalu?
Truly, before it was cut down, it was not used for any purpose: how much less, when the fire has made a meal of it and it is burned, will it be made into anything?
οὐδὲ ἔτι αὐτοῦ ὄντος ὀλοκλήρου οὐκ ἔσται εἰς ἐργασίαν μὴ ὅτι ἐὰν καὶ πῦρ αὐτὸ ἀναλώσῃ εἰς τέλος εἰ ἔσται ἔτι εἰς ἐργασίαν

- 6 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Niinkuin metsän puitten seassa käy viinipuulle, jonka minä olen antanut tulen kulutettavaksi, niin minä annan käydä myös Jerusalemin asukkaille.
For this cause the Lord has said: Like the vine-tree among the trees of the woods which I have given to the fire for burning, so will I give the people of Jerusalem.
διὰ τοῦτο εἶπὸν τάδε λέγει κύριος ὁν τρόπον τὸ ξύλον τῆς ἀμπέλου ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ ὃ δέδωκα αὐτὸ τῷ πυρὶ εἰς ἀνάλωσιν οὕτως δέδωκα τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ
- 7 Minä käännän kasvoni heitä vastaan: tulesta he ovat päässeet, mutta tuli heidät kuluttaa; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä käännän kasvoni heitä vastaan.
And my face will be turned against them; and though they have come out of the fire they will be burned up by it; and it will be clear to you that I am the Lord when my face is turned against them.
καὶ δώσω τὸ πρόσωπόν μου ἐπ' αὐτούς ἐκ τοῦ πυρὸς ἐξελεύσονται καὶ πῦρ αὐτούς καταφάγεται καὶ ἐπιγνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ στηρίσαι με τὸ πρόσωπόν μου ἐπ' αὐτούς
- 8 Ja minä teen maan autioksi, koska he ovat olleet uskottomat; sanoo Herra, Herra."
And I will make the land a waste because they have done evil, says the Lord.
καὶ δώσω τὴν γῆν εἰς ἀφανισμόν ἀνθ' ὧν παρέπεσον παραπτώματι λέγει κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, ilmoita Jerusalemlle sen kauhistikset
Son of man, make clear to Jerusalem her disgusting ways,
οὐκ ἐνθρώπου διαμάρτυραι τῆ ἱερουσαλημ τὰς ἀνομίας αὐτῆς
- 3 ja sano: Näin sanoo Jerusalemlle Herra, Herra: Sinun sukusi ja syntysi on kanaanilaisten maasta; isäsi oli amorilainen ja äitisi heettiläinen.
And say, This is what the Lord has said to Jerusalem: Your start and your birth was from the land of the Canaanite; an Amorite was your father and your mother was a Hittite.
καὶ ἐρεῖς τάδε λέγει κύριος τῆ ἱερουσαλημ ἡ ῥίζα σου καὶ ἡ γένεσίς σου ἐκ γῆς χανααν ὁ πατήρ σου αμορραῖος καὶ ἡ μήτηρ σου χετταία
- 4 Ja näin oli sinun syntymäsi: sinä päivänä, jona synnyit, sinulta ei leikattu napanuoraa, sinua ei pesty vedellä, että olisit puhdistunut, sinua ei hierottu suolalla eikä sinua kääritty kapaloihin.
As for your birth, on the day of your birth your cord was not cut and you were not washed in water to make you clean; you were not salted or folded in linen bands.
καὶ ἡ γένεσίς σου ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἐτέχθης οὐκ ἔδησαν τοὺς μαστούς σου καὶ ἐν ὕδατι οὐκ ἐλούσθης οὐδὲ ἀλλ' ἠλίσθης καὶ σπαργάνους οὐκ ἐσπαργανώθης
- 5 Ei kenkään sinua säälinyt, niin että olisi tehnyt sinulle mitään tällaista ja armahtanut sinua, vaan sinut pantiin heitteille kedolle: niin halpana pidettiin sinun henkesi sinä päivänä, jona synnyit.
No eye had pity on you to do any of these things to you or to be kind to you; but you were put out into the open country, because your life was hated at the time of your birth.
οὐδὲ ἐφείσατο ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπὶ σοὶ τοῦ ποιῆσαί σοι ἐν ἐκ πάντων τούτων τοῦ παθεῖν τι ἐπὶ σοὶ καὶ ἀπερρίφης ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου τῆ σκολιότητι τῆς ψυχῆς σου ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἐτέχθης
- 6 Mutta minä kuljin ohitsesi ja näin sinut, kun sätkyttelit verissäsi. Ja minä sanoin sinulle, kun olit siinä verissäsi: 'Sinun pitää elämän' - niin sanoin minä sinulle, kun olit siinä verissäsi: 'Sinun pitää elämän',
And when I went past you and saw you stretched out in your blood, I said to you, Though you are stretched out in your blood, have life;
καὶ διῆλθον ἐπὶ σέ καὶ εἶδὼν σε πεφυρμένην ἐν τῷ αἵματι σου καὶ εἶπά σοι ἐκ τοῦ αἵματός σου ζωή
- 7 minä teen sinut kymmentuhansiksi kuin pellon laihon'. Sitten sinä vartuit, tulit isoksi ja ehdit kauneimpaan kukoistukseesi, rintasi paisuivat, ja hiuksesi kasvoivat; mutta vielä sinä olit alaston ja paljas.
And be increased in number like the buds of the field; and you were increased and became great, and you came to the time of love: your breasts were formed and your hair was long; but you were uncovered and without clothing.
πληθύνου καθὼς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἀγροῦ δέδωκά σε καὶ ἐπληθύνθης καὶ ἐμεγαλύνθης καὶ εἰσῆλθες εἰς πόλεις πόλεων οἱ μαστοὶ σου ἀνωρθώθησαν καὶ ἡ θρίξ σου ἀνέτειλεν σὺ δὲ ἦσθα γυμνὴ καὶ ἀσχημονοῦσα
- 8 Niin minä kuljin ohitsesi ja näin sinut, ja katso, sinun aikasi oli lemmen aika. Ja minä levitin liepeeni sinun ylitseesi ja peitin häpysi. Ja minä vannoin sinulle ja menin liittoon sinun kanssasi, sanoo Herra, Herra; ja sinä tulit minun omakseni.
Now when I went past you, looking at you, I saw that your time was the time of love; and I put my skirts over you, covering your unclothed body: and I gave you my oath and made an agreement with you, says the Lord, and you became mine.
καὶ διῆλθον διὰ σοῦ καὶ εἶδὼν σε καὶ ἰδοὺ καιρὸς σου καιρὸς καταλύοντων καὶ διεπέτασα τὰς πτέρυγάς μου ἐπὶ σέ καὶ ἐκάλυψα τὴν ἀσχημοσύνην σου καὶ ὅμοσά σοι καὶ εἰσῆλθον ἐν διαθήκῃ μετὰ σοῦ λέγει κύριος καὶ ἐγένου μοι
- 9 Minä pesin sinut vedellä, huuhtelin sinut verestäsi ja voitelin sinut öljyllä.
Then I had you washed with water, washing away all your blood and rubbing you with oil.
καὶ ἔλουσά σε ἐν ὕδατι καὶ ἀπέπλυνα τὸ αἷμά σου ἀπὸ σοῦ καὶ ἔχρισά σε ἐν ἐλαίῳ

- 10 Minä puetin sinut kirjaeltuihin vaatteisiin, kengitsin sinut sireninnahkakenkiin, sidoin päähäsi hienopellavaisen siteen ja hunnutin sinut silkillä.
And I had you clothed with needlework, and put leather shoes on your feet, folding fair linen about you and covering you with silk.
καὶ ἐνέδυσά σε ποικίλα καὶ ὑπέδησά σε ὑάκινθον καὶ ἔξωσά σε βύσσω καὶ περιέβαλόν σε τριχάπτω
- 11 Minä koristin sinut koruilla, panin rannerenkaat käsiisi ja käädyt kaulaasi,
And I made you fair with ornaments and put jewels on your hands and a chain on your neck.
καὶ ἐκόσμησά σε κόσμῳ καὶ περιέθηκα ψέλια περὶ τὰς χεῖράς σου καὶ κάθεμα περὶ τὸν τράχηλόν σου
- 12 panin nenärenkaan nenääsi, korvarenkaat korviisi ja päähäsi kauniin kruunun.
And I put a ring in your nose and ear-rings in your ears and a beautiful crown on your head.
καὶ ἔδωκα ἐνώτιον περὶ τὸν μυκτῆρά σου καὶ τροχίσκους ἐπὶ τὰ ὄτα σου καὶ στέφανον καυχίσεως ἐπὶ τὴν κεφαλὴν σου
- 13 Niin koristettiin sinut kullalla ja hopealla, sinun pukusi oli hienoa pellavaa, silkkiä ja kirjaeltua vaatetta, ja sinä sait syödä lestyjä jauhoja, hunajata ja öljyä. Sinusta tuli ylenmäärin kaunis, ja sinä kelpasit kuninkaalliseen arvoon.
So you were made beautiful with gold and silver; and your clothing was of the best linen and silk and needlework; your food was the best meal and honey and oil: and you were very beautiful.
καὶ ἐκοσμήθης χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ καὶ τὰ περιβόλαιά σου βύσσισσα καὶ τρίχαπτα καὶ ποικίλα σεμίδαλιν καὶ ἔλαιον καὶ μέλι ἔφαγες καὶ ἐγένου καλὴ σφόδρα
- 14 Ja sinun maineesi kulki pakanakansoihin kauneutesi tähden, sillä se oli täydellinen niiden kaunistusten takia, jotka minä sinun yllesi panin; sanoo Herra, Herra.
You were so beautiful that the story of you went out into all nations; you were completely beautiful because of my glory which I had put on you, says the Lord.
καὶ ἐξῆλθεν σου ὄνομα ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν τῷ κάλλει σου διότι συντετελεσμένον ἦν ἐν εὐπρεπείᾳ ἐν τῇ ὀραιότητι ἧ ἔταξα ἐπὶ σέ λέγει κύριος
- 15 Mutta sinä luotit kauneutesi ja harjoitit haureutta maineesi nojalla ja vuodatit haureuttasi jokaiselle ohikulkijalle: 'Saakoon tuokin!'
But you put your faith in the fact that you were beautiful, acting like a loose woman because you were widely talked of, and offering your cheap love to everyone who went by, whoever it might be.
καὶ ἐπεποίθεις ἐν τῷ κάλλει σου καὶ ἐπόρνευσας ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου καὶ ἐξέχεας τὴν πορνείαν σου ἐπὶ πάντα πάροδον ὃ οὐκ ἔσται
- 16 Sinä otit vaatteitasi ja teit itsellesi kirjavia uhrikukkuloita ja harjoitit haureutta niiden päällä - moista ei ole tapahtunut eikä ole tapahtuva -
And you took your robes and made high places for yourself ornamented with every colour, acting like a loose woman on them, without shame or fear.
καὶ ἔλαβες ἐκ τῶν ἱματίων σου καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἰδῶλα ῥαπτὰ καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπ' αὐτὰ καὶ οὐ μὴ εἰσέλθης οὐδὲ μὴ γένηται
- 17 Sinä otit korukalujasi, minun kultaani ja hopeatani, jota minä olin sinulle antanut, ja teit itsellesi miehenkuvia ja harjoitit haureutta niiden kanssa.
And you took the fair jewels, my silver and gold which I had given to you, and made for yourself male images, acting like a loose woman with them;
καὶ ἔλαβες τὰ σκευὴ τῆς καυχίσεώς σου ἐκ τοῦ χρυσίου μου καὶ ἐκ τοῦ ἀργυρίου μου ἐξ ὧν ἔδωκά σοι καὶ ἐποίησας σεαυτῇ εἰκόνας ἀρσενικὰς καὶ ἐξεπόρνευσας ἐν αὐταῖς
- 18 Sinä otit kirjaeltuja vaatteitasi ja verhosit ne niillä; ja minun öljyni ja suitsukkeeni sinä panit niiden eteen.
And you took your robes of needlework for their clothing, and put my oil and my perfume before them.
καὶ ἔλαβες τὸν ἱματισμὸν τὸν ποικίλον σου καὶ περιέβαλες αὐτὰ καὶ τὸ ἔλαιόν μου καὶ τὸ θυμίαμά μου ἔθηκας πρὸ προσώπου αὐτῶν
- 19 Ruokani, jota minä sinulle annoin - minähän syötin sinua lestyillä jauhoilla, öljyllä ja hunajalla - sinä panit niiden eteen suloiseksi tuoksuksi. Näin tapahtui, sanoo Herra, Herra.
And my bread which I gave you, the best meal and oil and honey which I gave you for your food, you put it before them for a sweet smell, says the Lord.
καὶ τοὺς ἄρτους μου οὓς ἔδωκά σοι σεμίδαλιν καὶ ἔλαιον καὶ μέλι ἐψώμισά σε καὶ ἔθηκας αὐτὰ πρὸ προσώπου αὐτῶν εἰς ὁσμὴν εὐωδίας καὶ ἐγένετο λέγει κύριος
- 20 Sinä otit poikasi ja tyttäresi, jotka olit minulle synnyttänyt, ja teurastit heidät niiden syödä. Eikö riittänyt sinulle haureutesi,
And you took your sons and your daughters whom I had by you, offering even these to them to be their food. Was your loose behaviour so small a thing,
καὶ ἔλαβες τοὺς υἱοὺς σου καὶ τὰς θυγατέρας σου ἃς ἐγέννησας καὶ ἔθυσας αὐτὰ αὐτοῖς εἰς ἀνάλωσιν ὡς μικρὰ ἐξεπόρνευσας
- 21 kun vielä teurastit minun poikani ja annoit heidät poltettaviksi uhrina niille?
That you put my children to death and gave them up to go through the fire to them?
καὶ ἔσφαξας τὰ τέκνα σου καὶ ἔδωκας αὐτὰ ἐν τῷ ἀποτροπιάζεσθαί σε ἐν αὐτοῖς
- 22 Ja kaikkien kauhistustesi ja haureutesi ohessa sinä et muistanut nuoruutesi päiviä, jolloin olit alaston ja paljas ja sätkyttelit verissäsi.
And in all your disgusting and false behaviour you had no memory of your early days, when you were uncovered and without clothing, stretched out in your blood.
τοῦτο παρὰ πᾶσαν τὴν πορνείαν σου καὶ οὐκ ἐμνήσθης τὰς ἡμέρας τῆς νηπιότητός σου ὅτε ἦσθα γυμνὴ καὶ ἀσημιονοῦσα καὶ πεφουρμένη ἐν τῷ αἵματί σου ἔζησας

- 23 Ja kaiken muun pahuutesi lisäksi - voi, voi sinua! sanoo Herra, Herra -
And it came about, after all your evil-doing, says the Lord,
καὶ ἐγένετο μετὰ πάσας τὰς κακίας σου λέγει κύριος
- 24 sinä rakensit itsellesi korokkeita ja teit itsellesi kumpuja kaikille toreille;
That you made for yourself an arched room in every open place.
καὶ ὠκοδόμησας σεαυτῆ οἰκίμα πορνικὸν καὶ ἐποίησας σεαυτῆ ἕκθεμα ἐν πάσῃ πλατεία
- 25 kaikkiiin kadunkulmiin sinä rakensit kumpujasi ja häpäisit kauneutesi, levitit sääresi jokaiselle ohikulkijalle ja yhä lisäsit haureuttasi.
You put up your high places at the top of every street, and made the grace of your form a disgusting thing, opening your feet to everyone who went by, increasing your loose ways.
καὶ ἐπ' ἀρχῆς πάσης ὁδοῦ ὠκοδόμησας τὰ πορνεία σου καὶ ἐλυμήνω τὸ κάλλος σου καὶ διήγαγες τὰ σκέλη σου παντὶ παρόδῳ καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου
- 26 Sinä harjoitit haureutta naapuriesi, Egyptin suurijäsenisten poikain, kanssa ja yhä lisäsit haureuttasi ja niin vihoitit minut.
And you went with the Egyptians, your neighbours, great of flesh; increasing your loose ways, moving me to wrath.
καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αἰγύπτου τοὺς ὀμοροῦντάς σοι τοὺς μεγαλοσάρκους καὶ πολλαχῶς ἐξεπόρνευσας τοῦ παροργίσαι με
- 27 Ja katso, minä ojensin käteni sinua vastaan ja vähensin sinun määräosasi ja jätin sinut vihollistesi, filistealaisten tyttärien, raivon valtaan, jotka häpesivät sinun iljettävää vaellustasi.
Now, then, my hand is stretched out against you, cutting down your fixed amount, and I have given you up to the desire of your haters, the daughters of the Philistines who are shamed by your loose ways.
ἐὰν δὲ ἐκτείνω τὴν χειρᾶ μου ἐπὶ σέ καὶ ἐξαρθῶ τὰ νόμιά σου καὶ παραδώσω σε εἰς ψυχὰς μισούντων σε θυγατέρας ἄλλοφύλων τὰς ἐκκλινούσας σε ἐκ τῆς ὁδοῦ σου ἧς ἠσέβησας
- 28 Sitten sinä harjoitit haureutta Assurin poikain kanssa, koska et voinut saada kyllääsi; ja vaikka harjoitit haureutta heidän kanssansa, et sittenkään kyllääsi saanut.
And you went with the Assyrians, because of your desire which was without measure; you were acting like a loose woman with them, and still you had not enough.
καὶ ἐξεπόρνευσας ἐπὶ τὰς θυγατέρας ασσοῦρ καὶ οὐδ' οὕτως ἐνεπλήσθης καὶ ἐξεπόρνευσας καὶ οὐκ ἐνεπίλω
- 29 Sitten sinä yhä enensit haureuttasi kauppiasten maahan päin, Kaldeaan, mutta et siitäkään saanut kyllääsi.
And you went on in your loose ways, even as far as the land of Chaldea, and still you had not enough.
καὶ ἐπλήθυνας τὰς διαθήκας σου πρὸς γῆν χαλδαίων καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις ἐνεπλήσθης
- 30 Kuinka himosta hiukeava olikaan sinun sydämesi, sanoo Herra, Herra, kun teit tämän kaiken, niinkuin tekee itse pääportto;
How feeble is your heart, says the Lord, seeing that you do all these things, the work of a loose and overruling woman;
τί διαθῶ τὴν θυγατέρα σου λέγει κύριος ἐν τῷ ποιῆσαί σε ταῦτα πάντα ἔργα γυναικὸς πόρνης καὶ ἐξεπόρνευσας τρισσῶς
- 31 kun rakensit korokkeesi kaikkiiin kadunkulmiin ja teit kumpusi kaikille toreille! Mutta siinä sinä olit erilainen kuin muut portot, että halveksuit portonpalkkaa -
For you have made your arched room at the top of every street, and your high place in every open place; though you were not like a loose woman in getting together your payment.
ἐν ταῖς θυγατράσιν σου τὸ πορνείον σου ὠκοδόμησας ἐπὶ πάσης ἀρχῆς ὁδοῦ καὶ τὴν βᾶσιν σου ἐποίησας ἐν πάσῃ πλατεία καὶ ἐγένου ὡς πόρνη συνάγουσα μισθώματα
- 32 avionrikkoja-vaimo, joka miehensä sijaan ottaa vieraita!
The untrue wife who takes strange lovers in place of her husband!
ἡ γυνὴ ἢ μοιχωμένη ὁμοία σοι παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς λαμβάνουσα μισθώματα
- 33 Kaikille muille portoilte annetaan lahja, mutta sinä annoit portonlahjojasi kaikille rakastajillesi ja haureudessasi lahjoit heitä tulemaan luoksesi joka taholta.
They give payment to all loose women: but you give rewards to your lovers, offering them payment so that they may come to you on every side for your cheap love.
πᾶσι τοῖς ἐκπορνεύουσιν αὐτὴν προσεδίδου μισθώματα καὶ σὺ δέδωκας μισθώματα πᾶσι τοῖς ἐρασταῖς σου καὶ ἐφόρτιζες αὐτοὺς τοῦ ἔρχεσθαι πρὸς σέ κυκλόθεν ἐν τῇ πορνείᾳ σου
- 34 Sinun oli haureudessasi laita päinvastoin kuin muitten naisten: sinun perässäsi ei juostu haureuteen, ja sinä maksoit portonpalkkaa, mutta sinulle portonpalkkaa ei maksettu; näin se oli päinvastoin.
And in your loose behaviour you are different from other women, for no one goes after you to make love to you: and because you give payment and no payment is given to you, in this you are different from them.
καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένον παρὰ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ πορνείᾳ σου καὶ μετὰ σοῦ πεπορνεύακιν ἐν τῷ προσδιδόναι σε μισθώματα καὶ σοὶ μισθώματα οὐκ ἐδόθη καὶ ἐγένετο ἐν σοὶ διεστραμμένα
- 35 Sentähden, sinä portto, kuule Herran sana:
For this cause, O loose woman, give ear to the voice of the Lord:
διὰ τοῦτο πόρνη ἄκουε λόγον κυρίου

- 36 Näin sanoo Herra, Herra: Koska olet antanut riettautesi vuotaa ja olet paljastanut häpysi haureudessaasi kaikille rakastajillesi ja kaikille kauhistaville kivijumalillesi, sekä lastesi veren tähden, jonka olet niille antanut,
This is what the Lord has said: Because your unclean behaviour was let loose and your body uncovered in your loose ways with your lovers and with your disgusting images, and for the blood of your children which you gave to them;
τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὃν ἐξέχεας τὸν χαλκὸν σου καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ αἰσχὺνὴ σου ἐν τῇ πορνείᾳ σου πρὸς τοὺς ἐραστάς σου καὶ εἰς πάντα τὰ ἐνθυμήματα τῶν ἀνομιῶν σου καὶ ἐν τοῖς αἵμασι ν τῶν τέκνων σου ὃν ἔδωκας αὐτοῖς
- 37 sentähden, katso, minä kokoa kaikki sinun rakastajasi, jotka olivat sinulle mieleen, kaikki, joita sinä rakastit, ja kaikki, joihin kyllästyit, ne minä kokoa sinua vastaan joka taholta ja paljastan heille sinun häpysi, niin että he näkevät koko häpysi.
For this cause I will get together all your lovers with whom you have taken your pleasure, and all those to whom you have given your love, with all those who were hated by you; I will even make them come together against you on every side, and I will have you uncovered before them so that they may see your shame.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ συνάγω πάντας τοὺς ἐραστάς σου ἐν οἷς ἐπεμίγης ἐν αὐτοῖς καὶ πάντας οὓς ἠγάπησας σὺν πάσιν οἷς ἐμίσεις καὶ συνάξω αὐτοὺς ἐπὶ σὲ κυκλόθεν καὶ ἀποκαλύψω τὰς κακίας σου πρὸς αὐτοὺς καὶ ὄψονται πᾶσαν τὴν αἰσχὺνὴν σου
- 38 Minä tuomitsen sinut sen mukaan, mitä on säädetty avionrikkoja- ja verenvuodattaja-naisista, ja annan vihassa ja kiivaudessa sinun veresi vuotaa.
And you will be judged by me as women are judged who have been untrue to their husbands and have taken life; and I will let loose against you passion and bitter feeling.
καὶ ἐκδικήσω σε ἐκδικήσει μοιχαλίδος καὶ ἐκχεούσης αἷμα καὶ θήσω σε ἐν αἵματι θυμοῦ καὶ ζήλου
- 39 Ja minä annan sinut heidän käsiinsä, ja he hajottavat sinun korokkeesi, kukistavat sinun kumpusi, raastavat sinulta vaatteesi, ottavat korukalusi ja jättävät sinut alastomaksi ja paljaaksi.
I will give you into their hands, and your arched room will be overturned and your high places broken down; they will take your clothing off you and take away your fair jewels: and when they have done, you will be uncovered and shamed.
καὶ παραδώσω σε εἰς χεῖρας αὐτῶν καὶ κατασκάψουσιν τὸ πορνειὸν σου καὶ καθελούσιν τὴν βᾶσιν σου καὶ ἐκδύσουσίν σε τὸν ἱματισμὸν σου καὶ λήμψονται τὰ σκευὴ τῆς καυχῆσεώς σου καὶ ἀφήσουσίν σε γυμνὴν καὶ ἀσημονούσαν
- 40 He nostattavat kansanjoukon sinua vastaan, ja ne kivittävät sinut, hakkaavat sinut maahan miekoillansa,
And they will get together a meeting against you, stoning you with stones and wounding you with their swords.
καὶ ἄξουσιν ἐπὶ σὲ ὄχλους καὶ λιθοβολήσουσίν σε ἐν λίθοις καὶ κατασφάξουσίν σε ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν
- 41 polttavat tulella sinun talosi ja panevat sinussa toimeen tuomiot paljojen naisten silmään edessä. Minä teen lopun sinun porttona-olostasi, etkä sinä enää sitten porttonpalkkoja maksa.
And they will have you burned with fire, sending punishments on you before the eyes of great numbers of women; and I will put an end to your loose ways, and you will no longer give payment.
καὶ ἐμπρήσουσιν τοὺς οἴκους σου πυρὶ καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐκδικήσεις ἐνώπιον γυναικῶν πολλῶν καὶ ἀποστρέψω σε ἐκ τῆς πορνείας σου καὶ μισθώματα οὐ μὴ δῶς οὐκέτι
- 42 Niin minä tydytän vihani sinussa, niin että minun kiivauteni sinusta väistyy, ja minä tyynnyn enkä enää ole vihastunut.
And the heat of my wrath against you will have an end, and my bitter feeling will be turned away from you, and I will be quiet and will be angry no longer.
καὶ ἐπαφήσω τὸν θυμὸν μου ἐπὶ σέ καὶ ἐξαρθήσεται ὁ ζήλός μου ἐκ σοῦ καὶ ἀναπαύσομαι καὶ οὐ μὴ μεριμνήσω οὐκέτι
- 43 Koska et muistanut nuoruutesi päiviä, vaan ärsytit minut kaikilla näillä, niin katso: minäkin annan sinun vaelluksesi tulla oman pääsi päälle, sanoo Herra, Herra. Etkö sinä tehnyt näitä iljetyksiä kaikkien kauhistustesi lisäksi?
Because you have not kept in mind the days when you were young, but have been troubling me with all these things; for this reason I will make the punishment of your ways come on your head, says the Lord, because you have done this evil thing in addition to all your disgusting acts.
ἀνθ' ὃν οὐκ ἐμνήσθης τὴν ἡμέραν τῆς νηπιότητός σου καὶ ἐλύπεις με ἐν πάσι τούτοις καὶ ἐγὼ ἰδοὺ τὰς ὁδοὺς σου εἰς κεφαλὴν σου δέδωκα λέγει κύριος καὶ οὕτως ἐποίησας τὴν ἀσέβειαν ἐπὶ πάσις ταῖς ἀνομιαῖς σου
- 44 Katso, jokainen, joka sananlaskuja lausuu, on lausuva sinusta: 'Tytär tulee äitinsä'.
See, in every common saying about you it will be said, As the mother is, so is her daughter.
ταῦτά ἐστιν πάντα ὅσα εἶπαν κατὰ σοῦ ἐν παραβολῇ λέγοντες καθὼς ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ
- 45 Sinä olet äitisi tytär, hänen, joka vieroi miestään ja lapsiansa, ja olet sisartesi sisar, heidän, jotka vieroivat miehiään ja lapsiansa: teidän äitinne oli heettiläinen ja isänne amorilainen.
You are the daughter of your mother whose soul is turned in disgust from her husband and her children; and you are the sister of your sisters who were turned in disgust from their husbands and their children: your mother was a Hittite and your father an Amorite.
θυγάτηρ τῆς μητρός σου σὺ εἶ ἡ ἀπωσαμένη τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς καὶ ἀδελφὴ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἀπωσαμένων τοὺς ἄνδρας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἡ μήτηρ ὑμῶν χετταία καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀμορραῖος

- 46 Isompi sisaresi oli Samaria tyttäreineen, joka asui vasemmalla puolellasi, ja pienempi sisaresi, joka asui oikealla puolellasi, oli Sodoma tyttäreineen.
Your older sister is Samaria, living at your left hand, she and her daughters: and your younger sister, living at your right hand, is Sodom and her daughters.
ἡ ἀδελφὴ ὑμῶν ἡ πρεσβυτέρα σαμάρεια αὐτὴ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἡ κατοικοῦσα ἐξ εὐωνύμων σου καὶ ἡ ἀδελφὴ σου ἡ νεώτερα σου ἡ κατοικοῦσα ἐκ δεξιῶν σου σοδομα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς
- 47 Mutta sinä et vaeltanut heidän teitensä etkä tehnyt kauhistuksia samalla tavoin kuin he: vähän aikaa vain, niin sinä jo teit kelvottomammin kuin he kaikilla teilläsi.
Still you have not gone in their ways or done the disgusting things which they have done; but, as if that was only a little thing, you have gone deeper in evil than they in all your ways.
καὶ οὐδ' ὥς ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν ἐπορεύθης οὐδὲ κατὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν ἐποίησας παρὰ μικρὸν καὶ ὑπέρκεισαι αὐτὸς ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου
- 48 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: ei totisesti sisaresi Sodoma tyttäreineen tehnyt sitä, mitä sinä tyttärinesi olet tehnyt.
By my life, says the Lord, Sodom your sister never did, she or her daughters, what you and your daughters have done.
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος εἰ πεποίηκεν σοδομα ἡ ἀδελφὴ σου αὐτὴ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ὄν τρόπον ἐποίησας σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου
- 49 Katso, tämä oli sisaresi Sodoman synti: ylpeys, leivän yltäkylläisyys ja huoleton lepo hänellä ja hänen tyttärillään; mutta kurjaa ja köyhää hän ei kädestä ottanut.
Truly, this was the sin of your sister Sodom: pride, a full measure of food, and the comforts of wealth in peace, were seen in her and her daughters, and she gave no help to the poor or to those in need.
πλὴν τοῦτο τὸ ἀνόμημα σοδομων τῆς ἀδελφῆς σου ὑπερηφανία ἐν πλησμονῇ ἄρτων καὶ ἐν εὐθηνίᾳ οἴνου ἐσπατάλων αὐτὴ καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς τοῦτο ὑπῆρχεν αὐτῇ καὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς καὶ αἱ χεῖρα πτωχοῦ καὶ πένητος οὐκ ἀντελαμβάνοντο
- 50 He korskeillivat ja tekivät kauhistuksia minun edessäni, ja minä, kun sen näin, toimitin heidät pois.
They were full of pride and did what was disgusting to me: and so I took them away as you have seen.
καὶ ἐμεγαλῶνουν καὶ ἐποίησαν ἀνομήματα ἐνώπιόν μου καὶ ἐξῆρα αὐτάς καθὼς εἶδον
- 51 Ja Samaria ei tehnyt puoltakaan sinun syntiesi vertaa; mutta sinä olet tehnyt kauhistuksia paljon enemmän kuin he, niin että olet kaikilla kauhistuksillasi, joita olet tehnyt, saanut sisaresi näyttämään vanhurskailta.
And Samaria has not done half your sins; but you have made the number of your disgusting acts greater than theirs, making your sisters seem more upright than you by all the disgusting things which you have done.
καὶ σαμάρεια κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἁμαρτιῶν σου οὐχ ἥμαρτεν καὶ ἐπλήθυνας τὰς ἀνομίας σου ὑπὲρ αὐτὰς καὶ ἐδικαίωσας τὰς ἀδελφάς σου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις σου αἷς ἐποίησας
- 52 Niinpä kanno myös sinä häpeäsi, kun olet hankkinut moisen hyvityksen sisarillesi: sinun syntiesi takia, kun olet menetellyt vielä kauhistavammin kuin he, ovat he vanhurskaampia kuin sinä.
Häpeä sinäkin ja kanno häpeäsi, kun olet saanut sisaresi näyttämään vanhurskailta.
And you yourself will be put to shame, in that you have given the decision for your sisters; through your sins, which are more disgusting than theirs, they are more upright than you: truly, you will be shamed and made low, for you have made your sisters seem upright.
καὶ σὺ κόμισαι βάσανόν σου ἐν ἧ ἔφθειρας τὰς ἀδελφάς σου ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου αἷς ἠνόμησας ὑπὲρ αὐτὰς καὶ ἐδικαίωσας αὐτάς ὑπὲρ σεαυτὴν καὶ σὺ αἰσχύνθητι καὶ λαβὲ τὴν ἀτιμίαν σου ἐν τῷ δικαίωσαί σε τὰς ἀδελφάς σου
- 53 Ja minä tahdon kääntää heidän kohtalonsa: Sodoman ja hänen tyttäriensä kohtalon sekä Samarian ja hänen tyttäriensä kohtalon; ja minä tahdon kääntää sinun kohtalosi, sinun, joka olet heidän keskellänsä,
And I will let their fate be changed, the fate of Sodom and her daughters, and the fate of Samaria and her daughters, and your fate with theirs.
καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀποστροφὰς αὐτῶν τὴν ἀποστροφὴν σοδομων καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστροφὴν σαμαρείας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς καὶ ἀποστρέψω τὴν ἀποστροφὴν σου ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 54 että kantaisit häpeäsi ja olisit häpeissäsi kaikesta, mitä teit, kun lohdutit heidät.
So that you will be shamed and made low because of all you have done, when I have mercy on you.
ὅπως κομίση τὴν βάσανόν σου καὶ ἀτιμώθησῃ ἐκ πάντων ὧν ἐποίησας ἐν τῷ σε παροργίσει με
- 55 Sinun sisaresi - Sodoma tyttäreineen saa palata entisellensä, ja Samaria tyttäreineen saa palata entisellensä. Ja sinä tyttärinesi saat palata entisellesi.
And your sisters, Sodom and her daughters, will go back to their first condition, and Samaria and her daughters will go back to their first condition, and you and your daughters will go back to your first condition.
καὶ ἡ ἀδελφὴ σου σοδομα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀποκατασταθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς καὶ σαμάρεια καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς ἀποκατασταθήσονται καθὼς ἦσαν ἀπ' ἀρχῆς καὶ σὺ καὶ αἱ θυγατέρες σου ἀποκατασταθήσεσθε καθὼς ἀπ' ἀρχῆς ἦτε
- 56 Eikö ollut sisaresi Sodoma huhupuheena sinun suussasi sinun ylpeytesi aikana,
Was not your sister Sodom an oath in your mouth in the day of your pride,
καὶ εἰ μὴ ἦν σοδομα ἡ ἀδελφὴ σου εἰς ἀκοὴν ἐν τῷ στόματί σου ἐν ταῖς ἡμέραις ὑπερηφανίας σου

- 57 ennenkuin sinun oma pahuutesi paljastui, silloin kun jouduit Aramin tyttärien ja kaikkien heidän ympärillään asuvaisten, filistealaisten tyttärien, häväistäväksi, jotka joka taholta pilkkaavat sinua?
 Before your shame was uncovered? Now you have become like her a word of shame to the daughters of Edom and all who are round about you, the daughters of the Philistines who put shame on you round about.
 πρὸ τοῦ ἀποκαλυφθῆναι τὰς κακίας σου ὃν τρόπον νῦν ὄνειδος εἶ θυγατέρων συρίας καὶ πάντων τῶν κύκλῳ αὐτῆς θυγατέρων ἀλλοφύλων τῶν περιεχουσῶν σε κύκλῳ
- 58 Sinä saat kantaa iljetyksesi ja kauhistuksesi, sanoo Herra.
 The reward of your evil designs and your disgusting ways has come on you, says the Lord.
 τὰς ἀσεβείας σου καὶ τὰς ἀνομίας σου σὺ κεκόμισαι αὐτάς λέγει κύριος
- 59 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Minä olen tehnyt sinulle sen mukaan, kuin sinä olet tehnyt, kun olet pitänyt valan halpana ja rikkonut liiton.
 For this is what the Lord has said: I will do to you as you have done, you who, putting the oath on one side, have let the agreement be broken.
 τὰδε λέγει κύριος καὶ ποιήσω ἐν σοὶ καθὼς ἐποίησας ὡς ἠτίμωσας ταῦτα τοῦ παραβῆναι τὴν διαθήκην μου
- 60 Mutta minä muistan liittoni, jonka tein sinun kanssasi sinun nuoruutesi päivinä, ja minä teen sinun kanssasi iankaikkisen liiton.
 But still I will keep in mind the agreement made with you in the days when you were young, and I will make with you an eternal agreement.
 καὶ μνησθήσομαι ἐγὼ τῆς διαθήκης μου τῆς μετὰ σοῦ ἐν ἡμέραις νηπιότητός σου καὶ ἀναστήσω σοὶ διαθήκην αἰώνιον
- 61 Ja sinä muistat vaelluksesi ja häpeät, kun otat vastaan sisaresi, ne, jotka ovat sinua isommat, ynnä ne, jotka ovat sinua pienemmät, ja minä annan heidät sinulle tyttäriksi; mutta en sinun liittosi voimasta.
 Then at the memory of your ways you will be overcome with shame, when I take your sisters, the older and the younger, and give them to you for daughters, but not by your agreement.
 καὶ μνησθήσῃ τὴν ὁδόν σου καὶ ἐξατιμώθῃς ἐν τῷ ἀναλαβεῖν σε τὰς ἀδελφάς σου τὰς πρεσβυτέρας σου σὺν ταῖς νεωτέραις σου καὶ δώσω αὐτάς σοι εἰς οἰκοδομήν καὶ οὐκ ἐκ διαθήκης σου
- 62 Ja minä teen liittoni sinun kanssasi, ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra.
 And I will make my agreement with you; and you will be certain that I am the Lord:
 καὶ ἀναστήσω ἐγὼ τὴν διαθήκην μου μετὰ σοῦ καὶ ἐπιγνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος
- 63 Niin sinä muistat ja häpeät etkä voi häpeäsi tähden suutasi avata, kun minä annan sinulle anteeksi kaikki, mitä sinä tehnyt olet; sanoo Herra, Herra."
 So that, at the memory of these things, you may be at a loss, never opening your mouth because of your shame; when you have my forgiveness for all you have done, says the Lord.
 ὅπως μνησθῆς καὶ αἰσχυνθῆς καὶ μὴ ἦ σοι ἐτι ἀνοῖξαι τὸ στόμα σου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀτιμίας σου ἐν τῷ ἐξιλάσκεσθαί με σοὶ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησας λέγει κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
 And the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, esitä arvoitus ja lausu vertaus Israelin heimolle
 Son of man, give out a dark saying, and make a comparison for the children of Israel,
 υἱὲ ἀνθρώπου διήγησαι διήγημα καὶ εἰπὸν παραβολὴν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραηλ
- 3 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Suuri kotka, suurisiipinen, pitkäsulkainen, täysihöyheninen, kirjava, tuli Libanonille ja otti latvuksen setripuusta.
 And say, This is what the Lord has said: A great eagle with great wings, full of long feathers of different colours, came to Lebanon, and took the top of the cedar:
 καὶ ἔρεῖς τὰδε λέγει κύριος ὁ ἀετὸς ὁ μέγας ὁ μεγαλοπτέρυγος ὁ μακρὸς τῆ ἐκτάσει πλήρης ὀνύχων ὃς ἔχει τὸ ἦγημα εἰσελθεῖν εἰς τὸν λίβανον καὶ ἔλαβε τὰ ἐπίλεκτα τῆς κέδρου
- 4 Hän taittoi siitä latvalehvän ja vei sen kauppiasten maahan, asetti sen kauppiarien kaupunkiin.
 Biting off the highest of its young branches, he took it to the land of Canaan, and put it in a town of traders.
 τὰ ἄκρα τῆς ἀπαλότητος ἀπέκνισεν καὶ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς γῆν χανααν εἰς πόλιν τεταχισμένην ἔθετο αὐτά
- 5 Sitten hän otti siitä maasta taimen ja pani sen kylvöpeltoon. Hän otti sen ja pani pajuksi runsaan veden ääreen.
 And he took some of the seed of the land, planting it in fertile earth, placing it by great waters; he put it in like a willow-tree.
 καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῆς γῆς καὶ ἔδωκεν αὐτὸ εἰς τὸ πεδῖον φυτὸν ἐφ' ὕδατι πολλῷ ἐπιβλεπόμενον ἔταξεν αὐτὸ

- 6 Se versoi, ja siitä tuli rehevä viinipuu, matalakasvuinen; sen oksien tuli kääntyä kotkaan päin ja sen juurten olla hänen allansa. Siitä tuli viinipuu, se teki haaroja, työnsi oksia.
And its growth went on and it became a vine, low and widely stretching, whose branches were turned to him and its roots were under him: so it became a vine, putting out branches and young leaves.
καὶ ἀνέτειλεν καὶ ἐγένετο εἰς ἄμπελον ἀσθενοῦσαν καὶ μικρὰν τῷ μεγέθει τοῦ ἐπιφαίνεσθαι αὐτὴν τὰ κλήματα αὐτῆς ἐπ' αὐτὴν καὶ αἱ ῥίζαι αὐτῆς ὑποκάτω αὐτῆς ἦσαν καὶ ἐγένετο εἰς ἄμπελον καὶ ἐποίησεν ἀπόρρυγας καὶ ἐξέτεινεν τὴν ἀναδενδράδα αὐτῆς
- 7 Mutta oli toinen suuri kotka, suurisiipinen, runsashöyheninen; ja katso, tämä viinipuu ojensi juurensa sitä kotkaa kohti ja työnsi oksansa siihen päin, sen kasteltaviksi, siitä penkereestä, johon se oli istutettu.
And there was another eagle with great wings and thick feathers: and now this vine, pushing out its roots to him, sent out its branches in his direction from the bed where it was planted, so that he might give it water.
καὶ ἐγένετο ἀετὸς ἕτερος μέγας μεγαλοπτέρυγος πολλὸς ὄνουξιν καὶ ἰδοὺ ἡ ἄμπελος αὐτὴ περιπεπλεγμένη πρὸς αὐτόν καὶ αἱ ῥίζαι αὐτῆς πρὸς αὐτόν καὶ τὰ κλήματα αὐτῆς ἐξαπέστειλεν αὐτῷ τοῦ ποτίσαι αὐτὴν σὺν τῷ βῶλῳ τῆς φυτείας αὐτῆς
- 8 Se oli istutettu hyvään peltoon, runsaan veden ääreen, että se tekisi lehviiä, kantaisi hedelmää ja tulisi ihanaksi viinipuuksi.
He had it planted in a good field by great waters so that it might put out branches and have fruit and be a strong vine.
εἰς πεδίον καλὸν ἐφ' ὕδατι πολλῷ αὐτὴ πιαίνεται τοῦ ποιεῖν βλαστοὺς καὶ φέρειν καρπὸν τοῦ εἶναι εἰς ἄμπελον μεγάλην
- 9 Sano: Näin sanoo Herra, Herra: Menestyköhän se? Eiköhän kotka kisko ylös sen juuria ja raasta sen hedelmiä; niin että kaikki siitä versoneet lehdet kuivuvat ja puu kuivuu? Eikä tarvita suurta voimaa, ei paljoa väkeä sen nostamiseksi juuriltansa.
Say, This is what the Lord has said: Will it do well? will he not have its roots pulled up and its branches cut off, so that all its young leaves may become dry and it may be pulled up by its roots?
διὰ τοῦτο εἰπὸν τάδε λέγει κύριος εἰ κατευθνεῖ οὐχὶ αἱ ῥίζαι τῆς ἀπαλότητος αὐτῆς καὶ ὁ καρπὸς σαπήσεται καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ προανατέλλοντα αὐτῆς καὶ οὐκ ἐν βραχίονι μεγάλῳ οὐδ' ἐν λαῷ πολλῷ τοῦ ἐκσπάσαι αὐτὴν ἐκ ῥιζῶν αὐτῆς
- 10 Katso, istutettu se on - menestyköhän se? Eiköhän se kuivu, kun siihen käy itätuuli, kuivu penkereessä, jossa se versoi?"
And if it is planted will it do well? will it not become quite dry at the touch of the east wind, drying up in the bed where it was planted?
καὶ ἰδοὺ πιαίνεται μὴ κατευθνεῖ οὐχ ἅμα τῷ ἄσασθαι αὐτῆς ἄνεμον τὸν καύσωνα ξηρανθήσεται ξηρασία σὺν τῷ βῶλῳ ἀνατολῆς αὐτῆς ξηρανθήσεται
- 11 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 12 "Sano uppinkaiselle suvulle: Ettekö te tiedä, mitä tämä tarkoittaa? Sano: Katso, Baabelin kuningas tuli Jerusalemiin, otti sen kuninkaan ja päämiehet ja vei heidät luoksensa Baabeliin.
Say now to this uncontrolled people, Are these things not clear to you? Say to them, See, the king of Babylon came to Jerusalem and took its king and its rulers away with him to Babylon;
οὐδὲ ἀνθρώπου εἰπὸν δὴ πρὸς τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα οὐκ ἐπίστασθε τί ἦν ταῦτα εἰπὸν ὅταν ἔλθῃ βασιλεὺς βαβυλωνῶνος ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ λήμψεται τὸν βασιλέα αὐτῆς καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς καὶ ἄξει αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰς βαβυλῶνα
- 13 Ja hän otti yhden kuninkaallisesta suvusta, teki hänen kanssansa liiton ja otti häneltä valan, mutta maan mahtavat hän vei mukanaan,
And he took one of the sons of the king and made an agreement with him; and he put him under an oath, and took away the great men of the land:
καὶ λήμψεται ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας καὶ διαθήσεται πρὸς αὐτὸν διαθήκην καὶ εἰσάξει αὐτὸν ἐν ἁρᾷ καὶ τοὺς ἡγουμένους τῆς γῆς λήμψεται
- 14 että valtakunta tulisi vähäpätöiseksi eikä kohoaisi, että se pitäisi liittonsa ja liitto pysyisi.
So that the kingdom might be made low with no power of lifting itself up, but might keep his agreement to be his servants.
τοῦ γενέσθαι εἰς βασιλείαν ἀσθενῆ τὸ καθόλου μὴ ἐπαίρεσθαι τοῦ φυλάσσειν τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ ἰστάνειν αὐτὴν
- 15 Mutta hän kapinoi häntä vastaan ja laittoi lähettilänsä Egyptiin, että hänelle annettaisiin hevosia ja paljon väkeä. Menestyköhän se, pelastuukohan se, joka tällaista tekee? Pelastuuko se, joka liiton rikkoo?
But he went against his authority in sending representatives to Egypt to get from them horses and a great army. Will he do well? will he be safe who does such things? if the agreement is broken will he be safe?
καὶ ἀποστήσεται ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ἐξαποστέλλειν ἀγγέλους ἑαυτοῦ εἰς αἴγυπτον τοῦ δοῦναι αὐτῷ ἵππους καὶ λαὸν πολὺν εἰ κατευθνεῖ εἰ διασωθήσεται ὁ ποιὼν ἐναντία καὶ παραβαίνων διαθήκην εἰ σωθήσεται
- 16 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: sen kuninkaan asuinpaikalla, joka hänet kuninkaaksi teki, jonka valan hän on halpana pitänyt ja jonka liiton hän on rikkonut, sen luona, keskellä Baabelia, hänen totisesti on kuoltava.
By my life, says the Lord, truly in the place of the king who made him king, whose oath he put on one side and let his agreement with him be broken, even in Babylon he will come to his death.
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος ἐὰν μὴ ἐν ᾧ τόπῳ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύσας αὐτόν ὅς ἠτίμωσεν τὴν ἁρὰν μου καὶ ὅς παρέβη τὴν διαθήκην μου μετ' αὐτοῦ ἐν μέσῳ βαβυλωνῶνος τελευτήσει

- 17 Ja farao suurella sotajoukollaan ja paljolla väellä ei tee mitään hänen hyväkseen sodassa, kun luodaan valli ja rakennetaan saartovarusteet paljojen ihmisten hävittämiseksi.
And Pharaoh with his strong army and great forces will be no help to him in the war, when they put up earthworks and make strong walls for the cutting off of lives:
και ουκ εν δυνάμει μεγάλη οὐδ' ἐν ὄγκῳ πολλῷ ποιήσει πρὸς αὐτὸν φαραω πόλεμον ἐν χαρακοβολία και ἐν οἰκοδομῇ βελοστάσεων τοῦ ἐξῆραι ψυχάς
- 18 Hän piti halpana valan ja rikkoi liiton; katso, vaikka oli kättä lyönyt, hän teki kaiken tämän - ei hän pelastu.
For he put his oath on one side in letting the agreement be broken; and though he had given his hand to it, he did all these things; he will not get away safe.
και ἠτίμωσεν ὀρκωμοσίαν τοῦ παραβῆναι διαθήκην και ἰδοὺ δέδωκεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ και πάντα ταῦτα ἐποίησεν αὐτῷ μὴ σωθῆσεται
- 19 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Niin totta kuin minä elän, niin valani, jonka hän halpana piti, ja liittoni, jonka hän rikkoi, minä annan totisesti tulla hänen päänsä päälle.
And so the Lord has said, By my life, truly, for my oath which he put on one side, and my agreement which has been broken, I will send punishment on his head.
διὰ τοῦτο εἶπόν τάδε λέγει κύριος ζῶ ἐγὼ ἐὰν μὴ τὴν διαθήκην μου ἦν παρέβη και τὴν ὀρκωμοσίαν μου ἦν ἠτίμωσεν και δώσω αὐτὰ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ
- 20 Minä levitän verkkoni hänen yllensä, ja hän takertuu minun pyydykseeni. Minä vien hänet Baabeliin ja käyn siellä oikeutta hänen kanssansa hänen uskottomuudestaan, jota hän on osoittanut minua kohtaan.
My net will be stretched out over him, and he will be taken in my cords, and I will send him to Babylon, and there I will be his judge for the wrong which he has done against me.
και ἐκπετάσω ἐπ' αὐτὸν τὸ δίκτυόν μου και ἀλώσεται ἐν τῇ περιοχῇ αὐτοῦ
- 21 Ja kaikki hänen pakolaisensa kaikista hänen sotajoukoistaan kaatuvat miekkaan, ja jäljellejääneet hajotetaan kaikkiin tuuliin. Ja te tulette tietämään, että minä, Herra, olen puhunut.
All his best fighting-men will be put to the sword, and the rest will be sent away to every wind: and you will be certain that I the Lord have said it.
ἐν πάσῃ παρατάξει αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται και τοὺς καταλοιπούς εἰς πάντα ἄνεμον διασπερῶ και ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος λελάληκα
- 22 Näin sanoo Herra, Herra: Mutta minä otan yhden latvuksen siitä korkeasta setripuusta ja istutan sen; hennon latvalehvän minä siitä taitan ja istutan korkealle ja jyrkälle vuorelle.
This is what the Lord has said: Further, I will take the highest top of the cedar and put it in the earth; cutting off from the highest of his young branches a soft one, I will have it planted on a high and great mountain;
διότι τάδε λέγει κύριος και λήμψομαι ἐγὼ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων τῆς κέδρου ἐκ κορυφῆς καρδίας αὐτῶν ἀποκνιῶ και καταφυτεύσω ἐγὼ ἐπ' ὄρος ὑψηλὸν και κρεμάσω αὐτὸν
- 23 Israelin vuoren korkeuteen minä sen istutan: ja se kantaa lehviä ja tekee hedelmää, ja siitä tulee mahtava setri. Ja sen alla asuvat kaikki linnut, kaikki, mitä siivekästä on; ne asuvat sen oksain varjossa.
It will be planted on the high mountain of Israel: it will put out branches and have fruit and be a fair cedar: under it all birds of every sort will make their living-place, resting in the shade of its branches.
ἐν ὄρει μετεώρῳ τοῦ ἰσραηλ και καταφυτεύσω και ἐξοίσει βλαστὸν και ποιήσει καρπὸν και ἔσται εἰς κέδρον μεγάλην και ἀναπαύεται ὑποκάτω αὐτοῦ πᾶν θηρίον και πᾶν πετεινὸν ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ ἀναπαύεται τὰ κλήματα αὐτοῦ ἀποκατασταθῆσεται
- 24 Ja kaikki metsän puut tulevat tietämään, että minä olen Herra, joka teen korkean puun matalaksi ja matalan puun korkeaksi, tuoreen puun kuivaksi ja kuivan puun kukoistavaksi. Minä, Herra, Herra, olen puhunut, ja minä sen teen."
And it will be clear to all the trees of the field that I the Lord have made low the high tree and made high the low tree, drying up the green tree and making the dry tree full of growth; I the Lord have said it and have done it.
και γνώσονται πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου διότι ἐγὼ κύριος ὁ ταπεινῶν ξύλον ὑψηλὸν και ὑψῶν ξύλον ταπεινὸν και ξηραίνων ξύλον χλωρὸν και ἀναθάλλων ξύλον ξηρὸν ἐγὼ κύριος λελάληκα και π ούησω
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
The word of the Lord came to me again, saying,
και ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Mikä teillä on, kun te lausutte tätä pilkkalauseetta Israelin maasta: 'Isät söivät raakoja rypäleitä, lasten hampaat heltyivät'?
Why do you make use of this saying about the land of Israel, The fathers have been tasting bitter grapes and the children's teeth are on edge?
οὐ ἐνθρώπου τί ὑμῖν ἡ παραβολὴ αὕτη ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραηλ λέγοντες οἱ πατέρες ἔφαγον ὄμφακα και οἱ ὀδόντες τῶν τέκνων ἐγομφίασαν
- 3 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei tule teidän enää lausua tätä pilkkalauseetta Israelissa.
By my life, says the Lord, you will no longer have this saying in Israel.
ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος ἐὰν γένηται ἔτι λεγομένη ἡ παραβολὴ αὕτη ἐν τῷ ἰσραηλ
- 4 Katso, kaikki sielut ovat minun: niinkuin isän sielu, niin pojankin sielu - ne ovat minun. Se sielu, joka syntii tekee - sen on kuoltava.
See, all souls are mine; as the soul of the father, so the soul of the son is mine: death will be the fate of the sinner's soul.
ὅτι πᾶσαι αἱ ψυχαι ἐμαί εἰσιν ὄν τρόπον ἡ ψυχὴ τοῦ πατρὸς οὕτως και ἡ ψυχὴ τοῦ υἱοῦ ἐμαί εἰσιν ἡ ψυχὴ ἡ ἁμαρτάνουσα αὕτη ἀποθάνεται

- 5 Jos mies on vanhurskas ja tekee oikeuden ja vanhurskauden:
But if a man is upright, living rightly and doing righteousness,
ὁ δὲ ἄνθρωπος ὃς ἔσται δίκαιος ὁ ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην
- 6 ei syö uhrivuorilla, ei luo silmiänsä Israelin heimon kivijumaliin, ei saastuta lähimmäisensä vaimoa, ei ryhdy naiseen, joka on kuukautistilassa,
And has not taken flesh with the blood for food, or given worship to the images of the children of Israel; if he has not had connection with his neighbour's wife, or come near to a woman at the time when she is unclean;
ἐπὶ τῶν ὁρέων οὐ φάγεται καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐ μὴ ἐπάρη πρὸς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου Ἰσραὴλ καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ οὐ μὴ μιάνη καὶ πρὸς γυναῖκα ἐν ἀφ᾽ ἑδρῶν οὐσαν οὐ προσεγγεῖ
- 7 ei sorra toista, vaan antaa takaisin velanpanttin, ei riistä eikä raasta, vaan antaa leipäänsä nälkäiselle, verhoaa vaatteella alastonta,
And has done no wrong to any, but has given back to the debtor what is his, and has taken no one's goods by force, and has given food to him who was in need of it, and clothing to him who was without it;
καὶ ἄνθρωπον οὐ μὴ καταδυναστεύσει ἐνεχυρασμὸν ὀφειλοντος ἀποδώσει καὶ ἄρπαγμα οὐχ ἄρπάται τὸν ἄρτον αὐτοῦ τῷ πεινῶντι δώσει καὶ γυμνὸν περιβαλεῖ
- 8 ei anna rahaansa korolle, ei ota voittoa, vaan pidättää kätensä vääryydestä, tekee oikean tuomion miesten välillä,
And has not given his money out at interest or taken great profits, and, turning his hand from evil-doing, has kept faith between man and man,
καὶ τὸ ἀργύριον αὐτοῦ ἐπὶ τόκῳ οὐ δώσει καὶ πλεονασμὸν οὐ λήψεται καὶ ἐξ ἀδικίας ἀποστρέψει τὴν χεῖρα αὐτοῦ κρίμα δίκαιον ποιήσει ἀνὰ μέσον ἀνδρῶν καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ πλησίον αὐτοῦ
- 9 vaeltaa minun käskyjeni mukaan ja noudattaa minun oikeuksiani, niin että tekee sitä, mikä oikein on - hän on vanhurskas, hän totisesti saa elää, sanoo Herra, Herra.
And has been guided by my rules and has kept my laws and done them: he is upright, life will certainly be his, says the Lord.
καὶ τοῖς προστάγμασίν μου πεπόμενός ἐστι καὶ τὰ δικαιώματά μου πεφύλακται τοῦ ποιῆσαι αὐτὰ δίκαιος οὗτός ἐστιν ζωὴ ζήσεται λέγει κύριος
- 10 Mutta jos hänelle on syntynyt poika, väkivaltainen, verenvuodattaja, joka tekee yhtäkin näistä,
If he has a son who is a thief, a taker of life, who does any of these things,
καὶ ἐὰν γεννήσῃ υἱὸν λοιμὸν ἐκχέοντα αἷμα καὶ ποιοῦντα ἁμαρτήματα
- 11 mitä hän itse ei ole tehnyt: syö uhrivuorilla, saastuttaa lähimmäisensä vaimon,
Who has taken flesh with the blood as food, and has had connection with his neighbour's wife,
ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ δικαίου οὐκ ἐπορεύθη ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων ἔφαγεν καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἐμίανεν
- 12 sortaa kurjaa ja köyhää, riistää ja raastaa, ei anna takaisin panttia, luo silmänsä kivijumaliin, tekee kauhistuksia,
Has done wrong to the poor and to him who is in need, and taken property by force, and has not given back to one in his debt what is his, and has given worship to images and has done disgusting things,
καὶ πτωχὸν καὶ πένητα καταδυνάστευσεν καὶ ἄρπαγμα ἤρπασεν καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἀπέδωκεν καὶ εἰς τὰ εἰδῶλα ἔθετο τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἀνομίαν πεποιήκεν
- 13 antaa rahansa korolle ja ottaa voittoa - saisiko tämä elää? Ei hän saa elää: kaikkia näitä kauhistuksia hän on tehnyt, hänet on kuolemalla rangaistava; hän on verivelan alainen.
And has given out his money at interest and taken great profits: he will certainly not go on living: he has done all these disgusting things: death will certainly be his fate; his blood will be on him.
μετὰ τόκου ἔδωκε καὶ πλεονασμὸν ἔλαβεν οὗτος ζωὴ οὐ ζήσεται πάσας τὰς ἀνομίας ταύτας ἐποίησεν θανάτῳ θανατωθήσεται τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἔσται
- 14 Mutta katso, jos tälle on syntynyt poika ja hän näkee kaikki isänsä synnit, jotka tämä on tehnyt - näkee ne eikä tee sellaisia:
Now if he has a son who sees all his father's sins which he has done, and in fear does not do the same:
ἐὰν δὲ γεννήσῃ υἱὸν καὶ ἴδῃ πάσας τὰς ἁμαρτίας τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἅς ἐποίησεν καὶ φοβηθῆ καὶ μὴ ποιῆσῃ κατὰ ταύτας
- 15 ei syö uhrivuorilla, ei luo silmiänsä Israelin heimon kivijumaliin, ei saastuta lähimmäisensä vaimoa,
Who has not taken the flesh with the blood for food, or given worship to the images of the children of Israel, and has not had connection with his neighbour's wife,
ἐπὶ τῶν ὁρέων οὐ βέβρωκεν καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ οὐκ ἔθετο εἰς τὰ ἐνθυμήματα οἴκου Ἰσραὴλ καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ οὐκ ἐμίανεν
- 16 ei sorra toista, ei ota panttia, ei riistä eikä raasta, vaan antaa leipäänsä nälkäiselle, verhoaa vaatteella alastonta,
Or done wrong to any, or taken anything from one in his debt, or taken goods by force, but has given food to him who was in need of it, and clothing to him who was without it;
καὶ ἄνθρωπον οὐ καταδυνάστευσεν καὶ ἐνεχυρασμὸν οὐκ ἐνεχύρασεν καὶ ἄρπαγμα οὐχ ἤρπασεν τὸν ἄρτον αὐτοῦ τῷ πεινῶντι ἔδωκεν καὶ γυμνὸν περιέβαλεν

- 17 pidättää kätensä kurjasta, ei ota korkoa eikä voittoa, vaan tekee minun oikeuksieni mukaan, vaeltaa käskyjeni mukaan - hänen ei ole kuoltava isänsä syntivelan tähden, hän totisesti saa elää.
Who has kept his hand from evil-doing and has not taken interest or great profits, who has done my orders and been guided by my rules: he will certainly not be put to death for the evil-doing of his father; life will certainly be his.
καὶ ἂπ' ἀδικίας ἀπέστρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ τόκον οὐδὲ πλεονασμὸν οὐκ ἔλαβεν δικαιοσύνην ἐποίησεν καὶ ἐν τοῖς προστάγμασίν μου ἐπορεύθη οὐ τελευτήσει ἐν ἀδικίαις πατὴρ αὐτοῦ ζωὴ ζήσεται
- 18 Hänen isänsä taas kun teki väkivallan töitä, riisti ja raastoi veljeltänsä ja teki kansansa keskuudessa sitä, mikä ei ole hyvää, niin katso, hänen oli kuoltava syntivelkansa tähden.
As for his father, because he was cruel, took goods by force, and did what is not good among his people, truly, death will overtake him in his evil-doing.
ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐὰν θλίψει θλίψη καὶ ἀρπάσῃ ἄρπαγμα ἐναντία ἐποίησεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου καὶ ἀποθανεῖται ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ
- 19 Ja vielä te kysytte: 'Minkätähden ei poika kanna isän syntivelkaa?' Kun poika on tehnyt oikeuden ja vanhurskauden, noudattanut kaikkia minun käskyjäni ja tehnyt niitten mukaan, hän totisesti saa elää. Se sielu, joka syntiiä tekee - sen on kuoltava.
But you say, Why does not the son undergo punishment for the evil-doing of the father? When the son has done what is ordered and right, and has kept my rules and done them, life will certainly be his.
καὶ ἐρεῖτε τί ὅτι οὐκ ἔλαβεν τὴν ἀδικίαν ὁ υἱὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὅτι ὁ υἱὸς δικαιοσύνην καὶ ἔλεος ἐποίησεν πάντα τὰ νόμιμά μου συνετήρησεν καὶ ἐποίησεν αὐτὰ ζωὴ ζήσεται
- 20 Poika ei kanna isän syntivelkaa, eikä isä kanna pojan syntivelkaa. Vanhurskaan ylitse on tuleva hänen vanhurskautensa, ja jumalattoman ylitse on tuleva hänen jumalattomuutensa.
The soul which does sin will be put to death: the son will not be made responsible for the evil-doing of the father, or the father for the evil-doing of the son; the righteousness of the upright will be on himself, and the evil-doing of the evil-doer on himself.
ἡ δὲ ψυχὴ ἡ ἀμαρτάνουσα ἀποθανεῖται ὁ δὲ υἱὸς οὐ λήμνεται τὴν ἀδικίαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ οὐδὲ ὁ πατὴρ λήμνεται τὴν ἀδικίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ δικαιοσύνη δικαίου ἐπ' αὐτὸν ἔσται καὶ ἀνομία ἀν ὁμοῦ ἐπ' αὐτὸν ἔσται
- 21 Ja jos jumalaton kääntyy pois kaikesta synnistänsä, mitä hän on tehnyt, ja noudattaa kaikkia minun käskyjäni ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, hän totisesti saa elää; ei hänen ole kuoltava.
But if the evil-doer, turning away from all the sins which he has done, keeps my rules and does what is ordered and right, life will certainly be his; death will not be his fate.
καὶ ὁ ἄνομος ἐὰν ἀποστρέψῃ ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ ὃν ἐποίησεν καὶ φυλάξῃ τὰ πάσας τὰς ἐντολάς μου καὶ ποιήσῃ δικαιοσύνην καὶ ἔλεος ζωὴ ζήσεται οὐ μὴ ἀποθάνῃ
- 22 Ei yhtäkään hänen synneistänsä, jotka hän on tehnyt, muisteta; vanhurskautensa tähden, jota hän on noudattanut, hän saa elää.
Not one of the sins which he has done will be kept in memory against him: in the righteousness which he has done he will have life.
πάντα τὰ παραπτώματα αὐτοῦ ὅσα ἐποίησεν οὐ μνησθήσεται ἐν τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ ἧ ἐποίησεν ζήσεται
- 23 Olisiko minulle mieleen jumalattoman kuolema, sanoo Herra, Herra; eikö se, että hän kääntyy pois teiltänsä ja elää?
Have I any pleasure in the death of the evil-doer? says the Lord: am I not pleased if he is turned from his way so that he may have life?
μὴ θελήσει θελήσω τὸν θάνατον τοῦ ἀνόμου λέγει κύριος ὡς τὸ ἀποστρέψαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ζῆν αὐτόν
- 24 Ja jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestansa ja tekee vääryyttä, tekee kaikkien niiden kauhistusten kaltaisia, joita jumalaton tekee - saisiko hän tehdä niin ja elää? Ei yhtäkään hänen vanhurskasta tekoansa, jonka hän on tehnyt, muisteta. Uskottomuutensa tähden, johon hän on langennut, ja syntinsä tähden, jota on tehnyt, niiden tähden hänen on kuoltava.
But when the upright man, turning away from his righteousness, does evil, like all the disgusting things which the evil man does, will he have life? Not one of his upright acts will be kept in memory: in the wrong which he has done and in his sin death will overtake him.
ἐν δὲ τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ ἀδικίαν κατὰ πάσας τὰς ἀνομίας ἃς ἐποίησεν ὁ ἄνομος πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν οὐ μὴ μνησθῶσιν ἐν τῷ παραπτώματι αὐτοῦ ὃ παρέπεσεν καὶ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις αὐτοῦ αἷς ἡμαρτεν ἐν αὐταῖς ἀποθανεῖται
- 25 Ja vielä te sanotte: 'Herran tie ei ole oikea'. Kuulkaa siis, te Israelin heimo! Minun tieni ei olisi oikea? Eikö niin: teidän omat tienne eivät ole oikeat!
But you say, The way of the Lord is not equal. Give ear, now, O children of Israel; is my way not equal? are not your ways unequal?
καὶ εἶπατε οὐ κατευθύνει ἡ ὁδὸς κυρίου ἀκούσατε δὴ πᾶς οἶκος ἰσραηλ μὴ ἡ ὁδὸς μου οὐ κατευθύνει οὐχὶ ἡ ὁδὸς ὑμῶν οὐ κατευθύνει
- 26 Jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestansa ja tekee vääryyttä, sentähden hänen on kuoltava; vääryytensä tähden, jota on tehnyt, hänen on kuoltava.
When the upright man, turning away from his righteousness, does evil, death will overtake him; in the evil which he has done death will overtake him.
ἐν τῷ ἀποστρέψαι τὸν δίκαιον ἐκ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ παράπτωμα καὶ ἀποθάνῃ ἐν τῷ παραπτώματι ὃ ἐποίησεν ἐν αὐτῷ ἀποθανεῖται
- 27 Ja jos jumalaton kääntyy pois jumalattomuudestaan, jota on harjoittanut, ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, hän säilyttää sielunsa elossa.
Again, when the evil-doer, turning away from the evil he has done, does what is ordered and right, he will have life for his soul.
καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι ἄνομον ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ ἧς ἐποίησεν καὶ ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην οὗτος τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐφύλαξεν

- 28 Koska hän näki ja kääntyi pois kaikista synneistensä, joita oli tehnyt, hän totisesti saa elää; ei hänen ole kuoltava.
Because he had fear and was turned away from all the wrong which he had done, life will certainly be his, death will not be his fate.
και ἀπέστρεψεν ἐκ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν αὐτοῦ ὧν ἐποίησεν ζωὴ ζήσεται οὐ μὴ ἀποθάνῃ
- 29 Mutta Israelin heimo sanoo: 'Herran tie ei ole oikea'. Minunko tieni eivät olisi oikeat, te Israelin heimo? Eikö niin: teidän omat tienne eivät ole oikeat!
But still the children of Israel say, The way of the Lord is not equal. O children of Israel, are my ways not equal? are not your ways unequal?
και λέγουσιν ὁ οἶκος τοῦ ἰσραηλ οὐ κατορθοῖ ἡ ὁδὸς κυρίου μὴ ἡ ὁδὸς μου οὐ κατορθοῖ οἶκος ἰσραηλ οὐχὶ ἡ ὁδὸς ὑμῶν οὐ κατορθοῖ
- 30 Niinpä minä tuomitsen teidät, te Israelin heimo, itsekunkin hänen teittensä mukaan, sanoo Herra, Herra. Kääntykää, palatkaa pois kaikista synneistänne, ja älköön syntivelka tulko teille lankeemukseksi.
For this cause I will be your judge, O children of Israel, judging every man by his ways, says the Lord. Come back and be turned from all your sins; so that they may not be the cause of your falling into evil.
ἐκαστον κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶκος ἰσραηλ λέγει κύριος ἐπιστρέφητε και ἀποστρέψατε ἐκ πασῶν τῶν ἀσεβειῶν ὑμῶν και οὐκ ἔσονται ὑμῖν εἰς κόλασιν ἀδικίας
- 31 Heittäkää pois päältäanne kaikki syntinne, joilla te olette rikkoneet, ja tehkää itsellenne uusi sydän ja uusi henki. Ja minkätähden te kuolisitte, Israelin heimo?
Put away all your evil-doing in which you have done sin; and make for yourselves a new heart and a new spirit: why are you desiring death, O children of Israel?
ἀπορρίψατε ἀπὸ ἑαυτῶν πᾶσας τὰς ἀσεβείας ὑμῶν ὡς ἡσεβήσατε εἰς ἐμέ και ποιήσατε ἑαυτοῖς καρδίαν καινήν και πνεῦμα καινόν και ἵνα τί ἀποθήσκετε οἶκος ἰσραηλ.
- 32 Sillä ei ole minulle mieleen kuolevan kuolema, sanoo Herra, Herra. Siis kääntykää, niin te saatte elää."
For I have no pleasure in the death of him on whom death comes, says the Lord: be turned back then, and have life.
διότι οὐ θέλω τὸν θάνατον τοῦ ἀποθνήσκοντος λέγει κύριος
- 1 "Mutta sinä, viritä itkuvirsi Israelin ruhtinaista
Take up now a song of grief for the ruler of Israel, and say,
και σὺ λαβὲ θρῆνον ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τοῦ ἰσραηλ
- 2 ja sano: Mikä naarasleijona olikaan sinun äitisi leijonain joukossa! Se makasi nuorten jalopeurain keskellä, kasvatti poikasiansa
What was your mother? Like a she-lion among lions, stretched out among the young lions she gave food to her little ones.
και ἐρεῖς τί ἡ μήτηρ σου σκύμνος ἐν μέσῳ λεόντων ἐγενήθη ἐν μέσῳ λεόντων ἐπλήθουνεν σκύμνους αὐτῆς
- 3 ja sai ylenemään yhden poikasistaan: siitä tuli nuori jalopeura, se oppi saalista raatelemaan, se söi ihmisiä.
And one of her little ones came to growth under her care, and became a young lion, learning to go after beasts for his food; and he took men for his meat.
και ἀπεπήδησεν εἰς τῶν σκύμων αὐτῆς λέων ἐγένετο και ἔμαθεν τοῦ ἀρπάζειν ἀρπάγματα ἀνθρώπους ἔφαγεν
- 4 Mutta kansat kuulivat siitä: se pyydystettiin heidän kuoppaansa ja vietiin turpakoukussa Egyptin maahan.
And the nations had news of him; he was taken in the hole they had made: and, pulling him with hooks, they took him into the land of Egypt.
και ἤκουσαν κατ' αὐτοῦ ἔθνη ἐν τῇ διαφορᾷ αὐτῶν συνελήμφοι και ἤγαγον αὐτὸν ἐν κημῶ εἰς γῆν αἰγύπτου
- 5 Kun emo näki, että viipyi, että hukkuu hänen toivonsa, otti se toisen poikasistaan, sai sen nuoreksi jalopeuraksi.
Now when she saw that her hope was made foolish and gone, she took another of her little ones and made him into a young lion.
και εἶδεν ὅτι ἀπόσται ἀπ' αὐτῆς και ἀπόλετο ἡ ὑπόστασις αὐτῆς και ἔλαβεν ἄλλον ἐκ τῶν σκύμων αὐτῆς λέοντα ἔταξεν αὐτόν
- 6 Se käyskenteli leijonain keskellä, siitä tuli nuori jalopeura, se oppi saalista raatelemaan, se söi ihmisiä.
And he went up and down among the lions and became a young lion, learning to go after beasts for his food; and he took men for his meat.
και ἀνεστρέφετο ἐν μέσῳ λεόντων λέων ἐγένετο και ἔμαθεν ἀρπάζειν ἀρπάγματα ἀνθρώπους ἔφαγεν
- 7 Se ryhtyi heidän leskiensä ja teki autioiksi heidän kaupunkinsa, ja maa ja kaikki, mitä siinä on, kauhistui sen ärjynnän äänestä.
And he sent destruction on their widows and made waste their towns; and the land and everything in it became waste because of the loud sound of his voice.
και ἐνέμετο τῷ θράσει αὐτοῦ και τὰς πόλεις αὐτῶν ἐξηρήμωσεν και ἠφάνισεν γῆν και τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἀπὸ φωνῆς ὀρύματος αὐτοῦ
- 8 Silloin kansat maakunnista yltympäri asettivat ja viritivät sille verkkonsa; se pyydystettiin heidän kuoppaansa.
Then the nations came against him from the kingdoms round about: their net was stretched over him and he was taken in the hole they had made.
και ἔδωκαν ἐπ' αὐτόν ἔθνη ἐκ χωρῶν κυκλόθεν και ἐξεπέτασαν ἐπ' αὐτόν δίκτυα αὐτῶν ἐν διαφορᾷ αὐτῶν συνελήμφοι

- 9 Ja se pantiin hӓkkiin, turpakoukkuun ja vietiin Baabelin kuninkaan eteen. Se vietiin vuorilinnoihin, ettei sen ӓäni enӓ kuuluisi Israelin vuorille.
They made him a prisoner with hooks, and took him to the king of Babylon; they put him in the strong place so that his voice might be sounding no longer on the mountains of Israel.
καὶ ἔθεντο αὐτὸν ἐν κημῶ καὶ ἐν γαλεάγρα ἤλθεν πρὸς βασιλέα βαβυλωνος καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ὅπως μὴ ἀκουσθῆ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ ἰσραηλ
- 10 Sinun ӓitisi oli sinulle kuin verevӓ viinipuu, veden ӓreen istutettu. Se tuli runsaasta vedestӓ hedelmӓitsevӓksi ja tuuhealehvvӓiseksi.
Your mother was in comparison like a vine, planted by the waters: she was fertile and full of branches because of the great waters.
ἡ μήτηρ σου ὡς ἄμπελος ὡς ἄνθος ἐν ῥόῳ ἐν ὕδατι πεφυτευμένη ὁ καρπὸς αὐτῆς καὶ ὁ βλαστὸς αὐτῆς ἐγένετο ἐξ ὕδατος πολλοῦ
- 11 Siihen tuli ylvӓitӓ oksia hallitsijain valtikoiksi, ja sen runko kohosi korkealle tiheӓn lehvistӓn keskellӓ ja nӓkyi kauas korkeana ja runsas-oksaisena.
And she had a strong rod for a rod of authority for the rulers, and it became tall among the clouds and it was seen lifted up among the number of its branches.
καὶ ἐγένετο αὐτῆ ῥάβδος ἰσχύος ἐπὶ φυλὴν ἡγουμένων καὶ ὑψώθη τῶ μεγέθει αὐτῆς ἐν μέσῳ στελεχῶν καὶ εἶδεν τὸ μέγεθος αὐτῆς ἐν πλῆθει κλημάτων αὐτῆς
- 12 Mutta se temmattiin vihaisesti irti, viskattiin maahan, ja itӓtuuli kuivasi sen hedelmӓt, ne revittiin hajalleen, ja sen ylvӓitӓ oksat kuivuivat, ne kulutti tuli.
But she was uprooted in burning wrath, and made low on the earth; the east wind came, drying her up, and her branches were broken off; her strong rod became dry, the fire made a meal of it.
καὶ κατεκλάσθη ἐν θυμῶ ἐπὶ γῆν ἐρρίφη καὶ ἄνεμος ὁ καύσων ἐξήρανε τὰ ἐκλεκτὰ αὐτῆς ἐξεδικῆθη καὶ ἐξηράνθη ἡ ῥάβδος ἰσχύος αὐτῆς πῦρ ἀνήλωσεν αὐτῆν
- 13 Nyt se on istutettuna erӓmaahan, kuivaan ja janoiseen maahan.
And now she is planted in the waste land, in a dry and unwatered country.
καὶ νῦν πεφύτευκαν αὐτῆν ἐν τῆ ἐρήμῳ ἐν γῆ ἀνύδρῳ
- 14 Ja sen valtaoksasta on lӓhtenyt tuli, se on kuluttanut sen hedelmӓt, ja ylvӓitӓ oksaa hallitusvaltikaksi ei siinӓ enӓ ole." Itkuvirsi tӓmӓ oli oleva, ja itkuvirsi siitӓ on tullut.
And fire has gone out from her rod, causing the destruction of her branches, so that there is no strong rod in her to be the ruler's rod of authority. This is a song of grief, and it was for a song of grief.
καὶ ἐξῆλθεν πῦρ ἐκ ῥάβδου ἐκλεκτῶν αὐτῆς καὶ κατέφαγεν αὐτῆν καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτῆ ῥάβδος ἰσχύος φυλὴ εἰς παραβολὴν θρήνου ἐστὶν καὶ ἔσται εἰς θρήνον
- 1 Seitsemӓntenӓ vuotena, viidennessӓ kuussa, kuukauden kymmenentenӓ pӓivӓnӓ tuli miehiӓ Juudan vanhinten joukosta kysymӓӓn neuvoa Herralta, ja he istuivat minun eteeni.
Now it came about in the seventh year, in the fifth month, on the tenth day of the month, that certain of the responsible men of Israel came to get directions from the Lord and were seated before me.
καὶ ἐγένετο ἐν τῶ ἔτει τῶ ἑβδόμῳ ἐν τῶ πέμπτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἤλθον ἄνδρες ἐκ τῶν πρεσβυτέρων οἴκου ἰσραηλ ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον καὶ ἐκάθισαν πρὸ προσώπου μου
- 2 Niin minulle tuli tӓmӓ Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 3 "Ihmislapsi, puhu Israelin vanhimmille ja sano heille: Nӓin sanoo Herra, Herra: Tekӓ tulette minulta neuvoa kysymӓӓn? Niin totta kuin minӓ elӓn, en anna minӓ teidӓn kysyӓ minulta neuvoa, sanoo Herra, Herra.
Son of man, say to the responsible men of Israel, This is what the Lord has said: Have you come to get directions from me? By my life, says the Lord, you will get no directions from me.
νιὲ ἀνθρώπου λӓλήσον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους τοῦ ἰσραηλ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς τӓδε λέγει κύριος εἰ ἐπερωτῆσαί με ὑμεῖς ἔρχεσθε ζῶ ἐγῶ εἰ ἀποκριθῆσομαι ὑμῖν λέγει κύριος
- 4 Etkӓ tuomitse heitӓ, etkӓ tuomitse, ihmislapsi? Tee heille tietӓviksi heidӓn isiensӓ kauhistukset
Will you be their judge, O son of man, will you be their judge? make clear to them the disgusting ways of their fathers,
εἰ ἐκδικῆσω αὐτοὺς ἐκδικῆσει νιὲ ἀνθρώπου τὰς ἀνομίας τῶν πατέρων αὐτῶν διαμάρτυραι αὐτοῖς
- 5 ja sano heille: Nӓin sanoo Herra, Herra: Sinӓ pӓivӓnӓ, jona minӓ Israelin valitsin, minӓ kӓttӓ kohottaen lupasin Jaakobin heimon jӓlkelӓisille, minӓ tein itseni heille tunnetuksi Egyptin maassa ja kӓttӓ kohottaen lupasin heille sanoen: 'Minӓ olen Herra, teidӓn Jumalanne'.
And say to them, This is what the Lord has said: In the day when I took Israel for myself, when I made an oath to the seed of the family of Jacob, and I gave them knowledge of myself in the land of Egypt, saying to them with an oath, I am the Lord your God;
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς τӓδε λέγει κύριος ἄφ' ἧς ἡμέρας ἠρῆτισα τὸν οἶκον ἰσραηλ καὶ ἐγνωρίσθην τῶ σπέρματι οἴκου ἰακωβ καὶ ἐγνώσθην αὐτοῖς ἐν γῆ αἰγύπτου καὶ ἀντελαβόμεν τῆ χειρὶ μου αὐτῶν λέγων ἐγῶ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 6 Sinӓ pӓivӓnӓ minӓ kӓttӓ kohottaen lupasin heille, ettӓ vien heidӓt pois Egyptin maasta siihen maahan, jonka olin heille katsonut ja joka vuotaa maitoa ja mettӓ - se on kaunistus kaikkien maitten joukossa. -
In that day I gave my oath to take them out of the land of Egypt into a land which I had been searching out for them, a land flowing with milk and honey, the glory of all lands:
ἐν ἐκείνῃ τῆ ἡμέρᾳ ἀντελαβόμεν τῆ χειρὶ μου αὐτῶν τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου εἰς τὴν γῆν ἣν ἠτοίμασα αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γӓλα καὶ μέλι κηρίον ἐστὶν παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν

- 7 Ja minä sanoin heille: 'Heittäkää, itsekukin, pois silmienne iljetykset älkääkä saastuttako itseänne Egyptin kivijumalilla: minä olen Herra, teidän Jumalanne'.
And I said to them, Let every man among you put away the disgusting things to which his eyes are turned, and do not make yourselves unclean with the images of Egypt; I am the Lord your God.
καὶ εἶπα πρὸς αὐτοὺς ἕκαστος τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀπορριψάτω καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αἰγύπτου μὴ μιαινέσθε ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 8 Mutta he niskoittelivat minua vastaan eivätkä tahtoneet minua kuulla; eivät heittäneet pois itsekukin silmiensä iljetyksiä eivätkä hyljänneet Egyptin kivijumalia. Niin minä ajattelin vuodattaa kiivauteni heidän ylitsensä ja panna vihani täytäntöön heissä keskellä Egyptin maata.
But they would not be controlled by me, and did not give ear to me; they did not put away the disgusting things to which their eyes were turned, or give up the images of Egypt: then I said I would let loose my passion on them to give full effect to my wrath against them in the land of Egypt.
καὶ ἀπέστησαν ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἠθέλησαν εἰσακοῦσαί μου τὰ βδελύγματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν οὐκ ἀπέρριψαν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέλιπον καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμὸν μου ἐπ' αὐτοὺς τοῦ συντελέσαι τὴν ὀργήν μου ἐν αὐτοῖς ἐν μέσῳ γῆς αἰγύπτου
- 9 Mutta minä tein, minkä tein, oman nimeni tähden, ettei se tulisi häväistyksi pakanain silmissä, joitten keskellä he olivat ja joitten silmäin edessä minä olin tehnyt itseni heille tunnetuksi viemällä heidät pois Egyptin maasta.
And I was acting for the honour of my name, so that it might not be made unclean before the eyes of the nations among whom they were, and before whose eyes I gave them knowledge of myself, by taking them out of the land of Egypt.
καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν αὐτοὶ εἰσιν ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐν οἷς ἐγνώσθην πρὸς αὐτοὺς ἐνώπιον αὐτῶν τοῦ ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου
- 10 Ja kun olin vienyt heidät pois Egyptin maasta ja tuonut heidät erämaahan,
So I made them go out of the land of Egypt and took them into the waste land.
καὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ ἤγαγον αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον
- 11 niin minä annoin heille käskyni ja tein heille tiettäviksi oikeuteni: se ihminen, joka ne pitää, on niistä elävä.
And I gave them my rules and made clear to them my orders, which, if a man keeps them, will be life to him.
καὶ ἔδωκα αὐτοῖς τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ δικαιώματά μου ἐγνώρισα αὐτοῖς ὅσα ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς
- 12 Myöskin sapattini minä annoin heille, olemaan merkinä minun ja heidän välillään, että he tulisivat tietämään, että minä olen Herra, joka pyhitän heidät.
And further, I gave them my Sabbaths, to be a sign between me and them, so that it might be clear that I, who make them holy, am the Lord.
καὶ τὰ σάββατά μου ἔδωκα αὐτοῖς τοῦ εἶναι εἰς σημεῖον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον αὐτῶν τοῦ γινῶναι αὐτοὺς διότι ἐγὼ κύριος ὁ ἁγιάζων αὐτούς
- 13 Mutta Israelin heimo niskoitteli minua vastaan erämaassa: he eivät vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, ylenkatsoivat minun oikeuteni, jotka ihmisen on pidettävä, että hän niistä eläisi, ja minun sapattini he kovin rikkoivat. Niin minä ajattelin vuodattaa kiivauteni heidän ylitsensä erämaassa ja lopettaa heidät.
But the children of Israel would not be controlled by me in the waste land: they were not guided by my rules, and they were turned away from my orders, which, if a man does them, will be life to him; and they had no respect for my Sabbaths: then I said that I would let loose my passion on them in the waste land, and put an end to them.
καὶ εἶπα πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τοῖς προστάγμασίν μου πορεύεσθε καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν καὶ τὰ δικαιώματά μου ἀπόσαντο ἃ ποιήσει αὐτὰ ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλωσαν σφόδρα καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμὸν μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ἐξαναλῶσαι αὐτούς
- 14 Mutta minä tein, minkä tein, oman nimeni tähden, ettei se tulisi häväistyksi pakanain silmissä, joitten silmäin edessä minä olin vienyt heidät pois.
And I was acting for the honour of my name, so that it might not be made unclean in the eyes of the nations, before whose eyes I had taken them out.
καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξήγαγον αὐτοὺς κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
- 15 Kuitenkin minä kättä kohottaen vannoin heille erämaassa, etten heitä tuo siihen maahan, jonka olin antanut heille, joka vuotaa maitoa ja mettä - se on kaunistus kaikkien maitten joukossa -
And further, I gave my oath to them in the waste land, that I would not take them into the land which I had given them, a land flowing with milk and honey, the glory of all lands;
καὶ ἐγὼ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ παράπαν τοῦ μὴ εἰσαγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκα αὐτοῖς γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι κηρίον ἐστὶν παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν
- 16 koska he pitivät minun oikeuteni halpoina, eivät vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, vaan rikkoivat minun sapattini; sillä heidän sydämensä vaelsi heidän kivijumalainsa jäljessä.
Because they were turned away from my orders, and were not guided by my rules, and had no respect for my Sabbaths: for their hearts went after their images.
ἀνθ' ὧν τὰ δικαιώματά μου ἀπόσαντο καὶ ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ ἐπορεύθησαν ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν καρδιῶν αὐτῶν ἐπορεύοντο
- 17 Mutta minä säälin heitä, niin etten heitä hävittänyt enkä tehnyt heistä loppua erämaassa.
But still my eye had pity on them and I kept them from destruction and did not put an end to them completely in the waste land.
καὶ ἐφείσατο ὁ ὀφθαλμὸς μου ἐπ' αὐτοὺς τοῦ ἐξαλείψαι αὐτοὺς καὶ οὐκ ἐποίησα αὐτοὺς εἰς συντέλειαν ἐν τῇ ἐρήμῳ

- 18 Sitten minä sanoin heidän lapsillensa erämaassa: Älkää vaeltako isänne käskyjen mukaan, heidän oikeuksiansa älkää noudattako älkääkä saastuttako itseänne heidän kivijumalillansa.
And I said to their children in the waste land, Do not be guided by the rules of your fathers or keep their orders or make yourselves unclean with their images:
καὶ εἶπα πρὸς τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τοῖς νομίμοις τῶν πατέρων ὑμῶν μὴ πορεύεσθε καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν μὴ φυλάσσετε καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν μὴ συναμιγέσθε καὶ μὴ μαινεσθε
- 19 Minä olen Herra, teidän Jumalanne; minun käskyjeni mukaan vaeltakaa, minun oikeuksiani noudattakaa, ne pitäkää
I am the Lord your God; be guided by my rules and keep my orders and do them:
ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐν τοῖς προστάγμασίν μου πορεύεσθε καὶ τὰ δικαιώματά μου φυλάσσετε καὶ ποιεῖτε αὐτὰ
- 20 ja pyhittäkää minun sapattini; ne olkoot merkinä välillämme, minun ja teidän, että tulisitte tietämään, että minä olen Herra, teidän Jumalanne.
And keep my Sabbaths holy; and they will be a sign between me and you so that it may be clear to you that I am the Lord your God.
καὶ τὰ σάββατά μου ἀγιάζετε καὶ ἔστω εἰς σημεῖον ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ ὑμῶν τοῦ γινώσκειν διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν
- 21 Mutta lapset niskoittelivat minua vastaan: he eivät vaeltaneet minun käskyjeni mukaan, eivät noudattaneet minun oikeuksiani, niin että olisivat ne pitäneet, - jotka ihmisen on pidettävä, että hän niistä eläisi - ja rikkoivat minun sapattini. Niin minä ajattelin vuodattaa kiivauteni heidän ylitsensä ja panna vihani heissä täytäntöön erämaassa.
But the children would not be controlled by me; they were not guided by my rules, and they did not keep and do my orders, which, if a man does them, will be life to him; and they had no respect for my Sabbaths: then I said I would let loose my passion on them to give full effect to my wrath against them in the waste land.
καὶ παρεπικρανάν με καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐν τοῖς προστάγμασίν μου οὐκ ἐπορεύθησαν καὶ τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐφυλάξαντο τοῦ ποιεῖν αὐτὰ ἃ ποιήσει ἄνθρωπος καὶ ζήσεται ἐν αὐτοῖς καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν καὶ εἶπα τοῦ ἐκχέαι τὸν θυμὸν μου ἐπ' αὐτούς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ συντελέσαι τὴν ὀργὴν μου ἐπ' αὐτούς
- 22 Mutta minä pidätin käteni ja tein, minkä tein, oman nimeni tähden, ettei se tulisi häväistyksi pakanain silmissä, joitten silmään edessä minä olin vienyt heidät pois.
And I was acting for the honour of my name, so that it might not be made unclean in the eyes of the nations, before whose eyes I had taken them out.
καὶ ἐποίησα ὅπως τὸ ὄνομά μου τὸ παράπαν μὴ βεβηλωθῇ ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξήγαγον αὐτούς κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
- 23 Kuitenkin minä kättä kohottaen vannoin heille erämaassa, että minä hajotan heidät pakanain sekaan ja sirotan heidät muihin maihin,
Further, I gave my oath to them in the waste land that I would send them wandering among the nations, driving them out among the countries;
καὶ ἐξῆρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ διασκορπίσαι αὐτούς ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ διασπεῖραι αὐτούς ἐν ταῖς χώραις
- 24 koska he eivät pitäneet minun käskyjäni, vaan ylenkatsoivat minun käskyni, rikkoivat minun sapattini ja heidän silmänsä pälyivät heidän isiensä kivijumalain perään.
Because they had not done my orders, but had been turned away from my rules, and had not given respect to my Sabbaths, and their eyes were turned to the images of their fathers.
ἀνθ' ὧν τὰ δικαιώματά μου οὐκ ἐποίησαν καὶ τὰ προστάγματά μου ἀπόσαντο καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν καὶ ὀπίσω τῶν ἐνθυμημάτων τῶν πατέρων αὐτῶν ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν
- 25 Niinpä minäkin annoin heille käskyjä, jotka eivät olleet hyviä, ja oikeuksia, joista he eivät voineet elää,
And further, I gave them rules which were not good and orders in which there was no life for them;
καὶ ἐγὼ ἔδωκα αὐτοῖς προστάγματα οὐ καλὰ καὶ δικαιώματα ἐν οἷς οὐ ζήσονται ἐν αὐτοῖς
- 26 ja annoin heidän saastua lahjoistansa, siitä, että polttivat uhrina kaiken, mikä avasi äidinkohdun, jotta saattaisn heidät kauhun valtaan ja he tulisivat tietämään, että minä olen Herra.
I made them unclean in the offerings they gave, causing them to make every first child go through the fire, so that I might put an end to them.
καὶ μιανῶ αὐτούς ἐν τοῖς δόμασιν αὐτῶν ἐν τῷ διαπορεύεσθαί με πᾶν διανοίγον μήτραν ὅπως ἀφανίσω αὐτούς
- 27 Sentähden puhu Israelin heimolle, ihmislapsi, ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Vielä niinkin ovat isänne minua herjanneet, että ovat olleet uskottomat minua kohtaan.
For this cause, son of man, say to the children of Israel, This is what the Lord has said: In this your fathers have further put shame on my name by doing wrong against me.
διὰ τοῦτο λάλησον πρὸς τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ υἱὲ ἀνθρώπου καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος ἕως τούτου παρώργισάν με οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τοῖς παραπτώμασιν αὐτῶν ἐν οἷς παρέπεσον εἰς ἐμέ
- 28 Kun minä toin heidät maahan, jonka olin kättä kohottaen luvannut heille antaa, niin missä vain he näkivät korkean kukkulan tai tuuhean puun, siinä he uhrasivat teurasuhrinsa ja antoivat vihasuttavat uhrilahjansa, siinä panivat esiin suloisesti tuoksuivat uhrinsa ja siinä vuodattivat juomauhrinsa.
For when I had taken them into the land which I made an oath to give to them, then they saw every high hill and every branching tree and made their offerings there, moving me to wrath by their offerings; and there the sweet smell of their offerings went up and their drink offerings were drained out.
καὶ εἰσήγαγον αὐτούς εἰς τὴν γῆν ἣν ἦρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι αὐτοῖς καὶ εἶδον πᾶν βουνὸν ὑψηλὸν καὶ πᾶν ξύλον κατάσκιον καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τοῖς θεοῖς αὐτῶν καὶ ἔταξαν ἐκεῖ ὁσμὴν εὐωδίας καὶ ἔσπεισαν ἐκεῖ σπονδὰς αὐτῶν
- 29 Niin minä sanoin heille: 'Mikä tämä uhrikukkula on, jolle te menette?' ja niin sai sellainen nimen uhrikukkula aina tähän päivään asti.
Then I said to them, What is this high place where you go to no purpose? And it is named Bamah to this day.
καὶ εἶπον πρὸς αὐτούς τί ἐστὶν ἀβαμα ὅτι ὑμεῖς εἰσπορεύεσθε ἐκεῖ καὶ ἐπεκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβαμα ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας

- 30 Sentähden sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: Ettekö te saastuta itseänne isienne tiellä? Ettekö kulje uskottomina heidän iljetystensä jäljessä?
For this cause say to the children of Israel, This is what the Lord has said: Are you making yourselves unclean as your fathers did? are you being untrue to me by going after their disgusting works?
διὰ τοῦτο εἶπὸν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραηλ τὰδε λέγει κύριος εἰ ἐν ταῖς ἀνομίαις τῶν πατέρων ὑμῶν ὑμεῖς μιαινεσθε καὶ ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων αὐτῶν ὑμεῖς ἐκπορνεύετε
- 31 Ettekö ole saastuttaneet itseänne kaikilla kivijumalillanne aina tähän päivään asti, kun tuotte lahjojanne ja panette lapsenne käymään tulen läpi? Ja minäkö antaisin teidän kysyä minulta neuvoa, te Israelin heimo? Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, en anna minä teidän kysyä minulta neuvoa.
And when you give your offerings, causing your sons to go through the fire, you make yourselves unclean with all your images to this day; and will you come to me for directions, O children of Israel? By my life, says the Lord, you will get no direction from me.
καὶ ἐν ταῖς ἀπαρχαῖς τῶν δομάτων ὑμῶν ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ὑμεῖς μιαινεσθε ἐν πᾶσιν τοῖς ἐνθυμήμασιν ὑμῶν ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας καὶ ἐγὼ ἀποκριθῶ ὑμῖν οἶκος τοῦ ἰσραηλ ὅτι ἐγὼ λέγει κύριος εἰ ἀποκριθήσομαι ὑμῖν καὶ εἰ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ πνεῦμα ὑμῶν τοῦτο
- 32 Se, mikä on tullut teidän mieleenne, ei totisesti ole tapahtuva - se, mitä sanotte: 'Me tahdomme olla pakanain kaltaisia, muitten maitten sukukuntain kaltaisia, niin että palvelemme puuta ja kiveä'.
And that which comes into your minds will never take place; when you say, We will be like the nations, like the families of the countries, servants of wood and stone;
καὶ οὐκ ἔσται ὃν τρόπον ὑμεῖς λέγετε ἐσόμεθα ὡς τὰ ἔθνη καὶ ὡς αἱ φυλαὶ τῆς γῆς τοῦ λατρεῦειν ξύλοις καὶ λίθοις
- 33 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra: totisesti minä olen hallitseva teitä väkevällä kädellä, ojennetulla käsivarrella ja vuodatetulla vihalla.
By my life, says the Lord, truly, with a strong hand and with an outstretched arm and with burning wrath let loose, I will be King over you:
διὰ τοῦτο ὁ ἐγὼ λέγει κύριος ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ βασιλεύσω ἐφ' ὑμᾶς
- 34 Ja minä vien teidät pois kansojen seasta ja kokoan teidät maista, joihin olitte hajotetut, väkevällä kädellä, ojennetulla käsivarrella ja vuodatetulla vihalla.
And I will take you out from the peoples and get you together out of the countries where you are wandering, with a strong hand and with an outstretched arm and with burning wrath let loose:
καὶ ἐξάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν καὶ εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν χωρῶν οὗ διεσκορπίσθητε ἐν αὐταῖς ἐν χειρὶ κραταιᾷ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ καὶ ἐν θυμῷ κεχυμένῳ
- 35 Ja minä tuon teidät kansojen erämaahan, ja siellä minä käyn oikeutta teidän kanssanne kasvoista kasvoihin.
And I will take you into the waste land of the peoples, and there I will take up the cause with you face to face.
καὶ ἄξω ὑμᾶς εἰς τὴν ἔρημον τῶν λαῶν καὶ διακριθήσομαι πρὸς ὑμᾶς ἐκεῖ πρόσωπον κατὰ πρόσωπον
- 36 Niinkuin minä kävin oikeutta isienne kanssa Egyptinmaan erämaassa, niin minä käyn oikeutta teidän kanssanne, sanoo Herra, Herra.
As I took up the cause with your fathers in the waste land of the land of Egypt, so will I take up the cause with you says the Lord.
ὃν τρόπον διεκρίθην πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ γῆς αἰγύπτου οὕτως κρινῶ ὑμᾶς λέγει κύριος
- 37 Minä panen teidät kulkemaan sauvan alitse ja saatan teidät liiton siteeseen.
And I will make you go under the rod and will make you small in number:
καὶ διάξω ὑμᾶς ὑπὸ τὴν ῥάβδον μου καὶ εἰσάξω ὑμᾶς ἐν ἀριθμῷ
- 38 Ja minä erotan teistä ne, jotka kapinoivat minua vastaan ja luopuvat minusta: muukalaisuutensa maasta minä vien teidät pois, mutta Israelin maahan he eivät tule; ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
Clearing out from among you all those who are uncontrolled and who are sinning against me; I will take them out of the land where they are living, but they will not come into the land of Israel: and you will be certain that I am the Lord.
καὶ ἐκλέξω ἐξ ὑμῶν τοὺς ἀσεβεῖς καὶ τοὺς ἀφεστηκότας διότι ἐκ τῆς παρουκείας αὐτῶν ἐξάξω αὐτούς καὶ εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραηλ οὐκ εἰσελεύσονται καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 39 Mutta te, Israelin heimo! Näin sanoo Herra, Herra: Menkää vain ja palvelkaa itsekukin omia kivijumalianne. Mutta vastedes te totisesti kuulette minua ettekä enää häpäise minun pyhää nimeäni lahjoillanne ynnä kivijumalillanne.
As for you, O children of Israel, the Lord has said: Let every man completely put away his images and give ear to me: and let my holy name no longer be shamed by your offerings and your images.
καὶ ὑμεῖς οἶκος ἰσραηλ τὰδε λέγει κύριος κύριος ἕκαστος τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐξάρατε καὶ μετὰ ταῦτα εἰ μὴ ὑμεῖς εἰσακούετέ μου καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐ βεβηλώσετε οὐκέτι ἐν τοῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν

- 40 Sillä minun pyhällä vuorellani, Israelin korkealla vuorella, sanoo Herra, Herra, siellä he palvelevat minua, koko Israelin heimo, kaikki tyynni, mitä maassa on. Siellä minä heihin mielistyn, siellä minä halajan teidän antimianne, uutisverojanne, kaikkinaisia teidän pyhiä lahjojanne.
For in my holy mountain, in the high mountain of Israel, says the Lord, there all the children of Israel, all of them, will be my servants in the land; there I will take pleasure in them, and there I will be worshipped with your offerings and the first-fruits of the things you give, and with all your holy things.
διότι ἐπὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου μου ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ λέγει κύριος ἐκεῖ δουλεύουσίν μοι πᾶς οἶκος ἰσραὴλ εἰς τέλος καὶ ἐκεῖ προσδέξομαι καὶ ἐκεῖ ἐπισκέψομαι τὰς ἀπαρχὰς ὑμῶν καὶ τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἀφορισμῶν ὑμῶν ἐν πᾶσιν τοῖς ἁγιάσμασιν ὑμῶν
- 41 Niinkuin suloisesti tuoksuvaan uhuriin minä teihin mielistyn, kun minä vien teidät pois kansojen seasta ja kokoan teidät maista, joihin olette hajotetut, ja osoitan teissä pyhyiteni pakanain silmien edessä.
I will take pleasure in you as in a sweet smell, when I take you out from the peoples and get you together from the countries where you have been sent in flight; and I will make myself holy in you before the eyes of the nations.
ἐν ὁσμῇ εὐωδίας προσδέξομαι ὑμᾶς ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν με ὑμᾶς ἐκ τῶν λαῶν καὶ εἰσδέχεσθαι ὑμᾶς ἐκ τῶν χωρῶν ἐν αἷς διεσκορπίσθητε ἐν αὐταῖς καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοῦς τῶν λαῶν
- 42 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä tuon teidät Israelin maahan, siihen maahan, jonka minä kättä kohottaen olin luvannut antaa teidän isillenne.
And you will be certain that I am the Lord, when I take you into the land of Israel, into the country which I made an oath to give to your fathers.
καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν με ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ. εἰς τὴν γῆν εἰς ἣν ἤρα τὴν χεῖρά μου τοῦ δοῦναι αὐτὴν τοῖς πατράσιν ὑμῶν
- 43 Ja te muistatte siellä vaelluksenne ja kaikki tekonne, joilla olette itsenne saastuttaneet, ja teitä kyllästyttää oma itsenne kaikkien pahain töittenne tähden, mitä olette tehneet.
And there, at the memory of your ways and of all the things you did to make yourselves unclean, you will have bitter hate for yourselves because of all the evil things you have done.
καὶ μνησθήσεσθε ἐκεῖ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν ἐν οἷς ἐμαίνεσθε ἐν αὐτοῖς καὶ κόψεσθε τὰ πρόσωπα ὑμῶν ἐν πᾶσαις ταῖς κακίαις ὑμῶν
- 44 Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä teen teille, minkä teen, oman nimeni tähden, en teidän pahan vaelluksenne enkä riettaiden tekojenne ansion mukaan, te Israelin heimo; sanoo Herra, Herra."
And you will be certain that I am the Lord, when I take you in hand for the honour of my name, and not for your evil ways or your unclean doings, O children of Israel, says the Lord.
καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ ποιῆσαι με οὕτως ὑμῖν ὅπως τὸ ὄνομά μου μὴ βεβηλωθῇ κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν τὰς κακὰς καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ διεφθαρμένα λέγει κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Jerusalemia kohti, vuodata sanasi pyhäköitä vastaan ja ennusta Israelin maata vastaan ja sano Israelin maalle:
Son of man, let your face be turned to Jerusalem, let your words be dropped in the direction of her holy place, and be a prophet against the land of Israel;
ὡς ἄνθρωπος στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ θαιμαν καὶ ἐπίβλεψον ἐπὶ δαρῶν καὶ προφήτευσον ἐπὶ δρυμὸν ἡγούμενον ναγεβ
- 3 Näin sanoo Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, vedän miekkani tupestaan ja hävitän sinusta vanhurskaan ja jumalattoman.
And say to the land of Israel, These are the words of the Lord: See, I am against you, and I will take my sword out of its cover, cutting off from you the upright and the evil.
καὶ ἐρεῖς τῷ δρυμῷ ναγεβ ἄκουε λόγον κυρίου τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἀνάπτω ἐν σοὶ πῦρ καὶ καταφάγεται ἐν σοὶ πᾶν ξύλον γλωρὸν καὶ πᾶν ξύλον ξηρόν οὐ σβεσθήσεται ἢ φλόξ ἢ ἐξαφθεῖσα καὶ κατακαυθήσεται ἐν αὐτῇ πᾶν πρόσωπον ἀπὸ ἀπηλιώτου ἕως βορρᾶ
- 4 Koska minä tahdon hävittää sinusta vanhurskaan ja jumalattoman, sentähden lähtee tupestaan minun miekkani kaiken lihan kimppuun, etelästä pohjoiseen asti.
Because I am going to have the upright and the evil cut off from you, for this cause my sword will go out from its cover against all flesh from the south to the north:
καὶ ἐπιγνώσονται πᾶσα σὰρξ ὅτι ἐγὼ κύριος ἐξέκαυσα αὐτό καὶ οὐ σβεσθήσεται
- 5 Ja kaikki liha tulee tietämään, että minä, Herra, olen vetänyt miekkani tupestaan; eikä se siihen enää palaja.
And all flesh will see that I the Lord have taken my sword out of its cover: and it will never go back.
καὶ εἴπα μηδαμῶς κύριε κύριε αὐτοὶ λέγουσιν πρὸς με οὐχὶ παραβολή ἐστιν λεγομένη αὕτη
- 6 Mutta sinä, ihmislapsi, huokaile! Lanteet murtuneina, katkerassa tuskassa huokaile heidän silmiensä edessä.
Make sounds of grief, son of man; with body bent and a bitter heart make sounds of grief before their eyes.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων

- 7 Ja kun he sinulta kysyvät: 'Minkätähden sinä huokaillet?' niin sano: Sanoman tähden, sillä se saapuu, ja kaikki sydämet raukeavat, kaikki kädet herpoavat, kaikkien henki tyrmistyy, kaikki polvet käyvät veltoiksi kuin vesi. Katso, se tulee, se tapahtuu; sanoo Herra, Herra."
 And when they say to you, Why are you making sounds of grief? then say, Because of the news, for it is coming: and every heart will become soft, and all hands will be feeble, and every spirit will be burning low, and all knees will be turned to water: see, it is coming and it will be done, says the Lord.
 διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου καὶ στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ ἱερουσαλημ καὶ ἐπίβλεπον ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῶν καὶ προφητεύσεις ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραηλ.
- 8 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
 And the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἔρεις πρὸς τὴν γῆν τοῦ ἰσραηλ ἰδοὺ ἐγὼ πρὸς σὲ καὶ ἐκσπάσω τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ καὶ ἐξολεθρεύσω ἐκ σοῦ ἄδικον καὶ ἄνομον
- 9 "Ihmislapsi, ennusta ja sano: Näin sanoo Herra. Sano: Miekka, miekka on teroitettu, on myös kirkkaaksi hiottu.
 Son of man, say as a prophet, These are the words of the Lord: Say, A sword, a sword which has been made sharp and polished:
 ἀνθ' ᾧ ἐξολεθρεύσω ἐκ σοῦ ἄδικον καὶ ἄνομον οὕτως ἐξελεύσεται τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ ἐπὶ πᾶσαν σάρκα ἀπὸ ἀπηλιώτου ἕως βορρᾶ
- 10 Teurasta teurastamaan se on teroitettu, salamoitsevaksi se on hiottu. Vai iloitsisimmeko? Vitsa, joka lyö minun poikaani, pitää halpana kaiken, mikä puuta on.
 It has been made sharp to give death; it is polished so that it may be like a thunder-flame: ...
 καὶ ἐπιγνώσεται πᾶσα σὰρξ διότι ἐγὼ κύριος ἐξέσπασα τὸ ἐγχειρίδιόν μου ἐκ τοῦ κολεοῦ αὐτοῦ καὶ οὐκ ἀποστρέψει οὐκέτι
- 11 Ja hän on antanut sen hioa otettavaksi käteen; se miekka on teroitettu, on hiottu annettavaksi surmaajan käteen.
 And I have given it to the polisher so that it may be taken in the hand: he has made the sword sharp, he has had it polished, to put it into the hand of him who gives death.
 καὶ σύ υἱὲ ἀνθρώπου καταστένάζον ἐν συντριβῇ ὀσφύος σου καὶ ἐν ὁδύναις στενάξεις κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
- 12 Huuda ja valita, ihmislapsi, sillä tämä tapahtuu minun kansaani vastaan, kaikkia Israelin ruhtinaita vastaan: he ovat annetut alttiiksi miekalle, he ynnä minun kansani; lyö sentähden lanteeseesi.
 Give loud cries and make sounds of grief, O son of man: for it has come on my people, it has come on all the rulers of Israel: fear of the sword has come on my people: for this cause give signs of grief.
 καὶ ἔσται ἐν εἰπωσιν πρὸς σὲ ἕνεκα τίνος σὺ στενάξεις καὶ ἔρεις ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ διότι ἔρχεται καὶ θραυσθήσεται πᾶσα καρδία καὶ πᾶσαι χεῖρες παραλυθήσονται καὶ ἐκψύξει πᾶσα σὰρξ καὶ πᾶν πνεῦμα καὶ πάντες μῆροὶ μολυνθήσονται ὕγρασιᾷ ἰδοὺ ἔρχεται καὶ ἔσται λέγει κύριος κύριος
- 13 Sillä vitsaa on jo koeteltu. Mutta entäpä, jos vitsa pitääkin halpana tämän kaiken? Se ei tapahdu, sanoo Herra, Herra.
 ...
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 14 Mutta sinä, ihmislapsi, ennusta ja lyö käsiäsi yhteen; tulkoon miekasta kaksi miekkaa, tulkoon kolme; se on surmattujen surmamiikka, miekka, joka surmaa suuretkin, joka kiertää heitä yltympäri,
 So then, son of man, be a prophet, and put your hands together with a loud sound, and give two blows with the sword, and even three; it is the sword of those who are wounded, even the sword of the wounded; the great sword which goes round about them.
 υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον καὶ ἔρεις τὰδε λέγει κύριος εἰπὼν ῥομφαία ῥομφαία ὀξύνου καὶ θυμώθητι
- 15 että sydän pelkoon menehtyisi, että kompastuksia olisi paljon. Kaikille heidän porteillensa minä olen asettanut miekan välkkymään. Voi, se on tehty salamaksi, on hiottu teurastukseen!
 In order that hearts may become soft, and the number of those who are falling may be increased, I have sent death by the sword against all their doors: you are made like a flame, you are polished for death.
 ὅπως σφάξης σφάγια ὀξύνου ὅπως γένη εἰς στίλβωσιν ἐτοίμη εἰς παράλυσιν σφάξε ἐξουδένει ἀποθοῦ πᾶν ξύλον
- 16 Lyö terävästi oikealle, ojennu vasemmalle, mihin vain teräsi suunnataan.
 Be pointed to the right, to the left, wherever your edge is ordered.
 καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἐτοίμην τοῦ κρατεῖν χεῖρα αὐτοῦ ἐξηκονήθη ῥομφαία ἔστιν ἐτοίμη τοῦ δοῦναι αὐτὴν εἰς χεῖρα ἀποκεντοῦντος
- 17 Minäkin lyön käsiäni yhteen ja tyydytän kiivauteni. Minä, Herra, olen puhunut."
 And I will put my hands together with a loud sound, and I will let my wrath have rest: I the Lord have said it.
 ἀνάκραγε καὶ ὀλόλυξον υἱὲ ἀνθρώπου ὅτι αὐτὴ ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου αὐτὴ ἐν πᾶσιν τοῖς ἀφηγουμένοις τοῦ ἰσραηλ παροικήσουσιν ἐπὶ ῥομφαία ἐγένετο ἐν τῷ λαῷ μου διὰ τοῦτο κρότησον ἐπὶ τὴν χεῖρά σου

- 18 **Ja minulle tuli tämä Herran sana:**
And the word of the Lord came to me again, saying,
ὅτι δεδικαίωται και τί ει και φυλή ἀπόσθη οὐκ ἔσται λέγει κύριος κύριος
- 19 **"Sinä, ihmislapsi, laita kaksi tietä, Baabelin kuninkaan miekan tulla. Samasta maasta lähtekööt molemmat. Ja veistä viitta; veistä se kaupunkiin vievän tien suuhun.**
And you, son of man, have two ways marked out, so that the sword of the king of Babylon may come; let the two of them come out of one land: and let there be a pillar at the top of the road:
και σύ υιὲ ἀνθρώπου προφήτευσον και κρότησον χεῖρα ἐπὶ χεῖρα και διπλασίασον ῥομφαίαν ἢ τρίτη ῥομφαία τραυματιῶν ἔστιν ῥομφαία τραυματιῶν ἢ μεγάλη και ἐκστήσει αὐτούς
- 20 **Laita tie miekan tulla ammonilaisten Rabbaan sekä Juudaan, varustettuun Jerusalemiin.**
Put a pillar at the top of the road for the sword to come to Rabbah in the land of the children of Ammon, and to Judah and to Jerusalem in the middle of her.
ὅπως θραυσθῆ ἡ καρδία και πληθυνθῶσιν οἱ ἀσθενοῦντες ἐπὶ πᾶσαν πύλην αὐτῶν παραδέδονται εἰς σφάγια ῥομφαίας εὗ γέγονεν εἰς σφαγὴν εὗ γέγονεν εἰς στίλβωσιν
- 21 **Sillä Baabelin kuningas seisautuu tien haaraan, molempain teitten suuhun, taikojansa taikomaan: hän pudistaa nuolia, kysyy kotijumalilta, tarkkaa maksaa.**
For the king of Babylon took his place at the parting of the ways, at the top of the two roads, to make use of secret arts: shaking the arrows this way and that, he put questions to the images of his gods, he took note of the inner parts of dead beasts.
διαπορεύου ὀξύνου ἐκ δεξιῶν και ἐξ εὐωνύμων οὗ ἂν τὸ πρόσωπόν σου ἐξεγείρηται
- 22 **Hänen oikeaan käteensä tulee Jerusalemin arpa: panna muurinmurtajia, avata suu ärjyntään, kohottaa sotahuuto, panna muurinmurtajia portteja vastaan, luoda valli, rakentaa saartovarusteet.**
At his right hand was the fate of Jerusalem, to give orders for destruction, to send up the war-cry, to put engines of war against the doors, lifting up earthworks, building walls.
και ἐγὼ δὲ κροτήσω χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου και ἐναφήσω τὸν θυμόν μου ἐγὼ κύριος λελάληκα
- 23 **Mutta Jerusalemin asukkaiden silmissä tämä on pettävää taikomista: heillähän on valojen valat; mutta hän saattaa muistoon syntivelan, että he joutuisivat kiinni.**
And this answer given by secret arts will seem false to those who have given their oaths and have let them be broken: but he will keep the memory of evil-doing so that they may be taken.
και ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 24 **Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska te olette saattaneet muistoon syntivelkanne, kun rikkomukseenne ovat tulleet julki, niin että teidän syntinne on näkyvissä kaikissa teidän teoissanne, niin - koska te olette saatetut muistoon - teidät otetaan käsin kiinni.**
For this cause the Lord has said: Because you have made your evil-doing come to mind by the uncovering of your wrongdoing, causing your sins to be seen in all your evil-doings; because you have come to mind, you will be taken in them.
και σύ υιὲ ἀνθρώπου διάταξον σεαυτῷ δύο ὁδοὺς τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν βασιλέως βαβυλῶνος ἐκ χώρας μᾶς ἐξελεύσονται αἱ δύο και χεῖρ ἐν ἀρχῇ ὁδοῦ πόλεως ἐπ' ἀρχῆς
- 25 **Ja sinä saastutettu, jumalaton, sinä Israelin ruhtinas, jonka päivä on silloin tullut, kun syntivelka on loppumäärässään!**
And you, O evil one, wounded to death, O ruler of Israel, whose day has come in the time of the last punishment;
ὁδοῦ διατάξεις τοῦ εἰσελθεῖν ῥομφαίαν ἐπὶ ραββαθ υἱῶν αμμων και ἐπὶ τὴν ιουδαίαν και ἐπὶ ιερουσαλημ ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 26 **Näin sanoo Herra, Herra: Ota pois käärelakki, nosta pois kruunu.**
This is what the Lord has said: Take away the holy head-dress, take off the crown: this will not be again: let that which is low be lifted up, and that which is high be made low.
διότι στήσεται βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν ὁδὸν ἐπ' ἀρχῆς τῶν δύο ὁδῶν τοῦ μαντεύσασθαι μαντεῖαν τοῦ ἀναβράσαι ῥάβδον και ἐπερωτήσαι ἐν τοῖς γλυπτοῖς και ἠπατοσκοπήσασθαι ἐκ δ ἐξιῶν αὐτοῦ
- 27 **Tämä ei jää tällensä: alhainen korotetaan, korkea alennetaan. Raunioiksi, raunioiksi, raunioiksi minä panen tämän; eikä tästä ole jäävä mitään, kunnes tulee hän, jolla on oikeus, ja minä annan sen hänelle.**
I will let it be overturned, overturned, overturned: this will not be again till he comes whose right it is; and I will give it to him.
ἐγένετο τὸ μαντεῖον ἐπὶ ιερουσαλημ τοῦ βαλεῖν χάρακα τοῦ διανοῖξαι στόμα ἐν βοῇ ὑψῶσαι φωνὴν μετὰ κραυγῆς τοῦ βαλεῖν χάρακα ἐπὶ τὰς πύλας αὐτῆς και βαλεῖν χῶμα και οἰκοδομήσαι βελοστ ἄσεις
- 28 **Ja sinä, ihmislapsi, ennusta ja sano: Näin sanoo Herra, Herra ammonilaisia ja heidän herjauksiansa vastaan: Sano näin: Miekka, miekka on paljastettu, teurastukseen hiottu, saamaan kyllänsä, salamoitsemaan,**
And you, son of man, say as a prophet, This is what the Lord has said about the children of Ammon and about their shame: Say, A sword, even a sword let loose, polished for death, to make it shining so that it may be like a flame:
και αὐτὸς αὐτοῖς ὡς μαντεύμενος μαντεῖαν ἐνώπιον αὐτῶν και αὐτὸς ἀναμνησκὼν ἀδικίας αὐτοῦ μνησθῆναι

- 29 vaikka sinulle petollisia näkyjä nähdään, valheita ennustellaan, että sinut muka pannaan tallemaan saastaisten, jumalattomain niskaa, joitten päivä on silloin tullut, kun syntivelka on loppumäärässään.
Your vision is to no purpose, your use of secret arts gives a false answer, to put it on the necks of evil-doers who are wounded to death, whose day has come, in the time of the last punishment.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὧν ἀνεμνήσατε τὰς ἀδικίας ὑμῶν ἐν τῷ ἀποκαλυφθῆναι τὰς ἀσεβείας ὑμῶν τοῦ ὁραθῆναι ἁμαρτίας ὑμῶν ἐν πάσαις ταῖς ἀσεβείαις ὑμῶν καὶ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ὑμῶν ἄνθ' ὧν ἀνεμνήσατε ἐν τούτοις ἀλώσεσθε
- 30 Pane se tuppeensa takaisin. Paikassa, jossa olet luotu, synnyinmaassasi, minä tahdon sinut tuomita.
Go back into your cover. In the place where you were made, in the land from which you were taken, I will be your judge.
καὶ σὺ βέβηλε ἄνομε ἀφηγούμενε τοῦ ἰσραηλ οὐ ἦκει ἡ ἡμέρα ἐν καιρῷ ἀδικίας πέρας
- 31 Minä vuodatan sinun ylitsesi kiivastukseni, puhallan sinuun vihani tulen ja annan sinut raakain miesten käsiin, turmiontekijäin.
And I will let loose my burning passion on you, breathing out on you the fire of my wrath: and I will give you up into the hands of men like beasts, trained to destruction.
τάδε λέγει κύριος ἀφείλου τὴν κίδαριν καὶ ἐπέθου τὸν στέφανον αὕτη οὐ τοιαύτη ἔσται ἐταπεινώσας τὸ ὑψηλὸν καὶ τὸ ταπεινὸν ὑψώσας
- 32 Tulen kulutettavaksi sinut annetaan, sinun veresi on oleva keskellä maata, ei sinua enää muisteta. Sillä minä, Herra, olen puhunut."
You will be food for the fire; your blood will be drained out in the land; there will be no more memory of you: for I the Lord have said it.
ἀδικίαν ἀδικίαν θήσονται αὐτὴν οὐδ' αὕτη τοιαύτη ἔσται ἕως οὗ ἔλθῃ ᾧ καθήκει καὶ παραδώσω αὐτῷ
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Sinä, ihmislapsi, etkö tuomitse, etkö tuomitse verivelkojen kaupunkia? Tee sille tiettäväksi kaikki sen kauhistukset
And you, son of man, will you be a judge, will you be a judge of the town of blood? then make clear to her all her disgusting ways.
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἰ κρινεῖς τὴν πόλιν τῶν αἱμάτων καὶ παράδειξον αὐτῇ πάσας τὰς ἀνομίας αὐτῆς
- 3 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Voi kaupunkia, joka on vuodattanut keskuudessaan verta, että tulisi sen aika, ja tehnyt itselleen kivijumalia, että se siitä saastuisi!
And you are to say, This is what the Lord has said: A town causing blood to be drained out in her streets so that her time may come, and making images in her to make her unclean!
καὶ ἔρεις τάδε λέγει κύριος κύριος ὁ πόλις ἐκχέουσα αἵματα ἐν μέσῳ αὐτῆς τοῦ ἔλθειν καιρὸν αὐτῆς καὶ ποιῶσα ἐνθυμήματα καθ' αὐτῆς τοῦ μιαινεῖν αὐτὴν
- 4 Verestäsi, jonka olet vuodattanut, sinä olet tullut vikapääksi, ja kivijumalistasi, jotka olet tehnyt, sinä olet saastunut; sinä olet jouduttanut päiviäsi ja olet vuottesi määrään päässyt. Sentähden minä annan sinut pakanain häväistäväksi ja kaikkien maitten pilkaksi.
You are responsible for the blood drained out by you, and you are unclean through the images which you have made; and you have made your day come near, and the time of your judging has come; for this cause I have made you a name of shame to the nations and a cause of laughing to all countries.
ἐν τοῖς αἵμασιν αὐτῶν οἷς ἐξέχεας παραπέτωκας καὶ ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν σου οἷς ἐποίησας ἐμιαίνου καὶ ἡγγισας τὰς ἡμέρας σου καὶ ἡγγαγες καιρὸν ἐτῶν σου διὰ τοῦτο δέδοκά σε εἰς ὄνειδος τοῖς ἔθνεσιν καὶ εἰς ἐμπαιγμὸν πάσαις ταῖς χώραις
- 5 Läheiset ja kaukaiset pilkkaavat sinua, jonka nimi on saastutettu ja jossa on hämminkiä paljon.
Those who are near and those who are far from you will make sport of you; your name is unclean, you are full of sounds of fear.
ταῖς ἐγγιζούσαις πρὸς σέ καὶ ταῖς μακρὰν ἀπεχούσαις ἀπὸ σοῦ καὶ ἐμπαιζονται ἐν σοὶ ἀκάθαρτος ἡ ὄνομαστή καὶ πολλὴ ἐν ταῖς ἀνομίαις
- 6 Katso, Israelin ruhtinaat sinussa luottavat kukin omaan käsivarteensa vuodattaaksensa verta.
See, the rulers of Israel, every one in his family, have been causing death in you.
ἰδοὺ οἱ ἀφηγούμενοι οἴκου ἰσραηλ ἕκαστος πρὸς τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ συνανεφύροντο ἐν σοὶ ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα
- 7 Isää ja äitiä sinussa ylenkatsotaan, muukalaiselle sinun keskelläsi tehdään väkivaltaa, orpoa ja leskeä sinussa sorretaan.
In you they have had no respect for father and mother; in you they have been cruel to the man from a strange land; in you they have done wrong to the child without a father and to the widow.
πατέρα καὶ μητέρα ἐκακολόγουν ἐν σοὶ καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον ἀνεστρέφοντο ἐν ἀδικίαις ἐν σοὶ ὄρφανὸν καὶ χήραν κατεδυνάστευον ἐν σοὶ
- 8 Mikä on minulle pyhitettyä, sitä sinä halveksit, minun sapattini sinä rikot.
You have made little of my holy things, and have made my Sabbaths unclean.
καὶ τὰ ἁγία μου ἐξουδέουν καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν ἐν σοὶ

- 9 Sinussa on niitä, jotka panettelevat vuodattaaksensa verta. Uhrivuorilla sinussa syödään. Ilkitöitä sinun keskelläsi tehdään.
In you there are men who say evil of others, causing death; in you they have taken the flesh with the blood for food; in your streets they have put evil designs into effect.
ἄνδρες ληστὰι ἐν σοὶ ὅπως ἐκχέωσιν ἐν σοὶ αἷμα καὶ ἐπὶ τῶν ὁρέων ἤσθοσαν ἐν σοὶ ἀνόσια ἐποίουν ἐν μέσῳ σου
- 10 Isän häpy sinussa paljastetaan. Naiselle, joka on saastainen kuukautistilansa tähden, tehdään sinussa väkivaltaa.
In you they have let the shame of their fathers be seen; in you they have done wrong to a woman at the time when she was unclean.
αἰσχρὴν πατρὸς ἀπεκάλυψαν ἐν σοὶ καὶ ἐν ἀκαθαρσῖαις ἀποκαθήμενην ἐταπείνουν ἐν σοὶ
- 11 Toinen harjoittaa kauhistusta toisensa vaimon kanssa, mies saastuttaa sukurutsauksessa miniänsä, mies tekee sinussa väkivaltaa sisarelleen, isänsä tyttärelle.
And in you one man has done what was disgusting with his neighbour's wife; and another has made his daughter-in-law unclean; and another has done wrong to his sister, his father's daughter.
ἕκαστος τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον αὐτοῦ ἠνομοῦσαν καὶ ἕκαστος τὴν νόμφην αὐτοῦ ἐμίαιναν ἐν ἀσεβείᾳ καὶ ἕκαστος τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θυγατέρα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐταπείνουν ἐν σοὶ
- 12 Sinussa otetaan lahjuksia veren vuodattamiseksi, sinä otat korkoa ja voittoa, kiskot väkivaltaisesti lähimmäistäsi, mutta minut sinä unhotat, sanoo Herra, Herra.
In you they have taken rewards as the price of blood; you have taken interest and great profits, and you have taken away your neighbours' goods by force, and have not kept me in mind, says the Lord.
δῶρα ἐλαμβάνοσαν ἐν σοὶ ὅπως ἐκχέωσιν αἷμα τόκον καὶ πλεονασμὸν ἐλαμβάνοσαν ἐν σοὶ καὶ συνετελέσω συντέλειαν κακίας σου τὴν ἐν καταδυναστείᾳ ἐμοῦ δὲ ἐπελάβου λέγει κύριος
- 13 Mutta katso, minä lyön käsiäni yhteen sinun väärän voittoni tähden, jota olet hankkinut, ja sinun verivelkojesi tähden, joita keskuudessasi on.
See, then, I have made my hands come together in wrath against your taking of goods by force and against the blood which has been flowing in you.
ἐὰν δὲ πατάξω χεῖρά μου πρὸς χεῖρά μου ἐφ' οἷς συνετέλεσαι οἷς ἐποίησας καὶ ἐπὶ τοῖς αἱμασίν σου τοῖς γεγενημένοις ἐν μέσῳ σου
- 14 Kestääköhän rohkeutesi, pysyvätköhän kätesi lujina niinä päivinä, joina minä sinulle teen, minkä teen? Minä, Herra, olen puhunut, ja minä teen sen.
Will your heart be high or your hands strong in the days when I take you in hand? I the Lord have said it and will do it.
εἰ ὑποστήσεται ἡ καρδία σου εἰ κρατήσουσιν αἱ χεῖρές σου ἐν ταῖς ἡμέραις αἷς ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ ἐγὼ κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω
- 15 Minä hajotan sinut pakanain sekaan ja sirotan sinut muihin maihin ja poistan sinusta saastaisuutesi.
And I will send you in flight among the nations and wandering among the countries; and I will completely take away out of you everything which is unclean.
καὶ διασκοπιῶ σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ διασπερῶ σε ἐν ταῖς χώραις καὶ ἐκλείπει ἡ ἀκαθαρσία σου ἐκ σοῦ
- 16 Sinä tulit saastaiseksi oman itsesi tähden kansojen silmissä, mutta sinä tulet tietämään, että minä olen Herra."
And you will be made low before the eyes of the nations; and it will be clear to you that I am the Lord.
καὶ κατακληρονομήσω ἐν σοὶ κατ' ὀφθαλμοῦς τῶν ἐθνῶν καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 17 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 18 "Ihmislapsi, Israelin heimo on kuonaksi tullut. He ovat kaikki tyynni vaskea, tinaa, rautaa ja lyijyä ahjossa; he ovat tulleet hopean kuonaksi.
Son of man, the children of Israel have become like the poorest sort of waste metal to me: they are all silver and brass and tin and iron and lead mixed with waste.
ὡς ἀνθρώπου ἰδοὺ γεγόνασι μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ ἀναμειγμένοι πάντες χαλκῷ καὶ σιδήρῳ καὶ κασσίτερῳ καὶ μολύβῳ ἐν μέσῳ ἀργυρίου ἀναμειγμένοι ἐστίν
- 19 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska te kaikki tyynni olette tulleet kuonaksi, sentähden, katso, minä kokoan teidät keskelle Jerusalemia.
For this cause the Lord has said: Because you have all become waste metal, see, I will get you together inside Jerusalem.
διὰ τοῦτο εἶπὸν τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν ἐγένεσθε πάντες εἰς σύγκρασιν μίαν διὰ τοῦτο ἐγὼ εἰσδέχομαι ὑμᾶς εἰς μέσον ἱερουσαλημ
- 20 Niinkuin hopea, vaski, rauta, lyijy ja tina kootaan keskelle ahjoa, että niihin lietsottaisiin tulta ja ne sulatettaisiin, niin minä vihassani ja kiivaudessani teidät kokoan ja asetan ahjoon ja sulatan.
As they put silver and brass and iron and lead and tin together inside the oven, heating up the fire on it to make it soft; so will I get you together in my wrath and in my passion, and, heating the fire with my breath, will make you soft.
καθὼς εἰσδέχεται ἄργυρος καὶ χαλκὸς καὶ σίδηρος καὶ κασσίτερος καὶ μολύβος εἰς μέσον καμίνου τοῦ ἐκφυσῆσαι εἰς αὐτὸ πῦρ τοῦ χωνευθῆναι οὕτως εἰσδέξομαι ὑμᾶς ἐν ὀργῇ μου καὶ συνάξω καὶ χωνεύσω ὑμᾶς
- 21 Minä kerään teidät ja lietson teihin vihani tulta, ja te sulatte keskellä Jerusalemia.
Yes, I will take you, breathing on you the fire of my wrath, and you will become soft in it.
καὶ ἐκφυσήσω ἐφ' ὑμᾶς ἐν πυρὶ ὀργῆς μου καὶ χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς

- 22 Niinkuin hopea sulatetaan keskellä ahjoa, niin sulatetaan teidät sen keskellä. Ja te tulette tietämään, että minä, Herra, olen vuodattanut kiivauteni teidän ylitsenne."
As silver becomes soft in the oven, so you will become soft in it; and you will be certain that I the Lord have let loose my passion on you.
 ὁν τρόπον χωνεύεται ἀργύριον ἐν μέσῳ καμίνου οὕτως χωνευθήσεσθε ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος ἐξέχεα τὸν θυμὸν μου ἐφ' ὑμᾶς
- 23 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 24 "Ihmislapsi, sano sille: Sinä olet maa, jota ei ole puhdistettu, joka ei ole saanut sadetta vihan päivänä.
Son of man, say to her, You are a land on which no rain or thunderstorm has come in the day of wrath.
 υἱὲ ἀνθρώπου εἶπὸν αὐτῇ σὺ εἶ γῆ ἢ οὐ βρεχομένη οὐδὲ ὑετὸς ἐγένετο ἐπὶ σὲ ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς
- 25 Profeettain salaliitto sen keskellä on niinkuin ärjyvä, saalista raateleva leijona: he syövät sieluja, ottavat aarteet ja kalleudet ja lisäävät sen keskuudessa sen leskien lukua.
Her rulers in her are like a loud-voiced lion violently taking his food; they have made a meal of souls; they have taken wealth and valued property; they have made great the number of widows in her.
 ἦς οἱ ἀφηγούμενοι ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λέοντες ὠρυόμενοι ἀρπάζοντες ἀρπάγματα ψυχὰς κατεσθίοντες ἐν δυναστείᾳ τιμὰς λαμβάνοντες ἐν ἀδικίᾳ καὶ αἱ χῆραὶ σου ἐπληθύνθησαν ἐν μέσῳ σου
- 26 Sen papit tekevät väkivaltaa minun lailleni ja häpäisevät sitä, mikä on minulle pyhitetty, eivät tee erotusta pyhän ja epäpyhän välillä, eivät tee tiettäväksi, mikä on saastaista, mikä puhdasta, ja sulkevat silmänsä minun sapateiltani, niin että minä tulen häväistyksi heidän keskellensä.
Her priests have been acting violently against my law; they have made my holy things unclean: they have made no division between what is holy and what is common, and they have not made it clear that the unclean is different from the clean, and their eyes have been shut to my Sabbaths, and I am not honoured among them.
 καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἠθέτησαν νόμον μου καὶ ἐβεβήλουν τὰ ἅγια μου ἀνὰ μέσον ἁγίου καὶ βεβήλου οὐ διέστελλον καὶ ἀνὰ μέσον ἀκαθάρτου καὶ τοῦ καθαροῦ οὐ διέστελλον καὶ ἀπὸ τῶν σαββάτων μὲν οὐ παρεκάλυπτον τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ ἐβεβηλόμην ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 27 Sen päämiehet siellä ovat niinkuin saalista raatelevaiset sudet: he vuodattavat verta, hukuttavat sieluja kiskoaksensa väärää voittoa.
Her rulers in her are like wolves violently taking their food; putting men to death and causing the destruction of souls, so that they may get their profit.
 οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ὡς λύκοι ἀρπάζοντες ἀρπάγματα τοῦ ἐκχέαι αἷμα ὅπως πλεονεξία πλεονεκτῶσιν
- 28 Sen profeetat valkaisevat heille kaiken kalkilla, kun näkevät petollisia näkyjä ja ennustelevat heille valheita sanoen: 'Näin sanoo Herra, Herra', vaikka Herra ei ole puhunut.
And her prophets have been using whitewash, seeing foolish visions and making false use of secret arts, saying, This is what the Lord has said, when the Lord has said nothing.
 καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς ἀλείφοντες αὐτοὺς πεσοῦνται ὀρθῶντες μάταια μαντευόμενοι ψευδῆ λέγοντες τάδε λέγει κύριος καὶ κύριος οὐ λελάληκεν
- 29 Maan kansa harjoittaa väkivaltaa, riistää ja raastaa: kurjaa ja köyhää he sortavat, muukalaiselle tekevät väkivaltaa oikeudesta välittämättä.
The people of the land have been acting cruelly, taking men's goods by force; they have been hard on the poor and those in need, and have done wrong to the man from a strange land.
 λαὸν τῆς γῆς ἐκπιεζῶντες ἀδικία καὶ διαρπάζοντες ἀρπάγματα πτωχὸν καὶ πένιτα καταδυναστεύοντες καὶ πρὸς τὸν προσήλυτον οὐκ ἀναστρέφονται μετὰ κρίματος
- 30 Minä etsin heidän joukostansa miestä, joka korjaisi muurin ja seisoi muurinaukossa minun edessäni maan puolesta, etten minä sitä hävittäisi, mutta en löytänyt.
And I was looking for a man among them who would make up the wall and take his station in the broken place before me for the land, so that I might not send destruction on it: but there was no one.
 καὶ ἐζήτησάν ἐξ αὐτῶν ἄνδρα ἀναστρέφόμενον ὀρθῶς καὶ ἐστῶτα πρὸ προσώπου μου ὀλοσχερῶς ἐν καιρῷ τῆς γῆς τοῦ μὴ εἰς τέλος ἐξαλεῖναι αὐτήν καὶ οὐχ εὔρον
- 31 Sentähden minä vuodatan heidän ylitsensä kiivauteni, hukutan heidät vihani tulella ja annan heidän vaelluksensa tulla heidän päänsä päälle, sanoo Herra, Herra."
And I let loose my passion on them, and have put an end to them in the fire of my wrath: I have made the punishment of their ways come on their heads, says the Lord.
 καὶ ἐξέχεα ἐπ' αὐτήν θυμὸν μου ἐν πυρὶ ὀργῆς μου τοῦ συντελέσαι τὰς ὁδοὺς αὐτῶν εἰς κεφαλὰς αὐτῶν δέδωκα λέγει κύριος κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
The word of the Lord came to me again, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, oli kaksi naista, saman äidin tyttäriä.
Son of man, there were two women, daughters of one mother:
 υἱὲ ἀνθρώπου δύο γυναῖκες ἦσαν θυγατέρες μητρὸς μιᾶς

- 3 He harjoittivat haureutta Egyptissä; nuoruudessaan he haureutta harjoittivat. Siellä heidän rintojansa likisteltiin ja heidän neitsyellisiä nisiänsä puristeltiin.
They were acting like loose women in Egypt; when they were young their behaviour was loose: there their breasts were crushed, even the points of their young breasts were crushed.
καὶ ἐξεπόρνευσαν ἐν αἰγύπτῳ ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν ἐκεῖ ἔπεσον οἱ μαστοὶ αὐτῶν ἐκεῖ διεπαρθενεύθησαν
- 4 Heidän nimensä olivat: vanhemman Ohola ja hänen sisarensa Oholiba. Sitten he tulivat minun omikseni ja synnyttivät poikia ja tyttäriä. - Heidän nimensä: Samaria on Ohola ja Jerusalem Oholiba.
Their names were Oholah, the older, and Oholibah, her sister: and they became mine, and gave birth to sons and daughters. As for their names, Samaria is Oholah, and Jerusalem, Oholibah.
καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἦν οὐλα ἡ πρεσβυτέρα καὶ οὐλιβα ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς καὶ ἐγένοντό μοι καὶ ἔτεκον υἱοὺς καὶ θυγατέρας καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν σαμάρεια ἡ οὐλα καὶ ἱερουσαλημ ἡ οὐλιβα
- 5 Mutta Ohola harjoitti haureutta, vaikka oli minun, ja himoitsi rakastajiansa, assurilaisia, naapureita,
And Oholah was untrue to me when she was mine; she was full of desire for her lovers, even for the Assyrians, her neighbours,
καὶ ἐξεπόρνευσεν ἡ οὐλα ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἐπέθετο ἐπὶ τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς ἐπὶ τοὺς ἄσσυριούς τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῇ
- 6 jotka olivat punasiniseen purppuraan puettuja ja olivat käskynhaltijoita ja päämiehiä, komeita nuorukaisia kaikki, ratsumiehiä, hevosen selässä ajajia.
Who were clothed in blue, captains and rulers, all of them young men to be desired, horsemen seated on horses.
ἐνδεδυκότες ὑακίνθινα ἡγουμένους καὶ στρατηγούς νεανίσκοι ἐπίλεκτοι πάντες ἵππεις ἵππαζόμενοι ἐφ' ἵππων
- 7 Ja hän antautui haureuteen näiden kanssa, jotka olivat Assurin valio poikia kaikki; ja keitä vain hän himoitsi, niiden kaikkien kanssa hän saastutti itsensä kaikilla heidän kivijumalillaan.
And she gave her unclean love to them, all of them the noblest men of Assyria: and she made herself unclean with the images of all who were desired by her.
καὶ ἔδωκεν τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐπ' αὐτούς ἐπίλεκτοι υἱοὶ ἄσσυρίων πάντες καὶ ἐπὶ πάντας οὓς ἐπέθετο ἐν πᾶσι τοῖς ἐνθουμήμασιν αὐτῆς ἐμιάινετο
- 8 Mutta Egyptin-aikaista haureuttansa hän ei jättänyt, sillä he olivat maanneet hänen kanssansa hänen nuoruudessaan, olivat puristelleet hänen neitsyellisiä nisiänsä ja vuodattaneet hänen yllitsensä haureuttaan.
And she has not given up her loose ways from the time when she was in Egypt; for when she was young they were her lovers, and by them her young breasts were crushed, and they let loose on her their unclean desire.
καὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐξ αἰγύπτου οὐκ ἐγκατέλειπεν ὅτι μετ' αὐτῆς ἔκοιμῶντο ἐν νεότητι αὐτῆς καὶ αὐτοὶ διεπαρθένευσαν αὐτὴν καὶ ἐξέχεαν τὴν πορνείαν αὐτῶν ἐπ' αὐτὴν
- 9 Sentähden minä annoin hänet rakastajainsa käsiin, Assurin poikain käsiin, joita hän oli himoinnut.
For this cause I gave her up into the hands of her lovers, into the hands of the Assyrians on whom her desire was fixed.
διὰ τοῦτο παρέδωκα αὐτὴν εἰς χεῖρας τῶν ἐραστῶν αὐτῆς εἰς χεῖρας υἱῶν ἄσσυρίων ἐφ' οὓς ἐπετίθετο
- 10 He paljastivat hänen häpynsä ja ottivat hänen poikansa ja tyttärensä ja tappoivat hänet itsensä miekalla, niin että hänestä tuli varoittava esimerkki muille naisille, ja panivat hänessä toimeen tuomiot.
By these her shame was uncovered: they took her sons and daughters and put her to death with the sword: and she became a cause of wonder to women; for they gave her the punishment which was right.
αὐτοὶ ἀπεκάλυψαν τὴν αἰσχρότην αὐτῆς υἱοὺς καὶ θυγατέρας αὐτῆς ἔλαβον καὶ αὐτὴν ἐν ῥομφαίᾳ ἀπέκτειναν καὶ ἐγένετο λάλημα εἰς γυναῖκας καὶ ἐποίησαν ἐκδικήσεις ἐν αὐτῇ εἰς τὰς θυγατέρας
- 11 Mutta hänen sisarensa Oholiba, vaikka näki tämän, oli himossaan vielä häntäkin riettaampi ja oli haureudessaan vielä riettaampi, kuin hänen sisarensa oli ollut haureudessaan.
And her sister Oholibah saw this, but her desire was even more unmeasured, and her loose behaviour was worse than that of her sister.
καὶ εἶδεν ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς οὐλιβα καὶ διέφθειρε τὴν ἐπίθεσιν αὐτῆς ὑπὲρ αὐτὴν καὶ τὴν πορνείαν αὐτῆς ὑπὲρ τὴν πορνείαν τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς
- 12 Hän himoitsi Assurin poikia, jotka olivat käskynhaltijoita, päämiehiä, naapureita, pulskasti puettuja, ratsumiehiä, hevosen selässä ajajia, komeita nuorukaisia kaikki.
She was full of desire for the Assyrians, captains and rulers, her neighbours, clothed in blue, horsemen going on horses, all of them young men to be desired.
ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῶν ἄσσυρίων ἐπέθετο ἡγουμένους καὶ στρατηγούς τοὺς ἐγγὺς αὐτῆς ἐνδεδυκότες εὐπάρφρα ἵππεις ἵππαζόμενοι ἐφ' ἵππων νεανίσκοι ἐπίλεκτοι πάντες
- 13 Silloin minä näin, että hän saastutti itsensä: sama oli tie kumpaisellakin.
And I saw that she had become unclean; the two of them went the same way.
καὶ εἶδον ὅτι μεμιάνται ὁδὸς μία τῶν δύο
- 14 Mutta hän meni vielä pitemmälle haureudessaan; kun hän näki seinään piirrettyjä miehiä, kaldealaisten kuvia, punavärillä piirrettyjä,
And her loose behaviour became worse; for she saw men pictured on a wall, pictures of the Chaldaeans painted in bright red,
καὶ προσέθετο πρὸς τὴν πορνείαν αὐτῆς καὶ εἶδεν ἄνδρας ἐζωγραφημένους ἐπὶ τοῦ τοίχου εἰκόνας χaldaίων ἐζωγραφημένους ἐν γραφίδι

- 15 vyö vyötettynä kupeille, päässä mukkea päähine, sankarien näköisiä kaikki, Baabelin poikain muotoisia, joiden synnyinmaa on Kaldea,
With bands round their bodies and with head-dresses hanging round their heads, all of them looking like rulers, like the Babylonians, the land of whose birth is Chaldea.
ἔξωσμένους ποικίλματα ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν καὶ τιῶραι βαπταὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν ὄψις τρισσή πάντων ὁμοίωμα υἱῶν χαλδαίων γῆς πατρίδος αὐτῶν
- 16 niin hän silmän näkemältä sai himon heihin ja lähetti lähettiläitä heidän luoksensa Kaldeaan.
And when she saw them she was full of desire for them, and sent servants to them in Chaldea.
καὶ ἐπέθετο ἐπ' αὐτοὺς τῆ ὄρασει ὀφθαλμῶν αὐτῆς καὶ ἐξπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς αὐτοὺς εἰς γῆν χαλδαίων
- 17 Niin Baabelin pojat tulivat ja makasivat hänen kanssaan hekumassa ja saastuttivat hänet haureudellaan, niin että hän saastui heistä. Sitten hänen sielunsa vieraantui heistä.
And the Babylonians came to her, into the bed of love, and made her unclean with their loose desire, and she became unclean with them, and her soul was turned from them.
καὶ ἤλθοσαν πρὸς αὐτὴν υἱοὶ βαβυλῶνος εἰς κοίτην καταλόντων καὶ ἐμίαινον αὐτὴν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς καὶ ἐμίανθη ἐν αὐτοῖς καὶ ἀπέστη ἡ ψυχὴ αὐτῆς ἀπ' αὐτῶν
- 18 Mutta kun hän paljasti haureutensa ja paljasti häpynsä, niin minun sieluni vieraantui hänestä, niinkuin minun sieluni oli vieraantunut hänen sisarestansa.
So her loose behaviour was clearly seen and her shame uncovered: then my soul was turned from her as it had been turned from her sister.
καὶ ἀπεκάλυπεν τὴν πορνείαν αὐτῆς καὶ ἀπεκάλυπεν τὴν αἰσχύνην αὐτῆς καὶ ἀπέστη ἡ ψυχὴ μου ἀπ' αὐτῆς ὃν τρόπον ἀπέστη ἡ ψυχὴ μου ἀπὸ τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς
- 19 Mutta hän yhä enensi haureuttaan, kun muisti nuoruutensa päivät, jolloin oli haureutta harjoittanut Egyptin maassa.
But still she went on the more with her loose behaviour, keeping in mind the early days when she had been a loose woman in the land of Egypt.
καὶ ἐπλήθυνας τὴν πορνείαν σου τοῦ ἀναμνησῆσαι ἡμέρας νεότητός σου ἐν αἷς ἐπόρνευσας ἐν αἰγύπτῳ
- 20 Ja hän sai himon heidän hekumoitsijoihinsa, joilla on jäsen kuin aaseilla ja vuoto kuin orheilla.
And she was full of desire for her lovers, whose flesh is like the flesh of asses and whose seed is like the seed of horses.
καὶ ἐπέθου ἐπὶ τοὺς χαλδαίους ὧν ἦσαν ὡς ὄνων αἰ σάρκες αὐτῶν καὶ αἰδοῖα ἵππων τὰ αἰδοῖα αὐτῶν
- 21 Ja sinä etsit nuoruutesi iljettävyyttä, jolloin egyptiläiset puristelivat nisiäsi nuorekkaiden rintojesi tähden.
And she made the memory of the loose ways of her early years come back to mind, when her young breasts were crushed by the Egyptians.
καὶ ἐπεσκέψω τὴν ἀνομίαν νεότητός σου ἃ ἐποίησας ἐν αἰγύπτῳ ἐν τῷ καταλύματί σου οὗ οἱ μαστοὶ νεότητός σου
- 22 Sentähden, Oholibah, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä nostatan sinun kimppuusi rakastajasi, joista sielusi on vieraantunut, ja tuon heidät sinun kimppuusi joka taholta:
For this cause, O Oholibah, this is what the Lord has said: See, I will make your lovers come up against you, even those from whom your soul is turned away in disgust; and I will make them come up against you on every side;
διὰ τοῦτο οὐλιβα τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω τοὺς ἐραστάς σου ἐπὶ σέ ἀφ' ὧν ἀπέστη ἡ ψυχὴ σου ἀπ' αὐτῶν καὶ ἐπάξω αὐτοὺς ἐπὶ σέ κυκλόθεν
- 23 Baabelin pojat ja kaikki kaldealaiset, Pekodin, Sooran ja Kooan ja heidän kanssaan kaikki Assurin pojat - komeita nuorukaisia, käskynhaltijoita ja päämiehiä kaikki, sankareita ja mainioita miehiä, ratsumiehiä, hevosten selässä ajajia kaikki.
The Babylonians and all the Chaldaeans, Pekod and Shoa and Koa, and all the Assyrians with them: young men to be desired, captains and rulers all of them, and chiefs, her neighbours, all of them on horseback.
υἱοὺς βαβυλῶνος καὶ πάντας τοὺς χαλδαίους φακοῦδ καὶ σουε καὶ κουε καὶ πάντας υἱοὺς ἀσσυρίων μετ' αὐτῶν νεανίσκους ἐπιλέκτους ἡγεμόνας καὶ στρατηγούς πάντας τρισσοὺς καὶ ὀνομαστοὺς ἰ πνεύοντας ἐφ' ἵππων
- 24 He tulevat sinun kimppuusi, mukanaan paljon vaunuja ja rattaita ja suuret joukot kansoja; suurine ja pienine kilpineen ja kypäreineen he käyvät sinua vastaan joka taholta. Minä annan heille tuomiovallan, ja he tuomitsevat sinut oikeuksiensa mukaan.
And they will come against you from the north on horseback, with war-carriages and a great band of peoples; they will put themselves in order against you with breastplate and body-cover and metal head-dress round about you: and I will make them your judges, and they will give their decision against you as seems right to them.
καὶ πάντες ἤξουσιν ἐπὶ σέ ἀπὸ βορρᾶ ἄρματα καὶ τροχοὶ μετ' ὄχλου λαῶν θυρεοὶ καὶ πέλται καὶ βαλοῦσιν φυλακὴν ἐπὶ σέ κύκλω καὶ δώσω πρὸ προσώπου αὐτῶν κρίμα καὶ ἐκδικήσουσιν σε ἐν τοῖς κρίμασιν αὐτῶν
- 25 Minä osoitan sinussa kiivauteni, niin että he kohtelevat sinua tuimasti: he leikkaavat sinulta pois nenän ja korvat, ja sinun jälkeläisesi kaatuvat miekkaan. He ottavat sinun poikasi ja tyttäresi, ja sinun jälkeläisesi kuluttaa tuli.
And my bitter feeling will be working against you, and they will take you in hand with passion; they will take away your nose and your ears, and the rest of you will be put to the sword: they will take your sons and daughters, and the rest of you will be burned up in the fire.
καὶ δώσω τὸν ζῆλόν μου ἐν σοὶ καὶ ποιήσουσιν μετὰ σοῦ ἐν ὀργῇ θυμοῦ μυκτῆρά σου καὶ ὧτά σου ἀφελούσιν καὶ τοὺς καταλοίπους σου ἐν ῥομφαίᾳ καταβαλοῦσιν αὐτοὶ υἱούς σου καὶ θυγατέρας σου ὅτι σὺ ἠμύνησθα καὶ οὐκ ἐκδικήσῃς

- 26 He raastavat sinulta vaatteesi ja ottavat korukalusi.
And they will take all your clothing off you and take away your ornaments.
καὶ ἐκδύσουσίν σε τὸν ἱματισμὸν σου καὶ λήμψονται τὰ σκευὴ τῆς καυχῆσεώς σου
- 27 Niin minä teen lopun sinun iljettävyydestäsi, jo Egyptin-aikaisesta haureudestasi; etkä sinä sitten luo silmiäsi heihin etkä enää muistele Egyptiä.
So I will put an end to your evil ways and your loose behaviour which came from the land of Egypt: and your eyes will never be lifted up to them again, and you will have no more memory of Egypt.
καὶ ἀποστρέψω τὰς ἀσεβείας σου ἐκ σοῦ καὶ τὴν πορνεῖαν σου ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ οὐ μὴ ἄρῃς τοὺς ὀφθαλμούς σου ἐπ' αὐτοὺς καὶ αἰγύπτου οὐ μὴ μνησθῆς οὐκέτι
- 28 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä annan sinut niitten käsiin, joita vihaat, niitten käsiin, joista sielusi on vieraantunut.
For this is what the Lord has said: See, I will give you up into the hands of those who are hated by you, into the hands of those from whom your soul is turned away in disgust:
διότι τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμί σε εἰς χεῖρας ὧν μισεῖς ἀφ' ὧν ἀπέστη ἡ ψυχὴ σου ἀπ' αὐτῶν
- 29 Ja he kohtelevat sinua vihamielisesti, ottavat kaiken vaivannäkösi ja jättävät sinut alastomaksi ja paljaaksi; ja sinun haureellinen häpysi ja iljettävyytesi ja haureutesi paljastuu.
And they will take you in hand with hate, and take away all the fruit of your work, and let you be unveiled and without clothing; and the shame of your loose behaviour will be uncovered, your evil designs and your loose ways.
καὶ ποιήσουσιν ἐν σοὶ ἐν μίσει καὶ λήμψονται πάντας τοὺς πόνους σου καὶ τοὺς μόχθους σου καὶ ἔση γυμνὴ καὶ ἀσημονοῦσα καὶ ἀποκαλυφθήσεται αἰσχρὴ πορνεῖας σου καὶ ἀσεβεία σου καὶ ἡ πορνεῖα σου
- 30 Näin sinulle tehdään sentähden, että uskottomana juoksit pakanain perässä, että saastutit itsesi heidän kivijumalillansa.
They will do these things to you because you have been untrue to me, and have gone after the nations, and have become unclean with their images.
ἐποίησεν ταῦτά σοι ἐν τῷ ἐκπορνεύσαι σε ὀπίσω ἔθνῶν καὶ ἐμαίνου ἐν τοῖς ἐνθυμήμασιν αὐτῶν
- 31 Sinä vaelsit sisaresi tietä, ja minä annan hänen maljansa sinun käteesi.
You have gone in the way of your sister; and I will give her cup into your hand.
ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀδελφῆς σου ἐπορεύθης καὶ δώσω τὸ ποτήριον αὐτῆς εἰς χεῖράς σου
- 32 Näin sanoo Herra, Herra: Sisaresi maljan sinä juot, syvän ja laajan ja paljon vetävän. Sinä tulet nauruksi ja pilkaksi.
This is what the Lord has said: You will take a drink from your sister's cup, which is deep and wide: you will be laughed at and looked down on, more than you are able to undergo.
τάδε λέγει κύριος τὸ ποτήριον τῆς ἀδελφῆς σου πῖσαι τὸ βαθὺ καὶ τὸ πλατὺ τὸ πλεονάζον τοῦ συντελέσαι
- 33 Tulet juopumusta ja murhetta täyteen: kauhun ja häviön malja on sinun sisaresi Samarian malja.
You will be broken and full of sorrow, with the cup of wonder and destruction, with the cup of your sister Samaria.
μέθην καὶ ἐκλύσεως πλησθήσῃ καὶ τὸ ποτήριον ἀφανισμοῦ ποτήριον ἀδελφῆς σου σαμαρείας
- 34 Sen sinä juot ja särvit, sen sirpaleita sinä kaluat ja niillä rintasi revit. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra.
And after drinking it and draining it out, you will take the last drops of it to the end, pulling off your breasts: for I have said it, says the Lord.
καὶ πῖσαι αὐτό καὶ τὰς ἑορτὰς καὶ τὰς νεομηνίας αὐτῆς ἀποστρέψω διότι ἐγὼ λελάληκα λέγει κύριος
- 35 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska sinä olet minut unhottanut, minut selkäsi taakse heittänyt, niin kannan myös iljettävyytesi ja haureutesi."
So this is what the Lord has said: Because you have not kept me in your memory, and because your back has been turned to me, you will even undergo the punishment of your evil designs and your loose ways.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν ἐπελάθου μου καὶ ἀπερριψάς με ὀπίσω τοῦ σώματός σου καὶ σὺ λαβὲ τὴν ἀσεβειάν σου καὶ τὴν πορνεῖαν σου
- 36 Ja Herra sanoi minulle: "Ihmislapsi, etkö tuomitse Oholaa ja Oholibaa? Ilmoita heille heidän kauhistuksensa.
Then the Lord said to me: Son of man, will you be the judge of Oholibah? then make clear to her the disgusting things she has done.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου οὐ κρινεῖς τὴν οολαν καὶ τὴν οολιβαν καὶ ἀπαγγελεῖς αὐταῖς τὰς ἀνομίας αὐτῶν
- 37 Sillä he ovat rikkoneet avion, ja heidän käsissään on verta; kivijumalainsa kanssa he ovat avion rikkoneet, ja myös lapsensa, jotka he olivat minulle synnyttäneet, he ovat polttaneet, ruuaksi niille.
For she has been false to me, and blood is on her hands, and with her images she has been untrue; and more than this, she made her sons, whom she had by me, go through the fire to them to be burned up.
ὅτι ἐμοιχῶντο καὶ αἷμα ἐν χερσὶν αὐτῶν τὰ ἐνθυμήματα αὐτῶν ἐμοιχῶντο καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἃ ἐγέννησάν μοι διήγαγον αὐτοῖς δι' ἐμπύρων

- 38 Vielä tämänkin he ovat minulle tehneet: ovat samana päivänä saastuttaneet minun pyhäkköni ja rikkoneet minun sapattini.
Further, this is what she has done to me: she has made my holy place unclean and has made my Sabbaths unclean.
ἔως καὶ ταῦτα ἐποίησάν μοι τὰ ἅγια μου ἐμίαινον καὶ τὰ σάββατά μου ἐβεβήλουν
- 39 Teurastettuaan lapsiansa kivijumalilleen he samana päivänä tulivat minun pyhäkköni ja niin häpäisivät sen. Katso, näin he ovat tehneet keskellä minun huonettani.
For when she had made an offering of her children to her images, she came into my holy place to make it unclean; see, this is what she has done inside my house.
καὶ ἐν τῷ σφάζειν αὐτοὺς τὰ τέκνα αὐτῶν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ εἰσπορεύοντο εἰς τὰ ἅγια μου τοῦ βεβηλοῦν αὐτὰ καὶ ὅτι οὕτως ἐποίηον ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου μου
- 40 Vieläpä he lähettivät sanan miehille, jotka tulivat kaukaa: katso, ne tulivat siinä samassa, kun sana oli lähetetty, nuo, joita varten sinä peseydyit ja maalasit silmäluomesi ja panit päällesi korut.
And she even sent for men to come from far away, to whom a servant was sent, and they came: for whom she was washing her body and painting her eyes and making herself fair with ornaments.
καὶ ὅτι τοῖς ἀνδράσιν τοῖς ἐρχομένοις μακρόθεν οἷς ἀγγέλους ἐξαπεστέλλοσαν πρὸς αὐτούς καὶ ἅμα τῷ ἔργεσθαι αὐτοὺς εὐθὺς ἐλοοῦν καὶ ἐστιβίζου τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἐκόσμου κόσμῳ
- 41 Ja sinä istuit komealle vuoteelle, sen ääressä oli katettu pöytä, ja sille sinä panit minun suitsukkeeni ja öljyni.
And she took her seat on a great bed, with a table put ready before it on which she put my perfume and my oil.
καὶ ἐκάθου ἐπὶ κλίνης ἐστρωμένης καὶ τράπεζα κεκοσμημένη πρὸ προσώπου αὐτῆς καὶ τὸ θυμίαμά μου καὶ τὸ ἔλαιόν μου εὐφραίνοντο ἐν αὐτοῖς
- 42 Sitten sieltä kuului suruton melu. Ihmisjoukosta otettujen miesten lisäksi tuotiin erämaasta juomareita, ja ne panivat noiden naisten käsiin rannerenkaat ja heidän päähänsä kauniit kruunut.
... and they put jewels on her hands and beautiful crowns on her head.
καὶ φωνὴν ἁρμονίας ἀνεκροῦντο καὶ πρὸς ἄνδρας ἐκ πλήθους ἀνθρώπων ἦκοντας ἐκ τῆς ἐρήμου καὶ ἐδίδοσαν ψέλια ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ στέφανον καυχῆσεως ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν
- 43 Mutta minä sanoin: 'Tuollekin kuihtuneelle kelpaa aviorikos! Hänen kanssaan nyt harjoitetaan haureutta - ja vielä hänkin!'
Then I said ... now she will go on with her loose ways.
καὶ εἶπα οὐκ ἐν τούτοις μοιχεύουσιν καὶ ἔργα πόρνῆς καὶ αὐτὴ ἐξεπόρνευσεν
- 44 Hänen luoksensa tultiin, aivan kuin tullaan porttonaisen luo: niin tultiin Oholan ja Oholiban luokse - noiden iljettävien naisten.
And they went in to her, as men go to a loose woman: so they went in to Oholibah, the loose woman.
καὶ εἰσπορεύοντο πρὸς αὐτὴν ὡς τρόπον εἰσπορεύονται πρὸς γυναῖκα πόρνην οὕτως εἰσπορεύοντο πρὸς οολαν καὶ πρὸς οολιβαν τοῦ ποιῆσαι ἀνομίαν
- 45 Mutta vanhurskaat miehet tulevat tuomitsemaan heidät sen mukaan, mitä on säädetty avionrikkoja-naisista ja mitä on säädetty verenvuodattaja-naisista; sillä he ovat rikkoneet avion, ja heidän käsissään on verta.
And upright men will be her judges, judging her as false wives and women who take lives are judged; because she has been untrue to me and blood is on her hands.
καὶ ἄνδρες δίκαιοι αὐτοὶ ἐκδικήσουσιν αὐτὰς ἐκδικήσει μοιχαλίδος καὶ ἐκδικήσει αἵματος ὅτι μοιχαλίδες εἰσιν καὶ αἷμα ἐν χερσὶν αὐτῶν
- 46 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Nostatattakoon kansanjoukko heitä vastaan, ja heidät pantakoon kauhistukseksi ja ryöstettäköön.
For this is what the Lord has said: I will make a great meeting of the people come together against her, and will send on her shaking fear and take everything from her.
τὰδε λέγει κύριος κύριος ἀνάγαγε ἐπ' αὐτὰς ὄχλον καὶ δὸς ἐν αὐταῖς ταραχὴν καὶ διαρπαγὴν
- 47 Ja kansanjoukko kivittäköön heidät ja hakatkoon kappaleiksi miekoillansa; tappakoot ne heidän poikansa ja tyttärensä ja polttakoot heidän talonsa tulella.
And the meeting, after stoning her with stones, will put an end to her with their swords; they will put her sons and daughters to death and have her house burned up with fire.
καὶ λιθοβόλησον ἐπ' αὐτὰς λίθοις ὄχλων καὶ κατακένται αὐτὰς ἐν τοῖς ξίφεσιν αὐτῶν υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ τοὺς οἴκους αὐτῶν ἐμπρήσουσιν
- 48 Niin minä lopetan iljettävän menon maasta. Ja kaikki naiset ottavat siitä ojentuakseen, niin etteivät harjoita iljettävää menoa, niinkuin te.
And I will put an end to evil in all the land, teaching all women not to do as you have done.
καὶ ἀποστρέψω ἀσεβειαν ἐκ τῆς γῆς καὶ παιδευθήσονται πᾶσαι αἱ γυναῖκες καὶ οὐ μὴ ποιήσουσιν κατὰ τὰς ἀσεβείας αὐτῶν
- 49 Teidän iljettävyytenne pannaan teidän päällenne, ja te saatte kantaa kivijumalainne kanssa tehdyt syntinne. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra, Herra."
And I will send on you the punishment of your evil ways, and you will be rewarded for your sins with your images: and you will be certain that I am the Lord.
καὶ δοθήσεται ἡ ἀσέβεια ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς καὶ τὰς ἀμαρτίας τῶν ἐνθυμημάτων ὑμῶν λήμψεσθε καὶ γνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 1 Tämä Herran sana tuli minulle yhdeksäntenä vuotena, kymmenennessä kuussa, kuukauden kymmenentenä päivänä:
And the word of the Lord came to me in the ninth year, in the tenth month, on the tenth day of the month, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με ἐν τῷ ἔτει τῷ ἐνάτῳ ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς λέγων

- 2 "Ihmislapsi, kirjoita muistiisi päivän nimi - juuri tämän päivän nimi: Baabelin kuningas rynnistää Jerusalemia vastaan juuri tänä päivänä.
Son of man, put down in writing this very day: The king of Babylon let loose the weight of his attack against Jerusalem on this very day.
οὐκ ἐπιπέσει ἡ πόλις αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἀφ' ἧς ἀπηρεύσαστο βασιλεὺς βαβυλωνῶνος ἐπὶ ἱερουσαλημ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον
- 3 Lausu uppinkaiselle suvulle vertaus ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Pane pata liedelle, pane. Kaada myös siihen vettä.
And make a comparison for this uncontrolled people, and say to them, This is what the Lord has said: Put on the cooking-pot, put it on the fire and put water in it:
καὶ εἰπὸν ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα παραβολὴν καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτοὺς τάδε λέγει κύριος ἐπίστησον τὸν λέβητα καὶ ἔκχεον εἰς αὐτὸν ὕδωρ
- 4 Kokoile siihen lihakappaleet - kaikki hyvät kappaleet, reittä ja lapaa - ja täytä se valituilla luilla.
And get the bits together, the fat tail, every good part, the leg and the top part of it: make it full of the best bones.
καὶ ἔμβραλε εἰς αὐτὸν τὰ διχοτομήματα πᾶν διχοτόμημα καλὸν σκέλος καὶ ὄμιον ἐκσεσαρκισμένα ἀπὸ τῶν ὀστέων
- 5 Ota valiolampaita, lada myös halkoja sen alle. Anna sen kiehumistaan kiehua, niin että siinä luutkin tulevat keitetyiksi.
Take the best of the flock, put much wood under it: see that its bits are boiling well; let the bones be cooked inside it.
ἐξ ἐπιλέκτων κτηνῶν εἰλημμένων καὶ ὑπόκαιε τὰ ὀστά ὑποκάτω αὐτῶν ἔζεσεν ἔζεσεν καὶ ἤψηται τὰ ὀστά αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 6 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Voi verivelkojen kaupunkia, pataa, joka on ruostunut ja josta ei lähde sen ruoste! Tyhjennä se kappale kappaleelta: sille ei ole langennut arpaosaa.
For this is what the Lord has said: A curse is on the town of blood, the cooking-pot which is unclean inside, which has never been made clean! take out its bits; its fate is still to come on it.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ πόλις αἱμάτων λέβηθ ἐν ᾧ ἔστιν ἰὸς ἐν αὐτῷ καὶ ὁ ἰὸς οὐκ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς κατὰ μέρος αὐτῆς ἐξήνεγκεν οὐκ ἔπεσεν ἐπ' αὐτὴν κλίηρος
- 7 Sillä sen vuodattama veri on sen keskellä, paljaalle kalliolle se on sen koonnut, ei ole vuodattanut sitä maahan, tomun peitettäväksi.
For her blood is in her; she has put it on the open rock not draining it on to the earth so that it might be covered with dust;
ὅτι αἷμα αὐτῆς ἐν μέσῳ αὐτῆς ἔστιν ἐπὶ λεωπετρίαν τέταχα αὐτὸ οὐκ ἐκκέχυκα αὐτὸ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ καλύψαι ἐπ' αὐτὸ γῆν
- 8 Nostattaakseni kiivauden, tuottaakseni koston minä olen pannut sen veren paljaalle kalliolle, ettei se peittyisi.
In order that it might make wrath come up to give punishment, she has put her blood on the open rock, so that it may not be covered.
τοῦ ἀναβῆναι θυμὸν εἰς ἐκδίκησιν ἐκδικηθῆναι δέδωκα τὸ αἷμα αὐτῆς ἐπὶ λεωπετρίαν τοῦ μὴ καλύψαι αὐτὸ
- 9 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Voi verivelkojen kaupunkia! Minäkin suurennan liettä.
For this cause the Lord has said: A curse is on the town of blood! and I will make great the burning mass.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κἀγὼ μεγαλυνῶ τὸν δαλὸν
- 10 Lisää halkoja, viritä tulta, keitä liha loppuun, kiehuta liemi kuiviin, polta luut karreksi.
Put on much wood, heating up the fire, boiling the flesh well, and making the soup thick, and let the bones be burned.
καὶ πληθυνῶ τὰ ξύλα καὶ ἀνακαύσω τὸ πῦρ ὅπως τακῆ τὰ κρέα καὶ ἐλαττωθῆ ὁ ζωμὸς
- 11 Anna sen sitten olla tyhjänä hiiltensä päällä, niin että se kuumenee, sen vaski hehkuu ja sen saastat siitä sulavat, sen ruosteesta tulee loppu.
And I will put her on the coals so that she may be heated and her brass burned, so that what is unclean in her may become soft and her waste be completely taken away.
καὶ στη ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ὅπως προσκαυθῆ καὶ θερμανθῆ ὁ χαλκὸς αὐτῆς καὶ τακῆ ἐν μέσῳ ἀκαθαρσίας αὐτῆς καὶ ἐκλίπη ὁ ἰὸς αὐτῆς
- 12 Siitä on ollut vaivaa väsymykseen asti, mutta ei ole lähtenyt siitä sen ruosteen paljous. Tuleen sen ruoste!
I have made myself tired to no purpose: still all the waste which is in her has not come out, it has an evil smell.
καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἐξ αὐτῆς πολὺς ὁ ἰὸς αὐτῆς καταισχυνθήσεται ὁ ἰὸς αὐτῆς
- 13 Sinun iljettävän saastaisuutesi takia - koska minä tahdoin puhdistaa sinut, mutta sinä et puhdistunut saastaisuudestasi - sinä et enää puhdistu, ennenkuin minä olen tyydyttänyt kiivauteeni sinussa.
As for your unclean purpose: because I have been attempting to make you clean, but you have not been made clean from it, you will not be made clean till I have let loose my passion on you in full measure.
ἀνθ' ὧν ἐμαίνου σύ καὶ τί ἐὰν μὴ καθαρισθῆς ἔτι ἕως οὔ ἐμπλήσω τὸν θυμὸν μου
- 14 Minä, Herra, olen puhunut. Se tapahtuu, ja minä teen sen. Minä en hellitä, en säästä enkä kadu: teitteesi ja tekojesi mukaan sinut tuomitaan, sanoo Herra, Herra."
I the Lord have said the word and I will do it; I will not go back or have mercy, and my purpose will not be changed; in the measure of your ways and of your evil doings you will be judged, says the Lord.
ἐγὼ κύριος λελάληκα καὶ ἤξει καὶ ποιήσω οὐ διαστελῶ οὐδὲ μὴ ἐλεήσω κατὰ τὰς ὁδοὺς σου καὶ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά σου κρινῶ σε λέγει κύριος διὰ τοῦτο ἐγὼ κρινῶ σε κατὰ τὰ αἱματά σου καὶ κατὰ τὰ ἐνθυμήματά σου κρινῶ σε ἢ ἀκάθαρτος ἢ ὀνομαστή καὶ πολλὴ τοῦ παραπικραίνειν

- 15 **Ja minulle tuli tämä Herran sana:**
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 16 **"Ihmislapsi, katso, minä otan sinulta äkkikuolemalla pois silmiesi ihastuksen, mutta älä valita, älä itke, älköönkä tulko sinulta kyyneltä.**
Son of man, see, I am taking away the desire of your eyes by disease: but let there be no sorrow or weeping or drops running from your eyes.
οὐκ ἔσται ἄνθρωπος ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω ἐκ σοῦ τὰ ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν σου ἐν παρατάξει οὐ μὴ κοπῆς οὐδὲ μὴ κλαυθροῦ
- 17 **Huokaile hiljaa, mutta älä pane toimeen kuolleenvalittajaisia. Sido juhlapäähine päähäsi, pane kengät jalkaasi, älä peitä partaasi äläkä syö suruleipää."**
Let there be no sound of sorrow; make no weeping for your dead, put on your head-dress and your shoes on your feet, let not your lips be covered, and do not take the food of those in grief.
στεναγμὸς αἵματος ὀσφύος πένθους ἐστὶν οὐκ ἔσται τὸ τρίχωμά σου συμπλεγμένον ἐπὶ σὲ καὶ τὰ ὑποδήματά σου ἐν τοῖς ποσίν σου οὐ μὴ παρακληθῆς ἐν χεῖρεσιν αὐτῶν καὶ ἄρτον ἀνδρῶν οὐ μὴ φάγῃς
- 18 **Ja minä puhuin kansalle aamulla, mutta illalla kuoli minun vaimoni; sitten aamulla minä tein, niinkuin minun oli käsketty tehdä.**
So in the morning I was teaching the people and in the evening death took my wife; and in the morning I did what I had been ordered to do.
καὶ ἐλάλησα πρὸς τὸν λαὸν τὸ πρωὶ ὃν τρόπον ἐνετείλατό μοι καὶ ἀπέθανεν ἡ γυνὴ μου ἐσπέρας καὶ ἐποίησα τὸ πρωὶ ὃν τρόπον ἐπετάγη μοι
- 19 **Niin kansa sanoi minulle: "Etkö meille ilmoita, mitä se tietää meille, kun sinä noin teet?"**
And the people said to me, Will you not make clear to us the sense of these things; is it for us you do them?
καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ λαὸς οὐκ ἀναγγελεῖς ἡμῖν τί ἐστὶν ταῦτα ἃ σὺ ποιεῖς
- 20 **Minä sanoin heille: "Minulle tuli tämä Herran sana: Sano Israelin heimolle:**
Then I said to them, The word of the Lord came to me, saying,
καὶ εἶπα πρὸς αὐτούς λόγος κυρίου πρὸς με ἐγένετο λέγων
- 21 **Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä häpäisen pyhäkköni, joka on teidän varustuksenne ja ylpeytenne, teidän silmienne ihastus ja sielujenne ikävä; ja teidän poikanne ja tyttärensä, jotka teidän on ollut jätettävä, kaatuvat miekkaan.**
Say to the people of Israel, The Lord has said, See, I will make my holy place unclean, the pride of your strength, the pleasure of your eyes, and the desire of your soul; and your sons and daughters, who did not come with you here, will be put to the sword.
εἶπὸν πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ βεβηλώ τὰ ἁγία μου φρύαγμα ἰσχύος ὑμῶν ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν ὑμῶν καὶ ὑπερ ὃν φεῖδονται αἱ ψυχαὶ ὑμῶν καὶ οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν οὐς ἐγκατελίπετε ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται
- 22 **Sitten te teette, niinkuin minä olen tehnyt: ette peitä partaanne ettekä syö suruleipää,**
And you will do as I have done, not covering your lips or taking the food of those in grief.
καὶ ποιήσετε ὃν τρόπον πεποίηκα ἀπὸ στόματος αὐτῶν οὐ παρακληθήσεσθε καὶ ἄρτον ἀνδρῶν οὐ φάγεσθε
- 23 **juhlapäähineen pidätte päässänne ja kengät jalassanne, ette valita ettekä itke, mutta te riudutte syntivelkänne tähden ja huokaillette toinen toisellenne.**
And your head-dresses will be on your heads and your shoes on your feet: there will be no sorrow or weeping; but you will be wasting away in the punishment of your evil-doing, and you will be looking at one another in wonder.
καὶ αἱ κόμαι ὑμῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν καὶ τὰ ὑποδήματα ὑμῶν ἐν τοῖς ποσίν ὑμῶν οὔτε μὴ κόψησθε οὔτε μὴ κλαύσητε καὶ ἐντακήσεσθε ἐν ταῖς ἀδικίαις ὑμῶν καὶ παρακαλέσετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
- 24 **Hesekiel on oleva teille ennusmerkki: aivan niin, kuin hän on tehnyt, niin tekin teette. Kun tämä tapahtuu, te tulette tietämään, että minä olen Herra, Herra.**
And Ezekiel will be a sign to you; everything he has done you will do: when this takes place, you will be certain that I am the Lord.
καὶ ἔσται ἰεζεκιὴλ ὑμῖν εἰς τέρας κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ποιήσετε ὅταν ἔλθῃ ταῦτα καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 25 **Ja sinä, ihmislapsi! Sinä päivänä, jona minä otan heiltä heidän varustuksensa, ihanan ilonsa, silmiensä ihastuksen, sielujensa halajamisen, heidän poikansa ja tyttärensä,**
And as for you, son of man, your mouth will be shut in the day when I take from them their strength, the joy of their glory, the desire of their eyes, and that on which their hearts are fixed, and their sons and daughters.
καὶ σὺ οὐκ ἔσθαι ἄνθρωπος οὐκ ἔσθαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν λαμβάνω τὴν ἰσχὴν παρ' αὐτῶν τὴν ἔπαρσιν τῆς καυχῆσεως αὐτῶν τὰ ἐπιθυμήματα ὀφθαλμῶν αὐτῶν καὶ τὴν ἔπαρσιν ψυχῆς αὐτῶν οὐκ ἔσθαι υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας αὐτῶν
- 26 **sinä päivänä tulee pakolainen sinun luoksesi ilmoittamaan tätä korvaisi kuullen.**
In that day, one who has got away safe will come to you to give you news of it.
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἦξει ὁ ἀνασφύζομενος πρὸς σὲ τοῦ ἀναγγεῖλαι σοι εἰς τὰ ὄτα

- 27 Sinä päivänä avautuu sinun suusi yhtäkaa kuin pakolaisen, ja sinä puhut etkä enää ole mykkänä. Sinä olet oleva heille ennusmerkki, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."
In that day your mouth will be open to him who has got away safe, and you will say words to him and your lips will no longer be shut: so you will be a sign to them and they will be certain that I am the Lord.
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διανοιχθήσεται τὸ στόμα σου πρὸς τὸν ἀνασφόμενον καὶ λαλήσεις καὶ οὐ μὴ ἀποκωφωθῆς οὐκέτι καὶ ἔση αὐτοῖς εἰς τέρας καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος .
- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi ammonilaisia kohti ja ennusta heitä vastaan
Son of man, let your face be turned to the children of Ammon, and be a prophet against them:
 υἱὲ ἀνθρώπου στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αμμων καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτοὺς
- 3 ja sano ammonilaisille: Kuulkaa Herran, Herran sana: Näin sanoo Herra, Herra: Koska sinä sanoit: 'Kas niin!' minun pyhäköstäni, kun se häväistiin, ja Israelin maasta, kun se hävitettiin, ja Juudan heimosta, kun he menivät pakkosiirtolaisuuteen,
And say to the children of Ammon, Give ear to the word of the Lord; this is what the Lord has said: Because you said, Aha! against my holy place when it was made unclean, and against the land of Israel when it was made waste, and against the people of Judah when they were taken away as prisoners;
 καὶ ἔρεῖς τοῖς υἱοῖς αμμων ἀκούσατε λόγον κυρίου τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν ἐπεχάρητε ἐπὶ τὰ ἅγια μου ὅτι ἐβεβηλώθη καὶ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραηλ ὅτι ἠφανίσθη καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ ἰουδα ὅτι ἐπ' ορεῦθησαν ἐν αἰχμαλωσίᾳ
- 4 sentähden, katso, minä annan sinut Idän miehille omaksi, ja he laittavat sinuun leiripaikkansa ja asettavat sinuun asuntonsa. He syövät sinun hedelmäsi ja juovat maitosi.
For this cause I will give you up to the children of the east for their heritage, and they will put their tent-circles in you and make their houses in you; they will take your fruit for their food and your milk for their drink.
 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι ὑμᾶς τοῖς υἱοῖς κεδεμ εἰς κληρονομίαν καὶ κατασκηνώσουσιν ἐν τῇ ἀπαρτίᾳ αὐτῶν ἐν σοὶ καὶ δώσουσιν ἐν σοὶ τὰ σκηνώματα αὐτῶν αὐτοὶ φάγονται τοὺς καρπούς σου καὶ αὐτοὶ πίνονται τὴν πλιότητά σου
- 5 Ja Rabban minä panen kamelien laitumeksi ja ammonilaisten maan lammaslaumojen leposijaksi. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
And I will make Rabbah a place for housing camels, and the children of Ammon a resting-place for flocks: and you will be certain that I am the Lord.
 καὶ δώσω τὴν πόλιν τοῦ αμμων εἰς νομὰς καμήλων καὶ τοὺς υἱοὺς αμμων εἰς νομὴν προβάτων καὶ ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ κύριος
- 6 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Koska sinä käsiä taputit ja jalkaa poljit ja, sielu täynnä ylenkatsetta, pidit iloa Israelin maasta,
For the Lord has said, Because you have made sounds of joy with your hands, stamping your feet, and have been glad, putting shame with all your soul on the land of Israel;
 διότι τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν ἐκρότησας τὴν χειρὰ σου καὶ ἐπεσόφησας τῷ ποδί σου καὶ ἐπέχαρας ἐκ ψυχῆς σου ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραηλ
- 7 sentähden, katso, minä ojennan käteni sinua vastaan ja annan sinut pakanain ryöstettäväksi ja hävitän sinut kansojen joukosta ja hukutan sinut maitten luvusta ja tuhoan sinut. Ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra.
For this cause my hand has been stretched out against you, and I will give up your goods to be taken by the nations; I will have you cut off from the peoples and will put an end to you among the countries: I will give you up to destruction; and you will be certain that I am the Lord.
 διὰ τοῦτο ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου ἐπὶ σὲ καὶ δώσω σε εἰς διαρπαγὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐξολεθρεύσω σε ἐκ τῶν λαῶν καὶ ἀπολώ σε ἐκ τῶν χωρῶν ἀπωλεία καὶ ἐπιγνώση διότι ἐγὼ κύριος
- 8 Näin sanoo Herra, Herra: Koska Moab ja Seir ovat sanoneet: 'Katso, Juudan heimon käy samoin kuin kaikkien muitten kansain',
This is what the Lord has said: Because Moab and Seir are saying, See, the people of Judah are like all the nations;
 τάδε λέγει κύριος ἀνθ' ὧν εἶπεν μοαβ ἰδοὺ ὃν τρόπον πάντα τὰ ἔθνη οἶκος ἰσραηλ καὶ ἰουδα
- 9 sentähden, katso, minä teen avonaiseksi Moabin vuoriselänteen, paljaaksi kaupungeista - kaupungeista sen rajasta toiseen - jotka ovat maan kaunistus: Beet-Jesimot, Baal-Meon ja Kirjajaim.
For this cause, I will let the side of Moab be uncovered, and his towns on every side, the glory of the land, Beth-jeshimoth, Baal-meon and as far as Kiriathaim.
 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ παραλώ τὸν ὄμον μοαβ ἀπὸ πόλεων ἀκρωτηρίων αὐτοῦ ἐκλεκτὴν γῆν οἴκων ασιμουθ ἐπάνω πηγῆς πόλεως παραθαλασσίας
- 10 Idän miehille omaksi minä annan sen ynnä ammonilaiset, niin ettei ammonilaisia enää muisteta kansojen seassa,
To the children of the east I have given her for a heritage, as well as the children of Ammon, so that there may be no memory of her among the nations:
 τοῖς υἱοῖς κεδεμ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς αμμων δέδωκα αὐτοὺς εἰς κληρονομίαν ὅπως μὴ μνεῖται τῶν υἱῶν αμμων
- 11 ja Mooabissa minä panen toimeen tuomiot. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.
And I will be the judge of Moab; and they will see that I am the Lord.
 καὶ εἰς μοαβ ποιήσω ἐκδίκησιν καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος

- 12 Näin sanoo Herra, Herra: Koska Edom menetteli kovin kostonhimoisesti Juudan heimoa kohtaan ja tuli suuresti syynalaiseksi, kostaessansa heille,
This is what the Lord has said: Because Edom has taken his payment from the people of Judah, and has done great wrong in taking payment from them;
τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὃν ἐποίησεν ἡ ἰδουμαία ἐν τῷ ἐκδικῆσαι αὐτοὺς ἐκδίκησιν εἰς τὸν οἶκον ἰουδα καὶ ἐμνησικακήσαν καὶ ἐξεδίκησαν δίκην
- 13 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä ojennan käteni Edomia vastaan ja hävitän siitä ihmiset ja eläimet. Teemanista lähtien minä panen sen raunioiksi, ja Dedania myöten he kaatuvat miekkaan.
The Lord has said, My hand will be stretched out against Edom, cutting off from it man and beast: and I will make it waste, from Teman even as far as Dedan they will be put to the sword.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος καὶ ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν καὶ ἐξολεθρεύσω ἐξ αὐτῆς ἄνθρωπον καὶ κτῆνος καὶ θήσονται αὐτὴν ἔρημον καὶ ἐκ θαμνῶν διωκόμενοι ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται
- 14 Ja kostoni, joka Edomia kohtaa, minä annan kansani Israelin käteen, ja he tekevät Edomia kohtaan minun vihani ja kiivauteni mukaan. Ja Edom saa tuntea minun kostoni, sanoo Herra, Herra.
I will take payment from Edom because of my people Israel; and I will take Edom in hand in my wrath and in my passion: and they will have experience of my reward, says the Lord.
καὶ δώσω ἐκδίκησίν μου ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν ἐν χειρὶ λαοῦ μου ἰσραηλ καὶ ποιήσουσιν ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ κατὰ τὴν ὀργὴν μου καὶ κατὰ τὸν θυμὸν μου καὶ ἐπιγνώσονται τὴν ἐκδίκησίν μου λέγει κύριος
- 15 Näin sanoo Herra, Herra: Koska filistealaiset menettelivät kostonhimoisesti ja, ylenkatse sielussaan, kostivat kovasti, ikivihassa tuottaaksensa tuhon,
This is what the Lord has said: Because the Philistines have taken payment, with the purpose of causing shame and destruction with unending hate;
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὃν ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι ἐν ἐκδικήσει καὶ ἐξανέστησαν ἐκδίκησιν ἐπιχάιροντες ἐκ ψυχῆς τοῦ ἐξαλεῖψαι ἕως αἰῶνος
- 16 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä ojennan käteni filistealaisia vastaan, hävitän kreetit, hukutan, mitä on jäljellä meren rannikolla,
The Lord has said, See, my hand will be stretched out against the Philistines, cutting off the Cherethites and sending destruction on the rest of the sea-land.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐξολεθρεύσω κρήτας καὶ ἀπολῶ τοὺς καταλοίπους τοὺς κατοικοῦντας τὴν παραλίαν
- 17 ja teen heille suuret kostoteot, rangaisten kiivaudessa. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä annan kostoni heitä kohdata."
And I will take great payment from them with acts of wrath; and they will be certain that I am the Lord when I send my punishment on them.
καὶ ποιήσω ἐν αὐτοῖς ἐκδικήσεις μεγάλας καὶ ἐπιγνώσονται διότι ἐγὼ κύριος ἐν τῷ δοῦναι τὴν ἐκδίκησίν μου ἐπ' αὐτούς
- 1 Yhdenteenätoista vuotena, kuukauden ensimmäisenä päivänä, tuli minulle tämä Herran sana:
Now in the eleventh year, on the first day of the month, the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ ἐνδέκατῳ ἔτει μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, koska Tyyro sanoi Jerusalemissa: 'Kas niin! Murrettu on kansojen ovi, minuun päin se on kääntynyt, minä tulen täyteen - se on rauniona!'
Son of man, because Tyre has said against Jerusalem, Aha, she who was the doorway of the peoples is broken; she is turned over to them; she who was full is made waste;
οὐκ ἐστὶν ἄνθρωπος ἄνθ' ὃν εἶπεν σορ ἐπὶ ἱερουσαλημ εὗγε συνετριβή ἀπόλωλεν τὰ ἔθνη ἐπεστράφη πρὸς με ἡ πλήρης ἠρήμωται
- 3 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Tyyro, ja nostatan monet kansat sinua vastaan, niinkuin meri nostaa aaltonsa.
For this cause the Lord has said, See, I am against you, O Tyre, and will send up a number of nations against you as the sea sends up its waves.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ σορ καὶ ἀνάξω ἐπὶ σέ ἔθνη πολλά ὡς ἀναβαίνει ἡ θάλασσα τοῖς κύμασιν αὐτῆς
- 4 Ne hävittävät Tyyron muurit, repivät maahan sen tornit, ja minä lakaisen siitä pois sen tomutkin ja panen sen paljaaksi kallioksi.
And they will give the walls of Tyre to destruction and have its towers broken: and I will take even her dust away from her, and make her an uncovered rock
καὶ καταβαλοῦσιν τὰ τεῖχη σορ καὶ καταβαλοῦσι τοὺς πύργους σου καὶ λικμήσω τὸν χοῦν αὐτῆς ἀπ' αὐτῆς καὶ δώσω αὐτὴν εἰς λεωπετρίαν
- 5 Siitä tulee verkkojen kuivauspaikka keskelle merta. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra; ja se joutuu kansojen ryöstettäväksi.
She will be a place for the stretching out of nets in the middle of the sea; for I have said it, says the Lord: and her goods will be given over to the nations.
ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται ἐν μέσῳ θαλάσσης ὅτι ἐγὼ λελάληκα λέγει κύριος καὶ ἔσται εἰς προνομήν τοῖς ἔθνεσιν
- 6 Sen tytärkaupungit, jotka ovat mantereella, surmataan miekalla, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.
And her daughters in the open country will be put to the sword: and they will be certain that I am the Lord.
καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἰ ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρα ἀναιρεθήσονται καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος

- 7 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tuon Tyyron kimppuun Nebukadressarin, Baabelin kuninkaan pohjoisesta, kuninkaitten kuninkaan, hevosten ja vaunujen ja ratsumiesten ja suuren väenpaljouden kanssa.
For this is what the Lord has said: See, I will send up from the north Nebuchadrezzar, king of Babylon, king of kings, against Tyre, with horses and war-carriages and with an army and great numbers of people.
ὅτι τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σέ σορ τὸν ναβουχοδοноσορ βασιλέα βαβυλῶνος ἀπὸ τοῦ βορρᾶ βασιλεὺς βασιλέων ἐστὶν μεθ' ἵππων καὶ ἀρμάτων καὶ ἰπέων καὶ συναγωγῆς ἐθνῶν πολλῶν σφόδρα
- 8 Sinun tytärkaupunkisi, jotka ovat mantereella, hän surmaa miekalla ja asettaa sinua vastaan saartovarusteet, luo sinua vastaan vallin, nostaa sinua vastaan kilpikatoksen, He will put up the sword against you and put up an earthwork against you, arming himself for war against you.
οὗτος τὰς θυγατέρας σου τὰς ἐν τῷ πεδίῳ μαχαίρα ἀνελεῖ καὶ δώσει ἐπὶ σέ προφυλακὴν καὶ περιουκοδομήσει καὶ ποιήσει ἐπὶ σέ κύκλῳ χάρακα καὶ περιστάσιν ὄπλων καὶ τὰς λόγχας αὐτοῦ ἀπέναντί σου δώσει
- 9 suuntaa sinun muureihisi murtajansa iskut ja kukistaa tornisi rauta-aseillansa. He will put up his engines of war against your walls, and your towers will be broken down by his axes.
τὰ τεῖχη σου καὶ τοὺς πύργους σου καταβαλεῖ ἐν ταῖς μαχαίραις αὐτοῦ
- 10 Hänen hevostensa paljous peittää sinut pölyyn. Ratsumiesten, pyöräin ja vaunujen ryskeestä sinun muurisi vapisevat, kun hän hyökkää sisälle sinun porteistasi, niinkuin valloitettuun kaupunkiin hyökätään. Because of the number of his horses you will be covered with their dust: your walls will be shaking at the noise of the horsemen and of the wheels and of the war-carriages, when he comes through your doorways, as into a town which has been broken open.
ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἵππων αὐτοῦ κατακαλύψει σε ὁ κονιορτὸς αὐτῶν καὶ ἀπὸ τῆς φωνῆς τῶν ἰπέων αὐτοῦ καὶ τῶν τροχῶν τῶν ἀρμάτων αὐτοῦ σεισθήσεται τὰ τεῖχη σου εἰσπορευομένου αὐτοῦ τὰς πύλας σου ὡς εἰσπορευόμενος εἰς πόλιν ἐκ πεδίου
- 11 Hevostensa kaviolla hän tallaa rikki sinun katusi kaikki, surmaa miekalla sinun kansasi, ja sinun mahtavat patsaasi kaatuvat maahan. Your streets will be stamped down by the feet of his horses: he will put your people to the sword, and will send down the pillars of your strength to the earth.
ἐν ταῖς ὄπλαις τῶν ἵππων αὐτοῦ καταπατήσουσιν σου πάσας τὰς πλατείας τὸν λαόν σου μαχαίρα ἀνελεῖ καὶ τὴν ὑπόστασιν σου τῆς ἰσχύος ἐπὶ τὴν γῆν κατάρξει
- 12 He riistävät sinun rikkautesi ja ryöstävät kauppatavarasi, repivät muurisi maahan ja kukistavat kauniit talosi, ja kivesi, puusi, tomusi he heittävät meren syvyyteen. They will take by force all your wealth and go off with the goods with which you do trade: they will have your walls broken down and all the houses of your desire given up to destruction: they will put your stones and your wood and your dust deep in the water.
καὶ προνομεύσει τὴν δυνάμιν σου καὶ σκυλεύσει τὰ ὑπάρχοντά σου καὶ καταβαλεῖ σου τὰ τεῖχη καὶ τοὺς οἴκους σου τοὺς ἐπιθυμητοὺς καθελεῖ καὶ τοὺς λίθους σου καὶ τὰ ξύλα σου καὶ τὸν χοῦν σου εἰς μέσον τῆς θαλάσσης ἐμβαλεῖ
- 13 Minä lakkautan laulujesi helinän, eikä kuulu enää kanneltesi soitto. I will put an end to the noise of your songs, and the sound of your instruments of music will be gone for ever.
καὶ καταλύσει τὸ πλῆθος τῶν μουσικῶν σου καὶ ἡ φωνὴ τῶν ψαλτηρίων σου οὐ μὴ ἀκουσθῆ ἔτι
- 14 Minä panen sinut paljaaksi kallioksi, sinusta tulee verkkojen kuivauspaikka, eikä sinua enää rakenneta. Sillä minä, Herra, olen puhunut, sanoo Herra, Herra. I will make you an uncovered rock: you will be a place for the stretching out of nets; there will be no building you up again: for I the Lord have said it, says the Lord.
καὶ δώσω σε εἰς λεωπετρίαν ψυγμὸς σαγηνῶν ἔση οὐ μὴ οἰκοδομηθῆς ἔτι ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα λέγει κύριος
- 15 Näin sanoo Herra, Herra Tyyrolle: Eivätkö sinun kukistumisesi pauhusta, kun haavoitetut voihkivat, kun surman omat surmataaan sinun keskelläsi, saaret vapise? This is what the Lord has said to Tyre: Will not the sea-lands be shaking at the sound of your fall, when the wounded give cries of pain, when men are put to the sword in you?
διότι τάδε λέγει κύριος κύριος τῇ σορ οὐκ ἀπὸ φωνῆς τῆς πτώσεώς σου ἐν τῷ στενάξει τραυματίας ἐν τῷ σπάσει μάχαιραν ἐν μέσῳ σου σεισθήσονται αἱ νῆσοι
- 16 Valtaistuimiltaan astuvat alas kaikki meren ruhtinaat. He heittävät pois viittansa ja riisuvat kirjaellut vaatteensa, he pukeutuvat kauhuun ja istuvat maahan, värisevät joka hetki, tyrmistyneinä sinun tähtesi. Then all the rulers of the sea will come down from their high seats, and put away their robes and take off their clothing of needlework: they will put on the clothing of grief, they will take their seats on the earth, shaking with fear every minute and overcome with wonder at you.
καὶ καταβήσονται ἀπὸ τῶν θρόνων αὐτῶν πάντες οἱ ἄρχοντες ἐκ τῶν ἐθνῶν τῆς θαλάσσης καὶ ἀφελούνται τὰς μίτρας ἀπὸ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν καὶ τὸν ἱματισμὸν τὸν ποικίλον αὐτῶν ἐκδύσονται ἐκστάσει ἐκστήσονται ἐπὶ γῆν καθεδούνται καὶ φοβηθήσονται τὴν ἀπόλειαν αὐτῶν καὶ στενάξουσιν ἐπὶ σέ

- 17 He virittävät sinusta itkuvirren ja sanovat sinulle: 'Kuinka olet sinä, joka olit asuttu, hävinnyt meriltä, sinä ylistetty kaupunki, väkevä merellä, sinä ja sinun asukkaasi, jotka levittivät kauhuansa kaikkiin siellä asuvaisiin.
And they will send up a song of grief for you, and say to you, What destruction has come on you, how are you cut off from the sea, the noted town, which was strong in the sea, she and her people, causing the fear of them to come on all the dry land!
καὶ λήμψονται ἐπὶ σὲ θρήνον καὶ ἔροῦσίν σοι πῶς κατελύθη ἐκ θαλάσσης ἡ πόλις ἡ ἐπαινεστὴ ἡ δοῦσα τὸν φόβον αὐτῆς πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν
- 18 Nyt värisevät saaret sinun kukistumisesi päivänä, merensaaret kauhistuvat sinun loppuasi.'
Now the sea-lands will be shaking in the day of your fall; and all the ships on the sea will be overcome with fear at your going.
καὶ φοβηθήσονται αἱ νῆσοι ἀφ' ἡμέρας πτώσεώς σου
- 19 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Kun minä teen sinusta aution kaupungin, niinkuin asumattomat kaupungit ovat, kun minä annan syvyyden käydä sinun ylitsesi ja paljot vedet peittävät sinut, For this is what the Lord has said: I will make you a waste town, like the towns which are unpeopled; when I make the deep come upon you, covering you with great waters.
ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος ὅταν δῶ σε πόλιν ἠρημωμένην ὡς τὰς πόλεις τὰς μὴ κατοικηθησομένας ἐν τῷ ἀναγαγεῖν με ἐπὶ σὲ τὴν ἄβυσσον καὶ κατακαλύψῃ σε ὕδωρ πολὺ
- 20 silloin minä syöksen sinut alas hautaanvaipuneitten pariin, ikiaikojen kansan tykö, ja annan sinulle asunnon maan syvyyksissä, niinkuin siellä ovat ikiaikojen rauniot, hautaanvaipuneitten parissa, ettei sinussa asuttaisi; mutta ihanuuden minä annan elävien maahan.
Then I will make you go down with those who go down into the underworld, to the people of the past, causing your living-place to be in the deepest parts of the earth, in places long unpeopled, with those who go down into the deep, so that there will be no one living in you; and you will have no glory in the land of the living.
καὶ καταβιβάσω σε πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον πρὸς λαὸν αἰῶνος καὶ κατοικῶ σε εἰς βᾶθρον τῆς γῆς ὡς ἔρημον αἰῶνιον μετὰ καταβαίνόντων εἰς βόθρον ὅπως μὴ κατοικηθῆς μηδὲ ἀνασταθῆς ἐπὶ γῆς ζῶης
- 21 Sinut minä panen kauhuksi, sinua ei sitten enää ole; ja jos sinua etsitään, ei sinua enää löydy, hamaan ikiaikoihin asti, sanoo Herra, Herra."
I will make you a thing of fear, and you will come to an end: even if you are looked for, you will not be seen again for ever, says the Lord.
ἀπώλειάν σε δώσω καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα λέγει κύριος κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
The word of the Lord came to me again, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Sinä, ihmislapsi! Viritä itkuvirsi Tyyrosta
And you, son of man, make a song of grief for Tyre;
οὐκ ἀνθρώπου λαβὴ ἐπὶ σορ θρήνον
- 3 ja sano Tyyroille, joka asuu meren porteilla ja käy kauppa kansojen kanssa, monilukuisilla saarilla: Näin sanoo Herra, Herra: Tyyro, sinä sanot: 'Minä olen kauneuden täydellisyys!'
And say to Tyre, O you who are seated at the doorway of the sea, trading for the peoples with the great sea-lands, these are the words of the Lord: You, O Tyre, have said, I am a ship completely beautiful.
καὶ ἔρεῖς τῇ σορ τῇ κατοικοῦσῃ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τῆς θαλάσσης τῷ ἐμπορίῳ τῶν λαῶν ἀπὸ νήσων πολλῶν τάδε λέγει κύριος τῇ σορ σὺ εἶπας ἐγὼ περιέθηκα ἐμαντὴ κάλλος μου
- 4 Meren sydämessä on sinun alueesi, rakentajasi tekivät sinun kauneutesi täydelliseksi,
Your builders have made your outlines in the heart of the seas, they have made you completely beautiful.
ἐν καρδίᾳ θαλάσσης τῷ βεελμὶ υἱοὶ σου περιέθηκάν σοι κάλλος
- 5 Senirin kypresseistä he rakensivat sinuun kaiken, mikä laudoista on, ottivat Libanonin setrin tehdäkseen sinuun maston,
They have made all your boards of fir-trees from Senir: they have taken cedars from Lebanon to make the supports for your sails.
κέδρος ἐκ σανῖρ ὠκοδομήθη σοι ταινίαί σανίδων κυπαρίσσου ἐκ τοῦ λιβάνου ἐλήμφθησαν τοῦ ποιῆσαι σοι ἱστοὺς ἐλατίνους
- 6 tekivät Baasanin tammista airoksi, kantesi tekivät norsunluusta ja Kittiläis-saarten hopeakuusesta.
Of oak-trees from Bashan they have made your driving blades; they have made your floors of ivory and boxwood from the sea-lands of Kittim.
ἐκ τῆς βασανίτιδος ἐποίησαν τὰς κόπας σου τὰ ἱερά σου ἐποίησαν ἐξ ἐλέφαντος οἴκους ἀλσώδεις ἀπὸ νήσων τῶν χεττιν
- 7 Kirjaeltua Egyptin pellavaa oli purjeesi, ja se oli sinulla lippuna. Katoksesi oli punasinistä ja purppuranpunaista Elisa-saarten kangasta.
The best linen with needlework from Egypt was your sail, stretched out to be a flag for you; blue and purple from the sea-lands of Elishah gave you shade.
βύσσος μετὰ ποικιλίας ἐξ αἰγύπτου ἐγένετό σοι στρωμνὴ τοῦ περιθεῖναι σοι δόξαν καὶ περιβαλεῖν σε ὑάκινθον καὶ πορφύραν ἐκ τῶν νήσων ἐλισαὶ καὶ ἐγένετο περιβόλαιά σου

- 8 Siidonin ja Arvadin asukkaat olivat sinulla soutajina; omat viisaasi, Tyyro, olivat sinussa - he olivat laivureinasi.
The people of Zidon and Arvad were your boatmen; the wise men of Zemer were in you; they were guiding your ships;
καὶ οἱ ἄρχοντες σου οἱ κατοικοῦντες σιδῶνα καὶ ἀράδιοι ἐγένοντο κωπηλάται σου οἱ σοφοί σου σορ οἱ ἦσαν ἐν σοὶ οὗτοι κυβερνῆται σου
- 9 Gebalin vanhimmat ja viisaat olivat sinussa vuotokohtain korjaaajina. Meren kaikki laivat merimiehineen olivat sinussa tavaroitasi vaihtamassa.
The responsible men of Gebal and its wise men were in you, making your boards watertight: all the ships of the sea with their seamen were in you trading in your goods.
οἱ πρεσβύτεροι βυβλίων καὶ οἱ σοφοὶ αὐτῶν ἦσαν ἐν σοὶ οὗτοι ἐνίσχυνον τὴν βουλὴν σου καὶ πάντα τὰ πλοῖα τῆς θαλάσσης καὶ οἱ κωπηλάται αὐτῶν ἐγένοντό σοι ἐπὶ δυσμὰς δυσμῶν
- 10 Persia ja Luud ja Puut olivat sotajoukossasi, sinun satureinasi. He ripustivat sinuun kypäreitä ja kilpiä; ne sinua koristivat.
Cush and Lud and Put were in your army, your men of war, hanging up their body-covers and head-dresses of war in you: they gave you your glory.
πέρσαι καὶ λυδοὶ καὶ λίβνες ἦσαν ἐν τῇ δυνάμει σου ἄνδρες πολεμισταὶ σου πέλτας καὶ περικεφαλαίας ἐκρέμασαν ἐν σοὶ οὗτοι ἔδωκαν τὴν δόξαν σου
- 11 Arvadalaiset ja muu sotajoukkosi olivat muureillasi yltymäri ja gammadilaiset torneissasi. He ripustivat varustuksensa sinun muureillesi yltymäri; ne tekivät sinun kauneutesi täydelliseksi.
The men of Arvad in your army were on your walls, and were watchmen in your towers, hanging up their arms on your walls round about; they made you completely beautiful.
υἱοὶ ἀραδίων καὶ ἡ δυνάμις σου ἐπὶ τῶν τειχέων σου φύλακες ἐν τοῖς πύργοις σου ἦσαν τὰς φαρέτρας αὐτῶν ἐκρέμασαν ἐπὶ τῶν ὄρμων σου κύκλῳ οὗτοι ἐτελείωσάν σου τὸ κάλλος
- 12 Tarsis oli kauppatuttusi sinun kaikkinaisten rikkauksiesi runsauden takia: hopealla, raudalla, tinalla ja lyijyllä he maksoivat sinun tavarasi.
Tarshish did business with you because of the great amount of your wealth; they gave silver, iron, tin, and lead for your goods.
καρχηδόνιοι ἔμποροὶ σου ἀπὸ πλῆθους πάσης ἰσχύος σου ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ σίδηρον καὶ κασσίτερον καὶ μόλυβον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου
- 13 Jaavan, Tuubal ja Mesek kävivät kauppaa sinun kanssasi: orjilla ja vaskikaluuilla he maksoivat sinun vaihtotavarasi.
Javan, Tubal, and Meshech were your traders; they gave living men and brass vessels for your goods.
ἡ ἑλλάς καὶ ἡ σύμπασα καὶ τὰ παρατείνοντα οὗτοι ἐνεπορεύοντό σοι ἐν ψυχαῖς ἀνθρώπων καὶ σκεύη χαλκᾶ ἔδωκαν τὴν ἐμπορίαν σου
- 14 Toogarman heimo maksoi sinun tavarasi hevosilla, sotaratsuilla ja muuleilla.
The people of Togarmah gave horses and war-horses and transport beasts for your goods.
ἐξ οἴκου θεργαμα ἵππους καὶ ἵππεις ἔδωκαν ἀγοράν σου
- 15 Dedanilaiset kävivät kauppaa sinun kanssasi. Monilukuiset saaret olivat kauppatuttujasi, sinun käskysi alaisia; norsunhampaita ja mustaa puuta ne toivat sinulle verona.
The men of Rodan were your traders: a great number of sea-lands did business with you: they gave you horns of ivory and ebony as an offering.
υἱοὶ ῥοδίων ἔμποροὶ σου ἀπὸ νήσων ἐπλήθυναν τὴν ἐμπορίαν σου ὀδόντας ἐλεφαντίνους καὶ τοῖς εἰσαγομένοις ἀντεδίδους τοὺς μισθοὺς σου
- 16 Aram oli kauppatuttusi sinun tuotteittesi runsauden takia: rubiineilla, punapurpuralla, kirjaellulla kankaalla, valkopellavalla, koralleilla ja jaspiksella he maksoivat sinun tavarasi.
Edom did business with you because of the great number of things which you made; they gave emeralds, purple, and needlework, and the best linen and coral and rubies for your goods.
ἀνθρώπους ἐμπορίαν σου ἀπὸ πλῆθους τοῦ συμμίκτου σου στακτὴν καὶ ποικίλματα ἐκ θαρσις καὶ ραμῶθ καὶ χορχορ ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου
- 17 Juuda ja Israelin maa kävivät kauppaa sinun kanssasi: Minnifin nisulla, leivoksilla, hunajalla, öljyllä ja balsamilla he maksoivat sinun vaihtotavarasi.
Judah and the land of Israel were your traders; they gave grain of Minnith and sweet cakes and honey and oil and perfume for your goods.
ιουδας καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ ἰσραὴλ οὗτοι ἔμποροὶ σου ἐν σίτου πράσει καὶ μύρων καὶ κασίας καὶ πρῶτον μέλι καὶ ἔλαιον καὶ ῥητίνην ἔδωκαν εἰς τὸν σύμμικτόν σου
- 18 Damasko oli kauppatuttusi sinun tuotteittesi runsauden ja kaikkinaisten rikkauksiesi runsauden takia: Helbonin viiniä ja Saharin villoja.
Damascus did business with you because of the great amount of your wealth, with wine of Helbon and white wool.
δαμασκὸς ἔμπορός σου ἐκ πλῆθους πάσης δυνάμεώς σου οἶνος ἐκ χελβῶν καὶ ἔρια ἐκ μιλήτου
- 19 Vedan ja Jaavan maksoivat sinun tavarasi kehruuteoksilla; taottua rautaa, kassiaa ja kalmoruokoa tuli sinulle vaihtotavarana.
... for your goods: they gave polished iron and spices for your goods.
καὶ οἶνον εἰς τὴν ἀγοράν σου ἔδωκαν ἐξ ἀσηλ σίδηρος εἰργασμένος καὶ τροχὸς ἐν τῷ συμμίκτῳ σου ἔστιν
- 20 Dedan kävi kauppaa sinun kanssasi ratsastussatulain loimilla.
Dedan did trade with you in cloths for the backs of horses.
δαϊδαν ἔμποροὶ σου μετὰ κτηνῶν ἐκλεκτῶν εἰς ἄρματα
- 21 Arabia ja kaikki Keedarin ruhtinaat olivat kauppatuttaviasi, sinun käskysi alaisia: lampaita, oinaita ja vuohipukkeja he sinulle kauppasivat.
Arabia and all the rulers of Kedar did business with you; in lambs and sheep and goats, in these they did business with you.
ἡ ἀραβία καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες κηδαρ οὗτοι ἔμποροὶ σου διὰ χειρός σου καμήλους καὶ κριοῦς καὶ ἀμνοῦς ἐν οἷς ἐμπορεύονται σε

- 22 Saban ja Raman kauppiat kävivät kauppaa sinun kanssasi: kaikkinaisilla parhailla balsameilla, kaikilla kalliilla kivillä ja kullalla he maksoivat sinun tavarasi.
The traders of Sheba and Raamah did trade with you; they gave the best of all sorts of spices and all sorts of stones of great price and gold for your goods.
ἔμποροι σαβα καὶ ραγμα οὗτοι ἔμποροὶ σου μετὰ πρῶτων ἡδυσμάτων καὶ λίθων χρηστῶν καὶ χρυσίον ἔδωκαν τὴν ἀγοράν σου
- 23 Haaran ja Kanne ja Eden, Saban kauppiat, Assur ja Kilmad kävivät kauppaa sinun kanssasi;
Haran and Canneh and Eden, the traders of Asshur and all the Medes:
χαρραν καὶ χαννα οὗτοι ἔμποροὶ σου ασσουρ καὶ χαρμαν ἔμποροὶ σου
- 24 he kävivät kanssasi kauppaa sinun markkinoillasi kauniilla vaatteilla, punasinisillä ja kirjaelluilla vaipoilla, kirjavakuteisilla matoilla ja punotuilla, kestävillä köysillä.
These were your traders in beautiful robes, in rolls of blue and needlework, and in chests of coloured cloth, corded with cords and made of cedar-wood, in them they did trade with you.
φέροντες ἔμπορίαν ὑάκινθον καὶ θησαυροὺς ἐκλεκτοὺς δεδεμένους σχοινίοις καὶ κυπαρίσσινα
- 25 Tarsiin-laivat kuljettivat sinun vaihtotavaroitasi. Niin sinä tulit täpötäyteen ja ylen raskaaseen lastiin merten sydämessä.
Tarshish ships did business for you in your goods: and you were made full, and great was your glory in the heart of the seas.
πλοῖα ἐν αὐτοῖς καρχηδόνιοι ἔμποροὶ σου ἐν τῷ πλήθει ἐν τῷ συμμίκτῳ σου καὶ ἐνεπλήσθης καὶ ἐβαρύνθης σφόδρα ἐν καρδίᾳ θαλάσσης
- 26 Soutajasi veivät sinut suurille vesille. - Itätuuli särkee sinut merten sydämessä.
Your boatmen have taken you into great waters: you have been broken by the east wind in the heart of the seas.
ἐν ὕδατι πολλῷ ἤγόν σε οἱ κωπηλάται σου τὸ πνεῦμα τοῦ νότου συνέτριψέν σε ἐν καρδίᾳ θαλάσσης
- 27 Sinun rikkautesi, tavarasi, vaihtotavarasi, merimiehesi ja laivurisi, vuotokohtaisi korjaajat, tavaravaihtajasi ja kaikki sotamiehesi, jotka ovat sinussa ja koko suuressa joukossasi, joka sinun keskelläsi on, vaipuvat merten sydämeen sinun kukistumisesi päivänä.
Your wealth and your goods, the things in which you do trade, your seamen and those guiding your ships, those who make your boards watertight, and those who do business with your goods, and all your men of war who are in you, with all who have come together in you, will go down into the heart of the seas in the day of your downfall.
ἦσαν δυνάμεις σου καὶ ὁ μισθός σου καὶ τῶν συμμίκτων σου καὶ οἱ κωπηλάται σου καὶ οἱ κυβερνήται σου καὶ οἱ σύμβουλοι σου καὶ οἱ σύμμικτοὶ σου ἐκ τῶν συμμίκτων σου καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολέμισται σου οἱ ἐν σοὶ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου ἐν μέσῳ σου πεσοῦνται ἐν καρδίᾳ θαλάσσης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς πτώσεώς σου
- 28 Laivuriesi parkunan äänestä vapisevat tantereet.
At the sound of the cry of your ships' guides, the boards of the ship will be shaking.
πρὸς τὴν φωνὴν τῆς κραυγῆς σου οἱ κυβερνήται σου φόβῳ φοβηθήσονται
- 29 Alas haaksistansa astuvat kaikki aironpitelijät, merimiehet ja kaikki meren laivurit astuvat maihin,
And all the boatmen, the seamen and those who are expert at guiding a ship through the sea, will come down from their ships and take their places on the land;
καὶ καταβήσονται ἀπὸ τῶν πλοίων πάντες οἱ κωπηλάται σου καὶ οἱ ἐπιβάται καὶ οἱ προωρεῖς τῆς θαλάσσης ἐπὶ τὴν γῆν στήσονται
- 30 huutavat sinun tähtesi suurella äänellä ja parkuvat haikeasti, heittävät tomua pänsä päälle ja vieriskelevät tuhassa.
And their voices will be sounding over you, and crying bitterly they will put dust on their heads, rolling themselves in the dust:
καὶ ἀλαλάξουσιν ἐπὶ σέ τῇ φωνῇ αὐτῶν καὶ κεκραῶνται πικρὸν καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῶν γῆν καὶ σποδὸν ὑποστρώσονται
- 32 He valittaessaan virittävät sinusta itkuvirren ja laulavat sinusta: 'Kuka oli Tyyron vertainen, hänen, joka nyt on niin hiljaa keskellä merta?
And in their weeping they will make a song of grief for you, sorrowing over you and saying, Who is like Tyre, who has come to an end in the deep sea?
καὶ λήμψονται οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ σέ θρήνον καὶ θρήνημά σου
- 33 Kun sinun tavarasi saapuivat meriltä, ravitsit sinä monet kansat. Rikkauksiesi ja vaihtotavaraasi runsaudella sinä teit rikkaiksi maan kuninkaat.
When your goods went out over the seas, you made numbers of peoples full; the wealth of the kings of the earth was increased with your great wealth and all your goods.
πόσον τινὰ εὔρες μισθὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐνεπλήσας ἔθνη ἀπὸ τοῦ πλήθους σου καὶ ἀπὸ τοῦ συμμίκτου σου ἐπλούτισας πάντας βασιλεῖς τῆς γῆς
- 34 Nyt, kun jouduit haaksiriktoon, pois meriltä, vetten syvyyskiin, vaipuivat sinun mukanasi sinne vaihtotavarasi ja koko sinun suuri joukkosi.'
Now that you are broken by the seas in the deep waters, your goods and all your people will go down with you.
νῦν συνέτριβης ἐν θαλάσσει ἐν βάθει ὕδατος ὁ σύμμικτός σου καὶ πᾶσα ἡ συναγωγή σου ἐν μέσῳ σου ἔπεσον πάντες οἱ κωπηλάται σου
- 35 Sinun tähtesi tyrmistyvät kaikki saarten asukkaat, ja heidän kuninkaansa ovat kauhun vallassa, vavistus kasvoillansa.
All the people of the sea-lands are overcome with wonder at you, and their kings are full of fear, their faces are troubled.
πάντες οἱ κατοικοῦντες τὰς νήσους ἐστύγνασαν ἐπὶ σέ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐκτάσσει ἐξέστησαν καὶ ἐδάκρυσεν τὸ πρόσωπον αὐτῶν

- 36 Sinulle viheltävät kauppatutut kansojen joukossa. Kauhuksi olet sinä tullut, eikä sinua enää ole, hamaan ikiaikoihin asti."
 Those who do business among the peoples make sounds of surprise at you; you have become a thing of fear, you have come to an end for ever.
 ἔμποροι ἀπὸ ἐθνῶν ἐσύρισάν σε ἀπώλεια ἐγένου καὶ οὐκέτι ἔση εἰς τὸν αἰῶνα
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
 The word of the Lord came to me again, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, sano Tyyron ruhtinaalle: Näin sanoo Herra, Herra: Koska sinun sydämesi on ylpistynyt ja sinä sanot: 'Minä olen jumala, jumalain istuimella minä istun merten sydämessä', ja olet kuitenkin ihminen, et jumala, vaikka omasta mielestäsi olet jumalan vertainen -
 Son of man, say to the ruler of Tyre, This is what the Lord has said: Because your heart has been lifted up, and you have said, I am a god, I am seated on the seat of God in the heart of the seas; but you are man and not God, though you have made your heart as the heart of God:
 καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἶπὸν τῷ ἄρχοντι τύρου τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὃν ὑψώθη σου ἡ καρδία καὶ εἶπας θεὸς εἰμι ἐγὼ κατοικίαν θεοῦ κατέφικα ἐν καρδίᾳ θαλάσσης σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεὸς καὶ ἔδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρδίαν θεοῦ
- 3 ja katso, viisaampi sinä oletkin kuin Daniel, ei mikään salaisuus ole sinulta pimitetty;
 See, you are wiser than Daniel; there is no secret which is deeper than your knowledge:
 μὴ σοφώτερος εἶ σὺ τοῦ δαυηλ σοφοὶ οὐκ ἐπαίδευσάν σε τῇ ἐπιστήμῃ αὐτῶν
- 4 viisaudessasi ja ymmärtäväisyydessäsi olet hankkinut itsellesi rikkautta, hankkinut kultaa ja hopeata aarreittoihiisi,
 By your wisdom and deep knowledge you have got power for yourself, and put silver and gold in your store-houses:
 μὴ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ σου ἢ ἐν τῇ φρονήσει σου ἐποίησας σεαυτῷ δύναμιν καὶ χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐν τοῖς θησαυροῖς σου
- 5 ja suuressa viisaudessasi olet kaupankäynnillä kartuttanut rikkautesi, ja niin sinun sydämesi on ylpistynyt rikkaudestasi -
 By your great wisdom and by your trade your power is increased, and your heart is lifted up because of your power:
 ἐν τῇ πολλῇ ἐπιστήμῃ σου καὶ ἐμπορίᾳ σου ἐπλήθυνας δύναμίν σου ὑψώθη ἡ καρδία σου ἐν τῇ δυνάμει σου
- 6 sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska omasta mielestäsi olet jumalan vertainen,
 For this cause the Lord has said: Because you have made your heart as the heart of God,
 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπειδὴ δέδωκας τὴν καρδίαν σου ὡς καρδίαν θεοῦ
- 7 sentähden, katso, minä tuon sinun kimppuusi muukalaiset, julmimmat pakanoista; he paljastavat miekkansa sinun viisautesi kauneutta vastaan ja häpäisevät sinun ihanuutesi.
 See, I am sending against you strange men, feared among the nations: they will let loose their swords against your bright wisdom, they will make your glory a common thing.
 ἀντὶ τοῦτου ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ ἄλλοτρίους λοιμοὺς ἀπὸ ἐθνῶν καὶ ἐκκενώσουσιν τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπὶ σὲ καὶ ἐπὶ τὸ κάλλος τῆς ἐπιστήμης σου καὶ στρώσουσιν τὸ κάλλος σου εἰς ἀπώλειαν
- 8 He syöksevät sinut alas kuoppaan, ja sinä kuolet, niinkuin kaadetut kuolevat, merten sydämessä.
 They will send you down to the underworld, and your death will be the death of those who are put to the sword in the heart of the seas.
 καὶ καταβιβάσουσίν σε καὶ ἀποθανῆ θανάτῳ τραυματιῶν ἐν καρδίᾳ θαλάσσης
- 9 Vieläköhän sanot surmaajasi edessä: 'Minä olen jumala', kun kuitenkin olet ihminen, et jumala, kaatajaisi käsissä?
 Will you say, in the face of those who are taking your life, I am God? but you are man and not God in the hands of those who are wounding you.
 μὴ λέγων ἐρεῖς θεὸς εἰμι ἐγὼ ἐνώπιον τῶν ἀναιρούντων σε σὺ δὲ εἶ ἄνθρωπος καὶ οὐ θεὸς ἐν πλήθει
- 10 Niinkuin kuolevat ympärileikkaamattomat, niin sinä kuolet muukalaisten käden kautta. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra."
 Your death will be the death of those who are without circumcision, by the hands of men from strange lands: for I have said it, says the Lord.
 ἀπεριτιμῆτων ἀπολῆ ἐν χερσὶν ἄλλοτρίων ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα λέγει κύριος
- 11 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
 Then the word of the Lord came to me, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 12 "Ihmislapsi, viritä itkuvirsi Tyyron kuninkaasta ja sano hänelle: Näin sanoo Herra, Herra: Sinä olet sopusuhtaisuuden sinetti, täynnä viisautta, täydellinen kauneudessa.
 Son of man, make a song of grief for the king of Tyre, and say to him, This is what the Lord has said: You are all-wise and completely beautiful;
 υἱὲ ἀνθρώπου λαβὲ θρήνον ἐπὶ τὸν ἄρχοντα τύρου καὶ εἰπὸν αὐτῷ τάδε λέγει κύριος κύριος σὺ ἀποσφράγισμα ὁμοιώσεως καὶ στέφανος κάλλους

- 13 Eedenissä, Jumalan puutarhassa, sinä olit. Peitteenäsi olivat kaikkinaiset kalliit kivet; karneolia, topaasia ja jaspista, krysoiittia, onyksia ja berylliä, safiiria, rubiinia ja smaragdia sekä kultaa olivat upotus- ja syvennystyöt sinussa, valmistetut sinä päivänä, jona sinut luotiin.
You were in Eden, the garden of God; every stone of great price was your clothing, the sardius, the topaz, and the diamond, the beryl, the onyx, and the jasper, the emerald and the carbuncle: your store-houses were full of gold, and things of great price were in you; in the day when you were made they were got ready.
ἐν τῇ τρυφῇ τοῦ παραδείσου τοῦ θεοῦ ἐγενήθης πᾶν λίθων χρηστὸν ἐνδέδεσαι σάρδιον καὶ τοπάζιον καὶ σμάραγδον καὶ ἀνθρακα καὶ σάφειρον καὶ ἴασπιν καὶ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ λιγύριον καὶ αἰ ἀχάτην καὶ ἀμέθιστον καὶ χρυσόλιθον καὶ βηρύλλιον καὶ ὄνυχιον καὶ χρυσοῦ ἐπέπλησας τοὺς θησαυροὺς σου καὶ τὰς ἀποθήκας σου ἐν σοὶ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐκτίσθης σὺ
- 14 Sinä olit kerubi, laajalti suojaavainen, ja minä asetin sinut pyhälle vuorelle; sinä olit jumal'olento ja käyskentelit sähkövään kivien keskellä.
I gave you your place with the winged one; I put you on the mountain of God; you went up and down among the stones of fire.
μετὰ τοῦ χειροῦ βῆθικά σε ἐν ὄρει ἁγίῳ θεοῦ ἐγενήθης ἐν μέσῳ λίθων πυρίνων
- 15 Nuhteeton sinä olit vaellukseltasi siitä päivästä, jona sinut luotiin, siihen saakka, kunnes sinussa löydettiin vääräys.
There has been no evil in your ways from the day when you were made, till sin was seen in you.
ἐγενήθης ἄμωμος σὺ ἐν ταῖς ἡμέραις σου ἀφ' ἧς ἡμέρας σὺ ἐκτίσθης ἕως εὐρέθη τὰ ἀδικήματα ἐν σοὶ
- 16 Suuressa kaupankäynnissäsi tuli sydämesi täyteen väkivaltaa, ja sinä teit syntiä. Niin minä karkoitin sinut häväistynä Jumalan vuorelta ja hävitin sinut, suojaava kerubi, pois sähkövään kivien keskeltä.
Through all your trading you have become full of violent ways, and have done evil: so I sent you out shamed from the mountain of God; the winged one put an end to you from among the stones of fire.
ἀπὸ πλήθους τῆς ἐμπορίας σου ἐπλησας τὰ ταμίαιά σου ἀνομίας καὶ ἡμαρτες καὶ ἐτραυματίσθης ἀπὸ ὄρους τοῦ θεοῦ καὶ ἤγαγόν σε τὸ χειροῦ ἐκ μέσου λίθων πυρίνων
- 17 Sinun sydämesi ylpistyi sinun kauneudestasi, ihanuutesi tähden sinä kadotit viisautesi. Minä viskasin sinut maahan, annoin sinut alttiiksi kuninkaille, heidän silmänherkukseen.
Your heart was lifted up because you were beautiful, you made your wisdom evil through your sin: I have sent you down, even to the earth; I have made you low before kings, so that they may see you.
ὕψωθη ἡ καρδία σου ἐπὶ τῷ κάλλει σου διεφθάρη ἡ ἐπιστήμη σου μετὰ τοῦ κάλλους σου διὰ πλήθους ἁμαρτιῶν σου ἐπὶ τὴν γῆν ἔρριψά σε ἐναντίον βασιλέων ἔδωκά σε παραδειγματισθῆναι
- 18 Paljoilla synneilläsi, tekemällä vääryyttä kauppoissasi, sinä olet häväissyt pyhäkkösi. Niin minä annoin sinun keskeltäsi puhjeta tulen; se kulutti sinut. Ja minä panin sinut tuhaksi maahan kaikkien silmään edessä, jotka sinut näkivät.
By all your sin, even by your evil trading, you have made your holy places unclean; so I will make a fire come out from you, it will make a meal of you, and I will make you as dust on the earth before the eyes of all who see you.
διὰ τὸ πλήθος τῶν ἁμαρτιῶν σου καὶ τῶν ἀδικιῶν τῆς ἐμπορίας σου ἐβεβήλωσας τὰ ιερά σου καὶ ἐξάξω πῦρ ἐκ μέσου σου τοῦτο καταφάγεται σε καὶ δώσω σε εἰς σποδὸν ἐπὶ τῆς γῆς σου ἐναντίον πάντων τῶν ὀρώντων σε
- 19 Kaikki tuttavasi kansojen seassa ovat tyrmistyneet sinun tähtesi. Kauhuksi olet sinä tullut, eikä sinua enää ole, hamaan ikiaikoihin asti."
All who have knowledge of you among the peoples will be overcome with wonder at you: you have become a thing of fear, and you will never be seen again.
καὶ πάντες οἱ ἐπιστάμενοί σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν στυγνάσουσιν ἐπὶ σέ ἀπόλεια ἐγένου καὶ οὐχ ὑπάρξεις ἔτι εἰς τὸν αἰῶνα
- 20 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 21 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Siidonia kohti ja ennusta sitä vastaan
Son of man, let your face be turned to Zidon, and be a prophet against it, and say,
υἱὲ ἀνθρώπου στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ σιδῶνα καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτήν
- 22 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Siidon, ja näytän kunniani sinun keskuudessasi. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä siinä panen toimeen tuomiot ja näytän siinä pyhyteni.
These are the words of the Lord: See, I am against you, O Zidon; and I will get glory for myself in you: and they will be certain that I am the Lord, when I send my punishments on her, and I will be seen to be holy in her.
καὶ εἰπὼν τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ σιδῶν καὶ ἐνδοξασθήσομαι ἐν σοὶ καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἐν τῷ ποιῆσαί με ἐν σοὶ κρίματα καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν σοὶ
- 23 Minä lähetän sinne ruton ja verta sen kaduille, ja kaatuneita on viruva sen keskellä, kaatuneita miekkaan, joka käy sen kimppuun joka taholta. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.
And I will send on her disease and blood in her streets; and the wounded will be falling in the middle of her, and the sword will be against her on every side; and they will be certain that I am the Lord.
αἷμα καὶ θάνατος ἐν ταῖς πλατείαις σου καὶ πεσοῦνται τετραυματισμένοι ἐν μαχαίραις ἐν σοὶ περικύκλω σου καὶ γνώσονται διότι ἐγὼ εἰμι κύριος

- 24 Sitten ei Israelin heimolle enää ole pistävänä orjantappurana eikä vaivaavana ohdakkeena yksikään sen naapureista, jotka ovat heitä halveksineet. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, Herra.
And there will no longer be a plant with sharp points wounding the children of Israel, or a thorn troubling them among any who are round about them, who put shame on them; and they will be certain that I am the Lord.
καὶ οὐκ ἔσονται οὐκέτι τῷ οἴκῳ τοῦ Ἰσραὴλ σκόλοψ πικρίας καὶ ἄκανθα ὀδύνης ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλω αὐτῶν τῶν ἀτιμασάντων αὐτούς καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 25 Näin sanoo Herra, Herra: Kun minä kokoa Israelin heimon kansoista, joitten sekaan he ovat hajotetut, silloin minä näytän pyhyteni heissä pakanakansain silmien edessä, ja he saavat asua maassansa, jonka minä annoin palvelijalleni Jaakobille.
This is what the Lord has said: When I have got together the children of Israel from the peoples among whom they are wandering, and have been made holy among them before the eyes of the nations, then they will have rest in the land which is theirs, which I gave to my servant Jacob
τάδε λέγει κύριος κύριος καὶ συνάξω τὸν Ἰσραὴλ ἐκ τῶν ἐθνῶν οὗ διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ καὶ ἁγιασθήσονται ἐν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν λαῶν καὶ τῶν ἐθνῶν καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἦν δὲ ὄσκα τῷ δούλῳ μου ἰακωβ
- 26 He asuvat siinä turvallisesti ja rakentavat taloja ja istuttavat viinitarhoja. Turvallisesti he asuvat, kun minä panen toimeen tuomiot kaikille heidän naapureillensa, jotka ovat heitä halveksineet. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, heidän Jumalansa."
And they will be safe there, building houses and planting vine-gardens and living without fear; when I have sent my punishments on all those who put shame on them round about them; and they will be certain that I am the Lord their God.
καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' αὐτῆς ἐν ἐλπίδι καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας καὶ φυτεύσουσιν ἀμπελῶνας καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι ὅταν ποιήσω κρίμα ἐν πᾶσιν τοῖς ἀτιμάσασιν αὐτούς ἐν τοῖς κύκλω αὐτῶν καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν
- 1 Kymmenentenä vuotena, kymmenennessä kuussa, kuukauden kahdentenatoista päivänä tuli minulle tämä Herran sana:
In the tenth year, in the tenth month, on the twelfth day of the month, the word of the Lord came to me, saying,
ἐν τῷ ἔτει τῷ δεκάτῳ ἐν τῷ δεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi faraota, Egyptin kuningasta, kohti ja ennusta häntä ja koko Egyptiä vastaan.
Son of man, let your face be turned against Pharaoh, king of Egypt, and be a prophet against him and against all Egypt:
ὡς ἄνθρωπου στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ φαραῶ βασιλεῖα αἰγύπτου καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπ' αἴγυπτον ὅλην
- 3 Puhu ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, farao, Egyptin kuningas - suuri krokodilli, joka makaat virtojesi keskellä, joka sanot: 'Niilivirtani on minun, ja minä olen sen itselleni tehnyt'.
Say to them, These are the words of the Lord: See, I am against you, Pharaoh, king of Egypt, the great river-beast stretched out among his Nile streams, who has said, The Nile is mine, and I have made it for myself.
καὶ εἶπον τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ φαραῶ τὸν δράκοντα τὸν μέγαν τὸν ἐγκαθήμενον ἐν μέσῳ ποταμῶν αὐτοῦ τὸν λέγοντα ἐμοὶ εἰσιν οἱ ποταμοὶ καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς
- 4 Minä panen koutut sinun leukoihisi, tartutan virtojesi kalat sinun suomuihisi ja nostan sinut ylös virtojesi keskeltä sekä kaikki virtojesi kalat, jotka ovat suomuihisi tarttuneet.
And I will put hooks in your mouth, and the fish of your streams will be hanging from your skin; and I will make you come up out of your streams, with all the fish of your streams hanging from your skin.
καὶ ἐγὼ δώσω παγίδας εἰς τὰς σιαγόνας σου καὶ προσκολλήσω τοὺς ἰχθύς τοῦ ποταμοῦ σου πρὸς τὰς πτέρυγας σου καὶ ἀνάξω σε ἐκ μέσου τοῦ ποταμοῦ σου καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου
- 5 Minä viskaan erämaahan sinut ja kaikki virtojesi kalat. Sinä putoat kedolle, ei sinua korjata, ei koota. Metsän pedoille ja taivaan linnuille minä annan sinut ruuaksi.
And I will let you be in the waste land, you and all the fish of your streams: you will go down on the face of the land; you will not be taken up or put to rest in the earth; I have given you for food to the beasts of the field and the birds of the heaven.
καὶ καταβαλῶ σε ἐν τάγῃ καὶ πάντας τοὺς ἰχθύας τοῦ ποταμοῦ σου ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πεδίου πεσῆ καὶ οὐ μὴ συναχθῆς καὶ οὐ μὴ περισταλῆς τοῖς θηρίοις τῆς γῆς καὶ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ ὃ ἐδωκά σε εἰς κατάβρωμα
- 6 Ja kaikki Egyptin asukkaat tulevat tietämään, että minä olen Herra. Sillä he ovat ruokosauva Israelin heimolle:
And it will be clear to all the people of Egypt that I am the Lord, because you have been a false support to the children of Israel.
καὶ γνώσονται πάντες οἱ κατοικοῦντες αἴγυπτον ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἄνθ' ὧν ἐγενήθης ῥάβδος καλαμίνης τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ
- 7 kun he kädellä tarttuvat sinuun, niin sinä säryt ja lävistät heiltä olkapäätt kaikki; ja kun he nojaavat sinuun, niin sinä murrut ja jäykistät heiltä lanteet kaikki.
When they took a grip of you in their hands, you were crushed so that their arms were broken: and when they put their weight on you for support, you were broken and all their muscles gave way.
ὅτε ἐπελάβοντό σου τῇ χειρὶ αὐτῶν ἐθλάσθης καὶ ὅτε ἐπεκράτησεν ἐπ' αὐτούς πᾶσα χεὶρ καὶ ὅτε ἐπανεπαύσαντο ἐπὶ σέ συνετρίβης καὶ συνέκλασας αὐτῶν πᾶσαν ὀσφύν

- 8 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tuon sinun kimppuusi miekan ja hävitän sinusta ihmiset ja eläimet,
For this cause the Lord has said: See, I am sending a sword on you, cutting off from you man and beast.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σέ ῥομφαίαν καὶ ἀπολῶ ἀνθρώπους ἀπὸ σοῦ καὶ κτήνη
- 9 ja Egyptin maa tulee autioksi ja raunioksi. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra. Sillä hän on sanonut: 'Niilivirta on minun, ja minä olen sen tehnyt'.
And the land of Egypt will be an unpeopled waste; and they will be certain that I am the Lord: because he has said, The Nile is mine, and I made it.
καὶ ἔσται ἡ γῆ αἰγύπτου ἀπώλεια καὶ ἔρημος καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἀντὶ τοῦ λέγειν σε οἱ ποταμοὶ ἐμοὶ εἰσιν καὶ ἐγὼ ἐποίησα αὐτούς
- 10 Sentähden, katso, minä käyn sinun ja sinun virtojesi kimppuun ja teen Egyptin maan raunioksi, kuivaksi ja autioksi Migdolista Seveeneen ja hamaan Ethiopian rajaan saakka.
See, then, I am against you and against your streams, and I will make the land of Egypt an unpeopled waste, from Migdol to Syene, even as far as the edge of Ethiopia.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ποταμούς σου καὶ δώσω γῆν αἰγύπτου εἰς ἔρημον καὶ ῥομφαίαν καὶ ἀπώλειαν ἀπὸ μαγδώλου καὶ συήνης καὶ ἕως ὀρίων αἰθιοπίων
- 11 Ei käy siellä ihmisjalka, ei käy siellä eläimen jalka, eikä asuta siellä neljäänkymmeneen vuoteen.
No foot of man will go through it and no foot of beast, and it will be unpeopled for forty years.
οὐ μὴ διέλθῃ ἐν αὐτῇ ποὺς ἀνθρώπου καὶ ποὺς κτήνους οὐ μὴ διέλθῃ αὐτὴν καὶ οὐ κατοικήθησεται τεσσαράκοντα ἔτη
- 12 Autioksi minä teen Egyptin maan autioksi tehtyjen maitten joukossa, ja sen kaupungit tulevat olemaan autiaina raunioksi pantujen kaupunkien joukossa neljäkymmentä vuotta, ja egyptiläiset minä hajotan kansojen sekaan ja sirotan heidät muihin maihin.
I will make the land of Egypt a waste among the countries which are made waste, and her towns will be unpeopled among the towns which have been made waste, for forty years: and I will send the Egyptians in flight among the nations and wandering through the countries.
καὶ δώσω τὴν γῆν αὐτῆς ἀπώλειαν ἐν μέσῳ γῆς ἡρημομένης καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς ἐν μέσῳ πόλεων ἡρημομένων ἔσονται τεσσαράκοντα ἔτη καὶ διασπερῶ αἰγύπτον ἐν τοῖς ἔθνεσιν καὶ λικμήσω αὐτὸς εἰς τὰς χώρας
- 13 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Neljäkymmenen vuoden kuluttua minä kokoan egyptiläiset kansoista, joiden sekaan he olivat hajotetut,
For this is what the Lord has said: At the end of forty years I will get the Egyptians together from the peoples where they have gone in flight:
τάδε λέγει κύριος μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη συνάξω τοὺς αἰγυπτίους ἀπὸ τῶν ἐθνῶν οὓς διεσκορπίσθησαν ἐκεῖ
- 14 käännän Egyptin kohtalon ja tuon heidät takaisin Patroksen maahan, synnyinmaahansa. Siellä he tulevat olemaan vähäpätöisenä valtakuntana.
I will let the fate of Egypt be changed, and will make them come back into the land of Pathros, into the land from which they came; and there they will be an unimportant kingdom.
καὶ ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν αἰγυπτίων καὶ κατοικήσω αὐτούς ἐν γῆ παθοῦρης ἐν τῇ γῇ ὅθεν ἐλήμφθησαν καὶ ἔσται ἀρχὴ ταπεινὴ
- 15 He tulevat olemaan vähäpätöisin valtakunnista, eivätkä enää kohoa kansakuntien ylitse. Minä vähennän heidät niin, etteivät he enää kansoja vallitse.
It will be the lowest of the kingdoms, and never again will it be lifted up over the nations: I will make them small, so that they may not have rule over the nations.
παρὰ πάσας τὰς ἀρχάς οὐ μὴ ὑψωθῆ ἔτι ἐπὶ τὰ ἔθνη καὶ ὀλιγοστοὺς αὐτούς ποιήσω τοῦ μὴ εἶναι αὐτούς πλείονας ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 16 Eivätkä he enää kelpaa turvaksi Israelin heimolle: he saattavat muistoon Israelin syntivelan, jos se kääntyy heitä seuraamaan. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, Herra."
And Egypt will no longer be the hope of the children of Israel, causing sin to come to mind when their eyes are turned to them: and they will be certain that I am the Lord.
καὶ οὐκέτι ἔσονται τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ εἰς ἐλπίδα ἀναμνήσκουσαν ἀνομίαν ἐν τῷ αὐτοὺς ἀκολουθῆσαι ὀπίσω αὐτῶν καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 17 Kahdentenkymmenentenä seitsemäntenä vuotena, ensimmäisessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:
Now in the twenty-seventh year, in the first month, on the first day of the month, the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐβδόμῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει μιᾶ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 18 "Ihmislapsi, Baabelin kuningas Nebukadrezzar on teettänyt sotajoukoillansa raskasta työtä Tyyroa vastaan: kaikki päät ovat käyneet kaljuiksi ja kaikki olkapäät lyöpyneet; mutta palkkaa ei Tyyrosta ole tullut hänelle eikä hänen sotajoukoilleen työstä, jota ovat tehneet sitä vastaan.
Son of man, Nebuchadrezzar, king of Babylon, made his army do hard work against Tyre, and the hair came off every head and every arm was rubbed smooth: but he and his army got no payment out of Tyre for the hard work which he had done against it.
ὕψος ἀνθρώπου ναβουχοδοσορ βασιλεὺς βαβυλώνος κατεδουλώσατο αὐτοῦ τὴν δύναμιν δουλείᾳ μεγάλῃ ἐπὶ τύρου πᾶσα κεφαλὴ φαλακρὰ καὶ πᾶς ὄμος μαδῶν καὶ μισθὸς οὐκ ἐγενήθη αὐτῷ καὶ τῇ δυνάμει αὐτοῦ ἐπὶ τύρου καὶ τῆς δουλείας ἧς ἐδούλευσαν ἐπ' αὐτήν

- 19 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä annan Baabelin kuninkaalle Nebukadressarille Egyptin maan. Hän vie sen tavaran paljouden, saa sen saaliit, ryöstää sen ryöstökset: se on oleva hänen sotajoukkojensa palkka.
For this cause the Lord has said: See, I am giving the land of Egypt to Nebuchadrezzar, king of Babylon: he will take away her wealth, and take her goods by force and everything which is there; and this will be the payment for his army.
τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ δίδωμι τῷ ναβουχοδονοσορ βασιλεῖ βαβυλῶνος γῆν αἰγύπτου καὶ προνομεύσει τὴν προνομὴν αὐτῆς καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς καὶ ἔσται μισθὸς τῆ δυνάμει αὐτοῦ
- 20 Palkaksi, jonka toivossa hän on työtä tehnyt, minä annan hänelle Egyptin maan; sillä minun hyväkseni he ovat sitä tehneet, sanoo Herra, Herra.
I have given him the land of Egypt for the reward for his hard work, because they were working for me, says the Lord.
ἀντὶ τῆς λειτουργίας αὐτοῦ ἧς ἐδοῦλευσεν ἐπὶ τύρον δέδωκα αὐτῷ γῆν αἰγύπτου τάδε λέγει κύριος κύριος
- 21 Sinä päivänä minä annan puhjeta Israelin heimolle sarven, ja sinulle minä annan voiman avata suusi heidän keskellensä. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."
In that day I will make a horn put out buds for the children of Israel, and I will let your words come freely among them, and they will be certain that I am the Lord.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἀνατελεῖ κέρασ παντὶ τῷ οἴκῳ ἰσραηλ καὶ σοὶ δώσω στόμα ἀνεωγμένον ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 1 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
The word of the Lord came to me again, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, ennusta ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Valittakaa: 'Voi sitä päivää!'
Son of man, be a prophet, and say, These are the words of the Lord: Give a cry, Aha, for the day!
οὐὲ ἀνθρώπου προφήτευσον καὶ εἰπὸν τάδε λέγει κύριος ὁ ὢ ἡ ἡμέρα
- 3 Sillä lähellä on päivä, lähellä Herran päivä; se on pilvinen päivä, pakanakansojen aika.
For the day is near, the day of the Lord is near, a day of cloud; it will be the time of the nations.
ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου ἡμέρα πέρας ἐθνῶν ἔσται
- 4 Miekka yllättää Egyptin, ja Etiopialla on tuska, kun surmattuja kaatuu Egyptissä, kun siltä otetaan pois tavarain paljous ja revitään perustukset.
And a sword will come on Egypt, and cruel pain will be in Ethiopia, when they are falling by the sword in Egypt; and they will take away her wealth and her bases will be broken down.
καὶ ἔξει μάχαιρα ἐπ' αἰγυπτίους καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν τῇ αἰθιοπία καὶ πεσοῦνται τετραναυματισμένοι ἐν αἰγύπτῳ καὶ συμπεσεῖται αὐτῆς τὰ θεμέλια
- 5 Etiopia, Puut ja Luud, kaikki sekakansa, Kuub ja liittoutuneen maan miehet kaatuvat heidän kansansa miekkaan.
Ethiopia and Put and Lud and all the mixed people and Libya and the children of the land of the Cherethites will all be put to death with them by the sword.
πέρσαι καὶ κρήτες καὶ λυδοὶ καὶ λίβυες καὶ πάντες οἱ ἐπίμικτοι καὶ τῶν υἱῶν τῆς διαθήκης μου μαχαίρα πεσοῦνται ἐν αὐτῇ
- 6 Näin sanoo Herra: Egyptin tuet kaatuvat, ja sen ylpeä uhma alenee. Migdolista Seveeneen asti he siellä kaatuvat miekkaan, sanoo Herra, Herra.
This is what the Lord has said: The supporters of Egypt will have a fall, and the pride of her power will come down: from Migdol to Syene they will be put to the sword in it, says the Lord.
καὶ πεσοῦνται τὰ ἀντιστηρίγματα αἰγύπτου καὶ καταβήσεται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς ἀπὸ μαγδώλου ἕως σήνης μαχαίρα πεσοῦνται ἐν αὐτῇ λέγει κύριος
- 7 Autoioksi he joutuvat autoiksi tehtyjen maitten joukossa, ja heidän kaupunkinsa tulevat olemaan raunioiksi pantujen kaupunkien joukossa.
And she will be made waste among the countries which have been made waste, and her towns will be among the towns which are unpeopled.
καὶ ἐρημωθήσεται ἐν μέσῳ χωρῶν ἡρημωμένων καὶ αἱ πόλεις αὐτῶν ἐν μέσῳ πόλεων ἡρημωμένων ἔσονται
- 8 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä sytytän Egyptin tuleen ja kaikki sen auttajat murtuvat.
And they will be certain that I am the Lord, when I have put a fire in Egypt and all her helpers are broken.
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὅταν δῶ πῦρ ἐπ' αἰγυπτον καὶ συντριβῶσι πάντες οἱ βοηθοῦντες αὐτῇ
- 9 Sinä päivänä lähtee minun tyköäni laivoilla lähettiläitä peljästytämään levossa elävää Etiopiaa, ja heille tulee tuska niinkuin Egyptin päivänä; sillä katso, se tulee.
In that day men will go out quickly to take the news, causing fear in untroubled Ethiopia; and bitter pain will come on them as in the day of Egypt; for see, it is coming.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἐξελεύσονται ἄγγελοι σπεύδοντες ἀφανίσει τὴν αἰθιοπίαν καὶ ἔσται ταραχὴ ἐν αὐτοῖς ἐν τῇ ἡμέρᾳ αἰγύπτου ὅτι ἰδοὺ ἦκει
- 10 Näin sanoo Herra, Herra: Minä teen lopun Egyptin meluavista joukoista Baabelin kuninkaan Nebukadressarin käden kautta.
This is what the Lord has said: I will put an end to great numbers of the people of Egypt by the hand of Nebuchadrezzar, king of Babylon.
τάδε λέγει κύριος κύριος καὶ ἀπολώ πλῆθος αἰγυπτίων διὰ χειρὸς ναβουχοδονοσορ βασιλέως βαβυλῶνος

- 11 Hän ja hänen väkensä hänen kanssaan, julmimmat pakanoista, tuodaan hävittämään maata, ja he paljastavat miekkansa Egyptiä vastaan ja täyttävät maan surmatuilla.
He and the people with him, causing fear among the nations, will be sent for the destruction of the land; their swords will be let loose against Egypt and the land will be full of dead.
αὐτοῦ καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν ἀπεσταλμένοι ἀπολέσαι τὴν γῆν καὶ ἐκκενώσουσιν πάντες τὰς μαχαίρας αὐτῶν ἐπ' αἴγυπτον καὶ πλησθήσεται ἡ γῆ τραυματιῶν
- 12 Minä panen virrat kuiville ja myyn maan pahojen käsiin ja teen autioksi maan ja kaiken, mitä siinä on, muukalaisten käden kautta. Minä, Herra, olen puhunut.
And I will make the Nile streams dry, and will give the land into the hands of evil men, causing the land and everything in it to be wasted by the hands of men from a strange country: I the Lord have said it.
καὶ δώσω τοὺς ποταμοὺς αὐτῶν ἐρήμους καὶ ἀπολῶ τὴν γῆν καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς ἐν χερσὶν ἀλλοτρίων ἐγὼ κύριος λέλάληκα
- 13 Näin sanoo Herra, Herra: Minä tuhoan kivijumalat ja lopetan epäjumalat Noofista ja ruhtinaat Egyptistä: niitä ei ole enää oleva; ja minä saatan Egyptin maan pelon valtaan.
This is what the Lord has said: In addition to this, I will give up the images to destruction and put an end to the false gods in Noph; never again will there be a ruler in the land of Egypt: and I will put a fear in the land of Egypt.
ὅτι τάδε λέγει κύριος κύριος καὶ ἀπολῶ μεγιστάνας ἀπὸ μέμφεως καὶ ἄρχοντας ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι
- 14 Minä teen Patroksen autioksi, sytytän Sooanin tuleen ja panen toimeen tuomiot Noossa.
And I will make Pathros a waste, and put a fire in Zoan, and send my punishments on No.
καὶ ἀπολῶ γῆν παθουρης καὶ δώσω πῦρ ἐπὶ τάνιν καὶ ποιήσω ἐκδίκησιν ἐν διοσπόλει
- 15 Minä vuodatan kiivauteni Siiniin, Egyptin linnoitukseen, hävitän Noon meluavat joukot
I will let loose my wrath on Sin, the strong place of Egypt, cutting off the mass of the people of No.
καὶ ἐκχεῶ τὸν θυμὸν μου ἐπὶ σάιν τὴν ἰσχὴν αἰγύπτου καὶ ἀπολῶ τὸ πλῆθος μέμφεως
- 16 ja sytytän Egyptin tuleen. Siin kierii tuskassa, Noo valloitetaan, ja Noof - ahdistajia selvällä päivällä!
And I will put a fire in Egypt; Syene will be twisting in pain, and No will be broken into, as by the onrush of waters.
καὶ δώσω πῦρ ἐπ' αἴγυπτον καὶ παραχρὴν παραχθήσεται σὴνῆ καὶ ἐν διοσπόλει ἔσται ἔκρηγμα καὶ διαχυθήσεται ὕδατα
- 17 Aavenin ja Piibesetin nuorukaiset kaatuvat miekkaan, ja ne itse menevät vankeuteen.
The young men of On and Pi-beseth will be put to the sword: and these towns will be taken away prisoners.
νεανίσκοι ἡλίου πόλεως καὶ βουβάστου ἐν μαχαίρα πεσοῦνται καὶ αἱ γυναῖκες ἐν αἰχμαλωσίᾳ πορεύονται
- 18 Tehafneheessa päivä pimenee, kun minä siellä särjen Egyptin ikeen, ja siinä saa lopun sen ylpeä uhma. Sen itsensä peittää pilvi, ja sen tyttäret menevät vankeuteen.
And at Tehaphnehes the day will become dark, when the yoke of Egypt is broken there, and the pride of her power comes to an end: as for her, she will be covered with a cloud, and her daughters will be taken away prisoners.
καὶ ἐν ταφνας συσκοτάσει ἡ ἡμέρα ἐν τῷ συντρίψαι με ἐκεῖ τὰ σκῆπτρα αἰγύπτου καὶ ἀπολείται ἐκεῖ ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς καὶ αὐτὴν νεφέλη καλύψει καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς αἰχμάλωτοι ἀχθήσονται
- 19 Niin minä panen tuomiot toimeen Egyptissä, ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."
And I will send my punishments on Egypt: and they will be certain that I am the Lord.
καὶ ποιήσω κρίμα ἐν αἰγύπτῳ καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 20 Yhdentenätoista vuotena, ensimmäisessä kuussa, kuukauden seitsemäntenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:
Now in the eleventh year, in the first month, on the seventh day of the month, the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ ἑβδόμῃ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 21 "Ihmislapsi, minä olen murskannut faraon, Egyptin kuninkaan, käsivarren, ja katso, sitä ei sidota, ei parannella, ei panna kääreeseen, että se sidottuna vahvistuisi tarttuaksensa miekkaan.
Son of man, the arm of Pharaoh, king of Egypt, has been broken by me, and no band has been put round it to make it well, no band has been twisted round it to make it strong for gripping the sword.
ὡς ἀνθρώπου τοὺς βραχίονας φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου συνέτριψα καὶ ἰδοὺ οὐ κατεδέθη τοῦ δοθῆναι ἴασιν τοῦ δοθῆναι ἐπ' αὐτὸν μάλαγμα τοῦ δοθῆναι ἰσχὴν ἐπιλαβέσθαι μαχαίρας
- 22 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn faraon, Egyptin kuninkaan, kimppuun ja murskaan häneltä käsivarret, sekä voimakkaan että murskatun käden, ja pudotan miekan hänen kädestänsä.
For this cause the Lord has said: See, I am against Pharaoh, king of Egypt, and by me his strong arm will be broken; and I will make the sword go out of his hand.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ φαραὼ βασιλέα αἰγύπτου καὶ συντρίψω τοὺς βραχίονας αὐτοῦ τοὺς ἰσχυροὺς καὶ τοὺς τεταμένους καὶ καταβαλῶ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ

- 23 Minä hajotan egyptiläiset kansojen sekaan ja sirotan heidät muihin maihin.
And I will send the Egyptians in flight among the nations and wandering through the countries.
καὶ διασπερῶ αἰγυπτον εἰς τὰ ἔθνη καὶ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας
- 24 Baabelin kuninkaan käsivarret minä vahvistan ja annan miekkani hänen käteensä; mutta faraolta minä murskaan käsivarret, ja hän voihtii hänen edessänsä, niinkuin kaadettu voihtii.
And I will make the arms of the king of Babylon strong, and will put my sword in his hand: but Pharaoh's arms will be broken, and he will give cries of pain before him like the cries of a man wounded to death.
καὶ κατισχύσω τοὺς βραχίονας βασιλέως βαβυλῶνος καὶ δώσω τὴν ῥομφαίαν μου εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἐπάξει αὐτὴν ἐπ' αἰγυπτον καὶ προνομεύσει τὴν προνομήν αὐτῆς καὶ σκυλεύσει τὰ σκῦλα αὐτῆς
- 25 Niin, minä vahvistan Baabelin kuninkaan käsivarret, mutta faraon käsivarret vaipuvat alas. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä annan miekkani Baabelin kuninkaan käteen, että hän ojentaa sen Egyptin maata vastaan.
And I will make the arms of the king of Babylon strong, and the arms of Pharaoh will be hanging down; and they will be certain that I am the Lord, when I put my sword into the hand of the king of Babylon and it is stretched out against the land of Egypt.
καὶ ἐνισχύσω τοὺς βραχίονας βασιλέως βαβυλῶνος οἱ δὲ βραχίονες φαραω πεσοῦνται καὶ γνώσονται ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος ἐν τῷ δοῦναι τὴν ῥομφαίαν μου εἰς χεῖρας βασιλέως βαβυλῶνος καὶ ἐκτενεῖ αὐτὴν ἐπὶ γῆν αἰγύπτου
- 26 Ja minä hajotan egyptiläiset kansojen sekaan ja sirotan heidät muihin maihin. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."
And I will send the Egyptians in flight among the nations and wandering through the countries; and they will be certain that I am the Lord.
καὶ διασπερῶ αἰγυπτον εἰς τὰ ἔθνη καὶ λικμήσω αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ἐγώ εἰμι κύριος
- 1 Yhdenteentoista vuotena, kolmannessa kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:
Now in the eleventh year, in the third month, on the first day of the month, the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ τρίτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, sano faraolle, Egyptin kuninkaalle, ja hänen meluaville joukoille: Kenen kaltainen sinä olet suuruudessasi?
Son of man, say to Pharaoh, king of Egypt, and to his people; Whom are you like in your great power?
οὐδὲ ἀνθρώπου εἶπὸν πρὸς φαραω βασιλέα αἰγύπτου καὶ τῷ πλήθει αὐτοῦ τίνοι ὁμοίωσας σεαυτὸν ἐν τῷ ὕψει σου
- 3 Katso, Assur oli setri Libanonilla, kaunislehväinen, taajavarjoinen, korkeakasvuinen, ja sen latva oli tiheän lehvistön keskellä.
See, a pine-tree with beautiful branches and thick growth, giving shade and very tall; and its top was among the clouds.
ἰδοὺ ἄσσυρ κυπάρισσος ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ καλὰς ταῖς παραφυάσιν καὶ ὑψηλὸς τῷ μεγέθει εἰς μέσον νεφελῶν ἐγένετο ἡ ἀρχὴ αὐτοῦ
- 4 Vedet olivat sen suureksi kasvattaneet, korkeaksi oli sen saanut syvyys, joka virtoinensa kiersi sen istutusmaata ja lähetti ojiansa kaikille metsän puille.
It got strength from the waters and the deep made it tall: its streams went round about its planted land and it sent out its waterways to all the trees of the field.
ὕδωρ ἐξέθρεψεν αὐτόν ἡ ἄβυσσος ὑψωσεν αὐτόν τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς ἤγαγεν κύκλῳ τῶν φυτῶν αὐτοῦ καὶ τὰ συστέματα αὐτῆς ἐξάπεστειλεν εἰς πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου
- 5 Sentähden siitä tuli korkeakasvuisin kaikista metsän puista, se sai haaroja paljon, ja oksat, joita se levitti, venyivät pitkiksi runsaista vesistä.
In this way it became taller than all the trees of the field; and its branches were increased and its arms became long because of the great waters.
ἔνεκεν τούτου ὑψώθη τὸ μέγεθος αὐτοῦ παρὰ πάντα τὰ ξύλα τοῦ πεδίου καὶ ἐπλατύνθησαν οἱ κλάδοι αὐτοῦ ἀφ' ὕδατος πολλοῦ
- 6 Sen lehvillä pesivät kaikki taivaan linnut, sen oksien alla synnyttivät kaikki metsän eläimet, ja sen varjossa asuivat kaikki suuret kansat.
In its branches all the birds of heaven came to rest, and under its arms all the beasts of the field gave birth to their young, and great nations were living in its shade.
ἐν ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ ἐνόσσευσαν πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὑποκάτω τῶν κλάδων αὐτοῦ ἐγεννῶσαν πάντα τὰ θηρία τοῦ πεδίου ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ κατέκησεν πᾶν πλῆθος ἐθνῶν
- 7 Kaunis se oli suuruudessaan, oksiansa pituudessa, sillä sen juuri oli runsasten vetten ääressä.
So it was beautiful, being so tall and its branches so long, for its root was by great waters.
καὶ ἐγένετο καλὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ ὅτι ἐγενήθησαν αἱ ρίζαι αὐτοῦ εἰς ὕδωρ πολὺ
- 8 Eivät olleet setrit sen vertaiset Jumalan puutarhassa, eivät kypressit sen oksien veroiset, eivät plataanit niinkuin sen haarat. Ei yksikään puu Jumalan puutarhassa ollut sen veroinen kauneudessa.
No cedars were equal to it in the garden of God; the fir-trees were not like its branches, and plane-trees were as nothing in comparison with its arms; no tree in the garden of God was so beautiful.
κυπάρισσοι τοιαῦται οὐκ ἐγενήθησαν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ καὶ πίτυες οὐχ ὅμοιαι ταῖς παραφυάσιν αὐτοῦ καὶ ἐλάται οὐκ ἐγένοντο ὅμοιαι τοῖς κλάδοις αὐτοῦ πᾶν ξύλον ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὁμοιώθη αὐτῷ ἐν τῷ κάλλει αὐτοῦ

- 9 Minä tein sen niin kauniiksi oksarunsaudessaan, että kaikki Eedenin puut Jumalan puutarhassa sitä kadehtivat.
I made it beautiful with its mass of branches: so that all the trees in the garden of God were full of envy of it.
διὰ τὸ πλῆθος τῶν κλάδων αὐτοῦ καὶ ἐζήλωσαν αὐτὸν τὰ ξύλα τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς τοῦ θεοῦ
- 10 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Koska se tuli korkeakasvuiseksi ja sen latva oli tiheän lehvistön keskellä ja sen sydän ylipistyi sen korkeudesta,
For this cause the Lord has said: Because he is tall, and has put his top among the clouds, and his heart is full of pride because he is so high,
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἄνθ' ὃν ἐγένου μέγας τῷ μεγέθει καὶ ἔδωκας τὴν ἀρχὴν σου εἰς μέσον νεφελῶν καὶ εἶδον ἐν τῷ ὑψωθῆναι αὐτόν
- 11 annan minä sen pakanoista mahtavimman käsiin, ja hän tekee sille, minkä tekee; jumalattomuutensa tähden minä sen olen karkoittanut.
I have given him up into the hands of a strong one of the nations; he will certainly give him the reward of his sin, driving him out.
καὶ παρέδωκα αὐτὸν εἰς χειρὰς ἄρχοντος ἐθνῶν καὶ ἐποίησεν τὴν ἀπόλειαν αὐτοῦ
- 12 Ja sen hakkasivat muukalaiset, julmimmat pakanoista, ja heittivät sen maahan. Vuorille ja kaikkiin laaksoihin kaatuivat sen haarat, ja sen oksat murskaantuivat kaikkiin maan puronotkoihin.
Kaikki maan kansat laskeutuivat alas sen varjosta ja jättivät sen.
And men from strange lands, who are to be feared among the nations, after cutting him off, have let him be: on the mountains and in all the valleys his branches have come down; his arms are broken by all the waterways of the land; all the peoples of the earth have gone from his shade, and have let him be.
καὶ ἐξωλέθρυσαν αὐτὸν ἄλλότριοι λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν καὶ κατέβαλον αὐτὸν ἐπὶ τῶν ὄρεων ἐν πάσαις ταῖς φάραγξιν ἔπεσαν οἱ κλάδοι αὐτοῦ καὶ συνετριβή τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐν παντὶ πεδίῳ τῆς γῆς καὶ κατέβησαν ἀπὸ τῆς σκέπης αὐτῶν πάντες οἱ λαοὶ τῶν ἐθνῶν καὶ ἠδάφισαν αὐτόν
- 13 Sen kaatuneella rungolla asuvat kaikki taivaan linnut, ja sen oksien ääressä oleskelevat kaikki metsän eläimet -
All the birds of heaven have come to rest on his broken stem where it is stretched on the earth, and all the beasts of the field will be on his branches:
ἐπὶ τὴν πτώσιν αὐτοῦ ἀνεπαύσαντο πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐπὶ τὰ στελέχη αὐτοῦ ἐγένοντο πάντα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ
- 14 ettei yksikään puu vetten vierellä kasvaisi niin korkeaksi eikä ojentaisi latvaansa pilvien väliin ja etteivät mahtavimmatkaan niistä, ei mitkään, jotka vettä juovat, olisi pysyväisiä korkeudessaan, sillä ne ovat kaikki annetut alttiiksi kuolemalle, menemään maan syvyyteen, hautaanvaipuneitten pariin yhdessä ihmislasten kanssa.
In order that no trees by the waters may be lifted up in their growth, putting their tops among the clouds; and that no trees which are watered may take their place on high: for they are all given up to death, to the lowest parts of the earth among the children of men, with those who go down to the underworld.
ὅπως μὴ ὑψωθῶσιν ἐν τῷ μεγέθει αὐτῶν πάντα τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ ὕδατι καὶ οὐκ ἔδωκαν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς μέσον νεφελῶν καὶ οὐκ ἔστησαν ἐν τῷ ὕψει αὐτῶν πρὸς αὐτὰ πάντες οἱ πίνοντες ὕδωρ πάντες ἐδόθησαν εἰς θάνατον εἰς γῆς βάθος ἐν μέσῳ υἰῶν ἀνθρώπων πρὸς καταβαίνοντας εἰς βόθρον
- 15 Näin sanoo Herra, Herra: Sinä päivänä, jona hän astui alas tuonelaan, minä verhosin syvyyden suruun hänen tähtensä, pidätin virrat, niin että paljot vedet pysähtyivät juoksussaan, ja puin Libanonin hänen tähtensä mustiin, ja kaikki metsän puut nääntyivät hänen tähtensä.
This is what the Lord has said: The day when he goes down to the underworld, I will make the deep full of grief for him; I will keep back her streams and the great waters will be stopped: I will make Lebanon dark for him, and all the trees of the field will be feeble because of him.
τάδε λέγει κύριος κύριος ἐν ἡμέρᾳ κατέβη εἰς ἄδου ἐπένησεν αὐτὸν ἡ ἄβυσσος καὶ ἐπέστησα τοὺς ποταμοὺς αὐτῆς καὶ ἐκόλυσα πλῆθος ὕδατος καὶ ἐσκότασεν ἐπ' αὐτὸν ὁ λίβανος πάντα τὰ ξύλα αὐτοῦ πεδίου ἐπ' αὐτῷ ἐξελύθησαν
- 16 Hänen kaatumisensa ryskeestä minä panin kansakunnat vapisemaan, kun minä syöksin hänet alas tuonelaan, hautaanvaipuneitten pariin. Mutta lohdutetuiksi tulivat maan syvyydessä kaikki Eedenin puut, Libanonin valiot ja parhaat, kaikki, jotka vettä juovat.
I will send shaking on the nations at the sound of his fall, when I send him down to the underworld with those who go down into the deep: and on earth they will be comforting themselves, all the trees of Eden, the best of Lebanon, even all the watered ones.
ἀπὸ τῆς φωνῆς τῆς πτώσεως αὐτοῦ ἐσεισθήσονται τὰ ἔθνη ὅτε κατεβίβωσιν αὐτὸν εἰς ἄδου μετὰ τῶν καταβαίνόντων εἰς λάκκον καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἐν γῆ πάντα τὰ ξύλα τῆς τρυφῆς καὶ τὰ ἐκλεκτὰ τοῦ λιβάνου πάντα τὰ πίνοντα ὕδωρ
- 17 Myöskin ne olivat hänen kanssansa astuneet alas tuonelaan, miekalla kaadettujen pariin; samoin hänen auttajansa, ne, jotka istuivat hänen varjossaan kansojen joukossa.
And they will go down with him to the underworld, to those who have been put to the sword; even those who were his helpers, living under his shade among the nations
καὶ γὰρ αὐτοὶ κατέβησαν μετ' αὐτοῦ εἰς ἄδου ἐν τοῖς τραυματίαις ἀπὸ μαχαίρας καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ οἱ κατοικοῦντες ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ἐν μέσῳ τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπόλωλον
- 18 Oliko yhtään Eedenin puista sinun vertaistasi kunniaassa ja suuruudessa? Mutta sinut on Eedenin puitten kanssa syösty alas maan syvyyteen; ympärileikkaamattomien keskellä sinä makaat miekallakaadettujen parissa. Näin käy faraon ja koko hänen meluavan joukkonsa, sanoo Herra, Herra."
Whom then are you like? for you will be sent down with the trees of Eden into the lowest parts of the earth: there you will be stretched out among those without circumcision, with those who were put to the sword. This is Pharaoh and all his people, says the Lord.
τίνι ὁμοιώθης κατὰβηθι καὶ καταβιβάσθητι μετὰ τῶν ξύλων τῆς τρυφῆς εἰς γῆς βάθος ἐν μέσῳ ἀπεριτμητῶν κοιμηθήσῃ μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας οὕτως φαραώ καὶ τὸ πλῆθος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ λέγει κύριος κύριος

- 1 Kahdententoista vuotena, kahdennessatoista kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä tuli minulle tämä Herran sana:
And it came about in the twelfth year, in the twelfth month, on the first day of the month, that the word of the Lord came to me, saying,
 και ἐγένετο ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, viritä itkuvirsi faraosta, Egyptin kuninkaasta, ja sano hänelle: Nuori leijona kansojen seassa, sinä olet hukassa! Sinä olit kuin krokodiili virroissa: sinä kuohutit virtojasi, sotkit vettä jaloillasi ja hämmensit sen virtoja.
Son of man, make a song of grief for Pharaoh, king of Egypt, and say to him, Young lion of the nations, destruction has come on you; and you were like a sea-beast in the seas, sending out bursts of water, troubling the waters with your feet, making their streams dirty.
 υἱὲ ἀνθρώπου λαβὲ θρήνον ἐπὶ φαραῶ βασιλεῦα αἰγύπτου και ἐρεῖς αὐτῷ λέοντι ἐθνῶν ὁμοιώθης και σὺ ὡς δράκων ὁ ἐν τῇ θαλάσῃ και ἐκεράτιζες τοῖς ποταμοῖς σου και ἐτάρασσες ὕδωρ τοῖς ποσίν σου και κατεπάτεις τοὺς ποταμούς σου
- 3 Näin sanoo Herra, Herra: Minä levitytän verkkoni sinun ylitsesi monien kansojen suurella joukolla, ja ne vetävät sinut ylös minun pyydykselläni.
This is what the Lord has said: My net will be stretched out over you, and I will take you up in my fishing-net.
 τάδε λέγει κύριος και περιβαλῶ ἐπὶ σὲ δίκτυα λαῶν πολλῶν και ἀνάξω σε ἐν τῷ ἀγκίστρῳ μου
- 4 Minä viskaan sinut maalle, heitän sinut kedolle, panen asustamaan sinun ylläsi kaikki taivaan linnut ja syötän sinusta kylläisiksi kaiken maan eläimet.
And I will let you be stretched on the land; I will send you out violently into the open field; I will let all the birds of heaven come to rest on you and will make the beasts of all the earth full of you.
 και ἐκτενῶ σε ἐπὶ τὴν γῆν πεδία πλησθήσεται σου και ἐπικαθιῶ ἐπὶ σὲ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ και ἐμπλήσω ἐκ σοῦ πάντα τὰ θηρία πάσης τῆς γῆς
- 5 Minä jätän sinun lihasi vuorten hyviksi ja täytän raatokasallasi laaksot,
And I will put your flesh on the mountains, and make the valleys full of your blood.
 και δώσω τὰς σάρκας σου ἐπὶ τὰ ὄρη και ἐμπλήσω ἀπὸ τοῦ αἵματός σου
- 6 juotan maan sillä, mikä sinusta valuu, sinun verelläsi aina vuorille asti, ja purojen uomat tulevat sinusta täyteen.
And the land will be watered with your blood, and the waterways will be full of you.
 και ποτισθήσεται ἡ γῆ ἀπὸ τῶν προχωρημάτων σου ἀπὸ τοῦ πλήθους σου ἐπὶ τῶν ὀρέων φάραγγας ἐμπλήσω ἀπὸ σοῦ
- 7 Minä peitän taivaan, kun sinut sammutan, ja puen mustiin sen tähdet; auringon minä peitän pilviin, eikä kuu anna valonsa loistaa.
And when I put out your life, the heaven will be covered and its stars made dark; I will let the sun be covered with a cloud and the moon will not give her light.
 και κατακαλύψω ἐν τῷ σβέσθηῖναι σε οὐρανὸν και συσκοτάσω τὰ ἄστρα αὐτοῦ ἥλιον ἐν νεφέλῃ καλύψω και σελήνη σὺ μὴ φάνη τὸ φῶς αὐτῆς
- 8 Kaikki taivaan loistavat valot minä puen mustiin sinun tähtesi ja peitän sinun maasi pimeyteen, sanoo Herra, Herra.
All the bright lights of heaven I will make dark over you, and put dark night on your land, says the Lord.
 πάντα τὰ φαίνοντα φῶς ἐν τῷ οὐρανῷ συσκοτάσουσιν ἐπὶ σὲ και δώσω σκότος ἐπὶ τὴν γῆν σου λέγει κύριος κύριος
- 9 Minä murehdutan monien kansain sydämet, kun saatan tiedoksi sinun perikatosi kansakunnille, maihin, joita sinä et tuntenut;
And the hearts of numbers of peoples will be troubled, when I send your prisoners among the nations, into a country which is strange to you.
 και παροργιῶ καρδίαν λαῶν πολλῶν ἠνίκα ἂν ἄγω αἰχμαλωσίαν σου εἰς τὰ ἔθνη εἰς γῆν ἣν οὐκ ἔγνωσ
- 10 ja minä tyrmistytän sinun tähtesi monet kansat, ja heidän kuninkaansa kovin värisevät sinun tähtesi, kun minä heilutan miekkaani heidän nähtensä, ja he vapisevat joka hetki kukin omaa henkeänsä sinun kukistumisesi päivänä.
And I will make a number of peoples overcome with wonder at you, and their kings will be full of fear because of you, when my sword is waved before them: they will be shaking every minute, every man fearing for his life, in the day of your fall.
 και στυγνάσουσιν ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλά και οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἐκστάσει ἐκστήσονται ἐν τῷ πέτασθαι τὴν ῥομφαίαν μου ἐπὶ πρόσωπα αὐτῶν προσδεχόμενοι τὴν πτώσιν αὐτῶν ἀφ' ἡμέρας πτώσεώς σου
- 11 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Baabelin kuninkaan miekka yllättää sinut.
For this is what the Lord has said: The sword of the king of Babylon will come on you.
 ὅτι τάδε λέγει κύριος ῥομφαία βασιλέως βαβυλῶνος ἥξει σοι
- 12 Minä kaadan sinun meluisan joukkosi sankarien miekoilla; ne ovat julmimpia pakanoista kaikki tyynni. He kukistavat Egyptin komeuden, kaikki sen meluisa joukko tuhotaan.
I will let the swords of the strong be the cause of the fall of your people; all of them men to be feared among the nations: and they will make waste the pride of Egypt, and all its people will come to destruction.
 ἐν μαχαίραις γιγάντων και καταβαλῶ τὴν ἰσχύν σου λοιμοὶ ἀπὸ ἐθνῶν πάντες και ἀπολοῦσι τὴν ὕβριν αἰγύπτου και συντριβήσεται πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῆς

- 13 Ja minä hävitän siitä kaiken karjan runsasten vetten ääriä. Eikä niitä enää sotke ihmisen jalka, eivätkä sotke niitä karjan sorkat.
And I will put an end to all her beasts which are by the great waters, and they will never again be troubled by the foot of man or by the feet of beasts.
καὶ ἀπολώ πάντα τὰ κτήνη αὐτῆς ἀφ' ὕδατος πολλοῦ καὶ οὐ μὴ ταράξῃ αὐτὸ ἔτι ποὺς ἀνθρώπου καὶ ἴχνος κτηνῶν οὐ μὴ καταπατήσῃ αὐτό
- 14 Silloin minä annan sen vetten laskeutua kirkkaiksi, ja minä panen sen virrat juoksemaan kuin öljyn, sanoo Herra, Herra.
Then I will make their waters clear and their rivers will be flowing like oil, says the Lord.
οὕτως τότε ἡσυχάσει τὰ ὕδατα αὐτῶν καὶ οἱ ποταμοὶ αὐτῶν ὡς ἔλαιον πορεύονται λέγει κύριος
- 15 Kun minä teen Egyptin maan autioksi, kun maa tulee autioksi kaikesta, mitä siinä on, ja kun minä surmaan kaikki sen asukkaat, tulevat he tietämään, että minä olen Herra.
When I make Egypt an unpeopled waste, cutting off from the land all the things in it; when I send punishment on all those living in it, then it will be clear to them that I am the Lord.
ὅταν δὼ αἴγυπτον εἰς ἀπόλειαν καὶ ἐρημωθῇ ἡ γῆ σὺν τῇ πληρώσει αὐτῆς ὅταν διασπείρω πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῇ καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 16 Itkuvirsi tämä on, ja sitä kyllä viritetään. Pakanakansain tyttäret sitä virittävät - virittävät sitä Egyptistä ja kaikesta sen meluisasta joukosta, sanoo Herra, Herra."
It is a song of grief, and people will give voice to it, the daughters of the nations will give voice to it, even for Egypt and all her people, says the Lord.
θρηνός ἐστιν καὶ θρηνήσεις αὐτόν καὶ αἱ θυγατέρες τῶν ἔθνων θρηνήσουσιν αὐτόν ἐπ' αἴγυπτον καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὴν αὐτῆς θρηνήσουσιν αὐτήν λέγει κύριος κύριος
- 17 Kahdententoista vuotena, kuukauden viidentenätoista päivänä tuli minulle tämä Herran sana:
And in the twelfth year, on the fifteenth day of the month, the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτι τοῦ πρώτου μηνὸς πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 18 "Ihmislapsi, veisaa kuolinvalitus Egyptin meluisasta joukosta, saata se ja mahtavain pakanakansojen tyttäret alas maan syvyysiin, hautaanvaipuneitten pariin.
Son of man, let your voice be loud in sorrow for the people of Egypt and send them down, even you and the daughters of the nations; I will send them down into the lowest parts of the earth, with those who go down into the underworld.
οὐκ ἀνθρώπου θρήνησον ἐπὶ τὴν ἰσχὴν αἴγυπτου καὶ καταβιάσουσιν αὐτῆς τὰς θυγατέρας τὰ ἔθνη νεκρὰς εἰς τὸ βάθος τῆς γῆς πρὸς τοὺς καταβαίνοντας εἰς βόθρον
- 20 He kaatuvat miekallasurmattujen joukkoon. Miekka on jo annettu! Temmatkaa pois Egypti kaikkine meluisine joukkoineen.
Among those who have been put to the sword: they will give a resting-place with them to all their people.
ἐν μέσῳ τραυματιῶν μαχαίρας πεσοῦνται μετ' αὐτοῦ καὶ κοιμηθήσεται πᾶσα ἡ ἰσχύς αὐτοῦ
- 21 Mahtavimmat sankareista puhuvat tuonelan keskeltä sille ynnä sen auttajille: 'Alas ovat astuneet, siellä makaavat ympärileikkaamattomat, miekalla surmatut'.
The strong among the great ones will say to him from the underworld, Are you more beautiful than any? go down, you and your helpers, and take your rest among those without circumcision, and those who have been put to the sword.
καὶ ἐροῦσίν σοι οἱ γίγαντες ἐν βάθει βόθρου γίνου τίνος κρείττων εἶ κατὰβηθὶ καὶ κοιμηθήθῃ μετὰ ἀπεριτμητῶν ἐν μέσῳ τραυματιῶν μαχαίρας
- 22 Siellä on Assur kaikkine joukkoineensa. Niitten haudat ovat hänen ympärillensä. Kaikki tyynni ovat surmattuja, miekkaan kaatuneita.
There is Asshur and all her army, round about her last resting-place: all of them put to death by the sword:
ἐκεῖ ασσοὺρ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ πάντες τραυματῖαι ἐκεῖ ἐδόθησαν καὶ ἡ ταφὴ αὐτῶν ἐν βάθει βόθρου καὶ ἐγενήθη ἡ συναγωγὴ αὐτοῦ περικύκλω τοῦ μνήματος αὐτοῦ πάντες οἱ τραυματῖαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρα
- 23 Hänen hautansa ovat pohjimmaisessa kuopassa, ja hänen joukkonsa on hänen hautansa ympärillä; ne ovat kaikki tyynni surmattuja, miekkaan kaatuneita, nuo, jotka levittivät kauhua elävien maassa.
Whose resting-places are in the inmost parts of the underworld, who were a cause of fear in the land of the living.
οἱ δόντες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζῶης
- 24 Siellä on Eelam, ja koko hänen meluisa joukkonsa on hänen hautansa ympärillä; kaikki tyynni surmattuja, miekkaan kaatuneita, jotka ympärileikkaamattomina astuivat alas maan syvyysiin, nuo, jotka levittivät kauhuansa elävien maassa, mutta saavat kantaa häpeänsä hautaanvaipuneitten parissa.
There is Elam and all her people, round about her last resting-place: all of them put to death by the sword, who have gone down without circumcision into the lowest parts of the earth, who were a cause of fear in the land of the living, and are put to shame with those who go down to the underworld:
ἐκεῖ αἰλαμ καὶ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτοῦ περικύκλω τοῦ μνήματος αὐτοῦ πάντες οἱ τραυματῖαι οἱ πεπτωκότες μαχαίρα καὶ οἱ καταβαίνοντες ἀπερίτμητοι εἰς γῆς βάθος οἱ δεδωκότες αὐτῶν φόβον ἐπὶ γῆς ζῶης καὶ ἐλάβοσαν τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς βόθρον

- 25 Surmattujen keskellä on makuusija annettu hänelle ynnä kaikelle hänen meluisalle joukolleen. Niitten haudat ovat hänen ympärillensä. Kaikki tyynni ne ovat ympärileikkaamattomia, miekalla surmattuja, sillä he olivat kauhuuna elävien maassa, mutta saavat kantaa häpeänsä hautaanvaipuneitten parissa. Surmattujen keskelle on hänet pantu.
They have made a bed for her among the dead, and all her people are round about her resting-place: all of them without circumcision, put to death with the sword; for they were a cause of fear in the land of the living, and are put to shame with those who go down to the underworld: they have been given a place among those who have been put to the sword.
ἐν μέσῳ τραυματιῶν
- 26 Siellä on Mesek-Tuubal kaikkine meluisine joukkoineen. Niitten haudat ovat hänen ympärillensä; ne ovat kaikki tyynni ympärileikkaamattomia, miekalla surmattuja, sillä ne levittivät kauhuansa elävien maassa.
There is Meshech, Tubal, and all her people, round about her last resting-place: all of them without circumcision, put to death by the sword; for they were a cause of fear in the land of the living.
ἐκεῖ ἐδόθησαν μοσوخ καὶ θοβελ καὶ πᾶσα ἡ ἰσχὺς αὐτῶν περικύκλω τοῦ μνήματος αὐτοῦ πάντες τραυματῖαι αὐτοῦ πάντες ἀπερίτμητοι τραυματῖαι ἀπὸ μαχαίρας οἱ δεδωκότες τὸν φόβον αὐτῶν ἐπὶ γῆς ζωῆς
- 27 He eivät makaa sankarien parissa, jotka ovat kaatuneet ympärileikkaamattomien joukosta, jotka ovat astuneet alas tuonelaan sota-aseinensa, joitten pään alle on pantu heidän miekkansa ja joitten luiden yllä on heidän syntivelkansa, sillä sankarien kauhu oli elävien maassa.
And they have been put to rest with the fighting men who came to their end in days long past, who went down to the underworld with their instruments of war, placing their swords under their heads, and their body-covers are over their bones; for their strength was a cause of fear in the land of the living.
καὶ ἐκοιμήθησαν μετὰ τῶν γιγάντων τῶν πεπτωκότων ἀπὸ αἰῶνος οἱ κατέβησαν εἰς ᾄδου ἐν ὄπλοις πολεμικοῖς καὶ ἔθηκαν τὰς μαχαίρας αὐτῶν ὑπὸ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἐγενήθησαν αἱ ἀνομίαι αὐτῶν ἐπὶ τῶν ὀστέων αὐτῶν ὅτι ἐξεφόβησαν γίγαντας ἐν γῆ ζωῆς
- 28 Sinutkin muserretaan ympärileikkaamattomien joukossa, ja sinä saat maata miekallasurmattujen parissa.
But you will have your bed among those without circumcision, and will be put to rest with those who have been put to death with the sword.
καὶ σὺ ἐν μέσῳ ἀπεριτμητῶν κοιμηθήσῃ μετὰ τετραυματισμένων μαχαίρα
- 29 Siellä on Edom, sen kuninkaat ja kaikki sen ruhtinaat, jotka sankaruudessaan pantiin miekallasurmattujen pariin. He makaavat ympärileikkaamattomien ja hautaanvaipuneitten parissa.
There is Edom, her kings and all her princes, who have been given a resting-place with those who were put to the sword: they will be resting among those without circumcision, even with those who go down to the underworld.
ἐκεῖ ἐδόθησαν οἱ ἄρχοντες ασσοῦρ οἱ δόντες τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ εἰς τραῦμα μαχαίρας οὗτοι μετὰ τραυματιῶν ἐκοιμήθησαν μετὰ καταβαινόντων εἰς βόθρον
- 30 Siellä ovat kaikki pohjoisen maan ruhtinaat ja kaikki siidonilaiset, jotka ovat astuneet surmattujen pariin kauhistavuudessaan, ovat tulleet häpeään sankaruudessaan ja makaavat ympärileikkaamattomina miekallasurmattujen parissa ja saavat kantaa häpeänsä hautaanvaipuneitten parissa. -
There are the chiefs of the north, all of them, and all the Zidonians, who have gone down with those who have been put to the sword: they are shamed on account of all the fear caused by their strength; they are resting there without circumcision, among those who have been put to the sword, and are put to shame with those who go down to the underworld.
ἐκεῖ οἱ ἄρχοντες τοῦ βορρᾶ πάντες στρατηγοὶ ασσοῦρ οἱ καταβαίνοντες τραυματῖαι σὺν τῷ φόβῳ αὐτῶν καὶ τῇ ἰσχύϊ αὐτῶν ἐκοιμήθησαν ἀπερίτμητοι μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας καὶ ἀπήνεγκαν τὴν βάσανον αὐτῶν μετὰ τῶν καταβαινόντων εἰς βόθρον
- 31 Ne on farao näkevä ja tuleva lohdutetuksi kaikesta meluisasta joukostansa. Miekalla on surmattu farao kaikkine sotaväkineen, sanoo Herra, Herra.
Pharaoh will see them and be comforted on account of all his people: even Pharaoh and all his army, put to death by the sword, says the Lord.
ἐκείνους ὄψεται βασιλεὺς φαραω καὶ παρακληθήσεται ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν λέγει κύριος κύριος
- 32 Sillä minä levitin hänen kauhuansa elävien maassa, mutta faraolle ynnä kaikelle hänen meluisalle joukolleen laitetaan makuusija ympärileikkaamattomien sekaan, miekallasurmattujen pariin, sanoo Herra, Herra."
For he put his fear in the land of the living: and he will be put to rest among those without circumcision, with those who have been put to death with the sword, even Pharaoh and all his people, says the Lord.
ὅτι δέδωκα τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ γῆς ζωῆς καὶ κοιμηθήσεται ἐν μέσῳ ἀπεριτμητῶν μετὰ τραυματιῶν μαχαίρας φαραω καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ λέγει κύριος κύριος
- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, puhu kansasi lapsille ja sano heille: Jos minä annan miekan tulla maan kimppuun ja maan kansa on ottanut yhden miehen joukostansa ja asettanut hänet vartijakseen
Son of man, give a word to the children of your people, and say to them, When I make the sword come on a land, if the people of the land take a man from among their number and make him their watchman:
οὐ ἐξ ἀνθρώπου ἀλλήσον τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς γῆ ἐφ' ἣν ἂν ἐπάγω ῥομφαίαν καὶ λάβῃ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἄνθρωπον ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ δώσιν αὐτὸν ἑαυτοῖς εἰς σκοπὸν

- 3 ja jos hän näkee miekan tulevan maan kimppuun ja puhaltaa pasunaan ja varoittaa kansaa,
If, when he sees the sword coming on the land, by sounding the horn he gives the people news of their danger;
καὶ ἴδῃ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην ἐπὶ τὴν γῆν καὶ σαλπίσση τῇ σάλπιγγι καὶ σημάνη τῷ λαῷ
- 4 ja joku kuulee pasunan äänen, mutta ei ota varoituksesta vaaria, ja miekka tulee ja ottaa hänet pois, niin hänen verensä tulee hänen oman päänsä päälle:
Then anyone who, hearing the sound of the horn, does not take note of it, will himself be responsible for his death, if the sword comes and takes him away.
καὶ ἀκούσῃ ὁ ἀκούσας τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος καὶ μὴ φυλάξῃται καὶ ἐπέλθῃ ἡ ῥομφαία καὶ καταλάβῃ αὐτόν τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἔσται
- 5 hän kuuli pasunan äänen, mutta ei ottanut varoituksesta vaaria; hänen verensä tulee hänen päällensä. Jos olisi ottanut varoituksesta vaarin, olisi hän pelastanut sielunsa.
On hearing the sound of the horn, he did not take note; his blood will be on him; for if he had taken note his life would have been safe.
ὅτι τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος ἀκούσας οὐκ ἐφυλάξατο τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτοῦ ἔσται καὶ οὗτος ὅτι ἐφυλάξατο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐξεύλατο
- 6 Jos taas vartija näkee miekan tulevan, mutta ei puhalla pasunaan eikä kansa saa varoitusta, ja miekka tulee ja ottaa pois jonkun sielun heistä, on hän otettu pois synnessänsä, mutta hänen verensä minä vaadin vartijan kädestä.
But if the watchman sees the sword coming, and does not give a note on the horn, and the people have no word of the danger, and the sword comes and takes any person from among them; he will be taken away in his sin, but I will make the watchman responsible for his blood.
καὶ ὁ σκοπὸς ἐὰν ἴδῃ τὴν ῥομφαίαν ἐρχομένην καὶ μὴ σημάνη τῇ σάλπιγγι καὶ ὁ λαὸς μὴ φυλάξῃται καὶ ἐλθοῦσα ἡ ῥομφαία λάβῃ ἐξ αὐτῶν ψυχὴν αὐτῆ διὰ τὴν αὐτῆς ἀνομίαν ἐλήμφθη καὶ τὸ αἷμα ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ σκοποῦ ἐκζητήσω
- 7 Ja sinä, ihmislapsi! Minä olen asettanut sinut Israelin heimolle vartijaksi. Kun kuulet sanan minun suustani, on sinun varoitettava heitä minun puolestani.
So you, son of man, I have made you a watchman for the children of Israel; and you are to give ear to the word of my mouth and give them news from me of their danger.
καὶ σύ υἱὲ ἀνθρώπου σκοπὸν δέδοκά σε τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ καὶ ἀκούσῃ ἐκ στόματός μου λόγον
- 8 Jos minä sanon jumalattomalle: jumalaton, sinun on kuolemalla kuoltava, mutta sinä et puhu varoittaaksesi jumalatonta hänen tiestänsä, niin se jumalaton kuolee synnessänsä, mutta hänen verensä minä vaadin sinun kädestäsi.
When I say to the evil-doer, Death will certainly overtake you; and you say nothing to make clear to the evil-doer the danger of his way; death will overtake that evil man in his evil-doing, but I will make you responsible for his blood.
ἐν τῷ εἶπαί με τῷ ἁμαρτωλῷ θανάτῳ θανατωθήσῃ καὶ μὴ λαλήσῃς τοῦ φυλάξασθαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ αὐτὸς ὁ ἄνομος τῇ ἀνομίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται τὸ δὲ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς σου ἐκζητήσω
- 9 Mutta jos sinä varoitat jumalatonta hänen tiestänsä, että hän kääntyisi siltä pois, eikä hän tieltänsä käännny, niin hän kuolee synnessänsä, mutta sinä olet sielusi pelastanut.
But if you make clear to the evil-doer the danger of his way for the purpose of turning him from it, and he is not turned from his way, death will overtake him in his evil-doing, but your life will be safe.
σὺ δὲ ἐὰν προαπαγγεῖλῃς τῷ ἀσεβεῖ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ τοῦ ἀποστρέψαι ἀπ' αὐτῆς καὶ μὴ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ οὗτος τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται καὶ σὺ τὴν ψυχὴν σουτοῦ ἐξήρησαι
- 10 Ja sinä, ihmislapsi! Sano Israelin heimolle: Näin te sanotte: 'Niin, rikoksemme ja syntimme ovat meidän päällämme, ja me riudumme niiden tähden. Kuinka me voisimme pysyä elossa?'
And you, son of man, say to the children of Israel, You say, Our wrongdoing and our sins are on us and we are wasting away in them; how then may we have life?
καὶ σύ υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὸν τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ οὕτως ἐλαλήσατε λέγοντες αἱ πλάναι ἡμῶν καὶ αἱ ἀνομίαι ἡμῶν ἐφ' ἡμῖν εἰσιν καὶ ἐν αὐταῖς ἡμεῖς τηρόμεθα καὶ πῶς ζήσόμεθα
- 11 Sano heille: Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei ole minulle mieleen jumalattoman kuolema, vaan se, että jumalaton kääntyy tieltänsä ja elää. Kääntykää, kääntykää pois pahoilta teiltänne; ja minäkätähden te kuolisitte, Israelin heimo!
Say to them, By my life, says the Lord, I have no pleasure in the death of the evil-doer; it is more pleasing to me if he is turned from his way and has life: be turned, be turned from your evil ways; why are you looking for death, O children of Israel?
εἰπὸν αὐτοῖς ζῶ ἐγὼ τάδε λέγει κύριος οὐ βούλομαι τὸν θάνατον τοῦ ἀσεβοῦς ὡς τὸ ἀποστρέψαι τὸν ἀσεβῆ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ζῆν αὐτόν ἀποστροφῇ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ὑμῶν καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκετε οἶκος ἰσραὴλ
- 12 Ja sinä, ihmislapsi! Sano kansasi lapsille: Vanhurskasta ei pelasta hänen vanhurskautensa sinä päivänä, jona hän rikkoo, ja jumalaton pääsee suistumasta turmioon jumalattomuutensa tähden sinä päivänä, jona hän kääntyy pois jumalattomuudesta, ja vanhurskas ei voi elää vanhurskautensa turvin sinä päivänä, jona hän syntiä tekee.
And you, son of man, say to the children of your people, The righteousness of the upright man will not make him safe in the day when he does wrong; and the evil-doing of the evil man will not be the cause of his fall in the day when he is turned from his evil-doing; and the upright man will not have life because of his righteousness in the day when he does evil.
εἰπὸν πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου δικαιοσύνη δικαίου οὐ μὴ ἐξέλθῃ αὐτόν ἐν ἡ ἡμέρᾳ πλανηθῆ καὶ ἀνομία ἀσεβοῦς οὐ μὴ κακώσῃ αὐτόν ἐν ἡ ἡμέρᾳ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ καὶ αἱ δίκαιος οὐ μὴ δύνηται σωθῆναι

- 13 Jos minä sanon vanhurskaalle, että hän totisesti saa elää, mutta hän sitten luottaa vanhurskauteensa ja tekee vääryyttä, niin hänen vanhurskauttansa ei ensinkään muisteta, vaan hän kuolee väärydessään, jota on tehnyt.
When I say to the upright that life will certainly be his; if he puts his faith in his righteousness and does evil, not one of his upright acts will be kept in memory; but in the evil he has done, death will overtake him.
ἐν τῷ εἶπαί με τῷ δικαίῳ οὗτος πέποιθεν ἐπὶ τῇ δικαιοσύνῃ αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ ἀνομίαν πᾶσαι αἱ δικαιοσύναι αὐτοῦ οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν ἐν τῇ ἀδικίᾳ αὐτοῦ ἣ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ ἀποθανεῖται
- 14 Ja jos minä sanon jumalattomalle, että hänen totisesti on kuoltava, mutta hän kääntyy pois synnistänsä ja tekee oikeuden ja vanhurskauden
And when I say to the evil-doer, Death will certainly be your fate; if he is turned from his sin and does what is ordered and right;
καὶ ἐν τῷ εἶπαί με τῷ ἀσεβεῖ θανάτῳ θανατωθήσῃ καὶ ἀποστρέψῃ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην
- 15 - antaa takaisin, tuo jumalaton, pantin, korvaa riistämänsä ja vaeltaa elämän käskyjen mukaan, niin ettei vääryyttä tee - niin totisesti hän saa elää; ei hänen ole kuoltava.
If the evil-doer lets one who is in his debt have back what is his, and gives back what he had taken by force, and is guided by the rules of life, doing no evil; life will certainly be his, death will not overtake him.
καὶ ἐνεχύρασμα ἀποδοῖ καὶ ἄρπαγμα ἀποτείσῃ ἐν προστάγμασιν ζωῆς διαπορεύεται τοῦ μὴ ποιῆσαι ἄδικον ζῶν ζήσεται καὶ οὐ μὴ ἀποθάνῃ
- 16 Hänen syntejänsä, jotka hän on tehnyt, ei ensinkään muisteta: hän on tehnyt oikeuden ja vanhurskauden, hän totisesti saa elää.
Not one of the sins which he has done will be kept in mind against him: he has done what is ordered and right, life will certainly be his.
πᾶσαι αἱ ἀμαρτίαι αὐτοῦ ἅς ἤμαρτεν οὐ μὴ ἀναμνησθῶσιν ὅτι κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς ζήσεται
- 17 Ja vielä sinun kansasi lapset sanovat: 'Herran tie ei ole oikea'. Juuri heidän omat tiensä eivät ole oikeat.
But the children of your people say, The way of the Lord is not equal: when it is they whose way is not equal.
καὶ ἐροῦσιν οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς τοῦ κυρίου καὶ αὐτῆ ἡ ὁδὸς αὐτῶν οὐκ εὐθεῖα
- 18 Jos vanhurskas kääntyy pois vanhurskaudestansa ja vääryyttä tekee, on hänen sentähden kuoltava.
When the upright man, turning away from his righteousness, does evil, death will overtake him in it.
ἐν τῷ ἀποστρέψαι δίκαιον ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ ἀνομίας καὶ ἀποθανεῖται ἐν αὐταῖς
- 19 Ja jos jumalaton kääntyy pois jumalattomuudestansa ja tekee oikeuden ja vanhurskauden, saa hän sentähden elää.
And when the evil man, turning away from his evil-doing, does what is ordered and right, he will get life by it.
καὶ ἐν τῷ ἀποστρέψαι τὸν ἀμαρτωλὸν ἀπὸ τῆς ἀνομίας αὐτοῦ καὶ ποιήσῃ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ἐν αὐτοῖς αὐτὸς ζήσεται
- 20 Ja vielä te sanotte: 'Herran tie ei ole oikea': minä tuomitsen teidät, te Israelin heimo, itseksinkin hänen teittensä mukaan."
And still you say, The way of the Lord is not equal. O children of Israel, I will be your judge, giving to everyone the reward of his ways.
καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ εἶπατε οὐκ εὐθεῖα ἡ ὁδὸς κυρίου ἕκαστον ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ κρινῶ ὑμᾶς οἶκος ἰσραηλ
- 21 Kahdententoista meidän pakkosiirtolaisuutemme vuotena, kymmenennessä kuussa, kuukauden viidentenä päivänä tuli minun luokseni pakolainen Jerusalemissa ja sanoi: "Kaupunki on valloitettu".
Now in the twelfth year after we had been taken away prisoners, in the tenth month, on the fifth day of the month, one who had got away in flight from Jerusalem came to me, saying, The town has been taken.
καὶ ἐγενήθη ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ πέμπτῃ τοῦ μηνὸς τῆς αἰχμαλωσίας ἡμῶν ἦλθεν ὁ ἀνασωθεὶς πρὸς με ἀπὸ ἱερουσαλημ λέγων ἐάλω ἡ πόλις
- 22 Herran käsi oli tullut minun päälleni jo illalla, ennen pakolaisen tuloa, ja hän avasi minun suuni ennen tämän tuloa aamulla. Niin avautui minun suuni, enkä minä enää ollut mykkänä.
Now the hand of the Lord had been on me in the evening, before the man who had got away came to me; and he made my mouth open, ready for his coming to me in the morning; and my mouth was open and I was no longer without voice.
καὶ ἐγενήθη ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου ἐσπέρας πρὶν ἔλθειν αὐτὸν καὶ ἠνοιξέν μου τὸ στόμα ἕως ἦλθεν πρὸς με τὸ πρωὶ καὶ ἀνοιχθέν μου τὸ στόμα οὐ συνεσχέθη ἔτι
- 23 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγενήθη λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 24 "Ihmislapsi, ne, jotka asuvat noilla raunioilla Israelin maassa, sanovat näin: 'Aabraham oli vain yksi, ja hän peri maan; meitä on paljon, meille on maa perinnöksi annettu'.
Son of man, those who are living in these waste places in the land of Israel say, Abraham was but one, and he had land for his heritage: but we are a great number; the land is given to us for our heritage.
οὐδὲ ἀνθρώπου οἱ κατοικοῦντες τὰς ἠρημιωμένας ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ ἰσραηλ λέγουσιν εἰς ἡν ἀβρααμ καὶ κατέσχεν τὴν γῆν καὶ ἡμεῖς πλείους ἐσμέν ἡμῖν δέδοται ἡ γῆ εἰς κατάσχεσιν

- 25 Sano sentähden heille: Näin sanoo Herra, Herra: Te syötte lihaa verinensä, luotte silmänne kivijumaliinne ja vuodatatte verta; ja tekö perisitte maan?
For this cause say to them, This is what the Lord has said: You take your meat with the blood, your eyes are lifted up to your images, and you are takers of life: are you to have the land for your heritage?
διὰ τοῦτο εἰπὸν αὐτοῖς τάδε λέγει κύριος κύριος
- 27 Näin on sinun heille sanottava: Näin sanoo Herra, Herra: Niin totta kuin minä elän, niin ne, jotka ovat rauniolla, kaatuvat miekkaan, ja ne, jotka ovat kedolla, minä annan petoeläimille syötäväksi, ja ne, jotka ovat vuorenhuipuilla ja luolissa, kuolevat ruttoon.
This is what you are to say to them: The Lord has said, By my life, truly, those who are in the waste places will be put to the sword, and him who is in the open field I will give to the beasts for their food, and those who are in the strong places and in holes in the rocks will come to their death by disease.
ζῶ ἐγὼ εἰ μὴν οἱ ἐν ταῖς ἡρημομέναις μαχαίρα πεσοῦνται καὶ οἱ ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ δοθήσονται εἰς κατάβρωμα καὶ τοὺς ἐν ταῖς τετειχισμέναις καὶ τοὺς ἐν τοῖς σπηλαίοις θανάτῳ ἀποκτενῶ
- 28 Ja minä teen maan autioksi ja hävitetyksi, ja heidän ylpeästä uhmastaan tulee loppu, ja Israelin vuoret joutuvat autioksi, niin ettei siellä kenkään kulje.
And I will make the land a waste and a cause of wonder, and the pride of her strength will come to an end; and the mountains of Israel will be made waste so that no one will go through.
καὶ δώσω τὴν γῆν ἔρημον καὶ ἀπολείται ἡ ὕβρις τῆς ἰσχύος αὐτῆς καὶ ἐρημωθήσεται τὰ ὄρη τοῦ ἰσραὴλ διὰ τὸ μὴ εἶναι διαπορευόμενον
- 29 Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä teen maan autioksi ja hävitetyksi kaikkien kauhistusten tähden, joita he ovat harjoittaneet.
Then they will be certain that I am the Lord, when I have made the land a waste and a cause of wonder, because of all the disgusting things which they have done,
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος καὶ ποιήσω τὴν γῆν αὐτῶν ἔρημον καὶ ἐρημωθήσεται διὰ πάντα τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἃ ἐποίησαν
- 30 Ja sinä, ihmislapsi! Sinun kansasi lapset puhuvat sinusta seinänvierustoilla ja talojen ovilla ja sanovat keskenään, toinen toisellensa, näin: 'Lähtekää kuulemaan, millainen sana nyt on tullut Herralta'.
And as for you, son of man, the children of your people are talking together about you by the walls and in the doorways of the houses, saying to one another, Come now, give ear to the word which comes from the Lord.
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου οἱ λαλοῦντες περὶ σοῦ παρὰ τὰ τεῖχη καὶ ἐν τοῖς πυλῶσι τῶν οἰκιῶν καὶ λαλοῦσιν ἄνθρωπος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ λέγοντες συνέλωμεν καὶ ἀκούσωμεν τὰ ἐκπορευόμενα παρὰ κυρίου
- 31 He tulevat sinun luoksesi joukoittain, istuvat edessäsi minun kansanani ja kuuntelevat sinun sanojasi, mutta he eivät tee niitten mukaan, sillä he osoittavat rakkautta suullansa, mutta heidän sydämensä kulkee väärän voiton perässä.
And they come to you as my people come, and are seated before you as my people, hearing your words but doing them not: for deceit is in their mouth and their heart goes after profit for themselves.
ἐρχονται πρὸς σέ ὡς συμπορεύεται λαὸς καὶ κάθηνται ἐναντίον σου καὶ ἀκούουσιν τὰ ῥήματά σου καὶ αὐτὰ οὐ μὴ ποιήσουσιν ὅτι ψεῦδος ἐν τῷ στόματι αὐτῶν καὶ ὀπίσω τῶν μισμάτων ἡ καρδία αὐτῶν
- 32 Ja katso, sinä olet heille kuin rakkauslaulu, kauniisti laulettu ja hyvin soitettu: he sanojasi kyllä kuuntelevat, mutta eivät tee niitten mukaan.
And truly you are to them like a love song by one who has a very pleasing voice and is an expert player on an instrument: for they give ear to your words but do them not.
καὶ γίνῃ αὐτοῖς ὡς φωνὴ ψαλτηρίου ἡδυφώνου εὐαρμόστου καὶ ἀκούσονται σου τὰ ῥήματα καὶ οὐ μὴ ποιήσουσιν αὐτὰ
- 33 Mutta kun se toteutuu - ja katso, se toteutuu - silloin he tulevat tietämään, että heidän keskuudessaan on ollut profeetta."
And when this comes about (see, it is coming), then it will be clear to them that a prophet has been among them.
καὶ ἡνίκα ἂν ἔλθῃ ἐροῦσιν ἰδοὺ ἦκει καὶ γνώσονται ὅτι προφήτης ἦν ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, ennusta Israelin paimenia vastaan, ennusta ja sano heille - paimenille: Näin sanoo Herra, Herra: Voi Israelin paimenia, jotka ovat itseänsä kainneet! Eikö paimenten ole kaettava lampaita?
Son of man, be a prophet against the keepers of the flock of Israel, and say to them, O keepers of the sheep! this is the word of the Lord: A curse is on the keepers of the flock of Israel who take the food for themselves! is it not right for the keepers to give the food to the sheep?
υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τοὺς ποιμένες τοῦ ἰσραὴλ προφήτευσον καὶ εἰπὸν τοῖς ποιμέσι τάδε λέγει κύριος κύριος ὃ ποιμένες ἰσραὴλ μὴ βόσκουσιν ποιμένες ἑαυτούς οὐ τὰ πρόβατα βόσκουσιν οἱ ποιμένες

- 3 Te olette syöneet rasvat, pukeneet päällemme villat, teurastaneet lihavat; mutta ette ole kainneet laumaa,
 You take the milk and are clothed with the wool, you put the fat beasts to death, but you give the sheep no food.
 ἰδοὺ τὸ γάλα κατέσθετε καὶ τὰ ἔρια περιβάλλεσθε καὶ τὸ παχὺ σφάζετε καὶ τὰ πρόβατά μου οὐ βόσκειτε
- 4 ette ole vahvistaneet heikkoja, ette ole parantaneet sairaita, sitoneet haavoittuneita, tuoneet takaisin eksyneitä, etsineet kadonneita, vaan te olette vallinneet niitä tylysti ja väkivaltaisesti.
 You have not made the diseased ones strong or made well that which was ill; you have not put bands on the broken or got back that which had been sent away or made search for the wandering ones; and the strong you have been ruling cruelly.
 τὸ ἡσθενηκὸς οὐκ ἐνισχύσατε καὶ τὸ κακῶς ἔχον οὐκ ἐσωματοποιήσατε καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ κατεδήσατε καὶ τὸ πλανώμενον οὐκ ἐπεστρέψατε καὶ τὸ ἀπολωλὸς οὐκ ἐζητήσατε καὶ τὸ ἰσχυρὸν κατειργάσασθε μὸχθῳ
- 5 Ja niin ne ovat hajaantuneet paimenta vailla ja joutuneet kaikkien metsän petojen syötäviksi - hajaantuneet ne ovat.
 And they were wandering in every direction because there was no keeper: and they became food for all the beasts of the field.
 καὶ διεσπάρη τὰ πρόβατά μου διὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας καὶ ἐγενήθη εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ
- 6 Minun lampaani harhailevat kaikilla vuorilla ja kaikilla korkeilla kukkuloilla; pitkin koko maata ovat minun lampaani hajallaan, eikä kenkään niistä välitä eikä niitä etsi.
 And my sheep went out of the way, wandering through all the mountains and on every high hill: my sheep went here and there over all the face of the earth; and no one was troubled about them or went in search of them.
 καὶ διεσπάρη μου τὰ πρόβατα ἐν παντὶ ὄρει καὶ ἐπὶ πᾶν βουνὸν ὑψηλὸν καὶ ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς διεσπάρη καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκζητῶν οὐδὲ ὁ ἀποστρέφον
- 7 Sentähden, paimenet, kuulkaa Herran sana:
 For this cause, O keepers of the flock, give ear to the word of the Lord:
 διὰ τοῦτο ποιμένες ἀκούσατε λόγον κυρίου
- 8 Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, totisesti, koska minun lampaani ovat ryöstettävänä ja koska minun lampaani ovat kaikkien metsän petojen syötävinä, kun paimenta ei ole ja kun minun paimeneni eivät välitä minun lampaistani, vaan minun paimeneni kaitsevat itseänsä, eivätkä kaitse minun lampaistani,
 By my life, says the Lord, truly, because my sheep have been taken away, and my sheep became food for all the beasts of the field, because there was no keeper, and my keepers did not go in search of the sheep, but the keepers took food for themselves and gave my sheep no food;
 ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύριος εἰ μὴν ἀντὶ τοῦ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς προνομήν καὶ γενέσθαι τὰ πρόβατά μου εἰς κατάβρωμα πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου παρὰ τὸ μὴ εἶναι ποιμένας καὶ οὐκ ἐξ ἐζητήσαν οἱ ποιμένες τὰ πρόβατά μου καὶ ἐβόσκησαν οἱ ποιμένες ἑαυτοὺς τὰ δὲ πρόβατά μου οὐκ ἐβόσκησαν
- 9 sentähden, paimenet, kuulkaa Herran sana:
 For this reason, O you keepers of the flock, give ear to the word of the Lord;
 ἀντὶ τοῦτου ποιμένες
- 10 Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn paimenten kimppuun, vaadin lampaani heidän kädestänsä ja teen lopun heidän lammasten-kaitsennastaan, eivätkä paimenet saa enää kaita itseänsä. Minä pelastan lampaani heidän kidastansa, eivätkä ne sitten enää ole heidän syötävinänsä.
 This is what the Lord has said: See I am against the keepers of the flock, and I will make search and see what they have done with my sheep, and will let them be keepers of my sheep no longer; and the keepers will no longer get food for themselves; I will take my sheep out of their mouths so that they may not be food for them.
 τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τοὺς ποιμένας καὶ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἀποστρέψω αὐτοὺς τοῦ μὴ ποιμαίνειν τὰ πρόβατά μου καὶ οὐ βοσκήσουσιν ἔτι οἱ ποιμένες αὐτά καὶ ἐξελοῦμαι τὰ πρόβατά μου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν καὶ οὐκ ἔσονται αὐτοῖς ἔτι εἰς κατάβρωμα
- 11 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä itse etsin lampaani ja pidän niistä huolen.
 For this is what the Lord has said: Truly, I, even I, will go searching and looking for my sheep.
 διότι τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἐπισκέψομαι αὐτά
- 12 Niinkuin paimen pitää huolen laumastaan, kun hän on lampaattensa keskellä ja ne ovat hajallaan, niin minä pidän huolen lampaistani, ja minä pelastan ne joka paikasta, minne ne ovat hajaantuneet pilvisenä ja pimeänä päivänä.
 As the keeper goes looking for his flock when he is among his wandering sheep, so I will go looking for my sheep, and will get them safely out of all the places where they have been sent wandering in the day of clouds and black night.
 ὡσπερ ζητεῖ ὁ ποιμὴν τὸ ποίμνιον αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ ὅταν ἦ γνόφος καὶ νεφέλη ἐν μέσῳ προβάτων διακεχωρισμένων οὕτως ἐκζητήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἀπελάσω αὐτὰ ἀπὸ παντὸς τόπου οὗ διεσπάρησαν ἐκεῖ ἐν ἡμέρᾳ νεφέλης καὶ γνόφου

- 13 Minä vien ne pois kansojen seasta ja kokoaan ne muista maista, tuon ne omaan maahansa ja kaitsen niitä Israelin vuorilla, puronotkoissa ja kaikissa maan asuttavissa paikoissa.
And I will take them out from among the peoples, and get them together from the countries, and will take them into their land; and I will give them food on the mountains of Israel by the water-streams and wherever men are living in the country.
καὶ ἐξάξω αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ συνάξω αὐτοὺς ἀπὸ τῶν χωρῶν καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν αὐτῶν καὶ βοσκήσω αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραὴλ καὶ ἐν ταῖς φάραγξιν καὶ ἐν πάσῃ κατοικίᾳ τῆς γῆς
- 14 Hyvillä ruokamailla minä niitä kaitsen, ja Israelin korkeilla vuorilla on niillä oleva laitumensa. Siellä ne saavat levätä hyvällä laitumella, ja lihava ruokamaa niillä on oleva Israelin vuorilla.
I will give them good grass-land for their food, and their safe place will be the mountains of the high place of Israel: there they will take their rest in a good place, and on fat grass-land they will take their food on the mountains of Israel.
ἐν νομῇ ἀγαθῇ βοσκήσω αὐτοὺς καὶ ἐν τῷ ὄρει τῷ ὑψηλῷ ἰσραὴλ ἔσονται αἱ μάνδραι αὐτῶν ἐκεῖ κοιμηθήσονται καὶ ἐκεῖ ἀναπαύσονται ἐν τρυφῇ ἀγαθῇ καὶ ἐν νομῇ πῖονι βοσκηθήσονται ἐπὶ τῶν ὀρέων ἰσραὴλ.
- 15 Minä itse kaitsen lampaani ja vien itse ne lepäämään, sanoo Herra, Herra.
I myself will give food to my flock, and I will give them rest, says the Lord.
ἐγὼ βοσκήσω τὰ πρόβατά μου καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω αὐτά καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος τάδε λέγει κύριος κύριος
- 16 Kadonneet minä tahdon etsiä, eksyneet tuoda takaisin, haavoittuneet sitoa, heikkoja vahvistaa; mutta lihavat ja väkevät minä hävitän. Minä kaitsen niitä niin, kuin oikein on.
I will go in search of that which had gone wandering from the way, and will get back that which had been sent in flight, and will put bands on that which was broken, and give strength to that which was ill: but the fat and the strong I will give up to destruction; I will give them for their food the punishment which is theirs by right.
τὸ ἀπολωλὸς ζητήσω καὶ τὸ πλανώμενον ἐπιστρέψω καὶ τὸ συντετριμμένον καταδήσω καὶ τὸ ἐκλείπον ἐνισχύσω καὶ τὸ ἰσχυρὸν φυλάξω καὶ βοσκήσω αὐτὰ μετὰ κρίματος
- 17 Mutta te, minun lampaani! Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tahdon tuomita lampaan ja lampaan, oinasten ja vuohipukkien välillä.
And as for you, O my flock, says the Lord, truly, I will be judge between sheep and sheep, the he-sheep and the he-goats.
καὶ ἡμεῖς πρόβατα τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀνὰ μέσον προβάτου καὶ προβάτου κριῶν καὶ τράγων
- 18 Eikö teille riitä, että olette hyvällä laitumella, kun vielä tallaatte jaloillanne loput laitumestanne, ja että saatte juoda kirkasta vettä, kun vielä hämmennätte jaloillanne loput?
Does it seem a small thing to you to have taken your food on good grass-land while the rest of your grass-land is stamped down under your feet? and that after drinking from clear waters you make the rest of the waters dirty with your feet?
καὶ οὐχ ἱκανὸν ὑμῖν ὅτι τὴν καλὴν νομὴν ἐνέμεσθε καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς νομῆς ὑμῶν κατεπατεῖτε τοῖς ποσίν ὑμῶν καὶ τὸ καθεστηκὸς ὕδωρ ἐπίνετε καὶ τὸ λοιπὸν τοῖς ποσίν ὑμῶν ἐταράσσετε
- 19 Ja onko minun lampaitteni oltava laitumella siinä, mitä jalkanne ovat tallanneet, ja juotava sitä, mitä jalkanne ovat hämmentäneet?
And as for my sheep, their food is the grass which has been stamped on by your feet, and their drink the water which has been made dirty by your feet.
καὶ τὰ πρόβατά μου τὰ πατήματα τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐνέμοντο καὶ τὸ τεταραγμένον ὕδωρ ὑπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἔπινον
- 20 Sentähden sanoo Herra, Herra niille näin: Katso, minä, minä tuomitsen lihavan lampaan ja laihaan lampaan välillä.
For this reason the Lord has said to them, Truly, I, even I, will be judge between the fat sheep and the thin sheep.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ διακρινῶ ἀνὰ μέσον προβάτου ἰσχυροῦ καὶ ἀνὰ μέσον προβάτου ἀσθενοῦς
- 21 Koska te olette kylki- ja niskavoimalla sysineet ja sarvillanne puskeneet kaikkia heikkoja, kunnes olette saaneet ne ajetuiksi ulos ja hajallensa,
Because you have been pushing with side and leg, pushing the diseased with your horns till they were sent away in every direction;
ἐπὶ ταῖς πλευραῖς καὶ τοῖς ὤμοις ὑμῶν διωθεῖσθε καὶ τοῖς κέρασιν ὑμῶν ἐκερατίζετε καὶ πᾶν τὸ ἐκλείπον ἐξεθλίβετε
- 22 niin minä tahdon vapauttaa lampaani, etteivät ne enää jää ryöstettäviksi; ja minä tahdon tuomita lampaan ja lampaan välillä.
I will make my flock safe, and they will no longer be taken away, and I will be judge between sheep and sheep.
καὶ σώσω τὰ πρόβατά μου καὶ οὐ μὴ ὄσιν ἔτι εἰς προνομὴν καὶ κρινῶ ἀνὰ μέσον κριοῦ πρὸς κριόν
- 23 Ja minä herätän heille yhden paimenen heitä kaitsemaan, palvelijani Daavidin; hän on kaitseva heitä ja oleva heidän paimenensa.
And I will put over them one keeper, and he will give them food, even my servant David; he will give them food and be their keeper.
καὶ ἀναστήσω ἐπ' αὐτοὺς ποιμένα ἓνα καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς τὸν δοῦλόν μου δαυὶδ καὶ ἔσται αὐτῶν ποιμὴν
- 24 Ja minä, Herra, olen heidän Jumalansa, ja minun palvelijani Daavid on ruhtinas heidän keskellänsä. Minä, Herra, olen puhunut.
And I the Lord will be their God and my servant David their ruler; I the Lord have said it.
καὶ ἐγὼ κύριος ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν καὶ δαυὶδ ἐν μέσῳ αὐτῶν ἄρχων ἐγὼ κύριος ἐλάλησα

- 25 Ja minä teen heidän kanssansa rauhan liiton; minä lopetan maasta pahat eläimet, niin että he asuvat turvallisesti erämaassa ja nukkuvat metsiköissä;
And I will make with them an agreement of peace, and will put an end to evil beasts through all the land: and they will be living safely in the waste land, sleeping in the woods.
καὶ διαθήσομαι τῷ δαυιδ διαθήκην εἰρήνης καὶ ἀφανιῶ θηρία πονηρὰ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ κατοικήσουσιν ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ ὑπνώσουσιν ἐν τοῖς ὄρυμοῖς
- 26 ja minä teen siunatuiksi heidät ja kaiken, mitä minun kukkulani ympärillä on, ja vuodatan sateen ajallansa - ne ovat siunauksen sateita.
And I will give the rain at the right time, and I will make the shower come down at the right time; there will be showers of blessing.
καὶ δώσω αὐτοὺς περικύκλω τοῦ ὄρους μου καὶ δώσω τὸν ὑετὸν ὑμῖν ὑετὸν εὐλογίας
- 27 Ja kedon puut kantavat hedelmänsä, ja maa antaa satonsa, ja he saavat olla turvassa maassansa. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra, kun minä särjen heidän ikeensä puut ja pelastan heidät heidän orjuuttajainsa käsistä.
And the tree of the field will give its fruit and the earth will give its increase, and they will be safe in their land; and they will be certain that I am the Lord, when I have had their yoke broken and have given them salvation from the hands of those who made them servants.
καὶ τὰ ξύλα τὰ ἐν τῷ πεδίῳ δώσει τὸν καρπὸν αὐτῶν καὶ ἡ γῆ δώσει τὴν ἰσχὴν αὐτῆς καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἐν ἐλπίδι εἰρήνης καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἐν τῷ συντριψαί με τὸν ζυγὸν αὐτῶν καὶ ἐξελοῦμαι αὐτοὺς ἐκ χειρὸς τῶν καταδουλωσαμένων αὐτούς
- 28 Eivätkä he enää ole pakanain ryöstettävänä, eivätkä metsän pedot heitä syö, vaan he asuvat turvassa, kenenkään peloittelematta.
And their goods will no longer be taken by the nations, and they will not again be food for the beasts of the earth; but they will be living safely and no one will be a cause of fear to them.
καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι ἐν προνομῇ τοῖς ἔθνεσιν καὶ τὰ θηρία τῆς γῆς οὐκέτι μὴ φάγοσιν αὐτούς καὶ κατοικήσουσιν ἐν ἐλπίδι καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς
- 29 Ja minä annan nousta heille istutuksen, joka on oleva kunniaksi, niin ettei heidän tarvitse siinä maassa menehtyä nälkään eikä enää kärsiä pakanain pilkkaa.
And I will give them planting-places of peace, and they will no longer be wasted from need of food or put to shame by the nations.
καὶ ἀναστήσω αὐτοῖς φυτὸν εἰρήνης καὶ οὐκέτι ἔσονται ἀπολλύμενοι λιμῷ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ οὐ μὴ ἐνέγκωσιν ἔτι ὄνειδισμὸν ἔθνῶν
- 30 Ja he tulevat tietämään, että minä, Herra, heidän Jumalansa, olen heidän kanssansa ja että he, Israelin heimo, ovat minun kansani, sanoo Herra, Herra.
And they will be certain that I the Lord their God am with them, and that they, the children of Israel, are my people, says the Lord.
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ αὐτοὶ λαὸς μου οἶκος ἰσραὴλ λέγει κύριος
- 31 Niin, te olette minun lampaani, minun laitumeni lampaat, te ihmiset; minä olen teidän Jumalanne, sanoo Herra, Herra."
And you are my sheep, the sheep of my grass-lands, and I am your God, says the Lord.
πρόβατά μου καὶ πρόβατα ποιμνίου μου ἔστε καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν λέγει κύριος κύριος
- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi Seirin vuorta kohti ja ennusta sitä vastaan
Son of man, let your face be turned to Mount Seir, and be a prophet against it,
ὡς ἀνθρώπου ἐπίστρεψον τὸ πρόσωπόν σου ἐπ' ὄρος σηρ καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτὸ
- 3 ja sano sille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Seirin vuori, ojennan käteni sinua vastaan ja teen sinut autioksi ja hävitetyksi.
And say to it, This is what the Lord has said: See, I am against you, O Mount Seir, and my hand will be stretched out against you, and I will make you a waste and a cause for wonder.
καὶ εἰπὸν τὰδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ ὄρος σηρ καὶ ἐκτενώ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ σέ καὶ δώσω σε ἔρημον καὶ ἐρημοποίησιν
- 4 Sinun kaupunkisi minä teen raunioiksi ja sinä itse tulet autioksi. Ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra.
I will make your towns unpeopled and you will be a waste; and you will be certain that I am the Lord.
καὶ ταῖς πόλεσίν σου ἐρημίαν ποιήσω καὶ σὺ ἔρημος ἔσῃ καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 5 Koska sinä pidit ikuista vihaa ja annoit israelilaiseltä alttiiksi miekalle heidän onnettomuutensa aikana, aikana, jolloin syntivelka tuli loppumääräänsä,
Because yours has been a hate without end, and you have given up the children of Israel to the power of the sword in the time of their trouble, in the time of the punishment of the end:
ἀντὶ τοῦ γενέσθαι σε ἐχθρὸν αἰωνίαν καὶ ἐνεκάθισας τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ δόλω ἐν χειρὶ ἐχθρῶν μαχαίρα ἐν καιρῷ ἀδικίας ἐπ' ἐσχάτω
- 6 sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, minä teen sinut verivirraksi, ja veri on sinua vainoava: totisesti, vereen saakka sinä olet vihannut, ja veri on sinua vainoava.
For this cause, by my life, says the Lord, because you have been sinning through blood, blood will come after you.
διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος κύριος εἰ μὴν εἰς αἷμα ἡμαρτες καὶ αἷμά σε διώξεται

- 7 Minä teen Seirin vuoren tyhjäksi ja autioksi ja hävitän sieltä menijän ja tulijan.
And I will make Mount Seir a cause for wonder and a waste, cutting off from it all comings and goings.
και δώσω τὸ ὄρος σιηρ εἰς ἔρημον καὶ ἠρημωμένον καὶ ἀπολῶ ἀπ' αὐτοῦ ἀνθρώπους καὶ κτήνη
- 8 Sen vuoret minä täytän sen surmatuilla. Miekalla surmattuja kaatuu sinun kukkuloillasi ja laaksoissasi ja kaikissa puronotkoissasi.
I will make his mountains full of those who have been put to death; in your valleys and in all your water-streams men will be falling by the sword.
και ἐμπλήσω τῶν τραυματιῶν σου τοὺς βουνοὺς καὶ τὰς φάραγγάς σου καὶ ἐν πᾶσι τοῖς πεδίοις σου τετραυματισμένοι μαχαίρα πεσοῦνται ἐν σοί
- 9 Minä teen sinut ikiautioksi, ja sinun kaupunkisi jäävät asumattomiksi. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
I will make you waste for ever, and your towns will be unpeopled: and you will be certain that I am the Lord.
ἐρημίαν αἰώνιον θήσομαι σε καὶ αἱ πόλεις σου οὐ μὴ κατοικηθῶσιν ἔτι καὶ γνώση ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 10 Koska sinä olet sanonut: 'Ne kaksi kansaa ja kaksi maata ovat minun, me otamme ne omiksemme', vaikka siellä on Herra,
Because you have said, The two nations and the two countries are to be mine, and we will take them for our heritage; though the Lord was there:
διὰ τὸ εἶπεν σε τὰ δύο ἔθνη καὶ αἱ δύο χῶραι ἐμαί ἔσονται καὶ κληρονομήσω αὐτάς καὶ κύριος ἐκεῖ ἐστιν
- 11 sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, minä teen sinun kiukkusi ja kiivautesi mukaan, teen sen, minkä sinä vihassasi olet heille tehnyt. Ja minä teen itseni heille tunnetuksi, kun niin tuomitsen sinut,
For this cause, by my life, says the Lord, I will do to you as you have done in your wrath and in your envy, which you have made clear in your hate for them; and I will make clear to you who I am when you are judged by me.
διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος καὶ ποιήσω σοι κατὰ τὴν ἔχθραν σου καὶ γνωσθήσομαι σοι ἡνίκα ἂν κρίνω σε
- 12 ja sinä tulet tietämään, että minä olen Herra. Minä olen kuullut kaikki sinun pilkkasi, jotka olet puhunut Israelin vuoria vastaan, kun olet sanonut: 'Ne ovat autiaina, ne ovat annetut meidän syötäviksemme'.
And you will see that I the Lord have had knowledge of all the bitter things which you have said against the mountains of Israel, saying, They have been made waste, they are given to us to take for our heritage.
και γνώση ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἤκουσα τῆς φωνῆς τῶν βλασφημιῶν σου ὅτι εἶπας τὰ ὄρη ἰσραηλ ἔρημα ἡμῖν δέδοται εἰς κατάβρωμα
- 13 Te suurentelitte minua vastaan suillanne, ja ylenpalttiset olivat teidän puheenne minua vastaan: minä olen ne kuullut.
And you have made yourselves great against me with your mouths, increasing your words against me; and it has come to my ears.
και ἐμεγαλορημόνησας ἐπ' ἐμὲ τῷ στόματί σου ἐγὼ ἤκουσα
- 14 Näin sanoo Herra, Herra: Iloksi kaikelle maalle minä teen sinut autioksi.
This is what the Lord has said: Because you were glad over my land when it was a waste, so will I do to you:
τάδε λέγει κύριος ἐν τῇ εὐφροσύνῃ πάσης τῆς γῆς ἔρημον ποιήσω σε
- 15 Niinkuin sinä iloitsit Israelin heimon perintöosasta, kun se tuli autioksi, niin teen minäkin sinulle: autioksi tulet sinä, Seirin vuori, samoin koko Edom kaikkienensa. Ja niin he tulevat tietämään, että minä olen Herra."
You will become a waste, O Mount Seir, and all Edom, even all of it: and you will be certain that I am the Lord.
ἔρημον ἔση ὄρος σιηρ καὶ πᾶσα ἡ ἰδουμαία ἐξαναλωθήσεται καὶ γνώση ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν
- 1 "Ja sinä, ihmislapsi, ennusta Israelin vuorista ja sano:
And you, son of man, be a prophet about the mountains of Israel, and say, You mountains of Israel, give ear to the word of the Lord:
και σύ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραηλ καὶ εἰπὸν τοῖς ὄρεσιν τοῦ ἰσραηλ ἀκούσατε λόγον κυρίου
- 2 Israelin vuoret, kuulkaa Herran sana: Näin sanoo Herra, Herra: Koska vihollinen on sanonut teistä: 'Kas niin!' ja: 'Ikuiset kukkulat ovat tulleet meille perinnöksi',
This is what the Lord has said: Because your hater has said against you, Aha! and, The old waste places are our heritage, we have taken them:
τάδε λέγει κύριος κύριος ἀνθ' ὧν εἶπεν ὁ ἐχθρὸς ἐφ' ὑμᾶς εὔγε ἔρημα αἰώνια εἰς κατάσχεσιν ἡμῖν ἐγενήθη
- 3 sentähden ennusta ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Koska - niin, koska teitä on hävitetty ja poljettu joka taholta, että joutuisitte muiden kansain omaisuudeksi, ja koska te olette joutuneet pahain kielten ja kansan panettelun alaisiksi,
For this cause be a prophet, and say, This is what the Lord has said: Because, even because they have been glad over you and put you to shame on every side, because you have become a heritage for the rest of the nations, and you are taken up on the lips of talkers and in the evil talk of the people:
διὰ τοῦτο προφήτευσον καὶ εἰπὸν τάδε λέγει κύριος κύριος ἀντὶ τοῦ ἀτιμασθῆναι ὑμᾶς καὶ μισηθῆναι ὑμᾶς ὑπὸ τῶν κύκλῳ ὑμῶν τοῦ εἶναι ὑμᾶς εἰς κατάσχεσιν τοῖς καταλοίποις ἔθνεσιν καὶ ἀνέβη τε λάλημα γλώσσης καὶ εἰς ὄνειδισμα ἔθνεσιν

- 4 sentähden, Israelin vuoret, kuulkaa Herran, Herran sana: Näin sanoo Herra, Herra vuorille ja kukkuloille, puronotkoille ja laaksoille, autioille raunioille ja hyljättyille kaupungeille, jotka ovat joutuneet saaliiksi ja pilkaksi muille kansoille, mitä ympärillä on.
For this reason, you mountains of Israel, give ear to the word of the Lord; this is what the Lord has said to the mountains and to the hills, to the streams and to the valleys, to the unpeopled wastes and to the towns where no one is living, from which the goods have been taken and which have been put to shame by the rest of the nations who are round about:
διὰ τοῦτο ὁρῆ ἰσραηλ ἀκούσατε λόγον κυρίου τάδε λέγει κύριος τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς φάραγξιν καὶ τοῖς χειμάρροις καὶ τοῖς ἐξηρηωμένοις καὶ ἠφανισμένοις καὶ ταῖς πόλεσιν ταῖς ἐγκαταλειμμέναις αἱ ἐγένοντο εἰς προνομήν καὶ εἰς καταπίτημα τοῖς καταλειφθεῖσιν ἔθνεσιν περικύκλω
- 5 Sentähden sanoo Herra, Herra näin: Totisesti, kiivauteni tulesa minä puhun muita kansoja vastaan ja koko Edomia vastaan, jotka ovat kaikesta sydäimestään iloiten ja sielu täynnä ylenkatsetta ottaneet omakseen minun maani karkoittaaksensa siitä ihmiset ja ryöstääksensä sen.
For this cause the Lord has said: Truly, in the heat of my bitter feeling I have said things against the rest of the nations and against all Edom, who have taken my land as a heritage for themselves with the joy of all their heart, and with bitter envy of soul have made attacks on it:
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος εἰ μὴν ἐν πυρὶ θυμοῦ μου ἐλάλησα ἐπὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη καὶ ἐπὶ τὴν ἰδουμαίαν πᾶσαν ὅτι ἔδωκαν τὴν γῆν μου ἑαυτοῖς εἰς κατάσχεσιν μετ' εὐφροσύνης ἀτιμάσαντες ψυχᾶς τοῦ ἀφανίσαι ἐν προνομῇ
- 6 Sentähden ennusta Israelin maasta ja sano vuorille ja kukkuloille, puronotkoille ja laaksoille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, kiivaudessani ja vihassani minä puhun, koska teidän täytyy kärsiä pakanakansain pilkkaa.
For this cause be a prophet about the land of Israel, and say to the mountains and to the hills, to the streams and to the valleys, This is what the Lord has said: Truly, in my bitter feeling and in my wrath I have said these things, because you have undergone the shame of the nations:
διὰ τοῦτο προφήτευσον ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραηλ καὶ εἰπὸν τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς βουνοῖς καὶ ταῖς φάραγξιν καὶ ταῖς νάπαις τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐν τῷ ζήλω μου καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου ἐλάλησα ἅ ντι τοῦ ὄνειδισμοῦς ἔθνῶν ἐνέγκαι ὑμᾶς
- 7 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Minä kohotan käteni: totisesti saavat pakanakansat, jotka teidän ympärillänne ovat, itse kärsiä oman pilkkansa.
For this cause the Lord has said, See, I have taken an oath that the nations which are round about you are themselves to undergo the shame which they have put on you.
διὰ τοῦτο ἐγὼ ἄρῶ τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ περικύκλω ὑμῶν οὗτοι τὴν ἀτιμίαν αὐτῶν λήμψονται
- 8 Mutta te, Israelin vuoret, teette lehvänne ja kannatte hedelmänne minun kansalleni Israelille, sillä he ovat aivan lähellä, ovat tulossa.
But you, O mountains of Israel, will put out your branches and give your fruit to my people Israel; for they are ready to come.
ὑμῶν δέ ὁρῆ ἰσραηλ τὴν σταφυλὴν καὶ τὸν καρπὸν ὑμῶν καταφάγεται ὁ λαός μου ὅτι ἐγγίξουσιν τοῦ ἐλθεῖν
- 9 Sillä katso, minä tulen teidän tykönnne ja käännyn teidän puoleenne, ja teidät viljellään ja teihin kylvetään.
For truly I am for you, and I will be turned to you, and you will be ploughed and planted:
ὅτι ἰδοὺ ἐγὼ ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπιβλέψω ἐφ' ὑμᾶς καὶ κατεργασθήσεσθε καὶ σπαρήσεσθε
- 10 Ja minä lisään teille ihmisiä runsaasti - kaiken Israelin heimon kokonansa - ja kaupungit asutetaan ja rauniot rakennetaan.
And I will let your numbers be increased, all the children of Israel, even all of them: and the towns will be peopled and the waste places will have buildings;
καὶ πληθυνῶ ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους πᾶν οἴκον ἰσραηλ εἰς τέλος καὶ κατοικηθήσονται αἱ πόλεις καὶ ἡ ἠρημωμένη οἰκοδομηθήσεται
- 11 Ja minä lisään teille ihmisiä ja karjaa runsaasti, ja ne lisääntyvät ja ovat hedelmälliset. Minä teen teidät asutuiksi, niinkuin olitte muinaisina päivinänne, ja teen hyvää vielä enemmän kuin alkuaikoinanne. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra.
Man and beast will be increased in you, and they will have offspring and be fertile: I will make you thickly peopled as you were before, and will do more for you than at the first: and you will be certain that I am the Lord.
καὶ πληθυνῶ ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους καὶ κτήνη καὶ κατοικιῶ ὑμᾶς ὡς τὸ ἐν ἀρχῇ ὑμῶν καὶ εὖ ποιήσω ὑμᾶς ὥσπερ τὰ ἔμπροσθεν ὑμῶν καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 12 Minä annan teidän kukkuloillanne kulkea ihmisten, kansani Israelin; ja he ottavat sinut omaksensa, ja sinä tulet heille perintöosaksi, ja sinä et enää tästäläihin riistä heidän lapsiansa.
Yes, I will have you walked on by the feet of men, even my people Israel; they will have you for a heritage and you will be theirs, and never again will you take their children from them.
καὶ γενήσῃ ἐφ' ὑμᾶς ἀνθρώπους τὸν λαόν μου ἰσραηλ καὶ κληρονομήσουσιν ὑμᾶς καὶ ἔσεσθε αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν καὶ οὐ μὴ προστεθῆτε ἔτι ἀτεκνοθῆναι ἀπ' αὐτῶν
- 13 Näin sanoo Herra, Herra: Koska teille on sanottu: 'Sinä olet ihmissyöjätär, oman kansasi lasten riistäjäjäätär',
This is what the Lord has said: Because they say to you, You, O land, are the destruction of men, causing loss of children to your nation;
τάδε λέγει κύριος κύριος ἀνθ' ὧν εἶπᾶν σοι κατέσθουσα ἀνθρώπους εἶ καὶ ἠτεκνωμένη ὑπὸ τοῦ ἔθνους σου ἐγένου
- 14 sentähden et sinä ole enää syövä ihmisiä etkä enää riistävä lapsia omalta kansaltasi, sanoo Herra, Herra.
For this reason you will no longer take the lives of men and will never again be the cause of loss of children to your nation, says the Lord.
διὰ τοῦτο ἀνθρώπους οὐκέτι φάγεται καὶ τὸ ἔθνος σου οὐκ ἀτεκνώσεις ἔτι λέγει κύριος κύριος

- 15 Enkä minä enää anna sinun joutua kuulemaan pakanakansojen pilkkaa, eikä tarvitse sinun enää kärsiä kansojen herjauksia, et myöskään sinä enää omaa kansaasi kaada, sanoo Herra, Herra."
And I will not let the shaming of the nations come to your ears, and no longer will you be looked down on by the peoples, says the Lord.
καὶ οὐκ ἀκουσθήσεται οὐδέτι ἐφ' ὑμᾶς ἀτιμία ἐθνῶν καὶ ὄνειδισμοὺς λαῶν οὐ μὴ ἀνερέγκητε λέγει κύριος κύριος
- 16 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 17 "Ihmislapsi, kun Israelin heimo asui maassansa, he saastuttivat sen vaelluksellaan ja teoillaan. Niinkuin kuukautistilan saastaisuus oli minun edessäni heidän vaelluksensa.
Son of man, when the children of Israel were living in their land, they made it unclean by their way and their acts: their way before me was as when a woman is unclean at the time when she is kept separate.
οὐδὲ ἀνθρώπου οἴκος ἰσραὴλ κατέφκισεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν καὶ ἐμίαναν αὐτὴν ἐν τῇ ὁδῷ αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ ἐν ταῖς ἀκαθαρσίαις αὐτῶν κατὰ τὴν ἀκαθαρσίαν τῆς ἀποκαθιμένης ἐγενήθη ἡ ὁδὸς αὐτῶν πρὸ προσώπου μου
- 18 Niin minä vuodatin kiivauteni heidän ylitsensä veren tähden, jota he olivat vuodattaneet maassa, ja heidän kivijumalainsa tähden, joilla he olivat sen saastuttaneet.
So I let loose my wrath on them because of those whom they had violently put to death in the land, and because they had made it unclean with their images:
καὶ ἐξέχεα τὸν θυμὸν μου ἐπ' αὐτοὺς
- 19 Ja minä hajotin heidät pakanakansojen sekaan, ja heidät siroteltiin muihin maihin. Vaelluksensa ja tekojensa mukaan minä heidät tuomitsin.
And I sent them in flight among the nations and wandering through the countries: I was their judge, rewarding them for their way and their acts.
καὶ διέσπειρα αὐτοὺς εἰς τὰ ἔθνη καὶ ἐλίκησα αὐτοὺς εἰς τὰς χώρας κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτῶν καὶ κατὰ τὴν ἀμαρτίαν αὐτῶν ἔκρινα αὐτούς
- 20 Niin he tulivat pakanakansain sekaan; minne tulivatkin, he häpäisivät minun pyhän nimeni, kun heistä sanottiin: 'Nämä ovat Herran kansa, mutta heidän on täytynyt lähteä pois hänen maastansa'.
And when they came among the nations, wherever they went, they made my holy name unclean, when it was said of them, These are the people of the Lord who have gone out from his land.
καὶ εἰσῆλθοσαν εἰς τὰ ἔθνη οὐ εἰσῆλθοσαν ἐκεῖ καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ἐν τῷ λέγεσθαι αὐτούς λαὸς κυρίου οὗτοι καὶ ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ ἐξελιγῆσιν
- 21 Niin minun tuli sääli pyhää nimeäni, jonka Israelin heimo saastutti pakanakansain seassa, minne tulivatkin.
But I had pity for my holy name which the children of Israel had made unclean wherever they went.
καὶ ἐφεισάμην αὐτῶν διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβήλωσαν οἴκος ἰσραὴλ ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐ εἰσῆλθοσαν ἐκεῖ
- 22 Sentähden sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: En tee minä teidän tähtenne, Israelin heimo, sitä minkä teen, vaan oman pyhän nimeni tähden, jonka te olette häväisseet pakanakansain seassa, minne tulittekin.
For this cause say to the children of Israel, This is what the Lord has said: I am doing this, not because of you, O children of Israel, but because of my holy name, which you have made unclean among the nations wherever you went.
διὰ τοῦτο εἰπὸν τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ τάδε λέγει κύριος οὐχ ὑμῖν ἐγὼ ποιῶ οἴκος ἰσραὴλ ἀλλ' ἢ διὰ τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν τοῖς ἔθνεσιν οὐ εἰσῆλθετε ἐκεῖ
- 23 Minä pyhitän suuren nimeni, joka on häväisty pakanakansain seassa, jonka te olette häväisseet heidän keskellänsä. Ja pakanakansat tulevat tietämään, että minä olen Herra, sanoo Herra, Herra, kun minä osoitan teissä pyhyytteni heidän silmäänsä edessä.
And I will make holy my great name which has been made unclean among the nations, which you have made unclean among them; and it will be clear to the nations that I am the Lord, says the Lord, when I make myself holy in you before their eyes.
καὶ ἁγιάσω τὸ ὄνομά μου τὸ μέγα τὸ βεβηλωθὲν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὃ ἐβεβηλώσατε ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἐν τῷ ἁγιασθῆναι με ἐν ὑμῖν κατ' ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
- 24 Minä otan teidät pois pakanakansoista ja kokoan teidät kaikista maista ja tuon teidät omaan maahan.
For I will take you out from among the nations, and get you together from all the countries, and take you into your land.
καὶ λήψομαι ὑμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ ἀθροίσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν
- 25 Ja minä vihmon teidän päällenne puhdasta vettä, niin että te puhdistutte; kaikista saastaisuuksistanne ja kaikista kivijumalistanne minä teidät puhdistan.
And I will put clean water on you so that you may be clean: from all your unclean ways and from all your images I will make you clean.
καὶ ῥανθῶ ἐφ' ὑμᾶς ὕδωρ καθαρὸν καὶ καθαρισθήσεσθε ἀπὸ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν εἰδώλων ὑμῶν καὶ καθαρῶ ὑμᾶς
- 26 Ja minä annan teille uuden sydämen, ja uuden hengen minä annan teidän sisimpääne. Minä poistan teidän ruumiistanne kivisydämen ja annan teille lihasydämen.
And I will give you a new heart and put a new spirit in you: I will take away the heart of stone from your flesh, and give you a heart of flesh.
καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν καινὴν καὶ πνεῦμα καινὸν δώσω ἐν ὑμῖν καὶ ἀφελῶ τὴν καρδίαν τὴν λιθίνην ἐκ τῆς σαρκὸς ὑμῶν καὶ δώσω ὑμῖν καρδίαν σαρκίνην

- 27 **Henkeni minä annan teidän sisimpäanne ja vaikutan sen, että te vaellatte minun käskyjeni mukaan, noudatatte minun oikeuksiani ja pidätte ne.**
And I will put my spirit in you, causing you to be guided by my rules, and you will keep my orders and do them.
καὶ τὸ πνεῦμά μου δώσω ἐν ὑμῖν καὶ ποιήσω ἵνα ἐν τοῖς δικαιομασίαις μου πορευῆσθε καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξησθε καὶ ποιήσητε
- 28 **Niin te saatte asua maassa, jonka minä annoin teidän isillenne; ja te olette minun kansani, ja minä olen teidän Jumalanne.**
So that you may go on living in the land which I gave to your fathers; and you will be to me a people, and I will be to you a God.
καὶ κατοικήσετε ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν ὑμῶν καὶ ἔσεσθέ μοι εἰς λαὸν κἀγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς θεόν
- 29 **Minä vapahdan teidät kaikista saastaisuksistanne. Ja minä kutsun esiin viljan ja teen sen runsaaksi enkä anna teille nälänhätää.**
And I will make you free from all your unclean ways: and at my voice the grain will come up and be increased, and I will not let you be short of food.
καὶ σώσω ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν ἀκαθαρσιῶν ὑμῶν καὶ καλέσω τὸν σίτον καὶ πληθυνῶ αὐτὸν καὶ οὐ δώσω ἔφ' ὑμᾶς λιμόν
- 30 **Minä teen runsaaksi puitten hedelmän ja pellon sadon, niin ettette enää joudu kärsimään kansojen seassa herjausta nälän takia.**
And I will make the tree give more fruit and the field fuller produce, and no longer will you be shamed among the nations for need of food.
καὶ πληθυνῶ τὸν καρπὸν τοῦ ξύλου καὶ τὰ γενήματα τοῦ ἀγροῦ ὅπως μὴ λάβητε ὀνειδισμὸν λιμοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 31 **Niin te muistatte huonon vaelluksenne ja tekonne, jotka eivät olleet hyvät, ja teitä kyllästyttää oma itsenne rikostenne ja kauhistustenne tähden.**
And at the memory of your evil ways and your wrongdoings, you will have bitter hate for yourselves because of your evil-doings and your disgusting ways, O children of Israel.
καὶ μνησθήσεσθε τὰς ὁδοὺς ὑμῶν τὰς πονηρὰς καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν τὰ μὴ ἀγαθὰ καὶ προσοχθεῖτε κατὰ πρόσωπον αὐτῶν ἐν ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν καὶ ἐπὶ τοῖς βδελύγμασιν ὑμῶν
- 32 **En minä teidän tähtenne sitä tee, sanoo Herra, Herra: se olkoon teille tietävä. Hävetkää ja tuntekaa häpeätä vaelluksenne tähden, te Israelin heimo.**
Not because of you am I doing it, says the Lord; let it be clear to you, and be shamed and made low because of your ways, O children of Israel.
οὐ δι' ὑμᾶς ἐγὼ ποιῶ λέγει κύριος κύριος γνωστὸν ἔσται ὑμῖν αἰσχύνθητε καὶ ἐντρέπητε ἐκ τῶν ὁδῶν ὑμῶν οἶκος ἰσραηλ
- 33 **Näin sanoo Herra, Herra: Sinä päivänä, jona minä teidät puhdistan kaikista pahoista teoistanne, minä asutan kaupungit, ja rauniot rakennetaan jälleen,**
This is what the Lord has said: In the day when I make you clean from all your evil-doings I will let the towns be peopled and there will be building on the waste places.
τάδε λέγει κύριος ἐν ἡμέρᾳ ἧ καθαρῶ ὑμᾶς ἐκ πασῶν τῶν ἀνομιῶν ὑμῶν καὶ κατοικιῶ τὰς πόλεις καὶ οἰκοδομηθήσονται αἱ ἔρημοι
- 34 **ja autiomaan viljellään, sen sijaan että se on ollut autiona jokaisen ohitsekulkijan silmään edessä.**
And the land which was waste will be farmed, in place of being a waste in the eyes of everyone who went by.
καὶ ἡ γῆ ἡ ἠφανισμένη ἐργασθήσεται ἀνθ' ὧν ὅτι ἠφανισμένη ἐγενήθη κατ' ὀφθαλμοῦς παντὸς παροδεύοντος
- 35 **Silloin sanotaan: 'Tästä maasta, joka oli autiona, on tullut kuin Eedenin puutarha; ja raunioina olleet, autiot ja maahan revityt kaupungit ovat varustettu ja asuttu.'**
And they will say, This land which was waste has become like the garden of Eden; and the towns which were unpeopled and wasted and pulled down are walled and peopled.
καὶ ἐροῦσιν ἡ γῆ ἐκεῖνη ἡ ἠφανισμένη ἐγενήθη ὡς κῆπος τρυφῆς καὶ αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι καὶ ἠφανισμένοι καὶ κατεσκευασμένοι ὄχυραὶ ἐκάθισαν
- 36 **Niin tulevat pakanakansat, joita on jäljellä teidän ympärillänne, tietämään, että minä, Herra, rakennan jälleen alasrevityn ja istutan aution: minä, Herra, olen puhunut, ja minä teen sen.**
Then the rest of the nations round about you will be certain that I the Lord am the builder of the places which were pulled down and the planter of that which was waste: I the Lord have said it, and I will do it.
καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅσα ἂν καταλειφθῶσιν κύκλῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ κύριος ἠκοδόμησα τὰς καθηρημένας καὶ κατεφύτευσα τὰς ἠφανισμένας ἐγὼ κύριος ἐλάλησα καὶ ποιήσω
- 37 **Näin sanoo Herra, Herra: Vielä tätäkin annan Israelin heimon minulta anoa, että tekisin heille sen: minä lisään heille ihmisiä runsaasti kuin lammaslaumaa.**
This is what the Lord has said: The children of Israel will again make prayer to me for this, that I may do it for them; I will make them increased with men like a flock.
τάδε λέγει κύριος ἔτι τοῦτο ζητηθήσομαι τῷ οἴκῳ ἰσραηλ τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς πληθυνῶ αὐτοὺς ὡς πρόβατα ἀνθρώπων
- 38 **Niinkuin on pyhitettyjen uhrilammasten laumaa, niinkuin Jerusalemin lammaslaumaa sen juhliissa, niin tulevat raunioina olleet kaupungit täyteen ihmislaumaa. Ja niin he tulevat tietämään, että minä olen Herra."**
Like sheep for the offerings, like the sheep of Jerusalem at her fixed feasts, so the unpeopled towns will be made full of men: and they will be certain that I am the Lord.
ὡς πρόβατα ἅγια ὡς πρόβατα ἱερουσαλημ ἐν ταῖς ἑορταῖς αὐτῆς οὕτως ἔσονται αἱ πόλεις αἱ ἔρημοι πλήρεις προβάτων ἀνθρώπων καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ κύριος
- 1 **Herran käsi tuli minun päälleni ja vei minut pois Herran hengessä ja laski minut keskelle laaksoa. Ja se oli täynnä luita.**
The hand of the Lord had been on me, and he took me out in the spirit of the Lord and put me down in the middle of the valley; and it was full of bones;
καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ χεὶρ κυρίου καὶ ἐξήγαγέν με ἐν πνεύματι κύριος καὶ ἔθηκέν με ἐν μέσῳ τοῦ πεδίου καὶ τοῦτο ἦν μεστὸν ὀστέων ἀνθρωπίνων

- 2 Ja hän kuljetti minua ympäri niitten ohitse; ja katso, niitä oli hyvin paljon laakson kamaralla, ja katso, ne olivat hyvin kuivia.
And he made me go past them round about: and I saw that there was a very great number of them on the face of the wide valley, and they were very dry.
καὶ περιήγαγέ με ἐπ' αὐτὰ κυκλόθεν κύκλω καὶ ἰδοὺ πολλὰ σφόδρα ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου ξηρὰ σφόδρα
- 3 Niin hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, voivatkohan nämä luut tulla eläviksi?" Mutta minä sanoin: "Herra, Herra, sinä sen tiedät".
And he said to me, Son of man, is it possible for these bones to come to life? And I made answer, and said, It is for you to say, O Lord.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου εἰ ζήσεται τὰ ὀστᾶ ταῦτα καὶ εἶπα κύριε σὺ ἐπίστη ταῦτα
- 4 Niin hän sanoi minulle: "Ennusta näistä luista ja sano niille: Kuivat luut, kuulkaa Herran sana.
And again he said to me, Be a prophet to these bones, and say to them, O you dry bones, give ear to the word of the Lord.
καὶ εἶπεν πρὸς με προφήτευσον ἐπὶ τὰ ὀστᾶ ταῦτα καὶ ἔρεῖς αὐτοῖς τὰ ὀστᾶ τὰ ξηρὰ ἀκούσατε λόγον κυρίου
- 5 Näin sanoo Herra, Herra näille luille: Katso, minä annan tulla teihin hengen, ja te tulette eläviksi.
This is what the Lord has said to these bones: See, I will make breath come into you so that you may come to life;
τάδε λέγει κύριος τοῖς ὀστέοις τούτοις ἰδοὺ ἐγὼ φέρω εἰς ὑμᾶς πνεῦμα ζωῆς
- 6 Minä panen teihin jänteet, kasvatan teihin lihan, vedän yllenne nahan ja annan teihin hengen, ja te tulette eläviksi. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra."
And I will put muscles on you and make flesh come on you, and put skin over you, and breath into you, so that you may have life; and you will be certain that I am the Lord.
καὶ δώσω ἐφ' ὑμᾶς νεῦρα καὶ ἀνάξω ἐφ' ὑμᾶς σάρκα καὶ ἐκτενῶ ἐφ' ὑμᾶς δέρμα καὶ δώσω πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 7 Minä ennustin, niinkuin minua oli käsketty. Ja kävi humahdus, kun minä ennustin; ja katso, kuului kolina, ja luut lähenivät toisiaan, luu luutansa.
So I gave the word as I was ordered: and at my words there was a shaking of the earth, and the bones came together, bone to bone.
καὶ ἐπροφήτευσά καθὼς ἐνετείλατό μοι καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐμῆ προφητευσῆαι καὶ ἰδοὺ σεισμός καὶ προσήγαγε τὰ ὀστᾶ ἐκάτερον πρὸς τὴν ἁρμονίαν αὐτοῦ
- 8 Minä näin, ja katso: niihin tulivat jänteet ja kasvoi liha, ja päälle vetäytyi niihin nahka; mutta henkeä niissä ei ollut.
And looking I saw that there were muscles on them and flesh came up, and they were covered with skin: but there was no breath in them.
καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ ἐπ' αὐτὰ νεῦρα καὶ σάρκες ἐφύοντο καὶ ἀνέβαιναν ἐπ' αὐτὰ δέρμα ἐπάνω καὶ πνεῦμα οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς
- 9 Niin hän sanoi minulle: "Ennusta hengestä, ennusta, ihmislapsi, ja sano hengelle: Näin sanoo Herra, Herra: Tule, henki, neljästä tuulesta ja puhalla näihin surmattuihin, että ne tulisivat eläviksi."
And he said to me, Be a prophet to the wind, be a prophet, son of man, and say to the wind, The Lord has said: Come from the four winds, O wind, breathing on these dead so that they may come to life.
καὶ εἶπεν πρὸς με προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ τὸ πνεῦμα καὶ εἰπὸν τῷ πνεύματι τάδε λέγει κύριος ἐκ τῶν τεσσάρων πνευμάτων ἔλθε καὶ ἐμφύσησον εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους καὶ ζησάτωσαν
- 10 Minä ennustin, niinkuin hän oli minua käskenyt, ja niihin tuli henki, ja ne tulivat eläviksi ja nousivat ylös jaloilleensa: ylenmäärin suuri joukko.
And I gave the word at his orders, and breath came into them, and they came to life and got up on their feet, a very great army.
καὶ ἐπροφήτευσά καθότι ἐνετείλατό μοι καὶ εἰσῆλθεν εἰς αὐτοὺς τὸ πνεῦμα καὶ ἔζησαν καὶ ἔστησαν ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτῶν συναγωγὴ πολλὴ σφόδρα
- 11 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, nämä luut ovat koko Israelin heimo. Katso, he sanovat: 'Meidän luumme ovat kuivettuneet, toivomme on mennyttä, me olemme hukassa'.
Then he said to me, Son of man, these bones are all the children of Israel: and see, they are saying, Our bones have become dry our hope is gone, we are cut off completely.
καὶ ἐλάλησεν κύριος πρὸς με λέγων υἱὲ ἀνθρώπου τὰ ὀστᾶ ταῦτα πᾶς οἶκος ἰσραὴλ ἐστίν καὶ αὐτοὶ λέγουσιν ξηρὰ γέγονεν τὰ ὀστᾶ ἡμῶν ἀπόλωλεν ἡ ἐλπίς ἡμῶν διαπεφρονήκαμεν
- 12 Sentähden ennusta ja sano heille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä avaan teidän hautanne ja nostan teidät, minun kansani, ylös haudoistanne ja vien teidät Israelin maahan.
For this cause be a prophet to them, and say, This is what the Lord has said: See, I am opening the resting-places of your dead, and I will make you come up out of your resting-places, O my people; and I will take you into the land of Israel.
διὰ τοῦτο προφήτευσον καὶ εἰπὸν τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἀνοίγω ὑμῶν τὰ μνήματα καὶ ἀνάξω ὑμᾶς ἐκ τῶν μνημάτων ὑμῶν καὶ εἰσάξω ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ
- 13 Ja siitä te tulette tietämään, että minä olen Herra, kun minä avaan teidän hautanne ja nostan teidät, minun kansani, ylös haudoistanne.
And you will be certain that I am the Lord by my opening the resting-places of your dead and making you come up out of your resting-places, O my people.
καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἐν τῷ ἀνοίξαι με τοὺς τάφους ὑμῶν τοῦ ἀναγαγεῖν με ἐκ τῶν τάφων τὸν λαόν μου
- 14 Ja minä annan teihin henkeni, niin että te tulette eläviksi, ja sijoitan teidät omaan maahanne. Ja te tulette tietämään, että minä olen Herra: minä olen puhunut, ja minä sen teen, sanoo Herra."
And I will put my spirit in you, so that you may come to life, and I will give you a rest in your land: and you will be certain that I the Lord have said it and have done it, says the Lord.
καὶ δώσω τὸ πνεῦμά μου εἰς ὑμᾶς καὶ ζήσεσθε καὶ θήσομαι ὑμᾶς ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν καὶ γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ κύριος λελάληκα καὶ ποιήσω λέγει κύριος

- 15 **Ja minulle tuli tämä Herran sana:**
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 16 **"Sinä, ihmislapsi, ota puusauva ja kirjoita siihen: 'Juudalle ja häneen liittyneille israelilaisille'. Ota sitten toinen puusauva ja kirjoita siihen: 'Joosefille; Efraimin ja kaiken häneen liittyneen Israelin heimon sauva'.**
And you, son of man, take one stick, writing on it, For Judah and for the children of Israel who are in his company: then take another stick, writing on it, For Joseph, the stick of Ephraim, and all the children of Israel who are in his company:
υἱὲ ἀνθρώπου λαβὲ σεαυτῷ ῥάβδον καὶ γράψον ἐπ' αὐτήν τὸν ἰουδαὶν καὶ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προσκειμένους ἐπ' αὐτόν καὶ ῥάβδον δευτέραν λήμψῃ σεαυτῷ καὶ γράψῃς αὐτήν τῷ ἰωσηφ ῥάβδον ἐφραϊμ καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς προστεθέντας πρὸς αὐτόν
- 17 **Ja pane ne lähekkäin, pääksytysten, niin että ne tulevat yhdeksi sinun kädessäsi.**
Then, joining them one to another, make them one stick, so that they may be one in your hand.
καὶ συνάψῃς αὐτάς πρὸς ἀλλήλας σεαυτῷ εἰς ῥάβδον μίαν τοῦ δηῆσαι αὐτάς καὶ ἔσονται ἐν τῇ χειρὶ σου
- 18 **Kun sitten kansasi lapset sanovat sinulle näin: 'Etkö selitä meille, mitä sinä täällä tarkoitat?'**
And when the children of your people say to you, Will you not make clear to us what these things have to do with us?
καὶ ἔσται ὅταν λέγωσιν πρὸς σὲ οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἀναγγελεῖς ἡμῖν τί ἐστὶν ταῦτά σοι
- 19 **niin puhu heille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä otan Joosefin sauvan, joka on Efraimin kädessä, ja häneen liittyneet Israelin sukukunnat, ja minä asetan ne yhteen Juudan sauvan kanssa ja teen niistä yhden sauvan, niin että ne tulevat yhdeksi minun kädessäni.**
Then say to them, This is what the Lord has said: See, I am taking the stick of Joseph, which is in the hand of Ephraim, and the tribes of Israel who are in his company; and I will put it on the stick of Judah and make them one stick, and they will be one in my hand.
καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ λήμψομαι τὴν φυλὴν ἰωσηφ τὴν διὰ χειρὸς ἐφραϊμ καὶ τὰς φυλάς ἰσραὴλ τὰς προσκειμένας πρὸς αὐτόν καὶ δώσω αὐτούς ἐπὶ τὴν φυλὴν ἰουδα καὶ ἔσονται εἰς ῥάβδον μίαν ἐν τῇ χειρὶ ἰουδα
- 20 **Ja kun saat, joihin olet kirjoittanut, ovat sinun kädessäsi, heidän silmänsä edessä,**
And the sticks with your writing on them will be in your hand before their eyes.
καὶ ἔσονται αἱ ῥάβδοι ἐφ' αἷς σὺ ἔγραψας ἐπ' αὐταῖς ἐν τῇ χειρὶ σου ἐνώπιον αὐτῶν
- 21 **niin puhu heille: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä otan israelilaiset pois pakanakansojen keskuudesta, minne vain he ovat kulkeutuneet, kokoan heidät joka taholta ja tuon heidät omaan maahansa.**
And say to them, These are the words of the Lord: See, I am taking the children of Israel from among the nations where they have gone, and will get them together on every side, and take them into their land:
καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ λαμβάνω πάντα οἶκον ἰσραὴλ ἐκ μέσου τῶν ἐθνῶν οὗ εἰσῆλθοσαν ἐκεῖ καὶ συνάξω αὐτούς ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλω αὐτῶν καὶ εἰσάξω αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ
- 22 **Minä teen heidät yhdeksi kansaksi siinä maassa, Israelin vuorilla, ja yksi kuningas on oleva kuninkaana heillä kaikilla. Eivätkä he enää ole kahtena kansana eivätkä enää jakaantuneina kahdeksi valtakunnaksi.**
And I will make them one nation in the land, on the mountains of Israel; and one king will be king over them all: and they will no longer be two nations, and will no longer be parted into two kingdoms:
καὶ δώσω αὐτούς εἰς ἔθνος ἓν ἐν τῇ γῇ μου καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἰσραὴλ καὶ ἄρχων εἷς ἔσται αὐτῶν καὶ οὐκ ἔσονται ἔτι εἰς δύο ἔθνη οὐδὲ μὴ διαιρεθῶσιν οὐκέτι εἰς δύο βασιλείας
- 23 **Eivätkä myöskään he enää saastuta itseänsä kivijumalillaan, iljetyksillään eivätkä millään rikkomuksillansa, vaan minä vapautan heidät kaikista asuinpaikoistaan, joissa ovat syntiä tehneet, ja puhdistan heidät. Ja he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa.**
And they will no longer make themselves unclean with their images or with their hated things or with any of their sins: but I will give them salvation from all their turning away in which they have done evil, and will make them clean; and they will be to me a people, and I will be to them a God.
ἵνα μὴ μιαιωνται ἔτι ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ ῥύσομαι αὐτούς ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν ὧν ἡμάρτοσαν ἐν αὐταῖς καὶ καθαρῶ αὐτούς καὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν καὶ ἐγὼ κύριος ἔσομαι αὐτῶν οἷς εἰς θεόν
- 24 **Minun palvelijani Daavid on oleva heidän kuninkaansa, ja heillä kaikilla on oleva yksi paimen. Ja he vaeltavat minun oikeuksieni mukaan ja noudattavat minun käskyjäni ja pitävät ne.**
And my servant David will be king over them; and they will all have one keeper: and they will be guided by my orders and will keep my rules and do them.
καὶ ὁ δοῦλός μου δαυὶδ ἄρχων ἐν μέσῳ αὐτῶν καὶ ποιμὴν εἷς ἔσται πάντων ὅτι ἐν τοῖς προστάγμασίν μου πορεύονται καὶ τὰ κρίματά μου φυλάττονται καὶ ποιήσουσιν αὐτά

- 25 He saavat asua maassa, jonka minä annoin palvelijalleni Jaakobille ja jossa teidän isänne ovat asuneet. Siinä saavat asua he, heidän lapsensa ja lastensa lapset iankaikkisesti, ja minun palvelijani Daavid on oleva heidän ruhtinaansa iankaikkisesti.
And they will be living in the land which I gave to Jacob, my servant, in which your fathers were living; and they will go on living there, they and their children and their children's children, for ever: and David, my servant, will be their ruler for ever.
καὶ κατοικήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν ἣν ἐγὼ δέδωκα τῷ δούλῳ μου ἰακωβ οὗ κατόκησαν ἐκεῖ οἱ πατέρες αὐτῶν καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' αὐτῆς αὐτοὶ καὶ δαυὶδ ὁ δούλος μου ἄρχων αὐτῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα
- 26 Minä teen heidän kanssansa rauhan liiton - se on oleva iankaikkinen liitto heidän kanssansa - istutan ja runsaasti kartutan heidät ja asetan pyhäkköni olemaan heidän keskellensä iankaikkisesti.
And I will make an agreement of peace with them: it will be an eternal agreement with them: and I will have mercy on them and make their numbers great, and will put my holy place among them for ever.
καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς διαθήκην εἰρήνης διαθήκη αἰωνία ἔσται μετ' αὐτῶν καὶ θήσω τὰ ἅγια μου ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα
- 27 Minun asumukseni on oleva heidän yllänsä, ja minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani.
And my House will be over them; and I will be to them a God, and they will be to me a people.
καὶ ἔσται ἡ κατασκήνωσίς μου ἐν αὐτοῖς καὶ ἔσομαι αὐτοῖς θεός καὶ αὐτοὶ μου ἔσονται λαός
- 28 Ja pakanakansat tulevat tietämään, että minä olen Herra, joka pyhitän Israelin, kun minun pyhäkköni on heidän keskellensä iankaikkisesti."
And the nations will be certain that I who make Israel holy am the Lord, when my holy place is among them for ever.
καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ ἀγιάζων αὐτοὺς ἐν τῷ εἶναι τὰ ἅγια μου ἐν μέσῳ αὐτῶν εἰς τὸν αἰῶνα
- 1 Minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 2 "Ihmislapsi, käännä kasvosi kohti Googia Maagogin maassa, Roosin, Mesekin ja Tuubalin ruhtinasta, ja ennusta häntä vastaan
Son of man, let your face be turned against Gog, of the land of Magog, the ruler of Rosh, Meshech, and Tubal, and be a prophet against him,
ὡς εἰς ἀνθρώπου στήρισον τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ γωγ καὶ τὴν γῆν τοῦ μαγωγ ἄρχοντα ρως μοσοχ καὶ θοβελ καὶ προφήτευσον ἐπ' αὐτὸν
- 3 ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä käyn sinun kimppuusi, Goog, sinä Roosin, Mesekin ja Tuubalin ruhtinas.
And say, This is what the Lord has said: See, I am against you, O Gog, ruler of Rosh, Meshech, and Tubal:
καὶ εἰπὸν αὐτῷ τάδε λέγει κύριος κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ γωγ ἄρχοντα ρως μοσοχ καὶ θοβελ
- 4 Minä kuljetan sinua, panen koukut sinun leukoihisi ja nostatan sotaan sinut ja kaiken sinun sotaväkesi: hevoset ja ratsumiehet, kaikki pulskasti puettuja, suuren joukon suurine ja pienine kilpineen, miekankantajia kaikki.
And turning you round, I will put hooks in your mouth and make you come out with all your army, horses and horsemen, all of them in full war-dress, a great force with breastplate and body-cover, all of them armed with swords:
καὶ συνάξω σε καὶ πᾶσαν τὴν δύναμίν σου ἵππους καὶ ἰππεῖς ἐνδεδυμένους θώρακας πάντας συναγωγὴ πολλή πέλται καὶ περικεφαλαῖαι καὶ μάχαιραι
- 5 Persia, Etiopia ja Puut ovat heidän kanssansa, kilvet ja kypärit on heillä kaikilla.
Persia, Cush, and Put with them; all of them with body-cover and metal head-dress:
πέρσαι καὶ αἰθίορες καὶ λίβυες πάντες περικεφαλαῖαι καὶ πέλταις
- 6 Goomer ja kaikki sen sotalaumat, Toogarman heimo pohjan periltä ja kaikki sen sotalaumat - lukuisat kansat ovat sinun kanssasi.
Gomer and all her forces; the people of Togarmah in the inmost parts of the north, with all his forces: a great number of peoples with you.
γομερ καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν οἶκος τοῦ θεργαμα ἀπ' ἐσχάτου βορρᾶ καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ
- 7 Ole valmis, varustaudu, sinä ja kaikki joukkosi, jotka ovat kokoontuneet sinun luoksesi, ja ole sinä varalla heitä varten.
Be ready, make yourself ready, you and all the forces who are with you, and be ready for my orders.
ἐτοιμάσθητι ἐτοιμάσον σεαυτὸν σὺ καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ σου οἱ συνηγμένοι μετὰ σοῦ καὶ ἔση μοι εἰς προφυλακὴν

- 8 Pitkien aikojen perästä sinä saat määräyksen, vuotten lopulla sinun on karattava maahan, joka on tointunut miekan jäljiltä, koottu monien kansain seasta, - mentävä Israelin vuorille, jotka kauan aikaa olivat olleet rauniomaana; se on tuotu pois kansojen seasta, ja he asuvat turvallisina kaikki tyynni.
After a long time you will get your orders: in the last years you will come into the land which has been given back from the sword, which has been got together out of a great number of peoples, on the mountains of Israel which have ever been a waste: but it has been taken out from the peoples and they will be living, all of them, without fear of danger.
ἀφ' ἡμερῶν πλεόνων ἐτοιμασθήσεται καὶ ἐπ' ἐσχάτου ἐτῶν ἐλεύσεται καὶ ἔξει εἰς τὴν γῆν τὴν ἀπεστραμμένην ἀπὸ μαχαίρας συνηγμένων ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν ἐπὶ τὴν Ἰσραὴλ ἢ ἐγενήθη ἔρημος δι' ὅλου καὶ οὗτος ἐξ ἐθνῶν ἐξεληλύθεν καὶ κατοικήσουσιν ἐπ' εἰρήνης ἅπαντες
- 9 Sinä hyökkäät kuin rajuilma, tulet kuin pilvi, pettääksesi maan, sinä ja kaikki sotalaumasi ja lukuisat kansat, jotka ovat sinun kanssasi.
And you will go up, you will come like a storm, you will be like a cloud covering the land, you and all your forces, and a great number of peoples with you.
καὶ ἀναβήσῃ ὡς ὑετὸς καὶ ἤξεις ὡς νεφέλη κατακαλύψαι γῆν καὶ ἔσῃ σὺ καὶ πάντες οἱ περὶ σέ καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ
- 10 Näin sanoo Herra, Herra: Mutta sinä päivänä tulee mieleesi jotakin, ja sinä mietit pahan juonen
This is what the Lord has said: In that day it will come about that things will come into your mind, and you will have thoughts of an evil design:
τάδε λέγει κύριος κύριος καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναβήσεται ῥήματα ἐπὶ τὴν καρδίαν σου καὶ λογιῆ λογισμοὺς πονηροῦς
- 11 ja sanot: Minä hyökkään suojattomaan maahan, karkaan rauhallisten ihmisten kimppuun, jotka asuvat turvallisina - asuvat muuria vailla kaikki tyynni, ja joilla ei ole salpoja, ei ovia.
And you will say, I will go up to the land of small unwallied towns; I will go to those who are quiet, living, all of them, without fear of danger, without walls or locks or doors:
καὶ ἔρεις ἀναβήσομαι ἐπὶ γῆν ἀπερριμμένην ἧζω ἐπὶ ἡσυχάζοντας ἐν ἡσυχίᾳ καὶ οἰκοῦντας ἐπ' εἰρήνης πάντας κατοικοῦντας γῆν ἐν ἣ οὐχ ὑπάρχει τεῖχος οὐδὲ μοχλοὶ καὶ θύραι οὐκ εἰσὶν αὐτοῖς
- 12 Sinä aiot saalista saada, ryöstettävää ryöstää, ojentaa kätesi raunioita kohti, jotka on saatu asutuiksi, ja kansaa kohti, joka on koottu pakanakansain seasta, joka on hankkinut karjaa ja omaisuutta ja asuu maan navassa.
To take their property by force and go off with their goods; turning your hand against the waste places which now are peopled, and against the people who have been got together out of the nations, who have got cattle and goods for themselves, who are living in the middle of the earth.
προνομεῦσαι προνομήν καὶ σκυλεῦσαι σκύλα αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι χεῖρά σου εἰς τὴν ἡρημωμένην ἢ κατῳκίσθη καὶ ἐπ' ἔθνος συνηγμένον ἀπὸ ἐθνῶν πολλῶν πεποιηκότας κτήσεις κατοικοῦντας ἐπὶ τὸν ὄμφαλὸν τῆς γῆς
- 13 Saba ja Dedan ja Tarsiin kauppiat ja kaikki heidän nuoret jalopeuransa kyselevät sinulta: 'Oletko sinä menossa saalista saamaan, ryöstettävää ryöstämään? Oletko koonnut joukkosi kantamaan hopeata ja kultaa, ottamaan karjaa ja omaisuutta, suurta saalista saamaan?'
Sheba, and Dedan and her traders, Tarshish with all her traders, will say to you, Have you come to take our goods? have you got your armies together to take away our property by force? to take away silver and gold, cattle and goods, to go off with great wealth?
σαβα καὶ δαϊδαν καὶ ἔμποροι καρχηδόνοι καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι αὐτῶν ἐροῦσίν σοι εἰς προνομήν τοῦ προνομεῦσαι σὺ ἔρχῃ καὶ σκυλεῦσαι σκύλα συνήγαγες συναγωγὴν σου λαβεῖν ἀργύριον καὶ χρυσίον ἀπενέγκασθαι κτήσιν τοῦ σκυλεῦσαι σκύλα
- 14 Sentähden ennusta, ihmislapsi, ja sano Googille: Näin sanoo Herra, Herra: Sinä päivänä sinä kyllä huomaat, että minun kansani Israel asuu turvallisena,
For this cause, son of man, be a prophet and say to Gog, These are the words of the Lord: In that day, when my people Israel are living without fear of danger, will you not be moved against them?
διὰ τοῦτο προφήτευσον υἱὲ ἀνθρώπου καὶ εἰπὸν τῷ γωγ τάδε λέγει κύριος οὐκ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῷ κατοικισθῆναι τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ ἐπ' εἰρήνης ἐγενθήσῃ
- 15 ja lähdet asuinpaikastasi pohjan periltä, sinä ja sinun kanssasi lukuisat kansat, jotka kaikki ratsastavat hevosilla: suuri joukko, lukuisa sotaväki.
And you will come from your place in the inmost parts of the north, you and a great number of peoples with you, all of them on horseback, a great force and a strong army:
καὶ ἤξεις ἐκ τοῦ τόπου σου ἀπ' ἐσχάτου βορρᾶ καὶ ἔθνη πολλὰ μετὰ σοῦ ἀναβάται ἵππων πάντες συναγωγὴ μεγάλη καὶ δύναμις πολλή
- 16 Sinä hyökkäät minun kansani Israelin kimppuun kuin pilvi, peittääksesi maan. Päivien lopulla on tämä tapahtuva. Ja minä annan sinun karata maahani, että pakanakansat tulisivat tuntemaan minut, kun minä osoitan pyhyiteni sinussa, Goog, heidän silmänsä edessä.
And you will come up against my people Israel, like a cloud covering the land; and it will come about, in the last days, that I will make you come against my land, so that the nations may have knowledge of me when I make myself holy in you, O Gog, before their eyes.
καὶ ἀναβήσῃ ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ ὡς νεφέλη καλύψαι γῆν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἔσται καὶ ἀνάξω σε ἐπὶ τὴν γῆν μου ἵνα γνῶσιν πάντα τὰ ἔθνη ἐμὲ ἐν τῷ ἀγιασθῆναι με ἐν σοὶ ἐνώπιον αὐτῶν
- 17 Näin sanoo Herra, Herra: Etkö se ole sinä, josta minä muinaisina päivinä puhuin palvelijaini, Israelin profeettain, kautta, jotka niinä päivinä ennustivat, vuodesta vuoteen, että minä annan sinun karata heidän kimppuunsa?
This is what the Lord has said: You are he of whom I gave them word in earlier times by my servants, the prophets of Israel, who in those days went on saying, year after year, that I would make you come up against them.
τάδε λέγει κύριος κύριος τῷ γωγ σὺ εἶ περὶ οὗ ἐλάλησα πρὸ ἡμερῶν τῶν ἔμπροσθεν διὰ χειρὸς τῶν δούλων μου προφητῶν τοῦ Ἰσραὴλ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἔτεσιν τοῦ ἀγαγεῖν σε ἐπ' αὐτούς

- 18 **Mutta sinä päivänä, jona Gog karkaa Israelin maahan, sanoo Herra, Herra, nousee minun vihani hehku.**
And it will come about in that day, when Gog comes up against the land of Israel, says the Lord, that my wrath will come up, and my passion and my bitter feeling.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ἡμέρᾳ ἣ ἂν ἔλθῃ γογ ἐπὶ τὴν γῆν τοῦ ἰσραὴλ λέγει κύριος κύριος ἀναβήσεται ὁ θυμὸς μου
- 19 **Kiivaudessani, tuimuuteni tuleessa minä sanon: Totisesti tulee sinä päivänä suuri maanjäristys Israelin maahan.**
For in the fire of my wrath I have said, Truly, in that day there will be a great shaking in the land of Israel;
καὶ ὁ ζῆλός μου ἐν πυρὶ τῆς ὀργῆς μου ἐλάλησα εἰ μὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται σεισμὸς μέγας ἐπὶ γῆς ἰσραὴλ
- 20 **Ja minun edessäni vapisevat meren kalat ja taivaan linnut ja metsän eläimet ja kaikki maassa liikkuvat matelijat ja kaikki ihmiset, jotka maan pinnalla ovat; ja vuoret luhistuvat, ja vuorenpengermit sortuvat, ja kaikki muurit sortuvat maahan.**
So that the fish of the sea and the birds of heaven and the beasts of the field and everything moving on the earth, and all the men who are on the face of the earth, will be shaking before me, and the mountains will be overturned and the high places will come down, and every wall will come falling down to the earth.
καὶ σεισθήσονται ἀπὸ προσώπου κυρίου οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ θηρία τοῦ πεδίου καὶ πάντα τὰ ἐρπετὰ τὰ ἔρποντα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πάντες οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς καὶ ῥαγήσεται τὰ ὄρη καὶ πεσοῦνται αἱ φάραγγες καὶ πᾶν τεῖχος ἐπὶ τὴν γῆν πεσεῖται
- 21 **Ja minä kutsun häntä vastaan kaikille vuorilleni miekan, sanoo Herra, Herra: toisen miekka on oleva toista vastaan.**
And I will send to all my mountains for a sword against him, says the Lord: every man's sword will be against his brother.
καὶ καλέσω ἐπ' αὐτὸν πᾶν φόβον λέγει κύριος μάχαιρα ἀνθρώπου ἐπὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔσται
- 22 **Minä käyn oikeutta hänen kanssansa rutolla ja verellä. Ja minä annan sataa kaatosadetta, raekiviä, tulta ja tulikiveä hänen päällensä, hänen sotalaumojensa päälle ja lukuisain kansojen päälle, jotka hänen kanssansa ovat.**
And I will take up my cause against him with disease and with blood; and I will send down on him and on his forces and on the peoples who are with him, an overflowing shower and great ice-drops, fire, and burning.
καὶ κρινῶ αὐτὸν θανάτῳ καὶ αἵματι καὶ ἕτερόν κατακλύζονται καὶ λίθοις χαλάζης καὶ πῦρ καὶ θεῖον βρέξω ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς μετ' αὐτοῦ καὶ ἐπ' ἔθνη πολλὰ μετ' αὐτοῦ
- 23 **Niin minä osoitan suuruuteni ja pyhyteni sekä teen itseni tunnetuksi lukuisain pakanakansain silmien edessä. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra."**
And I will make my name great and make myself holy, and I will make myself clear to a number of nations; and they will be certain that I am the Lord.
καὶ μεγαλυνθήσομαι καὶ ἁγιασθήσομαι καὶ ἐνδοξασθήσομαι καὶ γνωσθήσομαι ἐναντίον ἐθνῶν πολλῶν καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος
- 1 **"Ja sinä, ihmislapsi, ennusta Googia vastaan ja sano: Näin sanoo Herra, Herra: Katso, minä tulen sinun tykösi, Gog, sinä Roosin, Mesekin ja Tuubalin ruhtinas.**
And you, son of man, be a prophet against Gog, and say, These are the words of the Lord: See, I am against you, O Gog, ruler of Rosh, Meshech, and Tubal:
καὶ σύ υἱὲ ἀνθρώπου προφήτευσον ἐπὶ γογ καὶ εἰπὸν τότε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σὲ γογ ἄρχοντα ῥως μοσοχ καὶ θοβελ
- 2 **Minä kuljetan sinua, talutan sinua, nostatan sinut pohjan periltä ja annan sinun hyökätä Israelin vuorille.**
And turning you round, I will be your guide, and make you come up from the inmost parts of the north; I will make you come on to the mountains of Israel:
καὶ συνάξω σε καὶ καθοδηγήσω σε καὶ ἀναβιβῶ σε ἀπ' ἐσχάτου τοῦ βορρᾶ καὶ ἀνάξω σε ἐπὶ τὰ ὄρη τοῦ ἰσραὴλ
- 3 **Mutta minä lyön pois jousesi sinun vasemmasta kädestäsi ja pudotan nuolesi sinun oikeasta kädestäsi.**
And with a blow I will send your bow out of your left hand and your arrows falling from your right hand.
καὶ ἀπολώ τὸ τόξόν σου ἀπὸ τῆς χειρὸς σου τῆς ἀριστερᾶς καὶ τὰ τοξέυματά σου ἀπὸ τῆς χειρὸς σου τῆς δεξιᾶς καὶ καταβαλώ σε
- 4 **Israelin vuorille sinä olet kaatuva, samoin kaikki sinun sotalaumasi ja kansat, jotka sinun kanssasi ovat: minä annan sinut petolinnuille, kaikille siivekkäille ja metsän eläimille ruuaksi.**
On the mountains of Israel you will come down, you and all your forces and the peoples who are with you: I will give you to cruel birds of every sort and to the beasts of the field to be their food.
ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραὴλ καὶ πεσῇ σύ καὶ πάντες οἱ περὶ σέ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μετὰ σοῦ δοθήσονται εἰς πλήθη ὀρνέων παντὶ πετεινῷ καὶ πᾶσι τοῖς θηρίοις τοῦ πεδίου δέδοκᾶ σε καταβρωθήναι
- 5 **Kentälle sinä kaadut. Sillä minä olen puhunut, sanoo Herra, Herra.**
You will come down in the open field: for I have said it, says the Lord.
ἐπὶ προσώπου τοῦ πεδίου πεσῇ ὅτι ἐγὼ ἐλάλησα λέγει κύριος
- 6 **Ja minä lähetän tulen Maagogiin ja rantamaalla turvassa asuvien keskeen. Ja he tulevat tietämään, että minä olen Herra.**
And I will send a fire on Magog, and on those who are living in the sea-lands without fear: and they will be certain that I am the Lord.
καὶ ἀποστελώ πῦρ ἐπὶ γογ καὶ κατοικηθήσονται αἱ νῆσοι ἐπ' εἰρήνης καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος

- 7 Ja pyhän nimeni minä teen tunnetuksi kansani Israelin keskuudessa enkä enää salli häväistävän pyhää nimeäni. Ja pakanakansat tulevat tietämään, että minä olen Herra, Israelin Pyhä.
And I will make clear my holy name among my people Israel; I will no longer let my holy name be made unclean: and the nations will be certain that I am the Lord, the Holy One in Israel.
 και τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον γνωσθήσεται ἐν μέσῳ λαοῦ μου ἰσραηλ καὶ οὐ βεβηλωθήσεται τὸ ὄνομά μου τὸ ἅγιον οὐκέτι καὶ γνώσονται τὰ ἔθνη ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ἅγιος ἐν ἰσραηλ.
- 8 Katso, se tulee, se tapahtuu, sanoo Herra, Herra: Tämä on se päivä, josta minä olen puhunut.
See, it is coming and it will be done, says the Lord; this is the day of which I have given word.
 ἰδοὺ ἦκει καὶ γνώση ὅτι ἔσται λέγει κύριος κύριος αὕτη ἐστὶν ἡ ἡμέρα ἐν ἣ ἐλάλησα
- 9 Israelin kaupunkien asukkaat menevät ulos ja sytyttävät ja polttavat aseita, pieniä ja suuria kilpiä, jousia, nuolia, käsikarttuja ja keihäitä. He pitävät niitä polttoaineina seitsemän vuotta;
And those who are living in the towns of Israel will go out and make fires of the instruments of war, burning the body-covers and the breastplates, the bows and the arrows and the sticks and the spears, and for seven years they will make fires of them:
 και ἐξελεύσονται οἱ κατοικοῦντες τὰς πόλεις ἰσραηλ καὶ καύσουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις πέλταις καὶ κοντοῖς καὶ τόξοις καὶ τοξεύμασιν καὶ ῥάβδοις χειρῶν καὶ λόγχαις καὶ καύσουσιν ἐν αὐτοῖς πῦρ ἑπτὰ ἔτη
- 10 eivät he kanna puita kedolta eivätkä hakkaa metsistä, vaan pitävät polttoaineina aseita. Näin he saalistavat saalistajiaan ja ryöstävät ryöstäjiään, sanoo Herra, Herra.
And they will take no wood out of the field or have any cut down in the woods; for they will make their fires of the instruments of war: and they will take by force the property of those who took their property, and go off with the goods of those who took their goods, says the Lord.
 και οὐ μὴ λάβωσιν ξύλα ἐκ τοῦ πεδίου οὐδὲ μὴ κόψωσιν ἐκ τῶν δρυμῶν ἀλλ' ἢ τὰ ὅπλα κατακαύσουσιν πυρὶ καὶ προνομεύσουσιν τοὺς προνομεύσαντας αὐτοὺς καὶ σκυλεύσουσιν τοὺς σκυλεύσαντας αὐτοὺς λέγει κύριος
- 11 Sinä päivänä minä annan Googille siellä, Israelissa, hautasijan, 'Kulkijain laakson', itää kohden merestä; se sulkee tien noilta kulkijoilta. Sinne haudataan Gog ja koko hänen meluisa joukkonsa, ja sille pannaan nimeksi: 'Googin meluisan joukon laakso'.
And it will come about in those days, that I will give to Gog a last resting-place there in Israel, in the valley of Abarim on the east of the sea: and those who go through will be stopped: and there Gog and all his people will be put to rest, and the place will be named, The valley of Hamon-gog.
 και ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ δώσω τῷ γῶγ τόπον ὀνομαστόν μνημεῖον ἐν ἰσραηλ τὸ πολυάνδριον τῶν ἐπελθόντων πρὸς τῇ θαλάσῃ καὶ περιοικοδομήσουσιν τὸ περιστόμιον τῆς φάραγγος καὶ καταορύξουσιν ἐκεῖ τὸν γῶγ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος αὐτοῦ καὶ κληθήσεται τὸ γαί τὸ πολυάνδριον τοῦ γῶγ
- 12 Niitä hautaa Israelin heimo seitsemän kuukautta puhdistaa maan.
And the children of Israel will be seven months putting them in the earth, so as to make the land clean.
 και κατορύξουσιν αὐτοὺς οἶκος ἰσραηλ ἵνα καθαρισθῇ ἡ γῆ ἐν ἑπταμήνῳ
- 13 Koko maan kansa hautaa heitä, ja se on koitua heille kiitokseksi sinä päivänä, jona minä näytän kunniani, sanoo Herra, Herra.
And all the people of the land will put them in the earth; and it will be to their honour in the day when I let my glory be seen, says the Lord.
 και κατορύξουσιν αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς ὀνομαστόν ἡ ἡμέρα ἐδοξάσθη λέγει κύριος
- 14 Valitaan vakinaiset miehet, jotka kulkevat maata ja hautaavat noita kulkijoita, mitä niitä vielä on jäljellä maan pinnalla, puhdistaa sen; seitsemän kuukauden kuluttua he sen tutkivat läpikotaisin.
And they will put on one side men to do no other work but to go through the land and put in the earth the rest of those who are still on the face of the land, to make it clean: after seven months are ended they are to make a search.
 και ἄνδρας διὰ παντὸς διαστελοῦσιν ἐπιτορευομένους τὴν γῆν θάψαι τοὺς καταλειμμένους ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς καθαρίσαι αὐτὴν μετὰ τὴν ἑπτάμηνον καὶ ἐκζητήσουσιν
- 15 Kun nämä kulkijat kulkevat maata ja joku heistä näkee ihmisen luut, laittaa hän niitten ääreen kivimerkin, siihen asti että haudankaivajat saavat ne haudatuiksi 'Googin meluisan joukon laaksoon'.
And while they go through the land, if anyone sees a man's bone, he is to put up a sign by the place till those who are doing the work have put it in the earth in the valley of Hamon-gog.
 και πᾶς ὁ διαπορευόμενος τὴν γῆν καὶ ἰδὼν ὄστον ἀνθρώπου οἰκοδομήσει παρ' αὐτὸ σημεῖον ἕως ὅτου θάψωσιν αὐτὸ οἱ θάπτοντες εἰς τὸ γαί τὸ πολυάνδριον τοῦ γῶγ
- 16 Onpa eräällä kaupungillakin nimenä Hamona. - Niin he puhdistavat maan.
And there they will put all the army of Gog in the earth. So they will make the land clean.
 και γὰρ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως πολυάνδριον καὶ καθαρισθήσεται ἡ γῆ

- 17 Ja sinä, ihmislapsi! Näin sanoo Herra, Herra: Käske lintuja, kaikkia siivekkäitä, ja kaikkia metsän eläimiä: Kokoontukaa, tulkaa, yhtykää joka taholta minun teurasuhrilleni jonka minä teitä varten uhraan, suurelle teurasuhrille Israelin vuorille; syökää lihaa ja juokaa verta.
And you, son of man, this is what the Lord has said: Say to the birds of every sort and to all the beasts of the field, Get together and come; come together on every side to the offering which I am putting to death for you, a great offering on the mountains of Israel, so that you may have flesh for your food and blood for your drink.
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου εἰπὼν τάδε λέγει κύριος εἰπὼν παντὶ ὄρνέῳ πετεινῷ καὶ πρὸς πάντα τὰ θηρία τοῦ πεδίου συνάχθητε καὶ ἔρχεσθε συνάχθητε ἀπὸ πάντων τῶν περικύκλω ἐπὶ τὴν θυσίαν μου ἣν τέθεικα ὑμῖν θυσίαν μεγάλην ἐπὶ τὰ ὄρη ἰσραὴλ καὶ φάγεσθε κρέα καὶ πίεσθε αἷμα
- 18 Syökää sankarien lihaa ja juokaa maan ruhtinaitten verta - oinaita, lampaista, kauriita ja härkiä, kaikki tyynni Baasanissa syötettyjä.
The flesh of the men of war will be your food, and you drink the blood of the princes of the earth, of sheep and lambs, of he-goats, of oxen, all of them fat beasts of Bashan.
κρέα γιγάντων φάγεσθε καὶ αἷμα ἀρχόντων τῆς γῆς πίεσθε κριοῦς καὶ μόσχους καὶ τράγους καὶ οἱ μόσχοι ἐστεατωμένοι πάντες
- 19 Syökää itsenne kylläisiksi rasvasta ja juokaa itsenne juovuksiin verestä, teurasuhrista, jonka minä teitä varten uhraan.
You will go on feasting on the fat till you are full, and drinking the blood till you are overcome with it, of my offering which I have put to death for you.
καὶ φάγεσθε στέαρ εἰς πληρομήνην καὶ πίεσθε αἷμα εἰς μέθην ἀπὸ τῆς θυσίας μου ἧς ἔθυσσα ὑμῖν
- 20 Tulkaa kylläisiksi minun pöydässäni ratsuista ja vaunuhevosista, sankareista ja kaikenkaltaisista sotamiehistä, sanoo Herra, Herra.
At my table you will have food in full measure, horses and war-carriages, great men and all the men of war, says the Lord.
καὶ ἐμπλησθήσεσθε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἵππων καὶ ἀναβάτην γίγαντα καὶ πάντα ἄνδρα πολέμιστήν λέγει κύριος
- 21 Minä asetan kunniani pakanakansojen keskeen, ja kaikki pakanakansat saavat nähdä minun tuomioni, jonka minä toimitan, ja käteni, jonka minä lasken heidän päällensä.
And I will put my glory among the nations, and all the nations will see my punishments which I have put into effect, and my hand which I have put on them.
καὶ δώσω τὴν δόξαν μου ἐν ὑμῖν καὶ ὄψονται πάντα τὰ ἔθνη τὴν κρίσιν μου ἣν ἐποίησα καὶ τὴν χεῖρά μου ἣν ἐπήγαγον ἐπ' αὐτούς
- 22 Mutta Israelin heimo tulee tietämään, että minä, Herra, olen heidän Jumalansa siitä päivästä lähtien ja aina eteenpäin.
So the children of Israel will be certain that I am the Lord their God, from that day and for the future.
καὶ γνώσονται οἶκος ἰσραὴλ ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐπέκεινα
- 23 Ja pakanakansat tulevat tietämään, että Israelin heimo joutui pakkosiirtolaisuuteen syntivelkansa tähden, koska olivat olleet minulle uskottomat, ja minä kätkin heiltä kasvoni, ja niin minä annoin heidät heidän vihollistensa käsiin, ja he kaatuivat miekkaan kaikki tyynni.
And it will be clear to the nations that the children of Israel were taken away prisoners for their evil-doing; because they did wrong against me, and my face was covered from them: so I gave them up into the hands of their attackers, and they all came to their end by the sword.
καὶ γνώσονται πάντα τὰ ἔθνη ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἠχμαλωτεύθησαν οἶκος ἰσραὴλ ἀνθ' ὧν ἠθέτησαν εἰς ἐμέ καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν καὶ παρέδωκα αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν καὶ ἔπεσαν πάντες μαχαίρᾳ
- 24 Minä tein heille heidän saastaisuutensa ja rikkomustensa mukaan ja kätkin heiltä kasvoni.
In the measure of their unclean ways and their sins, so I did to them; and I kept my face covered from them.
κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ ἀνομήματα αὐτῶν ἐποίησα αὐτοῖς καὶ ἀπέστρεψα τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν
- 25 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Nyt minä käännän Jaakobin kohtalon ja armahdan kaikkea Israelin heimoa ja kiivailen pyhän nimeni puolesta.
For this cause the Lord has said, Now I will let the fate of Jacob be changed, and I will have mercy on all the children of Israel, and will take care of the honour of my holy name.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος κύριος νῦν ἀποστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν ἰακωβ καὶ ἐλεήσω τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ ζηλώσω διὰ τὸ ὄνομα τὸ ἅγιόν μου
- 26 Ja häpeänsä ja kaiken uskottomuutensa, jota he ovat minulle osoittaneet, he unhottavat, asuessaan nyt maassansa turvallisina, kenenkään peloittelematta.
And they will be conscious of their shame and of all the wrong which they have done against me, when they are living in their land with no sense of danger and with no one to be a cause of fear to them;
καὶ λημπύονται τὴν ἀτιμίαν ἑαυτῶν καὶ τὴν ἀδικίαν ἣν ἠδίκησαν ἐν τῷ κατοικισθῆναι αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἐπ' εἰρήνης καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἔκφοβῶν
- 27 Kun minä tuon heidät takaisin kansojen seasta ja kokoan heidät heidän vihamiestensä maista, niin minä osoitan heissä pyhyytteni lukuisain pakanakansain silmien edessä.
When I have taken them back from among the peoples and got them together out of the lands of their haters, and have made myself holy in them before the eyes of a great number of nations.
ἐν τῷ ἀποστρέψαι με αὐτοὺς ἐκ τῶν ἐθνῶν καὶ συναγαγεῖν με αὐτοὺς ἐκ τῶν χωρῶν τῶν ἐθνῶν καὶ ἁγιασθήσομαι ἐν αὐτοῖς ἐνώπιον τῶν ἐθνῶν

- 28 Ja he tulevat tietämään, että minä, Herra, olen heidän Jumalansa, kun minä, vietyäni heidät pakkosiirtolaisuuteen pakanakansojen luokse, kokoan heidät omaan maahansa enkä jätä sinne jäljelle ainoatakaan heistä.
And they will be certain that I am the Lord their God, because I sent them away as prisoners among the nations, and have taken them together back to their land; and I have not let one of them be there any longer.
καὶ γνώσονται ὅτι ἐγὼ εἰμι κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν ἐν τῷ ἐπιφανῆναί με αὐτοῖς ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 29 Enkä minä enää kätke heiltä kasvojani, sillä minä vuodatan Henkeni Israelin heimon päälle, sanoo Herra, Herra."
And my face will no longer be covered from them: for I have sent the out-flowing of my spirit on the children of Israel, says the Lord.
καὶ οὐκ ἀποστρέψω οὐκέτι τὸ πρόσωπόν μου ἀπ' αὐτῶν ἀνθ' οὗ ἔξέχεα τὸν θυμὸν μου ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ λέγει κύριος κύριος
- 1 Meidän pakkosiirtolaisuutemme kahdentenakymmenentenä viidentenä vuotena, vuoden alussa, kuukauden kymmenentenä päivänä, neljäntenätoista vuotena kaupungin valloituksen jälkeen, juuri sinä päivänä tuli minun päälleni Herran käsi, ja hän vei minut sinne.
In the twenty-fifth year after we had been taken away prisoners, in the first month of the year, on the tenth day of the month, in the fourteenth year after the town was taken, on the very same day, the hand of the Lord was on me, and he took me there.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πέμπτῳ καὶ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αἰχμαλωσίας ἡμῶν ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ δεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἐν τῷ τεσσαρεσκαίδεκάτῳ ἔτει μετὰ τὸ ἄλθωνα τὴν πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐγένετο ἐπ' ἐμὴ χεὶρ κυρίου καὶ ἦγαγέν με
- 2 Jumalan näyissä hän vei minut Israelin maahan ja laski minut hyvin korkealle vuorelle, jolla oli ikäänkuin kaupunki rakennettuna, etelään päin.
In the visions of God he took me into the land of Israel, and put me down on a very high mountain, on which there was, as it seemed, a building like a town opposite me.
ἐν ὁράσει θεοῦ εἰς τὴν γῆν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἔθηκέν με ἐπ' ὄρους ὑψηλοῦ σφόδρα καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὡσεὶ οἰκοδομὴ πόλεως ἀπέναντι
- 3 Hän vei minut sinne. Ja katso, oli mies, näöltänsä vasken kaltainen, ja pellavanuora oli hänellä kädessänsä sekä mittaruoko, ja hän seisoi portilla.
He took me there, and I saw a man, looking like brass, with a linen cord in his hand and a measuring rod: and he was stationed in the doorway.
καὶ εἰσηγαγέν με ἐκεῖ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ ἦν ὡσεὶ ὄρασις χαλκοῦ στύβοντος καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἦν σπαρτίον οἰκοδόμων καὶ κάλαμος μέτρου καὶ αὐτὸς εἰστήκει ἐπὶ τῆς πόλης
- 4 Ja mies puhui minulle: "Ihmislapsi, katso silmilläsi, kuule korvillasi ja ota huomioosi kaikki, mitä minä sinulle näytän; sillä sinut on tuotu tänne sitä varten, että nämä sinulle näytettäisiin. Ilmoita kaikki, mitä näet, Israelin heimolle.
And the man said to me, Son of man, see with your eyes and give hearing with your ears, and take to heart everything I am going to let you see; for in order that I might let you see them, you have come here: and give an account of all you see to the children of Israel.
καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ ἀνὴρ ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἰδὲ καὶ ἐν τοῖς ὠσίν σου ἄκουε καὶ τάξον εἰς τὴν καρδίαν σου πάντα ὅσα ἐγὼ δεικνύω σοι διότι ἕνεκα τοῦ δεῖξαι σοι εἰσελὴ λυθας ὧδε καὶ δεῖξεις πάντα ὅσα σὺ ὄρῃς τῷ οἴκῳ τοῦ Ἰσραὴλ
- 5 Ja katso, oli muuri temppelin ulkopuolella, yltympäri sen. Ja miehen kädessä oli mittaruoko, kuusikyynäräinen, kyynärään luettuna kyynärä ja kämmenenleveys. Ja hän mittasi muurirakennuksen leveyden: yksi ruoko, ja korkeuden: yksi ruoko.
And there was a wall on the outside of the house all round, and in the man's hand there was a measuring rod six cubits long by a cubit and a hand's measure: so he took the measure of the building from side to side, one rod; and from base to top, one rod.
καὶ ἰδοὺ περίβολος ἔξωθεν τοῦ οἴκου κύκλῳ καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀνδρὸς κάλαμος τὸ μέτρον πηχῶν ἕξ ἐν πήχει καὶ παλαιστῆς καὶ διεμέτρησεν τὸ προτείχισμα πλάτος ἴσον τῷ καλᾶμῳ καὶ τὸ ὕψος αὐτοῦ ἴσον τῷ καλᾶμῳ
- 6 Sitten hän meni portille, jonka etupuoli oli itästä kohden, nousi ylös sen portaita ja mittasi portin kynnyksen: se oli yhden ruovon levyinen - ensimmäinen kynnys: yhden ruovon levyinen.
Then he came to the doorway looking to the east, and went up by its steps; and he took the measure of the doorstep, one rod wide.
καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν πόλιν τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς ἐν ἐπτά ἀναβαθμοῖς καὶ διεμέτρησεν τὸ αἶλαμ τῆς πόλης ἴσον τῷ καλᾶμῳ
- 7 Sivuhuone oli aina yhden ruovon pituinen ja yhden ruovon levyinen, ja sivuhuoneitten väliä oli viisi kyynärää. Portin kynnys porttieteisen laidassa, sisäpuolella: yksi ruoko.
And the watchmen's rooms were one rod long and one rod wide; and the space between the rooms was five cubits; the doorstep of the doorway, by the covered way of the doorway inside, was one rod.
καὶ τὸ θεε ἴσον τῷ καλᾶμῳ τὸ μήκος καὶ ἴσον τῷ καλᾶμῳ τὸ πλάτος καὶ τὸ αἶλαμ ἀνὰ μέσον τοῦ θαιηλαθα πηχῶν ἕξ καὶ τὸ θεε τὸ δεῦτερον ἴσον τῷ καλᾶμῳ τὸ πλάτος καὶ ἴσον τῷ καλᾶμῳ τὸ μήκος καὶ τὸ αἶλαμ πήχεων πέντε
- 8 Ja hän mittasi porttieteisen, joka oli sisäpuolella: yksi ruoko.
And he took the measure of the covered way of the doorway inside,
καὶ τὸ θεε τὸ τρίτον ἴσον τῷ καλᾶμῳ τὸ πλάτος καὶ ἴσον τῷ καλᾶμῳ τὸ μήκος

- 9 Ja hän mittasi porttieteisen: kahdeksan kyynärää, ja sen seinäpatsaat: kaksi kyynärää. Ja porttieteinen oli sisemällä puolen.
Eight cubits; and its uprights, two cubits; the covered way of the doorway was inside.
καὶ τὸ αἶλαμ τοῦ πυλῶνος πλησίον τοῦ αἶλαμ τῆς πύλης πηχῶν ὀκτώ καὶ τὰ αἰλευ πηχῶν δύο καὶ τὸ αἶλαμ τῆς πύλης ἔσωθεν
- 10 Itää kohden antavan portin sivuhuoneita oli kolme kummallakin puolella. Ne kolme olivat yhtä suuria, ja niiden seinäpatsaat kummallakin puolella olivat yhtä suuria.
And the rooms of the doorway on the east were three on this side and three on that; all three were of the same size; and the uprights on this side and on that were of the same size.
καὶ τὰ θεε τῆς πύλης θεε κατέναντι τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν καὶ μέτρον ἐν τοῖς τρισὶν καὶ μέτρον ἐν τοῖς αἶλαμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν
- 11 Ja hän mittasi portin oviaukon leveyden: kymmenen kyynärää, ja portin pituuden: kolmetoista kyynärää.
And he took the measure of the opening of the doorway, ten cubits wide; and the way down the doorway was thirteen cubits;
καὶ διεμέτρησεν τὸ πλάτος τῆς θύρας τοῦ πυλῶνος πηχῶν δέκα καὶ τὸ εὗρος τοῦ πυλῶνος πηχῶν δέκα τριῶν
- 12 Mutta sivuhuoneitten edessä oli aitaus: yksi kyynärä, samoin toisella puolella oleva aitaus: yksi kyynärä; ja kukin sivuhuone kummallakin puolella: kuusi kyynärää.
And the space in front of the rooms, a cubit on this side and a cubit on that side; and the rooms six cubits on this side and six cubits on that.
καὶ πῆχυς ἐπισυναγόμενος ἐπὶ πρόσωπον τῶν θεῖμ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ τὸ θεε πηχῶν ἕξ ἔνθεν καὶ πηχῶν ἕξ ἔνθεν
- 13 Ja hän mittasi portin, yhden sivuhuoneen katosta toisen kattoon: leveys oli kaksikymmentä viisi kyynärää, ovet vastatusten.
And he took the measure of the doorway from the back of one room to the back of the other, twenty-five cubits across, from door to door.
καὶ διεμέτρησεν τὴν πύλην ἀπὸ τοῦ τοίχου τοῦ θεε ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ θεε πλάτος πῆχαις εἴκοσι πέντε αὐτὴ πύλη ἐπὶ πύλην
- 14 Sitten hän otti mitan seinäpatsaista: kaksikymmentä kyynärää. Seinäpatsaisiin liittyi esipiha portin ympärillä.
And he took the measure of the covered way, twenty cubits; and opening from the covered way of the doorway was the open square round about.
καὶ τὸ αἶθριον τοῦ αἶλαμ τῆς πύλης ἐξήκοντα πῆχαις εἴκοσι θεῖμ τῆς πύλης κύκλω
- 15 Ja sisäänkäyntiportin edestä sisäportin eteisen eteen oli viisikymmentä kyynärää.
And from before the opening of the doorway to before the inner covered way of the doorway was fifty cubits.
καὶ τὸ αἶθριον τῆς πύλης ἔξωθεν εἰς τὸ αἶθριον αἶλαμ τῆς πύλης ἔσωθεν πηχῶν πεντήκοντα
- 16 Portissa yltymäri oli sisäänpäin, sivuhuoneisiin ja niitten seinäpatsaisiin päin, avartuvia ikkuna-aukkoja; samoin eteisissä. Ikkuna-aukot ympärinsä laajenivat sisäänpäin. Ja seinäpatsaissa oli palmukoristeita.
And the rooms and their uprights had sloping windows inside the doorway all round, and in the same way the covered way had windows all round on the inside: and on every upright there were palm-trees.
καὶ θυρίδες κρυπταὶ ἐπὶ τὰ θεῖμ καὶ ἐπὶ τὰ αἶλαμ ἔσωθεν τῆς πύλης τῆς αὐλῆς κυκλόθεν καὶ ὡσαύτως τοῖς αἶλαμ θυρίδες κύκλω ἔσωθεν καὶ ἐπὶ τὸ αἶλαμ φοίνικες ἔνθεν καὶ ἔνθεν
- 17 Sitten hän vei minut ulompaan esipihaan. Ja katso: ympäri esipihaan oli kammioita ja kivillä laskettu permanto. Kivillä lasketun permannon laidassa oli kolmekymmentä kammiota.
Then he took me into the outer square, and there were rooms and a stone floor made for the open square all round: there were thirty rooms on the stone floor.
καὶ εἰσήγαγέμ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἔσωτέραν καὶ ἰδοῦ παστοφόρια καὶ περίστυλα κύκλω τῆς αὐλῆς τριάκοντα παστοφόρια ἐν τοῖς περιστύλοις
- 18 Kivillä laskettu permanto oli porttien sivuseinämillä, porttien pituuden mukaisesti; tämä oli alempi kivillä laskettu permanto.
And the stone floor was by the side of the doorways, and was as wide as the doorways were long, even the lower floor.
καὶ αἱ στοαὶ κατὰ νότου τῶν πυλῶν κατὰ τὸ μήκος τῶν πυλῶν τὸ περίστυλον τὸ ὑποκάτω
- 19 Ja hän mittasi leveyden alemman portin edestä sisemmän esipihaan edustalle, ulkopuolelle: sata kyynärää sekä itä- että pohjoispuolella.
Then he took the measure of the square across, from before the lower doorway inside to before the inner doorway outside, one hundred cubits. And he took me in the direction of the north,
καὶ διεμέτρησεν τὸ πλάτος τῆς αὐλῆς ἀπὸ τοῦ αἶθριου τῆς πύλης τῆς ἔξωτέρας ἔσωθεν ἐπὶ τὸ αἶθριον τῆς πύλης τῆς βλεπούσης ἔξω πῆχαις ἑκατόν τῆς βλεπούσης κατ' ἀνατολάς καὶ εἰσήγαγέμ με ἐπὶ βορρᾶν
- 20 Sitten hän mittasi sen portin pituuden ja leveyden, jonka etupuoli oli pohjoista kohden ja joka vei ulompaan esipihaan.
And there was a doorway to the outer square, looking to the north; and he took the measure of it to see how wide and how long it was.
καὶ ἰδοῦ πύλη βλέπουσα πρὸς βορρᾶν τῆ αὐλῆ τῆ ἔξωτέρα καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν τὸ τε μήκος αὐτῆς καὶ τὸ πλάτος

- 21 Siinä oli kolme sivuhuonetta kummallakin puolella, ja sen seinäpatsaat ja eteinen olivat yhtä suuret kuin ensimmäisessä portissa. Sen pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.
And it had three rooms on this side of it and three on that; its uprights and its covered ways were the same size as those of the first doorway: it was fifty cubits long and twenty-five cubits wide.
καὶ τὰ θεε τρεῖς ἔνθεν καὶ τρεῖς ἔνθεν καὶ τὰ αἰλευ καὶ τὰ αἰλαμμο καὶ τοὺς φοῖνικας αὐτῆς καὶ ἐγένετο κατὰ τὰ μέτρα τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς πηχῶν πενήτηκοντα τὸ μήκος αὐτῆς καὶ πηχῶν εἴκοσι πέντε τὸ εὖρος αὐτῆς
- 22 Ja sen ikkuna-aukot, eteinen ja palmukoristeet olivat yhtä suuret kuin portin, jonka etupuoli oli itää kohden, ja sinne noustiin seitsemää porrasta, ja niistä eteenpäin oli sen eteinen.
And its windows, and the windows of its covered ways, and its palm-trees, were the same as those of the doorway looking to the east; and there were seven steps up to it; and the covered way went inside.
καὶ αἱ θυρίδες αὐτῆς καὶ τὰ αἰλαμμο καὶ οἱ φοῖνικες αὐτῆς καθὼς ἡ πύλη ἡ βλέπουσα κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐν ἐπτὰ κλιμακτῆρσιν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτὴν καὶ τὰ αἰλαμμο ἔσωθεν
- 23 Sisemmällä esipihalla oli portti porttia vastassa pohjoista ja itää kohden. Ja hän mittasi portista porttiin: sata kyynärää.
And there was a doorway to the inner square opposite the doorway on the north, like the doorway on the east; and he took the measure from doorway to doorway, a hundred cubits.
καὶ πύλη τῆ αὐλῆ τῆ ἐσωτέρᾳ βλέπουσα ἐπὶ πύλην τοῦ βορρᾶ ὃν τρόπον τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς καὶ διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην πῆχεις ἑκατόν
- 24 Sitten hän kuljetti minua etelää kohden, ja katso, tuli portti, joka antoi etelää kohden. Ja hän mittasi sen seinäpatsaat ja eteisen: ne olivat yhtä suuret kuin nuo toiset.
And he took me to the south, and I saw a doorway looking to the south: and he took the measure of its rooms and its uprights and its covered ways by these measures.
καὶ ἤγαγόν με κατὰ νότον καὶ ἰδοὺ πύλη βλέπουσα πρὸς νότον καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν καὶ τὰ θεε καὶ τὰ αἰλευ καὶ τὰ αἰλαμμο κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα
- 25 Ja siinä ja sen eteisessä oli ikkuna-aukkoja ympärinsä, samanlaisia kuin nuo toiset ikkuna-aukot. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.
And there were windows in it and in the covered way all round, like the other windows: it was fifty cubits long and twenty-five cubits wide.
καὶ αἱ θυρίδες αὐτῆς καὶ τὰ αἰλαμμο κυκλοθεῖν καθὼς αἱ θυρίδες τοῦ αἰλαμμο πηχῶν πενήτηκοντα τὸ μήκος αὐτῆς καὶ πηχῶν εἴκοσι πέντε τὸ εὖρος αὐτῆς
- 26 Sen ylöskäytävässä oli seitsemän porrasta, ja niistä eteenpäin oli sen eteinen. Ja siinä oli palmukoristeet, yksi kummallakin puolella, sen seinäpatsaissa.
And there were seven steps up to it, and its covered way went inside: and it had palm-trees, one on this side and one on that, on its uprights.
καὶ ἐπτὰ κλιμακτῆρες αὐτῆ καὶ αἰλαμμο ἔσωθεν καὶ φοῖνικες αὐτῆ εἰς ἔνθεν καὶ εἰς ἔνθεν ἐπὶ τὰ αἰλευ
- 27 Sisemmässä esipihassa oli portti etelää kohden. Ja hän mittasi portista porttiin etelää kohden: sata kyynärää.
And there was a doorway to the inner square looking to the south: he took the measure from doorway to doorway to the south, a hundred cubits.
καὶ πύλη κατέναντι πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας πρὸς νότον καὶ διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν ἀπὸ πύλης ἐπὶ πύλην πῆχεις ἑκατόν τὸ εὖρος πρὸς νότον
- 28 Sitten hän vei minut sisempään esipihaan eteläportin kautta. Ja hän mittasi eteläportin: se oli yhtä suuri kuin nuo toiset.
Then he took me to the inner square by the south doorway: and he took the measure of the south doorway by these measures;
καὶ εἰσήγαγόν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον καὶ διεμέτρησεν τὴν πύλην κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα
- 29 Ja sen sivuhuoneet, seinäpatsaat ja eteinen olivat yhtä suuret kuin nuo toiset. Ja siinä ja sen eteisessä oli ikkuna-aukkoja ympärinsä. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.
And the rooms in it and the uprights and the covered ways, by these measures:
καὶ τὰ θεε καὶ τὰ αἰλευ καὶ τὰ αἰλαμμο κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ θυρίδες αὐτῆ καὶ τῷ αἰλαμμο κύκλῳ πῆχεις πενήτηκοντα τὸ μήκος αὐτῆς καὶ τὸ εὖρος πῆχεις εἴκοσι πέντε
- 31 Sen eteinen oli ulompaan esipihaan päin, ja sen seinäpatsaissa oli palmukoristeita. Sen portaissa oli kahdeksan porrasta.
The covered way was on the side nearest the outer square; and there were palm-trees on the uprights: and there were eight steps going up to it.
καὶ αἰλαμμο εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν καὶ φοῖνικες τῷ αἰλευ καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρες
- 32 Sitten hän vei minut sisempään esipihaan itää kohden. Ja hän mittasi portin: se oli yhtä suuri kuin nuo toiset.
And he took me into the inner square facing the east: and he took the measure of the doorway by these measures;
καὶ εἰσήγαγόν με εἰς τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς καὶ διεμέτρησεν αὐτὴν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα
- 33 Ja sen sivuhuoneet, seinäpatsaat ja eteinen olivat yhtä suuret kuin nuo toiset. Ja siinä ja sen eteisessä oli ikkuna-aukkoja ympärinsä. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.
And of the rooms in it and its uprights and its covered ways, by these measures: and there were windows in it and in the covered way round about: it was fifty cubits long and twenty-five cubits wide.
καὶ τὰ θεε καὶ τὰ αἰλευ καὶ τὰ αἰλαμμο κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα καὶ θυρίδες αὐτῆ καὶ τῷ αἰλαμμο κύκλῳ πῆχεις πενήτηκοντα μήκος αὐτῆς καὶ εὖρος πῆχεις εἴκοσι πέντε

- 34 Sen eteinen oli ulompaan esipihaan päin, ja sen seinäpatsaissa oli palmukoristeita kummallakin puolella. Sen portaissa oli kahdeksan porrasta.
And the covered way was on the side nearest the outer square; there were palm-trees on the uprights, on this side and on that: and there were eight steps going up to it.
καὶ αἰλαμμῶ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν καὶ φοῖνικες ἐπὶ τοῦ αἰλευ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρες αὐτῆ
- 35 Sitten hän vei minut pohjoisportille ja mittasi: yhtä suuret kuin nuo toiset
And he took me to the north doorway: and he took the measure of it by these measures;
καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν πύλην τὴν πρὸς βορρᾶν καὶ διεμέτρησεν κατὰ τὰ μέτρα ταῦτα
- 36 olivat sen sivuhuoneet, seinäpatsaat ja eteinen. Ja ikkuna-aukkoja oli siinä ympärinsä. Pituus oli viisikymmentä kyynärää ja leveys kaksikymmentä viisi kyynärää.
Its rooms, its uprights, and its covered way had the same measures, and its covered way had windows all round: it was fifty cubits long and twenty-five cubits wide.
καὶ τὰ θεε καὶ τὰ αἰλευ καὶ τὰ αἰλαμμῶ καὶ θυρίδες αὐτῆ κύκλῳ καὶ τῷ αἰλαμμῶ αὐτῆς πῆγχεις πεντήκοντα μῆκος αὐτῆς καὶ εὗρος πῆγχεις εἴκοσι πέντε
- 37 Sen eteinen oli ulompaan esipihaan päin, ja sen seinäpatsaissa oli palmukoristeita kummallakin puolella. Sen portaissa oli kahdeksan porrasta.
Its uprights were on the side nearest to the outer square; there were palm-trees on the uprights, on this side and on that: and there were eight steps going up to it.
καὶ τὰ αἰλαμμῶ εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν καὶ φοῖνικες τῷ αἰλευ ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ ὀκτὼ κλιμακτῆρες αὐτῆ
- 38 Ja oli kammio, jonka ovi oli seinäpatsaissa, porteissa. Siellä oli polttouhri huuhdottava.
And there was a room with a door in the covered way of the doorway, where the burned offering was washed.
τὰ παστοφόρια αὐτῆς καὶ τὰ θυρώματα αὐτῆς καὶ τὰ αἰλαμμῶ αὐτῆς ἐπὶ τῆς πύλης
- 39 Ja porttieteisissä oli kaksi pöytää kummallakin puolella; niillä oli polttouhri, syntiuhri ja vikauhri teurastettava.
And in the covered way of the doorway there were two tables on this side and two tables on that side, on which the burned offering and the sin-offering and the offering for error were put to death:
τῆς δευτέρας ἔκρυσις ὄπως σφάζουσιν ἐν αὐτῆ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ ὑπὲρ ἀγνοίας
- 40 Ja ulkopuolisella sivuseinämällä, portin ovelle noustessa, pohjoispuolella, oli kaksi pöytää; samoin porttieteisen toisella sivuseinämällä kaksi pöytää:
On the outer side, to the north, as one goes up to the opening of the doorway, were two tables.
καὶ κατὰ νότου τοῦ ῥόακος τῶν ὀλοκαυτωμάτων τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν δύο τράπεζαι πρὸς ἀνατολὰς καὶ κατὰ νότου τῆς δευτέρας καὶ τοῦ αἰλαμ τῆς πύλης δύο τράπεζαι κατὰ ἀνατολὰς
- 41 neljä pöytää portin sivuseinämällä kummallakin puolella, siis kahdeksan pöytää. Niillä oli teurastettava.
There were four tables on one side and four tables on the other, by the side of the doorway; eight tables, on which they put to death the beasts for the offerings.
τέσσαρες ἔνθεν καὶ τέσσαρες ἔνθεν κατὰ νότου τῆς πύλης ἐπ' αὐτὰς σφάζουσι τὰ θύματα κατέναντι τῶν ὀκτῶ τραπέζων τῶν θυμάτων
- 42 Ja ylöskäytävän ääressä oli neljä pöytää hakatuista kivistä. Ne olivat puolentoista kyynärän pituisia, puolentoista kyynärän levyisiä ja yhden kyynärän korkuisia. Niille oli laskettava ne aseet, joilla teurastettiin polttouhri ja teurasuhri.
And there were four tables for the burned offering, made of cut stone, one and a half cubits long, one and a half cubits wide and a cubit high, where the instruments were placed which were used for putting to death the burned offering and the beasts for the offerings.
καὶ τέσσαρες τράπεζαι τῶν ὀλοκαυτωμάτων λίθιναι λελαξευμέναι πῆγχεις καὶ ἡμίσεως τὸ πλάτος καὶ πῆγχεις δύο καὶ ἡμίσεως τὸ μῆκος καὶ ἐπὶ πῆχυν τὸ ὕψος ἐπ' αὐτὰς ἐπιθήσουσιν τὰ σκεῦη ἐν οἷς σφάζουσιν ἐκεῖ τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ θύματα
- 43 Ja haarukkakoukkuja, kämmenenleveyttä pitkiä, oli kiinnitetty ympäri huonetta, mutta uhriliha pantiin pöydille.
And they had edges all round as wide as a man's hand: and on the tables was the flesh of the offerings.
καὶ παλαιστήν ἔξουσιν γεῖσος λελαξευμένον ἔσωθεν κύκλῳ καὶ ἐπὶ τὰς τραπέζας ἐπάνωθεν στέγας τοῦ καλύπτεσθαι ἀπὸ τοῦ ἕτεοῦ καὶ ἀπὸ τῆς ξηρασίας
- 44 Sisemmän portin ulkopuolella oli kaksi kammiota sisemmässä esipihassa, toinen pohjoisen portin sivuseinämällä, etupuoli etelää kohden, ja toinen eteläisen portin sivuseinämällä, etupuoli pohjoista kohden.
And he took me into the inner square, and there were two rooms in the inner square, one at the side of the north doorway, facing south; and one at the side of the south doorway, facing north.
καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν καὶ ἰδοὺ δύο ἐξέδραι ἐν τῇ αὐλῇ τῆ ἐσωτέρα μία κατὰ νότου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς βορρᾶν φέρουσα πρὸς νότον καὶ μία κατὰ νότου τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον βλεπούσης δὲ πρὸς βορρᾶν
- 45 Ja hän puhui minulle: "Tämä kammio, jonka etupuoli on etelää kohden, on pappeja varten, jotka hoitavat temppelitehtäviä.
And he said to me, This room, facing south, is for the priests who have the care of the house.
καὶ εἶπεν πρὸς με ἡ ἐξέδρα αὐτῆ ἡ βλέπουσα πρὸς νότον τοῖς ἱερεῦσι τοῖς φυλάσσουσι τὴν φυλακὴν τοῦ οἴκου

- 46 Ja kammio, jonka etupuoli on pohjoista kohden, on pappeja varten, jotka hoitavat alttaritehtäviä. Ne ovat Saadokin jälkeläiset, ne leeviläisistä, jotka saavat lähestyä Herraa häntä palvellaan.
 And the room facing north is for the priests who have the care of the altar: these are the sons of Zadok, who, from among the sons of Levi, come near to the Lord to do the work of his house.
 και ἡ ἐξέδρα ἢ βλέπουσα πρὸς βορρᾶν τοῖς ἱερεῦσι τοῖς φυλάσσοσι τὴν φυλακὴν τοῦ θυσιαστηρίου ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ υἱοὶ σαδδουκ οἱ ἐγγίζοντες ἐκ τοῦ λευι πρὸς κύριον λειτουργεῖν αὐτῷ
- 47 Ja hän mittasi esipihan: pituus oli sata kyynärää ja leveys sata kyynärää; se oli neliön muotoinen. Ja alttari oli temppelin edustalla.
 And he took the measure of the open square, a hundred cubits long and a hundred cubits wide, being square; and the altar was in front of the house.
 και διεμέτρησεν τὴν αὐλὴν μῆκος πηχῶν ἑκατὸν και εὖρος πηχῶν ἑκατὸν ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτῆς και τὸ θυσιαστήριον ἀπέναντι τοῦ οἴκου
- 48 Sitten hän vei minut temppelin eteiseen ja mittasi eteisen seinäpatsaan: viisi kyynärää kummallakin puolella, ja portin leveyden: kolme kyynärää kummallakin puolella.
 Then he took me to the covered way before the house, and took the measure of its uprights, five cubits on one side and five cubits on the other: and the doorway was fourteen cubits wide; and the side-walls of the doorway were three cubits on one side and three cubits on the other.
 και εἰσήγαγέ με εἰς τὸ αἶλαμ τοῦ οἴκου και διεμέτρησεν τὸ αἶλ τοῦ αἶλαμ πηχῶν πέντε τὸ πλάτος ἔνθεν και πηχῶν πέντε ἔνθεν και τὸ εὖρος τοῦ θυρώματος πηχῶν δέκα τεσσάρων και ἐπομίδες τῆς θύρας τοῦ αἶλαμ πηχῶν τριῶν ἔνθεν και πηχῶν τριῶν ἔνθεν
- 49 Eteisen pituus oli kaksikymmentä kyynärää ja leveys yksitoista kyynärää. Sinne noustiin kymmentä porrasta. Ja seinäpatsaitten ääressä oli pylväät, yksi kummallakin puolella.
 The covered way was twenty cubits long and twelve cubits wide, and they went up to it by ten steps; and there were pillars by the uprights, one on one side and one on the other.
 και τὸ μῆκος τοῦ αἶλαμ πηχῶν εἴκοσι και τὸ εὖρος πηχῶν δώδεκα και ἐπὶ δέκα ἀναβαθμῶν ἀνέβαινον ἐπ' αὐτό και στῦλοι ἦσαν ἐπὶ τὸ αἶλαμ εἷς ἔνθεν και εἷς ἔνθεν
- 1 Sitten hän vei minut temppelisiin ja mittasi seinäpatsaat; ne olivat kuutta kyynärää leveitä kummallakin puolella: ilmestysmajan leveys.
 And he took me to the Temple, and took the measure of the uprights, six cubits wide on one side and six cubits wide on the other.
 και εἰσήγαγέ με εἰς τὸν ναόν ᾧ διεμέτρησεν τὸ αἶλαμ πηχῶν ἕξ τὸ πλάτος ἔνθεν και πηχῶν ἕξ τὸ εὖρος τοῦ αἶλαμ ἔνθεν
- 2 Ja oviaukko oli kymmentä kyynärää leveä, ja oviaukon sivuseinät kummallakin puolella olivat viisikyynäräiset. Hän mittasi temppelisiin pituuden: neljäkymmentä kyynärää, ja leveyden: kaksikymmentä kyynärää.
 And the door-opening was ten cubits wide; and the side walls of the door-opening were five cubits on one side and five cubits on the other: and it was forty cubits long and twenty cubits wide.
 και τὸ εὖρος τοῦ πυλῶνος πηχῶν δέκα και ἐπομίδες τοῦ πυλῶνος πηχῶν πέντε ἔνθεν και πηχῶν πέντε ἔνθεν και διεμέτρησεν τὸ μῆκος αὐτοῦ πηχῶν τεσσαράκοντα και τὸ εὖρος πηχῶν εἴκοσι
- 3 Sitten hän meni sisimpään ja mittasi oviaukon seinäpatsaan: kaksi kyynärää, oviaukon: kuusi kyynärää, ja oviaukon leveyden: seitsemän kyynärää.
 And he went inside and took the measure of the uprights of the door-opening, two cubits: and the door-opening, six cubits; and the side-walls of the door-opening were seven cubits on one side and seven cubits on the other.
 και εἰσῆλθεν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν και διεμέτρησεν τὸ αἶλ τοῦ θυρώματος πηχῶν δύο και τὸ θυρώμα πηχῶν ἕξ και τὰς ἐπομίδας τοῦ θυρώματος πηχῶν ἐπτὰ ἔνθεν και πηχῶν ἐπτὰ ἔνθεν
- 4 Ja hän mittasi sen pituuden: kaksikymmentä kyynärää, ja leveyden: kaksikymmentä kyynärää temppelisiin puolelta. Ja hän sanoi minulle: "Tämä on kaikkeinpyhिन".
 And by his measure it was twenty cubits long and twenty cubits wide in front of the Temple: and he said to me, This is the most holy place.
 και διεμέτρησεν τὸ μῆκος τῶν θυρῶν πηχῶν τεσσαράκοντα και εὖρος πηχῶν εἴκοσι κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ και εἶπεν τοῦτο τὸ ἅγιον τῶν ἁγίων
- 5 Sitten hän mittasi temppelin seinän: kuusi kyynärää, ja sivukammion leveyden: neljä kyynärää, yltymäri temppelin.
 Then he took the measure of the wall of the house, which was six cubits; and of the side-rooms round the house, which were four cubits wide.
 και διεμέτρησεν τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου πηχῶν ἕξ και τὸ εὖρος τῆς πλευρᾶς πηχῶν τεσσάρων κυκλόθεν
- 6 Ja sivukammioita oli: kolme sivukammiota päällekkäin, kolmeenkymmeneen kertaan; ja ne kulkivat ympärinsä sen temppelinseinän varassa, joka oli sivukammioihin päin, niin että pysyivät siinä kiinni, mutta ne eivät olleet kiinnitetyt temppelinseinän sisään.
 And the side-rooms, room over room, were three times thirty; there were inlets in the wall of the house for the side-rooms round about, for supports in the wall of the house.
 και τὰ πλευρὰ πλευρὸν ἐπὶ πλευρὸν τριάκοντα και τρεῖς δὶς και διάστημα ἐν τῷ τοίχῳ τοῦ οἴκου ἐν τοῖς πλευροῖς κύκλῳ τοῦ εἶναι τοῖς ἐπιλαμβανομένοις ὄραν ὅπως τὸ παράπαν μὴ ἄπτωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου
- 7 Ja sivukammiot olivat aina sitä leveämpiä kiertyessään, mitä ylempänä olivat, sillä temppelin ympäriskammiot ulottuivat yleemmäksi ja yleemmäksi ympäri temppelin, ollen siten ylhäällä leveämmät sisäänpäin. Ja alakerrasta noustiin yläkertaan keskikerroksen kautta.
 The side-rooms became wider as they went higher up the house, by the amount of the space let into the wall up round about the house, because of the inlets in the house; and one went up from the lowest floor by steps to the middle, and from the middle to the upper floor.
 και τὸ εὖρος τῆς ἀνωτέρας τῶν πλευρῶν κατὰ τὸ πρόσθεμα ἐκ τοῦ τοίχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν κύκλῳ τοῦ οἴκου ὅπως διαπλατύνηται ἄνωθεν και ἐκ τῶν κάτωθεν ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τὰ ὑπερῶα και ἐκ τῶν μέσων ἐπὶ τὰ τριώροφα

- 8 Ja minä näin, että temppelillä oli koroke ympärinsä: sivukammioitten perustukset, koko ruovon korkuiset, kuusi kyynärää, reunustaan asti.
And I saw that the house had a stone floor all round; the bases of the side-rooms were a full rod of six great cubits high.
καὶ τὸ θραεὺς τοῦ οἴκου ὕψος κύκλῳ διάστημα τῶν πλευρῶν ἴσον τῷ καλᾶμῳ πήχεων ἕξ διάστημα
- 9 Sivukammioitten ulkoseinän paksuus oli viisi kyynärää; yhtä leveä oli avoin tila sivukammiorakennuksen ääressä, joka temppeliin kuului.
The wall supporting the side-rooms on the outside was five cubits thick: and there was a free space of five cubits between the side-rooms of the house.
καὶ εὗρος τοῦ τοίχου τῆς πλευρᾶς ἔξωθεν πηχῶν πέντε καὶ τὰ ἀπόλοιπα ἀνὰ μέσον τῶν πλευρῶν τοῦ οἴκου
- 10 Välimatkaa pihakammiorakennuksiin oli kahtakymmentä kyynärää leveältä ympäri temppelin - yltympäri.
And between the rooms was a space twenty cubits wide all round the house.
καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἐξεδρῶν εὗρος πηχῶν εἴκοσι τὸ περιφερὲς τῷ οἴκῳ κύκλῳ
- 11 Ja sivukammioista vei ovi avoimeen tilaan: yksi ovi pohjoista kohden ja toinen ovi etelää kohden. Ja avoimen tilan leveys oli viisi kyynärää yltympäri.
And the free space had doors opening from the side-rooms, one door on the north and one door on the south: and the free space was five cubits wide all round.
καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν ἐπὶ τὸ ἀπόλοιπον τῆς θύρας τῆς μᾶς τῆς πρὸς βορρᾶν καὶ ἡ θύρα ἢ μία πρὸς νότον καὶ τὸ εὗρος τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπολοίπου πηχῶν πέντε πλάτος κυκλόθεν
- 12 Ja rakennus, joka oli eristetyn alueen laidassa lännen puoleisella sivulla, oli seitsemääkymmentä kyynärää leveä. Rakennuksen seinän paksuus oli viisi kyynärää, ympärinsä, ja sen pituus oli yhdeksänkymmentä kyynärää.
And the building which was in front of the separate place at the side to the west was seventy cubits wide; the wall of the building was five cubits thick all round and ninety cubits long.
καὶ τὸ διορίζον κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου ὡς πρὸς θάλασσαν πηχῶν ἑβδομήκοντα πλάτος τοῦ τοίχου τοῦ διορίζοντος πήχεων πέντε εὗρος κυκλόθεν καὶ μῆκος αὐτοῦ πήχεων ἐνεήκοντα
- 13 Sitten hän mittasi temppelin: pituus oli sata kyynärää, sekä eristetyn alueen ja rakennuksen seininensä: pituus sata kyynärää.
And he took the measure of the house; it was a hundred cubits long; and the separate place and the building with its walls was a hundred cubits long;
καὶ διεμέτρησεν κατέναντι τοῦ οἴκου μῆκος πηχῶν ἑκατὸν καὶ τὰ ἀπόλοιπα καὶ τὰ διορίζοντα καὶ οἱ τοῖχοι αὐτῶν μῆκος πηχῶν ἑκατὸν
- 14 Temppelin etupuolen ja eristetyn alueen leveys itään päin oli sata kyynärää.
And the east front of the house and of the separate place was a hundred cubits wide.
καὶ τὸ εὗρος κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου καὶ τὰ ἀπόλοιπα κατέναντι πηχῶν ἑκατὸν
- 15 Sitten hän mittasi sen rakennuksen pituuden, joka oli eristetyn alueen laidassa, sen takana, ynnä sen käytävät, kummallakin puolella: sata kyynärää; ja sisemmän temppelialisin, esipihan eteiset, ja the Temple and the inner part and its outer covered way were covered in;
And he took the measure of the building in front of the separate place which was at the back of it, and the pillared walks on one side and on the other side; they were a hundred cubits long; and the Temple and the inner part and its outer covered way were covered in;
καὶ διεμέτρησεν μῆκος τοῦ διορίζοντος κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου τῶν κατόπισθεν τοῦ οἴκου ἐκεῖνου καὶ τὰ ἀπόλοιπα ἔνθεν καὶ ἔνθεν πηχῶν ἑκατὸν τὸ μῆκος καὶ ὁ ναὸς καὶ αἱ γωνίαι καὶ τὸ αἶμα τὸ ἐξώτερον
- 16 kynnukset, sisäänpäin avartuvat ikkuna-aukot, käytävät niitten kolmen ympärillä - kynnoksen edessä oli puulaudoitus yltympäri - ja välin maasta ikkuna-aukkoihin. Ja ikkuna-aukot olivat peitetyt.
And the sloping windows and the covered ways round all three of them were of shakiph-wood all round from the level of the earth up to the windows;
πεφατωμένα καὶ αἱ θυρίδες δικτυωταὶ ὑποφάσεις κύκλῳ τοῖς τρισὶν ὅστε διακύπτειν καὶ ὁ οἶκος καὶ τὰ πλησίον ἐξυλωμένα κύκλῳ καὶ τὸ ἔδαφος καὶ ἐκ τοῦ ἐδάφους ἕως τῶν θυρίδων καὶ αἱ θυρίδες ἀναπτυσσόμεναι τρισσῶς εἰς τὸ διακύπτειν
- 17 Oniaukkojen yläpuolelta lähtien sekä sisempään temppeliin asti että ulos asti, koko seinällä yltympäri, sisä- ja ulkopuolella, oli mitatut alat,
And there was a roof over the doorway and as far as the inner house, and to the outside and on the wall all round, inside and outside.
καὶ ἕως πλησίον τῆς ἐσωτέρας καὶ ἕως τῆς ἐξωτέρας καὶ ἐφ' ὅλον τὸν τοίχον κύκλῳ ἐν τῷ ἔσωθεν καὶ ἐν τῷ ἔξωθεν
- 18 ja niihin oli tehty kerubeja ja palmuja, palmu aina kahden kerubin väliin. Ja kullakin kerubilla oli kahdet kasvot:
And it had pictured forms of winged beings and palm-trees; a palm-tree between two winged ones, and every winged one had two faces;
γεγλυμμένα χερουβὶν καὶ φοινίκας ἀνὰ μέσον χερουβὶν καὶ χερουβὶν δύο πρόσωπα τῷ χερουβὶν
- 19 ihmisen kasvot palmuun päin toisaalle ja leijonan kasvot palmuun päin toisaalle. Niin oli tehty koko temppelissä yltympäri:
So that there was the face of a man turned to the palm-tree on one side, and the face of a young lion on the other side: so it was made all round the house.
πρόσωπον ἀνθρώπου πρὸς τὸν φοινίκα ἔνθεν καὶ ἔνθεν καὶ πρόσωπον λέοντος πρὸς τὸν φοινίκα ἔνθεν καὶ ἔνθεν διαγεγλυμμένος ὅλος ὁ οἶκος κυκλόθεν

- 20 maasta alkaen ja aina oviaukkojen yläpuolelle oli tehty kerubeja ja palmuja, samoin temppeლისalin seinälle.
From earth level up to the windows there were winged ones and palm-trees pictured on the wall.
ἐκ τοῦ ἐδάφους ἕως τοῦ φατνώματος τὰ χερουβιν καὶ οἱ φοίνικες διαγεγλυμμένοι
- 21 Temppeლისalissa oli nelikulmaiset ovenpielet. Mutta pyhimmän edessä näkyi
...
καὶ τὸ ἅγιον καὶ ὁ ναὸς ἀναπτυσσόμενος τετράγωνα κατὰ πρόσωπον τῶν ἁγίων ὄρασις ὡς ὄψις
- 22 ikäänkuin alttari, puinen, kolmea kyynärää korkea, ja sen pituus oli kaksi kyynärää. Siinä oli nurkkaukset, ja sen jalusta ja seinät olivat puuta. Ja hän sanoi minulle: "Tämä on pöytä, joka on Herran edessä".
The altar was made of wood, and was three cubits high and two cubits long; it had angles, and its base and sides were of wood; and he said to me, This is the table which is before the Lord.
θυσιαστηρίου ξυλίνου πηχῶν τριῶν τὸ ὕψος αὐτοῦ καὶ τὸ μήκος πηχῶν δύο καὶ τὸ εὖρος πηχῶν δύο καὶ κέρατα εἶχεν καὶ ἡ βᾶσις αὐτοῦ καὶ οἱ τοῖχοι αὐτοῦ ξύλινοι καὶ εἶπεν πρὸς με αὐτῆ ἡ τράπεζα ἡ πρὸ προσώπου κυρίου
- 23 Sekä temppeლისalissa että pyhimmässä oli kaksoisovet.
The Temple had two doors.
καὶ δύο θυρώματα τῷ ναῷ καὶ τῷ ἁγίῳ
- 24 Ja ovissa oli kaksi ovipuoliskoa, kaksi kääntyvää ovipuoliskoa: kumpaisessakin ovessa oli kaksi ovipuoliskoa.
And the holy place had two doors, and the doors had two turning leaves, two for one and two for the other.
δύο θυρώματα τοῖς δυοῖ θυρώμασι τοῖς στροφωτοῖς δύο θυρώματα τῷ ἐνὶ καὶ δύο θυρώματα τῇ θύρᾳ τῇ δευτέρᾳ
- 25 Ja niihin, temppeლისalin oviin, oli tehty kerubeja ja palmuja, samoin kuin oli tehty seiiniin. Ulkona, eteisen edessä, oli puinen porraskatos.
And on them were pictured winged ones and palm-trees, as on the walls; and a ... of wood was on the front of the covered way outside.
καὶ γλυφῆ ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὰ θυρώματα τοῦ ναοῦ χερουβιν καὶ φοίνικες κατὰ τὴν γλυφὴν τῶν ἁγίων καὶ σπουδαῖα ξύλα κατὰ πρόσωπον τοῦ αἰλαμ ἔξωθεν
- 26 Ja eteisen sivuseinissä, kummallakin puolella, oli sisäänpäin avartuvia ikkuna-aukkoja ja palmuja; samoin temppeლისin sivukammioissa ja porraskatoksissa.
And there were sloping windows and palm-trees on one side and on the other, on the sides of the covered way: and the side-rooms of the house and the ...
καὶ θυρίδες κρυπταὶ καὶ διεμέτρησεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν εἰς τὰ ὀροφώματα τοῦ αἰλαμ καὶ τὰ πλευρὰ τοῦ οἴκου ἐξυγωμένα
- 1 Sitten hän vei minut ulompaan esipihaan pohjoista kohden viepää tietä myöten, vei minut pihakammio-rakennuksen luo, joka oli eristettyä aluetta vastassa ja pohjoispuolista muurirakennusta vastassa,
And he took me out into the inner square in the direction of the north: and he took me into the rooms which were opposite the separate place and opposite the building to the north.
καὶ ἐξήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτερὰν κατὰ ἀνατολὰς κατέναντι τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν καὶ εἰσήγαγέ με καὶ ἰδοὺ ἐξέδραι πέντε ἐχόμεναι τοῦ ἀπολοίπου καὶ ἐχόμεναι τοῦ διορίζοντος πρὸς βορρᾶν
- 2 satakynäräisen pitkänsivun edustalle, jossa oli oviaukko pohjoiseen päin; leveys taas oli viisikymmentä kyynärää.
On the north side it was a hundred cubits long and fifty cubits wide,
ἐπὶ πῆχεις ἑκατὸν μήκος πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ πλάτος πενήκοντα πῆχεων
- 3 Sen kaksikymmenkyynäräisen paikan edustalla, joka kuului sisempään esipihaan, ja vastapäätä sitä kivillä laskettua permanttoa, joka oli ulommassa esipihassa, oli käytävä käytävää vastassa, kolmessa kerroksessa.
Opposite the space of twenty cubits which was part of the inner square, and opposite the stone floor of the outer square. There were covered ways facing one another on the third floor.
διαγεγραμμένα ὄν τρόπον αἱ πύλαι τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας καὶ ὄν τρόπον τὰ περίστυλα τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτερᾶς ἐστιχισμένα ἀντιπρόσωποι στοαὶ τρισσαί
- 4 Kammioiden editse meni kulkutie, kymmentä kyynärää leveä, sisempään esipihaan, sataa kyynärää pitkä, ja oviaukot olivat pohjoiseen päin.
And in front of the rooms was a walk, ten cubits wide and a hundred cubits long; and their doors were facing north.
καὶ κατέναντι τῶν ἐξεδρῶν περίπατος πηχῶν δέκα τὸ πλάτος ἐπὶ πῆχεις ἑκατὸν τὸ μήκος καὶ τὰ θυρώματα αὐτῶν πρὸς βορρᾶν
- 5 Mutta ylimmät kammiot olivat kapeimmat, sillä käytävät ottivat niiltä tilaa enemmän kuin alimmilta ja keskimmäisiltä kammioilta rakennuksessa.
And the higher rooms were shorter: for the covered ways took up more space from these than from the lower and middle rooms.
καὶ οἱ περίπατοι οἱ ὑπερῶοι ὡσαύτως ὅτι ἐξείχετο τὸ περίστυλον ἐξ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὑποκάτωθεν περιστύλου καὶ τὸ διάστημα οὕτως περίστυλον καὶ διάστημα καὶ οὕτως στοαί

- 6 Sillä nämä olivat kolmikertaiset, mutta niissä ei ollut pylväitä, niinkuin esipihoissa oli pylväät; sentähden ne tulivat olemaan kaitaisemmat kuin alimmat ja keskimmäiset, maasta lukien.
For they were on three floors, and they had no pillars like the pillars of the outer square; so the highest was narrower than the lowest and middle floors from the earth level.
διότι τριπλαί ἦσαν καὶ στύλους οὐκ εἶχον καθὼς οἱ στύλοι τῶν ἐξωτέρων διὰ τοῦτο ἐξείχοντο τῶν ὑποκάτωθεν καὶ τῶν μέσων ἀπὸ τῆς γῆς
- 7 Oli myös muuri, joka ulkopuolella kulki yhtä suuntaa kammioiden kanssa ulompaa esipihaa kohden kammioiden editse; sen pituus oli viisikymmentä kyynärää.
And the wall which went outside by the side of the rooms, in the direction of the outer square in front of the rooms, was fifty cubits long.
καὶ φῶς ἐξέωθεν ὄν τρόπον αἱ ἐξέδραι τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας αἱ βλέπουσαι ἀπέναντι τῶν ἐξεδρῶν τῶν πρὸς βορρᾶν μήκος πήχεων πενήτηκοντα
- 8 Sillä niiden kammioiden pituus, jotka olivat ulompaan esipihaan päin, oli yhteensä viisikymmentä kyynärää; mutta, katso, temppeლისalin puolella sata kyynärää.
For the rooms in the outer square were fifty cubits long: and in front of the Temple was a space of a hundred cubits.
ὅτι τὸ μήκος τῶν ἐξεδρῶν τῶν βλεπουσῶν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν πήχων πενήτηκοντα καὶ αὐταὶ εἰσιν ἀντιπρόσωποι ταύταις τὸ πᾶν πήχων ἑκατόν
- 9 Ja näiden kammioiden alapuolella oli sisäänkäynti idästäpäin, kun tultiin niitten luokse ulommasta esipihasta,
And under these rooms was the way in from the east side, as one goes into them from the outer square at the head of the outer wall.
καὶ αἱ θύραι τῶν ἐξεδρῶν τούτων τῆς εἰσόδου τῆς πρὸς ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύεσθαι δι' αὐτῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τῆς ἐξωτέρας
- 10 esipihaa ympäröivän muurin leveyspuolella. Etelää kohden, eristetyn alan edustalla ja rakennuksen edustalla, oli kammiota,
(And he took me) to the south, and in front of the separate place and in front of the building there were rooms.
κατὰ τὸ φῶς τοῦ ἐν ἀρχῇ περιπάτου καὶ τὰ πρὸς νότον κατὰ πρόσωπον τοῦ νότου κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀπολοίπου καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ διορίζοντος ἐξέδραι
- 11 ja niiden editse kävi tie. Ne olivat samanmuotoisia kuin ne kammiot, jotka olivat pohjoista kohden: yhtä pitkiä ja leveitä. Samanlaisia olivat kaikki näitten uloskäytävät, laitteet ja oviaukot.
And there was a walk in front of them like that by the rooms on the north; they were equally long and wide; and the ways out of them were the same in design and had the same sort of doors.
καὶ ὁ περίπατος κατὰ πρόσωπον αὐτῶν κατὰ τὰ μέτρα τῶν ἐξεδρῶν τῶν πρὸς βορρᾶν καὶ κατὰ τὸ μήκος αὐτῶν καὶ κατὰ τὸ εὖρος αὐτῶν καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐξόδους αὐτῶν καὶ κατὰ πάσας τὰς ἐπιστροφὰς αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ φῶτα αὐτῶν καὶ κατὰ τὰ θυρώματα αὐτῶν
- 12 Ja samoin kuin olivat niiden kammioiden oviaukot, jotka olivat etelää kohden, oli se oviaukko, joka oli tien päässä - tien, joka kulki senpuolisen muurin viertä itää kohden, sinne tullessa.
And under the rooms on the south was a door at the head of the outer wall in the direction of the east as one goes in.
τῶν ἐξεδρῶν τῶν πρὸς νότον καὶ κατὰ τὰ θυρώματα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ περιπάτου ὡς ἐπὶ φῶς διαστήματος καλάμου καὶ κατ' ἀνατολὰς τοῦ εἰσπορεύεσθαι δι' αὐτῶν
- 13 Ja hän sanoi minulle: "Pohjoiskammiot ja eteläkammiot, jotka ovat eristetyn alan edustalla, ne ovat pyhiä kammiota, joissa papit, jotka lähestyvät Herraa, syövät sitä, mikä on korkeasti-pyhää. Sinne he pankoot korkeasti-pyhän: ruokauhrin, syntiuhrin ja vikauhrin; sillä se paikka on pyhä.
And he said to me, The north rooms and the south rooms in front of the separate place are the holy rooms, where the priests who come near the Lord take the most holy things for their food: there the most holy things are placed, with the meal offering and the sin-offering and the offering for error; for the place is holy.
καὶ εἶπεν πρὸς με αἱ ἐξέδραι αἱ πρὸς βορρᾶν καὶ αἱ ἐξέδραι αἱ πρὸς νότον αἱ οὖσαι κατὰ πρόσωπον τῶν διαστημάτων αὐταὶ εἰσιν αἱ ἐξέδραι τοῦ ἁγίου ἐν αἷς φάγονται ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ σαδδουκ οἱ ἐγγίζοντες πρὸς κύριον τὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ ἐκεῖ θήσουσιν τὰ ἅγια τῶν ἁγίων καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας καὶ τὰ περὶ ἀγνοίας διότι ὁ τόπος ἅγιος
- 14 Kun papit ovat tulleet, älkööt he menkö pyhäköstä ulos esipihaan muutoin, kuin että tänne panevat vaatteensa, joissa toimittavat virkaansa, sillä ne ovat pyhät, ja pukeutuvat toisiin vaatteisiin; sitten lähestykööt paikkaa, mikä on kansaa varten."
When the priests go in, they may not go out of the holy place into the outer square, and there they are to put the robes in which they do the work of the Lord's house, for they are holy: and they have to put on other clothing before they come near that which has to do with the people.
οὐκ εἰσελεύσονται ἐκεῖ πᾶρες τῶν ἱερέων οὐκ ἐξελεύσονται ἐκ τοῦ ἁγίου εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν ὅπως διὰ παντὸς ἅγιοι ὄσιν οἱ προσάγοντες καὶ μὴ ἄπτωνται τοῦ στολισμοῦ αὐτῶν ἐν οἷς λειτοουργοῦσιν ἐν αὐτοῖς διότι ἅγια ἐστὶν καὶ ἐνδύσονται ἱμάτια ἕτερα ὅταν ἄπτωνται τοῦ λαοῦ
- 15 Kun hän oli saanut loppuun sisemmän temppelein mittauksen, vei hän minut ulos sille portille, jonka etupuoli oli itää kohden. Ja hän mittasi sen ympärinsä.
And when he had come to the end of measuring the inner house, he took me out to the doorway looking to the east, and took its measure all round.
καὶ συνετελέσθη ἡ διαμέτρῃς τοῦ οἴκου ἔσωθεν καὶ ἐξήγαγέν με καθ' ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλεπούσης πρὸς ἀνατολὰς καὶ διεμέτρησεν τὸ ὑπόδειγμα τοῦ οἴκου κυκλόθεν ἐν διατάξει
- 16 Hän mittasi itäilmalta mittaruovolla: viisi sataa ruokoa mittaruovon mukaan. Hän kääntyi
He went round and took the measure of it on the east side with the measuring rod, five hundred, measured with the rod all round.
καὶ ἔστη κατὰ νότου τῆς πύλης τῆς βλεπούσης κατὰ ἀνατολὰς καὶ διεμέτρησεν πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου
- 17 ja mittasi pohjoisilmalta: viisisataa ruokoa mittaruovon mukaan. Hän kääntyi
And he went round and took the measure of it on the north side with the measuring rod, five hundred, measured with the rod all round.
καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς βορρᾶν καὶ διεμέτρησεν τὸ κατὰ πρόσωπον τοῦ βορρᾶ πῆχους πεντακοσίους ἐν τῷ καλάμῳ τοῦ μέτρου

- 18 ja mittasi eteläilmalta: viisisataa ruokoa mittaruovon mukaan.
And he went round and took the measure of it on the south side with the measuring rod, five hundred, measured with the rod all round.
καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς θάλασσαν καὶ διεμέτρησεν τὸ κατὰ πρόσωπον τῆς θαλάσσης πεντακοσίους ἐν τῷ καλᾶμῳ τοῦ μέτρου
- 19 Hän kääntyi ja mittasi länsi-ilmalta: viisisataa ruokoa mittaruovon mukaan.
And he went round and took the measure of it on the west side with the measuring rod, five hundred, measured with the rod all round.
καὶ ἐπέστρεψεν πρὸς νότον καὶ διεμέτρησεν κατέναντι τοῦ νότου πεντακοσίους ἐν τῷ καλᾶμῳ τοῦ μέτρου
- 20 Neljältä ilmansuunnalta hän sen mittasi. Siinä oli muuri yltympäri; pituutta viisisataa ja leveyttä viisisataa. Sen tuli erottaa pyhä epäpyhästä.
He took its measure on the four sides: and it had a wall all round, five hundred long and five hundred wide, separating what was holy from what was common.
τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ αὐτοῦ καλᾶμου καὶ διέταξεν αὐτὸν καὶ περίβολον αὐτῶν κύκλῳ πεντακοσίῳ πρὸς ἀνατολὰς καὶ πεντακοσίῳ πηχῶν εὗρος τοῦ διαστελλεῖν ἀνὰ μέσον τῶν ἁγίων καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ προτειχίσματος τοῦ ἐν διατάξει τοῦ οἴκου
- 1 Sitten hän kuljetti minut portille - sille portille, joka antoi itää kohden.
And he took me to the doorway looking to the east:
καὶ ἤγαγέ με ἐπὶ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατὰ ἀνατολὰς καὶ ἐξήγαγέ με
- 2 Ja katso: Israelin Jumalan kunnia tuli idästä päin. Sen kohina oli niinkuin paljojen vetten kohina, ja maa kirkastui hänen kunniaistansa.
And there was the glory of the God of Israel coming from the way of the east: and his voice was like the sound of great waters, and the earth was shining with his glory.
καὶ ἰδοὺ δόξα θεοῦ ἰσραηλ ἤρχετο κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλέπουσης πρὸς ἀνατολὰς καὶ φωνὴ τῆς παρεμβολῆς ὡς φωνὴ διπλασιαζόντων πολλῶν καὶ ἡ γῆ ἐξέλαμπεν ὡς φέγγος ἀπὸ τῆς δόξης κυκλόθεν
- 3 Ja näky, jonka minä näin, oli samanlainen kuin se näky, jonka olin nähnyt tullessani hävittämään kaupunkia; samanlaiset olivat näyt kuin se näky, jonka olin nähnyt Kebar-joen varrella. Niin minä lankesin kasvoilleni.
And the vision which I saw was like the vision I had seen when he came for the destruction of the town: and like the vision which I saw by the river Chebar; and I went down on my face.
καὶ ἡ ὄρασις ἣν εἶδον κατὰ τὴν ὄρασιν ἣν εἶδον ὅτε εἰσεπορευόμην τοῦ χρίσαι τὴν πόλιν καὶ ἡ ὄρασις τοῦ ἄρματος οὗ εἶδον κατὰ τὴν ὄρασιν ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ χοβάρ καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου
- 4 Ja Herran kunnia kulki temppeleihin sen portin kautta, jonka etupuoli oli itää kohden.
And the glory of the Lord came into the house by the way of the doorway looking to the east.
καὶ δόξα κυρίου εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς βλέπουσης κατὰ ἀνατολὰς
- 5 Ja henki nosti minut ja vei minut sisempään esipihaan. Ja katso: Herran kunnia täytti temppelein.
And the spirit, lifting me up, took me into the inner square; and I saw that the house was full of the glory of the Lord.
καὶ ἀνέλαβέ με πνεῦμα καὶ εἰσήγαγέ με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης κυρίου ὁ οἶκος
- 6 Ja minä kuulin jonkun puhuttelevan minua temppeleistä; mutta mies seisoi minun vieressäni.
And the voice of one talking to me came to my ears from inside the house; and the man was by my side.
καὶ ἔστην καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τοῦ οἴκου λαλοῦντος πρὸς με καὶ ὁ ἄνθρωπος εἰστήκει ἐχόμενός μου
- 7 Se ääni sanoi minulle: "Ihmislapsi, tämä on minun valtaistuimeni sija ja minun jalkapohjaini sija, jossa minä tahdon asua israelilaisten keskellä iankaikkisesti. Ja Israelin heimo ei ole enää saastuttava minun pyhää nimeäni - eivät he eivätkä heidän kuninkaansa - haureudellansa, kuninkaittensa ruumiilla ja uhrikukkuloillansa.
And he said to me, Son of man, this is the place where the seat of my power is and the resting-place of my feet, where I will be among the children of Israel for ever: and no longer will the people of Israel make my holy name unclean, they or their kings, by their loose ways and by the dead bodies of their kings;
καὶ εἶπεν πρὸς με ἑώρακας υἱὲ ἀνθρώπου τὸν τόπον τοῦ θρόνου μου καὶ τὸν τόπον τοῦ ἵχνους τῶν ποδῶν μου ἐν οἷς κατασκηνώσει τὸ ὄνομά μου ἐν μέσῳ οἴκου ἰσραηλ τὸν αἰῶνα καὶ οὐ βεβηλώσουσιν οὐκέτι οἶκος ἰσραηλ τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου μου αὐτοὶ καὶ οἱ ἡγούμενοι αὐτῶν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῶν καὶ ἐν τοῖς φόνοις τῶν ἡγουμένων ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 8 Kun he asettivat kynnyksensä minun kynnykseni ääreen, ovenpielensä minun ovenpielten ääreen, niin että muuri vain oli minun ja heidän välillään, niin he saastuttivat minun pyhän nimeni kauhistuksillansa, joita harjoittivat, ja minä lopetin heidät vihassani.
By putting their doorstep by my doorstep, and the pillar of their door by the pillar of my door, with only a wall between me and them; and they have made my holy name unclean by the disgusting things which they have done: so in my wrath I sent destruction on them.
ἐν τῷ τιθέναι αὐτοὺς τὸ πρόθυρόν μου ἐν τοῖς προθύροις αὐτῶν καὶ τὰς φλιάς μου ἐχομένας τῶν φλιῶν αὐτῶν καὶ ἔδωκαν τὸν τοῖχόν μου ὡς συνεχόμενον ἐμοῦ καὶ αὐτῶν καὶ ἐβεβήλωσαν τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου μου ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτῶν αἷς ἐποίησαν καὶ ἐξέτριψα αὐτοὺς ἐν θυμῷ μου καὶ ἐν φόνῳ

- 9 Nyt he vievät haureutensa ja kuninkaittensa ruumiit kauas minusta, ja minä asun heidän keskellensä iankaikkisesti.
Now let them put their loose ways and the dead bodies of their kings far from me, and I will be among them for ever.
καὶ νῦν ἀποσάσθωσαν τὴν πορνείαν αὐτῶν καὶ τοὺς φόνους τῶν ἡγουμένων αὐτῶν ἀπ' ἐμοῦ καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ αὐτῶν τὸν αἰῶνα
- 10 Sinä, ihmislapsi, saata Israelin heimolle sanoma tästä temppeleistä, että he häpeäisivät rikkomuksiansa; ja he mitatkoot sen sopusuhtaisuuden.
You, son of man, give the children of Israel an account of this house, so that they may be shamed because of their evil-doing; and let them see the vision of it and its image.
καὶ σὺ υἱὲ ἀνθρώπου δεῖξον τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ τὸν οἶκον καὶ κοπάσουσιν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τὴν ὄρασιν αὐτοῦ καὶ τὴν διάταξιν αὐτοῦ
- 11 Ja jos he häpeävät kaikkea, mitä ovat tehneet, niin tee heille tietäväksi temppelein muoto sekä sen sisustus, uloskäytävät, sisäänkäytävät, kaikki muodot, kaikki säädökset, kaikki muodot ja kaikki lait; kirjoita ne heidän silmiensä eteen, että he ottaisivat vaarin sen koko muodosta ja kaikista säädöksistä ja tekisivät niiden mukaan.
And they will be shamed by what they have done; so give them the knowledge of the form of the house and its structure, and the ways out of it and into it, and all its laws and its rules, writing it down for them: so that they may keep all its laws and do them.
καὶ αὐτοὶ λήμψονται τὴν κόλασιν αὐτῶν περὶ πάντων ὧν ἐποίησαν καὶ διαγράψεις τὸν οἶκον καὶ τὰς ἐξόδους αὐτοῦ καὶ τὴν ὑπόστασιν αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ προστάγματα αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ γνωριεῖς αὐτοῖς καὶ διαγράψεις ἐναντίον αὐτῶν καὶ φυλάξονται πάντα τὰ δικαιώματά μου καὶ πάντα τὰ προστάγματά μου καὶ ποιήσουσιν αὐτά
- 12 Tämä on temppelein laki: sen koko alue vuoren laella ylt ympäri on korkeastipyhä. Katso, tämä on temppelein laki."
This is the law of the house: On the top of the mountain all the space round it on every side will be most holy. See, this is the law of the house.
καὶ τὴν διαγραφὴν τοῦ οἴκου ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους πάντα τὰ ὅρια αὐτοῦ κυκλόθεν ἅγια ἁγίων
- 13 Ja nämä olivat alttarin mitat kyynärissä, kyynärään luettuna kyynärä ja kämmenenleveys: sen alusta oli kyynärän korkuinen ja kyynärän levyinen, ja sen reunusta ympäri sen laidan oli yhden vaaksan mittainen. Tämä oli alttarin koroke.
And these are the measures of the altar in cubits: (the cubit being a cubit and a hand's measure;) its hollow base is a cubit high and a cubit wide, and it has an overhanging edge as wide as a hand-stretch all round it:
καὶ ταῦτα τὰ μέτρα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν πῆχει τοῦ πήχεος καὶ παλαιστῆς κόλπωμα βάθος ἐπὶ πῆχυν καὶ πῆχυν τὸ εὖρος καὶ γεῖσος ἐπὶ τὸ χεῖλος αὐτοῦ κυκλόθεν σπιθαμῆς καὶ τοῦτο τὸ ὕψος τοῦ θυσιαστηρίου
- 14 Alustasta, joka oli maassa, alimmalle välireunalle: kaksi kyynärää sekä leveyttä yksi kyynärä; ja pienemmältä välireunalta suuremmalle välireunalle: neljä kyynärää sekä leveyttä kyynärä.
And from the base on the earth level to the lower shelf, the altar is two cubits high and a cubit wide; and from the smaller shelf to the greater shelf it is four cubits high and a cubit wide.
ἐκ βάθους τῆς ἀρχῆς τοῦ κοιλώματος αὐτοῦ πρὸς τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα τὸ ὑποκάτωθεν πηχῶν δύο καὶ τὸ εὖρος πήχεος καὶ ἀπὸ τοῦ ἱλαστηρίου τοῦ μικροῦ ἐπὶ τὸ ἱλαστήριον τὸ μέγα πήχεις τέσσαρες καὶ εὖρος πῆχυν
- 15 Jumalan lieteen oli neljä kyynärää, ja Jumalan liedestä ylöspäin olivat ne neljä sarvea.
And the fireplace is four cubits high: and coming up from the fireplace are the horns, a cubit high.
καὶ τὸ ἀριτλ. πηχῶν τεσσάρων καὶ ἀπὸ τοῦ ἀριτλ. καὶ ὑπεράνω τῶν κεράτων πῆχυν
- 16 Jumalan lieden pituus oli kaksitoista kyynärää ja leveys kaksitoista, niin että sen neljästä sivusta tuli neliö.
And the fireplace is twelve cubits long and twelve cubits wide, square on its four sides.
καὶ τὸ ἀριτλ. πηχῶν δώδεκα μήκους ἐπὶ πήχεις δώδεκα πλάτους τετράγωνον ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ
- 17 Välireunan pituus oli neljätoista kyynärää ja leveys neljätoista, sen neljältä sivulta. Sitä ympäröivä reunusta oli puolikyynäräinen, ja sen alusta oli kyynäräinen ympäriensä. Ja sen portaat olivat itäisellä puolella.
And the shelf is fourteen cubits long and fourteen cubits wide, on its four sides; the edge round it is half a cubit; the base of it is a cubit all round, and its steps are facing the east.
καὶ τὸ ἱλαστήριον πηχῶν δέκα τεσσάρων τὸ μήκος ἐπὶ πήχεις δέκα τέσσαρας τὸ εὖρος ἐπὶ τέσσαρα μέρη αὐτοῦ καὶ τὸ γεῖσος αὐτῷ κυκλόθεν κυκλούμενον αὐτῷ ἡμισυ πήχεος καὶ τὸ κύκλωμα αὐτῷ οὐ πῆχυν κυκλόθεν καὶ οἱ κλιμακῆρες αὐτοῦ βλέποντες κατ' ἀνατολάς
- 18 Ja hän sanoi minulle: "Ihmislapsi, näin sanoo Herra, Herra: Nämä ovat alttaria koskevat säädökset: Sinä päivänä, jona se on saatu tehdyksi, niin että voidaan sillä uhrata polttouhria ja vihmoo sille verta,
And he said to me, Son of man, the Lord God has said, These are the rules for the altar, when they make it, for the offering of burned offerings on it and the draining out of the blood.
καὶ εἶπεν πρὸς με υἱὲ ἀνθρώπου τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ταῦτα τὰ προστάγματα τοῦ θυσιαστηρίου ἐν ἡμέρᾳ ποιήσεως αὐτοῦ τοῦ ἀναφέρειν ἐπ' αὐτοῦ ὄλοκαντώματα καὶ προσχέειν πρὸς αὐτὸ αἷμα
- 19 anna papeille, leeviläisille, jotka ovat Saadokin jälkeläisiä ja saavat minua lähestyä palvelleksensa minua, sanoo Herra, Herra, mullikka syntiuhriksi.
You are to give to the priests, the Levites of the seed of Zadok, who come near to me, says the Lord God, to do my work, a young ox for a sin-offering.
καὶ δώσεις τοῖς ἱερεῦσι τοῖς λευῖταις τοῖς ἐκ τοῦ σπέρματος σαδδουκ τοῖς ἐγγίζουσι πρὸς με λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ λειτουργεῖν μοι μόσχον ἐκ βοῶν περὶ ἁμαρτίας

- 20 Ota sen verta ja sivele alttarin neljään sarveen ja välireunan neljään kulmaan ja reunustaan yltypäri; niin on sinun puhdistettava se ja toimitettava sen sovitus.
You are to take some of its blood and put it on the four horns and on the four angles of the shelf and on the edge all round: and you are to make it clean and free from sin.
καὶ λήμψονται ἐκ τοῦ αἵματος αὐτοῦ καὶ ἐπιθήσουσιν ἐπὶ τὰ τέσσαρα κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱασηρίου καὶ ἐπὶ τὴν βάσιν κύκλῳ καὶ ἐξιλάσονται αὐτό
- 21 Ota sitten syntiuhri-mullikka ja polta se säädetyssä, tempelille kuuluvassa paikassa, pyhäkön ulkopuolella.
And you are to take the ox of the sin-offering, and have it burned in the special place ordered for it in the house, outside the holy place.
καὶ λήμψονται τὸν μόσχον τὸν περὶ ἁμαρτίας καὶ κατακαυθήσεται ἐν τῷ ἀποκεχωρισμένῳ τοῦ οἴκου ἔξωθεν τῶν ἁγίων
- 22 Tuo toisena päivänä virheetön kauris syntiuhriksi; alttari on puhdistettava, samoin kuin se puhdistettiin mullikalla.
And on the second day you are to have a he-goat without any mark on it offered for a sin-offering; and they are to make the altar clean as they did with the young ox.
καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ λήμψονται ἐρίφους δύο αἰγῶν ἁμώμους ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καθότι ἐξιλάσαντο ἐν τῷ μόσχῳ
- 23 Suoritettuasi loppuun puhdistuksen tuo virheetön mullikka ja virheetön oinas pikkukarjasta.
And after you have made it clean, let a young ox without a mark be offered, and a male sheep from the flock without a mark.
καὶ μετὰ τὸ συντελέσαι σε τὸν ἐξιλασμὸν προσοίσοις μόσχον ἐκ βοῶν ἁμωμῶν καὶ κριὸν ἐκ προβάτων ἁμωμῶν
- 24 Tuo ne Herran eteen, ja papit heittäkööt niiden päälle suolaa ja uhratkoot ne polttouhriksi Herralle.
And you are to take them before the Lord, and the priests will put salt on them, offering them up for a burned offering to the Lord.
καὶ προσοίσατε ἐναντίον κυρίου καὶ ἐπιρίψουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπ' αὐτὰ ἅλα καὶ ἀνοίσοουσιν αὐτὰ ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ
- 25 Uhraa joka päivä, seitsemänä päivänä, syntiuhri-kauris; myös on uhrattava mullikka ja oinas pikkukarjasta, virheetömät.
Every day for seven days you are to give a goat for a sin-offering; and let them give in addition a young ox and a male sheep from the flock without any mark on them.
ἐπὶ τὰ ἡμέρας ποιήσεις ἔριφον ὑπὲρ ἁμαρτίας καθ' ἡμέραν καὶ μόσχον ἐκ βοῶν καὶ κριὸν ἐκ προβάτων ἁμωμα ποιήσουσιν
- 26 Seitsemänä päivänä toimitettakoon alttarin sovitus ja puhdistettakoon ja vihittäköön se.
For seven days they are to make offerings to take away sin from the altar and to make it clean; so they are to make it holy.
ἐπὶ τὰ ἡμέρας καὶ ἐξιλάσονται τὸ θυσιαστήριον καὶ καθαριοῦσιν αὐτὸ καὶ πλήσοουσιν χειρας αὐτῶν
- 27 Niiden päivien kuluttua papit kahdeksantena päivänä ja aina edelleen uhratkoot alttarilla polttouhrejansa ja yhteysuhrejansa. Ja niin minä teihin mielistyn, sanoo Herra, Herra."
And when these days have come to an end, then on the eighth day and after, the priests will make your burned offerings on the altar and your peace-offerings; and I will take pleasure in you, says the Lord.
καὶ ἔσται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὀγδόης καὶ ἐπέκεινα ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὰ ὀλοκαυτώματα ὑμῶν καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου ὑμῶν καὶ προσδέξομαι ὑμᾶς λέγει κύριος
- 1 Sitten hän vei minut takaisin pyhäkön ulommalle portille, sille, joka antoi itään päin; mutta se oli suljettu.
And he took me back to the outer doorway of the holy place, looking to the east; and it was shut.
καὶ ἐπέστρεψέν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτέρας τῆς βλεπούσης κατ' ἀνατολάς καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη
- 2 Niin Herra sanoi minulle: "Tämä portti on oleva suljettuna: sitä ei saa avata, eikä kenkään saa käydä siitä sisälle, sillä Herra, Israelin Jumala, on käynyt siitä sisälle. Se on oleva suljettu.
And the Lord said to me, This doorway is to be shut, it is not to be open, and no man is to go in by it, because the Lord, the God of Israel, has gone in by it; and it is to be shut.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται οὐκ ἀνοιχθήσεται καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς ὅτι κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἱσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς καὶ ἔσται κεκλεισμένη
- 3 Ruhtinas ainoastaan saakoon ruhtinaana istua siellä ja aterioida Herran edessä; käyköön hän sisään porttieteisen kautta ja tulkoon ulos samaa tietä."
But the ruler will be seated there to take his food before the Lord; he will go in by the covered way to the door, and will come out by the same way.
διότι ὁ ἡγούμενος οὗτος καθήσεται ἐν αὐτῇ τοῦ φαγεῖν ἄρτον ἐναντίον κυρίου κατὰ τὴν ὁδὸν αἰλαμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἐξελεύσεται
- 4 Sitten hän vei minut pohjoisportin kautta tempelien edustalle, ja minä näin, ja katso: Herran kunnia täytti Herran tempelien. Niin minä lankesin kasvoilleni.
And he took me to the north doorway in front of the house; and, looking, I saw that the house of the Lord was full of the glory of the Lord; and I went down on my face.
καὶ εἰσῆγαγέν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν κατέναντι τοῦ οἴκου καὶ εἶδον καὶ ἰδοὺ πλήρης δόξης ὁ οἶκος κυρίου καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου
- 5 Ja Herra sanoi minulle: "Ihmislapsi, ota huomioosi, katso silmilläsi ja kuule korvillasi kaikki, mitä minä sinulle puhun kaikista Herran tempelien säädöksistä ja kaikista sen laeista, ja ota huomioosi, kuinka tempeliin on mentävä kustakin pyhäkön uloskäytävistä.
And the Lord said to me, Son of man, take to heart, and let your eyes see and your ears be open to everything I say to you about all the rules of the house of the Lord and all its laws; and take note of the ways into the house and all the ways out of the holy place.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με νιὲ ἀνθρώπου τάξον εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ἰδὲ τοὺς ὀφθαλμοῖς σου καὶ τοὺς ὠσίν σου ἄκουε πάντα ὅσα ἐγὼ λαλῶ μετὰ σοῦ κατὰ πάντα τὰ προστάγματα οἴκου κυρίου καὶ ἰ κατὰ πάντα τὰ νόμιμα αὐτοῦ καὶ τάξεις τὴν καρδίαν σου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ οἴκου κατὰ πάσας τὰς ἐξόδους αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις

- 6 Ja sano niille uppiskaisille, sano Israelin heimolle: Näin sanoo Herra, Herra: Jo riittävät kaikki teidän kauhistuksenne, te Israelin heimo,
And say to the uncontrolled children of Israel, This is what the Lord has said: O you children of Israel, let it be enough for you, among the disgusting things which you have done,
καὶ ἐρεῖς πρὸς τὸν οἶκον τὸν παραπικραίνοντα πρὸς τὸν οἶκον τοῦ ἰσραηλ τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἱκανούσθω ὑμῖν ἀπὸ πασῶν τῶν ἀνομιῶν ὑμῶν οἶκος ἰσραηλ
- 7 te kun olette tuoneet muukalaisia, sydämettään ja ruumiiltaan ympärileikkaamattomia, minun pyhäkkööni olemaan siellä ja häpäisemään minun tempPELLIÄNI, samalla kuin olette uhranneet minun leipääni ja rasvaa ja verta; ja niin te olette rikkoneet minun liittoni - kaikkien muitten kauhistustenne lisäksi.
To have let men from strange lands, without circumcision of heart or flesh, come into my holy place, making my house unclean; and to have made the offering of my food, even the fat and the blood; and in addition to all your disgusting ways, you have let my agreement be broken.
τοῦ εἰσαγαγεῖν ὑμᾶς υἰοὺς ἀλλογενεῖς ἀπεριτμήτους καρδία καὶ ἀπεριτμήτους σαρκὶ τοῦ γίνεσθαι ἐν τοῖς ἁγίοις μου καὶ ἐβεβήλουν αὐτὰ ἐν τῷ προσφέρειν ὑμᾶς ἄρτους στέαρ καὶ αἷμα καὶ παρεβαῖνετε τὴν διαθήκην μου ἐν πάσαις ταῖς ἀνομίαις ὑμῶν
- 8 Te ette ole itse hoitaneet minulle suoritettavia pyhiä tehtäviä, vaan olette panneet heitä puolestanne hoitamaan minulle pyhäkkössäni suoritettavia tehtäviä.
And you have not taken care of my holy things; but you have put them as keepers to take care of my work in my holy place.
καὶ διετάξατε τοῦ φυλάσσειν φυλακὰς ἐν τοῖς ἁγίοις μου
- 9 Näin sanoo Herra, Herra: ei yksikään muukalainen, sydämettään ja ruumiiltaan ympärileikkaamaton, saa tulla minun pyhäkkööni, olkoon se kuka tahansa muukalainen, joka israelilaisten keskuudessa on.
For this cause the Lord has said, No man from a strange land, without circumcision of heart and flesh, of all those who are living among the children of Israel, is to come into my holy place.
διὰ τοῦτο τὰδε λέγει κύριος ὁ θεὸς πᾶς υἰὸς ἀλλογενῆς ἀπεριτμήτος καρδία καὶ ἀπεριτμήτος σαρκὶ οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὰ ἁγία μου ἐν πᾶσιν υἰοῖς ἀλλογενῶν τῶν ὄντων ἐν μέσῳ οἴκου ἰσραηλ
- 10 Vaan ne leeviläiset, jotka menivät minun luotani kauas, silloin kun Israel oli joutunut eksyksiin, nuo, jotka eksyivät pois minusta kivijumalainsa jälkeen, kantakoot syntinsä;
But as for the Levites, who went far from me, when Israel went out of the right way, turning away from me to go after their images; their punishment will come on them.
ἀλλ' ἢ οἱ λευῖται οἵτινες ἀφῆλαντο ἀπ' ἐμοῦ ἐν τῷ πλανᾶσθαι τὸν ἰσραηλ ἀπ' ἐμοῦ κατόπισθεν τῶν ἐνθυμημάτων αὐτῶν καὶ λήμψονται ἀδικίαν αὐτῶν
- 11 he toimittakoot minun pyhäkkössäni vartioinnin tempPELLIN porteilla ja toimittakoot tempPELLIPALVELUKSEN: he teurastakoot polttouhrit ja teurasuhrit kansalle ja seisokoot heidän edessään heitä palvelemissa.
But they may be caretakers in my holy place, and overseers at the doors of the house, doing the work of the house: they will put to death the burned offering and the beasts offered for the people, and they will take their place before them as their servants.
καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἁγίοις μου λειτουργοῦντες θυρωροὶ ἐπὶ τῶν πυλῶν τοῦ οἴκου καὶ λειτουργοῦντες τῷ οἴκῳ οὗτοι σφάζουσιν τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας τῷ λαῷ καὶ οὗτοι στήσονται ἐναντὶ ἰόν τοῦ λαοῦ τοῦ λειτουργεῖν αὐτοῖς
- 12 Koska he ovat heittä palvelleet heidän kivijumalainsa edessä ja olleet Israelin heimolle kompastuksena syntiin, sentähden minä kättä kohottaen vakuutan heistä, sanoo Herra, Herra, että heidän on kannettava syntinsä.
Because they did this work for them before their images, and became a cause of sin to the children of Israel; for this cause my hand has been lifted up against them, says the Lord, and their punishment will be on them.
ἀνθ' ὧν ἐλειτούργουν αὐτοῖς πρὸ προσώπου τῶν εἰδώλων αὐτῶν καὶ ἐγένετο τῷ οἴκῳ ἰσραηλ εἰς κόλασιν ἀδικίας ἕνεκα τούτου ἦρα τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς λέγει κύριος ὁ θεός
- 13 He eivät saa lähestyä minua, niin että toimittaisivat minun edessäni papinvirkkaa ja lähestyisivät mitään minulle pyhitettyä, mitään korkeasti-pyhää, vaan heidän on kannettava häpeänsä ja kauhistuksensa, joita ovat tehneet.
And they will not come near me to do the work of priests to me, or come near any of my holy things, or the things which are most holy: but their shame will be on them, and the punishment for the disgusting things which they have done.
καὶ οὐκ ἐγγισοῦσι πρὸς με τοῦ ἱερατεῦεν μοι οὐδὲ τοῦ προσάγειν πρὸς τὰ ἅγια υἰὸν τοῦ ἰσραηλ οὐδὲ πρὸς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων μου καὶ λήμψονται ἀτιμίαν αὐτῶν ἐν τῇ πλανήσει ἢ ἐπλανήθησαν
- 14 Ja minä panen heidät hoitamaan tempPELLISSÄ suoritettavia tehtäviä, mitä siellä vain on palvelijantyötä ja toimitettavaa.
But I will make them responsible for the care of the house and all its work and everything which is done in it.
καὶ κατατάξουσιν αὐτοὺς φυλάσσειν φυλακὰς τοῦ οἴκου εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ εἰς πάντα ὅσα ἂν ποιήσωσιν
- 15 Mutta ne leeviläiset papit, Saadokin jälkeläiset, jotka hoitivat minun pyhäkkössäni suoritettavat tehtävät silloin, kun israelilaiset olivat eksyneet minusta pois, he saavat lähestyä minua, palvella minua ja seisoa minun edessäni uhraamassa minulle rasvaa ja verta, sanoo Herra, Herra.
But as for the priests, the sons of Zadok, who took care of my holy place when the children of Israel were turned away from me, they are to come near me to do my work, they will take their places before me, offering to me the fat and the blood, says the Lord;
οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται οἱ υἱοὶ τοῦ σαδδοκ οἵτινες ἐφυλάξαντο τὰς φυλακὰς τῶν ἁγίων μου ἐν τῷ πλανᾶσθαι οἶκον ἰσραηλ ἀπ' ἐμοῦ οὗτοι προσάξουσιν πρὸς με τοῦ λειτουργεῖν μοι καὶ στήσονται πρὸ προσώπου μου τοῦ προσφέρειν μοι θυσίαν στέαρ καὶ αἷμα λέγει κύριος ὁ θεός

- 16 He saavat tulla minun pyhäkkööni ja saavat lähestyä minun pöytäni, palvellen minua ja hoitaen minulle suoritettavat tehtävät.
They are to come into my holy place and they are to come near to my table, to do my work and have the care of my house.
οὔτοι εἰσελεύσονται εἰς τὰ ἅγια μου καὶ οὔτοι προσελεύσονται πρὸς τὴν τράπεζάν μου τοῦ λειτουργεῖν μοι καὶ φυλάξουσιν τὰς φυλακάς μου
- 17 Ja tullessaan sisemmän esipihan porteille he pukeutukoot pellavavaatteisiin älköötäkä pitäkö yllänsä villaista toimittaessaan virkaansa sisemmän esipihan porteissa ja sisällä temppelissä.
And when they come in by the doorways of the inner square, they are to be clothed in linen robes; there is to be no wool on them while they are doing my work in the doorway of the inner square and inside the house.
καὶ ἔσται ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς τὰς πύλας τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας στολὰς λινᾶς ἐνδύσονται καὶ οὐκ ἐνδύσονται ἐρεᾶ ἐν τῷ λειτουργεῖν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης τῆς ἐσωτέρας αὐλῆς
- 18 Pellavaiset juhlapäähineet olkoon heillä päässä ja pellavakaatiot lanteilla. Älkööt he panko vyötäisillensä mitään hiostuttavaa.
They are to have linen head-dresses on their heads and linen trousers on their legs, and they are to have nothing round them to make their skin wet with heat.
καὶ κιθάραις λινᾶς ἔξουσιν ἐπὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν καὶ περισκελῆ λινὰ ἔξουσιν ἐπὶ τὰς ὀσφύας αὐτῶν καὶ οὐ περιζώσονται βίβη
- 19 Kun he sitten menevät pois ulompaan esipihaan, kansan tykö ulompaan esipihaan, riisukoot vaatteensa, joissa ovat virkaa toimittaneet, jättäkööt ne pyhäkön kammioihin ja pukekoot yllensä toiset vaatteet, etteivät pyhittäisi kansaa vaatteillansa.
And when they go out into the outer square to the people, they are to take off the robes in which they do the work of priests, and put them away in the holy rooms, and put on other clothing, so that the people may not be made holy by their robes.
καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν πρὸς τὸν λαὸν ἐκδύσονται τὰς στολὰς αὐτῶν ἐν αἷς αὐτοὶ λειτουργοῦσιν ἐν αὐταῖς καὶ θήσουσιν αὐτὰς ἐν ταῖς ἐξέδραις τῶν ἁγίων καὶ ἐνδύσονται στολὰς ἐτέρας καὶ οὐ μὴ ἁγιάσωσιν τὸν λαὸν ἐν ταῖς στολαῖς αὐτῶν
- 20 Älkööt he ajelko päätänsä, mutta älkööt myöskään antako tukkansa valtoinaan kasvaa: heidän on leikattava hiuksensa.
They are not to have all the hair cut off their heads, and they are not to let their hair get long, but they are to have the ends of their hair cut.
καὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν οὐ ξυρήσονται καὶ τὰς κόμας αὐτῶν οὐ ψιλώσουσιν καλύπτοντες καλύψουσιν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν
- 21 Viiniä älköön kukaan pappi juoko tultuansa sisempään esipihaan.
The priests are not to take wine when they go into the inner square.
καὶ οἶνον οὐ μὴ πίωσιν πᾶς ἱερεὺς ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν
- 22 Leskeä ja hyljättyä älkööt he ottako vaimoksensa, vaan ottakoot neitsyen Israelin heimon jälkeläisistä tai lesken, joka on leskenä papin jälkeen.
And they are not to take as wives any widow or woman whose husband has put her away: but they may take virgins of the seed of Israel, or a widow who is the widow of a priest.
καὶ χήραν καὶ ἐκβεβλημένην οὐ λήμψονται ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκα ἀλλ' ἢ παρθένον ἐκ τοῦ σπέρματος ἰσραὴλ καὶ χήρα ἐὰν γένηται ἐξ ἱερέως λήμψονται
- 23 Ja opettakoot he minun kansalleni erotuksen pyhän ja epäpyhän välillä sekä tehkööt heille tiettäväksi, mikä on saastaista, mikä puhdasta.
And they are to make clear to my people the division between what is holy and what is common, and to give them the knowledge of what is clean and what is unclean.
καὶ τὸν λαὸν μου διδάξουσιν ἀνὰ μέσον ἁγίου καὶ βεβήλου καὶ ἀνὰ μέσον ἀκαθάρτου καὶ καθαρῷ γνωριοῦσιν αὐτοῖς
- 24 Riita-asioissa he seisokoot tuomitsemassa ja tuomitkoot niissä minun oikeuksieni mukaan. Minun lakejani ja käskyjäni he noudattakoot kaikkien minun juhlieni vietossa ja pyhittäkööt minun sapattini.
In any cause, they are to be in the position of judges, judging in harmony with my decisions: they are to keep my laws and my rules in all my fixed feasts; and they are to keep my Sabbaths holy.
καὶ ἐπὶ κρίσιν αἵματος οὔτοι ἐπιστήσονται τοῦ διακρίνειν τὰ δικαιώματά μου δικαιώσουσιν καὶ τὰ κρίματά μου κρινοῦσιν καὶ τὰ νόμμά μου καὶ τὰ προστάγματά μου ἐν πάσαις ταῖς ἑορταῖς μου φυλάξονται καὶ τὰ σάββατά μου ἁγιάσουσιν
- 25 Älköön hän menkö kuolleen ihmisen luo ja siten tulko saastaiseksi; ainoastaan isästä ja äidistä, pojasta ja tyttärestä, veljestä ja sisaresta, jos tämä ei ollut naitu, hän saa näin saattaa itsensä saastaiseksi.
They are not to come near any dead person so as to become unclean: but for a father or mother or son or daughter or brother or for a sister who has no husband, they may make themselves unclean.
καὶ ἐπὶ ψυχὴν ἀνθρώπου οὐκ εἰσελεύσονται τοῦ μιανθῆναι ἀλλ' ἢ ἐπὶ πατρὶ καὶ ἐπὶ μητρὶ καὶ ἐπὶ υἱῷ καὶ ἐπὶ θυγατρὶ καὶ ἐπὶ ἀδελφῷ καὶ ἐπὶ ἀδελφῇ αὐτοῦ ἢ οὐ γέγονεν ἀνδρὶ μιανθήσεται
- 26 Mutta puhdistuksensa jälkeen luettakoon hänelle vielä seitsemän päivää;
And after he has been made clean, seven days are to be numbered for him.
καὶ μετὰ τὸ καθαρισθῆναι αὐτὸν ἑπτὰ ἡμέρας ἐξαριθμήσει αὐτῷ
- 27 Ja sinä päivänä, jona hän tulee pyhäkköön, sisempään esipihaan, toimittamaan virkaansa pyhäkössä, hän uhratkoon syntiuhrinsa, sanoo Herra, Herra.
And on the day when he goes into the inner square, to do the work of the holy place, he is to make his sin-offering, says the Lord.
καὶ ἢ ἂν ἡμέρᾳ εἰσπορεύονται εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν τοῦ λειτουργεῖν ἐν τῷ ἁγίῳ προσοίσουσιν ἱλασμόν λέγει κύριος ὁ θεός

- 28 Ja tämä on oleva heidän perintöosansa: minä olen heidän perintöosansa. Teidän ei tule antaa heille perintömaata Israelissa: minä olen heidän perintömaansa.
And they are to have no heritage; I am their heritage: you are to give them no property in Israel; I am their property.
καὶ ἔσται αὐτοῖς εἰς κληρονομίαν ἐγὼ κληρονομία αὐτοῖς καὶ κατάσχεσις αὐτοῖς οὐ δοθήσεται ἐν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ ὅτι ἐγὼ κατάσχεσις αὐτῶν
- 29 Ruokauhrin, syntiuhrin ja vikauhrin he saavat syödä, ja kaikki, mikä on tuhon omaksi vihittyä Israelissa, on tuleva heille.
Their food is to be the meal offering and the sin-offering and the offering for error; and everything given specially to the Lord in Israel will be theirs.
καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας οὗτοι φάγονται καὶ πᾶν ἀφόρισμα ἐν τῷ Ἰσραὴλ αὐτοῖς ἔσται
- 30 Paras kaikesta uutisesta, kaikenlaatuisesta, ja kaikki annit, mitä laatuua hyvänsä antinne ovatkin, tulevat papeille; ja parhaat jyväröuheistanne on teidän annettava papille, että sinä tuottaisit siunauksen huoneellesi.
And the best of all the first-fruits of everything, and every offering which is lifted up of all your offerings, will be for the priests: and you are to give the priest the first of your bread-making, so causing a blessing to come on your house.
ἀπαρχαὶ πάντων καὶ τὰ πρωτότοκα πάντων καὶ τὰ ἀφαιρέματα πάντα ἐκ πάντων τῶν ἀπαρχῶν ὑμῶν τοῖς ἱερεῦσιν ἔσται καὶ τὰ πρωτογενήματα ὑμῶν δώσετε τῷ ἱερεῖ τοῦ θεῖναι εὐλογίας ὑμῶν ἐπὶ τοὺς οἴκους ὑμῶν
- 31 Papit älkööt syökö mitään itsestään kuollutta tai kuoliaaksi raadeltua, ei lintua eikä raavasta."
The priests may not take for food any bird or beast which has come to a natural death or whose death has been caused by another animal.
καὶ πᾶν θνησιμαῖον καὶ θηριάλωτον ἐκ τῶν πετεινῶν καὶ ἐκ τῶν κτηνῶν οὐ φάγονται οἱ ἱερεῖς
- 1 "Kun te arvotte maata perintöosiksi, niin antakaa Herralle anti, pyhä osa maasta, kahtakymmentäviittä tuhatta pitkä ja kahtakymmentä tuhatta leveä. Se olkoon pyhä koko alueeltaan, yltympäri.
And when you are making a distribution of the land, by the decision of the Lord, for your heritage, you are to make an offering to the Lord of a part of the land as holy: it is to be twenty-five thousand long and twenty thousand wide: all the land inside these limits is to be holy.
καὶ ἐν τῷ καταμετρεῖσθαι ὑμᾶς τὴν γῆν ἐν κληρονομία ἀφοριεῖτε ἀπαρχὴν τῷ κυρίῳ ἅγιον ἀπὸ τῆς γῆς πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας μῆκος καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδας ἅγιον ἔσται ἐν πᾶσι τοῖς ὀρίοις αὐτοῦ κυκλόθεν
- 2 Siitä tulkoon pyhäkölle neliö, viisisataa ja viisisataa joka taholta, ja sen lisäksi avointa tilaa viisikymmentä joka taholta.
Of this, a square five hundred long and five hundred wide is to be for the holy place, with a space of fifty cubits all round it.
καὶ ἔσται ἐκ τούτου εἰς ἀγίασμα πεντακόσιοι ἐπὶ πεντακοσίους τετράγωνον κυκλόθεν καὶ πῆχεις πενήκοντα διάστημα αὐτῷ κυκλόθεν
- 3 Ja mittaa tästä mitatusta alueesta kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti ja kymmentätuhatta leveältä, ja siinä olkoon pyhäkkö, korkeasti-pyhä.
And of this measure, let a space be measured, twenty-five thousand long and ten thousand wide: in it there will be the holy place, even the most holy.
καὶ ἐκ ταύτης τῆς διαμετρήσεως διαμετρήσεις μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας καὶ εὖρος δέκα χιλιάδας καὶ ἐν αὐτῇ ἔσται τὸ ἀγίασμα ἅγια τῶν ἁγίων
- 4 Se olkoon pyhä osa maasta papeille, jotka palvelevat pyhäkössä, jotka lähestyvät ja palvelevat Herraa; se olkoon talojen sijana heitä varten ja pyhänä paikkana pyhäkköä varten.
This holy part of the land is to be for the priests, the servants of the holy place, who come near to the Lord to do his work; it is to be a place for their houses and for grass-land and for cattle.
ἀπὸ τῆς γῆς ἔσται τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λειτουργοῦσιν ἐν τῷ ἁγίῳ καὶ ἔσται τοῖς ἐγγίζουσι λειτουργεῖν τῷ κυρίῳ καὶ ἔσται αὐτοῖς τόπος εἰς οἴκους ἀφορισμένους τῷ ἁγιασμῷ αὐτῶν
- 5 Kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti ja kymmentätuhatta leveältä on tuleva leeviläisille, jotka toimittavat palvelusta pyhäkössä, heille perintömaaksi - kaksikymmentä kammiota -.
A space of land twenty-five thousand long and ten thousand wide is to be for the Levites, the servants of the house, a property for themselves, for towns for their living-places.
εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες μῆκος καὶ εὖρος δέκα χιλιάδες ἔσται τοῖς λευίταις τοῖς λειτουργοῦσιν τῷ οἴκῳ αὐτοῖς εἰς κατάσχεσιν πόλεις τοῦ κατοικεῖν
- 6 Kaupungille antakaa perintömaata viittätuhatta leveältä ja kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti, pyhän antimaan viereltä; se olkoon kaiken Israelin heimon oma.
And as the property for the town you are to have a part five thousand wide and twenty-five thousand long, by the side of the offering of the holy part of the land: this is to be for all the children of Israel.
καὶ τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως δώσεις πέντε χιλιάδας εὖρος καὶ μῆκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας ὄν τρόπον ἢ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων παντὶ οἴκῳ Ἰσραὴλ ἔσονται
- 7 Ja ruhtinaalle: molemmilta puolin pyhää antimaan ja kaupungin perintömaata, pyhän antimaan sivusta ja kaupungin perintömaan sivusta, lännen puolelta länteen päin ja idän puolelta itään päin, maata yhtä pitkälti kuin on yhden sukukuntaosan pituus länsirajasta itärajaan.
And for the ruler there is to be a part on one side and on the other side of the holy offering and of the property of the town, in front of the holy offering and in front of the property of the town on the west of it and on the east: measured in the same line as one of the parts of the land, from its limit on the west to its limit on the east of the land.
καὶ τῷ ἡγουμένῳ ἐκ τούτου καὶ ἀπὸ τούτου εἰς τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἁγίων εἰς κατάσχεσιν τῆς πόλεως κατὰ πρόσωπον τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων καὶ κατὰ πρόσωπον τῆς κατασχεσεως τῆς πόλεως τὰ πρὸς θάλασσαν καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸ μῆκος ὡς μία τῶν μερίδων ἀπὸ τῶν ὀρίων τῶν πρὸς θάλασσαν καὶ τὸ μῆκος ἐπὶ τὰ ὄρια τὰ πρὸς ἀνατολὰς τῆς γῆς

- 8 Se olkoon hänellä maana, perintömaana Israelissa; ja älkööt minun ruhtinaani enää sortako minun kansaani, vaan jättäkööt muun maan Israelin heimolle sukukunnittain.
And this will be his heritage in Israel: and my rulers will no longer be cruel masters to my people; but they will give the land as a heritage to the children of Israel by their tribes.
καὶ ἔσται αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ οὐ καταδυναστεύσουσιν οὐκέτι οἱ ἀφηγούμενοι τοῦ Ἰσραὴλ τὸν λαόν μου καὶ τὴν γῆν κατακληρονομήσουσιν οἶκος Ἰσραὴλ κατὰ φυλὰς αὐτῶν
- 9 Näin sanoo Herra, Herra: Jo riittää, te Israelin ruhtinaat! Heittäkää pois väkivalta ja sorto, noudattakaa oikeutta ja vanhurskautta, heretkää häätämästä mailtansa minun kansaani, sanoo Herra, Herra.
This is what the Lord has said: Let this be enough for you, O rulers of Israel: let there be an end of violent behaviour and wasting; do what is right, judging uprightly; let there be no more driving out of my people, says the Lord.
τάδε λέγει κύριος θεός ἰκανούσθε ὑμῖν οἱ ἀφηγούμενοι τοῦ Ἰσραὴλ ἀδικίαν καὶ τλαιπωρίαν ἀφέλεσθε καὶ κρίμα καὶ δικαιοσύνην ποιήσατε ἐξάρατε καταδυναστείαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ μου λέγει κύριος θεός
- 10 Olkoon teillä oikea paino, oikea eefa-mitta ja oikea bat-mitta.
Have true scales and a true ephah and a true bath.
ζυγὸς δίκαιος καὶ μέτρον δίκαιον καὶ χοῖνιξ δικαία ἔστω ὑμῖν
- 11 Eefa- ja bat-mitta olkoot tarkoin yhtä suuret: bat vetäköön kymmenenneksen hoomer-mittaa ja eefa kymmenenneksen hoomer-mittaa; hoomerin mukaan määrättäköön kumpaisenkin suuruus.
The ephah and the bath are to be of the same measure, so that the bath is equal to a tenth of a homer, and the ephah to a tenth of a homer: the unit of measure is to be a homer.
τὸ μέτρον καὶ ἡ χοῖνιξ ὁμοίως μία ἔσται τοῦ λαμβάνειν τὸ δέκατον τοῦ γομορ ἡ χοῖνιξ καὶ τὸ δέκατον τοῦ γομορ τὸ μέτρον πρὸς τὸ γομορ ἔσται ἴσον
- 12 Sekelissä olkoon kaksikymmentä geeraa; miina olkoon teillä kaksikymmentä sekeliä, kaksikymmentäviisi sekeliä, viisitoista sekeliä.
And the shekel is to be twenty gerahs: five shekels are five, and ten shekels are ten, and your maneh is to be fifty shekels
καὶ τὸ στάθμιον εἴκοσι ὀβολοὶ οἱ πέντε σίκλοι πέντε καὶ οἱ δέκα σίκλοι δέκα καὶ πενήκοντα σίκλοι ἡ μᾶ ἔσται ὑμῖν
- 13 Tämä on anti, joka teidän on annettava: kuudennes eefaa nisuhoomerista ja kuudennes eefaa ohrahoomerista;
This is the offering you are to give: a sixth of an ephah out of a homer of wheat, and a sixth of an ephah out of a homer of barley;
καὶ αὕτη ἡ ἀπαρχὴ ἣν ἀφοριεῖτε ἕκτον τοῦ μέτρου ἀπὸ τοῦ γομορ τοῦ πυροῦ καὶ τὸ ἕκτον τοῦ οἴφι ἀπὸ τοῦ κόρου τῶν κριθῶν
- 14 öljyn määrä bat-mitasta öljyä: kymmenennes batia koor-mitasta - kymmenestä batista, hoomerista - sillä hoomer on kymmenen batia;
And the fixed measure of oil is to be a tenth of a bath from the cor, for ten baths make up the cor;
καὶ τὸ πρόσταγμα τοῦ ἐλαίου κοτύλην ἐλαίου ἀπὸ δέκα κοτυλῶν ὅτι αἱ δέκα κοτύλαι εἰσὶν γομορ
- 15 pikkukarjasta: kahdestasadasta yksi lammas Israelin runsasvetisiltä laitumilta ruokauhriksi, polttouhriksi ja yhteysuhriksi, että voitaisiin toimittaa heille sovitus, sanoo Herra, Herra.
And one lamb from the flock out of every two hundred, from all the families of Israel, for a meal offering and for a burned offering and for peace-offerings, to take away their sin, says the Lord.
καὶ πρόβατον ἀπὸ τῶν δέκα προβάτων ἀφαίρεμα ἐκ πασῶν τῶν πατριῶν τοῦ Ἰσραὴλ εἰς θυσίας καὶ εἰς ὀλοκαυτώματα καὶ εἰς σωτηρίου τοῦ ἐξιλάσκεσθαι περὶ ὑμῶν λέγει κύριος θεός
- 16 Kaikki maan kansa on velvoitettu tähän antiin Israelin ruhtinaalle.
All the people are to give this offering to the ruler.
καὶ πᾶς ὁ λαὸς δώσει τὴν ἀπαρχὴν ταύτην τῷ ἀφηγουμένῳ τοῦ Ἰσραὴλ
- 17 Mutta ruhtinas toimittakoon polttouhrit, ruokauhrin ja juomauhrin juhlina, uusinakuina ja sapatteina, kaikkina Israelin heimon juhla-aikoina; hän uhratkoon syntiuhrin, ruokauhrin, polttouhrin ja yhteysuhrin toimittaakseen sovituksen Israelin heimolle.
And the ruler will be responsible for the burned offering and the meal offering and the drink offering, at the feasts and the new moons and the Sabbaths, at all the fixed feasts of the children of Israel: he will give the sin-offering and meal offering and burned offering and the peace-offerings, to take away the sin of the children of Israel.
καὶ διὰ τοῦ ἀφηγουμένου ἔσται τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ αἱ θυσίαι καὶ αἱ σπονδαὶ ἔσονται ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐν ταῖς νομηνίαις καὶ ἐν τοῖς σαββάτοις καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἑορταῖς οἴκου Ἰσραὴλ αὐτὸς ποιήσει τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ τὴν θυσίαν καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου τοῦ ἐξιλάσκεσθαι ὑπὲρ τοῦ οἴκου Ἰσραὴλ
- 18 Näin sanoo Herra, Herra: Ota ensimmäisessä kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä virheetön mullikka ja puhdista pyhäkkö.
This is what the Lord has said: In the first month, on the first day of the month, you are to take a young ox without any mark on him, and you are to make the holy place clean.
τάδε λέγει κύριος θεός ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ μᾶ τοῦ μηνὸς λήμψεσθε μόσχον ἐκ βοῶν ἄμωμον τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸ ἅγιον
- 19 Ja pappi ottakoon syntiuhrin verta ja sivelkööön sitä temppelein ovenpieliin ja alttarin välireunan neljään kulmaan ja sisemmän esipihan portin ovenpieliin.
And the priest is to take some of the blood of the sin-offering and put it on the uprights at the sides of the doors of the house, and on the four angles of the shelf of the altar, and on the sides of the doorway of the inner square.
καὶ λήμψεται ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ ἐξίλασμοῦ καὶ δώσει ἐπὶ τὰς φλιὰς τοῦ οἴκου καὶ ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐπὶ τὰς φλιὰς τῆς πύλης τῆς αὐλῆς τῆς ἐσωτέρας

- 20 Samoin tee kuukauden seitsemäntenä päivänä sen varalta, että joku olisi erehdyksestä tai tietämättömyydestä rikkonut. Ja niin te toimitatte temppelein sovituksen.
And this you are to do on the seventh day of the month for everyone who is in error and for the feeble-minded: you are to make the house free from sin.
καὶ οὕτως ποιήσεις ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ μιᾷ τοῦ μηνὸς λήμψῃ παρ' ἐκάστου ἀπόμοιραν καὶ ἐξιλάσεσθε τὸν οἶκον
- 21 Ensimmäisessä kuussa, kuukauden neljäntenätoista päivänä, on teillä pääsiäinen. Se on seitsemänpäiväinen juhla. Syötäköön silloin happamatonta leipää.
In the first month, on the fourteenth day of the month, you are to have the Passover, a feast of seven days; unleavened bread is to be your food.
καὶ ἐν τῷ πρώτῳ μηνὶ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἔσται ὑμῖν τὸ πασχα ἑορτὴ ἑπτὰ ἡμέρας ἄζυμα ἔδεσθε
- 22 Sinä päivänä uhratkoon ruhtinas omasta puolestansa ja maan kaiken kansan puolesta mullikan syntiuhriksi.
And on that day the ruler is to give for himself and for all the people of the land an ox for a sin-offering.
καὶ ποιήσει ὁ ἀφηγούμενος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τοῦ οἴκου καὶ ὑπὲρ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς γῆς μόσχον ὑπὲρ ἁμαρτίας
- 23 Ja seitsemänä juhlapäivänä hän uhratkoon polttouhriksi Herralle seitsemän mullikkaa ja seitsemän oinasta, virheettömiä, joka päivä seitsemänä päivänä, ja syntiuhriksi kauriin joka päivä.
And on the seven days of the feast he is to give a burned offering to the Lord, seven oxen and seven sheep without any mark on them, every day for seven days; and a he-goat every day for a sin-offering.
καὶ τὰς ἑπτὰ ἡμέρας τῆς ἑορτῆς ποιήσει ὀλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἑπτὰ μόσχους καὶ ἑπτὰ κριοὺς ἀμώμους καθ' ἡμέραν τὰς ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ὑπὲρ ἁμαρτίας ἔριφον αἰγῶν καθ' ἡμέραν
- 24 Ja ruokauhriksi hän uhratkoon eefa-mitan mullikkaa ja eefa-mitan oinasta kohti sekä öljyä hiin-mitan eefaa kohti.
And he is to give a meal offering, an ephah for every ox and an ephah for every sheep and a hin of oil to every ephah.
καὶ θυσίαν πέμμα τῷ μόσχῳ καὶ πέμμα τῷ κριῷ ποιήσεις καὶ ἐλαίου τὸ ἰν τῷ πέμματι
- 25 Seitsemännessä kuussa, kuukauden viidentenätoista päivänä, juhlanan, hän uhratkoon samalla tavoin - niin seitsemänä päivänä - samankaltaisen syntiuhrin, polttouhrin ja ruokauhrin sekä saman määrän öljyä."
In the seventh month, on the fifteenth day of the month, at the feast, he is to give the same for seven days; the sin-offering, the burned offering, the meal offering, and the oil as before.
καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ πεντεκαίδεκάτῃ τοῦ μηνὸς ἐν τῇ ἑορτῇ ποιήσεις κατὰ τὰ αὐτὰ ἑπτὰ ἡμέρας καθὼς τὰ ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας καὶ καθὼς τὰ ὀλοκαυτώματα καὶ καθὼς τὸ μαννα καὶ καθὼς τὸ ἔλαιον
- 1 "Näin sanoo Herra, Herra: Sisemmän esipihan portti, se, joka antaa itään päin, olkoon suljettuna kuusi työpäivää. Mutta sapatinpäivänä se avattakoon; myös avattakoon se uudenkuun päivänä.
This is what the Lord has said: The doorway of the inner square looking to the east is to be shut on the six working days; but on the Sabbath it is to be open, and at the time of the new moon it is to be open.
τάδε λέγει κύριος θεὸς πύλῃ ἢ ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἑσωτέρᾳ ἢ βλέπουσα πρὸς ἀνατολὰς ἔσται κεκλεισμένη ἕξ ἡμέρας τὰς ἐνεργοὺς ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἀνοιχθήσεται καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νομηνίας ἀνοιχθήσεται
- 2 Silloin tulkoon ruhtinas porttieteisen kautta ulkoa ja asettukoon portin ovenpieleen; ja kun papit uhraavat hänen polttouhriansa ja yhteysuhriansa, niin hän kumartaen rukoilkoon portin kynnyksellä ja menköön sitten ulos. Mutta porttia älköön suljettako ennen iltaa.
And the ruler is to go in through the covered way of the outer doorway outside, and take his place by the pillar of the doorway, and the priests will make his burned offering and his peace-offerings and he will give worship at the doorstep of the doorway; then he will go out, and the door will not be shut till the evening.
καὶ εἰσελεύσεται ὁ ἀφηγούμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλαμ τῆς πύλης τῆς ἕξωθεν καὶ στήσεται ἐπὶ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης καὶ ποιήσουσιν οἱ ἱερεῖς τὰ ὀλοκαυτώματα αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ καὶ προσκυνήσει ἐπὶ τοῦ προθύρου τῆς πύλης καὶ ἐξελεύσεται καὶ ἡ πύλη οὐ μὴ κλεισθῇ ἕως ἑσπέρας
- 3 Ja maan kansa kumartaen rukoilkoon sen portin ovella sapatteina ja uusinakuina Herran edessä.
And the people of the land are to give worship at the door of that doorway before the Lord on the Sabbaths and at the new moons.
καὶ προσκυνήσει ὁ λαὸς τῆς γῆς κατὰ τὰ πρόθυρα τῆς πύλης ἐκείνης ἐν τοῖς σαββάτοις καὶ ἐν ταῖς νομηνίαις ἐναντίον κυρίου
- 4 Ja polttouhrina, joka ruhtinaan on uhrattava Herralle sapatinpäivänä, olkoon: kuusi virheetöntä karitsaa ja virheetön oinas;
And the burned offering offered to the Lord by the ruler on the Sabbath day is to be six lambs without a mark on them and a male sheep without a mark;
καὶ τὰ ὀλοκαυτώματα προσοίσει ὁ ἀφηγούμενος τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἕξ ἄμνους ἀμώμους καὶ κριὸν ἄμωμον
- 5 ja ruokauhrina: eefa-mitta oinasta kohti, mutta ruokauhrina karitsoita kohti se, mitä hän voi ja tahtoo antaa, ynnä hiin-mitta öljyä eefaa kohti.
And the meal offering is to be an ephah for the sheep, and for the lambs whatever he is able to give, and a hin of oil to an ephah.
καὶ μαννα πέμμα τῷ κριῷ καὶ τοῖς ἄμνοις θυσίαν δόμα χειρὸς αὐτοῦ καὶ ἐλαίου τὸ ἰν τῷ πέμματι

- 6 Uudenkuun päivänä olkoon polttouhrina: virheetön mullikka, kuusi karitsaa ja oinas, virheetömiä;
And at the time of the new moon it is to be a young ox of the herd without a mark on him, and six lambs and a male sheep, all without a mark:
καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νουμηνίας μόσχον ἄμωμον καὶ ἕξ ἄμνοὺς καὶ κριὸς ἄμωμος ἔσται
- 7 ja ruokauhrina hän uhratkoon eefan mullikkaa kohti ja eefan oinasta kohti sekä karitsoita kohti sen, mitä hän saa hankituksi, ynnä öljyä hiin-mitan eefaa kohti.
And he is to give a meal offering, an ephah for the ox and an ephah for the sheep, and for the lambs whatever he is able to give, and a hin of oil to an ephah.
καὶ πέμμα τῷ κριῶ καὶ πέμμα τῷ μόσχῳ ἔσται μανασ καὶ τοῖς ἄμνοῖς καθὼς ἂν ἐκποιῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἐλαίου τὸ ἰν τῷ πέμματι
- 8 Ja kun ruhtinas tulee, niin tulkoon porttieteisen kautta ja menköön ulos samaa tietä.
And when the ruler comes in, he is to go in through the covered way of the doorway, and he is to go out by the same way.
καὶ ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν ἀφηγούμενον κατὰ τὴν ὁδὸν τοῦ αἰλαμ τῆς πύλης εἰσελεύσεται καὶ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης ἐξελεύσεται
- 9 Mutta kun maan kansa tulee juhlina Herran eteen, niin se, joka pohjoisportin kautta tuli kumartaen rukoilemaan, menköön ulos eteläportin kautta, ja joka tuli eteläportin kautta, se menköön ulos pohjoisportin kautta; älköön kenkään palatko sen portin kautta, josta tuli, vaan menköön ulos vastakkaisesta.
But when the people of the land come before the Lord at the fixed feasts, he who comes in by the north doorway to give worship is to go out by the south doorway; and he who comes in by the south doorway is to go out by the north doorway: he is not to come back by the doorway through which he went in, but is to go straight before him.
καὶ ὅταν εἰσπορεύηται ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐναντίον κυρίου ἐν ταῖς ἑορταῖς ὁ εἰσπορευόμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν προσκυνεῖν ἐξελεύσεται κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον καὶ ὁ εἰσπορευόμενος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς νότον ἐξελεύσεται κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν οὐκ ἀναστρέψει κατὰ τὴν πύλην ἣν εἰσελήλυθεν ἀλλ' ἢ κατ' εὐθὺς αὐτῆς ἐξελεύσεται
- 10 Ja ruhtinas tulkoon heidän joukossansa, kun he tulevat, ja menköön ulos, kun he menevät.
And the ruler, when they come in, is to come among them, and is to go out when they go out.
καὶ ὁ ἀφηγούμενος ἐν μέσῳ αὐτῶν ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτοὺς εἰσελεύσεται μετ' αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐξελεύσεται
- 11 Juhlina ja juhla-aikoina olkoon ruokauhri: eefa mullikkaa kohti ja eefa oinasta kohti sekä karitsoita kohti se, mitä mikin voi ja tahtoo antaa, ynnä öljyä hiin-mitta eefaa kohti.
At the feasts and the fixed meetings the meal offerings are to be an ephah for an ox, and an ephah for a male sheep, and for the lambs whatever he is able to give, and a hin of oil to an ephah.
καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ἔσται τὸ μανασ πέμμα τῷ μόσχῳ καὶ πέμμα τῷ κριῶ καὶ τοῖς ἄμνοῖς καθὼς ἂν ἐκποιῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ καὶ ἐλαίου τὸ ἰν τῷ πέμματι
- 12 Milloin ruhtinas uhraa vapaaehtoisia lahjoja, polttouhrin tai yhteysuhrin vapaaehtoisena lahjana Herralle, avattakoon hänelle portti, joka antaa itään päin, ja hän uhratkoon polttouhrinsa sekä yhteysuhrinsa samoin, kuin hän uhraa sapatinpäivänä, ja menköön ulos; ja hänen mentyänsä suljettakoon portti.
And when the ruler makes a free offering, a burned offering or a peace-offering freely given to the Lord, the doorway looking to the east is to be made open for him, and he is to make his burned offering and his peace-offerings as he does on the Sabbath day: and he will go out; and the door will be shut after he has gone out.
ἐὰν δὲ ποιῆσῃ ὁ ἀφηγούμενος ὁμολογίαν ὀλοκαύτωμα σωτηρίου τῷ κυρίῳ καὶ ἀνοίξει ἑαυτῷ τὴν πύλην τὴν βλέπουσαν κατ' ἀνατολὰς καὶ ποιήσει τὸ ὀλοκαύτωμα αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ σωτηρίου αὐτοῦ ὅν τρόπον ποιεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων καὶ ἐξελεύσεται καὶ κλείσει τὰς θύρας μετὰ τὸ ἐξελθεῖν αὐτόν
- 13 Uhraa vuoden vanha virheetön karitsa joka päivä polttouhriksi Herralle: uhraa se joka aamu.
And you are to give a lamb a year old without any mark on it for a burned offering to the Lord every day: morning by morning you are to give it.
καὶ ἄμνον ἑνιαύσιον ἄμωμον ποιήσει εἰς ὀλοκαύτωμα καθ' ἡμέραν τῷ κυρίῳ πρῶι ποιήσει αὐτόν
- 14 Ja sen lisäksi uhraa ruokauhriksi joka aamu kuudennes eefaa ynnä öljyä kolmannes hiin-mittaa lestyjen jauhojen kostuttamiseksi. Tämä on ruokauhri Herralle - ikuinen, pysyvä säädös.
And you are to give, morning by morning, a meal offering with it, a sixth of an ephah and a third of a hin of oil dropped on the best meal; a meal offering offered to the Lord at all times by an eternal order.
καὶ μανασ ποιήσει ἐπ' αὐτῷ τὸ πρῶι ἕκτον τοῦ μέτρου καὶ ἐλαίου τὸ τρίτον τοῦ ἰν τοῦ ἀναμειξῆσαι τὴν σμιδαλιν μανασ τῷ κυρίῳ πρόσταγμα διὰ παντός
- 15 Niin uhratkaa joka aamu karitsa, ruokauhri ja öljy jokapäiväiseksi polttouhriksi.
And they are to give the lamb and the meal offering and the oil, morning by morning, for a burned offering at all times.
ποιήσετε τὸν ἄμνον καὶ τὸ μανασ καὶ τὸ ἐλαίον ποιήσετε τὸ πρῶι ὀλοκαύτωμα διὰ παντός
- 16 Näin sanoo Herra, Herra: Jos ruhtinas antaa jollekin pojistansa lahjan, on se tämän perintöosa. Se on tuleva hänen pojillensa: se on perintöosana heidän omaisuutensa.
This is what the Lord has said: If the ruler gives a property to any of his sons, it is his heritage and will be the property of his sons; it is theirs for their heritage.
τάδε λέγει κύριος θεός ἐὰν δῶ ὁ ἀφηγούμενος δόμα ἐν ἑκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐκ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ τοῦτο τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἔσται κατάσχεσις ἐν κληρονομίᾳ

- 17 Mutta jos hän antaa lahjan perintöosaan jollekin palvelijoistansa, olkoon se tämän omana vapautusvuoteen saakka, mutta sitten tulkoon takaisin ruhtinaalle: sehän on hänen perintöosaansa ja on tuleva hänen pojilleen.
And if he gives a part of his heritage to one of his servants, it will be his till the year of making free, and then it will go back to the ruler; for it is his sons' heritage, and is to be theirs.
ἐὰν δὲ δῶ ἴσῃ ἐνὶ τῶν παιδῶν αὐτοῦ καὶ ἔσται αὐτῷ ἕως τοῦ ἔτους τῆς ἀφέσεως καὶ ἀποδώσει τῷ ἀφηγουμένῳ πλὴν τῆς κληρονομίας τῶν υἱῶν αὐτοῦ αὐτοῖς ἔσται
- 18 Älköönkä ruhtinas ottako kansan perintöosia, niin että sortaisi heitä pois heidän perintömaaltansa. Omasta perintömaastaan hän antakoon perintöosia pojillensa, ettei kukaan minun kansastani tulisi häädetyksi pois omalta perintömaaltansa."
And the ruler is not to take the heritage of any of the people, driving them out of their property; he is to give a heritage to his sons out of the property which is his: so that my people may not be sent away from their property.
καὶ οὐ μὴ λάβῃ ὁ ἀφηγούμενος ἐκ τῆς κληρονομίας τοῦ λαοῦ καταδυναστεύσαι αὐτούς ἐκ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ κατακληρονομήσει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ὅπως μὴ διασκοπίζηται ὁ λαός μου ἕκαστος ἐκ τῆς κατασχέσεως αὐτοῦ
- 19 Sitten hän vei minut siitä sisäänkäytävästä, joka oli portin sivuseinämällä, niiden kammioiden luo, jotka olivat pyhitettyjä papeille ja jotka antoivat pohjoiseen päin. Ja katso, siellä oli eräs paikka kauimpana länttä kohti.
And he took me through by the way in at the side of the doorway into the holy rooms which are the priests', looking to the north: and I saw a place at the side of them to the west.
καὶ εἰσήγαγόν με εἰς τὴν εἰσόδον τῆς κατὰ νότου τῆς πύλης εἰς τὴν ἐξέδραν τῶν ἁγίων τῶν ἱερέων τὴν βλέπουσαν πρὸς βορρᾶν καὶ ἰδοὺ τόπος ἐκεῖ κεχωρισμένος
- 20 Ja hän sanoi minulle: "Tämä on paikka, missä pappien on keitettävä vikauhri ja syntiuhri sekä leivottava ruokauhri, etteivät veisi ulos sitä ulompaan esipihaan ja siten tulisi pyhittäneeksi kansaa".
And he said to me, This is the place where the offering for error and the sin-offering are to be cooked in water by the priests, and where the meal offering is to be cooked in the oven; so that they may not be taken out into the outer square to make the people holy.
καὶ εἶπεν πρὸς με οὗτος ὁ τόπος ἐστὶν οὗ ἐψησοῦσιν ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς τὰ ὑπὲρ ἀγνοίας καὶ τὰ ὑπὲρ ἁμαρτίας καὶ ἐκεῖ πέγουσι τὸ μανὰ τὸ παράπαν τοῦ μὴ ἐκφέρειν εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν τοῦ ἁγιάζειν τὸν λαόν
- 21 Sitten hän vei minut ulompaan esipihaan ja johdatti minut esipihan neljän nurkkauksen ohitse, ja katso, esipihan joka nurkkauksessa oli piha.
And he took me out into the outer square and made me go by the four angles of the square; and I saw that in every angle of the open square there was a space shut in.
καὶ ἐξήγαγόν με εἰς τὴν αὐλὴν τὴν ἐξωτέραν καὶ περιήγαγόν με ἐπὶ τὰ τέσσαρα μέρη τῆς αὐλῆς καὶ ἰδοὺ αὐλὴ κατὰ τὸ κλίτος τῆς αὐλῆς αὐλὴ κατὰ τὸ κλίτος τῆς αὐλῆς
- 22 Esipihan neljässä nurkkauksessa oli suljetut pihat, neljäkymmenen pituiset ja kolmenkymmenen levyiset; nämä neljä nurkka-alaa olivat yhtä suuret.
In the four angles there were spaces walled in, forty cubits long and thirty wide; the four were of the same size.
ἐπὶ τὰ τέσσαρα κλίτη τῆς αὐλῆς αὐλὴ μικρὰ μήκος πηχῶν τεσσαράκοντα καὶ εὗρος πηχῶν τριάκοντα μέτρον ἐν ταῖς τέσσαρσιν
- 23 Ja niissä neljässä oli ympärinsä kivikehä, ja alas kivikehään oli tehty keittoliesiä ympärinsä.
And there was a line of wall all round inside them, round all four, and boiling-places were made under it all round about.
καὶ ἐξέδραι κύκλῳ ἐν αὐταῖς κύκλῳ ταῖς τέσσαρσιν καὶ μαγειρεία γεγνότα ὑποκάτω τῶν ἐξεδρῶν κύκλῳ
- 24 Ja hän sanoi minulle: "Nämä ovat keittäjien suojat, joissa temppelelpalvelijat keittävät kansan teurasuhrin".
And he said to me, These are the boiling-rooms, where the offering of the people is cooked by the servants of the house.
καὶ εἶπεν πρὸς με οὗτοι οἱ οἴκοι τῶν μαγειρείων οὗ ἐψησοῦσιν ἐκεῖ οἱ λειτουργοῦντες τῷ οἴκῳ τὰ θύματα τοῦ λαοῦ
- 1 Sitten hän vei minut takaisin temppelin ovelle. Ja katso, vettä kumpusi temppelin kynnyksen alta itään päin, sillä temppelin etusivu oli itää kohti. Ja vesi juoksi alas temppelin oikeanpuolisen sivuseinämän alitse, alttarin eteläpuolitse.
And he took me back to the door of the house; and I saw that waters were flowing out from under the doorstep of the house on the east, for the house was facing east: and the waters came down from under, from the right side of the house, on the south side of the altar.
καὶ εἰσήγαγόν με ἐπὶ τὰ πρόθυρα τοῦ οἴκου καὶ ἰδοὺ ὕδωρ ἐξεπορεύετο ὑποκάτωθεν τοῦ αἰθρίου κατ' ἀνατολάς ὅτι τὸ πρόσωπον τοῦ οἴκου ἔβλεπεν κατ' ἀνατολάς καὶ τὸ ὕδωρ κατέβαινεν ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ δεξιῦ ἀπὸ νότου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον
- 2 Sitten hän toi minut ulos pohjoisportin kautta ja kierrätti minut ulkopuolitse ulkoportille, joka antoi itää kohden; ja katso, vesi virtasi oikeanpuoliselta sivuseinämältä päin.
And he took me out by the north doorway, and made me go round to the outside of the doorway looking to the east; and I saw waters running slowly out on the south side.
καὶ ἐξήγαγόν με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῆς πρὸς βορρᾶν καὶ περιήγαγόν με τὴν ὁδὸν ἔξωθεν πρὸς τὴν πύλην τῆς αὐλῆς τῆς βλεπούσης κατ' ἀνατολάς καὶ ἰδοὺ τὸ ὕδωρ κατεφέρετο ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ δεξιῦ
- 3 Mennessänsä itää kohti mies, mittanuora kädessään, mittasi tuhat kynnärää ja antoi minun käydä veden poikki: vettä oli nilkkoihin asti.
And the man went out to the east with the line in his hand, and after measuring a thousand cubits, he made me go through the waters, which came over my feet.
καθὼς ἔξοδος ἄνδρος ἐξ ἐναντίας καὶ μέτρον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διεμέτρησεν χιλίους ἐν τῷ μέτρῳ καὶ διήλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἀφέσεως

- 4 Sitten hän mittasi tuhat ja antoi minun käydä veden poikki: vettä oli polviin asti. Sitten hän mittasi tuhat ja antoi minun käydä poikki: vettä oli lanteisiin asti.
And again, measuring a thousand cubits, he made me go through the waters which came up to my knees. Again, measuring a thousand, he made me go through the waters up to the middle of my body.
καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ διήλθεν ἐν τῷ ὕδατι ὕδωρ ἕως τῶν μηρῶν καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ διήλθεν ὕδωρ ἕως ὀσφύος
- 5 Sitten hän mittasi tuhat: tuli virta, jonka poikki minä en voinut käydä, sillä vesi nousi uimavedeksi, virraksi, josta ei voinut käydä poikki.
Again, after his measuring a thousand, it became a river which it was not possible to go through: for the waters had become deep enough for swimming, a river it was not possible to go through.
καὶ διεμέτρησεν χιλίους καὶ οὐκ ἠδύνατο διελθεῖν ὅτι ἐξῆβριζεν τὸ ὕδωρ ὡς ῥοῖζος χειμάρρου ὃν οὐ διαβήσονται
- 6 Niin hän kysyi minulta: "Oletko nähnyt, ihmislapsi?" ja kuljetti minua ja toi takaisin pitkin virran rantaa.
And he said to me, Son of man, have you seen this? Then he took me to the river's edge.
καὶ εἶπεν πρὸς με εἰ ἐώρακας υἱὲ ἀνθρώπου καὶ ἤγαγεν με ἐπὶ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ
- 7 Mutta kun minä tulin takaisin, niin katso: virran rannalla kasvoi hyvin paljon puita molemmilla puolin.
And he took me back, and I saw at the edge of the river a very great number of trees on this side and on that.
ἐν τῇ ἐπιστροφῇ μου καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τοῦ χεῖλους τοῦ ποταμοῦ δένδρα πολλὰ σφόδρα ἔνθεν καὶ ἔνθεν
- 8 Ja hän sanoi minulle: "Nämä vedet juoksevat itäiselle alueelle, virtaavat alas Aromaahan ja tulevat mereen; niiden jouduttua mereen vesi siinä paranee.
And he said to me, These waters are flowing out to the east part of the land and down into the Arabah; and they will go to the sea, and the waters will be made sweet.
καὶ εἶπεν πρὸς με τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ἐκπορευόμενον εἰς τὴν γαλιλαίαν τὴν πρὸς ἀνατολὰς καὶ κατέβαιναν ἐπὶ τὴν ἀραβίαν καὶ ἤρχετο ἕως ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὸ ὕδωρ τῆς διεκβολῆς καὶ ὑγιάσει τὰ ὕδατα
- 9 Ja kaikki elolliset, kaikki, jotka liikkuvat, virkoavat elämään kaikkialla, mihin tämä kaksoisvirta tulee. Ja kaloja on oleva hyvin paljon; sillä kun nämä vedet sinne tulevat ja vesi paranee, niin kaikki virkkoa elämään, minne vain virta tulee.
And it will come about that every living and moving thing, wherever their streams come, will have life; and there will be very much fish because these waters have come there and have been made sweet: and everything wherever the river comes will have life.
καὶ ἔσται πᾶσα ψυχὴ τῶν ζώων τῶν ἐκζέοντων ἐπὶ πάντα ἐφ' ἃ ἂν ἐπέλθῃ ἐκεῖ ὁ ποταμὸς ζήσεται καὶ ἔσται ἐκεῖ ἰχθύς πολὺς σφόδρα ὅτι ἦκει ἐκεῖ τὸ ὕδωρ τοῦτο καὶ ὑγιάσει καὶ ζήσεται πᾶν ἐφ' ὃ ἂν ἐπέλθῃ ὁ ποταμὸς ἐκεῖ ζήσεται
- 10 Ja kalastajia seisoo sen rannalla. Een-Gedistä Een-Eglaimiin asti se on oleva yhtä verkkoapajaa. Siinä on kaikenlaisia kaloja, aivan kuin suuren meren kaloja, hyvin paljon.
And fishermen will take up their places by it: from En-gedi as far as En-eglaim will be a place for the stretching out of nets; the fish will be of every sort, like the fish of the Great Sea, a very great number.
καὶ στήσονται ἐκεῖ ἄλεεις ἀπὸ αἰνγαδιν ἕως αἰναγαλμ ψυγμὸς σαγηνῶν ἔσται καθ' αὐτὴν ἔσται καὶ οἱ ἰχθύες αὐτῆς ὡς οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης πλῆθος πολὺ σφόδρα
- 11 Sen rämeet ja lätäköet eivät parane: ne jätetään suolan valtaan.
The wet places and the pools will not be made sweet; they will be given up to salt.
καὶ ἐν τῇ διεκβολῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ ὑπεράρσει αὐτοῦ οὐ μὴ ὑγιάσωσιν εἰς ἄλας δέδοντα
- 12 Mutta virran varrella, sen molemmilla rannoilla, kasvaa kaikkinaisia hedelmäpuita. Niistä eivät lakastu lehdet eivätkä loppu hedelmät: joka kuukausi ne kantavat tuoreet hedelmät, sillä niitten vedet juoksevat pyhäköstä, ja niitten hedelmät ovat ravitsevaiset ja niitten lehdet parantavaiset.
And by the edge of the river, on this side and on that, will come up every tree used for food, whose leaves will ever be green and its fruit will not come to an end: it will have new fruit every month, because its waters come out from the holy place: the fruit will be for food and the leaf will make well those who are ill.
καὶ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ ἀναβήσεται ἐπὶ τοῦ χεῖλους αὐτοῦ ἔνθεν καὶ ἔνθεν πᾶν ξύλον βρώσιμον οὐ μὴ παλαιωθῇ ἐπ' αὐτοῦ οὐδὲ μὴ ἐκλίπῃ ὁ καρπὸς αὐτοῦ τῆς καινότητος αὐτοῦ πρωτοβολῆσει διότι τὰ ὕδατα αὐτῶν ἐκ τῶν ἁγίων ταῦτα ἐκπορεύεται καὶ ἔσται ὁ καρπὸς αὐτῶν εἰς βρώσιν καὶ ἀνάβασις αὐτῶν εἰς ὑγίαιαν
- 13 Näin sanoo Herra, Herra: Tämä on raja, jonka mukaan teidän on jaettava maa perintöosiksi kahdelletoista Israelin sukukunnalle - Joosef saakoon kaksi osaa -.
This is what the Lord has said: These are the limits by which you will take up your heritage in the land among the twelve tribes of Israel: Joseph is to have two parts.
τάδε λέγει κύριος θεὸς ταῦτα τὰ ὅρια κατακληρονομήσετε τῆς γῆς ταῖς δώδεκα φυλαῖς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ πρόσθεσις σχοινίσματος
- 14 Ja te saatte siitä perintöosan jokainen kohdaltansa; sillä minä olen kättä kohottaen luvannut antaa sen teidän isillenne, ja niin tämä maa tulee teille perintöosaksi.
And you are to make an equal division of it; as I gave my oath to your fathers to give it to you: for this land is to be your heritage.
καὶ κατακληρονομήσετε αὐτὴν ἕκαστος καθὼς ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εἰς ἣν ἦρα τὴν χειρᾶ μου τοῦ δοῦναι αὐτὴν τοῖς πατράσιν αὐτῶν καὶ πεσεῖται ἡ γῆ αὐτῆ ὑμῖν ἐν κληρονομίᾳ

- 15 Tämä on maan pohjoispuolinen raja: Suuresta merestä Hetlonin tietä siihen asti, mistä mennään Sedadiin.
And this is to be the limit of the land: on the north side, from the Great Sea, in the direction of Hethlon, as far as the way into Hamath;
 και ταῦτα τὰ ὄρια τῆς γῆς πρὸς βορρᾶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης τῆς καταβανούσης και περιχιζούσης τῆς εισόδου ημαθ σεδδαδα
- 16 Hamat, Beerota, Sibraim, joka on Damaskon alueen ja Hamatin alueen välissä, keskimäinen Haaser, joka on Hauranin rajalla;
To Zedad, Berothah, Sibraim, which is between the limit of Damascus and the limit of Hazar-hatticon, which is on the limit of Hauran.
 βρωθα σεβραιμ ηλιαμ ἀνὰ μέσον ὀρίων δαμασκοῦ και ἀνὰ μέσον ὀρίων ημαθ ἀλλή τοῦ σανναν αἱ εἰσιν ἐπάνω τῶν ὀρίων αυρανίτιδος
- 17 ja näin menee raja merestä Hasar-Eenoniin - Damaskon alue jää pohjoiseen ja pohjoiseen myös Hamatin alue. Tämä on pohjoispuoli.
And this is the limit from the sea in the direction of Hazar-enon; and the limit of Damascus is to the north, and on the north is the limit of Hamath. This is the north side.
 ταῦτα τὰ ὄρια ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀπὸ τῆς ἀλλῆς τοῦ αἰναν ὄρια δαμασκοῦ και τὰ πρὸς βορρᾶν
- 18 Sitten itäpuoli: Hauranin ja Damaskon välistä sekä Gileadin ja Israelin maan välistä, Jordania pitkin. Mitatkaa se rajasta Idänmereen. Tämä on itäpuoli.
And the east side will be from Hazar-enon, which is between Hauran and Damascus; and between Gilead and the land of Israel the Jordan will be the limit, to the east sea, to Tamar. This is the east side.
 και τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἀνὰ μέσον τῆς αυρανίτιδος και ἀνὰ μέσον δαμασκοῦ και ἀνὰ μέσον τῆς γαλααδίτιδος και ἀνὰ μέσον τῆς γῆς τοῦ ἰσραηλ ὁ ἰορδάνης διορίζει ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν πρὸς ἀνατολὰς φοινικῶνος ταῦτα τὰ πρὸς ἀνατολὰς
- 19 Sitten eteläpuoli, päivään päin: Taamarista Meriban veteen, joka on Kaadeksessa, Puroon ja Suureen mereen. Tämä on päivänpuoli, etelään päin.
And the south side to the south will be from Tamar as far as the waters of Meribath-kadesh, to the stream of Egypt, to the Great Sea. This is the south side, on the south.
 και τὰ πρὸς νότον και λίβα ἀπὸ θαιμαν και φοινικῶνος ἕως ὕδατος μαριμωθ καθὸς παρεκτείνον ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην τοῦτο τὸ μέρος νότος και λίψ
- 20 Sitten länsipuoli: Suuri meri rajasta sen paikan kohdalle, mistä mennään Hamatiin. Tämä on länsipuoli.
And the west side will be the Great Sea, from the limit on the south to a point opposite the way into Hamath. This is the west side.
 τοῦτο τὸ μέρος τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης ὀρίζει ἕως κατέναντι τῆς εισόδου ημαθ ἕως εισόδου αὐτοῦ ταῦτά ἐστιν τὰ πρὸς θάλασσαν ημαθ
- 21 Jakakaa tämä maa keskenänne Israelin sukukuntien mukaan.
You will make a division of the land among you, tribe by tribe.
 και διαμερίσετε τὴν γῆν αὐτοῖς ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραηλ
- 22 Ja arpokaa se perintöosiksi itsellenne ja muukalaisille, jotka asuvat teidän keskuudessanne ja ovat synnyttäneet lapsia teidän keskuudessanne. Olkoot he teille saman arvoisia kuin maassa syntyneet israelilaiset: he saakoot arvalla perintöosan Israelin sukukuntain keskuudessa teidän kanssanne.
And you are to make a distribution of it, by the decision of the Lord, for a heritage to you and to the men from other lands who are living among you and who have children in your land: they will be the same to you as if they were Israelites by birth, they will have their heritage with you among the tribes of Israel.
 βαλεῖτε αὐτὴν ἐν κλήρῳ ὑμῖν και τοῖς προσηλύτοις τοῖς παροικοῦσιν ἐν μέσῳ ὑμῶν οἵτινες ἐγέννησαν υἱούς ἐν μέσῳ ὑμῶν και ἔσονται ὑμῖν ὡς αὐτόχθονες ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ ἰσραηλ μεθ' ὑμῶν φάγονται ἐν κληρονομίᾳ ἐν μέσῳ τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραηλ
- 23 Missä sukukunnassa muukalainen asuu, siinä antakaa hänelle perintöosa, sanoo Herra, Herra."
In whatever tribe the man from a strange land is living, there you are to give him his heritage, says the Lord.
 και ἔσονται ἐν φυλῇ προσηλύτων ἐν τοῖς προσηλύτοις τοῖς μετ' αὐτῶν ἐκεῖ δώσετε κληρονομίαν αὐτοῖς λέγει κύριος θεός
- 1 "Ja nämä ovat sukukuntien nimet: Pohjois-äärellä, pitkin Hetlonin tien vartta siihen asti, mistä mennään Hamatiin, ja siitä Hasar-Eenaniin - Damaskon alue jää pohjoiseen Hamatin sivulle -; tämä tulee hänelle idän puolelta lännen puolelle asti: Daan, yksi osa.
Now these are the names of the tribes: from the north end, from the west on the way of Hethlon to the way into Hamath, in the direction of Hazar-enon, with the limit of Damascus to the north, by Hamath; and on the limit from the east side to the west side: Dan, one part.
 και ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν φυλῶν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς πρὸς βορρᾶν κατὰ τὸ μέρος τῆς καταβάσεως τοῦ περιχιζόντος ἐπὶ τὴν εἴσοδον τῆς ημαθ ἀλλῆς τοῦ αἰναν ὄριον δαμασκοῦ πρὸς βορρᾶν κατὰ μέρος ημαθ ἀλλῆς και ἔσται αὐτοῖς τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἕως πρὸς θάλασσαν δαν μία
- 2 Daanin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Asser, yksi osa.
And on the limit of Dan, from the east side to the west side: Asher, one part.
 και ἀπὸ τῶν ὀρίων τοῦ δαν τὰ πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ασηρ μία
- 3 Asserin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Naftali, yksi osa.
And on the limit of Asher, from the east side to the west side: Naphtali, one part.
 και ἀπὸ τῶν ὀρίων ασηρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν νεφθαλιμ μία

- 4 Naftalin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Manasse, yksi osa.
And on the limit of Naphtali, from the east side to the west side: Manasseh, one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων νεφθαλι ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν μανασση μία
- 5 Manassen alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Efraim, yksi osa.
And on the limit of Manasseh, from the east side to the west side: Ephraim, one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων μανασση ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν εφραιμ μία
- 6 Efraimin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Ruuben, yksi osa.
And on the limit of Ephraim, from the east side to the west side: Reuben, one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων εφραιμ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ρουβην μία
- 7 Ruubenin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Juuda, yksi osa.
And on the limit of Reuben, from the east side to the west side: Judah, one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ρουβην ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ιουδα μία
- 8 Juudan alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti, on oleva se antimaa, joka teidän on annettava, kahtakymmentäviittä tuhatta leveä ja niin pitkä kuin yksi sukukuntaosa idän puolelta lännen puolelle; ja pyhäkkö olkoon sen keskellä.
And on the limit of Judah, from the east side to the west side, will be the offering which you are to make, twenty-five thousand wide, and as long as one of the parts, from the east side to the west side: and the holy place will be in the middle of it.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων ιουδα ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τοῦ ἀφορισμοῦ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες εὖρος καὶ μήκος καθὼς μία τῶν μερίδων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν καὶ ἔσται τὸ ἅγιον ἐν μέσῳ αὐτῶν
- 9 Antimaa, joka teidän on annettava Herralle, olkoon kahtakymmentäviittä tuhatta pitkä ja kahtakymmentä tuhatta leveä.
The offering you will give to the Lord is to be twenty-five thousand long and twenty-five thousand wide.
ἀπαρχὴ ἦν ἀφοριοῦσι τῷ κυρίῳ μήκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ εὖρος εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες
- 10 Ja pyhää antimasta tulkoon seuraaville: papeille pohjoisesta kahtakymmentäviittä tuhatta, lännestä kymmentätuhatta leveältä, idästä kymmentätuhatta leveältä ja etelästä kahtakymmentäviittä tuhatta pitkälti; ja Herran pyhäkkö olkoon siinä keskellä.
And for these, that is the priests, the holy offering is to be twenty-five thousand long to the north, ten thousand wide to the west, ten thousand wide to the east and twenty-five thousand long to the south; and the holy place of the Lord will be in the middle of it.
τούτων ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων τοῖς ἱερεῦσιν πρὸς βορρᾶν πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ πρὸς θάλασσαν πλάτος δέκα χιλιάδες καὶ πρὸς ἀνατολὰς πλάτος δέκα χιλιάδες καὶ πρὸς νότον μήκος εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες καὶ τὸ ὅρος τῶν ἁγίων ἔσται ἐν μέσῳ αὐτοῦ
- 11 Papeille, niille Saadokin jälkeläisistä, jotka ovat pyhitettyjä, jotka ovat hoitaneet minulle suoritettavat tehtävät ja jotka eivät eksyneet, niinkuin leeviläiset eksyivät, silloin kun israelilaiset joutuivat eksyksiin,
For the priests who have been made holy, those of the sons of Zadok who kept the orders I gave them, who did not go out of the right way when the children of Israel went from the way, as the Levites did,
τοῖς ἱερεῦσι τοῖς ἡγιασμένοις υἱοῖς σαδδουκ τοῖς φυλάσσοσι τὰς φυλακὰς τοῦ οἴκου οἵτινες οὐκ ἐπλανήθησαν ἐν τῇ πλανήσει υἱῶν ἰσραηλ ὃν τρόπον ἐπλανήθησαν οἱ λευῖται
- 12 heille se tulkoon verona antimasta, korkeasti-pyhänä; tulkoon leeviläisten alueen vierestä.
Even for them will be the offering from the offering of the land, a thing most holy, on the limit of the land given to the Levites.
καὶ ἔσται αὐτοῖς ἡ ἀπαρχὴ δεδομένη ἐκ τῶν ἀπαρχῶν τῆς γῆς ἁγίων ἁγίων ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν λευιτῶν
- 13 Leeviläiset saakoot samanlaisen alueen kuin papit, kahtakymmentäviittä tuhatta pitkän ja kymmentätuhatta leveän. Koko pituus olkoon kaksikymmentäviisi tuhatta ja leveys kaksikymmentä tuhatta.
And the Levites are to have a part of the land equal to the limit of the priests', twenty-five thousand long and ten thousand wide, all of it together to be twenty-five thousand long and twenty thousand wide.
τοῖς δὲ λευῖταις τὰ ἐχόμενα τῶν ὁρίων τῶν ἱερέων μήκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ εὖρος δέκα χιλιάδες πᾶν τὸ μήκος πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες καὶ εὖρος εἴκοσι χιλιάδες
- 14 Älkööt he myykö siitä mitään, älköönkä parasta maata vaihdettako tai luovutettako, sillä se on pyhitetty Herralle.
And they are not to let any of it go for a price, or give it in exchange; and the part of the land given to the Lord is not to go into other hands: for it is holy to the Lord.
οὐ πρᾶθήσεται ἐξ αὐτοῦ οὐδὲ καταμετρηθήσεται οὐδὲ ἀφαιρεθήσεται τὰ πρωτογενήματα τῆς γῆς ὅτι ἅγιόν ἐστιν τῷ κυρίῳ

- 15 **Mutta viittätuhatta leveä maa, mikä jää yli kahdenkymmenenviiden tuhannen sivusta, on kaupungin yhteisomaisuutta asumuksia ja avointa tilaa varten; ja kaupunki olkoon sen keskellä.**
And the other five thousand, measured from side to side, in front of the twenty-five thousand, is to be for common use, for the town, for living in and for a free space: and the town will be in the middle of it.
τὰς δὲ πέντε χιλιάδας τὰς περισσὰς ἐπὶ τῷ πλάτει ἐπὶ ταῖς πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάσιν προτείχισμα ἔσται τῇ πόλει εἰς τὴν κατοικίαν καὶ εἰς διάστημα αὐτοῦ καὶ ἔσται ἡ πόλις ἐν μέσῳ αὐτοῦ
- 16 **Ja nämä olkoot sen mitat: pohjoispuoli neljätuhatta viisisataa, eteläpuoli neljätuhatta viisisataa, itäpuoli neljätuhatta viisisataa ja länsipuoli neljätuhatta viisisataa.**
And these will be its measures: the north side, four thousand five hundred, and the south side, four thousand five hundred, and on the east side, four thousand five hundred, and on the west side, four thousand five hundred.
καὶ ταῦτα τὰ μέτρα αὐτῆς ἀπὸ τῶν πρὸς βορρᾶν πεντακόσιοι καὶ τετρακισχίλιοι καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς νότον πεντακόσιοι καὶ τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς πεντακόσιοι καὶ τέσσαρες χιλιάδες καὶ ἀπὸ τῶν πρὸς θάλασσαν τετρακισχίλιους πεντακοσίους
- 17 **Ja kaupungilla olkoon avoin tila: pohjoiseen päin kaksisataa viisikymmentä, etelään päin kaksisataa viisikymmentä, itään päin kaksisataa viisikymmentä ja länteen päin kaksisataa viisikymmentä.**
And the town will have a free space on the north of two hundred and fifty, on the south of two hundred and fifty, on the east of two hundred and fifty, and on the west of two hundred and fifty.
καὶ ἔσται διάστημα τῇ πόλει πρὸς βορρᾶν διακόσιοι πενήκοντα καὶ πρὸς νότον διακόσιοι καὶ πενήκοντα καὶ πρὸς ἀνατολὰς διακόσιοι πενήκοντα καὶ πρὸς θάλασσαν διακόσιοι πενήκοντα
- 18 **Mutta niin pitkälti kuin jää yli pyhän antimaan viereltä, kymmenentuhatta itään päin ja kymmenentuhatta länteen päin, se olkoon pyhän antimaan vierellä, ja sen sato tulkoon leiväksi kaupungin työmiehille;**
And the rest, in measure as long as the holy offering, will be ten thousand to the east and ten thousand to the west: and its produce will be for food for the workers of the town.
καὶ τὸ περισσὸν τοῦ μήκους τὸ ἐχόμενον τῶν ἀπαρχῶν τῶν ἁγίων δέκα χιλιάδες πρὸς ἀνατολὰς καὶ δέκα χιλιάδες πρὸς θάλασσαν καὶ ἔσονται αἱ ἀπαρχαὶ τοῦ ἁγίου καὶ ἔσται τὰ γενήματα αὐτῆς εἰς ἄρτους τοῖς ἐργαζομένοις τὴν πόλιν
- 19 **ja sitä viljelköt kaupungin työmiehet kaikista Israelin sukukunnista.**
It will be farmed by workers of the town from all the tribes of Israel.
οἱ δὲ ἐργαζόμενοι τὴν πόλιν ἐργῶνται αὐτὴν ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τοῦ Ἰσραὴλ
- 20 **Koko antimaa on kahtakymmentäviittä tuhatta ja kahtakymmentäviittä tuhatta. Neliönmuotoisena on teidän annettava pyhä antimaa ynnä kaupungin perintömaa.**
The size of the offering all together is to be twenty-five thousand by twenty-five thousand: you are to make the holy offering a square, together with the property of the town.
πᾶσα ἡ ἀπαρχὴ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδες ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας τετράγωνον ἀφοριεῖτε αὐτοῦ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ ἁγίου ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως
- 21 **Mikä jää yli, se tulkoon ruhtinaalle: molemmilta puolilta pyhää antimaata ja kaupungin perintömaata, niitten kahdenkymmenenviiden tuhannen - antimaan - sivusta itärajaan asti, ynnä länteen päin niitten kahdenkymmenen viiden tuhannen sivusta länsirajaan asti, on ruhtinaalle tuleva sukukuntaosia vastaava maa; ja pyhä antimaa sekä temppelepyhäkkö olkoot sen keskellä.**
And the rest is to be for the prince, on this side and on that side of the holy offering and of the property of the town, in front of the twenty-five thousand to the east, as far as the east limit, and to the west, in front of the twenty-five thousand, as far as the west limit, and of the same measure as those parts; it will be the property of the prince: and the holy offering and holy place of the house will be in the middle of it.
τὸ δὲ περισσὸν τῷ ἀφηγουμένῳ ἐκ τούτου καὶ ἐκ τούτου ἀπὸ τῶν ἀπαρχῶν τοῦ ἁγίου καὶ εἰς τὴν κατάσχεσιν τῆς πόλεως ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας μήκος ἕως τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ἀνατολὰς καὶ ἰ πρὸς θάλασσαν ἐπὶ πέντε καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἕως τῶν ὁρίων τῶν πρὸς θάλασσαν ἐχόμενα τῶν μερίδων τοῦ ἀφηγουμένου καὶ ἔσται ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἁγίων καὶ τὸ ἅγισμα τοῦ οἴκου ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 22 **Leeviläisten perintömaasta ja kaupungin perintömaasta asti, jotka ovat ruhtinaalle tulevan maan keskellä, tulee ruhtinaalle se, mikä on Juudan alueen ja Benjaminin alueen välissä.**
And the property of the Levites and the property of the town will be in the middle of the prince's property; between the limit of Judah's part and the limit of Benjamin's part will be for the prince.
καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῶν λευιτῶν καὶ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως τῆς πόλεως ἐν μέσῳ τῶν ἀφηγουμένων ἔσται ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Ἰουδα καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων βενιαμιν τῶν ἀφηγουμένων ἔσται
- 23 **Sitten muut sukukunnat: Idän puolelta lännen puolelle asti: Benjamin, yksi osa.**
And as for the rest of the tribes: from the east side to the west side: Benjamin, one part.
καὶ τὸ περισσὸν τῶν φυλῶν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν βενιαμιν μία
- 24 **Benjaminin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Simeon, yksi osa.**
And on the limit of Benjamin, from the east side to the west side: Simeon, one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν βενιαμιν ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν συμειων μία
- 25 **Simeonin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Isaskar, yksi osa.**
And on the limit of Simeon, from the east side to the west side: Issachar, one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν συμειων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ἰσσαχαρ μία

- 26 Isaskarin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Sebulon, yksi osa.
And on the limit of Issachar, from the east side to the west side: Zebulun, one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν ισσαχαρ ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν ζαβουλων μία
- 27 Sebulonin alueen sivussa, idän puolelta lännen puolelle asti: Gaad, yksi osa.
And on the limit of Zebulun, from the east side to the west side: Gad one part.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν ζαβουλων ἀπὸ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἕως τῶν πρὸς θάλασσαν γαδ μία
- 28 Ja Gaadin alueen sivua, etelän puolella, päivään päin, menee raja Taamarista Meriban veteen, Kaadekseen, Puroon ja Suureen mereen.
And on the limit of Gad, on the south side and to the south of it, the limit will be from Tamar to the waters of Meribath-kadesh, to the stream, to the Great Sea.
καὶ ἀπὸ τῶν ὁρίων τῶν γαδ ἕως τῶν πρὸς λίβα καὶ ἔσται τὰ ὄρια αὐτοῦ ἀπὸ θαιμαν καὶ ὕδατος μαριμωθ καθῆς κληρονομίας ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης
- 29 Tämä on maa, joka teidän on arvottava perintöosiksi Israelin sukukunnille, ja nämä ovat heidän osuutensa, sanoo Herra, Herra.
This is the land of which distribution is to be made by the decision of the Lord, among the tribes of Israel for their heritage, and these are their heritages, says the Lord.
αὕτη ἡ γῆ ἦν βαλεῖτε ἐν κλήρῳ ταῖς φυλαῖς ἰσραηλ καὶ οὗτοι οἱ διαμερισμοὶ αὐτῶν λέγει κύριος θεός
- 30 Ja nämä ovat kaupungin uloskäytävät: Pohjoispuolella on mitta neljätuhatta viisisataa.
And these are the outskirts of the town: on the north side, four thousand five hundred by measure;
καὶ αὗται αἱ διεκβολαὶ τῆς πόλεως αἱ πρὸς βορρᾶν τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι μέτρον
- 31 Ja kaupungin portteja, jotka ovat nimitetyt Israelin sukukuntain mukaan, on pohjoisessa kolme: Ruubenin portti yksi, Juudan portti toinen ja Leevin portti kolmas.
And the doors of the town are to be named by the names of the tribes of Israel; three doors on the north, one for Reuben, one for Judah, one for Levi;
καὶ αἱ πύλαι τῆς πόλεως ἐπ' ὀνόμασιν φυλῶν τοῦ ἰσραηλ πύλαι τρεῖς πρὸς βορρᾶν πύλη ρουβην μία καὶ πύλη ἰουδα μία καὶ πύλη λευι μία
- 32 Itäpuolella: neljätuhatta viisisataa, ja portteja kolme: Joosefin portti yksi, Benjaminin portti toinen ja Daanin portti kolmas.
And at the east side, four thousand five hundred by measure, and three doors, one for Joseph, one for Benjamin, one for Dan;
καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι καὶ πύλαι τρεῖς πύλη ἰωσηφ μία καὶ πύλη βενιαμιν μία καὶ πύλη δαν μία
- 33 Eteläpuolella on mitta neljätuhatta viisisataa, ja portteja kolme: Simeonin portti yksi, Isaskarin portti toinen ja Sebulonin portti kolmas.
And at the south side, four thousand five hundred by measure, and three doors, one for Simeon, one for Issachar, one for Zebulun;
καὶ τὰ πρὸς νότον τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι μέτρον καὶ πύλαι τρεῖς πύλη σιμεων μία καὶ πύλη ισσαχαρ μία καὶ πύλη ζαβουλων μία
- 34 Länsipuolella: neljätuhatta viisisataa, ja portteja kolme: Gaadin portti yksi, Asserin portti toinen ja Naftalin portti kolmas.
At the west side, four thousand five hundred by measure, with their three doors, one for Gad, one for Asher, one for Naphtali.
καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν τετρακισχίλιοι καὶ πεντακόσιοι μέτρον καὶ πύλαι τρεῖς πύλη γαδ μία καὶ πύλη ασηρ μία καὶ πύλη νεφθαλιμ μία
- 1 Joojakimin, Juudan kuninkaan, kolmantena hallitusvuotena tuli Nebukadnessar, Baabelin kuningas, Jerusalemin edustalle ja piiritti sitä.
In the third year of the rule of Jehoiakim, king of Judah, Nebuchadnezzar, king of Babylon, came to Jerusalem, shutting it in with his forces.
ἐπὶ βασιλείῳς ἰωακίμ τῆς ἰουδαίας ἔτους τρίτου παραγενόμενος βαβυλωνοσορ βαβυλωνος εἰς ἱερουσαλημ ἐπολιόρκει αὐτήν
- 2 Ja Herra antoi hänen käsiinsä Joojakimin, Juudan kuninkaan, sekä osan Jumalan huoneen astioita, ja hän vei ne Sinearin maahan, jumalansa huoneeseen. Ja hän vei astiat jumalansa aarrekkammioon.
And the Lord gave into his hands Jehoiakim, king of Judah, with some of the vessels of the house of God; and he took them away into the land of Shinar to the house of his god; and he put the vessels into the store-house of his god.
καὶ παρέδωκεν αὐτήν κύριος εἰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἰωακίμ τὸν βασιλέα τῆς ἰουδαίας καὶ μέρος τι τῶν ἱερῶν σκευῶν τοῦ κυρίου καὶ ἀπήνεγκεν αὐτὰ εἰς βαβυλῶνα καὶ ἀπηρεῖαστο αὐτὰ ἐν τῷ εἶδῳ λίφ αὐτοῦ
- 3 Ja kuningas käski ylimmäisen hoviherransa Aspenaan tuoda israelilaisia poikia, jotka olivat kuninkaallista sukua tai ylimsperheistä,
And the king gave orders to Ashpenaz, the captain of his unsexed servants, to take in some of the children of Israel, certain of the king's family, and those of high birth;
καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς αβιεσδρι τῷ ἑαυτοῦ ἀρχιευνοῦχφ ἀγαγεῖν αὐτῶ ἐκ τῶν υἱῶν τῶν μεγιστάνων τοῦ ἰσραηλ καὶ ἐκ τοῦ βασιλικοῦ γένους καὶ ἐκ τῶν ἐπιλέκτων

- 4 nuorukaisia, joissa ei ollut mitään virheä ja jotka olivat kaunismuotoisia, jotka kykenivät käsittämään kaikkea viisautta, olivat terävä-älyisiä ja hyväoppisia ja jotka olisivat kelvollisia palvelemaan kuninkaan hovissa; heille hänen tuli opettaa kaldealaisten kirjoitusta ja kieltä.
Young men who were strong and healthy, good-looking, and trained in all wisdom, having a good education and much knowledge, and able to take positions in the king's house; and to have them trained in the writing and language of the Chaldaeans.
νεανίσκους ἀμόμους καὶ εὐειδεῖς καὶ ἐπιστήμονας ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ γραμματικούς καὶ συνετοὺς καὶ σοφοὺς καὶ ἰσχύοντας ὥστε εἶναι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως καὶ διδάξαι αὐτοὺς γράμματα καὶ διάλεκτον χaldeαϊκῆν
- 5 Ja kuningas määräsi heille jokapäiväiseksi ravinnoksi ruokaa kuninkaan pöydästä ja viiniä, jota hän itse joi. Niin heitä oli kasvatettava kolme vuotta, ja niiden kuluttua heidän tuli astua kuninkaan palvelukseen.
And a regular amount of food and wine every day from the king's table was ordered for them by the king; and they were to be cared for for three years so that at the end of that time they might take their places before the king.
καὶ δίδοσθαι αὐτοῖς ἕκθεσιν ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς τραπέζης καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου οὗ πίνει ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκπαιδεῦσαι αὐτοὺς ἑτὶ τρία καὶ ἐκ τούτου ν στήσαι ἐμπροσθεν τοῦ βασιλέως
- 6 Heidän joukossaan olivat juutalaiset pojat Daniel, Hananja, Miisael ja Asarja.
And among these there were, of the children of Judah, Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah.
καὶ ἦσαν ἐκ τοῦ γένους τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν ἀπὸ τῆς ἰουδαίας δανιὴλ ἀνανίας μισαὴλ ἀζαριᾶς
- 7 Ja hoviherrain päällikkö pani heille nimet: Danielille hän pani nimen Beltsassar, Hananjalle nimen Sadrak, Miisaelille nimen Meesak ja Asarjalle nimen Abednego.
And the captain of the unsexed servants gave them names; to Daniel he gave the name of Belteshazzar, to Hananiah the name of Shadrach, to Mishael the name of Meshach, and to Azariah the name of Abed-nego.
καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὁ ἀρχιευνούχος ὀνόματα τῷ μὲν δανιὴλ βαλτασαρ τῷ δὲ ἀνανία σεδραχ καὶ τῷ μισαὴλ μισαχ καὶ τῷ ἀζαριᾶ ἀβδευαγο
- 8 Mutta Daniel päätti lujasti olla saastuttamatta itseään kuninkaan pöydän ruualla ja viinillä, jota tämä joi, ja anoi hoviherrain päälliköltä, ettei hänen tarvitsisi itseään saastuttaa.
And Daniel had come to the decision that he would not make himself unclean with the king's food or wine; so he made a request to the captain of the unsexed servants that he might not make himself unclean.
καὶ ἐνεθυμήθη δανιὴλ ἐν τῇ καρδίᾳ ὅπως μὴ ἀλισγηθῆ ἐν τῷ δεῖπνῳ τοῦ βασιλέως καὶ ἐν ᾧ πίνει οἶνον καὶ ἤξιωσε τὸν ἀρχιευνούχον ἵνα μὴ συμμολυνθῆ
- 9 Ja Jumala salli Danielin saada suosion ja armon hoviherrain päällikön edessä.
And God put into the heart of the captain of the unsexed servants kind feelings and pity for Daniel.
καὶ ἔδωκε κύριος τῷ δανιὴλ τιμὴν καὶ χάριν ἐναντίον τοῦ ἀρχιευνούχου
- 10 Mutta hoviherrain päällikkö sanoi Danielille: "Minä pelkään, että jos herrani, kuningas, joka on määrännyt teidän ruokanne ja juomanne, huomaa teidän kasvonne laihemmiksi kuin muiden ikäistenne nuorukaisten, niin te saatatte minun pääni vaaraan kuninkaan edessä".
And the captain of the unsexed servants said to Daniel, I am in fear of my lord the king, who has given orders about your food and your drink; what if he sees you looking less happy than the other young men of your generation? then you would have put my head in danger from the king.
καὶ εἶπεν ὁ ἀρχιευνούχος τῷ δανιὴλ ἀγωνιῶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα τὸν ἐκτάξαντα τὴν βρώσιν ὑμῶν καὶ τὴν πόσιν ὑμῶν ἵνα μὴ ἴδῃ τὰ πρόσωπα ὑμῶν διατετραμμένα καὶ ἀσθενῆ παρὰ τοὺς σ ντρεφομένους ὑμῖν νεανίας τῶν ἀλλογενῶν καὶ κινδυνεύσω τῷ ἰδίῳ τραχήλῳ
- 11 Silloin Daniel sanoi katsastajalle, jonka hoviherrain päällikkö oli määrännyt pitämään silmällä Danielia, Hananjaa, Miisaelia ja Asarjaa:
Then Daniel said to the keeper in whose care the captain of the unsexed servants had put Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah:
καὶ εἶπεν δανιὴλ ἀβιεσδρι τῷ ἀναδειχθέντι ἀρχιευνούχῳ ἐπὶ τὸν δανιὴλ ἀνανιαν μισαὴλ ἀζαριᾶν
- 12 "Koettele palvelijoitasi kymmenen päivää, ja annettakoon meille vihannesruokaa syödäksemme ja vettä juodaksemme.
Put your servants to the test for ten days; let them give us grain for our food and water for our drink.
πειράσον διὰ τοὺς παῖδάς σου ἐφ' ἡμέρας δέκα καὶ δοθῆτω ἡμῖν ἀπὸ τῶν ὀσπρίων τῆς γῆς ὥστε κάπτειν καὶ ὑδροποτεῖν
- 13 Sitten tarkastettakoon sinun edessäsi, miltä me näytämme ja miltä näyttävät ne nuorukaiset, jotka syövät kuninkaan pöydän ruokaa; ja tee sitten palvelijoillesi sen mukaan, mitä silloin havaitset."
Then take a look at our faces and the faces of the young men who have food from the king's table; and, having seen them, do to your servants as it seems right to you.
καὶ ἐὰν φανῆ ἡ ὄψις ἡμῶν διατετραμμένη παρὰ τοὺς ἄλλους νεανίσκους τοὺς ἐσθίοντας ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ δεῖπνου καθὼς ἐὰν θέλῃς οὕτω χρῆσαι τοῖς παισὶ σου
- 14 Ja hän kuuli heitä tässä asiassa ja koetteli heitä kymmenen päivää.
So he gave ear to them in this thing and put them to the test for ten days.
καὶ ἐχρήσατο αὐτοῖς τὸν τρόπον τούτον καὶ ἐπείρασεν αὐτοὺς ἡμέρας δέκα

- 15 Mutta kymmenen päivän kuluttua havaittiin heidät muodoltaan kauniimmiksi ja ruumiiltaan lihavammiiksi kuin yksikään niistä nuorukaisista, jotka söivät kuninkaan pöydän ruokaa.
And at the end of ten days their faces seemed fairer and they were fatter in flesh than all the young men who had their food from the king's table.
μετὰ δὲ τὰς δέκα ἡμέρας ἐφάνη ἡ ὄψις αὐτῶν καλὴ καὶ ἡ ἕξις τοῦ σώματος κρείσσων τῶν ἄλλων νεανίσκων τῶν ἐσθιόντων τὸ βασιλικὸν δεῖπνον
- 16 Ja niin katsastaja jätti pois heille määrätyn ruuan ja heidän juotavansa viinin ja antoi heille vihannesruokaa.
So the keeper regularly took away their meat and the wine which was to have been their drink, and gave them grain.
καὶ ἦν ἀβιεσθρι ἀναιρούμενος τὸ δεῖπνον αὐτῶν καὶ τὸν οἶνον αὐτῶν καὶ ἀντεδίδου αὐτοῖς ἀπὸ τῶν ὄσπριων
- 17 Ja Jumala antoi näille neljälle nuorukaiselle taidon käsittää kaikki kirjoitukset ja kaiken viisauden; ja Daniel ymmärsi myös kaikkinaiset näyt ja unet.
Now as for these four young men, God gave them knowledge and made them expert in all book-learning and wisdom: and Daniel was wise in all visions and dreams.
καὶ τοῖς νεανίσκοις ἔδωκεν ὁ κύριος ἐπιστήμην καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν ἐν πάσῃ γραμματικῇ τέχνῃ καὶ τῷ δανιηλ ἔδωκε σύνεσιν ἐν παντὶ ῥήματι καὶ ὀράματι καὶ ἐνυπνίοις καὶ ἐν πάσῃ σοφίᾳ
- 18 Kun sitten ne päivät olivat kuluneet, joiden jälkeen kuningas oli käskenyt tuoda heidät esiin, niin hoviherrain päällikkö toi heidät Nebukadnessarin eteen.
Now at the end of the time fixed by the king for them to go in, the captain of the unsexed servants took them in to Nebuchadnezzar.
μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς εἰσαγαγεῖν αὐτούς καὶ εἰσῆλθον ἀπὸ τοῦ ἀρχιευνούχου πρὸς τὸν βασιλέα ναβουχοδοноσορ
- 19 Kun nyt kuningas keskusteli heidän kanssaan, ei ollut heidän joukossansa yhtäkään Danielin, Hananjan, Miisaelin ja Asarjan vertaista. Niin he tulivat kuninkaan palvelijoiksi.
And the king had talk with them; and among them all there was no one like Daniel, Hananiah, Mishael, and Azariah; so they were given places before the king.
καὶ ὠμίλησεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς καὶ οὐκ εὗρέθη ἐν τοῖς σοφοῖς ὁμοῖος τῷ δανιηλ καὶ ἀνανια καὶ μισαηλ καὶ ἀζαρια καὶ ἦσαν παρὰ τῷ βασιλεῖ
- 20 Ja kaikissa viisautta ja ymmärrystä vaativissa asioissa, joita kuningas heiltä kyseli, hän havaitsi heidät kymmentä vertaa etevämmiksi kuin kaikki tietäjät ja noidat, mitä koko hänen valtakunnassaan oli.
And in any business needing wisdom and good sense, about which the king put questions to them, he saw that they were ten times better than all the wonder-workers and users of secret arts in all his kingdom.
καὶ ἐν παντὶ λόγῳ καὶ συνέσει καὶ παιδείᾳ ὅσα ἐζήτησε παρ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς κατέλαβεν αὐτούς σοφωτέρους δεκαπλασίως ὑπὲρ τοὺς σοφιστὰς καὶ τοὺς φιλοσόφους τοὺς ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ καὶ ἐδόξασεν αὐτούς ὁ βασιλεὺς καὶ κατέστησεν αὐτούς ἄρχοντας καὶ ἀνέδειξεν αὐτούς σοφοὺς παρὰ πάντας τοὺς αὐτοῦ ἐν πράγμασιν ἐν πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ
- 21 Ja Daniel oli siellä kuningas Kooreksen ensimmäiseen vuoteen asti.
And Daniel went on till the first year of King Cyrus.
καὶ ἦν δανιηλ ἕως τοῦ πρώτου ἔτους τῆς βασιλείας κύρου βασιλέως περσῶν
- 1 Nebukadnessarin toisena hallitusvuotena näki Nebukadnessar unia, ja hänen mielensä oli levoton eikä hän enää saanut unta.
In the second year of the rule of Nebuchadnezzar, Nebuchadnezzar had dreams; and his spirit was troubled and his sleep went from him.
καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ τῆς βασιλείας ναβουχοδοноσορ συνέβη εἰς ὀράματα καὶ ἐνύπνια ἐμπεσεῖν τὸν βασιλέα καὶ ταραχθῆναι ἐν τῷ ἐνυπνίῳ αὐτοῦ καὶ ὄπνος αὐτοῦ ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ
- 2 Silloin kuningas käski kutsua tietäjät ja noidat, velhot ja kaldealaiset ilmoittamaan kuninkaalle hänen unensa; ja he tulivat ja astuivat kuninkaan eteen.
Then the king gave orders that the wonder-workers, and the users of secret arts, and those who made use of evil powers, and the Chaldaeans, were to be sent for to make clear to the king his dreams. So they came and took their places before the king.
καὶ ἐπέταξεν ὁ βασιλεὺς εἰσνεχθῆναι τοὺς ἐπαιδοὺς καὶ τοὺς μάγους καὶ τοὺς φαρμακοὺς τῶν χалδαίων ἀναγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὰ ἐνύπνια αὐτοῦ καὶ παραγενόμενοι ἔστησαν παρὰ τῷ βασιλεῖ
- 3 Ja kuningas sanoi heille: "Minä olen nähnyt unen, ja mieleni on levoton, kunnes saan tietää sen unen.
And the king said to them, I have had a dream, and my spirit is troubled by the desire to have the dream made clear to me.
καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐνύπνιον ἐώρακα καὶ ἐκινήθη μου τὸ πνεῦμα ἐπιγνῶναι οὗν θέλω τὸ ἐνύπνιον
- 4 Silloin kaldealaiset puhuivat kuninkaalle araminkielellä: "Eläköön kuningas iankaikkisesti! Sano uni palvelijillesi, niin me ilmoitamme sen selityksen."
Then the Chaldaeans said to the king in the Aramaean language, O King, have life for ever: give your servants an account of your dream, and we will make clear to you the sense of it.
καὶ ἐλάλησαν οἱ χалδαῖοι πρὸς τὸν βασιλέα συριστὶ κύριε βασιλεῦ τὸν αἰῶνα ζῆθι ἀνάγγελον τὸ ἐνύπνιον σου τοῖς παισὶ σου καὶ ἡμεῖς σοι φράσομεν τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ
- 5 Kuningas vastasi ja sanoi kaldealaisille: "Tämä minun sanani on peruuttamaton: Ellette ilmoita minulle unta ja sen selitystä, niin teidät hakataan kappaleiksi ja teidän talonne tehdään soraläjiksi.
The king made answer and said to the Chaldaeans, This is my decision: if you do not make clear to me the dream and the sense of it, you will be cut in bits and your houses made waste.
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπε τοῖς χалδαίοις ὅτι ἐὰν μὴ ἀπαγγεῖλητέ μοι ἐπ' ἀληθείας τὸ ἐνύπνιον καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητέ μοι παραδειγματισθήσεσθε καὶ ἀναληφθήσεται ὁμῶν τὰ ὑπ' ἄρχοντα εἰς τὸ βασιλικόν

- 6 **Mutta jos te ilmoitatte minulle unen ja sen selityksen, niin te saatte minulta lahjoja ja antimia ja suuren kunnian. Sentähden ilmoittakaa minulle uni ja sen selitys."**
But if you make clear the dream and the sense of it, you will have from me offerings and rewards and great honour: so make clear to me the dream and the sense of it.
 ἐὰν δὲ τὸ ἐνόπνιον διασαφήσητέ μοι καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν ἀναγγείλητε λήψεσθε δόματα παντοῖα καὶ δοξαστήσεσθε ὑπ' ἐμοῦ δηλώσατέ μοι τὸ ἐνόπνιον καὶ κρίνατε
- 7 **He vastasivat toistamiseen ja sanoivat: "Kuningas sanokoon unen palvelijoilleen, niin me ilmoitamme sen selityksen".**
A second time they said in answer, Let the king give his servants an account of his dream, and we will make clear the sense.
 ἀπεκρίθησαν δὲ ἐκ δευτέρου λέγοντες βασιλεῦ τὸ ὄραμα εἰπόν καὶ οἱ παῖδές σου κρινοῦσι πρὸς ταῦτα
- 8 **Kuningas vastasi ja sanoi: "Minä huomaan selvästi, että te vain koetatte voittaa aikaa, koska näette peruuttamattomaksi tämän minun sanani,**
The king made answer and said, I am certain that you are attempting to get more time, because you see that my decision is fixed;
 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἀληθείας οἶδα ὅτι καιρὸν ὑμεῖς ἐξαγοράζετε καθάπερ ἐωράκατε ὅτι ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τὸ πρᾶγμα καθάπερ οὖν προστέταχα οὕτως ἔσται
- 9 **että ellette ilmoita minulle unta, on teillä edessä vain yksi tuomio. Sillä te olette sopineet keskenänne, että puhutte minun edessäni valheellista ja turmiollista puhetta toivoen, että aika muuttuu.**
Sentähden sanokaa minulle uni; silloin minä tiedän, että te osaatte ilmoittaa minulle selityksen siihen."
That if you do not make my dream clear to me there is only one fate for you: for you have made ready false and evil words to say before me till the times are changed: so give me an account of the dream, and I will be certain that you are able to make the sense of it clear.
 ἐὰν μὴ τὸ ἐνόπνιον ἀπαγγείλητέ μοι ἐπ' ἀληθείας καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν δηλώσητε θανάτῳ περιπεσεῖσθε συνέψασθε γὰρ λόγους ψευδεῖς ποιήσασθαι ἐπ' ἐμοῦ ἕως ἂν ὁ καιρὸς ἀλλοιωθῇ νῦν οὗ ἢ ἐὰν τὸ ῥῆμα εἰπητέ μοι ὁ τὴν νύκτα ἐώρακα γνῶσομαι ὅτι καὶ τὴν τούτου κρίσιν δηλώσετε
- 10 **Kaldealaiset vastasivat kuninkaan edessä ja sanoivat: "Ei ole maan päällä ihmistä, joka kykenisi selittämään sen, mitä kuningas sanoi. Eikä yksikään suuri ja voimallinen kuningas ole koskaan vaatinut tämänkaltaista asiaa keneltäkään tietäjältä, noidalta tai kaldealaiselta.**
Then the Chaldaean said to the king in answer, There is not a man on earth able to make clear the king's business; for no king, however great his power, has ever made such a request to any wonder-worker or user of secret arts or Chaldaean.
 καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ χαλδαῖοι ἐπὶ τοῦ βασιλέως ὅτι οὐδεὶς τῶν ἐπὶ τῆς γῆς δυνήσεται εἰπεῖν τῷ βασιλεῖ ὃ ἐώρακε καθάπερ σὺ ἐρωτᾷς καὶ πᾶς βασιλεὺς καὶ πᾶς δυνάστης τοιοῦτο πρᾶγμα οὐκ ἔπερ ωτᾶ πάντα σοφὸν καὶ μάγον καὶ χαλδαῖον
- 11 **Sillä asia, jota kuningas vaatii, on vaikea, eikä ole ketään, joka voisi sen kuninkaalle selittää, paitsi jumalat, joiden asuinsija ei ole ihmisten tykönä."**
The king's request is a very hard one, and there is no other who is able to make it clear to the king, but the gods, whose living-place is not with flesh.
 καὶ ὁ λόγος ὃν ζητεῖς βασιλεῦ βαρὺς ἔστι καὶ ἐπίδοξος καὶ οὐδεὶς ἔστιν ὃς δηλώσει ταῦτα τῷ βασιλεῖ εἰ μήτι ἄγγελος οὗ οὐκ ἔστι κατοικητήριον μετὰ πάσης σαρκὸς ὅθεν οὐκ ἐνδέχεται γενέσθαι κ αθάπερ οἶει
- 12 **Tästä kuningas suuttui ja julmistui kovin ja käski tappaa kaikki Baabelin viisaat.**
Because of this the king was angry and full of wrath, and gave orders for the destruction of all the wise men of Babylon.
 τότε ὁ βασιλεὺς στύγνός γενόμενος καὶ περίλυπος προσέταξεν ἐξαγαγεῖν πάντας τοὺς σοφοὺς τῆς βαβυλωνίας
- 13 **Kun tästä oli käsky annettu ja viisaat piti tapettaman, etsittiin Danielia ja hänen tovereitaan tapettaviksi.**
So the order went out that the wise men were to be put to death; and they were looking for Daniel and his friends to put them to death.
 καὶ ἐδογματίσθη πάντας ἀποκτεῖναι ἐξητήθη δὲ ὁ δανιηλ καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτοῦ χάριν τοῦ συναπολέσθαι
- 14 **Silloin Daniel antoi viisaan ja taitavan vastauksen Arjokille, kuninkaan henkivartioväen päällikölle, joka oli lähtenyt tappamaan Baabelin viisaita.**
Then Daniel gave an answer with wisdom and good sense to Arioch, the captain of the king's armed men, who had gone out to put to death the wise men of Babylon;
 τότε δανιηλ εἶπε βουλήν καὶ γνώμην ἣν εἶχεν αριώχη τῷ ἀρχιμαγείρῳ τοῦ βασιλέως ᾧ προσέταξεν ἐξαγαγεῖν τοὺς σοφιστὰς τῆς βαβυλωνίας
- 15 **Hän vastasi ja sanoi Arjokille, kuninkaan päällikölle: "Miksi on kuningas antanut niin ankaran käskyn?" Silloin Arjok kertoi Danielille asian.**
He made answer and said to Arioch, O captain of the king, why is the king's order so cruel? Then Arioch gave Daniel an account of the business.
 καὶ ἐπυθάνετο αὐτοῦ λέγων περὶ τίνος δογματίζεται πικρῶς παρὰ τοῦ βασιλέως τότε τὸ πρόσταγμα ἐσήμανεν ὁ αριώχης τῷ δανιηλ
- 16 **Niin Daniel meni palatsiin ja pyysi kuningasta antamaan hänelle aikaa, että hän saisi ilmoittaa kuninkaalle selityksen.**
And Daniel went in and made a request to the king to give him time and he would make clear the sense of his dream to the king.
 ὁ δὲ δανιηλ εἰσηλθε ταχέως πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἠξίωσεν ἵνα δοθῇ αὐτῷ χρόνος παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ δηλώσῃ πάντα ἐπὶ τοῦ βασιλέως
- 17 **Sitten Daniel meni kotiinsa ja kertoi asian tovereilleensa Hananjalle, Miisaelille ja Asarjalle**
And Daniel went to his house and gave his friends Hananiah, Mishael, and Azariah the news:
 τότε ἀπελθὼν δανιηλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ τῷ ἀνανια καὶ μισαηλ καὶ ἀζαρια τοῖς συνεταίροις ὑπέδειξε πάντα

- 18 kehoittaen heitä rukoilemaan armoa taivaan Jumalalta tämän salatun asian tähden, ettei Danielia ja hänen tovereitansa tapettaisi muiden Baabelin viisaitten kanssa.
So that they might make a request for the mercy of the God of heaven in the question of this secret; so that Daniel and his friends might not come to destruction with the rest of the wise men of Babylon.
καὶ παρήγγειλε νηστείαν καὶ δέσιν καὶ τιμωρίαν ζητῆσαι παρὰ τοῦ κυρίου τοῦ ὑψίστου περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου ὅπως μὴ ἐκδοθῶσι δανιηλ καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς ἀπόλειαν ἅμα τοῖς σοφισταῖς βαβυλῶνος
- 19 Silloin salaisuus ilmoitettiin Danielille yöllisessä näyssä. Niin Daniel kiitti taivaan Jumalaa.
Then the secret was made clear to Daniel in a vision of the night. And Daniel gave blessing to the God of heaven.
τότε τῷ δανιηλ ἐν ὁράματι ἐν αὐτῇ τῇ νυκτὶ τὸ μυστήριον τοῦ βασιλέως ἐξεφάνθη εὐσήμως τότε δανιηλ εὐλόγησε τὸν κύριον τὸν ὑψίστον
- 20 Daniel lausui ja sanoi: "Olkoon Jumalan nimi kiitetty iankaikkisesta iankaikkiseen, sillä hänen on viisautta ja voima.
And Daniel said in answer, May the name of God be praised for ever and ever: for wisdom and strength are his:
καὶ ἐκφωνήσας εἶπεν ἔσται τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου τοῦ μεγάλου εὐλογημένον εἰς τὸν αἰῶνα ὅτι ἡ σοφία καὶ ἡ μεγαλωσύνη αὐτοῦ ἔστι
- 21 Hän muuttaa ajat ja hetket, hän syöksee kuninkaat vallasta ja korottaa kuninkaat valtaan, hän antaa viisaille viisauden ja taidollisille ymmärryksen.
By him times and years are changed; by him kings are taken away and kings are lifted up: he gives wisdom to the wise, and knowledge to those whose minds are awake:
καὶ αὐτὸς ἄλλοιὶ καιροὺς καὶ χρόνους μεθιστῶν βασιλεῖς καὶ καθιστῶν διδοὺς σοφοῖς σοφίαν καὶ σύνεσιν τοῖς ἐν ἐπιστήμῃ οὖσιν
- 22 Hän paljastaa syvät ja salatut asiat, hän tietää, mitä pimeydessä on, ja valkeus asuu hänen tykönänsä.
He is the unveiler of deep and secret things: he has knowledge of what is in the dark, and the light has its living-place with him.
ἀνακαλύπτων τὰ βαθέα καὶ σκοτεινὰ καὶ γινώσκων τὰ ἐν τῷ σκότει καὶ τὰ ἐν τῷ φωτὶ καὶ παρ' αὐτῷ κατάλυσις
- 23 Sinua, minun isieni Jumala, minä kiitän ja ylistän siitä, että olet antanut minulle viisauden ja voiman ja että nyt annoit minun tietää, mitä me sinulta rukoilimme. Sillä sinä annoit meidän tietää kuninkaan asian."
I give you praise and worship, O God of my fathers, who have given me wisdom and strength, and have now made clear to me what we were requesting from you: for you have given us knowledge of the king's business.
σοὶ κύριε τῶν πατέρων μου ἐξομολογοῦμαι καὶ αἰνῶ ὅτι σοφίαν καὶ φρόνησιν ἔδωκάς μοι καὶ νῦν ἐσήμανάς μοι ὅσα ἠξίωσα τοῦ δηλῶσαι τῷ βασιλεῖ πρὸς ταῦτα
- 24 Sitten Daniel meni Arjokin tykö, jolla oli kuninkaan määräys tappaaa Baabelin viisaat. Hän meni ja sanoi hänelle näin: "Älä tapa Baabelin viisaita; vie minut kuninkaan eteen, niin minä ilmoitan kuninkaalle selityksen".
For this reason Daniel went to Arioch, to whom the king had given orders for the destruction of the wise men of Babylon, and said to him, Do not put to death the wise men of Babylon: take me in before the king and I will make clear to him the sense of the dream.
εἰσελθὼν δὲ δανιηλ πρὸς τὸν αριωχ τὸν κατασταθέντα ὑπὸ τοῦ βασιλέως ἀποκτεῖναι πάντας τοὺς σοφιστὰς τῆς βαβυλωνίας εἶπεν αὐτῷ τοὺς μὲν σοφιστὰς τῆς βαβυλωνίας μὴ ἀπολέσης εἰσάγαγε δέ με πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἕκαστα τῷ βασιλεῖ δηλώσω
- 25 Silloin Arjok vei kiiruusti Danielin kuninkaan eteen ja sanoi tälle näin: "Minä olen löytänyt juutalaisten pakkosiirtolaisten joukosta miehen, joka ilmoittaa kuninkaalle selityksen".
Then Arioch quickly took Daniel in before the king, and said to him, Here is a man from among the prisoners of Judah, who will make clear to the king the sense of the dream.
τότε αριωχ κατὰ σπουδὴν εἰσήγαγεν τὸν δανιηλ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν αὐτῷ ὅτι εὔρηκα ἄνθρωπον σοφὸν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν υἱῶν τῆς ἰουδαίας ὃς τῷ βασιλεῖ δηλώσει ἕκαστα
- 26 Kuningas vastasi ja sanoi Danielille, jonka nimenä oli Beltsassar: "Voitko sinä ilmoittaa minulle unen, jonka minä näin, ja sen selityksen?"
The king made answer and said to Daniel, whose name was Belteshazzar, Are you able to make clear to me the dream which I saw and its sense?
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπε τῷ δανιηλ ἐπικαλουμένῳ δὲ χαλδαῖστὶ βαλτασαρ δυνήση δηλώσαι μοι τὸ ὄραμα ὃ εἶδον καὶ τὴν τούτου σύγκρισιν
- 27 Daniel vastasi kuninkaalle ja sanoi: "Salaisuutta, jonka kuningas tahtoo tietää, eivät viisaat, noidot, tietäjät eivätkä tähtienselittäjät voi ilmoittaa kuninkaalle.
Then Daniel said in answer to the king, No wise men, or users of secret arts, or wonder-workers, or readers of signs, are able to make clear to the king the secret he is searching for;
ἐκφωνήσας δὲ ὁ δανιηλ ἐπὶ τοῦ βασιλέως εἶπεν τὸ μυστήριον ὃ ἐώρακεν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔστι σοφῶν καὶ φαρμακῶν καὶ ἐπασιδῶν καὶ γαζαρηνῶν ἢ δῆλωσις
- 28 Mutta on Jumala taivaassa; hän paljastaa salaisuudet ja ilmoittaa kuningas Nebukadnessarille, mitä on tapahtuva aikojen lopussa. Tämä on sinun unesi, sinun pääsi näky, joka sinulla oli vuoteessasi.
But there is a God in heaven, the unveiler of secrets, and he has given to King Nebuchadnezzar knowledge of what will take place in the last days. Your dreams and the visions of your head on your bed are these:
ἀλλ' ἔστι θεὸς ἐν οὐρανῷ ἀνακαλύπτων μυστήρια ὃς ἐδήλωσε τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονοσορ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν βασιλεῦ εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι τὸ ἐνύπνιον καὶ τὸ ὄραμα τῆς κεφαλῆς σου ἐπὶ τῆς κοίτης σου τοῦτό ἐστι

- 29 Kun sinä, kuningas, olit vuoteessasi, nousi mieleesi ajatus, mitä tämän jälkeen on tapahtuva; ja hän, joka paljastaa salaisuudet, ilmoitti sinulle, mitä tapahtuva on.
As for you, O King, the thoughts which came to you on your bed were of what will come about after this: and the unveiler of secrets has made clear to you what is to come.
σύ βασιλεῦ κατακλιθεὶς ἐπὶ τῆς κοίτης σου ἑώρακας πάντα ὅσα δεῖ γενέσθαι ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν καὶ ὁ ἀνακαλύπτων μυστήρια ἐδήλωσέ σοι ἃ δεῖ γενέσθαι
- 30 Ja tämä salaisuus on paljastettu minulle, ei oman viisauteni voimasta, ikäänkuin minulla olisi sitä enemmän kuin kenelläkään muulla ihmisellä, vaan sentähden että selitys ilmoitettaisiin kuninkaalle ja sinä saisit selville sydämesi ajatukset.
As for me, this secret is not made clear to me because of any wisdom which I have more than any living man, but in order that the sense of the dream may be made clear to the king, and that you may have knowledge of the thoughts of your heart.
κάμοι δὲ οὐ παρὰ τὴν σοφίαν τὴν οὖσαν ἐν ἐμοὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τὸ μυστήριον τοῦτο ἐξεφάνθη ἀλλ' ἔνεκεν τοῦ δηλωθῆναι τῷ βασιλεῖ ἐσημάνθη μοι ἃ ὑπέλαβες τῇ καρδίᾳ σου ἐν γνῶσει
- 31 Sinä näit, kuningas, katso, oli iso kuvapatsas. Se kuvapatsas oli suuri, ja sen kirkkaus oli ylenpalttinen. Se seisoi sinun edessäsi, ja se oli hirvittävä nähdä.
You, O King, were looking, and a great image was there. This image, which was very great, and whose glory was very bright, was placed before you: its form sent fear into the heart.
καὶ σύ βασιλεῦ ἑώρακας καὶ ἰδοὺ εἰκὼν μία καὶ ἦν ἡ εἰκὼν ἐκείνη μεγάλη σφόδρα καὶ ἡ πρόσοψις αὐτῆς ὑπερφερῆς ἐστήκει ἐναντίον σου καὶ ἡ πρόσοψις τῆς εἰκόνης φοβερὰ
- 32 Kuvan pää oli parasta kultaa, sen rinta ja käsivarret hopeata, sen vatsa ja lanteet vaskea.
As for this image, its head was made of the best gold, its breast and its arms were of silver, its middle and its sides were of brass,
καὶ ἦν ἡ κεφαλὴ αὐτῆς ἀπὸ χρυσοῦ χρηστοῦ τὸ στήθος καὶ οἱ βραχίονες ἀργυροὶ ἡ κοιλία καὶ οἱ μηροὶ χαλκοῖ
- 33 Sen sääret olivat rautaa, sen jalat osaksi rautaa, osaksi savea.
Its legs of iron, its feet were in part of iron and in part of potter's earth.
τὰ δὲ σκέλη σιδηρὰ οἱ πόδες μέρος μὲν τι σιδήρου μέρος δὲ τι ὄστράκινον
- 34 Sinun sitä katsellessasi irtautui kivilohkare - ei ihmiskäden voimasta - ja iski kuvapatsasta jalkoihin, jotka olivat rautaa ja savea, ja murskasi ne.
While you were looking at it, a stone was cut out, but not by hands, and it gave the image a blow on its feet, which were of iron and earth, and they were broken in bits.
ἑώρακας ἕως ὅτου ἐτιμήθη λίθος ἐξ ὄρου ἄνευ χειρῶν καὶ ἐπάταξε τὴν εἰκόνα ἐπὶ τοὺς πόδας τοὺς σιδηροῦς καὶ ὄστρακίνοους καὶ κατήλεσεν αὐτὰ
- 35 Silloin musertuivat yhdellä haavaa rauta, savi, vaski, hopea ja kultaa, ja niiden kävi kuin akanain kesäisillä puimatantereilla: tuuli vei ne, eikä niistä löydetty jälkeäkään. Mutta kivistä, joka oli kuvapatsaan murskannut, tuli suuri vuori, ja se täytti koko maan.
Then the iron and the earth, the brass and the silver and the gold, were smashed together, and became like the dust on the floors where grain is crushed in summer; and the wind took them away so that no sign of them was to be seen: and the stone which gave the image a blow became a great mountain, covering all the earth.
τότε λεπτὰ ἐγένετο ἅμα ὁ σίδηρος καὶ τὸ ὄστρακον καὶ ὁ χαλκὸς καὶ ὁ ἀργυρὸς καὶ τὸ χρυσίον καὶ ἐγένετο ὡσεὶ λεπτότερον ἀχόρου ἐν ἄλωνι καὶ ἐρρίπισεν αὐτὰ ὁ ἄνεμος ὥστε μηδὲν καταλειφθῆναι ἐξ αὐτῶν καὶ ὁ λίθος ὁ πατάξας τὴν εἰκόνα ἐγένετο ὄρος μέγα καὶ ἐπάταξε πᾶσαν τὴν γῆν
- 36 Tämä oli se uni, ja nyt sanomme kuninkaalle sen selityksen.
This is the dream; and we will make clear to the king the sense of it.
τοῦτο τὸ ὄραμα καὶ τὴν κρίσιν δὲ ἐροῦμεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως
- 37 Sinä, kuningas, olet kuningasten kuningas, jolle taivaan Jumala on antanut vallan, voiman, väkevyyden ja kunnian
You, O King, king of kings, to whom the God of heaven has given the kingdom, the power, and the strength, and the glory,
σύ βασιλεῦ βασιλέυς βασιλέων καὶ σοὶ ὁ κύριος τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἰσχὺν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν ἔδωκεν
- 38 ja jonka käteen hän on antanut ihmiset, missä ikinä heitä asuu, ja kedon eläimet ja taivaan linnut, asettaen sinut kaikkien niiden valtiaaksi: sinä olet se kultainen pää.
Wherever the children of men are living; into whose hands he has given the beasts of the field and the birds of heaven, and has made you ruler over them all, you are the head of gold.
ἐν πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ἀπὸ ἀνθρώπων καὶ θηρίων ἀγρίων καὶ πετεινῶν οὐρανοῦ καὶ τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης παρέδωκεν ὑπὸ τὰς χειράς σου κυριεύειν πάντων σὺ εἶ ἡ κεφαλὴ ἡ χρυσοῦ
- 39 Mutta sinun jälkeesi nousee toinen valtakunta, joka on halvempi kuin sinun; ja sitten kolmas valtakunta, joka on vaskea ja joka hallitsee kaikkea maata.
And after you another kingdom, lower than you, will come to power; and a third kingdom, of brass, ruling over all the earth.
καὶ μετὰ σὲ ἀναστήσεται βασιλεία ἐλάττων σου καὶ τρίτη βασιλεία ἄλλη χαλκῆ ἡ κυριεύσει πάσης τῆς γῆς
- 40 Ja neljäs valtakunta on tuleva, luja kuin rauta; niinkuin rauta musertaa ja särkee kaiken, niinkuin rauta murskaa, niin se on musertava ja murskaava ne kaikki.
And the fourth kingdom will be strong as iron: because, as all things are broken and overcome by iron, so it will have the power of crushing and smashing down all the earth.
καὶ βασιλεία τετάρτη ἰσχυρὰ ὡσπερ ὁ σίδηρος ὁ δαμάζων πάντα καὶ πᾶν δένδρον ἐκκόπτων καὶ σεισθήσεται πᾶσα ἡ γῆ

- 41 Ja että sinä näit jalkain ja varvasten olevan osittain savenvalajan savea, osittain rautaa, se merkitsee, että se on oleva hajanainen valtakunta; kuitenkin on siinä oleva raudan lujuuutta, niinkuin sinä näit rautaa olevan saven seassa.
And as you saw the feet and toes, part of potter's work and part of iron, there will be a division in the kingdom; but there will be some of the strength of iron in it, because you saw the iron mixed with the potter's earth.
καὶ ὡς ἑώρακας τοὺς πόδας αὐτῆς μέρος μὲν τι ὀστράκου κεραμικοῦ μέρος δέ τι σιδήρου βασιλεία ἄλλη διμερῆς ἔσται ἐν αὐτῇ καθάπερ εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον ἅμα τῷ πηλίνῳ ὀστράκῳ
- 42 Ja että jalkojen varpaat olivat osaksi rautaa, osaksi savea, se merkitsee, että osa sitä valtakuntaa on oleva luja, osa sitä on oleva hauras.
And as the toes of the feet were in part of iron and in part of earth, so part of the kingdom will be strong and part of it will readily be broken.
καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν μέρος μὲν τι σιδηροῦν μέρος δέ τι ὀστράκινον μέρος τι τῆς βασιλείας ἔσται ἰσχυρὸν καὶ μέρος τι ἔσται συντετριμμένον
- 43 Että sinä näit rautaa olevan saven seassa, se merkitsee, että vaikka ne sekaantuvat toisiinsa ihmissiemennellä, ne eivät yhdisty toinen toiseensa, niinkuin ei rautakaan sekaannu saveen.
And as you saw the iron mixed with earth, they will give their daughters to one another as wives: but they will not be united one with another, even as iron is not mixed with earth.
καὶ ὡς εἶδες τὸν σίδηρον ἀναμειγμένον ἅμα τῷ πηλίνῳ ὀστράκῳ συμμειγρῆς ἔσονται εἰς γένεσιν ἀνθρώπων οὐκ ἔσονται δὲ ὁμοιοῦντες οὔτε εὐνοοῦντες ἀλλήλοις ὥσπερ οὐδὲ ὁ σίδηρος δύναται συγκραθῆναι τῷ ὀστράκῳ
- 44 Mutta niiden kuningasten päivinä on taivaan Jumala pystyttävä valtakunnan, joka on kukistumaton iankaikkisesti ja jonka valtaa ei toiselle kansalle anneta. Se on musertava kaikki ne muut valtakunnat ja tekevä niistä lopun, mutta se itse on pysyvä iankaikkisesti,
And in the days of those kings, the God of heaven will put up a kingdom which will never come to destruction, and its power will never be given into the hands of another people, and all these kingdoms will be broken and overcome by it, but it will keep its place for ever.
καὶ ἐν τοῖς χρόνοις τῶν βασιλείων τούτων στήσει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ βασιλείαν ἄλλην ἣτις ἔσται εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ οὐ φθαρήσεται καὶ αὐτὴ ἡ βασιλεία ἄλλο ἔθνος οὐ μὴ ἐάσει πατάξει δὲ καὶ ἀφαιρήσει τὰς βασιλείας ταύτας καὶ αὐτὴ στήσεται εἰς τὸν αἰῶνα
- 45 niinkuin sinä näit, että kivilohkare irtautui vuoresta - ei ihmiskäden voimasta - ja murskasi raudan, vasken, saven, hopean ja kullan. Suuri Jumala on ilmoittanut kuninkaalle, mitä tämän jälkeen on tapahtuva. Ja uni on tosi ja sen selitys luotettava."
Because you saw that a stone was cut out of the mountain without hands, and that by it the iron and the brass and the earth and the silver and the gold were broken to bits, a great God has given the king knowledge of what is to take place in the future: the dream is fixed, and its sense is certain.
καθάπερ ἑώρακας ἐξ ὄρους τμηθῆναι λίθον ἀνευ χειρῶν καὶ συνήλδησε τὸ ὄστρακον τὸν σίδηρον καὶ τὸν χαλκὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ τὸν χρυσόν ὁ θεὸς ὁ μέγας ἐσήμανε τῷ βασιλεῖ τὰ ἐσόμενα ἐπὶ ἑσχάτων τῶν ἡμερῶν καὶ ἀκριβῆς τὸ ὄραμα καὶ πιστὴ ἡ τούτου κρίσις
- 46 Silloin kuningas Nebukadnessar lankesi kasvoillensa ja kumartui maahan Danielin edessä ja käski uhrata hänelle ruokauhria ja suitsutusta.
Then King Nebuchadnezzar, falling down on his face, gave worship to Daniel, and gave orders for an offering and spices to be given to him;
τότε ναβουχοδοноσορ ὁ βασιλεὺς πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον χαμαὶ προσεκύνησε τῷ δανιηλ καὶ ἐπέταξε θυσίας καὶ σπονδῶς ποιῆσαι αὐτῷ
- 47 Kuningas vastasi Danielille ja sanoi: "Totisesti on teidän Jumalanne jumalien Jumala ja kuningasten herra ja se, joka paljastaa salaisuudet; sillä sinä olet voinut paljastaa tämän salaisuuden".
And the king made answer to Daniel and said, Truly, your God is a God of gods and a Lord of kings, and an unveiler of secrets, for you have been able to make this secret clear.
καὶ ἐκφωνήσας ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν δανιηλ εἶπεν ἐπὶ ἀληθείας ἔστιν ὁ θεὸς ὑμῶν θεὸς τῶν θεῶν καὶ κύριος τῶν βασιλείων ὁ ἐκφαίνων μυστήρια κρυπτὰ μόνος ὅτι ἐδυνάσθης δηλῶσαι τὸ μυστήριον τούτου
- 48 Sitten kuningas korotti Danielin ja antoi hänelle paljon suuria lahjoja ja asetti hänet koko Baabelin maakunnan herraksi ja kaikkien Baabelin viisaitten ylimmäiseksi päämieheksi.
Then the king made Daniel great, and gave him offerings in great number, and made him ruler over all the land of Babylon, and chief over all the wise men of Babylon.
τότε ὁ βασιλεὺς ναβουχοδοноσορ δανιηλ μεγαλύνας καὶ δοὺς δωρεῶς μεγάλας καὶ πολλὰς κατέστησεν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς βαβυλωνίας καὶ ἀπέδειξε αὐτὸν ἄρχοντα καὶ ἡγούμενον πάντων τῶν σοφιστῶν βαβυλωνίας
- 49 Ja Danielin anomuksesta kuningas antoi Sadrakin, Meesakin ja Abednegon hoitoon Baabelin maakunnan hallinnon. Mutta Daniel jäi kuninkaan hoviin.
And at Daniel's request, the king gave Shadrach, Meshach, and Abed-nego authority over the business of the land of Babylon: but Daniel was kept near the king's person.
καὶ δανιηλ ἠξίωσε τὸν βασιλέα ἵνα κατασταθῶσιν ἐπὶ τῶν πραγμάτων τῆς βαβυλωνίας σεδραχ μισαχ ἀβδευαγω καὶ δανιηλ ἦν ἐν τῇ βασιλικῇ αὐλῇ
- 1 Kuningas Nebukadnessar teetti kultaisen kuvapatsaan, jonka korkeus oli kuusikymmentä kyynärää ja leveys kuusi kyynärää, ja pystytti sen Duuran lakeudelle Baabelin maakuntaan.
Nebuchadnezzar the king made an image of gold, sixty cubits high and six cubits wide: he put it up in the valley of Dura, in the land of Babylon.
ἔτους ὀκτωκαίδεκάτου ναβουχοδοноσορ βασιλεὺς διοικῶν πόλεως καὶ χώρας καὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ ἰνδικῆς ἕως αἰθιοπίας ἐποίησεν εἰκόνα χρυσοῦν τὸ ὕψος αὐτῆς πηχῶν ἑξήκοντα καὶ τὸ πλάτος αὐτῆς πηχῶν ἕξ καὶ ἔστησεν αὐτὴν ἐν πεδίῳ τοῦ περιβόλου χώρας βαβυλωνίας

- 2 Ja kuningas Nebukadnessar lähetti kokoamaan satraapit, maaherrat, käskynhaltijat, neuvonantajat, aarteiden hoitajat, lainoppineet, tuomarit ja kaikki muut maakuntain virkamiehet, että he tulisivat sen kuvapatsaan vihkiäisiin, jonka kuningas Nebukadnessar oli pystyttänyt.
 And Nebuchadnezzar the king sent to get together all the captains, the chiefs, the rulers, the wise men, the keepers of public money, the judges, the overseers, and all the rulers of the divisions of the country, to come to see the unveiling of the image which Nebuchadnezzar the king had put up.
 και ναβουχοδονοσορ βασιλεύς βασιλέων και κυριεύων τῆς οἰκουμένης ὅλης ἀπέστειλεν ἐπισυναγαγεῖν πάντα τὰ ἔθνη και φυλὰς και γλώσσας σατράπας στρατηγούς τοπάρχας και ὑπάτους διοικητὰς και τοὺς ἐπ' ἐξουσιῶν κατὰ χώραν και πάντας τοὺς κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐλθεῖν εἰς τὸν ἐγκαινισμὸν τῆς εἰκόνας τῆς χρυσοῦς ἣν ἔστησε ναβουχοδονοσορ ὁ βασιλεύς
- 3 Silloin kokoontuivat satraapit, maaherrat, käskynhaltijat, neuvonantajat, aarteiden hoitajat, lainoppineet, tuomarit ja kaikki muut maakuntain virkamiehet sen kuvapatsaan vihkiäisiin, jonka kuningas Nebukadnessar oli pystyttänyt, ja he asettuivat sen kuvapatsaan eteen, jonka Nebukadnessar oli pystyttänyt.
 Then the captains, the chiefs, the rulers, the wise men, the keepers of public money, the judges, the overseers, and all the rulers of the divisions of the country, came together to see the unveiling of the image which Nebuchadnezzar the king had put up; and they took their places before the image which Nebuchadnezzar had put up.
 και ἔστησαν οἱ προγεγραμμένοι κατέναντι τῆς εἰκόνας
- 4 Ja kuuluttaja huusi voimallisesti: "Teille, kansat, sukukunnat ja kielet, julistetaan:
 Then one of the king's criers said in a loud voice, To you the order is given, O peoples, nations, and languages,
 και ὁ κήρυξ ἐκήρυξε τοῖς ὄχλοις ὅμιν παραγγέλλεται ἔθνη και χώραι λαοὶ και γλώσσαι
- 5 heti kun te kuulette torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, langetkaa maahan ja kumartaen rukoilkaa kultaista kuvapatsasta, jonka kuningas Nebukadnessar on pystyttänyt.
 That when the sound of the horn, pipe, harp, trigon, psaltery, bagpipe, and all sorts of instruments, comes to your ears, you are to go down on your faces in worship before the image of gold which Nebuchadnezzar the king has put up:
 ὅταν ἀκούσητε τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος σύριγγος και κιθάρας σαμβύκης και ψαλτηρίου συμφωνίας και παντὸς γένους μουσικῶν πεσόντες προσκυνήσατε τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦς ἣν ἔστησε ναβουχοδονοσορ βασιλεύς
- 6 Mutta joka ei lankea maahan ja kumarra, se heitetään sillä hetkellä tuliseen pätsiin."
 And anyone not falling down and worshipping will that same hour be put into a burning and flaming fire.
 και πᾶς ὃς ἂν μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ ἐμβαλοῦσιν αὐτὸν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην
- 7 Sentähden, heti kun kaikki kansat kuulivat torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, lankesivat kaikki kansat, sukukunnat ja kielet maahan ja kumartaen rukoilivat kultaista kuvapatsasta, jonka kuningas Nebukadnessar oli pystyttänyt.
 So at that time, all the people, when the sound of the horn, pipe, harp, trigon, psaltery, and all sorts of instruments, came to their ears, went down on their faces in worship before the image of gold which Nebuchadnezzar the king had put up.
 και ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅτε ἤκουσαν πάντα τὰ ἔθνη τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος και παντὸς ἤχου μουσικῶν πίπτοντα πάντα τὰ ἔθνη φυλαὶ και γλώσσαι προσεκύνησαν τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦς ἣν ἔστησε ναβουχοδονοσορ κατέναντι τούτου
- 8 Silloin astui heti kaldealaisia miehiä esiin syyttämään juutalaisia.
 At that time certain Chaldaeans came near and made a statement against the Jews.
 ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ προσελθόντες ἄνδρες χαλδαῖοι διέβαλον τοὺς ιουδαίους
- 9 He lausuvat ja sanoivat kuningas Nebukadnessarille: "Kuningas eläköön iankaikkisesti!
 They made answer and said to Nebuchadnezzar the king, O King, have life for ever.
 και ὑπολαβόντες εἶπον κύριε βασιλεῦ εἰς τὸν αἰῶνα ζῆθι
- 10 Sinä, kuningas, olet antanut käskyn, että jokainen, joka kuulee torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, langetkoon maahan ja kumartaen rukoilkoon kultaista kuvapatsasta,
 You, O King, have given an order that every man, when the sound of the horn, pipe, harp, trigon, psaltery, bagpipe, and all sorts of instruments, comes to his ears, is to go down on his face in worship before the image of gold:
 σύ βασιλεῦ προσέταξας και ἐκρινας ἵνα πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν ἀκούσῃ τῆς φωνῆς τῆς σάλπιγγος και παντὸς ἤχου μουσικῶν πεσὼν προσκυνήσῃ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσοῦς
- 11 ja että joka ei lankea maahan ja kumarra, se heitetään tuliseen pätsiin.
 And anyone not falling down and worshipping is to be put into a burning and flaming fire.
 και ὃς ἂν μὴ πεσὼν προσκυνήσῃ ἐμβληθήσεται εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην

- 12 On juutalaisia miehiä, joiden hoitoon sinä olet antanut Baabelin maakunnan hallinnon, Sadrak, Meesak ja Abednego: nämä miehet eivät välitä sinun käskystäsi, kuningas; he eivät palvele sinun jumaliasi eivätkä kumartaen rukoile kultaista kuvapatsasta, jonka sinä olet pystyttänyt."
- There are certain Jews whom you have put over the business of the land of Babylon, Shadrach, Meshach, and Abed-nego; these men have not given attention to you, O King: they are not servants of your gods or worshippers of the gold image which you have put up.
- εἰσὶ δὲ τινες ἄνδρες ἰουδαῖοι οὓς κατέστησας ἐπὶ τῆς χώρας τῆς βαβυλωνίας σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι οὐκ ἐφοβήθησάν σου τὴν ἐντολὴν καὶ τῷ εἰδώλῳ σου οὐκ ἐλάτρευσαν καὶ τῇ εἰκόνι σου τῇ χρυσῇ ἢ ἔστησας οὐ προσεκόνησαν
- 13 Silloin Nebukadnessar vihan vimmassa käski tuoda Sadrakin, Meesakin ja Abednegon. Kun nämä miehet oli tuotu kuninkaan eteen, Then Nebuchadnezzar in his wrath and passion gave orders for Shadrach, Meshach, and Abed-nego to be sent for. Then they made these men come in before the king.
- τότε ναβουχοδονοσορ θυμωθεὶς ὀργῇ προσέταξεν ἀγαγεῖν τὸν σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω τότε οἱ ἄνθρωποι ἤχθησαν πρὸς τὸν βασιλέα
- 14 lausui Nebukadnessar ja sanoi heille: "Aivanko tahallanne te, Sadrak, Meesak ja Abednego, ette tahdo palvella minun jumalaani etkä kumartaen rukoilla kultaista kuvapatsasta, jonka minä olen pystyttänyt?
- Nebuchadnezzar made answer and said to them, Is it true, O Shadrach, Meshach, and Abed-nego, that you will not be servants of my god or give worship to the image of gold which I have put up?
- οὓς καὶ συνιδὼν ναβουχοδονοσορ ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτοῖς διὰ τί σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω τοῖς θεοῖς μου οὐ λατρεύετε καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἢ ἔστησα οὐ προσκυνεῖτε
- 15 Nyt, jos te siinä silmänräpäyksessä, kun kuulette torvien, huilujen, kitarain, harppujen, psalttarien, säkkipillien ja kaikkinaisten muiden soittimien äänen, olette valmiit lankeamaan maahan ja kumartaen rukoilemaan kuvapatsasta, jonka minä olen teettänyt, niin hyvä! Mutta ellette kumarra, niin teidät heti paikalla heitetään tuliseen pätsiin; ja kuka on se jumala, joka pelastaa teidät minun kädestäni?"
- Now if you are ready, on hearing the sound of the horn, pipe, harp, trigon, psaltery, bagpipe, and all sorts of instruments, to go down on your faces in worship before the image which I have made, it is well: but if you will not give worship, that same hour you will be put into a burning and flaming fire; and what god is there who will be able to take you out of my hands?
- καὶ νῦν εἰ μὲν ἔχετε ἐτοιμῶς ἅμα τῷ ἀκοῦσαι τῆς σάλπιγγος καὶ παντὸς ἤχου μουσικῶν πεσόντες προσκυνῆσαι τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ ἢ ἔστησα εἰ δὲ μὴ γε γινώσκετε ὅτι μὴ προσκυνησάντων ὑμῶν αὐθροῖ ἐμβληθήσεσθε εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός τὴν καιομένην καὶ ποῖος θεὸς ἐξελεύεται ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου
- 16 Sadrak, Meesak ja Abednego vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: "Nebukadnessar! Ei ole tarpeellista meidän vastata sinulle tähän sanaakaan. Shadrach, Meshach, and Abed-nego, answering Nebuchadnezzar the king, said, There is no need for us to give you an answer to this question.
- ἀποκριθέντες δὲ σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω εἶπαν τῷ βασιλεῖ ναβουχοδονοσορ βασιλεῦ οὐ χρεῖαν ἔχομεν ἡμεῖς ἐπὶ τῇ ἐπιταγῇ ταύτῃ ἀποκριθῆναι σοι
- 17 Jos niin käy, voi meidän Jumalamme kyllä pelastaa meidät tulisesta pätsistä, ja hän pelastaa myös sinun kädestäsi, kuningas. If our God, whose servants we are, is able to keep us safe from the burning and flaming fire, and from your hands, O King, he will keep us safe.
- ἔστι γὰρ θεὸς ἐν οὐρανοῖς εἷς κύριος ἡμῶν ὃν φοβούμεθα ὃς ἐστι δυνατὸς ἐξελεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρός καὶ ἐκ τῶν χειρῶν σου βασιλεῦ ἐξελεύεται ἡμᾶς
- 18 Ja vaikka ei pelastaisikaan, niin tiedä se, kuningas, että me emme palvele sinun jumaliasi emmekä kumartaen rukoile kultaista kuvapatsasta, jonka sinä olet pystyttänyt."
- But if not, be certain, O King, that we will not be the servants of your gods, or give worship to the image of gold which you have put up.
- καὶ τότε φανερόν σοι ἔσται ὅτι οὐτε τῷ εἰδώλῳ σου λατρευόμεν οὐτε τῇ εἰκόνι σου τῇ χρυσῇ ἢ ἔστησας προσκυνούμεν
- 19 Silloin Nebukadnessar tuli kiukkua täyteen Sadrakia, Meesakia ja Abednegoa kohtaan ja hänen hahmonsaa muuttui. Ja hän käski ja sanoi, että pätsi oli kuumennettava seitsemän kertaa kuumemmaksi kuin tavallisesti.
- Then Nebuchadnezzar was full of wrath, and the form of his face was changed against Shadrach, Meshach, and Abed-nego: and he gave orders that the fire was to be heated up seven times more than it was generally heated.
- τότε ναβουχοδονοσορ ἐπλήσθη θυμοῦ καὶ ἡ μορφή του προσώπου αὐτοῦ ἠλλοιώθη καὶ ἐπέταξε καῖναι τὴν κάμινον ἑπταπλασίως παρ' ὃ ἔδει αὐτὴν καῖναι
- 20 Ja hän käski sotajoukkonsa väkevimpien miesten sitoa Sadrakin, Meesakin ja Abednegon ja heittää heidät tuliseen pätsiin. And he gave orders to certain strong men in his army to put cords on Shadrach, Meshach and Abed-nego and put them into the burning and flaming fire.
- καὶ ἄνδρας ἰσχυροτάτους τῶν ἐν τῇ δυνάμει ἐπέταξε συμποδίσαντας τὸν σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω ἐμβαλεῖν εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός τὴν καιομένην
- 21 Silloin nämä sidottiin vaippoineen, takkeineen, päähineineen ja muine vaatteineen ja heitettiin tuliseen pätsiin. Then these men had cords put round them as they were, in their coats, their trousers, their hats, and their clothing, and were dropped into the burning and flaming fire.
- τότε οἱ ἄνδρες ἐκεῖνοι συνεποδίσθησαν ἔχοντες τὰ ὑποδήματα αὐτῶν καὶ τὰς τιάρας αὐτῶν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν σὺν τῷ ἱματισμῷ αὐτῶν καὶ ἐβλήθησαν εἰς τὴν κάμινον

- 22 Koska nyt kuninkaan sana oli niin ankara ja päästi niin kovin kuumentettu, tappoi tulen liekki ne miehet, jotka veivät ylös Sadrakin, Meesakin ja Abednegon.
And because the king's order was not to be put on one side, and the heat of the fire was so great, the men who took up Shadrach, Meshach, and Abed-nego were burned to death by the flame of the fire.
ἐπειδὴ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως ἤπειγεν καὶ ἡ κάμινος ἐξεκαύθη ὑπὲρ τὸ πρότερον ἑπταπλασίως καὶ οἱ ἄνδρες οἱ προχειρισθέντες συμποδίσαντες αὐτοὺς καὶ προσαγαγόντες τῇ καμίνῳ ἐνεβάλοσαν εἰς αὐτήν
- 23 Mutta nämä kolme miestä, Sadrak, Meesak ja Abednego, suistuivat sidottuina tuliseen pätsiin.
And these three men, Shadrach, Meshach, and Abed-nego, with the cords about them, went down into the burning and flaming fire.
τοὺς μὲν οὖν ἄνδρας τοὺς συμποδίσαντας τοὺς περὶ τὸν ἀζαριαν ἐξελοῦσα ἡ φλόξ ἐκ τῆς καμίνου ἐνεπύρισε καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὶ δὲ συνετηρήθησαν
- 24 Silloin kuningas Nebukadnessar hämmästyí ja nousi kiiruusti ylös ja lausui hallitusmiehilleen sanoen: "Emmekö heittäneet kolme miestä sidottuina tuleen?" He vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: "Totisesti, kuningas!"
Then King Nebuchadnezzar, full of fear and wonder, got up quickly, and said to his wise men, Did we not put three men in cords into the fire? and they made answer and said to the king, True, O King.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκούσει τὸν βασιλεῖα ὑμνούντων αὐτῶν καὶ ἐστὼς θεώρει αὐτοὺς ζῶντας τότε ναβουχοδοноσορ ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε καὶ ἀνέστη σπεύσας καὶ εἶπεν τοῖς φίλοις αὐτοῦ
- 25 Hän vastasi ja sanoi: "Katso, minä näen neljä miestä kävelevän vapaina tulessa, eivätkä he ole vahingoittuneet, ja neljäs on näöltänsä niinkuin jumalan poika".
He made answer and said, Look! I see four men loose, walking in the middle of the fire, and they are not damaged; and the form of the fourth is like a son of the gods.
ἰδοὺ ἐγὼ ὄρω ἄνδρας τέσσαρας λελυμένους περιπατοῦντας ἐν τῷ πυρὶ καὶ φορὰ οὐδεμία ἐγενήθη ἐν αὐτοῖς καὶ ἡ ὄρασις τοῦ τετάρτου ὁμοίωμα ἀγγέλου θεοῦ
- 26 Silloin Nebukadnessar meni tulisen pätsin aukolle, lausui ja sanoi: "Sadrak, Meesak ja Abednego, te korkeimman Jumalan palvelijat, astukaa ulos ja tulkaa tänne". Sadrak, Meesak ja Abednego astuivat silloin ulos tulesta.
Then Nebuchadnezzar came near the door of the burning and flaming fire: he made answer and said, Shadrach, Meshach, and Abed-nego, you servants of the Most High God, come out and come here. Then Shadrach, Meshach, and Abed-nego came out of the fire.
καὶ προσελθὼν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν θύραν τῆς καμίνου τῆς καιομένης τῷ πυρὶ ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐξ ὀνόματος σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω οἱ παῖδες τοῦ θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ ὑψίστου ἐξέλθετε ἐκ τοῦ πυρός οὕτως οὖν ἐξῆλθον οἱ ἄνδρες ἐκ μέσου τοῦ πυρός
- 27 Satraapit, maaherrat, käskynhaltijat ja kuninkaan hallitusmiehet kokoontuivat ja näkivät, ettei tuli ollut voinut mitään näiden miesten ruumiille, etteivät heidän päänsä hiukset olleet kärventyneet eivätkä heidän vaatteensa vioittuneet; eikä heissä tuntunut tulen käryä.
And the captains, the chiefs, and the rulers, and the king's wise men who had come together, saw these men, over whose bodies the fire had no power, and not a hair of their heads was burned, and their coats were not changed, and there was no smell of fire about them.
καὶ συνήχθησαν οἱ ὑπατοὶ τοπάρχαι καὶ ἀρχιπατριῶται καὶ οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως καὶ θεώρουν τοὺς ἀνθρώπους ἐκεῖνους ὅτι οὐχ ἦψατο τὸ πῦρ τοῦ σώματος αὐτῶν καὶ αἱ τρίχες αὐτῶν οὐ κατεκίθησαν καὶ τὰ σαράβαρα αὐτῶν οὐκ ἠλλοιώθησαν οὐδὲ ὁσμή τοῦ πυρός ἦν ἐν αὐτοῖς
- 28 Silloin Nebukadnessar lausui ja sanoi: "Kiitetty olkoon Sadrakin, Meesakin ja Abednegon Jumala, joka lähetti enkelinsä ja pelasti palvelijansa, jotka häneen turvasivat eivätkä totelleet kuninkaan käskyä, vaan antoivat ruumiinsa alttiiksi, ennemmin kuin palvelivat kumartaen rukoilivat muuta jumalaa kuin omaa Jumalaansa.
Nebuchadnezzar made answer and said, Praise be to the God of Shadrach, Meshach, and Abed-nego, who has sent his angel and kept his servants safe who had faith in him, and who put the king's word on one side and gave up their bodies to the fire, so that they might not be servants or worshippers of any other god but their God.
ὑπολαβὼν δὲ ναβουχοδοноσορ ὁ βασιλεὺς εἶπεν εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω ὃς ἀπέστειλε τὸν ἀγγέλον αὐτοῦ καὶ ἔσωσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς ἐλπίσαντας ἐπ' αὐτόν τὴν γὰρ προσταγήν τοῦ βασιλέως ἠθέτησαν καὶ παρέδωκαν τὰ σώματα αὐτῶν εἰς ἐμπυρισμόν ἵνα μὴ λατρεύσωσι μηδὲ προσκυνήσωσι θεῷ ἑτέρῳ ἢ τῷ θεῷ αὐτῶν
- 29 Ja minä annan käskyn, että jokainen, olkoon hän mitä kansaa, kansakuntaa ja kieltä tahansa, joka puhuu pilkaten Sadrakin, Meesakin ja Abednegon Jumalasta, hakattakoon kappaleiksi, ja hänen talonsa tehtäköön soraläjäksi; sillä ei ole muuta jumalaa, joka niin voi pelastaa kuin tämä."
And it is my decision that any people, nation, or language saying evil against the God of Shadrach, Meshach, and Abed-nego, will be cut to bits and their houses made waste: because there is no other god who is able to give salvation such as this.
καὶ νῦν ἐγὼ κρίνω ἵνα πᾶν ἔθνος καὶ πᾶσαι φυλαὶ καὶ πᾶσαι γλώσσαι ὃς ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸν κύριον τὸν θεὸν σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω διαμελισθήσεται καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ δημευθήσεται διότι οὐκ ἔστιν θεὸς ἕτερος ὃς δυνήσεται ἐξελεῖσθαι οὕτως
- 30 Sitten kuningas asetti Sadrakin, Meesakin ja Abednegon suureen valtaan Baabelin maakunnassa.
Then the king gave Shadrach, Meshach, and Abed-nego even greater authority in the land of Babylon.
οὕτως οὖν ὁ βασιλεὺς τῷ σεδραχ μισαχ ἀβδεναγω ἐξουσίαν δοῦς ἐφ' ὅλης τῆς χώρας κατέστησεν αὐτοὺς ἄρχοντας
- 1 "Minä Nebukadnessar elin rauhassa huoneessani ja onnellisena palatsissani.
Nebuchadnezzar the king, to all the peoples, nations, and languages living in all the earth: May your peace be increased.

- 2 Minä näin unen, ja se peljästytti minut; ja unikuvat, joita minulla oli vuoteessani, minun pääni näyt, kauhistuttivat minut.
It has seemed good to me to make clear the signs and wonders which the Most High God has done with me.
- 3 Niin minä annoin käskyn tuoda eteeni kaikki Baabelin viisaat, että he ilmoittaisivat minulle unen selityksen.
How great are his signs! and how full of power are his wonders! his kingdom is an eternal kingdom and his rule goes on from generation to generation.
- 4 Silloin tulivat tietäjät, noidat, kaldealaiset ja tähtienselittäjät, ja minä kerroin heille unen, mutta he eivät voineet ilmoittaa minulle sen selitystä.
I, Nebuchadnezzar, was at rest in my place, and all things were going well for me in my great house:
ἔτους ὀκτωκαίδεκάτου τῆς βασιλείας ναβουχοδονοσορ εἶπεν εἰρηνεύων ἡμην ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ εὐθηνῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου μου
- 5 Mutta viimein tuli minun eteeni Daniel, jonka nimi on minun jumalani nimen mukaan Beltsassar ja jossa on pyhien jumalien henki; ja minä kerroin hänelle unen:
I saw a dream which was a cause of great fear to me; I was troubled by the images of my mind on my bed, and by the visions of my head.
ἐνύπνιον εἶδον καὶ εὐλαβήθην καὶ φόβος μοι ἐπέπεσεν
- 6 'Beltsassar, sinä tietäjän päämies, jossa minä tiedän olevan pyhien jumalien hengen ja jolle mikään salaisuus ei ole liian vaikea! Sano, mitä olivat ne näyt, jotka minä unessani näin, ja mikä on sen selitys.
And I gave orders for all the wise men of Babylon to come in before me so that they might make clear to me the sense of my dream.
- 7 Nämä olivat minun pääni näyt, jotka minulla oli vuoteessani. Minä näin: Katso, oli puu keskellä maata, ja sen korkeus oli suuri.
Then the wonder-workers, the users of secret arts, the Chaldaeans, and the readers of signs came in to me: and I put the dream before them but they did not make clear the sense of it to me.
- 8 Puu kasvoi ja vahvistui, niin että sen latva ulottui taivaaseen ja se näkyi kaiken maan ääriin.
But at last Daniel came in before me, he whose name was Belteshazzar, after the name of my god, and in whom is the spirit of the holy gods: and I put the dream before him, saying,
- 9 Sen lehdet olivat kauniit ja sen hedelmät suuret, ja siinä oli ravintoa kaikille. Sen alla etsivät varjoa kedon eläimet, ja sen oksilla asuivat taivaan linnut, ja kaikki liha sai siitä ravintonsa.
O Belteshazzar, master of the wonder-workers, because I am certain that the spirit of the holy gods is in you, and you are troubled by no secret; this is the dream which I saw: make clear to me its sense.
- 10 Minä näin pääni näyissä, joita minulla oli vuoteessani: katso, pyhä enkeli astui alas taivaasta.
On my bed I saw a vision: there was a tree in the middle of the earth, and it was very high.
ἐκάθευδον καὶ ἰδοὺ δένδρον ὑψηλὸν φυόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἢ ὄρασις αὐτοῦ μεγάλη καὶ οὐκ ἦν ἄλλο ὅμοιον αὐτῷ
- 11 Hän huusi voimallisesti ja sanoi näin: hakatkaa puu poikki ja karsikaa sen oksat, riipikää sen lehdet ja hajottakaa sen hedelmät. Paetkoot eläimet sen alta ja linnut sen oksilta.
And the tree became tall and strong, stretching up to heaven, and to be seen from the ends of the earth:
καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ μεγάλη ἢ κορυφῆ αὐτοῦ ἤγγιζεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ ἕως τῶν νεφελῶν πληροῦν τὰ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐν αὐτῷ ἔκουν καὶ ἐφώτιζον πᾶσαν τὴν γῆν
- 12 Mutta sen kanto juurineen jättäkää maahan, rauta- ja vaskikahleissa kedon ruohikkoon. Taivaan kasteesta hän kastukoon, ja niinkuin eläinten olkoon hänen osansa maan ruoho.
Its leaves were fair and it had much fruit, and in it was food enough for all: the beasts of the field had shade under it, and the birds of heaven were resting in its branches, and it gave food to all living things.
οἱ κλάδοι αὐτοῦ τῷ μήκει ὡς σταδίων τριάκοντα καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ ἐσκίαζον πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς καὶ ἐν αὐτῷ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐνόσσευον ὁ καρπὸς αὐτοῦ πολὺς καὶ ἀγαθὸς καὶ ἐχορήγει πᾶσι τοῖς ζώοις
- 13 Hänen sydämensä muutetaan, niin ettei se ole ihmisen sydän, ja hänelle annetaan eläimen sydän. Ja niin kulukoon häneltä seitsemän aikaa.
In the visions of my head on my bed I saw a watcher, a holy one, coming down from heaven,
ἐθεώρουν ἐν τῷ ὕπνῳ μου καὶ ἰδοὺ ἄγγελος ἀπεστάλη ἐν ἰσχύϊ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
- 14 Tämä on säädetty enkeliä päätöksellä, ja niin ovat tästä asiasta pyhät sanoneet, että elävät tietäisivät Korkeimman hallitsevan ihmisten valtakuntaa ja antavan sen, kenelle hän tahtoo, ja asettavan sen päämieheksi ihmisistä halvimman.'
Crying out with a loud voice; and this is what he said: Let the tree be cut down and its branches broken off; let its leaves be taken off and its fruit sent in every direction: let the beasts get away from under it and the birds from its branches:
καὶ ἐφώνησε καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐκκόψατε αὐτὸ καὶ καταφθεῖρατε αὐτὸ προστέτακται γὰρ ἀπὸ τοῦ ὑψίστου ἐκκριθῆσαι καὶ ἀχρειῶσαι αὐτό

- 15 Tämän unen näin minä, kuningas Nebukadnessar. Ja sinä, Beltsassar, sano sen selitys, koska ei yksikään minun valtakuntani viisaista voi minulle ilmoittaa sen selitystä. Mutta sinä sen voit, sillä sinussa on pyhien jumalien henki."
But keep its broken end and its roots still in the earth, even with a band of iron and brass; let him have the young grass of the field for food, and let him be wet with the dew of heaven, and let his part be with the beasts.
καὶ οὕτως εἶπε ῥίζαν μίαν ἄφετε αὐτοῦ ἐν τῇ γῆ ὅπως μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἐν τοῖς ὄρεσι χόρτον ὡς βοῦς νέμηται
- 16 Silloin Daniel, jonka nimenä oli Beltsassar, hämmästyi hetkeksi, ja hänen ajatuksensa peljästyttivät häntä. Kuningas lausui ja sanoi: "Beltsassar, älköön uni ja sen selitys sinua peljästyttäkö". Beltsassar vastasi ja sanoi: "Herrani, koskekoon uni sinun vihollisiasi ja sen selitys sinun vastustajiasi.
Let his heart be changed from that of a man, and the heart of a beast be given to him; and let seven times go by him.
καὶ ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ οὐρανοῦ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀλλοιωθῆ καὶ ἑπτὰ ἔτη βοσκηθῆ σὺν αὐτοῖς
- 17 Puu, jonka sinä näit ja joka kasvoi ja vahvistui, niin että sen latva ulottui taivaaseen ja se näkyi kaikkeen maahan,
This order is fixed by the watchers, and the decision is by the word of the holy ones: so that the living may be certain that the Most High is ruler over the kingdom of men, and gives it to any man at his pleasure, lifting up over it the lowest of men.
ἕως ἂν γνῶ τὸν κύριον τοῦ οὐρανοῦ ἐξουσίαν ἔχειν πάντων τῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅσα ἂν θέλῃ ποιῆ ἐν αὐτοῖς [17a] ἐνώπιόν μου ἐξεκόπη ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ καὶ ἡ καταφθορὰ αὐτοῦ ἐν ὥρᾳ μιᾷ τῆς ἡμέρας καὶ οἱ κλάδοι αὐτοῦ ἐδόθησαν εἰς πάντα ἄνεμον καὶ εἰλκύσθη καὶ ἐρρίφη καὶ τὸν χόρτον τῆς γῆς μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἤσθιε καὶ εἰς φυλακὴν παρεδόθη καὶ ἐν πέδαις κ αὶ ἐν χειροπέδαις χαλκαῖς ἐδέθη ὑπ' αὐτῶν σφόδρα ἐθαύμασα ἐπὶ πᾶσι τούτοις καὶ ὁ ὕψος μου ἀπέστη ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου
- 18 jonka lehvät olivat kauniit ja hedelmät suuret ja jossa oli ravintoa kaikille, jonka alla kedon eläimet asuivat ja jonka oksilla taivaan linnut oleskelivat,
This dream I, King Nebuchadnezzar, saw; and do you, O Belteshazzar, make clear the sense of it, for all the wise men of my kingdom are unable to make the sense of it clear to me; but you are able, for the spirit of the holy gods is in you.
καὶ ἀναστὰς τὸ πρωὶ ἐκ τῆς κοίτης μου ἐκάλεσα τὸν δανιηλ τὸν ἄρχοντα τῶν σοφιστῶν καὶ τὸν ἡγούμενον τῶν κρινόντων τὰ ἐνύπνια καὶ διηγησάμην αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον καὶ ὑπέδειξέ μοι πᾶσαν τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ
- 19 - se puu olet sinä, kuningas, joka olet kasvanut ja vahvistunut; sinun suuruutesi on kasvanut ja ulottuu taivaaseen ja sinun valtasi maan ääriin.
Then Daniel, whose name was Belteshazzar, was at a loss for a time, his thoughts troubling him. The king made answer and said, Belteshazzar, do not be troubled by the dream or by the sense of it. Belteshazzar, answering, said, My lord, may the dream be about your haters, and its sense about those who are against you.
μεγάλως δὲ ἐθαύμασεν ὁ δανιηλ καὶ ὑπόνοια κατέσπευδεν αὐτὸν καὶ φοβηθεὶς τρόμου λαβόντος αὐτὸν καὶ ἀλλοιωθείσης τῆς ὁράσεως αὐτοῦ κινήσας τὴν κεφαλὴν ὄραν μίαν ἀποθαυμάσας ἀπεκρίθη μοι φωνῇ πρᾶεῖα βασιλεῦ τὸ ἐνύπνιον τοῦτο τοῖς μισοῦσί σε καὶ ἡ σύγκρισις αὐτοῦ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐπέλθοι
- 20 Ja että kuningas näki pyhän enkelin astuvan alas taivaasta ja sanovan: 'Hakatkaa puu poikki ja turmelkaa se, mutta jättäkää sen kanto juurineen maahan, rauta- ja vaskikahleissa kedon ruohikkoon; taivaan kasteesta hän kastukoon, ja niinkuin kedon eläinten olkoon hänen osansa, kunnes häneltä on kulunut seitsemän aikaa',
The tree which you saw, which became tall and strong, stretching up to heaven and seen from the ends of the earth;
τὸ δένδρον τὸ ἐν τῇ γῆ πεφυτευμένον οὐ ἡ ὄρασις μεγάλη σὺ εἶ βασιλεῦ
- 21 sen selitys, oi kuningas, ja Ylimmäisen päätös, joka on kohdannut minun herraani, kuningasta, on tämä:
Which had fair leaves and much fruit, and had in it food for all; under which the beasts of the field were living, and in the branches of which the birds of heaven had their resting-places:
καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὰ νοσσεύοντα ἐν αὐτῷ ἡ ἰσχὺς τῆς γῆς καὶ τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν γλωσσῶν πασῶν ἕως τῶν περάτων τῆς γῆς καὶ πᾶσαι αἱ χῶραι σοὶ δουλεύουσι
- 22 Sinut ajetaan pois ihmisten seasta, ja kedon eläinten parissa on sinun asuinpaikkasi oleva; sinä joudut syömään ruohoa niinkuin raavaat, ja sinä olet kastuva taivaan kasteesta; ja niin on sinulta kuluva seitsemän aikaa, kunnes tulet tuntemaan, että Korkein hallitsee ihmisten valtakuntaa ja antaa sen, kenelle hän tahtoo.
It is you, O King, who have become great and strong: for your power is increased and stretching up to heaven, and your rule to the end of the earth.
τὸ δὲ ἀνυψωθῆναι τὸ δένδρον ἐκεῖνο καὶ ἐγγίσει τῷ οὐρανῷ καὶ τὸ κύτος αὐτοῦ ἄψασθαι τῶν νεφελῶν σὺ βασιλεῦ ὑψώθης ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ὄντας ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς ὑψώθη σου ἡ καρδία ὑπερηφανία καὶ ἰσχύι τὰ πρὸς τὸν ἅγιον καὶ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ τὰ ἔργα σου ὤφθη καθότι ἐξερήμωσας τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ τοῦ ἡγίου σμένου
- 23 Mutta että käskettiin jättää maahan puun kanto juurineen, se tietää, että sinun valtakuntasi pysytetään sinulla, ja sinä saat sen, niin pian kuin tulet tuntemaan, että valta on taivaan.
And as for the vision which the king saw of a watcher, a holy one, coming down from heaven, saying, Let the tree be cut down and given to destruction;
καὶ ἡ ὄρασις ἦν εἶδες ὅτι ἄγγελος ἐν ἰσχύι ἀπεστάλη παρὰ τοῦ κυρίου καὶ ὅτι εἶπεν ἐξᾶραι τὸ δένδρον καὶ ἐκκόψαι ἡ κρίσις τοῦ θεοῦ τοῦ μεγάλου ἤξει ἐπὶ σέ
- 24 Sentähden, kuningas, kelvatkoon sinulle minun neuvoni: kirjoita synnit itsestäsi almuilla ja pahat tekosi vaivaisia armahtamalla; ehkäpä silloin onnesi kestäisi."
This is the sense of it, O King, and it is the decision of the Most High which has come on my lord the king:
καὶ ὁ ὕψιστος καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ ἐπὶ σὲ κατατρέχουσιν

- 25 **Tämä kaikki kohtasi kuningas Nebukadnessaria.**
That they will send you out from among men, to be with the beasts of the field; they will give you grass for your food like the oxen, and you will be wet with the dew of heaven, and seven times will go by you, till you are certain that the Most High is ruler in the kingdom of men, and gives it to any man at his pleasure.
 εις φυλακην ἀπάξουσί σε και εις τόπον ἔρημον ἀποστελοῦσί σε
- 26 **Kaksitoista kuukautta tämän jälkeen, kun kuningas oli kävelemässä kuninkaallisen palatsinsa katolla Baabelissa,**
And as they gave orders to let the broken end and the roots of the tree be, so your kingdom will be safe for you after it is clear to you that the heavens are ruling.
 και ἡ ῥίζα τοῦ δένδρου ἢ ἀφθεῖσα ἐπει οὐκ ἐξερριζώθη ὁ τόπος τοῦ θρόνου σου σοι συντηρηθήσεται εις καιρὸν και ὥραν ἰδοὺ ἐπὶ σέ ἐτοιμάζονται και μαστιγώσουσί σε και ἐπάξουσι τὰ κεκρυμμένα ἐπὶ σέ
- 27 **hän puhkesi puhumaan sanoen: "Eikö tämä ole se suuri Baabel, jonka minä väkevällä voimallani olen rakentanut kuninkaalliseksi linnaksi, valtasuuruuteni kunniaksi!"**
For this cause, O King, let my suggestion be pleasing to you, and let your sins be covered by righteousness and your evil-doing by mercy to the poor, so that the time of your well-being may be longer.
 κύριος ζῆ ἐν οὐρανῷ και ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐπὶ πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ δεήθητι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν σου και πάσας τὰς ἀδικίας σου ἐν ἐλεημοσύναις λύτρωσαι ἵνα ἐπιείκεια δοθῇ σοι και πολυήμερος γένηται ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς βασιλείας σου και μὴ καταφείρῃ σε τούτους τοὺς λόγους ἀγάπησον ἀκριβῆς γὰρ μου ὁ λόγος και πλήρης ὁ χρόνος σου
- 28 **Vielä oli sana kuninkaan suussa, kun taivaasta tuli ääni: "Sinulle, kuningas Nebukadnessar, julistetaan: Sinun valtakuntasi on otettu sinulta pois.**
All this came to King Nebuchadnezzar.
 και ἐπὶ συντελείᾳ τῶν λόγων ναβουχοδονοσορ ὡς ἤκουσε τὴν κρίσιν τοῦ ὀράματος τοὺς λόγους ἐν τῇ καρδίᾳ συνετήρησε
- 29 **Sinut ajetaan pois ihmisten seasta, ja kedon eläinten parissa on sinun asuinpaikkasi oleva; sinä joudut syömään ruohoa niinkuin raavaat, ja niin on sinulta kuluva seitsemän aikaa, kunnes tulet tuntemaan, että Korkein hallitsee ihmisten valtakuntaa ja antaa sen, kenelle hän tahtoo."**
At the end of twelve months he was walking on the roof of his great house in Babylon.
 και μετὰ μῆνας δώδεκα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως μετὰ πάσης τῆς δόξης αὐτοῦ περιεπάτει και ἐπὶ τῶν πύργων αὐτῆς διεπορεύετο
- 30 **Sillä hetkellä se sana toteutui Nebukadnessarissa: hänet ajettiin pois ihmisten seasta, ja hän söi ruohoa niinkuin raavaat, ja hänen ruumiinsa kastui taivaan kasteesta, kunnes hänen hiuksensa kasvoivat pitkiksi kuin kotkan sulat ja hänen kyntensä kuin lintujen kynnet.**
The king made answer and said, Is this not great Babylon, which I have made for the living-place of kings, by the strength of my power and for the glory of my honour?
 και ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῆ ἐστὶ βαβυλῶν ἡ μεγάλη ἣν ἐγὼ ὠκοδόμησα και οἶκος βασιλείας μου ἐν ἰσχύι κράτους μου κληθήσεται εις τιμὴν τῆς δόξης μου
- 31 **"Mutta sen ajan kuluttua minä, Nebukadnessar, nostin silmäni taivasta kohti, ja minun järkeni palasi. Ja minä kiitin Korkeinta, minä ylistin ja kunnioitin häntä, joka elää iankaikkisesti, jonka hallitus on iankaikkinen hallitus ja jonka valtakunta pysyy suvusta sukuun.**
While the word was still in the king's mouth, a voice came down from heaven, saying, O King Nebuchadnezzar, to you it is said: The kingdom has gone from you:
 και ἐπὶ συντελείας τοῦ λόγου αὐτοῦ φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤκουσε σοὶ λέγεται ναβουχοδονοσορ βασιλεῦ ἢ βασιλεία βαβυλῶνος ἀφήρηται σοι και ἐτέρῳ δίδοται ἐξουθενημένῳ ἀνθρώπῳ ἐν τῷ οἴκῳ σου ἰδοὺ ἐγὼ καθίστημι αὐτὸν ἐπὶ τῆς βασιλείας σου και τὴν ἐξουσίαν σου και τὴν δόξαν σου και τὴν τρυφήν σου παραλήψεται ὡς ἐπιγῶς ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτῶν ἀνθρώπων και ὃ ἂν βούληται δώσει αὐτὴν ἕως δὲ ἡλίου ἀνατολῆς βασιλεὺς ἕτερος εὐφρανθήσεται ἐν τῷ οἴκῳ σου και κρατήσει τῆς δόξης σου και τῆς ἰσχύος σου και τῆς ἐξουσίας σου
- 32 **Kaikki maan asukkaat ovat tyhjänveroiset; ja hän tekee, niinkuin hän tahtoo, taivaan joukoille ja maan asukkaille, eikä ole sitä, joka pidättää hänen kätensä ja sanoo hänelle: 'Mitäs teet?'**
And they will send you out from among men, to be with the beasts of the field; they will give you grass for your food like the oxen, and seven times will go by you, till you are certain that the Most High is ruler in the kingdom of men, and gives it to any man at his pleasure.
 και οἱ ἄγγελοι διώξονται σε ἐπὶ ἔτη ἑπτὰ και οὐ μὴ ὀφθῆς οὐδ' οὐ μὴ λαλήσῃς μετὰ παντὸς ἀνθρώπου χόρτον ὡς βοῦν σε ψωμίσουσι και ἀπὸ τῆς γλῶσσης τῆς γῆς ἔσται ἡ νομὴ σου ἰδοὺ ἀντὶ τῆς δόξης σου δῆσουσί σε και τὸν οἶκόν τῆς τρυφῆς σου και τὴν βασιλείαν σου ἕτερος ἔξει
- 33 **Siihen aikaan palasi minun järkeni, ja palasi minun valtasuuruuteni ja loistoni, minun valtakuntani kunniaksi. Ja minun hallitusmieheni ja ylimykseni etsivät minut, ja minut panttiin jälleen hallitsemaan valtakuntaani, ja minun valtani lisääntyi ylenpalttisesti.**
That very hour the order about Nebuchadnezzar was put into effect: and he was sent out from among men, and had grass for his food like the oxen, and his body was wet with the dew of heaven, till his hair became long as eagles' feathers and his nails like those of birds.
 ἕως δὲ πρὸς πάντα τελεσθήσεται ἐπὶ σέ ναβουχοδονοσορ βασιλεῦ βαβυλῶνος και οὐχ ὑστερήσει ἀπὸ πάντων τούτων οὐθέν [33α] ἐγὼ ναβουχοδονοσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἑπτὰ ἔτη ἐπεδήθην χόρτον ὡς βοῦν ἐψωμίσαί με και ἀπὸ τῆς γλῶσσης τῆς γῆς ἦσθιον και μετὰ ἔτη ἑπτὰ ἔδωκα τὴν ψυχὴν μου εις δέησιν και ἠξίωσα περὶ τῶν ἁμαρτιῶν μου κατὰ πρόσωπον κυρίου τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ αἱ περὶ τῶν ἀγνοιῶν μου τοῦ θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ μεγάλου ἐδεήθην [33β] και αἱ τρίχες μου ἐγένοντο ὡς πτέρυγες ἀετοῦ οἱ ὄνυχές μου ὡσεὶ λέοντος ἠλλοιώθη ἡ σὰρξ μου και ἡ καρδία μου γυμνὸς πριεπάτουν μετὰ τῶν θηρίων τῆς γῆς ἐνύπνιον εἶδον και ὑπόνοιαι με εἰλήφασιν και διὰ χρόνον ὑπνος με ἔλαβε πολὺς και νυσταγμὸς ἐπέπεσέ μοι

- 34 Nyt minä, Nebukadnessar, kiitän, ylistän ja kunnioitan taivaan kuningasta; sillä kaikki hänen työnsä ovat totiset ja hänen tiensä oikeat. Ja hän voi nöyryyttää ne, jotka ylpeydessä vaeltavat." **And at the end of the days, I, Nebuchadnezzar, lifting up my eyes to heaven, got back my reason, and, blessing the Most High, I gave praise and honour to him who is living for ever, whose rule is an eternal rule and whose kingdom goes on from generation to generation.**
καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν ἐπτὰ ἐτῶν ὁ χρόνος μου τῆς ἀπολυτρώσεως ἦλθε καὶ αἱ ἁμαρτίαι μου καὶ αἱ ἄγνοιαί μου ἐπληρώθησαν ἐναντίον τοῦ θεοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐδεήθην περὶ τῶν ἄγνοιῶν μου τοῦ θεοῦ τῶν θεῶν τοῦ μεγάλου καὶ ἰδοὺ ἄγγελος εἶς ἐκάλεισέ με ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγων ναβουχοδονοσορ δούλευσον τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ τῷ ἁγίῳ καὶ δὸς δόξαν τῷ ὑψίστῳ τὸ βασίλειον τοῦ ἔθνους σου σοὶ ἀποδίδεται
- 1 Kuningas Belsassar laittoi suuret pidot tuhannelle ylimyksellensä, ja hän joi viiniä näiden tuhannen edessä. **Belshazzar the king made a great feast for a thousand of his lords, drinking wine before the thousand.**
- 1 Kuningas Belsassar laittoi suuret pidot tuhannelle ylimyksellensä, ja hän joi viiniä näiden tuhannen edessä. **Belshazzar the king made a great feast for a thousand of his lords, drinking wine before the thousand.**
βαλτασαρ ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν ἐστιατορίαν μεγάλην τοῖς ἐταίροις αὐτοῦ καὶ ἔπινεν οἶνον
- 2 Kun viini oli makeimmillaan, käski Belsassar tuoda ne kulta- ja hopea-astiat, jotka hänen isänsä Nebukadnessar oli ottanut Jerusalemin temppelistä, että kuningas ja hänen ylimyksensä, hänen puolisonsa ja sivuvaimonsa joisivat niistä. **Belshazzar, while he was overcome with wine, gave orders for them to put before him the gold and silver vessels which Nebuchadnezzar, his father, had taken from the Temple in Jerusalem; so that the king and his lords, his wives and his other women, might take their drink from them.**
καὶ ἀνυψώθη ἡ καρδιά αὐτοῦ καὶ εἶπεν ἐνέγκαι τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ ἃ ἤνεγκε ναβουχοδονοσορ ὁ πατήρ αὐτοῦ ἀπὸ ἱερουσαλημ καὶ οἰνοχοῆσαι ἐν αὐτοῖς τοῖς ἐταίροις αὐτοῦ
- 3 Silloin tuotiin ne kulta-astiat, jotka oli otettu temppelistä, Jumalan huoneesta, Jerusalemistä, ja niistä joivat kuningas ja hänen ylimyksensä, hänen puolisonsa ja sivuvaimonsa. **Then they took in the gold and silver vessels which had been in the Temple of the house of God at Jerusalem; and the king and his lords, his wives and his other women, took wine from them.**
καὶ ἠνέχθη καὶ ἔπινον ἐν αὐτοῖς
- 4 He joivat viiniä ja ylistivät kultaisia ja hopeisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisiä jumalia. **They took their wine and gave praise to the gods of gold and silver, of brass and iron and wood and stone.**
καὶ ἠὐλόγησαν τὰ εἶδωλα τὰ χειροποίητα αὐτῶν καὶ τὸν θεὸν τοῦ αἰῶνος οὐκ εὐλόγησαν τὸν ἔχοντα τὴν ἐξουσίαν τοῦ πνεύματος αὐτῶν
- 5 Sillä hetkellä ilmestyivät ihmiskäden sormet ja kirjoittivat kuninkaan palatsin kalkitulle seinälle, vastapäätä lampunjalkaa, ja kuningas näki käden, joka kirjoitti. **In that very hour the fingers of a man's hand were seen, writing opposite the support for the light on the white wall of the king's house, and the king saw the part of the hand which was writing.**
ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐξῆλθον δάκτυλοι ὡσεὶ χειρὸς ἀνθρώπου καὶ ἔγραψαν ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ κονιάματος κατέναντι τοῦ φωτὸς ἐναντι τοῦ βασιλέως βαλτασαρ καὶ εἶδε χεῖρα γράφουσαν
- 6 Silloin kuninkaan kasvot kalpenivat, ja hänen ajatuksensa peljästyttivät hänet; hänen lanteittensa nivelet herposivat, ja hänen polvensa tutasivat. **Then the colour went from the king's face, and he was troubled by his thoughts; strength went from his body, and his knees were shaking.**
καὶ ἡ ὄρασις αὐτοῦ ἠλλοιώθη καὶ φόβοι καὶ ὑπόνοιαι αὐτὸν κατέσπευδον ἔσπευσεν οὖν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξανέστη καὶ ἑώρα τὴν γραφὴν ἐκείνην καὶ οἱ συνεταῖροι κύκλω αὐτοῦ ἐκαυχῶντο
- 7 Kuningas huusi kovalla äänellä ja käski tuoda noidat, kaldealaiset ja tähtienselittäjät. Kuningas lausui ja sanoi Baabelin tietäjille: "Kuka ikinä voi lukea tämän kirjoituksen ja ilmoittaa minulle sen selityksen, hänet puetaan purppuraan, ja hänen kaulaansa pannaan kultakäädyt, ja hän on oleva yksi valtakunnan kolmesta valtamiehestä". **The king, crying out with a loud voice, said that the users of secret arts, the Chaldaean, and the readers of signs, were to be sent for. The king made answer and said to the wise men of Babylon, Whoever is able to make out this writing, and make clear to me the sense of it, will be clothed in purple and have a chain of gold round his neck, and will be a ruler of high authority in the kingdom.**
καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καλέσαι τοὺς ἑσαιοὺς καὶ φαρμακοὺς καὶ χαλδαίους καὶ γαζαρηνοὺς ἀπαγγεῖλαι τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς καὶ εἰσεπορεύοντο ἐπὶ θεωρίαν ἰδεῖν τὴν γραφὴν καὶ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς οὐκ ἐδύναντο συγκρίναι τῷ βασιλεῖ τότε ὁ βασιλεὺς ἐξέθηκε πρόσταγμα λέγων πᾶς ἀνὴρ ὃς ἂν ὑποδείξῃ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς στολεῖ αὐτὸν πορφύραν καὶ μανιάκην χρυσοῦν περιθήσει αὐτῷ καὶ δοθήσεται αὐτῷ ἐξουσία τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας
- 8 Silloin tulivat kaikki kuninkaan viisaat, mutta he eivät voineet lukea kirjoitusta eivätkä ilmoittaa kuninkaalle sen selitystä. **Then all the king's wise men came in: but they were not able to make out the writing or give the sense of it to the king.**
καὶ εἰσεπορεύοντο οἱ ἑσαιοὶ καὶ φαρμακοὶ καὶ γαζαρηνοὶ καὶ οὐκ ἠδύνατο οὐδεὶς τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς ἀπαγγεῖλαι
- 9 Kuningas Belsassar peljästy silloin suuresti, ja hänen kasvonsa kalpenivat, ja hänen ylimyksensä tyrmistyivät. **Then King Belshazzar was greatly troubled and the colour went from his face, and his lords were at a loss.**
τότε ὁ βασιλεὺς ἐκάλεισεν τὴν βασίλισσαν περὶ τοῦ σημείου καὶ ὑπέδειξεν αὐτῇ ὡς μέγα ἐστὶ καὶ ὅτι πᾶς ἀνθρωπος οὐ δύναται ἀπαγγεῖλαι τῷ βασιλεῖ τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς

- 10 Kuninkaan äiti tuli kuninkaan ja hänen ylimystensä puheen tähden pitohuoneeseen. Kuninkaan äiti lausui ja sanoi: "Eläköön kuningas iankaikkisesti! Älkööt sinun ajatuksesi peljättäkö sinua, älköötäkäs kasvosi kalvetko.
The queen, because of the words of the king and his lords, came into the house of the feast: the queen made answer and said, O King, have life for ever; do not be troubled by your thoughts or let the colour go from your face:
τότε ἡ βασίλισσα ἐμνήσθη πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ δανιηλ ὃς ἦν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας τῆς ἰουδαίας
- 11 Sinun valtakunnassasi on mies, jossa on pyhien jumalien henki ja jolla sinun isäsi päivinä havaittiin olevan valistus ja ymmärrys ynnä viisautta, samankaltainen kuin jumalien; hänet asetti isäsi, kuningas Nebukadnessar, tietäjän, noitien, kaldealaisten ja tähtienselittäjien päämieheksi - sinun isäsi, kuningas -
There is a man in your kingdom in whom is the spirit of the holy gods; and in the days of your father, light and reason like the wisdom of the gods were seen in him: and King Nebuchadnezzar, your father, made him master of the wonder-workers, and the users of secret arts, and the Chaldaeans, and the readers of signs;
καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ ὁ ἄνθρωπος ἐπιστήμων ἦν καὶ σοφὸς καὶ ὑπερέχων πάντας τοὺς σοφοὺς βαβυλωνῶνος
- 12 sentähden, että erinomainen henki ja tieto ynnä myös taito selittää unia, arvata arvoituksia ja ratkaista ongelmia havaittiin juuri hänessä, Danielissa, jolle kuningas oli antanut nimen Beltsassar. Kutsuttakoon nyt Daniel, niin hän ilmoittaa selityksen."
Because a most special spirit, and knowledge and reason and the power of reading dreams and unfolding dark sayings and answering hard questions, were seen to be in him, even in Daniel (named Belteshazzar by the king): now let Daniel be sent for, and he will make clear the sense of the writing.
καὶ πνεῦμα ἅγιον ἐν αὐτῷ ἐστὶ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πατρὸς σου τοῦ βασιλέως συγκρίματα ὑπέρογκα ὑπέδειξε ναβουχοδονοσορ τῷ πατρὶ σου
- 13 Silloin Daniel tuotiin kuninkaan eteen. Kuningas lausui ja sanoi Danielille: "Oletko sinä Daniel, joka on niitä juutalaisia pakkosiirtolaisia, mitkä minun isäni, kuningas, on tuonut Juudasta?
Then they took Daniel in before the king; the king made answer and said to Daniel, So you are that Daniel, of the prisoners of Judah, whom my father took out of Judah.
τότε δανιηλ εἰσήχθη πρὸς τὸν βασιλέα καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτῷ
- 14 Minä olen kuullut sinusta, että sinussa on jumalien henki ja että sinussa on havaittu valistus, taito ja erinomainen viisautta.
And I have had news of you, that the spirit of the gods is in you, and that light and reason and special wisdom have been seen in you.
- 15 Ja nyt tuotiin minun eteen viisaat ja noidat lukemaan tätä kirjoitusta ja ilmoittamaan minulle sen selityksen, mutta he eivät voineet sen selitystä ilmoittaa.
And now the wise men, the users of secret arts, have been sent in before me for the purpose of reading this writing and making clear to me the sense of it: but they are not able to make clear the sense of the thing:
- 16 Mutta sinun minä olen kuullut voivan antaa selityksiä ja ratkaista ongelmia. Nyt siis, jos voit lukea kirjoituksen ja ilmoittaa minulle sen selityksen, niin sinut puetaan purppuraan, ja kultakäädyt pannaan sinun kaulaasi, ja sinä olet oleva yksi valtakunnan kolmesta valtamiehestä."
And I have had news of you, that you have the power of making things clear, and of answering hard questions: now if you are able to make out the writing and give me the sense of it, you will be clothed in purple and have a gold chain round your neck and be a ruler of high authority in the kingdom.
ὁ δανιηλ δὴν μοι ὑποδείξει τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς καὶ στολιῶ σε πορφύραν καὶ μαριάκην χρυσοῦν περιθήσω σοι καὶ ἔξεις ἐξουσίαν τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας μου
- 17 Silloin Daniel vastasi ja sanoi kuninkaalle: "Lahjasi pidä itse, ja antimesi anna toiselle. Mutta kirjoituksen minä luen kuninkaalle ja ilmoitan hänelle sen selityksen.
Then Daniel made answer and said to the king, Keep your offerings for yourself, and give your rewards to another; but I, after reading the writing to the king, will give him the sense of it.
τότε δανιηλ ἔστη κατέναντι τῆς γραφῆς καὶ ἀνέγνω καὶ οὕτως ἀπεκρίθη τῷ βασιλεῖ αὐτῇ ἡ γραφή ἠρίθμηται κατελογίσθη ἐξηρται καὶ ἔστη ἡ γράψασα χεὶρ καὶ αὐτῇ ἡ σύγκρισις αὐτῶν
- 18 Sinä kuningas! Korkein Jumala antoi sinun isällesi Nebukadnessarille kuninkuuden, voiman, kunnian ja valtasuuruuden.
As for you, O King, the Most High God gave to Nebuchadnezzar, your father, the kingdom and great power and glory and honour:
- 19 Ja sen voiman tähden, jonka hän oli hänelle antanut, vapisivat kaikki kansat, kansakunnat ja kielet ja pelkäsivät hänen edessään. Hän tappoi, kenen hän tahtoi, hän jätti henkiin, kenen hän tahtoi, hän ylensi, kenen hän tahtoi, hän alensi, kenen hän tahtoi.
And because of the great power he gave him, all peoples and nations and languages were shaking in fear before him: some he put to death and others he kept living, at his pleasure, lifting up some and putting others down as it pleased him.
- 20 Mutta kun hänen sydämensä paisui ja hänen henkensä kävi korskeaksi ja ylpeäksi, syöstiin hänet kuninkaalliselta valtaistuimeltaan, ja hänen kunniansa otettiin häneltä pois.
But when his heart was lifted up and his spirit became hard with pride, he was put down from his place as king, and they took his glory from him:
- 21 Hänet ajettiin pois ihmisten seasta, ja hänen sydämensä tuli eläinten sydämen kaltaiseksi; hänen asuntonsa oli villiaasien parissa, ja hän joutui syömään ruohoa niinkuin raavaat; hänen ruumiinsa kastui taivaan kasteesta, kunnes hän tuli tuntemaan, että korkein Jumala hallitsee ihmisten valtakuntaa ja asettaa sen päämieheksi, kenen hän tahtoo.
And he was sent out from among the sons of men; and his heart was made like the beasts', and he was living with the asses of the fields; he had grass for his food like the oxen, and his body was wet with the dew of heaven, till he was certain that the Most High is ruler in the kingdom of men, and gives power over it to anyone at his pleasure.

- 22 **Mutta sinä, hänen poikansa Belsassar, et ole nöyryyttänyt sydäntäsi, vaikka tämän kaiken tiesit;**
And you, his son, O Belshazzar, have not kept your heart free from pride, though you had knowledge of all this;
- 23 **vaan sinä olet korottanut itsesi taivaan Herraa vastaan: hänen huoneensa astiat on tuotu sinun eteesi, ja sinä ja sinun ylimyksesi, sinun puolisisi ja sivuvaimosi olette juoneet niistä viiniä, ja sinä olet ylistänyt hopeisia ja kultaisia, vaskisia, rautaisia, puisia ja kivisiä jumalia, jotka eivät näe, eivät kuule eivätkä mitään tiedä. Mutta sitä Jumalaa, jonka kädessä on sinun henkesi ja kaikki sinun tiesi, sinä et ole kunnioittanut.**
But you have been lifting yourself up against the Lord of heaven, and they have put the vessels of his house before you, and you and your lords, your wives and your women, have taken wine in them; and you have given praise to gods of silver and gold, of brass and iron and wood and stone, who are without the power of seeing or hearing, and without knowledge: and to the God in whose hand your breath is, and whose are all your ways, you have not given glory;
βασιλεῦ σὺ ἐποιήσω ἐστιατορίαν τοῖς φίλοις σου καὶ ἔπινες οἶνον καὶ τὰ σκεῦη τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος ἠνέχθη σοὶ καὶ ἐπίνετε ἐν αὐτοῖς σὺ καὶ οἱ μεγιστάνες σου καὶ ἠνέσατε πάντα τὰ εἶδ ὡλα τὰ χειροποίητα τῶν ἀνθρώπων καὶ τῷ θεῷ τῷ ζῶντι οὐκ εὐλογήσατε καὶ τὸ πνεῦμά σου ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ τὸ βασιλείον σου αὐτὸς ἔδωκε σοὶ καὶ οὐκ εὐλόγησας αὐτὸν οὐδὲ ἤνεσας αὐτῷ
- 24 **Sentähden on tämä käsi lähetetty hänen tykönsä ja tämä kirjoitus kirjoitettu.**
Then the part of the hand was sent out from before him, and this writing was recorded.
- 25 **Ja tämä on kirjoitus, joka on tuonne kirjoitettu: 'Mene, mene, tekel, ufarsin'.**
And this is the writing which was recorded, Mene, tekel, peres.
- 26 **Ja tämä on sen selitys: mene merkitsee: Jumala on laskenut sinun valtakuntasi luvun ja on tehnyt siitä lopun.**
This is the sense of the words: Mene; your kingdom has been numbered by God and ended.
26-28 τοῦτο τὸ σύγκριμα τῆς γραφῆς ἠρίθμηται ὁ χρόνος σου τῆς βασιλείας ἀπολήγει ἡ βασιλεία σου συντέμνηται καὶ συντετέλεσται ἡ βασιλεία σου τοῖς μήδοις καὶ τοῖς πέρσαις δίδοται
- 27 **Tekel: sinut on vaa'alla punnittu ja köykäiseksi havaittu.**
Tekel; you have been put in the scales and seen to be under weight.
26-28
- 28 **Peres: sinun valtakuntasi on pirstottu ja annettu meedialaisille ja persialaisille."**
Peres; your kingdom has been cut up and given to the Medes and Persians.
26-28
- 29 **Silloin Belsassar antoi käskyn, että Daniel oli puettava purppuraan ja kultakäädyt pantava hänen kaulaansa ja julistettava, että hän oli oleva yksi valtakunnan kolmesta valtamiestä.**
Then, by the order of Belshazzar, they put a purple robe on Daniel, and a gold chain round his neck, and a public statement was made that he was to be a ruler of high authority in the kingdom.
τότε βαλτασαρ ὁ βασιλεὺς ἐνέδυσσε τὸν δανιηλ πορφύραν καὶ μανιάνην χρυσοῦν περιέθηκεν αὐτῷ καὶ ἔδωκεν ἐξουσίαν αὐτῷ τοῦ τρίτου μέρους τῆς βασιλείας αὐτοῦ
- 30 **Samana yönä tapettiin Belsassar, kaldealaisten kuningas,**
That very night Belshazzar, the king of the Chaldaeans, was put to death.
καὶ τὸ σύγκριμα ἐπῆλθε βαλτασαρ τῷ βασιλεῖ καὶ τὸ βασιλείον ἐξῆρται ἀπὸ τῶν χαλδαίων καὶ ἐδόθη τοῖς μήδοις καὶ τοῖς πέρσαις
- 1 **Daarejaves näki hyväksi asettaa valtakuntaansa sata kaksikymmentä satraappia, että heitä olisi kaikkialla valtakunnassa.**
\5:31\And Darius the Mede took the kingdom, being then about sixty-two years old.
καὶ ἀρταξέρξης ὁ τῶν μῆδων παρέλαβε τὴν βασιλείαν καὶ δαρείος πλήρης τῶν ἡμερῶν καὶ ἐνδοξος ἐν γῆρει
- 2 **Ja heitä ylempänä oli kolme valtaherraa, joista Daniel oli yksi. Heille tuli satraappien tehdä tili, ettei kuningas kärsisi vahinkoa.**
\6:1\Darius was pleased to put over the kingdom a hundred and twenty captains, who were to be all through the kingdom;
καὶ κατέστησε σατράπας ἑκατὸν εἴκοσι ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ
- 3 **Mutta Daniel oli etevämpi muita valtaherroja sekä satraappeja, sillä hänessä oli erinomainen henki; ja kuningas aikoi asettaa hänet koko valtakunnan päämieheksi.**
\6:2\And over them were three chief rulers, of whom Daniel was one; and the captains were to be responsible to the chief rulers, so that the king might undergo no loss.
καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄνδρας τρεῖς ἡγουμένους αὐτῶν καὶ δανιηλ εἷς ἦν τῶν τριῶν ἀνδρῶν

- 4 Silloin toiset valta herrat sekä satraapit etsivät Danielia vastaan syytä valtakunnan hallinnossa. Mutta he eivät voineet löytää mitään syytä eikä rikkomusta, sillä hän oli uskollinen, eikä hänestä laiminlyöntiä eikä rikkomusta löydetty.
 \6:3\Then this Daniel did his work better than the chief rulers and the captains, because there was a special spirit in him; and it was the king's purpose to put him over all the kingdom.
 ὑπὲρ πάντας ἔχων ἐξουσίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ καὶ δαυηλ ἦν ἐνδευμένως πορφύραν καὶ μέγας καὶ ἐνδοξος ἔναντι δαρείου τοῦ βασιλέως καθότι ἦν ἐνδοξος καὶ ἐπιστήμων καὶ συνετός καὶ πνεῦμα ἅγιον ἐν αὐτῷ καὶ εὐδοκίμος ἐν ταῖς πραγματείαις τοῦ βασιλέως αἷς ἔπρασσε τότε ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο καταστήσαι τὸν δαυηλ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας οὓς κατέστησε μετ' αὐτοῦ καὶ σατράπας ἑκατὸν εἰκοσι ἑπτὰ
- 5 Silloin nämä miehet sanoivat: "Me emme löydä tuossa Danielissa mitään syytä - ellemm löydä sitä hänen jumalanpalveluksessaan".
 \6:4\Then the chief rulers and the captains were looking for some cause for putting Daniel in the wrong in connection with the kingdom, but they were unable to put forward any wrongdoing or error against him; because he was true, and no error or wrong was to be seen in him.
 ὅτε δὲ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καταστήσαι τὸν δαυηλ ἐπὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ τότε βουλὴν καὶ γνώμην ἐβουλεύσαντο ἐν ἑαυτοῖς οἱ δύο νεανίσκοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ἐπεὶ οὐδεμίαν ἄμωρτιαν οὐδὲ ἄγνωϊαν ἠῤῥισκον κατὰ τοῦ δαυηλ περὶ ἧς κατηγορήσουσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα
- 6 Senjälkeen nämä valta herrat ja satraapit riensivät kiiruusti kuninkaan tykö ja sanoivat hänelle näin: "Kuningas Daarejaves eläköön iankaikkisesti!
 \6:5\Then these men said, We will only get a reason for attacking Daniel in connection with the law of his God.
 καὶ εἶπαν δεῦτε στήσωμεν ὀρισμὸν καθ' ἑαυτῶν ὅτι πᾶς ἄνθρωπος οὐκ ἀξιώσει ἀξίωμα καὶ οὐ μὴ εὔξηται εὐχὴν ἀπὸ παντὸς θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα ἀλλ' ἢ παρὰ δαρείου τοῦ βασιλέως εἰ δὲ μὴ ἂποθανεῖται ἵνα ἠττήσῃ τὸν δαυηλ ἑναντίον τοῦ βασιλέως καὶ ῥιφῇ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ἠδειςαν γὰρ ὅτι δαυηλ προσεύχεται καὶ δεῖται κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τρις τῆς ἡμέρας
- 7 Kaikki kuninkaalliset valta herrat, maaherrat, satraapit, hallitusmiehet ja käskynhaltijat ovat keskenänsä neuvotelleet, että olisi annettava kuninkaallinen julistus ja vahvistettava kielto, että kuka ikinä kolmenkymmenen päivän kuluessa rukoilee jotakin yhdeltäkään jumalalta tai ihmiseltä, paitsi sinulta, kuningas, se heitetäköön jalopeurain luolaan.
 \6:6\Then these chief rulers and the captains came to the king and said to him, O King Darius, have life for ever.
 τότε προσήλθοσαν οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι καὶ εἶπαν ἑναντίον τοῦ βασιλέως
- 8 Nyt, kuningas! Säädä kielto ja kirjoita kirjoitus, jota meedialaisten ja persialaisten peruuttamattoman lain mukaan ei voida muuttaa."
 \6:7\All the chief rulers of the kingdom, the chiefs and the captains, the wise men and the rulers, have made a common decision to put in force a law having the king's authority, and to give a strong order, that whoever makes any request to any god or man but you, O King, for thirty days, is to be put into the lions' hole.
 ὀρισμὸν καὶ στάσιον ἐστήσαμεν ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ὃς ἂν εὔξηται εὐχὴν ἢ ἀξίωσιν ἀξίωμα τὴ παρὰ παντὸς θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα ἀλλ' ἢ παρὰ δαρείου τοῦ βασιλέως ῥιφήσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων
- 9 Niin kuningas Daarejaves kirjoitti kirjoituksen ja kiellon.
 \6:8\Now, O King, put the order in force, signing the writing so that it may not be changed, like the law of the Medes and Persians which may not come to an end.
 καὶ ἠξίωσαν τὸν βασιλέα ἵνα στήσῃ τὸν ὀρισμὸν καὶ μὴ ἀλλοιώσῃ αὐτὸν διότι ἠδειςαν ὅτι δαυηλ προσεύχεται καὶ δεῖται τρις τῆς ἡμέρας ἵνα ἠττηθῇ διὰ τοῦ βασιλέως καὶ ῥιφῇ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων
- 10 Niin pian kuin Daniel oli saanut tietää, että kirjoitus oli kirjoitettu, meni hän taloonsa, jonka yläsalin ikkunat olivat avatut Jerusalemiin päin. Ja hän lankesi kolmena hetkenä päivässä polvillensa, rukoili ja kiitti Jumalaansa, aivan niinkuin hän ennenkin oli tehnyt.
 \6:9\For this reason King Darius put his name on the writing and the order.
 καὶ οὕτως ὁ βασιλεὺς δαρείος ἔστησε καὶ ἐκύρωσεν
- 11 Silloin nuo miehet riensivät kiiruusti sinne ja tapasivat Danielin rukoilemasta ja avuksi huutamasta Jumalaansa.
 \6:10\And Daniel, on hearing that the writing had been signed, went into his house; (now he had windows in his room on the roof opening in the direction of Jerusalem;) and three times a day he went down on his knees in prayer and praise before his God, as he had done before.
 ἐπιγνοὺς δὲ δαυηλ τὸν ὀρισμὸν ὃν ἔστησε κατ' αὐτοῦ θυρίδας ἤνοιξεν ἐν τῷ ὑπερῷῳ αὐτοῦ κατέναντι ἱερουσαλήμ καὶ ἔπιπτεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ τρις τῆς ἡμέρας καθὼς ἐποίει ἔμπροσθεν καὶ ἐδεῖτο
- 12 Sitten he astuivat kuninkaan eteen ja muistuttivat kuninkaan kiellosta: "Etkö ole kirjoittanut kieltoa, että kuka ikinä kolmenkymmenen päivän kuluessa rukoilee jotakin yhdeltäkään jumalalta tai ihmiseltä, paitsi sinulta, kuningas, se heitetäköön jalopeurain luolaan?" Kuningas vastasi ja sanoi: "Kielto on luja, meedialaisten ja persialaisten peruuttamattoman lain mukaan".
 \6:11\Then these men were watching and saw Daniel making prayers and requesting grace before his God.
 καὶ αὐτοὶ ἐτήρησαν τὸν δαυηλ καὶ κατελάβοσαν αὐτὸν εὐχόμενον τρις τῆς ἡμέρας καθ' ἑκάστην ἡμέραν

- 13 Silloin he vastasivat ja sanoivat kuninkaalle: "Daniel, joka on juutalaisia pakkosiirtolaisia, ei välitä sinusta, kuningas, eikä kiellosta, jonka olet kirjoittanut, vaan kolmena hetkenä päivässä hän toimittaa rukouksensa".
 \6:12\Then they came near before the king and said, O King, have you not put your name to an order that any man who makes a request to any god or man but you, O King, for thirty days, is to be put into the lions' hole? The king made answer and said, The thing is fixed by the law of the Medes and Persians which may not come to an end.
 τότε οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐνέτυχον τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπαν δαρεῖε βασιλεῦ οὐχ ὀρισμὸν ὠρίσω ἵνα πᾶς ἄνθρωπος μὴ εὖξηται εὐχὴν μηδὲ ἀξίωμα παρὰ θεοῦ ἕως ἡμερῶν τριάκοντα ἀλλὰ παρὰ σοῦ βασιλεῦ εἰ δὲ μὴ ῥιφῆσεται εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων ἀποκριθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς εἶπεν αὐτοῖς ἀκριβῆς ὁ λόγος καὶ μενεῖ ὁ ὀρισμὸς [13a] καὶ εἶπον αὐτῷ ὀρκιζομένε σε τοῖς μήδον καὶ περσῶν δόγμασιν ἵνα μὴ ἀλλοιωθῆς τὸ πρόσταγμα μηδὲ θαυμάσης πρόσωπον καὶ ἵνα μὴ ἐλαττώσης τι τῶν εἰρημένων καὶ κολάσης τὸν ἄνθρωπον ὃς οὐκ ἐνέμεινε τῷ ὀρισμῷ τούτῳ καὶ εἶπεν οὕτως π οὐσῶ καθὼς λέγετε καὶ ἔσθηκέ μοι τοῦτο
- 14 Mutta kun kuningas sen kuuli, tuli hän sangen murheelliseksi, ja hän mietti, miten voisi pelastaa Danielin; auringon laskuun asti hän vaivasi itseään vapauttaaksensa hänet.
 \6:13\Then they made answer and said before the king, Daniel, one of the prisoners of Judah, has no respect for you, O King, or for the order signed by you, but three times a day he makes his prayer to God.
 καὶ εἶπαν ἰδοὺ εὐρομεν δαυηλ τὸν φίλον σου εὐχόμενον καὶ δεόμενον τοῦ προσώπου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ τρίς τῆς ἡμέρας
- 15 Silloin ne miehet riensivät kiiruusti kuninkaan tykö ja sanoivat kuninkaalle: "Tiedä, kuningas, meediaalaisten ja persialaisten laki on, ettei mitään kuninkaan vahvistamaa kieltoa tai julistusta peruuteta".
 \6:14\When this thing came to the king's ears, it was very evil to him, and his heart was fixed on keeping Daniel safe, and till the going down of the sun he was doing everything in his power to get him free.
 καὶ λυπούμενος ὁ βασιλεὺς εἶπεν ῥιφῆναι τὸν δαυηλ εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων κατὰ τὸν ὀρισμὸν ὃν ἔσθησε κατ' αὐτοῦ τότε ὁ βασιλεὺς σφόδρα ἐλυπήθη ἐπὶ τῷ δαυηλ καὶ ἐβοήθει τοῦ ἐξελέσθαι αὐτὸν ἕως δυσμῶν ἡλίου ἀπὸ τῶν χειρῶν τῶν σατραπῶν
- 16 Silloin kuningas käski tuoda Danielin ja heittää hänet jalopeurain luolaan. Ja kuningas puhui Danielille ja sanoi: "Sinun Jumalasi, jota sinä lakkaamatta palvelet, pelastakoon sinut". Sitten tuotiin kivi ja pantiin luolan suulle,
 \6:15\Then these men said to the king, Be certain, O King, that by the law of the Medes and Persians no order or law which the king has put into force may be changed.
 καὶ οὐκ ἠδύνατο ἐξελέσθαι αὐτὸν ἀπ' αὐτῶν
- 17 ja kuningas sinetöi sen omallaan ja ylimystensä sineteillä, ettei Danielin asiassa muutosta tapahtuisi.
 \6:16\Then the king gave the order, and they took Daniel and put him into the lions' hole. The king made answer and said to Daniel, Your God, whose servant you are at all times, will keep you safe.
 ἀναβοήσας δὲ δαρεῖος ὁ βασιλεὺς εἶπε τῷ δαυηλ ὁ θεός σου ᾧ σὺ λατρεύεις ἐνδεδεχῶς τρίς τῆς ἡμέρας αὐτὸς ἐξελεῖταί σε ἐκ χειρῶν τῶν λεόντων ἕως πρωῖ θάρρει
- 18 Sitten kuningas meni palatsiinsa ja vietti yönsä paastoten eikä sallinut tuoda eteensä naisia, ja hänen unensa pakeni häneltä.
 \6:17\Then they got a stone and put it over the mouth of the hole, and it was stamped with the king's stamp and with the stamp of the lords, so that the decision about Daniel might not be changed.
 τότε δαυηλ ἐρρίφη εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων καὶ ἠνέχθη λίθος καὶ ἐτέθη εἰς τὸ στόμα τοῦ λάκκου καὶ ἐσφραγίσαστο ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ δακτυλίῳ ἑαυτοῦ καὶ ἐν τοῖς δακτυλίοις τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ὅπως μὴ ἀπ' αὐτῶν ἀρθῆ ὁ δαυηλ ἢ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀνασπάσῃ ἐκ τοῦ λάκκου
- 19 Aamun sarastaessa kuningas sitten nousi ja meni kiiruusti jalopeurain luolalle.
 \6:18\Then the king went to his great house, and took no food that night, and no ... were placed before him, and his sleep went from him.
 τότε ὑπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὰ βασιλεια αὐτοῦ καὶ ἠύλισθη νῆστις καὶ ἦν λυπούμενος περὶ τοῦ δαυηλ τότε ὁ θεὸς τοῦ δαυηλ πρόνοιαν ποιούμενος αὐτοῦ ἀπέκλεισε τὰ στόματα τῶν λεόντων καὶ οὐ παρηνώχλησαν τῷ δαυηλ
- 20 Ja lähestyessään luolaa hän huusi Danielille murheellisella äänellä, ja kuningas lausui ja sanoi Danielille: "Daniel, sinä elävän Jumalan palvelija, onko sinun Jumalasi, jota lakkaamatta palvelet, voinut pelastaa sinut jalopeuroilta?"
 \6:19\Then very early in the morning the king got up and went quickly to the lions' hole.
 καὶ ὁ βασιλεὺς δαρεῖος ὄρθρισε πρωὶ καὶ παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς σατράπας καὶ πορευθεὶς ἔσθη ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λάκκου τῶν λεόντων
- 21 Silloin Daniel vastasi kuninkaalle: "Kuningas eläköön iankaikkisesti!
 \6:20\And when he came near the hole where Daniel was, he gave a loud cry of grief; the king made answer and said to Daniel, O Daniel, servant of the living God, is your God, whose servant you are at all times, able to keep you safe from the lions?
 τότε ὁ βασιλεὺς ἐκάλεσε τὸν δαυηλ φωνῆ μεγάλη μετὰ κλαυθμοῦ λέγων ᾧ δαυηλ εἰ ἄρα ζῆς καὶ ὁ θεός σου ᾧ λατρεύεις ἐνδεδεχῶς σέσωκέ σε ἀπὸ τῶν λεόντων καὶ οὐκ ἠχρειώκάν σε

- 22 Minun Jumalani on lähettänyt enkelinsä ja sulkenut jalopeurain kidat, niin etteivät ne ole minua vahingoittaneet, sillä minut on havaittu nuhteettomaksi hänen edessänsä, enkä minä ole sinuakaan vastaan, kuningas, rikosta tehnyt."
 \6:21\Then Daniel said to the king, O King, have life for ever.
 τότε δανιηλ ἐπήκουσε φωνὴν μεγάλην καὶ εἶπεν βασιλεῦ ἔτι εἰμι ζῶν
- 23 Silloin kuningas ihastui suuresti ja käski ottaa Danielin ylös luolasta. Ja kun Daniel oli otettu ylös luolasta, ei hänessä havaittu mitään vammaa; sillä hän oli turvannut Jumalaansa.
 \6:22\My God has sent his angel to keep the lions' mouths shut, and they have done me no damage: because I was seen to be without sin before him; and further, before you, O King, I have done no wrong.
 καὶ ἐσέσωκέ με ὁ θεὸς ἀπὸ τῶν λεόντων καθότι δικαιοσύνη ἐν ἐμοὶ εὐρέθη ἐναντίον αὐτοῦ καὶ ἐναντίον δὲ σοῦ βασιλεῦ οὔτε ἄγνοια οὔτε ἁμαρτία εὐρέθη ἐν ἐμοὶ σὺ δὲ ἤκουσας ἀνθρώπων πλάνων ὡν βασιλεῖς καὶ ἔρριψάς με εἰς τὸν λάκκον τῶν λεόντων εἰς ἀπόλειαν
- 24 Ja kuningas käski tuoda ne miehet, jotka olivat syyttäneet Danielia, ja heittää heidät lapsineen ja vaimoineen jalopeurain luolaan; eivätkä he ehtineet luolan pohjaan, ennenkuin jalopeurat hyökkäsivät heidän kimppuunsa ja murskasivat kaikki heidän luunsa.
 \6:23\Then the king was very glad, and gave orders for them to take Daniel up out of the hole. So Daniel was taken up out of the hole and he was seen to be untouched, because he had faith in his God.
 τότε συνήχθησαν πᾶσαι αἱ δυνάμεις καὶ εἶδον τὸν δανιηλ ὡς οὐ παρηνώχλησαν αὐτῷ οἱ λέοντες
- 25 Sitten kuningas Daarejaves kirjoitti kaikille kansoille, kansakunnille ja kielille, mitä koko maan päällä asuu: "Suuri olkoon teidän rauhanne!
 \6:24\And at the king's order, they took those men who had said evil against Daniel, and put them in the lions' hole, with their wives and their children; and they had not got to the floor of the hole before the lions overcame them and all their bones were broken.
 τότε οἱ δύο ἄνθρωποι ἐκέينو οἱ καταμαρτυρήσαντες τοῦ δανιηλ αὐτοὶ καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἐρρίφησαν τοῖς λέουσι καὶ οἱ λέοντες ἀπέκτειναν αὐτοὺς καὶ ἔθλασαν τὰ ὀστέα αὐτῶν
- 26 Minä olen antanut käskyn, että minun valtakuntani koko valtapiirissä vavistakoon ja peljättäköön Danielin Jumalaa. Sillä hän on elävä Jumala ja pysyy iankaikkisesti. Hänen valtakuntansa ei häviä, eikä hänen herrautensa loppu.
 \6:25\Then King Darius sent a letter to all the peoples, nations, and languages, living in all the earth: May your peace be increased.
 τότε δαρεῖος ἔγραψε πᾶσι τοῖς ἔθνεσι καὶ χώραις καὶ γλώσσαις τοῖς οἰκοῦσιν ἐν πάσῃ τῇ γῆ αὐτοῦ λέγων
- 27 Hän pelastaa ja vapahtaa, hän tekee tunnustekoja ja ihmeitä taivaassa ja maan päällä, hän, joka pelasti Danielin jalopeurain kynsistä."
 \6:26\It is my order that in all the kingdom of which I am ruler, men are to be shaking with fear before the God of Daniel: for he is the living God, unchanging for ever, and his kingdom is one which will never come to destruction, his rule will go on to the end.
 πάντες οἱ ἄνθρωποι οἱ ὄντες ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ἔστωσαν προσκυνῶντες καὶ λατρεύοντες τῷ θεῷ τοῦ δανιηλ αὐτὸς γὰρ ἐστὶ θεὸς μένων καὶ ζῶν εἰς γενεὰς γενεῶν ἕως τοῦ αἰῶνος
- 28 Ja tämä Daniel oli korkeassa arvossa ja kunniaassa Daarejaveksen valtakunnassa sekä persialaisen Kooreksen valtakunnassa.
 \6:27\He gives salvation and makes men free from danger, and does signs and wonders in heaven and earth, who has kept Daniel safe from the power of the lions.
 ἐγὼ δαρεῖος ἔσομαι αὐτῷ προσκυνῶν καὶ δουλεύων πάσας τὰς ἡμέρας μου τὰ γὰρ εἶδωλα τὰ χειροποίητα οὐ δύνανται σῶσαι ὡς ἐλυτρώσατο ὁ θεὸς τοῦ δανιηλ τὸν δανιηλ
- 1 Belsassarin, Baabelin kuninkaan, ensimmäisenä hallitusvuotena Daniel näki unen, päänsä näyn, vuoteessansa. Sitten hän kirjoitti tämän unen.
 In the first year of Belshazzar, king of Babylon, Daniel saw a dream, and visions came into his head on his bed: then he put the dream in writing.
 ἔτους πρώτου βασιλεύοντος βαλτασαρ χώρας βαβυλωνίας δανιηλ ὄραμα εἶδε παρὰ κεφαλὴν ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ τότε δανιηλ τὸ ὄραμα ὃ εἶδεν ἔγραψεν εἰς κεφάλαια λόγων
- 2 Kertomuksen alku on tämä: Daniel lausui ja sanoi: Minä näin yöllä näyssäni, ja katso, taivaan neljä tuulta kuohutti suurta merta.
 I had a vision by night, and saw the four winds of heaven violently moving the great sea.
 ἐπὶ τῆς κοίτης μου ἐθεώρουν καθ' ὕπνου νυκτὸς καὶ ἰδοὺ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ ἐνέπεσον εἰς τὴν θάλασσαν τὴν μεγάλην
- 3 Ja merestä nousi neljä suurta petoa, kukin erilainen kuin toinen.
 And four great beasts came up from the sea, different one from another.
 καὶ τέσσαρα θηρία ἀνέβαινον ἐκ τῆς θαλάσσης διαφέροντα ἐν παρὰ τὸ ἐν
- 4 Ensimmäinen oli kuin leijona, mutta sillä oli kotkan siivet. Minun sitä katsellessani reväistiin siltä siivet, ja se nostettiin maasta pystyyn ja asetettiin kahdelle jalalle niinkuin ihminen, ja sille annettiin ihmisen sydän.
 The first was like a lion and had eagle's wings; while I was watching its wings were pulled off, and it was lifted up from the earth and placed on two feet like a man, and a man's heart was given to it.
 τὸ πρῶτον ὡσεὶ λέαινα ἔχουσα πτερὰ ὡσεὶ ἀετοῦ ἐθεώρουν ἕως ὅτου ἐτίλη τὰ πτερὰ αὐτῆς καὶ ἦρθη ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐπὶ ποδῶν ἀνθρωπίνων ἐστάθη καὶ ἀνθρωπίνη καρδίᾳ ἐδόθη αὐτῇ

- 5 Ja katso, oli toinen peto, joka oli karhun näköinen. Se nostettiin toiselle kyljellensä, ja sillä oli suussa kolme kylkiluuta, hammasten välissä; ja sille sanottiin näin: "Nouse ja syö paljon lihaa".
And I saw another beast, like a bear, and it was lifted up on one side, and three side-bones were in its mouth, between its teeth: and they said to it, Up! take much flesh.
καὶ ἰδοὺ μετ' αὐτὴν ἄλλο θηρίον ὁμοίωσιν ἔχον ἄρκου καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς πλευροῦ ἐστάθη καὶ τρία πλευρὰ ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτῆς καὶ οὕτως εἶπεν ἀνάστα κατάφαγε σάρκα πολλὰς
- 6 Tämän jälkeen minä näin, ja katso, oli taas toinen peto, pantterin kaltainen, ja sen selässä oli neljä linnunsiipeä. Sillä pedolla oli neljä päätä, ja sille annettiin valta.
After this I saw another beast, like a leopard, which had on its back four wings like those of a bird; and the beast had four heads, and the power of a ruler was given to it.
καὶ μετὰ ταῦτα ἐθεώρουν θηρίον ἄλλο ὡσεὶ πάρδαλιν καὶ πτερὰ τέσσαρα ἐπέτεινον ἐπάνω αὐτοῦ καὶ τέσσαρες κεφαλαὶ τῷ θηρίῳ καὶ γλώσσα ἐδόθη αὐτῷ
- 7 Sen jälkeen minä näin yöllisessä näyssäni, ja katso, oli neljäs peto, kauhea, hirmuinen ja ylen väkevä; sillä oli suuret rautaiset hampaat, ja se söi ja murskasi ja tallasi tähteet jalkoihinsa. Se oli erilainen kuin kaikki edelliset pedot, ja sillä oli kymmenen sarvea.
After this, in my vision of the night, I saw a fourth beast, a thing causing fear and very troubling, full of power and very strong; and it had great iron teeth: it took its food, crushing some of it to bits and stamping down the rest with its feet: it was different from all the beasts before it; and it had ten horns.
μετὰ δὲ ταῦτα ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς θηρίον τέταρτον φοβερὸν καὶ ὁ φόβος αὐτοῦ ὑπερφέρων ἰσχύϊ ἔχον ὀδόντας σιδηροῦς μεγάλους ἐσθίον καὶ κοπανίζον κύκλῳ τοῖς ποσὶ καταπατοῦν διαφόρως χρώμενον παρὰ πάντα τὰ πρὸ αὐτοῦ θηρία εἶχε δὲ κέρατα δέκα
- 8 Minä tarkkasin sarvea, ja katso, eräs muu pieni sarvi puhkesi niiden välistä, ja kolme edellisistä sarvista reväistiin pois sen edestä. Ja katso, sillä sarvella oli silmät kuin ihmisen silmät, ja suu, joka herjaten puhui.
I was watching the horns with care, and I saw another coming up among them, a little one, before which three of the first horns were pulled up by the roots: and there were eyes like a man's eyes in this horn, and a mouth saying great things.
καὶ βουλαὶ πολλαὶ ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ ἄλλο ἐν κέρασιν ἀνεφύη ἀνὰ μέσον αὐτῶν μικρὸν ἐν τοῖς κέρασιν αὐτοῦ καὶ τρία τῶν κεράτων τῶν πρώτων ἐξηράνθησαν δι' αὐτοῦ καὶ ἰδοὺ ὀφθαλμοὶ ὡσπερ ὀφθαλμοὶ ἀνθρώπων ἐν τῷ κέρατι τούτῳ καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ ἐποίει πόλεμον πρὸς τοὺς ἄγιους
- 9 Minun sitä katsellessani valtaistuimet asetettiin, ja Vanhaikäinen istuutui. Hänen vaatteensa olivat valkeat kuin lumi ja hänen päänsä hiukset kuin puhdas villa. Hänen valtaistuimensa oli tulen liekkejä, ja sen pyörät olivat palavaa tulta.
I went on looking till the seats of kings were placed, and one like a very old man took his seat: his clothing was white as snow, and the hair of his head was like clean wool; his seat was flames of fire and its wheels burning fire.
ἐθεώρουν ἕως ὅτε θρόνοι ἐτέθησαν καὶ παλαιὸς ἡμερῶν ἐκάθητο ἔχων περιβολὴν ὡσεὶ χιόνα καὶ τὸ τρίχωμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ὡσεὶ ἔριον λευκὸν καθαρὸν ὁ θρόνος ὡσεὶ φλῶξ πυρός
- 10 Tulivirta vuoti, se kävi ulos hänestä; tuhannen tuhatta palveli häntä, ja kymmenen tuhatta kertaa kymmenen tuhatta seisoi hänen edesssänsä. Oikeus istui tuomiolle, ja kirjat avattiin.
A stream of fire was flowing and coming out from before him: a thousand thousands were his servants, and ten thousand times ten thousand were in their places before him: the judge was seated and the books were open.
καὶ ἔξεπορεύετο κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ποταμὸς πυρός χίλια χιλιάδες ἐθεράπευον αὐτὸν καὶ μύρια μυριάδες παρεστήκεισαν αὐτῷ καὶ κριτήριον ἐκάθισε καὶ βιβλίοι ἠνεύχθησαν
- 11 Minä katselin, ja silloin, niiden herjaavien sanojen tähden, joita sarvi puhui, minun katsellessani peto tapettiin, ja sen ruumis hävitettiin ja heitettiin tuleen palamaan.
Then I saw--because of the voice of the great words which the horn said--I saw till the beast was put to death, and its body was given to destruction, and the beast was given to the burning of fire.
ἐθεώρουν τότε τὴν φωνὴν τῶν λόγων τῶν μεγάλων ὧν τὸ κέρασ ἐλάλει καὶ ἀπετυμάνισθη τὸ θηρίον καὶ ἀπόλετο τὸ σῶμα αὐτοῦ καὶ ἐδόθη εἰς καῦσιν πυρός
- 12 Ja muiltakin pedoilta otettiin valta pois; niiden elämän pituus oli määrätty aikaa ja hetkeä myöten.
As for the rest of the beasts, their authority was taken away: but they let them go on living for a measure of time.
καὶ τοὺς κύκλῳ αὐτοῦ ἀπέστησε τῆς ἐξουσίας αὐτῶν καὶ χρόνος ζωῆς ἐδόθη αὐτοῖς ἕως χρόνου καὶ καιροῦ
- 13 Minä näin yöllisessä näyssä, ja katso, taivaan pilvissä tuli Ihmisen Pojan kaltainen; ja hän saapui Vanhaikäisen tykö, ja hänet saatettiin tämän eteen.
I saw in visions of the night, and there was coming with the clouds of heaven one like a man, and he came to the one who was very old, and they took him near before him.
ἐθεώρουν ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς καὶ ἰδοὺ ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἦρχετο καὶ ὡς παλαιὸς ἡμερῶν παρῆν καὶ οἱ παρεστηκότες παρῆσαν αὐτῷ
- 14 Ja hänelle annettiin valta, kunnia ja valtakunta, ja kaikki kansat, kansakunnat ja kielet palvelivat häntä. Hänen valtansa on iankaikkinen valta, joka ei lakkaa, ja hänen valtakuntansa on valtakunta, joka ei häviä.
And to him was given authority and glory and a kingdom; and all peoples, nations, and languages were his servants: his authority is an eternal authority which will not come to an end, and his kingdom is one which will not come to destruction.
καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία καὶ πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς κατὰ γένη καὶ πᾶσα δόξα αὐτῷ λατρεύουσα καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος ἥτις οὐ μὴ ἀρθῆ καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἥτις οὐ μὴ φθαρῆ
- 15 Minä, Daniel, tunsin henkeni tulevan murheelliseksi ruumiissani, ja minun näkemäni näyt peljättivät minua.
As for me, Daniel, my spirit was pained because of this, and the visions of my head were troubling me.
καὶ ἀκηδιάσας ἐγὼ δανιηλ ἐν τούτοις ἐν τῷ ὁράματι τῆς νυκτὸς

- 16 Minä lähestyin yhtä siellä seisovista ja pyysin häneltä varmaa tietoa kaikista näistä asioista. Niin hän vastasi minulle ja ilmoitti minulle niiden selityksen:
I came near to one of those who were waiting there, questioning him about what all this was. And he said to me that he would make clear to me the sense of these things.
προσῆλθον πρὸς ἓνα τῶν ἐστῶτων καὶ τὴν ἀκριβείαν ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ ὑπὲρ πάντων τούτων ἀποκριθεὶς δὲ λέγει μοι καὶ τὴν κρίσιν τῶν λόγων ἐδήλωσέ μοι
- 17 "Nuo suuret pedot, joita on neljä, ovat neljä kuningasta, jotka nousevat maasta.
These great beasts are four kings who will be cut off from the earth.
ταῦτα τὰ θηρία τὰ μεγάλα εἰσὶ τέσσαρες βασιλείαι αἱ ἀπολοῦνται ἀπὸ τῆς γῆς
- 18 Mutta Korkeimman pyhät saavat valtakunnan ja omistavat valtakunnan iankaikkisesti - iankaikkisesta iankaikkiseen."
But the saints of the Most High will take the kingdom, and it will be theirs for ever, even for ever and ever.
καὶ παραλήφονται τὴν βασιλείαν ἅγιοι ὑψίστου καὶ καθέξουσι τὴν βασιλείαν ἕως τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος τῶν αἰῶνων
- 19 Senjälkeen minä tahdoin saada varmuuden neljännestä pedosta, joka oli erilainen kuin kaikki muut ja ylen hirvittävä; jolla oli rautaiset hampaat ja vaskiset kynnet, joka söi ja murskasi ja tallasi tähteet jalkoihinsa;
Then it was my desire to have certain knowledge about the fourth beast, which was different from all the others, a cause of great fear, whose teeth were of iron and his nails of brass; who took his food, crushing some of it to bits and stamping on the rest with his feet;
τότε ἤθελον ἐξακριβάσασθαι περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου τοῦ διαφθείροντος πάντα καὶ ὑπερφόβου καὶ ἰδοὺ οἱ ὀδόντες αὐτοῦ σιδηροὶ καὶ οἱ ὄνυχες αὐτοῦ χαλκοὶ κατεσθίοντες πάντας κυκλόθεν καὶ καταπατοῦντες τοῖς ποσὶ
- 20 sekä pedon pään kymmenestä sarvesta ynnä siitä sarvesta, joka puhkesi ja jonka edestä kolme putosi; jolla sarvella oli silmät ja herjauksia puhuva suu ja joka näytti suuremmalta kuin ne muut;
And about the ten horns on his head and the other which came up, causing the fall of three; that horn which had eyes, and a mouth saying great things, which seemed to be greater than the other horns.
καὶ περὶ τῶν δέκα κεράτων αὐτοῦ τῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ ἑνὸς τοῦ ἄλλου τοῦ προσφυνέντος καὶ ἐξέπεσαν δι' αὐτοῦ τρία καὶ τὸ κέρας ἐκεῖνο εἶχεν ὀφθαλμοὺς καὶ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ ἡ πρόσοψις αὐτοῦ ὑπερέφερε τὰ ἄλλα
- 21 se sarvi, jonka minä näin sotivan pyhiä vastaan ja voittavan heidät,
And I saw how that horn made war on the saints and overcame them,
καὶ κατενόουν τὸ κέρας ἐκεῖνο πόλεμον συνιστάμενον πρὸς τοὺς ἁγίους καὶ τροπούμενον αὐτοὺς
- 22 siihen asti kunnes Vanhaikäinen tuli ja oikeus annettiin Korkeimman pyhille ja aika joutui ja pyhät saivat omaksensa valtakunnan.
Till he came, who was very old, and the decision was made and the authority was given to the saints of the Most High; and the time came when the saints took the kingdom.
ἕως τοῦ ἔλθειν τὸν παλαιὸν ἡμερῶν καὶ τὴν κρίσιν ἔδωκε τοῖς ἁγίοις τοῦ ὑψίστου καὶ ὁ καιρὸς ἐδόθη καὶ τὸ βασιλεῖον κατέσχον οἱ ἅγιοι
- 23 Hän vastasi näin: "Neljäs peto on neljäs valtakunta, joka syntyy maan päälle, erilainen kuin kaikki muut valtakunnat. Se syö kaiken maan ja tallaa ja murskaa sen.
This is what he said: The fourth beast is a fourth kingdom which will come on earth, different from all the kingdoms, and it will overcome all the earth, crushing it down and smashing it.
καὶ ἐρρέθη μοι περὶ τοῦ θηρίου τοῦ τετάρτου ὅτι βασιλεία τετάρτη ἔσται ἐπὶ τῆς γῆς ἣτις διοίσει παρὰ πᾶσαν τὴν γῆν καὶ ἀναστατώσει αὐτὴν καὶ καταλεανεῖ αὐτήν
- 24 Ja ne kymmenen sarvea ovat kymmenen kuningasta, jotka nousevat siitä valtakunnasta. Ja heidän jälkeensä nousee eräs muu, ja hän on erilainen kuin edelliset, ja hän kukistaa kolme kuningasta.
And as for the ten horns, out of this kingdom ten kings will come to power; and after them another will come up: he will be different from the first ones and will put down three kings.
καὶ τὰ δέκα κέρατα τῆς βασιλείας δέκα βασιλεῖς στήσονται καὶ ὁ ἄλλος βασιλεὺς μετὰ τούτους στήσεται καὶ αὐτὸς διοίσει κακοῖς ὑπὲρ τοὺς πρώτους καὶ τρεῖς βασιλεῖς ταπεινώσει
- 25 Hän puhuu sanoja Korkeinta vastaan ja hävittää Korkeimman pyhiä. Hän pyrki muuttamaan ajat ja lain, ja ne annetaan hänen käteensä ajaksi ja kahdeksi ajaksi ja puoleksi ajaksi.
And he will say words against the Most High, attempting to put an end to the saints of the Most High; and he will have the idea of changing times and law; and the saints will be given into his hands for a time and times and half a time.
καὶ ῥήματα εἰς τὸν ὑψίστον λαλήσει καὶ τοὺς ἁγίους τοῦ ὑψίστου κατατρίψει καὶ προσδέξεται ἀλλοιωῦσαι καιροὺς καὶ νόμον καὶ παραδοθήσεται πάντα εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἕως καιροῦ καὶ καιροῦ ν καὶ ἕως ἡμίσεος καιροῦ
- 26 Sitten oikeus istuu tuomiolle, ja hänen valtansa otetaan pois ja hävitetään ja tuhotaan loppuun asti.
But the judge will be seated, and they will put an end to his authority, to overcome it and send complete destruction on it.
καὶ ἡ κρίσις καθίσεται καὶ τὴν ἐξουσίαν ἀπολοῦσι καὶ βουλεύονται μῖαναι καὶ ἀπολέσαι ἕως τέλους

- 27 Ja valtakunta ja valta ja valtakuntien voima kaiken taivaan alla annetaan Korkeimman pyhien kansalle. Hänen valtakuntansa on iankaikkinen valtakunta, ja kaikki vallat palvelevat häntä ja ovat hänelle alamaiset."
- And the kingdom and the authority and the power of the kingdoms under all the heaven will be given to the people of the saints of the Most High: his kingdom is an eternal kingdom, and all powers will be his servants and do his pleasure.
- καὶ τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν μεγαλειότητα αὐτῶν καὶ τὴν ἀρχὴν πασῶν τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανὸν βασιλειῶν ἔδωκε λαφ' ἀγίῳ ὑψίστου βασιλεῦσαι βασιλείαν αἰώνιον καὶ πᾶσαι αἱ ἐξουσίαι αὐτῷ ὑποταγήσονται καὶ πειθαρχήσουσιν αὐτῷ
- 28 Tähän loppuu kertomus. Minua, Danielia, peljättivät minun ajatukseni suuresti, ja minun kasvoni kalpenivat, ja minä kätkin asian sydämeeni.
- Here is the end of the account. As for me, Daniel, I was greatly troubled by my thoughts, and the colour went from my face: but I kept the thing in my heart.
- ἕως καταστροφῆς τοῦ λόγου ἐγὼ δανιηλ σφόδρα ἐκστάσει περιειχόμεν καὶ ἡ ἔξις μου διήνεγκεν ἐμοὶ καὶ τὸ ῥῆμα ἐν καρδίᾳ μου ἐστήριξα
- 1 Kuningas Belsassarin kolmantena hallitusvuotena näin minä, Daniel, näyn, senjälkeen kuin minulla jo ennen oli ollut näky.
- In the third year of the rule of Belshazzar the king, a vision was seen by me, Daniel, after the one I saw at first.
- ἔτους τρίτου βασιλεύοντος βαλτασαρ ὄρασις ἦν εἶδον ἐγὼ δανιηλ μετὰ τὸ ἰδεῖν με τὴν πρώτην
- 2 Kun minä näyssä katselin, havaitsin minä olevani Suusanin linnassa, Eelamin maakunnassa; ja kun minä näyssä katselin, olin minä Uulai-joen rannalla.
- And I saw in the vision; and when I saw it, I was in the strong town Shushan, which is in the country of Elam; and in the vision I was by the water-door of the Ulai.
- καὶ εἶδον ἐν τῷ ὄραματι τοῦ ἐνυπνίου μου ἐμοῦ ὄντος ἐν σοῦσοις τῇ πόλει ἧτις ἐστὶν ἐν ἐλμαΐδι χώρα ἔτι ὄντος μου πρὸς τῇ πύλῃ αἰλαμ
- 3 Minä nostin silmäni ja katsoin. Ja katso, oinas seisoi päin jokea, ja sillä oli kaksi sarvea; ja sarvet olivat korkeat, ja toinen oli toista korkeampi; ja korkeampi puhkesi esiin myöhemmin.
- And lifting up my eyes, I saw, there before the stream, a male sheep with two horns: and the two horns were high, but one was higher than the other, the higher one coming up last.
- ἀναβλέψας εἶδον κριὸν ἕνα μέγαν ἐστῶτα ἀπέναντι τῆς πύλης καὶ εἶχε κέρατα καὶ τὸ ἐν ὑψηλότερον τοῦ ἑτέρου καὶ τὸ ὑψηλότερον ἀνέβαινε
- 4 Minä näin oinaan puskevan länteen, pohjoiseen ja etelään päin, eikä yksikään eläin kestänyt sen edessä, eikä kukaan voinut pelastaa sen vallasta. Se teki, mitä tahtoi; ja se tuli suureksi.
- I saw the sheep pushing to the west and to the north and to the south; and no beasts were able to keep their place before him, and no one was able to get people out of his power; but he did whatever his pleasure was and made himself great.
- μετὰ δὲ ταῦτα εἶδον τὸν κριὸν κερατίζοντα πρὸς ἀνατολὰς καὶ πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς δυσμὰς καὶ μεσημβρίαν καὶ πάντα τὰ θηρία οὐκ ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἦν ὁ ῥυόμενος ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ ἐποίησεν ὡς ἠθέλεε καὶ ὑψώθη
- 5 Sitten minä tarkkasin, ja katso: tuli kauris päivän laskun puolelta, kulki koko maan ylitse eikä maata koskettanut; ja kauriilla oli keskellä otsaa uhkea sarvi.
- And while I was giving thought to this, I saw a he-goat coming from the west over the face of all the earth without touching the earth: and the he-goat had a great horn between his eyes.
- καὶ ἐγὼ διενουόμεν καὶ ἰδοῦ τράγος αἰγῶν ἤρχετο ἀπὸ δυσμῶν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς καὶ οὐχ ἤπτετο τῆς γῆς καὶ ἦν τοῦ τράγου κέρασ ἐν ἀνά μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ
- 6 Ja se tuli aivan sen kaksisarvisen oinaan luokse, jonka minä olin nähnyt seisovan päin jokea, ja karkasi sen kimppuun vihansa väessä.
- And he came to the two-horned sheep which I saw before the stream, rushing at him in the heat of his power.
- καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν κριὸν τὸν τὰ κέρατα ἔχοντα ὃν εἶδον ἐστῶτα πρὸς τῇ πύλῃ καὶ ἔδραμε πρὸς αὐτὸν ἐν θυμῷ ὀργῆς
- 7 Ja minä näin sen käyvän kiinni oinaaseen ja kiukuissaan puskevan oinasta ja murskaavan sen molemmat sarvet. Eikä oinaalla ollut voimaa kestää sen edessä, vaan kauris heitti sen maahan ja tallasi sitä; eikä ollut ketään, joka olisi voinut pelastaa oinaan sen vallasta.
- And I saw him come right up to the sheep, and he was moved with wrath against him, attacking the sheep so that his two horns were broken; and the sheep had not strength to keep his place before him, but was pushed down on the earth and crushed under his feet: and there was no one to get the sheep out of his power.
- καὶ εἶδον αὐτὸν προσάγοντα πρὸς τὸν κριὸν καὶ ἐθυμώθη ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπάταξε καὶ συνέτριψε τὰ δύο κέρατα αὐτοῦ καὶ οὐκέτι ἦν ἰσχυρὸς ἐν τῷ κριῷ στήναι κατέναντι τοῦ τράγου καὶ ἐσπάραζεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ συνέτριψεν αὐτὸν καὶ οὐκ ἦν ὁ ῥυόμενος τὸν κριὸν ἀπὸ τοῦ τράγου
- 8 Ja kauris tuli ylen suureksi; mutta kun se oli väkevimmillään, särkyi suuri sarvi, ja sen sijalle kasvoi neljä uhkeata sarvea, taivaan neljää tuulta kohti.
- And the he-goat became very great: and when he was strong, the great horn was broken, and in its place came up four other horns turned to the four winds of heaven.
- καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν κατίσχυσε σφόδρα καὶ ὅτε κατίσχυσε συνετριβή αὐτοῦ τὸ κέρασ τὸ μέγα καὶ ἀνέβη ἕτερα τέσσαρα κέρατα κατόπισθεν αὐτοῦ εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ
- 9 Ja yhdestä niistä puhkesi esiin sarvi, alussa vähäpätöinen. Se kasvoi suuresti etelään päin ja itään päin ja Ihanaan maahan päin.
- And out of one of them came another horn, a little one, which became very great, stretching to the south and to the east and to the beautiful land.
- καὶ ἐξ ἑνὸς αὐτῶν ἀνεφύη κέρασ ἰσχυρὸν ἐν καὶ κατίσχυσε καὶ ἐπάταξεν ἐπὶ μεσημβρίαν καὶ ἐπ' ἀνατολὰς καὶ ἐπὶ βορρᾶν
- 10 Ja se kasvoi taivaan sotajoukkoon asti ja pudotti maahan osan siitä sotajoukosta ja tähdistä ja tallasi niitä.
- And it became great, even as high as the army of heaven, pulling down some of the army, even of the stars, to the earth and crushing them under its feet.
- καὶ ὑψώθη ἕως τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐρράχθη ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῶν ἀστέρων καὶ ἀπὸ αὐτῶν κατεπατήθη

- 11 Hän ylpeili sotajoukon ruhtinastakin vastaan, ja tältä otettiin pois jokapäiväinen uhri, ja hänen pyhäkkönsä paikka kukistettiin.
It made itself great, even as great as the lord of the army; and by it the regular burned offering was taken away, and the place overturned and the holy place made waste.
ἕως ὁ ἀρχιστράτηγος ρύσεται τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ δι' αὐτὸν τὰ ὄρη τὰ ἀπ' αἰῶνος ἐρράχθη καὶ ἐξήρθη ὁ τόπος αὐτῶν καὶ θυσία καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ἕως χαμαὶ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ εὐοδώθη καὶ ἐγενήθη καὶ τὸ ἅγιον ἐρημωθήσεται
- 12 Myös sotajoukko jokapäiväisen uhrin lisäksi annettiin rikollisesti alttiiksi tuholle. Se sarvi heitti totuuden maahan, ja mitä se teki, siinä se menestyi.
... against the regular burned offering; and ... crushed down to the earth, and it did its pleasure and things went well for it.
καὶ ἐγενήθησαν ἐπὶ τῇ θυσίᾳ αἱ ἁμαρτίαι καὶ ἐρρίφη χαμαὶ ἡ δικαιοσύνη καὶ ἐποίησε καὶ εὐοδώθη
- 13 Sitten minä kuulin yhden pyhän puhuvan, ja toinen pyhä sanoi sille, joka puhui: "Kuinka pitkää aikaa tarkoittaa näky jokapäiväisestä uhrista ja kauhistavasta rikoksesta: pyhäkön ja sotajoukon alttiiksi antamisesta tallattavaksi?"
Then there came to my ears the voice of a holy one talking; and another holy one said to that certain one who was talking, How long will the vision be while the regular burned offering is taken away, and the unclean thing causing fear is put up, and the holy place crushed under foot?
καὶ ἤκουον ἑτέρου ἁγίου λαλοῦντος καὶ εἶπεν ὁ ἕτερος τῷ φελοῦντι τῷ λαλοῦντι ἕως τίνος τὸ ὄραμα στήσεται καὶ ἡ θυσία ἡ ἀρθεῖσα καὶ ἡ ἁμαρτία ἐρημώσεως ἡ δοθεῖσα καὶ τὰ ἅγια ἐρημωθήσεται εἰς καταπάτημα
- 14 Ja hän sanoi minulle: "Kahtatuhatta kolmeasataa iltaa ja aamua; sitten pyhäkkö asetetaan jälleen oikeuteensa".
And he said to him, For two thousand, three hundred evenings and mornings; then the holy place will be made clean.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἕως ἑσπέρας καὶ προὶ ἡμέραι δισχιλίας τριακόσαι καὶ καθαρισθήσεται τὸ ἅγιον
- 15 Kun minä, Daniel, olin nähnyt tämän näyn ja koetin sitä ymmärtää, niin katso, minun edessäni seisoi miehen muotoinen olento.
And it came about that when I, Daniel, had seen this vision, I had a desire for the sense of it to be unfolded; and I saw one before me in the form of a man.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ θεωρεῖν με ἐγὼ δαναὴλ τὸ ὄραμα ἐζήτηον διανοηθῆναι καὶ ἰδοῦ ἔστη κατεναντίον μου ὡς ὄρασις ἀνθρώπου
- 16 Ja minä kuulin ihmisen äänen Ulain keskeltä, ja se huusi ja sanoi: "Gabriel, selitä tälle se näky!"
And the voice of a man came to my ears between the sides of the Ulai, crying out and saying, Gabriel, make the vision clear to this man.
καὶ ἤκουσα φωνὴν ἀνθρώπου ἀνα μέσον τοῦ ουλαὶ καὶ ἐκάλεσε καὶ εἶπεν γαβριηλ συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὄρασιν καὶ ἀναβοήσας εἶπεν ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τὸ πρόσταγμα ἐκεῖνο ἡ ὄρασις
- 17 Silloin hän tuli aivan lähelle sitä paikkaa, jossa minä seisoin; ja hänen tullessansa minut valtasi pelko, ja minä lankesin kasvoilleni. Ja hän sanoi minulle: "Tarkkaa, ihmislapsi, sillä näky tarkoittaa lopun aikaa".
So he came and took his place near where I was; and when he came, I was full of fear and went down on my face: but he said to me, Let it be clear to you, O son of man; for the vision has to do with the time of the end.
καὶ ἦλθε καὶ ἔστη ἐχόμενός μου τῆς στάσεως καὶ ἐν τῷ ἔρχεσθαι αὐτὸν ἐθορυβήθην καὶ ἔπεσα ἐπὶ πρόσωπόν μου καὶ εἶπέν μοι διανοήθητι υἱὲ ἀνθρώπου ἔτι γὰρ εἰς ὄραν καιροῦ τοῦτο τὸ ὄραμα
- 18 Ja kun hän puhui minulle, olin minä horroksissa, kasvot maata vasten; mutta hän tarttui minuun ja nosti minut seisomaan.
Now while he was talking to me, I went into a deep sleep with my face to the earth: but touching me, he put me on my feet where I had been.
καὶ λαλοῦντος αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ ἐκοιμήθην ἐπὶ πρόσωπον χαμαὶ καὶ ἀψάμενός μου ἠγειρέ με ἐπὶ τοῦ τόπου
- 19 Sitten hän sanoi: "Katso, minä ilmoitan sinulle, mitä on tapahtuva viimeisenä vihan aikana; sillä lopun aikaa tämä tarkoittaa.
And he said, See, I will make clear to you what is to come in the later time of the wrath: for it has to do with the fixed time of the end.
καὶ εἶπέ μοι ἰδοῦ ἐγὼ ἀπαγγέλλω σοὶ ἃ ἔσται ἐπ' ἐσχάτου τῆς ὀργῆς τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ σου ἔτι γὰρ εἰς ὄρας καιροῦ συντελείας μενεῖ
- 20 Kaksisarvinen oinas, jonka sinä näit, on: Meedian ja Persian kuninkaat.
The sheep which you saw with two horns, they are the kings of Media and Persia.
τὸν κριὸν ὃν εἶδες τὸν ἔχοντα τὰ κέρατα βασιλεὺς μῆδων καὶ περσῶν ἔστι
- 21 Ja kauris on Jaavanin kuningas, ja suuri sarvi, joka sillä oli keskellä otsaa, on ensimmäinen kuningas.
And the he-goat is the king of Greece: and the great horn between his eyes is the first king.
καὶ ὁ τράγος τῶν αἰγῶν βασιλεὺς τῶν ἐλλήνων ἔστι καὶ τὸ κέρας τὸ μέγα τὸ ἀνα μέσον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὁ πρῶτος
- 22 Ja että se särkyi ja neljä nousi sen sijalle, se on: neljä valtakuntaa nousee siitä kansasta, ei kuitenkaan niin väkevää kuin hän.
And as for that which was broken, in place of which four came up, four kingdoms will come up from his nation, but not with his power.
καὶ τὰ συντριβέντα καὶ ἀναβάντα ὀπίσω αὐτοῦ τέσσαρα κέρατα τέσσαρες βασιλεῖς τοῦ ἔθνους αὐτοῦ ἀναστήσονται οὐ κατὰ τὴν ἰσχὴν αὐτοῦ

- 23 Ja heidän valtansa lopulla, kun luopiot ovat täyttäneet syntiensä mitan, nousee kuningas, kasvoilta röyhkeä ja juonissa taitava.
And in the later years of their kingdom, when their evil doings have become complete, there will come up a king full of pride and expert in dark sayings.
καὶ ἐπ' ἐσχάτου τῆς βασιλείας αὐτῶν πληρουμένων τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἀναστήσεται βασιλεὺς ἀναίδης προσώπων διανοούμενος αἰνίγματα
- 24 Ja väkevä on hänen voimansa, vaikka ei tosin hänen omasta voimastaan, ja ihmeellisen paljon hän saa aikaan hävitystä; ja hän menestyy siinä, mitä hän tekee, ja hän tuottaa turmion väkeville ja pyhien kansalle.
And his power will be great, and he will be purposing strange things. And all will go well for him and he will do his pleasure; and he will send destruction on the strong ones.
καὶ στερεωθήσεται ἡ ἰσχύς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ καὶ θαυμαστῶς φθερεῖ καὶ εὐδοθήσεται καὶ ποιήσει καὶ φθερεῖ δυνάστας καὶ δῆμον ἁγίων
- 25 Ja hänen oveluutensa tähden onnistuu petos hänen kädessään. Hän hautoo suuria sydämessään, ja keskellä rauhaa hän tuottaa turmion monille. Ruhtinasten ruhtinastakin vastaan hän nousee, mutta ilman ihmiskättä hänet museretaan.
And his designs will be turned against the holy people, causing deceit to do well in his hand; in his heart he will make himself great, and send destruction on numbers who are living unconscious of their danger; and he will put himself up against the prince of princes; but he will be broken, though not by men's hands.
καὶ ἐπὶ τοὺς ἁγίους τὸ διανόημα αὐτοῦ καὶ εὐδοθήσεται τὸ ψεῦδος ἐν ταῖς χερσίν αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ὑψωθήσεται καὶ δόλῳ ἀφανιεῖ πολλοὺς καὶ ἐπὶ ἀπωλείας ἀνδρῶν στήσεται καὶ ποιήσει συναγωγὴν χειρὸς καὶ ἀποδώσεται
- 26 Ja näky illoista ja aamuista, josta oli puhe, on tosi. Mutta sinä lukitse näky, sillä se tarkoittaa kaukaista aikaa."
And the vision of evenings and mornings which has been talked of is true: and keep the vision secret; for it has to do with the far-off future.
τὸ ὄραμα τὸ ἐσπέρας καὶ πρωὶ ἠῶρεθη ἐπ' ἀληθείας καὶ νῦν πεφραγμένον τὸ ὄραμα ἔτι γὰρ εἰς ἡμέρας πολλάς
- 27 Ja minä, Daniel, olin raukea ja sairastin jonkin aikaa. Sitten minä nousin ja toimitin palvelusta kuninkaan tykönä; ja minä olin hämmästyksissäni näyn tähden enkä sitä ymmärtänyt.
And I, Daniel, was ill for some days; then I got up and did the king's business: and I was full of wonder at the vision, but no one was able to give the sense of it.
ἐγὼ δανιηλ ἀσθενήσας ἡμέρας πολλάς καὶ ἀναστὰς ἐπραγματευόμεν πάλιν βασιλικά καὶ ἐξελεύομην ἐπὶ τῷ ὀράματι καὶ οὐδεὶς ἦν ὁ διανοούμενος
- 1 Daarejaveksen, Ahasveroksen pojan, ensimmäisenä hallitusvuotena, hänen, joka oli meediaalaista sukua ja oli tullut kaldealaisten valtakunnan kuninkaaksi -
In the first year of Darius, the son of Ahasuerus, of the seed of the Medes, who was made king over the kingdom of the Chaldaeans;
ἔτους πρώτου ἐπὶ δαρείου τοῦ ξέρξου ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς μηδικῆς οἱ ἐβασίλευσαν ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῶν χαλδαίων
- 2 hänen ensimmäisenä hallitusvuotenaan, minä, Daniel, kirjoituksista huomasin vuosien luvun, josta Herran sana oli tullut profetta Jeremialle, että Jerusalem oli oleva raunioina seitsemänkymmentä vuotta.
In the first year of his rule, I, Daniel, saw clearly from the books the number of years given by the word of the Lord to the prophet Jeremiah, in which the making waste of Jerusalem was to be complete, that is, seventy years.
τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐγὼ δανιηλ διεισώθηκα ἐν ταῖς βίβλοις τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐτῶν ὅτε ἐγένετο πρόσταγμα τῇ γῆ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐβδόμηκοντα ἔτη
- 3 Ja minä käänsin kasvoni Herran Jumalan puoleen hartaassa rukouksessa ja anomisessa, paastossa, säkissä ja tuhassa.
And turning my face to the Lord God, I gave myself up to prayer, requesting his grace, going without food, in haircloth and dust.
καὶ ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν εὐρεῖν προσευχὴν καὶ ἔλεος ἐν νηστείαις καὶ σάκκῳ καὶ σποδῷ
- 4 Minä rukoilin Herraa, Jumalaani, tunnustin ja sanoin: "Oi Herra, sinä suuri ja peljättävä Jumala, joka pidät liiton ja säilytät laupeuden niille, jotka sinua rakastavat ja noudattavat sinun käskyjäsi.
And I made prayer to the Lord my God, putting our sins before him, and said, O Lord, the great God, greatly to be feared. keeping your agreement and mercy with those who have love for you and do your orders;
καὶ προσηξάμην πρὸς κύριον τὸν θεὸν καὶ ἐξωμολογησάμην καὶ εἶπα ἰδοὺ κύριε σὺ εἶ ὁ θεὸς ὁ μέγας καὶ ὁ ἰσχυρὸς καὶ ὁ φοβερὸς τῶν τῶν διαθήκην καὶ τὸ ἔλεος τοῖς ἀγαπῶσι σε καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὰ προστάγματά σου
- 5 Me olemme syntiä tehneet, olemme väärin tehneet, olleet jumalattomat ja uppiniskaiset; me olemme poikenneet pois sinun käskyistäsi ja oikeuksista
We are sinners, acting wrongly and doing evil; we have gone against you, turning away from your orders and from your laws:
ἡμάρτομεν ἡδικήσαμεν ἠσεβήσαμεν καὶ ἀπέστημεν καὶ παρέβημεν τὰς ἐντολάς σου καὶ τὰ κρίματά σου
- 6 emmekä ole kuulleet sinun palvelijoitasi, profettoja, jotka puhuivat sinun nimessäsi kuninkaillemme, ruhtinaillemme ja isillemme ja kaikelle maan kansalle.
We have not given ear to your servants the prophets, who said words in your name to our kings and our rulers and our fathers and all the people of the land.
καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῶν παίδων σου τῶν προφητῶν ἃ ἐλάλησαν ἐπὶ τῷ ὀνόματι σου ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς ἡμῶν καὶ δυνάστας ἡμῶν καὶ πατέρας ἡμῶν καὶ παντὶ ἔθνει ἐπὶ τῆς γῆς

- 7 Sinun, Herra, on vanhurskaus, mutta meidän on häpeä, niinkuin se on tänä päivänä Juudan miesten ja Jerusalemin asukasten ja koko Israelin, läheisten ja kaukaisten, kaikissa maissa, joihin sinä olet heidät karkoittanut heidän uskottomuutensa tähden, jota he ovat sinulle osoittaneet.
O Lord, righteousness is yours, but shame is on us, even to this day; and on the men of Judah and the people of Jerusalem, and on all Israel, those who are near and those who are far off, in all the countries where you have sent them because of the sin which they have done against you.
 σοὶ κύριε ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡμῖν ἡ αἰσχὺν τοῦ προσώπου κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἀνθρώποις ἰουδα καὶ καθήμενοις ἐν ἱερουσαλημ καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἰσραηλ τῷ ἔγγιστα καὶ τῷ ἀπωτέρω ἐν πάσαις ταῖς χώραις εἰς ὅς διεσκόρπισας αὐτούς ἐκεῖ ἐν τῇ πλημμυλείᾳ ἣ ἐπλημμύλησαν ἐναντίον σου
- 8 Herra, meidän on häpeä, meidän kuninkaittemme, ruhtinaittemme ja isiemme, koska me olemme tehneet syntiä sinua vastaan.
O Lord, shame is on us, on our kings and our rulers and our fathers, because of our sin against you.
 δέσποτα ἡμῖν ἡ αἰσχὺν τοῦ προσώπου καὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν καὶ δυνάταις καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν ὅτι ἡμάρτομέν σοι
- 9 Herran, meidän Jumalamme, on armo ja anteeksiantamus, sillä me olemme olleet hänelle uppiniskaiset;
With the Lord our God are mercies and forgiveness, for we have gone against him;
 τῷ κυρίῳ ἡ δικαιοσύνη καὶ τὸ ἔλεος ὅτι ἀπέστημεν ἀπὸ σοῦ
- 10 me emme ole kuulleet Herran, meidän Jumalamme, ääntä emmekä vaeltaneet hänen laisansa, jonka hän asetti meidän eteemme palvelijainsa, profeettain, kautta.
And have not given ear to the voice of the Lord our God to go in the way of his laws which he put before us by the mouth of his servants the prophets.
 καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν κατακολουθῆσαι τῷ νόμῳ σου ᾧ ἔδωκας ἐνώπιον μωσῆ καὶ ἡμῶν διὰ τῶν παιδῶν σου τῶν προφητῶν
- 11 Vaan koko Israel rikkoi sinun lakisi ja poikkesi pois eikä kuullut sinun ääntäsi, ja niin vuodatettiin meidän päällemme se kirous ja vala, joka on kirjoitettu Mooseksen, Jumalan palvelijan, laissa; sillä me olimme tehneet syntiä häntä vastaan.
And all Israel have been sinners against your law, turning away so as not to give ear to your voice: and the curse has been let loose on us, and the oath recorded in the law of Moses, the servant of God, for we have done evil against him.
 καὶ πᾶς ἰσραηλ ἐγκατέλιπε τὸν νόμον σου καὶ ἀπέστησαν τοῦ μὴ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς σου καὶ ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ κατάρα καὶ ὁ ὄρκος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ μωσῆ παιδὸς τοῦ θεοῦ ὅτι ἡμάρτομεν αὐτῷ
- 12 Ja hän toteutti sanansa, jonka hän on puhunut meitä ja meidän tuomareitamme vastaan, jotka meitä tuomitsivat, ja antoi meidän päällemme tulla niin suuren onnettomuuden, ettei senkaltaista ole tapahtunut koko taivaan alla, kuin Jerusalemissa tapahtui.
And he has given effect to his words which he said against us and against those who were our judges, by sending a great evil on us: for under all heaven there has not been done what has been done to Jerusalem.
 καὶ ἔστησεν ἡμῖν τὰ προστάγματα αὐτοῦ ὅσα ἐλάλησεν ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς κριτὰς ἡμῶν ὅσα ἔκρινας ἡμῖν ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς κακὰ μεγάλα οἷα οὐκ ἐγενήθη ὑπὸ τὸν οὐρανὸν καθότι ἐγενήθη ἐν ἱερουσαλημ
- 13 Niinkuin on kirjoitettu Mooseksen laissa, niin tuli kaikki tämä onnettomuus meidän päällemme. Mutta me emme koettaneet lepyttää Herraa, meidän Jumalaamme, niin että olisimme kääntyneet pois synneistämme ja ottaneet vaarin sinun totuudestasi.
As it was recorded in the law of Moses, all this evil has come on us: but we have made no prayer for grace from the Lord our God that we might be turned from our evil doings and come to true wisdom.
 κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν διαθήκῃ μωσῆ πάντα τὰ κακὰ ἐπῆλθεν ἡμῖν καὶ οὐκ ἐξεζητήσαμεν τὸ πρόσωπον κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἀποστῆναι ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν καὶ διανοηθῆναι τὴν δικαιοσύνην σου κύριε
- 14 Sentähden Herra valvoi ja antoi tämän onnettomuuden tulla meidän päällemme; sillä Herra, meidän Jumalamme, on vanhurskas kaikissa töissäänsä, jotka hän tekee, mutta me emme ole kuulleet hänen ääntänsä.
So the Lord has been watching over this evil and has made it come on us: for the Lord our God is upright in all his acts which he has done, and we have not given ear to his voice.
 καὶ ἠγρύπνησε κύριος ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ κακὰ καὶ ἐπήγαγεν ἐφ' ἡμᾶς ὅτι δίκαιος κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐπὶ πάντα ὅσα ἂν ποιῆσῃ καὶ οὐκ ἠκούσαμεν τῆς φωνῆς αὐτοῦ
- 15 Ja nyt, Herra, meidän Jumalamme, joka toit kansasi pois Egyptin maasta väkevällä kädellä ja teit itsellesi nimen, niinkuin se vielä tänä päivänä on: me olemme syntiä tehneet ja olleet jumalattomat.
And now, O Lord our God, who took your people out of the land of Egypt with a strong hand and made a great name for yourself even to this day; we are sinners, we have done evil.
 καὶ νῦν δέσποτα κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξαγαγὼν τὸν λαόν σου ἐξ αἰγύπτου τῷ βραχιόνι σου τῷ ὑψηλῷ καὶ ἐποίησας σεαυτῷ ὄνομα κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἡμάρτομεν ἡγροήκαμεν

- 16 Herra, kaiken vanhurskautesi tähden, kääntyköön sinun vihasi ja kiivastuksesi pois sinun kaupungistasi Jerusalemissa, sinun pyhästä vuorestasi; sillä meidän syntiemme tähden ja meidän isäimme pahojen tekojen tähden on Jerusalem ja sinun kansasi tullut kaikkien häväistäväksi, jotka meidän ympärillämme ovat.
O Lord, because of your righteousness, let your wrath and your passion be turned away from your town Jerusalem, your holy mountain: because, through our sins and the evil-doing of our fathers, Jerusalem and your people have become a cause of shame to all who are round about us.
δέσποτα κατὰ τὴν δικαιοσύνην σου ἀποστραφήτω ὁ θυμὸς σου καὶ ἡ ὀργὴ σου ἀπὸ τῆς πόλεώς σου ἱερουσαλημ ὄρους τοῦ ἁγίου σου ὅτι ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν καὶ ἐν ταῖς ἀγνοίαις τῶν πατέρων ἡμῶν ἱερουσαλημ καὶ ὁ δῆμὸς σου κύριε εἰς ὄνειδισμὸν ἐν πᾶσι τοῖς περικύκλω ἡμῶν
- 17 Ja nyt, meidän Jumalamme, kuule palvelijasi rukous ja hänen anomisensa ja valista kasvosi pyhäkkösi ylitse, joka on autiona; Herran tähden.
And now, give ear, O our God, to the prayer of your servant and to his request for grace, and let your face be shining on your holy place which is made waste, because of your servants, O Lord.
καὶ νῦν ἐπάκουσον δέσποτα τῆς προσευχῆς τοῦ παιδός σου καὶ ἐπὶ τὰς δεήσεις μου καὶ ἐπιβλεψάτω τὸ πρόσωπόν σου ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν σου τὸ ἐρημον ἕνεκεν τῶν δούλων σου δέσποτα
- 18 Minun Jumalani, kallista korvasi ja kuule, avaa silmäsi ja katso meidän hävitystämme ja sitä kaupunkia, joka on otettu sinun nimiisi; sillä me annamme rukouksiemme langeta sinun eteisi, emme omaan vanhurskauteemme, vaan sinun suureen armoosi luottaen.
O my God, let your ear be turned and give hearing; let your eyes be open and see how we have been made waste and the town which is named by your name: for we are not offering our prayers before you because of our righteousness, but because of your great mercies.
πρόσχευε κύριε τὸ οὖς σου καὶ ἐπάκουσόν μου ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε τὴν ἐρήμωσιν ἡμῶν καὶ τῆς πόλεώς σου ἐφ' ἧς ἐπεκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐπ' αὐτῆς οὐ γὰρ ἐπὶ ταῖς δικαιοσύναις ἡμῶν ἡμεῖς δεόμεθα ἐν ταῖς προσευχαῖς ἡμῶν ἐνώπιόν σου ἀλλὰ διὰ τὸ σὸν ἔλεος
- 19 Herra, kuule, Herra, anna anteeksi, Herra, huomaa ja tee tekosi itsesi tähden, älä viivyttel, minun Jumalani; sillä sinun kaupunkisi ja sinun kansasi ovat sinun nimiisi otetut."
O Lord, give ear; O Lord, have forgiveness; O Lord, take note and do; let there be no more waiting; for the honour of your name, O my God, because your town and your people are named by your name.
κύριε σὺ ἴάτευσον κύριε ἐπάκουσον καὶ ποιήσον καὶ μὴ χρονίσῃς ἕνεκα σεαυτοῦ δέσποτα ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπεκλήθη ἐπὶ τὴν πόλιν σου σιών καὶ ἐπὶ τὸν λαόν σου ἰσραηλ
- 20 Ja vielä minä puhuin ja rukoilin ja tunnustin syntini ja kansani Israelin synnit ja annoin rukoukseni langeta Herran, Jumalani, eteen minun Jumalani pyhän vuoren puolesta.
And while I was still saying these words in prayer, and putting my sins and the sins of my people Israel before the Lord, and requesting grace from the Lord my God for the holy mountain of my God;
καὶ ἕως ἐγὼ ἐλάλουν προσευχόμενος καὶ ἐξομολογούμενος τὰς ἁμαρτίας μου καὶ τὰς ἁμαρτίας τοῦ λαοῦ μου ἰσραηλ καὶ δεόμενος ἐν ταῖς προσευχαῖς ἐναντίον κυρίου θεοῦ μου καὶ ὑπὲρ τοῦ ὄρους τοῦ ἁγίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν
- 21 Ja kun minä vielä puhuin rukouksessa, tuli se mies, Gabriel, jonka minä olin nähnyt ennen näyssä, kiiruusti kiitäen minun tyköni ehtoouhrin aikana.
Even while I was still in prayer, the man Gabriel, whom I had seen in the vision at first when my weariness was great, put his hand on me about the time of the evening offering.
καὶ ἔτι λαλοῦντός μου ἐν τῇ προσευχῇ μου καὶ ἰδοὺ ὁ ἀνὴρ ὃν εἶδον ἐν τῷ ὕπνῳ μου τὴν ἀρχὴν γαβριηλ τάχει φερόμενος προσήγγισέ μοι ἐν ὥρᾳ θυσίας ἑσπερινῆς
- 22 Ja hän opetti minua, puhui minulle ja sanoi: "Daniel, nyt minä olen lähtenyt neuvomaan sinua ymmärrykseen.
And teaching me and talking to me he said, O Daniel, I have come now to give you wisdom.
καὶ προσήλθε καὶ ἐλάλησε μετ' ἐμοῦ καὶ εἶπεν δαυηλ ἄρτι ἐξῆλθον ὑποδείξαι σοι διάνοιαν
- 23 Kun sinä aloit rukoilla, lähti liikkeelle sana, ja minä olen tullut sitä ilmoittamaan; sillä sinä olet otollinen. Käsitä siis se sana ja ymmärrä näky.
At the first word of your prayer a word went out, and I have come to give you knowledge; for you are a man dearly loved: so give thought to the word and let the vision be clear to you.
ἐν ἀρχῇ τῆς δεήσεώς σου ἐξῆλθε πρόσταγμα παρὰ κυρίου καὶ ἐγὼ ἦλθον ὑποδείξαι σοι ὅτι ἐλεεινὸς εἶ καὶ διανοήθητι τὸ πρόσταγμα
- 24 Seitsemänkymmentä viikkoa on säädetty sinun kansallesi ja pyhälle kaupungillesi; silloin luopumus päättyy, ja synti sinetillä lukitaan, ja pahat teot sovitetaan, ja iankaikkinen vanhurskaus tuodaan, ja näky ja profeetta sinetillä vahvistetaan, ja kaikkeinpyhin voidellaan.
Seventy weeks have been fixed for your people and your holy town, to let wrongdoing be complete and sin come to its full limit, and for the clearing away of evil-doing and the coming in of eternal righteousness: so that the vision and the word of the prophet may be stamped as true, and to put the holy oil on a most holy place.
ἑβδομήκοντα ἑβδομάδες ἐκρίθησαν ἐπὶ τὸν λαόν σου καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν σιών συντελεσθῆναι τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὰς ἀδικίας σπανίσαι καὶ ἀπαλείψαι τὰς ἀδικίας καὶ διανοηθῆναι τὸ ὄραμα καὶ δοθῆναι αὐτῷ δικαιοσύνην αἰώνιον καὶ συντελεσθῆναι τὸ ὄραμα καὶ εὐφρᾶναι ἅγιον ἅγιον
- 25 Ja tiedä ja käsitä: siitä ajasta, jolloin tuli se sana, että Jerusalem on jälleen rakennettava, voideltuun, ruhtinaaseen, asti, on kuluvu seitsemän vuosiviikkoa; ja kuusikymmentäkaksi vuosiviikkoa, niin se jälleen rakennetaan toreinensa ja vallihautoinensa, mutta keskellä ahtaita aikoja.
Have then the certain knowledge that from the going out of the word for the building again of Jerusalem till the coming of a prince, on whom the holy oil has been put, will be seven weeks: in sixty-two weeks its building will be complete, with square and earthwork.
καὶ γνώση καὶ διανοηθῆσθαι καὶ εὐφρανθῆσθαι καὶ εὐρήσεις προστάγματα ἀποκριθῆναι καὶ οἰκοδομήσεις ἱερουσαλημ πόλιν κυρίῳ

- 26 Ja kuudenkymmenen kahden vuosiviikon mentyä tuhotaan voideltu, eikä häneltä jää ketään. Ja kaupungin ja pyhäkön hävittää hyökkäävän ruhtinaan väki, mutta hän itse saa loppunsa tulvassa. Ja loppuun asti on oleva sota: hävitys on säädetty.
And at the end of the times, even after the sixty-two weeks, one on whom the holy oil has been put will be cut off and have no ...; and the town and the holy place will be made waste together with a prince; and the end will come with an overflowing of waters, and even to the end there will be war; the making waste which has been fixed.
και μετὰ ἑπτὰ και ἐβδομήκοντα και ἐξήκοντα δύο ἀποσταθῆσεται χρισμα και οὐκ ἔσται και βασιλεία ἐθνῶν φθαρεῖ τὴν πόλιν και τὸ ἅγιον μετὰ τοῦ χριστοῦ και ἦξει ἡ συντέλεια αὐτοῦ μετ' ὀργῆς και ἕως καιροῦ συντελείας ἀπὸ πολέμου πολεμηθήσεται
- 27 Ja hän tekee liiton raskaaksi monille yhden vuosiviikon ajaksi, ja puoleksi vuosiviikoksi hän lakkauttaa teurasuhrin ja ruokauhrin; ja hävittäjä tulee kauhistuksen siivillä. Tämä loppuu vasta, kun säädetty tuomio vuodatetaan hävittäjän ylitse."
And a strong order will be sent out against the great number for one week; and so for half of the week the offering and the meal offering will come to an end; and in its place will be an unclean thing causing fear; till the destruction which has been fixed is let loose on him who has made waste.
και δυναστεύσει ἡ διαθήκη εἰς πολλοὺς και πάλιν ἐπιστρέψει και ἀνοικοδομηθήσεται εἰς πλάτος και μήκος και κατὰ συντέλειαν καιρῶν και μετὰ ἑπτὰ και ἐβδομήκοντα καιροὺς και ἐξήκοντα δύο ἔτη ἕως καιροῦ συντελείας πολέμου και ἀφαιρεθήσεται ἡ ἐρήμωσις ἐν τῷ κατισχυσα τὴν διαθήκην ἐπὶ πολλὰς ἐβδομάδας και ἐν τῷ τέλει τῆς ἐβδομάδος ἀρθήσεται ἡ θυσία και ἡ σπονδή και ἐπὶ τὸ ἱερὸν βδέλυγμα τῶν ἐρημώσεων ἔσται ἕως συντελείας και συντέλεια δοθήσεται ἐπὶ τὴν ἐρήμωσιν
- 1 Persian kuninkaan Kooreksen kolmantena hallitusvuotena ilmoitettiin sana Danielille, jota kutsuttiin Beltsassariksi; ja se sana on totuus ja merkitsee suurta vaivaa. Ja hän ymmärsi sanan, ja hän käsitti näyn.
In the third year of Cyrus, king of Persia, a secret was unfolded to Daniel, whose name was Belteshazzar; and the thing was true, even a hard work: and he had knowledge of it, and the vision was clear to him.
ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βασιλέως περσῶν πρόσταγμα ἐδείχθη τῷ δαυηλ ὃς ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα βαλτασαρ και ἀληθές τὸ ὄραμα και τὸ πρόσταγμα και τὸ πλῆθος τὸ ἰσχυρὸν διανοηθῆσεται τὸ πρόσταγμα και διενοιῆθη αὐτὸ ἐν ὀράματι
- 2 Niinä päivinä minä, Daniel, murehdin kolmen viikon päivät.
In those days I, Daniel, gave myself up to grief for three full weeks.
ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐγὼ δαυηλ ἤμην πενθῶν τρεῖς ἐβδομάδας
- 3 Herkullista ruokaa minä en syönyt, ei liha eikä viini tullut minun suuhuni, enkä minä voidellut itseäni öljyllä, ennenkuin kolmen viikon päivät olivat loppuun kuluneet.
I had no pleasing food, no meat or wine came into my mouth, and I put no oil on my body till three full weeks were ended.
ἄρτον ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγον και κρέας και οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου ἔλαιον οὐκ ἠλειψάμην ἕως τοῦ συντελέσαι με τὰς τρεῖς ἐβδομάδας τῶν ἡμερῶν
- 4 Ensimmäisen kuun kahdentenkymmenentenä neljäntenä päivänä minä olin suuren virran, Hiddekelin, rannalla.
And on the twenty-fourth day of the first month I was by the side of the great river;
και ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ και εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου και ἐγὼ ἤμην ἐπὶ τοῦ χειλὸς τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ὃς ἔστι τίγρης
- 5 Minä nostin silmäni ja näin, ja katso: oli eräs mies, puettuna pellavavaatteisiin ja kupeet vyötettyinä Ufaan kullalla.
And lifting up my eyes I saw the form of a man clothed in a linen robe, and round him there was a band of gold, of the best gold:
και ἦρα τοὺς ὀφθαλμοὺς μου και εἶδον και ἰδοὺ ἄνθρωπος εἰς ἐνδεδυμένος βύσσιννα και τὴν ὀσφὸν περιεζωσμένος βυσσίνῳ και ἐκ μέσου αὐτοῦ φῶς
- 6 Hänen ruumiinsa oli kuin krysoliitti, hänen kasvonsa olivat kuin salaman leimaus, hänen silmänsä kuin tulisoihdut, hänen käsivartensa ja jalkansa kuin kiiltävän vasken välke; ja hänen sanojensa ääni oli kuin suuren kansanjoukon pauhina.
And his body was like the beryl, and his face had the look of a thunder-flame, and his eyes were like burning lights, and his arms and feet like the colour of polished brass, and the sound of his voice was like the sound of an army.
και τὸ σῶμα αὐτοῦ ὡσεὶ θαρσις και τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡσεὶ ὄρασις ἀστραπῆς και οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡσεὶ λαμπάδες πυρός και οἱ βραχίονες αὐτοῦ και οἱ πόδες ὡσεὶ χαλκὸς ἐξαστράπτων και φωνὴ λαλιᾶς αὐτοῦ ὡσεὶ φωνὴ θορύβου
- 7 Ja minä, Daniel, yksin näin sen näyn, mutta miehet, jotka olivat minun kanssani, eivät näkyä nähneet; kuitenkin valtasi heidät suuri pelko, ja he pakenivat ja lymysivät.
And I, Daniel, was the only one who saw the vision, for the men who were with me did not see it; but a great shaking came on them and they went in flight to take cover.
και εἶδον ἐγὼ δαυηλ τὴν ὄρασιν τὴν μεγάλην ταύτην και οἱ ἄνθρωποι οἱ ὄντες μετ' ἐμοῦ οὐκ εἶδον τὴν ὄρασιν ταύτην και φόβος ἰσχυρὸς ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς και ἀπέδρασαν ἐν σπουδῇ
- 8 Ja minä jäin yksin. Ja kun minä näin tämän suuren näyn, meni minulta kaikki voima; minun verevä muotoni muuttui kaamean näköiseksi, eikä minussa ollut voimaa mihinkään.
So I was by myself, and I saw this great vision, and all my strength went from me; and the colour went from my face.
και ἐγὼ κατελείφθην μόνος και εἶδον τὴν ὄρασιν τὴν μεγάλην ταύτην και οὐκ ἐγκατελείφθη ἐν ἐμοὶ ἰσχύς και ἰδοὺ πνεῦμα ἐπεστράφη ἐπ' ἐμὲ εἰς φθοράν και οὐ κατίσχυσα

- 9 Ja minä kuulin hänen sanainsa äänen; ja kuullessani hänen sanainsa äänen minä vaivuin horrokseen kasvoilleni, kasvot maata vasten.
But the sound of his words came to my ears, and on hearing his voice I went into a deep sleep with my face to the earth.
καὶ οὐκ ἤκουσα τὴν φωνὴν λαλιᾶς αὐτοῦ ἐγὼ ἤμην πεπτωκῶς ἐπὶ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν
- 10 Ja katso, käsi kosketti minua ja ravisti minut hereille, polvieni ja kätteni varaan.
Then a hand gave me a touch, awaking me, and putting me on my knees and my hands.
καὶ ἰδοὺ χεῖρα προσήγαγέ μοι καὶ ἤγειρέ με ἐπὶ τῶν γονάτων ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν μου
- 11 Ja hän sanoi minulle: "Daniel, sinä otollinen mies, ota vaari niistä sanoista, jotka minä sinulle puhun, ja nouse seisomaan, sillä minut on nyt lähetetty sinun tykösi". Ja hänen puhuessaan minulle tämän sanan minä nousin vavisten.
And he said to me, O Daniel, you man dearly loved, take in the sense of the words I say to you and get up on to your feet: for to you I am now sent; and when he had said this to me I got on to my feet, shaking with fear.
καὶ εἶπέν μοι δανιηλ ἄνθρωπος ἐλεεινὸς εἶ διανοήθητι τοῖς προστάγμασιν οἷς ἐγὼ λαλῶ ἐπὶ σέ καὶ στηθὶ ἐπὶ τοῦ τόπου σου ἄρτι γὰρ ἀπεστάλην ἐπὶ σέ καὶ ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν μετ' ἐμοῦ τὸ πρόσταγμα τοῦτο ἔστην τρέμων
- 12 Ja hän sanoi minulle: "Älä pelkää, Daniel, sillä ensimmäisestä päivästä asti, jona sinä taivutit sydämesi ymmärrykseen ja nöyryyteen Jumalasi edessä, ovat sinun sanasi tulleet kuulluiksi; ja sinun sanojesi tähden minä olen tullut.
Then he said to me, Have no fear, Daniel; for from the first day when you gave your heart to getting wisdom and making yourself poor in spirit before your God, your words have come to his ears: and I have come because of your words.
καὶ εἶπεν πρὸς με μὴ φοβοῦ δανιηλ ὅτι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς πρώτης ἧς ἔδωκας τὸ πρόσωπόν σου διανοηθῆναι καὶ ταπεινωθῆναι ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ σου εἰσηκούσθη τὸ ῥῆμά σου καὶ ἐγὼ εἰς ἦλθον ἐν τῷ ῥήματί σου
- 13 Persian valtakunnan enkeliruhtinas seiso vastustamassa minua kaksikymmentäyksi päivää, mutta katso, Miikael, yksi ensimmäisistä enkeliruhtinaista, tuli minun avukseni, sillä minä olin jäänyt yksin sinne, Persian kuningasten tykö.
But the angel of the kingdom of Persia put himself against me for twenty-one days; but Michael, one of the chief angels, came to my help; and when I came he was still there with the angel of the kings of Persia.
καὶ ὁ στρατηγὸς βασιλέως περσῶν ἀνθιστήκει ἐναντίον μου εἴκοσι καὶ μίαν ἡμέραν καὶ ἰδοὺ μιχαηλ εἷς τῶν ἀρχόντων τῶν πρώτων ἐπήλθε βοηθῆσαί μοι καὶ αὐτὸν ἐκεῖ κατέλιπον μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τοῦ βασιλέως περσῶν
- 14 Ja minä tulin opettamaan sinulle, mitä on tapahtuva sinun kansallesi päivien lopulla; sillä vielä tämäkin näky koskee niitä päiviä."
Now I have come to give you knowledge of the fate of your people in the later days; for there is still a vision for the days.
καὶ εἶπέν μοι ἦλθον ὑποδείξαι σοι τί ὑπαντήσεται τῷ λαῷ σου ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν ἔτι γὰρ ὄρασις εἰς ἡμέρας
- 15 Ja hänen näitä minulle puhuessaan minä käänsin kasvoni maahan päin ja olin ääneti.
And after he had said these words to me, I kept my face turned to the earth and was unable to say anything.
καὶ ἐν τῷ αὐτὸν λαλῆσαι μετ' ἐμοῦ τὰ πρόσταγματα ταῦτα ἔδωκα τὸ πρόσωπόν μου ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐσιώπησα
- 16 Ja katso, olento, ihmislasten muotoinen, kosketti minun huuliani; silloin minä avasin suuni ja puhuin ja sanoin edessäni seisovalle: "Herrani, nähdessäni näyn valtasi minut tuska, ja minulta meni kaikki voima.
Then one whose form was like the sons of men put his finger on my lips; and opening my mouth, I said to him who was before me, O my lord, because of the vision my pains have come on me, and I have no more strength.
καὶ ἰδοὺ ὡς ὁμοίωσις χειρὸς ἀνθρώπου ἤψατό μου τῶν χειλέων καὶ ἤνοιξα τὸ στόμα μου καὶ ἐλάλησα καὶ εἶπα τῷ ἔστηκότι ἀπέναντί μου κύριε καὶ ὡς ὄρασις ἀπεστράφη ἐπὶ τὸ πλευρόν μου ἐπ' ἐμέ καὶ οὐκ ἦν ἐν ἐμοὶ ἰσχύς
- 17 Ja kuinka voi herrani palvelija, tällainen kuin minä, puhutella sellaista, kuin minun herrani on? Sillä siitä asti ei minussa ole voimaa, tuskin enää henkeäkään."
For how may this servant of my lord have talk with my lord? for, as for me, straight away my strength went from me and there was no breath in my body.
καὶ πῶς δυνήσεται ὁ παῖς λαλῆσαι μετὰ τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ ἐγὼ ἠσθένησα καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ ἰσχύς καὶ πνεῦμα οὐ κατελείφθη ἐν ἐμοί
- 18 Silloin kosketti minua jälleen se ihmisen muotoinen ja vahvisti minua.
And he said to me, O man greatly loved, have no fear: peace be with you, be strong and let your heart be lifted up. And at his words I became strong, and said, Let my lord say on, for you have given me strength.
καὶ προσέθηκε καὶ ἤψατό μου ὡς ὄρασις ἀνθρώπου καὶ κατίσχυσέ με

- 18 Silloin kosketti minua jälleen se ihmisen muotoinen ja vahvisti minua.
Then again one having the form of a man put his hand on me and gave me strength.\
καὶ προσέθηκε καὶ ἦψατό μου ὡς ὄρασις ἀνθρώπου καὶ κατίσχυσέ με
- 19 Ja hän sanoi: "Älä pelkää, sinä otollinen mies, rauha olkoon sinulle. Vahvistu! Vahvistu!" Ja hänen puhuessaan minulle minä vahvistuin ja sanoin: "Puhukoon herrani, sillä sinä olet minua vahvistanut".
10:20\Then he said, It is clear to you why I have come to you. And now I will give you an account of what is recorded in the true writings:
καὶ εἶπέ μοι ἄνθρωπος ἑλεεινὸς εἰ μὴ φοβοῦ ὕγιανε ἀνδρίζου καὶ ἰσχυε καὶ ἐν τῷ λαλήσει αὐτὸν μετ' ἐμοῦ ἰσχυσα καὶ εἶπα λαλησάτω ὁ κύριός μου ὅτι ἐνίσχυσέ με
- 20 Ja hän sanoi: "Tiedätkö, mitä varten minä olen tullut sinun tykösi? Nyt minä käyn jälleen sotimaan Persian enkeliruhtinasta vastaan, ja kun minä olen päässyt hänestä, niin katso: tulee Jaavanin enkeliruhtinas.
10:21\But I am going back to make war with the angel of Persia, and when I am gone, the angel of Greece will come. And there is no one on my side against these, but Michael, your angel.
καὶ εἶπεν πρὸς με γινώσκεις τί ἦλθον πρὸς σέ καὶ νῦν ἐπιστρέψω διαμάχεσθαι μετὰ τοῦ στρατηγοῦ βασιλέως τῶν περσῶν καὶ ἐγὼ ἐξεπορευόμην καὶ ἰδοὺ στρατηγὸς ἑλλήνων εἰσπορεύετο
- 1 Ja minä seisoin medialaisen Daarejaveksen ensimmäisenä hallitusvuotena häntä vahvistamassa ja suojelemassa."
And as for me, in the first year of Darius the Mede I was on his side to make his position safe and make him strong.
καὶ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ πρώτῳ κύρου τοῦ βασιλέως εἶπέν μοι ἐνίσχυσαι καὶ ἀνδρίζεσθαι
- 2 Ja nyt minä ilmoitan sinulle totuuden: Katso, vielä nousee kolme kuningasta Persiassa, ja neljäs rikastuu kaikkia muita rikkaammaksi. Ja kun hän on vahvistunut rikkaudessaan, panee hän kaiken liikkeelle Jaavanin valtakuntaa vastaan.
And now I will make clear to you what is true. There are still three kings to come in Persia, and the fourth will have much greater wealth than all of them: and when he has become strong through his wealth, he will put his forces in motion against all the kingdoms of Greece.
καὶ νῦν ἦλθον τὴν ἀλήθειαν ὑποδείξαι σοὶ ἰδοὺ τρεῖς βασιλεῖς ἀνθεστήσασιν ἐν τῇ περιῶδι καὶ ὁ τέταρτος πλουτήσῃ πλοῦτον μέγαν παρὰ πάντας καὶ ἐν τῷ κατισχύσει αὐτὸν ἐν τῷ πλούτῳ αὐτοῦ ἐπαναστήσεται παντὶ βασιλεῖ ἑλλήνων
- 3 Sitten nousee sankarikuningas; hän hallitsee suurella vallalla ja tekee, mitä tahtoo.
And a strong king will come to power, ruling with great authority and doing whatever is his pleasure.
καὶ στήσεται βασιλεὺς δυνατὸς καὶ κυριεύσει κυριείας πολλῆς καὶ ποιήσει καθὼς ἂν βούληται
- 4 Mutta juuri kun hän on noussut, hajoaa hänen valtakuntansa ja jakautuu neljään taivaan tuuleen. Se ei joudu hänen jälkeläisilleen eikä ole niin mahtava kuin hänen hallitessaan. Sillä hänen valtakuntansa kukistuu ja joutuu muille, ei heille.
And when he has become strong, his kingdom will be broken and parted to the four winds of heaven; but not to his offspring, for it will be uprooted; and his kingdom will be for the others and not for these: but not with the same authority as his.
καὶ ἐν τῷ ἀναστήναι αὐτὸν συντριβήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ καὶ μερισθήσεται εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τοῦ οὐρανοῦ οὐ κατὰ τὴν ἀλκὴν αὐτοῦ οὐδὲ κατὰ τὴν κυριείαν αὐτοῦ ἣν ἐδυνάστευσε ὅτι ἀποσταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ καὶ ἐτέρους διδάξει ταῦτα
- 5 Ja Etelän kuningas on voimistuva sekä yksi hänen ruhtinaistaan; tämä on voimistuva vielä enemmän kuin hän, ja hänen valtansa on oleva suuri valta.
And the king of the south will be strong, but one of his captains will be stronger than he and will be ruler; and his rule will be a great rule.
καὶ ἐνίσχυσῃ βασιλείαν αἰγύπτου καὶ εἷς ἐκ τῶν δυναστῶν κατισχύσει αὐτὸν καὶ δυναστεύσει δυναστεία μεγάλη ἢ δυναστεία αὐτοῦ
- 6 Ja vuosien kuluttua he tekevät keskenään liiton, ja Etelän kuninkaan tytär menee Pohjan kuninkaan tykö saadakseen aikaan sopimuksen. Mutta häneltä menee hänen käsivartensa voima; eikä pysy Pohjan kuningas, ei hänen käsivartensa. Ja tytär itse annetaan alttiiksi ja ne, jotka olivat hänet tuoneet, ja hänen isänsä ja se, joka häntä aikoinaan auttoi.
And at the end of years they will be joined together; and the daughter of the king of the south will come to the king of the north to make an agreement: but she will not keep the strength of her arm; and his offspring will not keep their place; but she will be uprooted, with those who were the cause of her coming, and her son, and he who took her in those times.
καὶ εἰς συντέλειαν ἐνιαυτῶν ἄξει αὐτοὺς καὶ εἰσελεύσεται βασιλεὺς αἰγύπτου εἰς τὴν βασιλείαν τὴν βορρᾶ ποιήσασθαι συνθήκας καὶ οὐ μὴ κατισχύσει ὅτι ὁ βραχίων αὐτοῦ οὐ στήσει ἰσχύον καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ ναρκήσει καὶ τῶν συμπορευομένων μετ' αὐτοῦ καὶ μενεῖ εἰς ὥρας
- 7 Sitten hänen juurtensa vesoista nousee eräs hänen sijaansa ja tulee sotajoukkoa vastaan, tulee Pohjan kuninkaan linnoitukseen ja tekee heille mielensä mukaan ja on väkevä.
But out of a branch from her roots one will come up to take his place, who will come against the army, forcing his way into the strong place of the king of the north, and he will take them in hand and overcome them:
καὶ ἀναστήσεται φυτὸν ἐκ τῆς ῥίζης αὐτοῦ καθ' ἑαυτὸν καὶ ἦξει ἐπὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἐν ἰσχύι αὐτοῦ βασιλεὺς βορρᾶ καὶ ποιήσει ταραχὴν καὶ κατισχύσει

- 8 Myöskin heidän jumalansa ja valetut kuvansa ja kallisarvoiset astiansa, hopeat ja kullat hän vie saaliinansa Egyptiin; sitten hän muutamia vuosia pysyy Pohjan kuninkaasta erillään.
And their gods and their metal images and their fair vessels of silver and gold he will take away into the south; and for some years he will keep away from the king of the north.
καὶ τοὺς θεοὺς αὐτῶν καταστρέψει μετὰ τῶν χωνευτῶν αὐτῶν καὶ τοὺς ὄχλους αὐτῶν μετὰ τῶν σκευῶν τῶν ἐπιθυμημάτων αὐτῶν τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἀποίσουσιν εἰς αἴγυπτον καὶ ἔσται ἔτος βασιλεῖ βορρά
- 9 Tämä hyökkää Etelän kuninkaan valtakuntaan, mutta palajaa takaisin maahansa.
And he will come into the kingdom of the king of the south, but he will go back to his land.
καὶ εἰσελεύσεται εἰς βασιλείαν αἰγύπτου ἡμέρας καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν γῆν αὐτοῦ
- 10 Ja hänen poikansa varustautuvat ja kokoavat suuret sotavoimat. Ja hän hyökkää ja kuohuu ja tulvii, hän tulee toistamiseen ja tunkeutuu hänen linnoitukseensa asti.
And his son will make war, and will get together an army of great forces, and he will make an attack on him, overflowing and going past: and he will again take the war even to his strong place.
καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ καὶ ἐρεθισθήσεται καὶ συνάξει συναγωγὴν ὄχλου πολλοῦ καὶ εἰσελεύσεται κατ' αὐτὴν κατασύρον παρελεύσεται καὶ ἐπιστρέψει καὶ παροξυνθήσεται ἐπὶ πολὺ
- 11 Silloin Etelän kuningas kiukustuu ja lähtee sotimaan häntä vastaan, Pohjan kuningasta vastaan. Tämä nostattaa suuren joukon, mutta se joukko joutuu hänen valtaansa.
And the king of the south will be moved with wrath, and will come out and make war on him, on this same king of the north: and he will get together a great army, but the army will be given into his hand.
καὶ ὀργισθήσεται βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ πολεμήσει μετὰ βασιλέως βορρά καὶ παραδοθήσεται ἡ συναγωγὴ εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ
- 12 Ja kun se joukko on raivattu pois, paisuu hänen sydämensä. Hän kaataa kymmeniä tuhansia, mutta ei ole kyllin vahva.
And the army will be taken away, and his heart will be uplifted: he will be the cause of the downfall of tens of thousands, but he will not be strong.
καὶ λήψεται τὴν συναγωγὴν καὶ ὑψωθήσεται ἡ καρδιά αὐτοῦ καὶ ταράξει πολλοὺς καὶ οὐ μὴ φοβηθῆ
- 13 Pohjan kuningas nostattaa jälleen joukon, entistä suuremman, ja muutaman ajan, muutaman vuoden kuluttua hyökkää suurella sotavoimalla ja runsailla varustuksilla.
And again the king of the north will get together an army greater than the first; and he will make an attack on him at the end of years, with a great army and much wealth.
καὶ ἐπιστρέψει βασιλεὺς βορρά καὶ συνάξει πόλεως συναγωγὴν μείζονα παρὰ τὴν πρώτην κατὰ συντέλειαν καιροῦ ἐνιαυτοῦ καὶ εἰσελεύσεται εἰς αὐτὴν ἐπ' αὐτὸν ἐν ὄχλῳ πολλῷ καὶ ἐν χρήμασι πολλοῖς
- 14 Niinä aikoina monet nousevat Etelän kuningasta vastaan; ja sinun omasta kansastasi nousee väkivallan miehiä, että näky kävisi toteen, mutta he itse lankeavat.
In those times, a number will take up arms against the king of the south: and the children of the violent among your people will be lifting themselves up to make the vision come true; but it will be their downfall.
καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκεῖνοις διάνοιαί ἀναστήσονται ἐπὶ τὸν βασιλέα αἰγύπτου καὶ ἀνοικοδομήσει τὰ πεπτωκότα τοῦ ἔθνους σου καὶ ἀναστήσεται εἰς τὸ ἀναστήσαι τὴν προφητείαν καὶ προσκόψουσι
- 15 Ja Pohjan kuningas hyökkää ja luo vallin ja valloittaa varustetun kaupungin. Eivät kestä Etelän käsivarret, ei sen valioväki, ei ole sillä voimaa seisoa vastaan.
So the king of the north will come, and put up earthworks and take a well-armed town: and the forces of the king of the south will make an attempt to keep their position, even the best of his army, but they will not have strength to do so.
καὶ ἐπελεύσεται βασιλεὺς βορρά καὶ ἐπιστρέψει τὰ δόρατα αὐτοῦ καὶ λήψεται τὴν πόλιν τὴν ὀχυράν καὶ οἱ βραχιόνες βασιλέως αἰγύπτου στήσονται μετὰ τῶν δυναστῶν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔσται αὐτῷ ἰσχὺς εἰς τὸ ἀντιστῆναι αὐτῷ
- 16 Ja hän, joka hyökkää sitä vastaan, tekee, mitä tahtoo, eikä kukaan voi seisoa häntä vastaan. Hän asettuu Ihanaan maahan, ja hävitys tulee hänen käteensä kautta.
And he who comes against him will do his pleasure, and no one will be able to keep his place before him: he will take up his position in the beautiful land and in his hand there will be destruction.
καὶ ποιήσει ὁ εἰσπορευόμενος ἐπ' αὐτὸν κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἀνθεστηκὸς ἐναντίον αὐτοῦ καὶ στήσεται ἐν τῇ χώρᾳ καὶ ἐπιτελεσθήσεται πάντα ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ
- 17 Ja nyt hän aikoo hyökätä valtakuntansa koko voimalla; mutta sopimus on hänellä mielessä, ja hän saa sen aikaan. Hän antaa hänelle yhden tyttärästään, tälle turmioksi. Mutta siitä ei tule pysyvää eikä ole hänelle etua.
And it will be his purpose to come with the strength of all his kingdom, but in place of this he will make an agreement with him; and he will give him the daughter of women to send destruction on it; but this will not take place or come about.
καὶ δώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπελθεῖν βίᾳ πᾶν τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ συνθήκας μετ' αὐτοῦ ποιήσεται καὶ θυγατέρα ἀνθρώπου δώσει αὐτῷ εἰς τὸ φθεῖραι αὐτὴν καὶ οὐ πείσεται καὶ οὐκ ἔσται
- 18 Sitten hän kääntyy rantamaita vastaan ja ottaa valtaansa monet. Mutta eräs sotapäällikkö tekee hänen herjauksistaan lopun ja kostaa hänelle hänen herjauksensa.
After this, his face will be turned to the islands, and he will take a number of them: but a chief, by his destruction, will put an end to the shame offered by him; and more than this, he will make his shame come back on him.
καὶ δώσει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν καὶ λήψεται πολλοὺς καὶ ἐπιστρέψει ὄργην ὀνειδισμοῦ αὐτῶν ἐν ὄρκῳ κατὰ τὸν ὀνειδισμὸν αὐτοῦ

- 19 Silloin hän kääntyy oman maansa linnoituksiin, mutta kompastuu ja kaatuu, eikä häntä enää ole.
Then his face will be turned to the strong places of his land: but his way will be stopped, causing his downfall, and he will not be seen again.
ἐπιστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὸ κατισχύσαι τὴν χώραν αὐτοῦ καὶ προσκόψει καὶ πεσεῖται καὶ οὐκ εὐρεθήσεται
- 20 Ja hänen sijaansa nousee eräs, joka antaa veronvaatijan käydä läpi valtakunnan ihanimman maan. Mutta muutamien päivien kuluttua hänet tuhotaan, ei kuitenkaan vihan väellä eikä sodalla.
Then his place will be taken by one who will send out a man with the glory of a king to get wealth together; but after a short time destruction will overtake him, but not in wrath or in the fight.
καὶ ἀναστήσεται ἐκ τῆς ρίζης αὐτοῦ φυτὸν βασιλείας εἰς ἀνάστασιν ἀνὴρ τύπων δόξαν βασιλέως καὶ ἐν ἡμέραις ἐσχάταις συντριβήσεται καὶ οὐκ ἐν ὀργῇ οὐδὲ ἐν πολέμῳ
- 21 Ja hänen sijaansa nousee kelvoton, joka ei ollut saapa kuninkaan arvoa. Hän tulee keskellä rauhaa ja anastaa juonilla kuninkuuden.
And his place will be taken by a low person, to whom the honour of the kingdom had not been given: but he will come in time of peace and will get the kingdom by fair words.
καὶ ἀναστήσεται ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ εὐκαταφρόνητος καὶ οὐ δοθήσεται ἐπ' αὐτὸν δόξα βασιλέως καὶ ἤξει ἐξάπινα κατισχύσει βασιλεὺς ἐν κληροδοσίᾳ αὐτοῦ
- 22 Ja sotajoukkojen tulva huuhtoutuu pois hänen edestänsä ja menee murskaksi, niin myös liiton ruhtinas.
And his forces will be completely taken away from before him and broken; and even the ruler of the agreement will have the same fate.
καὶ τοὺς βραχίονας τοὺς συντριβέντας συντρίψει ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ
- 23 Siitä saakka kun liittoudutaan hänen kanssansa, hän harjoittaa petosta. Hän lähtee liikkeelle ja saa ylivallan vähällä väellä.
And from the time when they make an agreement with him, he will be working falsely: for he will take up arms suddenly with a small force,
καὶ μετὰ τῆς διαθήκης καὶ δήμου συνταγέντος μετ' αὐτοῦ ποιήσει ψεῦδος καὶ ἐπὶ ἔθνος ἰσχυρὸν ἐν ὀλιγοστῷ ἔθνει
- 24 Keskellä rauhaa hän hyökkää maakunnan lihvimpiin seutuihin ja tekee, mitä eivät hänen isänsä eivätkä hänen isiensä isät olleet tehneet: ryöstösaalista ja tavaraa hän jakelee omilleen; ja linnoituksia vastaan hän hankitsee juoniansa, säädettyyn aikaan asti.
Against fertile places, and will make waste a part of the country; and he will do what his fathers have not done, or his fathers' fathers; he will make distribution among them of goods taken in war and by force, and of property: he will even make designs against the strong places for a time.
ἐξάπινα ἐρημώσει πόλιν καὶ ποιήσει ὅσα οὐκ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ οὐδὲ οἱ πατέρες τῶν πατέρων αὐτοῦ προνομήν καὶ σκόλα καὶ χρήματα αὐτοῖς δώσει καὶ ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν ἰσχυρὰν διανοηθήσεται καὶ οἱ λογιμοὶ αὐτοῦ εἰς μάτην
- 25 Ja hän panee liikkeelle voimansa ja rohkeutensa Etelän kuningasta vastaan, hyökäten suurella sotajoukolla. Mutta Etelän kuningas varustautuu sotaan suurella ja ylen väkevällä sotajoukolla. Hän ei kuitenkaan kestä, sillä häntä vastaan hankitaan juonia.
And he will put in motion his power and his strength against the king of the south with a great army; and the king of the south will go to war with a very great and strong army: but he will be forced to give way, because of their designs against him;
καὶ ἐγερθήσεται ἡ ἰσχύς αὐτοῦ καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλέα αἰγύπτου ἐν ὄχλῳ πολλῷ καὶ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐρεθισθήσεται εἰς πόλεμον ἐν ὄχλῳ ἰσχυρῷ σφόδρα λίαν καὶ οὐ στήσεται ὅτι διανοηθήσεται ἐπ' αὐτὸν διανοίᾳ
- 26 Ja ne, jotka syöväät hänen pöydästään, tuhoavat hänet, ja hänen sotajoukkonsa huuhdotaan pois, ja on paljon kaatuneita ja haavoitettuja.
And his fears will overcome him and be the cause of his downfall, and his army will come to complete destruction, and a great number will be put to the sword.
καὶ καταναλώσουσιν αὐτὸν μέρμυα αὐτοῦ καὶ ἀποστρέψουσιν αὐτόν καὶ παρελεύσεται καὶ κατασφριεῖ καὶ πεσοῦνται τραυματίαι πολλοὶ
- 27 Ja kumpaisellakin kuninkaalla on paha mielessä toistansa vastaan. Samassa pöydässä he puhuvat valhetta; mutta se ei onnistu; sillä säädetty aika ei ole vielä lopussa.
And as for these two kings, their hearts will be fixed on doing evil and they will say false words at one table; but it will come to nothing: for the end will be at the time fixed.
καὶ δύο βασιλεῖς μόνοι δειπνήσουσιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ μιᾶς τραπέζης φάγονται καὶ ψευδολογήσουσι καὶ οὐκ εὐδοθησονται ἔτι γὰρ συντέλεια εἰς καιρὸν
- 28 Silloin hän palaa maahansa paljoine tavaroineen, miettien hankkeita pyhää liittoa vastaan; hän toteuttaa ne ja palaa maahansa.
And he will go back to his land with great wealth; and his heart will be against the holy agreement; and he will do his pleasure and go back to his land.
καὶ ἐπιστρέψει εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ ἐν χρήμασι πολλοῖς καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐπὶ τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου ποιήσει καὶ ἐπιστρέψει ἐπὶ τὴν χώραν αὐτοῦ
- 29 Määräaikana hän hyökkää jälleen Etelämaahan, mutta tällä viimeisellä retkellä ei käy niinkuin ensimmäisellä.
At the time fixed he will come back and come into the south; but in the later time it will not be as it was before.
εἰς καιρὸν καὶ εἰσελεύσεται εἰς αἴγυπτον καὶ οὐκ ἔσται ὡς ἡ πρώτη καὶ ἡ ἐσχάτη

- 30 Häntä vastaan hyökkäävät kittiläisten laivat, ja hän menettää rohkeutensa, kääntyy takaisin ja purkaa kiukkunsa pyhää liittoa vastaan. Kotiin palattuun hän suo huomiota niille, jotka hylkäävät pyhän liiton.
For those who go out from the west will come against him, and he will be in fear and will go back, full of wrath against the holy agreement; and he will do his pleasure: and he will go back and be united with those who have given up the holy agreement.
καὶ ἤξουσι ῥωμαῖοι καὶ ἐξώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμβριμήσονται αὐτῷ καὶ ἐπιστρέψει καὶ ὀργισθήσεται ἐπὶ τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου καὶ ποιήσει καὶ ἐπιστρέψει καὶ διανοηθήσεται ἐπ' αὐτοὺς ἄνθ' ὧν ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην τοῦ ἁγίου
- 31 Hänen lähettämänsä sotajoukot nousevat ja häväisevät pyhäkön linnoituksiin, poistavat jokapäiväisen uhrin ja asettavat sinne hävityksen kauhistuksen.
And armies sent by him will take up their position and they will make unclean the holy place, even the strong place, and take away the regular burned offering and put in its place an unclean thing causing fear.
καὶ βραχίονες παρ' αὐτοῦ στήσονται καὶ μιανοῦσι τὸ ἅγιον τοῦ φόβου καὶ ἀποστήσουσι τὴν θυσίαν καὶ δώσουσι βδέλυγμα ἐρημώσεως
- 32 Ja liitonrikkojat hän viettelee luopumukseen houkutuksillaan, mutta niitten joukko, jotka tuntevat Jumalansa, pysyy lujana ja tekee tehtävänsä.
And those who do evil against the agreement will be turned to sin by his fair words: but the people who have knowledge of their God will be strong and do well.
καὶ ἐν ἁμαρτίας διαθήκης μιανοῦσιν ἐν σκληρῷ λαῷ καὶ ὁ δῆμος ὁ γινώσκων ταῦτα κατισχύσουσι καὶ ποιήσουσι
- 33 Ja taidolliset kansan seassa opettavat monta, mutta heitä sorrettaan miekalla, tulella, vankeudella ja ryöstöllä, jonkun aikaa.
And those who are wise among the people will be the teachers of the mass of the people: but they will come to their downfall by the sword and by the flame, being made prisoners and undergoing loss for a long time.
καὶ ἐννοούμενοι τοῦ ἔθνους συνήσουσιν εἰς πολλοὺς καὶ προσκόψουσι ῥωμαῖα καὶ παλαιωθήσονται ἐν αὐτῇ καὶ ἐν αἰχμαλωσίᾳ καὶ ἐν προνομῇ ἡμερῶν κηλιδωθήσονται
- 34 Ja keskellä sortoa heille suodaan pieni menestys, ja monet liittyvät heihin teeskennellen.
Now at the time of their downfall they will have a little help, but numbers will be joined to them in the town, and in their separate heritages.
καὶ ὅταν συντριβῶνται συνάξουσιν ἰσχὴν βραχειᾶν καὶ ἐπιυναχθήσονται ἐπ' αὐτοὺς πολλοὶ ἐπὶ πόλεως καὶ πολλοὶ ὡς ἐν κληροδοσίᾳ
- 35 Ja taidollisista jotkut kompastuvat, että heidän joukkonsa koeteltaisiin, seulottaisiin ja puhdistettaisiin lopun ajaksi, sillä vielä kestää, ennenkuin määräaika on.
And some of those who are wise will have wisdom in testing themselves and making themselves clean, till the time of the end: for it is still for the fixed time.
καὶ ἐκ τῶν συνιέντων διανοηθήσονται εἰς τὸ καθαρῆσαι ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὸ ἐκλεγεῖν καὶ εἰς τὸ καθαρῆσθαι ἕως καιροῦ συντελείας ἔτι γὰρ καιρὸς εἰς ὥρας
- 36 Ja kuningas tekee, mitä hän tahtoo, ja korottaa itsensä ja uhittelee jokaista jumalaa, itse jumalien Jumalaa vastaan hän puhuu kauheita. Ja hän menestyy, kunnes vihan aika on lopussa; sillä mikä on säädetty, se tapahtuu.
And the king will do his pleasure; he will put himself on high, lifting himself over every god, and saying things to be wondered at against the God of gods; and all will be well for him till the wrath is complete; for what has been purposed will be done.
καὶ ποιήσει κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς καὶ παροργισθήσεται καὶ ὑψωθήσεται ἐπὶ πάντα θεὸν καὶ ἐπὶ τὸν θεὸν τῶν θεῶν ἕξαιλα λαλήσει καὶ εὐδοθηθήσεται ἕως ἂν συντελεσθῇ ἡ ὀργὴ εἰς αὐτὸν γὰρ συντέλεια γίνεται
- 37 Hän ei välitä isäinsä jumalista, ei naisten lempijumalasta, eikä hän välitä mistään muustakaan jumalasta, sillä hän uhittelee niitä kaikkia.
He will have no respect for the gods of his fathers or for the god desired by women; he will have no respect for any god: for he will put himself on high over all.
καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς τῶν πατέρων αὐτοῦ οὐ μὴ προνοηθῇ καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ γυναικὸς οὐ μὴ προνοηθῇ ὅτι ἐν παντὶ ὑψωθήσεται καὶ ὑποταγήσεται αὐτῷ ἔθνη ἰσχυρά
- 38 Mutta sen sijaan hän kunnioittaa linnoitusten jumalaa. Sitä jumalaa, jota hänen isänsä eivät tunteneet, hän kunnioittaa kullalla ja hopealla, kalliilla kivillä ja muilla kalleuksilla.
But in place of this he will give honour to the god of armed places, and to a god of whom his fathers had no knowledge he will give honour with gold and silver and jewels and things to be desired.
ἐπὶ τὸν τόπον αὐτοῦ κινήσει καὶ θεὸν ὃν οὐκ ἔγνωσαν οἱ πατέρες αὐτοῦ τιμήσει ἐν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ καὶ λίθῳ πολυτελεῖ καὶ ἐν ἐπιθυμίᾳ
- 39 Ja tätä hän tekee vahvoille linnoituksille - hän vieraine jumaliseen. Niille, jotka hän omikseen tuntee, hän osoittaa suurta kunniaa ja panee heidät monien hallitsijaksi ja jakaa heille maata palkaksi.
And he will make use of the people of a strange god to keep his strongest places; to those whom he takes note of he will give high honour: and he will make them rulers over the mass of the people, and will make division of the land for a price.
ποιήσει πόλεων καὶ εἰς ὄχυρῳμα ἰσχυρὸν ἤξει μετὰ θεοῦ ἀλλοτρίου οὗ ἂν ἐπιγῶφ πληθυνεῖ δόξαν καὶ κατακυριεύσει αὐτοῦ ἐπὶ πολὺ καὶ χώραν ἀπομεριεῖ εἰς δωρεάν

- 40 Mutta lopun ajalla Etelän kuningas iskee yhteen hänen kanssansa. Ja Pohjan kuningas käy tämän kimppuun vaunuilla ja ratsuilla ja monilla laivoilla, hyökkää hänen maihinsa, tulvana leviten niiden ylitse.
And at the time of the end, the king of the south will make an attack on him: and the king of the north will come against him like a storm-wind, with war-carriages and horsemen and numbers of ships; and he will go through many lands like overflowing waters.
καὶ καθ' ὄραν συντελείας συγκερατισθήσεται αὐτῷ ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου καὶ ἐποργισθήσεται αὐτῷ βασιλεὺς βορρᾶ ἐν ἄρμασι καὶ ἐν ἵπποις πολλοῖς καὶ ἐν πλοίοις πολλοῖς καὶ εἰσελεύσεται εἰς χώραν αἰγύπτου
- 41 Hän hyökkää myös Ihanaan maahan, ja monta kaatuu. Mutta hänen kädestänsä pelastuvat nämä: Edom ja Mooab ja ammonilaisten pääosa.
And he will come into the beautiful land, and tens of thousands will be overcome: but these will be kept from falling into his hands: Edom and Moab and the chief of the children of Ammon.
καὶ ἐπελεύσεται εἰς τὴν χώραν μου
- 42 Ja hän ojentaa kätensä maita kohti; Egyptin maa ei ole säästyvä.
And his hand will be stretched out on the countries: and the land of the south will not be safe from him.
καὶ ἐν χώρᾳ αἰγύπτου οὐκ ἔσται ἐν αὐτῇ διασωζόμενος
- 43 Hän valtaa kulta- ja hopea-aarteet ja kaikki Egyptin kalleudet, ja liibyalaiset ja etiopialaiset liittyvät häntä seuraamaan.
But he will have power over the stores of gold and silver, and over all the valued things of the south: and the Libyans and the Ethiopians will be at his steps.
καὶ κρατήσῃ τοῦ τόπου τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ τόπου τοῦ ἀργυρίου καὶ πάσης τῆς ἐπιθυμίας αἰγύπτου καὶ λίβυες καὶ αἰθίοπες ἔσονται ἐν τῷ ὄγλῳ αὐτοῦ
- 44 Mutta sanomat idästä ja pohjoisesta säikädyttävät häntä, ja hän lähtee täynnä kiukkua hävittämään monia ja vihkimään heitä tuhon omiksi.
But he will be troubled by news from the east and from the north; and he will go out in great wrath, to send destruction on, and put an end to, great numbers.
καὶ ἀκοὴ ταραξεί αὐτὸν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ βορρᾶ καὶ ἐξελεύσεται ἐν θυμῷ ἰσχυρῷ καὶ ῥομφαίᾳ ἀφανίσει καὶ ἀποκτείνει πολλοὺς
- 45 Hän pystyttää hovitellettansa meren ja pyhäkön ihanan vuoren välille. Mutta hänen loppunsa tulee, eikä häntä kukaan auta.
He will put the tents of his great house between the sea and the beautiful holy mountain: but he will come to his end with no helper.
καὶ στήσει αὐτοῦ τὴν σκηνὴν τότε ἀνὰ μέσον τῶν θαλασσοῦν καὶ τοῦ ὄρους τῆς θελήσεως τοῦ ἁγίου καὶ ἦξει ὥρα τῆς συντελείας αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔσται ὁ βοηθῶν αὐτῷ
- 1 Siihen aikaan nousee Miikael, se suuri enkeliruhtinas, joka seisoo sinun kansasi lasten suojana. Ja se on oleva ahdistuksen aika, jonka kaltaista ei ole ollut siitä saakka, kuin kansoja on ollut, hamaan siihen aikaan asti. Mutta siihen aikaan pelastetaan sinun kansasi, kaikki, jotka kirjaan kirjoitetut ovat.
And at that time Michael will take up his place, the great angel, who is the supporter of the children of your people: and there will be a time of trouble, such as there never was from the time there was a nation even till that same time: and at that time your people will be kept safe, everyone who is recorded in the book.
καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην παρελεύσεται μιχαὴλ ὁ ἄγγελος ὁ μέγας ὁ ἔσθηκῶς ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τοῦ λαοῦ σου ἐκείνη ἡ ἡμέρα θλίψεως οἷα οὐκ ἐγενήθη ἀφ' οὗ ἐγενήθησαν ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑψωθήσεται πᾶς ὁ λαός ὃς ἂν εὐρεθῇ ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ βιβλίῳ
- 2 Ja monet maan tomussa makaavista heräjävät, toiset iankaikkiseen elämään, toiset häpeään ja iankaikkiseen kauhistukseen.
And a number of those who are sleeping in the dust of the earth will come out of their sleep, some to eternal life and some to eternal shame.
καὶ πολλοὶ τῶν καθευδόντων ἐν τῷ πλάτει τῆς γῆς ἀναστήσονται οἱ μὲν εἰς ζωὴν αἰώνιον οἱ δὲ εἰς ὀνειδισμόν οἱ δὲ εἰς διασπορὰν καὶ αἰσχύνην αἰώνιον
- 3 Ja taidolliset loistavat, niinkuin taivaanvahvuus loistaa, ja ne, jotka monta vanhurskauteen saattavat, niinkuin tähdet, aina ja iankaikkisesti.
And those who are wise will be shining like the light of the outstretched sky; and those by whom numbers have been turned to righteousness will be like the stars for ever and ever.
καὶ οἱ συνιέντες φανοῦσιν ὡς φωστῆρες τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ κατισχύοντες τοὺς λόγους μου ὡσεὶ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος
- 4 Mutta sinä, Daniel, lukitse nämä sanat ja sinetöi tämä kirja lopun aikaan asti. Monet sitä tutkivat, ja ymmärrys lisääntyy.
But as for you, O Daniel, let the words be kept secret and the book rolled up and kept shut till the time of the end: numbers will be going out of the way and troubles will be increased.
καὶ σὺ δανιὴλ κάλυψον τὰ προστάγματα καὶ σφράγισαι τὸ βιβλίον ἕως καιροῦ συντελείας ἕως ἂν ἀπομανῶσιν οἱ πολλοὶ καὶ πλησθῇ ἡ γῆ ἀδικίας
- 5 Ja minä, Daniel, näin, ja katso, siellä seisoi kaksi muuta, toinen virran täällä rannalla, toinen virran tuolla rannalla.
Then I, Daniel, looking, saw two others, one at the edge of the river on this side and one at the edge of the river on that side.
καὶ εἶδον ἐγὼ δανιὴλ καὶ ἰδοὺ δύο ἕτεροι εἰστήκεισαν εἷς ἐνθεν τοῦ ποταμοῦ καὶ εἷς ἐνθεν
- 6 Ja toinen sanoi pellavapukiselle miehelle, joka oli virran vetten yläpuolella: "Kuinka kauan on vielä näitten ihmeellisten asiain loppuun?"
And I said to the man clothed in linen, who was over the waters of the river, How long will it be to the end of these wonders?
καὶ εἶπα τῷ ἐνὶ τῷ περιβεβλημένῳ τὰ βύσσινά τῷ ἐπάνω πότε οὐδὲν συντέλεια ὧν εἰρηκᾶς μοι τῶν θαυμαστῶν καὶ ὁ καθαρισμὸς τούτων

- 7 Ja minä kuuntelin pellavapukuista miestä, joka oli virran vetten yläpuolella, ja hän nosti oikean ja vasemman kätensä taivasta kohti ja vannoi hänen kauttansa, joka elää iankaikkisesti: "Siihen on vielä aika, kaksi aikaa ja puoli aikaa. Ja kun pyhän kansan yhden osan hajotus on loppunut, silloin nämä kaikki täyttyvät."
Then in my hearing the man clothed in linen, who was over the river, lifting up his right hand and his left hand to heaven, took an oath by him who is living for ever that it would be a time, times, and a half; and when the power of the crusher of the holy people comes to an end, all these things will be ended.
καὶ ἤκουσα τοῦ περιβεβλημένου τὰ βύσσινα ὃς ἦν ἐπάνω τοῦ ὕδατος τοῦ ποταμοῦ ἕως καιροῦ συντελείας καὶ ὕψωσε τὴν δεξιὰν καὶ τὴν ἀριστερὰν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὤμοσε τὸν ζῶντα εἰς τὸν αἰὶνα θεὸν ὅτι εἰς καιρὸν καὶ καιροῦς καὶ ἡμισυ καιροῦ ἢ συντέλεια χειρῶν ἀφέσεως λαοῦ ἁγίου καὶ συντελεσθήσεται πάντα ταῦτα
- 8 Ja minä kuulin, mutta en ymmärtänyt, ja minä sanoin: "Herrani, mikä on oleva näitten päätös?"
And the words came to my ears, but the sense of them was not clear to me: then I said, O my lord, what is the sense of these things?
καὶ ἐγὼ ἤκουσα καὶ οὐ διανοήθην παρ' αὐτὸν τὸν καιρὸν καὶ εἶπα κύριε τίς ἢ λόγος τοῦ λόγου τούτου καὶ τίνας αἰ παραβολαὶ αὐται
- 9 Niin hän sanoi: "Mene, Daniel, sillä ne sanat pysyvät lukittuina ja sinetöityinä lopun aikaan asti.
And he said, Go on your way, Daniel: for the words are secret and shut up till the time of the end;
καὶ εἶπέν μοι ἀπότρεχε δανιηλ ὅτι κατακεκαλυμμένα καὶ ἐσφραγισμένα τὰ προστάγματα ἕως ἂν
- 10 Monet puhdistetaan, kirkastetaan ja koetellaan, mutta jumalattomat pysyvät jumalattomina, eikä yksikään jumalaton ymmärrä tätä, mutta taidolliset ymmärtävät.
Till a number are tested and make themselves clean; and the evil-doers will do evil; for not one of the evil-doers will have knowledge; but all will be made clear to those who are wise.
πειρασθῶσι καὶ ἀγιασθῶσι πολλοὶ καὶ ἀμάρτωσιν οἱ ἀμαρτωλοὶ καὶ οὐ μὴ διανοηθῶσι πάντες οἱ ἀμαρτωλοὶ καὶ οἱ διανοοῦμενοι προσέξουσιν
- 11 Ja siitä ajasta, jolloin jokapäiväinen uhri poistetaan ja hävityksen kauhistus asetetaan, on oleva tuhat kaksisataa yhdeksänkymmentä päivää.
And from the time when the regular burned offering is taken away, and an unclean thing causing fear is put up, there will be a thousand, two hundred and ninety days.
ἀφ' οὗ ἂν ἀποσταθῇ ἡ θυσία διὰ παντὸς καὶ ἐτοιμασθῇ δοθῆναι τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐνεήκοντα
- 12 Autuas se, joka odottaa ja saavuttaa tuhat kolmesataa kolmekymmentä viisi päivää.
A blessing will be on the man who goes on waiting, and comes to the thousand, three hundred and thirty-five days.
μακάριος ὁ ἐμμένων καὶ συνάζει εἰς ἡμέρας χιλίας τριακοσίας τριάκοντα πέντε
- 1 Herran sana, joka tuli Hoosealle, Beerin pojalle, Juudan kuningasten Ussian, Jootamin, Aahaan ja Hiskian päivinä ja Israelin kuninkaan Jerobeamin, Jooaan pojan, päivinä.
The word of the Lord which came to Hosea, the son of Beeri, in the days of Uzziah, Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judah, and in the days of Jeroboam, the son of Joash, king of Israel.
λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ὤσηε τὸν τοῦ βηερι ἐν ἡμέραις οἴου καὶ ιωθαμ καὶ αχαζ καὶ ἐζεκιου βασιλέων ιουδα καὶ ἐν ἡμέραις ιεροβοαμ υἱοῦ ιωαζ βασιλέως ισραηλ
- 2 Kun Herra alkoi Hoosealle puhua, sanoi Herra Hoosealle: "Mene, ota itsellesi haureellinen vaimo ja haureudesta syntyneet lapset, sillä maa on peräti rikkonut avion luopumalla Herrasta".
The start of the word of the Lord by Hosea: And the Lord said to Hosea, Go, take for yourself a wife of loose ways, and children of the same, for the land has been untrue to the Lord.
ἀρχὴ λόγου κυρίου πρὸς ὤσηε καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ὤσηε βάδιζε λαβὲ σεαυτῷ γυναῖκα πορνείας καὶ τέκνα πορνείας διότι ἐκπορνεύουσα ἐκπορνεύσει ἡ γῆ ἀπὸ ὀπισθεν τοῦ κυρίου
- 3 Niin hän meni ja otti Goomerin, Diblainin tyttären. Ja tämä tuli raskaaksi ja synnytti hänelle pojan.
So he took as his wife Gomer, the daughter of Diblain, and she gave birth to a son.
καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔλαβεν τὴν γομερ θυγατέρα δεβηλαιμ καὶ συνέλαβεν καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱόν
- 4 Ja Herra sanoi hänelle: "Pane hänelle nimeksi Jisreel, sillä vähän aikaa vielä, ja minä kostan Jisreelin verivelat Jeehun suvulle ja teen lopun Israelin heimon kuningaskunnasta.
And the Lord said to him, Give him the name of Jezreel, for after a little time I will send punishment for the blood of Jezreel on the line of Jehu, and put an end to the kingdom of Israel.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ιεζραελ διότι ἔτι μικρὸν καὶ ἐκδικήσω τὸ αἷμα τοῦ ιεζραελ ἐπὶ τὸν οἶκον ιου καὶ καταπαύσω βασιλείαν οἴκου ισραηλ
- 5 Ja sinä päivänä minä särjen Israelin jousen Jisreelin laaksossa."
And in that day I will let the bow of Israel be broken in the valley of Jezreel.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συντρίψω τὸ τόξον τοῦ ισραηλ ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ ιεζραελ
- 6 Ja vaimo tuli jälleen raskaaksi ja synnytti tyttären, ja Herra sanoi Hoosealle: "Pane hänelle nimeksi Loo-Ruhama, sillä en minä enää tästedes armahda Israelin heimoa, niin että antaisin heille anteeksi.
And after that she gave birth to a daughter. And the Lord said, Give her the name Lo-ruhamah; for I will not again have mercy on Israel, to give them forgiveness.
καὶ συνέλαβεν ἔτι καὶ ἔτεκεν θυγατέρα καὶ εἶπεν αὐτῷ κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτῆς οὐκ-ἡλεμήνη διότι οὐ μὴ προσθήσω ἔτι ἐλεῆσαι τὸν οἶκον τοῦ ισραηλ ἀλλ' ἢ ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτοῖς
- 7 Mutta Juudan heimoa minä armahdan: minä pelastan heidät Herran, heidän Jumalansa, avulla, mutta en pelasta heitä jousella, miekalla enkä sodalla, en hevosilla enkä ratsumiehillä."
But I will have mercy on Judah and will give them salvation by the Lord their God, but not by the bow or the sword or by fighting or by horses or horsemen.
τοὺς δὲ υἱοὺς ιουδα ἐλεήσω καὶ σώσω αὐτοὺς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ οὐ σώσω αὐτοὺς ἐν τόξῳ οὐδὲ ἐν ῥομφαίᾳ οὐδὲ ἐν πολέμῳ οὐδὲ ἐν ἵπποις οὐδὲ ἐν ἵππεῦσιν

- 8 Kun vaimo oli vieroittanut Loo-Ruhaman, tuli hän raskaaksi ja synnytti pojan.
Now when Lo-ruhamah had been taken from the breast, the woman gave birth to a son.
καὶ ἀπεγαλάκτισεν τὴν οὐκ-ἠλεημένην καὶ συνέλαβεν ἕτι καὶ ἔτεκεν υἱόν
- 9 Ja Herra sanoi: "Pane hänelle nimeksi Loo-Ammi, sillä te ette ole minun kansani, enkä minä tahdo olla teidän omanne.
And the Lord said, Give him the name Lo-ammi; for you are not my people, and I will not be your God.
καὶ εἶπεν κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐ-λαός-μου διότι ὑμεῖς οὐ λαός μου καὶ ἐγὼ οὐκ εἰμι ὑμῶν
- 1 Sanokaa veljiänne Ammiksi ja sisarianne Ruhamaksi."
Say to your brothers, Ammi; and to your sisters, Ruhamah.
καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης ἣ οὐκ ἐκμετρηθήσεται οὐδὲ ἐξαριθμηθήσεται καὶ ἔσται ἐν τῷ τόπῳ οὗ ἔρρηθη αὐτοῖς οὐ λαός μου ὑμεῖς ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος
- 2 "Riidelkää äitinne kanssa, riidelkää, sillä ei hän ole minun vaimoni, enkä minä ole hänen miehensä. Poistakoon hän haureutensa kasvoistansa ja aviorikoksensa rintainsa välistä,
Take up the cause against your mother, take it up, for she is not my wife, and I am not her husband; let her put away her loose ways from her face, and her false ways from between her breasts;
καὶ συναχθήσονται οἱ υἱοὶ ἰουδα καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ θήσονται ἑαυτοῖς ἀρχὴν μίαν καὶ ἀναβήσονται ἐκ τῆς γῆς ὅτι μεγάλη ἡ ἡμέρα τοῦ ἰσραὴλ.
- 3 (2:5) etten minä riisuisi häntä alasti ja asettaisi häntä, niinkuin hän oli syntymänsä päivänä, etten tekisi häntä erämaan kaltaiseksi, saattaisi häntä kuivan maan kaltaiseksi ja kuolettaisi häntä janoon.
For fear that I may take away her robe from her, making her uncovered as in the day of her birth; making her like a waste place and a dry land, causing her death through need of water.
εἶπατε τῷ ἀδελφῷ ὑμῶν λαός-μου καὶ τῇ ἀδελφῇ ὑμῶν ἠλεημένη
- 4 Ja hänen lapsiansa minä en armahda, sillä he ovat haureudesta syntyneitä lapsia.
And I will have no mercy on her children, for they are the children of her loose ways.
κρίθητε πρὸς τὴν μητέρα ὑμῶν κρίθητε ὅτι αὕτη οὐ γυνὴ μου καὶ ἐγὼ οὐκ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ἐξαρθὼ τὴν πορνείαν αὐτῆς ἐκ προσώπου μου καὶ τὴν μοιχείαν αὐτῆς ἐκ μέσου μαστῶν αὐτῆς
- 5 Sillä heidän äitinsä on harjoittanut haureutta, heidän kantajansa on häpeällisesti elänyt, hän on sanonut: 'Minä kuljen rakastajaini perässä, jotka antavat minulle leipäni ja veteni, villani ja pellavani, öljyni ja juomani'.
For their mother has been untrue; she who gave them birth has done things of shame, for she said, I will go after my lovers, who give me my bread and my water, my wool and my linen, my oil and my wine.
ὅπως ἂν ἐκδύσω αὐτὴν γυμνὴν καὶ ἀποκαταστήσω αὐτὴν καθὼς ἡμέρα γενέσεως αὐτῆς καὶ θήσομαι αὐτὴν ὡς ἔρημον καὶ τάξω αὐτὴν ὡς γῆν ἄνυδρον καὶ ἀποκτενῶ αὐτὴν ἐν δίψει
- 6 Sentähden, katso, minä aitaan sinun tiesi orjantappuroilla, minä muuraan muurin hänen eteensä, niin ettei hän löydä polkujansa.
For this cause I will put thorns in her road, building up a wall round her so that she may not go on her way.
καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς οὐ μὴ ἐλεήσω ὅτι τέκνα πορνείας ἐστίν
- 7 Ja hän ajaa takaa rakastajiansa, mutta ei heitä saavuta; etsii heitä, mutta ei löydä. Ja hän on sanova: 'Minä menen takaisin entisen mieheni luokse, sillä parempi oli minulla olo silloin kuin nyt'.
And if she goes after her lovers she will not overtake them; if she makes search for them she will not see them; then will she say, I will go back to my first husband, for then it was better for me than now.
ὅτι ἐξεπὸρνευσεν ἡ μήτηρ αὐτῶν κατήσχυνεν ἡ τεκοῦσα αὐτὰ εἶπεν γὰρ ἀκολουθήσω ὀπίσω τῶν ἐραστῶν μου τῶν διδόντων μοι τοὺς ἄρτους μου καὶ τὸ ὕδωρ μου καὶ τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὰ ὀθόνιά μου καὶ τὸ ἔλαιόν μου καὶ πάντα ὅσα μοι καθήκει
- 8 Hän ei ole tajunnut, että minä olen hänelle antanut jyvät ja viinin ja öljyn, olen kartuttanut hänelle hopeata ja myös kultaa, joka on käytetty Baalin hyväksi.
For she had no knowledge that it was I who gave her the grain and the wine and the oil, increasing her silver and gold which they gave to the Baal.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ φράσω τὴν ὁδὸν αὐτῆς ἐν σκόλοψιν καὶ ἀνοικοδομήσω τὰς ὁδοὺς αὐτῆς καὶ τὴν τρίβον αὐτῆς οὐ μὴ εὕρη
- 9 Sentähden minä otan takaisin jyväni ajallansa ja viinini määräraikansa ja tempaan pois villani ja pellavani, jonka piti peittää hänen alastomuutensa.
So I will take away again my grain in its time and my wine, and I will take away my wool and my linen with which her body might have been covered.
καὶ καταδιώξεται τοὺς ἐραστὰς αὐτῆς καὶ οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτούς καὶ ζητήσῃ αὐτούς καὶ οὐ μὴ εὕρη αὐτούς καὶ ἐρεῖ πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω πρὸς τὸν ἄνδρα μου τὸν πρότερον ὅτι καλῶς μοι ἦν τότε ἢ νῦν
- 10 Nyt minä paljastan hänen häpynsä hänen rakastajainsa silmien eteen, eikä kukaan ole pelastava häntä minun kädestäni.
And now I will make her shame clear before the eyes of her lovers, and no one will take her out of my hand.
καὶ αὕτη οὐκ ἔγνω ὅτι ἐγὼ δέδωκα αὐτῇ τὸν σίτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον καὶ ἀργύριον ἐπλήθυνα αὐτῇ αὕτη δὲ ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ ἐποίησεν τῇ βααλ.

- 11 Minä teen lopun kaikesta hänen ilonpidostansa: hänen juhlistansa, uusistakuistansa ja sapateistansa ja kaikista hänen pyhäpäivistänsä.
And I will put an end to all her joy, her feasts, her new moons, and her Sabbaths, and all her regular meetings.
 διὰ τοῦτο ἐπιστρέψω καὶ κοιμοῦμαι τὸν σῖτόν μου καθ' ὥραν αὐτοῦ καὶ τὸν οἶνόν μου ἐν καιρῷ αὐτοῦ καὶ ἀφελοῦμαι τὰ ἱμάτιά μου καὶ τὰ ὀθόνιά μου τοῦ μὴ καλύπτειν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτῆς
- 12 Ja minä hävitän hänen viiniköynnöksensä ja viikunapuunsa, joista hän on sanonut: 'Ne ovat minun portonpalkkani, jonka rakastajani ovat minulle antaneet'. Minä teen ne metsäksi, ja metsän eläimet syövät niitä.
And I will make waste her vines and her fig-trees, of which she has said, These are the payments which my lovers have made to me; and I will make them a waste of trees, and the beasts of the field will take them for food.
 καὶ νῦν ἀποκαλύψω τὴν ἀκαθαρσίαν αὐτῆς ἐνώπιον τῶν ἐραστῶν αὐτῆς καὶ οὐδεὶς οὐ μὴ ἐξέλῃται αὐτὴν ἐκ χειρὸς μου
- 13 Ja minä kosten hänelle baalien päivät, joina hän niille poltti uhreja, koristi itsensä renkaillaan ja kaulakäädyillään ja kulki rakastajainsa jäljessä, mutta unhotti minut, sanoo Herra.
And I will give her punishment for the days of the Baals, to whom she has been burning perfumes, when she made herself fair with her nose-rings and her jewels, and went after her lovers, giving no thought to me, says the Lord.
 καὶ ἀποστρέψω πάσας τὰς εὐφοροσύνας αὐτῆς ἐορτὰς αὐτῆς καὶ τὰς νουμηνίας αὐτῆς καὶ τὰ σάββατα αὐτῆς καὶ πάσας τὰς πανηγύρεις αὐτῆς
- 14 Sentähden, katso, minä taivuttelen hänet, kuljetan hänet erämaahan ja viihdyttelen häntä.
For this cause I will make her come into the waste land and will say words of comfort to her.
 καὶ ἀφανιῶ ἄμπελον αὐτῆς καὶ τὰς συκᾶς αὐτῆς ὅσα εἶπεν μισθώματά μου ταῦτά ἐστιν ἃ ἔδωκάν μοι οἱ ἐρασταὶ μου καὶ θήσομαι αὐτὰ εἰς μαρτύριον καὶ καταφάγεται αὐτὰ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τὰ ἔρπετὰ τῆς γῆς
- 15 Minä annan hänelle siltä alkaen hänen viinimäkensä ynnä Aakorin laakson toivon oveksi, ja hän on oleva siellä kuuliainen niinkuin nuoruutensa päivinä, niinkuin sinä päivänä, jona hän Egyptin maasta läksi.
And I will give her vine-gardens from there, and the valley of Achor for a door of hope; and she will give her answer there as in the days when she was young, and as in the time when she came up out of the land of Egypt.
 καὶ ἐκδικήσω ἐπ' αὐτὴν τὰς ἡμέρας τῶν βααλιμ ἐν αἷς ἐπέθεν αὐτοῖς καὶ περιετίθετο τὰ ἐνώτια αὐτῆς καὶ τὰ καθόρμια αὐτῆς καὶ ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν ἐραστῶν αὐτῆς ἐμοῦ δὲ ἐπελάθετο λέγει κ ὕριος
- 16 Sinä päivänä, sanoo Herra, sinä puhuttelet minua: 'Minun mieheni', etkä enää puhuttele minua: 'Minun Baalini';
And in that day, says the Lord, you will say to me, Ishi; and you will never again give me the name of Baali;
 διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ πλανῶ αὐτὴν καὶ τάξω αὐτὴν εἰς ἔρημον καὶ λαλήσω ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς
- 17 ja minä poistan baalien nimet hänen suustansa, eikä niiden nimiä enää mainita.
For I will take away the names of the Baals out of her mouth, and never again will she say their names.
 καὶ δώσω αὐτῇ τὰ κτήματα αὐτῆς ἐκεῖθεν καὶ τὴν κοιλιάδα ἀχωρ διανοῖζει σύνεσιν αὐτῆς καὶ ταπεινωθήσεται ἐκεῖ κατὰ τὰς ἡμέρας νηπιότητος αὐτῆς καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἀναβάσεως αὐτῆς ἐκ γ ἧς αἰγύπτου
- 18 Ja sinä päivänä minä teen heidän hyväksensä liiton metsän eläinten ja taivaan lintujen kanssa ja maan matelevaisten kanssa; ja jousen ja miekan ja sodan minä särjen maasta ja annan heidän asua turvassa.
And in that day I will make an agreement for them with the beasts of the field and the birds of heaven and the things which go low on the earth; I will put an end to the bow and the sword and war in all the land, and will make them take their rest in peace.
 καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος καλέσει με ὁ ἀνὴρ μου καὶ οὐ καλέσει με ἔτι βααλιμ
- 19 Ja minä kihlaan sinut itselleni ikiajoiksi, kihlaan sinut itselleni vanhurskaudella ja tuomiolla, armolla ja laupeudella,
And I will take you as my bride for ever; truly, I will take you as my bride in righteousness and in right judging, in love and in mercies.
 καὶ ἔξαρῶ τὰ ὀνόματα τῶν βααλιμ ἐκ στόματος αὐτῆς καὶ οὐ μὴ μνησθῶσιν οὐκέτι τὰ ὀνόματα αὐτῶν
- 20 kihlaan sinut itselleni uskollisuudella, ja sinä olet tunteva Herran.
I will take you as my bride in good faith, and you will have knowledge of the Lord.
 καὶ διαθήσομαι αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διαθήκην μετὰ τῶν θηρίων τοῦ ἀγροῦ καὶ μετὰ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ καὶ μετὰ τῶν ἔρπετῶν τῆς γῆς καὶ τόξον καὶ ῥομφαίαν καὶ πόλεμον συντρίψω ἀπὸ τῆς γῆς καὶ κατοικιῶ σε ἐπ' ἐλπίδι
- 21 Sinä päivänä minä kuulen, sanoo Herra, minä kuulen taivasta, ja se kuulee maata,
And it will be, in that day, says the Lord, that I will give an answer to the heavens, and the heavens to the earth;
 καὶ μνηστεύσομαι σε ἑμαυτῷ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ μνηστεύσομαι σε ἑμαυτῷ ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίματι καὶ ἐν ἐλέει καὶ ἐν οἰκτιρμοῖς

- 22 ja maa kuulee jyviä, viiniä ja öljyä, ja nämä kuulevat Jisreeliä.
And the earth will give its answer to the grain and the wine and the oil, and they will give an answer to Jezreel;
καὶ μνηστεύσομαι σε ἑμαυτῷ ἐν πίστει καὶ ἐπιγνώσει τὸν κύριον
- 23 (2:25) Ja minä kylvän hänet itselleni tähän maahan, minä armahdan Loo-Ruhamaa ja sanon Loo-Ammille: 'Sinä olet minun kansani'; ja hän vastaa: 'Minun Jumalani'.'
And I will put her as seed in the earth, and I will have mercy on her to whom no mercy was given; and I will say to those who were not my people, You are my people, and they will say, My God.
καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος ἑπακούσομαι τῷ οὐρανῷ καὶ ὁ οὐρανὸς ἑπακούσεται τῇ γῆ
- 1 Sitten sanoi Herra minulle: "Mene vielä ja rakasta naista, jota hänen puolisonsa rakastaa, mutta joka rikkoo avion, niinkuin Herra rakastaa israelilaisia, mutta nämä kääntyvät muiden jumalien puoleen ja rakastavat rypälekakkuja".
And the Lord said to me, Give your love again to a woman who has a lover and is false to her husband, even as the Lord has love for the children of Israel, though they are turned to other gods and are lovers of grape-cakes.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἔτι πορευθήτι καὶ ἀγάπησον γυναῖκα ἀγαπῶσαν πονηρὰ καὶ μοιχαλὶν καθὼς ἀγαπᾷ ὁ θεὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ αὐτοὶ ἀποβλέπουσιν ἐπὶ θεοὺς ἄλλοτριούς καὶ φιλοῦσιν πῆματα μετὰ σταφίδων
- 2 Niin minä hankin hänet itselleni viidellätoista sekelillä hopeata ynnä hoomer-mitalla ja letek-mitalla ohria.
So I got her for myself for fifteen shekels of silver and a homer and a half of barley;
καὶ ἔμισθωσάμην ἑμαυτῷ πεντεκαίδεκα ἀργυρίου καὶ γομορ κριθῶν καὶ νεβελ οἴνου
- 3 Ja minä sanoin hänelle: "Ole kauan aikaa minua varten; älä harjoita haureutta äläkä mene muille miehille. Minä myös teen samoin sinua kohtaan."
And I said to her, You are to be mine for a long space of time; you are not to be false to me, and no other man is to have you for his wife; and so will I be to you.
καὶ εἶπα πρὸς αὐτήν ἡμέρας πολλὰς καθήση ἐπ' ἐμοὶ καὶ οὐ μὴ πορνεύσης οὐδὲ μὴ γένη ἀνδρὶ ἑτέρῳ καὶ ἐγὼ ἐπὶ σοί
- 4 Sillä kauan aikaa saavat israelilaiset olla ilman kuningasta ja ruhtinasta, ilman uhria ja patsasta, ilman kasukkaa ja kotijumalia.
For the children of Israel will for a long time be without king and without ruler, without offerings and without pillars, and without ephod or images.
διότι ἡμέρας πολλὰς καθήσονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οὐκ ὄντος βασιλέως οὐδὲ ὄντος ἄρχοντος οὐδὲ οὐσίας θυσίας οὐδὲ ὄντος θυσιαστηρίου οὐδὲ ἱερατείας οὐδὲ δῆλων
- 5 Senjälkeen israelilaiset kääntyvät ja etsivät Herraa, Jumalaansa, ja Daavidia, kuningastansa. Vavisten he lähestyvät Herraa ja hänen hyvyttänsä päivien lopulla.
And after that, the children of Israel will come back and go in search of the Lord their God and David their king; and they will come in fear to the Lord and to his mercies in the days to come.
καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιστρέψουσιν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ καὶ ἐπιζητήσουσιν κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ δαυὶδ τὸν βασιλέα αὐτῶν καὶ ἐκστήσονται ἐπὶ τῷ κυρίῳ καὶ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν
- 1 Kuulkaa Herran sana, te israelilaiset, sillä Herralla on oikeudenkäynti maan asukasten kanssa; sillä ei ole uskollisuutta, ei laupeutta eikä Jumalan tuntemusta maassa.
Give ear to the word of the Lord, O children of Israel; for the Lord has a cause against the people of this land, because there is no good faith in it, and no mercy and no knowledge of God in the land.
ἀκούσατε λόγον κυρίου υἱοὶ ἰσραὴλ διότι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν διότι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια οὐδὲ ἔλεος οὐδὲ ἐπίγνωσις θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς
- 2 Vannotaan ja valhetellaan, murhataan, varastetaan ja rikotaan aviot, murtaudutaan taloihin, ja verityö verityötä seuraa.
There is cursing and broken faith, violent death and attacks on property, men are untrue in married life, houses are broken into, and there is blood touching blood.
ἀρὰ καὶ ψεῦδος καὶ φόνος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεῖα κέχυται ἐπὶ τῆς γῆς καὶ αἵματα ἐφ' αἵμασιν μίσγουσιν
- 3 Sentähden maa murehtii, ja kaikki siinä asuvaset nääntyvät, metsän eläimet ja taivaan linnut; myöskin kalat merestä katoavat.
Because of this the land will be dry, and everyone living in it will be wasted away, with the beasts of the field and the birds of heaven; even the fishes of the sea will be taken away.
διὰ τοῦτο πενήθει ἡ γῆ καὶ συμκρυνθήσεται σὺν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν σὺν τοῖς θηρίοις τοῦ ἀγροῦ καὶ σὺν τοῖς ἔρπετοῖς τῆς γῆς καὶ σὺν τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης ἐκλείψουσιν
- 4 Älköön vain kukaan nuhdelko, älköön kukaan ojentako, vaikka sinun kansasi on kuin pappien nuhtelijoita!
Let no man go to law or make protests, for your people are like those who go to law with a priest.
ὅπως μηδεὶς μῆτε δικάζεται μῆτε ἐλέγχει μηδεὶς ὁ δὲ λαός μου ὡς ἀντιλεγόμενος ἱερεὺς
- 5 Niin sinä kompastut päivällä, myös profeetta kompastuu yhdessä sinun kanssasi yöllä; ja minä hävitän sinun äitisi.
You will not be able to keep on your feet by day, and by night the prophet will be falling down with you, and I will give your mother to destruction.
καὶ ἀσθενήσεις ἡμέρας καὶ ἀσθενήσει καὶ προφήτης μετὰ σοῦ νυκτὶ ὁμοίῳσα τὴν μητέρα σου

- 6 Minun kansani joutuu häviöön, sillä se on taitoa vailla. Koska sinä olet hyljännyt taidon, hylkään minä sinut, niin ettet saa olla minun pappinani. Koska olet unhottanut Jumalasi lain, unhotan myös minä sinun lapsesi.
Destruction has overtaken my people because they have no knowledge; because you have given up knowledge, I will give you up, so that you will be no priest to me, because you have not kept in mind the law of your God, I will not keep your children in my memory.
ὁμοιωθή ὁ λαός μου ὡς οὐκ ἔχον γνώσιν ὅτι σὺ ἐπίγνωσιν ἀπόσω κάγω ἀπόσομαι σὲ τοῦ μὴ ἱερατεύειν μοι καὶ ἐπελάθου νόμον θεοῦ σου κάγω ἐπιλήσομαι τέκνων σου
- 7 Niin paljon kuin heitä on, niin paljon he ovat tehneet syntiä minua vastaan. Minä muutan heidän kunniansa häpeäksi.
Even while they were increasing in number they were sinning against me; I will let their glory be changed into shame.
κατὰ τὸ πλῆθος αὐτῶν οὕτως ἡμαρτόν μοι τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς ἀτιμίαν θήσομαι
- 8 Minun kansani synnistä he saavat ruokansa, heidän pahoja tekojansa heidän sielunsa himoitsee.
The sin of my people is like food to them; and their desire is for their wrongdoing.
ἁμαρτίας λαοῦ μου φάγονται καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν λήμψονται τὰς ψυχὰς αὐτῶν
- 9 Mutta papin on käyvä niinkuin kansankin: minä rankaisen häntä hänen vaelluksestansa ja kosten hänelle hänen tekonsa.
And the priest will be like the people; I will give them punishment for their evil ways, and the reward of their acts.
καὶ ἔσται καθὼς ὁ λαὸς οὕτως καὶ ὁ ἱερεὺς καὶ ἐκδικήσω ἐπ' αὐτὸν τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ τὰ διαβούλια αὐτοῦ ἀνταποδώσω αὐτῷ
- 10 He syövät, mutta eivät tule ravituiksi, he harjoittavat haureutta, mutta eivät lisääny, sillä he eivät ole tahtoneet ottaa vaaria Herrasta.
They will have food, but they will not be full; they will be false to me, but they will not be increased, because they no longer give thought to the Lord.
καὶ φάγονται καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν ἐπόρνευσαν καὶ οὐ μὴ κατευθύνωσιν διότι τὸν κύριον ἐγκατέλιπον τοῦ φυλάξαι
- 11 Haureus ja viini ja rypälemehu vievät järjen.
Loose ways and new wine take away wisdom.
πορνεῖαν καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα ἐδέξατο καρδία λαοῦ μου
- 12 Minun kansani kysyy puultansa, ja sen sauva sille vastaa; sillä haureuden henki on eksyttäväinen: haureudessa he ovat luopuneet tottelemasta Jumalaansa.
My people get knowledge from their tree, and their rod gives them news; for a false spirit is the cause of their wandering, and they have been false to their God.
ἐν συμβόλοις ἐπηρώτων καὶ ἐν ῥάβδοις αὐτοῦ ἀπήγγελλον αὐτῷ πνεύματι πορνεῖας ἐπλανήθησαν καὶ ἐξεπόρνευσαν ἀπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῶν
- 13 Vuorten huipuilla he uhraavat, polttavat uhreja kukkuloilla, rautatammen, haavan ja tammen alla, sillä niiden varjo on suloinen. Sentähden tulee teidän tyttäristöinne porttoja, ja teidän miniänne rikkovat avion.
They make offerings on the tops of mountains, burning perfumes in high places, under trees of every sort, because their shade is good: and so your daughters are given up to loose ways and your brides are false to their husbands.
ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων ἔθυσιάζον καὶ ἐπὶ τοὺς βουνοὺς ἔθουν ὑποκάτω δρυὸς καὶ λεύκης καὶ δένδρου συσκιάζοντος ὅτι καλὸν σκέπη διὰ τοῦτο ἐκπορνεύσουσιν αἱ θυγατέρες ὑμῶν καὶ αἱ νύμφαι ὑμῶν μοιχεύσουσιν
- 14 En minä rankaise teidän tyttärenne siitä, että he porttoja ovat, enkä miniöitänne siitä, että he avion rikkovat, sillä miehet itse poikkeavat syrjään porttojen kanssa ja uhraavat pyhäkköporttojen kanssa; ja ymmärtämätön kansa kukistuu.
I will not give punishment to your daughters or your brides for their evil behaviour; for they make themselves separate with loose women, and make offerings with those who are used for sex purposes in the worship of the gods: the people who have no wisdom will be sent away.
καὶ οὐ μὴ ἐπισκέψωμαι ἐπὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν ὅταν πορνεύωσιν καὶ ἐπὶ τὰς νύμφας ὑμῶν ὅταν μοιχεύωσιν διότι καὶ αὐτοὶ μετὰ τῶν πορνῶν συνεφύροντο καὶ μετὰ τῶν τετελεσμένων ἔθουν καὶ ὁ λαὸς ὁ συνίων συνεπλέκετο μετὰ πόρνῆς
- 15 Jos sinä, Israel, harjoitatkin haureutta, älköön Juuda saattako itseänsä synnalaiseksi: älkää lähtekö Gilgaliin, älkää menkö ylös Beet-Aaveniin älkääkä vannoko: "Niin totta kuin Herra elää".
Do not you, O Israel, come into error; do not you, O Judah, come to Gilgal, or go up to Beth-aven, or take an oath, By the living Lord.
σὺ δὲ ἰσραηλ μὴ ἀγνόει καὶ ἰουδα μὴ εἰσπορεύεσθε εἰς γαλγαλα καὶ μὴ ἀναβαίνετε εἰς τὸν οἶκον ὧν καὶ μὴ ὀμνύετε ζῶντα κύριον
- 16 Sillä niinkuin niskuri lehmä on Israel niskoittelut; nyt on Herra kaitseva heitä niinkuin karitsaa laajalla laitumella.
For Israel is uncontrolled, like a cow which may not be controlled; now will the Lord give them food like a lamb in a wide place.
ὅτι ὡς δάμαλις παροίστρῶσα παροίστησεν ἰσραηλ νῦν νεμήσει αὐτοὺς κύριος ὡς ἀμνὸν ἐν εὐρυχώρῳ
- 17 Efraim on litossa epäjumalain kanssa - anna hänen olla.
Ephraim is joined to false gods; let him be.
μέτοχος εἰδώλων εφραιμ ἔθηκεν ἑαυτῷ σκάνδαλα

- 18 Kun heidän juopottelunsa on lopussa, he harjoittavat törkeätä haureutta. Ne, jotka ovat hänen kilpensä, rakastavat häpeätä.
Their drink has become bitter; they are completely false; her rulers take pleasure in shame.
 ἤρτίσεν χαναναίους πορνεύοντες ἐξέπόρνευσαν ἠγάπησαν ἀτιμίαν ἐκ φρουράματος αὐτῶν
- 19 Tuuli siivillänsä ahdistaa häntä, he saavat häpeän uhriaterioistansa.
They are folded in the skirts of the wind; they will be shamed because of their offerings.
 συστροφή πνεύματος σὺ εἶ ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῆς καὶ καταισχυνοθήσονται ἐκ τῶν θυσιαστηρίων αὐτῶν
- 1 Kuulkaa tämä, te papit, tarkatkaa, Israelin heimo, ja ottakaa korviinne, kuninkaan huone: teille on tämä tuomio; sillä te olette olleet paula Mispalle, verkko, joka on levitetty Taaborille.
Give ear to this, O priests; give attention, O Israel, and you, family of the king; for you are to be judged; you have been a deceit at Mizpah and a net stretched out on Tabor.
 ἀκούσατε ταῦτα οἱ ἱερεῖς καὶ προσέχετε οἶκος ἰσραηλ καὶ ὁ οἶκος τοῦ βασιλέως ἐνωτιζέσθε διότι πρὸς ὑμᾶς ἐστὶν τὸ κρίμα ὅτι παγὶς ἐγενήθητε τῆ σκοπιᾷ καὶ ὡς δίκτυον ἐκτεταμένον ἐπὶ τὸ ἰταβῶριον
- 2 Luopiot ovat syvälle vajonneet turmiontekoon, mutta minä olen kuritus heille kaikille.
They have gone deep in the evil ways of Shittim, but I am the judge of all.
 ὁ οἱ ἀγρευόντες τὴν θήραν κατέπηξαν ἐγὼ δὲ παιδευτὴς ὑμῶν
- 3 Minä tunnen Efraimin, eikä Israel ole minulta kätkössä; sillä nyt sinä, Efraim, olet haureutta harjoittanut, Israel on saastuttanut itsensä.
I have knowledge of Ephraim, and Israel is not secret from me; for now, O Ephraim, you have been false to me, Israel has become unclean.
 ἐγὼ ἔγνω τὸν εφραιμ καὶ ἰσραηλ οὐκ ἄπεστιν ἀπ' ἐμοῦ διότι νῦν ἐξέπόρνευσεν εφραιμ ἐμίανθη ἰσραηλ
- 4 Heidän tekonsa eivät salli heidän kääntyä Jumalansa puoleen, sillä haureuden henki on heidän sisimmässängsä eivätkä he tunne Herraa.
Their works will not let them come back to their God, for a false spirit is in them and they have no knowledge of the Lord.
 οὐκ ἔδωκαν τὰ διαβούλια αὐτῶν τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν ὅτι πνεῦμα πορνείας ἐν αὐτοῖς ἐστὶν τὸν δὲ κύριον οὐκ ἐπέγνωσαν
- 5 Israelin ylpeys syyttää häntä vasten silmiä, ja Israel ja Efraim kompastuvat syntivelkaansa; myös Juuda kompastuu heidän kanssansa.
And the pride of Israel gives an answer to his face; and Ephraim will have a fall through his sins, and the fall of Judah will be the same as theirs.
 καὶ ταπεινωθήσεται ἡ ὕβρις τοῦ ἰσραηλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἰσραηλ καὶ εφραιμ ἀσθενήσουσιν ἐν ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν καὶ ἀσθενήσει καὶ ἰουδας μετ' αὐτῶν
- 6 Lampainensa ja raavainensa he tulevat, etsiäksensä Herraa, mutta eivät löydä: hän on vetäytynyt heistä pois.
They will go, with their flocks and their herds, in search of the Lord, but they will not see him; he has taken himself out of their view.
 μετὰ προβάτων καὶ μόσχων πορεύσονται τοῦ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον καὶ οὐ μὴ εὔρωσιν αὐτόν ὅτι ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῶν
- 7 He ovat olleet uskottomat Herralle, sillä he ovat synnyttäneet vieraita lapsia. Nyt uudenkuun juhla syö heidät ja heidän peltonsa.
They have been false to the Lord; they have given birth to strange children; now the new moon will make them waste with their fields.
 ὅτι τὸν κύριον ἐγκατέλιπον ὅτι τέκνα ἀλλότρια ἐγεννήθησαν αὐτοῖς νῦν καταφάγεται αὐτοὺς ἡ ἐρυσίβη καὶ τοὺς κλήρους αὐτῶν
- 8 Puhaltakaa pasunaan Gibeassa, vaskitorveen Raamassa, nostakaa sotahuuto Beet-Aavenissa. Ovat jo sinun kintereilläsi, Benjamin!
Let the horn be sounded in Gibeah and in Ramah; give a loud cry in Beth-aven, They are after you, O Benjamin.
 σαλπίζατε σάλπιγγι ἐπὶ τοὺς βουνοὺς ἠχήσατε ἐπὶ τῶν ὕψηλῶν κηρύξατε ἐν τῷ οἴκῳ ὧν ἐξέστη βενιαμιν
- 9 Efraim on tuleva autioksi kurituksen päivänä. Israelin heimokuntia vastaan minä ilmoitan, mikä totta on.
Ephraim will become a waste in the day of punishment; I have given knowledge among the tribes of Israel of what is certain.
 εφραιμ εἰς ἀφανισμόν ἐγένετο ἐν ἡμέραις ἐλέγχου ἐν ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραηλ ἔδειξα πιστά
- 10 Juudan ruhtinaat ovat tulleet rajan siirtäjän kaltaisiksi. Minä vuodatan heidän päällensä vihani niinkuin vedet.
The rulers of Judah are like those who take away a landmark; I will let loose my wrath on them like flowing water.
 ἐγένοντο οἱ ἄρχοντες ἰουδα ὡς μετατιθέντες ὄρια ἐπ' αὐτοὺς ἐκχεῶ ὡς ὕδωρ τὸ ὄρημά μου
- 11 Sorrettu on Efraim, loukattu hänen oikeutensa, sillä hän tahtoi vaeltaa ihmiskäskyjen mukaan.
Ephraim is troubled; he is crushed by his judges, because he took pleasure in walking after deceit.
 κατεδυνάστευσεν εφραιμ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ κατεπάτησεν κρίμα ὅτι ἤρξατο πορεύεσθαι ὀπίσω τῶν ματαίων

- 12 Minä olen Efraimille kuin koi ja Juudan heimolle kuin mätä.
And so to Ephraim I am like a wasting insect, and a destruction to the children of Judah.
καὶ ἐγὼ ὡς ταραχὴ τῷ εφραϊμ καὶ ὡς κέντρον τῷ οἴκῳ ἰουδα
- 13 Mutta kun Efraim näki sairautensa ja Juuda paiseensa, meni Efraim Assuriin, lähetti sanan sotaiselle kuninkaalle; mutta tämä ei voinut teitä parantaa, ei tehdä terveeksi teidän paisettanne.
When Ephraim saw his disease and Judah his wound, then Ephraim went to Assyria and sent to the great king; but he is not able to make you well or give you help for your wound.
καὶ εἶδεν εφραϊμ τὴν νόσον αὐτοῦ καὶ ἰουδας τὴν ὀδύνην αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εφραϊμ πρὸς ἀσσυρίους καὶ ἀπέστειλεν πρέσβεις πρὸς βασιλέα ἰαριμ καὶ αὐτὸς οὐκ ἠδυνάσθη ἰάσασθαι ὑμᾶς καὶ οὐ μὴ ἡ διαπαύση ἐξ ὑμῶν ὀδύνη
- 14 Sillä minä olen Efraimille kuin leijona, Juudan heimolle kuin nuori jalopeura: minä, minä raatelen, menen ja kannan pois, eikä pelastajaa ole.
For I will be to Ephraim as a lion, and as a young lion to the children of Judah; I, even I, will give him wounds and go away; I will take him away, and there will be no helper.
διότι ἐγὼ εἰμι ὡς πανθῆρ τῷ εφραϊμ καὶ ὡς λέων τῷ οἴκῳ ἰουδα καὶ ἐγὼ ἀρπῶμαι καὶ πορεύσομαι καὶ λήμψομαι καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐξαιρούμενος
- 15 Minä menen takaisin paikoilleni, kunnes he ovat syystänsä kärsineet ja etsivät minun kasvojani: ahdistuksessansa he minua etsivät.
I will go back to my place till they are made waste; in their trouble they will go after me early and will make search for me.
πορεύσομαι καὶ ἐπιστρέψω εἰς τὸν τόπον μου ἕως οὗ ἀφανισθῶσιν καὶ ἐπιζητήσουσιν τὸ πρόσωπόν μου ἐν θλίψει αὐτῶν ὀρθριοῦσι πρὸς με λέγοντες
- 1 Tulkaa, palatkaamme Herran tykö, sillä hän on raadellut meitä, ja parantaa meidät, hän on lyönyt meitä, ja sitoo meidät.
Come, let us go back to the Lord; for he has given us wounds and he will make us well; he has given blows and he will give help.
πορευθῶμεν καὶ ἐπιστρέψωμεν πρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν ὅτι αὐτὸς ἤρπακεν καὶ ἰάσεται ἡμᾶς πατάξει καὶ μοτώσει ἡμᾶς
- 2 Hän tekee meidät eläviksi kahden päivän kuluttua, kolmantena päivänä hän meidät herättää, ja me saamme elää hänen edessänsä.
After two days he will give us life, and on the third day he will make us get up, and we will be living before him.
ὑγιᾶσει ἡμᾶς μετὰ δύο ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσομεθα καὶ ζήσομεθα ἐνώπιον αὐτοῦ
- 3 Niin tuntekaamme, pyrkikäämme tuntemaan Herra: hänen nousunsa on varma kuin aamurusko, hän tulee meille kuin sade, kuin kevätsade, joka kostuttaa maan.
And let us have knowledge, let us go after the knowledge of the Lord; his going out is certain as the dawn, his decisions go out like the light; he will come to us like the rain, like the spring rain watering the earth.
καὶ γνωσόμεθα διώζομεν τοῦ γνῶναι τὸν κύριον ὡς ὄρθρον ἔτοιμον εὐρήσομεν αὐτόν καὶ ἦξει ὡς ὑετὸς ἡμῖν πρόμιος καὶ ὄψιμος τῇ γῆ
- 4 Mitä on minun tehtävä sinulle, Efraim, mitä on minun tehtävä sinulle, Juuda, kun teidän rakkautenne on kuin aamun pilvi, kuin varhain haihtuva kaste?
O Ephraim, what am I to do to you? O Judah, what am I to do to you? For your love is like a morning cloud, and like the dew which goes early away.
τί σοι ποιήσω εφραϊμ τί σοι ποιήσω ἰουδα τὸ δὲ ἔλεος ὑμῶν ὡς νεφέλη πρωινῆ καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινῆ πορευομένη
- 5 Sentähden minä olen antanut heille iskuja profeettain kautta, olen kuolettanut heitä suuni sanoilla. Ja sinun tuomiosi nousevat kuin aamun valo.
So I have had it cut in stones; I gave them teaching by the words of my mouth;
διὰ τοῦτο ἀπεθέρισα τοὺς προφήτας ὑμῶν ἀπέκτεινα αὐτοὺς ἐν ῥήμασιν στόματός μου καὶ τὸ κρίμα μου ὡς φῶς ἐξελεύσεται
- 6 Sillä laupeutta minä haluan enkä uhria, ja Jumalan tuntemista enemmän kuin polttouhreja;
Because my desire is for mercy and not offerings; for the knowledge of God more than for burned offerings.
διότι ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν καὶ ἐπίγνωσιν θεοῦ ἢ ὀλοκαυτώματα
- 7 mutta he ovat ihmisten tavalla rikkoneet liiton: siinä he ovat olleet minulle uskottomat.
But like a man, they have gone against the agreement; but like a man, they were false to me.
αὐτοὶ δὲ εἰσιν ὡς ἄνθρωπος παραβαίνων διαθήκην ἐκεῖ κατεφρόνησέν μου
- 8 Gilead on pahantekijäin kaupunki, täynnä veren jälkiä.
Gilead is a town of evil-doers, marked with blood.
γαλααδ πόλις ἐργαζομένη μάταια ταρασσουσα ὕδωρ
- 9 Ja väijyväästen rosvojen kaltainen on pappien joukko: he murhaavat Sikemin tiellä; ilkitöitä he tekevät.
And like a band of thieves waiting for a man, so are the priests watching secretly the way of those going quickly to Shechem, for they are working with an evil design.
καὶ ἡ ἰσχὺς σου ἀνδρὸς πειρατοῦ ἔκρυψαν ἱερεῖς ὁδὸν κυρίου ἐφόνευσαν σικιμα ὅτι ἀνομίαν ἐποίησαν

- 10 Israelin heimon keskuudessa minä olen nähnyt kauhistuttavia tekoja: siellä on Efraimin haureus, Israel on itsensä saastuttanut.
In Israel I have seen a very evil thing; there false ways are seen in Ephraim, Israel is unclean;
ἐν τῷ οἴκῳ ἰσραὴλ εἶδον φρικώδη ἐκεῖ πορνείαν τοῦ εφραιμ ἐμιάνθη ἰσραὴλ καὶ ἰουδα
- 11 Myös sinun varallesi, Juuda, on asetettu elonleikkuu, silloin kun minä käännän kansani kohtalon.
And Judah has put up disgusting images for himself.
ἄρχου τρυγᾶν σεαντῶ ἐν τῷ ἐπιστρέφειν με τὴν αἰχμαλωσίαν τοῦ λαοῦ μου
- 1 Kun minä Israelia parannan, silloin tulevat julki Efraimin rikokset ja Samarian pahuudet; sillä he harjoittavat petosta, varas tunkeutuu sisään, ja rosvojoukko ryöstää ulkona.
When my desire was for the fate of my people to be changed and to make Israel well, then the sin of Ephraim was made clear, and the evil-doing of Samaria; for their ways are false, and the thief comes into the house, while the band of outlaws takes property by force in the streets.
ἐν τῷ ἰάσασθαί με τὸν ἰσραὴλ καὶ ἀποκαλυφθήσεται ἡ ἀδικία εφραιμ καὶ ἡ κακία σαμαρείας ὅτι ἠργάσαντο ψευδῆ καὶ κλέπτης πρὸς αὐτὸν εἰσελεύσεται ἐκδιδύσκων ληστής ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ
- 2 Eivät he ajattele sydämessään, että minä muistan kaiken heidän pahuutensa. Nyt heidän tekonsa piirittävät heidät, ne ovat tulleet minun kasvojeni eteen.
And they do not say to themselves that I keep in mind all their sin; now their evil acts come round them on every side; they are before my face.
ὅπως συνάδωσιν ὡς συνάδοντες τῇ καρδίᾳ αὐτῶν πάσας τὺς κακίας αὐτῶν ἐμνήσθη νῦν ἐκύκλωσεν αὐτοὺς τὰ διαβόλια αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ προσώπου μου ἐγένοντο
- 3 He ilahuttavat pahuudellansa kuningasta ja valheillansa ruhtinaita.
In their sin they make a king for themselves, and rulers in their deceit.
ἐν ταῖς κακίαις αὐτῶν εὐφραναν βασιλεῖς καὶ ἐν τοῖς ψεύδεσιν αὐτῶν ἄρχοντας
- 4 Kaikki he ovat avionrikkiojia; he ovat kuin leipojan sytyttämä uuni: hän jättää tulen kohentamatta taikinan sotkemisesta sen happenemiseen asti.
They are all untrue; they are like a burning oven; the bread-maker does not make up the fire from the time when the paste is mixed till it is leavened.
πάντες μοιχεύοντες ὡς κλίβανος καιόμενος εἰς πέψιν κατακαύματος ἀπὸ τῆς φλογός ἀπὸ φουράσεως στέατος ἕως τοῦ ζυμωθῆναι αὐτό
- 5 Meidän kuninkaamme päivänä ovat ruhtinaat sairaina viinin hehkusta. Hän lyö kättä pilkkaajain kanssa.
On the day of our king, the rulers made him ill with the heat of wine; his hand was stretched out with the men of pride.
αἱ ἡμέραι τῶν βασιλέων ἡμῶν ἤρξαντο οἱ ἄρχοντες θυμοῦσθαι ἐξ οἴνου ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ μετὰ λοιμῶν
- 6 Sillä he ovat juonillaan saattaneet sydämensä kuumaksi kuin uuni; koko yön heidän leipojansa nukkuu, aamulla se palaa kuin liekitsevä tuli.
For they have made their hearts ready like an oven, while they are waiting secretly; their wrath is sleeping all night; in the morning it is burning like a flaming fire.
διότι ἀνεκαύθησαν ὡς κλίβανος αἱ καρδίαι αὐτῶν ἐν τῷ καταράσσειν αὐτοὺς ὅλην τὴν νύκτα ὕπνου εφραιμ ἐνεπλήσθη πρωὶ ἐγενήθη ἀνεκαύθη ὡς πυρὸς φέγγος
- 7 He ovat kaikki kuumia kuin uuni, he syövät tuomarinsa: kaikki heidän kuninkaansa ovat kaatuneet, ei yksikään niistä ole minua avuksi huutanut.
They are all heated like an oven, and they put an end to their judges; all their kings have been made low; not one among them makes prayer to me.
πάντες ἐθερμάνθησαν ὡς κλίβανος καὶ κατέφαγον τοὺς κριτὰς αὐτῶν πάντες οἱ βασιλεῖς αὐτῶν ἔπεσαν οὐκ ἦν ὁ ἐπικαλούμενος ἐν αὐτοῖς πρὸς με
- 8 Efraim sekaantuu kansojen joukkoon. Efraim on tullut leivän kaltaiseksi, jota ei ole käännetty.
Ephraim is mixed with the peoples; Ephraim is a cake not turned.
εφραιμ ἐν τοῖς λαοῖς αὐτοῦ συνανμείγνυτο εφραιμ ἐγένετο ἐγκρυφίας οὐ μεταστρεφόμενος
- 9 Muukalaiset syövät hänen voimansa, mutta ei hän sitä ymmärrä. Hänen hiuksensakin ovat jo harmaiksi käyneet, mutta hän ei ymmärrä.
Men from other lands have made waste his strength, and he is not conscious of it; grey hairs have come on him here and there, and he has no knowledge of it.
κατέφαγον ἀλλότριοι τὴν ἰσχύα αὐτοῦ αὐτὸς δὲ οὐκ ἐπέγνω καὶ πολλοὶ ἐξήνηθησαν αὐτῷ καὶ αὐτὸς οὐκ ἔγνω
- 10 Israelin ylpeys syyttää häntä vasten silmiä, eivätkä he palaja Herran, Jumalansa, tykö, eivätkä etsi häntä, vaikka kaikki näin on.
And the pride of Israel gives an answer to his face; but for all this, they have not gone back to the Lord their God, or made search for him.
καὶ ταπεινωθήσεται ἡ ὕβρις ἰσραὴλ εἰς πρόσωπον αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐπέστρεψαν πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ οὐκ ἐξεζήτησαν αὐτὸν ἐν πᾶσι τούτοις
- 11 Efraim on tullut kyyhkysen kaltaiseksi, joka on tyhmä ja taitamaton: he huutavat avuksi Egyptiä, he menevät Assuriin.
And Ephraim is like a foolish dove, without wisdom; they send out their cry to Egypt, they go to Assyria.
καὶ ἦν εφραιμ ὡς περιστέρα ἄνους οὐκ ἔχουσα καρδίαν αἴγυπτον ἐπεκαλεῖτο καὶ εἰς ἀσσυρίους ἐπορεύθησαν

- 12 Juuri kun ovat menossa, minä levitän verkkoni heidän päällensä ja pudotan heidät alas kuin taivaan linnut; minä kuritan heitä, niinkuin on julistettu heidän seurakunnallensa.
When they go, my net will be stretched out over them; I will take them like the birds of heaven, I will give them punishment, I will take them away in the net for their sin.
καθώς ἂν πορεύονται ἐπιβαλῶ ἐπ' αὐτοὺς τὸ δίκτυόν μου καθὼς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατάξω αὐτούς παιδεύσω αὐτοὺς ἐν τῇ ἀκοῇ τῆς θλίψεως αὐτῶν
- 13 Voi heitä, sillä he ovat menneet minua pakoon! Häviö heille, sillä he ovat minusta luopuneet! Minä tahdoin lunastaa heidät, mutta he puhuivat minua vastaan valheita.
May trouble be theirs! for they have gone far away from me; and destruction, for they have been sinning against me; I was ready to be their saviour, but they said false words against me.
οὐαὶ αὐτοῖς ὅτι ἀπεπήδησαν ἀπ' ἐμοῦ δειλαιοὶ εἰσιν ὅτι ἠσέβησαν εἰς ἐμέ ἐγὼ δὲ ἐλυτρώσάμην αὐτούς αὐτοὶ δὲ κατελάλησαν κατ' ἐμοῦ ψεῦδη
- 14 Eivät he huuda minun puoleeni sydämeistänsä, vaan ulvovat vuoteissansa. Jyvien ja viinin tähden he kokoontuvat. Minua vastaan he niskoittelevat.
And they have not made prayer to me in their hearts, but they make loud cries on their beds; they are cutting themselves for food and wine, they are turned against me.
καὶ οὐκ ἐβόησαν πρὸς με αἱ καρδίαι αὐτῶν ἀλλ' ἢ ὠλόλυζον ἐν ταῖς κοίταις αὐτῶν ἐπὶ σίτῳ καὶ οἴνῳ κατετέμνοντο ἐπαιδεύθησαν ἐν ἐμοί
- 15 Minä olen heitä kurittanut, minä olen vahvistanut heidän käsivartensa, mutta minua vastaan he ovat aikoneet paha.
Though I have given training and strength to their arms, they have evil designs against me.
κἀγὼ κατίσχυσα τοὺς βραχίονας αὐτῶν καὶ εἰς ἐμέ ἐλογίσαντο πονηρά
- 16 He kääntyvät, mutta eivät korkeutta kohti. He ovat kuin pettävä jousi. Heidän ruhtinaittensa pitää kaatumana miekkaan kieltensä kiukkuisuuden tähden. Tästä he saavat pilkan Egyptin maassa.
They have gone to what is of no value; they are like a false bow; their captains will come to destruction by the sword, and their ruler by my wrath; for this, the land of Egypt will make sport of them.
ἀπεστράφησαν εἰς οὐθὲν ἐγένοντο ὡς τόξον ἐντεταμένον πεσοῦνται ἐν ῥομφαίᾳ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν δι' ἀπαιδευσίαν γλώσσης αὐτῶν οὗτος ὁ φαυλισμὸς αὐτῶν ἐν γῆ αἰγύπτου
- 1 Suuhusi pasuna! Kotkan lailla Herran temppeiliä vastaan - sillä he ovat rikkoneet minun liittoni, ovat luopuneet minun laistani!
Put the horn to your mouth. He comes like an eagle against the house of the Lord; because they have gone against my agreement, they have not kept my law.
εἰς κόλπον αὐτῶν ὡς γῆ ὡς ἀετὸς ἐπ' οἶκον κυρίου ἀνθ' ὧν παρέβησαν τὴν διαθήκην μου καὶ κατὰ τοῦ νόμου μου ἠσέβησαν
- 2 Minun puoleeni he huutavat: "Minun Jumalani!" - "Me Israel, me tunnemme sinut".
They will send up to me a cry for help: We, Israel, have knowledge of you, O God of Israel.
ἐμὲ κεκράζονται ὁ θεὸς ἐγνώκαμέν σε
- 3 Israel on hyljännyt hyvän. Vihollinen sitä vainotkoon.
Israel has given up what is good; his haters will go after him.
ὅτι ἰσραηλ ἀπεστρέψατο ἀγαθὰ ἐχθρὸν κατεδίωξαν
- 4 He ovat asettaneet kuninkaita, mutta ei se ole ollut minusta; ovat asettaneet ruhtinaita, mutta minä en ole siitä tiennyt. Hopeansa ja kultansa he ovat tehneet epäjumaliksi, että tulisi hävitys.
They have put up kings, but not by me; they have made princes, but I had no knowledge of it; they have made images of silver and gold, so that they may be cut off.
ἐαυτοῖς ἐβασίλευσαν καὶ οὐ δι' ἐμοῦ ἦρξαν καὶ οὐκ ἐγνώρισαν μοι τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν ἐποίησαν ἐαυτοῖς εἰδωλα ὅπως ἐξολεθρευθῶσιν
- 5 Inhottava on sinun vasikkasi, Samaria; minun vihani on syttynyt heitä vastaan. Kuinka kauan? - Eivät he voi päästä rankaisematta.
I will have nothing to do with your young ox, O Samaria; my wrath is burning against them; how long will it be before the children of Israel make themselves clean?
ἀπότριψαι τὸν μόσχον σου σαμάρεια παρωξύνθη ὁ θυμὸς μου ἐπ' αὐτούς ἕως τίνος οὐ μὴ δύνωνται καθαρισθῆναι
- 6 Sillä Israelista se on tullut: seppä sen on tehnyt, eikä se ole jumala, vaan pirstaleiksi on menevä Samarian vasikka.
The workman made it, it is no god; the ox of Samaria will be broken into bits.
ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ αὐτὸ τέκτων ἐποίησεν καὶ οὐ θεὸς ἐστὶν διότι πλανῶν ἦν ὁ μόσχος σου σαμάρεια
- 7 Sillä tuulta he kylvävät, ja myrskyä he leikkaavat. Ei se pääse korrelle, laiho ei tuota jauhoja; ja minkä ehkä tuottaa, sen muukalaiset nielevät.
For they have been planting the wind, and their fruit will be the storm; his grain has no stem, it will give no meal, and if it does, a strange nation will take it.
ὅτι ἀνεμόφθορα ἔσπειραν καὶ ἡ καταστροφή αὐτῶν ἐκδέξεται αὐτὰ δράγμα οὐκ ἔχον ἰσχύον τοῦ ποιήσαι ἄλευρον ἐὰν δὲ καὶ ποιήσῃ ἀλλότριον καταφάγονται αὐτό
- 8 Nielty on Israel. He ovat nyt pakanain seassa kelpaamattoman astian arvoiset.
Israel has come to destruction; now they are among the nations like a cup in which there is no pleasure.
κατεπόθη ἰσραηλ νῦν ἐγένετο ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὡς σκευὸς ἀχρηστος

- 9 Sillä Assuriin ovat he menneet - villiaasi, joka kulkee yksinänsä. Efraim ostelee lahjoilla rakasteluja.
For they have gone up to Assyria like an ass going by himself; Ephraim has given money to get lovers.
ὅτι αὐτοὶ ἀνέβησαν εἰς ἀσσυρίους ἀνέθαλεν καθ' ἑαυτὸν εφραιμ δῶρα ἡγάπησαν
- 10 Ostelkoot vain pakanain seassa, minä heidät nyt kokoan, ja he alkavat käydä vähäpätöisiksi ruhtinasten kuninkaan verojen painosta.
But though they give money to the nations for help, still I will send them in all directions; and in a short time they will be without a king and rulers.
διὰ τοῦτο παραδοθήσονται ἐν τοῖς ἔθνεσιν νῦν εἰσδέξομαι αὐτούς καὶ κοπάσουσιν μικρὸν τοῦ χρόνου βασιλέα καὶ ἄρχοντας
- 11 Koska Efraim on rakentanut paljon alttareita tehdäkseen syntiä, ovat alttarit tulleetkin hänelle synniksi.
Because Ephraim has been increasing altars for sin, altars have become a cause of sin to him.
ὅτι ἐπλήθυνεν εφραιμ θυσιαστήρια εἰς ἁμαρτίας ἐγένοντο αὐτῷ θυσιαστήρια ἡγαπημένα
- 12 Kirjoitinpa minä hänelle lakejani vaikka kymmentuhansin, muukalaisina niitä pidetään.
Though I put my law in writing for him in ten thousand rules, they are to him as a strange thing.
καταγράψω αὐτῷ πλῆθος καὶ τὰ νόμιμα αὐτοῦ εἰς ἀλλότρια ἐλογίσθησαν θυσιαστήρια τὰ ἡγαπημένα
- 13 Minun uhrilahjoikseni he uhraavat lihaa ja syövät. Ei Herra niihin mielisty. Nyt hän muistaa heidän rikoksensa ja rankaisee heidän syntinsä: Egyptiin on heidän palattava.
He gives the offerings of his lovers, and takes the flesh for food; but the Lord has no pleasure in them; now he will keep in mind their evil-doing and give them the punishment of their sins; they will go back to Egypt.
διότι ἐὰν θύσωσιν θυσίαν καὶ φάγωσιν κρέα κύριος οὐ προσδέξεται αὐτὰ νῦν μνησθήσεται τὰς ἀδικίας αὐτῶν καὶ ἐκδικήσει τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτοὶ εἰς αἴγυπτον ἀπέστρεψαν καὶ ἐν ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται
- 14 Israel on unhottanut tekijänsä ja rakentanut palatseja, ja Juuda on rakentanut paljon varustettuja kaupunkeja; mutta minä lähetän tulen hänen kaupunkeihinsa, ja se kuluttaa niiden palatsit.
For Israel has no memory of his Maker, and has put up the houses of kings; and Judah has made great the number of his walled towns. But I will send a fire on his towns and put an end to his great houses.
καὶ ἐπελάθετο ἰσραηλ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν καὶ ὀκοδόμησαν τεμένη καὶ ἰουδας ἐπλήθυνεν πόλεις τετειχισμένας καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὰς πόλεις αὐτοῦ καὶ καταφάγεται τὰ θεμέλια αὐτῶν
- 1 Älä iloitse, Israel, älä riemuitse, niinkuin muut kansat, sillä sinä olet haureudessa luopunut Jumalastasi, olet rakastanut portonpalkkoja kaikilla viljan puimatanterilla.
Have no joy, O Israel, and do not be glad like the nations; for you have been untrue to your God; your desire has been for the loose woman's reward on every grain-floor.
μὴ χαίρει ἰσραηλ μηδὲ εὐφραίνου καθὼς οἱ λαοὶ διότι ἐπόρνευσας ἀπὸ τοῦ θεοῦ σου ἡγάπησας δόματα ἐπὶ πάντα ἄλιον σίτου
- 2 Puimatanner ja viinikuurna eivät heitä elätä, rypälemehu hänet pettää.
The grain-floor and the place where the grapes are crushed will not give them food; there will be no new wine for them.
ἄλιον καὶ ληνὸς οὐκ ἔγνω αὐτούς καὶ ὁ οἶνος ἐψεύσατο αὐτούς
- 3 Eivät he saa asua Herran maassa, vaan Efraimin on palattava Egyptiin, ja Assurissa he syövät saastaista.
They will have no resting-place in the Lord's land, but Ephraim will go back to Egypt, and they will take unclean food in Assyria.
οὐ κατόκησαν ἐν τῇ γῆ τοῦ κυρίου κατόκησεν εφραιμ εἰς αἴγυπτον καὶ ἐν ἀσσυρίοις ἀκάθαρτα φάγονται
- 4 Eivät he vuodata viiniä juomauhriksi Herralle, eivätkä heidän teurasuhrinsa hänelle kelpaa. Ne ovat heille kuin murheen leipä: kaikki, jotka sitä syövät, saastuttavat itsensä; sillä heidän leipänsä tulee heidän omaan nälkäänsä, ei tule se Herran temppeliin.
They will give no wine offering to the Lord, they will not make offerings ready for him; their bread will be like the bread of those in sorrow; all who take it will be unclean, because their bread will be only for their desire, it will not come into the house of the Lord.
οὐκ ἔσπεισαν τῷ κυρίῳ οἶνον καὶ οὐχ ἡδυναν αὐτῷ αἱ θυσίαι αὐτῶν ὡς ἄρτος πένθους αὐτοῖς πάντες οἱ ἔσθοντες αὐτὰ μίανθήσονται διότι οἱ ἄρτοι αὐτῶν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν οὐκ εἰσελεύσονται εἰς τὸν οἶκον κυρίου
- 5 Mitä teette, kun tulee juhla-aika, Herran juhlapäivä?
What will you do on the day of worship, and on the day of the feast of the Lord?
τί ποιήσετε ἐν ἡμέρᾳ πανηγύρεως καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς τοῦ κυρίου
- 6 Sillä katso, heidän on mentävä hävitystä pakoon: Egypti heidät kokoaa, Moof heidät hautaa. Orjantappurat valtaavat heidän hopeakalleutensa, ohdakkeita on oleva heidän majoihinsa.
For see, they are going away into Assyria; Egypt will get them together, Memphis will be their last resting-place; their fair silver vessels will be covered over with field plants, and thorns will come up in their tents.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ πορεύσονται ἐκ ταλαιπωρίας αἰγύπτου καὶ ἐκδέξεται αὐτοὺς μέμφις καὶ θάψει αὐτοὺς μαχμας τὸ ἀργύριον αὐτῶν ὄλεθρος κληρονομήσει ἄκανθα ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν

- 7 Rangaistuksen päivät tulevat, koston päivät tulevat, Israel saa tuntea sen. Hulluna on oleva profeetta, mieletönä hengen mies sinun paljojen rikoksiesi ja paljon vainoamisen tähden.
The days of punishment, the days of reward are come; Israel will be put to shame; the prophet is foolish, the man who has the spirit is off his head, because of your great sin.
ἦκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἐκδικήσεως ἦκασιν αἱ ἡμέραι τῆς ἀνταποδόσεώς σου καὶ κακωθήσεται ἰσραὴλ ὥσπερ ὁ προφήτης ὁ παρεξέστηκός ἄνθρωπος ὁ πνευματοφόρος ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀδικιῶν σου ἐπληθύνθη μανία σου
- 8 Efraim on väijyjä minun Jumalaani vastaan. Profeetta - hänen kaikilla teillään on pyydystäjän paula, vainoamista on hänen Jumalansa temppelissä.
There is great hate against the watchman of Ephraim, the people of my God; as for the prophet, there is a net in all his ways, and hate in the house of his God.
σκοπὸς εφραιμ μετὰ θεοῦ προφήτης παγὶς σκολιὰ ἐπὶ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ μανίαν ἐν οἴκῳ κυρίου κατέπηξαν
- 9 He ovat syvälle vajonneet turmiontekoon niinkuin Gibeon päivinä. Hän muistaa heidän rikoksensa, rankaisee heidän syntinsä.
They have gone deep in evil as in the days of Gibeon; he will keep in mind their wrongdoing, he will give them punishment for their sins.
ἐφθάρησαν κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ βουνοῦ μνησθήσεται ἀδικίας αὐτοῦ ἐκδικήσει ἁμαρτίας αὐτοῦ
- 10 Niinkuin rypäleet erämaassa minä löysin Israelin; niinkuin varhaisedelmät viikunapuussa, sen alkurusaudessa, minä näin teidän isänne. He tulivat Baal-Peoriin, vihkiytyivät häpeäjumalalle ja tulivat kauhistaviksi, niinkuin tuo heidän rakastettunsa.
I made discovery of Israel as of grapes in the waste land; I saw your fathers as the first-fruits of the fig-tree in her early fruit time; but they came to Baal-peor, and made themselves holy to the thing of shame, and became disgusting like that to which they gave their love.
ὡς σταφυλὴν ἐν ἐρήμῳ εἶδρον τὸν ἰσραὴλ καὶ ὡς σκοπὸν ἐν συκῇ πρόμιον εἶδον πατέρας αὐτῶν αὐτοὶ εἰσηλθόντες πρὸς τὸν βεελεφεγορ καὶ ἀπηλλοτριώθησαν εἰς αἰσχύνην καὶ ἐγένοντο οἱ ἠγαπημένοι ὡς οἱ ἐβδελυγμένοι
- 11 Efraim - lintuna lentää pois heidän kunniansa: ei synnyttämistä, ei raskautta, ei sikiämistä enää.
As for Ephraim, their glory will go in flight like a bird: there will be no birth and no one with child and no giving of life.
εφραιμ ὡς ὄρνεον ἐξεπετάσθη αἱ δόξαι αὐτῶν ἐκ τῶν τόκων καὶ ὠδίνων καὶ συλλήψεων
- 12 Ja vaikka he saisivat lapsensa isoiksi, teen minä heidät lapsettomiksi, niin ettei ihmisiä jää. Voi heitä itseänsäkin, kun minä heistä luovun!
Even though their children have come to growth I will take them away, so that not a man will be there; for their evil-doing will be complete and they will be put to shame because of it.
διότι καὶ ἐὰν ἐκθρέψωσιν τὰ τέκνα αὐτῶν ἀτεκνωθήσονται ἐξ ἀνθρώπων διότι καὶ οὐαὶ αὐτοῖς ἐστὶν σάρξ μου ἐξ αὐτῶν
- 13 Efraim on, kun minä sitä katson Tyyroon päin, istutettu laidunmaalle; mutta Efraimin täytyy viedä lapsensa surmaajalle.
As I have seen a beast whose young have been taken from her, so Ephraim will give birth to children only for them to be put to death.
εφραιμ ὃν τρόπον εἶδον εἰς θήραν παρέστησαν τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ εφραιμ τοῦ ἐξαγαγεῖν εἰς ἀποκέντησιν τὰ τέκνα αὐτοῦ
- 14 Anna heille, Herra - mitä antaisitkaan? - anna heille hedelmätön kohtu ja kuivettuneet rinnat.
O Lord, what will you give them? Give them bodies which may not give birth and breasts without milk.
δὸς αὐτοῖς κύριε τί δώσεις αὐτοῖς δὸς αὐτοῖς μήτραν ἀτεκνοῦσαν καὶ μαστοὺς ξηροὺς
- 15 Kaikki heidän pahuutensa on Gilgalissa, sillä siellä minä rupesin heitä vihaamaan. Heidän tekojensa pahuuden tähden minä karkoitan heidät temppelistäni pois. En minä enää heitä rakasta: kaikki heidän ruhtinaansa ovat niskureita.
All their evil-doing is in Gilgal; there I had hate for them; because of their evil-doing I will send them out of my house; they will no longer be dear to me; all their rulers are uncontrolled.
πᾶσαι αἱ κακίαι αὐτῶν εἰς γαλαγάλ ὅτι ἐκεῖ αὐτοὺς ἐμίσησα διὰ τὰς κακίας τῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν ἐκ τοῦ οἴκου μου ἐκβαλῶ αὐτούς οὐ μὴ προσθήσω τοῦ ἀγαπήσαι αὐτούς πάντες οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἀπειθοῦντες
- 16 Efraim on hakattu maahan, heidän juurensa on kuivettunut: hedelmää he eivät tee. Ja jos synnyttävätkin, kuoletan minä heidän kohtunsa kalleimmat.
The rod has come on Ephraim, their root is dry, let them have no fruit; even though they give birth, I will put to death the dearest fruit of their bodies.
ἐπόνεσεν εφραιμ τὰς ρίζας αὐτοῦ ἐξηράνθη καρπὸν οὐκέτι μὴ ἐνέγκη διότι καὶ ἐὰν γεννήσωσιν ἀποκτενῶ τὰ ἐπιθυμήματα κοιλίας αὐτῶν
- 17 Minun Jumalani on hylkäävä heidät, sillä he eivät ole häntä totelleet. He joutuvat pakolaisiksi pakanain sekaan.
My God will give them up because they did not give ear to him; they will be wandering among the nations.
ἀπόσεται αὐτοὺς ὁ θεός ὅτι οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ καὶ ἔσονται πλανῆται ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 1 Israel oli rehevä viiniköynnös, joka teki hedelmiä. Mitä runsaampi sen hedelmä oli, sitä runsaammin se teki alttareita; mitä parempi sen maa oli, sitä parempia patsaita se pystytti.
Israel is a branching vine, full of fruit; as his fruit is increased, so the number of his altars is increased; as the land is fair, so they have made fair pillars.
ἄμπελος εὐκλιματοῦσα ἰσραὴλ ὁ καρπὸς αὐτῆς εὐθηνῶν κατὰ τὸ πλήθος τῶν καρπῶν αὐτοῦ ἐπλήθυνεν τὰ θυσιαστήρια κατὰ τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς αὐτοῦ ὥκοδόμησεν στήλας

- 2 Liukas oli heidän sydämensä; nyt he saavat siitä kärsiä: hän särkee heidän alttarinsa, hävittää heidän patsaansa.
Their mind is taken away; now they will be made waste: he will have their altars broken down, he will give their pillars to destruction.
ἐμέρισαν καρδίας αὐτῶν νῦν ἀφανισθήσονται αὐτὸς κατασκάψει τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν τάλαιπωρήσουσιν αἱ στήλαι αὐτῶν
- 3 Nyt he saavat sanoa: "Ei ole meillä kuningasta, sillä me emme ole peljänneet Herraa; ja mitä hyvää kuningas meille tekisi?"
Now, truly, they will say, We have no king, we have no fear of the Lord; and the king, what is he able to do for us?
διότι νῦν ἐροῦσιν οὐκ ἔστιν βασιλεὺς ἡμῖν ὅτι οὐκ ἐφοβήθημεν τὸν κύριον ὁ δὲ βασιλεὺς τί ποιήσει ἡμῖν
- 4 He puheita pitävät, väärin vannovat, liittoja tekevät; mutta tuomio versoo kuin koiruoho pellon vaosta.
Their words are foolish; they make agreements with false oaths, so punishment will come up like a poison-plant in a ploughed field.
λαλῶν ῥήματα προφάσεις ψευδεῖς διαθήσεται διαθήκην ἀνατελεῖ ὡς ἄγρωστις κρίμα ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ
- 5 Beet-Aavenin vasikkain tähden joutuvat pelkoon Samarian asukkaat. Sillä vasikan tähden vaikeroi sen kansa, ja vasikan tähden sen papit vapisevat, sen kunnian tähden, kun se siltä vaeltaa pois.
The people of Samaria will be full of fear because of the ox of Beth-aven; its people will have sorrow for it, and its priests will give cries of grief for its glory, for the glory has gone in flight.
τῷ μόσχῳ τοῦ οἴκου ὧν παροικίησουσιν οἱ κατοικοῦντες σαμάρειαν ὅτι ἐπένησεν ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν καὶ καθὼς παρεπύκρναν αὐτόν ἐπιχαροῦνται ἐπὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ ὅτι μετωκίσθη ἀπ' αὐτοῦ
- 6 Se itsekin viedään Assuriin lahjaksi sotaisalle kuninkaalle. Häpeän saa Efraim, ja häpeään joutuu Israel neuvonpiteistänsä,
And they will take it to Assyria and give it to the great king; shame will come on Ephraim, and Israel will be shamed because of its image.
καὶ αὐτόν εἰς ἀσσυρίους δῆσαντες ἀπήνεγκαν ζένια τῷ βασιλεῖ ἱαριμ ἐν δόματι εφραιμ δέξεται καὶ αἰσχυνθήσεται ἰσραὴλ ἐν τῇ βουλῇ αὐτοῦ
- 7 Hukassa on Samaria kuninkaineen, on kuin vaahto veden pinnalla.
As for Samaria, her king is cut off, like mist on the water.
ἀπέρριψεν σαμάρεια βασιλέα αὐτῆς ὡς φρύγανον ἐπὶ προσώπου ὕδατος
- 8 Aavenin uhrikukkulat, Israelin synty, hävitetään; orjantappuraa ja ohdaketta on kasvava heidän alttareillansa. Ja he sanovat vuorille: "Peittääkää meidät", ja kukkuloille: "Langetkaa meidän päällemme".
And the high places of Aven, the sin of Israel, will come to destruction; thorns and waste plants will come up on their altars; they will say to the mountains, Be a cover over us; and to the hills, Come down on us.
καὶ ἐξαρθήσονται βωμοὶ ὧν ἀμαρτήματα τοῦ ἰσραὴλ ἄκανθαι καὶ τρίβολοι ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν καὶ ἐροῦσιν τοῖς ὄρεσιν καλύψατε ἡμᾶς καὶ τοῖς βουνοῖς πέσατε ἐφ' ἡμᾶς
- 9 Gibeon päivästä asti sinä olet syntiä tehnyt, Israel. Sinne he ovat asettuneet. Eikö saavuttaisi heitä Gibeassa sota, sota vääryyden miehiä vastaan?
O Israel, you have done evil from the days of Gibeah; there they took up their position, so that the fighting against the children of evil might not overtake them in Gibeah.
ἀφ' οὗ οἱ βουνοὶ ἡμαρτεν ἰσραὴλ ἐκεῖ ἔστησαν οὐ μὴ καταλάβῃ αὐτοὺς ἐν τῷ βουνῷ πόλεμος ἐπὶ τὰ τέκνα ἀδικίας
- 10 Haluni mukaan minä olen heitä kurittava, ja heitä vastaan kokoontuvat kansat, kun minä kytken heidät kiinni heidän kahteen rikokseensa.
I will come and give them punishment; and the peoples will come together against them when I give them the reward of their two sins.
ἦλθεν παιδεύσαι αὐτούς καὶ συναχθήσονται ἐπ' αὐτούς λαοὶ ἐν τῷ παιδεύεσθαι αὐτούς ἐν ταῖς δυοῖν ἀδικίαις αὐτῶν
- 11 Efraim on lehmä, joka on totutettu mielellänsä puimaan, mutta minä käyn käsiksi hänen kauniiseen kaulaansa. Minä valjastan Efraimin: Juuda saa kyntää, Jaakob äestää.
And Ephraim is a trained cow, taking pleasure in crushing the grain; but I have put a yoke on her fair neck; I will put a horseman on the back of Ephraim; Judah will be working the plough, Jacob will be turning up the earth.
εφραιμ δάμαλις δεδιδαγμένη ἀγαπᾷν νεῖκος ἐγὼ δὲ ἐτελεύσομαι ἐπὶ τὸ κάλλιστον τοῦ τραχήλου αὐτῆς ἐπιβιβῶ εφραιμ καὶ παρασιωπήσομαι ἰουδαν ἐνισχύσει αὐτῷ ἰακωβ
- 12 Kylvääkää itsellenne vanhurskauden kylvö, niin saatte leikata laupeuden leikkuun. Raivatkaa itsellenne uudispelto, silloin kun on aika etsiä Herraa, kunnes hän tulee ja antaa sataa, teille vanhurskautta.
Put in the seed of righteousness, get in your grain in mercy, let your unploughed earth be turned up: for it is time to make search for the Lord, till he comes and sends righteousness on you like rain.
σπειράτε ἑαυτοῖς εἰς δικαιοσύνην τρυγήσατε εἰς καρπὸν ζωῆς φωτίσατε ἑαυτοῖς φῶς γνώσεως ἐκζητήσατε τὸν κύριον ἕως τοῦ ἔλθειν γενήματα δικαιοσύνης ὑμῖν
- 13 Te olette kyntäneet jumalattomuutta, leikanneet vääryyttä ja syöneet valheen hedelmää; sillä sinä olet luottanut omaan tiehesi, sankariesi paljouteen.
You have been ploughing sin, you have got in a store of evil, the fruit of deceit has been your food: for you put faith in your way, in the number of your men of war.
ἴνα τί παρεσιωπήσατε ἀσέβειαν καὶ τὴν ἀδικίαν αὐτῆς ἐτρυγήσατε ἐφάγετε καρπὸν ψευδῆ ὅτι ἠλπισας ἐν τοῖς ἄρμασίν σου ἐν πληθί δυνάμεώς σου

- 14 On nouseva pauhina sinun kansojesi kesken, ja kaikki sinun linnoituksesi hävitetään, niinkuin Salman hävitti Beet-Arbelin sodan päivänä: äiti ruhjotaan lastensa päälle.
So a great outcry will go up from among your people, and all your strong places will be broken, as Beth-arbel was broken by Salman in the day of war, as the mother was broken on the rocks with her children.
καὶ ἐξαναστήσεται ἀπόλεια ἐν τῷ λαῷ σου καὶ πάντα τὰ περιτετευχημένα σου οἰχίσηται ὡς ἄρχων σαλαμαν ἐκ τοῦ οἴκου ιεροβααλ ἐν ἡμέραις πολέμου μητέρα ἐπὶ τέκνοις ἠδάφισαν
- 15 Tämän tekee teille Beetel teidän ylenpalttisen pahuutenne tähden: aamunkoitossa Israelin kuningas tuhotaan.
So will Beth-el do to you because of your evil-doing; at dawn will the king of Israel be cut off completely.
οὕτως ποιήσω ὑμῖν οἶκος τοῦ ἰσραηλ ἀπὸ προσώπου κακιῶν ὑμῶν ὄρθρου ἀπερρίφθησαν ἀπερρίφη βασιλεὺς ἰσραηλ
- 1 Kun Israel oli nuori, rakastin minä sitä, ja Egyptistä minä kutsuin poikani.
When Israel was a child he was dear to me; and I took my son out of Egypt.
διότι νήπιος ἰσραηλ καὶ ἐγὼ ἠγάπησα αὐτὸν καὶ ἐξ αἰγύπτου μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ
- 2 Aina kun kutsujat heitä kutsuivat, he menivät pois heidän kasvojensa edestä, uhrasivat baaleille ja polttivat uhreja epäjumalille.
When I sent for them, then they went away from me; they made offerings to the Baals, burning perfumes to images.
καθὼς μετεκάλεσα αὐτοὺς οὕτως ἀπόχοντο ἐκ προσώπου μου αὐτοὶ τοῖς βααλιμ ἔθνον καὶ τοῖς γλυπτοῖς ἐθυμίον
- 3 Minä opetin Ephraimin kävelemään. - Hän otti heidät käsivarsillensa. - Mutta he eivät ymmärtäneet, että minä heidät paransin.
But I was guiding Ephraim's footsteps; I took them up in my arms, but they were not conscious that I was ready to make them well.
καὶ ἐγὼ συνεπόδισα τὸν εφραιμ ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τὸν βραχίονά μου καὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἴαμαι αὐτούς
- 4 Ihmissiteillä minä heitä vedin, rakkauden köysillä; minä ikäänkuin nostin ikeen heidän leukapielittänsä, kumarruin heidän puoleensa ja syötin.
I made them come after me with the cords of a man, with the bands of love; I was to them as one who took the yoke from off their mouths, putting meat before them.
ἐν διαφορῇ ἀνθρώπων ἐξέτεινα αὐτούς ἐν δεσμοῖς ἀγαπήσεώς μου καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς ραπίζων ἄνθρωπος ἐπὶ τὰς σιαγόνας αὐτοῦ καὶ ἐπιβλέψομαι πρὸς αὐτὸν δυνήσομαι αὐτῷ
- 5 Eivätkö he joutuisi jälleen Egyptin maahan, eikö Assur tulisi heille kuninkaaksi, koska he eivät ole tahtoneet kääntyä?
He will go back to the land of Egypt and the Assyrian will be his king, because they would not come back to me.
κατόκησεν εφραιμ ἐν αἰγύπτῳ καὶ ἄσσορ αὐτὸς βασιλεὺς αὐτοῦ ὅτι οὐκ ἠθέλησεν ἐπιστρέψαι
- 6 Miekka on riehuva hänen kaupungeissansa, on hävittävä hänen salpansa, on syövä syötävänsä, heidän neuvonpiteittensä takia.
And the sword will go through his towns, wasting his children and causing destruction because of their evil designs.
καὶ ἠσθένησεν ῥομφαία ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτοῦ καὶ κατέπαυσεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ καὶ φάγονται ἐκ τῶν διαβουλίῶν αὐτῶν
- 7 Minun kansallani on halu kääntyä minusta pois; ja kun sitä kutsutaan korkeutta kohti, ei kenkään heistä ylenny.
My people are given up to sinning against me; though their voice goes up on high, no one will be lifting them up.
καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐπικρεμάμενος ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ καὶ ὁ θεὸς ἐπὶ τὰ τίμια αὐτοῦ θυμωθήσεται καὶ οὐ μὴ ὑψώσῃ αὐτὸν
- 8 Kuinka minä jättäisin sinut, Ephraim, heittäisin sinut, Israel? Kuinka jättäisin sinut niinkuin Admah, tekisin sinulle niinkuin Seboimille? Minun sydämeni kääntyy, minun säälini herää.
How may I give you up, O Ephraim? how may I be your saviour, O Israel? how may I make you like Admah? how may I do to you as I did to Zeboim? My heart is turned in me, it is soft with pity.
τί σε διαθῶ εφραιμ ὑπερασπιῶ σου ἰσραηλ τί σε διαθῶ ὡς ἀδαμα θήσομαι σε καὶ ὡς σεβωιμ μετεστράφη ἡ καρδία μου ἐν τῷ αὐτῷ συνεταιράχθῃ ἢ μεταμέλειά μου
- 9 En minä pane täytäntöön vihani hehkua, en enää hävitä Ephraimia. Sillä minä olen Jumala enkä ihminen, olen Pyhä sinun keskelläsi; en tule minä vihan tuimuudessa.
I will not put into effect the heat of my wrath; I will not again send destruction on Ephraim; for I am God and not man, the Holy One among you; I will not put an end to you.
οὐ μὴ ποιήσω κατὰ τὴν ὄργην τοῦ θυμοῦ μου οὐ μὴ ἐγκαταλίπω τοῦ ἐξαλειφθῆναι τὸν εφραιμ διότι θεὸς ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἄνθρωπος ἐν σοὶ ἅγιος καὶ οὐκ εἰσελεύσομαι εἰς πόλιν
- 10 Ja he vaeltavat Herran jäljessä. Hän ärjyy kuin leijona - niin, hän ärjyy, ja vavisten tulevat lapset mereltä päin.
They will go after the Lord; his cry will be like that of a lion; his cry will be loud, and the children will come from the west, shaking with fear;
ὅπισω κυρίου πορεύσομαι ὡς λέων ἐρεύξεται ὅτι αὐτὸς ὠρύσεται καὶ ἐκστήσονται τέκνα ὕδατων
- 11 Vavisten he tulevat Egyptistä kuin linnut, Assurin maasta kuin kyyhkyset, ja minä saatan heidät asumaan kodeissansa, sanoo Herra.
Shaking with fear like a bird, they will come out of Egypt, like a dove out of the land of Assyria: and I will give them rest in their houses, says the Lord.
καὶ ἐκστήσονται ὡς ὄρνεις ἐξ αἰγύπτου καὶ ὡς περιστέρᾳ ἐκ γῆς ἄσσυρίων καὶ ἀποκαταστήσω αὐτοὺς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν λέγει κύριος

- 1 Efraim on ympäröinyt minut valheella ja Israelin huone vilpillä. Juuda juoksee yhä valtoimena, välittämättä Jumalasta, Pyhästä, Totisesta.
 \11:12\The deceit of Ephraim and the false words of Israel are about me on every side. ...
 ἐκύκλωσέν με ἐν ψεύδει εφραιμ καὶ ἐν ἀσεβείαις οἶκος ἰσραὴλ καὶ ἰουδᾶ νῦν ἔγνω αὐτοὺς ὁ θεὸς καὶ λαὸς ἅγιος κεκλήσεται θεοῦ
- 2 Efraim tavoittelee tuulta, ajaa takaa itätuulta ja kartuttaa kaiken aikaa valhetta ja hävitystä; tehdään liittoja Assurin kanssa, ja viedään öljyä Egyptiin.
 \12:1\Ephraim's food is the wind, and he goes after the east wind: deceit and destruction are increasing day by day; they make an agreement with Assyria, and take oil into Egypt.
 ὁ δὲ εφραιμ πονηρὸν πνεῦμα ἐδίωξεν καύσωνα ὄλην τὴν ἡμέραν κενὰ καὶ μάταια ἐπλήθυνεν καὶ διαθήκην μετὰ ἀσσυρίων διέθετο καὶ ἔλαιον εἰς αἴγυπτον ἐνεπορεύετο
- 3 Mutta Herralla on oikeudenkäynti Juudan kanssa, ja hän tahtoo rangaista Jaakobia sen teitten mukaan, hän on kostava sille sen tekojen mukaan.
 \12:2\The Lord has a cause against Judah, and will give punishment to Jacob for his ways; he will give him the reward of his acts.
 καὶ κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς ἰουδαν τοῦ ἐκδικῆσαι τὸν ἰακωβ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ
- 4 Äidin kohdussa tämä petti veljensä, ja miehuutensa voimassa hän taisteli Jumalan kanssa.
 \12:3\In the body of his mother he took his brother by the foot, and in his strength he was fighting with God;
 ἐν τῇ κοιλίᾳ ἐπτέρνισεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἐν κόποις αὐτοῦ ἐνίσχυσεν πρὸς θεὸν
- 5 Hän taisteli enkelin kanssa ja voitti, hän itki ja rukoili tätä. Beetelissä tämä löysi hänet ja puhui siellä meidän kanssamme.
 \12:4\He had a fight with the angel and overcame him; he made request for grace to him with weeping; he came face to face with him in Beth-el and there his words came to him;
 καὶ ἐνίσχυσεν μετὰ ἀγγέλου καὶ ἠδυνάσθη ἔκλαυσαν καὶ ἐδεήθησάν μου ἐν τῷ οἴκῳ ὧν εὔροσάν με καὶ ἐκεῖ ἐλάληθη πρὸς αὐτόν
- 6 Herra, Jumala Sebaot - Herra on hänen nimensä.
 \12:5\Even the Lord, the God of armies; the Lord is his name.
 ὁ δὲ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ἔσται μνημόσυνον αὐτοῦ
- 7 Ja sinä - käänny Jumalasi tykö, noudata laupeutta ja oikeutta ja pane alati toivosi Jumalaasi.
 \12:6\So then, come back to your God; keep mercy and right, and be waiting at all times on your God.
 καὶ σὺ ἐν θεῷ σου ἐπιστρέψεις ἔλεον καὶ κρίμα φυλάσσου καὶ ἔγγιζε πρὸς τὸν θεόν σου διὰ παντός
- 8 Kanaan - hänen kädesssä on petollinen vaaka, halusta hän tekee vääryyttä.
 \12:7\As for Canaan, the scales of deceit are in his hands; he takes pleasure in twisted ways.
 χανααν ἐν χειρὶ αὐτοῦ ζυγὸς ἀδικίας καταδυναστεύειν ἠγάπησε
- 9 Efraim sanoo: "Olenpas rikastunut, olen saanut itselleni omaisuutta; ei mikään minun työansioni tuota minulle syyllisyyttä, joka olisi syntiä".
 \12:8\And Ephraim said, Now I have got wealth and much property; in all my works no sin may be seen in me.
 καὶ εἶπεν εφραιμ πλὴν πεπλούτηκα εὔρηκα ἀναμνηρὴν ἑμαυτῷ πάντες οἱ πόνοι αὐτοῦ οὐχ εὔρεθήσονται αὐτῷ δι' ἀδικίας ὡς ἤμαρτεν
- 10 Mutta minä, joka olen Herra, sinun Jumalasi, hamasta Egyptin maasta lähtien, minä saatan vielä sinut asumaan teltoissa niinkuin juhlapäivinä.
 \12:9\But I am the Lord your God from the land of Egypt; I will give you tents for your living-places again as in the days of the holy meeting.
 ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεὸς σου ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου ἔτι κατοικίῳ σε ἐν σκηναῖς καθὼς ἡμέρα ἑορτῆς
- 11 Minä olen puhunut profeteoille, olen antanut paljon näkyjä ja puhunut vertauksia profettain kautta.
 \12:10\My word came to the ears of the prophets and I gave them visions in great number, and by the mouths of the prophets I made use of comparisons.
 καὶ λαλήσω πρὸς προφήτας καὶ ἐγὼ ὁράσεις ἐπλήθυνα καὶ ἐν χερσὶν προφητῶν ὁμοιωθῆναι
- 12 Jos Gilead on pelkkää petosta ollutkin, niin he pelkäsi turhuudeksi tulevatkin. Gilgalissa on uhrattu härkiä, niinpä tuleekin heidän alttareistansa kuin kiviröykkiöitä, joita on pellon vaoilla.
 \12:11\In Gilead there is evil. They are quite without value; in Gilgal they make offerings of oxen; truly their altars are like masses of stones in the hollows of a ploughed field.
 εἰ μὴ γαλααδ ἔστιν ἄρα ψευδεῖς ἦσαν ἐν γαλαγαλ ἄρχοντες θυσιάζοντες καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν ὡς χελῶνα ἐπὶ χέρσον ἀγροῦ
- 13 Jaakob pakeni Aramin kedoille, ja Israel palveli naisen tähden, naisen tähden hän paimensi.
 \12:12\And Jacob went in flight into the field of Aram, and Israel became a servant for a wife, and for a wife he kept sheep.
 καὶ ἀνεχώρησεν ἰακωβ εἰς πεδῖον συρίας καὶ ἐδοῦλευσεν ἰσραὴλ ἐν γυναικὶ καὶ ἐν γυναικὶ ἐφυλάξατο
- 14 Mutta profeetan kautta vei Herra Israelin Egyptistä pois, ja profeetta sitä paimensi.
 \12:13\And by a prophet the Lord made Israel come up out of Egypt, and by a prophet he was kept safe.
 καὶ ἐν προφήτῃ ἀνήγαγεν κύριος τὸν ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐν προφήτῃ διεφυλάχθη

- 15 Efraim nosti katkeran mielikarvouden. Hänen Herransa on heittävä hänen verivelkansa hänen päällensä ja kääntävä hänen häpäisevän menonsa häneen itseensä.
 \12:14\ have been bitterly moved to wrath by Ephraim; so that his blood will be on him, and the Lord will make his shame come back on him.
 ἐθύμωσεν εφραιμ καὶ παρώργισεν καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτὸν ἐκχυθήσεται καὶ τὸν ὀνειδισμόν αὐτοῦ ἀνταποδώσει αὐτῷ κύριος
- 1 Milloin Efraim puhui, syntyi kauhu: korkealle kohosi hän Israelissa. Mutta hän joutui synnalaiseksi Baalin takia, ja hän kuoli.
 When the words of my law came from Ephraim, he was lifted up in Israel; but when he did evil through the Baal, death overtook him.
 κατὰ τὸν λόγον εφραιμ δικαιοῦματα αὐτὸς ἔλαβεν ἐν τῷ ἰσραὴλ καὶ ἔθετο αὐτὰ τῇ βααλ καὶ ἀπέθανεν
- 2 Nyt he jatkavat synnintekoa, tekevät itselleen valettuja kuvia hopeastansa, epäjumalankuvia ymmärryksensä mukaan, taitoniekkein tekemiä kaikki tyynni. Niille he puhuvat; ihmisiä teurastavat, vasikoita suutelevat.
 And now their sins are increased; they have made themselves a metal image, false gods from their silver, after their designs, all of them the work of the metal-workers; they say of them, Let them give offerings, let men give kisses to the oxen.
 καὶ προσέθετο τοῦ ἁμαρτάνειν ἔτι καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χώνευμα ἐκ τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν κατ' εἰκόνα εἰδώλων ἔργα τεκτόνων συντετελεσμένα αὐτοῖς αὐτοὶ λέγουσιν θύσατε ἀνθρώπους μόσχοι γὰρ ἐκλελοίπασιν
- 3 Sentähden he ovat kuin aamupilvi, kuin kaste, joka varhain haihtuu, kuin akanat, jotka puimatantereelta lentävät, kuin savu, joka häipyä ikkunasta.
 So they will be like the morning cloud, like the dew which goes early away, like the dust of the grain which the wind is driving out of the crushing-floor, like smoke going up from the fireplace.
 διὰ τοῦτο ἔσονται ὡς νεφέλη πρωινή καὶ ὡς δρόσος ὀρθρινὴ πορευομένη ὥσπερ χυδὸς ἀποφυσώμενος ἀφ' ἄλωνος καὶ ὡς ἄτμις ἀπὸ ἀκριδῶν
- 4 Mutta minä olen Herra, sinun Jumalasi, hamasta Egyptin maasta lähtien; muuta Jumalaa sinä et tunne kuin minut, eikä ole muuta auttajaa kuin minä.
 But I am the Lord your God, from the land of Egypt; you have knowledge of no other God and there is no saviour but me.
 ἐγὼ δὲ κύριος ὁ θεὸς σου στερεῶν οὐρανὸν καὶ κτίζων γῆν οὗ αἱ χεῖρες ἔκτισαν πᾶσαν τὴν στρατιάν τοῦ οὐρανοῦ καὶ οὐ παρέδεδεξά σοι αὐτὰ τοῦ πορεύεσθαι ὀπίσω αὐτῶν καὶ ἐγὼ ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ θεὸν πλὴν ἐμοῦ οὐ γνώσῃ καὶ σφύζων οὐκ ἔστιν ἄραξ ἐμοῦ
- 5 Minä tunsin sinut erämaassa, kuivassa maassa.
 I had knowledge of you in the waste land where no water was.
 ἐγὼ ἐποίημαινόν σε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γῆ ἀοικίτῳ
- 6 Sen mukaan kuin heidän laatumensa olivat, he kylläisiksi tulivat. He tulivat kylläisiksi, ja heidän sydämensä tuli ylpeäksi; sentähden he unhottivat minut.
 When I gave them food they were full, and their hearts were full of pride, and they did not keep me in mind.
 κατὰ τὰς νομάς αὐτῶν καὶ ἐνεπλήσθησαν εἰς πλησμονὴν καὶ ὑψώθησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν ἕνεκα τούτου ἐπελάθοντό μου
- 7 Niin minusta tuli heille ikäänkuin leijona, niinkuin pantteri tien ohessa minä heitä väijyin.
 So I will be like a lion to them; as a cruel beast I will keep watch by the road;
 καὶ ἔσομαι αὐτοῖς ὡς πανθῆρ καὶ ὡς πάρδαλις κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσσυρίων
- 8 Minä käyn heidän kimppuunsa kuin karhu, jolta on riistetty poikaset, revin heidän sydänkalvonsa ja syön heidät siinä paikassa kuin naarasleijona. Metsän pedot raatelevat heidät.
 I will come face to face with them like a bear whose young ones have been taken from her, and their inmost hearts will be broken; there the dogs will make a meal of them; they will be wounded by the beasts of the field.
 ἀπαντήσομαι αὐτοῖς ὡς ἄρκος ἀπορουμένη καὶ διαρρηξὼ συγκλεισμόν καρδίας αὐτῶν καὶ καταφάγονται αὐτοὺς ἐκεῖ σκύμοι δρυμοῦ θηρία ἀγροῦ διασπάσει αὐτούς
- 9 Se on sinun turmiosi, Israel, että olet minua vastaan, joka olen sinun apusi.
 I have sent destruction on you, O Israel; who will be your helper?
 τῇ διαφθορᾷ σου ἰσραὴλ τίς βοηθήσει
- 10 Missä on nyt sinun kuninkaasi, että hän auttaisi sinua kaikissa kaupungeissasi, ja sinun tuomarisi, joista olet sanonut: "Anna minulle kuningas ja ruhtinaat"?
 Where is your king, that he may be your saviour? and all your rulers, that they may take up your cause? of whom you said, Give me a king and rulers.
 ποῦ ὁ βασιλεὺς σου οὗτος καὶ διασσοῦάτω σε ἐν πάσαις ταῖς πόλεσίν σου κρινάτω σε ὃν εἶπας δός μοι βασιλεῖα καὶ ἄρχοντα
- 11 Kuninkaan minä annan sinulle vihassani ja otan pois kiivastuksessani.
 I have given you a king, because I was angry, and have taken him away in my wrath.
 καὶ ἔδωκά σοι βασιλεῖα ἐν ὀργῇ μου καὶ ἔσχον ἐν τῷ θυμῷ μου

- 12 Efraimin rikos on sidottu kokoon, talteen on pantu hänen syntinsä.
The wrongdoing of Ephraim is shut up; his sin is put away in secret.
συστροφήν ἀδικίας εφραϊμ ἐγκεκρυμμένη ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ
- 13 Hänelle tulee synnyttäjän tuskat. Hän on älytön lapsi, sillä hän ei aikansa tule esiin kohdusta.
The pains of a woman in childbirth will come on him: he is an unwise son, for at this time it is not right for him to keep his place when children come to birth.
ὠδίνες ὡς τικτοῦσης ἤξουσιν αὐτῷ οὗτος ὁ υἱός σου οὐ φρόνιμος διότι οὐ μὴ ὑποστῆ ἐν συντριβῇ τέκνων
- 14 Tuonelan kädestä minä heidät päästän, kuolemasta minä heidät lunastan. Missä on sinun ruttosi, kuolema, missä sinun surmasi, tuonela? Katumus on peitetty minun silmiltäni.
I will give the price to make them free from the power of the underworld, I will be their saviour from death: O death! where are your pains? O underworld! where is your destruction? my eyes will have no pity.
ἐκ χειρὸς ᾧδου ῥύσσομαι αὐτοὺς καὶ ἐκ θανάτου λυτρώσομαι αὐτούς ποῦ ἡ δίκη σου θάνατε ποῦ τὸ κέντρον σου ᾧδη παράκλησις κέκρυπται ἀπὸ ὀφθαλμῶν μου
- 15 Vaikka hän veljien seassa on hedelmöitseväinen, on itätuuli tuleva, on nouseva Herran tuuli erämaasta, ja hänen kaivonsa kuivuu, ja hänen lähteensä ehtyy: se on ryöstävä hänen aarteensa, kaikki hänen kallisarvoiset kalunsa.
Though he gives fruit among his brothers, an east wind will come, the wind of the Lord coming up from the waste land, and his spring will become dry, his fountain will be without water: it will make waste the store of all the vessels of his desire.
διότι οὗτος ἀνὰ μέσον ἀδελφῶν διαστελεῖ ἐπάξει ἄνεμον καύσωνα κύριος ἐκ τῆς ἐρήμου ἐπ' αὐτόν καὶ ἀναξηρανεῖ τὰς φλέβας αὐτοῦ ἐξηρημώσει τὰς πηγὰς αὐτοῦ αὐτὸς καταξηρανεῖ τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ σκευὴ τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτοῦ
- 1 Samaria joutuu syystänsä kärsimään, koska se on niskoitellut Jumalaansa vastaan: he kaatuvat miekkaan, heidän pienet lapsensa ruhjotaan, ja heidän raskaat vaimonsa halkaistaan.
\\13:16\\Samaria will be made waste, for she has gone against her God: they will be cut down by the sword, their little children will be broken on the rocks, their women who are with child will be cut open.
ἀφανισθήσεται σαμάρεια ὅτι ἀντέστη πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται αὐτοὶ καὶ τὰ ὑποτίτθια αὐτῶν ἐδαφισθήσονται καὶ αἱ ἐν γαστρὶ ἔχουσαι αὐτῶν διαρραγήσονται
- 2 Palaja Israel, Herran, sinun Jumalasi tykö, sillä sinä olet kompastunut rikoksiisi.
\\14:1\\O Israel, come back to the Lord your God; for your evil-doing has been the cause of your fall.
ἐπιστρέφητι ἰσραὴλ πρὸς κύριον τὸν θεόν σου διότι ἡσθένησας ἐν ταῖς ἀδικίαις σου
- 3 Ottakaa mukaanne sanoja ja palatkaa Herran tykö ja sanokaa hänelle: "Anna anteeksi kaikki rikokset, ota armoihisi, niin me tuomme sinulle uhrimulleiksi huultemme uhrin.
\\14:2\\Take with you words, and come back to the Lord; say to him, Let there be forgiveness for all wrongdoing, so that we may take what is good, and give in payment the fruit of our lips.
λάβετε μεθ' ἑαυτῶν λόγους καὶ ἐπιστρέφητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν εἶπατε αὐτῷ ὅπως μὴ λάβητε ἀδικίαν καὶ λάβητε ἀγαθὰ καὶ ἀνταποδώσομεν καρπὸν χειλέων ἡμῶν
- 4 Assur ei ole meitä auttava, hevosilla emme tahdo ratsastaa, emmekä enää sano kättemme teille: 'Meidän jumalamme'; sillä sinussa saa orpo armon."
\\14:3\\Assyria will not be our salvation; we will not go on horses; we will not again say to the work of our hands, You are our gods; for in you there is mercy for the child who has no father.
ασσουρ οὐ μὴ σώσει ἡμᾶς ἐφ' ἔππον οὐκ ἀναβησόμεθα οὐκέτι μὴ εἴπωμεν θεοὶ ἡμῶν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν ἡμῶν ὁ ἐν σοὶ ἐλεήσει ὄρφανόν
- 5 Minä parannan teidän luopumuksenne, omasta halustani minä teitä rakastan; sillä minun vihani on kääntynyt hänestä pois.
\\14:4\\I will put right their errors; freely will my love be given to them, for my wrath is turned away from him.
ιάσομαι τὰς κατοικίας αὐτῶν ἀγαπήσω αὐτοὺς ὁμολόγως ὅτι ἀπέστρεψεν ἡ ὀργή μου ἀπ' αὐτῶν
- 6 Minä olen oleva Israelille kuin kaste, se on kukoistava kuin lilja ja juurtuva syvälle kuin Libanon.
\\14:5\\I will be as the dew to Israel; he will put out flowers like a lily, and send out his roots like Lebanon.
ἔσομαι ὡς δρόσος τῷ ἰσραὴλ ἀνθήσει ὡς κρίνον καὶ βαλεῖ τὰς ρίζας αὐτοῦ ὡς ὁ λίβανος
- 7 Sen vesat leviävät, sen kauneus on oleva kuin öljypuu ja sen tuoksu kuin Libanonin.
\\14:6\\His branches will be stretched out, he will be beautiful as the olive-tree and sweet-smelling as Lebanon.
πορεύονται οἱ κλάδοι αὐτοῦ καὶ ἔσται ὡς ἐλαία κατάκαρπος καὶ ἡ ὄσφρασία αὐτοῦ ὡς λίβανου
- 8 Sen varjossa asuvaset kasvattavat jälleen viljaa ja kukoistavat kuin viiniköynnös. Sen maine on oleva kuin Libanonin viinin.
\\14:7\\They will come back and have rest in his shade; their life will be made new like the grain, and they will put out flowers like the vine; his name will be like the wine of Lebanon.
ἐπιστρέψουσιν καὶ καθιοῦνται ὑπὸ τὴν σκέπην αὐτοῦ ζήσονται καὶ μεθυσθήσονται σίτῳ καὶ ἐξανθήσει ὡς ἄμπελος τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ὡς οἶνος λίβανου

- 9 Efraim! Mitä on minulla enää tekemistä epäjumalien kanssa? Minä kuulen häntä, minä katson hänen puoleensa, minä, joka olen kuin viheriöitsevä kypressi: minusta on sinun hedelmäsi.
 \14:8\As for Ephraim, what has he to do with false gods any longer? I have given an answer and I will keep watch over him; I am like a branching fir-tree, from me comes your fruit.
 τῷ εφραιμ τί αὐτῷ ἐτι καὶ εἰδώλοις ἐγὼ ἐταπεινώσω αὐτόν καὶ ἐγὼ κατισχύσω αὐτόν ἐγὼ ὡς ἄρκευθος πυκάζουσα ἐξ ἐμοῦ ὁ καρπὸς σου εὐρηται
- 1 Herran sana, joka tuli Jooolille, Petuelin pojalle.
 The word of the Lord which came to Joel, the son of Pethuel.
 λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς ἰωηλ τὸν τοῦ βαθουηλ
- 2 Kuulkaa tämä, te vanhimmat, ja ottakaa korviinne, kaikki maan asukkaat. Onko tällaista tapahtunut teidän päivinänne taikka teidän isienne päivinä?
 Give ear to this, you old men, and take note, you people of the land. Has this ever been in your days, or in the days of your fathers?
 ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ πρεσβύτεροι καὶ ἐνωτίσασθε πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν εἰ γέγονεν τοιαῦτα ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ὑμῶν
- 3 Kertokaa tämä lapsillenne, ja teidän lapsenne kertokoot sen lapsillensa ja heidän lapsensa tulevalle polvelle:
 Give the story of it to your children, and let them give it to their children, and their children to another generation.
 ὑπὲρ αὐτῶν τοῖς τέκνοις ὑμῶν διηγήσασθε καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκνοις αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς γενεὰν ἐτέραν
- 4 Mitä kalvajasirkalta jäi, sen söi heinäsiirkka. Ja mitä heinäsiirkalta jäi, sen söi syöjäsiirkka. Ja mitä syöjäsiirkalta jäi, sen söi tuhosirkka.
 What the worm did not make a meal of, has been taken by the locust; and what the locust did not take, has been food for the plant-worm; and what the plant-worm did not take, has been food for the field-fly.
 τὰ κατάλοιπα τῆς κάμπης κατέφαγεν ἡ ἀκρίς καὶ τὰ κατάλοιπα τῆς ἀκρίδος κατέφαγεν ὁ βροῦχος καὶ τὰ κατάλοιπα τοῦ βροῦχου κατέφαγεν ἡ ἐρυσίβη
- 5 Herätkää, te juopuneet, ja itkekää, valittakaa, kaikki viininjuojat, rypälemehun tähden, sillä se on otettu pois teidän suustanne.
 Come out of your sleep, you who are overcome with wine, and give yourselves to weeping; give cries of sorrow, all you drinkers of wine, because of the sweet wine; for it has been cut off from your mouths.
 ἐκνήψατε οἱ μεθύοντες ἐξ οἴνου αὐτῶν καὶ κλαύσατε θρηνήσατε πάντες οἱ πίνοντες οἶνον εἰς μέθην ὅτι ἐξῆρται ἐκ στόματος ὑμῶν εὐφροσύνη καὶ χαρὰ
- 6 Sillä minun maahani on hyökännyt kansa, väkevä ja epäluokainen. Sen hampaat ovat leijonan hampaat, ja sillä on naarasleijonan leukaluut.
 For a nation has come up over my land, strong and without number; his teeth are the teeth of a lion, and he has the back teeth of a great lion.
 ὅτι ἔθνος ἀνέβη ἐπὶ τὴν γῆν μου ἰσχυρὸν καὶ ἀναριθμητὸν οἱ ὀδόντες αὐτοῦ ὀδόντες λέοντος καὶ αἱ μύλαι αὐτοῦ σκύμου
- 7 Se on raastanut minun viiniköynnökseni ja katkonut minun viikunapuuni, on ne paljajaksi kuorinut ja karsinut; niiden oksat ovat valjenneet.
 By him my vine is made waste and my fig-tree broken: he has taken all its fruit and sent it down to the earth; its branches are made white.
 ἔθετο τὴν ἄμπελόν μου εἰς ἀφανισμόν καὶ τὰς συκᾶς μου εἰς συγκλασμόν ἐρευνῶν ἐξηρεύνησεν αὐτὴν καὶ ἔρριψεν ἐλεύκανεν κλήματα αὐτῆς
- 8 Valita niinkuin neitsyt, joka on vyöttäytynyt säkkiin nuoruutensa yljän tähden.
 Make sounds of grief like a virgin dressed in haircloth for the husband of her early years.
 θρήνησον πρὸς με ὑπὲρ νόμφην περιεζωσμένην σάκκον ἐπὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς τὸν παρθενικόν
- 9 Pois on otettu ruokauhri ja juomauhri Herran huoneesta. Papit, jotka toimittavat Herran palvelusta, murehtivat.
 The meal offering and the drink offering have been cut off from the house of the Lord; the priests, the Lord's servants, are sorrowing.
 ἐξῆρται θυσία καὶ σπονδὴ ἐξ οἴκου κυρίου πενθεῖτε οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ
- 10 Hävitetty on peltö, maa murehtii; sillä vilja on hävitetty, viinistä on tullut kato, öljy on kuivunut.
 The fields are wasted, the land has become dry; for the grain is wasted, the new wine is kept back, the oil is poor.
 ὅτι τεταλαιπώρηκεν τὰ πεδία πενθεῖτω ἡ γῆ ὅτι τεταλαιπώρηκεν σίτος ἐξηράνθη οἶνος ὀλιγώθη ἔλαιον
- 11 Peltomiehet ovat joutuneet häpeään, viinitarhurit valittavat nisun ja ohran tähden, sillä mennyt on pellon sato.
 The farmers are shamed, the workers in the vine-gardens give cries of grief, for the wheat and the barley; for the produce of the fields has come to destruction.
 ἐξηράνθησαν οἱ γεωργοὶ θρηνεῖτε κτήματα ὑπὲρ πυροῦ καὶ κριθῆς ὅτι ἀπόλωλεν τρυγητὸς ἐξ ἄγρου
- 12 Viiniköynnöstä on kohdannut kato, viikunapu on kuihtunut, granaattipuu ja myös palmu ja omenapuu; kaikki kedon puut ovat kuivettuneet. Niin, häpeään on joutunut ilo, ihmislasten joukosta pois.
 The vine has become dry and the fig-tree is feeble; the pomegranate and the palm-tree and the apple-tree, even all the trees of the field, are dry: because joy has gone from the sons of men.
 ἡ ἄμπελος ἐξηράνθη καὶ αἱ συκαὶ ὀλιγώθησαν ῥόα καὶ φοῖνιξ καὶ μῆλον καὶ πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἄγρου ἐξηράνθησαν ὅτι ἤσχυραν χαρὰν οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων

- 13 Vyöttäytykää säkkiin, pitäkää valittajaiset, te papit; valittakaa, te jotka toimitatte palvelusta alttarilla. Käykää sisälle, viettäkää yö säkkeihin puettuina, te jotka toimitatte minun Jumalani palvelusta. Sillä poissa on teidän Jumalanne huoneesta ruokauhri ja juomauhri.
Put haircloth round you and give yourselves to sorrow, you priests; give cries of grief, you servants of the altar: come in, and, clothed in haircloth, let the night go past, you servants of my God: for the meal offering and the drink offering have been kept back from the house of your God.
περιζώσαθε καὶ κόπτεσθε οἱ ἱερεῖς θρηνεῖτε οἱ λειτουργοῦντες θυσιαστηρίῳ εἰσέλθατε ὑπνώσατε ἐν σάκκοις λειτουργοῦντες θεῷ ὅτι ἀπέσχηκεν ἐξ οἴκου θεοῦ ὑμῶν θυσία καὶ σπονδή
- 14 Kuuluttakaa pyhä paasto, kutsukaa koolle juhla kokous, kootkaa vanhimmat ja kaikki maan asukkaat Herran, teidän Jumalanne, huoneeseen ja huutakaa Herran puoleen.
Let a time be fixed for going without food, have a holy meeting, let the old men, even all the people of the land, come together to the house of the Lord your God, crying out to the Lord.
ἀγιάσατε νηστείαν κηρύξατε θεραπείαν συναγάγετε πρεσβυτέρους πάντας κατοικοῦντας γῆν εἰς οἶκον θεοῦ ὑμῶν καὶ κεκραῶσατε πρὸς κύριον ἐκτενῶς
- 15 Voi sitä päivää! Sillä lähellä on Herran päivä, ja se tulee niinkuin hävitys Kaikkivaltiaalta.
Sorrow for the day! for the day of the Lord is near, and as destruction from the Ruler of all it will come.
οἴμμοι οἴμμοι οἴμμοι εἰς ἡμέραν ὅτι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου καὶ ὡς ταλαιπωρία ἐκ ταλαιπωρίας ἦξει
- 16 Eikö ole otettu meiltä ruoka silmäimme edestä sekä meidän Jumalamme huoneesta ilo ja riemu?
Is not food cut off before our eyes? joy and delight from the house of our God?
κατέναντι τῶν ὀφθαλμῶν ὑμῶν βρώματα ἐξωλεθρεύθη ἐξ οἴκου θεοῦ ὑμῶν εὐφροσύνη καὶ χαρά
- 17 Surkastuneet ovat siemenjyvät multiensa alla, varastohuoneet autiot, aitat puretut, kun viljasta on kato.
The grains have become small and dry under the spade; the store-houses are made waste, the grain-stores are broken down; for the grain is dry and dead.
ἐσκίρτησαν δαμάλις ἐπὶ ταῖς φάτναις αὐτῶν ἠφανίσθησαν θησαυροὶ κατεσκάφησαν ληνοὶ ὅτι ἐξηράνθη σίτος
- 18 Kuinka huokaa karja, kuinka hädissään ovat raavaslaumat, sillä ei ole niillä laidunta! Myös lammaslaumat joutuvat perikatoon.
What sounds of pain come from the beasts! the herds of cattle are at a loss because there is no grass for them; even the flocks of sheep are no longer to be seen.
τί ἀποθήσομεν ἑαυτοῖς ἐκλασαν βουκόλια βοῶν ὅτι οὐχ ὑπήρχεν νομὴ αὐτοῖς καὶ τὰ ποίμνια τῶν προβάτων ἠφανίσθησαν
- 19 Sinua, Herra, minä huudan, sillä tuli on kuluttanut erämaan laitumet ja liekki polttanut kaikki kedon puut.
O Lord, my cry goes up to you: for fire has put an end to the grass-lands of the waste, and all the trees of the field are burned with its flame.
πρὸς σέ κύριε βοήσομαι ὅτι πῦρ ἀνήλωσεν τὰ ὠραῖα τῆς ἐρήμου καὶ φλόξ ἀνήψεν πάντα τὰ ξύλα τοῦ ἀγροῦ
- 20 Metsän eläimetkin sinua ikävöivät, sillä vesipurot ovat kuivuneet ja tuli on kuluttanut erämaan laitumet.
The beasts of the field are turning to you with desire: for the water-streams are dry and fire has put an end to the grass-lands of the waste.
καὶ τὰ κτήνη τοῦ πεδίου ἀνέβλεψαν πρὸς σέ ὅτι ἐξηράνθησαν ἀφρέεις ὑδάτων καὶ πῦρ κατέφαγεν τὰ ὠραῖα τῆς ἐρήμου
- 1 Puhaltakaa pasunaan Siionissa, toitottakaa torvia minun pyhällä vuorellani. Jokainen maan asukas on vapiseva, sillä Herran päivä tulee. Niin, se on lähellä:
Let the horn be sounded in Zion, and a war-cry in my holy mountain; let all the people of the land be troubled: for the day of the Lord is coming;
σαλπίζατε σάλπιγγι ἐν σιων κηρύζατε ἐν ὄρει ἁγίῳ μου καὶ συγχυθήτωσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν διότι ἄρεστιν ἡμέρα κυρίου ὅτι ἐγγύς
- 2 pimeyden ja synkeyden päivä, pilvien ja pilkkopimeän päivä. Vuorille levinneenä niinkuin aamurusko on lukuisa ja väkevä kansa, jonka vertaista ei ole ollut ikiajoista asti eikä tämän jälkeen enää tule, tulevaisten polvien vuosiin saakka.
For a day of dark and deep shade is near, a day of cloud and black night: like a black cloud a great and strong people is covering the mountains; there has never been any like them and will not be after them again, from generation to generation.
ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου ἡμέρα νεφέλης καὶ ὀμίχλης ὡς ὄρθρος χυθήσεται ἐπὶ τὰ ὄρη λαὸς πολὺς καὶ ἰσχυρὸς ὁμοίος αὐτῷ οὐ γέγονεν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ μετ' αὐτὸν οὐ προστεθήσεται ἕως ἐτῶν εἰς γενεὰς γενεῶν
- 3 Sen edellä käy kuluttava tuli, sen jäljissä polttava liekki. Niinkuin Eedenin puutarha on maa sen edessä, sen jäljissä on autio erämaa, eikä jää ketään, joka olisi siltä pelastunut.
Before them fire sends destruction, and after them flame is burning: the land is like the garden of Eden before them, and after them an unpeopled waste; truly, nothing has been kept safe from them.
τὰ ἔμπροσθεν αὐτοῦ πῦρ ἀναλίσκον καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ ἀναπτομένη φλόξ ὡς παράδεισος τρυφῆς ἢ γῆ πρὸ προσώπου αὐτοῦ καὶ τὰ ὀπισθεν αὐτοῦ πεδίου ἀφανισμοῦ καὶ ἀνασφζόμενος οὐκ ἔσται αὐτῷ
- 4 Ne ovat näöltänsä kuin hevokset, ja niinkuin ratsut ne juoksevat.
Their form is like the form of horses, and they are running like war-horses.
ὡς ὄρασις ἵππων ἢ ὄψις αὐτῶν καὶ ὡς ἵππεῖς οὕτως καταδιώζονται

- 5 Ryskyen kuin sotavaunut ne hyppivät vuorten huipuilla, räiskyen kuin tulen liekki, joka kuluttaa oljet; ne ovat kuin väkevä kansa, sotarintaan asettunut.
Like the sound of war-carriages they go jumping on the tops of the mountains; like the noise of a flame of fire burning up the grain-stems, like a strong people lined up for the fight.
ὡς φωνὴ ἄρμάτων ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων ἐξαλοῦνται καὶ ὡς φωνὴ φλογὸς πυρὸς κατεσθιούσης καλὰμην καὶ ὡς λαὸς πολὺς καὶ ἰσχυρὸς παρατασσόμενος εἰς πόλεμον
- 6 Niitten edessä kansat vapisevat, kaikki kasvot kalpenevat.
At their coming the people are bent with pain: all faces become red together.
ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ συντριβήσονται λαοὶ πᾶν πρόσωπον ὡς πρόσκαυμα χύτρας
- 7 Ne juoksevat kuin sankarit, kuin soturit ne nousevat muurille. Jokainen kulkee tietänsä suoraan, ei mutkittele polullansa.
They are running like strong men, they go over the wall like men of war; every man goes straight on his way, their lines are not broken.
ὡς μαχηταὶ δραμοῦνται καὶ ὡς ἄνδρες πολεμισταὶ ἀναβήσονται ἐπὶ τὰ τεῖχη καὶ ἕκαστος ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ πορεύεται καὶ οὐ μὴ ἐκκλίνωσιν τὰς τρίβους αὐτῶν
- 8 Toinen ei syisi toistansa: jokainen kulkee omaa suuntaansa. Heittoaseitten välitse ne syöksyvät pysähtymättä.
No one is pushing against another; everyone goes straight on his way: bursting through the sword points, their order is not broken.
καὶ ἕκαστος ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ οὐκ ἀφέξεται καταβαρυνόμενοι ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτῶν πορεύονται καὶ ἐν τοῖς βέλεσιν αὐτῶν πεσοῦνται καὶ οὐ μὴ συντελεσθῶσιν
- 9 Kaupunkiin ne hyökkäävät, ryntäävät muurille, nousevat taloihin, tulevat ikkunoista sisään kuin varas.
They make a rush on the town, running on the wall; they go up into the houses and in through the windows like a thief.
τῆς πόλεως ἐπιλήμψονται καὶ ἐπὶ τῶν τευχῶν δραμοῦνται καὶ ἐπὶ τὰς οἰκίας ἀναβήσονται καὶ διὰ θυρίδων εἰσελεύσονται ὡς κλέπται
- 10 Niitten edessä maa vapisee, ja taivaat järkkyvät; aurinko ja kuu käyvät mustiksi, ja tähdet kadottavat valonsa.
The earth is troubled before them and the heavens are shaking: the sun and the moon have become dark, and the stars keep back their shining:
πρὸ προσώπου αὐτῶν συγχυθήσεται ἡ γῆ καὶ σεισθήσεται ὁ οὐρανὸς ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη συσκοτάσουσιν καὶ τὰ ἄστρα δύσουσιν τὸ φέγγος αὐτῶν
- 11 Ja Herra antaa äänensä jylhistä sotajoukkonsa edellä, sillä ylen lukuisa on hänen väkensä, sillä väkevä on hänen käskynsä täyttäjä, sillä suuri on Herran päivä ja sangen peljättävä; kuka voi sitä kestää?
And the Lord is thundering before his forces; for very great is his army; for he is strong who gives effect to his word: for the day of the Lord is great and greatly to be feared, and who has strength against it?
καὶ κύριος δώσει φωνὴν αὐτοῦ πρὸ προσώπου δυνάμεως αὐτοῦ ὅτι πολλὴ ἐστὶν σφόδρα ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ ὅτι ἰσχυρὰ ἔργα λόγων αὐτοῦ διότι μεγάλη ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου μεγάλη καὶ ἐπιφανὴς σφόδρα καὶ τίς ἔσται ἰκανὸς αὐτῇ
- 12 Mutta vielä nytkin, sanoo Herra, käännykää minun tyköni kaikesta sydämeštänne, paastoten, itkien ja valittaen.
But even now, says the Lord, come back to me with all your heart, keeping from food, with weeping and with sorrow:
καὶ νῦν λέγει κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐπιστράφητε πρὸς με ἐξ ὅλης τῆς καρδίας ὑμῶν καὶ ἐν νηστείᾳ καὶ ἐν κλαυθμῷ καὶ ἐν κοπετῷ
- 13 Reväiskää rikki sydämenne, älkää vaatteitanne, ja käännykää Herran, teidän Jumalanne, tykö; sillä hän on armahtavainen ja laupias, pitkämielinen ja armosta rikas, ja hän katuu pahaa.
Let your hearts be broken, and not your clothing, and come back to the Lord your God: for he is full of grace and pity, slow to be angry and great in mercy, ready to be turned from his purpose of punishment.
καὶ διαρρήξατε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν καὶ ἐπιστράφητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ἐστὶν μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανοῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις
- 14 Ehkä hän vielä katuu ja jättää jälkeensä siunauksen: ruokauhrin ja juomauhrin Herralle, teidän Jumalallenne.
May it not be that he will again let his purpose be changed and let a blessing come after him, even a meal offering and a drink offering for the Lord your God?
τίς οἶδεν εἰ ἐπιστρέψει καὶ μετανοήσει καὶ ὑπολείπεται ὀπίσω αὐτοῦ εὐλογίαν θυσίαν καὶ σπονδὴν κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν
- 15 Puhaltakaa pasunaan Siionissa, kuuluttakaa pyhä paasto, kutsukaa koolle juhla kokous.
Let a horn be sounded in Zion, let a time be fixed for going without food, have a holy meeting:
σαλπύσατε σάλπιγγι ἐν σιων ἀγιάσατε νηστείαν κηρύξατε θεραπείαν
- 16 Kootkaa kansa, pitäkää pyhä seurakuntakokous, kerätkää vanhukset, kootkaa lapset ja rintoja imeväiset; lähteköön ylkä huoneestansa ja morsian kammioistansa.
Get the people together, make the mass of the people holy, send for the old men, get together the children and babies at the breast: let the newly married man come out of his room and the bride from her tent.
συναγάγετε λαὸν ἀγιάσατε ἐκκλησίαν ἐκλέξασθε πρεσβυτέρους συναγάγετε νήπια θηλάζοντα μαστούς ἐξελθάτω νυμφίος ἐκ τοῦ κοιτῶνος αὐτοῦ καὶ νόμφη ἐκ τοῦ παστοῦ αὐτῆς

- 17 Eteisen ja alttarin välillä itkkekööt papit, jotka toimittavat Herran palvelusta, ja sanokoot: "Säästä, Herra, kansaasi äläkä anna perintöosaasi häväistäväksi, pakanain pilkattavaksi. Miksi pitäisi sanottaman kansain seassa: 'Missä on heidän Jumalansa?'"
 Let the priests, the servants of the Lord, be weeping between the covered way and the altar, and let them say, Have mercy on your people, O Lord, do not give up your heritage to shame, so that the nations become their rulers: why let them say among the peoples, Where is their God?
 ἀνὰ μέσον τῆς κρηπίδος τοῦ θυσιαστηρίου κλαύσονται οἱ ἱερεῖς οἱ λειτουργοῦντες κυρίῳ καὶ ἐροῦσιν φεῖσαι κύριε τοῦ λαοῦ σου καὶ μὴ δῶς τὴν κληρονομίαν σου εἰς ὄνειδος τοῦ κατάρξει αὐτῶν ἔθνη ὅπως μὴ εἰπωσιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ποῦ ἐστιν ὁ θεὸς αὐτῶν
- 18 Niin Herra kiivaili maansa puolesta ja sääli kansaansa.
 Then the Lord had a care for the honour of his land and had pity on his people.
 καὶ ἐζήλωσεν κύριος τὴν γῆν αὐτοῦ καὶ ἐφείσατο τοῦ λαοῦ αὐτοῦ
- 19 Ja Herra vastasi ja sanoi kansalleen: Katso, minä lähetän teille viljaa, viiniä ja öljyä, niin että te tulette niistä ravituiksi. Enkä minä anna enää häväistä teitä pakanain seassa.
 And the Lord made answer and said to his people, See, I will send you grain and wine and oil in full measure: and I will no longer let you be shamed among the nations:
 καὶ ἀπεκρίθη κύριος καὶ εἶπεν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστελέλω ὑμῖν τὸν σίτον καὶ τὸν οἶνον καὶ τὸ ἔλαιον καὶ ἐμπληθήσεσθε αὐτῶν καὶ οὐ δώσω ὑμᾶς οὐκέτι εἰς ὄνειδισμόν ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 20 Ja mikä pohjoisesta tulee, sen minä karkoitan teistä kauas ja syöksen sen kuivaan ja autioon maahan, sen alkupään Idänmereen ja sen loppupään Länsimereen. Ja siitä nousee löyhkä, nousee katku. Sillä suuria se on yrittänyt.
 I will send the one from the north far away from you, driving him into a dry and waste land, with his front to the sea of the east and his back to the sea of the west, and the smell of him will go up, even his evil smell will go up.
 καὶ τὸν ἀπὸ βορρᾶ ἐκδιώξω ἀφ' ὑμῶν καὶ ἐξώσω αὐτὸν εἰς γῆν ἄνυδρον καὶ ἀφανιῶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρότην καὶ τὰ ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην καὶ ἀναβήσεται ἡ σαπρία αὐτοῦ καὶ ἀναβήσεται ὁ βρόμος αὐτοῦ ὅτι ἐμεγάλωνεν τὰ ἔργα αὐτοῦ
- 21 Älä pelkää, maa. Iloitse ja riemuitse, sillä Herra on tehnyt suuria.
 Have no fear, O land; be glad with great joy; for the Lord has done great things.
 θάρσει γῆ χαῖρε καὶ εὐφραίνου ὅτι ἐμεγάλωνεν κύριος τοῦ ποιῆσαι
- 22 Älkää peljätkö, metsän eläimet, sillä erämaan laitumet viheriövät, sillä puu kantaa hedelmänsä, viikunapuu ja viiniköynnös antavat voimansa.
 Have no fear, you beasts of the field, for the grass-lands of the waste are becoming green, for the trees are producing fruit, the fig-tree and the vine give out their strength.
 θαρσεῖτε κτήνη τοῦ πεδίου ὅτι βεβλάστηκεν πεδία τῆς ἐρήμου ὅτι ξύλον ἤνεγκεν τὸν καρπὸν αὐτοῦ ἄμπελος καὶ συκὴ ἔδωκαν τὴν ἰσχὺν αὐτῶν
- 23 Ja te, Siionin lapset, iloitkaa ja riemuitkaa Herrassa, teidän Jumalassanne, sillä hän antaa teille syysateen, vanhurskauden mukaan, vuodattaa teille sateen, syysateen ja kevätsateen, niinkuin entisaikaan.
 Be glad, then, you children of Zion, and have joy in the Lord your God: for he gives you food in full measure, making the rain come down for you, the early and the late rain as at the first.
 καὶ τὰ τέκνα σιων χαίrete καὶ εὐφραίνεσθε ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ὑμῶν διότι ἔδωκεν ὑμῖν τὰ βρώματα εἰς δικαιοσύνην καὶ βρέξει ὑμῖν ὑετὸν πρόμιον καὶ ὄψμιον καθὼς ἐμπροσθεν
- 24 Ja puimatanteret tulevat jyviä täyteen, ja kuurna-altaat pursuvat viiniä ja öljyä.
 And the floors will be full of grain, and the crushing-places overflowing with wine and oil.
 καὶ πλησθήσονται αἱ ἄλωνες σίτου καὶ ὑπερεκχυθήσονται αἱ ληνοὶ οἴνου καὶ ἐλαίου
- 25 Ja minä korvaan teille ne vuodentulot, jotka heinäsirikka, syöjäsirikka, tuhosirikka ja kalvajansirikka söivät, minun suuri sotajoukkoni, jonka minä lähetin teitä vastaan.
 I will give back to you the years which were food for the locust, the plant-worm, the field-fly, and the worm, my great army which I sent among you.
 καὶ ἀνταποδώσω ὑμῖν ἀντὶ τῶν ἐτῶν ὧν κατέφαγεν ἡ ἀκρίς καὶ ὁ βροῦχος καὶ ἡ ἐρυσίβη καὶ ἡ κάμπη ἡ δύναμίς μου ἡ μεγάλη ἣν ἐξπέστειλα εἰς ὑμᾶς
- 26 Ja te syötte kylläiltä ja tulette ravituiksi ja kiitätte Herran, teidän Jumalanne, nimeä, hänen, joka on tehnyt ihmeitä teitä kohtaan. Eikä minun kansani joudu häpeään, iankaikkisesti.
 You will have food in full measure, and give praise to the name of the Lord your God, who has done wonders for you:
 καὶ φάγεσθε ἐσθίοντες καὶ ἐμπληθήσεσθε καὶ αἰνέσετε τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἃ ἐποίησεν μεθ' ὑμῶν εἰς θαυμάσια καὶ οὐ μὴ καταιχνωθῇ ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα
- 27 Ja te tulette tietämään, että Israelin keskellä olen minä. Ja minä olen Herra, teidän Jumalanne, eikä toista ole. Eikä minun kansani joudu häpeään, iankaikkisesti.
 And you will be certain that I am in Israel, and that I am the Lord your God, and there is no other: and my people will never be shamed.
 καὶ ἐπιγνώσεσθε ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ Ἰσραὴλ ἐγὼ εἰμι καὶ ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐκ ἔστιν ἕτι πλὴν ἐμοῦ καὶ οὐ μὴ καταιχνωθῶσιν οὐκέτι πᾶς ὁ λαός μου εἰς τὸν αἰῶνα

- 1 Sillä katso, niinä päivinä ja siihen aikaan, kun minä käännän Juudan ja Jerusalemin kohtalon,
 \2:28\And after that, it will come about, says the Lord, that I will send my spirit on all flesh; and your sons and your daughters will be prophets, your old men will have dreams, your young men will see visions:
 και ἔσται μετὰ ταῦτα και ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα και προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν και αἱ θυγατέρες ὑμῶν και οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια ἐνυπνιασθήσονται και οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται
- 2 minä kokoon kaikki pakanakansat, vien ne alas Joosafatin laaksoon ja käyn siellä oikeutta niitten kanssa kansani ja perintöosani, Israelin, tähden. Sillä he ovat hajottaneet sen pakanakansain sekaan, ovat jakaneet minun maani
 \2:29\And on the servants and the servant-girls in those days I will send my spirit.
 και ἐπὶ τοὺς δούλους και ἐπὶ τὰς δούλας ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου
- 3 ja heittäneet minun kansastani arpa; ovat antaneet pojan porttoa vastaan sekä myyneet tytön viinistä, jonka ovat juoneet.
 \2:30\And I will let wonders be seen in the heavens and on the earth, blood and fire and pillars of smoke.
 και δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ και ἐπὶ τῆς γῆς αἷμα και πῦρ και ἀτμίδια καπνοῦ
- 4 Mitä on teillä sanomista minulle, teilläkin, Tyyro ja Siidon ja kaikki filistealaisten alueet? Tahdotteko te kostaa minulle, mitä minä olen tehnyt, vai itse tehdä minulle jotakin? Nopeasti, kiiruusti minä annan koston kohdata teidän päättänne siitä, mitä olette tehneet,
 \2:31\The sun will be made dark and the moon turned to blood, before the great day of the Lord comes, a day to be feared.
 ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος και ἡ σελήνη εἰς αἷμα πρὶν ἔλθειν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην και ἐπιφανῆ
- 5 te, jotka olette ottaneet minun hopeani ja kultani, vieneet minun ihanat kalleuteni temppeleihinne
 \2:32\And it will be that whoever makes his prayer to the name of the Lord will be kept safe: for in Mount Zion and in Jerusalem some will be kept safe, as the Lord has said, and will be among the small band marked out by the Lord.
 και ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται ὅτι ἐν τῷ ὄρει σιων και ἐν ἱερουσαλημ ἔσται ἀνασφρόζόμενος καθότι εἶπεν κύριος και εὐαγγελιζόμενοι οὗς κύριος προσκέκληται
- 1 Aamoksen sanat, hänen, jolla oli lammasmaumia Tekoassa; mitä hän näyissä näki Israelista Ussian, Juudan kuninkaan, päivinä ja Jerobeamin, Jooaan pojan, Israelin kuninkaan, päivinä, kaksi vuotta ennen maanjäristystä.
 The words of Amos, who was among the herdsmen of Tekoa; what he saw about Israel in the days of Uzziah, king of Judah, and in the days of Jeroboam, the son of Joash, king of Israel, two years before the earth-shock.
 λόγοι αμωσ οἱ ἐγένοντο ἐν νακκαριμ ἐκ θεκουε οὗς εἶδεν ὑπὲρ ἱερουσαλημ ἐν ἡμέραις οζιου βασιλέως ιουδα και ἐν ἡμέραις ιεροβοαμ τοῦ ιωας βασιλέως ισραηλ πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ
- 2 Ja hän sanoi: Herra ärjyy Sionista, hän jylisee Jerusalemissa, ja paimenten laitumet lakastuvat, ja Karmelin laki kuivuu.
 And he said, The Lord will give a lion's cry from Zion, his voice will be sounding from Jerusalem; and the fields of the keepers of sheep will become dry, and the top of Carmel will be wasted away.
 και εἶπεν κύριος ἐκ σιων ἐφθέγγετο και ἐξ ἱερουσαλημ ἔδωκεν φωνὴν αὐτοῦ και ἐπένησαν αἱ νομαὶ τῶν ποιμένων και ἐξηράνθη ἡ κορυφή τοῦ καρμήλου
- 3 Näin sanoo Herra: Damaskon kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat puineet Gileadin rautaisilla puimaäkeillä,
 These are the words of the Lord: For three crimes of Damascus, and for four, I will not let its fate be changed; because they have been crushing Gilead with iron grain-crushing instruments.
 και εἶπεν κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις δαμασκου και ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν ἀνθ' ὧν ἐπρίζον πρίσιν σιδηροῖς τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν ἐν γαλααδ
- 4 sentähden minä lähetän tulen Hasaelin linnaa vastaan, ja se kuluttaa Benhadadin palatsit.
 And I will send a fire into the house of Hazael, burning up the great houses of Ben-hadad.
 και ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς τὸν οἶκον αζαηλ και καταφάγεται θεμέλια υἱοῦ ἀδερ
- 5 Minä särjen Damaskon salvat, ja minä hävitän Bikat-Aavenin asukkaat ja Beet-Edenin valtikkipitäjät, ja Aramin kansa viedään pakkosiirtolaisuuteen Kiiriin, sanoo Herra.
 And I will have the locks of the door of Damascus broken, and him who is seated in power cut off from the valley of Aven, and him in whose hand is the rod from the house of Eden; and the people of Aram will go away as prisoners into Kir, says the Lord.
 και συντρίψω μοχλοὺς δαμασκου και ἐξολεθρεύσω κατοικοῦντας ἐκ πεδίου ὠν και κατακόψω φυλὴν ἐξ ἀνδρῶν χαρραν και αἰχμαλωτευθήσεται λαὸς συρίας ἐπὶ κλητος λέγει κύριος
- 6 Näin sanoo Herra: Gassan kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat vieneet pakkosiirtolaisuuteen ja luovuttaneet Edomille kaiken väen,
 These are the words of the Lord: For three crimes of Gaza, and for four, I will not let its fate be changed; because they took all the people away prisoners, to give them up to Edom.
 τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις γάζης και ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτούς ἕνεκεν τοῦ αἰχμαλωτεῦσαι αὐτούς αἰχμαλωσίαν τοῦ σαλωμων τοῦ συγκλείσαι εἰς τὴν ἰδουμα ἰαν

- 7 sentähden minä lähetän tulen Gassan muuria vastaan, ja se kuluttaa sen palatsit.
And I will send a fire on the wall of Gaza, burning up its great houses:
 και ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τεῖχη γάζης καὶ καταφάγεται θεμέλια αὐτῆς
- 8 Minä hävitän Asdodin asukkaat ja Askelonin valtikanpitäjät, ja minä käännän käteni Ekronia vastaan, ja filistealaisten tähteet hukkuvat, sanoo Herra, Herra.
Him who is seated in power I will have cut off from Ashdod, and him in whose hand is the rod from Ashkelon; and my hand will be turned against Ekron, and the rest of the Philistines will come to destruction, says the Lord God.
 και ἐξολεθρεύσω κατοικοῦντας ἐξ ἄζώτου καὶ ἐξαρθήσεται φυλὴ ἐξ ἀσκαλῶνος καὶ ἐπάξω τὴν χειρὰ μου ἐπὶ ακκαρων καὶ ἀπολοῦνται οἱ κατάλοιποι τῶν ἄλλοφύλων λέγει κύριος
- 9 Näin sanoo Herra: Tyyron kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat luovuttaneet kaiken väen pakkosiirtolaisina Edomille eivätkä ole muistaneet veljesliittoa,
These are the words of the Lord: For three crimes of Tyre, and for four, I will not let its fate be changed; because they gave up all the people prisoners to Edom, without giving a thought to the brothers' agreement between them.
 τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τύρου καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτὴν ἀνθ' ὧν συνέκλεισαν αἰχμαλωσίαν τοῦ σαλωμων εἰς τὴν ἰδουμαίαν καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν διαθήκης ἀδελφῶν
- 10 sentähden minä lähetän tulen Tyyron muuria vastaan, ja se kuluttaa sen palatsit.
And I will send a fire on the wall of Tyre, burning up its great houses.
 και ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ τὰ τεῖχη τύρου καὶ καταφάγεται θεμέλια αὐτῆς
- 11 Näin sanoo Herra: Edomin kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska se on vainonnut miekalla veljeänsä ja tukahduttanut kaiken armahtavaisuuden ja pitänyt ikuista vihaa ja säilyttänyt kiukkunsa ainaisesti,
These are the words of the Lord: For three crimes of Edom, and for four, I will not let its fate be changed; because his sword was turned against his brother, without pity, and his wrath was burning at all times, and he was angry for ever.
 τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις τῆς ἰδουμαίας καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτούς ἐνεκα τοῦ διῶξαι αὐτούς ἐν ῥομφαίᾳ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καὶ ἐλυμήνατο μήτραν ἐπὶ γῆς καὶ ἤρπασεν εἰς μαρτύριον φρίκην αὐτοῦ καὶ τὸ ὄρημα αὐτοῦ ἐφύλαξεν εἰς νεῖκος
- 12 sentähden minä lähetän tulen Teemania vastaan, ja se kuluttaa Bosran palatsit.
And I will send a fire on Teman, burning up the great houses of Bozrah.
 και ἐξαποστελῶ πῦρ εἰς θαιμαν καὶ καταφάγεται θεμέλια τευχέων αὐτῆς
- 13 Näin sanoo Herra: Ammonilaisten kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat halkaisseet Gileadin raskaat vaimot, laajentaakseen aluettansa,
These are the words of the Lord: For three crimes of the children of Ammon, and for four, I will not let its fate be changed; because in Gilead they had women with child cut open, so that they might make wider the limits of their land.
 τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις υἰῶν αμμων καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτὸν ἀνθ' ὧν ἀνέσχιζον τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας τῶν γαλααδιτῶν ὅπως ἐμπλατύνωσιν τὰ ὄρια αὐτῶν
- 14 sentähden minä sytytän tulen Rabban muuria vastaan, ja se kuluttaa sen palatsit, sotahuudon kaikuessa sodan päivänä, myrskyn pauhatessa rajuilman päivänä.
And I will make a fire in the wall of Rabbah, burning up its great houses, with loud cries in the days of war, with a storm in the day of the great wind:
 και ἀνάψω πῦρ ἐπὶ τὰ τεῖχη ραββα καὶ καταφάγεται θεμέλια αὐτῆς μετὰ κραυγῆς ἐν ἡμέρᾳ πολέμου καὶ σεισθήσεται ἐν ἡμέρᾳ συντελείας αὐτῆς
- 15 Ja heidän kuninkaansa vaeltaa pakkosiirtolaisuuteen, hän ja hänen ruhtinaansa kaikki tyynni, sanoo Herra.
And their king will be made prisoner, he and his captains together, says the Lord.
 και πορεύονται οἱ βασιλεῖς αὐτῆς ἐν αἰχμαλωσίᾳ οἱ ἱερεῖς αὐτῶν καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ λέγει κύριος
- 1 Näin sanoo Herra: Mooabin kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska se on polttanut Edomin kuninkaan luut kalkiksi,
These are the words of the Lord: For three crimes of Moab, and for four, I will not let its fate be changed; because he had the bones of the king of Edom burned to dust.
 τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις μοαβ καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτὸν ἀνθ' ὧν κατέκυσαν τὰ ὀστά βασιλέως τῆς ἰδουμαίας εἰς κονίαν
- 2 sentähden minä lähetän tulen Mooabia vastaan, ja se kuluttaa Kerijotin palatsit. Ja Mooab kuolee sodan melskeessä, sotahuudon ja pasunan pauhinassa.
And I will send a fire on Moab, burning up the great houses of Kerioth: and death will come on Moab with noise and outcries and the sound of the horn:
 και ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ μοαβ καὶ καταφάγεται θεμέλια τῶν πόλεων αὐτῆς καὶ ἀποθανεῖται ἐν ἀδυναμίᾳ μοαβ μετὰ κραυγῆς καὶ μετὰ φωνῆς σάλπιγγος

- 3 Ja minä hävitän tuomarin sen keskeltä, ja kaikki sen päämiehet minä tapan yhdessä sen kanssa, sanoo Herra.
And I will have the judge cut off from among them, and all their captains I will put to death with him, says the Lord.
καὶ ἐξολεθρεύσω κριτὴν ἐξ αὐτῆς καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας αὐτῆς ἀποκτενῶ μετ' αὐτοῦ λέγει κύριος
- 4 Näin sanoo Herra: Juudan kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Koska he ovat hyljänneet Herran lain eivätkä ole pitäneet hänen käskyjäänsä, vaan heidän valhejumalansa, joiden perässä jo heidän isänsä kulkivat, ovat heidät vielleet,
These are the words of the Lord: For three crimes of Judah, and for four, I will not let its fate be changed; because they have given up the law of the Lord, and have not kept his rules; and their false ways, in which their fathers went, have made them go out of the right way.
τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις υἱῶν ἰουδα καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν ἕνεκα τοῦ ἀπόσασθαι αὐτοὺς τὸν νόμον κυρίου καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἐφυλάξατο καὶ ἐπλάνησεν αὐτοὺς τὰ μάταια αὐτῶν ἃ ἐποίησαν οἷς ἐξηκολούθησαν οἱ πατέρες αὐτῶν ὀπίσω αὐτῶν
- 5 sentähden minä lähetän tulen Juudaa vastaan, ja se kuluttaa Jerusalemin palatsit.
And I will send a fire on Judah, burning up the great houses of Jerusalem.
καὶ ἐξαποστελῶ πῦρ ἐπὶ ἰουδαν καὶ καταφάγεται θεμέλια ἱερουσαλημ
- 6 Näin sanoo Herra: Israelin kolmen rikoksen, neljän rikoksen tähden minun päätökseni on peruuttamaton. Sillä he myyvät hurskaan rahasta ja köyhän kenkäparista,
These are the words of the Lord: For three crimes of Israel, and for four, I will not let its fate be changed; because they have given the upright man for silver, and the poor for the price of two shoes;
τάδε λέγει κύριος ἐπὶ ταῖς τρισὶν ἀσεβείαις ἰσραηλ καὶ ἐπὶ ταῖς τέσσαρσιν οὐκ ἀποστραφήσομαι αὐτόν ἄνθ' ὧν ἀπέδοντο ἀργυρίου δίκαιον καὶ πένητα ἕνεκεν ὑποδημάτων
- 7 polkevat maan tuomuun vaivaisten pään ja vääntävät mutkaiseksi nöyrien tien. Ja poika ja isä käyvät saman naisen pariin häväisten minun pyhän nimeni.
Crushing the head of the poor, and turning the steps of the gentle out of the way: and a man and his father go in to the same young woman, putting shame on my holy name:
τὰ πατοῦντα ἐπὶ τὸν χοῦν τῆς γῆς καὶ ἐκονδύλιζον εἰς κεφαλὰς πτωχῶν καὶ ὁδὸν ταπεινῶν ἐξέκλιναν καὶ υἱὸς καὶ πατὴρ αὐτοῦ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτὴν παιδίσκην ὅπως βεβηλώσωσιν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ αὐτῶν
- 8 He loikovat pantiksi otetuilla vaatteilla jokaisen alttarin ääressä ja juovat sakotettujen viiniä jumalansa huoneessa.
By every altar they are stretched on clothing taken from those who are in their debt, drinking in the house of their god the wine of those who have made payment for wrongdoing.
καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν δεσμεύοντες σχοινίοις παραπετάσματα ἐποιοῦν ἐχόμενα τοῦ θουσιαστηρίου καὶ οἶνον ἐκ συκοφαντιῶν ἔπινον ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν
- 9 Ja kuitenkin minä hävitin heidän edestänsä amorilaiset, jotka olivat korkeakasvuiset kuin setrit ja vahvat kuin tammets, ja minä hävitin niiden hedelmän ylhäältä ja niiden juuret alhaalta.
Though I sent destruction on the Amorite before them, who was tall as the cedar and strong as the oak-tree, cutting off his fruit from on high and his roots from under the earth.
ἐγὼ δὲ ἐξῆρα τὸν αμορραῖον ἐκ προσώπου αὐτῶν οὗ ἦν καθὼς ὕψος κέδρου τὸ ὕψος αὐτοῦ καὶ ἰσχυρὸς ἦν ὡς δρῦς καὶ ἐξῆρα τὸν καρπὸν αὐτοῦ ἐπάνωθεν καὶ τὰς ρίζας αὐτοῦ ὑποκάτωθεν
- 10 Ja minä johdatin teidät Egyptin maasta ja kuljetin teitä erämaassa neljäkymmentä vuotta, että saisitte ottaa omaksenne amorilaisten maan.
And I took you up out of the land of Egypt, guiding you for forty years in the waste land, so that you might take for your heritage the land of the Amorite.
καὶ ἐγὼ ἀνήγαγον ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ περιήγαγον ὑμᾶς ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη τοῦ κατακληρονομήσαι τὴν γῆν τῶν αμορραίων
- 11 Ja minä herätin teidän pojistanne profeettoja ja nuorukaisistanne nasiireja. Vai eikö niin ole, te israelilaiset? sanoo Herra.
And some of your sons I made prophets, and some of your young men I made separate for myself. Is it not even so, O children of Israel? says the Lord.
καὶ ἔλαβον ἐκ τῶν υἱῶν ὑμῶν εἰς προφήτας καὶ ἐκ τῶν νεανίσκων ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν μὴ οὐκ ἔστιν ταῦτα υἱοὶ ἰσραηλ λέγει κύριος
- 12 Mutta te juotitte nasiireille viiniä, ja profeettoja te kielsitte sanoen: "Älkää ennustako".
But to those who were separate you gave wine for drink; and to the prophets you said, Be prophets no longer.
καὶ ἐποτίζετε τοὺς ἡγιασμένους οἶνον καὶ τοῖς προφήταις ἐνετέλλεσθε λέγοντες οὐ μὴ προφητεύσητε
- 13 Katso, minä rusennan teidät alalenne, niinkuin täyteen kuormattu puimajyrä rusentaa lyhteet.
See, I am crushing you down, as one is crushed under a cart full of grain.
διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ κυλίω ὑποκάτω ὑμῶν ὃν τρόπον κυλιέται ἡ ἄμαξα ἡ γέμουσα καλάμης
- 14 Silloin nopeakaan ei pääse pakoon, ei väkevällä ole apua voimastaan, eikä sankari pelasta henkeänsä;
And flight will be impossible for the quick-footed, and the force of the strong will become feeble, and the man of war will not get away safely:
καὶ ἀπολείται φυγὴ ἐκ δρομέως καὶ ὁ κραταιὸς οὐ μὴ κρατήσῃ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ καὶ ὁ μαχητὴς οὐ μὴ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ

- 15 jousimies ei kestä paikallansa, nopeajalkainen ei pelastu, eikä ratsumies pelasta henkeänsä.
And the Bowman will not keep his place; he who is quick-footed will not get away safely; and the horseman will not keep his life.
καὶ ὁ τοξότης οὐ μὴ ὑποστῆ καὶ ὁ ὀξυὺς τοῖς ποσὶν αὐτοῦ οὐ μὴ διασωθῆ οὐδὲ ὁ ἵππευς οὐ μὴ σώσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
- 16 Ja sankareista rohkein pakenee alasti sinä päivänä, sanoo Herra.
And he who is without fear among the fighting men will go in flight without his clothing in that day, says the Lord.
καὶ εὐρήσει τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐν δυναστείαις ὁ γυμνὸς διώξεται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος
- 1 Kuulkaa tämä sana, jonka Herra on puhunut teitä vastaan, te israelilaiset, koko sitä sukukuntaa vastaan, jonka minä olen johdattanut Egyptin maasta, sanoen:
Give ear to this word which the Lord has said against you, O children of Israel, against all the family which I took up out of the land of Egypt, saying,
ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον ὃν ἐλάλησεν κύριος ἐφ' ὑμᾶς οἶκος ἰσραὴλ καὶ κατὰ πάσης φυλῆς ἧς ἀνήγαγον ἐκ γῆς αἰγύπτου λέγων
- 2 Ainoastaan teidät minä olen valinnut kaikista maan sukukunnista; sentähden minä kostan teille kaikki teidän pahat tekonne.
You only of all the families of the earth have I taken care of: for this reason I will send punishment on you for all your sins.
πλὴν ὑμᾶς ἔργων ἐκ πασῶν φυλῶν τῆς γῆς διὰ τοῦτο ἐκδικήσω ἐφ' ὑμᾶς πάσας τὰς ἀμαρτίας ὑμῶν
- 3 Kulkeeko kaksi yhdessä, elleivät ole keskenänsä sopineet?
Is it possible for two to go walking together, if not by agreement?
εἰ πορεύσονται δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ καθόλου ἐὰν μὴ γνωρίσωσιν ἑαυτούς
- 4 Ärjyykö leijona metsässä, ellei sillä ole raadeltavaa? Kiljuuko nuori leijona luolastansa, ellei se ole saalista saanut?
Will a lion give his loud cry in the woodland when no food is there? will the voice of the young lion be sounding from his hole if he has taken nothing?
εἰ ἐρεῖξεται λέων ἐκ τοῦ ὄρυμοῦ αὐτοῦ θήραν οὐκ ἔχων εἰ δώσει σκύμνος φωνὴν αὐτοῦ ἐκ τῆς μάνδρας αὐτοῦ καθόλου ἐὰν μὴ ἀρπάσῃ τι
- 5 Käykö lintu maassa paulaan, ellei sen varalle ole pyydystä pantu? Nouseeko paula maasta saaliin siihen tarttumatta?
Is it possible for a bird to be taken in a net on the earth where no net has been put for him? will the net come up from the earth if it has taken nothing at all?
εἰ πεσῆται ὄρνειον ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ ἵξευτοῦ εἰ σχασθήσεται παγὶς ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ τοῦ συλλαβεῖν τι
- 6 Puhalletaanko pasunaan kaupungissa, niin ettei kansa peljästy? Tahi tapahtuuko kaupungissa onnettomuutta, jota ei Herra ole tuottanut?
If the horn is sounded in the town will the people not be full of fear? will evil come on a town if the Lord has not done it?
εἰ φωνήσει σάλπιγξ ἐν πόλει καὶ λαὸς οὐ πτοηθήσεται εἰ ἔσται κακία ἐν πόλει ἣν κύριος οὐκ ἐποίησεν
- 7 Sillä ei Herra, Herra, tee mitään ilmoittamatta salaisuuttaan palvelijoilleen profeteille.
Certainly the Lord will do nothing without making clear his secret to his servants, the prophets.
διότι οὐ μὴ ποιήσῃ κύριος ὁ θεὸς πρᾶγμα ἐὰν μὴ ἀποκαλύψῃ παιδείαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ τοὺς προφήτας
- 8 Leijona ärjyy: kuka ei pelkäisi? Herra, Herra puhuu: kuka ei ennustaisi?
The cry of the lion is sounding; who will not have fear? The Lord God has said the word; is it possible for the prophet to keep quiet?
λέων ἐρεῖξεται καὶ τίς οὐ φοβηθήσεται κύριος ὁ θεὸς ἐλάλησεν καὶ τίς οὐ προφητεύσει
- 9 Julistakaa Asdodin palatseille ja Egyptin maan palatseille ja sanokaa: Kokoontukaa Samarian vuorille ja katsokaa, mikä suuri meteli on sen keskellä ja mikä sorto sen sisällä.
Give out the news in the great houses of Assyria and in the land of Egypt, and say, Come together on the mountains of Samaria, and see what great outcries are there, and what cruel acts are done in it.
ἀπαγγεῖλατε χώραις ἐν Ἀσσυρίοις καὶ ἐπὶ τὰς χώρας τῆς αἰγύπτου καὶ εἶπατε συνάχθητε ἐπὶ τὸ ὄρος σαμαρείας καὶ ἴδετε θαυμαστὰ πολλὰ ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ τὴν καταδυναστείαν τὴν ἐν αὐτῇ
- 10 He eivät ymmärrä tehdä sitä, mikä oikein on, sanoo Herra; he kokoovat väkivaltaa ja sortoa palatseihinsa.
For they have no knowledge of how to do what is right, says the Lord, who are storing up violent acts and destruction in their great houses.
καὶ οὐκ ἔγνω ἃ ἔσται ἐναντίον αὐτῆς λέγει κύριος οἱ θεσσαυρίζοντες ἀδικίαν καὶ τλαιπωρίαν ἐν ταῖς χώραις αὐτῶν
- 11 Sentähden, näin sanoo Herra, Herra: Vihollinen on oleva kaikkialla maassa, ja hän kukistaa sinun linnoituksesi, ja sinun palatsisi ryöstetään.
For this reason, says the Lord, an attacker will come, shutting in the land on every side; and your strength will come down and your great houses will be made waste.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῶρος κυκλόθεν ἡ γῆ σου ἐρημωθήσεται καὶ κατάξει ἐκ σοῦ ἰσχύον σου καὶ διαρπαγήσονται αἱ χώραι σου

- 12 Näin sanoo Herra: Niinkuin paimen saa pelastetuksi leijonan kidasta pari sääriluuta tai kappaleen korvaa, niin pelastuu israelilaisiakin, niitä, jotka istuvat Samariassa sohvankulmassa ja kirjosiikkisellä leposijalla.
These are the words of the Lord: As the keeper of sheep takes out of the mouth of the lion two legs or part of an ear; so will the children of Israel be made safe, who are resting in Samaria on seats of honour or on the silk cushions of a bed.
τάδε λέγει κύριος ὃν τρόπον ὅταν ἐκπάσῃ ὁ ποιμὴν ἐκ στόματος τοῦ λέοντος δύο σκέλη ἢ λοβὸν ὠτίου οὕτως ἐκπασθήσονται οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν σαμαρείᾳ κατέναντι φυλῆς καὶ ἐν δαμασκῶ ἱερεῖς
- 13 Kuulkaa ja todistakaa Jaakobin heimoa vastaan, sanoo Herra, Herra, Jumala Sebaot:
Give ear now, and give witness against the family of Jacob, says the Lord God, the God of armies;
ἀκούσατε καὶ ἐπιμαρτύρασθε τῷ οἴκῳ ἰακωβ λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ
- 14 Sinä päivänä, jona minä kosten Israelille hänen rikoksensa, minä kosten myös Beetelin alttareille, niin että alttarinarsarvet hakataan irti ja putoavat maahan.
For in the day when I give Israel punishment for his sins, I will send punishment on the altars of Beth-el, and the horns of the altar will be cut off and come down to the earth.
διότι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ὅταν ἐκδικῶ ἀσεβείας τοῦ ἰσραὴλ ἐπ' αὐτόν καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια βαιθὴλ καὶ κατασκαφήσεται τὰ κέρατα τοῦ θυσιαστηρίου καὶ πεσοῦνται ἐπὶ τὴν γῆν
- 15 Ja minä sorran maahan talvihuoneen ja kesähuoneen, ja norsunluuhuoneet kukistuvat, ja paljoista huoneista tulee loppu, sanoo Herra.
And I will send destruction on the winter house with the summer house; the ivory houses will be falling down and the great houses will come to an end, says the Lord.
συγγεῶ καὶ πατάξω τὸν οἶκον τὸν περίπτερον ἐπὶ τὸν οἶκον τὸν θερινόν καὶ ἀπολοῦνται οἴκοι ἑλεφάντινοι καὶ προστεθήσονται οἴκοι ἕτεροι πολλοὶ λέγει κύριος
- 1 Kuulkaa tämä sana, te Baasanin lehvät, jotka olette Samarian vuorella, jotka sorratte vaivaisia ja runtellette köyhiä, jotka sanotte herroille: "Tuokaa meille juomista".
Give ear to this word, you cows of Bashan, who are in the hill of Samaria, by whom the poor are kept down, and those in need are crushed; who say to their lords, Get out the wine and give us drink.
ἀκούσατε τὸν λόγον τοῦτον δαμάλεις τῆς βασανίτιδος αἱ ἐν τῷ ὄρει τῆς σαμαρείας αἱ καταδυναστεύουσαι πτωχοὺς καὶ καταπατοῦσαι πένητας αἱ λέγουσαι τοῖς κυρίοις αὐτῶν ἐπίδοτε ἡμῖν ὅπως πίωμεν
- 2 Herra, Herra on vannonut pyhyytensä kautta: Totisesti, katso, päivät tulevat teille, jolloin teidät temmataan ylös koukuilla ja viimeisetkin teistä kalaongilla.
The Lord God has taken an oath by his holy name, that the days are coming when they will take you away with hooks, and the rest of you with fish-hooks.
ὁμνῶει κύριος κατὰ τὸν ἅγιον αὐτοῦ διότι ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται ἐφ' ἡμᾶς καὶ λήμψονται ἡμᾶς ἐν ὄπλοις καὶ τοὺς μεθ' ἡμῶν εἰς λέβητας ὑποκαιομένους ἐμβαλοῦσιν ἔμπυροὶ λοιμοὶ
- 3 Ja muurin halkeamista te lähdette ulos, kukin suorinta tietä, ja teidät heitetään Harmoniin päin, sanoo Herra.
And you will go out through the broken places, every one going straight before her, and you will be sent into Harmon, says the Lord.
καὶ ἐξενεχθήσεσθε γυμναὶ κατέναντι ἀλλήλων καὶ ἀπορριφήσεσθε εἰς τὸ ὄρος τὸ ρεμμᾶν λέγει κύριος ὁ θεός
- 4 Menkää Beeteliin ja tehkää syntiä, ja Gilgaliin ja tehkää vielä enemmän syntiä; tuokaa aamulla teurasuhrinne, kolmantena päivänä kymmenyksenne.
Come to Beth-el and do evil; to Gilgal, increasing the number of your sins; come with your offerings every morning and your tenths every three days:
εἰσιήλατε εἰς βαιθὴλ καὶ ἠνομήσατε καὶ εἰς γαλγαλα ἐπληθύνετε τοῦ ἀσεβῆσαι καὶ ἠνέγκατε εἰς τὸ πρῶν θυσίας ἡμῶν εἰς τὴν τριημέριαν τὰ ἐπιδέκατα ἡμῶν
- 5 Uhratkaa hapanta kiitosuhriksi, kuuluttakaa, julistakaa vapaaehtoisia lahjoja, sillä niinhän te haluatte, te israelilaiset, sanoo Herra, Herra.
Let that which is leavened be burned as a praise-offering, let the news of your free offerings be given out publicly; for this is pleasing to you, O children of Israel, says the Lord.
καὶ ἀνέγνωσαν ἕξω νόμον καὶ ἐπεκαλέσαντο ὁμολογίας ἀπαγγεῖλατε ὅτι ταῦτα ἠγάπησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λέγει κύριος ὁ θεός
- 6 Minä kyllä tein teidän hampaanne joutilaiksi kaikissa teidän kaupungeissanne ja tuotin leivän puutteen kaikkiin teidän paikkakuntiinne. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.
But in all your towns I have kept food from your teeth, and in all your places there has been need of bread: and still you have not come back to me, says the Lord.
καὶ ἐγὼ δώσω ἡμῖν γομφιασμὸν ὁδόντων ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἡμῶν καὶ ἔνδειαν ἄρτων ἐν πάσι τοῖς τόποις ἡμῶν καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρὸς με λέγει κύριος
- 7 Minä pidätin teiltä sateen, kun vielä oli kolme kuukautta elonkorjuuseen. Minä annoin sataa toiselle kaupungille, mutta toiselle kaupungille en antanut sataa; toinen pelto sai sadetta, ja toinen, jolle ei satanut, kuivui.
And I have kept back the rain from you, when it was still three months before the grain-cutting: I sent rain on one town and kept it back from another: one part was rained on, and the part where there was no rain became a waste.
καὶ ἐγὼ ἀνέσχον ἐξ ἡμῶν τὸν ὑετὸν πρὸ τριῶν μηνῶν τοῦ τρυγῆτου καὶ βρέξω ἐπὶ πόλιν μίαν ἐπὶ δὲ πόλιν μίαν οὐ βρέξω μερὶς μία βραχίσειται καὶ μερὶς ἐφ' ἣν οὐ βρέξω ἐπ' αὐτὴν ξηρανθήσειται
- 8 Ja niin kaksi, kolme kaupunkia hoippui yhteen kaupunkiin vettä juomaan, saamatta kyllikseen. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.
So two or three towns went wandering to one town looking for water, and did not get enough: and still you have not come back to me, says the Lord.
καὶ συναθροισθήσονται δύο καὶ τρεῖς πόλεις εἰς πόλιν μίαν τοῦ πιεῖν ὕδωρ καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῶσιν καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρὸς με λέγει κύριος

- 9 Minä rankaisin teitä nokitähkillä ja viljanruosteella; teidän monet puutarhanne, viinimäkenne, viikunapuunne ja öljypuunne söi kalvajasirkka. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.
I have sent destruction on your fields by burning and disease: the increase of your gardens and your vine-gardens, your fig-trees and your olive-trees, has been food for worms: and still you have not come back to me, says the Lord.
ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν πυρώσει καὶ ἐν ἰκτέρω ἐπληθύνετε κήπους ὑμῶν ἀμπελώνας ὑμῶν καὶ συκῶνας ὑμῶν καὶ ἐλαιώνας ὑμῶν κατέφαγεν ἡ κάμψις καὶ οὐδ' ὥς ἐπεστρέψατε πρὸς με λέγει κύριος
- 10 Minä lähetin teihin ruton niinkuin Egyptiin; minä tapoin miekalla teidän nuoret miehenne, ja teidän ratsunne otettiin saaliiksi; ja minä annoin löyhkän teidän leireistänne nousta teidän sieramiinne. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.
I have sent disease among you, as it was in Egypt: I have put your young men to the sword, and have taken away your horses; I have made the evil smell from your tents come up to your noses: and still you have not come back to me, says the Lord.
ἐξαπέστειλα εἰς ὑμᾶς θάνατον ἐν ὁδοῖς αἰγύπτου καὶ ἀπέκτεινα ἐν ῥομφαίᾳ τοὺς νεανίσκους ὑμῶν μετὰ αἰχμαλωσίας ἵππων σου καὶ ἀνήγαγον ἐν πυρὶ τὰς παρεμβολὰς ὑμῶν ἐν τῇ ὀργῇ μου καὶ οὐδ' ὥς ἐπεστρέψατε πρὸς με λέγει κύριος
- 11 Minä panin toimeen hävityksen teidän seassanne, niinkuin Jumala hävitti Sodomian ja Gomorran, ja te olitte kuin tulesta temmattu kekäle. Mutta te ette kääntyneet minun tyköni, sanoo Herra.
And I have sent destruction among you, as when God sent destruction on Sodom and Gomorrah, and you were like a burning stick pulled out of the fire: and still you have not come back to me, says the Lord.
κατέστρεψα ὑμᾶς καθὼς κατέστρεψεν ὁ θεὸς σοδομα καὶ γομορρα καὶ ἐγένεσθε ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός καὶ οὐδ' ὥς ἐπεστρέψατε πρὸς με λέγει κύριος
- 12 Sentähden minä teen sinulle, Israel, näin. Koska minä tämän sinulle teen, niin valmistaudu, Israel, kohtaamaan Jumalaasi.
So this is what I will do to you, O Israel: and because I will do this to you, be ready for a meeting with your God, O Israel.
διὰ τοῦτο οὕτως ποιήσω σοι ἰσραηλ πλὴν ὅτι οὕτως ποιήσω σοι ἐτοιμάζου τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν θεόν σου ἰσραηλ
- 13 Sillä katso: hän on se, joka on tehnyt vuoret ja luonut tuulen, joka ilmoittaa ihmiselle, mikä hänen aivoituksensa on, joka tekee aamuruskon ja pimeyden ja joka kulkee maan kukkulain ylitse - Herra, Jumala Sebaot, on hänen nimensä.
For see, he who gave form to the mountains and made the wind, giving knowledge of his purpose to man, who makes the morning dark, and is walking on the high places of the earth: the Lord, the God of armies, is his name.
διότι ἰδοὺ ἐγὼ στερεῶν βροντὴν καὶ κτίζων πνεῦμα καὶ ἀπαγγέλλων εἰς ἀνθρώπους τὸν χριστὸν αὐτοῦ ποιῶν ὄρθρον καὶ ὁμίχλην καὶ ἐπιβαίνων ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὁ νομα αὐτῷ
- 1 Kuulkaa tämä Herran sana, itkuvirsi, jonka minä viritän teistä, te Israelin heimo.
Give ear to this word, my song of sorrow over you, O children of Israel.
ἀκούσατε τὸν λόγον κυρίου τοῦτον ὃν ἐγὼ λαμβάνω ἐφ' ὑμᾶς θρηνον οἶκος ἰσραηλ
- 2 Kaatunut on neitsyt Israel eikä enää nouse; hän viruu kaadettuna maassansa, eikä ole, kuka hänet nostaisi.
The virgin of Israel has been made low, never again to be lifted up: she is stretched out by herself on her land; there is no one to put her on her feet again.
ἔπεσεν οὐκέτι μὴ προσθῆ τοῦ ἀναστῆναι παρθένος τοῦ ἰσραηλ ἔσφαλεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς οὐκ ἔστιν ὁ ἀναστήσων αὐτήν
- 3 Sillä näin sanoo Herra, Herra: Kaupunkiin, josta ennen lähti tuhat, jää jäljelle sata; ja josta lähti sata, siihen jää kymmenen jäljelle, Israelin heimoa.
For these are the words of the Lord God: The town which was able to send out a thousand, will have only a hundred; and that which sent out a hundred, will have only ten, in Israel.
διότι τάδε λέγει κύριος κύριος ἡ πόλις ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο χίλιοι ὑπολειφθήσονται ἑκατὸν καὶ ἐξ ἧς ἐξεπορεύοντο ἑκατὸν ὑπολειφθήσονται δέκα τῷ οἴκῳ ἰσραηλ
- 4 Sillä näin sanoo Herra Israelin heimolle: Etsikää minua, niin te saatte elää.
For these are the words of the Lord to the children of Israel: Let your hearts be turned to me, so that you may have life:
διότι τάδε λέγει κύριος πρὸς τὸν οἶκον ἰσραηλ ἐκζητήσατέ με καὶ ζήσεσθε
- 5 Älkää etsikö Beeteliä, älkää menkö Gilgaliin älkääkä vaeltako Beersebaan. Sillä Gilgal viedään pakkosiirtolaisuuteen, ja Beotel joutuu tuhon omaksi.
Do not be looking for help to Beth-el, and do not go to Gilgal, or make your way to Beer-sheba: for Gilgal will certainly be taken prisoner, and Beth-el will come to nothing.
καὶ μὴ ἐκζητεῖτε βαιθηλ καὶ εἰς γαλγαλα μὴ εἰσπορεύεσθε καὶ ἐπὶ τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου μὴ διαβαίνετε ὅτι γαλγαλα αἰχμαλωτευομένη αἰχμαλωτευθήσεται καὶ βαιθηλ ἔσται ὡς οὐχ ὑπάρχουσα
- 6 Etsikää Herraa, niin te saatte elää, ettei hän tulena tunkeutuisi Joosefin huoneeseen ja kuluttaisi sitä eikä olisi sammuttajaa Beetelillä -
Go to the Lord for help so that you may have life; for fear that he may come like fire bursting out in the family of Joseph, causing destruction, and there will be no one to put it out in Beth-el.
ἐκζητήσατε τὸν κύριον καὶ ζήσατε ὅπως μὴ ἀναλάμψῃ ὡς πῦρ ὁ οἶκος ἰωσηφ καὶ καταφάγεται αὐτόν καὶ οὐκ ἔσται ὁ σβέσων τῷ οἴκῳ ἰσραηλ

- 7 te, jotka muutatte oikeuden koiruohoksi ja vanhurskauden maahan kukistatte.
 You who make the work of judging a bitter thing, crushing down righteousness to the earth;
 κύριος ὁ ποιῶν εἰς ὕψος κρίμα καὶ δικαιοσύνην εἰς γῆν ἔθηκεν
- 8 Hän, joka on tehnyt Otavan ja Kalevanmiekan ja muutttaa synkeyden aamuksi ja pimentää päivän yöksi ja kutsuu kokoon meren vedet ja vuodattaa ne maan pinnalle - Herra on hänen nimensä,
 Go for help to him who makes Orion and the Pleiades, by whom the deep dark is turned into morning, who makes the day black with night; whose voice goes out to the waters of the sea, sending them out over the face of the earth: the Lord is his name;
 ποιῶν πάντα καὶ μετασκευάζων καὶ ἐκτρέπων εἰς τὸ πρωὶ σκιὰν θανάτου καὶ ἡμέραν εἰς νύκτα συσκοτάζων ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ
- 9 hänen, joka äkisti tuottaa väkevälle hävityksen, ja niin tulee hävitys linnoitukseen.
 Who sends sudden destruction on the strong, so that destruction comes on the walled town.
 ὁ διαρῶν συντριμμὸν ἐπ' ἰσχὴν καὶ ταλαιπωρίαν ἐπὶ ὀχύρωμα ἐπάγων
- 10 He vihaavat sitä, joka portissa oikeutta puoltaa, ja totuuden puhuja on heille kauhistus.
 They have hate for him who makes protest against evil in the public place, and he whose words are upright is disgusting to them.
 ἐμίσησαν ἐν πόλεις ἐλέγγοντα καὶ λόγον ὄσιον ἐβδελύξαντο
- 11 Sentähden, koska te poljette vaivaista ja otatte häneltä viljaveroa, niin vaikka te rakennatte taloja hakatusta kivistä, te ette niissä asu; vaikka te istutatte ihania viinitarhoja, te ette niistä viiniä juo.
 So because the poor man is crushed under your feet, and you take taxes from him of grain: you have made for yourselves houses of cut stone, but you will not take your rest in them; the fair vine-gardens planted by your hands will not give you wine.
 διὰ τοῦτο ἀνθ' ὧν κατεκονδυλίζετε πτωχοὺς καὶ δῶρα ἐκλεκτὰ ἐδέξασθε παρ' αὐτῶν οἴκους ξυστοῦς ὀκοδομήσατε καὶ οὐ μὴ κατοικήσητε ἐν αὐτοῖς ἀμπελῶνας ἐπιθυμητοὺς ἐφρυτεύσατε καὶ οὐ μὴ πίητε τὸν οἶνον ἐξ αὐτῶν
- 12 Sillä minä tiedän, että teidän rikoksenne ovat monet ja teidän syntinne raskaat: te vainoatte vanhurskasta ja otatte lahjuksia ja väännätte vääräksi portissa köyhäin asian.
 For I have seen how your evil-doing is increased and how strong are your sins, you troublers of the upright, who take rewards and do wrong to the cause of the poor in the public place.
 ὅτι ἔγνων πολλὰς ἀσεβείας ὑμῶν καὶ ἰσχυραὶ αἱ ἁμαρτίαι ὑμῶν καταπατοῦντες δίκαιον λαμβάνοντες ἀλλάγματα καὶ πένητας ἐν πόλεις ἐκκλίνοντες
- 13 Sentähden ymmärtäväinen vaikenee tänä aikana, sillä se on paha aika.
 So the wise will say nothing in that time; for it is an evil time.
 διὰ τοῦτο ὁ συνίω ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ σιωπῆσεται ὅτι καιρὸς πονηρὸς ἐστίν
- 14 Etsikää hyvää, älkääkää pahaa, että te eläisitte. Silloin Herra, Jumala Sebaot, on oleva teidän kanssanne, niinkuin te sanotte.
 Go after good and not evil, so that life may be yours: and so the Lord, the God of armies, will be with you, as you say.
 ἐκζητήσατε τὸ καλὸν καὶ μὴ τὸ πονηρὸν ὅπως ζήσητε καὶ ἔσται οὕτως μεθ' ὑμῶν κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὃν τρόπον εἶπατε
- 15 Vihatkaa pahaa ja rakastakaa hyvää ja saattakaa oikeus voimaan portissa: ehkäpä Herra, Jumala Sebaot, armahtaa Joosefin jäännöstä.
 Be haters of evil and lovers of good, and let right be done in the public place: it may be that the Lord, the God of armies, will have mercy on the rest of Joseph.
 μεμισήκαμεν τὰ πονηρὰ καὶ ἠγαπήκαμεν τὰ καλά καὶ ἀποκαταστήσατε ἐν πόλεις κρίμα ὅπως ἐλεῖσῃ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τοὺς περιλοίπους τοῦ Ἰωσηφ
- 16 Sillä näin sanoo Herra, Jumala Sebaot, Herra: Kaikilla toreilla on valitus, kaikilla kaduilla sanotaan: "Voi! Voi!" Peltomiehiä kutsutaan surun viettoon ja itkuvirren taitajia valittajaisiin.
 So these are the words of the Lord, the God of armies, the Lord: There will be weeping in all the open spaces; and in all the streets they will say, Sorrow! sorrow! and they will get in the farmer to the weeping, and the makers of sad songs to give cries of grief.
 διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ἐν πάσαις πλατείαις κοπετός καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς ῥηθήσεται οὐαὶ οὐαὶ κληθήσεται γεωργὸς εἰς πένθος καὶ κοπετὸν καὶ εἰς εἰδότης θρήνον
- 17 Ja kaikissa viinitarhoissa on valitus, sillä minä käyn sinun keskitseäsi, sanoo Herra.
 In all the vine-gardens there will be cries of grief: for I will go through among you, says the Lord.
 καὶ ἐν πάσαις ὁδοῖς κοπετός διότι διελεύσομαι διὰ μέσου σου εἶπεν κύριος
- 18 Voi teitä, jotka toivotte Herran päivän tulemistä. Miksi hyväksi on teille Herran päivä? Se on oleva pimeys, eikä valkeus -
 Sorrow to you who are looking for the day of the Lord! what is the day of the Lord to you? it is dark and not light.
 οὐαὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες τὴν ἡμέραν κυρίου ἵνα τί αὕτη ὑμῖν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου καὶ αὕτη ἐστίν σκότος καὶ οὐ φῶς

- 19 ikäänkuin jos joku pakenisi leijonaa ja häntä kohtaisi karhu, tahi joku tulisi kotiin ja nojaisi kätensä seinään ja häntä pistäisi käärme.
As if a man, running away from a lion, came face to face with a bear; or went into the house and put his hand on the wall and got a bite from a snake.
ὄν τρόπον ὅταν φύγη ἄνθρωπος ἐκ προσώπου τοῦ λέοντος καὶ ἐμπέσῃ αὐτῷ ἢ ἄρκος καὶ εἰσπηδήσῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀπερείσῃται τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τοῖχον καὶ δάκῃ αὐτὸν ὁ ὄφις
- 20 Eikö Herran päivä ole pimeys, eikä valkeus, eikö se ole synkeys, jossa ei valoa ole?
Will not the day of the Lord be dark and not light? even very dark, with no light shining in it?
οὐχὶ σκότος ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου καὶ οὐ φῶς καὶ γνῶφος οὐκ ἔχον φέγγος αὐτῇ
- 21 Minä vihaan, minä halveksin teidän juhlianne enkä mielisty teidän juhla kokouksiinne.
Your feasts are disgusting to me, I will have nothing to do with them; I will take no delight in your holy meetings.
μεμίσηκα ἀπῶσμαι ἐορτὰς ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ὀσφρανθῶ ἐν ταῖς πανηγύρεσιν ὑμῶν
- 22 Sillä vaikka te tuotte minulle polttouhreja ja ruokauhrejanne, eivät ne minulle kelpaa, enkä minä katso teidän yhteysuhrienne, syöttövasikkainne, puoleen.
Even if you give me your burned offerings and your meal offerings, I will not take pleasure in them; I will have nothing to do with the peace-offerings of your fat beasts.
διότι καὶ ἐὰν ἐνέγκητέ μοι ὀλοκαυτώματα καὶ θυσίας ὑμῶν οὐ προσδέξομαι αὐτά καὶ σωτηρίου ἐπιφανείας ὑμῶν οὐκ ἐπιβλέψομαι
- 23 Vie pois minun edestäni virttesi pauhina, en tahdo kuulla sinun harppujesi soittoa.
Take away from me the noise of your songs; my ears are shut to the melody of your instruments.
μετάστησον ἀπ' ἐμοῦ ἤχον ψαλμῶν σου καὶ ψαλμῶν ὀργάνων σου οὐκ ἀκούσομαι
- 24 Mutta oikeus virratkoon kuin vesi ja vanhurskaus niinkuin ehtymätön puro.
But let the right go rolling on like waters, and righteousness like an ever-flowing stream.
καὶ κυλισθήσεται ὡς ὕδωρ κρίμα καὶ δικαιοσύνη ὡς χειμάρρους ἀβατος
- 25 Toitteko te teurasuhreja ja ruokauhreja minulle erämaassa neljänäkymmenenä vuotena, te Israelin heimo?
Did you come to me with offerings of beasts and meal offerings in the waste land for forty years, O Israel?
μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἔτη οἶκος ἰσραηλ
- 26 Te olette kantaneet kuningastanne Sikkutia ja Kijjunin-kuvianne, tähtijumalaanne, sitä, jonka te olette itsellenne tehneet.
Truly, you will take up Saccuth your king and Kaiwan your images, the star of your god, which you made for yourselves.
καὶ ἀνελάβετε τὴν σκιὴν τοῦ μολοχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ραιφαν τοὺς τύπους αὐτῶν οὓς ἐποιήσατε ἑαυτοῖς
- 27 Sentähden minä vien teidät pakkosiirtolaisuuteen tuolle puolelle Damaskon, sanoo Herra. Jumala Sebaot on hänen nimensä.
And I will send you away as prisoners farther than Damascus, says the Lord, whose name is the God of armies.
καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα δαμασκοῦ λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ
- 1 Voi suruttomia Siionissa, huolettomia Samarian vuorella, kansoista ensimmäisen ylimyksiä, joiden tykö Israelin heimo tulee!
Sorrow to those who are resting in comfort in Zion, and to those who have no fear of danger in the mountain of Samaria, the noted men of the chief of the nations, to whom the people of Israel come!
οὐαὶ τοῖς ἐξουθενοῦσιν σιων καὶ τοῖς πεποιθόσιν ἐπὶ τὸ ὄρος σαμαρείας ἀπετρύγησαν ἀρχὰς ἐθνῶν καὶ εἰσῆλθον αὐτοὶ οἶκος τοῦ ἰσραηλ
- 2 Menkää Kalneen ja katsokaa, sieltä kulkekaa Suureen Hamatiin ja käykää filistealaisten Gatiin: ovatko ne paremmat kuin nämä valtakunnat, onko niiden alue suurempi kuin teidän alueenne?
Go on to Calneh and see; and from there go to Hamath the great; then go down to Gath of the Philistines: are you better than these kingdoms? or is your land wider than theirs?
διάβητε πάντες καὶ ἴδετε καὶ διέλθατε ἐκεῖθεν εἰς εἰς μισθὸν ραββα καὶ κατὰβητε ἐκεῖθεν εἰς γαθ ἄλλοφύλων τὰς κρατίστας ἐκ πασῶν τῶν βασιλειῶν τούτων εἰ πλεονα τὰ ὄρια αὐτῶν ἐστὶν τῶν ὑμετέρων ὀρίων
- 3 Voi teitä, jotka lykkääte kauas pahan päivän, mutta vedätte luoksenne väkivallan, valtaistuimelle istumaan;
You who put far away the evil day, causing the rule of the violent to come near;
οἱ ἐρχόμενοι εἰς ἡμέραν κακὴν οἱ ἐγγίζοντες καὶ ἐφαπτόμενοι σαββάτων ψευδῶν
- 4 jotka makaatte norsunluusohvilla ja venytte leposijoillanne, syötte karitsoita laumasta ja vasikoita navetasta;
Who are resting on beds of ivory, stretched out on soft seats, feasting on lambs from the flock and young oxen from the cattle-house;
οἱ καθεῦδοντες ἐπὶ κλινῶν ἐλεφαντίνων καὶ κατασπαταλῶντες ἐπὶ ταῖς στρωμαῖς αὐτῶν καὶ ἔσθοντες ἐρίφους ἐκ ποιμνίων καὶ μοσχάρια ἐκ μέσου βουκολίων γαλαθηνά

- 5 jotka sepustatte lauluja harpulla säestäen ja sommittelette soittimia kuin mikäkin Daavid;
Making foolish songs to the sound of corded instruments, and designing for themselves instruments of music, like David;
οἱ ἐπικροτοῦντες πρὸς τὴν φωνὴν τῶν ὀργάνων ὡς ἐστῶτα ἐλογίσαντο καὶ οὐχ ὡς φεύγοντα
- 6 jotka juotte viiniä maljoista ja voitelette itsenne parhaalla öljyllä, mutta ette murehdi Joosefin sortumista!
Drinking wine in basins, rubbing themselves with the best oils; but they have no grief for the destruction of Joseph.
οἱ πίνοντες τὸν διυλισμένον οἶνον καὶ τὰ πρῶτα μύρα χριόμενοι καὶ οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπὶ τῇ συντριβῇ ἰωσηφ
- 7 Sentähden heidän nyt täytyy mennä pakkosiirtolaisuuteen pakkosiirtolaisten etunenässä. Silloin lakkaavat venyjään ilohuudot.
So now they will go away prisoners with the first of those who are made prisoners, and the loud cry of those who were stretched out will come to an end.
διὰ τοῦτο νῦν αἰγμάλωτοι ἔσονται ἀπ' ἀρχῆς δυναστῶν καὶ ἐξαρθήσεται χρεμετισμὸς ἵππων ἐξ εφραιμ
- 8 Herra, Herra on vannonut itse kauttansa, sanoo Herra, Jumala Sebaot: Jaakobin ylpeys on minulle kauhistus, minä vihaan hänen palatsejansa, ja minä jätän alttiiksi kaupungin kaikkienensa.
The Lord God has taken an oath by himself, says the Lord, the God of armies: the pride of Jacob is disgusting to me, and I have hate for his great houses: so I will give up the town with everything in it.
ὅτι ὤμοσεν κύριος καθ' ἑαυτοῦ διότι βδελύσσομαι ἐγὼ πᾶσαν τὴν ὕβριν ἰακωβ καὶ τὰς χῶρας αὐτοῦ μεμίσηκα καὶ ἐξαρῶ πόλιν σὺν πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτῆν
- 9 Ja jos silloin kymmenen miestä jää jäljelle yhteen taloon, niin he kuolevat.
Then it will come about that if there are still ten men in a house, death will overtake them.
καὶ ἔσται ἐὰν ὑπολειφθῶσιν δέκα ἄνδρες ἐν οἰκίᾳ μιᾷ καὶ ἀποθανοῦνται καὶ ὑπολειφθήσονται οἱ κατάλοιποι
- 10 Ja jos kuolleen korjaa hänen omaisensa ja polttajansa, viedäkseen luut pois talosta, ja jos hän kysyy joltakin, joka on talon perimmäisessä sopsessa: "Onko sinun tykönäsi vielä ketään?" niin tämä vastaa: "Ei ole", ja toinen sanoo: "Hiljaa!" - sillä Herran nimeä ei saa mainita.
And when a man's relation, even the one who is responsible for burning his body, lifting him up to take his bones out of the house, says to him who is in the inmost part of the house, Is there still anyone with you? and he says, No; then he will say, Keep quiet, for the name of the Lord may not be named.
καὶ λήψονται οἱ οἰκεῖοι αὐτῶν καὶ παραβιώνται τοῦ ἐξεργᾶσαι τὰ ὀστά αὐτῶν ἐκ τοῦ οἴκου καὶ ἔρει τοῖς προεστηκόσι τῆς οἰκίας εἰ ἔτι ὑπάρχει παρὰ σοὶ καὶ ἔρει οὐκέτι καὶ ἔρει σίγα ἕνεκα τοῦ μὴ ὀνομάσαι τὸ ὄνομα κυρίου
- 11 Sillä katso, Herra antaa käskyn, ja hän lyö suuren talon kappaleiksi ja pienen talon pirstaleiksi.
For see, at the order of the Lord the great house will be full of cracks and the little house will be broken.
διότι ἰδοὺ κύριος ἐντέλλεται καὶ πατάξει τὸν οἶκον τὸν μέγαν θλάσμασιν καὶ τὸν οἶκον τὸν μικρὸν ῥάγμασιν
- 12 Juoksevatko hevokset kallionseinää, kynnetäänkö sitä härjillä? Sillä te muutat oikeuden myrkyksi ja vanhurskauden hedelmän koiruohoksi,
Is it possible for horses to go running on the rock? may the sea be ploughed with oxen? for the right to be turned by you into poison, and the fruit of righteousness into a bitter plant?
εἰ διώξονται ἐν πέτραις ἵπποι εἰ παρασιωπήσονται ἐν θηλείαις ὅτι ὑμεῖς ἐξεστρέψατε εἰς θυμὸν κρίμα καὶ καρπὸν δικαιοσύνης εἰς πικρίαν
- 13 te, jotka iloitsette Loodabarista ja jotka sanotte: "Emmekö omalla voimallamme valloittaneet Karnaimia?"
You whose joy is in a thing of no value, who say, Have we not taken for ourselves horns by the strength which is ours?
οἱ εὐφραίνόμενοι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ οἱ λέγοντες οὐκ ἐν τῇ ἰσχύι ἡμῶν ἔσχομεν κέρατα
- 14 Sillä katso, minä nostatan teitä vastaan, te Israelin heimo, sanoo Herra, Jumala Sebaot, kansan, joka on ahdistava teitä siitä asti, mistä mennään Hamatiin, hamaan Pajupuroon saakka.
For see, I will send against you a nation, O Israel, says the Lord, the God of armies, ruling you cruelly from the way into Hamath as far as the stream of the Arabah.
διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐπεγείρω ἐφ' ὑμᾶς οἶκος τοῦ ἰσραηλ ἔθνος καὶ ἐκθλίψουσιν ὑμᾶς τοῦ μὴ εἰσελθεῖν εἰς εμαθ καὶ ἕως τοῦ χειμάρρου τῶν δυσμῶν
- 1 Tämän näytti minulle Herra, Herra: Katso, hän loi heinäsiirkkoja, kun äpäreheinä alkoi nousta; ja katso, se oli äpäreheinä kuninkaan niitosten jälkeen.
This is what the Lord God let me see: and I saw that, when the growth of the late grass was starting, he made locusts; it was the late growth after the king's cutting was done.
οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος καὶ ἰδοὺ ἐπιγονὴ ἀκριδῶν ἐρχομένη ἐωθινή καὶ ἰδοὺ βροῦχος εἰς γωγ ὁ βασιλεὺς
- 2 Ja kun ne olivat syöneet loppuun maan kasvit, sanoin minä: "Herra, Herra, anna anteeksi. Kuinka voi Jaakob pysyä, sillä hän on vähäinen?"
And it came about that after they had taken all the grass of the land, I said, O Lord God, have mercy: how will Jacob be able to keep his place? for he is small.
καὶ ἔσται ἐὰν συντελέσῃ τοῦ καταφαγεῖν τὸν χόρτον τῆς γῆς καὶ εἶπα κύριε κύριε ἕως γενοῦ τίς ἀναστήσει τὸν ἰακωβ ὅτι ὀλιγοστός ἐστιν
- 3 Niin Herra katui sitä. "Ei se ole tapahtuva", sanoi Herra.
The Lord, changing his purpose about this, said, It will not be.
μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ καὶ τοῦτο οὐκ ἔσται λέγει κύριος

- 4 Tämän näytti minulle Herra, Herra: Katso, Herra, Herra kutsui tulen toimittamaan tuomiota, ja se kulutti suuren syvyyden, ja se kulutti peltomaan.
This is what the Lord let me see: and I saw that the Lord God sent for a great fire to be the instrument of his punishment; and, after burning up the great deep, it was about to put an end to the Lord's heritage.
οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος καὶ ἰδοὺ ἐκάλεισεν τὴν δίκην ἐν πυρὶ κύριος καὶ κατέφαγε τὴν ἄβυσσον τὴν πολλὴν καὶ κατέφαγεν τὴν μερίδα
- 5 Niin minä sanoin: "Herra, Herra, lakkaa jo. Kuinka voi Jaakob pysyä, sillä hän on vähäinen?"
Then said I, O Lord God, let there be an end: how will Jacob be able to keep his place? for he is small.
καὶ εἶπα κύριε κύριε κόπασον δὴ τίς ἀναστήσει τὸν ἰακωβ ὅτι ὀλιγοστός ἐστιν
- 6 Niin Herra katui sitä. "Ei sekään ole tapahtuva", sanoi Herra, Herra.
The Lord, changing his purpose about this, said, And this will not be.
μετανόησον κύριε ἐπὶ τούτῳ καὶ τοῦτο οὐ μὴ γένηται λέγει κύριος
- 7 Tämän hän näytti minulle: Katso, Herra seisoi pystysuoralla muurilla, kädesssä luotilanka.
This is what he let me see: and I saw the Lord stationed by a wall made straight by a weighted line, and he had a weighted line in his hand.
οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐστηκὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας
- 8 Ja Herra sanoi minulle: "Mitä sinä näet, Aamos?" Minä vastasin: "Luotilangan". Ja Herra sanoi minulle: "Katso, minä olen laskenut luotilangan kansani Israelin keskelle. Minä en enää mene säästäen sen ohitse,
And the Lord said to me, Amos, what do you see? And I said, A weighted line. Then the Lord said, See, I will let down a weighted line among my people Israel; never again will my eyes be shut to their sin:
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με τί σὺ ὄρᾳς ἀμωσ καὶ εἶπα ἀδάμαντα καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἰδοὺ ἐγὼ ἐντάσσω ἀδάμαντα ἐν μέσῳ λαοῦ μου ἰσραηλ οὐκέτι μὴ προσθῶ τοῦ παρελθεῖν αὐτόν
- 9 vaan Iisakin uhrikkukat tulevat autioiksi ja Israelin pyhäköt raunioiksi. Ja minä nousen ja nostan miekan Jerobeamin sukua vastaan."
And the high places of Isaac will be unpeopled, and the holy places of Israel will be made waste; and I will come up against the family of Jeroboam with the sword.
καὶ ἀφανισθήσονται βωμοὶ τοῦ γέλωτος καὶ αἱ τελεταὶ τοῦ ἰσραηλ ἐξηρημοθήσονται καὶ ἀναστήσομαι ἐπὶ τὸν οἶκον ἱεροβοαμ ἐν ῥομφαίᾳ
- 10 Silloin Amasja, Beetelin pappi, lähetti Jerobeamille, Israelin kuninkaalle, tämän sanan: "Aamos on tehnyt salaliiton sinua vastaan Israelin heimon keskuudessa. Ei maa kestä kaikkea, mitä hän puhuu.
Then Amaziah, the priest of Beth-el, sent to Jeroboam, king of Israel, saying, Amos has made designs against you among the people of Israel: the land is troubled by his words.
καὶ ἐξαπέστειλεν αμασιας ὁ ἱερεὺς βαιθηλ πρὸς ἱεροβοαμ βασιλέα ἰσραηλ λέγων συστροφὰς ποιεῖται κατὰ σοῦ ἀμωσ ἐν μέσῳ οἴκου ἰσραηλ οὐ μὴ δύνηται ἡ γῆ ὑπενεγκεῖν ἅπαντας τοὺς λόγους αὐτοῦ
- 11 Sillä näin on Aamos sanonut: 'Jerobeam kuolee miekkaan, ja Israel viedään pakkosiirtolaisuuteen, pois omasta maastansa'.
For Amos has said, Jeroboam will be put to the sword, and Israel will certainly be taken away as a prisoner out of his land.
διότι τάδε λέγει ἀμωσ ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσεται ἱεροβοαμ ὁ δὲ ἰσραηλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ
- 12 Ja Amasja sanoi Aamokselle: "Sinä näkijä, mene matkaasi ja pakene Juudan maahan, syö leipäsi siellä ja ennusta siellä.
And Amaziah said to Amos, O seer, go in flight into the land of Judah, and there get your living by working as a prophet:
καὶ εἶπεν αμασιας πρὸς ἀμωσ ὁ ὄρων βάδιζε ἐκχώρησον εἰς γῆν ἰουδα καὶ ἐκεῖ καταβίου καὶ ἐκεῖ προφητεύσεις
- 13 Mutta Beetelissä älä ennusta enää, sillä se on kuninkaan pyhäkkö ja valtakunnan temppele.
But be a prophet no longer at Beth-el: for it is the holy place of the king, and the king's house.
εἰς δὲ βαιθηλ οὐκέτι μὴ προσθῆς τοῦ προφητεῦσαι ὅτι ἁγίασμα βασιλείως ἐστὶν καὶ οἶκος βασιλείας ἐστίν
- 14 Niin Aamos vastasi ja sanoi Amasjalle: "En minä ole profeetta enkä profetaanoppilas, vaan minä olen paimen ja metsäviikunapuiden viljelijä.
Then Amos in answer said to Amaziah, I am no prophet, or one of the sons of the prophets; I am a herdman and one who takes care of sycamore-trees:
καὶ ἀπεκρίθη ἀμωσ καὶ εἶπεν πρὸς αμασιαν οὐκ ἤμην προφήτης ἐγὼ οὐδὲ υἱὸς προφήτου ἀλλ' ἡ αἰπόλος ἤμην καὶ κνίζων συκάμυνα
- 15 Ja Herra otti minut laumojeni äärestä, ja Herra sanoi minulle: 'Mene ja ennusta minun kansaani Israelia vastaan'.
And the Lord took me from the flock, and the Lord said to me, Go, be a prophet to my people Israel.
καὶ ἀνέλαβέν με κύριος ἐκ τῶν προβάτων καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με βάδιζε προφήτευσον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραηλ.

- 16 Kuule siis nyt Herran sana: Sinä sanot: 'Älä ennusta Israelia vastaan, äläkä saarnaa Iisakin heimoa vastaan'.
Now then, give ear to the word of the Lord: You say, Be no prophet to Israel, and say not a word against the people of Isaac.
καὶ νῦν ἄκουε λόγον κυρίου σὺ λέγεις μὴ προφήτευε ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ καὶ οὐ μὴ ὀχλαγωγῆσῃς ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ
- 17 Sentähden, näin sanoo Herra: Sinun vaimosi joutuu portoksi kaupungissa, sinun poikasi ja tyttäresi kaatuvat miekkaan, sinun maasi jaetaan mittanuoralla, sinä itse kuolet saastaisessa maassa, ja Israel viedään pakkosiirtolaisuuteen, pois omasta maastansa."
So this is what the Lord has said: Your wife will be a loose woman in the town, and your sons and your daughters will be put to the sword, and your land will be cut up into parts by a line; and you yourself will come to your end in an unclean land, and Israel will certainly be taken away a prisoner out of his land.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἡ γυνὴ σου ἐν τῇ πόλει πορνεύσει καὶ οἱ υἱοὶ σου καὶ αἱ θυγατέρες σου ἐν ῥομφαίᾳ πεσοῦνται καὶ ἡ γῆ σου ἐν σχοινίῳ καταμετρηθήσεται καὶ σὺ ἐν γῆ ἀκαθάρτῳ τελευτήσεις ὁ δὲ Ἰσραὴλ αἰχμάλωτος ἀχθήσεται ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ
- 1 Tämän näytti minulle Herra, Herra: Katso, oli korillinen kypsiä hedelmiä.
This is what the Lord God let me see: and I saw a basket of summer fruit.
οὕτως ἔδειξέν μοι κύριος καὶ ἰδοὺ ἄγγος ἰξευτοῦ
- 2 Ja hän sanoi: "Mitä sinä näet, Aamos?" Minä vastasin: "Korillisen kypsiä hedelmiä". Ja Herra sanoi minulle: "Minun kansani Israel on kypsä saamaan loppunsa: en minä enää mene säästään sen ohitse.
And he said, Amos, what do you see? And I said, A basket of summer fruit. Then the Lord said to me, The end has come to my people Israel; never again will my eyes be shut to their sin.
καὶ εἶπεν τί σὺ βλέπεις ἀμὼς καὶ εἶπα ἄγγος ἰξευτοῦ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἦκει τὸ πέρασ ἐπὶ τὸν λαόν μου Ἰσραὴλ οὐκέτι μὴ προσθῶ τοῦ παρελθεῖν αὐτόν
- 3 Ja sinä päivänä palatsin laulut muuttuvat valitukseksi, sanoo Herra, Herra. Paljon on oleva ruumiita, joka paikkaan heitettyjä. Hiljaa!"
And the songs of the king's house will be cries of pain in that day, says the Lord God: great will be the number of the dead bodies, and everywhere they will put them out without a word.
καὶ ὀλολύξει τὰ φατνώματα τοῦ ναοῦ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος πολὺς ὁ πεπτωκὸς ἐν παντὶ τόπῳ ἐπιρρίψω σιωπήν
- 4 Kuulkaa tämä, te jotka poljette köyhiä ja tahdotte tehdä lopun maan nöyristä,
Give ear to this, you who are crushing the poor, and whose purpose is to put an end to those who are in need in the land,
ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ ἐκτριβόντες εἰς τὸ πρῶι πένητα καὶ καταδυναστεύοντες πτωχοὺς ἀπὸ τῆς γῆς
- 5 sanoen: "Milloin loppuu uusikuu, että saamme myydä viljaa, ja milloin sapatti, että saamme avata jyvääitan, pienentää eefa-mitan ja suurentaa painon ja pettää väärällä vaa'alla,
Saying, When will the new moon be gone, so that we may do trade in grain? and the Sabbath, so that we may put out in the market the produce of our fields? making the measure small and the price great, and trading falsely with scales of deceit;
οἱ λέγοντες πότε διελεύσεται ὁ μῆν καὶ ἐμπολήσομεν καὶ τὰ σάββατα καὶ ἀνοίξομεν θησαυροὺς τοῦ ποιῆσαι μικρὸν μέτρον καὶ τοῦ μεγαλῶναι στάθμια καὶ ποιῆσαι ζυγὸν ἄδικον
- 6 että saamme ostaa vaivaiset rahasta ja köyhän kenkäparista ja myydä akanoita jyvänä?"
Getting the poor for silver, and him who is in need for the price of two shoes, and taking a price for the waste parts of the grain.
τοῦ κτᾶσθαι ἐν ἀργυρίῳ πτωχοὺς καὶ ταπεινὸν ἀντὶ ὑποδημάτων καὶ ἀπὸ παντὸς γενήματος ἐμπορευσόμεθα
- 7 Herra on vannonut hänen kauttansa, joka on Jaakobin kunnia: Totisesti, minä en ikinä unhotta yhtäkään heidän tekoansa.
The Lord has taken an oath by the pride of Jacob, Truly I will ever keep in mind all their works.
ὀμνύει κύριος καθ' ὑπερηφανίας Ἰακώβ εἰ ἐπιλησθήσεται εἰς νεῖκος πάντα τὰ ἔργα ὑμῶν
- 8 Eikö senkaltaisesta maa jo vapise ja kaikki sen asukkaat murehdi? Eikö se nouse kaikkienensa niinkuin Niili, kuohu ja alene niinkuin Egyptin virta?
Will not the land be shaking with fear because of this, and everyone in it have sorrow? and all of it will be overflowing like the River; and it will be troubled and go down again like the River of Egypt.
καὶ ἐπὶ τούτοις οὐ ταραχθήσεται ἡ γῆ καὶ πενήσει πᾶς ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ καὶ ἀναβήσεται ὡς ποταμὸς συντέλεια καὶ καταβήσεται ὡς ποταμὸς αἰγύπτου
- 9 Ja on tapahtuva sinä päivänä, sanoo Herra, Herra, että minä annan auringon laskea sydänpäivällä ja teen maan pimeäksi keskellä kirkasta päivää.
And it will come about in that day, says the Lord God, that I will make the sun go down in the middle of the day, and I will make the earth dark in daylight:
καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος ὁ θεός καὶ δύσεται ὁ ἥλιος μεσημβρίας καὶ συσκοτάσει ἐπὶ τῆς γῆς ἐν ἡμέρᾳ τὸ φῶς

- 10 Minä muutan teidän juhlanne murheeksi ja kaikki teidän laulunne valitusvirsiksi. Minä panen kaikkien lanteille säkkipuvun ja teen kaljuksi jokaisen pään. Ja minä saatan teidät suremaan, niinkuin ainokaista poikaa surraan, ja se päättyy, niinkuin päättyy katkera päivä.
Your feasts will be turned into sorrow and all your melody into songs of grief; everyone will be clothed with haircloth, and the hair of every head will be cut; I will make the weeping like that for an only son, and the end of it like a bitter day.
καὶ μεταστρέψω τὰς ἑορτὰς ὑμῶν εἰς πένθος καὶ πάσας τὰς ψῆδὰς ὑμῶν εἰς θρήνον καὶ ἀναβιβῶ ἐπὶ πᾶσαν ὄσφον σάκκον καὶ ἐπὶ πᾶσαν κεφαλὴν φαλάκρωμα καὶ θήσομαι αὐτὸν ὡς πένθος ἀγαπητὸ οὐ καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ὡς ἡμέραν ὀδύνης
- 11 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, Herra, jolloin minä lähetän nälän maahan: en leivän nälkää enkä veden janoa, vaan Herran sanojen kuulemisen nälän.
See, the days are coming, says the Lord God, when I will send times of great need on the land, not need of food or desire for water, but for hearing the words of the Lord.
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ ἐξαποστελῶ λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν οὐ λιμὸν ἄρτου οὐδὲ δίψαν ὕδατος ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον κυρίου
- 12 Silloin he hoippuvat merestä mereen, pohjoisesta itään; he samoavat etsien Herran sanaa, mutta eivät löydä.
And they will go wandering from sea to sea, and from the north even to the east, running here and there in search of the word of the Lord, and they will not get it.
καὶ σαλευθήσονται ὕδατα ἕως θαλάσσης καὶ ἀπὸ βορρᾶ ἕως ἀνατολῶν περιδραμοῦνται ζητοῦντες τὸν λόγον κυρίου καὶ οὐ μὴ εὑρωσιν
- 13 Sinä päivänä nääntyvät janoon kauniit neitsyet ja nuorukaiset,
In that day the fair virgins and the young men will be feeble from need of water.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ ἐκλείψουσιν αἱ παρθένοι αἱ καλά καὶ οἱ νεανίσκοι ἐν δίψει
- 14 ne, jotka vannovat sen nimeen, joka on Samarian syntivelka, ja sanovat: "Niin totta kuin sinun jumalasi elää, Daan, ja niin totta kuin elävät Beerseban menot!" - He kaatuvat eivätkä enää nouse.
Those who make their oaths by the sin of Samaria and say, By the life of your God, O Dan; and, By the living way of Beer-sheba; even they will go down, never again to be lifted up.
οἱ ὀμνῶντες κατὰ τοῦ ἰλασμοῦ σαμαρείας καὶ οἱ λέγοντες ζῆ ὁ θεὸς σου δαν καὶ ζῆ ὁ θεὸς σου βηρσαβεε καὶ πεσοῦνται καὶ οὐ μὴ ἀναστῶσιν ἔτι
- 1 Minä näin Herran seisovan alttarin ääressä, ja hän sanoi: Lyö pylväänpäihin, niin että kynnykset vapisevat, lyö ne pirstaleiksi kaikkien heidän päähänsä. Sitten minä tapan miekalla heistä viimeisetkin. Ei yksikään heistä pääse pakoon, ei yksikään heistä pelastu.
I saw the Lord stationed by the side of the altar, giving blows to the tops of the pillars so that the doorsteps were shaking; and he said, I will let all of them be broken with earth-shocks; I will put the last of them to the sword: if any one of them goes in flight he will not get away, not one of them will be safe.
εἶδον τὸν κύριον ἐφεστῶτα ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ εἶπεν πάταξον ἐπὶ τὸ ἰλαστήριον καὶ σεισθήσεται τὰ πρόπυλα καὶ διάκοπον εἰς κεφαλὰς πάντων καὶ τοὺς καταλοιπούς αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἀποκτενῶ οὐ μὴ διαφύγη ἐξ αὐτῶν φεύγων καὶ οὐ μὴ διασωθῆ ἔξ αὐτῶν ἀνασφόμενος
- 2 Vaikka he tuonelaan murtautuisivat, sieltäkin minun käteni heidät tempaa. Vaikka he taivaaseen nousisivat, sieltäkin minä syökseen heidät alas.
Even if they go deep into the underworld, my hand will take them up from there; if they go up to heaven, I will get them down:
ἐὰν κατορυγῶσιν εἰς ἕδου ἐκεῖθεν ἡ χεὶρ μου ἀνασπάσει αὐτούς καὶ ἐὰν ἀναβῶσιν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκεῖθεν κατὰξω αὐτούς
- 3 Vaikka he Karmelin laelle kätkeytyisivät, sieltäkin minä etsin ja tempaan heidät. Ja vaikka he meren pohjaan lymyäisivät minun silmieni edestä, sielläkin minä käsken käärmeen heitä pistämään.
Though they take cover on the top of Carmel, I will go in search of them and get them out; though they keep themselves from my eyes in the bed of the sea, I will give orders to the great snake there and he will give them a bite:
ἐὰν ἐγκρυβῶσιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ καρμηλίου ἐκεῖθεν ἐξερευνήσω καὶ λήψομαι αὐτούς καὶ ἐὰν καταδύσωσιν ἐξ ὀφθαλμῶν μου εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης ἐκεῖ ἐντελοῦμαι τῷ δράκοντι καὶ δῆξει αὐτούς
- 4 Ja vaikka he vankeuteen vaeltaisivat vihollistensa edessä, sielläkin minä käsken miekan heidät tappamaan. Sillä minä kiinnitän katseeni heihin, heille pahaksi, ei hyväksi.
And though they are taken away as prisoners by their attackers, even there will I give orders to the sword to put them to death: my eyes will be fixed on them for evil and not for good.
καὶ ἐὰν πορευθῶσιν ἐν αἰχμαλωσίᾳ πρὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν ἐκεῖ ἐντελοῦμαι τῇ ῥομφαίᾳ καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς καὶ στηριῶ τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐπ' αὐτούς εἰς κακὰ καὶ οὐκ εἰς ἀγαθὰ
- 5 Herra, Herra Sebaot, hän, joka koskettaa maata, niin että se sulaa, että kaikki sen asukkaat murehtivat, että se nousee kaikkienensa niinkuin Niili ja alenee niinkuin Egyptin virta,
For the Lord, the God of armies, is he at whose touch the land is turned to water, and everyone in it will be given up to sorrow; all of it will be overflowing like the River, and will go down again like the River of Egypt;
καὶ κύριος κύριος ὁ παντοκράτωρ ὁ ἐφαπτόμενος τῆς γῆς καὶ σαλεύει αὐτήν καὶ πενήθουσιν πάντες οἱ κατοικοῦντες αὐτήν καὶ ἀναβήσεται ὡς ποταμὸς συντέλεια αὐτῆς καὶ καταβήσεται ὡς ποταμὸς αἰγύπτου

- 6 hän, joka rakentaa ylisikkamionsa taivaisiin ja perustaa holvinsa maan päälle, joka kutsuu meren vedet ja vuodattaa ne maan pinnalle - Herra on hänen nimensä.
It is he who makes his rooms in the heaven, basing his arch on the earth; whose voice goes out to the waters of the sea, and sends them flowing over the face of the earth; the Lord is his name.
ὁ οἰκοδομῶν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς θεμελιῶν ὁ προσκαλούμενος τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης καὶ ἐκχέων αὐτὸ ἐπὶ πρόσωπον τῆς γῆς κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ὄνομα αὐτῷ
- 7 Ettekö te, israelilaiset, ole minulle niinkuin etiopialaisetkin? sanoo Herra. Enkö minä johdattanut israelilaisia Egyptin maasta ja filistealaisia Kaftorista ja aramilaisia Kiiristä?
Are you not as the children of the Ethiopians to me, O children of Israel? says the Lord. Have I not taken Israel up out of the land of Egypt, and the Philistines from Caphtor, and the Aramaeans from Kir?
οὐχ ὡς υἱοὶ αἰθιοπῶν ἡμεῖς ἐστε ἐμοὶ υἱοὶ ἰσραὴλ λέγει κύριος οὐ τὸν ἰσραὴλ ἀνήγαγον ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ τοὺς ἀλλοφύλους ἐκ καππαδοκίας καὶ τοὺς σύρους ἐκ βόθρου
- 8 Katso, Herran, Herran silmät ovat syntistä valtakuntaa vastaan, ja minä hävitän sen maan pinnalta; kuitenkin en minä Jaakobin heimoa kokonaan hävitä, sanoo Herra.
See, the eyes of the Lord are on the evil kingdom, and I will put an end to it in all the earth; but I will not send complete destruction on Jacob, says the Lord.
ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου τοῦ θεοῦ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ ἐξαρῶ αὐτὴν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς πλην ὅτι οὐκ εἰς τέλος ἐξαρῶ τὸν οἶκον ἰακωβ λέγει κύριος
- 9 Sillä katso, minä käsken seuloa Israelin heimoa kaikkien kansain seassa, niinkuin seulalla seuloaan: ei jyvääkään putoa maahan.
For see, I will give orders, and I will have Israel moved about among all the nations, as grain is moved about by the shaking of the tray, but not the smallest seed will be dropped on the earth.
διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐντέλλομαι καὶ λικμῶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν τὸν οἶκον τοῦ ἰσραὴλ ὃν τρόπον λικμᾶται ἐν τῷ λικμῷ καὶ οὐ μὴ πέση σύντριμμα ἐπὶ τὴν γῆν
- 10 Miekkaan kuolevat kaikki minun kansani syntiset, jotka sanovat: "Ei saavuta, ei kohtaa meitä onnettomuus".
All those sinners among my people will be put to the sword who say, Evil will not overtake us or come face to face with us.
ἐν ῥομφαίᾳ τελευτήσουσι πάντες ἁμαρτωλοὶ λαοῦ μου οἱ λέγοντες οὐ μὴ ἐγγίσι οὐδ' οὐ μὴ γένηται ἐφ' ἡμᾶς τὰ κακὰ
- 11 Sinä päivänä minä pystytän jälleen Daavidin sortuneen majan ja korjaan sen repeämät ja pystytän sen luhistumat, ja rakennan sen sellaiseksi, kuin se oli muinaisina päivinä,
In that day I will put up the tent of David which has come down, and make good its broken places; and I will put up again his damaged walls, building it up as in the past;
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀναστήσω τὴν σκηνὴν δαυὶδ τὴν πεπτοκυῖαν καὶ ἀνοικοδομήσω τὰ πεπτοκότα αὐτῆς καὶ τὰ κατεσκευασμένα αὐτῆς ἀναστήσω καὶ ἀνοικοδομήσω αὐτὴν καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος
- 12 niin että he saavat omiksensa Edomin jäännöksen ja kaikki pakanakansat, jotka minun nimiini otetaan, sanoo Herra, joka tämän tekee.
So that the rest of Edom may be their heritage, and all the nations who have been named by my name, says the Lord, who is doing this.
ὅπως ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτοὺς λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ ποιῶν ταῦτα
- 13 Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin kyntäjä tavoittaa leikkaajan ja rypäleitten polkija siemenenkylväjän, jolloin vuoret tiukkuvat rypälemehua ja kaikki kukkulat kuohkeiksi muuttuvat.
See, the days will come, says the Lord, when the ploughman will overtake him who is cutting the grain, and the crusher of the grapes him who is planting seed; and sweet wine will be dropping from the mountains, and the hills will be turned into streams of wine.
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται λέγει κύριος καὶ καταλήμψεται ὁ ἄλοητος τὸν τρύγητον καὶ περκάσει ἡ σταφυλὴ ἐν τῷ σπόρῳ καὶ ἀποσταλάξει τὰ ὄρη γλυκασμόν καὶ πάντες οἱ βουνοὶ σύμφυτοι ἔσονται
- 14 Silloin minä käännän kansani Israelin kohtalon, ja he rakentavat jälleen autiot kaupungit ja asuvat niissä, he istuttavat viinitarhoja ja juovat niiden viiniä, he tekevät puutarhoja ja syövät niiden hedelmiä.
And I will let the fate of my people Israel be changed, and they will be building up again the waste towns and living in them; they will again be planting vine-gardens and taking the wine for their drink; and they will make gardens and get the fruit of them.
καὶ ἐπιστρέψω τὴν αἰχμαλωσίαν λαοῦ μου ἰσραὴλ καὶ οἰκοδομήσουσιν πόλεις τὰς ἠφανισμένας καὶ κατοικήσουσιν καὶ καταφυτεύσουσιν ἀμπελώνας καὶ πίνονται τὸν οἶνον αὐτῶν καὶ φυτεύσουσιν κήπους καὶ φάγονται τὸν καρπὸν αὐτῶν
- 1 Obadjan näky. Herra, Herra sanoo Edomista näin: Me olemme kuulleet sanoman Herralta, ja sanansaattaja on lähetetty kansakuntiin: "Nouskaa, nouskaamme sotaan sitä vastaan!"
The vision of Obadiah. This is what the Lord has said about Edom: We have had word from the Lord, and a representative has been sent among the nations, saying, Up! and let us make war against her.
ὄρασις αβδίου τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς τῇ ἰδουμαίᾳ ἀκοὴν ἤκουσα παρὰ κυρίου καὶ περιοχὴν εἰς τὰ ἔθνη ἐξαπέστειλεν ἀνάστητε καὶ ἐξαναστώμεν ἐπ' αὐτὴν εἰς πόλεμον
- 2 Katso, vähäiseksi minä teen sinut kansojen seassa, ylen halveksittu olet sinä oleva.
See, I have made you small among the nations: you are much looked down on.
ἰδοὺ ὀλιγοστὸν δέδωκά σε ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἠτιμωμένος σὺ εἶ σφόδρα
- 3 Sinun sydämesi ylpeys on pettänyt sinut, joka asut kallionrotkoissa, istut korkealla ja sanot sydämessäsi: "Kuka voi syöstä minut maahan?"
You have been tricked by the pride of your heart, O you whose living-place is in the cracks of the rock, whose house is high up; who has said in his heart, Who will make me come down to earth?
ὑπερηφανία τῆς καρδίας σου ἐπήρην σε κατασκηνούντα ἐν ταῖς ὀπαῖς τῶν πετρῶν ὑψῶν κατοικίαν αὐτοῦ λέγων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ τίς με κατάξει ἐπὶ τὴν γῆν

- 4 Vaikka tekisit pesäsi korkealle niinkuin kotka ja vaikka sen sija olisi tähtien välissä, minä syökseen sinut sieltä alas, sanoo Herra.
Though you go up on high like an eagle, though your house is placed among the stars, I will make you come down from there, says the Lord.
 ἐὰν μετεωρισθῆς ὡς ἀετὸς καὶ ἐὰν ἀνὰ μέσον τῶν ἀστρῶν θῆς νοσοιάν σου ἐκεῖθεν κατάξω σε λέγει κύριος
- 5 Jos varkaat tulisivat kimppuusi, jos yölliset rosvot, kuinka voisit tulla niin hävitetyksi: eivätkö he varastaisi vain sen, mitä tarvitsevat? Jos viininkorjaajat tulisivat luoksesi, eivätkö he jättäisi jälkikorjuuta?
If thieves came, attacking you by night, (how are you cut off!) would they not go on taking till they had enough? if men came cutting your grapes would they take them all?
 εἰ κλέπται εἰσῆλθον πρὸς σέ ἢ ληστὰὶ νυκτός τοῦ ἂν ἀπερρίφης οὐκ ἂν ἐκλεψαν τὰ ἱκανὰ ἑαυτοῖς καὶ εἰ τρυγηταὶ εἰσῆλθον πρὸς σέ οὐκ ἂν ὑπελείποντο ἐπιφυλλίδα
- 6 Mutta kuinka onkaan Eesau läpikotaisin etsitty, hänen kätöksensä pengotut!
How are the things of Esau searched out! how are his secret stores looked for!
 πῶς ἐξηρευνήθη ἡσαυ καὶ κατελήμφθη αὐτοῦ τὰ κεκρυμμένα
- 7 Sinut on ajettu rajalle asti, kaikki liittolaisesi ovat sinut pettäneet. Ystäväsi ovat vieneet sinusta voiton, ovat panneet taritsemasi leivän paulaksi sinun eteesi. - Ei ole hänessä taitoa.
All the men who were united with you have been false to you, driving you out to the edge of the land: the men who were at peace with you have overcome you; they have taken their heritage in your place.
 ἕως τῶν ὁρίων σου ἐξαπέστειλάν σε πάντες οἱ ἄνδρες τῆς διαθήκης σου ἀντέστησάν σοι ἠδυνάσθησαν πρὸς σέ ἄνδρες εἰρηνικοὶ σου ἔθηκαν ἔνεδρα ὑποκάτω σου οὐκ ἔστιν σύνεσις αὐτοῖς
- 8 Totisesti, sinä päivänä, sanoo Herra, minä lopetan viisaat Edomista ja taidon Eesaun vuorelta.
Will I not, in that day, says the Lord, take away the wise men out of Edom, and wisdom out of the mountain of Esau?
 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος ἀπολῶ σοφοὺς ἐκ τῆς ἰδουμαίας καὶ σύνεσιν ἐξ ὄρους ἡσαυ
- 9 Ja sinun sankkarisi, Teeman, kauhistuvat, niin että viimeinenkin mies häviää Eesaun vuorelta murhatöitten tähden.
And your men of war, O Teman, will be overcome with fear, so that every one of them may be cut off from the mountain of Esau.
 καὶ πτοηθήσονται οἱ μαχηταὶ σου οἱ ἐκ θαίμαν ὅπως ἐξαρθῆ ἄνθρωπος ἐξ ὄρους ἡσαυ
- 10 Väkivallan tähden veljeäsi Jaakobia kohtaan peittää sinut häpeä, ja sinut hävitetään ikiajoiksi.
Because you were the cause of violent death and because of your cruel behaviour to your brother Jacob, you will be covered with shame and will be cut off for ever.
 διὰ τὴν σφαγὴν καὶ τὴν ἀσέβειαν τὴν εἰς τὸν ἀδελφόν σου ἰακωβ καὶ καλύψει σε αἰσχύνῃ καὶ ἐξαρθήσει εἰς τὸν αἰῶνα
- 11 Sinä päivänä, jona sinäkin olit läsnä, päivänä, jona vieraat veivät pois hänen rikkautensa, jona muukalaiset tunkeutuivat sisään hänen porteistaan ja heittivät Jerusalemista arpa, olit myöskin sinä niinkuin yksi heistä.
Because you were there watching when men from other lands took away his goods, and strange men came into his doors, and put the fate of Jerusalem to the decision of chance; you were like one of them.
 ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀντέστης ἐξ ἐναντίας ἐν ἡμέρᾳ αἰχμαλωτευόντων ἀλλογενῶν δυνάμιν αὐτοῦ καὶ ἄλλοτριοὶ εἰσῆλθον εἰς πύλας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ἱερουσαλήμ ἔβαλον κλήρους καὶ σὺ ἦς ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν
- 12 Mutta älä katso iloiten veljesi päivää, hänen onnettomuutensa päivää; älä ilku juutalaisia heidän turmionsa päivänä äläkä suullasi suurentele ahdistuksen päivänä.
Do not see with pleasure your brother's evil day, the day of his fate, and do not be glad over the children of Judah on the day of their destruction, or make wide your mouth on the day of trouble.
 καὶ μὴ ἐπίδῃς ἡμέραν ἀδελφοῦ σου ἐν ἡμέρᾳ ἄλλοτριῶν καὶ μὴ ἐπιχαρῆς ἐπὶ τοῖς υἱοῦς ἰουδα ἐν ἡμέρᾳ ἀπολείας αὐτῶν καὶ μὴ μεγαλορρημονήσης ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως
- 13 Älä tunkeudu sisään minun kansani portista heidän hätäpäivänänsä. Älä katso iloiten, myös sinä, hänen onnettomuutensa hänen hätäpäivänänsä. Älä ojenna kättäsi hänen rikkautensa hänen hätäpäivänänsä.
Do not go into the doors of my people on the day of their downfall; do not be looking on their trouble with pleasure on the day of their downfall, or put your hands on their goods on the day of their downfall.
 μηδὲ εἰσέλθῃς εἰς πύλας λαῶν ἐν ἡμέρᾳ πόνων αὐτῶν μηδὲ ἐπίδῃς καὶ σὺ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ὀλέθρου αὐτῶν μηδὲ συνεπιθῆ ἐπὶ τὴν δυνάμιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἀπολείας αὐτῶν
- 14 Älä seiso tienhaarassa hävittämässä hänen pelastuneitansa. Älä luovuta hänen pakoonpäässeitänsä ahdistuksen päivänä.
And do not take your place at the cross-roads, cutting off those of his people who get away; and do not give up to their haters those who are still there in the day of trouble.
 μηδὲ ἐπιστῆς ἐπὶ τὰς διεκβολὰς αὐτῶν τοῦ ἐξολεθρεῦσαι τοὺς ἀνασφρομένους αὐτῶν μηδὲ συγκλείσης τοὺς φεύγοντας ἐξ αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως
- 15 Sillä lähellä on Herran päivä kaikkia pakanakansoja: Niinkuin sinä olet tehnyt, niin sinulle tehdään; kosto sinun teostasi kohtaa sinun omaa päätäsi.
For the day of the Lord is coming quickly on all nations: as you have done it will be done to you; the reward of your acts will come on your head.
 διότι ἐγγὺς ἡμέρα κυρίου ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη ὃν τρόπον ἐποίησας οὕτως ἔσται σοι τὸ ἀνταπόδομά σου ἀνταποδοθήσεται εἰς κεφαλὴν σου

- 16 Sillä niinkuin te olette juoneet minun pyhällä vuorellani, niin tulevat kaikki pakanakansat juomaan ainiaan: he juovat ja särpivät ja ovat, niinkuin ei heitä olisi ollutkaan.
For as you have been drinking on my holy mountain, so will all the nations go on drinking without end; they will go on drinking and the wine will go down their throats, and they will be as if they had never been.
διότι ὄν τρόπον ἔπιες ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου πίνονται πάντα τὰ ἔθνη οἶνον πίνονται καὶ καταβήσονται καὶ ἔσονται καθὼς οὐχ ὑπάρχοντες
- 17 Mutta Siionin vuorella saavat olla pelastuneet, ja se on oleva pyhä, ja Jaakobin heimo on perivä perintönsä.
But in Mount Zion some will be kept safe, and it will be holy; and the children of Jacob will take their heritage.
ἐν δὲ τῷ ὄρει σιών ἔσται ἡ σωτηρία καὶ ἔσται ἅγιον καὶ κατακληρονομήσουσιν ὁ οἶκος ἰακωβ τοὺς κατακληρονομήσαντας αὐτούς
- 18 Jaakobin heimo on oleva tuli ja Joosefin heimo liekki, mutta Eesaun heimo kuin olki, ja ne polttavat sen ja kuluttavat sen; eikä jää pakoonpääsystä Eesaun heimosta. Sillä Herra on puhunut.
And the children of Jacob will be a fire and those of Joseph a flame, and the children of Esau dry stems of grass, burned up by them till all is gone: and there will be no people living in Esau; for the Lord has said it.
καὶ ἔσται ὁ οἶκος ἰακωβ πῦρ ὁ δὲ οἶκος ἰωσήφ φλόξ ὁ δὲ οἶκος ἡσαυ εἰς καλᾶμην καὶ ἐκκαυθήσονται εἰς αὐτούς καὶ καταφάγονται αὐτούς καὶ οὐκ ἔσται πυροφόρος ἐν τῷ οἴκῳ ἡσαυ διότι κύριος ἐλάλησεν
- 19 Ja he ottavat perinnöksensä Etelämaan ynnä Eesaun vuoren, Alankomaan ynnä filistealaiset; he ottavat perinnöksensä Efraimin maan ja Samaritanian maan, Benjaminin ynnä Gileadin.
And they will take the South, and the lowland, and the country of Ephraim, and Gilead, as their heritage.
καὶ κατακληρονομήσουσιν οἱ ἐν ναγεβ τὸ ὄρος τὸ ἡσαυ καὶ οἱ ἐν τῇ σεφραϊμ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ κατακληρονομήσουσιν τὸ ὄρος εφραϊμ καὶ τὸ πεδῖον σαμαρείας καὶ βενιαμιν καὶ τὴν γαλααδίτιν
- 20 Ja tästä väestä, israelilaisista, viedyt pakkosiirtolaiset ottavat perinnöksensä kanaanilaiset Sarpatiin asti. Ja Jerusalemin pakkosiirtolaiset, jotka ovat Sefaradissa, ottavat perinnöksensä Etelämaan kaupungit.
And those of the children of Israel who were the first to be taken away as prisoners, will have their heritage among the Canaanites as far as Zarephath; and those who were taken away from Jerusalem, who are in Sepharad, will have the towns of the South.
καὶ τῆς μετοικεσίας ἡ ἀρχὴ αὐτῆ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ γῆ τῶν χαναναίων ἕως σαρεπτῶν καὶ ἡ μετοικεσία ἱερουσαλημ ἕως εφραθα καὶ κληρονομήσουσιν τὰς πόλεις τοῦ ναγεβ
- 1 Joonalle, Amittain pojalle, tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to Jonah, the son of Amittai, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωναν τὸν τοῦ αμαθι λέγων
- 2 "Nouse, mene Niineveen, siihen suureen kaupunkiin, ja saarnaa sitä vastaan; sillä heidän pahuutensa on noussut minun kasvojeni eteen".
Up! go to Nineveh, that great town, and let your voice come to it; for their evil-doing has come up before me.
ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς νινευη τὴν πόλιν τὴν μεγάλην καὶ κήρυξον ἐν αὐτῇ ὅτι ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς κακίας αὐτῆς πρὸς με
- 3 Mutta Joonan nousei paetakseen Tarsiiseen Herran kasvojen edestä ja meni alas Jaafon ja löysi laivan, joka oli lähtevä Tarsiiseen. Ja hän suoritti laivamaksun ja astui siihen mennäkseen heidän kanssansa Tarsiiseen, pois Herran kasvojen edestä.
And Jonah got up to go in flight to Tarshish, away from the Lord; and he went down to Joppa, and saw there a ship going to Tarshish: so he gave them the price of the journey and went down into it to go with them to Tarshish, away from the Lord.
καὶ ἀνέστη ἰωνας τοῦ φυγεῖν εἰς θαρσις ἐκ προσώπου κυρίου καὶ κατέβη εἰς ἰοππην καὶ εὔρεν πλοῖον βαδίζον εἰς θαρσις καὶ ἔδωκεν τὸ ναῦλον αὐτοῦ καὶ ἐνέβη εἰς αὐτὸ τοῦ πλεῦσαι μετ' αὐτῶν εἰς θαρσις ἐκ προσώπου κυρίου
- 4 Mutta Herra heitti suuren tuulen merelle, niin että merellä nousi suuri myrsky ja laiva oli särkymäisillään.
And the Lord sent out a great wind on to the sea and there was a violent storm in the sea, so that the ship seemed in danger of being broken.
καὶ κύριος ἐξήγειρεν πνεῦμα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐγένετο κλύδων μέγας ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ τὸ πλοῖον ἐκινδύνευεν συντριβῆναι
- 5 Niin merimiehet pelkäsivät ja huusivat avuksi itsekukin jumalaansa. Ja he heittivät mereen tavarat, mitä laivassa oli, keventääkseen sitä. Mutta Joonan oli mennyt alas laivan pohjalle ja pannut maata, ja hän nukkui raskaasti.
Then the sailors were full of fear, every man crying to his god; and the goods in the ship were dropped out into the sea to make the weight less. But Jonah had gone down into the inmost part of the ship where he was stretched out in a deep sleep.
καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ναυτικοὶ καὶ ἀνεβόων ἕκαστος πρὸς τὸν θεὸν αὐτῶν καὶ ἐκβολὴν ἐποιήσαντο τῶν σκευῶν τῶν ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὴν θάλασσαν τοῦ κουφισθῆναι αὐτῶν ἰωνας δὲ κατέβη εἰς τὴν κοιλίαν τοῦ πλοίου καὶ ἐκάθευδεν καὶ ἔρρηγγεν
- 6 Niin laivuri tuli hänen luoksensa ja sanoi hänelle: "Mitäs nukut? Nouse ja huuda jumalaasi. Ehkäpä se jumala muistaa meitä, niin ettemme huku."
And the ship's captain came to him and said to him, What are you doing sleeping? Up! say a prayer to your God, if by chance God will give a thought to us, so that we may not come to destruction.
καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ὁ πρῶτος καὶ εἶπεν αὐτῷ τί σὺ ῥέγχεις ἀνάστα καὶ ἐπικαλοῦ τὸν θεὸν σου ὅπως διασώσῃ ὁ θεὸς ἡμᾶς καὶ μὴ ἀπολώμεθα

- 7 Ja he sanoivat toisillensa: "Tulkaa, heittäkäämme arpa, saadaksemme tietää, kenen tähden tämä onnettomuus on meille tullut". Mutta kun he heittivät arpa, lankesi arpa Joonalle.
And they said to one another, Come, let us put this to the decision of chance and see on whose account this evil has come on us. So they did so, and Jonah was seen to be the man.
καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ δεῦτε βάλωμεν κλήρους καὶ ἐπιγῶμεν τίνος ἕνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν καὶ ἔβαλον κλήρους καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ ἰωναν
- 8 Niin he sanoivat hänelle: "Ilmoita meille, kenen tähden tämä onnettomuus on meille tullut. Mikä on toimesi ja mistä tulet? Mikä on sinun maasi ja mistä kansasta olet?"
Then they said to him, Now make clear to us what is your work, and where you come from? what is your country, and who are your people?
καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν ἀπάγγελον ἡμῖν τίνος ἕνεκεν ἡ κακία αὕτη ἐστὶν ἐν ἡμῖν τίς σου ἡ ἐργασία ἐστὶν καὶ πόθεν ἔρχη καὶ ἐκ ποίας χώρας καὶ ἐκ ποίου λαοῦ εἶ σύ
- 9 Hän vastasi heille: "Minä olen hebrealainen, ja minä pelkään Herraa, taivaan Jumalaa, joka on tehnyt meren ja kuivan maan".
And he said to them, I am a Hebrew, a worshipper of the Lord, the God of heaven, who made the sea and the dry land.
καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς δοῦλος κυρίου ἐγὼ εἰμι καὶ τὸν κύριον θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐγὼ σέβομαι ὃς ἐποίησεν τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν
- 10 Niin miehet peljästyivät suuresti ja sanoivat hänelle: "Miksi olet tehnyt näin?" Sillä miehet tiesivät, että hän oli pakenemassa Herran kasvojen edestä; hän oli näet ilmaissut sen heille.
And the men were in great fear, and they said to him, What is this you have done? For the men had knowledge of his flight from the Lord because he had not kept it from them.
καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβον μέγαν καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν τί τοῦτο ἐποίησας διότι ἔγνωσαν οἱ ἄνδρες ὅτι ἐκ προσώπου κυρίου ἦν φεύγων ὅτι ἀπήγγειλεν αὐτοῖς
- 11 He sanoivat hänelle: "Mitä on meidän tehtävä sinulle, että meri tulisi meille tyveneksi?" Sillä meri myrskysi myrskyämistensä.
And they said to him, What are we to do to you so that the sea may become calm for us? For the sea was getting rougher and rougher.
καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὸν τί σοι ποιήσωμεν καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ' ἡμῶν ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξηγείρεν μᾶλλον κλύδωνα
- 12 Hän vastasi heille: "Ottakaa minut ja heittäkää minut mereen, niin meri teille tyventyy. Sillä minä tiedän, että tämä suuri myrsky on tullut teille minun tähteni."
And he said to them, Take me up and put me into the sea, and the sea will become calm for you: for I am certain that because of me this great storm has come on you.
καὶ εἶπεν ἰωνας πρὸς αὐτούς ἄρατέ με καὶ ἐμβάλετέ με εἰς τὴν θάλασσαν καὶ κοπάσει ἡ θάλασσα ἀφ' ὑμῶν διότι ἔγνωκα ἐγὼ ὅτι δι' ἐμὲ ὁ κλύδων ὁ μέγας οὗτος ἐφ' ὑμᾶς ἐστὶν
- 13 Miehet soutivat päästäkseen jälleen kuivalle maalle, mutta eivät voineet, sillä meri myrskysi vastaan myrskyämistensä.
And the men were working hard to get back to the land, but they were not able to do so: for the sea got rougher and rougher against them.
καὶ παρεβιάζοντο οἱ ἄνδρες τοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς τὴν γῆν καὶ οὐκ ἠδύναντο ὅτι ἡ θάλασσα ἐπορεύετο καὶ ἐξηγείρετο μᾶλλον ἐπ' αὐτούς
- 14 Ja he huusivat Herraa ja sanoivat: "Voi, Herra, älä anna meidän hukkaa tämän miehen hengen tähden äläkä lue syyksemme viatonta verta, sillä sinä, Herra, teet, niinkuin sinulle otollista on".
So, crying to the Lord, they said, Give ear to our prayer, O Lord, give ear, and do not let destruction overtake us because of this man's life; do not put on us the sin of taking life without cause: for you, O Lord, have done what seemed good to you.
καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπαν μηδαμῶς κύριε μὴ ἀπολώμεθα ἕνεκεν τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου τούτου καὶ μὴ δῶς ἐφ' ἡμᾶς αἷμα δίκαιον ὅτι σύ κύριε ὄν τρόπον ἐβούλου πεποιήκας
- 15 Sitten he ottivat Joonan ja heittivät hänet mereen, ja meri asettui raivostansa.
So they took Jonah up and put him into the sea: and the sea was no longer angry.
καὶ ἔλαβον τὸν ἰωναν καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἔστι ἡ θάλασσα ἐκ τοῦ σάλου αὐτῆς
- 16 Ja miehet pelkäsivät suuresti Herraa, uhrasivat Herralle teurasuhrin ja tekivät lupauksia.
Then great was the men's fear of the Lord; and they made an offering to the Lord and took oaths to him.
καὶ ἐφοβήθησαν οἱ ἄνδρες φόβῳ μεγάλῳ τὸν κύριον καὶ ἔθυσαν θυσίαν τῷ κυρίῳ καὶ εὖξαντο εὐχάς
- 1 Mutta Herra toimitti suuren kalan nielaisemaan Joonan. Ja Joonan oli kalan sisässä kolme päivää ja kolme yötä.
1:17 And the Lord made ready a great fish to take Jonah into its mouth; and Jonah was inside the fish for three days and three nights.
καὶ προσέταξεν κύριος κῆται μεγάλῳ καταπιεῖν τὸν ἰωναν καὶ ἦν ἰωνας ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας
- 2 Ja Joonan rukoi Herraa, Jumalaansa, kalan sisässä
2:1 Then Jonah made prayer to the Lord his God from the inside of the fish, and said,
καὶ προσηύξατο ἰωνας πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους
- 3 ja sanoi: "Minä huusin ahdistuksessani Herraa, ja hän vastasi minulle. Tuonelan kohdussa minä huusin apua, ja sinä kuulit minun ääneni.
2:2 In my trouble I was crying to the Lord, and he gave me an answer; out of the deepest underworld I sent up a cry, and you gave ear to my voice.
καὶ εἶπεν ἐβόησα ἐν θλίψει μου πρὸς κύριον τὸν θεόν μου καὶ εἰσήκουσέν μου ἐκ κοιλίας ᾗδου κραυγῆς μου ἤκουσας φωνῆς μου

- 4 Sinä syöksit minut syvyyteen, merten sydämeen, ja virta ympäröitsi minut, kaikki sinun kuohusi ja aaltosi vyöryivät minun ylitseni.
 \2:3\For you have put me down into the deep, into the heart of the sea; and the river was round about me; all your waves and your rolling waters went over me.
 ἀπέρριψάς με εἰς βῆθι καρδίας θαλάσσης καὶ ποταμοὶ με ἐκύκλωσαν πάντες οἱ μετεωρισμοὶ σου καὶ τὰ κύματά σου ἐπ' ἐμὲ διήλθον
- 5 Minä ajattelin: Olen karkoitettu pois sinun silmiesi edestä. Kuitenkin minä saan vielä katsella sinun pyhää temppeleäsi.
 \2:4\And I said, I have been sent away from before your eyes; how may I ever again see your holy Temple?
 καὶ ἐγὼ εἶπα ἀπόσμαι ἐξ ὀφθαλμῶν σου ἄρα προσθήσω τοῦ ἐπιβλέψαι πρὸς τὸν ναὸν τὸν ἁγίων σου
- 6 Vedet piirittivät minut aina sieluun asti, syvyys ympäröitsi minut, kaisla kietoutui päähäni.
 \2:5\The waters were circling round me, even to the neck; the deep was about me; the sea-grass was twisted round my head.
 περιεχύθη ὕδωρ μοι ἕως ψυχῆς ἄβυσσος ἐκύκλωσέν με ἐσχάτη ἔδω ἡ κεφαλή μου εἰς σχισμὰς ὀρέων
- 7 Minä vajosin alas vuorten perustuksiin asti, maan salvat sulkeutuivat minun ylitseni iankaikkisesti. Mutta sinä nostit minun henkeni ylös haudasta, Herra, minun Jumalani.
 \2:6\I went down to the bases of the mountains; as for the earth, her walls were about me for ever: but you have taken up my life from the underworld, O Lord my God.
 κατέβην εἰς γῆν ἧς οἱ μογλοὶ αὐτῆς κάτωχοι αἰώνιοι καὶ ἀναβήτω φθορὰ ζωῆς μου κύριε ὁ θεὸς μου
- 8 Kun sieluni nääntyi minussa, minä muistin Herra, ja minun rukoukseni tuli sinun tykösi, sinun pyhään temppeleesi.
 \2:7\When my soul in me was overcome, I kept the memory of the Lord: and my prayer came in to you, into your holy Temple.
 ἐν τῷ ἐκλείπειν ἀπ' ἐμοῦ τὴν ψυχὴν μου τοῦ κυρίου ἐμνήσθην καὶ ἔλθοι πρὸς σέ ἡ προσευχή μου εἰς ναὸν ἁγίων σου
- 9 Ne, jotka kunnioittavat vääriä jumalia, hylkäävät armonantajansa.
 \2:8\The worshippers of false gods have given up their only hope.
 φυλασσόμενοι μάταια καὶ ψευδῆ ἔλεος αὐτῶν ἐγκατέλιπον
- 10 Mutta minä tahdon uhrata sinulle kiitoksen kaikuessa. Mitä olen luvannut, sen minä täytän. Herrassa on pelastus."
 \2:9\But I will make an offering to you with the voice of praise; I will give effect to my oaths. Salvation is the Lord's.
 ἐγὼ δὲ μετὰ φωνῆς αἰνέσεως καὶ ἐξομολογήσεως θύσω σοι ὅσα ἠδξάμην ἀποδώσω σοι σωτηρίου τῷ κυρίῳ
- 11 Sitten Herra käski kalaa, ja se oksensi Joonan kuivalle maalle.
 \2:10\And at the Lord's order, the fish sent Jonah out of its mouth on to the dry land.
 καὶ προσετάγη τῷ κῆτει καὶ ἐξέβαλεν τὸν ἰωαν ἐπὶ τὴν ξηράν
- 1 Joonalle tuli toistamiseen tämä Herran sana:
 And the word of the Lord came to Jonah a second time, saying,
 καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἰωαν ἐκ δευτέρου λέγων
- 2 "Nouse ja mene Niiniveen, siihen suureen kaupunkiin, ja saarnaa sille se saarna, minkä minä sinulle puhun".
 Up! go to Nineveh, that great town, and give it the word which I have given you.
 ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς νινευη τὴν πόλιν τὴν μεγάλην καὶ κήρυσον ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ κήρυγμα τὸ ἐμπροσθεν ὃ ἐγὼ ἐλάλησα πρὸς σέ
- 3 Niin Joonan nousi ja meni Niiniveen Herran sanan mukaan. Ja Niinive oli suuri kaupunki Jumalan edessä: kolme päivänmatkaa.
 So Jonah got up and went to Nineveh as the Lord had said. Now Nineveh was a very great town, three days' journey from end to end.
 καὶ ἀνέστη ἰωνας καὶ ἐπορεύθη εἰς νινευη καθὼς ἐλάλησεν κύριος ἡ δὲ νινευη ἦν πόλις μεγάλη τῷ θεῷ ὡσεὶ πορείας ὁδοῦ ἡμερῶν τριῶν
- 4 Ja Joonan käveli kaupungissa aluksi yhden päivänmatkan ja saarnasi sanoen: "Vielä neljäkymmentä päivää, ja Niinive hävitetään".
 And Jonah first of all went a day's journey into the town, and crying out said, In forty days destruction will overtake Nineveh.
 καὶ ἤρξατο ἰωνας τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν ὡσεὶ πορείαν ἡμέρας μῆας καὶ ἐκήρυσεν καὶ εἶπεν ἔτι τρεῖς ἡμέραι καὶ νινευη καταστραφήσεται
- 5 Niin Niiniven miehet uskoivat Jumalaan, kuuluttivat paaston ja pukeutuivat säkkeihin, niin suuret kuin pienet.
 And the people of Nineveh had belief in God; and a time was fixed for going without food, and they put on haircloth, from the greatest to the least.
 καὶ ἐνεπίστευσαν οἱ ἄνδρες νινευη τῷ θεῷ καὶ ἐκήρυσαν νηστείαν καὶ ἐνεδύσαντο σάκκους ἀπὸ μεγάλου αὐτῶν ἕως μικροῦ αὐτῶν
- 6 Ja kun tieto tästä tuli Niiniven kuninkaalle, nousi hän valtaistuimeltaan, riisui yltään vaippansa, verhoutui säkkiin ja istui tuhkaan.
 And the word came to the king of Nineveh, and he got up from his seat of authority, and took off his robe, and covering himself with haircloth, took his seat in the dust.
 καὶ ἤγγισεν ὁ λόγος πρὸς τὸν βασιλεῖα τῆς νινευη καὶ ἐξάνεστη ἀπὸ τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ περιεβλήτο τὴν στολὴν αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ περιεβλήτο σάκκον καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ σποδοῦ

- 7 Ja hän huudatti Niinivessä: "Kuninkaan ja hänen ylimystensä määräys kuuluu: Älkööt ihmiset älköötäkään eläimet - raavaat ja lampaat - maistako mitään, käykö laiturilla tai vettä juoko.
And he had it given out in Nineveh, By the order of the king and his great men, no man or beast, herd or flock, is to have a taste of anything; let them have no food or water:
καὶ ἐκηρύχθη καὶ ἐρρέθη ἐν τῇ νινευῇ παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ παρὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ λέγων οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη καὶ οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα μὴ γευσάσθωσαν μηδὲν μηδὲ νεμέσθωσαν μηδὲ ὕδωρ πιέτωσαν
- 8 Verhoutukoot ihmiset ja eläimet säkkeihin, huutakoot väkevästi Jumalaa ja kääntykööt itsekukin pois pahalta tieltänsä sekä väkivallasta, mikä heidän käsiänsä tahraa.
And let man and beast be covered with haircloth, and let them make strong prayers to God: and let everyone be turned from his evil way and the violent acts of their hands.
καὶ περιέβλλοντο σάκκους οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ κτήνη καὶ ἀνεβόησαν πρὸς τὸν θεὸν ἔκτενῶς καὶ ἀπέστρεψαν ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς καὶ ἀπὸ τῆς ἀδικίας τῆς ἐν χερσίν αὐτῶν λέγοντες
- 9 Ehkäpä Jumala jälleen katuu ja kääntyy vihansa hehkusta, niin ettemme huku."
Who may say that God will not be turned, changing his purpose and turning away from his burning wrath, so that destruction may not overtake us?
τίς οἶδεν εἰ μετανοήσει ὁ θεὸς καὶ ἀποστρέψει ἐξ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ ἀπολώμεθα
- 10 Kun Jumala näki heidän tekonsa, että he kääntyivät pois pahalta tieltänsä, niin Jumala katui sitä pahaa, minkä hän oli sanonut tekevänsä heille, eikä tehnyt sitä.
And God saw what they did, how they were turned from their evil way; and God's purpose was changed as to the evil which he said he would do to them, and he did it not.
καὶ εἶδεν ὁ θεὸς τὰ ἔργα αὐτῶν ὅτι ἀπέστρεψαν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν καὶ μετενόησεν ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ κακίᾳ ἣ ἐλάλησεν τοῦ ποιῆσαι αὐτοῖς καὶ οὐκ ἐποίησεν
- 1 Mutta Joonan pahastui tästä kovin, ja hän vihastui.
But this seemed very wrong to Jonah, and he was angry.
καὶ ἐλυπήθη ἰωνᾶς λύπην μεγάλην καὶ συνεχύθη
- 2 Ja hän rukoili Herraa ja sanoi: "Voi Herra! Enkö minä sitä sanonut, kun olin vielä omassa maassani? Siksihän minä ehätin pakenemaan Tarsiiseen. Sillä minä tiesin, että sinä olet armahtavainen ja laupias Jumala, pitkämielinen ja armosta rikas, ja että sinä kadut pahaa.
And he made prayer to the Lord and said, O Lord, is this not what I said when I was still in my country? This is why I took care to go in flight to Tarshish: for I was certain that you were a loving God, full of pity, slow to be angry and great in mercy, and ready to be turned from your purpose of evil.
καὶ προσεύξατο πρὸς κύριον καὶ εἶπεν ὁ κύριε οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι μου ἐτι ὄντος μου ἐν τῇ γῆ μου διὰ τοῦτο προέφθασα τοῦ φυγεῖν εἰς θάρσις διότι ἔγνων ὅτι σὺ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων μακρόθυμος καὶ πολυέλεος καὶ μετανῶν ἐπὶ ταῖς κακίαις
- 3 Ja nyt, Herra, ota minun henkeni, sillä kuolema on minulle parempi kuin elämä."
So now, O Lord, give ear to my prayer and take my life from me; for death is better for me than life.
καὶ νῦν δέσποτα κύριε λαβὲ τὴν ψυχὴν μου ἀπ' ἐμοῦ ὅτι καλὸν τὸ ἀποθανεῖν με ἢ ζῆν με
- 4 Mutta Herra sanoi: "Onko vihastumisesi oikea?"
And the Lord said, Have you any right to be angry?
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰωνᾶν εἰ σφόδρα λελύπησαι σύ
- 5 Niin Joonan lähti kaupungista ja asettui kaupungin itäpuolelle. Hän teki itsellensä sinne lehtimajan ja kävi istumaan sen alle varjoon, kunnes näkisi, miten kaupungin oli käyvä.
Then Jonah went out of the town, and took his seat on the east side of the town and made himself a roof of branches and took his seat under its shade till he saw what would become of the town.
καὶ ἐξῆλθεν ἰωνᾶς ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἐκάθισεν ἀπέναντι τῆς πόλεως καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἐκεῖ σκηνὴν καὶ ἐκάθητο ὑποκάτω αὐτῆς ἐν σκιᾷ ἕως οὗ ἀπίδη τί ἔσται τῇ πόλει
- 6 Mutta Herra Jumala toimitti risiinikasvin kasvamaan Joonan päälle, ja ylitse, varjostamaan hänen päätänsä ja päästämään häntä hänen mielipahastaan. Ja Joonan iloitsi suuresti risiinikasvista.
And the Lord God made a vine come up over Jonah to give him shade over his head. And Jonah was very glad because of the vine.
καὶ προσέταξεν κύριος ὁ θεὸς κολοκύνθη καὶ ἀνέβη ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ ἰωνᾶ τοῦ εἶναι σκιὰν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τοῦ σκιάζειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν κακῶν αὐτοῦ καὶ ἐχάρη ἰωνᾶς ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ χαρὰν μεγάλην
- 7 Mutta seuraavana päivänä, aamun sarastaessa, Jumala toimitti madon kalvamaan risiinikasvia, niin että se kuivui.
But early on the morning after, God made ready a worm for the destruction of the vine, and it became dry and dead.
καὶ προσέταξεν ὁ θεὸς σκώληκι ἐωθινή τῇ ἐπαύριον καὶ ἐπάταξεν τὴν κολοκύνθην καὶ ἀπεξηράνθη

- 8 Ja auringon noustua Jumala toimitti tulikuuman itätuulen, ja aurinko paahtoi Joonaa päähän, niin että häntä näännytti. Niin hän toivotti itsellensä kuolemaa ja sanoi: "Parempi on minulle kuolema kuin elämä".
Then when the sun came up, God sent a burning east wind: and so great was the heat of the sun on his head that Jonah was overcome, and, requesting death for himself, said, Death is better for me than life.
καὶ ἐγένετο ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον καὶ προσέταξεν ὁ θεὸς πνεύματι καύσωνος συγκαίοντι καὶ ἐπάταξεν ὁ ἥλιος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἰωνα καὶ ὀλιγοψύχησεν καὶ ἀπελέγετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ εἶπεν καλὸν μοι ἀποθανεῖν με ἢ ζῆν
- 9 Mutta Jumala sanoi Joonalle: "Onko vihastumisesi risiinikasvin tähden oikea?" Tämä vastasi: "Oikea on vihastumiseni kuolemaan asti".
And the Lord said to Jonah, Have you any right to be angry about the vine? And he said, I have a right to be truly angry.
καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς ἰωναν εἰ σφόδρα λελύπησαι σὺ ἐπὶ τῇ κολοκύνθῃ καὶ εἶπεν σφόδρα λελύπημαι ἐγὼ ἕως θανάτου
- 10 Niin Herra sanoi: "Sinä armahdat risiinikasvia, josta et ole vaivaa nähnyt ja jota et ole kasvattanut, joka yhden yön lapsena syntyi ja yhden yön lapsena kuoli.
And the Lord said, You had pity on the vine, for which you did no work and for the growth of which you were not responsible; which came up in a night and came to an end in a night;
καὶ εἶπεν κύριος σὺ ἐφείσω ὑπὲρ τῆς κολοκύνθης ὑπὲρ ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας ἐπ' αὐτήν καὶ οὐκ ἐξέθρεψας αὐτήν ἢ ἐγενήθη ὑπὸ νύκτα καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπόλετο
- 1 Herran sana, joka tuli mooresetilaiselle Miikalle Jootamin, Aahaan ja Hiskian, Juudan kuningasten, päivinä; se, mitä hän näki Samariaa ja Jerusalemiä vastaan.
The word of the Lord which came to Micah the Morashtite, in the days of Jotham, Ahaz, and Hezekiah, kings of Judah: his vision about Samaria and Jerusalem.
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς μιχαϊαν τὸν τοῦ μωρασθι ἐν ἡμέραις ἰωθαμ καὶ αχαζ καὶ ἐζεκιου βασιλέων ἰουδα ὑπὲρ ὧν εἶδεν περὶ σαμαρείας καὶ περὶ ἱερουσαλημ
- 2 Kuulkaa, kaikki kansat; ota korviisi, maa, ja kaikki, mitä maassa on. Ja olkoon Herra, Herra todistaja teitä vastaan, Herra pyhästä temppelistänsä.
Give ear, you peoples, all of you; give attention, O earth and everything in it: let the Lord God be witness against you, the Lord from his holy Temple.
ἀκούσατε λαοὶ λόγους καὶ προσεχέτω ἡ γῆ καὶ πάντες οἱ ἐν αὐτῇ καὶ ἔσται κύριος ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον κύριος ἐξ οἴκου ἁγίου αὐτοῦ
- 3 Sillä katso, Herra lähtee asumuksestaan, astuu alas ja polkee maan kukkuloita.
For see, the Lord is coming out from his place, and will come down, stepping on the high places of the earth.
διότι ἰδοὺ κύριος ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ καταβήσεται καὶ ἐπιβήσεται ἐπὶ τὰ ὕψη τῆς γῆς
- 4 Vuoret sulavat hänen allansa, ja laaksot halkeavat niinkuin vaha tulen hohteessa, niinkuin vedet, jotka syöksyvät jyrkännettä alas.
And the mountains will be turned to water under him, and the deep valleys will be broken open, like wax before the fire, like waters flowing down a slope.
καὶ σαλευθήσεται τὰ ὄρη ὑποκάτωθεν αὐτοῦ καὶ αἱ κοιλάδες τακίησονται ὡς κηρὸς ἀπὸ προσώπου πυρὸς καὶ ὡς ὕδωρ καταφερόμενον ἐν καταβάσει
- 5 Jaakobin rikoksen tähden tapahtuu tämä kaikki ja Israelin heimon syntien tähden. Mistä on Jaakobin rikos? Eikö Samariasta! Ja mistä Juudan uhrikukkulat? Eivätkö Jerusalemiä!
All this is because of the wrongdoing of Jacob and the sins of the children of Israel. What is the wrongdoing of Jacob? is it not Samaria? and what are the high places of Judah? are they not Jerusalem?
διὰ ἀσέβειαν ἰακωβ πάντα ταῦτα καὶ διὰ ἁμαρτίαν οἴκου ἰσραὴλ τίς ἢ ἀσέβεια τοῦ ἰακωβ οὐ σαμάρεια καὶ τίς ἢ ἁμαρτία οἴκου ἰουδα οὐχὶ ἱερουσαλημ
- 6 Niinpä minä panen Samarian kiviraunioksi kedolle, viinitarhan istutusmaaksi, syöksen laaksoon sen kivet ja paljastan sen perustukset.
So I will make Samaria into a field and the plantings of a vine-garden: I will send its stones falling down into the valley, uncovering its bases.
καὶ θήσομαι σαμάρειαν εἰς ὄπωροφυλάκιον ἀγροῦ καὶ εἰς φυτεῖαν ἀμπελώνος καὶ κατασπάσω εἰς χάος τοὺς λίθους αὐτῆς καὶ τὰ θεμέλια αὐτῆς ἀποκαλύψω
- 7 Kaikki sen jumalankuvat särjetään, kaikki sen portonpalkat poltetaan tulella, ja kaikki sen epäjumalankuvat minä hävitän; sillä portonpalkoista se on ne koonnut, ja portonpalkoiksi pitää niitten jälleen tuleman.
And all her pictured images will be hammered into bits, and all the payments for her loose ways will be burned with fire, and all the images of her gods I will make waste: for with the price of a loose woman she got them together, and as the price of a loose woman will they be given back.
καὶ πάντα τὰ γλυπτὰ αὐτῆς κατακόψουσιν καὶ πάντα τὰ μισθώματα αὐτῆς ἐμπρήσουσιν ἐν πυρὶ καὶ πάντα τὰ εἰδωλα αὐτῆς θήσομαι εἰς ἀφανισμόν διότι ἐκ μισθωμάτων πορνείας συνήγαγεν καὶ ἐκ μισθωμάτων πορνείας συνέστρεψεν
- 8 Tämän tähden minä tahdon valittaa ja voitotella, käydä avojaloin ja vaipatta, virittää valituslaulun kuin aavikkosudet, suruhuudon kuin kamelikurjet.
For this I will be full of sorrow and give cries of grief; I will go uncovered and unclothed: I will give cries of grief like the jackals and will be in sorrow like the ostriches.
ἔνεκεν τούτου κῶπεται καὶ θρηγήσει πορεύσεται ἀνυπόδετος καὶ γυμνὴ ποιήσεται κοπετὸν ὡς δρακόντων καὶ πένθος ὡς θυγατέρων σειρήνων
- 9 Sillä parantumaton on sen haava; se ulottuu Juudaan asti, se käy minun kansani porttiin saakka, aina Jerusalemiin saakka.
For her wounds may not be made well: for it has come even to Judah, stretching up to the doorway of my people, even to Jerusalem.
ὅτι κατεκράτησεν ἡ πληγὴ αὐτῆς διότι ἦλθεν ἕως ἰουδα καὶ ἤψατο ἕως πύλης λαοῦ μου ἕως ἱερουσαλημ

- 10 Älkää ilmoittako sitä Gatissa, älkää, älkää itkellä. Minä vieriskelen tuhassa Beet-Leafrassa.
Give no word of it in Gath, let there be no weeping at all: at Beth-le-aphrah be rolling in the dust.
οἱ ἐν γεθ μὴ μεγαλύνεσθε οἱ ἐν ακιμ μὴ ἀνοικοδομεῖτε ἐξ οἴκου κατὰ γέλωτα γῆν καταπάσασθε κατὰ γέλωτα ὑμῶν
- 11 Käy matkaan, Saafirin asujatar, häpeällisesti paljastettuna! Saananin asujatar ei lähde. Beet-Eselin valitus riistää teiltä pysähdyspaikan.
Be uncovered and go away, you who are living in Shaphir: the one living in Zaanan has not come out of her town; Beth-ezel is taken away from its base, even from its resting-place.
κατοικοῦσα καλῶς τὰς πόλεις αὐτῆς οὐκ ἐξῆλθεν κατοικοῦσα σενααν κόψασθαι οἶκον ἐχόμενον αὐτῆς λήμψεται ἐξ ὑμῶν πληγὴν ὀδύνης
- 12 Onnea odottaa tuskaisesti Maarotin asujatar; mutta onnettomuus tulee Herralta Jerusalemin portille.
For the one living in Maroth is waiting for good: for evil has come down from the Lord to the doorways of Jerusalem.
τίς ἤρξατο εἰς ἀγαθὰ κατοικοῦση ὀδύνας ὅτι κατέβη κακὰ παρὰ κυρίου ἐπὶ πύλας ἱερουσαλημ
- 13 Valjasta hevoset vaunujen eteen, Laakiin asujatar; sieltä on alku tytär Siionin syntiin, sillä sinussa tavattiin Israelin rikokset.
Let the war-carriage be yoked to the quick-running horse, you who are living in Lachish: she was the first cause of sin to the daughter of Zion; for the wrongdoings of Israel were seen in you.
ψόφος ἀρμάτων καὶ ἱπευόντων κατοικοῦσα λαχίς ἀρχηγὸς ἀμαρτίας αὐτὴ ἐστὶν τῆ θυγατρὶ σιων ὅτι ἐν σοὶ εὐρέθησαν ἀσέβειαι τοῦ ἰσραηλ
- 14 Sentähden sinä annat eron Mooreset-Gatille. Aksibin talot tulevat olemaan pettymys Israelin kuninkaille.
For this cause give a parting offering to Moresheth-gath: the daughter of Achzib will be a deceit to the king of Israel.
διὰ τοῦτο δώσεις ἐξαποστελλομένους ἕως κληρονομίας γεθ οἴκους ματαίους εἰς κενὰ ἐγένετο τοῖς βασιλευσὶν τοῦ ἰσραηλ
- 15 Minä tuon vieläkin perijän sinulle, Maaresan asujatar. Adullamiin asti kulkee Israelin kunnia.
Even now will the taker of your heritage come to you, you who are living in Mareshah: the glory of Israel will come to destruction for ever.
ἕως τοῦς κληρονόμους ἀγάγω σοὶ κατοικοῦσα λαχίς κληρονομία ἕως οδολλαμ ἧξει ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς ἰσραηλ
- 16 Ajele ja keritse pääsi paljaaksi lasten tähden, jotka olivat sinun ilosi. Ajele pääsi leveästi paljaaksi, niinkuin on korppikotkalla, sillä he menevät luotasi pois pakkosiirtolaisuuteen.
Let your head be uncovered and your hair cut off in sorrow for the children of your delight: let the hair be pulled from your head like an eagle's; for they have been taken away from you as prisoners.
ζύρησαι καὶ κείραι ἐπὶ τὰ τέκνα τὰ τρυφερά σου ἐμπλάτνον τὴν χηρείαν σου ὡς ἀετός ὅτι ἤχμαλωτεύθησαν ἀπὸ σοῦ
- 1 Voi niitä, jotka miettivät turmiota ja valmistelevat pahaa vuoteillansa! Aamun valjettua he sen tekevät, sillä heillä on siihen valta.
A curse on the designers of evil, working on their beds! In the morning light they do it, because it is in their power.
ἐγένοντο λογιζόμενοι κόπους καὶ ἐργαζόμενοι κακὰ ἐν ταῖς κοιταῖς αὐτῶν καὶ ἅμα τῇ ἡμέρᾳ συνετέλουν αὐτὰ διότι οὐκ ἦσαν πρὸς τὸν θεὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν
- 2 He himoitsevat peltoja ja ryöstävät ne, taloja, ja ottavat ne; he sortavat miestä ja hänen taloansa, miestä ja hänen perintöosaansa.
They have a desire for fields and take them by force; and for houses and take them away: they are cruel to a man and his family, even to a man and his heritage.
καὶ ἐπεθύμουν ἀγροὺς καὶ διήρπαζον ὄρφανούς καὶ οἴκους κατεδυνάστευον καὶ διήρπαζον ἄνδρα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἄνδρα καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ
- 3 Sentähden, näin sanoo Herra: Katso, minä mietin tätä sukua vastaan onnettomuutta: siitä te ette saa kaulaanne irti ettekä voi ylpeästi astella; sillä se on oleva paha aika.
For this cause the Lord has said, See, against this family I am purposing an evil from which you will not be able to take your necks away, and you will be weighted down by it; for it is an evil time.
διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἰδοὺ ἐγὼ λογίζομαι ἐπὶ τὴν φυλὴν ταύτην κακὰ ἐξ ὧν οὐ μὴ ἄρῃτε τοὺς τραχήλους ὑμῶν καὶ οὐ μὴ πορευθῆτε ὀρθοὶ ἐξαίφνης ὅτι καιρὸς πονηρὸς ἐστὶν
- 4 Sinä päivänä viritetään teistä pilkkalaulu ja veisataan valitusvirsi. "Se on tapahtunut", sanotaan, "me olemme perin hävitetyt, hän on vaihtanut pois minun kansani osan. Kuinka hän siirtää sen minulta pois! Hän jakaa meidän peltomme luopioille."
In that day this saying will be said about you, and this song of grief will be made: The heritage of my people is measured out, and there is no one to give it back; those who have made us prisoners have taken our fields from us, and complete destruction has come to us.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λημφθήσεται ἐφ' ὑμᾶς παραβολὴ καὶ θρηνηθήσεται θρῆνος ἐν μέλει λέγων τάλαιπωρία ἐταλαιπωρήσαμεν μερὶς λαοῦ μου κατεμετρήθη ἐν σχοινίῳ καὶ οὐκ ἦν ὁ κολύσων αὐτὸν τοῦ ἀποστρέψαι οἱ ἄγροι ἡμῶν διμερίσθησαν
- 5 Sentähden ei sinulla ole oleva ketään, joka heittäisi arpaa maaosuudesta Herran seurakunnassa.
For this cause you will have no one to make the decision by the measuring line in the meeting of the Lord.
διὰ τοῦτο οὐκ ἔσται σοὶ βάλλον σχοινίον ἐν κλήρῳ ἐν ἐκκλησίᾳ κυρίου

- 6 "Älkää saarnatko", saarnaavat he, "sellaisista ei pidä saarnata; eikö väisty pois häpäiseminen?"
 Let not words like these be dropped, they say: Shame and the curse will not come to the family of Jacob!
 μη κλαίετε δάκρυσιν μηδὲ δακρυέτωσαν ἐπὶ τούτοις οὐ γὰρ ἀπόσεται ὄνειδη
- 7 Onko tämä Jaakobin heimon puhetta? Onko Herra pikavihainen? Ovatko sellaisia hänen tekonsa? Eivätkö hänen puheensa ole hyvät sitä kohtaan, joka oikein vaeltaa?
 Is the Lord quickly made angry? are these his doings? do not his words do good to his people Israel?
 ὁ λέγων οἶκος ἰακωβ παρώργισεν πνεῦμα κυρίου εἰ ταῦτα τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ ἐστὶν οὐχ οἱ λόγοι αὐτοῦ εἰσὶν καλοὶ μετ' αὐτοῦ καὶ ὀρθοὶ πεπόμενται
- 8 Mutta aikoja sitten on minun kansani asettunut viholliseksi; vaatteiden päältä te kiskotte vaipan niiltä, jotka huoletti kulkevat, jotka sotaa väistävät.
 As for you, you have become haters of those who were at peace with you: you take the clothing of those who go by without fear, and make them prisoners of war.
 καὶ ἔμπροσθεν ὁ λαός μου εἰς ἔχθραν ἀντέστη κατέναντι τῆς εἰρήνης αὐτοῦ τὴν δορὰν αὐτοῦ ἐξέδειραν τοῦ ἀφελέσθαι ἐλπίδα συντριμμὸν πολέμου
- 9 Minun kansani naiset te ajatte pois heidän kodeistansa, jotka ovat heidän ilonsa; heidän pieniltä lapsiltansa te otatte minun kunniani ainiaaksi.
 The women of my people you have been driving away from their dearly loved children; from their young ones you are taking my glory for ever.
 διὰ τοῦτο ἡγούμενοι λαοῦ μου ἀπορριφήσονται ἐκ τῶν οἰκιῶν τρυφῆς αὐτῶν διὰ τὰ πονηρὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν ἐξώσθησαν ἐγγίσατε ὄρεσιν αἰωνίοις
- 10 Nouskaa ja menkää pois: ei tässä ole leposijaa saastutuksen tähden, joka on saanut aikaan turmion, parantumattoman turmion.
 Up! and go; for this is not your rest: because it has been made unclean, the destruction ordered will come on you.
 ἀνάστηθι καὶ πορεύου ὅτι οὐκ ἔστιν σοι αὕτη ἡ ἀνάπαυσις ἕνεκεν ἀκαθαρσίας διεφθάρητε φθορᾷ
- 11 Jos tulisi mies, joka tuulta tavoittelisi ja petollisuudessaan valhettelisi: "Minä saarnaan sinulle viinistä ja väkijuomasta", siinä olisi saarnaaja tälle kansalle.
 If a man came with a false spirit of deceit, saying, I will be a prophet to you of wine and strong drink: he would be the sort of prophet for this people.
 κατεδιώχθητε οὐδενὸς διώκοντος πνεῦμα ἔστησεν ψεῦδος ἐστάλαξέν σοι εἰς οἶνον καὶ μέθυσμα καὶ ἔσται ἐκ τῆς σταγόνος τοῦ λαοῦ τούτου
- 12 Minä tahdon tarkoin koota sinut, Jaakob, kaikkinesi, visusti kerätä Israelin jääneet, saattaa heidät yhteen, niinkuin lampaat tarhaan, niinkuin lauman lautumellensa: on oleva ihmisten kohina!
 I will certainly make all of you, O Jacob, come together; I will get together the rest of Israel; I will put them together like the sheep in their circle: like a flock in their green field; they will be full of the noise of men.
 συναγόμενος συναχθήσεται ἰακωβ σὺν πᾶσιν ἐκδεχόμενος ἐκδέξομαι τοὺς καταλοιπούς τοῦ ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ αὐτὸ θήσομαι τὴν ἀποστροφὴν αὐτῶν ὡς πρόβατα ἐν θλίψει ὡς ποιμνιον ἐν μέσῳ κοίτης αὐτῶν ἐξαλοῦνται ἐξ ἀνθρώπων
- 13 Tien aukaisija käy heidän edellensä; he aukaisevat tiensä, kulkevat portille ja lähtevät siitä ulos. Heidän kuninkaansa käy heidän edellään, ja Herra heitä johdattaa.
 The opener of the way will go up before them: forcing their way out they will go on to the doorway and out through it: their king will go on before them, and the Lord at their head.
 διὰ τῆς διακοπῆς πρὸ προσώπου αὐτῶν διέκοψαν καὶ διήλθον πύλην καὶ ἐξῆλθον δι' αὐτῆς καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν πρὸ προσώπου αὐτῶν ὁ δὲ κύριος ἡγήσεται αὐτῶν
- 1 Ja minä sanoin: Kuulkaa, Jaakobin päämiehet ja Israelin heimon ruhtinaat! Eikö teidän tulisi tuntea oikeus,
 And I said, Give ear, now, you heads of Jacob and rulers of the people of Israel: is it not for you to have knowledge of what is right?
 καὶ ἔρει ἀκούσατε δὴ ταῦτα αἱ ἀρχαὶ οἴκου ἰακωβ καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου ἰσραὴλ οὐχ ὑμῖν ἐστὶν τοῦ γνῶναι τὸ κρίμα
- 2 teidän, jotka vihaatte hyvää ja rakastatte paha, jotka raastatte ihmisten nahan heidän päältänsä ja lihan irti heidän luistansa?
 You who are haters of good and lovers of evil, pulling off their skin from them and their flesh from their bones;
 οἱ μισοῦντες τὰ καλὰ καὶ ζητοῦντες τὰ πονηρὰ ἀρπάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστέων αὐτῶν
- 3 Ne, jotka syövät minun kansani lihan ja nylkevät nahan heidän päältänsä ja murskaavat heidän luunsa, paloittelevat niinkuin pataan, niinkuin lihan kattilaan -
 Like meat they take the flesh of my people for their food, skinning them and crushing their bones, yes, cutting them up as if for the pot, like flesh inside the cooking-pot.
 ὃν τρόπον κατέφαγον τὰς σάρκας τοῦ λαοῦ μου καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὀστέων αὐτῶν ἐξέδειραν καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν συνέθλασαν καὶ ἐμέλισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα καὶ ὡς κρέα εἰς χύτρα
 v
- 4 kerran he huutavat Herran puoleen, mutta hän ei vastaa heille, vaan kätkee heiltä kasvonsa sinä aikana, koska he ovat pahoja töitä tehneet.
 Then they will be crying to the Lord for help, but he will not give them an answer: yes, he will keep his face veiled from them at that time, because their acts have been evil.
 οὕτως κεκραζόνται πρὸς κύριον καὶ οὐκ εἰσακούσεται αὐτῶν καὶ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὅν ἔπληθυνον ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς

- 5 Näin sanoo Herra niitä profettoja vastaan, jotka eksyttävät minun kansaani, jotka huutavat: "Rauha!", kun heidän hampaissaan on purtavaa, mutta julistavat pyhän sodan sille, joka ei anna mitään heidän suuhunsa:
This is what the Lord has said about the prophets by whom my people have been turned from the right way; who, biting with their teeth, say, Peace; and if anyone puts nothing in their mouths they make ready for war against him.
τάδε λέγει κύριος ἐπὶ τοὺς προφήτας τοὺς πλανῶντας τὸν λαόν μου τοὺς δάκνοντας ἐν τοῖς ὁδοῦσιν αὐτῶν καὶ κηρύσσοντας ἐπ' αὐτὸν εἰρήνην καὶ οὐκ ἐδόθη εἰς τὸ στόμα αὐτῶν ἡγεῖραν ἐπ' αὐτὸν πόλεμον
- 6 Sentähden tulee teille yö, näkyjä vailla, teille tulee pimeys, ennustelua vailla. Aurinko laskee näiltä profetoilta, ja päivä heiltä pimenee.
For this cause it will be night for you, without a vision; and it will be dark for you, without knowledge of the future; the sun will go down over the prophets, and the day will be black over them.
διὰ τοῦτο νύξ ὑμῖν ἔσται ἐξ ὀράσεως καὶ σκοτία ὑμῖν ἔσται ἐκ μαντείας καὶ δόσεται ὁ ἥλιος ἐπὶ τοὺς προφήτας καὶ συσκοτάσει ἐπ' αὐτοὺς ἡ ἡμέρα
- 7 Näkijät joutuvat häpeään, ja ennustelijat punastuvat. Kaikki he peittävät partansa, sillä Jumalan vastausta ei tule.
And the seers will be shamed, and the readers of the future will be at a loss, all of them covering their lips; for there is no answer from God.
καὶ καταισχνθήσονται οἱ ὀρώντες τὰ ἐνύπνια καὶ καταγελασθήσονται οἱ μάντιες καὶ καταλαλήσουσιν κατ' αὐτῶν πάντες αὐτοὶ διότι οὐκ ἔσται ὁ εἰσακούων αὐτῶν
- 8 Mutta minä olen täynnä voimaa, Herran Henkeä, oikeutta ja väkevyyttä ilmoittaakseni Jaakobille sen rikokset ja Israelille sen synnit.
But I truly am full of the spirit of the Lord, with power of judging and with strength to make clear to Jacob his wrongdoing and to Israel his sin.
ἐὰν μὴ ἐγὼ ἐμπλήσω ἰσχρὸν ἐν πνεύματι κυρίου καὶ κρίματος καὶ δυναστείας τοῦ ἀπαγγεῖλαι τῷ ἰακωβ ἀσεβείας αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσραὴλ ἁμαρτίας αὐτοῦ
- 9 Kuulkaa tämä, Jaakobin heimon päämiehet ja Israelin heimon ruhtinaat, te, jotka halveksitte oikeutta ja vääristätte kaiken suoran,
Then give ear to this, you heads of the children of Jacob, you rulers of the children of Israel, hating what is right, twisting what is straight.
ἀκούσατε δὴ ταῦτα οἱ ἡγούμενοι οἴκου ἰακωβ καὶ οἱ κατάλοιποι οἴκου ἰσραὴλ οἱ βδελυσσόμενοι κρίμα καὶ πάντα τὰ ὀρθὰ διαστρέφοντες
- 10 rakennatte Siionia veritöillä ja Jerusalemia vääryydellä.
They are building up Zion with blood, and Jerusalem with evil-doing.
οἱ οἰκοδομοῦντες σιων ἐν αἱμασιν καὶ ἱερουσαλημ ἐν ἀδικίας
- 11 Sen päämiehet jakavat oikeutta lahjuksia vastaan, sen papit opettavat maksusta, ja sen profetat ennustelevat rahasta. Mutta Herraan he turvautuvat, sanoen: "Eikö Herra ole meidän keskellämme? Ei tule meille onnettomuutta."
Its heads take rewards for judging, and the priests take payment for teaching, and the prophets get silver for reading the future: but still, supporting themselves on the Lord, they say, Is not the Lord among us? no evil will overtake us.
οἱ ἡγούμενοι αὐτῆς μετὰ δώρων ἔκρινον καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς μετὰ μισθοῦ ἀπεκρίνοντο καὶ οἱ προφῆται αὐτῆς μετὰ ἀργυρίου ἐμαντεύοντο καὶ ἐπὶ τὸν κύριον ἐπανεπαύοντο λέγοντες οὐχὶ κύριος ἐν ἡμῖν ἔστιν οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ἡμᾶς κακά
- 12 Siitä syystä, teidän tähtenne, Siion kynnetään pelloksi, Jerusalem tulee kiviraunioksi ja temppelivuori metsäkukulaksi.
For this reason, Zion will be ploughed like a field because of you, and Jerusalem will become a mass of broken walls, and the mountain of the house like a high place in the woods.
διὰ τοῦτο δι' ὑμᾶς σιων ὡς ἀγρὸς ἀροτριάθησεται καὶ ἱερουσαλημ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἔσται καὶ τὸ ὄρος τοῦ οἴκου ὡς ἄλσος δρυμοῦ
- 1 Aikojen lopussa on Herran temppelin vuori seisova vahvana, ylimmäisenä vuorista, ja se on oleva korkein kukkuloista, ja sinne virtaavat kansat.
But in the last days it will come about that the mountain of the Lord's house will be placed on the top of the mountains, and be lifted up over the hills; and peoples will be flowing to it.
καὶ ἔσται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμφανὲς τὸ ὄρος τοῦ κυρίου ἔτοιμον ἐπὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων καὶ μετεωρισθήσεται ὑπεράνω τῶν βουνῶν καὶ σπεύσουσιν πρὸς αὐτὸ λαοί
- 2 Monet pakanakansat lähtevät liikkeelle sanoen: "Tulkaa, nouskaamme Herran vuorelle, Jaakobin Jumalan temppeliin, että hän opettaisi meille teitänsä ja me vaeltaisimme hänen polkujansa; sillä Siionista lähtee laki, Jerusalemin Herran sana."
And a number of nations will go and say, Come, and let us go up to the mountain of the Lord, and to the house of the God of Jacob; and he will give us knowledge of his ways and we will be guided by his word: for from Zion the law will go out, and the word of the Lord from Jerusalem.
καὶ πορεύονται ἔθνη πολλὰ καὶ ἐροῦσιν δεῦτε ἀναβῶμεν εἰς τὸ ὄρος κυρίου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἰακωβ καὶ δεῖξουσιν ἡμῖν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ πορευσόμεθα ἐν ταῖς τρίβουσιν αὐτοῦ ὅτι ἐκ σιων ἐξελεύσεται νόμος καὶ λόγος κυρίου ἐξ ἱερουσαλημ
- 3 Ja hän tuomitsee monien kansojen kesken, säätää oikeutta väkeville pakanakansoille, kaukasiin maihin saakka. Niin he takovat miekkansa vantaiksi ja keihäänsä vesureiksi; kansa ei nosta miekkaa kansaa vastaan, eivätkä he enää opettele sotimaan.
And he will be judge between great peoples, and strong nations far away will be ruled by his decisions; their swords will be hammered into plough-blades and their spears into vine-knives: nations will no longer be lifting up their swords against one another, and knowledge of war will have gone for ever.
καὶ κρινεῖ ἀνὰ μέσον λαῶν πολλῶν καὶ ἐξελέγξει ἔθνη ἰσχυρὰ ἕως εἰς γῆν μακράν καὶ κατακόψουσιν τὰς ῥομφαίας αὐτῶν εἰς ἄροτρα καὶ τὰ δόρατα αὐτῶν εἰς δρέπανα καὶ οὐκέτι μὴ ἀντάρη ἔθνος ἐπ' ἔθνος ῥομφαίαν καὶ οὐκέτι μὴ μάθουσιν πολεμεῖν

- 4 He istuvat kukin oman viinipuunsa ja viikunapuunsa alla kenenkään peljättämättä. Sillä Herran Sebaotin suu on puhunut.
But every man will be seated under his vine and under his fig-tree, and no one will be a cause of fear to them: for the mouth of the Lord of armies has said it.
καὶ ἀναπαύσεται ἕκαστος ὑποκάτω ἀμπέλου αὐτοῦ καὶ ἕκαστος ὑποκάτω συκῆς αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν διότι τὸ στόμα κυρίου παντοκράτορος ἐλάλησεν ταῦτα
- 5 Sillä kaikki kansat vaeltavat jumalansa nimessä kukin, mutta me vaellamme Herran, meidän Jumalamme, nimessä aina ja iankaikkisesti.
For all the peoples will be walking, every one in the name of his god, and we will be walking in the name of the Lord our God for ever and ever.
ὅτι πάντες οἱ λαοὶ πορεύονται ἕκαστος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἡμεῖς δὲ πορευσόμεθα ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ ἡμῶν εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἐπέκεινα
- 6 Sinä päivänä, sanoo Herra, minä tahdon koota ontuvat ja kerätä hajalleen-ajetut ja ne, joille minä olin tuottanut onnettomuutta.
In that day, says the Lord, I will get together her who goes with uncertain steps, I will get together her who has been sent away, and her on whom I have sent evil;
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος συνάξω τὴν συνττριμμένην καὶ τὴν ἐξωσμένην εἰσδέξομαι καὶ οὐδ' ἀποσάμην
- 7 Minä teen ontuvista talteenjäävät ja kauasjoutuneista väkevän kansan. Ja Herra on oleva heidän kuninkaansa Siionin vuorella siitä alkaen ja iankaikkisesti.
And I will make her whose steps were uncertain a small band, and her who was feeble a strong nation: and the Lord will be their King in Mount Zion from now and for ever.
καὶ θήσομαι τὴν συνττριμμένην εἰς ὑπόλειμμα καὶ τὴν ἀποσμένην εἰς ἔθνος ἰσχυρόν καὶ βασιλεύσει κύριος ἐπ' αὐτοὺς ἐν ὄρει σιων ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα
- 8 Ja sinä Karjatorni, tytär Siionin kukkula! Sinun luoksesi on tuleva, on saapuva entinen hallitus, tytär Jerusalemia vallinnut kuninkuus.
And you, O tower of the flock, Ophel of the daughter of Zion, to you it will come, even the earlier authority, the kingdom of the daughter of Jerusalem.
καὶ σὺ πύργος ποιμνίου ἀχμῶδης θύγατερ σιων ἐπὶ σὲ ἤξει καὶ εἰσελεύσεται ἡ ἀρχὴ ἢ πρώτη βασιλεία ἐκ βαβυλώνης τῇ θυγατρὶ ἱερουσαλημ
- 9 Ja nyt - miksi sinä ääneen vaikeroit? Eikö sinulla ole kuningasta, onko sinun neuvonantajasi kadonnut, koska kipu on vallannut sinut niinkuin synnyttäväisen?
Now why are you crying so loudly? is there no king in you? has destruction come on your wise helper? so that pains have taken you like the pains of a woman in childbirth:
καὶ νῦν ἵνα τί ἔγνων κακὰ μὴ βασιλεὺς οὐκ ἦν σοὶ ἢ ἡ βουλή σου ἀπώλετο ὅτι κατεκράτησάν σου ὠδίνες ὡς τικτούσης
- 10 Väentelehti vain kouristuksissasi, tytär Siion, niinkuin synnyttäjä, sillä nyt sinun on lähettävä ulos kaupungista ja asuttava kedolla ja mentävä Baabeliin asti: siellä sinut pelastetaan; siellä lunastaa sinut Herra vihamiestesesi käsistä.
Be in pain, make sounds of grief, O daughter of Zion, like a woman in childbirth: for now you will go out of the town, living in the open country, and will come even to Babylon; there you will have salvation; there the Lord will make you free from the hands of your haters.
ὠδινε καὶ ἀνδρίζου καὶ ἔγγιζε θύγατερ σιων ὡς τίκτουσα διότι νῦν ἐξελεύση ἐκ πόλεως καὶ κατασκηνώσεις ἐν πεδίῳ καὶ ἤξεις ἕως βαβυλώνης ἐκεῖθεν ῥύσεται σε καὶ ἐκεῖθεν λυτρώσεται σε κύριος ὁ θεός σου ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου
- 11 Nyt kokoontuu sinua vastaan paljon pakanoita, jotka sanovat: "Se saastutettakoon; katselkoot meidän silmämme iloksensa Siionia!"
And now a number of nations have come together against you, and they say, Let her be made unclean and let our eyes see the fate of Zion.
καὶ νῦν ἐπισυνήχθη ἐπὶ σὲ ἔθνη πολλὰ οἱ λέγοντες ἐπιχαρούμεθα καὶ ἐπόσονται ἐπὶ σιων οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν
- 12 Mutta he eivät tunne Herran aivoituksia eivätkä ymmärrä hänen neuvoansa, sillä hän kokoaa heidät niinkuin lyhteet puimatantereelle.
But they have no knowledge of the thoughts of the Lord, their minds are not able to see his purpose: for he has got them together like stems of grain to the crushing-floor.
αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὸν λογισμὸν κυρίου καὶ οὐ συνῆκαν τὴν βουλὴν αὐτοῦ ὅτι συνήγαγεν αὐτοὺς ὡς δράγματα ἄλωνος
- 13 Nouse ja pui, tytär Siion, sillä minä annan sinulle rautasarvet ja vaskisorkat minä sinulle annan, ja sinä survot murskaksi monet kansat. Ja minä vihin Herralle, tuhon omaksi, heidän väärän voittonsa, kaiken maan Herralle heidän rikkautensa.
Up! and let the grain be crushed, O daughter of Zion, for I will make your horn iron and your feet brass, and a number of peoples will be broken by you, and you will give up their increase to the Lord and their wealth to the Lord of all the earth.
ἀνάστηθι καὶ ἀλόα αὐτοὺς θύγατερ σιων ὅτι τὰ κέρατά σου θήσομαι σιδηρὰ καὶ τὰς ὀπλάς σου θήσομαι χαλκᾶς καὶ κατατήξεις ἐν αὐτοῖς ἔθνη καὶ λεπτινεὶς λαοὺς πολλοὺς καὶ ἀναθήσεις τῷ κυρίῳ τὸ πλῆθος αὐτῶν καὶ τὴν ἰσχὴν αὐτῶν τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς
- 1 Nyt yhdy laumaksi, sinä hyökkääjäin ahdistama tytär! Meitä piiritetään, he lyövät sauvalla poskelle Israelin tuomaria. (5:1) Mutta sinä, Beethlehem Efrata, joka olet vähäinen olemaan Juudan sukujen joukossa, sinusta minulle tulee se, joka on oleva hallitsija Israelissa, jonka alkuperä on muinaisuudesta, iankaikkisista ajoista.
\5:2\And you, Beth-lehem Ephrathah, the least among the families of Judah, out of you one will come to me who is to be ruler in Israel; whose going out has been purposed from time past, from the eternal days.
καὶ σὺ βηθλεεμ οἶκος τοῦ εφραθα ὀλιγοστός εἶ τοῦ εἶναι ἐν χιλιάσιν ἰουδα ἐκ σοῦ μοι ἐξελεύσεται τοῦ εἶναι εἰς ἀρχοντα ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ αἱ ἐξοδοὶ αὐτοῦ ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος
- 2 Sentähden Herra antaa heidät alttiiksi siihen aikaan asti, jolloin synnyttäjä on synnyttänyt; silloin jäljellejääneet hänen veljistänsä palajavat israelilaisten luokse.
\5:3\For this cause he will give them up till the time when she who is with child has given birth: then the rest of his brothers will come back to the children of Israel.
διὰ τοῦτο δώσει αὐτοὺς ἕως καιροῦ τικτούσης τέξεται καὶ οἱ ἐπίλοιποι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς ἰσραηλ

- 3 Ja hän on astuva esiin ja kaitseva Herran voimassa, Herran, Jumalansa, nimen valtasuuruudessa. Ja he asuvat alallansa, sillä silloin on hän oleva suuri hamaan maan ääriin saakka.
 \5:4\And he will take his place and give food to his flock in the strength of the Lord, in the glory of the name of the Lord his God; and their resting-place will be safe: for now he will be great to the ends of the earth.
 και στήσεται και ὄψεται και ποιμανεῖ τὸ ποῖμνιον αὐτοῦ ἐν ἰσχύι κυρίου και ἐν τῇ δόξῃ τοῦ ὀνόματος κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν ὑπάρξουσιν διότι νῦν μεγαλυνθήσεται ἕως ἄκρων τῆς γῆς
- 4 Ja hän on oleva rauha: jos Assur hyökkää maahamme, jos se astuu palatseihimme, niin me asetamme sitä vastaan seitsemän paimenta ja kahdeksan ruhtinasta.
 \5:5\And this will be our peace: when the Assyrian comes into our country and his feet are in our land, then we will put up against him seven keepers of the flocks and eight chiefs among men.
 και ἔσται αὕτη εἰρήνη ὅταν ἀσσύριος ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν και ὅταν ἐπιβῆ ἐπὶ τὴν χώραν ὑμῶν και ἐπεγερθήσονται ἐπ' αὐτὸν ἐπτὰ ποιμένες και ὀκτὼ δῆγματα ἀνθρώπων
- 5 Nämä kaitsevat miekalla Assurin maata, Nimrodin maata sen omain ovien ääressä. Hän on pelastava meidät Assurin vallasta, jos se hyökkää meidän maahamme, jos se astuu meidän alueellemme.
 \5:6\And they will make waste the land of Assyria with the sword, and the land of Nimrod with the edge of the sword: he will give us salvation from the Assyrian when he comes into our country, when his feet come inside the limit of our land.
 και ποιμανοῦσιν τὸν ἀσσοῦρ ἐν ῥομφαίᾳ και τὴν γῆν τοῦ νεβρωδ ἐν τῇ τάφρῳ αὐτῆς και ῥύσεται ἐκ τοῦ ἀσσοῦρ ὅταν ἐπέλθῃ ἐπὶ τὴν γῆν ὑμῶν και ὅταν ἐπιβῆ ἐπὶ τὰ ὄρια ὑμῶν
- 6 Ja ne, jotka ovat jäljellä Jaakobista monien kansain seassa, ovat niinkuin kaste, joka tulee Herralta, niinkuin sadekuuro ruohikolle; se ei odota miestä, ei varro ihmislapsia.
 \5:7\And the rest of Jacob will be among the mass of peoples like dew from the Lord, like showers on the grass, which may not be kept back by man, or be waiting for the sons of men.
 και ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακωβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν ὡς δρόσος παρὰ κυρίου πίπτουσα και ὡς ἄρνες ἐπὶ ἄγρωσιν ὅπως μὴ συναχθῆ μηδεὶς μηδὲ ὑποστῆ ἐν υἱοῖς ἀνθρώπων
- 7 Ja ne, jotka ovat jäljellä Jaakobista, pakanain seassa, monien kansain keskellä, ovat niinkuin leijona metsäneläinten seassa, niinkuin nuori jalopeura lammaslaumain keskellä: jos se hyökkää, tallaa maahan ja raatelee, ei pelastajaa ole.
 \5:8\And the rest of Jacob will be among the nations, in the middle of the mass of peoples, like a lion among the beasts of the woods, like a young lion among the flocks of sheep: if he goes through, they will be crushed under foot and pulled to bits, and there will be no saviour.
 και ἔσται τὸ ὑπόλειμμα τοῦ ἰακωβ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐν μέσῳ λαῶν πολλῶν ὡς λέων ἐν κτήνεσιν ἐν τῷ δρυμῷ και ὡς σκύμνος ἐν ποιμνίοις προβάτων ὃν τρόπον ὅταν διέλθῃ και διαστείλῃς ἀρπάσῃ κ αὶ μὴ ἧ ὁ ἐξαιρούμενος
- 8 Kohotkoon sinun kätesi vihollisiasi vastaan, ja sinun vihamiehesi hävitkööt.
 \5:9\Your hand is lifted up against those who are against you, and all your haters will be cut off.
 ὑψοθήσεται ἡ χεὶρ σου ἐπὶ τοὺς θλιβοντάς σε και πάντες οἱ ἐχθροὶ σου ἐξολεθρευθήσονται
- 9 Sinä päivänä, sanoo Herra, minä hävitän sinulta hevosesi ja teen lopun sinun vaunuistasi.
 \5:10\And it will come about in that day, says the Lord, that I will take away your horses from you, and will give your war-carriages to destruction:
 και ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος ἐξολεθρεύσω τοὺς ἵππους σου ἐκ μέσου σου και ἀπολώ τὰ ἄρματα σου
- 10 Minä hävitän sinun maasi kaupungit ja hajotan maahan kaikki sinun varustuksesi.
 \5:11\I will have the towns of your land cut off and all your strong places pulled down:
 και ἐξολεθρεύσω τὰς πόλεις τῆς γῆς σου και ἐξαρῶ πάντα τὰ ὀχυρώματα σου
- 11 Minä hävitän loitsut sinun käsistäsi, eikä sinulle enää jää ennustelijoita.
 \5:12\I will put an end to your use of secret arts, and you will have no more readers of signs:
 και ἐξαρῶ τὰ φάρμακά σου ἐκ τῶν χειρῶν σου και ἀποφθεγγόμενοι οὐκ ἔσονται ἐν σοὶ
- 12 Minä hävitän sinun jumalankuvasi ja patsaasi, etkä sinä enää kumarra kättesä tekoa.
 \5:13\And I will have your images and your pillars cut off from you; and you will no longer give worship to the work of your hands.
 και ἐξολεθρεύσω τὰ γλυπτά σου και τὰς στήλας σου ἐκ μέσου σου και οὐκέτι μὴ προσκυνήσῃς τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν σου
- 13 Minä kukistan asera-karsikkosi sinun keskuudestasi ja tuhoan sinun kaupunkisi.
 \5:14\I will have your Asherahs pulled up from among you: and I will send destruction on your images.
 και ἐκκόψω τὰ ἄλση σου ἐκ μέσου σου και ἀφανιῶ τὰς πόλεις σου
- 14 Ja minä kosten vihassa ja kiivaudessa pakanakansoille, jotka eivät olleet kuuliaisina.
 \5:15\And my punishment will be effected on the nations with such burning wrath as they have not had word of.
 και ποιήσω ἐν ὀργῇ και ἐν θυμῷ ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἀνθ' ὧν οὐκ εἰσήκουσαν

- 1 Kuulkaa, mitä Herra sanoo: Nouse ja käy oikeutta vuorten kanssa, ja kukkulat kuulkoot sinun äänesi.
Give ear now to the words of the Lord: Up! put forward your cause before the mountains, let your voice be sounding among the hills.
ἀκούσατε δὴ λόγον κυρίου κύριος εἶπεν ἀνάστηθι κριθῆτι πρὸς τὰ ὄρη καὶ ἀκούσάτωσαν οἱ βουνοὶ φωνὴν σου
- 2 Kuulkaa Herran oikeudenkäyntiä, vuoret, te iäiti kestävä, maan perustukset; sillä oikeudenkäynti on Herralla kansaansa vastaan, ja Israelin kanssa hän käy tuomiolle:
Give ear, O you mountains, to the Lord's cause, and take note, you bases of the earth: for the Lord has a cause against his people, and he will take it up with Israel.
ἀκούσατε βουνοὶ τὴν κρίσιν τοῦ κυρίου καὶ αἱ φάραγγες θεμέλια τῆς γῆς ὅτι κρίσις τῷ κυρίῳ πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ μετὰ τοῦ Ἰσραὴλ διελεγχθήσεται
- 3 "Minun kansani, mitä minä olen sinulle tehnyt, ja millä olen sinut väsyttänyt? Vastaa minulle!
O my people, what have I done to you? how have I been a weariness to you? give answer against me.
λαὸς μου τί ἐποίησά σοι ἢ τί ἐλύπησά σε ἢ τί παρηνώχλησά σοι ἀποκρίθητί μοι
- 4 Minähän olen johdattanut sinut Egyptin maasta, vapahtanut sinut orjuuden pesästä; ja minä lähetin Mooseksen, Aaronin ja Mirjamin käymään sinun edelläsi.
For I took you up out of the land of Egypt and made you free from the prison-house; I sent before you Moses, Aaron, and Miriam.
διότι ἀνήγαγόν σε ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ ἐξ οἴκου δουλείας ἐλυτρώσάμην σε καὶ ἐξαπέστειλα πρὸ προσώπου σου τὸν μουσῆν καὶ ααρὼν καὶ μαριαμ
- 5 Muista, kansani, mitä oli mielessä Baalakilla, Mooabin kuninkaalla, ja mitä Bileam, Beorin poika, hänelle vastasi, Sittimistä lähtien Gilgaliin asti, että käsittäisit Herran vanhurskaat teot." -
O my people, keep in mind now what was designed by Balak, king of Moab, and the answer which Balaam, son of Beor, gave him; the events, from Shittim to Gilgal, so that you may be certain of the upright acts of the Lord.
λαὸς μου μνήσθητι δὴ τί ἐβουλεύσατο κατὰ σοῦ βαλακ βασιλεὺς μοαβ καὶ τί ἀπεκρίθη αὐτῷ βalaam υἱὸς τοῦ βεωρ ἀπὸ τῶν σχοίνων ἕως τοῦ γαλγαλ ὅπως γνωσθῆ ἡ δικαιοσύνη τοῦ κυρίου
- 6 "Mitä tuoden minä voisin käydä Herran eteen, kumartua korkeuden Jumalan eteen? Käynkö hänen eteensä tuoden polttouhreja, vuodenvanhoja vasikoita?
With what am I to come before the Lord and go with bent head before the high God? am I to come before him with burned offerings, with young oxen a year old?
ἐν τίνι καταλάβω τὸν κύριον ἀντιλήμφομαι θεοῦ μου ὑψίστου εἰ καταλήμφομαι αὐτὸν ἐν ὀλοκαυτώμασιν ἐν μόσχοις ἐνιαυσίοις
- 7 Ovatko Herralle mieleen tuhannet oinaat, kymmenettuhannet öljyvirrat? Annanko esikoiseni rikoksestani, ruumiini hedelmän sieluni syntiuhriksi?" -
Will the Lord be pleased with thousands of sheep or with ten thousand rivers of oil? am I to give my first child for my wrongdoing, the fruit of my body for the sin of my soul?
εἰ προσδέξεται κύριος ἐν χιλιάσιν κριῶν ἢ ἐν μυριάσιν χειμάρρων πiónων εἰ δὴ πρωτότόκά μου ἀσεβείας καρπὸν κοιλίας μου ὑπὲρ ἁμαρτίας ψυχῆς μου
- 8 Hän on ilmoittanut sinulle, ihminen, mikä hyvä on; ja mitä muuta Herra sinulta vaatii, kuin että teet sitä, mikä oikein on, rakastat laupeutta ja vaellat nöyrästi Jumalasi edessä?
He has made clear to you, O man, what is good; and what is desired from you by the Lord; only doing what is right, and loving mercy, and walking without pride before your God.
εἰ ἀνηγγέλη σοι ἀνθρώπε τί καλὸν ἢ τί κύριος ἐκζητεῖ παρὰ σοῦ ἄλλ' ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα καὶ ἀγαπᾶν ἔλεον καὶ ἔτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ κυρίου θεοῦ σου
- 9 Herran ääni huutaa kaupungille - ja ymmärtävääisyyttä on, että sinun nimestäsi otetaan vaari. Totelkaa vitsaa ja häntä, joka on sen määrännyt.
The voice of the Lord is crying out to the town: Give ear, you tribes and the meeting of the town.
φωνὴ κυρίου τῆ πόλει ἐπικληθήσεται καὶ σώσει φοβουμένους τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἄκουε φυλὴ καὶ τίς κοσμήσει πόλιν
- 10 Vieläkö ovat jumalattoman talossa vääräyden aarteet ja vajaa, kirottu eefa-mitta?
Am I to let the stores of the evil-doer go out of my memory, and the short measure, which is cursed?
μὴ πῦρ καὶ οἶκος ἀνόμου θησαυρίζων θησαυροὺς ἀνόμους καὶ μετὰ ὕβρεως ἀδικία
- 11 Olisinko minä puhdas, jos minulla olisi väärä vaaka ja kukkarossa petolliset punnuskivet?
Is it possible for me to let wrong scales and the bag of false weights go without punishment?
εἰ δικαιωθήσεται ἐν ζυγῷ ἄνομος καὶ ἐν μαρσίππῳ στάθμια δόλου
- 12 Sen rikkaat ovat täynnä väkivaltaa, sen asukkaat puhuvat valhetta, kieli heidän suussansa on pelkkää petosta.
For its men of wealth are cruel, and its people have said what is not true, and their tongue is false in their mouth.
ἐξ ὧν τὸν πλοῦτον αὐτῶν ἀσεβείας ἐπλησαν καὶ οἱ κατοικοῦντες αὐτὴν ἐλάλουν ψευδῆ καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν ὑψώθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
- 13 Niinpä minäkin lyön sinut sairaaksi, teen sinut autioksi sinun syntiesi tähden.
So I have made a start with your punishment; I have made you waste because of your sins.
καὶ ἐγὼ ἄρξομαι τοῦ πατάξαι σε ἀφανιῶ σε ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίας σου

- 14 Sinä syöt, mutta et tule ravituksi, ja sinun vatsassasi on tyhjiys. Minkä viet pois, sitä et saa pelastetuksi; ja minkä pelastetuksi saat, sen minä annan alttiiksi miekalle.
You will have food, but not enough; your shame will be ever with you: you will get your goods moved, but you will not take them away safely; and what you do take away I will give to the sword.
σὺ φάγεσαι καὶ οὐ μὴ ἐμπλησθῆς καὶ σκοτάσει ἐν σοὶ καὶ ἐκνεύσει καὶ οὐ μὴ διασωθῆς καὶ ὅσοι ἐὰν διασωθῶσιν εἰς ῥομφαίαν παραδοθήσονται
- 15 Sinä kylvät, mutta et leikkaa. Sinä pusererrat öljyä, mutta et öljyllä itseäsi voitele, ja rypälemehua, mutta et viiniä juo.
You will put in seed, but you will not get in the grain; you will be crushing olives, but your bodies will not be rubbed with the oil; and you will get in the grapes, but you will have no wine.
σὺ σπερεῖς καὶ οὐ μὴ ἀμήσης σὺ πίεςεις ἐλαίαν καὶ οὐ μὴ ἀλείψῃ ἐλαίον καὶ οἶνον καὶ οὐ μὴ πίητε καὶ ἀφανισθήσεται νόμιμα λαοῦ μου
- 16 Mutta Omrin ohjeita noudatetaan ja kaikkia Ahabin suvun tekoja; ja heidän neuvojensa mukaan te vaellatte, että minä saattaisin sinut autioksi ja sen asukkaat pilkaksi; ja te saatte kantaa minun kansani häväistyksen.
For you have kept the laws of Omri and all the works of the family of Ahab, and you have been guided by their designs: so that I might make you a cause of wonder and your people a cause of hisses; and the shame of my people will be on you.
καὶ ἐφύλαξας τὰ δικαιώματα ζαμβρι καὶ πάντα τὰ ἔργα οἴκου αχααβ καὶ ἐπορεύθητε ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ὅπως παραδῶ σε εἰς ἀφανισμόν καὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτὴν εἰς συρισμόν καὶ ὄνειδη λαῶν λήμψεσθε
- 1 Voi minua, sillä minun käy niinkuin hedelmänkorjuussa, niinkuin viinisadon jälkikorjuussa: ei ole rypälettä syödäkseni, ei varhaisviikunaa, jota minun sieluni himoitsee.
Sorrow is mine! for I am as when they have got in the summer fruits, like the last of the grapes: there is nothing for food, not even an early fig for my desire.
οἶμμοι ὅτι ἐγενόμην ὡς συνάγων καλὰμην ἐν ἀμήτῳ καὶ ὡς ἐπιφυλλίδα ἐν τρυγῆτῳ οὗχ ὑπάρχοντος βότρυος τοῦ φαγεῖν τὰ πρωτόγωνα οἶμμοι ψυχῆ
- 2 Poissa ovat hurskaat maasta, eikä oikeamielistä ole ihmisten seassa. Kaikki he väijyvät verta, pyydystävät verkolla toinen toistansa.
The good man is gone from the earth, there is no one upright among men: they are all waiting secretly for blood, every man is going after his brother with a net.
ὅτι ἀπόλωλεν εὐλαβῆς ἀπὸ τῆς γῆς καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις οὗχ ὑπάρχει πάντες εἰς αἵματα δικάζονται ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ἐκθλιβῶσιν ἐκθλιβῆ
- 3 Pahantekoon molemmiin käsin! Sitä taidolla tekemään! Päämies vaatii, tuomari maksusta tuomitsee, ja mahtava puhuu julki sielunsa himon; senkaltaista he punovat.
Their hands are made ready to do evil; the ruler makes requests for money, and the judge is looking for a reward; and the great man gives decisions at his pleasure, and the right is twisted.
ἐπὶ τὸ κακὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐτοιμάζουσιν ὁ ἄρχων αἰτεῖ καὶ ὁ κριτῆς εἰρηνικὸς λόγους ἐλάλησεν καταθύμιον ψυχῆς αὐτοῦ ἔστιν καὶ ἐξελοῦμαι
- 4 Paras heistä on kuin orjantappura, oikeamielisin pahempi kuin terävöökainen aita. Sinun tähystäjäisi ilmoittama päivä, kosto sinulle, tulee. Silloin he joutuvat sekasortoon.
The best of them is like a waste plant, and their upright ones are like a wall of thorns. Sorrow! the day of their fate has come; now will trouble come on them.
τὰ ἀγαθὰ αὐτῶν ὡς σῆς ἐκτρώγων καὶ βαδίζων ἐπὶ κανόνος ἐν ἡμέρᾳ σκοπιάς οὐαὶ οὐαὶ αἱ ἐδικήσεις σου ἦκασιν νῦν ἔσονται κλαυθμοὶ αὐτῶν
- 5 Älkää uskoko ystävää, älkää luottako uskottuun; vaimolta, joka sylissäsi lepää, varo suusi ovet.
Put no faith in a friend, do not let your hope be placed in a relation: keep watch on the doors of your mouth against her who is resting on your breast.
μὴ καταπιστεύετε ἐν φίλοις καὶ μὴ ἐλπίζετε ἐπὶ ἡγουμένοις ἀπὸ τῆς συγκοίτου σου φύλαξαι τοῦ ἀναθέσθαι τι αὐτῇ
- 6 Sillä poika halveksii isää, tytär nousee äitiänsä vastaan, miniä anoppiansa vastaan; ihmisen vihamiehiä ovat hänen omat perhekuntalaisensa.
For the son puts shame on his father, the daughter goes against her mother and the daughter-in-law against her mother-in-law; and a man's haters are those of his family.
διότι υἱὸς ἀτιμάζει πατέρα θυγάτηρ ἐπαναστήσεται ἐπὶ τὴν μητέρα αὐτῆς νόμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς ἐχθροὶ ἀνδρὸς πάντες οἱ ἄνδρες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ
- 7 Mutta minä panen toivoni Herraan, odotan pelastukseni Jumalaa: minun Jumalani on minua kuuleva.
But as for me, I am looking to the Lord; I am waiting for the God of my salvation: the ears of my God will be open to me.
ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὸν κύριον ἐπιβλέψομαι ὑπομενῶ ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρὶ μου εἰσακούσεται μου ὁ θεὸς μου
- 8 Älkää iloitko, minun viholliseni, minusta: jos minä olen langennut, niin minä nousen; jos istun pimeydessä, on Herra minun valkeuteni.
Do not be glad because of my sorrow, O my hater: after my fall I will be lifted up; when I am seated in the dark, the Lord will be a light to me.
μὴ ἐπίχαρέ μοι ἢ ἐχθρά μου ὅτι πέπτωκα καὶ ἀναστήσομαι διότι ἐὰν καθίσω ἐν τῷ σκότεινῳ κύριος φωτιεῖ μοι
- 9 Minä tahdon kantaa Herran vihaa, sillä minä olen tehnyt syntiä häntä vastaan, siihen asti että hän minun asiani toimittaa ja hankkii minulle oikeuden. Hän tuo minut valkeuteen, minä saan nähdä hänen vanhurskautensa.
I will undergo the wrath of the Lord, because of my sin against him; till he takes up my cause and does what is right for me: when he makes me come out into the light, I will see his righteousness; ὁργὴν κυρίου ὑποίσω ὅτι ἤμαρτον αὐτῷ ἕως τοῦ δικαιοῦσαι αὐτὸν τὴν δίκην μου καὶ ποιήσει τὸ κρίμα μου καὶ ἐξάξει με εἰς τὸ φῶς ὁψομαι τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ

- 10 Minun viholliseni saavat nähdä sen, ja häpeä on peittävä heidät, jotka sanovat minulle: "Missä on Herra, sinun Jumalasi?" Minun silmäni saavat ilokseen katsoa heitä: silloin he joutuvat tallattaviksi kuin katujuon loka.
And my hater will see it and be covered with shame; she who said to me, Where is the Lord your God? my eyes will see their desire effected on her, now she will be crushed under foot like the dust of the streets.
καὶ ὄψεται ἡ ἐχθρὰ μου καὶ περιβαλεῖται αἰσχύνῃν ἢ λέγουσα πρὸς με τοῦ κύριος ὁ θεός σου οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπόψονται αὐτήν νῦν ἔσται εἰς καταπάτημα ὡς πηλὸς ἐν ταῖς ὁδοῖς
- 11 Tulee päivä, jolloin sinun muurisi rakennetaan; sinä päivänä on raja oleva kaukana:
A day for building your walls! in that day will your limits be stretched far and wide.
ἡμέρας ἀλοιφῆς πλίνθου ἐξάλειψίς σου ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη καὶ ἀποτρίβεται νόμιμά σου
- 12 sinä päivänä tullaan sinun tykösi Assurista ja Egyptin kaupungeista, kaikkialta, Egyptistä aina Euftrat-virtaan, merestä mereen, vuoresta vuoreen.
In that day they will come to you from Assyria and the towns of Egypt, and from Egypt even to the River, and from sea to sea and from mountain to mountain.
ἡ ἡμέρα ἐκεῖνη καὶ αἱ πόλεις σου ἤξουσιν εἰς ὁμαλισμὸν καὶ εἰς διαμερισμὸν ἄσσυρίων καὶ αἱ πόλεις σου αἱ ὄχουραι εἰς διαμερισμὸν ἀπὸ τύρου ἕως τοῦ ποταμοῦ συρίας ἡμέρα ὕδατος καὶ θορύβου
- 13 Ja maa tulee autioksi asukkaittensa tähden, heidän töittensä hedelmään takia.
But the land will become a waste because of its people, as the fruit of their works.
καὶ ἔσται ἡ γῆ εἰς ἀφανισμὸν σὺν τοῖς κατοικοῦσιν αὐτήν ἐκ καρπῶν ἐπιτηδευμάτων αὐτῶν
- 14 Kaitse kansaasi saavallasi, perintölaumaasi, joka erillensä asuu metsässä, keskellä Karmelia. Käykööt he lautumella Baasanissa ja Gileadissa niinkuin ikaikoina ennen. -
Keep your people safe with your rod, the flock of your heritage, living by themselves in the woods in the middle of Carmel: let them get their food in Bashan and Gilead as in the past.
ποιμαίνε λαόν σου ἐν ῥάβδῳ σου πρόβατα κληρονομίας σου κατασκηνοῦντας καθ' ἑαυτοῦς δρυμὸν ἐν μέσῳ τοῦ καρμήλου νεμήσονται τὴν βασαντὶν καὶ τὴν γαλααδίτην καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶν ὅς
- 15 "Niinkuin sinun lähtösi päivinä Egyptin maasta minä annan hänen nähdä ihmeitä". -
As in the days when you came out from the land of Egypt, let us see things of wonder.
καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας ἐξοδίας σου ἐξ αἰγύπτου ὄψεσθε θαυμαστά
- 16 Sen näkevät pakanakansat ja saavat häpeän kaikesta väkevyydestänsä. He panevat käden suullensa, heidän korvansa menevät lumpeen.
The nations will see and be shamed because of all their strength; they will put their hands on their mouths, their ears will be stopped.
ὄψονται ἔθνη καὶ καταισχνθησονται ἐκ πάσης τῆς ἰσχύος αὐτῶν ἐπιθήσουσιν χεῖρας ἐπὶ τὸ στόμα αὐτῶν τὰ ὅτα αὐτῶν ἀποκοφωθήσονται
- 17 He nuolevat tomua kuin käärme, kuin maan matelijat. Vavisten he tulevat varustuksistansa, lähestyvät väristen Herraa, meidän Jumalaamme; he pelkäävät sinua.
They will take dust as their food like a snake, like the things which go flat on the earth; they will come shaking with fear out of their secret places: they will come with fear to the Lord our God, full of fear because of you.
λείξουσιν χοῦν ὡς ὄφεις σύροντες γῆν συγχυθήσονται ἐν συγκλεισμῷ αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ θεῷ ἡμῶν ἐκστήσονται καὶ φοβηθήσονται ἀπὸ σοῦ
- 18 Kuka on Jumala, niinkuin sinä olet, joka annat pahat teot anteeksi ja käyt ohitse perintösi jäännöksen rikosten? Ei hän pidä vihaa iäti, sillä hänellä on halu laupeuteen.
Who is a God like you, offering forgiveness for evil-doing and overlooking the sins of the rest of his heritage? he does not keep his wrath for ever, because his delight is in mercy.
τίς θεὸς ὡσπερ σύ ἐξαίρων ἀδικίας καὶ ὑπερβαῖνον ἀσεβείας τοῖς καταλοίποις τῆς κληρονομίας αὐτοῦ καὶ οὐ συνέσχευεν εἰς μαρτύριον ὀργὴν αὐτοῦ ὅτι θελητῆς ἐλέους ἐστίν
- 19 Hän armahtaa meitä jälleen, polkee maahan meidän pahat tekomme. Kaikki heidän syntinsä sinä heität meren syvyyteen.
He will again have pity on us; he will put our sins under his feet: and you will send all our sins down into the heart of the sea.
αὐτὸς ἐπιστρέψει καὶ οἰκτιρήσει ἡμᾶς καταδύσει τὰς ἀδικίας ἡμῶν καὶ ἀπορριφήσονται εἰς τὰ βάθη τῆς θαλάσσης πάσας τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν
- 1 Ennustus Niinivestä. Elkosilaisen Naahumin näyn kirja.
The word about Nineveh. The book of the vision of Nahum the Elkoshite.
λήμμα νινευῆ βιβλίον ὀράσεως ναουμ τοῦ ἐλκεσαίου
- 2 Kiivas Jumala ja kostaja on Herra. Herra on kostaja ja vihastuvainen. Herra kostaa vihollisilleen ja pitää vihaa vihamiehilleensä.
The Lord is a God who takes care of his honour and gives punishment for wrong; the Lord gives punishment and is angry; the Lord sends punishment on those who are against him, being angry with his haters.
θεὸς ζηλωτῆς καὶ ἐκδικῶν κύριος ἐκδικῶν κύριος μετὰ θυμοῦ ἐκδικῶν κύριος τοὺς ὑπεναντίους αὐτοῦ καὶ ἐξαίρων αὐτοὺς τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ

- 3 Herra on pitkämielinen ja suuri voimassansa, mutta Herra ei jätä rankaisematta. Hänen tiensä käy tuulispäässä ja myrskyssä, ja pilvi on hänen jalkojensa tomu.
The Lord is slow to get angry and great in power, and will not let the sinner go without punishment: the way of the Lord is in the wind and the storm, and the clouds are the dust of his feet.
κύριος μακρόθυμος και μεγάλη ή ισχύς αυτού και άθωφών ουκ άθωφώσει κύριος έν συντελεία και έν συσεισμῳ ή όδός αυτού και νεφέλαι κονιορτός ποδών αυτού
- 4 Hän nuhtelee merta ja kuivaa sen, ja kaikki virrat hän ehdyttää. Baasan ja Karmel kuihtuvat, ja Libanonin kukoistus kuihtuu.
He says sharp words to the sea and makes it dry, drying up all the rivers: Bashan is feeble, and Carmel, and the flower of Lebanon is without strength.
άπειλών θαλάσση και ξηραίνων αυτήν και πάντας τούς ποταμούς έξερημών ώλιγώθη ή βασανίτις και ό κάρμηλος και τὰ έξανθοόντα του λιβάνου έξέλιπεν
- 5 Vuoret järkkyvät hänen edessänsä ja kukkulat sulavat. Hänen kasvojensa voimasta kohoaa maa, maanpiiri ja kaikki sen asuvasiet.
The mountains are shaking because of him, and the hills flowing away; the earth is falling to bits before him, the world and all who are in it.
τὰ όρη έσεισθησαν άπ' αυτού και οι βουνοι έσαλεύθησαν και άνεστάλη ή γη άπό προσώπου αυτού ή σύμπασα και πάντες οι κατοικούντες έν αυτή
- 6 Kuka seisoo hänen tuimuutensa edessä, ja kuka kestää hänen vihansa hehkua? Hänen vihastuksensa vuotaa niinkuin tuli, ja kalliot halkeilevat hänen edessänsä.
Who may keep his place before his wrath? and who may undergo the heat of his passion? his wrath is let loose like fire and the rocks are broken open by him.
άπό προσώπου όργης αυτού τίς ύποστήσεται και τίς άντιστήσεται έν όργη θυμού αυτού ό θυμός αυτού τήκει άρχάς και αι πέτραι διεθρόβησαν άπ' αυτού
- 7 Hyvä on Herra, turva ahdistuksen päivänä, ja hän tuntee ne, jotka häneen luottavat.
The Lord is good, a strong place in the day of trouble; and he has knowledge of those who take him for their safe cover.
χρηστός κύριος τοίς ύπομένουσιν αυτόν έν ήμέρα θλίψεως και γινώσκων τούς εύλαβουμένους αυτόν
- 8 Mutta paisuvalla tulvalla hän tekee lopun sen paikasta; ja vihamiehiänsä hän ahdistaa pimeydellä.
But like water overflowing he will take them away; he will put an end to those who come up against him, driving his haters into the dark.
και έν κατακλυσμῳ πορείας συντέλειαν ποιήσεται τούς έπεγειρομένους και τούς έχθρούς αυτού διώζεται σκότος
- 9 Mitä teillä on mielessä Herraa vastaan? Lopun hän tekee: ei nouse ahdistus kahta kertaa.
What are you designing against the Lord? he will put an end to it: his haters will not come up again a second time.
τί λογίζεσθε έπί τόν κύριον συντέλειαν αυτός ποιήσεται ουκ έκδικήσει δις έπί τὸ αυτό έν θλίψει
- 10 Sillä vaikka he olisivat yhteenkietoutuneita kuin orjantappurat ja yhtä märkiä viinistä kuin itse heidän viininsä, heidät syö tuli niinkuin kuivat oljet - kokonansa.
For though they are like twisted thorns, and are overcome as with drink, they will come to destruction like stems of grass fully dry.
ότι έως θεμελίου αυτόν χειρωθήσεται και ώς σμίλαξ περιπλεκόμενη βρωθήσεται και ώς καλάμη ξηρασίας μεστή
- 11 Sinusta on lähtenyt se, jolla on paha mielessä Herraa vastaan, turmion hankitsija.
One has gone out from you who is designing evil against the Lord, whose purposes are of no value.
έκ σου έξελεύσεται λογισμός κατά του κυρίου πονηρά λογιζόμενος έναντία
- 12 Näin sanoo Herra: Olkoot he kuinka täysissä voimissa, olkoon heitä miten paljon tahansa, heidät tuhotaan; mennyttä he ovat. Mutta jos minä olenkin vaivannut sinua en minä sinua enää vaivaa.
This is what the Lord has said: The days of my cause against you are ended; they are cut off and past. Though I have sent trouble on you, you will no longer be troubled.
τάδε λέγει κύριος κατάρχων ύδάτων πολλών και ούτως διασταλήσονται και ή άκοή σου ουκ ένακουσθήσεται έτι
- 13 Nyt minä särjen hänen ikeensä painamasta sinua ja katkaisen sinun kahleesi.
And now I will let his yoke be broken off you, and your chains be parted.
και νυν συντρίψω την άβδον αυτού άπό σου και τούς δεσμούς σου διαρρήξω
- 14 Mutta sinusta on Herra antanut käskyn: Ei kasva enää sinun nimellesi siementä. Minä hävitän sinun jumalasi temppelistä veistetyt ja valetut jumalankuvat. Minä teen sinulle haudan, sillä sinä olet rauennut tyhjiin.
The Lord has given an order about you, that no more of your name are to be planted: from the house of your gods I will have the pictured and metal images cut off; I will make your last resting-place a place of shame; for you are completely evil.
και έντελείται ύπερ σου κύριος ου σπαρήσεται εκ του όνόματός σου έτι έξ οικου θεου σου έξολεθρεύσω τὰ γλυπτά και χωνευτά θήσομαι ταφήν σου ότι ταχείς

- 1 Hajottaja hyökkää sinua vastaan! Vartioitse varustuksia, tähestä tietä, vahvista vyötäiset, kokoa kaikki voimasi.
 \1:15\See on the mountains the feet of him who comes with good news, giving word of peace! Keep your feasts, O Judah, give effect to your oaths: for the good-for-nothing man will never again go through you; he is completely cut off.
 ἰδοὺ ἐπὶ τὰ ὄρη οἱ πόδες εὐαγγελιζομένου καὶ ἀπαγγέλλοντος εἰρήνην ἐόρταζε ἰουδα τὰς ἐορτάς σου ἀπόδος τὰς εὐχάς σου διότι οὐ μὴ προσθήσωσιν ἔτι τοῦ διελθεῖν διὰ σοῦ εἰς παλαιοσιν συντετέλεσται ἐξήρται
- 2 Sillä Herra saattaa entiselleen Jaakobin korkeuden niinkuin myös Israelin korkeuden, sillä ryöstäjät ovat niitä ryöstäneet ja turmelleet niiden viiniköynnökset.
 \2:1\A crusher has come up before your face: keep a good look-out, let the way be watched, make yourself strong, let your power be greatly increased.
 ἀνέβη ἐμφυσῶν εἰς πρόσωπόν σου ἐξαιρούμενος ἐκ θλίψεως σκόπευσον ὁδόν κράτησον ὄσφρος ἀνδρῖσαι τῇ ἰσχύι σφόδρα
- 3 Hänen sankariensa kilvet ovat punaiset, urhot purppurapukuiset, sotavaunut säihkyvät teräksen tulta hänen varustautumispäivänänsä, ja kypressikeihäät heiluvat.
 \2:2\For the Lord will make good the vine of Jacob, as well as the vine of Israel: for the wasters have made them waste and sent destruction on the branches of their vine.
 διότι ἀπέστρεψεν κύριος τὴν ὕβριν ἰακωβ καθὼς ὕβριν τοῦ ἰσραηλ διότι ἐκτινάσσοντες ἐξετίναξαν αὐτοὺς καὶ τὰ κλήματα αὐτῶν διέφθειραν
- 4 Sotavaunut karkaavat hurjasti kaduilla, syöksyvät sekaisin toreilla; ne ovat nähdä kuin tulenliekit, ne kiitävät kuin salamat.
 \2:3\The body-covers of his fighting men have been made red, the men of war are clothed in bright red: the war-carriages are like flames of fire in the day when he gets ready, the horses are shaking.
 ὅπλα δυναστείας αὐτῶν ἐξ ἀνθρώπων ἀνδρας δυνατοὺς ἐμπαιζοντας ἐν πυρὶ αἱ ἡνῖαι τῶν ἄρμάτων αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐτοιμασίας αὐτοῦ καὶ οἱ ἵππεῖς θοροβηθήσονται
- 5 Hän muistaa ylhäisensä. Ne tulevat niin, että kaatuilevat, kiiruhtavat sen muurille. Mutta suojakatos on pantu kuntoon.
 \2:4\The war-carriages are rushing through the streets, pushing against one another in the wide ways, looking like burning lights, running like thunder-flames.
 ἐν ταῖς ὁδοῖς καὶ συγγυθήσονται τὰ ἄρματα καὶ συμπλακῆσονται ἐν ταῖς πλατεῖαις ἢ ὄρασις αὐτῶν ὡς λαμπάδες πυρὸς καὶ ὡς ἀστραπαὶ διατρέχουσαι
- 6 Virranpuoleiset portit on aukaistu, palatsi menehtyy pelkoon.
 \2:5\He takes the record of his great men: they go falling on their way; they go quickly to the wall, the cover is made ready.
 καὶ μνησθήσονται οἱ μεγιστάνες αὐτῶν καὶ φεύζονται ἡμέρας καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῶν καὶ σπεύσουσιν ἐπὶ τὰ τεῖχη καὶ ἐτοιμάσουσιν τὰς προφυλακὰς αὐτῶν
- 7 Päätös on tullut: se on paljastettu, viety pois; ja sen orjattaret huokailevat, kujertaaen kuin kyyhkysel, lyöden rintoihinsa.
 \2:6\The river doorways are forced open, and the king's house is flowing away.
 πύλαι τῶν ποταμῶν διηνοίχθησαν καὶ τὰ βασιλεία διέπεσεν
- 8 Niinive on ollut kuin vetten täyttämä lammikko päiviensä alusta asti. Nyt ne pakenevat! - "Seis! Seiskää!" Mutta yksikään ei käänny.
 \2:7\And the queen is uncovered, she is taken away and her servant-girls are weeping like the sound of doves, hammering on their breasts.
 καὶ ἡ ὑπόστασις ἀπεκαλύφθη καὶ αὐτὴ ἀνέβαινεν καὶ αἱ δοῦλαι αὐτῆς ἤγοντο καθὼς περιστεραὶ φθεγγόμεναι ἐν καρδίαις αὐτῶν
- 9 Ryöstäkää hopeata, ryöstäkää kultaa. Loppumattomat ovat varat, ylen paljon kaikkinaisia kalliita kaluja. -
 \2:8\But Nineveh is like a pool of water whose waters are flowing away; Keep your place, they say; but no one is turning back.
 καὶ νινευη ὡς κολυμβήθρα ὕδατος τὰ ὕδατα αὐτῆς καὶ αὐτοὶ φεύγοντες οὐκ ἔστησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐπιβλέπων
- 10 Tyhjänä kaikki, työtöyhjänä, hävitettynä! Sydämet raukeavat, polvet tutisevat, kaikki lanteet vapisevat, ja kaikkien kasvot ovat kalpeat.
 \2:9\Take silver, take gold; for there is no end to the store; take for yourselves a weight of things to be desired.
 διήρπαζον τὸ ἀργύριον διήρπαζον τὸ χρυσίον καὶ οὐκ ἦν πέρας τοῦ κόσμου αὐτῆς βεβάρυνται ὑπὲρ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἐπιθυμητὰ αὐτῆς
- 11 Missä on nyt leijonain tyyssija, nuorten jalopeurain syöntipaikka, jossa leijona käyskenteli, naarasleijona ja leijonanpentu, kenenkään peloittelematta?
 \2:10\Everything has been taken from her, all is gone, she has nothing more: the heart is turned to water, the knees are shaking, all are twisted in pain, and colour has gone from all faces.
 ἐκτιναγμὸς καὶ ἀνατιναγμὸς καὶ ἐκβρασμὸς καὶ καρδίας θρασμὸς καὶ ὑπόλυσις γονάτων καὶ ὠδίνες ἐπὶ πᾶσαν ὄσφρον καὶ τὸ πρόσωπον πάντων ὡς πρόσκαυμα χύτρας
- 12 Leijona raateli, mitä sen pennut tarvitsivat, ja surmasi naarasleijonillensa, täytti luolansa saaliilla ja tyyssijansa raatelemallaan.
 \2:11\Where is the lions' hole, the place where the young lions got their food, where the lion and the she-lion were walking with their young, without cause for fear?
 ποῦ ἔστιν τὸ κατοικητήριον τῶν λέοντων καὶ ἡ νομὴ ἢ οὔσα τοῖς σκύμοις οὗ ἐπορεύθη λέων τοῦ εἰσελθεῖν ἐκεῖ σκύμνος λέοντος καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκφοβῶν
- 13 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sanoo Herra Sebaot, poltan savuksi sinun sotavaunusi, ja sinun nuoret jalopeurasi syö miekka. Minä lopetan maan päältä sinun raatelusi, eikä kuulla enää sinun sanansaattajaisi ääntä.
 \2:12\Food enough for his young and for his she-lions was pulled down by the lion; his hole was full of flesh and his resting-place stored with meat.
 λέων ἤρπασεν τὰ ἱκανὰ τοῖς σκύμοις αὐτοῦ καὶ ἀπέπιξεν τοῖς λέουσιν αὐτοῦ καὶ ἐπλησεν θήρας νοσσιᾶν αὐτοῦ καὶ τὸ κατοικητήριον αὐτοῦ ἄρπαγῆς

- 1 Voi verivelkojen kaupunkia, joka on täpötäynnä valhetta ja raastosaaalista; ei taukoa ryöstäminen!
A curse is on the town of blood; it is full of deceit and violent acts; and there is no end to the taking of life.
ὁ πόλις αἱμάτων ὄλη ψευδῆς ἀδικίας πλήρης οὐ ψηλαφηθήσεται θήρα
- 2 Kuule! Ruoskat läiskyvät, pyörät ryskyvät, hevoset kiitävät, vaunut hyppivät,
The noise of the whip, and the noise of thundering wheels; horses rushing and war-carriages jumping,
φωνὴ μαστίγων καὶ φωνὴ σεισμοῦ τροχῶν καὶ ἵππου διώκοντος καὶ ἄρματος ἀναβράσσοντος
- 3 ratsut karkaavat pystyyn, miekat välkkyvät, keihäät salamoivat. Paljon kaatuneita, läjittäin ruumiita, loppumatta raatoja! Heidän raatoihinsa lankeillaan.
Horsemen driving forward, and the shining sword and the bright spear: and a great number of wounded, and masses of dead bodies; they are falling over the bodies of the dead:
καὶ ἵππεὺς ἀναβαίνοντος καὶ στιλβούσης ῥομφαίας καὶ ἐξαστραπτόντων ὄπλων καὶ πλήθους τραυματιῶν καὶ βαρείας πτώσεως καὶ οὐκ ἦν πέρας τοῖς ἔθνεσιν αὐτῆς καὶ ἀσθενήσουσιν ἐν τοῖς σώμασιν αὐτῶν
- 4 Kaikki tämä porton suuren haureuden tähden, tuon ihanan sulottaren, ovelan velhottaren, joka myi kansakunnat haureudellaan, sukukunnat velhouksillansa.
Because of all the false ways of the loose woman, expert in attraction and wise in secret arts, who takes nations in the net of her false ways, and families through her secret arts.
ἀπὸ πλήθους πορνείας πόρνη καλὴ καὶ ἐπιχαρῆς ἡγουμένη φαρμάκων ἢ πωλοῦσα ἔθνη ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς καὶ φυλὰς ἐν τοῖς φαρμάκοις αὐτῆς
- 5 Katso, minä käyn sinun kimppuusi, sanoo Herra Sebaot, nostan sinun liepeesi kasvojesi yli ja näytän kansakunnille sinun alastomuutesi, valtakunnille sinun häpeäsi.
See, I am against you, says the Lord of armies, and I will have your skirts pulled over your face, and let the nations see you unclothed, and the kingdoms your shame.
ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ σέ λέγει κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ καὶ ἀποκαλύψω τὰ ὀπίσω σου ἐπὶ τὸ πρόσωπόν σου καὶ δείξω ἔθνεσιν τὴν αἰσχύνην σου καὶ βασιλείας τὴν ἀτιμίαν σου
- 6 Ja minä viskaan likaa sinun päällesi, häpäisen sinut ja panen sinut julkinähtäväksi.
I will make you completely disgusting and full of shame, and will put you up to be looked at by all.
καὶ ἐπιρρίψω ἐπὶ σέ βδελυγμὸν κατὰ τὰς ἀκαθαρσίας σου καὶ θήσομαι σε εἰς παράδειγμα
- 7 Ja kaikki, jotka näkevät sinut, kaikkoavat sinusta kauas ja sanovat: "Hävitetty on Niinevi! Kuka sitä surkuttelisi, mistä minä etsisin sinulle lohduttajia?"
And it will come about that all who see you will go in flight from you and say, Nineveh is made waste: who will be weeping for her? where am I to get comforters for her?
καὶ ἔσται πᾶς ὁ ὄρων σε ἀποπηθήσεται ἀπὸ σοῦ καὶ ἐρεῖ δειλαία νινευὴ τίς στενάξει αὐτὴν πόθεν ζητήσω παράκλησιν αὐτῇ
- 8 Oletko sinä parempi, kuin oli Noo-Ammon, joka istui hallitsijana virtojen ääressä, vetten ympäröimänä, jolla oli virta varustuksena ja virta muurina?
Are you better than No-amon, seated on the Nile streams, with waters all round her; whose wall was the sea and her earthwork the waters?
ἐτοίμασαι μερίδα ἄρμωσαι χορδὴν ἐτοίμασαι μερίδα ἁμῶν ἢ κατοικοῦσα ἐν ποταμοῖς ὕδωρ κύκλῳ αὐτῆς ἢ ἀρχὴ θάλασσα καὶ ὕδωρ τὰ τεῖχη αὐτῆς
- 9 Sen väkevytensä oli Etiopia ja egyptiläiset, joilla ei ollut määrää. Auttajinasi olivat Puut ja libyalaiset.
Ethiopia was her strength and Egyptians without number; Put and Lubim were her helpers.
καὶ αἰθιοπία ἢ ἰσχύς αὐτῆς καὶ αἴγυπτος καὶ οὐκ ἔστιν πέρας τῆς φυγῆς καὶ λίβυες ἐγένοντο βοηθοὶ αὐτῆς
- 10 Sekin meni pakkosiirtolaisuuteen, vankeuteen. Senkin pienet lapset murskattiin kaikkien katujen kulmissa, sen ylhäisistä heitetiin arpa, ja kaikki sen suurmiehet pantiin kahleisiin.
But even she has been taken away, she has gone away as a prisoner: even her young children are smashed to bits at the top of all the streets: the fate of her honoured men is put to the decision of chance, and all her great men are put in chains.
καὶ αὐτὴ εἰς μετοικεσίαν πορεύσεται αἰχμάλωτος καὶ τὰ νήπια αὐτῆς ἐδαφιοῦσιν ἐπ' ἀρχὰς πασῶν τῶν ὁδῶν αὐτῆς καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἔνδοξα αὐτῆς βαλοῦσιν κλήρους καὶ πάντες οἱ μεγιστᾶνες αὐτῆς δεθήσονται χειροπέδαις
- 11 Myös sinä olet juopuva ja vaipuva pimeyteen; myös sinä olet etsivä suojaa vihamiehen uhatessa.
And you will be overcome with wine, you will become feeble; you will be looking for a safe place from those who are fighting against you.
καὶ σὺ μεθυσθήσῃ καὶ ἔση ὑπερεωραμένη καὶ σὺ ζητήσεις σεαυτῇ στάσιν ἐξ ἐχθρῶν
- 12 Kaikki sinun varustuksesi ovat viikunapuuta, joissa on varhaisviikunoita: jos niitä pudistellaan, ne putoavat syöjän suuhun.
All your walled places will be like fig-trees and your people like the first figs, falling at a shake into the mouth which is open for them.
πάντα τὰ ὀχυρώματά σου σκαῖ σκοποῦς ἔχουσαι ἐν σαλευθῶσιν καὶ πεσοῦνται εἰς στόμα ἔσθοντος
- 13 Katso, sotaväkesi, mikä sinulla on, on naisia. Sinun maasi portit ovat selkoselällään sinun vihamiehillesi. Tuli kuluttaa sinun salpasi.
See, the people who are in you are women; the doorways of your land are wide open to your attackers: the locks of your doors have been burned away in the fire.
ἰδοὺ ὁ λαός σου ὡς γυναῖκες ἐν σοὶ τοῖς ἐχθροῖς σου ἀνοιγόμεναι ἀνοιχθήσονται πύλαι τῆς γῆς σου καὶ καταφάγεται πῦρ τοὺς μοχλοὺς σου

- 14 Ammenna itsellesi vettä piirityksen varalta, vahvista varustuksiasi, astu liejuun, polje savea, käy kiinni tiilenmuottiin.
Get water for the time when you are shut in, make strong your towns: go into the potter's earth, stamping it down with your feet, make strong the brickworks.
ὕδωρ περιοχῆς ἐπίσπασαι σεαυτῆ καὶ κατακράτησον τῶν ὀχυρωμάτων σου ἐμβῆθι εἰς πηλὸν καὶ συμπατήθητι ἐν ἀχύροις κατακράτησον ὑπὲρ πλίνθων
- 15 Siinä on tuli sinut kuluttava, miekka on sinut tuhoava, se on syövä sinut niinkuin syöjäsiirakat, vaikka lisääntyisit kuin syöjäsiirakat, vaikka lisääntyisit heinäsiirakkojen tavoin.
There the fire will make you waste; you will be cut off by the sword: make yourself as great in number as the worms, as great in number as the locusts.
ἐκεῖ καταφάγεται σε πῦρ ἐξολοθρεύσει σε ῥομφαία καταφάγεται σε ὡς ἀκρίς καὶ βαρυνθήσῃ ὡς βροῦχος
- 16 Sinä olet lisännyt kauppiiaasi lukuisammiksi kuin taivaan tähdet: syöjäsiirakat ryöstävät ja lentävät pois.
Let your traders be increased more than the stars of heaven:
ἐπλήθυνας τὰς ἐμπορίας σου ὑπὲρ τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ βροῦχος ὄρμησεν καὶ ἐξεπετάσθη
- 17 Sinulla on ennismiehiä kuin heinäsiirakkoja, kirjureita kuin siirakparvea, joka asettuu aidolle kylmänä päivänä; kun aurinko on noussut, ne pakenevat, eikä kukaan tiedä paikkaa, missä ne ovat.
Your crowned ones are like the locusts, and your scribes like the clouds of insects which take cover in the walls on a cold day, but when the sun comes up they go in flight, and are seen no longer in their place.
ἐξήλατο ὡς ἀττέλεβος ὁ σύμμικτός σου ὡς ἀκρίς ἐπιβεβηκῖα ἐπὶ φραγμὸν ἐν ἡμέραις πάγου ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν καὶ ἀφήλατο καὶ οὐκ ἔγνω τὸν τόπον αὐτῆς οὐαὶ αὐτοῖς
- 18 Sinun paimenesi, Assurin kuningas, ovat nukkuneet, sinun ylhäisesi jääneet liikkumattomiksi. Sinun väkesi on hajaantunut vuorille, eikä ole kokoajaa.
Sorrow! how are the keepers of your flock sleeping, O king of Assyria! your strong men are at rest; your people are wandering on the mountains, and there is no one to get them together.
ἐνύσταζαν οἱ ποιμένες σου βασιλεὺς ἀσσύριος ἐκοίμισεν τοὺς δυνάστας σου ἀπῆρεν ὁ λαός σου ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐκδεχόμενος
- 1 Ennustus, jonka profeetta Habakkuk näki.
The word which Habakkuk the prophet saw.
τὸ λῆμμα ὃ εἶδεν ἀμβακουμ ὁ προφήτης
- 2 Kuinka kauan, Herra, minun täytyy apua huutaa, ja sinä et kuule, parkua sinulle: "Väkivaltaa!" ja sinä et auta?
How long, O Lord, will your ears be shut to my voice? I make an outcry to you about violent behaviour, but you do not send salvation.
ἕως τίνος κύριε κεκράξομαι καὶ οὐ μὴ εἰσακούσης βοήσομαι πρὸς σὲ ἀδικούμενος καὶ οὐ σώσεις
- 3 Minkätähden sinä annat minun nähdä vääryyttä ja itse katselet turmiota? Minun edessäni on hävitys ja väkivalta; on syntynyt riita, ja on noussut tora.
Why do you make me see evil-doing, and why are my eyes fixed on wrong? for wasting and violent acts are before me: and there is fighting and bitter argument.
ἵνα τί μοι ἔδειξας κόπους καὶ πόνους ἐπιβλέπειν τάλαιπωρίαν καὶ ἀσέβειαν ἐξ ἐναντίας μου γέγονεν κρίσις καὶ ὁ κριτῆς λαμβάνει
- 4 Sentähden on laki heikko, ja oikeus ei tule milloinkaan voimaan. Sillä jumalaton saartaa vanhurskaan; sentähden oikeus vääristetään.
For this reason the law is feeble and decisions are not effected: for the upright man is circled round by evil-doers; because of which right is twisted.
διὰ τοῦτο διεσκέδασται νόμος καὶ οὐ διεξάγεται εἰς τέλος κρίμα ὅτι ὁ ἀσεβῆς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον ἔνεκεν τούτου ἐξελεύσεται τὸ κρίμα διεστραμμένον
- 5 Katsokaa kansojen joukkoon, katselkaa ja kauhistukaa, sillä minä teen teidän päivinänne teon, jota ette uskoisi, jos siitä kerrottaisiin.
See among the nations, and take note, and be full of wonder: for in your days I am doing a work in which you will have no belief, even if news of it is given to you.
ἴδετε οἱ καταφρονηταὶ καὶ ἐπιβλέψατε καὶ θαυμάσατε θαυμάσια καὶ ἀφανίσθητε διότι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῆται
- 6 Sillä katso, minä noston kaldealaiset, tuiman ja rajun kansan, joka kulkee maata lavealti ja ottaa omaksensa asuinsijat, jotka eivät ole sen.
For see, I am sending the Chaldeans, that bitter and quick-moving nation; who go through the wide spaces of the earth to get for themselves living-places which are not theirs.
διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ἐφ' ὑμᾶς τοὺς χαλδαίους τοὺς μαχητὰς τὸ ἔθνος τὸ πικρὸν καὶ τὸ ταχινὸν τὸ πορευόμενον ἐπὶ τὰ πλάτη τῆς γῆς τοῦ κατακληρονομήσαι σκηνώματα οὐκ αὐτοῦ
- 7 Se on hirvittävä ja peljättävä, siitä itsestään tulee sen oikeus ja sen korkeus.
They are greatly to be feared: their right comes from themselves.
φοβερὸς καὶ ἐπιφανῆς ἐστὶν ἐξ αὐτοῦ τὸ κρίμα αὐτοῦ ἔσται καὶ τὸ λῆμμα αὐτοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται
- 8 Sen hevoset ovat nopeammat kuin panterit, ne juoksevat kiivaammin kuin sudet illoin. Sen ratsumiehet kiidättävät - kaukaa tulevat sen ratsumiehet, ne lentävät, niinkuin kotka syöksyy syönnökselleen.
And their horses are quicker than leopards and their horsemen more cruel than evening wolves; they come from far away, like an eagle in flight rushing on its food.
καὶ ἐξαλοῦνται ὑπὲρ παρδάλεις οἱ ἵπποι αὐτοῦ καὶ ὀξύτεροι ὑπὲρ τοὺς λύκους τῆς ἀραβίας καὶ ἐξιπάσσονται οἱ ἵππεῖς αὐτοῦ καὶ ὀρμήσουσιν μακρόθεν καὶ πετασθήσονται ὡς ἀετὸς πρόθυμος εἰς τὸ φαγεῖν

- 9 Se tulee kaikkina vakkivallan tekoon, heidän kasvojensa suunta on suoraan eteenpäin; se kokoaa vankeja kuin hietaa.
They are coming all of them with force; the direction of their faces is forward, the number of their prisoners is like the sands of the sea.
συντέλεια εἰς ἀσεβεῖς ἤξει ἀνθεστηκότας προσώποις αὐτῶν ἐξ ἐναντίας καὶ συνάξει ὡς ἄμμον αἰχμαλωσίαν
- 10 Pilkkanaan pitää se kuninkaat ja naurunansa ruhtinaat. Se nauraa kaikille varustuksille, kasaa kokoon hiekkaa ja valloittaa ne.
He makes little of kings, rulers are a sport to him; all the strong places are to be laughed at; for he makes earthworks and takes them.
καὶ αὐτὸς ἐν βασιλεῦσιν ἐντροφῆσει καὶ τύραννοι παίγνια αὐτοῦ καὶ αὐτὸς εἰς πᾶν ὀχύρωμα ἐμπαιζέται καὶ βαλεῖ χῶμα καὶ κρατήσει αὐτοῦ
- 11 Sitten se tuulena kiittää ja hyökkää, mutta joutuu syynalaiseksi, tuo, jolla oma voimansa on jumalana.
Then his purpose will be changed, over-stepping the limit; he will make his strength his god.
τότε μεταβαλεῖ τὸ πνεῦμα καὶ διελεύσεται καὶ ἐξυλάσεται αὐτὴ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ μου
- 12 Etkö sinä ole ikiajoista asti Herra, minun pyhä Jumalani? Me emme kuole! Sinä, Herra, olet pannut sen tuomioksi; sinä, kallio, olet asettanut sen kuritukseksi.
Are you not eternal, O Lord my God, my Holy One? for you there is no death. O Lord, he has been ordered by you for our punishment; and by you, O Rock, he has been marked out to put us right.
οὐχὶ σὺ ἀπ' ἀρχῆς κύριε ὁ θεὸς ὁ ἅγιός μου καὶ οὐ μὴ ἀποθάνομεν κύριε εἰς κρίμα τέταχας αὐτόν καὶ ἔπλασέν με τοῦ ἐλέγχειν παιδείαν αὐτοῦ
- 13 Sinun silmäsi ovat puhtaat, niin ettet voi katsoa pahaa etkä saada katsella turmiota. Minkätähden sinä katset uskottomia, olet vaiti, kun jumalaton nielee hurskaampansa,
Before your holy eyes sin may not be seen, and you are unable to put up with wrong; why, then, are your eyes on the false? why do you say nothing when the evil-doer puts an end to one who is more upright than himself?
καθαρὸς ὀφθαλμὸς τοῦ μὴ ὀρᾶν πονηρά καὶ ἐπιβλέπειν ἐπὶ πόνους οὐ δυνήσῃ ἵνα τί ἐπιβλέπεις ἐπὶ καταφρονοῦντας παρασιωπήσῃ ἐν τῷ καταπίνειν ἀσεβῆ τὸν δίκαιον
- 14 teet ihmiset samankaltaisiksi kuin meren kalat, kuin matelevaiset, joilla ei ole hallitsijaa?
He has made men like the fishes of the sea, like the worms which have no ruler over them.
καὶ ποιήσεις τοὺς ἀνθρώπους ὡς τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης καὶ ὡς τὰ ἔρπετὰ τὰ οὐκ ἔχοντα ἡγούμενον
- 15 Se nostaa heidät kaikki ylös koukulla, vetää heidät pyydyksessään ja kokoaa heidät verkkoonsa. Sentähden se iloitsee ja riemuitsee.
He takes them all up with his hook, he takes them in his net, getting them together in his fishing-net; for which cause he is glad and full of joy.
συντέλειαν ἐν ἀγκίστρῳ ἀνέσπασεν καὶ εἰλκυσεν αὐτὸν ἐν ἀμφιβλήστρῳ καὶ συνήγαγεν αὐτὸν ἐν ταῖς σαγήναις αὐτοῦ ἕνεκεν τούτου εὐφρανθήσεται καὶ χαρήσεται ἡ καρδιά αὐτοῦ
- 16 Sentähden se uhraa pyydykselleen ja polttaa uhreja verkollensa, sillä niitten turvin sen osa on rasvainen, sen ruoka lihava.
For this reason he makes an offering to his net, burning perfume to his fishing-net; because by them he gets much food and his meat is fat.
ἕνεκεν τούτου θύσει τῇ σαγήνῃ αὐτοῦ καὶ θυμιάσει τῷ ἀμφιβλήστρῳ αὐτοῦ ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐλίπανεν μερίδα αὐτοῦ καὶ τὰ βρώματα αὐτοῦ ἐκλεκτά
- 17 Saako se sentähden tyhjentää pyydyksensä, aina surmata kansoja säälimättä?
For this cause his net is ever open, and there is no end to his destruction of the nations.
διὰ τοῦτο ἀμφιβαλεῖ τὸ ἀμφιβληστρον αὐτοῦ καὶ διὰ παντὸς ἀποκτέννει ἔθνη οὐ φείσεται
- 1 Minä seison vartiopaikallani, asetun varustukseen ja tähystän, nähdäkseni, mitä hän valitukseeni vastaa.
I will take my position and be on watch, placing myself on my tower, looking out to see what he will say to me, and what answer he will give to my protest.
ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πέτρων καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἔμοι καὶ τί ἀποκριθῶ ἐπὶ τὸν ἐλεγχόν μου
- 2 Ja Herra vastasi minulle ja sanoi: "Kirjoita näky ja piirrä selvästi tauluihin, niin että sen voi juostessa lukea".
And the Lord gave me an answer, and said, Put the vision in writing and make it clear on stones, so that the reader may go quickly.
καὶ ἀπεκρίθη πρὸς με κύριος καὶ εἶπεν γράψον ὄρασιν καὶ σαφῶς ἐπὶ πυξίν ὅπως διώκη ὁ ἀναγινώσκων αὐτά
- 3 Sillä näky odottaa vielä aikaansa, mutta se rientää määränsä päähän, eikä se petä. Jos se viipyy, odota sitä; sillä varmasti se toteutuu, eikä se myöhästy.
For the vision is still for the fixed time, and it is moving quickly to the end, and it will not be false: even if it is slow in coming, go on waiting for it; because it will certainly come, it will not be kept back.
διότι ἔτι ὄρασις εἰς καιρὸν καὶ ἀνατελεῖ εἰς πέρας καὶ οὐκ εἰς κενόν ἐὰν ὑστερήσῃ ὑπόμεινον αὐτόν ὅτι ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ μὴ χρονίση
- 4 Katso, sen kansan sielu on kopea eikä ole suora; mutta vanhurskas on elävä uskostansa.
As for the man of pride, my soul has no pleasure in him; but the upright man will have life through his good faith.
ἐὰν ὑποστείληται οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεώς μου ζήσεται

- 5 Ja vielä: viini on petollista, urho on röyhkeä; mutta hän ei ole pysyväinen, hän, joka levittää kitansa kuin tuonela ja on täyttymätön kuin kuolema, kokoaa itselleen kaikki kansakunnat ja kerää itselleen kaikki kansat.
A curse on the cruel and false one! the man full of pride, who never has enough; who makes his desires wide as the underworld! he is like death; he is never full, but he makes all nations come to him, getting all peoples together to himself.
ὁ δὲ κατοικωμένος καὶ καταφρονητῆς ἀνὴρ ἀλαζών οὐδὲν μὴ περὰν ὅς ἐπλάτυεν καθὼς ὁ ἄδης τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ οὗτος ὡς θάνατος οὐκ ἐμπιπλάμενος καὶ ἐπισυνάξει ἐπ' αὐτὸν πάντα τὰ ἔθνη καὶ εἰσδέξεται πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς λαοὺς
- 6 Mutta ne kaikki virittävät hänestä pilkkalaulun, ivarunon, arvoituslaulun; he sanovat: "Voi sitä, joka hankkii paljon omaisuutta, mikä ei ole hänen - ja kuinkahan pitkäksi aikaa? - ja kasaa päällensä pantteja!
Will not all these take up a word of shame against him and a bitter saying against him, and say, A curse on him who goes on taking what is not his and is weighted down with the property of debtors!
οὐχὶ ταῦτα πάντα παραβολὴν κατ' αὐτοῦ λήμψονται καὶ πρόβλημα εἰς διήγησιν αὐτοῦ καὶ ἐροῦσιν οὐαὶ ὁ πληθύνων ἑαυτῷ τὰ οὐκ ὄντα αὐτοῦ ἕως τίνος καὶ βαρύνων τὸν κλοιὸν αὐτοῦ στιβαρῶς
- 7 Eivätkö nouse äkisti sinun vaivaajasi, eivätkö heräjä sinun ravistajasi? Ja sinä joudut niiden ryöstettäväksi.
Will not your creditors suddenly be moved against you, and your troublers get up from their sleep, and you will be to them like goods taken in war?
ὅτι ἐξαίφνης ἀναστήσονται δάκνοντες αὐτόν καὶ ἐκνήψουσιν οἱ ἐπιβουλοὶ σου καὶ ἔση εἰς διαρπαγὴν αὐτοῖς
- 8 Sillä niinkuin sinä olet riistänyt monia kansakuntia, niin riistävät sinua kaikki jäljellejääneet kansat ihmisveren tähden ja väkivallan tähden, joka on tehty maalle, kaupungille ja kaikille sen asukkaille.
Because you have taken their goods from great nations, all the rest of the peoples will take your goods from you; because of men's blood and violent acts against the land and the town and all who are living in it.
διότι σὺ ἐσκύλευσας ἔθνη πολλὰ σκυλεύσουσίν σε πάντες οἱ ὑπολελειμμένοι λαοὶ δι' αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικούντων αὐτήν
- 9 Voi sitä, joka kiskoo vääriä voittoa huoneensa hyväksi laittaakseen pesänsä korkealle, pelastuakseen kovan onnen kourista!
A curse on him who gets evil profits for his family, so that he may put his resting-place on high and be safe from the hand of the wrongdoer!
ὃ ὁ πλεονεκτῶν πλεονεξίαν κακῆς τῆς οἴκου αὐτοῦ τοῦ τάξει εἰς ὕψος νοσησίων αὐτοῦ τοῦ ἐκπασθῆναι ἐκ χειρὸς κακῶν
- 10 Sinä olet neuvoillasi tuottanut häpeätä huoneellesi, tuhoamalla paljon kansoja, ja olet oman henkesi rikkonut.
You have been a cause of shame to your house by cutting off a number of peoples, and sinning against your soul.
ἐβουλεύσω αἰσχύνῃν τῷ οἴκῳ σου συνεπέρας λαοὺς πολλοὺς καὶ ἐξήμαρτεν ἡ ψυχὴ σου
- 11 Sillä kivi seinästä on huutava ja orsi katosta on vastaava.
For the stone will give a cry out of the wall, and it will be answered by the board out of the woodwork.
διότι λίθος ἐκ τοίχου βοήσεται καὶ κάρυφος ἐκ ξύλου φθέγγεται αὐτά
- 12 Voi sitä, joka rakentaa kaupungin verivelkojen varaan ja perustaa linnan vääryyden varaan!
A curse on him who is building a place with blood, and basing a town on evil-doing!
οὐαὶ ὁ οἰκοδομῶν πόλιν ἐν αἵμασιν καὶ ἐτοιμάζων πόλιν ἐν ἀδικίαις
- 13 Katso, eikö tule se Herralta Sebaotilta, että kansat näkevät vaivaa tulen hyväksi ja kansakunnat väsyttävät itseänsä tyhjän hyväksi?
See, is it not the pleasure of the Lord of armies that the peoples are working for the fire and using themselves up for nothing?
οὐ ταῦτά ἐστιν παρὰ κυρίου παντοκράτορος καὶ ἐξέλιπον λαοὶ ἱκανοὶ ἐν πυρὶ καὶ ἔθνη πολλὰ ὀλιγοψύχησαν
- 14 Sillä maa on oleva täynnä Herran kunnian tuntemusta, niinkuin vedet peittävät meren.
For the earth will be full of the knowledge of the glory of the Lord as the sea is covered by the waters.
ὅτι πλησθήσεται ἡ γῆ τοῦ γνῶναι τὴν δόξαν κυρίου ὡς ὕδωρ κατακαλύψει αὐτοὺς
- 15 Voi sitä, joka juottaa lähimmäistänsä, joka sekoittaa juoman sinun vihallasi ja juovuttaa hänet nähdäkseen hänen alastomuutensa!
A curse on him who gives his neighbour the wine of his wrath, making him overcome with strong drink from the cup of his passion, so that you may be a witness of their shame!
ὃ ὁ ποτίζων τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀνατροπῆς θολερῆς καὶ μεθύσκων ὅπως ἐπιβλέπη ἐπὶ τὰ σπλάγια αὐτῶν
- 16 Sinä ravitset itsesi häpeällä, et kunnialla: niinpä juo sinäkin ja paljasta ympärileikkaamattomuutesi. Sinun kohdallasi on kiertyvä Herran oikean käden malja ja häväistys kunnian sijaan.
You are full of shame in place of glory: take your part in the drinking, and let your shame be uncovered: the cup of the Lord's right hand will come round to you and your glory will be covered with shame.
πλησμονὴν ἀτιμίας ἐκ δόξης πίε καὶ σὺ καὶ διασαλεύθητι καὶ σείσθητι ἐκκύκλωσεν ἐπὶ σὲ ποτήριον δεξιᾶς κυρίου καὶ συνήχθη ἀτιμία ἐπὶ τὴν δόξαν σου

- 17 Sillä sinut on peittävä Libanonille tekemäsi väkivalta ja eläimiä kohdannut hävitys, joka on ne säilyttänyt, ihmisveren tähden ja väkivallan tähden, joka on tehty maalle, kaupungille ja kaikille sen asukkaille.
For the violent acts against Lebanon will come on you, and the destruction of the cattle will be a cause of fear to you, because of men's blood and the violent acts against the land and the town and all who are living in it.
διότι ἀσέβεια τοῦ λιβάνου καλύπει σε καὶ ταλαιπωρία θηρίων πτοήσει σε διὰ αἵματα ἀνθρώπων καὶ ἀσεβείας γῆς καὶ πόλεως καὶ πάντων τῶν κατοικοῦντων αὐτήν
- 18 Mitä hyötyä on veistetyistä kuvasta, että sen valmistaja veistää sen, ja valetusta kuvasta ja valheen opettajasta, että sen valmistaja siihen luottaa ja tekee mykkiä epäjumalia?
What profit is the pictured image to its maker? and as for the metal image, the false teacher, why does its maker put his faith in it, making false gods without a voice?
τί ὠφελεῖ γλυπτὸν ὅτι ἐγλυψαν αὐτό ἐπλασαν αὐτό χάνευμα φαντασίαν ψευδῆ ὅτι πέποιθεν ὁ πλάσας ἐπὶ τὸ πλάσμα αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι εἰδῶλα κωφά
- 19 Voi sitä, joka sanoo puulle: 'Heräjä!' ja mykälle kivelle: 'Nouse!' Sekö voisi opettaa? Katso, se on silattu kullalla ja hopealla, ja henkeä siinä ei ole, ei ensinkään.
A curse on him who says to the wood, Awake! to the unbreathing stone, Up! let it be a teacher! See, it is plated with gold and silver, and there is no breath at all inside it.
οὐαὶ ὁ λέγων τῷ ξύλῳ ἔκνησον ἐξεγέρθητι καὶ τῷ λίθῳ ὑψώθητι καὶ αὐτὸ ἐστὶν φαντασία τοῦτο δὲ ἐστὶν ἔλασμα χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου καὶ πᾶν πνεῦμα οὐκ ἐστὶν ἐν αὐτῷ
- 20 Mutta Herra on pyhässä temppelissäänsä, hänen edessään vaietkoon kaikki maa."
But the Lord is in his holy Temple: let all the earth be quiet before him.
ὁ δὲ κύριος ἐν ναφ ἁγίῳ αὐτοῦ εὐλαβείσθω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ
- 1 Profeetta Habakukin rukous; virren tapaan.
A prayer of Habakkuk the prophet, put to Shigionoth.
προσευχὴ ἀμβακουμ τοῦ προφήτου μετὰ ᾠδῆς
- 2 Herra, minä olen kuullut sinulta sanoman, ja olen peljästynt. Herra, herätä eloon tekosi jo kesken vuotten, tee se jo kesken vuotten tietäväksi. Muista vihassasi laupeutta.
O Lord, word of you has come to my ears; I have seen your work, O Lord; when the years come near make it clear; in wrath keep mercy in mind.
κύριε εἰσακήκοα τὴν ἀκοήν σου καὶ ἐφοβήθην κατενόησα τὰ ἔργα σου καὶ ἐξέστην ἐν μέσῳ δύο ζῶων γνωσθήσῃ ἐν τῷ ἐγγίξειν τὰ ἔτη ἐπιγνωσθήσῃ ἐν τῷ παρεῖναι τὸν καιρὸν ἀναδειχθήσῃ ἐν τῷ ταραχθῆναι τὴν ψυχὴν μου ἐν ὄργῃ ἑλέους μνησθήσῃ
- 3 Jumala tulee Teemanista, Pyhä Paaranin vuorelta. Sela. Hänen valtasuuruutensa peittää taivaat, hänen ylistystänsä on maa täynnä.
God came from Teman, and the Holy One from Mount Paran. Selah. The heavens were covered with his glory, and the earth was full of his praise.
ὁ θεὸς ἐκ θαυμαν ἦξει καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους κατασκίου δασέος διάψαλμα ἐκάλυψεν οὐρανοῦς ἡ ἀρετὴ αὐτοῦ καὶ αἰνέσεως αὐτοῦ πλήρης ἡ γῆ
- 4 Hänen hohteensa on kuin aurinko, hänestä käyvät säteet joka taholle; se on hänen voimansa verho.
He was shining like the light; he had rays coming out from his hand: there his power was kept secret.
καὶ φέγγος αὐτοῦ ὡς φῶς ἐστὶ κέρατα ἐν χερσὶν αὐτοῦ καὶ ἔθετο ἀγάπησιν κραταιῶν ἰσχύος αὐτοῦ
- 5 Hänen edellensä käy rutto ja polttotauti tulee hänen jäljessäänsä.
Before him went disease, and flames went out at his feet.
πρὸ προσώπου αὐτοῦ πορεύεται λόγος καὶ ἐξελεύσεται ἐν πεδίλοις οἱ πόδες αὐτοῦ
- 6 Hän seisahtuu ja mittaa maan, hän katsahtaa ja saa kansat vapisemaan. Ikiuoret särkyvät, ikuiset kukkulat vaipuvat, hänen polkunsa ovat iankaikkiset.
From his high place he sent shaking on the earth; he saw and nations were suddenly moved: and the eternal mountains were broken, the unchanging hills were bent down; his ways are eternal.
ἔστη καὶ ἐσαλεύθη ἡ γῆ ἐπέβλεψεν καὶ διετάκη ἔθνη διεθρόβη τὰ ὄρη βία ἐτάκῃσαν βουνοὶ αἰώνιοι
- 7 Vaivan alaisina minä näen Kuusanin majat, Midianin maan telttavaatteet vapisevat.
The curtains of Cushan were troubled, and the tents of Midian were shaking.
πορείας αἰωνίας αὐτοῦ ἀντὶ κόπων εἶδον σκηνώματα αἰθιοπῶν πτοηθήσονται καὶ αἱ σκηναὶ γῆς μαδιαμ
- 8 Virtoihinko Herra on vihastunut? Kohtaako sinun vihasi virtoja, merta sinun kiivastuksesi, koska ajat hevosillasi, pelastuksesi vaunuilla?
Was your wrath burning against the rivers? were you angry with the sea, that you went on your horses, on your war-carriages of salvation?
μὴ ἐν ποταμοῖς ὀργίσθῃς κύριε ἢ ἐν ποταμοῖς ὁ θυμὸς σου ἢ ἐν θαλάσῃ τὸ ὄρημά σου ὅτι ἐπιβήσῃ ἐπὶ τοὺς ἵππους σου καὶ ἡ ἵππασία σου σωτηρία
- 9 Paljas, paljastettu on sinun jousesi: valat, vitsat, sana. Sela. Virroilla sinä halkaiset maan.
Your bow was quite uncovered. Selah. By you the earth was cut through with rivers.
ἐντεινῶν ἐντενεῖς τὸ τόξον σου ἐπὶ τὰ σκῆπτρα λέγει κύριος διάψαλμα ποταμῶν ῥαγήσεται γῆ

- 10 Vuoret näkevät sinut ja järkkyvät, rankkasade purkaa vettä, syvyys antaa äänensä, kohottaa kätensä korkealle.
The mountains saw you and were moved with fear; the clouds were streaming with water: the voice of the deep was sounding; the sun did not come up, and the moon kept still in her place.
ὄψονται σε καὶ ὠδινήσουσιν λαοὶ σκορπίζων ὕδατα πορείας αὐτοῦ ἔδωκεν ἡ ἄβυσσος φωνὴν αὐτῆς ὕψος φαντασίας αὐτῆς
- 11 Aurinko ja kuu astuvat majaan sinun kiitävien nuoltesi valossa, sinun keihäsi salaman hohteessa.
At the light of your arrows they went away, at the shining of your polished spear.
ἐπήρθη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς εἰς φῶς βολίδες σου πορεύονται εἰς φέγγος ἀστραπῆς ὀπλων σου
- 12 Kiivastuksessa sinä astut maata, puit kansoja vihassa.
You went stepping through the land in wrath, crushing the nations in your passion.
ἐν ἀπειλῇ ὀλιγώσεις γῆν καὶ ἐν θυμῷ κατάξεις ἔθνη
- 13 Sinä olet lähtenyt auttamaan kansaasi, auttamaan voideltuasi. Sinä murskaat pään jumalattoman huoneesta, paljastat perustukset kaulan tasalle. Sela.
You went out for the salvation of your people, for the salvation of the one on whom your holy oil was put; wounding the head of the family of the evil-doer, uncovering the base even to the neck. Selah.
ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου ἔβαλες εἰς κεφαλὰς ἀνόμων θάνατον ἐξηγείρας δεσμούς εἰς τραχήλου διάψαλμα
- 14 Sinä lävistät heidän omilla keihäillään pään heidän johtajiltansa, jotka hyökkäävät hajottamaan minua - se on heidän ilonsa - aivan kuin pääsisivät syömään kurjaa salassa.
You have put your spears through his head, his horsemen were sent in flight like dry stems; they had joy in driving away the poor, in making a meal of them secretly.
διέκοψας ἐν ἐκστάσει κεφαλὰς δυναστῶν σεισθήσονται ἐν αὐτῇ διανοίξουσιν χαλινούς αὐτῶν ὡς ἔσθων πτωχὸς λάθρα
- 15 Sinä ajat hevosillasi merta, paljojen vetten kuohua.
The feet of your horses were on the sea, on the mass of great waters.
καὶ ἐπεβίβασας εἰς θάλασσαν τοὺς ἵππους σου ταράσσοντας ὕδωρ πολὺ
- 16 Minä kuulin tämän, ja minun ruumiini vapisee, minun huuleni värisevät huudosta, mätä menee minun luhini, minä seison paikallani ja tutisen, kun minun täytyy hiljaa odottaa ahdistuksen päivää, jolloin kansan kimppuun käy hyökkääjä.
Hearing it, my inner parts were moved, and my lips were shaking at the sound; my bones became feeble, and my steps were uncertain under me: I gave sounds of grief in the day of trouble, when his forces came up against the people in bands.
ἐφουλαξάμην καὶ ἐπτοήθη ἡ κοιλία μου ἀπὸ φωνῆς προσευχῆς χειλέων μου καὶ εἰσῆλθεν τρόμος εἰς τὰ ὀστά μου καὶ ὑποκάτωθέν μου ἐταράχθη ἡ ἕξις μου ἀναπαύσομαι ἐν ἡμέρᾳ θλίψεως τοῦ ἀναβῆναι εἰς λαὸν παροικίας μου
- 17 Sillä ei viikunapuu kukoista, eikä viiniköynnöksissä ole rypäleitä; öljypuun sato pettää, eivätkä pellot tuota syötävää. Lampaat ovat kadonneet tarhasta, eikä ole karjaa vajoissa.
For though the fig-tree has no flowers, and there is no fruit on the vine, and work on the olive comes to nothing, and the fields give no food; and the flock is cut off from its resting-place, and there is no herd in the cattle-house:
διότι συκῆ οὐ καρποφορήσει καὶ οὐκ ἔσται γενήματα ἐν ταῖς ἀμπέλοις ψεύσεται ἔργον ἐλαίας καὶ τὰ πεδία οὐ ποιήσει βρώσιν ἐξέλιπον ἀπὸ βρώσεως πρόβατα καὶ οὐχ ὑπάρχουσιν βόες ἐπὶ φάτναις
- 18 Mutta minä riemuitsen Herrassa, iloitsen autuuteni Jumalassa.
Still, I will be glad in the Lord, my joy will be in the God of my salvation.
ἐγὼ δὲ ἐν τῷ κυρίῳ ἀγαλλιάσομαι χαρήσομαι ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτήρῳ μου
- 1 Herran sana, joka tuli Sefanjalle, Kuusin pojalle, joka oli Gedaljan poika, joka Amarjan poika, joka Hiskian poika, Juudan kuninkaan Joosian, Aamonin pojan, päivinä.
The word of the Lord which came to Zephaniah, the son of Cushi, the son of Gedaliah, the son of Amariah, the son of Hezekiah, in the days of Josiah, the son of Amon, king of Judah.
λόγος κυρίου ὃς ἐγενήθη πρὸς σοφονίαν τὸν τοῦ χουσι υἱὸν γοδολιου τοῦ αμαριου τοῦ ἐζεκιου ἐν ἡμέραις ἰωσιου υἱοῦ αμων βασιλέως ἰουδα
- 2 Totisesti minä otan kaiken pois maan pinnalta, sanoo Herra.
I will take away everything from the face of the earth, says the Lord.
ἐκλείψει ἐκλιπέτω πάντα ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς λέγει κύριος
- 3 Minä otan pois ihmiset ja eläimet, otan pois taivaan linnut ja meren kalat, viettelykset ja jumalattomat. Minä hävitän ihmiset maan pinnalta, sanoo Herra.
I will take away man and beast; I will take away the birds of the heaven and the fishes of the sea; causing the downfall of the evil-doers, and cutting man off from the face of the earth, says the Lord.
ἐκλιπέτω ἄνθρωπος καὶ κτήνη ἐκλιπέτω τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ οἱ ἰχθύες τῆς θαλάσσης καὶ ἐξαρθῶ τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς λέγει κύριος

- 4 Minä ojennan käteni Juudaa vastaan ja kaikkia Jerusalemin asukkaita vastaan, ja minä hävitän tästä paikasta Baalin jätteet, epäjumalain pappien nimet ynnä myös Herran papit,
And my hand will be stretched out on Judah and on all the people of Jerusalem, cutting off the name of the Baal from this place, and the name of the false priests,
καὶ ἐκτενῶ τὴν χειρὰ μου ἐπὶ ἰουδαν καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ καὶ ἐξαρῶ ἐκ τοῦ τόπου τούτου τὰ ὀνόματα τῆς βααλ καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων
- 5 ne, jotka katoilla kumartaen rukoilevat taivaan joukkoa, sekä ne, jotka kumartaen rukoilevat Herraa ja vannovat hänen kauttansa, mutta myös vannovat Melekensä kautta,
And the worshippers of the army of heaven on the house-tops, and the Lord's worshippers who take oaths by Milcom,
καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐπὶ τὰ δώματα τῆ στρατιᾶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ κυρίου καὶ τοὺς ὀμνύοντας κατὰ τοῦ βασιλέως αὐτῶν
- 6 ynnä ne, jotka ovat luopuneet seuraamasta Herraa, eivät etsi Herraa eivätkä häntä kysy.
And those who are turned back from going after the Lord, and those who have not made prayer to the Lord or got directions from him.
καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας ἀπὸ τοῦ κυρίου καὶ τοὺς μὴ ζητήσαντας τὸν κύριον καὶ τοὺς μὴ ἀντεχομένους τοῦ κυρίου
- 7 Vaiti Herran, Herran edessä! Sillä Herran päivä on lähellä; sillä Herra on laittanut teurasuhrin, on vihkinyt kutsuttunsa.
Let there be no sound before the Lord God: for the day of the Lord is near: for the Lord has made ready an offering, he has made his guests holy.
εὐλαβεῖσθε ἀπὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ διότι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου ὅτι ἠτοίμακεν κύριος τὴν θυσίαν αὐτοῦ ἡγίακεν τοὺς κλητοὺς αὐτοῦ
- 8 Ja Herran teurasuhrin päivänä minä rankaisen päämiehiä ja kuninkaan poikia ja kaikkia muukalaispukaun puettuina.
And it will come about in the day of the Lord's offering, that I will send punishment on the rulers and the king's sons and all who are clothed in robes from strange lands.
καὶ ἔσται ἐν ἡμέρᾳ θυσίας κυρίου καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἐνδεδυμένους ἐνδύματα ἀλλότρια
- 9 Ja minä rankaisen sinä päivänä kaikkia kynnyksen yli hyppääjiä, jotka täyttävät herransa huoneen väkivallalla ja petoksella.
And in that day I will send punishment on all those who come jumping over the doorstep and make their master's house full of violent behaviour and deceit.
καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ πάντας ἐμφανῶς ἐπὶ τὰ πρόπλα ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς πληροῦντας τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν ἀσεβείας καὶ δόλου
- 10 Sinä päivänä, sanoo Herra, kuuluu huuto Kalaportilta ja valitus toisesta kaupunginosasta ja suuri hävitys kukkuloilta.
And in that day, says the Lord, there will be the sound of a cry from the fish doorway, and an outcry from the new town, and a great thundering from the hills, and cries of grief from the people of the Hollow;
καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ λέγει κύριος φωνὴ κραυγῆς ἀπὸ πύλης ἀποκεντούντων καὶ ὄλολυγμὸς ἀπὸ τῆς δευτέρας καὶ συντριμμὸς μέγας ἀπὸ τῶν βουνῶν
- 11 Valittakaa, te Huhmaren asukkaat, sillä tuhattu on kaikki kauppaakäypä väki, hävitetty kaikki hopean punnitsijat.
Because of the downfall of all the people of Canaan: all those who were weighted down with silver have been cut off.
θρηνησατε οἱ κατοικοῦντες τὴν κατακεκομμένην ὅτι ὁμοιώθη πᾶς ὁ λαὸς χανααν ἐξωλεθρεύθησαν πάντες οἱ ἐπηρμένονοι ἀργυρίῳ
- 12 Siihen aikaan minä tutkin lampuilla Jerusalemin ja rankaisen ne miehet, jotka rauhassa makaavat pohjasakkansa päällä ja sanovat sydämessään: "Ei Herra tee hyvää eikä pahaa".
And it will come about at that time, that I will go searching through Jerusalem with lights; and I will send punishment on the men who have become like wine stored over-long, who say to themselves, The Lord will not do good and will not do evil.
καὶ ἔσται ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐξερευνήσω τὴν ἱερουσαλημ μετὰ λύχνου καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς καταφρονοῦντας ἐπὶ τὰ φυλάγματα αὐτῶν οἱ λέγοντες ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν οὐ μὴ ἄγαθοποιήσῃ κύριος οὐδ' οὐ μὴ κακώσῃ
- 13 Heidän rikkautensa joutuu ryöstettäväksi, ja heidän talonsa jäävät autioiksi. He ovat rakentaneet taloja, mutta eivät saa niissä asua; ovat istuttaneet viinitarhoja, mutta eivät saa niistä viiniä juoda.
And their wealth will be violently taken away, and their houses will be made waste: they will go on building houses and never living in them, and planting vine-gardens but not drinking the wine from them.
καὶ ἔσται ἡ δύναμις αὐτῶν εἰς διαρπαγὴν καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν εἰς ἀφανισμόν καὶ οἰκοδομήσουσιν οἰκίας καὶ οὐ μὴ κατοικήσουσιν ἐν αὐταῖς καὶ καταφυτεύσουσιν ἀμπελῶνας καὶ οὐ μὴ πίωσιν τὸν οἶνον αὐτῶν
- 14 Lähellä on Herran suuri päivä, se on lähellä ja tulee sängen kiiruusti. Kuule, Herran päivä! Silloin sankarit haikeasti huutavat.
The great day of the Lord is near, it is near and coming very quickly; the bitter day of the Lord is near, coming on more quickly than a man of war.
ὅτι ἐγγὺς ἡ ἡμέρα κυρίου ἡ μεγάλη ἐγγὺς καὶ ταχεῖα σφόδρα φωνὴ ἡμέρας κυρίου πικρὰ καὶ σκληρὰ τέτακται δυνατὴ
- 15 Vihan päivä on se päivä, tuskan ja ahdistuksen päivä, häviön ja hävityksen päivä, pimeyden ja synkeyden päivä, pilven ja sankan sumun päivä,
That day is a day of wrath, a day of trouble and sorrow, a day of wasting and destruction, a day of dark night and deep shade, a day of cloud and thick dark.
ἡμέρα ὀργῆς ἡ ἡμέρα ἐκείνῃ ἡμέρα θλίψεως καὶ ἀνάγκης ἡμέρα ἀωρίας καὶ ἀφανισμοῦ ἡμέρα σκότους καὶ γνόφου ἡμέρα νεφέλης καὶ ὀμίχλης

- 16 pasunan ja sotahuudon päivä varustettuja kaupunkeja ja korkeita muurinkulmia vastaan.
A day of sounding the horn and the war-cry against the walled towns and the high towers.
ἡμέρα σάλπιγγος καὶ κραυγῆς ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς καὶ ἐπὶ τὰς γωνίας τὰς ὑψηλὰς
- 17 Minä saatan ihmiset ahdistukseen, niin että he kulkevat kuin sokeat, sillä he ovat tehneet syntiä Herraa vastaan. Ja heidän verensä vuodatetaan niinkuin tomu, ja heidän elinesteensä niinkuin saasta.
And I will send trouble on men so that they will go about like the blind, because they have done evil against the Lord: and their blood will be drained out like dust, and their strength like waste.
καὶ ἐκθλίψω τοὺς ἀνθρώπους καὶ πορεύσονται ὡς τυφλοὶ ὅτι τῷ κυρίῳ ἐξήμαρτον καὶ ἐκχεεῖ τὸ αἷμα αὐτῶν ὡς χοῦν καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν ὡς βόλβιτα
- 18 Eivätkä voi pelastaa heitä heidän hopeansa ja kultansa Herran vihan päivänä: hänen kiivautensa tulessa kuluu koko maa. Sillä lopun, äkkilopun, hän tekee kaikista maan asukkaista.
Even their silver and their gold will not be able to keep them safe in the day of the Lord's wrath; but all the land will be burned up in the fire of his bitter wrath: for he will put an end, even suddenly, to all who are living in the land.
καὶ τὸ ἀργύριον αὐτῶν καὶ τὸ χρυσίον αὐτῶν οὐ μὴ δύνηται ἐξελεῖσθαι αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου καὶ ἐν πυρὶ ζήλους αὐτοῦ καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ διότι συντέλειαν καὶ σπουδὴν ποιήσει ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν
- 1 Menkää itseenne, kootkaa ajatuksenne, te häpeämätön kansa,
Come together, make everyone come together, O nation without shame;
συνάχθητε καὶ συνδέθητε τὸ ἔθνος τὸ ἀπαίδευτον
- 2 ennenkuin neuvopäätös on synnyttänyt - päivä kiittää pois kuin akanat - ennenkuin teidän päälenne tulee Herran vihan hehku, ennenkuin teidän päälenne tulee Herran vihan päivä.
Before the Lord sends you violently away in flight like the waste from the grain; before the burning wrath of the Lord comes on you, before the day of the Lord's wrath comes on you.
πρὸ τοῦ γενέσθαι ὑμᾶς ὡς ἄνθος παραπορευόμενον πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς ὀργὴν κυρίου πρὸ τοῦ ἐπελθεῖν ἐφ' ὑμᾶς ἡμέραν θυμοῦ κυρίου
- 3 Etsikää Herraa, kaikki maan nöyrät, te, jotka pidätte hänen oikeutensa. Etsikää vanhurskautta, etsikää nöyryyttä; ehkä te saatte suojan Herran vihan päivänä.
Make search for the Lord, all you quiet ones of the earth, who have done what is right in his eyes; make search for righteousness and a quiet heart: it may be that you will be safely covered in the day of the Lord's wrath.
ζητήσατε τὸν κύριον πάντες ταπεινοὶ γῆς κρίμα ἐργάσεσθε καὶ δικαιοσύνην ζητήσατε καὶ ἀποκρίνεσθε αὐτὰ ὅπως σκεπασθῆτε ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς κυρίου
- 4 Sillä Gassa on oleva hyljätty ja Askelon autio, Asdod ajetaan pois keskipäivällä, ja Ekron hävitetään.
For Gaza will be given up and Ashkelon will become waste: they will send Ashdod out in the middle of the day, and Ekron will be uprooted.
διότι γάζα διηρασμένη ἔσται καὶ ἀσκαλὼν ἔσται εἰς ἀφανισμόν καὶ ἄζωτος μεσημβρίας ἐκριφήσεται καὶ ἀκκαρων ἐκριζωθήσεται
- 5 Voi meren rannikon asukkaita, kreettien kansaa! Herran sana on teitä vastaan, Kanaan, filistealaisten maa; ja minä hävitän sinut asujattomaksi.
Sorrow to the people living by the sea, the nation of the Cherethites! The word of the Lord is against you, O Canaan, the land of the Philistines; I will send destruction on you till there is no one living in you.
οὐαὶ οἱ κατοικοῦντες τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης ἄρουκοι κρητῶν λόγος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς χανααν γῆ ἄλλοφύλων καὶ ἀπολῶ ὑμᾶς ἐκ κατοικίας
- 6 Ja meren rannikko on oleva laitumina, joilla on paimenten vesikuoppia ja lammastarhoja.
And the land by the sea will be grass-land, with houses for keepers of sheep and walled places for flocks.
καὶ ἔσται κρήτη νομὴ ποιμνίων καὶ μάνδρα προβάτων
- 7 Ja rannikko joutuu Juudan heimon jäännökselle. Siellä he laiduntavat; Askelonin huoneisiin he asettuvat makaamaan illoin. Sillä Herra, heidän Jumalansa, on pitävä heistä huolen ja kääntävä heidän kohtalonsa.
The land by the sea will be for the rest of the children of Judah; by the sea they will give their flocks food: in the houses of Ashkelon they will take their rest in the evening; for the Lord their God will take them in hand and their fate will be changed.
καὶ ἔσται τὸ σχοίνισμα τῆς θαλάσσης τοῖς καταλοιποῖς οἴκου ἰουδα ἐπ' αὐτοὺς νεμήσονται ἐν τοῖς οἴκοις ἀσκαλῶνος δεῖλης καταλύσουσιν ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰουδα ὅτι ἐπέσκεπται αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ἀπέστρεψε τὴν αἰχμαλωσίαν αὐτῶν
- 8 Minä olen kuullut Mooabin häväistykset ja ammonilaisten pilkat, joilla he ovat häväisseet minun kansaani ja ylvästelleet sen aluetta vastaan.
My ears have been open to the bitter words of Moab and the words of shame of the children of Ammon, which they have said against my people, lifting themselves up against the limit of their land.
ἤκουσα ὀνειδισμοὺς μοαβ καὶ κονδυλισμοὺς υἱῶν αμμων ἐν οἷς ὀνειδίζον τὸν λαόν μου καὶ ἐμεγαλύνοντο ἐπὶ τὰ ὄριά μου

- 9 Sentähden, niin totta kuin minä elän, sanoo Herra Sebaot, Israelin Jumala, on Mooab tuleva Sodoman kaltaiseksi ja ammonilaiset Gomorran kaltaiseksi, nokkospehkojen maaksi, suolakuopaksi, autioksi iankaikkisesti. Jääneet minun kansastani ryöstävät heitä, ja minun kansakuntani jäännökset ottavat heidät perintöosaksensa.
For this cause, by my life, says the Lord of armies, the God of Israel, truly Moab will become like Sodom and the children of Ammon like Gomorrah, given up to waste plants and salt pools and unpeopled for ever: the rest of my people will take their property, the overflow of my nation will take their heritage.
διὰ τοῦτο ζῶ ἐγὼ λέγει κύριος τῶν δυνάμεων ὁ θεὸς ἰσραὴλ διότι μοαβ ὡς σοδομα ἔσται καὶ οἱ υἱοὶ αμμων ὡς γομορρα καὶ δαμασκὸς ἐκλελειμμένη ὡς θιμωνιὰ ἄλωνος καὶ ἠφανισμένη εἰς τὸν αἶ ὄνα καὶ οἱ κατάλοιποι λαοῦ μου διαρπῶνται αὐτοὺς καὶ οἱ κατάλοιποι ἔθνους μου κληρονομήσουσιν αὐτούς
- 10 Tämä tulee heille heidän ylpeydestään, siitä, että ovat herjanneet, ovat ylvästelleet Herran Sebaotin kansaa vastaan.
This will be their fate because of their pride, because they have said evil, lifting themselves up against the people of the Lord of armies.
αὕτη αὐτοῖς ἀντὶ τῆς ὕβρεως αὐτῶν διότι ὠνείδισαν καὶ ἐμεγαλύνθησαν ἐπὶ τὸν κύριον τὸν παντοκράτορα
- 11 Peljättävä on Herra heille oleva, sillä hän tekee voimattomiksi kaikki maan jumalat; ja kaikki pakanain saaret, kukin paikastansa, tulevat häntä kumartaen rukoilemaan.
The Lord will let himself be seen by them: for he will make all the gods of the earth feeble; and men will go down before him in worship, everyone from his place, even all the sea-lands of the nations.
ἐπιφανήσεται κύριος ἐπ' αὐτούς καὶ ἐξολεθρεύσει πάντας τοὺς θεοὺς τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἕκαστος ἐκ τοῦ τόπου αὐτοῦ πᾶσαι αἱ νῆσοι τῶν ἐθνῶν
- 12 Myöskin teidät, etiopialaiset, on minun miekkani kaatava - heidätkin!
And you Ethiopians will be put to death by my sword.
καὶ ὑμεῖς αἰθίοπες τραυματῖαι ῥομφαίας μου ἔστε
- 13 Ja hän on ojentava kätensä pohjoista kohden ja on hukuttava Assurin, tekevä Niiniven autioksi, kuivaksi kuin erämaa.
And his hand will be stretched out against the north, for the destruction of Assyria; and he will make Nineveh unpeopled and dry like the waste land.
καὶ ἐκτενεῖ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ βορρᾶν καὶ ἀπολεῖ τὸν ἀσσύριον καὶ θήσει τὴν νινευη εἰς ἀφανισμόν ἄνυδρον ὡς ἔρημον
- 14 Sen keskellä makaa laumoja, kaikkia villieläimiä joukoittain. Pelikaani ja tuonenkurki yöpyvät sen patsaanpäissä. Kuule, kuinka ne laulavat akkuna-aukossa! Kynnyksellä on tyhjyys.
Setrilaudoituksen hän on paljastanut.
And herds will take their rest in the middle of her, all the beasts of the valley: the pelican and the porcupine will make their living-places on the tops of its pillars; the owl will be crying in the window; the raven will be seen on the doorstep.
καὶ νεμήσονται ἐν μέσῳ αὐτῆς ποίμνια καὶ πάντα τὰ θηρία τῆς γῆς καὶ χαμαιλέοντες καὶ ἐχῖνοι ἐν τοῖς φανώμασιν αὐτῆς κοιτασθήσονται καὶ θηρία φωνήσει ἐν τοῖς διορύγμασιν αὐτῆς κόρακες ἐν τοῖς πύλωσιν αὐτῆς διότι κέδρος τὸ ἀνάστημα αὐτῆς
- 15 Tämä oli se riemuisa kaupunki, joka asui turvallisena, joka sanoi sydämessään: "Minä, eikä ketään muuta!" Kuinka autioksi se on tullut, villieläinten makuusijaksi! Jokainen, joka käy siitä ohitse, viheltää ja huiskuttaa kättä.
This is the town which was full of joy, living without fear of danger, saying in her heart, I am, and there is no other: how has she been made waste, a place for beasts to take their rest in! everyone who goes by her will make hisses, waving his hand.
αὕτη ἡ πόλις ἢ φαυλίστρια ἢ κατοικοῦσα ἐπ' ἐλπίδι ἢ λέγουσα ἐν καρδίᾳ αὐτῆς ἐγὼ εἰμι καὶ οὐκ ἔστιν μετ' ἐμὲ ἔτι πῶς ἐγενήθη εἰς ἀφανισμόν νομῆ θηρίων πᾶς ὁ διαπορευόμενος δι' αὐτῆς συριεῖ καὶ κινήσει τὰς χεῖρας αὐτοῦ
- 1 Voi uppiniskaista ja saastutettua, voi väkivaltaista kaupunkia!
Sorrow to her who is uncontrolled and unclean, the cruel town!
ὦ ἡ ἐπιφανῆς καὶ ἀπολελυτρωμένη ἡ πόλις ἢ περιστερά
- 2 Se ei ole totellut ääntä, ei huolinut kurituksesta, ei luottanut Herraan, ei lähestynyt Jumalaansa.
She gave no attention to the voice, she had no use for teaching, she put no faith in the Lord, she did not come near to her God.
οὐκ εἰσήκουσεν φωνῆς οὐκ ἐδέξατο παιδείαν ἐπὶ τῷ κυρίῳ οὐκ ἐτεποίθει καὶ πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς οὐκ ἤγγισεν
- 3 Sen päämiehet sen keskellä ovat ärjyviä leijonia. Sen tuomarit ovat kuin sudet illalla, jotka eivät säästä mitään aamuksi.
Her rulers are like loud-voiced lions in her; her judges are wolves of the evening, crushing up the bones before the morning.
οἱ ἄρχοντες αὐτῆς ἐν αὐτῇ ὡς λέοντες ὠρυόμενοι οἱ κριταὶ αὐτῆς ὡς λύκοι τῆς ἀραβίας οὐχ ὑπέλιποντο εἰς τὸ πρωί
- 4 Sen profeetat ovat huikentelijoita, uskottomia miehiä. Sen papit saastuttavat pyhän ja tekevät väkivaltaa laille.
Her prophets are good-for-nothing persons, full of deceit: her priests have made the holy place unclean and have gone violently against the law.
οἱ προφήται αὐτῆς πνευματοφόροι ἄνδρες καταφρονῆται οἱ ἱερεῖς αὐτῆς βεβηλοῦσιν τὰ ἅγια καὶ ἀσεβοῦσιν νόμον

- 5 Herra on vanhurskas sen keskellä, hän ei tee väärin. Joka aamu hän tuo valoon oikeutensa, ei se tulematta jää. Mutta väärintekijä ei tunne häpeätä.
The Lord in her is upright; he will not do evil; every morning he lets his righteousness be seen, he is unchanging; but the evil-doer has no sense of shame.
ὁ δὲ κύριος δίκαιος ἐν μέσῳ αὐτῆς καὶ οὐ μὴ ποιήσῃ ἄδικον πρὸς πρὸς δώσει κρίμα αὐτοῦ εἰς φῶς καὶ οὐκ ἀπεκρόβῃ καὶ οὐκ ἔγνω ἀδικίαν ἐν ἀπαιτήσει καὶ οὐκ εἰς νεῖκος ἀδικίαν
- 6 Minä olen hävittänyt pakanakansat, niiden muurinkulmat ovat autioina. Minä olen tehnyt niiden kadut raunioiksi, kulkijattomiksi; niiden kaupungit ovat hävitetyt ihmistömiksi, asujattomiksi.
I have had the nations cut off, their towers are broken down; I have made their streets a waste so that no one goes through them: destruction has overtaken their towns, so that there is no man living in them.
ἐν διαθορᾷ κατέσπασα ὑπερηφάνους ἠφρανίσθησαν γωνίαι αὐτῶν ἐξερημώσω τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τὸ παράπαν τοῦ μὴ διοδεύειν ἐξέλιπον αἱ πόλεις αὐτῶν παρὰ τὸ μηδένα ὑπάρχειν μηδὲ κατοικεῖν
- 7 Minä olen sanonut: Ainoastaan pelkää minua ja ota varteen kuritus, niin ei hävitetä tytär Siionin asumusta, ei mitään siitä, mitä minä olen hänelle säättänyt. Kuitenkin he varhaisesta alkaen ovat aina pahemmin tehneet.
I said, Certainly you will go in fear of me, and come under my training, so that whatever I may send on her may not be cut off before her eyes: but they got up early and made all their works evil.
εἶπα πλὴν φοβείσθε με καὶ δέξασθε παιδείαν καὶ οὐ μὴ ἐξολεθρευθῆτε ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτῆς πάντα ὅσα ἐξεδίκησα ἐπ' αὐτήν ἐτοιμάζου ὄρθρισον διέφθαρται πᾶσα ἡ ἐπιφυλλίς αὐτῶν
- 8 Sentähden odottakaa minua, sanoo Herra, odottakaa sitä päivää, jona minä nousen saalille. Sillä minun tuomioni on, että minä kokoan pakanakansat, saatan kokoon valtakunnat vuodattaakseni heidän päällensä tuimuuteni, vihani kaiken hehkun; sillä minun kiivauteni tuli kuluttaa koko maan.
For this reason, go on waiting for me, says the Lord, till the day when I come up as a witness: for my purpose is to send for the nations and to get the kingdoms together, so that I may let loose on them my passion, even all my burning wrath: for all the earth will be burned up in the fire of my bitter passion.
διὰ τοῦτο ὑπόμεινόν με λέγει κύριος εἰς ἡμέραν ἀναστάσεώς μου εἰς μαρτύριον διότι τὸ κρίμα μου εἰς συναγωγὰς ἔθνῶν τοῦ εἰσδέξασθαι βασιλεῖς τοῦ ἐκχεῖν ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν ὀργὴν θυμοῦ μου διότι ἐν πυρὶ ζήλους μου καταναλωθήσεται πᾶσα ἡ γῆ
- 9 Silloin minä muutan puhtaiksi kansain huulet, niin että ne kaikki rukoilevat Herran nimeä, palvelevat häntä yksimielisesti.
For then I will give the people a clean language, so that they may all make prayer to the Lord and be his servants with one mind.
ὅτι τότε μεταστρέψω ἐπὶ λαοὺς γλῶσσαν εἰς γενεὰν αὐτῆς τοῦ ἐπικαλεῖσθαι πάντας τὸ ὄνομα κυρίου τοῦ δουλεύειν αὐτῷ ὑπὸ ζυγὸν ἓνα
- 10 Tuolta puolen Etiopian virtain tuovat minun rukoilijani - tyttär, minun hajoitettu joukkoni - minulle ruokauhreja.
From over the rivers of Ethiopia, and from the sides of the north, they will come to me with an offering.
ἐκ περάτων ποταμῶν αἰθιοπίας οἴσουσιν θυσίας μοι
- 11 Sinä päivänä ei sinun tarvitse hävetä yhtäkään niistä teoistasi, joilla olet rikkonut minua vastaan, sillä silloin minä poistan sinun keskuudestasi sinun ylvääsi, riemuitsevaisesi, etkä sinä sitten enää ylpeile minun pyhällä vuorellani.
In that day you will have no shame on account of all the things in which you did evil against me: for then I will take away from among you those who were lifted up in pride, and you will no longer be lifted up with pride in my holy mountain.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ οὐ μὴ κατασχυνθῆς ἐκ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων σου ὧν ἠσέβησας εἰς ἐμέ ὅτι τότε περιελῶ ἀπὸ σοῦ τὰ φαυλίσματα τῆς ὑβρεώς σου καὶ οὐκέτι μὴ προσθῆς τοῦ μεγαλαυχῆσαι ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ ἅγιόν μου
- 12 Mutta minä jätän jäljelle sinun keskuuteesi kurjan ja vaivaisen kansan, ja he luottavat Herran nimeen.
But I will still have among you a quiet and poor people, and they will put their faith in the name of the Lord.
καὶ ὑπολείψομαι ἐν σοὶ λαὸν πραῖν καὶ ταπεινόν καὶ εὐλαβηθήσονται ἀπὸ τοῦ ὀνόματος κυρίου
- 13 Israelin jäännökset eivät tee väärin, eivät puhu valhetta, eikä heidän suussaan tavata vilpillistä kieltä. Sillä he kaitsevat kaittaviansa ja makaavat kenenkään peloittelematta.
The rest of Israel will do no evil and say no false words; the tongue of deceit will not be seen in their mouth: for they will take their food and their rest, and no one will be a cause of fear to them.
οἱ κατάλοιποι τοῦ ἰσραὴλ καὶ οὐ ποιήσουσιν ἀδικίαν καὶ οὐ λαλήσουσιν μάταια καὶ οὐ μὴ εὐρεθῆν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν γλῶσσα δολία διότι αὐτοὶ νειμήσονται καὶ κοιτασθήσονται καὶ οὐκ ἔσται ὁ ἐκφοβῶν αὐτούς
- 14 Hoitse, tytär Siion, puhkea huutoon, Israel; ihastu ja ratkea riemuun kaikesta sydämestäsi, tytär Jerusalem.
Make melody, O daughter of Zion; give a loud cry, O Israel; be glad and let your heart be full of joy, O daughter of Jerusalem.
χαῖρε σφόδρα θύγατερ σιων κήρυσσε θύγατερ ἱερουσαλημ εὐφραίνου καὶ κατατέρπου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου θύγατερ ἱερουσαλημ
- 15 Herra on poistanut sinun tuomiosi, kääntänyt pois sinun vihollisesi. Israelin kuningas, Herra, on sinun keskelläsi. Ei tarvitse sinun enää onnettomuutta nähdä.
The Lord has taken away those who were judging you, he has sent your haters far away: the King of Israel, even the Lord, is among you: you will have no more fear of evil.
περιελῶν κύριος τὰ ἀδικήματά σου λελύτρωται σε ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν σου βασιλεὺς ἰσραὴλ κύριος ἐν μέσῳ σου οὐκ ὄψη κακὰ οὐκέτι

- 16 Sinä päivänä sanotaan Jerusalemlle: "Älä pelkää, Sion, älkööt kätesi hervotko.
In that day it will be said to Jerusalem, Have no fear: O Zion, let not your hands be feeble.
ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐρεῖ κύριος τῇ ιερουσαλημ θάρσει σιων μὴ παρείθωσαν αἱ χεῖρές σου
- 17 Herra, sinun Jumalasi, on sinun keskelläsi, sankari, joka auttaa. Hän ilolla iloitsee sinusta, hän on ääneti, sillä hän rakastaa sinua, hän sinusta riemulla riemuitsee."
The Lord your God is among you, as a strong saviour: he will be glad over you with joy, he will make his love new again, he will make a song of joy over you as in the time of a holy feast.
κύριος ὁ θεός σου ἐν σοὶ δυνατὸς σώσει σε ἐπάξει ἐπὶ σὲ εὐφροσύνην καὶ καινεῖ σε ἐν τῇ ἀγαπήσει αὐτοῦ καὶ εὐφρανθήσεται ἐπὶ σὲ ἐν τέρψει ὡς ἐν ἡμέρᾳ ἑορτῆς
- 18 Jotka murehtivat, kaukana juhkakouksista, ne minä kokoon: nehän ovat sinusta, niitä häväistys kuormana painaa.
I will take away your troubles, lifting up your shame from off you.
καὶ συνάξω τοὺς συντετριμμένους οὐαὶ τίς ἔλαβεν ἐπ' αὐτὴν ὄνειδισμόν
- 19 Katso, siihen aikaan minä teen tekoni kaikille sinun nöyryyttäjillesi. Minä pelastan ontuvat ja kokoon karkoitettut ja teen heidät ylistetyiksi ja mainehikkaiksi jokaisessa maassa, jossa he olivat häpeänalaisina.
See, at that time I will put an end to all who have been troubling you: I will give salvation to her whose steps are uncertain, and get together her who has been sent in flight; and I will make them a cause of praise and an honoured name in all the earth, when I let their fate be changed.
ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ ἐν σοὶ ἔνεκεν σοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ λέγει κύριος καὶ σώσω τὴν ἐκτεπεισμένην καὶ τὴν ἀποσπασμένην εἰσεδέξομαι καὶ θήσομαι αὐτοὺς εἰς καύχημα καὶ ὄνομαστοὺς ἐν πάσῃ τῇ γῆ
- 1 Kuningas Daarejaveksen toisena vuotena, kuudennessa kuussa, kuukauden ensimmäisenä päivänä, tuli tämä Herran sana profeetta Haggain kautta Juudan käskynhaltijalle Serubbaabelille, Sealtielin pojalle, ja ylimmäiselle papille Joosualle, Joosadakin pojalle:
In the second year of Darius the king, in the sixth month, on the first day of the month, came the word of the Lord by Haggai the prophet to Zerubbabel, the son of Shealtiel, ruler of Judah, and to Joshua, the son of Jehozadak, the high priest, saying,
ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ μιᾷ τοῦ μηνὸς ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ αγγαίου τοῦ προφήτου λέγων εἰπὸν δὴ πρὸς ζοροβαβελ τὸν τοῦ σαλαθιηλ ἐκ φυλῆς ἰουδα καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ιωσεδεκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν λέγων
- 2 "Näin sanoo Herra Sebaot: Tämä kansa sanoo: Aika ei ole tullut rakentaa Herran huonetta".
These are the words of the Lord of armies: These people say, The time has not come for building the Lord's house.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ λέγων ὁ λαὸς οὗτος λέγουσιν οὐχ ἦκει ὁ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου
- 3 Mutta profeetta Haggain kautta tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came by Haggai the prophet, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐν χειρὶ αγγαίου τοῦ προφήτου λέγων
- 4 "Onko sitten aika teidän asua panelilla kaunistetuissa huoneissanne, kun tämä huone on rauniona?
Is it a time for you to be living in roofed houses while this house is a waste?
εἰ καιρὸς ὑμῖν μὲν ἔστιν τοῦ οἰκεῖν ἐν οἴκοις ὑμῶν κοιλιστάθμοις ὁ δὲ οἶκος οὗτος ἐξηρήμωται
- 5 Ja nyt sanoo Herra Sebaot näin: Ottakaa vaari teistänne.
For this cause the Lord of armies has said, Give thought to your ways.
καὶ νῦν τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ τάξτε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν
- 6 Te kylvätte paljon, mutta saatte vähän. Te syötte, mutta ette tule ravituiksi. Te juotte, mutta jano ei sammu. Te vaatetatte itsenne, mutta ei tule lämmin. Ja palkkatyöläinen panee työpalkan reikäiseen kukkaraan.
Much has been planted, but little got in; you take food, but have not enough; you take drink, but are not full; you are clothed, but no one is warm; and he who gets payment for his work, gets it to put it into a bag full of holes.
ἐσπεύρατε πολλὰ καὶ εἰσηνέγκατε ὀλίγα ἐφάγετε καὶ οὐκ εἰς πλησμονὴν ἐπίετε καὶ οὐκ εἰς μέθην περιβάλεσθε καὶ οὐκ ἐθερμάνθητε ἐν αὐτοῖς καὶ ὁ τοὺς μισθοὺς συνάγων συνήγαγεν εἰς δεσμόν τε τρυπημένον
- 7 Näin sanoo Herra Sebaot: Ottakaa vaari teistänne.
This is what the Lord of armies has said: Give thought to your ways.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ θέσθε τὰς καρδίας ὑμῶν εἰς τὰς ὁδοὺς ὑμῶν
- 8 Nouskaa vuorille, tuokaa puita ja rakentakaa temppeli, niin minä siihen mielistyn ja näytän kunniani, sanoo Herra.
Go up to the hills and get wood and put up the house; and I will take pleasure in it and be honoured, says the Lord.
ἀνάβητε ἐπὶ τὸ ὄρος καὶ κόψατε ξύλα καὶ οἰκοδομήσατε τὸν οἶκον καὶ εὐδοκήσω ἐν αὐτῷ καὶ ἐνδοξασθήσομαι εἶπεν κύριος

- 9 Te odotatte paljoo, mutta se menee vähiin. Te tuotte kotiin, mutta minä puhallan sen pois. Minkätähden? sanoo Herra Sebaot. Minun huoneeni tähden, kun se on rauniona ja te juoksette kukin oman huoneenne hyväksi.
 You were looking for much, and it came to little; and when you got it into your house, I took it away with a breath. Why? says the Lord of armies. Because of my house which is a waste, while every man takes care of the house which is his.
 ἐπεβλέψατε εἰς πολλὰ καὶ ἐγένετο ὀλίγα καὶ εἰσηνέχθη εἰς τὸν οἶκον καὶ ἐξεφύσησα αὐτὰ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἄνθ' ὧν ὁ οἶκός μου ἐστὶν ἔρημος ὑμεῖς δὲ διώκετε ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ
- 10 Sentähden teiltä taivas pidättää kasteen ja maa pidättää satonsa.
 For this cause the heaven over you is kept from giving dew, and the earth from giving her fruit.
 διὰ τοῦτο ἀνέξει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ δρόσου καὶ ἡ γῆ ὑποστελεῖται τὰ ἐκφόρια αὐτῆς
- 11 Ja minä olen kutsunut kuivuuden maahan ja vuorille, viljalle, viinille ja öljylle, ja mitä vain maa tuottaa, ja ihmisille ja eläimille ja kaikelle kätten vaivannäölle."
 And by my order no rain came on the land or on the mountains or the grain or the wine or the oil or the produce of the earth or on men or cattle or on any work of man's hands.
 καὶ ἐπάξω ῥομφαίαν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἐπὶ τὰ ὄρη καὶ ἐπὶ τὸν σίτον καὶ ἐπὶ τὸν οἶνον καὶ ἐπὶ τὸ ἔλαιον καὶ ὅσα ἐκφέρει ἡ γῆ καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐπὶ τὰ κτήνη καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πόρους τῶν χειρῶν αὐτῶν
- 12 Niin Serubbaabel, Sealtielin poika, ja ylimmäinen pappi Joosua, Joosadakin poika, ja kansan koko jäännös kuuli Herran, Jumalansa ääntä ja profeetta Haggain sanoja, jota varten Herra, heidän Jumalansa, oli hänet lähettänytkin, ja kansa pelkäsi Herraa.
 Then Zerubbabel, the son of Shealtiel, and Joshua, the son of Jehozadak, the high priest, and all the rest of the people, gave ear to the voice of the Lord their God and to the words of Haggai the prophet, because the Lord their God had sent him, and the people were in fear before the Lord.
 καὶ ἤκουσεν ζοροβαβελ ὁ τοῦ σαλαθιηλ ἐκ φυλῆς ιουδα καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ιωσεδεκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ πάντες οἱ καταλοιποὶ τοῦ λαοῦ τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν καὶ τῶν λόγων ἀγγαίου τοῦ προφήτου καθότι ἐξαπέστειλεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν πρὸς αὐτούς καὶ ἐφοβήθη ὁ λαὸς ἀπὸ προσώπου κυρίου
- 13 Haggai, Herran sanansaattaja, sanoi, saattaen Herran sanan, kansalle näin: "Minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra".
 Then Haggai, whom the Lord had sent to give his words to the people, said, I am with you, says the Lord.
 καὶ εἶπεν ἀγγαῖος ὁ ἄγγελος κυρίου τῷ λαῷ ἐγὼ εἰμι μεθ' ὑμῶν λέγει κύριος
- 14 Ja Herra herätti Juudan käskynhaltijan Serubbaabelin, Sealtielin pojan, hengen ja ylimmäisen papin Joosuan, Joosadakin pojan, hengen ja kansan koko jäännöksen hengen, ja he tulivat ja ryhtyivät rakentamaan Herran Sebaotin, heidän Jumalansa, temppeliä
 And the spirit of Zerubbabel, the son of Shealtiel, ruler of Judah, was moved by the Lord, as was the spirit of Joshua, the son of Jehozadak, the high priest, and the spirit of all the rest of the people; and they came and did work in the house of the Lord of armies, their God.
 καὶ ἐξήγειρεν κύριος τὸ πνεῦμα ζοροβαβελ τοῦ σαλαθιηλ ἐκ φυλῆς ιουδα καὶ τὸ πνεῦμα ἰησοῦ τοῦ ιωσεδεκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου καὶ τὸ πνεῦμα τῶν καταλοιπῶν παντὸς τοῦ λαοῦ καὶ εἰσῆλθον καὶ ἐποίησαν ἔργα ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκράτορος θεοῦ αὐτῶν
- 15 kahdentenakymmenentenä neljäntenä päivänä kuudennessa kuussa, kuningas Daarejaveksen toisena vuotena.
 On the twenty-fourth day of the month, in the sixth month, in the second year of Darius the king.
 τῆ τετραδί καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἕκτου τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου τοῦ βασιλέως
- 1 Seitsemännessä kuussa, kuukauden kahdentenakymmenentenä ensimmäisenä päivänä tuli profeetta Haggain kautta tämä Herran sana:
 In the seventh month, on the twenty-first day of the month, the word of the Lord came by Haggai the prophet, saying,
 τῷ ἑβδόμῳ μηνὶ μιᾷ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ἐλάλησεν κύριος ἐν χειρὶ ἀγγαίου τοῦ προφήτου λέγων
- 2 "Sano Juudan käskynhaltijalle Serubbaabelille, Sealtielin pojalle, ja ylimmäiselle papille Joosualle, Joosadakin pojalle, ja kansan jäännökselle näin:
 Say now to Zerubbabel, the son of Shealtiel, ruler of Judah, and to Joshua, the son of Jehozadak, the high priest, and to the rest of the people,
 εἰπὸν δὴ πρὸς ζοροβαβελ τὸν τοῦ σαλαθιηλ ἐκ φυλῆς ιουδα καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ιωσεδεκ τὸν ἱερέα τὸν μέγαν καὶ πρὸς πάντας τοὺς καταλοιπούς τοῦ λαοῦ λέγων
- 3 Kuka teidän joukossanne on jäljelle jäänyt, joka on nähnyt tämän temppelin sen entisessä kunniaassa? Ja miltä näyttää se teistä nyt? Eikö se ole tyhjän veroinen teidän silmissänne?
 Who is there still among you who saw this house in its first glory? and how do you see it now? is it not in your eyes as nothing?
 τίς ἐξ ὑμῶν ὃς εἶδεν τὸν οἶκον τοῦτον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ τῆ ἔμπροσθεν καὶ πῶς ὑμεῖς βλέπετε αὐτὸν νῦν καθὼς οὐχ ὑπάρχοντα ἐνώπιον ὑμῶν

- 4 Mutta nyt ole luja, Serubbaabel, sanoo Herra, ja ole luja, Joosua, Joosadakin poika, ylimmäinen pappi, ja ole luja, maan koko kansa, sanoo Herra, ja tehkää työtä; sillä minä olen teidän kanssanne, sanoo Herra Sebaot.
But now be strong, O Zerubbabel, says the Lord; and be strong, O Joshua, son of Jehozadak, the high priest; and be strong, all you people of the land, says the Lord, and get to work: for I am with you, says the Lord of armies:
καὶ νῦν κατίσχυε ζοροβαβελ λέγει κύριος καὶ κατίσχυε ἰησοῦ ὁ τοῦ ἰωσαεδεκ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας καὶ κατισχυέτω πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς λέγει κύριος καὶ ποιεῖτε διότι μεθ' ὑμῶν ἐγώ εἰμι λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 5 Sen liiton sana, jonka minä tein teidän kanssanne, kun te läksitte Egyptistä, ja minun Henkeni pysyy teidän keskellänne. Älkää peljätkö.
The agreement which I made with you when you came out of Egypt, and my spirit, are with you still; have no fear.
καὶ τὸ πνευμά μου ἐφέστηκεν ἐν μέσῳ ὑμῶν θαρσεῖτε
- 6 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Vielä vähän aikaa, ja minä liikutan taivaat ja maan, meren ja kuivan.
For this is what the Lord of armies has said: In a short time I will make a shaking of the heavens and the earth and the sea and the dry land; διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἔτι ἅπαξ ἐγὼ σείσω τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν
- 7 Ja minä liikutan kaikki pakanakansat, ja kaikkien pakanakansojen kalleudet tulevat, ja minä täytän tämän temppelin kunnialla, sanoo Herra Sebaot.
And I will make a shaking of all the nations, and the desired things of all nations will come: and I will make this house full of my glory, says the Lord of armies.
καὶ συσσειώσω πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἤξει τὰ ἐκλεκτὰ πάντων τῶν ἐθνῶν καὶ πλησώ τὸν οἶκον τοῦτον δόξης λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 8 Minun on hopea, ja minun on kultaa, sanoo Herra Sebaot.
The silver is mine and the gold is mine, says the Lord of armies.
ἐμὸν τὸ ἀργύριον καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 9 Tämän temppelin myöhempi kunnia on oleva suurempi kuin aikaisempi, sanoo Herra Sebaot. Ja tässä paikassa minä annan vallita rauhan, sanoo Herra Sebaot."
The second glory of this house will be greater than the first, says the Lord of armies: and in this place I will give peace, says the Lord of armies.
διότι μεγάλη ἔσται ἡ δόξα τοῦ οἴκου τοῦτου ἢ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ δώσω εἰρήνην λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ εἰρήνην ψυχῆς εἰς περιτοίησιν παντὶ τῷ κτίζοντι τοῦ ἀναστήσαι τὸν ναὸν τοῦτον
- 10 Yhdeksännen kuun kahdentenakymmenentenä neljäntenä päivänä, Daarejaveksen toisena vuotena, tuli profeetta Haggain kautta tämä Herran sana:
On the twenty-fourth day of the ninth month, in the second year of Darius, the word of the Lord came by Haggai the prophet, saying,
τετραδὶ καὶ εἰκάδι τοῦ ἐνάτου μηνὸς ἔτους δευτέρου ἐπὶ δαρείου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ἀγγαίον τὸν προφήτην λέγων
- 11 "Näin sanoo Herra Sebaot: Pyydä papeilta opetusta ja sano:
These are the words of the Lord of armies: Put now a point of law to the priests, saying,
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἐπερώτησον τοὺς ἱερεῖς νόμον λέγων
- 12 Katso, mies kantaa pyhää lihaa vaatteensa liepeessä ja koskettaa liepeellensä leipää tai keittoa, viiniä, öljyä tai muuta ruokaa, mitä hyvänsä; tuleeko se siitä pyhäksi?" Niin papit vastasivat ja sanoivat: "Ei".
If anyone has some holy flesh folded in the skirt of his robe, will bread or soup or wine or oil or any other food be made holy if touched by his skirt? And the priests answering said, No.
ἐὰν λάβῃ ἄνθρωπος κρέας ἅγιον ἐν τῷ ἄκρῳ τοῦ ἱματίου αὐτοῦ καὶ ἄψηται τὸ ἄκρον τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἄρτου ἢ ἐνέματος ἢ οἴνου ἢ ἐλαίου ἢ παντὸς βρώματος εἰ ἁγιασθήσεται καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν οὐ
- 13 Ja Haggai sanoi: "Jos joku, joka on kuolleesta saastunut, koskettaa jotakin näistä, tuleeko se saastaiseksi?" Niin papit vastasivat: "Tulee saastaiseksi".
Then Haggai said, Will any of these be made unclean by the touch of one who is unclean through touching a dead body? And the priests answering said, It will be made unclean.
καὶ εἶπεν ἀγγαῖος ἐὰν ἄψηται μεμιαμμένος ἐπὶ ψυχῇ ἀπὸ παντὸς τούτων εἰ μιανθήσεται καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἱερεῖς καὶ εἶπαν μιανθήσεται
- 14 Silloin Haggai lausui ja sanoi: "Sellaista on tämä väki, sellaista tämä kansa minun edessäni, sanoo Herra. Sellaiset ovat kaikki heidän kättensä työt ja se, mitä he siellä uhriksi tuovat: se on saastaista.
Then Haggai said, So is this people and so is this nation before me, says the Lord; and so is every work of their hands; and the offering they give there is unclean.
καὶ ἀπεκρίθη ἀγγαῖος καὶ εἶπεν οὕτως ὁ λαὸς οὗτος καὶ οὕτως τὸ ἔθνος τοῦτο ἐνώπιον ἐμοῦ λέγει κύριος καὶ οὕτως πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ὡς ἐὰν ἐγγίση ἐκεῖ μιανθήσεται ἕνεκεν τῶν λημμάτων αὐτῶν τῶν ὀρθρινῶν ὀδνηθήσονται ἀπὸ προσώπου πόνων αὐτῶν καὶ ἐμισεῖτε ἐν πόλει ἐλέγχοντας
- 15 Ja nyt ottakaa vaari, kuinka käy tästä päivästä lähtien eteenpäin. Kun ei vielä oltu pantu kiveä kiven päälle Herran temppelissä,
And now, give thought, looking back from this day to the time before one stone was put on another in the Temple of the Lord:
καὶ νῦν θέσθε δὴ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ὑπεράνω πρὸ τοῦ θεῖναι λίθον ἐπὶ λίθον ἐν τῷ ναῷ κυρίου

- 16 sitä ennen, mentiin kahdenkymmenen mitan viljakasalle, mutta oli vain kymmenen; mentiin viinikuurnalle ammentamaan viisikymmentä mitta, mutta oli kaksikymmentä.
How, when anyone came to a store of twenty measures, there were only ten: when anyone went to the wine-store to get fifty vessels full, there were only twenty.
τίνες ἦτε ὅτε ἐνεβάλλετε εἰς κοψέλην κριθῆς εἴκοσι σάτα καὶ ἐγένετο κριθῆς δέκα σάτα καὶ εἰσεπορεύεσθε εἰς τὸ ὑπολήνιον ἐξαντλήσαι πενήτηκοντα μετρητάς καὶ ἐγένοντο εἴκοσι
- 17 Minä löin teitä, kaikkia teidän kätenne töitä, nokitähkällä ja viljanruosteella ja rakeilla, mutta ei kenkään teistä kääntynyt minun puoleeni, sanoo Herra.
And I sent burning and wasting and a rain of ice-drops on all the works of your hands; but still you were not turned to me, says the Lord.
ἐπάταξα ὑμᾶς ἐν ἀφορία καὶ ἐν ἀνεμοφορία καὶ ἐν χαλάζῃ πάντα τὰ ἔργα τῶν χειρῶν ὑμῶν καὶ οὐκ ἐπεστρέψατε πρὸς με λέγει κύριος
- 18 Ottakaa vaari, kuinka käy tästä päivästä lähtien eteenpäin, yhdeksännnen kuun kahdennestakymmenennestä neljännestä päivästä, Herran temppelin perustamispäivästä, lähtien. Ottakaa vaari!
And now, give thought; looking on from this day, from the twenty-fourth day of the ninth month, from the time when the base of the Lord's house was put in its place, give thought to it.
ὑποτάξατε δὴ τὰς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης καὶ ἐπέκεινα ἀπὸ τῆς τετράδος καὶ εἰκάδος τοῦ ἐνάτου μηνὸς καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐθεμελιώθη ὁ ναὸς κυρίου θέσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν
- 19 Onko aitassa enää siementä? Ja viiniköynnös, viikunapuu, granaattimenapuu ja öljypuu, nekään eivät ole kantaneet hedelmää. Tästä päivästä lähtien minä annan siunauksen."
Is the seed still in the store-house? have the vine and the fig-tree, the pomegranate and the olive-tree, still not given their fruit? from this day I will send my blessing on you.
εἰ ἐτι ἐπιγνοσθήσεται ἐπὶ τῆς ἄλω καὶ εἰ ἐτι ἡ ἄμπελος καὶ ἡ συκὴ καὶ ἡ ῥόα καὶ τὰ ξύλα τῆς ἐλαιᾶς τὰ οὐ φέροντα καρπὸν ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης εὐλογῆσω
- 20 Ja Herran sana tuli toistamiseen Haggaille kuukauden kahdentenakymmenentenä neljätenä päivänä; se kuului:
And the word of the Lord came a second time to Haggai, on the twenty-fourth day of the month, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου ἐκ δευτέρου πρὸς αγγαῖον τὸν προφήτην τετράδι καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς λέγων
- 21 "Sano Juudan käskynhaltijalle Serubbaabelille: Minä liikutan taivaat ja maan.
Say to Zerubbabel, ruler of Judah, I will make a shaking of the heavens and the earth,
εἰπὸν πρὸς ζοροβαβελ τὸν τοῦ σαλαθιηλ ἐκ φυλῆς ἰουδα λέγων ἐγὼ σειώ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν
- 22 Ja minä kukistan kuningaskuntien valtaistuimet, hävitän pakanain kuningaskuntien väkevyyden ja kukistan vaunut ajajineen; ja hevoset ja niiden ratsastajat kaatuvat, mies toisensa miekkaan.
Overturning the power of kingdoms; and I will send destruction on the strength of the kingdoms of the nations; by me war-carriages will be overturned with those who are in them; and the horses and the horsemen will come down, everyone by the sword of his brother.
καὶ καταστρέψω θρόνους βασιλέων καὶ ὀλεθρεύσω δύναμιν βασιλέων τῶν ἐθνῶν καὶ καταστρέψω ἄρματα καὶ ἀναβάτας καὶ καταβήσονται ἵπποι καὶ ἀναβάται αὐτῶν ἕκαστος ἐν ῥομφαίᾳ πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
- 1 Kahdeksannessa kuussa Daarejaveksen toisena vuotena tuli profeetta Sakarjalle, Berekjan pojalle, joka oli Iddon poika, tämä Herran sana:
In the eighth month, in the second year of Darius, the word of the Lord came to Zechariah, the son of Berechiah, the son of Iddo the prophet, saying,
ἐν τῷ ὀγδόῳ μηνὶ ἔτους δευτέρου ἐπὶ δαρείου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαριαν τὸν τοῦ βαραχίου υἱὸν ἀδδω τὸν προφήτην λέγων
- 2 "Herra on tuimasti vihastunut teidän isiinne.
The Lord has been very angry with your fathers:
ὠργίσθη κύριος ἐπὶ τοὺς πατέρας ὑμῶν ὀργὴν μεγάλην
- 3 Sano heille: Näin sanoo Herra Sebaot: Kääntykää minun tyköni, sanoo Herra Sebaot, niin minä käännyn teidän tyköenne, sanoo Herra Sebaot.
And you are to say to them, These are the words of the Lord of armies: Come back to me, says the Lord of armies, and I will come back to you.
καὶ ἔρεῖς πρὸς αὐτούς τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἐπιστρέψατε πρὸς με καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος
- 4 Älkää olko isienne kaltaiset, joille entiset profeetat ovat saarnanneet sanoen: Näin sanoo Herra Sebaot: Kääntykää pois pahoilta teiltänne ja pahoista teoistanne; mutta he eivät kuulleet, eivät kuunnelleet minua.
Be not like your fathers, to whom the voice of the earlier prophets came, saying, Be turned now from your evil ways and from your evil doings: but they did not give ear to me or take note, says the Lord.
καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν οἷς ἐνεκάλεσαν αὐτοῖς οἱ προφῆται οἱ ἐμπροσθεν λέγοντες τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἀποστρέψατε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιτηδευμάτων ὑμῶν τῶν πονηρῶν καὶ οὐ προσέσχον τοῦ εἰσακοῦσαί μου λέγει κύριος
- 5 Teidän isänne - missä he ovat? Ja profeetat - ovatko he eläneet iäti?
Your fathers, where are they? and the prophets, do they go on living for ever?
οἱ πατέρες ὑμῶν ποῦ εἰσιν καὶ οἱ προφῆται μὴ τὸν αἰῶνα ζήσονται

- 6 Mutta minun sanani ja käskyni, jotka minä olen säättänyt palvelijoielleni profeteoille - eivätkö ne ole kohdanneet teidän isänne: ja niin he kääntyivät ja sanoivat: 'Niinkuin Herra Sebaot aikoi meille tehdä, meidän vaelluksemme ja tekojemme mukaan, niin hän on meille tehnyt'."
- But my words and my orders, which I gave to my servants the prophets, have they not overtaken your fathers? and turning back they said, As it was the purpose of the Lord of armies to do to us, in reward for our ways and our doings, so has he done.
- πλὴν τοὺς λόγους μου καὶ τὰ νόμιά μου δέχεσθε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ἐν πνεύματί μου τοῖς δούλοις μου τοῖς προφήταις οἱ κατελάβοσαν τοὺς πατέρας ὑμῶν καὶ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν καθὼς παρ' ἀτάκταις κύριος παντοκράτωρ τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὰς ὁδοὺς ὑμῶν καὶ κατὰ τὰ ἐπιτηδεύματα ὑμῶν οὕτως ἐποίησεν ὑμῖν
- 7 Kahdentenkymmenentenä neljäntenä päivänä yhdennessätoista kuussa, joka on sebat-kuu, Daarejaveksen toisena vuotena, tuli profetta Sakarjalle, Berekjan pojalle, joka oli Iddon poika, tämä Herran sana:
- On the twenty-fourth day of the eleventh month, the month Shebat, in the second year of Darius, the word of the Lord came to Zechariah, the son of Berechiah, the son of Iddo the prophet, saying,
- τῇ τετράδι καὶ εἰκάδι τῷ ἐνδεκάτῳ μηνί οὗτός ἐστιν ὁ μὴν σαβὰτ ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει ἐπὶ δαρείου ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαριαν τὸν τοῦ βαραχιου υἱὸν ἀδδω τὸν προφήτην λέγων
- 8 Minä näin yöllä, katso, mies ratsasti punaisenruskealla hevosella, ja hän seisautui myrrtien keskelle laaksoon, ja hänen jäljessänsä oli punaisenruskeita ja punaisia ja valkeita hevosia.
- I saw in the night a man on a red horse, between the mountains in the valley, and at his back were horses, red, black, white, and of mixed colours.
- ἑώρακα τὴν νύκτα καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ἵππον πυρρὸν καὶ οὗτος εἰστήκει ἀνὰ μέσον τῶν δύο ὀρέων τῶν κατασκίων καὶ ὀπίσω αὐτοῦ ἵπποι πυρροὶ καὶ ψαροὶ καὶ ποικίλοι καὶ λευκοὶ
- 9 Niin minä kysyin: "Mitä nämä ovat, Herra?" Enkeli, joka puhutteli minua, vastasi minulle: "Minä näytän sinulle, mitä ne ovat".
- Then I said, O my lord, what are these? And the angel who was talking to me said to me, I will make clear to you what they are.
- καὶ εἶπα τί οὗτοι κύριε καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ἐγὼ δεῖξω σοι τί ἐστιν ταῦτα
- 10 Ja mies, joka seiso myrrtien keskellä, lausui ja sanoi: "Nämä ovat ne, jotka Herra on lähettänyt maata kuljeksimaan".
- And the man who was between the mountains, answering me, said, These are those whom the Lord has sent to go up and down through the earth.
- καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐφροσθηκὼς ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπεν πρὸς με οὗτοί εἰσιν οὓς ἐξαπέσταλκεν κύριος τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν
- 11 Niin ne vastasivat Herran enkelille, joka seiso myrrtien keskellä, ja sanoivat: "Me olemme kuljeksineet maata, ja katso, koko maa on alallansa ja rauhassa".
- And the man who was between the mountains, answering, said to the angel of the Lord, We have gone up and down through the earth, and all the earth is quiet and at rest.
- καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἄγγέλῳ κυρίου τῷ ἐφροστώτι ἀνὰ μέσον τῶν ὀρέων καὶ εἶπον περιωδεύκαμεν πᾶσαν τὴν γῆν καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ γῆ κατοικεῖται καὶ ἡσυχάζει
- 12 Ja Herran enkeli lausui ja sanoi: "Herra Sebaot, kuinka kauan sinä viivyt etkä armahda Jerusalemia ja Juudan kaupunkeja, joille olet ollut vihainen nämä seitsemänkymmentä vuotta?"
- Then the angel of the Lord, answering, said, O Lord of armies, how long will it be before you have mercy on Jerusalem and on the towns of Judah against which your wrath has been burning for seventy years?
- καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος κυρίου καὶ εἶπεν κύριε παντοκράτωρ ἕως τίνος οὐ μὴ ἐλεήσης τὴν ἱερουσαλημ καὶ τὰς πόλεις ἰουδα ἃς ὑπερέιδες τοῦτο ἑβδομηκοστὸν ἔτος
- 13 Niin Herra vastasi enkelille, joka puhutteli minua, ja lausui hyviä, lohdullisia sanoja.
- And the Lord gave an answer in good and comforting words to the angel who was talking to me.
- καὶ ἀπεκρίθη κύριος παντοκράτωρ τῷ ἄγγέλῳ τῷ λαλοῦντι ἐν ἐμοί ῥήματα καλὰ καὶ λόγους παρακλητικούς
- 14 Ja enkeli, joka puhutteli minua, sanoi minulle: "Saarnaa ja sano: Näin sanoo Herra Sebaot: Minä kiivailen Jerusalemia ja Siionin puolesta suurella kiivaudella.
- And the angel who was talking to me said to me, Let your voice be loud and say, These are the words of the Lord of armies: I am greatly moved about the fate of Jerusalem and of Zion.
- καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ἀνάκραγε λέγων τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἐξήλωκα τὴν ἱερουσαλημ καὶ τὴν σιών ζῆλον μέγαν
- 15 Suurella vihalla minä olen vihastunut suruttomiin pakanoihin, jotka, kun minä vähän vihastuin, auttoivat onnettomuutta tapahtumaan.
- And I am very angry with the nations who are living untroubled: for when I was only a little angry, they made the evil worse.
- καὶ ὀργὴν μεγάλην ἐγὼ ὀργίζομαι ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ συνεπιτιθέμενα ἀνθ' ὧν ἐγὼ μὲν ὀργίσθην ὀλίγα αὐτοὶ δὲ συνεπέθεντο εἰς κακὰ
- 16 Sentähden sanoo Herra näin: Minä käännyin Jerusalemia puoleen armahtavaisuudessa. Minun temppeleini siellä rakennetaan, sanoo Herra Sebaot, ja mittanuora jännitetään Jerusalemia ylitse.
- So this is what the Lord has said: I have come back to Jerusalem with mercies; my house is to be put up in her, says the Lord of armies, and a line is to be stretched out over Jerusalem.
- διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ἐπιστρέψω ἐπὶ ἱερουσαλημ ἐν οἰκτιρμῷ καὶ ὁ οἶκός μου ἀνοικοδομηθήσεται ἐν αὐτῇ λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ μέτρον ἐκταθήσεται ἐπὶ ἱερουσαλημ ἔτι
- 17 Saarnaa vielä ja sano: Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä minun kaupunkini ovat hyvyydestä ylitsevuotavaiset, ja vielä Herra lohduttaa Siionin ja valitsee vielä Jerusalemia."
- And again let your voice be loud and say, This is what the Lord of armies has said: My towns will again be overflowing with good things, and again the Lord will give comfort to Zion and take Jerusalem for himself.
- καὶ εἶπεν πρὸς με ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοί ἀνάκραγε λέγων τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἔτι διαχυθήσονται πόλεις ἐν ἀγαθοῖς καὶ ἐλεήσει κύριος ἔτι τὴν σιών καὶ αἰρετιεῖ ἔτι τὴν ἱερουσαλημ

- 1 Ja minä nostin silmäni ja katsoin. Ja katso, oli mies ja hänen kädessänsä mittanuora.
\\1:18\\And lifting up my eyes I saw four horns.
και η̄ρα τ̄ους ὀφθαλμούς μου και εἶδον και ἰδοῦ τέσσαρα κέρατα
- 2 Minä sanoin hänelle: "Mihin sinä olet menossa?" Ja hän vastasi minulle: "Mittaamaan Jerusalemia, nähdäkseni, kuinka leveä ja kuinka pitkä se on oleva".
\\1:19\\And I said to the angel who was talking to me, What are these? And he said to me, These are the horns which have sent Judah, Israel, and Jerusalem in flight.
και εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ τί ἐστιν ταῦτα κέρυε και εἶπεν πρὸς με ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν ἰουδαν και τὸν ἰσραηλ
- 3 Ja katso, enkeli, joka puhutteli minua, lähti liikkeelle, ja toinen enkeli lähti häntä vastaan.
\\1:20\\And the Lord gave me a vision of four metal-workers.
και εἶδεν μοι κύριος τέσσαρας τέκτονας
- 4 Ja hän sanoi tälle: "Juokse, puhu tälle nuorukaiselle ja sano: Jerusalem on oleva muuriton paikkakunta, sillä niin paljon siinä on ihmisiä ja eläimiä.
\\1:21\\Then I said, What have these come to do? And he said, These are the horns which sent Judah in flight, and kept him from lifting up his head: but these men have come to send fear on them and to put down the nations who are lifting up their horns against the land of Judah to send it in flight.
και εἶπα τί οὗτοι ἔρχονται ποιῆσαι και εἶπεν πρὸς με ταῦτα τὰ κέρατα τὰ διασκορπίσαντα τὸν ἰουδαν και τὸν ἰσραηλ κατέαξαν και οὐδεις αὐτῶν ἦρεν κεφαλὴν και εἰσῆλθον οὗτοι τοῦ ὀξύναι αὐτὰ εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ τέσσαρα κέρατα τὰ ἔθνη τὰ ἐπαιρόμενα κέρασ ἐπὶ τὴν γῆν κυρίου τοῦ διασκορπίσαι αὐτήν
- 5 Mutta minä olen oleva, sanoo Herra, tulimuuri sen ympärillä ja kunnia sen keskellä.
\\2:1\\And lifting up my eyes, I saw a man with a measuring-line in his hand.
και η̄ρα τ̄ους ὀφθαλμούς μου και εἶδον και ἰδοῦ ἀνὴρ και ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ σχοινίον γεωμετρικόν
- 6 Voi, voi, paetkaa pohjoisesta maasta, sanoo Herra! Sillä minä olen hajottanut teidät neljään taivaan tuuleen, sanoo Herra.
\\2:2\\And I said to him, Where are you going? And he said to me, To take the measure of Jerusalem, to see how wide and how long it is.
και εἶπα πρὸς αὐτόν ποῦ σὺ πορεύῃ και εἶπεν πρὸς με διαμετρήσαι τὴν ἱερουσαλημ τοῦ ἰδεῖν πηλίκον τὸ πλάτος αὐτῆς ἐστιν και πηλίκον τὸ μῆκος
- 7 Voi, Siion, pelastaudu, sinä, joka asut tytär Baabelin luona!
\\2:3\\And the angel who was talking to me went out, and another angel went out, and, meeting him,
και ἰδοῦ ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ εἰστήκει και ἄγγελος ἕτερος ἐξεπορεύετο εἰς συνάντησιν αὐτῷ
- 8 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Kunniaksensa hän on lähettänyt minut pakanakansojen luokse, jotka ovat teitä saalistaneet. Sillä joka teihin koskee, se koskee hänen silmäteräänsä.
\\2:4\\Said to him, Go quickly and say to this young man, Jerusalem will be an unwalled town, because of the great number of men and cattle in her.
και εἶπεν πρὸς αὐτόν λέγωμε δρᾶμε και λάλησον πρὸς τὸν νεανίαν ἐκεῖνον λέγων κατακάρπως κατοικηθήσεται ἱερουσαλημ ἀπὸ πλῆθους ἀνθρώπων και κτηνῶν ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 9 Sillä katso, minä heilutan kättäni heitä vastaan, ja he joutuvat orjiensa saaliiksi. Ja te tulette tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut.
\\2:5\\For I, says the Lord, will be a wall of fire round about her, and I will be the glory inside her.
και ἐγὼ ἔσομαι αὐτῇ λέγει κύριος τεῖχος πυρὸς κυκλόθεν και εἰς δόξαν ἔσομαι ἐν μέσῳ αὐτῆς
- 10 Riemuitse ja iloitse, tytär Siion! Sillä minä tulen ja asun sinun keskelläsi, sanoo Herra.
\\2:6\\Ho, ho! go in flight from the land of the north, says the Lord: for I have sent you far and wide to the four winds of heaven, says the Lord.
ὦ ὃ φεύγετε ἀπὸ γῆς βορρᾶ λέγει κύριος διότι ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τοῦ οὐρανοῦ συνάξω ὑμᾶς λέγει κύριος
- 11 Sinä päivänä liittyy paljon pakanakansoja Herraan, ja he tulevat hänen kansaksensa, ja minä asun sinun keskelläsi, ja sinä tulet tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut sinun tykösi.
\\2:7\\Ho! Zion, go in flight from danger, you who are living with the daughter of Babylon.
εἰς σιων ἀνασώζεσθε οἱ κατοικοῦντες θυγατέρα βαβυλῶνος
- 12 Ja Herra ottaa Juudan perintöosaksensa pyhässä maassa ja valitsee vielä Jerusalemin.
\\2:8\\For this is what the Lord of armies has said: In the way of glory he has sent me to the nations which have taken your goods: for anyone touching you is touching what is most dear to him.
διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ὀπίσω δόξης ἀπέσταλκέν με ἐπὶ τὰ ἔθνη τὰ σκυλεύσαντα ὑμᾶς διότι ὁ ἀπτόμενος ὑμῶν ὡς ἀπτόμενος τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ αὐτοῦ
- 13 Vaiti Herran edessä, kaikki liha! Sillä hän on noussut pyhästä asuinsijastansa."
\\2:9\\For at the shaking of my hand over them, their goods will be taken by those who were their servants: and you will see that the Lord of armies has sent me.
διότι ἰδοῦ ἐγὼ ἐπιφέρω τὴν χεῖρά μου ἐπ' αὐτούς και ἔσονται σκῦλα τοῖς δουλεύουσιν αὐτοῖς και γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ ἀπέσταλκέν με

- 1 Ja hän näytti minulle ylimmäisen papin Joosuan seisomassa Herran enkelin edessä ja saatanan seisomassa hänen oikealla puolellaan, häntä syyttämässä.
And he let me see Joshua, the high priest, in his place before the angel of the Lord, and the Satan at his right hand ready to take up a cause against him.
καὶ ἔδειξέν μοι ἰησοῦν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν ἐστῶτα πρὸ προσώπου ἀγγέλου κυρίου καὶ ὁ διάβολος εἰστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ τοῦ ἀντικεῖσθαι αὐτῷ
- 2 Ja Herra sanoi saatanalle: "Herra nuhdelkoon sinua, saatana. Nuhdelkoon sinua Herra, joka on valinnut Jerusalemin. Eikö tämä ole kekäle, joka on tulesta temmattu?"
And the Lord said to the Satan, May the Lord's word be sharp against you, O Satan, the word of the Lord who has taken Jerusalem for himself: is this not a burning branch pulled out of the fire?
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τὸν διάβολον ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ διάβολε καὶ ἐπιτιμήσαι κύριος ἐν σοὶ ὁ ἐκλεξάμενος τὴν ἱερουσαλημ οὐκ ἰδοῦ τοῦτο ὡς δαλὸς ἐξεσπασμένος ἐκ πυρός
- 3 Ja Joosua oli puettu saastaisiin vaatteisiin, ja hän seisoi enkelin edessä.
Now Joshua was clothed in unclean robes, and he was in his place before the angel.
καὶ ἰησοῦς ἦν ἐνδεδυμένος ἱμάτια ῥυπαρὰ καὶ εἰστήκει πρὸ προσώπου τοῦ ἀγγέλου
- 4 Niin tämä lausui ja sanoi näin niille, jotka seisovivat hänen edessänsä: "Riisukaa pois saastaiset vaatteet hänen yltänsä". Ja hän sanoi hänelle: "Katso, minä olen ottanut sinulta pois pahat tekosi, ja minä puetaan sinut juhlavaatteisiin".
And he made answer and said to those who were there before him, Take the unclean robes off him, and let him be clothed in clean robes;
καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν πρὸς τοὺς ἐστηκότας πρὸ προσώπου αὐτοῦ λέγων ἀφέλετε τὰ ἱμάτια τὰ ῥυπαρὰ ἀπ' αὐτοῦ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἰδοῦ ἀφῆρηκα τὰς ἀνομίας σου καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν ποδῆρη
- 5 Minä sanoin: "Pantakoon puhdas käärelakki hänen päähänsä". Niin he panivat puhtaan käärelakin hänen päähänsä ja pukivat hänet vaatteisiin. Ja Herran enkeli seiso siinä.
And let them put a clean head-dress on his head. So they put a clean head-dress on his head, clothing him with clean robes: and to him he said, See, I have taken your sin away from you.
καὶ ἐπίθετε κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ περιέβαλον αὐτὸν ἱμάτια καὶ ἐπέθηκαν κίδαριν καθαρὰν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου εἰστήκει
- 6 Ja Herran enkeli todisti Joosualle sanoen:
And the angel of the Lord made a statement to Joshua, and said,
καὶ διεμαρτύρατο ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς ἰησοῦν λέγων
- 7 "Näin sanoo Herra Sebaot: Jos sinä vaellat minun teilläni ja hoidat minun säätämäni tehtävät, saat sinä myös tuomita minun huonettani ja vartioida minun esikartanoitani, ja minä annan sinulle pääsyn näiden joukkoon, jotka tässä seisovat.
These are the words of the Lord of armies: If you will go in my ways and keep what I have put in your care, then you will be judge over my Temple and have the care of my house, and I will give you the right to come in among those who are there.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἐν ἐν ταῖς ὁδοῖς μου πορεύη καὶ ἐν τὰ προστάγματά μου φυλάξῃς καὶ σὺ διακρινεῖς τὸν οἶκόν μου καὶ ἐν διαφυλάξει καὶ γε τὴν αὐλήν μου καὶ δώσω σοι ἀναστρεφόμενους ἐν μέσῳ τῶν ἐστηκότων τούτων
- 8 Kuule, Joosua, ylimmäinen pappi, sinä ja sinun ystäväsi, jotka edessäsi istuvat. Sillä ennusmerkin miehiä he ovat; sillä katso, minä annan tulla palvelijani, Vesan.
Give ear now, O Joshua, the high priest, you and your friends who are seated before you; for these are men who are a sign: for see, I will let my servant the Branch be seen.
ἄκουε δὴ ἰησοῦ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας σὺ καὶ οἱ πλησίον σου οἱ καθήμενοι πρὸ προσώπου σου διότι ἄνδρες τερατοσκόποι εἰσὶ διότι ἰδοῦ ἐγὼ ἄγω τὸν δοῦλόν μου ἀνατολήν
- 9 Sillä katso: kivi, jonka minä olen asettanut Joosuan eteen - siihen yhteen kiveen päin on seitsemän silmää! Katso, minä kaiverran kaiverrukset siihen, sanoo Herra Sebaot, ja otan pois tämän maan pahat teot yhtenä päivänä.
For see, the stone which I have put before Joshua; on one stone are seven eyes: see, the design cut on it will be my work, says the Lord of armies, and I will take away the sin of that land in one day.
διότι ὁ λίθος ὃν ἔδωκα πρὸ προσώπου ἰησοῦ ἐπὶ τὸν λίθον τὸν ἓνα ἐπτὰ ὀφθαλμοὶ εἰσιν ἰδοῦ ἐγὼ ὀρύσσω βόθρον λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ ψηλαφήσω πᾶσαν τὴν ἀδικίαν τῆς γῆς ἐκεῖνης ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ
- 10 Sinä päivänä te kutsutte, kukin ystävänsä, viinipuun ja viikunapuun alle."
In that day, says the Lord of armies, you will be one another's guests under the vine and under the fig-tree.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος παντοκράτωρ συγκαλέσετε ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ ὑποκάτω ἀμπέλου καὶ ὑποκάτω συκῆς
- 1 Ja Herran enkeli, joka puhutteli minua, palasi ja herätti minut, niinkuin joku herätetään unestansa.
And the angel who was talking to me came again, awaking me as a man out of his sleep.
καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ ἐξήγειρέν με ὃν τρόπον ὅταν ἐξεγερθῇ ἄνθρωπος ἐξ ὕπνου αὐτοῦ

- 2 Ja hän sanoi minulle: "Mitä sinä näet?" Minä vastasin: "Minä näen, katso: lampunjalka, kokonansa kultaa, ja sen yläpuolella sen öljyastia, ja lampunjalassa sen seitsemän lamppua, ja seitsemän öljyputkea lampuihin, jotka ovat siinä ylimpänä.
And he said to me, What do you see? And I said, I see a light-support, made all of gold, with its cup on the top of it and seven lights on it; and there are seven pipes to every one of the lights which are on the top of it;
καὶ εἶπεν πρὸς με τί σὺ βλέπεις καὶ εἶπα ἑώρακα καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυσοῦ ὅλη καὶ τὸ λαμπάδιον ἐπάνω αὐτῆς καὶ ἑπτὰ λύχνοι ἐπάνω αὐτῆς καὶ ἑπτὰ ἐπαρυστρίδες τοῖς λύχοις τοῖς ἐπάνω αὐτῆς
- 3 Ja kaksi öljypuuta sen ääressä, toinen öljyastian oikealla, toinen vasemmalla puolella."
And two olive-trees by it, one on the right side of the cup and one on the left.
καὶ δύο ἐλαῖαι ἐπάνω αὐτῆς μία ἐκ δεξιῶν τοῦ λαμπαδίου καὶ μία ἐξ ἐωνύμων
- 4 Minä lausuin ja sanoin näin enkelille, joka puhutteli minua: "Mitä nämä ovat, Herra?"
And I made answer and said to the angel who was talking to me, What are these, my lord?
καὶ ἐπηρώτησα καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ λέγων τί ἐστὶν ταῦτα κύριε
- 5 Niin enkeli, joka puhutteli minua, vastasi ja sanoi minulle: "Etkö tiedä, mitä ne ovat?" Minä sanoin: "En, Herra".
Then the angel who was talking to me, answering me, said, Have you no knowledge of what these are? And I said, No, my lord.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ εἶπεν πρὸς με οὐ γινώσκεις τί ἐστὶν ταῦτα καὶ εἶπα οὐχὶ κύριε
- 6 Ja hän lausui ja sanoi minulle näin: "Tämä on Herran sana Serubbaabelille, näin kuuluva: Ei sotaväellä eikä voimalla, vaan minun Hengelläni, sanoo Herra Sebaot.
This is the word of the Lord to Zerubbabel, saying, Not by force or by power, but by my spirit, says the Lord of armies.
καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν πρὸς με λέγων οὗτος ὁ λόγος κυρίου πρὸς ζοροβαβελ λέγων οὐκ ἐν δυνάμει μεγάλῃ οὐδὲ ἐν ἰσχύϊ ἄλλ' ἢ ἐν πνεύματί μου λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 7 Mikä olet sinä, suuri vuori, Serubbaabelin edessä? Lakeudeksi sinä! Hän on paneva paikoillensa huippukiven huutojen kaikuessa: "Suosio, suosio sille!"
Who are you, O great mountain? before Zerubbabel you will become level: and he will let all see the headstone, with cries of Grace, grace, to it.
τίς εἶ σὺ τὸ ὄρος τὸ μέγα πρὸ προσώπου ζοροβαβελ τοῦ κατορθῶσαι καὶ ἐξοίσω τὸν λίθον τῆς κληρονομίας ἰσότητα χάριτος χάριτα αὐτῆς
- 8 Ja minulle tuli tämä Herran sana:
Then the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 9 "Serubbaabelin kädet ovat tämän temppelein perustaneet, ja hänen kätensä sen valmiiksi saattavat. Ja sinä tulet tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut teidän luokseenne.
The hands of Zerubbabel have put the base of this house in place, and his hands will make it complete; and it will be clear to you that the Lord of armies has sent me to you.
αἱ χεῖρες ζοροβαβελ ἐθεμελίωσαν τὸν οἶκον τοῦτον καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐπιτελέσουσιν αὐτόν καὶ ἐπιγνώσῃ διότι κύριος παντοκράτωρ ἐξαπέσταλκέν με πρὸς σέ
- 10 Sillä kuka pitää halpana pienten alkujen päivän, kun nuo seitsemän Herran silmää, jotka tarkastavat koko maata, iloitsevat nähdessään luotilangan Serubbaabelin kädessä?"
For who has had a poor opinion of the day of small things? for they will be glad when they see the weighted measuring-line in the hand of Zerubbabel. Then he said in answer to me, These seven lights are the eyes of the Lord which go quickly up and down through all the earth.
διότι τίς ἐξουδένωσεν εἰς ἡμέρας μικράς καὶ χαροῦνται καὶ ὄψονται τὸν λίθον τὸν κασσιτέρινον ἐν χειρὶ ζοροβαβελ ἑπτὰ οὗτοι ὀφθαλμοὶ κυρίου εἰσὶν οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν
- 11 Ja minä lausuin ja sanoin hänelle: "Mitä ovat nämä kaksi öljypuuta lampunjalan oikealla ja vasemmalla puolella?"
And I made answer and said to him, What are these two olive-trees on the right side of the light-support and on the left?
καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν τί αἱ δύο ἐλαῖαι αὐταὶ αἱ ἐκ δεξιῶν τῆς λυχνίας καὶ ἐξ ἐωνύμων
- 12 Sitten minä toistamiseen lausuin ja sanoin hänelle: "Mitä ovat nuo kaksi öljypuun terttua kahden kultaisen putken kohdalla, jotka vuodattavat sisästänsä öljynkultaa?"
And answering a second time, I said to him, What are these two olive branches, through whose gold pipes the oil is drained out?
καὶ ἐπηρώτησα ἐκ δευτέρου καὶ εἶπα πρὸς αὐτόν τί οἱ δύο κλάδοι τῶν ἐλαιῶν οἱ ἐν ταῖς χερσὶν τῶν δύο μυξωτήρων τῶν χρυσοῦν τῶν ἐπιχεόντων καὶ ἐπαναγόντων τὰς ἐπαρυστρίδας τὰς χρυσοῦς
- 13 Niin hän sanoi minulle näin: "Etkö tiedä, mitä ne ovat?" Minä vastasin: "En, Herra".
And he said in answer to me, Have you no knowledge what these are? And I said, No, my lord.
καὶ εἶπεν πρὸς με οὐκ οἶδας τί ἐστὶν ταῦτα καὶ εἶπα οὐχὶ κύριε
- 14 Hän sanoi: "Nämä ovat ne molemmat öljyllä voidellut, jotka seisovat kaiken maan Herran edessä".
And he said, These are the two sons of oil, whose place is by the Lord of all the earth.
καὶ εἶπεν οὗτοι οἱ δύο υἱοὶ τῆς πύκτητος παρεστήκασιν τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς

- 1 Minä nostin jälleen silmäni, ja katso: oli lentävä kirjakkäärö.
Then again lifting up my eyes I saw a roll in flight through the air.
καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον καὶ ἰδοῦ δρέπανον πετόμενον
- 2 Ja hän sanoi minulle: "Mitä sinä näet?" Minä vastasin: "Minä näen lentävän kirjakkäärön, kahtakymmentä kyynärää pitkän ja kymmentä kyynärää leveän".
And he said to me, What do you see? And I said, A roll going through the air; it is twenty cubits long and ten cubits wide.
καὶ εἶπεν πρὸς με τί σὺ βλέπεις καὶ εἶπα ἐγὼ ὁρῶ δρέπανον πετόμενον μῆκος πήχεων εἴκοσι καὶ πλάτος πήχεων δέκα
- 3 Hän sanoi minulle: "Tämä on kirous, joka käy yli kaiken maan. Sillä tämän kirouksen mukaisesti siitä puhdistetaan pois jokainen varas, ja jokainen vannoskelijä puhdistetaan siitä pois.
Then he said to me, This is the curse which goes out over the face of all the land: for long enough has every thief gone without punishment, and long enough has every taker of false oaths gone without punishment.
καὶ εἶπεν πρὸς με αὕτη ἡ ἀρὰ ἢ ἐκπορευομένη ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς διότι πᾶς ὁ κλέπτης ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται καὶ πᾶς ὁ ἐπίορκος ἐκ τούτου ἕως θανάτου ἐκδικηθήσεται
- 4 Minä lasken sen irti, sanoo Herra Sebaot, ja se menee varkaan kotiin ja sen kotiin, joka vannoo väärin minun nimeeni. Se jää sisälle hänen kotiinsa ja kalvaa sen loppuun asti, sekä sen puut että sen kivet."
And I will send it out, says the Lord of armies, and it will go into the house of the thief and into the house of him who takes a false oath by my name: and it will be in his house, causing its complete destruction, with its woodwork and its stones.
καὶ ἐξοίσω αὐτό λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ εἰσελεύσεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ κλέπτου καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ὀμνύοντος τῷ ὀνόματί μου ἐπὶ ψεύδει καὶ καταλύσει ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ συντελέσει αὐτὸν καὶ τὰ ξύλα αὐτοῦ καὶ τοὺς λίθους αὐτοῦ
- 5 Sitten enkeli, joka puhutteli minua, lähti liikkeelle ja sanoi minulle: "Nosta silmäsi ja katso: mikä tuo on, joka lähtee liikkeelle?"
And the angel who was talking to me went out and said to me, Let your eyes be lifted up now, and see the ephah which is going out.
καὶ ἐξῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἔμοι καὶ εἶπεν πρὸς με ἀνάβλεψον τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἰδὲ τί τὸ ἐκπορευόμενον τοῦτο
- 6 Minä sanoin: "Mikä se sitten on?" Ja hän vastasi: "Tämä on eefa-mitta, joka lähtee liikkeelle". Ja hän sanoi: "Tämän näköisiä ne ovat koko maan päällä";
And I said, What is it? And he said, This is an ephah which is going out. And he said further, This is their evil-doing in all the land.
καὶ εἶπα τί ἐστὶν καὶ εἶπεν τοῦτο τὸ μέτρον τὸ ἐκπορευόμενον καὶ εἶπεν αὕτη ἡ ἀδικία αὐτῶν ἐν πάσῃ τῇ γῇ
- 7 ja katso, lyijykansi kohosi, ja siinä istui eräs nainen eefa-mitan sisällä.
And I saw a round cover of lead lifted up; and a woman was seated in the middle of the ephah.
καὶ ἰδοῦ τάλαντον μολίβου ἐξαίρόμενον καὶ ἰδοῦ μία γυνὴ ἐκάθητο ἐν μέσῳ τοῦ μέτρου
- 8 Ja hän sanoi: "Tämä on jumalattomuus". Ja hän paikaski hänet sisälle eefa-mittaan ja paikaski lyijypainon sen suulle.
And he said, This is Sin; and pushing her down into the ephah, he put the weight of lead on the mouth of it.
καὶ εἶπεν αὕτη ἐστὶν ἡ ἀνομία καὶ ἔρριπεν αὐτὴν ἐν μέσῳ τοῦ μέτρου καὶ ἔρριπεν τὸν λίθον τοῦ μολίβου εἰς τὸ στόμα αὐτῆς
- 9 Ja kun minä nostin silmäni, näin minä, katso, kaksi naista lähtevän liikkeelle, ja niillä oli tuulta siivissään, ja niiden siivet olivat kuin haikaran siivet; ja ne kantoivat eefa-mittaa taivaan ja maan välitse.
And lifting up my eyes I saw two women coming out, and the wind was in their wings; and they had wings like the wings of a stork: and they took the ephah, lifting it up between earth and heaven.
καὶ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον καὶ ἰδοῦ δύο γυναῖκες ἐκπορευόμεναι καὶ πνεῦμα ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν καὶ αὐται εἶχον πτέρυγας ὡς πτέρυγας ἔποπος καὶ ἀνέλαβον τὸ μέτρον ἀνὰ μέσον τῆς γῆς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οὐρανοῦ
- 10 Niin minä sanoin enkelille, joka puhutteli minua: "Mihin ne kuljettavat eefa-mittaa?"
And I said to the angel who was talking to me, Where are they taking the ephah?
καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἔμοι ποῦ αὐται ἀποφέρουσιν τὸ μέτρον
- 11 Ja hän vastasi minulle: "Ne menevät rakentamaan hänelle huonetta Sinearin maahan. Ja kun se on valmis, lasketaan hänet sinne paikoilleensa."
And he said to me, To make a house for her in the land of Shinar: and they will make a place ready, and put her there in the place which is hers.
καὶ εἶπεν πρὸς με οἰκοδομήσαι αὐτῇ οἰκίαν ἐν γῇ βαβυλωνός καὶ ἐτοιμάσαι καὶ θήσουσιν αὐτὸ ἐκεῖ ἐπὶ τὴν ἐτοιμασίαν αὐτοῦ
- 1 Minä nostin jälleen silmäni ja näin, katso, neljät vaunut, jotka lähtivät liikkeelle kahden vuoren välistä; ja ne vuoret olivat vaskivuoria.
And again lifting up my eyes I saw four war-carriages coming out from between the two mountains; and the mountains were mountains of brass.
καὶ ἐπέστρεψα καὶ ἤρα τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ εἶδον καὶ ἰδοῦ τέσσαρα ἄρματα ἐκπορευόμενα ἐκ μέσου δύο ὀρέων καὶ τὰ ὄρη ἦν ὄρη χαλκᾶ

- 2 Ensimmäisten vaunujen edessä oli punaisenruskeat hevoset, toisten vaunujen edessä oli mustat hevoset,
In the first war-carriage were red horses; and in the second, black horses;
ἐν τῷ ἄρματι τῷ πρώτῳ ἵπποι πυρροὶ καὶ ἐν τῷ ἄρματι τῷ δευτέρῳ ἵπποι μέλανες
- 3 kolmansien vaunujen edessä oli valkeat hevoset, ja neljänsien vaunujen edessä oli täplikkäät, väkevät hevoset.
And in the third, white horses; and in the fourth, horses of mixed colour.
καὶ ἐν τῷ ἄρματι τῷ τρίτῳ ἵπποι λευκοὶ καὶ ἐν τῷ ἄρματι τῷ τετάρτῳ ἵπποι ποικίλοι ψαροὶ
- 4 Minä lausuin ja sanoin enkelille, joka puhutteli minua: "Mitä nämä ovat, Herra?"
And I made answer and said to the angel who was talking to me, What are these, my lord?
καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπα πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντα ἐν ἐμοὶ τί ἐστὶν ταῦτα κύριε
- 5 Enkeli vastasi ja sanoi minulle: "Ne ovat neljä taivaan tuulta, jotka lähtevät liikkeelle seisottuansa kaiken maan Herran edessä.
And the angel, answering, said to me, These go out to the four winds of heaven from their place before the Lord of all the earth.
καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ καὶ εἶπεν ταῦτά ἐστιν οἱ τέσσαρες ἄνεμοι τοῦ οὐρανοῦ ἐκπορευόμενοι παραστῆναι τῷ κυρίῳ πάσης τῆς γῆς
- 6 Ne, joitten edessä on mustat hevoset, lähtevät pohjoiseen maahan, ja valkeat lähtevät niiden jäljessä. Täplikkäät lähtevät eteläiseen maahan.
The carriage in which are the black horses goes in the direction of the north country; the white go to the west; and those of mixed colour go in the direction of the south country.
ἐν ᾗ ἦσαν οἱ ἵπποι οἱ μέλανες ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν βορρᾶ καὶ οἱ λευκοὶ ἐξεπορεύοντο κατόπισθεν αὐτῶν καὶ οἱ ποικίλοι ἐξεπορεύοντο ἐπὶ γῆν νότου
- 7 Ne väkevät lähtevät, ja menevät halusta, kuljeksimaan maata." Ja hän sanoi: "Menkää, kuljeksikaa maata". Ja ne kuljeksivat maata.
And the red ones go to the east; and they made request that they might go up and down through the earth: and he said, Go up and down through the earth. So they went up and down through the earth.
καὶ οἱ ψαροὶ ἐξεπορεύοντο καὶ ἐπέβλεπον τοῦ πορεύεσθαι τοῦ περιοδεῦσαι τὴν γῆν καὶ εἶπεν πορεύεσθε καὶ περιοδεύσατε τὴν γῆν καὶ περιώδευσαν τὴν γῆν
- 8 Sitten hän huusi minut ja sanoi minulle näin: "Katso, ne, jotka lähtivät pohjoiseen maahan, saattavat minun Henkeni lepäämään pohjoisessa maassa".
Then crying out to me, he said, See, those who are going to the north country have given rest to the spirit of the Lord in the north country.
καὶ ἀνεβόησεν καὶ ἐλάλησεν πρὸς με λέγων ἰδοὺ οἱ ἐκπορευόμενοι ἐπὶ γῆν βορρᾶ ἀνέπαυσαν τὸν θυμὸν μου ἐν γῆ βορρᾶ
- 9 Minulle tuli tämä Herran sana:
And the word of the Lord came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς με λέγων
- 10 "Ota vastaan siirtolaisuudessa eläviltä Heldailta, Tobialta ja Jedajalta - mene tänä päivänä, mene Joosian, Sefanjan pojan, taloon, johon he ovat tulleet Baabelista, -
Take the offerings of those who went away as prisoners, from Heldai, Tobijah, and Jedaiah, and from the family of Josiah, the son of Zephaniah, who have come from Babylon;
λαβὲ τὰ ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ παρὰ τῶν χρησίων αὐτῆς καὶ παρὰ τῶν ἐπεγνωκότων αὐτὴν καὶ εἰσελεύσῃ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς τὸν οἶκον ἰωσίου τοῦ σοφονίου τοῦ ἴκο
ντος ἐκ βαβυλῶνος
- 11 ja ota vastaan hopea ja kulta, tee kruunu ja pane se ylimmäisen papin Joosuan, Joosadakin pojan, päähän
And take silver and gold and make a crown and put it on the head of Zerubbabel;
καὶ λήψῃ ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ ποιήσεις στεφάνους καὶ ἐπιθήσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἰησοῦ τοῦ ἰωσεδεκ τοῦ ἱερέως τοῦ μεγάλου
- 12 ja sano hänelle näin: "Näin sanoo Herra Sebaot: Katso, mies nimeltä Vesa! Omalta pohjaltansa hän on kasvava, ja hän on rakentava Herran temppelin.
And say to him, These are the words of the Lord of armies: See, the man whose name is the Branch, under whom there will be fertile growth.
καὶ ἔρεις πρὸς αὐτόν τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀνατολῆ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ καὶ οἰκοδομήσει τὸν οἶκον κυρίου
- 13 Herran temppelin hän on rakentava, ja valtasuuruutta hän on kantava, ja hän on istuva ja hallitseva valtaistuimellansa; hän on oleva pappi valtaistuimellansa, ja rauhan neuvo on vallitseva niitten molempien välillä.
And he will be the builder of the Temple of the Lord; and the glory will be his, and he will take his place as ruler on the seat of power; and Joshua will be a priest at his right hand, and between them there will be a design of peace.
καὶ αὐτὸς λήμψεται ἀρετὴν καὶ καθίεται καὶ κατάρξει ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ καὶ ἔσται ὁ ἱερεὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ βουλή εἰρηνικὴ ἔσται ἀνά μέσον ἀμφοτέρων
- 14 Ja kruunu on oleva muistona Herran temppelissä Helemistä ja Tobiasta ja Jedajasta ja Sefanjan pojan suosiollisuudesta.
And the crown will be for grace to Heldai and Tobijah and Jedaiah and the son of Zephaniah, to keep their memory living in the house of the Lord.
ὁ δὲ στέφανος ἔσται τοῖς ὑπομένουσιν καὶ τοῖς χρησίοις αὐτῆς καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτὴν καὶ εἰς χάριτα υἱοῦ σοφονίου καὶ εἰς ψαλμὸν ἐν οἴκῳ κυρίου

- 15 Ja kaukana asuvasivat tulevat ja rakentavat Herran temppeliä. Ja te tulet tietämään, että Herra Sebaot on lähettänyt minut teidän tyköne. Näin on tapahtuva, jos te hartaasti kuulette Herran, teidän Jumalanne, ääntä."
- And those who are far away will come and be builders in the Temple of the Lord, and it will be clear to you that the Lord of armies has sent me to you.
- καὶ οἱ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἤξουσιν καὶ οἰκοδομήσουσιν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου καὶ γνώσεσθε διότι κύριος παντοκράτωρ ἀπέσταλκέν με πρὸς ὑμᾶς καὶ ἔσται ἐὰν εἰσακούοντες εἰσακούσητε τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν
- 1 Kuningas Daarejaveksen neljäntenä vuotena tuli Herran sana Sakarjalle, neljäntenä päivänä yhdeksännessä kuussa, kislev-kuussa.
- And it came about in the fourth year of King Darius, that the word of the Lord came to Zechariah on the fourth day of the ninth month, the month Chislev.
- καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τετάρτῳ ἔτει ἐπὶ θαρείου τοῦ βασιλέως ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαριαν τετράδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἐνάτου ὃς ἐστὶν χασελεῦ
- 2 Beetel oli lähettänyt Sareserin ja Regem-Melekin miehinensä etsimään Herran mielisuosiota
- Now they of Beth-el had sent Sharezer and Regem-melech to make a request for grace from the Lord,
- καὶ ἐξαπέστειλεν εἰς βαιθηλ σαρασαρ καὶ αρβεσεερ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τοῦ ἐξιλάσασθαι τὸν κύριον
- 3 ja kysymään Herran Sebaotin temppelin papeilta ynnä profetoilta näin: "Onko minun viidennessä kuussa itkettävä ja noudatettava pidättyväisyyttä, niin kuin minä olen tehnyt jo kuinka monina vuosina?"
- And to say to the priests of the house of the Lord of armies and to the prophets, Am I to go on weeping in the fifth month, separating myself as I have done in past years?
- λέγων πρὸς τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου παντοκράτορος καὶ πρὸς τοὺς προφήτας λέγων εἰσελήλυθεν ὧδε ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ τὸ ἀγίασμα καθότι ἐποίησα ἤδη ἱκανὰ ἔτη
- 4 Niin minulle tuli tämä Herran Sebaotin sana:
- Then the word of the Lord of armies came to me, saying
- καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου τῶν δυνάμεων πρὸς με λέγων
- 5 "Sano kaikelle maan kansalle ja papeille näin: Kun te olette paastonneet ja valittaneet viidennessä ja seitsemännessä kuussa, ja jo seitsemänäkymmenenä vuotena, niin minulleko te olette paastonne paastonneet?
- Say to all the people of the land and to the priests, When you went without food and gave yourselves to grief in the fifth and the seventh months for these seventy years, did you ever do it because of me?
- εἰπὸν πρὸς ἅπαντα τὸν λαὸν τῆς γῆς καὶ πρὸς τοὺς ἱερεῖς λέγων ἐὰν νηστεύσητε ἢ κόψησθε ἐν ταῖς πέμπταις ἢ ἐν ταῖς ἐβδόμοις καὶ ἰδοὺ ἐβδομήκοντα ἔτη μὴ νηστεῖαν νενηστεύκατέ μοι
- 6 Ja kun olette syöneet ja juoneet, niin ettekö te ole itsellenne syöneet ja juoneet?
- And when you are feasting and drinking, are you not doing it only for yourselves?
- καὶ ἐὰν φάγητε ἢ πίητε οὐχ ὑμεῖς ἔσθετε καὶ ὑμεῖς πίνετε
- 7 Eikö niin: pitäkää ne sanat, jotka Herra on julistanut entisten profeettain kautta, kun Jerusalem vielä oli asuttuna ja levossa, ympärillään alaisensa kaupungit, ja Etelämaa ja Alankomaa olivat asutut?"
- Are not these the words which the Lord said to you by the earlier prophets, when Jerusalem was full of people and wealth, and the towns round about her and the South and the Lowland were peopled?
- οὐχ οὗτοι οἱ λόγοι εἰσὶν οὓς ἐλάλησεν κύριος ἐν χερσὶν τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν ὅτε ἦν ἱερουσαλημ κατοικουμένη καὶ εὐθηνούσα καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς κυκλόθεν καὶ ἡ ὄρεινὴ καὶ ἡ πεδινὴ κατοικεῖτο
- 8 Ja Sakarjalle tuli tämä Herran sana:
- And the word of the Lord came to Zechariah, saying,
- καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς ζαχαριαν λέγων
- 9 "Näin sanoo Herra Sebaot: Tuomitkaa oikea tuomio, tehkää laupeus ja olkaa armahtavaiset kukin veljellenne,
- This is what the Lord of armies has said: Let your judging be upright and done in good faith, let every man have mercy and pity for his brother:
- τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ κρίμα δίκαιον κρίνατε καὶ ἔλεος καὶ οἰκτιρμὸν ποιεῖτε ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ
- 10 leskeä, orpoa, muukalaista ja kurjaa älkää sortako, älkääkiä mieltikö mielessänne pahaa, kukin veljeänsä vastaan.
- Do not be hard on the widow, or the child without a father, on the man from a strange country, or on the poor; let there be no evil thought in your heart against your brother.
- καὶ χήραν καὶ ὄρφανὸν καὶ προσηλύτον καὶ πένητα μὴ καταδυναστεύετε καὶ κακίαν ἕκαστος τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ μὴ μνησικακεῖτω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν
- 11 Mutta he eivät tahtoneet ottaa vaaria, vaan käänisivät uppinkaisina selkänsä ja kovettivat korvansa, etteivät kuulisi.
- But they would not give attention, turning their backs and stopping their ears from hearing;
- καὶ ἠπειθήσαν τοῦ προσέχειν καὶ ἔδωκαν ὧτον παραφρονοῦντα καὶ τὰ ὄτια αὐτῶν ἐβάρυναν τοῦ μὴ εἰσακούειν

- 12 Ja he tekivät sydämensä kovaksi kuin timantti, etteivät kuulisi lakia eikä niitä sanoja, mitkä Herra Sebaot on lähettänyt Henkensä voimalla entisten profeettain kautta; ja niin on Herralta Sebaotilta tullut suuri vihastus.
And they made their hearts like the hardest stone, so that they might not give ear to the law and the words which the Lord of armies had said by the earlier prophets: and there came great wrath from the Lord of armies.
καὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν ἔταξαν ἀπειθῆ τοῦ μὴ εἰσακούειν τοῦ νόμου μου καὶ τοὺς λόγους οὗς ἐξαπέστειλεν κύριος παντοκράτωρ ἐν πνεύματι αὐτοῦ ἐν χερσίν τῶν προφητῶν τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐγὲ νετο ὀργῆ μεγάλη παρὰ κυρίου παντοκράτορος
- 13 Samoin kuin hän huusi, mutta he eivät kuulleet, samoin he huutavat, mutta minä en kuule, sanoo Herra Sebaot.
And it came about that as they would not give ear to his voice, so I would not give ear to their voice, says the Lord of armies:
καὶ ἔσται ὃν τρόπον εἶπεν καὶ οὐκ εἰσήκουσαν αὐτοῦ οὕτως κεκράζονται καὶ οὐ μὴ εἰσακούσω λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 14 Ja minä myrskynä karkoitan heidät kaikkien pakanakansojen sekaan, joita he eivät tunne, ja maa jää heidän jälkeensä autioksi menijöistä ja tulijoista. Ihanan maan he tekevät autioksi."
But with a storm-wind I sent them in flight among all the nations of whom they had no knowledge. So the land was waste after them, so that no man went through or came back: for they had made waste the desired land.
καὶ ἐκβαλῶ αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἃ οὐκ ἔγνωσαν καὶ ἡ γῆ ἀφανισθήσεται κατόπισθεν αὐτῶν ἐκ διοδεύοντος καὶ ἐξ ἀναστρέφοντος καὶ ἔταξαν γῆν ἐκλεκτὴν εἰς ἀφανισμόν
- 1 Sitten tuli tämä Herran Sebaotin sana:
And the word of the Lord of armies came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος λέγων
- 2 "Näin sanoo Herra Sebaot: Minä kiivailen Siionin puolesta suurella kiivaudella, suurella vihalla minä sen puolesta kiivailen.
These are the words of the Lord of armies: I am angry about the fate of Zion, I am angry about her with great wrath.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἐζήλωσα τὴν ἱερουσαλημ καὶ τὴν σιων ζῆλον μέγαν καὶ θυμῷ μεγάλῳ ἐζήλωσα αὐτήν
- 3 Näin sanoo Herra: Minä käännyin jälleen Siionin puoleen ja tulen asumaan Jerusalemin keskelle, ja Jerusalemia kutsutaan Uskolliseksi Kaupungiksi ja Herran Sebaotin vuotta Pyhäksi Vuoreksi.
This is what the Lord has said: I have come back to Zion, and will make my living-place in Jerusalem: and Jerusalem will be named The town of good faith; and the mountain of the Lord of armies The holy mountain.
τάδε λέγει κύριος καὶ ἐπιστρέψω ἐπὶ σιων καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ ἱερουσαλημ καὶ κληθήσεται ἡ ἱερουσαλημ πόλις ἡ ἀληθινὴ καὶ τὸ ὄρος κυρίου παντοκράτορος ὄρος ἄγιον
- 4 Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä on Jerusalemin toreilla istuva vanhuksia ja vanhoja vaimoja, sauvansa kädessään kullakin päivien paljouden vuoksi.
This is what the Lord of armies has said: There will again be old men and old women seated in the open spaces of Jerusalem, every man with his stick in his hand because he is so old.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἔτι καθήσονται πρεσβύτεροι καὶ πρεσβύτεραι ἐν ταῖς πλατεῖαις ἱερουσαλημ ἕκαστος τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ πλήθους ἡμερῶν
- 5 Ja kaupungin torit tulevat olemaan täynnä poikasia ja tyttösiä, jotka leikkivät sen toreilla.
And the open spaces of the town will be full of boys and girls playing in its open spaces.
καὶ αἱ πλατεῖαι τῆς πόλεως πληθήσονται παιδαρίων καὶ κορασιῶν παιζόντων ἐν ταῖς πλατεῖαις αὐτῆς
- 6 Näin sanoo Herra Sebaot: Jos tämä onkin ihmeellistä tämän kansan jäännöksen silmissä niinä päivinä, pitäisikö sen olla ihmeellistä myös minun silmissäni, sanoo Herra Sebaot?
This is what the Lord of armies has said: If this is a wonder to the rest of this people, is it a wonder to me? says the Lord of armies.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ διότι εἰ ἀδυνατήσῃ ἐνώπιον τῶν καταλοίπων τοῦ λαοῦ τούτου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις μὴ καὶ ἐνώπιον ἐμοῦ ἀδυνατήσῃ λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 7 Näin sanoo Herra Sebaot: Katso, minä olen vapauttava kansani auringon nousun maasta ja laskun maasta.
This is what the Lord of armies has said: See, I will be the saviour of my people from the east country, and from the west country;
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἰδοὺ ἐγὼ ἀνασφύξω τὸν λαόν μου ἀπὸ γῆς ἀνατολῶν καὶ ἀπὸ γῆς δυσμῶν
- 8 Ja minä tuon heidät asumaan Jerusalemin keskelle. Ja he ovat minun kansani, ja minä olen heidän Jumalansa, uskollinen ja vanhurskas.
And I will make them come and be living in Jerusalem and they will be to me a people and I will be to them a God, in good faith and in righteousness.
καὶ εἰσάξω αὐτοὺς καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ ἱερουσαλημ καὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ

- 9 Näin sanoo Herra Sebaot: Olkoot lujat teidän kätenne, teidän, jotka tähän aikaan olette kuulleet nämä sanat profeettain suusta, sinä päivänä, jona laskettiin Herran Sebaotin huoneen, rakennettavan tempppelin, perustus.
This is what the Lord of armies has said: Let your hands be strong, you who are now hearing these words from the mouths of the prophets, that is to say, in the days when the base of the house of the Lord of armies has been put in place for the building of the house, that is the Temple.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ κατισχυέτωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν τῶν ἀκούοντων ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοὺς λόγους τούτους ἐκ στόματος τῶν προφητῶν ἀφ' ἧς ἡμέρας θεμελιῶται ὁ οἶκος κυρίου παντοκράτορος καὶ ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ὀικοδομηταί
- 10 Sillä ennen sitä aikaa ei saatu palkkaa ihmisen työstä, ei palkkaa juhdan työstä, eikä ollut menijällä, ei tulijalla rauhaa ahdistajalta, ja minä laskin irti kaikki ihmiset, toisen toisensa kimppuun. For before those days there was no payment for a man's work, or for the use of a beast, and there was no peace for him who went out or him who came in, because of the attacker: for I had every man turned against his neighbour.
διότι πρὸ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ μισθὸς τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἔσται εἰς ὄνησιν καὶ ὁ μισθὸς τῶν κτηνῶν οὐχ ὑπάρξει καὶ τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ οὐκ ἔσται εἰρήνη ἀπὸ τῆς θλίψεως καὶ ἐξαποστελω πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἕκαστον ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ
- 11 Mutta nyt minä en ole tämän kansan jäännökselle samanlainen, kuin olin entisinä päivinä, sanoo Herra Sebaot. But now I will not be to the rest of this people as I was in the past, says the Lord of armies.
καὶ νῦν οὐ κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν ἐγὼ ποιῶ τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ τούτου λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 12 Sillä rauhan kylvö kylvetään, viiniköynnös antaa hedelmänsä, maa antaa satonsa, taivas antaa kasteensa, ja tämän kansan jäännökselle minä annan perintöosaksi kaiken tämän. For I will let the seed of peace be planted; the vine will give her fruit and the land will give her increase and the heavens will give their dew; and I will give to the rest of this people all these things for their heritage.
ἀλλ' ἢ δεῖξω εἰρήνην ἢ ἄμπελος δώσει τὸν καρπὸν αὐτῆς καὶ ἡ γῆ δώσει τὰ γενήματα αὐτῆς καὶ ὁ οὐρανὸς δώσει τὴν δρόσον αὐτοῦ καὶ κατακληρονομήσω τοῖς καταλοίποις τοῦ λαοῦ μου πάντα τὰ αὐτὰ
- 13 Ja niinkuin te olette olleet kirouksena pakanakansain seassa, te Juudan heimo ja Israelin heimo, niin te, kun minä teidät vapahdan, tulette olemaan siunauksena. Älkää peljätkö, olkoot teidän kätenne lujat. And it will come about that, as you were a curse among the nations, O children of Judah and children of Israel, so I will give you salvation and you will be a blessing: have no fear and let your hands be strong.
καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἦτε ἐν κατάρᾳ ἐν τοῖς ἔθνεσιν οἶκος ἰουδα καὶ οἶκος ἰσραηλ οὕτως διασώσω ὑμᾶς καὶ ἔσσηθε ἐν εὐλογίᾳ θαρσεῖτε καὶ κατισχύετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν
- 14 Sillä näin sanoo Herra Sebaot: Niinkuin minulla oli mielessä tehdä teille paha, kun teidän isänne vihoittivat minut, sanoo Herra Sebaot, enkä minä sitä katunut, For this is what the Lord of armies has said: As it was my purpose to do evil to you when your fathers made me angry, says the Lord of armies, and my purpose was not changed: διότι τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ὃν τρόπον διενοήθην τοῦ κακῶσαι ὑμᾶς ἐν τῷ παροργίσει με τοὺς πατέρας ὑμῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ οὐ μετενόησα
- 15 niin on taas tähän aikaan minulla mielessä tehdä hyvää Jerusalemille ja Juudan heimolle. Älkää peljätkö. So in these days it is again my purpose to do good to Jerusalem and to the children of Judah: have no fear.
οὕτως παρατέταγμαί καὶ διανενόημαι ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις τοῦ καλῶς ποιῆσαι τὴν ἱερουσαλημ καὶ τὸν οἶκον ἰουδα θαρσεῖτε
- 16 Näitä te tehkää: Puhukaa totta toinen toisellenne. Tuomitkaa porteissanne oikein, tuomitkaa rauhan tuomio. These are the things which you are to do: Let every man say what is true to his neighbour; and let your judging give peace in your towns.
οὕτοι οἱ λόγοι οὓς ποιήσετε λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ κρίμα εἰρηνικὸν κρίνατε ἐν ταῖς πόλεις ὑμῶν
- 17 Älkää hautoko mielessänne paha toinen toisellenne, älkääkää rakastako väärää valaa. Sillä kaikkia näitä minä vihaan, sanoo Herra." Let no one have any evil thought in his heart against his neighbour; and have no love for false oaths: for all these things are hated by me, says the Lord.
καὶ ἕκαστος τὴν κακίαν τοῦ πλησίον αὐτοῦ μὴ λογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν καὶ ὄρκον ψευδῆ μὴ ἀγαπᾶτε διότι ταῦτα πάντα ἐμίσησα λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 18 Ja minulle tuli tämä Herran Sebaotin sana: And the word of the Lord of armies came to me, saying,
καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου παντοκράτορος πρὸς με λέγων
- 19 "Näin sanoo Herra Sebaot: Neljännän kuun paasto ja viidennen paasto ja seitsemännen paasto ja kymmenennen paasto on oleva Juudan heimolle ilo ja riemu ja mieluinen juhla. Mutta rakastakaa totuutta ja rauhaa. This is what the Lord of armies has said: The times of going without food in the fourth month and in the fifth and the seventh and the tenth months, will be for the people of Judah times of joy and happy meetings; so be lovers of good faith and of peace.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ νηστεία ἡ τετράς καὶ νηστεία ἡ πέμπτη καὶ νηστεία ἡ ἑβδόμη καὶ νηστεία ἡ δεκάτη ἔσονται τῷ οἴκῳ ἰουδα εἰς χαρὰν καὶ εἰς εὐφροσύνην καὶ εἰς ἑορτὰς ἀγαθὰς καὶ ἰ εὐφρανθήσεσθε καὶ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀγαπήσατε

- 20 Näin sanoo Herra Sebaot: Vielä tulee kansoja, monien kaupunkien asukkaita,
This is what the Lord of armies has said: It will again come about that when peoples and those living in great towns come,
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἔτι ἤξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ κατοικοῦντες πόλεις πολλὰς
- 21 ja toisen asukkaat menevät toiseen ja sanovat: 'Lähtekäämme, käykäämme etsimään Herran mielisuosiota, etsimään Herraa Sebaotia'. - 'Minäkin lähden.'
And the people of one town go to another and say, Let us certainly go with a request for grace from the Lord, and to give worship to the Lord of armies, then I will go with you.
καὶ συνελθούσονται κατοικοῦντες πέντε πόλεις εἰς μίαν πόλιν λέγοντες πορευθῶμεν δεηθῆναι τοῦ προσώπου κυρίου καὶ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος πορεύσομαι κἀγώ
- 22 Ja monet kansat, väkevät pakanakansat, tulevat Jerusalemiin etsimään Herraa Sebaotia, etsimään Herran mielisuosiota.
And great peoples and strong nations will come to give worship to the Lord of armies in Jerusalem and to make requests for grace from the Lord.
καὶ ἤξουσιν λαοὶ πολλοὶ καὶ ἔθνη πολλὰ ἐκζητῆσαι τὸ πρόσωπον κυρίου παντοκράτορος ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ τοῦ ἐξιλάσκεισθαι τὸ πρόσωπον κυρίου
- 23 Näin sanoo Herra Sebaot: Niinä päivinä tarttuu kymmenen miestä kaikista pakanakansain kielistä, tarttuu Juudan miestä liepeeseen sanoen: 'Me tahdomme käydä teidän kanssanne, sillä me olemme kuulleet, että Jumala on teidän kanssanne'.
This is what the Lord of armies has said: In those days, ten men from all the languages of the nations will put out their hands and take a grip of the skirt of him who is a Jew, saying, We will go with you, for it has come to our ears that God is with you.
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐν ἐπιλάβονται δέκα ἄνδρες ἐκ πασῶν τῶν γλωσσῶν τῶν ἐθνῶν καὶ ἐπιλάβονται τοῦ κρασπέδου ἀνδρὸς ἰουδαίου λέγοντες πορευσόμεθα μετὰ σοῦ διότι ἀκηκόαμεν ὅτι ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν ἐστίν
- 1 Ennustus, Herran sana, Hadrakin maata vastaan, ja Damaskoon se laskeutuu. Sillä Herran silmä katsoo ihmisiä, kaikkia Israelin sukukuntia
A word of the Lord: The Lord has come to the land of Hadrach, and Damascus is his resting-place: for the towns of Aram are the Lord's,
λήμμα λόγου κυρίου ἐν γῆ σεδραχ καὶ δαμασκού θυσία αὐτοῦ διότι κύριος ἐφορᾷ ἀνθρώπους καὶ πάσας φυλάς τοῦ ἰσραηλ
- 2 ja myös Hamatia, joka on sen kanssa rajatusten, sekä Tyyroa ja Siidonia, sillä ne ovat sangen viisaat.
As well as Hamath, which is by its limit, and Tyre and Zidon, because they are very wise.
καὶ εμαθ ἐν τοῖς ὀρίοις αὐτῆς τύρος καὶ σιδὼν διότι ἐφρόνησαν σφόδρα
- 3 Tyyro on rakentanut itsellensä linnoituksia ja kasannut kokoon hopeata kuin tomua ja kultaa kuin katujen lokaa.
And Tyre made for herself a strong place, and got together silver like dust and the best gold like the earth of the streets.
καὶ ἠκοδόμησεν τύρος ὀχυρώματα ἑαυτῆ καὶ ἐθησαύρισεν ἀργύριον ὡς χυδὼν καὶ συνήγαγεν χρυσίον ὡς πηλὸν ὁδῶν
- 4 Katso, Herra köyhdyttää sen ja syöksee mereen sen voiman, ja se itse poltetaan tulella.
See, the Lord will take away her heritage, overturning her power in the sea; and she will be burned up with fire.
διὰ τοῦτο κύριος κληρονομήσει αὐτήν καὶ πατάξει εἰς θάλασσαν δύναμιν αὐτῆς καὶ αὐτὴ ἐν πυρὶ καταναλωθήσεται
- 5 Sen näkee Askelon ja peljästy, ja Gassa, ja vapisee kovin, ja Ekron, sillä sen toivo joutuu häpeään. Ja Gassasta hukkuu kuningas, eikä Askelonissa enää asuta.
Ashkelon will see it with fear, and Gaza, bent with pain; and Ekron, for her hope will be shamed: and the king will be cut off from Gaza, and Ashkelon will be unpeopled.
ὄψεται ἀσκαλὼν καὶ φοβηθήσεται καὶ γάζα καὶ ὀδυνηθήσεται σφόδρα καὶ ακκαρων ὅτι ἠσχύνθη ἐπὶ τῷ παραπτώματι αὐτῆς καὶ ἀπολείται βασιλεὺς ἐκ γάζης καὶ ἀσκαλὼν οὐ μὴ κατοικηθῆ
- 6 Asdodissa asuu sekasikiöitä, ja minä hävitän filistealaisten ylpeyden.
And a mixed people will be living in Ashdod, and I will have the pride of the Philistines cut off.
καὶ κατοικήσουσιν ἀλλογενεῖς ἐν ἀζώτῳ καὶ καθελῶ ὕβριν ἀλλοφύλων
- 7 Mutta minä poistan veret hänen suustansa ja heidän iljetyksensä hänen hampaittensa välistä, ja hänestäkin jää jäännös meidän Jumalallemme; hän on oleva niinkuin sukuruhtinas Juudassa, ja Ekron on oleva niinkuin jebusilainen.
And I will take away his blood from his mouth, and his disgusting things from between his teeth; and some of his people will be kept for our God: and he will be as a family in Judah, and Ekron as one living in Jerusalem.
καὶ ἐξαρῶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐκ στόματος αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν ἐκ μέσου ὀδόντων αὐτῶν καὶ ὑπολειφθήσεται καὶ οὗτος τῷ θεῷ ἡμῶν καὶ ἔσονται ὡς χλιαρχος ἐν ἰουδα καὶ ακκαρων ὡς ὁ ἱεβουσαῖος
- 8 Minä teen leirini temppeleini suojaksi sotajoukoilta, jotka tulevat ja menevät, eikä tule käskijä enää heidän kimppuunsa, sillä nyt olen minä sen omin silmin nähnyt.
And I will put my forces in position round my house, so that there may be no coming and going: and no cruel master will again go through them: for now I have seen his trouble.
καὶ ὑποστήσομαι τῷ οἴκῳ μου ἀνάστημα τοῦ μὴ διαπορεύεσθαι μηδὲ ἀνακάμπτειν καὶ οὐ μὴ ἐπέλθῃ ἐπ' αὐτοὺς οὐκέτι ἐξελεύων διότι νῦν ἑώρακα ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς μου

- 9 Illoitse suuresti, tytär Siion, riemuitse, tytär Jerusalem, sillä sinun kuninkaasi tulee sinulle! Vanhurskas ja auttaja hän on, on nöyrä ja ratsastaa aasilla, aasintamman varsalla.
Be full of joy, O daughter of Zion; give a glad cry, O daughter of Jerusalem: see, your king comes to you: he is upright and has overcome; gentle and seated on an ass, on a young ass.
χαῖρε σφόδρα θύγατερ σιων κήρυσσε θύγατερ ιερουσαλημ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι δίκαιος καὶ σφῶζων αὐτός πραῖς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον
- 10 Ja minä hävitän vaunut Efraimista ja hevoset Jerusalemista. Sodan jousi hävitetään, ja hän julistaa rauhan kansoille. Ja hänen hallituksensa ulottuu merestä mereen, Euftrat-virrasta hamaan maan ääriin.
And he will have the war-carriage cut off from Ephraim, and the horse from Jerusalem, and the bow of war will be cut off: and he will say words of peace to the nations: and his rule will be from sea to sea, and from the River to the ends of the earth.
καὶ ἐξολεθρεύσει ἄρματα ἐξ εφραιμ καὶ ἵππον ἐξ ιερουσαλημ καὶ ἐξολεθρευθήσεται τόξον πολεμικόν καὶ πλήθος καὶ εἰρήνη ἐξ ἐθνῶν καὶ κατάρξει ὑδάτων ἕως θαλάσσης καὶ ποταμῶν διεκβολὰς γῆς
- 11 Ja myös sinun vankisi minä sinun liittosi veren tähden päästän pois vedettömästä kuopasta.
And as for you, because of the blood of your agreement, I have sent out your prisoners from the deep hole in which there is no water.
καὶ σὺ ἐν αἵματι διαθήκης ἐξαπέστειλας δεσμίους σου ἐκ λάκκου οὐκ ἔχοντος ὕδωρ
- 12 Tulkaa takaisin varustukseen, te vangit, joilla on toivo; myös tänä päivänä minä julistan: kaksin verroin minä sinulle korvaan.
And they will come back to you, O daughter of Zion, as prisoners of hope: today I say to you that I will give you back twice as much;
καθήσεσθε ἐν ὀχυρώματι δέσμοι τῆς συναγωγῆς καὶ ἀντὶ μιᾶς ἡμέρας παροικεσίας σου διπλᾶ ἀνταποδώσω σοι
- 13 Sillä minä jännitän Juudan jousekseni, panen siihen nuoleksi Efraimin ja nostan sinun poikasi, Siion, sinun poikasi vastaan, Jaavan, ja teen sinut sankarin miekan kaltaiseksi.
For I have made Judah a bow bent for my use, I have made Ephraim the arrows of the bow; I will make your sons, O Zion, take up arms against your sons, O Greece, and will make you like the sword of a man of war.
διότι ἐνέτεινά σε ἰουδα ἔμαυτῶ τόξον ἔπλησα τὸν εφραιμ καὶ ἐπεγερώ τὰ τέκνα σου σιων ἐπὶ τὰ τέκνα τῶν ἐλλήνων καὶ ψηλαφήσω σε ὡς ῥομφαίαν μαχητοῦ
- 14 Herra on näkyvä heidän yllänsä, ja hänen nuolensa lähtee kuin salama. Herra, Herra puhalttaa pasunaan ja kulkee etelän myrskytuulissa.
And the Lord will be seen over them, and his arrow will go out like the thunder-flame: and the Lord God, sounding the war-horn, will go in the storm-winds of the South.
καὶ κύριος ἔσται ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐξελεύσεται ὡς ἀστραπὴ βολίς καὶ κύριος παντοκράτωρ ἐν σάλπγγι σαλπιεῖ καὶ πορεύεται ἐν σάλῳ ἀπειλῆς αὐτοῦ
- 15 Herra Sebaot on suojaava heitä, ja he syövät, ja he tallaavat linkokiviä, he juovat ja pauhaavat niinkuin viinistä ja ovat täynnä, niinkuin uhrimaljat, niinkuin alttarin kulmat.
The Lord of armies will be a cover for them; and they will overcome, crushing under foot the armed men; they will take their blood for drink like wine: they will be full like the sides of the altar.
κύριος παντοκράτωρ ὑπερασπιεῖ αὐτῶν καὶ καταναλώσουσιν αὐτοὺς καὶ καταχώσουσιν αὐτοὺς ἐν λίθοις σφενδόνης καὶ ἐκπίονται αὐτοὺς ὡς οἶνον καὶ πλήσουσιν ὡς φιάλας θυσιαστήριον
- 16 Ja Herra, heidän Jumalansa, on sinä päivänä auttava heitä, kansaansa, joka on kuin hänen lammaslaumansa; sillä he ovat kruunuun kiinnitettyjä kiviä, jotka kohoavat yli hänen maansa.
And the Lord their God will be their saviour in that day, giving them food like the flock of his people: for they will be like the jewels of a crown shining over his land.
καὶ σώσει αὐτοὺς κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὡς πρόβατα λαὸν αὐτοῦ διότι λίθοι ἅγιοι κυλίνονται ἐπὶ τῆς γῆς αὐτοῦ
- 17 Sillä kuinka suuri onkaan oleva heidän onnensa, heidän ihanuutensa: vilja saa kasvamaan nuorukaiset ja rypälemehu neitsyet!
For how good it is and how beautiful! grain will make the young men strong and new wine the virgins.
ὅτι εἶ τι ἀγαθὸν αὐτοῦ καὶ εἶ τι καλὸν παρ' αὐτοῦ σίτος νεανίσκοις καὶ οἶνος εὐωδιάζων εἰς παρθένους
- 1 Rukoilkaa Herralta sadetta kevätsateen aikana: Herra tekee ukkospilvet ja antaa heille sadekuurot, antaa kasvit joka miehen pellolle.
Make your request to the Lord for rain in the time of the spring rains, even to the Lord who makes the thunder-flames; and he will give them showers of rain, to every man grass in the field.
αἰτεῖσθε ὑετὸν παρὰ κυρίου καθ' ὥραν πρόμιον καὶ ὄψμιον κύριος ἐποίησεν φαντασίας καὶ ὑετὸν χειμερινὸν δώσει αὐτοῖς ἐκάστῳ βοτάνην ἐν ἀγρῶ
- 2 Sillä kotijumalat puhuvat tyhjiä, ja tietäjät näkevät petosnäkyjä, puhuvat valheunia, lohduttelevat turhilla. Sentähden he saavat lähteä matkaan kuin lammaslauma ja kärsivät vaivaa, kun ei ole paimenta.
For the images have said what is not true, and the readers of signs have seen deceit; they have given accounts of false dreams, they give comfort to no purpose: so they go out of the way like sheep, they are troubled because they have no keeper.
διότι οἱ ἀποφθεγγόμενοι ἐλάλησαν κόπους καὶ οἱ μάντιες ὀράσεις ψευδεῖς καὶ τὰ ἐνύπνια ψευδῆ ἐλάλουν μάταια παρεκάλουν διὰ τοῦτο ἐξήρθησαν ὡς πρόβατα καὶ ἐκακώθησαν διότι οὐκ ἦν ἴσως
- 3 Paimenia kohtaan syttyy minun vihani, ja johtomiehiä minä rankaisen; sillä Herra Sebaot pitää huolen laumastansa, Juudan heimosta, ja asettaa sen ikäänkuin kunniaratsuksensa sodassa.
My wrath is burning against the keepers of the flock, and I will send punishment on the he-goats: for the Lord of armies takes care of his flock, the people of Judah, and will make them like the horse of his pride in the fight.
ἐπὶ τοὺς ποιμένας παρωξύνθη ὁ θυμὸς μου καὶ ἐπὶ τοὺς ἄμνοὺς ἐπισκέψομαι καὶ ἐπισκέπεται κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ τὸ ποίμνιον αὐτοῦ τὸν οἶκον ἰουδα καὶ τάξει αὐτοὺς ὡς ἵππον εὐπρεπῆ αὐτοῦ ἐν πολέμῳ

- 4 Siitä on lähtevä kulmakivi, siitä kiinnityspaalu, siitä sotajousi, siitä lähtevät käskijät kaikki.
From him will come the keystone, from him the nail, from him the bow of war, from him will come every ruler;
καὶ ἐξ αὐτοῦ ἐπέβλεψεν καὶ ἐξ αὐτοῦ ἔταξεν καὶ ἐξ αὐτοῦ τόξον ἐν θυμῷ ἐξ αὐτοῦ ἐξελεύσεται πᾶς ὁ ἐξελαύνων ἐν τῷ αὐτῷ
- 5 Ja he ovat niinkuin sankarit, jotka polkevat katujuen lokaa sodassa. He sotivat, sillä Herra on heidän kanssansa; ja häpeään joutuvat hevosilla-ratsastajat.
Together they will be like men of war, crushing down their haters into the earth of the streets in the fight; they will make war because the Lord is with them: and the horsemen will be shamed.
καὶ ἔσονται ὡς μαχηταὶ πατοῦντες πηλὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐν πολέμῳ καὶ παρατάσσονται διότι κύριος μετ' αὐτῶν καὶ καταισχυθήσονται ἀναβάται ἵππων
- 6 Minä teen väkeväksi Juudan heimon ja autan Joosefin heimoa. Minä saatan heidät kotiin, sillä minä armahdan heitä, ja he tulevat olemaan, niinkuin en minä olisi heitä hyljännytkään. Sillä minä olen Herra, heidän Jumalansa, ja kuulen heidän rukouksensa.
And I will make the children of Judah strong, and I will be the saviour of the children of Joseph, and I will make them come back again, for I have had mercy on them: they will be as if I had not given them up: for I am the Lord their God and I will give them an answer.
καὶ κατισχύσω τὸν οἶκον ἰουδα καὶ τὸν οἶκον ἰωσηφ σώσω καὶ κατοικιῶ αὐτούς ὅτι ἠγάπησα αὐτούς καὶ ἔσονται ὄν τρόπον οὐκ ἀπεστρεψάμην αὐτούς διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς αὐτῶν καὶ ἑπακούσῃμαι αὐτοῖς
- 7 Efraim on oleva niinkuin sankari, ja heidän sydämensä on iloitseva niinkuin viinistä. Heidän lapsensa näkevät sen ja iloitsevat; heidän sydämensä riemuitsee Herrassa.
And Ephraim will be like a man of war, and their hearts will be glad as with wine; and their children will see it with joy; their hearts will be glad in the Lord.
καὶ ἔσονται ὡς μαχηταὶ τοῦ εφραϊμ καὶ χαρήσεται ἡ καρδία αὐτῶν ὡς ἐν οἴνῳ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ὄψονται καὶ εὐφρανθήσονται καὶ χαρεῖται ἡ καρδία αὐτῶν ἐπὶ τῷ κυρίῳ
- 8 Minä olen viheltävä heille ja kokoava heidät, sillä minä lunastan heidät, ja he lisääntyvät, niinkuin lisääntyivät ennen.
With the sound of the pipe I will get them together; for I have given the price to make them free: and they will be increased as they were increased.
σημανῶ αὐτοῖς καὶ εἰσδέξομαι αὐτούς διότι λυτρώσομαι αὐτούς καὶ πληθυνθήσονται καθότι ἦσαν πολλοί
- 9 Kun minä sirotan heidät kansojen sekaan, muistavat he minua kaukaisissa maissa; ja he lastensa kanssa saavat elää ja palata takaisin.
Though I had them planted among the peoples, they will keep me in mind in far countries: and they will take care of their children and will come back.
καὶ σπερῶ αὐτούς ἐν λαοῖς καὶ οἱ μακρὰν μνησθήσονται μου ἐκθρέψουσιν τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ ἐπιστρέψουσιν
- 10 Minä tuon heidät takaisin Egyptin maasta ja kokoan heidät Assurista; minä vien heidät Gileadin maahan ja Libanonille, eikä heille ole riittävästi tilaa.
And I will make them come back out of the land of Egypt, and will get them together out of Assyria; and I will take them into the land of Gilead, and it will not be wide enough for them.
καὶ ἐπιστρέψω αὐτούς ἐκ γῆς αἰγύπτου καὶ ἐξ ἀσσυρίων εἰσδέξομαι αὐτούς καὶ εἰς τὴν γαλααδίτιν καὶ εἰς τὸν λίβανον εἰσάξω αὐτούς καὶ οὐ μὴ ὑπολειφθῆ ἐξ αὐτῶν οὐδὲ εἷς
- 11 Hän käy ahdistuksen meren lävitse, hän lyö meren aaltoja, ja kaikki Niilivirran syvydet kuivuvat, Assurin ylpeys painuu alas, ja Egyptin valtikka väistyy pois.
And they will go through the sea of Egypt, and all the deep waters of the Nile will become dry: and the pride of Assyria will be made low, and the power of Egypt will be taken away.
καὶ διελεύσονται ἐν θαλάσῃ στενῇ καὶ πατάξουσιν ἐν θαλάσῃ κύματα καὶ ξηρανθήσεται πάντα τὰ βάθη ποταμῶν καὶ ἀφαιρεθήσεται πᾶσα ὕβρις ἀσσυρίων καὶ σκῆπτρον αἰγύπτου περιαιρεθήσεται
- 12 Mutta heidät minä teen väkeviksi Herrassa, ja hänen nimensä on heidän kerskauksensa, sanoo Herra.
And their strength will be in the Lord; and their pride will be in his name, says the Lord.
καὶ κατισχύσω αὐτούς ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτῶν καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ κατακυχήσονται λέγει κύριος
- 1 Avaa ovesi, Libanon! Tuli on kuluttava sinun setrisi.
Let your doors be open, O Lebanon, so that fire may be burning among your cedars.
διάνοιξον ὁ λίβανος τὰς θύρας σου καὶ καταφαγέτω πῦρ τὰς κέδρους σου
- 2 Valittakoon kypressi, sillä setri on kaatunut, hävitetyt ovat nuo mahtavat. Valittakaa, te Baasanin tammet, sillä sankka metsä on sortunut.
Give a cry of grief, O fir-tree, for the fall of the cedar, because the great ones have been made low: give cries of grief, O you oaks of Bashan, for the strong trees of the wood have come down.
ὀλολύξατο πίτυς διότι πέπτωκεν κέδρος ὅτι μεγάλως μεγιστάνες ἐταλαιπώρησαν ὀλολύξατε δρυὲς τῆς βασανίτιδος ὅτι κατεσπάσθη ὁ δρυμὸς ὁ σύμφυτος
- 3 Kuule paimenten valitusta, kun on hävitetty nuo heidän mahtavansa. Kuule nuorten leijonain ärjyntää, kun on hävitetty Jordanin rantatiheikkö.
The sound of the crying of the keepers of the flock! for their glory is made waste: the sound of the loud crying of the young lions! for the pride of Jordan is made waste.
φωνὴ θρηνοῦντων ποιμένων ὅτι τεταλαιπώρηκεν ἡ μεγαλωσύνη αὐτῶν φωνὴ ὠρουμένων λεόντων ὅτι τεταλαιπώρηκεν τὸ φρύαγμα τοῦ ἰορδάνου
- 4 Näin sanoi Herra, minun Jumalani:
This is what the Lord my God has said: Take care of the flock of death;
τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ ποιμαίνετε τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς

- 5 "Kaitse teuraslampaita, joita niiden ostajat teurastavat tuntematta syynalaisuutta, ja joista niiden myyjät sanovat: 'Kiitetty olkoon Herra, minä olen rikastunut', ja joita niiden paimenet eivät sääli.
Whose owners put them to death and have no sense of sin; and those who get a price for them say, May the Lord be praised for I have much wealth: and the keepers of the flock have no pity for them.
ὁ οἱ κτησάμενοι κατέσφαζον καὶ οὐ μετεμέλοντο καὶ οἱ πωλοῦντες αὐτὰ ἔλεγον εὐλογητὸς κύριος καὶ πεπλουτήκαμεν καὶ οἱ ποιμένες αὐτῶν οὐκ ἔπασχον οὐδὲν ἐπ' αὐτοῖς
- 6 Sillä minä en enää sääli maan asukkaita, sanoo Herra. Katso, minä annan ihmisten joutua toistensa käsiin ja kuninkaansa käsiin, ja he hävittävät maan, enkä minä pelasta ketään heidän käsistänsä."
For I will have no more pity for the people of the land, says the Lord; but I will give up everyone into his neighbour's hand and into the hand of his king: and they will make the land waste, and I will not keep them safe from their hands.
διὰ τοῦτο οὐ φείσομαι οὐκέτι ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν λέγει κύριος καὶ ἰδοὺ ἐγὼ παραδίδωμι τοὺς ἀνθρώπους ἕκαστον εἰς χεῖρας τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως αὐτοῦ καὶ κατακόψουσιν τὴν γῆν καὶ οὐ μὴ ἐξέλωμαι ἐκ χειρὸς αὐτῶν
- 7 Niin minä siis kaitsin teuraslampaita, lampaista kurjimpia. Ja minä otin itselleni kaksi sauvaa; minä nimitin toisen "Suloudeksi", toisen minä nimitin "Yhteydeksi", ja niin minä kaitsin lampaita.
So I took care of the flock of death, for those who made profit out of the flock; and I took for myself two rods, naming one Beautiful, and the other Bands; and I took care of the flock.
καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα τῆς σφαγῆς εἰς τὴν χαναναϊνὴν καὶ λήψομαι ἑμαυτῷ δύο ῥάβδους τὴν μίαν ἐκάλεσα κάλλος καὶ τὴν ἑτέραν ἐκάλεσα σχοίνισμα καὶ ποιμανῶ τὰ πρόβατα
- 8 Ja minä hävitin kolme paimenta yhtenä kuukautena, mutta minä kävin kärsimättömäksi lampaille, ja hekin kyllästyivät minuun.
And in one month I put an end to the three keepers of the flock; for my soul was tired of them, and their souls were disgusted with me.
καὶ ἔξαρθὼ τοὺς τρεῖς ποιμένας ἐν μηνὶ ἐνὶ καὶ βαρυνθήσεται ἡ ψυχὴ μου ἐπ' αὐτούς καὶ γὰρ αἱ ψυχαὶ αὐτῶν ἐπωρόντο ἐπ' ἐμέ
- 9 Niin minä sanoin: "Minä en tahdo enää teitä kaita. Kuolkoon, joka kuolee; hävitköön, joka häviää; ja jäljellejäävät syökööt kukin toistensa lihaa."
And I said, I will not take care of you: If death comes to any, let death be its fate; if any is cut off, let it be cut off; and let the rest take one another's flesh for food.
καὶ εἶπα οὐ ποιμανῶ ὑμᾶς τὸ ἀποθνήσκον ἀποθνησκέτω καὶ τὸ ἐκλείπον ἐκλειπέτω καὶ τὰ κατάλοιπα καταθετιέτωσαν ἕκαστος τὰς σάρκας τοῦ πλησίον αὐτοῦ
- 10 Ja minä otin sauvani Sulouden ja katkaisin sen purkaakseni liittoni, jonka olin tehnyt kaikkien kansojen kanssa.
And I took my rod Beautiful, cutting it in two, so that the Lord's agreement, which he had made with all the peoples, might be broken.
καὶ λήψομαι τὴν ῥάβδον μου τὴν καλὴν καὶ ἀπορρίψω αὐτὴν τοῦ διασκεδάσαι τὴν διαθήκην μου ἣν διεθέμην πρὸς πάντας τοὺς λαοὺς
- 11 Ja sinä päivänä se purkautui, ja niin lampaista kurjimmat, jotka ottivat minusta vaarin, tulivat tietämään, että se oli Herran sana.
And it was broken on that day: and the sheep-traders, who were watching me, were certain that it was the word of the Lord.
καὶ διασκεδασθήσεται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ γινώσκονται οἱ χαναναῖοι τὰ πρόβατα τὰ φυλασσόμενα διότι λόγος κυρίου ἐστίν
- 12 Sitten minä sanoin heille: "Jos teille hyväksi näkyy, niin antakaa minulle palkkani; jollei, niin olkaa antamatta". Niin he punnitsivat minun palkakseni kolmekymmentä hopearahaa.
And I said to them, If it seems good to you, give me my payment; and if not, do not give it. So they gave me my payment by weight, thirty shekels of silver.
καὶ ἔρθω πρὸς αὐτούς εἰ καλὸν ἐνώπιον ὑμῶν ἐστὶν δότε στήσαντες τὸν μισθόν μου ἢ ἀπέψασθε καὶ ἔστησαν τὸν μισθόν μου τριάκοντα ἀργυροῦς
- 13 Ja Herra sanoi minulle: "Viskaa se savenalajalle, tuo kallis hinta, jonka arvoiseksi he ovat minut arvioineet". Niin minä otin ne kolmekymmentä hopearahaa ja viskasin ne Herran huoneeseen savenalajalle.
And the Lord said to me, Put it into the store-house, the price at which I was valued by them. And I took the thirty shekels of silver and put them into the store-house in the house of the Lord.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με κάθες αὐτούς εἰς τὸ χωνευτήριον καὶ σκέψαι εἰ δόκιμόν ἐστιν ὃν τρόπον ἐδοκιμάσθη ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἔλαβον τοὺς τριάκοντα ἀργυροῦς καὶ ἐνέβαλον αὐτούς εἰς τὸν οἶκον κυρίου εἰς τὸ χωνευτήριον
- 14 Sitten minä katkaisin toisen sauvani, Yhteyden, purkaakseni veljeyden Juudan ja Israelin väliltä.
Then I took my other rod, the one named Bands, cutting it in two, so that the relation of brothers between Judah and Israel might be broken.
καὶ ἀπέρριψα τὴν ῥάβδον τὴν δευτέραν τὸ σχοίνισμα τοῦ διασκεδάσαι τὴν κατάσχῃσιν ἀνὰ μέσον ἰουδα καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ ἰσραηλ
- 15 Sitten Herra sanoi minulle: "Ota vielä itsellesi hullun paimenen kapineet.
And the Lord said to me, Take again the instruments of a foolish keeper of sheep.
καὶ εἶπεν κύριος πρὸς με ἔτι λαβὲ σεαυτῷ σκεύη ποιμενικὰ ποιμένος ἀπίρου

- 16 Sillä katso, minä olen herättävä maahan paimenen: hukkaantuneista hän ei pidä huolta, hajaantunutta hän ei etsi, ruhjoutunutta hän ei paranna, pystyssäpysyvää hän ei tue; mutta hän syö lihaviin lihaa ja halkaisee niiden sorkat.
For see, I will put a sheep-keeper over the land, who will have no care for that which is cut off, and will not go in search of the wanderers, or make well what is broken, and he will not give food to that which is ill, but he will take for his food the flesh of the fat, and let their feet be broken.
διότι ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγείρω ποιμένα ἐπὶ τὴν γῆν τὸ ἐκλιμπάνων οὐ μὴ ἐπισκέψηται καὶ τὸ διεσκορπισμένον οὐ μὴ ζητήσῃ καὶ τὸ συντετριμμένον οὐ μὴ ἰάσῃται καὶ τὸ ὀλόκληρον οὐ μὴ κατευθύνῃ καὶ τὰ κρέα τῶν ἐκλεκτῶν καταφάγεται καὶ τοὺς ἀστραγάλους αὐτῶν ἐκστρέψει
- 17 Voi hullua paimenta, joka lampaat hylkää! Käyköön miekka hänen käsivarteensa ja oikeaan silmäänsä. Hänen käsivartensa kuivettukoon, ja hänen oikea silmänsä soetkoon."
A curse on the foolish keeper who goes away from the flock! the sword will be on his arm and on his right eye: his arm will become quite dry and his eye will be made completely dark.
ὁ οἱ ποιμαίνοντες τὰ μάταια καὶ οἱ καταλελοιπότες τὰ πρόβατα μάχαιρα ἐπὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τὸν ὀφθαλμὸν τὸν δεξιὸν αὐτοῦ ὁ βραχίον αὐτοῦ ξηραίνόμενος ξηρανθήσεται καὶ ὁ ὄφθαλμὸς αὐτοῦ δεξιὸς αὐτοῦ ἐκτυφλούμενος ἐκτυφλωθήσεται
- 1 Ennustus, Herran sana Israelista. Näin sanoo Herra, joka on jännittänyt taivaan ja perustanut maan ja joka on luonut ihmisen hengen hänen sisimpäänsä:
The word of the Lord about Israel. The Lord by whom the heavens are stretched out and the bases of the earth put in place, and the spirit of man formed inside him, has said:
λήμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ λέγει κύριος ἐκτείνων οὐρανὸν καὶ θεμελιῶν γῆν καὶ πλάσσει πνεῦμα ἀνθρώπου ἐν αὐτῷ
- 2 Katso, minä teen Jerusalemin juovuttavaksi maljaksi kaikille kansoille yltympäri, ja myös Juudan kohdalle se on tuleva Jerusalemia piiritettäessä.
See, I will make Jerusalem a cup of shaking fear to all the peoples round about, when Jerusalem is shut in.
ἰδοὺ ἐγὼ τίθῃμι τὴν ἱερουσαλημ ὡς πρόθυρα σαλευόμενα πᾶσι τοῖς λαοῖς κύκλῳ καὶ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ἔσται περιοχὴ ἐπὶ ἱερουσαλημ
- 3 Ja sinä päivänä minä teen Jerusalemin väkikiveksi kaikille kansoille: kaikki, jotka sitä nostavat, repivät pahoin itsensä; ja kaikki maan kansakunnat kokoontuvat sitä vastaan.
And it will come about in that day that I will make Jerusalem a stone of great weight for all the peoples; all those who take it up will be badly wounded; and all the nations of the earth will come together against it.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τὴν ἱερουσαλημ λίθον καταπατούμενον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν πᾶς ὁ καταπατῶν αὐτὴν ἐμπαίξων ἐμπαίζεται καὶ ἐπισυναχθήσονται ἐπ' αὐτὴν πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς
- 4 Sinä päivänä, sanoo Herra, minä lyön kaikki hevoset vauhkoudella ja niiden ratsastajat hulluudella. Mutta Juudan heimoa kohti minä aavaan silmäni, ja kaikki kansojen hevoset minä lyön sokeudella.
In that day, says the Lord, I will put fear into every horse and make every horseman go off his head: and my eyes will be open on the people of Judah, and I will make every horse of the peoples blind.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγει κύριος παντοκράτωρ πατάξω πάντα ἵππον ἐν ἐκστάσει καὶ τὸν ἀναβάτην αὐτοῦ ἐν παραφρονήσει ἐπὶ δὲ τὸν οἶκον ἰουδα διανοίξω τοὺς ὀφθαλμοὺς μου καὶ πάντας τοὺς ἵππους τῶν λαῶν πατάξω ἐν ἀποτυφλώσει
- 5 Silloin Juudan sukuhuhtinaat sanovat sydämessään: "Minun väkevyyteni ovat Jerusalemin asukkaat Herrassa Sebaotissa, heidän Jumalassansa".
And the families of Judah will say in their hearts, The people of Jerusalem have their strength in the Lord of armies, their God.
καὶ ἑροῦσιν οἱ χιλιάρχοι ἰουδα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εὐρήσομεν ἐναντοῖς τοὺς κατοικοῦντας ἱερουσαλημ ἐν κυρίῳ παντοκράτορι θεῷ αὐτῶν
- 6 Sinä päivänä minä teen Juudan sukuhuhtinaat ikäänkuin tulipannuksi puitten sekaan ja ikäänkuin tulisoihduksi lyhteitten sekaan, ja he kuluttavat oikealta ja vasemmalta, kuluttavat kaikki kansat yltympäri. Ja Jerusalem saa yhäti asua paikoillansa - Jerusalemissa.
In that day I will make the families of Judah like a pot with fire in it among trees, and like a flaming stick among cut grain; they will send destruction on all the peoples round about, on the right hand and on the left: and Jerusalem will be living again in the place which is hers, that is, in Jerusalem.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ θήσομαι τοὺς χιλιάρχους ἰουδα ὡς δαλὸν πυρὸς ἐν ξύλοις καὶ ὡς λαμπάδα πυρὸς ἐν καλάμῃ καὶ καταφάγονται ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνόμων πάντας τοὺς λαοὺς κυκλόθεν καὶ καταοικήσει ἱερουσαλημ ἔτι καθ' ἐαυτήν
- 7 Ja Herra on ensiksi vapauttava Juudan majat, ettei Daavidin suvun kunnia ja Jerusalemin asukasten kunnia ylvästelisi Juudaa vastaan.
And the Lord will give salvation to the tents of Judah first, so that the glory of the family of David and the glory of the people of Jerusalem may not be greater than that of Judah.
καὶ σώσει κύριος τὰ σκηνώματα ἰουδα καθὼς ἀπ' ἀρχῆς ὅπως μὴ μεγαλύνῃται καύχημα οἴκου δαυιδ καὶ ἔπαρσις τῶν κατοικούντων ἱερουσαλημ ἐπὶ τὸν ἰουδαν
- 8 Sinä päivänä on Herra suojaava Jerusalemin asukkaita; ja kompastuvainen heidän seassansa on sinä päivänä oleva niinkuin Daavid, ja Daavidin suku on oleva niinkuin jumal'olento, niinkuin Herran enkeli heidän edessänsä.
In that day the Lord will be a cover over the people of Jerusalem; and he who is feeble among them in that day will be as strong as David, and the family of David will be as God, as the angel of the Lord before them.
καὶ ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπερασπιεῖ κύριος ὑπὲρ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλημ καὶ ἔσται ὁ ἀσθενῶν ἐν αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὡς οἶκος δαυιδ ὁ δὲ οἶκος δαυιδ ὡς οἶκος θεοῦ ὡς ἄγγελος κυρίου ἐνώπιον αὐτῶν

- 9 **Mutta sinä päivänä minä tahdon hävittää kaikki pakanakansat, jotka hyökkäävät Jerusalemia vastaan.**
And it will come about on that day that I will take in hand the destruction of all the nations who come against Jerusalem.
και εσται εν τη ημερα εκεινη ζητησω του εξαραι παντα τα εθνη τα επερχομενα επι ιερουσαλημ
- 10 **Ja minä vuodatan Daavidin suvun päälle ja Jerusalemin asukasten päälle armon ja rukouksen hengen. He katsovat minuun, jonka he ovat lävistäneet. Ja he valittavat häntä, niinkuin valitetaan ainokaista, murehtivat häntä katkerasti, niinkuin murehditaan katkerasti esikoista.**
And I will send down on the family of David and on the people of Jerusalem the spirit of grace and of prayer; and their eyes will be turned to the one who was wounded by their hands: and they will be weeping for him as for an only son, and their grief for him will be bitter, like the grief of one sorrowing for his oldest son.
και εκχεω επι τον οικον δαυιδ και επι τους κατοικοუნτας ιερουσαλημ πνευμα χαριτος και οικτιρμου και επιβλεπονται προς με ανθ' ον κατωρχησαντο και κοπονται επ' αυτον κοπετον ως επ' αγαπητην και οδυνηθησονται οδυνην ως επι πρωτοτοκου
- 11 **Sinä päivänä pidetään Jerusalemissa suuret valittajaiset, niinkuin olivat Hadadrimmonin valittajaiset Megiddon laaksossa.**
In that day there will be a great weeping in Jerusalem, like the weeping of Hadad-rimmon in the valley of Megiddon.
εν τη ημερα εκεινη μεγαλυνησεται ο κοπετος εν ιερουσαλημ ως κοπετος βοωνος εν πεδιω εκκοπτομενου
- 12 **Ja maa pitää valittajaisia, kukin sukukunta erikseen: Daavidin huoneen sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen, Naatanin huoneen sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen,**
And the land will give itself to weeping, every family separately; the family of David by themselves, and their wives by themselves; the family of Nathan by themselves, and their wives by themselves;
και κοψεται η γη κατα φυλας φυλας φυλη καθ' εαυτην και αι γυναικες αυτων καθ' εαυτας φυλη οικου δαυιδ καθ' εαυτην και αι γυναικες αυτων καθ' εαυτας φυλη οικου ναθαν καθ' εαυτην και αι γυναικες αυτων καθ' εαυτας
- 13 **Leevin huoneen sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen, siimeiläisten sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen. Kaikki muut sukukunnat, kukin sukukunta erikseen ja heidän naisensa erikseen.**
The family of Levi by themselves, and their wives by themselves; the family of Shimei by themselves, and their wives by themselves;
φυλη οικου λευι καθ' εαυτην και αι γυναικες αυτων καθ' εαυτας φυλη του σιμων καθ' εαυτην και αι γυναικες αυτων καθ' εαυτας
- 1 **Sinä päivänä on Daavidin suvulla ja Jerusalemin asukkailla oleva avoin lähde syntiä ja saastaisuutta vastaan.**
In that day there will be a fountain open to the family of David and to the people of Jerusalem, for sin and for that which is unclean.
εν τη ημερα εκεινη εσται πας τοπος διανοιγομενος εν τω οικω δαυιδ
- 2 **Ja sinä päivänä, sanoo Herra Sebaot, minä hävitän epäjumalain nimet maasta, eikä niitä enää muisteta. Myöskin profeetat ja saastaisuuden hengen minä ajan maasta pois.**
And it will come about on that day, says the Lord of armies, that I will have the names of the images cut off of the land, and there will be no more memory of them: and I will send all the prophets and the unclean spirit away from the land.
και εσται εν τη ημερα εκεινη λεγει κυριος εξολεθρευσω τα ονοματα των ειδωλων απο της γης και ουκετι εσται αυτων μνεια και τους ψευδοπροφητας και το πνευμα το ακαθαρτον εξαρω απο της γης
- 3 **Ja jos joku vielä ennustaa, sanovat hänen isänsä ja äitinsä, hänen vanhempansa, hänelle: "Sinä et saa elää, koska olet puhunut valhetta Herran nimeen". Ja hänen isänsä ja äitinsä, hänen vanhempansa, lävistävät hänet hänen ennustamisensa tähden.**
And if anyone goes on acting as a prophet, then his father and his mother who gave him life will say to him, You may not go on living, for you are saying what is false in the name of the Lord; and his father and his mother will put a sword through him when he does so.
και εσται εν προφητευση ανθρωπος ετι και ερει προς αυτον ο πατηρ αυτου και η μητηρ αυτου οι γεννησαντες αυτον ου ζηση οτι ψευδη ελλαλησας επ' ονοματι κυριου και συμποδιοουσιν αυτον ο πατηρ αυτου και η μητηρ αυτου οι γεννησαντες αυτον εν τω προφητευειν αυτον
- 4 **Sinä päivänä häpeävät profeetat itsekin näkyään, kun he ennustavat, eivätkä he valhetellakseen pue yllensä karvaista vaippaa.**
And it will come about in that day that the prophets will be shamed, every man on account of his vision, when he is talking as a prophet; and they will not put on a robe of hair for purposes of deceit:
και εσται εν τη ημερα εκεινη κατασχυνθησονται οι προφηται εκαστος εκ της ορασεως αυτου εν τω προφητευειν αυτον και ενδυσονται δερριν τριχινην ανθ' ον εψευσαντο
- 5 **Hän sanoo: "En ole profeetta, vaan peltomies, sillä eräs mies on ostanut minut orjaksi jo nuoruudessani".**
But he will say, I am no prophet, but a worker on the land; for I have been an owner of land from the time when I was young.
και ερει ουκ ειμι προφητης εγω διοτι ανθρωπος εργαζομενος την γην εγω ειμι οτι ανθρωπος εγεννησεν με εκ νεοτητος μου
- 6 **Ja jos häneltä kysytään: "Mitä ovat nuo haavat sinun rinnassasi?" vastaa hän: "Ne lyötiin minun ystäväini huoneessa".**
And if anyone says to him, What are these wounds between your hands? then he will say, Those with which I was wounded in the house of my friends.
και ερω προς αυτον τι αι πληγαι αυται ανα μεσον των χειρων σου και ερει ος επληγην εν τω οικω τω αγαπητω μου

- 7 Heräjä, miekka, minun paimentani vastaan ja minun lähintä miestäni vastaan, sanoo Herra Sebaot. Lyö paimenta, ja joutukoot lampaat hajallensa; mutta minä käännän jälleen käteni pienimpiä kohden.
Awake! O sword, against the keeper of my flock, and against him who is with me, says the Lord of armies: put to death the keeper of the sheep, and the sheep will go in flight: and my hand will be turned against the little ones.
ῥομφαία ἐξεγέρθητι ἐπὶ τοὺς ποιμένας μου καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην μου λέγει κύριος παντοκράτωρ πατάξατε τοὺς ποιμένας καὶ ἐκπάσατε τὰ πρόβατα καὶ ἐπάξω τὴν χειρά μου ἐπὶ τοὺς ποιμένας
- 8 Ja näin on käynnä koko maassa, sanoo Herra: kaksi osaa siitä hävitetään ja saa surmansa, mutta kolmas osa siitä jää jäljelle.
And it will come about that in all the land, says the Lord, two parts of it will be cut off and come to an end; but the third will be still living there.
καὶ ἔσται ἐν πάσῃ τῇ γῆ λέγει κύριος τὰ δύο μέρη ἐξολοθρευθήσεται καὶ ἐκλείψει τὸ δὲ τρίτον ὑπολειφθήσεται ἐν αὐτῇ
- 9 Ja sen kolmannen osan minä vien tuleen; minä sulatan heidät, niinkuin hopea sulatetaan, ja koettelen heitä, niinkuin kulta koetellaan. He huutavat avuksi minun nimeäni, ja minä vastaan heille. Minä sanon: "Se on minun kansani", ja se sanoo: "Herra, minun Jumalani".
And I will make the third part go through the fire, cleaning them as silver is made clean, and testing them as gold is tested: and they will make their prayer to me and I will give them an answer: I will say, It is my people; and they will say, The Lord is my God.
καὶ διάξω τὸ τρίτον διὰ πυρὸς καὶ πυρῶσο αὐτούς ὡς πυροῦται τὸ ἀργύριον καὶ δοκιμῶ αὐτούς ὡς δοκιμάζεται τὸ χρυσίον αὐτὸς ἐπικαλέσεται τὸ ὄνομά μου κἀγὼ ἐπακούσομαι αὐτῶ καὶ ἐρῶ λα ὅς μου οὗτός ἐστιν καὶ αὐτὸς ἐρεῖ κύριος ὁ θεός μου
- 1 Katso, Herran päivä on tuleva, ja sinun saaliisi jaetaan sinun keskelläsi.
See, a day of the Lord is coming when they will make division of your goods taken by force before your eyes.
ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται τοῦ κυρίου καὶ διαμερισθήσεται τὰ σκῦλά σου ἐν σοί
- 2 Minä kokoan kaikki pakanat sotaan Jerusalemiä vastaan. Kaupunki valloitetaan, talot ryöstetään, naiset raiskataan, ja puoli kaupunkia lähtee pakkosiirtolaisuuteen, mutta jäljelle jäävää kansaa ei hävitetä kaupungista.
For I will get all the nations together to make war against Jerusalem; and the town will be overcome, and the goods taken from the houses, and the women taken by force: and half the town will go away as prisoners, and the rest of the people will not be cut off from the town.
καὶ ἐπισυνάξω πάντα τὰ ἔθνη ἐπὶ ἱερουσαλημ εἰς πόλεμον καὶ ἀλώσεται ἡ πόλις καὶ διαρπαγῆσονται αἱ οἰκίαι καὶ αἱ γυναῖκες μολυνθήσονται καὶ ἐξελεύσεται τὸ ἥμισυ τῆς πόλεως ἐν αἰχμαλωσίᾳ οἱ δὲ κατάλοιποι τοῦ λαοῦ μου οὐ μὴ ἐξολοθρευθῶσιν ἐκ τῆς πόλεως
- 3 Ja Herra on lähtevä liikkeelle ja sotiva näitä pakanoita vastaan, niinkuin sotimispäivänensä, taistelun päivänä.
Then the Lord will go out and make war against those nations, as he did in the day of the fight.
καὶ ἐξελεύσεται κύριος καὶ παρατάζεται ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἐκείνοις καθὼς ἡμέρα παρατάξεως αὐτοῦ ἐν ἡμέρᾳ πολέμου
- 4 Hänen jalkansa seisovat sinä päivänä Öljymäellä, joka on Jerusalemin edustalla itää kohti. Ja Öljymäki halkeaa kahtia idästä länteen hyvin suureksi laaksoksi: toinen puoli mäkeä siirtyy pohjoiseen ja toinen puoli etelään päin.
And in that day his feet will be on the Mount of Olives, which is opposite Jerusalem on the east, and the Mount of Olives will be parted in the middle to the east and to the west, forming a very great valley; and half the mountain will be moved to the north and half of it to the south.
καὶ στήσονται οἱ πόδες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ κατέναντι ἱερουσαλημ ἐξ ἀνατολῶν καὶ σχισθήσεται τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς θάλασσαν χάος μέγα σφόδρα καὶ κλινεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ ὄρους πρὸς βορρᾶν καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ πρὸς νότον
- 5 Ja te pakenette minun mäkiäni väliseen laaksoon, sillä mäkiäni välinen laakso on ulottuva Asaliin asti. Te pakenette, niinkuin pakenitte maanjäristystä Ussian, Juudan kuninkaan, päivinä. Ja Herra, minun Jumalani, tulee; kaikki pyhät sinun kanssasi.
And the valley will be stopped ... and you will go in flight as you went in flight from the earth-shock in the days of Uzziah, king of Judah: and the Lord my God will come, and all his holy ones with him.
καὶ ἐμφραθήσεται φάραγξ ὄρεων μου καὶ ἐγκολληθήσεται φάραγξ ὄρεων ἕως ἰασολ καὶ ἐμφραθήσεται καθὼς ἐνεφράγη ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ σεισμοῦ ἐν ἡμέραις οἰοῦ βασιλέως ἰουδα καὶ ἦξει κύριος ὁ θεός μου καὶ πάντες οἱ ἅγιοι μετ' αὐτοῦ
- 6 Sinä päivänä ei ole valoa: loistavat tähdet sammuvat.
And in that day there will be no heat or cold or ice;
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐκ ἔσται φῶς καὶ ψυχὸς καὶ πάγος
- 7 Se on oleva yhtämittaista päivää - Herralle on se tunnettu - ei vaihdu päivä ja yö; ja ehtoolla on oleva valoisata.
And it will be unbroken day, such as the Lord has knowledge of, without change of day and night, and even at nightfall it will be light.
ἔσται μίαν ἡμέραν καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη γνωστὴ τῷ κυρίῳ καὶ οὐχ ἡμέρα καὶ οὐ νύξ καὶ πρὸς ἐσπέραν ἔσται φῶς

- 8 Sinä päivänä elävät vedet virtaavat Jerusalemissa: toiset puolet niistä Idännerta kohti, toiset puolet Länsimerta kohti. Niin on tapahtuva kesät ja talvet.
And on that day living waters will go out from Jerusalem; half of them flowing to the sea on the east and half to the sea on the west: in summer and in winter it will be so.
 και ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελεύσεται ὕδωρ ζῶν ἐξ ἱερουσαλὴμ τὸ ἡμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν πρότην καὶ τὸ ἡμισυ αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐσχάτην καὶ ἐν θέρει καὶ ἐν ἔαρι ἔσται οὕτως
- 9 Herra on oleva koko maan kuningas. Sinä päivänä on Herra oleva yksi ja hänen nimensä yksi.
And the Lord will be King over all the earth: in that day there will be one Lord and his name one.
 και ἔσται κύριος εἰς βασιλεύα ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται κύριος εἷς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἓν
- 10 Koko maa muuttuu tasaiseksi kuin Aromaa Gebasta Rimmonin asti, Jerusalemin eteläpuolelle. Ja tämä on oleva korkea ja oleva asuttu, paikallansa, Benjaminin portista entisen portin sijaan asti, Kulmaporttiin ja Hananelin-torniin asti, kuninkaan viinikuurniin asti.
And all the land will become like the Arabah, from Geba to Rimmon south of Jerusalem; and she will be lifted up and be living in her place; from the doorway of Benjamin to the place of the first doorway, to the doorway of the angle, and from the tower of Hananel to the king's wine-crushing places, men will be living in her.
 κυκλῶν πᾶσαν τὴν γῆν καὶ τὴν ἔρημον ἀπὸ γαβὲ ἕως ρεμμων κατὰ νότον ἱερουσαλὴμ ραμα δὲ ἐπὶ τόπου μενεὶ ἀπὸ τῆς πύλης βενιαμὴν ἕως τοῦ τόπου τῆς πύλης τῆς πρώτης ἕως τῆς πύλης τῶν γωνιῶν καὶ ἕως τοῦ πύργου ἀνανεὶλ ἕως τῶν ὑποληνίων τοῦ βασιλέως
- 11 He asuvat siellä, eikä vihitä sitä enää tuhon omaksi, ja Jerusalem on oleva asuttu, oleva turvassa.
And there will be no more curse; but Jerusalem will be living without fear of danger.
 κατοικήσουσιν ἐν αὐτῇ καὶ οὐκ ἔσται ἀνάθεμα ἔτι καὶ κατοικήσει ἱερουσαλὴμ πεποιθότως
- 12 Ja tämä on oleva vitsaus, jolla Herra rankaisee niitä kansoja, jotka sotivat Jerusalemiä vastaan: hän mädättää siltä kansalta lihan, kun se vielä seisoo jaloillaan, sen silmät mätänevät kuopissansa, ja sen kieli mätänee sen suussa.
And this will be the disease which the Lord will send on all the peoples which have been warring against Jerusalem: their flesh will be wasted away while they are on their feet, their eyes will be wasted in their heads and their tongues in their mouths.
 καὶ αὕτη ἔσται ἡ πτώσις ἣν κόψει κύριος πάντας τοὺς λαοὺς ὅσοι ἐπεστράτευσαν ἐπὶ ἱερουσαλὴμ τακίσονται αἱ σάρκες αὐτῶν ἐστηκότων αὐτῶν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ῥυήσονται ἐκ τῶν ὀπῶν αὐτῶν καὶ ἡ γλῶσσα αὐτῶν τακίσεται ἐν τῷ στόματι αὐτῶν
- 13 Sinä päivänä on tuleva Herralta suuri hämminki heidän sekaansa, niin että he käyvät kiinni toinen toisensa käteen ja toisen käsi kohoa toisen kättä vastaan.
And it will be on that day that a great fear will be sent among them from the Lord; and everyone will take his neighbour's hand, and every man's hand will be lifted against his neighbour's.
 και ἔσται ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἕκστασις κυρίου ἐπ' αὐτοὺς μεγάλη καὶ ἐπιλήμψονται ἕκαστος τῆς χειρὸς τοῦ πλησίον αὐτοῦ καὶ συμπλακίσεται ἡ χεὶρ αὐτοῦ πρὸς χεῖρα τοῦ πλησίον αὐτοῦ
- 14 Myös Juuda on sotiva Jerusalemissa, ja kaikkien pakanakansojen rikkauudet kootaan joka taholta: kullat ja hopeat ja ylen paljon vaatteita.
And even Judah will be fighting against Jerusalem; and the wealth of all the nations round about will be massed together, a great store of gold and silver and clothing.
 και ὁ ἰουδας παρατάζεται ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ συνάξει τὴν ἰσχὺν πάντων τῶν λαῶν κυκλόθεν χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ ἱματισμὸν εἰς πλήθος σφόδρα
- 15 Samoin on vitsaus kohtaava hevosia ja muuleja ja kameleja ja aaseja ja kaikkea karjaa, mitä niissä leireissä on - samankaltainen vitsaus.
And the horses and the transport beasts, the camels and the asses and all the beasts in those tents will be attacked by the same disease.
 και αὕτη ἔσται ἡ πτώσις τῶν ἵππων καὶ τῶν ἡμιόνων καὶ τῶν καμήλων καὶ τῶν ὄνων καὶ πάντων τῶν κτηνῶν τῶν ὄντων ἐν ταῖς παρεμβολαῖς ἐκείναις κατὰ τὴν πτώσιν αὐτῆν
- 16 Mutta kaikki niiden pakanakansain tähteet, jotka ovat hyökänneet Jerusalemiä vastaan, käyvät vuosi vuodelta sinne ylös kumartaen rukoilemaan kuningasta, Herraa Sebaotia, ja viettämään lehtimajanjuhlaa.
And it will come about that everyone who is still living, of all those nations who came against Jerusalem, will go up from year to year to give worship to the King, the Lord of armies, and to keep the feast of tents.
 και ἔσται ὅσοι ἐὰν καταλειφθῶσιν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν τῶν ἐλθόντων ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἀναβήσονται κατ' ἐνιαυτὸν τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ παντοκράτορι καὶ τοῦ εορτάζειν τὴν εορτὴν τῆς σκηνοπηγίας
- 17 Ja mitkä maan sukukunnista eivät käy ylös Jerusalemiin kumartaen rukoilemaan kuningasta, Herraa Sebaotia, niille ei tule sadetta.
And it will be that if any one of all the families of the earth does not go up to Jerusalem to give worship to the King, the Lord of armies, on them there will be no rain.
 και ἔσται ὅσοι ἐὰν μὴ ἀναβῶσιν ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τῆς γῆς εἰς ἱερουσαλὴμ τοῦ προσκυνῆσαι τῷ βασιλεῖ κυρίῳ παντοκράτορι καὶ οὗτοι ἐκείνοις προστεθήσονται
- 18 Ja jos egyptiläisten sukukunta ei käy eikä tule sinne ylös, ei tule sitä heillekään; vaan heitä on kohtaava se vitsaus, millä Herra rankaisee niitä pakanakansoja, jotka eivät tule sinne ylös viettämään lehtimajanjuhlaa.
And if the family of Egypt does not go up or come there, they will be attacked by the disease which the Lord will send on the nations:
 ἐὰν δὲ φυλὴ αἰγύπτου μὴ ἀναβῇ μηδὲ ἔλθῃ ἐκεῖ καὶ ἐπὶ τούτοις ἔσται ἡ πτώσις ἣν πατάξει κύριος πάντα τὰ ἔθνη ὅσα ἐὰν μὴ ἀναβῇ τοῦ εορτάσαι τὴν εορτὴν τῆς σκηνοπηγίας

- 19 Tämä on oleva egyptiläisten synnin palkka ja kaikkien niiden pakanakansojen synnin palkka, jotka eivät käy sinne ylös viettämään lehtimajanjuhlaa.
This will be the punishment of Egypt, and the punishment of all the nations who do not go up to keep the feast of tents.
αὕτη ἔσται ἡ ἁμαρτία αἰγύπτου καὶ ἡ ἁμαρτία πάντων τῶν ἐθνῶν ὅσα ἂν μὴ ἀναβῆ τοῦ ἑορτάσαι τὴν ἑορτὴν τῆς σκηνοπηγίας
- 20 Sinä päivänä on oleva hevosten kulkusissa kirjoitus: "Pyhitetty Herralle". Ja padat Herran temppelissä ovat uhrimaljain vertaisia, jotka ovat alttarin edessä.
On that day all the bells of the horses will be holy to the Lord, and the pots in the Lord's house will be like the basins before the altar.
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔσται τὸ ἐπὶ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου ἅγιον τῷ κυρίῳ παντοκράτορι καὶ ἔσονται οἱ λέβητες οἱ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὡς φιάλαι πρὸ προσώπου τοῦ θυσιαστηρίου
- 1 Ennustus, Herran sana Israelille, Malakian kautta.
The word of the Lord to Israel by Malachi.
λῆμμα λόγου κυρίου ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ ἐν χειρὶ ἀγγέλου αὐτοῦ θέσθε δὴ ἐπὶ τὰς καρδίας ὑμῶν
- 2 Minä olen teitä rakastanut, sanoo Herra. Mutta te sanotte: "Missä sinä olet osoittanut rakkautesi meihin?" Eikö Eesau ollut Jaakobin veli, sanoo Herra, ja Jaakobia minä rakastin,
You have been loved by me, says the Lord. But you say, Where was your love for us? Was not Esau Jacob's brother? says the Lord: but Jacob was loved by me,
ἡγάπησα ὑμᾶς λέγει κύριος καὶ εἶπατε ἐν τίνι ἡγάπησας ἡμᾶς οὐκ ἀδελφός ἦν ἡσαυ τοῦ ἰακωβ λέγει κύριος καὶ ἡγάπησα τὸν ἰακωβ
- 3 mutta Eesauta minä vihasin; ja minä tein hänen vuorensa autioiksi ja annoin hänen perintöosansa erämaan aavikkosusille.
And Esau was hated, and I sent destruction on his mountains, and gave his heritage to the beasts of the waste land.
τὸν δὲ ἡσαυ ἐμίσησα καὶ ἔταξα τὰ ὄρια αὐτοῦ εἰς ἀφανισμόν καὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ εἰς δόματα ἐρήμου
- 4 Jos Edom sanoo: "Me olemme ruhjotut, mutta me rakennamme rauniot jälleen", niin Herra Sebaot sanoo näin: He rakentakoot, mutta minä revin maahan; ja heidän nimensä olkoon:
"jumalattomuuden maa" ja "kansa, johon Herra on vihastunut iankaikkisesti".
Though Edom says, We are crushed down but we will come back, building up the waste places; this is what the Lord of armies has said: They may put up buildings, but I will have them pulled down; and they will be named The land of evil-doing, and The people against whom the Lord keeps his wrath for ever.
διότι ἐρεῖ ἡ ἰδουμαία κατέστραπται καὶ ἐπιστρέψωμεν καὶ ἀνοικοδομήσωμεν τὰς ἐρήμους τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ αὐτοὶ οἰκοδομήσουσιν καὶ ἐγὼ καταστρέψω καὶ ἐπικληθήσεται αὐτοῖς ὄρια ἀνομίας καὶ λαὸς ἐφ' ᾧ παρατέτακται κύριος ἕως αἰῶνος
- 5 Ja teidän silmäanne saavat nähdä sen, ja te sanotte: "Herra on suuri Israelin rajojen ulkopuolellakin".
And your eyes will see it; and you will say, The Lord is great even outside the limits of Israel.
καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὄψονται καὶ ὑμεῖς ἐρεῖτε ἐμεγαλύνθη κύριος ὑπεράνω τῶν ὁρίων τοῦ Ἰσραὴλ
- 6 Poika kunnioittakoon isää ja palvelija herraansa. Mutta jos minä olen isä, missä on minun kunnioitukseni? Ja jos minä olen Herra, missä on minun pelkoni? sanoo Herra Sebaot teille, te papit, jotka pidätte halpana minun nimeni. Mutta te sanotte: "Miten me olemme pitäneet halpana sinun nimesi?"
A son gives honour to his father, and a servant has fear of his master: if then I am a father, where is my honour? and if I am a master, where is the fear of me? says the Lord of armies to you, O priests, who give no value to my name. And you say, How have we not given value to your name?
υἱὸς δοξάζει πατέρα καὶ δοῦλος τὸν κύριον αὐτοῦ καὶ εἰ πατήρ εἰμι ἐγὼ ποῦ ἔστιν ἡ δόξα μου καὶ εἰ κύριός εἰμι ἐγὼ ποῦ ἔστιν ὁ φόβος μου λέγει κύριος παντοκράτωρ ὑμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζοντες τὸ ὄνομά μου καὶ εἶπατε ἐν τίνι ἐφαυλίσαμεν τὸ ὄνομά σου
- 7 Siten, että tuotte minun alttarilleni saastutettua leipää. Mutta te sanotte: "Miten me olemme sinut saastuttaneet?" Siten, että sanotte: "Herran pöytä on halpana pidettävä".
You put unclean bread on my altar. And you say, How have we made it unclean? By your saying, The table of the Lord is of no value.
προσάγοντες πρὸς τὸ θυσιαστήριόν μου ἄρτους ἡλισγημένους καὶ εἶπατε ἐν τίνι ἡλισγήσαμεν αὐτούς ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς τράπεζα κυρίου ἐξουδενωμένη ἔστιν καὶ τὰ ἐπιτιθέμενα βρώματα ἐξουδενωμένα
- 8 Ja kun te tuotte uhriksi sokean eläimen, niin se muka ei ole paha! Ja kun tuotte ontuvan ja sairaan, niin se muka ei ole paha! Vie se maaherrallesi: mielistyykö hän sinuun, ja onko hän sinulle suosiollinen? sanoo Herra Sebaot.
And when you give what is blind for an offering, it is no evil! and when you give what is damaged and ill, it is no evil! Give it now to your ruler; will he be pleased with you, or will you have his approval? says the Lord of armies.
διότι ἐὰν προσάγαγῃτε τυφλὸν εἰς θυσίαν οὐ κακὸν καὶ ἐὰν προσάγαγῃτε χωλὸν ἢ ἄρρωστον οὐ κακὸν προσάγαγε δὴ αὐτὸ τῷ ἡγουμένῳ σου εἰ προσδέξεται αὐτό εἰ λήμψεται πρόσωπόν σου λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 9 Ja nyt: lepyttäkää Jumalaa, että hän meitä armahtaisi. Tällaista on teidän kädestänne tullut: olisiko hän teille suosiollinen? sanoo Herra Sebaot.
And now, make request for the grace of God so that he may have mercy on us: this has been your doing: will he give his approval to any of you? says the Lord of armies.
καὶ νῦν ἐξιλιάσκεσθε τὸ πρόσωπον τοῦ θεοῦ ὑμῶν καὶ δεήθητε αὐτοῦ ἐν χερσὶν ὑμῶν γέγονεν ταῦτα εἰ λήμψομαι ἐξ ὑμῶν πρόσωπα ὑμῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ

- 10 Jospa olisi teidän joukossanne joku, joka sulkisi ovet, ettette pitäisi tulta minun alttarillani turhaan! Ei ole minulla mielisuosiota teihin, sanoo Herra Sebaot, enkä minä mielisty ruokauhriin, joka tulee teidän kädestänne.
If only there was one among you who would see that the doors were shut, so that you might not put a light to the fire on my altar for nothing! I have no pleasure in you, says the Lord of armies, and I will not take an offering from your hands.
διότι και ἐν ὑμῖν συγκλεισθήσονται θύραι και οὐκ ἀνάψετε τὸ θυσιαστήριόν μου δωρεάν οὐκ ἔστιν μου θέλημα ἐν ὑμῖν λέγει κύριος παντοκράτωρ και θυσίαν οὐ προσδέξομαι ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν
- 11 Sillä auringon noususta hamaan sen laskuun on minun nimeni oleva suuri pakanain seassa, ja joka paikassa uhrataan ja tuodaan minun nimeni kunniaksi puhdas ruokauhri. Sillä minun nimeni on oleva suuri pakanain seassa, sanoo Herra Sebaot.
For, from the coming up of the sun till its going down, my name is great among the Gentiles; and in every place the smell of burning flesh is offered to my name, and a clean offering: for my name is great among the Gentiles, says the Lord of armies.
διότι ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου ἕως δυσμῶν τὸ ὄνομά μου δεδόξαται ἐν τοῖς ἔθνεσιν και ἐν παντὶ τόπῳ θυμίαμα προσάγεται τῷ ὀνόματί μου και θυσία καθαρὰ διότι μέγα τὸ ὄνομά μου ἐν τοῖς ἔθνεσιν λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 12 Mutta te häpäisette sen, kun sanotte: "Herran pöytä on saastutettu, ja sen hedelmän syönti on halpana pidettävä".
But you make it unholy by saying, The Lord's table has become unclean, and his food is of no value.
ὑμεῖς δὲ βεβηλοῦτε αὐτὸ ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς τράπεζα κυρίου ἡλισγημένη ἔστιν και τὰ ἐπιτιθέμενα ἐξουδένονται βρώματα αὐτοῦ
- 13 Ja te sanotte: "Mikä vaiva!" ja ylenkatsotte sen, sanoo Herra Sebaot, ja tuotte ryöstettyä, ontuvaa ja sairasta - tuotte uhrilahjaksi. - Minäkö mielistyisin ottamaan sen teidän kädestänne? sanoo Herra.
And you say, See, what a weariness it is! and you let out your breath at it, says the Lord of armies; and you have given what has been cut about by beasts, and what is damaged in its feet and ill; this is the offering you give: will this be pleasing to me from your hands? says the Lord.
και εἶπατε ταῦτα ἐκ κακοπαθείας ἔστιν και ἐξεφύσησα αὐτὰ λέγει κύριος παντοκράτωρ και εἰσεφέρετε ἀρπάγματα και τὰ χολὰ και τὰ ἐνοχλούμενα και ἐὰν φέριτε τὴν θυσίαν εἰ προσδέξομαι αὐτὰ ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 14 Kirottu olkoon pettäjä, jolla on laumassaan koiraspuoli ja joka on luvannut sen, mutta uhraakin Herralle viallisen. Sillä suuri kuningas olen minä, sanoo Herra Sebaot, ja minun nimeni on peljättävä pakanain seassa.
A curse on the false man who has a male in his flock, and takes his oath, and gives to the Lord a damaged thing: for I am a great King, says the Lord of armies, and my name is to be feared among the Gentiles.
και ἐπικατάρατος ὃς ἦν δυνατὸς και ὑπῆρχεν ἐν τῷ ποιμνίῳ αὐτοῦ ἄρσεν και εὐχὴ αὐτοῦ ἐπ' αὐτῷ και θύει διεφθαρμένον τῷ κυρίῳ διότι βασιλεὺς μέγας ἐγώ εἰμι λέγει κύριος παντοκράτωρ και τὸ ὄνομά μου ἐπιφανὲς ἐν τοῖς ἔθνεσιν
- 1 Ja nyt teille tämä käsky, te papit!
And now, O you priests, this order is for you.
και νῦν ἡ ἐντολὴ αὕτη πρὸς ὑμᾶς οἱ ἱερεῖς
- 2 Jos ette kuule ja paina sydämeenne, niin että annatte kunnian minun nimelleni, sanoo Herra Sebaot, lähetän minä teitä vastaan kirouksen ja kiroan teille suodut siunaukset. Minä olenkin ne jo kironnut, sillä te ette ole painaneet tätä sydämeenne.
If you will not give ear and take it to heart, to give glory to my name, says the Lord of armies, then I will send the curse on you and will put a curse on your blessing: truly, even now I have put a curse on it, because you do not take it to heart.
ἐὰν μὴ ἀκούσητε και ἐὰν μὴ θῆσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν τοῦ δοῦναι δόξαν τῷ ὀνόματί μου λέγει κύριος παντοκράτωρ και ἐξαποστελῶ ἐφ' ὑμᾶς τὴν κατάραν και ἐπικαταράσομαι τὴν εὐλογίαν ὑμῶν και καταράσομαι αὐτὴν και διασκεδάσω τὴν εὐλογίαν ὑμῶν και οὐκ ἔσται ἐν ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οὐ τίθεσθε εἰς τὴν καρδίαν ὑμῶν
- 3 Minä kiellän teiltä jälkeläiset, ja minä viskelen rapaa teidän kasvoihinne, teidän juhlahuorienne rapaa, ja siihen teidät itsenne kannetaan.
See, I will have your arm cut off, and will put waste on your faces, even the waste from your feasts; and you will be taken away with it.
ἰδοὺ ἐγὼ ἀφορίζω ὑμῖν τὸν ὄμον και σκορπιῶ ἦνυστρον ἐπὶ τὰ πρόσωπα ὑμῶν ἦνυστρον ἑορτῶν ὑμῶν και λήμψομαι ὑμᾶς εἰς τὸ αὐτὸ
- 4 Ja te tulette tietämään, että minä olen lähettänyt teille tämän käskyn, jotta minun liittoni Leevin kanssa pysyisi, sanoo Herra Sebaot.
And you will be certain that I have sent this order to you, so that it might be my agreement with Levi, says the Lord of armies.
και ἐπιγνώσεσθε διότι ἐγὼ ἐξαπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐντολὴν ταύτην τοῦ εἶναι τὴν διαθήκην μου πρὸς τοὺς λευίτας λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 5 Minun liittoni hänen kanssansa oli elämä ja rauha, ja minä annoin sen hänelle peloksi; ja hän pelkäsi minua, vapisi minun nimeni edessä.
My agreement with him was on my side life and peace, and I gave them to him; on his side fear, and he had fear of me and gave honour to my name.
ἡ διαθήκη μου ἦν μετ' αὐτοῦ τῆς ζωῆς και τῆς εἰρήνης και ἔδωκα αὐτῷ ἐν φόβῳ φοβεῖσθαι με και ἀπὸ προσώπου ὀνομάτων μου στέλλεσθαι αὐτόν

- 6 Oikea opetus oli hänen suussansa, eikä vääryyttä tavattu hänen huultiltaan. Rauhassa ja vakaasti hän vaelsi minun kanssani, ja monet hän käänsi pois pahoista töistä.
True teaching was in his mouth, and no evil was seen on his lips: he was walking with me in peace and righteousness, turning numbers of people away from evil-doing.
νόμος ἀληθείας ἦν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καὶ ἀδικία οὐχ εὐρέθη ἐν χεῖρεσιν αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ κατευθύνων ἐπορεύθη μετ' ἐμοῦ καὶ πολλοὺς ἐπέστρεψεν ἀπὸ ἀδικίας
- 7 Sillä papin huulten pitää tallettaman tieto, ja hänen suustansa etsitään opetus; sillä hän on Herran Sebaotin sanansaattaja.
For it is right for the priest's lips to keep knowledge, and for men to be waiting for the law from his mouth: for he is the servant sent from the Lord of armies.
ὅτι χεῖρη ἱερέως φυλάζεται γινώσιν καὶ νόμον ἐκζητήσουσιν ἐκ στόματος αὐτοῦ διότι ἄγγελος κυρίου παντοκράτορος ἐστιν
- 8 Mutta te olette poikenneet tieltä, olette opetuksellanne saattaneet monet kompastumaan, olette turmelleet Leevin liiton, sanoo Herra Sebaot.
But you are turned out of the way; you have made the law hard for numbers of people; you have made the agreement of Levi of no value, says the Lord of armies.
ὁμοίως δὲ ἐξεκλίνετε ἐκ τῆς ὁδοῦ καὶ πολλοὺς ἠσθενήσατε ἐν νόμῳ διεφθείρατε τὴν διαθήκην τοῦ λευὶ λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 9 Niinpä minäkin teen teidät halpana pidetyiksi ja alhaisiksi kaiken kansan edessä, koska te ette ole pitäneet minun teitani, vaan olette olleet puolueelliset opetuksessa.
And so I have taken away your honour and made you low before all the people, even as you have not kept my ways, and have given no thought to me in using the law.
καθὼ δέδωκα ὑμᾶς ἐξουδενωμένους καὶ παρειμένους εἰς πάντα τὰ ἔθνη ἀνθ' ὧν ὑμεῖς οὐκ ἐφυλάξασθε τὰς ὁδοὺς μου ἀλλὰ ἐλαμβάνετε πρόσωπα ἐν νόμῳ
- 10 Eikö meillä kaikilla ole sama Isä? Eikö sama Jumala ole meitä luonut? Miksi me olemme uskottomat toinen toisellemme ja rikomme isiemme liiton?
Have we not all one father? has not one God made us? why are we, every one of us, acting falsely to his brother, putting shame on the agreement of our fathers?
οὐχὶ θεὸς εἷς ἔκτισεν ὑμᾶς οὐχὶ πατὴρ εἷς πάντων ὑμῶν τί ὅτι ἐγκατελίπετε ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ βεβηλώσαι τὴν διαθήκην τῶν πατέρων ὑμῶν
- 11 Juuda on ollut uskoton, Israelissa ja Jerusalemmissa on tehty kauhustus. Sillä Juuda on hävännyt Herran pyhäkön, jota Herra rakastaa, ja on ottanut avioksi vieraan jumalan tyttäriä.
Judah has been acting falsely, and a disgusting thing has been done in Jerusalem; for Judah has made unclean the holy place of the Lord which is dear to him, and has taken as his wife the daughter of a strange god.
ἐγκατελείφθη ἰουδας καὶ βδέλυγμα ἐγένετο ἐν τῷ ἰσραηλ καὶ ἐν ἱερουσαλημ διότι ἐβεβήλωσεν ἰουδας τὸ ἅγια κυρίου ἐν οἷς ἠγάπησεν καὶ ἐπετήδευσεν εἰς θεοὺς ἄλλοτρίους
- 12 Hävittäkään Herra siltä mieheltä, joka tämän tekee, Jaakobin majoista valvojan ja vastaajan ja Herran Sebaotin uhrilahjan tuojan.
The Lord will have the man who does this cut off root and branch out of the tents of Jacob, and him who makes an offering to the Lord of armies.
ἐξολεθρεύσει κύριος τὸν ἄνθρωπον τὸν ποιούντα ταῦτα ἕως καὶ ταπεινωθῆ ἕκ σκηνωμάτων ἰακωβ καὶ ἐκ προσαγόντων θυσίαν τῷ κυρίῳ παντοκράτορι
- 13 Ja toiseksi te olette tehneet tämän: olette saattaneet Herran alttarin peitetyksi kyynelillä ja itkulla ja huokauksilla, niin ettei hän enää käänny uhrilahjojen puoleen eikä mielisty ottamaan mitään teidän kädestänne.
And this again you do: covering the altar of the Lord with weeping and with grief, so that he gives no more thought to the offering, and does not take it with pleasure from your hand.
καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσουν ἐποιεῖτε ἐκαλύπτετε δάκρυσιν τὸ θυσιαστήριον κυρίου καὶ κλαυθμῷ καὶ στεναγμῷ ἐκ κόπων ἔτι ἄξιον ἐπιβλέψαι εἰς θυσίαν ἢ λαβεῖν δεκτὸν ἐκ τῶν χειρῶν ὑμῶν
- 14 Mutta te sanotte: "Minkätähden niin?" Sentähden, että Herra on todistaja sinun ja sinun nuoruutesi vaimon välillä, jolle sinä olet ollut uskoton, vaikka hän on sinun puoliso, sinun aviovaimosi.
But you say, For what reason? Because the Lord has been a witness between you and the wife of your early years, to whom you have been untrue, though she is your friend and the wife to whom you have given your word.
καὶ εἶπατε ἕνεκεν τίνος ὅτι κύριος διεμαρτύρατο ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον γυναίκος νεότητός σου ἣν ἐγκατέλιπες καὶ αὐτὴ κοινωνός σου καὶ γυνὴ διαθήκης σου
- 15 Niin ei tee yksikään, jolla on jäännöskään Hengestä. "Mutta kuinkas se yksi - ?" Hän pyrki saamaan Jumalan lupaamia jälkeläisiä. - Ottakaa siis vaari hengestänne älkääkään olko uskottomat nuoruutenne vaimolle.
... So give thought to your spirit, and let no one be false to the wife of his early years.
καὶ οὐκ ἄλλος ἐποίησεν καὶ ὑπόλειμμα πνεύματος αὐτοῦ καὶ εἶπατε τί ἄλλο ἄλλ' ἢ σπέρμα ζητεῖ ὁ θεός καὶ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν καὶ γυναῖκα νεότητός σου μὴ ἐγκαταλίπης
- 16 Sillä minä vihaan hylkäämistä, sanoo Herra, Israelin Jumala, ja sitä, joka verhoaa vaatteensa vääryydellä, sanoo Herra Sebaot. Siis ottakaa vaari hengestänne älkääkään olko uskottomat.
For I am against the putting away of a wife, says the Lord, the God of Israel, and against him who is clothed with violent acts, says the Lord of armies: so give thought to your spirit and do not be false in your acts.
ἀλλὰ ἐὰν μισήσας ἐξαποστειλῆς λέγει κύριος ὁ θεὸς τοῦ ἰσραηλ καὶ καλύψει ἀσέβεια ἐπὶ τὰ ἐνθυμήματά σου λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ φυλάξασθε ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλίπητε

- 17 Te väsyttätte Herran puheillanne. Mutta te sanotte: "Miten väsyttämme?" Siten, että sanotte: "Jokainen, joka pahaa tekee, on hyvä Herran silmissä, ja niihin hänellä on mielisuosio"; tahi: "Missä on tuomion Jumala?"
 You have made the Lord tired with your words. And still you say, How have we made him tired? By your saying, Everyone who does evil is good in the eyes of the Lord, and he has delight in them; or, Where is God the judge?
 οἱ παροξύνοντες τὸν θεὸν ἐν τοῖς λόγοις ὑμῶν καὶ εἶπατε ἐν τίνι παροξύναμεν αὐτόν ἐν τῷ λέγειν ὑμᾶς πᾶς ποιῶν πονηρὸν καλὸν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐν αὐτοῖς αὐτὸς εὐδόκησεν καὶ ποῦ ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς δικαιοσύνης
- 1 Katso, minä lähettän sanansaattajani, ja hän on valmistava tien minun eteeni. Ja äkisti on tuleva temppeliinsä Herra, jota te etsitte, ja liiton enkeli, jota te halajatte. Katso, hän tulee, sanoo Herra Sebaot.
 See, I am sending my servant, and he will make ready the way before me; and the Lord, whom you are looking for, will suddenly come to his Temple; and the angel of the agreement, in whom you have delight, see, he is coming, says the Lord of armies.
 ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου μου καὶ ἐξαίφνης ἦξει εἰς τὸν ναὸν ἑαυτοῦ κύριος ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε καὶ ὁ ἄγγελος τῆς διαθήκης ὃν ὑμεῖς θέλετε ἰδοὺ ἔρχεται λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 2 Mutta kuka kestää hänen tulemisensa päivän, ja kuka voi pysyä, kun hän ilmestyy? Sillä hän on niinkuin kultasepän tuli ja niinkuin pesijäin saippua.
 But by whom may the day of his coming be faced? and who may keep his place when he is seen? for he is like the metal-tester's fire and the cleaner's soap.
 καὶ τίς ὑπομενεῖ ἡμέραν εἰσόδου αὐτοῦ ἢ τίς ὑποστήσεται ἐν τῇ ὄπτασίᾳ αὐτοῦ διότι αὐτὸς εἰσπορεύεται ὡς πῦρ χωνευτηρίου καὶ ὡς πῶα πλυνόντων
- 3 Ja hän istuu ja sulattaa ja puhdistaa hopean, hän puhdistaa Leevin pojat, saa ne puhtaiksi kuin kullan ja hopean ja sitten he tuovat Herralle uhrilahjoja vanhurskaudessa.
 He will take his seat, testing and cleaning the sons of Levi, burning away the evil from them as from gold and silver; so that they may make offerings to the Lord in righteousness.
 καὶ καθιεῖται χωνεύων καὶ καθαρῖζων ὡς τὸ ἀργύριον καὶ ὡς τὸ χρυσίον καὶ καθαρῖσει τοὺς υἱοὺς λευοῦ καὶ χρεῖ αὐτοὺς ὡς τὸ χρυσίον καὶ ὡς τὸ ἀργύριον καὶ ἔσονται τῷ κυρίῳ προσάγοντες θυσία ἢ ἐν δικαιοσύνῃ
- 4 Ja Herralle ovat otollisia Juudan ja Jerusalem uhrilahjat niinkuin ammoin menneinä päivinä ja muinaisina vuosina.
 Then the offering of Judah and Jerusalem will be pleasing to the Lord, as in days gone by, and as in past years.
 καὶ ἀρέσει τῷ κυρίῳ θυσία ἰουδα καὶ ἱερουσαλημ καθὼς αἱ ἡμέραι τοῦ αἰῶνος καὶ καθὼς τὰ ἔτη τὰ ἔμπροσθεν
- 5 Ja minä lähestyn teitä pitääkseni tuomion ja tulen kiiruusti todistajaksi velhoja ja avionrikkokojia ja väärinvannoja vastaan ja niitä vastaan, jotka sortavat palkkalaista palkanmaksussa, leskeä ja orpoa ja vääntävät vääräksi muukalaisen asian eivätkä pelkää minua, sanoo Herra Sebaot.
 And I will come near to you for judging; I will quickly be a witness against the wonder-workers, against those who have been untrue in married life, against those who take false oaths; against those who keep back from the servant his payment, and who are hard on the widow and the child without a father, who do not give his rights to the man from a strange country, and have no fear of me, says the Lord of armies.
 καὶ προσάξω πρὸς ὑμᾶς ἐν κρίσει καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχὺς ἐπὶ τὰς φαρμακοὺς καὶ ἐπὶ τὰς μοιχαλίδας καὶ ἐπὶ τοὺς ὀμνύοντας τῷ ὀνόματι μου ἐπὶ ψεῦδει καὶ ἐπὶ τοὺς ἀποστεροῦντας μισθὸν μισθοῦ καὶ τοὺς καταδυναστεύοντας χήραν καὶ τοὺς κονδυλίζοντας ὀρφανούς καὶ τοὺς ἐκκλίνοντας κρίσιν προσηλύτου καὶ τοὺς μὴ φοβουμένους με λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 6 Sillä minä, Herra, en muutu, ettekä te, Jaakobin lapset, herkeä:
 For I am the Lord, I am unchanged; and so you, O sons of Jacob, have not been cut off.
 διότι ἐγὼ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ οὐκ ἠλλοίωμαι καὶ ὑμεῖς υἱοὶ ἰακωβ οὐκ ἀπέχεσθε
- 7 isienne päivästä asti te olette poikenneet minun käskyistäni ettekä noudata niitä. Kääntykää minun tyköni, niin minä käännyn teidän tyköne, sanoo Herra Sebaot. Mutta te sanotte: "Missä asiassa meidän on käännyttävä?"
 From the days of your fathers you have been turned away from my rules and have not kept them. Come back to me, and I will come back to you, says the Lord of armies. But you say, How are we to come back?
 ἀπὸ τῶν ἁδικιῶν τῶν πατέρων ὑμῶν ἐξεκλίνατε νόμιά μου καὶ οὐκ ἐφύλαξασθε ἐπιστρέψατε πρὸς με καὶ ἐπιστραφήσομαι πρὸς ὑμᾶς λέγει κύριος παντοκράτωρ καὶ εἶπατε ἐν τίνι ἐπιστρέψομεν
- 8 Riistääkö ihminen Jumalalta? Te kuitenkin riistätte minulta. Mutta te sanotte: "Missä asiassa me sinulta riistämme?" Kymmenyksissä ja antimissa.
 Will a man keep back from God what is right? But you have kept back what is mine. But you say, What have we kept back from you? Tenths and offerings.
 εἰ πτερνιεῖ ἄνθρωπος θεόν διότι ὑμεῖς πτερνίζετε με καὶ ἐρεῖτε ἐν τίνι ἐπερνικάμεν σε ὅτι τὰ ἐπιδέκασα καὶ αἱ ἀπαρχαὶ μεθ' ὑμῶν εἰσιν
- 9 Te olette kirouksella kirottut, kun te, koko kansa, riistätte minulta.
 You are cursed with a curse; for you have kept back from me what is mine, even all this nation.
 καὶ ἀποβλέποντες ὑμεῖς ἀποβλέπετε καὶ ἐμὲ ὑμεῖς πτερνίζετε τὸ ἔθνος συνετελέσθη

- 10 Tuokaa täydet kymmenykset varastohuoneeseen, että minun huoneessani olisi ravintoa, ja siten koetelkaa minua, sanoo Herra Sebaot: totisesti minä avaan teille taivaan akkunat ja vuodatan teille siunausta ylenpalttisesti.
 Let your tenths come into the store-house so that there may be food in my house, and put me to the test by doing so, says the Lord of armies, and see if I do not make the windows of heaven open and send down such a blessing on you that there is no room for it.
 και εισηνεγκατε πάντα τὰ ἐκφόρια εἰς τοὺς θησαυροὺς καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἔσται ἡ διαρπαγὴ αὐτοῦ ἐπισκέψασθε δὴ ἐν τούτῳ λέγει κύριος παντοκράτωρ ἐὰν μὴ ἀνοίξω ὑμῖν τοὺς καταρράκτας τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐκχεῶ ὑμῖν τὴν εὐλογίαν μου ἕως τοῦ ἰκανοθῆναι
- 11 Ja minä karkoitan nuhtelullani teiltä syöjäsiirakat turmelemasta teidän maanne hedelmää, eikä teidän viiniköynnöksenne kedolla ole hedelmätön, sanoo Herra Sebaot.
 And on your account I will keep back the locusts from wasting the fruits of your land; and the fruit of your vine will not be dropped on the field before its time, says the Lord of armies
 και διαστελω ὑμῖν εἰς βρώσιν καὶ οὐ μὴ διαφθείρω ὑμῶν τὸν καρπὸν τῆς γῆς καὶ οὐ μὴ ἀσθενήσῃ ὑμῶν ἡ ἄμπελος ἢ ἐν τῷ ἀγρῷ λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 12 Ja teidän onneanne kiittävät kaikki pakanat, sillä te tulette olemaan ihasteltu maa, sanoo Herra Sebaot.
 And you will be named happy by all nations: for you will be a land of delight, says the Lord of armies.
 και μακαριοῦσιν ὑμᾶς πάντα τὰ ἔθνη διότι ἔσσεσθε ὑμεῖς γῆ θελητὴ λέγει κύριος παντοκράτωρ
- 13 Ynseät ovat teidän puheenne minua vastaan, sanoo Herra. Mutta te sanotte: "Mitä me olemme puhuneet sinua vastaan?"
 Your words have been strong against me, says the Lord. And still you say, What have we said against you?
 ἐβάρυνατε ἐπ' ἐμὲ τοὺς λόγους ὑμῶν λέγει κύριος καὶ εἶπατε ἐν τίνι καταλαλήσαμεν κατὰ σοῦ
- 14 Te sanotte: "Herran palveleminen on turha; ja mitä hyötyä siitä on ollut, että me olemme hänelle suorittaneet säädetyt tehtävät ja että olemme vaeltaneet murheellisina Herran Sebaotin kasvojen edessä.
 You have said, It is no use worshipping God: what profit have we had from keeping his orders, and going in clothing of sorrow before the Lord of armies?
 εἶπατε μάταιος ὁ δουλεύων θεῷ καὶ τί πλέον ὅτι ἐφυλάξαμεν τὰ φυλάγματα αὐτοῦ καὶ διότι ἐπορεύθημεν ἰκέται πρὸ προσώπου κυρίου παντοκράτορος
- 15 Nyt me kiitämme julkeitten onnea. Ne, jotka tekevät sitä, mikä jumalatonta on, ne tulevat raketuiksi. He kiusaavat Jumalaa, mutta pelastuvat."
 And now to us the men of pride seem happy; yes, the evil-doers are doing well; they put God to the test and are safe.
 και νῦν ἡμεῖς μακαρίζομεν ἄλλοτρίους καὶ ἀνοικοδομοῦνται πάντες ποιοῦντες ἄνομα καὶ ἀντέστησαν θεῷ καὶ ἐσώθησαν
- 16 Silloin myös Herraa pelkääväiset puhuvat toinen toisensa kanssa, ja Herra tarkkaa ja kuulee; ja muistikirja kirjoitetaan hänen edessään niiden hyväksi, jotka Herraa pelkäävät ja hänen nimensä kunniaassa pitävät.
 Then those in whom was the fear of the Lord had talk together: and the Lord gave ear, and it was recorded in a book to be kept in mind before him, for those who had the fear of the Lord and gave thought to his name.
 ταῦτα καταλάλησαν οἱ φοβούμενοι τὸν κύριον ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ προσέσχεν κύριος καὶ εἰσήκουσεν καὶ ἔγραψεν βιβλίον μνημοσύνου ἐνώπιον αὐτοῦ τοῖς φοβουμένοις τὸν κύριον καὶ εὐλαβουμένοις τὸ ὄνομα αὐτοῦ
- 17 Ja he ovat, sanoo Herra Sebaot, sinä päivänä, jonka minä teen, minun omaisuuteni. Ja minä olen heille laupias, niinkuin mies on laupias pojallensa, joka häntä palvelee.
 And they will be mine, says the Lord, in the day when I make them my special property; and I will have mercy on them as a man has mercy on his son who is his servant.
 και ἔσονται μοι λέγει κύριος παντοκράτωρ εἰς ἡμέραν ἣν ἐγὼ ποιῶ εἰς περιποίησιν καὶ αἰρετιῶ αὐτοὺς ὃν τρόπον αἰρετίζει ἄνθρωπος τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν δουλεύοντα αὐτῷ
- 18 Ja te näette jälleen, mikä on ero vanhurskaan ja jumalattoman välillä, sen välillä, joka palvelee Jumalaa, ja sen, joka ei häntä palvele.
 Then you will again see how the upright man is different from the sinner, and the servant of God from him who is not.
 και ἐπιστραφήσεσθε καὶ ὄψεσθε ἀνὰ μέσον δικαίου καὶ ἀνὰ μέσον ἀνόμου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ δουλεύοντος θεῷ καὶ τοῦ μὴ δουλεύοντος
- 1 Jeesuksen Kristuksen, Daavidin pojan, Aabrahamin pojan, syntyperä.
 The book of the generations of Jesus Christ, the son of David, the son of Abraham.
 βιβλος γενεσεως ιησου χριστου υιου δαβιδ υιου αβρααμ
- 2 Aabrahamille syntyi Iisak, Iisakille syntyi Jaakob, Jaakobille syntyi Juuda ja tämän veljet;
 The son of Abraham was Isaac; and the son of Isaac was Jacob; and the sons of Jacob were Judah and his brothers;
 αβρααμ εγεννησεν τον ισαακ ισαακ δε εγεννησεν τον ιακωβ ιακωβ δε εγεννησεν τον ιουδα και τους αδελφους αυτου
- 3 Juudalle syntyi Faares ja Sera Taamarista, Faareelle syntyi Esrom, Esromille syntyi Aram;
 And the sons of Judah were Perez and Zerah by Tamar; and the son of Perez was Hezron; and the son of Hezron was Ram;
 ιουδας δε εγεννησεν τον φαρες και τον ζαρα εκ της θαμαρ φαρες δε εγεννησεν τον εσρωμ εσρωμ δε εγεννησεν τον αραμ

- 4 Aramille syntyi Aminadab, Aminadabille syntyi Nahasson, Nahassonille syntyi Salmon;
And the son of Ram was Amminadab; and the son of Amminadab was Nahshon; and the son of Nahshon was Salmon;
αραμ δε εγεννησεν τον αμιναδαβ αμιναδαβ δε εγεννησεν τον ναασσων ναασσων δε εγεννησεν τον σαλμων
- 5 Salmonille syntyi Boos Raahabista, Booaalle syntyi Oobed Ruutista, Oobedille syntyi Iisai;
And the son of Salmon by Rahab was Boaz; and the son of Boaz by Ruth was Obed; and the son of Obed was Jesse;
σαλμων δε εγεννησεν τον βοοζ εκ της ραχαβ βοοζ δε εγεννησεν τον ωβηδ εκ της ρουθ ωβηδ δε εγεννησεν τον ιεσσαί
- 6 Iisaille syntyi Daavid, kuningas. Daavidille syntyi Salomo Uurian vaimosta;
And the son of Jesse was David the king; and the son of David was Solomon by her who had been the wife of Uriah;
ιεσσαί δε εγεννησεν τον δαβιδ τον βασιλευα δαβιδ δε ο βασιλευς εγεννησεν τον σολομωντα εκ της του ουριου
- 7 Salomolle syntyi Rehabeam, Rehabeamille syntyi Abia, Abialle syntyi Aasa;
And the son of Solomon was Rehoboam; and the son of Rehoboam was Abijah; and the son of Abijah was Asa;
σολομων δε εγεννησεν τον ροβοαμ ροβοαμ δε εγεννησεν τον αβια αβια δε εγεννησεν τον ασα
- 8 Aasalle syntyi Joosafat, Joosafatille syntyi Jooram, Jooramille syntyi Ussia;
And the son of Asa was Jehoshaphat; and the son of Jehoshaphat was Joram; and the son of Joram was Uzziah;
ασα δε εγεννησεν τον ιωσαφατ ιωσαφατ δε εγεννησεν τον ιωραμ ιωραμ δε εγεννησεν τον οζιαν
- 9 Ussialle syntyi Jootam, Jootamille syntyi Aahas, Aahaalle syntyi Hiskia;
And the son of Uzziah was Jotham; and the son of Jotham was Ahaz; and the son of Ahaz was Hezekiah;
οζιας δε εγεννησεν τον ιωθαμ ιωθαμ δε εγεννησεν τον αχαζ αχαζ δε εγεννησεν τον εζεκιαν
- 10 Hiskialle syntyi Manasse, Manasselle syntyi Aamon, Aamonille syntyi Joosia;
And the son of Hezekiah was Manasseh; and the son of Manasseh was Amon; and the son of Amon was Josiah;
εζεκιας δε εγεννησεν τον μανασση μανασσης δε εγεννησεν τον αμων αμων δε εγεννησεν τον ιωσιαν
- 11 Joosialle syntyi Jekonja ja tämän veljet Babyloniin siirtämisen aikoina.
And the sons of Josiah were Jechoniah and his brothers, at the time of the taking away to Babylon.
ιωσιας δε εγεννησεν τον ιεχονιαν και τους αδελφους αυτου επι της μετοικεσιας βαβυλωνος
- 12 Babyloniin siirtämisen jälkeen Jekonjalle syntyi Sealtiel, Sealtielille syntyi Serubbaabel;
And after the taking away to Babylon, Jechoniah had a son Shealtiel; and Shealtiel had Zerubbabel;
μετα δε την μετοικεσιαν βαβυλωνος ιεχονιας εγεννησεν τον σαλαθιηλ σαλαθιηλ δε εγεννησεν τον ζοροβαβελ
- 13 Serubbaabelille syntyi Abiud, Abiudille syntyi Eljakim, Eljakimille syntyi Asor;
And Zerubbabel had Abiud; and Abiud had Eliakim; and Eliakim had Azor;
ζοροβαβελ δε εγεννησεν τον αβιουδ αβιουδ δε εγεννησεν τον ελιακειμ ελιακειμ δε εγεννησεν τον αζωρ
- 14 Asorille syntyi Saadok, Saadokille syntyi Akim, Akimille syntyi Eliud;
And Azor had Zadok; and Zadok had Achim; and Achim had Eliud;
αζωρ δε εγεννησεν τον σαδοκ σαδοκ δε εγεννησεν τον αχειμ αχειμ δε εγεννησεν τον ελιουδ
- 15 Eliudille syntyi Eleasar, Eleasarille syntyi Mattan, Mattanille syntyi Jaakob;
And Eliud had Eleazar; and Eleazar had Matthan; and Matthan had Jacob;
ελιουδ δε εγεννησεν τον ελαζαρ ελαζαρ δε εγεννησεν τον ματθαν ματθαν δε εγεννησεν τον ιακωβ
- 16 Jaakobille syntyi Joosef, Marian mies, hänen, josta syntyi Jeesus, jota kutsutaan Kristukseksi.
And the son of Jacob was Joseph the husband of Mary, who gave birth to Jesus, whose name is Christ.
ιακωβ δε εγεννησεν τον ιωσηφ τον ανδρα μαριας εξ ης εγεννηθη ιησους ο λεγομενος χριστος

- 17 Näin on sukupolvia Aabrahamista Daavidiin kaikkiaan neljätoista polvea, ja Daavidista Babyloniin siirtämiseen neljätoista polvea, ja Babyloniin siirtämisestä Kristukseen asti neljätoista polvea. So all the generations from Abraham to David are fourteen generations; and from David to the taking away to Babylon, fourteen generations; and from the taking away to Babylon to the coming of Christ, fourteen generations.
 πασαι ουν αι γενεαι απο αβρααμ εως δαβιδ γενεαι δεκατεσσαρες και απο δαβιδ εως της μετοικεσιαι βαβυλωνος γενεαι δεκατεσσαρες και απο της μετοικεσιαι βαβυλωνος εως του χριστου γενεαι δεκατεσσαρες
- 18 Jeesuksen Kristuksen syntyminen oli näin. Kun hänen äitinsä Maria oli kihlattu Joosefille, huomattiin hänen ennen heidän yhteenmenoaan olevan raskaana Pyhästä Hengestä. Now the birth of Jesus Christ was in this way: when his mother Mary was going to be married to Joseph, before they came together the discovery was made that she was with child by the Holy Spirit.
 του δε ιησου χριστου η γεννησις ουτως ην μηστευθεισις γαρ της μητρος αυτου μαριας τω ιωσηφ πριν η συνελθειν αυτους ευρεθη εν γαστρι εχουσα εκ πνευματος αγιου
- 19 Mutta kun Joosef, hänen miehensä, oli hurskas, ja koska hän ei tahtonut saattaa häntä häpeään, aikoi hän salaisesti hyljätä hänet. And Joseph, her husband, being an upright man, and not desiring to make her a public example, had a mind to put her away privately.
 ιωσηφ δε ο ανηρ αυτης δικαιος ων και μη θελων αυτην παραδειγματισαι εβουληθη λαθρα απολυσαι αυτην
- 20 Mutta kun hän tätä ajatteli, niin katso, hänelle ilmestyi unessa Herran enkeli, joka sanoi: "Joosef, Daavidin poika, älä pelkää ottaa tykösi Mariaa, vaimoasi; sillä se, mikä hänessä on siinnyt, on Pyhästä Hengestä. But when he was giving thought to these things, an angel of the Lord came to him in a dream, saying, Joseph, son of David, have no fear of taking Mary as your wife; because that which is in her body is of the Holy Spirit.
 ταυτα δε αυτου ενθυμηθεντος ιδου αγγελος κυριου κατ οναρ εφανη αυτω λεγων ιωσηφ υιος δαβιδ μη φοβηθης παραλαβειν μαριαμ την γυναικα σου το γαρ εν αυτη γεννηθεν εκ πνευματος εστιν αυτου
- 21 Ja hän on synnyttävä pojan, ja sinun on annettava hänelle nimi Jeesus, sillä hän on vapahtava kansansa heidän synneistänsä." And she will give birth to a son; and you will give him the name Jesus; for he will give his people salvation from their sins.
 τεξεται δε υιον και καλεσεις το ονομα αυτου ιησουν αυτος γαρ σωσει τον λαον αυτου απο των αμαρτιων αυτων
- 22 Tämä kaikki on tapahtunut, että kävisi toteen, minkä Herra on puhunut profetaan kautta, joka sanoo: Now all this took place so that the word of the Lord by the prophet might come true,
 τουτο δε ολον γεγονεν ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του κυριου δια του προφητου λεγοντος
- 23 "Katso, neitsyt tulee raskaaksi ja synnyttää pojan, ja tälle on annettava nimi Immanuel", mikä käännettynä on: Jumala meidän kanssamme. See, the virgin will be with child, and will give birth to a son, and they will give him the name Immanuel, that is, God with us.
 ιδου η παρθενος εν γαστρι εξει και τεξεται υιον και καλεσουσιν το ονομα αυτου εμμανουηλ ο εστιν μεθερμηνευομενον μεθ ημων ο θεος
- 24 Herättyään unesta Joosef teki, niinkuin Herran enkeli oli käskenyt hänen tehdä, ja otti vaimonsa tykönsä And Joseph did as the angel of the Lord had said to him, and took her as his wife;
 διεγερθεις δε ο ιωσηφ απο του υπνου εποιησεν ως προσεταξεν αυτω ο αγγελος κυριου και παρελαβεν την γυναικα αυτου
- 25 eikä yhtynyt häneen, ennenkuin hän oli synnyttänyt pojan. Ja hän antoi hänelle nimen Jeesus. And he had no connection with her till she had given birth to a son; and he gave him the name Jesus.
 και ουκ εγινωσκεν αυτην εως ου ετεκεν τον υιον αυτης τον πρωτοτοκον και εκαλεσεν το ονομα αυτου ιησουν
- 1 Kun Jeesus oli syntynyt Juudean Beetlehemissä kuningas Herodeksen aikana, niin katso, tietäjiä tuli itäisiltä mailta Jerusalemiin, Now when the birth of Jesus took place in Beth-lehem of Judaea, in the days of Herod the king, there came wise men from the east to Jerusalem,
 του δε ιησου γεννηθεντος εν βηθλεεμ της ιουδαιας εν ημεραις ηρωδου του βασιλευς ιδου μαγοι απο ανατολων παρεγενοντο εις ιεροσολυμα
- 2 ja he sanoivat: "Missä on se äsken syntynyt juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä itäisillä mailla ja olemme tulleet häntä kumartamaan." Saying, Where is the King of the Jews whose birth has now taken place? We have seen his star in the east and have come to give him worship.
 λεγοντες που εστιν ο τεχθεις βασιλευς των ιουδαιων ειδομεν γαρ αυτου τον αστερα εν τη ανατολη και ηλθομεν προσκυνησαι αυτω
- 3 Kun kuningas Herodes sen kuuli, hämmästyi hän ja koko Jerusalem hänen kanssaan. And when it came to the ears of Herod the king, he was troubled, and all Jerusalem with him.
 ακουσας δε ηρωδης ο βασιλευς εταραχθη και πασα ιεροσολυμα μετ αυτου

- 4 Ja hän kokosi kaikki kansan ylipapit ja kirjanoppineet ja kyseli heiltä, missä Kristus oli syntynyt.
And he got together all the chief priests and scribes of the people, questioning them as to where the birth-place of the Christ would be.
και συναγαγων παντας τους αρχιερεις και γραμματεις του λαου επυνθανετο παρ αυτων που ο χριστος γεννεται
- 5 He sanoivat hänelle: "Juudean Beetlehemissä; sillä näin on kirjoitettu profeetan kautta:
And they said to him, In Beth-lehem of Judaea; for so it is said in the writings of the prophet,
οι δε ειπον αυτω εν βηθλεεμ της ιουδαιας ουτως γαρ γεγραπται δια του προφητου
- 6 'Ja sinä Beetlehem, sinä Juudan seutu, et suinkaan ole vähäisin Juudan ruhtinasten joukossa, sillä sinusta on lähtevä hallitsija, joka kaitsee minun kansaani Israelia'.
You Beth-lehem, in the land of Judah, are not the least among the chiefs of Judah: out of you will come a ruler, who will be the keeper of my people Israel.
και συ βηθλεεμ γη ιουδα ουδαμως ελαχιστη ει εν τοις ηγεμοσιν ιουδα εκ σου γαρ εξελευσεται ηγουμενος οστις ποιμανει τον λαον μου τον ισραηλ.
- 7 Silloin Herodes kutsui salaa tietäjät tykönsä ja tutkiskeli heiltä tarkoin, mihin aikaan tähti oli ilmestynyt.
Then Herod sent for the wise men privately, and put questions to them about what time the star had been seen.
τοτε ηρωδης λαθρα καλεσας τους μαγους ηκριβωσεν παρ αυτων τον χρονον του φαινομενου αστερος
- 8 Ja hän lähetti heidät Beetlehemiin sanoen: "Menkää ja tiedustelkaa tarkasti lasta; ja kun sen löydätte, niin ilmoittakaa minulle, että minäkin tulisin häntä kumartamaan".
And he sent them to Beth-lehem and said, Go and make certain where the young child is; and when you have seen him, let me have news of it, so that I may come and give him worship.
και πεμψας αυτους εις βηθλεεμ ειπεν πορευθεντες ακριβως εξετασατε περι του παιδιου επαν δε ευρητε απαγγειλατε μοι οπως καγω ελθων προσκνησω αυτω
- 9 Kuultuaan kuninkaan sanat he lähtivät matkalle; ja katso, tähti, jonka he olivat itäisillä mailla nähneet, kulki heidän edellään, kunnes se tuli sen paikan päälle, jossa lapsi oli, ja pysähtyi siihen.
And after hearing the king, they went on their way; and the star which they saw in the east went before them, till it came to rest over the place where the young child was.
οι δε ακουσαντες του βασιλευς επορευθησαν και ιδου ο αστηρ ον ειδον εν τη ανατολη προηγεν αυτους εως ελθων εστη επανω ου ην το παιδιον
- 10 Nähdessään tähden he ihastuivat ylen suuresti.
And when they saw the star they were full of joy.
ιδοντες δε τον αστερα εχαρησαν χαραν μεγαλην σφοδρα
- 11 Niin he menivät huoneeseen ja näkivät lapsen ynnä Marian, hänen äitinsä. Ja he lankeivat maahan ja kumarsivat häntä, avasivat aarteensa ja antoivat hänelle lahjoja: kultaa ja suitsuketta ja mirhaa.
And they came into the house, and saw the young child with Mary, his mother; and falling down on their faces they gave him worship; and from their store they gave him offerings of gold, perfume, and spices.
και ελθοντες εις την οικιαν ευρον το παιδιον μετα μαριας της μητρος αυτου και πεσοντες προσεκνησαν αυτω και ανοιξαντες τους θησαυρους αυτων προσηνεγκαν αυτω δωρα χρυσον και λιβανον και σμυρναν
- 12 Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palaamasta, ja he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa.
And it was made clear to them by God in a dream that they were not to go back to Herod; so they went into their country by another way.
και χρηματισθεντες κατ οναρ μη ανακαμψαι προς ηρωδην δι αλλης οδου ανεχωρησαν εις την χωραν αυτων
- 13 Mutta kun he olivat menneet, niin katso, Herran enkeli ilmestyi Joosefille unessa ja sanoi: "Nouse, ota lapsi ja hänen äitinsä ja pakene Egyptiin, ja ole siellä siihen asti, kuin minä sinulle sanon; sillä Herodes on etsivä lasta surmataksaan hänet".
And when they had gone, an angel of the Lord came to Joseph in a dream, saying, Get up and take the young child and his mother, and go into Egypt, and do not go from there till I give you word; for Herod will be searching for the young child to put him to death.
αναχωρησαντων δε αυτων ιδου αγγελος κυριου φαινεται κατ οναρ τω ιωσηφ λεγων εγερθεις παραλαβε το παιδιον και την μητερα αυτου και φευγε εις αιγυπτον και ισθι εκει εως αν ειπω σοι μελλει ι γαρ ηρωδης ζητειν το παιδιον του απολεσαι αυτο
- 14 Niin hän nousi, otti yöllä lapsen ja hänen äitinsä ja lähti Egyptiin.
So he took the young child and his mother by night, and went into Egypt;
ο δε εγερθεις παρελαβεν το παιδιον και την μητερα αυτου νυκτος και ανεχωρησεν εις αιγυπτον
- 15 Ja hän oli siellä Herodeksen kuolemaan asti; että kävisi toteen, minkä Herra on puhunut profeetan kautta, joka sanoo: "Egyptistä minä kutsuin poikani".
And was there till the death of Herod; so that the word of the Lord through the prophet might come true, Out of Egypt have I sent for my son.
και ην εκει εως της τελευτης ηρωδου ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του κυριου δια του προφητου λεγοντος εξ αιγυπτου εκαλεσα τον υιον μου

- 16 Silloin Herodes, nähtyään, että tietäjät olivat hänet pettäneet, vihastui kovin ja lähetti tappamaan kaikki poikalapset Beetlehemistä ja koko sen ympäristöstä, kaksivuotiaat ja nuoremmat, sen mukaan kuin hän oli aikaa tietäjiltä tarkoin tiedustellut.
Then Herod, when he saw that he had been tricked by the wise men, was very angry; and he sent out, and put to death all the male children in Beth-lehem and in all the parts round about it, from two years old and under, acting on the knowledge which he had got with care from the wise men.
τοτε ηρωδης ιδων οτι ενεπαιχθη υπο των μαγων εθυμωθη λιαν και αποστειλας ανεileen παντας τους παιδας τους εν βηθλεεμ και εν πασιν τοις οριοις αυτης απο διετους και κατωτερω κατα τον χρονον ον ηκριβωσεν παρα των μαγων
- 17 Silloin kävi toteen, mikä on puhuttu profeetta Jeremiaan kautta, joka sanoo:
Then the word of Jeremiah the prophet came true,
τοτε επληρωθη το ρηθεν υπο ιερεμιου του προφητου λεγοντος
- 18 "Ääni kuuluu Raamasta, itku ja iso parku; Raakel itkee lapsiansa eikä lohdutuksesta huoli, kun heitä ei enää ole".
In Ramah there was a sound of weeping and great sorrow, Rachel weeping for her children, and she would not be comforted for their loss.
φωνη εν ραμα ηκουσθη θρηνος και κλαυθμος και οδυρμος πολυς ραχηλ κλαιουσα τα τεκνα αυτης και ουκ ηθελεν παρακληθηναι οτι ουκ εισιν
- 19 Mutta kun Herodes oli kuollut, niin katso, Herran enkeli ilmestyi unessa Joosefille Egyptissä
But when Herod was dead, an angel of the Lord came in a dream to Joseph in Egypt,
τελευτησαντος δε του ηρωδου ιδου αγγελος κυριου κατα οναρ φαινεται τω ιωσηφ εν αιγυπτω
- 20 ja sanoi: "Nouse, ota lapsi ja hänen äitinsä ja mene Israelin maahan, sillä ne ovat kuolleet, jotka väijyivät lapsen henkeä".
Saying, Get up and take the young child and his mother, and go into the land of Israel: because they who were attempting to take the young child's life are dead.
λεγων εγερθεις παραλαβε το παιδιον και την μητερα αυτου και πορευου εις γην ισραηλ τεθηκασιν γαρ οι ζητουντες την ψυχην του παιδιου
- 21 Niin hän nousi, otti lapsen ja hänen äitinsä ja meni Israelin maahan.
And he got up, and took the young child and his mother, and came into the land of Israel.
ο δε εγερθεις παρελαβεν το παιδιον και την μητερα αυτου και ηλθεν εις γην ισραηλ
- 22 Mutta kun hän kuuli, että Arkelaus hallitsi Juudeaa isänsä Herodeksen jälkeen, niin hän pelkäsi mennä sinne. Ja hän sai unessa Jumalalta käskyn ja lähti Galilean alueelle.
But when it came to his ears that Archelaus was ruling over Judaea in the place of his father Herod, he was in fear of going there; and God having given him news of the danger in a dream, he went out of the way into the country parts of Galilee.
ακουσας δε οτι αρχελαος βασιλευει επι της ιουδαιας αντι ηρωδου του πατρος αυτου εφοβηθη εκει απελθειν χρηματισθεις δε κατα οναρ ανεχωρησεν εις τα μερη της γαλιλαιας
- 23 Ja sinne tultuaan hän asettui asumaan kaupunkiin, jonka nimi on Nasaret; että kävisi toteen, mikä profeettain kautta on puhuttu: "Hän on kutsuttava Nasaretilaiseksi".
And he came and was living in a town named Nazareth: so that the word of the prophets might come true, He will be named a Nazarene.
και ελθων κατοικησεν εις πολιν λεγομενην ναζαρετ οπως πληρωθη το ρηθεν δια των προφητων οτι ναζωραιος κληθησεται
- 1 Niinä päivinä tuli Johannes Kastaja ja saarnasi Juudean erämaassa
And in those days John the Baptist came preaching in the waste land of Judaea,
εν δε ταις ημεραις εκειναις παραγινεται ιωαννης ο βαπτιστης κηρυσσων εν τη ερημω της ιουδαιας
- 2 ja sanoi: "Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle".
Saying, Let your hearts be turned from sin; for the kingdom of heaven is near.
και λεγων μετανοειτε ηγγικεν γαρ η βασιλεια των ουρανων
- 3 Sillä hän on se, josta profeetta Esaias puhuu sanoen: "Huutavan ääni kuuluu erämaassa: 'Valmistakaa Herralle tie, tehkää polut hänelle tasaisiksi'".
For this is he of whom Isaiah the prophet said, The voice of one crying in the waste land, Make ready the way of the Lord, make his roads straight.
ουτος γαρ εστιν ο ρηθεις υπο ησαιου του προφητου λεγοντος φωνη βοωντος εν τη ερημω ετοιμασατε την οδον κυριου ευθειας ποιειτε τας τριβους αυτου
- 4 Ja Johanneksella oli puku kamelinkarvoista ja vyötäisillään nahkavyö; ja hänen ruokanaan oli heinäsiirkat ja metsähunaja.
Now John was clothed in camel's hair, with a leather band about him; and his food was locusts and honey.
αυτος δε ο ιωαννης ειχεν το ενδυμα αυτου απο τριχων καμηλου και ζωνην δερματινην περι την οσφον αυτου η δε τροφη αυτου ην ακριδες και μελι αγριου
- 5 Silloin vaelsi hänen tykönsä Jerusalem ja koko Juudea ja kaikki Jordanin ympäristö,
Then Jerusalem and all Judaea went out to him, and all the people from near Jordan;
τοτε εξεπορευετο προς αυτον ιεροσολυμα και πασα η ιουδαια και πασα η περιχωρος του ιορδανου

- 6 ja hän kastoi heidät Jordanin virrassa, kun he tunnustivat syntinsä.
And they were given baptism by him in the river Jordan, saying openly that they had done wrong.
 και εβαπτιζοντο εν τω ιορδανη υπ αυτου εξομολογουμενοι τας αμαρτιας αυτων
- 7 Mutta nähdessään paljon fariseuksia ja saddukeuksia tulevan kasteelle hän sanoi heille: "Te kyykäärmeitten sikiöt, kuka on neuvonut teitä pakenemaan tulevaista vihaa?
But when he saw a number of the Pharisees and Sadducees coming to his baptism, he said to them, Offspring of snakes, at whose word are you going in flight from the wrath to come?
 ιδων δε πολλους των φαρισαιων και σαδδουκαιων ερχομενους επι το βαπτισμα αυτου ειπεν αυτοις γεννηματα εχιδων τισ υπεδειξεν υμιν φυγειν απο της μελλουσης οργης
- 8 Tehkää sentähden parannuksen soveliaita hedelmiä,
Let your change of heart be seen in your works:
 ποιησατε ουν καρπους αξιους της μετανοιας
- 9 älkääkää luulko saattavanne sanoa mielessänne: 'Onhan meillä isänä Aabraham'; sillä minä sanon teille, että Jumala voi näistä kivistä herättää lapsia Aabrahamille.
And say not to yourselves, We have Abraham for our father; because I say to you that God is able from these stones to make children for Abraham.
 και μη δοξητε λεγειν εν εαυτοις πατερα εχομεν τον αβρααμ λεγω γαρ υμιν οτι δυναται ο θεος εκ των λιθων τουτων εγειραι τεκνα τω αβρααμ
- 10 Jo on kirves pantu puitten juurelle; jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, siis hakataan pois ja heitetään tuleen.
And even now the axe is put to the root of the trees; every tree then which does not give good fruit is cut down, and put into the fire.
 ηδη δε και η αξινη προς την ριζαν των δενδρων κειται παν ουν δενδρον μη ποιουν καρπον καλον εκκοπτεται και εις πυρ βαλλεται
- 11 Minä kastan teidät vedellä parannukseen, mutta se, joka minun jäljessäni tulee, on minua väkevämpi, jonka kenkiäkään minä en ole kelvollinen kantamaan; hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella.
Truly, I give baptism with water to those of you whose hearts are changed; but he who comes after me is greater than I, whose shoes I am not good enough to take up: he will give you baptism with the Holy Spirit and with fire:
 εγω μεν βαπτιζω υμας εν υδατι εις μετανοιαν ο δε οπισω μου ερχομενος ισχυροτερος μου εστιν ου ουκ ειμι ικανος τα υποδηματα βαστασαι αυτος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και πυρι
- 12 Hänellä on viskimensä kädessään, ja hän puhdistaa puimatanterensa ja kokoaa nisunsa aittaan, mutta ruumenet hän polttaa sammumattomassa tulella."
In whose hand is the instrument with which he will make clean his grain; he will put the good grain in his store, but the waste will be burned up in the fire which will never be put out.
 ου το πτυον εν τη χειρι αυτου και διακαθαριει την αλωνα αυτου και συναξει τον σιτον αυτου εις την αποθηκην το δε αχυρον κατακαυσει πυρι ασβεστοω
- 13 Silloin Jeesus tuli Galileasta Jordanille Johanneksen tykö hänen kastettavakseen.
Then Jesus came from Galilee to John at the Jordan, to be given baptism by him.
 τοτε παραγινεται ο ιησους απο της γαλιλαιας επι τον ιορδανην προς τον ιωαννην του βαπτισθηναι υπ αυτου
- 14 Mutta tämä esteli häntä sanoen: "Minun tarvitsee saada sinulta kaste, ja sinä tulet minun tyköni!"
But John would have kept him back, saying, It is I who have need of baptism from you, and do you come to me?
 ο δε ιωαννης διεκωλυεν αυτον λεγων εγω χρειαν εχω υπο σου βαπτισθηναι και συ ερχη προς με
- 15 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Salli nyt; sillä näin meidän sopii täyttää kaikki vanhurskaus". Silloin hän salli sen hänelle.
But Jesus made answer, saying to him, Let it be so now: because so it is right for us to make righteousness complete. Then he gave him baptism.
 αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν προς αυτον αφες αρτι ουτως γαρ πρεπον εστιν ημιν πληρωσαι πασαν δικαιοσυνην τοτε αφησεν αυτον
- 16 Kun Jeesus oli kastettu, nousi hän kohta vedestä, ja katso, taivaat aukenivat, ja hän näki Jumalan Hengen tulevan alas niinkuin kyyhkysen ja laskeutuvan hänen päällensä.
And Jesus, having been given baptism, straight away went up from the water; and, the heavens opening, he saw the Spirit of God coming down on him as a dove;
 και βαπτισθεις ο ιησους ανεβη ευθυσ απο του υδατος και ιδου ανεωχθησαν αυτω οι ουρανοι και ειδεν το πνευμα του θεου καταβαινον ωσει περιστεραν και ερχομενον επ αυτον
- 17 Ja katso, taivaista kuului ääni, joka sanoi: "Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt".
And a voice came out of heaven, saying, This is my dearly loved Son, with whom I am well pleased.
 και ιδου φωνη εκ των ουρανων λεγουσα ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος εν ω ευδοκησα
- 1 Sitten Henki vei Jeesuksen ylös erämaahan perkeleen kiusattavaksi.
Then Jesus was sent by the Spirit into the waste land to be tested by the Evil One.
 τοτε ο ιησους ανηχθη εις την ερημον υπο του πνευματος πειρασθηναι υπο του διαβολου

- 2 Ja kun Jeesus oli paastonnut neljäkymmentä päivää ja neljäkymmentä yötä, tuli hänen lopulta nälkä.
And after going without food for forty days and forty nights, he was in need of it.
και ηστευσας ημερας τεσσαρακοντα και νυκτας τεσσαρακοντα υστερον επεινασεν
- 3 Silloin kiusaaja tuli hänen luoksensa ja sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin käske näiden kivien muuttua leiviksi".
And the Evil One came and said to him, If you are the Son of God, give the word for these stones to become bread.
και προσελθων αυτω ο πειραζων ειπεν ει υιος ει του θεου ειπε ινα οι λιθοι οντοι αρτοι γενωνται
- 4 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Kirjoitettu on: 'Ei ihminen elä ainoastaan leivästä, vaan jokaisesta sanasta, joka Jumalan suusta lähtee'."
But he made answer and said, It is in the Writings, Bread is not man's only need, but every word which comes out of the mouth of God.
ο δε αποκριθεις ειπεν γεγραπται ουκ επ αρτω μονω ζησεται ανθρωπος αλλ επι παντι ρηματι εκπορευομενω δια στοματος θεου
- 5 Silloin perkele otti hänet kanssansa pyhään kaupunkiin ja asetti hänet pyhäkön harjalle
Then the Evil One took him to the holy town; and he put him on the highest point of the Temple and said to him,
τοτε παραλαμβανει αυτον ο διαβολος εις την αγιαν πολιν και ιστησιν αυτον επι το πτερυγιον του ιερου
- 6 ja sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin heittäydy tästä alas; sillä kirjoitettu on: 'Hän antaa enkeilleen käskyn sinusta', ja: 'He kantavat sinua käsillensä, ettet jalkaasi kiveen loukkaisi'."
If you are the Son of God, let yourself go down; for it is in the Writings, He will give his angels care over you; and, In their hands they will keep you up, so that your foot may not be crushed against a stone.
και λεγει αυτω ει υιος ει του θεου βαλε σεαυτον κατω γεγραπται γαρ οτι τοις αγγελιοις αυτου εντελειται περι σου και επι χειρων αρουσιν σε μηποτε προσκομης προς λιθον τον ποδα σου
- 7 Jeesus sanoi hänelle: "Taas on kirjoitettu: 'Älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaasi'."
Jesus said to him, Again it is in the Writings, You may not put the Lord your God to the test.
εφη αυτω ο ιησους παλιν γεγραπται ουκ εκπειρασεις κυριον τον θεον σου
- 8 Taas perkele otti hänet kanssansa sangen korkealle vuorelle ja näytti hänelle kaikki maailman valtakunnat ja niiden loiston
Again, the Evil One took him up to a very high mountain, and let him see all the kingdoms of the world and the glory of them;
παλιν παραλαμβανει αυτον ο διαβολος εις ορος υψηλον λιαν και δεικνυσιν αυτω πασας τας βασιλειας του κοσμου και την δοξαν αυτων
- 9 ja sanoi hänelle: "Tämän kaiken minä annan sinulle, jos lankeat maahan ja kumarrat minua".
And he said to him, All these things will I give you, if you will go down on your face and give me worship.
και λεγει αυτω ταυτα παντα σοι δωσω εαν πεσων προσκυνησης μοι
- 10 Silloin Jeesus sanoi hänelle: "Mene pois, saatana; sillä kirjoitettu on: 'Herraa, sinun Jumalaasi, pitää sinun kumartaman ja häntä ainoata palveleman'."
Then said Jesus to him, Away, Satan: for it is in the Writings, Give worship to the Lord your God and be his servant only.
τοτε λεγει αυτω ο ιησους υπαγε σατανα γεγραπται γαρ κυριον τον θεον σου προσκυνησεις και αυτω μονω λατρευσεις
- 11 Silloin perkele jätti hänet; ja katso, enkeleitä tuli hänen tykönsä, ja he tekivät hänelle palvelusta.
Then the Evil One went away from him, and angels came and took care of him.
τοτε αφησιν αυτον ο διαβολος και ιδου αγγελοι προσηλθον και διηκονουν αυτω
- 12 Mutta kun Jeesus kuuli, että Johannes oli pantu vankeuteen, poistui hän Galileaan.
Now when it came to his ears that John had been put in prison, he went away to Galilee;
ακουσας δε ο ιησους οτι ιωαννης παρεδοθη ανεχωρησεν εις την γαλιλαιαν
- 13 Ja hän jätti Nasaretin ja meni asumaan Kapernaumiin, joka on meren rannalla, Sebulonin ja Naftalin alueella;
And going away from Nazareth, he came and made his living-place in Capernaum, which is by the sea, in the country of Zebulun and Naphtali:
και καταλιπων την ναζαρετ ελθων κατοκησεν εις καπερναουμ την παραθαλασσιαν εν οριοις ζαβουλων και νεφθαλειμ
- 14 että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetta Esaiaan kautta, joka sanoo:
So that the word of the prophet Isaiah might come true,
ινα πληρωθη το ρηθεν δια ησαιου του προφητου λεγοντος

- 15 "Sebulonin maa ja Naftalin maa, meren tie, Jordanin tuonpuoleinen maa, pakanain Galilea -
The land of Zebulun and the land of Naphtali, by the way of the sea, the other side of Jordan, Galilee of the Gentiles,
γη ζαβουλων και γη νεφθαλειμ οδον θαλασσης περαν του ιορδανου γαλιλαια των εθνων
- 16 kansa, joka pimeydessä istui, näki suuren valkeuden, ja jotka istuivat kuoleman maassa ja varjossa, niille koitti valkeus".
The people who were in the dark saw a great light, and to those in the land of the shade of death did the dawn come up.
ο λαος ο καθημενος εν σκοτει ειδε φως μεγα και τοις καθημενοις εν χωρα και σκια θανατου φως ανετειλεν αυτοις
- 17 Siitä lähtien Jeesus rupesi saarnaamaan ja sanomaan: "Tehkää parannus, sillä taivasten valtakunta on tullut lähelle".
From that time Jesus went about preaching and saying, Let your hearts be turned from sin, for the kingdom of heaven is near.
απο τοτε ηρξατο ο ιησους κηρυσσειν και λεγειν μετανοειτε ηγγικεν γαρ η βασιλεια των ουρανων
- 18 Ja kulkiessaan Galilean järven rantaan hän näki kaksi veljestä, Simonin, jota kutsutaan Pietariksi, ja Andreaan, hänen veljensä, heittäessä verkkoa järveen; sillä he olivat kalastajia.
And when he was walking by the sea of Galilee, he saw two brothers, Simon, whose other name was Peter, and Andrew, his brother, who were putting a net into the sea; for they were fishermen.
περιπατων δε ο ιησους παρα την θαλασσαν της γαλιλαιας ειδεν δυο αδελφους σιμωνα τον λεγομενον πετρον και ανδρεαν τον αδελφον αυτου βαλλοντας αμφιβληστρον εις την θαλασσαν ησαν γαρ αλιεις
- 19 Ja hän sanoi heille: "Seuratkaa minua, niin minä teen teistä ihmisten kalastajia".
And he said to them, Come after me, and I will make you fishers of men.
και λεγει αυτοις δευτε οπισω μου και ποιησω υμας αλιεις ανθρωπων
- 20 Niin he jättivät kohta verkot ja seurasivat häntä.
And straight away they let go the nets and went after him.
οι δε ευθεως αφεντες τα δικτυα ηκολουθησαν αυτω
- 21 Ja käydessään siitä eteenpäin hän näki toiset kaksi veljestä, Jaakobin, Sebedeuksen pojan, ja Johanneksen, hänen veljensä, venheessä isänsä Sebedeuksen kanssa laittamassa verkkojaan kuntoon; ja hän kutsui heidät.
And going on from there he saw two other brothers, James, the son of Zebedee, and John, his brother, in the boat with their father, stitching up their nets; and he said, Come.
και προβας εκειθεν ειδεν αλλους δυο αδελφους ιακωβον τον του ζεβεδαιου και ιωαννην τον αδελφον αυτου εν τω πλοιω μετα ζεβεδαιου του πατρος αυτων καταρτιζοντας τα δικτυα αυτων και εκαλεσεν αυτους
- 22 Niin he jättivät kohta venheen ja isänsä ja seurasivat häntä.
And they went straight from the boat and their father and came after him.
οι δε ευθεως αφεντες το πλοιον και τον πατερα αυτων ηκολουθησαν αυτω
- 23 Ja hän kiertelee kautta koko Galilean ja opetti heidän synagoogissaan ja saarnasi valtakunnan evankeliumia ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta, mitä kansassa oli.
And Jesus went about in all Galilee, teaching in their Synagogues and preaching the good news of the kingdom, and making well those who were ill with any disease among the people.
και περιηγεν ολην την γαλιλαιαν ο ιησους διδασκων εν ταις συναγωγαις αυτων και κηρυσσων το ευαγγελιον της βασιλειας και θεραπειων πασαν νοσον και πασαν μαλακίαν εν τω λαω
- 24 Ja maine hänestä levisi koko Syyriaan, ja hänen luoksensa tuotiin kaikki sairastavaiset, monenlaisten tautien ja vaivojen rasittamat, riivatut, kuunvaihetautiset ja halvatut; ja hän paransi heidät.
And news of him went out through all Syria; and they took to him all who were ill with different diseases and pains, those having evil spirits and those who were off their heads, and those who had no power of moving. And he made them well.
και απηλθεν η ακοη αυτου εις ολην την συριαν και προσηνεγκαν αυτω παντας τους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις και βασανις συνεχομενους και δαιμονιζομενους και σεληνιαζομενους και παραλυτικους και εθεραπευσεν αυτους
- 25 Ja häntä seurasi suuri kansan määrä Galileasta ja Dekapolista ja Jerusalemissa ja Juudeasta ja Jordanin tuolta puolen.
And there went after him great numbers from Galilee and Decapolis and Jerusalem and Judaea and from the other side of Jordan.
και ηκολουθησαν αυτω οχλοι πολλοι απο της γαλιλαιας και δεκαπολειος και ιεροσολυμων και ιουδαιας και περαν του ιορδανου
- 1 Kun hän näki kansanjoukot, nousi hän vuorelle; ja kun hän oli istunut, tulivat hänen opetuslapsensa hänen tykönsä.
And seeing great masses of people he went up into the mountain; and when he was seated his disciples came to him.
ιδων δε τους οχλους ανεβη εις το ορος και καθισαντος αυτου προσηλθον αυτω οι μαθηται αυτου

- 2 Niin hän avasi suunsa ja opetti heitä ja sanoi:
And with these words he gave them teaching, saying,
και ανοιξας το στομα αυτου εδιδασκεν αυτους λεγων
- 3 "Autuaita ovat hengellisesti köyhät, sillä heidän on taivasten valtakunta.
Happy are the poor in spirit: for the kingdom of heaven is theirs.
μακαριοι οι πτωχοι τω πνευματι οτι αυτων εστιν η βασιλεια των ουρανων
- 4 Autuaita ovat murheelliset, sillä he saavat lohdutuksen.
Happy are those who are sad: for they will be comforted.
μακαριοι οι πενθουντες οτι αυτοι παρακληθησονται
- 5 Autuaita ovat hiljaiset, sillä he saavat maan periiä.
Happy are the gentle: for the earth will be their heritage.
μακαριοι οι πραεις οτι αυτοι κληρονομησουσιν την γην
- 6 Autuaita ovat ne, jotka isoavat ja janoavat vanhurskautta, sillä heidän ravitaan.
Happy are those whose heart's desire is for righteousness: for they will have their desire.
μακαριοι οι πεινωντες και διψωντες την δικαιοσυνην οτι αυτοι χορτασθησονται
- 7 Autuaita ovat laupiaat, sillä he saavat laupeuden.
Happy are those who have mercy: for they will be given mercy.
μακαριοι οι ελεημονες οτι αυτοι ελεθησονται
- 8 Autuaita ovat puhdassydämiset, sillä he saavat nähdä Jumalan.
Happy are the clean in heart: for they will see God.
μακαριοι οι καθαροι τη καρδια οτι αυτοι τον θεον οψονται
- 9 Autuaita ovat rauhantekijät, sillä heidän pitää Jumalan lapsiksi kutsuttaman.
Happy are the peacemakers: for they will be named sons of God.
μακαριοι οι ειρηνοποιοι οτι αυτοι υιοι θεου κληθησονται
- 10 Autuaita ovat ne, joita vanhurskauden tähden vainotaan, sillä heidän on taivasten valtakunta.
Happy are those who are attacked on account of righteousness: for the kingdom of heaven will be theirs.
μακαριοι οι δεδιωγμενοι ενεκεν δικαιοσυνης οτι αυτων εστιν η βασιλεια των ουρανων
- 11 Autuaita olette te, kun ihmiset minun tähteni teitä solvaavat ja vainoavat ja valhetellen puhuvat teistä kaikkinaista pahaa.
Happy are you when men give you a bad name, and are cruel to you, and say all evil things against you falsely, because of me.
μακαριοι εστε οταν ονειδισωσιν υμας και διωξωσιν και ειπωσιν παν πονηρον ρημα καθ υμων ψευδομενοι ενεκεν εμου
- 12 Iloitkaa ja riemuitkaa, sillä teidän palkkanne on suuri taivaissa. Sillä samoin he vainosivat profeettoja, jotka olivat ennen teitä.
Be glad and full of joy; for great is your reward in heaven: for so were the prophets attacked who were before you.
χαυρετε και αγαλλιασθε οτι ο μισθος υμων πολυς εν τοις ουρανοις ουτως γαρ εδιωξαν τους προφητας τους προ υμων
- 13 Te olette maan suola; mutta jos suola käy mauttomaksi, millä se saadaan suolaiseksi? Se ei enää kelpaa mihinkään muuhun kuin pois heitettäväksi ja ihmisten tallattavaksi.
You are the salt of the earth; but if its taste goes from the salt, how will you make it salt again? it is then good for nothing but to be put out and crushed under foot by men.
υμεις εστε το αλας της γης εαν δε το αλας μωρανθη εν τινι αλισθησεται εις ουδεν ισχυει επι ει μη βληθηναι εξω και καταπατεισθαι υπο των ανθρωπων
- 14 Te olette maailman valkeus. Ei voi ylhäällä vuorella oleva kaupunki olla kätkössä;
You are the light of the world. A town put on a hill may be seen by all.
υμεις εστε το φως του κοσμου ου δυναται πολις κρυβηναι επανω ορους κειμενη
- 15 eikä lamppua sytytetä ja panna vakan alle, vaan lampunjalkeaan, ja niin se loistaa kaikille huoneessa oleville.
And a burning light is not put under a vessel, but on its table; so that its rays may be shining on all who are in the house.
ουδε καιουσιν λυχνον και τιθεασιν αυτον υπο τον μοδιον αλλ επι την λυχνιαν και λαμπει πασιν τοις εν τη οικια

- 16 Niin loistakoon teidän valonne ihmisten edessä, että he näkisivät teidän hyvät tekonne ja ylistäisivät teidän Isääne, joka on taivaissa.
Even so let your light be shining before men, so that they may see your good works and give glory to your Father in heaven.
ουτως λαμψατω το φως υμων εμπροσθεν των ανθρωπων οπως ιδωσιν υμων τα καλα εργα και δοξασωσιν τον πατερα υμων τον εν τοις ουρανοις
- 17 Älkää luulko, että minä olen tullut lakia tai profeettoja kumoamaan; en minä ole tullut kumoamaan, vaan täyttämään.
Let there be no thought that I have come to put an end to the law or the prophets. I have not come for destruction, but to make complete.
μη νομισητε οτι ηλθον καταλυσαι τον νομον η τους προφητας ουκ ηλθον καταλυσαι αλλα πληρωσαι
- 18 Sillä totisesti minä sanon teille: kunnes taivas ja maa katoavat, ei laista katoa pieninkään kirjain, ei ainoakaan piirto, ennenkuin kaikki on tapahtunut.
Truly I say to you, Till heaven and earth come to an end, not the smallest letter or part of a letter will in any way be taken from the law, till all things are done.
αμην γαρ λεγω υμιν εως αν παρελθη ο ουρανος και η γη ιωτα εν η μια κεραια ου μη παρελθη απο του νομου εως αν παντα γενηται
- 19 Sentähden, joka purkaa yhdenkään näistä pienimmistä käskyistä ja sillä tavalla opettaa ihmisiä, se pitää pienimmäksi taivasten valtakunnassa kutsuttaman; mutta joka niitä noudattaa ja niin opettaa, se pitää kutsuttaman suureksi taivasten valtakunnassa.
Whoever then goes against the smallest of these laws, teaching men to do the same, will be named least in the kingdom of heaven; but he who keeps the laws, teaching others to keep them, will be named great in the kingdom of heaven.
ος εαν ουν λυση μιαν των εντολων τουτων των ελαχιστων και διδαξη ουτως τους ανθρωπους ελαχιστος κληθησεται εν τη βασιλεια των ουρανων ος δ αν ποιηση και διδαξη ουτος μεγας κληθησεται εν τη βασιλεια των ουρανων
- 20 Sillä minä sanon teille: ellei teidän vanhurskautenne ole paljoa suurempi kuin kirjanoppineiden ja fariseusten, niin te ette pääse taivasten valtakuntaan.
For I say to you, If your righteousness is not greater than the righteousness of the scribes and Pharisees, you will never go into the kingdom of heaven.
λεγω γαρ υμιν οτι εαν μη περισσευση η δικαιοσυνη υμων πλεον των γραμματεων και φαρισαιων ου μη εισελθητε εις την βασιλειαν των ουρανων
- 21 Te olette kuulleet sanotuksi vanhoille: 'Älä tapa', ja: 'Joka tappaa, se on ansainnut oikeuden tuomion'.
You have knowledge that it was said in old times, You may not put to death; and, Whoever puts to death will be in danger of being judged:
ηκουσατε οτι ερρεθη τοις αρχαιοις ου φονευσεις ος δ αν φονευση ενοχος εσται τη κρισει
- 22 Mutta minä sanon teille: jokainen, joka vihastuu veljeensä, on ansainnut oikeuden tuomion; ja joka sanoo veljelleen: 'Sinä tyhjänpäiväinen', on ansainnut suuren neuvoston tuomion; ja joka sanoo: 'Sinä hullu', on ansainnut helvetin tulen.
But I say to you that everyone who is angry with his brother will be in danger of being judged; and he who says to his brother, Raca, will be in danger from the Sanhedrin; and whoever says, You foolish one, will be in danger of the hell of fire.
εγω δε λεγω υμιν οτι πας ο οργιζομενος τω αδελφω αυτου εικη ενοχος εσται τη κρισει ος δ αν ειπη τω αδελφω αυτου ρακα ενοχος εσται τω συνεδριω ος δ αν ειπη μωρε ενοχος εσται εις την γεενναν του πυρος
- 23 Sentähden, jos tuot lahjaasi alttarille ja siellä muistat, että veljelläsi on jotakin sinua vastaan,
If then you are making an offering at the altar and there it comes to your mind that your brother has something against you,
εαν ουν προσφερης το δωρον σου επι το θυσιαστηριον κακει μνησθης οτι ο αδελφος σου εχει τι κατα σου
- 24 niin jätä lahjasi siihen alttarin eteen, ja käy ensin sopimassa veljesi kanssa, ja tule sitten uhraamaan lahjasi.
While your offering is still before the altar, first go and make peace with your brother, then come and make your offering.
αφες εκει το δωρον σου εμπροσθεν του θυσιαστηριου και υπαγε πρωτον διαλλαγηθι τω αδελφω σου και τοτε ελθων προσφερε το δωρον σου
- 25 Suostu pian sopimaan riitapuolesi kanssa, niin kauan kuin vielä olet hänen kanssaan tiellä, ettei riitapuolesi vetäisi sinua tuomarin eteen ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle, ja ettei sinua pantaisi vankeuteen.
Come to an agreement quickly with him who has a cause against you at law, while you are with him on the way, for fear that he may give you up to the judge and the judge may give you to the police and you may be put into prison.
ισθι ευνοων τω αντιδικω σου ταχυ εως ουτου ει εν τη οδω μετ αυτου μηποτε σε παραδω ο αντιδικος τω κριτη και ο κριτης σε παραδω τω υπηρετη και εις φυλακην βληθηση
- 26 Totisesti minä sanon sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisenkin rovon.
Truly I say to you, You will not come out from there till you have made payment of the very last farthing.
αμην λεγω σοι ου μη εξελθης εκειθεν εως αν αποδως τον εσατον κοδραντην
- 27 Te olette kuulleet sanotuksi: 'Älä tee huorin'.
You have knowledge that it was said, You may not have connection with another man's wife:
ηκουσατε οτι ερρεθη τοις αρχαιοις ου μοιχευσεις

- 28 **Mutta minä sanon teille: jokainen, joka katsoo naista himoiten häntä, on jo sydämessään tehnyt huorin hänen kanssansa.**
But I say to you that everyone whose eyes are turned on a woman with desire has had connection with her in his heart.
εγω δε λεγω υμιν οτι πας ο βλεπων γυναικα προς το επιθυμησαι αυτης ηδη εμοιχευσεν αυτην εν τη καρδια αυτου
- 29 **Jos sinun oikea silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi heitetään helvettiin.**
And if your right eye is a cause of trouble to you, take it out and put it away from you; because it is better to undergo the loss of one part, than for all your body to go into hell.
ει δε ο οφθαλμος σου ο δεξιος σκανδαλιζει σε εξελε αυτον και βαλε απο σου συμφερει γαρ σοι ινα αποληται εν των μελων σου και μη ολον το σωμα σου βληθη εις γεενναν
- 30 **Ja jos sinun oikea kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä luotasi; sillä parempi on sinulle, että yksi jäsenistäsi joutuu hukkaan, kuin että koko ruumiisi menee helvettiin.**
And if your right hand is a cause of trouble to you, let it be cut off and put it away from you; because it is better to undergo the loss of one part, than for all your body to go into hell.
και ει η δεξια σου χειρ σκανδαλιζει σε εκκοψον αυτην και βαλε απο σου συμφερει γαρ σοι ινα αποληται εν των μελων σου και μη ολον το σωμα σου βληθη εις γεενναν
- 31 **On sanottu: 'Joka hylkää vaimonsa, antakoon hänelle erokirjan'.**
Again, it was said, Whoever puts away his wife has to give her a statement in writing for this purpose:
ερρεθη δε οτι ος αν απολυση την γυναικα αυτου δοτω αυτη αποστασιον
- 32 **Mutta minä sanon teille: jokainen, joka hylkää vaimonsa muun kuin huoruuden tähden, saattaa hänet tekemään huorin, ja joka nai hyljätyn, tekee huorin.**
But I say to you that everyone who puts away his wife for any other cause but the loss of her virtue, makes her false to her husband; and whoever takes her as his wife after she is put away, is no true husband to her.
εγω δε λεγω υμιν οτι ος αν απολυση την γυναικα αυτου παρεκτος λογου πορνειας ποιει αυτην μοιχασθαι και ος εαν απολελυμενην γαμηση μοιχεται
- 33 **Vielä olette kuulleet sanotuksi vanhoille: 'Älä vanno väärin', ja: 'Täytä Herralle valasi'.**
Again, you have knowledge that it was said in old times, Do not take false oaths, but give effect to your oaths to the Lord:
παλιν ηκουσατε οτι ερρεθη τοις αρχαιοις ουκ επιορκησεις αποδοσεις δε τω κυριω τους ορκους σου
- 34 **Mutta minä sanon teille: älkää ensinkään vannoko, älkää taivaan kautta, sillä se on Jumalan valtaistuin,**
But I say to you, Take no oaths at all: not by the heaven, because it is the seat of God;
εγω δε λεγω υμιν μη ομοσαι ολωσ μητε εν τω ουρανω οτι θρονος εστιν του θεου
- 35 **älkääkä maan kautta, sillä se on hänen jalkojensa astinlauta, älkää myöskään Jerusalemin kautta, sillä se on suuren Kuninkaan kaupunki;**
Or by the earth, because it is the resting-place for his foot; or by Jerusalem, because it is the town of the great King.
μητε εν τη γη οτι υποποδιον εστιν των ποδων αυτου μητε εις ιεροσολυμα οτι πολις εστιν του μεγαλου βασιλεως
- 36 **älkä vanno pääsi kautta, sillä et sinä voi yhtäkään hiusta tehdä valkeaksi etkä mustaksi;**
You may not take an oath by your head, because you are not able to make one hair white or black.
μητε εν τη κεφαλη σου ομοσης οτι ου δυνασαι μιαν τριχα λευκην η μελαιναν ποιησαι
- 37 **vaan olkoon teidän puheenne: 'On, on', tahi: 'ei, ei'. Mitä siihen lisätään, se on pahasta.**
But let your words be simply, Yes or No: and whatever is more than these is of the Evil One.
εστω δε ο λογος υμων ναι ναι ου ου το δε περισσον τουτων εκ του πονηρου εστιν
- 38 **Te olette kuulleet sanotuksi: 'Silmä silmästä ja hammas hampaasta'.**
You have knowledge that it was said, An eye for an eye, and a tooth for a tooth:
ηκουσατε οτι ερρεθη οφθαλμον αντι οφθαλμου και οδοντα αντι οδοντος
- 39 **Mutta minä sanon teille: älkää tehkö pahalle vastarintaa; vaan jos joku lyö sinua oikealle poskelle, käännä hänelle toinenkin;**
But I say to you, Do not make use of force against an evil man; but to him who gives you a blow on the right side of your face let the left be turned.
εγω δε λεγω υμιν μη αντιστηναι τω πονηρω αλλ οστις σε ραπισει επι την δεξιαν σου σιαγονα στρεφον αυτω και την αλλην
- 40 **ja jos joku tahtoo sinun kanssasi käydä oikeutta ja ottaa ihokkaasi, anna hänen saada vaippasikin;**
And if any man goes to law with you and takes away your coat, do not keep back your robe from him.
και τω θελοντι σοι κριθηναι και τον χιτωνα σου λαβειν αφες αυτω και το ιματιον

- 41 ja jos joku pakottaa sinua yhden virstan matkalle, kulje hänen kanssaan kaksi.
And whoever makes you go one mile, go with him two.
και οστις σε αγγαρευσει μιλιον εν υπαγε μετ αυτου δυο
- 42 Anna sille, joka sinulta anoo, äläkä käännä selkääsi sille, joka sinulta lainaa pyytää.
Give to him who comes with a request, and keep not your property from him who would for a time make use of it.
τω αιτουντι σε διδου και τον θελοντα απο σου δανεισασθαι μη αποστραφης
- 43 Te olette kuulleet sanotuksi: 'Rakasta lähimmäistäsi ja vihaa vihollistasi'.
You have knowledge that it was said, Have love for your neighbour, and hate for him who is against you:
ηκουσατε οτι ερρεθη αγαπησεις τον πλησιον σου και μισησεις τον εχθρον σου
- 44 Mutta minä sanon teille: rakastakaa vihollisianne ja rukoilkaa niiden puolesta, jotka teitä vainoavat,
But I say to you, Have love for those who are against you, and make prayer for those who are cruel to you;
εγω δε λεγω υμιν αγαπατε τους εχθρους υμων ευλογειτε τους καταρωμενους υμας καλωσ ποιειτε τους μισουντας υμας και προσευχεσθε υπερ των επηρεαζοντων υμας και διοκωντων υμας
- 45 että olisitte Isänne lapsia, joka on taivaissa; sillä hän antaa aurinkonsa koittaa niin pahoille kuin hyvillekin, ja antaa sataa niin väärille kuin vanhurskaillekin.
So that you may be the sons of your Father in heaven; for his sun gives light to the evil and to the good, and he sends rain on the upright man and on the sinner.
οπως γενησθε υιοι του πατρος υμων του εν ουρανοις οτι τον ηλιον αυτου ανατελλει επι πονηρους και αγαθους και βρεχει επι δικαιους και αδικους
- 46 Sillä jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mikä palkka teille siitä on tuleva? Eivätkö publikaanitkin tee samoin?
For if you have love for those who have love for you, what credit is it to you? do not the tax-farmers the same?
εαν γαρ αγαπησητε τους αγαπωντας υμας τινα μισθον εχετε ουχι και οι τελωναι το αυτο ποιουσιν
- 47 Ja jos te osoitate ystävällisyyttä ainoastaan veljilenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin?
And if you say, Good day, to your brothers only, what do you do more than others? do not even the Gentiles the same?
και εαν ασπασησθε τους αδελφους υμων μονον τι περισσον ποιειτε ουχι και οι τελωναι ουτως ποιουσιν
- 48 Olkaa siis te täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne täydellinen on."
Be then complete in righteousness, even as your Father in heaven is complete.
εσεσθε ουν υμεις τελειοι ωσπερ ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις τελειος εστιν
- 1 "Kavahtakaa, ettette harjoita vanhurskauttanne ihmisten nähden, että he teitä katselisivat; muutoin ette saa palkkaa Isältänne, joka on taivaissa.
Take care not to do your good works before men, to be seen by them; or you will have no reward from your Father in heaven.
προσεχετε την ελεημοσνην υμων μη ποιειν εμπροσθεν των ανθρωπων προς το θεαθηναι αυτοις ει δε μηγε μισθον ουκ εχετε παρα τω πατρι υμων τω εν τοις ουρανοις
- 2 Sentähden, kun annat almuja, älä soita torvea edelläsi, niinkuin ulkokullatut tekevät synagoogissa ja kaduilla saadakseen ylistystä ihmisiltä. Totisesti minä sanon teille: he ovat saaneet palkkansa.
When then you give money to the poor, do not make a noise about it, as the false-hearted men do in the Synagogues and in the streets, so that they may have glory from men. Truly, I say to you, They have their reward.
οταν ουν ποιης ελεημοσνην μη σαλπισης εμπροσθεν σου ωσπερ οι υποκριται ποιουσιν εν ταις συναγωγαις και εν ταις ρυμαις οπως δοξασθωσιν υπο των ανθρωπων αμην λεγω υμιν απεχουσιν τον μισθον αυτων
- 3 Vaan kun sinä almua annat, älköön vasen kätesi tietäkö, mitä oikea kätesi tekee,
But when you give money, let not your left hand see what your right hand does:
σου δε ποιουντος ελεημοσνην μη γνωτω η αριστερα σου τι ποιει η δεξια σου
- 4 että almusi olisi salassa; ja sinun Isäsi, joka salassa näkee, maksaa sinulle.
So that your giving may be in secret; and your Father, who sees in secret, will give you your reward.
οπως η σου η ελεημοσνη εν τω κρυπτω και ο πατηρ σου ο βλεπων εν τω κρυπτω αυτος αποδωσει σοι εν τω φανερω

- 5 Ja kun rukoilette, älkää olko niinkuin ulkokullatut; sillä he mielellään seisovat ja rukoilevat synagoogissa ja katujen kulmissa, että ihmiset heidät näkisivät. Totisesti minä sanon teille: he ovat saaneet palkkansa.
And when you make your prayers, be not like the false-hearted men, who take pleasure in getting up and saying their prayers in the Synagogues and at the street turnings so that they may be seen by men. Truly I say to you, They have their reward.
και οταν προσευχη ουκ εση ωσπερ οι υποκριται οτι φιλουσιν εν ταις συναγωγαις και εν ταις γωνιας των πλατειων εστωτες προσευχεσθαι οπως αν φανωσιν τοις ανθρωποις αμην λεγω υμιν οτι απεχουσιν τον μισθον αυτων
- 6 Vaan sinä, kun rukoilet, mene kammioosi ja sulje ovesi ja rukoile Isäsi, joka on salassa; ja sinun Isäsi, joka salassa näkee, maksaa sinulle.
But when you make your prayer, go into your private room, and, shutting the door, say a prayer to your Father in secret, and your Father, who sees in secret, will give you your reward.
συ δε οταν προσευχη εισελθε εις το ταμειον σου και κλεισας την θυραν σου προσευξαι τω πατρι σου τω εν τω κρυπτω και ο πατηρ σου ο βλεπων εν τω κρυπτω αποδοσει σοι εν τω φανερω
- 7 Ja kun rukoilette, niin älkää tyhjiä hokeko niinkuin pakanat, jotka luulevat, että heitä heidän monisanaisuutensa tähden kuullaan.
And in your prayer do not make use of the same words again and again, as the Gentiles do: for they have the idea that God will give attention to them because of the number of their words.
προσευχομενοι δε μη βαττολογησητε ωσπερ οι εθνικοι δοκουσιν γαρ οτι εν τη πολυλογια αυτων εισακουσθησονται
- 8 Älkää siis olko heidän kaltaisiaan; sillä teidän Isänne kyllä tietää, mitä te tarvitsette, ennenkuin häneltä anottekaan.
So be not like them; because your Father has knowledge of your needs even before you make your requests to him.
μη ουν ομοιωθητε αυτοις οιδεν γαρ ο πατηρ υμων ον χρειαν εχετε προ του υμας αιτησαι αυτον
- 9 Rukoilkaa siis te näin: Isä meidän, joka olet taivaissa! Pyhitetty olkoon sinun nimesi;
Let this then be your prayer: Our Father in heaven, may your name be kept holy.
ουτως ουν προσευχεσθε υμεις πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις αγιασθητω το ονομα σου
- 10 tulkkoon sinun valtakuntasi; tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niinkuin taivaassa;
Let your kingdom come. Let your pleasure be done, as in heaven, so on earth.
ελθετω η βασιλεια σου γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω και επι της γης
- 11 anna meille tänä päivänä meidän jokapäiväinen leipämme;
Give us this day bread for our needs.
τον αρτον ημων τον επιουσιονδος ημιν σημερον
- 12 ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin annamme anteeksi meidän velallisillemme;
And make us free of our debts, as we have made those free who are in debt to us.
και αφες ημιν τα οφειληματα ημων ως και ημεις αφιεμεν τοις οφειλεταις ημων
- 13 äläkä saata meitä kiusaukseen; vaan päästä meidät pahasta, <sillä sinun on valtakunta ja voima ja kunnia iankaikkisesti. Amen.>
And let us not be put to the test, but keep us safe from the Evil One.
και μη εισενεγκης ημας εις πειρασμον αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου οτι σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας αμην
- 14 Sillä jos te annatte anteeksi ihmisille heidän rikkomuksensa, niin teidän taivaallinen Isänne myös antaa teille anteeksi;
For if you let men have forgiveness for their sins, you will have forgiveness from your Father in heaven.
εαν γαρ αφητε τοις ανθρωποις τα παραπτωματα αυτων αφησει και υμιν ο πατηρ υμων ο ουρανιος
- 15 mutta jos te ette anna ihmisille anteeksi, niin ei myöskään teidän Isänne anna anteeksi teidän rikkomuksianne.
But if you do not let men have forgiveness for their sins, you will not have forgiveness from your Father for your sins.
εαν δε μη αφητε τοις ανθρωποις τα παραπτωματα αυτων ουδε ο πατηρ υμων αφησει τα παραπτωματα υμων
- 16 Ja kun paastoatte, älkää olko synkännäköisiä niinkuin ulkokullatut; sillä he tekevät kasvonsa surkeiksi, että ihmiset näkisivät heidän paastoavan. Totisesti minä sanon teille: he ovat saaneet palkkansa.
And when you go without food, be not sad-faced as the false-hearted are. For they go about with changed looks, so that men may see that they are going without food. Truly I say to you, They have their reward.
οταν δε νηστευητε μη γινεσθε ωσπερ οι υποκριται σκυθρωποι αφανιζουσιν γαρ τα προσωπα αυτων οπως φανωσιν τοις ανθρωποις νηστευοντες αμην λεγω υμιν οτι απεχουσιν τον μισθον αυτων

- 17 Vaan kun sinä paastoat, niin voitele pääsi ja pese kasvos,
But when you go without food, put oil on your head and make your face clean;
 συ δε νηστευων αλειψαι σου την κεφαλην και το προσωπον σου νιψαι
- 18 etteivät paastoamistasi näkisi ihmiset, vaan sinun Isäsi, joka on salassa; ja sinun Isäsi, joka salassa näkee, maksaa sinulle.
So that no one may see that you are going without food, but your Father in secret; and your Father, who sees in secret, will give you your reward.
 οπως μη φανης τοις ανθρωποις νηστευων αλλα τω πατρι σου τω εν τω κρυπτω και ο πατηρ σου ο βλεπων εν τω κρυπτω αποδωσει σοι εν τω φανερω
- 19 Älkää kootko itsellenne aarteita maan päälle, missä koi ja ruoste raiskaa ja missä varkaat murtautuvat sisään ja varastavat.
Make no store of wealth for yourselves on earth, where it may be turned to dust by worms and weather, and where thieves may come in by force and take it away.
 μη θησαυριζετε υμιν θησαυρους επι της γης οπου σης και βρωσις αφανιζει και οπου κλεπται διορυσσουσιν και κλεπτουσιν
- 20 Vaan kootkaa itsellenne aarteita taivaaseen, missä ei koi eikä ruoste raiskaa ja missä eivät varkaat murtaudu sisään eivätkä varasta.
But make a store for yourselves in heaven, where it will not be turned to dust and where thieves do not come in to take it away:
 θησαυριζετε δε υμιν θησαυρους εν ουρανω οπου ουτε σης ουτε βρωσις αφανιζει και οπου κλεπται ου διορυσσουσιν ουδε κλεπτουσιν
- 21 Sillä missä sinun aarteesi on, siellä on myös sinun sydämesi.
For where your wealth is, there will your heart be.
 οπου γαρ εστιν ο θησαυρος υμων εκει εσται και η καρδια υμων
- 22 Silmä on ruumiin lamppu. Jos siis silmäsi on terve, niin koko sinun ruumiisi on valaistu.
The light of the body is the eye; if then your eye is true, all your body will be full of light.
 ο λυχος του σωματος εστιν ο οφθαλμος εαν ουν ο οφθαλμος σου απλους η ολον το σωμα σου φωτεινον εσται
- 23 Mutta jos silmäsi on viallinen, niin koko ruumiisi on pimeä. Jos siis se valo, joka sinussa on, on pimeyttä, kuinka suuri onkaan pimeys!
But if your eye is evil, all your body will be dark. If then the light which is in you is dark, how dark it will be!
 εαν δε ο οφθαλμος σου πονηρος η ολον το σωμα σου σκοτεινον εσται ει ουν το φως το εν σοι σκοτος εστιν το σκοτος ποσον
- 24 Ei kukaan voi palvella kahta herraa; sillä hän on joko tätä vihaava ja toista rakastava, taikka tähän liittyvä ja toista halveksiva. Ette voi palvella Jumalaa ja mammonaa.
No man is able to be a servant to two masters: for he will have hate for the one and love for the other, or he will keep to one and have no respect for the other. You may not be servants of God and of wealth.
 ουδεις δυναται δυσι κυριοις δουλευειν η γαρ τον ενα μισησει και τον ετερον αγαπησει η ενος ανθεξεται και του ετερου καταφρονησει ου δυνασθε θεω δουλευειν και μαμμωνα
- 25 Sentähden minä sanon teille: älkää murehtiko hengestänne, mitä söisitte tai mitä joisitte, älkääkä ruumiistanne, mitä päällenne pukisitte. Eikö henki ole enemmän kuin ruoka ja ruumis enemmän kuin vaatteet?
So I say to you, Take no thought for your life, about food or drink, or about clothing for your body. Is not life more than food, and the body more than its clothing?
 δια τουτο λεγω υμιν μη μεριμνατε τη ψυχη υμων τι φαγητε και τι πιητε μηδε τω σωματι υμων τι ενδυσησθε ουχι η ψυχη πλεον εστιν της τροφης και το σωμα του ενδυματος
- 26 Katsokaa taivaan lintuja: eivät ne kylvä eivätkä leikkaa eivätkä kokoa aittoihin, ja teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ettekö te ole paljoa suurempiarvoiset kuin ne?
See the birds of heaven; they do not put seeds in the earth, they do not get in grain, or put it in store-houses; and your Father in heaven gives them food. Are you not of much more value than they?
 εμβλεψατε εις τα πετεινα του ουρανου οτι ου σπειρουσιν ουδε θεριζουσιν ουδε συναγουσιν εις αποθηκας και ο πατηρ υμων ο ουρανιος τρεφει αυτα ουχι υμεις μαλλον διαφερετε αυτων
- 27 Ja kuka teistä voi murehtimisellaan lisätä ikäänsä kyynäränkään vertaa?
And which of you by taking thought is able to make himself a cubit taller?
 τις δε εξ υμων μεριμνων δυναται προσθειναι επι την ηλικιαν αυτου πηχυν ενα
- 28 Ja mitä te murehditte vaatteista? Katselkaa kedon kukkia, kuinka ne kasvavat; eivät ne työtä tee eivätkä kehrää.
And why are you troubled about clothing? See the flowers of the field, how they come up; they do no work, they make no thread:
 και περι ενδυματος τι μεριμνατε καταμαθετε τα κρινα του αγρου πως αυξανει ου κοπια ουδε νηθι
- 29 Kuitenkin minä sanon teille: ei Salomo kaikessa loistossansa ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä.
But I say to you that even Solomon in all his glory was not clothed like one of these.
 λεγω δε υμιν οτι ουδε σολομων εν παση τη δοξη αυτου περιεβαλετο ως εν τουτων

- 30 Jos siis Jumala näin vaatettaa kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna uuniin heitetään, eikö paljoo enemmän teitä, te vähäuskoiset?
But if God gives such clothing to the grass of the field, which is here today and tomorrow is put into the oven, will he not much more give you clothing, O you of little faith?
ει δε τον χορτον του αγρου σημερον οντα και αυριον εις κλιβανον βαλλομενον ο θεος ουτως αμφιεννυσιν ου πολλω μαλλον υμας ολιγοπιστοι
- 31 Älkää siis murehtiko sanoen: 'Mitä me syömmme?' tahi: 'Mitä me juomme?' tahi: 'Millä me itsemme vaatetamme?'
Then do not be full of care, saying, What are we to have for food or drink? or, With what may we be clothed?
μη ουν μεριμνησητε λεγοντες τι φαγωμεν η τι πιωμεν η τι περιβαλωμεθα
- 32 Sillä tätä kaikkea pakanat tavoittelevat. Teidän taivaallinen Isänne kyllä tietää teidän kaikkea tätä tarvitsevan.
Because the Gentiles go in search of all these things: for your Father in heaven has knowledge that you have need of all these things:
παντα γαρ ταυτα τα εθνη επιζητει οιδεν γαρ ο πατηρ υμων ο ουρανιος οτι χρηζετε τουτων απαντων
- 33 Vaan etsikää ensin Jumalan valtakuntaa ja hänen vanhurskauttansa, niin myös kaikki tämä teille annetaan.
But let your first care be for his kingdom and his righteousness; and all these other things will be given to you in addition.
ζητειτε δε πρωτον την βασιλειαν του θεου και την δικαιοσυνην αυτου και ταυτα παντα προσεθησεται υμιν
- 34 Älkää siis murehtiko huomista päivästä, sillä huominen päivä pitää murheen itsestään. Riittää kullekin päivälle oma vaivansa."
Then have no care for tomorrow: tomorrow will take care of itself. Take the trouble of the day as it comes.
μη ουν μεριμνησητε εις την αυριον η γαρ αυριον μεριμνησει τα εαυτης αρκετον τη ημερα η κακια αυτης
- 1 "Älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaisi;
Be not judges of others, and you will not be judged.
μη κρινετε ινα μη κριθητε
- 2 sillä millä tuomiolla te tuomitsette, sillä teidät tuomitaan; ja millä mitalla te mittaatte, sillä teille mitataan.
For as you have been judging, so you will be judged, and with your measure will it be measured to you.
εν ω γαρ κριματι κρινετε κριθησεσθε και εν ω μετρω μετρειτε αντιμετρηθησεται υμιν
- 3 Kuinka näet rikan, joka on veljesi silmässä, mutta et huomaa malkaa omassa silmässäsi?
And why do you take note of the grain of dust in your brother's eye, but take no note of the bit of wood which is in your eye?
τι δε βλεπεις το καρφος το εν τω οφθαλμω του αδελφου σου την δε εν τω σω οφθαλμω δοκον ου κατανοεις
- 4 Taikka kuinka saatat sanoa veljellesi: 'Annas, minä otan rikan silmästäsi', ja katso, malka on omassa silmässäsi?
Or how will you say to your brother, Let me take out the grain of dust from your eye, when you yourself have a bit of wood in your eye?
η πως ερεις τω αδελφω σου αφες εκβαλω το καρφος απο του οφθαλμου σου και ιδου η δοκος εν τω οφθαλμω σου
- 5 Sinä ulkokullattu, ota ensin malka omasta silmästäsi, ja sitten sinä näet ottaa rikan veljesi silmästä.
You false one, first take out the bit of wood from your eye, then will you see clearly to take out the grain of dust from your brother's eye.
υποκριτα εκβαλε πρωτον την δοκον εκ του οφθαλμου σου και τοτε διαβλεψεις εκβαλειν το καρφος εκ του οφθαλμου του αδελφου σου
- 6 Älkää antako pyhää koirille, älkääkään heittäkö helmiänne sikojen eteen, etteivät ne tallaisi niitä jalkoihinsa ja kääntyisi ja repisi teitä.
Do not give that which is holy to the dogs, or put your jewels before pigs, for fear that they will be crushed under foot by the pigs whose attack will then be made against you.
μη δωτε το αγιον τοις κυσιν μηδε βαλητε τους μαργαριτας υμων εμπροσθεν των χοιρων μηποτε καταπατησωσιν αυτους εν τοις ποσιν αυτων και στραφεντες ρηξωσιν υμας
- 7 Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan.
Make a request, and it will be answered; what you are searching for you will get; give the sign, and the door will be open to you:
αιτειτε και δοθησεται υμιν ζητειτε και ευρησετε κρουετε και ανοιγησεται υμιν
- 8 Sillä jokainen anova saa, ja etsivä löytää, ja kolkuttavalle avataan.
Because to everyone who makes a request, it will be given; and he who is searching will get his desire, and to him who gives the sign, the door will be open.
πας γαρ ο αιτων λαμβανει και ο ζητων ευρισκεται και τω κρουοντι ανοιγησεται
- 9 Vai kuka teistä on se ihminen, joka antaa pojallensa kiven, kun tämä pyytää häneltä leipää,
Or which of you, if his son makes a request for bread, will give him a stone?
η τις εστιν εξ υμων ανθρωπος ον εαν αιτηση ο υιος αυτου αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω

- 10 taikka, kun hän pyytää kalaa, antaa hänelle käärmeen?
Or if he makes a request for a fish, will give him a snake?
και εαν ιχθυον αιτηση μη οφιν επιδωσει αυτω
- 11 Jos siis te, jotka olette pahoja, osaatte antaa lapsillenne hyviä lahjoja, kuinka paljon enemmän teidän Isänne, joka on taivaissa, antaa sitä, mikä hyvää on, niille, jotka sitä häneltä anovat!
If you, then, being evil, are able to give good things to your children, how much more will your Father in heaven give good things to those who make requests to him?
ει ουν υμεις πονηροι οντες οιδατε δοματα αγαθα διδοναι τοις τεκνοις υμων ποσω μαλλον ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις δωσει αγαθα τοις αιτουσιν αυτον
- 12 Sentähden, kaikki, mitä te tahdotte ihmisten teille tekevän, tehkää myös te samoin heille; sillä tämä on laki ja profetat.
All those things, then, which you would have men do to you, even so do you to them: because this is the law and the prophets.
παντα ουν οσα αν θελητε ινα ποιωσιν υμιν οι ανθρωποι ουτως και υμεις ποιειτε αυτοις ουτως γαρ εστιν ο νομος και οι προφηται
- 13 Menkää ahtaasta portista sisälle. Sillä se portti on avara ja tie laava, joka vie kadotukseen, ja monta on, jotka siitä sisälle menevät;
Go in by the narrow door; for wide is the door and open is the way which goes to destruction, and great numbers go in by it.
εισελθετε δια της στενης πυλης οτι πλατεια η πυλη και ευρυχωρος η οδος η απαγουσα εις την απωλειαν και πολλοι εισιν οι εισερχομενοι δι αυτης
- 14 mutta se portti on ahdas ja tie kaita, joka vie elämään, ja harvat ovat ne, jotka sen löytävät.
For narrow is the door and hard the road to life, and only a small number make discovery of it.
οτι στενη η πυλη και τεθλιμμενη η οδος η απαγουσα εις την ζωην και ολιγοι εισιν οι ευρισκοντες αυτην
- 15 Kavahtakaa vääriä profettoja, jotka tulevat teidän luoksenne lammastenvaatteissa, mutta sisältä ovat raatelevaisia susia.
Be on the watch for false prophets, who come to you in sheep's clothing, but inside they are cruel wolves.
προσεχετε δε απο των ψευδοπροφητων οιτινες ερχονται προς υμας εν ενδυμασιν προβατων εσωθεν δε εισιν λυκοι αρπαγες
- 16 Heidän hedelmistään te tunnente heidät. Eihän orjantappuroista koota viinirypäleitä eikä ohdakkeista viikunoita?
By their fruits you will get knowledge of them. Do men get grapes from thorns or figs from thistles?
απο των καρπων αυτων επιγνωσεθε αυτους μητι συλλεγουσιν απο ακανθων σταφυλην η απο τριβωλων συκα
- 17 Näin jokainen hyvä puu tekee hyviä hedelmiä, mutta huono puu tekee pahoja hedelmiä.
Even so, every good tree gives good fruit; but the bad tree gives evil fruit.
ουτως παν δενδρον αγαθον καρπους καλους ποιει το δε σαπρον δενδρον καρπους πονηρους ποιει
- 18 Ei saata hyvä puu kasvaa pahoja hedelmiä eikä huono puu kasvaa hyviä hedelmiä.
It is not possible for a good tree to give bad fruit, and a bad tree will not give good fruit.
ου δυναται δενδρον αγαθον καρπους πονηρους ποιειν ουδε δενδρον σαπρον καρπους καλους ποιειν
- 19 Jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, hakataan pois ja heitetään tuleen.
Every tree which does not give good fruit is cut down and put in the fire.
παν δενδρον μη ποιουν καρπον καλον εκκοπτεται και εις πυρ βαλλεται
- 20 Niin te siis tunnente heidät heidän hedelmistään.
So by their fruits you will get knowledge of them.
αραγε απο των καρπων αυτων επιγνωσεθε αυτους
- 21 Ei jokainen, joka sanoo minulle: 'Herra, Herra!', pääse taivasten valtakuntaan, vaan se, joka tekee minun taivaallisen Isäni tahdon.
Not everyone who says to me, Lord, Lord, will go into the kingdom of heaven; but he who does the pleasure of my Father in heaven.
ου πας ο λεγων μοι κυριε κυριε εισελευεται εις την βασιλειαν των ουρανων αλλ ο ποιων το θελημα του πατρος μου του εν ουρανοις
- 22 Moni sanoo minulle sinä päivänä: 'Herra, Herra, emmekö me sinun nimesi kautta ennustaneet ja sinun nimesi kautta ajaneet ulos riivaaajia ja sinun nimesi kautta tehneet monta voimallista tekoa?'
A great number will say to me on that day, Lord, Lord, were we not prophets in your name, and did we not by your name send out evil spirits, and by your name do works of power?
πολλοι εροσιν μοι εν εκεινη τη ημερα κυριε κυριε ου τω σω ονοματι προφητευσαμεν και τω σω ονοματι δαιμονια εξεβαλομεν και τω σω ονοματι δυναμεις πολλας εποιησαμεν

- 23 Ja silloin minä lausun heille julki: 'Minä en ole koskaan teitä tuntenut; menkää pois minun tyköäni, te laittomuuden tekijät'.
And then will I say to them, I never had knowledge of you: go from me, you workers of evil.
και τοτε ομολογησω αυτοις οτι ουδεποτε εγνων υμας αποχωρειτε απ εμου οι εργαζομενοι την ανομιαν
- 24 Sentähden on jokainen, joka kuulee nämä minun sanani ja tekee niiden mukaan, verrattava ymmärtäväiseen mieheen, joka huoneensa kalliolle rakensi.
Everyone, then, to whom my words come and who does them, will be like a wise man who made his house on a rock;
πας ουν οστις ακουει μου τους λογους τουτους και ποιει αυτους ομοιωσω αυτον ανδρι φρονιμω οστις οικοδομησεν την οικιαν αυτου επι την πετραν
- 25 Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulvivat, ja tuulet puhalsivat ja syöksyivät sitä huonetta vastaan, mutta se ei sortunut, sillä se oli kalliolle perustettu.
And the rain came down and there was a rush of waters and the winds were driving against that house, but it was not moved; because it was based on the rock.
και κατεβη η βροχη και ηλθον οι ποταμοι και επνευσαν οι ανεμοι και προσεπεσον τη οικια εκεινη και ουκ επεσεν τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν
- 26 Ja jokainen, joka kuulee nämä minun sanani eikä tee niiden mukaan, on verrattava tyhmään mieheen, joka huoneensa hiekalle rakensi.
And everyone to whom my words come and who does them not, will be like a foolish man who made his house on sand;
και πας ο ακουων μου τους λογους τουτους και μη ποιων αυτους ομοιωθησεται ανδρι μωρω οστις οικοδομησεν την οικιαν αυτου επι την αμμον
- 27 Ja rankkasade lankesi, ja virrat tulvivat, ja tuulet puhalsivat ja syöksähtivät sitä huonetta vastaan, ja se sortui, ja sen sortuminen oli suuri."
And the rain came down and there was a rush of waters and the winds were driving against that house; and it came down and great was its fall.
και κατεβη η βροχη και ηλθον οι ποταμοι και επνευσαν οι ανεμοι και προσεκοψαν τη οικια εκεινη και επεσεν και ην η πτωσις αυτης μεγαλη
- 28 Ja kun Jeesus lopetti nämä puheet, olivat kansanjoukot hämmästyksissään hänen opetuksestansa,
And it came about, when Jesus had come to the end of these words, that the people were surprised at his teaching,
και εγενετο οτε συνετελεσεν ο ιησους τους λογους τουτους εξεπλησσαντο οι οχλοι επι τη διδαχη αυτου
- 29 sillä hän opetti heitä niinkuin se, jolla valta on, eikä niinkuin heidän kirjanoppineensa.
for he was teaching as one having authority, and not as their scribes.
ην γαρ διδασκων αυτους ως εξουσιαν εχων και ουχ ως οι γραμματαις
- 1 Kun hän astui alas vuorelta, seurasi häntä suuri kansan paljous.
And when he had come down from the mountain, great numbers of people came after him.
καταβαντι δε αυτω απο του ορους ηκολουθησαν αυτω οχλοι πολλοι
- 2 Ja katso, tuli pitalinen mies ja kumartui maahan hänen eteensä ja sanoi: "Herra, jos tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa".
And a leper came and gave him worship, saying, Lord, if it is your pleasure, you have power to make me clean.
και ιδου λεπρος ελθων προσεκυει αυτω λεγων κυριε εαν θελης δυνασαι με καθαρισαι
- 3 Niin hän ojensi kätensä, kosketti häntä ja sanoi: "Minä tahdon; puhdistu". Ja kohta hän puhdistui pitalistaan.
And he put his hand on him, saying, It is my pleasure; be clean. And straight away he was made clean.
και εκτεινας την χειρα ηψατο αυτου ο ιησους λεγων θελω καθαρισθητι και ευθεως εκαθαρισθη αυτου η λεπρα
- 4 Ja Jeesus sanoi hänelle: "Katso, ettet puhu tästä kenellekään; vaan mene ja näytä itsesi papille, ja uhraa lahja, jonka Mooses on säättänyt, todistukseksi heille".
And Jesus said to him, See that you say nothing about this to anyone; but go and let the priest see you and make the offering which was ordered by Moses, for a witness to them.
και λεγει αυτω ο ιησους ορα μηδενι ειπης αλλ υπαγε σεαντον δειξον τω ιερει και προσενεγκε το δωρον ο προσεταξεν μωσις εις μαρτυριον αυτοις
- 5 Ja kun hän saapui Kapernaumiin, tuli hänen tykönsä sadanpäämies ja rukoi häntä
And when Jesus was come into Capernaum, a certain captain came to him with a request,
εισελθοντι δε τω ιησου εις καπερναουμ προσηλθεν αυτω εκατονταρχος παρακαλων αυτον
- 6 ja sanoi: "Herra, minun palvelijani makaa kotona halvattuna ja on kovissa vaivoissa".
Saying, Lord, my servant is ill in bed at the house, with no power in his body, and in great pain.
και λεγων κυριε ο παις μου βεβληται εν τη οικια παραλυτικος δεινωσ βασανιζομενος
- 7 Hän sanoi hänelle: "Minä tulen ja parannan hänet".
And he said to him, I will come and make him well.
και λεγει αυτω ο ιησους εγω ελθων θεραπευσω αυτον

- 8 Mutta sadanpäämies vastasi ja sanoi: "Herra, en minä ole sen arvoinen, että tulisit minun kattoni alle; vaan sano ainoastaan sana, niin minun palvelijani paranee.
And the captain in answer said, Lord, I am not good enough for you to come under my roof; but only say the word, and my servant will be made well.
και αποκριθεις ο εκατονταρχος εφη κυριε ουκ εμι ικανος ινα μου υπο την στεγην εισελθης αλλα μονον ειπε λογον και ιαθησεται ο παις μου
- 9 Sillä minä itsekin olen toisen vallan alainen, ja minulla on sotamiehiä käskyni alaisina, ja minä sanon tälle: 'Mene', ja hän menee, ja toiselle: 'Tule', ja hän tulee, ja palvelijalleni: 'Tee tämä', ja hän tekee."
Because I myself am a man under authority, having under me fighting men; and I say to this one, Go, and he goes; and to another, Come, and he comes; and to my servant, Do this, and he does it.
και γαρ εγω ανθρωπος εμι υπο εξουσιαν εχων υπ εμαυτον στρατιωτας και λεγω τουτου πορευθητι και πορευεται και αλλω ερχου και ερχεται και τω δουλω μου ποιησον τουτο και ποιει
- 10 Tämän kuultuaan Jeesus ihmetteli ja sanoi niille, jotka häntä seurasivat: "Totisesti minä sanon teille: en ole kenelläkään Israelissa löytänyt näin suurta uskoa.
And when these words came to the ears of Jesus he was surprised, and said to those who came after him, Truly I say to you, I have not seen such great faith, no, not in Israel.
ακουσας δε ο ιησους εθαυμασεν και ειπεν τοις ακολουθουσιν αμην λεγω υμιν ουδε εν τω ισραηλ τοσαυτην πιστιν ευρον
- 11 Ja minä sanon teille: monet tulevat idästä ja lännestä ja aterioitsevat Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin kanssa taivasten valtakunnassa;
And I say to you that numbers will come from the east and the west, and will take their seats with Abraham and Isaac and Jacob, in the kingdom of heaven:
λεγω δε υμιν οτι πολλοι απο ανατολων και δυσμων ηξουσιν και ανακλιθησονται μετα αβρααμ και ισαακ και ιακωβ εν τη βασιλεια των ουρανων
- 12 mutta valtakunnan lapset heitetään ulos pimeyteen; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys."
But the sons of the kingdom will be put out into the dark, and there will be weeping and cries of pain.
οι δε υιοι της βασιλειας εκβληθησονται εις το σκοτος το εξωτερρον εκει εσται ο κλαυθος και ο βρυγμος των οδοντων
- 13 Ja Jeesus sanoi sadanpäämiehelle: "Mene. Niinkuin sinä uskot, niin sinulle tapahtukoon." Ja palvelija parani sillä hetkellä.
And Jesus said to the captain, Go in peace; as your faith is, so let it be done to you. And the servant was made well in that hour.
και ειπεν ο ιησους τω εκατονταρχω υπαγε και ως επιστευσας γενηθητω σοι και ιαθη ο παις αυτου εν τη ωρα εκεινη
- 14 Kun Jeesus tuli Pietarin kotiin, näki hän hänen anoppinsa makaavan sairaana kuumessa.
And when Jesus had come into Peter's house, he saw his wife's mother in bed, very ill.
και ελθων ο ιησους εις την οικιαν πετρου ειδεν την πενθεραν αυτου βεβλημενην και πυρεσσουσαν
- 15 Niin hän koski tämän käteen, ja kuume lähti hänestä; ja hän nousi ja palveli häntä.
And he put his hand on hers and the disease went from her, and she got up and took care of his needs.
και ηψατο της χειρος αυτης και αφηκεν αυτην ο πυρετος και ηγερθη και διηκονει αυτοις
- 16 Mutta illan tultua tuotiin hänen tykönsä monta riivattua. Ja hän ajoi henget ulos sanalla, ja kaikki sairaat hän paransi;
And in the evening, they took to him a number of people who had evil spirits; and he sent the spirits out of them with a word, and made well all who were ill;
οψιας δε γενομενης προσηνεγκαν αυτω δαιμονιζομενους πολλους και εξεβαλεν τα πνευματα λογω και παντας τους κακως εχοντας εθεραπευσεν
- 17 että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetta Esaiaan kautta, joka sanoo: "Hän otti päällensä meidän sairautemme ja kantoi meidän tautimme".
So that the word of Isaiah the prophet might come true: He himself took our pains and our diseases.
οπως πληρωθη το ρηθεν δια ησαιου του προφητου λεγοντος αυτος τας ασθενειας ημων ελαβεν και τας νοσους εβαστασεν
- 18 Mutta kun Jeesus näki paljon kansaa ympärillään, käski hän lähteä toiselle rannalle.
Now when Jesus saw a great mass of people about him, he gave an order to go to the other side.
ιδων δε ο ιησους πολλους οχλους περι αυτον εκελευσεν απελθειν εις το περαν
- 19 Ja eräs kirjanoppinut tuli ja sanoi hänelle: "Opettaja, minä seuraan sinua, mihin ikinä menet".
And there came a scribe and said to him, Master, I will come after you wherever you go.
και προσελθων εις γραμματευς ειπεν αυτω διδασκαλε ακολουθησω σοι οπου εαν απερχη
- 20 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ketuilla on luolat ja taivaan linnuilla pesät, mutta Ihmisen Pojalla ei ole, mihin hän päänsä kallistaisi".
And Jesus said to him, The foxes have holes, and the birds of heaven have a resting-place; but the Son of man has nowhere to put his head.
και λεγει αυτω ο ιησους αι αλωπεκες φωλεους εχουσιν και τα πετεινα του ουρανου κατασκηνωσεις ο δε υιος του ανθρωπου ουκ εχει που την κεφαλην κλινη

- 21 Ja eräs toinen hänen opetuslapsistaan sanoi hänelle: "Herra, salli minun ensin käydä hautaamassa isäni".
And another of the disciples said to him, Lord, let me first go and give the last honours to my father.
ετερος δε των μαθητων αυτου ειπεν αυτω κυριε επιτρεψον μοι πρωτον απελθειν και θαψαι τον πατερα μου
- 22 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Seuraa sinä minua, ja anna kuolleitten haudata kuolleensa".
But Jesus said to him, Come after me; and let the dead take care of their dead.
ο δε ιησους ειπεν αυτω ακολουθει μοι και αφες τους νεκρους θαψαι τους εαυτων νεκρους
- 23 Ja hän astui venheeseen, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.
And when he had got into a boat, his disciples went after him.
και εμβαντι αυτω εις το πλοιον ηκολουθησαν αυτω οι μαθηται αυτου
- 24 Ja katso, järvellä nousi kova myrsky, niin että venhe peittyi aaltoihin; mutta hän nukkui.
And there came up a great storm in the sea, so that the boat was covered with the waves: but he was sleeping.
και ιδου σεισμος μεγας εγενετο εν τη θαλασση οστε το πλοιον καλυπτεσθαι υπο των κυματων αυτος δε εκαθευδεν
- 25 Niin he menivät ja herättivät hänet sanoen: "Herra, auta, me hukumme".
And they came to him, and, awaking him, said, Help, Lord; destruction is near.
και προσελθοντες οι μαθηται αυτου ηγειραν αυτον λεγοντες κυριε σωσον ημας απολλυμεθα
- 26 Hän sanoi heille: "Te vähäuskoiset, miksi olette pelkureita?" Silloin hän nousi ja nuhteli tuulia ja järveä, ja tuli aivan tyven.
And he said to them, Why are you full of fear, O you of little faith? Then he got up and gave orders to the winds and the sea; and there was a great calm.
και λεγει αυτοις τι δειλοι εστε ολιγοπιστοι τοτε εγερθεις επετιμησεν τοις ανεμοις και τη θαλασση και εγενετο γαληνη μεγαλη
- 27 Ja ihmiset ihmettelivät ja sanoivat: "Millainen tämä on, kun sekä tuulet että meri häntä tottelevat?"
And the men were full of wonder, saying, What sort of man is this, that even the winds and the sea do his orders?
οι δε ανθρωποι εθαυμασαν λεγοντες ποταπος εστιν ουτος οτι και οι ανεμοι και η θαλασσα υπακουουσιν αυτω
- 28 Kun hän tuli toiselle rannalle, gadaralaisten alueelle, tuli häntä vastaan kaksi riivattua, jotka olivat haudoista lähteneet ja olivat kovin raivoisia, niin ettei kukaan voinut sitä tietä kulkea.
And when he had come to the other side, to the country of the Gadarenes, there came out to him from the place of the dead, two who had evil spirits, so violent that no man was able to go that way.
και ελθοντι αυτω εις το περαν εις την χωραν των γεργερσηνων υπηνητησαν αυτω δυο δαιμονιζομενοι εκ των μνημειων εξερχομενοι χαλεποι λιαν οστε μη ισχυειν τινα παρελθειν δια της οδου εκεινης
- 29 Ja katso, he huusivat sanoen: "Mitä sinulla on meidän kanssamme tekemistä, sinä Jumalan Poika? Oletko tullut tänne vaivaamaan meitä ennen aikaa?"
And they gave a loud cry, saying, What have we to do with you, you Son of God? Have you come here to give us punishment before the time?
και ιδου εκραζαν λεγοντες τι ημιν και σοι ιησους υιε του θεου ηλθες ωδε προ καιρου βασανισαι ημας
- 30 Ja etäällä heistä kävi suuri sikalauma laitumella.
Now there was, some distance away, a great herd of pigs taking their food.
ην δε μακραν απ αυτων αγελη χοιρων πολλων βοσκομενη
- 31 Niin riivaajahenget pyysivät häntä sanoen: "Jos ajat meidät pois, niin lähetä meidät sikalaumaan".
And the evil spirits made strong prayers to him, saying, If you send us out, let us go into the herd of pigs.
οι δε δαιμονες παρεκαλουν αυτον λεγοντες ει εκβαλλεις ημας επιτρεψον ημιν απελθειν εις την αγελην των χοιρων
- 32 Ja hän sanoi niille: "Menkää". Silloin ne lähtivät heistä ja menivät sikoihin. Ja katso, koko lauma syöksyi jyrkännettä alas järveen ja hukkui veteen.
And he said to them, Go. And they came out, and went into the pigs; and the herd went rushing down a sharp slope into the sea and came to their end in the water.
και ειπεν αυτοις υπαγετε οι δε εξελθοντες απηλθον εις την αγελην των χοιρων και ιδου ωρμησεν πασα η αγελη των χοιρων κατα του κρημνου εις την θαλασσαν και απεθανον εν τοις υδασι
- 33 Mutta paimentajat pakenivat; ja he menivät kaupunkiin ja ilmoittivat kaikki, myöskin sen, miten riivattujen oli käynyt.
And their keepers went in flight to the town and gave an account of everything, and of the men who had the evil spirits.
οι δε βοσκοντες εφυγον και απελθοντες εις την πολιν απηγγειλαν παντα και τα των δαιμονιζομενων

- 34 Ja katso, koko kaupunki lähti Jeesusta vastaan; ja kun he hänet näkivät, pyysivät he häntä menemään pois heidän alueeltaan.
And all the town came out to Jesus; and seeing him they made request that he would go away from their part of the country.
και ιδου πασα η πολις εξηλθεν εις συναντησιν τω ιησου και ιδοντες αυτον παρεκαλεσαν οπως μεταβη απο των οριων αυτων
- 1 Ja hän astui venheeseen, meni jälleen toiselle rannalle ja tuli omaan kaupunkiinsa.
And he got into a boat and went across and came to his town.
και εμβας εις το πλοιον διεπερασεν και ηλθεν εις την ιδιαν πολιν
- 2 Ja katso, hänen tykönsä tuotiin halvattu mies, joka makasi vuoteella. Kun Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvatulle: "Poikani, ole turvallisella mielellä; sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi".
And they took to him a man stretched on a bed who had no power of moving; and Jesus, seeing their faith, said to the man who was ill, Son, take heart; you have forgiveness for your sins.
και ιδου προσεφερον αυτω παραλυτικον επι κλινης βεβλημενον και ιδων ο ιησους την πιστιν αυτων ειπεν τω παραλυτικο θαρσει τεκνον αφεωνται σοι αι αμαρτια σου
- 3 Ja katso, muutamat kirjanoppineista sanoivat mielessään: "Tämä pilkkaa Jumalaa".
And some of the scribes said among themselves, This man has no respect for God.
και ιδου τινες των γραμματεων ειπον εν εαυτοις ουτος βλασφημει
- 4 Mutta Jeesus ymmärsi heidän ajatuksensa ja sanoi: "Miksi te ajattelette paha sydämessänne?
And Jesus, having knowledge of what was in their minds, said, Why are your thoughts evil?
και ιδων ο ιησους τας ενθυμησης αυτων ειπεν ινα τι υμεις ενθυμεισθε πονηρα εν ταις καρδιαις υμων
- 5 Sillä kumpi on helpompaa, sanoako: 'Sinun syntisi annetaan sinulle anteeksi', vai sanoa: 'Nouse ja käy'?
For which is the simpler, to say, You have forgiveness for your sins; or to say, Get up and go?
τι γαρ εστιν ευκοπωτερον ειπειν αφεωνται σοι αι αμαρτια η ειπειν εγειραι και περιπατει
- 6 Mutta tietääksenne, että Ihmisen Pojalla on valta maan päällä antaa syntejä anteeksi, niin" - hän sanoi halvatulle - "nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi."
But so that you may see that on earth the Son of man has authority for the forgiveness of sins, (then said he to the man who was ill,) Get up, and take up your bed, and go to your house.
ινα δε ειδητε οτι εξουσιαν εχει ο υιος του ανθρωπου επι της γης αφιεναι αμαρτιας τοτε λεγει τω παραλυτικο εγερθεις αρον σου την κλινην και υπαγε εις τον οικον σου
- 7 Ja hän nousi ja lähti kotiinsa.
And he got up and went away to his house.
και εγερθεις απηλθεν εις τον οικον αυτου
- 8 Mutta kun kansanjoukot sen näkivät, peljästyivät he ja ylistivät Jumalaa, joka oli antanut senkaltaisen vallan ihmisille.
But when the people saw it they were full of fear, and gave glory to God who had given such authority to men.
ιδοντες δε οι οχλοι εθαυμασαν και εδοξασαν τον θεον τον δοντα εξουσιαν τοιαυτην τοις ανθρωποις
- 9 Ja sieltä kulkiessaan ohi Jeesus näki miehen, jonka nimi oli Matteus, istumassa tulliasemalla ja sanoi hänelle: "Seuraa minua". Niin tämä nousi ja seurasi häntä.
And when Jesus was going from there, he saw a man whose name was Matthew, seated at the place where taxes were taken; and he said to him, Come after me. And he got up and went after him.
και παραγων ο ιησους εκειθεν ειδεν ανθρωπον καθημενον επι το τελωνιον ματθαιον λεγομενον και λεγει αυτω ακολουθει μοι και αναστας ηκολουθησεν αυτω
- 10 Ja kun hän aterioi hänen kodissaan, niin katso, tuli monta publikaania ja syntistä, ja he aterioivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa.
And it came about, when he was in the house taking food, that a number of tax-farmers and sinners came and took their places with Jesus and his disciples.
και εγενετο αυτου ανακειμενου εν τη οικια και ιδου πολλοι τελωναι και αμαρτωλοι ελθοντες συνανεκειντο τω ιησου και τοις μαθηταις αυτου
- 11 Ja kun fariseukset sen näkivät, sanoivat he hänen opetuslapsilleen: "Miksi teidän opettajanne syö publikaanien ja syntisten kanssa?"
And when the Pharisees saw it, they said to his disciples, Why does your Master take food with tax-farmers and sinners?
και ιδοντες οι φαρισαιοι ειπον τοις μαθηταις αυτου διατι μετα των τελωνων και αμαρτωλων εσθιει ο διδασκαλος υμων
- 12 Mutta kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.
But on hearing this he said, Those who are well have no need of a medical man, but those who are ill.
ο δε ιησους ακουσας ειπεν αυτοις ου χρειαν εχουσιν οι ισχυοντες ιατρον αλλ. οι κακως εχοντες

- 13 **Mutta menkää ja oppikaa, mitä tämä on: 'Laupeutta minä tahdon enkä uhria'. Sillä en minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä."**
But go and take to heart the sense of these words, My desire is for mercy, not offerings: for I have come not to get the upright, but sinners.
πορευθεντες δε μαθετε τι εστιν ελεον θελω και ου θυσιαν ου γαρ ηλθον καλεσαι δικαιους αλλ αμαρτωλους εις μετανοιαν
- 14 **Silloin Johanneksen opetuslapset tulivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Me ja fariseukset paastoamme paljon; miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa?"**
Then the disciples of John came to him, saying, Why do we and the Pharisees frequently go without food, but your disciples do not?
τοτε προσερχονται αυτω οι μαθηται ιωαννου λεγοντες διατι ημεις και οι φαρισαιοι νηστευομεν πολλα οι δε μαθηται σου ου νηστευουσιν
- 15 **Niin Jeesus sanoi heille: "Eiväthän häävieraat voi surra, niinkauan kuin ylkä on heidän kanssaan? Mutta päivät tulevat, jolloin ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin he paastoavat.**
And Jesus said to them, Will the friends of the newly-married man be sad as long as he is with them? But the days will come when he will be taken away from them, and then will they go without food.
και ειπεν αυτοις ο ιησους μη δυνανται οι υιοι του νυμφωνος πενθειν εφ οσον μετ αυτων εστιν ο νυμφιος ελευσονται δε ημεραι οταν απαρθη απ αυτων ο νυμφιος και τοτε νηστευουσιν
- 16 **Ei kukaan pane vanuttamattomasta kankaasta paikkaa vanhaan vaippaan, sillä semmoinen täytetilkku repii palasen vaipasta, ja reikä tulee pahemmaksi.**
And no man puts a bit of new cloth on an old coat, for by pulling away from the old, it makes a worse hole.
ουδεις δε επιβαλλει επιβλημα ρακουσ αγναφου επι ιματιω παλαιω αιρει γαρ το πληρωμα αυτου απο του ιματιου και χειρον σχισμα γινεται
- 17 **Eikä nuorta viiniä lasketa vanhoihin nahkaleihin; muutoin leilit pakahtuvat, ja viini juoksee maahan, ja leilit turmeltuvat; vaan nuori viini lasketaan uusiin leileihin, ja niin molemmat säilyvät."**
And men do not put new wine into old wine-skins; or the skins will be burst and the wine will come out, and the skins are of no more use: but they put new wine into new wine-skins, and so the two will be safe.
ουδε βαλλουσιν οινον νεον εις ασκουσ παλαιουσ ει δε μηγε ρηγνυνται οι ασκοι και ο οινος εκχειται και οι ασκοι απολουνται αλλα βαλλουσιν οινον νεον εις ασκουσ καινουσ και αμφοτερα συντηρουνται
- 18 **Kun hän tätä heille puhui, niin katso, eräs päämies tuli ja kumartui maahan hänen eteensä ja sanoi: "Minun tyttäreni kuoli juuri ikään, mutta tule ja pane kätesi hänen päällensä, niin hän virkooa eloon".**
While he was saying these things to them, there came a ruler and gave him worship, saying, My daughter is even now dead; but come and put your hand on her, and she will come back to life.
ταυτα αυτου λαλουντος αυτοις ιδου αρχων ελθων προσεκυνη αυτω λεγων οτι η θυγατηρ μου αρτι ετελευτησεν αλλα ελθων επιθεσ την χειρα σου επ αυτην και ζησεται
- 19 **Niin Jeesus nousi ja seurasi häntä opetuslapsinensa.**
And Jesus got up and went after him, and so did his disciples.
και εγερθεις ο ιησους ηκολουθησεν αυτω και οι μαθηται αυτου
- 20 **Ja katso, nainen, joka oli sairastanut verenjuoksua kaksitoista vuotta, tuli takaapäin ja kosketti hänen vaippansa tupsua.**
And a woman, who for twelve years had had a flow of blood, came after him, and put her hand on the edge of his robe:
και ιδου γυνη αιμορροουσα δωδεκα ετη προσελθουσα οπισθεν ηψατο του κρασπεδου του ιματιου αυτου
- 21 **Sillä hän sanoi itsekseen: "Jos vain saan koskettaa hänen vaippaansa, niin minä tulen terveeksi".**
Because, she said to herself, if I may but put my hand on his robe, I will be made well.
ελεγεν γαρ εν εαυτη εαν μονον αφωμαι του ιματιου αυτου σωθησομαι
- 22 **Silloin Jeesus kääntyi, näki hänet ja sanoi: "Tyttäreni, ole turvallisella mielellä; sinun uskosi on tehnyt sinut terveeksi". Ja sillä hetkellä nainen tuli terveeksi.**
But Jesus, turning and seeing her, said, Daughter, take heart; your faith has made you well. And the woman was made well from that hour.
ο δε ιησους επιστραφεις και ιδων αυτην ειπεν θαρσει θυγατερ η πιστις σου σεσωκεν σε και εσωθη η γυνη απο της ωρας εκεινης
- 23 **Ja kun Jeesus tuli päämiehen taloon ja näki huilunsoittajat ja hällisevän väkijoukon,**
And when Jesus came into the ruler's house and saw the players with their instruments and the people making a noise,
και ελθων ο ιησους εις την οικιαν του αρχοντος και ιδων τουσ αυλητας και τον οχλον θορυβουμενον
- 24 **sanoi hän: "Menkää pois, sillä tyttö ei ole kuollut, vaan nukkuu". Niin he nauroivat häntä.**
He said, Make room; for the girl is not dead, but sleeping. And they were laughing at him.
λεγει αυτοις αναχωρειτε ου γαρ απεθανεν το κορασιον αλλα καθευδει και κατεγελων αυτου

- 25 **Mutta kun väkijoukko oli ajettu ulos, meni hän sisälle ja tarttui hänen käteensä; ja tyttö nousi.**
But when the people were sent out, he went in and took her by the hand; and the girl got up.
οτε δε εξεβληθη ο οχλος εισελθων εκρατησεν της χειρος αυτης και ηγερθη το κορασιον
- 26 **Ja sanoma tästä levisi koko siihen maahan.**
And the news of it went out into all that land.
και εξηλθεν η φημη αυτη εις ολην την γην εκεινην
- 27 **Ja kun Jeesus kulki sieltä, seurasi häntä kaksi sokeaa huutaen ja sanoen: "Daavidin poika, armahda meitä".**
And when Jesus went on from there, two blind men came after him, crying out, Have mercy on us, you Son of David.
και παραγοντι εκειθεν τω ιησου ηκολουθησαν αυτω δυο τυφλοι κραζοντες και λεγοντες ελεισον ημας υιε δαβιδ
- 28 **Ja hänen mentyänsä huoneeseen sokeat tulivat hänen tykönsä; ja Jeesus sanoi heille: "Uskotteko, että minä voin sen tehdä?" He sanoivat hänelle: "Uskomme, Herra".**
And when he had come into the house, the blind men came to him; and Jesus said to them, Have you faith that I am able to do this? They said to him, Yes, Lord.
ελθοντι δε εις την οικιαν προσηλθον αυτω οι τυφλοι και λεγει αυτοις ο ιησους πιστευετε οτι δυναμι τουτο ποιησαι λεγουσιν αυτω ναι κυριε
- 29 **Silloin hän kosketti heidän silmiänsä ja sanoi: "Tapahtukoon teille uskonne mukaan".**
Then he put his hand on their eyes, saying, As your faith is, let it be done to you.
τοτε ηψατο των οφθαλμων αυτων λεγων κατα την πιστιν υμων γενηθητω υμιν
- 30 **Ja heidän silmänsä aukenivat. Ja Jeesus varoitti heitä vakavasti sanoen: "Katsokaa, ettei kukaan saa tästä tietää".**
And their eyes were made open. And Jesus said to them sharply, Let no man have knowledge of it.
και ανεωχθησαν αυτων οι οφθαλμοι και ενεβριμησατο αυτοις ο ιησους λεγων ορατε μηδεις γινωσκετω
- 31 **Mutta he menivät pois ja levittivät sanomaa hänestä koko siihen maahan.**
But they went out and gave news of him in all that land.
οι δε εξελθοντες διεφημισαν αυτον εν ολη τη γη εκεινη
- 32 **Ja katso, näiden lähdettyä tuotiin hänen tykönsä mykkä mies, joka oli riivattu.**
And while they were going away, there came to him a man without the power of talking, and with an evil spirit.
αυτων δε εξερχομενων ιδου προσηνεγκαν αυτω ανθρωπον κωφον δαμονιζομενον
- 33 **Ja kun riivaaja oli ajettu ulos, niin mykkä puhui, ja kansa ihmetteli sanoen: "Tällaista ei ole Israelissa ikinä nähty".**
And when the evil spirit had been sent out, the man had the power of talking; and they were all surprised, saying, Such a thing has never been seen in Israel.
και εκβληθεντος του δαμονιου ελαλησεν ο κωφος και εθαυμασαν οι οχλοι λεγοντες οτι ουδεποτε εφανη ουτως εν τω ισραηλ
- 34 **Mutta fariseukset sanoivat: "Riivaajain päämiehen voimalla hän ajaa ulos riivaajia".**
But the Pharisees said, By the ruler of evil spirits, he sends evil spirits out of men.
οι δε φαρισαιοι ελεγον εν τω αρχοντι των δαμονιων εκβαλλει τα δαμονια
- 35 **Ja Jeesus vaelsi kaikki kaupungit ja kylät ja opetti heidän synagoogissaan ja saarnasi valtakunnan evankeliumia ja paransi kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta.**
And Jesus went about all the towns and small places, teaching in their Synagogues and preaching the good news of the kingdom and making well all sorts of disease and pain.
και περιηγεν ο ιησους τας πολεις πασας και τας κομιας διδασκων εν ταις συναγωγαις αυτων και κηρυσσων το ευαγγελιον της βασιλειας και θεραπειων πασαν νοσον και πασαν μαλακιαν εν τω λαω
- 36 **Ja nähdessään kansanjoukot hänen tuli heitä sääli, kun he olivat nääntyneet ja hyljätyt niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta.**
But when he saw all the people he was moved with pity for them, because they were troubled and wandering like sheep without a keeper.
ιδων δε τους οχλους εσπλαγγισθη περι αυτων οτι ησαν εκλελυμενοι και ερριμμενοι οσει προβατα μη εχοντα ποιμενα
- 37 **Silloin hän sanoi opetuslapsillensa: "Eloa on paljon, mutta työmiehiä vähän.**
Then he said to his disciples, There is much grain but not enough men to get it in.
τοτε λεγει τοις μαθηταις αυτου ο μεν θερισμος πολυς οι δε εργαται ολιγοι

- 38 Rukoilkaa siis elon Herraa, että hän lähettäisi työmiehiä elonkorjuuseensa."
Make prayer, then, to the Lord of the grain-fields, that he may send out workers to get in his grain.
δηθητε ουν του κυριου του θερισμου οπως εκβαλη εργατας εις τον θερισμον αυτου
- 1 Ja hän kutsui tykönsä ne kaksitoista opetuslastaan ja antoi heille vallan ajaa ulos saastaisia henkiä ja parantaa kaikkinaisia tauteja ja kaikkinaista raihnautta.
And he got together his twelve disciples and gave them the power of driving out unclean spirits, and of making well all sorts of disease and pain.
και προσκαλεσαμενος τους δωδεκα μαθητας αυτου εδωκεν αυτοις εξουσιαν πνευματων ακαθαρτων ωστε εκβαλλειν αυτα και θεραπευειν πασαν νοσον και πασαν μαλακιαν
- 2 Ja nämä ovat niiden kahdentoista apostolin nimet: ensimmäinen oli Simon, jota kutsuttiin Pietariksi, ja Andreas, hänen veljensä, sitten Jaakob Sebedeuksen poika, ja Johannes, hänen veljensä,
Now the names of the twelve are these: The first, Simon, who is named Peter, and Andrew, his brother; James, the son of Zebedee, and John, his brother;
των δε δωδεκα αποστολων τα ονοματα εστιν ταυτα πρωτος σιμων ο λεγομενος πετρος και ανδρεας ο αδελφος αυτου ιακωβος ο του ζεβεδαιου και ιωαννης ο αδελφος αυτου
- 3 Filippus ja Bartolomeus, Tuomas ja Matteus, publikaani, Jaakob, Alfeuksen poika, ja Lebbeus, lisänimeltä Taddeus,
Philip and Bartholomew; Thomas and Matthew, the tax-farmer; James, the son of Alphaeus, and Thaddaeus;
φιλιππος και βαρθολομαιος θωμας και ματθαιος ο τελωνης ιακωβος ο του αλφαιου και λεββαιος ο επικληθεις θαδδαιος
- 4 Simon Kananeus ja Juudas Iskariot, sama, joka hänet kavalsi.
Simon the Zealot, and Judas Iscariot, who was false to him.
σιμων ο κανανιτης και ιουδας ισκαριωτης ο και παραδους αυτον
- 5 Nämä kaksitoista Jeesus lähetti ja käski heitä sanoen: "Älköön tienne viekö pakanain luokse, älkääkä menkö mihinkään samarialaisten kaupunkiin,
These twelve Jesus sent out and gave them orders, saying, Do not go among the Gentiles, or into any town of Samaria,
τουτους τους δωδεκα απεστειλεν ο ιησους παραγγελιας αυτοις λεγων εις οδον εθνων μη απελθητε και εις πολιν σαμαρειτων μη εισελθητε
- 6 vaan menkää ennemmin Israelin huoneen kadonneitten lammasten tykö.
But go to the wandering sheep of the house of Israel,
πορευεσθε δε μαλλον προς τα προβατα τα απολωλοτα οικου ισραηλ
- 7 Ja missä kuljette, saarnatkaa ja sanokaa: 'Taivasten valtakunta on tullut lähelle'.
And, on your way, say, The kingdom of heaven is near.
πορευομενοι δε κηρυσσετε λεγοντες οτι ηγγικεν η βασιλεια των ουρανων
- 8 Parantakaa sairaita, herättäkää kuolleita, puhdistakaa pitalisia, ajakaa ulos riivaajia. Lahjaksi olette saaneet, lahjaksi antakaa.
Make well those who are ill, give life to the dead, make lepers clean, send evil spirits out of men; freely it has been given to you, freely give.
ασθενουντας θεραπευετε λεπρους καθαριζετε νεκρους εγειρετε δαιμονια εκβαλλετε δωρεαν ελαβετε δωρεαν δοτε
- 9 Älkää varustako itsellenne kultaa, älkää hopeata älkääkä vaskea vyöhönne,
Take no gold or silver or copper in your pockets;
μη κτησησθε χρυσον μηδε αργυρον μηδε χαλκον εις τας ζωνας υμων
- 10 älkää laukkua matkalle, älkää kahta ihokasta, älkää kenkiä, älkääkä sauva; sillä työmies on ruokansa ansainnut.
Take no bag for your journey and do not take two coats or shoes or a stick: for the workman has a right to his food.
μη πηραν εις οδον μηδε δυο χιτωνας μηδε υποδηματα μηδε ραβδον αξιος γαρ ο εργατης της τροφης αυτου εστιν
- 11 Ja mihin kaupunkiin tai kylään te tulletekin, tiedustelkaa, kuka siellä on arvollinen, ja jääkää hänen luokseen, kunnes sieltä lähдете.
And into whatever town or small place you go, make search there for someone who is respected, and make his house your resting-place till you go away.
εις ην δ αν πολιν η κομην εισελθητε εξετασατε τις εν αυτη αξιος εστιν κακει μεινατε εως αν εξελθητε
- 12 Ja tullessanne taloon tervehtikää sitä.
And when you go in, say, May peace be on this house.
εισερχομενοι δε εις την οικιαν ασπασασθε αυτην
- 13 Ja jos talo on arvollinen, tulkoon sille teidän rauhanne; mutta jos se ei ole arvollinen, palatkoon teidän rauhanne teille takaisin.
And if the house is good enough, let your peace come on it: but if not, let your peace come back to you.
και εαν μεν η η οικια αξια ελθετω η ειρηνη υμων επ αυτην εαν δε μη η αξια η ειρηνη υμων προς υμας επιστραφητω

- 14 Ja missä teitä ei oteta vastaan eikä teidän sanojanne kuulla, lähtekää pois siitä talosta tai siitä kaupungista ja pudistakaa tomu jaloistanne.
And whoever will not take you in, or give ear to your words, when you go out from that house or that town, put off its dust from your feet.
και ος εαν μη δεξηται υμας μηδε ακουση τους λογους υμων εξερχομενοι της οικιας η της πολεως εκεινης εκτιναξατε τον κονιορτον των ποδων υμων
- 15 Totisesti minä sanon teille: Sodoman ja Gomorran maan on tuomiopäivänä oleva helpompi kuin sen kaupungin.
Truly I say to you, It will be better for the land of Sodom and Gomorrah in the day of God's judging than for that town.
αμην λεγω υμιν ανεκτοτερον εσται γη σοδομων και γομορρων εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη
- 16 Katso, minä lähetän teidät niinkuin lampaat susien keskelle; olkaa siis älykkäät kuin käärmeet ja viattomat kuin kyyhkysset.
See, I send you out as sheep among wolves. Be then as wise as snakes, and as gentle as doves.
ιδου εγω αποσπελλω υμας ος προβατα εν μεσω λυκων γινεσθε ουν φρονιμοι ος οι οφεις και ακεραιοι ος αι περιστεραι
- 17 Kavahtakaa ihmisiä, sillä he vetävät teidät oikeuksiin, ja synagoogissaan he teitä ruoskivat;
But be on the watch against men: for they will give you up to the Sanhedrins, and in their Synagogues they will give you blows;
προσεχετε δε απο των ανθρωπων παραδωσουσιν γαρ υμας εις συνεδρια και εν ταις συναγωγαις αυτων μαστιγωσουσιν υμας
- 18 ja teidät viedään maaherrain ja kuningasten eteen minun tähteni, todistukseksi heille ja pakanoille.
And you will come before rulers and kings because of me, for a witness to them and to the Gentiles.
και επι ηγεμονας δε και βασιλεις αχθησεσθε ενεκεν εμου εις μαρτυριον αυτοις και τοις εθνεσιν
- 19 Mutta kun he vetävät teitä oikeuteen, älkää huolehtiko siitä, miten tahi mitä puhuisitte, sillä teille annetaan sillä hetkellä, mitä teidän on puhuminen.
But when you are given up into their hands, do not be troubled about what to say or how to say it: for in that hour what you are to say will be given to you;
οταν δε παραδιδωσιν υμας μη μεριμνησητε πως η τι λαλησητε δοθησεται γαρ υμιν εν εκεινη τη ωρα τι λαλησετε
- 20 Sillä ette te itse puhu, vaan teidän Isänne Henki puhuu teissä.
Because it is not you who say the words, but the Spirit of your Father in you.
ου γαρ υμεις εστε οι λαλουντες αλλα το πνευμα του πατρος υμων το λαλουν εν υμιν
- 21 Ja veli antaa veljensä kuolemaan ja isä lapsensa, ja lapset nousevat vanhempiansa vastaan ja tappavat heidät.
And brother will give up brother to death, and the father his child: and children will go against their fathers and mothers, and put them to death.
παραδωσει δε αδελφος αδελφον εις θανατον και πατηρ τεκνον και επαναστησονται τεκνα επι γονεις και θανατωσουσιν αυτους
- 22 Ja te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden; mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se pelastuu.
And you will be hated by all men because of my name: but he who is strong to the end will have salvation.
και εσεσθε μισουμενοι υπο παντων δια το ονομα μου ο δε υπομεινας εις τελος ουτος σωθησεται
- 23 Ja kun teitä vainotaan yhdessä kaupungissa, paetkaa toiseen; sillä totisesti minä sanon teille: te ette ehdi loppuun käydä Israelin kaupunkeja, ennenkuin Ihmisen Poika tulee.
But when they are cruel to you in one town, go in flight to another: for truly, I say to you, You will not have gone through the towns of Israel before the Son of man comes.
οταν δε διωκωσιν υμας εν τη πολει ταυτη φευγετε εις την αλλην αμην γαρ λεγω υμιν ου μη τελεσητε τας πολεις του ισραηλ εως αν ελθη ο υιος του ανθρωπου
- 24 Ei ole opetuslapsi opettajaansa parempi, eikä palvelija parempi isäntäänsä.
A disciple is not greater than his master, or a servant than his lord.
ουκ εστιν μαθητης υπερ τον διδασκαλον ουδε δουλος υπερ τον κυριον αυτου
- 25 Opetuslapselle riittää, että hänelle käy niinkuin hänen opettajalleen, ja palvelijalle, että hänelle käy niinkuin hänen isännälleen. Jos he perheenisäntää ovat sanoneet Beelzebuliksi, kuinka paljoo enemmän hänen perheväkeään!
It is enough for the disciple that he may be as his master, and the servant as his lord. If they have given the name Beelzebub to the master of the house, how much more to those of his house!
αρκετον τω μαθητη ινα γενηται ος ο διδασκαλος αυτου και ο δουλος ος ο κυριος αυτου ει τον οικοδεσποτην βεελζεβουλ εκαλεσαν ποσω μαλλον τους οικιακουσ αυτου
- 26 Älkää siis peljätkö heitä. Sillä ei ole mitään peitettyä, mitä ei tule paljastetuksi, eikä mitään salattua, mikä ei tule tunnetuksi.
Have, then, no fear of them: because nothing is covered which will not come to light, or secret which will not be made clear.
μη ουν φοβηθητε αυτους ουδεν γαρ εστιν κεκαλυμμενον ο ουκ αποκαλυφθησεται και κρυπτον ο ου γνωσθησεται

- 27 Minkä minä sanon teille pimeässä, se puhukaa päivän valossa. Ja minkä kuulette kuiskattavan korvaanne, se julistakaa katoilta.
What I say to you in the dark, say in the light: and what comes to your ear secretly, say publicly from the house-tops.
ο λεγω υμιν εν τη σκοτια ειπατε εν τω φωτι και ο εις το ους ακουετε κηρυξατε επι των δωματων
- 28 Älkääkä peljätkö niitä, jotka tappavat ruumiin, mutta eivät voi tappaa sielua; vaan ennemmin peljätää häntä, joka voi sekä sielun että ruumiin hukuttaa helvettiin.
And have no fear of those who put to death the body, but are not able to put to death the soul. But have fear of him who has power to give soul and body to destruction in hell.
και μη φοβηθητε απο των αποκτεινοντων το σωμα την δε ψυχην μη δυναμενον αποκτειναι φοβηθητε δε μαλλον τον δυναμενον και ψυχην και σωμα απολεσαι εν γεεννη
- 29 Eikö kahta varpusta myydä yhteen ropoon? Eikä yksikään niistä putoa maahan teidän Isänne sallimatta.
Are not sparrows two a farthing? and not one of them comes to an end without your Father:
ουχι δυο στρουθια ασσαριου πωλειται και εν εξ αυτων ου πεσειται επι την γην ανευ του πατρος υμων
- 30 Ovatpa teidän päänne hiuksetkin kaikki luetut.
But the hairs of your head are all numbered.
υμων δε και αι τριχες της κεφαλης πασαι ηριθμημεναι εισιν
- 31 Älkää siis peljätkö; te olette suurempiarvoiset kuin monta varpusta.
Then have no fear; you are of more value than a flock of sparrows.
μη ουν φοβηθητε πολλων στρουθιων διαφερετε υμεις
- 32 Sentähden, jokaisen, joka tunnustaa minut ihmisten edessä, minäkin tunnustan Isäni edessä, joka on taivaissa.
To everyone, then, who gives witness to me before men, I will give witness before my Father in heaven.
πας ουν οστις ομολογησει εν εμοι εμπροσθεν των ανθρωπων ομολογησω καγω εν αυτω εμπροσθεν του πατρος μου του εν ουρανοις
- 33 Mutta joka kieltää minut ihmisten edessä, sen minäkin kiellän Isäni edessä, joka on taivaissa.
But if anyone says before men that he has no knowledge of me, I will say that I have no knowledge of him before my Father in heaven.
οστις δ αν αρνησηται με εμπροσθεν των ανθρωπων αρνησομαι αυτον καγω εμπροσθεν του πατρος μου του εν ουρανοις
- 34 Älkää luulko, että minä olen tullut tuomaan rauhaa maan päälle; en ole tullut tuomaan rauhaa, vaan miekan.
Do not have the thought that I have come to send peace on the earth; I came not to send peace but a sword.
μη νομισητε οτι ηλθον βαλειν ειρηνην επι την γην ουκ ηλθον βαλειν ειρηνην αλλα μαχαιραν
- 35 Sillä minä olen tullut nostamaan pojan riitaan isäänsä vastaan ja tyttären äitiänsä vastaan ja miniän anoppiansa vastaan;
For I have come to put a man against his father, and the daughter against her mother, and the daughter-in-law against her mother-in-law:
ηλθον γαρ διχασαι ανθρωπον κατα του πατρος αυτου και θυγατερα κατα της μητρος αυτης και νυμφην κατα της πενθερας αυτης
- 36 ja ihmisen vihamiehiksi tulevat hänen omat perhekuntalaisensa'.
And a man will be hated by those of his house.
και εχθροι του ανθρωπου οι οικιακοι αυτου
- 37 Joka rakastaa isäänsä taikka äitiänsä enemmän kuin minua, se ei ole minulle sovelias; ja joka rakastaa poikaansa taikka tytärtänsä enemmän kuin minua, se ei ole minulle sovelias;
He who has more love for his father or mother than for me is not good enough for me; he who has more love for son or daughter than for me is not good enough for me.
ο φιλων πατερα η μητερα υπερ εμε ουκ εστιν μου αξιος και ο φιλων υιον η θυγατερα υπερ εμε ουκ εστιν μου αξιος
- 38 ja joka ei ota ristiänsä ja seuraa minua, se ei ole minulle sovelias.
And he who does not take his cross and come after me is not good enough for me.
και ος ου λαμβανει τον σταυρον αυτου και ακολουθει οπισω μου ουκ εστιν μου αξιος
- 39 Joka löytää elämänsä, kadottaa sen; ja joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän löytää sen.
He who has the desire to keep his life will have it taken from him, and he who gives up his life because of me will have it given back to him.
ο ευρων την ψυχην αυτου απολεσει αυτην και ο απολεσας την ψυχην αυτου ενεκεν εμου ευρησει αυτην
- 40 Joka ottaa tykönsä teidät, se ottaa tykönsä minut; ja joka ottaa minut tykönsä, ottaa tykönsä hänet, joka on minut lähettänyt.
He who gives honour to you gives honour to me; and he who gives honour to me gives honour to him who sent me.
ο δεχομενος υμας εμε δεχεται και ο εμε δεχομενος δεχεται τον αποστειλαντα με

- 41 Joka profeetan ottaa tykönsä profeetan nimen tähden, saa profeetan palkan; ja joka vanhurskaan ottaa tykönsä vanhurskaan nimen tähden, saa vanhurskaan palkan.
He who gives honour to a prophet, in the name of a prophet, will be given a prophet's reward; and he who gives honour to an upright man, in the name of an upright man, will be given an upright man's reward.
ο δεχομενος προφητην εις ονομα προφητου μισθον προφητου ληψεται και ο δεχομενος δικαιον εις ονομα δικαιου μισθον δικαιου ληψεται
- 42 Ja kuka hyvänsä antaa yhdelle näistä pienistä maljallisen kylmää vettä, hänen juodaksensa, opetuslapsen nimen tähden, totisesti minä sanon teille: hän ei jää palkkaansa vaille."
And whoever gives to one of these little ones a cup of cold water only, in the name of a disciple, truly I say to you, he will not go without his reward.
και ος εαν ποτιση ενα των μικρων τουτων ποτηριον ψυχρου μονον εις ονομα μαθητου αμην λεγω υμιν ου μη απολεση τον μισθον αυτου
- 1 Ja kun Jeesus oli antanut kahdeltoista opetuslapselleen kaikki nämä käskyt, niin hän lähti sieltä opettamaan ja saarnaamaan heidän kaupunkeihinsa.
And it came about that when Jesus had come to the end of giving these orders to his twelve disciples, he went away from there, teaching and preaching in their towns.
και εγενετο οτε ετελεσεν ο ιησους διατασσεων τοις δωδεκα μαθηταις αυτου μετεβη εκειθεν του διδασκειν και κηρυσσειν εν ταις πολεσιν αυτων
- 2 Mutta kun Johannes vankilassa ollessaan kuuli Kristuksen teot, lähetti hän opetuslapsiansa
Now when John had news in prison of the works of the Christ, he sent his disciples
ο δε ιωαννης ακουσας εν τω δεσμοτηριω τα εργα του χριστου πεμψας δυο των μαθητων αυτου
- 3 sanomaan hänelle: "Oletko sinä se tuleva, vai pitääkö meidän toista odottaman?"
To say to him, Are you he who is to come, or are we waiting for another?
ειπεν αυτω συ ει ο ερχομενος η ετερον προσδοκωμεν
- 4 Niin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Menkää ja kertokaa Johannekselle, mitä kuulette ja näette:
And Jesus, answering, said to them, Go and give news to John of the things which you are seeing and hearing:
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις πορευθεντες απαγγειλατε ιωαννη α ακουετε και βλεπετε
- 5 sokeat saavat näkönsä, ja rammat kävelevät, pitaliset puhdistuvat, ja kuurot kuulevat, ja kuolleet herätetään, ja köyhille julistetaan evankeliumia.
The blind see; those who were not able to, are walking; lepers are made clean; those who were without hearing, now have their ears open; the dead come to life again, and the poor have the good news given to them.
τυφλοι αναβλεπουσιν και χωλοι περιπατουσιν λεπροι καθαριζονται και κωφοι ακουουσιν νεκροι εγειρονται και πτωχοι ευαγγελιζονται
- 6 Ja autuas on se, joka ei loukkaannu minuun."
And a blessing will be on him who has no doubts about me.
και μακαριος εστιν ος εαν μη σκανδαλισθη εν εμοι
- 7 Kun he olivat menneet, rupesi Jeesus puhumaan kansalle Johanneksesta: "Mitä te lähditte erämaahan katselemaan? Ruokoako, jota tuuli huojuttaa?
And when they were going away, Jesus, talking of John, said to all the people, What went you out into the waste land to see? a tall stem moving in the wind?
τουτων δε πορευομενων ηρξατο ο ιησους λεγειν τοις οχλοις περι ιωαννου τι εξηλθετε εις την ερημον θεασασθαι καλαμον υπο ανεμου σαλευομενον
- 8 Vai mitä lähditte katsomaan? Ihmistäkö, hienoihin vaatteisiin puettua? Katso, hienopukuiset ovat kuningasten kartanoissa.
But what went you out to see? a man delicately clothed? Those who have fair robes are in kings' houses.
αλλα τι εξηλθετε ιδειν ανθρωπον εν μαλακοις ιματιοις ημφιεσμενον ιδου οι τα μαλακα φορουντες εν τοις οικοις των βασιλεων εισιν
- 9 Vai mitä te lähditte? Profeettaako katsomaan? Totisesti, minä sanon teille: hän on enemmän kuin profeetta.
But why did you go out? to see a prophet? Yes, I say to you, and more than a prophet.
αλλα τι εξηλθετε ιδειν προφητην ναι λεγω υμιν και περισσοτερον προφητου
- 10 Tämä on se, josta on kirjoitettu: 'Katso, minä lähetään enkelini sinun edelläsi, ja hän on valmistava tiesi sinun eteesi'.
This is he of whom it has been said, See, I send my servant before your face, who will make ready your way before you.
ουτος γαρ εστιν περι ου γεγραπται ιδου εγω αποσπελλω τον αγγελον μου προ προσωπου σου ος κατασκευασει την οδον σου εμπροσθεν σου
- 11 Totisesti minä sanon teille: ei ole vaimoista syntyneitten joukosta noussut suurempaa kuin Johannes Kastaja; mutta vähäisin taivasten valtakunnassa on suurempi kuin hän.
Truly I say to you, Among the sons of women there has not been a greater than John the Baptist: but he who is least in the kingdom of heaven is greater than he.
αμην λεγω υμιν ουκ εγγεραται εν γεννητοις γυναικων μειζων ιωαννου του βαπτιστου ο δε μικροτερος εν τη βασιλεια των ουραων μειζων αυτου εστιν

- 12 **Mutta Johannes Kastajan päivistä tähän asti hyökkätään taivasten valtakuntaa vastaan, ja hyökkääjät tempaavat sen itselleen.**
And from the days of John the Baptist till now, the kingdom of heaven is forcing its way in, and men of force take it.
απο δε των ημερων ιωαννου του βαπτιστου εως αρτι η βασιλεια των ουρανων βιαζεται και βιασται αρπαζουσιν αυτην
- 13 **Sillä kaikki profheetat ja laki ovat ennustaneet Johannekseen asti;**
For all the prophets and the law were in force till John.
παντες γαρ οι προφηται και ο νομος εως ιωαννου προεφητευσαν
- 14 **ja jos tahdotte ottaa vastaan: hän on Elias, joka oli tuleva.**
And if you are able to see it, this is Elijah who was to come.
και ει θελετε δεξασθαι αυτος εστιν ηλιας ο μελλων ερχεσθαι
- 15 **Jolla on korvat, se kuulkoon.**
He who has ears, let him give ear.
ο εχων ωτα ακουειν ακουετω
- 16 **Mutta mihin minä vertaan tämän sukupolven? Se on lasten kaltainen, jotka istuvat toreilla ja huutavat toisilleen**
But what comparison may I make of this generation? It is like children seated in the market-places, crying out to one another,
τινι δε ομοιωσω την γενεαν ταυτην ομοια εστιν παιδαριοις εν αγοραις καθημενοις και προσφωνουσιν τοις εταιροις αυτων
- 17 **sanoen: 'Me soitimme teille huilua, ja te ette karkeloineet; me veisasimme itkuvirsiä, ja te ette valittaneet'.**
We made music for you and you did not take part in the dance; we gave cries of sorrow and you made no signs of grief.
και λεγουσιν ηυλησαμεν υμιν και ουκ ωρχησασθε εθρηνησαμεν υμιν και ουκ εκοψασθε
- 18 **Sillä Johannes tuli, hän ei syö eikä juo, ja he sanovat: 'Hänessä on riivaaja'.**
For John came, taking no food or drink, and they say, He has an evil spirit.
ηλθεν γαρ ιωαννης μητε εσθιων μητε πινων και λεγουσιν δαιμονιον χει
- 19 **Ihmisen Poika tuli, hän syö ja juo, ja he sanovat: 'Katso syömäriä ja viininjuojaa, publikaanien ja syntisten ystävää!' Ja viisaus on oikeaksi näytetty teoissansa."**
The Son of man has come feasting, and they say, See, a lover of food and wine, a friend of tax-farmers and sinners! And wisdom is judged to be right by her works.
ηλθεν ο υιος του ανθρωπου εσθιων και πινων και λεγουσιν ιδου ανθρωπος φαγος και οινοποτης τελωνων φιλος και αμαρτωλων και εδικαιωθη η σοφια απο των τεκνων αυτης
- 20 **Sitten hän rupesi nuhtelemaan niitä kaupunkeja, joissa useimmat hänen voimalliset tekonsa olivat tapahtuneet, siitä, etteivät ne olleet tehneet paramusta:**
Then he went on to say hard things to the towns where most of his works of power were done, because they had not been turned from their sins.
τοτε ηρξατο ονειδιζειν τας πολεις εν αις εγενοντο αι πλεισται δυναμεις αυτου οτι ου μετενοησαν
- 21 **"Voi sinua, Korasin! Voi sinua, Beetsaida! Sillä jos ne voimalliset teot, jotka ovat tapahtuneet teissä, olisivat tapahtuneet Tyyrossa ja Siidonissa, niin nämä jo aikaa sitten olisivat säkissä ja tuhassa tehneet parannuksen.**
Unhappy are you, Chorazin! Unhappy are you, Beth-saida! For if the works of power which were done in you had been done in Tyre and Sidon, they would have been turned from their sins in days gone by, clothing themselves in haircloth and putting dust on their heads.
ουαι σοι χοραζιν ουαι σοι βηθσαιδαν οτι ει εν τυρω και σιδωνι εγενοντο αι δυναμεις αι γενομεναι εν υμιν παλαι αν εν σακκω και σποδω μετενοησαν
- 22 **Mutta minä sanon teille: Tyyron ja Siidonin on tuomiopäivänä oleva helpompi kuin teidän.**
But I say to you, It will be better for Tyre and Sidon in the day of judging, than for you.
πλην λεγω υμιν τυρω και σιδωνι ανεκτοτερον εσται εν ημερα κρισεως η υμιν
- 23 **Ja sinä, Kapernaum, korotetaankohan sinut hamaan taivaaseen? Hamaan tuonelaan on sinun astuttava alas. Sillä jos ne voimalliset teot, jotka ovat tapahtuneet sinussa, olisivat tapahtuneet Sodomassa, niin se seisoi vielä tänäkin päivänä.**
And you, Capernaum, were you not to be lifted up to heaven? you will go down into hell: for if the works of power which were done in you had been done in Sodom, it would have been here to this day.
και συ καπερναουμ η εως του ουρανου υψωθεισα εως αδου καταβιβασηση οτι ει εν σοδομοις εγενοντο αι δυναμεις αι γενομεναι εν σοι εμειναν αν μεχρι της σημερον
- 24 **Mutta minä sanon teille: Sodomian maan on tuomiopäivänä oleva helpompi kuin sinun."**
But I say to you that it will be better for the land of Sodom in the day of judging, than for you.
πλην λεγω υμιν οτι γη σοδομων ανεκτοτερον εσται εν ημερα κρισεως η σοι

- 25 Siihen aikaan Jeesus johtui puhumaan sanoen: "Minä ylistän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, että olet salannut nämä viisailta ja ymmärtäväsiltä ja ilmoittanut ne lapsenmielisille.
At that time Jesus made answer and said, I give praise to you, O Father, Lord of heaven and earth, because you have kept these things secret from the wise and the men of learning, and have made them clear to little children.
εν εκεινω τω καιρω αποκριθεις ο ιησους ειπεν εξομολογουμαι σοι πατερ κυριε του ουρανου και της γης οτι απεκρυψας ταυτα απο σοφων και συνετων και απεκαλυψας αυτα νηπιους
- 26 Niin, Isä, sillä näin on sinulle hyväksi näkynyt.
Yes, Father, for so it was pleasing in your eyes.
vai ο πατηρ οτι ουτως εγενετο ευδοκια εμπροσθεν σου
- 27 Kaikki on minun Isäni antanut minun haltuuni, eikä kukaan muu tunne Poikaa kuin Isä, eikä Isää tunne kukaan muu kuin Poika ja se, kenelle Poika tahtoo hänet ilmoittaa.
All things have been given to me by my Father; and no one has knowledge of the Son, but the Father; and no one has knowledge of the Father, but the Son, and he to whom the Son will make it clear.
παντα μοι παρεδοθη υπο του πατρος μου και ουδεις επιγινωσκει τον υιον ει μη ο πατηρ ουδε τον πατερα τις επιγινωσκει ει μη ο υιος και ω εαν βουληται ο υιος αποκαλυψαι
- 28 Tulkaa minun tyköni, kaikki työtätekeväiset ja raskautetut, niin minä annan teille levon.
Come to me, all you who are troubled and weighted down with care, and I will give you rest.
δευτε προς με παντες οι κοπιωντες και πεφορτισμενοι καγω αναπαυσω υμας
- 29 Ottakaa minun ikeeni päällenne ja oppikaa minusta, sillä minä olen hiljainen ja nöyrä sydämeltä; niin te löydätte levon sielullenne.
Take my yoke on you and become like me, for I am gentle and without pride, and you will have rest for your souls;
αρατε τον ζυγον μου εφ υμας και μαθετε απ εμου οτι πραος ειμι και ταπεινος τη καρδια και ευρησετε αναπαυσιν ταις ψυχαις υμων
- 30 Sillä minun ikeeni on sovelias, ja minun kuormani on keveä."
For my yoke is good, and the weight I take up is not hard.
ο γαρ ζυγος μου χρηστος και το φορτιον μου ελαφρον εστιν
- 1 Siihen aikaan Jeesus kulki sapattina viljavainioiden halki; ja hänen opetuslastensa oli nälkä, ja he rupesivat katkomaan tähkäpäitä ja syömään.
At that time Jesus went through the fields on the Sabbath day; and his disciples, being in need of food, were taking the heads of grain.
εν εκεινω τω καιρω επορευθη ο ιησους τοις σαββασιν δια των σποριμων οι δε μαθηται αυτου επεινασαν και ηρξαντο τυλλειν σταχυας και εσθειν
- 2 Mutta kun fariseukset sen näkivät, sanoivat he hänelle: "Katso, sinun opetuslapsesi tekevät, mitä ei ole lupa tehdä sapattina".
But the Pharisees, when they saw it, said to him, See, your disciples do that which it is not right to do on the Sabbath.
οι δε φαρισαιοι ιδοντες ειπον αυτω ιδου οι μαθηται σου ποιουσιν ο ουκ εξεστιν ποιειν εν σαββατω
- 3 Niin hän sanoi heille: "Ettkö ole lukeneet, mitä Daavid teki, kun hänen ja hänen seuralaistensa oli nälkä,
But he said to them, Have you no knowledge of what David did when he had need of food, and those who were with him?
ο δε ειπεν αυτοις ουκ ανεγνωτε τι εποιησεν δαβιδ οτε επεινασεν αυτος και οι μετ αυτου
- 4 kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, ja kuinka he söivät näkyleivät, joita ei hänen eikä hänen seuralaistensa ollut lupa syödä, vaan ainoastaan pappien?
How he went into the house of God and took for food the holy bread which it was not right for him or for those who were with him to take, but only for the priests?
πως εισηλθεν εις τον οικον του θεου και τους αρτους της προθεσεως εφαγεν ους ουκ εξον ην αυτω φαγειν ουδε τοις μετ αυτου ει μη τοις ιερευσιν μονοις
- 5 Tai ettkö ole lukeneet laista, että papit sapattina pyhäkössä rikkovat sapatin ja ovat kuitenkin syyttömät?
Or is it not said in the law, how the Sabbath is broken by the priests in the Temple and they do no wrong?
η ουκ ανεγνωτε εν τω νομω οτι τοις σαββασιν οι ιερεις εν τω ιερω το σαββατον βεβηλουσιν και αναιτιοι εισιν
- 6 Mutta minä sanon teille: tässä on se, joka on pyhäköä suurempi.
But I say to you that a greater thing than the Temple is here.
λεγω δε υμιν οτι του ιερου μειζων εστιν ωδε
- 7 Mutta jos tietäisitte, mitä tämä on: 'Laupeutta minä tahdon enkä uhria', niin te ette tuomitsisi syyttömiä.
But if these words had been in your minds, My desire is for mercy and not for offerings, you would not have been judging those who have done no wrong.
ει δε εγνωκατε τι εστιν ελεον θελω και ου θυσιαν ουκ αν κατεδικασατε τους αναιτιους

- 8 Sillä Ihmisen Poika on sapatin herra."
For the Son of man is lord of the Sabbath.
κυριος γαρ εστιν και του σαββατου ο υιος του ανθρωπου
- 9 Ja hän lähti sieltä ja tuli heidän synagoogaansa.
And he went from there into their Synagogue:
και μεταβας εκειθεν ηλθεν εις την συναγωγην αυτων
- 10 Ja katso, siellä oli mies, jonka käsi oli kuivettunut. Niin he kysyivät häneltä sanoen: "Onko luvallista sapattina parantaa?" voidaksensa nostaa syytteen häntä vastaan.
And there was a man with a dead hand. And they put a question to him, saying, Is it right to make a man well on the Sabbath day? so that they might have something against him.
και ιδου ανθρωπος ην την χειρα εχων ξηραν και επηρωτησαν αυτον λεγοντες ει εξεστιν τοις σαββασιν θεραπευειν ινα κατηγορησωσιν αυτου
- 11 Niin hän sanoi heille: "Kuka teistä on se mies, joka ei, jos hänen ainoa lampaansa putoaa sapattina kuoppaan, tartu siihen ja nosta sitä ylös?
And he said to them, Which of you, having a sheep, if it gets into a hole on the Sabbath day, will not put out a helping hand and get it back?
ο δε ειπεν αυτοις τις εσται εξ υμων ανθρωπος ος εξει προβατον εν και εαν εμπεση τουτο τοις σαββασιν εις βοθρον ουχι κρατησει αυτο και εγερει
- 12 Kuinka paljon suurempi arvoinen onkaan ihminen kuin lammas! Sentähden on lupa tehdä sapattina hyvää."
Of how much more value is a man than a sheep! For this reason it is right to do good on the Sabbath day.
ποσω ουν διαφερει ανθρωπος προβατου ωστε εξεστιν τοις σαββασιν καλωσ ποιειν
- 13 Sitten hän sanoi miehelle: "Ojenna kätesi!" Ja hän ojensi; ja se tuli entiselleen, terveeksi niinkuin toinenkin.
Then said he to the man, Put out your hand. And he put it out, and it was made as well as the other.
τοτε λεγει τω ανθρωπω εκτεινον την χειρα σου και εξετεινεν και αποκατεσταθη υγιης ος η αλλη
- 14 Niin fariseukset lähtivät ulos ja pitivät neuvoa häntä vastaan, surmataksensa hänet.
But the Pharisees went out and made designs against him, how they might put him to death.
οι δε φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον κατ αυτου εξελθοντες οπως αυτον απολεσωσιν
- 15 Mutta kun Jeesus huomasi sen, väistyi hän sieltä pois. Ja monet seurasivat häntä, ja hän paransi heidät kaikki,
And Jesus, having knowledge of this, went away from there, and a great number went after him; and he made them all well,
ο δε ιησους γνους ανεχωρησεν εκειθεν και ηκολουθησαν αυτω οχλοι πολλοι και εθεραπευσεν αυτους παντας
- 16 ja hän varoitti vakavasti heitä saattamasta häntä julki;
Ordering them not to give people word of him:
και επετιμησεν αυτοις ινα μη φανερον αυτον ποιησωσιν
- 17 että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetta Esaiaan kautta, joka sanoo:
So that what was said by Isaiah the prophet might come true,
οπως πληρωθη το ρηθεν δια ησαιου του προφητου λεγοντος
- 18 "Katso, minun palvelijani, jonka minä olen valinnut, minun rakkaani, johon minun sieluni on mielistynyt; minä panen Henkeni häneen, ja hän on saattava oikeuden sanomaa pakanaille.
See my servant, the man of my selection, my loved one in whom my soul is well pleased: I will put my Spirit on him, and he will make my decision clear to the Gentiles.
ιδου ο παις μου ον ηρετισα ο αγαπητος μου εις ον ευδοκησεν η ψυχη μου θησω το πνευμα μου επ αυτον και κρισιν τοις εθνεσιν απαγγελει
- 19 Ei hän riitele eikä huuda, ei hänen ääntänsä kuule kukaan kaduilla.
His coming will not be with fighting or loud cries; and his voice will not be lifted up in the streets.
ουκ ερισει ουδε κραυγασει ουδε ακουσει τις εν ταις πλαταιαις την φωνην αυτου
- 20 Särjetyä ruokoa hän ei muserra, ja suitsevaista kynttilänsydäntä hän ei sammuta, kunnes hän saattaa oikeuden voittoon.
The crushed stem will not be broken by him; and the feebly burning light will he not put out, till he has made righteousness overcome all.
καλαμον συντετριμμενον ου κατεαξει και λινον τυφομενον ου σβεσει εως αν εκβαλη εις νικος την κρισιν
- 21 Ja hänen nimeensä pakanat panevat toivonsa."
And in his name will the Gentiles put their hope.
και εν τω ονοματι αυτου εθνη ελπιοσιν

- 22 Silloin tuotiin hänen tykönsä riivattu mies, joka oli sokea ja mykkä, ja hän paransi hänet, niin että mykkä puhui ja näki.
Then they took to him one with an evil spirit, who was blind and had no power of talking; and he made him well so that he had the power of talking and seeing.
τοτε προσηνεχθη αυτω δαιμονιζομενος τυφλος και κωφος και εθεραπευσεν αυτον ωστε τον τυφλον και κωφον και λαλειν και βλεπειν
- 23 Ja kaikki kansa hämmästyí ja sanoí: "Eiköhän tämä ole Daavidin poika?"
And all the people were surprised and said, Is not this the Son of David?
και εξισταντο παντες οι οχλοι και ελεγον μητι ουτος εστιν ο υιος δαβιδ
- 24 Mutta kun fariseukset sen kuulivat, sanoivat he: "Tämä ei aja riivaaajia ulos kenenkään muun kuin Beelsebulin, riivaaajain päämiehen, voimalla".
But the Pharisees, hearing of it, said, This man only sends evil spirits out of men by Beelzebub, the ruler of evil spirits.
οι δε φαρισαιοι ακουσαντες ειπον ουτος ουκ εκβαλλει τα δαιμονια ει μη εν τω βεελζεβουλ αρχοντι των δαιμονιων
- 25 Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoí heille: "Jokainen valtakunta, joka riitautuu itsensä kanssa, joutuu autioksi, eikä mikään kaupunki tai talo, joka riitautuu itsensä kanssa, pystyssä.
And having knowledge of their thoughts he said to them, Every kingdom having division in itself is made waste, and every town or house having division in itself will come to destruction.
ειδως δε ο ιησους τας ενθυμησεις αυτων ειπεν αυτοις πασα βασιλεια μερισθεισα καθ εαυτης ερημουται και πασα πολις η οικια μερισθεισα καθ εαυτης ου σταθησεται
- 26 Jos nyt saatana ajaa ulos saatanan, niin hän on riitautunut itsensä kanssa; kuinka siis hänen valtakuntansa pysyy pystyssä?
And if Satan sends out Satan, he makes war against himself; how then will he keep his kingdom?
και ει ο σατανας τον σαταναν εκβαλλει εφ εαυτον εμερισθη πως ουν σταθησεται η βασιλεια αυτου
- 27 Ja jos minä Beelsebulin voimalla ajan ulos riivaaajia, kenenkään voimalla sitten teidän lapsenne ajavat niitä ulos? Niinpä he tulevat olemaan teidän tuomarinne.
And if I by Beelzebub send evil spirits out of men, by whom do your sons send them out? So let them be your judges.
και ει εγω εν βεελζεβουλ εκβαλλω τα δαιμονια οι υιοι υμων εν τινι εκβαλλουσιν δια τουτο αυτοι υμων εσονται κριται
- 28 Mutta jos minä Jumalan Hengen voimalla ajan ulos riivaaajia, niin on Jumalan valtakunta tullut teidän tykönnne.
But if I by the Spirit of God send out evil spirits, then is the kingdom of God come on you.
ει δε εγω εν πνευματι θεου εκβαλλω τα δαιμονια αρα εφθασεν εφ υμας η βασιλεια του θεου
- 29 Taikka kuinka voi kukaan tunkeutua väkevän taloon ja ryöstää hänen tavaroitansa, ellei hän ensin sido sitä väkevää? Vasta sitten hän ryöstää tyhjäksi hänen talonsa.
Or how may one go into a strong man's house and take his goods, if he does not first put cords round the strong man? and then he may take his goods.
η πως δυναται τις εισελθειν εις την οικιαν του ισχυρου και τα σκευη αυτου διαρπασαι εαν μη πρωτον δηση τον ισχυρον και τοτε την οικιαν αυτου διαρπασει
- 30 Joka ei ole minun kanssani, se on minua vastaan; ja joka ei minun kanssani kokoa, se hajottaa.
Whoever is not with me is against me; and he who does not take part with me in getting people together, is driving them away.
ο μη ων μετ εμου κατα εμου εστιν και ο μη συναγων μετ εμου σκορπιζει
- 31 Sentähden minä sanon teille: jokainen synti ja pilkka annetaan ihmisille anteeksi, mutta Hengen pilkkaamista ei anteeksi anneta.
So I say to you, Every sin and every evil word against God will have forgiveness; but for evil words against the Spirit there will be no forgiveness.
δια τουτο λεγω υμιν πασα αμαρτια και βλασφημια αφεθησεται τοις ανθρωποις η δε του πνευματος βλασφημια ουκ αφεθησεται τοις ανθρωποις
- 32 Ja jos joku sanoo sanan Ihmisen Poikaa vastaan, niin hänelle annetaan anteeksi; mutta jos joku sanoo jotakin Pyhää Henkeä vastaan, niin hänelle ei anteeksi anneta, ei tässä maailmassa eikä tulevassa.
And whoever says a word against the Son of man, will have forgiveness; but whoever says a word against the Holy Spirit, will not have forgiveness in this life or in that which is to come.
και ος αν ειπη λογον κατα του υιου του ανθρωπου αφεθησεται αυτω ος δ αν ειπη κατα του πνευματος του αγιου ουκ αφεθησεται αυτω ουτε εν τουτω τω αιωνι ουτε εν τω μελλοντι
- 33 Joko tehkää puu hyväksi ja sen hedelmä hyväksi, tahi tehkää puu huonoksi ja sen hedelmä huonoksi; sillä hedelmästä puu tunnetaan.
Make the tree good, and its fruit good; or make the tree bad, and its fruit bad; for by its fruit you will get knowledge of the tree.
η ποιησατε το δενδρον καλον και τον καρπον αυτου καλον η ποιησατε το δενδρον σαπρον και τον καρπον αυτου σαπρον εκ γαρ του καρπου το δενδρον γινωσκεται
- 34 Te kyykäärmeitten sikiöt, kuinka te saattaisitte hyvää puhua, kun itse olette pahoja? Sillä sydämen kyllyydestä suu puhuu.
You offspring of snakes, how are you, being evil, able to say good things? because out of the heart's store come the words of the mouth.
γεννηματα εχιδνων πως δυνασθε αγαθα λαλειν πονηροι οντες εκ γαρ του περισσευματος της καρδιας το στομα λαλει

- 35 Hyvä ihminen tuo hyvän runsaudesta esille hyvää, ja paha ihminen tuo pahan runsaudesta esille pahaa.
The good man out of his good store gives good things; and the evil man out of his evil store gives evil things.
ο αγαθος ανθρωπος εκ του αγαθου θησαυρου της καρδιας εκβαλλει τα αγαθα και ο πονηρος ανθρωπος εκ του πονηρου θησαυρου εκβαλλει πονηρα
- 36 Mutta minä sanon teille: jokaisesta turhasta sanasta, minkä ihmiset puhuvat, pitää heidän tekemän tili tuomiopäivänä.
And I say to you that in the day when they are judged, men will have to give an account of every foolish word they have said.
λεγω δε υμιν οτι παν ρημα αργον ο εαν λαλησωσιν οι ανθρωποι αποδωσουσιν περι αυτου λογον εν ημερα κρισεως
- 37 Sillä sanoistasi sinut julistetaan vanhurskaaksi, ja sanoistasi sinut tuomitaan syylliseksi."
For by your words will your righteousness be seen, and by your words you will be judged.
εκ γαρ των λογων σου δικαιοθηση και εκ των λογων σου καταδικασθηση
- 38 Silloin muutamat kirjanoppineista ja fariseuksista vastasivat hänelle sanoen: "Opettaja, me tahdomme nähdä sinulta merkin".
Then some of the scribes and Pharisees, hearing this, said to him, Master, we are looking for a sign from you.
τοτε απεκριθησαν τινες των γραμματεων και φαρισαιων λεγοντες διδασκαλε θελομεν απο σου σημειον ιδειν
- 39 Mutta hän vastasi heille ja sanoi: "Tämä paha ja avionrikkoja sukupolvi tavoittelee merkkiä, mutta sille ei anneta muuta merkkiä kuin profeetta Joonaan merkki.
But he, answering, said to them, An evil and false generation is looking for a sign; and no sign will be given to it but the sign of the prophet Jonah:
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις γενεα πονηρα και μοιχαλις σημειον επιζητει και σημειον ου δοθησεται αυτη ει μη το σημειον ιωνα του προφητου
- 40 Sillä niinkuin Joonas oli meripedon vatsassa kolme päivää ja kolme yötä, niin on myös Ihmisen Poika oleva maan povessa kolme päivää ja kolme yötä.
For as Jonah was three days and three nights in the stomach of the great fish, so will the Son of man be three days and three nights in the heart of the earth.
ωσπερ γαρ ην ιωνας εν τη κοιλια του κητους τρεις ημερας και τρεις νυκτας ουτως εσται ο υιος του ανθρωπου εν τη καρδια της γης τρεις ημερας και τρεις νυκτας
- 41 Niiniven miehet nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja tulevat sille tuomioksi; sillä he tekivät parannuksen Joonaan saarnan vaikutuksesta, ja katso, tässä on enempi kuin Joonas.
The men of Nineveh will come up in the day of judging and give their decision against this generation: because they were turned from their sins at the preaching of Jonah; and now a greater than Jonah is here.
ανδρες νινευιται αναστησονται εν τη κρισει μετα της γενεας ταυτης και κατακρινουσιν αυτην οτι μετενοησαν εις το κηρυγμα ιωνα και ιδου πλειον ιωνα ωδε
- 42 Etelän kuningatar on heräjävä tuomiolle tämän sukupolven kanssa ja tuleva sille tuomioksi; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomon viisautta, ja katso, tässä on enempi kuin Salomo.
The queen of the South will come up in the day of judging and give her decision against this generation: for she came from the ends of the earth to give ear to the wisdom of Solomon; and now a greater than Solomon is here.
βασιλισσα νοτου εγερθησεται εν τη κρισει μετα της γενεας ταυτης και κατακρινει αυτην οτι ηλθεν εκ των περατων της γης ακουσαι την σοφιαν σολομωντος και ιδου πλειον σολομωντος ωδε
- 43 Kun saastainen henki lähtee ihmisestä, kuljeksii se autioita paikkoja ja etsii lepoa, eikä löydä.
But the unclean spirit, when he is gone out of a man, goes through dry places looking for rest, and getting it not.
οταν δε το ακαθαρτον πνευμα εξελθη απο του ανθρωπου διερχεται δι ανυδρων τοπων ζητουν αναπαυσιν και ουχ ευρισκεται
- 44 Silloin se sanoo: 'Minä palaan huoneeseeni, josta lähdin'. Ja kun se tulee, tapaa se huoneen tyhjänä ja lakaistuna ja kaunistettuna.
Then he says, I will go back into my house from which I came out; and when he comes, he sees that there is no one in it, but that it has been made fair and clean.
τοτε λεγει επιστρεψω εις τον οικον μου οθεν εξηλθον και ελθον ευρισκεται σχολαζοντα σεσαρωμενον και κεκοσμημενον
- 45 Silloin se menee ja ottaa mukaansa seitsemän muuta henkeä, pahempaa kuin se itse, ja ne tulevat sisään ja asuvat siellä. Ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset. Niin käy myös tälle pahalle sukupolvelle."
Then he goes and takes with him seven other spirits worse than himself, and they go in and make it their living-place: and the last condition of that man is worse than the first. Even so will it be with this evil generation.
τοτε πορευεται και παραλαμβανει μεθ εαυτου επτα ετερα πνευματα πονηροτερα εαυτου και εισελθοντα κατοικει εκει και γινεται τα εσχατα του ανθρωπου εκεινου χειρονα των πρωτων ουτως εστι και τη γενεα ταυτη τη πονηρα
- 46 Hänen vielä puhuessaan kansalle, katso, hänen äitinsä ja veljensä seisivat ulkona, tahtoen häntä puhutella.
While he was still talking to the people, his mother and his brothers came, desiring to have talk with him.
ετι δε αυτου λαλουντος τοις οχλοις ιδου η μητηρ και οι αδελφοι αυτου ειστηκεισαν εξω ζητουντες αυτω λαλησαι

- 47 Niin joku sanoi hänelle: "Katso, sinun äitisi ja veljesi seisovat ulkona ja tahtovat sinua puhutella".
And one said to him, See, your mother and your brothers are outside, desiring to have talk with you.
ειπεν δε τις αυτω ιδου η μητηρ σου και οι αδελφοι σου εξω εστηκασιν ζητουντες σοι λαλησαι
- 48 Mutta hän vastasi ja sanoi sille, joka sen hänelle ilmoitti: "Kuka on minun äitini, ja ketkä ovat minun veljeni?"
But he in answer said to him who gave the news, Who is my mother and who are my brothers?
ο δε αποκριθεις ειπεν τω ειποντι αυτω τις εστιν η μητηρ μου και τινες εισιν οι αδελφοι μου
- 49 Ja hän ojensi käntensä opetuslastensa puoleen ja sanoi: "Katso, minun äitini ja veljeni!"
And he put out his hand to his disciples and said, See, my mother and my brothers!
και εκτεινας την χειρα αυτου επι τους μαθητας αυτου ειπεν ιδου η μητηρ μου και οι αδελφοι μου
- 50 Sillä jokainen, joka tekee minun taivaallisen Isäni tahdon, on minun veljeni ja sisareni ja äitini."
For whoever does the pleasure of my Father in heaven, he is my brother, and sister, and mother.
οστις γαρ αν ποιηση το θελημα του πατρος μου του εν ουρανοις αυτος μου αδελφος και αδελφη και μητηρ εστιν
- 1 Sinä päivänä Jeesus lähti asunnostaan ja istui järven rannalle.
On that day Jesus went out of the house and was seated by the seaside.
εν δε τη ημερα εκεινη εξελθων ο ιησους απο της οικιας εκαθητο παρα την θαλασσαν
- 2 Ja hänen tykönsä kokoontui paljon kansaa, jonka tähden hän astui venheeseen ja istuutui, ja kaikki kansa seisoi rannalla.
And great numbers of people came together to him, so that he got into a boat; and the people took up their position by the sea.
και συνηχθησαν προς αυτον οχλοι πολλοι ωστε αυτον εις το πλοιον εμβαντα καθησθαι και πας ο οχλος επι τον αγιαλον εισηκει
- 3 Ja hän puhui heille paljon vertauksilla ja sanoi: "Katso, kylväjä meni kylvämään."
And he gave them teaching in the form of a story, saying, A man went out to put seed in the earth;
και ελαλησεν αυτοις πολλα εν παραβολαις λεγων ιδου εξηλθεν ο σπειρων του σπειρειν
- 4 Ja hänen kylväessään putosivat muutammat siemenet tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät ne.
And while he did so, some seeds were dropped by the wayside, and the birds came and took them for food:
και εν τω σπειρειν αυτον α μεν επεσεν παρα την οδον και ηλθεν τα πετεινα και κατεφαγεν αυτα
- 5 Toiset putosivat kallioperälle, jossa niillä ei ollut paljon maata, ja ne nousivat kohta oraalle, kun niillä ei ollut syvää maata.
And some of the seed went among the stones, where it had not much earth, and straight away it came up because the earth was not deep:
αλλα δε επεσεν επι τα πετρωδη οπου ουκ ειχεν γην πολλην και ευθεως εξανετειλεν δια το μη εχειν βαθος γης
- 6 Mutta auringon noustua ne paahtuivat, ja kun niillä ei ollut juurta, niin ne kuivettuivat.
And when the sun was high, it was burned; and because it had no root it became dry and dead.
ηλιου δε ανατειλαντος εκαυματισθη και δια το μη εχειν ριζαν εξηρανθη
- 7 Toiset taas putosivat orjantappuroihin, ja orjantappurat nousivat ja tukahuttivat ne.
And some seeds went among thorns, and the thorns came up and they had no room for growth:
αλλα δε επεσεν επι τας ακανθας και ανεβησαν αι ακανθαι και απεπνιξαν αυτα
- 8 Ja toiset putosivat hyvään maahan ja antoivat sadon, mitkä sata, mitkä kuusikymmentä, mitkä kolmekymmentä jyvää.
And some, falling on good earth, gave fruit, some a hundred, some sixty, some thirty times as much.
αλλα δε επεσεν επι την γην την καλην και εδιδου καρπον ο μεν εκατον ο δε εξηκοντα ο δε τριακοντα
- 9 Jolla on korvat, se kuulkoon."
He who has ears, let him give ear.
ο εχων ωτα ακουειν ακουετω
- 10 Niin hänen opetuslapsensa tulivat ja sanoivat hänelle: "Minkätähden sinä puhut heille vertauksilla?"
And the disciples came and said to him, Why do you say things to them in the form of stories?
και προσελθοντες οι μαθηται ειπον αυτω διατι εν παραβολαις λαλεις αυτοις

- 11 Hän vastasi ja sanoi: "Sentähden, että teidän on annettu tuntea taivasten valtakunnan salaisuudet, mutta heidän ei ole annettu.
And he said to them in answer, To you is given the knowledge of the secrets of the kingdom of heaven, but to them it is not given.
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις οτι υμιν δεδοται γνωναι τα μυστηρια της βασιλειας των ουρανων εκεινοις δε ου δεδοται
- 12 Sillä sille, jolla on, annetaan, ja hänellä on oleva yltäkyllin; mutta siltä, jolla ei ole, otetaan pois sekkin, mikä hänellä on.
Because whoever has, to him will be given, and he will have more; but from him who has not, even what he has will be taken away.
οστις γαρ εχει δοθησεται αυτω και περισσευθησεται οστις δε ουκ εχει και ο εχει αρθησεται απ αυτου
- 13 Sentähden minä puhun heille vertauksilla, että he näkevin silmin eivät näe ja kuulevin korvin eivät kuule, eivätkä ymmärrä.
For this reason I put things into the form of stories; because they see without seeing, and give ear without hearing, and the sense is not clear to them.
δια τουτο εν παραβολαις αυτοις λαλω οτι βλεποντες ου βλεπουσιν και ακουοντες ουκ ακουουσιν ουδε συνιουσιν
- 14 Ja heissä käy toteen Esaiaan ennustus, joka sanoo: 'Kuulemalla kuulkaa, älkääkää ymmärtäkö, ja näkemällä nähkää, älkääkää käsittäkö.
And for them the words of Isaiah have come true, Though you give ear, you will not get knowledge; and seeing, you will see, but the sense will not be clear to you:
και αναπληρουται επ αυτοις η προφητεια ησαιου η λεγουσα ακοη ακουσετε και ου μη συνητε και βλεποντες βλεψετε και ου μη ιδητε
- 15 Sillä paatunut on tämän kansan sydän, ja korvillaan he työläästi kuulevat, ja silmänsä he ovat ummistaneet, etteivät he näkisi silmillään, eivät kuulisi korvillaan, eivät ymmärtäisi sydämellään eivätkä kääntyisi ja etten minä heitä parantaisi.
For the heart of this people has become fat and their ears are slow in hearing and their eyes are shut; for fear that they might see with their eyes and give hearing with their ears and become wise in their hearts and be turned again to me, so that I might make them well.
επαχυνθη γαρ η καρδια του λαου τουτου και τοις ωσιν βαρεως ηκουσαν και τους οφθαλμους αυτων εκαμμυσαν μηποτε ιδωσιν τοις οφθαλμοις και τοις ωσιν ακουσωσιν και τη καρδια συνωσιν και επιστρεψωσιν και ιασωμαι αυτους
- 16 Mutta autuaat ovat teidän silmänne, koska ne näkevät, ja teidän korvanne, koska ne kuulevat.
But a blessing be on your eyes, because they see; and on your ears, because they are open.
υμων δε μακαριοι οι οφθαλμοι οτι βλεπουσιν και τα οτα υμων οτι ακουει
- 17 Sillä totisesti minä sanon teille: monet profeetat ja vanhurskaat ovat halunneet nähdä, mitä te näette, eivätkä ole nähneet, ja kuulla, mitä te kuulette, eivätkä ole kuulleet.
For truly, I say to you that prophets and upright men had a desire to see the things which you see, and saw them not; and to have knowledge of the words which have come to your ears, and they had it not.
αμην γαρ λεγω υμιν οτι πολλοι προφηται και δικαιοι επεθυμησαν ιδειν α βλεπετε και ουκ ειδον και ακουσαι α ακουετε και ουκ ηκουσαν
- 18 Kuulkaa siis te vertaus kylväjästä:
Give ear, then, to the story of the man who put the seed in the earth.
υμεις ουν ακουσατε την παραβολην του σπειροντος
- 19 Kun joku kuulee valtakunnan sanan eikä ymmärrä, niin tulee paha ja tempaa pois sen, mikä hänen sydämeensä kylvettiin. Tämä on se, mikä kylvettiin tien oheen.
When the word of the kingdom comes to anyone, and the sense of it is not clear to him, then the Evil One comes, and quickly takes away that which was put in his heart. He is the seed dropped by the wayside.
παντος ακουοντος τον λογον της βασιλειας και μη συνιεντος ερχεται ο πονηρος και αρπαζει το εσπαρμενον εν τη καρδια αυτου ουτος εστιν ο παρα την οδον σπαρεις
- 20 Mikä kallioperälle kylvettiin, on se, joka kuulee sanan ja heti ottaa sen ilolla vastaan;
And that which went on the stones, this is he who, hearing the word, straight away takes it with joy;
ο δε επι τα πετρωδη σπαρεις ουτος εστιν ο τον λογον ακουων και ευθυς μετα χαρας λαμβανων αυτον
- 21 mutta hänellä ei ole juurta itsessään, vaan hän kestää ainoastaan jonkun aikaa, ja kun tulee ahdistus tai vaino sanan tähden, niin hän heti lankeaa pois.
But having no root in himself, he goes on for a time; and when trouble comes or pain, because of the word, he quickly becomes full of doubts.
ουκ εχει δε ριζαν εν εαυτω αλλα προσκαιρος εστιν γενομενης δε θλιψεως η διωγμου δια τον λογον ευθυς σκανδαλιζεται
- 22 Mikä taas orjantappuroihin kylvettiin, on se, joka kuulee sanan, mutta tämän maailman huoli ja rikkauden viettelys tukahuttavat sanan, ja hän jää hedelmättömäksi.
And that which was dropped among the thorns, this is he who has the word; and the cares of this life, and the deceits of wealth, put a stop to the growth of the word and it gives no fruit.
ο δε εις τας ακανθας σπαρεις ουτος εστιν ο τον λογον ακουων και η μεριμνα του αιωνος τουτου και η απατη του πλουτου συμπνιγει τον λογον και ακαρπος γινεται

- 23 **Mutta mikä hyvään maahan kylvettiin, on se, joka kuulee sanan ja ymmärtää sen ja myös tuottaa hedelmän ja tekee, mikä sata jyvää, mikä kuusikymmentä, mikä kolmekymmentä."**
And the seed which was put in good earth, this is he who gives ear to the word, and gets the sense of it; who gives fruit, some a hundred, some sixty, some thirty times as much.
ο δε επι την γην την καλην σπαρεις ουτος εστιν ο τον λογον ακουων και συνιων ος δη καρποφορει και ποιει ο μεν εκατον ο δε εξηκοντα ο δε τριακοντα
- 24 **Toisen vertauksen hän puhui heille sanoen: "Taivasten valtakunta on verrattava mieheen, joka kylvi hyvän siemenen peltoonsa.**
And he gave them another story, saying, The kingdom of heaven is like a man who put good seed in his field:
αλλην παραβολην παρεθηκεν αυτοις λεγων ωμοιωθη η βασιλεια των ουρανων ανθρωπω σπειροντι καλον σπερμα εν τω αγρω αυτου
- 25 **Mutta ihmisten nukkuessa hänen vihamiehensä tuli ja kylvi lustetta nisun sekaan ja meni pois.**
But while men were sleeping, one who had hate for him came and put evil seeds among the grain, and went away.
εν δε τω καθευδειν τους ανθρωπους ηλθεν αυτου ο εχθρος και εσπειρεν ζιζανια ανα μεσον του σιτου και απηλθεν
- 26 **Ja kun laiho kasvoi ja teki hedelmää, silloin lustekin tuli näkyviin.**
But when the green stem came up and gave fruit, the evil plants were seen at the same time.
οτε δε εβλαστησεν ο χορτος και καρπον εποησεν τοτε εφανη και τα ζιζανια
- 27 **Niin perheenisännän palvelijat tulivat ja sanoivat hänelle: 'Herra, etkö kylvänyt peltoosi hyvää siementä? Mistä siihen sitten on tullut lustetta?'**
And the servants of the master of the house came and said to him, Sir, did you not put good seed in your field? how then has it evil plants?
προσελθοντες δε οι δουλοι του οικοδεσποτου ειπον αυτω κυριε ουχι καλον σπερμα εσπειρας εν τω σω αγρω ποθεν ουν εχει τα ζιζανια
- 28 **Hän sanoi heille: 'Sen on vihamies tehnyt'. Niin palvelijat sanoivat hänelle: 'Tahdotko, että menemme ja kokoamme sen?'**
And he said, Someone has done this in hate. And the servants say to him, Is it your pleasure that we go and take them up?
ο δε εφη αυτοις εχθρος ανθρωπος τουτο εποησεν οι δε δουλοι ειπον αυτω θελεις ουν απελθοντες συλλεξωμεν αυτα
- 29 **Mutta hän sanoi: 'En, ettette lustetta kootessanne nyhtäisi sen mukana nisuakin.**
But he says, No, for fear that by chance while you take up the evil plants, you may be rooting up the grain with them.
ο δε εφη ου μηποτε συλλεγοντες τα ζιζανια εκριζωσητε αμα αυτοις τον σιτον
- 30 **Antakaa molempain kasvaa yhdessä elonleikkuuseen asti; ja elonaikana minä sanon leikkuumiehille: Kootkaa ensin luste ja sitokaa se kimppuihin poltettavaksi, mutta nisu korjatkaa minun aittaani."**
Let them come up together till the getting in of the grain; and then I will say to the workers, Take up first the evil plants, and put them together for burning: but put the grain into my store-house.
αφετε συναξανεσθαι αμφοτερα μεχρι του θερισμου και εν τω καιρω του θερισμου ερω τοις θερισταις συλλεξατε πρωτον τα ζιζανια και δησατε αυτα εις δεσμας προς το κατακαυσαι αυτα τον δε σιτον συναγαγετε εις την αποθηκην μου
- 31 **Vielä toisen vertauksen hän puhui heille sanoen: "Taivasten valtakunta on sinapinsiemenen kaltainen, jonka mies otti ja kylvi peltoonsa.**
He put another story before them, saying, The kingdom of heaven is like a grain of mustard seed which a man took and put in his field:
αλλην παραβολην παρεθηκεν αυτοις λεγων ομοια εστιν η βασιλεια των ουρανων κοκκω συναπεως ον λαβων ανθρωπος εσπειρεν εν τω αγρω αυτου
- 32 **Se on kaikista siemenistä pienin, mutta kun se on kasvanut, on se suurin vihannekasveista ja tulee puuksi, niin että taivaan linnut tulevat ja tekevät pesänsä sen oksille."**
Which is smaller than all seeds; but when it has come up it is greater than the plants, and becomes a tree, so that the birds of heaven come and make their resting-places in its branches.
ο μικροτερον μεν εστιν παντων των σπερματων οταν δε αυξηθη μειζον των λαχανων εστιν και γινεται δενδρον ωστε ελθειν τα πετεινα του ουρανου και κατασκηνοουν εν τοις κλαδοις αυτου
- 33 **Taas toisen vertauksen hän puhui heille: "Taivasten valtakunta on hapatuksen kaltainen, jonka nainen otti ja sekoitti kolmeen vakalliseen jauhoja, kunnes kaikki happani".**
Another story he gave to them: The kingdom of heaven is like leaven, which a woman took, and put in three measures of meal, till it was all leavened.
αλλην παραβολην ελαλησεν αυτοις ομοια εστιν η βασιλεια των ουρανων ζυμη ην λαβουσα γυνη ενεκρυσεν εις αλευρου σατα τρια εως ου εξυμωθη ολον
- 34 **Tämän kaiken Jeesus puhui kansalle vertauksilla, ja ilman vertausta hän ei puhunut heille mitään;**
All these things Jesus said to the people in the form of stories; and without a story he said nothing to them:
ταυτα παντα ελαλησεν ο ιησους εν παραβολαις τοις οχλοις και χωρις παραβολης ουκ ελαλει αυτοις
- 35 **että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetan kautta, joka sanoo: "Minä aavan suuni vertauksiin, minä tuon ilmi sen, mikä on ollut salassa maailman perustamisesta asti".**
That it might come true which was said by the prophet, Opening my mouth, I will give out stories; I will give knowledge of things kept secret from before all time.
οπως πληρωθη το ρηθεν δια του προφητου λεγοντος ανοιξω εν παραβολαις το στομα μου ερευξομαι κεκρυμμενα απο καταβολης κοσμου

- 36 Sitten hän laski luotaan kansanjoukot ja meni asuntoonsa. Ja hänen opetuslapsensa tulivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Selitä meille vertaus pellon lusteesta".
Then he went away from the people, and went into the house; and his disciples came to him, saying, Make clear to us the story of the evil plants in the field.
τοτε αφεις τους οχλους ηλθεν εις την οικιαν ο ιησους και προσηλθον αυτω οι μαθηται αυτου λεγοντες φρασον ημιν την παραβολην των ζιζανιων του αγρου
- 37 Niin hän vastasi ja sanoi: "Hyvän siemenen kylväjä on Ihmisen Poika.
And he made answer and said, He who puts the good seed in the earth is the Son of man;
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις ο σπειρων το καλον σπερμα εστιν ο υιος του ανθρωπου
- 38 Pelto on maailma; hyvä siemen ovat valtakunnan lapset, mutta lusteet ovat pahan lapset.
And the field is the world; and the good seed is the sons of the kingdom; and the evil seeds are the sons of the Evil One;
ο δε αγρος εστιν ο κοσμος το δε καλον σπερμα ουτοι εισιν οι υιοι της βασιλειας τα δε ζιζανια εισιν οι υιοι του πονηρου
- 39 Vihamies, joka ne kylvi, on perkele; elonaika on maailman loppu, ja leikkuumiehet ovat enkelit.
And he who put them in the earth is Satan; and the getting in of the grain is the end of the world; and those who get it in are the angels.
ο δε εχθρος ο σπειρας αυτα εστιν ο διαβολος ο δε θερισμος συντελεια του αιωνος εστιν οι δε θερισται αγγελοι εισιν
- 40 Niinkuin lusteet kootaan ja tulessa poltetaan, niin on tapahtuva maailman lopussa.
As then the evil plants are got together and burned with fire, so will it be in the end of the world.
ωσπερ ουν συλλεγεται τα ζιζανια και πυρι κατακαιεται ουτως εσται εν τη συντελεια του αιωνος τουτου
- 41 Ihmisen Poika lähettää enkelinsä, ja he kokoavat hänen valtakunnastaan kaikki, jotka ovat pahennukseksi ja jotka tekevät laittomuutta,
The Son of man will send out his angels, and they will take out of his kingdom everything which is a cause of error, and all those who do wrong,
αποστειλει ο υιος του ανθρωπου τους αγγελους αυτου και συλλεξουσιν εκ της βασιλειας αυτου παντα τα σκανδαλα και τους ποιουντας την ανομιαν
- 42 ja heittävät heidät tuliseen pätsiin; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.
And will put them into the fire; there will be weeping and cries of sorrow.
και βαλουσιν αυτους εις την καμινον του πυρος εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων
- 43 Silloin vanhurskaat loistavat Isänsä valtakunnassa niinkuin aurinko. Jolla on korvat, se kuulkoon.
Then will the upright be shining as the sun in the kingdom of their Father. He who has ears, let him give ear.
τοτε οι δικαιοι εκλαμψουσιν ως ο ηλιος εν τη βασιλεια του πατρος αυτων ο εχων ωτα ακουειν ακουετω
- 44 Taivasten valtakunta on peltoon kätketyn aarteen kaltainen, jonka mies löysi ja kätki; ja siitä iloissaan hän meni ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen pellon.
The kingdom of heaven is like a secret store of wealth in a field, which a man came across and put back again; and in his joy he goes and gives all he has, to get that field.
παλιν ομοια εστιν η βασιλεια των ουρανων θησαυρω κεκρυμμενω εν τω αγρω ον ευρων ανθρωπος εκρυψεν και απο της χαρας αυτου υπαγει και παντα οσα εχει πωλει και αγοραζει τον αγρον εκειν ον
- 45 Vielä taivasten valtakunta on kuin kauppias, joka etsi kalliita helmiä,
Again, the kingdom of heaven is like a trader searching for beautiful jewels.
παλιν ομοια εστιν η βασιλεια των ουρανων ανθρωπω εμπορω ζητουντι καλους μαργαριτας
- 46 ja löydettyään yhden kallisarvoisen helmen hän meni ja myi kaikki, mitä hänellä oli, ja osti sen.
And having come across one jewel of great price, he went and gave all he had in exchange for it.
ος ευρων ενα πολυτιμον μαργαριτην απελθων πεπρακεν παντα οσα ειχεν και ηγορασεν αυτον
- 47 Vielä taivasten valtakunta on nuotan kaltainen, joka heitettiin mereen ja kokosi kaikkinaisia kaloja.
Again, the kingdom of heaven is like a net, which was put into the sea and took in every sort of fish:
παλιν ομοια εστιν η βασιλεια των ουρανων σαγηνη βληθειση εις την θαλασσαν και εκ παντος γενους συναγαουση
- 48 Ja kun se tuli täyteen, vetivät he sen rannalle, istuutuivat ja kokosivat hyvät astioihin, mutta kelvottomat he viskasivat pois.
When it was full, they took it up on the sands; and seated there they put the good into vessels, but the bad they put away.
ην οτε επληρωθη αναβησαντες επι τον αιγιαλον και καθισαντες συνελεξαν τα καλα εις αγγεια τα δε σαπρα εξω εβαλον

- 49 Näin on käyvä maailman lopussa; enkelit lähtevät ja erottavat pahat vanhurskaista
So will it be in the end of the world: the angels will come and take out the bad from the good,
ουτως εσται εν τη συντελεια του αιωνος εξελευσονται οι αγγελιοι και αφοριουσιν τους πονηρους εκ μεσου των δικαιων
- 50 ja heittäväät heidät tuliseen pätsiin; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.
And will put them into the fire: there will be weeping and cries of sorrow.
και βαλουσιν αυτους εις την καμινον του πυρος εκει εσται ο κλαυθος και ο βρυγμος των οδοντων
- 51 Oletteko ymmärtäneet tämän kaiken?" He vastasivat hänelle: "Olemme".
Are all these things now clear to you? They say to him, Yes.
λεγει αυτοις ο ιησους συνηκατε ταυτα παντα λεγουσιν αυτω ναι κυριε
- 52 Ja hän sanoi heille: "Niin on jokainen kirjanoppinut, joka on tullut taivasten valtakunnan opetuslapsiksi, perheisännän kaltainen, joka tuo aarrekammiostaan esille uutta ja vanhaa".
And he said to them, For this reason every scribe who has become a disciple of the kingdom of heaven is like the owner of a house, who gives out from his store things new and old.
ο δε ειπεν αυτοις δια τουτου πας γραμματευς μαθητευθεις εις την βασιλειαν των ουρανων ομοιος εστιν ανθρωπω οικοδεσποτη οστις εκβαλλει εκ του θησαυρου αυτου καινα και παλαια
- 53 Ja kun Jeesus oli lopettanut nämä vertaukset, lähti hän sieltä.
And when Jesus had come to the end of these stories he went away from there.
και εγενετο οτε ετελεσεν ο ιησους τας παραβολας ταυτας μετηρην εκειθεν
- 54 Ja hän tuli kotikaupunkiinsa ja opetti heitä heidän synagoogassaan, niin että he hämmästyivät ja sanoivat: "Mistä hänellä on tämä viisaus ja nämä voimalliset teot?
And coming into his country, he gave them teaching in their Synagogue, so that they were greatly surprised and said, Where did this man get this wisdom and these works of power?
και ελθων εις την πατριδα αυτου εδιδασκεν αυτους εν τη συναγωγη αυτων οστε εκπληττεσθαι αυτους και λεγειν ποθεν τουτω η σοφια αυτη και αι δυναμεις
- 55 Eikö tämä ole se rakentajan poika? Eikö hänen äitinsä ole nimeltään Maria ja hänen veljensä Jaakob ja Joosef ja Simon ja Juudas?
Is not this the woodworker's son? is not his mother named Mary? and his brothers James and Joseph and Simon and Judas?
ουχ ουτος εστιν ο του τεκτονος υιος ουχι η μητηρ αυτου λεγεται μαριαμ και οι αδελφοι αυτου ιακωβος και ιωσης και σιμων και ιουδας
- 56 Ja eivätkö hänen sisarensa ole kaikki meidän parissamme? Mistä sitten hänellä on tämä kaikki?"
And his sisters, are they not all with us? from where, then, has he all these things?
και αι αδελφαι αυτου ουχι πασαι προς ημας εισιν ποθεν ουν τουτω ταυτα παντα
- 57 Ja he loukkaantuivat häneen. Mutta Jeesus sanoi heille: "Ei ole profeetta halveksittu muualla kuin kotikaupungissaan ja kodissaan".
And they were bitter against him. But Jesus said to them, A prophet is nowhere without honour but in his country and among his family.
και εσκανδαλιζοντο εν αυτω ο δε ιησους ειπεν αυτοις ουκ εστιν προφητης ατιμος ει μη εν τη πατριδι αυτου και εν τη οικια αυτου
- 58 Ja heidän epäuskonsa tähden hän ei tehnyt siellä monta voimallista tekoa.
And the works of power which he did there were small in number because they had no faith.
και ουκ εποιησεν εκει δυναμεις πολλας δια την απιστιαν αυτων
- 1 Siihen aikaan neljänsyruhtinas Herodes kuuli maineen Jeesuksesta.
At that time news of Jesus came to Herod the king;
εν εκεινω τω καιρω ηκουσεν ηρωδης ο τετραρχης την ακοην ιησου
- 2 Ja hän sanoi palvelijoilleen: "Se on Johannes Kastaja; hän on noussut kuolleista, ja sentähden nämä voimat hänessä vaikuttavat".
And he said to his servants, This is John the Baptist; he has come back from the dead, and so these powers are working in him.
και ειπεν τοις παισιν αυτου ουτος εστιν ιωαννης ο βαπτιστης αυτος ηγερθη απο των νεκρων και δια τουτου αι δυναμεις ενεργουσιν εν αυτω
- 3 Sillä Herodes oli ottanut Johanneksen kiinni ja sitonut hänet ja pannut vankeuteen veljensä Filippuksen vaimon, Herodiaan, tähden.
For Herod had taken John and put him in prison because of Herodias, his brother Philip's wife.
ο γαρ ηρωδης κρατησας τον ιωαννην εδησεν αυτον και εθετο εν φυλακη δια ηρωδιαδα την γυναικα φιλιππου του αδελφου αυτου
- 4 Sillä Johannes oli sanonut hänelle: "Sinun ei ole lupa pitää häntä".
Because John had said to him, It is not right for you to have her.
ελεγεν γαρ αυτω ο ιωαννης ουκ εξεστιν σοι εχειν αυτην

- 5 Ja Herodes olisi tahtonut tappaa Johanneksen, mutta pelkäsi kansaa, sillä he pitivät häntä profeettana.
And he would have put him to death, but for his fear of the people, because in their eyes John was a prophet.
και θελων αυτον αποκτειναι εφοβηθη τον οχλον οτι ως προφητην αυτον ειχον
- 6 Mutta kun Herodeksen syntymäpäivä tuli, tanssi Herodiaan tytär heidän edessään, ja se miellytti Herodesta;
But when Herod's birthday came, the daughter of Herodias was dancing before them, and Herod was pleased with her.
γενεσιων δε αγομενων του ηρωδου ωρχησατο η θυγατηρ της ηρωδιαδος εν τω μεσω και ηρεσεν τω ηρωδη
- 7 sentähden hän valalla vannonen lupasi antaa hänelle, mitä ikinä hän anoisi.
So he gave her his word with an oath to let her have whatever she might make request for.
οθεν μεθ ορκου ωμολογησεν αυτη δουναι ο εαν αιτησεται
- 8 Niin hän äitinsä yllätyksestä sanoi: "Anna tuoda minulle tänne lautasella Johannes Kastajan pää".
And she, at her mother's suggestion, said, Give me here on a plate the head of John the Baptist.
η δε προβιβασθεισα υπο της μητρος αυτης δος μοι φησιν ωδε επι πινακι την κεφαλην ιωαννου του βαπτιστου
- 9 Silloin kuningas tuli murheelliseksi, mutta valansa ja pöytävierasten tähden hän käski antaa sen.
And the king was sad; but because of his oaths and because of his guests, he gave the order for it to be given to her;
και ελυπηθη ο βασιλευς δια δε τους ορκους και τους συνακακειμενους εκελευσεν δοθηναι
- 10 Ja hän lähetti lyömään Johannekselta pään poikki vankilassa.
And he sent and had John's head cut off in the prison.
και πεμψας απεκεφαλισεν τον ιωαννην εν τη φυλακη
- 11 Ja hänen päänsä tuotiin lautasella ja annettiin tytölle; ja tämä vei sen äidilleen.
And his head was put on a plate and given to the girl; and she took it to her mother.
και ηνεχθη η κεφαλη αυτου επι πινακι και εδοθη τω κορασιω και ηνεγκεν τη μητρι αυτης
- 12 Ja hänen opetuslapsensa tulivat ja ottivat hänen ruumiinsa ja hautasivat hänet; ja he menivät ja ilmoittivat asian Jeesukselle.
And his disciples came, and took up his body and put it in the earth; and they went and gave Jesus news of what had taken place.
και προσελθοντες οι μαθηται αυτου ηραν το σωμα και εθαψαν αυτο και ελθοντες απηγγειλαν τω ιησου
- 13 Kun Jeesus sen kuuli, lähti hän sieltä venheellä autioon paikkaan, yksinäisyyteen. Ja tämän kuultuaan kansa meni jalkaisin kaupungeista hänen jälkeensä.
Now when it came to the ears of Jesus, he went away from there in a boat, to a waste place by himself; and the people hearing of it, went after him on foot from the towns.
και ακουσας ο ιησους ανεχωρησεν εκειθεν εν πλοιω εις ερημον τοπον κατ ιδιαν και ακουσαντες οι οχλοι ηκολουθησαν αυτω πεζη απο των πολεων
- 14 Ja astuessaan maihin Jeesus näki paljon kansaa, ja hänen kävi heitä sääliksi, ja hän paransi heidän sairaansa.
And he came out and saw a great number of people and he had pity on them, and made well those of them who were ill.
και εξελθων ο ιησους ειδεν πολυν οχλον και εσπλαγγισθη επ αυτους και εθεραπευσεν τους αρρωστους αυτων
- 15 Mutta kun ilta tuli, menivät hänen opetuslapsensa hänen tykönsä ja sanoivat: "Tämä paikka on autio, ja päivä on jo pitkälle kulunut; laske siis kansa luotasi, että he menisivät kyliin ostamaan itsellensä ruokaa".
And when evening had come, the disciples came to him, saying, This place is waste land, and the time is now past; send the people away so that they may go into the towns and get themselves food.
οψιας δε γενομενης προσηλθον αυτω οι μαθηται αυτου λεγοντες ερημος εστιν ο τοπος και η ωρα ηδη παρηλθεν απολυσον τους οχλους ινα απελθοντες εις τας κομας αγορασωσιν εαυτοις βρωματα
- 16 Mutta Jeesus sanoi heille: "Ei heidän tarvitse mennä pois; antakaa te heille syödä".
But Jesus said to them, There is no need for them to go away; give them food yourselves.
ο δε ιησους ειπεν αυτοις ου χρειαν εχουσιν απελθειν δοτε αυτοις υμεις φαγειν
- 17 He sanoivat hänelle: "Meillä ei ole täällä muuta kuin viisi leipää ja kaksi kalaa".
And they say to him, We have here but five cakes of bread and two fishes.
οι δε λεγουσιν αυτω ουκ εχομεν ωδε ει μη πεντε αρτους και δυο ιχθυας

- 18 **Mutta hän sanoi: "Tuokaa ne tänne minulle".**
And he said, Give them to me.
ο δε ειπεν φερετε μοι αυτους ωδε
- 19 **Ja hän käski kansan asettua ruohikkoon, otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen ja siunasi, mursi ja antoi leivät opetuslapsillensa, ja opetuslapset antoivat kansalle.**
And he gave orders for the people to be seated on the grass; and he took the five cakes of bread and the two fishes and, looking up to heaven, he said words of blessing, and made division of the food, and gave it to the disciples, and the disciples gave it to the people.
και κελευσας τους οχλους ανακλιθηναι επι τους χορτους και λαβον τους πεντε αρτους και τους δυο ιχθυας αναβλεψας εις τον ουρανον ευλογησεν και κλασας εδωκεν τοις μαθηταις τους αρτους οι δε μαθηται τοις οχλοις
- 20 **Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi. Sitten he keräsivät jääneet palaset, kaksitoista täyttä vakallista.**
And they all took of the food and had enough; and they took up twelve baskets full of broken bits which were not used.
και εφαγον παντες και εχορτασθησαν και ηραν το περισσευον των κλασματος δωδεκα κοφινους πληρεις
- 21 **Ja niitä, jotka aterioivat, oli noin viisituhatta miestä, paitsi naisia ja lapsia.**
And those who had food were about five thousand men, in addition to women and children.
οι δε εσθιοντες ησαν ανδρες ωσει πεντακισχλιοι χωρις γυναικων και παιδιων
- 22 **Ja kohta hän vaati opetuslapsiansa astumaan venheeseen ja kulkemaan edeltä toiselle rannalle, sillä aikaa kuin hän laski kansan luotansa.**
And straight away he made the disciples get into the boat and go before him to the other side, till he had sent the people away.
και ευθεως ηναγκασεν ο ιησους τους μαθητας αυτου εμβηναι εις το πλοιον και προαγειν αυτον εις το περαν εως ου απολυση τους οχλους
- 23 **Ja laskettaaan kansan hän nousi vuorelle yksinäisyyteen, rukoilemaan. Ja kun ilta tuli, oli hän siellä yksinänsä.**
And after he had sent the people away, he went up into the mountain by himself for prayer: and when evening was come, he was there by himself.
και απολυσας τους οχλους ανεβη εις το ορος κατ ιδιαν προσευξασθαι οψιας δε γενομενης μονος ην εκει
- 24 **Mutta venhe oli jo monen vakomitan päässä maasta, aaltojen ahdistamana, sillä tuuli oli vastainen.**
But the boat was now in the middle of the sea, and was troubled by the waves: for the wind was against them.
το δε πλοιον ηδη μεσον της θαλασσης ην βασανιζομενον υπο των κυματων ην γαρ εναντιος ο ανεμος
- 25 **Ja neljännellä yövartiolla Jeesus tuli heidän tykönsä kävellen järven päällä.**
And in the fourth watch of the night he came to them, walking on the sea.
τεταρτη δε φυλακη της νυκτος απηλθεν προς αυτους ο ιησους περιπατων επι της θαλασσης
- 26 **Kun opetuslapset näkivät hänen kävelevän järven päällä, peljästyivät he ja sanoivat: "Se on aave", ja huusivat pelosta.**
And when they saw him walking on the sea, they were troubled, saying, It is a spirit; and they gave cries of fear.
και ιδοντες αυτον οι μαθηται επι την θαλασσαν περιπατουντα εταραχθησαν λεγοντες οτι φαντασμα εστιν και απο του φοβου εκραζαν
- 27 **Mutta Jeesus puhutteli heitä kohta ja sanoi: "Olkaa turvallisella mielellä, minä se olen; älkää peljätkö".**
But straight away Jesus said to them, Take heart; it is I, have no fear.
ευθεως δε ελαλησεν αυτοις ο ιησους λεγων θαρσειτε εγω ειμι μη φοβεισθε
- 28 **Pietari vastasi hänelle ja sanoi: "Jos se olet sinä, Herra, niin käske minun tulla tykösi vettä myöten".**
And Peter, answering, said to him, Lord, if it is you, give me the order to come to you on the water.
αποκριθεις δε αυτο ο πετρος ειπεν κυριε ει συ ει κελευσον με προς σε ελθειν επι τα υδατα
- 29 **Hän sanoi: "Tule". Ja Pietari astui ulos venheestä ja käveli vetten päällä mennäkseen Jeesuksen tykö.**
And he said, Come. And Peter got out of the boat, and walking on the water, went to Jesus.
ο δε ειπεν ελθε και καταβας απο του πλοιου ο πετρος περιεπατησεν επι τα υδατα ελθειν προς τον ιησουν
- 30 **Mutta nähdessään, kuinka tuuli, hän peljästy ja rupesi vajoamaan ja huusi sanoen: "Herra, auta minua".**
But when he saw the wind he was in fear and, starting to go down, he gave a cry, saying, Help, Lord.
βλεπων δε τον ανεμον ισχυρον εφοβηθη και αρξαμενος καταποντιζεσθαι εκραξεν λεγων κυριε σωσον με

- 31 Niin Jeesus kohta ojensi kätensä, tarttui häneen ja sanoi hänelle: "Sinä vähäuskoinen, miksi epäilit?"
 And straight away Jesus put out his hand and took a grip of him, and said to him, O man of little faith, why were you in doubt?
 ευθεως δε ο ιησους εκτεινας την χειρα επελαβετο αυτου και λεγει αυτω ολιγοπιστε εις τι εδιστασας
- 32 Ja kun he olivat astuneet venheeseen, asettui tuuli.
 And when they had got into the boat, the wind went down.
 και εμβαντων αυτων εις το πλοιον εκοπασεν ο ανεμος
- 33 Niin venheessä-olijat kumarsivat häntä ja sanoivat: "Totisesti sinä olet Jumalan Poika".
 And those who were in the boat gave him worship, saying, Truly you are the Son of God.
 οι δε εν τω πλοιω ελθοντες προσεκυνησαν αυτω λεγοντες αληθως θεου υιος ει
- 34 Ja kuljettuaan yli he tulivat maihin Gennesaretiin.
 And when they had gone across, they came to land at Gennesaret.
 και διαπερασαντες ηλθον εις την γην γεννησαρετ
- 35 Ja kun sen paikkakunnan miehet tunsivat hänet, lähettivät he sanan kaikkeen ympäristöön, ja hänen tykönsä tuotiin kaikki sairaa.
 And when the men of that place had news of him, they sent into all the country round about, and took to him all who were ill,
 και επιγοντες αυτον οι ανδρες του τοπου εκεινου απεστειλαν εις ολην την περιχωρον εκεινην και προσηνεγκαν αυτω παντας τους κακως εχοντας
- 36 Ja he pyysivät häneltä, että vain saisivat koskea hänen vaippansa tupsuun; ja kaikki, jotka koskivat, paranivat.
 With the request that they might only put their hands on the edge of his robe: and all those who did so were made well.
 και παρεκαλουν αυτον ινα μονον αφωνται του κρασπεδου του ιματιου αυτου και οσοι ησαντο διεσωθησαν
- 1 Silloin tuli fariseuksia ja kirjanoppineita Jerusalemista Jeesuksen luo, ja he sanoivat:
 Then there came to Jesus from Jerusalem Pharisees and scribes, saying,
 tote προσερχονται τω ιησου οι απο ιεροσολυμων γραμματαις και φαρισαιοι λεγοντες
- 2 "Miksi sinun opetuslapsesi rikkovat vanhinten perinnäissääntöä? Sillä he eivät pese käsiään ruvetessaan aterialle."
 Why do your disciples go against the teaching of the fathers? for they take food with unwashed hands.
 διατι οι μαθηται σου παραβαινουσιν την παραδοσιν των πρεσβυτερων ου γαρ νυπτονται τας χειρας αυτων οταν αρτον εσθιωσιν
- 3 Mutta hän vastasi ja sanoi heille: "Miksi te itse rikkotte Jumalan käskyn perinnäissääntönne tähden?
 And in answer he said to them, Why do you, yourselves, go against the word of God on account of the teaching which has been handed down to you?
 ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις διατι και υμεις παραβαινετε την εντολην του θεου δια την παραδοσιν υμων
- 4 Sillä Jumala on sanonut: 'Kunniolta isääsi ja äitiäsi', ja: 'Joka kiroaa isäänsä tai äitiänsä, sen pitää kuolemalla kuoleman'.
 For God said, Give honour to your father and mother: and, He who says evil of father or mother will be put to death.
 ο γαρ θεος ενετειλατο λεγων τιμα τον πατερα σου και την μητερα και ο κακολογον πατερα η μητερα θανατω τελευτατω
- 5 Mutta te sanotte: Joka sanoo isälleen tai äidilleen: 'Se, minkä sinä olisit ollut minulta saapa, on annettu uhrilahjaksi', sen ei tarvitse kunnioittaa isäänsä eikä äitiänsä.
 But you say, If a man says to his father or his mother, That by which you might have had profit from me is given to God;
 υμεις δε λεγετε ος αν ειπη τω πατρι η τη μητρι δωρον ο εαν εξ εμου ωφεληθης και ου μη τιμηση τον πατερα αυτου η την μητερα αυτου
- 6 Ja niin te olette tehneet Jumalan sanan tyhjäksi perinnäissääntönne tähden.
 There is no need for him to give honour to his father. And you have made the word of God without effect because of your teaching.
 και ηκυρωσατε την εντολην του θεου δια την παραδοσιν υμων
- 7 Te ulkokullatut, oikein teistä Esaiaas ennusti, sanoen:
 You false ones, well did Isaiah say of you,
 υποκριται καλως προεφητευσεν περι υμων ησαιας λεγων
- 8 'Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta heidän sydämensä on minusta kaukana,
 These people give me honour with their lips, but their heart is far from me.
 εγγιζει μοι ο λαος ουτος τω στοματι αυτων και τοις χειλεισιν με τιμα η δε καρδια αυτων πορρω απεχει απ εμου

- 9 mutta turhaan he palvelevat minua opettaen oppeja, jotka ovat ihmiskäskyjä'."
But their worship is to no purpose, while they give as their teaching the rules of men.
ματην δε σεβονται με διδασκοντες διδασκαλιας ενταλματα ανθρωπων
- 10 Ja hän kutsui kansan tykönsä ja sanoi heille: "Kuulkaa ja ymmärtäkää.
And he got the people together and said to them, Give ear, and let my words be clear to you:
και προσκαλεσαμενος τον οχλον ειπεν αυτοις ακουετε και συνιετε
- 11 Ei saastuta ihmistä se, mikä menee suusta sisään; vaan mikä suusta käy ulos, se saastuttaa ihmisen."
Not that which goes into the mouth makes a man unclean, but that which comes out of the mouth.
ου το εισερχομενον εις το στομα κοινοι τον ανθρωπον αλλα το εκπορευομενον εκ του στοματος τουτο κοινοι τον ανθρωπον
- 12 Silloin opetuslapset tulivat ja sanoivat hänelle: "Tiedätkö, että fariseukset loukkaantuivat kuullessaan tuon puheen?"
Then the disciples came and said to him, Did you see that the Pharisees were troubled when these words came to their ears?
τοτε προσελθοντες οι μαθηται αυτου ειπον αυτω οιδας οτι οι φαρισαιοι ακουσαντες τον λογον εσκανδαλισθησαν
- 13 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Jokainen istutus, jota minun taivaallinen Isäni ei ole istuttanut, on juurineen revittävä pois.
But he said in answer, Every plant which my Father in heaven has not put in the earth, will be taken up by the roots.
ο δε αποκριθεις ειπεν πασα φυτεια ην ουκ εφυτευσεν ο πατηρ μου ο ουραnios εκριζωθησεται
- 14 Älkää heistä välittäkö: he ovat sokeita sokeain taluttajia; mutta jos sokea sokeaa taluttaa, niin he molemmat kuoppaan lankeavat."
Let them be: they are blind guides. And if a blind man is guiding a blind man, the two will go falling into a hole together.
αφετε αυτους οδηγοι εισιν τυφλοι τυφλων τυφλος δε τυφλον εαν οδηγη αμφοτεροι εις βοθυνον πεσουνται
- 15 Niin Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Selitä meille tämä vertaus".
Then Peter said to him, Make the story clear to us.
αποκριθεις δε ο πετρος ειπεν αυτω φρασον ημιν την παραβολην ταυτην
- 16 Mutta Jeesus sanoi: "Vieläkö tekin olette ymmärtämättömiä?
And he said, Are you, like them, still without wisdom?
ο δε ιησους ειπεν ακμην και υμεις ασυνετοι εστε
- 17 Ettekö käsitä, että kaikki, mikä käy suusta sisään, menee vatsaan ja ulostuu?
Do you not see that whatever goes into the mouth goes on into the stomach, and is sent out as waste?
ουπω νοειτε οτι παν το εισπορευομενον εις το στομα εις την κοιλιαν χωρει και εις αφεδρωνα εκβαλλεται
- 18 Mutta mikä käy suusta ulos, se tulee sydäimestä, ja se saastuttaa ihmisen.
But the things which come out of the mouth come from the heart; and they make a man unclean.
τα δε εκπορευομενα εκ του στοματος εκ της καρδιας εξερχεται κακεινα κοινοι τον ανθρωπον
- 19 Sillä sydäimestä lähtevät pahat ajatukset, murhat, aviorikokset, haureudet, varkaudet, väärät todistukset, jumalanpilkkaamiset.
For out of the heart come evil thoughts, the taking of life, broken faith between the married, unclean desires of the flesh, taking of property, false witness, bitter words:
εκ γαρ της καρδιας εξερχονται διαλογισμοι πονηροι φονοι μοιχειαι πορνειαι κλοπαι ψευδομαρτυρια βλασφημια
- 20 Nämä ihmisen saastuttavat; mutta pesemättömin käsin syöminen ei saastuta ihmistä."
These are the things which make a man unclean; but to take food with unwashed hands does not make a man unclean.
ταυτα εστιν τα κοινοντα τον ανθρωπον το δε ανιπτους χερσιν φαγειν ου κοινοι τον ανθρωπον
- 21 Ja Jeesus lähti sieltä ja vetäytyi Tyyron ja Siidonin tienoille.
And Jesus went away from there into the country of Tyre and Sidon.
και εξελθων εκειθεν ο ιησους ανεχωρησεν εις τα μερη τυρου και σιδωνος
- 22 Ja katso, kanaanilainen vaimo tuli niiltä seuduilta ja huusi sanoen: "Herra, Daavidin poika, armahda minua. Riivaaja vaivaa kauheasti minun tytärtäni."
And a woman of Canaan came out from those parts, crying and saying, Have pity on me, O Lord, Son of David; my daughter is greatly troubled with an unclean spirit.
και ιδου γυνη χαναανια απο των οριων εκεινων εξελθουσα εκραυγασεν αυτω λεγουσα ελεσον με κυριε υιε δαβιδ η θυγατηρ μου κακως δαιμονιζεται

- 23 **Mutta hän ei vastannut hänelle sanaakaan. Niin hänen opetuslapsensa tulivat ja rukoilivat häntä sanoen: "Päästä hänet menemään, sillä hän huutaa meidän jälkeemme".**
But he gave her no answer. And his disciples came and said to him, Send her away, for she is crying after us.
ο δε ουκ απεκριθη αυτη λογον και προσελθοντες οι μαθηται αυτου ηρωτων αυτον λεγοντες απολυσον αυτην οτι κραζει οπισθεν ημων
- 24 **Hän vastasi ja sanoi: "Minua ei ole lähetetty muitten kuin Israelin huoneen kadonneitten lammasten tykö".**
But he made answer and said, I was sent only to the wandering sheep of the house of Israel.
ο δε αποκριθεις ειπεν ουκ απεσταλην ει μη εις τα προβατα τα απολωλοτα οικου ισραηλ
- 25 **Mutta vaimo tuli ja kumarsi häntä ja sanoi: "Herra, auta minua".**
But she came and gave him worship, saying, Help, Lord.
η δε ελθουσα προσεκυρει αυτω λεγουσα κυριε βοηθει μοι
- 26 **Mutta hän vastasi ja sanoi: "Ei ole soveliaista ottaa lasten leipää ja heittää penikoille".**
And he made answer and said, It is not right to take the children's bread and give it to the dogs.
ο δε αποκριθεις ειπεν ουκ εστιν καλον λαβειν τον αρτον των τεκνων και βαλειν τοις κυναριοις
- 27 **Mutta vaimo sanoi: "Niin, Herra; mutta syövähän penikatkin niitä muruja, jotka heidän herrainsa pöydältä putoavat".**
But she said, Yes, Lord: but even the dogs take the bits from under their masters' table.
η δε ειπεν ναι κυριε και γαρ τα κυναρια εσθιει απο των ψιχιων των πιπτοντων απο της τραπεζης των κυριων αυτων
- 28 **Silloin Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Oi vaimo, suuri on sinun uskosi, tapahtukoon sinulle, niinkuin tahdot". Ja hänen tyttärensä oli siitä hetkestä terve.**
Then Jesus, answering, said to her, O woman, great is your faith: let your desire be done. And her daughter was made well from that hour.
τοτε αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτη ω γυναι μεγαλη σου η πιστις γενηθητω σοι ως θελεις και ιαθη η θυγατηρ αυτης απο της ωρας εκεινης
- 29 **Ja Jeesus lähti sieltä ja tuli Galilean järven rannalle; ja hän nousi vuorelle ja istui sinne.**
And Jesus went from there and came to the sea of Galilee; and he went up into the mountain, and took his seat there.
και μεταβας εκειθεν ο ιησους ηλθεν παρα την θαλασσαν της γαλιλαιας και αναβας εις το ορος εκαθητο εκει
- 30 **Ja hänen tykönsä tuli paljon kansaa, ja he toivat mukanaan rampoja, raajarikkoja, sokeita, mykkiä ja paljon muita, ja laskivat heidät hänen jalkojensa juureen; ja hän paransi heidät, And there came to him great numbers of people having with them those who were broken in body, or blind, or without voice, or wounded, or ill in any way, and a number of others; they put them down at his feet and he made them well:**
και προσηλθον αυτω οχλοι πολλοι εχοντες μεθ εαυτων χωλους τυφλους κωφους κυλλους και ετερους πολλους και ερριψαν αυτους παρα τους ποδας του ιησου και εθεραπευσεν αυτους
- 31 **niin että kansa ihmetteli nähdessään mykkäin puhuvan, raajarikkojen olevan terveitä, rampojen kävelevän ja sokeain näkevän; ja he ylistivät Israelin Jumalaa.**
So that the people were full of wonder when they saw that those who had no voice were talking, the feeble were made strong, those whose bodies were broken had the power of walking, and the blind were able to see: and they gave glory to the God of Israel.
ωστε τους οχλους θαυμασαι βλεποντας κωφους λαλουντας κυλλους υγεις χωλους περιπατουντας και τυφλους βλεποντας και εδοξασαν τον θεον ισραηλ
- 32 **Ja Jeesus kutsui opetuslapsensa tykönsä ja sanoi: "Minun käy sääliksi kansaa, sillä he ovat jo kolme päivää olleet minun tykönäni, eikä heillä ole mitään syötävää; enkä minä tahdo laskea heitä syömättä menemään, etteivät nääntyisi matkalla".**
And Jesus got his disciples together and said, I have pity for the people, because they have now been with me three days and have no food: and I will not send them away without food, or they will have no strength for the journey.
ο δε ιησους προσκαλεσαμενος τους μαθητας αυτου ειπεν σπλαγγιζομαι επι τον οχλον οτι ηδη ημερας τρεις προσμενουσιν μοι και ουκ εχουσιν τι φαγωσιν και απολυσαι αυτους νηστεις ου θελω μη ποτε εκλυθωσιν εν τη οδο
- 33 **Niin opetuslapset sanoivat hänelle: "Mistä me saamme täällä erämaassa niin paljon leipää, että voimme ravita noin suuren kansanjoukon?"**
And the disciples say to him, How may we get enough bread in a waste place, to give food to such a number of people?
και λεγουσιν αυτω οι μαθηται αυτου ποθεν ημιν εν ερημια αρτοι τοσουτοι ωστε χορτασαι οχλον τοσουτον
- 34 **Jeesus sanoi heille: "Montako leipää teillä on?" He sanoivat: "Seitsemän, ja muutamia kalasia".**
And Jesus says to them, How much bread have you? And they said, Seven cakes, and some small fishes.
και λεγει αυτοις ο ιησους ποσους αρτους εχετε οι δε ειπον επτα και ολιγα ιχθυδια

- 35 Niin hän käski kansan asettua maahan.
Then he gave an order to the people to be seated on the earth,
και εκελευσεν τοις οχλοις αναπεσειν επι την γην
- 36 Ja hän otti ne seitsemän leipää ja kalat, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, ja opetuslapset antoivat kansalle.
And he took the seven cakes of bread and the fishes; and having given praise, he gave the broken bread to the disciples, and the disciples gave it to the people.
και λαβων τους επτα αρτους και τους ιχθυας ευχαριστησας εκλασεν και εδωκεν τοις μαθηταις αυτου οι δε μαθηται τω οχλω
- 37 Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi. Sitten he keräsivät jääneet palaset, seitsemän täyttä vasullista.
And they all took food, and had enough; and they took up of the broken bits, seven baskets full.
και εφαγον παντες και εχορτασθησαν και ηραν το περισσευον των κλασματων επτα σπυριδας πληρεις
- 38 Ja niitä, jotka aterioivat, oli neljätuhatta miestä, paitsi naisia ja lapsia.
And there were four thousand men who took food, together with women and children.
οι δε εσθιοντες ησαν τετρακισχιλιοι ανδρες χωρις γυναικων και παιδιων
- 39 Ja laskettuaan kansan tyköänsä hän astui venheeseen ja meni Magadanin alueelle.
And when he had sent the people away, he got into the boat, and came into the country of Magadan.
και απολυσας τους οχλους ενεβη εις το πλοιον και ηλθεν εις τα ορια μαγδαλα
- 1 Ja fariseukset ja saddukeukset tulivat hänen luoksensa ja kiusasivat häntä pyytäen häntä näyttämään heille merkin taivaasta.
And the Pharisees and Sadducees came and, testing him, made a request to him to give them a sign from heaven.
και προσελθοντες οι φαρισαιοι και σαδδουκαιοι πειραζοντες επιρωτησαν αυτον σημειον εκ του ουρανου επιδειξει αυτοις
- 2 Mutta hän vastasi ja sanoi heille: "Kun ilta tulee, sanotte te: 'Tulee selkeä ilma, sillä taivas ruskottaa',
But in answer he said to them, At nightfall you say, The weather will be good, for the sky is red.
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις οψιας γενομενης λεγετε ευδια πυρραζει γαρ ο ουρανος
- 3 ja aamulla: 'Tänään tulee rajuilma, sillä taivas ruskottaa ja on synkkä'. Taivaan muodon te osaatte arvioida, mutta aikain merkkejä ette osaa.
And in the morning, The weather will be bad today, for the sky is red and angry. You are able to see the face of heaven, but not the signs of the times.
και πρωι σημερον χειμων πυρραζει γαρ στυγναζων ο ουρανος υποκριται το μεν προσωπον του ουρανου γινωσκετε διακρινειν τα δε σημεια των καιρων ου δυνασθε
- 4 Tämä paha ja avionrikkoja sukupolvi tavoittelee merkkiä, mutta sille ei anneta muuta merkkiä kuin Joonaan merkki." Ja hän jätti heidät ja meni pois.
An evil and false generation is searching after a sign; and no sign will be given to it but the sign of Jonah. And he went away from them.
γενεα πονηρα και μοιχαλις σημειον επιζητει και σημειον ου δοθησεται αυτη ει μη το σημειον ιωνα του προφητου και καταλιπων αυτους απηλθεν
- 5 Kun opetuslapset saapuivat toiselle rannalle, olivat he unhottaneet ottaa leipää mukaansa.
And when the disciples came to the other side they had not taken thought to get bread.
και ελθοντες οι μαθηται αυτου εις το περαν επελαθοντο αρτους λαβειν
- 6 Ja Jeesus sanoi heille: "Varokaa ja kavahtakaa fariseusten ja saddukeusten hapatusta".
And Jesus said to them, Take care to have nothing to do with the leaven of the Pharisees and Sadducees.
ο δε ιησους ειπεν αυτοις ορατε και προσεχετε απο της ζυμης των φαρισαιων και σαδδουκαιων
- 7 Niin he puhuivat keskenään sanoen: "Emme ottaneet leipää mukaamme".
And they were reasoning among themselves, saying, We took no bread.
οι δε διελογιζοντο εν εαυτοις λεγοντες οτι αρτους ουκ ελαβομεν
- 8 Mutta kun Jeesus sen huomasi, sanoi hän: "Te vähäuskoiset, mitä puhutte keskenänne siitä, ettei teillä ole leipää mukanne?
And Jesus, seeing it, said, O you of little faith, why are you reasoning among yourselves, because you have no bread?
γνους δε ο ιησους ειπεν αυτοις τι διαλογιζεσθε εν εαυτοις ολιγοπιστοι οτι αρτους ουκ ελαβετε
- 9 Ettekö vielä käsitä? Ja ettekö muista niitä viittä leipää viidelleuhannelle ja kuinka monta vakallista otitte talteen,
Do you still not see, or keep in mind the five cakes of bread of the five thousand, and the number of baskets you took up?
ουπω νοειτε ουδε μνημονευετε τους πεντε αρτους των πεντακισχιλων και ποσους κοφινους ελαβετε

- 10 ettekä niitä seitsemää leipää neljälletuhannelle ja kuinka monta vasullista otitte talteen?
Or the seven cakes of bread of the four thousand, and the number of baskets you took up?
ουδε τους επτα αρτους των τετρακιςχιλιων και ποσας σπυριδας ελαβετε
- 11 Kuinka te ette käsitä, etten minä puhunut teille leivästä? Vaan kavahtakaa fariseusten ja saddukeusten hapatusta."
How is it that you do not see that I was not talking to you about bread, but about keeping away from the leaven of the Pharisees and Sadducees?
πως ου νοειτε οτι ου περι αρτου ειπον υμιν προσεχειν απο της ζυμης των φαρισαιων και σαδδουκαιων
- 12 Silloin he ymmärsivät, ettei hän käskenyt kavahtamaan leivän hapatusta, vaan fariseusten ja saddukeusten oppia.
Then they saw that it was not the leaven of bread which he had in mind, but the teaching of the Pharisees and Sadducees.
τοτε συνηκαν οτι ουκ ειπεν προσεχειν απο της ζυμης του αρτου αλλ απο της διδαχης των φαρισαιων και σαδδουκαιων
- 13 Kun Jeesus tuli Filippuksen Kesarean tienoille, kysyi hän opetuslapsiltaan sanoen: "Kenen ihmiset sanovat Ihmisen Pojan olevan?"
Now when Jesus had come into the parts of Caesarea Philippi, he said, questioning his disciples, Who do men say that the Son of man is?
ελθων δε ο ιησους εις τα μερη καισαρειας της φιλιππου ηρωτα τους μαθητας αυτου λεγων τινα με λεγουσιν οι ανθρωποι ειναι τον υιον του ανθρωπου
- 14 Niin he sanoivat: "Muutamat Johannes Kastajan, toiset Eliaan, toiset taas Jeremiaan tahi jonkun muun profectoista".
And they said, Some say, John the Baptist; some, Elijah; and others, Jeremiah, or one of the prophets.
οι δε ειπον οι μεν ιωαννην τον βαπτιστην αλλοι δε ηλιαν ετεροι δε ιερεμιαν η ενα των προφητων
- 15 Hän sanoi heille: "Kenenkä te sanotte minun olevan?"
He says to them, But who do you say that I am?
λεγει αυτοις υμεις δε τινα με λεγετε ειναι
- 16 Simon Pietari vastasi ja sanoi: "Sinä olet Kristus, elävän Jumalan Poika".
And Simon Peter made answer and said, You are the Christ, the Son of the living God.
αποκριθεις δε σιμων πετρος ειπεν συ ει ο χριστος ο υιος του θεου του ζωντος
- 17 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Autuas olet sinä, Simon, Joonaan poika, sillä ei liha eikä veri ole sitä sinulle ilmoittanut, vaan minun Isäni, joka on taivaissa.
And Jesus made answer and said to him, A blessing on you, Simon Bar-jonah: because this knowledge has not come to you from flesh and blood, but from my Father in heaven.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αντω μακαριος ει σιμων βαρ ιωνα οτι σαρξ και αιμα ουκ απεκαλυψεν σοι αλλ ο πατηρ μου ο εν τοις ουρανοις
- 18 Ja minä sanon sinulle: sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle minä rakennan seurakuntani, ja tuonelan portit eivät sitä voita.
And I say to you that you are Peter, and on this rock will my church be based, and the doors of hell will not overcome it.
καγω δε σοι λεγω οτι συ ει πετρος και επι ταυτη τη πετρα οικοδομησω μου την εκκλησιαν και πυλαι αδου ου κατασυσουσιν αυτης
- 19 Minä olen antava sinulle taivasten valtakunnan avaimet, ja minkä sinä sidot maan päällä, se on oleva sidottu taivaissa, ja minkä sinä päästät maan päällä, se on oleva päästetty taivaissa."
I will give to you the keys of the kingdom of heaven: and whatever is fixed by you on earth will be fixed in heaven: and whatever you make free on earth will be made free in heaven.
και δωσω σοι τας κλεις της βασιλειας των ουρανων και ο εαν δησης επι της γης εσται δεδεμενον εν τοις ουρανοις και ο εαν λυσης επι της γης εσται λελυμενον εν τοις ουρανοις
- 20 Silloin hän varoitti vakavasti opetuslapsiaan kenellekään sanomasta, että hän on Kristus.
Then he gave orders to the disciples to give no man word that he was the Christ.
τοτε διεστειλατο τοις μαθηταις αυτου ινα μηδενι ειπωσιν οτι αυτος εστιν ιησους ο χριστος
- 21 Siitä lähtien Jeesus alkoi ilmoittaa opetuslapsilleen, että hänen piti menemän Jerusalemiin ja kärsimän paljon vanhimmilta ja ylipapeilta ja kirjanoppineilta ja tuleman tapetuksi ja kolmantena päivänä nouseman ylös.
From that time Jesus went on to make clear to his disciples how he would have to go up to Jerusalem, and undergo much at the hands of those in authority and the chief priests and scribes, and be put to death, and the third day come again from the dead.
απο τοτε ηρξατο ο ιησους δεικνυειν τοις μαθηταις αυτου οτι δει αυτον απελθειν εις ιεροσολυμα και πολλα παθειν απο των πρεσβυτερων και αρχιερων και γραμματεων και αποκτανθηναι και τη τριτη ημερα εγερθηναι
- 22 Silloin Pietari otti hänet erilleen ja rupesi nuhtelevaan häntä sanoen: "Jumala varjelkoon, Herra, älköön se sinulle tapahtuko".
And Peter, protesting, said to him, Be it far from you, Lord; it is impossible that this will come about.
και προσλαβομενος αυτον ο πετρος ηρξατο επιτιμαν αντω λεγων ιλεως σοι κυριε ου μη εσται σοι τουτο

- 23 Mutta hän kääntyi ja sanoi Pietarille: "Mene pois minun edestäni, saatana; sinä olet minulle pahennukseksi, sillä sinä et ajattele sitä, mikä on Jumalan, vaan sitä, mikä on ihmisten".
But he, turning to Peter, said, Get out of my way, Satan: you are a danger to me because your mind is not on the things of God, but on the things of men.
ο δε στραφεις ειπεν τω πετρω υπαγε οπισω μου σατανα σκανδαλον μου ει οτι ου φρονεις τα του θεου αλλα τα των ανθρωπων
- 24 Silloin Jeesus sanoi opetuslapsillensa: "Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua.
Then Jesus said to his disciples, If any man would come after me, let him give up all, and take up his cross, and come after me.
τοτε ο ιησους ειπεν τοις μαθηταις αυτου ει τις θελει οπισω μου ελθειν απαρνησασθω εαυτον και αρατω τον σταυρον αυτου και ακολουθειτω μοι
- 25 Sillä joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän löytää sen.
Because whoever has a desire to keep his life safe will have it taken from him; but whoever gives up his life because of me, will have it given back to him.
ος γαρ αν θελη την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει αυτην ος δ αν απολεση την ψυχην αυτου ενεκεν εμου ευρησει αυτην
- 26 Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saisi sielullensa vahingon? Taikka mitä voi ihminen antaa sielunsa lunnaiksi?
For what profit has a man, if he gets all the world with the loss of his life? or what will a man give in exchange for his life?
τι γαρ ωφελειται ανθρωπος εαν τον κοσμον ολον κερδηση την δε ψυχην αυτου ζημιωθη η τι δωσει ανθρωπος ανταλλαγμα της ψυχης αυτου
- 27 Sillä Ihmisen Poika on tuleva Isänsä kirkkaudessa enkeliensä kanssa, ja silloin hän maksaa kullekin hänen tekojensa mukaan.
For the Son of man will come in the glory of his Father with his angels; and then he will give to every man the reward of his works.
μελλει γαρ ο υιος του ανθρωπου ερχεσθαι εν τη δοξη του πατρος αυτου μετα των αγγελων αυτου και τοτε αποδωσει εκαστω κατα την πραξιν αυτου
- 28 Totisesti minä sanon teille: tässä seisovien joukossa on muutamia, jotka eivät maista kuolemaa, ennenkuin näkevät Ihmisen Pojan tulevan kuninkuudessaan."
Truly I say to you, There are some of those here who will not have a taste of death, till they see the Son of man coming in his kingdom.
αμην λεγω υμιν εισιν τινες των ωδε εστηκοτων οιτινες ου μη γευσωνται θανατου εως αν ιδωσιν τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν τη βασιλεια αυτου
- 1 Ja kuuden päivän kuluttua Jeesus otti mukaansa Pietarin sekä Jaakobin ja hänen veljensä Johanneksen ja vei heidät korkealle vuorelle, yksinäisyyteen.
And after six days Jesus takes with him Peter, and James, and John, his brother, and makes them go up with him into a high mountain by themselves.
και μεθ ημερας εξ παραλαμβανει ο ιησους τον πετρον και ιακωβον και ιωαννην τον αδελφον αυτου και αναφερει αυτους εις ορος υψηλον κατ ιδιαν
- 2 Ja hänen muotonsa muuttui heidän edessään, ja hänen kasvonsa loistivat niinkuin aurinko, ja hänen vaatteensa tulivat valkoisiksi niinkuin valo.
And he was changed in form before them; and his face was shining like the sun, and his clothing became white as light.
και μετεμορφωθη εμπροσθεν αυτων και ελαμψεν το προσωπον αυτου ως ο ηλιος τα δε ιματια αυτου εγενετο λευκα ως το φως
- 3 Ja katso, heille ilmestyivät Mooses ja Elias, jotka puhuivat hänen kanssansa.
And Moses and Elijah came before their eyes, talking with him.
και ιδου ωφθησαν αυτοις μωσης και ηλιας μετ αυτου συλλαλουντες
- 4 Niin Pietari rupesi puhumaan ja sanoi Jeesukselle: "Herra, meidän on tässä hyvä olla; jos tahdot, niin minä teen tähän kolme majaa, sinulle yhden ja Moosekselle yhden ja Eliaalle yhden".
And Peter made answer and said to Jesus, Lord, it is good for us to be here: if you will let me, I will make here three tents, one for you, and one for Moses, and one for Elijah.
αποκριθεις δε ο πετρος ειπεν τω ιησου κυριε καλον εστιν ημας ωδε ειναι ει θελεις ποιησωμεν ωδε τρεις σκηνας σοι μιαν και μωση μιαν και μιαν ηλια
- 5 Hänen vielä puhuessaan, katso, heidät varjosi valoisa pilvi; ja katso, pilvestä kuului ääni, joka sanoi: "Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt; kuulkaa häntä".
While he was still talking, a bright cloud came over them: and a voice out of the cloud, saying, This is my dearly loved Son, with whom I am well pleased; give ear to him.
ετι αυτου λαλουντος ιδου νεφελη φωτεινη επεσκιασεν αυτους και ιδου φωνη εκ της νεφελης λεγουσα ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος εν ω ευδοκησα αυτου ακουετε
- 6 Kun opetuslapset sen kuulivat, lankesivat he kasvoilleen ja peljästyivät kovin.
And at these words the disciples went down on their faces in great fear.
και ακουσαντες οι μαθηται επεσον επι προσωπον αυτων και εφοβηθησαν σφοδρα
- 7 Niin Jeesus tuli heidän tykönsä, koski heihin ja sanoi: "Nouskaa, älkääkään peljätkö".
And Jesus came and put his hand on them and said, Get up and have no fear.
και προσελθων ο ιησους ηψατο αυτων και ειπεν εγερθητε και μη φοβεισθε
- 8 Ja kun he nostivat silmänsä, eivät he nähneet ketään muuta kuin Jeesuksen yksinään.
And lifting up their eyes, they saw no one, but Jesus only.
επαραντες δε τους οφθαλμους αυτων ουδενα ειδον ει μη τον ιησουν μονον

- 9 Ja heidän kulkiessaan alas vuorelta Jeesus varoitti heitä sanoen: "Älkää kenellekään kertoko tätä näkyä, ennenkuin Ihmisen Poika on noussut kuolleista".
And when they were coming down from the mountain, Jesus gave them orders, saying, Let no man have word of what you have seen, till the Son of man has come again from the dead.
και καταβαινοντων αυτων απο του ορους ενετειλατο αυτοις ο ιησους λεγων μηδενι ειπητε το οραμα εως ου ο υιος του ανθρωπου εκ νεκρων αναστη
- 10 Ja hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä sanoen: "Miksi sitten kirjanoppineet sanovat, että Eliaan pitää tulla ensin?"
And his disciples, questioning him, said, Why then do the scribes say that Elijah has to come first?
και επηρωτησαν αυτον οι μαθηται αυτου λεγοντες τι ουν οι γραμματαις λεγουσιν οτι ηλιαν δει ελθειν πρωτον
- 11 Jeesus vastasi ja sanoi: "Elias tosin tulee ja asettaa kaikki kohdalleen.
And in answer he said, Elijah truly has to come and put all things right:
ο δε ιησους αποκριθεις ειπεν αυτοις ηλιας μεν ερχεται πρωτον και αποκαταστησει παντα
- 12 Mutta minä sanon teille, että Elias on jo tullut. Mutta he eivät tunteneet häntä, vaan tekivät hänelle, mitä tahtoivat. Samoin myös Ihmisen Poika saa kärsiä heiltä."
But I say to you that Elijah has come, and they had no knowledge of him, but did to him whatever they were pleased to do; the same will the Son of man undergo at their hands.
λεγω δε υμιν οτι ηλιας ηδη ηλθεν και ουκ επεγνωσαν αυτον αλλ εποιησαν εν αυτω οσα ηθελησαν ουτως και ο υιος του ανθρωπου μελλει πασχειν υπ αυτων
- 13 Silloin opetuslapset ymmärsivät hänen puhuneen heille Johannes Kastajasta.
Then the disciples saw that he was talking to them of John the Baptist.
τοτε συνηκαν οι μαθηται οτι περι ιωαννου του βαπτιστου ειπεν αυτοις
- 14 Ja kun he saapuivat kansan luo, tuli hänen tykönsä muuan mies, polvistui hänen eteensä
And when they came to the people, a man went down on his knees to him, saying,
και ελθοντων αυτων προς τον οχλον προσηλθεν αυτω ανθρωπος γονυπετων αυτω
- 15 ja sanoi: "Herra, armahda minun poikaani, sillä hän on kuunvaihetautinen ja kärsii kovin; usein hän kaatuu, milloin tuleen, milloin veteen.
Lord have mercy on my son: for he is off his head, and is in great pain; and frequently he goes falling into the fire, and frequently into the water.
και λεγων κυριε ελεησον μου τον υιον οτι σεληνιαζεται και κακως πασχει πολλακις γαρ πιπτει εις το πυρ και πολλακις εις το υδωρ
- 16 Ja minä toin hänet sinun opetuslastesi tykö, mutta he eivät voineet häntä parantaa."
And I took him to your disciples, and they were not able to make him well.
και προσηνεγκα αυτον τοις μαθηταις σου και ουκ ηδυνηθησαν αυτον θεραπευσαι
- 17 Niin Jeesus vastasi ja sanoi: "Voi sinä epäuskoinen ja nurja sukupolvi, kuinka kauan minun täytyy olla teidän kanssanne? Kuinka kauan kärsiä teitä? Tuokaa hänet tänne minun tyköni."
And Jesus, answering, said, O false and foolish generation, how long will I be with you? how long will I put up with you? let him come here to me.
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν ω γενεα απιστος και διεστραμμενη εως ποτε εσομαι μεθ υμων εως ποτε ανεξομαι υμων φερετε μοι αυτον οδε
- 18 Ja Jeesus nuhteli riivaajaa, ja se lähti pojasta, ja poika oli siitä hetkestä terve.
And Jesus gave orders to the unclean spirit, and it went out of him: and the boy was made well from that hour.
και επετιμησεν αυτω ο ιησους και εξηλθεν απ αυτου το δαιμονιον και εθεραπευθη ο παις απο της ωρας εκεινης
- 19 Sitten opetuslapset menivät Jeesuksen tykö erikseen ja sanoivat: "Miksi emme me voineet ajaa sitä ulos?"
Then the disciples came to Jesus privately, and said, Why were we not able to send it out?
τοτε προσελθοντες οι μαθηται τω ιησου κατ ιδιαν ειπον διατι ημεις ουκ ηδυνηθημεν εκβαλειν αυτο
- 20 Niin hän sanoi heille: "Teidän epäuskonne tähden; sillä totisesti minä sanon teille: jos teillä olisi uskoa sinapinsiemenenkään verran, niin te voisitte sanoa tälle vuorelle: 'Siirry täältä tuonne', ja se siirtyisi, eikä mikään olisi teille mahdotonta".
And he says to them, Because of your little faith: for truly I say to you, If you have faith as a grain of mustard seed, you will say to this mountain, Be moved from this place to that; and it will be moved; and nothing will be impossible to you.
ο δε ιησους ειπεν αυτοις δια την απιστιαν υμων αμην γαρ λεγω υμιν εαν εχητε πιστιν ως κοκκον σιναπεως ερειτε τω ορει τουτω μεταβηθι εντευθεν εκει και μεταβησεται και ουδεν αδυνατησει υμιν
- 22 Ja kun he yhdessä vaelsivat Galileassa, sanoi Jeesus heille: "Ihmisen Poika annetaan ihmisten käsiin,
And while they were going about in Galilee, Jesus said to them, The Son of man will be given up into the hands of men;
αναστρεφομενον δε αυτων εν τη γαλιλαια ειπεν αυτοις ο ιησους μελλει ο υιος του ανθρωπου παραδιδωσθαι εις χειρας ανθρωπων

- 23 ja he tappavat hänet, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös". Ja he tulivat kovin murheellisiksi.
And they will put him to death, and the third day he will come again from the dead. And they were very sad.
και αποκτενουσιν αυτον και τη τριτη ημερα εγερθησεται και ελυθηθησαν σφοδρα
- 24 Ja kun he saapuivat Kapernaumiin, tulivat temppeleveron kantajat Pietarin luo ja sanoivat: "Eikö teidän opettajanne maksa temppeleveroa?"
And when they had come to Capernaum, those who took the Temple tax came to Peter and said, Does not your master make payment of the Temple tax?
ελθοντων δε αυτων εις καπερναουμ προσηλθον οι τα διδραχμα λαμβανοντες τω πετρω και ειπον ο διδασκαλος υμων ου τελει τα διδραχμα
- 25 Hän sanoi: "Maksaa". Ja kun hän tuli huoneeseen, kysyi Jeesus häneltä ensi sanaksi: "Mitä arvelet, Simon? Keitä maan kuninkaat ottavat tullia tai veroa? Lapsiltaanko vai vierailta?"
He says, Yes. And when he came into the house, Jesus said to him, What is your opinion, Simon? from whom do the kings of the earth get payment or tax? from their sons or from other people?
λεγει ναι και οτε εισηλθεν εις την οικιαν προεφθασεν αυτον ο ιησους λεγων τι σοι δοκει σιμων οι βασιλεις της γης απο τινων λαμβανουσιν τελη η κηνσον απο των υιων αυτων η απο των αλλοτριων
- 26 Ja kun hän vastasi: "Vierailta", sanoi Jeesus hänelle: "Lapset ovat siis vapaat."
And when he said, From other people, Jesus said to him, Then are the sons free.
λεγει αυτω ο πετρος απο των αλλοτριων εφη αυτω ο ιησους αραγε ελευθεροι εισιν οι υιοι
- 27 Mutta ettemme heitä loukkaisi, niin mene ja heitä onki järveen. Ota sitten ensiksi saamasi kala, ja kun avaat sen suun, löydät hopearahan. Ota se ja anna heille minun puolestani ja omasta puolestasi."
But, so that we may not be a cause of trouble to them, go to the sea, and let down a hook, and take the first fish which comes up; and in his mouth you will see a bit of money: take that, and give it to them for me and you.
ινα δε μη σκανδαλισωμεν αυτους πορευθεις εις την θαλασσαν βαλε αγκιστρον και τον αναβαντα πρωτον ιχθυον αρων και ανοιξας το στομα αυτου ευρησεις στατηρα εκεινον λαβωνδος αυτοις αντι εμου και σου
- 1 Sillä hetkellä opetuslapset tulivat Jeesusken tykö ja sanoivat: "Kuka on suurin taivasten valtakunnassa?"
In that hour the disciples came to Jesus, saying, Who is greatest in the kingdom of heaven?
εν εκεινη τη ωρα προσηλθον οι μαθηται τω ιησου λεγοντες τις αρα μειζων εστιν εν τη βασιλεια των ουρανων
- 2 Niin hän kutsui tykönsä lapsen, asetti sen heidän keskellensä
And he took a little child, and put him in the middle of them,
και προσκαλεσαμενος ο ιησους παιδιον εστησεν αυτο εν μεσω αυτων
- 3 ja sanoi: "Totisesti minä sanon teille: ellette käännä ja tule lasten kaltaisiksi, ette pääse taivasten valtakuntaan."
And said, Truly, I say to you, If you do not have a change of heart and become like little children, you will not go into the kingdom of heaven.
και ειπεν αμην λεγω υμιν εαν μη στραφητε και γενησθε ως τα παιδια ου μη εισελθητε εις την βασιλειαν των ουρανων
- 4 Sentähden, joka nöyrtyy tämän lapsen kaltaiseksi, se on suurin taivasten valtakunnassa.
Whoever, then, will make himself as low as this little child, the same is the greatest in the kingdom of heaven.
οστις ουν ταπεινωση εαυτον ως το παιδιον τουτο ουτος εστιν ο μειζων εν τη βασιλεια των ουρανων
- 5 Ja joka ottaa tykönsä yhden tämänkaltaisen lapsen minun nimeeni, se ottaa tykönsä minut.
And whoever gives honour to one such little child in my name, gives honour to me:
και ος εαν δεζηται παιδιον τοιουτον εν επι τω ονοματι μου εμε δεχεται
- 6 Mutta joka viettelee yhden näistä pienistä, jotka uskovat minuun, sen olisi parempi, että myllynkivi ripustettaisiin hänen kaulaansa ja hänet upotettaisiin meren syvyyteen.
But whoever is a cause of trouble to one of these little ones who have faith in me, it would be better for him to have a great stone fixed to his neck, and to come to his end in the deep sea.
ος δ αν σκανδαλιση ενα των μικρων τουτων των πιστευοντων εις εμε συμφερει αυτω ινα κρεμασθη μυλος ονικος επι τον τραχηλον αυτου και καταποντισθη εν τω πελαγει της θαλασσης
- 7 Voi maailmaa viettelysten tähden! Viettelysten täytyy kyllä tulla; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta viettelys tulee!
A curse is on the earth because of trouble! for it is necessary for trouble to come; but unhappy is that man through whom the trouble comes.
ουαι τω κοσμο απο των σκανδαλων αναγκη γαρ εστιν ελθειν τα σκανδαλα πλην ουαι τω ανθρωπω εκεινω δι ου το σκανδαλον ερχεται

- 8 Mutta jos sinun kätesi tai jalkasi viettelee sinua, hakkaa se poikki ja heitä luotasi; parempi on sinulle, että käsipuolena tai jalkapuolena pääset elämään sisälle, kuin että sinut, molemmat kädet tai molemmat jalat tallella, heitetään iankaikkiseen tuleen.
 And if your hand or your foot is a cause of trouble, let it be cut off and put it away from you: it is better for you to go into life with the loss of a hand or a foot than, having two hands or two feet, to go into the eternal fire.
 ει δε η χειρ σου η ο πους σου σκανδαλιζει σε εκκοψον αυτα και βαλε απο σου καλον σοι εστιν εισελθειν εις την ζωην χωλον η κυλλον η δυο χειρας η δυο ποδας εχοντα βληθηναι εις το πυρ το αιωνι ον
- 9 Ja jos sinun silmäsi viettelee sinua, repäise se pois ja heitä luotasi; parempi on sinun silmäpuolena mennä elämään sisälle, kuin että sinut, molemmat silmät tallella, heitetään helvetin tuleen.
 And if your eye is a cause of trouble to you, take it out, and put it away from you: it is better for you to go into life with one eye than, having two eyes, to go into the hell of fire.
 και ει ο οφθαλμος σου σκανδαλιζει σε εξελε αυτον και βαλε απο σου καλον σοι εστιν μονοφθαλμον εις την ζωην εισελθειν η δυο οφθαλμους εχοντα βληθηναι εις την γεενναν του πυρος
- 10 Katsokaa, ettette halveksu yhtäkään näistä pienistä; sillä minä sanon teille, että heidän enkelinsä taivaissa näkevät aina minun Isäni kasvot, joka on taivaissa.
 Let it not seem to you that one of these little ones is of no value; for I say to you that in heaven their angels see at all times the face of my Father in heaven.
 ορατε μη καταφρονησητε ενος των μικρων τουτων λεγω γαρ υμιν οτι οι αγγελοι αυτων εν ουρανοις δια παντος βλεπουσιν το προσωπον του πατρος μου του εν ουρανοις
- 12 Mitä arvelette? Jos jollakin ihmisellä on sata lammasta ja yksi niistä eksyy, eikö hän jätä niitä yhdeksääkymmentä yhdeksää vuorille ja mene etsimään eksynyttä?
 What would you say now? if a man has a hundred sheep, and one of them has gone wandering away, will he not let the ninety-nine be, and go to the mountains in search of the wandering one?
 τι υμιν δοκει εαν γενηται τινη ανθρωπω εκατον προβατα και πλανηθη εν εξ αυτων ουχι αφεις τα εννηνηκονταεννα επι τα ορη πορευθεις ζητει το πλανωμενον
- 13 Ja jos hän sen löytää, totisesti minä sanon teille: hän iloitsee enemmän siitä kuin niistä yhdeksästäkymmenestä yhdeksästä, jotka eivät olleet eksyneet.
 And if he comes across it, truly I say to you, he has more joy over it than over the ninety-nine which have not gone out of the way.
 και εαν γενηται ευρειν αυτο αμην λεγω υμιν οτι χαιρει επ αυτω μαλλον η επι τοις εννηνηκονταεννα τοις μη πεπλανημενοις
- 14 Niin ei myöskään teidän taivaallisen Isänne tahto ole, että yksikään näistä pienistä joutuisi kadotukseen.
 Even so it is not the pleasure of your Father in heaven for one of these little ones to come to destruction.
 ουτως ουκ εστιν θελημα εμπροσθεν του πατρος υμων του εν ουρανοις ινα αποληται εις των μικρων τουτων
- 15 Mutta jos veljesi rikkoo sinua vastaan, niin mene ja nuhtelee häntä kahdenkesken; jos hän sinua kuulee, niin olet voittanut veljesi.
 And if your brother does wrong to you, go, make clear to him his error between you and him in private: if he gives ear to you, you have got your brother back again.
 εαν δε αμαρτηση εις σε ο αδελφος σου υπαγε και ελεγξον αυτον μεταξυ σου και αυτου μονου εαν σου ακουση εκερδησας τον αδελφον σου
- 16 Mutta jos hän ei sinua kuule, niin ota vielä yksi tai kaksi kanssasi, 'että jokainen asia vahvistettaisiin kahden tai kolmen todistajan sanalla'.
 But if he will not give ear to you, take with you one or two more, that by the lips of two or three witnesses every word may be made certain.
 εαν δε μη ακουση παραλαβε μετα σου ετι ενα η δυο ινα επι στοματος δυο μαρτυρων η τριων σταθη παν ρημα
- 17 Mutta jos hän ei kuule heitä, niin ilmoita seurakunnalle. Mutta jos hän ei seurakuntaakaan kuule, niin olkoon hän sinulle, niinkuin olisi pakana ja publikaani.
 And if he will not give ear to them, let it come to the hearing of the church: and if he will not give ear to the church, let him be to you as a Gentile and a tax-farmer.
 εαν δε παρακουση αυτων ειπε τη εκκλησια εαν δε και της εκκλησιας παρακουση εστω σοι ωσπερ ο εθνικος και ο τελωνης
- 18 Totisesti minä sanon teille: kaikki, minkä te sidotte maan päällä, on oleva sidottu taivaassa, ja kaikki, minkä te päästätte maan päällä, on oleva päästetty taivaassa.
 Truly I say to you, Whatever things are fixed by you on earth will be fixed in heaven: and whatever you make free on earth will be made free in heaven.
 αμην λεγω υμιν οσα εαν δησητε επι της γης εσται δεδεμενα εν τω ουρανω και οσα εαν λυσητε επι της γης εσται λελυμενα εν τω ουρανω
- 19 Vielä minä sanon teille: jos kaksi teistä maan päällä keskenään sopii mistä asiasta tahansa, että he sitä anovat, niin he saavat sen minun Isältäni, joka on taivaassa.
 Again, I say to you, that if two of you are in agreement on earth about anything for which they will make a request, it will be done for them by my Father in heaven.
 παλιν λεγω υμιν οτι εαν δυο υμων συμφωνησωσιν επι της γης περι παντος πραγματος ου εαν αιτησωνται γενησεται αυτοις παρα του πατρος μου του εν ουρανοις
- 20 Sillä missä kaksi tahi kolme on kokoontunut minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellensä."
 For where two or three are come together in my name, there am I among them.
 ου γαρ ειεν δυο η τρεις συνηγμενοι εις το εμον ονομα εκει ειμι εν μεσω αυτων
- 21 Silloin Pietari meni hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Herra, kuinka monta kertaa minun on annettava anteeksi veljelleni, joka rikkoo minua vastaan? Ihanko seitsemän kertaa?"
 Then Peter came and said to him, Lord, what number of times may my brother do wrong against me, and I give him forgiveness? till seven times?
 τοτε προσελθων αυτω ο πετρος ειπεν κυριε ποσακις αμαρτησει εις εμε ο αδελφος μου και αφησω αυτω εως επτακις

- 22 Jeesus vastasi hänelle: "Minä sanon sinulle: ei seitsemän kertaa, vaan seitsemänkymmentä kertaa seitsemän.
Jesus says to him, I say not to you, Till seven times; but, Till seventy times seven.
λεγει αυτω ο ιησους ου λεγω σοι εως επτακις αλλ εως εβδομηκοντακις επτα
- 23 Sentähden taivasten valtakunta on verrattava kuninkaaseen, joka vaati palvelijoiltaan tiliä.
For this reason the kingdom of heaven is like a king, who went over his accounts with his servants.
δια τουτου ωμοιωθη η βασιλεια των ουρανων ανθρωπω βασιλει ος ηθελησεν συναραι λογον μετα των δουλων αυτου
- 24 Ja kun hän rupesi tilintekoon, tuotiin hänen eteensä eräs, joka oli hänelle velkaa kymmenentuhatta leiviskää.
And at the start, one came to him who was in his debt for ten thousand talents.
αρξαμενου δε αυτου συναρειν προσηνεχθη αυτω εις οφειλετης μυριων ταλαντων
- 25 Mutta kun täällä ei ollut, millä maksaa, niin hänen herransa määräsi myytäväksi hänet ja hänen vaimonsa ja lapsensa ja kaikki, mitä hänellä oli, ja velan maksettavaksi.
And because he was not able to make payment, his lord gave orders for him, and his wife, and his sons and daughters, and all he had, to be given for money, and payment to be made.
μη εχοντος δε αυτου αποδουναι εκελευσεν αυτον ο κυριος αυτου πραθηναι και την γυναικα αυτου και τα τεκνα και παντα οσα ειχεν και αποδοθηναι
- 26 Silloin palvelija lankesi maahan ja rukoili häntä sanoen: 'Ole pitkämielinen minua kohtaan, niin minä maksan sinulle kaikki'.
So the servant went down on his face and gave him worship, saying, Lord, give me time to make payment and I will give you all.
πεσων ουν ο δουλος προσεκυει αυτω λεγων κυριε μακροθυμησον επ εμοι και παντα σοι αποδωσω
- 27 Niin herran kävi sääliksi sitä palvelijaa, ja hän päästi hänet ja antoi hänelle velan anteeksi.
And the lord of that servant, being moved with pity, let him go, and made him free of the debt.
σπλαγχισθεις δε ο κυριος του δουλου εκεινου απελυσεν αυτον και το δανειον αφηκεν αυτω
- 28 Mutta mentyään ulos se palvelija tapasi erään kanssapalvelijoistaan, joka oli hänelle velkaa sata denaria; ja hän tarttui häneen, kuristi häntä kurkusta ja sanoi: 'Maksa, minkä olet velkaa'.
But that servant went out, and meeting one of the other servants, who was in debt to him for one hundred pence, he took him by the throat, saying, Make payment of your debt.
εξελθων δε ο δουλος εκεινος ευρεν ενα των συνδουλων αυτου ος ωφειλεν αυτω εκατον δηναρια και κρατησας αυτον επνιγεν λεγων αποδος μοι ο τι οφειλεις
- 29 Niin hänen kanssapalvelijansa lankesi maahan ja pyysi häntä sanoen: 'Ole pitkämielinen minua kohtaan, niin minä maksan sinulle'.
So that servant went down on his face, requesting him and saying, Give me time and I will make payment to you.
πεσων ουν ο συνδουλος αυτου εις τους ποδας αυτου παρεκαλει αυτον λεγων μακροθυμησον επ εμοι και παντα αποδωσω σοι
- 30 Mutta hän ei tahtonut, vaan meni ja heitti hänet vankeuteen, kunnes hän maksaisi velkansa.
And he would not: but went and put him into prison till he had made payment of the debt.
ο δε ουκ ηθελεν αλλα απελθων εβαλεν αυτον εις φυλακην εως ου αποδω το οφειλομενον
- 31 Kun nyt hänen kanssapalvelijansa näkivät, mitä tapahtui, tulivat he kovin murheelliseksi ja menivät ja ilmoittivat herrallensa kaiken, mitä oli tapahtunut.
So when the other servants saw what was done they were very sad, and came and gave word to their lord of what had been done.
ιδοντες δε οι συνδουλοι αυτου τα γενομενα ελυπηθησαν σφοδρα και ελθοντες διεσαφησαν τω κυριω αυτων παντα τα γενομενα
- 32 Silloin hänen herransa kutsui hänet eteensä ja sanoi hänelle: 'Sinä paha palvelija! Minä annoin sinulle anteeksi kaiken sen velan, koska sitä minulta pyysit;
Then his lord sent for him and said, You evil servant; I made you free of all that debt, because of your request to me:
τοτε προσκαλεσαμενος αυτον ο κυριος αυτου λεγει αυτω δουλε πονηρε πασαν την οφειλην εκεινην αφηκα σοι επει παρεκαλεσας με
- 33 eikö sinunkin olisi pitänyt armahtaa kanssapalvelijaasi, niinkuin minäkin sinua armahdin?'
Was it not right for you to have mercy on the other servant, even as I had mercy on you?
ουκ εδει και σε ελεησαι τον συνδουλον σου ως και εγω σε ηλεησα
- 34 Ja hänen herransa vihastui ja antoi hänet vanginvartijan käsiin, kunnes hän maksaisi kaiken, minkä oli hänelle velkaa.
And his lord was very angry, and put him in the hands of those who would give him punishment till he made payment of all the debt.
και οργισθεις ο κυριος αυτου παρεδωκεν αυτον τοις βασανισταις εως ου αποδω παν το οφειλομενον αυτω
- 35 Näin myös minun taivaallinen Isäni tekee teille, ellette anna kukin veljellenne sydämestänne anteeksi."
So will my Father in heaven do to you, if you do not everyone, from your hearts, give forgiveness to his brother.
ουτως και ο πατηρ μου ο επουρανιος ποιησει υμιν εαν μη αφητε εκαστος τω αδελφω αυτου απο των καρδιων υμων τα παραπτωματα αυτων

- 1 Ja kun Jeesus oli lopettanut nämä puheet, lähti hän Galileasta ja kulki Jordanin tuota puolta Juudean alueelle.
And it came about that after saying these words, Jesus went away from Galilee, and came into the parts of Judaea on the other side of Jordan.
και εγενετο οτε ετελεσεν ο ιησους τους λογους τουτους μετηρην απο της γαλιλαιας και ηλθεν εις τα ορια της ιουδαιας περαν του ιορδανου
- 2 Ja suuri kansan paljous seurasi häntä, ja hän paransi heitä siellä.
And a great number went after him; and he made them well there.
και ηκολουθησαν αυτω οχλοι πολλοι και εθεραπευσεν αυτους εκει
- 3 Ja fariseuksia tuli hänen luoksensa, ja he kiusasivat häntä sanoen: "Onko miehen lupa hyljätä vaimonsa mistä syystä tahansa?"
And certain Pharisees came to him, testing him, and saying, Is it right for a man to put away his wife for every cause?
και προσηλθον αυτω οι φαρισαιοι πειραζοντες αυτον και λεγοντες αυτω ει εξεστιν ανθρωπω απολυσαι την γυναικα αυτου κατα πασαν αιτιαν
- 4 Hän vastasi ja sanoi: "Ettekö ole lukeneet, että Luoja jo alussa 'loi heidät miehiksi ja naisiksi'
And he said in answer, Have you not seen in the Writings, that he who made them at the first made them male and female, and said,
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις ουκ ανεγνωτε οτι ο ποιησας απ αρχης αρσεν και θηλυ εποιησεν αυτους
- 5 ja sanoi: 'Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi'?
For this cause will a man go away from his father and mother, and be joined to his wife; and the two will become one flesh?
και ειπεν ενεκεν τουτου καταλειπει ανθρωπος τον πατερα και την μητερα και προσκολληθησεται τη γυναικα αυτου και εσονται οι δυο εις σαρκα μιαν
- 6 Niin eivät he enää ole kaksi, vaan yksi liha. Minkä siis Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako."
So that they are no longer two, but one flesh. Then let not that which has been joined by God be parted by man.
ωστε ουκετι εισιν δυο αλλα σαρξ μια ο ουν ο θεος συνεζευξεν ανθρωπος μη χωριζετω
- 7 He sanoivat hänelle: "Miksi sitten Mooses käski antaa erokirjan ja hyljätä hänet?"
They say to him, Why then did Moses give orders that a husband might give her a statement in writing and be free from her?
λεγουσιν αυτω τι ουν μωσης εντειλατο δουναι βιβλιον αποστασιου και απολυσαι αυτην
- 8 Hän sanoi heille: "Teidän sydämenne kovuuden tähden Mooses salli teidän hyljätä vaimonne, mutta alusta ei niin ollut.
He says to them, Moses, because of your hard hearts, let you put away your wives: but it has not been so from the first.
λεγει αυτοις οτι μωσης προς την σκληροκαρδιαν υμων επετρεψεν υμιν απολυσαι τας γυναικας υμων απ αρχης δε ου γεγονεν ουτως
- 9 Mutta minä sanon teille: joka hylkää vaimonsa muun kuin huoruuden tähden ja nai toisen, se tekee huorin; ja joka nai hyljätyn, se tekee huorin."
And I say to you, Whoever puts away his wife for any other cause than the loss of her virtue, and takes another, is a false husband: and he who takes her as his wife when she is put away, is no true husband to her.
λεγω δε υμιν οτι ος αν απολυση την γυναικα αυτου ει μη επι πορνεια και γαμηση αλλην μοιχεται και ο απολελυμενην γαμησας μοιχεται
- 10 Opetuslapset sanoivat hänelle: "Jos miehen on näin laita vaimoonsa nähden, niin ei ole hyvä naida".
The disciples say to him, If this is the position of a man in relation to his wife, it is better not to be married.
λεγουσιν αυτω οι μαθηται αυτου ει ουτως εστιν η αιτια του ανθρωπου μετα της γυναικος ου συμφerei γαμησαι
- 11 Mutta hän sanoi heille: "Ei tämä sana kaikkiiin sovellu, vaan ainoastaan niihin, joille se on suotu.
But he said to them, Not all men are able to take in this saying, but only those to whom it is given.
ο δε ειπεν αυτοις ου παντες χωρουσιν τον λογον τουτον αλλ οις δεδοται
- 12 Sillä on niitä, jotka syntymästään, äitinsä kohdusta saakka, ovat avioon kelpaamattomia, ja on niitä, jotka ihmiset ovat tehneet avioon kelpaamattomiksi, ja niitä, jotka taivasten valtakunnan tähden ovat tehneet itsensä avioon kelpaamattomiksi. Joka voi sen itsensä sovittaa, se sovitakoon."
For there are men who, from birth, were without sex: and there are some who were made so by men: and there are others who have made themselves so for the kingdom of heaven. He who is able to take it, let him take it.
εισιν γαρ ευνοχοι οιτινες εκ κοιλις μητρος εγεννηθησαν ουτως και εισιν ευνοχοι οιτινες ευνουχηθησαν υπο των ανθρωπων και εισιν ευνοχοι οιτινες ευνουχισαν εαυτους δια την βασιλειαν των ουρανων ο δυναμενος χωρειν χωρειτω
- 13 Silloin tuotiin hänen tykönsä lapsia, että hän panisi kätensä heidän päälleen ja rukoilisi; mutta opetuslapset nuhtelivat tuojia.
Then some people took little children to him, so that he might put his hands on them in blessing: and the disciples said sharp words to them.
τοτε προσηνεχθη αυτω παιδια ινα τας χειρας επιθη αυτοις και προσευξεται οι δε μαθηται επετιμησαν αυτοις

- 14 Niin Jeesus sanoi: "Antakaa lasten olla, älkääkää estäkö heitä tulemasta minun tyköni, sillä senkaltaisten on taivasten valtakunta".
But Jesus said, Let the little ones come to me, and do not keep them away: for of such is the kingdom of heaven.
ο δε ιησους ειπεν αφετε τα παιδια και μη κωλυετε αυτα ελθειν προς με των γαρ τοιουτων εστιν η βασιλεια των ουρανων
- 15 Ja hän pani kätensä heidän päälleen ja lähti sieltä pois.
And he put his hands on them, and went away.
και επιθεις αυτοις τας χειρας επορευθη εκειθεν
- 16 Ja katso, eräs mies tuli ja sanoi hänelle: "Opettaja, mitä hyvää minun pitää tekemän, että minä saisin iankaikkisen elämän?"
And one came to him and said, Master, what good thing have I to do, so that I may have eternal life?
και ιδου εις προσελθων ειπεν αυτω διδασκαλε αγαθε τι αγαθον ποιησω ινα εχω ζωην αιωνιον
- 17 Niin hän sanoi hänelle: "Miksi kysyt minulta, mikä on hyvää? On ainoastaan yksi, joka on hyvä. Mutta jos tahdot päästä elämään sisälle, niin pidä käskyt."
And he said to him, Why are you questioning me about what is good? One there is who is good: but if you have a desire to go into life, keep the rules of the law.
ο δε ειπεν αυτω τι με λεγεις αγαθον ουδεις αγαθος ει μη εις ο θεος ει δε θελεις εισελθειν εις την ζωην τηρησον τας εντολας
- 18 Hän sanoi hänelle: "Mitkä?" Jeesus sanoi: "Nämä: 'Älä tapa', 'Älä tee huorin', 'Älä varasta', 'Älä sano väärää todistusta',
He says to him, Which? And Jesus said, Do not put anyone to death, Do not be untrue in married life, Do not take what is not yours, Do not give false witness,
λεγει αυτω ποιας ο δε ιησους ειπεν το ου φονευσεις ου κλεψεις ου ψευδομαρτυρησεις
- 19 'Kunnioita isääsi ja äitiäsi', ja: 'Rakasta lähimmästäsi niinkuin itseäsi!'
Give honour to your father and your mother: and, Have love for your neighbour as for yourself.
τιμα τον πατερα σου και την μητερα και αγαπησεις τον πλησιον σου ως σεαυτον
- 20 Nuorukainen sanoi hänelle: "Kaikkia niitä minä olen noudattanut; mitä minulta vielä puuttuu?"
The young man says to him, All these things have I done: what more is there?
λεγει αυτω ο νεανισκος παντα ταυτα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου τι ετι υστερω
- 21 Jeesus sanoi hänelle: "Jos tahdot olla täydellinen, niin mene, myy, mitä sinulla on, ja anna köyhille, niin sinulla on oleva aarre taivaissa; ja tule ja seuraa minua".
Jesus said to him, If you have a desire to be complete, go, get money for your property, and give it to the poor, and you will have wealth in heaven: and come after me.
εφη αυτω ο ιησους ει θελεις τελειος ιναι υπαγε πωλησον σου τα υπαρχοντα καιδος πτωχοις και εξεις θησαυρον εν ουρανω και δευρο ακολουθει μοι
- 22 Mutta kun nuorukainen kuuli tämän sanan, meni hän pois murheellisenä, sillä hänellä oli paljon omaisuutta.
But hearing these words the young man went away sorrowing: for he had much property.
ακουσας δε ο νεανισκος τον λογον απηλθεν λυπουμενος ην γαρ εχων κτηματα πολλα
- 23 Silloin Jeesus sanoi opetuslapsillensa: "Totisesti minä sanon teille: rikkaan on vaikea päästä taivasten valtakuntaan.
And Jesus said to his disciples, Truly I say to you, It is hard for a man with much money to go into the kingdom of heaven.
ο δε ιησους ειπεν τοις μαθηταις αυτου αμην λεγω υμιν οτι δυσκολως πλουσιος εισελυσειται εις την βασιλειαν των ουρανων
- 24 Ja vielä minä sanon teille: helpompi on kamelin käydä neulasilmän läpi kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan."
And again I say to you, It is simpler for a camel to go through a needle's eye, than for a man with much money to go into the kingdom of God.
παλιν δε λεγω υμιν ευκοπωτερον εστιν καμηλον δια τρυπηματος ραφιδος διελθειν η πλουσιον εις την βασιλειαν του θεου εισελθειν
- 25 Kun opetuslapset sen kuulivat, hämmästyivät he kovin ja sanoivat: "Kuka sitten voi pelastua?"
And the disciples, hearing this, were greatly surprised, saying, Who then may have salvation?
ακουσαντες δε οι μαθηται αυτου εξεπλησσοντο σφοδρα λεγοντες τις αρα δυναται σωθηναι
- 26 Niin Jeesus katsoi heihin ja sanoi heille: "Ihmisille se on mahdotonta, mutta Jumalalle on kaikki mahdollista".
And Jesus, looking at them, said, With men this is not possible; but with God all things are possible.
εμβλεψας δε ο ιησους ειπεν αυτοις παρα ανθρωποις τουτου αδυνατον εστιν παρα δε θεω παντα δυνατα εστιν
- 27 Silloin Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua; mitä me siitä saamme?"
Then Peter said to him, See, we have given up everything and have come after you; what then will we have?
τοτε αποκριθεις ο πετρος ειπεν αυτω ιδου ημεις αφηκαμεν παντα και ηκολουθησαμεν σοι τι αρα εσται ημιν

- 28 Niin Jeesus sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: siinä uudestisyntymisessä, jolloin Ihmisen Poika istuu kirkkautensa valtaistuimella, saatte tekin, jotka olette minua seuranneet, istua kahdellatoista valtaistuimella ja tuomita Israelin kahtatoista sukukuntaa.
And Jesus said to them, Truly I say to you that in the time when all things are made new, and the Son of man is seated in his glory, you who have come after me will be seated on twelve seats, judging the twelve tribes of Israel.
ο δε ιησους ειπεν αυτοις αμην λεγω υμιν οτι υμεις οι ακολουθησαντες μοι εν τη παλιγγενεσια οταν καθιση ο υιος του ανθρωπου επι θρονου δοξης αυτου καθισεσθε και υμεις επι δωδεκα θρονους κρινοντες τας δωδεκα φυλας του ισραηλ.
- 29 Ja jokainen, joka on luopunut taloista tai veljistä tai sisarista tai isästä tai äidistä tai lapsista tai pelloista minun nimeni tähden, on saava monin verroin takaisin ja perivä iankaikkisen elämän.
And everyone who has given up houses, or brothers, or sisters, or father, or mother, or child, or land, for my name, will be given a hundred times as much, and have eternal life.
και πας ος αφηκεν οικιας η αδελφους η αδελφας η πατερα η μητερα η γυναικα η τεκνα η αγρους ενεκεν του ονοματος μου εκατονταπλασιονα λημεται και ζων αιωνιον κληρονομησει
- 30 Mutta monet ensimmäiset tulevat viimeisiksi, ja monet viimeiset ensimmäisiksi."
But a great number who are first will be last, and some who are last will be first.
πολλοι δε εσονται πρωτοι εσχατοι και εσχατοι πρωτοι
- 1 "Sillä taivasten valtakunta on perheenisännän kaltainen, joka varhain aamulla lähti ulos palkkaamaan työmiehiä viinitarhaansa.
For the kingdom of heaven is like the master of a house, who went out early in the morning to get workers into his vine-garden.
ομοια γαρ εστιν η βασιλεια των ουρανων ανθρωπω οικοδεσποτη οστις εξηλθεν αμα πρωι μισθωσασθαι εργατας εις τον αμπελωνα αυτου
- 2 Ja kun hän oli sopinut työmiesten kanssa denarista päivältä, lähetti hän heidät viinitarhaansa.
And when he had made an agreement with the workmen for a penny a day, he sent them into his vine-garden.
συμφωνησας δε μετα των εργατων εκ δηναριου την ημεραν απεστειλεν αυτους εις τον αμπελωνα αυτου
- 3 Ja hän lähti ulos kolmannen hetken vaiheilla ja näki toisia seisomassa torilla joutilaina;
And he went out about the third hour, and saw others in the market-place doing nothing;
και εξελθων περι την τριτην ωραν ειδεν αλλους εστωτας εν τη αγορα αργους
- 4 ja hän sanoi heille: 'Menkää tekin minun viinitarhaani, ja mikä kohtuus on, sen minä annan teille'.
And he said to them, Go into the vine-garden with the others, and whatever is right I will give you. And they went to work.
κακεινοις ειπεν υπαγετε και υμεις εις τον αμπελωνα και ο εαν η δικαιον δωσω υμιν
- 5 Niin he menivät. Taas hän lähti ulos kuudennen ja yhdeksännen hetken vaiheilla ja teki samoin.
Again he went out about the sixth and the ninth hour, and did the same.
οι δε απηλθον παλιν εξελθων περι εκτην και εννατην ωραν εποιησεν οσαυτως
- 6 Ja kun hän lähti ulos yhdennentoista hetken vaiheilla, tapasi hän vielä toisia siellä seisomassa; ja hän sanoi heille: 'Miksi seisotte täällä kaiken päivää joutilaina?'
And about the eleventh hour he went out and saw others doing nothing; and he says to them, Why are you here all the day doing nothing?
περι δε την ενδεκατην ωραν εξελθων ευρεν αλλους εστωτας αργους και λεγει αυτοις τι ωδε εστηκατε ολην την ημεραν αργοι
- 7 He sanoivat hänelle: 'Kun ei kukaan ole meitä palkannut'. Hän sanoi heille: 'Menkää tekin minun viinitarhaani'.
They say to him, Because no man has given us work. He says to them, Go in with the rest, into the vine-garden.
λεγουσιν αυτω οτι ουδεις ημας εμισθωσατο λεγει αυτοις υπαγετε και υμεις εις τον αμπελωνα και ο εαν η δικαιον ληψεσθε
- 8 Mutta kun ilta tuli, sanoi viinitarhan herra tilansa hoitajalle: 'Kutsu työmiehet ja maksa heille palkka, viimeisistä alkaen ensimmäisiin asti'.
And when evening came, the lord of the vine-garden said to his manager, Let the workers come, and give them their payment, from the last to the first.
οψιας δε γενομενης λεγει ο κυριος του αμπελωνος τω επιτροπω αυτου καλεσον τους εργατας και αποδος αυτοις τον μισθον αρξαμενος απο των εσχατων εως των πρωτων
- 9 Kun nyt tulivat ne, jotka olivat saapuneet yhdennentoista hetken vaiheilla, saivat he kukin denarin.
And when those men came who had gone to work at the eleventh hour, they were given every man a penny.
και ελθοντες οι περι την ενδεκατην ωραν ελαβον ανα δηναριον
- 10 Ja kun ensimmäiset tulivat, luulivat he saavansa enemmän; mutta hekin saivat kukin denarin.
Then those who came first had the idea that they would get more; and they, like the rest, were given a penny.
ελθοντες δε οι πρωτοι ενομισαν οτι πλεονα ληψονται και ελαβον και αυτοι ανα δηναριον

- 11 **Kun he sen saivat, napisivat he perheen isäntää vastaan**
And when they got it, they made a protest against the master of the house,
λαβοντες δε εγογγυζον κατα του οικοδεσποτου
- 12 **ja sanoivat: 'Nämä viimeiset ovat tehneet työtä vain yhden hetken, ja sinä teit heidät meidän vertaisiksemme, jotka olemme kantaneet päivän kuorman ja helteen'.**
Saying, These last have done only one hour's work, and you have made them equal to us, who have undergone the hard work of the day and the burning heat.
λεγοντες οτι ουτοι οι εσχατοι μιαν ωραν εποιησαν και ισους ημιν αυτους εποιησας τοις βαστασασιν το βαρος της ημερας και τον καυσωνα
- 13 **Niin hän vastasi eräälle heistä ja sanoi: 'Ystäväni, en minä tee sinulle vääryyttä; etkö sopinut minun kanssani denarista?**
But he in answer said to one of them, Friend, I do you no wrong: did you not make an agreement with me for a penny?
ο δε αποκριθεις ειπεν ενι αυτων εταιρε ουκ αδικω σε ουχι δηναριου συνεφωνησας μοι
- 14 **Ota omasi ja mene. Mutta minä tahdon tälle viimeiselle antaa saman verran kuin sinullekin.**
Take what is yours, and go away; it is my pleasure to give to this last, even as to you.
αρον το σον και υπαγε θελω δε τουτω τω εσχατω δουναι ως και σοι
- 15 **Enkö saa tehdä omallani, mitä tahdon? Vai onko silmäsi nurja sentähden, että minä olen hyvä?'**
Have I not the right to do as seems good to me in my house? or is your eye evil, because I am good?
η ουκ εξεστιν μοι ποιησαι ο θελω εν τοις εμοις ει ο οφθαλμος σου πονηρος εστιν οτι εγω αγαθος ειμι
- 16 **Näin viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi."**
So the last will be first, and the first last.
ουτως εσονται οι εσχατοι πρωτοι και οι πρωτοι εσχατοι πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι
- 17 **Ja kun Jeesus lähti kulkemaan ylös Jerusalemiin, otti hän ne kaksitoista erilleen ja sanoi matkalla heille:**
And when Jesus was going up to Jerusalem, he took the twelve disciples on one side, and said to them,
και αναβαινων ο ιησους εις ιεροσολυμα παρελαβεν τους δωδεκα μαθητας κατα ιδιαν εν τη οδω και ειπεν αυτοις
- 18 **"Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja kirjanoppineitten käsiin, ja he tuomitsevat hänet kuolemaan**
See, we go up to Jerusalem; and the Son of man will be given into the hands of the chief priests and scribes; and they will give orders for him to be put to death,
ιδου αναβαινομεν εις ιεροσολυμα και ο υιος του ανθρωπου παραδοθησεται τοις αρχιερευσιν και γραμματευσιν και κατακρινουσιν αυτον θανατω
- 19 **ja antavat hänet pakanoilte pilkattavaksi ja ruuskittavaksi ja ristinnaulittavaksi, ja kolmantena päivänä hän on nouseva ylös".**
And will give him up to the Gentiles to be made sport of and to be whipped and to be put to death on the cross: and the third day he will come back again from the dead.
και παραδωσουσιν αυτον τοις εθνεσιν εις το εμπαιξαι και μαστιγωσαι και σταυρωσαι και τη τριτη ημερα αναστησεται
- 20 **Silloin Sebeduksen poikain äiti tuli poikineen hänen tykönsä ja kumarsi häntä, aikoen anoa häneltä jotakin.**
Then the mother of the sons of Zebedee came to him with her sons, giving him worship and making a request of him.
τοτε προσηλθεν αυτω η μητηρ των υιων ζεβεδαιου μετα των υιων αυτης προσκυνουσα και αιτουσα τι παρ αυτου
- 21 **Niin hän sanoi vaimolle: "Mitä tahdot?" Tämä sanoi hänelle: "Sano, että nämä minun kaksi poikaani saavat istua, toinen sinun oikealla ja toinen vasemmalla puolellasi, sinun valtakunnassasi".**
And he said to her, What is your desire? She says to him, Let my two sons be seated, the one at your right hand, and the other at your left, in your kingdom.
ο δε ειπεν αυτη τι θελεις λεγει αυτω ειπε ινα καθισωσιν ουτοι οι δυο υιοι μου εις εκ δεξιων σου και εις εξ ευωνυμων εν τη βασιλεια σου
- 22 **Mutta Jeesus vastasi ja sanoi: "Te ette tiedä, mitä aotte. Voitteko juoda sen maljan, jonka minä olen juova?" He sanoivat hänelle: "Voimme".**
But Jesus made answer and said, You have no idea what you are requesting. Are you able to take of the cup which I am about to take?
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν ουκ οιδατε τι αιτεισθε δυνασθε πειν το ποτηριον ο εγω μελλω πινειν και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι λεγουσιν αυτω δυναμεθα
- 23 **Hän sanoi heille: "Minun maljani te tosin juotte, mutta minun oikealla ja vasemmalla puolellani istuminen ei ole minun annettavissani, vaan se annetaan niille, joille minun Isäni on sen valmistanut".**
They say to him, We are able. He says to them, Truly, you will take of my cup: but to be seated at my right hand and at my left is not for me to give, but it is for those for whom my Father has made it ready.
και λεγει αυτοις το μεν ποτηριον μου πιεσθε και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε το δε καθισαι εκ δεξιων μου και εξ ευωνυμων μου ουκ εστιν εμον δουναι αλλ οις ητοιμασται υπο το υ πατρος μου

- 24 Kun ne kymmenen sen kuulivat, närkästyivät he näihin kahteen veljekseen.
And when it came to the ears of the ten, they were angry with the two brothers.
και ακουσαντες οι δεκα ηγανακτησαν περι των δυο αδελφων
- 25 Mutta Jeesus kutsui heidät tykönsä ja sanoi: "Te tiedätte, että kansojen ruhtinaat herraina niitä hallitsevat, ja että mahtavat käyttävät valtaansa niitä kohtaan.
But Jesus said to them, You see that the rulers of the Gentiles are lords over them, and their great ones have authority over them.
ο δε ιησους προσκαλεσαμενος αυτους ειπεν οιδατε οτι οι αρχοντες των εθνων κατακυριευουσιν αυτων και οι μεγαλοι κατεξουσιαζουσιν αυτων
- 26 Näin älköön olko teillä keskenänne, vaan joka teidän keskuudessanne tahtoo suureksi tulla, se olkoon teidän palvelijanne,
Let it not be so among you: but if anyone has a desire to become great among you, let him be your servant;
ουχ ουτως δε εσται εν υμιν αλλ ος εαν θελη εν υμιν μεγας γενεσθαι εστω υμων διακονος
- 27 ja joka teidän keskuudessanne tahtoo olla ensimmäinen, se olkoon teidän orjanne;
And whoever has a desire to be first among you, let him take the lowest place:
και ος εαν θελη εν υμιν ειναι πρωτος εστω υμων δουλος
- 28 niinkuin ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi monen edestä."
Even as the Son of man did not come to have servants, but to be a servant, and to give his life for the salvation of men.
ωσπερ ο υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν διακονηθηναι αλλα διακονησαι και δουναι την ψυχην αυτου λυτρον αντι πολλων
- 29 Ja heidän lähtiessään Jerikosta seurasi häntä suuri kansan paljous.
And when they were going out from Jericho, a great number went after him.
και εκπορευομενων αυτων απο ιεριχω ηκολουθησεν αυτω οχλος πολος
- 30 Ja katso, kaksi sokeaa istui tien vieressä; ja kun he kuulivat, että Jeesus kulki ohitse, huusivat he sanoen: "Herra, Daavidin poika, armahda meitä".
And two blind men seated by the wayside, when they had the news that Jesus was going by, gave a loud cry, saying, Lord, Son of David, have mercy on us.
και ιδου δυο τυφλοι καθημενοι παρα την οδον ακουσαντες οτι ιησους παραγει εκραζον λεγοντες ελεησον ημας κυριε υιος δαβιδ
- 31 Niin kansa nuhteli heitä saadakseen heidät vaikenemaan; mutta he huusivat sitä enemmän sanoen: "Herra, Daavidin poika, armahda meitä".
And the people gave them orders to be quiet; but they went on crying even louder, Lord, Son of David, have mercy on us.
ο δε οχλος επετιμησεν αυτοις ινα σιωπησωσιν οι δε μειζον εκραζον λεγοντες ελεησον ημας κυριε υιος δαβιδ
- 32 Silloin Jeesus seisahtui ja kutsui heidät tykönsä ja sanoi: "Mitä tahdotte, että minä teille tekisin?"
And Jesus, stopping, sent for them, and said, What would you have me do to you?
και στας ο ιησους εφωνησεν αυτους και ειπεν τι θελετε ποιησω υμιν
- 33 He sanoivat hänelle: "Herra, että meidän silmämme aukenisivat".
They say to him, Lord, that our eyes may be open.
λεγουσιν αυτω κυριε ινα ανοιχθωσιν ημων οι οφθαλμοι
- 34 Niin Jeesuksen tuli heitä sääli, ja hän kosketti heidän silmiänsä, ja kohta he saivat näkönsä ja seurasivat häntä.
And Jesus, being moved with pity, put his fingers on their eyes: and straight away they were able to see, and went after him.
σπλαγχνισθεις δε ο ιησους ηματο των οφθαλμων αυτων και ευθεως ανεβλεψαν αυτων οι οφθαλμοι και ηκολουθησαν αυτω
- 1 Ja kun he lähestyivät Jerusalemia ja saapuivat Beetfageen, Öljymäelle, silloin Jeesus lähetti kaksi opetuslasta
And when they were near Jerusalem, and had come to Beth-phage, to the Mountain of Olives, Jesus sent two disciples,
και οτε ηγγισαν εις ιεροσολυμα και ηλθον εις βηθφαγη προς το ορος των ελαιων τοτε ο ιησους απεστειλεν δυο μαθητας
- 2 ja sanoi heille: "Menkää kylään, joka on edessänne, niin te kohta löydätte aasintamman sidottuna ja varsan sen kanssa; päästäkää ne ja tuokaa minulle.
Saying to them, Go into the little town in front of you, and straight away you will see an ass with a cord round her neck, and a young one with her; let them loose and come with them to me.
λεγων αυτοις πορευθητε εις την κωμην την απεναντι υμων και ευθεως ευρησετε ονον δεδεμενην και πωλον μετ αυτης λυσαντες αγαγετε μοι
- 3 Ja jos joku teille jotakin sanoo, niin vastatkaa: 'Herra tarvitsee niitä'; ja kohta hän lähettää ne."
And if anyone says anything to you, you will say, The Lord has need of them; and straight away he will send them.
και εαν τις υμιν ειπη τι ερειτε οτι ο κυριος αυτων χρειαν εχει ευθεως δε αποστειλει αυτους

- 4 **Mutta tämä tapahtui, että kävisi toteen, mikä on puhuttu profeetan kautta, joka sanoo:**
Now this took place so that these words of the prophet might come true,
τουτο δε ολον γεγονεν ινα πληρωθη το ρηθεν δια του προφητου λεγοντος
- 5 **"Sanokaa tytär Siionille: 'Katso, sinun kuninkaasi tulee sinulle hiljaisena ja ratsastaen aasilla, ikeenalaisen aasin varsalla'."**
Say to the daughter of Zion, See, your King comes to you, gentle and seated on an ass, and on a young ass.
ειπατε τη θυγατρι σιων ιδου ο βασιλευς σου ερχεται σοι πραυς και επιβεβηκως επι ονον και πωλον υιον υποζυγιου
- 6 **Niin opetuslapset menivät ja tekivät, niinkuin Jeesus oli heitä käsenyt,**
And the disciples went and did as Jesus had given them orders,
πορευθεντες δε οι μαθηται και ποιησαντες καθως προσεταξεν αυτοις ο ιησους
- 7 **ja toivat aasintamman varsoineen ja panivat niiden selkään vaatteensa, ja hän istuutui niiden päälle.**
And got the ass and the young one, and put their clothing on them, and he took his seat on it.
ηγαγον την ονον και τον πωλον και επεθηκαν επανω αυτων τα ιματια αυτων και επεκαθισεν επανω αυτων
- 8 **Ja suurin osa kansasta levitti vaatteensa tielle, ja toiset karsivat oksia puista ja hajottivat tielle.**
And all the people put their clothing down in the way; and others got branches from the trees, and put them down in the way.
ο δε πλειστος οχλος εστρωσαν εαυτων τα ιματια εν τη οδω αλλοι δε εκοπτον κλαδους απο των δενδρων και εστρωννυον εν τη οδω
- 9 **Ja kansanjoukot, jotka kulkivat hänen edellään ja jotka seurasivat, huusivat sanoen: "Hoosianna Daavidin pojalle! Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen. Hoosianna korkeuksissa!"**
And those who went before him, and those who came after, gave loud cries, saying, Glory to the Son of David: A blessing on him who comes in the name of the Lord: Glory in the highest.
οι δε οχλοι οι προαγοντες και οι ακολουθουντες εκραζον λεγοντες ωσαννα τω υιω δαβιδ ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι κυριου ωσαννα εν τοις υψιστοις
- 10 **Ja kun hän tuli Jerusalemiin, joutui koko kaupunki liikkeelle ja sanoi: "Kuka tämä on?"**
And when he came into Jerusalem, all the town was moved, saying, Who is this?
και εισελθοντος αυτου εις ιεροσολυμα εσεισθη πασα η πολις λεγουσα τις εστιν ουτος
- 11 **Niin kansa sanoi: "Tämä on se profeetta, Jeesus, Galilean Nasaretista".**
And the people said, This is the prophet Jesus, from Nazareth of Galilee.
οι δε οχλοι ελεγον ουτος εστιν ιησους ο προφητης ο απο ναζαρετ της γαλιλαιας
- 12 **Ja Jeesus meni pyhäkköön; ja hän ajoi ulos kaikki, jotka myivät ja ostivat pyhäkössä, ja kaatoi kumoon rahanvaihtajain pöydät ja kyyhkysten myyjäin istuimet.**
And Jesus went into the Temple and sent out all who were trading there, overturning the tables of the money-changers and the seats of those trading in doves.
και εισηλθεν ο ιησους εις το ιερον του θεου και εξεβαλεν παντας τους πωλουντας και αγοραζοντας εν τω ιερω και τας τραπεζας των κολλυβιστων κατεστρεψεν και τας καθεδρας των πωλουντων τας περιστερας
- 13 **Ja hän sanoi heille: "Kirjoitettu on: 'Minun huoneeni pitää kutsuttaman rukoushuoneeksi', mutta te teette siitä ryövärien luolan."**
And he said to them, It is in the Writings, My house is to be named a house of prayer, but you are making it a hole of thieves.
και λεγει αυτοις γεγραπται ο οικος μου οικος προσευχης κληθησεται υμεις δε αυτον εποησατε σπηλαιον ληστων
- 14 **Ja hänen tykönsä pyhäkössä tuli sokeita ja rampoja, ja hän paransi heidät.**
And the blind and the broken in body came to him in the Temple, and he made them well.
και προσηλθον αυτω τυφλοι και χωλοι εν τω ιερω και εθεραπευσεν αυτους
- 15 **Mutta kun ylipapit ja kirjanoppineet näkivät ne ihmeet, joita hän teki, ja lapset, jotka huusivat pyhäkössä ja sanoivat: "Hoosianna Daavidin pojalle", niin he närkästyivät**
But when the chief priests and the scribes saw the works of power which he did, and the children crying out in the Temple, Glory to the son of David, they were angry and said to him,
ιδοντες δε οι αρχιερεις και οι γραμματεις τα θαυμασια α εποησεν και τους παιδας κραζοντας εν τω ιερω και λεγοντας ωσαννα τω υιω δαβιδ ηγανακτησαν
- 16 **ja sanoivat hänelle: "Kuuletko, mitä nämä sanovat?" Niin Jeesus sanoi heille: "Kuulen; ettekö ole koskaan lukeneet: 'Lasten ja imeväisten suusta sinä olet valmistanut itsellesi kiitoksen'?"**
Have you any idea what these are saying? And Jesus said to them, Yes: have you not seen in the Writings, From the lips of children and babies at the breast you have made your praise complete?
και ειπον αυτω ακουεις τι ουτοι λεγουσιν ο δε ιησους λεγει αυτοις ναι ουδεποτε ανεγνωτε οτι εκ στοματος νηπιων και θηλαζοντων κατηρτισω αινον

- 17 **Ja hän jätti heidät ja meni ulos kaupungista Betaniaan ja oli siellä yötä.**
And he went away from them, and went out of the town to Bethany, and was there for the night.
και καταλιπων αυτους εξηλθεν εξω της πολεως εις βηθανιαν και ηυλισθη εκει
- 18 **Kun hän varhain aamulla palasi kaupunkiin, oli hänen nälkä.**
Now in the morning when he was coming back to the town, he had a desire for food.
πρωιας δε επαναγων εις την πολιν επεινασεν
- 19 **Ja nähdessään tien vieressä viikunapuun hän meni sen luo, mutta ei löytänyt siitä muuta kuin pelkkiä lehtiä; ja hän sanoi sille: "Älköön sinusta ikinä enää hedelmää kasvako". Ja kohta viikunapuu kuivettui.**
And seeing a fig-tree by the wayside, he came to it, and saw nothing on it but leaves only; and he said to it, Let there be no fruit from you from this time forward for ever. And straight away the fig-tree became dry and dead.
και ιδων συκην μιαν επι της οδου ηλθεν επ αυτην και ουδεν ευρεν εν αυτη ει μη φυλλα μονον και λεγει αυτη μηκετι εκ σου καρπος γενηται εις τον αιωνα και εξηρανθη παραχρημα η συκη
- 20 **Kun opetuslapset tämän näkivät, ihmettelivät he ja sanoivat: "Kuinka viikunapuu niin äkisti kuivettui?"**
And when the disciples saw it they were surprised, saying, How did the fig-tree become dry in so short a time?
και ιδοντες οι μαθηται εθαυμασαν λεγοντες πως παραχρημα εξηρανθη η συκη
- 21 **Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: jos teillä olisi uskoa ettekä epäilisi, niin ette ainoastaan voisi tehdä sitä, mikä viikunapuussa tapahtui, vaan vieläpä, jos sanoisitte tälle vuorelle: 'Kohoa ja heittäydy mereen', niin se tapahtuisi.**
And Jesus in answer said to them, Truly I say to you, If you have faith, without doubting, not only may you do what has been done to the fig-tree, but even if you say to this mountain, Be taken up and put into the sea, it will be done.
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν αυτοις αμην λεγω υμιν εαν εχητε πιστιν και μη διακριθητε ου μονον το της συκης ποιησετε αλλα καν τω ορει τουτω ειπητε αρθητι και βληθητι εις την θαλασσαν γενη σεται
- 22 **Ja kaiken, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, te saatte."**
And all things, whatever you make request for in prayer, having faith, you will get.
και παντα οσα αν αιτησητε εν τη προσευχη πιστευοντες ληψεσθε
- 23 **Ja kun hän oli mennyt pyhäkköön, tulivat hänen opettaessaan ylipapit ja kansan vanhimmat hänen luoksensa ja sanoivat: "Millä vallalla sinä näitä teet? Ja kuka sinulle on antanut tämän vallan?"**
And when he had come into the Temple, the chief priests and those in authority over the people came to him while he was teaching, and said, By what authority do you do these things? and who gave you this authority?
και ελθοντι αυτω εις το ιερον προσηλθον αυτω διδασκοντι οι αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι του λαου λεγοντες εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις και τις σοι εδωκεν την εξουσιαν ταυτην
- 24 **Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Minä myös teen teille yhden kysymyksen; jos te minulle siihen vastaatte, niin minäkin sanon teille, millä vallalla minä näitä teen.**
And Jesus said to them in answer, I will put one question to you, and if you give me the answer, I will say by what authority I do these things.
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν αυτοις ερωτησω υμας καγω λογον ενα ον εαν ειπητε μοι καγω υμιν ερω εν ποια εξουσια ταυτα ποιω
- 25 **Mistä Johanneksen kaste oli? Taivaastako vai ihmisistä?" Niin he neuvottelivat keskenänsä sanoen: "Jos sanomme: 'Taivaasta', niin hän sanoo meille: 'Miksi ette siis uskoneet häntä?'**
The baptism of John, where did it come from? from heaven or from men? And they were reasoning among themselves, saying, If we say, From heaven; he will say to us, Why then did you not have faith in him?
το βαπτισμα ιωαννου ποθεν ην εξ ουρανου η εξ ανθρωπων οι δε διελογιζοντο παρ εαυτοις λεγοντες εαν ειπωμεν εξ ουρανου ερει ημιν διατι ουν ουκ επιστευσατε αυτω
- 26 **Mutta jos sanomme: 'Ihmisistä', niin meidän täytyy peljätä kansaa, sillä kaikki pitävät Johannesta profeettana."**
But if we say, From men; we are in fear of the people, because all take John to be a prophet.
εαν δε ειπωμεν εξ ανθρωπων φοβουμεθα τον οχλον παντες γαρ εχουσιν τον ιωαννην ως προφητην
- 27 **Ja he vastasivat Jeesukselle ja sanoivat: "Emme tiedä". Niin hänkin sanoi heille: "Niinpä en minäkään sano teille, millä vallalla minä näitä teen.**
And they made answer and said, We have no idea. Then he said to them, And I will not say to you by what authority I do these things.
και αποκριθεντες τω ιησου ειπον ουκ οιδαμεν εφη αυτοις και αυτος ουδε εγω λεγω υμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω
- 28 **Mutta miten teistä on? Miehellä oli kaksi poikaa; ja hän meni ensimmäisen luo ja sanoi: 'Poikani, mene tänään tekemään työtä minun viinitarhaani'.**
But how does it seem to you? A man had two sons; and he came to the first, and said, Son, go and do work today in the vine-garden.
τι δε υμιν δοκει ανθρωπος ειχεν τεκνα δυο και προσελθων τω πρωτω ειπεν τεκνον υπαγε σημερον εργαζου εν τω αμπελωνι μου

- 29 Tämä vastasi ja sanoi: 'En tahdo'; mutta jäljestäpäin hän katui ja meni.
 And he said in answer, I will not; but later, changing his decision, he went.
 ο δε αποκριθεις ειπεν ου θελω υστερον δε μεταμεληθεις απηλθεν
- 30 Niin hän meni toisen luo ja sanoi samoin. Tämä taas vastasi ja sanoi: 'Minä menen, herra', mutta ei mennytkään.
 And he came to the second and said the same. And he made answer and said, I go, sir: and went not.
 και προσελθων τω δευτερω ειπεν ωσαντως ο δε αποκριθεις ειπεν εγω κυριε και ουκ απηλθεν
- 31 Kumpi näistä kahdesta teki isänsä tahdon?" He sanoivat: "Ensimmäinen". Jeesus sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: publikaanit ja portot menevät ennen teitä Jumalan valtakuntaan.
 Which of the two did his father's pleasure? They say, The first. Jesus said to them, Truly I say to you, that tax-farmers and loose women are going into the kingdom of God before you.
 τις εκ των δυο εποιησεν το θελημα του πατρος λεγουσιν αυτω ο πρωτος λεγει αυτοις ο ιησους αμην λεγω υμιν οτι οι τελωναι και αι πορναι προαγουσιν υμας εις την βασιλειαν του θεου
- 32 Sillä Johannes tuli teidän tykönnne vanhurskauden tietä, ja te ette uskoneet häntä, mutta publikaanit ja portot uskoivat häntä; ja vaikka te sen näitte, ette jäljestäpäinkään katuneet, niin että olisitte häntä uskoneet.
 For John came to you in the way of righteousness, and you had no faith in him, but the tax-farmers and the loose women had faith in him: and you, when you saw it, did not even have regret for your sins, so as to have faith in him.
 ηλθεν γαρ προς υμας ιωαννης εν οδω δικαιοσυνης και ουκ επιστευσατε αυτω οι δε τελωναι και αι πορναι επιστευσαν αυτω υμεις δε ιδοντες ου μετεμεληθητε υστερον του πιστευσαι αυτω
- 33 Kuulkaa toinen vertaus: Oli perheenisäntä, joka istutti viinitarhan ja teki aidan sen ympärille ja kaivoi siihen viinikuurnan ja rakensi tornin; ja hän vuokrasi sen viinitarhureille ja matkusti muille maille.
 Give ear to another story. A master of a house made a vine garden, and put a wall round it, and made a place for crushing out the wine, and made a tower, and let it out to field-workers, and went into another country.
 αλλην παραβολην ακουσατε ανθρωπος τις ην οικοδεσποτης οστις εφυτευσεν αμπελωνα και φραγμαν αυτω περιεθηκεν και ωρυξεν εν αυτω ληνον και οικοδομησεν πυργον και εξεδото αυτον γεωργοις και απεδημησεν
- 34 Ja kun hedelmän aika lähestyi, lähetti hän palvelijoihansa viinitarhurien luokse perimään hänelle tulevat hedelmät.
 And when the time for the fruit came near, he sent his servants to the workmen, to get the fruit.
 οτε δε ηγγισεν ο καιρος των καρπων απεστειλεν τους δουλους αυτου προς τους γεωργους λαβειν τους καρπους αυτου
- 35 Mutta viinitarhurit ottivat kiinni hänen palvelijansa; minkä he pieksivät, minkä tappoivat, minkä kivittivät.
 And the workmen made an attack on his servants, giving blows to one, putting another to death, and stoning another.
 και λαβοντες οι γεωργοι τους δουλους αυτου ον μεν εδειραν ον δε απεκτειναν ον δε ελιθοβολησαν
- 36 Vielä hän lähetti toisia palvelijoita, useampia kuin ensimmäiset; ja näille he tekivät samoin.
 Again, he sent other servants more in number than the first: and they did the same to them.
 παλιν απεστειλεν αλλους δουλους πλειονας των πρωτων και εποιησαν αυτοις ωσαντως
- 37 Mutta viimein hän lähetti heidän luokseen poikansa sanoen: 'Minun poikaani he kavahtavat'.
 But after that he sent his son to them, saying, They will have respect for my son.
 υστερον δε απεστειλεν προς αυτοους τον υιον αυτου λεγων εντραπησονται τον υιον μου
- 38 Mutta kun viinitarhurit näkivät pojan, sanoivat he keskenänsä: 'Tämä on perillinen; tulkaa, tappakaamme hänet, niin me saamme hänen perintönsä'.
 But when the workmen saw the son, they said among themselves, This is he who will one day be the owner of the property; come, let us put him to death and take his heritage.
 οι δε γεωργοι ιδοντες τον υιον ειπον εν εαυτοις ουτος εστιν ο κληρονομος δευτε αποκτεινομεν αυτον και κατασχωμεν την κληρονομιαν αυτου
- 39 Ja he ottivat hänet kiinni ja heittivät ulos viinitarhasta ja tappoivat.
 And they took him and, driving him out of the vine-garden, put him to death.
 και λαβοντες αυτον εξεβαλον εξω του αμπελωνος και απεκτειναν
- 40 Kun viinitarhan herra tulee, mitä hän tekee noille viinitarhureille?"
 When, then, the lord of the vine-garden comes, what will he do to those workmen?
 οταν ουν ελθη ο κυριος του αμπελωνος τι ποιησει τοις γεωργοις εκεινοις

- 41 He sanoivat hänelle: "Nuo pahat hän pahoin tuhoaa ja vuokraa viinitarhan toisille viinitarhureille, jotka antavat hänelle hedelmät ajallansa".
They say to him, He will put those cruel men to a cruel death, and will let out the vine-garden to other workmen, who will give him the fruit when it is ready.
λεγουσιν αυτω κακους κακως απολεσει αυτους και τον αμπελωνα εκδοσεται αλλοις γεωργοις οιτινες αποδωσουσιν αυτω τους καρπους εν τοις καιροις αυτων
- 42 Jeesus sanoi heille: "Ettekö ole koskaan lukeneet kirjoituksista: 'Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi; Herralta tämä on tullut ja on ihmeellinen meidän silmissämme'?
Jesus says to them, Did you never see in the Writings, The stone which the builders put on one side, the same has been made the chief stone of the building: this was the Lord's doing, and it is a wonder in our eyes?
λεγει αυτοις ο ιησους ουδεποτε ανεγνωτε εν ταις γραφαις λιθον ον απεδοκιμασαν οι οικοδομουντες ουτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας παρα κυριου εγενετο αυτη και εστιν θαυμαστη εν οφθαλμοις ημων
- 43 Sentähden minä sanon teille: Jumalan valtakunta otetaan teiltä pois ja annetaan kansalle, joka tekee sen hedelmiä.
For this reason I say to you, The kingdom of God will be taken away from you, and will be given to a nation producing the fruits of it.
δια τουτο λεγω υμιν οτι αρθησεται αφ υμων η βασιλεια του θεου και δοθησεται εθνη ποιουντι τους καρπους αυτης
- 44 Ja joka tähän kiveen kaatuu, se ruhjoutuu, mutta jonka päälle se kaatuu, sen se murskaa."
Any man falling on this stone will be broken, but he on whom it comes down will be crushed to dust.
και ο πεσων επι τον λιθον τουτον συνθλασθησεται εφ ον δ αν πεση λικμησει αυτον
- 45 Kun ylipapit ja fariseukset kuulivat nämä hänen vertauksensa, ymmärsivät he, että hän puhui heistä.
And when his stories came to the ears of the chief priests and the Pharisees, they saw that he was talking of them.
και ακουσαντες οι αρχιερεις και οι φαρισαιοι τας παραβολας αυτου εγνωσαν οτι περι αυτων λεγει
- 46 Ja he olisivat tahtoneet ottaa hänet kiinni, mutta pelkäsivät kansaa, koska se piti häntä profeettana.
And though they had a desire to take him, they were in fear of the people, because in their eyes he was a prophet.
και ζητουντες αυτον κρατησαι εφοβηθησαν τους οχλους επειδη ως προφητην αυτον ειχον
- 1 Ja Jeesus rupesi taas puhumaan heille vertauksilla ja sanoi:
And Jesus, talking to them again in stories, said:
και αποκριθεις ο ιησους παλιν ειπεν αυτοις εν παραβολαις λεγων
- 2 "Taivasten valtakunta on verrattava kuninkaaseen, joka laittoi häät pojallensa.
The kingdom of heaven is like a certain king, who made a feast when his son was married,
ομοιωθη η βασιλεια των ουρανων ανθρωπω βασιλει οστις εποιησεν γαμους τω υιω αυτου
- 3 Ja hän lähetti palvelijansa kutsumaan häihin kutsuvieraita, mutta nämä eivät tahtoneet tulla.
And sent out his servants to get in the guests to the feast: and they would not come.
και απεστειλεν τους δουλους αυτου καλεσαι τους κεκλημενους εις τους γαμους και ουκ ηθελον ελθειν
- 4 Vielä hän lähetti toisia palvelijoita lausuen: 'Sanokaa kutsutuille: Katso, minä olen valmistanut ateriani, minun härkäni ja syöttilääni ovat teurastetut, ja kaikki on valmiina; tulkaa häihin'.
Again he sent out other servants, with orders to say to the guests, See, I have made ready my feast: my oxen and my fat beasts have been put to death, and all things are ready: come to the feast.
παλιν απεστειλεν αλλους δουλους λεγων ειπατε τοις κεκλημενοις ιδου το αριστον μου ητοιμασα οι ταυροι μου και τα σιτιστα τεθνημενα και παντα ετοιμα δευτε εις τους γαμους
- 5 Mutta he eivät siitä välittäneet, vaan menivät pois, mikä pellolleen, mikä kauppoilleen;
But they gave no attention, and went about their business, one to his farm, another to his trade:
οι δε αμελησαντες απηλθον ο μεν εις τον ιδιον αγρον ο δε εις την εμποριαν αυτου
- 6 ja toiset ottivat kiinni hänen palvelijansa, pitelivät pahoin ja tappoivat.
And the rest put violent hands on his servants, and did evil to them, and put them to death.
οι δε λοιποι κρατησαντες τους δουλους αυτου υβρισαν και απεκτειναν
- 7 Mutta kuningas vihastui ja lähetti sotajoukkonsa ja tuhosi nuo murhamiehet ja poltti heidän kaupunkinsa.
But the king was angry; and he sent his armies, and those who had put his servants to death he gave to destruction, burning down their town with fire.
ακουσας δε ο βασιλευς ωργισθη και πεμψας τα στρατευματα αυτου απωλεσεν τους φονεις εκεινους και την πολιν αυτων ενεπρησεν

- 8 Sitten hän sanoi palvelijoillensa: 'Häät ovat valmistetut, mutta kutsutut eivät olleet arvollisia.
Then he said to his servants, The feast is ready but the guests were not good enough.
τοτε λεγει τοις δουλοις αυτου ο μεν γαμος ετοιμος εστιν οι δε κεκλημενοι ουκ ησαν αξιοι
- 9 Menkää siis teiden risteyksiin ja kutsukaa häihin, keitä tapaatte.'
Go then to the cross-roads, and get all those whom you see to come to the bride-feast.
πορευεσθε ουν επι τας διεξοδους των οδων και οσους αν ευρητε καλεσατε εις τους γαμους
- 10 Ja palvelijat menivät ulos teille ja kokosivat kaikki, keitä vain tapasivat, sekä pahat että hyvät, ja häähuone tuli täyteen pöytävieraita.
And those servants went out into the streets, and got together all those whom they came across, bad and good: and the feast was full of guests.
και εξελθοντες οι δουλοι εκεινοι εις τας οδους συνηγαγον παντας οσους ευρον πονηρους τε και αγαθους και επλησθη ο γαμος ανακειμενων
- 11 Mutta kun kuningas meni katsomaan pöytävieraita, näki hän siellä miehen, joka ei ollut puettu häävaatteisiin.
But when the king came in to see the guests, he saw there a man who had not on a guest's robe;
εισελθων δε ο βασιλευς θεασασθαι τους ανακειμενους ειδεν εκει ανθρωπον ουκ ενδεδυμενον ενδυμα γαμου
- 12 Ja hän sanoi hänelle: 'Ystävä, kuinka sinä olet tullut tänne sisälle, vaikka sinulla ei ole häävaatteita?' Mutta hän jäi sanattomaksi.
And he says to him, Friend, how came you in here not having a guest's robe? And he had nothing to say.
και λεγει αυτω ετιμω πως εισηλθες ωδε μη εχων ενδυμα γαμου ο δε επιμωθη
- 13 Silloin kuningas sanoi palvelijoille: 'Sitokaa hänen jalkansa ja kätensä ja heittäkää hänet ulos pimeyteen'. Siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.
Then the king said to the servants, Put cords round his hands and feet and put him out into the dark; there will be weeping and cries of sorrow.
τοτε ειπεν ο βασιλευς τοις διακονοις δησαντες αυτου ποδας και χειρας αρατε αυτον και εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερον εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων
- 14 Sillä monet ovat kutsutut, mutta harvat valitut."
For out of all to whom the good news has come, only a small number will get salvation.
πολλοι γαρ εισιν κλητοι ολιγοι δε εκλεκτοι
- 15 Silloin fariseukset menivät ja neuvottelivat, kuinka saisivat hänet sanoissa solmituksi.
Then the Pharisees went and had a meeting to see how they might make use of his words to take him.
τοτε πορευθεντες οι φαρισαιοι συμβουλιον ελαβον οπως αυτον παγιδευσωσιν εν λογω
- 16 Ja he lähettivät hänen luoksensa opetuslapsensa herodilaisten kanssa sanomaan: "Opettaja, me tiedämme, että sinä olet totinen ja opetat Jumalan tietä totuudessa, kenestäkään välittämättä, sillä sinä et katso henkilöön.
And they sent to him their disciples, with the Herodians, saying, Master, we see that you are true, and that you are teaching the true way of God, and have no fear of anyone, because you have no respect for a man's position.
και αποστελλουσιν αυτω τους μαθητας αυτων μετα των ηρωδιανων λεγοντες διδασκαλε οιδαμεν οτι αληθης ει και την οδον του θεου εν αληθεια διδασκεις και ου μελει σοι περι ουδενος ου γαρ βλ επεις εις προσωπον ανθρωπων
- 17 Sano siis meille: miten arvelet? Onko luvallista antaa keisarille veroa vai ei?"
Give us, then, your opinion of this: Is it right to give tax to Caesar, or not?
ειπε ουν ημιν τι σοι δοκει εξεστιν δουναι κησον καισαρι η ου
- 18 Mutta Jeesus ymmärsi heidän pahuutensa ja sanoi: "Miksi kiusaatte minua, te ulkokullatut?
But Jesus saw their trick and said, Oh false ones, why are you attempting to put me in the wrong?
γνους δε ο ιησους την πονηριαν αυτων ειπεν τι με πειραζετε υποκριται
- 19 Näyttäkää minulle veroraha." Niin he toivat hänelle denarin.
Let me see the tax money. And they gave him a penny.
επιδειξατε μοι το νομισμα του κησου οι δε προσηνεγκαν αυτω δηναριον
- 20 Hän sanoi heille: "Kenen kuva ja päällekirjoitus tämä on?"
And he said to them, Whose is this image and name on it?
και λεγει αυτοις τινος η εικων αυτη και η επιγραφη

- 21 He vastasivat: "Keisarin". Silloin hän sanoi heille: "Antakaa siis keisarille, mikä keisarin on, ja Jumalalle, mikä Jumalan on".
They say to him, Caesar's. Then he said to them, Give to Caesar the things which are Caesar's, and to God the things which are God's.
λεγουσιν αυτω καισαρος τοτε λεγει αυτοις αποδοτε ουν τα καισαρος καισαρι και τα του θεου τω θεω
- 22 Kun he sen kuulivat, ihmettelivät he ja jättivät hänet ja menivät pois.
And hearing it, they were full of wonder, and went away from him.
και ακουσαντες εθαυμασαν και αφεντες αυτον απηλθον
- 23 Sinä päivänä tuli hänen luoksensa saddukeuksia, jotka sanovat, ettei ylösnousemusta ole, ja he kysyivät häneltä
On the same day there came to him the Sadducees, who say that there is no coming back from the dead: and they put a question to him, saying,
εν εκεινη τη ημερα προσηλθον αυτω σαδδουκαιοι οι λεγοντες μη ειναι αναστασιν και επιρωτησαν αυτον
- 24 sanoen: "Opettaja, Mooses on sanonut: 'Jos joku kuolee lapsetonna, niin hänen veljensä naikoon hänen vaimonsa ja herättäköön siemenen veljelleen'.
Master, Moses said, If a man, at the time of his death, has no children, let his brother take his wife, and get a family for his brother;
λεγοντες διδασκαλε μοωσις ειπεν εαν τις αποθανη μη εχων τεκνα επιγαμβρευσει ο αδελφος αυτου την γυναικα αυτου και αναστησει σπερμα τω αδελφω αυτου
- 25 Keskuudessamme oli seitsemän veljestä. Ensimmäinen otti vaimon ja kuoli; ja koska hänellä ei ollut jälkeläistä, jätti hän vaimonsa veljelleen.
Now there were among us seven brothers; and the first was married and at his death, having no seed, gave his wife to his brother;
ησαν δε παρ ημιν επτα αδελφοι και ο πρωτος γαμησας ετελευτησεν και μη εχων σπερμα αφηκεν την γυναικα αυτου τω αδελφω αυτου
- 26 Niin myös toinen ja kolmas, ja samoin kaikki seitsemän.
In the same way the second and the third, up to the seventh.
ομοιος και ο δευτερος και ο τριτος εως των επτα
- 27 Viimeiseksi kaikista kuoli vaimo.
And last of all the woman came to her end.
υστερον δε παντων απεθανεν και η γυνη
- 28 Kenen vaimo noista seitsemästä hän siis ylösnousemuksessa on oleva? Sillä kaikkien vaimona hän on ollut."
When they come back from the dead, then, whose wife will she be of the seven? because they all had her.
εν τη ουν αναστασει τινος των επτα εσται γυνη παντες γαρ εσχον αυτην
- 29 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Te eksytte, koska te ette tunne kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa.
But Jesus said to them in answer, You are in error, not having knowledge of the Writings, or of the power of God.
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν αυτοις πλανασθε μη ειδοτες τας γραφας μηδε την δυναμιν του θεου
- 30 Sillä ylösnousemuksessa ei naida eikä mennä miehelle; vaan he ovat niinkuin enkelit taivaassa.
For when they come back from the dead there are no husbands and wives, but they are as the angels in heaven.
εν γαρ τη αναστασει ουτε γαμουσιν ουτε εκγαμιζονται αλλ ως αγγελοι του θεου εν ουρανω εισιν
- 31 Mutta mitä kuolleitten ylösnousemukseen tulee, ettekö ole lukeneet, mitä Jumala on puhunut teille, sanoen:
But about the dead coming back to life, have you no knowledge of what was said to you by God in the Writings:
περι δε της αναστασεως των νεκρων ουκ ανεγνωτε το ρηθεν υμιν υπο του θεου λεγοντος
- 32 'Minä olen Aabrahamin Jumala ja Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala'? Ei hän ole kuolleitten Jumala, vaan elävien."
I am the God of Abraham, and the God of Isaac, and the God of Jacob? God is not the God of the dead but of the living.
εγω ειμι ο θεος αβρααμ και ο θεος ισαακ και ο θεος ιακωβ ουκ εστιν ο θεος θεος νεκρων αλλα ζωντων
- 33 Ja sen kuullessaan kansa hämmästyi hänen oppiansa.
And the people hearing it were surprised at his teaching.
και ακουσαντες οι οχλοι εξεπλησσαντο επι τη διδαχη αυτου
- 34 Mutta kun fariseukset kuulivat, että hän oli tukkinut saddukeuksilta suun, kokoontuivat he yhteen;
But the Pharisees, hearing how the mouths of the Sadducees had been stopped, came together;
οι δε φαρισαιοι ακουσαντες οτι εφιωσεν τους σαδδουκαιους συνηθησαν επι το αυτο

- 35 ja eräs heistä, joka oli lainoppinut, kysyi häneltä kiusaten:
And one of them, a teacher of the law, put a question to him, testing him, and saying,
και επηρωτησεν εις εξ αυτων νομικος πειραζων αυτον και λεγων
- 36 "Opettaja, mikä on suurin käsky laissa?"
Master, which is the chief rule in the law?
διδασκαλε ποια εντολη μεγαλη εν τω νομω
- 37 Niin Jeesus sanoi hänelle: "'Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi'.
And he said to him, Have love for the Lord your God with all your heart, and with all your soul, and with all your mind.
ο δε ιησους ειπεν αυτω αγαπησεις κυριον τον θεον σου εν ολη τη καρδια σου και εν ολη τη ψυχη σου και εν ολη τη διανοια σου
- 38 Tämä on suurin ja ensimmäinen käsky.
This is the first and greatest rule.
αυτη εστιν πρωτη και μεγαλη εντολη
- 39 Toinen, tämän vertainen, on: 'Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi'.
And a second like it is this, Have love for your neighbour as for yourself.
δευτερα δε ομοια αυτη αγαπησεις τον πλησιον σου ως σεαυτον
- 40 Näissä kahdessa käskyssä riippuu kaikki laki ja profeetat.'
On these two rules all the law and the prophets are based.
εν ταυταις ταις δυσιν εντολαις ολος ο νομος και οι προφηται κρεμανται
- 41 Ja fariseusten ollessa koolla Jeesus kysyi heiltä
Now while the Pharisees were together, Jesus put a question to them, saying,
συνηγμενων δε των φαρισαιων επηρωτησεν αυτους ο ιησους
- 42 sanoen: "Mitä arvelette Kristuksesta? Kenen poika hän on?" He sanoivat hänelle: "Daavidin".
What is your opinion of the Christ? whose son is he? They say to him, The Son of David.
λεγων τι υμιν δοκει περι του χριστου τινος υιος εστιν λεγουσιν αυτω του δαβιδ
- 43 Hän sanoi heille: "Kuinka sitten Daavid Hengessä kutsuu häntä Herraksi, sanoen:
He says to them, How then does David in the Spirit give him the name of Lord, saying,
λεγει αυτοις πως ουν δαβιδ εν πνευματι κυριον αυτον καλει λεγων
- 44 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi alle'.
The Lord said to my Lord, Be seated at my right hand, till I put under your feet all those who are against you?
ειπεν ο κυριος τω κυριω μου καθου εκ δεξιων μου εως αν θω τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου
- 45 Jos siis Daavid kutsuu häntä Herraksi, kuinka hän on hänen poikansa?"
If David then gives him the name of Lord, how is he his son?
ει ουν δαβιδ καλει αυτον κυριον πως υιος αυτου εστιν
- 46 Ja kukaan ei voinut vastata hänelle sanaakaan; eikä siitä päivästä lähtien yksikään enää rohjennut kysyä häneltä mitään.
And no one was able to give him an answer, and so great was their fear of him, that from that day no one put any more questions to him.
και ουδεις εδυνατο αυτω αποκριθηναι λογον ουδε ετολμησεν τις απ εκεινης της ημερας επερωτησαι αυτον ουκετι
- 1 Silloin Jeesus puhui kansalle ja opetuslapsilleen
Then Jesus said to the people and to his disciples:
τοτε ο ιησους ελαλησεν τοις οχλοις και τοις μαθηταις αυτου
- 2 sanoen: "Mooseksen istuimella istuvat kirjanoppineet ja fariseukset.
The scribes and the Pharisees have the authority of Moses;
λεγων επι της μοσεως καθεδρος εκαθισαν οι γραμματαις και οι φαρισαιοι

- 3 Sentähden, kaikki, mitä he sanovat teille, se tehkää ja pitäkää; mutta heidän tekojensa mukaan älkää tehkö, sillä he sanovat, mutta eivät tee.
All things, then, which they give you orders to do, these do and keep: but do not take their works as your example, for they say and do not.
παντα ουν οσα αν ειπωσιν υμιν τηρειν τηρειτε και ποιειτε κατα δε τα εργα αυτων μη ποιειτε λεγουσιν γαρ και ου ποιουσιν
- 4 He sitovat kokoon raskaita ja vaikeasti kannettavia taakkoja ja panevat ne ihmisten hartioille, mutta itse he eivät tahdo niitä sormellaankaan liikuttaa.
They make hard laws and put great weights on men's backs; but they themselves will not put a finger to them.
δεσμεουσιν γαρ φορτια βαρεα και δυσβαστακτα και επιτιθεασιν επι τους ωμους των ανθρωπων τω δε δακτυλω αυτων ου θελουσιν κινησαι αυτα
- 5 Ja kaikki tekonsa he tekevät sitä varten, että ihmiset heitä katselisivat. He tekevät raamatunlausekotelonsa leveiksi ja vaippansa tupsut suuriksi
But all their works they do so as to be seen by men: for they make wide their phylacteries, and the edges of their robes,
παντα δε τα εργα αυτων ποιουσιν προς το θεαθηναι τοις ανθρωποις πλατυνουσιν δε τα φυλακτηρια αυτων και μεγαλυνουσιν τα κρασπεδα των ιματιων αυτων
- 6 ja rakastavat ensimmäistä sijaa pidoissa ja etumaisia istuimia synagoogissa,
And the things desired by them are the first places at feasts, and the chief seats in the Synagogues,
φιλουσιν τε την πρωτοκλισιαν εν τοις δειπνοις και τας πρωτοκαθεδριας εν ταις συναγωγαις
- 7 ja tahtovat mielellään, että heitä tervehditään toreilla, ja että ihmiset kutsuvat heitä nimellä 'rabbi'.
And words of respect in the market-places, and to be named by men, Teacher.
και τους ασπασμους εν ταις αγοραις και καλεισθαι υπο των ανθρωπων ραββι ραββι
- 8 Mutta te älkää antako kutsua itseänne rabbiksi, sillä yksi on teidän opettajanne, ja te olette kaikki veljiä.
But you may not be named Teacher: for one is your teacher, and you are all brothers.
υμεις δε μη κληθητε ραββι εις γαρ εστιν υμων ο καθηγητης ο χριστος παντες δε υμεις αδελφοι εστε
- 9 Ja isäksenne älkää kutsuko ketään maan päällä, sillä yksi on teidän Isänne, hän, joka on taivaissa.
And give no man the name of father on earth: because one is your Father, who is in heaven.
και πατερα μη καλεσητε υμων επι της γης εις γαρ εστιν ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις
- 10 Älkääkään antako kutsua itseänne mestareiksi, sillä yksi on teidän mestarinne, Kristus.
And you may not be named guides: because one is your Guide, even Christ.
μηδε κληθητε καθηγηται εις γαρ υμων εστιν ο καθηγητης ο χριστος
- 11 Vaan joka teistä on suurin, se olkoon teidän palvelijanne.
But let the greatest among you be your servant.
ο δε μειζων υμων εσται υμων διακονος
- 12 Mutta joka itsensä ylentää, se alennetaan; ja joka itsensä alentaa, se ylennetään.
And whoever makes himself high will be made low, and whoever makes himself low will be made high.
οστις δε υψωσει εαυτον ταπεινωθησεται και οστις ταπεινωσει εαυτον υψωθησεται
- 13 Mutta voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun suljette taivasten valtakunnan ihmisiltä! Sillä itse te ette mene sisälle, ettekä salli meneväisten sisälle mennä.
But a curse is on you, scribes and Pharisees, false ones! because you are shutting the kingdom of heaven against men: for you do not go in yourselves, and those who are going in, you keep back.
ουαι δε υμιν γραμματαις και φαρισαιοι υποκριται οτι κατεσθιετε τας οικιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι δια τουτο ληψεσθε περισσοτερον κριμα
- 15 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te kierrätte meret ja mantereet tehdäkseen yhden käännynnäisen; ja kun joku on siksi tullut, niin teette hänestä helvetin lapsen,
A curse is on you, scribes and Pharisees, false ones! for you go about land and sea to get one disciple and, having him, you make him twice as much a son of hell as yourselves.
ουαι υμιν γραμματαις και φαρισαιοι υποκριται οτι περιαγετε την θαλασσαν και την ξηραν ποιησαι ενα προσηλυτον και οταν γενηται ποιειτε αυτον υιον γεεννης διπλοτερον υμων
- 16 Voi teitä, te sokeat taluttajat, jotka sanotte: 'Jos joku vannoo tempppelin kautta, niin se ei ole mitään; mutta jos joku vannoo tempppelin kultan kautta, niin hän on valaansa sidottu!'
A curse is on you, blind guides, who say, Whoever takes an oath by the Temple, it is nothing; but whoever takes an oath by the gold of the Temple, he is responsible.
ουαι υμιν οδηγοι τυφλοι οι λεγοντες ος αν ομοση εν τω ναω ουδεν εστιν ος δ αν ομοση εν τω χρυσω του ναου οφειλει

- 17 Te tyhmät ja sokeat! Kumpi on suurempi, kultako vai temppeli, joka kultan pyhittää?
 You foolish ones and blind: which is greater, the gold, or the Temple which makes the gold holy?
 μωροι και τυφλοι τις γαρ μειζων εστιν ο χρυσος η ο ναος ο αγιαζων τον χρυσον
- 18 Ja: 'Jos joku vannoo alttarin kautta, niin se ei ole mitään; mutta jos joku vannoo sen päällä olevan uhrilahjan kautta, niin hän on valaansa sidottu'.
 And, Whoever takes an oath by the altar, it is nothing; but whoever takes an oath by the offering which is on it, he is responsible.
 και ος εαν ομοση εν τω θυσιαστηριω ουδεν εστιν ος δ αν ομοση εν τω δωρω τω επανω αυτου οφειλει
- 19 Te sokeat! Kumpi on suurempi, uhrilahjako vai alttari, joka uhrilahjan pyhittää?
 You blind ones: which is greater, the offering, or the altar which makes the offering holy?
 μωροι και τυφλοι τι γαρ μειζων το δωρον η το θυσιαστηριον το αγιαζων το δωρον
- 20 Sentähden, joka vannoo alttarin kautta, vannoo sen kautta ja kaiken kautta, mitä sen päällä on.
 He, then, who takes an oath by the altar, takes it by the altar and by all things on it.
 ο ουν ομοσας εν τω θυσιαστηριω ομνυει εν αυτω και εν πασιν τοις επανω αυτου
- 21 Ja joka vannoo temppelin kautta, vannoo sen kautta ja hänen kauttansa, joka siinä asuu.
 And he who takes an oath by the Temple, takes it by the Temple and by him whose house it is.
 και ο ομοσας εν τω ναω ομνυει εν αυτω και εν τω κατοικουντι αυτον
- 22 Ja joka vannoo taivaan kautta, vannoo Jumalan valtaistuimen kautta ja hänen kauttansa, joka sillä istuu.
 And he who takes an oath by heaven, takes it by the seat of God, and by him who is seated on it.
 και ο ομοσας εν τω ουρανω ομνυει εν τω θρονω του θεου και εν τω καθημενω επανω αυτου
- 23 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te annatte kymmenykset mintuista ja tilleistä ja kuminoista, mutta jätätte sikseen sen, mikä laissa on tärkeintä: oikeuden ja laupeuden ja uskollisuuden! Näitä tulisi noudattaa, eikä noitakaan sikseen jättää.
 A curse is on you, scribes and Pharisees, false ones! for you make men give a tenth of all sorts of sweet-smelling plants, but you give no thought to the more important things of the law, righteousness, and mercy, and faith; but it is right for you to do these, and not to let the others be undone.
 ουαι υμιν γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται οτι αποδεκατουτε το ηδουσμον και το ανηθον και το κυμινον και αφηκατε τα βαρυτερα του νομου την κρισιν και τον ελεον και την πιστιν ταυτα εδε ι ποιησαι κακεινα μη αφιεναι
- 24 Te sokeat taluttajat, jotka siivilöitte hyttysen, mutta nielette kamelin!
 You blind guides, who take out a fly from your drink, but make no trouble over a camel.
 οδηγοι τυφλοι οι διωλιζοντες τον κωνωπα την δε καμηλον καταπινοντες
- 25 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te puhdistatte maljan ja vadin ulkopuolen, mutta sisältä ne ovat täynnä ryöstöä ja hillittömyyttä!
 A curse is on you, scribes and Pharisees, false ones! for you make clean the outside of the cup and of the plate, but inside they are full of violent behaviour and uncontrolled desire.
 ουαι υμιν γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται οτι καθαριζετε το εξωθεν του ποτηριου και της παροψιδος εσωθεν δε γεμουσιν εξ αρπαγης και ακρασιας
- 26 Sinä sokea fariseus, puhdistista ensin maljan sisus, että sen ulkopuolikin tulisi puhtaaksi!
 You blind Pharisee, first make clean the inside of the cup and of the plate, so that the outside may become equally clean.
 φαρισαιε τυφλε καθαρισον πρωτον το εντος του ποτηριου και της παροψιδος ινα γενηται και το εκτος αυτων καθαρον
- 27 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te olette valkeiksi kalkittujen hautojen kaltaisia: ulkoa ne kyllä näyttävät kauniilta, mutta ovat sisältä täynnä kuolleitten luita ja kaikkea saastaa!
 A curse is on you, scribes and Pharisees, false ones! for you are like the resting-places of the dead, which are made white, and seem beautiful on the outside, but inside are full of dead men's bones and of all unclean things.
 ουαι υμιν γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται οτι παρομοιαζετε ταφοις κεκονιαμενοις οιτινες εξωθεν μεν φαινονται ωραιοι εσωθεν δε γεμουσιν οσσεων νεκρων και πασης ακαθαρσιας
- 28 Samoin tekin ulkoa kyllä näytätte ihmisten silmissä hurskailta, mutta sisältä te olette täynnä ulkokultaisuutta ja laittomuutta.
 Even so you seem to men to be full of righteousness, but inside you are all false and full of wrongdoing.
 ουτως και υμεις εξωθεν μεν φαινεσθε τοις ανθρωποις δικαιοι εσωθεν δε μεστοι εστε υποκρισεως και ανομιμας

- 29 Voi teitä, kirjanoppineet ja fariseukset, te ulkokullatut, kun te rakennatte profeettain hautoja ja kaunistatte vanhurskasten hautakammioita,
A curse is on you, scribes and Pharisees, false ones! because you put up buildings for housing the dead bodies of the prophets, and make fair the last resting-places of good men, and say,
ουαι υμιν γραμματαις και φαρισαιοι υποκριται οτι οικοδομειτε τους ταφους των προφητων και κοσμειτε τα μνημεια των δικαιων
- 30 ja sanotte: 'Jos me olisimme eläneet isäimme päivinä, emme olisi olleet osallisia heidän kanssaan profeettain vereen!'
If we had been living in the days of our fathers, we would not have taken part with them in the blood of the prophets.
και λεγετε ει ημεν εν ταις ημεραις των πατερων ημων ουκ αν ημεν κοινωνοι αυτων εν τω αιματι των προφητων
- 31 Niin te siis todistatte itsestänne, että olette niiden lapsia, jotka tappoivat profeetat.
So that you are witnesses against yourselves that you are the sons of those who put the prophets to death.
ωστε μαρτυρειτε εαυτοις οτι υιοι εστε των φονευσαντων τους προφητας
- 32 Täyttäkää siis te isäinne mitta.
Make full, then, the measure of your fathers.
και υμεις πληρωσατε το μετρον των πατερων υμων
- 33 Te käärmeet, te kyykäärmeitten sikiöt, kuinka te pääsisitte helvetin tuomiota pakoon?
You snakes, offspring of snakes, how will you be kept from the punishment of hell?
οφεις γεννηματα εχιδων πως φυγητε απο της κρισεως της γεενης
- 34 Sentähden, katso, minä lähetän teidän tykönnne profeettoja ja viisaita ja kirjanoppineita. Muutamat heistä te tapatte ja ristiinnaulitsette, ja toisia heistä te ruoskitte synagoogissanne ja vainoatte kaupungista kaupunkiin;
For this reason, I send you prophets, and wise men, and scribes: some of them you will put to death and put on the cross, and to some of them you will give blows in your Synagogues, driving them from town to town;
δια τουτο ιδου εγω αποσπελλω προς υμας προφητας και σοφους και γραμματαις και εξ αυτων αποκτενειτε και σταυρωσετε και εξ αυτων μαστιγωσετε εν ταις συναγωγαις υμων και διωξετε απο πολεωσ εις πολιν
- 35 että teidän päällemme tulisi kaikki se vanhurskas veri, joka maan päällä on vuodatettu vanhurskaan Aabelin verestä Sakariaan, Barakiaan pojan, vereen asti, jonka te tapoitte temppelin ja alttarin välillä.
So that on you may come all the blood of the upright on the earth, from the blood of upright Abel to the blood of Zachariah, son of Barachiah, whom you put to death between the Temple and the altar.
οπως ελθη εφ υμας παν αιμα δικαιον εκχυνομενον επι της γης απο του αιματος αβελ του δικαιου εως του αιματος ζαχαριου υιου βαραχιου ον εφονευσατε μεταξυ του ναου και του θυσιαστηριου
- 36 Totisesti minä sanon teille: tämä kaikki on tuleva tämän sukupolven päälle.
Truly I say to you, All these things will come on this generation.
αμην λεγω υμιν ηξει ταυτα παντα επι την γενεαν ταυτην
- 37 Jerusalem, Jerusalem, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka ovat sinun tykösi lähetetyt, kuinka usein minä olenkaan tahtonut koota sinun lapsesi, niinkuin kana kokoaa poikansa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet.
O Jerusalem, Jerusalem, putting to death the prophets, and stoning those who are sent to her! Again and again would I have taken your children to myself as a bird takes her young ones under her wings, and you would not!
ιερουσαλημ ιερουσαλημ η αποκτεινουσα τους προφητας και λιθοβολουσα τους απεσταλμενους προς αυτην ποσακις ηθελησα επισυναγαγειν τα τεκνα σου ον τροπον επισυναγει ορνις τα νοσσια εαυτης υπο τας πτερυγας και ουκ ηθελησατε
- 38 Katso, 'teidän huoneenne on jäävä hyljätyksi'.
See, your house is made waste.
ιδου αφιεται υμιν ο οικος υμων ερημος
- 39 Sillä minä sanon teille: tästedes te ette näe minua, ennenkuin sanotte: 'Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen'.
For I say to you, You will not see me from this time till you say, A blessing on him who comes in the name of the Lord.
λεγω γαρ υμιν ου μη με ιδητε απ αρτι εως αν ειπητε ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι κυριου
- 1 Ja Jeesus lähti ulos pyhäköstä ja meni pois; ja hänen opetuslapsensa tulivat hänen tykönsä näyttämään hänelle pyhäkön rakennuksia.
And Jesus went out of the Temple, and on the way his disciples came to him, pointing out the buildings of the Temple.
και εξελθων ο ιησους επορευετο απο του ιερου και προσηλθον οι μαθηται αυτου επιδειξει αυτω τας οικοδομας του ιερου

- 2 Niin hän vastasi ja sanoi heille: "Ettekö näe näitä kaikkia? Totisesti minä sanon teille: tähän ei ole jäävä kiveä kiven päälle, maahan jaottamatta."
But he, answering, said to them, See you not all these things? truly I say to you that here there will not be one stone resting on another, which will not be pulled down.
ο δε ιησους ειπεν αυτοις ου βλεπετε παντα ταυτα αμην λεγω υμιν ου μη αφεθη ωδε λιθος επι λιθον ος ου μη καταλυθησεται
- 3 Ja kun hän istui Öljymäellä, tulivat opetuslapset erikseen hänen tykönsä ja sanoivat: "Sano meille: milloin se tapahtuu, ja mikä on sinun tulemuksesi ja maailman lopun merkki?"
And while he was seated on the Mountain of Olives, the disciples came to him privately, saying, Make clear to us, when will these things be? and what will be the sign of your coming and of the end of the world?
καθημενου δε αυτου επι του ορους των ελαιων προσηλθον αυτω οι μαθηται κατ ιδιαν λεγοντες ειπε ημιν ποτε ταυτα εσται και τι το σημειον της σης παρουσιας και της συντελειας του αιωνος
- 4 Silloin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä.
And Jesus said to them in answer, Take care that you are not tricked.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις βλεπετε μη τις υμας πλανηση
- 5 Sillä monta tulee minun nimessäni sanoen: 'Minä olen Kristus', ja he eksyttävät monta.
For people will come in my name, saying, I am the Christ; and a number will be turned from the true way through them.
πολλοι γαρ ελευσονται επι τω ονοματι μου λεγοντες εγω ειμι ο χριστος και πολλους πλανησουσιν
- 6 Ja te saatte kuulla sotien melskettä ja sanomia sodista; katsokaa, ettette peljästy. Sillä näin täytyy tapahtua, mutta tämä ei ole vielä loppu.
And news will come to you of wars and talk of wars: do not be troubled, for these things have to be; but it is still not the end.
μελλησετε δε ακουειν πολεμους και ακοας πολεμων ορατε μη θροεισθε δει γαρ παντα γενεσθαι αλλ ουπω εστιν το τελος
- 7 Sillä kansa nousee kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan, ja nälänhätää ja maanjäristyksiä tulee monin paikoin.
For nation will be moved against nation, and kingdom against kingdom, and men will be without food, and the earth will be shaking in different places;
εγερθησεται γαρ εθνος επι εθνος και βασιλεια επι βασιλειαν και εσονται λιμοι και λοιμοι και σεισμοι κατα τοπους
- 8 Mutta kaikki tämä on synnytystuskien alkua.
But all these things are the first of the troubles.
παντα δε ταυτα αρχη ωδινων
- 9 Silloin teidät annetaan vaivaan, ja teitä tapetaan, ja te joudutte kaikkien kansojen vihattaviksi minun nimeni tähden.
Then they will be cruel to you, and will put you to death: and you will be hated by all nations because of my name.
τοτε παραδωσουσιν υμας εις θλιψιν και αποκτενουσιν υμας και εσεσθε μισουμενοι υπο παντων των εθνων δια το ονομα μου
- 10 Ja silloin monet lankeavat pois, ja he antavat toisensa alttiiksi ja vihaavat toinen toistaan.
And numbers of people will be turned from the right way, and will give one another up and have hate for one another.
και τοτε σκανδαλισθησονται πολλοι και αλληλους παραδωσουσιν και μισησουσιν αλληλους
- 11 Ja monta väärää profeettaa nousee, ja he eksyttävät monta.
And a number of false prophets will come, causing error.
και πολλοι ψευδοπροφηται εγερθησονται και πλανησουσιν πολλους
- 12 Ja sentähden, että laittomuus pääsee valtaan, kylmenee useimpien rakkaus.
And because wrongdoing will be increased, the love of most people will become cold.
και δια το πληθυνθηναι την ανομιαν ψυγησεται η αγαπη των πολλων
- 13 Mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se pelastuu.
But he who goes through to the end will get salvation.
ο δε υπομεινας εις τελος ουτος σωθησεται
- 14 Ja tämä valtakunnan evankeliumi pitää saarnattaman kaikessa maailmassa, todistukseksi kaikille kansoille; ja sitten tulee loppu.
And this good news of the kingdom will be given through all the world for a witness to all nations; and then the end will come.
και κηρυχθησεται τουτο το ευαγγελιον της βασιλειας εν ολη τη οικουμενη εις μαρτυριον πασιν τοις εθνεσιν και τοτε ηξει το τελος

- 15 Kun te siis näette hävityksen kauhistuksen, josta on puhuttu profeetta Danielin kautta, seisovan pyhässä paikassa - joka tämän lukee, se tarkatkoon -
When, then, you see in the holy place the unclean thing which makes destruction, of which word was given by Daniel the prophet (let this be clear to the reader),
οταν ουν ιδητε το βδελυγμα της ερημωσης το ρηθεν δια δανιηλ του προφητου εστος εν τοπω αγιω ο αναγιωσκων νοειτω
- 16 silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille;
Then let those who are in Judaea go in flight to the mountains:
τοτε οι εν τη ιουδαια φευγετωσαν επι τα ορη
- 17 joka on katolla, älköön astuko alas noutamaan, mitä hänen huoneessansa on,
Let not him who is on the house-top go down to take anything out of his house:
ο επι του δωματος μη καταβαινετω αραι τι εκ της οικιας αυτου
- 18 ja joka on pellolla, älköön palatko takaisin noutamaan vaippaansa.
And let not him who is in the field go back to get his coat.
και ο εν τω αγρω μη επιστρεψατω οπισω αραι τα ιματια αυτου
- 19 Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä!
But it will be hard for women who are with child and for those with babies at the breast in those days.
ουαι δε ταις εν γαστρι εχουσαις και ταις θηλαζουσαις εν εκειναις ταις ημεραις
- 20 Mutta rukoilkaa, ettei teidän pakonne tapahtuisi talvella eikä sapattina.
And say a prayer that your flight may not be in the winter, or on a Sabbath.
προσευχεσθε δε ινα μη γενηται η φυγη υμων χειμωνος μηδε εν σαββατω
- 21 Sillä silloin on oleva suuri ahdistus, jonka kaltaista ei ole ollut maailman alusta hamaan tähän asti eikä milloinkaan tule.
Because in those days there will be great sorrow, such as there has not been from the start of the world till now, or ever will be.
εσται γαρ τοτε θλιψις μεγαλη οια ου γεγονεν απ αρχης κοσμου εως του νυν ουδ ου μη γενηται
- 22 Ja ellei niitä päiviä olisi lyhennetty, ei mikään liha pelastuisi; mutta valittujen tähden ne päivät lyhennetään.
And if those days had not been made short there would have been no salvation for any, but because of the saints those days will be made short.
και ει μη εκολοβωθησαν αι ημεραι εκειναι ουκ αν εσωθη πασα σαρξ δια δε τους εκλεκτους κολοβωθησονται αι ημεραι εκειναι
- 23 Jos silloin joku sanoo teille: 'Katso, täällä on Kristus', tahi: 'Tuolla', niin älkää uskoko.
Then if any man says to you, See, here is the Christ, or, Here; do not put faith in him;
τοτε εαν τις υμιν ειπη ιδου ωδε ο χριστος η ωδε μη πιστευσητε
- 24 Sillä vääriä kristuksia ja vääriä profeettoja nousee, ja he tekevät suuria tunnustekoja ja ihmeitä, niin että eksyttävät, jos mahdollista, valitutkin.
For there will come up false Christs, and false prophets, who will do great signs and wonders; so that if possible even the saints might be tricked.
εγερθησονται γαρ ψευδοχριστοι και ψευδοπροφηται και δωσουσιν σημεια μεγαλα και τερατα ωστε πλανησαι ει δυνατον και τους εκλεκτους
- 25 Katso, minä olen sen teille edeltä sanonut.
See, I have made it clear to you before it comes about.
ιδου προειρηκα υμιν
- 26 Sentähden, jos teille sanotaan: 'Katso, hän on erämaassa', niin älkää menkö sinne, tahi: 'Katso, hän on kammiossa', niin älkää uskoko.
If, then, they say to you, See, he is in the waste land; go not out: See, he is in the inner rooms; put no faith in it.
εαν ουν ειπωσιν υμιν ιδου εν τη ερημω εστιν μη εξελθητε ιδου εν τοις ταμειοις μη πιστευσητε
- 27 Sillä niinkuin salama leimahtaa idästä ja näkyy hamaan länteen, niin on oleva Ihmisen Pojan tulemus.
Because as in a thunderstorm the bright light coming from the east is seen even in the west; so will be the coming of the Son of man.
ωσπερ γαρ η αστραπη εξερχεται απο ανατολων και φαινεται εως δυσμων ουτως εσται και η παρουσία του υιου του ανθρωπου
- 28 Missä raato on, sinne kotkat kokoontuvat.
Wherever the dead body is, there will the eagles come together.
οπου γαρ εαν η το πτωμα εκει συναχθησονται οι αετοι

- 29 **Mutta kohta niiden päivien ahdistuksen jälkeen aurinko pimenee, eikä kuu anna valoansa, ja tähdet putoavat taivaalta, ja taivaitten voimat järkkyvät.**
But straight away, after the trouble of those days, the sun will be made dark and the moon will not give her light and the stars will come down from heaven and the powers of heaven will be moved:
 ευθεως δε μετα την θλιψιν των ημερων εκεινον ο ηλιος σκοτισθησεται και η σεληνη ου δωσει το φεγγος αυτης και οι αστερες πεσουνται απο του ουρανου και αι δυναμεις των ουρανων σαλευθησονται
- 30 **Ja silloin Ihmisen Pojan merkki näkyy taivaalla, ja silloin kaikki maan sukukunnat parkuvat; ja he näkevät Ihmisen Pojan tulevan taivaan pilvien päällä suurella voimalla ja kirkkaudella.**
And then the sign of the Son of man will be seen in heaven: and then all the nations of the earth will have sorrow, and they will see the Son of man coming on the clouds of heaven with power and great glory.
 και τοτε φανησεται το σημειον του υιου του ανθρωπου εν τω ουρανω και τοτε κοψονται πασαι αι φυλαι της γης και οψονται τον υιον του ανθρωπου ερχομενον επι των νεφελων του ουρανου μετα δυναμειως και δοξης πολλης
- 31 **Ja hän lähettää enkelinsä suuren pasunan pauhatessa, ja he kokoavat hänen valittunsa neljältä ilmalta, taivasten ääristä hamaan toisiin ääriin.**
And he will send out his angels with a great sound of a horn, and they will get his saints together from the four winds, from one end of heaven to the other.
 και αποστειλει τους αγγελους αυτου μετα σαλπιγγος φωνης μεγαλης και επισυναξουσιν τους εκλεκτους αυτου εκ των τεσσαρων ανεμων απ ακρων ουρανων εως ακρων αυτων
- 32 **Mutta oppikaa viikunapuusta vertaus: kun sen oksa jo on tuore ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että kesä on lähellä.**
Now take an example from the fig-tree: when her branch has become soft and puts out its leaves, you are certain that the summer is near;
 απο δε της συκης μαθετε την παραβολην οταν ηδη ο κλαδος αυτης γενηται απαλος και τα φυλλα εκφυη γινωσκετε οτι εγγυς το θερος
- 33 **Samoin te myös, kun näette tämän kaiken, tietäkää, että se on lähellä, oven edessä.**
Even so, when you see all these things, you may be certain that he is near, even at the doors.
 ουτως και υμεις οταν ιδητε παντα ταυτα γινωσκετε οτι εγγυς εστιν επι θυραις
- 34 **Totisesti minä sanon teille: tämä sukupolvi ei katoa, ennenkuin kaikki nämä tapahtuvat.**
Truly I say to you, This generation will not come to an end till all these things are complete.
 αμην λεγω υμιν ου μη παρελθη η γενεα αυτη εως αν παντα ταυτα γενηται
- 35 **Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät koskaan katoa.**
Heaven and earth will come to an end, but my words will not come to an end.
 ο ουρανος και η γη παρελευσονται οι δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν
- 36 **Mutta siitä päivästä ja hetkestä ei tiedä kukaan, eivät taivasten enkelit, eikä myöskään Poika, vaan Isä yksin.**
But of that day and hour no one has knowledge, not even the angels in heaven, or the Son, but the Father only.
 περι δε της ημερας εκεινης και της ωρας ουδεις οιδεν ουδε οι αγγελοι των ουρανων ει μη ο πατηρ μου μονος
- 37 **Sillä niinkuin oli Nooan päivinä, niin on Ihmisen Pojan tulemus oleva.**
And as were the days of Noah, so will be the coming of the Son of man.
 ωσπερ δε αι ημεραι του νοε ουτως εσται και η παρουσία του υιου του ανθρωπου
- 38 **Sillä niinkuin ihmiset olivat niinä päivinä ennen vedenpaisumusta: söivät ja joivat, naivat ja naittivat, aina siihen päivään asti, jona Nooa meni arkkiin,**
Because as in those days before the overflowing of the waters, they were feasting and taking wives and getting married, till the day when Noah went into the ark,
 ωσπερ γαρ ησαν εν ταις ημεραις ταις προ του κατακλυσμου τρωγοντες και πινοντες γαμουντες και εκγαμιζοντες αχρι ης ημερας εισηλθεν νοε εις την κιβωτον
- 39 **eivätkä tienneet, ennenkuin vedenpaisumus tuli ja vei heidät kaikki; niin on myös Ihmisen Pojan tulemus oleva.**
And they had no care till the waters came and took them all away; so will be the coming of the Son of man.
 και ουκ εγνωσαν εως ηλθεν ο κατακλυσμος και ηρεν απαντας ουτως εσται και η παρουσία του υιου του ανθρωπου
- 40 **Silloin on kaksi miestä pellolla; toinen korjataan talteen, ja toinen jätetään.**
Then two men will be in the field; one is taken, and one let go;
 τοτε δυο εσονται εν τω αγρω ο εις παραλαμβανεται και ο εις αφιεται
- 41 **Kaksi naista on jauhamassa käsikivillä; toinen korjataan talteen, ja toinen jätetään.**
Two women will be crushing grain; one is taken, and one let go.
 δυο αληθουσαι εν τω μυλωνι μια παραλαμβανεται και μια αφιεται

- 42 Valvokaa siis, sillä ette tiedä, minä päivänä teidän Herranne tulee.
Be watching, then! for you have no knowledge on what day your Lord will come.
 γρηγορείτε ουν οτι ουκ οιδατε ποια ωρα ο κυριος υμων ερχεται
- 43 Mutta se tietäkää: jos perheenisäntä tietäisi, millä yövartiolla varas tulee, totta hän valvoisi, eikä sallisi taloonsa murtauduttavan.
But be certain of this, that if the master of the house had had knowledge of the time when the thief was coming, he would have been watching, and would not have let his house be broken into.
 εκεινο δε γινωσκετε οτι ει ηδει ο οικοδεσποτης ποια φυλακη ο κλεπτης ερχεται εγρηγορησεν αν και ουκ αν ειασεν διορυγηναι την οικιαν αυτου
- 44 Sentähden olkaa tekin valmiit, sillä sinä hetkenä, jona ette luule, Ihmisen Poika tulee.
Be ready then; for at a time which you have no thought of the Son of man will come.
 δια τουτο και υμεις γινεσθε ετοιμοι οτι η ωρα ου δοκειτε ο υιος του ανθρωπου ερχεται
- 45 Kuka siis on se uskollinen ja ymmärtäväinen palvelija, jonka hänen herransa on asettanut pitämään huolta palvelusväestään, antamaan heille ruokaa ajallansa?
Who is the true and wise servant, whom his lord has put over those in his house, to give them their food at the right time?
 τις αρα εστιν ο πιστος δουλος και φρονιμος ον κατεστησεν ο κυριος αυτου επι της θεραπειας αυτου του διδοναι αυτοις την τροφην εν καιρω
- 46 Autuas se palvelija, jonka hänen herransa tullessaan havaitsee näin tekevän!
A blessing on that servant, who will be doing so when his lord comes.
 μακαριος ο δουλος εκεινος ον ελθων ο κυριος αυτου ευρησει ποιουντα ουτως
- 47 Totisesti minä sanon teille: hän asettaa hänet kaiken omaisuutensa hoitajaksi.
Truly, I say to you, he will put him over all he has.
 αμην λεγω υμιν οτι επι πασιν τοις υπαρχουσιν αυτου καταστησει αυτον
- 48 Mutta jos paha palvelija sanoo sydämessään: 'Minun herrani viipyy',
But if that evil servant says in his heart, My lord is a long time in coming;
 εαν δε ειπη ο κακος δουλος εκεινος εν τη καρδια αυτου χρονιζει ο κυριος μου ελθειν
- 49 ja rupeaa lyömään kanssapalvelijoitaan ja syö ja juo juopuneiden kanssa,
And is cruel to the other servants, taking his pleasure with those who are overcome with wine;
 και αρζηται τυπτειν τους συνδουλους εσθιειν δε και πινειν μετα των μεθυοντων
- 50 niin sen palvelijan herra tulee päivänä, jona hän ei odota, ja hetkenä, jota hän ei arvaa,
The lord of that servant will come in a day when he is not looking for him, and in an hour of which he has no knowledge,
 ηξει ο κυριος του δουλου εκεινου εν ημερα η ου προσδοκα και εν ωρα η ου γινωσκει
- 51 ja hakkaa hänet kappaleiksi ja määrää hänelle saman osan kuin ulkokullatuille. Siellä on oleva itku ja hammasten kiristys."
And will have him cut in two, and will give him a part in the fate of the false ones: there will be weeping and cries of sorrow.
 και διχοτομησει αυτον και το μερος αυτου μετα των υποκριτων θησει εκει εσται ο κλαυθος και ο βρυγμος των οδοντων
- 1 "Silloin on taivasten valtakunta oleva kymmenen neitsyen kaltainen, jotka ottivat lamppunsa ja lähtivät ylkää vastaan.
Then the kingdom of heaven will be like ten virgins, the friends of the bride, who took their lights, and went out with the purpose of meeting the husband.
 τοτε ομοιωθησεται η βασιλεια των ουρανων δεκα παρθενοις αιτινες λαβουσαι τας λαμπαδας αυτων εξηλθον εις απαντησιν του νυμφιου
- 2 Mutta viisi heistä oli tyhmää ja viisi ymmärtäväistä.
And five of them were foolish, and five were wise.
 πεντε δε ησαν εξ αυτων φρονιμοι και αι πεντε μωραι
- 3 Tyhmat ottivat lamppunsa, mutta eivät ottaneet öljyä mukaansa.
For the foolish, when they took their lights, took no oil with them.
 αιτινες μωραι λαβουσαι τας λαμπαδας εαυτων ουκ ελαβον μεθ εαυτων ελαιον
- 4 Mutta ymmärtäväiset ottivat öljyä astioihinsa ynnä lamppunsa.
But the wise took oil in their vessels with their lights.
 αι δε φρονιμοι ελαβον ελαιον εν τοις αγγειοις αυτων μετα των λαμπαδων αυτων

- 5 Yljän viipyessä tuli heille kaikille uni, ja he nukkuivat.
Now the husband was a long time in coming, and they all went to sleep.
χρονιζοντος δε του νυμφιου ενυσταζαν πασαι και εκαθευδον
- 6 Mutta yösydännä kuului huuto: 'Katso, ylkä tulee! Menkää häntä vastaan.'
But in the middle of the night there is a cry, The husband comes! Go out to him.
μεσης δε νυκτος κραυγη γεγονεν ιδου ο νυμφιος ερχεται εξερχεσθε εις απαντησιν αυτου
- 7 Silloin kaikki nämä neitsyet nousivat ja laittoivat lammppunsa kuntoon.
Then all those virgins got up, and made ready their lights.
τοτε ηγερθησαν πασαι αι παρθενοι εκειναι και εκοσμησαν τας λαμπαδας αυτων
- 8 Ja tyhmät sanoivat ymmärtäväisille: 'Antakaa meille öljyänne, sillä meidän lamppumme sammuvat'.
And the foolish said to the wise, Give us of your oil; for our lights are going out.
αι δε μωραι ταις φρονιμοις ειπον δοτε ημιν εκ του ελαιου υμων οτι αι λαμπαδες ημων σβεννυνται
- 9 Mutta ymmärtäväiset vastasivat ja sanoivat: 'Emme voi, se ei riitä meille ja teille. Menkää ennemmin myyjäin luo ostamaan itsellenne.'
But the wise made answer, saying, There may not be enough for us and you; it would be better for you to go to the traders and get oil for yourselves.
απεκριθησαν δε αι φρονιμοι λεγουσαι μηποτε ουκ αρκεση ημιν και υμιν πορευεσθε δε μαλλον προς τους πωλουντας και αγορασατε εανταις
- 10 Mutta heidän lähdeytyään ostamaan ylkä tuli; ja ne, jotka olivat valmiit, menivät hänen kanssansa häihin, ja ovi suljettiin.
And while they went to get oil, the master came; and those who were ready went in with him to the feast: and the door was shut.
απερχομενων δε αυτων αγορασαι ηλθεν ο νυμφιος και αι ετοιμοι εισηλθον μετ αυτου εις τους γαμους και εκλεισθη η θυρα
- 11 Ja myöhemmin toisetkin neitsyet tulivat ja sanoivat: 'Herra, Herra, avaa meille!'
After that the other virgins came, saying, Lord, Lord, let us in.
υστερον δε ερχονται και αι λοιπαι παρθενοι λεγουσαι κυριε κυριε ανοιξον ημιν
- 12 Mutta hän vastasi ja sanoi: 'Totisesti minä sanon teille: minä en tunne teitä'.
But he made answer and said, Truly I say to you, I have no knowledge of you.
ο δε αποκριθεις ειπεν αμην λεγω υμιν ουκ οιδα υμας
- 13 Valvokaa siis, sillä ette tiedä päivää ettekä hetkeä.
Keep watch, then, because you are not certain of the day or of the hour.
γηγορευετε ουν οτι ουκ οιδατε την ημεραν ουδε την ωραν εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται
- 14 Sillä tapahtuu, niinkuin tapahtui, kun mies matkusti muille maille: hän kutsui palvelijansa ja uskoi heille omaisuutensa;
For it is as when a man, about to take a journey, got his servants together, and gave them his property.
ωσπερ γαρ ανθρωπος αποδημων εκαλεσεν τους ιδιους δουλους και παρεδωκεν αυτοις τα υπαρχοντα αυτου
- 15 yhdelle hän antoi viisi leiviskää, toiselle kaksi ja kolmannelle yhden, kullekin hänen kykynsä mukaan, ja lähti muille maille.
And to one he gave five talents, to another two, to another one; to everyone as he was able; and he went on his journey.
και ω μεν εδωκεν πεντε ταλαντα ω δε δυο ω δε εν εκαστω κατα την ιδιαν δυναμιν και απεδημησεν ευθεως
- 16 Se, joka oli saanut viisi leiviskää, meni kohta ja asioitsi niillä ja voitti toiset viisi leiviskää.
Straight away he who had been given the five talents went and did trade with them, and made five more.
πορευθεις δε ο τα πεντε ταλαντα λαβων ειργασατο εν αυτοις και εποιησεν αλλα πεντε ταλαντα
- 17 Samoin kaksi leiviskää saanut voitti toiset kaksi.
In the same way he who had been given the two got two more.
ωσαυτως και ο τα δυο εκερδησεν και αυτος αλλα δυο
- 18 Mutta yhden leiviskän saanut meni pois ja kaivoi kuopan maahan ja kätki siihen herransa rahan.
But he who was given the one went away and put it in a hole in the earth, and kept his lord's money in a secret place.
ο δε το εν λαβων απελθων ωρυξεν εν τη γη και απεκρυψεν το αργυριον του κυριου αυτου

- 19 Pitkän ajan kuluttua näiden palvelijain herra palasi ja ryhtyi tilintekoon heidän kanssansa.
Now after a long time the lord of those servants comes, and makes up his account with them.
μετα δε χρονον πολυν ερχεται ο κυριος των δουλων εκεινων και συναιρει μετ αυτων λογον
- 20 Silloin tuli se, joka oli saanut viisi leiviskää, ja toi toiset viisi leiviskää ja sanoi: 'Herra, viisi leiviskää sinä minulle uskoit, katso, toiset viisi leiviskää minä olen voittanut'.
And he who had the five talents came with his other five talents, saying, Lord, you gave into my care five talents: see, I have got five more.
και προσελθων ο τα πεντε ταλαντα λαβων προσηνεγκεν αλλα πεντε ταλαντα λεγων κυριε πεντε ταλαντα μοι παρεδοκας ιδε αλλα πεντε ταλαντα εκερδησα επ αυτοις
- 21 Hänen herransa sanoi hänelle: 'Hyvä on, sinä hyvä ja uskollinen palvelija. Vähässä sinä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi. Mene herrasi iloon.'
His lord said to him, Well done, good and true servant: you have been true in a small thing, I will give you control over great things: take your part in the joy of your lord.
εφη δε αυτο ο κυριος αυτου ευ δουλε αγαθε και πιστε επι ολιγα ης πιστος επι πολλων σε καταστησω εισελθε εις την χαραν του κυριου σου
- 22 Myös se, joka oli saanut kaksi leiviskää, tuli ja sanoi: 'Herra, kaksi leiviskää sinä minulle uskoit, katso, toiset kaksi leiviskää minä olen voittanut'.
And he who had the two talents came and said, Lord, you gave into my care two talents: see, I have got two more.
προσελθων δε και ο τα δυο ταλαντα λαβων ειπεν κυριε δυο ταλαντα μοι παρεδοκας ιδε αλλα δυο ταλαντα εκερδησα επ αυτοις
- 23 Hänen herransa sanoi hänelle: 'Hyvä on, sinä hyvä ja uskollinen palvelija. Vähässä sinä olet ollut uskollinen, minä panen sinut paljon haltijaksi. Mene herrasi iloon.'
His lord said to him, Well done, good and true servant: you have been true in a small thing, I will give you control over great things: take your part in the joy of your lord.
εφη αυτο ο κυριος αυτου ευ δουλε αγαθε και πιστε επι ολιγα ης πιστος επι πολλων σε καταστησω εισελθε εις την χαραν του κυριου σου
- 24 Sitten myös se, joka oli saanut yhden leiviskän, tuli ja sanoi: 'Herra, minä tiesin sinut kovaksi mieheksi; sinä leikkaat sieltä, mihin et ole kylvänyt, ja kokoat sieltä, missä et ole eloa viskannut.
And he who had had the one talent came and said, Lord, I had knowledge that you are a hard man, getting in grain where you have not put seed, and making profits for which you have done no work:
προσελθων δε και ο το εν ταλαντον εληφως ειπεν κυριε εγνων σε οτι σκληρος ει ανθρωπος θεριζων οπου ουκ εσπειρας και συναγωγ οθεν ου διεσκορπισας
- 25 Ja peloissani minä menin ja kätkin sinun leiviskäsi maahan; katso, tässä on omasi.'
And I was in fear, and went away, and put your talent in the earth: here is what is yours.
και φοβηθεις απελθων εκρυψα το ταλαντον σου εν τη γη ιδε εχεις το σου
- 26 Mutta hänen herransa vastasi ja sanoi hänelle: 'Sinä paha ja laiska palvelija! Sinä tiesit minun leikkaavan sieltä, mihin en ole kylvänyt, ja kokoavan sieltä, missä en ole viskannut.
But his lord in answer said to him, You are a bad and unready servant; if you had knowledge that I get in grain where I did not put seed, and make profits for which I have done no work, αποκριθεις δε ο κυριος αυτου ειπεν αυτο πονηρε δουλε και οκνηρε ηδεις οτι θεριζω οπου ουκ εσπειρα και συναγω οθεν ου διεσκορπισα
- 27 Sinun olisi siis pitänyt jättää minun rahani rahanvaihtajille, niin minä tultuani olisin saanut omani takaisin korkoineen.
Why, then, did you not put my money in the bank, and at my coming I would have got back what is mine with interest?
εδει ουν σε βαλειν το αργυριον μου τοις τραπεζιταις και ελθων εγω εκομισαμην αν το εμον συν τοκο
- 28 Ottakaa sentähden leiviskä häneltä pois ja antakaa sille, jolla on kymmenen leiviskää.
Take away, then, his talent and give it to him who has the ten talents.
αρατε ουν απ αυτου το ταλαντον και δοτε τω εχοντι τα δεκα ταλαντα
- 29 Sillä jokaiselle, jolla on, annetaan, ja hänellä on oleva yltäkyllin; mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mikä hänellä on.
For to everyone who has will be given, and he will have more: but from him who has not, even what he has will be taken away.
τω γαρ εχοντι παντι δοθησεται και περισσευθησεται απο δε του μη εχοντος και ο εχει αρθησεται απ αυτου
- 30 Ja heittäkää tuo kelvoton palvelija ulos pimeyteen; siellä on oleva itku ja hammasten kiristys.'
And put out the servant who is of no profit into the outer dark: there will be weeping and cries of sorrow.
και τον αχρειον δουλον εκβαλλετε εις το σκοτος το εξωτερων εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγγμος των οδοντων
- 31 Mutta kun Ihmisen Poika tulee kirkkaudessaan ja kaikki enkelit hänen kanssaan, silloin hän istuu kirkkautensa valtaistuimelle.
But when the Son of man comes in his glory, and all the angels with him, then will he be seated in his glory:
οταν δε ελθη ο υιος του ανθρωπου εν τη δοξη αυτου και παντες οι αγγελοι μετ αυτου τοτε καθισει επι θρονου δοξης αυτου

- 32 Ja hänen eteensä kootaan kaikki kansat, ja hän erottaa toiset toisista, niinkuin paimen erottaa lampaat vuohista.
And before him all the nations will come together; and they will be parted one from another, as the sheep are parted from the goats by the keeper.
και συναχθησεται εμπροσθεν αυτου παντα τα εθνη και αφοριει αυτους απ αλληλων ωσπερ ο ποιμην αφοριζει τα προβατα απο των εριφων
- 33 Ja hän asettaa lampaat oikealle puolelleen, mutta vuohet vasemmalle.
And he will put the sheep on his right, but the goats on the left.
και στησει τα μεν προβατα εκ δεξιων αυτου τα δε εριφια εξ ευωνυμων
- 34 Silloin Kuningas sanoo oikealla puolellaan oleville: 'Tulkaa, minun Isäni siunatut, ja omistakaa se valtakunta, joka on ollut teille valmistettuna maailman perustamisesta asti.
Then will the King say to those on his right, Come, you who have the blessing of my Father, into the kingdom made ready for you before the world was:
τοτε ερει ο βασιλευς τοις εκ δεξιων αυτου δευτε οι ευλογημενοι του πατρος μου κληρονομησατε την ητοιμασμενην υμιν βασιλειαν απο καταβολης κοσμου
- 35 Sillä minun oli nälkä, ja te annoitte minulle syödä; minun oli jano, ja te annoitte minulle juoda; minä olin outo, ja te otitte minut huoneeseenne;
For I was in need of food, and you gave it to me: I was in need of drink, and you gave it to me: I was wandering, and you took me in;
επεινασα γαρ και εδωκατε μοι φαγειν εδιψησα και εποτισατε με ξενος ημην και συνηγαγετε με
- 36 minä olin alaston, ja te vaatetitte minut; minä sairastin, ja te kävitte minua katsomassa; minä olin vankeudessa, ja te tulitte minun tyköni.'
I had no clothing, and you gave it to me: when I was ill, or in prison, you came to me.
γυμνος και περιβαλετε με ησθενησα και επεσκεψασθε με εν φυλακη ημην και ηλθετε προς με
- 37 Silloin vanhurskaat vastaavat hänelle sanoen: 'Herra, milloin me näimme sinut nälkäisenä ja ruokimme sinua, tai janoisena ja annoimme sinulle juoda?
Then will the upright make answer to him, saying, Lord, when did we see you in need of food, and give it to you? or in need of drink, and give it to you?
τοτε αποκριθησονται αυτω οι δικαιοι λεγοντες κυριε ποτε σε ειδομεν πεινωντα και εθρεψαμεν η διψωντα και εποτισαμεν
- 38 Ja milloin me näimme sinut outona ja otimme sinut huoneeseemme, tai alastonna ja vaatetimme sinut?
And when did we see you wandering, and take you in? or without clothing, and give it to you?
ποτε δε σε ειδομεν ξενον και συνηγαγομεν η γυμνον και περιεβαλομεν
- 39 Ja milloin me näimme sinun sairastavan tai olevan vankeudessa ja tulimme sinun tykösi?
And when did we see you ill, or in prison, and come to you?
ποτε δε σε ειδομεν ασθηνη η εν φυλακη και ηλθομεν προς σε
- 40 Niin Kuningas vastaa ja sanoo heille: 'Totisesti minä sanon teille: kaikki, mitä olette tehneet yhdelle näistä minun vähimmistä veljistäni, sen te olette tehneet minulle'.
And the King will make answer and say to them, Truly I say to you, Because you did it to the least of these my brothers, you did it to me.
και αποκριθεις ο βασιλευς ερει αυτοις αμην λεγω υμιν εφ οσον εποιησατε ενι τούτων των αδελφων μου των ελαχιστων εμοι εποιησατε
- 41 Sitten hän myös sanoo vasemmalla puolellaan oleville: 'Menkää pois minun tyköäni, te kirotut, siihen iankaikkiseen tuleen, joka on valmistettu perkeleelle ja hänen enkeleillensä.
Then will he say to those on the left, Go from me, you cursed ones, into the eternal fire which is ready for the Evil One and his angels:
τοτε ερει και τοις εξ ευωνυμων πορευεσθε απ εμου οι καταραμενοι εις το πυρ το αιωνιον το ητοιμασμενον τω διαβολω και τοις αγγελοις αυτου
- 42 Sillä minun oli nälkä, ja te ette antaneet minulle syödä; minun oli jano, ja te ette antaneet minulle juoda;
For I was in need of food, and you gave it not to me; I was in need of drink, and you gave it not to me:
επεινασα γαρ και ουκ εδωκατε μοι φαγειν εδιψησα και ουκ εποτισατε με
- 43 minä olin outo, ja te ette ottaneet minua huoneeseenne; minä olin alaston, ja te ette vaatettaneet minua; sairaana ja vankeudessa, ja te ette käyneet minua katsomassa.'
I was wandering, and you took me not in; without clothing, and you gave me no clothing; ill, and in prison, and you came not to me.
ξενος ημην και ου συνηγαγετε με γυμνος και ου περιεβαλετε με ασθηνης και εν φυλακη και ουκ επεσκεψασθε με
- 44 Silloin hekin vastaavat sanoen: 'Herra, milloin me näimme sinut nälkäisenä tai janoisena tai outona tai alastonna tai sairaana tai vankeudessa, emmekä sinua palvelleet?'
Then will they make answer, saying, Lord, when did we see you in need of food or drink, or wandering, or without clothing, or ill, or in prison, and did not take care of you?
τοτε αποκριθησονται αυτω και αυτοι λεγοντες κυριε ποτε σε ειδομεν πεινωντα η διψωντα η ξενον η γυμνον η ασθηνη η εν φυλακη και ου διηκονησαμεν σοι
- 45 Silloin hän vastaa heille ja sanoo: 'Totisesti minä sanon teille: kaiken, minkä olette jättäneet tekemättä yhdelle näistä vähimmistä, sen te olette jättäneet tekemättä minulle'.
Then will he make answer to them, saying, Truly I say to you, Because you did it not to the least of these, you did it not to me.
τοτε αποκριθησεται αυτοις λεγων αμην λεγω υμιν εφ οσον ουκ εποιησατε ενι τούτων των ελαχιστων ουδε εμοι εποιησατε

- 46 **Ja nämä menevät pois iankaikkiseen rangaistukseen, mutta vanhurskaat iankaikkiseen elämään."**
And these will go away into eternal punishment; but the upright into eternal life.
και απελευσονται ουτοι εις κολασιν αιωνιον οι δε δικαιοι εις ζωνη αιωνιον
- 1 **Ja kun Jeesus oli lopettanut kaikki nämä puheet, sanoi hän opetuslapsillensa:**
And when Jesus had come to the end of all these words, he said to his disciples,
και εγενετο οτε ετελεσεν ο ιησους παντας τους λογους τουτους ειπεν τοις μαθηταις αυτου
- 2 **"Te tiedätte, että kahden päivän perästä on pääsiäinen; silloin Ihmisen Poika annetaan ristinnaulttavaksi".**
After two days is the Passover, and the Son of man will be given up to the death of the cross.
οιδατε οτι μετα δυο ημερας το πασχα γινεται και ο υιος του ανθρωπου παραδιδοται εις το σταυρωθηναι
- 3 **Silloin ylipapit ja kansan vanhimmat kokoontuivat Kaifas nimisen ylimmäisen papin palatsiin**
Then the chief priests and the rulers of the people came together in the house of the high priest, who was named Caiaphas.
τοτε συνηχθησαν οι αρχιερεις και οι γραμματαις και οι πρεσβυτεροι του λαου εις την αυλην του αρχιερεως του λεγομενου καιαφα
- 4 **ja neuvottelivat, kuinka ottaisivat Jeesuksen kiinni kavaluudella ja tappaisivat hänet.**
And they made designs together to take Jesus by some trick, and put him to death.
και συνεβουλευσαντο ινα τον ιησουν κρατησωσιν δολω και αποκτεινωσιν
- 5 **Mutta he sanoivat: "Ei juhlan aikana, ettei syntyisi meteliä kansassa".**
But they said, Not while the feast is going on, for fear of trouble among the people.
ελεγον δε μη εν τη εορτη ινα μη θορυβος γηνηται εν τω λαω
- 6 **Kun Jeesus oli Betaniassa pitalisen Simonin asunnossa,**
Now when Jesus was in Bethany in the house of Simon the leper,
του δε ιησου γενομενου εν βηθανια εν οικια σιμωνος του λεπρου
- 7 **tuli hänen luoksensa nainen, mukanaan alabasteripullo täynnä kallisarvoista voidetta, minkä hän vuodatti Jeesuksen päähän hänen ollessaan aterialla.**
There came to him a woman having a bottle of perfume of great price, and she put the perfume on his head when he was seated at table.
προσηλθεν αυτω γυνη αλαβαστρον μυρον εχουσα βαρυτιμου και κατεχεεν επι την κεφαλην αυτου ανακειμενου
- 8 **Mutta sen nähdessään hänen opetuslapsensa närkästyivät ja sanoivat: "Mitä varten tämä haaskaus?**
But when the disciples saw it they were angry, saying, To what purpose is this waste?
ιδοντες δε οι μαθηται αυτου ηγανακτησαν λεγοντες εις τι η απωλεια αυτη
- 9 **Olisihan sen voinut myydä kalliista hinnasta ja antaa rahat köyhille."**
For we might have got much money for this and given it to the poor.
ηδυνατο γαρ τουτο το μυρον πραθηναι πολλου και δοθηναι πτωχοις
- 10 **Kun Jeesus sen huomasi, sanoi hän heille: "Miksi pahoitatte tämän naisen mieltä? Sillä hän teki hyvän työn minulle.**
But Jesus, seeing it, said to them, Why are you troubling the woman? she has done a kind act to me.
γνους δε ο ιησους ειπεν αυτοις τι κοπους παρεχετε τη γυναικι εργον γαρ καλον ειργασατο εις εμε
- 11 **Köyhät teillä on aina keskuudessanne, mutta minua teillä ei ole aina.**
For the poor you have ever with you, but me you have not for ever.
παντοτε γαρ τους πτωχους εχετε μεθ εαυτων εμε δε ου παντοτε εχετε
- 12 **Sillä kun hän valoi tämän voiteen minun ruumiilleni, teki hän sen minun hautaamistani varten.**
For in putting this perfume on my body, she did it to make me ready for my last resting-place.
βαλουσα γαρ αυτη το μυρον τουτο επι του σωματος μου προς το ενταφιασαι με εποιησεν
- 13 **Totisesti minä sanon teille: missä ikinä kaikessa maailmassa tätä evankeliumia saarnataan, siellä sekin, minkä hän teki, on mainittava hänen muistoksensa."**
Truly I say to you, Wherever this good news goes out in all the world, what this woman has done will be talked of in memory of her.
αμην λεγω υμιν οπου εαν κηρυχθη το ευαγγελιον τουτο εν ολω τω κοσμοω λαληθησεται και ο εποιησεν αυτη εις μνημοσυνον αυτης

- 14 Silloin meni yksi niistä kahdestatoista, nimeltä Juudas Iskariot, ylipappien luo
Then one of the twelve, who was named Judas Iscariot, went to the chief priests and said,
τοτε πορευθεις εις των δωδεκα ο λεγομενος ιουδας ισκαριωτης προς τους αρχιερεις
- 15 ja sanoi: "Mitä tahdotte antaa minulle, niin minä saatan hänet teidän käsiinne?" Ja he maksoivat hänelle kolmekymmentä hopearahaa.
What will you give me, if I give him up to you? And the price was fixed at thirty bits of silver.
ειπεν τι θελετε μοι δουναι καγω υμιν παραδωσω αυτον οι δε εστησαν αυτω τριακοντα αργυρια
- 16 Ja siitä hetkestä hän etsi sopivaa tilaisuutta kavaltaaksensa hänet.
And from that time he was watching for a chance to give him into their hands.
και απο τοτε εξητει ευκαιριαν ινα αυτον παραδω
- 17 Mutta ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä opetuslapset tulivat Jeesuksen tykö ja sanoivat: "Mihin tahdot, että valmistamme pääsiäislampaan sinun syödäksesi?"
Now on the first day of unleavened bread the disciples came to Jesus, saying, Where are we to make ready for you to take the Passover meal?
τη δε πρωτη των αζυμων προσηλθον οι μαθηται τω ιησου λεγοντες αυτω που θελεις ετοιμασωμεν σοι φαγειν το πασχα
- 18 Niin hän sanoi: "Menkää kaupunkiin sen ja sen luo ja sanokaa hänelle: 'Opettaja sanoo: Minun aikani on lähellä; sinun luonasi minä syön pääsiäisaterian opetuslasteni kanssa'."
And he said to them, Go into the town to such a man, and say to him, The Master says, My time is near: I will keep the Passover at your house with my disciples.
ο δε ειπεν υπαγετε εις την πολιν προς τον δεινα και ειπατε αυτω ο διδασκαλος λεγει ο καιρος μου εγγυς εστιν προς σε ποιω το πασχα μετα των μαθητων μου
- 19 Ja opetuslapset tekivät, niinkuin Jeesus oli heitä käskenyt, ja valmistivat pääsiäislampaan.
And the disciples did as Jesus had said to them; and they made ready the Passover.
και εποιησαν οι μαθηται ως συνεταξεν αυτοις ο ιησους και ητοιμασαν το πασχα
- 20 Ja kun ehtoo tuli, asetui hän aterialle kahdentoista opetuslapsensa kanssa.
Now when evening was come, he was seated at table with the twelve disciples;
οψιας δε γενομενης ανεκειτο μετα των δωδεκα
- 21 Ja heidän syödessään hän sanoi: "Totisesti minä sanon teille: yksi teistä kavaltaa minut".
And while they were taking food, he said, Truly I say to you that one of you will be false to me.
και εσθιοντων αυτων ειπεν αμην λεγω υμιν οτι εις εξ υμων παραδωσει με
- 22 Silloin he tulivat kovin murheellisiksi ja rupesivat toinen toisensa perästä sanomaan hänelle: "Herra, en kai minä ole se?"
And they were very said, and said to him, one by one, Is it I, Lord?
και λυπουμενοι σφοδρα ηρξαντο λεγειν αυτω εκαστος αυτων μητι εγω ειμι κυριε
- 23 Hän vastasi ja sanoi: "Joka minun kanssani pisti kätensä vattiin, se kavaltaa minut.
And he made answer and said, He who puts his hand into the plate with me, the same will be false to me.
ο δε αποκριθεις ειπεν ο εμβαψας μετ εμου εν τω τρυβλιω την χειρα ουτος με παραδωσει
- 24 Ihmisen Poika tosin menee pois, niinkuin hänestä on kirjoitettu, mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika kavalletaan! Parempi olisi sille ihmiselle, että hän ei olisi syntynyt."
The Son of man goes, even as the Writings say of him: but a curse is on that man through whom the Son of man is given up; it would have been well for that man if he had never come into the world.
ο μεν υιος του ανθρωπου υπαγει καθως γεγραπται περι αυτου ουαι δε τω ανθρωπω εκεινω δι ου ο υιος του ανθρωπου παραδιδοται καλον ην αυτω ει ουκ εγεννηθη ο ανθρωπος εκεινος
- 25 Niin Juudas, joka hänet kavalsi, vastasi ja sanoi: "Rabbi, en kai minä ole se?" Hän sanoi hänelle: "Sinäpä sen sanoit".
And Judas, who was false to him, made answer and said, Is it I, Master? He says to him, Yes.
αποκριθεις δε ιουδας ο παραδιδους αυτον ειπεν μητι εγω ειμι ραββι λεγει αυτω συ ειπας
- 26 Ja heidän syödessään Jeesus otti leivän, siunasi, mursi ja antoi opetuslapsillensa ja sanoi: "Ottakaa ja syökää; tämä on minun ruumiini".
And when they were taking food, Jesus took bread and, after blessing it, he gave the broken bread to the disciples and said, Take it; this is my body.
εσθιοντων δε αυτων λαβων ο ιησους τον αρτον και ευλογησας εκλασεν και εδιδου τοις μαθηταις και ειπεν λαβετε φαγετε τουτο εστιν το σωμα μου

- 27 **Ja hän otti maljan, kiitti ja antoi heille ja sanoi: "Juokaa tästä kaikki;
And he took a cup and, having given praise, he gave it to them, saying,
και λαβων το ποτηριον και ευχαριστησας εδωκεν αυτοις λεγων πιετε εξ αυτου παντες**
- 28 **sillä tämä on minun vereni, liiton veri, joka monen edestä vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi.
Take of it, all of you, for this is my blood of the testament, which is given for men for the forgiveness of sins.
τουτο γαρ εστιν το αιμα μου το της καινης διαθηκης το περι πολλων εκχυνομενον εις αφεσιν αμαρτιων**
- 29 **Ja minä sanon teille: tästedes minä en juo tätä viinipuun antia, ennenkuin sinä päivänä, jona juon sitä uutena teidän kanssanne Isäni valtakunnassa."
But I say to you that from now I will not take of this fruit of the vine, till that day when I take it new with you in my Father's kingdom.
λεγω δε υμιν οτι ου μη πιω απ αρτι εκ τουτου του γεννηματος της αμπελου εως της ημερας εκεινης οταν αυτο πινω μεθ υμων καινον εν τη βασιλεια του πατρος μου**
- 30 **Ja veisattuaan kiitosvirren he lähtivät Öljymäelle.
And after a song of praise to God, they went out to the Mountain of Olives.
και υμνησαντες εξηλθον εις το ορος των ελαιων**
- 31 **Silloin Jeesus sanoi heille: "Tänä yönä te kaikki loukkaannutte minuun; sillä kirjoitettu on: 'Minä lyön paimenta, ja lauman lampaat hajotetaan'.
Then said Jesus to them, All of you will be turned away from me this night: for it is said in the Writings, I will put to death the keeper of the sheep, and the sheep of the flock will be put to flight.
τοτε λεγει αυτοις ο ιησους παντες υμεις σκανδαλισθησεθε εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη γεγραπται γαρ παταξω τον ποιμενα και διασκορπισθησεται τα προβατα της ποιμνης**
- 32 **Mutta ylösnoustuani minä menen teidän edellänne Galileaan."
But after I am come back from the dead, I will go before you into Galilee.
μετα δε το εγερθηναι με προαξω υμας εις την γαλιλαιαν**
- 33 **Niin Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Vaikka kaikki loukkaantuisivat sinuun, niin minä en koskaan loukkaannu".
But Peter made answer and said to him, Though all may be turned away from you, I will never be turned away.
αποκριθεις δε ο πετρος ειπεν αυτω ει και παντες σκανδαλισθησονται εν σοι εγω ουδεποτε σκανδαλισθησομαι**
- 34 **Jeesus sanoi hänelle: "Totisesti minä sanon sinulle: tänä yönä, ennenkuin kukko laulaa, sinä kolmesti minut kiellät".
Jesus said to him, Truly I say to you that this night, before the hour of the cock's cry, you will say three times that you have no knowledge of me.
εφη αυτω ο ιησους αμην λεγω σοι οτι εν ταυτη τη νυκτι πριν αλεκτορα φωνησαι τρις απαρνηση με**
- 35 **Pietari sanoi hänelle: "Vaikka minun pitäisi kuolla sinun kanssasi, en sittenkään minä sinua kiellä". Samoin sanoivat myös kaikki muut opetuslapset.
Peter says to him, Even if I am put to death with you, I will not be false to you. So said all the disciples.
λεγει αυτω ο πετρος καν δεη με συν σοι αποθανειν ου μη σε απαρνησομαι ομοιως και παντες οι μαθηται ειπον**
- 36 **Sitten Jeesus tuli heidän kanssaan Getsemane nimiselle maatilalle; ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Istukaa tässä, sillä aikaa kuin minä menen ja rukoilen tuolla".
Then comes Jesus with them to a place named Gethsemane, and says to his disciples, Be seated here, while I go over there for prayer.
τοτε ερχεται μετ αυτων ο ιησους εις χωριον λεγομενον γεθσημανη και λεγει τοις μαθηταις καθισατε αυτου εως ου απελθων προσευξομαι εκει**
- 37 **Ja hän otti mukaansa Pietarin ja ne kaksi Sebeduksen poikaa; ja hän alkoi murehtia ja tulla tuskaan.
And he took with him Peter and the two sons of Zebedee, and became sad and very troubled.
και παραλαβων τον πετρον και τους δυο υιους ζεβεδαιου ηρξατο λυπεισθαι και αδημονειν**
- 38 **Silloin hän sanoi heille: "Minun sieluni on syvästi murheellinen, kuolemaan asti; olkaa tässä ja valvokaa minun kanssani".
Then says he to them, My soul is very sad, even to death: keep watch with me here.
τοτε λεγει αυτοις περιλυπος εστιν η ψυχη μου εως θανατου μεινατε ωδε και γρηγορευτε μετ εμου**
- 39 **Ja hän meni vähän edemmäksi, lankesi kasvoilleen ja rukoili sanoen: "Isäni, jos mahdollista on, niin menköön minulta pois tämä malja; ei kuitenkaan niinkuin minä tahdon, vaan niinkuin sinä".
And he went forward a little, and falling down on his face in prayer, he said, O my Father, if it is possible, let this cup go from me; but let not my pleasure, but yours be done.
και προελθων μικρον επεσεν επι προσωπον αυτου προσευχομενος και λεγων πατερ μου ει δυνατον εστιν παρελθετω απ εμου το ποτηριον τουτο πλην ουχ ως εγω θελω αλλ ως συ**
- 40 **Ja hän tuli opetuslasten tykö ja tapasi heidät nukkumasta ja sanoi Pietarille: "Niin ette siis jaksaneet yhtä hetkeä valvoa minun kanssani!
And he comes to the disciples, and sees that they are sleeping, and says to Peter, What, were you not able to keep watch with me one hour?
και ερχεται προς τους μαθητας και ευρισκει αυτους καθευδοντας και λεγει τω πετρω ουτως ουκ ισχυσατε μιαν ωραν γρηγορησαι μετ εμου**

- 41 Valvokaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen; henki tosin on altis, mutta liha on heikko."
 Keep watch with prayer, so that you may not be put to the test: the spirit truly is ready, but the flesh is feeble.
 γρηγορείτε και προσευχεσθε ινα μη εισελθητε εις πειρασμον το μεν πνευμα προθυμον η δε σαρξ ασθενης
- 42 Taas hän meni pois toisen kerran ja rukoili sanoen: "Isäni, jos tämä malja ei voi mennä minun ohitseni, minun sitä juomattani, niin tapahtukoon sinun tahtosi".
 Again, a second time he went away, and said in prayer, O my Father, if this may not go from me without my taking it, let your pleasure be done.
 παλιν εκ δευτερου απελθων προσηυξατο λεγων πατερ μου ει ου δυναται τουτο το ποτηριον παρελθειν απ εμου εαν μη αυτο πτω γενηθητω το θελημα σου
- 43 Ja tullessaan hän taas tapasi heidät nukkumasta, sillä heidän silmänsä olivat käyneet raukeiksi.
 And he came again and saw them sleeping, for their eyes were tired.
 και ελθων ευρισκει αυτους παλιν καθευδοντας ησαν γαρ αυτων οι οφθαλμοι βεβαρημενοι
- 44 Ja hän jätti heidät, meni taas ja rukoili kolmannen kerran ja sanoi samat sanat uudestaan.
 And he went away from them again, and a third time said the same prayer.
 και αφεις αυτους απελθων παλιν προσηυξατο εκ τριτου τον αυτον λογον ειπων
- 45 Sitten hän tuli opetuslasten tykö ja sanoi heille: "Te nukutte vielä ja lepäätte! Katso, hetki on lähellä, ja Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin.
 Then he comes to the disciples; and says to them, Go on sleeping now, and take your rest: for the hour is come, and the Son of man is given into the hands of evil men.
 τοτε ερχεται προς τους μαθητας αυτου και λεγει αυτοις καθευδετε το λοιπον και αναπαυεσθε ιδου ηγγικεν η ωρα και ο υιος του ανθρωπου παραδιδοται εις χειρας αμαρτωλων
- 46 Nouskaa, lähtekäämme; katso, se on lähellä, joka minut kavaltaa."
 Up, let us be going: see, he who gives me up is near.
 εγειρεσθε αγωνομεν ιδου ηγγικεν ο παραδιδους με
- 47 Ja katso, hänen vielä puhuessaan tuli Juudas, yksi niistä kahdestatoista, ja hänen kanssaan lukuisa joukko ylipappien ja kansan vanhinten luota miekat ja seipäät käsissä.
 And while he was still talking, Judas, one of the twelve, came, and with him a band armed with swords and sticks, from the chief priests and those in authority over the people.
 και ετι αυτου λαλουντος ιδου ιουδας εις των δωδεκα ηλθεν και μετ αυτου οχλος πολυς μετα μαχαιρων και ξυλων απο των αρχιερων και πρεσβυτερων του λαου
- 48 Ja se, joka hänet kavalsi, oli antanut heille merkin sanoen: "Se, jolle minä suuta annan, hän se on; ottakaa hänet kiinni".
 Now the false one had given them a sign saying, The one to whom I give a kiss, that is he: take him.
 ο δε παραδιδους αυτον εδωκεν αυτοις σημειον λεγων ον αν φιλησω αυτος εστιν κρατησατε αυτον
- 49 Ja kohta hän meni Jeesuksen luo ja sanoi: "Terve, rabbi!" ja antoi hänelle suuta.
 And straight away he came to Jesus and said, Master! and gave him a kiss.
 και ευθεως προσελθων τω ιησου ειπεν χαιρε ραββι και κατεφιλησεν αυτον
- 50 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ystäväni, mitä varten sinä tänne tulit?" Silloin he tulivat Jeesuksen luo, kävivät häneen käsiksi ja ottivat hänet kiinni.
 And Jesus said to him, Friend, do that for which you have come. Then they came and put hands on Jesus, and took him.
 ο δε ιησους ειπεν αυτω εταιρε εφ ω παρει τοτε προσελθοντες επεβαλον τας χειρας επι τον ιησουν και εκρατησαν αυτον
- 51 Ja katso, eräs niistä, jotka olivat Jeesuksen kanssa, ojensi kätensä, veti miekkansa ja iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois korvan.
 And one of those who were with Jesus put out his hand, and took out his sword and gave the servant of the high priest a blow, cutting off his ear.
 και ιδου εις των μετα ιησου εκτεινας την χειρα απεσπασεν την μαχαιραν αυτου και παταξας τον δουλον του αρχιερωσ αφειλεν αυτου το ωτιον
- 52 Silloin Jeesus sanoi hänelle: "Pistä miekkasi tuppeen; sillä kaikki, jotka miekkaan tarttuvat, ne miekkaan hukkuvat.
 Then says Jesus to him, Put up your sword again into its place: for all those who take the sword will come to death by the sword.
 τοτε λεγει αυτω ο ιησους αποστρεφον σου την μαχαιραν εις τον τοπον αυτης παντες γαρ οι λαβοντες μαχαιραν εν μαχαιρα απολουνται
- 53 Vai luuletko, etten voisi rukoilla Isäni, niin että hän lähettäisi heti minulle enemmän kuin kaksitoista legionaa enkeleitä?
 Does it not seem possible to you that if I make request to my Father he will even now send me an army of angels?
 η δοκεισ οτι ου δυναμαι αρτι παρακαλεσαι τον πατερα μου και παραστησει μοι πλειους η δωδεκα λεγεωνας αγγελων
- 54 Mutta kuinka silloin kävisivät toteen kirjoitukset, jotka sanovat, että näin pitää tapahtuman?"
 But how then would the Writings come true, which say that so it has to be?
 πως ουν πληρωθωσιν αι γραφαι οτι ουτως δει γενεσθαι

- 55 Sillä hetkellä Jeesus sanoi joukolle: "Niinkuin ryöväriä vastaan te olette lähteneet minua miekoilla ja seipäillä vangitsemaan. Joka päivä minä olen istunut pyhäkössä opettamassa, ettekä ole ottaneet minua kiinni.
In that hour Jesus said to the people, Have you come out as against a thief with swords and sticks to take me? I was teaching every day in the Temple and you took me not.
εν εκεινη τη ωρα ειπεν ο ιησους τοις οχλοις ως επι ληστην εξηλθετε μετα μαχαιρων και ζυλων συλλαβειν με καθ ημεραν προς υμας εκαθεζομην διδασκων εν τω ιερω και ουκ εκρατησατε με
- 56 Mutta tämä kaikki on tapahtunut, että profeettain kirjoitukset kävisivät toteen." Silloin kaikki opetuslapset jättivät hänet ja pakenivat.
But all this has taken place so that the writings of the prophets might come true. Then all his disciples went from him in flight.
τουτο δε ολον γεγονεν ινα πληρωθωσιν αι γραφαι των προφητων τοτε οι μαθηται παντες αφεντες αυτον εφυγον
- 57 Mutta Jeesuksen kiinniotajat veivät hänet ylimmäisen papin, Kaifaan, eteen, jonne kirjanoppineet ja vanhimmat olivat kokoontuneet.
And those who had made Jesus prisoner took him away to the house of Caiaphas, the high priest, where the scribes and those in authority over the people had come together.
οι δε κρατησαντες τον ιησουν απηγαγον προς καιαφαν τον αρχιερα οπου οι γραμματεις και οι πρεσβυτεροι συνηχθησαν
- 58 Ja Pietari seurasi häntä taampana ylimmäisen papin esipihaan asti; ja hän meni sinne ja istui palvelijain joukkoon nähdäksensä, kuinka lopulta kävisi.
But Peter went after him at a distance, to the house of the high priest, and went in and took his seat with the servants, to see the end.
ο δε πετρος ηκολουθει αυτω απο μακροθεν εως της αυλης του αρχιερεως και εισελθων εσω εκαθητο μετα των υπηρετων ιδειν το τελος
- 59 Mutta ylipapit ja koko neuvosto etsivät vääriä todistusta Jeesusta vastaan tappaaksensa hänet,
Now the chief priests and all the Sanhedrin were looking for false witness against Jesus, so that they might put him to death;
οι δε αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι και το συνεδριον ολον εξητουν ψευδομαρτυριαν κατα του ιησου οπως αυτον θανατωσωσιν
- 60 mutta eivät löytäneet, vaikka monta vääriä todistajaa oli tullut esille. Mutta vihdoin tuli kaksi,
And they were not able to get it, though a number of false witnesses came.
και ουχ ευρον και πολλων ψευδομαρτυρων προσελθοντων ουχ ευρον
- 61 ja he sanoivat: "Tämä on sanonut: 'Minä voin hajottaa maahan Jumalan temppelin ja kolmessa päivässä sen rakentaa'.
But later there came two who said, This man said, I am able to give the Temple of God to destruction, and to put it up again in three days.
υστερον δε προσελθοντες δυο ψευδομαρτυρες ειπον ουτος εφη δυναμαι καταλυσαι τον ναον του θεου και δια τριων ημερων οικοδομησαι αυτον
- 62 Silloin ylimmäinen pappi nousi ja sanoi hänelle: "Etkö vastaa mitään siihen, mitä nämä todistavat sinua vastaan?"
And the high priest got up and said to him, Have you no answer? what is it which these say against you?
και αναστας ο αρχιερευς ειπεν αυτω ουδεν αποκρινη τι ουτοι σου καταμαρτυρουσιν
- 63 Mutta Jeesus oli vaihi. Niin ylimmäinen pappi sanoi hänelle: "Minä vannotan sinua elävän Jumalan kautta, että sanot meille, oletko sinä Kristus, Jumalan Poika".
But Jesus said not a word. And the high priest said to him, I put you on oath, by the living God, that you will say to us if you are the Christ, the Son of God.
ο δε ιησους εσιωπα και αποκριθεις ο αρχιερευς ειπεν αυτω εξορκιζω σε κατα του θεου του ζωντος ινα ημιν ειπης ει συ ει ο χριστος ο υιος του θεου
- 64 Jeesus sanoi hänelle: "Sinäpä sen sanoit. Mutta minä sanon teille: tästedes te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä."
Jesus says to him, You say so: but I say to you, From now you will see the Son of man seated at the right hand of power, and coming on the clouds of heaven.
λεγει αυτω ο ιησους συ ειπας πλην λεγω υμιν απ αρτι οψεσθε τον υιον του ανθρωπου καθημενον εκ δεξιων της δυναμεως και ερχομενον επι των νεφελων του ουρανου
- 65 Silloin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: "Hän on pilkannut Jumalaa. Mitä me enää todistajia tarvitsemme? Katso, nyt kuulitte hänen pilkkaamisensa.
Then the high priest, violently parting his robes, said, He has said evil against God: what more need have we of witnesses? for now his words against God have come to your ears:
τοτε ο αρχιερευς διερρηξεν τα ιματια αυτου λεγων οτι εβλασφημησεν τι επι χρειαν εχομεν μαρτυρων ιδε νυν ηκουσατε την βλασφημιαν αυτου
- 66 Miten teistä on?" He vastasivat sanoen: "Hän on vikaapä kuolemaan".
What is your opinion? They made answer and said, It is right for him to be put to death.
τι υμιν δοκει οι δε αποκριθεντες ειπον ενοχος θανατου εστιν
- 67 Silloin he sylkivät häntä silmille ja löivät häntä nyrkillä kasvoihin; ja toiset sivalsivat häntä poskelle
Then they put shame on him, and were cruel to him: and some gave him blows, saying,
τοτε ενεπτυσαν εις το προσωπον αυτου και εκολαφισαν αυτον οι δε ερραπισαν

- 68 ja sanoivat: "Profetoi meille, Kristus, kuka se on, joka sinua löi".
Be a prophet, O Christ, and say who gave you a blow!
λεγοντες προφητευσον ημιν χριστε τις εστιν ο παισας σε
- 69 Mutta Pietari istui ulkopuolella esipihassa. Ja hänen luoksensa tuli muuan palvelijatar ja sanoi: "Sinäkin olit Jeesuksen, galilealaisen, seurassa".
Now Peter was seated in the open square outside the house: and a servant-girl came to him, saying, You were with Jesus the Galilaean.
ο δε πετρος εξω εκαθητο εν τη αυλη και προσηλθεν αυτω μια παιδισκη λεγουσα και συ ησθα μετα ιησου του γαλιλαιου
- 70 Mutta hän kielsi kaikkien kuullen ja sanoi: "En ymmärrä, mitä sanot".
But he said before them all that it was false, saying, I have no knowledge of what you say.
ο δε ηρνησατο εμπροσθεν παντων λεγων ουκ οιδα τι λεγεις
- 71 Ja kun hän oli mennyt ulos portille, näki hänet toinen nainen ja sanoi sielläoleville: "Tämäkin oli Jeesuksen, Nasaretilaisen, seurassa".
And when he had gone out into the doorway, another saw him and says to those who were there, This man was with Jesus the Nazarene.
εξελθοντα δε αυτον εις τον πυλωνα ειδεν αυτον αλλη και λεγει τοις εκει και ουτος ην μετα ιησου του ναζωραιου
- 72 Ja taas hän kielsi valalla vannoen: "En tunne sitä miestä".
And again he said with an oath, I have no knowledge of the man.
και παλιν ηρνησατο μεθ ορκου οτι ουκ οιδα τον ανθρωπον
- 73 Vähän sen jälkeen tulivat ne, jotka siinä seisoivat, ja sanoivat Pietarille: "Totisesti, sinä myös olet yksi heistä, sillä kielimurteesikin ilmaisee sinut".
And after a little time those who were near came and said to Peter, Truly you are one of them; because your talk is witness against you.
μετα μικρον δε προσελθοντες οι εστοτες ειπον τω πετρω αληθως και συ εξ αυτων ει και γαρ η λαλια σου δηλον σε ποιει
- 74 Silloin hän rupesi sadattelemaan ja vannomaan: "En tunne sitä miestä". Ja samassa lauloi kukko.
Then with curses and oaths he said, I have no knowledge of the man. And straight away there came the cry of a cock.
τοτε ηρξατο καταναθεματιζειν και ομνυειν οτι ουκ οιδα τον ανθρωπον και ευθεως αλεκτωρ εφωνησεν
- 75 Niin Pietari muisti Jeesuksen sanat, jotka hän oli sanonut: "Ennenkuin kukko laulaa, sinä kolmesti minut kiellät". Ja hän meni ulos ja itki katkerasti.
And the word of Jesus came back to Peter, when he said, Before the hour of the cock's cry, you will say three times that you have no knowledge of me. And he went out, weeping bitterly.
και εμνησθη ο πετρος του ρηματος του ιησου ειρηκοτος αυτω οτι πριν αλεκτορα φωνησαι τρις απαρνηση με και εξελθων εξω εκλαυσεν πικρως
- 1 Mutta aamun koittaessa kaikki ylipapit ja kansan vanhimmat pitivät neuvoa Jeesusta vastaan tappaaksensa hänet;
Now when it was morning, all the chief priests and those in authority took thought together with the purpose of putting Jesus to death.
πρωιας δε γενομενης συμβουλιον ελαβον παντες οι αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι του λαου κατα του ιησου ωστε θανατωσαι αυτον
- 2 ja he sitoivat hänet ja veivät pois ja antoivat hänet maaherran, Pilatuksen, käsiin.
And they put cords on him and took him away, and gave him up to Pilate, the ruler.
και δησαντες αυτον απηγαγον και παρεδωκαν αυτον ποντιω πιλατω τω ηγεμονι
- 3 Kun Juudas, hänen kavaltajansa, näki, että hänet oli tuomittu, silloin hän katui ja toi takaisin ne kolmekymmentä hopearahaa ylipapeille ja vanhimmille
Then Judas, who was false to him, seeing that he was to be put to death, in his regret took back the thirty bits of silver to the chief priests and those in authority,
τοτε ιδων ιουδας ο παραδιδους αυτον οτι κατεκριθη μεταμεληθεις απεστρεψεν τα τριακοντα αργυρια τοις αρχιερευσιν και τοις πρεσβυτεροις
- 4 ja sanoi: "Minä tein synnin, kun kavalsin viattoman veren". Mutta he sanoivat: "Mitä se meihin koskee? Katso itse eteesi."
Saying, I have done wrong in giving into your hands an upright man. But they said, What is that to us? it is your business.
λεγων ημαρτον παραδους αιμα αθων ο δε ειπον τι προς ημας συ οφει
- 5 Ja hän viskasi hopearahat temppeliin, lähti sieltä, meni pois ja hirttäytyi.
And he put down the silver in the Temple and went out, and put himself to death by hanging.
και ριψας τα αργυρια εν τω ναω ανεχωρησεν και απελθων απηγγεατο
- 6 Niin ylipapit ottivat hopearahat ja sanoivat: "Ei ole luvallista panna näitä temppelirahastoon, koska ne ovat veren hinta".
And the chief priests took the silver and said, It is not right to put it in the Temple store for it is the price of blood.
οι δε αρχιερεις λαβοντες τα αργυρια ειπον ουκ εξεστιν βαλειν αυτα εις τον κορβαναν επει τιμη αιματος εστιν

- 7 Ja neuvoteltuaan he ostivat niillä savenalajan pellon muukalaisten hautausmaaksi.
And they made a decision to get with the silver the potter's field, as a place for the dead of other countries.
συμβουλιον δε λαβοντες ηγορασαν εξ αυτων τον αγρον του κεραμεως εις ταφην τοις ξενοις
- 8 Sentähden sitä peltoa vielä tänäkin päivänä kutsutaan Veripelloksi.
For this cause that field was named, The field of blood, to this day.
διο εκληθη ο αγρος εκεινος αγρος αιματος εως της σημερον
- 9 Silloin kävi toteen, mikä on puhuttu profeetta Jeremiaan kautta, joka sanoo: "Ja he ottivat ne kolmekymmentä hopearahaa, hinnan siitä arvioidusta miehestä, jonka he olivat israelilaisten puolesta arvioineet,
Then came true that which was said by Jeremiah the prophet, And they took the thirty bits of silver, the price of him who was valued by the children of Israel;
τοτε εκπληρωθη το ρηθεν δια ιερειμου του προφητου λεγοντος και ελαβον τα τριακοντα αργυρια την τιμην του τετιμημενου ον ετιμησαντο απο υιων ισραηλ
- 10 ja antoivat ne savenalajan pellosta, niinkuin Herra oli minun kauttani käskenyt".
And they gave them for the potter's field, as I had word from the Lord.
και εδωκαν αυτα εις τον αγρον του κεραμεως καθα συνεταξεν μοι κυριος
- 11 Mutta Jeesus seiso maaherran edessä. Ja maaherra kysyi häneltä sanoen: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" Niin Jeesus sanoi: "Sinäpä sen sanot".
And Jesus was before the ruler, who put a question to him, Are you the King of the Jews? And Jesus said to him, You say so.
ο δε ιησους εστι εμπροσθεν του ηγεμονος και επιρωτησεν αυτον ο ηγεμων λεγων συ ει ο βασιλευς των ιουδαιων ο δε ιησους εφη αυτω συ λεγεις
- 12 Ja kun ylipapit ja vanhimmat häntä syyttivät, ei hän mitään vastannut.
But when the chief priests and those in authority made statements against him, he gave no answer.
και εν τω κατηγορεισθαι αυτον υπο των αρχιερεων και των πρεσβυτερων ουδεν απεκρινατο
- 13 Silloin Pilatus sanoi hänelle: "Etkö kuule, kuinka paljon he todistavat sinua vastaan?"
Then says Pilate to him, Do you give no attention to what their witnesses say against you?
τοτε λεγει αυτω ο πιλατος ουκ ακουεις ποσα σου καταμαρτυρουσιν
- 14 Mutta hän ei vastannut yhteenkään hänen kysymyksiensä, niin että maaherra suuresti ihmetteli.
And he gave him no answer, not even a word: so that the ruler was greatly surprised.
και ουκ απεκριθη αυτω προς ουδε εν ρημα ωστε θαυμαζειν τον ηγεμονα λιαν
- 15 Oli tapana, että maaherra juhlan aikana päästi kansalle yhden vangin irti, kenenkä he tahtoivat.
Now at the feast it was the way for the ruler to let free to the people one prisoner, at their selection.
κατα δε εορτην ειθωει ο ηγεμων απολυειν ενα τω ογλω δεσμιον ον ηθελον
- 16 Ja heillä oli silloin kuuluisa vanki, jota sanottiin Barabbaaksi.
And they had then an important prisoner, whose name was Barabbas.
ειχον δε τοτε δεσμιον επισημον λεγομενον βαραββαν
- 17 Kun he nyt olivat koolla, sanoi Pilatus heille: "Kummanko tahdotte, että minä teille päästän, Barabbaanko vai Jeesuksen, jota sanotaan Kristukseksi?"
So when they came together, Pilate said to them, Whom will you have? Barabbas, or Jesus, who is named Christ?
συνηγμενων ουν αυτων ειπεν αυτοις ο πιλατος τινα θελετε απολυσω υμιν βαραββαν η ιησουν τον λεγομενον χριστον
- 18 Sillä hän tiesi, että he kateudesta olivat antaneet hänet hänen käsiinsä.
For he saw that for envy they had given him up.
ηδει γαρ οτι δια φθονον παρεδωκαν αυτον
- 19 Mutta kun hän istui tuomarinistuimella, lähetti hänen vaimonsa hänelle sanan: "Älä puutu siihen vanhurskaaseen mieheen, sillä minä olen tänä yönä unessa paljon kärsinyt hänen tähtensä".
And while he was on the judge's seat, his wife sent to him, saying, Have nothing to do with that upright man, for I have had much trouble this day in a dream because of him.
καθημενου δε αυτου επι του βηματος απεστειλεν προς αυτον η γυνη αυτου λεγουσα μηδεν σοι και τω δικαιο εκεινω πολλα γαρ επαθον σημερον κατ οναρ δι αυτον

- 20 **Mutta ylipapit ja vanhimmat yllyttivät kansaa anomaan Barabbasta, mutta surmauttamaan Jeesuksen.**
Now the chief priests and those in authority got the people to make request for Barabbas, and for Jesus to be put to death.
οι δε αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι επεισαν τους οχλους ινα αιτησωνται τον βαραββαν τον δε ιησουν απολεσωσιν
- 21 **Ja maaherra puhui heille ja sanoi: "Kummanko näistä kahdesta tahdotte, että minä teille päästän?" Niin he sanoivat: "Barabbaan".**
But the ruler made answer and said to them, Which of the two is it your pleasure that I let go free? And they said, Barabbas.
αποκριθεις δε ο ηγεμων ειπεν αυτοις τινα θελετε απο των δυο απολυσω υμιν οι δε ειπον βαραββαν
- 22 **Pilatus sanoi heille: "Mitä minun sitten on tehtävä Jeesukselle, jota sanotaan Kristukseksi?" He sanoivat kaikki: "Ristiinnaulittakoon!"**
Pilate says to them, What, then, am I to do with Jesus, who is named Christ? They all say, Let him be put to death on the cross.
λεγει αυτοις ο πιλατος τι ουν ποιησω ιησουν τον λεγομενον χριστον λεγουσιν αυτοω παντες σταυρωθητω
- 23 **Niin maaherra sanoi: "Mitä paha hän sitten on tehnyt?" Mutta he huusivat vielä kovemmin sanoen: "Ristiinnaulittakoon!"**
And he said, Why, what evil has he done? But they gave loud cries, saying, To the cross with him!
ο δε ηγεμων εφη τι γαρ κακον εποιησεν οι δε περισσως εκραζον λεγοντες σταυρωθητω
- 24 **Ja kun Pilatus näki, ettei mikään auttanut, vaan että meteli yhä yltyi, otti hän vettä ja pesi käteensä kansan nähden ja sanoi: "Viaton olen minä tämän miehen vereen. Katsokaa itse eteenne."**
So when Pilate saw that he was able to do nothing, but that trouble was working up, he took water and, washing his hands before the people, said, The blood of this upright man is not on my hands: you are responsible.
ιδων δε ο πιλατος οτι ουδεν ωφελει αλλα μαλλον θορυβος γινεται λαβων υδωρ απενιψατο τας χειρας απεναντι του οχλου λεγων αθωος εμι απο του αιματος του δικαιου τουτου υμεις οψεσθε
- 25 **Niin kaikki kansa vastasi ja sanoi: "Tulkoon hänen verensä meidän päällemme ja meidän lastemme päälle".**
And all the people made answer and said, Let his blood be on us, and on our children.
και αποκριθεις πας ο λαος ειπεν το αιμα αυτου εφ ημας και επι τα τεκνα ημων
- 26 **Silloin hän päästi heille Barabbaan, mutta Jeesuksen hän ruuskitti ja luovutti ristiinnaulittavaksi.**
Then he let Barabbas go free: but after having Jesus whipped, he gave him up to be put to death on the cross.
τοτε απελυσεν αυτοις τον βαραββαν τον δε ιησουν φραγελλωσας παρεδωκεν ινα σταυρωθη
- 27 **Silloin maaherran sotamiehet veivät Jeesuksen mukanaan palatsiin ja keräsivät hänen ympärilleen koko sotilasjoukon.**
Then the ruler's armed men took Jesus into the open square, and got all their band together.
τοτε οι στρατιωται του ηγεμονος παραλαβοντες τον ιησουν εις το πραιτωριον συνηγαγον επ αυτον ολην την σπειραν
- 28 **Ja he riisuivat hänet ja panivat hänen päällensä tulipunaisen vaipan**
And they took off his clothing, and put on him a red robe.
και εκδυσαντες αυτον περιεθηκαν αυτω γλαμυδα κοκκινην
- 29 **ja väänivät orjantappuroista kruunun, panivat sen hänen päähänsä ja ruovon hänen oikeaan käteensä, polvistuivat hänen eteensä ja pilkkasivat häntä ja sanoivat: "Terve, juutalaisten kuningas!"**
And they made a crown of thorns and put it on his head, and put a rod in his right hand, and they went down on their knees before him, and made sport of him, saying, Long life to the King of the Jews.
και πλεξαντες στεφανον εξ ακανθων επεθηκαν επι την κεφαλην αυτου και καλαμον επι την δεξιαν αυτου και γονυπετησαντες εμπροσθεν αυτου ενεπαιζον αυτω λεγοντες χαιρε ο βασιλευς των ιουδαιων
- 30 **Ja he sylkivät häntä, ottivat ruovon ja löivät häntä päähän.**
And they put shame on him, and gave him blows on the head with the rod.
και εμπτυσαντες εις αυτον ελαβον τον καλαμον και ετυπτον εις την κεφαλην αυτου
- 31 **Ja kun he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä vaipan, pukivat hänet hänen omiin vaatteisiinsa ja veivät hänet pois ristiinnaulittavaksi.**
And when they had made sport of him, they took the robe off him, and put his clothing on him, and took him away to put him on the cross.
και οτε ενεπαιζαν αυτω εξεδυσαν αυτον την γλαμυδα και ενεδυσαν αυτον τα ματια αυτου και απηγαγον αυτον εις το σταυρωσαι
- 32 **Ja matkalla he tapasivat kyreneläisen miehen, jonka nimi oli Simon. Hänet he pakottivat kantamaan hänen ristiänsä.**
And while they were coming out, they saw a man of Cyrene, Simon by name, and they made him go with them, so that he might take up his cross.
εξερχομενοι δε ευρον ανθρωπον κυρηναιον ονοματι σιμωνα τουτον ηγαρευσαν ινα αρη τον σταυρον αυτου

- 33 Ja tultuaan paikalle, jota sanotaan Golgataksi - se on: pääkallon paikaksi -
And when they came to the place named Golgotha, that is to say, Dead Man's Head,
και ελθοντες εις τοπον λεγομενον γολγοθα ος εστιν λεγομενος κρανιου τοπος
- 34 he tarjosivat hänelle juotavaksi katkeralla nesteellä sekoitettua viiniä; mutta maistettuaan hän ei tahtonut sitä juoda.
They gave him wine mixed with bitter drink: and after tasting it, he took no more.
εδωκαν αυτω πειν οξος μετα χολης μεμιγμενον και γευσαμενος ουκ ηθελεν πειν
- 35 Ja kun he olivat hänet ristiinnaulinneet, jakoivat he keskenään hänen vaatteensa heittäen niistä arpa.
And when they had put him on the cross, they made division of his clothing among them by the decision of chance.
σταυρωσαντες δε αυτον διεμερισαντο τα ιματια αυτου βαλλοντες κληρον ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου διεμερισαντο τα ιματια μου εαντοις και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον
- 36 Sitten he istuutuivat ja vartioivat häntä siellä.
And they were seated there watching him.
και καθημενοι ετηρουν αυτον εκει
- 37 Ja he olivat panneet hänen päänsä yläpuolelle hänen syynsä julki, näin kirjoitettuna: "Tämä on Jeesus, juutalaisten kuningas".
And they put up over his head the statement of his crime in writing, THIS IS JESUS THE KING OF THE JEWS.
και επεθηκαν επανω της κεφαλης αυτου την αιτιαν αυτου γεγραμμενη ουτος εστιν ιησους ο βασιλευς των ιουδαιων
- 38 Silloin ristiinnaulittiin hänen kanssansa kaksi ryöväriä, toinen oikealle ja toinen vasemmalle puolelle.
Then two thieves were put on crosses with him, one on the right and one on the left.
τοτε σταυρουνται συν αυτω δυο λησται εις εκ δεξιων και εις εξ ευωνυμων
- 39 Ja ne, jotka kulkivat ohitse, herjasivat häntä, nyökyttivät päätänsä
And those who went by said bitter words to him, shaking their heads and saying,
οι δε παραπορευομενοι εβλασφημουν αυτον κινουντες τας κεφαλας αυτων
- 40 ja sanoivat: "Sinä, joka hajotat maahan temppelin ja kolmessa päivässä sen rakennat, auta itseäsi, jos olet Jumalan Poika, ja astu alas ristiltä".
You who would give the Temple to destruction and put it up again in three days, get yourself free: if you are the Son of God, come down from the cross.
και λεγοντες ο καταλυν τον ναον και εν τρισιν ημεραις οικοδομον σωσον σεαυτον ει υιος ει του θεου καταβηθι απο του σταυρου
- 41 Samoin ylipapit ja kirjanoppineet ja vanhimmat pilkkasivat häntä ja sanoivat:
In the same way, the chief priests, making sport of him, with the scribes and those in authority, said,
ομοιως δε και οι αρχιερεις εμπαιζοντες μετα των γραμματεων και πρεσβυτερων ελεγον
- 42 "Muita hän on auttanut, itseään ei voi auttaa. Onhan hän Israelin kuningas; astukoon nyt alas ristiltä, niin me uskomme häneen.
A saviour of others, he has no salvation for himself. If he is the King of Israel, let him now come down from the cross, and we will have faith in him.
αλλους εσωσεν εαυτον ου δυναται σωσαι ει βασιλευς ισραηλ εστιν καταβατω νυν απο του σταυρου και πιστευσομεν αυτω
- 43 Hän on luottanut Jumalaan; vapahtakoon nyt Jumala hänet, jos on häneen mielistynyt; sillä hän on sanonut: 'Minä olen Jumalan Poika'.
He put his faith in God; let God be his saviour now, if he will have him; for he said, I am the Son of God.
πεποιθεν επι τον θεον ρυσασθω νυν αυτον ει θελει αυτον ειπεν γαρ οτι θεου ειμι υιος
- 44 Ja samalla tavalla herjasivat häntä ryöväritkin, jotka olivat ristiinnaulitut hänen kanssansa.
And the thieves who were on the crosses said evil words to him.
το δ αυτο και οι λησται οι συσταυρωθεντες αυτω ωνειδιζον αυτω
- 45 Mutta kuudennesta hetkestä alkaen tuli pimeys yli kaiken maan, ja sitä kesti hamaan yhdeksänteen hetkeen.
Now from the sixth hour it was dark over all the land till the ninth hour.
απο δε εκτης ωρας σκοτος εγενετο επι πασαν την γην εως ωρας εννατης
- 46 Ja yhdeksännen hetken vaiheilla Jeesus huusi suurella äänellä sanoen: "Eeli, Eeli, lama sabaktani?" Se on: Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?
And about the ninth hour Jesus gave a loud cry, saying, Eli, Eli, lama sabachthani? that is, My God, my God, why are you turned away from me?
περι δε την εννατην ωραν ανεβοησεν ο ιησους φωνη μεγαλη λεγων ηλι ηλι λαμα σαβαχθανι τουτ εστιν θεε μου θεε μου ινατι με εγκατελιπες

- 47 Sen kuullessaan sanoivat muutamat niistä, jotka siinä seisoivat: "Hän huutaa Eliasta".
And some of those who were near by, hearing it, said, This man is crying to Elijah.
τινες δε των εκει εστων ακουσαντες ελεγον οτι ηλιαν φωνει ουτος
- 48 Ja kohta muuan heistä juoksi ja otti sienen, täytti sen haparviinillä, pani sen ruovon päähän ja antoi hänelle juoda.
And straight away one of them went quickly, and took a sponge, and made it full of bitter wine, and put it on a rod and gave him drink.
και ευθεως δραμων εις εξ αυτων και λαβων σπογγον πλησας τε οξους και περιθεις καλαμω εποτιζεν αυτον
- 49 Mutta muut sanoivat: "Annas, katsokaamme, tuleeko Elias häntä pelastamaan".
And the rest said, Let him be; let us see if Elijah will come to his help.
οι δε λοιποι ελεγον αφες ιδωμεν ει ερχεται ηλιας σωσων αυτον
- 50 Niin Jeesus taas huusi suurella äänellä ja antoi henkensä.
And Jesus gave another loud cry, and gave up his spirit.
ο δε ιησους παλιν κραξας φωνη μεγαλη αφηκεν το πνευμα
- 51 Ja katso, temppelein esirippu repesi kahtia ylhäältä alas asti, ja maa järisi, ja kalliot halkesivat,
And the curtain of the Temple was parted in two from end to end; and there was an earth-shock; and the rocks were broken;
και ιδου το καταπετασμα του ναου εσχισθη εις δυο απο ανωθεν εως κατω και η γη εσεισθη και αι πετραι εσχισθησαν
- 52 ja haudat aukenivat, ja monta nukkuneiden pyhien ruumista nousi ylös.
And the resting-places of the dead came open; and the bodies of a number of sleeping saints came to life;
και τα μνημεια ανεωχθησαν και πολλα σωματα των κεκοιμημενων αγιων ηγερθη
- 53 Ja he lähtivät haudoistaan ja tulivat hänen ylösnousemisensa jälkeen pyhään kaupunkiin ja ilmestyivät monelle.
And coming out of their resting-places, after he had come again from the dead, they went into the holy town and were seen by a number of people.
και εξελθοντες εκ των μνημειων μετα την εγερσιν αυτου εισηλθον εις την αγιαν πολιν και ενεφανισθησαν πολλοις
- 54 Mutta kun sadanpäämies ja ne, jotka hänen kanssaan vartioitsivat Jeesusta, näkivät maanjäristyksen ja mitä muuta tapahtui, peljästyivät he suuresti ja sanoivat: "Totisesti tämä oli Jumalan Poika".
Now the captain and those who were with him watching Jesus, when they saw the earth-shock and the things which were done, were in great fear and said, Truly this was a son of God.
ο δε εκατονταρχος και οι μετ αυτου τηρουντες τον ιησουν ιδοντες τον σεισμον και τα γενομενα εφοβηθησαν σφοδρα λεγοντες αληθως θεου υιος ην ουτος
- 55 Ja siellä oli monta naista, jotka olivat Galileasta seuranneet Jeesusta ja palvelleet häntä; he seisoivat taampana katselemassa.
And a number of women were there, watching from a distance, who had come with Jesus from Galilee, waiting on his needs.
ησαν δε εκει γυναικες πολλαι απο μακροθεν θεωρουσαι αιτινες ηκολουθησαν τω ιησου απο της γαλιλαιας διακονουσαι αυτω
- 56 Heidän joukossaan oli Maria Magdaleena ja Maria, Jaakobin ja Joosefin äiti, ja Sebedeuksen poikain äiti.
Among whom was Mary Magdalene, and Mary, the mother of James and Joses, and the mother of the sons of Zebedee.
εν αις ην μαρια η μαγδαληνη και μαρια η του ιακωβου και ιωση μητηρ και η μητηρ των υιων ζεβεδαιου
- 57 Mutta illan tultua saapui rikas mies, Arimatiasta kotoisin, nimeltä Joosef, joka hänkin oli Jeesuksen opetuslapsi.
And in the evening, there came a man of wealth from Arimathaea, Joseph by name, who was a disciple of Jesus:
οψιας δε γενομενης ηλθεν ανθρωπος πλουσιος απο αριμαθαιας τουνομα ιωσηφ ος και αυτος εμαθητευσεν τω ιησου
- 58 Hän meni Pilatuksen luo ja pyysi Jeesuksen ruumista. Silloin Pilatus käski antaa sen hänelle.
This man went in to Pilate, and made a request for the body of Jesus. Then Pilate gave orders for it to be given to him.
ουτος προσελθων τω πιλατω ητησατο το σωμα του ιησου τοτε ο πιλατος εκελευσεν αποδοθηναι το σωμα
- 59 Ja Joosef otti ruumiin, kääri sen puhtaaseen liinavaatteeseen
And Joseph took the body, folding it in clean linen,
και λαβων το σωμα ο ιωσηφ ενετυλιξεν αυτο σινδονι καθαρα

- 60 ja pani sen uuteen hautakammioonsa, jonka oli hakkauttanut kallioon. Ja hän vieritti suuren kiven hautakammion ovelle ja lähti pois.
And put it in the resting-place which had been cut out of the rock for himself; and after rolling a great stone to the door of it he went away.
 και εθηκεν αυτο εν τω καινω αυτου μνημειω ο ελατομησεν εν τη πετρα και προσκυλισας λιθον μεγαν τη θυρα του μνημειου απηλθεν
- 61 Ja siellä olivat Maria Magdaleena ja toinen Maria, jotka istuivat vastapäätä hautaa.
And Mary Magdalene was there, and the other Mary, seated by the place of the dead.
 ην δε εκει μαρια η μαγδαληνη και η αλλη μαρια καθημεναι απεναντι του ταφου
- 62 Seuraavana päivänä, joka oli valmistuspäivän jälkeinen, ylipapit ja fariseukset kokoontuivat Pilatuksen luo
Now on the day after the getting ready of the Passover, the chief priests and Pharisees came together to Pilate,
 τη δε επαυριον ητις εστιν μετα την παρασκευην συνηχθησαν οι αρχιερεις και οι φαρισαιοι προς πιλατον
- 63 ja sanoivat: "Herra, me muistamme sen villitsijän vielä eläessään sanoneen: 'Kolmen päivän kuluttua minä nousem ylös'.
Saying, Sir, we have in mind how that false man said, while he was still living, After three days I will come again from the dead.
 λεγοντες κυριε εμνησθημεν οτι εκεινος ο πλανος ειπεν ετι ζων μετα τρεις ημερας εγειρομαι
- 64 Käske siis tarkasti vartioida hautaa kolmanteen päivään asti, etteivät hänen opetuslapsensa tulisi ja varastaisi häntä ja sanoisi kansalle: 'Hän nousi kuolleista', ja niin viimeinen villitys olisi pahempi kuin ensimmäinen."
Give orders, then, that the place where his body is may be made safe till the third day, for fear that his disciples come and take him away secretly and say to the people, He has come back from the dead: and the last error will be worse than the first.
 κελευσον ουν ασφαλισθηαι τον ταφον εως της τριτης ημερας μηποτε ελθοντες οι μαθηται αυτου νυκτος κλεψωσιν αυτον και ειπωσιν τω λαω ηγερθη απο των νεκρων και εσται η εσχατη πλανη ηε ιρων της πρωτης
- 65 Niin Pilatus sanoi heille: "Tuossa on vartijaväkeä, menkää, vartioikaa niin hyvin kuin taidatte".
Pilate said to them, You have watchmen; go and make it as safe as you are able.
 εφη δε αυτοις ο πιλατος εχετε κουστωδιαν υπαγετε ασφαλισασθε ως οιδατε
- 66 Niin he menivät ja turvasivat haudan lukitsemalla kiven sinetillä ja asettamalla vartijat.
So they went, and made safe the place where his body was, putting a stamp on the stone, and the watchmen were with them.
 οι δε πορευθεντες ησφαλισαντο τον ταφον σφραγισαντες τον λιθον μετα της κουστωδιας
- 1 Ja kun sapatti oli päättynyt ja viikon ensimmäisen päivän aamu koitti, tulivat Maria Magdaleena ja se toinen Maria katsomaan hautaa.
Now late on the Sabbath, when the dawn of the first day of the week was near, Mary Magdalene and the other Mary came to see the place where his body was.
 οψε δε σαββατων τη επιφωσκουση εις μιαν σαββατων ηλθεν μαρια η μαγδαληνη και η αλλη μαρια θεωρησαι τον ταφον
- 2 Ja katso, tapahtui suuri maanjäristys, sillä Herran enkeli astui alas taivaasta, tuli ja vieritti kiven pois ja istui sille.
And there was a great earth-shock; for an angel of the Lord came down from heaven and, rolling back the stone, took his seat on it.
 και ιδου σεισμος εγενετο μεγας αγγελος γαρ κυριου καταβας εξ ουρανου προσελθων απεκυλισεν τον λιθον απο της θυρας και εκαθητο επανω αυτου
- 3 Hän oli näöltään niinkuin salama, ja hänen vaatteensa olivat valkeat kuin lumi.
His form was shining like the light, and his clothing was white as snow:
 ην δε η ιδεα αυτου ως αστραπη και το ενδυμα αυτου λευκον ωσει χιων
- 4 Ja häntä peljästyen vartijat vapisivat ja kävivät ikäänkuin kuolleiksi.
And for fear of him the watchmen were shaking, and became as dead men.
 απο δε του φοβου αυτου εσεισθησαν οι τηρουντες και εγενοντο ωσει νεκροι
- 5 Mutta enkeli puhutteli naisia ja sanoi heille: "Älkää te peljätkö; sillä minä tiedän teidän etsivän Jeesusta, joka oli ristiinnaulittu.
And the angel said to the women, Have no fear: for I see that you are searching for Jesus, who was put to death on the cross.
 αποκριθεις δε ο αγγελος ειπεν ταις γυναιξιν μη φοβεισθε υμεις οιδα γαρ οτι ησηουν τον εσταυρωμενον ζητειτε
- 6 Ei hän ole täällä, sillä hän on noussut ylös, niinkuin hän sanoi. Tulkaa, katsokaa paikkaa, jossa hän on maannut.
He is not here, for he has come to life again, even as he said. Come, see the Lord's resting-place.
 ουκ εστιν ωδε ηγερθη γαρ καθως ειπεν δευτε ιδετε τον τοπον οπου εκειτο ο κυριος

- 7 Ja menkää kiiruusti ja sanokaa hänen opetuslapsillensa, että hän on noussut kuolleista. Ja katso, hän menee teidän edellänne Galileaan; siellä te saatte hänet nähdä. Katso, minä olen sen teille sanonut."
And go quickly and give his disciples the news that he has come back from the dead, and is going before you into Galilee; there you will see him, as I have said to you.
και ταχυ πορευθεισαι ειπατε τοις μαθηταις αυτου οτι ηγερθη απο των νεκρων και ιδου προαγει υμας εις την γαλιλαιαν εκει αυτον οψεσθε ιδου ειπον υμιν
- 8 Ja he menivät kiiruusti haudalta peloissaan ja suuresti iloiten ja juoksivat viemään sanaa hänen opetuslapsillensa.
And they went away quickly, with fear and great joy, to give his disciples the news.
και εξελθουσαι ταχυ απο του μνημειου μετα φοβου και χαρας μεγαλης εδραμον απαγγελαι τοις μαθηταις αυτου
- 9 Mutta katso, Jeesus tuli heitä vastaan ja sanoi: "Terve teille!" Ja he menivät hänen tykönsä, syleilivät hänen jalkojaan ja kumartaen rukoilivat häntä.
And on the way, Jesus came to them, saying, Be glad. And they came and put their hands on his feet, and gave him worship.
ως δε επορευοντο απαγγελαι τοις μαθηταις αυτου και ιδου ο ιησους απηνητησεν αυταις λεγων χαιρετε αι δε προσελθουσαι εκρατησαν αυτου τους ποδας και προσεκυνησαν αυτω
- 10 Silloin Jeesus sanoi heille: "Älkää peljätkö; menkää ja viekää sana minun veljilleni, että he menisivät Galileaan: siellä he saavat minut nähdä".
Then said Jesus to them, Have no fear: go and give word to my brothers to go into Galilee, and there they will see me.
τοτε λεγει αυταις ο ιησους μη φοβεισθε υπαγετε απαγγειλατε τοις αδελφοις μου ινα απελθωσιν εις την γαλιλαιαν κακει με οψονται
- 11 Mutta heidän menessään, katso, muutamat vartijaväestä tulivat kaupunkiin ja ilmoittivat ylipapeille kaikki, mitä oli tapahtunut.
Now, while they were going, some of the watchmen came into the town and gave news to the chief priests of all the things which had taken place.
πορευομενων δε αυτων ιδου τινες της κουστωδιας ελθοντες εις την πολιν απηγγειλαν τοις αρχιερευσιν απαντα τα γενομενα
- 12 Ja nämä kokoontuivat vanhinten kanssa ja pitivät neuvoa ja antoivat sotamiehille runsaat rahat
And when they had come together with those in authority, and had made their decision, they gave much money to the watchmen, saying,
και συναχθεντες μετα των πρεσβυτερων συμβουλιον τε λαβοντες αργυρια ικανα εδωκαν τοις στρατιωταις
- 13 ja sanoivat: "Sanokaa, että hänen opetuslapsensa tulivat yöllä ja veivät hänet varkain meidän nukkuessamme.
Say, His disciples came by night and took him away secretly while we were sleeping.
λεγοντες ειπατε οτι οι μαθηται αυτου νυκτος ελθοντες εκλεψαν αυτον ημων κοιμωμενων
- 14 Ja jos tämä tulee maaherran korviin, niin me lepytämme hänet ja toimitamme niin, että saatte olla huoletta."
And if this comes to the ruler's ears, we will see that he does not make you responsible.
και εαν ακουσθη τουτο επι του ηγεμονος ημεις πεισομεν αυτον και υμας αμεριμνους ποιησομεν
- 15 Niin he ottivat rahat ja tekivät, niinkuin heitä oli neuvottu. Ja tätä puhetta on levitetty juutalaisten kesken, ja sitä kerrotaan vielä tänäkin päivänä.
So they took the money, and did as they had been ordered: and this account has been current among the Jews till the present time.
οι δε λαβοντες τα αργυρια εποησαν ως εδιδαχθησαν και διεφημισθη ο λογος ουτος παρα ιουδαιοις μεχρι της σημερον
- 16 Ja ne yksitoista opetuslasta vaelsivat Galileaan sille vuorelle, jonne Jeesus oli käskenyt heidän mennä.
But the eleven disciples went into Galilee, to the mountain where Jesus had given them orders to go.
οι δε ενδεκα μαθηται επορευθησαν εις την γαλιλαιαν εις το ορος ου εταξατο αυτοις ο ιησους
- 17 Ja kun he näkivät hänet, niin he kumartaen rukoilivat häntä, mutta muutamat epäilivät.
And when they saw him they gave him worship: but some were in doubt.
και ιδοντες αυτον προσεκυνησαν αυτω οι δε εδιστασαν
- 18 Ja Jeesus tuli heidän tykönsä ja puhui heille ja sanoi: "Minulle on annettu kaikki valta taivaassa ja maan päällä.
And Jesus came to them and said, All authority has been given to me in heaven and on earth.
και προσελθων ο ιησους ελαλησεν αυτοις λεγων εδοθη μοι πασα εξουσια εν ουρανω και επι γης
- 19 Menkää siis ja tehkää kaikki kansat minun opetuslapsikseni, kastamalla heitä Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen
Go then, and make disciples of all the nations, giving them baptism in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit:
πορευθεντες ον μαθητευσατε παντα τα εθνη βαπτιζοντες αυτους εις το ονομα του πατρος και του υιου και του αγιου πνευματος

- 20 ja opettamalla heitä pitämään kaikki, mitä minä olen käskenyt teidän pitää. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti."
 Teaching them to keep all the rules which I have given you: and see, I am ever with you, even to the end of the world.
 διδασκοντες αυτους τηρειν παντα οσα εντειλαμην υμιν και ιδου εγω μεθ υμων ειμι πασας τας ημερας εως της συντελειας του αιωνος αμην
- 1 Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan, evankeliumin alku.
 The first words of the good news of Jesus Christ, the Son of God.
 αρχη του ευαγγελιου ιησου χριστου υιου του θεου
- 2 Niinkuin on kirjoitettu profetta Esaiaan kirjassa: "Katso, minä lähetän enkelini sinun edelläsi, ja hän on valmistava sinun tiesi".
 Even as it is said in the book of Isaiah the prophet, See, I send my servant before your face, who will make ready your way;
 ως γεγραπται εν τοις προφηταις ιδου εγω αποστελλω τον αγγελον μου προ προσωπου σου ος κατασκευασει την οδον σου εμπροσθεν σου
- 3 "Huutavan ääni kuuluu erämaassa: 'Valmistakaa Herralle tie, tehkää polut hänelle tasaisiksi',
 The voice of one crying in the waste land, Make ready the way of the Lord, make his roads straight;
 φωνη βοωντος εν τη ερημω ετοιμασατε την οδον κυριου ευθειας ποιειτε τας τριβους αυτου
- 4 niin Johannes Kastaja saarnasi erämaassa parannuksen kastetta syntien anteeksisaamiseksi.
 John came, and gave baptism in the waste land, preaching baptism as a sign of forgiveness of sin for those whose hearts were changed.
 εγενετο ιωαννης βαπτιζων εν τη ερημω και κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εις αφεσιν αμαρτιων
- 5 Ja koko Juudean maa ja kaikki jerusalemilaiset vaelsivat hänen tykönsä, ja hän kastoi heidät Jordanin virrassa, kun he tunnustivat syntinsä.
 And there went out to him all the people of Judaea, and all those of Jerusalem, and they were given baptism by him in the river Jordan, saying that they were sinners.
 και εξεπορευετο προς αυτον πασα η ιουδαια χωρα και οι ιεροσολυμιται και εβαπτιζοντο παντες εν τω ιορδανη ποταμω υπ αυτου εξομολογουμενοι τας αμαρτιας αυτων
- 6 Ja Johannesella oli puku kamelinkarvoista ja vyötäisillään nahkavyö; ja hän söi heinäsiirkkoja ja metsähunajaa.
 And John was clothed in camel's hair, with a leather band about him; and his food was locusts and honey.
 ην δε ιωαννης ενδεδυμενος τριχας καμηλου και ζωνην δερματινην περι την οσφυν αυτου και εσθιων ακριδας και μελι αγριων
- 7 Ja hän saarnasi sanoen: "Minun jälkeeni tulee minua väkevämpi, jonka kengänpaulaa minä en ole kelvollinen maahan kumartuneena päästämään.
 And he said to them all, There is one coming after me who is greater than I, whose shoes I am not good enough to undo.
 και εκηρυσσεν λεγων ερχεται ο ισχυροτερος μου οπισω μου ου ουκ ειμι ικανος κυψας λυσαι τον μιαντα των υποδηματων αυτου
- 8 Minä kastan teidät vedellä, mutta hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä."
 I have given you baptism with water, but he will give you baptism with the Holy Spirit.
 εγω μεν εβαπτισα υμας εν υδατι αυτος δε βαπτισει υμας εν πνευματι αγιω
- 9 Ja niinä päivinä Jeesus tuli Galilean Nasaretistä, ja Johannes kastoi hänet Jordanissa.
 And it came about in those days, that Jesus came from Nazareth of Galilee, and was given baptism by John in the Jordan.
 και εγενετο εν εκειναις ταις ημεραις ηλθεν ιησους απο ναζαρετ της γαλιλαιας και εβαπτισθη υπο ιωαννου εις τον ιορδανην
- 10 Ja heti, vedestä noustessaan, hän näki taivasten aukeavan ja Hengen niinkuin kyyhkysen laskeutuvan häneen.
 And straight away, coming up out of the water, he saw the heavens broken open and the Spirit coming down on him as a dove:
 και ευθεως αναβαινων απο του υδατος ειδεν σχιζομενους τους ουρανους και το πνευμα ωσει περιστερην καταβαινον επ αυτον
- 11 Ja taivaista tuli ääni: "Sinä olet minun rakas Poikani; sinuun minä olen mielistynyt".
 And a voice came out of heaven, You are my dearly loved Son, with whom I am well pleased.
 και φωνη εγενετο εκ των ουρανων συ ει ο υιος μου ο αγαπητος εν ω ευδοκησα
- 12 Kohta sen jälkeen Henki ajoi hänet erämaahan.
 And straight away the Spirit sent him out into the waste land.
 και ευθως το πνευμα αυτον εκβαλλει εις την ερημον
- 13 Ja hän oli erämaassa neljäkymmentä päivää, ja saatana kiusasi häntä, ja hän oli petojen seassa; ja enkelit tekivät hänelle palvelusta.
 And he was in the waste land for forty days, being tested by Satan; and he was with the beasts; and the angels took care of him.
 και ην εκει εν τη ερημω ημερας τεσσαρακοντα πειραζομενος υπο του σατανα και ην μετα των θηριων και οι αγγελοι διηκονουν αυτω

- 14 **Mutta sittenkuin Johannes oli pantu vankeuteen, meni Jeesus Galileaan ja saarnasi Jumalan evankeliumia**
Now after John had been put in prison, Jesus came into Galilee, preaching the good news of God,
μετα δε το παραδοθηναι τον ιωαννην ηλθεν ο ιησους εις την γαλιλαιαν κηρυσσων το ευαγγελιον της βασιλειας του θεου
- 15 **ja sanoi: "Aika on täyttynyt, ja Jumalan valtakunta on tullut lähelle; tehkää parannus ja uskokaa evankeliumi".**
And saying, The time has come, and the kingdom of God is near: let your hearts be turned from sin and have faith in the good news.
και λεγων οτι πεπληρωται ο καιρος και ηγγικεν η βασιλεια του θεου μετανοειτε και πιστευετε εν τω ευαγγελιω
- 16 **Ja kulkiessaan Galilean järven rantaan hän näki Simonin ja Andreaan, Simonin veljen, heittävän verkkoa järveen; sillä he olivat kalastajia.**
And going by the sea of Galilee, he saw Simon, and Andrew, the brother of Simon, putting a net into the sea: for they were fishermen.
περιπατων δε παρα την θαλασσαν της γαλιλαιας ειδεν σιμωνα και ανδρεαν τον αδελφον αυτου βαλλοντας αμφιβληστρον εν τη θαλασση ησαν γαρ αλιεις
- 17 **Ja Jeesus sanoi heille: "Seuratkaa minua, niin minä teen teistä ihmisten kalastajia".**
And Jesus said to them, Come after me, and I will make you fishers of men.
και ειπεν αυτοις ο ιησους δευτε οπισω μου και ποιησω υμας γενεσθαι αλιεις ανθρωπων
- 18 **Kohta he jättivät verkot ja seurasivat häntä.**
And they went straight from their nets, and came after him.
και ευθεως αφεντες τα δικτυα αυτων ηκολουθησαν αυτω
- 19 **Ja käytyään siitä vähän eteenpäin hän näki Jaakobin, Sebedeuksen pojan, ja Johanneksen, hänen veljensä, heidätkin venheessä, laittamassa verkkojaan kuntoon.**
And going on a little farther, he saw James, the son of Zebedee, and John his brother, who were in their boat stitching up their nets.
και προβας εκειθεν ολιγον ειδεν ιακωβον τον του ζεβεδαιου και ιωαννην τον αδελφον αυτου και αυτους εν τω πλοιω καταρτιζοντας τα δικτυα
- 20 **Ja kohta hän kutsui heidät; ja he jättivät isänsä, Sebedeuksen, palkkalaisineen venheeseen ja lähtivät seuraamaan häntä.**
And he said, Come after me: and they went away from their father Zebedee, who was in the boat with the servants, and came after him.
και ευθεως εκαλεσεν αυτους και αφεντες τον πατερα αυτων ζεβεδαιον εν τω πλοιω μετα τωνμισθων απηλθον οπισω αυτου
- 21 **Ja he saapuivat Kapernaumiin; ja hän meni kohta sapattina synagoogaan ja opetti.**
And they came to Capernaum; and on the Sabbath he went into the Synagogue and gave teaching.
και εισπορευονται εις καπερναουμ και ευθεως τοις σαββασιν εισελθων εις την συναγωγην εδιδασκεν
- 22 **Ja he olivat hämmästyksissään hänen opetuksestansa, sillä hän opetti heitä niinkuin se, jolla valta on, eikä niinkuin kirjanoppineet.**
And they were full of wonder at his teaching, because he gave it as one having authority, and not like the scribes.
και εξεπλησσοντο επι τη διδαχη αυτου ην γαρ διδασκων αυτους ως εξουσιαν εχων και ουχ ως οι γραμματαις
- 23 **Ja heidän synagoogassaan oli juuri silloin mies, jossa oli saastainen henki; ja se huusi**
And there was in their Synagogue a man with an unclean spirit; and he gave a cry,
και ην εν τη συναγωγη αυτων ανθρωπος εν πνευματι ακαθαρτω και ανεκραζεν
- 24 **sanoen: "Mitä sinulla on meidän kanssamme tekemistä, Jeesus Nasaretilainen? Oletko tullut meitä tuhoamaan? Minä tunnen sinut, kuka olet, sinä Jumalan Pyhä."**
Saying, What have we to do with you, Jesus of Nazareth? have you come to put an end to us? I see well who you are, the Holy One of God.
λεγων εα τι ημιν και σοι ιησου ναζαρηνε ηλθες απολεσαι ημας οίδα σε τις ει ο αγιος του θεου
- 25 **Niin Jeesus nuhteli sitä sanoen: "Vaikene ja lähde hänestä".**
And Jesus said to him sharply, Be quiet, and come out of him.
και επετιμησεν αυτω ο ιησους λεγων φιωθητι και εξελθε εξ αυτου
- 26 **Ja saastainen henki kouristi häntä ja lähti hänestä huutaen suurella äänellä.**
And the unclean spirit, shaking him violently, and crying with a loud voice, came out of him.
και σπαραξαν αυτον το πνευμα το ακαθαρτον και κραξαν φωνη μεγαλη εξηλθεν εξ αυτου

- 27 Ja he hämmästyivät kaikki, niin että kyselivät toisiltaan sanoen: "Mitä tämä on? Uusi, voimallinen oppi! Hän käskää saastaisia henkiäkin, ja ne tottelevat häntä."
And they were all greatly surprised, so that they put questions to one another, saying, What is this? a new teaching! with authority he gives orders even to the unclean spirits, and they do what he says.
και εθαμβηθησαν παντες ωστε συζητειν προς αυτους λεγοντας τι εστιν τουτο τις η διδαχη η καινη αυτη οτι κατα εξουσιαν και τοις πνευμασιν τοις ακαθαρτοις επιτασσει και υπακουουσιν αυτω
- 28 Ja hänen maineensa levisi kohta koko ympäristöön, kaikkialle Galileaan.
And news of him went out quickly everywhere into all parts of Galilee round about.
εξηλθεν δε η ακοη αυτου ευθως εις ολην την περιχωρον της γαλιλαιας
- 29 Ja tultuaan ulos synagoogasta he menivät kohta Simonin ja Andreaan taloon Jaakobin ja Johanneksen kanssa.
And when they came out of the Synagogue, they went into the house of Simon and Andrew, with James and John.
και ευθεως εκ της συναγωγης εξελθοντες ηλθον εις την οικιαν σιμωνος και ανδρεου μετα ιακωβου και ιωαννου
- 30 Ja Simonin anoppi makasi sairaana kuumeessa, ja kohta he puhuivat hänestä Jeesukselle.
Now Simon's wife's mother was ill, with a burning heat; and they gave him word of her:
η δε πενθερα σιμωνος κατεκειτο πυρεσσουσα και ευθεως λεγουσιν αυτω περι αυτης
- 31 Ja hän meni hänen luoksensa ja nosti hänet ylös, tarttuen hänen käteensä; ja kuume lähti hänestä, ja hän palveli heitä.
And he came and took her by the hand, lifting her up; and she became well, and took care of their needs.
και προσελθων ηγειρεν αυτην κρατησας της χειρος αυτης και αφηκεν αυτην ο πυρετος ευθεως και διηκονει αυτοις
- 32 Mutta illan tultua, kun aurinko oli laskenut, tuotiin hänen tykönsä kaikki sairaat ja riivatut,
And in the evening, at sundown, they took to him all who were diseased, and those who had evil spirits.
οψιας δε γενομενης οτε εδω ο ηλιος εφερον προς αυτον παντας τους κακως εχοντας και τους δαιμονιζομενους
- 33 ja koko kaupunki oli koolla oven edessä.
And all the town had come together at the door.
και η πολις ολη επισυνηγμενη ην προς την θυραν
- 34 Ja hän paransi monta, jotka sairastivat moninaisia tauteja, ja paljon riivaajia hän ajoi ulos eikä sallinut riivaajien puhua, koska ne tunsivat hänet.
And a number, who were ill with different diseases, he made well, and sent out evil spirits; but he did not let the evil spirits say anything, because they had knowledge of him.
και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντας ποικιλαις νοσοις και δαιμονια πολλα εξεβαλεν και ουκ ηφιεν λαλειν τα δαιμονια οτι ηδεισαν αυτον
- 35 Ja varhain aamulla, kun vielä oli pimeä, hän nousi, lähti ulos ja meni autioon paikkaan; ja siellä hän rukoili.
And in the morning, a long time before daylight, he got up and went out to a quiet place, and there he gave himself up to prayer.
και πρωι εννυχον λιαν αναστας εξηλθεν και απηλθεν εις ερημον τοπον κακει προσηχηετο
- 36 Mutta Simon ja ne, jotka olivat hänen kanssaan, riensivät hänen jälkeensä;
And Simon and those who were with him came after him.
και κατεδιωξαν αυτον ο σιμων και οι μετ αυτου
- 37 ja löydettyään hänet he sanoivat hänelle: "Kaikki etsivät sinua".
And when they came up with him, they said to him, Everyone is looking for you.
και ευροντες αυτον λεγουσιν αυτω οτι παντες ζητουσιν σε
- 38 Ja hän sanoi heille: "Menkäämme muualle, läheisiin kyliin, että minä sielläkin saarnaisin, sillä sitä varten minä olen tullut".
And he said to them, Let us go to other parts into the nearest towns, so that I may give teaching there, because for this purpose I came.
και λεγει αυτοις αγωμεν εις τας εχομενας κομπολαις ινα κακει κηρυξω εις τουτο γαρ εξεληλυθα
- 39 Ja hän meni ja saarnasi heidän synagoogissaan koko Galileassa ja ajoi ulos riivaajat.
And he went into their Synagogues in every part of Galilee, preaching and driving out evil spirits.
και ην κηρυσσων εν ταις συναγωγαις αυτων εις ολην την γαλιλαιαν και τα δαιμονια εκβαλλων

- 40 Ja hänen tykönsä tuli pitalinen mies, rukoili häntä, polvistui ja sanoi hänelle: "Jos tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa".
And a leper came to him and, going down on his knees before him, made a request, saying, If it is your pleasure, you have the power to make me clean.
και ερχεται προς αυτον λεπρος παρακαλων αυτον και γονυπετων αυτον και λεγων αυτω οτι εαν θελης δυνασαι με καθαρισαι
- 41 Niin Jeesuksen kävi häntä sääliksi, ja ojentaen kätensä hän kosketti häntä ja sanoi hänelle: "Minä tahdon; puhdistu".
And being moved with pity, he put out his hand, and touching him said to him, It is my pleasure; be made clean.
ο δε ιησους σπλαγχισθεις εκτεινας την χειρα ηψατο αυτου και λεγει αυτω θελω καθαρισθητι
- 42 Ja kohta pitali lähti hänestä, ja hän puhdistui.
And straight away the disease went from him, and he was made clean.
και ειποντος αυτου ευθεως απηλθεν απ αυτου η λεπρα και εκαθαρισθη
- 43 Ja varoittaen häntä ankarasti hän laski hänet heti menemään
And he sent him away, saying to him very sharply,
και εμβριμησαμενος αυτω ευθεως εξεβαλεν αυτον
- 44 ja sanoi hänelle: "Katso, ettet puhu tästä kenellekään mitään, vaan mene ja näytä itsesi papille ja uhraa puhdistumisestasi se, minkä Mooses on säätänyt, todistukseksi heille".
See that you say nothing to any man: but go and let the priest see you, and make yourself clean by an offering of the things ordered by Moses, for a witness to them.
και λεγει αυτω ορα μηδενι μηδεν ειπης αλλ υπαγε σεαυτον δειξον τω ιερει και προσενεγκε περι του καθαρισμου σου α προσεταξεν μοσης εις μαρτυριον αυτοις
- 45 Mutta mentyään pois tämä rupesi laajalti julistamaan ja asiasta tietoa levittämään, niin ettei Jeesus enää saattanut julkisesti mennä kaupunkeihin, vaan oleskeli niiden ulkopuolella autoissa paikoissa; ja kaikkialta tultiin hänen tykönsä.
But he went out, and made it public, giving an account of it everywhere, so that Jesus was no longer able to go openly into a town, but was outside in the waste land; and they came to him from every part.
ο δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν πολλα και διαφημιζειν τον λογον ωστε μηκετι αυτον δυνασθαι φανερωσ εις πολιν εισελθειν αλλ εξω εν ερημοις τοποις ην και ηρχοντο προς αυτον πανταχοθεν
- 1 Ja muutamien päivien perästä hän taas meni Kapernaumiin; ja kun kuultiin hänen olevan kotona,
And when he came into Capernaum again after some days, the news went about that he was in the house.
και παλιν εισηλθεν εις καπερναουμ δι ημερων και ηκουσθη οτι εις οικον εστιν
- 2 kokoontui paljon väkeä, niin etteivät he enää mahtuneet oven edustallekaan. Ja hän puhui heille sanaa.
And a great number had come together, so that there was no longer room for them, no, not even about the door: and he gave them teaching.
και ευθεως συνηχθησαν πολλοι ωστε μηκετι χωρειν μηδε τα προς την θυραν και ελαλει αυτοις τον λογον
- 3 Ja he tulivat tuoden hänen tykönsä halvattua, jota kantamassa oli neljä miestä.
And four men came to him with one on a bed who had no power of moving.
και ερχονται προς αυτον παραλυτικον φεροντες αιρομενον υπο τεσσαρων
- 4 Ja kun he väentungokselta eivät päässeet häntä tuomaan hänen tykönsä, purkivat he katon siltä kohdalta, missä hän oli, ja kaivettuaan aukon laskivat alas vuoteen, jossa halvattu makasi.
And when they were unable to get near him because of all the people, they got the roof uncovered where he was: and when it was broken up, they let down the bed on which the man was.
και μη δυναμενοι προσεγγισαι αυτω δια τον οχλον απεστεγασαν την στεγην οπου ην και εξορυξαντες χαλωσιν τον κραββατον εφ ω ο παραλυτικος κατεκειτο
- 5 Kun Jeesus näki heidän uskonsa, sanoi hän halvattulle: "Poikani, sinun syntisi annetaan anteeksi".
And Jesus, seeing their faith, said to him, Son, you have forgiveness for your sins.
ιδων δε ο ιησους την πιστιν αυτων λεγει τω παραλυτικω τεκνον αφεωνται σοι αι αμαρτια σου
- 6 Mutta siellä istui muutamia kirjanoppineita, ja he ajattelivat sydämessään:
But there were certain of the scribes seated there, and reasoning in their hearts,
ησαν δε τινες των γραμματεων εκει καθημενοι και διαλογιζομενοι εν ταις καρδιαις αυτων
- 7 "Kuinka tämä näin puhuu? Hän pilkkaa Jumalaa. Kuka voi antaa syntejä anteeksi paitsi Jumala yksin?"
Why does this man say such things? he has no respect for God: from whom does forgiveness come but from God only?
τι ουτος ουτως λαλει βλασφημιας τις δυναται αφιεναι αμαρτιας ει μη εις ο θεος

- 8 Ja heti Jeesus tunsi hengessänsä, että he mielessään niin ajattelivat, ja sanoi heille: "Miksi ajattelette sellaista sydämessänne?
And Jesus, having knowledge in his spirit of their thoughts, said to them, Why are you reasoning about these things in your hearts?
και ευθεως επιγινους ο ιησους τω πνευματι αυτου οτι ουτως διαλογιζονται εν εαυτοις ειπεν αυτοις τι ταυτα διαλογιζεσθε εν ταις καρδιαις υμων
- 9 Kumpi on helpompaa, sanoako halvatulle: 'Sinun syntisi annetaan anteeksi', vai sanoa: 'Nouse, ota vuoteesi ja käy'?
Which is the simpler, to say to a man who is ill, You have forgiveness for your sins, or, Get up, take up your bed, and go?
τι εστιν ευκοπωτερον ειπειν τω παραλυτικω αφεωνται σοι αι αμαρτια η ειπειν εγειραι και αρον σου τον κραββατον και περιπαται
- 10 Mutta tietäaksenne, että Ihmisen Pojalla on valta maan päällä antaa syntejä anteeksi, niin" - hän sanoi halvatulle -
But so that you may see that the Son of man has authority for the forgiveness of sins on earth, (he said to the man,)
ινα δε ειδητε οτι εξουσιαν εχει ο υιος του ανθρωπου αφιεναι επι της γης αμαρτιας λεγει τω παραλυτικω
- 11 "minä sanon sinulle: nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi."
I say to you, Get up, take up your bed, and go to your house.
σοι λεγω εγειραι και αρον τον κραββατον σου και υπαγε εις τον οικον σου
- 12 Silloin hän nousi, otti kohta vuoteensa ja meni ulos kaikkien nähden, niin että kaikki hämmästyivät ja ylistivät Jumalaa sanoen: "Tämänkaltaista emme ole ikinä nähneet".
And he got up, and straight away took up the bed and went out before them all, so that they were all full of wonder, and gave glory to God, saying, We have never seen anything like this.
και ηγερθη ευθεως και αρας τον κραββατον εξηλθεν εναντιον παντων οστε εξιστασθαι παντας και δοξαζειν τον θεον λεγοντας οτι ουδεποτε ουτως ειδομεν
- 13 Ja taas hän lähti pois ja kulki järven rantaan. Ja kaikki kansa tuli hänen tykönsä, ja hän opetti heitä.
And he went out again by the seaside; and all the people came to him, and he gave them teaching.
και εξηλθεν παλιν παρα την θαλασσαν και πας ο οχλος ηρχετο προς αυτον και ειδιδασκεν αυτους
- 14 Ja ohi kulkiessaan hän näki Leevin, Alfeuksen pojan, istumassa tulliasemalla ja sanoi hänelle: "Seuraa minua". Niin tämä nousi ja seurasi häntä.
And when he went by, he saw Levi, the son of Alphaeus, seated at the place where taxes were taken, and he said to him, Come with me. And he got up, and went with him.
και παραγων ειδεν λεβιν τον του αλφαιου καθημενον επι το τελωνιον και λεγει αυτω ακολουθει μοι και αναστας ηκολουθησεν αυτω
- 15 Ja kun hän aterioi hänen kodissaan, aterioi myös monta publikaania ja syntistä Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa; sillä heitä oli paljon häntä seuraamassa.
And it came about that he was seated at meat in his house, and a number of tax-farmers and sinners were at table with Jesus and his disciples: for there were a great number of them, and they came after him.
και εγενετο εν τω κατακεισθαι αυτον εν τη οικια αυτου και πολλοι τελωναι και αμαρτωλοι συνανεκειντο τω ιησου και τοις μαθηταις αυτου ησαν γαρ πολλοι και ηκολουθησαν αυτω
- 16 Kun fariseusten kirjanoppineet näkivät, että hän söi syntisten ja publikaanien kanssa, sanoivat he hänen opetuslapsilleen: "Publikaanien ja syntistenkö kanssa hän syö?"
And the scribes of the Pharisees, when they saw that he was taking food with the tax-farmers and sinners, said to his disciples, Why does he take food and drink with such men?
και οι γραμματεις και οι φαρισαιοι ιδοντες αυτον εσθιοντα μετα των τελωνων και αμαρτωλων ελεγον τοις μαθηταις αυτου τι οτι μετα των τελωνων και αμαρτωλων εσθιει και πινει
- 17 Sen kuullessaan Jeesus sanoi heille: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. En minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä."
And Jesus, hearing it, said to them, Those who are well have no need of a medical man, but those who are ill: I have come not to get the upright but sinners.
και ακουσας ο ιησους λεγει αυτοις ου χρειαν εχουσιν οι ισχυοντες ιατρον αλλ οι κακως εχοντες ουκ ηλθον καλεσαι δικαιους αλλα αμαρτωλους εις μετανοιαν
- 18 Ja Johanneksen opetuslapset ja fariseukset pitivät paastoa. Niin tultiin ja sanottiin hänelle: "Johanneksen opetuslapset ja fariseusten opetuslapset paastoavat; miksi sinun opetuslapsesi eivät paastoa?"
And John's disciples and the Pharisees were taking no food: and they came and said to him, Why do John's disciples and the disciples of the Pharisees go without food, but your disciples do not?
και ησαν οι μαθηται ιωαννου και οι των φαρισαιων νηστευοντες και ερχονται και λεγουσιν αυτω διατι οι μαθηται ιωαννου και οι των φαρισαιων νηστεουσιν οι δε σοι μαθηται ου νηστεουσιν
- 19 Jeesus sanoi heille: "Eiväthän häävieraat voi paastota silloin, kun ylkä on heidän kanssaan? Niin kauan kuin heillä on ylkä seurassaan, eivät he voi paastota.
And Jesus said to them, Will the friends of a newly-married man go without food while he is with them? as long as they have him with them they will not go without food.
και ειπεν αυτοις ο ιησους μη δυνανται οι υιοι του νυμφωνος εν ω ο νυμφιος μετ αυτων εστιν νηστευειν οσον χρονον μεθ εαυτων εχουσιν τον νυμφιον ου δυνανται νηστευειν
- 20 Mutta päivät tulevat, jolloin ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin, sinä päivänä, he paastoavat.
But the days will come when the husband will be taken away from them, and then they will go without food.
ελευσονται δε ημεραι οταν απαρθη απ αυτων ο νυμφιος και τοτε νηστεουσιν εν εκειναις ταις ημεραις

- 21 Ei kukaan ompele vanuttamattomasta kankaasta paikkaa vanhaan vaippaan; muutoin uusi täyttilkku repii palasen vanhasta vaipasta, ja reikä tulee pahemmaksi.
No man puts a bit of new cloth on an old coat: or the new, by pulling away from the old, makes a worse hole.
και ουδεις επιβλημα ρακους αγναφου επιρραπτει επι ιματιω παλαιω ει δε μη αιρει το πληρωμα αυτου το καινον του παλαιου και χειρον σχισμα γινεται
- 22 Eikä kukaan laske nuorta viiniä vanhoihin nahkaleileihin; muutoin viini pakahuttaa leilit, ja viini menee hukkaan, ja leilit turmeltuvat; vaan nuori viini on laskettava uusiin leileihin."
And no man puts new wine into old wine-skins: or the skins will be burst by the wine, and the wine and the skins will be wasted: but new wine has to be put into new wine-skins.
και ουδεις βαλλει οινον νεον εις ασκους παλαιους ει δε μη ρησσει ο οινος ο νεος τους ασκους και ο οινος εκχειται και οι ασκοι απολουνται αλλα οινον νεον εις ασκους καινους βλητεον
- 23 Ja tapahtui, että hän sapattina kulki viljavainioiden halki, ja hänen opetuslapsensa rupesivat kulkiessaan katkomaan tähkäpäitä.
And it came about that on the Sabbath day he was going through the grain-fields; and while they were walking, his disciples took the heads of grain.
και εγενετο παραπορευεσθαι αυτον εν τοις σαββασιν δια των σποριμων και ηρξαντο οι μαθηται αυτου οδον ποιειν τυλλοντες τους σταχυας
- 24 Niin fariseukset sanoivat hänelle: "Katso, miksi he tekevät sapattina sitä, mikä ei ole luvallista?"
And the Pharisees said to him, Why are they doing what it is not right to do on the Sabbath?
και οι φαρισαιοι ελεγον αυτω ιδε τι ποιουσιν εν τοις σαββασιν ο ουκ εξεστιν
- 25 Hän sanoi heille: "Ettekö ole koskaan lukeneet, mitä Daavid teki, kun hän ja hänen seuralaisensa olivat puutteessa ja heidän oli nälkä,
And he said to them, Have you no knowledge of what David did, when he had need and was without food, he, and those who were with him?
και αυτος ελεγεν αυτοις ουδεποτε ανεγνωτε τι εποιησεν δαβιδ οτε χρειαν εσχεν και επεινασεν αυτος και οι μετ αυτου
- 26 kuinka hän meni Jumalan huoneeseen ylimmäisen papin Abjatarin aikana ja söi näkyleivät, joita ei ollut lupa syödä muiden kuin pappien, ja antoi myös niille, jotka hänen kanssansa olivat?"
How he went into the house of God when Abiathar was high priest, and took for food the holy bread, which only the priests may take, and gave it to those who were with him?
πως εισηλθεν εις τον οικον του θεου επι αβιαθαρ του αρχιερευος και τους αρτους της προθεσεως εφαγεν ους ουκ εξεστιν φαγειν ει μη τοις ιερευσιν και εδοκεν και τοις συν αυτω ουσιν
- 27 Ja hän sanoi heille: "Sapatti on asetettu ihmistä varten eikä ihminen sapattia varten.
And he said to them, The Sabbath was made for man, and not man for the Sabbath;
και ελεγεν αυτοις το σαββατον δια τον ανθρωπον εγενετο ουχ ο ανθρωπος δια το σαββατον
- 28 Niin Ihmisen Poika siis on sapatinkin herra."
So that the Son of man is lord even of the Sabbath.
ωστε κυριος εστιν ο υιος του ανθρωπου και του σαββατου
- 1 Ja hän meni taas synagoogaan, ja siellä oli mies, jonka käsi oli kuivettunut.
And he went again into the Synagogue; and there was a man there whose hand was dead.
και εισηλθεν παλιν εις την συναγωγην και ην εκει ανθρωπος εξηραμμενην εχων την χειρα
- 2 Ja voidakseen nostaa syytteen häntä vastaan he pitivät häntä silmällä, parantaisiko hän miehen sapattina.
And they were watching him to see if he would make him well on the Sabbath day, so that they might have something against him.
και παρετηρουν αυτον ει τοις σαββασιν θεραπευσει αυτον ινα κατηγορησωσιν αυτου
- 3 Niin hän sanoi miehelle, jonka käsi oli kuivettunut: "Nouse ja astu esille".
And he said to the man, Get up and come forward.
και λεγει τω ανθρωπω τω εξηραμμενην εχοντι την χειρα εγειραι εις το μεσον
- 4 Ja hän sanoi heille: "Kumpiko on luvallista sapattina: hyvääkö tehdä vai paha, pelastaako henki vai tappaa se?" Mutta he olivat vaiti.
And he said to them, Is it right to do good on the Sabbath or to do evil? to give life or to put to death? But they said nothing.
και λεγει αυτοις εξεστιν τοις σαββασιν αγαθοποιησαι η κακοποιησαι ψυχην σωσαι η αποκτειναι οι δε εσιωπων
- 5 Silloin hän katsahtaen ympärilleen loi vihassa silmänsä heihin, murheellisena heidän sydämensä paatumuksesta, ja sanoi sille miehelle: "Ojenna kätesi". Ja hän ojensi, ja hänen kätensä tuli jälleen terveeksi.
And looking round on them he was angry, being sad because of their hard hearts; and he said to the man, Put out your hand. And he put it out, and his hand was made well.
και περιβλεψαμενος αυτους μετ οργης συλλυπουμενος επι τη πορωσει της καρδιας αυτων λεγει τω ανθρωπω εκτεινον την χειρα σου και εξετεινεν και αποκατεσταθη η χειρ αυτου υγιης ως η αλλη

- 6 Ja fariseukset lähtivät ulos ja pitivät kohta herodilaisten kanssa neuvoa häntä vastaan, surmataksensa hänet.
And the Pharisees went out, and straight away made designs with the Herodians about how they might put him to death.
και εξελθοντες οι φαρισαιοι ευθεως μετα των ηρωδιανων συμβουλιον ποιουν κατ αυτου οπως αυτον απολεσωσιν
- 7 Mutta Jeesus vetäytyi opetuslapsineen järven rannalle, ja häntä seurasi suuri joukko kansaa Galileasta. Ja Juudeasta
And Jesus went away with his disciples to the sea, and a great number from Galilee came after him: and from Judaea,
και ο ιησους ανεχωρησεν μετα των μαθητων αυτου προς την θαλασσαν και πολυ πληθος απο της γαλιλαιας ηκολουθησαν αυτω και απο της ιουδαιας
- 8 ja Jerusalemista ja Idumeasta ja Jordanin tuolta puolen ja Tyyron ja Siidonin ympäristöltä tuli paljon kansaa hänen tykönsä, kun he kuulivat, kuinka suuria tekoja hän teki.
And from Jerusalem, and from Idumaea, and the other side of Jordan, and the country about Tyre and Sidon, a great number, hearing what great things he did, came to him.
και απο ιεροσολυμων και απο της ιδουμειας και περαν του ιορδανου και οι περι τυρον και σιδωνα πληθος πολυ ακουσαντες οσα εποιει ηλθον προς αυτον
- 9 Ja hän sanoí opetuslapsillensa, että hänelle oli pidettävä venhe varalla väentungoksen tähden, etteivät he ahdistaisi häntä;
And he made a request to his disciples to have a little boat ready for him, so that he might not be crushed by the people;
και ειπεν τοις μαθηταις αυτου ινα πλοιαριον προσκαρτερη αυτω δια τον οχλον ινα μη θλιβωσιν αυτον
- 10 sillä hän paransi monta, jonka tähden kaikki, joilla oli vaivoja, tunkeutuivat hänen päälleen koskettaaksensa häntä.
For he had made such a great number well that all those who were diseased were falling down before him for the purpose of touching him.
πολλους γαρ εθεραπευσεν ωστε επιπιπτειν αυτω ινα αυτου αφωνται οσοι ειχον μαστιγας
- 11 Ja kun saastaiset henget näkivät hänet, lankesivat he maahan hänen eteensä ja huusivat sanoen: "Sinä olet Jumalan Poika".
And the unclean spirits, whenever they saw him, went down before him, crying out, and saying, You are the Son of God.
και τα πνευματα τα ακαθαρτα οταν αυτον εθεωρει προσεπιπτειν αυτω και εκραζεν λεγοντα οτι συ ει ο υιος του θεου
- 12 Ja hän varoitti ankarasti heitä saattamasta häntä julki.
And he gave them special orders not to say who he was.
και πολλα επετιμα αυτοις ινα μη αυτον φανερον ποιησωσιν
- 13 Ja hän nousi vuorelle ja kutsui tykönsä ne, jotka hän itse tahtoi, ja he menivät hänen tykönsä.
And he went up into the mountain, and sent for those whom it was his pleasure to have with him: and they went to him.
και αναβαινει εις το ορος και προσκαλειται ους ηθελεν αυτος και απηλθον προς αυτον
- 14 Niin hän asetti kaksitoista olemaan kanssansa ja lähettääksensä heidät saarnaamaan,
And he took twelve to be with him, so that he might send them out as preachers,
και εποιησεν δωδεκα ινα ωσιν μετ αυτου και ινα αποστελλη αυτους κηρυσσειν
- 15 ja heillä oli oleva valta ajaa ulos riivaajia.
And give them the power of driving out evil spirits:
και εχειν εξουσιαν θεραπειν τας νοσους και εκβαλλειν τα δαιμονια
- 16 Ja nämä kaksitoista hän asetti: Pietarin - tämän nimen hän antoi Simonille -
To Simon he gave the second name of Peter;
και επεθηκεν τω σιμωνι ονομα πετρον
- 17 ja Jaakobin, Sebedeuksen pojan, ja Johanneksen, Jaakobin veljen, joille hän antoi nimen Boanerges, se on: ukkosenjylinän pojat,
And to James, the son of Zebedee, and John, the brother of James, he gave the second name of Boanerges, which is, Sons of thunder:
και ιακωβον τον του ζεβεδαιου και ιωαννην τον αδελφον του ιακωβου και επεθηκεν αυτοις ονοματα βοανεργες ο εστιν υιοι βροντης
- 18 ja Andreaan ja Filippuksen ja Bartolomeuksen ja Matteuksen ja Tuomaan ja Jaakobin, Alfeuksen pojan, ja Taddeuksen ja Simon Kananeuksen
And Andrew, and Philip, and Bartholomew, and Matthew, and Thomas, and James, the son of Alphaeus, and Thaddaeus, and Simon the Zealot;
και ανδρεαν και φιλιππον και βαρθολομαιον και ματθαιον και θωμαν και ιακωβον τον του αλφαιου και θαδδαιον και σιμωνα τον κανανιτην
- 19 ja Juudas Iskariotin, saman, joka hänet kavalsi.
And Judas Iscariot, who was false to him.
και ιουδαν ισκαριωτην ος και παρεδωκεν αυτον και ερχονται εις οικον

- 20 Ja hän tuli kotiin. Ja taas kokoontui kansaa, niin etteivät he päässeet syömäänkään.
And he went into a house. And the people came together again, so that they were not even able to take bread.
και συνερχεται παλιν οχλος ωστε μη δυνασθαι αυτους μητε αρτον φαγειν
- 21 Kun hänen omaisensa sen kuulivat, menivät he ottamaan häntä huostaansa; sillä he sanoivat: "Hän on poissa suunniltaan".
And when his friends had news of it, they went out to get him, saying, He is off his head.
και ακουσαντες οι παρ αυτου εξηλθον κρατησαι αυτον ελεγον γαρ οτι εξεστη
- 22 Ja kirjanoppineet, jotka olivat tulleet Jerusalemista, sanoivat: "Hänessä on Beelsebul", ja: "Riivaajien päämiehen voimalla hän ajaa ulos riivaajia".
And the scribes who came down from Jerusalem, said, He has Beelzebub, and, By the ruler of evil spirits he sends evil spirits out of men.
και οι γραμματαις οι απο ιεροσολυμων καταβαντες ελεγον οτι βεελζεβουλ εχει και οτι εν τω αρχοντι των δαιμονιων εκβαλλει τα δαιμονια
- 23 Niin hän kutsui heidät luoksensa ja sanoi heille vertauksilla: "Kuinka saatana voi ajaa ulos saatanan?
And turning to them, he said to them in the form of a story, How is it possible for Satan to put out Satan?
και προσκαλεσαμενος αυτους εν παραβολαις ελεγεν αυτοις πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλλειν
- 24 Ja jos jokin valtakunta riitautuu itsensä kanssa, ei se valtakunta voi pysyä pystyssä.
If there is division in a kingdom, that kingdom will come to destruction;
και εαν βασιλεια εφ εαυτην μερισθη ου δυναται σταθηναι η βασιλεια εκεινη
- 25 Ja jos jokin talo riitautuu itsensä kanssa, ei se talo voi pysyä pystyssä.
And if there is division in a house, that house will come to destruction;
και εαν οικια εφ εαυτην μερισθη ου δυναται σταθηναι η οικια εκεινη
- 26 Ja jos saatana nousee itseensä vastaan ja riitautuu itsensä kanssa, ei hän voi pysyä, vaan hänen loppunsa on tullut.
And if Satan is at war with himself, and there is division in him, he will not keep his place but will come to an end.
και ει ο σατανας ανεστη εφ εαυτον και μεμερισται ου δυναται σταθηναι αλλα τελος εχει
- 27 Eihän kukaan voi tunkeutua väkevän taloon ja ryöstää hänen tavaraansa, ellei hän ensin sido sitä väkevää; vasta sitten hän ryöstää tyhjäksi hänen talonsa.
But no one is able to go into the house of the strong man and take his goods, without first putting cords round the strong man, and then he will take his goods.
ου δυναται ουδεις τα σκευη του ισχυρου εισελθον εις την οικιαν αυτου διαρπασαι εαν μη πρωτον τον ισχυρον δηση και τοτε την οικιαν αυτου διαρπασει
- 28 Totisesti minä sanon teille: kaikki synnit annetaan ihmisten lapsille anteeksi, pilkkaamisetkin, kuinka paljon pilkannevatkin;
Truly, I say to you, The sons of men will have forgiveness for all their sins and for all the evil words they say:
αμην λεγω υμιν οτι παντα αφεθησεται τα αμαρτηματα τοις υιοις των ανθρωπων και βλασφημια οσας αν βλασφημησωσιν
- 29 mutta joka pilkkaa Pyhää Henkeä, se ei saa ikinä anteeksi, vaan on vikapää iankaikkiseen syntiin."
But whoever says evil things against the Holy Spirit will never have forgiveness, but the evil he has done will be with him for ever:
ος δ αν βλασφημηση εις το πνευμα το αγιον ουκ εχει αφεσιν εις τον αιωνα αλλ ενοχος εστιν αιωνιου κρισεως
- 30 Sillä he sanoivat: "Hänessä on saastainen henki".
Because they said, He has an unclean spirit.
οτι ελεγον πνευμα ακαθαρτον εχει
- 31 Ja hänen äitinsä ja veljensä tulivat, seisautuivat ulkopuolelle ja lähettivät hänen luoksensa kutsumaan häntä.
And his mother and brothers came and were outside, and sent for him, requesting to see him.
ερχονται ουν οι αδελφοι και η μητηρ αυτου και εξω εστωτες απεστειλαν προς αυτον φωνουντες αυτον
- 32 Ja kansanjoukko istui hänen ympärillään, ja he sanoivat hänelle: "Katso, sinun äitisi ja veljesi tuolla ulkona kysyvät sinua".
And a great number were seated round him; and they said to him, See, your mother and your brothers are outside looking for you.
και εκαθητο οχλος περι αυτον ειπον δε αυτω ιδου η μητηρ σου και οι αδελφοι σου εξω ζητουσιν σε
- 33 Hän vastasi heille ja sanoi: "Kuka on minun äitini, ja ketkä ovat minun veljeni?"
And he said in answer, Who are my mother and my brothers?
και απεκριθη αυτοις λεγων τις εστιν η μητηρ μου η οι αδελφοι μου

- 34 Ja katsellen ympärilleen niihin, jotka istuivat hänen ympärillään, hän sanoi: "Katso, minun äitini ja veljeni!
And looking round at those who were seated about him, he said, See, my mother and my brothers!
και περιβλεψαμενος κυκλω τους περι αυτον καθημενους λεγει ιδε η μητηρ μου και οι αδελφοι μου
- 35 Sillä joka tekee Jumalan tahdon, se on minun veljeni ja sisareni ja äitini."
Whoever does God's pleasure, the same is my brother, and sister, and mother.
ος γαρ αν ποιηση το θελημα του θεου ουτος αδελφος μου και αδελφη μου και μητηρ εστιν
- 1 Ja hän rupesi taas opettamaan järven rannalla. Ja hänen luoksensa kokoontui hyvin paljon kansaa, jonka tähden hän astui venheeseen ja istui siinä järvellä, ja kaikki kansa oli maalla järven rannalla.
And again he was teaching by the seaside. And a very great number of people had come to him, so that he got into a boat on the sea and took his seat; and all the people were on the land by the seaside.
και παλιν ηρξατο διδασκειν παρα την θαλασσαν και συνηχθη προς αυτον οχλος πολυς ωστε αυτον εμβαντα εις το πλοιον καθησθαι εν τη θαλασση και πας ο οχλος προς την θαλασσαν επι της γης η v
- 2 Ja hän opetti heitä paljon vertauksilla ja sanoi heille opettaessaan:
And he gave them teaching about a number of things in the form of stories, and said to them in his teaching, Give ear:
και ειδιδασκεν αυτους εν παραβολαις πολλα και ελεγεν αυτοις εν τη διδαχη αυτου
- 3 "Kuulkaa! Katso, kylväjä lähti kylvämään.
A man went out to put seed in the earth:
ακουετε ιδου εξηλθεν ο σπειρων του σπειραι
- 4 Ja hänen kylväessään osa putosi tien oheen, ja linnut tulivat ja söivät sen.
And while he was doing it, some was dropped by the wayside, and the birds came and took it for food.
και εγενετο εν τω σπειρειν ο μεν επεσεν παρα την οδον και ηλθεν τα πετεινα του ουρανου και κατεφαγεν αυτο
- 5 Ja osa putosi kallioperälle, jossa sillä ei ollut paljon maata, ja se nousi kohta oraalle, kun sillä ei ollut syvää maata.
And some went on the stones, where it had not much earth; and it came up straight away, because the earth was not deep:
αλλο δε επεσεν επι το πετρωδες οπου ουκ ειχεν γην πολλην και ευθεως εξαντελειεν δια το μη εχειν βαθος γης
- 6 Mutta auringon noustua se paahtui, ja kun sillä ei ollut juurta, niin se kuivettui.
And when the sun was high, it was burned; and because it had no root, it became dry and dead.
ηλιου δε ανατειλαντος εκαυματισθη και δια το μη εχειν ριζαν εξηρανθη
- 7 Ja osa putosi orjantappuroihin; ja orjantappurat nousivat ja tukahuttivat sen, eikä se tehnyt hedelmää.
And some went among the thorns, and the thorns came up, and it had no room for growth and gave no fruit.
και αλλο επεσεν εις τας ακανθας και ανεβησαν αι ακανθαι και συνεπιξαν αυτο και καρπον ουκ εδωκεν
- 8 Ja osa putosi hyvään maahan; ja se nousi oraalle, kasvoi ja antoi sadon ja kantoi kolmeenkymmeneen ja kuuteenkymmeneen ja sataan jyvään asti."
And some, falling on good earth, gave fruit, coming up and increasing, and giving thirty, sixty, and a hundred times as much.
και αλλο επεσεν εις την γην την καλην και ειδιδου καρπον αναβαινοντα και αυξανοντα και εφερεν εν τριακοντα και εν εξηκοντα και εν εκατον
- 9 Ja hän sanoi: "Jolla on korvat kuulla, se kuulkoon".
And he said to them, Whoever has ears, let him give ear.
και ελεγεν αυτοις ο εχων ωτα ακουειν ακουετω
- 10 Ja kun hän oli jäänyt yksin, niin ne, jotka olivat hänen ympärillään, ynnä ne kaksitoista kysyivät häneltä näitä vertauksia.
And when he was by himself, those who were round him with the twelve put questions to him about the purpose of the stories.
οτε δε εγενετο καταμονας ηρωτησαν αυτον οι περι αυτον συν τοις δωδεκα την παραβολην
- 11 Niin hän sanoi heille: "Teille on annettu Jumalan valtakunnan salaisuus, mutta noille ulkopuolella oleville kaikki tulee vertauksissa,
And he said to them, To you is given the secret of the kingdom of God, but to those who are outside, all things are given in the form of stories;
και ελεγεν αυτοις υμιν δεδοται γνωμαι το μυστηριον της βασιλειας του θεου εκεινοις δε τοις εξω εν παραβολαις τα παντα γινεται

- 12 että he näkemällä näkisivät, eivätkä huomaisi, ja kuulemalla kuulisivat, eivätkä ymmärtäisi, niin etteivät kääntyisi ja saisi anteeksi".
So that seeing they may see, and it will not be clear to them; and hearing it, they will not get the sense; for fear that they may be turned again to me and have forgiveness.
ινα βλεποντες βλεπωσιν και μη ιδωσιν και ακουοντες ακουωσιν και μη συνιωσιν μηποτε επιστρεψωσιν και αφεθη αυτοις τα αμαρτηματα
- 13 Ja hän sanoi heille: "Ette käsittä tätä vertausta; kuinka sitten voitte ymmärtää kaikki muut vertaukset?
And he said to them, If you are not clear about this story, how will you be clear about the others?
και λεγει αυτοις ουκ οιδατε την παραβολην ταυτην και πως πασας τας παραβολας γνωσεσθε
- 14 Kylväjä kylvää sanan.
The seed is the word.
ο σπειρων τον λογον σπειρει
- 15 Mitkä tien oheen putosivat, ovat ne, joihin sana kylvetään, mutta kun he sen kuulevat, niin saatana heti tulee ja ottaa pois heihin kylvetyn sanan.
And these are they by the wayside, where the word is planted; and when they have given ear, the Evil One comes straight away and takes away the word which has been planted in them.
ουτοι δε εισιν οι παρα την οδον οπου σπειρεται ο λογος και οταν ακουσωσιν ευθεως ερχεται ο σατανας και αιρει τον λογον τον εσπαρμενον εν ταις καρδιαις αυτων
- 16 Ja mitkä kallioperälle kylvettiin, ovat niinkään ne, jotka, kun kuulevat sanan, heti ottavat sen ilolla vastaan,
And in the same way, these are they who are planted on the stones, who, when the word has come to their ears, straight away take it with joy;
και ουτοι εισιν ομοιως οι επι τα πετρωδη σπειρομενοι οι οταν ακουσωσιν τον λογον ευθεως μετα χαρας λαμβανουσιν αυτον
- 17 mutta heillä ei ole juurta itsessään, vaan he kestävät ainoastaan jonkun aikaa; kun sitten tulee ahdistus tai vaino sanan tähden, niin he kohta lankeavat pois.
And they have no root in themselves, but go on for a time; then, when trouble comes or pain, because of the word, they quickly become full of doubts.
και ουκ εχουσιν ριζαν εν εαυτοις αλλα προσκαιροι εισιν ειτα γενομενης θλιψεως η διωγμου δια τον λογον ευθεως σκανδαλιζονται
- 18 Ja toisia ovat orjantappuroihin kylvetyt; nämä ovat ne, jotka kuulevat sanan,
And others are those planted among the thorns; these are they who have given ear to the word,
και ουτοι εισιν οι εις τας ακανθας σπειρομενοι ουτοι εισιν οι τον λογον ακουοντες
- 19 mutta maailman huolet ja rikkauden viettelys ja muut himot pääsevät valtaan ja tukahuttavat sanan, ja se jää hedelmättömäksi.
And the cares of this life, and the deceits of wealth, and the desire for other things coming in, put a stop to the growth of the word, and it gives no fruit.
και αι μεριμναι του αιωνος τουτου και η απατη του πλουτου και αι περι τα λοιπα επιθυμια εισπορευομεναι συμπνιγουσιν τον λογον και ακαρπος γινεται
- 20 Ja mitkä hyvään maahan kylvettiin, ovat ne, jotka kuulevat sanan ja ottavat sen vastaan ja kantavat hedelmän, mikä kolmikymmen-, mikä kuusikymmen-, mikä satakertaisen."
And these are they who were planted on the good earth; such as give ear to the word, and take it into their hearts, and give fruit, thirty and sixty and a hundred times as much.
και ουτοι εισιν οι επι την γην την καλην σπαρεντες οιτινες ακουουσιν τον λογον και παραδεχονται και καρποφορουσιν εν τριακοντα και εν εξηκοντα και εν εκατον
- 21 Ja hän sanoi heille: "Eihän lampua oteta esiin, pantavaksi vakan alle tai vuoteen alle? Eiköhän lampunjalkaan pantavaksi?
And he said to them, When the light comes in, do people put it under a vessel, or under the bed, and not on its table?
και ελεγεν αυτοις μητι ο λυχνος ερχεται ινα υπο τον μοδιον τεθη η υπο την κλινην ουχ ινα επι την λυχνιαν επιτεθη
- 22 Sillä ei mikään ole salattuna muuta varten, kuin että se tulisi ilmi, eikä kätkettynä muuta varten, kuin tullakseen julki.
There is nothing covered which will not be seen openly, and nothing has been made secret which will not come to light.
ου γαρ εστιν τι κρυπτον ο εαν μη φανερωθη ουδε εγενετο αποκρυφον αλλ ινα εις φανερον ελθη
- 23 Jos jollakin on korvat kuulla, hän kuulkoon."
If any man has ears, let him give ear.
ει τις εχει οτα ακουειν ακουετω
- 24 Ja hän sanoi heille: "Ottakaa vaari siitä, mitä kuulette; millä mitalla te mittaatte, sillä teille mitataan, vieläpä teille lisääänkin.
And he said to them, Take care what you give ear to: in the same measure as you give you will get, and more will be given to you.
και ελεγεν αυτοις βλεπετε τι ακουετε εν ω μετρω μετρειτε μετρηθησεται υμιν και προστεθησεται υμιν τοις ακουουσιν
- 25 Sillä sille jolla on, sille annetaan; mutta siltä, jolla ei ole, otetaan pois sekin, mikä hänellä on."
He who has, to him will be given: and he who has not, from him will be taken even that which he has.
ος γαρ αν εχη δοθησεται αυτω και ος ουκ εχει και ο εχει αρθησεται απ αυτου

- 26 Ja hän sanoi: "Niin on Jumalan valtakunta, kuin jos mies kylvää siemenen maahan;
And he said, Such is the kingdom of God, as if a man put seed in the earth,
και ελεγεν ουτως εστιν η βασιλεια του θεου ως εαν ανθρωπος βαλη τον σπορον επι της γης
- 27 ja hän nukkuu, ja hän nousee, öin ja päivin; ja siemen orastaa ja kasvaa, hän ei itse tiedä, miten.
And went to sleep and got up, night and day, and the seed came to growth, though he had no idea how.
και καθευδη και εγειρηται νυκτα και ημεραν και ο σπορος βλαστανη και μηκυνηται ως ουκ οιδεν αυτος
- 28 Sillä itsestään maa tuottaa viljan: ensin korren, sitten tähkän, sitten täyden jyvän tähkään.
The earth gives fruit by herself; first the leaf, then the head, then the full grain.
αυτοματη γαρ η γη καρποφορει πρωτον χορτον ειτα σταχυν ειτα πληρη σιτον εν τω σταχυι
- 29 Mutta kun hedelmä on kypsynyt, lähettää hän kohta sinne sirpin, sillä elonaika on käsissä."
But when the grain is ready, he quickly sends men to get it cut, because the time for cutting has come.
οταν δε παραδω ο καρπος ευθεως αποσπελλει το δρεπανον οτι παρεστηκεν ο θερισμος
- 30 Ja hän sanoi: "Mihin vertaamme Jumalan valtakunnan, eli mitä vertausta siitä käytämme?
And he said, What picture may we give of the kingdom of God, or with what story may we make it clear?
και ελεγεν τινι ομοιωσωμεν την βασιλειαν του θεου η εν ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην
- 31 Se on niinkuin sinapinsiemen, joka, kun se kylvetään maahan, on pienin kaikista siemenistä maan päällä;
It is like a grain of mustard seed, which, when it is put in the earth, is smaller than all the seeds on the earth,
ως κοκκω σιναπεως ος οταν σπαρη επι της γης μικροτερος παντων των σπερματων εστιν των επι της γης
- 32 mutta kun se on kylvetty, niin se nousee ja tulee suurimmaksi kaikista vihanneskasveista ja tekee suuria oksia, niin että taivaan linnut voivat tehdä pesänsä sen varjoon."
But when it is planted, it comes up, and becomes taller than all the plants, and puts out great branches, so that the birds of heaven are able to take rest in its shade.
και οταν σπαρη αναβαινει και γινεται παντων των λαχανων μειζων και ποιει κλαδους μεγαλους ωστε δυνασθαι υπο την σκιαν αυτου τα πετεινα του ουρανου κατασκηνου
- 33 Monilla tämänkaltaisilla vertauksilla hän puhui heille sanaa, sen mukaan kuin he kykenivät kuulemaan;
And with a number of such stories he gave them his teaching, as they were able to take it:
και τοιαυταις παραβολαις πολλαις ελαλει αυτοις τον λογον καθως ηδυναντο ακουειν
- 34 ja ilman vertausta hän ei puhunut heille. Mutta opetuslapsillensa hän selitti kaikki, kun he olivat yksikseen.
And without a story he said nothing to them: but privately to his disciples he made all things clear.
χωρις δε παραβολης ουκ ελαλει αυτοις κατ ιδιαν δε τοις μαθηταις αυτου επελευν παντα
- 35 Ja sinä päivänä hän illan tultua sanoi heille: "Lähtekäämme yli toiselle rannalle".
And on that day, when the evening had come, he said to them, Let us go over to the other side.
και λεγει αυτοις εν εκεινη τη ημερα οψιας γενομενης διελθωμεν εις το περαν
- 36 Niin he laskivat kansan luotaan ja ottivat hänet mukaansa, niinkuin hän venheessä oli; ja muitakin venheitä oli hänen seurassaan.
And going away from the people, they took him with them, as he was, in the boat. And other boats were with him.
και αφεντες τον οχλον παραλαμβανουσιν αυτον ως ην εν τω πλοιω και αλλα δε πλοιαρια ην μετ αυτου
- 37 Ja nousi kova myrskytuuli, ja aallot syöksyivät venheeseen, niin että venhe jo täyttyi.
And a great storm of wind came up, and the waves came into the boat, so that the boat was now becoming full.
και γινεται λαλιασ ανεμου μεγαλη τα δε κυματα επεβαλλεν εις το πλοιον ωστε αυτο ηδη γεμιζεσθαι
- 38 Ja itse hän oli peräkeulassa ja nukkui nojaten päänaluseen. Ja he herättivät hänet ja sanoivat hänelle: "Opettaja, etkö välitä siitä, että me hukumme?"
And he himself was in the back of the boat, sleeping on the cushion: and they, awaking him, said, Master, is it nothing to you that we are in danger of destruction?
και ην αυτος επι τη πρυμνη επι το προσκεφαλιον καθευδων και διεγειρουσιν αυτον και λεγουσιν αυτω διδασκαλε ου μελει σοι οτι απολλυμεθα
- 39 Ja herättyään hän nuhteli tuulta ja sanoi järvelle: "Vaikene, ole hiljaa". Niin tuuli asettui, ja tuli aivan tyven.
And he came out of his sleep, and gave strong orders to the wind, and said to the sea, Peace, be at rest. And the wind went down, and there was a great calm.
και διεγερθεις επετιμησεν τω ανεμω και ειπεν τη θαλασση σιωπα πεφιμωσο και εκοπασεν ο ανεμος και εγενετο γαληνη μεγαλη

- 40 Ja hän sanoi heille: "Miksi olette niin pelkureita? Kuinka teillä ei ole uskoa?"
And he said to them, Why are you full of fear? have you still no faith?
και ειπεν αυτοις τι δειλοι εστε ουτως πως ουκ εχετε πιστιν
- 41 Ja suuri pelko valtasi heidät, ja he sanoivat toisillensa: "Kuka onkaan tämä, kun sekä tuuli että meri häntä tottelevat?"
And their fear was great, and they said one to another, Who then is this, that even the wind and the sea do his orders?
και εφοβηθησαν φοβον μεγαν και ελεγον προς αλληλους τις αρα ουτος εστιν οτι και ο ανεμος και η θαλασσα υπακουουσιν αυτω
- 1 Ja he tulivat toiselle puolelle järveä gerasalaisten alueelle.
And they came to the other side of the sea, into the country of the Gerasenes.
και ηλθον εις το περαν της θαλασσης εις την χωραν των γαδαρηνων
- 2 Ja kohta kun hän lähti venheestä, tuli häntä vastaan haudoista mies, joka oli saastaisen hengen vallassa.
And when he had got out of the boat, straight away there came to him from the place of the dead a man with an unclean spirit.
και εξελθοντι αυτω εκ του πλοιου ευθεως απηνητησεν αυτω εκ των μνημειων ανθρωπος εν πνευματι ακαθαρτω
- 3 Hän asusti haudoissa, eikä kukaan enää voinut häntä kahleillakaan sitoa;
He was living in the place of the dead: and no man was able to keep him down, no, not with a chain;
ος την κατοικησιν ειχεν εν τοις μνημειοις και ουτε αλυσειν ουδεις ηδυνατο αυτον δεσαι
- 4 sillä hän oli monta kertaa ollut sidottuna jalkanuoriin ja kahleisiin, mutta oli särkenyt kahleet ja katkonut jalkanuorat, eikä kukaan kyennyt häntä hillitsemään.
Because he had frequently been prisoned in chains and iron bands, and the chains had been parted and the bands broken by him: and no man was strong enough to make him quiet.
δια το αυτον πολλακις πεδαις και αλυσειν δεδεσθαι και διεσπασθαι υπ αυτου τας αλυσεις και τας πεδας συντετριφθαι και ουδεις αυτον ισχυεν δαμασαι
- 5 Ja hän oleskeli aina, yötä ja päivää, haudoissa ja vuorilla, huutaen ja runnellen itseään kivillä.
And all the time, by day and by night, in the place of the dead, and in the mountains, he was crying out and cutting himself with stones.
και διαπαντος νυκτος και ημερας εν τοις ορεσιν και εν τοις μνημασιν ην κραζων και κατακοπτων εαυτον λιθοις
- 6 Kun hän kaukaa näki Jeesuksen, juoksi hän ja kumartui maahan hänen eteensä
And when he saw Jesus from far off, he went quickly to him and gave him worship;
ιδων δε τον ιησουν απο μακροθεν εδραμεν και προσεκυνησεν αυτω
- 7 ja huutaen suurella äänellä sanoi: "Mitä sinulla on minun kanssani tekemistä, Jeesus, Jumalan, Korkeimman, Poika? Minä vannotan sinua Jumalan kautta, älä vaivaa minua."
And crying out with a loud voice he said, What have I to do with you, Jesus, Son of the Most High God? In God's name, do not be cruel to me.
και κραζας φωνη μεγαλη ειπεν τι εμοι και σοι ιησου υιε του θεου του υψιστου ορκιζω σε τον θεον μη με βασανισης
- 8 Sillä hän oli sanomaisillaan sille: "Lähde ulos miehestä, sinä saastainen henki".
For Jesus had said to him, Come out of the man, you unclean spirit.
ελεγεν γαρ αυτω εξελθε το πνευμα το ακαθαρτον εκ του ανθρωπου
- 9 Ja Jeesus kysyi siltä: "Mikä on nimesi?" Niin se sanoi hänelle: "Legio on minun nimeni, sillä meitä on monta".
And Jesus said, What is your name? And he made answer, My name is Legion, because there are a great number of us.
και επηρωτα αυτον τι σοι ονομα και απεκριθη λεγων λεγεων ονομα μοι οτι πολλοι εσμεν
- 10 Ja se pyysi pyytämällä häntä, ettei hän lähettäisi niitä pois siitä seudusta.
And he made strong prayers to him not to send them away out of the country.
και παρεκαλει αυτον πολλα ινα μη αυτους αποστειλη εξω της χωρας
- 11 Niin siellä oli lähellä vuotta suuri sikalauma laitumella.
Now on the mountain side there was a great herd of pigs getting their food.
ην δε εκει προς τα ορη αγελη χοιρων μεγαλη βοσκομενη
- 12 Ja ne pyysivät häntä sanoen: "Lähetä meidät sikoihin, että menisimme niihin".
And they said to him, Send us into the pigs, so that we may go into them.
και παρεκαλεσαν αυτον παντες οι δαιμονες λεγοντες πεμψον ημας εις τους χοιρους ινα εις αυτους εισελθωμεν

- 13 Ja hän antoi niille luvan. Niin saastaiset henget lähtivät miehestä ja menivät sikoihin. Silloin lauma, noin kaksituhatta sikaa, syöksyi jyrkännettä alas järveen; ja ne hukkuivat järveen.
And he let them do it. And the unclean spirits came out and went into the pigs; and the herd went rushing down a sharp slope into the sea, about two thousand of them; and they came to their death in the sea.
και επετρεψεν αυτοις ευθεως ο ιησους και εξελθοντα τα πνευματα τα ακαθαρτα εισηλθον εις τους χοιρους και ωρμησεν η αγελη κατα του κρημου εις την θαλασσαν ησαν δε ως δισχιλιοι και επνιγοντο εν τη θαλασση
- 14 Ja niiden paimentajat pakenivat ja kertoivat siitä kaupungissa ja maataloissa. Ja kansa lähti katsomaan, mitä oli tapahtunut.
And their keepers went running and gave an account of it in the town and in the country. And people came to see what had taken place.
οι δε βοσκοντες τους χοιρους εφυγον και ανηγγειλαν εις την πολιν και εις τους αγρους και εξηλθον ιδειν τι εστιν το γεγονος
- 15 Ja he tulivat Jeesuksen luo ja näkivät riivatun, jossa legio oli ollut, istuvan puetuna ja täydessä ymmärryksessään; ja he peljästyivät.
And they came to Jesus, and saw the man in whom had been the evil spirits seated, clothed and with full use of his senses, and they were full of fear.
και ερχονται προς τον ιησουν και θεωρουσιν τον δαιμονιζομενον καθημενον και ιματισμενον και σωφρονουντα τον εσχηκοτα τον λεγεωνα και εφοβηθησαν
- 16 Näille kertoivat näkijät, mitä oli tapahtunut riivatulle ja kuinka sikojen oli käynyt.
And those who had seen it gave them an account of what had been done to him who had the evil spirits, and of the fate of the pigs.
και διηγησαντο αυτοις οι ιδοντες πως εγενετο τω δαιμονιζομενω και περι των χοιρων
- 17 Ja he alkoivat pyytää häntä poistumaan heidän alueeltaan.
And they made a request to him to go out of their country.
και ηρξαντο παρακαλειν αυτον απελθειν απο των οριων αυτων
- 18 Ja hänen astuessaan venheeseen se riivattuna ollut pyysi häneltä saada olla hänen kanssaan.
And when he was getting into the boat, the man in whom had been the evil spirits had a great desire to come with him.
και εμβαντος αυτου εις το πλοιον παρεκαλει αυτον ο δαιμονισθεις ινα η μετ αυτου
- 19 Mutta hän ei sitä sallinut, vaan sanoi hänelle: "Mene kotiisi omaistesi luo ja kerro heille, kuinka suuria tekoja Herra on sinulle tehnyt ja kuinka hän on sinua armahtanut".
And he would not let him, but said to him, Go to your house, to your friends, and give them news of the great things the Lord has done for you, and how he had mercy on you.
ο δε ιησους ουκ αφηκεν αυτον αλλα λεγει αυτω υπαγε εις τον οικον σου προς τους σους και αναγγειλον αυτοις οσα σοι ο κυριος εποιησεν και ηλεησεν σε
- 20 Niin hän lähti ja rupesi Dekapolin alueella julistamaan, kuinka suuria tekoja Jeesus oli hänelle tehnyt; ja kaikki ihmettelivät.
And he went on his way, and made public in the country of Decapolis what great things Jesus had done for him: and all men were full of wonder.
και απηλθεν και ηρξατο κηρυσσειν εν τη δεκαπολει οσα εποιησεν αυτω ο ιησους και παντες εθαυμαζον
- 21 Kun Jeesus oli venheellä kulkenut takaisin toiselle puolelle, kokoontui paljon kansaa hänen luoksensa, ja hän oli järven rannalla.
And when Jesus had gone over again in the boat to the other side, a great number of people came to him: and he was by the sea.
και διαπερασαντος του ιησου εν τω πλοιω παλιν εις το περαν συνηχθη οχλος πολυς επ αυτον και ην παρα την θαλασσαν
- 22 Niin tuli muuan synagoogan esimies, nimeltä Jairus, ja lankesi hänet nähdessään hänen jalkojensa juureen,
And one of the rulers of the Synagogue, Jairus by name, came, and seeing him, went down at his feet,
και ιδου ερχεται εις των αρχισυναγωγων ονοματι ιαιρος και ιδων αυτον πιπτει προς τους ποδας αυτου
- 23 pyysi häntä hartaasti ja sanoi: "Pieni tyttäreni on kuolemaisillaan; tule ja pane kätesi hänen päällensä, että hän tulisi terveeksi ja jäisi eloon".
And made strong prayers to him, saying, My little daughter is near to death: it is my prayer that you will come and put your hands on her, so that she may be made well, and have life.
και παρεκαλει αυτον πολλα λεγων οτι το θυγατριον μου εσχιατως εχει ινα ελθων επιθης αυτη τας χειρας οπως σωθη και ζησεται
- 24 Niin hän lähti hänen kanssansa. Ja häntä seurasi suuri kansan paljous, ja he tunkeutuivat hänen ympärilleen.
And he went with him; and a great number of people went after him, and came round him.
και απηλθεν μετ αυτου και ηκολουθει αυτω οχλος πολυς και συνεθλιβον αυτον
- 25 Ja siellä oli nainen, joka oli sairastanut verenjuoksua kaksitoista vuotta.
And a woman, who had had a flow of blood for twelve years,
και γυνη τις ουσα εν ρυσει αιματος ετη δωδεκα

- 26 ja paljon kärsinyt monen lääkärin käsissä ja kuluttanut kaiken omaisuutensa saamatta mitään apua, pikemminkin käyden huonommaksi.
And had undergone much at the hands of a number of medical men, and had given all she had, and was no better, but even worse,
και πολλα παθουσα υπο πολλων ιατρων και διαπανησασα τα παρ εαυτης παντα και μηδεν ωφεληθεισα αλλα μαλλον εις το χειρον ελθουσα
- 27 Tämä oli kuullut Jeesuksesta ja tuli kansanjoukossa takaapäin ja koski hänen vaippaansa;
When she had news of the things which Jesus did, went among the people coming after him, and put her hand on his robe.
ακουσασα περι του ιησου ελθουσα εν τω οχλω οπισθεν ηψατο του ιματιου αυτου
- 28 sillä hän sanoi: "Kunhan vain saan koskettaa edes hänen vaatteitaan, niin tulen terveeksi".
For she said, If I may only put my hand on his robe, I will be made well.
ελεγεν γαρ οτι καν των ιματιων αυτου αφωμαι σωθησομαι
- 29 Ja heti hänen verensä lähde kuivui, ja hän tunsu ruumiissansa, että oli parantunut vaivastaan.
And straight away the fountain of her blood was stopped, and she had a feeling in her body that her disease had gone and she was well.
και ευθεως εξηραθη η πηγη του αιματος αυτης και εγνω τω σωματι οτι ιαται απο της μαστιγος
- 30 Ja heti kun Jeesus itessään tunsu, että voimaa oli hänestä lähtenyt, kääntyi hän väkijoukossa ja sanoi: "Kuka koski minun vaatteisiini?"
And straight away Jesus was conscious that power had gone out of him; and, turning to the people, he said, Who was touching my robe?
και ευθεως ο ιησους επιγνους εν εαυτω την εξ αυτου δυναμιν εξελθουσαν επιστραφεις εν τω οχλω ελεγεν τις μου ηψατο των ιματιων
- 31 Niin hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: "Sinä näet kansanjoukon tungeskelevän ympärilläsi ja sanot: 'Kuka minuun koski?'"
And his disciples said to him, You see the people round you on every side, and you say, Who was touching me?
και ελεγον αυτω οι μαθηται αυτου βλεπεις τον οχλον συνθλιβοντα σε και λεγεις τις μου ηψατο
- 32 Mutta hän katseli ympärilleen nähdäksensä, kuka sen oli tehnyt.
And on his looking round to see her who had done this thing,
και περιεβλεπετο ιδειν την τουτο ποιησασαν
- 33 Niin nainen pelkäsi ja vapisi, koska hän tiesi, mitä hänelle oli tapahtunut, ja tuli ja lankesi maahan hänen eteensä ja sanoi hänelle koko totuuden.
The woman, shaking with fear, conscious of what had been done to her, came and, falling on her face before him, gave him a true account of everything.
η δε γυνη φοβηθεισα και τρεμουσα ειδυια ο γεγονεν επ αυτη ηλθεν και προσεπεσεν αυτω και ειπεν αυτω πασαν την αληθειαν
- 34 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Tyttäremi, sinun uskosi on tehnyt sinut terveeksi. Mene rauhaan ja ole terve vaivastasi."
And he said to her, Daughter, your faith has made you well; go in peace, and be free from your disease.
ο δε ειπεν αυτη θυγατερ η πιστις σου σεσωκεν σε υπαγε εις ειρηνην και ισθι υγιης απο της μαστιγος σου
- 35 Hänen vielä puhuessaan tultiin synagoogan esimiehen kotoa sanomaan: "Tyttäresi kuoli; miksi enää opettajaa vaivaat?"
And while he was still talking, they came from the ruler of the Synagogue's house, saying, Your daughter is dead: why are you still troubling the Master?
ετι αυτου λαλουντος ερχονται απο του αρχισυναγωγου λεγοντες οτι η θυγατηρ σου απεθανεν τι ετι σκυλλεις τον διδασκαλον
- 36 Mutta Jeesus ei ottanut kuullakseen, mitä puhuttiin, vaan sanoi synagoogan esimiehelle: "Älä pelkää, usko ainoastaan".
But Jesus, giving no attention to their words, said to the ruler of the Synagogue, Have no fear, only have faith.
ο δε ιησους ευθεως ακουσας τον λογον λαλουμενον λεγει τω αρχισυναγωγω μη φοβου μονον πιστευε
- 37 Ja hän ei sallinut kenenkään muun seurata mukanaan kuin Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen, Jaakobin veljen.
And he did not let anyone come with him, but Peter and James and John, the brother of James.
και ουκ αφηκεν ουδενα αυτω συνακολουθησαι ει μη πετρον και ιακωβον και ιωαννην τον αδελφον ιακωβου
- 38 Ja he tulivat synagoogan esimiehen taloon; ja hän näki hälisevän joukon ja ääneensä itkeviä ja vaikeroivia.
And they came to the house of the ruler of the Synagogue; and he saw people running this way and that, and weeping and crying loudly.
και ερχεται εις τον οικον του αρχισυναγωγου και θεωρει θορυβον κλαιοντας και αλααζοντας πολλα
- 39 Ja käydessään sisään hän sanoi heille: "Mitä te hälisette ja itkette? Lapsi ei ole kuollut, vaan nukkuu."
And when he had gone in, he said to them, Why are you making such a noise and weeping? The child is not dead, but sleeping.
και εισελθων λεγει αυτοις τι θορυβεισθε και κλαιετε το παιδιον ουκ απεθανεν αλλα καθευδει

- 40 Niin he nauroivat häntä. Mutta hän ajoi kaikki ulos ja otti mukaansa lapsen isän ja äidin sekä ne, jotka olivat hänen kanssaan, ja meni sisälle sinne, missä lapsi makasi.
And they were laughing at him. But he, having sent them all out, took the father of the child and her mother and those who were with him, and went in where the child was.
και κατεγελων αυτου ο δε εκβαλων απαντας παραλαμβανει τον πατερα του παιδιου και την μητερα και τους μετ αυτου και εισπορευεται οπου ην το παιδιον ανακειμενον
- 41 Ja hän tarttui lapsen käteen ja sanoi hänelle: "Talita kuum!" Se on käännettynä: Tyttö, minä sanon sinulle, nouse.
And taking her by the hand, he said to her, Talitha cumi, which is, My child, I say to you, Get up.
και κρατησας της χειρος του παιδιου λεγει αυτη ταλιθα κουμι ο εστιν μεθερμηνευομενον το κορασιον σοι λεγω εγειραι
- 42 Ja heti tyttö nousi ja käveli. Sillä hän oli kaksitoistavuotias. Ja he joutuivat suuren hämmästyksen valtaan.
And the young girl got up straight away, and was walking about; she being twelve years old. And they were overcome with wonder.
και ευθεως ανεστη το κορασιον και περιπατει ην γαρ ετων δωδεκα και εξεστησαν εκστασει μεγαλη
- 43 Ja hän kielsi ankarasti heitä antamasta kenellekään tietoa tästä ja käski antaa tytölle syötävää.
And he gave them special orders that they were not to say anything of this; and he said that some food was to be given to her.
και διεστειλατο αυτοις πολλα ινα μηδεις γνω τουτο και ειπεν δοθηναι αυτη φαγειν
- 1 Ja hän lähti sieltä ja meni kotikaupunkiinsa, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.
And he went away from there, and came into his country; and his disciples went with him.
και εξηλθεν εκειθεν και ηλθεν εις την πατριδα αυτου και ακολουθουσιν αυτω οι μαθηται αυτου
- 2 Ja kun tuli sabbatti, rupesi hän opettamaan synagoogassa; ja häntä kuullessaan monet hämmästyivät ja sanoivat: "Mistä tällä on kaikki tämä, ja mikä on se viisaus, joka on hänelle annettu? Ja mitä senkaltaiset voimalliset teot, jotka tapahtuvat hänen kätensä kautta?
And when the Sabbath day had come, he was teaching in the Synagogue; and a number of people hearing him were surprised, saying, From where did this man get these things? and, What is the wisdom given to this man, and what are these works of power done by his hands?
και γενομενου σαββατου ηρξατο εν τη συναγωγη διδασκειν και πολλοι ακουοντες εξεπλησσαντο λεγοντες ποθεν τουτω ταυτα και τις η σοφια η δοθεισα αυτω οτι και δυναμεις τοιαυται δια των χειρων αυτου γινονται
- 3 Eikö tämä ole se rakentaja, Marian poika ja Jaakobin ja Jooseen ja Juudaan ja Simonin veli? Ja eivätkö hänen sisarensa ole täällä meidän parissamme?" Ja he loukkaantuivat häneen.
Is not this the woodworker, the son of Mary, and brother of James and Joses and Judas and Simon? and are not his sisters here with us? And they were bitter against him.
ουκ ουτος εστιν ο τεκτων ο υιος μαριας αδελφος δε ιακωβου και ιωση και ιουδα και σιμωνος και ουκ εισιν αι αδελφαι αυτου ωδε προς ημας και εσκανδαλιζοντο εν αυτω
- 4 Niin Jeesus sanoi heille: "Ei ole profeetta halveksittu muualla kuin kotikaupungissaan ja sukulaistensa kesken ja kodissaan".
And Jesus said to them, A prophet is nowhere without honour, but in his country, and among his relations, and in his family.
ελεγεν δε αυτοις ο ιησους οτι ουκ εστιν προφητης ατιμος ει μη εν τη πατριδι αυτου και εν τοις συγγενεσιν και εν τη οικια αυτου
- 5 Ja hän ei voinut siellä tehdä mitään voimallista tekoa, paitsi että paransi joitakuuta sairaita panemalla kätensä heidän päälleen.
And he was unable to do any work of power there, but only to put his hands on one or two persons who were ill, and make them well.
και ουκ ηδυνατο εκει ουδεμιαν δυναμιν ποιησαι ει μη ολιγοις αρρωστοις επιθεις τας χειρας εθεραπευσεν
- 6 Ja hän ihmetteli heidän epäuskoansa. Ja hän vaelsi ympäristössä, kulkien kylästä kylään, ja opetti.
And he was greatly surprised because they had no faith. And he went about the country places teaching.
και εθαυμαζεν δια την απιστιαν αυτων και περιηγεν τας κομας κυκλω διδασκων
- 7 Ja hän kutsui tykönsä ne kaksitoista ja alkoi lähettää heitä kaksittain ja antoi heille vallan saastaisia henkiä vastaan.
And he gave orders to the twelve, and sent them out two by two; and he gave them authority over the unclean spirits;
και προσκαλειται τους δωδεκα και ηρξατο αυτους αποστελλειν δυο δυο και εδιδου αυτοις εξουσιαν των πνευματων των ακαθαρτων
- 8 Ja hän sääti heille, etteivät saaneet ottaa matkalle muuta kuin ainoastaan sauvan; ei leipää, ei laukkua, ei rahaa vyöhönsä.
And he said that they were to take nothing for their journey, but a stick only; no bread, no bag, no money in their pockets;
και παρηγγειλεν αυτοις ινα μηδεν αρωσιν εις οδον ει μη ραβδον μονον μη πηραν μη αρτον μη εις την ζωνην χαλκον
- 9 He saivat kuitenkin sitoa paula-anturat jalkaansa; "mutta älkää pukeko kahta ihokasta yllenne".
They were to go with common shoes on their feet, and not to take two coats.
αλλ υποδεδεμενους σανδαλια και μη ενδυσησθε δυο χιτωνας

- 10 Ja hän sanoi heille: "Missä tulette taloon, jääkää siihen, kunnes lähdette pois siltä paikkakunnalta.
And he said to them, Wherever you go into a house, make that your resting-place till you go away.
και ελεγεν αυτοις οπου εαν εισελθητε εις οικιαν εκει μενετε εως αν εξελθητε εκειθεν
- 11 Ja missä paikassa teitä ei oteta vastaan eikä teitä kuulla, sieltä menkää pois ja pudistakaa tomu jalkojenne alta, todistukseksi heille."
And whatever place will not take you in and will not give ear to you, when you go away, put off the dust from your feet as a witness against them.
και οσοι αν μη δεξωνται υμας μηδε ακουσωσιν υμων εκπορευομενοι εκειθεν εκτιναξατε τον χουν τον υποκατω των ποδων υμων εις μαρτυριον αυτοις αμην λεγω υμιν ανεκτοτερον εσται σοδομοις η γομορροις εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη
- 12 Niin he lähtivät ja saarnasivat, että oli tehtävä parannus.
And they went out, preaching the need for a change of heart in men.
και εξελθοντες εκηρυσσον ινα μετανοησωσιν
- 13 Ja he ajoivat ulos monta riivaajaa ja voitelivat monta sairasta öljyllä ja paransivat heidät.
And they sent out a number of evil spirits, and put oil on a great number who were ill, and made them well.
και δαιμονια πολλα εξεβαλλον και ηλειφον ελαιω πολλους αρρωστους και थेραπειουν
- 14 Ja kuningas Herodes sai kuulla hänestä, sillä hänen nimensä oli tullut tunnetuksi, ja ihmiset sanoivat: "Johannes Kastaja on noussut kuolleista, ja sentähden nämä voimat hänessä vaikuttavat".
And king Herod had news of him, because his name was on the lips of all; and he said, John the Baptist has come back from the dead, and for this reason these powers are working in him.
και ηκουσεν ο βασιλευς ηρωδης φανερον γαρ εγενετο το ονομα αυτου και ελεγεν οτι ιωαννης ο βαπτιζων εκ νεκρων ηγερθη και δια τουτο ενεργουσιν αι δυναμεις εν αυτω
- 15 Mutta toiset sanoivat: "Se on Elias"; toiset taas sanoivat: "Se on profeetta, niinkuin joku muukin profeteoista".
But others said, It is Elijah. And others said, It is a prophet, even like one of the prophets.
αλλοι ελεγον οτι ηλιας εστιν αλλοι δε ελεγον οτι προφητης εστιν η ως εις των προφητων
- 16 Mutta kun Herodes sen kuuli, sanoi hän: "Johannes, jonka minä mestautin, on noussut kuolleista".
But Herod, when he had news of it, said, John, whom I put to death, has come back from the dead.
ακουσας δε ο ηρωδης ειπεν οτι ον εγω απεκεφαλισα ιωαννην ουτος εστιν αυτος ηγερθη εκ νεκρων
- 17 Sillä hän, Herodes, oli lähettänyt ottamaan kiinni Johanneksen, sitonut ja pannut hänet vankeuteen veljensä Filippuksen vaimon, Herodiaan, tähden. Sillä Herodes oli nainut hänet,
For Herod himself had sent men out to take John and put him in prison, because of Herodias, his brother Philip's wife, whom he had taken for himself.
αυτος γαρ ο ηρωδης αποστειλας εκρατησεν τον ιωαννην και εδησεν αυτον εν τη φυλακη δια ηρωδιαδα την γυναικα φιλιππου του αδελφου αυτου οτι αυτην εγαμησεν
- 18 ja Johannes oli sanonut Herodekselle: "Sinun ei ole lupa pitää veljesi vaimoa".
For John said to Herod, It is wrong for you to have your brother's wife.
ελεγεν γαρ ο ιωαννης τω ηρωδη οτι ουκ εξεστιν σοι εχειν την γυναικα του αδελφου σου
- 19 Ja Herodias piti vihaa häntä vastaan ja tahtoi tappaa hänet, mutta ei voinut.
And Herodias was bitter against him, desiring to put him to death; but she was not able;
η δε ηρωδιας ενειχεν αυτω και ηθελεν αυτον αποκτειναι και ουκ ηδυνατο
- 20 Sillä Herodes pelkäsi Johannesta, koska tiesi hänet vanhurskaaksi ja pyhäksi mieheksi, ja suojeli häntä. Ja kun hän kuunteli häntä, tuli hän epäröivälle mielelle monesta asiasta; ja hän kuunteli häntä mielellään.
For Herod was in fear of John, being conscious that he was an upright and holy man, and kept him safe. And hearing him, he was much troubled; and he gave ear to him gladly.
ο γαρ ηρωδης εφοβειτο τον ιωαννην ειδως αυτον ανδρα δικαιον και αγιον και συνετηρει αυτον και ακουσας αυτου πολλα εποιει και ηδεως αυτου ηκουεν
- 21 Niin tuli sopiva päivä, kun Herodes syntymäpäivänään piti pitoja ylimyksilleen ja sotapäälliköille ja Galilean ensimmäisille miehille.
And the chance came when Herod on his birthday gave a feast to his lords, and the high captains, and the chief men of Galilee;
και γενομενης ημερας ευκαιρου οτε ηρωδης τοις γενεσιοις αυτου δειπνον εποιει τοις μεγαστασιν αυτου και τοις χιλιαρχοις και τοις πρωτοις της γαλιλαιας
- 22 Ja Herodiaan tytär tuli sisälle ja tanssi, ja se miellytti Herodesta ja hänen pöytävieraitaan. Niin kuningas sanoi työlle: "Ano minulta, mitä ikinä tahdot, niin minä annan sinulle".
And when the daughter of Herodias herself came in and did a dance, Herod and those who were at table with him were pleased with her; and the king said to the girl, Make a request for anything and I will give it you.
και εισελθουσης της θυγατρος αυτης της ηρωδιαδος και ορχησαμενης και αρεσσασης τω ηρωδη και τοις συνανακειμενοις ειπεν ο βασιλευς τω κορασιω αιτησον με ο εαν θελης και δωσω σοι

- 23 Ja hän vannoi tytlle: "Mitä ikinä minulta anot, sen minä annan sinulle, vaikka puolet valtakuntaani".
And he took an oath, saying to her, Whatever is your desire I will give it to you, even half of my kingdom.
και ωμοσεν αυτη οτι ο εαν με αιτησης δωσω σοι εως ημισους της βασιλειας μου
- 24 Niin hän meni ulos ja sanoi äidilleen: "Mitä minä anon?" Tämä sanoi: "Johannes Kastajan päätä".
And she went out and said to her mother, What is my request to be? And she said, The head of John the Baptist.
η δε εξελθουσα ειπεν τη μητρι αυτης τι αιτησομαι η δε ειπεν την κεφαλην ιωαννου του βαπτιστου
- 25 Ja hän meni kohta kiiruusti sisälle kuninkaan luo, pyysi ja sanoi: "Minä tahdon, että nyt heti annat minulle lautasella Johannes Kastajan pään".
And she came in quickly to the king, and said, My desire is that you give me straight away on a plate the head of John the Baptist.
και εισελθουσα ευθεως μετα σπουδης προς τον βασιλεα ητησατο λεγουσα θελω ινα μοι δως εξ αυτης επι πινακι την κεφαλην ιωαννου του βαπτιστου
- 26 Silloin kuningas tuli hyvin murheelliseksi, mutta valansa ja pöytävierasten tähden hän ei tahtonut hyljätä hänen pyyntöään.
And the king was very sad; but because of his oaths, and those who were with him at table, he would not say 'No' to her.
και περιλυπος γενομενος ο βασιλευς δια τους ορκους και τους συνανακειμενους ουκ ηθελησεν αυτην αθετησαι
- 27 Ja kohta kuningas lähetti henkivartijan ja käski tuoda Johanneksen pään.
And straight away the king sent out one of his armed men, and gave him an order to come back with the head: and he went and took off John's head in prison,
και ευθεως αποστειλας ο βασιλευς σπεκουλατορα επεταξεν ενεχθηαι την κεφαλην αυτου
- 28 Niin vartija meni ja löi häneltä pään poikki vankilassa ja toi hänen päänsä lautasella ja antoi sen tytlle, ja tyttö antoi sen äidillensä.
And came back with the head on a plate, and gave it to the girl; and the girl gave it to her mother.
ο δε απελθων απεκεφαλισεν αυτον εν τη φυλακη και ηνεγκεν την κεφαλην αυτου επι πινακι και εδωκεν αυτην τω κορασιω και το κορασιον εδωκεν αυτην τη μητρι αυτης
- 29 Kun hänen opetuslapsensa sen kuulivat, tulivat he ja ottivat hänen ruumiinsa ja panivat sen hautaan.
And when his disciples had news of it, they came and took up his body, and put it in its last resting-place.
και ακουσαντες οι μαθηται αυτου ηλθον και ηραν το πτωμα αυτου και εθηκαν αυτο εν τω μνημειω
- 30 Ja apostolit kokoontuivat Jeesuksen tykö ja kertoivat hänelle kaikki, mitä olivat tehneet ja mitä olivat opettaneet.
And the twelve came together to Jesus; and they gave him an account of all the things they had done, and all they had been teaching.
και συναγονται οι αποστολοι προς τον ιησουν και απηγγειλαν αυτω παντα και οσα εποησαν και οσα εδιδασξαν
- 31 Niin hän sanoi heille: "Tulkaa te yksinäisyyteen, autioon paikkaan, ja levähtäkää vähän". Sillä tulijoita ja menijöitä oli paljon, ja heillä ei ollut aikaa syödäkään.
And he said to them, Come away by yourselves to a quiet place, and take a rest for a time. Because there were a great number coming and going, and they had no time even for food.
και ειπεν αυτοις δευτε υμεις αυτοι κατ ιδιαν εις ερημον τοπον και αναπαυεσθε ολιγον ησαν γαρ οι ερχομενοι και οι υπαγοντες πολλοι και ουδε φαγειν ηυκαιρουν
- 32 Ja he lähtivät venheellä autioon paikkaan, yksinäisyyteen.
And they went away in the boat to a waste place by themselves.
και απηλθον εις ερημον τοπον τω πλοιω κατ ιδιαν
- 33 Ja he näkivät heidän lähtevän, ja monet saivat siitä tiedon ja riensivät sinne jalkaisin kaikista kaupungeista ja saapuivat ennen heitä.
And the people saw them going, and a number of them, having knowledge who they were, went running there together on foot from all the towns, and got there before them.
και ειδον αυτους υπαγοντας οι οχλοι και επεγρωςαν αυτον πολλοι και πεξη απο πασων των πολεων συνεδραμον εκει και προηλθον αυτους και συνηλθον προς αυτον
- 34 Ja astuessaan maihin hän näki paljon kansaa, ja hänen kävi heitä sääliksi, koska he olivat niinkuin lampaat, joilla ei ole paimenta, ja hän rupesi opettamaan heille moninaisia.
And he got out, and saw a great mass of people, and he had pity on them, because they were like sheep without a keeper: and he gave them teaching about a number of things.
και εξελθων ειδεν ο ιησους πολυν οχλον και εσπλαγχισθη επ αυτοις οτι ησαν ως προβατα μη εχοντα ποιμενα και ηρξατο διδασκειν αυτους πολλα
- 35 Ja kun päivä jo oli pitkälle kulunut, menivät hänen opetuslapsensa hänen tykönsä ja sanoivat: "Tämä paikka on autio, ja aika on jo myöhäinen;
And at the end of the day, his disciples came to him and said, This place is waste land, and it is late:
και ηδη ωρας πολλης γενομενης προσελθοντες αυτω οι μαθηται αυτου λεγουσιν οτι ερημος εστιν ο τοπος και ηδη ωρα πολλη
- 36 laske heidät luotasi, että he menisivät ympäristöllä oleviin maataloihin ja kyliin ostamaan itsellensä syötävää".
Send them away, so that they may go into the country and small towns round about, and get some food for themselves.
απολυσον αυτους ινα απελθοντες εις τους κυκλω αγρους και κωμιας αγορασωσιν εαυτοις αρτους τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν

- 37 **Mutta hän vastasi heille ja sanoi: "Antakaa te heille syödä". Niin he sanoivat hänelle: "Lähdemmekö ostamaan leipää kahdellasadalla denarilla antaaksemme heille syödä?"**
But he said to them in answer, Give them food yourselves. And they said to him, Are we to go and get bread for two hundred pence, and give it to them?
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις δοτε αυτοις υμεις φαγειν και λεγουσιν αυτω απελθοντες αγορασωμεν διακοσιων δηναριων αρτους και δωμεν αυτοις φαγειν
- 38 **Mutta hän sanoi heille: "Montako leipää teillä on? Menkää katsomaan." Otettuaan siitä selvän he sanoivat: "Viisi, ja kaksi kalaa".**
And he said to them, How much bread have you? go and see. And when they had seen, they said, Five cakes of bread and two fishes.
ο δε λεγει αυτοις ποσους αρτους εχετε παγατε και ιδετε και γνοντες λεγουσιν πεντε και δυο ιχθυας
- 39 **Niin hän määräsi heille, että kaikkien oli asetuttava ruokakunnittain vihantaan ruohikkoon.**
And he made them all be seated in groups on the green grass.
και επεταξεν αυτοις ανακλιναι παντας συμποσια συμποσια επι τω χλωρω χορτω
- 40 **Ja he lasketuivat ryhmä ryhmän viereen, toisiin sata, toisiin viisikymmentä.**
And they were placed in groups, by hundreds and by fifties.
και ανεπεσον πρασαι πρασαι ανα εκατον και ανα πεντηκοντα
- 41 **Ja hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen ja siunasi ja mursi leivät ja antoi ne opetuslapsilleen kansan eteen pantaviksi; myöskin ne kaksi kalaa hän jakoi kaikille.**
And he took the five cakes of bread and the two fishes and, looking up to heaven, he said words of blessing over them; and when the cakes were broken, he gave them to the disciples to put before the people; and he made division of the two fishes among them all.
και λαβων τους πεντε αρτους και τους δυο ιχθυας αναβλεψας εις τον ουρανον ευλογησεν και κατεκλασεν τους αρτους και ειδου τοις μαθηταις αυτου ινα παραθωσιν αυτοις και τους δυο ιχθυας εμ ερισεν πασιν
- 42 **Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi.**
And they all took of the food and had enough.
και εφαγον παντες και εχορτασθησαν
- 43 **Sitten he keräsivät palaset, kaksitoista täyttä vakallista, ja tähteet kaloista.**
And they took up twelve baskets full of the broken bits and of the fishes.
και ηραν κλασματων δωδεκα κοφινους πληρεις και απο των ιχθυων
- 44 **Ja niitä, jotka olivat syöneet näitä leipiä, oli viisituhatta miestä.**
And those who took of the bread were five thousand men.
και ησαν οι φαγοντες τους αρτους ωσει πεντακιςχιλιοι ανδρες
- 45 **Ja kohta hän vaati opetuslapsiansa astumaan venheeseen ja kulkemaan edeltä toiselle rannalle, Beetsaidaan, sillä aikaa kuin hän laski kansan luotansa.**
And straight away he made his disciples get into the boat, and go before him to the other side to Beth-saida, while he himself sent the people away.
και ευθεως ηναγκασεν τους μαθητας αυτου εμβηναι εις το πλοιον και προαγειν εις το περαν προς βηθσαιδαν εως αυτος απολυση τον οχλον
- 46 **Ja sanottuaan heille jäähyväiset hän meni pois vuorelle rukoilemaan.**
And after he had sent them away, he went up into a mountain for prayer.
και αποταξαμενος αυτοις απηλθεν εις το ορος προσευξασθαι
- 47 **Ja kun ilta tuli, oli venhe keskellä järveä, ja hän oli yksinään maalla.**
And by evening, the boat was in the middle of the sea, and he by himself on the land.
και οψιας γενομενης ην το πλοιον εν μεσω της θαλασσης και αυτος μονος επι της γης
- 48 **Ja kun hän näki heidän southaessaan olevan hädässä, sillä tuuli oli heille vastainen, tuli hän neljännen yövartion vaiheilla heidän luoksensa kävellen järven päällä ja aikoi kulkea heidän ohitsensa.**
And seeing that they had trouble in getting their boat through the water, because the wind was against them, about the fourth watch of the night he came to them, walking on the sea; and he would have gone past them;
και ειδεν αυτους βασανιζομενους εν τω ελ αυνειν ην γαρ ο ανεμος εναντιος αυτοις και περι τεταρτην φυλακην της νυκτος ερχεται προς αυτους περιπατων επι της θαλασσης και ηθελεν παρελθιν α υτους
- 49 **Mutta nähdessään hänen kävelevän järven päällä he luulivat häntä aaveeksi ja rupesivat huutamaan;**
But they, when they saw him walking on the sea, took him for a spirit, and gave a loud cry:
οι δε ιδοντες αυτον περιπατουντα επι της θαλασσης εδοξαν φαντασμα ειναι και ανεκραξαν

- 50 sillä kaikki näkivät hänet ja peljästyivät. Mutta heti hän puhutteli heitä ja sanoi heille: "Olkaa turvallisella mielellä, minä se olen; älkää peljätkö".
For they all saw him, and were troubled. But straight away he said to them, Take heart, it is I, have no fear.
παντες γαρ αυτον ειδον και εταραχθησαν και ευθεως ελαλησεν μετ αυτων και λεγει αυτοις θαρσειτε εγω ειμι μη φοβεισθε
- 51 Ja hän astui venheeseen heidän tykönsä, ja tuuli asettui. Niin he hämmästyivät ylen suuresti sydämessään.
And he went to them into the boat, and the wind went down, and they were full of wonder in themselves;
και ανεβη προς αυτους εις το πλοιον και εκοπασεν ο ανεμος και λιαν εκ περισσου εν εαυτοις εξισταντο και εθαυμαζον
- 52 Sillä he eivät olleet noista leivistäkään päässeet ymmärrykseen, vaan heidän sydämensä oli paatunut.
For it was not clear to them about the bread; but their hearts were hard.
ου γαρ συνηκαν επι τοις αρτοις ην γαρ η καρδια αυτων πεπωρωμενη
- 53 Ja kuljettuaan yli toiselle rannalle he tulivat Gennesaretiin ja laskivat maihin.
And when they had gone across, they came to Gennesaret, and got their boat to land.
και διαπερασαντες ηλθον επι την γην γενησαρετ και προσωρμισθησαν
- 54 Ja heidän noustessaan venheestä kansa heti tunsu hänet;
And when they had got out of the boat, the people quickly had news of him,
και εξελθοντων αυτων εκ του πλοιου ευθεως επιγοντες αυτον
- 55 ja he riensivät kiertämään koko sitä paikkakuntaa ja rupesivat vuoteilla kantamaan sairaita sinne, missä kuulivat hänen olevan.
And went running through all the country round about, and took on their beds those who were ill, to where it was said that he was.
περιδραμοντες ολην την περιχωρον εκεινην ηρξαντο επι τοις κραββατοις τους κακως εχοντας περιφερειν οπου ηκουον οτι εκει εστιν
- 56 Ja missä vain hän meni kyliin tai kaupunkeihin tai maataloihin, asetettiin sairaat aukeille paikoille ja pyydettiin häneltä, että he saisivat koskea edes hänen vaippansa tupsuun. Ja kaikki, jotka koskivat häneen, tulivat terveiksi.
And wherever he went, into small towns, or great towns, or into the country, they took those who were ill into the market-places, requesting him that they might put their hands even on the edge of his robe: and all those who did so were made well.
και οπου αν εισπορευετο εις κωμας η πολεις η αγρους εν ταις αγοραις ετιθουν τους ασθενουντας και παρεκαλουν αυτον ινα καν του κρασπεδου του ιματιου αυτου αφωνται και οσοι αν ηπτοντο α υτου εσωζοντο
- 1 Ja fariseukset ja muutamat kirjanoppineet, jotka olivat tulleet Jerusalemista, kokoontuivat hänen luoksensa.
And there came together to him the Pharisees and certain of the scribes who had come from Jerusalem,
και συναγονται προς αυτον οι φαρισαιοι και τινες των γραμματεων ελθοντες απο ιεροσολυμων
- 2 Ja he näkivät, että muutamat hänen opetuslapsistaan söivät leipää epäpuhtailla, se on pesemättömillä, käsillä.
And had seen that some of his disciples took their bread with unclean, that is, unwashed, hands.
και ιδοντες τινας των μαθητων αυτου κοινας χερσιν τουτ εστιν ανιπτοις εσθιοντας αρτους εμεμψαντο
- 3 Sillä eivät fariseukset eivätkä ketkään juutalaiset syö, ennenkuin ovat tarkoin pesseet kätensä, noudattaen vanhinten perinnäissääntöä,
Now the Pharisees, and all the Jews, do not take food without washing their hands with care, keeping the old rule which has been handed down to them:
οι γαρ φαρισαιοι και παντες οι ιουδαιοι εαν μη πυγη νιφωνται τας χειρας ουκ εσθιουσιν κρατουντες την παραδοσιν των πρεσβυτερων
- 4 ja torilta tultuaan he eivät syö, ennenkuin ovat itseään vedellä vihmonheet; ja paljon muuta on, mitä he ovat ottaneet noudattaakseen, niinkuin maljain ja kiviastiain ja vaskiastiain pesemisiä.
And when they come from the market-place, they take no food till their hands are washed; and a number of other orders there are, which have been handed down to them to keep--washings of cups and pots and brass vessels.
και απο αγορας εαν μη βαπτισωνται ουκ εσθιουσιν και αλλα πολλα εστιν α παρελαβον κρατειν βαπτισμους ποτηριων και ξεστων και χαλκιων και κλιων
- 5 Niin fariseukset ja kirjanoppineet kysyivät häneltä: "Miksi sinun opetuslapsesi eivät vaella vanhinten perinnäissäännön mukaan, vaan syövät leipää epäpuhtailla käsillä?"
And the Pharisees and the scribes put the question to him, Why do your disciples not keep the rules of the fathers, but take their bread with unwashed hands?
επειτα επερωτωσιν αυτον οι φαρισαιοι και οι γραμματαις διατι οι μαθηται σου ου περιπατουσιν κατα την παραδοσιν των πρεσβυτερων αλλα ανιπτοις χερσιν εσθιουσιν τον αρτον
- 6 Mutta hän sanoi heille: "Oikein Esaias on ennustanut teistä, ulkokullatuista, niinkuin kirjoitettu on: 'Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta heidän sydämensä on minusta kaukana;
And he said, Well did Isaiah say of you, you false ones: These people give me honour with their lips, but their heart is far from me.
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις οτι καλωσ προφητευσεν ησαιας περι υμων των υποκριτων ως γεγραπται ουτος ο λαος τοις χειλεσιν με τιμα η δε καρδια αυτων πορρω απεχει απ εμου

- 7 mutta turhaan he palvelevat minua opettaen oppeja, jotka ovat ihmiskäskyjä'.
But their worship is to no purpose, while they give as their teaching the rules of men.
ματην δε σεβονται με διδασκοντες διδασκαλιας ενταλματα ανθρωπων
- 8 Te hylkäätte Jumalan käskyn ja noudatatte ihmisten perinnäissääntöä."
For, turning away from the law of God, you keep the rules of men.
αφεντες γαρ την εντολην του θεου κρατειτε την παραδοσιν των ανθρωπων βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε
- 9 Ja hän sanoi heille: "Hyvin te kumoatte Jumalan käskyn noudattaaksenne omaa perinnäissääntöänne.
And he said to them, Truly you put on one side the law of God, so that you may keep the rules which have been handed down to you.
και ελεγεν αυτοις καλωσ αθετειτε την εντολην του θεου ινα την παραδοσιν υμων τηρησητε
- 10 Sillä Mooses on sanonut: 'Kunnoita isääsi ja äitiäsi', ja: 'Joka kiroaa isäänsä tai äitiänsä, sen pitää kuolemalla kuoleman'.
For Moses said, Give honour to your father and mother, and, He who says evil of father or mother, let him have the punishment of death:
μοωσις γαρ ειπεν τιμα τον πατερα σου και την μητερα σου και ο κακολογων πατερα η μητερα θανατω τελευτατω
- 11 Mutta te sanotte, että jos ihminen sanoo isälleen tai äidilleen: 'Se, minkä sinä olisit saava minulta hyväksesi, on korban' - se on uhrilahja --
But you say, If a man says to his father or his mother, That by which you might have had profit from me is Corban, that is to say, Given to God,
υμεις δε λεγετε εαν ειπη ανθρωπος τω πατρι η τη μητρι κορβαν ο εστιν δωρον ο εαν εξ εμου ωφεληθης
- 12 ja niin te ette enää salli hänen antaa mitään avustusta isälleen tai äidilleen.
You no longer let him do anything for his father or his mother;
και ουκετι αφιετε αυτον ουδεν ποιησαι τω πατρι αυτου η τη μητρι αυτου
- 13 Te teette Jumalan sanan tyhjäksi perinnäissäännöllänne, jonka olette säätäneet. Ja paljon muuta samankaltaista te teette."
Making the word of God of no effect by your rule, which you have given: and a number of other such things you do.
ακυρουντες τον λογον του θεου τη παραδοσει υμων η παρεδωκατε και παρομοια τοιαυτα πολλα ποιειτε
- 14 Ja hän kutsui taas kansan tykönsä ja sanoi heille: "Kuulkaa minua kaikki ja ymmärtäkää:
And turning to the people again, he said to them, Give ear to me all of you, and let my words be clear to you:
και προσκαλεσαμενος παντα τον οχλον ελεγεν αυτοις ακουετε μου παντες και συνιετε
- 15 ei mikään, mikä ihmisen ulkopuolelta menee hänen sisäänsä, voi häntä saastuttaa, vaan mikä ihmisestä lähtee ulos, se saastuttaa ihmisen.
There is nothing outside the man which, going into him, is able to make him unclean: but the things which come out of the man are those which make the man unclean.
ουδεν εστιν εξωθεν του ανθρωπου εισπορευομενον εις αυτον ο δυναται αυτον κοινωσαι αλλα τα εκπορευομενα απ αυτου εκεινα εστιν τα κοινουνα τον ανθρωπον
- 16 Jos jollakin on korvat kuulla, hän kuulkoon."
[]
ει τις εχει ωτα ακουειν ακουετω
- 17 Ja kun hän kansasta erottuaan oli mennyt erääseen taloon, kysyivät hänen opetuslapsensa häneltä sitä vertausta.
And when he had gone into the house away from all the people, his disciples put questions to him about the saying.
και οτε εισηλθεν εις οικον απο του οχλου επηρωτων αυτον οι μαθηται αυτου περι της παραβολης
- 18 Ja hän sanoi heille: "Niinkö ymmärtämättömiä tekin olette? Ettetek käsität, ettei mikään, mikä ulkoapäin menee ihmiseen, voi häntä saastuttaa?
And he said to them, Have even you so little wisdom? Do you not see that whatever goes into a man from outside is not able to make him unclean,
και λεγει αυτοις ουτως και υμεις ασυνετοι εστε ου νοειτε οτι παν το εξωθεν εισπορευομενον εις τον ανθρωπον ου δυναται αυτον κοινωσαι
- 19 Sillä se ei mene hänen sydämeensä, vaan vatsaan, ja ulostuu." Näin hän sanoi kaikki ruuat puhtaiksi.
Because it goes not into the heart but into the stomach, and goes out with the waste? He said this, making all food clean.
οτι ουκ εισπορευεται αυτου εις την καρδιαν αλλ εις την κοιλιαν και εις τον αφεδρωνα εκπορευεται καθαριζον παντα τα βρωματα
- 20 Ja hän sanoi: "Mikä ihmisestä lähtee ulos, se saastuttaa ihmisen.
And he said, That which comes out of the man, that makes the man unclean.
ελεγεν δε οτι το εκ του ανθρωπου εκπορευομενον εκεινο κοινοι τον ανθρωπον

- 21 Sillä sisästä, ihmisten sydäimestä, lähtevät pahat ajatukset, haureudet, varkaudet, murhat,
Because from inside, from the heart of men, come evil thoughts and unclean pleasures,
εσωθεν γαρ εκ της καρδιας των ανθρωπων οι διαλογισμοι οι κακοι εκπορευονται μοιχειαι πορνειαι φονοι
- 22 aviorikokset, ahneus, häijyys, petollisuus,irstaus, pahansuonti, jumalanpilkka, ylpeys, mielettömyys.
The taking of goods and of life, broken faith between husband and wife, the desire of wealth, wrongdoing, deceit, sins of the flesh, an evil eye, angry words, pride, foolish acts:
κλοπαι πλεονεξιαι πονηριαι δολος ασελγεια οφθαλμος πονηρος βλασφημια υπερηφανια αφοροσυνη
- 23 Kaikki tämä paha lähtee sisästä ulos ja saastuttaa ihmisen."
All these evil things come from inside, and make the man unclean.
παντα ταυτα τα πονηρα εσωθεν εκπορευεται και κοινοι τον ανθρωπον
- 24 Ja hän nousi ja lähti sieltä Tyyron ja Siidonin alueelle. Ja hän meni erääseen taloon eikä tahtonut, että kukaan saisi sitä tietää; mutta hän ei saanut olla salassa,
And he went away from there to the country of Tyre and Sidon. And he went into a house, desiring that no man might have knowledge of it: and he was not able to keep it secret.
και εκειθεν αναστας απηλθεν εις τα μεθορια τυρου και σιδωνος και εισελθων εις την οικιαν ουδενα ηθελεν γνωνα και ουκ ηδυνηθη λαθειν
- 25 vaan heti kun eräs vaimo, jonka pienessä tyttäressä oli saastainen henki, kuuli hänestä, tuli hän ja lankei hänen jalkojensa juureen.
But a woman, whose little daughter had an unclean spirit, having had news of him, came straight away and went down at his feet.
ακουσασα γαρ γυνη περι αυτου ης ειχεν το θυγατριον αυτης πνευμα ακαθαρτον ελθουσα προσεπεσεν προς τους ποδας αυτου
- 26 Ja se vaimo oli kreikatar, syntyään syrofoinikialainen; ja hän pyysi häntä ajamaan ulos riivaajan hänen tyttärestään.
Now the woman was a Greek, a Syro-phoenician by birth: and she made a request to him that he would send the evil spirit out of her daughter.
ην δε η γυνη ελληνις συροφοινισσα τω γενει και ηρωτα αυτον ινα το δαιμονιον εκβαλλη εκ της θυγατρος αυτης
- 27 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Anna ensin lasten tulla ravituiksi; sillä ei ole soveliasta ottaa lasten leipää ja heittää penikoille".
And he said to her, Let the children first have their food: for it is not right to take the children's bread and give it to the dogs.
ο δε ιησους ειπεν αυτη αφες πρωτον χορτασθηναι τα τεκνα ου γαρ καλον εστιν λαβειν τον αρτον των τεκνων και βαλειν τοις κυναριοις
- 28 Mutta hän vastasi ja sanoi hänelle: "Niin, Herra; mutta syövähän penikatkin pöydän alla lasten muruja".
But she said to him in answer, Yes, Lord: even the dogs under the table take the bits dropped by the children.
η δε απεκριθη και λεγει αυτω ναι κυριε και γαρ τα κυναρια υποκατω της τραπεζης εσθιει απο των ψιχιων των παιδιων
- 29 Ja hän sanoi vaimolle: "Tämän sanan tähden, mene; riivaaja on lähtenyt sinun tyttärestäsi".
And he said to her, For this saying go your way; the evil spirit has gone out of your daughter.
και ειπεν αυτη δια τουτον τον λογον υπαγε εξεληλυθεν το δαιμονιον εκ της θυγατρος σου
- 30 Ja vaimo meni kotiinsa ja havaitsi lapsen makaavan vuoteella ja riivaajan lähteneen hänestä.
And she went away to her house, and saw the child on the bed, and the evil spirit gone out.
και απελθουσα εις τον οικον αυτης ευρεν το δαιμονιον εξεληλυθος και την θυγατερα βεβλημενην επι της κλινης
- 31 Ja hän lähti jälleen Tyyron alueelta ja kulkien Siidonin kautta tuli Galilean järven ääreen Dekapolin alueen keskitse.
And again he went out from Tyre, and came through Sidon to the sea of Galilee, through the country of Decapolis.
και παλιν εξελθων εκ των οριων τυρου και σιδωνος ηλθεν προς την θαλασσαν της γαλλιαιας ανα μεσον των οριων δεκαπολεως
- 32 Ja hänen tykönsä tuotiin kuuro, joka oli melkein mykkä, ja he pyysivät häntä panemaan kätensä hänen päälleen.
And they came to him with one who had no power of hearing and had trouble in talking; and they made a request to him to put his hands on him.
και φερουσιν αυτω κωφον μογιλαλον και παρακαλουσιν αυτον ινα επιθη αυτω την χειρα
- 33 Niin hän otti hänet erilleen kansasta, pisti sormensa hänen korviinsa, sylki ja koski hänen kieleensä
And he took him on one side from the people privately, and put his fingers into his ears, and he put water from his mouth on the man's tongue with his finger;
και απολαβομενος αυτον απο του οχλου κατ ιδιαν εβαλεν τους δακτυλους αυτου εις τα ωτα αυτου και πτυσας ηψατο της γλωσσης αυτου
- 34 ja katsahti ylös taivaaseen, huokasi ja sanoi hänelle: "Effata", se on: aukene.
And looking up to heaven, he took a deep breath, and said to him, Ephphatha, that is, Be open.
και αναβλεψας εις τον ουρανον εστεναξεν και λεγει αυτω εφφαθα ο εστιν διανοιχθητι

- 35 Niin hänen korvansa aukenivat, ja hänen kielensä side irtautui, ja hän puhui selkeästi.
And his ears became open, and the band of his tongue was made loose, and his words became clear.
και ευθεως διηνοιχθησαν αυτου αι ακοαι και ελυθη ο δεσμος της γλωσσης αυτου και ελαλει ορθως
- 36 Ja Jeesus kielsi heitä sitä kenellekään sanomasta; mutta mitä enemmän hän heitä kielsi, sitä enemmän he julistivat.
And he gave them orders not to give news of it to anyone; but the more he made this request, so much the more they made it public.
και διεστειλατο αυτοις ινα μηδενι ειπωσιν οσον δε αυτος αυτοις διεστελλετο μαλλον περισσοτερον εκηρυσσον
- 37 Ja ihmiset hämmästyivät ylenmäärin ja sanoivat: "Hyvin hän on kaikki tehnyt: kuurot hän saa kuulemaan ja mykät puhumaan".
And they were overcome with wonder, saying, He has done all things well: he even gives back the power of hearing and the power of talking to those who have been without them.
και υπερπερισσως εξεπλησσοντο λεγοντες καλωσ παντα πεποιηκεν και τους κωφους ποιει ακουειν και τους αλαλους λαλειν
- 1 Niinä päivinä, kun paljon kansaa taas oli koolla eikä heillä ollut mitään syötävää, kutsui hän opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille:
In those days again, when there was a great mass of people and they had no food, he made his disciples come to him and said to them,
εν εκειναις ταις ημεραις παμπολλου οχλου οντος και μη εχοντων τι φαγωσιν προσκαλεσαμενος ο ιησους τους μαθητας αυτου λεγει αυτοις
- 2 "Minun käy sääliksi kansaa, sillä he ovat jo kolme päivää olleet minun tykönäni, eikä heillä ole mitään syötävää.
I have pity for these people because they have been with me now three days, and have no food;
σπλαγχιζομαι επι τον οχλον οτι ηδη ημερας τρεις προσμενουσιν μοι και ουκ εχουσιν τι φαγωσιν
- 3 Ja jos minä lasken heidät menemään syömättä kotiinsa, niin he nääntyvät matkalla; sillä muutamat heistä ovat tulleet kaukaa."
If I send them away to their houses with no food, they will be overcome by weariness on the way; and some of them have come from far.
και εαν απολυσω αυτους νηστεις εις οικον αυτων εκλυθησονται εν τη οδω τινες γαρ αυτων μακροθεν ηκασιν
- 4 Niin hänen opetuslapsensa vastasivat hänelle: "Mistä täällä erämaassa kukaan voi saada leipää näiden ravitsemiseksi?"
And his disciples said in answer, How will it be possible to get enough bread for these men here in a waste place?
και απεκριθησαν αυτω οι μαθηται αυτου ποθεν τουτους δνησεται τις ωδε χορτασαι αρτων επ ερημιας
- 5 Hän kysyi heiltä: "Montako leipää teillä on?" He sanoivat: "Seitsemän".
And he put the question, How much bread have you? And they said, Seven cakes.
και επηρωτα αυτους ποσους εχετε αρτους οι δε ειπον επτα
- 6 Silloin hän käski kansan asettua maahan. Ja hän otti ne seitsemän leipää, kiitti, mursi ja antoi opetuslapsillensa, että he panisivat ne kansan eteen. Ja he panivat.
And he made the people be seated on the earth: and he took the seven cakes and, having given praise, he gave the broken bread to his disciples to put before them; and they put it before the people.
και παρηγγειλεν τω οχλω αναπεσειν επι της γης και λαβων τους επτα αρτους ευχαριστησας εκλασεν και εδιδου τοις μαθηταις αυτου ινα παραθωσιν και παρεθηκαν τω οχλω
- 7 Heillä oli myös joitakuuta kalasia; ja siunattuana ne hän käski panna nekin kansan eteen.
And they had some small fishes; and blessing them he had them put before the people in the same way.
και εχον ιχθυδια ολιγα και ευλογησας ειπεν παραθειναι και αυτα
- 8 Niin he söivät ja tulivat ravituiksi. Sitten he keräsivät jääneet palaset, seitsemän vasullista.
And they took the food, and had enough; and they took up seven baskets full of the broken bits.
εφαγον δε και εχορτασθησαν και ηραν περισσευματα κλασματων επτα σπυριδας
- 9 Ja heitä oli noin neljätuhatta. Ja hän laski heidät luotansa.
And there were about four thousand people: and he sent them away.
ησαν δε οι φαγοντες ως τετρακισχιλιοι και απελυσεν αυτους
- 10 Ja kohta hän astui opetuslapsineen venheeseen ja meni Dalmanutan seudulle.
And he got into the boat with his disciples straight away, and came into the country of Dalmanutha.
και ευθεως εμβας εις το πλοιον μετα των μαθητων αυτου ηλθεν εις τα μερη δαλμανουθα

- 11 Ja fariseukset lähtivät sinne ja rupesivat väittelemään hänen kanssaan ja vaativat häneltä merkkiä taivaasta, kiusaten häntä.
And the Pharisees came out and put questions to him, requesting from him a sign from heaven, testing him.
και εξηλθον οι φαρισαιοι και ηρξαντο συζητειν αυτω ζητουντες παρ αυτου σημειον απο του ουρανου πειραζοντες αυτον
- 12 Niin hän huokasi hengessään ja sanoi: "Miksi tämä sukupolvi vaatii merkkiä? Totisesti minä sanon teille: tälle sukupolvelle ei anneta merkkiä."
And he was very sad in spirit, and said, Why is this generation looking for a sign? truly, I say to you, No sign will be given to this generation.
και αναστεναξας τω πνευματι αυτου λεγει τι η γενεα αυτη σημειον επιζητει αμην λεγω υμιν ει δοθησεται τη γενεα ταυτη σημειον
- 13 Ja hän jätti heidät ja astui taas venheeseen ja lähti pois toiselle rannalle.
And he went away from them, and again got into the boat and went across to the other side.
και αφεις αυτους εμβας παλιν εις το πλοιον απηλθεν εις το περαν
- 14 Ja he olivat unhottaneet ottaa mukaansa leipää, eikä heillä ollut muassaan venheessä enempää kuin yksi leipä.
And they had taken no thought to get bread; and they had only one cake of bread with them in the boat.
και επελαθοντο λαβειν αρτους και ει μη ενα αρτον ουκ ειχον μεθ εαυτων εν τω πλοιω
- 15 Ja hän käski heitä sanoen: "Varokaa ja kavahtakaa fariseusten hapatusta ja Herodeksen hapatusta".
And he said to them, Take care to be on the watch against the leaven of the Pharisees and the leaven of Herod.
και διεστειλετο αυτοις λεγων ορατε βλεπετε απο της ζυμης των φαρισαιων και της ζυμης ηρωδου
- 16 Niin he puhuivat keskenään siitä, ettei heillä ollut leipää.
And they said to one another, We have no bread.
και διελογιζοντο προς αλληλους λεγοντες οτι αρτους ουκ εχομεν
- 17 Kun Jeesus huomasi sen, sanoi hän heille: "Mitä puhutte siitä, ettei teillä ole leipää? Ettekö vielä käsitätte että ymmärrä? Onko teidän sydämenne paatunut?
And Jesus, hearing it, said to them, Why are you reasoning among yourselves because you have no bread? do you still not see, and is it still not clear to you? are your hearts so hard?
και γνους ο ιησους λεγει αυτοις τι διαλογιζεσθε οτι αρτους ουκ εχετε ουπω νοειτε ουδε συνιετε επι πεπωρωμενην εχετε την καρδιαν υμων
- 18 Silmät teillä on, ettekö näe? Ja korvat teillä on, ettekö kuule? Ja ettekö muista:
Having eyes, do you not see? and having ears, have you no hearing? and have you no memory?
οφθαλμους εχοντες ου βλεπετε και ωτα εχοντες ουκ ακουετε και ου μνημονευετε
- 19 kun minä mursin ne viisi leipää viidelle tuhannelle, kuinka monta vakan täyttä palasia te keräsitte?" He sanoivat hänelle: "Kaksitoista".
When I made a division of the five cakes of bread among the five thousand, what number of baskets full of broken bits did you take up? They said to him, Twelve.
οτε τους πεντε αρτους εκλασα εις τους πεντακιςχιλιους ποσους κοφινους πληρεις κλασματων ηρατε λεγουσιν αυτω δωδεκα
- 20 "Ja kun minä mursin ne seitsemän leipää neljälle tuhannelle, kuinka monta vasun täyttä palasia te keräsitte?" He sanoivat: "Seitsemän".
And when the seven among the four thousand, what number of baskets full of broken bits did you take up? And they said to him, Seven.
οτε δε τους επτα εις τους τετρακιςχιλιους ποσων σφυριδων πληρωματα κλασματων ηρατε οι δε ειπον επτα
- 21 Niin hän sanoi heille: "Ettekö vieläkään ymmärrä?"
And he said to them, Is it still not clear to you?
και ελεγεν αυτοις πως ου συνιετε
- 22 Ja he tulivat Beetsaidaan. Ja hänen tykönsä tuotiin sokea, ja he pyysivät, että hän koskisi häneen.
And they came to Beth-saida. And they took a blind man to him, requesting him to put his hands on him.
και ερχεται εις βηθσαιδαν και φερουσιν αυτω τυφλον και παρακαλουσιν αυτον ινα αυτου απηται
- 23 Niin hän tarttui sokean käteen, talutti hänet kylän ulkopuolelle, sylki hänen silmiinsä ja pani kätensä hänen päälleen ja kysyi häneltä: "Näetkö mitään?"
And he took the blind man by the hand, and went with him out of the town; and when he had put water from his mouth on his eyes, and put his hands on him, he said, Do you see anything?
και επιλαβομενος της χειρος του τυφλου εξηγαγεν αυτον εξω της κομης και πτυσας εις τα ομματα αυτου επιθεις τας χειρας αυτω επηρωτα αυτον ει τι βλεπει
- 24 Tämä katsahti ylös ja sanoi: "Näen ihmiset, sillä minä erotan käveleviä, ne ovat puiden näköisiä".
And looking up, he said, I see men; I see them like trees, walking.
και αναβλεψας ελεγεν βλεπω τους ανθρωπους οτι ως δενδρα ορω περιπατουντας

- 25 Sitten hän taas pani kätensä hänen silmilleen; ja nyt mies näki tarkkaan ja oli parantunut ja näki kaikki aivan selvästi.
Then again he put his hands on his eyes; and looking hard, he was able to see, and saw all things clearly.
ειτα παλιν επεθηκεν τας χειρας επι τους οφθαλμους αυτου και εποιησεν αυτον αναβλεψαι και αποκατεσταθη και ενεβλεψεν τηλαυγος απαντας
- 26 Ja hän lähetti hänet hänen kotiinsa sanoen: "Älä edes poikkea kylään".
And he sent him away to his house, saying, Do not even go into the town.
και απεστειλεν αυτον εις τον οικον αυτου λεγων μηδε εις την κωμην εισελθης μηδε ειπης τινη εν τη κωμη
- 27 Ja Jeesus lähti opetuslapsinensa Filippuksen Kesarean kylään. Ja tiellä hän kysyi opetuslapsiltaan ja sanoi heille: "Kenen ihmiset sanovat minun olevan?"
And Jesus went out, with his disciples, into the little towns round Caesarea Philippi; and on the way he put a question to his disciples, saying, Who do men say that I am?
και εξηλθεν ο ιησους και οι μαθηται αυτου εις τας κωμας καισαρειας της φιλιππου και εν τη οδω επηρωτα τους μαθητας αυτου λεγων αυτοις τινα με λεγουσιν οι ανθρωποι εινα
- 28 He vastasivat hänelle sanoen: "Johannes Kastajan, ja toiset Eliaan, toiset taas jonkun profeetoista".
And they made answer, John the Baptist; and others, Elijah; but others, One of the prophets.
οι δε απεκριθησαν ιωαννην τον βαπτιστην και αλλοι ηλιαν αλλοι δε ενα των προφητων
- 29 Niin hän kysyi heiltä: "Kenenkä te sanotte minun olevan?" Pietari vastasi ja sanoi hänelle: "Sinä olet Kristus".
And he said to them, But who do you say I am? Peter said in answer, You are the Christ.
και αυτος λεγει αυτοις υμεις δε τινα με λεγετε ειναι αποκριθεις δε ο πετρος λεγει αυτω συ ει ο χριστος
- 30 Ja hän varoitti vakavasti heitä puhumasta kenellekään hänestä.
And he put them under orders not to say this of him to anyone.
και επετιμησεν αυτοις ινα μηδενι λεγωσιν περι αυτου
- 31 Ja hän alkoi opettaa heille, että Ihmisen Pojan piti kärsimän paljon ja joutuman vanhinten ja ylipappien ja kirjanoppineiden hyljittäväksi ja tuleman tapetuksi, ja kolmen päivän perästä nouseman ylös.
And teaching them, he said that the Son of man would have to undergo much, and be hated by those in authority, and the chief priests, and the scribes, and be put to death, and after three days come back from the dead.
και ηρξατο διδασκειν αυτοους οτι δει τον υιον του ανθρωπου πολλα παθειν και αποδοκιμασθηναι απο των πρεσβυτερων και αρχιερεων και γραμματεων και αποκτανθηναι και μετα τρεις ημερας αναστηναι
- 32 Ja tämän hän puhui peittelemättä. Silloin Pietari otti hänet erilleen ja rupesi häntä nuhtelemaan.
And he said this openly. And Peter took him, and was protesting.
και παρησια τον λογον ελαλει και προσλαβομενος αυτον ο πετρος ηρξατο επιτιμαν αυτω
- 33 Mutta hän kääntyi, katsoi opetuslapsiinsa ja nuhteli Pietaria sanoen: "Mene pois minun edestäni, saatana, sillä sinä et ajattele sitä, mikä on Jumalan, vaan sitä, mikä on ihmisten".
But he, turning about, and seeing his disciples, said sharply to Peter, Get out of my way, Satan: for your mind is not on the things of God, but on the things of men.
ο δε επιστραφεις και ιδων τους μαθητας αυτου επετιμησεν τω πετρω λεγων υπαγε οπισω μου σατανα οτι ου φρονεις τα του θεου αλλα τα των ανθρωπων
- 34 Ja hän kutsui tykönsä kansan ynnä opetuslapsensa ja sanoi heille: "Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua.
And turning to the mass of people with his disciples, he said to them, If any man has the desire to come after me, let him give up all other desires, and take up his cross and come after me.
και προσκαλεσαμενος τον οχλον συν τοις μαθηταις αυτου ειπεν αυτοις οστις θελει οπισω μου ελθειν απαρνησασθω εαυτον και αρατω τον σταυρον αυτου και ακολουθειτω μοι
- 35 Sillä joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun ja evankeliumin tähden, hän pelastaa sen.
Whoever has a desire to keep his life, will have it taken from him; and whoever gives up his life because of me and the good news, will keep it.
ος γαρ αν θελη την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει αυτην ος δ αν απολεση την ψυχην αυτου ενεκεν εμου και του ευαγγελιου ουτος σωσει αυτην
- 36 Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saisi vahingon sielullensa?
What profit has a man if he gets all the world with the loss of his life?
τι γαρ ωφελησει ανθρωπον εαν κερδηση τον κοσμον ολον και ζημωθη την ψυχην αυτου
- 37 Sillä mitä voi ihminen antaa sielunsa lunnaiksi?
And what would a man give in exchange for his life?
η τι δωσει ανθρωπος ανταλλαγμα της ψυχης αυτου

- 38 Sillä joka häpeää minua ja minun sanojani tässä avionrikkojassa ja syntisessä sukupolvessa, sitä myös Ihmisen Poika on häpeävä, kun hän tulee Isänsä kirkkaudessa pyhien enkelien kanssa."
Whoever has a feeling of shame because of me and my words in this false and evil generation, the Son of man will have a feeling of shame because of him, when he comes in the glory of his Father with the holy angels.
ος γαρ αν ηπαισχυνθη με και τους εμους λογους εν τη γενεα ταυτη τη μοιχαλιδι και αμαρτωλω και ο υιος του ανθρωπου ηπαισχυνθησεται αυτον οταν ελθη εν τη δοξη του πατρος αυτου μετα των αγγελων των αγιων
- 1 Ja hän sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: tässä seisovien joukossa on muutamia, jotka eivät maista kuolemaa, ennenkuin näkevät Jumalan valtakunnan tulevan voimassansa".
And he said to them, Truly I say to you, There are some here who will have no taste of death till they see the kingdom of God come with power.
και ελεγεν αυτοις αμην λεγω υμιν οτι εισιν τινες των ωδε εστηκοτων οιτινες ου μη γευσονται θανατου εως αν ιδωσιν την βασιλειαν του θεου εληλυθυιαν εν δυναμει
- 2 Ja kuuden päivän kuluttua Jeesus otti mukaansa Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen ja vei heidät erilleen muista korkealle vuorelle, yksinäisyyteen. Ja hänen muotonsa muuttui heidän edessään;
And after six days Jesus took with him Peter and James and John, and made them go up with him into a high mountain by themselves: and he was changed in form before them:
και μεθ ημερας εξ παραλαμβανει ο ιησους τον πετρον και τον ιακωβον και τον ιωαννην και αναφερει αυτους εις ορος υψηλον κατ ιδιαν μονους και μετεμορφωθη εμπροσθεν αυτων
- 3 ja hänen vaatteensa tulivat hohtaviksi, niin ylen valkoisiksi, ettei kukaan vaateenvalkaisija maan päällä taida semmoiseksi valkaista.
And his clothing became shining, very white, as no cleaner on earth would make it.
και τα ιματια αυτου εγενετο στιλβοντα λευκα λιαν ως χιων οια γναφευς επι της γης ου δυναται λευκαναι
- 4 Ja heille ilmestyivät Elias ynnä Mooses, ja nämä puhuivat Jeesusken kanssa.
And there came before them Elijah with Moses, and they were talking with Jesus.
και ωφθη αυτοις ηλιας συν μοσει και ησαν συλλαλουντες τω ιησου
- 5 Niin Pietari rupesi puhumaan ja sanoi Jeesukselle: "Rabbi, meidän on tässä hyvä olla; tehkäämme siis kolme majaa, sinulle yksi ja Moosekselle yksi ja Eliaalle yksi".
And Peter said to Jesus, Master, it is good for us to be here: and let us make three tents; one for you, one for Moses, and one for Elijah.
και αποκριθεις ο πετρος λεγει τω ιησου ραββι καλον εστιν ημας ωδε ειναι και ποιησωμεν σκηνας τρεις σοι μιαν και μοσει μιαν και ηλια μιαν
- 6 Sillä hän ei tiennyt, mitä sanoa, koska he olivat peljästyksissään.
Because he was not certain what to say, for they were in great fear.
ου γαρ ηδει τι λαληση ησαν γαρ εκφοβοι
- 7 Ja tuli pilvi, joka peitti heidät varjoonsa, ja pilvestä kuului ääni: "Tämä on minun rakas Poikani; kuulkaa häntä".
And a cloud came over them; and a voice came out of the cloud, saying, This is my dearly loved Son, give ear to him.
και εγενετο νεφελη επισκιαζουσα αυτοις και ηλθεν φωνη εκ της νεφελης λεγουσα ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος αυτου ακουετε
- 8 Ja yhtäkkiä, kun he katsahivat ympärilleen, eivät he enää nähneet ketään muuta kuin Jeesusken, joka yksinänsä oli heidän kanssaan.
And suddenly looking round about, they saw no one any longer, but Jesus only with themselves.
και εξαπινα περιβλεψαμενοι ουκετι ουδενα ειδον αλλα τον ιησουν μονον μεθ εαυτων
- 9 Ja heidän kulkiessaan alas vuorelta hän teroitti heille, etteivät kenellekään kertoisi, mitä olivat nähneet, ennenkuin vasta sitten, kun Ihmisen Poika oli noussut kuolleista.
And while they were coming down from the mountain, he gave them orders not to give word to any man of the things they had seen, till the Son of man had come back from the dead.
καταβαινοντων δε αυτων απο του ορους διεστειλατο αυτοις ινα μηδενι διηγησωνται α ειδον ει μη οταν ο υιος του ανθρωπου εκ νεκρων αναστη
- 10 Ja he pitivät mielessään sen sanan ja tutkistelivat keskenään, mitä kuolleista nouseminen oli.
And they kept the saying, questioning among themselves what the coming back from the dead might be.
και τον λογον εκρατησαν προς εαυτους συζητουντες τι εστιν το εκ νεκρων αναστηναι
- 11 Ja he kysyivät häneltä sanoen: "Kirjanoppineethan sanovat, että Eliaan pitää tuleman ensin?"
And they put a question to him, saying, Why do the scribes say that Elijah has to come first?
και επηρωτων αυτον λεγοντες οτι λεγουσιν οι γραμματαις οτι ηλιαν δει ελθειν πρωτον
- 12 Niin hän sanoi heille: "Elias tosin tulee ensin ja asettaa kaikki kohdalleen. Mutta kuinka sitten on kirjoitettu Ihmisen Pojasta, että hän on paljon kärsivä ja tuleva halveksituksi?"
And he said to them, Truly, Elijah does come first, and puts all things in order; and how is it said in the Writings that the Son of man will go through much sorrow and be made as nothing?
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις ηλιας μεν ελθων πρωτον αποκαθιστα παντα και πως γεγραπται επι τον υιον του ανθρωπου ινα πολλα παθη και εξουδενωθη

- 13 **Mutta minä sanon teille: Elias onkin tullut, ja he tekivät hänelle, mitä tahtoivat, niinkuin hänestä on kirjoitettu."**
But I say to you that Elijah has come, and they have done to him whatever they were pleased to do, even as the Writings say about him.
αλλα λεγω υμιν οτι και ηλιας εληλυθεν και εποιησαν αυτω οσα ηθελησαν καθως γεγραπται επ αυτον
- 14 **Ja kun he tulivat opetuslasten luo, näkivät he paljon kansaa heidän ympärillään ja kirjanoppineita väittelemässä heidän kanssaan.**
And when they came to the disciples, they saw a great mass of people about them, and scribes questioning them.
και ελθων προς τους μαθητας ειδεν οχλον πολυν περι αυτους και γραμματαις συζητουντας αυτοις
- 15 **Ja kohta kun kaikki kansa hänet näki, hämmästyivät he ja riensivät hänen luoksensa ja tervehtivät häntä.**
And straight away all the people, when they saw him, were full of wonder, and running to him, gave him worship.
και ευθεως πας ο οχλος ιδων αυτον εξεθαμβηθη και προστρεχοντες ησπαζοντο αυτον
- 16 **Ja hän kysyi heiltä: "Mitä te väittelette heidän kanssaan?"**
And he said, What are you questioning them about?
και επιρωτησεν τους γραμματαις τι συζητειτε προς αυτους
- 17 **Silloin vastasi eräs mies kansanjoukosta hänelle: "Opettaja, minä toin sinun tykösi poikani, jossa on mykkä henki.**
And one of the number said to him in answer, Master, I came to you with my son, who has in him a spirit which takes away his power of talking;
και αποκριθεις εις εκ του οχλου ειπεν διδασκαλε ηνεγκα τον υιον μου προς σε εχοντα πνευμα αλαλον
- 18 **Ja missä vain se käy hänen kimppuunsa, riuhtoo se häntä, ja hänestä lähtee vaahto, ja hän kiristelee hampaitaan; ja hän kuihtuu. Ja minä sanoin sinun opetuslapsillesi, että he ajaisivat sen ulos, mutta he eivät kyenneet."**
And wherever it takes him, it puts him down violently, streaming at the lips and twisted with pain; and his strength goes from him; and I made a request to your disciples to send it out, and they were not able.
και οπου αν αυτον καταλαβη ρησσει αυτον και αφριζει και τριζει τους οδοντας αυτου και ξηραινεται και ειπον τοις μαθηταις σου ινα αυτο εκβαλωσιν και ουκ ισχυσαν
- 19 **Hän vastasi heille sanoen: "Voi, sinä epäuskoinen sukupolvi, kuinka kauan minun täytyy olla teidän luonanne? Kuinka kauan kärsiä teitä? Tuokaa hänet minun tyköni."**
And he said to them in answer, O generation without faith, how long will I have to be with you? how long will I put up with you? let him come to me.
ο δε αποκριθεις αυτω λεγει ω γενεα απιστος εως ποτε προς υμας εσομαι εως ποτε ανεξομαι υμων φερετε αυτον προς με
- 20 **Niin he toivat hänet hänen tykönsä. Ja heti kun hän näki Jeesuksen, kouristi henki häntä, ja hän kaatui maahan, kieritteli itseään, ja hänestä lähti vaahto.**
And they took him to him: and when he saw him, the spirit in him straight away became violent; and he went down on the earth, rolling about and streaming at the lips.
και ηνεγκαν αυτον προς αυτον και ιδων αυτον ευθεως το πνευμα εσπαραξεν αυτον και πεσων επι της γης εκυλιετο αφριζων
- 21 **Ja Jeesus kysyi hänen isältään: "Kuinka kauan aikaa tätä on hänessä ollut?" Niin hän sanoi: "Pienestä pitäen.**
And Jesus questioning the father said, How long has he been like this? And he said, From a child.
και επιρωτησεν τον πατερα αυτου ποσος χρονος εστιν ως τουτο γεγονεν αυτω ο δε ειπεν παιδιοθεν
- 22 **Ja monesti se on heittänyt hänet milloin tuleen, milloin veteen, tuhotakseen hänet. Mutta jos sinä jotakin voit, niin armahda meitä ja auta meitä."**
And frequently it has sent him into the fire and into the water, for his destruction; but if you are able to do anything, have pity on us, and give us help.
και πολλακις αυτον και εις πυρ εβαλεν και εις υδατα ινα απολεση αυτον αλλ ει τι δυνασαι βοηθησον ημιν σπλαγχμισθεις εφ ημας
- 23 **Niin Jeesus sanoi hänelle: "'Jos voit! Kaikki on mahdollista sille, joka uskoo'.**
And Jesus said to him, If you are able! All things are possible to him who has faith.
ο δε ιησους ειπεν αυτω το ει δυνασαι πιστευσαι παντα δυνατα τω πιστευοντι
- 24 **Ja heti lapsen isä huusi ja sanoi: "Minä uskon; auta minun epäuskoani!"**
Straight away the father of the child gave a cry, saying, I have faith; make my feeble faith stronger.
και ευθεως κραζας ο πατηρ του παιδιου μετα δακρυων ελεγεν πιστευω κυριε βοηθει μου τη απιστια
- 25 **Mutta kun Jeesus näki, että kansaa riensi sinne, nuhteli hän saastaista henkeä ja sanoi sille: "Sinä mykkä ja kuuro henki, minä käsken sinua: lähde ulos hänestä, äläkä enää häneen mene".**
And when Jesus saw that the people came running together, he gave orders to the unclean spirit, saying to him, You, spirit, who are the cause of his loss of voice and hearing, I say to you, come out of him, and never again go into him.
ιδων δε ο ιησους οτι επισυντρεχει οχλος επιτιμησεν τω πνευματι τω ακαθαρτω λεγων αυτω το πνευμα το αλαλον και κωφον εγω σοι επιτασσω εξελθε εξ αυτου και μηκει εισελθης εις αυτον

- 26 Niin se huusi ja kouristi häntä kovasti ja lähti ulos. Ja hän kävi ikäänkuin kuolleeksi, niin että monet sanoivat: "Hän kuoli".
And after crying out and shaking him violently, it came out: and the child became like one dead; so that most of them said, He is dead.
και κραξαν και πολλα παραξαν αυτον εξηλθεν και εγενετο ωσει νεκρος ωστε πολλους λεγειν οτι απεθανεν
- 27 Mutta Jeesus tarttui hänen käteensä ja nosti hänet ylös. Ja hän nousi.
But Jesus took him by the hand, lifting him up; and he got up.
ο δε ιησους κρατησας αυτον της χειρος ηγειρεν αυτον και ανεστη
- 28 Ja kun Jeesus oli mennyt huoneeseen, niin hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä erikseen: "Miksi emme me voineet ajaa sitä ulos?"
And when he had gone into the house, his disciples said to him privately, Why were we unable to send it out?
και εισελθοντα αυτον εις οικον οι μαθηται αυτου επηρωτων αυτον κατα ιδιαν οτι ημεις ουκ ηδυνθημεν εκβαλειν αυτο
- 29 Hän sanoi heille: "Tätä lajia ei saa lähtemään ulos muulla kuin rukouksella ja paastolla".
And he said to them, Nothing will make this sort come out but prayer.
και ειπεν αυτοις τουτο το γενοσεν εν ουδενι δυναται εξελθειν ει μη εν προσευχη και νηστεια
- 30 Ja he lähtivät sieltä ja kulkivat Galilean läpi; ja hän ei tahtonut, että kukaan saisi sitä tietää.
And they went out from there, through Galilee; and it was his desire that no man might have knowledge of it;
και εκειθεν εξελθοντες παρεπορευοντο δια της γαλιλαιας και ουκ ηθελεν ινα τις γνω
- 31 Sillä hän opetti opetuslapsiaan ja sanoi heille: "Ihmisen Poika annetaan ihmisten käsiin, ja he tappavat hänet; ja kun hän on tapettu, nousee hän kolmen päivän perästä ylös".
For he was giving his disciples teaching, and saying to them, The Son of man is given up into the hands of men, and they will put him to death; and when he is dead, after three days he will come back from the dead.
εδιδασκεν γαρ τους μαθητας αυτου και ελεγει αυτοις οτι ο υιος του ανθρωπου παραδιδοται εις χειρας ανθρωπων και αποκτενουσιν αυτον και αποκτανθεις τη τριτη ημερα αναστησεται
- 32 Mutta he eivät käsittäneet sitä puhetta ja pelkäsivät häneltä kysyä.
But the saying was not clear to them, and they were in fear of questioning him about it.
οι δε ηγνωουν το ρημα και εφοβουντο αυτον επερωτησαι
- 33 Ja he saapuivat Kapernaumiin. Ja kotiin tultuaan hän kysyi heiltä: "Mistä te tiellä keskustelitte?"
And they came to Capernaum: and when he was in the house, he put the question to them, What were you talking about on the way?
και ηλθεν εις καπερναουμ και εν τη οικια γενομενος επηρωτα αυτους τι εν τη οδω προς εαυτους διελογιζεσθε
- 34 Mutta he olivat vaiti; sillä he olivat tiellä keskustelleet toistensa kanssa siitä, kuka oli suurin.
But they said nothing: because they had had an argument between themselves on the way, about who was the greatest.
οι δε εσιωπων προς αλληλους γαρ διελεχθησαν εν τη οδω τις μειζων
- 35 Ja hän istuutui, kutsui ne kaksitoista ja sanoi heille: "Jos joku tahtoo olla ensimmäinen, on hänen oltava kaikista viimeinen ja kaikkien palvelija".
And seating himself, he made the twelve come to him; and he said to them, If any man has the desire to be first, he will be last of all and servant of all.
και καθισας εφωνησεν τους δωδεκα και λεγει αυτοις ει τις θελει πρωτος ειναι εσται παντων εσχατος και παντων διακονος
- 36 Ja hän otti lapsen ja asetti sen heidän keskellensä; ja otettuaan sen syliinsä hän sanoi heille:
And he took a little child, and put him in the middle of them; and taking him in his arms, he said to them,
και λαβων παιδιον εστησεν αυτο εν μεσω αυτων και αναγκαλισαμενος αυτο ειπεν αυτοις
- 37 "Joka ottaa tykönsä yhden tämänkaltaisen lapsen minun nimeeni, se ottaa tykönsä minut; ja joka minut ottaa tykönsä, se ei ota tykönsä minua, vaan hänet, joka on minut lähettänyt".
Whoever will give honour to one such little child in my name, gives honour to me: and whoever gives honour to me, gives honour not to me, but to him who sent me.
ος εαν εν των τοιουτων παιδιων δεξηται επι τω ονοματι μου εμε δεξεται και ος εαν εμε δεξηται ουκ εμε δεξεται αλλα τον αποστειλαντα με
- 38 Johannes sanoi hänelle: "Opettaja, me näimme erään, joka ei seuraa meitä, sinun nimessäsi ajavan ulos riivaajia; ja me kielsimme häntä, koska hän ei seurannut meitä".
John said to him, Master, we saw one driving out evil spirits in your name: and we said that he might not, because he is not one of us.
απεκριθη δε αυτω ο ιωαννης λεγων διδασκαλε ειδομεν τινα τω ονοματι σου εκβαλλοντα δαιμονια ος ουκ ακολουθει ημιν και εκωλυσαμεν αυτον οτι ουκ ακολουθει ημιν

- 39 Mutta Jeesus sanoi: "Älkää häntä kieltäkö; sillä ei kukaan, joka tekee voimallisen teon minun nimeeni, voi kohta sen jälkeen puhua minusta pahaa.
But Jesus said, Say not so: for there is no man who will do a great work in my name, and be able at the same time to say evil of me.
ο δε ιησους ειπεν μη κωλυετε αυτον ουδεις γαρ εστιν ος ποιησει δυναμιν επι τω ονοματι μου και δυνασεται ταχυ κακολογησαι με
- 40 Sillä joka ei ole meitä vastaan, se on meidän puolellamme.
He who is not against us is for us.
ος γαρ ουκ εστιν καθ υμων υπερ υμων εστιν
- 41 Sillä joka antaa teille juodaksenne maljallisen vettä siinä nimessä, että te olette Kristuksen omia, totisesti minä sanon teille: se ei jää palkkaansa vaille.
Whoever gives you a cup of water, because you are Christ's, truly I say to you, he will in no way be without his reward.
ος γαρ αν ποτιση υμας ποτηριον υδατος εν τω ονοματι μου οτι χριστου εστε αμην λεγω υμιν ου μη απολεση τον μισθον αυτου
- 42 Ja joka viettelee yhden näistä pienistä, jotka uskovat, sen olisi parempi, että myllynkivi olisi pantu hänen kaulaansa ja hänet olisi heitetty mereen.
And whoever is a cause of trouble to one of these little ones who have faith in me, it would be better for him if a great stone was put round his neck and he was dropped into the sea.
και ος αν σκανδαλιση ενα των μικρων των πιστευοντων εις εμε καλον εστιν αυτω μαλλον ει περικειται λιθος μυλικος περι τον τραχηλον αυτου και βεβληται εις την θαλασσαν
- 43 Ja jos sinun kätesi viettelee sinua, hakkaa se poikki. Parempi on sinulle, että käsipuolena menet elämään sisälle, kuin että, molemmat kädet tallella, joudut helvettiin, sammumattomaan tuleen.
And if your hand is a cause of trouble to you, let it be cut off; it is better for you to go into life with one hand than to have two hands and go into hell, into the eternal fire.
και εαν σκανδαλιζη σε η χειρ σου αποκοψον αυτην καλον σοι εστιν κυλλον εις την ζωην εισελθειν η τας δυο χειρας εχοντα απελθειν εις την γεενναν εις το πυρ το ασβεστον
- 45 Ja jos sinun jalkasi viettelee sinua, hakkaa se poikki. Parempi on sinulle, että jalkapuolena menet elämään sisälle, kuin että sinut, molemmat jalat tallella, heitetään helvettiin.
And if your foot is a cause of trouble to you, let it be cut off: it is better for you to go into life with one foot than to have two feet and go into hell.
και εαν ο πους σου σκανδαλιζη σε αποκοψον αυτον καλον σοι εστιν εισελθειν εις την ζωην χωλον η τους δυο ποδας εχοντα βληθηναι εις την γεενναν εις το πυρ το ασβεστον
- 47 Ja jos sinun silmäsi viettelee sinua, heitä se pois. Parempi on sinulle, että silmäpuolena menet sisälle Jumalan valtakuntaan, kuin että sinut, molemmat silmät tallella, heitetään helvettiin,
And if your eye is a cause of trouble to you, take it out: it is better for you to go into the kingdom of God with one eye than, having two eyes, to go into hell,
και εαν ο οφθαλμος σου σκανδαλιζη σε εκβαλε αυτον καλον σοι εστιν μονοφθαλμον εισελθειν εις την βασιλειαν του θεου η δυο οφθαλμους εχοντα βληθηναι εις την γεενναν του πυρος
- 48 jossa heidän matonsa ei kuole eikä tuli sammuu.
Where their worm is ever living and the fire is not put out.
οπου ο σκοληξ αυτων ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται
- 49 Sillä jokainen ihminen on tulella suolattava, ja jokainen uhri on suolalla suolattava.
Everyone will be salted with fire.
πας γαρ πυρι αλισθησεται και πασα θυσια αλι αλισθησεται
- 50 Suola on hyvä; mutta jos suola käy suolattomaksi, millä te sen maustatte? Olkoon teillä suola itsessänne, ja pitäkää keskenänne rauha."
Salt is good; but if the taste goes from it, how will you make it salt again? Have salt in yourselves, and be at peace one with another.
καλον το αλας εαν δε το αλας αναλον γενηται εν τινη αυτο αρτυσετε εχετε εν εαυτοις αλας και ειρηνευετε εν αλληλοις
- 1 Ja hän nousi sieltä ja tuli Juudean alueelle, kulkien Jordanin toista puolta. Ja taas kokoontui paljon kansaa hänen luoksensa, ja tapansa mukaan hän taas opetti heitä.
And he got up, and went into the country of Judaea on the other side of Jordan: and great numbers of people came together to him again; and, as was his way, he gave them teaching.
κακειθεν αναστας ερχεται εις τα ορια της ιουδαιας δια του περαν του ιορδανου και συμπορευονται παλιν οχλοι προς αυτον και ως ειωθει παλιν εδιδασκεν αυτους
- 2 Ja fariseuksia tuli hänen luoksensa, ja kiusaten häntä he kysyivät häneltä, oliko miehen lupa hyljätä vaimonsa.
And Pharisees came to him, testing him with the question, Is it right for a man to put away his wife?
και προσελθοντες οι φαρισαιοι επηρωτησαν αυτον ει εξεστιν ανδρι γυναικα απολυσαι πειραζοντες αυτον
- 3 Hän vastasi ja sanoi heille: "Mitä Mooses on teille säätänyt?"
And he said to them in answer, What did Moses say you were to do?
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις τι υμιν ενετειλατο μωσης
- 4 He sanoivat: "Mooses salli kirjoittaa erokirjan ja hyljätä vaimon".
And they said to him, Moses let us give her a statement in writing, and be free from her.
οι δε ειπον μωσης επετρεψεν βιβλιον αποστασιου γραψαι και απολυσαι

- 5 Niin Jeesus sanoi heille: "Teidän sydämenne kovuuden tähden hän kirjoitti teille tämän säädöksen.
But Jesus said to them, Because of your hard hearts he gave you this law.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις προς την σκληροκαρδιαν υμων εγραψεν υμιν την εντολην ταυτην
- 6 Mutta luomakunnan alusta Jumala 'on luonut heidät mieheksi ja naiseksi.
But from the first, male and female made he them.
απο δε αρχης κτισεως αρσεν και θηλυ εποιησεν αυτους ο θεος
- 7 Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa.
For this cause will a man go away from his father and mother, and be joined to his wife;
ενεκεν τουτου καταλειπει ανθρωπος τον πατερα αυτου και την μητερα και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου
- 8 Ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi.' Niin eivät he enää ole kaksi, vaan yksi liha.
And the two will become one flesh; so that they are no longer two, but one flesh.
και εσονται οι δυο εις σαρκα μιαν ωστε ουκετι εισιν δυο αλλα μια σαρξ
- 9 Minkä siis Jumala on yhdistänyt, sitä älköön ihminen erottako."
Let not that which has been joined together by God be parted by man.
ο ουν ο θεος συνεζευξεν ανθρωπος μη χωριζετω
- 10 Ja heidän mentyään huoneeseen opetuslapset taas kysyivät häneltä tätä asiaa.
And in the house the disciples put questions to him again about this thing.
και εν τη οικια παλιν οι μαθηται αυτου περι του αυτου επηρωτησαν αυτον
- 11 Ja hän sanoi heille: "Joka hylkää vaimonsa ja nai toisen, se tekee huorin häntä vastaan.
And he said to them, Whoever puts away his wife and takes another, is false to his wife;
και λεγει αυτοις ος εαν απολυση την γυναικα αυτου και γαμηση αλλην μοιχεται επ αυτην
- 12 Ja jos vaimo hylkää miehensä ja menee naimisiin toisen kanssa, niin hän tekee huorin."
And if she herself puts away her husband and takes another, she is false to her husband.
και εαν γυνη απολυση τον ανδρα αυτης και γαμηθη αλλω μοιχεται
- 13 Ja he toivat hänen tykönsä lapsia, että hän koskisi heihin; mutta opetuslapset nuhtelivat tuojia.
And they took to him little children, so that he might put his hands on them: and the disciples said sharp words to them.
και προσεφερον αυτω παιδια ινα αφηται αυτων οι δε μαθηται επετιμων τοις προσφερουσιν
- 14 Mutta kun Jeesus sen näki, närkästyi hän ja sanoi heille: "Sallikaa lasten tulla minun tyköni, älkääkään estäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.
And when Jesus saw it, he was angry, and said to them, Let the little children come to me, and do not keep them away; for of such is the kingdom of God.
ιδων δε ο ιησους ηγανακτησεν και ειπεν αυτοις αφετε τα παιδια ερχεσθαι προς με και μη κολυβετε αυτα των γαρ τοιουτων εστιν η βασιλεια του θεου
- 15 Totisesti minä sanon teille: joka ei ota vastaan Jumalan valtakuntaa niinkuin lapsi, se ei pääse sinne sisälle."
Truly I say to you, Whoever does not put himself under the kingdom of God like a little child, will not come into it at all.
αμην λεγω υμιν ος εαν μη δεξηται την βασιλειαν του θεου ως παιδιον ου μη εισελθη εις αυτην
- 16 Ja hän otti heitä syliinsä, pani kätensä heidän päällensä ja siunasi heitä.
And he took them in his arms, and gave them a blessing, putting his hands on them.
και εναγκαλισαμενος αυτα τιθει τας χειρας επ αυτα ηυλογει αυτα
- 17 Ja hänen sieltä tielle mennessään juoksi muuan hänen luoksensa, polvistui hänen eteensä ja kysyi häneltä: "Hyvä opettaja, mitä minun pitää tekemän, että minä iankaikkisen elämän perisin?"
And while he was going out into the way, a man came running to him, and went down on his knees, saying, Good Master, what have I to do so that I may have eternal life?
και εκπορευομενου αυτου εις οδον προσδραμων εις και γονυπετησας αυτον επηρωτα αυτον διδασκαλε αγαθε τι ποιησω ινα ζωην αιωνιον κληρονομησω
- 18 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Miksi sanot minua hyväksi? Ei kukaan ole hyvä paitsi Jumala yksin.
And Jesus said to him, Why do you say I am good? no one is good but one, and that is God.
ο δε ιησους ειπεν αυτω τι με λεγεις αγαθον ουδεις αγαθος ει μη εις ο θεος

- 19 Käskyt sinä tiedät: 'Älä tapa', 'Älä tee huorin', 'Älä varasta', 'Älä sano vääriä todistusta', 'Älä toiselta anasta', 'Kunnioita isääsi ja äitiäsi.'
You have knowledge of what is said in the law, Do not put any one to death, Do not be untrue in married life, Do not take what is not yours, Do not give false witness, Do not get money by deceit, Give honour to your father and mother.
τας εντολας οιδας μη μοιχευσης μη φονευσης μη κλεψης μη ψευδομαρτυρησης μη αποστερησης τιμα τον πατερα σου και την μητερα
- 20 Mutta hän sanoi hänelle: "Opettaja, niitä kaikkia minä olen noudattanut nuoruudestani asti".
And he said to him, Master, all these laws I have kept from the time when I was young.
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτω διδασκαλε ταυτα παντα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου
- 21 Niin Jeesus katsoi häneen ja rakasti häntä ja sanoi hänelle: "Yksi sinulta puuttuu: mene, myy kaikki, mitä sinulla on, ja anna köyhille, niin sinulla on oleva aarre taivaassa; ja tule ja seuraa minua".
And Jesus, looking on him and loving him, said, There is one thing needed: go, get money for your goods, and give it to the poor, and you will have wealth in heaven: and come with me.
ο δε ιησους εμβλεψας αυτω ηγαπησεν αυτον και ειπεν αυτω εν σοι υστερει υπαγε οσα εχεις πωλησον καιδος τοις πτωχοις και εξεις θησαυρον εν ουρανω και δευρο ακολουθει μοι αρας τον σταυρον
- 22 Mutta hän synkistyi siitä puheesta ja meni pois murheellisena, sillä hänellä oli paljon omaisuutta.
But his face became sad at the saying, and he went away sorrowing: for he was one who had much property.
ο δε στυγνασας επι τω λογω απηλθεν λυπουμενος ην γαρ εχων κτηματα πολλα
- 23 Silloin Jeesus katsoi ympärilleen ja sanoi opetuslapsillensa: "Kuinka vaikea onkaan niiden, joilla on tavaraa, päästä Jumalan valtakuntaan!"
And Jesus, looking round about, said to his disciples, How hard it is for those who have wealth to come into the kingdom of God!
και περιβλεψαμενος ο ιησους λεγει τοις μαθηταις αυτου πως δυσκολως οι τα χρηματα εχοντες εις την βασιλειαν του θεου εισελθουσι
- 24 Niin opetuslapset hämmästyivät hänen sanoistaan. Mutta Jeesus rupesi taas puhumaan ja sanoi heille: "Lapset, kuinka vaikea onkaan niiden, jotka luottavat tavaransa, päästä Jumalan valtakuntaan!"
And the disciples were full of wonder at his words. But Jesus said to them again, Children, how hard it is for those who put faith in wealth to come into the kingdom of God!
οι δε μαθηται εθαμβουνο επι τοις λογοις αυτου ο δε ιησους παλιν αποκριθεις λεγει αυτοις τεκνα πως δυσκολον εστιν τους πεποιθοτας επι τοις χρημασι εις την βασιλειαν του θεου εισελθειν
- 25 Helpompi on kamelin käydä neulansilmän läpi kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan."
It is simpler for a camel to go through a needle's eye, than for a man of wealth to come into the kingdom of God.
ευκοπωτερον εστιν καμηλον δια της τρυμαλιας της ραφιδος εισελθειν η πλουσιον εις την βασιλειαν του θεου εισελθειν
- 26 Niin he hämmästyivät yhä enemmän ja sanoivat toisilleen: "Kuka sitten voi pelastua?"
And they were greatly surprised, saying to him, Who then may have salvation?
οι δε περισσως εξεπλησσαντο λεγοντες προς εαυτους και τις δυναται σωθηναι
- 27 Jeesus katsoi heihin ja sanoi: "Ihmisille se on mahdotonta, mutta ei Jumalalle; sillä Jumalalle on kaikki mahdollista".
Jesus, looking on them, said, With men it is impossible, but not with God: for all things are possible with God.
εμβλεψας δε αυτοις ο ιησους λεγει παρα ανθρωποις αδυνατον αλλ ου παρα τω θεω παντα γαρ δυνατα εστιν παρα τω θεω
- 28 Niin Pietari rupesi puhumaan sanoen hänelle: "Katso, me olemme luopuneet kaikesta ja seuranneet sinua".
Peter said to him, See, we have given up everything, and come after you.
και ηρξατο ο πετρος λεγειν αυτω ιδου ημεις αφηκαμεν παντα και ηκολουθησαμεν σοι
- 29 Jeesus sanoi: "Totisesti minä sanon teille: ei ole ketään, joka minun tähteni ja evankeliumin tähden on luopunut talosta tai veljistä tai sisarista tai äidistä tai isästä tai lapsista tai pelloista,
Jesus said, Truly I say to you, There is no man who has given up house, or brothers, or sisters, or mother, or father, or children, or land, because of me and the good news,
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν αμην λεγω υμιν ουδεις εστιν ος αφηκεν οικιαν η αδελφους η αδελφας η πατερα η μητερα η γυναικα η τεκνα η αγρους ενεκεν εμου και του ευαγγελιου
- 30 ja joka ei saisi satakertaisesti: nyt tässä ajassa taloja ja veljiä ja sisaria ja äitejä ja lapsia ja pelloja, vainojen keskellä, ja tulevassa maailmassa iankaikkista elämää.
Who will not get a hundred times as much now in this time, houses, and brothers, and sisters, and mothers, and children, and land--though with great troubles; and, in the world to come, eternal life.
εαν μη λαβη εκατονταπλασιονα νυν εν τω καιρω τουτω οικιας και αδελφους και αδελφας και μητερας και τεκνα και αγρους μετα διωγων και εν τω αιωνι τω ερχομενω ζων αιωνιον

- 31 **Mutta monet ensimmäiset tulevat viimeisiksi ja viimeiset ensimmäisiksi."**
But a great number who are first will be last: and those who are last will be first.
πολλοι δε εσονται πρωτοι εσχατοι και οι εσχατοι πρωτοι
- 32 **Ja he olivat matkalla, menossa ylös Jerusalemiin, ja Jeesus kulki heidän edellään; ja heidät valtasi hämmästys, ja ne, jotka seurasivat, olivat peloissaan. Ja hän otti taas tykönsä ne kaksitoista ja rupesi heille puhumaan, mitä hänelle oli tapahtuva:**
And they were on the way, going up to Jerusalem; and Jesus was going before them: and they were full of wonder; but those who came after him were in fear. And again he took the twelve, and gave them word of the things which were to come on him,
ησαν δε εν τη οδω αναβαινοντες εις ιεροσολυμα και ην προαγων αυτους ο ιησους και εθαμβουντο και ακολουθουντες εφοβουντο και παραλαβων παλιν τους δωδεκα ηρξατο αυτοις λεγειν τα μελλοντα αυτω συμβαινειν
- 33 **"Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja Ihmisen Poika annetaan ylipappien ja kirjanoppineitten käsiin, ja he tuomitsevat hänet kuolemaan ja antavat hänet pakanain käsiin;**
Saying, See, we go up to Jerusalem; and the Son of man will be given up to the chief priests and the scribes; and they will give an order for his death, and will give him up to the Gentiles:
οτι ιδου αναβαινομεν εις ιεροσολυμα και ο υιος του ανθρωπου παραδοθησεται τοις αρχιερευσιν και τοις γραμματευσιν και κατακρινουσιν αυτον θανατω και παραδωσουσιν αυτον τοις εθνεσιν
- 34 **ja ne pilkkaavat häntä ja sylkevät häntä ja ruoskivat häntä ja tappavat hänet; ja kolmen päivän perästä hän on nouseva ylös".**
And they will make sport of him, and put shame on him, and give him cruel blows, and will put him to death; and after three days he will come back from the dead.
και εμπαιξουσιν αυτω και μαστιγωσουσιν αυτον και εμπτυσουσιν αυτω και αποκτενουσιν αυτον και τη τριτη ημερα αναστησεται
- 35 **Ja Jaakob ja Johannes, Sebedeuksen pojat, menivät hänen luoksensa ja sanoivat hänelle: "Opettaja, me tahtoisimme, että tekisit meille, mitä sinulta anomme".**
And there came to him James and John, the sons of Zebedee, saying to him, Master, will you give us whatever may be our request?
και προσπορευονται αυτω ιακωβος και ιωαννης οι υιοι ζεβεδαιου λεγοντες διδασκαλε θελομεν ινα ο εαν αιτησωμεν ποιησης ημιν
- 36 **Hän sanoi heille: "Mitä tahdotte, että minä teille tekisin?"**
And he said to them, What would you have me do for you?
ο δε ειπεν αυτοις τι θελετε ποιησαι με υμιν
- 37 **Niin he sanoivat hänelle: "Anna meidän istua, toisen oikealla ja toisen vasemmalla puolellasi, sinun kirkkaudessaasi".**
And they said to him, Let us be seated, one at your right hand and one at your left, in your glory.
οι δε ειπον αυτω δοξ ημιν ινα εις εκ δεξιων σου και εις εξ ευωνυμων σου καθισωμεν εν τη δοξη σου
- 38 **Mutta Jeesus sanoi heille: "Te ette tiedä, mitä anotte. Voitteko juoda sen maljan, jonka minä juon, tahi tulla kastetuiksi sillä kasteella, jolla minut kastetaan?"**
But Jesus said to them, You have no knowledge of what you are saying. Are you able to take of my cup? or to undergo the baptism which I am to undergo?
ο δε ιησους ειπεν αυτοις ουκ οιδατε τι αιτεισθε δυνασθε πειν το ποτηριον ο εγω πινω και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι
- 39 **He sanoivat hänelle: "Voimme". Niin Jeesus sanoi heille: "Sen maljan, jonka minä juon, te tosin juotte, ja sillä kasteella, jolla minut kastetaan, kastetaan teidätkin;**
And they said to him, We are able. And Jesus said to them, You will take of the cup from which I take; and the baptism which I am about to undergo you will undergo:
οι δε ειπον αυτω δυναμεθα ο δε ιησους ειπεν αυτοις το μεν ποτηριον ο εγω πινω πιεσθε και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε
- 40 **mutta minun oikealla tai vasemmalla puolellani istuminen ei ole minun annettavissani, vaan se annetaan niille, joille se on valmistettu".**
But to be seated at my right hand or at my left is not for me to give: but it is for those for whom it has been made ready.
το δε καθισαι εκ δεξιων μου και εξ ευωνυμων μου ουκ εστιν εμον δουναι αλλ ους ητοιμασται
- 41 **Kun ne kymmenen sen kuulivat, alkoivat he närkästyä Jaakobiin ja Johannekseen.**
And hearing this, the ten became very angry with James and John.
και ακουσαντες οι δεκα ηρξαντο αγανακτειν περι ιακωβου και ιωαννου
- 42 **Mutta Jeesus kutsui heidät tykönsä ja sanoi heille: "Te tiedätte, että ne, joita kansojen ruhtinaiksi katsotaan, herroina niitä hallitsevat, ja että kansojen mahtavat käyttävät valtaansa niitä kohtaan.**
And Jesus made them come to him, and said to them, You see that those who are made rulers over the Gentiles are lords over them, and their great ones have authority over them.
ο δε ιησους προσκαλεσαμενος αυτους λεγει αυτοις οιδατε οτι οι δοκουντες αρχειν των εθνων κατακυριευουσιν αυτων και οι μεγαλοι αυτων κατεξουσιαζουσιν αυτων
- 43 **Mutta näin ei ole teidän kesken, vaan joka teidän keskuudessanne tahtoo suureksi tulla, se olkoon teidän palvelijanne;**
But it is not so among you: but whoever has a desire to become great among you, let him be your servant:
ουχ ουτως δε εσται εν υμιν αλλ ος εαν θελη γενεσθαι μεγας εν υμιν εσται διακονος υμων

- 44 ja joka teidän keskuudessanne tahtoo olla ensimmäinen, se olkoon kaikkien orja.
And whoever has a desire to be first among you, let him be servant of all.
και ος αν θελη υμων γενεσθαι πρωτος εσται παντων δουλος
- 45 Sillä ei Ihmisen Poikakaan tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaksi monen edestä."
For truly the Son of man did not come to have servants, but to be a servant, and to give his life for the salvation of men.
και γαρ ο υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν διακονηθηναι αλλα διακονησαι και δουναι την ψυχην αυτου λυτρον αντι πολλων
- 46 Ja he tulivat Jerikoon. Ja kun hän vaelsi Jerikosta opetuslastensa ja suuren väkijoukon seuraamana, istui sokea kerjäläinen, Bartimeus, Timeuksen poika, tien vieressä.
And they came to Jericho: and when he was going out of Jericho, with his disciples and a great number of people, the son of Timaeus, Bartimaeus, a blind man, was seated by the wayside, with his hand out for money.
και ερχονται εις ιεριχω και εκπορευομενου αυτου απο ιεριχω και των μαθητων αυτου και ογλου ικανου υιος τιμαιου βαρτιμαιος ο τυφλος εκαθητο παρα την οδον προσαιτων
- 47 Ja kun hän kuuli, että se oli Jeesus Nasaretilainen, rupesi hän huutamaan ja sanoamaan: "Jeesus, Daavidin poika, armahda minua".
And when it came to his ears that it was Jesus of Nazareth, he gave a cry, and said, Jesus, Son of David, have mercy on me.
και ακουσας οτι ιησους ο ναζωραιος εστιν ηρξατο κραζειν και λεγειν ο υιος δαβιδ ιησου ελεησον με
- 48 Ja monet nuhtelivat häntä saadakseen hänet vaikenemaan. Mutta hän huusi vielä enemmän: "Daavidin poika, armahda minua".
And some of them, turning in protest, gave him an order to be quiet: but he went on crying out all the more, Son of David, have mercy on me.
και επετιμων αυτω πολλοι ινα σιωπηση ο δε πολλω μαλλον εκραζεν υιε δαβιδ ελεησον με
- 49 Silloin Jeesus seisahtui ja sanoi: "Kutsukaa hänet tänne". Ja he kutsuivat sokean, sanoen hänelle: "Ole turvallisella mielellä, nouse; hän kutsuu sinua".
And Jesus came to a stop and said, Let him come. And crying out to the blind man, they said to him, Be comforted: come, he has sent for you.
και στας ο ιησους ειπεν αυτον φωνηθηναι και φωνουσιν τον τυφλον λεγοντες αυτω θαρσει εγειραι φωνει σε
- 50 Niin hän heitti vaippansa päältään, kavahti seisomaan ja tuli Jeesuksen tykö.
And he, putting off his coat, got up quickly, and came to Jesus.
ο δε αποβαλων το ιματιον αυτου αναστας ηλθεν προς τον ιησουν
- 51 Ja Jeesus puhutteli häntä sanoen: "Mitä tahdot, että minä sinulle tekisin?" Niin sokea sanoi hänelle: "Rabhuuni, että saisin näköni jälleen".
And Jesus said to him, What would you have me do to you? And the blind man said, Master, make me able to see.
και αποκριθεις λεγει αυτω ο ιησους τι θελεις ποιησω σοι ο δε τυφλος ειπεν αυτω ραββوني ινα αναβλεπω
- 52 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Mene, sinun uskosi on sinut pelastanut". Ja kohta hän sai näkönsä ja seurasi häntä tiellä.
And Jesus said to him, Go on your way; your faith has made you well. And straight away he was able to see, and went after him in the way.
ο δε ιησους ειπεν αυτω υπαγε η πιστις σου σεσωκεν σε και ευθεως ανεβλεψεν και ηκολουθει τω ιησου εν τη οδω
- 1 Ja kun he lähestyivät Jerusalemia, tullen Beetfageen ja Betaniaan Öllymäelle, lähetti hän kaksi opetuslastaan
And when they came near to Jerusalem, to Beth-phage and Bethany, at the Mountain of Olives, he sent two of his disciples,
και οτε εγγιζουσιν εις ιερουσαλημ εις βηθφαγη και βηθανιαν προς το ορος των ελαιων αποστελλει δυο των μαθητων αυτου
- 2 ja sanoi heille: "Menkää kylään, joka on edessänne, niin te kohta, kun sinne tulette, löydätte sidottuna varsan, jonka selässä ei yksikään ihminen vielä ole istunut; päästäkää se ja tuokaa tänne.
And said to them, Go into the little town opposite: and when you come to it, you will see a young ass with a cord round his neck, on which no man has ever been seated; let him loose, and come back with him.
και λεγει αυτοις υπαγετε εις την κωμην την κατεναντι υμων και ευθεως εισπορευομενοι εις αυτην ευρησετε πωλον δεδεμενον εφ ον ουδεις ανθρωπων κεκαθικεν λυσαντες αυτον αγαγετε
- 3 Ja jos joku teille sanoo: 'Miksi te noin teette?', niin sanokaa: 'Herra tarvitsee sitä ja lähettää sen kohta tänne takaisin'.
And if anyone says to you, Why are you doing this? say, The Lord has need of him and will send him back straight away.
και εαν τις υμιν ειπη τι ποιειτε τουτο ειπατε οτι ο κυριος αυτου χρειαν εχει και ευθεως αυτον αποστελει ωδε
- 4 Niin he menivät ja löysivät oven eteen ulos kujalle sidotun varsan ja päästivät sen.
And they went away and saw a young ass by the door outside in the open street; and they were getting him loose.
απηλθον δε και ευρον τον πωλον δεδεμενον προς την θυραν εξω επι του αμφοδου και λουσιν αυτον

- 5 Ja muutamat niistä, jotka siellä seisoivat, sanoivat heille: "Mitä te teette, kun päästätte varsan?"
And some of those who were there said to them, What are you doing, taking the ass?
και τινες των εκει εστηκοτων ελεγον αυτοις τι ποιειτε λυοντες τον πωλον
- 6 Niin he sanoivat heille, niinkuin Jeesus oli käsenyt; ja he antoivat heidän mennä.
And they said to them the words which Jesus had said; and they let them go.
οι δε ειπον αυτοις καθως ενετειλατο ο ιησους και αφηκαν αυτους
- 7 Ja he toivat varsan Jeesuksen luo ja heittivät vaatteensa sen päälle, ja hän istui sen selkään.
And they took the young ass to Jesus, and put their clothing on him, and he got on his back.
και ηγαγον τον πωλον προς τον ιησουν και επεβαλον αυτω τα ιματια αυτων και εκαθισεν επ αυτω
- 8 Ja monet levittivät vaatteensa tielle, ja toiset lehviä, joita katkoivat kedoilta.
And a great number put down their clothing in the way; and others put down branches which they had taken from the fields.
πολλοι δε τα ιματια αυτων εστρωσαν εις την οδον αλλοι δε στοιβαδας εκοπτον εκ των δενδρων και εστρωννυον εις την οδον
- 9 Ja ne, jotka kulkivat edellä, ja jotka seurasivat, huusivat: "Hoosianna, siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen!"
And those who went in front, and those who came after, were crying, Glory: A blessing on him who comes in the name of the Lord:
και οι προαγοντες και οι ακολουθουντες εκραζον λεγοντες ωσαννα ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι κυριου
- 10 Siunattu olkoon isämme Daavidin valtakunta, joka tulee. Hoosianna korkeuksissa!"
A blessing on the coming kingdom of our father David: Glory in the highest.
ευλογημενη η ερχομενη βασιλεια εν ονοματι κυριου του πατρος ημων δαβιδ ωσαννα εν τοις υψιστοις
- 11 Ja hän kulki sisälle Jerusalemiin ja meni pyhäkköön; ja katseltuaan kaikkea hän lähti niiden kahdentoista kanssa Betaniaan, sillä aika oli jo myöhäinen.
And he went into Jerusalem into the Temple; and after looking round about on all things, it being now evening, he went out to Bethany with the twelve.
και εισηλθεν εις ιεροσολυμα ο ιησους και εις το ιερον και περιβλεψαμενος παντα οψιας ηδη ουσης της ωρας εξηλθεν εις βηθανιαν μετα των δωδεκα
- 12 Kun he seuraavana päivänä lähtivät Betaniasta, oli hänen nälkä.
And on the day after, when they had come out from Bethany, he was in need of food.
και τη επαυριον εξελθοντων αυτων απο βηθανιας επεινασεν
- 13 Ja kun hän kaukaa näki viikunapuun, jossa oli lehtiä, meni hän katsomaan, löytäisikö ehkä jotakin siitä; mutta tultuaan sen luo hän ei löytänyt muuta kuin lehtiä. Sillä silloin ei ollut viikunain aika.
And seeing a fig-tree in the distance with leaves, he went to see if by chance it had anything on it: and when he came to it, he saw nothing but leaves, for it was not the time for the fruit.
και ιδων συκην μακροθεν εχουσαν φυλλα ηλθεν εις αυτην και ελθων επ αυτην ουδεν ευρεν ει μη φυλλα ου γαρ ην καιρος συκων
- 14 Niin hän puhui ja sanoi sille: "Älköön ikinä enää kukaan sinusta hedelmää syökö". Ja hänen opetuslapsensa kuulivat sen.
And he said to it, Let no man take fruit from you for ever. And his disciples took note of his words.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτη μηκετι εκ σου εις τον αιωνα μηδεις καρπον φαγοι και ηκουον οι μαθηται αυτου
- 15 Ja he tulivat Jerusalemiin. Ja hän meni pyhäkköön ja rupesi ajamaan ulos niitä, jotka myivät ja ostivat pyhäkössä, ja kaatoi kumoon rahanvaihtajain pöydät ja kyyhkysten myyjäin istuimet,
And they came to Jerusalem; and he went into the Temple, and sent out those who were trading there, overturning the tables of the money-changers and the seats of those who were offering doves for money;
και ερχονται εις ιεροσολυμα και εισελθων ο ιησους εις το ιερον ηρξατο εκβαλλειν τους πωλουντας και αγοραζοντας εν τω ιερω και τας τραπεζας των κολλυβιστων και τας καθεδρας των πωλουντων τας περιστερας κατεστρεψεν
- 16 eikä sallinut kenenkään kantaa mitään astiaa pyhäkön kautta.
And he would not let any man take a vessel through the Temple.
και ουκ ηφιεν ινα τις διενεγκη σκευος δια του ιερου
- 17 Ja hän opetti ja sanoi heille: "Eikö ole kirjoitettu: 'Minun huoneeni on kutsuttava kaikkien kansojen rukoushuoneeksi'? Mutta te olette tehneet siitä ryövärien luolan."
And he gave them teaching, and said to them, Is it not in the Writings, My house is to be named a house of prayer for all the nations? but you have made it a hole of thieves.
και εδιδασκεν λεγων αυτοις ου γεγραπται οτι ο οικος μου οικος προσευχης κληθησεται πασιν τοις εθνεσιν υμεις δε εποιησατε αυτον σπηλαιον ληστων

- 18 Ja ylipapit ja kirjanoppineet kuulivat sen ja miettivät, kuinka saisivat hänet surmatuksi; sillä he pelkäsivät häntä, koska kaikki kansa oli hämmästyksissään hänen opetuksestansa.
And it came to the ears of the chief priests and scribes, and they took thought how they might put him to death; being in fear of him, because all the people were full of wonder at his teaching.
και ηκουσαν οι γραμματαις και οι αρχιερεις και εξητουν πως αυτον απολεσουσιν εφοβουντο γαρ αυτον οτι πας ο οχλος εξεπλησσετο επι τη διδαχη αυτου
- 19 Illan tultua he menivät kaupungin ulkopuolelle.
And every evening he went out of the town.
και οτε οψε εγενετο εξεπορευετο εξω της πολεως
- 20 Ja kun he varhain aamulla kulkivat ohi, näkivät he viikunapuun kuivettuneen juuria myöten.
And when they were going by in the morning, they saw the fig-tree dead from the roots.
και πρωι παραπορευομενοι ειδον την συκην εξηραμμενην εκ ριζων
- 21 Silloin Pietari muisti Jeesuksen sanat ja sanoi hänelle: "Rabbi, katso, viikunapuu, jonka sinä kiroisit, on kuivettunut".
And Peter, having a memory of it, said to him, Master, see, the tree which was cursed by you is dead.
και αναμνησθεις ο πετρος λεγει αυτω ραββι ιδε η συκη ην καταρασω εξηρανται
- 22 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Pitäkää usko Jumalaan.
And Jesus, answering, said to them, Have God's faith.
και αποκριθεις ιησους λεγει αυτοις εχετε πιστιν θεου
- 23 Totisesti minä sanon teille: jos joku sanoisi tälle vuorelle: 'Kohoa ja heittäydy mereen', eikä epäilisi sydämessään, vaan uskoisi sen tapahtuvan, minkä hän sanoo, niin se hänelle tapahtuisi.
Truly I say to you, Whoever says to this mountain, Be taken up and be put into the sea; and has no doubt in his heart, but has faith that what he says will come about, he will have his desire.
αμην γαρ λεγω υμιν οτι ος αν ειπη τω ορει τουτω αρθητι και βληθητι εις την θαλασσαν και μη διακριθη εν τη καρδια αυτου αλλα πιστευση οτι α λεγει γινεται εσται αυτο ο εαν ειπη
- 24 Sentähden minä sanon teille: kaikki, mitä te rukoilette ja anotte, uskokaa saaneeen, niin se on teille tuleva.
For this reason I say to you, Whatever you make a request for in prayer, have faith that it has been given to you, and you will have it.
δια τουτω λεγω υμιν παντα οσα αν προσευχομενοι αιτεισθε πιστευετε οτι λαμβανετε και εσται υμιν
- 25 Ja kun te seisotte ja rukoilette, niin antakaa anteeksi, jos kenellä teistä on jotakin toistansa vastaan, että myös teidän Isänne, joka on taivaassa, antaisi teille anteeksi teidän rikkomuksenne."
And whenever you make a prayer, let there be forgiveness in your hearts, if you have anything against anyone; so that you may have forgiveness for your sins from your Father who is in heaven.
και οταν στηκητε προσευχομενοι αφιετε ει τι εχετε κατα τινος ινα και ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφη υμιν τα παραπτωματα υμων
- 27 Ja he tulivat taas Jerusalemiin. Ja kun hän käveli pyhäkössä, tulivat ylipapit ja kirjanoppineet ja vanhimmat hänen luoksensa
And they came again to Jerusalem: and while he was walking in the Temple, there came to him the chief priests and the scribes and those in authority:
και ερχονται παλιν εις ιεροσολυμα και εν τω ιερω περιπατουτος αυτου ερχονται προς αυτον οι αρχιερεις και οι γραμματαις και οι πρεσβυτεροι
- 28 ja sanoivat hänelle: "Millä vallalla sinä näitä teet? Tahi kuka sinulle on antanut vallan näitä tehdä?"
And they said to him, By what authority do you do these things? or who gave you authority to do these things?
και λεγουσιν αυτω εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις και τις σοι την εξουσιαν ταυτην εδωκεν ινα ταυτα ποιης
- 29 Mutta Jeesus vastasi heille: "Minä myös teen teille yhden kysymyksen; vastatkaa te minulle, niin minä sanon teille, millä vallalla minä näitä teen.
And Jesus said to them, I will put to you one question; give me an answer, and I will say by what authority I do these things.
ο δε ιησους αποκριθεις ειπεν αυτοις επρωτησω υμας καγω ενα λογον και αποκριθητε μοι και ερω υμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω
- 30 Oliko Johanneksen kaste taivaasta vai ihmisistä? Vastatkaa minulle."
The baptism of John, was it from heaven or from men? give me an answer.
το βαπτισμα ιωαννου εξ ουρανου ην η εξ ανθρωπων αποκριθητε μοι
- 31 Niin he neuvottelivat keskenään sanoen: "Jos sanomme: 'Taivaasta', niin hän sanoo: 'Miksi ette siis uskoneet häntä?'
And they gave thought to it among themselves, saying, If we say, From heaven; he will say, Why then did you not have faith in him?
και ελογιζοντο προς εαυτους λεγοντες εαν ειπωμεν εξ ουρανου ερει διατι ουν ουκ επιστευσατε αυτω
- 32 Vai sanomme: 'Ihmistä'?" - sitä he kansan tähden pelkäsivät sanoa, sillä kaikkien mielestä Johannes totisesti oli profeetta.
But if we say, From men--they were in fear of the people, because all took John to be truly a prophet.
αλλ εαν ειπωμεν εξ ανθρωπων εφοβουντο τον λαον απαντες γαρ ειχον τον ιωαννην οτι οντως προφητης ην

- 33 Ja he vastasivat ja sanoivat Jeesukselle: "Emme tiedä". Silloin Jeesus sanoi heille: "Niinpä en minäkään sano teille, millä vallalla minä näitä teen".
And they said in answer to Jesus, We have no idea. And Jesus said to them, And I will not say to you by what authority I do these things.
και αποκριθεντες λεγουσιν τω ιησου ουκ οιδαμεν και ο ιησους αποκριθεις λεγει αυτοις ουδε εγω λεγω υμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω
- 1 Ja hän rupesi puhumaan heille vertauksilla: "Mies istutti viinitarhan ja teki aidan sen ympärille ja kaivoi viinikuurnan ja rakensi tornin; ja hän vuokrasi sen viinitarhureille ja matkusti muille maille.
And he gave them teaching in the form of stories. A man had a vine-garden planted, and put a wall about it, and made a place for crushing out the wine, and put up a tower, and let it out to field-workers, and went into another country.
και ηρξατο αυτοις εν παραβολαις λεγειν αμπελωνα εφυτευσεν ανθρωπος και περιεθηκεν φραγμαν και ωρυξεν υποληγιον και ωκοδομησεν πυργον και εξεδото αυτον γεωργοις και απεδημησεν
- 2 Ja kun aika tuli, lähetti hän palvelijan viinitarhurien luo perimään tarhureilta viinitarhan hedelmiä.
And when the time came, he sent a servant to get from the workmen some of the fruit of the garden.
και απεστειλεν προς τους γεωργους τω καιρω δουλον ινα παρα των γεωργων λαβη απο του καρπου του αμπελωνος
- 3 Mutta he ottivat hänet kiinni, pieksivät ja lähettivät tyhjin käsin pois.
And they took him, and gave him blows, and sent him away with nothing.
οι δε λαβοντες αυτον εδειραν και απεστειλαν κενον
- 4 Ja vielä hän lähetti heidän luoksensa toisen palvelijan. Ja häntä he löivät päähän ja häpäisivät.
And again he sent to them another servant; and they gave him wounds on the head, and were very cruel to him.
και παλιν απεστειλεν προς αυτους αλλον δουλον κακεινον λιθοβολησαντες κεφαλαιωσαν και απεστειλαν ητιμωμενον
- 5 Ja hän lähetti vielä toisen, ja sen he tappoivat; ja samoin useita muita: toisia he pieksivät, toisia tappoivat.
And he sent another; and they put him to death: and a number of others, whipping some, and putting some to death.
και παλιν αλλον απεστειλεν κακεινον απεκτειναν και πολλους αλλους τους μεν δεροντες τους δε αποκτεινοντες
- 6 Vielä hänellä oli ainoa rakas poikansa. Hänet hän lähetti viimeiseksi heidän luoksensa sanoen: 'Kavahtavat kaiketi minun poikaani'.
He still had one, a dearly loved son: he sent him last to them, saying, They will have respect for my son.
ετι ουν ενα υιον εχων αγαπητον αυτου απεστειλεν και αυτον προς αυτους εσχατον λεγων οτι εντραπησονται τον υιον μου
- 7 Mutta viinitarhurit sanoivat toisilleen: 'Tämä on perillinen; tulkaa, tappakaamme hänet, niin perintö jää meille'.
But those workmen said among themselves, This is he who will one day be the owner of the property; come, let us put him to death, and the heritage will be ours.
εκεινοι δε οι γεωργοι ειπον προς εαυτους οτι ουτος εστιν ο κληρονομος δευτε αποκτεινωμεν αυτον και ημων εσται η κληρονομια
- 8 Ja he ottivat hänet kiinni, tappoivat ja heittivät hänet ulos viinitarhasta.
And they took him and put him to death, pushing his body out of the garden.
και λαβοντες αυτον απεκτειναν και εξεβαλον εξω του αμπελωνος
- 9 Mitä nyt viinitarhan herra on tekevä? Hän tulee ja tuhoaa viinitarhurit ja antaa viinitarhan muille.
What then will the master of the garden do? He will come and put the workmen to death, and will give the garden into the hands of others.
τι ουν ποιησει ο κυριος του αμπελωνος ελευσεται και απολεσει τους γεωργους και δωσει τον αμπελωνα αλλοις
- 10 Ettekö ole lukeneet tätä kirjoitusta: 'Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi;
Have you not seen this which is in the Writings: The stone which the builders put on one side, the same was made the chief stone of the building:
ουδε την γραφην ταυτην ανεγνωτε λιθον ον απεδοκιμασαν οι οικοδομουντες ουτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας
- 11 Herralta tämä on tullut ja on ihmeellinen meidän silmissämme'?"
This was the Lord's doing, and it is a wonder in our eyes?
παρα κυριου εγενετο αυτη και εστιν θαυμαστη εν οφθαλμοις ημων
- 12 Silloin he olisivat tahtoneet ottaa hänet kiinni, mutta pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän oli puhunut tämän vertauksen heistä. Ja he jättivät hänet ja menivät pois.
And they made attempts to take him; but they were in fear of the people, because they saw that the story was against them; and they went away from him.
και εξητουν αυτον κρατησαι και εφοβηθησαν τον οχλον εγνωσαν γαρ οτι προς αυτους την παραβολην ειπεν και αφεντες αυτον απηλθον

- 13 Ja he lähettivät hänen luoksensa muutamia fariseuksia ja herodilaisia kietomaan häntä sanoilla.
Then they sent to him certain of the Pharisees and the Herodians, so that they might make use of his words to take him by a trick.
και αποσπελλουσιν προς αυτον τινας των φαρισαιων και των ηρωδιανων ινα αυτον αγρευσωσιν λογω
- 14 Nämä tulivat ja sanoivat hänelle: "Opettaja, me tiedämme, että sinä olet totinen etkä välitä kenestäkään, sillä sinä et katso henkilöön, vaan opetat Jumalan tietä totuudessa. Onko luvallista antaa keisarille veroa vai ei? Tuleeko meidän antaa vai ei?"
And when they had come, they said to him, Master, we are certain that you are true, and have no fear of anyone: you have no respect for a man's position, but you are teaching the true way of God: Is it right to give taxes to Caesar or not?
οι δε ελθοντες λεγουσιν αυτω διδασκαλε οιδαμεν οτι αληθης ει και ου μελει σοι περι ουδενος ου γαρ βλεπεις εις προσωπον ανθρωπων αλλ επ αληθειας την οδον του θεου διδασκεις εξεστιν κησσον καισαρι δουναι η ου
- 15 Mutta hän tiesi heidän ulkokultaisuutensa ja sanoi heille: "Miksi kiusaatte minua? Tuokaa denari minun nähdäkseni."
Are we to give or not to give? But he, conscious of their false hearts, said to them, Why do you put me to the test? give me a penny, so that I may see it.
δωμεν η μη δωμεν ο δε ειδως αυτων την υποκρισιν ειπεν αυτοις τι με πειραζετε φερετε μοι δηναριον ινα ιδω
- 16 Niin he toivat. Ja hän sanoi heille: "Kenen kuva ja päällekirjoitus tämä on?" He vastasivat hänelle: "Keisarin".
And they gave him one. And he said to them, Whose is this image and name on it? And they said to him, Caesar's.
οι δε ηνεγκαν και λεγει αυτοις τινος η εικον αυτη και η επιγραφη οι δε ειπον αυτω καισαρος
- 17 Jeesus sanoi heille: "Antakaa keisarille, mikä keisarin on, ja Jumalalle, mikä Jumalan on". Ja he ihmettelivät häntä suuresti.
And Jesus said to them, Give to Caesar the things which are Caesar's, and to God the things which are God's. And they were full of wonder at him.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις αποδοτε τα καισαρος καισαρι και τα του θεου τω θεω και εθαυμασαν επ αυτω
- 18 Ja hänen luoksensa tuli saddukeuksia, jotka sanovat, ettei ylösnousemusta ole; ja he kysyivät häneltä sanoen:
And there came to him Sadducees, who say there is no coming back from the dead; and they put a question to him, saying,
και ερχονται σαδδουκαιοι προς αυτον οτινες λεγουσιν αναστασιν μη ιναι και επηρωτησαν αυτον λεγοντες
- 19 "Opettaja, Mooses on säätänyt meille: 'Jos joltakin kuolee veli, joka jättää jälkeensä vaimon, mutta ei jätä lasta, niin ottakoon hän veljensä lesken ja herättäköön veljellensä siemenen'.
Master, in the law Moses says, If a man's brother comes to his end, and has a wife still living and no child, it is right for his brother to take his wife, and get a family for his brother.
διδασκαλε μοισης εγραψεν ημιν οτι εαν τινος αδελφος αποθανη και καταλιπη γυναικα και τεκνα μη αφη ινα λαβη ο αδελφος αυτου την γυναικα αυτου και εξαναστηση σπερμα τω αδελφω αυτου
- 20 Oli seitsemän veljestä. Ensimmäinen otti vaimon, ja kun hän kuoli, ei häneltä jäänyt jälkeläistä.
There were seven brothers: and the first took a wife, and at his death there were no offspring;
επτα αδελφοι ησαν και ο πρωτος ελαβεν γυναικα και αποθησκων ουκ αφηκεν σπερμα
- 21 Silloin toinen otti hänet, ja hänkin kuoli jättämättä jälkeläistä. Niin myös kolmas.
And the second took her, and at his death there were no offspring; and the third the same:
και ο δευτερος ελαβεν αυτην και απεθανεν και ουδε αυτος αφηκεν σπερμα και ο τριτος ωσαυτως
- 22 Samoin kävi kaikille seitsemälle: heiltä ei jäänyt jälkeläistä. Viimeiseksi kaikista vaimokin kuoli.
And all the seven had no seed. Last of all the woman herself came to her death.
και ελαβον αυτην οι επτα και ουκ αφηκαν σπερμα εσχατη παντων απεθανεν και η γυνη
- 23 Ylösnousemuksessa siis, kun he nousevat ylös, kenelle heistä hän joutuu vaimoksi, sillä hän oli ollut kaikkien noiden seitsemän vaimona?"
In the future life, when they come back from the dead, whose wife will she be? for the seven had her for a wife.
εν τη ουν αναστασει οταν αναστωσιν τινος αυτων εσται γυνη οι γαρ επτα εσχον αυτην γυναικα
- 24 Jeesus sanoi heille: "Ettekö te siitä syystä eksy, kun ette tunne kirjoituksia ettekä Jumalan voimaa?
Jesus said to them, Is not this the reason for your error, that you have no knowledge of the holy Writings or of the power of God?
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις ου δια τουτο πλανασθε μη ειδοτες τας γραφας μηδε την δυναμιν του θεου
- 25 Sillä kun kuolleista noustaan, ei naida eikä mennä miehelle; vaan he ovat niinkuin enkelit taivaissa.
When they come back from the dead, they do not get married, but are like the angels in heaven.
οταν γαρ εκ νεκρων αναστωσιν ουτε γαμουσιν ουτε γαμισκονται αλλ εισιν ως αγγελιοι οι εν τοις ουρανοις

- 26 **Mutta mitä siihen tulee, että kuolleet nousevat ylös, ettekö ole lukeneet Mooseksen kirjasta, kertomuksessa orjantappurapensaasta, kuinka Jumala puhui hänelle sanoen: 'Minä olen Aabrahamin Jumala ja Iisakin Jumala ja Jaakobin Jumala'?**
But as to the dead coming back to life; have you not seen in the book of Moses, about the burning thorn-tree, how God said to him, I am the God of Abraham, and the God of Isaac, and the God of Jacob?
περι δε των νεκρων οτι εγειρονται ουκ ανεγνωτε εν τη βιβλω μωσεως επι της βατου ως ειπεν αυτω ο θεος λεγων εγω ο θεος αβρααμ και ο θεος ισαακ και ο θεος ιακωβ
- 27 **Ei hän ole kuolleitten Jumala, vaan elävien. Suuresti te eksytte."**
He is not the God of the dead, but of the living: you are greatly in error.
ουκ εστιν ο θεος νεκρων αλλα θεος ζωντων υμεις ουν πολυ πλανασθε
- 28 **Silloin tuli hänen luoksensa eräs kirjanoppinut, joka oli kuullut heidän keskustelunsa ja huomannut hänen hyvin vastanneen heille, ja kysyi häneltä: "Mikä on ensimmäinen kaikista käskyistä?"**
And one of the scribes came, and hearing their argument together, and seeing that he had given them a good answer, put the question to him, Which law is the first of all?
και προσελθων εις των γραμματεων ακουσας αυτων συζητουτων ειδως οτι καλως αυτοις απεκριθη επηρωτησεν αυτον ποια εστιν πρωτη πασων εντολη
- 29 **Jeesus vastasi: "Ensimmäinen on tämä: 'Kuule, Israel: Herra, meidän Jumalamme, Herra on yksi ainoa;**
Jesus said in answer, The first is, Give ear, O Israel: The Lord our God is one Lord;
ο δε ιησους απεκριθη αυτω οτι πρωτη πασων των εντολων ακουε ισραηλ κυριος ο θεος ημων κυριος εις εστιν
- 30 **ja rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydämestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta mielestäsi ja kaikesta voimastasi'.**
And you are to have love for the Lord your God with all your heart, and with all your soul, and with all your mind, and with all your strength.
και αγαπησεις κυριον τον θεον σου εξ ολης της καρδιας σου και εξ ολης της ψυχης σου και εξ ολης της διανοιας σου και εξ ολης της ισχυος σου αυτη πρωτη εντολη
- 31 **Toinen on tämä: 'Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi'. Ei ole mitään käskyä, suurempaa kuin nämä."**
The second is this, Have love for your neighbour as for yourself. There is no other law greater than these.
και δευτερα ομοια αυτη αγαπησεις τον πλησιον σου ως σεαυτον μειζων τουτων αλλη εντολη ουκ εστιν
- 32 **Niin kirjanoppinut sanoi hänelle: "Oikein sanoit, opettaja, totuuden mukaan, että yksi hän on, ja ettei ketään muuta ole, paitsi hän.**
And the scribe said to him, Truly, Master, you have well said that he is one, and there is no other but he:
και ειπεν αυτω ο γραμματευς καλως διδασκαλε επ αληθειας ειπας οτι εις εστιν θεος και ουκ εστιν αλλος πλην αυτου
- 33 **Ja rakastaa häntä kaikesta sydämestään ja kaikesta ymmärryksestään ja kaikesta voimastaan, ja rakastaa lähimmäistään niinkuin itseänsä, se on enemmän kuin kaikki polttouhrit ja muut uhrit."**
And to have love for him with all the heart, and with all the mind, and with all the strength, and to have the same love for his neighbour as for himself, is much more than all forms of offerings.
και το αγαπαν αυτον εξ ολης της καρδιας και εξ ολης της συνεσεως και εξ ολης της ψυχης και εξ ολης της ισχυος και το αγαπαν τον πλησιον ως εαυτον πλειον εστιν παντων των ολοκαυτωματων και των θυσιων
- 34 **Kun Jeesus näki, että hän vastasi ymmärtäväisesti, sanoi hän hänelle: "Sinä et ole kaukana Jumalan valtakunnasta". Eikä kukaan enää rohjennut häneltä kysyä.**
And when Jesus saw that he gave a wise answer, he said to him, You are not far from the kingdom of God. And every man after that was in fear of questioning him any more.
και ο ιησους ιδων αυτον οτι νουνεχως απεκριθη ειπεν αυτω ου μακρην ει απο της βασιλειας του θεου και ουδεις ουκετι ετολμα αυτον επερωτησαι
- 35 **Ja opettaessaan pyhäkössä Jeesus puhui edelleen ja sanoi: "Kuinka kirjanoppineet sanovat, että Kristus on Daavidin poika?**
And Jesus, when he was teaching in the Temple, said, How do the scribes say that the Christ is the Son of David?
και αποκριθεις ο ιησους ελεγεν διδασκων εν τω ιερω πως λεγουσιν οι γραμματαις οτι ο χριστος υιος εστιν δαβιδ
- 36 **Onhan Daavid itse sanonut Pyhässä Hengessä: 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi alle'.**
David himself said in the Holy Spirit, The Lord said to my Lord, Be seated at my right hand, till I put those who are against you under your feet.
αυτος γαρ δαβιδ ειπεν εν τω πνευματι τω αγιω ειπεν ο κυριος τω κυριω μου καθου εκ δεξιων μου εως αν θω τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου
- 37 **Daavid itse sanoo häntä Herraksi; kuinka hän sitten on hänen poikansa?" Ja suuri kansanjoukko kuunteli häntä mielellään.**
David himself gives him the name of Lord; and how then is he his son? And the common people gave ear to him gladly.
αυτος ουν δαβιδ λεγει αυτον κυριον και ποθεν υιος αυτου εστιν και ο πολυς οχλος ηκουεν αυτου ηδεως
- 38 **Ja opettaessaan hän sanoi: "Varokaa kirjanoppineita, jotka mielellään käyskelevät pitkissä vaipoissa ja haluavat tervehdyksiä toreilla**
And in his teaching he said, Be on your watch against the scribes, whose pleasure it is to go about in long robes and be respected in the market-places,
και ελεγεν αυτοις εν τη διδαχη αυτου βλεπετε απο των γραμματεων των θελοντων εν στολαις περιπατειν και ασπασμους εν ταις αγοραις

- 39 ja etumaisia istuimia synagoogissa ja ensimmäisiä sijoja pidoissa,
And to have the chief seats in the Synagogues and the first places at feasts;
και πρωτοκαθεδριας εν ταις συναγωγαίς και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοίς
- 40 noita, jotka syövät leskien huoneet ja näön vuoksi pitävät pitkiä rukouksia; he saavat sitä kovemman tuomion".
Who take away the property of widows, and before the eyes of men make long prayers; these will be judged more hardly.
οι κατεσθιοντες τας οικιας των γηρων και προφασει μακρα προσευχομενοι ουτοι ληψονται περισσοτερον κριμα
- 41 Ja hän istui vastapäätä uhriarkkua ja katseli, kuinka kansa pani rahaa uhriarkkuun. Ja monet rikkaat panivat paljon.
And he took a seat by the place where the money was kept, and saw how the people put money into the boxes: and a number who had wealth put in much.
και καθισας ο ιησους κατεναντι του γαζοφυλακιου εθεωρει πως ο οχλος βαλλει χαλκον εις το γαζοφυλακιον και πολλοι πλουσιοι εβαλλον πολλα
- 42 Niin tuli köyhä leski ja pani kaksi ropoa, yhteensä muutamia pennejä.
And there came a poor widow, and she put in two little bits of money, which make a farthing.
και ελθουσα μια χηρα πτωχη εβαλεν λεπτα δυο ο εστιν κοδραντης
- 43 Ja hän kutsui opetuslapsensa tykönsä ja sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin kaikki muut, jotka panivat uhriarkkuun.
And he made his disciples come to him, and said to them, Truly I say to you, This poor widow has put in more than all those who are putting money into the box:
και προσκαλεσαμενος τους μαθητας αυτου λεγει αυτοις αμην λεγω υμιν οτι η χηρα αυτη η πτωχη πλειον παντων βεβληκεν των βαλοντων εις το γαζοφυλακιον
- 44 Sillä he kaikki panivat liiastaan, mutta tämä pani puutteestaan kaiken, mitä hänellä oli, koko elämisensä."
Because they all put in something out of what they had no need for; but she out of her need put in all she had, even all her living.
παντες γαρ εκ του περισσεουτος αυτοις εβαλον αυτη δε εκ της υστερησεως αυτης παντα οσα ειχεν εβαλεν ολον τον βιον αυτης
- 1 Ja kun hän meni ulos pyhäköstä, sanoi eräs hänen opetuslapsistaan hänelle: "Opettaja, katso, millaiset kivet ja millaiset rakennukset!"
And when he was going out of the Temple, one of his disciples said to him, Master, see, what stones and what buildings!
και εκπορευομενου αυτου εκ του ιερου λεγει αυτω εις των μαθητων αυτου διδασκαλε ιδε ποταποι λιθοι και ποταπαι οικοδομαι
- 2 Jeesus vastasi hänelle: "Sinä näet nämä suuret rakennukset. Niistä ei ole jäävä kiveä kiven päälle maahan jaottamatta."
And Jesus said to him, Do you see these great buildings? there is not one stone here resting on another which will not be overturned.
και ο ιησους αποκριθεις ειπεν αυτω βλεπεις ταυτας τας μεγαλας οικοδομας ου μη αφεθη λιθος επι λιθω ος ου μη καταλυθη
- 3 Ja kun hän istui Öljymäellä, vastapäätä pyhäkköä, kysyivät Pietari ja Jaakob ja Johannes ja Andreas häneltä erikseenä:
And while he was seated on the Mountain of Olives opposite the Temple, Peter and James and John and Andrew said to him privately,
και καθημενου αυτου εις το ορος των ελαιων κατεναντι του ιερου επιρωτων αυτον κατ ιδιαν πετρος και ιακωβος και ιωαννης και ανδρεας
- 4 "Sano meille: milloin tämä tapahtuu, ja mikä on merkki siitä, että kaikki tämä alkaa lopullisesti toteutua?"
Say when these things will be, and what will be the sign when these things are all about to be done.
ειπε ημιν ποτε ταυτα εσται και τι το σημειον οταν μελλη παντα ταυτα συντελεισθαι
- 5 Niin Jeesus rupesi puhumaan heille: "Katsokaa, ettei kukaan teitä eksytä.
And Jesus said to them, Take care that you are not tricked by anyone.
ο δε ιησους αποκριθεις αυτοις ηρξατο λεγειν βλεπετε μη τις υμας πλανηση
- 6 Monta tulee minun nimessäni sanoen: 'Minä se olen', ja he eksyttävät monta.
People will come in my name, saying, I am he; and a number will be turned from the true way.
πολλοι γαρ ελευσονται επι τω ονοματι μου λεγοντες οτι εγω ειμι και πολλους πλανησουσιν
- 7 Ja kun te kuulette sotien melskettä ja sanomia sodista, älkää peljästykö. Näin täytyy tapahtua, mutta se ei ole vielä loppu.
And when you have news of wars and talk of wars, do not be troubled; these things have to be, but it is still not the end.
οταν δε ακουσητε πολεμους και ακοας πολεμων μη θροεισθε δει γαρ γενεσθαι αλλ ουπω το τελος
- 8 Sillä kansa nousee kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan, tulee maanjäristyksiä monin paikoin, tulee nälänhätää. Tämä on synnytystuskien alkua.
Nation will go to war with nation, and kingdom with kingdom: there will be earth-shocks in different places; there will be times when there is no food; these things are the first of the troubles.
εγερθησεται γαρ εθνος επι εθνος και βασιλεια επι βασιλειαν και εσονται σεισμοι κατα τοπους και εσονται λιμοι και ταραχαι αρχαι ωδινων ταυτα

- 9 **Mutta pitäkää te vaari itsestänne. Teidät vedetään oikeuksiin, ja teitä piestään synagoogissa, ja teidät asetetaan maaherrain ja kuningasten eteen, minun tähteni, todistukseksi heille.**
But take care: for they will give you up to the Sanhedrins; and in Synagogues you will be whipped; and you will be taken before rulers and kings because of me, for a sign to them.
βλεπετε δε υμεις εαυτους παραδωσουσιν γαρ υμας εις συνεδρια και εις συναγωγας δαρησεσθε και επι ηγεμωνων και βασιλεων σταθησεσθε ενεκεν εμου εις μαρτυριον αυτοις
- 10 **Ja sitä ennen pitää evankeliumi saarnattaman kaikille kansoille.**
And the good news has first to be given to all the nations.
και εις παντα τα εθνη δει πρωτον κηρυχθηναι το ευαγγελιον
- 11 **Ja kun he vievät teitä ja vetävät oikeuteen, älkää edeltäpäin huolehtiko siitä, mitä puhuisitte; vaan mitä teille sillä hetkellä annetaan, se puhukaa. Sillä ette te ole puhumassa, vaan Pyhä Henki.**
And when you are taken and given up to be judged, do not be troubled about what to say: but whatever is given to you in that hour, say: because it is not you who say it, but the Holy Spirit.
οταν δε αγαγωσιν υμας παραδιδοντες μη προμερινατε τι λαλησητε μηδε μελετατε αλλ ο εαν δοθη υμιν εν εκεινη τη ωρα τουτο λαλειτε ου γαρ εστε υμεις οι λαλουντες αλλα το πνευμα το αγιον
- 12 **Ja veli antaa veljensä kuolemaan ja isä lapsensa, ja lapset nousevat vanhempiansa vastaan ja tappavat heidät.**
And brother will give up brother to death, and the father his child; and children will go against their fathers and mothers, and put them to death.
παραδωσει δε αδελφος αδελφον εις θανατον και πατηρ τεκνον και επαναστησονται τεκνα επι γονεις και θανατωσουσιν αυτους
- 13 **Ja te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden; mutta joka vahvana pysyy loppuun asti, se pelastuu.**
And you will be hated by all men, because of my name; but he who goes through to the end will have salvation.
και εσεσθε μισουμενοι υπο παντων δια το ονομα μου ο δε υπομεινας εις τελος ουτος σωθησεται
- 14 **Mutta kun näette hävityksen kauhistuksen seisovan siinä, missä ei tulisi - joka tämän lukee, se tarkatkoon - silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille;**
But when you see the unclean thing which makes destruction, in the place where it has no right to be (let this be clear to the reader), then let those who are in Judaea go quickly to the mountains:
οταν δε ιδητε το βδελυγμα της ερημωσεως το ρηθεν υπο δανηλ του προφητου εστος οπου ου δει ο αναγνωσκων νοειτω τοτε οι εν τη ιουδαια φευγετωσαν εις τα ορη
- 15 **joka on katolla, älköön astuko alas älköönkä menkö sisään noutamaan mitään huoneestaan;**
And let him who is on the house-top not go down, or go in, to take anything out of his house:
ο δε επι του δωματος μη καταβατω εις την οικιαν μηδε εισελθετω αραι τι εκ της οικιας αυτου
- 16 **ja joka on mennyt pellolle, älköön palatko takaisin noutamaan vaippaansa.**
And let not him who is in the field go back to take his coat.
και ο εις τον αγρον ων μη επιστρεψατω εις τα οπισω αραι το ιματιον αυτου
- 17 **Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä!**
And it will be hard for women who are with child and for her who has a baby at the breast in those days.
ουαι δε ταις εν γαστρι εχουσαις και ταις θηλαζουσαις εν εκειναις ταις ημεραις
- 18 **Mutta rukoilkaa, ettei se tapahtuisi talvella.**
And say a prayer that it may not be in the winter.
προσευχεσθε δε ινα μη γενηται η φυγη υμων χειμωνος
- 19 **Sillä niinä päivinä on oleva ahdistus, jonka kaltaista ei ole ollut hamasta luomakunnan alusta, jonka Jumala on luonut, tähän asti, eikä milloinkaan tule.**
For in those days there will be sorrow, such as there has not been from the time when God made the world till now, and will not ever be again.
εσονται γαρ αι ημεραι εκειναι θλιψις οια ου γεγονεν τοιαυτη απ αρχης κτισεως ης εκτισεν ο θεος εως του νυν και ου μη γενηται
- 20 **Ja ellei Herra lyhentäisi niitä päiviä, ei mikään liha pelastuisi; mutta valittujen tähden, jotka hän on valinnut, hän on lyhentänyt ne päivät.**
And if the Lord had not made the time short, no flesh would have been kept from destruction; but because of the saints he has made the time short.
και ει μη κυριος εκολοβωσεν τας ημερας ουκ αν εσωθη πασα σαρξ αλλα δια τους εκλεκτους ους εξελεξατο εκολοβωσεν τας ημερας
- 21 **Ja jos silloin joku sanoo teille: 'Katso, täällä on Kristus', tai: 'Katso, tuolla', niin älkää uskoko.**
And then if any man says to you, See, here is Christ; or, See, there; have no faith in it:
και τοτε εαν τις υμιν ειπη ιδου ωδε ο χριστος η ιδου εκει μη πιστευσητε
- 22 **Sillä vääriä kristuksia ja vääriä profeettoja nousee, ja he tekevät tunnustekoja ja ihmeitä, eksyttääkseen, jos mahdollista, valitut.**
Because there will be false Christs and false prophets, and they will give signs and wonders in the hope of turning even the saints from the true way.
εγερθησονται γαρ ψευδοχριστοι και ψευδοπροφηται και δωσουσιν σημεια και τερατα προς το αποπλαναν ει δυνατον και τους εκλεκτους

- 23 **Mutta olkaa te varuillanne. Minä olen edeltä sanonut teille kaikki.**
But take care; see, I have made all things clear to you before the time.
 υμεις δε βλεπετε ιδου προειρηκα υμιν παντα
- 24 **Mutta niinä päivinä, sen ahdistuksen jälkeen, aurinko pimenee, eikä kuu anna valoansa,**
But in those days, after that time of trouble, the sun will be made dark and the moon will not give her light,
 αλλ εν εκειναις ταις ημεραις μετα την θλιψιν εκεινην ο ηλιος σκοτισθησεται και η σεληνη ου δωσει το φεγγος αυτης
- 25 **ja tähdet putoilevat taivaalta, ja voimat, jotka taivaissa ovat, järkkyvät.**
And the stars will be falling from heaven, and the powers which are in the heavens will be moved.
 και οι αστερες του ουρανου εσονται εκπιπτοντες και αι δυναμεις αι εν τοις ουρανοις σαλευθησονται
- 26 **Ja silloin he näkevät Ihmisen Pojan tulevan pilvissä suurella voimalla ja kirkkaudella.**
And then they will see the Son of man coming in clouds with great power and glory.
 και τοτε οφονται τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν νεφελαις μετα δυναμεως πολλης και δοξης
- 27 **Ja silloin hän lähettää enkelinsä ja kokoaa valittunsa neljältä ilmalta, maan äärestä hamaan taivaan ääreen.**
And then he will send out the angels, and will get together his saints from the four winds, from the farthest part of the earth to the farthest part of heaven.
 και τοτε αποστειλει τους αγγελους αυτου και επισυναξει τους εκλεκτους αυτου εκ των τεσσαρων ανεμων απ ακρου γης εως ακρου ουρανου
- 28 **Mutta oppikaa viikunapuusta vertaus: Kun sen oksa jo on tuore ja lehdet puhkeavat, niin te tiedätte, että kesä on lähellä.**
Take an example from the fig-tree: when its branches become soft and put out their leaves, you see that the summer is near;
 απο δε της συκης μαθετε την παραβολην οταν αυτης ηδη ο κλαδος απαλος γενηται και εκφυη τα φυλλα γινωσκετε οτι εγγυς το θερος εστιν
- 29 **Samoin te myös, kun näette tämän tapahtuvan, tietäkää, että se on lähellä, oven edessä.**
Even so, when you see these things taking place, you may be certain that he is near, even at the doors.
 ουτως και υμεις οταν ταυτα ιδητε γινομενα γινωσκετε οτι εγγυς εστιν επι θυραις
- 30 **Totisesti minä sanon teille: tämä sukupolvi ei katoa, ennenkuin nämä kaikki tapahtuvat.**
Truly, I say to you, This generation will not come to an end till all these things are complete.
 αμην λεγω υμιν οτι ου μη παρελθη η γενεα αυτη μεχρις ου παντα ταυτα γενηται
- 31 **Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa.**
Heaven and earth will come to an end, but my words will not come to an end.
 ο ουρανος και η γη παρελευσονται οι δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν
- 32 **Mutta siitä päivästä tai hetkestä ei tiedä kukaan, eivät enkelit taivaassa, eikä myöskään Poika, vaan ainoastaan Isä.**
But of that day or that hour no one has knowledge, not even the angels in heaven, or the Son, but the Father.
 περι δε της ημερας εκεινης και της ωρας ουδεις οιδεν ουδε οι αγγελοι οι εν ουρανω ουδε ο υιος ει μη ο πατηρ
- 33 **Olkaa varuillanne, valvokaa ja rukoilkaa, sillä ette tiedä, milloin se aika tulee.**
Take care, keep watch with prayer: for you are not certain when the time will be.
 βλεπετε αγρυπνειτε και προσευχεσθε ουκ οιδατε γαρ ποτε ο καιρος εστιν
- 34 **On niinkuin muille maille matkustaneen miehen: kun hän jätti talonsa ja antoi palvelijoilleen vallan, kullekin oman tehtävänsä, käski hän myös ovenvartijan valvoa.**
It is as when a man who is in another country for a time, having gone away from his house, and given authority to his servants and to everyone his work, gives the porter an order to keep watch.
 ως ανθρωπος αποδημος αφεις την οικιαν αυτου και δους τοις δουλοις αυτου την εξουσιαν και εκαστω το εργον αυτου και τω θυρωρω ενετειλατο ινα γρηγορη
- 35 **Valvokaa siis, sillä ette tiedä, milloin talon herra tulee, iltamyöhälläkö vai yösydännä vai kukonlaulun aikaan vai varhain aamulla,**
So you are to keep watch: because you are not certain when the master of the house is coming, in the evening, or in the middle of the night, or at the cock's cry, or in the morning;
 γρηγορειτε ουν ουκ οιδατε γαρ ποτε ο κυριος της οικιας ερχεται οψε η μεσονυκτιου η αλεκτοροφωνιας η πρωι
- 36 **ettei hän, äkkiarvaamatta tullessaan, tapaisi teitä nukkumasta.**
For fear that, coming suddenly, he sees you sleeping.
 μη ελθων εξαιφνης ευρη υμας καθευδοντας

- 37 **Mutta minkä minä teille sanon, sen minä sanon kaikille: valvokaa."**
And what I say to you, I say to all, Keep watch.
α δε υμιν λεγω πασιν λεγω γρηγορευτε
- 1 **Niin oli kahden päivän perästä pääsiäinen ja happamattoman leivän juhla, ja ylipapit ja kirjanoppineet miettivät, kuinka saisivat hänet otetuksi kavaluudella kiinni ja tapetuksi.**
It was now two days before the feast of the Passover and the unleavened bread: and the chief priests and the scribes made designs how they might take him by deceit and put him to death:
ην δε το πασχα και τα αζυμα μετα δυο ημερας και εξητουν οι αρχιερεις και οι γραμματαις πως αυτον εν δολω κρατησαντες αποκτεινωσιν
- 2 **Sillä he sanoivat: "Ei juhlan aikana, ettei syntyisi meteliä kansassa".**
But they said, Not while the feast is going on, for fear there may be trouble among the people.
ελεγον δε μη εν τη εορτη μηποτε θορυβος εσται του λαου
- 3 **Ja kun hän oli Betaniassa, pitalisen Simonin asunnossa, tuli hänen aterialla ollessaan nainen, mukanaan alabasteripullo täynnä oikeata, kallista nardusvoidetta. Hän rikkoi alabasteripullon ja vuodatti voiteen hänen päähänsä.**
And while he was in Bethany in the house of Simon the leper, seated at table, there came a woman with a bottle of perfumed oil of great price; and when the bottle was broken she put the perfume on his head.
και οντος αυτου εν βηθανια εν τη οικια σιμωνος του λεπρου κατακειμενου αυτου ηλθεν γυνη εχουσα αλαβαστρον μυρου ναρδου πιστικης πολυτελους και συντριψασα το αλαβαστρον κατεχεεν αυτου κατα της κεφαλης
- 4 **Niin oli muutamia, jotka närkästyivät ja sanoivat keskenään: "Mitä varten tämä voiteen haaskaus?**
But some of them were angry among themselves, saying, For what purpose has this oil been wasted?
ησαν δε τινες αγανακτουντες προς εαυτους και λεγοντες εις τι η απωλεια αυτη του μυρου γεγονεν
- 5 **Olisihan voinut myydä tämän voiteen enempään kuin kolmeensataan denariin ja antaa ne köyhille."** Ja he toruivat häntä.
We might have got more than three hundred pence for it, and given the money to the poor. And they said things against her among themselves.
ηδυνατο γαρ τουτο πραθηναι επανω τριακοσιων δηναριων και δοθηναι τοις πτωχοις και ενεβριμωντο αυτη
- 6 **Mutta Jeesus sanoi: "Antakaa hänen olla. Miksi pahoitatte hänen mieltään? Hän teki hyvän työn minulle.**
But Jesus said, Let her be; why are you troubling her? she has done a kind act to me.
ο δε ιησους ειπεν αφετε αυτην τι αυτη κοπους παρεχετε καλον εργον ειργασατο εις εμε
- 7 **Köyhät teillä on aina keskuudessanne, ja milloin tahdotte, voitte heille tehdä hyvää, mutta minua teillä ei ole aina.**
The poor you have ever with you, and whenever you have the desire you may do them good: but me you have not for ever.
παντοτε γαρ τους πτωχους εχετε μεθ εαυτων και οταν θελητε δυνασθε αυτους ευ ποιησαι εμε δε ου παντοτε εχετε
- 8 **Hän teki, minkä voi. Edeltäkäsän hän voiteli minun ruumiini hautaamista varten.**
She has done what she was able: she has put oil on my body to make it ready for its last resting-place.
ο ειχεν αυτη εποησεν προελαβεν μυρισαι μου το σωμα εις τον ενταφιασμον
- 9 **Totisesti minä sanon teille: missä ikinä kaikessa maailmassa evankeliumia saarnataan, siellä sekin, minkä tämä teki, on mainittava hänen muistoksensa."**
And truly I say to you, Wherever the good news goes out through all the earth, what this woman has done will be talked of in memory of her.
αμην λεγω υμιν οπου αν κηρυχθη το ευαγγελιον τουτο εις ολον τον κοσμον και ο εποησεν αυτη λαληθησεται εις μνημοσυνον αυτης
- 10 **Ja Juudas Iskariot, yksi niistä kahdestatoista, meni ylipappien luo kavaltaakseen hänet heille.**
And Judas Iscariot, who was one of the twelve, went away to the chief priests, so that he might give him up to them.
και ο ιουδας ο ισκαριωτης εις των δωδεκα απηλθεν προς τους αρχιερεις ινα παραδω αυτον αυτοις
- 11 **Kun nämä sen kuulivat, ihastuivat he ja lupasivat antaa hänelle rahaa. Ja hän mietti, kuinka hänet sopivassa tilaisuudessa kavaltaisi.**
And hearing what he said, they were glad, and gave him their word to make him a payment of money. And he took thought how he might best give him up to them.
οι δε ακουσαντες εχαρησαν και επιγγειλαντο αυτω αργυριον δουναι και εξητει πως ευκαιρωσ αυτον παραδω
- 12 **Ja ensimmäisenä happamattoman leivän päivänä, kun pääsiäislammasta teurastettiin, hänen opetuslapsensa sanoivat hänelle: "Mihin tahdot, että menemme valmistamaan pääsiäislampaan sinun syödäksesi?"**
And on the first day of unleavened bread, when the Passover lamb is put to death, his disciples said to him, Where are we to go and make ready for you to take the Passover meal?
και τη πρωτη ημερα των αζυμων οτε το πασχα εθουν λεγουσιν αυτω οι μαθηται αυτου που θελεις απελθοντες ετοιμασωμεν ινα φαγησ το πασχα

- 13 Niin hän lähetti kaksi opetuslastaan ja sanoi heille: "Menkää kaupunkiin, niin teitä vastaan tulee mies kantaen vesiastiaa; seuratkaa häntä.
And he sent two of his disciples, and said to them, Go into the town, and there will come to you a man with a vessel of water: go after him;
και αποστειλει δυο των μαθητων αυτου και λεγει αυτοις υπαγετε εις την πολιν και απαντησει υμιν ανθρωπος κεραμιον υδατος βασταζων ακολουθησατε αυτο
- 14 Ja mihin hän menee, sen talon isännälle sanokaa: 'Opettaja sanoo: Missä on minun vierashuoneeni, syödäkseni siinä pääsiäislampaan opetuslasteni kanssa?'
And wherever he goes in, say to the owner of the house, The Master says, Where is my guest-room, where I may take the Passover with my disciples?
και οπου εαν εισελθη ειπατε τω οικοδεσποτη οτι ο διδασκαλος λεγει που εστιν το καταλυμα οπου το πασχα μετα των μαθητων μου φαγω
- 15 Ja hän näyttää teille suuren huoneen yläkerrassa, valmiiksi laitettun; valmistakaa meille sinne."
And he will take you up himself to a great room with a table and seats: there make ready for us.
και αυτος υμιν δειξει ανωγειον μεγα εστρωμενον ετοιμον εκει ετοιμασατε ημιν
- 16 Niin opetuslapset lähtivät ja tulivat kaupunkiin ja havaitsivat niin olevan, kuin Jeesus oli heille sanonut, ja valmistivat pääsiäislampaan.
And the disciples went out and came into the town, and saw that it was as he had said: and they made ready the Passover.
και εξηλθον οι μαθηται αυτου και ηλθον εις την πολιν και ευρον καθως ειπεν αυτοις και ητοιμασαν το πασχα
- 17 Ja kun ehtoo tuli, saapui hän sinne niiden kahdentoista kanssa.
And when it was evening he came with the twelve.
και οψιας γενομενης ερχεται μετα των δωδεκα
- 18 Ja kun he olivat aterialla ja söivät, sanoi Jeesus: "Totisesti minä sanon teille: yksi teistä kavaltaa minut, yksi, joka syö minun kanssani".
And while they were seated taking food, Jesus said, Truly I say to you, One of you will be false to me, one who is taking food with me.
και ανακειμενων αυτων και εσθιοντων ειπεν ο ιησους αμην λεγω υμιν οτι εις εξ υμων παραδωσει με ο εσθιον μετ εμου
- 19 He tulivat murheellisiksi ja rupesivat toinen toisensa perästä sanomaan hänelle: "En kaiketi minä?"
They were sad, and said to him one by one, Is it I?
οι δε ηρξαντο λυπεισθαι και λεγειν αυτω εις καθ εις μητι εγω και αλλος μητι εγω
- 20 Hän sanoi heille: "Yksi teistä kahdestatoista, se, joka kastaa vatiin minun kanssani.
And he said to them, It is one of the twelve, one who is putting his bread with me into the same plate.
ο δε αποκριθεις ειπεν αυτοις εις εκ των δωδεκα ο εμβαπτομενος μετ εμου εις το τρυβλιον
- 21 Niin, Ihmisen Poika tosin menee pois, niinkuin hänestä on kirjoitettu, mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta Ihmisen Poika kavalletaan! Parempi olisi sille ihmiselle, että hän ei olisi syntynyt."
The Son of man goes, even as the Writings say of him: but cursed is that man through whom the Son of man is given up! It would have been well for that man if he had never been given birth.
ο μεν υιος του ανθρωπου υπαγει καθως γεγραπται περι αυτου ουαι δε τω ανθρωπω εκεινω δι ου ο υιος του ανθρωπου παραδιδοται καλον ην αυτω ει ουκ εγεννηθη ο ανθρωπος εκεινος
- 22 Ja heidän syödessään Jeesus otti leivän, siunasi, mursi ja antoi heille ja sanoi: "Ottakaa, tämä on minun ruumiini".
And while they were taking food, he took bread, and after blessing it, he gave the broken bread to them, and said, Take it: this is my body.
και εσθιοντων αυτων λαβων ο ιησους αρτον ευλογησας εκλασεν και εδωκεν αυτοις και ειπεν λαβετε φαγετε τουτο εστιν το σωμα μου
- 23 Ja hän otti maljan, kiitti ja antoi heille; ja he kaikki joivat siitä.
And he took a cup, and when he had given praise, he gave it to them: and they all had a drink from it.
και λαβων το ποτηριον ευχαριστησας εδωκεν αυτοις και επιον εξ αυτου παντες
- 24 Ja hän sanoi heille: "Tämä on minun vereni, liiton veri, joka vuodatetaan monen edestä.
And he said to them, This is my blood of the testament, which is given for men.
και ειπεν αυτοις τουτο εστιν το αιμα μου το της καινης διαθηκης το περι πολλων εκχυνομενον
- 25 Totisesti minä sanon teille: minä en juo enää viinipuun antia, ennenkuin sinä päivänä, jona juon sitä uutena Jumalan valtakunnassa."
Truly I say to you, I will take no more of the fruit of the vine till the day when I take it new in the kingdom of God.
αμην λεγω υμιν οτι ουκετι ου μη πιω εκ του γεννηματος της αμπελου εως της ημερας εκεινης οταν αυτο πινω καινον εν τη βασιλεια του θεου
- 26 Ja veisattuaan kiitosvirren he lähtivät Öljymäelle.
And after a song of praise to God they went out to the Mountain of Olives.
και υμνησαντες εξηλθον εις το ορος των ελαιων

- 27 Ja Jeesus sanoi heille: "Kaikki te loukkaannutte, sillä kirjoitettu on: 'Minä lyön paimenta, ja lampaat hajotetaan'.
And Jesus said to them, You will all be turned away from me: for it is in the Writings, I will put the keeper of the sheep to death, and the sheep will be put to flight.
και λεγει αυτοις ο ιησους οτι παντες σκανδαλισθησεσθε εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη οτι γεγραπται παταξω τον ποιμενα και διασκορπισθησεται τα προβατα
- 28 Mutta ylösnoustuani minä menen teidän edellänne Galileaan."
But after I have come back from the dead, I will go before you into Galilee.
αλλα μετα το εγερθηναι με προαξω υμας εις την γαλιλαιαν
- 29 Niin Pietari sanoi hänelle: "Vaikka kaikki loukkaantuisivat, en kuitenkaan minä".
But Peter said to him, Though the others may be turned away from you, I will not.
ο δε πετρος εφη αυτω και ει παντες σκανδαλισθησονται αλλ ουκ εγω
- 30 Jeesus sanoi hänelle: "Totisesti minä sanon sinulle: tänään, tänä yönä, ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmesti minut kiellät".
And Jesus said to him, Truly, I say to you that you, today, even this night, before the cock's second cry, will say three times that you have no knowledge of me.
και λεγει αυτω ο ιησους αμην λεγω σοι οτι σημερον εν τη νυκτι ταυτη πριν η δις αλεκτορα φωνησαι τρις απαρνηση με
- 31 Mutta hän vakuutti vielä lujemmin: "Vaikka minun pitäisi kuolla sinun kanssasi, en sittenkään minä sinua kiellä". Ja samoin sanoivat kaikki muutkin.
But he said with passion, If I have to be put to death with you, I will not be false to you. And they all said the same.
ο δε εκ περισσου ελεγεν μαλλον εαν με δεη συναποθανειν σοι ου μη σε απαρνησομαι ωσαντως δε και παντες ελεγον
- 32 Ja he tulivat maatilalle, jonka nimi on Getsemane; ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Istukaa tässä, sillä aikaa kuin minä rukoilen".
And they came to a place which was named Gethsemane: and he said to his disciples, Be seated here while I say a prayer.
και ερχονται εις χωριον ου το ονομα γεθησημανη και λεγει τοις μαθηταις αυτου καθισατε ωδε εως προσευξωμαι
- 33 Ja hän otti mukaansa Pietarin ja Jaakobin ja Johanneksen; ja hän alkoi kauhistua ja tulla tuskaan.
And he took with him Peter and James and John, and grief and great trouble came on him.
και παραλαμβανει τον πετρον και τον ιακωβον και ιωαννην μεθ εαυτου και ηρξατο εκθαμβεισθαι και αδημονειν
- 34 Ja hän sanoi heille: "Minun sieluni on syvästi murheellinen, kuolemaan asti; olkaa tässä ja valvokaa".
And he said to them, My soul is very sad, even to death: be here a little time, and keep watch.
και λεγει αυτοις περιλυπος εστιν η ψυχη μου εως θανατου μεινατε ωδε και γρηγορειτε
- 35 Ja hän meni vähän edemmäksi, lankesi maahan ja rukoili, että, jos mahdollista, se hetki menisi häneltä ohi,
And he went forward a little, and falling down on the earth, made request that, if possible, the hour might go from him.
και προελθων μικρον επεσεν επι της γης και προσηυχετο ινα ει δυνατον εστιν παρελθη απ αυτου η ωρα
- 36 ja sanoi: "Abba, Isä, kaikki on mahdollista sinulle; ota pois minulta tämä malja. Mutta ei, mitä minä tahdon, vaan mitä sinä!"
And he said, Abba, Father, all things are possible to you; take away this cup from me: but even so let not my pleasure, but yours be done.
και ελεγεν αββα ο πατηρ παντα δυνατα σοι παρενεγκε το ποτηριον απ εμου τουτο αλλ ου τι εγω θελω αλλα τι συ
- 37 Ja hän tuli ja tapasi heidät nukkumasta ja sanoi Pietarille: "Simon, nukutko? Etkö jaksanut yhtä hetkeä valvoa?"
And he came, and saw them sleeping, and said to Peter, Simon, are you sleeping? were you not able to keep watch one hour?
και ερχεται και ευρισκει αυτους καθευδοντας και λεγει τω πετρω σιμων καθευδεις ουκ ισχυσας μιαν ωραν γρηγορησαι
- 38 Valvokaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen; henki tosin on altis, mutta liha on heikko."
Keep watch with prayer, so that you may not be put to the test; the spirit truly is ready, but the flesh is feeble.
γρηγορειτε και προσευχεσθε ινα μη εισελθητε εις πειρασμον το μεν πνευμα προθυμον η δε σαρξ ασθενης
- 39 Ja taas hän meni pois ja rukoili sanoen samat sanat.
And again he went away, and said a prayer, using the same words.
και παλιν απελθων προσηυξατο τον αυτον λογον ειπων
- 40 Ja tullessaan hän taas tapasi heidät nukkumasta, sillä heidän silmänsä olivat käyneet kovin raukeiksi; ja he eivät tienneet, mitä hänelle vastaisivat.
And again he came and saw them sleeping, because their eyes were very tired; and they had nothing to say in answer.
και υποστρεψας ευρεν αυτους παλιν καθευδοντας ησαν γαρ οι οφθαλμοι αυτων βεβαρημενοι και ουκ ηδεισαν τι αυτω αποκριθωσιν

- 41 Ja hän tuli kolmannen kerran ja sanoi heille: "Te nukutte vielä ja lepäätte! Jo riittää! Hetki on tullut; katso, Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin.
And he came the third time, and said to them, Go on sleeping now and take your rest: it is enough; the hour has come; see, the Son of man is given up into the hands of evil men.
και ερχεται το τριτον και λεγει αυτοις καθευδετε το λοιπον και αναπαυεσθε απεχει ηλθεν η ωρα ιδου παραδιδοται ο υιος του ανθρωπου εις τας χειρας των αμαρτωλων
- 42 Nouskaa, lähtekäämme; katso, se, joka kavaltaa minut, on lähellä."
Get up, let us be going; see, he who gives me up is near.
εγειρεσθε αγωμεν ιδου ο παραδιδους με ηγγικεν
- 43 Ja heti, hänen vielä puhuessaan, Juudas, yksi niistä kahdestatoista, saapui, ja hänen mukanaan joukko ylipappien ja kirjanoppineiden ja vanhinten luota, miekat ja seipäät käsissä.
And straight away, while he was still talking, Judas, one of the twelve, came, and with him a great band with swords and sticks, from the chief priests and the scribes and those in authority.
και ευθεως ετι αυτου λαλουντος παραγινεται ιουδας εις ων των δωδεκα και μετ αυτου οχλος πολυς μετα μαχαιρων και ξυλων παρα των αρχιερεων και των γραμματεων και των πρεσβυτερων
- 44 Mutta se, joka hänet kavalsi, oli sopinut heidän kanssaan merkistä, sanoen: "Se, jolle minä suuta annan, hän se on; ottakaa hänet kiinni ja viekää tarkasti vartioituna pois".
Now he who had been false to him had given them a sign, saying, The one to whom I give a kiss, that is he; take him, and get him away safely.
δεδοκει δε ο παραδιδους αυτον συσημιον αυτοις λεγων ον φιλησω αυτος εστιν κρατησατε αυτον και απαγαγετε ασφαλως
- 45 Ja tultuaan hän kohta astui hänen luoksensa ja sanoi: "Rabbi!" ja antoi hänelle suuta.
And when he had come, he went straight to him and said, Master; and gave him a kiss.
και ελθων ευθεως προσελθων αυτω λεγει ραββι ραββι και κατεφιλησεν αυτον
- 46 Silloin he kävivät häneen käsiksi ja ottivat hänet kiinni.
And they put their hands on him, and took him.
οι δε επεβαλον επ αυτον τας χειρας αυτων και εκρατησαν αυτον
- 47 Mutta eräs niistä, jotka lähellä seisoivat, veti miekkansa, iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois korvan.
But a certain one of those who were near took out his sword, and gave the servant of the high priest a blow, cutting off his ear.
εις δε τις των παρεστηκοτων πασασμενος την μαχαιραν επαισεν τον δουλον του αρχιερεως και αφειλεν αυτου το ωτιον
- 48 Niin Jeesus puhui heille ja sanoi: "Niinkuin ryöväriä vastaan te olette lähteneet minua miekoilla ja seipäillä vangitsemaan.
And Jesus said to them, Have you come out as against a thief, with swords and sticks to take me?
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις ως επι ληστην εξηλθετε μετα μαχαιρων και ξυλων συλλαβειν με
- 49 Joka päivä minä olen ollut teidän luonanne opettaen pyhäkössä, ettekä ole ottaneet minua kiinni. Mutta tämä tapahtuu, että kirjoitukset kävisivät toteen."
I was with you every day in the Temple teaching, and you did not take me; but this is done so that the Writings may come true.
καθ ημεραν ημην προς υμας εν τω ιερω διδασκων και ουκ εκρατησατε με αλλ ινα πληρωθωσιν αι γραφαι
- 50 Niin he kaikki jättivät hänet ja pakenivat.
And they all went away from him in fear.
και αφεντες αυτον παντες εφυγον
- 51 Ja häntä seurasi eräs nuorukainen, jolla oli ympärillään liinavaate paljaalle iholle heitettynä; ja he ottivat hänet kiinni.
And a certain young man went after him, with only a linen cloth about his body; and they put their hands on him;
και εις τις νεανισκος ηκολουθει αυτω περιβεβλημενος σινδωνα επι γυμνου και κρατουσιν αυτον οι νεανισκοι
- 52 Mutta hän jätti liinavaatteen ja pakeni alastonna.
But he got away unclothed, without the linen cloth.
ο δε καταλιπων την σινδωνα γυμνος εφυγεν απ αυτων
- 53 Ja he vievät Jeesuksen ylimmäisen papin eteen, jonne kaikki ylipapit ja vanhimmat ja kirjanoppineet kokoontuivat.
And they took Jesus away to the high priest; and there came together with him all the chief priests and those in authority and the scribes.
και απηγαγον τον ιησουν προς τον αρχιερεα και συνερχονται αυτω παντες οι αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι και οι γραμματαις
- 54 Ja Pietari seurasi häntä taampana ylimmäisen papin palatsin esipihaan asti ja istui palvelijain joukkoon ja lämmitteli tulen ääressä.
And Peter had come after him at a distance, even into the house of the high priest; and he was seated with the captains, warming himself in the light of the fire.
και ο πετρος απο μακροθεν ηκολουθησεν αυτω εως εσω εις την αυλην του αρχιερεως και ην συγκαθημενος μετα των υπηρετων και θερμαινομενος προς το φως

- 55 **Mutta ylipapit ja koko neuvosto etsivät todistusta Jeesusta vastaan tappaaksensa hänet, mutta eivät löytäneet.**
Now the chief priests and all the Sanhedrin were looking for witness against Jesus so that they might put him to death; and they were unable to get any.
οι δε αρχιερεις και ολον το συνεδριον εξητουν κατα του ιησου μαρτυριαν εις το θανατωσαι αυτον και ουχ ευρισκον
- 56 **Useat kyllä todistivat väärin häntä vastaan, mutta todistukset eivät olleet yhtäpitäviä.**
For a number gave false witness against him and their witness was not in agreement.
πολλοι γαρ εψευδομαρτυρουν κατα αυτου και ισαι αι μαρτυριαι ουκ ησαν
- 57 **Niin muutamat nousivat ja todistivat väärin häntä vastaan, sanoen:**
Then some got up and gave false witness against him, saying,
και τινες ανασταντες εψευδομαρτυρουν κατα αυτου λεγοντες
- 58 **"Me olemme kuulleet hänen sanovan: 'Minä hajotan maahan tämän käsillä tehdyn tempelin ja rakennan kolmessa päivässä toisen, joka ei ole käsillä tehty'."**
He said in our hearing, I will put an end to this Temple which is made with hands, and in three days I will make another without hands.
οτι ημεις ηκουσαμεν αυτου λεγοντος οτι εγω καταλυσω τον ναον τουτον τον χειροποιητον και δια τριων ημερων αλλον χειροποιητον οικοδομησω
- 59 **Mutta eivät näinkään heidän todistuksensa olleet yhtäpitäviä.**
And even so their witness was not in agreement.
και ουδε ουτως ιση ην η μαρτυρια αυτων
- 60 **Silloin ylimmäinen pappi nousi ja astui esille ja kysyi Jeesukselta sanoen: "Etkö vastaa mitään? Mitä nämä todistavat sinua vastaan?"**
And the high priest got up in the middle of them, and said to Jesus, Do you say nothing in answer? what is it which these say against you?
και αναστας ο αρχιερευς εις το μεσον επηρωτησεν τον ιησουν λεγων ουκ αποκρινη ουδεν τι ουτοι σου καταμαρτυρουσιν
- 61 **Mutta hän oli vaiti eikä vastannut mitään. Taas ylimmäinen pappi kysyi häneltä ja sanoi hänelle: "Oletko sinä Kristus, sen Ylistetyn Poika?"**
But he kept quiet and said nothing. Again the high priest questioning him said, Are you the Christ, the son of the Holy One?
ο δε εσιωπα και ουδεν απεκρινατο παλιν ο αρχιερευς επηρωτα αυτον και λεγει αυτω συ ει ο χριστος ο υιος του ευλογητου
- 62 **Jeesus sanoi: "Olen; ja te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvissä".**
And Jesus said, I am; and you will see the Son of man seated at the right hand of power, and coming with the clouds of heaven.
ο δε ιησους ειπεν εγω εμι και οψεσθε τον υιον του ανθρωπου καθημενον εκ δεξιων της δυναμεως και ερχομενον μετα των νεφελων του ουρανου
- 63 **Niin ylimmäinen pappi repäisi vaatteensa ja sanoi: "Mitä me enää todistajia tarvitsemme?"**
And the high priest, violently parting his robes, said, What more need have we of witnesses?
ο δε αρχιερευς διαρρηξας τους χιτωνας αυτου λεγει τι ετι χρειαν εχομεν μαρτυρων
- 64 **Te kuulitte hänen pilkkaamisensa. Mitä arvelette?" Niin he kaikki tuomitsivat hänet vikapääksi kuolemaan.**
His words against God have come to your ears: what is your opinion? And they all said it was right for him to be put to death.
ηκουσατε της βλασφημιας τι υμιν φαινεται οι δε παντες κατεκριναν αυτον ειναι ενοχον θανατου
- 65 **Ja muutamat rupesivat sylkemään häntä ja peittivät hänen kasvonsa ja löivät häntä nyrkillä ja sanoivat hänelle: "Profetoi!" Oikeudenpalvelijatkin löivät häntä poskelle.**
And some put shame on him and, covering his face, gave him blows and said to him, Now say what is to come: and the captains took him and gave him blows with their hands.
και ηρξαντο τινες εμπτυειν αυτω και περικαλυπτειν το προσωπον αυτου και κολαφιζειν αυτον και λεγειν αυτω προφητευσον και οι υπηρεται ραπισμασιν αυτον εβαλλον
- 66 **Kun nyt Pietari oli alhaalla esipihassa, tuli sinne muuan ylimmäisen papin palvelijattarista;**
And while Peter was down in the open square of the building, one of the servant-girls of the high priest came;
και οντος του πετρου εν τη αυλη καταω ερχεται μια των παιδισκων του αρχιερευς
- 67 **ja nähdessään Pietarin lämmittelevän hän katsoi häneen ja sanoi: "Sinäkin olit Nasaretilaisen, tuon Jeesuksen, kanssa".**
And seeing Peter warming himself by the fire, she gave him a look, and said, You were with this Nazarene, even Jesus.
και ιδουσα τον πετρον θερμαινομενον εμβλεψασα αυτω λεγει και συ μετα του ναζαρηνου ιησου ησθα
- 68 **Mutta hän kielsi sanoen: "En tiedä enkä käsitä, mitä sanot". Ja hän meni ulos pihalle. Ja kukko lauloi.**
But he said, I have no knowledge of him, or of what you are saying; and he went out into the doorway; and there came the cry of a cock.
ο δε ηρηνησατο λεγων ουκ οίδα ουδε επισταμαι τι συ λεγεις και εξηλθεν εξω εις το προαυλιον και αλεκτωρ εφωνησεν

- 69 Ja nähdessään hänet siellä palvelijatar rupesi taas sanomaan lähellä seisoville: "Tämä on yksi niistä".
And the girl saw him, and said again to those who were near, This is one of them.
και η παιδικη ιδουσα αυτον παλιν ηρξατο λεγειν τοις παρεστηκοσιν οτι ουτος εξ αυτων εστιν
- 70 Mutta hän kielsi uudestaan. Ja vähän sen jälkeen lähellä seisovat taas sanoivat Pietarille: "Totisesti, sinä olet yksi niistä, sillä olethan sinä galilealainenkin".
But again he said it was not so. And after a little time, again those who were near said to Peter, Truly you are one of them; for you are a Galilaean.
ο δε παλιν ηρνειτο και μετα μικρον παλιν οι παρεστωτες ελεγον τω πετρω αληθως εξ αυτων ει και γαρ γαλλιος ει και η λαλια σου ομοιαζει
- 71 Mutta hän rupesi sadattelemaan itseänsä ja vannomaan: "En tunne sitä miestä, josta te puhutte".
But, with curses and oaths, he said, I have no knowledge of the man about whom you are talking.
ο δε ηρξατο αναθεματιζειν και ομνυειν οτι ουκ οιδα τον ανθρωπον τουτον ον λεγετε
- 72 Ja samassa kukko lauloi toisen kerran. Niin Pietari muisti Jeesuksen sanat, jotka hän oli sanonut hänelle: "Ennenkuin kukko kahdesti laulaa, sinä kolmesti minut kiellät". Ja hän ratkesi itkuun.
And in the same minute, the cock gave a second cry. And it came to Peter's mind how Jesus had said to him, Before the cock's second cry, you will say three times that you have no knowledge of me. And at this thought he was overcome with weeping.
και εκ δευτερου αλεκτωρ εφωνησεν και ανεμνησθη ο πετρος του ρηματος ου ειπεν αυτω ο ιησους οτι πριν αλεκτορα φωνησαι δις απαρνηση με τρις και επιβαλον εκλαιεν
- 1 Ja heti aamulla ylipapit ynnä vanhimmat ja kirjanoppineet ja koko neuvosto tekivät päätöksen, sitoivat Jeesuksen, veivät hänet pois ja antoivat Pilatuksen käsiin.
And the first thing in the morning the chief priests, with those in authority and the scribes and all the Sanhedrin, had a meeting, and put cords round Jesus, and took him away, and gave him up to Pilate.
και ευθεως επι το πρωι συμβουλιον ποιησαντες οι αρχιερεις μετα των πρεσβυτερων και γραμματεων και ολον το συνεδριον δησαντες τον ιησουν απηνεγκαν και παρεδωκαν τω πιλατω
- 2 Niin Pilatus kysyi häneltä: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" Hän vastasi ja sanoi hänelle: "Sinäpä sen sanot".
And Pilate put a question to him, Are you the King of the Jews? And he, answering, said to him, You say so.
και επηρωτησεν αυτον ο πιλατος συ ει ο βασιλευς των ιουδαιων ο δε αποκριθεις ειπεν αυτω συ λεγεις
- 3 Ja ylipapit tekivät monta syytöstä häntä vastaan.
And the chief priests said a number of things against him.
και κατηγορουν αυτου οι αρχιερεις πολλα
- 4 Niin Pilatus taas kysyi häneltä sanoen: "Etkö vastaa mitään? Katso, kuinka paljon syytöksiä he tekevät sinua vastaan."
And Pilate again put a question, Do you say nothing in answer? see how much evil they say you have done.
ο δε πιλατος παλιν επηρωτησεν αυτον λεγον ουκ αποκρινη ουδεν ιδε ποσα σου καταμαρτυρουσιν
- 5 Mutta Jeesus ei enää vastannut mitään, niin että Pilatus ihmetteli.
But Jesus gave no more answers, so that Pilate was full of wonder.
ο δε ιησους ουκετι ουδεν απεκριθη οστε θαυμαζειν τον πιλατον
- 6 Mutta juhlan aikana hän tavallisesti päästi heille yhden vangin irti, sen, jota he anoivat.
Now at the feast every year he let one prisoner go free at their request.
κατα δε εορτην απελυεν αυτοις ενα δεσμιον ονπερ ητουντο
- 7 Niin siellä oli eräs mies, jota sanottiin Barabbaaksi, vangittu muiden kapinoitsijain kanssa, jotka kapinassa olivat tehneet murhan.
And there was one named Barabbas, in prison with those who had gone against the government and in the fight had taken life.
ην δε ο λεγομενος βαραββας μετα των συστασιαστων δεδεμενος οιτινες εν τη στασει φονον πεποιηκεισαν
- 8 Ja kansa meni sinne ylös ja rupesi pyytämään, että hän tekisi heille, niinkuin hänen tapansa oli.
And the people went up, requesting him to do as he had done for them in other years.
και αναβοησας ο οχλος ηρξατο αιτεισθαι καθως αι επιχειρει αυτοις
- 9 Pilatus vastasi heille sanoen: "Tahdotteko, että päästän teille juutalaisten kuninkaan?"
And Pilate said in answer to them, Is it your desire that I let the King of the Jews go free?
ο δε πιλατος απεκριθη αυτοις λεγων θελετε απολυσω υμιν τον βασιλευ των ιουδαιων

- 10 Sillä hän tiesi, että ylipapit kateudesta olivat antaneet hänet hänen käsiinsä.
For he saw that the chief priests had given him up through envy.
εγινωσκειν γαρ οτι δια φθονον παραδεωκεισαν αυτον οι αρχιερεις
- 11 Mutta ylipapit kiihoittivat kansaa anomaan, että hän ennemmin päästäisi heille Barabbaan.
But the people were moved by the chief priests to make him let Barabbas go free.
οι δε αρχιερεις ανεσεισαν τον οχλον ινα μαλλον τον βαραββαν απολυση αυτοις
- 12 Ja Pilatus puhui taas heille ja sanoi: "Mitä minun sitten on tehtävä hänelle, jota te sanotte juutalaisten kuninkaaksi?"
And Pilate again said in answer to them, What then am I to do to him to whom you give the name of the King of the Jews?
ο δε πιλατος αποκριθεις παλιν ειπεν αυτοις τι ουν θελετε ποιησω ον λεγετε βασιλεα των ιουδαιων
- 13 Niin he taas huusivat: "Ristiinnaulitse hänet!"
And they said again loudly, To the cross with him!
οι δε παλιν εκραζαν σταυρωσον αυτον
- 14 Mutta Pilatus sanoi heille: "Mitä pahaa hän sitten on tehnyt?" Mutta he huusivat vielä kovemmin: "Ristiinnaulitse hänet!"
And Pilate said to them, Why, what evil has he done? But their cry was the louder, To the cross!
ο δε πιλατος ελεγεν αυτοις τι γαρ κακον εποιησεν οι δε περισσοτερωσ εκραζαν σταυρωσον αυτον
- 15 Ja kun Pilatus tahtoi tehdä kansalle mieliksi, päästi hän heille Barabbaan, mutta Jeesuksen hän ruuskitti ja luovutti ristiinnaulittavaksi.
And Pilate, desiring to do what was pleasing to the people, let Barabbas go free, and gave up Jesus, when he had been whipped, to be put to death on the cross.
ο δε πιλατος βουλομενος τω οχλω το ικανον ποιησαι απελυσεν αυτοις τον βαραββαν και παρεδωκεν τον ιησουν φραγελλωσας ινα σταυρωθη
- 16 Niin sotamiehet veivät hänet sisälle linnaan, se on palatsiin, ja kutsuivat siihen koko sotilasjoukon.
And the men of the army took him away into the square in front of the building which is the Praetorium, and they got together all the band.
οι δε στρατιωται απηγαγον αυτον εσω της αυλης ο εστιν πραιτωριον και συγκαλουσιν ολην την σπειραν
- 17 Ja he pukivat hänen yllensä purppuravaipan, väänsivät orjantappuroista kruunun ja panivat sen hänen päähänsä
And they put a purple robe on him, and twisting a crown of thorns, they put it on him;
και ενδουσιν αυτον πορφυραν και περιτιθεασιν αυτω πλεξαντες ακανθινον στεφανον
- 18 ja rupesivat tervehtimään häntä: "Terve, juutalaisten kuningas!"
And, as if honouring him, they said, Long life to the King of the Jews!
και ηρξαντο ασπαζεσθαι αυτον χαιρε βασιλευ των ιουδαιων
- 19 Ja he löivät häntä päähän ruovolla, sylkivät häntä ja laskeutuen polvilleen kumarsivat häntä.
And they gave him blows on the head with a stick and put shame on him and, going down on their knees, gave him worship.
και ετυπον αυτου την κεφαλην καλαμω και ενεπτουον αυτω και τιθεντες τα γονατα προσεκυνουον αυτω
- 20 Ja kun he olivat häntä pilkanneet, riisuivat he häneltä purppuravaipan ja pukivat hänet hänen omiin vaatteisiinsa. Ja he veivät hänet pois, ristiinnaulitakseen hänet.
And when they had made sport of him, they took the purple robe off him and put his clothing on him. And they took him out to put him to death on the cross.
και οτε ενεπαιξαν αυτω εξεδυσαν αυτον την πορφυραν και ενεδυσαν αυτον τα ιματια τα ιδια και εξαγουσιν αυτον ινα σταυρωσωσιν αυτον
- 21 Ja he pakottivat erään ohikulkevan miehen, Simonin, kyreneläisen, joka tuli vainiolta, Aleksanterin ja Rufuksen isän, kantamaan hänen ristiänsä.
And they made one, Simon of Cyrene, the father of Alexander and Rufus, who was going by, coming from the country, go with them, so that he might take his cross.
και αγγαρευουσιν παραγοντα τινα σιμωνα κυρηναιον ερχομενον απ αγρου τον πατερα αλεξανδρου και ρουφου ινα αρη τον σταυρον αυτου
- 22 Ja he veivät hänet paikalle, jonka nimi on Golgata, se on käännettynä: pääkallonpaikka.
And they took him to the place named Golgotha, which is, Dead Man's Head.
και φερουσιν αυτον επι γολγοθα τοπον ο εστιν μεθερμηνευομενον κρανιου τοπος
- 23 Ja he tarjosivat hänelle mirhalla sekoitettua viiniä, mutta hän ei sitä ottanut.
And they gave him wine mixed with myrrh; but he did not take it.
και ειδουον αυτω πειν εσμυρνισμενον οινον ο δε ουκ ελαβεν

- 24 Ja he ristiinnaulitsivat hänet ja jakoivat keskenään hänen vaatteensa heittäen niistä arpa, mitä kukin oli saava.
And he was nailed to the cross; and they made a division of his clothing among them, putting to the decision of chance what everyone was to take.
και σταυρωσαντες αυτον διμεριζον τα ιματια αυτου βαλλοντες κληρον επ αυτα τις τι αρη
- 25 Oli kolmas hetki, kun he hänet ristiinnaulitsivat.
And it was the third hour when they put him on the cross.
ην δε ωρα τριτη και εσταυρωσαν αυτον
- 26 Ja päällekirjoitukseksi oli merkitty hänen syynsä: "Juutalaisten kuningas".
And the statement of his crime was put in writing on the cross, THE KING OF THE JEWS.
και ην η επιγραφη της αιτιας αυτου επιγεγραμμενη ο βασιλευς των ιουδαιων
- 27 Ja he ristiinnaulitsivat hänen kanssaan kaksi ryöväriä, toisen hänen oikealle ja toisen hänen vasemmalle puolellensa.
And they put two thieves on crosses with him, one on his right side, and one on his left.
και συν αυτω σταυρουσιν δυο ληστας ενα εκ δεξιων και ενα εξ ευωνυμων αυτου
- 29 Ja ne, jotka kulkivat ohitse, herjasivat häntä ja nyökyttivät päätään ja sanoivat: "Voi sinua, joka hajotat maahan temppelin ja kolmessa päivässä sen rakennat!
And those who went by made sport of him, shaking their heads, and saying, Ha! you who give the Temple to destruction, and put it up again in three days,
και οι παραπορευομενοι εβλασφημουν αυτον κινουντες τας κεφαλας αυτων και λεγοντες ουα ο καταλων τον ναον και εν τρισιν ημεραις οικοδομων
- 30 Auta itseäsi ja astu alas ristiltä."
Keep yourself from death, and come down from the cross.
σωσον σεαυτον και καταβα απο του σταυρου
- 31 Samoin ylipapitkin ynnä kirjanoppineet keskenään pilkkasivat häntä ja sanoivat: "Muita hän on auttanut, itseään ei voi auttaa.
In the same way the chief priests, laughing at him among themselves with the scribes, said, A saviour of others, he has no salvation for himself.
ομοιως δε και οι αρχιερεις εμπαιζοντες προς αλληλους μετα των γραμματεων ελεγον αλλους εσωσεν εαυτον ου δυναται σωσαι
- 32 Astukoon hän, Kristus, Israelin kuningas, nyt alas ristiltä, että me näkisimme ja uskoisimme." Myöskin ne, jotka olivat ristiinnaulitut hänen kanssaan, herjasivat häntä.
Let the Christ, the King of Israel, come down now from the cross, so that we may see and have belief. And those who were put on crosses with him said evil things against him.
ο χριστος ο βασιλευς του ισραηλ καταβατω νυν απο του σταυρου ινα ιδωμεν και πιστεσωμεν και οι συνεσταυρωμενοι αυτω φωνειδισον αυτον
- 33 Ja kuudennella hetkellä tuli pimeys yli kaiken maan, ja sitä kesti hamaan yhdeksänteen hetkeen.
And when the sixth hour had come, it was dark over all the land till the ninth hour.
γενομενης δε ωρας εκτης σκοτος εγενετο εφ ολην την γην εως ωρας εννατης
- 34 Ja yhdeksännellä hetkellä Jeesus huusi suurella äänellä: "Eeli, Eeli, lama sabaktani?" Se on käännettynä: Jumalani, Jumalani, miksi minut hylkäsit?
And at the ninth hour, Jesus said in a loud voice, Eloi, Eloi, lama sabachthani? which is, My God, my God, why are you turned away from me?
και τη ωρα τη εννατη εβροησεν ο ιησους φωνη μεγαλη λεγων ελοι ελοι λαμμα σαβαχθανι ο εστιν μεθερμηνηυομενον ο θεος μου ο θεος μου εις τι με εγκατελιπες
- 35 Sen kuullessaan sanoivat muutamat niistä, jotka siinä seisoiivat: "Katso, hän huutaa Eliasta".
And some of those who were near, hearing it, said, See, he is crying to Elijah.
και τινες των παρεστηκοτων ακουσαντες ελεγον ιδου ηλιαν φωνει
- 36 Ja muuan juoksi ja täytti sienen hapanviinillä, pani sen ruovon päähän ja antoi hänelle juoda sanoen: "Annas, katsokaamme, tuleeko Elias ottamaan hänet alas".
And one of them went quickly and, getting a sponge full of bitter wine, put it on a rod, and gave it to him for drink, saying, Let be; let us see if Elijah will come to take him down.
δραμων δε εις και γεμισας σπογγον οζους περιθεις τε καλαμω εποτιζεν αυτον λεγων αφετε ιδωμεν ει ερχεται ηλιας καθελειν αυτον
- 37 Mutta Jeesus huusi suurella äänellä ja antoi henkensä.
And Jesus gave a loud cry, and gave up his spirit.
ο δε ιησους αφεις φωνην μεγαλην εξεπνευσεν
- 38 Ja temppelin esirippu repesi kahtia ylhäältä alas asti.
And the curtain of the Temple was parted in two from end to end.
και το καταπετασμα του ναου εσχισθη εις δυο απο ανωθεν εως κατω

- 39 Mutta kun sadanpäämies, joka seisoi häntä vastapäätä, näki hänen näin antavan henkensä, sanoi hän: "Totisesti tämä ihminen oli Jumalan Poika".
And when the captain, who was near, saw how he gave up his spirit, he said, Truly this man was a son of God.
ιδων δε ο κεντυριων ο παρεστηκως εξ εναντιας αυτου οτι ουτως κραξας εξεπνευσεν ειπεν αληθως ο ανθρωπος ουτος υιος ην θεου
- 40 Ja siellä oli myös naisia taampaa katselemassa. Näiden joukossa olivat Maria Magdaleena ja Maria, Jaakob nuoremman ja Jooseen äiti, ja Salome,
And there were women watching from a distance: among them were Mary Magdalene, and Mary, the mother of James the less and of Joses, and Salome,
ησαν δε και γυναικες απο μακροθεν θεωρουσαι εν αις ην και μαρια η μαγδαληνη και μαρια η του ιακωβου του μικρου και ιωση μητηρ και σαλωμη
- 41 jotka hänen ollessaan Galileassa olivat seuranneet ja palvelleet häntä, sekä useita muita, jotka olivat tulleet hänen kanssaan ylös Jerusalemiin.
Who went with him when he was in Galilee and took care of him; and a number of other women who came up with him to Jerusalem.
αι και οτε ην εν τη γαλιλαια ηκολουθουν αυτω και διηκουνουν αυτω και αλλαι πολλαι αι συναναβασαι αυτω εις ιεροσολυμα
- 42 Ja kun jo oli tullut ilta, ja koska oli valmistuspäivä, se on sapaatin aattopäivä,
And when it was evening, because it was the time of getting ready, that is, the day before the Sabbath,
και ηδη οψιας γενομενης επει ην παρασκευη ο εστιν προσαββατον
- 43 tuli Joosef, arimatialainen, arvossapidetty neuvoston jäsen, joka hänkin odotti Jumalan valtakuntaa, rohkaisi mielensä ja meni sisälle Pilatuksen luo ja pyysi Jeesuksen ruumista.
There came Joseph of Arimathaea, a responsible man in high honour, who was himself waiting for the kingdom of God; and he went in to Pilate without fear, and made a request for the body of Jesus.
ηλθεν ιωσηφ ο απο αριμαθαιας ευσημων βουλευτης ος και αυτος ην προσδεχομενος την βασιλειαν του θεου τολμησας εισηλθεν προς πιλατον και ητησατο το σωμα του ιησου
- 44 Niin Pilatus ihmetteli, oliko hän jo kuollut, ja kutsuttuaan luoksensa sadanpäämiehen kysyi tältä, oliko hän jo kauan sitten kuollut.
And Pilate was surprised that he was dead; and, sending for the captain, he put a question to see if he had been dead for long.
ο δε πιλατος εθαυμασεν ει ηδη τεθνηκεν και προσκαλεσαμενος τον κεντυριωνα επηρωτησεν αυτον ει παλαι απεθανεν
- 45 Ja saatuaan sadanpäämieheltä siitä tiedon hän lahjoitti ruumiin Joosefille.
And when he had news of it from the captain, he let Joseph have the body.
και γουος απο του κεντυριωνος εδωρησατο το σωμα το ιωσηφ
- 46 Tämä osti liinavaatteen ja otti hänet alas, kääri hänet liinavaatteeseen ja pani hautaan, joka oli hakattu kallioon, ja vieritti kiven hautakammion ovelle.
And he got a linen cloth and, taking him down, put the linen cloth round him, and put him in a place for the dead which had been cut out of a rock; and a stone was rolled against the door.
και αγορασας σινδωνα και καθελων αυτον ενειλησεν τη σινδوني και κατεθηκεν αυτον εν μνημειω ο ην λελατομημενον εκ πετρας και προσεκυλισεν λιθον επι την θυραν του μνημειου
- 47 Ja Maria Magdaleena ja Maria, Jooseen äiti, katselivat, mihin hänet pantiin.
And Mary Magdalene and Mary, the mother of Joses, saw where he was put.
η δε μαρια η μαγδαληνη και μαρια ιωση εθεωρουν που τιθεται
- 1 Ja kun sapaatti oli ohi, ostivat Maria Magdaleena ja Maria, Jaakobin äiti, ja Salome hyvänhajuisia yrttejä mennäkseen voitelemaan häntä.
And when the Sabbath was past, Mary Magdalene and Mary, the mother of James, and Salome, got spices, so that they might come and put them on him.
και διαγενομενου του σαββατου μαρια η μαγδαληνη και μαρια η του ιακωβου και σαλωμη ηγορασαν αρωματα ινα ελθουσαι αλειψωσιν αυτον
- 2 Ja viikon ensimmäisenä päivänä he tulivat haudalle ani varhain, auringon noustessa.
And very early after dawn on the first day of the week, they came at the time of the coming up of the sun to the place where the body had been put.
και λιαν πρωι της μιας σαββατων ερχονται επι το μνημειον ανατειλαντος του ηλιου
- 3 Ja he sanoivat toisilleen: "Kuka meille vierittää kiven hautakammion ovelta?"
And they were saying among themselves, Who will get the stone rolled away from the door for us?
και ελεγον προς εαυτας τις αποκυλισει ημιν τον λιθον εκ της θυρας του μνημειου
- 4 Ja katsahtaessaan ylös he näkivät kiven poisvieritetyksi; se oli näet hyvin suuri.
And looking up, they saw that the stone was rolled back; and it was of great size.
και αναβλεψασαι θεωρουσιν οτι αποκεκυλισται ο λιθος ην γαρ μεγας σφοδρα

- 5 Ja mentyään hautakammion sisään he näkivät nuorukaisen istuvan oikealla puolella, puettuna pitkään, valkeaan vaatteeseen; ja he peljästyivät suuresti.
And when they went in, they saw a young man seated on the right side, dressed in a white robe; and they were full of wonder.
και εισελθουσαι εις το μνημειον ειδον νεανισκον καθημενον εν τοις δεξιοις περιβεβλημενον στολην λευκην και εξεθαμβηθησαν
- 6 Mutta hän sanoi heille: "Älkää peljästykö; te etsitte Jeesusta, Nasaretilaista, joka oli ristiinnaulittu. Hän on noussut ylös; ei hän ole täällä. Katso, tässä on paikka, johon he hänet panivat.
And he said to them, Do not be troubled: you are looking for Jesus, the Nazarene, who has been put to death on the cross; he has come back from the dead; he is not here: see, the place where they put him!
ο δε λεγει αυτοις μη εκθαμβεισθε ιησουν ζητειτε τον ναζαρηνον τον εσταυρωμενον ηγερθη ουκ εστιν ωδε ιδε ο τοπος οπου εθηκαν αυτον
- 7 Mutta menkää ja sanokaa hänen opetuslapsillensa ja Pietarille: 'Hän menee teidän edellänne Galileaan; siellä te saatte hänet nähdä, niinkuin hän teille sanoi'.
But go, say to his disciples and to Peter, He goes before you into Galilee: there you will see him, as he said to you.
αλλ υπαγετε ειπατε τοις μαθηταις αυτου και τω πετρω οτι προαγει υμας εις την γαλιλαιαν εκει αυτον οψεσθε καθως ειπεν υμιν
- 8 Niin he tulivat ulos ja pakenivat haudalta, sillä heidät oli vallannut vavistus ja hämmästys, eivätkä sanoneet kenellekään mitään, sillä he pelkäsivät.
And they went out quickly from the place, because fear and great wonder had come on them: and they said nothing to anyone, because they were full of fear that ...
και εξελθουσαι ταχυ εφυγον απο του μνημειου ειχεν δε αυτας τρομος και εκστασις και ουδενι ουδεν ειπον εφοβουντο γαρ
- 9 Mutta ylösnousemisensa jälkeen hän varhain aamulla viikon ensimmäisenä päivänä ilmestyi ensiksi Maria Magdaleenalle, josta hän oli ajanut ulos seitsemän riivaajaa.
Now when he came back from the dead early on the first day of the week, he went first to Mary Magdalene, from whom he had sent out seven evil spirits.
αναστας δε πρωι πρωτη σαββατου εφανη πρωτον μαρια τη μαγδαληνη αφ ης εκβεβληκει επτα δαιμονια
- 10 Tämä meni ja vei sanan niille, jotka olivat olleet Jeesuksen kanssa ja jotka nyt murehtivat ja itkivät.
She went and gave news of it to those who had been with him, while they were sorrowing and weeping.
εκεινη πορευθεισα απηγγειλεν τοις μετ αυτου γενομενοις πενθουσιν και κλαιουσιν
- 11 Mutta kun he kuulivat, että hän eli ja että Maria oli hänet nähnyt, eivät he uskoneet.
And they, when it came to their ears that he was living, and had been seen by her, had no belief in it.
κακεινοι ακουσαντες οτι ζη και εθεαθη υπ αυτης ηπιστησαν
- 12 Ja sen jälkeen hän toisenmuotoisena ilmestyi kahdelle heistä, heidän kävellessään, matkalla maakylään.
And after these things he was seen in another form by two of them, while they were walking on their way into the country.
μετα δε ταυτα δυσιν εξ αυτων περιπατουσιν εφανερωθη εν ετερα μορφη πορευομενοις εις αγρον
- 13 Hekin menivät ja veivät sanan toisille; mutta nämä eivät uskoneet heitäkään.
And they went away and gave news of it to the rest; and they had no belief in what was said.
κακεινοι απελθοντες απηγγειλαν τοις λοιποις ουδε εκεινοις επιστευσαν
- 14 Vihdoin hän ilmestyi myöskin niille yhdelletoista heidän ollessaan aterialla; ja hän nuhteli heidän epäuskoaan ja heidän sydämensä kovuutta, kun he eivät olleet uskoneet niitä, jotka olivat nähneet hänet ylösnousseeksi.
And later he was seen by the eleven themselves while they were taking food; and he said sharp words to them because they had no faith and their hearts were hard, and because they had no belief in those who had seen him after he had come back from the dead.
υστερον ανακειμενοις αυτοις τοις ενδεκα εφανερωθη και ωνειδισεν την απιστιαν αυτων και σκληροκαρδιαν οτι τοις θεασαμενοις αυτον εγηγερμενον ουκ επιστευσαν
- 15 Ja hän sanoi heille: "Menkää kaikkeen maailmaan ja saarnatkaa evankeliumia kaikille luoduille.
And he said to them, Go into all the world, and give the good news to everyone.
και ειπεν αυτοις πορευθεντες εις τον κοσμον απαντα κηρυξατε το ευαγγελιον παση τη κτισει
- 16 Joka uskoo ja kastetaan, se pelastuu; mutta joka ei usko, se tuomitaan kadotukseen.
He who has faith and is given baptism will get salvation; but he who has not faith will be judged.
ο πιστευσας και βαπτισθεις σωθησεται ο δε απιστησας κατακριθησεται
- 17 Ja nämä merkit seuraavat niitä, jotka uskovat: minun nimessäni he ajavat ulos riivaajia, puhuvat uusilla kielillä,
And these signs will be with those who have faith: in my name they will send out evil spirits; and they will make use of new languages;
σημεια δε τοις πιστευσασιν ταυτα παρακολουθησει εν τω ονοματι μου δαιμονια εκβαλουσιν γλωσσαις λαλησουσιν καιναις

- 18 nostavat käsin käärmeitä, ja jos he juovat jotakin kuolettavaa, ei se heitä vahingoita; he panevat kätensä sairasten päälle, ja ne tulevat terveiksi."
They will take up snakes, and if there is poison in their drink, it will do them no evil; they will put their hands on those who are ill, and they will get well.
οφεις αρουσιν καν θανασιμον τι πιωσιν ου μη αυτους βλαψει επι αρρωστους χειρας επιθησουσιν και καλωσ εξουσιν
- 19 Kun nyt Herra Jeesus oli puhunut heille, otettiin hänet ylös taivaaseen, ja hän istui Jumalan oikealle puolelle.
So then the Lord Jesus, after he had said these words to them, was taken up into heaven and took his seat at the right hand of God.
ο μεν ουν κυριος μετα το λαλησαι αυτοις ανεληφθη εις τον ουρανον και εκαθισεν εκ δεξιων του θεου
- 20 Mutta he lähtivät ja saarnasivat kaikkialla, ja Herra vaikutti heidän kanssansa ja vahvisti sanan sitä seuraavien merkkien kautta.
And they went out, preaching everywhere, the Lord working with them, and giving witness to the word by the signs which came after. So be it.
εκεινοι δε εξελθοντες εκηρυξαν πανταχου του κυριου συνεργουντος και τον λογον βεβαιουντος δια των επακολουθουντων σημειων αμην
- 1 Koska monet ovat ryhtyneet tekemään kertomusta meidän keskuudessamme tosiksi tunnetuista tapahtumista,
As a number of attempts have been made to put together in order an account of those events which took place among us,
επειδηπερ πολλοι επεχειρησαν αναταξασθαι διηγησιν περι των πεπληροφορημενων εν ημιν πραγματων
- 2 sen mukaisesti kuin meille ovat kertoneet ne, jotka alusta asti ovat omin silmin ne nähneet ja olleet sanan palvelijoita,
As they were handed down to us by those who saw them from the first and were preachers of the word,
καθως παρεδουσαν ημιν οι απ αρχης αυτοπται και υπηρεται γενομενοι του λογου
- 3 niin olen minäkin, tarkkaan tutkittuani alusta alkaen kaikki, päättänyt kirjoittaa ne järjestyksessään sinulle, korkea-arvoinen Teofilus,
It seemed good to me, having made observation, with great care, of the direction of events in their order, to put the facts in writing for you, most noble Theophilus;
εδοξεν καμοι παρηκολουθηκοτι ανωθεν πασιν ακριβως καθεξης σοι γραψαι κρατιστε θεοφιλε
- 4 että oppisit tuntemaan, kuinka varmat ne asiat ovat, jotka sinulle on opetettu.
So that you might have certain knowledge of those things about which you were given teaching.
ινα επιγνωσ περι των κατηχηθης λογων την ασφαλειαν
- 5 Herodeksen, Juudean kuninkaan, aikana oli pappi, nimeltä Sakarias, Abian osastoa. Ja hänen vaimonsa oli Aaronin tyttäriä, ja tämän nimi oli Elisabet.
In the days of Herod, king of Judaea, there was a certain priest, by name Zacharias, of the order of Abijah; and he had a wife of the family of Aaron, and her name was Elisabeth.
εγενετο εν ταισ ημεραισ ηρωδου του βασιλεωσ της ιουδαιασ ιερευσ τις ονοματι ζαχαριασ εξ εφημεριασ αβια και η γυνη αυτου εκ των θυγατερων ααρων και το ονομα αυτης ελισαβητ
- 6 He olivat molemmat hurskaita Jumalan edessä, vaeltaen kaikissa Herran käskyissä ja säädöksissä nuhteettomina.
They were upright in the eyes of God, keeping all the rules and orders of God, and doing no wrong.
ησαν δε δικαιοι αμφοτεροι ενωπιον του θεου πορευομενοι εν πασαισ ταισ εντολαισ και δικαιομασιν του κυριου αμεμπτοι
- 7 Mutta heillä ei ollut lasta, sillä Elisabet oli hedelmätön; ja he olivat molemmat tulleet iällisiksi.
And they were without children, because Elisabeth had never given birth, and they were at that time very old.
και ουκ ην αυτοις τεκνον καθοτι η ελισαβητ ην στειρα και αμφοτεροι προβεβηκοτες εν ταισ ημεραισ αυτων ησαν
- 8 Niin tapahtui, kun hänen osastonsa palvelusvuoro tuli ja hän toimitti papillisia tehtäviä Jumalan edessä,
Now it came about that in his turn he was acting as priest before God,
εγενετο δε εν τω ιερατευειν αυτον εν τη ταξει της εφημεριασ αυτου εναντι του θεου
- 9 että hän tavanmukaisessa pappistehtävien arpomisessa sai osaksensa mennä Herran temppeliin suitsuttamaan.
And as was the way of the priests, he had to go into the Temple to see to the burning of perfumes.
κατα το εθος της ιερατειασ ελαχεν του θυμιασαι εισελθων εις τον ναον του κυριου
- 10 Ja kaikki kansa oli suitsuttamisen aikana ulkopuolella rukoilemassa.
And all the people were offering prayers outside, at the time of the burning of perfumes.
και παν το πληθος του λαου ην προσευχομενον εξω τη ωρα του θυμιαματος
- 11 Silloin ilmestyi hänelle Herran enkeli seisoen suitsutusalttarin oikealla puolella.
And he saw an angel of the Lord in his place on the right side of the altar.
ωφθη δε αυτω αγγελος κυριου εστωσ εκ δεξιων του θυσιαστηριου του θυμιαματος

- 12 Ja hänet nähdessään Sakarias hämmästy, ja hänet valtasi pelko.
And Zacharias was troubled when he saw him, and fear came on him.
και εταραχθη ζαχαριας ιδων και φοβος επεπεσεν επ αυτον
- 13 Mutta enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Sakarias; sillä sinun rukouksesi on kuultu, ja vaimosi Elisabet on synnyttävä sinulle pojan, ja sinun on annettava hänelle nimi Johannes.
But the angel said, Have no fear, Zacharias, for your prayer has come to the ears of God, and your wife Elisabeth will have a son, and his name will be John.
ειπεν δε προς αυτον ο αγγελος μη φοβου ζαχαρια διοτι εισηκουσθη η δεησις σου και η γυνη σου ελισαβητ γεννησει υιον σοι και καλεσεις το ονομα αυτου ιωαννην
- 14 Ja hän on oleva sinulle iloksi ja riemuksi, ja monet iloitsevat hänen syntymisestään.
And you will be glad and have great delight; and numbers of people will have joy at his birth.
και εσται χαρα σοι και αγαλλιασις και πολλοι επι τη γεννησει αυτου χαρισονται
- 15 Sillä hän on oleva suuri Herran edessä; viiniä ja väkijuomaa hän ei juo, ja hän on oleva täytetty Pyhällä Hengellä hamasta äitinsä kohdusta.
For he will be great in the eyes of the Lord; he will not take wine or strong drink; and he will be full of the Spirit of God from his birth.
εσται γαρ μεγας ενωπιον του κυριου και οινον και σικερα ου μη πιη και πνευματος αγιου πλησθησεται ετι εκ κοιλιας μητρος αυτου
- 16 Ja hän kääntää monta Israelin lapsista Herran, heidän Jumalansa, tykö.
And through him great numbers of the children of Israel will be turned to the Lord their God.
και πολλους των υιων ισραηλ επιστρεψει επι κυριον τον θεον αυτων
- 17 Ja hän käy hänen edellään Eliaan hengessä ja voimassa, kääntääksensä isien sydämet lasten puoleen ja tottelemattomat vanhurskasten mielenlaatuun, näin Herralle toimittaaksensa valmistetun kansan."
And he will go before his face in the spirit and power of Elijah, turning the hearts of fathers to their children, and wrongdoers to the way of righteousness; to make ready a people whose hearts have been turned to the Lord.
και αυτος προελυσειται ενωπιον αυτου εν πνευματι και δυναμει ηλιου επιστρεψαι καρδιας πατερων επι τεκνα και απειθεις εν φρονησει δικαιων ετοιμασαι κυριω λαον κατεσκευασμενον
- 18 Niin Sakarias sanoi enkelille: "Kuinka minä tämän käsittäisin? Sillä minä olen vanha, ja minun vaimoni on iälliseksi tullut."
And Zacharias said to the angel, How may I be certain of this? For I am an old man, and my wife is far on in years.
και ειπεν ζαχαριας προς τον αγγελον κατα τι γνωσομαι τουτο εγω γαρ ειμι πρεσβυτης και η γυνη μου προβεβηκυια εν ταις ημεραις αυτης
- 19 Enkeli vastasi ja sanoi hänelle: "Minä olen Gabriel, joka seison Jumalan edessä, ja minä olen lähetetty puhumaan sinulle ja julistamaan sinulle tämän ilosanoman.
And the angel, answering, said, I am Gabriel, whose place is before God; I have been sent to say these words to you and to give you this good news.
και αποκριθεις ο αγγελος ειπεν αυτω εγω ειμι γαβριηλ ο παρεστηκωσ ενωπιον του θεου και απεσταλην λαλησαι προς σε και ευαγγελισασθαι σοι ταυτα
- 20 Ja katso, sinä tulet mykäksi etkä kykene mitään puhumaan siihen päivään saakka, jona tämä tapahtuu, sentähden ettet uskonut minun sanojani, jotka käyvät aikansa toteen."
Now, see, you will be without voice or language till the day when these things come about, because you had not faith in my words, which will have effect at the right time.
και ιδου εση σιωπων και μη δυναμενος λαλησαι αχρι ης ημερας γενηται ταυτα ανθ ων ουκ επιστευσασ τοις λογοις μου οιτινες πληρωθησονται εις τον καιρον αυτων
- 21 Ja kansa oli odottamassa Sakariasta, ja he ihmettelivät, että hän niin kauan viipyi temppelissä.
And the people were waiting for Zacharias and were surprised because he was in the Temple for such a long time.
και ην ο λαοσ προσδοκων τον ζαχαριαν και εθαυμαζον εν τω χρονιζειν αυτον εν τω ναω
- 22 Mutta ulos tullessaan hän ei kyennyt puhumaan heille; silloin he ymmärsivät, että hän oli nähnyt näyn temppelissä. Ja hän viittoi heille ja jäi mykäksi.
And when he came out he was not able to say anything, and they saw that he had seen a vision in the Temple; and he was making signs to them without words.
εξελθων δε ουκ ηδυνατο λαλησαι αυτοις και επεγνωσαν οτι οπτασιαν εωρακεν εν τω ναω και αυτος ην διανευων αυτοις και διεμενεν κωφοσ
- 23 Ja kun hänen virkatoimensa päivät olivat päättyneet, meni hän kotiinsa.
And when the days of his work in the Temple were ended, he went back to his house.
και εγενετο ως επλησθησαν αι ημεραι της λειτουργιας αυτου απηλθεν εις τον οικον αυτου
- 24 Ja niiden päiväin perästä Elisabet, hänen vaimonsa, tuli raskaaksi ja pysytteli salassa viisi kuukautta, sanoen:
After that time, Elisabeth, being certain that she was to become a mother, kept herself from men's eyes for five months, saying,
μετα δε ταυτας τας ημερας συνελαβεν ελισαβητ η γυνη αυτου και περιεκρυβεν εαυτην μηνασ πεντε λεγουσα

- 25 "Näin on Herra tehnyt minulle niinä päivinä, jolloin hän katsoi minun puoleeni poistaaksensa minusta ihmisten ylenkatseen".
The Lord has done this to me, for his eyes were on me, to take away my shame in the eyes of men.
οτι ουτως μοι πεποιηκεν ο κυριος εν ημεραις αις επειδεν αφελειν το ονειδος μου εν ανθρωποις
- 26 Kuudentena kuukautena sen jälkeen Jumala lähetti enkeli Gabrielin Galilean kaupunkiin, jonka nimi on Nasaret,
Now in the sixth month the angel Gabriel was sent from God to a town in Galilee, named Nazareth,
εν δε τω μηνι τω εκτω απεσταλη ο αγγελος γαβριηλ υπο του θεου εις πολιν της γαλιλαιας η ονομα ναζαρετ
- 27 neitsyen tykö, joka oli kihlattu Joosef nimiselle miehelle Daavidin suvusta; ja neitsyen nimi oli Maria.
To a virgin who was to be married to a man named Joseph, of the family of David; and the name of the virgin was Mary.
προς παρθενον μεμηστευμενην ανδρι ω ονομα ιωσηφ εξ οικου δαβιδ και το ονομα της παρθενου μαριαμ
- 28 Ja tullessaan sisälle hänen tykönsä enkeli sanoi: "Terve, armoitettu! Herra olkoon sinun kanssasi."
And the angel came in to her and said, Peace be with you, to whom special grace has been given; the Lord is with you.
και εισελθων ο αγγελος προς αυτην ειπεν χαιρε κεχαριτωμενη ο κυριος μετα σου ευλογημενη συ εν γυναιξιν
- 29 Mutta hän hämmästyí suuresti siitä puheesta ja mietti, mitä tämä tervehdys mahtoi tarkoittaa.
But she was greatly troubled at his words, and said to herself, What may be the purpose of these words?
η δε ιδουσα διεταραχθη επι τω λογω αυτου και διελογιζετο ποταπος ειη ο ασπασμος ουτος
- 30 Niin enkeli sanoi hänelle: "Älä pelkää, Maria; sillä sinä olet saanut armon Jumalan edessä.
And the angel said to her, Have no fear, Mary, for you have God's approval.
και ειπεν ο αγγελος αυτη μη φοβου μαριαμ ευρες γαρ χαριν παρα τω θεω
- 31 Ja katso, sinä tulet raskaaksi ja synnytät pojan, ja sinun on annettava hänelle nimi Jeesus.
And see, you will give birth to a son, and his name will be Jesus.
και ιδου συλληψη εν γαστρι και τεξη υιον και καλεσεις το ονομα αυτου ιησουν
- 32 Hän on oleva suuri, ja hänet pitää kutsuttaman Korkeimman Pojaksi, ja Herra Jumala antaa hänelle Daavidin, hänen isänsä, valtaistuimen,
He will be great, and will be named the Son of the Most High: and the Lord God will give him the kingdom of David, his father:
ουτος εσται μεγας και υιος υπιστου κληθησεται και δωσει αυτω κυριος ο θεος τον θρονον δαβιδ του πατρος αυτου
- 33 ja hän on oleva Jaakobin huoneen kuningas iankaikkisesti, ja hänen valtakunnallansa ei pidä loppua oleman."
He will have rule over the house of Jacob for ever, and of his kingdom there will be no end.
και βασιλευσει επι τον οικον ιακωβ εις τους αιωνας και της βασιλειας αυτου ουκ εσται τελος
- 34 Niin Maria sanoi enkelille: "Kuinka tämä voi tapahtua, kun minä en miehestä mitään tiedä?"
And Mary said to the angel, How may this be, because I have had no knowledge of a man?
ειπεν δε μαριαμ προς τον αγγελον πως εσται τουτο επει ανδρα ου γινωσκω
- 35 Enkeli vastasi ja sanoi hänelle: "Pyhä Henki tulee sinun päällesi, ja Korkeimman voima varjoaa sinut; sentähden myös se pyhä, mikä syntyy, pitää kutsuttaman Jumalan Pojaksi.
And the angel in answer said to her, The Holy Spirit will come on you, and the power of the Most High will come to rest on you, and so that which will come to birth will be named holy, Son of God.
και αποκριθεις ο αγγελος ειπεν αυτη πνευμα αγιον επελευσεται επι σε και δυναμις υπιστου επισκιασει σοι διο και το γεννωμενον αγιον κληθησεται υιος θεου
- 36 Ja katso, sinun sukulaisesi Elisabet, hänkin kantaa kohdussaan poikaa vanhalla iällä, ja tämä on kuudes kuukausi hänellä, jota sanottiin hedelmättömäksi;
Even now Elisabeth, who is of your family, is to be a mother, though she is old: and this is the sixth month with her who was without children.
και ιδου ελισαβητ η συγγενης σου και αυτη συνειληφια υιον εν γηρα αυτης και ουτος μην εκτος εστιν αυτη τη καλουμενη στεραι
- 37 sillä Jumalalle ei mikään ole mahdotonta."
For there is nothing which God is not able to do.
οτι ουκ αδυνατησει παρα τω θεω παν ρημα

- 38 Silloin Maria sanoi: "Katso, minä olen Herran palvelijatar; tapahtukoon minulle sinun sanasi mukaan". Ja enkeli lähti hänen tyköönsä.
And Mary said: I am the servant of the Lord; may it be to me as you say. And the angel went away.
ειπεν δε μαριαμ ιδου η δουλη κυριου γενοιτο μοι κατα το ρημα σου και απηλθεν απ αυτης ο αγγελος
- 39 Niinä päivinä Maria nousi ja kulki kiiruusti vuorimaahan erääseen Juudan kaupunkiin
Then Mary got up and went quickly into the high lands, to a town of Judah;
αναστασα δε μαριαμ εν ταις ημεραις ταυταις επορευθη εις την ορεινην μετα σπουδης εις πολιν ιουδα
- 40 ja meni Sakariaan kotiin ja tervehti Elisabetia.
And went into the house of Zacharias and took Elisabeth in her arms.
και εισηλθεν εις τον οικον ζαχαριου και ησπασατο την ελισαβητ
- 41 Ja kun Elisabet kuuli Marian tervehdyksen, hypähti lapsi hänen kohdussansa; ja Elisabet täytettiin Pyhällä Hengellä.
And when the voice of Mary came to the ears of Elisabeth, the baby made a sudden move inside her; then Elisabeth was full of the Holy Spirit,
και εγενετο ως ηκουσεν η ελισαβητ τον ασπασμον της μαριας εσκιρτησεν το βρεφος εν τη κοιλια αυτης και επλησθη πνευματος αγιου η ελισαβητ
- 42 Ja hän puhkesi puhumaan suurella äänellä ja sanoi: "Siunattu sinä vaimojen joukossa, ja siunattu sinun kohtusi hedelmä!
And she said with a loud voice: May blessing be on you among women, and a blessing on the child of your body.
και ανεφωνησεν φωνη μεγαλη και ειπεν ευλογημενη συ εν γυναιξιν και ευλογημενος ο καρπος της κοιλιας σου
- 43 Ja kuinka minulle tapahtuu tämä, että minun Herrani äiti tulee minun tyköni?
How is it that the mother of my Lord comes to me?
και ποθεν μοι τουτο ινα ελθη η μητηρ του κυριου μου προς με
- 44 Sillä katso, kun sinun tervehdyksesi ääni tuli minun korviini, hypähti lapsi ilosta minun kohdussani.
For, truly, when the sound of your voice came to my ears, the baby in my body made a sudden move for joy.
ιδου γαρ ως εγενετο η φωνη του ασπασμου σου εις τα ωτα μου εσκιρτησεν εν αγαλλιασει το βρεφος εν τη κοιλια μου
- 45 Ja autuas se, joka uskoi, sillä se sana on täyttyvä, mikä hänelle on tullut Herralta!"
Happy will she be who had faith that the things which the Lord has said to her will be done.
και μακαρια η πιστευσασα οτι εσται τελειωσις τοις λελαλημενοις αυτη παρα κυριου
- 46 Ja Maria sanoi: "Minun sieluni suuresti ylistää Herraa,
And Mary said: My soul gives glory to God;
και ειπεν μαριαμ μεγαλυνει η ψυχη μου τον κυριον
- 47 ja minun henkeni riemuitsee Jumalasta, vapahtajastani;
My spirit is glad in God my Saviour.
και ηγαλλιασεν το πνευμα μου επι τω θεω τω σωτηρι μου
- 48 sillä hän on katsonut palvelijattarensa alhaisuuteen. Katso, tästedes kaikki sukupolvet ylistävät minua autuaaksi.
For he has had pity on his servant, though she is poor and lowly placed: and from this hour will all generations give witness to the blessing which has come to me.
οτι επεβλεψεν επι την ταπεινωσιν της δουλης αυτου ιδου γαρ απο του νυν μακαριουσιν με πασαι αι γενεαι
- 49 Sillä Voimallinen on tehnyt minulle suuria, ja hänen nimensä on pyhä,
For he who is strong has done great things for me; and holy is his name.
οτι εποιησεν μοι μεγαλεια ο δυνατος και αγιον το ονομα αυτου
- 50 ja hänen laupeutensa pysyy polvesta polveen niille, jotka häntä pelkäävät.
His mercy is for all generations in whom is the fear of him.
και το ελεος αυτου εις γενεας γενεων τοις φοβουμενοις αυτον
- 51 Hän on osoittanut voimansa käsivarrellaan; hän on hajottanut ne, joilla oli ylpeät ajatukset sydämessään.
With his arm he has done acts of power; he has put to flight those who have pride in their hearts.
εποιησεν κρατος εν βραχιονι αυτου διεσκορπισεν υπερηφανους διανοια καρδιας αυτων

- 52 Hän on kukistanut valtiat valtaistuimilta ja korottanut alhaiset.
He has put down kings from their seats, lifting up on high the men of low degree.
καθειλεν δυναστας απο θρονων και υψωσεν ταπεινους
- 53 Nälkäiset hän on täyttänyt hyvyyksillä, ja rikkaat hän on lähettänyt tyhjinä pois.
Those who had no food he made full of good things; the men of wealth he sent away with nothing in their hands;
πεινωντας ενεπλησεν αγαθων και πλουτουοντας εξαπεστειλεν κενους
- 54 Hän on ottanut huomaansa palvelijansa Israelin, muistaaksensa laupeuttaan
His help he has given to Israel, his servant, so that he might keep in mind his mercy to Abraham and his seed for ever,
αντελαβετο ισραηλ παιδος αυτου μνησθηται ελεους
- 55 Aabrahamia ja hänen siementänsä kohtaan iankaikkisesti, niinkuin hän on meidän isillemme puhunut."
As he gave his word to our fathers.
καθως ελαλησεν προς τους πατερας ημων τω αβρααμ και τω σπερματι αυτου εις τον αιωνα
- 56 Ja Maria oli hänen tykönänsä noin kolme kuukautta ja palasi jälleen kotiinsa.
And Mary was with her for about three months and then went back to her house.
εμεινεν δε μαριαμ συν αυτη ωσει μηνος τρεις και υπεστρεψεν εις τον οικον αυτης
- 57 Mutta Elisabetin synnyttämisen aika tuli; ja hän synnytti pojan.
Now it was time for Elisabeth to give birth, and she had a son.
τη δε ελισαβητ επλησθη ο χρονος του τεκειν αυτην και εγεννησεν υιον
- 58 Ja kun hänen naapurinsa ja sukulaisensa kuulivat, että Herra oli tehnyt hänelle suuren laupeuden, iloitsivat he hänen kanssansa.
And it came to the ears of her neighbours and relations that the Lord had been very good to her, and they took part in her joy.
και ηκουσαν οι περιουκοι και οι συγγενεις αυτης οτι εμεγαλυνεν κυριος το ελεος αυτου μετ αυτης και συνεχαιρον αυτη
- 59 Ja kahdeksantena päivänä he tulivat ympärileikkaamaan lasta ja tahtoivat antaa hänelle hänen isänsä mukaan nimen Sakarias.
And on the eighth day they came to see to the circumcision of the child, and they would have given him the name of Zacharias, his father's name;
και εγενετο εν τη ογδοη ημερα ηλθον περιτεμειν το παιδιον και εκαλουν αυτο επι τω ονοματι του πατρος αυτου ζαχαριαν
- 60 Mutta hänen äitinsä vastasi ja sanoi: "Ei suinkaan, vaan hänen nimensä on oleva Johannes".
But his mother made answer and said, No, his name is John.
και αποκριθεισα η μητηρ αυτου ειπεν ουχι αλλα κληθησεται ιωαννης
- 61 Niin he sanoivat hänelle: "Eihän sinun suvussasi ole ketään, jolla on se nimi".
And they said, Not one of your relations has that name.
και ειπον προς αυτην οτι ουδεις εστιν εν τη συγγενεια σου ος καλειται τω ονοματι τουτω
- 62 Ja he kysyivät viittomalla lapsen isältä, minkä nimen hän tahtoi hänelle annettavaksi.
And they made signs to his father, to say what name was to be given to him.
ενενευον δε τω πατρι αυτου το τι αν θελοι καλεισθαι αυτον
- 63 Niin hän pyysi taulun ja kirjoitti siihen nämä sanat: "Johannes on hänen nimensä". Ja kaikki ihmettelivät.
And he sent for writing materials and put down: His name is John; and they were all surprised.
και αιτησας πινακιδιον εγραψεν λεγων ιωαννης εστιν το ονομα αυτου και εθαυμασαν παντες
- 64 Ja kohta hänen suunsa aukeni, ja hänen kielensä vapautui, ja hän puhui kiittäen Jumalaa.
And straight away his mouth was open and his tongue was free and he gave praise to God.
ανεωχθη δε το στομα αυτου παραχημα και η γλωσσα αυτου και ελαλει ευλογων τον θεον
- 65 Ja tuli pelko kaikille heidän ympärillään asuvaisille, ja koko Juudean vuorimaassa puhuttiin kaikista näistä tapahtumista;
And fear came on all those who were living round about them: and there was much talk about all these things in all the hill-country of Judaea.
και εγενετο επι παντας φοβος τους περιουκουοντας αυτους και εν ολη τη ορεινη της ιουδαιας διελαλειτο παντα τα ρηματα ταυτα

- 66 ja kaikki, jotka niistä kuulivat, panivat ne mieleensä ja sanoivat: "Mikähän tästä lapsesta tulee?" Sillä Herran käsi oli hänen kanssansa.
And all who had word of them kept them in their minds and said, What will this child be? For the hand of the Lord was with him.
και εθεντο παντες οι ακουσαντες εν τη καρδια αυτων λεγοντες τι αρα το παιδιον τουτο εσται και χειρ κυριου ην μετ αυτου
- 67 Ja Sakarias, hänen isänsä, täytettiin Pyhällä Hengellä, ja hän ennusti sanoen:
And his father, Zacharias, was full of the Holy Spirit, and with the voice of a prophet said these words:
και ζαχαριας ο πατηρ αυτου επλησθη πνευματος αγιου και προφητευσεν λεγων
- 68 "Kiitetty olkoon Herra, Israelin Jumala, sillä hän on katsonut kansansa puoleen ja valmistanut sille lunastuksen
Praise be to the Lord, the God of Israel, for he has come to his people and made them free,
ευλογητος κυριος ο θεος του ισραηλ οτι επεσκεψατο και εποιησεν λυτρωσιν τω λαω αυτου
- 69 ja kohottanut meille pelastuksen sarven palvelijansa Daavidin huoneesta
Lifting up a horn of salvation for us in the house of his servant David,
και ηγερεν κερας σωτηριας ημιν εν τω οικω δαβιδ του παιδος αυτου
- 70 - niinkuin hän on puhunut hamasta ikiajoista pyhään profeettainsa suun kautta -
(As he said, by the mouth of his holy prophets, from the earliest times,)
καθως ελαλησεν δια στοματος των αγιων των απ αιωνος προφητων αυτου
- 71 pelastukseksi vihollisistamme ja kaikkien niiden kädestä, jotka meitä vihaavat,
Salvation from those who are against us, and from the hands of those who have hate for us;
σωτηριαν εξ εχθρων ημων και εκ χειρος παντων των μισουντων ημας
- 72 tehdäkseen laupeuden meidän isillemme ja muistaakseen pyhän liittonsa,
To do acts of mercy to our fathers and to keep in mind his holy word,
ποιησαι ελεος μετα των πατερων ημων και μνησθηναι διαθηκης αγιας αυτου
- 73 sen valan, jonka hän vannoi Aabrahamille, meidän isällemme;
The oath which he made to Abraham, our father,
ορκον ον ωμοσεν προς αβρααμ τον πατερα ημων του δουναι ημιν
- 74 suodakseen meidän, vapahdettuina vihollistemme kädestä, pelkäämättä palvella häntä
That we, being made free from the fear of those who are against us, might give him worship,
αφοβως εκ χειρος των εχθρων ημων ρυσθεντας λατρευειν αυτω
- 75 pyhydessä ja vanhurskaudessa hänen edessään kaikkina elinpäivinä.
In righteousness and holy living before him all our days.
εν οσιοτητι και δικαιοσυνη ενωπιον αυτου πασας τας ημερας της ζωης ημων
- 76 Ja sinä, lapsukainen, olet kutsuttava Korkeimman profeetaksi, sillä sinä olet käyvä Herran edellä valmistaaksesi hänen teitään,
And you, child, will be named the prophet of the Most High: you will go before the face of the Lord, to make ready his ways;
και συ παιδιον προφητης υψιστου κληθηση προπορευση γαρ προ προσωπου κυριου ετοιμασαι οδους αυτου
- 77 antaaksesi hänen kansalleen pelastuksen tuntemisen heidän syntiensä anteeksisaamisessa,
To give knowledge of salvation to his people, through the forgiveness of sins,
του δουναι γνωσιν σωτηριας τω λαω αυτου εν αφεσει αμαρτιων αυτων
- 78 meidän Jumalamme sydämellisen laupeuden tähden, jonka kautta meidän puoleemme katsoo aamun koitto korkeudesta,
Because of the loving mercies of our God, by which the dawn from heaven has come to us,
δια σπλαγχνα ελεους θεου ημων εν οις επεσκεψατο ημας ανατολη εξ υψους
- 79 loistaen meille, jotka istumme pimeydessä ja kuoleman varjossa, ja ohjaten meidän jalkamme rauhan tielle."
To give light to those in dark places, and in the shade of death, so that our feet may be guided into the way of peace.
επιφαναι τοις εν σκοτει και σκια θανατου καθημενοις του κατευθυναι τους ποδας ημων εις οδον ειρηνης

- 80 Ja lapsi kasvoi ja vahvistui hengessä. Ja hän oli erämaassa siihen päivään asti, jona hän oli astuva Israelin eteen.
And the child became tall, and strong in spirit; and he was living in the waste land till the day when he came before the eyes of Israel.
το δε παιδιον ηρξανεν και εκραταιουτο πνευματι και ην εν ταις ερημοις εως ημερας αναδειξεως αυτου προς τον ισραηλ.
- 1 Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustukselta kävi käsky, että kaikki maailma oli verolle pantava.
Now it came about in those days that an order went out from Caesar Augustus that there was to be a numbering of all the world.
εγενετο δε εν ταις ημεραις εκειναις εξηλθεν δογμα παρα καισαρος αυγουστου απογραφεσθαι πασαν την οικουμενην
- 2 Tämä verollepano oli ensimmäinen ja tapahtui Kyreniuksen ollessa Syyrian maaherrana.
This was the first numbering, which was made when Quirinius was ruler of Syria.
αυτη η απογραφη πρωτη εγενετο ηγεμονευοντος της συριας κυρηνιου
- 3 Ja kaikki menivät verolle pantaviksi, kukin omaan kaupunkiinsa.
And all men went to be numbered, everyone to his town.
και επορευοντο παντες απογραφεσθαι εκαστος εις την ιδιαν πολιν
- 4 Niin Joosefkin lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista, ylös Juudeaan, Daavidin kaupunkiin, jonka nimi on Beetlehem, hän kun oli Daavidin huonetta ja sukua,
And Joseph went up from Galilee, out of the town of Nazareth, into Judaea, to Beth-lehem, the town of David, because he was of the house and family of David,
ανεβη δε και ιωσηφ απο της γαλιλαιας εκ πολεως ναζαρετ εις την ιουδαιαν εις πολιν δαβιδ ητις καλειται βηθλεεμ δια το ειναι αυτον εξ οικου και πατριας δαβιδ
- 5 verolle pantavaksi Marian, kihlattunsa, kanssa, joka oli raskaana.
To be put on the list with Mary, his future wife, who was about to become a mother.
απογραφασθαι συν μαριαμ τη μεμηστευμενη αυτω γυναικι ουση εγκω
- 6 Niin tapahtui heidän siellä ollessaan, että Marian synnyttämisen aika tuli.
And while they were there, the time came for her to give birth.
εγενετο δε εν τω ειναι αυτους εκει πλησθησαν αι ημεραι του τεκειν αυτην
- 7 Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut sijaa majatalossa.
And she had her first son; and folding him in linen, she put him to rest in the place where the cattle had their food, because there was no room for them in the house.
και ετεκεν τον υιον αυτης τον πρωτοτοκον και εσπαργανωσεν αυτον και ανεκλιεν αυτον εν τη φατνη διοτι ουκ ην αυτοις τοπος εν τω καταλυματι
- 8 Ja sillä seudulla oli paimenia kedolla vartioimassa yöllä laumaansa.
And in the same country there were keepers of sheep in the fields, watching over their flock by night.
και ποιμενες ησαν εν τη χωρα τη αυτη αγραυλουντες και φυλασσοντες φυλακας της νυκτος επι την ποιμνην αυτων
- 9 Niin heidän edessään seisoi Herran enkeli, ja Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään, ja he peljästyivät suuresti.
And an angel of the Lord came to them, and the glory of the Lord was shining round about them: and fear came on them.
και ιδου αγγελος κυριου επεστη αυτοις και δοξα κυριου περιελαμπεν αυτους και εφοβηθησαν φοβον μεγαν
- 10 Mutta enkeli sanoi heille: "Älkää peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle:
And the angel said, Have no fear; for truly, I give you good news of great joy which will be for all the people:
και ειπεν αυτοις ο αγγελος μη φοβεισθε ιδου γαρ ευαγγελιζομαι υμιν χαραν μεγαλην ητις εσται παντι τω λαω
- 11 teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungissa.
For on this day, in the town of David, a Saviour has come to birth, who is Christ the Lord.
οτι ετεχθη υμιν σημερον σωτηρ ος εστιν χριστος κυριος εν πολει δαβιδ
- 12 Ja tämä on teille merkinä: te löydätte lapsen kapaloituna ja seimessä makaamassa."
And this is the sign to you: you will see a young child folded in linen, in the place where the cattle have their food.
και τουτο υμιν το σημειον ευρησετε βρεφος εσπαργανωμενον κειμενον εν τη φατνη
- 13 Ja yhtäkkiä oli enkelin kanssa suuri joukko taivaallista sotaväkeä, ja he ylistivät Jumalaa ja sanoivat:
And suddenly there was with the angel a great band of spirits from heaven, giving praise to God, and saying,
και εξαιφνης εγενετο συν τω αγγελω πληθος στρατιας ουρανιου αινουτων τον θεον και λεγοντων

- 14 "Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisten kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto!"
Glory to God in the highest, and on the earth peace among men with whom he is well pleased.
δοξα εν υψιστοις θεω και επι γης ειρηνη εν ανθρωποις ευδοκια
- 15 Ja kun enkelit olivat menneet paimenten luota taivaaseen, niin nämä puhuivat toisillensa: "Menkäämme nyt Beetlehemiin katsomaan sitä, mikä on tapahtunut ja minkä Herra meille ilmoitti".
And when the angels had gone away from them into heaven, the keepers of the sheep said to one another, Let us go now to Beth-lehem, and see this thing which has come about, which the Lord has made clear to us.
και εγενετο ως απηλθον απ αυτων εις τον ουρανον οι αγγελοι και οι ανθρωποι οι ποιμενες ειπον προς αλληλους διελθωμεν δη εως βηθλεεμ και ιδωμεν το ρημα τουτο το γεγονος ο ο κυριος εγνωρισ εν ημιν
- 16 Ja he menivät kiiruhtaen ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä.
And they came quickly, and saw Mary and Joseph, and the child in the place where the cattle had their food.
και ηλθον σπευσαντες και ανευρον την τε μαριαμ και τον ιωσηφ και το βρεφος κειμενον εν τη φατηη
- 17 Ja kun he tämän olivat nähneet, ilmoittivat he sen sanan, joka oli puhuttu heille tästä lapsesta.
And when they saw it, they gave them an account of the things which had been said to them about the child.
ιδοντες δε διεγνωρισαν περι του ρηματος του λαληθεντος αυτοις περι του παιδιου τουτου
- 18 Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät sitä, mitä paimenet heille puhuivat.
And all those to whose ears it came were full of wonder at the things said by the keepers of the sheep.
και παντες οι ακουσαντες εθαυμασαν περι των λαληθεντων υπο των ποιμενων προς αυτους
- 19 Mutta Maria kätki kaikki nämä sanat ja tutkisteli niitä sydämesssänsä.
But Mary kept all these words in her heart, and gave much thought to them.
η δε μαριαμ παντα συνετηρει τα ρηματα ταυτα συμβαλλουσα εν τη καρδια αυτης
- 20 Ja paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa kaikesta, minkä olivat kuulleet ja nähneet, sen mukaan kuin heille oli puhuttu.
Then the keepers of the sheep went back, giving glory and praise to God for all the things which had come to their ears and which they had seen, as it had been said to them.
και επεστρεψαν οι ποιμενες δοξαζοντες και αινουντες τον θεον επι πασιν οις ηκουσαν και ειδον καθως ελαληθη προς αυτους
- 21 Kun sitten kahdeksan päivää oli kulunut ja lapsi oli ympärileikattava, annettiin hänelle nimi Jeesus, jonka enkeli oli hänelle antanut, ennenkuin hän sikisi äitinsä kohdussa.
And when, after eight days, the time came for his circumcision, he was named Jesus, the name which the angel had given to him before his birth.
και οτε επλησθησαν ημεραι οκτω του περιτεμειν το παιδιον και εκληθη το ονομα αυτου ιησους το κληθεν υπο του αγγελου προ του συλληφθηναι αυτον εν τη κοιλια
- 22 Ja kun heidän puhdistuspäivänsä, Mooseksen lain mukaan, olivat täytyneet, veivät he hänet ylös Jerusalemiin asettaaksensa hänet Herran eteen
And when the necessary days for making them clean by the law of Moses had come to an end, they took him to Jerusalem to give him to the Lord
και οτε επλησθησαν αι ημεραι του καθαρισμού αυτων κατα τον νομον μωσεως ανηγαγον αυτον εις ιεροσολυμα παραστησαι τω κυριω
- 23 - niinkuin on kirjoitettu Herran laissa: "Jokainen miehenpuoli, joka avaa äidinkohdun, luettakoon Herralle pyhitetyksi" -
(As it says in the law of the Lord, Every mother's first male child is to be holy to the Lord),
καθως γεγραπται εν νομω κυριου οτι παν αρσεν διανοιγον μητραν αγιον τω κυριω κληθησεται
- 24 ja uhrataksensa, niinkuin Herran laissa on säädetty, parin metsäkyyhkyisiä tai kaksi kyyhkysenpoikaa.
And to make an offering, as it is ordered in the law of the Lord, of two doves or other young birds.
και του δουναι θυσιαν κατα το ειρημενον εν νομω κυριου ζευγος τρυγονων η δυο νεοσσους περιστερων
- 25 Ja katso, Jerusalemissa oli mies, nimeltä Simeon; hän oli hurskas ja jumalinen mies, joka odotti Israelin lohdutusta, ja Pyhä Henki oli hänen päällensä.
And there was then in Jerusalem a man whose name was Simeon; and he was an upright man, fearing God and waiting for the comfort of Israel: and the Holy Spirit was on him.
και ιδου ην ανθρωπος εν ιερουσαλημ ω ονομα σιμεων και ο ανθρωπος ουτος δικαιος και ευλαβης προσδεχομενος παρακλησιν του ισραηλ και πνευμα αγιον ην επ αυτον
- 26 Ja Pyhä Henki oli hänelle ilmoittanut, ettei hän ollut näkevä kuolemaa, ennenkuin oli nähnyt Herran Voidellun.
And he had knowledge, through the Holy Spirit, that he would not see death till he had seen the Lord's Christ.
και ην αυτο κεχηματισμενον υπο του πνευματος του αγιου μη ιδειν θανατον πριν η ιδη τον χριστον κυριου

- 27 Ja hän tuli Hengen vaikutuksesta pyhäkköön. Ja kun vanhemmat toivat Jeesus-lasta sisälle tehdäkseen hänelle, niinkuin tapa oli lain mukaan,
And full of the Spirit he came into the Temple; and when the father and mother came in with the child Jesus, to do with him what was ordered by the law,
και ηλθεν εν τω πνευματι εις το ιερον και εν τω εισαγαγειν τους γονεις το παιδιον ιησουν του ποιησαι αυτους κατα το ειθισμενον του νομου περι αυτου
- 28 otti hänkin hänet syliinsä ja kiitti Jumalaa ja sanoi:
Then he took him in his arms and gave praise to God and said,
και αυτος εδεξατο αυτο εις τας αγκαλας αυτου και ευλογησεν τον θεον και ειπεν
- 29 "Herra, nyt sinä lasket palvelijasi rauhaan menemään, sanasi mukaan;
Now you are letting your servant go in peace, O Lord, as you have said;
νυν απολυεις τον δουλον σου δεσποτα κατα το ρημα σου εν ειρηνη
- 30 sillä minun silmäni ovat nähneet sinun autuutesi,
For my eyes have seen your salvation,
οτι ειδον οι οφθαλμοι μου το σωτηριον σου
- 31 jonka sinä olet valmistanut kaikkien kansojen nähdä,
Which you have made ready before the face of all nations;
ο ητοιμασας κατα προσωπον παντων των λαων
- 32 valkeudeksi, joka on ilmestynvä pakanoilte, ja kirkkaudeksi kansallesi Israelille".
A light of revelation to the Gentiles, and the glory of your people Israel.
φως εις αποκαλυψιν εθνων και δοξαν λαου σου ισραηλ
- 33 Ja hänen isänsä ja äitinsä ihmettelivät sitä, mitä hänestä sanottiin.
And his father and mother were full of wonder at the things which were said about him.
και ην ιωσηφ και η μητηρ αυτου θαυμαζοντες επι τοις λαλουμενοις περι αυτου
- 34 Ja Simeon siunasi heitä ja sanoi Marialle, hänen äidilleen: "Katso, tämä on pantu lankeemukseksi ja nousemukseksi monelle Israelissa ja merkiksi, jota vastaan sanotaan
And Simeon gave them his blessing and said to Mary, his mother, See, this child will be the cause of the downfall and the lifting up of great numbers of people in Israel, and he will be a sign
against which hard words will be said;
και ευλογησεν αυτους συμφων και ειπεν προς μαριαμ την μητερα αυτου ιδου ουτος κειται εις πτωσιν και αναστασιν πολλων εν τω ισραηλ και εις σημειον αντιλεγομενον
- 35 - ja myös sinun sielusi lävitse on miekka käynvä - että monen sydämen ajatukset tulisivat ilmi".
(And a sword will go through your heart;) so that the secret thoughts of men may come to light.
και σου δε αυτης την ψυχην διελευσεται ρομφαια οπως αν αποκαλυφθωσιν εκ πολλων καρδιων διαλογισμοι
- 36 Ja oli naisprofeetta, Hanna, Fanuelin tytär, Asserin sukukuntaa. Hän oli jo tullut iälliseksi. Mentyään neitsyenä naimisiin hän oli elänyt miehensä kanssa seitsemän vuotta,
And there was one, Anna, a woman prophet, the daughter of Phanuel, of the family of Asher (she was very old, and after seven years of married life
και ην αννα προφητις θυγατηρ φανουηλ εκ φυλης ασηρ αυτη προβεβηκυια εν ημεραις πολλαις ζησασα ετη μετα ανδρος επτα απο της παρθενιας αυτης
- 37 ja oli nyt leski, kahdeksankymmenen neljän vuoden ikäinen. Hän ei poistunut pyhäköstä, vaan palveli siellä Jumalaa paastoilla ja rukouksilla yötä ja päivää.
She had been a widow for eighty-four years); she was in the Temple at all times, worshipping with prayers and going without food, night and day.
και αυτη χηρα ως ετων ογδοηκονταεσσαρων η ουκ αφιστατο απο του ιερου ησεται και δεησεν λατρευουσα νυκτα και ημεραν
- 38 Ja juuri sillä hetkellä hän tuli siihen, ylisti Jumalaa ja puhui lapsesta kaikille, jotka odottivat Jerusalemin lunastusta.
And coming up at that time, she gave praise to God, talking of him to all those who were waiting for the freeing of Jerusalem.
και αυτη αυτη τη ωρα επιστασα ανθρωμολογειτο τω κυριω και ελαλει περι αυτου πασιν τοις προσδεχομενοις λυτρωσιν εν ιερουσαλημ
- 39 Ja täytettyään kaiken, mikä Herran lain mukaan oli tehtävä, he palasivat Galileaan, kaupunkiinsa Nasaretiin.
And when they had done all the things which were ordered by the law of the Lord, they went back to Galilee, to Nazareth, the town where they were living.
και ως ετελεσαν απαντα τα κατα τον νομον κυριου υπεστρεψαν εις την γαλιλαιαν εις την πολιν αυτων ναζαρετ

- 40 Ja lapsi kasvoi ja vahvistui ja täyttyi viisaudella, ja Jumalan armo oli hänen päällensä.
And the child became tall and strong and full of wisdom, and the grace of God was on him.
το δε παιδιον ηρξανεν και εκραταιουτο πνευματι πληρουμενον σοφιας και χαρις θεου ην επ αυτο
- 41 Ja hänen vanhempansa matkustivat joka vuosi Jerusalemiin pääsiäisjuhille.
And every year his father and mother went to Jerusalem at the feast of the Passover.
και επορευοντο οι γονεις αυτου κατ ετος εις ιερουσαλημ τη εορτη του πασχα
- 42 Hänen ollessaan kaksitoistavuotias he niinkään vaelsivat ylös sinne juhlan tavan mukaan.
And when he was twelve years old, they went up, as their way was, to the feast;
και οτε εγενετο ετων δωδεκα αναβαντων αυτων εις ιεροσολυμα κατα το εθος της εορτης
- 43 Ja kun ne päivät olivat kuluneet ja he lähtivät kotiin, jäi poikanen Jeesus Jerusalemiin, eivätkä hänen vanhempansa sitä huomanneet.
And when the days of the feast came to an end and they were going back, the boy Jesus was still in Jerusalem, but they had no knowledge of it:
και τελειωσαντων τας ημερας εν τω υποστρεφειν αυτους υπεμεινεν ιησους ο παις εν ιερουσαλημ και ουκ εγνω ιωσηφ και η μητηρ αυτου
- 44 He luulivat hänen olevan matkaseurueessa ja kulkivat päivänmatkan ja etsivät häntä sukulaisten ja tuttavien joukosta;
And in the belief that he was with some of their number, they went a day's journey; and after looking for him among their relations and friends,
νομισαντες δε αυτον εν τη συνοδια ειναι ηλθον ημερας οδον και ανεζητουν αυτον εν τοις συγγενεσιν και εν τοις γνωστοις
- 45 mutta kun eivät löytäneet, palasivat he Jerusalemiin etsien häntä.
And seeing that he was not there, they went back to Jerusalem, to make search for him.
και μη ευροντες αυτον υπεστρεψαν εις ιερουσαλημ ζητουντες αυτον
- 46 Ja kolmen päivän kuluttua he löysivät hänet pyhäköstä, jossa hän istui opettajain keskellä kuunnellen heitä ja kysellen heiltä.
And after three days they came across him in the Temple, seated among the wise men, giving ear to their words and putting questions to them.
και εγενετο μεθ ημερας τρεις ευρον αυτον εν τω ιερω καθεζομενον εν μεσω των διδασκαλων και ακουοντα αυτων και επερωτωντα αυτους
- 47 Ja kaikki, jotka häntä kuulivat, ihmettelivät hänen ymmärrystänsä ja vastauksiansa.
And all to whose ears it came were full of wonder at his knowledge and the answers which he gave.
εξιستانτο δε παντες οι ακουοντες αυτου επι τη συνεσει και ταις αποκρισεσιν αυτου
- 48 Ja hänet nähdessään hänen vanhempansa hämmästyivät, ja hänen äitinsä sanoi hänelle: "Poikani, miksi meille näin teit? Katso, sinun isäsi ja minä olemme huolestuneina etsineet sinua."
And when they saw him they were surprised, and his mother said to him, Son, why have you done this to us? see, your father and I have been looking for you with sorrow.
και ιδοντες αυτον εξεπλαγησαν και προς αυτον η μητηρ αυτου ειπεν τεκνον τι εποησας ημιν ουτως ιδου ο πατηρ σου καγω οδυνωμενοι εξητουμεν σε
- 49 Niin hän sanoi heille: "Mitä te minua etsitte? Ettekö tienneet, että minun pitää niissä oleman, mitkä minun Isäni ovat?"
And he said to them, Why were you looking for me? was it not clear to you that my right place was in my Father's house?
και ειπεν προς αυτους τι οτι εξητετε με ουκ ηδειτε οτι εν τοις του πατρος μου δει ειναι με
- 50 Mutta he eivät ymmärtäneet sitä sanaa, jonka hän heille puhui.
And his words seemed strange to them.
και αυτοι ου συνηκαν το ρημα ο ελαλησεν αυτοις
- 51 Ja hän lähti heidän kanssansa ja tuli Nasaretiin ja oli heille alaimainen. Ja hänen äitinsä kätki kaikki nämä sanat sydämeensä.
And he went down with them and came to Nazareth; and did as he was ordered: and his mother kept all these words in her heart.
και κατεβη μετ αυτων και ηλθεν εις ναζαρετ και ην υποτασσομενος αυτοις και η μητηρ αυτου διετηρει παντα τα ρηματα ταυτα εν τη καρδια αυτης
- 52 Ja Jeesus varttui viisaudessa ja iässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä.
And Jesus was increasing in wisdom and in years, and in grace before God and men.
και ιησους προεκοπτεν σοφια και ηλικια και χαριτι παρα θεω και ανθρωποις

- 1 Viidentenätoista keisari Tiberiuksen hallitusvuotena, kun Pontius Pilatus oli Juudean maaherrana ja Herodes Galilean neljännysruhtinaana ja hänen veljensä Filippus Iturean ja Trakoniinmaan neljännysruhtinaana ja Lysanias Abilenen neljännysruhtinaana,
Now in the fifteenth year of the rule of Tiberius Caesar, Pontius Pilate being ruler of Judaea, and Herod being king of Galilee, his brother Philip king of the country of Ituraea and Trachonitis, and Lysanias king of Abilene,
εν ετει δε πεντεκαιδεκατω της ηγεμονιας τιβεριου καισαρος ηγεμονευοντος ποντιου πιλατου της ιουδαιας και τετραρχουντος της γαλιλαιας ηρωδου φιλιππου δε του αδελφου αυτου τετραρχουντο ς της ιτουριας και τραχωνιτιδος χωρας και λυσανιου της αβιληνης τετραρχουντος
- 2 siihen aikaan kun Hannas oli ylimmäisenä pappina, ynnä myös Kaifas, tuli Jumalan sana Johannekselle, Sakariaan pojalle, erämaassa.
When Annas and Caiaphas were high priests, the word of the Lord came to John, the son of Zacharias, in the waste land.
επ αρχιερεων αννα και καιαφα εγενετο ρημα θεου επι ιωαννην τον του ζαχαριου υιον εν τη ερημω
- 3 Ja hän vaelsi kaikissa seuduissa Jordanin varrella ja saarnasi parannuksen kastetta syntien anteeksisaamiseksi,
And he came into all the country round about Jordan, preaching baptism as a sign of forgiveness of sin for those whose hearts were changed.
και ηλθεν εις πασαν την περιχωρον του ιορδανου κηρυσσων βαπτισμα μετανοιας εις αφεσιν αμαρτιων
- 4 niinkuin on kirjoitettuna profeetta Esaiaan sanojen kirjassa: "Huutavan ääni kuuluu erämaassa: 'Valmistakaa Herralle tie, tehkää polut hänelle tasaisiksi'.
As it says in the book of the words of Isaiah the prophet, The voice of one crying in the waste land, Make ready the way of the Lord, make his roads straight.
ω ς γεγραπται εν βιβλω λογων ησαιου του προφητου λεγοντος φωνη βοωντος εν τη ερημω ετοιμασατε την οδον κυριου ευθειας ποιειτε τας τριβους αυτου
- 5 Kaikki laaksot täytettäköön, ja kaikki vuoret ja kukkulat alennettakoon, ja mutkat tulkoit suoriksi ja koleikat tasaisiksi teiksi,
Every valley will be lifted up, and all the mountains and hills made low, and the twisted will be made straight, and the rough ways smooth;
πασα φαραγξ πληρωθησεται και παν ορος και βουνο ς ταπεινωθησεται και εσται τα σκολια εις ευθειαν και αι τραχεια εις οδου ς λειας
- 6 ja kaikki liha on näkevä Jumalan autuuden."
And all flesh will see the salvation of God.
και οψεται πασα σα ς το σωτηριον του θεου
- 7 Niin hän sanoi kansalle, joka vaelsi hänen kastettavakseen: "Te kyykäärmeitten sikiöt, kuka on teitä neuvonut pakenemaan tulevaista vihaa?
So he said to the people who went out to him for baptism: You offspring of snakes, at whose word are you going in flight from the wrath to come?
ελεγεν ουν τοι ς εκπορευομενοι ς οχλοι βαπτισθηναι υπ αυτου γεννηματα εχιδων τι ς υπεδειξεν υμιν φυγειν απο της μελλουσης οργη ς
- 8 Tehkää sentähden parannuksen soveliaita hedelmiä, älkääkää ruvetko sanomaan mielessänne: 'Onhan meillä isänä Abraham', sillä minä sanon teille, että Jumala voi näistä kivistä herättää lapsia Abrahamille.
Make clear by your acts that your hearts have been changed; and do not say to yourselves, We have Abraham for our father: for I say to you that God is able from these stones to make children of Abraham.
ποιησατε ουν καρπου ς αξιου ς της μετανοια ς και μη αρξησθε λεγειν εν εαυτοι ς πατερα εχομεν τον αβρααμ λεγω γαρ υμιν οτι δυναται ο θεο ς εκ των λιθων τουτων εγειραι τεκνα τω αβρααμ
- 9 Jo on myös kirves pantu puitten juurelle; jokainen puu, joka ei tee hyvää hedelmää, siis hakataan pois ja heitetään tuleen."
And even now the axe is put to the root of the trees; and every tree which does not have good fruit will be cut down and put into the fire.
ηδη δε και η αξινη προς την ς ς ς των δενδρων κειται παν ουν δενδρον μη ποιουν καρπον καλον εκκοπτεται και ει ς πυ ς βαλλεται
- 10 Ja kansa kysyi häneltä sanoen: "Mitä meidän siis pitää tekemän?"
And the people put questions to him, saying, What have we to do?
και επηρωτων αυτον οι οχλοι λεγοντες τι ουν ποιησομεν
- 11 Hän vastasi ja sanoi heille: "Jolla on kaksi ihokasta, antakoon toisen sille, joka on ilman; ja jolla on ruokaa, tehkööön samoin".
And he made answer and said to them, He who has two coats, let him give to him who has not even one; and he who has food, let him do the same.
αποκριθει ς δε λεγει αυτοι ς ο εχων δυο χιτονας μεταδοτω τω μη εχοντι και ο εχων βρωματα ομοιω ς ποιειτω
- 12 Niin tuli myös publikaaneja kastettaviksi, ja he sanoivat hänelle: "Opettaja, mitä meidän pitää tekemän?"
Then tax-farmers came to him for baptism and said to him, Master, what have we to do?
ηλθον δε και τελωναι βαπτισθηναι και ειπον προς αυτον διδασκαλε τι ποιησομεν

- 13 Hän sanoi heille: "Älkää vaatiko enempää, kuin mikä teille on säädetty".
And he said to them, Do not make an attempt to get more money than the right amount.
ο δε ειπεν προς αυτους μηδεν πλεον παρα το διατεταγμενον υμιν πρασσετε
- 14 Myös sotamiehet kysyivät häneltä sanoen: "Mitäs meidän pitää tekemän?" Ja hän sanoi heille: "Älkää kiskoko keneltäkään älkääkää kiristäkö, vaan tyytykää palkkaanne".
And men of the army put questions to him, saying, And what have we to do? And he said to them, Do no violent acts to any man, and do not take anything without right, and let your payment be enough for you.
επηρωτων δε αυτον και στρατευομενοι λεγοντες και ημεις τι ποιησομεν και ειπεν προς αυτους μηδεν διασεισητε μηδε συκοφαντησητε και αρκεισθε τοις οφονιοις υμων
- 15 Mutta kun kansa yhä odotti ja kaikki ajattelivat sydämessään Johanneksesta, eikö hän itse ehkä ollut Kristus,
And while the people were waiting, and all men were questioning in their hearts about John, if he was the Christ or not,
προσδοκωντος δε του λαου και διαλογιζομενων παντων εν ταις καρδιας αυτων περι του ιωαννου μηποτε αυτος ειη ο χριστος
- 16 niin Johannes vastasi kaikille sanoen: "Minä kastan teidät vedellä, mutta on tuleva minua väkevämpi, jonka kengänpaulaakaan minä en ole kelvollinen päästämään; hän kastaa teidät Pyhällä Hengellä ja tulella.
John made answer, saying to them all, Truly, I give you baptism with water, but one is coming who is greater than I, whose shoes I am not good enough to undo: he will give you baptism with the Holy Spirit, and with fire:
απεκρινατο ο ιωαννης απασιν λεγων εγω μεν υδατι βαπτιζω υμας ερχεται δε ο ισχυροτερος μου ου ουκ ειμι ικανος λυσαι τον ιμαντα των υποδηματων αυτου αυτος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και πυρι
- 17 Hänellä on viskimensä kädessään, ja hän puhdistaa puimatanterensa ja kokoaa nisut aittaansa, mutta ruumenet hän polttaa sammumattomassa tulella."
In whose hand is the instrument with which he will make clean his grain; he will put the good grain in his store, but the waste will be burned in the fire which will never be put out.
ου το πτυον εν τη χειρι αυτου και διακαθαριει την αλωνα αυτου και συναξει τον σιτον εις την αποθηκην αυτου το δε αχυρον κατακαυσει πυρι ασβεστω
- 18 Antaen myös monia muita kehoituksia hän julisti kansalle evankeliumia.
And so comforting them with these and other words, he gave the good news to the people;
πολλα μεν ουν και ετερα παρακαλων ευηγγελιζετο τον λαον
- 19 Mutta kun Herodes, neljänsruhtinas, sai häneltä nuhteita veljensä vaimon, Herodiaan, tähden ja kaiken sen pahan tähden, mitä hän, Herodes, oli tehnyt,
But Herod the king, because John had made a protest on account of Herodias, his brother's wife, and other evil things which Herod had done,
ο δε ηρωδης ο τετραρχης ελεγχομενος υπ αυτου περι ηρωδιαδος της γυναικος φιλιππου του αδελφου αυτου και περι παντων ων εποιησεν πονηρων ο ηρωδης
- 20 niin hän kaiken muun lisäksi teki senkin, että sulki Johanneksen vankeuteen.
Did this most evil thing of all, and had John shut up in prison.
προσεθηκεν και τουτο επι πασιν και κατεκλεισεν τον ιωαννην εν τη φυλακη
- 21 Kun siis kaikkea kansaa kastettiin ja myöskin Jeesus oli saanut kasteen ja rukoili, niin tapahtui, että taivas aukeni
Now it came about that when all the people had been given baptism, Jesus, having had baptism with them, was in prayer, when, the heaven being open,
εγενετο δε εν τω βαπτισθηναι απαντα τον λαον και ιησου βαπτισθεντος και προσευχομενου ανεωχθηναι τον ουρανον
- 22 ja Pyhä Henki laskeutui hänen päällensä ruumiillisessa muodossa, niinkuin kyyhkynen, ja taivaasta tuli ääni: "Sinä olet minun rakas Poikani; sinuun minä olen mielistynyt".
The Holy Spirit came down in the form of a dove, and a voice came from heaven, saying, You are my dearly loved Son, with whom I am well pleased.
και καταβηναι το πνευμα το αγιον σωματικω ειδει ωσει περιστερων επ αυτον και φωνην εξ ουρανου γενεσθαι λεγουσαν συ ει ο υιος μου ο αγαπητος εν σοι ηυδοκησα
- 23 Ja hän, Jeesus, oli aloittaessaan vaikutuksensa noin kolmenkymmenen vuoden vanha, ja oli, niinkuin luultiin, Joosefin poika. Joosef oli Eelin poika,
And Jesus at this time was about thirty years old, being the son (as it seemed) of Joseph, the son of Heli,
και αυτος ην ο ιησους ωσει ετων τριακοντα αρχομενος ων ως ενομιζετο υιος ιωσηφ του ηλι
- 24 Eeli Mattatin, tämä Leevin, tämä Melkin, tämä Jannain, tämä Joosefin,
The son of Matthat, the son of Levi, the son of Melchi, the son of Jannai, the son of Joseph,
του ματθατ του λευι του μελχι του ιαννα του ιωσηφ
- 25 tämä Mattatiaan, tämä Aamoksen, tämä Naahumin, tämä Eslin, tämä Naggain,
The son of Mattathias, the son of Amos, the son of Nahum, the son of Esli, the son of Naggai,
του ματταθιου του αμωσ του ναουμ του εσλι του ναγγαι

- 26 **tämä Maahatin, tämä Mattatiaan, tämä Semeinin, tämä Joosekin, tämä Joodan,**
The son of Maath, the son of Mattathias, the son of Semein, the son of Josech, the son of Joda,
του μααθ του ματταθιου του σεμει του ιωσηφ του ιουδα
- 27 **tämä Johananin, tämä Reesan, tämä Serubbaabelin, tämä Sealtielin, tämä Neerin,**
The son of Joanan, the son of Rhesa, the son of Zerubbabel, the son of Shealtiel, the son of Neri,
του ιωαννα του ρησα του ζοροβαβελ του σαλαθιηλ του νηρι
- 28 **tämä Melkin, tämä Addin, tämä Koosamin, tämä Elmadamin, tämä Eerin,**
The son of Melchi, the son of Addi, the son of Cosam, the son of Elmadam, the son of Er,
του μελχι του αδδι του κωσαμ του ελωδαμ του ηρ
- 29 **tämä Jeesuksen, tämä Elieserin, tämä Joorimin, tämä Mattatin, tämä Leevin,**
The son of Jesus, the son of Eliezer, the son of Jorim, the son of Matthat, the son of Levi,
του ιωση του ελιεζερ του ιωρειμ του ματθατ του λευι
- 30 **tämä Simeonin, tämä Juudan, tämä Joosefin, tämä Joonamin, tämä Eliakimin,**
The son of Symeon, the son of Judas, the son of Joseph, the son of Jonam, the son of Eliakim,
του σιμεων του ιουδα του ιωσηφ του ιωαν του ελιακειμ
- 31 **tämä Melean, tämä Mennan, tämä Mattatan, tämä Naatanin, tämä Daavidin,**
The son of Melea, the son of Menna, the son of Mattatha, the son of Nathan, the son of David,
του μελεα του μαιναν του ματταθα του ναθαν του δαβιδ
- 32 **tämä Iisain, tämä Oobedin, tämä Booaan, tämä Saalan, tämä Nahassonin,**
The son of Jesse, the son of Obed, the son of Boaz, the son of Salmon, the son of Nahshon,
του ιεσσαι του ωβηδ του βοοζ του σαλμων του ναασων
- 33 **tämä Aminadabin, tämä Adminin, tämä Arnin, tämä Esromin, tämä Faareen, tämä Juudan,**
The son of Amminadab, the son of Arni, the son of Hezron, the son of Perez, the son of Judah,
του αμιναδαβ του αραμ του εσρωμ του φαρες του ιουδα
- 34 **tämä Jaakobin, tämä Iisakin, tämä Aabrahamin, tämä Taaran, tämä Naahorin,**
The son of Jacob, the son of Isaac, the son of Abraham, the son of Terah, the son of Nahor,
του ιακωβ του ισαακ του αβρααμ του θαρα του ναχωρ
- 35 **tämä Serukin, tämä Ragaun, tämä Faalekin, tämä Eberin, tämä Saalan,**
The son of Serug, the son of Reu, the son of Peleg, the son of Eber, the son of Shelah,
του σαρουχ του ραγαν του φαλεκ του εβερ του σαλα
- 36 **tämä Kainamin, tämä Arfaksadin, tämä Seemin, tämä Nooan, tämä Laamekin,**
The son of Cainan, the son of Arphaxad, the son of Shem, the son of Noah, the son of Lamech,
του καιναν του αρφαξαδ του σημ του νωε του λαμεχ
- 37 **tämä Metusalan, tämä Eenokin, tämä Jaaretin, tämä Mahalalelin, tämä Keenanin,**
The son of Methuselah, the son of Enoch, the son of Jared, the son of Mahalaleel, the son of Cainan,
του μαθουσαλα του ενοχ του ιαρεδ του μαλελεηλ του καιναν
- 38 **tämä Enoksen, tämä Seetin, tämä Aadamin, tämä Jumalan.**
The son of Enos, the son of Seth, the son of Adam, the son of God.
του ενως του σιθ του αδαμ του θεου
- 1 **Sitten Jeesus täynnä Pyhää Henkeä palasi Jordanilta; ja Henki kuljetti häntä erämaassa,**
And Jesus, full of the Holy Spirit, came back from the Jordan, and was guided by the Spirit in the waste land
ιησους δε πνευματος αγιου πληρης υπεστρεψεν απο του ιορδανου και ηγετο εν τω πνευματι εις την ερημον

- 2 ja perkele kiusasi häntä neljäkymmentä päivää. Eikä hän syönyt mitään niinä päivinä, mutta kun ne olivat päättyneet, tuli hänen nälkä.
For forty days, being tested by the Evil One. And he had no food in those days; and when they came to an end, he was in need of food.
ημερας τεσσαρακοντα πειραζομενος υπο του διαβολου και ουκ εφαγεν ουδεν εν ταις ημεραις εκειναις και συντελεσθεισων αυτων υστερον επεινασεν
- 3 Niin perkele sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin sano tälle kiville, että se muuttuu leiväksi".
And the Evil One said to him, If you are the Son of God, give orders to this stone to become bread.
και ειπεν αυτω ο διαβολος ει υιος ει του θεου ειπε τω λιθω τουτω ινα γενηται αρτος
- 4 Jeesus vastasi hänelle: "Kirjoitettu on: 'Ei ihminen elä ainoastaan leivästä'."
And Jesus made answer to him, It has been said in the Writings, Bread is not man's only need.
και απεκριθη ιησους προς αυτον λεγων γεγραπται οτι ουκ επ αρτω μονω ζησεται ο ανθρωπος αλλ επι παντι ρηματι θεου
- 5 Ja perkele vei hänet korkealle vuorelle ja näytti hänelle yhdessä tuokiossa kaikki maailman valtakunnat
And he took him up and let him see all the kingdoms of the earth in a minute of time.
και αναγαγων αυτον ο διαβολος εις ορος υψηλον εδειξεν αυτω πασας τας βασιλειας της οικουμενης εν στιγμη χρονου
- 6 ja sanoi hänelle: "Sinulle minä annan kaiken tämän valtapiirin ja sen loiston, sillä minun haltuuni se on annettu, ja minä annan sen, kenelle tahdon.
And the Evil One said, I will give you authority over all these, and the glory of them, for it has been given to me, and I give it to anyone at my pleasure.
και ειπεν αυτω ο διαβολος σοι δωσω την εξουσιαν ταυτην απασαν και την δοξαν αυτων οτι εμοι παραδεδοται και ω εαν θελω διδωμι αυτην
- 7 Jos sinä siis kumarrut minun eteeni, niin tämä kaikki on oleva sinun."
If then you will give worship to me, it will all be yours.
συ ουν εαν προσκυνησης ενωπιον μου εσται σου παντα
- 8 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Kirjoitettu on: 'Sinun pitää kumartaman Herraa, sinun Jumalaasi, ja häntä ainoata palveleman'."
And Jesus in answer said to him, It has been said in the Writings, Give worship to the Lord your God, and be his servant only.
και αποκριθεις αυτω ειπεν ο ιησους υπαγε οπισω μου σατανα γεγραπται γαρ προσκυνησεις κυριον τον θεον σου και αυτω μονω λατρευσεις
- 9 Niin hän vei hänet Jerusalemiin ja asetti hänet pyhäkön harjalle ja sanoi hänelle: "Jos sinä olet Jumalan Poika, niin heittäydy tästä alas;
And he took him to Jerusalem and put him on the highest point of the Temple and said to him, If you are the Son of God, let yourself go down from here; for it is said in the Writings,
και ηγαγεν αυτον εις ιερουσαλημ και εστησεν αυτον επι το περυγιον του ιερου και ειπεν αυτω ει ο υιος ει του θεου βαλε σεαυτον εντευθεν κατω
- 10 sillä kirjoitettu on: 'Hän antaa enkeilleen käskyn sinusta, että he varjelevat sinua',
He will give his angels orders to take care of you:
γεγραπται γαρ οτι τοις αγγελοις αυτου εντελειται περι σου του διαφυλαξαι σε
- 11 ja: 'He kantavat sinua käsillänsä, ettet jalkaasi kiveen loukkaisi'.
And, In their hands they will keep you up, so that your foot may not be crushed against a stone.
και οτι επι χειρων αρουσιν σε μηποτε προσκοψης προς λιθον τον ποδα σου
- 12 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Sanottu on: 'Älä kiusaa Herraa, sinun Jumalaasi'.
And Jesus made answer and said to him, It is said in the Writings, You may not put the Lord your God to the test.
και αποκριθεις ειπεν αυτω ο ιησους οτι ειρηται ουκ εκπειρασεις κυριον τον θεον σου
- 13 Ja kun oli kaiken kiusattavansa kiusannut, poistui perkele hänen luotaan ajaksi.
And when all these tests were ended the Evil One went away from him for a time.
και συντελεσας παντα πειρασμον ο διαβολος απεστη απ αυτου αχρι καιρου
- 14 Ja Jeesus palasi Hengen voimassa Galileaan; ja sanoma hänestä levisi kaikkiin ympärillä oleviin seutuihin.
And Jesus came back to Galilee in the power of the Spirit, and the news of him went through all the country round about.
και υπεστρεψεν ο ιησους εν τη δυναμει του πνευματος εις την γαλιλαιαν και φημη εξηλθεν καθ ολης της περιχωρου περι αυτου
- 15 Ja hän opetti heidän synagoogissaan, ja kaikki ylistivät häntä.
And he was teaching in their Synagogues and all men gave him praise.
και αυτος εδιδασκεν εν ταις συναγωγαις αυτων δοξαζομενος υπο παντων

- 16 Ja hän saapui Nasaretiin, jossa hänet oli kasvatettu, ja meni tapansa mukaan sapatinpäivänä synagoogaan ja nousi lukemaan.
And he came to Nazareth, where he had been as a child, and he went, as his way was, into the Synagogue on the Sabbath, and got up to give a reading.
και ηλθεν εις την ναζαρετ ου ην τεθραμμενος και εισηλθεν κατα το ειωθος αυτω εν τη ημερα των σαββατων εις την συναγωγην και ανεστη αναγνωσαι
- 17 Niin hänelle annettiin profeetta Esaiaan kirja, ja kun hän avasi kirjan, löysi hän sen paikan, jossa oli kirjoitettuna:
And the book of the prophet Isaiah was given to him and, opening the book, he came on the place where it is said,
και επεδοθη αυτω βιβλιον ησαιου του προφητου και αναπτυξας το βιβλιον ευρεν τον τοπον ου ην γεγραμμενον
- 18 "Herran Henki on minun päälläni, sillä hän on voidellut minut julistamaan evankeliumia köyhille; hän on lähettänyt minut saarnaamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, päästämään sorretut vapauteen,
The Spirit of the Lord is on me, because I am marked out by him to give good news to the poor; he has sent me to make well those who are broken-hearted; to say that the prisoners will be let go, and the blind will see, and to make the wounded free from their chains,
πνευμα κυριου επ εμε ου ενεκεν εχρισεν με ευαγγελιζεσθαι πτωχοις απεσταλκεν με ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν κηρυξαι αιχμαλωτοις αφεσιν και τυφλοις αναβλεψιν αποστειλαι τε θραυσμενους εν αφεσει
- 19 saarnaamaan Herran otollista vuotta".
To give knowledge that the year of the Lord's good pleasure is come.
κηρυξαι ενιαυτον κυριου δεκτον
- 20 Ja käärittäen kirjan kokoon hän antoi sen palvelijalle ja istuutui; ja kaikkien synagoogassa olevien silmät olivat häneen kiinnitetyt.
And shutting the book he gave it back to the servant and took his seat: and the eyes of all in the Synagogue were fixed on him.
και πτυξας το βιβλιον αποδους τω υπηρετη εκαθισεν και παντων εν τη συναγωγη οι οφθαλμοι ησαν ατενιζοντες αυτω
- 21 Niin hän rupesi puhumaan heille: "Tänä päivänä tämä kirjoitus on käynyt toteen teidän korvainne kuullen".
Then he said to them, Today this word has come true in your hearing.
ηρξατο δε λεγειν προς αυτους οτι σημερον πεπληρωται η γραφη αυτη εν τοις ωσιν υμων
- 22 Ja kaikki lausuiivat hänestä hyvän todistuksen ja ihmettelivät niitä armon sanoja, jotka hänen suustansa lähtivät; ja he sanoivat: "Eikö tämä ole Joosefin poika?"
And they were all giving witness, with wonder, to the words of grace which came from his mouth: and they said, Is not this the son of Joseph?
και παντες εμαρτυρουν αυτω και εθαυμαζον επι τοις λογοις της χαριτος τοις εκπορευομενοις εκ του στοματος αυτου και ελεγον ουχ ουτος εστιν ο υιος ιωσηφ
- 23 Niin hän sanoi heille: "Kaiketi aiotte sanoa minulle tämän sananlaskun: 'Parantaja, paranna itsesi'; 'tee täälläkin, kotikaupungissasi, niitä suuria tekoja, joita olemme kuulleet tapahtuneen Kapernaumissa'."
And he said to them, Without doubt you will say to me, Let the medical man make himself well: the things which to our knowledge were done at Capernaum, do them here in your country.
και ειπεν προς αυτους παντως ερειτε μοι την παραβολην ταυτην ιατρε θεραπευσον σεαυτον οσα ηκουσαμεν γενομενα εν τη καπερναουμ ποιησον και ωδε εν τη πατριδι σου
- 24 Ja hän sanoi: "Totisesti minä sanon teille: ei kukaan profeetta ole otollinen kotikaupungissaan.
And he said to them, Truly I say to you, No prophet is honoured in his country.
ειπεν δε αμην λεγω υμιν οτι ουδεις προφητης δεκτος εστιν εν τη πατριδι αυτου
- 25 Minä sanon teille totuudessa: monta leskeä oli Eliaan aikana Israelissa, kun taivas oli suljettuna kolme vuotta ja kuusi kuukautta ja suuri nälkä tuli kaikkeen maahan,
Truly I say to you, There were a number of widows in Israel in the days of Elijah, when the heaven was shut up for three years and six months and there was no food in the land;
επ αληθειας δε λεγω υμιν πολλαι χηραι ησαν εν ταις ημεραις ηλιου εν τω ισραηλ οτε εκλεισθη ο ουρανος επι ετη τρια και μηνας εξ ως εγενετο λιμος μεγας επι πασαν την γην
- 26 eikä Eliasta lähetetty kenenkään tykö heistä, vaan ainoastaan leskivaimon tykö Siidonin-maan Sareptaan.
But Elijah was not sent to one of them, but only to Zarephath, in the land of Sidon, to a woman who was a widow.
και προς ουδεμιαν αυτων επεμφθη ηλιας ει μη εις σαρεπτα της σιδωνος προς γυναικα χηραν
- 27 Ja monta pitalista miestä oli Israelissa profeetta Elisan aikana, eikä kukaan heistä tullut puhdistetuksi, vaan ainoastaan Naiman, syyrialainen."
And there were a number of lepers in Israel in the time of Elisha the prophet, and not one of them was made clean, but only Naaman the Syrian.
και πολλοι λεπροι ησαν επι ελισσαιου του προφητου εν τω ισραηλ και ουδεις αυτων εκαθαρισθη ει μη νεεμαν ο συρος
- 28 Tämän kuullessaan kaikki, jotka olivat synagoogassa, tulivat kiukkua täyteen
And all who were in the Synagogue were very angry when these things were said to them.
και επλησθησαν παντες θυμου εν τη συναγωγη ακουοντες ταυτα

- 29 ja nousivat ja ajoivat hänet ulos kaupungista ja veivät hänet sen vuoren jyrkänteelle asti, jolle heidän kaupunkinsa oli rakennettu, syöstäkseen hänet alas.
And they got up and took him out of the town to the edge of the mountain on which their town was, so that they might send him down to his death.
και ανασταντες εξεβαλον αυτον εξω της πολεως και ηγαγον αυτον εως της οφρους του ορους εφ ου η πολις αυτων οικοδομητο εις το κατακρημνισαι αυτον
- 30 Mutta hän lähti pois käyden heidän keskitsensä.
But he came through them and went on his way.
αυτος δε διελθων δια μεσου αυτων επορευετο
- 31 Ja hän meni alas Kapernaumiin, Galilean kaupunkiin, ja opetti kansaa sabbattina.
And he came down to Capernaum, a town of Galilee; and he was giving them teaching on the Sabbath.
και κατηλθεν εις καπερναουμ πολιν της γαλιλαιας και ην διδασκων αυτους εν τοις σαββασιν
- 32 Ja he olivat hämmästyksissään hänen opetuksestansa, sillä hänen puheessansa oli voima.
And they were surprised at his teaching, for his word was with authority.
και εξεπλησσοντο επι τη διδαχη αυτου οτι εν εξουσια ην ο λογος αυτου
- 33 Ja synagoogassa oli mies, jossa oli saastaisen riivaajan henki. Tämä huusi suurella äänellä:
And there was a man in the Synagogue who had an unclean spirit; and he gave a loud cry and said,
και εν τη συναγωγη ην ανθρωπος εχων πνευμα δαιμονιου ακαθαρτου και ανεκραζεν φωνη μεγαλη
- 34 "Voi, mitä sinulla on meidän kanssamme tekemistä, Jeesus Nasaretilainen? Oletko tullut meitä tuhoamaan? Minä tunnen sinut, kuka olet, sinä Jumalan Pyhä."
Let us be! what have we to do with you, Jesus of Nazareth? have you come to put an end to us? I have knowledge who you are, the Holy One of God.
λεγων εα τι ημιν και σοι ιησου ναζαρηνε ηλθες απολεσαι ημας οida σε τις ει ο αγιος του θεου
- 35 Niin Jeesus nuhteli häntä sanoen: "Vaikene ja lähde hänestä". Ja riivaaja viskasi hänet maahan heidän keskelleen ja lähti hänestä, häntä ollenkaan vahingoittamatta.
And Jesus said to him, Be quiet, and come out of him. And when the evil spirit had put him down on the earth in the middle of them, he came out of him, having done him no damage.
και επιτιμησεν αυτω ο ιησους λεγων φιωθητι και εξελθε εξ αυτου και ριψαν αυτον το δαιμονιον εις το μεσον εξηλθεν απ αυτου μηδεν βλαψαν αυτον
- 36 Ja heidät kaikki valtasi hämmästys, ja he puhuivat keskenään sanoen: "Mitä tämä puhe on, sillä hän käskää vallalla ja voimalla saastaisia henkiä, ja ne lähtevät ulos?"
And wonder came on them all and they said to one another, What are these words? for with authority and power he gives orders to the evil spirits and they come out.
και εγενετο θαμβος επι παντας και συνελαουν προς αλληλους λεγοντες τις ο λογος ουτος οτι εν εξουσια και δυναμει επιτασσει τοις ακαθαρτοις πνευμασιν και εξερχονται
- 37 Ja maine hänestä levisi kaikkialle ympäristön seutuihin.
And there was much talk about him in all the places round about.
και εξεπορευετο ηχος περι αυτου εις παντα τοπον της περιχωρου
- 38 Niin hän nousi ja meni synagoogasta Simonin kotiin. Ja Simonin anoppi sairasti kovaa kuumetta, ja he rukoilivat Jeesusta hänen puolestansa.
And he got up and went out of the Synagogue and went into the house of Simon. And Simon's wife's mother was very ill with a burning heat; and in answer to their prayers for her
αναστας δε εκ της συναγωγης εισηλθεν εις την οικιαν σιμωνος η πενθερα δε του σιμωνος ην συνεχομενη πυρετω μεγαλω και ηρωτησαν αυτον περι αυτης
- 39 Niin hän meni ja kumartui hänen yllitsensä ja nuhteli kuumetta, ja se lähti hänestä; ja heti vaimo nousi ja palveli heitä.
He went near her, and with a sharp word he gave orders to the disease and it went away from her; and straight away she got up and took care of their needs.
και επιστας επανω αυτης επιτιμησεν τω πυρετω και αφηκεν αυτην παραχημα δε αναστασα διηκονει αυτοις
- 40 Auringon laskiessa kaikki, joilla oli sairaita, mikä missäkin taudissa, veivät ne hänen tykönsä. Ja hän pani kätensä heidän itsekunkin päälle ja paransi heidät.
And at sundown all those who had anyone ill with any sort of disease, took them to him, and he put his hands on every one of them and made them well.
δυνοντος δε του ηλιου παντες οσοι ειχον ασθενουντας νοσοις ποικιλαις ηγαγον αυτους προς αυτον ο δε ενι εκαστω αυτων τας χειρας επιθεις εθεραπευσεν αυτους
- 41 Myös lähtivät riivaajat ulos monesta, huutaen ja sanoen: "Sinä olet Jumalan Poika!" Mutta hän nuhteli niitä eikä sallinut niiden puhua, koska ne tiesivät hänen olevan Kristuksen.
And evil spirits came out of a number of them, crying out and saying, You are the Son of God. But he gave them sharp orders not to say a word, because they had knowledge that he was the Christ.
εξηρχετο δε και δαιμονια απο πολλων κραζοντα και λεγοντα οτι συ ει ο χριστος ο υιος του θεου και επιτιμων ουκ εια αυτα λαλειν οτι ηδεισαν τον χριστον αυτον ειναι

- 42 Ja päivän tultua hän lähti pois ja meni autioon paikkaan; mutta kansa etsi häntä, ja saavuttuaan hänen luokseen he pidättelivät häntä lähtemästä heidän luotansa.
And when it was day, he came out and went to a waste place; and great numbers of people came looking for him, and they came to him and would have kept him from going away.
γενομενης δε ημερας εξελθων επορευθη εις ερημον τοπον και οι οχλοι εζητουν αυτον και ηλθον εως αυτου και κατειχον αυτον του μη πορευεσθαι απ αυτων
- 43 Mutta hän sanoi heille: "Minun tulee muillekin kaupungeille julistaa Jumalan valtakunnan evankeliumia, sillä sitä varten minä olen lähetetty".
But he said to them, I have to give the good news of the kingdom of God in other towns, because that is why I was sent.
ο δε ειπεν προς αυτους οτι και ταις ετεραις πολεσιν ευαγγελισασθαι με δει την βασιλειαν του θεου οτι εις τουτο απεσταλμαι
- 44 Ja hän saarnasi Galilean synagoogissa.
And he was teaching in the Synagogues of Galilee.
και ην κηρυσσων εν ταις συναγωγαις της γαλιλαιας
- 1 Kun kansa tunkeutui hänen ympärilleen kuulemaan Jumalan sanaa ja hän seisoi Gennesaretin järven rannalla,
Now it came about that while the people came pushing to be near him, and to have knowledge of the word of God, he was by a wide stretch of water named Gennesaret;
εγενετο δε εν τω τον οχλον επικεισθαι αυτω του ακουειν τον λογον του θεου και αυτος ην εστως παρα την λιμνην γεννησαρετ
- 2 niin hän näki järven rannassa kaksi venhettä; mutta kalastajat olivat niistä lähteneet ja huuhtoivat verkkojaan.
And he saw two boats by the edge of the water, but the fishermen had gone out of them and were washing their nets.
και ειδεν δυο πλοια εστωτα παρα την λιμνην οι δε αλιεις αποβαντες απ αυτων απεπλυναν τα δικτυα
- 3 Ja hän astui toiseen niistä, joka oli Simonin, ja pyysi häntä viemään sen vähän matkaa maasta; ja hän istui ja opetti kansaa venheestä.
And he got into one of the boats, the property of Simon, and made a request to him to go a little way out from the land. And being seated he gave the people teaching from the boat.
εμβας δε εις εν των πλοιων ο ην του σιμωνος ηρωτησεν αυτον απο της γης επαναγαγειν ολιγον και καθισας εδιδασκεν εκ του πλοιου τους οχλους
- 4 Mutta puhumasta lakattuaan hän sanoi Simonille: "Vie venhe syvälle ja heittäkää verkkonne apajalle".
And when his talk was ended, he said to Simon, Go out into deep water, and let down your nets for fish.
ως δε επαυσατο λαλων ειπεν προς τον σιμονα επαναγαγε εις το βαθος και χαλασατε τα δικτυα υμων εις αγραν
- 5 Niin Simon vastasi ja sanoi hänelle: "Mestari, koko yön me olemme tehneet työtä emmekä ole mitään saaneet; mutta sinun käskystäsi minä heitän verkot".
And Simon, answering, said, Master, we were working all night and we took nothing: but at your word I will let down the nets.
και αποκριθεις ο σιμων ειπεν αυτω επιστατα δι ολης της νυκτος κοπιασαντες ουδεν ελαβομεν επι δε τω ρηματι σου χαλασω το δικτυον
- 6 Ja sen tehtyään he saivat kierrettyksi suuren joukon kaloja, ja heidän verkkonsa repeilivät.
And when they had done this, they got such a great number of fish that it seemed as if their nets would be broken;
και τουτο ποιησαντες συνεκλεισαν ιχθυων πληθος πολυ διερρηγνυτο δε το δικτυον αυτων
- 7 Niin he viittasivat toisessa venheessä oleville tovereilleen, että nämä tulisivat auttamaan heitä; ja he tulivat. Ja he täyttivät molemmat venheet, niin että ne olivat uppoamaisillaan.
And they made signs to their friends in the other boat to come to their help. And they came, and the two boats were so full that they were going down.
και κατενευσαν τοις μετοχοις τοις εν τω ετερω πλοιω του ελθοντας συλλαβεσθαι αυτοις και ηλθον και επλησαν αμφοτερα τα πλοια ωστε βυθιζεσθαι αυτα
- 8 Kun Simon Pietari sen näki, lankesi hän Jeesuksen polvien eteen ja sanoi: "Mene pois minun tyköäni, Herra, sillä minä olen syntinen ihminen".
But Simon, when he saw it, went down at the knees of Jesus and said, Go away from me, O Lord, for I am a sinner.
ιδων δε σιμων πετρος προσεπεσεν τοις γονασιν του ιησου λεγων εξελθε απ εμου οτι ανηρ αμαρτωλος ειμι κυριε
- 9 Sillä kalansaaliin tähden, jonka he olivat saaneet, oli hämmästyksensä vallannut hänet ja kaikki ne, jotka olivat hänen kanssaan,
For he was full of wonder and so were all those who were with him, at the number of fish which they had taken;
θαμβος γαρ περιεσχεν αυτον και παντας τους συν αυτω επι τη αγρα των ιχθυων η συνελαβον
- 10 ja samoin myös Simonin kalastuskumppanit, Jaakobin ja Johanneksen, Sebedeuksen pojat. Mutta Jeesus sanoi Simonille: "Älä pelkää, tästäed sinä saat saaliiksi ihmisiä".
And so were James and John, the sons of Zebedee, who were working with Simon. And Jesus said to Simon, Have no fear; from this time forward you will be a fisher of men.
ομοιως δε και ιακωβον και ιωαννην υιους ζεβεδαου οι ησαν κοινωνοι τω σιμωνι και ειπεν προς τον σιμονα ο ιησους μη φοβου απο του νυν ανθρωπους εση ζωγων
- 11 Ja he veivät venheet maihin, jättivät kaikki ja seurasivat häntä.
And when they had got their boats to the land, they gave up everything and went after him.
και καταγαγοντες τα πλοια επι την γην αφεντες απαντα ηκολουθησαν αυτω

- 12 Ja kun hän oli eräässä kaupungissa, niin katso, siellä oli mies, yltänsä pitalissa. Ja nähdessään Jeesuksen hän lankesi kasvoilleen ja rukoili häntä sanoen: "Herra, jos tahdot, niin sinä voit minut puhdistaa".
And it came about that while he was in one of the towns, there was a leper there: and when he saw Jesus he went down on his face in prayer to him, saying, Lord, if it is your pleasure, you have power to make me clean.
και εγενετο εν τω ειναι αυτον εν μια των πολεων και ιδου ανηρ πληρης λεπρας και ιδων τον ιησουν πεσων επι προσωπον εδεθη αυτου λεγων κυριε εαν θελης δυνασαι με καθαρισαι
- 13 Niin hän ojensi kätensä, kosketti häntä ja sanoi: "Minä tahdon; puhdistu". Ja kohta pitali lähti hänestä.
And he put out his hand to him and said, It is my pleasure; be clean. And straight away his disease went from him.
και εκτεινας την χειρα ηψατο αυτου ειπων θελω καθαρισθητι και ευθεως η λεπρα απηλθεν απ αυτου
- 14 Ja hän kielsi häntä siitä kenellekään puhumasta ja sanoi: "Mene, näytä itsesi papille, ja uhraa puhdistumisestasi, niinkuin Mooses on säätänyt, todistukseksi heille".
And he gave him orders: Say nothing to any man, but let the priest see you and give an offering so that you may be made clean, as the law of Moses says, and for a witness to them.
και αυτος παρηγγειλεν αυτω μηδενι ειπειν αλλα απελθων δειξον σεαυτον τω ιερει και προσεενγκε περι του καθαρισμου σου καθως προσεταξεν μοσης εις μαρτυριον αυτους
- 15 Mutta sanoma hänestä levisi vielä enemmän; ja paljon kansaa kokoontui kuulemaan häntä ja parantuakseen vaivoistansa.
But news of him went out all the more, in every direction, and great numbers of people came together to give hearing to his words and to be made well from their diseases.
δηρηχοτο δε μαλλον ο λογος περι αυτου και συνηρχοντο οχλοι πολλοι ακουειν και θεραπευεσθαι υπ αυτου απο των ασθενειων αυτων
- 16 Mutta hän vetäytyi pois ja oleskeli erämaassa ja rukoili.
But he went away by himself to a waste place for prayer.
αυτος δε ην υποχωρων εν ταις ερημοις και προσευχομενος
- 17 Ja eräänä päivänä, kun hän opetti, istui siinä fariseuksia ja lainopettajia, joita oli tullut kaikista Galilean ja Juudean kylistä ja Jerusalemista; ja Herran voima vaikutti, niin että hän paransi sairaat.
And it came about that on one of these days he was teaching; and some Pharisees and teachers of the law were seated there, who had come from every town of Galilee and Judaea and from Jerusalem; and the power of the Lord was with him, to make those who were ill free from their diseases.
και εγενετο εν μια των ημερων και αυτος ην διδασκων και ησαν καθημενοι φαρισαιοι και νομοδιδασκαλοι οι ησαν εληλυθοτες εκ πασης κομης της γαλιλαιας και ιουδαιας και ιερουσαλημ και δυν αμικ κυριου ην εις το ιασθαι αυτους
- 18 Ja katso, muutamat miehet kantoivat vuoteella miestä, joka oli halvattu; ja he koettivat viedä hänet sisään ja asettaa Jeesuksen eteen.
And some men had with them, on a bed, a man who was ill, without power of moving; and they made attempts to get him in and put him before Jesus.
και ιδου ανδρες φεροντες επι κλινης ανθρωπον ος ην παραλελυμενος και εξητουν αυτον εισεενγκειν και θειναι ενωπιον αυτου
- 19 Ja kun he väentungokselta eivät saaneet viedyksi häntä sisään muuta tietä, nousivat he katolle ja laskivat hänet vuoteineen tiilikaton läpi heidän keskellensä Jeesuksen eteen.
And because of the mass of people, there was no way to get him in; so they went up on the top of the house and let him down through the roof, on his bed, into the middle in front of Jesus.
και μη ευροντες δια ποιαις εισεενγκωσιν αυτον δια τον οχλον αναβαντες επι το δωμα δια των κεραμων καθηκαν αυτον συν τω κλινιδιω εις το μεσον εμπροσθεν του ιησου
- 20 Ja nähdessään heidän uskonsa hän sanoi: "Ihminen, sinun syntisi ovat sinulle anteeksi annetut".
And seeing their faith he said, Man, you have forgiveness for your sins.
και ιδων την πιστιν αυτων ειπεν αυτω ανθρωπε αφεωνται σοι αι αμαρτιαι σου
- 21 Niin kirjanoppineet ja fariseukset rupesivat ajattelemaan ja sanomaan: "Kuka tämä on, joka puhuu Jumalan pilkkaa? Kuka voi antaa syntejä anteeksi, paitsi Jumala yksin?"
And the scribes and Pharisees were having an argument, saying, Who is this, who has no respect for God? who is able to give forgiveness for sins, but God only?
και ηρξαντο διαλογιζεσθαι οι γραμματεις και οι φαρισαιοι λεγοντες τις εστιν ουτος ος λαλει βλασφημιας τις δυναται αφειναι αμαρτιας ει μη μονος ο θεος
- 22 Mutta kun Jeesus tiesi heidän ajatuksensa, vastasi hän ja sanoi heille: "Mitä te ajattelette sydämessänne?
But Jesus, who had knowledge of their thoughts, said to them, Why are you reasoning in your hearts?
επιγνους δε ο ιησους τους διαλογισμους αυτων αποκριθεις ειπεν προς αυτους τι διαλογιζεσθε εν ταις καρδιαις υμων
- 23 Kumpi on helpompaa, sanoako: 'Sinun syntisi ovat sinulle anteeksi annetut', vai sanoa: 'Nouse ja käy'?'
Which is the simpler: to say, You have forgiveness for your sins; or to say, Get up and go?
τι εστιν ευκοπωτερον ειπειν αφεωνται σοι αι αμαρτιαι σου η ειπειν εγειραι και περιπατει

- 24 **Mutta tietääksenne, että Ihmisen Pojalla on valta maan päällä antaa syntejä anteeksi," - hän sanoi halvatulle - "minä sanon sinulle: nouse, ota vuoteesi ja mene kotiisi."**
But so that you may see that on earth the Son of man has authority for the forgiveness of sins, (he said to the man who was ill,) I say to you, Get up, and take up your bed, and go into your house.
ινα δε ειδητε οτι εξουσιαν εχει ο υιος του ανθρωπου επι της γης αφιεναι αμαρτιας ειπεν τω παραλελυμενω σοι λεγω εγειραι και αρας το κλινιδιον σου πορευου εις τον οικον σου
- 25 **Ja kohta hän nousi heidän nähtensä, otti vuoteen, jolla oli maannut, ja lähti kotiinsa ylistäen Jumalaa.**
And straight away he got up before them, and took up his bed and went away to his house giving praise to God.
και παραχημα αναστας ενωπιον αυτων αρας εφ ω κατεκειτο απηλθεν εις τον οικον αυτου δοξαζων τον θεον
- 26 **Ja heidät kaikki valtasi hämmästys, ja he ylistivät Jumalaa; ja pelkoa täynnä he sanoivat: "Me olemme tänään nähneet ihmeellisiä".**
And wonder overcame them all, and they gave glory to God; and they were full of fear, saying, We have seen strange things today.
και εκστασις ελαβεν απαντας και εδοξαζον τον θεον και επλησθησαν φοβου λεγοντες οτι ειδομεν παραδοξα σημερον
- 27 **Ja sen jälkeen hän lähti sieltä ja näki tulliasemalla istumassa publikaanin, jonka nimi oli Leevi, ja sanoi hänelle: "Seuraa minua".**
And after these things he went out, and saw Levi, a tax-farmer, seated at the place where taxes were taken, and said to him, Come after me.
και μετα ταυτα εξηλθεν και εθεασατο τελωνην ονοματι λευιν καθημενον επι το τελωνιον και ειπεν αυτω ακολουθει μοι
- 28 **Niin tämä jätti kaikki, nousi ja seurasi häntä.**
And giving up his business, he got up and went after him.
και καταλιπων απαντα αναστας ηκολουθησεν αυτω
- 29 **Ja Leevi valmisti hänelle suuret pidot kodissaan; ja siellä oli suuri joukko publikaaneja ja muita aterioimassa heidän kanssaan.**
And Levi made a great feast for him in his house: and a great number of tax-farmers and others were seated at table with them.
και εποησεν δοχην μεγαλην ο λευις αυτω εν τη οικια αυτου και ην οχλος τελωνων πολυς και αλλων οι ησαν μετ αυτων κατακειμενοι
- 30 **Niin fariseukset ja heidän kirjanoppineensa napisivat hänen opetuslapsiansa vastaan ja sanoivat: "Miksi te syötte ja juotte publikaanien ja syntisten kanssa?"**
And the Pharisees and their scribes made protests against his disciples, saying, Why do you take food and drink with tax-farmers and sinners?
και εγογγυζον οι γραμματεις αυτων και οι φαρισαιοι προς τους μαθητας αυτου λεγοντες διατι μετα τελωνων και αμαρτωλων εσθiete και πινετε
- 31 **Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat.**
And Jesus, answering, said to them, Those who are well have no need of a medical man, but those who are ill.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν προς αυτους ου χριαν εχουσιν οι υγιανοντες ιατρον αλλ οι κακως εχοντες
- 32 **En minä ole tullut kutsumaan vanhurskaita, vaan syntisiä parannukseen."**
I have come, not to get the upright, but sinners, so that they may be turned from their sins.
ουκ εληλυθα καλεσαι δικαιους αλλα αμαρτωλους εις μετανοιαν
- 33 **Niin he sanoivat hänelle: "Johanneksen opetuslapset paastoavat usein ja pitävät rukouksia, samoin fariseustenkin, mutta sinun opetuslapsesi syövät ja juovat".**
And they said to him, The disciples of John frequently go without food, and make prayers, and so do the disciples of the Pharisees; but your disciples take food and drink.
οι δε ειπον προς αυτον διατι οι μαθηται ιωαννου νηστεουσιν πυκνα και δεησεις ποιουνται ομοιως και οι των φαρισαιων οι δε σοι εσθιουσιν και πινουσιν
- 34 **Jeesus sanoi heille: "Ettehän voi vaatia häävieraita paastoamaan silloin, kun ylkä on heidän kanssaan?**
And Jesus said, Are you able to make the friends of the newly-married man go without food when he is with them?
ο δε ειπεν προς αυτους μη δυνασθε τους υιους του νυμφονος εν ω ο νυμφιος μετ αυτων εστιν ποιησαι νηστευειν
- 35 **Mutta päivät tulevat, jolloin ylkä otetaan heiltä pois, ja silloin, niinä päivinä, he paastoavat."**
But the days will come when he will be taken away from them, and then they will go without food.
ελευσονται δε ημεραι και οταν απαρθη απ αυτων ο νυμφιος τοτε νηστεουσιν εν εκειναις ταις ημεραις
- 36 **Ja hän sanoi heille myös vertauksen: "Ei kukaan leikkaa uudesta vaipasta paikkaa ja pane vanhaan vaippaan; muutoin hän rikkoo uuden vaipan, eikä uudesta vaipasta otettu paikka vanhaan sovi.**
And he said to them, in a story, No man takes a bit of cloth from a new coat and puts it on to an old coat, for so the new coat would be damaged and the bit from the new would not go well with the old.
ελεγεν δε και παραβολην προς αυτους οτι ουδεις επιβλημα ιματιου καινου επιβαλλει επι ιματιον παλαιον ει δε μηγε και το καινον σχιζει και τω παλαιω ου συμφωνει επιβλημα το απο του καινου

- 37 Eikä kukaan laske nuorta viiniä vanhoihin nahkaleileihin; muutoin nuori viini pakahuttaa leilit, ja viini juoksee maahan, ja leilit turmeltuvat.
And no man puts new wine into old wine-skins, for fear that the skins will be burst by the new wine, and the wine be let out, and the skins come to destruction.
 και ουδεις βαλλει οινον νεον εις ασκους παλαιους ει δε μηγε ρηξει ο νεος οινος τους ασκους και αυτος εκχυθησεται και οι ασκοι απολουνται
- 38 Vaan nuori viini on laskettava uusiin leileihin.
But new wine has to be put into new wine-skins.
 αλλα οινον νεον εις ασκους καινους βλητεον και αμφοτεροι συντηρουνται
- 39 Eikä kukaan, joka juo vanhaa viiniä, halua nuorta, sillä hän sanoo: 'Vanha on hyvää'.
And no man, having had old wine, has any desire for new, for he says, The old is better.
 και ουδεις πινω παλαιον ευθεως θελει νεον λεγει γαρ ο παλαιος χρηστοτερος εστιν
- 1 Niin tapahtui eräänä sapattina, että hän kulki viljavainioiden halki, ja hänen opetuslapsensa katkoivat tähkäpäitä, hiersivät niitä käsissään ja söivät.
Now it came about that on the Sabbath he was going through the fields of grain, and his disciples took the heads of the grain for food, crushing them in their hands.
 εγενετο δε εν σαββατω δευτεροπρωτω διαπορευεσθαι αυτον δια των σποριμιων και ετιλλον οι μαθηται αυτου τους σταχυας και ησθιον ψωχοντες ταις χειρσιν
- 2 Silloin muutamit fariseuksista sanoivat: "Miksi teette, mitä ei ole lupa tehdä sapattina?"
But some of the Pharisees said, Why do you do what it is not right to do on the Sabbath?
 τινες δε των φαρισαιων ειπον αυτοις τι ποιειτε ο ουκ εξεστιν ποιειν εν τοις σαββασιν
- 3 Mutta Jeesus vastasi heille ja sanoi: "Ettekö ole lukeneet, mitä Daavid teki, kun hänen ja hänen seuralaistensa oli nälkä,
And Jesus said, Have you not seen in the Writings what David did when he was in need of food, he, and those who were with him;
 και αποκριθεις προς αυτους ειπεν ο ιησους ουδε τουτο ανεγνωτε ο εποιησεν δαβιδ οποτε επεινασεν αυτος και οι μετ αυτου οντες
- 4 kuinka hän meni Jumalan huoneeseen, otti näkyleivät ja söi ja antoi seuralaisilleenkin, vaikkei niitä ollut lupa syödä muiden kuin ainoastaan pappien?"
How he went into the house of God and took for food the holy bread, which only the priests may take, and gave it to those who were with him?
 ως εισηλθεν εις τον οικον του θεου και τους αρτους της προθεσεως ελαβεν και εφαγεν και εδωκεν και τοις μετ αυτου ους ουκ εξεστιν φαγειν ει μη μονους τους ιερεις
- 5 Ja hän sanoi heille: "Ihmisen Poika on sapatin herra".
And he said, The Son of man is lord even of the Sabbath.
 και ελεγεν αυτοις οτι κυριος εστιν ο υιος του ανθρωπου και του σαββατου
- 6 Ja toisena sapattina hän meni synagoogaan ja opetti; ja siellä oli mies, jonka oikea käsi oli kuivettunut.
And it came about, on another Sabbath, that he went into the Synagogue and was teaching there. And a man was there whose right hand was dead.
 εγενετο δε και εν ετερω σαββατω εισελθειν αυτον εις την συναγωγην και διδασκειν και ην εκει ανθρωπος και η χειρ αυτου η δεξια ην ξηρα
- 7 Ja keksiäkseen jotakin, mistä häntä syyttäisivät, kirjanoppineet ja fariseukset pitivät häntä silmällä, parantaisiko hän sapattina.
And the scribes and Pharisees were watching him to see if he would make him well on the Sabbath, so that they might be able to say something against him.
 παρετηρουν δε αυτον οι γραμματαις και οι φαρισαιοι ει εν τω σαββατω θεραπευσει ινα ευρωσιν κατηγοριαν αυτου
- 8 Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi miehelle, jonka käsi oli kuivettunut: "Nouse ja astu esille". Ja hän nousi ja astui esille.
But he had knowledge of their thoughts; and he said to the man whose hand was dead, Get up and come into the middle. And he got up and came forward.
 αυτος δε ηδει τους διαλογισμους αυτων και ειπεν τω ανθρωπω τω ξηραν έχοντι την χειρα εγειραι και στηθι εις το μεσον ο δε αναστας εστη
- 9 Niin Jeesus sanoi heille: "Minä kysyn teiltä: kumpi on luvallista sapattina: hyvääkö tehdä, vai tehdä paha, pelastaako henki, vai hukuttaa?"
And Jesus said, I put the question to you, Is it right to do good on the Sabbath or to do evil? to give life or to take it away?
 ειπεν ουν ο ιησους προς αυτους επερωτησω υμας τι εξεστιν τοις σαββασιν αγαθοποιησαι η κακοποιησαι ψυχην σωσαι η απολεσαι
- 10 Ja hän katsoi ympärilleen heihin kaikkiin ja sanoi miehelle: "Ojenna kätesi". Mies teki niin, ja hänen kätensä tuli jälleen terveeksi.
And looking round on all of them, he said to him, Put out your hand. And he did so: and his hand was made well.
 και περιβλεψαμενος παντας αυτους ειπεν τω ανθρωπω εκτεινον την χειρα σου ο δε εποιησεν ουτως και αποκατεσταθη η χειρ αυτου υγιης ως η αλλη
- 11 Mutta he vimmastuivat kovin ja puhelivat keskenään, mitä heidän olisi tehtävä Jeesukselle.
But they were full of wrath, and were talking together about what they might do to Jesus.
 αυτοι δε επλησθησαν ανοιας και διελαλουν προς αλληλους τι αν ποιησειαν τω ιησου

- 12 Niin tapahtui niinä päivinä, että hän lähti vuorelle rukoilemaan; ja hän oli siellä kaiken yötä rukoillen Jumalaa.
And it came about in those days that he went out to the mountain for prayer; and he was all night in prayer to God.
εγενετο δε εν ταις ημεραις ταυταις εξηλθεν εις το ορος προσευξασθαι και ην διανυκτερευων εν τη προσευχη του θεου
- 13 Ja päivän tultua hän kutsui tykönsä opetuslapsensa ja valitsi heistä kaksitoista, joille hän myös antoi apostolin nimen:
And the day came and, turning to his disciples, he made a selection from among them of twelve, to whom he gave the name of Apostles;
και οτε εγενετο ημερα προσεφωνησεν τους μαθητας αυτου και εκλεξαμενος απ αυτων δωδεκα ους και αποστολους ωνομασεν
- 14 Simonin, jolle hän myös antoi nimen Pietari, ja Andreaan, hänen veljensä, ja Jaakobin ja Johanneksen, ja Filippuksen ja Bartolomeuksen,
Simon, to whom he gave the name of Peter, and Andrew, his brother, and James and John and Philip and Bartholomew
σιμωνα ον και ωνομασεν πετρον και ανδρεαν τον αδελφον αυτου ιακωβον και ιωαννην φιλιππον και βαρθολομαιον
- 15 ja Matteuksen ja Tuomaan, ja Jaakobin, Alfeuksen pojan, ja Simonin, jota kutsuttiin Kiivailijaksi,
And Matthew and Thomas and James, the son of Alphaeus, and Simon, who was named the Zealot,
ματθαιον και θωμαν ιακωβου τον του αλφαιου και σιμωνα τον καλουμενον ζηλωτην
- 16 ja Juudaan, Jaakobin pojan, sekä Juudas Iskariotin, josta tuli kavaltaja.
And Judas, the son of James, and Judas Iscariot, he who was false to him.
ιουδαν ιακωβου και ιουδαν ισκαριωτην ος και εγενετο προδοτης
- 17 Ja hän astui alas heidän kanssaan ja seisautui lakealle paikalle; ja siellä oli suuri joukko hänen opetuslapsiaan ja paljon kansaa kaikesta Juudeasta ja Jerusalemissa ja Tyyron ja Siidonin rantamaasta. Nämä olivat saapuneet kuulemaan häntä ja parantuaukseen taudeistansa.
And he came down with them to a level place, and a great band of his disciples, and a very great number of people from all Judaea and Jerusalem and from the parts of Tyre and Sidon by the sea, came to give hearing to him, and to be made well from their diseases;
και καταβας μετ αυτων εστη επι τοπου πεδινου και οχλος μαθητων αυτου και πληθος πολυ του λαου απο πασης της ιουδαιας και ιερουσαλημ και της παραλιου τυρου και σιδωνος οι ηλθον ακουσαι αυτου και ιαθηναι απο των νοσων αυτων
- 18 Ja myös ne, jotka olivat saastaisten henkien vaivaamia, tulivat terveiksi.
And those who were troubled with unclean spirits were made well.
και οι οχλουμενοι υπο πνευματων ακαθαρτων και εθεραπευοντο
- 19 Ja kaikki kansa tahtoi päästä koskettamaan häntä, koska hänestä lähti voima, joka paransi kaikki.
And all the people were desiring to be touched by him, for power came from him and made them all well.
και πας ο οχλος εζητει απτεσθαι αυτου οτι δυναμις παρ αυτου εξηρχετο και ιατο παντας
- 20 Ja hän nosti silmänsä opetuslastensa puoleen ja sanoi: "Autuaita olette te, köyhät, sillä teidän on Jumalan valtakunta.
And turning his eyes to his disciples he said, Happy are you who are poor: for the kingdom of God is yours.
και αυτος επαρας τους οφθαλμους αυτου εις τους μαθητας αυτου ελεγεν μακαριοι οι πτωχοι οτι υμετερα εστιν η βασιλεια του θεου
- 21 Autuaita te, jotka nyt isoatte, sillä teidät ravitaan! Autuaita te, jotka nyt itkette, sillä te saatte nauraa!
Happy are you who are in need of food now: for you will be made full. Happy are you who are weeping now; for you will be glad.
μακαριοι οι πεινωντες νυν οτι χορτασθησεσθε μακαριοι οι κλαιοντες νυν οτι γελασετε
- 22 Autuaita olette te, kun ihmiset vihaavat teitä ja erottavat teidät yhteydestään ja herjaavat teitä ja pyyhkivät pois teidän nimenne ikäänkuin jonkin pahan - Ihmisen Pojan tähden.
Happy are you, when men have hate for you, and put you away from among them and say angry words to you, turning away in disgust at your name, because of the Son of man.
μακαριοι εστε οταν μισησωσιν υμας οι ανθρωποι και οταν αφορισωσιν υμας και εκβαλωσιν το ονομα υμων ως πονηρον ενεκα του υιου του ανθρωπου
- 23 Iloitkaa sinä päivänä, riemuun ratketkaa; sillä katso, teidän palkkanne on suuri taivaassa; sillä näin tekivät heidän isänsä profeteoille.
Be glad in that day, and be lifted up for joy, for your reward in heaven will be great: for their fathers did these same things to the prophets.
χαιρετε εν εκεινη τη ημερα και σκιρτησατε ιδου γαρ ο μισθος υμων πολυς εν τω ουρανω κατα ταυτα γαρ εποιουν τοις προφηταις οι πατερες αυτων
- 24 Mutta voi teitä, te rikkaat, sillä te olette jo saaneet lohdutuksenne!
But unhappy are you who have wealth: for you have been comforted now.
πλην ουαι υμιν τοις πλουσιοις οτι απεχετε την παρακλησιν υμων

- 25 Voi teitä, jotka nyt olette kylläiset, sillä teidän on oleva nälkä! Voi teitä, jotka nyt nauratte, sillä te saatte murehtia ja itkeä!
 Unhappy are you who are full of food now: for you will be in need. Unhappy are you who are laughing now: for you will be crying in sorrow.
 ουαι υμιν οι εμπειλησμενοι οτι πεινασετε ουαι υμιν οι γελωντες νυν οτι πενθησετε και κλαυσετε
- 26 Voi teitä, kun kaikki ihmiset puhuvat teistä hyvää! Sillä niin tekivät heidän isänsä väärille profetoille.
 Unhappy are you when all men give you their approval: for so their fathers did to the false prophets.
 ουαι υμιν οταν καλωσ υμας ειπωσιν παντες οι ανθρωποι κατα ταυτα γαρ εποιουν τοις ψευδοπροφηταις οι πατερες αυτων
- 27 Mutta teille, jotka kuulette, minä sanon: rakastakaa vihollisianne, tehkää hyvää niille, jotka teitä vihaavat,
 But I say to you who give ear to me, Have love for those who are against you, do good to those who have hate for you,
 αλλ υμιν λεγω τοις ακουουσιν αγαπατε τους εχθρους υμων καλωσ ποιειτε τοις μισουσιν υμας
- 28 siunatkaa niitä, jotka teitä kiroavat, rukoilkaa niiden edestä, jotka teitä parjaavat.
 Give blessing to those who give you curses, say prayers for those who are cruel to you.
 ευλογειτε τους καταρωμενους υμιν και προσευχεσθε υπερ των επηρεαζοντων υμας
- 29 Jos joku lyö sinua poskelle, tarjoa hänelle toinenkin, ja jos joku ottaa sinulta vaipan, älä häneltä kiellä ihokastasikaan.
 If a man gives you a blow on one side of your face, then let the other side be turned to him; from him who takes away your coat, do not keep back your robe.
 τω τυποντι σε επι την σιαγωνα παρεχε και την αλλην και απο του αιροντος σου το ιματιον και τον χιτωνα μη κωλσης
- 30 Anna jokaiselle, joka sinulta anoo, äläkä vaadi takaisin siltä, joka sinun omaasi ottaa.
 Give to everyone who comes with a request, and if a man takes away your property, make no attempt to get it back again.
 παντι δε τω αιτουντι σε διδου και απο του αιροντος τα σα μη απαιτει
- 31 Ja niinkuin te tahdotte ihmisten teille tekevän, niin tehkää tekin heille.
 Do to others as you would have them do to you.
 και καθως θελετε ινα ποιωσιν υμιν οι ανθρωποι και υμεις ποιειτε αυτοις ομοιος
- 32 Ja jos te rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä kiitosta teille siitä tulee? Rakastavathan syntisetkin niitä, jotka heitä rakastavat.
 If you have love for those who have love for you, what credit is it to you? for even sinners have love for those who have love for them.
 και ει αγαπατε τους αγαπωντας υμας ποια υμιν χαρις εστιν και γαρ οι αμαρτωλοι τους αγαπωντας αυτους αγαπωσιν
- 33 Ja jos teette hyvää niille, jotka teille hyvää tekevät, mitä kiitosta teille siitä tulee? Niinhän syntisetkin tekevät.
 And if you do good to those who do good to you, what credit is it to you? for even sinners do the same.
 και εαν αγαθοποιητε τους αγαθοποιουντας υμας ποια υμιν χαρις εστιν και γαρ οι αμαρτωλοι το αυτο ποιουσιν
- 34 Ja jos te lainaatte niille, joilta toivotte saavanne takaisin, mitä kiitosta teille siitä tulee? Syntisetkin lainaavat syntisille saadakseen saman verran takaisin.
 And if you let those have the use of your money, from whom you are hoping to get it back, what credit is it to you? even sinners do so to sinners, hoping to get back as much as they gave.
 και εαν δανειζητε παρ ων ελπιζετε απολαβειν ποια υμιν χαρις εστιν και γαρ οι αμαρτωλοι αμαρτωλοις δανειζουσιν ινα απολαβωσιν τα ισα
- 35 Vaan rakastakaa vihollisianne ja tehkää hyvää ja lainatkaa, toivomatta saavanne mitään takaisin; niin teidän palkkanne on oleva suuri, ja te tulette Korkeimman lapsiksi, sillä hän on hyvä kiittämättömille ja pahoille.
 But be loving to those who are against you and do them good, and give them your money, not giving up hope, and your reward will be great and you will be the sons of the Most High: for he is kind to evil men, and to those who have hard hearts.
 πλην αγαπατε τους εχθρους υμων και αγαθοποιειτε και δανειζετε μηδεν απελιζοντες και εσται ο μισθος υμων πολυς και εσεσθε υιοι του υψιστου οτι αυτος χρηστος εστιν επι τους αχαριστους και πονηρους
- 36 Olkaa armahtavaiset, niinkuin teidän Isänne on armahtavainen.
 Be full of pity, even as your Father is full of pity.
 γινεσθε ον οικτιρμονες καθως και ο πατηρ υμων οικτιρμων εστιν
- 37 Älkääkää tuomiko, niin ei teitäkään tuomita; älkää kadtustuomiota lausuko, niin ei teillekään kadtustuomiota lausuta. Antakaa anteeksi, niin teillekin anteeksi annetaan.
 Be not judges of others, and you will not be judged: do not give punishment to others, and you will not get punishment yourselves: make others free, and you will be made free:
 και μη κρινετε και ου μη κριθητε μη καταδικαζετε και ου μη καταδικασθητε απολυετε και απολυθησεσθε

- 38 Antakaa, niin teille annetaan. Hyvä mitta, sullottu, pudistettu ja kukkurainen, annetaan teidän helmaanne; sillä millä mitalla te mittaatte, sillä mitataan teille takaisin."
Give, and it will be given to you; good measure, crushed down, full and running over, they will give to you. For in the same measure as you give, it will be given to you again.
διδετε και δοθησεται υμιν μετρον καλον πεπισμενον και σεσαλευμενον και υπερεκχυνομενον δωσουσιν εις τον κολπον υμων τω γαρ αυτο μετρω ω μετρειτε αντιμετρηθησεται υμιν
- 39 Hän sanoi heille myös vertauksen: "Eihän sokea voi sokeaa taluttaa? Eivätkö molemmat lankea kuoppaan?
And he gave them teaching in the form of a story, saying, Is it possible for one blind man to be guide to another? will they not go falling together into a hole?
ειπεν δε παραβολην αυτοις μητι δυναται τυφλος τυφλον οδηγειν ουχι αμφοτεροι εις βοθυνον πεσουνται
- 40 Ei ole opetuslapsi opettajaansa parempi; täysin oppineena jokainen on oleva niinkuin hänen opettajansa.
The disciple is not greater than his master, but everyone whose learning is complete will be like his master.
ουκ εστιν μαθητης υπερ τον διδασκαλον αυτου κατηρτισμενος δε πας εσται ως ο διδασκαλος αυτου
- 41 Kuinka näet rikan, joka on veljesi silmässä, mutta et huomaa malkaa omassa silmässäsi?
And why do you take note of the grain of dust in your brother's eye, but take no note of the bit of wood which is in your eye?
τι δε βλεπεις το καρφος το εν τω οφθαλμο του αδελφου σου την δε δοκον την εν τω ιδιω οφθαλμο ου κατανοεις
- 42 Kuinka saatat sanoa veljellesi: 'Veljeni, annas, minä otan pois rikan, joka on silmässäsi', sinä, joka et näe malkaa omassa silmässäsi? Sinä ulkokullattu, ota ensin malka omasta silmästäsi, sitten sinä näet ottaa pois rikan, joka on veljesi silmässä.
How will you say to your brother, Brother, let me take the grain of dust out of your eye, when you yourself do not see the bit of wood in your eye? O false one! first take the wood out of your eye and then you will see clearly to take the dust out of your brother's eye.
η πως δυνασαι λεγειν τω αδελφω σου αδελφε αφες εκβαλω το καρφος το εν τω οφθαλμο σου αυτος την εν τω οφθαλμο σου δοκον ου βλεπων υποκριτα εκβαλε πρωτον την δοκον εκ του οφθαλμο υ σου και τοτε διαβλεψεις εκβαλειν το καρφος το εν τω οφθαλμο του αδελφου σου
- 43 Sillä ei ole hyvää puuta, joka tekee huonon hedelmän, eikä taas huonoa puuta, joka tekee hyvän hedelmän;
For no good tree gives bad fruit, and no bad tree gives good fruit.
ου γαρ εστιν δενδρον καλον ποιουν καρπον σαπρον ουδε δενδρον σαπρον ποιουν καρπον καλον
- 44 sillä jokainen puu tunnetaan hedelmästäään. Eihän viikunoita koota orjantappuroista, eikä viinirypäleitä korjata orjanruusupensaasta.
For every tree is judged by its fruit. Men do not get figs from thorns, or grapes from blackberry plants.
εκαστον γαρ δενδρον εκ του ιδιου καρπου γινωσκεται ου γαρ εξ ακανθων συλλεγουσιν συκα ουδε εκ βατου τρυγωσιν σταφυλην
- 45 Hyvä ihminen tuo sydämensä hyvän runsaudesta esiin hyvää, ja paha tuo pahastansa esiin paha; sillä sydämen kyllyydestä suu puhuu.
The good man, out of the good store of his heart, gives good things; and the evil man, out of his evil store, gives evil: for out of the full store of the heart come the words of the mouth.
ο αγαθος ανθρωπος εκ του αγαθου θησαυρου της καρδιας αυτου προφερει το αγαθον και ο πονηρος ανθρωπος εκ του πονηρου θησαυρου της καρδιας αυτου προφερει το πονηρον εκ γαρ του περισ σευματος της καρδιας λαλει το στομα αυτου
- 46 Miksi te huudatte minulle: 'Herra, Herra!' ettekä tee, mitä minä sanon?
Why do you say to me, Lord, Lord, and do not the things which I say?
τι δε με καλειτε κυριε κυριε και ου ποιειτε α λεγω
- 47 Jokainen, joka tulee minun tyköni ja kuulee minun sanani ja tekee niiden mukaan - minä osoitan teille, kenen kaltainen hän on.
Everyone who comes to me and gives ear to my words and does them, I will make clear to you what he is like:
πας ο ερχομενος προς με και ακουων μου των λογων και ποιων αυτους υποδειξω υμιν τινη εστιν ομοιος
- 48 Hän on miehen kaltainen, joka huonetta rakentaessaan kaivoi syvään ja laski perustuksen kalliolle; kun sitten tulva tuli, syöksähti virta sitä huonetta vastaan, mutta ei voinut sitä horjuttaa, sillä se oli hyvästi rakennettu.
He is like a man building a house, who went deep and put the base of it on a rock; and when the water came up and the river was driving against that house, it was not moved, because the building was good.
ομοιος εστιν ανθρωπω οικοδομουντι οικιαν ος εσκαπεν και εβαθυνεν και εθηκεν θεμελιον επι την πετραν πλημμυρας δε γενομενης προσερρηξεν ο ποταμος τη οικια εκαινη και ουκ ισχυσεν σαλευσ αι αυτην τεθεμελιωτο γαρ επι την πετραν

- 49 **Mutta joka kuulee eikä tee, se on miehen kaltainen, joka perustusta panematta rakensi huoneensa maan pinnalle; ja virta syöksähti sitä vastaan, ja heti se sortui, ja sen huoneen kukistuminen oli suuri."**
But he who gives hearing, without doing, is like a man building a house on the earth without a base for it; and when the force of the river came against it, straight away it came down; and the destruction of that house was great.
ο δε ακουσας και μη ποιησας ομοιος εστιν ανθρωπω οικοδομησαντι οικιαν επι την γην χωρις θεμελιου η προσερρηξεν ο ποταμος και ευθεως επεσεν και εγενετο το ρηγμα της οικιας εκεινης μεγα
- 1 **Kun hän oli kansan kuullen kaikki nämä puheensa puhunut, meni hän Kapernaumiin.**
After he had come to the end of all his words in the hearing of the people, he went into Capernaum.
επει δε ε πληρωσεν παντα τα ρηματα αυτου εις τας ακουας του λαου εισηλθεν εις καπερναουμ
- 2 **Ja eräällä sadanpäämiehellä oli palvelija, joka sairasti ja oli kuolemaisillaan ja jota hän piti suuressa arvossa.**
And a certain captain had a servant who was very dear to him; this servant was ill and near to death.
εκατονταρχου δε τινος δουλος κακος εχων ημελλεν τελευταν ος ην αυτω εντιμος
- 3 **Ja kuultuaan Jeesuksesta hän lähetti juutalaisten vanhimpia hänen tykönsä ja pyysi, että hän tulisi parantamaan hänen palvelijansa.**
And when news of Jesus came to his ears, he sent to him rulers of the Jews, requesting that he would come and make his servant well.
ακουσας δε περι του ιησου απεστειλεν προς αυτον πρεσβυτερους των ιουδαιων ερωτων αυτον οπως ελθων διασωση τον δουλον αυτου
- 4 **Kun nämä saapuivat Jeesuksen tykö, pyysivät he häntä hartaasti ja sanoivat: "Hän ansaitsee, että teet hänelle tämän;**
And they, when they came to Jesus, made their request warmly, saying,
οι δε παραγενομενοι προς τον ιησουν παρεκαλουν αυτον σπουδαιως λεγοντες οτι αξιος εστιν ω παρεξει τουτο
- 5 **sillä hän rakastaa meidän kansaamme, ja hän on rakentanut meille synagoogan".**
It is right for you to do this for him, because he is a friend to our nation, and himself has put up a Synagogue for us.
αγαπα γαρ το εθνος ημων και την συναγωγην αυτος οικοδομησεν ημιν
- 6 **Niin Jeesus lähti heidän kanssansa. Mutta kun hän ei enää ollut kaukana talosta, lähetti sadanpäämies ystäviensä sanomaan hänelle: "Herra, älä vaivaa itseäsi, sillä en minä ole sen arvoinen, että tulisit minun katonni alle;**
And Jesus went with them. And when he was not far from the house, the man sent friends to him, saying, Lord, do not give yourself trouble: for I am not important enough for you to come into my house:
ο δε ιησους ε πορευετο συν αυτοις ηδη δε αυτου ου μακραν απεχοντος απο της οικιας επεμψεν προς αυτον ο εκατονταρχος φιλους λεγων αυτω κυριε μη σκυλλου ου γαρ ειμι ικανος ινα υπο την στε γην μου εισελθης
- 7 **sentähden en katsonutkaan itseäni arvolliseksi tulemaan sinun luoksesi; vaan sano sana, niin minun palvelijani paranee.**
And I had the feeling that I was not even good enough to come to you: but say the word only, and my servant will be well.
διο ουδε εμαυτον ηξιωσα προς σε ελθειν αλλα ειπε λογω και ιαθησεται ο παις μου
- 8 **Sillä minä itsekin olen toisen vallan alaiseksi asetettu, ja minulla on sotamiehiä käskettävänäni, ja minä sanon tälle: 'Mene', ja hän menee, ja toiselle: 'Tule', ja hän tulee, ja palvelijalleni: 'Tee tämä', ja hän tekee."**
For I, myself, am a man under authority, having men under me; and I say to this one, Go, and he goes; and to another, Come, and he comes; and to my servant, Do this, and he does it.
και γαρ εγω ανθρωπος ειμι υπο εξουσιαν τασσομενος εχων υπ εμαυτον στρατιωτας και λεγω τουτω πορευθητι και πορευεται και αλλω ερχου και ερχεται και τω δουλω μου ποιησον τουτο και ποι ει
- 9 **Tämän kuultuaan Jeesus ihmetteli häntä, kääntyi ja sanoi kansalle, joka häntä seurasi: "Minä sanon teille: en ole Israelissakaan löytänyt näin suurta uskoa."**
And when these things were said to Jesus, he was surprised, and, turning to the mass of people coming after him, said, I have not seen such great faith, no, not in Israel.
ακουσας δε ταυτα ο ιησους εθαυμασεν αυτον και στραφεις τω ακολουθουντι αυτω οχλω ειπεν λεγω υμιν ουδε εν τω ισραηλ τοσαυτην πιστιν ευρον
- 10 **Ja taloon palatessaan lähettiläät tapasivat palvelijan terveenä.**
And when those who were sent came back to the house they saw that the servant was well.
και υποστρεψαντες οι πεμφθεντες εις τον οικον ευρον τον ασθενουντα δουλον υγαινοντα
- 11 **Sen jälkeen hän vaeli Nain nimiseen kaupunkiin, ja hänen kanssaan vaelisivat hänen opetuslapsensa ynnä suuri kansanjoukko.**
And it came about, after a little time, that he went to a town named Nain; and his disciples went with him, and a great number of people.
και εγενετο εν τη εξης ε πορευετο εις πολιν καλουμενην ναιν και συνεπορευοντο αυτω οι μαθηται αυτου ικανοι και οχλος πολυς

- 12 Kun hän nyt lähestyi kaupungin porttia, katso, silloin kannettiin ulos kuollutta, äitinsä ainokaista poikaa. Ja äiti oli leski, ja hänen kanssaan kulki paljon kaupungin kansaa.
Now when he came near the door of the town, a dead man was being taken out, the only son of his mother, who was a widow: and a great number of people from the town were with her.
ως δε ηγγισεν τη πυλη της πολεως και ιδου εξεκομιζετο τεθνηκως υιος μονογενης τη μητρι αυτου και αυτη ην χηρα και οχλος της πολεως ικανος συν αυτη
- 13 Ja hänet nähdessään Herra armahti häntä ja sanoi hänelle: "Älä itke".
And when the Lord saw her, he had pity on her and said to her, Be not sad.
και ιδων αυτην ο κυριος εσπλαγχισθη επ αυτη και ειπεν αυτη μη κλαιε
- 14 Ja hän meni ja kosketti paareja; niin kantajat seisahtuivat. Ja hän sanoi: "Nuorukainen, minä sanon sinulle: nouse."
And he came near, and put his hand on the stretcher where the dead man was: and those who were moving it came to a stop. And he said, Young man, I say to you, Get up.
και προσελθων ηψατο της σορου οι δε βασταζοντες εστησαν και ειπεν νεανισκε σοι λεγω εγερθητι
- 15 Niin kuollut nousi istualleen ja rupesi puhumaan. Ja hän antoi hänet hänen äidillensä.
And the dead man got up, and words came from his lips. And he gave him to his mother.
και ανεκαθισεν ο νεκρος και ηρξατο λαλειν και εδωκεν αυτον τη μητρι αυτου
- 16 Ja heidät kaikki valtasi pelko, ja he ylistivät Jumalaa sanoen: "Suuri profeetta on noussut meidän keskellemme", ja: "Jumala on katsonut kansansa puoleen".
And fear came on all, and they gave praise to God, saying, A great prophet is among us: and, God has given thought to his people.
ελαβεν δε φοβος απαντας και εδοξαζον τον θεον λεγοντες οτι προφητης μεγας εγηγερται εν ημιν και οτι επεσκεψατο ο θεος τον λαον αυτου
- 17 Ja tämä puhe hänestä levisi koko Juudeaan ja kaikkiin ympärillä oleviin seutuihin.
And this story about him went through all Judaea and the places round about.
και εξηλθεν ο λογος ουτος εν ολη τη ιουδαια περι αυτου και εν παση τη περιχωρω
- 18 Ja Johannekselle kertoivat hänen opetuslapsensa tästä kaikesta.
And the disciples of John gave him an account of all these things.
και απηγγειλαν ιωαννη οι μαθηται αυτου περι παντων τουτων
- 19 Niin Johannes kutsui luoksensa opetuslapsistaan kaksi ja lähetti heidät Herran tykö kysymään: "Oletko sinä se tuleva, vai pitääkö meidän toista odottaman?"
Then John sent two of his disciples to the Lord, saying, Are you he who is to come, or are we waiting for another?
και προσκαλεσαμενος δυο τινας των μαθητων αυτου ο ιωαννης επεμψεν προς τον ιησουν λεγων συ ει ο ερχομενος η αλλον προσδοκωμεν
- 20 Miehet saapuivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Johannes Kastaja on lähettänyt meidät sinun tykösi ja kysyy: 'Oletko sinä se tuleva, vai pitääkö meidän toista odottaman?'"
And when the men came to him they said, John the Baptist has sent us to you, saying, Are you he who is to come, or are we waiting for another?
παραγενομενοι δε προς αυτον οι ανδρες ειπον ιωαννης ο βαπτιστης απεσταλκεν ημας προς σε λεγων συ ει ο ερχομενος η αλλον προσδοκωμεν
- 21 Sillä hetkellä hän juuri paransi useita taudeista ja vitsauksista ja pahoista hengistä, ja monelle sokealle hän antoi näön.
At that time, he made a number of people free from their diseases and their pains, and from evil spirits; and to others who were blind he gave back the use of their eyes.
εν αυτη δε τη ωρα εθεραπευσεν πολλους απο νοσων και μαστιγων και πνευματων πονηρων και τυφλοις πολλοις εχαρισατο το βλεπειν
- 22 Niin hän vastasi ja sanoi heille: "Menkää ja kertokaa Johannekselle, mitä olette nähneet ja kuulleet: sokeat saavat näkönsä, rammat kävelevät, pitaliset puhdistuvat, kuurot kuulevat, kuolleet herätetään, köyhille julistetaan evankeliumia.
And answering them he said, Go back and give news to John of what you have seen, and the things which have come to your ears; the blind now see, those who had no power in their legs are walking, lepers are made clean, those who had no hearing now have their ears open, dead men come to life again, and the poor have the good news given to them.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις πορευθεντες απαγγειλατε ιωαννη α ειδετε και ηκουσατε οτι τυφλοι αναβλεπουσιν χωλοι περιπατουσιν λεπροι καθαριζονται κωφοι ακουουσιν νεκροι εγειρονται αι πτωχοι ευαγγελιζονται
- 23 Ja autuas on se, joka ei loukkaannu minuun."
And a blessing will be on him who has no doubts about me.
και μακαριος εστιν ος εαν μη σκανδαλισθη εν εμοι
- 24 Kun Johanneksen lähettiläät olivat menneet, rupesi hän puhumaan kansalle Johanneksesta: "Mitä te lähditte erämaahan katselemaan? Ruokoako, jota tuuli huojuttaa?"
And when the men who were sent by John had gone away, he said to the people, about John, What did you go out into the waste land to see? a tall stem moving in the wind?
απελθοντων δε των αγγελων ιωαννου ηρξατο λεγειν προς τους οχλους περι ιωαννου τι εξηληλυθατε εις την ερημον θεασασθαι καλαμον υπο ανεμου σαλευομενον

- 25 Vai mitä lähditte katsomaan? Ihmistäkö, hienoihin vaatteisiin puettua? Katso, ne jotka koreissa vaatteissa käyvät ja herkullisesti elävät, ne ovat kuningasten linnoissa.
But what did you go out to see? a man in soft clothing? See now, those who have beautiful clothing and delicate food are in kings' houses.
αλλα τι εξηληλυθατε ιδειν ανθρωπον εν μαλακοις ιματιοις ημφιεσημενον ιδου οι εν ιματισμω ενδοξω και τρυφη υπαρχοντες εν τοις βασιλαιοις εισιν
- 26 Vai mitä lähditte katsomaan? Profeettaako? Totisesti, minä sanon teille: hän on enemmän kuin profeetta.
But what did you go out to see? a prophet? Yes, I say to you, and more than a prophet.
αλλα τι εξηληλυθατε ιδειν προφητην ναι λεγω υμιν και περισσοτερον προφητου
- 27 Tämä on se, josta on kirjoitettu: 'Katso, minä lähetän enkelini sinun edelläsi, ja hän on valmistava tiesi sinun eteesi'.
This is he of whom it has been said, See, I send my servant before your face, who will make ready your way before you.
ουτος εστιν περι ου γεγραπται ιδου εγω αποστελλω τον αγγελον μου προ προσωπου σου ος κατασκευασει την οδον σου εμπροσθεν σου
- 28 Minä sanon teille: ei ole vaimoista syntyneitten joukossa yhtäkään suurempaa kuin Johannes; mutta vähäisin Jumalan valtakunnassa on suurempi kuin hän.
I say to you, Among all the sons of women, not one is greater than John; but he who is least in the kingdom of God is greater than he.
λεγω γαρ υμιν μειζων εν γεννητοις γυναικων προφητης ιωαννου του βαπτιστου ουδεις εστιν ο δε μικροτερος εν τη βασιλεια του θεου μειζων αυτου εστιν
- 29 Ja kaikki kansa, joka häntä kuuli, publikaanitkin, tunnustivat Jumalan vanhurskaaksi ja antoivat kastaa itsensä Johanneksen kasteella.
(And all the people, and the tax-farmers, to whom John had given baptism, when they had knowledge of these things, gave glory to God.
και πας ο λαος ακουσας και οι τελωναι εδικαιωσαν τον θεον βαπτισθεντες το βαπτισμα ιωαννου
- 30 Mutta fariseukset ja lainoppineet tekivät turhaksi Jumalan aioituksen heitä kohtaan eivätkä ottaneet Johannekselta kastetta.
But the Pharisees and the teachers of the law were against the purpose of God for themselves, not having had his baptism.)
οι δε φαρισαιοι και οι νομικοι την βουλην του θεου ηθετησαν εις εαυτους μη βαπτισθεντες υπ αυτου
- 31 Mihin minä siis vertaan tämän sukupolven ihmiset, ja kenen kaltaisia he ovat?
What comparison am I to make of the men of this generation? what are they like?
ειπεν δε ο κυριος τινι ουν ομοιωσω τους ανθρωπους της γενεας ταυτης και τινι εισιν ομοιοι
- 32 He ovat lasten kaltaisia, jotka istuvat torilla ja huutavat toisilleen ja sanovat: 'Me soitimme teille huilua, ja te ette karkeloineet; me veisasimme itkuvirsiä, ja te ette itkeneet'.
They are like children who are seated in the market-place, crying out to one another, and saying, We made music for you, but you did not take part in the dance; we gave cries of sorrow, but you were not sad.
ομοιοι εισιν παιδιοις τοις εν αγορα καθημενοις και προσφωνουσιν αλληλοις και λεγουσιν ηυλησαμεν υμιν και ουκ ωρχησασθε εθρηνησαμεν υμιν και ουκ εκλαυσατε
- 33 Sillä Johannes Kastaja on tullut, ei syö leipää eikä juo viiniä, ja te sanotte: 'Hänessä on riivaaja'.
For John the Baptist came, taking no food or drink, and you say, He has an evil spirit.
εληλυθεν γαρ ιωαννης ο βαπτιστης μητε αρτον εσθιων μητε οινον πινων και λεγετε δαιμονιον εχει
- 34 Ihmisen Poika on tullut, syö ja juo, ja te sanotte: 'Katso syömäriä ja viininjuojaa, publikaanien ja syntisten ystävää!'
The Son of man came feasting, and you say, Here is a lover of food and wine, a friend of tax-farmers and sinners.
εληλυθεν ο υιος του ανθρωπου εσθιων και πινων και λεγετε ιδου ανθρωπος φαγος και οينوποτης τελωνων φιλος και αμαρτωλων
- 35 Ja viisaus on kaikkien lastensa puolelta oikeaksi näytetty."
But wisdom is judged to be right by all her children.
και εδικαιωθη η σοφια απο των τεκνων αυτης παντων
- 36 Niin eräs fariseuksista pyysi häntä ruualle kanssaan; ja hän meni fariseuksen taloon ja asettui aterialle.
And one of the Pharisees made a request that he would take a meal with him. And he went into the Pharisee's house and took his seat at the table.
ηρωτα δε τις αυτον των φαρισαιων ινα φαγη μετ αυτου και εισελθων εις την οικιαν του φαρισαιου ανεκλιθη
- 37 Ja katso, siinä kaupungissa oli nainen, joka eli syntisesti; ja kun hän sai tietää, että Jeesus oli aterialla fariseuksen talossa, toi hän alabasteripullon täynnä hajuvoidetta
And there was a woman in the town who was a sinner; and when she had news that he was a guest in the Pharisee's house, she took a bottle of perfume,
και ιδου γυνη εν τη πολει ητις ην αμαρτωλος επιγνουσα οτι ανακειται εν τη οικια του φαρισαιου κομισασα αλαβαστρον μυρον

- 38 ja asettui hänen taakseen hänen jalkojensa kohdalle, itki ja rupesi kastelemaan hänen jalkojansa kyynelillään ja kuivasi ne päänsä hiuksilla ja suuteli hänen jalkojaan ja voiteli ne hajuvoiteella.
And went in and took her place at the back of him, near his feet, weeping, so that his feet were washed with the drops from her eyes, and with her hair she made them dry, and kissing his feet she put the perfume on them.
και στασα παρα τους ποδας αυτου οπισω κλαιουσα ηρξατο βρεχειν τους ποδας αυτου τοις δακρυσιν και ταις θριξιν της κεφαλης αυτης εξεμασσεν και κατεφιλει τους ποδας αυτου και ηλειφεν τω μυρω
- 39 Mutta kun fariseus, joka oli hänet kutsunut, sen näki, ajatteli hän mielessään näin: "Jos tämä olisi profeetta, tietäisi hän, mikä ja millainen tuo nainen on, joka häneen koskee: että hän on syntinen."
Now when the Pharisee in whose house he was saw it, he said to himself, This man, if he was a prophet, would be conscious what sort of woman this is who has put her hands on him, that she is a sinner.
ιδων δε ο φαρισαιος ο καλεσας αυτον ειπεν εν εαυτω λεγων ουτος ει ην προφητης εγνωσκεν αν τις και ποταπη η γυνη ητις απτεται αυτου οτι αμαρτωλος εστιν
- 40 Niin Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Simon, minulla on jotakin sanomista sinulle". Hän virkkoi: "Opettaja, sano". -
And Jesus, answering, said, Simon, I have something to say to you. And he said, Master, say on.
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν προς αυτον σιμων εχω σοι τι ειπειν ο δε φησιν διδασκαλε ειπε
- 41 "Lainanantajalla oli kaksi velallista; toinen oli velkaa viisisataa denaria, toinen viisikymmentä.
And he said, Two men were in debt to a certain man of business: one had a debt of five hundred pence, and the other of fifty.
δυο χρεωφειλεται ησαν δανειστη τινι ο εις ωφειλεν δηναρια πεντακοσια ο δε ετερος πενηκοντα
- 42 Kun heillä ei ollut, millä maksaa, antoi hän molemmille velan anteeksi. Kumpi heistä siis rakastaa häntä enemmän?"
When they were unable to make payment, he made the two of them free of their debts. Which of them, now, will have the greater love for him?
μη εχοντων δε αυτων αποδουναι αμφοτεροις εχαρισατο τις ουν αυτων ειπε πλειον αυτον αγαπησει
- 43 Simon vastasi ja sanoi: "Minun mielestäni se, jolle hän antoi enemmän anteeksi". Hän sanoi hänelle: "Oikein sinä ratkaisit".
Simon, in answer, said, It seems he whose debt was greater. And he said, Your decision is right.
αποκριθεις δε ο σιμων ειπεν υπολαμβανω οτι ω το πλειον εχαρισατο ο δε ειπεν αυτω ορθως εκρινας
- 44 Ja naiseen kääntyen hän sanoi Simonille: "Näetkö tämän naisen? Minä tulin sinun taloosi; et sinä antanut vettä minun jaloilleni, mutta tämä kasteli kyynelillään minun jalkani ja kuivasi ne hiuksillaan.
And turning to the woman he said to Simon, You see this woman? I came into your house; you did not give me water for my feet: but she has been washing my feet with the drops from her eyes, and drying them with her hair.
και στραφεις προς την γυναικα τω σιμωνι εφη βλεπεις ταυτην την γυναικα εισηλθον σου εις την οικιαν υδωρ επι τους ποδας μου ουκ εδωκας αυτη δε τοις δακρυσιν εβρεξεν μου τους ποδας και τα ις θριξιν της κεφαλης αυτης εξεμαξεν
- 45 Et sinä antanut minulle suudelmaa, mutta tämä ei ole lakannut suutelemasta minun jalkojani siitä asti, kuin tulin sisään.
You did not give me a kiss: but she, from the time when I came in, has gone on kissing my feet.
φιλημα μοι ουκ εδωκας αυτη δε αφ ης εισηλθον ου διελιπεν καταφιλουσα μου τους ποδας
- 46 Et sinä voidellut öljyllä minun päätäni, mutta tämä voiteli hajuvoiteella minun jalkani.
You put no oil on my head: but she has put perfume on my feet.
ελαιω την κεφαλην μου ουκ ηλειψας αυτη δε μυρω ηλειψεν μου τους ποδας
- 47 Sentähden minä sanon sinulle: tämän paljot synnit ovat anteeksi annetut: hänhän näet rakasti paljon; mutta jolle vähän anteeksi annetaan, se rakastaa vähän."
And so I say to you, She will have forgiveness for her sins which are great in number, because of her great love: but he who has small need of forgiveness gives little love.
ου χαριν λεγω σοι αφεωνται αι αμαρτια αυτης αι πολλαι οτι ηγαπησεν πολυ ω δε ολιγον αφιεται ολιγον αγαπα
- 48 Sitten hän sanoi naiselle: "Sinun syntisi ovat anteeksi annetut".
And he said to her, You have forgiveness for your sins.
ειπεν δε αυτη αφεωνται σου αι αμαρτια
- 49 Niin ateriakumppanit rupesivat ajattelemaan mielessänsä: "Kuka tämä on, joka synnitkin anteeksi antaa?"
And those who were seated at table with him said to themselves, Who is this who even gives forgiveness of sins?
και ηρξαντο οι συνακακειμενοι λεγειν εν εαυτοις τις ουτος εστιν ος και αμαρτιας αφησιν

- 50 **Mutta hän sanoi naiselle: "Sinun uskosi on sinut pelastanut; mene rauhaan".**
And he said to the woman, By your faith you have salvation; go in peace.
ειπεν δε προς την γυναικα η πιστις σου σεσωκεν σε πορευου εις ειρηνην
- 1 **Ja sen jälkeen hän vaelsi kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään ja saarnasi ja julisti Jumalan valtakunnan evankeliumia; ja ne kaksitoista olivat hänen kanssansa,**
And it came about, after a short time, that he went through town and country giving the good news of the kingdom of God, and with him were the twelve,
και εγενετο εν τω καθεξης και αυτος διωδευεν κατα πολιν και κωμην κηρυσσων και ευαγγελιζομενος την βασιλειαν του θεου και οι δωδεκα συν αυτω
- 2 **niin myös muutamia naisia, jotka olivat parannetut pahoista hengistä ja taudeista: Maria, Magdaleenaksi kutsuttu, josta seitsemän riivaajaa oli lähtenyt ulos,**
And certain women who had been made free from evil spirits and diseases, Mary named Magdalene, from whom seven evil spirits had gone out,
και γυναικες τινες αι ησαν τεθεραπευμεναι απο πνευματων πονηρων και ασθενειων maria η καλουμενη μαγδαληνη αφ ης δαιμονια επτα εξεληλυθει
- 3 **ja Johanna, Herodeksen taloudenhoitajan Kuusaan vaimo, ja Susanna ja useita muita, jotka palvelivat heitä varoillansa.**
And Joanna, the wife of Chuza, Herod's chief house-servant, and Susanna and a number of others, who gave him of their wealth for his needs.
και ιωαννα γυνη χουζα επιτροπου ηρωδου και σουσαννα και ετεροι πολλοι αιτινες διηκουνον αυτω απο των υπαρχοντων αυταις
- 4 **Kun paljon kansaa kokoontui ja ihmisiä kulki joka kaupungista hänen tykönsä, puhui hän vertauksella:**
And when a great number of people came together, and men from every town went out to him, he gave them teaching in the form of a story:
συνιοντος δε οχλου πολλου και των κατα πολιν επιπορευομενων προς αυτον ειπεν δια παραβολης
- 5 **"Kylväjä meni kylvämään siementänsä. Ja hänen kylväessään putosi osa tien oheen ja tallautui, ja taivaan linnut söivät sen.**
A man went out to put in seed, and while he was doing it, some was dropped by the wayside and it was crushed under foot, and was taken by the birds of heaven.
εξηλθεν ο σπειρων του σπειραι τον σπορον αυτου και εν τω σπειρειν αυτον ο μεν επεσεν παρα την οδον και κατεπατηθη και τα πετεινα του ουρανου κατεφαγεν αυτο
- 6 **Ja osa putosi kalliolle, ja oraalle noustuaan se kuivettui, kun sillä ei ollut kosteutta.**
And some went on the rock, and when it came up it became dry and dead because it had no water.
και ετερον επεσεν επι την πετραν και φυεν εξηρανθη δια το μη εχειν ικμαδα
- 7 **Ja osa putosi orjantappurain sekaan, ja orjantappurat kasvoivat mukana ja tukahuttivat sen.**
And some went among thorns, and the thorns came up with it and it had no room for growth.
και ετερον επεσεν εν μεσω των ακανθων και συμφυεισαι αι ακανθαι απεπνιξαν αυτο
- 8 **Ja osa putosi hyvään maahan, kasvoi ja teki satakertaisen hedelmän." Tämän sanottuaan hän lausui suurella äänellä: "Jolla on korvat kuulla, se kuulkoon".**
And some falling on good earth, came up and gave fruit a hundred times as much. And with these words he said in a loud voice, He who has ears, let him give ear.
και ετερον επεσεν επι την γην την αγαθην και φυεν εποησεν καρπον εκατονταπλασιονα ταυτα λεγων εφωνει ο εχων ωτα ακουειν ακουετω
- 9 **Niin hänen opetuslapsensa kysivät häneltä, mitä tämä vertaus merkitsi.**
And his disciples put questions to him about the point of the story.
επηρωτων δε αυτον οι μαθηται αυτου λεγοντες τις ειη η παραβολη αυτη
- 10 **Hän sanoi: "Teidän on annettu tuntea Jumalan valtakunnan salaisuudet, mutta muille ne esitetään vertauksissa, että he, vaikka näkevät, eivät näkisi, ja vaikka kuulevat, eivät ymmärtäisi.**
And he said, To you is given knowledge of the secrets of the kingdom of God; but to the others, they are given in stories, so that seeing, they may not see, and though they give hearing, the sense will not be clear to them.
ο δε ειπεν υμιν δεδοται γνωμαι τα μυστηρια της βασιλειας του θεου τοις δε λοιποις εν παραβολαις ινα βλεποντες μη βλεπωσιν και ακουοντες μη συνιωσιν
- 11 **Vertaus on tämä: siemen on Jumalan sana.**
Now this is the point of the story: The seed is the word of God.
εστιν δε αυτη η παραβολη ο σπορος εστιν ο λογος του θεου
- 12 **Mitkä tien oheen putosivat, ovat ne, jotka kuulevat, mutta sitten perkele tulee ja ottaa sanan pois heidän sydäimestään, etteivät he uskoisi ja pelastuisi.**
Those by the side of the road are those who have given hearing; then the Evil One comes and takes away the word from their hearts, so that they may not have faith and get salvation.
οι δε παρα την οδον εισιν οι ακουοντες ειτα ερχεται ο διαβολος και αρει τον λογον απο της καρδιας αυτων ινα μη πιστευσαντες σωθωσιν

- 13 Ja mitkä kalliolle putosivat, ovat ne, jotka kuullessaan sanan ottavat sen ilolla vastaan, mutta joilla ei ole juurta: ainoastaan ajaksi he uskovat ja kiusauksen hetkellä luopuvat.
And those on the rock are those who with joy give hearing to the word; but having no root, they have faith for a time, and when the test comes they give up.
οι δε επι της πετρας οι οταν ακουσωσιν μετα χαρας δεχονται τον λογον και ουτοι ριζαν ουκ εχουσιν οι προς καιρον πιστευουσιν και εν καιρω πειρασμου αφιστανται
- 14 Mikä taas orjantappuroihin putosi, ne ovat ne, jotka kuulevat, mutta vaeltaessaan tukehtuvat tämän elämän huoliin, rikkauteen ja hekumoihin, eivätkä tuota kypsää hedelmää.
And those which went among thorns are those who have given hearing, and go on their way, but they are overcome by cares and wealth and the pleasures of life, and they give no fruit.
το δε εις τας ακανθας πεσον ουτοι εισιν οι ακουσαντες και υπο μεριμων και πλουτου και ηδονων του βιου πορευομενοι συμπνιγονται και ου τελεσφορουσιν
- 15 Mutta mikä hyvään maahan putosi, ne ovat ne, jotka sanan kultuunsa säilyttävät sen vilpittömässä ja hyvässä sydämessä ja tuottavat hedelmän kärsivällisyydessä.
And those in the good earth are those who, having given ear to the word, keep it with a good and true heart, and in quiet strength give fruit.
το δε εν τη καλη γη ουτοι εισιν οιτινες εν καρδια καλη και αγαθη ακουσαντες τον λογον κατεχουσιν και καρποφορουσιν εν υπομονη
- 16 Ei kukaan joka sytyttää lampun, peitä sitä astialla tai pane vuoteen alle, vaan panee sen lampunjalkaan, että sisälletulijat näkisivät valon.
No man, when the light is lighted, puts a cover over it, or puts it under a bed, but he puts it on its table, so that those who come in may see the light.
ουδεις δε λυχνον αφας καλυπτει αυτον σκευει η υποκατω κλινης τιθησιν αλλ επι λυχνιας επιτιθησιν ινα οι εισπορευομενοι βλεπωσιν το φως
- 17 Sillä ei ole mitään salattua, mikä ei tule ilmi, eikä kätkeytyä, mikä ei tule tunnetuksi ja joudu päivän valoon.
For nothing is put out of view which will not be made clear, and nothing is secret of which the knowledge will not come to light.
ου γαρ εστιν κρυπτον ο ου φανερον γενησεται ουδε αποκρυφον ο ου γνωσθησεται και εις φανερον ελθη
- 18 Katsokaa siis, miten kuulette; sillä sille, jolla on, annetaan, mutta siltä, jolla ei ole, otetaan pois sekin, minkä hän luulee itsellään olevan."
So take care how you give hearing, for to him who has will be given, and from him who has not will be taken even what he seems to have.
βλεπετε ουν πως ακουετε ος γαρ αν εχη δοθησεται αυτω και ος αν μη εχη και ο δοκει εχειν αρθησεται απ αυτου
- 19 Ja hänen äitinsä ja veljensä tulivat häntä tapaamaan, mutta eivät väentungokselta päässeet hänen tykönsä.
And his mother and his brothers came to him, and they were not able to get near him because of the great number of people.
παρεγενοντο δε προς αυτον η μητηρ και οι αδελφοι αυτου και ουκ ηδυναντο συντυχειν αυτω δια τον οχλον
- 20 Niin hänelle ilmoitettiin: "Sinun äitisi ja veljesi seisovat ulkona ja tahtovat nähdä sinua".
And someone said to him, Your mother and your brothers are outside desiring to see you.
και απηγγελη αυτω λεγοντων η μητηρ σου και οι αδελφοι σου εστηκασιν εξω ιδειν σε θελοντες
- 21 Mutta hän vastasi ja sanoi heille: "Minun äitini ja veljeni ovat nämä, jotka kuulevat Jumalan sanan ja sen mukaan tekevät".
But he said to them in answer, My mother and my brothers are those who have knowledge of the word of God and do it.
ο δε αποκριθεις ειπεν προς αυτους μητηρ μου και αδελφοι μου ουτοι εισιν οι τον λογον του θεου ακουοντες και ποιουντες αυτον
- 22 Niin tapahtui eräänä päivänä, että hän astui opetuslapsinensa venheeseen ja sanoi heille: "Menkäämme järven tuolle puolel". Ja he lähtivät vesille.
Now it came about on one of those days that he got into a boat with his disciples; and he said to them, Let us go over to the other side of the water: and they put out the boat.
και εγενετο εν μια των ημερων και αυτος ενεβη εις πλοιον και οι μαθηται αυτου και ειπεν προς αυτους διελθωμεν εις το περαν της λιμνης και ανηχθησαν
- 23 Ja heidän purjehtiessaan hän nukkui. Mutta alas järvelle syöksyi myrskytuuli, ja venhe tuli vettä täyteen, ja he olivat vaarassa.
But while they were sailing he went to sleep: and a storm of wind came down on the sea, and the boat became full of water and they were in danger.
πλεοντων δε αυτων αφιπνωσεν και κατεβη λαιλαν ανεμου εις την λιμνην και συνεπληρουοντο και εκινδυνευον
- 24 Niin he menivät ja herättivät hänet sanoen: "Mestari, mestari, me hukumme!" Ja herättyään hän nuhteli tuulta ja veden aallokkoa; ja ne asettuivat, ja tuli tyven.
Then they came to him and, awaking him out of his sleep, said, Master, Master, destruction is near. And he, when he was awake, gave orders to the wind and the rolling waves, and the storm came to an end, and all was calm.
προσελθοντες δε διηγειραν αυτον λεγοντες επιστατα επιστατα απολλυμεθα ο δε εγερθεις επιτιμησεν τω ανεμω και τω κλυδωνι του υδατος και επαυσαντο και εγενετο γαληνη
- 25 Ja hän sanoi heille: "Missä on teidän uskonne?" Mutta pelko oli vallannut heidät, ja he ihmettelivät, sanoen toisilleen: "Kuka onkaan tämä, kun hän käskää sekä tuulia että vettä, ja ne tottelevat häntä?"
And he said to them, Where is your faith? And fear and wonder overcame them, and they said to one another, Who then is this, who gives orders even to the winds and the water and they do what he says?
ειπεν δε αυτοις που εστιν η πιστις υμων φοβηθεντες δε εθαυμασαν λεγοντες προς αλληλους τις αρα ουτος εστιν οτι και τοις ανεμοις επιτασσει και τω υδατι και υπακουουσιν αυτω

- 26 Ja he purjehtivat gerasalaisten alueelle, joka on vastapäätä Galileaa.
And they came to the country of the Gerasenes, which is opposite Galilee.
και κατεπλευσαν εις την χωραν των γαδαρηνων ητις εστιν αντιπεραν της γαλιλαιας
- 27 Ja kun hän oli noussut maihin, tuli häntä vastaan kaupungista mies, jossa oli riivaajia; ja hän ei ollut pitkään aikaan pukunut vaatteita ylleen eikä asunut huoneessa, vaan haudoissa.
And when he had come to the land, there came to him a certain man from the town who had evil spirits; and for a long time he had had no clothing on, and was not living in a house but in the place of the dead.
εξελθοντι δε αυτω επι την γην υπηντησεν αυτω ανηρ τις εκ της πολεως ος ειχεν δαιμονια εκ χρονων ικανων και ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο και εν οικια ουκ εμενεν αλλ εν τοις μνημασι
- 28 Kun hän näki Jeesuksen, parkaisi hän ja lankesi maahan hänen eteensä ja huusi suurella äänellä: "Mitä sinulla on minun kanssani tekemistä, Jeesus, Jumalan, Korkeimman, Poika? Minä rukoilen sinua: älä minua vaivaa."
And when he saw Jesus, he gave a loud cry and went down on the earth before him and in a loud voice said, What have I to do with you, Jesus, Son of the Most High God? Do not be cruel to me.
ιδων δε τον ιησουν και ανακραζας προσεπεσεν αυτω και φωνη μεγαλη ειπεν τι εμοι και σοι ιησου υιε του θεου του υψιστου δεομαι σου μη με βασανισης
- 29 Sillä hän oli käskemäisillään saastaista henkeä menemään ulos siitä miehestä. Sillä pitkät ajat se oli temponut häntä mukaansa; hänet oli sidottu kahleisiin ja jalkanuoriin, ja häntä oli vartioitu, mutta hän oli katkaissut siteet ja kulkeutunut riivaajan ajamana erämaihin.
For he gave an order to the evil spirit to come out of the man. For frequently it would take a grip of him: and he was kept under control, and prisoned with chains; but parting the chains in two, he would be sent by the driving of the evil spirit into waste places.
παρηγγελεν γαρ τω πνευματι τω ακαθαρτω εξελθειν απο του ανθρωπου πολλοις γαρ χρονοις συνηρακει αυτον και εδεσμειτο αλυσειν και πεδαις φυλασσομενος και διαρρησων τα δεσμα ηλαν ετο υπο του δαιμονος εις τας ερημους
- 30 Niin Jeesus kysyi siltä sanoen: "Mikä on nimesi?" Hän vastasi: "Legio"; sillä monta riivaajaa oli mennyt häneen.
And Jesus said to him, What is your name? And he said, Legion; for a number of spirits had gone into him.
επηρωτησεν δε αυτον ο ιησους λεγων τι σοι εστιν ονομα ο δε ειπεν λεγων οτι δαιμονια πολλα εισηλθεν εις αυτον
- 31 Ja ne pyysivät häntä, ettei hän käskisi heidän mennä syvyyteen.
And they made a request to him that he would not give them an order to go away into the deep.
και παρεκαλει αυτον ινα μη επιταξη αυτοις εις την αβυσσον απελθειν
- 32 Niin siellä oli vuorella suuri sikalauma laitumella; ja ne pyysivät häntä, että hän antaisi heille luvan mennä sikoihin. Ja hän antoi niille luvan.
Now there was a great herd of pigs in that place, getting food on the mountain: and the evil spirits made a request to him that he would let them go into the pigs, and he let them.
ην δε εκει αγελη χοιρων ικανων βοσκομενων εν τω ορει και παρεκαλουν αυτον ινα επιτρεψη αυτοις εις εκεινους εισελθειν και επιτρεψεν αυτοις
- 33 Niin riivaajat lähtivät ulos miehestä ja menivät sikoihin. Silloin lauma syöksyi jyrkännettä alas järveen ja hukkui.
And the evil spirits came out of the man and went into the pigs: and the herd went rushing down a sharp slope into the water and came to destruction.
εξελθοντα δε τα δαιμονια απο του ανθρωπου εισηλθεν εις τους χοιρους και ωρμησεν η αγελη κατα του κρημνου εις την λιμνην και απεπνιγη
- 34 Mutta nähtyään, mitä oli tapahtunut, paimentajat pakenivat ja kertoivat siitä kaupungissa ja maataloissa.
And when the men who took care of them saw what had come about, they went quickly and gave news of it in the town and the country.
ιδοντες δε οι βοσκοντες το γεγενημενον εφυγον και απελθοντες απηγγειλαν εις την πολιν και εις τους αγρους
- 35 Niin kansa lähti katsomaan, mitä oli tapahtunut, ja he tulivat Jeesuksen luo ja tapasivat miehen, josta riivaajat olivat lähteneet, istumassa Jeesuksen jalkojen juuressa puettuna ja täydessä ymmärryksessä; ja he peljästyivät.
And they went out to see what had taken place, and they came to Jesus and saw the man out of whom the evil spirits had gone, seated, clothed and with full use of his senses, at the feet of Jesus; and fear came on them.
εξηλθον δε ιδειν το γεγονος και ηλθον προς τον ιησουν και ευρον καθημενον τον ανθρωπον αφ ου τα δαιμονια εξηληθει ιματισμενος και σωφρονουντα παρα τους ποδας του ιησου και εφοβηθησαν
- 36 Mutta silminäkijät kertoivat heille, kuinka riivattu oli tullut terveeksi.
And those who had seen it gave them an account of how the man who had the evil spirits was made well.
απηγγειλαν δε αυτοις και οι ιδοντες πως εσωθη ο δαιμονισθεις
- 37 Ja koko gerasalaisten seutukunnan kansa pyysi häntä poistumaan heidän luotansa, sillä suuri pelko oli vallannut heidät; niin hän astui venheeseen ja palasi takaisin.
And all the people of the country of the Gerasenes made a request to him to go away from them; for they were in great fear: and he got into a boat and went back.
και ηρωτησαν αυτον απαν το πληθος της περιχωρου των γαδαρηνων απελθειν απ αυτων οτι φοβω μεγαλω συνειχοντο αυτος δε εμβας εις το πλοιον υπεστρεψεν

- 38 Ja mies, josta riivaajat olivat lähteneet, pyysi häneltä saada olla hänen kanssaan. Mutta Jeesus lähetti hänet luotansa sanoen:
But the man from whom the evil spirits had gone out had a great desire to be with him, but he sent him away, saying,
εδεετο δε αυτου ο ανηρ αφ ου εξεληλυθει τα δαιμονια ειναι συν αυτω απελυσεν δε αυτον ο ιησους λεγων
- 39 "Palaja kotiisi ja kerro, kuinka suuria töitä Jumala on sinulle tehnyt". Ja hän meni ja julisti kaikkialla kaupungissa, kuinka suuria töitä Jeesus oli hänelle tehnyt.
Go back to your house and let them have news of all the great things which God has done for you. And he went away, giving word through all the town of the great things which Jesus had done for him.
υποστρεφε εις τον οικον σου και διηγου οσα εποιησεν σοι ο θεος και απηλθεν καθ ολην την πολιν κηρυσσων οσα εποιησεν αυτω ο ιησους
- 40 Kun Jeesus palasi, oli kansa häntä vastassa; sillä kaikki odottivat häntä.
And when Jesus went back, the people were glad to see him, for they were all waiting for him.
εγενετο δε εν τω υποστρεψαι τον ιησουν απεδεξατο αυτον ο οχλος ησαν γαρ παντες προσδοκωντες αυτον
- 41 Ja katso, silloin tuli mies, nimeltä Jairus, joka oli synagoogan esimies. Ja hän lankesi Jeesuksen jalkojen juureen ja pyysi häntä tulemaan kotiinsa,
Then there came a man named Jairus, who was a ruler in the Synagogue: and he went down at the feet of Jesus, desiring him to come to his house;
και ιδου ηλθεν ανηρ ω ονομα ιαιριος και αυτος αρχων της συναγωγης υπηρχεν και πεσων παρα τους ποδας του ιησου παρεκαλει αυτον εισελθειν εις τον οικον αυτου
- 42 sillä hänellä oli tytär, ainoa lapsi, noin kaksitoistavuotias, ja se oli kuolemaisillaan. Mutta hänen sinne mennessään väentungos ahdisti häntä.
For he had an only daughter, about twelve years old, and she was near to death. But while he was on his way, the people were pushing to be near him.
οτι θυγατηρ μονογενης ην αυτω ως ετων δωδεκα και αυτη απεθνησκειν εν δε τω υπαγειν αυτον οι οχλοι συνεπιγιγον αυτον
- 43 Ja siellä oli nainen, joka kaksitoista vuotta oli sairastanut verenjuoksua ja lääkäreille kuluttanut kaiken omaisuutensa, eikä kukaan ollut voinut häntä parantaa.
And a woman, who had had a flow of blood for twelve years, and had given all her money to medical men, and not one of them was able to make her well,
και γυνη ουσα εν ρυσει αιματος απο ετων δωδεκα ητις εις ιατρους προσαναλωσασα ολον τον βιον ουκ ισχυσεν υπ ουδενος θεραπευθηναι
- 44 Tämä lähestyi takaapäin ja kosketti hänen vaippansa tupsua, ja heti hänen verenjuoksunsa asettui.
Came after him and put her hand on the edge of his robe, and straight away the flowing of her blood was stopped.
προσελθουσα οπισθεν ηψατο του κρασπεδου του ιματιου αυτου και παραχρημα εστη η ρυσις του αιματος αυτης
- 45 Ja Jeesus sanoi: "Kuka minuun koski?" Mutta kun kaikki kielsivät, sanoi Pietari ja ne, jotka olivat hänen kanssaan: "Mestari, väentungos ahdistaa ja pusertaa sinua".
And Jesus said, Who was touching me? And when they all said, It is not I, Peter and those who were with him said, Master, the people are pushing round you on every side.
και ειπεν ο ιησους τις ο αφαμενος μου αρνουμενων δε παντων ειπεν ο πετρος και οι μετ αυτου επιστατα οι οχλοι συνεχουσιν σε και αποθλιβουσιν και λεγεις τις ο αφαμενος μου
- 46 Mutta Jeesus sanoi: "Joku minuun koski; sillä minä tunsin, että voimaa lähti minusta".
But Jesus said, Someone was touching me, for I had the feeling that power had gone out from me.
ο δε ιησους ειπεν ηψατο μου τις εγω γαρ εγνων δυναμιν εξελθουσαν απ εμου
- 47 Kun nainen näki, ettei hän pysynyt salassa, tuli hän vavisten, lankesi hänen eteensä ja ilmoitti kaiken kansan kuullen, mistä syystä hän oli koskenut häneen ja kuinka hän oli kohta tullut terveeksi.
And when the woman saw that she was not able to keep it secret, she came, shaking with fear, and falling down before him she made clear before all the people the reason for her touching him, and how she was made well straight away.
ιδουσα δε η γυνη οτι ουκ ελαθεν τρεμουσα ηλθεν και προσπεσουσα αυτω δι ην αιτιαν ηψατο αυτου απηγγειλεν αυτω ενωπιον παντος του λαου και ως ιαθη παραχρημα
- 48 Niin hän sanoi hänelle: "Tyttäreni, uskosi on sinut pelastanut; mene rauhaan".
And he said to her, Daughter, your faith has made you well; go in peace.
ο δε ειπεν αυτη θαρσει θυγατερ η πιστις σου σεσωκεν σε πορευου εις ειρηνην
- 49 Hänen vielä puhuessaan tuli joku synagoogan esimiehen kotoa ja sanoi: "Tyttäresi on kuollut; älä enää opettajaa vaivaa".
While he was still talking, someone came from the house of the ruler of the Synagogue, saying, Your daughter is dead; do not go on troubling the Master.
ετι αυτου λαλουντος ερχεται τις παρα του αρχισυναγωγου λεγων αυτω οτι τεθνηκεν η θυγατηρ σου μη σκυλλε τον διδασκαλον
- 50 Mutta sen kulttuaan Jeesus sanoi hänelle: "Älä pelkää; usko ainoastaan, niin hän paranee".
But Jesus at these words said to him, Have no fear, only have faith, and she will be made well.
ο δε ιησους ακουσας απεκριθη αυτω λεγων μη φοβου μονον πιστευε και σωθησεται

- 51 Ja kun hän tuli taloon, ei hän sallinut kenenkään muun käydä sisälle kanssaan kuin Pietarin ja Johanneksen ja Jaakobin sekä lapsen isän ja äidin.
And when he came to the house he did not let any man go in with him, but only Peter and John and James, and the father of the girl and her mother.
εισελθον δε εις την οικιαν ουκ αφηκεν εισελθειν ουδενα ει μη πετρον και ιακωβον και ιωαννην και τον πατερα της παιδος και την μητερα
- 52 Ja kaikki itkivät ja vaikeroivat tyttöä. Mutta Jeesus sanoi: "Älkää itkekö, sillä hän ei ole kuollut, vaan nukkuu".
And all the people were weeping and crying for her; but he said, Do not be sad, for she is not dead, but sleeping.
εκλαιον δε παντες και εκοπτοντο αυτην ο δε ειπεν μη κλαιετε ουκ απεθανεν αλλα καθευδει
- 53 Niin he nauroivat häntä, tietäen tytön kuolleeksi.
And they were laughing at him, being certain that she was dead.
και κατεγελων αυτου ειδοτες οτι απεθανεν
- 54 Mutta hän tarttui hänen käteensä ja huusi sanoen: "Lapsi, nouse!"
But he, taking her hand, said to her, My child, get up.
αυτος δε εκβαλων εξο παντας και κρατησας της χειρος αυτης εφωνησεν λεγων η παις εγειρου
- 55 Niin hänen henkensä palasi, ja hän nousi heti ylös; ja Jeesus käski antaa hänelle syötävää.
And her spirit came back to her and she got up straight away; and he gave orders that food was to be given to her.
και επεστρεψεν το πνευμα αυτης και ανεστη παραχρημα και διαταξεν αυτη δοθηναι φαγειν
- 56 Ja hänen vanhempansa hämmästyivät; mutta Jeesus kielsi heitä kenellekään sanomasta, mitä oli tapahtunut.
And her father and mother were full of wonder, but he gave orders to them to say nothing about it to anyone.
και εξεστησαν οι γονεις αυτης ο δε παρηγγειλεν αυτοις μηδενι ειπειν το γεγονος
- 1 Niin hän kutsui kokoon ne kaksitoista ja antoi heille voiman ja vallan kaikkia riivaaajia vastaan ja voiman parantaa tauteja.
And getting the twelve together, he gave them power and authority over all evil spirits and over diseases, to make them well.
συγκαλεσαμενος δε τους δωδεκα μαθητας αυτου εδωκεν αυτοις δυναμιν και εξουσιαν επι παντα τα δαιμονια και νοσους θεραπευειν
- 2 Ja hän lähetti heidät julistamaan Jumalan valtakuntaa ja parantamaan sairaita.
And he sent them out to be preachers of the kingdom of God, and to make well those who were ill.
και απεστειλεν αυτους κηρυσσειν την βασιλειαν του θεου και ιασθαι τους ασθενουντας
- 3 Ja hän sanoi heille: "Älkää ottako mitään matkalle, ei sauvaa, ei laukkua, ei leipää, ei rahaa, älköön myös kenelläkään olko kahta ihokasta.
And he said to them, Take nothing for your journey, no stick or bag or bread or money, and do not take two coats.
και ειπεν προς αυτους μηδεν αιρετε εις την οδον μητε ραβδους μητε πηραν μητε αρτον μητε αργυριον μητε ανα δυο χιτωνας εχειν
- 4 Ja mihin taloon tulette, siihen jääkää, ja siitä lähtekää matkallenne.
And if you go into a house, let that house be your resting-place till you go away.
και εις ην αν οικιαν εισελθητε εκει μενετε και εκειθεν εξερχεσθε
- 5 Ja missä eivät ota teitä vastaan, siitä kaupungista lähtekää pois, ja pudistakaa tomu jaloistanne, todistukseksi heitä vastaan."
And if any people will not take you in, when you go away from that town, put off its dust from your feet for a witness against them.
και οσοι αν μη δεξωνται υμας εξερχομενοι απο της πολεως εκεινης και τον κονιορτον απο των ποδων υμων αποτιναζατε εις μαρτυριον επ αυτους
- 6 Niin he lähtivät ja kulkivat kylästä kylään julistaen evankeliumia ja parantaen sairaita kaikkialla.
And they went away, journeying through all the towns, preaching the good news and making people free from diseases in all places.
εξερχομενοι δε διηρχοντο κατα τας κομας ευαγγελιζομενοι και θεραπευοντες πανταχου
- 7 Ja neljänsruhtinas Herodes sai kuulla kaikki, mitä tapahtui, eikä tiennyt, mitä ajatella; sillä muutamat sanoivat: "Johannes on noussut kuolleista",
Now Herod the king had news of all these things: and he was in doubt, because it was said by some people that John had come back from the dead;
ηκουσεν δε ηρωδης ο τετραρχης τα γινομενα υπ αυτου παντα και διηπορει δια το λεγεσθαι υπο τινων οτι ιωαννης εγηγερται εκ νεκρων
- 8 mutta toiset: "Elias on ilmestynyt", toiset taas: "Joku vanhoista profetoista on noussut ylös".
And by some, that Elijah had come; and by others, that one of the old prophets had come back to life.
υπο τινων δε οτι ηλιας εφανη αλλων δε οτι προφητης εις των αρχαιων ανεστη

- 9 Ja Herodes sanoi: "Johanneksen minä olen mestauttanut; mutta kuka tämä on, josta minä tuollaista kuulen?" Ja hän etsi tilaisuutta saadakseen nähdä hänet.
And Herod said, I put John to death: but who is this, of whom such stories are given to me? And he had a desire to see him.
και ειπεν ο ηρωδης ιωαννην εγω απεκεφαλισα τις δε εστιν ουτος περι ου εγω ακουω τοιαυτα και εξητει ιδειν αυτον
- 10 Ja apostolit palasivat ja kertoivat Jeesukselle kaikki, mitä olivat tehneet. Niin hän otti heidät mukaansa ja vetäytyi yksinäisyyteen lähelle Beetsaida nimistä kaupunkia.
And the twelve, when they came back, gave him an account of what they had done. And he took them with him and went away from the people to a town named Beth-saida.
και υποστρεψαντες οι αποστολοι διηγησαντο αυτω οσα εποιησαν και παραλαβον αυτους υπεχωρησεν κατ ιδιαν εις τοπον ερημον πολεως καλουμενης βηθσαιδα
- 11 Mutta kun kansa sai sen tietää, seurasivat he häntä; ja hän otti heidät vastaan ja puhui heille Jumalan valtakunnasta ja teki terveiksi ne, jotka parantamista tarvitsivat.
But the people, getting news of it, went after him: and he was pleased to see them, and gave them teaching about the kingdom of God, and made those well who were in need of it.
οι δε οχλοι γνοντες ηκολουθησαν αυτω και δεξαμενος αυτους ελαλει αυτοις περι της βασιλειας του θεου και τους χρειαν εχοντας θεραπειας ιατο
- 12 Ja päivä alkoi laskea. Niin ne kaksitoista tulivat ja sanoivat hänelle: "Laske kansa luotasi, että he menisivät ympärillä oleviin kyliin ja maataloihin majoittumaan ja saamaan ravintoa, sillä täällä me olemme autiossa paikassa".
And the day went on; and the twelve came to him and said, Send these people away so that they may go into the towns and the country round about and get resting-places and food for themselves, for we are in a waste place.
η δε ημερα ηρξατο κλινειν προσελθοντες δε οι δωδεκα ειπον αυτω απολυσον τον οχλον ινα απελθοντες εις τας κυκλω κομας και τους αγρους καταλυσωσιν και ευρωσιν επισιτισμον οτι ωδε εν ερημω τοπω εσμεν
- 13 Mutta hän sanoi heille: "Antakaa te heille syödä". Niin he sanoivat: "Meillä ei ole enempää kuin viisi leipää ja kaksi kalaa, ellemmme lähde ostamaan ruokaa kaikelle tälle kansalle".
But he said, Give them food yourselves. And they said, We have only five cakes of bread and two fishes, if we do not go and get food for all these people.
ειπεν δε προς αυτους δοτε αυτοις υμεις φαγειν οι δε ειπον ουκ εισιν ημιν πλειον η πεντε αρτοι και δυο ιχθυες ει μητι πορευθεντες ημεις αγορασωμεν εις παντα τον λαον τουτον βρωματα
- 14 Sillä heitä oli noin viisituhatta miestä. Niin hän sanoi opetuslapsilleen: "Asettakaa heidät aterioimaan ruokakunnittain, noin viisikymmentä kuhunkin".
For there were about five thousand men. And he said to his disciples, Make them be seated in groups, about fifty to a group.
ησαν γαρ ωσει ανδρες πεντακιςχιλιοι ειπεν δε προς τους μαθητας αυτου κατακλινατε αυτους κλισιας ανα πεντηκοντα
- 15 Ja he tekivät niin ja asettivat kaikki aterioimaan.
And they did so, and made them all be seated.
και εποιησαν ουτως και ανεκλιναν απαντας
- 16 Niin hän otti ne viisi leipää ja kaksi kalaa, katsoi ylös taivaaseen ja siunasi ne ja mursi ja antoi opetuslapsilleen kansan eteen pantaviksi.
And he took the five cakes of bread and the two fishes and, looking up to heaven, he said words of blessing over them, and when they had been broken, he gave them to the disciples to give to the people.
λαβων δε τους πεντε αρτους και τους δυο ιχθυας αναβλεψας εις τον ουρανον ευλογησεν αυτους και κατεκλασεν και ειδιδου τοις μαθηταις παρατιθεναι τω οχλω
- 17 Ja kaikki söivät ja tulivat ravituiksi; ja heiltä jääneet tähteet kerättiin, kaksitoista vakallista palasia.
And they all took the food and had enough; and they took up of the broken bits which were over, twelve baskets full.
και εφαγον και εχορτασθησαν παντες και ηρθη το περισσευσαν αυτοις κλασματων κοφινοι δωδεκα
- 18 Ja tapahtui, kun hän oli yksinäisessä paikassa rukoilemassa ja hänen opetuslapsensa olivat hänen kanssaan, että hän kysyi heiltä ja sanoi: "Kenen kansa sanoo minun olevan?"
And it came about that when he was in prayer, by himself, and the disciples were with him, he put a question to them, saying, Who do the people say I am?
και εγενετο εν τω ειναι αυτον προσευχομενον καταμονας συνησαν αυτω οι μαθηται και επηρωτησεν αυτους λεγων τινα με λεγουσιν οι οχλοι ειναι
- 19 He vastasivat sanoen: "Johannes Kastajan, mutta toiset Eliaan, toiset taas sanovat, että joku vanhoista profeetoista on noussut ylös".
And they, answering, said, John the Baptist; but others say Elijah; and others, that one of the old prophets has come back.
οι δε αποκριθεντες ειπον ιωαννην τον βαπτιστην αλλοι δε ηλιαν αλλοι δε οτι προφητης τις των αρχαιων ανεστη
- 20 Niin hän sanoi heille: "Kenenkä te sanotte minun olevan?" Pietari vastasi ja sanoi: "Sinä olet Jumalan Kristus".
And he said, But who do you say that I am? And Peter, answering, said, The Christ of God.
ειπεν δε αυτοις υμεις δε τινα με λεγετε ειναι αποκριθεις δε ο πετρος ειπεν τον χριστον του θεου
- 21 Niin hän vakavasti varoittaen kielsi heitä kenellekään tästä puhumasta
But he gave them special orders, not to say this to any man;
ο δε επιτιμησας αυτοις παρηγγειλεν μηδενι ειπειν τουτο

- 22 ja sanoi: "Ihmisen Pojan pitää kärsimän paljon ja joutuman vanhinten ja ylipappien ja kirjanoppineiden hyljittäväksi ja tuleman tapetuksi ja kolmantena päivänä nouseman ylös".
Saying, The Son of man will undergo much and be put on one side by the rulers and the chief priests and the teachers of the law, and be put to death, and on the third day he will come back to life.
ειπον οτι δει τον υιον του ανθρωπου πολλα παθειν και αποδοκιμασθηναι απο των πρεσβυτερων και αρχιερων και γραμματεων και αποκτανθηναι και τη τριτη ημερα εγερθηναι
- 23 Ja hän sanoi kaikille: "Jos joku tahtoo minun perässäni kulkea, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon joka päivä ristinsä ja seuratkoon minua.
And he said to them all, If any man has a desire to come after me, let him give up all, and take up his cross every day, and come after me.
ελεγεν δε προς παντας ει τις θελει οπισω μου ελθειν απαρνησασθω εαυτον και αρατω τον σταυρον αυτου καθ ημεραν και ακολουθειτω μοι
- 24 Sillä joka tahtoo pelastaa elämänsä, hän kadottaa sen, mutta joka kadottaa elämänsä minun tähteni, hän pelastaa sen.
For whoever has a desire to keep his life will have it taken from him, but whoever gives up his life because of me, will keep it.
ος γαρ αν θελη την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει αυτην ος δ αν απολεση την ψυχην αυτου ενεκεν εμου ουτος σωσει αυτην
- 25 Sillä mitä se hyödyttää ihmistä, vaikka hän voittaisi omaksensa koko maailman, mutta saattaisi itsensä kadotukseen tai turmioon?
For what profit will a man have if he gets all the world, but undergoes loss or destruction himself?
τι γαρ ωφελειται ανθρωπος κερδησας τον κοσμον ολον εαυτον δε απολεσας η ζημιωθεις
- 26 Sillä joka häpeää minua ja minun sanojani, sitä Ihmisen Poika on häpeävä, kun hän tulee omassa ja Isänsä ja pyhäin enkelien kirkkaudessa.
For if any man has a feeling of shame because of me or of my words, the Son of man will have shame because of him when he comes in his glory and the glory of the Father and of the holy angels.
ος γαρ αν ηπαισχυνη με και τους εμους λογους τουτον ο υιος του ανθρωπου ηπαισχυνησεται οταν ελθη εν τη δοξη αυτου και του πατρος και των αγιων αγγελων
- 27 Totisesti minä sanon teille: tässä seisovien joukossa on muutamia, jotka eivät maista kuolemaa, ennenkuin näkevät Jumalan valtakunnan."
But truly I say to you, Some of those who are here now will have no taste of death till they see the kingdom of God.
λεγω δε υμιν αληθως εισιν τινες των ωδε εστηκοτων οι ου μη γευσονται θανατου εως αν ιδωσιν την βασιλειαν του θεου
- 28 Noin kahdeksan päivää sen jälkeen kuin hän oli tämän puhunut, hän otti mukaansa Pietarin ja Johanneksen ja Jaakobin ja nousi vuorelle rukoilemaan.
And about eight days after he had said these things, he took Peter and John and James with him and went up into the mountain for prayer.
εγενετο δε μετα τους λογους τουτους ωσει ημεραι οκτω και παραλαβων τον πετρον και ιωαννην και ιακωβον ανεβη εις το ορος προσευξασθαι
- 29 Ja hänen rukoillessaan hänen kasvojensa näkö muuttui, ja hänen vaatteensa tulivat säteilevän valkoisiksi.
And while he was in prayer, his face was changed and his clothing became white and shining.
και εγενετο εν τω προσευχεσθαι αυτον το ειδος του προσωπου αυτου ετερον και ο ιματισμος αυτου λευκος εξαστραπτων
- 30 Ja katso, hänen kanssaan puhui kaksi miestä, ja ne olivat Mooses ja Elias.
And two men, Moses and Elijah, were talking with him;
και ιδου ανδρες δυο συνελαλουν αυτω οιτινες ησαν μωσης και ηλιας
- 31 He näkyivät kirkkaudessa ja puhuivat hänen poismentönsä, jonka hän oli saattava täytöntöön Jerusalemissa.
Who were seen in glory and were talking of his death which was about to take place in Jerusalem.
οι οφθεντες εν δοξη ελεγον την εξοδον αυτου ην εμελλεν πληρουν εν ιερουσαλημ
- 32 Mutta Pietari ja ne, jotka olivat hänen kanssansa, olivat unen raskauttamia; mutta kun he siitä heräsivät, näkivät he hänen kirkkautensa ja ne kaksi miestä, jotka seisivat hänen luonansa.
Now Peter and those who were with him were overcome with sleep: but when they were fully awake, they saw his glory and the two men who were with him.
ο δε πετρος και οι συν αυτω ησαν βεβαρημενοι υπνω διαγρηγορησαντες δε ειδον την δοξαν αυτου και τους δυο ανδρας τους συνεστωτας αυτω
- 33 Ja kun nämä olivat eroamassa hänestä, sanoi Pietari Jeesuselle: "Mestari, meidän on tässä hyvä olla; tehkäämme kolme majaa, sinulle yksi ja Moosekselle yksi ja Elialle yksi". Mutta hän ei tiennyt, mitä sanoi.
And when they were about to go away from him, Peter said to Jesus, Master, it is good for us to be here; let us make three tents, one for you and one for Moses and one for Elijah: having no knowledge of what he was saying.
και εγενετο εν τω διαχωριζεσθαι αυτους απ αυτου ειπεν ο πετρος προς τον ιησουν επιστατα καλον εστιν ημας ωδε ειναι και ποιησωμεν σκηνας τρεις μιαν σοι και μωσει μιαν και μιαν ηλια μη ειδω ς ο λεγει
- 34 Ja hänen tätä sanoessaan tuli pilvi ja peitti heidät varjoonsa; ja he peljästyivät joutuessaan pilveen.
And while he said these things, the shade of a cloud came over them, and they were full of fear when they went into the cloud.
ταυτα δε αυτου λεγοντος εγενετο νεφελη και επεσκιασεν αυτους εφοβηθησαν δε εν τω εκεινους εισελθειν εις την νεφελην

- 35 Ja pilvestä kuului ääni, joka sanoi: "Tämä on minun Poikani, se valittu; kuulkaa häntä".
And there was a voice from the cloud saying, This is my Son, the man of my selection; give ear to him.
και φωνη εγενετο εκ της νεφελης λεγουσα ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος αυτου ακουετε
- 36 Ja äänen kuuluessa he huomasivat Jeesuksen olevan yksin. Ja he olivat siitä vaiti eivätkä niinä päivinä ilmoittaneet kenellekään mitään siitä, mitä olivat nähneet.
And after the voice was gone they saw that Jesus was by himself. And they kept quiet, and said nothing at that time to anyone of the things which they had seen.
και εν τω γενεσθαι την φωνην ευρεθη ο ιησους μονος και αυτοι εσιγησαν και ουδενι απηγγειλαν εν εκειναις ταις ημεραις ουδεν ων εωρακασιν
- 37 Kun he seuraavana päivänä menivät alas vuorelta, tuli paljon kansaa häntä vastaan.
And on the day after, when they came down from the mountain, a great band of people came to him.
εγενετο δε εν τη εξης ημερα κατελθοντων αυτων απο του ορους συνητησεν αυτω οχλος πολυς
- 38 Ja katso, kansanjoukosta huusi eräs mies sanoen: "Opettaja, minä rukoilen sinua, katsahda minun poikani puoleen, sillä hän on minun ainokaiseni;
And a man from among them, crying out, said, Master, I make a request to you, give a thought to my son, for he is my only child:
και ιδου ανηρ απο του οχλου ανεβησεν λεγων διδασκαλε δεομαι σου επιβλεψον επι τον υιον μου οτι μονογενης εστιν μοι
- 39 ja katso, hänen kimppuunsa käy henki, ja heti hän parkaisee, ja se kouristaa häntä, niin että vaahto lähtee; ja vaivoin se hänestä poistuu, runnellen häntä.
And see, a spirit takes him, and suddenly he gives a cry, twisted in pain and streaming at the lips, and when it goes away from him at last, he is marked as from blows.
και ιδου πνευμα λαμβανει αυτον και εξαιφνης κραζει και σπαρασσει αυτον μετα αφρου και μογισ αποχωρει απ αυτου συντριβον αυτον
- 40 Ja minä pyysin sinun opetuslapsiasi ajamaan sitä ulos, mutta he eivät voineet."
And I made a request to your disciples to send it out of him, but they were not able to do it.
και εδεηθην των μαθητων σου ινα εκβαλλωσιν αυτο και ουκ ηδυνηθησαν
- 41 Jeesus vastasi ja sanoi: "Voi, sinä epäuskoinen ja nurja sukupolvi; kuinka kauan minun täytyy olla teidän luonanne ja kärsiä teitä? Tuo poikasi tänne."
And Jesus said, O generation without faith and false in heart, how long will I have to be with you and put up with you? let your son come here.
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν ω γενεα απιστος και διεστραμμενη εως ποτε εσομαι προς υμας και ανεξομαι υμων προσαγαγε ωδε τον υιον σου
- 42 Ja vielä pojan tullessakin riivaa ja repi häntä ja kouristi kovin. Mutta Jeesus nuhteli saastaista henkeä ja paransi pojan ja antoi hänet takaisin hänen isällensä.
And while he was coming, he was pushed violently down and twisted by the evil spirit. But Jesus gave sharp orders to the unclean spirit, and made the boy well, and gave him back to his father.
ετι δε προσερχομενου αυτου ερρηξεν αυτον το δαιμονιον και συνεσπαρξεν επετιμησεν δε ο ιησους τω πνευματι τω ακαθαρτω και ιασατο τον παιδα και απεδωκεν αυτον τω πατρι αυτου
- 43 Ja kaikki hämmästyivät Jumalan valtasuuruutta. Mutta kun kaikki ihmettelivät kaikkea sitä, mitä Jeesus teki, sanoi hän opetuslapsillensa:
And they were full of wonder at the great power of God. But while they were all wondering at all the things which he did, he said to his disciples,
εξεπλησσοντο δε παντες επι τη μεγαλειοτητι του θεου παντων δε θαυμαζοντων επι πασιν οις εποιησεν ο ιησους ειπεν προς τους μαθητας αυτου
- 44 "Ottakaa korviinne nämä sanat: Ihmisen Poika annetaan ihmisten käsiin".
Let these words go deep into your ears, for the Son of man will be given up into the hands of men.
θεσθε υμεις εις τα οτα υμων τους λογους τουτους ο γαρ υιος του ανθρωπου μελλει παραδιδοσθαι εις χειρας ανθρωπων
- 45 Mutta he eivät käsittäneet tätä puhetta, ja se oli heiltä peitetty, niin etteivät he sitä ymmärtäneet, ja he pelkäsivät kysyä häneltä, mitä se puhe oli.
But this saying was not clear to them and its sense was kept secret from them so that they were not able to see it: and they had fear of questioning him about it.
οι δε ηγνωουν το ρημα τουτο και ην παρακεκαλυμμενον απ αυτων ινα μη αισθωνται αυτο και εφοβουντο ερωτησαι αυτον περι του ρηματος τουτου
- 46 Ja heidän mieleensä tuli ajatus, kuka heistä mahtoi olla suurin.
Now there was a discussion among them about which of them would be the greatest.
εισηλθεν δε διαλογισμος εν αυτοις το τις αν ειη μειζων αυτων
- 47 Mutta kun Jeesus tiesi heidän sydämensä ajatuksen, otti hän lapsen ja asetti sen viereensä
But when Jesus saw the reasoning of their hearts, he took a small child and put him by his side,
ο δε ιησους ιδων τον διαλογισμον της καρδιας αυτων επιλαβομενος παιδιου εστησεν αυτο παρ εαυτω

- 48 ja sanoi heille: "Joka ottaa tykönsä tämän lapsen minun nimeeni, se ottaa tykönsä minut; ja joka ottaa tykönsä minut, ottaa tykönsä hänet, joka on minut lähettänyt. Sillä joka teistä kaikista on pienin, se on suuri."
And said to them, Whoever gives honour to this child in my name, gives honour to me: and whoever gives honour to me, gives honour to him who sent me: for whoever is least among you all, that man is great.
και ειπεν αυτοις ος εαν δεξηται τουτο το παιδιον επι τω ονοματι μου εμε δεχεται και ος εαν εμε δεξηται δεχεται τον αποστειλαντα με ο γαρ μικροτερος εν πασιν υμιν υπαρχων ουτος εσται μεγας
- 49 Silloin Johannes rupesi puhumaan ja sanoi: "Mestari, me näimme erään miehen sinun nimessäsi ajavan ulos riivaajia, ja me kielsimme häntä, koska hän ei seuraa meidän mukamme".
And John, answering, said, Master, we saw a man driving out evil spirits in your name, and we did not let him do it, because he was not one of us.
αποκριθεις δε ο ιωαννης ειπεν επιστατα ειδομεν τινα επι τω ονοματι σου εκβαλλοντα τα δαιμονια και εκωλυσαμεν αυτον οτι ουκ ακολουθει μεθ ημων
- 50 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Älkää kieltäkö; sillä joka ei ole teitä vastaan, se on teidän puolellanne".
But Jesus said to him, Let him do it, for he who is not against you is for you.
και ειπεν προς αυτον ο ιησους μη κωλυετε ος γαρ ουκ εστιν καθ ημων υπερ ημων εστιν
- 51 Ja kun hänen ylösottamisensa aika oli täyttymässä, käänsi hän kasvonsa Jerusalemia kohti, vaeltaaksensa sinne.
And it came about that when the days were near for him to be taken up, his face was turned to go to Jerusalem,
εγενετο δε εν τω συμπληρουσθαι τας ημερας της αναληψεως αυτου και αυτος το προσωπον αυτου εστηριξεν του πορευεσθαι εις ιερουσαλημ
- 52 Ja hän lähetti edellensä sanansaattajia; ja he lähtivät matkalle ja menivät erääseen samarialaisten kylään valmistaakseen hänelle majaa.
And he sent men before: and they came to a small town of Samaria to make ready for him.
και απεστειλεν αγγελους προ προσωπου αυτου και πορευθεντες εισηλθον εις κομην σαμαρειτων ωστε ετοιμασαι αυτω
- 53 Mutta siellä ei otettu häntä vastaan, koska hän oli vaeltamassa kohti Jerusalemia.
But they would not have him there, because he was clearly going to Jerusalem.
και ουκ εδεξαντο αυτον οτι το προσωπον αυτου ην πορευομενον εις ιερουσαλημ
- 54 Kun hänen opetuslapsensa Jaakob ja Johannes sen näkivät, sanoivat he: "Herra, tahdotko, niin sanomme, että tuli taivaasta tulkoon alas ja hävittääköön heidät?"
And when his disciples, James and John, saw this, they said, Lord, may we send fire from heaven and put an end to them?
ιδοντες δε οι μαθηται αυτου ιακωβος και ιωαννης ειπον κυριε θελεις ειπωμεν πυρ καταβηναι απο του ουρανου και αναλωσαι αυτους ως και ηλιας εποιησεν
- 55 Mutta hän kääntyi ja nuhteli heitä.
But turning round he said sharp words to them.
στραφεις δε επετιμησεν αυτοις και ειπεν ουκ οιδατε οιου πνευματος εστε υμεις
- 56 Ja he vaelsivat toiseen kylään.
And they went to another small town.
ο γαρ υιος του ανθρωπου ουκ ηλθεν ψυχας ανθρωπων απολεσαι αλλα σωσαι και επορευθησαν εις ετεραν κομην
- 57 Ja heidän tietä vaeltaessaan eräs mies sanoi hänelle: "Minä seuraan sinua, mihin ikinä menet".
And when they were on the way, a certain man said to him, I will come after you wherever you go.
εγενετο δε πορευομενων αυτων εν τη οδω ειπεν τις προς αυτον ακολουθησω σοι οπου αν απερχη κυριε
- 58 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ketuilla on luolat ja taivaan linnuilla pesät, mutta Ihmisen Pojalla ei ole, mihin hän päänsä kallistaisi".
And Jesus said to him, Foxes have holes and the birds of the air have resting-places, but the Son of man has nowhere to put his head.
και ειπεν αυτω ο ιησους αι αλωπεκες φωλεους εχουσιν και τα πετεινα του ουρανου κατασκηνωσεις ο δε υιος του ανθρωπου ουκ εχει που την κεφαλην κλινη
- 59 Toiselle hän sanoi: "Seuraa minua". Mutta tämä sanoi: "Herra, salli minun ensin käydä hautaamassa isäni".
And he said to another, Come after me. But he said, Lord, let me first go and give the last honours to my father.
ειπεν δε προς ετερον ακολουθει μοι ο δε ειπεν κυριε επιτρεψον μοι απελθοντι πρωτον θαψαι τον πατερα μου
- 60 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Anna kuolleitten haudata kuolleensa, mutta mene sinä ja julista Jumalan valtakuntaa".
But he said to him, Let the dead take care of their dead; it is for you to go and give news of the kingdom of God.
ειπεν δε αυτω ο ιησους αφες τους νεκρους θαψαι τους εαυτων νεκρους συ δε απελθων διαγγελλε την βασιλειαν του θεου

- 61 Vielä eräs toinen sanoi: "Minä tahdon seurata sinua, Herra; mutta salli minun ensin käydä ottamassa jäähyväiset kotiväeltäni".
And another man said, I will come with you, Lord, but first let me say a last good-day to those who are at my house.
ειπεν δε και ετερος ακολουθησω σοι κυριε πρωτον δε επιτρεψον μοι αποταξασθαι τοις εις τον οικον μου
- 62 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Ei kukaan, joka laskee kätensä aunaan ja katsoo taaksensa, ole sovelias Jumalan valtakuntaan".
But Jesus said, No man, having put his hand to the plough and looking back, is good enough for the kingdom of God.
ειπεν δε προς αυτον ο ιησους ουδεις επιβαλον την χειρα αυτου επ αροτρον και βλεπων εις τα οπισω ευθετος εστιν εις την βασιλειαν του θεου
- 1 Sen jälkeen Herra valitsi seitsemänkymmentä muuta ja lähetti heidät kaksittain edellensä jokaiseen kaupunkiin ja paikkaan, jonne hän itse aikoi mennä.
Now after these things, the Lord made selection of seventy others and sent them before him, two together, into every town and place where he himself was about to come.
μετα δε ταυτα ανεδειξεν ο κυριος και ετερους εβδομηκοντα και απεστειλεν αυτους ανα δυο προ προσωπου αυτου εις πασαν πολιν και τοπον ου εμελλεν αυτος ερχεσθαι
- 2 Ja hän sanoi heille: "Eloa on paljon, mutta työmiehiä vähän. Rukoilkaa siis elon Herraa, että hän lähettäisi työmiehiä elonkorjuuseensa.
And he said to them, There is much grain ready to be cut, but not enough workers: so make prayer to the Lord of the grain-fields that he will send workers to get in the grain.
ελεγεν ουν προς αυτους ο μεν θερισμος πολυς οι δε εργαται ολιγοι δεηθητε ουν του κυριου του θερισμου οπως εκβαλλη εργατας εις τον θερισμον αυτου
- 3 Menkää; katso, minä lähetän teidät niinkuin lampaat susien keskelle.
Go on your way: see, I send you out like lambs among wolves.
υπαγετε ιδου εγω αποσπελλω υμας ως αρνας εν μεσω λυκων
- 4 Älkää ottako mukaanne rahakukkaroa, älkää laukkaa, älkää kenkiä, älkääkään tervehtikö ketään tiellä.
Take no bag for money or for food, and no shoes; say no word to any man on the way.
μη βασταζετε βαλαντιον μη πηραν μηδε υποδηματα και μηδενα κατα την οδον ασπασησθε
- 5 Kun tulette johonkin taloon, niin sanokaa ensiksi: 'Rauha tälle talolle!'
And whenever you go into a house, first say, Peace be to this house.
εις ην δ αν οικιαν εισερχησθε πρωτον λεγετε ειρηνη τω οικω τουτω
- 6 Ja jos siellä on rauhan lapsi, niin teidän rauhanne on lepäävä hänen päällensä; mutta jos ei ole, niin se palajaa teille.
And if a son of peace is there, your peace will be with him: but if not, it will come back to you again.
και εαν μεν η εκει υιος ειρηνης επαναπαυσεται επ αυτον η ειρηνη υμων ει δε μηγε εφ υμας ανακαμψει
- 7 Ja olkaa siinä talossa ja syökää ja juokaa, mitä heillä on tarjota, sillä työmies on palkkansa ansainnut. Älkää siirtykö talosta taloon.
And keep in that same house, taking what food and drink they give you: for the worker has a right to his reward. Do not go from house to house.
εν αυτη δε τη οικια μενετε εσθιοντες και πινοντες τα παρ αυτων αξιος γαρ ο εργατης του μισθου αυτου εστιν μη μεταβαινετε εξ οικιας εις οικιαν
- 8 Ja mihin kaupunkiin te tulletekin, missä teidät otetaan vastaan, syökää, mitä eteenne pannaan,
And into whatever town you go, if they take you in, take whatever food is given to you:
και εις ην δ αν πολιν εισερχησθε και δεχονται υμας εσθιετε τα παρατιθεμενα υμιν
- 9 ja parantakaa sairaaat siellä ja sanokaa heille: 'Jumalan valtakunta on tullut teitä lähelle'.
And make well those in it who are ill and say to them, The kingdom of God is near to you.
και θεραπευετε τους εν αυτη ασθενεις και λεγετε αυτοις ηγγικεν εφ υμας η βασιλεια του θεου
- 10 Mutta kun tulette kaupunkiin, jossa teitä ei oteta vastaan, niin menkää sen kaduille ja sanokaa:
But if you go into a town where they will not have you, go out into the streets of it and say,
εις ην δ αν πολιν εισερχησθε και μη δεχονται υμας εξελθοντες εις τας πλατειας αυτης ειπατε
- 11 'Tomunkin, joka teidän kaupungistanne on jalkoihimme tarttunut, me pudistamme teille takaisin; mutta se tietäkää, että Jumalan valtakunta on tullut lähelle'.
Even the dust of your town, which is on our feet, we put off as a witness against you; but be certain of this, that the kingdom of God is near.
και τον κονιορτον τον κολληθεντα ημιν εκ της πολεως υμων απομασσομεθα υμιν πλην τουτου γινωσκετε οτι ηγγικεν εφ υμας η βασιλεια του θεου
- 12 Minä sanon teille: Sodomian on oleva sinä päivänä helpompi kuin sen kaupungin.
I say to you, It will be better in that day for Sodom than for that town.
λεγω δε υμιν οτι σοδομοις εν τη ημερα εκεινη ανεκτοτερον εσται η τη πολει εκεινη

- 13 Voi sinua, Korasin! Voi sinua, Beetsaida! Sillä jos ne voimalliset teot, jotka teissä ovat tapahtuneet, olisivat tapahtuneet Tyyrossa ja Siidonissa, niin nämä jo aikaa sitten olisivat säkissä ja tuhassa istuen tehneet parannuksen.
A curse is on you, Chorazin! A curse is on you, Beth-saida! For if such works of power had been done in Tyre and Sidon as have been done in you, they would have been turned from their sins, in days gone by, seated in the dust.
ουαι σοι χωραζιν ουαι σοι βηθσαιδα οτι ει εν τυρω και σιδωνι εγενοντο αι δυναμεις αι γενομεναι εν υμιν παλαι αν εν σακκω και σποδω καθημεναι μετενοησαν
- 14 Mutta Tyyron ja Siidonin on oleva tuomiolla helpompi kuin teidän.
But it will be better for Tyre and Sidon, in the day of judging, than for you.
πλην τυρω και σιδωνι ανεκτοτερον εσται εν τη κρισει η υμιν
- 15 Ja sinä, Kapernaum, korotetaankohan sinut hamaan taivaaseen? Hamaan tuonelaan on sinun astuttava alas.
And you, Capernaum, were you not lifted up to heaven? you will go down to hell.
και συ καπερναουμ η εως του ουρανου υψωθεισα εως αδου καταβιβασηση
- 16 Joka kuulee teitä, se kuulee minua, ja joka hylkää teidät, hylkää minut; mutta joka minut hylkää, hylkää hänet, joka on minut lähettänyt."
Whoever gives ear to you, gives ear to me; and whoever is against you, is against me; and whoever is against me, is against him who sent me.
ο ακουων υμων εμου ακουει και ο αθετων υμας εμε αθετει ο δε εμε αθετων αθετει τον αποστειλαντα με
- 17 Niin ne seitsemänkymmentä palasivat iloiten ja sanoivat: "Herra, riivaajatkin ovat meille alamaiset sinun nimesi tähden".
And the seventy came back with joy, saying, Lord, even the evil spirits are under our power in your name.
υπεστρεψαν δε οι εβδομηκοντα μετα χαρας λεγοντες κυριε και τα δαιμονια υποτασσεται ημιν εν τω ονοματι σου
- 18 Silloin hän sanoi heille: "Minä näin saatanan lankeavan taivaasta niinkuin salaman.
And he said, I was watching for Satan, falling from heaven like a star.
ειπεν δε αυτοις εθεωρουν τον σαταναν ως αστραπην εκ του ουρανου πεσοντα
- 19 Katso, minä olen antanut teille vallan tallata käärmeitä ja skorpioneja ja kaikkea vihollisen voimaa, eikä mikään ole teitä vahingoittava.
See, I have given you power to put your feet on snakes and evil beasts, and over all the strength of him who is against you: and nothing will do you damage.
ιδου διδωμι υμιν την εξουσιαν του πατειν επανω οφεων και σκορπιων και επι πασαν την δυναμιν του εχθρου και ουδεν υμας ου μη αδικηση
- 20 Älkää kuitenkaan siitä iloitko, että henget ovat teille alamaiset, vaan iloitkaa siitä, että teidän nimenne ovat kirjoitettuina taivaissa."
Do not be glad, however, because you have power over spirits, but because your names are recorded in heaven.
πλην εν τωτω μη χαιρετε οτι τα πνευματα υμιν υποτασσεται χαιρετε δε μαλλον οτι τα ονοματα υμων εγραφη εν τοις ουρανοις
- 21 Sillä hetkellä hän riemuitsi Pyhässä Hengessä ja sanoi: "Minä ylistän sinua, Isä, taivaan ja maan Herra, että olet salannut nämä viisailta ja ymmärtäväsiltä ja ilmoittanut ne lapsenmielisille.
Niin, Isä, sillä näin on sinulle hyväksi näkynyt.
In that same hour he was full of joy in the Holy Spirit and said, I give praise to you, O Father, Lord of heaven and earth, because you have kept these things secret from the wise and the men of learning, and have made them clear to little children: for so, O Father, it was pleasing in your eyes.
εν αυτη τη ωρα ηγαλλιασατο τω πνευματι ο ιησους και ειπεν εξομολογουμαι σοι πατερ κυριε του ουρανου και της γης οτι απεκρυψας ταυτα απο σοφων και συνετων και απεκαλυψας αυτα νηπιουσ ναι ο πατηρ οτι ουτως εγενετο ευδοκια εμπροσθεν σου
- 22 Kaikki on minun Isäni antanut minun haltuuni, eikä kukaan muu tunne, kuka Poika on, kuin Isä; eikä kukaan muu tunne, kuka Isä on, kuin Poika ja se, kenelle Poika tahtoo hänet ilmoittaa."
All things have been given to me by my Father: and no one has knowledge of the Son, but only the Father: and of the Father, but only the Son, and he to whom the Son will make it clear.
και στραφεις προς τους μαθητας ειπεν παντα παρεδοθη μοι υπο του πατρος μου και ουδεις γινωσκει τις εστιν ο υιος ει μη ο πατηρ και τις εστιν ο πατηρ ει μη ο υιος και ω εαν βουληται ο υιος απο καλυψαι
- 23 Ja hän kääntyi opetuslapsiinsa erikseen ja sanoi: "Autuaat ovat ne silmät, jotka näkevät, mitä te näette.
And, turning to the disciples, he said privately, Happy are the eyes which see the things you see:
και στραφεις προς τους μαθητας κατ ιδιαν ειπεν μακαριοι οι οφθαλμοι οι βλεποντες α βλεπετε
- 24 Sillä minä sanon teille: monet profeetat ja kuninkaat ovat tahtoneet nähdä, mitä te näette, eivätkä ole nähneet, ja kuulla, mitä te kuulette, eivätkä ole kuulleet."
For I say to you that numbers of prophets and kings have had a desire to see the things which you see, and have not seen them, and to have knowledge of the things which have come to your ears, and they had it not.
λεγω γαρ υμιν οτι πολλοι προφηται και βασιλεις ηθελησαν ιδειν α υμεις βλεπετε και ουκ ειδον και ακουσαι α ακουετε και ουκ ηκουσαν

- 25 Ja katso, eräs lainoppinut nousi ja kysyi kiusaten häntä: "Opettaja, mitä minun pitää tekemän, että minä iankaikkisen elämän perisin?"
And a certain teacher of the law got up and put him to the test, saying, Master, what have I to do so that I may have eternal life?
και ιδου νομικος τις ανεστη εκπειραζων αυτον και λεγων διδασκαλε τι ποιησας ζωην αιωνιον κληρονομησω
- 26 Niin hän sanoi hänelle: "Mitä laissa on kirjoitettuna? Kuinkas luet?"
And he said to him, What does the law say, in your reading of it?
ο δε ειπεν προς αυτον εν τω νομω τι γεγραπται πως αναγιωσκεις
- 27 Hän vastasi ja sanoi: "Rakasta Herraa, sinun Jumalaasi, kaikesta sydäimestäsi ja kaikesta sielustasi ja kaikesta voimastasi ja kaikesta mielestäsi, ja lähimmäistäsi niinkuin itseäsi".
And he, answering, said, Have love for the Lord your God with all your heart and with all your soul and with all your strength and with all your mind; and for your neighbour as for yourself.
ο δε αποκριθεις ειπεν αγαπησεις κυριον τον θεον σου εξ ολης της καρδιας σου και εξ ολης της ψυχης σου και εξ ολης της ισχυος σου και εξ ολης της διανοιας σου και τον πλησιον σου ως σεαυτον
- 28 Hän sanoi hänelle: "Oikein vastasit; tee se, niin sinä saat elää".
And he said, You have given the right answer: do this and you will have life.
ειπεν δε αυτω ορθως απεκριθης τουτο ποιει και ζηση
- 29 Mutta hän tahtoi näyttää olevansa vanhurskas ja sanoi Jeesukselle: "Kuka sitten on minun lähimmäiseni?"
But he, desiring to put himself in the right, said to Jesus, And who is my neighbour?
ο δε θελων δικαιουν εαυτον ειπεν προς τον ιησουν και τις εστιν μου πλησιον
- 30 Jeesus vastasi ja sanoi: "Eräs mies vaelsi Jerusalemista alas Jerikoon ja joutui ryövärien käsiin, jotka riisuivat hänet alasti ja löivät haavoille ja menivät pois jättäen hänet puolikuolleeksi.
And Jesus, answering him, said, A certain man was going down from Jerusalem to Jericho, and he got into the hands of thieves, who took his clothing and gave him cruel blows, and when they went away, he was half dead.
υπολαβων δε ο ιησους ειπεν ανθρωπος τις κατεβαινεν απο ιερουσαλημ εις ιεριχω και λησταις περιεπεσεν οι και εκδυσαντες αυτον και πληγας επιθεντες απηλθον αφεντες ημιθανη τυχανοντα
- 31 Niin vaelsi sattumalta eräs pappi sitä tietä ja näki hänet ja meni ohitse.
And by chance a certain priest was going down that way: and when he saw him, he went by on the other side.
κατα συγκυριαν δε ιερευς τις κατεβαινεν εν τη οδω εκεινη και ιδων αυτον αντιπαρηλθεν
- 32 Samoin leeviläinenkin: kun hän tuli sille paikalle ja näki hänet, meni hän ohitse.
And in the same way, a Levite, when he came to the place and saw him, went by on the other side.
ομοιος δε και λευιτης γενομενος κατα τον τοπον ελθων και ιδων αντιπαρηλθεν
- 33 Mutta kun eräs samarialainen, joka matkusti sitä tietä, tuli hänen kohdalleen ja näki hänet, niin hän armahti häntä.
But a certain man of Samaria, journeying that way, came where he was, and when he saw him, he was moved with pity for him,
σαμαρειτης δε τις οδεων ηλθεν κατ αυτον και ιδων αυτον εσπλαγχνισθη
- 34 Ja hän meni hänen luokseen ja sitoi hänen haavansa ja vuodatti niihin öljyä ja viiniä, pani hänet juhtansa selkään ja vei hänet majataloon ja hoiti häntä.
And came to him and put clean linen round his wounds, with oil and wine; and he put him on his beast and took him to a house and took care of him.
και προσελθων κατεδησεν τα τραυματα αυτου επιχων ελαιον και οινον επιβιβασας δε αυτον επι το ιδιον κτηνος ηγαγεν αυτον εις πανδοχειον και επεμεληθη αυτου
- 35 Ja seuraavana aamuna hän otti esiin kaksi denaria ja antoi majatalon isännälle ja sanoi: 'Hoida häntä, ja mitä sinulta lisää kuluu, sen minä palatessani sinulle maksan'.
And the day after he took two pennies and gave them to the owner of the house and said, Take care of him; and if this money is not enough, when I come again I will give you whatever more is needed.
και επι την αυριον εξελθων εκβαλων δυο δηναρια εδωκεν τω πανδοχει και ειπεν αυτω επιμεληθητι αυτου και ο τι αν προσδαπανησης εγω εν τω επανερχεσθαι με αποδοσω σοι
- 36 Kuka näistä kolmesta sinun mielestäsi osoitti olevansa sen lähimmäinen, joka oli joutunut ryövärien käsiin?"
Which of these three men, in your opinion, was neighbour to the man who came into the hands of thieves?
τις ουν τούτων των τριων δοκει σοι πλησιον γεγονεναι του εμπεσοντος εις τους ληστας
- 37 Hän sanoi: "Se, joka osoitti hänelle laupeutta". Niin Jeesus sanoi hänelle: "Mene ja tee sinä samoin".
And he said, The one who had mercy on him. And Jesus said, Go and do the same.
ο δε ειπεν ο ποιησας το ελεος μετ αυτου ειπεν ουν αυτω ο ιησους πορευου και συ ποιει ομοιος

- 38 Ja heidän vaeltaessaan hän meni muutamaan kylään. Niin eräs nainen, nimeltä Martha, otti hänet kotiinsa.
Now, while they were on their way, he came to a certain town; and a woman named Martha took him into her house.
εγενετο δε εν τω πορευεσθαι αυτους και αυτος εισηλθεν εις κωμην τινα γυνη δε τις ονοματι μαρθα υπεδεξατο αυτον εις τον οικον αυτης
- 39 Ja hänellä oli sisar, Maria niminen, joka asettui istumaan Herran jalkojen juureen ja kuunteli hänen puhettansa.
And she had a sister, by name Mary, who took her seat at the Lord's feet and gave attention to his words.
και τηδε ην αδελφη καλουμενη μαρια η και παρακαθισασα παρα τους ποδας του ιησου ηκουεν τον λογον αυτου
- 40 Mutta Martha puuhasi monissa palvelustoimissa; ja hän tuli ja sanoi: "Herra, etkö sinä välitä mitään siitä, että sisareni on jättänyt minut yksinäni palvelemaan? Sano siis hänelle, että hän minua auttaisi."
But Martha had her hands full of the work of the house, and she came to him and said, Lord, is it nothing to you that my sister has let me do all the work? Say to her that she is to give me some help.
η δε μαρθα περιεσπατο περι πολλην διακονιαν επιστασα δε ειπεν κυριε ου μελει σοι οτι η αδελφη μου μονην με καταλιπεν διακονειν ειπε ουν αυτη ινα μοι συναντιλαβηται
- 41 Herra vastasi ja sanoi hänelle: "Martha, Martha, moninaisista sinä huolehdit ja hätäilet,
But the Lord, answering, said to her, Martha, Martha, you are full of care and troubled about such a number of things:
αποκριθεις δε ειπεν αυτη ο ιησους μαρθα μαρθα μεριμνας και τυρβαζη περι πολλα
- 42 mutta tarpeellisia on vähän, tahi yksi ainoa. Maria on valinnut hyvän osan, jota ei häneltä oteta pois."
Little is needed, or even one thing only: for Mary has taken that good part, which will not be taken away from her.
ενος δε εστιν χρεια μαρια δε την αγαθην μεριδα εξελεξατο ητις ουκ αφαιρεθησεται απ αυτης
- 1 Ja kun hän oli eräässä paikassa rukoilemassa ja oli lakannut, sanoi eräs hänen opetuslapsistansa hänelle: "Herra, opeta meitä rukoilemaan, niinkuin Johanneskin opetti opetuslapsiansa".
And it came about that he was in prayer in a certain place, and when he came to an end, one of his disciples said to him, Lord, will you give us teaching about prayer, as John did to his disciples?
και εγενετο εν τω ειναι αυτον εν τοπω τινη προσευχομενον ως επαυσατο ειπεν τις των μαθητων αυτου προς αυτον κυριε διδαξον ημας προσευχεσθαι καθως και ιωαννης εδιδαξεν τους μαθητας αυτου
- 2 Niin hän sanoi heille: "Kun rukoillette, sanokaa: Isä, pyhitetty olkoon sinun nimesi; tulkoon sinun valtakuntasi; (tapahtukoon sinun tahtosi myös maan päällä niinkuin taivaassa);
And he said to them, When you say your prayers, say, Father, may your name be kept holy and your kingdom come.
ειπεν δε αυτοις οταν προσευχησθε λεγετε πατερ ημων ο εν τοις ουρανοις αγιασθητω το ονομα σου ελθετω η βασιλεια σου γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω και επι της γης
- 3 anna meille joka päivä meidän jokapäiväinen leipämme;
Give us every day bread for our needs.
τον αρτον ημων τον επιουσιον διδου ημιν το καθ ημεραν
- 4 ja anna meille meidän syntimme anteeksi, sillä mekin annamme anteeksi jokaiselle velallisellemme; äläkä saata meitä kiusaukseen; (vaan päästä meidät pahasta)."
May we have forgiveness for our sins, as we make free all those who are in debt to us. And let us not be put to the test.
και αφες ημιν τας αμαρτιας ημων και γαρ αυτοι αφιεμεν παντι οφειλοντι ημιν και μη εισενεγκης ημας εις πειρασμον αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου
- 5 Ja hän sanoi heille: "Jos jollakin teistä on ystävä ja hän menee hänen luoksensa yösydännä ja sanoo hänelle: 'Ystäväni, lainaa minulle kolme leipää,
And he said to them, Which of you, having a friend, would go to him in the middle of the night and say to him, Friend, let me have three cakes of bread;
και ειπεν προς αυτους τις εξ υμων εξει φιλον και πορευεσεται προς αυτον μεσονυκτιου και ειπη αυτω φιλε χρησον μοι τρεις αρτους
- 6 sillä eräs ystäväni on matkallaan tullut minun luokseni, eikä minulla ole, mitä panna hänen eteensä';
Because a friend of mine has come to me on a journey, and I have nothing to put before him;
επειδη φιλος μου παρεγενετο εξ οδου προς με και ουκ εχω ο παραθησω αυτω
- 7 ja toinen sisältä vastaa ja sanoo: 'Älä minua vaivaa; ovi on jo suljettu, ja lapseni ovat minun kanssani vuoteessa; en minä voi nousta antamaan sinulle' -
And he, from inside the house, would say in answer, Do not be a trouble to me; the door is now shut, and my children are with me in bed; it is not possible for me to get up and give to you?
κακεινος εσοθεν αποκριθεις ειπη μη μοι κοπους παρεχε ηδη η θυρα κεκλεισται και τα παιδια μου μετ εμου εις την κοιτην εισιν ου δυναμαι αναστας δουναι σοι
- 8 minä sanon teille: vaikka hän ei nousekaan antamaan hänelle sentähden, että hän on hänen ystävänsä, nousee hän kuitenkin sentähden, että toinen ei hellitä, ja antaa hänelle niin paljon, kuin hän tarvitsee.
I say to you, Though he will not get up and give to him, because he is his friend, still, if he keeps on making his request, he will get up and give him as much as he has need of.
λεγω υμιν ει και ου δωσει αυτω αναστας δια το ειναι αυτου φιλον δια γε την αναιδειαν αυτου εγερθεις δωσει αυτω οσων χρηζει

- 9 Niinpä minäkin sanon teille: anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin te löydätte; kolkuttakaa, niin teille avataan.
And I say to you, Make requests, and they will be answered; what you are searching for, you will get; when you give the sign, the door will be open to you.
καγω υμιν λεγω αιτειτε και δοθησεται υμιν ζητειτε και ευρησετε κρουετε και ανοιγησεται υμιν
- 10 Sillä jokainen anova saa, ja etsivä löytää, ja kolkuttavalle avataan.
For to everyone who makes a request, it will be given; and he who is searching will get his desire; and to him who gives the sign, the door will be open.
πας γαρ ο αιτων λαμβανει και ο ζητων ευρισκε και τω κρουοντι ανοιγησεται
- 11 Ja kuka teistä on se isä, joka poikansa häneltä pyytäessä kalaa antaa hänelle kalan sijasta käärmeen,
And which of you, being a father, will give a stone to his son, who makes request for bread? or for a fish, will give him a snake?
τινα δε υμων τον πατερα αιτησει ο υιος αρτον μη λιθον επιδωσει αυτω ει και ιχθυον μη αντι ιχθυος οφιν επιδωσει αυτω
- 12 taikka joka hänen pyytäessään muna antaa hänelle skorpionin?
Or for an egg, will give him a scorpion?
η και εαν αιτηση ωον μη επιδωσει αυτω σκοorpion
- 13 Jos siis te, jotka olette pahoja, osaatte antaa lapsillenne hyviä lahjoja, kuinka paljoka enemmän taivaallinen Isä antaa Pyhän Hengen niille, jotka sitä häneltä anovat!"
If, then, you who are evil are able to give good things to your children, how much more will your Father in heaven give the Holy Spirit to those who make request to him?
ει ουν υμεις πονηροι υπαρχοντες ουδατε αγαθα δοματα διδοναι τοις τεκνοις υμων ποσω μαλλον ο πατηρ ο εξ ουρανον δωσει πνευμα αγιον τοις αιτουσιν αυτον
- 14 Ja hän ajoi ulos riivaajan, ja se oli mykkä; ja kun riivaaja oli lähtenyt, niin tapahtui, että mykkä mies puhui; ja kansa ihmetteli.
And he was sending an evil spirit out of a man who was without the power of talking. And it came about that when the spirit had gone the man had the power of talking; and the people were full of wonder.
και ην εκβαλλων δαιμονιον και αυτο ην κωφον εγενετο δε του δαιμονιου εξελθοντος ελαλησεν ο κωφος και εθαυμασαν οι οχλοι
- 15 Mutta muutamat heistä sanoivat: "Beelsebulin, riivaajain päämiehen, voimalla hän ajaa ulos riivaajia".
But some of them said, He sends out evil spirits by Beelzebub, the ruler of evil spirits.
τινες δε εξ αυτων ειπον εν βεελζεβουλ αρχοντι των δαιμονιων εκβαλλει τα δαιμονια
- 16 Toiset taas kiusasivat häntä ja pyysivät häneltä merkkiä taivaasta.
And others, testing him, were looking for a sign from heaven from him.
ετεροι δε πειραζοντες σημειον παρ αυτου εζητουν εξ ουρανον
- 17 Mutta hän tiesi heidän ajatuksensa ja sanoi heille: "Jokainen valtakunta, joka riitautuu itsensä kanssa, joutuu autioksi, ja talo kaatuu talon päälle.
But he, having knowledge of their thoughts, said to them, Every kingdom in which there is division is made waste; and a house in which there is division comes to destruction.
αυτος δε ειδως αυτων τα διανοηματα ειπεν αυτοις πασα βασιλεια εφ εαυτην διαμερισθεισα ερημουται και οικος επι οικον πιπτει
- 18 Jos nyt saatanakin on riitautunut itsensä kanssa, kuinka hänen valtakuntansa pysyy pystyssä? Tehän sanotte minun Beelsebulin voimalla ajavan ulos riivaajia.
If, then, Satan is at war with himself, how will he keep his kingdom? because you say that I send evil spirits out of men by the help of Beelzebub.
ει δε και ο σατανας εφ εαυτον διεμεριστη πως σταθησεται η βασιλεια αυτου οτι λεγετε εν βεελζεβουλ εκβαλλειν με τα δαιμονια
- 19 Mutta jos minä Beelsebulin voimalla ajan ulos riivaajia, kenenkä voimalla sitten teidän lapsenne ajavat niitä ulos? Sentähden he tulevat olemaan teidän tuomarinne.
And if I, by Beelzebub, send out evil spirits, by whose help do your sons send them out? so let them be your judges.
ει δε εγω εν βεελζεβουλ εκβαλλω τα δαιμονια οι υιοι υμων εν τινη εκβαλλουσιν δια τουτο κριται υμων αυτοι εσονται
- 20 Mutta jos minä Jumalan sormella ajan ulos riivaajia, niin onhan Jumalan valtakunta tullut teidän tykönnö.
But if I, by the finger of God, send out evil spirits, then the kingdom of God has overtaken you.
ει δε εν δακτυλω θεου εκβαλλω τα δαιμονια αρα εφθασεν εφ υμας η βασιλεια του θεου
- 21 Kun väkevä aseellisena vartioitsee kartanoaan, on hänen omaisuutensa turvassa.
When the strong man armed keeps watch over his house, then his goods are safe:
οταν ο ισχυρος καθωπλισμενος φυλασση την εαυτου αυλην εν ειρηνη εστιν τα υπαρχοντα αυτου

- 22 **Mutta kun häntä väkevämpi karkaa hänen päällensä ja voittaa hänet, ottaa hän häneltä kaikki aseet, joihin hän luotti, ja jakaa häneltä riistämänsä saaliin.**
But when one who is stronger makes an attack on him and overcomes him, he takes away his instruments of war, in which he had put his faith, and makes division of his goods.
επαν δε ο ισχυροτερος αυτου επελθων νικηση αυτον την πανοπλιαν αυτου αιρει εφ η επεποιθει και τα σκυλα αυτου διαδιδωσιν
- 23 **Joka ei ole minun kanssani, se on minua vastaan, ja joka ei minun kanssani kokoa, se hajottaa.**
He who is not with me is against me, and he who will not give me help in getting people together is driving them away.
ο μη ων μετ εμου κατ εμου εστιν και ο μη συναγων μετ εμου σκορπιζει
- 24 **Kun saastainen henki lähtee ihmisestä, kuljeksii se autioita paikkoja ja etsii lepoa; ja kun ei löydä, sanoo se: 'Minä palaan huoneeseeni, josta lähdin'.**
The unclean spirit, when he has gone out of a man, goes through dry places, looking for rest; and when he does not get it, he says, I will go back to my house from which I came.
οταν το ακαθαρτον πνευμα εξελθη απο του ανθρωπου διερχεται δι ανυδρων τοπων ζητουν αναπαυσιν και μη ευρισκον λεγει υποστρεψω εις τον οικον μου οθεν εξηλθον
- 25 **Ja kun se tulee, tapaa se sen lakaistuna ja kaunistettuna.**
And when he comes, he sees that it has been made fair and clean.
και ελθον ευρισκει σεσαρωμενον και κεκοσμημενον
- 26 **Silloin se menee ja ottaa mukaansa seitsemän muuta henkeä, pahempaa kuin se itse, ja ne tulevat sisään ja asuvat siellä. Ja sen ihmisen viimeiset tulevat pahemmiksi kuin ensimmäiset."**
Then he goes and gets seven other spirits more evil than himself, and they go in, and take their places there: and the last condition of that man is worse than the first.
τοτε πορευεται και παραλαμβανει επτα ετερα πνευματα πονηροτερα εαυτου και εισελθοντα κατοικει εκει και γινεται τα εσχατα του ανθρωπου εκεινου χειρονα των πρωτων
- 27 **Niin hänen tätä puhuessaan eräs nainen kansanjoukosta korotti äänensä ja sanoi hänelle: "Autuas on se kohtu, joka on kantanut sinut, ja ne rinnat, joita olet imenyt".**
And it came about that when he said these things, a certain woman among the people said in a loud voice, Happy is the body which gave you birth, and the breasts from which you took milk.
εγενετο δε εν τω λεγειν αυτον ταυτα επαρασα τις γυνη φωνην εκ του οχλου ειπεν αυτω μακαρια η κοιλια η βαστασασα σε και μαστοι ους εθηλασας
- 28 **Mutta hän sanoi: "Niin, autuaat ovat ne, jotka kuulevat Jumalan sanan ja sitä noudattavat".**
But he said, More happy are they who give hearing to the word of God and keep it.
αυτος δε ειπεν μενουυγε μακαριοι οι ακουοντες τον λογον του θεου και φυλασσοντες αυτον
- 29 **Kun kansaa yhä kokoontui, rupesi hän puhumaan: "Tämä sukupolvi on paha sukupolvi: se tavoittelee merkkiä, mutta sille ei anneta muuta merkkiä kuin Joonaan merkki.**
And when a great number of people came together to him, he said, This generation is an evil generation: it is looking for a sign and no sign will be given to it but the sign of Jonah.
των δε οχλων επαθροιζομενων ηρξατο λεγειν η γενεα αυτη πονηρα εστιν σημειον επιζητει και σημειον ου δοθησεται αυτη ει μη το σημειον ιωνα του προφητου
- 30 **Sillä niinkuin Joonas tuli niiniväläisille merkiksi, niin Ihmisen Poikakin on oleva merkinä tälle sukupolvelle.**
For even as Jonah became a sign to the Ninevites, so will the Son of man be to this generation.
καθως γαρ εγενετο ιωνας σημειον τοις νινευιταις ουτως εσται και ο υιος του ανθρωπου τη γενεα ταυτη
- 31 **Etelän kuningatar on heräjävä tuomiolle yhdessä tämän sukupolven miesten kanssa ja tuleva heille tuomioksi; sillä hän tuli maan ääristä kuulemaan Salomon viisautta, ja katso, tässä on enempi kuin Salomo.**
The queen of the South will come up on the day of judging and give her decision against the men of this generation: for she came from the ends of the earth to give ear to the wisdom of Solomon; and now something greater than Solomon is here.
βασιλισσα νοτου εγερθησεται εν τη κρισει μετα των ανδρων της γενεας ταυτης και κατακρινει αυτους οτι ηλθεν εκ των περατων της γης ακουσαι την σοφιαν σολομωντος και ιδου πλειον σολομωντος ωδε
- 32 **Niiniven miehet nousevat tuomiolle yhdessä tämän sukupolven kanssa ja tulevat sille tuomioksi; sillä he tekivät parannuksen Joonaan saarnan vaikutuksesta, ja katso, tässä on enempi kuin Joonas.**
The men of Nineveh will come up in the day of judging and give their decision against this generation: for they were turned away from their sins at the preaching of Jonah; but now something greater than Jonah is here.
ανδρες νινευι αναστησονται εν τη κρισει μετα της γενεας ταυτης και κατακρινουσιν αυτην οτι μετενοησαν εις το κηρυγμα ιωνα και ιδου πλειον ιωνα ωδε
- 33 **Ei kukaan, joka sytyttää lampun, pane sitä kätköön eikä vakan alle, vaan panee sen lampunjalkaan, että sisälletulijat näkisivät valon.**
No man, when the light has been lighted, puts it in a secret place, or under a vessel, but on its table, so that those who come in may see the light.
ουδεις δε λυχνον αφασ εις κρυπτον τιθισιν ουδε υπο τον μοδιον αλλ επι την λυχνιαν ινα οι εισπορευομενοι το φεγγος βλεπωσιν

- 34 Sinun silmäsi on ruumiin lamppu. Kun silmäsi on terve, on koko sinun ruumiisi valaistu, mutta kun se on viallinen, on myös sinun ruumiisi pimeä.
The light of the body is the eye: when your eye is true, all your body is full of light; but when it is evil, your body is dark.
 ο λυχνος του σωματος εστιν ο οφθαλμος οταν ουν ο οφθαλμος σου απλους η και ολον το σωμα σου φωτεινον εστιν επαν δε πονηρος η και το σωμα σου σκοτεινον
- 35 Katso siis, ettei valo, joka sinussa on, ole pimeyttä.
So take care that the light which is in you is not dark.
 σκοπει ουν μη το φως το εν σοι σκοτος εστιν
- 36 Jos siis koko sinun ruumiisi on valoisa eikä miltään osaltaan pimeä, on se oleva kokonaan valoisa, niinkuin lampun valaistessa sinua kirkkaalla loisteellaan."
If, then, all your body is light, with no part of it dark, it will be completely full of light, as when a flame with its bright shining gives you light.
 ει ουν το σωμα σου ολον φωτεινον μη εχον τι μερος σκοτεινον εσαι φωτεινον ολον ως οταν ο λυχνος τη αστραπη φωτιζη σε
- 37 Hänen näin puhuessaan pyysi eräs fariseus häntä luoksensa aterioimaan; niin hän meni sinne ja asettui aterialle.
Now, while he was talking, a Pharisee made a request that he would come to a meal with him; and he went in and took his seat at the meal.
 εν δε τω λαλησαι ηρωτα αυτον φαρισαιος τις οπως αριστηση παρ αυτω εισελθων δε ανεπεσεν
- 38 Mutta kun fariseus näki, ettei hän peseytynyt ennen aterioimaa, ihmetteli hän.
And when the Pharisee saw it, he was surprised because he came to the meal without first washing himself.
 ο δε φαρισαιος ιδων εθαυμασεν οτι ου πρωτον εβαπτισθη προ του αριστου
- 39 Silloin Herra sanoi hänelle: "Kyllä te, fariseukset, puhdistatte maljan ja vadin ulkopuolen, mutta sisäpuoli teissä on täynnä ryöstöä ja pahuutta.
And the Lord said to him, You Pharisees make the outside of the cup and the plate clean; but inside you are thieves and full of evil.
 ειπεν δε ο κυριος προς αυτον νυν υμεις οι φαρισαιοι το εξωθεν του ποτηριου και του πινακος καθαριζετε το δε εσωθεν υμων γεμει αρπαγης και πονηριας
- 40 Te mielettömät, eikä se, joka on tehnyt ulkopuolen, ole tehnyt sisäpuoltakin?
O you foolish ones! did not he who made the outside in the same way make the inside?
 αφρονες ουχ ο ποιησας το εξωθεν και το εσωθεν εποιησεν
- 41 Mutta antakaa almuksi se, mikä sisällä on; katso, silloin kaikki on teille puhdasta.
But if you give to the poor such things as you are able, then all things are clean to you.
 πλην τα ενοντα δοτε ελεημοσυνην και ιδου παντα καθαρα υμιν εστιν
- 42 Mutta voi teitä, te fariseukset, kun te annatte kymmenykset mintuista ja ruuduista ja kaikenlaisista vihanneksista, mutta sivuutatte oikeuden ja Jumalan rakkauden! Näitä olisi tullut noudattaa eikä noitakaan laiminlyödä.
But a curse is on you, Pharisees! for you make men give a tenth of every sort of plant, and give no thought to right and the love of God; but it is right for you to do these things, and not let the others be undone.
 αλλ ουαι υμιν τοις φαρισαιοις οτι αποδεκατουτε το ηδουσιον και το πιγανον και παν λαχανον και παρερχεσθε την κρισιν και την αγαπην του θεου ταυτα εδει ποιησαι κακεινα μη αφιεναι
- 43 Voi teitä, te fariseukset, kun te rakastatte etumaista istuinta synagoogissa ja tervehdyksiä toreilla!
A curse is on you, Pharisees! for your desires are for the most important seats in the Synagogues and for words of respect said to you in the market-place.
 ουαι υμιν τοις φαρισαιοις οτι αγαπατε την πρωτοκαθεδριαν εν ταις συναγωγαις και τους ασπασμους εν ταις αγοραις
- 44 Voi teitä, kun te olette niinkuin merkittömät haudat, joiden päällitse ihmiset kävelevät niistä tietämättä!"
A curse is on you! for you are like the resting-places of dead men, which are not seen, and men go walking over them without knowledge of it.
 ουαι υμιν γραμματαις και φαρισαιοι υποκριται οτι εστε ως τα μνημεια τα αδηλα και οι ανθρωποι οι περιπατουντες επανω ουκ οιδασιν
- 45 Silloin eräs lainoppineista rupesi puhumaan ja sanoi hänelle: "Opettaja, kun noin puhut, niin sinä häpäiset myös meitä".
And one of the teachers of the law, answering, said to him, Master, in saying this, you give a bad name to us as to them.
 αποκριθεις δε τις των νομικων λεγει αυτω διδασκαλε ταυτα λεγων και ημας υβριζεις
- 46 Mutta hän sanoi: "Voi teitäkin, te lainoppineet, kun te säilytätte ihmisten päälle vaikeasti kannettavia taakkoja ettekä itse sormellannekaan koske niihin taakkoihin!
And he said, A curse is on you, teachers of the law! for while other men are crushed under the weight of the rules you make for them, you yourselves do not put so much as one finger to them.
 ο δε ειπεν και υμιν τοις νομικοις ουαι οτι φορτιζετε τους ανθρωπους φορτια δυσβαστακτα και αυτοι ενι των δακτυλων υμων ου προσναυετε τοις φορτιοις

- 47 Voi teitä, kun te rakennatte profeettain hautakammioita, ja teidän isänne ovat heidät tappaneet!
A curse is on you! for you make resting-places for the bodies of the prophets, but your fathers put them to death.
ουαι υμιν οτι οικοδομειτε τα μνημεια των προφητων οι δε πατερες υμων απεκτειναν αυτους
- 48 Näin te siis olette isänne tekojen todistajia ja suostutte niihin: sillä he tappoivat profeetat, ja te rakennatte niille hautakammioita.
So you are witnesses and give approval to the work of your fathers; for they put them to death and you make their last resting-places.
αρα μαρτυρειτε και συνευδοκειτε τοις εργασις των πατερων υμων οτι αυτοι μεν απεκτειναν αυτους υμεις δε οικοδομειτε αυτων τα μνημεια
- 49 Sentähden Jumalan viisaus sanookin: 'Minä lähetän heille profeettoja ja apostoleja, ja muutamat niistä he tappavat ja toisia vainoavat,
For this reason the wisdom of God has said, I will send them prophets and teachers, and to some of them they will give death and cruel pains;
δια τουτο και η σοφια του θεου ειπεν αποστειλω εις αυτους προφητας και αποστολους και εξ αυτων αποκτενουσιν και εκδιωξουσιν
- 50 että tältä sukunnalta vaadittaisiin kaikkien profeettain veri, mikä on vuodatettu maailman perustamisesta asti,
So that punishment may come on this generation for the blood of all the prophets which was given from the earliest days;
ινα εκζητηθη το αιμα παντων των προφητων το εκχυνομενον απο καταβολης κοσμου απο της γενεας ταυτης
- 51 hamasta Aabelin verestä Sakariaan vereen saakka, hänen, joka surmattiin alttarin ja tempelin välillä'. Niin, minä sanon teille, se pitää tältä sukunnalta vaadittaman.
From the blood of Abel to the blood of Zachariah, who was put to death between the altar and the Temple. Yes, I say to you, It will come on this generation.
απο του αιματος αβελ εως του αιματος ζαχαριου του απολομενου μεταξυ του θυσιαστηριου και του οικου ναι λεγω υμιν εκζητηθησεται απο της γενεας ταυτης
- 52 Voi teitä, te lainoppineet, kun te olette vieneet tiedon avaimen! Itse te ette ole menneet sisälle, ja sisälle meneviä te olette estäneet."
A curse is on you, teachers of the law! for you have taken away the key of knowledge: you did not go in yourselves, and you got in the way of those who were going in.
ουαι υμιν τοις νομικοις οτι ηρατε την κλειδα της γνωσεως αυτοι ουκ εισηλθετε και τους εισερχομενους εκωλοσατε
- 53 Ja hänen sieltä lähtiessään kirjanoppineet ja fariseukset rupesivat kovasti ahdistamaan häntä ja urkkimaan häneltä moninaisia,
And when he had come out of that place, the scribes and the Pharisees came round him angrily, questioning him about more things;
λεγοντος δε αυτου ταυτα προς αυτους ηρξαντο οι γραμματεις και οι φαρισαιοι δεινωσ ενεχειν και αποστοματιζειν αυτον περι πλειονων
- 54 väijyen, miten saisivat hänet hänen sanoistaan ansaan.
And watching him, for a chance to get something from his words which might be used against him.
ενεδρευοντες αυτον και ζητουντες θηρευσαι τι εκ του στοματος αυτου ινα κατηγορησωσιν αυτου
- 1 Kun sillä välin kansaa oli kokoontunut tuhatmäärin, niin että he polkivat toisiaan, rupesi hän puhumaan opetuslapsillensa: "Ennen kaikkea kavahtakaa fariseusten hapatusta, se on: ulkokultaisuutta.
At that time, when thousands of the people had come together, in such numbers that they were crushing one another, he said first to his disciples, Have nothing to do with the leaven of the Pharisees, which is deceit.
εν οις επισυναχθεισων των μυριαδων του οχλου ωστε καταπατειν αλληλους ηρξατο λεγειν προς τους μαθητας αυτου πρωτον προσεχετε εαυτοις απο της ζυμης των φαρισαιων ητις εστιν υποκρισις
- 2 Ei ole mitään peitettyä, mikä ei tule paljastetuksi, eikä mitään salattua, mikä ei tule tunnetuksi.
But nothing is covered up, which will not come to light, or secret, which will not be made clear.
ουδεν δε συγκεκαλυμμενον εστιν ο ουκ αποκαλυφθησεται και κρυπτον ο ου γνωσθησεται
- 3 Sentähden, kaikki, mitä te pimeässä sanotte, joutuu päivänvalossa kuultavaksi, ja mitä korvaan puhutte kammioissa, se katoilta julistetaan.
So, whatever you have said in the dark, will come to men's hearing in the light, and what you have said secretly inside the house, will be made public from the house-tops.
ανθ ων οσα εν τη σκοτια ειπατε εν το φωτι ακουσθησεται και ο προς το ους ελαλησατε εν τοις ταμειοις κηρυχθησεται επι των δωματων
- 4 Mutta minä sanon teille, ystäväilleni: älkää peljätkö niitä, jotka tappavat ruumiin, eivätkä sen jälkeen voi mitään enempää tehdä.
And I say to you, my friends, Have no fear of those who may put the body to death, and are able to do no more than that.
λεγω δε υμιν τοις φιλοις μου μη φοβηθητε απο των αποκτεινοντων το σωμα και μετα ταυτα μη εχοντων περισσοτερον τι ποιησαι
- 5 Vaan minä osoitan teille, ketä teidän on pelkääminen: peljätköä häntä, jolla on valta tapettuansa syöstä helvettiin. Niin, minä sanon teille, häntä te peljätköä.
But I will make clear to you of whom you are to be in fear: of him who after death has power to send you to hell; yes, truly I say, Have fear of him.
υποδειξω δε υμιν τινα φοβηθητε φοβηθητε τον μετα το αποκτειναι εξουσιαν εχοντα εμβαλειν εις την γεενναν ναι λεγω υμιν τουτον φοβηθητε

- 6 Eikä viittä varpusta myydä kahteen ropoon? Eikä Jumala ole yhtäkään niistä unhottanut.
Are not five sparrows given in exchange for two farthings? and God has every one of them in mind.
ουχι πεντε στρουθια πωλειται ασαριων δυο και εν εξ αυτων ουκ εστιν επιλελησμενον ενωπιον του θεου
- 7 Ovatpa teidän pääanne hiuksetkin kaikki luetut. Älkää peljätkö; te olette suurempiarvoiset kuin monta varpusta.
But even the hairs of your head are numbered. Have no fear: you are of more value than a flock of sparrows.
αλλα και αι τριχες της κεφαλης υμων πασαι ηριθμηνται μη ουν φοβεισθε πολλων στρουθιων διαφερετε
- 8 Mutta minä sanon teille: jokaisen, joka tunnustaa minut ihmisten edessä, myös Ihmisen Poika tunnustaa Jumalan enkelien edessä.
And I say to you that to everyone who gives witness to me before men, the Son of man will give witness before the angels of God.
λεγω δε υμιν πας ος αν ομολογηση εν εμοι εμπροσθεν των ανθρωπων και ο υιος του ανθρωπου ομολογησει εν αυτω εμπροσθεν των αγγελων του θεου
- 9 Mutta joka kieltää minut ihmisten edessä, se kielletään Jumalan enkelien edessä.
But if anyone says before men that he has no knowledge of me, I will say that I have no knowledge of him before the angels of God.
ο δε αρνησαμενος με ενωπιον των ανθρωπων απαρνηθησεται ενωπιον των αγγελων του θεου
- 10 Ja jokaiselle, joka sanoo sanan Ihmisen Poikaa vastaan, annetaan anteeksi; mutta sille, joka Pyhää Henkeä pilkkaa, ei anteeksi anneta.
And if anyone says a word against the Son of man, he will have forgiveness: but for him who says evil words against the Holy Spirit, there will be no forgiveness.
και πας ος ερει λογον εις τον υιον του ανθρωπου αφεθησεται αυτω τω δε εις το αγιον πνευμα βλασφημισαντι ουκ αφεθησεται
- 11 Mutta kun he vievät teitä synagoogain ja hallitusten ja esivaltojen eteen, älkää huolehtiko siitä, miten tai mitä vastaisitte puolestanne tahi mitä sanoisitte;
And when they take you before the Synagogues and the authorities and the rulers, take no thought about what answers you will give, or what you will say:
οταν δε προσφερουσιν υμας επι τας συναγωγας και τας αρχας και τας εξουσιας μη μεριμνατε πως η τι απολογησησθε η τι ειπητε
- 12 sillä Pyhä Henki opettaa teille sillä hetkellä, mitä teidän on sanottava."
For the Holy Spirit will make clear to you in that very hour what to say.
το γαρ αγιον πνευμα διδαξει υμας εν αυτη τη ωρα α δει ειπειν
- 13 Niin muuan mies kansanjoukosta sanoi hänelle: "Opettaja, sano minun veljelleni, että hän jakaisi kansani perinnön".
And one of the people said to him, Master, give an order to my brother to make division of the heritage with me.
ειπεν δε τις αυτω εκ του οχλου διδασκαλε ειπε τω αδελφω μου μερισσασθαι μετ εμου την κληρονομιαν
- 14 Mutta hän vastasi hänelle: "Ihminen, kuka on minut asettanut teille tuomariksi tai jakomieheksi?"
But he said, Man, who made me a judge or a maker of decisions for you?
ο δε ειπεν αυτω ανθρωπε τις με κατεστησεν δικαστην η μεριστην εφ υμας
- 15 Ja hän sanoi heille: "Katsokaa eteenne ja kavahtakaa kaikkea ahneutta, sillä ei ihmisen elämä riipu hänen omaisuudestaan, vaikka sitä ylenpalttisesti olisi".
And he said to them, Take care to keep yourselves free from the desire for property; for a man's life is not made up of the number of things which he has.
ειπεν δε προς αυτους ορατε και φυλασσεσθε απο της πλεονεξιας οτι ουκ εν τω περισσευειν τινη η ζωη αυτου εστιν εκ των υπαρχοντων αυτου
- 16 Ja hän puhui heille vertauksen sanoen: "Rikkaan miehen maa kasvoi hyvin.
And he said to them, in a story, The land of a certain man of great wealth was very fertile:
ειπεν δε παραβολην προς αυτους λεγων ανθρωπου τινος πλουσιου ευφορησεν η χωρα
- 17 Niin hän mietti mielessään ja sanoi: 'Mitä minä teen, kun ei minulla ole, mihin viljani kokoaisin?'
And he said to himself, What is to be done? for I have no place in which to put all my fruit.
και διελογιζετο εν εαυτω λεγων τι ποιησω οτι ουκ εχω που συναξω τους καρπους μου
- 18 Ja hän sanoi: "Tämän minä teen: minä revin maahan aittani ja rakennan suuremmat ja kokoan niihin kaiken eloni ja hyvyyteni;
And he said, This I will do: I will take down my store-houses and make greater ones, and there I will put all my grain and my goods.
και ειπεν τουτο ποιησω καθελω μου τας αποθηκας και μειζονας οικοδομησω και συναξω εκει παντα τα γεννηματα μου και τα αγαθα μου
- 19 ja sanon sielulleni: sielu, sinulla on paljon hyvää tallessa moneksi vuodeksi; nauti lepoa, syö, juo ja iloitse'.
And I will say to my soul, Soul, you have a great amount of goods in store, enough for a number of years; be at rest, take food and wine and be happy.
και ερω τη ψυχη μου ψυχη εχεις πολλα αγαθα κειμενα εις ετη πολλα αναπαου φαγε πιε ευφραινου

- 20 **Mutta Jumala sanoi hänelle: 'Sinä mieletön, tänä yönä sinun sielusi vaaditaan sinulta pois; kenelle sitten joutuu se, minkä sinä olet hankkinut?'**
But God said to him, You foolish one, tonight I will take your soul from you, and who then will be the owner of all the things which you have got together?
 ειπεν δε αυτω ο θεος αφρων ταυτη τη νυκτι την ψυχην σου απαιτουσιν απο σου α δε ητοιμασας τινη εσται
- 21 **Näin käy sen, joka kokoaa aarteita itselleen, mutta jolla ei ole rikkautta Jumalan tykönä."**
So that is what comes to the man who gets wealth for himself, and has not wealth in the eyes of God.
 ουτως ο θησαυριζων εαυτω και μη εις θεον πλουτων
- 22 **Ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Sentähden minä sanon teille: älkää murehtiko hengestäänne, mitä söisitte, älkääkä ruumiistanne, mitä päällenne pukisitte.**
And he said to his disciples, For this reason I say to you, Take no thought for your life, about what food you will take, or for your body, how it may be clothed.
 ειπεν δε προς τους μαθητας αυτου δια τουτου υμιν λεγω μη μεριμνατε τη ψυχη υμων τι φαγητε μηδε τω σωματι τι ενδυσησθε
- 23 **Sillä henki on enemmän kuin ruoka, ja ruumis enemmän kuin vaatteet.**
Is not life more than food, and the body than its clothing?
 η ψυχη πλειον εστιν της τροφης και το σωμα του ενδυματος
- 24 **Katselkaa kaarneita: eivät ne kylvä eivätkä leikkaa, eikä niillä ole säilytyshuonetta eikä aittaa; ja Jumala ruokkii ne. Kuinka paljo suurempiarvoiset te olette kuin linnut!**
Give thought to the ravens; they do not put seeds into the earth, or get together grain; they have no store-houses or buildings; and God gives them their food: of how much greater value are you than the birds!
 κατανοησατε τους κορακας οτι ου σπειρουσιν ουδε θεριζουσιν οις ουκ εστιν ταμειον ουδε αποθηκη και ο θεος τρεφει αυτους ποσω μαλλον υμεις διαφερατε των πετεινων
- 25 **Ja kuka teistä voi murehtimisellaan lisätä ikäänsä kyynäränkään vertaa?**
And which of you by taking thought is able to make himself any taller?
 τις δε εξ υμων μεριμων δυναται προσθειναι επι την ηλικιαν αυτου πηχον ενα
- 26 **Jos siis ette voi sitäkään, mikä vähintä on, mitä te murehditte muusta?**
If, then, you are not able to do even that which is least, why are you troubled about the rest?
 ει ουν ουτε ελαχιστον δυνασθε τι περι των λοιπων μεριμνατε
- 27 **Katselkaa kukkia, kuinka ne kasvavat: eivät ne työtä tee eivätkä kehreää. Kuitenkin minä sanon teille: ei Salomo kaikessa loistossansa ollut niin vaatetettu kuin yksi niistä.**
Give thought to the flowers: they do no work, they make no thread; and still I say to you, Even Solomon, in all his glory, was not clothed like one of these.
 κατανοησατε τα κρινα πως αυξανει ου κοπια ουδε νηθει λεγω δε υμιν ουδε σολομων εν παση τη δοξη αυτου περιβαλετο ως εν τουτων
- 28 **Jos siis Jumala näin vaatettaa kedon ruohon, joka tänään kasvaa ja huomenna uuniin heitetään, kuinka paljo enemmän teidät, te vähäuskoiset!**
But if God gives such clothing to the grass in the field, which today is living, and tomorrow will be burned in the oven, how much more will he give clothing to you, O men of little faith?
 ει δε τον χορτον εν τω αγρω σημερον οντα και αυριον εις κλιβανον βαλλομενον ο θεος ουτως αμφιεννυσιν ποσω μαλλον υμας ολιγοπιστοι
- 29 **Älkää siis tekään etsikö, mitä söisitte ja mitä joisitte, älkääkä korkeita tavoitelko.**
And do not give overmuch thought to your food and drink, and let not your mind be full of doubts.
 και υμεις μη ζητατε τι φαγητε η τι πητε και μη μετεωριζεσθε
- 30 **Sillä näitä kaikkia maailman pakanakansat tavoittelevat; mutta teidän Isänne kyllä tietää teidän näitä tarvitsevan.**
For the nations of the world go in search of all these things: but your Father has knowledge that you have need of them.
 ταυτα γαρ παντα τα εθνη του κοσμου επιζητει υμων δε ο πατηρ οιδεν οτι χρηζετε τουτων
- 31 **Vaan etsikää Jumalan valtakuntaa, niin myös nämä teille annetaan sen ohessa.**
But let your chief care be for his kingdom, and these other things will be given to you in addition.
 πλην ζητατε την βασιλειαν του θεου και ταυτα παντα προστεθησεται υμιν
- 32 **Älä pelkää, sinä piskuihin lauma; sillä teidän Isänne on nähnyt hyväksi antaa teille valtakunnan.**
Have no fear, little flock, for it is your Father's good pleasure to give you the kingdom.
 μη φοβου το μικρον ποιμνιον οτι ευδοκησεν ο πατηρ υμων δουναι υμιν την βασιλειαν

- 33 **Myykää, mitä teillä on, ja antakaa almuja; hankkikaa itsellenne kulumattomat kukkarot, loppumaton aarre taivasiin, mihin ei varas ulotu ja missä koi ei turmele.**
Give what property you have in exchange for money, and give the money to the poor; make for yourselves money-bags which will not get old, wealth stored up in heaven which will be yours for ever, where thieves will not come nor worms put it to destruction.
πολησατε τα υπαρχοντα υμων και δοτε ελεημοσυνην ποιησατε εαυτοις βαλαντια μη παλαιουμενα θησαυρον ανεκλειπτον εν τοις ουρανοις οπου κλεπτης ουκ εγγιζει ουδε σης διαφθειρει
- 34 **Sillä missä teidän aarteenne on, siellä on myös teidän sydämenne.**
For where your wealth is, there will your heart be.
οπου γαρ εστιν ο θησαυρος υμων εκει και η καρδια υμων εσται
- 35 **Olkoot teidän kupeenne vyötetyt ja lamppunne palamassa;**
Be ready, dressed as for a journey, with your lights burning.
εστοσαν υμων αι οσφρες περιεζωσμεναι και οι λυχοι καιομενοι
- 36 **ja olkaa te niiden ihmisten kaltaiset, jotka herransa odottavat, milloin hän palajaa häistä, että he hänen tullessaan ja kolkuttaessaan heti avaisivat hänelle.**
And be like men who are looking for their lord, when he comes back from the bride-feast; so that when he comes to the door, it will be open to him quickly.
και υμεις ομοιοι ανθρωποις προσδεχομενοι τον κυριον εαυτων ποτε αναλυσει εκ των γαμων ινα ελθοντος και κρουσαντος ευθεως ανοιξωσιν αυτω
- 37 **Autuaat ne palvelijat, jotka heidän herransa tullessaan tapaa valvomasta! Totisesti minä sanon teille: hän vyöttäytyy ja asettaa heidät aterioimaan ja menee ja palvelee heitä.**
Happy are those servants who are watching when the lord comes; truly I say to you, he will make himself their servant and, placing them at the table, he will come out and give them food.
μακαριοι οι δουλοι εκεινοι ους ελθον ο κυριος ευρησει γρηγορουντας αμην λεγω υμιν οτι περιζωσεται και ανακλινει αυτους και παρελθων διακονησει αυτοις
- 38 **Ja jos hän tulee toisella yövartiolla tai kolmannella ja havaitsee heidän näin tekevän, niin autuaat ovat ne palvelijat.**
And if he comes in the second division of the night or in the third, and they are watching for him, happy are those servants.
και εαν ελθη εν τη δευτερα φυλακη και εν τη τριτη φυλακη ελθη και ευρη ουτως μακαριοι εισιν οι δουλοι εκεινοι
- 39 **Mutta se tietäkää: jos perheenisäntä tietäisi, millä hetkellä varas tulee, hän ei sallisi taloonsa murtauduttavan.**
But be certain of this, that if the master of the house had had knowledge of the time when the thief was coming, he would have been watching, and would not have let his house be broken into.
τουτο δε γνωσκετε οτι ει ηδει ο οικοδεσποτης ποια ορα ο κλεπτης ερχεται εγρηγορησεν αν και ουκ αν αφικεν διορυγηαι τον οικον αυτου
- 40 **Niin olkaa tekin valmiit, sillä sinä hetkenä, jona ette luule, Ihmisen Poika tulee."**
So be ready: for the Son of man is coming at a time when you are not looking for him.
και υμεις ουν γινεσθε ετοιμοι οτι η ορα ου δοκειτε ο υιος του ανθρωπου ερχεται
- 41 **Niin Pietari sanoi: "Herra, meistäkö sinä sanot tämän vertauksen vai myös kaikista muista?"**
And Peter said to him, Lord, are these words said to us only, or to all men?
ειπεν δε αυτω ο πετρος κυριε προς ημας την παραβολην ταυτην λεγεις η και προς παντας
- 42 **Ja Herra sanoi: "Kuka siis on se uskollinen ja ymmärtäväinen huoneenhaltija, jonka hänen herransa asettaa pitämään huolta hänen palvelusväestään, antamaan heille ajallaan heidän ruokaosansa?"**
And the Lord said, Who then is the wise and responsible servant whom his lord will put in control of his family, to give them their food at the right time?
ειπεν δε ο κυριος τις αρα εστιν ο πιστος οικονομος και φρονιμος ον καταστησει ο κυριος επι της θεραπειας αυτου του διδοναι εν καιρω το σιτομετριον
- 43 **Autuas se palvelija, jonka hänen herransa tullessaan havaitsee näin tekevän!**
Happy is that servant who, when his lord comes, is doing so.
μακαριος ο δουλος εκεινος ον ελθον ο κυριος αυτου ευρησει ποιουντα ουτως
- 44 **Totisesti minä sanon teille: hän asettaa hänet kaiken omaisuutensa hoitajaksi.**
Truly I say to you, he will put him in control of all his goods.
αληθως λεγω υμιν οτι επι πασιν τοις υπαρχουσιν αυτου καταστησει αυτον
- 45 **Mutta jos palvelija sanoo sydämessään: 'Herrani tulo viivästyy', ja rupeaa lyömään palvelijoita ja palvelijattaria sekä syömään ja juomaan ja päihdyttämään itseänsä,**
But if that servant says to himself, My lord is a long time coming; and goes about giving blows to the men-servants and the women-servants, feasting and taking overmuch wine;
εαν δε ειπη ο δουλος εκεινος εν τη καρδια αυτου χρονηζει ο κυριος μου ερχεσθαι και αρζηται τυπτειν τους παιδας και τας παιδικας εσθιειν τε και πινειν και μεθυσκεσθαι

- 46 niin sen palvelijan herra tulee päivänä, jona hän ei odota, ja hetkenä, jota hän ei arvaa, ja hakkaa hänet kappaleiksi ja määrää hänelle saman osan kuin uskottomille.
The lord of that servant will come at a time when he is not looking for him, and at an hour when he is not ready for him, and he will have him cut in two and will give him his part in the fate of those who have no faith;
ηξει ο κυριος του δουλου εκεινου εν ημερα η ου προσδοκα και εν ωρα η ου γινωσκει και διχοτομησει αυτον και το μερος αυτου μετα των απιστων θησει
- 47 Ja sitä palvelijaa, joka tiesi herransa tahdon, mutta ei tehnyt valmistuksia eikä toiminut hänen tahtonsa mukaan, rangaistaan monilla lyönneillä.
And the servant who had knowledge of his lord's desires and was not ready for him and did not do as he was ordered, will be given a great number of blows;
εκεινος δε ο δουλος ο γνους το θελημα του κυριου εαυτου και μη ετοιμασας μηδε ποιησας προς το θελημα αυτου δαρησεται πολλας
- 48 Sitä taas, joka ei tiennyt, mutta teki semmoista, mikä lyöntejä ansaitsee, rangaistaan vain muutamilla lyönneillä. Sillä jokaiselta, jolle on paljon annettu, myös paljon vaaditaan; ja jolle on paljon uskottu, siltä sitä enemmän kysytään.
But he who, without knowledge, did things for which punishment is given, will get only a small number of blows. The man to whom much is given, will have to give much; if much is given into his care, of him more will be requested.
ο δε μη γνους ποιησας δε αξια πληγων δαρησεται ολιγας παντι δε ω εδοθη πολυ πολυ ζητησεται παρ αυτου και ω παρεθεντο πολυ περισσοτερον αιτησουσιν αυτον
- 49 Tulta minä olen tullut heittämään maan päälle; ja kuinka minä tahtoisinkaan, että se jo olisi syttynyt!
I came to send a fire on the earth, and it may even now have been lighted.
πυρ ηλθον βαλειν εις την γην και τι θελω ει ηδη ανηφθη
- 50 Mutta minä olen kasteella kastettava, ja kuinka minä olenkaan ahdistettu, kunnes se on täytetty!
But there is a baptism which I have to undergo; and how am I kept back till it is complete!
βαπτισμα δε εχω βαπτισθηναι και πως συνεχομαι εως ου τελεσθη
- 51 Luuletteko, että minä olen tullut tuomaan maan päälle rauhaa? Ei, sanon minä teille, vaan eripuraisuutta.
Is it your opinion that I have come to give peace on earth? I say to you, No, but division:
δοκειτε οτι ειρηνην παρεγενομην δουναι εν τη γη ουχι λεγω υμιν αλλ η διαμερισμον
- 52 Sillä tästedes riitautuu viisi samassa talossa keskenään, kolme joutuu riitaan kahta vastaan ja kaksi kolmea vastaan,
For from this time, a family of five in one house will be on opposite sides, three against two and two against three.
εσονται γαρ απο του νυν πεντε εν οικω ενι διαμεμερισμενοι τρεις επι δυσιν και δυο επι τρισιν
- 53 isä poikaansa vastaan ja poika isäänsä vastaan, äiti tytärtänsä vastaan ja tytär äitiänsä vastaan, anoppi miniäänsä vastaan ja miniä anoppiansa vastaan."
They will be at war, the father against his son, and the son against his father; mother against daughter, and daughter against mother; mother-in-law against daughter-in-law, and daughter-in-law against mother-in-law.
διαμερισθησεται πατηρ εφ υιω και υιος επι πατρι μητηρ επι θυγατρι και θυγατηρ επι μητρι πενθερα επι την νυμφην αυτης και νυμφη επι την πενθεραν αυτης
- 54 Ja hän sanoi myöskin kansalle: "Kun näette pilven nousevan lännestä, sanotte kohta: 'Tulee sade'; ja niin tuleekin.
Then he said to the people, When you see a cloud coming up in the west, straight away you say, There will be rain; and so it is.
ελεγεν δε και τοις οχλοις οταν ιδητε την νεφελην ανατελλουσαν απο δυσμων ευθεως λεγετε ομβρος ερχεται και γινεται ουτως
- 55 Ja kun näette etelätuulen puhaltavan, sanotte: 'Tulee helle'; ja niin tuleekin.
And when you see a south wind blowing, you say, There will be heat; and so it is.
και οταν νοτον πνεοντα λεγετε οτι καυσων εσται και γινεται
- 56 Te ulkokullatut, maan ja taivaan muodon te osaatte arvioida; mutta kuinka ette arvioitse tätä aikaa?
O false ones! the face of the earth and the heaven is clear to you; how is it that the signs of these times are not as clear to you?
υποκριται το προσωπον της γης και του ουρανου οιδατε δοκιμαζειν τον δε καιρον τουτον πως ου δοκιμαζετε
- 57 Miksi ette jo itsestänne päättä, mikä oikeata on?
And why are you, in your hearts, unable to be judges of what is right?
τι δε και αφ εαυτων ου κρινετε το δικαιον

- 58 Kun kuljet riitapuolesi kanssa hallitusmiehen eteen, niin tee matkalla voitavasi päästäksesi hänestä sovussa eroon, ettei hän raastaisi sinua tuomarin eteen ja tuomari antaisi sinua oikeudenpalvelijalle, ja ettei oikeudenpalvelija heittäisi sinua vankeuteen.
For if anyone has a cause at law against you, and you are going with him before the ruler, make an attempt, on the way, to come to an agreement with him, for if you do not, he may take you before the judge and the judge will give you up to the police, and they will put you in prison.
ως γαρ υπαγεις μετα του αντιδικου σου επ αρχοντα εν τη οδω δος εργασιαν απηλλαχθαι απ αυτου μηποτε κατασυρη σε προς τον κριτην και ο κριτης σε παραδω τω πρακτορι και ο πρακτωρ σε βαλλη εις φυλακιην
- 59 Minä sanon sinulle: sieltä et pääse, ennenkuin maksat viimeisenkin rovon."
I say to you, You will not come out of it till you have made payment to the very last farthing.
λεγω σοι ου μη εξελθης εκειθεν εως ου και το εσχατον λεπτον αποδως
- 1 Samaan aikaan oli saapuvilla muutamia, jotka kertoivat hänelle niistä galilealaisista, joiden veren Pilatus oli sekoittanut heidän uhriensa vereen.
Now some people who were there at that time, gave him an account of how the blood of some Galilaeans had been mixed by Pilate with their offerings.
παρησαν δε τινες εν αυτω τω καιρω απαγγελοντες αυτω περι των γαλιλαιων ων το αιμα πιλατος εμιξεν μετα των θυσιων αυτων
- 2 Niin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Luuletteko, että nämä galilealaiset olivat syntisemmät kuin kaikki muut galilealaiset, koska he saivat kärsiä tämän?
And he, in answer, said to them, Are you of the opinion that these Galilaeans were worse than all other Galilaeans, because these things were done to them?
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν αυτοις δοκειτε οτι οι γαλιλαιοι ουτοι αμαρτωλοι παρα παντας τους γαλιλαιους εγενοντο οτι τοιαυτα πεπονθασιν
- 3 Eivät olleet, sanon minä teille, mutta ellette tee paramusta, niin samoin te kaikki hukutte.
I say to you, It is not so: but if your hearts are not changed, you will all come to the same end.
ουχι λεγω υμιν αλλ εαν μη μετανοητε παντες ωσαντως απολεισθε
- 4 Taikka ne kahdeksantoista, jotka saivat surmansa, kun torni Siloassa kaatui heidän päällensä, luuletteko, että he olivat syillisemmät kuin kaikki muut ihmiset, jotka Jerusalemissa asuvat?
Or those eighteen men who were crushed by the fall of the tower of Siloam, were they worse than all the other men living in Jerusalem?
η εκεινοι οι δεκα και οκτω εφ ους επεσεν ο πυργος εν τω σιλωαμ και απεκτεινεν αυτους δοκειτε οτι ουτοι οφειλεται εγενοντο παρα παντας ανθρωπους τους κατοικουντας εν ιερουσαλημ
- 5 Eivät olleet, sanon minä teille, mutta ellette tee parannusta, niin samoin te kaikki hukutte."
I say to you, It is not so: but if your hearts are not changed, you will all come to an end in the same way.
ουχι λεγω υμιν αλλ εαν μη μετανοητε παντες ομοιως απολεισθε
- 6 Ja hän puhui tämän vertauksen: "Eräällä miehellä oli viikunapuu istutettuna viinitarhassaan; ja hän tuli etsimään hedelmää siitä, mutta ei löytänyt.
And he made up this story for them: A certain man had a fig-tree in his garden, and he came to get fruit from it, and there was no fruit.
ελεγεν δε ταυτην την παραβολην συκην ειχεν τις εν τω αμπελωνι αυτου πεφυτευμενην και ηλθεν καρπον ζητων εν αυτη και ουχ ευρεν
- 7 Niin hän sanoi viinitarhurille: 'Katso, kolmena vuotena minä olen käynyt etsimässä hedelmää tästä viikunapuusta, mutta en ole löytänyt. Hakkaa se pois; mitä varten se vielä maata laihduttaa?'
And he said to the gardener, See, for three years I have been looking for fruit from this tree, and I have not had any: let it be cut down; why is it taking up space?
ειπεν δε προς τον αμπελουργον ιδου τρια ετη ερχομαι ζητων καρπον εν τη συκη ταυτη και ουχ ευρισκω εκκοπον αυτην ινατι και την γην καταργει
- 8 Mutta tämä vastasi ja sanoi hänelle: 'Herra, anna sen olla vielä tämä vuosi; sillä aikaa minä kuokin ja lannoitan maan sen ympäriltä.
And he said, Lord, let it be for this year, and I will have the earth turned up round it, and put animal waste on it, to make it fertile:
ο δε αποκριθεις λεγει αυτω κυριε αφες αυτην και τουτο το ετος εως οτου σκαψω περι αυτην και βαλω κοπριαν
- 9 Ehkä se ensi vuonna tekee hedelmää; mutta jos ei, niin hakkaa se pois.'
And if, after that, it has fruit, it is well; if not, let it be cut down.
καν μεν ποιηση καρπον ει δε μηγε εις το μελλον εκκοψεις αυτην
- 10 Ja hän oli opettamassa eräässä synagoogassa sapattina.
And he was teaching in one of the Synagogues on the Sabbath.
ην δε διδασκων εν μια των συναγωγων εν τοις σαββασιν
- 11 Ja katso, siellä oli nainen, jossa oli ollut heikkouden henki kahdeksantoista vuotta, ja hän oli koukistunut ja täydelleen kykenemätön oikaisemaan itseänsä.
And there was a woman who had had a disease for eighteen years; she was bent, and was not able to make herself straight.
και ιδου γυνη ην πνευμα εχουσα ασθενειας ετη δεκα και οκτω και ην συγκοπτουσα και μη δυναμενη ανακυψαι εις το παντελες

- 12 Hänet nähdessään Jeesus kutsui hänet luoksensa ja sanoi hänelle: "Nainen, sinä olet päässyt heikkoudestasi",
And when Jesus saw her, he said to her, Woman, you are made free from your disease.
ιδων δε αυτην ο ιησους προσεφωνησεν και ειπεν αυτη γυναι απολελυσαι της ασθeneias σου
- 13 ja pani kätensä hänen päälleen. Ja heti hän oikaisi itsensä suoraksi ja ylisti Jumalaa.
And he put his hands on her, and she was made straight, and gave praise to God.
και επεθηκεν αυτη τας χειρας και παραχρημα ανωρθωθη και εδοξαζεν τον θεον
- 14 Mutta synagoogan esimies, joka närkästyi siitä, että Jeesus paransi sapattina, rupesi puhumaan ja sanoi kansalle: "Kuusi päivää on, joina tulee työtä tehdä; tulkaa siis niinä päivinä parannuttamaan itseänne, älkääkää sapattinpäivänä".
And the ruler of the Synagogue was angry because Jesus had made her well on the Sabbath, and he said to the people, There are six days in which men may do work: so come on those days to be made well, and not on the Sabbath.
αποκριθεις δε ο αρχισυναγωγος αγανακτων οτι τω σαββατω εθεραπευσεν ο ιησους ελεγεν τω οχλω εξ ημεραι εισιν εν αις δει εργαζεσθαι εν ταυταις ουν ερχομενοι θεραπευεσθε και μη τη ημερα τω σαββατου
- 15 Mutta Herra vastasi hänelle ja sanoi: "Te ulkokullatut, eikö jokainen teistä sapattina päästä härkäänsä tai aasiansa seimestä ja vie sitä juomaan?
But the Lord gave him an answer and said, O you false men! do you not, every one of you, on the Sabbath, let loose his ox and his ass and take it to the water?
απεκριθη ουν αυτω ο κυριος και ειπεν υποκριτα εκαστος υμων τω σαββατω ου λυει τον βουν αυτου η τον ονον απο της φατνης και απαγαγων ποτιζει
- 16 Ja tätä naista, joka on Aabrahamin tytär ja jota saatana on pitänyt sidottuna, katso, jo kahdeksantoista vuotta, tätäkö ei olisi pitänyt päästää siitä siteestä sapattinpäivänä?"
And is it not right for this daughter of Abraham, who has been in the power of Satan for eighteen years, to be made free on the Sabbath?
ταυτην δε θυγατερα αβρααμ ουσαν ην εδησεν ο σατανας ιδου δεκα και οκτω ετη ουκ εδει λυθηναι απο του δεσμου τουτου τη ημερα του σαββατου
- 17 Ja hänen näin sanoessaan kaikki hänen vastustajansa häpesivät, ja kaikki kansa iloitsi kaikista niistä ihmeellisistä teoista, joita hän teki.
And when he said these things, those who were against him were shamed, and all the people were full of joy because of the great things which were done by him.
και ταυτα λεγοντος αυτου κατησχυνοντο παντες οι αντικειμενοι αυτω και πας ο οχλος εχαιρεν επι πασιν τοις ενδοξοις τοις γινομενοις υπ αυτου
- 18 Niin hän sanoi: "Minkä kaltainen on Jumalan valtakunta, ja mihin minä sen vertaisin?
Then he said, What is the kingdom of God like? what comparison may I make of it?
ελεγεν δε τινη ομοια εστιν η βασιλεια του θεου και τινη ομοιωσω αυτην
- 19 Se on sinapinsiemenen kaltainen, jonka mies otti ja kylvi puutarhaansa; ja se kasvoi, ja siitä tuli puu, ja taivaan linnut tekivät pesänsä sen oksille."
It is like a grain of mustard seed which a man took and put in his garden, and it became a tree, and the birds of heaven made their resting-places in its branches.
ομοια εστιν κοκκω σιναπεως ον λαβων ανθρωπος εβαλεν εις κηπον εαυτου και ηρξησεν και εγενετο εις δενδρον μεγα και τα πετεινα του ουρανου κατεσκηνωσεν εν τοις κλαδοις αυτου
- 20 Ja taas hän sanoi: "Mihin minä vertaisin Jumalan valtakunnan?
And again he said, What is the kingdom of God like?
και παλιν ειπεν τινη ομοιωσω την βασιλειαν του θεου
- 21 Se on hapatuksen kaltainen, jonka nainen otti ja sekoitti kolmeen vakalliseen jauhoja, kunnes kaikki happani."
It is like leaven, which a woman put into three measures of meal, and it was all leavened.
ομοια εστιν ζυμη ην λαβουσα γυνη ενεκρυσεν εις αλευρου σατα τρια εως ου εξυμωθη ολον
- 22 Ja hän vaelsi kaupungista kaupunkiin ja kylästä kylään ja opetti, kulkien Jerusalemiä kohti.
And he went on his way, through towns and country places, teaching and journeying to Jerusalem.
και διεπορευετο κατα πολεις και κωμας διδασκων και πορειαν ποιουμενος εις ιερουσαλημ
- 23 Ja joku kysyi häneltä: "Herra, onko niitä vähän, jotka pelastuvat? Niin hän sanoi heille:
And someone said to him, Lord, will only a small number have salvation? And he said to them,
ειπεν δε τις αυτω κυριε ει ολιγοι οι σωζομενοι ο δε ειπεν προς αυτους
- 24 "Kilvoitelkaa päästäksenne sisälle ahtaasta ovesta, sillä monet, sanon minä teille, koettavat päästä sisälle, mutta eivät voi.
Do your best to go in by the narrow door, for I say to you, A number will make the attempt to go in, but will not be able to do so.
αγωνιζεσθε εισελθην δια της στενης πυλης οτι πολλοι λεγω υμιν ζητησουσιν εισελθην και ουκ ισχυσουσιν

- 25 Sen jälkeen kuin perheenisäntä on noussut ja sulkenut oven ja te rupeatte seisomaan ulkona ja kolkuttamaan ovea sanoen: 'Herra, avaa meille', vastaa hän ja sanoo teille: 'En minä tunne teitä enkä tiedä, mistä te olette'.
When the master of the house has got up, and the door has been shut, and you, still outside, give blows on the door, saying, Lord, let us in; he will make answer and say, I have no knowledge of where you come from.
αφ ου αν εγερθη ο οικοδεσποτης και αποκλειση την θυραν και αρξησθε εξω εσταναι και κρουειν την θυραν λεγοντες κυριε κυριε ανοιξον ημιν και αποκριθεις ερει υμιν ουκ οιδα υμας ποθεν εστε
- 26 Silloin te rupeatte sanomaan: 'Mehän söimme ja joimme sinun seurassasi, ja meidän kaduillamme sinä opetit'.
Then you will say, We have taken food and drink with you, and you were teaching in our streets.
τοτε αρξεσθε λεγειν εφαγομεν ενωπιον σου και επιομεν και εν ταις πλαταιαις ημων εδιδασξας
- 27 Mutta hän on lausuva: 'Minä sanon teille: en tiedä, mistä te olette. Menkää pois minun tyköäni, kaikki te vääryyden tekijät.'
But he will say, Truly, I have no knowledge of you or where you come from; go away from me, you workers of evil.
και ερει λεγω υμιν ουκ οιδα υμας ποθεν εστε αποστητε απ εμου παντες οι εργαται της αδικιας
- 28 Siellä on oleva itku ja hammasten kiristys, kun näette Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin ja kaikkien profeettain olevan Jumalan valtakunnassa, mutta huomaatte itsenne heitetyiksi ulos.
There will be weeping and cries of sorrow when you see Abraham, Isaac, and Jacob, and all the prophets, in the kingdom of God, but you yourselves are shut outside.
εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων οταν οψησθε αβρααμ και ισαακ και ιακωβ και παντας τους προφητας εν τη βασιλεια του θεου υμας δε εκβαλλομενους εξω
- 29 Ja tulijoita saapuu idästä ja lännestä ja pohjoisesta ja etelästä, ja he aterioitsevat Jumalan valtakunnassa.
And they will come from the east and from the west, from the north and from the south, and take their places in the kingdom of God.
και ηξουσιν απο ανατολων και δυσμων και απο βορρα και νοτου και ανακλιθησονται εν τη βασιλεια του θεου
- 30 Ja katso, on viimeisiä, jotka tulevat ensimmäisiksi, ja on ensimmäisiä, jotka tulevat viimeisiksi."
And the last will be first, and the first will be last.
και ιδου εισιν εσχατοι οι εσονται πρωτοι και εισιν πρωτοι οι εσονται εσχατοι
- 31 Samalla hetkellä tuli hänen luoksensa muutamia fariseuksia, ja he sanoivat hänelle: "Lähde ja mene täältä pois, sillä Herodes tahtoo tappaa sinut".
At that time, certain Pharisees came to him and said, Go away from this place, because Herod's purpose is to put you to death.
εν αυτη τη ημερα προσηλθον τινες φαρισαιοι λεγοντες αυτω εξελθε και πορευου εντευθεν οτι ηρωδης θελει σε αποκτειναι
- 32 Niin hän sanoi heille: "Menkää ja sanokaa sille ketulle: 'Katso, minä ajan ulos riivaajia ja parannan sairaita tänään ja huomenna, ja kolmantena päivänä minä pääsen määräni päähän'.
And he said, Go and say to that fox, I send out evil spirits and do works of mercy today and tomorrow, and on the third day my work will be complete.
και ειπεν αυτοις πορευθεντες ειπατε τη αλωπεκι ταυτη ιδου εκβαλλω δαιμονια και ιασεις επιτελω σημερον και αυριον και τη τριτη τελειουμαι
- 33 Kuitenkin minun pitää vaeltaman tänään ja huomenna ja ylihuomenna, sillä ei sovi, että profeetta saa surmansa muualla kuin Jerusalemissa.
But I have to go on my way today and tomorrow and the third day, for it is not right for a prophet to come to his death outside Jerusalem.
πλην δει με σημερον και αυριον και τη εχομενη πορευεσθαι οτι ουκ ενδεχεται προφητην απολεσθαι εξω ιερουσαλημ
- 34 Jerusalemla, Jerusalemla, sinä, joka tapat profeetat ja kivität ne, jotka ovat sinun tykösi lähetetyt, kuinka usein minä olen tahtonut koota sinun lapsesi, niinkuin kana kokoaa poikansa siipiensä alle! Mutta te ette ole tahtoneet.
O Jerusalem, Jerusalem, putting to death the prophets, and stoning those who were sent to her! again and again would I have taken your children to myself, as a bird takes her young ones under her wings, but you would not!
ιερουσαλημ ιερουσαλημ η αποκτεινουσα τους προφητας και λιθοβολουσα τους απεσταλμενους προς αυτην ποσακις ηθελησα επισυναξαι τα τεκνα σου ον τροπον ορνις την εαυτης νοσσιαν υπο τας πτερυγας και ουκ ηθελησατε
- 35 Katso, 'teidän huoneenne on jäävä hyljätäksi'. Mutta minä sanon teille: te ette näe minua, ennenkuin se aika tulee, jolloin te sanotte: 'Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen'.
Now see, your house is waste, and I say to you, You will not see me again till you say, A blessing on him who comes in the name of the Lord.
ιδου αφιεται υμιν ο οικος υμων ερημος αμην δε λεγω υμιν οτι ου μη με ιδητε εως αν ηξη οτε ειπητε ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι κυριου
- 1 Ja kun hän sapattina tuli erään fariseusten johtomiehen taloon aterialle, pitivät he häntä silmällä.
And it came about that when he went into the house of one of the chief Pharisees on the Sabbath, to have a meal, they were watching him.
και εγενετο εν τω ελθειν αυτον εις οικον τινος των αρχοντων των φαρισαιων σαββατο φαγειν αρτον και αυτοι ησαν παρατηρουμενοι αυτον

- 2 Ja katso, siellä oli vesitautinen mies hänen edessään.
And a certain man was there who had a disease.
και ιδου ανθρωπος τις ην υδρωπικος εμπροσθεν αυτου
- 3 Niin Jeesus rupesi puhumaan lainoppineille ja fariseuksille ja sanoi: "Onko luvallista parantaa sapattina, vai eikö?" Mutta he olivat vaiti.
And Jesus, answering, said to the scribes and Pharisees, Is it right to make people well on the Sabbath or not?
και αποκριθεις ο ιησους ειπεν προς τους νομικους και φαρισαιους λεγων ει εξεστιν τω σαββατω θεραπεινεν
- 4 Ja hän koski mieheen, paransi hänet ja laski menemään.
But they said nothing. And he made him well and sent him away.
οι δε ησυχασαν και επιλαβομενος ιασατο αυτον και απελυσεν
- 5 Ja hän sanoi heille: "Jos joltakin teistä putoaa poika tai härkä kaivoon, eikö hän heti vedä sitä ylös sapatinpäivänäkin?"
And he said to them, Which of you, whose ox or ass has got into a water-hole, will not straight away get him out on the Sabbath?
και αποκριθεις προς αυτους ειπεν τινος υμων ονος η βους εις φρεαρ εμπεσειται και ουκ ευθεως ανασπασει αυτον εν τη ημερα του σαββατου
- 6 Eivätkä he kyenneet vastaamaan tähän.
And they had no answer to that question.
και ουκ ισχυσαν ανταποκριθηναι αυτω προς ταυτα
- 7 Ja huomattessaan, kuinka kutsutut valitsivat itselleen ensimmäisiä sijoja, hän puhui heille vertauksen ja sanoi heille:
And he gave teaching in the form of a story to the guests who came to the feast, when he saw how they took the best seats; saying to them,
ελεγεν δε προς τους κεκλημενους παραβολην επεχων πως τας πρωτοκλισιας εξελεγοντο λεγων προς αυτους
- 8 "Kun joku on kutsunut sinut häihin, älä asetu aterioimaan ensimmäiselle sijalle; sillä, jos hän on kutsunut jonkun sinua arvollisemman,
When you get a request to come to a feast, do not take the best seat, for a more important man than you may be coming,
οταν κληθης υπο τινος εις γαμους μη κατακλιθης εις την πρωτοκλισιαν μηποτε εντιμωτερος σου η κεκλημενος υπ αυτου
- 9 niin hän, joka on sinut ja hänet kutsunut, ehkä tulee ja sanoo sinulle: 'Anna tälle sija', ja silloin sinä saat häveten siirtyä viimeiselle paikalle.
And then the giver of the feast will come to you and say, Give your place to this man; and you, with shame, will have to take the lowest seat.
και ελθων ο σε και αυτον καλεσας ερει σοι δος τουτω τοπον και τοτε αρξη μετ αισχυνης τον εσατον τοπον κατεχειν
- 10 Vaan kun olet kutsuttu, mene ja asetu viimeiselle sijalle, ja niin on se, joka on sinut kutsunut, sisään tullessaan sanova sinulle: 'Ystäväni, astu ylemmäksi'. Silloin tulee sinulle kunnia kaikkien pöytäkumppaniasi edessä.
But when you come, go and take the lowest seat, so that when the giver of the feast comes, he may say to you, Friend, come up higher; and then you will have honour in the eyes of all the others who are there.
αλλ οταν κληθης πορευθεις αναπεσον εις τον εσατον τοπον ινα οταν ελθη ο κεκληκος σε ειπη σοι φιλε προσαναβηθι ανωτερον τοτε εσαι σοι δοξα ενωπιον των συνανακειμενων σοι
- 11 Sillä jokainen, joka itsensä ylentää, alennetaan, ja joka itsensä alentaa, se ylennetään."
For every man who gives himself a high place will be put down, but he who takes a low place will be lifted up.
οτι πας ο υψων εαυτον ταπεινωθησεται και ο ταπεινων εαυτον υψωθησεται
- 12 Ja hän sanoi myös sille, joka oli hänet kutsunut: "Kun laitat päivälliset tai illalliset, älä kutsu ystäviäsi, älä veljiäsi, älä sukulaisasiä äläkä rikkaita naapureita, etteivät hekin vuorostaan kutsuisi sinua, ja ettet sinä siten saisi maksua.
And he said to the master of the house, When you give a feast, do not send for your friends and your brothers and your family or your neighbours who have wealth, for they may give a feast for you, and so you will get a reward.
ελεγεν δε και τω κεκληκοτι αυτον οταν ποιης αριστον η δειπνον μη φωνει τους φιλους σου μηδε τους αδελφους σου μηδε τους συγγενεις σου μηδε γειτονας πλουσιους μηποτε και αυτοι σε αντικαλ εσωσιν και γνηται σοι ανταποδομα
- 13 Vaan kun laitat pidot, kutsu köyhiä, raajarikkoja, rampoja, sokeita;
But when you give a feast, send for the poor and the blind and those who are broken in body:
αλλ οταν ποιης δοχην καλει πτωχους αναπηρους χωλους τυφλους

- 14 niin sinä olet oleva autuas, koska he eivät voi maksaa sinulle; sillä sinulle maksetaan vanhurskasten ylösnousemuksessa."
And you will have a blessing, because they will not be able to give you any payment, and you will get your reward when the upright come back from the dead.
και μακαριος εση οτι ουκ εχουσιν ανταποδουναι σοι ανταποδοθησεται γαρ σοι εν τη αναστασει των δικαιων
- 15 Tämän kuullessaan eräs pöytäkumppaneista sanoi hänelle: "Autuas se, joka saa olla aterialla Jumalan valtakunnassa!"
And, hearing these words, one of those who were at table with him said to him, Happy is the man who will be a guest in the kingdom of God.
ακουσας δε τις των συνανακειμενων ταυτα ειπεν αυτω μακαριος ος φαγεται αρτον εν τη βασιλεια του θεου
- 16 Niin hän sanoi hänelle: "Eräs mies laittoi suuret illalliset ja kutsui monta.
And he said to them, A certain man gave a great feast, and sent word of it to a number of people.
ο δε ειπεν αυτω ανθρωπος τις εποιησεν δειπνον μεγα και εκαλεσεν πολλους
- 17 Ja illallisajan tullessa hän lähetti palvelijansa sanomaan kutsutuille: 'Tulkaa, sillä kaikki on jo valmiina'.
And when the time had come, he sent his servants to say to them, Come, for all things are now ready.
και απεστειλεν τον δουλον αυτου τη ωρα του δειπνου ειπειν τοις κεκλημενοις ερχεσθε οτι ηδη ετοιμα εστιν παντα
- 18 Mutta he rupesivat kaikki järjestään estelemään. Ensimmäinen sanoi hänelle: 'Minä ostin pellon, ja minun täytyy lähteä sitä katsomaan; pyydän sinua, pidä minut estettynä'.
And they all gave reasons why they were not able to come. The first said to him, I have got a new field, and it is necessary for me to go and see it: I am full of regret that I am unable to come.
και ηρξαντο απο μιας παρατεισθαι παντες ο πρωτος ειπεν αυτω αγρον ηγορασα και εχω αναγκην εξελθειν και ιδειν αυτον ερωτω σε εχε με παρητημενον
- 19 Toinen sanoi: 'Minä ostin viisi paria härkiä ja menen niitä koettelemaan; pyydän sinua, pidä minut estettynä'.
And another said, I have got some cattle, and I am going to make a test of them: I am full of regret that I am unable to come.
και ετερος ειπεν ζευγη βοων ηγορασα πεντε και πορευομαι δοκιμασαι αυτα ερωτω σε εχε με παρητημενον
- 20 Vielä toinen sanoi: 'Minä otin vaimon, ja sentähden en voi tulla'.
And another said, I have been married, and so I am not able to come.
και ετερος ειπεν γυναικα εγημα και δια τουτο ου δυναμαι ελθειν
- 21 Ja palvelija tuli takaisin ja ilmoitti herralleen tämän. Silloin isäntä vihastui ja sanoi palvelijalleen: 'Mene kiiruusti kaupungin kaduille ja kujille ja tuo köyhät ja raajarikot, sokeat ja rannat tänne sisälle'.
And the servant came back and gave his master an account of these things. Then the master of the house was angry and said to the servant, Go out quickly into the streets of the town and get the poor, the blind, and those who are broken in body.
και παραγενομενος ο δουλος εκεινος απηγγειλεν τω κυριω αυτου ταυτα τοτε οργισθεις ο οικοδεσποτης ειπεν τω δουλω αυτου εξελθε ταχεως εις τας πλατειας και ρυμας της πολεως και τους πτωχους και αναπηρους και χωλους και τυφλους εισαγαγε ωδε
- 22 Ja palvelija sanoi: 'Herra, on tehty, minkä käskit, ja vielä on tilaa'.
And the servant said, Lord, your orders have been done, and still there is room.
και ειπεν ο δουλος κυριε γεγονεν ως επεταξας και ετι τοπος εστιν
- 23 Niin Herra sanoi palvelijalle: 'Mene teille ja aitovierille ja pakota heitä tulemaan sisälle, että minun taloni täyttyisi;
And the lord said to the servant, Go out into the roads and the fields, and make them come in, so that my house may be full.
και ειπεν ο κυριος προς τον δουλον εξελθε εις τας οδους και φραγμαους και αναγκασον εισελθειν ινα γεμισθη ο οικος μου
- 24 sillä minä sanon teille, ettei yksikään niistä miehistä, jotka olivat kutsutut, ole maistava minun illallisian'.
For I say to you that not one of those who were requested to come will have a taste of my feast.
λεγω γαρ υμιν οτι ουδεις των ανδρων εκεινων των κεκλημενων γευσεται μου του δειπνου
- 25 Ja hänen mukanaan kulki paljon kansaa; ja hän kääntyi ja sanoi heille:
Now a great number of people went with him.
συνπορευοντο δε αυτω οχλοι πολλοι και στραφεις ειπεν προς αυτους
- 26 "Jos joku tulee minun tyköni eikä vihaa isäänsä ja äitiänsä ja vaimoan ja lapsiaan ja veljiään ja sisariaan, vieläpä omaa elämänsäkin, hän ei voi olla minun opetuslapseni.
And turning round, he said to them, If any man comes to me, and has not hate for his father and mother and wife and children and brothers and sisters, and even for his life, he may not be my disciple.
ει τις ερχεται προς με και ου μισει τον πατερα εαυτου και την μητερα και την γυναικα και τα τεκνα και τους αδελφους και τας αδελφας ετι δε και την εαυτου ψυχην ου δυναται μου μαθητης ειναι

- 27 **Ja joka ei kannata ristiänsä ja seuraa minua, se ei voi olla minun opetuslapseni.**
Whoever does not take up his cross and come after me may not be my disciple.
 και οστις ου βασταζει τον σταυρον αυτου και ερχεται οπισω μου ου δυναται μου ειναι μαθητης
- 28 **Sillä jos joku teistä tahtoo rakentaa tornin, eikö hän ensin istu laskemaan kustannuksia, nähdäkseen, onko hänellä varoja rakentaa se valmiiksi,**
For which of you, desiring to put up a tower, does not first give much thought to the price, if he will have enough to make it complete?
 τις γαρ εξ υμων θελων πυργον οικοδομησαι ουχι πρωτον καθισας ψηφιζει την δαπανην ει εχει τα προς απαρτισμον
- 29 **etteivät, kun hän on pannut perustuksen, mutta ei kykene saamaan rakennusta valmiiksi, kaikki, jotka sen näkevät, rupeaisi pilkkaamaan häntä**
For fear that if he makes a start and is not able to go on with it to the end, all who see it will be laughing at him,
 ινα μηποτε θεντος αυτου θεμελιον και μη ισχυοντος εκτελεσαι παντες οι θεωρουντες αρξωνται εμπαιζειν αυτο
- 30 **sanoen: "Tuo mies ryhtyi rakentamaan, mutta ei kyennyt saamaan valmiiksi"?**
And saying, This man made a start at building and is not able to make it complete.
 λεγοντες οτι ουτος ο ανθρωπος ηρξατο οικοδομειν και ουκ ισχυσεν εκτελεσαι
- 31 **Tahi jos joku kuningas tahtoo lähteä sotimaan toista kuningasta vastaan, eikö hän ensin istu ja pidä neuvoa, kykeneekö hän kymmenellä tuhannella kohtaamaan sitä, joka tulee häntä vastaan kahdellakymmenellä tuhannella?**
Or what king, going to war with another king, will not first take thought if he will be strong enough, with ten thousand men, to keep off him who comes against him with twenty thousand?
 η τις βασιλευς πορευομενος συμβαλειν ετερω βασιλει εις πολεμον ουχι καθισας πρωτον βουλευεται ει δυνατος εστιν εν δεκα χιλιασιν απαντησαι τω μετα εικοσι χιλιαδων ερχομενω επ αυτον
- 32 **Ja ellei kykene, niin hän, toisen vielä ollessa kaukana, lähettää hänen luoksensa lähettäjä hieromaan rauhaa.**
Or while the other is still a great distance away, he sends representatives requesting conditions of peace.
 ει δε μηγε ετι αυτου πορρω οντος πρεσβειαν αποστειλας ερωτα τα προς ειρηνην
- 33 **Niin ei myös teistä yksikään, joka ei luovu kaikesta, mitä hänellä on, voi olla minun opetuslapseni.**
And so whoever is not ready to give up all he has may not be my disciple.
 ουτως ουν πας εξ υμων ος ουκ αποτασεται πασιν τοις εαυτου υπαρχουσιν ου δυναται μου ειναι μαθητης
- 34 **Suola on hyvä; mutta jos suolakin käy mauttomaksi, millä se saadaan suolaiseksi?**
For salt is good, but if the taste goes from it, of what use is it?
 καλον το αλας εαν δε το αλας μωρανθη εν τινη αρτυθησεται
- 35 **Ei se kelpaa maahan eikä lantaan; se heitetään pois. Jolla on korvat kuulla, se kuulkoon!"**
It is no good for the land or for the place of waste; no one has a use for it. He who has ears, let him give ear.
 ουτε εις γην ουτε εις κοπριαν ευθετον εστιν εξω βαλλουσιν αυτο ο εχων ωτα ακουειν ακουετω
- 1 **Ja kaikki publikaanit ja syntiset tulivat hänen tykönsä kuulemaan häntä.**
Now all the tax-farmers and sinners came near to give ear to him.
 ησαν δε εγγιζοντες αυτω παντες οι τελωναι και οι αμαρτωλοι ακουειν αυτου
- 2 **Mutta fariseukset ja kirjanoppineet nurisivat ja sanoivat: "Tämä ottaa vastaan syntisiä ja syö heidän kanssaan".**
And the Pharisees and scribes were angry, saying, This man gives approval to sinners, and takes food with them.
 και διεγογγυζον οι φαρισαιοι και οι γραμματαις λεγοντες οτι ουτος αμαρτωλους προσδεχεται και συνεσθιει αυτοις
- 3 **Niin hän puhui heille tämän vertauksen sanoen:**
And he made a story for them, saying,
 ειπεν δε προς αυτοις την παραβολην ταυτην λεγων
- 4 **"Jos jollakin teistä on sata lammasta ja hän kadottaa yhden niistä, eikö hän jätä niitä yhdeksääkymmentä yhdeksää erämaahan ja mene etsimään kadonnutta, kunnes hän sen löytää?**
What man of you, having a hundred sheep, if one of them gets loose and goes away, will not let the ninety-nine be in the waste land by themselves, and go after the wandering one, till he sees where it is?
 τις ανθρωπος εξ υμων εχων εκατον προβατα και απολεσας εν εξ αυτων ου καταλειπει τα εννηνηκονταεννεα εν τη ερημω και πορευεται επι το απολωλος εως ευρη αυτο

- 5 **Ja löydettyään hän panee sen hartioillensa iloiten.**
And when he has got it again, he takes it in his arms with joy.
και ευρων επιτιθησιν επι τους ωμους εαυτου χαιρων
- 6 **Ja kun hän tulee kotiin, kutsuu hän kokoon ystävänsä ja naapurinsa ja sanoo heille: 'Hoitkaa minun kanssani, sillä minä löysin lampaani, joka oli kadonnut'.**
And when he gets back to his house, he sends for his neighbours and friends, saying to them, Be glad with me, for I have got back my sheep which had gone away.
και ελθων εις τον οικον συγκαλει τους φιλους και τους γειτονας λεγων αυτοις συχαρητε μοι οτι ευρον το προβατον μου το απολωλος
- 7 **Minä sanon teille: samoin on ilo taivaassa suurempi yhdestä syntisestä, joka tekee parannuksen, kuin yhdeksästäkymmenestä yhdeksästä vanhurskaasta, jotka eivät parannusta tarvitse.**
I say to you that even so there will be more joy in heaven when one sinner is turned away from his wrongdoing, than for ninety-nine good men, who have no need of a change of heart.
λεγω υμιν οτι ουτως χαρα εσται εν τω ουρανω επι ενι αμαρτωλω μετανοουντι η επι εννενηκονταεννεα δικαιοις οιτινες ου χρειαν εχουσιν μετανοιας
- 8 **Tahi jos jollakin naisella on kymmenen hopearahaa ja hän kadottaa yhden niistä, eikö hän sytytä lampua ja lakaise huonetta ja etsi visusti, kunnes hän sen löytää?**
Or what woman, having ten bits of silver, if one bit has gone from her hands, will not get a light, and go through her house, searching with care till she sees it?
η τις γυνη δραχμιας εχουσα δεκα εαν απολεση δραχμην μιαν ουχι απτει λυχνον και σαροι την οικιαν και ζητει επιμελωσ εως ουτου ευρη
- 9 **Ja löydettyään hän kutsuu kokoon ystäväntärensä ja naapurinaiset ja sanoo: 'Hoitkaa minun kanssani, sillä minä löysin rahan, jonka olin kadottanut'.**
And when she has it again, she gets her friends and neighbours together, saying, Be glad with me, for I have got back the bit of silver which had gone from me.
και ευρουσα συγκαλειται τας φιλας και τας γειτονας λεγουσα συχαρητε μοι οτι ευρον την δραχμην ην απολεσα
- 10 **Niin myös, sanon minä teille, on ilo Jumalan enkeleillä yhdestä syntisestä, joka tekee parannuksen."**
Even so, I say to you, There is joy among the angels of God, when one sinner is turned away from his wrongdoing.
ουτως λεγω υμιν χαρα γινεται ενωπιον των αγγελων του θεου επι ενι αμαρτωλω μετανοουντι
- 11 **Vielä hän sanoi: "Eräällä miehellä oli kaksi poikaa.**
And he said, A certain man had two sons:
ειπεν δε ανθρωπος τις ειχεν δυο υιους
- 12 **Ja nuorempi heistä sanoi isälleen: 'Isä, anna minulle se osa tavaroista, mikä minulle on tuleva'.** Niin hän jakoi heille omaisuutensa.
And the younger of them said to his father, Father, give me that part of your property which will be mine. And he made division of his goods between them.
και ειπεν ο νεωτερος αυτων τω πατρι πατερ δοσ μοι το επιβαλλον μερος της ουσιας και διειλεν αυτοις τον βιον
- 13 **Eikä kulunut montakaan päivää, niin nuorempi poika kokosi kaiken omansa ja matkusti pois kaukaiseen maahan; ja siellä hän hävitti tavaransa eläen irستاasti.**
And not long after, the younger son got together everything which was his and took a journey into a far-away country, and there all his money went in foolish living.
και μετ ου πολλας ημερας συναγαγον απαντα ο νεωτερος υιος απεδημησεν εις χωραν μακραν και εκει διεσκορπισεν την ουσιαν αυτου ζων ασωτως
- 14 **Mutta kun hän oli kaikki tuhlanut, tuli kova nälkä koko siihen maahan, ja hän alkoi kärsiä puutetta.**
And when everything was gone, there was no food to be had in that country, and he was in need.
δαπανησαντος δε αυτου παντα εγενετο λιμος ισχυρος κατα την χωραν εκεινην και αυτος ηρξατο υστερεισθαι
- 15 **Ja hän meni ja yhtyi erääseen sen maan kansalaiseen, ja tämä lähetti hänet tiluksilleen kaitsemaan sikoja.**
And he went and put himself into the hands of one of the people of that country, and he sent him into his fields to give the pigs their food.
και πορευθεισ εκολληθη ενι των πολιτων της χωρας εκεινης και επεμψεν αυτον εις τους αγρους αυτου βοσκειν χοιρους
- 16 **Ja hän halusi täyttää vatsansa niillä palkohedelmillä, joita siat söivät, mutta niitäkään ei kukaan hänelle antanut.**
And so great was his need that he would have been glad to take the pigs' food, and no one gave him anything.
και επεθυμει γεμισαι την κοιλιαν αυτου απο των κερατιων ων ησθιον οι χοιροι και ουδεις εδιδου αυτω
- 17 **Niin hän meni itseensä ja sanoi: 'Kuinka monella minun isäni palkkalaisella on yltäkyllin leipää, mutta minä kuolen täällä nälkään!'**
But when he came to his senses, he said, What numbers of my father's servants have bread enough, and more, while I am near to death here through need of food!
εις εαυτον δε ελθων ειπεν ποσοι μισθιοι του πατρος μου περισσεουσιν αρτων εγω δε λιμω απολλυμαι
- 18 **Minä nouse ja menen isäni tykö ja sanon hänelle: Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi**
I will get up and go to my father, and will say to him, Father, I have done wrong, against heaven and in your eyes:
αναστας πορευσομαι προς τον πατερα μου και ερω αυτω πατερ ημαρτον εις τον ουρανον και ενωπιον σου

- 19 enkä enää ansaitse, että minua sinun pojaksesi kutsutaan; tee minut yhdeksi palkkalaisistasi.'
I am no longer good enough to be named your son: make me like one of your servants.
και ουκετι εμι αξιος κληθηναι υιος σου ποιησον με ως ενα των μισθων σου
- 20 Ja hän nousi ja meni isänsä tykö. Mutta kun hän vielä oli kaukana, näki hänen isänsä hänet ja armahti häntä, juoksi häntä vastaan ja lankesi hänen kaulaansa ja suuteli häntä hellästi.
And he got up and went to his father. But while he was still far away, his father saw him and was moved with pity for him and went quickly and took him in his arms and gave him a kiss.
και αναστας ηλθεν προς τον πατερα εαυτου ετι δε αυτου μακραν απεχοντος ειδεν αυτον ο πατηρ αυτου και εσπλαγχνισθη και δραμων επεπεσεν επι τον τραχηλον αυτου και κατεφιλησεν αυτον
- 21 Mutta poika sanoi hänelle: 'Isä, minä olen tehnyt syntiä taivasta vastaan ja sinun edessäsi enkä enää ansaitse, että minua sinun pojaksesi kutsutaan'.
And his son said to him, Father, I have done wrong, against heaven and in your eyes: I am no longer good enough to be named your son.
ειπεν δε αυτω ο υιος πατερ ημαρτον εις τον ουρανον και ενωπιον σου και ουκετι εμι αξιος κληθηναι υιος σου
- 22 Silloin isä sanoi palvelijoilleen: 'Tuokaa pian parhaat vaatteet ja pukekaa hänet niihin, ja pankaa sormus hänen sormeensa ja kengät hänen jalkaansa;
But the father said to his servants, Get out the first robe quickly, and put it on him, and put a ring on his hand and shoes on his feet:
ειπεν δε ο πατηρ προς τους δουλους αυτου εξενεγκατε την στολην την πρωτην και ενδυσατε αυτον και δοτε δακτυλιον εις την χειρα αυτου και υποδηματα εις τους ποδας
- 23 ja noutakaa syötetty vasikka ja teurastakaa. Ja syökäämme ja pitäkäämme iloa,
And get the fat young ox and put it to death, and let us have a feast, and be glad.
και ενεγκαντες τον μοσχον τον σιτευτον θυσατε και φαγοντες ευφρανθωμεν
- 24 sillä tämä minun poikani oli kuollut ja virkosi eloon, hän oli kadonnut ja on jälleen löytynyt.' Ja he rupesivat iloa pitämään.
For this, my son, who was dead, is living again; he had gone away from me, and has come back. And they were full of joy.
οτι ουτος ο υιος μου νεκρος ην και ανεζησεν και απολωλος ην και ευρεθη και ηρξαντο ευφρανεσθαι
- 25 Mutta hänen vanhempi poikansa oli pellolla. Ja kun hän tuli ja lähestyi kotia, kuuli hän laulun ja karkelon.
Now the older son was in the field: and when he came near the house, the sounds of music and dancing came to his ears.
ην δε ο υιος αυτου ο πρεσβυτερος εν αγρω και ως ερχομενος ηγγισεν τη οικια ηκουσεν συμφωνιας και χορων
- 26 Ja hän kutsui luoksensa yhden palvelijoista ja tiedusteli, mitä se oli.
And he sent for one of the servants, questioning him about what it might be.
και προσκαλεσαμενος ενα των παιδων αυτου επυνθανετο τι ειη ταυτα
- 27 Tämä sanoi hänelle: 'Sinun veljesi on tullut, ja isäsi teurastutti syötetyn vasikan, kun sai hänet terveenä takaisin'.
And he said to him, Your brother has come; and your father has had the young ox put to death because he has come back safely.
ο δε ειπεν αυτω οτι ο αδελφος σου ηκει και εθυσεν ο πατηρ σου τον μοσχον τον σιτευτον οτι υγιανοντα αυτον απελαβεν
- 28 Niin hän vihastui eikä tahtonut mennä sisälle; mutta hänen isänsä tuli ulos ja puhutteli häntä lempeästi.
But he was angry and would not go in; and his father came out and made a request to him to come in.
ωργισθη δε και ουκ ηθελεν εισελθειν ο ουν πατηρ αυτου εξελθων παρεκαλει αυτον
- 29 Mutta hän vastasi ja sanoi isälleen: 'Katso, niin monta vuotta minä olen sinua palvellut enkä ole milloinkaan sinun käskyäsi laiminlyönyt, ja kuitenkin et ole minulle koskaan antanut vohlaakaan, pitääkseni iloa ystäväni kanssa.
But he made answer and said to his father, See, all these years I have been your servant, doing your orders in everything; and you never gave me even a young goat so that I might have a feast with my friends:
ο δε αποκριθεις ειπεν τω πατρι ιδου τοσαυτα ετη δουλευω σοι και ουδεποτε εντολην σου παρηλθον και εμοι ουδεποτε εδωκας εριφον ινα μετα των φιλων μου ευφρανθω
- 30 Mutta kun tämä sinun poikasi tuli, joka on tuhannut sinun omaisuutesi porttojen kanssa, niin hänelle sinä teurastit syötetyn vasikan.'
But when this your son came, who has been wasting your property with bad women, you put to death the fat young ox for him.
οτε δε ο υιος σου ουτος ο καταφαγων σου τον βιον μετα πορνων ηλθεν εθυσας αυτω τον μοσχον τον σιτευτον
- 31 Niin hän sanoi hänelle: 'Poikani, sinä olet aina minun tykönäni, ja kaikki, mikä on minun omaani, on sinun.
And he said to him, Son, you are with me at all times, and all I have is yours.
ο δε ειπεν αυτω τεκνον συ παντοτε μετ εμου ει και παντα τα εμα σα εστιν

- 32 **Mutta piti hän nyt riemuita ja iloita, sillä tämä sinun veljesi oli kuollut ja virkosi eloon, hän oli kadonnut ja on jälleen löytynyt.'"**
But it was right to be glad and to have a feast; for this your brother, who was dead, is living again; he had gone away and has come back.
ευφρανθηται δε και χαρηται εδει οτι ο αδελφος σου ουτος νεκρος ην και ανεζησεν και απολωλος ην και ευρεθη
- 1 **Ja hän puhui myös opetuslapsilleen: "Oli rikas mies, jolla oli huoneenhaltija, ja hänelle kanneltiin, että tämä hävitti hänen omaisuutensa.**
And another time he said to the disciples, There was a certain man of great wealth who had a servant; and it was said to him that this servant was wasting his goods.
ελεγεν δε και προς τους μαθητας αυτου ανθρωπος τις ην πλουσιος ος ειχεν οικονομον και ουτος διεβληθη αυτω ως διασκορπιζων τα υπαρχοντα αυτου
- 2 **Ja hän kutsui hänet eteensä ja sanoi hänelle: 'Mitä minä kuuleen sinusta? Tee tili huoneenhallituksestasi; sillä sinä et saa enää minun huonettani hallita.'**
And he sent for him and said, What is this which is said about you? give me an account of all you have done, for you will no longer be the manager of my property.
και φωνησας αυτον ειπεν αυτω τι τουτο ακουω περι σου αποδος τον λογον της οικονομιας σου ου γαρ δυναησθεις ετι οικονομειν
- 3 **Niin huoneenhaltija sanoi mielessään: 'Mitä minä teen, kun isäntäni ottaa minulta pois huoneenhallituksen? Kaivaa minä en jaksa, kerjuuta häpeän.**
And the servant said to himself, What am I to do now that my lord takes away my position? I have not enough strength for working in the fields, and I would be shamed if I made requests for money from people in the streets.
ειπεν δε εν εαυτω ο οικονομος τι ποιησω οτι ο κυριος μου αφαιρειται την οικονομιαν απ εμου σκαπτειν ουκ ισχυω επαιτειν αισχυνομαι
- 4 **Minä tiedän, mitä teen, että ottaisivat minut taloihinsa, kun minut pannaan pois huoneenhallituksesta.'**
I have come to a decision what to do, so that when I am put out of my position they will take me into their houses.
εγνων τι ποιησω ινα οταν μετασταθω της οικονομιας δεξωνται με εις τους οικους αυτων
- 5 **Ja hän kutsui luoksensa jokaisen herransa velallisista ja sanoi ensimmäiselle: 'Paljonko sinä olet velkaa minun herralleni?'**
And sending for every one who was in debt to his lord he said to the first, What is the amount of your debt to my lord?
και προσκαλεσαμενος ενα εκαστον των χρεωφειλετων του κυριου εαυτου ελεγεν τω πρωτω ποσον οφειλεις τω κυριω μου
- 6 **Tämä sanoi: 'Sata astiaa öljyä'. Niin hän sanoi hänelle: 'Tässä on velkakirjasi, istu ja kirjoita pian viisikymmentä'.**
And he said, A hundred measures of oil. And he said, Take your account straight away and put down fifty.
ο δε ειπεν εκατον βατους ελαιου και ειπεν αυτω δεξαι σου το γραμμα και καθισας ταχεως γραφων πεντηκοντα
- 7 **Sitten hän sanoi toiselle: 'Entä sinä, paljonko sinä olet velkaa?' Tämä sanoi: 'Sata tynnyriä nisuja'. Hän sanoi hänelle: 'Tässä on velkakirjasi, kirjoita kahdeksankymmentä'.**
Then he said to another, What is the amount of your debt? And he said, A hundred measures of grain. And he said to him, Take your account and put down eighty.
επειτα ετερω ειπεν συ δε ποσον οφειλεις ο δε ειπεν εκατον κορους σιτου και λεγει αυτω δεξαι σου το γραμμα και γραφων ογδοηκοντα
- 8 **Ja herra kehui väärää huoneenhaltijaa siitä, että hän oli menetellyt ovelasti. Sillä tämän maailman lapset ovat omaa sukukuntaansa kohtaan ovelampia kuin valkeuden lapset.**
And his lord was pleased with the false servant, because he had been wise; for the sons of this world are wiser in relation to their generation than the sons of light.
και επηνεσεν ο κυριος τον οικονομον της αδικιας οτι φρονιμως εποιησεν οτι οι υιοι του αιωνος τουτου φρονιμωτεροι υπερ τους υιους του φωτος εις την γενεαν την εαυτων εισιν
- 9 **Ja minä sanon teille: tehkää itsellenne ystäviä väärällä mammonalla, että he, kun se loppuu, ottaisivat teidät iäisiin majoihin.**
And I say to you, Make friends for yourselves through the wealth of this life, so that when it comes to an end, you may be taken into the eternal resting-places.
καγω υμιν λεγω ποιησατε εαυτοις φιλους εκ του μαμωνα της αδικιας ινα οταν εκλιπητε δεξωνται υμας εις τας αιωνιους σκηνας
- 10 **Joka vähimmässä on uskollinen, on paljossakin uskollinen, ja joka vähimmässä on väärä, on paljossakin väärä.**
He who is true in a little, is true in much; he who is false in small things, is false in great.
ο πιστος εν ελαχιστω και εν πολλω πιστος εστιν και ο εν ελαχιστω αδικος και εν πολλω αδικος εστιν
- 11 **Jos siis ette ole olleet uskolliset väärässä mammonassa, kuka teille uskoo sitä, mikä oikeata on?**
If, then, you have not been true in your use of the wealth of this life, who will give into your care the true wealth?
ει ουν εν τω αδικω μαμωνα πιστοι ουκ εγενεσθε το αληθινον τις υμιν πιστευσει
- 12 **Ja jos ette ole olleet uskolliset siinä, mikä on toisen omaa, kuka teille antaa sitä, mikä teidän omaanne on?**
And if you have not been true in your care of the property of other people, who will give you that which is yours?
και ει εν τω αλλοτριω πιστοι ουκ εγενεσθε το υμετερον τις υμιν δωσει

- 13 Ei kukaan palvelija voi palvella kahta herraa; sillä hän on joko tätä vihaava ja toista rakastava, taikka tähän liittyvä ja toista halveksiva. Ette voi palvella Jumalaa ja mammonaa."
 No man may be a servant to two masters: for he will have hate for the one and love for the other; or he will keep to the one and have no respect for the other. You may not be servants of God and of wealth.
 ουδεις οικειτης δυναται δυσι κυριοις δουλευειν η γαρ τον ενα μισησει και τον ετερον αγαπησει η ενος ανθεξεται και του ετερου καταφρονησει ου δυνασθε θεω δουλευειν και μαμωνα
- 14 Tämän kaiken kuulivat fariseukset, jotka olivat rahanahneita, ja he ivasivat häntä.
 And the Pharisees, who had a great love of money, hearing these things, were making sport of him.
 ηκουον δε ταυτα παντα και οι φαρισαιοι φιλαργυροι υπαρχοντες και εξεμυκτηριζον αυτον
- 15 Ja hän sanoi heille: "Te juuri olette ne, jotka teette itsenne vanhurskaiksi ihmisten edessä, mutta Jumala tuntee teidän sydämenne; sillä mikä ihmisten kesken on korkeata, se on Jumalan edessä kauhistus.
 And he said, You take care to seem right in the eyes of men, but God sees your hearts: and those things which are important in the opinion of men, are evil in the eyes of God.
 και ειπεν αυτοις υμεις εστε οι δικαιοунτες εαυτους ενοπιον των ανθρωπων ο δε θεος γινωσκει τας καρδιας υμων οτι το εν ανθρωποις υψηλον βδελυγμα ενοπιον του θεου εστιν
- 16 Laki ja profeetat olivat Johannekseen asti; siitä lähtien julistetaan Jumalan valtakuntaa, ja jokainen tunkeutuu sinne väkisin.
 The law and the prophets were till John: but then came the preaching of the kingdom of God, and everyone makes his way into it by force.
 ο νομος και οι προφηται εως ιωαννου απο τοτε η βασιλεια του θεου ευαγγελιζεται και πας εις αυτην βιαζεται
- 17 Mutta ennemmin taivas ja maa katoavat, kuin yksikään lain piirto häviää.
 But heaven and earth will come to an end before the smallest letter of the law may be dropped out.
 ευκοπωτερον δε εστιν τον ουρανον και την γην παρελθειν η του νομου μιαν κεραιαν πεσειν
- 18 Jokainen, joka hylkää vaimonsa ja nai toisen, tekee huorin; ja joka nai miehensä hylkäämän, tekee huorin.
 Everyone who puts away his wife and takes another, is a false husband: and he who is married to a woman whose husband has put her away, is no true husband to her.
 πας ο απολυων την γυναικα αυτου και γαμων ετεραν μοιχευει και πας ο απολελυμενην απο ανδρος γαμων μοιχευει
- 19 Oli rikas mies, joka pukeutui purppuraan ja hienoihin pellavavaatteisiin ja eli joka päivä ilossa loisteliaasti.
 Now there was a certain man of great wealth, who was dressed in fair clothing of purple and delicate linen, and was shining and glad every day.
 ανθρωπος δε τις ην πλουσιος και ενεδιδυσκετο πορφυραν και βυσσον ευφραινομενος καθ ημεραν λαμπρως
- 20 Mutta eräs köyhä, nimeltä Lasarus, makasi hänen ovensa edessä täynnä paiseita
 And a certain poor man, named Lazarus, was stretched out at his door, full of wounds,
 πτωχος δε τις ην ονοματι λαζαρος ος εβεβλητο προς τον πυλωνα αυτου ηλκωμενος
- 21 ja halusi ravita itseään niillä muruilla, jotka putosivat rikkaan pöydältä. Ja koiratkin tulivat ja nuolivat hänen paiseitansa.
 Desiring the broken bits of food which came from the table of the man of wealth; and even the dogs came and put their tongues on his wounds.
 και επιθυμων χορτασθηναι απο των ψιχιων των πιπτοντων απο της τραπεζης του πλουσιου αλλα και οι κυνες ερχομενοι απειλειχον τα ελκη αυτου
- 22 Niin tapahtui, että köyhä kuoli, ja enkelit veivät hänet Aabrahamin helmaan. Ja rikaskin kuoli, ja hänet haudattiin.
 And in time the poor man came to his end, and angels took him to Abraham's breast. And the man of wealth came to his end, and was put in the earth.
 εγενετο δε αποθανειν τον πτωχον και απενεχθηναι αυτον υπο των αγγελων εις τον κολπον του αβρααμ απεθανεν δε και ο πλουσιος και εταφη
- 23 Ja kun hän nosti silmänsä tuonelassa, vaivoissa ollessaan, näki hän kaukana Aabrahamin ja Lasarusen hänen helmassaan.
 And in hell, being in great pain, lifting up his eyes he saw Abraham, far away, and Lazarus on his breast.
 και εν τω αδη επαρας τους οφθαλμους αυτου υπαρχων εν βασανιοις ορα τον αβρααμ απο μακροθεν και λαζαρον εν τοις κολποις αυτου
- 24 Ja hän huusi sanoen: 'Isä Aabraham, armahda minua ja lähetä Lasarus kastamaan sormensa pää veteen ja jäähdyttämään minun kieltäni, sillä minulla on kova tuska tässä liekissä!'
 And he gave a cry and said, Father Abraham, have mercy on me and send Lazarus, so that he may put the end of his finger in water and put it on my tongue, for I am cruelly burning in this flame.
 και αυτος φωνησας ειπεν πατερ αβρααμ ελεησον με και πεμψον λαζαρον ινα βαψη το ακρον του δακτυλου αυτου υδατος και κατανυξη την γλωσσαν μου οτι οδυνωμαι εν τη φλογι ταυτη
- 25 Mutta Aabraham sanoi: 'Poikani, muista, että sinä eläessäsi sait hyväsi, ja Lasarus samoin sai pahaa; mutta nyt hän täällä saa lohdutusta, sinä taas kärsit tuskaa.
 But Abraham said, Keep in mind, my son, that when you were living, you had your good things, while Lazarus had evil things: but now, he is comforted and you are in pain.
 ειπεν δε αβρααμ τεκνον μνησθητι οτι απελαβες συ τα αγαθα σου εν τη ζωη σου και λαζαρος ομοιωσ τα κακα νυν δε οδε παρακαλειται συ δε οδυνασαι

- 26 Ja kaiken tämän lisäksi on meidän välillemme ja teidän vahvistettu suuri juopa, että ne, jotka tahtovat mennä täältä teidän luokseenne, eivät voisi, eivätkä ne, jotka siellä ovat, pääsisi yli meidän luoksemme.
 And in addition, there is a deep division fixed between us and you, so that those who might go from here to you are not able to do so, and no one may come from you to us.
 και επι πασιν τουτοις μεταξυ ημων και υμων χασμα μεγα εστηρικται οπως οι θελοντες διαβηναι εντευθεν προς υμας μη δυνονται μηδε οι εκειθεν προς ημας διαπερωσιν
- 27 Hän sanoi: 'Niin minä siis rukoilen sinua, isä, että lähetät hänet isäni taloon
 And he said, Father, it is my request that you will send him to my father's house;
 ειπεν δε ερωτω ουν σε πατερ ινα πεμψης αυτον εις τον οικον του πατρος μου
- 28 - sillä minulla on viisi veljeä - todistamaan heille, etteivät hekin joutuisi tähän vaivan paikkaan'.
 For I have five brothers; and let him give them an account of these things, so that they may not come to this place of pain.
 εχω γαρ πεντε αδελφους οπως διαμαρτυρηται αυτοις ινα μη και αυτοι ελθωσιν εις τον τοπον τουτον της βασανου
- 29 Mutta Aabraham sanoi: 'Heillä on Mooses ja profeetat; kuulkoot niitä'.
 But Abraham said, They have Moses and the prophets; let them give ear to what they say.
 λεγει αυτω αβρααμ εχουσιν μωσεια και τους προφητας ακουσατωσαν αυτων
- 30 Niin hän sanoi: 'Ei, isä Aabraham; vaan jos joku kuolleista menisi heidän tykönsä, niin he tekisivät parannuksen'.
 And he said, No, father Abraham, but if someone went to them from the dead, their hearts would be changed.
 ο δε ειπεν ουχι πατερ αβρααμ αλλ εαν τις απο νεκρων πορευθη προς αυτους μετανοησουσιν
- 31 Mutta Aabraham sanoi hänelle: 'Jos he eivät kuule Moosesta ja profeettoja, niin eivät he usko, vaikka joku kuolleistakin nousisi ylös'.
 And he said to him, If they will not give attention to Moses and the prophets, they will not be moved even if someone comes back from the dead.
 ειπεν δε αυτω ει μωσεως και των προφητων ουκ ακουουσιν ουδε εαν τις εκ νεκρων αναστη πεισθησονται
- 1 Ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Mahdotonta on, että viettelykset jäisivät tulematta; mutta voi sitä, jonka kautta ne tulevat!
 And he said to his disciples, It is necessary for causes of trouble to come about, but unhappy is he by whom they come.
 ειπεν δε προς τους μαθητας ανεδεκτον εστιν του μη ελθειν τα σκανδαλα ουαι δε δι ου ερχεται
- 2 Hänen olisi parempi, että myllynkivi pantaisiin hänen kaulaansa ja hänet heitettäisiin mereen, kuin että hän viettelee yhden näistä pienistä.
 It would be well for him if a great stone was put round his neck and he was dropped into the sea, before he made trouble for any of these little ones.
 λυσιτελει αυτω ει μυλος ονικος περικειται περι τον τραχηλον αυτου και ερριπται εις την θαλασσαν η ινα σκανδαλιση ενα των μικρων τουτων
- 3 Pitäkää itsestänne vaari! Jos sinun veljesi tekee syntiä, niin nuhtelee häntä, ja jos hän katuu, anna hänelle anteeksi.
 Give attention to yourselves: if your brother does wrong, say a sharp word to him; and if he has sorrow for his sin, let him have forgiveness.
 προσεχετε εαυτοις εαν δε αμαρτη εις σε ο αδελφος σου επιτιμησον αυτω και εαν μετανοηση αφες αυτω
- 4 Ja jos hän seitsemän kertaa päivässä tekee syntiä sinua vastaan ja seitsemän kertaa kääntyy sinun puoleesi ja sanoo: 'Minä kadun', niin anna hänelle anteeksi."
 And if he does you wrong seven times in a day, and seven times comes to you and says, I have regret for what I have done; let him have forgiveness.
 και εαν επτακις της ημερας αμαρτη εις σε και επτακις της ημερας επιστρεψη επι σε λεγων μετανοω αφσεις αυτω
- 5 Ja apostolit sanoivat Herralle: "Lisää meille uskoa".
 And the twelve said to the Lord, Make our faith greater.
 και ειπον οι αποστολοι τω κυριω προσθεσ ημιν πιστιν
- 6 Niin Herra sanoi: "Jos teillä olisi uskoa sinapinsiemenenkään verran, niin te voisitte sanoa tälle silkkiäispuulle: 'Nouse juurinesi ja istuta itsesi mereen', ja se tottelisi teitä.
 And the Lord said, If your faith was only as great as a grain of mustard seed, you might say to this tree, Be rooted up and planted in the sea; and it would be done.
 ειπεν δε ο κυριος ει ειχετε πιστιν ως κοκκον σιναπεως ελεγετε αν τη συκαμινω ταυτη εκριζωθητι και φυτευθητι εν τη θαλασση και υπηκουσεν αν υμιν
- 7 Jos jollakin teistä on palvelija kyntämässä tai paimentamassa, sanooko hän tälle tämän tullessa pellolta: 'Käy heti aterialle'?
 But which of you, having a servant who is ploughing or keeping sheep, will say to him, when he comes in from the field, Come now and be seated and have a meal,
 τις δε εξ υμων δουλον εχων αροτριωντα η ποιμαινοντα ος εισελθοντι εκ του αγρου ερει ευθεως παρελθων αναπεσαι

- 8 Eikä hän pikemminkin sano hänelle: 'Valmista minulle aterian, vyötydy ja palvele minua, sillä aikaa kuin minä syön ja juon; ja sitten syö ja juo sinä'?
Will he not say, Get a meal for me, and make yourself ready and see to my needs till I have had my food and drink; and after that you may have yours?
ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ ἐτοιμασον τι δεῖν ἡσθαι καὶ περιζωσαμένος διακονεῖ μοι ἕως φαγῶ καὶ πινῶ καὶ μετὰ ταῦτα φαγεῖσαι καὶ πιεσεῖσαι σὺ
- 9 Ei kaiketi hän kiittä palvelijaa siitä, että tämä teki, mitä oli käsketty?
Does he give praise to the servant because he did what was ordered?
μὴ χάριν ἔχει τῷ δούλῳ ἐκείνῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα αὐτῷ οὐ δοκῶ
- 10 Niin myös te, kun olette tehneet kaiken, mitä teidän on käsketty tehdä, sanokaa: 'Me olemme ansiottomia palvelijoita; olemme tehneet vain sen, minkä olimme velvolliset tekemään'.
In the same way, when you have done all the things which are given you to do, say, There is no profit in us, for we have only done what we were ordered to do.
οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν λέγετε ὅτι δούλοι ἀχρεῖοι ἐσμεν ὅτι ὁ ὀφειλομεν ποιῆσαι πεποιηκαμεν
- 11 Ja kun hän oli matkalla Jerusalemiin, kulki hän Samarian ja Galilean välistä rajaa.
And it came about that when they were on the way to Jerusalem he went through Samaria and Galilee.
καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορευέσθαι αὐτὸν εἰς ἱερουσαλὴμ καὶ αὐτὸς διηρχετο διὰ μέσου σαμαρείας καὶ γαλιλαίας
- 12 Ja hänen mennessään erääseen kylään kohtasi häntä kymmenen pitalista miestä, jotka jäivät seisomaan loitommaksi;
And when he went into a certain small town he came across ten men who were lepers, and they, keeping themselves at a distance,
καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἰς τινὰ κώμην ἀπηγγήσαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες οἱ ἐστήσαν πορρωθῆναι
- 13 ja he korottivat äänensä ja sanoivat: "Jeesus, mestari, armahda meitä!"
Said, in loud voices, Jesus, Master, have mercy on us.
καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνὴν λέγοντες ἰησοῦ ἐπιστάτα ἐλεῆσον ἡμᾶς
- 14 Ja heidät nähdessään hän sanoi heille: "Menkää ja näyttäkää itsenne papeille". Ja tapahtui heidän mennessään, että he puhdistuivat.
And when he saw them he said, Go, and let the priests see you. And, while they were going, they were made clean.
καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς πορευθέντες ἐπιδειξάτε εαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν
- 15 Mutta yksi heistä, kun näki olevansa parannettu, palasi takaisin ja ylisti Jumalaa suurella äänellä
And one of them, when he saw that he was clean, turning back, gave praise to God in a loud voice;
εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν ἰδὼν ὅτι ἰαθῆν ὑπεστράψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν
- 16 ja lankesi kasvoilleen hänen jalkojensa juureen ja kiitti häntä; ja se mies oli samarialainen.
And, falling down on his face at the feet of Jesus, he gave the credit to him; and he was a man of Samaria.
καὶ ἐπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ καὶ αὐτὸς ἦν σαμαρείτης
- 17 Niin Jeesus vastasi ja sanoi: "Eivätkö kaikki kymmenen puhdistuneet? Missä ne yhdeksän ovat?
And Jesus said, Were there not ten men who were made clean? where are the nine?
ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἰησοῦς εἶπεν οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν οἱ δὲ ἐννεα ποῦ
- 18 Eikä ollut muita, jotka olisivat palanneet Jumalaa ylistämään, kuin tämä muukalainen?"
Have not any of them come back to give glory to God, but only this one from a strange land?
οὐχ εὐρεθῆσαν ὑποστρέψαντες δόναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενῆς οὗτος
- 19 Ja hän sanoi hänelle: "Nouse ja mene; sinun uskosi on sinut pelastanut".
And he said to him, Get up, and go on your way; your faith has made you well.
καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀνάστας πορεύου ἡ πίστις σου σέσωκεν σε
- 20 Ja kun fariseukset kysyivät häneltä, milloin Jumalan valtakunta oli tuleva, vastasi hän heille ja sanoi: "Ei Jumalan valtakunta tule nähtävällä tavalla,
And when the Pharisees put questions to him about when the kingdom of God would come, he gave them an answer and said, The kingdom of God will not come through observation:
ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν φαρισαίων ποτε ἐρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν οὐκ ἐρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως
- 21 eikä voida sanoa: 'Katso, täällä se on', tahi: 'Tuolla'; sillä katso, Jumalan valtakunta on sisällisesti teissä".
And men will not say, See, it is here! or, There! for the kingdom of God is among you.
οὐδε ἐρρουσὶν ἰδοὺ ὧδε ἡ ἰδοὺ ἐκεῖ ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν

- 22 Ja hän sanoi opetuslapsillensa: "Tulee aika, jolloin te halajaisitte nähdä edes yhtä Ihmisen Pojan päivää, mutta ette saa nähdä.
And he said to his disciples, The time will come when you will have a great desire to see one of the days of the Son of man, but you will not see it.
ειπεν δε προς τους μαθητας ελευσονται ημεραι οτε επιθυμησετε μιαν των ημερων του υιου του ανθρωπου ιδειν και ουκ οψεσθε
- 23 Ja teille sanotaan: 'Katso, tuolla hän on!' 'Katso, täällä!' Älkää menkö sinne älkääkä juosko perässä.
And if they say to you, See, it is there! or, It is here! do not go away, or go after them.
και ερουσιν υμιν ιδου ωδε η ιδου εκει μη απελθητε μηδε διωξητε
- 24 Sillä niinkuin salaman leimaus loistaa taivaan äärestä taivaan ääreen, niin on Ihmisen Poika päivänänsä oleva.
For as in a thunderstorm the bright light is seen from one end of the sky to the other, so will the Son of man be when his time comes.
ωσπερ γαρ η αστραπη η αστραπτουσα εκ της υπ ουρανον εις την υπ ουρανον λαμπει ουτως εσται και ο υιος του ανθρωπου εν τη ημερα αυτου
- 25 Mutta sitä ennen pitää hänen kärsimän paljon ja joutuman tämän sukupolven hyljittäväksi.
But first, he will have to undergo much and be put on one side by this generation.
πρωτον δε δει αυτον πολλα παθειν και αποδοκιμασθηναι απο της γενεας ταυτης
- 26 Ja niinkuin kävi Nooan päivinä, niin käy myöskin Ihmisen Pojan päivinä:
And as it was in the days of Noah, so will it be in the day of the Son of man.
και καθως εγενετο εν ταις ημεραις του νοε ουτως εσται και εν ταις ημεραις του υιου του ανθρωπου
- 27 he söivät, joivat, naivat ja menivät miehelle, aina siihen päivään asti, jona Nooa meni arkkiin; ja vedenpaisumus tuli ja hukutti heidät kaikki.
They were feasting and taking wives and getting married, till the day of the overflowing of the waters, when Noah went into the ark, and they all came to destruction.
ησθιον επινον εγαμουν εξεγαμιζοντο αχρι ης ημερας εισηλθεν νοε εις την κιβωτον και ηλθεν ο κατακλυσμος και απωλεσεν απαντας
- 28 Niin myös, samoin kuin kävi Lootin päivinä: he söivät, joivat, ostivat, myivät, istuttivat ja rakensivat,
In the same way, in the days of Lot; they were feasting and trading, they were planting and building;
ομοιως και ως εγενετο εν ταις ημεραις λωτ ησθιον επινον ηγοραζον επωλουν εφυτευον ωκοδομουν
- 29 mutta sinä päivänä, jona Loot lähti Sodomasta, satoi tulta ja tulikiveä taivaasta, ja se hukutti heidät kaikki,
But on the day when Lot went out of Sodom, fire came down from heaven and destruction came on them all.
η δε ημερα εξηλθεν λωτ απο σοδομων εβρεξεν πυρ και θειον απ ουρανον και απωλεσεν απαντας
- 30 samoin käy sinä päivänä, jona Ihmisen Poika ilmestyy.
So will it be in the day of the revelation of the Son of man.
κατα ταυτα εσται η ημερα ο υιος του ανθρωπου αποκαλυπτεται
- 31 Sinä päivänä älköön se, joka katolla on ja jolla on tavaransa huoneessa, astuko alas niitä noutamaan; ja älköön myös se, joka pellolla on, palatko takaisin.
On that day, if anyone is on the roof of the house, and his goods are in the house, let him not go down to take them away; and let him who is in the field not go back to his house.
εν εκεινη τη ημερα ος εσται επι του δωματος και τα σκευη αυτου εν τη οικια μη καταβατω αραι αυτα και ο εν τω αγρω ομοιως μη επιστρεψατω εις τα οπισω
- 32 Muistakaa Lootin vaimoa!
Keep in mind Lot's wife.
μνημονευετε της γυναικος λωτ
- 33 Joka tahtoo tallettaa elämänsä itselleen, hän kadottaa sen; mutta joka sen kadottaa, pelastaa sen.
If anyone makes an attempt to keep his life, it will be taken from him, but if anyone gives up his life, he will keep it.
ος εαν ζητηση την ψυχην αυτου σωσαι απολεσει αυτην και ος εαν απολεση αυτην ζωογονησει αυτην
- 34 Minä sanon teille: sinä yönä on kaksi miestä yhdellä vuoteella; toinen korjataan talteen, ja toinen jätetään.
I say to you, In that night there will be two men sleeping in one bed, and one will be taken away and the other let go.
λεγω υμιν ταυτη τη νυκτι εσονται δυο επι κλινης μιας ο εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται
- 35 Kaksi naista jauhaa yhdessä; toinen korjataan talteen, mutta toinen jätetään."
Two women will be crushing grain together; one will be taken away and the other let go.
δυο εσονται αληθουσαι επι το αυτο μια παραληφθησεται και η ετερα αφεθησεται

- 37 Ja he vastasivat ja sanoivat hänelle: "Missä, Herra?" Niin hän sanoi heille: "Missä raato on, sinne myös kotkat kokoontuvat".
And they, answering him, said, Where, Lord? And he said to them, Where the body is, there will the eagles come together.
και αποκριθεντες λεγουσιν αυτω που κυριε ο δε ειπεν αυτοις οπου το σωμα εκει συναχθησονται οι αετοι
- 1 Ja hän puhui heille vertauksen siitä, että heidän tuli aina rukoilla eikä väsyä.
And he made a story for them, the point of which was that men were to go on making prayer and not get tired;
ελεγεν δε και παραβολην αυτοις προς το δειν παντοτε προσευχεσθαι και μη εκκακειν
- 2 Hän sanoi: "Eräässä kaupungissa oli tuomari, joka ei peljännyt Jumalaa eikä hävennyt ihmisiä.
Saying, There was a judge in a certain town, who had no fear of God or respect for man:
λεγων κριτης τις ην εν τινι πολει τον θεον μη φοβουμενος και ανθρωπον μη εντρεπομενος
- 3 Ja siinä kaupungissa oli leskivaimo, joka vähän väliä tuli hänen luoksensa ja sanoi: 'Auta minut oikeuteeni riitapuoltani vastaan'.
And there was a widow in that town, and she kept on coming to him and saying, Give me my right against the man who has done me wrong.
χηρα δε ην εν τη πολει εκεινη και ηρχετο προς αυτον λεγουσα εκδικησον με απο του αντιδικου μου
- 4 Mutta pitkään aikaan hän ei tahtonut. Vaan sitten hän sanoi mielessään: 'Vaikka en pelkää Jumalaa enkä häpeä ihmisiä,
And for a time he would not: but later, he said to himself, Though I have no fear of God or respect for man,
και ουκ ηθελησεν επι χρονον μετα δε ταυτα ειπεν εν εαυτω ει και τον θεον ου φοβουμαι και ανθρωπον ουκ εντρεπομαι
- 5 niin kuitenkin, koska tämä leski tuottaa minulle vaivaa, minä autan hänet oikeuteensa, ettei hän lopulta tulisi ja kävisi minun silmilleni'.
Because this widow is a trouble to me, I will give her her right; for if not, I will be completely tired out by her frequent coming.
δια γε το παρεχειν μοι κοπον την χηραν ταυτην εκδικησω αυτην ινα μη εις τελος ερχομενη υποπιαζη με
- 6 Niin Herra sanoi: "Kuulkaa, mitä tuo väärä tuomari sanoo!
And the Lord said, Give ear to the words of the evil judge.
ειπεν δε ο κυριος ακουσατε τι ο κριτης της αδικιας λεγει
- 7 Eikö sitten Jumala toimittaisi oikeutta valituillensa, jotka häntä yötä päivää avuksi huutavat, ja viivyttäisikö hän heiltä apuansa?
And will not God do right in the cause of his saints, whose cries come day and night to his ears, though he is long in doing it?
ο δε θεος ου μη ποιησει την εκδικησιν των εκλεκτων αυτου των βοωντων προς αυτον ημερας και νυκτος και μακροθυμων επ αυτοις
- 8 Minä sanon teille: hän toimittaa heille oikeuden pian. Kuitenkin, kun Ihmisen Poika tulee, löytäneekö hän uskoa maan päältä?"
I say to you that he will quickly do right in their cause. But when the Son of man comes, will there be any faith on earth?
λεγω υμιν οτι ποιησει την εκδικησιν αυτων εν ταχει πλην ο υιος του ανθρωπου ελθων αρα ευρησει την πιστιν επι της γης
- 9 Niin hän puhui vielä muutamille, jotka luottivat itseensä, luullen olevansa vanhurskaita, ja ylenkatsoivat muita, tämän vertauksen:
And he made this story for some people who were certain that they were good, and had a low opinion of others:
ειπεν δε και προς τινας τους πεποιθотας εφ εαυτοις οτι εισιν δικαιοι και εξουθενουντας τους λοιπους την παραβολην ταυτην
- 10 "Kaksi miestä meni ylös pyhäkköön rukoilemaan, toinen fariseus ja toinen publikaani.
Two men went up to the Temple for prayer; one a Pharisee, and the other a tax-farmer.
ανθρωποι δυο ανεβησαν εις το ιερον προσευξασθαι ο εις φαρισαιος και ο ετερος τελωνης
- 11 Fariseus seisoi ja rukoili itsekseen näin: 'Jumala, minä kiitan sinua, etten minä ole niinkuin muut ihmiset, riistäjät, väärämieliset, huorintekijät, enkä myöskään niinkuin tuo publikaani.
The Pharisee, taking up his position, said to himself these words: God, I give you praise because I am not like other men, who take more than their right, who are evil-doers, who are untrue to their wives, or even like this tax-farmer.
ο φαρισαιος σταθεις προς εαυτον ταυτα προσηυχετο ο θεος ευχαριστω σοι οτι ουκ ειμι ωσπερ οι λοιποι των ανθρωπων αρπαγες αδικοι μοιχοι η και ως ουτος ο τελωνης
- 12 Minä paastoan kahdesti viikossa; minä annan kymmenykset kaikista tuloistani.'
Twice in the week I go without food; I give a tenth of all I have.
νηστευω δις του σαββατου αποδεκατω παντα οσα κτωμαι

- 13 **Mutta publikaani seisoi taampana eikä edes tahtonut nostaa silmiään taivasta kohti, vaan löi rintaansa ja sanoi: 'Jumala, ole minulle syntiselle armollinen'.
The tax-farmer, on the other hand, keeping far away, and not lifting up even his eyes to heaven, made signs of grief and said, God, have mercy on me, a sinner.
και ο τελωνης μακροθεν εστωσ ουκ ηθελεν ουδε τους οφθαλμους εις τον ουρανον επαραι αλλ ετυπτεν εις το σθηθος αυτου λεγων ο θεος ιλασθητι μοι τω αμαρτωλω**
- 14 **Minä sanon teille: tämä meni kotiinsa vanhurskaampana kuin se toinen; sillä jokainen, joka itsensä ylentää, alennetaan, mutta joka itsensä alentaa, se ylennetään."
I say to you, This man went back to his house with God's approval, and not the other: for everyone who makes himself high will be made low and whoever makes himself low will be made high.
λεγω υμιν καταβη ουτος δεδικαιωμενος εις τον οικον αυτου η εκεινος οτι πασ ο υψων εαυτον ταπεινωθησεται ο δε ταπεινων εαυτον υψωθησεται**
- 15 **Ja he toivat hänen tykönsä myös pieniä lapsia, että hän koskisi heihin; mutta sen nähdessään opetuslapset nuhtelivat tuojia.
And they took their children to him, so that he might put his hands on them: but when the disciples saw it, they said sharp words to them
προσεφερον δε αυτω και τα βρεφη ινα αυτων απτηται ιδοντες δε οι μαθηται επιτιμησαν αυτοις**
- 16 **Mutta Jeesus kutsui lapset tykönsä ja sanoi: "Sallikaa lasten tulla minun tyköni älkääkää estäkö heitä, sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta.
But Jesus sent for them, saying, Let the children come to me, and do not keep them away, for of such is the kingdom of heaven.
ο δε ιησους προσκαλεσαμενος αυτα ειπεν αφετε τα παιδια ερχεσθαι προς με και μη κωλυετε αυτα των γαρ τοιουτων εστιν η βασιλεια του θεου**
- 17 **Totisesti minä sanon teille: joka ei ota vastaan Jumalan valtakuntaa niinkuin lapsi, se ei pääse sinne sisälle."
Truly I say to you, Whoever does not put himself under the kingdom of God like a little child, will not come into it at all.
αμην λεγω υμιν ος εαν μη δεξηται την βασιλειαν του θεου ως παιδιον ου μη εισελθη εις αυτην**
- 18 **Ja eräs hallitusmies kysyi häneltä sanoen: "Hyvä opettaja, mitä minun pitää tekemän, että minä iankaikkisen elämän perisin?"
And a certain ruler put a question to him, saying, Good Master, what have I to do so that I may have eternal life?
και επηρωτησεν τις αυτον αρχων λεγων διδασκαλε αγαθε τι ποιησας ζωην αιωνιον κληρονομησω**
- 19 **Jeesus sanoi hänelle: "Miksi sanot minua hyväksi? Ei kukaan ole hyvä, paitsi Jumala yksin.
And Jesus said to him, Why do you say that I am good? No one is good, but only God.
ειπεν δε αυτω ο ιησους τι με λεγεις αγαθον ουδεις αγαθος ει μη εις ο θεος**
- 20 **Käskyt sinä tiedät: 'Älä tee huorin', 'Älä tapa', 'Älä varasta', 'Älä sano vääriä todistusta', 'Kunnoita isääsi ja äitiäsi'.
You have knowledge of what the law says: Do not be untrue to your wife, Do not put anyone to death, Do not take what is not yours, Do not give false witness, Give honour to your father and mother.
τας εντολας οιδας μη μοιχευσης μη φονευσης μη κλεψης μη ψευδομαρτυρησης τιμα τον πατερα σου και την μητερα σου**
- 21 **Mutta hän sanoi: "Tätä kaikkea minä olen noudattanut nuoruudestani asti".
And he said, All these things I have done from the time when I was a boy.
ο δε ειπεν ταυτα παντα εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου**
- 22 **Kun Jeesus sen kuuli, sanoi hän hänelle: "Yksi sinulta vielä puuttuu: myy kaikki, mitä sinulla on, ja jakele köyhille, niin sinulla on oleva aarre taivaissa; ja tule ja seuraa minua".
And Jesus, hearing it, said to him, One thing you still have need of; get money for your goods, and give it away to the poor, and you will have wealth in heaven; and come after me.
ακουσας δε ταυτα ο ιησους ειπεν αυτω επι εν σοι λειπει παντα οσα εχεις πωλησον και διαδος πτωχοις και εξεις θησαυρον εν ουρανω και δευρο ακολουθει μοι**
- 23 **Mutta tämän kuullessaan hän tuli kovin murheelliseksi, sillä hän oli sängen rikas.
But at these words he became very sad, for he had great wealth.
ο δε ακουσας ταυτα περιλυπος εγενετο ην γαρ πλουσιος σφοδρα**
- 24 **Kun Jeesus näki hänen olevan murheissaan, sanoi hän: "Kuinka vaikea onkaan niiden, joilla on tavaraa, päästä Jumalan valtakuntaan!
And Jesus, looking at him, said, How hard it is for those who have wealth to get into the kingdom of God!
ιδων δε αυτον ο ιησους περιλυπον γενομενον ειπεν πως δυσκολωσ οι τα χρηματα εχοντες εισελευσονται εις την βασιλειαν του θεου**
- 25 **Helpompi on kamelin käydä neulansilmän läpi kuin rikkaan päästä Jumalan valtakuntaan."
It is simpler for a camel to go through the eye of a needle, than for a man who has much money to come into the kingdom of God.
ευκοπωτερον γαρ εστιν καμηλον δια τρυμαλιασ ραφιδος εισελθειν η πλουσιον εις την βασιλειαν του θεου εισελθειν**

- 26 Niin ne, jotka sen kuulivat, sanoivat: "Kuka sitten voi pelastua?"
And those who were present said, Then who may have salvation?
ειπον δε οι ακουσαντες και τις δυναται σωθηναι
- 27 Mutta hän sanoi: "Mikä ihmisille on mahdotonta, se on Jumalalle mahdollista".
But he said, Things which are not possible with man are possible with God.
ο δε ειπεν τα αδυνατα παρα ανθρωποις δυνατα εστιν παρα τω θεω
- 28 Silloin Pietari sanoi: "Katso, me olemme luopuneet siitä, mitä meillä oli, ja seuranneet sinua".
And Peter said, See, we have given up what is ours to come after you.
ειπεν δε ο πετρος ιδου ημεις αφηκαμεν παντα και ηκολουθησαμεν σοι
- 29 Niin hän sanoi heille: "Totisesti minä sanon teille: ei ole ketään, joka Jumalan valtakunnan tähden on luopunut talosta tai vaimosta tai veljistä tai vanhemmista tai lapsista,
And he said to them, Truly I say to you, There is no man who has given up house or wife or brothers or father or mother or children, because of the kingdom of God,
ο δε ειπεν αυτοις αμην λεγω υμιν οτι ουδεις εστιν ος αφηκεν οικιαν η γονεις η αδελφους η γυναικα η τεκνα ενεκεν της βασιλειας του θεου
- 30 ja joka ei saisi monin verroin takaisin tässä ajassa, ja tulevassa maailmassa iankaikkista elämää".
Who will not get much more in this time, and in the world to come, eternal life.
ος ου μη απολαβη πολλαπλασιον εν τω καιρω τουτω και εν τω αιωνι τω ερχομενω ζωην αιωνιον
- 31 Ja hän otti tykönsä ne kaksitoista ja sanoi heille: "Katso, me menemme ylös Jerusalemiin, ja kaikki on täysin toteutuva, mitä profeettain kautta on kirjoitettu Ihmisen Pojasta.
And he took with him the twelve and said to them, Now we are going up to Jerusalem, and all the things which were said by the prophets will be done to the Son of man.
παραλαβων δε τους δωδεκα ειπεν προς αυτοις ιδου αναβαινομεν εις ιεροσολυμα και τελεσθησεται παντα τα γεγραμμενα δια των προφητων τω υιω του ανθρωπου
- 32 Sillä hänet annetaan pakanain käsiin, ja häntä pilkataan ja häväistään ja syljetään;
For he will be given up to the Gentiles, and will be made sport of and put to shame:
παραδοθησεται γαρ τοις εθνεσιν και εμπαιχθησεται και υβρισθησεται και εμπτυσθησεται
- 33 ja ruoskittuaan he tappavat hänet, ja kolmantena päivänä hän nousee ylös."
And he will be given cruel blows and put to death, and on the third day he will come back to life.
και μαστιγωσαντες αποκτενουσιν αυτον και τη ημερα τη τριτη αναστησεται
- 34 Mutta he eivät ymmärtäneet tästä mitään, ja tämä puhe oli heiltä niin salattu, etteivät he käsittäneet, mitä sanottiin.
But they did not take in the sense of any of these words, and what he said was not clear to them, and their minds were not able to see it.
και αυτοι ουδεν τουτων συνηκαν και ην το ρημα τουτο κεκρυμμενον απ αυτων και ουκ εγινωσκον τα λεγομενα
- 35 Ja hänen lähestyessään Jerikoa eräs sokea istui tien vieressä kerjäten.
And it came about that when he got near Jericho, a certain blind man was seated by the side of the road, making requests for money from those who went by.
εγενετο δε εν τω εγγιζειν αυτον εις ιεριχω τυφλος τις εκαθητο παρα την οδον προσαιτων
- 36 Ja kuullessaan, että siitä kulki kansaa ohi, hän kyseli, mitä se oli.
And hearing the sound of a great number of people going by, he said, What is this?
ακουσας δε οχλου διαπορευομενου επυνθανετο τι ειη τουτο
- 37 He ilmoittivat hänelle Jeesuksen, Nasaretilaisen, menevän ohitse.
And they said to him, Jesus of Nazareth is going by.
απηγγειλαν δε αυτω οτι ιησους ο ναζωραιος παρερχεται
- 38 Niin hän huusi sanoen: "Jeesus, Daavidin poika, armahda minua!"
And he said in a loud voice, Jesus, Son of David, have mercy on me.
και εβοησεν λεγων ιησου υιε δαβιδ ελεησον με
- 39 Ja edelläkulkijat nuhtelivat häntä saadakseen hänet vaikenemaan; mutta hän huusi vielä enemmän: "Daavidin poika, armahda minua!"
And those who were in front made protests and said to him, Be quiet: but he said all the more, O Son of David, have mercy on me.
και οι προαγοντες επετιμων αυτω ινα σιωπηση αυτος δε πολλω μαλλον εκραζεν υιε δαβιδ ελεησον με

- 40 Silloin Jeesus seisahdusti ja käski taluttua hänet tykönsä. Ja hänen tultuaan lähelle Jeesus kysyi häneltä:
And Jesus, stopping, gave orders that he was to come to him, and when he came near, he said to him,
σταθεις δε ο ιησους εκελευσεν αυτον αχθηναι προς αυτον εγγισαντος δε αυτου επηρωτησεν αυτον
- 41 "Mitä tahdot, että minä sinulle tekisin?" Hän sanoi: "Herra, että saisin näköni jälleen".
What would you have me do for you? And he said, Lord, that I may be able to see again.
λεγων τι σοι θελεις ποιησω ο δε ειπεν κυριε ινα αναβλεψω
- 42 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Saa näkösi; sinun uskosi on sinut pelastanut".
And Jesus said, See again: your faith has made you well.
και ο ιησους ειπεν αυτω αναβλεψον η πιστις σου σεσωκεν σε
- 43 Ja heti hän sai näkönsä ja seurasi häntä ylistäen Jumalaa. Ja sen nähdessään kaikki kansa kiitti Jumalaa.
And straight away he was able to see, and he went after him, giving glory to God; and all the people when they saw it gave praise to God.
και παραχρημα ανεβλεψεν και ηκολουθει αυτω δοξαζων τον θεον και πας ο λαος ιδων εδοκεν αινον τω θεω
- 1 Ja hän tuli Jerikon kaupunkiin ja kulki sen läpi.
And he went into Jericho, and when he was going through it,
και εισελθων διηρχετο την ιερικω
- 2 Ja katso, siellä oli mies, nimeltä Sakkeus; ja hän oli publikaanien päämies ja oli rikas.
A man, named Zacchaeus, who was the chief tax-farmer, and a man of wealth,
και ιδου ανηρ ονοματι καλουμενος ζακχαιος και αυτος ην αρχιτελωνης και ουτος ην πλουσιος
- 3 Ja hän koetti saada nähdä Jeesusta, kuka hän oli, mutta ei voinut kansalta, kun oli varreltansa vähäinen.
Made an attempt to get a view of Jesus, and was not able to do so, because of the people, for he was a small man.
και εξητει ιδειν τον ιησουν τις εστιν και ουκ ηδυνατο απο του οχλου οτι τη ηλικια μικρος ην
- 4 Niin hän juoksi edelle ja nousi metsäviikunapuuhun nähdäkseen hänet, sillä Jeesus oli kulkeva siitä ohitse.
And he went quickly in front of them and got up into a tree to see him, for he was going that way.
και προδραμων εμπροσθεν ανεβη επι συκομορμαιαν ινα ιδη αυτον οτι δι εκεινης ημελλεν διερχεσθαι
- 5 Ja tultuaan sille paikalle Jeesus katsahti ylös ja sanoi hänelle: "Sakkeus, tule nopeasti alas, sillä tänään minun pitää oleman sinun huoneessasi".
And when Jesus came to the place, looking up, he said to him, Zacchaeus, be quick and come down, for I am coming to your house today.
και ως ηλθεν επι τον τοπον αναβλεψας ο ιησους ειδεν αυτον και ειπεν προς αυτον ζακχαιε σπευσας καταβηθι σημερον γαρ εν τω οικω σου δει με μειναι
- 6 Ja hän tuli nopeasti alas ja otti hänet iloiten vastaan.
And he came down quickly, and took him into his house with joy.
και σπευσας κατεβη και υπεδεξατο αυτον χαιρων
- 7 Ja sen nähdessään kaikki nurisivat sanoen: "Syntisen miehen luokse hän meni majoilemaan".
And when they saw it, they were all angry, saying, He has gone into the house of a sinner.
και ιδοντες απαντες διεγογγυζον λεγοντες οτι παρα αμαρτωλω ανδρι εισηλθεν καταλυσαι
- 8 Mutta Sakkeus astui esiin ja sanoi Herralle: "Katso, Herra, puolet omaisuudestani minä annan köyhille, ja jos joltakulta olen jotakin petoksella ottanut, niin annan nelinkertaisesti takaisin".
And Zacchaeus, waiting before him, said to the Lord, See, Lord, half of my goods I give to the poor, and if I have taken anything from anyone wrongly, I give him back four times as much.
σταθεις δε ζακχαιος ειπεν προς τον κυριον ιδου τα ημιση των υπαρχοντων μου κυριε διδομι τοις πτωχοις και ει τινος τι εσυκοφαντησα αποδιδωμι τετραπλουν
- 9 Niin Jeesus sanoi hänestä: "Tänään on pelastus tullut tälle huoneelle, koska hänkin on Aabrahamin poika;
And Jesus said to him, Today salvation has come to this house, for even he is a son of Abraham.
ειπεν δε προς αυτον ο ιησους οτι σημερον σωτηρια τω οικω τουτω εγενετο καθοτι και αυτος υιος αβρααμ εστιν
- 10 sillä Ihmisen Poika on tullut etsimään ja pelastamaan sitä, mikä kadonnut on".
For the Son of man came to make search for those who are wandering from the way, and to be their Saviour.
ηλθεν γαρ ο υιος του ανθρωπου ζητησαι και σωσαι το απολωλος

- 11 Ja heidän tätä kuunnellensa hän puhui vielä vertauksen, koska hän oli lähellä Jerusalemiä ja he luulivat, että Jumalan valtakunta oli kohta ilmestyvä.
And while they were giving ear to these words, he made another story for them, because he was near Jerusalem, and because they were of the opinion that the kingdom of God was coming straight away.
ακουοντων δε αυτων ταυτα προσθεισ ειπεν παραβολην δια το εγγυς αυτον ειναι ιερουσαλημ και δοκειν αυτους οτι παραχρημα μελλει η βασιλεια του θεου αναφαινεσθαι
- 12 Hän sanoi näin: "Eräs jalosukuinen mies lähti matkalle kaukaiseen maahan saadakseen itsellensä kuninkuuden ja sitten palataksaan.
So he said, A certain man of high birth went into a far-away country to get a kingdom for himself, and to come back.
ειπεν ουν ανθρωπος τις ευγενης επορευθη εις χωραν μακραν λαβειν εαυτω βασιλειαν και υποστρεψαι
- 13 Ja hän kutsui luoksensa kymmenen palvelijaansa, antoi heille kymmenen leiviskää ja sanoi heille: 'Asioikaa näillä, kunnes minä tulen'.
And he sent for ten of his servants and gave them ten pounds and said to them, Do business with this till I come.
καλεσας δε δεκα δουλους εαυτου εδωκεν αυτοις δεκα μνας και ειπεν προς αυτους πραγματευσασθε εως ερχομαι
- 14 Mutta hänen kansalaisensa vihasivat häntä ja lähettivät lähettiläitä hänen jälkeensä sanomaan: 'Emme tahdo tätä kuninkaaksemme'.
But his people had no love for him, and sent representatives after him, saying, We will not have this man for our ruler.
οι δε πολιται αυτου εμισουν αυτον και απεστειλαν πρεσβειαν οπισω αυτου λεγοντες ου θελομεν τουτον βασιλευσαι εφ ημας
- 15 Ja saatuaan kuninkuuden ja palattuansa hän käski kutsua eteensä ne palvelijat, joille hän oli antanut rahat, saadakseen tietää, mitä kukin oli asioimisellaan ansainnut.
And when he came back again, having got his kingdom, he gave orders for those servants to whom he had given the money to come to him, so that he might have an account of what business they had done.
και εγενετο εν τω επανελθειν αυτον λαβοντα την βασιλειαν και ειπεν φωνηθηναι αυτω τους δουλους τουτους οις εδωκεν το αργυριον ινα γνω τις τι διεπραγματευσατο
- 16 Niin ensimmäinen tuli esiin ja sanoi: 'Herra, sinun leiviskäsi on tuottanut kymmenen leiviskää'.
And the first came before him, saying, Lord, your pound has made ten pounds.
παρεγενετο δε ο πρωτος λεγων κυριε η μνα σου προσειργασατο δεκα μνας
- 17 Ja hän sanoi hänelle: 'Hyvä on, sinä hyvä palvelija; koska vähimmässä olet ollut uskollinen, niin saat vallita kymmentä kaupunkia'.
And he said to him, You have done well, O good servant: because you have done well in a small thing you will have authority over ten towns.
και ειπεν αυτω ευ αγαθε δουλε οτι εν ελαχιστω πιστος εγενου ισθι εξουσιαν εχων επανω δεκα πολεων
- 18 Ja toinen tuli ja sanoi: 'Herra, sinun leiviskäsi on tuottanut viisi leiviskää'.
And another came, saying, Your pound has made five pounds.
και ηλθεν ο δευτερος λεγων κυριε η μνα σου εποιησεν πεντε μνας
- 19 Niin hän sanoi tällekin: 'Sinä, vallitse sinä viittä kaupunkia'.
And he said, You will be ruler over five towns.
ειπεν δε και τουτω και συ γινου επανω πεντε πολεων
- 20 Vielä tuli yksi ja sanoi: 'Herra, katso, tässä on sinun leiviskäsi, jota olen säilyttänyt liinasessa.
And another came, saying, Lord, here is your pound, which I put away in a cloth;
και ετερος ηλθεν λεγων κυριε ιδου η μνα σου ην ειχον αποκειμενην εν σουδαριω
- 21 Sillä minä pelkäsin sinua, koska olet ankara mies: sinä otat, mitä et ole talteen pannut, ja leikkaat, mitä et ole kylvänyt.'
Because I was in fear of you, for you are a hard man: you take up what you have not put down, and get in grain where you have not put seed.
εφοβουμην γαρ σε οτι ανθρωπος αυστηρος ει αιρεις ο ουκ εθηκας και θεριζεις ο ουκ εσπειρας
- 22 Hän sanoi hänelle: 'Oman sanasi mukaan minä sinut tuomitsen, sinä paha palvelija. Sinä tiesit minut ankaraksi mieheksi, joka otan, mitä en ole talteen pannut, ja leikkaan, mitä en ole kylvänyt;
He said to him, By the words of your mouth you will be judged, you bad servant. You had knowledge that I am a hard man, taking up what I have not put down and getting in grain where I have not put seed;
λεγει δε αυτω εκ του στοματος σου κρινω σε πονηρε δουλε ηδεις οτι εγω ανθρωπος αυστηρος ειμι αιρων ο ουκ εθηκα και θεριζων ο ουκ εσπειρα
- 23 miksi et siis antanut rahojani rahanvaihtajan pöytäni, että minä tultuani olisin saanut periä ne korkoineen?'
Why then did you not put my money in a bank, so that when I came I would get it back with interest?
και διατι ουκ εδωκας το αργυριον μου επι την τραπεζαν και εγω ελθων συν τοκω αν επραξα αυτο

- 24 Ja hän sanoi viereissä seisoville: 'Ottakaa häneltä pois se leiviskä ja antakaa sille, jolla on kymmenen leiviskää'.
And he said to the others who were near, Take the pound away from him, and give it to the man who has ten.
και τοις παρεστωσιν ειπεν αρατε απ αυτου την μναν και δοτε τω τας δεκα μνας εχοντι
- 25 - Niin he sanoivat hänelle: 'Herra, hänellä on jo kymmenen leiviskää'. -
And they say to him, Lord, he has ten pounds.
και ειπον αυτω κυριε εχει δεκα μνας
- 26 'Minä sanon teille: jokaiselle, jolla on, annetaan; mutta jolla ei ole, siltä otetaan pois sekin, mikä hänellä on.
And I say to you that to everyone who has, more will be given, but from him who has not, even what he has will be taken away.
λεγω γαρ υμιν οτι παντι τω εχοντι δοθησεται απο δε του μη εχοντος και ο εχει αρθησεται απ αυτου
- 27 Mutta viholliseni, jotka eivät tahtoneet minua kuninkaaksensa, tuokaa tänne ja teloittakaa minun edessäni."
And as for those who were against me, who would not have me for their ruler, let them come here, and be put to death before me.
πλην τους εχθρους μου εκεινους τους μη θελησαντας με βασιλευσαι επ αυτους αγαγετε ωδε και κατασφαζατε εμπροσθεν μου
- 28 Ja tämän sanottuaan hän kulki edellä vaeltaen ylös Jerusalemiin.
And when he had said this, he went on in front of them, going up to Jerusalem.
και ειπον ταυτα επορευετο εμπροσθεν αναβαινων εις ιεροσολυμα
- 29 Ja tapahtui, kun hän tuli lähelle Beetfagea ja Betaniaa, sille vuorelle, jota kutsutaan Öljymäeksi, että hän lähetti kaksi opetuslastaan
And it came about that when he got near Beth-phage and Bethany by the mountain which is named the Mountain of Olives, he sent two of the disciples,
και εγενετο ως ηγγισεν εις βηθφαγη και βηθανιαν προς το ορος το καλουμενον ελαιων απεστειλεν δυο των μαθητων αυτου
- 30 sanoen: "Menkää edessä olevaan kylään, niin sinne tullessanne te löydätte sidottuna varsan, jonka selässä ei vielä yksikään ihminen ole istunut; päästäkää se ja tuokaa tänne.
Saying, Go into the little town in front of you, and on going in you will see a young ass fixed with a cord, on which no man has ever been seated; let him loose and take him.
ειπον υπαγετε εις την κατεναντι κωμην εν η ιεσπορευομενοι ευρησετε πωλον δεδεμενον εφ ον ουδεις πωποτε ανθρωπων εκαθισεν λουσαντες αυτον αγαγετε
- 31 Ja jos joku kysyy teiltä: 'Miksi te sen päästätte?' niin sanokaa näin: 'Herra tarvitsee sitä'.
And if anyone says to you, Why are you taking him? say, The Lord has need of him.
και εαν τις υμας ερωτα διατι λυετε ουτως ερειτε αυτω οτι ο κυριος αυτου χρειαν εχει
- 32 Ja lähetetyt menivät ja havaitsivat niin olevan, kuin hän oli heille sanonut.
And those whom he sent went away, and it was as he said.
απελθοντες δε οι απεσταλμενοι ευρον καθως ειπεν αυτοις
- 33 Ja heidän päästäessään varsaa sen omistajat sanoivat heille: "Miksi te päästätte varsan?"
And when they were getting the young ass, the owners of it said to them, Why are you taking the young ass?
λυοντων δε αυτων τον πωλον ειπον οι κυριοι αυτου προς αυτους τι λυετε τον πωλον
- 34 Niin he sanoivat: "Herra tarvitsee sitä".
And they said, The Lord has need of him.
οι δε ειπον ο κυριος αυτου χρειαν εχει
- 35 Ja he veivät sen Jeesuksen luo ja heittivät vaatteensa varsan selkään ja istuttivat Jeesuksen niiden päälle.
And they took him to Jesus, and they put their clothing on the ass, and Jesus got on to him.
και ηγαγον αυτον προς τον ιησουν και επιρριψαντες εαυτων τα ιματια επι τον πωλον επεβιβασαν τον ιησουν
- 36 Ja hänen kulkiessaan kansa levitti vaatteensa tielle.
And while he went on his way they put their clothing down on the road in front of him.
πορευομενου δε αυτου υπεστρωννυον τα ιματια αυτων εν τη οδω
- 37 Ja kun hän jo oli lähellä, laskeutuen Öljymäen rinnettä, rupesi koko opetuslasten joukko iloiten kiittämään Jumalaa suurella äänellä kaikista voimallisista teoista, jotka he olivat nähneet,
And when he came near the foot of the Mountain of Olives, all the disciples with loud voices gave praise to God with joy, because of all the great works which they had seen;
εγγιζοντος δε αυτου ηδη προς τη καταβασει του ορους των ελαιων ηρξαντο απαν το πληθος των μαθητων χαιροντες αιειν τον θεον φωνη μεγαλη περι πασων ων ειδον δυναμεων

- 38 sanoen: "Siunattu olkoon hän, joka tulee, Kuningas Herran nimessä; rauha taivaassa ja kunnia korkeuksissa!"
Saying, A blessing on the King who comes in the name of the Lord; peace in heaven and glory in the highest.
λεγοντες ευλογημενος ο ερχομενος βασιλευς εν ονοματι κυριου ειρηνη εν ουρανω και δοξα εν υψιστοις
- 39 Ja muutamat fariseukset kansanjoukosta sanoivat hänelle: "Opettaja, nuhtelee opetuslapsiasi".
And some of the Pharisees among the people said to him, Master, make your disciples be quiet.
και τινες των φαρισαιων απο του οχλου ειπον προς αυτον διδασκαλε επιτιμησον τοις μαθηταις σου
- 40 Mutta hän vastasi ja sanoi: "Minä sanon teille: jos nämä olisivat vaiti, niin kivet huutaisivat".
And he said in answer, I say to you, if these men keep quiet, the very stones will be crying out.
και αποκριθεις ειπεν αυτοις λεγω υμιν οτι εαν ουτοι σιωπησωσιν οι λιθοι κεκραξονται
- 41 Ja kun hän tuli lähemmäksi ja näki kaupungin, itki hän sitä
And when he got near and saw the town, he was overcome with weeping for it,
και ως ηγγισεν ιδων την πολιν εκλαυσεν επ αυτη
- 42 ja sanoi: "Jospa tietäisit sinäkin tänä päivänä, mikä rauhaasi sopii! Mutta nyt se on sinun silmiltäsi salattu.
Saying, If you, even you, had knowledge today, of the things which give peace! but you are not able to see them.
λεγων οτι ει εγνωσ και συ και γε εν τη ημερα σου ταυτη τα προς ειρηνην σου νυν δε εκρυβη απο οφθαλμων σου
- 43 Sillä sinulle tulevat ne päivät, jolloin sinun vihollisesi sinut vallilla saartavat ja piirittävät sinut ja ahdistavat sinua joka puolelta;
For the time will come when your attackers will put a wall round you, and come all round you and keep you in on every side,
οτι ηξουσιν ημεραι επι σε και περιβαλουσιν οι εχθροι σου χαρακα σοι και περικυκλωσουσιν σε και συνεξουσιν σε παντοθεν
- 44 ja he kukistavat sinut maan tasalle ja surmaavat lapsesi, jotka sinussa ovat, eivätkä jätä sinuun kiveä kiven päälle, sentähden ettet etsikkoaikaasi tuntenut."
And will make you level with the earth, and your children with you; and there will not be one stone resting on another in you, because you did not see that it was your day of mercy.
και εδαφιουσιν σε και τα τεκνα σου εν σοι και ουκ αφησουσιν εν σοι λιθον επι λιθω ανθ ων ουκ εγνωσ τον καιρον της επισκοπης σου
- 45 Ja hän meni pyhäkköön ja rupesi ajamaan myyjiä ulos
And he went into the Temple and put out those who were trading there,
και εισελθων εις το ιερον ηρξατο εκβαλλειν τους πωλουντας εν αυτω και αγοραζοντας
- 46 ja sanoi heille: "Kirjoitettu on: 'Minun huoneeni on oleva rukoushuone', mutta te olette tehneet siitä ryövärien luolan."
Saying to them, It has been said, My house is to be a house of prayer, but you have made it a hole of thieves.
λεγων αυτοις γεγραπται ο οικος μου οικος προσευχης εστιν υμεις δε αυτον ποιησατε σπηλαιον ληστων
- 47 Ja hän opetti joka päivä pyhäkössä. Mutta ylipapit ja kirjanoppineet sekä kansan ensimmäiset miettivät, miten saisivat hänet surmatuksi;
And every day he was teaching in the Temple. But the chief priests and the scribes and the rulers of the people were attempting to put him to death;
και ην διδασκων το καθ ημεραν εν τω ιερω οι δε αρχιερεις και οι γραμματαις εζητουν αυτον απολεσαι και οι πρωτοι του λαου
- 48 mutta he eivät keksineet, mitä tekisivät, sillä kaikki kansa riippui hänessä ja kuunteli häntä.
But they were not able to do anything, because the people all kept near him, being greatly interested in his words.
και ουχ ευρισκον το τι ποιησωσιν ο λαος γαρ απας εξεκρεματο αυτου ακουων
- 1 Ja tapahtui eräänä päivänä, kun hän opetti kansaa pyhäkössä ja julisti evankeliumia, että ylipapit ja kirjanoppineet astuivat yhdessä vanhinten kanssa esiin
And it came about on one of those days, when he was teaching the people in the Temple and preaching the good news,
και εγενετο εν μια των ημερων εκεινων διδασκοντος αυτου τον λαον εν τω ιερω και ευαγγελιζομενου επεστησαν οι αρχιερεις και οι γραμματαις συν τοις πρεσβυτεροις
- 2 ja puhuivat hänelle sanoen: "Sano meille, millä vallalla sinä näitä teet, tahi kuka on se, joka on antanut sinulle tämän vallan?"
That the chief priests and the scribes and the rulers of the people came to him and said, Make clear to us by what authority you do these things and who gave you this authority.
και ειπον προς αυτον λεγοντες ειπε ημιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιεις η τις εστιν ο δους σοι την εξουσιαν ταυτην
- 3 Hän vastasi ja sanoi heille: "Minä myös teen teille kysymyksen; sanokaa minulle:
And in answer he said to them, I will put a question to you, and do you give me an answer:
αποκριθεις δε ειπεν προς αυτους ερωτησω υμας καγω ενα λογον και ειπατε μοι

- 4 oliko Johanneksen kaste taivaasta vai ihmisistä?"
The baptism of John, was it from heaven or of men?
το βαπτισμα ιωαννου εξ ουρανου ην η εξ ανθρωπων
- 5 Niin he neuvottelivat keskenänsä sanoen: "Jos sanomme: 'Taivaasta', niin hän sanoo: 'Miksi ette siis uskoneet häntä?'"
And they said among themselves, If we say, From heaven; he will say, Why did you not have faith in him?
οι δε συνελογισαντο προς εαυτους λεγοντες οτι εαν ειπωμεν εξ ουρανου ερει διατι ουν ουκ επιστευσατε αυτο
- 6 Mutta jos sanomme: 'Ihmistä', niin kaikki kansa kivittää meidät, sillä se uskoo vahvasti, että Johannes oli profeetta."
But if we say, Of men; we will be stoned by the people, for they are certain that John was a prophet.
εαν δε ειπωμεν εξ ανθρωπων πας ο λαος καταλιθασει ημας πεπεισμενος γαρ εστιν ιωαννην προφητην ειναι
- 7 Ja he vastasivat, etteivät tieneet, mistä se oli.
And they made answer that they had no idea where it came from.
και απεκριθησαν μη ειδεναι ποθεν
- 8 Niin Jeesus sanoi heille: "Niinpä en minäkään sano teille, millä vallalla minä näitä teen".
And Jesus said, And I will not make clear to you by what authority I do these things.
και ο ιησους ειπεν αυτοις ουδε εγω λεγω υμιν εν ποια εξουσια ταυτα ποιω
- 9 Ja hän rupesi puhumaan kansalle ja puhui tämän vertauksen: "Mies istutti viinitarhan ja vuokrasi sen viinitarhureille ja matkusti muille maille kauaksi aikaa.
And he gave the people this story: A man made a vine-garden and gave the use of it to some field-workers and went into another country for a long time.
ηρξατο δε προς τον λαον λεγειν την παραβολην ταυτην ανθρωπος τις εφυτευσεν αμπελωνα και εξεδото αυτον γεωργοις και απεδημησεν χρονους ικανους
- 10 Ja ajan tullen hän lähetti palvelijan viinitarhurien luokse, että he antaisivat tälle osan viinitarhan hedelmistä; mutta viinitarhurit pieksivät hänet ja lähettivät tyhjin käsin pois.
And at the right time he sent a servant to the workers to get part of the fruit from the vines; but the workmen gave him blows and sent him away with nothing.
και εν καιρω απεστειλεν προς τους γεωργους δουλον ινα απο του καρπου του αμπελωνος δωσιν αυτοι οι δε γεωργοι δειραντες αυτον εξαπεστειλαν κενον
- 11 Ja hän lähetti vielä toisen palvelijan; mutta hänetkin he pieksivät ja häpäisivät ja lähettivät tyhjin käsin pois.
And he sent another servant, and they gave blows to him in the same way, and put shame on him, and sent him away with nothing.
και προσεθετο πεμψαι ετερον δουλον οι δε κακεινον δειραντες και ατιμασαντες εξαπεστειλαν κενον
- 12 Ja hän lähetti vielä kolmannen; mutta tämänkin he haavoittivat ja heittivät ulos.
And he sent a third, and they gave him wounds and put him out.
και προσεθετο πεμψαι τριτον οι δε και τουτον τραυματισαντες εξεβαλον
- 13 Niin viinitarhan herra sanoi: 'Mitä minä teen? Minä lähetän rakkaan poikani; häntä he kaiketi kavahtavat.'
And the lord of the garden said, What am I to do? I will send my dearly loved son; they may give respect to him.
ειπεν δε ο κυριος του αμπελωνος τι ποιησω πεμψω τον υιον μου τον αγαπητον ισως τουτον ιδοντες εντραπησονται
- 14 Mutta kun viinitarhurit näkivät hänet, neuvottelivat he keskenään ja sanoivat: 'Tämä on perillinen; tappakaamme hänet, että perintö tulisi meidän omaksemme'.
But when the workmen saw him, they said to one another, This is he who will one day be the owner of the property: let us put him to death and the heritage will be ours.
ιδοντες δε αυτον οι γεωργοι διελογιζοντο προς εαυτους λεγοντες ουτος εστιν ο κληρονομος δευτε αποκτεινωμεν αυτον ινα ημων γενηται η κληρονομια
- 15 Ja he heittivät hänet ulos viinitarhasta ja tappoivat. Mitä nyt viinitarhan herra on tekävä heille?
And driving him out of the garden they put him to death. Now what will the lord do to these workmen?
και εκβαλοντες αυτον εξω του αμπελωνος απεκτειναν τι ουν ποιησει αυτοις ο κυριος του αμπελωνος
- 16 Hän tulee ja tuhoaa nämä viinitarhurit ja antaa viinitarhan muille." Niin he sen kuullessaan sanoivat: "Pois se!"
He will come and put them to destruction and give the garden to others. And when he said this, they said, May it not be so.
ελευσεται και απολεσει τους γεωργους τουτους και δωσει τον αμπελωνα αλλοις ακουσαντες δε ειπον μη γενοιτο
- 17 Mutta hän katsahti heihin ja sanoi: "Mitä siis on tämä kirjoitus: 'Se kivi, jonka rakentajat hylkäsivät, on tullut kulmakiveksi'?"
But he, looking on them, said, Is it not in the Writings, The stone which the builders put on one side, the same has become the chief stone of the building?
ο δε εμβλεψας αυτοις ειπεν τι ουν εστιν το γεγραμμενον τουτο λιθον ον απεδοκιμασαν οι οικοδομουντες ουτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας

- 18 Jokainen, joka kaatuu siihen kiveen, ruhjoutuu, mutta jonka päälle se kaatuu, sen se murskaa."
 Everyone falling on that stone will be broken, but the man on whom the stone comes down will be crushed to dust.
 πας ο πεσων επ εκεινον τον λιθον συνθλασθησεται εφ ον δ αν πεση λικμησει αυτον
- 19 Ja kirjanoppineet ja ylipapit tahtoivat ottaa hänet sillä hetkellä kiinni, mutta he pelkäsivät kansaa; sillä he ymmärsivät, että hän oli puhunut sen vertauksen heistä.
 And the chief priests and the scribes made attempts to get their hands on him in that very hour; and they were in fear of the people, for they saw that he had made up this story against them.
 και εξητησαν οι αρχιερεις και οι γραμματεις επιβαλιν επ αυτον τας χειρας εν αυτη τη ωρα και εφοβηθησαν τον λαον εγνωσαν γαρ οτι προς αυτους την παραβολην ταυτην ειπεν
- 20 Ja he vartioivat häntä ja lähettivät hänen luokseen hurskaiksi tekeytyviä urkkijoita, saadakseen hänet kiinni jostakin sanasta, niin että voisivat antaa hänet esivallalle ja maaherran käsiin.
 And they kept watch on him, and sent out secret representatives, who were acting the part of good men, in order that they might get something from his words, on account of which they might give him up to the government and into the power of the ruler.
 και παρατηρησαντες απεστειλαν εγκαθητους υποκρινομενους εαυτους δικαιους ειναι ινα επιλαβονται αυτου λογου εις το παραδουναι αυτον τη αρχη και τη εξουσια του ηγεμονος
- 21 Ja ne kysyivät häneltä sanoen: "Opettaja, me tiedämme, että sinä puhut ja opetat oikein etkä katso henkilöön, vaan opetat Jumalan tietä totuudessa.
 And they put a question to him, saying, Master, we are certain that your teaching and your words are right, and that you have no respect for a man's position, but you are teaching the true way of God:
 και επηρωτησαν αυτον λεγοντες διδασκαλε οιδαμεν οτι ορθως λεγεις και διδασκεις και ου λαμβανεις προσοπον αλλ επ αληθειας την οδον του θεου διδασκεις
- 22 Onko meidän lupa antaa keisarille veroa vai eikö?"
 Is it right for us to make payment of taxes to Caesar or not?
 εξεστιν ημιν καισαρι φορον δουναι η ου
- 23 Mutta hän havaitsi heidän kavaluutensa ja sanoi heille:
 But he saw through their trick and said to them,
 κατανοησας δε αυτων την πανουργιαν ειπεν προς αυτους τι με πειραζετε
- 24 "Näyttäkää minulle denari. Kenen kuva ja päällekirjoitus siinä on?" He vastasivat: "Keisarin".
 Let me see a penny. Whose image and name are on it? And they said, Caesar's.
 επιδειξατε μοι δηναριον τινος εχει εικονα και επιγραφην αποκριθεντες δε ειπον καισαρος
- 25 Niin hän sanoi heille: "Antakaa siis keisarille, mikä keisarin on, ja Jumalalle, mikä Jumalan on".
 And he said, Then give to Caesar the things which are Caesar's, and to God the things which are God's.
 ο δε ειπεν αυτοις αποδοτε τοιουν τα καισαρος καισαρι και τα του θεου τω θεω
- 26 Ja he eivät kyenneet saamaan häntä hänen puheestaan kiinni kansan edessä; ja he ihmettelivät hänen vastaustaan ja vaikenivat.
 And they were not able to get anything from these words before the people: but they were full of wonder at his answer, and said nothing.
 και ουκ ισχυσαν επιλαβεσθαι αυτου ρηματος εναντιον του λαου και θαυμασαντες επι τη αποκρισει αυτου εσιγησαν
- 27 Niin astui esiin muutamia saddukeuksia, jotka väittivät, ettei ylösousemusta ole, ja he kysyivät häneltä
 And some of the Sadducees came to him, who say that there is no coming back from the dead; and they said to him,
 προσελθοντες δε τινες των σαδδουκαιων οι αντιλεγοντες αναστασιν μη ειναι επηρωτησαν αυτον
- 28 sanoen: "Opettaja, Mooses on säättänyt meille: 'Jos joltakin kuolee veli, jolla on vaimo, mutta ei ole lapsia, niin ottakoon hän veljensä vaimon ja herättäköön siemenen veljelleen'.
 Master, Moses said that if a man's brother comes to his end, having a wife, but no children, his brother is to take the wife, and get a family for his brother.
 λεγοντες διδασκαλε μωσης εγραψεν ημιν εαν τινος αδελφος αποθανη εχων γυναικα και ουτος ατεκνος αποθανη ινα λαβη ο αδελφος αυτου την γυναικα και εξαναστηση σπερμα τω αδελφω αυτου
- 29 Nyt oli seitsemän veljestä. Ensimmäinen otti vaimon ja kuoli lapsetonna.
 Now there were seven brothers, and the first had a wife and came to his end, having no children;
 επτα ουν αδελφοι ησαν και ο πρωτος λαβων γυναικα απεθανεν ατεκνος
- 30 Niin toinen otti sen vaimon,
 And the second;
 και ελαβεν ο δευτερος την γυναικα και ουτος απεθανεν ατεκνος

- 31 ja sitten kolmas, ja samoin kaikki seitsemän; ja he kuolivat jättämättä lapsia.
And the third took her; and in the same way, all the seven, without having any children, came to their end.
και ο τριτος ελαβεν αυτην ωσαντως δε και οι επτα ου κατελιπον τεκνα και απεθανον
- 32 Viimeiseksi vaimokin kuoli.
And last of all, the woman came to her end.
υστερον δε παντων απεθανεν και η γυνη
- 33 Kenelle heistä siis tämä vaimo ylösnousemuksessa joutuu vaimoksi? Sillä kaikkien seitsemän vaimona hän oli ollut."
When they come back from the dead, whose wife will she be? for all the seven had her.
εν τη ουν αναστασει τινος αυτων γινεται γυνη οι γαρ επτα εσχον αυτην γυναικα
- 34 Niin Jeesus sanoi heille: "Tämän maailmanajan lapset naivat ja menevät miehelle.
And Jesus said to them, The sons of this world are married and have wives;
και αποκριθεις ειπεν αυτοις ο ιησους οι υιοι του αιωνος τουτου γαμουσιν και εκγαμισκονται
- 35 Mutta ne, jotka on arvollisiksi nähty pääsemään toiseen maailmaan ja ylösnousemukseen kuolleista, eivät nai eivätkä mene miehelle.
But those to whom is given the reward of the world to come, and to come back from the dead, have no wives, and are not married;
οι δε καταξιωθεντες του αιωνος εκεινου τυχειν και της αναστασεως της εκ νεκρων ουτε γαμουσιν ουτε εκγαμισκονται
- 36 Sillä he eivät enää voi kuolla, kun ovat enkelien kaltaisia; ja he ovat Jumalan lapsia, koska ovat ylösnousemuksen lapsia.
And death has no more power over them, for they are equal to the angels, and are sons of God, being of those who will come back from the dead.
ουτε γαρ αποθαινειν επι δυναται ισαγγελοι γαρ εισιν και υιοι εισιν του θεου της αναστασεως υιοι οντες
- 37 Mutta että kuolleet nousevat ylös, sen Mooseskin on osoittanut kertomuksessa orjantappurapensaasta, kun hän sanoo Herraa Aabrahamin Jumalaksi ja Iisakin Jumalaksi ja Jaakobin Jumalaksi.
But even Moses made it clear that the dead come back to life, saying, in the story of the burning thorn-tree, The Lord, the God of Abraham, the God of Isaac, and the God of Jacob.
οτι δε εγειρονται οι νεκροι και μωσης εμηνυσεν επι της βατου ως λεγει κυριον τον θεον αβρααμ και τον θεον ισαακ και τον θεον ιακωβ
- 38 Mutta hän ei ole kuolleitten Jumala, vaan elävien; sillä kaikki hänelle elävät."
Now he is not the God of the dead but of the living; for all men are living to him.
θεος δε ουκ εστιν νεκρων αλλα ζωντων παντες γαρ αυτω ζωσιν
- 39 Niin muutamat kirjanoppineista vastasivat ja sanoivat: "Opettaja, oikein sinä sanoit".
And some of the scribes, in answer to this, said, Master, you have said well.
αποκριθεντες δε τινες των γραμματεων ειπον διδασκαλε καλως ειπας
- 40 Ja he eivät enää rohjenneet kysyä häneltä mitään.
And they had fear of putting any more questions to him.
ουκετι δε ετολμων επερωταν αυτον ουδεν
- 41 Niin hän sanoi heille: "Kuinka he voivat sanoa, että Kristus on Daavidin poika?
And he said to them, Why do they say that the Christ is the son of David?
ειπεν δε προς αυτους πως λεγουσιν τον χριστον υιον δαβιδ ειναι
- 42 Sanoohan Daavid itse psalmien kirjassa: 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni,
For David himself says in the book of Psalms, The Lord said to my Lord, Take your seat at my right hand,
και αυτος δαβιδ λεγει εν βιβλω ψαλμων ειπεν ο κυριος τω κυριω μου καθου εκ δεξιων μου
- 43 kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi.'
Till I put under your feet all those who are against you.
εως αν θω τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου
- 44 Daavid siis kutsuu häntä Herraksi; kuinka hän sitten on hänen poikansa?"
David then gives him the name of Lord, so how is it possible for him to be his son?
δαβιδ ουν κυριον αυτον καλει και πως υιος αυτου εστιν

- 45 Ja kaiken kansan kuullen hän sanoi opetuslapsillensa:
And in the hearing of all the people he said to his disciples,
ακουοντος δε παντος του λαου ειπεν τοις μαθηταις αυτου
- 46 "Kavahtakaa kirjanoppineita, jotka mielellään käyskelevät pitkissä vaipoissa ja haluavat tervehdyksiä toreilla ja etumaisia istuimia synagoogissa ja ensimmäisiä sijoja pidoissa,
Keep away from the scribes, whose pleasure it is to go about in long robes, and to have words of respect said to them in the market-places, and to take the chief seats in the Synagogues and the first places at feasts;
προσεχετε απο των γραμματεων των θελοντων περιπατειν εν στολαις και φιλονυτων ασπασμους εν ταις αγοραις και πρωτοκαθεδριας εν ταις συναγωγαις και πρωτοκλισιας εν τοις δειπνοις
- 47 noita, jotka syövät leskien huoneet ja näön vuoksi pitävät pitkiä rukouksia; he saavat sitä kovemman tuomion".
Who take the property of widows and before the eyes of men make long prayers; they will get a greater punishment.
οι κατεσθιουσιν τας οικιας των χηρων και προφασει μακρα προσευχονται ουτοι ληψονται περισσοτερον κριμα
- 1 Ja hän katsahti ja näki rikkaiden panevan lahjoja uhriarkkuun.
And looking up, he saw the men of wealth putting their offerings in the money-box.
αναβλεψας δε ειδεν τους βαλλοντας τα δωρα αυτων εις το γαζοφυλακιον πλουσιους
- 2 Niin hän näki myös köyhän lesken panevan siihen kaksi ropoa.
And he saw a certain poor widow putting in a farthing.
ειδεν δε και τινα χηραν πενιχραν βαλλουσαν εκει δυο λεπτα
- 3 Silloin hän sanoi: "Totisesti minä sanon teille: tämä köyhä leski pani enemmän kuin kaikki muut.
And he said, Truly I say to you, This poor widow has given more than all of them:
και ειπεν αληθως λεγω υμιν οτι η χηρα η πτωχη αυτη πλειον παντων εβαλεν
- 4 Sillä kaikki nuo panivat lahjansa liiastaan, mutta tämä pani puutteestaan, koko elämisensä, mikä hänellä oli."
For they gave out of their wealth, having more than enough for themselves: but she, even out of her need, has put in all her living.
απαντες γαρ ουτοι εκ του περισσευοντος αυτοις εβαλον εις τα δωρα του θεου αυτη δε εκ του υστερηματος αυτης απαντα τον βιον ον ειχεν εβαλεν
- 5 Ja kun muutamat puhuivat pyhäköstä, kuinka se oli kauniilla kivillä ja temppeilahjoilla kaunistettu, sanoi hän:
And some were talking about the Temple, how it was made fair with beautiful stones and with offerings, but he said,
και τινων λεγοντων περι του ιερου οτι λιθοις καλοις και αναθημασιν κεκοσμηται ειπεν
- 6 "Päivät tulevat, jolloin tästä, mitä katselette, ei ole jäävä kiveä kiven päälle, maahan jaottamatta".
As for these things which you see, the days will come when not one stone will be resting on another, but all will be broken down.
ταυτα α θεωρειτε ελευσονται ημεραι εν αις ουκ αφεθησεται λιθος επι λιθω ος ου καταλυθησεται
- 7 Niin he kysyivät häneltä sanoen: "Opettaja, milloin tämä sitten tapahtuu? Ja mikä on oleva merkki tämän tulemisesta?"
And they said to him, Master, when will these things be? and what sign will there be when these events are to take place?
επηρωτησαν δε αυτον λεγοντες διδασκαλε ποτε ουν ταυτα εσται και τι το σημειον οταν μελλη ταυτα γινεσθαι
- 8 Niin hän sanoi: "Katsokaa, ettei teitä eksytetä. Sillä monta tulee minun nimessäni sanoen: 'Minä olen se', ja: 'Aika on lähellä'. Mutta älkää menkö heidän perässään.
And he said, Take care that you are not tricked: for a number of people will come in my name, saying, I am he; and, The time is near: do not go after them.
ο δε ειπεν βλεπετε μη πλανηθητε πολλοι γαρ ελευσονται επι τω ονοματι μου λεγοντες οτι εγω ειμι και ο καιρος ηγγικεν μη ουν πορευθητε οπισω αυτων
- 9 Ja kun kuulette sotien ja kapinain melskettä, älkää peljästykö. Sillä näitten täytyy ensin tapahtua, mutta loppu ei tule vielä heti."
And when news of wars and troubled times comes to your ears, have no fear; for these things have to be, but the end will not be now.
οταν δε ακουσητε πολεμους και ακαταστασιας μη πτοηθητε δει γαρ ταυτα γενεσθαι πρωτον αλλ ουκ ευθεως το τελος
- 10 Sitten hän sanoi heille: "Kansa nousee kansaa vastaan ja valtakunta valtakuntaa vastaan,
Then he said to them, Nation will be moved against nation and kingdom against kingdom:
τοτε ελεγεν αυτοις εγερθησεται εθνος επι εθνος και βασιλεια επι βασιλειαν

- 11 ja tulee suuria maanjäristyksiä, tulee ruttoa ja nälänhätää monin paikoin, ja taivaalla on oleva peljättäviä näkyjä ja suuria merkkejä.
There will be great earth-shocks and outbursts of disease in a number of places, and men will be without food; and there will be wonders and great signs from heaven.
σεισμοι τε μεγαλοι κατα τοπους και λιμοι και λοιμοι εσονται φοβητρα τε και σημεια απ ουρανου μεγαλα εσται
- 12 Mutta ennen tätä kaikkea he käyvät teihin käsiksi ja vainoavat teitä ja vetävät teidät synagoogiin ja heittävät vankiloihin ja vievät teidät kuningasten ja maaherrain eteen minun nimeni tähden.
But before all this, they will take you and be very cruel to you, giving you up to the Synagogues and to prisons, taking you before kings and rulers, because of my name.
προ δε τουτων απαντων επιβαλουσιν εφ υμας τας χειρας αυτων και διωξουσιν παραδιδοντες εις συναγωγας και φυλακας αγομενους επι βασιλεις και ηγεμονας ενεκεν του ονοματος μου
- 13 Ja näin te joudutte todistamaan.
And it will be turned to a witness for you.
αποβησεται δε υμιν εις μαρτυριον
- 14 Pankkaa siis sydämellenne, ettette edeltäpäin huolehdi, miten te vastaatte puolestanne.
So take care not to be troubled before the time comes, about what answers you will give:
θεσθε ουν εις τας καρδιας υμων μη προμελεταν απολογηθηναι
- 15 Sillä minä annan teille suun ja viisauden, jota vastaan eivät ketkään teidän vastustajanne kykene asettumaan tai väittämään.
For I will give you words and wisdom, so that not one of those who are against you will be able to get the better of you, or to put you in the wrong.
εγω γαρ δωσω υμιν στομα και σοφιαν η ου δυνησονται αντειπειν ουδε αντιστηναι παντες οι αντικειμενοι υμιν
- 16 Omat vanhemmatkin ja veljet ja sukulaiset ja ystävät antavat teidät alttiiksi; ja muutamia teistä tapetaan,
But you will be given up even by your fathers and mothers, your brothers and relations and friends; and some of you will be put to death.
παραδοθησεσθε δε και υπο γονεων και αδελφων και συγγενων και φιλων και θανατωσουσιν εξ υμων
- 17 ja te joudutte kaikkien vihattaviksi minun nimeni tähden.
And you will be hated by all men, because of me.
και εσεσθε μισουμενοι υπο παντων δια το ονομα μου
- 18 Mutta ei hiuskarvaakaan teidän päästänne katoa.
But not a hair of your head will come to destruction.
και θριξ εκ της κεφαλης υμων ου μη αποληται
- 19 Kestäväsyydellänne te voitatte omaksenne elämän.
By going through all these things, you will keep your lives.
εν τη υπομονη υμων κτησασθε τας ψυχας υμων
- 20 Mutta kun te näette Jerusalemin sotajoukkojen ympäröimänä, silloin tietäkää, että sen hävitys on lähellä.
But when you see armies all round about Jerusalem, then be certain that her destruction is near.
οταν δε ιδητε κυκλουμενην υπο στρατοπεδων την ιερουσαλημ τοτε γνωτε οτι ηγγικεν η ερημωσις αυτης
- 21 Silloin ne, jotka Juudeassa ovat, paetkoot vuorille, ja jotka ovat kaupungissa, lähtekööt sieltä pois, ja jotka maalla ovat, älkööt sinne menkö.
Then let those who are in Judaea go in flight to the mountains; and those who are in the middle of the town go out; and let not those who are in the country come in.
τοτε οι εν τη ιουδαια φυεγτωσαν εις τα ορη και οι εν μεσω αυτης εκχωρειτωσαν και οι εν ταις χωραις μη εισερχεσθωσαν εις αυτην
- 22 Sillä ne ovat koston päiviä, että kaikki täytyisi, mikä kirjoitettu on.
For these are the days of punishment, in which all the things in the Writings will be put into effect.
οτι ημεραι εκδικησεως αυται εισιν του πληρωθηναι παντα τα γεγραμμενα
- 23 Voi raskaita ja imettäväisiä niinä päivinä! Sillä suuri hätä on oleva maan päällä ja viha tätä kansaa vastaan;
It will be hard for women who are with child, and for her with a baby at the breast, in those days. For great trouble will come on the land, and wrath on this people.
ουαι δε ταις εν γαστρι εχουσαις και ταις θηλαζουσαις εν εκειναις ταις ημεραις εσται γαρ αναγκη μεγαλη επι της γης και οργη εν τω λαω τουτω

- 24 ja he kaatuvat miekan terään, heidät viedään vangeiksi kaikkien kansojen sekaan, ja Jerusalem on oleva pakanain tallattavana, kunnes pakanain ajat täyttyvät.
And they will be put to death with the sword, and will be taken as prisoners into all the nations; and Jerusalem will be crushed under the feet of the Gentiles, till the times of the Gentiles are complete.
και πεσουνται στοματι μαχαιρας και αιχμαλωτισθησονται εις παντα τα εθνη και ιερουσαλημ εσται πατουμενη υπο εθνων αχρι πληρωθωσιν καιροι εθνων
- 25 Ja on oleva merkit auringossa ja kuussa ja tähdissä, ja ahdistus kansoilla maan päällä ja epätoivo, kun meri ja aallot pauhaavat.
And there will be signs in the sun and moon and stars; and on the earth, fear among the nations and doubt because of the loud noise of the sea and the waves;
και εσται σημεια εν ηλιω και σεληνη και αστροις και επι της γης συνοχη εθνων εν απορια ηχουσης θαλασσης και σαλου
- 26 Ja ihmiset menehtyvät peljätessään ja odottaessaan sitä, mikä maanpiiriä kohtaa; sillä taivaitten voimat järkkyvät.
Men's strength will go from them in fear and in waiting for the things which are coming on the earth; for the powers of the heavens will be moved.
αποφυγοντων ανθρωπων απο φοβου και προσδοκιας των επερχομενων τη οικουμενη αι γαρ δυναμεις των ουρανων σαλευθησονται
- 27 Ja silloin he näkevät Ihmisen Pojan tulevan pilvessä suurella voimalla ja kirkkaudella.
And then they will see the Son of man coming in a cloud, with power and great glory.
και τοτε οψονται τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν νεφελη μετα δυναμεως και δοξης πολλης
- 28 Mutta kun nämä alkavat tapahtua, niin rohkaiskaa itsenne ja nostakaa päänne, sillä teidän vapautuksenne on lähellä."
But when these things come about, let your heads be lifted up, because your salvation is near.
αρχομενων δε τουτων γινεσθαι ανακουσατε και επαρατε τας κεφαλας υμων διοτι εγγιζει η απολυτρωσις υμων
- 29 Ja hän puhui heille vertauksen: "Katsokaa viikunapuuta ja kaikkia puita.
And he made a story for them: See the fig-tree, and all the trees;
και ειπεν παραβολην αυτοις ιδετε την συκην και παντα τα δενδρα
- 30 Kun ne jo puhkeavat lehteen, niin siitä te näette ja itsestänne ymmärrätte, että kesä jo on lähellä.
When they put out their young leaves, you take note of it, and it is clear to you that summer is coming.
οταν προβλωσιν ηδη βλεποντες αφ εαυτων γινωσκετε οτι ηδη εγγυς το θερος εστιν
- 31 Samoin te myös, kun näette tämän tapahtuvan, tietäkää, että Jumalan valtakunta on lähellä.
In the same way, when you see these things taking place you may be certain that the kingdom of God is near.
ουτως και υμεις οταν ιδητε ταυτα γινομενα γινωσκετε οτι εγγυς εστιν η βασιλεια του θεου
- 32 Totisesti minä sanon teille: tämä sukupolvi ei katoa, ennenkuin kaikki tapahtuu.
Truly I say to you, This generation will not come to an end till all things are complete.
αμην λεγω υμιν οτι ου μη παρελθη η γενεα αυτη εως αν παντα γενηται
- 33 Taivas ja maa katoavat, mutta minun sanani eivät katoa.
Heaven and earth will come to an end, but my words will not come to an end.
ο ουρανος και η γη παρελευσονται οι δε λογοι μου ου μη παρελθωσιν
- 34 Mutta pitääkää vaari itsestänne, ettei teidän sydämiänne raskauta päihtymys ja juoppous eikä elatuksen murheet, niin että se päivä yllättää teidät äkkiarvaamatta
But give attention to yourselves, for fear that your hearts become over-full of the pleasures of food and wine, and the cares of this life, and that day may come on you suddenly, and take you as in a net:
προσεχετε δε εαυτοις μηποτε βαρυνθωσιν υμων αι καρδια εν κραιπαλη και μεθη και μεριμναις βιωτικαις και αιφνιδιος εφ υμας επιστη η ημερα εκεινη
- 35 niinkuin paula; sillä se on saavuttava kaikki, jotka koko maan päällä asuvat.
For so it will come on all those who are living on the face of all the earth.
ως παγις γαρ επελευσεται επι παντας τους καθημενους επι προσωπον πασης της γης
- 36 Valvokaa siis joka aika ja rukoilkaa, että saisitte voimaa paetaksenne tätä kaikkea, mikä tuleva on, ja seisoaksenne Ihmisen Pojan edessä."
But keep watch at all times with prayer, that you may be strong enough to come through all these things and take your place before the Son of man.
αγρυπνειτε ουν εν παντι καιρω δεομενοι ινα καταξιωθητε εκφυγειν ταυτα παντα τα μελλοντα γινεσθαι και σταθηναι εμπροσθεν του υιου του ανθρωπου

- 37 Ja hän opetti päivät pyhäkössä, mutta öiksi hän lähti pois ja vietti ne vuorella, jota kutsutaan Öljymäeksi.
And every day he was teaching in the Temple and every night he went out to the mountain which is named the Mountain of Olives to take his rest.
ην δε τας ημερας εν τω ιερω διδασκων τας δε νυκτας εξερχομενος ηυλιζετο εις το ορος το καλουμενον ελαιων
- 38 Ja kaikki kansa tuli varhain aamuisin hänen tykönsä pyhäkköön kuulemaan häntä.
And all the people came early in the morning to give ear to his words in the Temple.
και πας ο λαος ωρθριζεν προς αυτον εν τω ιερω ακουειν αυτου
- 1 Mutta happamattoman leivän juhla, jota pääsiäiseksi sanotaan, oli lähellä.
Now the feast of unleavened bread was near, which is called the Passover.
ηγγιζεν δε η εορτη των αζυμων η λεγομενη πασχα
- 2 Ja ylipapit ja kirjanoppineet miettivät, kuinka saisivat hänet surmatuksi; sillä he pelkäsivät kansaa.
And the chief priests and the scribes were looking for a chance to put him to death, but they went in fear of the people.
και εζητουν οι αρχιερεις και οι γραμματαις το πως ανελωσιν αυτον εφοβουντο γαρ τον λαον
- 3 Niin saatana meni Juudaaseen, jota kutsuttiin Iskariotiksi ja joka oli yksi niistä kahdestatoista.
And Satan came into Judas Iscariot, who was one of the twelve.
εισηλθεν δε ο σατανας εις ιουδαν τον επικαλουμενον ισκαριωτην οντα εκ του αριθμου των δωδεκα
- 4 Ja tämä meni ja puhui ylipappien ja pyhäkön vartioston päällikköjen kanssa, miten hän saattaisi hänet heidän käsiinsä.
And he went away and had a discussion with the chief priests and the rulers, about how he might give him up to them.
και απελθων συνελαλησεν τοις αρχιερευσιν και τοις στρατηγοις το πως αυτον παραδω αυτοις
- 5 Ja he ihastuivat ja sitoutuivat antamaan hänelle rahaa.
And they were glad, and undertook to give him money.
και εχαρησαν και συνεθεντο αυτω αργυριον δουναι
- 6 Ja hän lupautui ja etsi sopivaa tilaisuutta kavaltaakseen hänet heille ilman melua.
And he made an agreement with them to give him up to them, if he got a chance, when the people were not present.
και εξωμολογησεν και εζητει ευκαιριαν του παραδουναι αυτον αυτοις ατερ οχλου
- 7 Niin tuli se happamattoman leivän päivistä, jona pääsiäislammas oli teurastettava.
And the day of unleavened bread came, when the Passover lamb is put to death.
ηλθεν δε η ημερα των αζυμων εν η εδει θυεσθαι το πασχα
- 8 Ja hän lähetti Pietarin ja Johanneksen sanoen: "Menkää ja valmistakaa meille pääsiäislammas syödäksemme".
And Jesus sent Peter and John, saying, Go and make the Passover ready for us, so that we may take it.
και απεστειλεν πετρον και ιωαννην ειπων πορευθεντες ετοιμασατε ημιν το πασχα ινα φαγωμεν
- 9 Niin he kysyivät häneltä: "Mihin tahdot, että valmistamme sen?"
And they said to him, Where are we to get it ready?
οι δε ειπον αυτω που θελεις ετοιμασωμεν
- 10 Hän vastasi heille: "Katso, saapuessanne kaupunkiin tulee teitä vastaan mies kantaen vesiastiaa; seuratkaa häntä siihen taloon, johon hän menee,
And he said to them, When you go into the town you will see a man coming to you with a vessel of water; go after him into the house into which he goes.
ο δε ειπεν αυτοις ιδου εισελθοντων υμων εις την πολιν συναντησει υμιν ανθρωπος κεραμιον υδατος βασταζων ακολουθησατε αυτω εις την οικιαν ου εισπορευεται
- 11 ja sanokaa talon isännälle: 'Opettaja sanoo sinulle: Missä on vierashuone, syödäkseni siinä pääsiäislampaan opetuslasteni kanssa?'
And say to the master of the house, The Master says, Where is the guest-room, where I may take the Passover with my disciples?
και ερειτε τω οικοδεσποτη της οικιας λεγει σοι ο διδασκαλος που εστιν το καταλυμα οπου το πασχα μετα των μαθητων μου φαγω
- 12 Niin hän näyttää teille suuren, aterioiville varustetun huoneen yläkerrassa; sinne valmistakaa."
And he will take you up to a great room with a table and seats: there make ready.
κακεινος υμιν δειξει ανωγειον μεγα εστρωμενον εκει ετοιμασατε

- 13 Ja he menivät ja havaitsivat niin olevan, kuin Jeesus oli heille sanonut, ja valmistivat pääsiäislampaan.
And they went, and it was as he had said: and they made the Passover ready.
απελθοντες δε ευρον καθως ειρηκεν αυτοις και ητοιμασαν το πασχα
- 14 Ja kun hetki tuli, asettui hän aterialle ja apostolit hänen kanssansa.
And when the time had come, he took his seat, and the Apostles with him.
και οτε εγενετο η ωρα ανεπεσεν και οι δωδεκα αποστολοι συν αυτω
- 15 Ja hän sanoi heille: "Minä olen halajamalla halannut syödä tämän pääsiäislampaan teidän kanssanne, ennenkuin minä kärsin;
And he said, I have had a great desire to keep this Passover with you before I come to my death;
και ειπεν προς αυτους επιθυμια επεθυμησα τουτο το πασχα φαγειν μεθ υμων προ του με παθειν
- 16 sillä minä sanon teille, etten minä sitä enää syö, ennenkuin sen täyttymys tapahtuu Jumalan valtakunnassa".
For I say to you, I will not take it till it is made complete in the kingdom of God.
λεγω γαρ υμιν οτι ουκετι ου μη φαγω εξ αυτου εως ουτου πληρωθη εν τη βασιλεια του θεου
- 17 Ja hän otti maljan, kiitti ja sanoi: "Ottakaa tämä ja jakakaa keskenänne.
And he took a cup and, having given praise, he said, Make division of this among yourselves;
και δεξαμενος ποτηριον ευχαριστησας ειπεν λαβετε τουτο και διαμερισατε εαυτοις
- 18 Sillä minä sanon teille: tästedes minä en juo viinipuun antia, ennenkuin Jumalan valtakunta tulee."
For I say to you, I will not take of the fruit of the vine till the kingdom of God has come.
λεγω γαρ υμιν οτι ου μη πιω απο του γεννηματος της αμπελου εως ουτου η βασιλεια του θεου ελθη
- 19 Ja hän otti leivän, kiitti, mursi ja antoi heille ja sanoi: "Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan. Tehkää se minun muistokseni."
And he took bread and, having given praise, he gave it to them when it had been broken, saying, This is my body, which is given for you: do this in memory of me.
και λαβων αρτον ευχαριστησας εκλασεν και εδωκεν αυτοις λεγων τουτο εστιν το σωμα μου το υπερ υμων διδομενον τουτο ποιειτε εις την εμην αναμνησιν
- 20 Samoin myös maljan, aterian jälkeen, ja sanoi: "Tämä malja on uusi liitto minun veressäni, joka teidän edestänne vuodatetaan.
And in the same way, after the meal, he took the cup, saying, This cup is the new testament, made with my blood which is given for you.
ωσαυτως και το ποτηριον μετα το δειπνησαι λεγων τουτο το ποτηριον η καινη διαθηκη εν τω αιματι μου το υπερ υμων εκχυομενον
- 21 Mutta, katso, minun kavaltaiani käsi on minun kanssani pöydällä.
But the hand of him who is false to me is with me at the table.
πλην ιδου η χειρ του παραδιδοντος με μετ εμου επι της τραπεζης
- 22 Sillä Ihmisen Poika tosin menee pois, niinkuin säädetty on; mutta voi sitä ihmistä, jonka kautta hänet kavalletaan!"
For it will be done to the Son of man after the purpose of God, but unhappy is that man by whom he is given up.
και ο μεν υιος του ανθρωπου πορευεται κατα το ωρισμενον πλην ουαι το ανθρωπω εκεινω δι ου παραδιδεται
- 23 Ja he rupesivat keskenänsä kyselemään, kuka heistä mahtoi olla se, joka oli tämän tekävä.
And they were wondering among themselves which of them it was who would do this thing.
και αυτοι ηρξαντο συζητειν προς εαυτους το τις αρα ειη εξ αυτων ο τουτο μελλων πρασσειν
- 24 Ja heidän välillään syntyi myös kiista siitä, kuka heistä oli katsottava suurimmaksi.
And there was an argument among them about which of them was the greatest.
εγενετο δε και φιλονεικια εν αυτοις το τις αυτων δοκει ειναι μειζων
- 25 Niin hän sanoi heille: "Kansojen kuninkaat herroina niitä hallitsevat, ja niiden valtiaita sanotaan hyväntekijöiksi.
And he said, The kings of the Gentiles are lords over them, and those who have authority are given names of honour.
ο δε ειπεν αυτοις οι βασιλεις των εθνων κυριευουσιν αυτων και οι εξουσιαζοντες αυτων ευεργεται καλουνται
- 26 Mutta älkää te niin; vaan joka teidän keskuudessanne on suurin, se olkoon niinkuin nuorin, ja johtaja niinkuin se, joka palvelee.
But let it not be so with you; but he who is greater, let him become like the younger; and he who is chief, like a servant.
υμεις δε ουχ ουτως αλλ ο μειζων εν υμιν γενεσθω ως ο νεωτερος και ο ηγουμενος ως ο διακωνων

- 27 Sillä kumpi on suurempi, sekö, joka aterioi, vai se, joka palvelee? Eikö se, joka aterioi? Mutta minä olen teidän keskellänne niinkuin se, joka palvelee.
For which is greater, the guest who is seated at a meal or the servant who is waiting on him? is it not the guest? but I am among you as a servant.
τις γαρ μείζων ο ανακειμενος η ο διακωνων ουχι ο ανακειμενος εγω δε ειμι εν μεσω υμων ως ο διακωνων
- 28 Mutta te olette pysyneet minun kanssani minun kiusauksissani;
But you are those who have kept with me through my troubles;
υμεις δε εστε οι διαμεμενηκοτες μετ εμου εν τοις πειρασμοις μου
- 29 ja minä säädän teille, niinkuin minun Isäni on minulle säätänyt, kuninkaallisen vallan,
And I will give you a kingdom as my Father has given one to me,
καγω διατιθεται υμιν καθως διεθετο μοι ο πατηρ μου βασιλειαν
- 30 niin että te saatte syödä ja juoda minun pöydässäni minun valtakunnassani ja istua valtaistuimilla ja tuomita Israelin kahtatoista sukukuntaa.
So that you may take food and drink at my table in my kingdom, and be seated like kings, judging the twelve tribes of Israel.
ινα εσθητε και πινητε επι της τραπεζης μου εν τη βασιλεια μου και καθισθησε επι θρονων κρινοντες τας δωδεκα φυλας του ισραηλ
- 31 Simon, Simon, katso, saatana on tavoitellut teitä valtaansa, seuloakseen teitä niinkuin nisuja;
Simon, Simon, Satan has made a request to have you, so that he may put you to the test as grain is tested:
ειπεν δε ο κυριος σιμων σιμων ιδου ο σατανας εξητησατο υμας του σνιασαι ως τον σιτον
- 32 mutta minä olen rukoillut sinun puolestasi, ettei sinun uskosi raukeaisi tyhjään. Ja kun sinä kerran palajat, niin vahvista veljiäsi."
But I have made prayer for you, that your faith may not go from you: and when you are turned again, make your brothers strong.
εγω δε εδεηθην περι σου ινα μη εκλειπη η πιστις σου και συ ποτε επιστρεψας στηριξον τους αδελφους σου
- 33 Niin Simon sanoi hänelle: "Herra, sinun kanssasi minä olen valmis menemään sekä vankeuteen että kuolemaan".
And he said to him, Lord, I am ready to go with you to prison and to death.
ο δε ειπεν αυτω κυριε μετα σου ετοιμος ειμι και εις φυλακιην και εις θανατον πορευεσθαι
- 34 Mutta hän sanoi: "Minä sanon sinulle, Pietari: ei laula tänään kukko, ennenkuin sinä kolmesti kiellät tuntevasi minua."
And he said, I say to you, Peter, before the cock's second cry today, you will say three times that you have no knowledge of me.
ο δε ειπεν λεγω σοι πετρε ου μη φωνησει σημερον αλεκτωρ πριν η τρις απαρνηση μη ειδεναι με
- 35 Ja hän sanoi heille: "Kun minä lähetin teidät ilman rahakukkaroa ja laukkaa ja kenkiä, puuttuiko teiltä mitään?" He vastasivat: "Ei mitään".
And he said to them, When I sent you out without money or bag or shoes, were you in need of anything? And they said, Nothing.
και ειπεν αυτοις οτε απεστειλα υμας ατερ βαλαντιου και πηρας και υποδηματων μη τινος υστερησατε οι δε ειπον ουδενος
- 36 Niin hän sanoi heille: "Mutta nyt, jolla on kukkaro, ottakoon sen mukaansa; niin myös laukun. Ja jolla ei ole, myyköön vaippansa ja ostakoon miekan.
And he said to them, But now, he who has a money-bag, or a bag for food, let him take it: and he who has not, let him give his coat for money and get a sword.
ειπεν ουν αυτοις αλλα νυν ο εχων βαλαντιον αρατω ομοιως και πηραν και ο μη εχων πωλησατω το ιματιον αυτου και αγορασατω μαχαιραν
- 37 Sillä minä sanon teille, että minussa pitää käymän toteen tämän, mikä kirjoitettu on: 'Ja hänet luettiin pahantekijäin joukkoon'. Sillä se, mikä minusta on sanottu, on täyttynyt."
For I say to you that these words will be put into effect in me, And he was numbered among the evil-doers: for what has been said in the Writings about me has an end.
λεγω γαρ υμιν οτι επι τουτου το γεγραμμενον δει τελεσθηναι εν εμοι το και μετα ανομων ελογισθη και γαρ τα περι εμου τελος εχει
- 38 Niin he sanoivat: "Herra, katso, tässä on kaksi miekkaa". Mutta hän vastasi heille: "Riittää".
And they said, Lord, here are two swords. And he said, It is enough.
οι δε ειπον κυριε ιδου μαχαιραι ωδε δυο ο δε ειπεν αυτοις ικανον εστιν
- 39 Ja hän meni ulos ja lähti tapansa mukaan Öljymäelle, ja hänen opetuslapsensa seurasivat häntä.
And he came out, and went, as his way was, to the Mountain of Olives, and the disciples went with him.
και εξελθων επορευθη κατα το εθος εις το ορος των ελαιων ηκολουθησαν δε αυτω και οι μαθηται αυτου
- 40 Ja tultuaan siihen paikkaan hän sanoi heille: "Rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen".
And when he came to the place, he said to them, Make a prayer that you may not be put to the test.
γενομενος δε επι του τοπου ειπεν αυτοις προσευχεσθε μη εισελθην εις πειρασμον

- 41 Ja hän vetäytyi heistä noin kivenheiton päähän, laskeutui polvilleen ja rukoili
And he went a little distance away from them and, falling on his knees in prayer, he said,
και αυτοσ απεσπασθη απ αυτων ωσει λιθου βολην και θεις τα γονατα προσηυχετο
- 42 sanoen: "Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä malja; älköön kuitenkaan tapahtuko minun tahtoni, vaan sinun".
Father, if it is your pleasure, take this cup from me: but still, let your pleasure, not mine, be done.
λεγων πατερ ει βουλει παρενεγκειν το ποτηριον τουτο απ εμου πλην μη το θελημα μου αλλα το σον γεεσθω
- 43 Niin hänelle ilmestyi taivaasta enkeli, joka vahvisti häntä.
And an angel from heaven came to him, to give him strength.
ωφθη δε αυτω αγγελος απ ουρανου ενισχυων αυτον
- 44 Ja kun hän oli suuressa tuskassa, rukoili hän yhä hartaammin. Ja hänen hikensä oli niinkuin veripisarat, jotka putosivat maahan.
And being in great trouble of soul, the force of his prayer became stronger, and great drops, like blood, came from him, falling to the earth.
και γενομενος εν αγωνια εκτενεστερον προσηυχετο εγενετο δε ο ιδρωσ αυτου ωσει θρομβοι αιματος καταβαινοντες επι την γην
- 45 Ja kun hän nousi rukoilemasta ja meni opetuslastensa tykö, tapasi hän heidät murheen tähden nukkumasta.
And, getting up from prayer, he came to the disciples, and saw that they were sleeping for sorrow.
και αναστας απο της προσευχης ελθων προς τους μαθητας ευρεν αυτους κοιμωμενους απο της λυπης
- 46 Niin hän sanoi heille: "Miksi te nukutte? Nouskaa ja rukoilkaa, ettette joutuisi kiusaukseen."
And he said, Why are you sleeping? Get up, and give yourselves to prayer, so that you may not be put to the test.
και ειπεν αυτοις τι καθευδετε ανασταντες προσευχεσθε ινα μη εισελθητε εις πειρασμον
- 47 Ja katso, hänen vielä puhuessaan tuli joukko kansaa, ja yksi niistä kahdestatoista, se, jonka nimi oli Juudas, kulki heidän edellään. Ja hän tuli Jeesuksen luo antamaan hänelle suuta.
And while he was saying these words, there came a band of people, and Judas, one of the twelve, was in front of them, and he came near to Jesus to give him a kiss.
ετι δε αυτου λαλουντος ιδου οχλος και ο λεγομενος ιουδας εις των δωδεκα προηρχετο αυτων και ηγγισεν τω ιησου φιλησαι αυτον
- 48 Mutta Jeesus sanoi hänelle: "Juudas, suunantamisellako sinä Ihmisen Pojan kavallat?"
But Jesus said to him, Judas, will you be false to the Son of man with a kiss?
ο δε ιησους ειπεν αυτω ιουδα φιληματι τον υιον του ανθρωπου παραδιδωσ
- 49 Kun nyt ne, jotka olivat hänen ympärillään, näkivät, mitä oli tulossa, sanoivat he: "Herra, iskemmekö miekalla?"
And when those who were with him saw what was coming, they said, Lord, may we not make use of our swords?
ιδοντες δε οι περι αυτον το εσομενον ειπον αυτω κυριε ει παταξομεν εν μαχαιρα
- 50 Ja eräs heistä iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois oikean korvan.
And one of them gave a blow to the servant of the high priest, cutting off his right ear.
και επαταξεν εις τις εξ αυτων τον δουλον του αρχιερεως και αφειλεν αυτου το ουσ το δεξιον
- 51 Mutta Jeesus vastasi sanoen: "Sallikaa vielä tämäkin". Ja hän koski hänen korvaansa ja paransi hänet.
But Jesus, answering, said, Put up with this, at least. And touching his ear, he made it well.
αποκριθεις δε ο ιησους ειπεν εατε εωσ τουτου και αφαμενος του ωτιου αυτου ιασατο αυτον
- 52 Niin Jeesus sanoi ylipapeille ja pyhäkön vartioston päälliköille ja vanhimmille, jotka olivat tulleet häntä vastaan: "Niinkuin ryöväriä vastaan te olette lähteneet miekat ja seipäät käsissä.
And Jesus said to the chief priests and the captains of the Temple and the rulers, who had come against him, Have you come out as against a thief, with swords and sticks?
ειπεν δε ο ιησους προς τους παραγενομενους επ αυτον αρχιερεις και στρατηγους του ιερου και πρεσβυτερους ως επι ληστην εξεληλυθατε μετα μαχαρων και ξυλων
- 53 Minä olen joka päivä ollut teidän kanssanne pyhäkössä, etkä ole ojentaneet käsiänne minua vastaan. Mutta tämä on teidän hetkenne ja pimeyden valta."
When I was in the Temple with you every day, your hands were not stretched out against me: but this is your hour, and the authority of the dark power.
καθ ημεραν οντος μου μεθ υμων εν τω ιερω ουκ εξετεινατε τας χειρας επ εμε αλλ αυτη υμων εστιν η ωρα και η εξουσια του σκοτους
- 54 Niin he ottivat hänet kiinni ja kuljettivat pois ja veivät hänet ylimmäisen papin taloon. Ja Pietari seurasi taampana.
And they made him a prisoner and took him away to the house of the high priest. But Peter went after them at a distance.
συλλαβοντες δε αυτον ηγαγον και εισηγαγον αυτον εις τον οικον του αρχιερεως ο δε πετροσ ηκολουθει μακροθεν

- 55 Ja he virittivät valkean keskelle esipihaa ja asettuivat yhdessä istumaan, ja Pietari istui heidän joukkoonsa.
And a fire was lighted in the middle of the open square, and they were seated together, and Peter was among them.
αψαντων δε πυρ εν μεσω της αυλης και συγκαθισαντων αυτων εκαθητο ο πετρος εν μεσω αυτων
- 56 Niin eräs palvelijatar, nähdessään hänen istuvan tulen ääressä, katseli häntä kiinteästi ja sanoi: "Tämäkin oli hänen kanssaan".
And a certain woman-servant, seeing him in the light of the fire, and looking at him with attention, said, This man was with him.
ιδουσα δε αυτον παιδισκη τις καθημενον προς το φως και ατενισασα αυτω ειπεν και ουτος συν αυτω ην
- 57 Mutta hän kielsi sanoen: "Nainen, en tunne häntä".
But he said, Woman, it is not true; I have no knowledge of him.
ο δε ηρνησατο αυτον λεγων γυναι ουκ οίδα αυτον
- 58 Ja hetkisen perästä näki hänet toinen, eräs mies, ja sanoi: "Sinäkin olet yksi niistä". Mutta Pietari sanoi: "Mies, en ole".
And after a little time, another saw him and said, You are one of them; and he said, Man, I am not.
και μετα βραχυ ετερος ιδων αυτον εφη και συ εξ αυτων ει ο δε πετρος ειπεν ανθρωπε ουκ ειμι
- 59 Ja noin yhden hetken kuluttua vakuutti vielä toinen sanoen: "Totisesti, tämä oli myös hänen kanssaan; sillä onhan hän galilealainenkin".
And after about an hour, another man said, with decision, Certainly this man was with him, for he is a Galilaean.
και διαστασης ωσει ωρας μιας αλλος τις δυσχυριζετο λεγων επ αληθειας και ουτος μετ αυτου ην και γαρ γαλιλαιος εστιν
- 60 Mutta Pietari sanoi: "En ymmärrä, mies, mitä sanot". Ja samassa, hänen vielä puhuessaan, lauloi kukko.
And Peter said, Man, I have no knowledge of these things of which you are talking. And straight away, while he was saying these words, there came the cry of a cock.
ειπεν δε ο πετρος ανθρωπε ουκ οίδα ο λεγεις και παραχηρημα επι λαλουντος αυτου εφωνησεν ο αλεκτωρ
- 61 Ja Herra kääntyi ja katsoi Pietariin; ja Pietari muisti Herran sanat, kuinka hän oli hänelle sanonut: "Ennenkuin kukko tänään laulaa, sinä kolmesti minut kiellät".
And the Lord, turning, gave Peter a look. And the words of the Lord came to Peter's mind, how he had said, This night, before the hour of the cock's cry, you will be false to me three times.
και στραφεις ο κυριος ενεβλεψεν τω πετρω και υπεμνησθη ο πετρος του λογου του κυριου ως ειπεν αυτω οτι πριν αλεκτορα φωνησαι απαρνηση με τρις
- 62 Ja hän meni ulos ja itki katkerasti.
And he went out, weeping bitterly.
και εξελθων εξω ο πετρος εκλαυσεν πικρως
- 63 Ja miehet, jotka pitivät Jeesusta kiinni, pilkkasivat häntä ja pieksivät häntä.
And the men in whose hands Jesus was, made sport of him and gave him blows.
και οι ανδρες οι συνεχοντες τον ιησουν ενεπαιζον αυτω δεροντες
- 64 Ja he peittivät hänen kasvonsa ja kysyivät häneltä sanoen: "Profetoi, kuka se on, joka sinua löi!"
And, covering his eyes, they said to him, Are you prophet enough to say who gave you that blow?
και περικαλυψαντες αυτον ετυπον αυτου το προσωπον και επηρωτων αυτον λεγοντες προφητευσον τις εστιν ο παισας σε
- 65 Ja paljon muita herjaussanoja he puhuivat häntä vastaan.
And they said a number of other evil things against him.
και ετερα πολλα βλασφημουντες ελεγον εις αυτον
- 66 Ja päivän valjetessa kansan vanhimmat ja ylipapit ja kirjanoppineet kokoontuivat ja veivät hänet neuvostonsa eteen
And when it was day, the rulers of the people came together, with the chief priests and the scribes, and they took him before their Sanhedrin, saying,
και ως εγενετο ημερα συνηχθη το πρεσβυτεριον του λαου αρχιερεις τε και γραμματαις και ανηγαγον αυτον εις το συνεδριον εαυτων λεγοντες
- 67 ja sanoivat: "Jos sinä olet Kristus, niin sano se meille". Hän vastasi heille: "Jos minä teille sanon, niin te ette usko;
If you are the Christ, say so. But he said, If I say so you will not have belief;
ει συ ει ο χριστος ειπε ημιν ειπεν δε αυτοις εαν υμιν ειπω ου μη πιστευσητε
- 68 ja jos kysyn, ette vastaa.
And if I put a question to you, you will not give an answer.
εαν δε και ερωτησω ου μη αποκριθητε μοι η απολυσητε

- 69 **Mutta tästedes Ihmisen Poika on istuva Jumalan voiman oikealla puolella."**
But in the future the Son of man will be seated at the right hand of the power of God.
 απο του νυν εσται ο υιος του ανθρωπου καθημενος εκ δεξιων της δυναμεως του θεου
- 70 **Silloin he kaikki sanoivat: "Sinä siis olet Jumalan Poika?" Hän vastasi heille: "Tepä sen sanotte, että minä olen".**
And they all said, Are you then the Son of God? and he said, You say that I am.
 ειπον δε παντες συ ουν ει ο υιος του θεου ο δε προς αυτους εφη υμεις λεγετε οτι εγω ειμι
- 71 **Niin he sanoivat: "Mitä me enää todistusta tarvitsemme? Sillä me itse olemme kuulleet sen hänen omasta suustansa."**
And they said, What more need have we of witness? we have the very words of his mouth.
 οι δε ειπον τι ετι χρειαν εχομεν μαρτυριας αυτοι γαρ ηκουσαμεν απο του στοματος αυτου
- 1 **Ja he nousivat, koko joukko, ja veivät hänet Pilatuksen eteen.**
And they all went and took him before Pilate.
 και ανασταν απαν το πληθος αυτων ηγαγεν αυτον επι τον πιλατον
- 2 **Ja he alkoivat syyttää häntä sanoen: "Tämän me olemme havainneet villitsevän kansaamme, kieltävän antamasta veroja keisarille ja sanovan itseään Kristukseksi, kuninkaaksi".**
And they made statements against him, saying, This man has to our knowledge been teaching our nation to do wrong, and not to make payment of taxes to Caesar, even saying that he himself is Christ, a king.
 ηρξαντο δε κατηγορειν αυτου λεγοντες τουτον ευρομεν διαστρεφοντα το εθνος και κωλοντα καισαρι φορους διδοναι λεγοντα εαυτον χριστον βασιλεα ειναι
- 3 **Niin Pilatus kysyi häneltä sanoen: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?" Hän vastasi hänelle ja sanoi: "Sinäpä sen sanot".**
And Pilate said to him, Are you the King of the Jews? And he said in answer, You say so.
 ο δε πιλατος επηρωτησεν αυτον λεγων συ ει ο βασιλευς των ιουδαιων ο δε αποκριθεις αυτω εφη συ λεγεις
- 4 **Pilatus sanoi ylipapeille ja kansalle: "En minä löydä mitään syytä tässä miehessä".**
And Pilate said to the chief priests and the people, In my opinion this man has done no wrong.
 ο δε πιλατος ειπεν προς τους αρχιερεις και τους οχλους ουδεν ευρισκω αιτιον εν τω ανθρωπω τουτω
- 5 **Mutta he ahdistivat yhä enemmän ja sanoivat: "Hän yllyttää kansaa opettaen kaikkialla Juudeassa, Galileasta alkaen tänne asti".**
But they became more violent than before, saying, He has made trouble among the people, teaching through all Judaea from Galilee to this place.
 οι δε επισχυον λεγοντες οτι ανασειει τον λαον διδασκων καθ ολης της ιουδαιας αρξανμενος απο της γαλιλαιας εως ωδε
- 6 **Mutta kun Pilatus sen kuuli, kysyi hän, oliko mies galilealainen.**
But at these words Pilate said, Is the man a Galilaean?
 πιλατος δε ακουσας γαλιλαιαν επηρωτησεν ει ο ανθρωπος γαλιλαιος εστιν
- 7 **Ja saatuaan tietää hänen olevan Herodeksen hallintoalueelta hän lähetti hänet Herodeksen eteen, joka hänkin niinä päivinä oli Jerusalemissa.**
And when he saw that he was under the authority of Herod, he sent him to Herod, who was in Jerusalem himself at that time.
 και επιγνους οτι εκ της εξουσιας ηρωδου εστιν ανεπεμψεν αυτον προς ηρωδη οντα και αυτον εν ιεροσολυμοις εν ταυταις ταις ημεραις
- 8 **Kun Herodes näki Jeesuksen, ihastui hän suuresti; sillä hän oli jo kauan aikaa halunnut nähdä häntä, koska oli kuullut hänestä, ja hän toivoi saavansa nähdä häneltä jonkin ihmeen.**
Now when Herod saw Jesus he was very glad, having for a long time had a desire to see him, for he had had accounts of him, and was hoping to see some wonders done by him.
 ο δε ηρωδης ιδων τον ιησουν εχαρη λιαν ην γαρ θελων εξ ικανου ιδειν αυτον δια το ακουειν πολλα περι αυτου και ηλιπιζεν τι σημειον ιδειν υπ αυτου γινομενον
- 9 **Ja hän teki Jeesukselle monia kysymyksiä; mutta tämä ei vastannut hänelle mitään.**
And he put a great number of questions to him, but he said nothing.
 επηρωτα δε αυτον εν λογοις ικανοις αυτος δε ουδεν απεκρινατο αυτω
- 10 **Ja ylipapit ja kirjanoppineet seisoivat siinä ja syyttivät häntä kiivaasti.**
And the chief priests and the scribes were there, making statements against him violently.
 ειστηκαισαν δε οι αρχιερεις και οι γραμματεις ευτονος κατηγορουντες αυτου

- 11 **Mutta Herodes joukkoineen kohteli häntä halveksivasti ja pilkkasi häntä; ja puetettuaan hänet loistavaan pukuun hän lähetti hänet takaisin Pilatuksen eteen.**
And Herod, with the men of his army, put shame on him and made sport of him, and dressing him in shining robes, he sent him back to Pilate.
 εξουθενησας δε αυτον ο ηρωδης συν τοις στρατευμασιν αυτου και εμπαιξας περιβαλων αυτον εσθητα λαμπραν ανεπεμψεν αυτον τω πιλατω
- 12 **Ja Herodes ja Pilatus tulivat sinä päivänä ystäviksi keskenään; he olivat näet ennen olleet toistensa vihamiehiä.**
And that day Herod and Pilate became friends with one another, for before they had been against one another.
 εγενοντο δε φιλοι ο τε πιλατος και ο ηρωδης εν αυτη τη ημερα μετ αλληλων προυπηρχον γαρ εν εχθρα οντες προς εαυτους
- 13 **Niin Pilatus kutsui kokoon ylipapit ja hallitusmiehet ja kansan**
And Pilate sent for the chief priests and the rulers and the people, and said to them,
 πιλατος δε συγκαλεσαμενος τους αρχιερεις και τους αρχοντας και τον λαον
- 14 **ja sanoi heille: "Te olette tuoneet minulle tämän miehen kansan yllyttäjänä; ja katso, minä olen teidän läsnäollessanne häntä tutkinut enkä ole havainnut tätä miestä syylliseksi mihinkään, mistä te häntä syytätte,**
You say that this man has been teaching the people evil things: now I, after going into the question before you, see nothing wrong in this man in connection with the things which you have said against him:
 ειπεν προς αυτους προσηγγκατε μοι τον ανθρωπον τουτον ως αποστρεφοντα τον λαον και ιδου εγω ενωπιον υμων ανακρινας ουδεν ευρον εν τω ανθρωπω τουτω αιτιον ων κατηγορειτε κατ αυτου
- 15 **eikä Herodeskaan, sillä hän lähetti hänet takaisin meille. Ja katso, hän ei ole tehnyt mitään, mikä ansaitsee kuoleman.**
And Herod is of the same opinion, for he has sent him back to us; for, you see, he has done nothing for which I might put him to death.
 αλλ ουδε ηρωδης ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον και ιδου ουδεν αζιον θανατου εστιν πεπραγμενον αυτω
- 16 **Kuritettuani häntä minä siis hänet päästän."**
And so I will give him punishment and let him go.
 παιδευσας ουν αυτον απολυσω
- 18 **Niin he huusivat kaikki yhdessä, sanoen: "Vie pois tämä, mutta päästä meille Barabbas!"**
But with loud voices they said all together, Put this man to death, and make Barabbas free.
 ανεκραξαν δε παμπληθει λεγοντες αιρε τουτον απολυσον δε ημιν τον βαραββαν
- 19 **Tämä oli heitetty vankeuteen kaupungissa tehdystä kapinasta sekä murhasta.**
Now this man was in prison because of an attack against the government in the town, in which there had been loss of life.
 οστις ην δια στασιν τινα γενομενην εν τη πολει και φονον βεβλημενος εις φυλακην
- 20 **Niin Pilatus taas puhui heille, koska hän tahtoi päästää Jeesuksen irti.**
And Pilate again said to them that it was his desire to let Jesus go free.
 παλιν ουν ο πιλατος προσεφωνησεν θελων απολυσαι τον ιησουν
- 21 **Mutta he huusivat vastaan ja sanoivat: "Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse hänet!"**
But crying out they said, To the cross with him!
 οι δε επεφωνουν λεγοντες σταυρωσον σταυρωσον αυτον
- 22 **Niin hän puhui heille kolmannen kerran: "Mitä paha hän sitten on tehnyt? En ole havainnut hänessä mitään, mistä hän ansaitsisi kuoleman. Kuritettuani häntä minä siis hänet päästän."**
And he said to them a third time, Why, what evil has he done? I see no reason for putting him to death: I will give him punishment and let him go.
 ο δε τριτον ειπεν προς αυτους τι γαρ κακον εποιησεν ουτος ουδεν αιτιον θανατου ευρον εν αυτω παιδευσας ουν αυτον απολυσω
- 23 **Mutta he ahdistivat häntä suurilla huudoilla, vaatien Jeesusta ristiinnaulittavaksi; ja heidän huutonsa pääsivät voitolle.**
But they went on crying out loudly, Let him be put to death on the cross. And they had their way.
 οι δε επεκειντο φωναις μεγαλαις αιτουμενοι αυτον σταυρωθηναι και κατισχυον αι φωναι αυτων και των αρχιερεων
- 24 **Niin Pilatus tuomitsi heidän vaatimuksensa täytettäväksi.**
And Pilate gave his decision for their desire to be put into effect.
 ο δε πιλατος επεκριεν γενεσθαι το αιτημα αυτων

- 25 Ja hän päästi irti sen, joka kapinasta ja murhasta oli vankeuteen heitetty ja jota he vaativat, mutta Jeesuksen hän antoi alttiiksi heidän mielivallallensa.
 And in answer to their request, he let that man go free who had been in prison for acting against the government and causing death, and Jesus he gave up to their pleasure.
 απελευσεν δε αυτοις τον δια στασιν και φονον βεβλημενον εις την φυλακην ον ητουντο τον δε ιησουν παρεδωκεν τω θεληματι αυτων
- 26 Ja viedessään häntä pois he saivat käsiinsä Simonin, erään kyreneläisen, joka tuli vainiolta; ja hänen olalleen he panivat ristin kannettavaksi Jeesuksen jäljessä.
 And while they were taking him away, they put their hands on Simon of Cyrene, who was coming from the country, and made him take the cross after Jesus.
 και ως απηγαγον αυτον επιλαβομενοι σιμωνος τινοσ κυρηναιου του ερχομενου απ αγρου επεθηκαν αυτω τον σταυρον φερειν οπισθεν του ιησου
- 27 Ja häntä seurasi suuri joukko kansaa, myös naisia, jotka valittivat ja itkivät häntä.
 And a great band of people went after him, and of women making signs of grief and weeping for him.
 ηκολουθει δε αυτω πολυ πληθος του λαου και γυναικων αι και εκοπτοντο και εθρηνουν αυτον
- 28 Niin Jeesus kääntyi heihin ja sanoi: "Jerusalemin tyttäret, älkää minua itkekö, vaan itkekää itseänne ja lapsianne.
 But Jesus, turning to them, said, Daughters of Jerusalem, let not your weeping be for me, but for yourselves and for your children.
 στραφεις δε προς αυτας ο ιησους ειπεν θυγατερες ιερουσαλημ μη κλαιετε επ εμε πλην εφ εαυτας κλαιετε και επι τα τεκνα υμων
- 29 Sillä katso, päivät tulevat, jolloin sanotaan: 'Autuaita ovat hedelmättömät ja ne kohdut, jotka eivät ole synnyttäneet, ja rinnat, jotka eivät ole imettäneet'.
 For the days are coming in which they will say, Happy are those who have had no children, whose bodies have never given birth, whose breasts have never given milk.
 οτι ιδου ερχονται ημεραι εν αις ερουσιν μακαριαι αι στεραι και κοιλιαι αι ουκ εγεννησαν και μαστοι αι ουκ εθηλασαν
- 30 Silloin ruvetaan sanomaan vuorille: 'Langetkaa meidän päällemme', ja kukkuloille: 'Peittäkää meidät'.
 And they will say to the mountains, Come down on us, and to the hills, Be a cover over us.
 τοτε αρξονται λεγειν τοις ορεσιν πεσετε εφ ημας και τοις βουνοις καλυψατε ημας
- 31 Sillä jos tämä tehdään tuoreelle puulle, mitä sitten kuivalle tapahtuu?"
 For if they do these things when the tree is green, what will they do when it is dry?
 οτι ει εν τω υγρω ξυλω ταυτα ποιουσιν εν τω ξηρω τι γενηται
- 32 Myös kaksi muuta, kaksi pahantekijää, vietiin hänen kanssaan surmattaviksi.
 And two others, evil-doers, were taken with him to be put to death.
 ηγοντο δε και ετεροι δυο κακουργοι συν αυτω αναιρεθηναι
- 33 Ja kun saavuttiin paikalle, jota sanotaan Pääkallonpaikaksi, niin siellä he ristiinnaulitsivat hänet sekä pahantekijät, toisen oikealle ja toisen vasemmalle puolelle.
 And when they came to the place which is named Golgotha, they put him on the cross, and the evil-doers, one on the right side, and the other on the left.
 και οτε απηλθον επι τον τοπον τον καλουμενον κρανιον εκει εσταυρωσαν αυτον και τους κακουργους ον μεν εκ δεξιων ον δε εξ αριστερων
- 34 Mutta Jeesus sanoi: "Isä, anna heille anteeksi, sillä he eivät tiedä, mitä he tekevät". Ja he jakoivat keskenään hänen vaatteensa ja heittivät niistä arpaa.
 And Jesus said, Father, let them have forgiveness, for they have no knowledge of what they are doing. And they made division of his clothing among them by the decision of chance.
 ο δε ιησους ελεγεν πατερ αφες αυτοις ου γαρ οιδασιν τι ποιουσιν διαμεριζομενοι δε τα ιματια αυτου εβαλον κληρον
- 35 Ja kansa seisoi ja katseli. Ja hallitusmiehetkin ivasivat häntä ja sanoivat: "Muita hän on auttanut; auttakoon itseänsä, jos hän on Jumalan Kristus, se valittu".
 And the people were looking on. And the rulers made sport of him, saying, He was a saviour of others; let him do something for himself, if he is the Christ, the man of God's selection.
 και ειστηκε ο λαος θεωρων εξεμυκτηριζον δε και οι αρχοντες συν αυτοις λεγοντες αλλους εσωσεν σωσατω εαυτον ει ουτος εστιν ο χριστος ο του θεου εκλεκτος
- 36 Myös sotamiehet pilkkasivat häntä, menivät hänen luoksensa ja tarjosivat hänelle hapanniiniä
 And the men of the army made sport of him, coming to him and giving him bitter wine,
 ενεπαιζον δε αυτω και οι στρατιωται προσερχομενοι και οξος προσφεροντες αυτω
- 37 ja sanoivat: "Jos sinä olet juutalaisten kuningas, niin auta itseäsi".
 And saying, If you are the King of the Jews, get yourself free.
 και λεγοντες ει συ ει ο βασιλευσ των ιουδαιων σωσον σεαυτον
- 38 Oli myös hänen päänsä päällä kirjoitus: "Tämä on juutalaisten kuningas".
 And these words were put in writing over him, THIS IS THE KING OF THE JEWS.
 ην δε και επιγραφη γεγραμμενη επ αυτω γραμμασιν ελληνικις και ρωμαιικις και εβραιικις ουτος εστιν ο βασιλευσ των ιουδαιων

- 39 Niin toinen pahantekijöistä, jotka siinä riippuivat, herjasi häntä: "Etkö sinä ole Kristus? Auta itseäsi ja meitä."
And one of the evil-doers on the cross, with bitter feeling, said to him, Are you not the Christ? Get yourself and us out of this.
εις δε των κρεμασθεντων κακουργων εβλασφημει αυτον λεγων ει συ ει ο χριστος σωσον σεαυτον και ημας
- 40 Mutta toinen vastasi ja nuhteli häntä sanoen: "Etkö sinä edes pelkää Jumalaa, sinä, joka olet saman rangaistuksen alainen?
But the other, protesting, said, Have you no fear of God? for you have a part in the same punishment,
αποκριθεις δε ο ετερος επετιμα αυτω λεγων ουδε φοβη συ τον θεον οτι εν τω αυτω κριματι ει
- 41 Me tosin kärsimme oikeuden mukaan, sillä me saamme, mitä meidän tekomme ansaitsevat; mutta tämä ei ole mitään pahaa tehnyt."
And with reason; for we have the right reward of our acts, but this man has done nothing wrong.
και ημεις μεν δικαιως αξια γαρ ων επραξαμεν απολαμβανομεν ουτος δε ουδεν αποπον επραξεν
- 42 Ja hän sanoi: "Jeesus, muista minua, kun tulet valtakuntaasi".
And he said, Jesus, keep me in mind when you come in your kingdom.
και ελεγεν τω ιησου μνησθητι μου κυριε οταν ελθης εν τη βασιλεια σου
- 43 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Totisesti minä sanon sinulle: tänä päivänä pitää sinun oleman minun kanssani paratiisissa."
And he said to him, Truly I say to you, Today you will be with me in Paradise.
και ειπεν αυτω ο ιησους αμην λεγω σοι σημερον μετ εμου εση εν τω παραδεισω
- 44 Ja oli jo noin kuudes hetki. Niin yli kaiken maan tuli pimeys, jota kesti hamaan yhdeksänteen hetkeen,
And it was now about the sixth hour; and all the land was dark till the ninth hour;
ην δε ωσει ωρα εκτη και σκοτος εγενετο εφ ολην την γην εως ωρας εννατης
- 45 sillä aurinko oli pimentynyt. Ja temppelein esirippu repesi keskeltä kahtia.
The light of the sun went out, and the curtain in the Temple was parted in two.
και εσκοτισθη ο ηλιος και εσχισθη το καταπετασμα του ναου μεσον
- 46 Ja Jeesus huusi suurella äänellä ja sanoi: "Isä, sinun käsiisi minä annan henkeni". Ja sen sanottuaan hän antoi henkensä.
And Jesus gave a loud cry and said, Father, into your hands I give my spirit: and when he had said this, he gave up his spirit.
και φωνησας φωνη μεγαλη ο ιησους ειπεν πατερ εις χειρας σου παραθησομαι το πνευμα μου και ταυτα ειπων εξεπνευσεν
- 47 Mutta kun sadanpäämies näki, mitä tapahtui, kunnioitti hän Jumalaa ja sanoi: "Totisesti, tämä oli vanhurskas mies".
And when the captain saw what was done, he gave praise to God, saying, Without doubt this was an upright man.
ιδων δε ο εκατονταρχος το γενομενον εδοξασεν τον θεον λεγων οντως ο ανθρωπος ουτος δικαιος ην
- 48 Ja kun kaikki kansa, ne, jotka olivat kokoontuneet tätä katselemaan, näkivät, mitä tapahtui, löivät he rintoihinsa ja palasivat kukin kotiinsa.
And all the people who had come together to see it, when they saw the things which were done, went back again making signs of grief.
και παντες οι συμπαραγενομενοι οχλοι επι την θεωριαν ταυτην θεωρουντες τα γενομενα τυπτοντες εαυτων τα στηθη υπεστρεφον
- 49 Mutta kaikki hänen tuttavansa seisoiivat taampana, myöskin naiset, jotka olivat seuranneet häntä Galileasta, ja katselivat tätä.
And all his friends and the women who came with him from Galilee, were waiting at a distance, watching these things.
ειστηκεισαν δε παντες οι γνωστοι αυτου μακροθεν και γυναικες αι συνακολουθησασαι αυτω απο της γαλιλαιας ορωσαι ταυτα
- 50 Ja katso, oli neuvoston jäsen, nimeltä Joosef, hyvä ja hurskas mies, joka ei ollut suostunut heidän neuvoonsa ja tekoonsa.
Now there was a man named Joseph, a man of authority and a good and upright man
και ιδου ανηρ ονοματι ιωσηφ βουλευτης υπαρχων ανηρ αγαθος και δικαιος
- 51 Tämä oli kotoisin juutalaisten kaupungista Arimatiasta, ja hän odotti Jumalan valtakuntaa.
(He had not given his approval to their decision or their acts), of Arimathaea, a town of the Jews, who was waiting for the kingdom of God:
ουτος ουκ ην συγκαταθειμενος τη βουλη και τη πραξει αυτων απο αριμαθαιας πολεως των ιουδαιων ος και προσεδεχετο και αυτος την βασιλειαν του θεου
- 52 Hän meni Pilatuksen luo ja pyysi Jeesuksen ruumista.
This man went to Pilate and made a request for the body of Jesus.
ουτος προσελθων τω πιλατω ητησατο το σωμα του ιησου

- 53 Ja otettuaan sen alas hän kääri sen liinavaatteeseen. Ja hän pani hänet hautaan, joka oli hakattu kallioon ja johon ei oltu vielä ketään pantu.
And he took it down, and folding it in a linen cloth, he put it in a place cut in the rock for a dead body; and no one had ever been put in it.
και καθελων αυτο ενετυλιξεν αυτο σινδονι και εθηκεν αυτο εν μνηματι λαξευτω ου ουκ ην ουδεπω ουδεις κειμενος
- 54 Ja silloin oli valmistuspäivä, ja sapatiti oli alkamaisillaan.
Now it was the day of making ready and the Sabbath was coming on.
και ημερα ην παρασκευη και σαββατον επεφωσκεν
- 55 Ja naiset, jotka olivat tulleet hänen kanssaan Galileasta, seurasivat jäljessä ja katselivat hautaa ja kuinka hänen ruumiinsa sinne pantiin.
And the women who had come with him from Galilee went after him and saw the place and how his body had been put to rest;
κατακολουθησασαι δε και γυναικες αιτινες ησαν συνεληλυθιαι αυτω εκ της γαλιλαιας εθεασαντο το μνημιον και ως ετεθη το σωμα αυτου
- 56 Ja palattuaan kotiin he valmistivat hyvänhajuista yrtejä ja voiteita; mutta sapatiti he viettivät hiljaisuudessa lain käskyn mukaan.
And they went back and got ready spices and perfumes; and on the Sabbath they took their rest, in agreement with the law.
υποστρεψασαι δε ητοιμασαν αρωματα και μυρα και το μεν σαββατον ησυχασαν κατα την εντολην
- 1 Mutta viikon ensimmäisenä päivänä ani varhain he tulivat haudalle, tuoden mukanaan valmistamansa hyvänhajuiset yrtit.
But on the first day of the week, at dawn, they came to the place where his body had been put, taking the spices which they had got ready.
τη δε μια των σαββατων ορθρου βαθεος ηλθον επι το μνημα φερουσαι α ητοιμασαν αρωματα και τινες συν αυταις
- 2 Ja he havaitsivat kiven vieritetyksi pois haudalta.
And they saw that the stone had been rolled away.
ευρον δε τον λιθον αποκεκυλισμενον απο του μνημιου
- 3 Niin he menivät sisään, mutta eivät löytäneet Herran Jeesuksen ruumista.
And they went in, but the body of the Lord Jesus was not there.
και εισελθουσαι ουχ ευρον το σωμα του κυριου ιησου
- 4 Ja kun he olivat tästä ymmällä, niin katso, kaksi miestä seiso heidän edessään säteilevässä vaatteissa.
And while they were in doubt about it, they saw two men in shining clothing by them:
και εγενετο εν τω διαπορεισθαι αυτας περι τουτου και ιδου δυο ανδρες επεστησαν αυταις εν εσθησειν αστραπτουσαις
- 5 Ja he peljästyivät ja kumartuivat kasvoillensa maahan. Niin miehet sanoivat heille: "Miksi te etsitte elävää kuolleitten joukosta?
And while their faces were bent down to the earth in fear, these said to them, Why are you looking for the living among the dead?
εμφοβων δε γενομεων αυτων και κλινουσων το προσωπον εις την γην ειπον προς αυτας τι ζητειτε τον ζωντα μετα των νεκρων
- 6 Ei hän ole täällä, hän on noussut ylös. Muistakaa, kuinka hän puhui teille vielä ollessaan Galileassa,
He is not here, he has come back to life: have in mind what he said to you when he was still in Galilee, saying,
ουκ εστιν ωδε αλλ ηγερθη μνησθητε ως ελαλησεν υμιν επι ων εν τη γαλιλαια
- 7 sanoen: 'Ihmisen Poika pitää annettaman syntisten ihmisten käsiin ja ristiinnaulittaman, ja hänen pitää kolmantena päivänä nouseman ylös.'
The Son of man will be given up into the hands of evil-doers, and be put to death on the cross, and on the third day he will come back to life.
λεγων οτι δει τον υιον του ανθρωπου παραδοθηναι εις χειρας ανθρωπων αμαρτωλων και σταυρωθηναι και τη τριτη ημερα αναστηναι
- 8 Niin he muistivat hänen sanansa.
And his words came back into their minds,
και εμνησθησαν των ρηματων αυτου
- 9 Ja he palasivat haudalta ja veivät sanan tästä kaikesta niille yhdelletoista ja kaikille muille.
And they went away from that place and gave an account of all these things to the eleven disciples and all the others.
και υποστρεψασαι απο του μνημιου απηγγειλαν ταυτα παντα τοις ενδεκα και πασιν τοις λοιποις
- 10 Ja ne, jotka kertoivat tämän apostoleille, olivat Maria Magdaleena ja Johanna ja Maria, Jaakobin äiti, ja muut naiset heidän kanssansa.
Now they were Mary Magdalene, and Joanna, and Mary, the mother of James: and the other women with them said these things to the Apostles.
ησαν δε η μαγδαληνη μαρια και ιωαννα και μαρια ιακωβου και αι λοιπαι συν αυταις αι ελεγον προς τους αποστολους ταυτα

- 11 **Mutta näiden puheet näyttivät heistä turhilta, eivätkä he uskoneet heitä.**
But these words seemed foolish to them, and they had no belief in them.
και εφανεσαν ενωπιον αυτων ωσει ληρος τα ρηματα αυτων και ηπιστουν αυταις
- 12 **Mutta Pietari nousi ja juoksi haudalle; ja kun hän kurkisti sisään, näki hän siellä ainoastaan kääriinliinat. Ja hän meni pois ihmetellen itseksensä sitä, mikä oli tapahtunut.**
But Peter got up and went to the place where the body had been put, and looking in he saw nothing but the linen cloths, and he went to his house full of wonder at what had taken place.
ο δε πετρος αναστας εδραμεν επι το μνημειον και παρακυψας βλεπει τα οθονια κειμενα μονα και απηλθεν προς εαυτον θαυμαζων το γεγονος
- 13 **Ja katso, kaksi heistä kulki sinä päivänä Emmaus nimiseen kylään, joka on kuudenkymmenen vakomitan päässä Jerusalemissa.**
And then, two of them, on that very day, were going to a little town named Emmaus, which was about seven miles from Jerusalem.
και ιδου δυο εξ αυτων ησαν πορευομενοι εν αυτη τη ημερα εις κωμην απεχουσαν σταδιους εξηκοντα απο ιερουσαλημ η ονομα εμμαους
- 14 **Ja he puhelivat keskenään kaikista tästä, mikä oli tapahtunut.**
And they were talking together about all those things which had taken place.
και αυτοι ωμιλουν προς αλληλους περι παντων των συμβεβηκοτων τουτων
- 15 **Ja heidän keskustellessaan ja tutkistelllessaan tapahtui, että Jeesus itse lähestyi heitä ja kulki heidän kanssansa.**
And while they were talking and questioning together, Jesus himself came near and went with them.
και εγενετο εν τω ομιλειν αυτους και συζητειν και αυτος ο ιησους εγγισας συνεπορευετο αυτοις
- 16 **Mutta heidän silmänsä olivat pimitetyt, niin etteivät he tunteneet häntä.**
But their eyes were not open that they might have knowledge of him.
οι δε οφθαλμοι αυτων εκρατουντο του μη επιγνωαι αυτον
- 17 **Ja hän sanoi heille: "Mistä te siinä kävellessänne puhutte keskenänne?" Niin he seisautuivat murheellisina muodoltansa.**
And he said to them, What are you talking about together while you go?
ειπεν δε προς αυτους τινες οι λογοι ουτοι ους αντιβαλλετε προς αλληλους περιπατουντες και εστε σκυθρωποι
- 18 **Ja toinen heistä, nimeltä Kleopas, vastasi ja sanoi hänelle: "Oletko sinä ainoa muukalainen Jerusalemissa, joka et tiedä, mitä siellä näinä päivinä on tapahtunut?"**
Then stopping, and looking sadly at him, one of them, named Cleopas, said to him, Are you the only man living in Jerusalem who has not had news of the things which have taken place there at this time?
αποκριθεις δε ο εις ω ονομα κλεοπας ειπεν προς αυτον συ μονος παροικεις εν ιερουσαλημ και ουκ εγνος τα γενομενα εν αυτη εν ταις ημεραις ταυταις
- 19 **Hän sanoi heille: "Mitä?" Niin he sanoivat hänelle: "Sitä, mikä tapahtui Jeesukselle, Nasaretilaiselle, joka oli profeetta, voimallinen teossa ja sanassa Jumalan ja kaiken kansan edessä,**
And he said to them, What things? And they said, The things to do with Jesus of Nazareth, who was a prophet, great in his acts and his words, before God and all the people:
και ειπεν αυτοις ποια οι δε ειπον αυτω τα περι ιησου του ναζωραιου ος εγενετο ανηρ προφητης δυνατος εν εργω και λογω εναντιον του θεου και παντος του λαου
- 20 **kuinka meidän ylipappimme ja hallitusmiehemme antoivat hänet tuomittavaksi kuolemaan ja ristiinnaulitsivat hänet.**
And how the chief priests and our rulers gave him up to be put to death on the cross.
οπως τε παρεδωκαν αυτον οι αρχιερεις και οι αρχοντες ημων εις κριμα θανατου και εσταυρωσαν αυτον
- 21 **Mutta me toivoimme hänen olevan sen, joka oli lunastava Israelin. Ja onhan kaiken tämän lisäksi nyt jo kolmas päivä siitä, kuin nämä tapahtuivat.**
But we were hoping that he would be the Saviour of Israel. In addition to all this he has now let three days go by from the time when these things took place;
ημεις δε ηλπιζομεν οτι αυτος εστιν ο μελλων λυτρωσθαι τον ισραηλ αλλα γε συν πασιν τουτοις τριτην ταυτην ημεραν αγει σημερον αφ ου ταυτα εγενετο
- 22 **Ovatpa vielä muutamia naisia joukostamme saattaneet meidät hämmästyksiin. He kävivät aamulla varhain haudalla**
And certain women among us gave us cause for wonder, for they went early to the place where his body had been put,
αλλα και γυναικες τινες εξ ημων εξεστησαν ημας γενομεναι ορθρια επι το μνημειον
- 23 **eivätkä löytäneet hänen ruumistaan, ja tulivat ja sanoivat myös nähneensä enkelinäyn, ja enkelit olivat sanoneet hänen elävän.**
And it was not there; then they came saying that they had seen a vision of angels who said that he was living.
και μη ευρουσαι το σωμα αυτου ηλθον λεγουσαι και οπτασιαν αγγελων εωρακεναι οι λεγουσιν αυτον ζην

- 24 Ja muutamat niistä, jotka olivat meidän kanssamme, menivät haudalle ja havaitsivat niin olevan, kuin naiset olivat sanoneet; mutta häntä he eivät nähneet."
 And some of those who were with us went to the place, and saw that it was as the women had said, but him they did not see.
 και απηλθον τινες των συν ημιν επι το μνημειον και ευρον ουτως καθως και αι γυναικες ειπον αυτον δε ουκ ειδον
- 25 Niin hän sanoi heille: "Oi, te ymmärtämättömät ja hitaat sydämeltä uskomaan kaikkea sitä, minkä profeetat ovat puhuneet!
 And he said, O foolish men! how slow you are to give belief to what the prophets have said.
 και αυτος ειπεν προς αυτους ω ανοητοι και βραδεις τη καρδια του πιστευειν επι πασιν οις ελαλησαν οι προφηται
- 26 Eikö Kristuksen pitänyt tätä kärsimän ja sitten menemän kirkkauteensa?"
 Was it not necessary for the Christ to go through these things, and to come into his glory?
 ουχι ταυτα εδει παθειν τον χριστον και εισελθειν εις την δοξαν αυτου
- 27 Ja hän alkoi Mooseksesta ja kaikista profeetoista ja selitti heille, mitä hänestä oli kaikissa kirjoituksissa sanottu.
 And he made clear to them all the things in the Writings, from Moses and from all the prophets, which had to do with himself.
 και αρχαμενος απο μοσεως και απο παντων των προφητων διηρμηρευεν αυτοις εν πασαις ταις γραφαις τα περι εαυτου
- 28 Ja kun he lähestyivät kylää, johon olivat menossa, niin hän oli aikovinaan kulkea edemmäksi.
 And they came near the town to which they were going, and he seemed as if he was going on;
 και ηγγισαν εις την κομην ου επορευοντο και αυτος προσεποιετο πορρωτερω πορευεσθαι
- 29 Mutta he vaativat häntä sanoen: "Jää meidän luoksemme, sillä ilta joutuu ja päivä on jo laskemassa". Ja hän meni sisään ja jäi heidän luoksensa.
 But they kept him back, saying, Do not go, for evening is near, the day is almost gone. And he went in with them.
 και παρεβιασαντο αυτον λεγοντες μεινον μεθ ημων οτι προς εσπεραν εστιν και κεκλικεν η ημερα και εισηλθεν του μειναι συν αυτοις
- 30 Ja tapahtui, kun hän oli aterialla heidän kanssaan, että hän otti leivän, siunasi, mursi ja antoi heille.
 And when he was seated with them at table, he took the bread, and said words of blessing and, making division of it, he gave it to them.
 και εγενετο εν τω κατακλιθηναι αυτον μετ αυτων λαβων τον αρτον ευλογησεν και κλασας επεδιδου αυτοις
- 31 Silloin heidän silmänsä aukenivat, ja he tunsivat hänet. Ja hän katosi heidän näkyvistään.
 And then their eyes were open, and they had knowledge of him, but he went from their view.
 αυτων δε διηνοιχθησαν οι οφθαλμοι και επεγνωσαν αυτον και αυτος αφαντος εγενετο απ αυτων
- 32 Ja he sanoivat toisilleen: "Eikö sydämemme ollut meissä palava, kun hän puhui meille tiellä ja selitti meille kirjoitukset?"
 And they said to one another, Were not our hearts burning in us while he was talking to us on the way, making clear to us the holy Writings?
 και ειπον προς αλληλους ουχι η καρδια ημων καιομενη ην εν ημιν ως ελαλει ημιν εν τη οδω και ως διηνοιγεν ημιν τας γραφας
- 33 Ja he nousivat sillä hetkellä ja palasivat Jerusalemiin ja tapasivat ne yksitoista kokoontuneina ja ne, jotka olivat heidän kanssansa.
 And that very hour they got up and went back to Jerusalem, where the eleven and the others had come together.
 και ανασταντες αυτη τη ωρα υπεστρεψαν εις ιερουσαλημ και ευρον συνηθροισμενους τους ενδεκα και τους συν αυτοις
- 34 Ja nämä sanoivat: "Herra on totisesti noussut ylös ja on ilmestynyt Simonille".
 And they said to them, The Lord has truly come back to life again, and Simon has seen him.
 λεγοντας οτι ηγερθη ο κυριος οντως και ωφθη σιμωνι
- 35 Ja itse he kertoivat, mitä oli tapahtunut tiellä ja kuinka he olivat hänet tunteneet, kun hän mursi leivän.
 And they gave an account of the things which had taken place on the way, and how, when he gave them bread, they had knowledge of him.
 και αυτοι εξηγουντο τα εν τη οδω και ως εγνωσθη αυτοις εν τη κλασει του αρτου
- 36 Mutta heidän tätä puhuessaan Jeesus itse seisoi heidän keskellään ja sanoi heille: "Rauha teille!"
 And while they were saying these things, he himself was among them, and said to them, Peace be with you!
 ταυτα δε αυτων λαλουντων αυτος ο ιησους εστη εν μεσω αυτων και λεγει αυτοις ειρηνη υμιν
- 37 Niin heidät valtasi säikähdys ja pelko, ja he luulivat näkevänsä hengen.
 But they were full of fear, being of the opinion that they were seeing a spirit.
 πτοηθεντες δε και εμφοβοι γενομενοι εδοκουν πνευμα θεωρειν

- 38 Mutta hän sanoi heille: "Miksi olette hämmästyneet, ja miksi nousee sellaisia ajatuksia teidän sydämeenne?
And he said to them, Why are you troubled, and why are your hearts full of doubt?
και ειπεν αυτοις τι τεταραγμενοι εστε και διατι διαλογισμοι αναβαινουσιν εν ταις καρδιαις υμων
- 39 Katsokaa minun käsiäni ja jalkojani ja nähkää, että minä itse tässä olen. Kosketelkaa minua ja katsokaa, sillä ei hengellä ole lihaa eikä luita, niinkuin te näette minulla olevan."
See; my hands and my feet: it is I myself; put your hands on me and make certain; for a spirit has not flesh and bones as you see that I have.
ιδετε τας χειρας μου και τους ποδας μου οτι αυτος εγω ειμι ψηλαφησατε με και ιδετε οτι πνευμα σαρκα και οστεα ουκ εχει καθως εμε θεωρειτε εχοντα
- 40 Ja tämän sanottuaan hän näytti heille kätensä ja jalkansa.
And when he had said this, he let them see his hands and his feet.
και τουτο ειπων επεδειξεν αυτοις τας χειρας και τους ποδας
- 41 Mutta kun he eivät vielä uskoneet, ilon tähden, vaan ihmettelivät, sanoi hän heille: "Onko teillä täällä jotakin syötävää?"
And because, for joy and wonder, they were still in doubt, he said to them, Have you any food here?
ετι δε απιστουντων αυτων απο της χαρας και θαυμαζοντων ειπεν αυτοις εχετε τι βρωσιμον ενθαδε
- 42 Niin he antoivat hänelle palasen paistettua kalaa.
And they gave him a bit of cooked fish.
οι δε επεδοκαν αυτω ιχθυος οπτου μερος και απο μελισσιου κηριου
- 43 Ja hän otti ja söi heidän nähtensä.
And before their eyes he took a meal.
και λαβων ενωπιον αυτων εφαγεν
- 44 Ja hän sanoi heille: "Tätä tarkoittivat minun sanani, kun minä puhuin teille ollessani vielä teidän kanssanne, että kaiken pitää käymän toteen, mikä minusta on kirjoitettu Mooseksen laissa ja profeetoissa ja psalmeissa".
And he said to them, These are the words which I said to you when I was still with you, how it was necessary for all the things which are in the writings of Moses and the prophets and in the Psalms about me, to be put into effect.
ειπεν δε αυτοις ουτοι οι λογοι ους ελαλησα προς υμας ετι ων συν υμιν οτι δει πληρωθηναι παντα τα γεγραμμενα εν τω νομο μωσεως και προφηταις και ψαλμοις περι εμου
- 45 Silloin hän avasi heidän ymmärryksensä käsittämään kirjoitukset.
Then he made the holy Writings clear to their minds.
τοτε διηνοιξεν αυτων τον νουν του συνιεναι τας γραφας
- 46 Ja hän sanoi heille: "Niin on kirjoitettu, että Kristus oli kärsivä ja kolmantena päivänä nouseva kuolleista,
And he said to them, So it is in the Writings that the Christ would undergo death, and come back to life again on the third day;
και ειπεν αυτοις οτι ουτως γεγραπται και ουτως εδει παθειν τον χριστον και αναστηναι εκ νεκρων τη τριτη ημερα
- 47 ja että parannusta syntien anteeksisaamiseksi on saarnattava hänen nimesssänsä kaikille kansoille, alkaen Jerusalemistä.
And that teaching about a change of heart and forgiveness of sins is to be given to Jerusalem first and to all nations in his name.
και κηρυχθηναι επι τω ονοματι αυτου μετανοιαν και αφεσιν αμαρτιων εις παντα τα εθνη αρξαμενον απο ιερουσαλημ
- 48 Te olette tämän todistajat.
You are witnesses of these things.
υμεις δε εστε μαρτυρες τουτων
- 49 Ja katso, minä lähetän teille sen, jonka minun Isäni on luvannut; mutta te pysykää tässä kaupungissa, kunnes teidän päällenne puetaan voima korkeudesta."
And now I will send to you what my father has undertaken to give you, but do not go from the town, till the power from heaven comes to you.
και ιδου εγω αποστελλω την επαγγελιαν του πατρος μου εφ υμας υμεις δε καθισατε εν τη πολει ιερουσαλημ εως ου ενδυσησθε δυναμιν εξ υψους
- 50 Sitten hän vei heidät pois, lähes Betaniaan asti, ja nosti kätensä ja siunasi heidät.
And he took them out till they were near Bethany, and lifting up his hands, he gave them a blessing.
εξηγαγεν δε αυτους εξω εως εις βηθανιαν και επαρας τας χειρας αυτου ευλογησεν αυτους

- 51 **Ja tapahtui, että hän siunatessaan heitä erkani heistä, ja hänet otettiin ylös taivaaseen.**
And while he was doing so, he went from them and was taken up into heaven.
και εγενετο εν τω ευλογειν αυτον αυτους διεστη απ αυτων και ανεφερετο εις τον ουρανον
- 52 **Ja he kumarsivat häntä ja palasivat Jerusalemiin suuresti iloiten.**
And they gave him worship and went back to Jerusalem with great joy.
και αυτοι προσκυνησαντες αυτον υπεστρεψαν εις ιερουσαλημ μετα χαρας μεγαλης
- 53 **Ja he olivat alati pyhäkössä ja ylistivät Jumalaa.**
And they were in the Temple at all times, giving praise to God.
και ησαν διαπαντος εν τω ιερω αινουντες και ευλογουντες τον θεον αμην
- 1 **Alussa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Sana oli Jumala.**
From the first he was the Word, and the Word was in relation with God and was God.
εν αρχη ην ο λογος και ο λογος ην προς τον θεον και θεος ην ο λογος
- 2 **Hän oli alussa Jumalan tykönä.**
This Word was from the first in relation with God.
ουτος ην εν αρχη προς τον θεον
- 3 **Kaikki on saanut syntynsä hänen kautta, ja ilman häntä ei ole syntynyt mitään, mikä syntynyt on.**
All things came into existence through him, and without him nothing was.
παντα δι αυτου εγενετο και χωρις αυτου εγενετο ουδε εν ο γεγονεν
- 4 **Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten valkeus.**
What came into existence in him was life, and the life was the light of men.
εν αυτω ζωη ην και η ζωη ην το φως των ανθρωπων
- 5 **Ja valkeus loistaa pimeydessä, ja pimeys ei sitä käsittänyt.**
And the light goes on shining in the dark; it is not overcome by the dark.
και το φως εν τη σκοτια φαινει και η σκοτια αυτο ου κατελαβεν
- 6 **Oli mies, Jumalan lähettämä; hänen nimensä oli Johannes.**
There was a man sent from God, whose name was John.
εγενετο ανθρωπος απεσταλμενος παρα θεου ονομα αυτω ιωαννης
- 7 **Hän tuli todistamaan, todistaaksensa valkeudesta, että kaikki uskoisivat hänen kauttansa.**
He came for witness, to give witness about the light, so that all men might have faith through him.
ουτος ηλθεν εις μαρτυριαν ινα μαρτυρηση περι του φωτος ινα παντες πιστευσωσιν δι αυτου
- 8 **Ei hän ollut se valkeus, mutta hän tuli valkeudesta todistamaan.**
He himself was not the light: he was sent to give witness about the light.
ουκ ην εκεινος το φως αλλ ινα μαρτυρηση περι του φωτος
- 9 **Totinen valkeus, joka valistaa jokaisen ihmisen, oli tulossa maailmaan.**
The true light, which gives light to every man, was then coming into the world.
ην το φως το αληθινον ο φωτιζει παντα ανθρωπον ερχομενον εις τον κοσμον
- 10 **Maaailmassa hän oli, ja maailma on hänen kauttaan saanut syntynsä, ja maailma ei häntä tuntenut.**
He was in the world, the world which came into being through him, but the world had no knowledge of him.
εν τω κοσμω ην και ο κοσμος δι αυτου εγενετο και ο κοσμος αυτον ουκ εγνω
- 11 **Hän tuli omiensa tykö, ja hänen omansa eivät ottaneet häntä vastaan.**
He came to the things which were his and his people did not take him to their hearts.
εις τα ιδια ηλθεν και οι ιδιοι αυτον ου παρελαβον

- 12 **Mutta kaikille, jotka ottivat hänet vastaan, hän antoi voiman tulla Jumalan lapsiksi, niille, jotka uskovat hänen nimeensä,
To all those who did so take him, however, he gave the right of becoming children of God--that is, to those who had faith in his name:
οσοι δε ελαβον αυτον εδωκεν αυτοις εξουσιαν τεκνα θεου γενεσθαι τοις πιστευουσιν εις το ονομα αυτου**
- 13 **jotka eivät ole syntyneet verestä eikä lihan tahdosta eikä miehen tahdosta, vaan Jumalasta.
Whose birth was from God and not from blood, or from an impulse of the flesh and man's desire.
οι ουκ εξ αιματων ουδε εκ θεληματος σαρκος ουδε εκ θεληματος ανδρος αλλ εκ θεου εγεννηθησαν**
- 14 **Ja Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme, ja me katselimme hänen kirkkauttansa, senkaltaista kirkkautta, kuin ainokaisella Pojalla on Isältä; ja hän oli täynnä armoa ja totuutta.
And so the Word became flesh and took a place among us for a time; and we saw his glory--such glory as is given to an only son by his father--saw it to be true and full of grace.
και ο λογος σαρξ εγενετο και εσκηνωσεν εν ημιν και εθεασαμεθα την δοξαν αυτου δοξαν ως μονογενοους παρα πατρος πληρης χαριτος και αληθειας**
- 15 **Johannes todisti hänestä ja huusi sanoen: "Tämä on se, josta minä sanoin: se, joka minun jälkeeni tulee, on ollut minun edelläni, sillä hän on ollut ennen kuin minä."
John gave witness about him, crying, This is he of whom I said, He who is coming after me is put over me because he was in existence before me.
ιωαννης μαρτυρει περι αυτου και κεκραγεν λεγων ουτος ην ον ειπον ο οπισω μου ερχομενος εμπροσθεν μου γεγονεν οτι πρωτος μου ην**
- 16 **Ja hänen täyteydestään me kaikki olemme saaneet, ja armoa armon päälle.
From his full measure we have all been given grace on grace.
και εκ του πληρωματος αυτου ημεις παντες ελαβομεν και χαριν αντι χαριτος**
- 17 **Sillä laki on annettu Mooseksen kautta; armo ja totuus on tullut Jeesuksen Kristuksen kautta.
For the law was given through Moses; grace and the true way of life are ours through Jesus Christ.
οτι ο νομος δια μωσσεως εδοθη η χαρις και η αληθεια δια ιησου χριστου εγενετο**
- 18 **Ei kukaan ole Jumalaa milloinkaan nähnyt; ainokainen Poika, joka on Isän helmassa, on hänet ilmoittanut.
No man has seen God at any time; the only Son, who is on the breast of the Father, he has made clear what God is.
θεον ουδεις εωρακεν πωποτε ο μονογενης υιος ο ων εις τον κολπον του πατρος εκεινος εξηγησατο**
- 19 **Ja tämä on Johanneksen todistus, kun juutalaiset lähettivät hänen luoksensa Jerusalemissa pappeja ja leeviläisiä kysymään häneltä: "Kuka sinä olet?"
And this is the witness of John when the Jews sent priests and Levites from Jerusalem to him with the question, Who are you?
και αυτη εστιν η μαρτυρια του ιωαννου οτε απεστειλαν οι ιουδαιοι εξ ιεροσολυμων ιερεις και λευιτας ινα ερωτησωσιν αυτον συ τις ει**
- 20 **Ja hän tunnusti eikä kieltänyt; ja hän tunnusti: "Minä en ole Kristus".
He said quite openly and straightforwardly, I am not the Christ.
και ωμολογησεν και ουκ ηρησατο και ωμολογησεν οτι ουκ ειμι εγω ο χριστος**
- 21 **Ja he kysyivät häneltä: "Mikä sitten? Oletko sinä Elias?" Hän sanoi: "En ole". "Se profeetta olet?" Hän vastasi: "En".
And they said to him, What then? Are you Elijah? And he said, I am not. Are you the prophet? And his answer was, I am not.
και ηρωτησαν αυτον τι ουν ηλιας ει συ και λεγει ουκ ειμι ο προφητης ει συ και απεκριθη ου**
- 22 **Niin he sanoivat hänelle: "Kuka olet, että voisimme antaa vastauksen niille, jotka meidät lähettivät? Mitä sanot itsestäsi?"
So they said to him, Who are you then? We have to give some answer to those who sent us. What have you to say about yourself?
ειπον ουν αυτω τις ει ινα αποκρισιν δωμεν τοις πεμψασιν ημας τι λεγεις περι σεαυτου**
- 23 **Hän sanoi: "Minä olen huutavan ääni erämaassa: 'Tehkää tie tasaiseksi Herralle', niinkuin profeetta Esaias on sanonut."
He said, I am the voice of one crying in the waste land, Make straight the way of the Lord, as said Isaiah the prophet.
εφη εγω φωνη βοωντος εν τη ερημω ευθυνατε την οδον κυριου καθως ειπεν ησαιας ο προφητης**
- 24 **Ja lähetetyt olivat fariseuksia;
Those who had been sent came from the Pharisees.
και οι απεσταλμενοι ησαν εκ των φαρισαιων**
- 25 **ja he kysyivät häneltä ja sanoivat hänelle: "Miksi sitten kastat, jos et ole Kristus etkä Elias etkä se profeetta?"
And they put this question to him, saying, Why then are you giving baptism if you are not the Christ, or Elijah, or the prophet?
και ηρωτησαν αυτον και ειπον αυτω τι ουν βαπτιζεις ει συ ουκ ει ο χριστος ουτε ηλιας ουτε ο προφητης**

- 26 Johannes vastasi heille sanoen: "Minä kastan vedellä; mutta teidän keskellänne seisoo hän, jota te ette tunne.
John's answer was: I give baptism with water; but there is one among you of whom you have no knowledge;
απεκριθη αυτοις ο ιωαννης λεγων εγω βαπτιζω εν υδατι μεσος δε υμων εστηκεν ον υμεις ουκ οιδατε
- 27 Hän on se, joka tulee minun jälkeeni ja jonka kengänpaulaa minä en ole arvollinen päästämään."
It is he who is coming after me; I am not good enough to undo his shoes.
αυτος εστιν ο οπισω μου ερχομενος ος εμπροσθεν μου γεγονεν ου εγω ουκ ειμι αξιος ινα λυσω αυτου τον ιμαντα του υποδηματος
- 28 Tämä tapahtui Betaniassa, Jordanin tuolla puolella, jossa Johannes oli kastamassa.
These things took place at Bethany on the other side of the Jordan, where John was giving baptism.
ταυτα εν βηθαβαρα εγενετο περαν του ιορδανου οπου ην ιωαννης βαπτιζων
- 29 Seuraavana päivänä hän näki Jeesuksen tulevan tykönsä ja sanoi: "Katso, Jumalan Karitsa, joka ottaa pois maailman synnin!
The day after, John sees Jesus coming to him and says, See, here is the Lamb of God who takes away the sin of the world!
τη επαιριον βλεπει ο ιωαννης τον ιησουν ερχομενον προς αυτον και λεγει ιδε ο αμνος του θεου ο αιρων την αμαρτιαν του κοσμου
- 30 Tämä on se, josta minä sanoin: 'Minun jälkeeni tulee mies, joka on ollut minun edelläni, sillä hän on ollut ennen kuin minä'.
This is he of whom I said, One is coming after me who is put over me because he was in existence before me.
ουτος εστιν περι ου εγω ειπον οπισω μου ερχεται ανηρ ος εμπροσθεν μου γεγονεν οτι πρωτος μου ην
- 31 Ja minä en tuntenut häntä; mutta sitä varten, että hän tulisi julki Israelille, minä olen tullut vedellä kastamaan."
I myself had no knowledge of him, but I came giving baptism with water so that he might be seen openly by Israel.
καγω ουκ ηδειν αυτον αλλ ινα φανερωθη τω ισραηλ δια τουτο ηλθον εγω εν τω υδατι βαπτιζων
- 32 Ja Johannes todisti sanoen: "Minä näin Hengen laskeutuvan taivaasta alas niinkuin kyyhkysen, ja se jäi hänen päällensä.
And John gave this witness, saying, I saw the Spirit coming down from heaven like a dove and resting on him.
και εμαρτυρησεν ιωαννης λεγων οτι τεθεαμαι το πνευμα καταβαινον ωσει περιστεραν εξ ουρανου και εμεινεν επ αυτον
- 33 Ja minä en tuntenut häntä; mutta hän, joka lähetti minut vedellä kastamaan, sanoi minulle: 'Se, jonka päälle sinä näet Hengen laskeutuvan ja jäävän, hän on se, joka kastaa Pyhällä Hengellä'.
I had no knowledge who he was, but he who sent me to give baptism with water said to me, The one on whom you see the Spirit coming down and resting, it is he who gives baptism with the Holy Spirit.
καγω ουκ ηδειν αυτον αλλ ο πεμψας με βαπτιζειν εν υδατι εκεινος μοι ειπεν εφ ον αν ιδης το πνευμα καταβαινον και μενον επ αυτον ουτος εστιν ο βαπτιζων εν πνευματι αγιω
- 34 Ja minä olen sen nähnyt ja olen todistanut, että tämä on Jumalan Poika."
This I saw myself and my witness is that he is the Son of God.
καγω εωρακα και μεμαρτυρηκα οτι ουτος εστιν ο υιος του θεου
- 35 Seuraavana päivänä Johannes taas seisoi siellä ja kaksi hänen opetuslapsistansa.
The day after, John was there again with two of his disciples;
τη επαιριον παλιν εισηκει ο ιωαννης και εκ των μαθητων αυτου δυο
- 36 Ja kiinnittäen katseensa Jeesukseen, joka siellä käveli, hän sanoi: "Katso, Jumalan Karitsa!"
And looking at Jesus while he was walking he said, See, there is the Lamb of God!
και εμβλεψας τω ιησου περιπατουντι λεγει ιδε ο αμνος του θεου
- 37 Ja ne kaksi opetuslasta kuulivat hänen näin puhuvan ja seurasivat Jeesusta.
Hearing what he said, the two disciples went after Jesus.
και ηκουσαν αυτου οι δυο μαθηται λαλουντος και ηκολουθησαν τω ιησου
- 38 Niin Jeesus kääntyi ja nähdessään heidän seuraavan sanoi heille: "Mitä te etsitte?" He vastasivat hänelle: "Rabbi" - se on käännettynä: opettaja - "missä sinä majaillet?"
And Jesus, turning round, saw them coming after him and said to them, What are you looking for? They said to him, Rabbi (which is to say, Master), where are you living?
στραφεις δε ο ιησους και θεασαμενος αυτους ακολουθοντας λεγει αυτοις τι ζητατε οι δε ειπον αυτω ραββι ο λεγεται ερμηνευομενον διδασκαλε που μενεις

- 38 Niin Jeesus kääntyi ja nähdessään heidän seuraavan sanoi heille: "Mitä te etsitte?" He vastasivat hänelle: "Rabbi" - se on käännettynä: opettaja - "missä sinä majaillet?"
+
στραφεις δε ο ιησους και θεασαμενος αυτους ακολουθοντας λεγει αυτοις τι ζητετε οι δε ειπον αυτω ραββι ο λεγεται ερμηνευομενον διδασκαλε που μενεις
- 39 Hän sanoi heille: "Tulkkaa ja katsokaa". Niin he menivät ja näkivät, missä hän majaili, ja viipyivät hänen tykönään sen päivän. Silloin oli noin kymmenes hetki.
He said to them, Come and see. They went with him then and saw where he was living; and they were with him all that day: it was then about the tenth hour of the day.
λεγει αυτοις ερχεσθε και ιδετε ηλθον και ειδον που μενει και παρ αυτω εμειναν την ημεραν εκεινην ωρα δε ην ως δεκατη
- 40 Andreas, Simon Pietarin veli, oli toinen niistä kahdesta, jotka olivat kuulleet, mitä Johannes sanoi, ja seuranneet Jeesusta.
Andrew, Simon Peter's brother, was one of the two men who, hearing what John said, went after Jesus.
ην ανδρεας ο αδελφος σιμωνος πετρου εις εκ των δυο των ακουσαντων παρα ιωαννου και ακολουθησαντων αυτω
- 41 Hän tapasi ensin veljensä Simonin ja sanoi hänelle: "Me olemme löytäneet Messiaan", se on käännettynä: Kristus.
Early in the morning he came across his brother and said to him, We have made discovery! It is the Messiah! (which is to say, the Christ).
ευρισκει ουτος πρωτος τον αδελφον τον ιδιον σιμωνα και λεγει αυτω ευρηκαμεν τον μεσσιαν ο εστιν μεθερμηνευομενον ο χριστος
- 42 Ja hän vei hänet Jeesuksen tykö. Jeesus kiinnitti katseensa häneen ja sanoi: "Sinä olet Simon, Johanneksen poika; sinun nimesi on oleva Keefas", joka käännettynä on Pietari.
And he took him to Jesus. Looking at him fixedly Jesus said, You are Simon, the son of John; your name will be Cephas (which is to say, Peter).
και ηγαγεν αυτον προς τον ιησουν εμβλεψας δε αυτω ο ιησους ειπεν συ ει σιμων ο υιος ιωνα συ κληθηση κηφας ο ερμηνευεται πετρος
- 43 Seuraavana päivänä Jeesus tahtoi lähteä Galileaan; ja hän tapasi Filippuksen ja sanoi hänelle: "Seuraa minua".
The day after this, Jesus had a desire to go into Galilee. He came across Philip and said to him, Come and be my disciple.
τη επαυριον ηθελησεν ο ιησους εξελθειν εις την γαλιλαιαν και ευρισκει φιλιππον και λεγει αυτω ακολουθει μοι
- 44 Ja Filippus oli Beetsaidasta, Andreaan ja Pietarin kaupungista.
Now Philip's town was Bethsaida, where Andrew and Peter came from.
ην δε ο φιλιππος απο βηθσαιδα εκ της πολεως ανδρεου και πετρου
- 45 Filippus tapasi Natanaelin ja sanoi hänelle: "Me olemme löytäneet sen, josta Mooses laissa ja profeetat ovat kirjoittaneet, Jeesuksen, Joosefin pojan, Nasaretista".
Philip came across Nathanael and said to him, We have made a discovery! It is he of whom Moses, in the law, and the prophets were writing, Jesus of Nazareth, the son of Joseph.
ευρισκει φιλιππος τον ναθαναηλ και λεγει αυτω ον εγραψεν μωσης εν τω νομο και οι προφηται ευρηκαμεν ιησουν τον υιον του ιωσηφ τον απο ναζαρετ
- 46 Natanael sanoi hänelle: "Voiko Nasaretista tulla mitään hyvää?" Filippus sanoi hänelle: "Tule ja katso".
Nazareth! said Nathanael, Is it possible for any good to come out of Nazareth? Philip said to him, Come and see.
και ειπεν αυτω ναθαναηλ εκ ναζαρετ δυναται τι αγαθον ειναι λεγει αυτω φιλιππος ερχου και ιδε
- 47 Jeesus näki Natanaelin tulevan tykönsä ja sanoi hänestä: "Katso, oikea israeliläinen, jossa ei vilppiä ole!"
Jesus saw Nathanael coming to him and said of him, See, here is a true son of Israel in whom there is nothing false.
ειδεν ο ιησους τον ναθαναηλ ερχομενον προς αυτον και λεγει περι αυτου ιδε αληθως ισραηλιτης εν ω δολος ουκ εστιν
- 48 Natanael sanoi hänelle: "Mistä minut tunnet?" Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Ennenkuin Filippus sinua kutsui, kun olit viikunapuun alla, näin minä sinut".
Nathanael said to him, Where did you get knowledge of me? In answer Jesus said, Before Philip was talking with you, while you were still under the fig-tree, I saw you.
λεγει αυτω ναθαναηλ ποθεν με γνωσκεις απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτω προ του σε φιλιππον φωνησαι οντα υπο την συκην ειδον σε
- 49 Natanael vastasi ja sanoi hänelle: "Rabbi, sinä olet Jumalan Poika, sinä olet Israelin kuningas".
Nathanael said to him, Rabbi, you are the Son of God, you are King of Israel!
απεκριθη ναθαναηλ και λεγει αυτω ραββι συ ει ο υιος του θεου συ ει ο βασιλευς του ισραηλ
- 50 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Sentähden, että minä sanoin sinulle: 'minä näin sinut viikunapuun alla', sinä uskot. Sinä saat nähdä suurempia, kuin nämä ovat."
In answer Jesus said to him, You have faith because I said to you, I saw you under the fig-tree. You will see greater things than these.
απεκριθη ιησους και ειπεν αυτω οτι ειπον σοι ειδον σε υποκατω της συκης πιστευεις μειζω τουτων οψει
- 51 Ja hän sanoi hänelle: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: te saatte nähdä taivaan avoinna ja Jumalan enkelien nousevan ylös ja laskeutuvan alas Ihmisen Pojan päälle."
And he said to him, Truly I say to you all, You will see heaven opening and God's angels going up and coming down on the Son of man.
και λεγει αυτω αμην αμην λεγω υμιν απ αρτι οψεσθε τον ουρανον ανεωγοτα και τους αγγελους του θεου αναβαινοντας και καταβαινοντας επι τον υιον του ανθρωπου

- 1 Ja kolmantena päivänä oli häät Galilean Kaanassa, ja Jeesuksen äiti oli siellä.
On the third day two people were going to be married at Cana in Galilee. The mother of Jesus was there:
και τη ημερα τη τριτη γαμος εγενετο εν κανα της γαλιλαιας και ην η μητηρ του ιησου εκει
- 2 Ja myös Jeesus ja hänen opetuslapsensa olivat kutsutut häihin.
And Jesus with his disciples came as guests.
εκληθη δε και ο ιησους και οι μαθηται αυτου εις τον γαμον
- 3 Ja kun viini loppui, sanoi Jeesuksen äiti hänelle: "Heillä ei ole viiniä".
When they had not enough wine, the mother of Jesus said to him, They have no wine.
και υστερησαντος οινου λεγει η μητηρ του ιησου προς αυτον οινον ουκ εχουσιν
- 4 Jeesus sanoi hänelle: "Mitä sinä tahdot minusta, vaimo? Minun aikani ei ole vielä tullut."
Jesus said to her, Woman, this is not your business; my time is still to come.
λεγει αυτη ο ιησους τι εμοι και σοι γυναι ουπω ηκει η ωρα μου
- 5 Hänen äitinsä sanoi palvelijoille: "Mitä hän teille sanoo, se tehkää".
His mother said to the servants, Whatever he says to you, do it.
λεγει η μητηρ αυτου τοις διακονοις ο τι αν λεγη υμιν ποιησατε
- 6 Niin oli siinä juutalaisten puhdistamistavan mukaan kuusi kivistä vesiastiaa, kukin kahden tai kolmen mitan vetoinen.
Now six pots of stone, every one taking two or three firkins of water, were placed there for the purpose of washing, as is the way of the Jews.
ησαν δε εκει υδριαι λιθιναι εξ κειμεναι κατα τον καθαρισμον των ιουδαιων χωρουσαι ανα μετρητας δυο η τρεις
- 7 Jeesus sanoi heille: "Täyttäkää astiat vedellä". Ja he täyttivät ne reunoja myöten.
Jesus said to the servants, Make the pots full of water. And they made them full to the top.
λεγει αυτοις ο ιησους γεμισατε τας υδριας υδατος και εγεμισαν αυτας εως ανω
- 8 Ja hän sanoi heille: "Ammentakaa nyt ja viekää edeskäyvälle". Ja he veivät.
Then he said to them, Now take some, and give it to the master of the feast. So they took it to him.
και λεγει αυτοις αντλησατε νυν και φερετε τω αρχιτρικλινω και ηνεγκαν
- 9 Mutta kun edeskäypä maistoi vettä, joka oli muuttunut viiniksi, eikä tiennyt, mistä se oli tullut - mutta palvelijat, jotka veden olivat ammentaneet, tiesivät sen - kutsui edeskäypä yljän
After tasting the water which had now become wine, the master of the feast (having no idea where it came from, though it was clear to the servants who took the water out) sent for the newly-married man,
ως δε εγευσατο ο αρχιτρικλινος το υδωρ οινον γεγενημενον και ουκ ηδει ποθεν εστιν οι δε διακονοι ηδεισαν οι ηντληκοτες το υδωρ φωνει τον νυμφιον ο αρχιτρικλινος
- 10 ja sanoi hänelle: "Jokainen panee ensin esille hyvän viinin ja sitten, kun juopuvat, huonomman. Sinä olet säästänyt hyvän viinin tähän asti."
And said to him, Every man first puts out his best wine and when all have had enough he puts out what is not so good; but you have kept the good wine till now.
και λεγει αυτω πας ανθρωπος πρωτον τον καλον οινον τιθησιν και οταν μεθυσθωσιν τοτε τον ελασσω συ τετηρηκας τον καλον οινον εως αρτι
- 11 Tämän ensimmäisen tunnustekonsa Jeesus teki Galilean Kaanassa ja ilmoitti kirkkautensa; ja hänen opetuslapsensa uskoivat häneen.
This, the first of his signs, Jesus did at Cana in Galilee and let his glory be seen openly; and his disciples put their faith in him.
ταυτην εποιησεν την αρχην των σημειων ο ιησους εν κανα της γαλιλαιας και εφανερωσεν την δοξαν αυτου και επιστευσαν εις αυτον οι μαθηται αυτου
- 12 Sen jälkeen hän meni alas Kapernaumiin, hän ja hänen äitinsä ja veljensä ja opetuslapsensa; ja siellä he eivät viipyneet monta päivää.
After this he went down to Capernaum, with his mother, his brothers, and his disciples, and they were there not more than two or three days.
μετα τουτο κατεβη εις καπερναουμ αυτος και η μητηρ αυτου και οι αδελφοι αυτου και οι μαθηται αυτου και εκει εμειναν ου πολλας ημερας
- 13 Ja juutalaisten pääsiäinen oli lähellä, ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin.
The time of the Passover of the Jews was near and Jesus went up to Jerusalem.
και εγγυς ην το πασχα των ιουδαιων και ανεβη εις ιεροσολυμα ο ιησους

- 14 Niin hän tapasi pyhäkössä ne, jotka myivät härkiä ja lampaita ja kyyhkysii, ja rahanvaihtajat istumassa.
And there in the Temple he saw men trading in oxen and sheep and doves, and he saw the changers of money in their seats:
και ευρεν εν τω ιερω τους πωλουντας βους και προβατα και περιστερας και τους κερματιστας καθημενους
- 15 Ja hän teki nuorista ruoskan ja ajoi ulos pyhäköstä heidät kaikki lampaineen ja härkineen ja kaasi vaihtajain rahat maahan ja työnsi heidän pöytänsä kumoon.
And he made a whip of small cords and put them all out of the Temple, with the sheep and the oxen, sending in all directions the small money of the changers and overturning their tables;
και ποιησας φραγελλων εκ σχοινων παντας εξεβαλεν εκ του ιερου τα τε προβατα και τους βους και των κολλυβιστων εξεχεεν το κερμα και τας τραπεζας ανεστρεψεν
- 16 Ja hän sanoi kyyhkysten myyjille: "Viekkää pois nämä täältä. Älkää tehkö minun Isäni huonetta markkinahuoneeksi."
And to those who were trading in doves he said, Take these things away; do not make my Father's house a market.
και τοις τας περιστερας πωλουσιν ειπεν αρατε ταυτα εντευθεν μη ποιαιτε τον οικον του πατρος μου οικον εμποριου
- 17 Silloin hänen opetuslapsensa muistivat, että on kirjoitettu: "Kiivaus sinun huoneesi puolesta kuluttaa minut".
And it came to the minds of the disciples that the Writings say, I am on fire with passion for your house.
εμνησθησαν δε οι μαθηται αυτου οτι γεγραμμενον εστιν ο ζηλος του οικου σου κατεφαγεν με
- 18 Niin juutalaiset vastasivat ja sanoivat hänelle: "Minkä merkin sinä näytät meille, koska näitä teet?"
Then the Jews put this question to him: What sign of authority have you to give us, seeing that you do these things?
απεκριθησαν ουν οι ιουδαιοι και ειπον αυτω τι σημειον δεικνυεις ημιν οτι ταυτα ποιεις
- 19 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Hajottakaa maahan tämä temppele, niin minä pystytän sen kolmessa päivässä".
And Jesus said to them, Send destruction on this Temple and I will put it up again in three days.
απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτοις λυσατε τον ναον τουτον και εν τρισιν ημεραις εγερω αυτον
- 20 Niin juutalaiset sanoivat: "Neljäkymmentä kuusi vuotta on tätä temppeleä rakennettu, ja sinäkö pystytät sen kolmessa päivässä?"
The Jews said, The building of this Temple took forty-six years; and you will put it up in three days!
ειπον ουν οι ιουδαιοι τεσσαρακοντα και εξ ετησιν ωκοδομηθη ο ναος ουτος και συ εν τρισιν ημεραις εγερεις αυτον
- 21 Mutta hän puhui ruumiinsa temppeleistä.
But his words were about that holy building which was his body.
εκεινος δε ελεγεν περι του ναου του σωματος αυτου
- 22 Kun hän sitten oli noussut kuolleista, muistivat hänen opetuslapsensa, että hän oli tämän sanonut; ja he uskoivat Raamatun ja sen sanan, jonka Jeesus oli sanonut.
So when he had come back again from the dead, the memory of these words came back to the disciples, and they had faith in the holy Writings and in the word which Jesus had said.
οτε ουν ηγερθη εκ νεκρων εμνησθησαν οι μαθηται αυτου οτι τουτο ελεγεν αυτοις και επιστευσαν τη γραφη και τω λογω ω ειπεν ο ιησους
- 23 Mutta kun hän oli Jerusalemissa pääsiäisenä, juhlan aikana, uskoivat monet hänen nimeensä, nähdessään hänen tunnustekonsa, jotka hän teki.
Now while he was in Jerusalem at the feast of the Passover, a great number of people came to have faith in his name, after seeing the signs which he did.
ως δε ην εν ιεροσολυμοις εν τω πασχα εν τη εορτη πολλοι επιστευσαν εις το ονομα αυτου θεωρουντες αυτου τα σημεια α εποιει
- 24 Mutta Jeesus itse ei uskonut itseänsä heille, sentähden että hän tunsii kaikki
But Jesus did not have faith in them, because he had knowledge of them all.
αυτος δε ο ιησους ουκ επιστευεν εαυτον αυτοις δια το αυτον γινωσκειν παντας
- 25 eikä tarvinnut kenenkään todistusta ihmisestä, sillä hän tiesi itse, mitä ihmisessä on.
He had no need for any witness about man; for he himself had knowledge of what was in man.
και οτι ου χρειαν ειχεν ινα τις μαρτυρηση περι του ανθρωπου αυτος γαρ εγινωσκεν τι ην εν τω ανθρωπω
- 1 Mutta oli mies, fariseusten joukosta, nimeltä Nikodeemus, juutalaisten hallitusmiehiä.
Now there was among the Pharisees a man named Nicodemus, who was one of the rulers of the Jews.
ην δε ανθρωπος εκ των φαρισαιων νικοδημος ονομα αυτω αρχων των ιουδαιων

- 2 Hän tuli Jeesuksen tykö yöllä ja sanoi hänelle: "Rabbi, me tiedämme, että sinun opettajaksi tulemisesi on Jumalasta, sillä ei kukaan voi tehdä niitä tunnustekoja, joita sinä teet, ellei Jumala ole hänen kanssansa."
He came to Jesus by night and said to him, Rabbi, we are certain that you have come from God as a teacher, because no man would be able to do these signs which you do if God was not with him.
ουτος ηλθεν προς τον ιησουν νυκτος και ειπεν αυτω ραββι οιδαμεν οτι απο θεου εληλυθας διδασκαλος ουδεις γαρ ταυτα τα σημεια δυναται ποιειν α συ ποιεις εαν μη η ο θεος μετ αυτου
- 3 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: joka ei synny uudesti, ylhäältä, se ei voi nähdä Jumalan valtakuntaa".
Jesus said to him, Truly, I say to you, Without a new birth no man is able to see the kingdom of God.
απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτω αμην αμην λεγω σοι εαν μη τις γεννηθη ανωθεν ου δυναται ιδειν την βασιλειαν του θεου
- 4 Nikodeemus sanoi hänelle: "Kuinka voi ihminen vanhana syntyä? Eihän hän voi jälleen mennä äitinsä kohtuun ja syntyä?"
Nicodemus said to him, How is it possible for a man to be given birth when he is old? Is he able to go into his mother's body a second time and come to birth again?
λεγει προς αυτον ο νικοδημος πως δυναται ανθρωπος γεννηθηναι γερων ων μη δυναται εις την κοιλιαν της μητρος αυτου δευτερον εισελθειν και γεννηθηναι
- 5 Jeesus vastasi: "Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: jos joku ei synny vedestä ja Hengestä, ei hän voi päästä sisälle Jumalan valtakuntaan.
Jesus said in answer, Truly, I say to you, If a man's birth is not from water and from the Spirit, it is not possible for him to go into the kingdom of God.
απεκριθη ο ιησους αμην αμην λεγω σοι εαν μη τις γεννηθη εξ υδατος και πνευματος ου δυναται εισελθειν εις την βασιλειαν του θεου
- 6 Mikä lihasta on syntynyt, on liha; ja mikä Hengestä on syntynyt, on henki.
That which has birth from the flesh is flesh, and that which has birth from the Spirit is spirit.
το γεγεννημενον εκ της σαρκος σαρξ εστιν και το γεγεννημενον εκ του πνευματος πνευμα εστιν
- 7 Älä ihmettele, että minä sanoin sinulle: teidän täytyy syntyä uudesti, ylhäältä.
Do not be surprised that I say to you, It is necessary for you to have a second birth.
μη θαυμασης οτι ειπον σοι δει υμας γεννηθηναι ανωθεν
- 8 Tuuli puhaltaa, missä tahtoo, ja sinä kuulet sen huminan, mutta et tiedä, mistä se tulee ja minne se menee; niin on jokaisen, joka on Hengestä syntynyt."
The wind goes where its pleasure takes it, and the sound of it comes to your ears, but you are unable to say where it comes from and where it goes: so it is with everyone whose birth is from the Spirit.
το πνευμα οπου θελει πνει και την φωνην αυτου ακουεις αλλ ουκ οιδας ποθεν ερχεται και που υπαγει ουτως εστιν πας ο γεγεννημενος εκ του πνευματος
- 9 Nikodeemus vastasi ja sanoi hänelle: "Kuinka tämä voi tapahtua?"
And Nicodemus said to him, How is it possible for these things to be?
απεκριθη νικοδημος και ειπεν αυτω πως δυναται ταυτα γενεσθαι
- 10 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Sinä olet Israelin opettaja etkä tätä tiedä!
And Jesus, answering, said, Are you the teacher of Israel and have no knowledge of these things?
απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτω συ ει ο διδασκαλος του ισραηλ και ταυτα ου γινωσκεις
- 11 Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: me puhumme, mitä tiedämme, ja todistamme, mitä olemme nähneet, ettekä te ota vastaan meidän todistustamme.
Truly, I say to you, We say that of which we have knowledge; we give witness of what we have seen; and you do not take our witness to be true.
αμην αμην λεγω σοι οτι ο οιδαμεν λαλουμεν και ο εωρακαμεν μαρτυρουμεν και την μαρτυριαν ημων ου λαμβανετε
- 12 Jos ette usko, kun minä puhun teille maallisista, kuinka te uskoisitte, jos minä puhun teille taivaallisista?
If you have no belief when my words are about the things of earth, how will you have belief if my words are about the things of heaven?
ει τα επιγεια ειπον υμιν και ου πιστευετε πως εαν ειπω υμιν τα επουρανια πιστευσετε
- 13 Ei kukaan ole noussut ylös taivaaseen, paitsi hän, joka taivaasta tuli alas, Ihmisen Poika, joka on taivaassa.
And no one has ever gone up to heaven but he who came down from heaven, the Son of man.
και ουδεις αναβεβηκεν εις τον ουρανον ει μη ο εκ του ουρανου καταβας ο υιος του ανθρωπου ο ων εν τω ουρανω
- 14 Ja niinkuin Mooses ylensi käärmeen erämaassa, niin pitää Ihmisen Poika ylennettämän,
As the snake was lifted up by Moses in the waste land, even so it is necessary for the Son of man to be lifted up:
και καθως μοωσις υψωσεν τον οφιν εν τη ερημω ουτως υψωθηναι δει τον υιον του ανθρωπου

- 15 että jokaisella, joka häneen uskoo, olisi iankaikkinen elämä.
So that whoever has faith may have in him eternal life.
ινα πας ο πιστευων εις αυτον μη αποληται αλλ εχη ζωην αιωνιον
- 16 Sillä niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainokaisen Poikansa, ettei yksikään, joka häneen uskoo, hukkuisi, vaan hänellä olisi iankaikkinen elämä.
For God had such love for the world that he gave his only Son, so that whoever has faith in him may not come to destruction but have eternal life.
ουτως γαρ ηγαπησεν ο θεος τον κοσμον ωστε τον υιον αυτου τον μονογενη εδωκεν ινα πας ο πιστευων εις αυτον μη αποληται αλλ εχη ζωην αιωνιον
- 17 Sillä ei Jumala lähettänyt Poikaansa maailmaan tuomitsemaan maailmaa, vaan sitä varten, että maailma hänen kauttansa pelastuisi.
God did not send his Son into the world to be judge of the world; he sent him so that the world might have salvation through him.
ου γαρ απεστειλεν ο θεος τον υιον αυτου εις τον κοσμον ινα κρινη τον κοσμον αλλ ινα σωθη ο κοσμος δι αυτου
- 18 Joka uskoo häneen, sitä ei tuomita; mutta joka ei usko, se on jo tuomittu, koska hän ei ole uskonut Jumalan ainokaisen Pojan nimeen.
The man who has faith in him does not come up to be judged; but he who has no faith in him has been judged even now, because he has no faith in the name of the only Son of God.
ο πιστευων εις αυτον ου κρινεται ο δε μη πιστευων ηδη κερκνεται οτι μη πεπιστευκεν εις το ονομα του μονογενους υιου του θεου
- 19 Mutta tämä on tuomio, että valkeus on tullut maailmaan, ja ihmiset rakastivat pimeyttä enemmän kuin valkeutta; sillä heidän tekonsa olivat pahat.
And this is the test by which men are judged: the light has come into the world and men have more love for the dark than for the light, because their acts are evil.
αυτη δε εστιν η κρισις οτι το φως εληλυθεν εις τον κοσμον και ηγαπησαν οι ανθρωποι μαλλον το σκοτος η το φως ην γαρ πονηρα αυτων τα εργα
- 20 Sillä jokainen, joka paha tekee, vihaa valkeutta eikä tule valkeuteen, ettei hänen tekojansa nuhdeltaisi.
The light is hated by everyone whose acts are evil and he does not come to the light for fear that his acts will be seen.
πας γαρ ο φαυλα πρασσων μισει το φως και ουκ ερχεται προς το φως ινα μη ελεγχθη τα εργα αυτου
- 21 Mutta joka totuuden tekee, se tulee valkeuteen, että hänen tekonsa tulisivat julki, sillä ne ovat Jumalassa tehdyt."
But he whose life is true comes to the light, so that it may be clearly seen that his acts have been done by the help of God.
ο δε ποιων την αληθειαν ερχεται προς το φως ινα φανερωθη αυτου τα εργα οτι εν θεω εστιν ειργασμενα
- 22 Sen jälkeen Jeesus meni opetuslapsineen Juudean maaseudulle ja oleskeli siellä heidän kanssaan ja kastoi.
After these things Jesus and his disciples went into the land of Judaea, and there he was with them for some time, giving baptism.
μετα ταυτα ηλθεν ο ιησους και οι μαθηται αυτου εις την ιουδαιαν γην και εκει διετριβεν μετ αυτων και εβαπτιζεν
- 23 Mutta Johanneskin kastoi Aionissa lähellä Salimia, koska siellä oli paljon vettä; ja ihmiset tulivat ja antoivat kastaa itsensä.
Now John was then giving baptism at Aenon near Salim, because there was much water there; and people came and were given baptism.
ην δε και ιωαννης βαπτιζων εν αιων εγγυς του σαλειμ οτι υδατα πολλα ην εκει και παρεγινοντο και εβαπτιζοντο
- 24 Sillä Johannesta ei vielä oltu heitetty vankeuteen.
For at this time John had not been put into prison.
ουπω γαρ ην βεβλημενος εις την φυλακην ο ιωαννης
- 25 Niin Johanneksen opetuslapset rupesivat väittelemään erään juutalaisen kanssa puhdistuksesta.
Then a question came up between John's disciples and a Jew about washing.
εγενετο ουν ζητησις εκ των μαθητων ιωαννου μετα ιουδαιων περι καθαρισμου
- 26 Ja he tulivat Johanneksen luo ja sanoivat hänelle: "Rabbi, se, joka oli sinun kanssasi Jordanin tuolla puolella ja josta sinä olet todistanut, katso, hän kastaa, ja kaikki menevät hänen tykönsä".
And they went to John and said to him, Rabbi, the man who was with you on the other side of the Jordan, the man to whom you gave witness, is now giving baptism, and everyone is going to him.
και ηλθον προς τον ιωαννην και ειπον αυτω ραββι ος ην μετα σου περαν του ιορδανου ω συ μεμαρτυρηκας ιδε ουτος βαπτιζει και παντες ερχονται προς αυτον
- 27 Johannes vastasi ja sanoi: "Ei ihminen voi ottaa mitään, ellei hänelle anneta taivaasta.
And this was John's answer: A man is unable to have anything if it is not given to him from heaven.
απεκριθη ιωαννης και ειπεν ου δυναται ανθρωπος λαμβανειν ουδεν εαν μη η δεδομενον αυτω εκ του ουρανου
- 28 Te olette itse minun todistajani, että minä sanoin: en minä ole Kristus, vaan minä olen hänen edellensä lähetetty.
You yourselves give witness that I said, I am not the Christ. What I said was, I am sent before the Christ.
αυτοι υμεις μοι μαρτυρειτε οτι ειπον ουκ ειμι εγω ο χριστος αλλ οτι απεσταλμενος ειμι εμπροσθεν εκεινου

- 29 Jolla on morsian, se on ylkä; mutta yljän ystävä, joka seisoo ja kuuntelee häntä, iloitsee suuresti yljän äänestä. Tämä minun iloni on nyt tullut täydelliseksi.
He who has the bride is the husband: but the husband's friend, whose place is by his side and whose ears are open to him, is full of joy because of the husband's voice: such is my joy, and it is complete.
ο εχων την νυμφην νυμφιος εστιν ο δε φιλος του νυμφιου ο εστηκως και ακουων αυτου χαρα χαιρει δια την φωνην του νυμφιου αυτη ουν η χαρα η εμη πεπληρωται
- 30 Hänen tulee kasvaa, mutta minun vähetä.
He has to become greater while I become less.
εκεινον δει αυξανειν εμε δε ελαττουσθαι
- 31 Hän, joka ylhäältä tulee, on yli kaikkien. Joka on syntyisin maasta, se on maasta, ja maasta on, mitä hän puhuu; hän, joka taivaasta tulee, on yli kaikkien.
He who comes from heaven is greater than all others: he who comes from earth is of the earth, and of the earth are his words: he who comes from heaven is over all.
ο ανωθεν ερχομενος επανω παντων εστιν ο ων εκ της γης εκ της γης εστιν και εκ της γης λαλει ο εκ του ουρανου ερχομενος επανω παντων εστιν
- 32 Ja mitä hän on nähnyt ja kuullut, sitä hän todistaa; ja hänen todistustansa ei kukaan ota vastaan.
He gives witness of what he has seen and of what has come to his ears; and no man takes his witness as true.
και ο εωρακεν και ηκουσεν τουτο μαρτυρει και την μαρτυριαν αυτου ουδεις λαμβανει
- 33 Joka ottaa vastaan hänen todistuksensa, se sinetillä vahvistaa, että Jumala on totinen.
He who so takes his witness has made clear his faith that God is true.
ο λαβων αυτου την μαρτυριαν εσφραγισεν οτι ο θεος αληθης εστιν
- 34 Sillä hän, jonka Jumala on lähettänyt, puhuu Jumalan sanoja; sillä ei Jumala anna Henkeä mitalla.
For he whom God has sent says God's words; and God does not give him the Spirit by measure.
ον γαρ απεστειλεν ο θεος τα ρηματα του θεου λαλει ου γαρ εκ μετρου διδωσιν ο θεος το πνευμα
- 35 Isä rakastaa Poikaa ja on antanut kaikki hänen käteensä.
The Father has love for the Son and has put all things into his hands.
ο πατηρ αγαπα τον υιον και παντα δεδωκεν εν τη χειρι αυτου
- 36 Joka uskoo Poikaan, sillä on iankaikkinen elämä; mutta joka ei ole kuuliainen Pojalle, se ei ole elämää näkevä, vaan Jumalan viha pysyy hänen päällänsä."
He who has faith in the Son has eternal life; but he who has not faith in the Son will not see life; God's wrath is resting on him.
ο πιστευων εις τον υιον εχει ζωην αιωνιον ο δε απειθων τω υιω ουκ οφεται ζωην αλλ η οργη του θεου μενει επ αυτον
- 1 Kun nyt Herra sai tietää fariseusten kuulleen, että Jeesus teki opetuslapsiksi ja kastoi useampia kuin Johannes
Now when it was clear to the Lord that word had come to the ears of the Pharisees that Jesus was making more disciples than John and was giving them baptism
ως ουν εγνω ο κυριος οτι ηκουσαν οι φαρισαιοι οτι ιησους πλειονας μαθητας ποιει και βαπτιζει η ιωαννης
- 2 - vaikka Jeesus ei itse kastanut, vaan hänen opetuslapsensa -
(Though, in fact, it was his disciples who gave baptism, not Jesus himself),
καιτοιγε ιησους αυτος ουκ εβαπτιζεν αλλ οι μαθηται αυτου
- 3 jätti hän Juudean ja meni taas Galileaan.
He went out of Judaea into Galilee again.
αφηκεν την ιουδαιαν και απηλθεν παλιν εις την γαλιλαιαν
- 4 Mutta hänen oli kuljettava Samarian kautta.
And it was necessary for him to go through Samaria.
εδει δε αυτον διερχεσθαι δια της σαμαρειας
- 5 Niin hän tuli Sykar nimiseen Samarian kaupunkiin, joka on lähellä sitä maa-alueetta, minkä Jaakob oli antanut pojalleen Joosefille.
So he came to a town of Samaria which was named Sychar, near to the bit of land which Jacob gave to his son Joseph:
ερχεται ουν εις πολιν της σαμαρειας λεγομενην συχαρ πλησιον του χωριου ο εδωκεν ιακωβ ιωσηφ τω υιω αυτου

- 6 Ja siellä oli Jaakobin lähde. Kun nyt Jeesus oli matkasta väsynyt, istui hän lähteen reunalle. Ja oli noin kuudes hetki.
Now Jacob's fountain was there. Jesus, being tired after his journey, was resting by the fountain. It was about the sixth hour.
ην δε εκει πηγη του ιακωβ ο ουν ιησους κεκοπιακως εκ της οδοιποριας εκαθεζετο ουτως επι τη πηγη ωρα ην ωσει εκτη
- 7 Niin tuli eräs Samarianainen ammentamaan vettä. Jeesus sanoi hänelle: "Anna minulle juoda".
A woman of Samaria came to get water, and Jesus said to her, Give me some water.
ερχεται γυνη εκ της σαμαρειας αντλησαι υδωρ λεγει αυτη ο ιησους δος μοι πειν
- 8 Sillä hänen opetuslapsensa olivat lähteneet kaupunkiin ruokaa ostamaan.
For his disciples had gone to the town to get food.
οι γαρ μαθηται αυτου απεληλυθεισαν εις την πολιν ινα τροφας αγορασωσιν
- 9 Niin Samarianainen sanoi hänelle: "Kuinka sinä, joka olet juutalainen, pyydät juotavaa minulta, samarialaiselta naiselta?" Sillä juutalaiset eivät seurustele samarialaisten kanssa.
The woman of Samaria said to him, Why do you, a Jew, make a request for water to me, a woman of Samaria? She said this because Jews have nothing to do with the people of Samaria.
λεγει ουν αυτω η γυνη η σαμαρειτις πως συ ιουδαιος ων παρ εμου πειν αιτεις ουσης γυναικος σαμαρειτιδος ου γαρ συγχρονται ιουδαιοι σαμαρειταις
- 10 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Jos sinä tietäisit Jumalan lahjan, ja kuka se on, joka sinulle sanoo: 'Anna minulle juoda', niin sinä pyytäisit häneltä, ja hän antaisi sinulle elävää vettä."
In answer Jesus said, If you had knowledge of what God gives freely and who it is who says to you, Give me water, you would make your prayer to him, and he would give you living water.
απεκριθη ιησους και ειπεν αυτη ει ηδεις την δωρεαν του θεου και τις εστιν ο λεγων σοι δος μοι πειν συ αν ητησας αυτον και εδοκεν αν σοι υδωρ ζων
- 11 Nainen sanoi hänelle: "Herra, eipä sinulla ole ammennusastiaa, ja kaivo on syvä; mistä sinulla sitten on se elävä vesi?
The woman said to him, Sir, you have no vessel and the fountain is deep; from where will you get the living water?
λεγει αυτω η γυνη κυριε ουτε αντλημα εχεις και το φρεαρ εστιν βαθυ ποθεν ουν εχεις το υδωρ το ζων
- 12 Et kai sinä ole suurempi kuin meidän isämme Jaakob, joka antoi meille tämän kaivon ja joi siitä, hän itse sekä hänen poikansa ja karjansa?"
Are you greater than our father Jacob who gave us the fountain and took the water of it himself, with his children and his cattle?
μη συ μειζον ει του πατρος ημων ιακωβ ος εδοκεν ημιν το φρεαρ και αυτος εξ αυτου επινεν και οι υιοι αυτου και τα θρεμματα αυτου
- 13 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Jokainen, joka juo tätä vettä, janoaa jälleen,
Jesus said to her, Everyone who takes this water will be in need of it again:
απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτη πας ο πινων εκ του υδατος τουτου διψησει παλιν
- 14 mutta joka juo sitä vettä, jota minä hänelle annan, se ei ikinä janoa; vaan se vesi, jonka minä hänelle annan, tulee hänessä sen veden lähteeksi, joka kumpuaa iankaikkiseen elämään".
But whoever takes the water I give him will never be in need of drink again; for the water I give him will become in him a fountain of eternal life.
ος δ αν πιη εκ του υδατος ου εγω δωσω αυτω ου μη διψηση εις τον αιωνα αλλα το υδωρ ο δωσω αυτω γενησεται εν αυτω πηγη υδατος αλλομενου εις ζωνν αιωνιον
- 15 Nainen sanoi hänelle: "Herra, anna minulle sitä vettä, ettei minun tulisi janoa eikä minun tarvitsisi käydä täällä ammentamassa".
The woman said to him, Sir, give me this water, so that I may not be in need again of drink and will not have to come all this way for it.
λεγει προς αυτον η γυνη κυριε δος μοι τουτο το υδωρ ινα μη διψω μηδε ερχωμαι ενθαδε αντλειν
- 16 Jeesus sanoi hänelle: "Mene, kutsu miehesi ja tule tänne".
Jesus said to her, Go, get your husband and come back here with him.
λεγει αυτη ο ιησους υπαγε φωνησον τον ανδρα σου και ελθε ενθαδε
- 17 Nainen vastasi ja sanoi: "Ei minulla ole miestä". Jeesus sanoi hänelle: "Oikein sinä sanoit: 'Ei minulla ole miestä',
In answer, the woman said, I have no husband. Jesus said to her, You have said rightly, I have no husband:
απεκριθη η γυνη και ειπεν ουκ εχω ανδρα λεγει αυτη ο ιησους καλως ειπας οτι ανδρα ουκ εχω
- 18 sillä viisi miestä sinulla on ollut, ja se, joka sinulla nyt on, ei ole sinun miehesi; siinä sanoit totuuden."
You have had five husbands, and the man you have now is not your husband: that was truly said.
πεντε γαρ ανδρας εσχες και νυν ον εχεις ουκ εστιν σου ανηρ τουτο αληθες ειρηκας
- 19 Nainen sanoi hänelle: "Herra, minä näen, että sinä olet profeetta.
The woman said to him, Sir, I see that you are a prophet.
λεγει αυτω η γυνη κυριε θεωρω οτι προφητης ει συ

- 20 Meidän isämme ovat kumartaen rukoilleet tällä vuorella; ja te sanotte, että Jerusalemissa on se paikka, jossa tulee kumartaen rukoilla."
Our fathers gave worship on this mountain, but you Jews say that the right place for worship is in Jerusalem.
οι πατερες ημων εν τωτω τω ορει προσεκυνησαν και υμεις λεγετε οτι εν ιεροσολυμοις εστιν ο τοπος οπου δει προσκυνειν
- 21 Jeesus sanoi hänelle: "Vaimo, usko minua! Tulee aika, jolloin ette rukoile Isää tällä vuorella ettekä Jerusalemissa.
Jesus said to her, Woman, take my word for this; the time is coming when you will not give worship to the Father on this mountain or in Jerusalem.
λεγει αυτη ο ιησους γυναι πιστευσον μοι οτι ερχεται ωρα οτε ουτε εν τω ορει τωτω ουτε εν ιεροσολυμοις προσκυνησετε τω πατρι
- 22 Te kumarratte sitä, mitä ette tunne; me kumarramme sitä, minkä me tunnemme. Sillä pelastus on juutalaisista.
You give worship, but without knowledge of what you are worshipping; we give worship to what we have knowledge of: for salvation comes from the Jews.
υμεις προσκυνειτε ο ουκ οιδατε ημεις προσκυνουμεν ο οιδαμεν οτι η σωτηρια εκ των ιουδαιων εστιν
- 23 Mutta tulee aika ja on jo, jolloin totiset rukoilijat rukoilevat Isää hengessä ja totuudessa; sillä senkaltaisia rukoilijoita myös Isä tahtoo.
But the time is coming, and is even now here, when the true worshippers will give worship to the Father in the true way of the spirit, for these are the worshippers desired by the Father.
αλλ ερχεται ωρα και νυν εστιν οτε οι αληθινοι προσκυνηται προσκυνησουσιν τω πατρι εν πνευματι και αληθεια και γαρ ο πατηρ τοιουτους ζητει τους προσκυνουντας αυτον
- 24 Jumala on Henki; ja jotka häntä rukoilevat, niiden tulee rukoilla hengessä ja totuudessa."
God is Spirit: then let his worshippers give him worship in the true way of the spirit.
πνευμα ο θεος και τους προσκυνουντας αυτον εν πνευματι και αληθεια δει προσκυνειν
- 25 Nainen sanoi hänelle: "Minä tiedän, että Messias on tuleva, hän, jota sanotaan Kristukseksi; kun hän tulee, ilmoittaa hän meille kaikki".
The woman said to him, I am certain that the Messiah, who is named Christ, is coming; when he comes he will make all things clear to us.
λεγει αυτω η γυνη οδα οτι μεσσιας ερχεται ο λεγομενος χριστος οταν ελθη εκεινος αναγγειλι ημιν παντα
- 26 Jeesus sanoi hänelle: "Minä olen se, minä, joka puhun sinun kanssasi".
Jesus said to her, I, who am talking to you, am he.
λεγει αυτη ο ιησους εγω ειμι ο λαλων σοι
- 27 Samassa hänen opetuslapsensa tulivat; ja he ihmettelivät, että hän puhui naisen kanssa. Kuitenkaan ei kukaan sanonut: "Mitä pyydät?" tai: "Mitä puhelet hänen kanssaan?"
At that point the disciples came back, and they were surprised to see him talking to a woman; but not one of them said to him, What is your purpose? or, Why are you talking to her?
και επι τωτω ηλθον οι μαθηται αυτου και εθαυμασαν οτι μετα γυναικος ελαλει ουδεις μεντοι ειπεν τι ζηταις η τι λαλεις μετ αυτης
- 28 Niin nainen jätti vesiastiansa ja meni kaupunkiin ja sanoi ihmisille:
Then the woman put down her water-pot and went into the town, and said to the people,
αφηκεν ουν την υδριαν αυτης η γυνη και απηλθεν εις την πολιν και λεγει τοις ανθρωποις
- 29 "Tulkaa katsomaan miestä, joka on sanonut minulle kaikki, mitä minä olen tehnyt. Eihän se vain liene Kristus?"
Come and see a man who has been talking to me of everything I ever did! Is it possible that this is the Christ?
δευτε ιδετε ανθρωπον ος ειπεν μοι παντα οσα εποιησα μητι ουτος εστιν ο χριστος
- 30 Niin he lähtivät kaupungista ja menivät hänen luoksensa.
So they went out of the town and came to him.
εξηλθον ουν εκ της πολεως και ηρχοντο προς αυτον
- 31 Sillävälin opetuslapset pyysivät häntä sanoen: "Rabbi, syö!"
While this was taking place, the disciples were saying to Jesus, Master, take some food.
εν δε τω μεταξυ ηρωτων αυτον οι μαθηται λεγοντες ραββι φαγε
- 32 Mutta hän sanoi heille: "Minulla on syötävänä ruokaa, josta te ette tiedä".
But he said to them, I have food of which you have no knowledge.
ο δε ειπεν αυτοις εγω βρωσιν εχω φαγειν ην υμεις ουκ οιδατε
- 33 Niin opetuslapset sanoivat keskenään: "Lieneekö joku tuonut hänelle syötävää?"
So the disciples said one to another, Did anyone give him food?
ελεγον ουν οι μαθηται προς αλληλους μη τις ηνεγκεν αυτω φαγειν

- 34 Jeesus sanoi heille: "Minun ruokani on se, että minä teen lähettäjäni tahdon ja täytän hänen tekonsa.
Jesus said, My food is to do the pleasure of him who sent me and to make his work complete.
λεγει αυτοις ο ιησους εμιν βρωμα εστιν ινα ποιω το θελημα του πεμψαντος με και τελειωσω αυτου το εργον
- 35 Ettekö sano: 'Vielä on neljä kuukautta, niin elonleikkaus joutuu'? Katso, minä sanon teille: nostakaa silmänne ja katselkaa vainioita, kuinka ne ovat valjenneet leikattaviksi.
You would say, Four months from now is the time of the grain-cutting. Take a look, I say to you, at the fields; they are even now white for cutting.
ουχ υμεις λεγετε οτι επι τετραμηνον εστιν και ο θερισμος ερχεται ιδου λεγω υμιν επαρατε τους οφθαλμους υμων και θεασασθε τας χωρας οτι λευκαι εισιν προς θερισμον ηδη
- 36 Jo nyt saa leikkaaja palkan ja kokoa hedelmää iankaikkiseen elämään, että kylväjä ja leikkaaja saisivat yhdessä iloitaa.
He who does the cutting now has his reward; he is getting together fruit for eternal life, so that he who did the planting and he who gets in the grain may have joy together.
και ο θεριζων μισθον λαμβανει και συναγει καρπον εις ζωην αιωνιον ινα και ο σπειρων ομου χαιρη και ο θεριζων
- 37 Sillä tässä on se sana tosi, että toinen on kylväjä, ja leikkaaja toinen.
In this the saying is a true one, One does the planting, and another gets in the grain.
εν γαρ τουτω ο λογος εστιν ο αληθινος οτι αλλος εστιν ο σπειρων και αλλος ο θεριζων
- 38 Minä olen lähettänyt teidät leikkaamaan sitä, josta te ette ole vaivaa nähneet; toiset ovat vaivan nähneet, ja te olette päässeet heidän vaivansa hedelmille."
I sent you to get in grain which you had no hand in planting: other men did that work, and you take the reward.
εγω απεστειλα υμας θεριζειν ο ουχ υμεις κεκοπιακατε αλλοι κεκοπιακασιν και υμεις εις τον κοπον αυτων εισελθηθατε
- 39 Ja monet samarialaiset siitä kaupungista uskoivat häneen naisen puheen tähden, kun tämä todisti: "Hän on sanonut minulle kaikki, mitä minä olen tehnyt".
Now a number of the people of that town had faith in him because of the woman's witness: He has been talking to me of everything I ever did.
εκ δε της πολεως εκεινης πολλοι επιστευσαν εις αυτον των σαμαρειτων δια τον λογον της γυναικος μαρτυρουσης οτι ειπεν μοι παντα οσα εποιησα
- 40 Kun nyt samarialaiset tulivat hänen luoksensa, pyysivät he häntä viipymään heidän luonaan; ja hän viipyi siellä kaksi päivää.
So when the people came to him they made request to him to be among them for a time, and he was there two days.
ως ουν ηλθον προς αυτον οι σαμαρειται ηρωτων αυτον μειναι παρ αυτοις και εμεινεν εκει δυο ημερας
- 41 Ja vielä paljokaan useimmat uskoivat hänen sanansa tähden,
And a great number more of them came to have faith in him because of what he himself said.
και πολλω πλειους επιστευσαν δια τον λογον αυτου
- 42 ja he sanoivat naiselle: "Emme enää usko sinun puheesi tähden, sillä me itse olemme kuulleet ja tiedämme, että tämä totisesti on maailman Vapahtaja".
And they said to the woman, Now we have faith, but not because of your story: we ourselves have given ear to his words, and we are certain that he is truly the Saviour of the world.
τη τε γυναικι ελεγον οτι ουκετι δια την σην λαλιαν πιστευομεν αυτοι γαρ ακηκοαμεν και οίδαμεν οτι ουτος εστιν αληθως ο σωτηρ του κοσμου ο χριστος
- 43 Mutta niiden kahden päivän kuluttua hän lähti sieltä Galileaan.
And after the two days he went on from there into Galilee.
μετα δε τας δυο ημερας εξηλθεν εκειθεν και απηλθεν εις την γαλιλαιαν
- 44 Sillä Jeesus itse todisti, ettei profeetalla ole arvoa omassa isiensä maassa.
For Jesus himself said that a prophet has no honour in the country of his birth.
αυτος γαρ ο ιησους εμαρτυρησεν οτι προφητης εν τη ιδια πατριδι τιμην ουκ εχει
- 45 Kun hän siis tuli Galileaan, ottivat galilaealaiset hänet vastaan, koska olivat nähneet kaikki, mitä hän oli tehnyt Jerusalemissa juhlan aikana; sillä hekin olivat tulleet juhliille.
So when he came into Galilee, the Galilaeans took him to their hearts because of the things which they had seen him do in Jerusalem at the feast--they themselves having been there at the feast.
οτε ουν ηλθεν εις την γαλιλαιαν εδεξαντο αυτον οι γαλιλαιοι παντα εωρακοτες α εποιησεν εν ιεροσολυμοις εν τη εορτη και αυτοι γαρ ηλθον εις την εορτην
- 46 Niin hän tuli taas Galilean Kaanaan, jossa hän oli tehnyt veden viiniksi. Ja Kapernaumissa oli eräs kuninkaan virkamies, jonka poika sairasti.
So he came to Cana in Galilee, where he had made the water wine. And there was a certain man of high position whose son was ill at Capernaum.
ηλθεν ουν ο ιησους παλιν εις την κανα της γαλιλαιας οπου εποιησεν το υδωρ οινον και ην τις βασιλικος ου ο υιος ησθενει εν καπερναουμ
- 47 Kun hän kuuli Jeesuksen tulleen Juudeasta Galileaan, meni hän hänen luoksensa ja pyysi häntä tulemaan ja parantamaan hänen poikansa; sillä tämä oli kuolemaisillaan.
When it came to his ears that Jesus had come from Judaea into Galilee, he went to him and made a request that he would come down to his son, who was near to death, and make him well.
ουτος ακουσας οτι ιησους ηκει εκ της ιουδαιας εις την γαλιλαιαν απηλθεν προς αυτον και ηρωτα αυτον ινα καταβη και ιασηται αυτου τον υιον ημελλεν γαρ αποθνησκειν

- 48 Niin Jeesus sanoi hänelle: "Ellette näe merkkejä ja ihmeitä, te ette usko".
Then Jesus said to him, You will not have faith if you do not see signs and wonders.
ειπεν ουν ο ιησους προς αυτον εαν μη σημεια και τερατα ιδητε ου μη πιστευσητε
- 49 Kuninkaan virkamies sanoi hänelle: "Herra, tule, ennenkuin minun lapseni kuolee".
The man said, Sir, come down before my boy is dead.
λεγει προς αυτον ο βασιλικος κυριε καταβηθι πριν αποθανει το παιδιον μου
- 50 Jeesus sanoi hänelle: "Mene, sinun poikasi elää". Ja mies uskoi sanan, jonka Jeesus sanoi hänelle, ja meni.
And Jesus said, Go in peace; your son is living. The man had faith in the word which Jesus said to him and went away.
λεγει αυτω ο ιησους πορευου ο υιος σου ζη και επιστευσεν ο ανθρωπος τω λογω ω ειπεν αυτω ιησους και επορευετο
- 51 Ja jo hänen ollessaan paluumatkalla hänen palvelijansa kohtasivat hänet ja sanoivat, että hänen poikansa eli.
And while he was going down, his servants came to him and said, Your boy is living.
ηδη δε αυτου καταβαινοντος οι δουλοι αυτου απηνητησαν αυτω και απηγγειλαν λεγοντες οτι ο παις σου ζη
- 52 Niin hän tiedusteli heiltä, millä hetkellä hän oli alkanut toipua. Ja he sanoivat hänelle: "Eilen seitsemännellä hetkellä kuume lähti hänestä".
So he put a question to them as to the hour when he became better; and they said to him, The disease went from him yesterday at the seventh hour.
επιθετο ουν παρ αυτων την ωραν εν η κομψοτερον εσχεν και ειπον αυτω οτι χθες ωραν εβδομην αφηκεν αυτον ο πυρετος
- 53 Niin isä ymmärsi, että se oli tapahtunut sillä hetkellä, jolloin Jeesus oli sanonut hänelle: "Sinun poikasi elää". Ja hän uskoi, hän ja koko hänen huonekuntansa.
It was clear then to the father that this was the very time at which Jesus said to him, Your son is living. And he had faith in Jesus, he and all his family.
εγνω ουν ο πατηρ οτι εν εκεινη τη ωρα εν η ειπεν αυτω ο ιησους οτι ο υιος σου ζη και επιστευσεν αυτος και η οικια αυτου ολη
- 54 Tämä oli taas tunnusteko, toinen, jonka Jeesus teki, tultuaan Juudeasta Galileaan.
Now this is the second sign which Jesus did after he had come out of Judaea into Galilee.
τουτο παλιν δευτερον σημειον εποιησεν ο ιησους ελθων εκ της ιουδαιας εις την γαλιλαιαν
- 1 Sen jälkeen oli juutalaisten juhla, ja Jeesus meni ylös Jerusalemiin.
After these things there was a feast of the Jews, and Jesus went up to Jerusalem.
μετα ταυτα ην εορτη των ιουδαιων και ανεβη ο ιησους εις ιεροσολυμα
- 2 Ja Jerusalemissa on Lammasportin luona lammikko, jonka nimi hebreankielellä on Betsda, ja sen reunalla on viisi pylväskäytävää.
Now in Jerusalem near the sheep-market there is a public bath which in Hebrew is named Beth-zatha. It has five doorways.
εστιν δε εν τοις ιεροσολυμοις επι τη προβατικη κολυμβηθρα η επιλεγομενη εβραιστι βηθεσδα πεντε στοας εχουσα
- 3 Niissä makasi suuri joukko sairaita, sokeita, rampoja ja näivetytystautisia, jotka odottivat veden liikuttamista.
In these doorways there were a great number of people with different diseases: some unable to see, some without the power of walking, some with wasted bodies.
εν ταυταις κατεκειτο πληθος πολυ των ασθενουντων τυφλων χωλων ξηρων εκδεχομενων την του υδατος κινησιν
- 5 Ja siellä oli mies, joka oli sairastanut kolmekymmentä kahdeksan vuotta.
One man was there who had been ill for thirty-eight years.
ην δε τις ανθρωπος εκει τριακονταοκτω ετη εχων εν τη ασθενεια
- 6 Kun Jeesus näki hänen siinä makaavan ja tiesi hänen jo kauan aikaa sairastaneen, sanoi hän hänelle: "Tahdotko tulla terveeksi?"
When Jesus saw him there on the floor it was clear to him that he had been now a long time in that condition, and so he said to the man, Is it your desire to get well?
τουτον ιδων ο ιησους κατακειμενον και γνωους οτι πολυν ηδη χρονον εχει λεγει αυτω θελεις υγιης γενεσθαι
- 7 Sairas vastasi hänelle: "Herra, minulla ei ole ketään, joka veisi minut lammikkoon, kun vesi on kuohutettu; ja kun minä olen menemässä, astuu toinen sinne ennen minua".
The ill man said in answer, Sir, I have nobody to put me into the bath when the water is moving; and while I am on the way down some other person gets in before me.
απεκριθη αυτω ο ασθενων κυριε ανθρωπον ουκ εχω ινα οταν ταραχθη το υδωρ βαλλη με εις την κολυμβηθραν εν ω δε ερχομαι εγω αλλος προ εμου καταβαινει
- 8 Jeesus sanoi hänelle: "Nouse, ota vuoteesi ja käy".
Jesus said to him, Get up, take your bed and go.
λεγει αυτω ο ιησους εγειραι αρων τον κραββατον σου και περιπατει

- 9 Ja mies tuli kohta terveeksi ja otti vuoteensa ja kävi. Mutta se päivä oli sapatti.
And the man became well straight away, and took up his bed and went. Now that day was the Sabbath.
και ευθεως εγενετο υγιης ο ανθρωπος και ηρεν τον κραββατον αυτου και περιπατει ην δε σαββατον εν εκεινη τη ημερα
- 10 Sentähden juutalaiset sanoivat parannelulle: "Nyt on sapatti, eikä sinun ole lupa kantaa vuodetta".
So the Jews said to the man who had been made well, It is the Sabbath; and it is against the law for you to take up your bed.
ελεγον ουν οι ιουδαιοι τω τεθεραπευμενω σαββατον εστιν ουκ εξεστιν σοι αραι τον κραββατον
- 11 Hän vastasi heille: "Se, joka teki minut terveeksi, sanoi minulle: 'Ota vuoteesi ja käy'."
He said to them, But he who made me well, said to me, Take up your bed and go.
απεκριθη αυτοις ο ποιησας με υγιη εκεινος μοι ειπεν αρων τον κραββατον σου και περιπατει
- 12 He kysyivät häneltä: "Kuka on se mies, joka sanoi sinulle: 'Ota vuoteesi ja käy'?"
Then they put to him the question: Who is the man who said to you, Take it up and go?
ηρωτησαν ουν αυτον τις εστιν ο ανθρωπος ο ειπων σοι αρων τον κραββατον σου και περιπατει
- 13 Mutta parannettu ei tiennyt, kuka se oli; sillä Jeesus oli poistunut, kun siinä paikassa oli paljon kansaa.
Now he who had been made well had no knowledge who it was, Jesus having gone away because of the number of people who were in that place.
ο δε ιαθεις ουκ ηδει τις εστιν ο γαρ ιησους εξενευσεν οχλου οντος εν τω τοπω
- 14 Sen jälkeen Jeesus tapasi hänet pyhäkössä ja sanoi hänelle: "Katso, sinä olet tullut terveeksi; älä enää syntiä tee, ettei sinulle jotakin pahempaa tapahtuisi".
After a time Jesus came across him in the Temple and said to him, See, you are well and strong; do no more sin for fear a worse thing comes to you.
μετα ταυτα ευρισκει αυτον ο ιησους εν τω ιερω και ειπεν αυτω ιδε υγιης γεγονας μηκειτι αμαρτανε ινα μη χειρον τι σοι γενηται
- 15 Niin mies meni ja ilmoitti juutalaisille, että Jeesus oli hänet terveeksi tehnyt.
The man went away and said to the Jews that it was Jesus who had made him well.
απηλθεν ο ανθρωπος και ανηγγειλεν τοις ιουδαιοις οτι ιησους εστιν ο ποιησας αυτον υγιη
- 16 Ja sentähden juutalaiset vainosivat Jeesusta, koska hän semmoista teki sapattina.
And for this reason the Jews were turned against Jesus, because he was doing these things on the Sabbath.
και δια τουτου εδιωκον τον ιησουν οι ιουδαιοι και εξητουν αυτον αποκτειναι οτι ταυτα εποιει εν σαββατω
- 17 Mutta Jeesus vastasi heille: "Minun Isäni tekee yhäti työtä, ja minä myös teen työtä".
But his answer was: My Father is still working even now, and so I am working.
ο δε ιησους απεκρινατο αυτοις ο πατηρ μου εως αρτι εργαζεται καγω εργαζομαι
- 18 Sentähden juutalaiset vielä enemmän tavoittelivat häntä tappaaksensa, kun hän ei ainoastaan kumonnut sapattia, vaan myös sanoi Jumalaa Isäksensä, tehden itsensä Jumalan vertaiseksi.
For this cause the Jews had an even greater desire to put Jesus to death, because not only did he not keep the Sabbath but he said God was his Father, so making himself equal with God.
δια τουτου ουν μαλλον εξητουν αυτον οι ιουδαιοι αποκτειναι οτι ου μονον ελυνε το σαββατον αλλα και πατερα ιδιον ελεγεν τον θεον ισον εαυτον ποιων τω θεω
- 19 Niin Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: Poika ei voi itsestänsä mitään tehdä, vaan ainoastaan sen, minkä hän näkee Isän tekvän; sillä mitä Isä tekee, sitä myös Poika samoin tekee.
So Jesus made answer and said, Truly I say to you, The Son is not able to do anything himself; he is able to do only what he sees the Father doing; whatever the Father does the Son does it in the same way.
απεκρινατο ουν ο ιησους και ειπεν αυτοις αμην αμην λεγω υμιν ου δυναται ο υιος ποιειν αφ εαυτου ουδεν εαν μη τι βλεπη τον πατερα ποιουντα α γαρ αν εκεινος ποιη ταυτα και ο υιος ομοιως ποιει
- 20 Sillä Isä rakastaa Poikaa ja näyttää hänelle kaikki, mitä hän itse tekee; ja hän on näyttävä hänelle suurempia tekoja kuin nämä, niin että te ihmettellette.
For the Father has love for the Son and lets him see everything which he does: and he will let him see greater works than these so that you may be full of wonder.
ο γαρ πατηρ φιλει τον υιον και παντα δεικνυσιν αυτω α αυτος ποιει και μειζονα τουτων δειξει αυτω εργα ινα υμεις θαυμαζητε
- 21 Sillä niinkuin Isä herättää kuolleita ja tekee eläviksi, niin myös Poika tekee eläviksi, ketkä hän tahtoo.
In the same way, as the Father gives life to the dead, even so the Son gives life to those to whom he is pleased to give it.
ωσπερ γαρ ο πατηρ εγειρει τους νεκρους και ζωοποιει ουτως και ο υιος ους θελει ζωοποιει

- 22 Sillä Isä ei myöskään tuomitse ketään, vaan hän on antanut kaiken tuomion Pojalle,
The Father is not the judge of men, but he has given all decisions into the hands of the Son;
ουδε γαρ ο πατηρ κρινει ουδενα αλλα την κρισιν πασαν δεδωκεν τω υιο
- 23 että kaikki kunnioittaisivat Poikaa, niinkuin he kunnioittavat Isää. Joka ei kunnioita Poikaa, se ei kunnioita Isää, joka on hänet lähettänyt.
So that all men may give honour to the Son even as they give honour to the Father. He who gives no honour to the Son gives no honour to the Father who sent him.
ινα παντες τιμωσιν τον υιον καθως τιμωσιν τον πατερα ο μη τιμων τον υιον ου τιμα τον πατερα τον πεμψαντα αυτον
- 24 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka kuulee minun sanani ja uskoo häneen, joka on minut lähettänyt, sillä on iankaikkinen elämä, eikä hän joudu tuomittavaksi, vaan on siirtynyt kuolemasta elämään.
Truly I say to you, The man whose ears are open to my word and who has faith in him who sent me, has eternal life; he will not be judged, but has come from death into life.
αμην αμην λεγω υμιν οτι ο τον λογον μου ακουων και πιστευων τω πεμψαντι με εχει ζωην αιωνιον και εις κρισιν ουκ ερχεται αλλα μεταβηκεν εκ του θανατου εις την ζωην
- 25 Totisesti, totisesti minä sanon teille: aika tulee ja on jo, jolloin kuolleet kuulevat Jumalan Pojan äänen, ja jotka sen kuulevat ne saavat elää.
Truly I say to you, The time is coming, it has even now come, when the voice of the Son of God will come to the ears of the dead, and those hearing it will have life.
αμην αμην λεγω υμιν οτι ερχεται ωρα και νυν εστιν οτε οι νεκροι ακουσονται της φωνης του υιου του θεου και οι ακουσαντες ζησονται
- 26 Sillä niinkuin Isällä on elämä itsessänsä, niin hän on antanut elämän myös Pojalle, niin että myös hänellä on elämä itsessänsä.
For even as the Father has life in himself, so he has given to the Son to have life in himself.
ωσπερ γαρ ο πατηρ εχει ζωην εν εαυτω ουτως εδωκεν και τω υιο ζωην εχειν εν εαυτω
- 27 Ja hän on antanut hänelle vallan tuomita, koska hän on Ihmisen Poika.
And he has given him authority to be judge because he is the Son of man.
και εξουσιαν εδωκεν αυτω και κρισιν ποιειν οτι υιος ανθρωπου εστιν
- 28 Älkää ihmetelkö tätä, sillä hetki tulee, jolloin kaikki, jotka haudoissa ovat, kuulevat hänen äänensä
Do not be surprised at this: for the time is coming when his voice will come to all who are in the place of the dead,
μη θαυμαζετε τουτο οτι ερχεται ωρα εν η παντες οι εν τοις μνημειοις ακουσονται της φωνης αυτου
- 29 ja tulevat esiin, ne, jotka ovat hyvää tehneet, elämän ylösnousemukseen, mutta ne, jotka ovat paha tehneet, tuomion ylösnousemukseen.
And they will come out; those who have done good, into the new life; and those who have done evil, to be judged.
και εκπορευσονται οι τα αγαθα ποιησαντες εις αναστασιν ζωης οι δε τα φαυλα πραξαντες εις αναστασιν κρισεως
- 30 En minä itsestäni voi mitään tehdä. Niinkuin minä kuulen, niin minä tuomitsen; ja minun tuomioni on oikea, sillä minä en kysy omaa tahtoani, vaan hänen tahtoaan, joka on minut lähettänyt.
Of myself I am unable to do anything: as the voice comes to me so I give a decision: and my decision is right because I have no desire to do what is pleasing to myself, but only what is pleasing to him who sent me.
ου δυναμι εγω ποιειν απ εμαυτου ουδεν καθως ακουω κρινω και η κρισις η εμη δικαια εστιν οτι ου ζητω το θελημα το εμον αλλα το θελημα του πεμψαντος με πατρος
- 31 Jos minä itsestäni todistan, ei minun todistukseni ole pätevä.
If I gave witness about myself, my witness would not be true.
εαν εγω μαρτυρω περι εμαυτου η μαρτυρια μου ουκ εστιν αληθης
- 32 On toinen, joka todistaa minusta, ja minä tiedän, että se todistus, jonka hän minusta todistaa, on pätevä.
There is another who gives witness about me and I am certain that the witness he gives about me is true.
αλλος εστιν ο μαρτυρων περι εμου και οίδα οτι αληθης εστιν η μαρτυρια ην μαρτυρει περι εμου
- 33 Te lähettitte lähettiläät Johanneksen luo, ja hän todisti sen, mikä totta on.
You sent to John and he gave true witness.
υμεις απεσταλκατε προς ιωαννην και μεμαρτυρηκεν τη αληθεια
- 34 Mutta minä en ota ihmiseltä todistusta, vaan puhun tämän, että te pelastuisitte.
But I have no need of a man's witness: I only say these things so that you may have salvation.
εγω δε ου παρα ανθρωπου την μαρτυριαν λαμβανω αλλα ταυτα λεγω ινα υμεις σωθητε

- 35 Hän oli palava ja loistava lamppu, mutta te tahdoitte ainoastaan hetken iloitella hänen valossansa.
He was a burning and shining light, and for a time you were ready to be happy in his light.
εκεινος ην ο λυχνος ο καιομενος και φαιων υμεις δε ηθελησατε αγαλλιασθηναι προς ωραν εν τω φωτι αυτου
- 36 Mutta minulla on todistus, joka on suurempi kuin Johanneksen; sillä ne teot, jotka Isä on antanut minun täytettäväkseni, ne teot, jotka minä teen, todistavat minusta, että Isä on minut lähettänyt.
But the witness which I have is greater than that of John: the work which the Father has given me to do, the very work which I am now doing, is a witness that the Father has sent me.
εγω δε εχω την μαρτυριαν μειζω του ιωαννου τα γαρ εργα α εδωκεν μοι ο πατηρ ινα τελειωσω αυτα αυτα τα εργα α εγω ποιω μαρτυρει περι εμου οτι ο πατηρ με απεσταλκεν
- 37 Ja Isä, joka on minut lähettänyt, hän on todistanut minusta. Te ette ole koskaan kuulleet hänen ääntänsä ettekä nähneet hänen muotoansa,
And the Father himself who sent me has given witness about me. Not one of you has ever given ear to his voice; his form you have not seen.
και ο πεμψας με πατηρ αυτος μεμαρτυρηκεν περι εμου ουτε φωνην αυτου ακηκοατε ποποτε ουτε ειδος αυτου εωρακατε
- 38 eikä teillä ole hänen sanaansa teissä pysyväänsä; sillä te ette usko sitä, jonka hän on lähettänyt.
And you have not kept his word in your hearts, because you have not faith in him whom he has sent.
και τον λογον αυτου ουκ εχετε μενοντα εν υμιν οτι ον απεστειλεν εκεινος τουτω υμεις ου πιστευετε
- 39 Te tutkitte kirjoituksia, sillä teillä on mielestänne niissä iankaikkinen elämä, ja ne juuri todistavat minusta;
You make search in the holy Writings, in the belief that through them you get eternal life; and it is those Writings which give witness about me.
ερευνατε τας γραφας οτι υμεις δοκατε εν αυταις ζωην αιωνιον εχειν και εκειναι εισιν αι μαρτυρουσαι περι εμου
- 40 ja te ette tahdo tulla minun tyköni, että saisitte elämän.
And still you have no desire to come to me so that you may have life.
και ου θελετε ελθειν προς με ινα ζωην εχητε
- 41 En minä ota vastaan kunniaa ihmisiltä;
I do not take honour from men;
δοξαν παρα ανθρωπων ου λαμβανω
- 42 mutta minä tunnen teidät, ettei teillä ole Jumalan rakkautta itsessänne.
But I have knowledge of you that you have no love for God in your hearts.
αλλ εγνωκα υμας οτι την αγαπην του θεου ουκ εχετε εν εαντοις
- 43 Minä olen tullut Isäni nimessä, ja te ette ota minua vastaan; jos toinen tulee omassa nimessään, niin hänet te otatte vastaan.
I have come in my Father's name, and your hearts are not open to me. If another comes with no other authority but himself, you will give him your approval.
εγω εληλυθα εν τω ονοματι του πατρος μου και ου λαμβανετε με εαν αλλος ελθη εν τω ονοματι τω ιδιω εκεινον ληψεσθε
- 44 Kuinka te voisitte uskoa, te, jotka otatte vastaan kunniaa toinen toiseltanne, ettekä etsi sitä kunniaa, mikä tulee häneltä, joka yksin on Jumala?
How is it possible for you to have faith while you take honour one from another and have no desire for the honour which comes from the only God?
πως δυνασθε υμεις πιστευσαι δοξαν παρα αλληλων λαμβανοντες και την δοξαν την παρα του μονου θεου ου ζητειτε
- 45 Älkää luulko, että minä olen syyttävä teitä Isän tykönä; teillä on syyttäjänne, Mooses, johon te panette toivonne.
Put out of your minds the thought that I will say things against you to the Father: the one who says things against you is Moses, on whom you put your hopes.
μη δοκατε οτι εγω κατηγορησω υμων προς τον πατερα εστιν ο κατηγορων υμων μοωσις εις ον υμεις ηλπικατε
- 46 Sillä jos te Moosesta uskoisitte, niin te uskoisitte minua; sillä minusta hän on kirjoittanut.
If you had belief in Moses you would have belief in me; for his writings are about me.
ει γαρ πιστευετε μοωσι πιστευετε αν εμοι περι γαρ εμου εκεινος εγραψεν
- 47 Mutta jos te ette usko hänen kirjoituksiaan, kuinka te uskoisitte minun sanojani?"
If you have no belief in his writings, how will you have belief in my words?
ει δε τοις εκεινου γραμμασιν ου πιστευετε πως τοις εμοις ρημασιν πιστευσετε
- 1 Sen jälkeen Jeesus meni Galileaan, se on Tiberiaan, järven tuolle puolelle.
After these things Jesus went away to the other side of the sea of Galilee--that is, the sea of Tiberias.
μετα ταυτα απηλθεν ο ιησους περαν της θαλασσης της γαλιλαιας της τιβεριαδος

- 2 Ja häntä seurasi paljon kansaa, koska he näkivät ne tunnusteot, joita hän teki sairaille.
And a great number of people went after him because they saw the signs which he did on those who were ill.
και ηκολουθει αυτω οχλος πολυς οτι εωρων αυτου τα σημεια α εποιει επι των ασθενουντων
- 3 Ja Jeesus nousi vuorelle ja istui sinne opetuslapsinensa.
Then Jesus went up the mountain and was seated there with his disciples.
ανηλθεν δε εις το ορος ο ιησους και εκει εκαθητο μετα των μαθητων αυτου
- 4 Ja pääsiäinen, juutalaisten juhla, oli lähellä.
Now the Passover, a feast of the Jews, was near.
ην δε εγγυς το πασχα η εορτη των ιουδαιων
- 5 Kun Jeesus nosti silmänsä ja näki paljon kansaa tulevan tykönsä, sanoi hän Filippukselle: "Mistä ostamme leipää näiden syödä?"
Lifting up his eyes, Jesus saw a great number of people coming to where he was, and he said to Philip, Where may we get bread for all these people?
επαρας ουν ο ιησους τους οφθαλμους και θεασαμενος οτι πολυς οχλος ερχεται προς αυτον λεγει προς τον φιλιππον ποθεν αγορασομεν αρτους ινα φαγωσιν ουτοι
- 6 Mutta sen hän sanoi koetellakseen häntä, sillä itse hän tiesi, mitä aikoi tehdä.
This he said, testing him: for he had no doubt what he himself would do.
τουτο δε ελεγεν πειραζων αυτον αυτος γαρ ηδει τι εμελλεν ποιειν
- 7 Filippus vastasi hänelle: "Eivät kahdensadan denarin leivät heille riittäisi, niin että kukin saisi edes vähän".
Philip made answer, Bread to the value of two hundred pence would not be enough even to give everyone a little.
απεκριθη αυτω φιλιππος διακοσιων δηναριων αρτοι ουκ αρκουσιν αυτοις ινα εκαστος αυτων βραχυ τι λαβη
- 8 Niin toinen hänen opetuslapsistansa, Andreas, Simon Pietarin veli, sanoi hänelle:
One of his disciples, Andrew, the brother of Simon Peter, said to Jesus,
λεγει αυτω εις εκ των μαθητων αυτου ανδρας ο αδελφος σιμωνος πετρου
- 9 "Täällä on poikanen, jolla on viisi ohraleipää ja kaksi kalaa, mutta mitä ne ovat näin monelle?"
There is a boy here with five barley cakes and two fishes: but what is that among such a number?
εστιν παιδαριον εν ωδε ο εχει πεντε αρτους κριθινους και δυο οψαρια αλλα ταυτα τι εστιν εις τοσουτους
- 10 Jeesus sanoi: "Asettakaa kansa aterioimaan". Ja siinä paikassa oli paljon ruohoa. Niin miehet, luvultaan noin viisituhatta, laskeutuivat maahan.
Jesus said, Let the people be seated. Now there was much grass in that place. And those seated on the grass were about five thousand.
ειπεν δε ο ιησους ποιησατε τους ανθρωπους αναπεσειν ην δε χορτος πολυς εν τω τοπω ανεπεσον ουν οι ανδρες τον αριθμον ωσει πεντακιςχιλιοι
- 11 Ja Jeesus otti leivät ja kiitti ja jakeli istuville; samoin kaloistakin, niin paljon kuin he tahtoivat.
Then Jesus took the cakes and having given praise to God, he gave them to the people who were seated, and the fishes in the same way, as much as they had need of.
ελαβεν δε τους αρτους ο ιησους και ευχαριστησας διεδωκεν τοις μαθηταις οι δε μαθηται τοις ανακειμενοις ομοιως και εκ των οψαριων οσον ηθελον
- 12 Mutta kun he olivat ravitut, sanoi hän opetuslapsillensa: "Kootkaa tähteeksi jääneet palaset, ettei mitään joutuisi hukkaan".
And when they had had enough, Jesus said to his disciples, Take up the broken bits which are over, so that nothing may be wasted.
ως δε ενεπλησθησαν λεγει τοις μαθηταις αυτου συναγαγετε τα περισσευσαντα κλασματα ινα μη τι αποληται
- 13 Niin he kokosivat ne ja täyttivät kaksitoista vakkaa palasilla, mitkä olivat viidestä ohraleivästä jääneet tähteeksi niiltä, jotka olivat aterioineet.
So they took them up: twelve baskets full of broken bits of the five cakes which were over after the people had had enough.
συναγαγον ουν και εγεμισαν δωδεκα κοφινους κλασματων εκ των πεντε αρτων των κριθινων α επερισευσεν τοις βεβρωκοσιν
- 14 Kun nyt ihmiset näkivät sen tunnusteon, jonka Jeesus oli tehnyt, sanoivat he: "Tämä on totisesti se profeetta, joka oli maailmaan tuleva".
And when the people saw the sign which he had done, they said, Truly, this is the prophet who is to come into the world.
οι ουν ανθρωποι ιδοντες ο εποιησεν σημειον ο ιησους ελεγον οτι ουτος εστιν αληθως ο προφητης ο ερχομενος εις τον κοσμον
- 15 Kun nyt Jeesus huomasi, että he aikoivat tulla ja väkisin ottaa hänet, tehdäkseen hänet kuninkaaksi, väistyi hän taas pois vuorelle, hän yksinensä.
Now when Jesus saw that the people were about to come and take him by force to make him a king, he went away again up the mountain by himself.
ιησους ουν γνους οτι μελλουσιν ερχεσθαι και αρπαζειν αυτον ινα ποιησωσιν αυτον βασιλευ ανεχωρησεν παλιν εις το ορος αυτος μονος

- 16 **Mutta kun ilta tuli, menivät hänen opetuslapsensa alas järven rantaan,**
When evening came the disciples went down to the sea;
 ως δε οψια εγενετο κατεβησαν οι μαθηται αυτου επι την θαλασσαν
- 17 **astuivat venheeseen ja lähtivät menemään järven toiselle puolelle, Kapernaumiin. Ja oli jo tullut pimeä, eikä Jeesus ollut vielä saapunut heidän luokseen;**
And they took a boat and went across the sea in the direction of Capernaum. By then it was dark and still Jesus had not come to them.
 και εμβαντες εις το πλοιον ηρχοντο περαν της θαλασσης εις καπερναουμ και σκοτια ηδη εγεγονει και ουκ εηλυθει προς αυτους ο ιησους
- 18 **ja järvi aaltoili ankarasti kovan tuulen puhaltaessa.**
The sea was getting rough because of a strong wind which was blowing.
 η τε θαλασσα ανεμου μεγαλου πνεοντος διηγειρετο
- 19 **Kun he olivat soutaneet noin viisikolmatta tai kolmekymmentä vakomittaa, näkivät he Jeesuksen kävelevän järven päällä ja tulevan lähelle venhettä; ja he peljästyivät.**
After they had gone three or four miles they saw Jesus walking on the sea and coming near to the boat; and they had great fear.
 εληλακοτες ουν ως σταδιους εικοσιπεντε η τριακοντα θεωρουσιν τον ιησουν περιπατουντα επι της θαλασσης και εγγυς του πλοιου γινομενον και εφοβηθησαν
- 20 **Mutta hän sanoi heille: "Minä se olen; älkää peljätkö".**
But he said to them, It is I, have no fear.
 ο δε λεγει αυτοις εγω ειμι μη φοβεισθε
- 21 **Niin he tahtoivat ottaa hänet venheeseen, ja kohta venhe saapui sen maan rantaan, jonne he olivat matkalla.**
Then they readily took him into the boat: and straight away the boat was at the land to which they were going.
 ηθελον ουν λαβειν αυτον εις το πλοιον και ευθεως το πλοιον εγενετο επι της γης εις ην υπηγον
- 22 **Seuraavana päivänä kansa yhä vielä oli järven toisella puolella, sillä he olivat nähneet, ettei siellä ollut muuta venhettä kuin se yksi ja ettei Jeesus mennyt opetuslastensa kanssa venheeseen, vaan että hänen opetuslapsensa lähtivät yksinään pois.**
The day after, the people who were on the other side of the sea saw that only one small boat had been there, that Jesus had not gone in that boat with the disciples, but that the disciples had gone away by themselves.
 τη επαυριον ο οχλος ο εστηκως περαν της θαλασσης ιδων οτι πλοιαριον αλλο ουκ ην εκει ει μη εν εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου και οτι ου συνεισηλθεν τοις μαθηταις αυτου ο ιησους εις το πλοιαριον αλλα μονοι οι μαθηται αυτου απηλθον
- 23 **Kuitenkin oli muita venheitä tullut Tiberiaasta lähelle sitä paikkaa, jossa he olivat syöneet leipää, sittenkuin Herra oli lausunut kiitoksen.**
Some other boats, however, came from Tiberias near to the place where they had taken the bread after the Lord had given praise.
 αλλα δε ηλθεν πλοιαρια εκ τιβεριαδος εγγυς του τοπου οπου εφαγον τον αρτον ευχαριστησαντος του κυριου
- 24 **Kun siis kansa näki, ettei Jeesus ollut siellä eivätkä hänen opetuslapsensa, astuivat hekin venheisiin ja menivät Kapernaumiin ja etsivät Jeesusta.**
So when the people saw that Jesus was not there, or his disciples, they got into those boats and went over to Capernaum looking for Jesus.
 οτε ουν ειδεν ο οχλος οτι ιησους ουκ εστιν εκει ουδε οι μαθηται αυτου ενεβησαν και αυτοι εις τα πλοια και ηλθον εις καπερναουμ ζητουντες τον ιησουν
- 25 **Ja kun he löysivät hänet järven toiselta puolelta, sanoivat he hänelle: "Rabbi, milloin tulit tänne?"**
And when they came across him on the other side of the sea they said, Rabbi, when did you come here?
 και ευροντες αυτον περαν της θαλασσης ειπον αυτω ραββι ποτε ωδε γεγονας
- 26 **Jeesus vastasi heille ja sanoi: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ette te minua sentähden etsi, että olette nähneet tunnustekoja, vaan sentähden, että saitte syödä niitä leipiä ja tulitte ravituiksi.**
Jesus, answering them, said, Truly I say to you, You come after me, not because you saw signs, but because you were given the bread and had enough.
 απεκριθη αυτοις ο ιησους και ειπεν αμην αμην λεγω υμιν ζηтите με ουχ οτι ειδετε σημεια αλλ οτι εφαγετε εκ των αρτων και εχορτασθητε
- 27 **Älkää hankkiko sitä ruokaa, joka katoaa, vaan sitä ruokaa, joka pysyy hamaan iankaikkiseen elämään ja jonka Ihmisen Poika on teille antava; sillä häneen on Isä, Jumala itse, sinettänsä painanut."**
Let your work not be for the food which comes to an end, but for the food which goes on for eternal life, which the Son of man will give to you, for on him has God the Father put his mark.
 εργαζεσθε μη την βρωσιν την απολλυμενην αλλα την βρωσιν την μενουσαν εις ζωην αιωνιον ην ο υιος του ανθρωπου υμιν δωσει τουτον γαρ ο πατηρ εσφραγισεν ο θεος
- 28 **Niin he sanoivat hänelle: "Mitä meidän pitää tekemän, että me Jumalan tekoja tekisimme?"**
Then they said to him, How may we do the works of God?
 ειπον ουν προς αυτον τι ποιουμεν ινα εργαζομεθα τα εργα του θεου

- 29 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Se on Jumalan teko, että te uskotte häneen, jonka Jumala on lähettänyt".
Jesus, answering, said to them, This is to do the work of God: to have faith in him whom God has sent.
απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτοις τουτο εστιν το εργον του θεου ινα πιστευσητε εις ον απεστειλεν εκεινος
- 30 He sanoivat hänelle: "Minkä tunnusteon sinä sitten teet, että me näkisimme sen ja uskoisimme sinua? Minkä teon sinä teet?
So they said, What sign do you give us, so that we may see and have faith in you? What do you do?
ειπον ουν αυτω τι ουν ποιεις συ σημειον ινα ιδωμεν και πιστευσωμεν σοι τι εργαζη
- 31 Meidän isämme söivät mannaa erämaassa, niinkuin kirjoitettu on: 'Hän antoi leipää taivaasta heille syötäväksi'.
Our fathers had the manna in the waste land, as the Writings say, He gave them bread from heaven.
οι πατερες ημων το μαννα εφαγον εν τη ερημω καθως εστιν γεγραμμενον αρτον εκ του ουρανου εδωκεν αυτοις φαγειν
- 32 Niin Jeesus sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ei Mooses antanut teille sitä leipää taivaasta, vaan minun Isäni antaa teille taivaasta totisen leivän.
Jesus then said to them, Truly I say to you, What Moses gave you was not the bread from heaven; it is my Father who gives you the true bread from heaven.
ειπεν ουν αυτοις ο ιησους αμην αμην λεγω υμιν ου μωσης δεδωκεν υμιν τον αρτον εκ του ουρανου αλλ ο πατηρ μου διδωσιν υμιν τον αρτον εκ του ουρανου τον αληθινον
- 33 Sillä Jumalan leipä on se, joka tulee alas taivaasta ja antaa maailmalle elämän."
The bread of God is the bread which comes down out of heaven and gives life to the world.
ο γαρ αρτος του θεου εστιν ο καταβαινων εκ του ουρανου και ζωνν διδους τω κοσμω
- 34 Niin he sanoivat hänelle: "Herra, anna meille aina sitä leipää".
Ah, Lord, they said, give us that bread for ever!
ειπον ουν προς αυτον κυριε παντοτε δος ημιν τον αρτον τουτον
- 35 Jeesus sanoi heille: "Minä olen elämän leipä; joka tulee minun tyköni, se ei koskaan isoa, ja joka uskoo minuun, se ei koskaan janoa.
And this was the answer of Jesus: I am the bread of life. He who comes to me will never be in need of food, and he who has faith in me will never be in need of drink.
ειπεν δε αυτοις ο ιησους εγω ειμι ο αρτος της ζωης ο ερχομενος προς με ου μη πειναση και ο πιστευων εις εμε ου μη διψηση ποποτε
- 36 Mutta minä olen sanonut teille, että te olette nähneet minut, ettekä kuitenkaan usko.
But it is as I said to you: you have seen me, and still you have no faith.
αλλ ειπον υμιν οτι και εωρακατε με και ου πιστευετε
- 37 Kaikki, minkä Isä antaa minulle, tulee minun tyköni; ja sitä, joka minun tyköni tulee, minä en heitä ulos.
Whatever the Father gives to me will come to me; and I will not send away anyone who comes to me.
παν ο διδωσιν μοι ο πατηρ προς εμε ηξει και τον ερχομενον προς με ου μη εκβαλω εξω
- 38 Sillä minä olen tullut taivaasta, en tekemään omaa tahtoani, vaan hänen tahtonsa, joka on minut lähettänyt.
For I have come down from heaven, not to do my pleasure, but the pleasure of him who sent me.
οτι καταβεβηκα εκ του ουρανου ουχ ινα ποιω το θελημα το εμον αλλα το θελημα του πεμψαντος με
- 39 Ja minun lähettäjäni tahto on se, että minä kaikista niistä, jotka hän on minulle antanut, en kadota yhtäkään, vaan herätän heidät viimeisenä päivänä.
And this is the pleasure of him who sent me, that I am not to let out of my hands anything which he has given me, but I am to give it new life on the last day.
τουτο δε εστιν το θελημα του πεμψαντος με πατρος ινα παν ο δεδωκεν μοι μη απολεσω εξ αυτου αλλα αναστησω αυτο εν τη εσχατη ημερα
- 40 Sillä minun Isäni tahto on se, että jokaisella, joka näkee Pojan ja uskoo häneen, on iankaikkinen elämä; ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä."
This, I say, is my Father's pleasure, that everyone who sees the Son and has faith in him may have eternal life: and I will take him up on the last day.
τουτο δε εστιν το θελημα του πεμψαντος με ινα πας ο θεωρον τον υιον και πιστευων εις αυτον εχη ζωνν αιωνιον και αναστησω αυτον εγω τη εσχατη ημερα
- 41 Niin juutalaiset nurisivat häntä vastaan, koska hän sanoi: "Minä olen se leipä, joka on tullut alas taivaasta";
Now the Jews said bitter things about Jesus because of his words, I am the bread which came down from heaven.
εγογγυζον ουν οι ιουδαιοι περι αυτου οτι ειπεν εγω ειμι ο αρτος ο καταβας εκ του ουρανου
- 42 ja he sanoivat: "Eikö tämä ole Jeesus, Joosefin poika, jonka isän ja äidin me tunnemme? Kuinka hän sitten sanoo: 'Minä olen tullut alas taivaasta'?"
And they said, Is not this Jesus, the son of Joseph, whose father and mother we have seen? How is it then that he now says, I have come down from heaven?
και ελεγον ουχ ουτος εστιν ιησους ο υιος ιωσηφ ου ημεις οίδαμεν τον πατερα και την μητερα πως ουν λεγει ουτος οτι εκ του ουρανου καταβεβηκα

- 43 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Älkää nurisko keskenänne.
Jesus made answer and said, Do not say things against me, one to another.
απεκριθη ουν ο ιησους και ειπεν αυτοις μη γογγυζετε μετ αλληλων
- 44 Ei kukaan voi tulla minun tyköni, ellei Isä, joka on minut lähettänyt, häntä vedä; ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä.
No man is able to come to me if the Father who sent me does not give him the desire to come: and I will take him up from the dead on the last day.
ουδεις δυναται ελθειν προς με εαν μη ο πατηρ ο πεμψας με ελκυση αυτον και εγω αναστησω αυτον τη εσχατη ημερα
- 45 Profeetoissa on kirjoitettu: 'Ja he tulevat kaikki Jumalan opettamiksi'. Jokainen, joka on Isältä kuullut ja oppinut, tulee minun tyköni.
The writings of the prophets say, And they will all have teaching from God. Everyone whose ears have been open to the teaching of the Father comes to me.
εστιν γεγραμμενον εν τοις προφηταις και εσονται παντες διδακτοι του θεου πας ουν ο ακουσας παρα του πατρος και μαθων ερχεται προς με
- 46 Ei niin, että kukaan olisi Isää nähnyt; ainoastaan hän, joka on Jumalasta, on nähnyt Isän.
Not that anyone has ever seen the Father; only he who is from God, he has seen the Father.
ουχ οτι τον πατερα τις εωρακεν ει μη ο ων παρα του θεου ουτος εωρακεν τον πατερα
- 47 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka uskoo, sillä on iankaikkinen elämä.
Truly I say to you, He who has faith in me has eternal life.
αμην αμην λεγω υμιν ο πιστευων εις εμε εχει ζωην αιωνιον
- 48 Minä olen elämän leipä.
I am the bread of life.
εγω ειμι ο αρτος της ζωης
- 49 Teidän isänne söivät mannaa erämaassa, ja he kuolivat.
Your fathers took the manna in the waste land--and they are dead.
οι πατερες υμων εφαγον το μαννα εν τη ερημω και απεθανον
- 50 Mutta tämä on se leipä, joka tulee alas taivaasta, että se, joka sitä syö, ei kuolisi.
The bread which comes from heaven is such bread that a man may take it for food and never see death.
ουτος εστιν ο αρτος ο εκ του ουρανου καταβαινων ινα τις εξ αυτου φαγη και μη αποθανη
- 51 Minä olen se elävä leipä, joka on tullut alas taivaasta. Jos joku syö tätä leipää, hän elää iankaikkisesti. Ja se leipä, jonka minä annan, on minun lihani, maailman elämän puolesta."
I am the living bread which has come from heaven: if any man takes this bread for food he will have life for ever: and more than this, the bread which I will give is my flesh which I will give for the life of the world.
εγω ειμι ο αρτος ο ζων ο εκ του ουρανου καταβας εαν τις φαγη εκ τουτου του αρτου ζησεται εις τον αιωνα και ο αρτος δε ον εγω δωσω η σαρξ μου εστιν ην εγω δωσω υπερ της του κοσμου ζωης
- 52 Silloin juutalaiset riitelivät keskenään sanoen: "Kuinka tämä voi antaa lihansa meille syötäväksi?"
Then the Jews had an angry discussion among themselves, saying, How is it possible for this man to give us his flesh for food?
εμαχοντο ουν προς αλληλους οι ιουδαιοι λεγοντες πως δυναται ουτος ημιν δουναι την σαρκα φαγειν
- 53 Niin Jeesus sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ellette syö Ihmisen Pojan lihaa ja juo hänen vertansa, ei teillä ole elämää itsessänne.
Then Jesus said to them, Truly I say to you, If you do not take the flesh of the Son of man for food, and if you do not take his blood for drink, you have no life in you.
ειπεν ουν αυτοις ο ιησους αμην αμην λεγω υμιν εαν μη φαγητε την σαρκα του υιου του ανθρωπου και πιητε αυτου το αιμα ουκ εχετε ζωην εν εαυτοις
- 54 Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, sillä on iankaikkinen elämä, ja minä herätän hänet viimeisenä päivänä.
He who takes my flesh for food and my blood for drink has eternal life: and I will take him up from the dead at the last day.
ο τρωγων μου την σαρκα και πινων μου το αιμα εχει ζωην αιωνιον και εγω αναστησω αυτον τη εσχατη ημερα
- 55 Sillä minun lihani on totinen ruoka, ja minun vereni on totinen juoma.
My flesh is true food and my blood is true drink.
η γαρ σαρξ μου αληθως εστιν βρωσις και το αιμα μου αληθως εστιν ποσις

- 56 Joka syö minun lihani ja juo minun vereni, se pysyy minussa, ja minä hänessä.
He who takes my flesh for food and my blood for drink is in me and I in him.
ο τρωγων μου την σαρκα και πινων μου το αιμα εν εμοι μενει καγω εν αυτω
- 57 Niinkuin Isä, joka elää, on minut lähettänyt, ja minä elän Isän kautta, niin myös se, joka minua syö, elää minun kauttani.
As the living Father has sent me, and I have life because of the Father, even so he who takes me for his food will have life because of me.
καθως απεστειλεν με ο ζων πατηρ καγω ζω δια τον πατερα και ο τρωγων με κακεινος ζησεται δι εμε
- 58 Tämä on se leipä, joka tuli alas taivaasta. Ei ole, niinkuin oli teidän isienne: he söivät ja kuolivat; joka tätä leipää syö, se elää iankaikkisesti."
This is the bread which has come down from heaven. It is not like the food which your fathers had: they took of the manna, and are dead; but he who takes this bread for food will have life for ever.
ουτος εστιν ο αρτος ο εκ του ουρανου καταβας ου καθως εφαγον οι πατερες υμων το μαννα και απεθανον ο τρωγων τουτον τον αρτον ζησεται εις τον αιωνα
- 59 Tämän hän puhui synagoogassa opettaessaan Kapernaumissa.
Jesus said these things in the Synagogue while he was teaching at Capernaum.
ταυτα ειπεν εν συναγωγη διδασκων εν καπερναουμ
- 60 Niin monet hänen opetuslapsistansa, sen kultuaan, sanoivat: "Tämä on kova puhe, kuka voi sitä kuulla?"
Then, hearing this, a number of his disciples said, This is a hard saying; who is able to take in such teaching?
πολλοι ουν ακουσαντες εκ των μαθητων αυτου ειπον σκληρος εστιν ουτος ο λογος τις δυναται αυτου ακουειν
- 61 Mutta kun Jeesus sydämessään tiesi, että hänen opetuslapsensa siitä nurisivat, sanoi hän heille: "Loukkaako tämä teitä?
When Jesus became conscious that his disciples were protesting about what he said, he said to them, Does this give you trouble?
ειδος δε ο ιησους εν εαυτω οτι γογγυζουσιν περι τουτου οι μαθηται αυτου ειπεν αυτοις τουτο υμας σκανδαλιζει
- 62 Mitä sitten, jos saatte nähdä Ihmisen Pojan nousevan sinne, missä hän oli ennen!
What then will you say if you see the Son of man going up to where he was before?
εαν ουν θεωρητε τον υιον του ανθρωπου αναβαινοντα οπου ην το προτερον
- 63 Henki on se, joka eläväksi tekee; ei liha mitään hyödytä. Ne sanat, jotka minä olen teille puhunut, ovat henki ja ovat elämä.
The spirit is the life giver; the flesh is of no value: the words which I have said to you are spirit and they are life.
το πνευμα εστιν το ζωοποιουν η σαρξ ουκ ωφελει ουδεν τα ρηματα α εγω λαλω υμιν πνευμα εστιν και ζωη εστιν
- 64 Mutta teissä on muutamia, jotka eivät usko." Sillä Jeesus tiesi alusta asti, ketkä ne olivat, jotka eivät uskoneet, ja kuka se oli, joka oli kavaltava hänet.
But still some of you have no faith. For it was clear to Jesus from the first who they were who had no faith, and who it was who would be false to him.
αλλ εισιν εξ υμων τινες οι ου πιστευουσιν ηδει γαρ εξ αρχης ο ιησους τινες εισιν οι μη πιστευοντες και τις εστιν ο παραδωσων αυτον
- 65 Ja hän sanoi: "Sentähden minä olen sanonut teille, ettei kukaan voi tulla minun tyköni, ellei minun Isäni sitä hänelle anna".
And he said, This is why I said to you, No man is able to come to me if he is not given the power to do so by the Father.
και ελεγεν δια τουτου ειρηκα υμιν οτι ουδεις δυναται ελθειν προς με εαν μη η δεδομενον αυτω εκ του πατρος μου
- 66 Tämän tähden monet hänen opetuslapsistaan vetäytyivät pois eivätkä enää vaeltaneet hänen kanssansa.
Because of what he said, a number of the disciples went back and would no longer go with him.
εκ τουτου πολλοι απηλθον των μαθητων αυτου εις τα οπισω και ουκετι μετ αυτου περιεπατουν
- 67 Niin Jeesus sanoi niille kahdelletoista: "Tahdotteko tekin mennä pois?"
So Jesus said to the twelve, Have you a desire to go away?
ειπεν ουν ο ιησους τοις δωδεκα μη και υμεις θελετε υπαγειν
- 68 Simon Pietari vastasi hänelle: "Herra, kenen tykö me menisimme? Sinulla on iankaikkisen elämän sanat;
Then Simon Peter gave this answer: Lord, to whom are we to go? you have the words of eternal life;
απεκριθη ουν αυτω σιμων πετρος κυριε προς τινα απελευσομεθα ρηματα ζωης αιωνιου εχεις

- 69 ja me uskomme ja ymmärrämme, että sinä olet Jumalan Pyhä."
And we have faith and are certain that you are the Holy One of God.
και ημεις πιστευκαμεν και εγνωκαμεν οτι συ ει ο χριστος ο υιος του θεου του ζωντος
- 70 Jeesus vastasi heille: "Enkö minä ole valinnut teitä, te kaksitoista? Ja yksi teistä on perkele."
Then Jesus said, Did I not make a selection of you, the twelve, and one of you is a son of the Evil One?
απεκριθη αυτοις ο ιησους ουκ εγω υμας τους δωδεκα εξελεξαμην και εξ υμων εις διαβολος εστιν
- 71 Mutta sen hän sanoi Juudaasta, Simon Iskariotin pojasta; sillä tämä oli hänet kavaltava ja oli yksi niistä kahdestatoista.
He was talking of Judas, the son of Simon Iscariot. It was he who was to be false to Jesus--one of the twelve.
ελεγεν δε τον ιουδαν σιμωνος ισκαριωτην ουτος γαρ ημελλεν αυτον παραδιδουαι εις ων εκ των δωδεκα
- 1 Ja sen jälkeen Jeesus vaeli ympäri Galileassa; sillä hän ei tahtonut vaeltaa Juudeassa, koska juutalaiset tavoittelivat häntä tappaaksensa.
After this, Jesus went from place to place in Galilee. He did not go about in Judaea, because the Jews were looking for a chance to put him to death.
και περιπατει ο ιησους μετα ταυτα εν τη γαλιλαια ου γαρ ηθελεν εν τη ιουδαια περιπατειν οτι εζητουν αυτον οι ιουδαιοι αποκτειναι
- 2 Ja juutalaisten juhla, lehtimajanjuhla, oli lähellä.
But the feast of the Jews, the feast of tents, was near.
ην δε εγγυς η εορτη των ιουδαιων η σκηνοπηγια
- 3 Niin hänen veljensä sanoivat hänelle: "Lähde täältä ja mene Juudeaan, että myös sinun opetuslapsesi näkisivät sinun tekosi, joita sinä teet;
So his brothers said to him, Go away from here into Judaea so that your disciples may see the works which you do.
ειπον ουν προς αυτον οι αδελφοι αυτου μεταβηθι εντευθεν και υπαγε εις την ιουδαιαν ινα και οι μαθηται σου θεωρησωσιν τα εργα σου α ποιεις
- 4 sillä ei kukaan, joka itse tahtoo tulla julki, tee mitään salassa. Koska sinä näitä tekoja teet, niin ilmoita itsesi maailmalle."
Because no man does things secretly if he has a desire that men may have knowledge of him. If you do these things, let yourself be seen by all men.
ουδεις γαρ εν κρυπτω τι ποιει και ζητει αυτος εν παρηρησια ιναι ει ταυτα ποιεις φανερωσον σεαυτον τω κοσμω
- 5 Sillä hänen veljensäkin eivät häneen uskoneet.
For even his brothers had no belief in him.
ουδε γαρ οι αδελφοι αυτου πιστευουν εις αυτον
- 6 Niin Jeesus sanoi heille: "Minun aikani ei ole vielä tullut; mutta teille aika on aina sovelias.
Jesus said to them, My time is still to come, but any time is good for you.
λεγει ουν αυτοις ο ιησους ο καιρος ο εμος ουπω παρεστιν ο δε καιρος ο υμετερος παντοτε εστιν ετοιμος
- 7 Teitä ei maailma voi vihata, mutta minua se vihaa, sillä minä todistan siitä, että sen teot ovat pahat.
It is not possible for you to be hated by the world; but I am hated by it, because I give witness that what it does is evil.
ου δυναται ο κοσμος μισειν υμας εμε δε μισει οτι εγω μαρτυρω περι αυτου οτι τα εργα αυτου πονηρα εστιν
- 8 Menkää te ylös juhille; minä en vielä mene näille juhille, sillä minun aikani ei ole vielä täyttynyt.
Go you up to the feast: I am not going up now to the feast because my time has not fully come.
υμεις αναβητε εις την εορτην ταυτην εγω ουπω αναβαινω εις την εορτην ταυτην οτι ο καιρος ο εμος ουπω πεπληρωται
- 9 Tämän hän sanoi heille ja jäi Galileaan.
Having said these things to them, he still kept in Galilee.
ταυτα δε ειπων αυτοις εμεινεν εν τη γαλιλαια
- 10 Mutta kun hänen veljensä olivat menneet juhille, silloin hänkin meni sinne, ei julki, vaan ikäänkuin salaa.
But after his brothers had gone up to the feast, then he went up, not publicly, but in secret.
ως δε ανεβησαν οι αδελφοι αυτου τοτε και αυτος ανεβη εις την εορτην ου φανερωσ αλλ ως εν κρυπτω
- 11 Niin juutalaiset etsivät häntä juhlan aikana ja sanoivat: "Missä hän on?"
At the feast the Jews were looking for him and saying, Where is he?
οι ουν ιουδαιοι εζητουν αυτον εν τη εορτη και ελεγον που εστιν εκεινος

- 12 Ja hänestä oli paljon kiistelyä kansassa; muutamat sanoivat: "Hän on hyvä", mutta toiset sanoivat: "Ei ole, vaan hän villitsee kansan".
And there was much discussion about him among the mass of the people. Some said, He is a good man; but others said, No, he is giving people false ideas.
και γογγυσμος πολυς περι αυτου ην εν τοις οχλοις οι μεν ελεγον οτι αγαθος εστιν αλλοι δε ελεγον ου αλλα πλανα τον οχλον
- 13 Ei kuitenkaan kukaan puhunut hänestä julkisesti, koska he pelkäsivät juutalaisia.
But no man said anything about him openly for fear of the Jews.
ουδεις μεντοι παρησια ελαλει περι αυτου δια τον φοβον των ιουδαιων
- 14 Mutta kun jo puoli juhlaa oli kulunut, meni Jeesus ylös pyhäkköön ja opetti.
Now in the middle of the feast Jesus went up to the Temple and was teaching.
ηδη δε της εορτης μεσουσης ανεβη ο ιησους εις το ιερον και εδιδασκεν
- 15 Niin juutalaiset ihmettelivät ja sanoivat: "Kuinka tämä osaa kirjoituksia, vaikkei ole oppia saanut?"
Then the Jews were surprised and said, How has this man got knowledge of books? He has never been to school.
και εθανμαζον οι ιουδαιοι λεγοντες πως ουτος γραμματα οιδεν μη μεμαθηκως
- 16 Jeesus vastasi heille ja sanoi: "Minun oppini ei ole minun, vaan hänen, joka on minut lähettänyt.
Jesus gave them this answer: It is not my teaching, but his who sent me.
απεκριθη αυτοις ο ιησους και ειπεν η εμη διδαχη ουκ εστιν εμη αλλα του πεμψαντος με
- 17 Jos joku tahtoo tehdä hänen tahtonsa, tulee hän tuntemaan, onko tämä oppi Jumalasta, vai puhunko minä omiani.
If any man is ready to do God's pleasure he will have knowledge of the teaching and of where it comes from--from God or from myself.
εαν τις θελη το θελημα αυτου ποιειν γνωσεται περι της διδαχης ποτερον εκ του θεου εστιν η εγω απ εμαυτου λαλω
- 18 Joka omiaan puhuu, se pyytää omaa kunniaansa, mutta joka pyytää lähettäjänsä kunniaa, se on totinen, eikä hänessä ole vääryyttä.
The man whose words come from himself is looking for glory for himself, but he who is looking for the glory of him who sent him--that man is true and there is no evil in him.
ο αφ εαυτου λαλων την δοξαν την ιδιαν ζητει ο δε ζητων την δοξαν του πεμψαντος αυτον ουτος αληθης εστιν και αδικια εν αυτω ουκ εστιν
- 19 Eikö Mooses ole antanut teille lakia? Ja kukaan teistä ei lakia täytä. Miksi tavoittelette minua tappaaksenne?"
Did not Moses give you the law? Even so, not one of you keeps the law. Why have you a desire to put me to death?
ου μοσης δεδωκεν υμιν τον νομον και ουδεις εξ υμων ποιει τον νομον τι με ζητειτε αποκτειναι
- 20 Kansa vastasi: "Sinussa on riivaaja; kuka sinua tavoittelee tappaaksensa?"
The people said in answer, You have an evil spirit: who has any desire to put you to death?
απεκριθη ο οχλος και ειπεν δαιμονιον εχεις τις σε ζητει αποκτειναι
- 21 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Yhden teon minä tein, ja te kaikki kummastelette.
This was the answer of Jesus: I have done one work and you are all surprised at it.
απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτοις εν εργον εποιησα και παντες θαναμαζετε
- 22 Mooses antoi teille ympärileikkauksen - ei niin, että se olisi Moosekselta, vaan se on isiltä - ja sapattinakin te ympärileikkaatte ihmisen.
Moses gave you circumcision--not that it comes from Moses, but from the fathers--and even on the Sabbath you give a child circumcision.
δια τουτο μοσης δεδωκεν υμιν την περιτομην ουχ οτι εκ του μοσεως εστιν αλλ εκ των πατερων και εν σαββατω περιτεμνετε ανθρωπον
- 23 Sentähden: jos ihminen saa ympärileikkauksen sapattina, ettei Mooseksen lakia rikottaisi, miksi te olette vihoissanne minulle siitä, että minä tein koko ihmisen terveeksi sapattina?
If a child is given circumcision on the Sabbath so that the law of Moses may not be broken, why are you angry with me because I made a man completely well on the Sabbath?
ει περιτομην λαμβανει ανθρωπος εν σαββατω ινα μη λυθη ο νομος μοσεως εμοι χολατε οτι ολον ανθρωπον υγιη εποιησα εν σαββατω
- 24 Älkää tuomitko näön mukaan, vaan tuomitkaa oikea tuomio."
Let not your decisions be based on what you see, but on righteousness.
μη κρινετε κατ οψιν αλλα την δικαιαν κρισιν κρινατε
- 25 Niin muutamat jerusalemilaisista sanoivat: "Eikö tämä ole se, jota he tavoittelevat tappaaksensa?"
Then some of the people of Jerusalem said, Is not this the man whose death is desired?
ελεγον ουν τινες εκ των ιεροσολυμιτων ουχ ουτος εστιν ον ζητουσιν αποκτειναι

- 26 Ja katso, hän puhuu vapaasti, eivätkä he sano hänelle mitään. Olisivatko hallitusmiehet tosiaan saaneet tietoonsa, että tämä on Kristus?
And here he is talking openly and they say nothing to him! Is it possible that the rulers have knowledge that this is truly the Christ?
 και ιδε παρρησια λαλει και ουδεν αυτω λεγουσιν μηποτε αληθως εγνωσαν οι αρχοντες οτι ουτος εστιν αληθως ο χριστος
- 27 Kuitenkin, me tiedämme, mistä tämä on; mutta kun Kristus tulee, niin ei kukaan tiedä, mistä hän on."
However, it is clear to us where this man comes from: but when the Christ comes no one will have knowledge where he comes from.
 αλλα τουτον οιδαμεν ποθεν εστιν ο δε χριστος οταν ερχηται ουδεις γινωσκει ποθεν εστιν
- 28 Niin Jeesus puhui pyhäkössä suurella äänellä, opetti ja sanoi: "Te tunnette minut ja tiedätte, mistä minä olen; ja itsestäni minä en ole tullut, vaan hän, joka minut on lähettänyt, on oikea lähettäjä, ja häntä te ette tunne.
Then, when he was teaching in the Temple, Jesus said with a loud voice, You have knowledge of me and you have knowledge of where I come from; and I have not come of myself; but there is One who has sent me; he is true, but you have no knowledge of him.
 εκραξεν ουν εν τω ιερω διδασκων ο ιησους και λεγων καμε οιδατε και οιδατε ποθεν ειμι και απ εμαυτου ουκ εληλυθα αλλ εστιν αληθινος ο πεμψας με ον υμεις ουκ οιδατε
- 29 Minä tunnen hänet, sillä hänestä minä olen, ja hän on minut lähettänyt."
I have knowledge of him because I came from him and he sent me.
 εγω δε οίδα αυτον οτι παρ αυτου ειμι κακεινος με απεστειλεν
- 30 Niin heillä oli halu ottaa hänet kiinni; mutta ei kukaan käynyt häneen käsiksi, sillä hänen hetkensä ei ollut vielä tullut.
Then they had a desire to take him: but no man put hands on him because his hour was still to come.
 εζητουν ουν αυτον πιασαι και ουδεις επεβαλεν επ αυτον την χειρα οτι ουπω εληλυθει η ωρα αυτου
- 31 Mutta monet kansasta uskoivat häneen ja sanoivat: "Kun Kristus tulee, tehneekö hän enemmän tunnustekoja, kuin tämä on tehnyt?"
And numbers of the people had belief in him, and they said, When the Christ comes will he do more signs than this man has done?
 πολλοι δε εκ του οχλου επιστευσαν εις αυτον και ελεγον οτι ο χριστος οταν ελθη μητι πλειονα σημεια τουτων ποιησει ον ουτος εποησεν
- 32 Fariseukset kuuluivat kansan näin kiistelevän hänestä; niin ylipapit ja fariseukset lähettivät palvelijoita ottamaan häntä kiinni.
This discussion of the people came to the ears of the Pharisees; and the chief priests and the Pharisees sent servants to take him.
 ηκουσαν οι φαρισαιοι του οχλου γογγυζοντος περι αυτου ταυτα και απεστειλαν οι φαρισαιοι και οι αρχιερεις υπηρετας ινα πιασωσιν αυτον
- 33 Mutta Jeesus sanoi: "Minä olen vielä vähän aikaa teidän kanssanne, ja sitten minä menen pois hänen tykönsä, joka on minut lähettänyt.
Then Jesus said, I will be with you a little longer and then I go to him who sent me.
 ειπεν ουν αυτοις ο ιησους ετι μικρον χρονον μεθ υμων ειμι και υπαγω προς τον πεμψαντα με
- 34 Silloin te etsitte minua, mutta ette löydä; ja missä minä olen, sinne te ette voi tulla."
You will be looking for me, and you will not see me: and where I am you may not come.
 ζητησετε με και ουχ ευρησετε και οπου ειμι εγω υμεις ου δυνασθε ελθειν
- 35 Niin juutalaiset sanoivat keskenään: "Minne tämä aikoo mennä, koska emme voi löytää häntä? Eihän vain aikone mennä niiden luo, jotka asuvat hajallaan kreikkalaisten keskellä, ja opettaa kreikkalaisia?
So the Jews said among themselves, To what place is he going where we will not see him? will he go to the Jews living among the Greeks and become the teacher of the Greeks?
 ειπον ουν οι ιουδαιοι προς εαυτους που ουτος μελλει πορευεσθαι οτι ημεις ουχ ευρησομεν αυτον μη εις την διασποραν των ελληνων μελλει πορευεσθαι και διδασκειν τους ελληνας
- 36 Mitä tämä sana on, jonka hän sanoi: 'Te etsitte minua, mutta ette löydä', ja: 'Missä minä olen, sinne te ette voi tulla'?"
What is this saying of his, You will be looking for me and will not see me, and where I am you may not come?
 τις εστιν ουτος ο λογος ον ειπεν ζητησετε με και ουχ ευρησετε και οπου ειμι εγω υμεις ου δυνασθε ελθειν
- 37 Mutta juhlan viimeisenä, suurena päivänä Jeesus seisoi ja huusi ja sanoi: "Jos joku janoaa, niin tulkoon minun tyköni ja juokoon.
On the last day, the great day of the feast, Jesus got up and said in a loud voice, If any man is in need of drink let him come to me and I will give it to him.
 εν δε τη εσχατη ημερα τη μεγαλη της εορτης εισηκει ο ιησους και εκραξεν λεγων εαν τις διψα ερχεσθω προς με και πινετω
- 38 Joka uskoo minuun, hänen sisimmästään on, niinkuin Raamattu sanoo, juokseva elävän veden virrat."
He who has faith in me, out of his body, as the Writings have said, will come rivers of living water.
 ο πιστευων εις εμε καθως ειπεν η γραφη ποταμοι εκ της κοιλιας αυτου ρευσουσιν υδατος ζωντος

- 39 **Mutta sen hän sanoi Hengestä, joka niiden piti saaman, jotka uskoivat häneen; sillä Henki ei ollut vielä tullut, koska Jeesus ei vielä ollut kirkastettu.**
This he said of the Spirit which would be given to those who had faith in him: the Spirit had not been given then, because the glory of Jesus was still to come.
τουτο δε ειπεν περι του πνευματος ου εμελλον λαμβανειν οι πιστευοντες εις αυτον ουπω γαρ ην πνευμα αγιον οτι ο ιησους ουδεπω εδοξασθη
- 40 **Niin muutamat kansasta, kuultuaan nämä sanat, sanoivat: "Tämä on totisesti se profeetta".**
When these words came to their ears, some of the people said, This is certainly the prophet.
πολλοι ουν εκ του οχλου ακουσαντες τον λογον ελεγον ουτος εστιν αληθως ο προφητης
- 41 **Toiset sanoivat: "Tämä on Kristus". Mutta toiset sanoivat: "Ei suinkaan Kristus tule Galileasta?**
Others said, This is the Christ. But others said, Not so; will the Christ come from Galilee?
αλλοι ελεγον ουτος εστιν ο χριστος αλλοι δε ελεγον μη γαρ εκ της γαλιλαιας ο χριστος ερχεται
- 42 **Eikö Raamattu sano, että Kristus on oleva Daavidin jälkeläisiä ja tuleva pienestä Beetlehemin kaupungista, jossa Daavid oli?"**
Do not the Writings say that the Christ comes of the seed of David and from Beth-lehem, the little town where David was?
ουχι η γραφη ειπεν οτι εκ του σπερματος δαβιδ και απο βηθλεεμ της κωμης οπου ην δαβιδ ο χριστος ερχεται
- 43 **Niin syntyi kansassa eripuraisuutta hänen tähtensä.**
So there was a division among the people because of him.
σχισμα ουν εν τω οχλω εγενετο δι αυτον
- 44 **Ja muutamat heistä tahtoivat ottaa hänet kiinni. Mutta ei kukaan käynyt häneen käsiksi.**
And some of them had a desire to take him; but no man put hands on him.
τινες δε ηθελον εξ αυτων πιασαι αυτον αλλ ουδεις επεβαλεν επ αυτον τας χειρας
- 45 **Niin palvelijat palasivat ylipappien ja fariseusten luo, ja nämä sanoivat heille: "Miksi ette tuoneet häntä tänne?"**
Then the servants went back to the chief priests and Pharisees, who said to them, Why have you not got him with you?
ηλθον ουν οι υπηρεται προς τους αρχιερεις και φαρισαιους και ειπον αυτοις εκεινοι διατι ουκ ηγαγετε αυτον
- 46 **Palvelijat vastasivat: "Ei ole koskaan ihminen puhunut niin, kuin se mies puhuu".**
The servants made answer, No man ever said things like this man.
απεκριθησαν οι υπηρεται ουδεποτε ουτως ελαλησεν ανθρωπος ως ουτος ο ανθρωπος
- 47 **Niin fariseukset vastasivat heille: "Oletteko tekin eksytetyt?"**
Then the Pharisees said to them, Have you, like the others, been given false ideas?
απεκριθησαν ουν αυτοις οι φαρισαιοι μη και υμεις πεπλανησθε
- 48 **Onko kukaan hallitusmiehistä uskonut häneen tai kukaan fariseuksista?**
Have any of the rulers belief in him, or any one of the Pharisees?
μη τις εκ των αρχοντων επιστευσεν εις αυτον η εκ των φαρισαιων
- 49 **Mutta tuo kansa, joka ei lakia tunne, on kirottu."**
But these people who have no knowledge of the law are cursed.
αλλ ο οχλος ουτος ο μη γινωσκων τον νομον επικαταρατοι εισιν
- 50 **Niin Nikodeemus, joka ennen oli käynyt Jeesuksen luona ja joka oli yksi heistä, sanoi heille:**
Nicodemus--he who had come to Jesus before, being himself one of them--said to them,
λεγει νικοδημος προς αυτους ο ελθων νυκτος προς αυτον εις ων εξ αυτων
- 51 **"Tuomitseeko lakimme ketään, ennenkuin häntä on kuulusteltu ja saatu tietää, mitä hän on tehnyt?"**
Is a man judged by our law before it has given him a hearing and has knowledge of what he has done?
μη ο νομος ημων κρινει τον ανθρωπον εαν μη ακουση παρ αυτου προτερον και γνω τι ποιει
- 52 **He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Oletko sinäkin Galileasta? Tutki ja näe, ettei Galileasta nouse profeettaa."**
This was their answer: And do you come from Galilee? Make search and you will see that no prophet comes out of Galilee.
απεκριθησαν και ειπον αυτω μη και συ εκ της γαλιλαιας ει ερευνησον και ιδε οτι προφητης εκ της γαλιλαιας ουκ εγηγεραται

- 53 **Ja he menivät kukin kotiinsa.**
 [And every man went to his house;
 και επορευθη εκαστος εις τον οικον αυτου
- 1 **Mutta Jeesus meni Öljymäelle.**
 But Jesus went to the Mountain of Olives.
 ιησους δε επορευθη εις το ορος των ελαιων
- 2 **Ja varhain aamulla hän taas saapui pyhäkköön, ja kaikki kansa tuli hänen luoksensa; ja hän istuutui ja opetti heitä.**
 And early in the morning he came again into the Temple and all the people came to him and he was seated teaching them.
 ορθρου δε παλιν παρεγενετο εις το ιερον και πας ο λαος ηρχετο προς αυτον και καθισας εδιδασκεν αυτους
- 3 **Silloin kirjanoppineet ja fariseukset toivat hänen luoksensa aviorikoksesta kiinniotetun naisen, asettivat hänet keskelle**
 Now the scribes and Pharisees came, with a woman who had been taken in the act of sinning against the married relation;
 αγουσιν δε οι γραμματεις και οι φαρισαιοι προς αυτον γυναικα εν μοιχεια κατειλημμενην και στησαντες αυτην εν μεσω
- 4 **ja sanoivat Jeesukselle: "Opettaja, tämä nainen on tavattu itse teosta, aviorikosta tekemästä.**
 And putting her forward, they said to him, Master, this woman has been taken in the very act of sinning against the married relation.
 λεγουσιν αυτω διδασκαλε αυτη η γυνη κατειληφθη επαυτοφορω μοιχευομενη
- 5 **Ja Moses on laissa antanut meille käskyn, että tuommoiset on kivitettävä. Mitäs sinä sanot?"**
 Now in the law Moses gave directions that such women were to be stoned; what do you say about it?
 εν δε τω νομω μωσης ημιν ενετειλατο τας τοιαυτας λιθοβολεισθαι συ ουν τι λεγεις
- 6 **Mutta sen he sanoivat kiusaten häntä, päästäkseen häntä syyttämään. Silloin Jeesus kumartui alas ja kirjoitti sormellaan maahan.**
 They said this, testing him, so that they might have something against him. But Jesus, with his head bent down, made letters on the floor with his finger.
 τουτο δε ελεγον πειραζοντες αυτον ινα εχωσιν κατηγορειν αυτου ο δε ιησους καταω κυψας τω δακτυλω εγραφεν εις την γην
- 7 **Mutta kun he yhä edelleen kysyivät häneltä, ojensi hän itsensä ja sanoi heille: "Joka teistä on synniton, se heittäköön häntä ensimmäisenä kivellä".**
 But when they went on with their questions, he got up and said to them, Let him among you who is without sin be the first to send a stone at her.
 ως δε επεμενον ερωτωντες αυτον ανακυψας ειπεν προς αυτους ο αναμαρτητος υμων πρωτος τον λιθον επ αυτη βαλετω
- 8 **Ja taas hän kumartui alas ja kirjoitti maahan.**
 And again, with bent head, he made letters on the floor.
 και παλιν καταω κυψας εγραφεν εις την γην
- 9 **Kun he tämän kuulivat ja heidän omatuntonsa todisti heidät syyllisiksi, menivät he pois, toinen toisensa perästä, vanhimmista alkaen viimeisiin asti; ja siihen jäi ainoastaan Jeesus sekä nainen, joka seisoi hänen edessään.**
 And when his words came to their ears, they went out one by one, starting with the oldest even to the last, because they were conscious of what was in their hearts: and Jesus was there by himself with the woman before him.
 οι δε ακουσαντες και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι εξηρχοντο εις καθ εις αρξαμενοι απο των πρεσβυτερων εως των εσχατων και κατειληφθη μονος ο ιησους και η γυνη εν μεσω εστωσα
- 10 **Ja kun Jeesus ojensi itsensä eikä nähnyt ketään muuta kuin naisen, sanoi hän hänelle: "Nainen, missä ne ovat, sinun syyttäjäsi? Eikö kukaan ole sinua tuominut?"**
 Then Jesus got up, and seeing nobody but the woman, he said to her, Where are the men who said things against you? did no one give a decision against you?
 ανακυψας δε ο ιησους και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος ειπεν αυτη η γυνη που εισιν εκεινοι οι κατηγοροι σου ουδεις σε κατεκρινεν
- 11 **Hän vastasi: "Herra, ei kukaan". Niin Jeesus sanoi hänelle: "En minäkään sinua tuomitse; mene, äläkä tästedes enää syntiä tee".**
 And she said, No man, Lord. And Jesus said, And I do not give a decision against you: go, and never do wrong again.]
 η δε ειπεν ουδεις κυριε ειπεν δε αυτη ο ιησους ουδε εγω σε κατακρινω πορευου και μηκετι αμαρτανε
- 12 **Niin Jeesus taas puhui heille sanoen: "Minä olen maailman valkeus; joka minua seuraa, se ei pimeydessä vaella, vaan hänellä on oleva elämän valkeus".**
 Then again Jesus said to them, I am the light of the world; he who comes with me will not be walking in the dark but will have the light of life.
 παλιν ουν ο ιησους αυτοις ελαλησεν λεγων εγω ειμι το φως του κοσμου ο ακολουθον εμοι ου μη περιπατησει εν τη σκοτια αλλ εξει το φως της ζωης

- 13 Niin fariseukset sanoivat hänelle: "Sinä todistat itsestäsi; sinun todistuksesi ei ole pätevä".
So the Pharisees said to him, The witness you give is about yourself: your witness is not true.
ειπον ουν αυτοι οι φαρισαιοι συ περι σεαυτου μαρτυρεις η μαρτυρια σου ουκ εστιν αληθης
- 14 Jeesus vastasi ja sanoi heille: "Vaikka minä todistankin itsestäni, on todistukseni pätevä, sillä minä tiedän, mistä minä olen tullut ja mihin minä menen; mutta te ette tiedä, mistä minä tulen, ettekä, mihin minä menen.
Jesus said in answer, Even if I give witness about myself, my witness is true, because I have knowledge of where I came from and where I am going; but you have no knowledge of where I come from or of where I am going.
απεκριθη ιησους και ειπεν αυτοις καν εγω μαρτυρω περι εμαυτου αληθης εστιν η μαρτυρια μου οτι οίδα ποθεν ηλθον και που υπαγω υμεις δε ουκ οιδατε ποθεν ερχομαι και που υπαγω
- 15 Te tuomitsette lihan mukaan; minä en tuomitse ketään.
You are judging from what you see; I am judging no man.
υμεις κατα την σαρκα κρινετε εγω ου κρινω ουδενα
- 16 Ja vaikka minä tuomitsisinkin, niin minun tuomioni olisi oikea, sillä minä en ole yksinäni, vaan minä ja hän, joka on minut lähettänyt.
Even if I am judging, my decision is right, because I am not by myself--with me is the Father who sent me.
και εαν κρινω δε εγω η κρισις η εμη αληθης εστιν οτι μονος ουκ εμι αλλ. εγω και ο πεμψας με πατηρ
- 17 Onhan teidän laissannekin kirjoitettuna, että kahden ihmisen todistus on pätevä.
Even in your law it is said that the witness of two men is true.
και εν τω νομο δε τω υμετερω γεγραπται οτι δυο ανθρωπων η μαρτυρια αληθης εστιν
- 18 Minä olen se, joka todistan itsestäni, ja minusta todistaa myös Isä, joka on minut lähettänyt."
I give witness about myself and the Father who sent me gives witness about me.
εγω εμι ο μαρτυρων περι εμαυτου και μαρτυρει περι εμου ο πεμψας με πατηρ
- 19 Niin he sanoivat hänelle: "Missä sinun isäsi on?" Jeesus vastasi: "Te ette tunne minua ettekä minun Isääni; jos te tuntisitte minut, niin te tuntisitte myös minun Isäni".
Then they said to him, Where is your Father? Jesus said in answer, You have no knowledge of me or of my Father: if you had knowledge of me you would have knowledge of my Father.
ελεγον ουν αυτοι που εστιν ο πατηρ σου απεκριθη ο ιησους ουτε εμε οιδατε ουτε τον πατερα μου ει εμε ηδαιτε και τον πατερα μου ηδαιτε αν
- 20 Nämä sanat Jeesus puhui uhriarkun ääressä, opettaessaan pyhäkössä; eikä kukaan ottanut häntä kiinni, sillä hänen hetkensä ei ollut vielä tullut.
Jesus said these words in the place where the offerings were stored, while he was teaching in the Temple: but no man took him because his time was still to come.
ταυτα τα ρηματα ελαλησεν ο ιησους εν τω γαζοφυλακιω διδασκων εν τω ιερω και ουδεις επισεν αυτον οτι ουπω εληλυθει η ωρα αυτου
- 21 Niin Jeesus taas sanoi heille: "Minä menen pois, ja te etsitte minua, ja te kuolette syntiinne. Mihin minä menen, sinne te ette voi tulla."
Then he said to them again, I am going away and you will be looking for me, but death will overtake you in your sins. It is not possible for you to come where I am going.
ειπεν ουν παλιν αυτοις ο ιησους εγω υπαγω και ζητησετε με και εν τη αμαρτια υμων αποθανεισθε οπου εγω υπαγω υμεις ου δυνασθε ελθειν
- 22 Niin juutalaiset sanoivat: "Ei kai hän aikone tappaa itseänsä, koska sanoo: 'Mihin minä menen, sinne te ette voi tulla'?"
So the Jews said, Will he take his life? Is that why he says, Where I go it is not possible for you to come?
ελεγον ουν οι ιουδαιοι μητι αποκτενει εαυτον οτι λεγει οπου εγω υπαγω υμεις ου δυνασθε ελθειν
- 23 Ja hän sanoi heille: "Te olette alhaalta, minä olen ylhäältä; te olette tästä maailmasta, minä en ole tästä maailmasta.
And he said to them, You are of the earth; I am from heaven: you are of this world; I am not of this world.
και ειπεν αυτοις υμεις εκ των κατω εστε εγω εκ των ανω εμι υμεις εκ του κοσμου τουτου εστε εγω ουκ εμι εκ του κοσμου τουτου
- 24 Sentähden minä sanoin teille, että te kuolette synteihinne; sillä ellette usko minua siksi, joka minä olen, niin te kuolette synteihinne."
For this reason I said to you that death will overtake you in your sins: for if you have not faith that I am he, death will come to you while you are in your sins.
ειπον ουν υμιν οτι αποθανεισθε εν ταις αμαρτιας υμων εαν γαρ μη πιστευσητε οτι εγω εμι αποθανεισθε εν ταις αμαρτιας υμων
- 25 Niin he sanoivat hänelle: "Kuka sinä olet?" Jeesus sanoi heille: "Juuri se, mitä minä puhunkin teille.
Then they said to him, Who are you? Jesus said, What I said to you from the first.
ελεγον ουν αυτοι συ τις ει και ειπεν αυτοις ο ιησους την αρχην ο τι και λαλω υμιν

- 26 Paljon on minulla teistä puhuttavaa ja teissä tuomittavaa; mutta hän, joka on minut lähettänyt, on totinen, ja minkä minä olen kuullut häneltä, sen minä puhun maailman kuulla."
I have much to say about you and against you: but he who sent me is true and what he has said to me I say to the world.
πολλα εχω περι υμων λαλειν και κρινειν αλλ ο πεμψας με αληθης εστιν καγω α ηκουσα παρ αυτου ταυτα λεγω εις τον κοσμον
- 27 Mutta he eivät ymmärtäneet, että hän puhui heille Isästä.
They did not see that his words were about the Father.
ουκ εγνωσαν οτι τον πατερα αυτοις ελεγεν
- 28 Niin Jeesus sanoi heille: "Kun olette ylentäneet Ihmisen Pojan, silloin te ymmärrätte, että minä olen se, joka minä olen, ja etten minä itsestäni tee mitään, vaan puhun tätä sen mukaan, kuin minun Isäni on minulle opettanut.
So Jesus said, When the Son of man has been lifted up by you, then it will be clear to you who I am, and that I do nothing of myself, but say as the Father gave me teaching.
ειπεν ουν αυτοις ο ιησους οταν υψωση τον υιον του ανθρωπου τοτε γνωσεσθε οτι εγω ειμι και απ εμαυτου ποιω ουδεν αλλα καθως εδιδαξεν με ο πατηρ μου ταυτα λαλω
- 29 Ja hän, joka on minut lähettänyt, on minun kanssani; hän ei ole jättänyt minua yksinäni, koska minä aina teen sitä, mikä hänelle on otollista."
He who sent me is with me; he has not gone from me, because at all times I do the things which are pleasing to him.
και ο πεμψας με μετ εμου εστιν ουκ αφηκεν με μονον ο πατηρ οτι εγω τα αρεστα αυτω ποιω παντοτε
- 30 Kun hän näin puhui, uskoivat monet häneen.
When he said this a number came to have faith in him.
ταυτα αυτου λαλουντος πολλοι επιστευσαν εις αυτον
- 31 Niin Jeesus sanoi niille juutalaisille, jotka uskoivat häneen: "Jos te pysytte minun sanassani, niin te totisesti olette minun opetuslapsiani;
Then Jesus said to the Jews who had faith in him, If you keep my word, then you are truly my disciples;
ελεγεν ουν ο ιησους προς τους πεπιστευκοτας αυτω ιουδαιους εαν υμεις μεινητε εν τω λογω τω εμο αληθως μαθηται μου εστε
- 32 ja te tulette tuntemaan totuuden, ja totuus on tekevä teidät vapaiksi".
And you will have knowledge of what is true, and that will make you free.
και γνωσεσθε την αληθειαν και η αληθεια ελευθερωσει υμας
- 33 He vastasivat hänelle: "Me olemme Aabrahamin jälkeläisiä emmekä ole koskaan olleet kenenkään orjia. Kuinka sinä sitten sanot: "Te tulette vapaiksi"?"
They said to him in answer, We are Abraham's seed and have never been any man's servant: why do you say, You will become free?
απεκριθησαν αυτω σπερμα αβρααμ εσμεν και ουδενι δεδουλευκαμεν ποποτε πως συ λεγεις οτι ελευθεροι γενησεσθε
- 34 Jeesus vastasi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: jokainen, joka tekee syntiä, on synnin orja.
And this was the answer Jesus gave them: Truly I say to you, Everyone who does evil is the servant of sin.
απεκριθη αυτοις ο ιησους αμην αμην λεγω υμιν οτι πας ο ποιων την αμαρτιαν δουλος εστιν της αμαρτιας
- 35 Mutta orja ei pysy talossa iäti; Poika pysyy iäti.
Now the servant does not go on living in the house for ever, but the son does.
ο δε δουλος ου μενει εν τη οικια εις τον αιωνα ο υιος μενει εις τον αιωνα
- 36 Jos siis Poika tekee teidät vapaiksi, niin te tulette todellisesti vapaiksi.
If then the son makes you free, you will be truly free.
εαν ουν ο υιος υμας ελευθερωση οντως ελευθεροι εσεσθε
- 37 Minä tiedän, että te olette Aabrahamin jälkeläisiä; mutta te tavoittelette minua tappaaksenne, koska minun sanani ei saa tilaa teissä.
I am conscious that you are Abraham's seed; but you have a desire to put me to death because my word has no place in you.
οιδα οτι σπερμα αβρααμ εστε αλλα ζητειτε με αποκτειναι οτι ο λογος ο εμος ου χωρει εν υμιν
- 38 Minä puhun, mitä minä olen nähnyt Isäni tykönä; niin tekin teette, mitä olette kuulleet omalta isältänne."
I say the things which I have seen in my Father's house: and you do the things which come to you from your father's house.
εγω ο εωρακα παρα τω πατρι μου λαλω και υμεις ουν ο εωρακατε παρα τω πατρι υμων ποιειτε

- 39 He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Aabraham on meidän isämme". Jeesus sanoi heille: "Jos olisitte Aabrahamin lapsia, niin te tekisitte Aabrahamin tekoja.
In answer they said to him, Our father is Abraham. Jesus said to them, If you were Abraham's children you would do what Abraham did.
απεκριθησαν και ειπον αυτω ο πατηρ ημων αβρααμ εστιν λεγει αυτοις ο ιησους ει τεκνα του αβρααμ ητε τα εργα του αβρααμ ποιειτε αν
- 40 Mutta nyt te tavoittelette minua tappaaksenne, miestä, joka on puhunut teille totuuden, jonka hän on kuullut Jumalalta. Niin ei Aabraham tehnyt.
But now you have a desire to put me to death, a man who has said to you what is true, as I had it from God: Abraham did not do that.
νυν δε ζητειτε με αποκτειναι ανθρωπον ος την αληθειαν υμιν λελαληκα ην ηκουσα παρα του θεου τουτου αβρααμ ουκ εποιησεν
- 41 Te teette isänne tekoja." He sanoivat hänelle: "Me emme ole aviorikoksesta syntyneitä; meillä on yksi Isä, Jumala".
You are doing the works of your father. They said to him, We are true sons of Abraham; we have one Father, who is God.
υμεις ποιειτε τα εργα του πατρος υμων ειπον ουν αυτω ημεις εκ πορνειας ου γεγεννημεθα ενα πατερα εχομεν τον θεον
- 42 Jeesus sanoi heille: "Jos Jumala olisi teidän Isänne, niin te rakastaisitte minua, sillä minä olen Jumalasta lähtenyt ja tullut; en minä ole itsestäni tullut, vaan hän on minut lähettänyt.
Jesus said to them, If God was your Father you would have love for me, because it was from God I came and am here. I did not come of myself, but he sent me.
ειπεν ουν αυτοις ο ιησους ει ο θεος πατηρ υμων ην ηγαπατε αν εμε εγω γαρ εκ του θεου εξηλθον και ηκω ουδε γαρ απ εμαντου εηλυθα αλλ εκεινος με απεστειλεν
- 43 Minkätähden te ette ymmärrä minun puhettani? Sentähden, että te ette kärsi kuulla minun sanaani.
Why are my words not clear to you? It is because your ears are shut to my teaching.
διατι την λαλιαν την εμην ου γνωσκετε οτι ου δυνασθε ακουειν τον λογον τον εμον
- 44 Te olette isästä perkeleestä, ja isänne himoja te tahdotte noudattaa. Hän on ollut murhaaja alusta asti, ja totuudessa hän ei pysy, koska hänessä ei totuutta ole. Kun hän puhuu valhetta, niin hän puhuu omaansa, sillä hän on valhettelija ja sen isä.
You are the children of your father the Evil One and it is your pleasure to do his desires. From the first he was a taker of life; and he did not go in the true way because there is no true thing in him. When he says what is false, it is natural to him, for he is false and the father of what is false.
υμεις εκ πατρος του διαβολου εστε και τας επιθυμιας του πατρος υμων θελετε ποιειν εκεινος ανθρωποκτονος ην απ αρχης και εν τη αληθεια ουχ εστηκεν οτι ουκ εστιν αληθεια εν αυτω οταν λαλη το ψευδος εκ των ιδιων λαλει οτι ψευστης εστιν και ο πατηρ αυτου
- 45 Mutta minua te ette usko, sentähden että minä sanon totuuden.
But because I say what is true, you have no belief in me.
εγω δε οτι την αληθειαν λεγω ου πιστευετε μοι
- 46 Kuka teistä voi näyttää minut sypääksi syntiin? Jos minä totuutta puhun, miksi ette minua usko?
Which of you is able truly to say that I am a sinner? If I say what is true, why have you no belief in me?
τις εξ υμων ελεγχει με περι αμαρτιας ει δε αληθειαν λεγω διατι υμεις ου πιστευετε μοι
- 47 Joka on Jumalasta, se kuulee Jumalan sanat. Sentähden te ette kuule, koska ette ole Jumalasta."
He who is a child of God gives ear to the words of God: your ears are not open to them because you are not from God.
ο ων εκ του θεου τα ρηματα του θεου ακουει δια τουτου υμεις ουκ ακουετε οτι εκ του θεου ουκ εστε
- 48 Niin juutalaiset vastasivat ja sanoivat hänelle: "Emmekö ole oikeassa, kun sanomme, että sinä olet samarialainen ja että sinussa on riivaaja?"
The Jews said to him in answer, Are we not right in saying that you are of Samaria and have an evil spirit?
απεκριθησαν ουν οι ιουδαιοι και ειπον αυτω ου καλως λεγομεν ημεις οτι σαμαρειτης ει συ και δαιμονιον εχεις
- 49 Jeesus vastasi: "Minussa ei ole riivaajaa, vaan minä kunnioitan Isääni, ja te häpäisette minua.
And this was the answer of Jesus: I have not an evil spirit; but I give honour to my Father and you do not give honour to me.
απεκριθη ιησους εγω δαιμονιον ουκ εχω αλλα τιμω τον πατερα μου και υμεις ατιμαζετε με
- 50 Mutta minä en etsi omaa kunniaani; yksi on, joka etsii ja tuomitsee.
I, however, am not in search of glory for myself: there is One who is searching for it and he is judge.
εγω δε ου ζητω την δοξαν μου εστιν ο ζητων και κρινων
- 51 Totisesti, totisesti minä sanon teille: jos joku pitää minun sanani, hän ei ikinä näe kuolemaa."
Truly I say to you, If a man keeps my word he will never see death.
αμην αμην λεγω υμιν εαν τις τον λογον τον εμον τηρηση θανατον ου μη θεωρηση εις τον αιωνα

- 52 Juutalaiset sanoivat hänelle: "Nyt me ymmärrämme, että sinussa on riivaaja. Aabraham on kuollut ja profeetat, ja sinä sanot: 'Jos joku pitää minun sanani, hän ei ikinä maista kuolemaa'.
The Jews said to him, Now we are certain that you have an evil spirit. Abraham is dead, and the prophets are dead; and you say, If a man keeps my word he will never see death.
ειπον ουν αυτοι οι ιουδαιοι νυν εγνωκαμεν οτι δαιμονιον εχεις αβρααμ απεθανεν και οι προφηται και συ λεγεις εαν τις τον λογον μου τηρηση ου μη γευσεται θανατου εις τον αιωνα
- 53 Oletko sinä suurempi kuin isämme Aabraham, joka on kuollut? Ja profeetat ovat kuolleet; keneksi sinä itsesi teet?"
Are you greater than our father Abraham, who is dead? and the prophets are dead: who do you say that you are?
μη συ μειζων ει του πατρος ημων αβρααμ οστις απεθανεν και οι προφηται απεθανον τινα σεαυτον συ ποιεις
- 54 Jeesus vastasi: "Jos minä itse itselleni otan kunnian, niin minun kunniani ei ole mitään. Minun Isäni on se, joka minulle kunnian antaa, hän, josta te sanotte: 'Hän on meidän Jumalamme',
Jesus said in answer, If I take glory for myself, my glory is nothing: it is my Father who gives me glory, of whom you say that he is your God.
απεκριθη ιησους εαν εγω δοξαζω εμαυτον η δοξα μου ουδεν εστιν εστιν ο πατηρ μου ο δοξαζων με ον υμεις λεγετε οτι θεος υμων εστιν
- 55 ettekä tunne häntä; mutta minä tunnen hänet. Ja jos sanoisin, etten tunne häntä, niin minä olisin valhettelija niinkuin tekin; mutta minä tunnen hänet ja pidän hänen sanansa.
You have no knowledge of him, but I have knowledge of him; and if I said I have no knowledge of him I would be talking falsely like you: but I have full knowledge of him, and I keep his word.
και ουκ εγνωκατε αυτον εγω δε οίδα αυτον και εαν ειπω οτι ουκ οίδα αυτον εσομαι ομοιος υμων ψευστης αλλ οίδα αυτον και τον λογον αυτου τηρω
- 56 Aabraham, teidän isänne, riemuitsi siitä, että hän oli näkevä minun päiväni; ja hän näki sen ja iloitsi."
Your father Abraham was full of joy at the hope of seeing my day: he saw it and was glad.
αβρααμ ο πατηρ υμων ηγαλλιασατο ινα ιδη την ημεραν την εμην και ειδεν και εχαρη
- 57 Niin juutalaiset sanoivat hänelle: "Et ole vielä viidenkymmenen vuoden vanha, ja olet nähnyt Aabrahamin!"
Then the Jews said to him, You are not fifty years old; have you seen Abraham?
ειπον ουν οι ιουδαιοι προς αυτον πεντηκοντα ετη ουπω εχεις και αβρααμ εωρακας
- 58 Jeesus sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: ennenkuin Aabraham syntyi, olen minä ollut".
Jesus said to them, Truly I say to you, Before Abraham came into being, I am.
ειπεν αυτοις ο ιησους αμην αμην λεγω υμιν πριν αβρααμ γενεσθαι εγω ειμι
- 59 Silloin he poimivat kiviä heittääkseen häntä niillä; mutta Jeesus lymysi ja lähti pyhäköstä.
So they took up stones to send at him: but Jesus got secretly out of their way and went out of the Temple.
ηραν ουν λιθους ινα βαλωσιν επ αυτον ιησους δε εκρυβη και εξηλθεν εκ του ιερου διελθων δια μεσου αυτων και παρηγεν ουτως
- 1 Ja ohi kulkiessaan hän näki miehen, joka syntymästään saakka oli ollut sokea.
And when he went on his way, he saw a man blind from birth.
και παραγον ειδεν ανθρωπον τυφλον εκ γενετης
- 2 Ja hänen opetuslapsensa kysyivät häneltä sanoen: "Rabbi, kuka teki syntiä, tämäkö vai hänen vanhempansa, että hänen piti sokeana syntymän?"
And his disciples put a question to him, saying, Master, was it because of this man's sin, or the sin of his father and mother, that he has been blind from birth?
και ηρωτησαν αυτον οι μαθηται αυτου λεγοντες ραββι τις ημαρτεν ουτος η οι γονεις αυτου ινα τυφλος γεννηθη
- 3 Jeesus vastasi: "Ei tämä tehnyt syntiä eivätkä hänen vanhempansa, vaan Jumalan tekojen piti tuleman hänessä julki.
Jesus said in answer, It was not because of his sin, or because of his father's or mother's; it was so that the works of God might be seen openly in him.
απεκριθη ο ιησους ουτε ουτος ημαρτεν ουτε οι γονεις αυτου αλλ ινα φανερωθη τα εργα του θεου εν αυτο
- 4 Niin kauan kuin päivä on, tulee meidän tehdä hänen tekojansa, joka on minut lähettänyt; tulee yö, jolloin ei kukaan voi työtä tehdä.
While it is day we have to do the works of him who sent me: the night comes when no work may be done.
εμε δει εργαζεσθαι τα εργα του πεμψαντος με εως ημερα εστιν ερχεται νυξ οτε ουδεις δυναται εργαζεσθαι
- 5 Niin kauan kuin minä maailmassa olen, olen minä maailman valkeus."
As long as I am in the world, I am the light of the world.
οταν εν τω κοσμω ω φως ειμι του κοσμου
- 6 Tämän sanottuaan hän sylki maahan ja teki syljestä tahtaan ja sively tahtaan hänen silmilleen
Having said these words, he put earth, mixed with water from his mouth, on the man's eyes,
ταυτα ειπων επτυσεν χαμαι και εποησεν πηλον εκ του πτυσματος και επεχρισεν τον πηλον επι τους οφθαλμους του τυφλου

- 7 ja sanoi hänelle: "Mene ja peseydy Siloan lammikossa" - se on käännettyinä: lähetetty. - Niin hän meni ja peseytyi ja palasi näkevänsä.
And said to him, Go and make yourself clean in the bath of Siloam (the sense of the name is, Sent). So he went away and, after washing, came back able to see.
και ειπεν αυτω υπαγε νιψαι εις την κολυμβηθραν του σιλωαμ ο ερμηνευεται απεσταλμενος απηλθεν ουν και ενιψατο και ηλθεν βλεπων
- 8 Silloin naapurit ja ne, jotka ennen olivat nähneet hänet kerjääjänä, sanoivat: "Eikö tämä ole se, joka istui ja kerjäsi?"
Then the neighbours and others who had seen him before in the street, with his hand out for money, said, Is not this the man who got money from people?
οι ουν γειτονες και οι θεωρουντες αυτον το προτερον οτι τυφλος ην ελεγον ουχ ουτος εστιν ο καθημενος και προσαιτων
- 9 Toiset sanoivat: "Hän se on", toiset sanoivat: "Ei ole, vaan hän on hänen näköisensä". Hän itse sanoi: "Minä se olen".
Some said, It is he: others said, No, but he is like him. He said, I am he.
αλλοι ελεγον οτι ουτος εστιν αλλοι δε οτι ομοιος αυτω εστιν εκεινος ελεγεν οτι εγω ειμι
- 10 Niin he sanoivat hänelle: "Miten sinun silmäsi ovat auenneet?"
So they said to him, How then were your eyes made open?
ελεγον ουν αυτω πως ανεωχθησαν σου οι οφθαλμοι
- 11 Hän vastasi: "Se mies, jota kutsutaan Jeesukseksi, teki tahtaan ja voiteli minun silmäni ja sanoi minulle: 'Mene ja peseydy Siloan lammikossa'; niin minä menin ja peseydyin ja sain näköni".
His answer was: The man who is named Jesus put earth mixed with water on my eyes, and said to me, Go and make yourself clean in Siloam: so I went away and, after washing, am now able to see.
απεκριθη εκεινος και ειπεν ανθρωπος λεγομενος ιησους πηλον εποιησεν και επεχρισεν μου τους οφθαλμους και ειπεν μοι υπαγε εις την κολυμβηθραν του σιλωαμ και νιψαι απελθων δε και νιψαμενος ανεβλεψα
- 12 He sanoivat hänelle: "Missä hän on?" Hän vastasi: "En tiedä".
And they said to him, Where is he? His answer was: I have no knowledge.
ειπον ουν αυτω που εστιν εκεινος λεγει ουκ οιδα
- 13 Niin he veivät hänet, joka ennen oli ollut sokea, fariseusten luo.
They took him before the Pharisees--this man who had been blind.
αγουσιν αυτον προς τους φαρισαιους τον ποτε τυφλον
- 14 Ja se päivä, jona Jeesus teki tahtaan ja avasi hänen silmänsä, oli sapatti.
Now the day on which the earth was mixed by Jesus and the man's eyes were made open was the Sabbath.
ην δε σαββατον οτε τον πηλον εποιησεν ο ιησους και ανεωξεν αυτου τους οφθαλμους
- 15 Niin myöskin fariseukset kysyivät häntä, miten hän oli saanut näkönsä. Ja hän sanoi heille: "Hän siveli tahtaan minun silmilleni, ja minä peseydyin, ja nyt minä näen".
So the Pharisees put more questions to him about how his eyes had been made open. And he said to them, He put earth on my eyes, and I had a wash and am able to see.
παλιν ουν ηρωτων αυτον και οι φαρισαιοι πως ανεβλεψεν ο δε ειπεν αυτοις πηλον επεθηκεν επι τους οφθαλμους μου και ενιψαμην και βλεπω
- 16 Niin muutamat fariseuksista sanoivat: "Se mies ei ole Jumalasta, koska hän ei pidä sapattia". Toiset sanoivat: "Kuinka voi syntinen ihminen tehdä senkaltaisia tunnustekoja?" Ja he olivat keskenänsä eri mieltä.
Then some of the Pharisees said, That man has not come from God, for he does not keep the Sabbath. Others said, How is it possible for a sinner to do such signs? So there was a division among them.
ελεγον ουν εκ των φαρισαιων τινες ουτος ο ανθρωπος ουκ εστιν παρα του θεου οτι το σαββατον ου τηρει αλλοι ελεγον πως δυναται ανθρωπος αμαρτωλος τοιαυτα σημεια ποιειν και σχισμα ην εν αυτοις
- 17 Niin he taas sanoivat sokealle: "Mitä sinä sanot hänestä, koska hän avasi sinun silmäsi?" Ja hän sanoi: "Hän on profeetta".
Again they said to the blind man, What have you to say about him for opening your eyes? And he said, He is a prophet.
λεγουσιν τω τυφλω παλιν συ τι λεγεις περι αυτου οτι ηνοιξεν σου τους οφθαλμους ο δε ειπεν οτι προφητης εστιν
- 18 Mutta juutalaiset eivät uskoneet hänestä, että hän oli ollut sokea ja saanut näkönsä, ennenkuin kutsuivat sen näkönsä saaneen vanhemmat
Now the Jews had no belief in the statement that he had been blind and was now able to see, till they sent for the father and mother of the man whose eyes had been made open, ουκ επιστευσαν ουν οι ιουδαιοι περι αυτου οτι τυφλος ην και ανεβλεψεν εως ουτου εφωνησαν τους γονεις αυτου του αναβλεψαντος

- 19 ja kysyivät heiltä sanoen: "Onko tämä teidän poikanne, jonka sanotte sokeana syntyneen? Kuinka hän sitten nyt näkee?"
 And put the question to them, saying, Is this your son, of whom you say that he was blind at birth? how is it then that he is now able to see?
 και ηρωτησαν αυτους λεγοντες ουτος εστιν ο υιος υμων ον υμεις λεγετε οτι τυφλος εγεννηθη πως ουν αρτι βλεπει
- 20 Hänen vanhempansa vastasivat ja sanoivat: "Me tiedämme, että tämä on meidän poikamme ja että hän on sokeana syntynyt;
 In answer his father and mother said, We are certain that this is our son and that he was blind at birth:
 απεκριθησαν αυτοις οι γονεις αυτου και ειπον οιδαμεν οτι ουτος εστιν ο υιος ημων και οτι τυφλος εγεννηθη
- 21 mutta kuinka hän nyt näkee, emme tiedä; emme myöskään tiedä, kuka on avannut hänen silmänsä. Kysykää häneltä; hänellä on kyllin ikää, puhukoon itse puolestansa."
 But how it is he is now able to see, or who made his eyes open, we are not able to say: put the question to him; he is old enough to give an answer for himself.
 πως δε νυν βλεπει ουκ οιδαμεν η τις ηνοιξεν αυτου τους οφθαλμους ημεις ουκ οιδαμεν αυτος ηλικιαν εχει αυτον ερωτησατε αυτος περι αυτου λαλησει
- 22 Näin hänen vanhempansa sanoivat, koska pelkäsivät juutalaisia. Sillä juutalaiset olivat jo sopineet keskenään, että se, joka tunnusti hänet Kristukseksi, oli erotettava synagoogasta.
 They said this because of their fear of the Jews: for the Jews had come to an agreement that if any man said that Jesus was the Christ he would be put out of the Synagogue.
 ταυτα ειπον οι γονεις αυτου οτι εφοβουντο τους ιουδαιους ηδη γαρ συνετεθειντο οι ιουδαιοι ινα εαν τις αυτον ομολογησει χριστον αποσυναγωγος γενηται
- 23 Sentähden hänen vanhempansa sanoivat: "Hänellä on kyllin ikää, kysykää häneltä".
 That was the reason why they said, He is old enough; put the question to him.
 δια τουτο οι γονεις αυτου ειπον οτι ηλικιαν εχει αυτον ερωτησατε
- 24 Niin he kutsuivat toistamiseen miehen, joka oli ollut sokea, ja sanoivat hänelle: "Anna kunnia Jumalalle; me tiedämme, että se mies on syntinen".
 So they sent a second time for the man who had been blind and they said to him, Give glory to God: it is clear to us that this man is a sinner.
 εφωνησαν ουν εκ δευτερου τον ανθρωπον ος ην τυφλος και ειπον αυτω δοξ δοξαν τω θεω ημεις οιδαμεν οτι ο ανθρωπος ουτος αμαρτωλος εστιν
- 25 Hän vastasi: "Onko hän syntinen, sitä en tiedä; sen vain tiedän, että minä, joka olin sokea, nyt näen".
 He said in answer, I have no knowledge if he is a sinner or not, but one thing I am certain about; I was blind, and now I see.
 απεκριθη ουν εκεινος και ειπεν ει αμαρτωλος εστιν ουκ οίδα εν οίδα οτι τυφλος ον αρτι βλεπω
- 26 Niin he sanoivat hänelle: "Mitä hän sinulle teki? Miten hän avasi sinun silmäsi?"
 Then they said to him, What did he do to you? how did he give you the use of your eyes?
 ειπον δε αυτω παλιν τι εποιησεν σοι πως ηνοιξεν σου τους οφθαλμους
- 27 Hän vastasi heille: "Johan minä teille sanoin, etkä te kuulleet. Miksi taas tahdotte sitä kuulla? Tahdotteko tekin ruveta hänen opetuslapsiksensa?"
 His answer was: I have said it before, but your ears were shut: why would you have me say it again? is it your desire to become his disciples?
 απεκριθη αυτοις ειπον υμιν ηδη και ουκ ηκουσατε τι παλιν θελετε ακουειν μη και υμεις θελετε αυτου μαθηται γενεσθαι
- 28 Niin he herjasivat häntä ja sanoivat: "Sinä olet hänen opetuslapsensa, mutta me olemme Mooseksen opetuslapsia.
 And they were angry with him and said, You are his disciple, but we are disciples of Moses.
 ελοιδορησαν ουν αυτον και ειπον συ ει μαθητης εκεινου ημεις δε του μοσεως εσμεν μαθηται
- 29 Me tiedämme Jumalan puhuneen Moosekselle, mutta mistä tämä on, sitä emme tiedä."
 We are certain that God gave his word to Moses: but as for this man, we have no knowledge where he comes from.
 ημεις οιδαμεν οτι μοση λελαληκεν ο θεος τουτον δε ουκ οιδαμεν ποθεν εστιν
- 30 Mies vastasi ja sanoi heille: "Sehän tässä on ihmeellistä, että te ette tiedä, mistä hän on, ja kuitenkin hän on avannut minun silmäni.
 The man said in answer, Why, here is a strange thing! You have no knowledge where he comes from though he gave me the use of my eyes.
 απεκριθη ο ανθρωπος και ειπεν αυτοις εν γαρ τουτω θαυμαστον εστιν οτι υμεις ουκ οιδατε ποθεν εστιν και ανεωξεν μου τους οφθαλμους
- 31 Me tiedämme, ettei Jumala kuule syntisiä; vaan joka on jumalaapelkääväinen ja tekee hänen tahtonsa, sitä hän kuulee.
 We have knowledge that God does not give ear to sinners, but if any man is a worshipper of God and does his pleasure, to him God's ears are open.
 οιδαμεν δε οτι αμαρτωλων ο θεος ουκ ακουει αλλ εαν τις θεοσεβης η και το θελημα αυτου ποιη τουτου ακουει
- 32 Ei ole maailman alusta kuultu, että kukaan on avannut sokeana syntyneen silmät.
 In all the years nobody has ever before seen the eyes of a man blind from birth made open.
 εκ του αιωνος ουκ ηκουσθη οτι ηνοιξεν τις οφθαλμους τυφλου γεγεννημενου

- 33 Jos hän ei olisi Jumalasta, ei hän voisi mitään tehdä."
If this man did not come from God he would be unable to do anything.
ει μη ην ουτος παρα θεου ουκ ηδυνατο ποιειν ουδεν
- 34 He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Sinä olet kokonaan synneissä syntynyt, ja sinä tahdot opettaa meitä!" Ja he ajoivat hänet ulos.
Their answer was: You came to birth through sin; do you make yourself our teacher? And they put him out of the Synagogue.
απεκριθησαν και ειπον αυτω εν αμαρτιας συ εγεννηθης ολος και συ διδασκεις ημας και εξεβαλον αυτον εξω
- 35 Ja Jeesus sai kuulla heidän ajaneen hänet ulos; ja hänet tavatessaan hän sanoi hänelle: "Uskotko sinä Jumalan Poikaan?"
It came to the ears of Jesus that they had put him out, and meeting him he said, Have you faith in the Son of man?
ηκουσεν ο ιησους οτι εξεβαλον αυτον εξω και ευρων αυτον ειπεν αυτω συ πιστευεις εις τον υιον του θεου
- 36 Hän vastasi ja sanoi: "Herra, kuka hän on, että minä häneen uskoisin?"
He said in answer, And who is he, Lord? Say, so that I may have faith in him.
απεκριθη εκεινος και ειπεν τις εστιν κυριε ινα πιστευσω εις αυτον
- 37 Jeesus sanoi hänelle: "Sinä olet hänet nähnyt, ja hän on se, joka sinun kanssasi puhuu".
Jesus said to him, You have seen him; it is he who is talking to you.
ειπεν δε αυτω ο ιησους και εωρακας αυτον και ο λαλων μετα σου εκεινος εστιν
- 38 Niin hän sanoi: "Herra, minä uskon"; ja hän kumartaen rukoili häntä.
And he said, Lord, I have faith. And he gave him worship.
ο δε εφη πιστεω κυριε και προσεκυνησεν αυτω
- 39 Ja Jeesus sanoi: "Tuomioksi minä olen tullut tähän maailmaan, että ne, jotka eivät näe, näkisivät, ja ne, jotka näkevät, tulisivat sokeiksi".
And Jesus said, I came into this world to be a judge, so that those who do not see may see, and those who see may become blind.
και ειπεν ο ιησους εις κριμα εγω εις τον κοσμον τουτον ηλθον ινα οι μη βλεποντες βλεπωσιν και οι βλεποντες τυφλοι γενωνται
- 40 Ja muutamat fariseukset, jotka olivat siinä häntä lähellä, kuulivat tämän ja sanoivat hänelle: "Olemmeko mekin sokeat?"
These words came to the ears of the Pharisees who were with him and they said to him, Are we, then, blind?
και ηκουσαν εκ των φαρισαιων ταυτα οι οντες μετ αυτου και ειπον αυτω μη και ημεις τυφλοι εσμεν
- 41 Jeesus sanoi heille: "Jos te olisitte sokeat, ei teillä olisi syntiä; mutta nyt te sanotte: 'Me näemme'; sentähden teidän syntinne pysyy".
Jesus said to them, If you were blind you would have no sin; but now that you say, We see; your sin is there still.
ειπεν αυτοις ο ιησους ει τυφλοι ητε ουκ αν ειχετε αμαρτιαν νυν δε λεγετε οτι βλεπομεν η ουν αμαρτια υμων μενει
- 1 "Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka ei mene ovesta lammastarhaan, vaan nousee sinne muualta, se on varas ja ryöväri.
Truly I say to you, He who does not go through the door into the place where the sheep are kept, but gets in by some other way, is a thief and an outlaw.
αμην αμην λεγω υμιν ο μη εισερχομενος δια της θυρας εις την αυλην των προβατων αλλα αναβαινων αλλαχοθεν εκεινος κλεπτης εστιν και ληστης
- 2 Mutta joka menee ovesta sisälle, se on lammasten paimen.
He who goes in by the door is the keeper of the sheep.
ο δε εισερχομενος δια της θυρας ποιμην εστιν των προβατων
- 3 Hänelle ovenvartija avaa, ja lampaat kuulevat hänen ääntänsä; ja hän kutsuu omat lampaansa nimeltä ja vie heidät ulos.
The porter lets him in; and the sheep give ear to his voice; he says over the names of the sheep, and takes them out.
τουτου ο θυρωρος ανοιγει και τα προβατα της φωνης αυτου ακουει και τα ιδια προβατα καλει κατ ονομα και εξαγει αυτα
- 4 Ja laskettuahan kaikki omansa ulos hän kulkee niiden edellä, ja lampaat seuraavat häntä, sillä ne tuntevat hänen äänensä.
When he has got them all out, he goes before them, and the sheep go after him, for they have knowledge of his voice.
και οταν τα ιδια προβατα εκβαλη εμπροσθεν αυτων πορευεται και τα προβατα αυτω ακολουθει οτι οιδασιν την φωνην αυτου
- 5 Mutta vierasta ne eivät seuraa, vaan pakenevat häntä, koska eivät tunne vierasten ääntä."
They will not go after another who is not their keeper, but will go from him in flight, because his voice is strange to them.
αλλοτριω δε ου μη ακολουθησωσιν αλλα φευξονται απ αυτου οτι ουκ οιδασιν των αλλοτριων την φωνην

- 6 Tämän kuvauksen Jeesus puhui heille; mutta he eivät ymmärtäneet, mitä hänen puheensa tarkoitti.
In this Jesus was teaching them in the form of a story: but what he said was not clear to them.
ταυτην την παροιμιαν ειπεν αυτοις ο ιησους εκεινοι δε ουκ εγνωσαν τινα ην α ελαλει αυτοις
- 7 Niin Jeesus vielä sanoi heille: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: minä olen lammasten ovi.
So Jesus said again, Truly I say to you, I am the door of the sheep.
ειπεν ουν παλιν αυτοις ο ιησους αμην αμην λεγω υμιν οτι εγω ειμι η θυρα των προβατων
- 8 Kaikki, jotka ovat tulleet ennen minua, ovat varkaita ja ryöväreitä; mutta lampaat eivät ole heitä kuulleet.
All who came before me are thieves and outlaws: but the sheep did not give ear to them.
παντες οσοι προ εμου ηλθον κλεπται εισιν και λησται αλλ ουκ ηκουσαν αυτων τα προβατα
- 9 Minä olen ovi; jos joku minun kauttani menee sisälle, niin hän pelastuu, ja hän on käyvä sisälle ja käyvä ulos ja löytävä laitumen.
I am the door: if any man goes in through me he will have salvation, and will go in and go out, and will get food.
εγω ειμι η θυρα δι εμου εαν τις εισελθη σωθησεται και εισελευσεται και εξελευσεται και νομην ευρησει
- 10 Varas ei tule muuta kuin varastamaan ja tappamaan ja tuhoamaan. Minä olen tullut, että heillä olisi elämä ja olisi yltäkülläisyys.
The thief comes only to take the sheep and to put them to death: he comes for their destruction: I have come so that they may have life and have it in greater measure.
ο κλεπτης ουκ ερχεται ει μη ινα κλεψη και θυση και απολεση εγω ηλθον ινα ζωην εχωσιν και περισσον εχωσιν
- 11 Minä olen se hyvä paimen. Hyvä paimen antaa henkensä lammasten edestä.
I am the good keeper of sheep: the good keeper gives his life for the sheep.
εγω ειμι ο ποιμην ο καλος ο ποιμην ο καλος την ψυχην αυτου τιθισιν υπερ των προβατων
- 12 Mutta palkkalinainen, joka ei ole paimen ja jonka omia lampaat eivät ole, kun hän näkee suden tulevan, niin hän jättää lampaat ja pakenee; ja susi ryöstää ja hajottaa ne.
He who is a servant, and not the keeper or the owner of the sheep, sees the wolf coming and goes in flight, away from the sheep; and the wolf comes down on them and sends them in all directions:
ο μισθωτος δε και ουκ ων ποιμην ου ουκ εισιν τα προβατα ιδια θεωρει τον λυκον ερχομενον και αφιησιν τα προβατα και φευγει και ο λυκος αρπαζει αυτα και σκορπιζει τα προβατα
- 13 Hän pakenee, sillä hän on palkattu eikä välitä lampaista.
Because he is a servant he has no interest in the sheep.
ο δε μισθωτος φευγει οτι μισθωτος εστιν και ου μελει αυτω περι των προβατων
- 14 Minä olen se hyvä paimen, ja minä tunnen omani, ja minun omani tuntevat minut,
I am the good keeper; I have knowledge of my sheep, and they have knowledge of me,
εγω ειμι ο ποιμην ο καλος και γνωσκω τα εμα και γνωσκομαι υπο των εμων
- 15 niinkuin Isä tuntee minut ja minä tunnen Isän; ja minä annan henkeni lammasten edestä.
Even as the Father has knowledge of me and I of the Father; and I am giving my life for the sheep.
καθως γνωσκει με ο πατηρ καγω γνωσκω τον πατερα και την ψυχην μου τιθημι υπερ των προβατων
- 16 Minulla on myös muita lampaita, jotka eivät ole tästä lammastarhasta; myös niitä tulee minun johdattaa, ja ne saavat kuulla minun ääneni, ja on oleva yksi lauma ja yksi paimen.
And I have other sheep which are not of this field: I will be their guide in the same way, and they will give ear to my voice, so there will be one flock and one keeper.
και αλλα προβατα εχω α ουκ εστιν εκ της αυλης ταυτης κακεινα με δει αγαγειν και της φωνης μου ακουσουσιν και γενησεται μια ποιμνη εις ποιμην
- 17 Sentähden Isä minua rakastaa, koska minä annan henkeni, että minä sen jälleen ottaisin.
For this reason am I loved by the Father, because I give up my life so that I may take it again.
δια τουτο ο πατηρ με αγαπα οτι εγω τιθημι την ψυχην μου ινα παλιν λαβω αυτην
- 18 Ei kukaan sitä minulta ota, vaan minä annan sen itsestäni. Minulla on valta antaa se, ja minulla on valta ottaa se jälleen; sen käskyn minä olen saanut Isältäni."
No one takes it away from me; I give it up of myself. I have power to give it up, and I have power to take it again. These orders I have from my Father.
ουδεις αιρει αυτην απ εμου αλλ εγω τιθημι αυτην απ εμαυτου εξουσιαν εχω θειναι αυτην και εξουσιαν εχω παλιν λαβειν αυτην ταυτην την εντολην ελαβον παρα του πατρος μου

- 19 Niin syntyi taas erimielisyys juutalaisten kesken näiden sanain tähden.
There was a division again among the Jews because of these words.
σχισμα ουν παλιν εγενετο εν τοις ιουδαιοις δια τους λογους τουτους
- 20 Ja useat heistä sanoivat: "Hänessä on riivaaja, ja hän on järjiltään; mitä te häntä kuuntelette?"
And a number of them said, He has an evil spirit and is out of his mind; why do you give ear to him?
ελεγον δε πολλοι εξ αυτων δαιμονιον εχει και μαινεται τι αυτου ακουετε
- 21 Toiset sanoivat: "Nämä eivät ole riivatun sanoja; eihän riivaaja voi avata sokeain silmiä?"
Others said, These are not the words of one who has an evil spirit. Is it possible for an evil spirit to make blind people see?
αλλοι ελεγον ταυτα τα ρηματα ουκ εστιν δαιμονιζομενου μη δαιμονιον δυναται τυφλων οφθαλμους ανοιγειν
- 22 Sitten oli tempelin vihkimisen muistojuhla Jerusalemissa, ja oli talvi.
Then came the feast of the opening of the Temple in Jerusalem: it was winter;
εγενετο δε τα εγκαινια εν τοις ιεροσολυμοις και χειμων ην
- 23 Ja Jeesus käyskeli pyhäkössä, Salomon pylväskäytävässä.
And Jesus was walking in the Temple, in Solomon's covered way.
και περιεπατει ο ιησους εν τω ιερω εν τη στοα του σολομωντος
- 24 Niin juutalaiset ympäröivät hänet ja sanoivat hänelle: "Kuinka kauan sinä pidät meidän mieltämme kiihdyksissä? Jos sinä olet Kristus, niin sano se meille suoraan."
Then the Jews came round him, saying, how long are you going to keep us in doubt? If you are the Christ, say so clearly.
εκυκλωσαν ουν αυτον οι ιουδαιοι και ελεγον αυτω εως ποτε την ψυχην ημων αιρεις ει συ ει ο χριστος ειπε ημιν παρηρησια
- 25 Jeesus vastasi heille: "Minä olen sanonut sen teille, ja te ette usko. Ne teot, joita minä teen Isäni nimessä, ne todistavat minusta.
Jesus said in answer, I have said it and you have no belief: the works which I do in my Father's name, these give witness about me.
απεκριθη αυτοις ο ιησους ειπον υμιν και ου πιστευετε τα εργα α εγω ποιω εν τω ονοματι του πατρος μου ταυτα μαρτυρει περι εμου
- 26 Mutta te ette usko, sillä te ette ole minun lampaitani.
But you have no belief because you are not of my sheep.
αλλ υμεις ου πιστευετε ου γαρ εστε εκ των προβατων των εμων καθως ειπον υμιν
- 27 Minun lampaani kuulevat minun ääntäni, ja minä tunnen ne, ja ne seuraavat minua.
My sheep give ear to my voice, and I have knowledge of them, and they come after me:
τα προβατα τα εμα της φωνης μου ακουει καγω γινωσκω αυτα και ακολουθουσιν μοι
- 28 Ja minä annan heille iankaikkisen elämän, ja he eivät ikinä huku, eikä kukaan ryöstä heitä minun kädestäni.
And I give them eternal life; they will never come to destruction, and no one will ever take them out of my hand.
καγω ζωην αιωνιον διδωμι αυτοις και ου μη απολωνται εις τον αιωνα και ουχ αρπασει τις αυτα εκ της χειρος μου
- 29 Minun Isäni, joka on heidät minulle antanut, on suurempi kaikkia, eikä kukaan voi ryöstää heitä minun Isäni kädestä.
That which my Father has given to me has more value than all; and no one is able to take anything out of the Father's hand.
ο πατηρ μου ος δεδωκεν μοι μειζον παντων εστιν και ουδεις δυναται αρπασειν εκ της χειρος του πατρος μου
- 30 Minä ja Isä olemme yhtä."
I and my Father are one.
εγω και ο πατηρ εν εσμεν
- 31 Niin juutalaiset ottivat taas kiviä maasta kivittääkseen hänet.
Then the Jews took up stones again to send at him.
εβαστασαν ουν παλιν λιθους οι ιουδαιοι ινα λιθασωσιν αυτον
- 32 Jeesus vastasi heille: "Minä olen näyttänyt teille monta hyvää tekoa, jotka ovat Isästä; mikä niistä on se, jonka tähden te tahdotte minut kivittää?"
Jesus said to them in answer, I have let you see a number of good works from the Father; for which of those works are you stoning me?
απεκριθη αυτοις ο ιησους πολλα καλα εργα εδειξα υμιν εκ του πατρος μου δια ποιον αυτων εργων λιθαζετε με

- 33 Juutalaiset vastasivat hänelle: "Hyvän teon tähden me emme sinua kivitä, vaan jumalanpilkan tähden, ja koska sinä, joka olet ihminen, teet itsesi Jumalaksi".
This was their answer: We are not stoning you for a good work but for evil words; because being a man you make yourself God.
απεκριθησαν αυτοι οι ιουδαιοι λεγοντες περι καλου εργου ου λιθαζομεν σε αλλα περι βλασφημιας και οτι συ ανθρωπος ων ποιεις σεαυτον θεον
- 34 Jeesus vastasi heille: "Eikö teidän laissanne ole kirjoitettuna: 'Minä sanoin: te olette jumalia'?"
In answer, Jesus said, Is there not a saying in your law, I said, You are gods?
απεκριθη αυτοις ο ιησους ουκ εστιν γεγραμμενον εν τω νομω υμων εγω ειπα θεοι εστε
- 35 Jos hän sanoo jumaliksi niitä, joille Jumalan sana tuli - ja Raamattu ei voi raueta tyhjiin -
If he said they were gods, to whom the word of God came (and the Writings may not be broken),
ει εκεινους ειπεν θεους προς ους ο λογος του θεου εγενετο και ου δυναται λυθηναι η γραφη
- 36 niin kuinka te sanotte sille, jonka Isä on pyhittänyt ja lähettänyt maailmaan: 'Sinä pilkkaat Jumalaa', sentähden että minä sanoin: 'Minä olen Jumalan Poika'?'
Do you say of him whom the Father made holy and sent into the world, Your words are evil; because I said, I am God's Son?
ον ο πατηρ ηγιασεν και απεστειλεν εις τον κοσμον υμεις λεγετε οτι βλασφημεις οτι ειπον υιος του θεου εμι
- 37 Jos minä en tee Isäni tekoja, älkää uskoko minua.
If I am not doing the works of my Father, do not have belief in me;
ει ου ποιω τα εργα του πατρος μου μη πιστευετε μοι
- 38 Mutta jos minä niitä teen, niin, vaikka ette uskoisikaan minua, uskokaa minun tekojani, että tulisitte tuntemaan ja ymmärtäisitte Isän olevan minussa ja minun olevan Isässä."
But if I am doing them, then have belief in the works even if you have no belief in me; so that you may see clearly and be certain that the Father is in me and I am in the Father.
ει δε ποιω καν εμοι μη πιστευητε τοις εργοις πιστευσατε ινα γνωτε και πιστευσητε οτι εν εμοι ο πατηρ καγω εν αυτο
- 39 Niin he taas tahtoivat ottaa hänet kiinni, mutta hän lähti pois heidän käsistänsä.
Then again they made an attempt to take him; but he got away from them.
εζητουν ουν παλιν αυτον πιασαι και εξηλθεν εκ της χειρος αυτων
- 40 Ja hän meni taas Jordanin tuolle puolelle siihen paikkaan, missä Johannes ensin kastoi, ja viipyi siellä.
And he went again to the other side of the Jordan, to the place where John first gave baptism; and he was there for a time.
και απηλθεν παλιν περαν του ιορδανου εις τον τοπον οπου ην ιωαννης το πρωτον βαπτιζων και εμεινεν εκει
- 41 Ja monet tulivat hänen tykönsä ja sanoivat: "Johannes ei tehnyt yhtäkään tunnustekoa; mutta kaikki, mitä Johannes sanoi tästä, on totta".
And a great number of people came to him, saying, John did no sign; but everything John said of this man was true.
και πολλοι ηλθον προς αυτον και ελεγον οτι ιωαννης μεν σημειον εποιησεν ουδεν παντα δε οσα ειπεν ιωαννης περι τουτου αληθη ην
- 42 Ja monet siellä uskoivat häneen.
And a number came to have faith in him there.
και επιστευσαν πολλοι εκει εις αυτον
- 1 Ja eräs mies, Lasarus, Betaniasta, Marian ja hänen sisarensa Martan kylästä, oli sairaana.
Now a certain man named Lazarus was ill; he was of Bethany, the town of Mary and her sister Martha.
ην δε τις ασθενων λαζαρος απο βηθανιας εκ της κωμης μαριας και μαρθας της αδελφης αυτης
- 2 Ja tämä Maria oli se, joka hajuvoiteella voiteli Herran ja pyyhki hiuksillaan hänen jalkansa; ja Lasarus, joka sairasti, oli hänen veljensä.
(The Mary whose brother Lazarus was ill, was the Mary who put perfumed oil on the Lord and made his feet dry with her hair.)
ην δε μαρια η αλειψασα τον κυριον μυρω και εκμαζασα τους ποδας αυτου ταις θριξιν αυτης ης ο αδελφος λαζαρος ησθενει
- 3 Niin sisaret lähettivät Jeesukselle tämän sanan: "Herra, katso, se, joka on sinulle rakas, sairastaa".
So the sisters sent to him, saying, Lord, your dear friend is ill.
απεστειλαν ουν αι αδελφαι προς αυτον λεγουσαι κυριε ιδε ον φιλεις ασθενει
- 4 Mutta sen kuultuaan Jeesus sanoi: "Ei tämä tauti ole kuolemaksi, vaan Jumalan kunniaksi, että Jumalan Poika sen kautta kirkastuisi".
When this came to his ears, Jesus said, The end of this disease is not death, but the glory of God, so that the Son of God may have glory because of it.
ακουσας δε ο ιησους ειπεν αυτη η ασθενεια ουκ εστιν προς θανατον αλλ υπερ της δοξης του θεου ινα δοξασθη ο υιος του θεου δι αυτης

- 5 Ja Jeesus rakasti Marttaa ja hänen sisartaan ja Lazarusta.
Now Jesus had love in his heart for Martha and her sister and Lazarus.
ηγαπα δε ο ιησους την μαρθαν και την αδελφην αυτης και τον λαζαρον
- 6 Kun hän siis kuuli hänen sairastavan, viipyi hän siinä paikassa, missä hän oli, vielä kaksi päivää;
So when the news came to him that Lazarus was ill, he did not go from the place where he was for two days.
ως ουν ηκουσεν οτι ασθenei tote μεν εμεινεν εν ω ην τοπω δυο ημερας
- 7 mutta niiden kuluttua hän sanoi opetuslapsilleen: "Menkäämme taas Juudeaan".
Then after that time he said to his disciples, Let us go into Judaea again.
επειτα μετα τουτο λεγει τοις μαθηταις αγωμεν εις την ιουδαιαν παλιν
- 8 Opetuslapset sanoivat hänelle: "Rabbi, äsken juutalaiset yrittivät kivittää sinut, ja taas sinä menet sinne!"
The disciples said to him, Master, the Jews were attempting only the other day to have you stoned, and are you going back there again?
λεγουσιν αυτω οι μαθηται ραββι νυν εζητουν σε λιθασαι οι ιουδαιοι και παλιν υπαγεις εκει
- 9 Jeesus vastasi: "Eikö päivässä ole kaksitoista hetkeä? Joka vaeltaa päivällä, se ei loukkaa itseänsä, sillä hän näkee tämän maailman valon.
Then Jesus said in answer, Are there not twelve hours in the day? A man may go about in the day without falling, because he sees the light of this world.
απεκριθη ο ιησους ουχι δωδεκα εισιν ωραι της ημερας εαν τις περιπατη εν τη ημερα ου προσκοπτει οτι το φως του κοσμου τουτου βλεπει
- 10 Mutta joka vaeltaa yöllä, se loukkaa itsensä, sillä ei hänessä ole valoa."
But if a man goes about in the night, he may have a fall because the light is not in him.
εαν δε τις περιπατη εν τη νυκτι προσκοπτει οτι το φως ουκ εστιν εν αυτω
- 11 Näin hän puhui, ja sitten hän sanoi heille: "Ystävämme Lazarus nukkuu, mutta minä menen herättämään hänet unesta".
These things said he: and after that he said to them, Lazarus our friend is at rest; but I go so that I may make him come out of his sleep.
ταυτα ειπεν και μετα τουτο λεγει αυτοις λαζαρος ο φιλος ημων κεκοιμηται αλλα πορευομαι ινα εξυπνισω αυτον
- 12 Niin opetuslapset sanoivat hänelle: "Herra, jos hän nukkuu, niin hän tulee terveeksi".
Then his disciples said to him, Lord, if he is resting he will get well.
ειπον ουν οι μαθηται αυτου κυριε ει κεκοιμηται σωθησεται
- 13 Mutta Jeesus puhui hänen kuolemastaan; he taas luulivat hänen puhuneen unessa-nukkumisesta.
Jesus, however, was talking of his death: but they had the idea that he was talking about taking rest in sleep.
ειρηκει δε ο ιησους περι του θανατου αυτου εκεινοι δε εδοξαν οτι περι της κοιμησεως του υπνου λεγει
- 14 Silloin Jeesus sanoi heille suoraan: "Lazarus on kuollut,
Then Jesus said to them clearly, Lazarus is dead.
τοτε ουν ειπεν αυτοις ο ιησους παρρησια λαζαρος απεθανεν
- 15 ja minä iloitsen teidän tähtenne siitä, etten ollut siellä, jotta te uskoisitte; mutta menkäämme hänen tykönsä".
And because of you I am glad I was not there, so that you may have faith; but let us go to him.
και χαιρω δι υμας ινα πιστευσητε οτι ουκ ημην εκει αλλ αγωμεν προς αυτον
- 16 Niin Tuomas, jota sanottiin Didymukseksi, sanoi toisille opetuslapsille: "Menkäämme mekin sinne, kuollaksemme hänen kanssansa".
Then Thomas, who was named Didymus, said to the other disciples, Let us go so that we may be with him in death.
ειπεν ουν θωμας ο λεγομενος διδυμος τοις συμμαθηταις αγωμεν και ημεις ινα αποθανωμεν μετ αυτου
- 17 Niin Jeesus tuli ja sai tietää, että hän jo neljä päivää oli ollut haudassa.
Now when Jesus came, he made the discovery that Lazarus had been put into the earth four days before.
ελθων ουν ο ιησους ευρεν αυτον τεσσαρας ημερας ηδη εχοντα εν τω μνημειω
- 18 Ja Betania oli lähellä Jerusalemia, noin viidentoista vakomitan päässä.
Now Bethany was near to Jerusalem, about two miles away;
ην δε η βηθανια εγγυς των ιεροσολυμων ως απο σταδιων δεκαπεντε

- 19 Ja useita juutalaisia oli tullut Martan ja Marian luokse lohduttamaan heitä heidän veljensä kuolemasta.
And a number of Jews had come to Martha and Mary to give them comfort about their brother.
και πολλοι εκ των ιουδαιων εληλυθεισαν προς τας περι μαρθαν και μαριαν ινα παραμυθησονται αυτας περι του αδελφου αυτων
- 20 Kun Martta kuuli, että Jeesus oli tulossa, meni hän häntä vastaan; mutta Maria istui kotona.
When Martha had the news that Jesus was on the way, she went out to him, but Mary did not go from the house.
η ουν μαρθα ως ηκουσεν οτι ο ιησους ερχεται υπηνητησεν αυτω μαρια δε εν τω οικω εκαθεζετο
- 21 Ja Martta sanoi Jeesukselle: "Herra, jos sinä olisit ollut täällä, niin minun veljeni ei olisi kuollut.
Then Martha said to Jesus, Lord, if you had been here my brother would not be dead.
ειπεν ουν η μαρθα προς τον ιησουν κυριε ει ης ωδε ο αδελφος μου ουκ αν ετεθνηκει
- 22 Mutta nytkin minä tiedän, että Jumala antaa sinulle kaiken, mitä sinä Jumalalta anot."
But I am certain that, even now, whatever request you make to God, God will give it to you.
αλλα και νυν οιδα οτι οσα αν αιτηση τον θεον δωσει σοι ο θεος
- 23 Jeesus sanoi hänelle: "Sinun veljesi on nouseva ylös".
Jesus said to her, Your brother will come to life again.
λεγει αυτη ο ιησους αναστησεται ο αδελφος σου
- 24 Martta sanoi hänelle: "Minä tiedän hänen nousevan ylös nousemuksessa, viimeisenä päivänä".
Martha said to him, I am certain that he will come to life again when all come back from the dead at the last day.
λεγει αυτω μαρθα οιδα οτι αναστησεται εν τη αναστασει εν τη εσχατη ημερα
- 25 Jeesus sanoi hänelle: "Minä olen ylös nousemus ja elämä; joka uskoo minuun, se elää, vaikka olisi kuollut.
Jesus said to her, I am myself that day and that life; he who has faith in me will have life even if he is dead;
ειπεν αυτη ο ιησους εγω ειμι η αναστασις και η ζωη ο πιστευων εις εμε καν αποθανη ζησεται
- 26 Eikä yksikään, joka elää ja uskoo minuun, ikinä kuole. Uskotko sen?"
And no one who is living and has faith in me will ever see death. Is this your faith?
και πας ο ζων και πιστευων εις εμε ου μη αποθανη εις τον αιωνα πιστευεις τουτο
- 27 Hän sanoi hänelle: "Uskon, Herra; minä uskon, että sinä olet Kristus, Jumalan Poika, se, joka oli tuleva maailmaan".
She said to him, Yes, Lord: my faith is that you are the Christ, the Son of God, who was to come into the world.
λεγει αυτω ναι κυριε εγω πεπιστευκα οτι συ ει ο χριστος ο υιος του θεου ο εις τον κοσμον ερχομενος
- 28 Ja tämän sanottuaan hän meni ja kutsui salaa sisarensa Marian sanoen: "Opettaja on täällä ja kutsuu sinua".
And having said this, she went away and said secretly to her sister Mary, The Master is here and has sent for you.
και ταυτα ειπουσα απηλθεν και εφονησεν μαριαν την αδελφην αυτης λαθρα ειπουσα ο διδασκαλος παρεστιν και φωνει σε
- 29 Kun Maria sen kuuli, nousi hän nopeasti ja meni hänen luoksensa.
And Mary, hearing this, got up quickly and went to him.
εκεινη ως ηκουσεν εγειρεται ταχυ και ερχεται προς αυτον
- 30 Mutta Jeesus ei ollut vielä saapunut kylään, vaan oli yhä siinä paikassa, missä Martta oli hänet kohdannut.
Now Jesus had not at this time come into the town, but was still in the place where Martha had seen him.
ουπω δε εληλυθει ο ιησους εις την κωμην αλλ ην εν τω τοπω οπου υπηνητησεν αυτω η μαρθα
- 31 Kun nyt juutalaiset, jotka olivat Marian kanssa huoneessa häntä lohduttamassa, näkivät hänen nopeasti nousevan ja lähtevän ulos, seurasivat he häntä, luullen hänen menevän haudalle, itkemään siellä.
Then the Jews who were with her in the house, comforting her, when they saw Mary get up quickly and go out, went after her in the belief that she was going to the place of the dead and would be weeping there.
οι ουν ιουδαιοι οι οντες μετ αυτης εν τη οικια και παραμυθουμενοι αυτην ιδοντες την μαριαν οτι ταχεως ανεστη και εξηλθεν ηκολουθησαν αυτη λεγοντες οτι υπαγει εις το μνημειον ινα κλαυση εκει

- 32 Kun siis Maria saapui sinne, missä Jeesus oli, ja näki hänet, lankesi hän hänen jalkojensa eteen ja sanoi hänelle: "Herra, jos sinä olisit ollut täällä, ei minun veljeni olisi kuollut".
When Mary came to where Jesus was and saw him, she went down at his feet, saying, Lord, if you had been here my brother would not be dead.
η ουν μαρια ως ηλθεν οπου ην ο ιησους ιδουσα αυτον επεσεν εις τους ποδας αυτου λεγουσα αυτω κυριε ει ης ωδε ουκ αν απεθανεν μου ο αδελφος
- 33 Kun Jeesus näki hänen itkevän ja hänen kanssaan tulleiden juutalaisten itkevän, joutui hän hengessään syvään liikutuksen valtaan ja vapisi;
And when Jesus saw her weeping, and saw the Jews weeping who came with her, his spirit was moved and he was troubled,
ιησους ουν ως ειδεν αυτην κλαιουσαν και τους συνελθοντας αυτη ιουδαιους κλαιοντας ενεβριμησατο τω πνευματι και εταραξεν εαυτον
- 34 ja hän sanoi: "Mihin te panitte hänet?" He sanoivat hänelle: "Herra, tule ja katso".
And said, Where have you put him? They said, Come and see, Lord.
και ειπεν που τεθεικατε αυτον λεγουσιν αυτω κυριε ερχου και ιδε
- 35 Ja Jeesus itki.
And Jesus himself was weeping.
εδακρυσεν ο ιησους
- 36 Niin juutalaiset sanoivat: "Katso, kuinka rakas hän oli hänelle!"
So the Jews said, See how dear he was to him!
ελεγον ουν οι ιουδαιοι ιδε πως εφιλει αυτον
- 37 Mutta muutamat heistä sanoivat: "Eikö hän, joka avasi sokean silmät, olisi voinut tehdä sitäkin, ettei tämä olisi kuollut?"
But some of them said, This man, who made open the eyes of the blind man, was he not able to keep his friend from death?
τινες δε εξ αυτων ειπον ουκ ηδυνατο ουτος ο ανοιξας τους οφθαλμους του τυφλου ποιησαι ινα και ουτος μη αποθανη
- 38 Niin Jeesus joutui taas liikutuksen valtaan ja meni haudalle; ja se oli luola, ja sen suulla oli kivi.
So Jesus, deeply troubled in heart, came to the place of the dead. It was a hole in the rock, and a stone was over the opening.
ιησους ουν παλιν εμβριωμενος εν εαυτω ερχεται εις το μνημιον ην δε σπηλαιον και λιθος επεκειτο επ αυτω
- 39 Jeesus sanoi: "Ottakaa kivi pois". Martha, kuolleen sisar, sanoi hänelle: "Herra, hän haisee jo, sillä hän on ollut haudassa neljättä päivää".
Jesus said, Take away the stone. Martha, the sister of him who was dead, said, Lord, by this time the body will be smelling, for he has been dead four days.
λεγει ο ιησους αρατε τον λιθον λεγει αυτω η αδελφη του τεθνηκοτος μαρθα κυριε ηδη οζει τεταρταιος γαρ εστιν
- 40 Jeesus sanoi hänelle: "Enkö minä sanonut sinulle, että jos uskoisit, niin sinä näkisit Jumalan kirkkauden?"
Jesus said to her, Did I not say to you that if you had faith you would see the glory of God?
λεγει αυτη ο ιησους ουκ ειπον σοι οτι εαν πιστευσης οψει την δοξαν του θεου
- 41 Niin he ottivat kiven pois. Ja Jeesus loi silmänsä ylös ja sanoi: "Isä, minä kiitän sinua, että olet minua kuullut.
So they took away the stone. And Jesus, looking up to heaven, said, Father, I give praise to you for hearing me.
ηραν ουν τον λιθον ου ην ο τεθνηκως κειμενος ο δε ιησους ηρην τους οφθαλμους ανω και ειπεν πατερ ευχαριστω σοι οτι ηκουσας μου
- 42 Minä kyllä tiesin, että sinä minua aina kuulet; mutta kansan tähden, joka seisoo tässä ympärillä, minä tämän sanon, että he uskoisivat sinun lähettäneen minut."
I was certain that your ears are at all times open to me, but I said it because of these who are here, so that they may see that you sent me.
εγω δε ηδην οτι παντοτε μου ακουεις αλλα δια τον οχλον τον περιεστωτα ειπον ινα πιστευσωσιν οτι συ με απεστειλας
- 43 Ja sen sanottuansa hän huusi suurella äänellä: "Lasarus, tule ulos!"
Then he said in a loud voice, Lazarus, come out!
και ταυτα ειπων φωνη μεγαλη εκραυγασεν λαζαρε δευρο εξω
- 44 Ja kuollut tuli ulos, jalat ja kädet siteisiin käärittynä, ja hänen kasvojensa ympärille oli käärittö hikiliina. Jeesus sanoi heille: "Päästäkää hänet ja antakaa hänen mennä".
And he who was dead came out, with linen bands folded tightly about his hands and feet, and a cloth about his face. Jesus said to them, Make him free and let him go.
και εξηλθεν ο τεθνηκως δεδεμενος τους ποδας και τας χειρας κειριαις και η οψις αυτου σουδαριω περιεδεδετο λεγει αυτοις ο ιησους λυσατε αυτον και αφετε υπαγειν
- 45 Niin useat juutalaisista, jotka olivat tulleet Marian luokse ja nähneet, mitä Jeesus teki, uskoivat häneen.
Then a number of the Jews who had come to Mary and had seen the things which Jesus did had belief in him.
πολλοι ουν εκ των ιουδαιων οι ελθοντες προς την μαριαν και θεασαμενοι α εποησεν ο ιησους επιστευσαν εις αυτον

- 46 **Mutta muutamat heistä menivät fariseusten luo ja puhuivat heille, mitä Jeesus oli tehnyt.**
But some of them went to the Pharisees with the news of what Jesus had done.
 τινες δε εξ αυτων απηλθον προς τους φαρισαιους και ειπον αυτοις α εποιησεν ο ιησους
- 47 **Niin ylipapit ja fariseukset kokosivat neuvoston ja sanoivat: "Mitä me teemme, sillä tuo mies tekee paljon tunnustekoja?**
Then the high priests and the Pharisees had a meeting and said, What are we doing? This man is doing a number of signs.
 συνηγαγον ουν οι αρχιερεις και οι φαρισαιοι συνεδριον και ελεγον τι ποιουμεν οτι ουτος ο ανθρωπος πολλα σημεια ποιει
- 48 **Jos annamme hänen näin olla, niin kaikki uskovat häneen, ja roomalaiset tulevat ja ottavat meiltä sekä maan että kansan."**
If we let him go on in this way, everybody will have belief in him and the Romans will come and take away our place and our nation.
 εαν αφωμεν αυτον ουτως παντες πιστευσουσιν εις αυτον και ελευσονται οι ρωμαιοι και αρουσιν ημων και τον τοπον και το εθνος
- 49 **Mutta eräs heistä, Kaifas, joka sinä vuonna oli ylimmäinen pappi, sanoi heille: "Te ette tiedä mitään**
But one of them, Caiaphas, who was high priest that year, said to them, You have no knowledge of anything;
 εις δε τις εξ αυτων καιαφας αρχιερευς ων του ενιαυτου εκεινου ειπεν αυτοις υμεις ουκ οιδατε ουδεν
- 50 **ettekä ajattele, että teille on parempi, että yksi ihminen kuolee kansan edestä, kuin että koko kansa hukkuu".**
You do not see that it is in your interest for one man to be put to death for the people, so that all the nation may not come to destruction.
 ουδε διαλογιζεσθε οτι συμφερει ημιν ινα εις ανθρωπος αποθανη υπερ του λαου και μη ολον το εθνος αποληται
- 51 **Mutta sitä hän ei sanonut itsestään, vaan koska hän oli sinä vuonna ylimmäinen pappi, hän ennusti, että Jeesus oli kuoleva kansan edestä,**
He did not say this of himself, but being the high priest that year he said, as a prophet, that Jesus would be put to death for the nation;
 τουτο δε αφ εαυτου ουκ ειπεν αλλα αρχιερευς ων του ενιαυτου εκεινου προεφητευσεν οτι εμελλεν ο ιησους αποθνησκειν υπερ του εθνους
- 52 **eikä ainoastaan tämän kansan edestä, vaan myös kootakseen yhdeksi hajalla olevat Jumalan lapset.**
And not for that nation only, but for the purpose of uniting in one body the children of God all over the world.
 και ουχ υπερ του εθνους μονον αλλ ινα και τα τεκνα του θεου τα διεσκορπισμενα συναγαγη εις εν
- 53 **Siitä päivästä lähtien oli heillä siis tehtynä päätös tappaa hänet.**
And from that day they took thought together how to put him to death.
 απ εκεινης ουν της ημερας συνεβουλευσαντο ινα αποκτεινωσιν αυτον
- 54 **Sentähden Jeesus ei enää vaeltanut julkisesti juutalaisten keskellä, vaan lähti sieltä lähellä erämaata olevaan paikkaan, Efraim nimiseen kaupunkiin; ja siellä hän oleskeli opetuslapsineen.**
So Jesus no longer went about publicly among the Jews, but went from there into the country near to the waste land, to a town named Ephraim, where he was for some time with the disciples.
 ιησους ουν ουκ ετι παρρησια περιπατει εν τοις ιουδαιοις αλλα απηλθεν εκειθεν εις την χωραν εγγυς της ερημου εις εφραιμ λεγομενην πολιν κακει διετριβεν μετα των μαθητων αυτου
- 55 **Mutta juutalaisten pääsiäinen oli lähellä, ja monet menivät maaseudulta ylös Jerusalemiin ennen pääsiäisjuhlaa, puhdistamaan itsensä.**
Now the Passover of the Jews was near, and numbers of people went up from the country to Jerusalem to make themselves clean before the Passover.
 ην δε εγγυς το πασχα των ιουδαιων και ανεβησαν πολλοι εις ιεροσολυμα εκ της χωρας προ του πασχα ινα αγνισωσιν εαυτους
- 56 **Ja he etsivät Jeesusta ja sanoivat toisilleen seisossaan pyhäkössä: "Mitä arvelette? Eikö hän tullekaan juhille?"**
They were looking for Jesus and saying to one another while they were in the Temple, What is your opinion? Will he not come to the feast?
 εζητουν ουν τον ιησουν και ελεγον μετ αλληλων εν τω ιερω εστηκοτες τι δοκει υμιν οτι ου μη ελθη εις την εορτην
- 57 **Mutta ylipapit ja fariseukset olivat antaneet käskyjä, että jos joku tietäisi, missä hän oli, hänen oli annettava se ilmi, jotta he ottaisivat hänet kiinni.**
Now the chief priests and the Pharisees had given orders that if anyone had knowledge where he was, he was to give them word, so that they might take him.
 δεδωκεισαν δε και οι αρχιερεις και οι φαρισαιοι εντολην ινα εαν τις γνω που εστιν μηνυση οπως πιασωσιν αυτον
- 1 **Kuusi päivää ennen pääsiäistä Jeesus saapui Betaniaan, jossa Lasarus asui, hän, jonka Jeesus oli herättänyt kuolleista.**
Then, six days before the Passover, Jesus came to Bethany where Lazarus was, whom Jesus had made to come back from the dead.
 ο ουν ιησους προ εξ ημερων του πασχα ηλθεν εις βηθανιαν οπου ην λαζαρος ο τεθνηκως ον ηγειρεν εκ νεκρων
- 2 **Siellä valmistettiin hänelle ateriala, ja Martta palveli, mutta Lasarus oli yksi niistä, jotka olivat aterialla hänen kanssaan.**
So they made him a meal there, and he was waited on by Martha, and Lazarus was among those who were seated with him at table.
 εποιησαν ουν αυτω δειπνον εκει και η μαρθα δικηκει ο δε λαζαρος εις ην των συνανακειμενων αυτω

- 3 Niin Maria otti nautan oikeata, kallisarvoista nardusvoidetta ja voiteli Jeesuksen jalat ja pyyhki ne hiuksillaan; ja huone tuli täyteen voiteen tuoksua.
Then Mary, taking a pound of perfumed oil of great value, put it on the feet of Jesus and made them dry with her hair: and the house became full of the smell of the perfume.
η ουν μαρια λαβουσα λιτραν μυρου ναρδου πιστικης πολυτιμου ηλειψεν τους ποδας του ιησου και εξεμαξεν ταις θριξιν αυτης τους ποδας αυτου η δε οικια επληρωθη εκ της οσμης του μυρου
- 4 Silloin sanoi yksi hänen opetuslapsistaan, Juudas Iskariot, joka oli hänet kavaltava:
But one of his disciples, Judas Iscariot (who was to give him up), said,
λεγει ουν εις εκ των μαθητων αυτου ιουδας σιμωνος ισκαριωτης ο μελλων αυτον παραδιδοναι
- 5 "Miksi ei tätä voidetta myyty kolmeensataan denariin ja niitä annettu köyhille?"
Why was not this perfume traded for three hundred pence, and the money given to the poor?
διατι τουτο το μυρον ουκ επραθη τριακοσιων δηναριων και εδοθη πτωχοις
- 6 Mutta tätä hän ei sanonut sentähden, että olisi pitänyt huolta köyhistä, vaan sentähden, että hän oli varas ja että hän rahakukkaron hoitajana otti itselleen, mitä siihen oli pantu.
(He said this, not because he had any love for the poor; but because he was a thief, and, having the money-bag, took for himself what was put into it.)
ειπεν δε τουτο ουχ οτι περι των πτωχων εμελεν αυτω αλλ οτι κλεπτης ην και το γλωσσοκομον ειχεν και τα βαλλομενα εβασταζεν
- 7 Niin Jeesus sanoi: "Anna hänen olla, että hän saisi toimittaa tämän minun hautaamispäiväni varalle.
Then Jesus said, Let her be. Let her keep what she has for the day of my death.
ειπεν ουν ο ιησους αφες αυτην εις την ημεραν του ενταφιασμου μου τετηρηκεν αυτο
- 8 Sillä köyhät teillä aina on keskuudessanne, mutta minua teillä ei ole aina."
The poor you have ever with you, but me you have not for ever.
τους πτωχους γαρ παντοτε εχετε μεθ εαυτων εμε δε ου παντοτε εχετε
- 9 Silloin suuri joukko juutalaisia sai tietää, että hän oli siellä; ja he menivät sinne, ei ainoastaan Jeesuksen tähden, vaan myöskin nähdäkseen Lasaruksen, jonka hän oli herättänyt kuolleista.
Then a great number of the Jews had news that he was there: and they came, not only because of Jesus, but so that they might see Lazarus who had been dead and to whom he had given life.
εγνω ουν οχλος πολυς εκ των ιουδαιων οτι εκει εστιν και ηλθον ου δια τον ιησουν μονον αλλ ινα και τον λαζαρον ιδωσιν ον ηγειρεν εκ νεκρων
- 10 Mutta ylipapit päättivät tappaa Lasaruksenkin,
Now there was talk among the chief priests of putting Lazarus to death;
εβουλευσαντο δε οι αρχιερεις ινα και τον λαζαρον αποκτεινωσιν
- 11 koska monet juutalaiset hänen tähtensä menivät sinne ja uskoivat Jeesukseen.
For because of him a great number of the Jews went away and had belief in Jesus.
οτι πολλοι δι αυτον υπηγον των ιουδαιων και επιστευον εις τον ιησουν
- 12 Seuraavana päivänä, kun suuri kansanjoukko, joka oli saapunut juhille, kuuli, että Jeesus oli tulossa Jerusalemiin,
The day after, a great number of people who were there for the feast, when they had the news that Jesus was coming to Jerusalem,
τη επαυριον οχλος πολυς ο ελθων εις την εορτην ακουσαντες οτι ερχεται ο ιησους εις ιεροσολυμα
- 13 ottivat he palmupuiden oksia ja menivät häntä vastaan ja huusivat: "Hoosianna, siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimeen, Israelin kuningas!"
Took branches of palm-trees and went out to him, crying, A blessing on him who comes in the name of the Lord, the King of Israel!
ελαβον τα βαια των φοινικων και εξηλθον εις υπαντησιν αυτω και εκραζον ωσαννα ευλογημενος ο ερχομενος εν ονοματι κυριου ο βασιλευς του ισραηλ
- 14 Ja saatuaan nuoren aasin Jeesus istui sen selkään, niinkuin kirjoitettu on:
And Jesus saw a young ass and took his seat on it; as the Writings say,
ευρων δε ο ιησους οναριον εκαθισεν επ αυτω καθως εστιν γεγραμμενον
- 15 "Älä pelkää, tytär Siion; katso, sinun kuninkaasi tulee istuen aasin varsan selässä".
Have no fear, daughter of Zion: see your King is coming, seated on a young ass.
μη φοβου θυγατερ σιων ιδου ο βασιλευς σου ερχεται καθημενος επι πωλον ονου

- 16 Tätä hänen opetuslapsensa eivät aluksi ymmärtäneet; mutta kun Jeesus oli kirkastettu, silloin he muistivat, että tämä oli hänestä kirjoitettu ja että he olivat tämän hänelle tehneet.
(These things were not clear to his disciples at first: but when Jesus had been lifted up into his glory, then it came to their minds that these things in the Writings were about him and that they had been done to him.)
ταυτα δε ουκ εγνωσαν οι μαθηται αυτου το πρωτον αλλ οτε εδοξασθη ο ιησους τοτε εμνησθησαν οτι ταυτα ην επ αυτω γεγραμμενα και ταυτα εποιησαν αυτω
- 17 Niin kansa, joka oli ollut hänen kanssansa, kun hän kutsui Lazaruksen haudasta ja herätti hänet kuolleista, todisti hänestä.
Now the people who were with him when his voice came to Lazarus in the place of the dead, and gave him life again, had been talking about it.
εμαρτυρει ουν ο οχλος ο ων μετ αυτου οτε τον λαζαρον εφωνησεν εκ του μνημειου και ηγειρεν αυτον εκ νεκρων
- 18 Sentähden kansa menikin häntä vastaan, koska he kuulivat, että hän oli tehnyt sen tunnusteen.
And that was the reason the people went out to him, because it had come to their ears that he had done this sign.
δια τουτου και υπηνητησεν αυτω ο οχλος οτι ηκουσεν τουτου αυτον πεποιηκεναι το σημειον
- 19 Niin fariseukset sanoivat keskenään: "Te näette, ettette saa mitään aikaan; katso, koko maailma juoksee hänen perässään".
Then the Pharisees said one to another, You see, you are unable to do anything: the world has gone after him.
οι ουν φαρισαιοι ειπον προς εαυτους θεωρειτε οτι ουκ ωφελειτε ουδεν ιδε ο κοσμος οπισω αυτου απηλθεν
- 20 Ja oli muutamia kreikkalaisia niiden joukosta, jotka tulivat ylös juhlaan rukoilemaan.
Now there were some Greeks among the people who had come up to give worship at the feast:
ησαν δε τινες ελληνες εκ των αναβαινοντων ινα προσκυνησωσιν εν τη εορτη
- 21 Nämä menivät Filippuksen luo, joka oli Galilean Beetsaidasta, ja pyysivät häntä sanoen: "Herra, me haluamme nähdä Jeesuksen".
They came to Philip, who was of Beth-saida in Galilee, and made a request, saying, Sir, we have a desire to see Jesus.
ουτοι ουν προσηλθον φιλιππω τω απο βηθσαιδα της γαλιλαιας και ηρωτων αυτον λεγοντες κυριε θελομεν τον ιησουν ιδειν
- 22 Filippus meni ja sanoi sen Andreaalle; Andreas ja Filippus menivät ja sanoivat Jeesukselle.
Philip went and gave word of it to Andrew; and Andrew went with Philip to Jesus.
ερχεται φιλιππος και λεγει τω ανδρεα και παλιν ανδρεας και φιλιππος λεγουσιν τω ιησου
- 23 Mutta Jeesus vastasi heille sanoen: "Hetki on tullut, että Ihmisen Poika kirkastetaan.
And Jesus said to them in answer, The hour of the glory of the Son of man has come.
ο δε ιησους απεκρινατο αυτοις λεγων εληλυθεν η ωρα ινα δοξασθη ο υιος του ανθρωπου
- 24 Totisesti, totisesti minä sanon teille: jos ei nisun jyvää putoa maahan ja kuole, niin se jää yksin; mutta jos se kuolee, niin se tuottaa paljon hedelmää.
Truly I say to you, If a seed of grain does not go into the earth and come to an end, it is still a seed and no more; but through its death it gives much fruit.
αμην αμην λεγω υμιν εαν μη ο κοκκος του σιτου πεσων εις την γην αποθανη αυτος μονος μενει εαν δε αποθανη πολυν καρπον φερει
- 25 Joka elämänsä rakastaa, kadottaa sen; mutta joka vihaa elämänsä tässä maailmassa, hän on säilyttävä sen iankaikkiseen elämään.
He who is in love with life will have it taken from him; and he who has no care for his life in this world will keep it for ever and ever.
ο φιλων την ψυχην αυτου απολεσει αυτην και ο μισων την ψυχην αυτου εν τω κοσμω τουτω εις ζων αιωνιον φυλαξει αυτην
- 26 Jos joku minua palvelee, seuratkoon hän minua; ja missä minä olen, siellä on myös minun palvelijani oleva. Ja jos joku minua palvelee, niin Isä on kunnioitava häntä.
If any man is my servant, let him come after me; and where I am, there will my servant be. If any man becomes my servant, my Father will give him honour.
εαν εμοι διακονη τις εμοι ακολουθειτω και οπου ειμι εγω εκει και ο διακονος ο εμος εσται και εαν τις εμοι διακονη τιμησει αυτον ο πατηρ
- 27 Nyt minun sieluni on järkytetty; ja mitä pitäisi minun sanoman? Isä, pelasta minut tästä hetkestä. Kuitenkin: sitä varten minä olen tähän hetkeen tullut.
Now is my soul troubled; and what am I to say? Father, keep me from this hour. No: for this purpose have I come to this hour.
νυν η ψυχη μου τεταρακται και τι ειπω πατερ σωσον με εκ της ωρας ταυτης αλλα δια τουτου ηλθον εις την ωραν ταυτην
- 28 Isä, kirkasta nimesi!" Niin taivaasta tuli ääni: "Minä olen sen kirkastanut, ja olen sen vielä kirkastava".
Father, give glory to your name. Then there came a voice out of heaven, saying, I have given it glory, and I will give it glory again.
πατερ δοξασον σου το ονομα ηλθεν ουν φωνη εκ του ουρανου και εδοξασα και παλιν δοξασω

- 29 Niin kansa, joka seisoi ja kuuli sen, sanoi ukkosen jylyiseen. Toiset sanoivat: "Häntä puhutteli enkeli".
Hearing the sound, a number of people who were there said that it was thunder: others said, An angel was talking to him.
ο ουν οχλος ο εστως και ακουσας ελεγεν βροντην γεγονεναι αλλοι ελεγον αγγελος αυτω λελαληκεν
- 30 Jeesus vastasi ja sanoi: "Ei tämä ääni tullut minun tähteni, vaan teidän tähtenne.
Jesus said in answer, This voice came not for me but for you.
απεκριθη ο ιησους και ειπεν ου δι εμε αυτη η φωνη γεγονεν αλλα δι υμας
- 31 Nyt käy tuomio tämän maailman ylitse; nyt tämän maailman ruhtinas pitää heitettämän ulos.
Now is this world to be judged: now will the ruler of this world be sent out.
νυν κρισις εστιν του κοσμου τουτου νυν ο αρχων του κοσμου τουτου εκβληθησεται εξω
- 32 Ja kun minut ylennetään maasta, niin minä vedän kaikki tyköni."
And I, if I am lifted up from the earth, will make all men come to me.
καγω εαν υψωθω εκ της γης παντας ελकुσω προς εμαυτον
- 33 Mutta sen hän sanoi antaen tietää, minkäkaltaisella kuolemalla hän oli kuoleva.
(This he said, pointing to the sort of death he would have.)
τουτο δε ελεγεν σημειων ποιω θανατω ημελλεν αποθησκειν
- 34 Kansa vastasi hänelle: "Me olemme laista kuulleet, että Kristus pysyy iankaikkisesti; kuinka sinä sitten sanot, että Ihmisen Poika pitää ylennettämän? Kuka on se Ihmisen Poika?"
Then the people in answer said to him, The law says that the Christ will have life without end: how say you then that it is necessary for the Son of man to be lifted up? Who is this Son of man?
απεκριθη αυτω ο οχλος ημεις ηκουσαμεν εκ του νομου οτι ο χριστος μενει εις τον αιωνα και πως συ λεγεις οτι δει υψωθηναι τον υιον του ανθρωπου τις εστιν ουτος ο υιος του ανθρωπου
- 35 Niin Jeesus sanoi heille: "Vielä vähän aikaa valkeus on teidän keskuudessanne. Vaeltakaa, niin kauan kuin teillä valkeus on, ettei pimeys saisi teitä valtaansa. Joka pimeässä vaeltaa, se ei tiedä, mihin hän menee.
Jesus said to them, For a little time longer the light will be among you; while you have the light go on walking in it, so that the dark may not overtake you: one walking in the dark has no knowledge of where he is going.
ειπεν ουν αυτοις ο ιησους ετι μικρον χρονον το φως μεθ υμων εστιν περιπατειτε εως το φως εχετε ινα μη σκοτια υμας καταλαβη και ο περιπατων εν τη σκοτια ουκ οιδεν που υπαγει
- 36 Niin kauan kuin teillä valkeus on, uskokaa valkeuteen, että te valkeuden lapsiksi tulisitte." Tämän Jeesus puhui ja meni pois ja kätkeytyi heiltä.
In so far as you have the light, put your faith in the light so that you may become sons of light. With these words Jesus went away and for a time was not seen again by them.
εως το φως εχετε πιστευετε εις το φως ινα υιοι φωτος γενησθε ταυτα ελαλησεν ο ιησους και απελθων εκρυβη απ αυτων
- 37 Ja vaikka hän oli tehnyt niin monta tunnustekoa heidän nähtensä, eivät he uskoneet häneen,
But though he had done such a number of signs before them, they still had no belief in him:
τουσαντα δε αυτου σημεια πεποιηκοτος εμπροσθεν αυτων ουκ επιστευον εις αυτον
- 38 että kävisi toteen profeetta Esaiaan sana, jonka hän on sanonut: "Herra, kuka uskoo meidän saarnamme, ja kenelle Herran käsivarsi ilmoitetaan?"
So that the words of the prophet Isaiah might come true, when he said, Lord, who has any belief in our preaching? and the arm of the Lord, to whom has it been unveiled?
ινα ο λογος ησαιου του προφητου πληρωθη ον ειπεν κυριε τις επιστευσεν τη ακοη ημων και ο βραχιων κυριου τινη απεκαλυφθη
- 39 Sentähden he eivät voineet uskoa, koska Esaias on vielä sanonut:
For this reason they were unable to have belief, because Isaiah said again,
δια τουτο ουκ ηδυναντο πιστευειν οτι παλιν ειπεν ησαιας
- 40 "Hän on sokaissut heidän silmänsä ja paaduttanut heidän sydämensä, että he eivät näkisi silmillään eivätkä ymmärtäisi sydämellään eivätkä kääntyisi ja etten minä heitä parantaisi".
He has made their eyes blind, and their hearts hard; for fear that they might see with their eyes and get knowledge with their hearts, and be changed, and I might make them well.
τετυφλωκεν αυτων τους οφθαλμους και πεπωρωκεν αυτων την καρδια ινα μη ιδωσιν τοις οφθαλμοις και νοησωσιν τη καρδια και επιστραφωσιν και ιασωμαι αυτους
- 41 Tämän Esaias sanoi, kun hän näki hänen kirkkautensa ja puhui hänestä.
(Isaiah said these words because he saw his glory. His words were about him.)
ταυτα ειπεν ησαιας οτε ειδεν την δοξαν αυτου και ελαλησεν περι αυτου

- 42 Kuitenkin useat hallitusmiehistäkin uskoivat häneen, mutta fariseusten tähden he eivät sitä tunnustaneet, etteivät joutuisi synagoogasta erotetuiksi.
 However, a number even of the rulers had belief in him, but because of the Pharisees they did not say so openly for fear that they might be shut out from the Synagogue:
 ομως μεντοι και εκ των αρχωντων πολλοι πιστευσαν εις αυτον αλλα δια τους φαρισαιους ουχ ωμολογουν ινα μη αποσυναγωγοι γενωνται
- 43 Sillä he rakastivat ihmiskunniää enemmän kuin Jumalan kunniää.
 For the praise of men was dearer to them than the approval of God.
 ηγαπησαν γαρ την δοξαν των ανθρωπων μαλλον ηπερ την δοξαν του θεου
- 44 Mutta Jeesus huusi ja sanoi: "Joka uskoo minuun, se ei usko minuun, vaan häneen, joka on minut lähettänyt.
 Then Jesus said with a loud voice, He who has faith in me, has faith not in me, but in him who sent me.
 ιησους δε εκραξεν και ειπεν ο πιστευων εις εμε ου πιστευει εις εμε αλλ εις τον πεμψαντα με
- 45 Ja joka näkee minut, näkee hänet, joka on minut lähettänyt.
 And he who sees me, sees him who sent me.
 και ο θεωρων εμε θεωρει τον πεμψαντα με
- 46 Minä olen tullut valkeudeksi maailmaan, ettei yksikään, joka minuun uskoo, jäisi pimeyteen.
 I have come as a light into the world, so that no one who has faith in me will go on living in the dark.
 εγω φως εις τον κοσμον εληλυθα ινα πας ο πιστευων εις εμε εν τη σκοτια μη μεινη
- 47 Ja jos joku kuulee minun sanani eikä niitä noudata, niin häntä en minä tuomitse; sillä en minä ole tullut maailmaa tuomitsemaan, vaan pelastamaan maailman.
 And if any man gives ear to my words and does not keep them, I am not his judge: I did not come to be judge of the world but to give salvation to the world.
 και εαν τις μου ακουση των ρηματων και μη πιστευση εγω ου κρινω αυτον ου γαρ ηλθον ινα κρινω τον κοσμον αλλ ινα σωσω τον κοσμον
- 48 Joka katsoo minut ylen eikä ota vastaan minun sanojani, hänellä on tuomitsijansa: se sana, jonka minä olen puhunut, se on tuomitseva hänet viimeisenä päivänä.
 He who puts me on one side and does not take my words to heart, is not without a judge: the word which I have said will be his judge on the last day.
 ο αθετων εμε και μη λαμβανων τα ρηματα μου εχει τον κρινοντα αυτον ο λογος ον ελαλησα εκεινος κρινει αυτον εν τη εσχατη ημερα
- 49 Sillä en minä itsestäni ole puhunut, vaan Isä, joka on minut lähettänyt, on itse antanut minulle käskyn, mitä minun pitää sanoman ja mitä puhuman.
 For I have not said it on my authority, but the Father who sent me gave me orders what to say and how to say it.
 οτι εγω εξ εμαντου ουκ ελαλησα αλλ ο πεμψας με πατηρ αυτος μοι εντολην εδωκεν τι ειπω και τι λαλησω
- 50 Ja minä tiedän, että hänen käskynsä on iankaikkinen elämä. Sentähden, minkä minä puhun, sen minä puhun niin, kuin Isä on minulle sanonut."
 And I have knowledge that his order is eternal life: so that the things which I say, I say them even as the Father says them to me.
 και οιδα οτι η εντολη αυτου ζωη αιωνιος εστιν α ουν λαλω εγω καθως ειρηκεν μοι ο πατηρ ουτως λαλω
- 1 Mutta ennen pääsiäisjuhlaa, kun Jeesus tiesi hetkensä tulleen, että hän oli siirtyvä tästä maailmasta Isän tykö, niin hän, joka oli rakastanut omiansa, jotka maailmassa olivat, osoitti heille rakkautta loppuun asti.
 Now before the feast of the Passover, it was clear to Jesus that the time had come for him to go away from this world to the Father. Having once had love for those in the world who were his, his love for them went on to the end.
 προ δε της εορτης του πασχα ειδως ο ιησους οτι εληλυθεν αυτου η ωρα ινα μεταβη εκ του κοσμου τουτου προς τον πατερα αγαπησας τους ιδιους τους εν τω κοσμο εις τελος ηγαπησεν αυτους
- 2 Ja ehtoollisella oltaessa, kun perkele jo oli pannut Juudas Iskariotin, Simonin pojan, sydämeen, että hän kavaltaisi Jeesuksen,
 So while a meal was going on, the Evil One having now put it into the heart of Judas Iscariot, Simon's son, to be false to him,
 και δειπνου γενομενου του διαβολου ηδη βεβληκοτος εις την καρδιαν ιουδα σιμωνος ισκαριωτου ινα αυτον παραδω
- 3 niin Jeesus, tietäen, että Isä oli antanut kaikki hänen käsiinsä ja että hän oli lähtenyt Jumalan tyköä ja oli menevä Jumalan tykö,
 Jesus, being conscious that the Father had put everything into his hands, and that he came from God and was going to God,
 ειδως ο ιησους οτι παντα δεδωκεν αυτω ο πατηρ εις τας χειρας και οτι απο θεου εξηλθεν και προς τον θεον υπαγει
- 4 nousi ehtoolliselta ja riisui vaippansa, otti liinavaatteen ja vyötti sillä itsensä.
 Got up from table, put off his robe and took a cloth and put it round him.
 εγειρεται εκ του δειπνου και τιθησιν τα ιματια και λαβων λεντιον διεζωσεν εαυτον

- 5 Sitten hän kaatoi vettä pesumaljaan ja rupesi pesemään opetuslastensa jalkoja ja pyyhkimään niitä liinavaatteella, jolla oli vyöttäytynyt.
Then he put water into a basin and was washing the feet of the disciples and drying them with the cloth which was round him.
ειτα βαλλει υδωρ εις τον νιπτηρα και ηρξατο νιπτειν τους ποδας των μαθητων και εκμασσειν τω λεντιω ω ην διεζωσμενος
- 6 Niin hän tuli Simon Pietarin kohdalle, ja tämä sanoi hänelle: "Herra, sinäkö peset minun jalkani?"
So he came to Simon Peter. Peter said, Lord, are my feet to be washed by you?
ερχεται ουν προς σιμωνα πετρον και λεγει αυτω εκεινος κυριε συ μου νιπτεις τους ποδας
- 7 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Mitä minä teen, sitä et nyt käsitä, mutta vastedes sinä sen ymmärrät".
And Jesus, answering, said to him, What I do is not clear to you now, but it will be clear to you in time to come.
απεκριθη ιησους και ειπεν αυτω ο εγω ποιω συ ουκ οιδας αρτι γνωση δε μετα ταυτα
- 8 Pietari sanoi hänelle: "Et ikinä sinä saa pestä minun jalkojani". Jeesus vastasi hänelle: "Ellen minä sinua pese, ei sinulla ole osuutta minun kanssani".
Peter said, I will never let my feet be washed by you, never. Jesus said in answer, If I do not make you clean you have no part with me.
λεγει αυτω πετρος ου μη νιψης τους ποδας μου εις τον αιωνα απεκριθη αυτω ο ιησους εαν μη νιψω σε ουκ εχεις μερος μετ εμου
- 9 Simon Pietari sanoi hänelle: "Herra, älä pese ainoastaan minun jalkojani, vaan myös kädet ja pää".
Simon Peter said to him, Lord, not my feet only, but my hands and my head.
λεγει αυτω σιμων πετρος κυριε μη τους ποδας μου μονον αλλα και τας χειρας και την κεφαλην
- 10 Jeesus sanoi hänelle: "Joka on kylpenyt, ei tarvitse muuta, kuin että jalat pestään, ja niin hän on kokonaan puhdas; ja te olette puhtaat, ette kuitenkaan kaikki".
Jesus said to him, He who is bathed has need only to have his feet washed and then he is clean all over: and you, my disciples, are clean, but not all of you.
λεγει αυτω ο ιησους ο λελουμενος ου χρειαν εχει η τους ποδας νιψασθαι αλλ εστιν καθαρος ολος και υμεις καθαροι εστε αλλ ουχι παντες
- 11 Sillä hän tiesi kavaltajansa; sentähden hän sanoi: "Ette kaikki ole puhtaat".
(He had knowledge who was false to him; that is why he said, You are not all clean.)
ηδει γαρ τον παραδιδοντα αυτον δια τουτο ειπεν ουχι παντες καθαροι εστε
- 12 Kun hän siis oli pessyt heidän jalkansa ja ottanut vaippansa ja taas asettunut aterialle, sanoi hän heille: "Ymmärrätekö, mitä minä olen teille tehnyt?"
Then, after washing their feet and putting on his robe again, he took his seat and said to them, Do you see what I have done to you?
οτε ουν ενιψεν τους ποδας αυτων και ελαβεν τα ιματια αυτου αναπεσων παλιν ειπεν αυτοις γνωσκετε τι πεποιηκα υμιν
- 13 Te puhuttelette minua opettajaksi ja Herraksi, ja oikein te sanotte, sillä se minä olen.
You give me the name of Master and Lord: and you are right; that is what I am.
υμεις φωνειτε με ο διδασκαλος και ο κυριος και καλως λεγετε ειμι γαρ
- 14 Jos siis minä, teidän Herranne ja opettajanne, olen pessyt teidän jalkanne, olette tekin velvolliset pesemään toistenne jalat.
If then I, the Lord and the Master, have made your feet clean, it is right for you to make one another's feet clean.
ει ουν εγω ενιψα υμων τους ποδας ο κυριος και ο διδασκαλος και υμεις οφειλετε αλληλων νιπτειν τους ποδας
- 15 Sillä minä annoin teille esikuvan, että myös te niin tekisitte, kuin minä olen teille tehnyt.
I have given you an example, so that you may do what I have done to you.
υποδειγμα γαρ εδωκα υμιν ινα καθως εγω εποιησα υμιν και υμεις ποιητε
- 16 Totisesti, totisesti minä sanon teille: ei ole palvelija herraansa suurempi eikä lähettiläs lähettäjäänsä suurempi.
Truly I say to you, A servant is not greater than his lord; and he who is sent is not greater than the one who sent him.
αμην αμην λεγω υμιν ουκ εστιν δουλος μειζων του κυριου αυτου ουδε αποστολος μειζων του πεμψαντος αυτον
- 17 Jos te tämän tiedätte, niin olette autuaat, jos te sen teette.
If these things are clear to you, happy are you if you do them.
ει ταυτα οιδατε μακαριοι εστε εαν ποιητε αυτα
- 18 En minä puhu teistä kaikista: minä tiedän, ketkä olen valinnut; mutta tämän kirjoituksen piti käymän toteen: 'Joka minun leipääni syö, on nostonut kantapäätänsä minua vastaan'.
I am not talking of you all: I have knowledge of my true disciples, but things are as they are, so that the Writings may come true, The foot of him who takes bread with me is lifted up against me.
ου περι παντων υμων λεγω εγω ουδα ους εξελεξαμην αλλ ινα η γραφη πληρωθη ο τρωγων μετ εμου τον αρτον επηρεν επ εμε την πτερναν αυτου

- 19 Jo nyt minä sanon sen teille, ennenkuin se tapahtuu, että te, kun se tapahtuu, uskoisitte, että minä olen se.
From this time forward, I give you knowledge of things before they come about, so that when they come about you may have belief that I am he.
απ αρτι λεγω υμιν προ του γενεσθαι ινα οταν γενηται πιστευσητε οτι εγω ειμι
- 20 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka ottaa vastaan sen, jonka minä lähetän, se ottaa vastaan minut; mutta joka ottaa vastaan minut, se ottaa vastaan hänet, joka on minut lähettänyt.
Truly I say to you, He who takes to his heart anyone whom I send, takes me to his heart; and he who so takes me, takes him who sent me.
αμην αμην λεγω υμιν ο λαμβανων εαν τινα πεμψω εμε λαμβανει ο δε εμε λαμβανων λαμβανει τον πεμψαντα με
- 21 Tämän sanottuaan Jeesus tuli järkytetyksi hengessään ja todisti ja sanoi: "Totisesti, totisesti minä sanon teille: yksi teistä on minut kavaltava".
When Jesus had said this he was troubled in spirit, and gave witness, saying, Truly I say to you, that one of you will be false to me.
ταυτα ειπων ο ιησους εταραχθη τω πνευματι και εμαρτυρησεν και ειπεν αμην αμην λεγω υμιν οτι εις εξ υμων παραδοσει με
- 22 Niin opetuslapset katsoivat toisiinsa epätietoisina, kenestä hän puhui.
Then the eyes of the disciples were turned on one another, in doubt as to whom he had in mind.
εβλεπον ουν εις αλληλους οι μαθηται απορουμενοι περι τινος λεγει
- 23 Ja eräs hänen opetuslapsistaan, se, jota Jeesus rakasti, lepäsi aterioitaessa Jeesuksen syliä vasten.
There was at table one of his disciples, the one dear to Jesus, resting his head on Jesus' breast.
ην δε ανακειμενος εις των μαθητων αυτου εν τω κολπω του ιησου ον ηγαπα ο ιησους
- 24 Simon Pietari nyökäytti hänelle päättään ja sanoi hänelle: "Sano, kuka se on, josta hän puhuu".
Making a sign to him, Simon Peter said, Who is it he is talking about?
νευει ουν τουτω σιμων πετρος πυθεσθαι τις αν ειη περι ου λεγει
- 25 Niin tämä, nojautuen Jeesuksen rintaa vasten, sanoi hänelle: "Herra, kuka se on?"
He, then, resting his head on Jesus' breast, said to him, Lord, who is it?
επιπεσων δε εκεινος επι το σθηθος του ιησου λεγει αυτω κυριε τις εστιν
- 26 Jeesus vastasi: "Se on se, jolle minä kastan ja annan tämän palan". Niin hän otti palan, kastoi sen ja antoi Juudaalle, Simon Iskariotin pojalle.
This was the answer Jesus gave: It is the one to whom I will give this bit of bread after I have put it in the vessel. Then he took the bit of bread, put it into the vessel, and gave it to Judas, the son of Simon Iscariot.
αποκρινεται ο ιησους εκεινος εστιν ω εγω βαψας το ψωμιον επιδωσω και εμβαψας το ψωμιον διδωσιν ιουδα σιμωνος ισκαριωτη
- 27 Ja silloin, sen palan jälkeen, meni häneen saatana. Niin Jeesus sanoi hänelle: "Minkä teet, se tee pian".
And when Judas took the bread Satan went into him. Then Jesus said to him, Do quickly what you have to do.
και μετα το ψωμιον τοτε εισηλθεν εις εκεινον ο σατανας λεγει ουν αυτω ο ιησους ο ποιεις ποιησον ταχιον
- 28 Mutta ei kukaan aterioivista ymmärtänyt, mitä varten hän sen hänelle sanoi.
Now it was not clear to anyone at table why he said this to him.
τουτο δε ουδεις εγνω των ανακειμενων προς τι ειπεν αυτω
- 29 Sillä muutamat luulivat, koska rahakukkaro oli Juudaalla, Jeesuksen sanoneen hänelle: "Osta, mitä tarvitsemme juhlaiksi", tai että hän antaisi jotakin köyhille.
Some were of the opinion that because Judas kept the money-bag Jesus said to him, Get the things we have need of for the feast; or, that he was to give something to the poor.
τινες γαρ εδοκουν επει το γλωσσοκομον ειχεν ο ιουδας οτι λεγει αυτω ο ιησους αγορασον ων χρειαν εχομεν εις την εορτην η τοις πτωχοις ινα τι δω
- 30 Niin hän, otettuaan sen palan, meni kohta ulos; ja oli yö.
So Judas, having taken the bit of bread, straight away went out: and it was night.
λαβων ουν το ψωμιον εκεινος ευθεως εξηλθεν ην δε νυξ
- 31 Kun hän oli mennyt ulos, sanoi Jeesus: "Nyt Ihmisen Poika on kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä.
Then when he had gone out, Jesus said, Now is glory given to the Son of man, and God is given glory in him.
οτε εξηλθεν λεγει ο ιησους νυν εδοξασθη ο υιος του ανθρωπου και ο θεος εδοξασθη εν αυτω

- 32 Jos Jumala on kirkastettu hänessä, niin kirkastaa myös Jumala hänet itsessään ja kirkastaa hänet pian.
If God is given glory in him, God will give him glory in himself, and will give him glory even now.
ει ο θεος εδοξασθη εν αυτω και ο θεος δοξασει αυτον εν εαυτω και ευθως δοξασει αυτον
- 33 Lapsukaiset, vielä vähän aikaa minä olen teidän kanssanne. Te tulette minua etsimään, ja niinkuin sanoin juutalaisille: 'Mihin minä menen, sinne te ette voi tulla', niin minä sanon nyt myös teille.
My dear children, I am only to be with you a little longer. Then you will be looking for me: and as I said to the Jews, so now I say to you, Where I am going you may not come.
τεκνια ετι μικρον μεθ υμων εμι ζητησετε με και καθως ειπον τοις ιουδαιοις οτι οπου υπαγω εγω υμεις ου δυνασθε ελθειν και υμιν λεγω αρτι
- 34 Uuden käskyn minä annan teille, että rakastatte toisianne, niinkuin minä olen teitä rakastanut - että tekin niin rakastatte toisianne.
I give you a new law: Have love one for another; even as I have had love for you, so are you to have love one for another.
εντολην καινην διδομι υμιν ινα αγαπατε αλληλους καθως ηγαπησα υμας ινα και υμεις αγαπατε αλληλους
- 35 Siitä kaikki tuntevat teidät minun opetuslapsikseni, jos teillä on keskinäinen rakkaus."
By this it will be clear to all men that you are my disciples, if you have love one for another.
εν τουτω γνωσονται παντες οτι εμοι μαθηται εστε εαν αγαπην εχητε εν αλληλοις
- 36 Simon Pietari sanoi hänelle: "Herra, mihin sinä menet?" Jesus vastasi hänelle: "Mihin minä menen, sinne sinä et voi nyt minua seurata, mutta vastedes olet minua seuraava".
Simon Peter said to him, Lord, where are you going? Jesus said in answer, Where I am going you may not come with me now, but you will come later.
λεγει αυτω σιμων πετρος κυριε που υπαγεις απεκριθη αυτω ο ιησους οπου υπαγω ου δυνασαι μοι νυν ακολουθησαι υστερον δε ακολουθησεις μοι
- 37 Pietari sanoi hänelle: "Herra, miksi en nyt voi seurata sinua? Henkeni minä annan sinun edestäsi."
Peter said to him, Why may I not come with you even now? I will give up my life for you.
λεγει αυτω ο πετρος κυριε διατι ου δυναμαι σοι ακολουθησαι αρτι την ψυχην μου υπερ σου θησω
- 38 Jeesus vastasi: "Sinäkö annat henkesi minun edestäni? Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: ei laula kukko, ennenkuin sinä minut kolmesti kiellät."
Jesus said in answer, Will you give up your life for me? Truly I say to you, Before the cry of the cock you will have said three times that you are not my disciple.
απεκριθη αυτω ο ιησους την ψυχην σου υπερ εμου θησεις αμην αμην λεγω σοι ου μη αλεκτωρ φωνησει εως ου απαρνηση με τρις
- 1 "Älköön teidän sydämenne olko murheellinen. Uskokaa Jumalaan, ja uskokaa minuun.
Let not your heart be troubled: have faith in God and have faith in me.
μη ταρασσεσθω υμων η καρδια πιστευετε εις τον θεον και εις εμε πιστευετε
- 2 Minun Isäni kodissa on monta asuinsijaa. Jos ei niin olisi, sanoisinko minä teille, että minä menen valmistamaan teille sijaa?
In my Father's house are rooms enough; if it was not so, would I have said that I am going to make ready a place for you?
εν τη οικια του πατρος μου μοναι πολλαι εισιν ει δε μη ειπον αν υμιν πορευομαι ετοιμασαι τοπον υμιν
- 3 Ja vaikka minä menen valmistamaan teille sijaa, tulen minä takaisin ja otan teidät tyköni, että tekin olisitte siellä, missä minä olen.
And if I go and make ready a place for you, I will come back again and will take you to be with me, so that you may be where I am.
και εαν πορευθω και ετοιμασω υμιν τοπον παλιν ερχομαι και παραληψομαι υμας προς εμαυτον ινα οπου εμι εγω και υμεις ητε
- 4 Ja mihin minä menen - tien sinne te tiedätte."
And you all have knowledge of where I am going, and of the way to it.
και οπου εγω υπαγω οιδατε και την οδον οιδατε
- 5 Tuomas sanoi hänelle: "Herra, me emme tiedä, mihin sinä menet; kuinka sitten tietäisimme tien?"
Thomas said, Lord, we have no knowledge of where you are going; how may we have knowledge of the way?
λεγει αυτω θωμας κυριε ουκ οιδαμεν που υπαγεις και πως δυναμεθα την οδον ειδεναι
- 6 Jeesus sanoi hänelle: "Minä olen tie ja totuus ja elämä; ei kukaan tule Isän tykö muutoin kuin minun kauttani.
Jesus said to him, I am the true and living way: no one comes to the Father but by me.
λεγει αυτω ο ιησους εγω εμι η οδος και η αληθεια και η ζωη ουδεις ερχεται προς τον πατερα ει μη δι εμου
- 7 Jos te olisitte tunteneet minut, niin te tuntisitte myös minun Isäni; tästälähin te tunnette hänet, ja te olette nähneet hänet."
If you had knowledge of me, you would have knowledge of my Father: you have knowledge of him now and have seen him.
ει εγνωκειτε με και τον πατερα μου εγνωκειτε αν και απ αρτι γνωσκετε αυτον και εωρακατε αυτον

- 8 Filippus sanoi hänelle: "Herra, näytä meille Isä, niin me tyydymme".
Philip said to him, Lord, let us see the Father, and we have need of nothing more.
λεγει αυτω φιλιππος κυριε δειξον ημιν τον πατερα και αρκει ημιν
- 9 Jeesus sanoi hänelle: "Niin kauan aikaa minä olen ollut teidän kanssanne, etkä sinä tunne minua, Filippus! Joka on nähnyt minut, on nähnyt Isän; kuinka sinä sitten sanot: 'Näytä meille Isä'?"
Jesus said to him, Philip, have I been with you all this time, and still you have no knowledge of me? He who has seen me has seen the Father. Why do you say, Let us see the Father?
λεγει αυτω ο ιησους τοσουτον χρονον μεθ υμων ειμι και ουκ εγνωκας με φιλιππε ο εωρακως εμε εωρακεν τον πατερα και πως συ λεγεις δειξον ημιν τον πατερα
- 10 Etkö usko, että minä olen Isässä, ja että Isä on minussa? Niitä sanoja, jotka minä teille puhun, minä en puhu itsestäni; ja Isä, joka minussa asuu, tekee teot, jotka ovat hänen.
Have you not faith that I am in the Father and the Father is in me? The words which I say to you, I say not from myself: but the Father who is in me all the time does his works.
ου πιστευεις οτι εγω εν τω πατρι και ο πατηρ εν εμοι εστιν τα ρηματα α εγω λαλω υμιν απ εμαντου ου λαλω ο δε πατηρ ο εν εμοι μενον αυτος ποιει τα εργα
- 11 Uskokaa minua, että minä olen Isässä, ja että Isä on minussa; mutta jos ette, niin uskokaa itse tekojen tähden.
Have faith that I am in the Father and that the Father is in me: at least, have faith in me because of what I do.
πιστευετε μοι οτι εγω εν τω πατρι και ο πατηρ εν εμοι ει δε μη δια τα εργα αυτα πιστευετε μοι
- 12 Totisesti, totisesti minä sanon teille: joka uskoo minuun, myös hän on tekevä niitä tekoja, joita minä teen, ja suurempiakin, kuin ne ovat, hän on tekevä; sillä minä menen Isän tykö,
Truly I say to you, He who puts his faith in me will do the very works which I do, and he will do greater things than these, because I am going to my Father.
αμην αμην λεγω υμιν ο πιστευων εις εμε τα εργα α εγω ποιω κακεινος ποιησει και μειζονα τουτων ποιησει οτι εγω προς τον πατερα μου πορευομαι
- 13 ja mitä hyvänsä te anotte minun nimessäni, sen minä teen, että Isä kirkastettaisiin Pojassa.
And whatever request you make in my name, that I will do, so that the Father may have glory in the Son.
και ο τι αν αιτησητε εν τω ονοματι μου τουτο ποιησω ινα δοξασθη ο πατηρ εν τω υιω
- 14 Jos te anotte minulta jotakin minun nimessäni, niin minä sen teen.
If you make any request to me in my name, I will do it.
εαν τι αιτησητε εν τω ονοματι μου εγω ποιησω
- 15 Jos te minua rakastatte, niin te pidätte minun käskyni.
If you have love for me, you will keep my laws.
εαν αγαπατε με τας εντολας τας εμας τηρησατε
- 16 Ja minä olen rukoileva Isää, ja hän antaa teille toisen Puolustajan olemaan teidän kanssanne iankaikkisesti,
And I will make prayer to the Father and he will give you another Helper to be with you for ever,
και εγω ερωτησω τον πατερα και αλλον παρακλητον δωσει υμιν ινα μενη μεθ υμων εις τον αιωνα
- 17 totuuden Hengen, jota maailma ei voi ottaa vastaan, koska se ei näe häntä eikä tunne häntä; mutta te tunnette hänet, sillä hän pysyy teidän tykönänne ja on teissä oleva.
Even the Spirit of true knowledge. That Spirit the world is not able to take to its heart because it sees him not and has no knowledge of him: but you have knowledge of him, because he is ever with you and will be in you.
το πνευμα της αληθειας ο ο κοσμος ου δυναται λαβειν οτι ου θεωρει αυτο ουδε γινωσκει αυτο υμεις δε γινωσκετε αυτο οτι παρ υμιν μενει και εν υμιν εσται
- 18 En minä jätä teitä orvoiksi; minä tulen teidän tykönnne.
I will not let you be without a friend: I am coming to you.
ουκ αφησω υμας ορφανους ερχομαι προς υμας
- 19 Vielä vähän aikaa, niin maailma ei enää minua näe, mutta te näette minut; koska minä elän, niin tekin saatte elää.
A little time longer, and the world will see me no more; but you will see me; and you will be living because I am living.
ετι μικρον και ο κοσμος με ουκ ετι θεωρει υμεις δε θεωρειτε με οτι εγω ζω και υμεις ζησεσθε
- 20 Sinä päivänä te ymmärrätte, että minä olen Isässäni, ja että te olette minussa ja minä teissä.
At that time it will be clear to you that I am in my Father, and you are in me, and I in you.
εν εκεινη τη ημερα γνωσεσθε υμεις οτι εγω εν τω πατρι μου και υμεις εν εμοι καγω εν υμιν

- 21 Jolla on minun käskyni ja joka ne pitää, hän on se, joka minua rakastaa; mutta joka minua rakastaa, häntä minun Isäni rakastaa, ja minä rakastan häntä ja ilmoitan itseni hänelle."
He who has my laws and keeps them, he it is who has love for me: and he who has love for me will be loved by my Father, and I will have love for him and will let myself be seen clearly by him.
ο εχων τας εντολας μου και τηρων αυτας εκεινος εστιν ο αγαπων με ο δε αγαπων με αγαπηθησεται υπο του πατρος μου και εγω αγαπησω αυτον και εμφανισω αυτω εμαυτον
- 22 Juudas, ei se Iskariot, sanoi hänelle: "Herra, mistä syystä sinä aiot ilmoittaa itsesi meille etkä maailmalle?"
Judas (not Iscariot) said to him, How is it that you will let yourself be seen clearly by us and not by the world?
λεγει αυτω ιουδας ουχ ο ισκαριωτης κυριε τι γεγονεν οτι ημιν μελλεις εμφανιζειν σεαυτον και ουχι τω κοσμω
- 23 Jeesus vastasi ja sanoi hänelle: "Jos joku rakastaa minua, niin hän pitää minun sanani, ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä ja jäämme hänen tykönsä asumaan.
Jesus said to him in answer, If anyone has love for me, he will keep my words: and he will be dear to my Father; and we will come to him and make our living-place with him.
απεκριθη ο ιησους και ειπεν αυτω εαν τις αγαπα με τον λογον μου τηρησει και ο πατηρ μου αγαπησει αυτον και προς αυτον ελευσομεθα και μονην παρ αυτω ποιησομεν
- 24 Joka ei minua rakasta, se ei pidä minun sanojani; ja se sana, jonka te kuulette, ei ole minun, vaan Isän, joka on minut lähettänyt.
He who has no love for me does not keep my words; and the word which you are hearing is not my word but the Father's who sent me.
ο μη αγαπων με τους λογους μου ου τηρει και ο λογος ον ακουετε ουκ εστιν εμος αλλα του πεμψαντος με πατρος
- 25 Tämän minä olen teille puhunut ollessani teidän tykönänne.
I have said all this to you while I am still with you.
ταυτα λελαληκα υμιν παρ υμιν μενον
- 26 Mutta Puolustaja, Pyhä Henki, jonka Isä on lähettävä minun nimessäni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teitä kaikesta, minkä minä olen teille sanonut.
But the Helper, the Holy Spirit, whom the Father will send in my name, will be your teacher in all things and will put you in mind of everything I have said to you.
ο δε παρακλητος το πνευμα το αγιον ο πεμψει ο πατηρ εν τω ονοματι μου εκεινος υμας διδαξει παντα και υπομνησει υμας παντα α ειπον υμιν
- 27 Rauhan minä jätän teille: minun rauhani - sen minä annan teille. En minä anna teille, niinkuin maailma antaa. Älköön teidän sydämenne olko murheellinen älköönkään peljätkö.
May peace be with you; my peace I give to you: I give it not as the world gives. Let not your heart be troubled; let it be without fear.
ειρηνην αφημι υμιν ειρηνην την εμην διδομι υμιν ου καθως ο κοσμος διδωσιν εγω διδομι υμιν μη ταρασσεσθω υμων η καρδια μηδε δειλιατω
- 28 Te kuulitte minun sanovan teille: 'Minä menen pois ja palajan jälleen teidän tykönni'. Jos te minua rakastaisitte, niin te iloitsisitte siitä, että minä menen Isän tykö, sillä Isä on minua suurempi.
Keep in mind how I said to you, I go away and come to you again. If you had love for me you would be glad, because I am going to the Father: for the Father is greater than I.
ηκουσατε οτι εγω ειπον υμιν υπαγω και ερχομαι προς υμας ει ηγαπατε με εχαρητε αν οτι ειπον πορευομαι προς τον πατερα οτι ο πατηρ μου μειζων μου εστιν
- 29 Ja nyt minä olen sanonut sen teille, ennenkuin se on tapahtunut, että te uskoisitte, kun se tapahtuu.
And now I have given you word of it before it comes, so that, when it comes, you may have faith.
και νυν ειρηκα υμιν πριν γενεσθαι ινα οταν γενηται πιστευσητε
- 30 En minä enää puhu paljoa teidän kanssanne, sillä maailman ruhtinas tulee, ja minussa hänellä ei ole mitään.
After this I will not say much to you, because the ruler of this world comes: and he has no power over me;
ουκ ετι πολλα λαλησω μεθ υμων ερχεται γαρ ο του κοσμου τουτου αρχων και εν εμοι ουκ εχει ουδεν
- 31 Mutta että maailma ymmärtäisi minun rakastavan Isää ja tekevän, niinkuin Isä on minua käskenyt: nouskaa, lähtekäämme täältä."
But he comes so that the world may see that I have love for the Father, and that I am doing as I am ordered by the Father. Get up, and let us go.
αλλ ινα γνω ο κοσμος οτι αγαπω τον πατερα και καθως ενετειλατο μοι ο πατηρ ουτως ποιω εγειρεσθε αγωμεν εντευθεν
- 1 "Minä olen totinen viinipuu, ja minun Isäni on viinitarhuri.
I am the true vine and my Father is the gardener.
εγω ειμι η αμπελος η αληθινη και ο πατηρ μου ο γεωργος εστιν
- 2 Jokaisen oksan minussa, joka ei kanna hedelmää, hän karsii pois; ja jokaisen, joka kantaa hedelmää, hän puhdistaa, että se kantaisi runsaamman hedelmän.
He takes away every branch in me which has no fruit, and every branch which has fruit he makes clean, so that it may have more fruit.
παν κλημα εν εμοι μη φερων καρπον αιρει αυτο και παν το καρπον φερων καθαιρει αυτο ινα πλειονα καρπον φερη
- 3 Te olette jo puhtaat sen sanan tähden, jonka minä olen teille puhunut.
You are clean, even now, through the teaching which I have given you.
ηδη υμεις καθαροι εστε δια τον λογον ον λελαληκα υμιν

- 4 Pysykää minussa, niin minä pysyn teissä. Niinkuin oksa ei voi kantaa hedelmää itsestään, ellei se pysy viinipuussa, niin ette tekään, ellette pysy minussa.
Be in me at all times as I am in you. As the branch is not able to give fruit of itself, if it is not still on the vine, so you are not able to do so if you are not in me.
μεινате εν εμοι καγω εν υμιν καθως το κλημα ου δυναται καρπον φερειν αφ εαυτου εαν μη μεινη εν τη αμπελω ουτως ουδε υμεις εαν μη εν εμοι μεινητε
- 5 Minä olen viinipuu, te olette oksat. Joka pysyy minussa ja jossa minä pysyn, se kantaa paljon hedelmää; sillä ilman minua te ette voi mitään tehdä.
I am the vine, you are the branches: he who is in me at all times as I am in him, gives much fruit, because without me you are able to do nothing.
εγω εμι η αμπελος υμεις τα κληματα ο μενων εν εμοι καγω εν αυτω ουτος φερει καρπον πολυν οτι χωρις εμου ου δυνασθε ποιειν ουδεν
- 6 Jos joku ei pysy minussa, niin hänet heitetään pois niinkuin oksa, ja hän kuivettuu; ja ne kootaan yhteen ja heitetään tuleen, ja ne palavat.
If a man does not keep himself in me, he becomes dead and is cut off like a dry branch; such branches are taken up and put in the fire and burned.
εαν μη τις μεινη εν εμοι εβληθη εξω ως το κλημα και εξηρανθη και συναγουσιν αυτα και εις πυρ βαλλουσιν και καιεται
- 7 Jos te pysytte minussa ja minun sanani pysyvät teissä, niin anokaa, mitä ikinä tahdotte, ja te saatte sen.
If you are in me at all times, and my words are in you, then anything for which you make a request will be done for you.
εαν μεινητε εν εμοι και τα ρηματα μου εν υμιν μεινη ο εαν θελητε αιτησεσθε και γενησεται υμιν
- 8 Siinä minun Isäni kirkastetaan, että te kannatte paljon hedelmää ja tulette minun opetuslapsikseni.
Here is my Father's glory, in that you give much fruit and so are my true disciples.
εν τουτω εδοξασθη ο πατηρ μου ινα καρπον πολυν φερητε και γενησεσθε εμοι μαθηται
- 9 Niinkuin Isä on minua rakastanut, niin minäkin olen rakastanut teitä; pysykää minun rakkaudessani.
Even as the Father has given me his love, so I have given my love to you: be ever in my love.
καθως ηγαπησεν με ο πατηρ καγω ηγαπησα υμας μεινате εν τη αγαπη τη εμη
- 10 Jos te pidätte minun käskyni, niin te pysytte minun rakkaudessani, niinkuin minä olen pitänyt Isäni käskyt ja pysyn hänen rakkaudessaan.
If you keep my laws, you will be ever in my love, even as I have kept my Father's laws, and am ever in his love.
εαν τας εντολας μου τηρησητε μενειτε εν τη αγαπη μου καθως εγω τας εντολας του πατρος μου τηρηκα και μενω αυτου εν τη αγαπη
- 11 Tämän minä olen teille puhunut, että minun iloni olisi teissä ja teidän ilonne tulisi täydelliseksi.
I have said these things to you so that I may have joy in you and so that your joy may be complete.
ταυτα λελαληκα υμιν ινα η χαρα η εμη εν υμιν μεινη και η χαρα υμων πληρωθη
- 12 Tämä on minun käskyni, että te rakastatte toisianne, niinkuin minä olen teitä rakastanut.
This is the law I give you: Have love one for another, even as I have love for you.
αυτη εστιν η εντολη η εμη ινα αγαπατε αλληλους καθως ηγαπησα υμας
- 13 Sen suurempaa rakkautta ei ole kenelläkään, kuin että hän antaa henkensä ystäväinsä edestä.
Greater love has no man than this, that a man gives up his life for his friends.
μειζονα ταυτης αγαπην ουδεις εχει ινα τις την ψυχην αυτου θη υπερ των φιλων αυτου
- 14 Te olette minun ystäväni, jos teette, mitä minä käsken teidän tehdä.
You are my friends, if you do what I give you orders to do.
υμεις φιλοι μου εστε εαν ποιητε οσα εγω εντελλομαι υμιν
- 15 En minä enää sano teitä palvelijoiksi, sillä palvelija ei tiedä, mitä hänen herransa tekee; vaan ystäviksi minä sanon teitä, sillä minä olen ilmoittanut teille kaikki, mitä minä olen kuullut Isältäni.
No longer do I give you the name of servants; because a servant is without knowledge of what his master is doing: I give you the name of friends, because I have given you knowledge of all the things which my Father has said to me.
ουκετι υμας λεγω δουλους οτι ο δουλός ουκ οιδεν τι ποιει αυτου ο κυριος υμας δε ειρηκα φιλους οτι παντα α ηκουσα παρα του πατρος μου εγνωρισα υμιν
- 16 Te ette valinneet minua, vaan minä valitsin teidät ja asetin teidät, että te menisitte ja kantaisitte hedelmää ja että teidän hedelmänne pysyisi: että mitä ikinä te anotte Isältä minun nimessäni, hän sen teille antaisi.
You did not take me for yourselves, but I took you for myself; and I gave you the work of going about and producing fruit which will be for ever; so that whatever request you make to the Father in my name he may give it to you.
ουχ υμεις με εξελεξασθε αλλ εγω εξελεξαμην υμας και εθηκα υμας ινα υμεις υπαγητε και καρπον φερητε και ο καρπος υμων μενη ινα ο τι αν αιτησητε τον πατερα εν τω ονοματι μου δω υμιν

- 17 Sen käsken minä teille annan, että rakastatte toisianne.
So this is my law for you: Have love one for another.
ταυτα εντελλομαι υμιν ινα αγαπατε αλληλους
- 18 Jos maailma teitä vihaa, niin tietäkää, että se on vihannut minua ennen kuin teitä.
If you are hated by the world, keep in mind that I was hated by the world before you.
ει ο κοσμος υμας μισει γνωσκατε οτι εμε πρωτον υμων μεμισηκεν
- 19 Jos te maailmasta olisitte, niin maailma omaansa rakastaisi; mutta koska te ette ole maailmasta, vaan minä olen teidät maailmasta valinnut, sentähden maailma teitä vihaa.
If you were of the world, you would be loved by the world: but because you are not of the world, but I have taken you out of the world, you are hated by the world.
ει εκ του κοσμου ητε ο κοσμος αν το ιδιον επιλει οτι δε εκ του κοσμου ουκ εστε αλλ εγω εξελεξαμην υμας εκ του κοσμου δια τουτο μισει υμας ο κοσμος
- 20 Muistakaa se sana, jonka minä teille sanoin: 'Ei ole palvelija herraansa suurempi'. Jos he ovat minua vainonneet, niin he teitäkin vainoavat; jos he ovat ottaneet vaarin minun sanastani, niin he ottavat vaarin teidänkin sanastanne.
Keep in mind the words I said to you, A servant is not greater than his lord. If they were cruel to me, they will be cruel to you; if they kept my words, they will keep yours.
μνημονευετε του λογου ου εγω ειπον υμιν ουκ εστιν δουλος μειζων του κυριου αυτου ει εμε εδιωξαν και υμας διωξουσιν ει τον λογον μου ετηρησαν και τον υμετερον τηρησουσι
- 21 Mutta kaiken tämän he tekevät teille minun nimeni tähden, koska he eivät tunne häntä, joka on minut lähettänyt.
They will do all this to you because of my name--because they have no knowledge of him who sent me.
αλλα ταυτα παντα ποιησουσιν υμιν δια το ονομα μου οτι ουκ οιδασιν τον πεμψαντα με
- 22 Jos minä en olisi tullut ja puhunut heille, ei heillä olisi syntiä; mutta nyt heillä ei ole, millä syntiänsä puolustaisivat.
If I had not come and been their teacher they would have had no sin: but now they have no reason to give for their sin.
ει μη ηλθον και ελαλησα αυτοις αμαρτιαν ουκ ειχον νυν δε προφασιν ουκ εχουσιν περι της αμαρτιας αυτων
- 23 Joka vihaa minua, se vihaa myös minun Isääni.
He who has hate for me has hate for my Father.
ο εμε μισων και τον πατερα μου μισει
- 24 Jos minä en olisi tehnyt heidän keskuudessaan niitä tekoja, joita ei kukaan muu ole tehnyt, ei heillä olisi syntiä; mutta nyt he ovat nähneet ja ovat vihanneet sekä minua että minun Isääni.
If I had not done among them the works which no other man ever did, they would have had no sin: but now they have seen, and they have had hate in their hearts for me and my Father.
ει τα εργα μη εποησα εν αυτοις α ουδεις αλλος πεποιηκεν αμαρτιαν ουκ ειχον νυν δε και εωρακασιν και μεμισηκασιν και εμε και τον πατερα μου
- 25 Mutta se sana oli käyvä toteen, joka on kirjoitettu heidän laissaan: 'He ovat vihanneet minua syyttä'.
This comes about so that the writing in their law may be made true, Their hate for me was without cause.
αλλ ινα πληρωθη ο λογος ο γεγραμμενος εν τω νομω αυτων οτι εμισησαν με δωρεαν
- 26 Mutta kun Puolustaja tulee, jonka minä lähetän teille Isän tyköä, totuuden Henki, joka lähtee Isän tyköä, niin hän on todistava minusta.
When the Helper comes, whom I will send to you from the Father even the Spirit of true knowledge who comes from the Father--he will give witness about me;
οταν δε ελθη ο παρακλητος ον εγω πεμψω υμιν παρα του πατρος το πνευμα της αληθειας ο παρα του πατρος εκπορευεται εκεινος μαρτυρησει περι εμου
- 27 Ja te myös todistatte, sillä te olette alusta asti olleet minun kansani."
And you, in addition, will give witness because you have been with me from the first.
και υμεις δε μαρτυρειτε οτι απ αρχης μετ εμου εστε
- 1 "Tämän minä olen teille puhunut, ettette loukkaantuisi.
I have said these things to you so that you may not be in doubt.
ταυτα λελαληκα υμιν ινα μη σκανδαλισθητε
- 2 He erottavat teidät synagoogasta; ja tulee aika, jolloin jokainen, joka tappaa teitä, luulee tekevänsä uhrivalveluksen Jumalalle.
They will put you out of the Synagogues: yes, the time is coming when whoever puts you to death will have the belief that he is doing God's pleasure.
αποσυναγωγους ποιησουσιν υμας αλλ. ερχεται ωρα ινα πας ο αποκτεινας υμας δοξη λατρειαν προσφερειν τω θεω

- 3 Ja sen he tekevät teille, koska he eivät tunne Isää eivätkä minua.
They will do these things to you because they have not had knowledge of the Father or of me.
και ταυτα ποιησουσιν υμιν οτι ουκ εγνωσαν τον πατερα ουδε εμε
- 4 Mutta tämän minä olen puhunut teille, että, kun se aika tulee, te muistaisitte minun sen teille sanoneen. Tätä minä en ole sanonut teille alusta, koska minä olin teidän kansanne.
I have said these things to you so that when the time comes, what I have said may come to your mind. I did not say them to you at the first, because then I was still with you.
αλλα ταυτα λελαληκα υμιν ινα οταν ελθη η ωρα μνημονευητε αυτων οτι εγω ειπον υμιν ταυτα δε υμιν εξ αρχης ουκ ειπον οτι μεθ υμων ημην
- 5 Mutta nyt minä menen hänen tykönsä, joka on minut lähettänyt, eikä kukaan teistä kysy minulta: 'Mihin sinä menet?'
But now I am going to him who sent me; and not one of you says to me, Where are you going?
νυν δε υπαγω προς τον πεμψαντα με και ουδεις εξ υμων ερωτα με που υπαγεις
- 6 Mutta koska minä olen tämän teille puhunut, täyttää murhe teidän sydämenne.
But your hearts are full of sorrow because I have said these things.
αλλ οτι ταυτα λελαληκα υμιν η λυπη πεπληρωκεν υμων την καρδιαν
- 7 Kuitenkin minä sanon teille totuuden: teille on hyväksi, että minä menen pois. Sillä ellen minä mene pois, ei Puolustaja tule teidän tyköne; mutta jos minä menen, niin minä hänet teille lähetän.
But what I am saying is true: my going is for your good: for if I do not go away, the Helper will not come to you; but if I go, I will send him to you.
αλλ εγω την αληθειαν λεγω υμιν συμφερει υμιν ινα εγω απελθω εαν γαρ μη απελθω ο παρακλητος ουκ ελευσεται προς υμας εαν δε πορευθω πεμψω αυτον προς υμας
- 8 Ja kun hän tulee, niin hän näyttää maailmalle todeksi synnin ja vanhurskauden ja tuomion:
And he, when he comes, will make the world conscious of sin, and of righteousness, and of being judged:
και ελθων εκεινος ελεγξει τον κοσμον περι αμαρτιας και περι δικαιοσυνης και περι κρισεως
- 9 synnin, koska he eivät usko minuun;
Of sin, because they have not faith in me;
περι αμαρτιας μεν οτι ου πιστευουσιν εις εμε
- 10 vanhurskauden, koska minä menen Isän tykö, ettekä te enää minua näe;
Of righteousness, because I go to the Father and you will see me no more;
περι δικαιοσυνης δε οτι προς τον πατερα μου υπαγω και ουκ ετι θεωρειτε με
- 11 ja tuomion, koska tämän maailman ruhtinas on tuomittu.
Of being judged, because the ruler of this world has been judged.
περι δε κρισεως οτι ο αρχων του κοσμου τουτου κεκριται
- 12 Minulla on vielä paljon sanottavaa teille, mutta te ette voi nyt sitä kantaa.
I have still much to say to you, but you are not strong enough for it now.
ετι πολλα εχω λεγειν υμιν αλλ ου δυνασθε βασταζειν αρτι
- 13 Mutta kun hän tulee, totuuden Henki, johdattaa hän teidät kaikkeen totuuteen. Sillä se, mitä hän puhuu, ei ole hänestä itsestään; vaan minkä hän kuulee, sen hän puhuu, ja tulevaiset hän teille julistaa.
However, when he, the Spirit of true knowledge, has come, he will be your guide into all true knowledge: for his words will not come from himself, but whatever has come to his hearing, that he will say: and he will make clear to you the things to come.
οταν δε ελθη εκεινος το πνευμα της αληθειας οδηγησει υμας εις πασαν την αληθειαν ου γαρ λαλησει αφ εαυτου αλλ οσα αν ακουση λαλησει και τα ερχομενα αναγγελει υμιν
- 14 Hän on minut kirkastava, sillä hän ottaa minun omastani ja julistaa teille.
He will give me glory, because he will take of what is mine, and make it clear to you.
εκεινος εμε δοξασει οτι εκ του εμου ληφεται και αναγγελει υμιν
- 15 Kaikki, mitä Isällä on, on minun; sentähden minä sanoin, että hän ottaa minun omastani ja julistaa teille.
Everything which the Father has is mine: that is why I say, He will take of what is mine and will make it clear to you.
παντα οσα εχει ο πατηρ εμα εστιν δια τουτο ειπον οτι εκ του εμου ληφεται και αναγγελει υμιν

- 16 Vähän aikaa, niin te ette enää minua näe, ja taas vähän aikaa, niin te näette minut."
After a little time you will see me no longer; and then again, after a little time, you will see me.
μικρον και ου θεωρειτε με και παλιν μικρον και οψεσθε με οτι εγω υπαγω προς τον πατερα
- 17 Silloin muutamat hänen opetuslapsistansa sanoivat toisilleen: "Mitä se tarkoittaa, kun hän sanoo meille: 'Vähän aikaa, niin te ette minua näe, ja taas vähän aikaa, niin te näette minut', ja: 'Minä menen Isän tykö'?"
So some of the disciples said one to another, What is this he is saying, After a little time, you will see me no longer; and then again, after a little time, you will see me? and, I am going to the Father?
ειπον ουν εκ των μαθητων αυτου προς αλληλους τι εστιν τουτο ο λεγει ημιν μικρον και ου θεωρειτε με και παλιν μικρον και οψεσθε με και οτι εγω υπαγω προς τον πατερα
- 18 Niin he sanoivat: "Mitä se tarkoittaa, kun hän sanoo: 'Vähän aikaa'? Emme ymmärrä, mitä hän puhuu."
So they said again and again, What is this he is saying, A little time? His words are not clear to us.
ελεγον ουν τουτο τι εστιν ο λεγει το μικρον ουκ οιδαμεν τι λαλει
- 19 Jeesus huomasi heidän tahtovan kysyä häneltä ja sanoi heille: "Sitäkö te kyselette keskenänne, että minä sanoin: 'Vähän aikaa, niin te ette minua näe, ja taas vähän aikaa, niin te näette minut'?"
Jesus saw that they had a desire to put the question to him, so he said to them, Is this what you are questioning one with another, why I said, After a little time, you will see me no longer; and then again, after a little time, you will see me?
εγνω ουν ο ιησους οτι ηθελον αυτον ερωταν και ειπεν αυτοις περι τουτου ζητειτε μετ αλληλων οτι ειπον μικρον και ου θεωρειτε με και παλιν μικρον και οψεσθε με
- 20 Totisesti, totisesti minä sanon teille: te joudutte itkemään ja valittamaan, mutta maailma on iloitseva; te tulette murheellisiksi, mutta teidän murheenne on muuttuva iloksi.
Truly I say to you, You will be weeping and sorrowing, but the world will be glad: you will be sad, but your sorrow will be turned into joy.
αμην αμην λεγω υμιν οτι κλαυσετε και θρηνησετε υμεις ο δε κοσμος χαρησεται υμεις δε λυπηθησεσθε αλλ η λυπη υμων εις χαραν γενησεται
- 21 Kun vaimo synnyttää, on hänellä murhe, koska hänen hetkensä on tullut; mutta kun hän on synnyttänyt lapsen, ei hän enää muista ahdistustaan sen ilon tähden, että ihminen on syntynyt maailmaan.
When a woman is about to give birth she has sorrow, because her hour is come; but when she has given birth to the child, the pain is put out of her mind by the joy that a man has come into the world.
η γυνη οταν τυκτη λυπην χειρι οτι ηλθεν η ωρα αυτης οταν δε γεννηση το παιδιον ουκ ετι μνημονευει της θλιψεως δια την χαραν οτι εγεννηθη ανθρωπος εις τον κοσμον
- 22 Niin on myös teillä nyt murhe; mutta minä olen taas näkevä teidät, ja teidän sydämenne on iloitseva, eikä kukaan ota teiltä pois teidän iloanne.
So you have sorrow now: but I will see you again, and your hearts will be glad, and no one will take away your joy.
και υμεις ουν λυπην μεν νυν εχετε παλιν δε οψομαι υμας και χαρησεται υμων η καρδια και την χαραν υμων ουδεις αρει αφ υμων
- 23 Ja sinä päivänä te ette minulta mitään kysyä. Totisesti, totisesti minä sanon teille: jos te anotte jotakin Isältä, on hän sen teille antava minun nimessäni.
And on that day you will put no questions to me. Truly I say to you, Whatever request you make to the Father, he will give it to you in my name.
και εν εκεινη τη ημερα εμε ουκ ερωτησετε ουδεν αμην αμην λεγω υμιν οτι οσα αν αιτησητε τον πατερα εν τω ονοματι μου δωσει υμιν
- 24 Tähän asti te ette ole anoneet mitään minun nimessäni; anokaa, niin te saatte, että teidän ilonne olisi täydellinen.
Up to now you have made no request in my name: do so, and it will be answered, so that your hearts may be full of joy.
εως αρτι ουκ ητησατε ουδεν εν τω ονοματι μου αιτειτε και ληψεσθε ινα η χαρα υμων η πεπληρωμενη
- 25 Tämän minä olen puhunut teille kuvauksilla; mutta tulee aika, jolloin minä en puhu teille enää kuvauksilla, vaan avonaisesti julistan teille sanomaa Isästä.
All this I have said to you in veiled language: but the time is coming when I will no longer say things in veiled language but will give you knowledge of the Father clearly.
ταυτα εν παροιμιας λελαηκα υμιν αλλ ερχεται ωρα οτε ουκ ετι εν παροιμιας λαλησω υμιν αλλα παρρησια περι του πατρος αναγγελω υμιν
- 26 Sinä päivänä te anotte minun nimessäni; enkä minä sano teille, että minä olen rukoileva Isää teidän edestäni;
In that day you will make requests in my name: and I do not say that I will make prayer to the Father for you,
εν εκεινη τη ημερα εν τω ονοματι μου αιτησεσθε και ου λεγω υμιν οτι εγω ερωτησω τον πατερα περι υμων
- 27 sillä Isä itse rakastaa teitä, sentähden että te olette minua rakastaneet ja uskoneet minun lähteneen Jumalan tyköä.
For the Father himself gives his love to you, because you have given your love to me and have had faith that I came from God.
αυτος γαρ ο πατηρ φιλει υμας οτι υμεις εμε πεφιληκατε και πεπιστευκατε οτι εγω παρα του θεου εξηλθον

- 28 Minä olen lähtenyt Isästä ja tullut maailmaan; jälleen minä jätän maailman ja menen Isän tykö."
I came out from the Father and have come into the world: again, I go away from the world and go to the Father.
ἐξῆλθον παρα του πατρος και ἐληλυθα εις τον κοσμον παλιν αφημι τον κοσμον και πορευομαι προς τον πατερα
- 29 Hänen opetuslapsensa sanoivat: "Katso, nyt sinä puhut avonaisesti etkä käytä mitään kuvausta.
His disciples said, Now you are talking clearly and not in veiled language.
λεγουσιν αυτω οι μαθηται αυτου ιδε νυν παρρησια λαλεις και παροιμιαν ουδεμιαν λεγεις
- 30 Nyt me tiedämme, että sinä tiedät kaikki, etkä tarvitse, että kukaan sinulta kysyy; sentähden me uskomme sinun Jumalan tyköä lähteneen."
Now we are certain that you have knowledge of all things and have no need for anyone to put questions to you: through this we have faith that you came from God.
νυν οιδαμεν οτι οιδας παντα και ου χρειαν εχεις ινα τις σε ερωτα εν τωτω πιστευομεν οτι απο θεου εξηλθες
- 31 Jeesus vastasi heille: "Nyt te uskotte.
Jesus made answer, Have you faith now?
απεκριθη αυτοις ο ιησους αρτι πιστευετε
- 32 Katso, tulee hetki ja on jo tullut, jona teidät hajotetaan kukin tahollensa ja te jättätte minut yksin; en minä kuitenkaan yksin ole, sillä Isä on minun kanssani.
See, a time is coming, yes, it is now here, when you will go away in all directions, every man to his house, and I will be by myself: but I am not by myself, because the Father is with me.
ιδου ερχεται ωρα και νυν ἐληλυθεν ινα σκορπισθητε εκαστος εις τα ιδια και εμε μονον αφητε και ουκ ειμι μονος οτι ο πατηρ μετ εμου εστιν
- 33 Tämän minä olen teille puhunut, että teillä olisi minussa rauha. Maailmassa teillä on ahdistus; mutta olkaa turvallisella mielellä: minä olen voittanut maailman."
I have said all these things to you so that in me you may have peace. In the world you have trouble: but take heart! I have overcome the world.
ταυτα λελαληκα υμιν ινα εν εμοι ειρηνην εχητε εν τω κοσμω θλιψιν εχετε αλλα θαρσειτε εγω νενικηκα τον κοσμον
- 1 Tämän Jeesus puhui ja nosti silmänsä taivasta kohti ja sanoi: "Isä, hetki on tullut, kirkasta Poikasi, että Poikasi kirkastaisi sinut;
Jesus said these things; then, lifting his eyes to heaven, he said, Father, the time has now come; give glory to your Son, so that the Son may give glory to you:
ταυτα ελαλησεν ο ιησους και επηρεν τους οφθαλμους αυτου εις τον ουρανον και ειπεν πατερ ἐληλυθεν η ωρα δοξασον σου τον υιον ινα και ο υιος σου δοξαση σε
- 2 koska sinä olet antanut hänen valtaansa kaiken lihan, että hän antaisi iankaikkisen elämän kaikille, jotka sinä olet hänelle antanut.
Even as you gave him authority over all flesh, to give eternal life to all those whom you have given to him.
καθως εδωκας αυτω εξουσιαν πασης σαρκος ινα παν ο δεδωκας αυτω δωση αυτοις ζωην αιωνιον
- 3 Mutta tämä on iankaikkinen elämä, että he tuntevat sinut, joka yksin olet totinen Jumala, ja hänet, jonka sinä olet lähettänyt, Jeesuksen Kristuksen.
And this is eternal life: to have knowledge of you, the only true God, and of him whom you have sent, even Jesus Christ.
αυτη δε εστιν η αιωνιος ζωη ινα γινωσκωσιν σε τον μονον αληθινον θεον και ον απεστειλας ιησουν χριστον
- 4 Minä olen kirkastanut sinut maan päällä: minä olen täyttänyt sen työn, jonka sinä annoit minun tehtäväkseni.
I have given you glory on the earth, having done all the work which you gave me to do.
εγω σε εδοξασα επι της γης το εργον ετελειωσα ο δεδωκας μοι ινα ποιησω
- 5 Ja nyt, Isä, kirkasta sinä minut tykönäsi sillä kirkkaudella, joka minulla oli sinun tykönäsi, ennenkuin maailma olikaan.
And now, Father, let me have glory with you, even that glory which I had with you before the world was.
και νυν δοξασον με συ πατερ παρα σεαυτω τη δοξη η ειχον προ του τον κοσμον ειναι παρα σοι
- 6 Minä olen ilmoittanut sinun nimesi ihmisille, jotka sinä annoit minulle maailmasta. He olivat sinun, ja sinä annoit heidät minulle, ja he ovat ottaneet sinun sanastasi vaarin.
I have given knowledge of your name to the men whom you gave me out of the world: yours they were, and you gave them to me, and they have kept your words.
εφανερωσα σου το ονομα τοις ανθρωποις ους δεδωκας μοι εκ του κοσμου σοι ησαν και εμοι αυτους δεδωκας και τον λογον σου τετηρηκασιν
- 7 Nyt he tietävät, että kaikki, minkä olet minulle antanut, on sinulta.
Now it is clear to them that whatever you have given to me comes from you:
νυν εγνωκαν οτι παντα οσα δεδωκας μοι παρα σου εστιν
- 8 Sillä ne sanat, jotka sinä minulle annoit, minä olen antanut heille; ja he ovat ottaneet ne vastaan ja tietävät totisesti minun lähteneen sinun tyköäsi ja uskovat, että sinä olet minut lähettänyt.
Because I have given them the words which you gave to me; and they have taken them to heart, and have certain knowledge that I came from you, and they have faith that you sent me.
οτι τα ρηματα α δεδωκας μοι δεδωκα αυτοις και αυτοι ελαβον και εγνωσαν αληθως οτι παρα σου εξηλθον και επιστευσαν οτι συ με απεστειλας

- 9 Minä rukoilen heidän edestänsä; en minä maailman edestä rukoile, vaan niiden edestä, jotka sinä olet minulle antanut, koska he ovat sinun -
My prayer is for them: my prayer is not for the world, but for those whom you have given to me, because they are yours
εγω περι αυτων ερωτω ου περι του κοσμου ερωτω αλλα περι ων δεδωκας μοι οτι σοι εισιν
- 10 ja kaikki minun omani ovat sinun, ja sinun omasi ovat minun - ja minä olen kirkastettu heissä.
(All mine are yours, and yours are mine) and I have glory in them.
και τα εμα παντα σα εστιν και τα σα εμα και δεδοξασμαι εν αυτοις
- 11 Ja minä en enää ole maailmassa, mutta he ovat maailmassa, ja minä tulen sinun tykösi. Pyhä Isä, varjele heidät nimessäsi, jonka sinä olet minulle antanut, että he olisivat yhtä niinkuin mekin.
And now I will be no longer in the world, but they are in the world and I come to you. Holy Father, keep them in your name which you have given to me, so that they may be one even as we are one.
και ουκ ετι ειμι εν τω κοσμω και ουτοι εν τω κοσμω εισιν και εγω προς σε ερχομαι πατερ αγιε τηρησον αυτους εν τω ονοματι σου ους δεδωκας μοι ινα ωσιν εν καθως ημεις
- 12 Kun minä olin heidän kanssansa, varjelin minä heidät sinun nimessäsi, jonka sinä olet minulle antanut, ja suojelin heitä, eikä heistä joutunut kadotetuksi yksikään muu kuin se kadotuksen lapsi, että kirjoitus kävisi toteen.
While I was with them I kept them safe in your name which you have given to me: I took care of them and not one of them has come to destruction, but only the son of destruction, so that the Writings might come true.
οτε ημην μετ αυτων εν τω κοσμω εγω ετηρουν αυτους εν τω ονοματι σου ους δεδωκας μοι εφυλαξα και ουδεις εξ αυτων απωλετο ει μη ο υιος της απωλειας ινα η γραφη πληρωθη
- 13 Mutta nyt minä tulen sinun tykösi ja puhun tätä maailmassa, että heillä olisi minun iloni täydellisenä heissä itsessään.
And now I come to you; and these things I say in the world so that they may have my joy complete in them.
νυν δε προς σε ερχομαι και ταυτα λαλω εν τω κοσμω ινα εχωσιν την χαραν την εμην πεπληρωμενην εν αυτοις
- 14 Minä olen antanut heille sinun sanasi, ja maailma vihaa heitä, koska he eivät ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.
I have given your word to them; and they are hated by the world, because they are not of the world, even as I am not of the world.
εγω δεδωκα αυτοις τον λογον σου και ο κοσμος εμισησεν αυτους οτι ουκ εισιν εκ του κοσμου καθως εγω ουκ ειμι εκ του κοσμου
- 15 En minä rukoile, että ottaisit heidät pois maailmasta, vaan että sinä varjelisit heidät pahasta.
My prayer is not that you will take them out of the world, but that you will keep them from the Evil One.
ουκ ερωτω ινα αρης αυτους εκ του κοσμου αλλ ινα τηρησης αυτους εκ του πονηρου
- 16 He eivät ole maailmasta, niinkuin en minäkään maailmasta ole.
They are not of the world any more than I am of the world.
εκ του κοσμου ουκ εισιν καθως εγω εκ του κοσμου ουκ ειμι
- 17 Pyhitä heidät totuudessa; sinun sanasi on totuus.
Make them holy by the true word: your word is the true word.
αγιασον αυτους εν τη αληθεια σου ο λογος ο σος αληθεια εστιν
- 18 Niinkuin sinä olet lähettänyt minut maailmaan, niin olen minäkin lähettänyt heidät maailmaan;
Even as you have sent me into the world, so I have sent them into the world.
καθως εμε απεστειλας εις τον κοσμον καγω απεστειλα αυτους εις τον κοσμον
- 19 ja minä pyhitän itseni heidän tähtensä, että myös he olisivat pyhitetyt totuudessa.
And for them I make myself holy, so that they may be made truly holy.
και υπερ αυτων εγω αγιαζω εμαυτον ινα και αυτοι ωσιν ηγιασμενοι εν αληθεια
- 20 Mutta en minä rukoile ainoastaan näiden edestä, vaan myös niiden edestä, jotka heidän sanansa kautta uskovat minuun,
My prayer is not for them only, but for all who will have faith in me through their word;
ου περι τωτων δε ερωτω μονον αλλα και περι των πιστευσοντων δια του λογου αυτων εις εμε
- 21 että he kaikki olisivat yhtä, niinkuin sinä, Isä, olet minussa ja minä sinussa, että hekin meissä olisivat, niin että maailma uskoisi, että sinä olet minut lähettänyt.
May they all be one! Even as you, Father, are in me and I am in you, so let them be in us, so that all men may come to have faith that you sent me.
ινα παντες εν ωσιν καθως συ πατερ εν εμοι καγω εν σοι ινα και αυτοι εν ημιν εν ωσιν ινα ο κοσμος πιστευση οτι συ με απεστειλας

- 22 Ja sen kirkkauden, jonka sinä minulle annoit, minä olen antanut heille, että he olisivat yhtä, niinkuin me olemme yhtä -
And the glory which you have given to me I have given to them, so that they may be one even as we are one;
και εγω την δοξαν ην δεδωκας μοι δεδωκα αυτοις ινα ωσιν εν καθως ημεις εν εσμεν
- 23 minä heissä, ja sinä minussa - että he olisivat täydellisesti yhtä, niin että maailma ymmärtäisi, että sinä olet minut lähettänyt ja rakastanut heitä, niinkuin sinä olet minua rakastanut.
I in them, and you in me, so that they may be made completely one, and so that it may become clear to all men that you have sent me and that they are loved by you as I am loved by you.
εγω εν αυτοις και συ εν εμοι ινα ωσιν τετελειωμενοι εις εν και ινα γινωσκη ο κοσμος οτι συ με απεστειλας και ηγαπησας αυτους καθως εμε ηγαπησας
- 24 Isä, minä tahdon, että missä minä olen, siellä nekin, jotka sinä olet minulle antanut, olisivat minun kanssani, että he näkisivät minun kirkkauteni, jonka sinä olet minulle antanut, koska olet rakastanut minua jo ennen maailman perustamista.
Father, it is my desire that these whom you have given to me may be by my side where I am, so that they may see my glory which you have given to me, because you had love for me before the world came into being.
πατερ ους δεδωκας μοι θελω ινα οπου ειμι εγω κακεινοι ωσιν μετ εμου ινα θεωρωσιν την δοξαν την εμην ην εδωκας μοι οτι ηγαπησας με προ καταβολης κοσμου
- 25 Vanhurskas Isä, maailma ei ole sinua tuntenut, mutta minä tunnen sinut, ja nämä ovat tulleet tuntemaan, että sinä olet minut lähettänyt.
Father of righteousness, I have knowledge of you, though the world has not; and to these it is clear that you sent me;
πατερ δικαιε και ο κοσμος σε ουκ εγνο εγω δε σε εγνων και ουτοι εγνοσαν οτι συ με απεστειλας
- 26 Ja minä olen tehnyt sinun nimesi heille tunnetuksi ja teen vastakin, että se rakkaus, jolla sinä olet minua rakastanut, olisi heissä ja minä olisin heissä."
And I have given to them knowledge of your name, and will give it, so that the love which you have for me may be in them and I in them.
και εγνωρισα αυτοις το ονομα σου και γνωρισω ινα η αγαπη ην ηγαπησας με εν αυτοις η καγω εν αυτοις
- 1 Kun Jeesus oli tämän puhunut, lähti hän pois opetuslastensa kanssa Kedronin puron tuolle puolelle; siellä oli puutarha, johon hän meni opetuslapsinensa.
When Jesus had said these words he went out with his disciples over the stream Kedron to a garden, into which he went with his disciples.
ταυτα ειπων ο ιησους εξηλθεν συν τοις μαθηταις αυτου περαν του χειμαρρου των κεδρων οπου ην κηπος εις ον εισηλθεν αυτος και οι μαθηται αυτου
- 2 Mutta myös Juudas, joka hänet kavalsi, tiesi sen paikan, koska Jeesus ja hänen opetuslapsensa usein olivat kokoontuneet sinne.
And Judas, who was false to him, had knowledge of the place because Jesus went there frequently with his disciples.
ηδει δε και ιουδας ο παραδιδους αυτον τον τοπον οτι πολλακις συνηχθη ο ιησους εκει μετα των μαθητων αυτου
- 3 Niin Juudas otti sotilasjoukon sekä ylipappien ja fariseusten palvelijoita ja tuli sinne soihdut ja lamput ja aseet mukanaan.
So Judas, getting a band of armed men and police from the chief priests and Pharisees, went there with lights and with arms.
ο ουν ιουδας λαβων την σπειραν και εκ των αρχιερεων και φαρισαιων υπηρετας ερχεται εκει μετα φανων και λαμπαδων και οπλων
- 4 Silloin Jeesus, joka tiesi kaiken, mikä oli häntä kohtaava, astui esiin ja sanoi heille: "Ketä te etsitte?"
Then Jesus, having knowledge of everything which was coming on him, went forward and said to them, Who are you looking for?
ιησους ουν ειδως παντα τα ερχομενα επ αυτον εξελθων ειπεν αυτοις τινα ζητειτε
- 5 He vastasivat hänelle: "Jeesusta, Nasaretilaista". Jeesus sanoi heille: "Minä se olen". Ja Juudas, joka hänet kavalsi, seisoi myös heidän kanssaan.
Their answer was, Jesus the Nazarene. Jesus said, I am he. And Judas, who was false to him, was there at their side.
απεκριθησαν αυτω ιησουν τον ναζωραιον λεγει αυτοις ο ιησους εγω ειμι ειστηκει δε και ιουδας ο παραδιδους αυτον μετ αυτων
- 6 Kun hän siis sanoi heille: "Minä se olen", peräytyivät he ja kaatuivat maahan.
And when he said to them, I am he, they went back, falling to the earth.
ως ουν ειπεν αυτοις οτι εγω ειμι απηλθον εις τα οπισω και επεσον χαμαι
- 7 Niin hän taas kysyi heiltä: "Ketä te etsitte?" He sanoivat: "Jeesusta, Nasaretilaista".
So again he put the question to them, Who are you looking for? And they said, Jesus the Nazarene.
παλιν ουν αυτους επηρωτησεν τινα ζητειτε οι δε ειπον ιησουν τον ναζωραιον
- 8 Jeesus vastasi: "Minähän sanoin teille, että minä se olen. Jos te siis minua etsitte, niin antakaa näiden mennä";
Jesus made answer, I have said that I am he; if you are looking for me, let these men go away.
απεκριθη ο ιησους ειπον υμιν οτι εγω ειμι ει ουν εμε ζητειτε αφετε τουτους υπαιειν

- 9 että se sana kävisi toteen, jonka hän oli sanonut: "En minä ole kadottanut ketään niistä, jotka sinä olet minulle antanut".
(He said this so that his words might come true, I have kept safe all those whom you gave to me.)
ινα πληρωθη ο λογος ον ειπεν οτι ους δεδωκας μοι ουκ απολεσα εξ αυτων ουδενα
- 10 Niin Simon Pietari, jolla oli miekka, veti sen ja iski ylimmäisen papin palvelijaa ja sivalsi häneltä pois oikean korvan; ja palvelijan nimi oli Malkus.
Then Simon Peter, who had a sword, took it out and gave the high priest's servant a blow, cutting off his right ear. The servant's name was Malchus.
σιμων ουν πετρος εχων μαχαιραν ειλικυσεν αυτην και επαισεν τον του αρχιερεως δουλον και απεκοψεν αυτου το ωτιον το δεξιον ην δε ονομα τω δουλω μαλχος
- 11 Niin Jeesus sanoi Pietarille: "Pistä miekkasi tuppeen. Enkö minä joisi sitä maljaa, jonka Isä on minulle antanut?"
Then Jesus said to Peter, Put back your sword: am I not to take the cup which my Father has given to me?
ειπεν ουν ο ιησους τω πετρω βαλε την μαχαιραν σου εις την θηκην το ποτηριον ο δεδωκεν μοι ο πατηρ ου μη πιω αυτο
- 12 Niin sotilasjoukko ja päällikkö ja juutalaisten palvelijat ottivat Jeesuksen kiinni ja sitoivat hänet
Then the band and the chief captain and the police took Jesus and put cords round him.
η ουν σπειρα και ο χλιαρχος και οι υπηρεται των ιουδαιων συνελαβον τον ιησουν και εδησαν αυτον
- 13 ja veivät ensin Hannaan luo, sillä hän oli Kaifaan appi, ja Kaifas oli sinä vuonna ylimmäisenä pappina.
They took him first to Annas, because Annas was the father-in-law of Caiaphas who was the high priest that year.
και απηγαγον αυτον προς ανναν πρωτον ην γαρ πενθερος του καιαφα ος ην αρχιερευς του ενιαυτου εκεινου
- 14 Ja Kaifas oli se, joka neuvottelussa oli juutalaisille sanonut: "On hyödyllistä, että yksi ihminen kuolee kansan edestä."
It was Caiaphas who had said to the Jews that it was in their interest for one man to be put to death for the people.
ην δε καιαφας ο συμβουλευσας τοις ιουδαιοις οτι συμφερει ενα ανθρωπον απολεσθαι υπερ του λαου
- 15 Ja Jeesusta seurasi Simon Pietari ja eräs toinen opetuslapsi. Tämä opetuslapsi oli ylimmäisen papin tuttava ja meni Jeesuksen kanssa sisälle ylimmäisen papin kartanoon.
And Simon Peter went after Jesus with another disciple. Now that disciple was a friend of the high priest and he went in with Jesus into the house of the high priest;
ηκολουθει δε τω ιησου σιμων πετρος και ο αλλος μαθητης ο δε μαθητης εκεινος ην γνωστος τω αρχιερει και συνεισηλθεν τω ιησου εις την αυλην του αρχιερεως
- 16 Mutta Pietari seisoι portilla ulkona. Niin se toinen opetuslapsi, joka oli ylimmäisen papin tuttava, meni ulos ja puhutteli portinvartijatarta ja toi Pietarin sisälle.
But Peter was kept outside at the door. Then this other disciple, who was a friend of the high priest, came out and had a word with the girl who kept the door, and took Peter in.
ο δε πετρος ειστηκει προς τη θυρα εξω εξηλθεν ουν ο μαθητης ο αλλος ος ην γνωστος τω αρχιερει και ειπεν τη θυρωρω και εισηγαγεν τον πετρον
- 17 Niin palvelijat, joka vartioi porttia, sanoi Pietarille: "Etkö sinäkin ole tuon miehen opetuslapsia?" Hän sanoi: "En ole".
Then the girl who was the door-keeper said to Peter, Are you not one of this man's disciples? In answer he said, I am not.
λεγει ουν η παιδισκη η θυρωρος τω πετρω μη και συ εκ των μαθητων ει του ανθρωπου τουτου λεγει εκεινος ουκ ειμι
- 18 Mutta palvelijat ja käskyläiset olivat tehneet hiilivalkean, koska oli kylmä, ja seisoiivat ja lämmittelivät. Ja myös Pietari seisoι heidän kanssaan lämmittelemässä.
Now the servants and the police had made a fire of coals because it was cold; they were warming themselves in front of it and Peter was there with them, warming himself.
ειστηκεισαν δε οι δουλοι και οι υπηρεται ανθρακιαν πεποηκοτες οτι ψυχος ην και εθερμαινοντο ην δε μετ αυτων ο πετρος εστως και θερμαινομενος
- 19 Niin ylimmäinen pappi kysyi Jeesukselta hänen opetuslapsistaan ja opistaan.
Then the high priest put questions to Jesus about his disciples and his teaching.
ο ουν αρχιερευς ηρωτησεν τον ιησουν περι των μαθητων αυτου και περι της διδαχης αυτου
- 20 Jeesus vastasi hänelle: "Minä olen julkisesti puhunut maailmalle; minä olen aina opettanut synagoogissa ja pyhäkössä, joihin kaikki juutalaiset kokoontuvat, enkä ole salassa puhunut mitään.
Jesus made answer, I said things openly to the world at all times; I have given my teaching in the Synagogues and in the Temple to which all the Jews come; and I have said nothing secretly.
απεκριθη αυτο ο ιησους εγω παρησια ελαλησα τω κοσμο εγω παντοτε ειδαξα εν τη συναγωγη και εν τω ιερω οπου παντοτε οι ιουδαιοι συνερχονται και εν κρυπτω ελαλησα ουδεν
- 21 Miksi minulta kysyt? Kysy niiltä, jotka ovat kuulleet, mitä minä olen heille puhunut; katso, he tietävät, mitä minä olen sanonut."
Why are you questioning me? put questions to my hearers about what I have said to them: they have knowledge of what I said.
τι με επερωτας επερωτησεν τους ακηκοοτας τι ελαλησα αυτοις ιδε ουτοι οιδασιν α ειπον εγω
- 22 Mutta kun Jeesus oli tämän sanonut, antoi eräs palvelija, joka seisoι vieressä, hänelle korvapuustin sanoen: "Niinkö sinä vastaat ylimmäiselle papille?"
When he said this, one of the police by his side gave him a blow with his open hand, saying, Do you give such an answer to the high priest?
ταυτα δε αυτου ειποντος εις των υπηρετων παρεστηκως εδωκεν ραπισμα τω ιησου ειπον ουτως αποκρινη τω αρχιερει

- 23 Jeesus vastasi hänelle: "Jos minä pahasti puhuin, niin näytä toteen, että se on pahaa; mutta jos minä puhuin oikein, miksi minua lyöt?"
Jesus said in answer, If I have said anything evil, give witness to the evil: but if I said what is true, why do you give me blows?
απεκριθη αυτω ο ιησους ει κακως ελαλησα μαρτυρησον περι του κακου ει δε καλως τι με δερεις
- 24 Niin Hannas lähetti hänet sidottuna ylimmäisen papin Kaifaan luo.
Then Annas sent him chained to Caiaphas, the high priest.
απεστειλεν αυτον ο αννας δεδεμενον προς καιαφαν τον αρχιερα
- 25 Mutta Simon Pietari seisoi lämmittelemässä. Niin he sanoivat hänelle: "Etkö sinäkin ole hänen opetuslapsiaan?" Hän kielsi ja sanoi: "En ole".
But Simon Peter was still there warming himself by the fire. They said to him, Are you not one of his disciples? He said, No, I am not.
ην δε σιμων πετρος εστως και θερμαινομενος ειπον ουν αυτω μη και συ εκ των μαθητων αυτου ει ηρνησατο εκεινος και ειπεν ουκ ειμι
- 26 Silloin eräs ylimmäisen papin palvelijoista, sen sukulainen, jolta Pietari oli sivaltanut korvan pois, sanoi: "Enkö minä nähnyt sinua puutarhassa hänen kanssaan?"
One of the servants of the high priest, a relation of him whose ear had been cut off by Peter, said, Did I not see you with him in the garden?
λεγει εις εκ των δουλων του αρχιερωος συγγενης ον ου απεκοψεν πετρος το ωτιον ουκ εγω σε ειδον εν τω κηπω μετ αυτου
- 27 Niin Pietari taas kielsi, ja samassa lauloi kukko.
Then again Peter said, No. And straight away a cock gave its cry.
παλιν ουν ηρνησατο ο πετρος και ευθεως αλεκτωρ εφωνησεν
- 28 Niin he veivät Jeesuksen Kaifaan luota palatsiin; ja oli varhainen aamu. Ja itse he eivät menneet sisälle palatsiin, etteivät saastuisi, vaan saattaisivat syödä pääsiäislammasta.
So they took Jesus from the house of Caiaphas to the Praetorium. It was early. They themselves did not go into the Praetorium, so that they might not become unclean, but might take the Passover.
αγουσιν ουν τον ιησουν απο του καιαφα εις το πραιτωριον ην δε πρωια και αυτοι ουκ εισηλθον εις το πραιτωριον ινα μη μιανθωσιν αλλ ινα φαγωσιν το πασχα
- 29 Niin Pilatus meni ulos heidän luokseen ja sanoi: "Mikä syytös ja kanne teillä on tätä miestä vastaan?"
So Pilate came out to them and put the question: What have you to say against this man?
εξηλθεν ουν ο πιλατος προς αυτους και ειπεν τινα κατηγοριαν φερετε κατα του ανθρωπου τουτου
- 30 He vastasivat ja sanoivat hänelle: "Jos tämä ei olisi pahantekijä, emme olisi antaneet häntä sinun käsiisi".
They said to him in answer, If the man was not a wrongdoer we would not have given him up to you.
απεκριθησαν και ειπον αυτω ει μη ην ουτος κακοποιος ουκ αν σοι παρεδωκαμεν αυτον
- 31 Niin Pilatus sanoi heille: "Ottakaa te hänet ja tuomitkaa hänet lakinne mukaan". Juutalaiset sanoivat hänelle: "Meidän ei ole lupa ketään tappaa";
Then Pilate said to them, Take him yourselves and let him be judged by your law. But the Jews said to him, We have no right to put any man to death.
ειπεν ουν αυτοις ο πιλατος λαβετε αυτον υμεις και κατα τον νομον υμων κρινατε αυτον ειπον ουν αυτω οι ιουδαιοι ημιν ουκ εξεστιν αποκτειναι ουδενα
- 32 että Jeesuksen sana kävisi toteen, jonka hän oli sanonut, antaen tietää, minkälaisella kuolemalla hän oli kuoleva.
(That the word of Jesus might come true, pointing to the sort of death he would have.)
ινα ο λογος του ιησου πληρωθη ον ειπεν σημαινων ποιω θανατω ημελλεν αποθνησκειν
- 33 Niin Pilatus meni taas sisälle palatsiin ja kutsui Jeesuksen ja sanoi hänelle: "Oletko sinä juutalaisten kuningas?"
Then Pilate went back into the Praetorium and sent for Jesus and said to him, Are you the King of the Jews?
εισηλθεν ουν εις το πραιτωριον παλιν ο πιλατος και εφωνησεν τον ιησουν και ειπεν αυτω συ ει ο βασιλευς των ιουδαιων
- 34 Jeesus vastasi hänelle: "Itseäsiikö sen sanot, vai ovatko muut sen sinulle minusta sanoneet?"
Jesus made answer, Do you say this of yourself, or did others say it about me?
απεκριθη αυτω ο ιησους αφ εαυτου συ τουτο λεγεις η αλλοι σοι ειπον περι εμου
- 35 Pilatus vastasi: "Olenko minä juutalainen? Oma kansasi ja ylipapit ovat antaneet sinut minun käsiini. Mitä olet tehnyt?"
Pilate said, Am I a Jew? Your nation and the chief priests have given you into my hands: what have you done?
απεκριθη ο πιλατος μητι εγω ιουδαιος ειμι το εθνος το σον και οι αρχιερεις παρεδωκαν σε εμοι τι εποιησας

- 36 Jeesus vastasi: "Minun kuninkuuteni ei ole tästä maailmasta; jos minun kuninkuuteni olisi tästä maailmasta, niin minun palvelijani olisivat taistelleet, ettei minua olisi annettu juutalaisten käsiin; mutta nyt minun kuninkuuteni ei ole täältä".
Jesus said in answer, My kingdom is not of this world; if my kingdom was of this world, my disciples would have made a good fight to keep me out of the hands of the Jews: but my kingdom is not here.
απεκριθη ο ιησους η βασιλεια η εμη ουκ εστιν εκ του κοσμου τουτου ει εκ του κοσμου τουτου η η βασιλεια η εμη οι υπηρεται αν οι εμοι ηγωνιζοντο ινα μη παραδοθω τοις ιουδαιοις νυν δε η βασιλεια η εμη ουκ εστιν εντευθεν
- 37 Niin Pilatus sanoi hänelle: "Sinä siis kuitenkin olet kuningas?" Jeesus vastasi: "Sinäpä sen sanot, että minä olen kuningas. Sitä varten minä olen syntynyt ja sitä varten maailmaan tullut, että minä todistaisin totuuden puolesta. Jokainen, joka on totuudesta, kuulee minun ääneni."
Then Pilate said to him, Are you then a king? Jesus made answer, You say that I am a king. For this purpose was I given birth, and for this purpose I came into the world, that I might give witness to what is true. Every lover of what is true gives ear to my voice.
ειπεν ουν αυτω ο πιλατος ουκουν βασιλευς ει συ απεκριθη ο ιησους συ λεγεις οτι βασιλευς ειμι εγω εγω εις τουτο γεγεννημαι και εις τουτο εληλυθα εις τον κοσμον ινα μαρτυρησω τη αληθεια πας ο ων εκ της αληθειας ακουει μου της φωνης
- 38 Pilatus sanoi hänelle: "Mikä on totuus?" Ja sen sanottuaan hän taas meni ulos juutalaisten luo ja sanoi heille: "Minä en löydä hänessä yhtäkään syytä."
Pilate said to him, True? what is true? Having said this he went out again to the Jews and said to them, I see no wrong in him.
λεγει αυτω ο πιλατος τι εστιν αληθεια και τουτο ειπων παλιν εξηλθεν προς τους ιουδαιοις και λεγει αυτοις εγω ουδεμιαν αιτιαν ευρισκω εν αυτω
- 39 Mutta te olette tottuneet siihen, että minä päästän teille yhden vangin irti pääsiäisenä; tahdotteko siis, että päästän teille juutalaisten kuninkaan?"
But every year you make a request to me to let a prisoner go free at the Passover. Is it your desire that I let the King of the Jews go free?
εστιν δε συνηθεια υμιν ινα ενα υμιν απολυσω εν τω πασχα βουλεσθε ουν υμιν απολυσω τον βασιλεα των ιουδαιων
- 40 Niin he taas huusivat sanoen: "Älä häntä, vaan Barabbas!" Mutta Barabbas oli ryöväri.
Then again they gave a loud cry, Not this man, but Barabbas. Now Barabbas was an outlaw.
εκραυγασαν ουν παλιν παντες λεγοντες μη τουτον αλλα τον βαραββαν ην δε ο βαραββας ληστης
- 1 Silloin Pilatus otti Jeesuksen ja ruoskitti hänet.
Then Pilate took Jesus and had him whipped with cords.
τοτε ουν ελαβεν ο πιλατος τον ιησουν και εμαστιγωσεν
- 2 Ja sotamiehet väänivät kruunun orjantappuroista, panivat sen hänen päähänsä ja pukivat hänen ylleen purppuraisen vaipan
And the men of the army made a crown of thorns and put it on his head, and they put a purple robe on him.
και οι στρατιωται πλεξαντες στεφανον εξ ακανθων επεθηκαν αυτου τη κεφαλη και ιματιον πορφυρου περιεβαλον αυτον
- 3 ja tulivat hänen luoksensa ja sanoivat: "Terve, juutalaisten kuningas"; ja he antoivat hänelle korvapuusteja.
And they kept coming and saying, Long life to the King of the Jews! And they gave him blows with their hands.
και ελεγον χαιρε ο βασιλευς των ιουδαιων και ειδιδουν αυτω ραπισματα
- 4 Pilatus meni taas ulos ja sanoi heille: "Katso, minä tuon hänet ulos teille, tietääksenne, etten minä löydä hänessä yhtäkään syytä".
And Pilate went out again and said to them, See, I let him come out to you to make it clear to you that I see no wrong in him.
εξηλθεν ουν παλιν εξω ο πιλατος και λεγει αυτοις ιδε αγω υμιν αυτον εξω ινα γνωτε οτι εν αυτω ουδεμιαν αιτιαν ευρισκω
- 5 Niin Jeesus tuli ulos, orjantappurakruunu päässään ja purppurainen vaippa yllään. Ja Pilatus sanoi heille: "Katso ihmistä!"
Then Jesus came out with the crown of thorns and the purple robe. And Pilate said to them, Here is the man!
εξηλθεν ουν ο ιησους εξω φορων τον ακανθινον στεφανον και το πορφυρου ιματιον και λεγει αυτοις ιδε ο ανθρωπος
- 6 Kun siis ylipapit ja palvelijat näkivät hänet, huusivat he sanoen: "Ristiinnaulitse, ristiinnaulitse!" Pilatus sanoi heille: "Ottakaa te hänet ja ristiinnaulitkaa, sillä minä en löydä hänessä mitään syytä".
So when the chief priests and the police saw him they gave a loud cry, To the cross! to the cross! Pilate said to them, Take him yourselves and put him on the cross: I see no crime in him.
οτε ουν ειδον αυτον οι αρχιερεις και οι υπηρεται εκραυγασαν λεγοντες σταυρωσον σταυρωσον λεγει αυτοις ο πιλατος λαβετε αυτον υμεις και σταυρωσατε εγω γαρ ουχ ευρισκω εν αυτω αιτιαν
- 7 Juutalaiset vastasivat hänelle: "Meillä on laki, ja lain mukaan hänen pitää kuoleman, koska hän on tehnyt itsensä Jumalan Pojaksi".
And the Jews made answer, We have a law, and by that law it is right for him to be put to death because he said he was the Son of God.
απεκριθησαν αυτω οι ιουδαιοι ημεις νομον εχομεν και κατα τον νομον ημων οφειλει αποθανειν οτι εαυτον υιον θεου εποιησεν

- 8 Kun nyt Pilatus kuuli tämän sanan, pelkäsi hän vielä enemmän
When this saying came to Pilate's ears his fear became greater;
οτε ουν ηκουσεν ο πιλατος τουτον τον λογον μαλλον εφοβηθη
- 9 ja meni taas sisälle palatsiin ja sanoi Jeesukselle: "Mistä sinä olet?" Mutta Jeesus ei hänelle vastannut.
And he went again into the Praetorium and said to Jesus, Where do you come from? But Jesus gave him no answer.
και εισηλθεν εις το πραιτωριον παλιν και λεγει τω ιησου ποθεν ει συ ο δε ιησους αποκρισιν ουκ εδωκεν αυτω
- 10 Niin Pilatus sanoi hänelle: "Etkö puhu minulle? Etkö tiedä, että minulla on valta sinut päästää ja minulla on valta sinut ristiinnaulita?"
Then Pilate said to him, You say nothing to me? is it not clear to you that I have power to let you go free and power to put you to death on the cross?
λεγει ουν αυτω ο πιλατος εμοι ου λαλεις ουκ οιδας οτι εξουσιαν εχω σταυρωσαι σε και εξουσιαν εχω απολυσαι σε
- 11 Jeesus vastasi: "Sinulla ei olisi mitään valtaa minuun, ellei sitä olisi annettu sinulle ylhäältä. Sentähden on sen synti suurempi, joka jätti minut sinun käsiisi."
Jesus gave this answer: You would have no power at all over me if it was not given to you by God; so that he who gave me up to you has the greater sin.
απεκριθη ο ιησους ουκ ειχες εξουσιαν ουδεμιαν κατ εμου ει μη ην σοι δεδομενον ανωθεν δια τουτο ο παραδιδους με σοι μειζονα αμαρτιαν εχει
- 12 Tämän tähden Pilatus koetti päästää hänet irti. Mutta juutalaiset huusivat sanoen: "Jos päästät hänet, et ole keisarin ystävä; jokainen, joka tekee itsensä kuninkaaksi, asettuu keisaria vastaan".
Hearing this, Pilate had a desire to let him go free, but the Jews said in a loud voice, If you let this man go, you are not Caesar's friend: everyone who makes himself a king goes against Caesar.
εκ τουτου εξητει ο πιλατος απολυσαι αυτον οι δε ιουδαιοι εκραζον λεγοντες εαν τουτον απολυσης ουκ ει φιλος του καισαρος πας ο βασιλευα αυτον ποιων αντιλεγει τω καισαρι
- 13 Kun Pilatus kuuli nämä sanat, antoi hän viedä Jeesuksen ulos ja istui tuomarinistuimelle, paikalle, jonka nimi on Litostrotton, hebreaksi Gabbata.
So when these words came to Pilate's ear, he took Jesus out, seating himself in the judge's seat in a place named in Hebrew, Gabbatha, or the Stone Floor.
ο ουν πιλατος ακουσας τουτον τον λογον ηγαγεν εξω τον ιησουν και εκαθισεν επι του βηματος εις τοπον λεγομενον λιθοστρωτον εβραιστι δε γαββαθα
- 14 Ja oli pääsiäisen valmistuspäivä, noin kuudes hetki. Ja hän sanoi juutalaisille: "Katso, teidän kuninkaanne!"
(It was the day when they made ready for the Passover; and it was about the sixth hour.) And he said to the Jews, There is your King!
ην δε παρασκευη του πασχα ωρα δε ωσει εκτη και λεγει τοις ιουδαιοις ιδε ο βασιλευς υμων
- 15 Niin he huusivat: "Vie pois, vie pois, ristiinnaulitse hänet!" Pilatus sanoi heille: "Onko minun ristiinnaulittava teidän kuninkaanne?" Ylipapit vastasivat: "Ei meillä ole kuningasta, vaan keisari".
Then they gave a loud cry, Away with him! away with him! to the cross! Pilate said to them, Am I to put your King to death on the cross? The chief priests said in answer, We have no king but Caesar.
οι δε εκραυγασαν αρον αρον σταυρωσον αυτον λεγει αυτοις ο πιλατος τον βασιλευα υμων σταυρωσω απεκριθησαν οι αρχιερεις ουκ εχομεν βασιλευα ει μη καισαρα
- 16 Silloin hän luovutti hänet heille ja antoi ristiinnaulittavaksi. Ja he ottivat Jeesuksen.
So then he gave him up to them to be put to death on the cross. And they took Jesus away;
τοτε ουν παρεδωκεν αυτον αυτοις ινα σταυρωθη παρελαβον δε τον ιησουν και απηγαγον
- 17 Ja kantaen itse omaa ristiänsä hän meni ulos niin sanotulle Pääkallonpaikalle, jota kutsutaan hebreankielellä Golgataksi.
And he went out with his cross on him to the place which is named Dead Man's Head (in Hebrew, Golgotha):
και βασταζων τον σταυρον αυτου εξηλθεν εις τον λεγομενον κρανιου τοπον ος λεγεται εβραιστι γολγοθα
- 18 Siellä he hänet ristiinnaulitsivat ja hänen kanssaan kaksi muuta, yhden kummallekin puolelle, ja Jeesuksen keskelle.
Where they put him on the cross with two others, one on this side and one on that, and Jesus in the middle.
οπου αυτον εσταυρωσαν και μετ αυτου αλλους δυο εντευθεν και εντευθεν μεσον δε τον ιησουν
- 19 Ja Pilatus kirjoitti myös päällekirjoituksen ja kiinnitti sen ristiin; ja se oli näin kirjoitettu: "Jeesus Nasaretilainen, juutalaisten kuningas".
And Pilate put on the cross a statement in writing. The writing was: JESUS THE NAZARENE, THE KING OF THE JEWS.
εγραψεν δε και τιτλον ο πιλατος και εθηκεν επι του σταυρου ην δε γεγραμμενον ιησους ο ναζωραιος ο βασιλευς των ιουδαιων
- 20 Tämän päällekirjoituksen lukivat monet juutalaiset, sillä paikka, jossa Jeesus ristiinnaulittiin, oli lähellä kaupunkia; ja se oli kirjoitettu hebreaksi, latinaksi ja kreikaksi.
The writing was seen by a number of the Jews, for the place where Jesus was put to death on the cross was near the town; and the writing was in Hebrew and Latin and Greek.
τουτον ουν τον τιτλον πολλοι ανεγνωσαν των ιουδαιων οτι εγγυς ην της πολεις ο τοπος οπου εσταυρωθη ο ιησους και ην γεγραμμενον εβραιστι ελληνιστι ρωμαιστι

- 21 Niin juutalaisten ylipapit sanoivat Pilatukselle: "Älä kirjoita: 'Juutalaisten kuningas', vaan että hän on sanonut: 'Minä olen juutalaisten kuningas'." **Then the chief priests of the Jews said to Pilate, Do not put, The King of the Jews, but, He said, I am the King of the Jews.**
ελεγον ουν τω πιλατω οι αρχιερεις των ιουδαιων μη γραφε ο βασιλευς των ιουδαιων αλλ οτι εκεινος ειπεν βασιλευς εμι των ιουδαιων
- 22 Pilatus vastasi: "Minkä minä kirjoitin, sen minä kirjoitin". **But Pilate made answer, What I have put in writing will not be changed.**
απεκριθη ο πιλατος ο γεγραφα γεγραφα
- 23 Kun sotamiehet olivat ristiinnaulinneet Jeesuksen, ottivat he hänen vaatteensa ja jakoivat ne neljään osaan, kullekin sotamiehelle osansa, sekä ihokkaan. Mutta ihokas oli saumaton, kauttaaltaan ylhäältä asti kudottu. **And when Jesus was nailed to the cross, the men of the army took his clothing, and made a division of it into four parts, to every man a part, and they took his coat: now the coat was without a join, made out of one bit of cloth.**
οι ουν στρατιωται οτε εσταυρωσαν τον ιησουν ελαβον τα ιματια αυτου και εποιησαν τεσσαρα μερη εκαστω στρατιωτη μερος και τον χιτωνα ην δε ο χιτων αρραφος εκ των ανωθεν υφαντος δι ολο υ
- 24 Sentähden he sanoivat toisillensa: "Älkäämme leikatko sitä rikki, vaan heittäkäämme siitä arpaa, kenen se on oleva"; että tämä kirjoitus kävisi toteen: "He jakoivat keskenänsä minun vaatteeni ja heittivät minun puvustani arpaa". Ja sotamiehet tekivät niin. **So they said among themselves, Let this not be cut up, but let us put it to the decision of chance and see who gets it. (They did this so that the Writings might come true, which say, They made a distribution of my clothing among them, and my coat they put to the decision of chance.) This was what the men of the army did.**
ειπον ουν προς αλληλους μη σχισωμεν αυτον αλλα λαχωμεν περι αυτου τιнос εσται ινα η γραφη πληρωθη η λεγουσα διμερισαντο τα ιματια μου εαυτοις και επι τον ιματισμον μου εβαλον κληρον οι μεν ουν στρατιωται ταυτα εποιησαν
- 25 Mutta Jeesuksen ristin ääressä seisoi hänen äitinsä ja hänen äitinsä sisar ja Maria, Kloopaan vaimo, ja Maria Magdaleena. **Now by the side of the cross of Jesus were his mother, and his mother's sister Mary, the wife of Cleopas, and Mary Magdalene.**
ειστηκεισαν δε παρα τω σταυρω του ιησου η μητηρ αυτου και η αδελφη της μητρος αυτου μαρια η του κλωπα και μαρια η μαγδαληνη
- 26 Kun Jeesus näki äitinsä ja sen opetuslapsen, jota hän rakasti, seisovan siinä vieressä, sanoi hän äidillensä: "Vaimo, katso, poikasi!" **So when Jesus saw his mother and the disciple who was dear to him, he said to his mother, Mother, there is your son!**
ιησους ουν ιδων την μητερα και τον μαθητην παρεστοτα ον ηγαπα λεγει τη μητρι αυτου γυναι ιδου ο υιος σου
- 27 Sitten hän sanoi opetuslapselle: "Katso, äitisi!" Ja siitä hetkestä opetuslapsi otti hänet kotiinsa. **Then he said to the disciple, There is your mother! And from that hour the disciple took her to his house.**
ειτα λεγει τω μαθητη ιδου η μητηρ σου και απ εκεινης της ωρας ελαβεν αυτην ο μαθητης εις τα ιδια
- 28 Sen jälkeen, kun Jeesus tiesi, että kaikki jo oli täytetty, sanoi hän, että kirjoitus kävisi toteen: "Minun on jano". **After this, being conscious that all things had now been done so that the Writings might come true, Jesus said, Give me water.**
μετα τουτο ειδως ο ιησους οτι παντα ηδη τετελεσται ινα τελειωθη η γραφη λεγει διψω
- 29 Siinä oli astia, hapanviiniä täynnä; niin he täyttivät sillä hapanviinillä sienen ja panivat sen isoppikorren päähän ja ojensivat sen hänen suunsa eteen. **Now there was a vessel ready, full of bitter wine, and they put a sponge full of it on a stick and put it to his mouth.**
σκευος ουν εκειτο οζους μεστον οι δε πλησαντες σπογγον οζους και υσσωπω περιθεντες προσηνεγκαν αυτου τω στοματι
- 30 Kun nyt Jeesus oli ottanut hapanviinin, sanoi hän: "Se on täytetty", ja kallisti päänsä ja antoi henkensä. **So when Jesus had taken the wine he said, All is done. And with his head bent he gave up his spirit.**
οτε ουν ελαβεν το οζος ο ιησους ειπεν τετελεσται και κλινας την κεφαλην παρεδωκεν το πνευμα
- 31 Koska silloin oli valmistuspäivä, niin - etteivät ruumiit jäisi ristille sapatiksi, sillä se sapatinpäivä oli suuri - juutalaiset pyysivät Pilatukselta, että ristiinnaulittujen sääriluut rikottaisiin ja ruumiit otettaisiin alas. **Now it was the day of getting ready for the Passover, and so that the bodies might not be on the cross on the Sabbath (because the day of that Sabbath was a great day), the Jews made a request to Pilate that their legs might be broken, and that they might be taken away.**
οι ουν ιουδαιοι ινα μη μεινη επι του σταυρου τα σωματα εν τω σαββατω επει παρασκευη ην ην γαρ μεγαλη η ημερα εκεινου του σαββατου ηρωτησαν τον πιλατον ινα καταγωσιν αυτων τα σκελη και αρθωσιν

- 32 Niin sotamiehet tulivat ja rikkoivat säärilut ensin toiselta ja sitten toiselta hänen kanssaan ristiinnaulitulta.
So the men of the army came, and the legs of the first were broken and then of the other who was put to death on the cross with Jesus:
ηλθον ουν οι στρατιωται και του μεν πρωτου κατεαξαν τα σκελη και του αλλου του συσταυρωθεντος αυτω
- 33 Mutta kun he tulivat Jeesuksen luo ja näkivät hänet jo kuolleeksi, eivät he rikkoneet hänen luitaan,
But when they came to Jesus, they saw that he was dead by this time, and so his legs were not broken;
επι δε τον ιησουν ελθοντες ως ειδον αυτον ηδη τεθνηκοτα ου κατεαξαν αυτου τα σκελη
- 34 vaan yksi sotamiehistä puhkaisi keihäällä hänen kylkensä, ja heti vuoti siitä verta ja vettä.
But one of the men made a wound in his side with a spear, and straight away there came out blood and water.
αλλ εις των στρατιωτων λογχη αυτου την πλευραν ενυξεν και ευθως εξηλθεν αιμα και υδωρ
- 35 Ja joka sen näki, on sen todistanut, ja hänen todistuksensa on tosi, ja hän tietää totta puhuvansa, että tekin uskoisitte.
And he who saw it has given witness (and his witness is true; he is certain that what he says is true) so that you may have belief.
και ο ωρακως μεμαρτυρηκεν και αληθινη αυτου εστιν η μαρτυρια κακεινος οιδεν οτι αληθη λεγει ινα υμεις πιστευσητε
- 36 Sillä tämä tapahtui, että kirjoitus kävisi toteen: "Älköön häneltä luuta rikottako".
These things came about so that the Writings might be true, No bone of his body will be broken.
εγενετο γαρ ταυτα ινα η γραφη πληρωθη οστουν ου συντριβησεται αυτου
- 37 Ja vielä sanoo toinen kirjoitus: "He luovat katseensa häneen, jonka he ovat lävistäneet".
And again another verse says, They will see him who was wounded by their spears.
και παλιν ετερα γραφη λεγει οψονται εις ον εξεκεντησαν
- 38 Mutta sen jälkeen Joosef, arimatialainen, joka oli Jeesuksen opetuslapsi, vaikka salaa, juutalaisten pelosta, pyysi Pilatukselta saada ottaa Jeesuksen ruumiin; ja Pilatus myöntyi siihen. Niin hän tuli ja otti Jeesuksen ruumiin.
After these things, Joseph of Arimathaea, who was a disciple of Jesus, but secretly for fear of the Jews, made a request to Pilate to let him take away the body of Jesus: and Pilate said he might do so. So he went and took away his body.
μετα δε ταυτα ηρωτησεν τον πιλατον ο ιωσηφ ο απο αριμαθαιας ων μαθητης του ιησου κεκρυμμενος δε δια τον φοβον των ιουδαιων ινα αρη το σωμα του ιησου και επετρεψεν ο πιλατος ηλθεν ου ν και ηρεν το σωμα του ιησου
- 39 Tuli myös Nikodeemus, joka ensi kerran oli yöllä tullut Jeesuksen tykö, ja toi mirhan ja aloen seosta noin sata naulaa.
And Nicodemus came (he who had first come to Jesus by night) with a roll of myrrh and aloes mixed, about a hundred pounds.
ηλθεν δε και νικοδημος ο ελθων προς τον ιησουν νυκτος το πρωτον φερων μιγμα συμυρνης και αλοης ωσει λιτρας εκατον
- 40 Niin he ottivat Jeesuksen ruumiin ja käärivät sen hyvänhajuisten yrttien kanssa käärinliinoihin, niinkuin juutalaisilla on tapana haudata.
Then they took the body of Jesus, folding linen about it with the spices, as is the way of the Jews when they put the dead to rest.
ελαβον ουν το σωμα του ιησου και εδησαν αυτο οθονιοις μετα των αρωματων καθως εθος εστιν τοις ιουδαιοις ενταφιαζειν
- 41 Ja sillä paikalla, missä hänet ristiinnaulittiin, oli puutarha, ja puutarhassa uusi hauta, johon ei vielä oltu ketään pantu.
Now there was a garden near the cross, and in the garden a new place for the dead in which no man had ever been put.
ην δε εν τω τοπω οπου εσταυρωθη κηπος και εν τω κηπω μνημειον καινον εν ω ουδεπω ουδεις ετεθη
- 42 Siihen he nyt panivat Jeesuksen, koska oli juutalaisten valmistuspäivä ja se hauta oli lähellä.
So they put Jesus there, because it was the Jews' day of getting ready for the Passover, and the place was near.
εκει ουν δια την παρασκευην των ιουδαιων οτι εγγυς ην το μνημειον εθηκαν τον ιησουν
- 1 Mutta viikon ensimmäisenä päivänä Maria Magdaleena meni varhain, kun vielä oli pimeä, haudalle ja näki kiven otetuksi pois haudan suulta.
Now on the first day of the week, very early, while it was still dark, Mary Magdalene came to the place and saw that the stone had been taken away from it.
τη δε μια των σαββατων μαρια η μαγδαληνη ερχεται πρωι σκοτιας ετι ουσης εις το μνημειον και βλεπει τον λιθον ηρμενον εκ του μνημειου

- 2 Niin hän riensi pois ja tuli Simon Pietarin luo ja sen toisen opetuslapsen luo, joka oli Jeesukselle rakas, ja sanoi heille: "Ovat ottaneet Herran pois haudasta, emmekä tiedä, mihin ovat hänet panneet".
Then she went running to Simon Peter, and to the other disciple who was loved by Jesus, and said to them, They have taken away the Lord out of the place of the dead and we have no knowledge where they have put him.
τρεχει ουν και ερχεται προς σιμωνα πετρον και προς τον αλλον μαθητην ον εφιλει ο ιησους και λεγει αυτοις ηραν τον κυριον εκ του μνημειου και ουκ οίδαμεν που εθηκαν αυτον
- 3 Niin Pietari ja se toinen opetuslapsi lähtivät ja menivät haudalle.
So Peter and the other disciple went out to the place of the dead.
εξηλθεν ουν ο πετρος και ο αλλος μαθητης και ηρχοντο εις το μνημειον
- 4 Ja he juoksivat molemmat yhdessä; mutta se toinen opetuslapsi juoksi edellä, nopeammin kuin Pietari, ja saapui ensin haudalle.
They went running together, and the other disciple got in front of Peter and came first to the hole in the rock;
ετρεχον δε οι δυο ομου και ο αλλος μαθητης προεδραμεν ταχιον του πετρου και ηλθεν πρωτος εις το μνημειον
- 5 Ja kun hän kurkisti sisään, näki hän käärinliinat siellä; kuitenkin hän ei mennyt sisälle.
And looking in, he saw the linen bands on the earth; but he did not go in,
και παρακουσας βλεπει κειμενα τα οθονια ου μεντοι εισηλθεν
- 6 Niin Simon Pietarikin tuli hänen perässään ja meni sisälle hautaan ja näki käärinliinat siellä
Then Simon Peter came after him and went into the hole in the rock; and he saw the linen bands on the earth,
ερχεται ουν σιμων πετρος ακολουθων αυτω και εισηλθεν εις το μνημειον και θεωρει τα οθονια κειμενα
- 7 ja hikiliinan, joka oli ollut hänen päässään, ei pantuna yhteen käärinliinojen kanssa, vaan toiseen paikkaan erikseen kokoonkäärittynä.
And the cloth, which had been round his head, not with the linen bands but rolled up in a place by itself.
και το σουδαριον ο ην επι της κεφαλης αυτου ου μετα των οθονιων κειμενον αλλα χωρις εντετυλιγμενον εις ενα τοπον
- 8 Silloin toinenkin opetuslapsi, joka ensimmäisenä oli tullut haudalle, meni sisään ja näki ja uskoi.
Then the other disciple who came there first went in; and he saw and belief came to him.
τοτε ουν εισηλθεν και ο αλλος μαθητης ο ελθων πρωτος εις το μνημειον και ειδεν και επιστευσεν
- 9 Sillä he eivät vielä ymmärtäneet Raamattua, että hän oli kuolleista nouseva.
For at that time they had no knowledge that the Writings said that he would have to come again from the dead.
ουδεπω γαρ ηδεισαν την γραφην οτι δει αυτον εκ νεκρων αναστηναι
- 10 Niin opetuslapset menivät takaisin kotiinsa.
So then the disciples went away again to their houses.
απηλθον ουν παλιν προς εαυτους οι μαθηται
- 11 Mutta Maria seisoi haudan edessä ulkopuolella ja itki. Kun hän näin itki, kurkisti hän hautaan
But Mary was still there outside the hole in the rock, weeping; and while she was weeping and looking into the hole,
μαρια δε εισηκει προς το μνημειον κλαιουσα εξω ως ουν εκλαιεν παρεκυψεν εις το μνημειον
- 12 ja näki kaksi enkeliä valkeissa vaatteissa istuvan, toisen pääpuolella ja toisen jalkapuolella, siinä, missä Jeesuksen ruumis oli maannut.
She saw two angels in white seated where the body of Jesus had been, one at the head and the other at the feet.
και θεωρει δυο αγγελους εν λευκοις καθεζομενους ενα προς τη κεφαλη και ενα προς τοις ποσιν οπου εκειτο το σωμα του ιησου
- 13 Nämä sanoivat hänelle: "Vaimo, mitä itket?" Hän sanoi heille: "Ovat ottaneet pois minun Herrani, enkä tiedä, mihin ovat hänet panneet".
They said to her, Woman, why are you weeping? She said to them, Because they have taken away my Lord, and I have no knowledge where they have put him.
και λεγουσιν αυτη εκεινοι γυναι τι κλαιεις λεγει αυτοις οτι ηραν τον κυριον μου και ουκ οίδα που εθηκαν αυτον
- 14 Tämän sanottuaan hän kääntyi taaksepäin ja näki Jeesuksen siinä seisovan, eikä tiennyt, että se oli Jeesus.
And then looking round, she saw Jesus there, but had no idea that it was Jesus.
και ταυτα ειπουσα εστραφη εις τα οπισω και θεωρει τον ιησουν εστωτα και ουκ ηδει οτι ο ιησους εστιν

- 15 Jeesus sanoi hänelle: "Vaimo, mitä itket? Ketä etsit?" Tämä luuli häntä puutarhuriksi ja sanoi hänelle: "Herra, jos sinä olet kantanut hänet pois, sano minulle, mihin olet hänet pannut, niin minä otan hänet".
 Jesus said to her, Woman, why are you weeping? who are you looking for? She, taking him for the gardener, said to him, Sir, if you have taken him away from here, say where you have put him and I will take him away.
 λεγει αυτη ο ιησους γυναι τι κλαιεις τινα ζητεις εκεινη δοκουσα οτι ο κηπουρος εστιν λεγει αυτω κυριε ει συ εβαστασας αυτον ειπε μοι που αυτον εθηκας καγω αυτον αρω
- 16 Jeesus sanoi hänelle: "Maria!" Tämä kääntyi ja sanoi hänelle hebreankielellä: "Rabbuuni!" se on: opettaja.
 Jesus said to her, Mary! Turning, she said to him in Hebrew, Rabboni! (which is to say, Master).
 λεγει αυτη ο ιησους μαρια στραφεισα εκεινη λεγει αυτω ραββουνι ο λεγεται διδασκαλε
- 17 Jeesus sanoi hänelle: "Älä minuun koske, sillä en minä ole vielä mennyt ylös Isäni tykö; mutta mene minun veljeni tykö ja sano heille, että minä menen ylös, minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö".
 Jesus said to her, Do not put your hand on me, for I have not gone up to the Father: but go to my brothers and say to them, I go up to my Father and your Father, to my God and your God.
 λεγει αυτη ο ιησους μη μου απτου ουπω γαρ αναβεβηκα προς τον πατερα μου πορευου δε προς τους αδελφους μου και ειπε αυτοις αναβαινω προς τον πατερα μου και πατερα υμων και θεον μου κ αι θεον υμων
- 18 Maria Magdaleena meni ja ilmoitti opetuslapsille, että hän oli nähnyt Herran ja että Herra oli hänelle näin sanonut.
 Mary Magdalene went with the news to the disciples, and said she had seen the Lord and that he had said these things to her.
 ερχεται μαρια η μαγδαληνη απαγγελουσα τοις μαθηταις οτι εωρακεν τον κυριον και ταυτα ειπεν αυτη
- 19 Samana päivänä, viikon ensimmäisenä, myöhään illalla, kun opetuslapset olivat koolla lukittujen ovien takana, juutalaisten pelosta, tuli Jeesus ja seisoi heidän keskellään ja sanoi heille: "Rauha teille!"
 At evening on that day, the first day of the week, when, for fear of the Jews, the doors were shut where the disciples were, Jesus came among them and said to them, May peace be with you!
 ουσης ουν οψιας τη ημερα εκεινη τη μια των σαββατων και των θυρων κεκλεισμενων οπου ησαν οι μαθηται συνηγμενοι δια τον φοβον των ιουδαιων ηλθεν ο ιησους και εστη εις το μεσον και λεγει αυτοις ειρηνη υμιν
- 20 Ja sen sanottuaan hän näytti heille kätensä ja kylkensä. Niin opetuslapset iloitsivat nähdessään Herran.
 And when he had said this, he let them see his hands and his side. Then the disciples were glad when they saw the Lord.
 και τουτο ειπων εδειξεν αυτοις τας χειρας και την πλευραν αυτου εχαρησαν ουν οι μαθηται ιδοντες τον κυριον
- 21 Niin Jeesus sanoi heille jälleen: "Rauha teille! Niinkuin Isä on lähettänyt minut, niin lähetän minäkin teidät."
 And Jesus said to them again, May peace be with you! As the Father sent me, even so I now send you.
 ειπεν ουν αυτοις ο ιησους παλιν ειρηνη υμιν καθως απεσταλκεν με ο πατηρ καγω πεμπο υμας
- 22 Ja tämän sanottuaan hän puhalsi heidän päällensä ja sanoi heille: "Ottakaa Pyhä Henki.
 And when he had said this, breathing on them, he said to them, Let the Holy Spirit come on you:
 και τουτο ειπων ενεφουσησεν και λεγει αυτοις λαβετε πνευμα αγιον
- 23 Joiden synnit te anteeksi annatte, niille ne ovat anteeksi annettut; joiden synnit te pidätätte, niille ne ovat pidätetyt."
 Any to whom you give forgiveness, will be made free from their sins; and any from whom you keep back forgiveness, will still be in their sins.
 αν τινων αφητε τας αμαρτιας αφιενται αυτοις αν τινων κρατητε κεκρατηνται
- 24 Mutta Tuomas, jota sanottiin Didymukseksi, yksi niistä kahdestatoista, ei ollut heidän kanssansa, kun Jeesus tuli.
 Now Thomas, one of the twelve, named Didymus, was not with them when Jesus came.
 θωμας δε εις εκ των δωδεκα ο λεγομενος διδυμος ουκ ην μετ αυτων οτε ηλθεν ο ιησους
- 25 Niin muut opetuslapset sanoivat hänelle: "Me näimme Herran". Mutta hän sanoi heille: "Ellen näe hänen käsissään naulojen jälkiä ja pistä sormeani naulojen sijoihin ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko".
 So the other disciples said to him, We have seen the Lord. But he said to them, If I do not see in his hands the print of the nails and put my finger into the print of the nails, and if I do not put my hand into his side, I will never have belief.
 ελεγον ουν αυτω οι αλλοι μαθηται εωρακαμεν τον κυριον ο δε ειπεν αυτοις εαν μη ιδω εν ταις χερσιν αυτου τον τυπον των ηλων και βαλω τον δακτυλον μου εις τον τυπον των ηλων και βαλω την χειρα μου εις την πλευραν αυτου ου μη πιστευσω

- 26 Ja kahdeksan päivän perästä hänen opetuslapsensa taas olivat huoneessa, ja Tuomas oli heidän kanssansa. Niin Jeesus tuli, ovien ollessa lukittuina, ja seiso heidän keskellään ja sanoi: "Rauha teille!"
And after eight days, his disciples were again in the house and Thomas was with them. Though the doors were shut, Jesus came, and taking his place in the middle of them, he said, May peace be with you!
και μεθ ημερας οκτω παλιν ησαν εσω οι μαθηται αυτου και θωμας μετ αυτων ερχεται ο ιησους των θυρων κεκλεισμενων και εστη εις το μεσον και ειπεν ειρηνη υμιν
- 27 Sitten hän sanoi Tuomaalle: "Ojenna sormesi tänne ja katso minun käsiäni, ja ojenna kätesi ja pistä se minun kylkeeni, äläkä ole epäuskoinen, vaan uskovainen".
Then he said to Thomas, Put out your finger, and see my hands; and put your hand here into my side: and be no longer in doubt but have belief.
ειτα λεγει τω θωμα φερε τον δακτυλον σου ωδε και ιδε τας χειρας μου και φερε την χειρα σου και βαλε εις την πλευραν μου και μη γινου απιστος αλλα πιστος
- 28 Tuomas vastasi ja sanoi hänelle: "Minun Herrani ja minun Jumalani!"
And Thomas said in answer, My Lord and my God!
και απεκριθη ο θωμας και ειπεν αυτω ο κυριος μου και ο θεος μου
- 29 Jeesus sanoi hänelle: "Sentähden, että minut näit, sinä uskot. Autuaat ne, jotka eivät näe ja kuitenkin uskovat!"
Jesus said to him, Because you have seen me you have belief: a blessing will be on those who have belief though they have not seen me!
λεγει αυτω ο ιησους οτι εωρακας με θωμα πεπιστευκας μακαριοι οι μη ιδοντες και πιστευσαντες
- 30 Paljon muitakin tunnustekoja, joita ei ole kirjoitettu tähän kirjaan, Jeesus teki opetuslastensa nähden;
A number of other signs Jesus did before his disciples which are not recorded in this book:
πολλα μεν ουν και αλλα σημεια εποιησεν ο ιησους ενωπιον των μαθητων αυτου α ουκ εστιν γεγραμμενα εν τω βιβλιο τουτω
- 31 mutta nämä ovat kirjoitetut, että te uskoisitte, että Jeesus on Kristus, Jumalan Poika, ja että teillä uskon kautta olisi elämä hänen nimessänsä.
But these are recorded, so that you may have faith that Jesus is the Christ, the Son of God, and so that, having this faith you may have life in his name.
ταυτα δε γεγραπται ινα πιστευσητε οτι ο ιησους εστιν ο χριστος ο υιος του θεου και ινα πιστευοντες ζωην εχητε εν τω ονοματι αυτου
- 1 Sen jälkeen Jeesus taas ilmestyi opetuslapsilleen Tiberiaan järven rannalla; ja hän ilmestyi näin:
After these things Jesus let himself be seen again by the disciples at the sea of Tiberias; and it came about in this way.
μετα ταυτα εφανερωσεν εαυτον παλιν ο ιησους τοις μαθηταις επι της θαλασσης της τιβεριαδος εφανερωσεν δε ουτως
- 2 Simon Pietari ja Tuomas, jota sanottiin Didymukseksi, ja Natanael, joka oli Galilean Kaanasta, ja Sebedeuksen pojat sekä kaksi muuta hänen opetuslapsistaan olivat yhdessä.
Simon Peter, Thomas named Didymus, Nathanael of Cana in Galilee, the sons of Zebedee, and two others of his disciples were all together.
ησαν ομου σιμων πετρος και θωμας ο λεγομενος διδυμος και ναθαναηλ ο απο κανα της γαλιλαιας και οι του ζεβεδαιου και αλλοι εκ των μαθητων αυτου δυο
- 3 Simon Pietari sanoi heille: "Minä menen kalaan". He sanoivat hänelle: "Me lähdemme myös sinun kanssasi". Niin he lähtivät ja astuivat venheeseen; mutta eivät sinä yönä saaneet mitään.
Simon Peter said to them, I am going fishing. They said to him, And we will come with you. They went out and got into the boat; but that night they took no fish.
λεγει αυτοις σιμων πετρος υπαγω αλιευειν λεγουσιν αυτω ερχομεθα και ημεις συν σοι εξηλθον και ανεβησαν εις το πλοιον ευθως και εν εκεινη τη νυκτι επιασαν ουδεν
- 4 Ja kun jo oli aamu, seiso Jeesus rannalla. Opetuslapset eivät kuitenkaan tienneet, että se oli Jeesus.
Now very early in the morning Jesus was there by the edge of the sea (though the disciples were not conscious that it was Jesus).
πρωιας δε ηδη γενομενης εστη ο ιησους εις τον αιγιαλον ου μεντοι ηδεισαν οι μαθηται οτι ιησους εστιν
- 5 Niin Jeesus sanoi heille: "Lapset, onko teillä mitään syötävää?" He vastasivat hänelle: "Ei ole".
So Jesus said to them, Children, have you taken any fish? They made answer, No.
λεγει ουν αυτοις ο ιησους παιδια μη τι προσφαγιον εχετε απεκριθησαν αυτω ου
- 6 Hän sanoi heille: "Heittäkää verkko oikealle puolelle venhettä, niin saatte". He heittivät verkon, mutta eivät jaksaneet vetää sitä ylös kalojen paljouden tähden.
And he said to them, Let down the net on the right side of the boat and you will get some. So they put it in the water and now they were not able to get it up again because of the great number of fish.
ο δε ειπεν αυτοις βαλετε εις τα δεξια μερη του πλοιου το δικτυον και ευρησετε εβαλον ουν και ουκ ετι αυτο ελκυσαι ισχυσαν απο του πληθους των ιχθυων
- 7 Silloin se opetuslapsi, jota Jeesus rakasti, sanoi Pietarille: "Se on Herra". Kun Simon Pietari kuuli, että se oli Herra, vyötti hän vaippansa ympärilleen, sillä hän oli ilman vaatteita, ja heittäytyi järveen.
So the disciple who was dear to Jesus said to Peter, It is the Lord! Hearing that it was the Lord, Peter put his coat round him (because he was not clothed) and went into the sea.
λεγει ουν ο μαθητης εκεινος ον ηγαπα ο ιησους τω πετρω ο κυριος εστιν σιμων ουν πετρος ακουσας οτι ο κυριος εστιν τον επενδυτην διεζωσατο ην γαρ γυμνος και εβαλεν εαυτον εις την θαλασσαν

- 8 **Mutta muut opetuslapset tulivat venheellä ja vetivät perässään verkkoa kaloineen, sillä he eivät olleet maasta kauempana kuin noin kahdensadan kyynärän päässä.**
And the other disciples came in the little boat (they were not far from land, only about two hundred cubits off) pulling the net full of fish.
οι δε αλλοι μαθηται τω πλοιαριω ηλθον ου γαρ ησαν μακραν απο της γης αλλ ως απο πηχων διακοσιων συροντες το δικτυον των ιχθυων
- 9 **Kun he astuivat maalle, näkivät he siellä hilloksen ja kalan pantuna sen päälle, sekä leipää.**
When they got to land, they saw a fire of coals there, with fish cooking on it, and bread.
ως ουν απεβησαν εις την γην βλεπουσιν ανθρακιαν κειμενην και οψαριον επικειμενον και αρτον
- 10 **Jeesus sanoi heille: "Tuokaa tänne niitä kaloja, joita nyt saitte".**
Jesus said to them, Get some of the fish which you have now taken.
λεγει αυτοις ο ιησους ενεγκατε απο των οψαριων ον επισατε νυν
- 11 **Niin Simon Pietari astui venheeseen ja veti maalle verkon, täynnä suuria kaloja, sata viisikymmentä kolme. Ja vaikka niitä oli niin paljon, ei verkko revennyt.**
So Peter went to the boat and came back pulling the net to land, full of great fish, a hundred and fifty-three; and though there was such a number the net was not broken.
ανεβη σιμων πετρος και ειλικυεν το δικτυον επι της γης μεστον ιχθυων μεγαλων εκατον πεντηκονατριων και τοσουτων οντων ουκ εσχισθη το δικτυον
- 12 **Jeesus sanoi heille: "Tulkaa einehtimään". Mutta ei kukaan opetuslapsista uskaltanut kysyä häneltä: "Kuka sinä olet?", koska he tiesivät, että se oli Herra.**
Jesus said to them, Come and take some food. And all the disciples were in fear of putting the question, Who are you? being conscious that it was the Lord.
λεγει αυτοις ο ιησους δευτε αριστησατε ουδεις δε ετολμα των μαθητων εξετασαι αυτον συ τις ει ειδοτες οτι ο κυριος εστιν
- 13 **Niin Jeesus meni ja otti leivän ja antoi heille, ja samoin kalan.**
Then Jesus came and took the bread and gave it to them, and the fish in the same way.
ερχεται ουν ο ιησους και λαμβανει τον αρτον και διδωσιν αυτοις και το οψαριον ομοιως
- 14 **Tämä oli jo kolmas kerta, jolloin Jeesus noustuaan kuolleista ilmestyi opetuslapsille.**
Now this was the third time that Jesus let himself be seen by the disciples after he had come back from the dead.
τουτο ηδη τριτον εφανερωθη ο ιησους τοις μαθηταις αυτου εγερθεις εκ νεκρων
- 15 **Kun he olivat einehtineet, sanoi Jeesus Simon Pietarille: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko sinä minua enemmän kuin nämä?" Hän vastasi hänelle: "Rakastan, Herra; sinä tiedät, että olet minulle rakas". Hän sanoi hänelle: "Ruoki minun karitsoitani".**
Then when they had taken food, Jesus said to Simon Peter, Simon, son of John, is your love for me greater than the love of these others? He said to him, Yes, Lord; you are certain of my love for you. He said to him, Then give my lambs food.
οτε ουν ηριστησαν λεγει τω σιμωνι πετρω ο ιησους σιμων ιωνα αγαπας με πλειον τουτων λεγει αυτω και κυριε συ οιδας οτι φιλω σε λεγει αυτω βοσκε τα αρνια μου
- 16 **Hän sanoi hänelle taas toistamiseen: "Simon, Johanneksen poika, rakastatko minua?" Hän vastasi hänelle: "Rakastan, Herra; sinä tiedät, että olet minulle rakas". Hän sanoi hänelle: "Kaitse minun lampaitani".**
Again, a second time, he said to him, Simon, son of John, have you any love for me? Yes, Lord, he said, you are certain of my love for you. Then take care of my sheep, said Jesus.
λεγει αυτω παλιν δευτερον σιμων ιωνα αγαπας με λεγει αυτω και κυριε συ οιδας οτι φιλω σε λεγει αυτω ποιμαινε τα προβατα μου
- 17 **Hän sanoi hänelle kolmannen kerran: "Simon, Johanneksen poika, olenko minä sinulle rakas?" Pietari tuli murheelliseksi siitä, että hän kolmannen kerran sanoi hänelle: "Olenko minä sinulle rakas?" ja vastasi hänelle: "Herra, sinä tiedät kaikki; sinä tiedät, että olet minulle rakas". Jeesus sanoi hänelle: "Ruoki minun lampaitani.**
He said to him a third time, Simon, son of John, am I dear to you? Now Peter was troubled in his heart because he put the question a third time, Am I dear to you? And he said to him, Lord, you have knowledge of all things; you see that you are dear to me. Jesus said to him, Then give my sheep food.
λεγει αυτω το τριτον σιμων ιωνα φιλεις με ελυπηθη ο πετρος οτι ειπεν αυτω το τριτον φιλεις με και ειπεν αυτω κυριε συ παντα οιδας συ γινωσκεις οτι φιλω σε λεγει αυτω ο ιησους βοσκε τα προβατα μου
- 18 **Totisesti, totisesti minä sanon sinulle: kun olit nuori, niin sinä vyötit itsesi ja kuljit, minne tahdoit; mutta kun vanhenet, niin sinä ojennat kätesi, ja sinut vyöttää toinen ja vie sinut, minne et tahdo."**
Truly I say to you, When you were young, you made yourself ready and went wherever you had a desire to go: but when you are old, you will put out your hands and another will make you ready, and you will be taken where you have no desire to go.
αμην αμην λεγω σοι οτε ης νεωτερος εζωννυες σεαυτον και περιεπαταις οπου ηθελες οταν δε γηρασης εκτενεις τας χειρας σου και αλλος σε ζωσει και οισει οπου ου θελεις
- 19 **Mutta sen hän sanoi antaakseen tietää, minkäkaltaisella kuolemalla Pietari oli kirkastava Jumalaa. Ja tämän sanottuaan hän lausui hänelle: "Seuraa minua".**
Now this he said, pointing out the sort of death by which he would give God glory. And after saying this, he said to him, Come after me.
τουτο δε ειπεν σημαιων ποιω θανατω δοξασει τον θεον και τουτο ειπων λεγει αυτω ακολουθει μοι

- 20 Niin Pietari kääntyi ja näki sen opetuslapsen seuraavan, jota Jeesus rakasti ja joka myös oli aterioitaessa nojannut hänen rintaansa vasten ja sanonut: "Herra, kuka on sinun kavaltajasi?"
Then Peter, turning round, saw the disciple who was dear to Jesus coming after them--the disciple who was resting on his breast at the last meal, and said, Lord, who is it who will be false to you?
επιστραφεις δε ο πετρος βλεπει τον μαθητην ον ηγαπα ο ιησους ακολουθουντα ος και ανεπεσεν εν τω δειπνω επι το στηθος αυτου και ειπεν κυριε τις εστιν ο παραδιδους σε
- 21 Kun Pietari hänet näki, sanoi hän Jeesukselle: "Herra, kuinka sitten tämän käy?"
Seeing him, Peter said to Jesus, What about this man?
τουτον ιδων ο πετρος λεγει τω ιησου κυριε ουτος δε τι
- 22 Jeesus sanoi hänelle: "Jos minä tahtoisin, että hän jää tänne siihen asti, kunnes minä tulen, mitä se sinuun koskee? Seuraa sinä minua."
Jesus said to him, If it is my desire for him to be here till I come back, what is that to you? come yourself after me.
λεγει αυτω ο ιησους εαν αυτον θελω μενειν εως ερχομαι τι προς σε συ ακολουθει μοι
- 23 Niin semmoinen puhe levisi veljien keskuuteen, ettei se opetuslapsi kuole; mutta ei Jeesus sanonut hänelle, ettei hän kuole, vaan: "Jos minä tahtoisin, että hän jää tänne siihen asti, kunnes minä tulen, mitä se sinuun koskee?"
So this saying went about among the brothers that this disciple would not undergo death: Jesus, however, did not say that he would not undergo death, but, If it is my desire for him to be here till I come back, what is that to you?
εξηλθεν ουν ο λογος ουτος εις τους αδελφους οτι ο μαθητης εκεινος ουκ αποθνησκει και ουκ ειπεν αυτω ο ιησους οτι ουκ αποθνησκει αλλ εαν αυτον θελω μενειν εως ερχομαι τι προς σε
- 24 Tämä on se opetuslapsi, joka todistaa näistä ja on nämä kirjoittanut; ja me tiedämme, että hänen todistuksensa on tosi.
This is the disciple who gives witness about these things and who put them in writing: and we have knowledge that his witness is true.
ουτος εστιν ο μαθητης ο μαρτυρων περι τουτων και γραφας ταυτα και οιδαμεν οτι αληθης εστιν η μαρτυρια αυτου
- 25 On paljon muutakin, mitä Jeesus teki; ja jos se kohta kohdalta kirjoitettaisiin. luulen, etteivät koko maailmaan mahtuisi ne kirjat, jotka pitäisi kirjoittaa.
And Jesus did such a number of other things that, if every one was recorded, it is my opinion that even the world itself is not great enough for the books there would be.
εστιν δε και αλλα πολλα οσα εποιησεν ο ιησους ατινα εαν γραφηται καθ εν ουδε αυτον οιμαι τον κοσμον χωρησαι τα γραφομενα βιβλια αμην
- 1 Edellisessä kertomuksessani kirjoitin, oi Teofilus, kaikesta, mitä Jeesus alkoi tehdä ja opettaa,
I have given an earlier account, O Theophilus, of all the things which Jesus did, and of his teaching from the first,
τον μεν πρωτον λογον εποιησαμην περι παντων ω θεοφιλε ων ηρξατο ο ιησους ποιειν τε και διδασκειν
- 2 hamaan siihen päivään asti, jona hänet otettiin ylös, sittenkun hän Pyhän Hengen kautta oli antanut käskynsä apostoleille, jotka hän oli valinnut,
Till the day when he was taken up to heaven after he had given his orders, through the Holy Spirit, to the Apostles of whom he had made selection:
αχρι ης ημερας εντειλαμενος τοις αποστολοις δια πνευματος αγιου ους εξελεξατο ανεληφθη
- 3 ja joille hän myös kärsimisensä jälkeen moninaisten epäämättömien todistusten kautta osoitti elävänsä, ilmestyen heille neljäkymmenen päivän aikana ja puhuen Jumalan valtakunnasta.
And to whom he gave clear and certain signs that he was living, after his death; for he was seen by them for forty days, and gave them teaching about the kingdom of God:
οις και παρεστησεν εαυτον ζωντα μετα το παθειν αυτον εν πολλοις τεκμηριοις δι ημερων τεσσαρακοντα οπτανομενος αυτοις και λεγων τα περι της βασιλειας του θεου
- 4 Ja kun hän oli yhdessä heidän kanssansa, käski hän heitä ja sanoi: "Älkää lähtekö Jerusalemista, vaan odottakaa Isältä sen lupauksen täyttymistä, jonka te olette minulta kuulleet.
And when they were all together, with him, he gave them orders not to go away from Jerusalem, but to keep there, waiting till the word of the Father was put into effect, of which, he said, I have given you knowledge:
και συναλιζομενος παρηγγειλεν αυτοις απο ιεροσολυμων μη χωριζεσθαι αλλα περιμενειν την επαγγελιαν του πατρος ην ηκουσατε μου
- 5 Sillä Johannes kastoi vedellä, mutta teidät kastetaan Pyhällä Hengellä, ei kauan näitten päivien jälkeen."
For the baptism of John was with water, but you will have baptism with the Holy Spirit, after a little time.
οτι ιωαννης μεν εβαπτισεν υδατι υμεις δε βαπτισθησεσθε εν πνευματι αγιω ου μετα πολλας ταυτας ημερας
- 6 Niin he ollessansa koolla kysyivät häneltä sanoen: "Herra, tälläkö ajalla sinä jälleen rakennat Israelille valtakunnan?"
So, when they were together, they said to him, Lord, will you at this time give back the kingdom to Israel?
οι μεν ουν συνελθοντες επηρωτων αυτον λεγοντες κυριε ει εν τω χρονω τουτω αποκαθιστανεις την βασιλειαν τω ισραηλ
- 7 Hän sanoi heille: "Ei ole teidän asianne tietää aikoja eikä hetkiä, jotka Isä oman valtansa voimalla on asettanut,
And he said to them, It is not for you to have knowledge of the time and the order of events which the Father has kept in his control.
ειπεν δε προς αυτους ουχ υμων εστιν γνωμαι χρονους η καιρους ους ο πατηρ εθετο εν τη ιδια εξουσια

- 8 vaan, kun Pyhä Henki tulee teihin, niin te saatte voiman, ja te tulette olemaan minun todistajani sekä Jerusalemissa että koko Juudeassa ja Samariassa ja aina maan ääriin saakka".
But you will have power, when the Holy Spirit has come on you; and you will be my witnesses in Jerusalem and all Judaea and Samaria, and to the ends of the earth.
αλλα ληψεσθε δυναμιν επελθοντος του αγιου πνευματος εφ υμας και εσεσθε μοι μαρτυρες εν τε ιερουσαλημ και εν παση τη ιουδαια και σαμαρεια και εως εσχατου της γης
- 9 Kun hän oli tämän sanonut, kohotettiin hänet ylös heidän nähtensä, ja pilvi vei hänet pois heidän näkyvistään.
And when he had said these things, while they were looking, he was taken up, and went from their view into a cloud.
και ταυτα ειπον βλεποντων αυτων επηρθη και νεφελη υπελαβεν αυτον απο των οφθαλμων αυτων
- 10 Ja kun he katselivat taivaalle hänen mennessään, niin katso, heidän tykönänsä seisoi kaksi miestä valkeissa vaatteissa;
And while they were looking up to heaven with great attention, two men came to them, in white clothing,
και ως ατενιζοντες ησαν εις τον ουρανον πορευομενου αυτου και ιδου ανδρες δυο παρειστηκεισαν αυτοις εν εσθητι λευκη
- 11 ja nämä sanoivat: "Galilean miehet, mitä te seisotte ja katsotte taivaalle? Tämä Jeesus, joka otettiin teiltä ylös taivaaseen, on tuleva samalla tavalla, kuin te näitte hänen taivaaseen menevän."
And said, O men of Galilee, why are you looking up into heaven? This Jesus, who was taken from you into heaven, will come again, in the same way as you saw him go into heaven.
οι και ειπον ανδρες γαλιλαιοι τι εστηκατε εμβλεποντες εις τον ουρανον ουτος ο ιησους ο αναληφθεις αφ υμων εις τον ουρανον ουτως ελευσεται ον τροπον εθεασασθε αυτον πορευομενον εις τον ουρανον
- 12 Silloin he palasivat Jerusalemiin vuorelta, jota kutsutaan Öllymäeksi ja joka on lähellä Jerusalemiä, sapatinmatkan päässä.
Then they went back to Jerusalem from the mountain named Olivet, which is near Jerusalem, a Sabbath day's journey away.
τοτε υπεστρεψαν εις ιερουσαλημ απο ορους του καλουμενου ελαιωνος ο εστιν εγγυς ιερουσαλημ σαββατου εχον οδον
- 13 Ja kun he olivat tulleet kaupunkiin, menivät he siihen yläsaliin, jossa he tavallisesti oleskelivat: Pietari ja Johannes ja Jaakob ja Andreas, Filippus ja Tuomas, Bartolomeus ja Matteus, Jaakob Alfeuksen poika ja Simon, kiivailija, ja Juudas Jaakobin poika.
And when they came in, they went up into the room where they were living; Peter and John and James and Andrew, Philip and Thomas, Bartholomew and Matthew, James, the son of Alphaeus, and Simon the Zealot, and Judas, the son of James.
και οτε εισηλθον ανεβησαν εις το υπερωον ου ησαν καταμενοντες ο τε πετρος και ιακωβος και ιωαννης και ανδρεας φιλιππος και θωμας βαρθολομαιος και ματθαιος ιακωβος αλφαιου και σιμων ο ζηλωτης και ιουδας ιακωβου
- 14 Nämä kaikki pysyivät yksimielisesti rukouksessa vaimojen kanssa ja Marian, Jeesuksen äidin, kanssa ja Jeesuksen veljien kanssa.
And they all with one mind gave themselves up to prayer, with the women, and Mary the mother of Jesus, and his brothers.
ουτοι παντες ησαν προσκαρτερουντες ομοθυμαδον τη προσευχη και τη δεησει συν γυναιξιν και μαρια τη μητρι του ιησου και συν τοις αδελφοις αυτου
- 15 Ja niinä päivinä Pietari nousi veljien keskellä, kun oli väkeä koolla noin sata kaksikymmentä henkeä, ja sanoi:
And in those days Peter got up among the brothers (there were about one hundred and twenty of them), and said,
και εν ταις ημεραις ταυταις αναστας πετρος εν μεσω των μαθητων ειπεν ην τε οχλος ονοματων επι το αυτο ως εκατον εικοσιν
- 16 "Miehet, veljet, sen raamatunsanan piti käymän toteen, jonka Pyhä Henki on Daavidin suun kautta edeltä puhunut Juudaasta, joka rupesi niiden oppaaksi, jotka ottivat kiinni Jeesuksen.
My brothers, the word of God had to be put into effect, which the Holy Spirit had said before, by the mouth of David, about Judas, who was guide to those who took Jesus,
ανδρες αδελφοι εδει πληρωθηναι την γραφην ταυτην ην προειπεν το πνευμα το αγιον δια στοματος δαβιδ περι ιουδα του γενομενου οδηγου τοις συλλαβουσιν τον ιησουν
- 17 Sillä hän oli meidän joukkoomme luettu ja oli saanut osalleen tämän viran.
For he was numbered among us, and had his part in our work.
οτι κατηριθμημενος ην συν ημιν και ελαχεν τον κληρον της διακονιας ταυτης
- 18 Hän hankki itsellensä pellon väärintekonsa palkalla, ja hän suistui alas ja pakahtui keskeltä, niin että kaikki hänen sisälmyksensä valuivat ulos.
(Now this man, with the reward of his evil-doing, got for himself a field, and falling head first, came to a sudden and violent end there.
ουτος μεν ουν εκτησατο χωριον εκ του μισθου της αδικιας και πρηνης γενομενος ελακησεν μεσος και εξεχυθη παντα τα σπλαγχνα αυτου
- 19 Ja se tuli kaikkien Jerusalemin asukasten tietoon; ja niin sitä peltoa kutsutaan heidän kielellään Akeldamaksi, se on: Veripelloksi.
And this came to the knowledge of all those who were living in Jerusalem, so that the field was named in their language, Akel-dama, or, The field of blood.)
και γνωστον εγενετο πασιν τοις κατοικουσιν ιερουσαλημ οστε κληθηναι το χωριον εκεινο τη ιδια διαλεκτω αυτων ακελδαμα τουτεστιν χωριον αιματος
- 20 Sillä psalmien kirjassa on kirjoitettuna: 'Tulkoon hänen talonsa autioksi, älköönkään siinä asukasta olko', ja: Ottakoon toinen hänen kaisijatoimensa'.
For in the book of Psalms it says, Let his house be waste, and let no man be living in it: and, Let his position be taken by another.
γεγραπται γαρ εν βιβλω ψαλμων γενηθητω η επαυλις αυτου ερημος και μη εστω ο κατοικων εν αυτη και την επισκοπην αυτου λαβοι ετερος

- 21 Niin pitää siis yhden niistä miehistä, jotka ovat vaeltaneet meidän kanssamme kaiken sen ajan, jona Herra Jeesus kävi sisälle ja ulos meidän tykönämme,
For this reason, of the men who have been with us all the time, while the Lord Jesus went in and out among us,
δει ουν των συνελθοντων ημιν ανδρων εν παντι χρονω εν ω εισηλθεν και εξηλθεν εφ ημας ο κυριος ιησους
- 22 Johanneksen kasteesta alkaen hamaan siihen päivään, jona hänet meiltä otettiin ylös, tuleman hänen ylösnousemisensa todistajaksi meidän kanssamme."
Starting from the baptism of John till he went up from us, one will have to be a witness with us of his coming back from death.
αρξαμενος απο του βαπτισματος ιωαννου εως της ημερας ης ανεληφθη αφ ημων μαρτυρα της αναστασεως αυτου γενεσθαι συν ημιν ενα τουτων
- 23 Ja he asettivat ehdolle kaksi, Joosefin, jota kutsuttiin Barsabbaaksi, lisänimeltä Justukseksi, ja Mattiaan.
And they made selection of two, Joseph, named Barsabbas, whose other name was Justus, and Matthias.
και εστησαν δυο ιωσηφ τον καλουμενον βαρσαβαν ος επεκληθη ιουστος και μαθθιαν
- 24 Ja he rukoilivat ja sanoivat: "Herra, sinä, joka kaikkien sydämet tunnet, osoita, kummanko näistä kahdesta sinä olet valinnut
And they made prayers and said, Lord, having knowledge of the hearts of all men, make clear which of these two has been marked out by you,
και προσευξαμενοι ειπον συ κυριε καρδιογνωστα παντων αναδειξον εκ τουτων των δυο ενα ον εξελεξω
- 25 ottamaan sen paikan tässä palveluksessa ja apostolinvirassa, josta Juudas vilpistyi pois, mennäkseen omaan paikkaansa".
To take that position as a servant and Apostle, from which Judas by his sin was shut out, so that he might go to his place.
λαβειν τον κληρον της διακονιας ταυτης και αποστολης εξ ης παρεβη ιουδας πορευθηναι εις τον τοπον τον ιδιον
- 26 Ja he heittivät heistä arpaa, ja arpa lankesi Mattiaalle, ja hänet luettiin niiden yhdentoista kanssa apostolien joukkoon.
And they put it to the decision of chance, and the decision was given for Matthias, and he was numbered with the eleven Apostles.
και εδωκαν κληρους αυτων και επεσεν ο κληρος επι μαθθιαν και συγκατεψηφισθη μετα των ενδεκα αποστολων
- 1 Ja kun helluntaipäivä oli tullut, olivat he kaikki yhdessä koolla.
And when the day of Pentecost was come, they were all together in one place.
και εν τω συμπληρουσθαι την ημεραν της πεντηκοστης ησαν απαντες ομοθυμαδον επι το αυτο
- 2 Ja tuli yhtäkkiä humaus taivaasta, niinkuin olisi käynyt väkevä tuulispää, ja täytti koko huoneen, jossa he istuivat.
And suddenly there came from heaven a sound like the rushing of a violent wind, and all the house where they were was full of it.
και εγενετο αφνω εκ του ουρανου ηχος ωσπερ φερομενης πνοης βιαιας και επληρωσεν ολον τον οικον ου ησαν καθημενοι
- 3 Ja he näkivät ikäänkuin tulisia kieliä, jotka jakaantuivat ja asettuivat heidän itsekunkin päälle.
And they saw tongues, like flames of fire, coming to rest on every one of them.
και ωφθησαν αυτοις διαμεριζομεναι γλωσσαι ωσει πυρος εκαθισεν τε εφ ενα εκαστον αυτων
- 4 Ja he tulivat kaikki Pyhällä Hengellä täytetyiksi ja alkoivat puhua muilla kielillä, sen mukaan mitä Henki heille puhuttavaksi antoi.
And they were all full of the Holy Spirit, and were talking in different languages, as the Spirit gave them power.
και επλησθησαν απαντες πνευματος αγιου και ηρξαντο λαλειν ετεραις γλωσσαις καθως το πνευμα εδιδου αυτοις αποφθεγγεσθαι
- 5 Ja Jerusalemissa asui juutalaisia, jumalaa pelkääviä miehiä, kaikkinaisista kansoista, mitä taivaan alla on.
Now there were living at Jerusalem, Jews, God-fearing men, from every nation under heaven.
ησαν δε εν ιερουσαλημ κατοικουντες ιουδαιοι ανδρες ευλαβεις απο παντος εθνους των υπο τον ουρανον
- 6 Ja kun tämä ääni kuului, niin kokoontui paljon kansaa; ja he tulivat ymmälle, sillä kukin kuuli heidän puhuvan hänen omaa kieltänsä.
And when this sound came to their ears, they all came together, and were greatly surprised because every man was hearing the words of the disciples in his special language.
γενομενης δε της φωνης ταυτης συνηλθεν το πληθος και συνεχυθη οτι ηκουον εις εκαστος τη ιδια διαλεκτω λαλουντων αυτων
- 7 Ja he hämmästyivät ja ihmettelivät sanoen: "Katso, eivätkö nämä kaikki, jotka puhuvat, ole galilealaisia?
And they were full of wonder and said, Are not all these men Galileans?
εξιςταντο δε παντες και εθαυμαζον λεγοντες προς αλληλους ουκ ιδου παντες ουτοι εισιν οι λαλουντες γαλιλαιοι
- 8 Kuinka me sitten kuulemme kukin sen maan kieltä, jossa olemme syntyneet?
And how is it that every one of us is hearing their words in the language which was ours from our birth?
και πως ημεις ακουομεν εκαστος τη ιδια διαλεκτω ημων εν η εγεννηθημεν

- 9 Me parttilaiset ja meedialaiset ja eelamilaiset ja me, jotka asumme Mesopotamiassa, Juudeassa ja Kappadokiassa, Pontossa ja Aasiassa, Men of Parthia, Media, and Elam, and those living in Mesopotamia, in Judaea and Cappadocia, in Pontus and Asia, παρθοι και μηδοι και ελαμιται και οι κατοικουντες την μεσοποταμιαν ιουδαιαν τε και καππαδοκιαν ποντον και την ασιαν
- 10 Frygiassa ja Pamfyliassa, Egyptissä ja Kyrenen puoleisen Liibyan alueilla, ja täällä oleskelevat roomalaiset, juutalaiset ja käännynnäiset, In Phrygia and Pamphylia, in Egypt and the parts of Libya about Cyrene, and those who have come from Rome, Jews by birth and others who have become Jews, φρυγιαν τε και παμφυλιαν αιγυπτων και τα μερη της λιβυης της κατα κυρηνην και οι επιδημουντες ρωμαιοι ιουδαιοι τε και προσηλυτοι
- 11 kreetalaiset ja arabialaiset, me kuulemme kukin heidän puhuvan omalla kielellämme Jumalan suuria tekoja." Men of Crete and Arabia, to all of us they are talking in our different languages, of the great works of God. κρητες και αραβες ακουομεν λαλουντων αυτων ταις ημετεραις γλωσσαις τα μεγαλεια του θεου
- 12 Ja he olivat kaikki hämmästyksissään eivätkä tienneet, mitä ajatella, ja sanoivat toinen toisellensa: "Mitä tämä mahtaakaan olla?" And they were all surprised and in doubt saying to one another, What is the reason of this? εξισταντο δε παντες και διηπορουν αλλος προς αλλον λεγοντες τι αν θελοι τουτο ειναι
- 13 Mutta toiset pilkkasivat heitä ja sanoivat: "He ovat täynnä makeata viiniä". But others, making sport of them, said, They are full of new wine. ετεροι δε χλευαζοντες ελεγον οτι γλευκους μεμεστωμενοι εισιν
- 14 Niin Pietari astui esiin niiden yhdentoista kanssa, korotti äänensä ja puhui heille: "Miehet, juutalaiset ja kaikki Jerusalemissa asuvaset, olkoon tämä teille tietävä, ja ottakaa minun sanani korviinne. But Peter, getting up, with the eleven, said in a loud voice, O men of Judaea, and all you who are living in Jerusalem, take note of this and give ear to my words. σταθεις δε πετρος συν τοις ενδεκα επηρεν την φωνην αυτου και απεφθεγξατο αυτοις ανδρες ιουδαιοι και οι κατοικουντες ιερουσαλημ απαντες τουτο υμιν γνωστον εστω και ενωτισασθε τα ρηματα μου
- 15 Eivät nämä ole juovuksissa, niinkuin te luulette; sillä nyt on vasta kolmas hetki päivästä. For these men are not overcome with wine, as it seems to you, for it is only the third hour of the day; ου γαρ ως υμεις υπολαμβανετε ουτοι μεθυουσιν εστιν γαρ ωρα τριτη της ημερας
- 16 Vaan tämä on se, mikä on sanottu profeetta Jooelin kautta: But this is the thing which was said by the prophet Joel; αλλα τουτο εστιν το ειρημενον δια του προφητου ιωηλ
- 17 'Ja on tapahtuva viimeisinä päivinä, sanoo Jumala, että minä vuodatan Henkeni kaiken lihan päälle, ja teidän poikanne ja tyttärenne ennustavat, ja nuorukaisenne näkyjä näkevät, ja vanhuksenne unia uneksuvat. And it will come about, in the last days, says God, that I will send out my Spirit on all flesh; and your sons and your daughters will be prophets, and your young men will see visions, and your old men will have dreams: και εσται εν ταις εσχαις ημεραις λεγει ο θεος εκχεω απο του πνευματος μου επι πασαν σαρκα και προφητευσουσιν οι υιοι υμων και αι θυγατερες υμων και οι νεανισκοι υμων ορασεις οψονται και ι οι πρεσβυτεροι υμων ενυπνια ενυπνιασθησονται
- 18 Ja myös palvelijaini ja palvelijattarieni päälle minä niinä päivinä vuodatan Henkeni, ja he ennustavat. And on my men-servants and my women-servants I will send my Spirit, and they will be prophets. και γε επι τους δουλους μου και επι τας δουλας μου εν ταις ημεραις εκειναις εκχεω απο του πνευματος μου και προφητευσουσιν
- 19 Ja minä annan näkyä ihmeitä ylhäällä taivaalla ja merkkejä alhaalla maan päällä, verta ja tulta ja savupatsaita. And wonders will be seen in heaven, and signs on the earth, blood and fire and smoke: και δωσω τερατα εν τω ουρανω ανω και σημεια επι της γης κατω αιμα και πυρ και ατμιδα καπνου
- 20 Aurinko muuttuu pimeydeksi ja kuu vereksi, ennenkuin Herran päivä tulee, se suuri ja julkinen. The sun will become dark and the moon will be turned to blood, before that great day of the Lord comes in glory: ο ηλιος μεταστραφησεται εις σκοτος και η σεληνη εις αιμα πριν η ελθειν την ημεραν κυριου την μεγαλην και επιφανη

- 21 **Ja on tapahtuva, että jokainen, joka huutaa avuksi Herran nimeä, pelastuu.'**
And whoever makes his prayer to the Lord will have salvation.
και εσται πας ος αν επικαλεσηται το ονομα κυριου σωθησεται
- 22 **Te Israelin miehet, kuulkaa nämä sanat: Jeesuksen, Nasaretilaisen, sen miehen, josta Jumala todisti teille voimallisilla teoilla ja ihmeillä ja merkeillä, joita Jumala hänen kauttansa teki teidän keskellänne, niinkuin te itse tiedätte,**
Men of Israel, give ear to these words: Jesus of Nazareth, a man who had the approval of God, as was made clear to you by the great works and signs and wonders which God did by him among you, as you yourselves have knowledge,
ανδρες ισραηλιται ακουσατε τους λογους τουτους ιησουν τον ναζωραιον ανδρα απο του θεου αποδεδειγμενον εις υμας δυναμεσιν και τερασιν και σημειοις οις εποησεν δι αυτου ο θεος εν μεσω υμων καθως και αυτοι οιδατε
- 23 **hänet, joka teille luovutettiin, Jumalan ennaltamäärätyn päätöksen ja edeltätietämyksen mukaan, te laista tietämättömien miesten käten kautta naulitsitte ristille ja tapoitte.**
Him, when he was given up, by the decision and knowledge of God, you put to death on the cross, by the hands of evil men:
τουτον τη ωρισμενη βουλη και προγνωσει του θεου εκδοτον λαβοντες δια χειρων ανομων προσπηξαντες ανειλετε
- 24 **Hänet Jumala herätti ja päästi kuoleman kivuista, niinkuin ei ollutkaan mahdollista, että kuolema olisi voinut hänet pitää.**
But God gave him back to life, having made him free from the pains of death because it was not possible for him to be overcome by it.
ον ο θεος ανεστησεν λυσας τας ωδινας του θανατου καθοτι ουκ ην δυνατον κρατεισθαι αυτον υπ αυτου
- 25 **Sillä Daavid sanoo hänestä: 'Minä näen alati edessäni Herran, sillä hän on minun oikealla puolellani, etten horjaltaisi.**
For David said of him, I saw the Lord before my face at all times, for he is at my right hand, so that I may not be moved:
δαβιδ γαρ λεγει εις αυτον προωρωμην τον κυριον ενωπιον μου δια παντος οτι εκ δεξιων μου εστιν ινα μη σαλευθω
- 26 **Sentähden minun sydämeni iloitsee ja kieleni riemuitsee, ja myös minun ruumiini on lepäävä toivossa;**
And for this cause my heart was glad and my tongue full of joy, and my flesh will be resting in hope:
δια τουτο ευφρανθη η καρδια μου και ηγαλλιασατο η γλωσσα μου ετι δε και η σαρξ μου κατασκηνωσει επ ελπιδι
- 27 **sillä sinä et hylkää minun sieluan tuonelaan etkä salli Pyhäsi nähdä katoavaisuutta.**
For you will not let my soul be in hell and you will not give up your Holy One to destruction.
οτι ουκ εγκαταλειψεις την ψυχην μου εις αδου ουδε δωσεις τον οσιον σου ιδειν διαφθοραν
- 28 **Sinä teet minulle tiettäväksi elämän tiet, sinä täytät minut ilolla kasvojesi edessä.'**
You have made me see the ways of life; I will be full of joy when I see your face.
εγνωρισας μοι οδους ζωης πληρωσεις με ευφορσυνης μετα του προσωπου σου
- 29 **Te miehet, veljet, on lupa teille rohkeasti sanoa, mitä kantaisäämme Daavidiin tulee, että hän on sekä kuollut että haudattu; onhan hänen hautansa meidän keskellämme vielä tänäkin päivänä.**
My brothers, I may say to you openly that David came to his death, and was put in the earth, and his resting-place is with us today.
ανδρες αδελφοι εξον ειπειν μετα παρρησιας προς υμας περι του πατριαρχου δαβιδ οτι και ετελευτησεν και εταφη και το μνημα αυτου εστιν εν ημιν αχρι της ημερας ταυτης
- 30 **Koska hän nyt oli profeetta ja tiesi, että Jumala oli valalla vannon hänelle luvannut asettavansa hänen kupeittensa hedelmän hänen valtaistuimelleen,**
But being a prophet, and having in mind the oath which God had given to him, that of the fruit of his body one would take his place as a king,
προφητης ουν υπαρχων και ειδως οτι ορκω ωμοσεν αυτω ο θεος εκ καρπου της οσφυος αυτου το κατα σαρκα αναστησειν τον χριστον καθισα επι του θρονου αυτου
- 31 **niin hän edeltä nähden puhui Kristuksen ylösnousemuksesta, sanoen, ettei Kristus ollut jäävä hyljättyksi tuonelaan eikä hänen ruumiinsa näkevä katoavaisuutta.**
He, having knowledge of the future, was talking of the coming again of Christ from the dead, that he was not kept in hell and his body did not see destruction.
προιδων ελαλησεν περι της αναστασεως του χριστου οτι ου κατελειφθη η ψυχη αυτου εις αδου ουδε η σαρξ αυτου ειδεν διαφθοραν
- 32 **Tämän Jeesuksen on Jumala herättänyt, minkä todistajia me kaikki olemme.**
This Jesus God has given back to life, of which we all are witnesses.
τουτον τον ιησουν ανεστησεν ο θεος ου παντες ημεις εσμεν μαρτυρες
- 33 **Koska hän siis on Jumalan oikean käden voimalla korotettu ja on Isältä saanut Pyhän Hengen lupauksen, on hän vuodattanut sen, minkä te nyt näette ja kuulette.**
And so, being lifted up to the right hand of God, and having the Father's word that the Holy Spirit would come, he has sent this thing, which now you see and have knowledge of.
τη δεξια ουν του θεου υψωθεις την τε επαγγελιαν του αγιου πνευματος λαβον παρα του πατρος εξεχεεν τουτο ο νυν υμεις βλεπετε και ακουετε

- 34 Sillä ei Daavid ole astunut ylös taivaisiin, vaan hän sanoo itse: 'Herra sanoi minun Herralleni: Istu minun oikealle puolelleni,
For David has not gone up into heaven, but says, himself, The Lord said to my Lord, Be seated at my right hand,
ου γαρ δαβιδ ανεβη εις τους ουρανους λεγει δε αυτος ειπεν ο κυριος τω κυριω μου καθου εκ δεξιων μου
- 35 kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi.'
Till I put all those who are against you under your feet.
εως αν θω τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου
- 36 Varmasti tietäköön siis koko Israelin huone, että Jumala on hänet Herraksi ja Kristuskeksi tehnyt, tämän Jeesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte."
For this reason, let all Israel be certain that this Jesus, whom you put to death on the cross, God has made Lord and Christ.
ασφαλως ουν γνωσκετω πας οικος ισραηλ οτι και κυριον και χριστον αυτον ο θεος εποιησεν τουτον τον ιησουν ον υμεις εσταυρωσατε
- 37 Kun he tämän kuulivat, saivat he piston sydämeensä ja sanoivat Pietarille ja muille apostoleille: "Miehet, veljet, mitä meidän pitää tekemän?"
Now when these words came to their ears their hearts were troubled, and they said to Peter and the other Apostles, Brothers, what are we to do?
ακουσαντες δε κατενυγησαν τη καρδια ειπον τε προς τον πετρον και τους λοιπους αποστολους τι ποιησομεν ανδρες αδελφοι
- 38 Niin Pietari sanoi heille: "Tehkää parannus ja ottakoon kukin teistä kasteen Jeesuksen Kristuksen nimeen syntienne anteeksisaamiseksi, niin te saatte Pyhän Hengen lahjan.
And Peter said, Let your hearts be changed, every one of you, and have baptism in the name of Jesus Christ, for the forgiveness of your sins; and you will have the Holy Spirit given to you.
πετρος δε εφη προς αυτους μετανοησατε και βαπτισθητω εκαστος υμων επι το ονοματι ιησου χριστου εις αφεσιν αμαρτιων και ληψεσθε την δωρεαν του αγιου πνευματος
- 39 Sillä teille ja teidän lapsillenne tämä lupaus on annettu ja kaikille, jotka kaukana ovat, ketkä ikinä Herra, meidän Jumalamme, kutsuu."
For the word of God is for you and for your children and for all those who are far off, even all those who may be marked out by the Lord our God.
υμιν γαρ εστιν η επαγγελια και τοις τεκνοις υμων και πασιν τοις εις μακραν οσους αν προσκαλεσεται κυριος ο θεος υμων
- 40 Ja monilla muillakin sanoilla hän vakaasti todisti; ja hän kehoitti heitä sanoen: "Antakaa pelastaa itsenne tästä nurjasta sukupolvesta".
And with more such words he gave his witness, offering them salvation and saying, Come out from this evil generation.
ετεροις τε λογοις πλειοσιν διεμαρτυρετο και παρεκαλει λεγων σωθητε απο της γενεας της σκολιας ταυτης
- 41 Jotka nyt ottivat hänen sanansa vastaan, ne kastettiin, ja niin heitä lisääntyi sinä päivänä noin kolmetuhatta sielua.
Then those who gave hearing to his words had baptism: and about three thousand souls were joined to them that day.
οι μεν ουν ασμεως αποδεξαμενοι τον λογον αυτου εβαπτισθησαν και προσετεθησαν τη ημερα εκεινη ψυχαι ωσει τρισχιλια
- 42 Ja he pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja leivän murtamisessa ja rukouksissa.
And they kept their attention fixed on the Apostles' teaching and were united together in the taking of broken bread and in prayer.
ησαν δε προσκαρτερουντες τη διδαχη των αποστολων και τη κοινωνια και τη κλασει του αρτου και ταις προσευχαις
- 43 Ja jokaiselle sielulle tuli pelko; ja monta ihmettä ja tunnustekoa tapahtui apostolien kautta.
But fear came on every soul; and all sorts of wonders and signs were done by the Apostles.
εγενετο δε παση ψυχη φοβος πολλα τε τερατα και σημεια δια των αποστολων εγινετο
- 44 Ja kaikki, jotka uskoivat, olivat yhdessä ja pitivät kaikkea yhteisenä,
And all those who were of the faith kept together, and had all things in common;
παντες δε οι πιστευοντες ησαν επι το αυτο και ειχον απαντα κοινα
- 45 ja he myivät maansa ja tavaransa ja jakelivat kaikille, sen mukaan kuin kukin tarvitsi.
And exchanging their goods and property for money, they made division of it among them all, as they had need.
και τα κτηματα και τας υπαρξεις επιπρασκον και διεμεριζον αυτα πασιν καθοτι αν τις χρειαν ειχεν
- 46 Ja he olivat alati, joka päivä, yksimielisesti pyhäkössä ja mursivat kodeissa leipää ja nauttivat ruokansa riemulla ja sydämen yksinkertaisuudella,
And day by day, going in agreement together regularly to the Temple and, taking broken bread together in their houses, they took their food with joy and with true hearts,
καθ ημεραν τε προσκαρτερουντες ομοθυμαδον εν τω ιερω κλωντες τε κατ οικον αρτον μετελαμβανον τροφης εν αγαλλιασει και αφελοτητι καρδιας
- 47 kiittäen Jumalaa ja ollen kaiken kansan suosiossa. Ja Herra lisäsi heidän yhteyteensä joka päivä niitä, jotka saivat pelastuksen.
Giving praise to God, and having the approval of all the people; and every day the number of those who had salvation was increased by the Lord.
αινουντες τον θεον και εχοντες χαριν προς ολον τον λαον ο δε κυριος προσετιθει τους σωζομενους καθ ημεραν τη εκκλησια

- 1 Ja Pietari ja Johannes menivät pyhäkköön yhdeksännellä hetkellä, rukoushetkellä.
Now Peter and John were going up to the Temple at the ninth hour, the hour of prayer;
επι το αυτο δε πετρος και ιωαννης ανεβαινον εις το ιερον επι την ωραν της προσευχης την εννατην
- 2 Silloin kannettiin esille miestä, joka oli ollut rampa hamasta äitinsä kohdusta ja jonka he joka päivä panivat pyhäkön niin kutsutun Kauniin portin pieleen anomaan almua pyhäkköön meneviltä.
And a certain man who from birth had had no power in his legs, was taken there every day, and put down at the door of the Temple which is named Beautiful, requesting money from those who went into the Temple;
και τις ανηρ χωλος εκ κοιλιας μητρος αυτου υπαρχων εβασταζετο ον ετιθουν καθ ημεραν προς την θυραν του ιερου την λεγομενην ωραιαν του αιτειν ελεημοσυνην παρα των εισπορευομενων εις τ ο ιερον
- 3 Nähdessään Pietarin ja Johanneksen, kun he olivat menossa pyhäkköön, hän pyysi heiltä almua.
He then, seeing Peter and John going into the Temple, made a request to them.
ος ιδων πετρον και ιωαννην μελλοντας εισιεναι εις το ιερον ηρωτα ελεημοσυνην λαβειν
- 4 Niin Pietari ja Johannes katsoivat häneen kiinteästi, ja Pietari sanoi: "Katso meihin".
And Peter, looking at him, with John, said, Keep your eyes on us.
ατεισας δε πετρος εις αυτον συν τω ιωαννη ειπεν βλεψον εις ημας
- 5 Ja hän tarkkasi heitä odottaen heiltä jotakin saavansa.
And he gave attention to them, hoping to get something from them.
ο δε επειχεν αυτοις προσδοκων τι παρ αυτων λαβειν
- 6 Niin Pietari sanoi: "Hopeaa ja kultaa ei minulla ole, mutta mitä minulla on, sitä minä sinulle annan: Jeesuksen Kristuksen, Nasaretilaisen, nimessä, nouse ja käy."
But Peter said, I have no silver or gold, but what I have, that I give to you. In the name of Jesus Christ of Nazareth, get up on your feet.
ειπεν δε πετρος αργυριον και χρυσιον ουχ υπαρχει μοι ο δε εχω τουτο σοι διδωμι εν τω ονοματι ιησου χριστου του ναζωραιου εγειραι και περιπατει
- 7 Ja hän tarttui hänen oikeaan käteensä ja nosti hänet ylös; ja heti hänen jalkansa ja nilkkansa vahvistuivat,
And he took him by his right hand, lifting him up; and straight away his feet and the bones of his legs became strong,
και πιασας αυτον της δεξιαις χειροσ ηγειρεν παραχρημα δε εστερεωθησαν αυτου αι βασεις και τα σφυρα
- 8 ja hän hypähti pystyyn, seisoj ja käveli; ja hän meni heidän kanssansa pyhäkköön, käyden ja hypellen ja ylistäen Jumalaa.
And, jumping up, he got on to his feet and went into the Temple with them, walking and jumping and giving praise to God.
και εξαλλομενος εστη και περιπατει και εισηλθεν συν αυτοις εις το ιερον περιπατων και αλλομενος και αιων τον θεον
- 9 Ja kaikki kansa näki hänen kävelevän ja ylistävän Jumalaa;
And all the people saw him walking and praising God:
και ειδεν αυτον πασ ο λαοσ περιπατουντα και αινουντα τον θεον
- 10 ja he tunsivat hänet siksi, joka almuja saadakseen oli istunut pyhäkön Kauniin portin pielessä, ja he olivat täynnä hämmästystä ja ihmettelyä siitä, mikä hänelle oli tapahtunut.
And they saw that it was the man who made requests for money at the door of the Temple, and they were full of wonder and surprise at what had taken place.
επεγινωσκον τε αυτον οτι ουτοσ ην ο προς την ελεημοσυνην καθημενοσ επι τη ωραια πυλη του ιερου και επλησθησαν θαμβουσ και εκστασεωσ επι τω συμβεβηκοτι αυτο
- 11 Ja kun hän yhä pysyttäytyi Pietarin ja Johanneksen seurassa, riensi kaikki kansa hämmästyksen vallassa heidän luoksensa niin sanottuun Salomon pylväskäytävään.
And while he kept his hands on Peter and John, all the people came running together to the covered way which is named Solomon's, full of wonder.
κρατουντοσ δε του ιαθεντοσ χωλου τον πετρον και ιωαννην συνεδραμεν προς αυτοουσ πασ ο λαοσ επι τη στοα τη καλουμενη σολομωντοσ εκθαμβοι
- 12 Sen nähdessään Pietari rupesi puhumaan kansalle ja sanoi: "Israelin miehet, mitä te tätä ihmettellette, tai mitä te meitä noin katsetlette, ikäänkuin me omalla voimallamme tai hurskaudellamme olisimme saaneet hänet kävelemään.
And when Peter saw it he said to the people, You men of Israel, why are you so greatly surprised at this man? or why are you looking at us as if by our power or virtue we had given him the use of his legs?
ιδων δε πετροσ απεκρινατο προς τον λαον ανδρεσ ισραηλιται τι θαυμαζετε επι τουτω η ημιν τι ατειζετε ωσ ιδια δυναμει η ευσεβεια πεποιηκοσιν του περιπατειν αυτον

- 13 Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin Jumala, meidän isiemme Jumala, on kirkastanut Poikansa Jeesuksen, jonka te annoitte alttiiksi ja kielsitte Pilatuksen edessä, kun tämä oli päättänyt hänet päästää.
The God of Abraham, of Isaac, and of Jacob, the God of our fathers, has given glory to his servant Jesus; whom you gave up, turning your backs on him, when Pilate had made the decision to let him go free.
ο θεος αβρααμ και ισαακ και ιακωβ ο θεος των πατερων ημων εδοξασεν τον παιδα αυτου ιησουν ον υμεις παρεδωκατε και ηρνησασθε αυτον κατα προσωπον πιλατου κριναντος εκεινου απολυνειν
- 14 Te kielsitte Pyhän ja Vanhurskaan ja anoitte, että teille annettaisiin murhamies,
But you would have nothing to do with the Holy and Upright One, and made request for a man of blood to be given to you,
υμεις δε τον αγιον και δικαιον ηρνησασθε και ητησασθε ανδρα φονεα χαρισθηναι υμιν
- 15 mutta elämän ruhtinaan te tapoitte; hänet Jumala on herättänyt kuolleista, ja me olemme sen todistajat.
And put to death the Lord of life; whom God gave back from the dead; of which fact we are witnesses.
τον δε αρχηγον της ζωης απεκτειναιτε ον ο θεος ηγειρεν εκ νεκρων ου ημεις μαρτυρες εσμεν
- 16 Ja uskon kautta hänen nimeensä on hänen nimensä vahvistanut tämän miehen, jonka te näette ja tunnette, ja usko, jonka Jeesus vaikuttaa, on hänelle antanut hänen jäsentensä terveyden kaikkien teidän nähtenne.
And his name, through faith in his name, has made this man strong, whom you see and have knowledge of: yes, the faith which is through him has made him well, before you all.
και επι τη πιστει του ονοματος αυτου τουτον ον θεωρειτε και οιδατε εσπερωσεν το ονομα αυτου και η πιστις η δι αυτου εδωκεν αυτω την ολοκληριαν ταυτην απεναντι παντων υμων
- 17 Ja nyt, veljet, minä tiedän, että te olette tietämättömyydestä sen tehneet, te niinkuin teidän hallitusmiehennekin.
And now, my brothers, I am conscious that you did this, as did your rulers, without knowledge.
και νυν αδελφοι οιδα οτι κατα αγνοιαν επραξατε ωσπερ και οι αρχοντες υμων
- 18 Mutta näin on Jumala täyttänyt sen, minkä hän oli edeltä ilmoittanut kaikkien profeettain suun kautta, että nimittäin hänen Voideltunsa piti kärsimän.
But the things which God had made clear before, by the mouth of all the prophets, that the Christ would have to undergo, he has put into effect in this way.
ο δε θεος α προκατηγγειλεν δια στοματος παντων των προφητων αυτου παθειν τον χριστον εληρωσεν ουτως
- 19 Tehkää siis parannus ja kääntykää, että teidän syntinne pyyhittäisiin pois,
So then, let your hearts be changed and be turned to God, so that your sins may be completely taken away, and times of blessing may come from the Lord;
μετανοησατε ουν και επιστρεψατε εις το εξαλειφθηναι υμων τας αμαρτιας οπως αν ελθωσιν καιροι αναψυξεως απο προσωπου του κυριου
- 20 että virvoituksen ajat tulisivat Herran kasvoista ja hän lähettäisi hänet, joka on teille edeltämäärätty, Kristuksen Jeesuksen.
And that he may send the Christ who was marked out for you from the first, even Jesus:
και αποστειλη τον προκεκηρυγμενον υμιν ιησουν χριστον
- 21 Taivaan piti omistaman hänet niihin aikoihin asti, jolloin kaikki jälleen kohdallensa asetetaan, mistä Jumala on ikiajoista saakka puhunut pyhäin profeettainsa suun kautta.
Who is to be kept in heaven till the time when all things are put right, of which God has given word by the mouth of his holy prophets, who have been from the earliest times.
ον δει ουρανον μεν δεξασθαι αχρι χρονων αποκαταστασεως παντων ων ελαλησεν ο θεος δια στοματος παντων αγιων αυτου προφητων απ αιωνος
- 22 Sillä Mooses on sanonut: 'Profeetan, minun kaltaiseni, Herra Jumala on teille herättävä veljienne joukosta; häntä kuuluu kaikessa, mitä hän teille puhuu.
For Moses said, The Lord will give you a prophet from among your people, like me; you will give ear to everything which he will say to you.
μοωσις μεν γαρ προς τους πατερας ειπεν οτι προφητην υμιν αναστησει κυριος ο θεος υμων εκ των αδελφων υμων ως εμε αυτου ακουσεσθε κατα παντα οσα αν λαληση προς υμας
- 23 Ja on tapahtuva, että jokainen, joka ei sitä profeettaa kuule, hävitetään kansasta.'
And every soul who does not give attention to that prophet, will be cut off from among the people.
εσται δε πασα ψυχη ητις αν μη ακουση του προφητου εκεινου εξολοθρευθησεται εκ του λαου
- 24 Ja kaikki profeetat Samuelista alkaen ja kaikki järjestään, jotka puhuneet ovat, ovat myös ennustaneet näitä päiviä.
And all the prophets from Samuel and those who came after, every one of them, gave word of these days.
και παντες δε οι προφηται απο σαμουηλ και των καθεξης οσοι ελαλησαν και προκατηγγειλαν τας ημερας ταυτας
- 25 Te olette profeettain ja sen liiton lapsia, jonka Jumala teki meidän isiemme kanssa sanoen Aabrahamille: 'Ja sinun siemenessäsi tulevat siunatuiksi kaikki maan sukukunnat'.
You are the sons of the prophets, and of the agreement which God made with your fathers, saying to Abraham, Through your seed a blessing will come on all the families of the earth.
υμεις εστε υιοι των προφητων και της διαθηκης ης διεθετο ο θεος προς τους πατερας ημων λεγων προς αβρααμ και το σπερματι σου ευελογηθησονται πασαι αι πατρια της γης

- 26 Teille ensiksi Jumala on herättänyt Poikansa ja lähettänyt hänet siunaamaan teitä, kun käännytte itsekukin pois pahuudestanne."
 To you, first, God sent his servant, blessing you by turning every one of you from his sins.
 ὑμῖν πρῶτον ὁ θεὸς ἀναστήσας τὸν παῖδα αὐτοῦ ἰησοῦν ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπο τῶν πονηριῶν ὑμῶν
- 1 Mutta kun he puhuivat kansalle, astuivat papit ja pyhäkön vartioston päällikkö ja saddukeukset heidän eteensä,
 And while they were talking to the people, the priests and the captain of the Temple and the Sadducees came up to them,
 λαλοῦντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαὸν ἐπεστήσαν αὐτοῖς οἱ ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ σαδδουκαῖοι
- 2 närkästyneinä siitä, että he opettivat kansaa ja julistivat Jeesuksessa ylösnousemusta kuolleista.
 Being greatly troubled because they were teaching the people and preaching Jesus as an example of the coming back from the dead.
 διαπονοῦμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν
- 3 Ja he kävivät heihin käsiksi ja panivat heidät vankeuteen seuraavaan päivään asti, sillä oli jo ehtoo.
 And they took them and put them in prison till the morning, for it was now evening.
 καὶ ἐβέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ ἐθέντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν ἄρῃον ἣν γὰρ ἔσπερα ἦδη
- 4 Mutta monet niistä, jotka olivat kuulleet sanan, uskoivat, ja miesten luku nousi noin viiteentuhanteen.
 But a number of those who gave hearing to the word had faith; and they were now about five thousand.
 πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ χίλιαδες πεντε
- 5 Seuraavana päivänä heidän hallitusmiehensä ja vanhimpansa ja kirjanoppineensa kokoontuivat Jerusalemissa,
 And on the day after, the rulers and those in authority and the scribes came together in Jerusalem;
 ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν ἄρῃον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἀρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς ἱερουσαλὴμ
- 6 niin myös ylimmäinen pappi Hannas ja Kaifas ja Johannes ja Aleksander sekä kaikki, jotka olivat ylimmäispapillista sukua.
 And Annas, the high priest, was there, and Caiaphas and John and Alexander, and all the relations of the high priest.
 καὶ ἀνναν τὸν ἀρχιερεᾶ καὶ καιάφαν καὶ ἰωάννην καὶ ἀλεξάνδρον καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ
- 7 Ja he asettivat heidät eteensä ja kysyivät: "Millä voimalla tai kenen nimeen te tämän teitte?"
 Then sending for Peter and John, they said, By what power and in whose name have you done this?
 καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν τῷ μεσῷ ἐπυνθάνοντο ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ ὀνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς
- 8 Silloin Pietari, Pyhää Henkeä täynnä, sanoi heille: "Kansan hallitusmiehet ja vanhimmat!
 Then Peter, being full of the Holy Spirit, said to them, O you rulers of the people and men of authority,
 τότε πετρὸς πλησθεὶς πνεύματος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ἀρχόντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ ἰσραὴλ
- 9 Jos meitä tänään kuulustellaan sairaalle miehelle tehdystä hyvästä työstä ja siitä, kenen kautta hän on parantunut,
 If we are questioned today about a good work done to a man who was ill, as to how he has been made well,
 εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς ἐν τίνι οὗτος σεσῶσται
- 10 niin olkoon teille kaikille ja koko Israelin kansalle tietävä, että Jeesuksen Kristuksen, Nasaretilaisen, nimen kautta, hänen, jonka te ristiinnaulitsitte, mutta jonka Jumala kuolleista herätti,
 Take note, all of you, and all the people of Israel, that in the name of Jesus Christ of Nazareth, whom you put to death on the cross, whom God gave back from the dead, even through him is this man now before you completely well.
 γινώσκον ἔστω πασῖν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἰσραὴλ ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ ναζωραίου ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε ὃν ὁ θεὸς ἠγείρεν ἐκ νεκρῶν ἐν τούτῳ οὗτος παρεστήκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής
- 11 Hän on 'se kivi, jonka te, rakentajat, hylkäsitte, mutta joka on kulmakiveksi tullut'.
 He is the stone which you builders had no use for, but which has been made the chief stone of the building.
 οὗτος ἐστὶν ὁ λίθος ὁ ἐξουθενήθεις ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων ὁ γενομένος εἰς κεφαλὴν γωνίας
- 12 Eikä ole pelastusta yhdessäkään toisessa; sillä ei ole taivaan alla muuta nimeä ihmisille annettu, jossa meidän pitäisi pelastuman."
 And in no other is there salvation: for there is no other name under heaven, given among men, through which we may have salvation.
 καὶ οὐκ ἐστὶν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία οὐτε γὰρ ὄνομα ἐστὶν ἕτερον ὑπο τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς

- 13 Mutta kun he näkivät Pietarin ja Johanneksen rohkeuden ja havaitsivat heidän olevan koulunkäymättömiä ja oppimattomia miehiä, he ihmettelivät; ja he tunsivat heidät niiksi, jotka olivat olleet Jeesuksen kanssa.
Now when they saw that Peter and John were without fear, though they were men of no education or learning, they were greatly surprised; and they took note of them that they had been with Jesus.
θεωρουντες δε την του πετρου παρρησιαν και ιωαννου και καταλαβομενοι οτι ανθρωποι αγραμματοι εισιν και ιδιωται εθαυμαζον επεγινωσκον τε αυτους οτι συν τω ιησου ησαν
- 14 Ja nähdessään parannetun miehen seisovan heidän kassansa he eivät voineet mitään vastaansanoa,
And, seeing that the man who had been made well was there with them, they were not able to say anything against it.
τον δε ανθρωπον βλεποντες συν αυτοις εστωτα τον τεθεραπευμενον ουδεν ειχον αντειπειν
- 15 vaan käskettyään heidän astua ulos neuvostosta he pitivät keskenänsä neuvoa
But when they had given them orders to go out of the Sanhedrin, they had a discussion among themselves,
κελευσαντες δε αυτους εξω του συνεδριου απελθειν συνεβαλον προς αλληλους
- 16 ja sanoivat: "Mitä me teemme näille miehille? Sillä että heidän kauttansa on tapahtunut ilmeinen ihme, sen kaikki Jerusalemin asukkaat tietävät, emmekä me voi sitä kieltää.
Saying, What are we to do with these men? for certainly it is clear to all who are living in Jerusalem that a most important sign has been done by them, and it is not possible to say that it is not so.
λεγοντες τι ποιησομεν τοις ανθρωποις τουτοις οτι μεν γαρ γνωστον σημειον γεγονεν δι αυτων πασιν τοις κατοικοισιν ιερουσαλημ φανερον και ου δυναμεθα αρνησασθαι
- 17 Mutta ettei se leviäisi laajemmalle kansaan, niin kieltäkäämme ankarasti heitä enää tähän nimeen puhumasta yhdellekään ihmiselle."
But so that it may not go farther among the people, let us put them in fear of punishment if they say anything in future in this name.
αλλ ινα μη επι πλειον διανεμηθη εις τον λαον απειλη απειλησομεθα αυτοις μηκει λαλειν επι τω ονοματι τουτου μηδενι ανθρωπων
- 18 Niin he kutsuivat heidät ja kielsivät heitä mitään puhumasta ja opettamasta Jeesuksen nimeen.
And they sent for them, and gave them orders not to make statements or give teaching in the name of Jesus.
και καλεσαντες αυτους παρηγγειλαν αυτοις το καθολου μη φθεγγεσθαι μηδε διδασκειν επι τω ονοματι του ιησου
- 19 Mutta Pietari ja Johannes vastasivat heille ja sanoivat: "Päättäkää itse, onko oikein Jumalan edessä kuulla teitä enemmän kuin Jumalaa;
But Peter and John in answer said to them, It is for you to say if it is right in the eyes of God to give attention to you more than to God:
ο δε πετρος και ιωαννης αποκριθεντες προς αυτους ειπον ει δικαιον εστιν ενωπιον του θεου υμων ακουειν μαλλον η του θεου κρινατε
- 20 mutta me emme voi olla puhumatta siitä, mitä olemme nähneet ja kuulleet".
For it is not possible for us to keep from saying what we have seen and have knowledge of.
ου δυναμεθα γαρ ημεις α ειδομεν και ηκουσαμεν μη λαλειν
- 21 Niin he uhkasivat heitä vielä enemmän ja päästivät heidät, koska eivät kansan tähden keksineet, miten rangaista heitä, sillä kaikki ylistivät Jumalaa siitä, mitä tapahtunut oli.
And when they had said more sharp words to them, they let them go, not seeing what punishment they might give them, because of the people; for all men were giving praise to God for what had taken place.
οι δε προσαπειλησαμενοι απελυσαν αυτους μηδεν ευρισκοντες το πως κολασονται αυτους δια τον λαον οτι παντες εδοξαζον τον θεον επι τω γεγονοτι
- 22 Sillä sivu neljäkymmenen oli jo vuosiltaan se mies, jossa tämä parantumisen ihme oli tapahtunut.
For the man on whom this act of power was done was more than forty years old.
ετων γαρ ην πλειονων τεσσαρακοντα ο ανθρωπος εφ ον εγεγονει το σημειον τουτο της ιασεως
- 23 Ja päästyään vapaiksi he menivät omiensa tykö ja kertoivat kaiken, mitä ylipapit ja vanhimmat olivat heille sanoneet.
And when they had been made free, they came back to their friends, and gave an account of all the things which the chief priests and the authorities had said to them.
απολυθεντες δε ηλθον προς τους ιδιους και απηγγειλαν οσα προς αυτους οι αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι ειπον
- 24 Sen kultuunsa he yksimielisesti korottivat äänensä Jumalan puoleen ja sanoivat: "Herra, sinä, joka olet tehnyt taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on!
And hearing it, they all, with one mind, made prayer to God and said, O Lord, maker of heaven and earth and the sea and all things in them:
οι δε ακουσαντες ομοθυμαδον ηραν φωνην προς τον θεον και ειπον δεσποτα συ ο θεος ο ποιησας τον ουρανον και την γην και την θαλασσαν και παντα τα εν αυτοις
- 25 Sinä, joka Pyhän Hengen kautta, isämme Daavidin, sinun palvelijasi, suun kautta, olet puhunut: 'Miksi pakanat pauhaavat ja kansat turhia ajattelevat?
Who has said, by the Holy Spirit, through the mouth of our father David your servant, Why are the nations so violently moved, and why are the thoughts of the people so foolish?
ο δια στοματος δαβιδ του παιδος σου ειπων ινατι εφρουαζαν εθνη και λαοι εμελετησαν κενα

- 26 Maan kuninkaat nousevat, ja ruhtinaat kokoontuvat yhteen Herra ja hänen Voideltuansa vastaan.
The kings of the earth were lifted up, the rulers came together, against the Lord, and against his Christ:
παρεστησαν οι βασιλεις της γης και οι αρχοντες συνηχθησαν επι το αυτο κατα του κυριου και κατα του χριστου αυτου
- 27 Sillä totisesti, tässä kaupungissa kokoontuivat sinun pyhää Poikaasi Jeesusta vastaan, jonka sinä olet voidellut, sekä Herodes että Pontius Pilatus pakanain ja Israelin sukukuntain kanssa,
For, truly, in this town, against your holy servant, Jesus, who was marked out by you as Christ, Herod, and Pontius Pilate, with the Gentiles and the people of Israel, came together,
συνηχθησαν γαρ επ αληθειας επι τον αγιον παιδα σου ιησουν ον εχρισας ηρωδης τε και ποντιος πιλατος συν εθνεσιν και λαοις ισραηλ
- 28 tekemään kaiken, minkä sinun kätesi ja päätöksesi oli edeltämäärännyt tapahtuvaksi.
To do that which had been fixed before by your hand and your purpose.
ποιησαι οσα η χειρ σου και η βουλη σου προωρισεν γενεσθαι
- 29 Ja nyt, Herra, katso heidän uhkauksiansa ja anna palvelijaisi kaikella rohkeudella puhua sinun sanaasi;
And now, Lord, take note of their cruel words, and give your servants power to be preachers of your word without fear,
και τα νυν κυριε επιδε επι τας απειλας αυτων καιδος τοις δουλοις σου μετα παρρησιας πασης λαλειν τον λογον σου
- 30 ja ojenna kätesi, niin että sairaut parantuvat ja tunnustekoja ja ihmeitä tapahtuu sinun pyhän Poikasi Jeesuksen nimen kautta."
While your hand is stretched out to do works of mercy; so that signs and wonders may be done through the name of your holy servant Jesus.
εν τω την χειρα σου εκτεινειν σε εις ιασιν και σημεια και τερατα γινεσθαι δια του ονοματος του αγιου παιδος σου ιησου
- 31 Ja kun he olivat rukoilleet, vapisi se paikka, jossa he olivat koolla, ja he tulivat kaikki Pyhällä Hengellä täytetyiksi ja puhuivat Jumalan sanaa rohkeasti.
And when their prayer was ended, the place where they were was violently moved, and they all became full of the Holy Spirit, preaching the word of God without fear.
και δεηθεντων αυτων εσαλευθη ο τοπος εν ω ησαν συνηγμενοι και επλησθησαν απαντες πνευματος αγιου και ελαλουν τον λογον του θεου μετα παρρησιας
- 32 Ja uskovaisten suuressa joukossa oli yksi sydän ja yksi sielu; eikä kenkään heistä sanonut omaksensa mitään siitä, mitä hänellä oli, vaan kaikki oli heillä yhteistä.
And all those who were of the faith were one in heart and soul: and not one of them said that any of the things which he had was his property only; but they had all things in common.
του δε πληθους των πιστευσαντων ην η καρδια και η ψυχη μια και ουδε εις τι των υπαρχοντων αυτω ελεγεν ιδιον ειναι αλλ ην αυτοις απαντα κοινα
- 33 Ja apostolit todistivat suurella voimalla Herran Jeesuksen ylösnousemuksesta, ja suuri armo oli heillä kaikilla.
And with great power the Apostles gave witness of the coming back of the Lord Jesus from the dead; and grace was on them all.
και μεγαλη δυναμει απεδιδουν το μαρτυριον οι αποστολοι της αναστασεως του κυριου ιησου χαρις τε μεγαλη ην επι παντας αυτους
- 34 Ei myöskään ollut heidän seassaan ketään puutteenalaista; sillä kaikki, joilla oli maatiloja tai taloja, myivät ne ja toivat myytyjen hinnan
And no one among them was in need; for everyone who had land or houses, exchanging them for money, took the price of them,
ουδε γαρ ενδεης τις υπηρχεν εν αυτοις οσοι γαρ κτητορες χωριων η οικιων υπηρχον πωλουντες εφερον τας τιμας των πιπρασκομενων
- 35 ja panivat apostolien jalkojen juureen; ja jokaiselle jaettiin sen mukaan, kuin hän tarvitsi.
And put it at the feet of the Apostles for distribution to everyone as he had need.
και ετιθουν παρα τους ποδας των αποστολων διεδιδото δε εκαστω καθοτι αν τις χρειαν ειχεν
- 36 Niinpä Joosef, jota apostolit kutsuivat Barnabaaksi - se on käännettynä: kehoittaja - leeviläinen, syntyisin Kyprosta,
And Joseph, who was given by the Apostles the name of Barnabas (the sense of which is, Son of comfort), a Levite and a man of Cyprus by birth,
ιωσης δε ο επικληθεις βαρναβας υπο των αποστολων ο εστιν μεθερμηνευομενον υιος παρακλησεως λευιτης κυπριος τω γενει
- 37 myi omistamansa pellon, toi rahat ja pani ne apostolien jalkojen juureen.
Having a field, got money for it and put the money at the feet of the Apostles.
υπαρχοντος αυτω αγρου πωλησας ηνεγκεν το χρημα και εθηκεν παρα τους ποδας των αποστολων
- 1 Mutta eräs mies, nimeltä Ananias, ja hänen vaimonsa Safiira myivät maatilan,
But a certain man named Ananias, with Sapphira his wife, got money for his property,
ανηρ δε τις ανανιας ονοματι συν σαπφειρη τη γυναικι αυτου επωλησεν κτημα
- 2 ja mies kätki vaimonsa tieteen osan hinnasta, ja osan hän toi ja pani apostolien jalkojen eteen.
And kept back part of the price, his wife having knowledge of it, and took the rest and put it at the feet of the Apostles.
και ενοσφισατο απο της τιμης συνειδυιας και της γυναικος αυτου και ενεγκας μερος τι παρα τους ποδας των αποστολων εθηκεν

- 3 **Mutta Pietari sanoi: "Ananias, miksi on saatana täyttänyt sinun sydämesi, niin että koetit pettää Pyhää Henkeä ja kätkit osan maatilain hinnasta? But Peter said, Ananias, why has the Evil One put it into your heart to be false to the Holy Spirit, and to keep back part of the price of the land? ειπεν δε πετρος αναγια διατι επληρωσεν ο σατανας την καρδιαν σου ψευσασθαι σε το πνευμα το αγιον και νοσφισασθαι απο της τιμης του χωριου**
- 4 **Eikö se myymätönä ollut sinun omasi, ja eikö myynnin jälkeenkin sen hinta ollut sinun? Miksi päätit sydämessäsi tämän tehdä? Et sinä ole valhetellut ihmisille, vaan Jumalalle." While you had it, was it not your property? and after you had given it in exchange, was it not still in your power? how has this purpose come into your mind? you have been false, not to men, but to God. ουχι μενον σοι εμενεν και πραθεν εν τη ση εξουσια υπηρχεν τι οτι εθου εν τη καρδια σου το πραγμα τουτο ουκ εψευσω ανθρωποις αλλα τω θεω**
- 5 **Kun Ananias kuuli nämä sanat, kaatui hän maahan ja heitti henkensä. Ja suuri pelko valtasi kaikki, jotka sen kuulivat. And at these words, Ananias went down on the earth, and his life went from him: and great fear came on all who were present. ακουων δε αναγιας τους λογους τουτους πεσων εξεψυξεν και εγενετο φοβος μεγας επι παντας τους ακουοντας ταυτα**
- 6 **Ja nuoret miehet nousivat ja korjasivat hänet ja kantoivat hänet pois ja hautasivat. And the young men went and made ready his body, and took it out, and put it in the earth. ανασταντες δε οι νεωτεροι συνεστειλαν αυτον και εξενεγκαντες εθαψαν**
- 7 **Noin kolmen hetken kuluttua hänen vaimonsa tuli sisään eikä tiennyt, mitä oli tapahtunut. And about three hours after, his wife, having no knowledge of what had taken place, came in. εγενετο δε ως ωρων τριων διαστημα και η γυνη αυτου μη ειδουια το γεγονος εισηλθεν**
- 8 **Niin Pietari kysyi häneltä: "Sano minulle: sihenkö hintaan te myitte maatilain?" Hän vastasi: "Kyllä, juuri siihen hintaan". And Peter said to her, Give me an answer: was this amount of money the price of the land? And she said, Yes, it was. απεκριθη δε αυτη ο πετρος ειπε μοι ει τοσουτου το χωριον απεδοσθε η δε ειπεν ναι τοσουτου**
- 9 **Mutta Pietari sanoi hänelle: "Miksi olette yksissä neuvoin käyneet kiusaamaan Herran Henkeä? Katso, niiden jalat, jotka hautasivat sinun miehesi, ovat oven takana, ja he kantavat sinutkin pois." But Peter said to her, Why have you made an agreement together to be false to the Spirit of the Lord? See, the feet of the young men who have put the body of your husband in the earth, are at the door, and they will take you out. ο δε πετρος ειπεν προς αυτην τι οτι συνεφωνηθη υμιν πειρασαι το πνευμα κυριου ιδου οι ποδες των θαντων τον ανδρα σου επι τη θυρα και εξοισουσιν σε**
- 10 **Niin hän heti kaatui hänen jalkojensa eteen ja heitti henkensä; ja kun nuorukaiset tulivat sisään, tapasivat he hänet kuolleena, kantoivat pois ja hautasivat hänet hänen miehensä viereen. And straight away she went down at his feet, and her life went from her: and the young men came in and saw her dead, and they took her out and put her in the earth with her husband. επεσεν δε παραχημα παρα τους ποδας αυτου και εξεψυξεν εισελθοντες δε οι νεανισκοι ευρον αυτην νεκραν και εξενεγκαντες εθαψαν προς τον ανδρα αυτης**
- 11 **Ja suuri pelko valtasi koko seurakunnan ja kaikki ne, jotka tämän kuulivat. Then great fear came on all the church and on all who had knowledge of these things. και εγενετο φοβος μεγας εφ ολην την εκκλησιαν και επι παντας τους ακουοντας ταυτα**
- 12 **Ja apostolien kätten kautta tapahtui kansassa monta tunnustekoa ja ihmettä; ja he olivat kaikki yksimielisesti koolla Salomon pylväskäytävässä. Now a number of signs and wonders were done among the people by the hands of the Apostles; and they were all together in Solomon's covered way. δια δε των χειρων των αποστολων εγενετο σημεια και τερατα εν τω λαω πολλα και ησαν ομοθυμαδον απαντες εν τη στοα σολομωντος**
- 13 **Eikä muista kukaan uskaltanut heihin liittyä, mutta kansa piti heitä suuressa kunniaassa. The others, in fear, kept back from joining them: but the people made much of them; των δε λοιπων ουδεις ετολμα κολλασθαι αυτοις αλλ εμεγαλυεν αυτους ο λαος**
- 14 **Ja yhä enemmän karttui niitä, jotka uskoivat Herraan, sekä miehiä että suuret joukot. And a great number of men and women had faith, and were joined to the Lord; μαλλον δε προσετιθεντο πιστευοντες τω κυριω πληθη ανδρων τε και γυναικων**
- 15 **Kannettiinpa sairaita kaduillekin ja pantiin vuoteille ja paareille, että Pietarin kulkiessa edes hänen varjonsa sattuisi johonkukun heistä. And they even took into the streets people who were ill, and put them on beds, so that when Peter went by, some of them might be in his shade. οστε κατα τας πλατειας εκφερειν τους ασθενεις και τιθεναι επι κλινων και κραββατων ινα ερχομενου πετρου καν η σκια επισκιαση τινι αυτων**

- 16 Myöskin kaupungeista Jerusalemin ympäriltä tuli paljon kansaa, ja he toivat sairaita ja saastaisten henkien vaivaamia, ja ne kaikki tulivat parannetuiksi.
And numbers of people came together from the towns round about Jerusalem, with those who were ill and those who were troubled with unclean spirits: and they were all made well.
συνηρχετο δε και το πληθος των περιξ πολεων εις ιερουσαλημ φεροντες ασθενεις και οχλουμενους υπο πνευματων ακαθαρτων οιτινες εθεραπευοντο απαντες
- 17 Silloin nousi ylimmäinen pappi ja kaikki, jotka olivat hänen puolellansa, saddukeusten lahko, ja he tulivat kiihkoa täyteen
But the high priest and those who were with him (the Sadducees) were full of envy,
αναστας δε ο αρχιερευς και παντες οι συν αυτω η ουσα αιρεσις των σαδδουκαιων επλησθησαν ζηλου
- 18 ja kävivät käsiksi apostoleihin ja panivat heidät yleiseen vankihuoneeseen.
And they took the Apostles and put them in the common prison.
και επεβαλον τας χειρας αυτων επι τους αποστολους και εθεντο αυτους εν τηρησει δημοσια
- 19 Mutta yöllä avasi Herran enkeli vankilan ovet ja vei heidät ulos ja sanoi:
But in the night an angel of the Lord, opening the doors of the prison, took them out and said,
αγγελος δε κυριου δια της νυκτος ηνοιξεν τας θυρας της φυλακης εξαγαγων τε αυτους ειπεν
- 20 "Menkää ja astukaa esiin ja puhukaa pyhäkössä kansalle kaikki tämän elämän sanat".
Go, take your place in the Temple and give the people all the teaching about this Life.
πορευεσθε και σταθεντες λαλειτε εν τω ιερω τω λαω παντα τα ρηματα της ζωης ταυτης
- 21 Sen kultuunsa he menivät päivän koittaessa pyhäkköön ja opettivat. Niin saapui ylimmäinen pappi ja ne, jotka olivat hänen puolellansa, ja he kutsuivat koolle neuvoston ja israelilaisten vanhinten kokouksen; ja he lähettivät noutamaan heitä vankilasta.
And hearing this, they went into the Temple at dawn, and were teaching. But the high priest and those who were with him got together the Sanhedrin and the representatives of the children of Israel, and sent to the prison to get them.
ακουσαντες δε εισηλθον υπο τον ορθρον εις το ιερον και ειδιδασκον παραγενομενος δε ο αρχιερευς και οι συν αυτω συνεκαλεσαν το συνεδριον και πασαν την γερουσιαν των υιων ισραηλ και απεστ ειλαν εις το δεσμοτηριον αχθηναι αυτους
- 22 Mutta kun oikeudenpalvelijat tulivat vankilaan, eivät he löytäneet heitä sieltä, vaan palasivat takaisin ja kertoivat,
But the men who were sent saw that they were not in the prison, and came back with the news,
οι δε υπηρεται παραγενομενοι ουχ ευρον αυτους εν τη φυλακη αναστρεψαντες δε απηγγειλαν
- 23 sanoen: "Vankilan me kyllä huomasimme hyvin tarkasti suljetuksi ja vartijat seisomassa ovien edessä; mutta kun avasimme, emme sisältä ketään löytäneet".
Saying, The doors of the prison were safely shut, and the keepers were at the doors, but when they were open, there was nobody inside.
λεγοντες οτι το μεν δεσμοτηριον ευρομεν κεκλεισμενον εν παση ασφαλεια και τους φυλακας εξω εστωτας προ των θυρων ανοιξαντες δε εσω ουδενα ευρομεν
- 24 Kun pyhäkön vartioston päällikkö ja ylipapit kuulivat nämä sanat, eivät he tienneet, mitä heistä ajatella ja mitä tästä tulisi.
Now, at these words, the captain of the Temple and the chief priests were greatly troubled about what might be the end of this business.
ως δε ηκουσαν τους λογους τουτους ο τε ιερευς και ο στρατηγος του ιερου και οι αρχιερεις διηπορουν περι αυτων τι αν γεινοιτο τουτο
- 25 Niin tuli joku ja kertoi heille: "Katso, ne miehet, jotka te panitte vankilaan, seisovat pyhäkössä ja opettavat kansaa".
And someone came and said to them, The men, whom you put in prison, are in the Temple teaching the people.
παραγενομενος δε τις απηγγειλεν αυτους λεγων οτι ιδου οι ανδρες ους εθεσθε εν τη φυλακη εισιν εν τω ιερω εστωτες και διδασκοντες τον λαον
- 26 Silloin päällikkö meni oikeudenpalvelijain kanssa ja nouti heidät; ei kuitenkaan väkisin, sillä he pelkäsivät, että kansa heidät kivittäisi.
Then the captain and some of the police went and took them, but not violently, for fear that they might be stoned by the people.
τοτε απελθων ο στρατηγος συν τοις υπηρεταις ηγαγεν αυτους ου μετα βιας εφοβοντο γαρ τον λαον ινα μη λιθασθωσιν
- 27 Ja he toivat heidät ja asettivat neuvoston eteen. Ja ylimmäinen pappi kuulusteli heitä
And they took them into the Sanhedrin, and the high priest said to them,
αγαγοντες δε αυτους εστησαν εν τω συνεδριω και επρωτησεν αυτους ο αρχιερευς
- 28 ja sanoi: "Me olemme kieltämällä kieltäneet teitä opettamasta tähän nimeen; ja katso, te olette täyttäneet Jerusalemin opetuksellanne ja tahdotte saattaa meidän päällemme tuon miehen veren".
We gave you very clear orders not to give teaching in this name: and now Jerusalem is full of your teaching, and you are attempting to make us responsible for this man's death.
λεγων ου παραγγελια παρηγγειλαμεν υμιν μη διδασκειν επι τω ονοματι τουτω και ιδου πεπληρωκατε την ιερουσαλημ της διδαχης υμων και βουλεσθε επαγαγειν εφ ημας το αιμα του ανθρωπου το υτου

- 29 **Mutta Pietari ja muut apostolit vastasivat ja sanoivat: "Enemmän tulee totella Jumalaa kuin ihmisiä.
But Peter and the Apostles, answering, said, We have to do the orders of God, not of man.
αποκριθεις δε ο πετρος και οι αποστολοι ειπον πειθαρχειν δει θεω μαλλον η ανθρωποις**
- 30 **Meidän isiemme Jumala on herättänyt Jeesuksen, jonka te ripustitte puuhun ja surmasitte.
The God of our fathers gave Jesus back to life, whom you had put to death, hanging him on a tree.
ο θεος των πατερων ημων ηγειρεν ιησουν ον υμεις διεχειρισασθε κρεμασαντες επι ξυλου**
- 31 **Hänet on Jumala oikealla kädellensä korottanut Päämieheksi ja Vapahtajaksi, antamaan Israelille parannusta ja syntien anteeksiantamusta.
Him God has put on high at his right hand, as a Ruler and a Saviour, to give to Israel a change of heart and forgiveness of sins.
τουτον ο θεος αρχηγον και σωτηρα υψωσεν τη δεξια αυτου δουναι μετανοιαν τω ισραηλ και αφεσιν αμαρτιων**
- 32 **Ja me olemme kaiken tämän todistajat, niin myös Pyhä Henki, jonka Jumala on antanut niille, jotka häntä tottelevat."
And we are witnesses of these things, and so is the Holy Spirit, whom God has given to those who keep his laws.
και ημεις εσμεν αυτου μαρτυρες των ρηματων τουτων και το πνευμα δε το αγιον ο εδωκεν ο θεος τοις πειθαρχουσιν αυτω**
- 33 **Kun he sen kuulivat, viils se heidän sydäntänsä, ja he tahtoivat tappa heidät.
But when these words came to their ears, they were cut to the heart, and had a mind to put them to death.
οι δε ακουσαντες διεπριοντο και εβουλευοντο ανελειν αυτους**
- 34 **Mutta neuvostossa nousi eräs fariseus, nimeltä Gamaliel, lainopettaja, jota koko kansa piti arvossa, ja hän käski viedä miehet vähäksi aikaa ulos.
But one of the Sanhedrin, a Pharisee named Gamaliel, a man of learning in the law, of whom all the people had a high opinion, got up and made a suggestion for the men to be put outside for a little time.
αναστας δε τις εν τω συνεδριω φαρισαιος ονοματι γαμαλιηλ νομοδιδασκαλος τιμιος παντι τω λαω εκελευσεν εξω βραχυ τι τους αποστολους ποιησαι**
- 35 **Sitten hän sanoi neuvostolle: "Israelin miehet, kavahtakaa, mitä aiotte tehdä näille miehille.
And he said to them, Men of Israel, take care what you do about these men.
ειπεν τε προς αυτους ανδρες ισραηλιται προσεχετε εαυτοις επι τοις ανθρωποις τουτοις τι μελλετε πρασσειν**
- 36 **Sillä ennen näitä päiviä nousi Teudas, sanoen jokin olevansa, ja häneen liittyi noin neljäsataa miestä; hänet tapettiin, ja kaikki, jotka olivat häneen suostuneet, hajotettiin, ja he joutuivat häviöön.
For before this there was Theudas, who said he was someone important, to whom about four hundred men gave their support: he was put to death, and his band was broken up and came to nothing.
προ γαρ τουτων των ημερων ανεστη θευδας λεγων ειναι τινα εαυτον ω προσεκολληθη αριθμος ανδρων ωσει τετρακοσιων ος ανηρεθη και παντες οσοι επειθοντο αυτω διελυθησαν και εγενοντο εις ουδεν**
- 37 **Hänen jälkeensä nousi Juudas, galilealainen, verollepanon päivinä ja vietteli kansaa luopumaan puolellensa; hänkin hukkuu, ja kaikki, jotka olivat suostuneet häneen, hajotettiin.
After this man, there was Judas of Galilee, at the time of the numbering, and some of the people went after him: he was put to death, and all his supporters were put to flight.
μετα τουτον ανεστη ιουδας ο γαλιλαιος εν ταις ημεραις της απογραφης και απεστησεν λαον ικανον οπισω αυτου κακεινος απολετο και παντες οσοι επειθοντο αυτω διεσκορπισθησαν**
- 38 **Ja nyt minä sanon teille: pysykää erillänne näistä miehistä ja antakaa heidän olla; sillä jos tämä hanke eli tämä teko on ihmisistä, niin se tyhjään raukeaa;
And now I say to you, Do nothing to these men, but let them be: for if this teaching or this work is of men, it will come to nothing:
και τα νυν λεγω υμιν αποστητε απο των ανθρωπων τουτων και εασατε αυτους οτι εαν η εξ ανθρωπων η βουλη αυτη η το εργον τουτο καταλυθησεται**
- 39 **mutta jos se on Jumalasta, niin te ette voi heitä kukistaa. Varokaa, ettei teitä ehkä havaitaisi sotiviksi itse Jumalaa vastaan."
But if it is of God, you will not be able to overcome them, and you are in danger of fighting against God.
ει δε εκ θεου εστιν ου δυνασθε καταλυσαι αυτο μηποτε και θεομαχοι ευρεθητε**
- 40 **Niin he noudattivat hänen neuvoansa. Ja he kutsuivat apostolit sisään ja pieksättivät heitä ja kielsivät heitä puhumasta Jeesuksen nimeen ja päästivät heidät menemään.
And he seemed to them to be right: and they sent for the Apostles, and, after having them whipped and giving them orders to give no teaching in the name of Jesus, they let them go.
επεισθησαν δε αυτω και προσκαλεσαμενοι τους αποστολους δειραντες παρηγγειλαν μη λαλειν επι τω ονοματι του ιησου και απελευσαν αυτους**
- 41 **Niin he lähtivät pois neuvostosta iloissaan siitä, että olivat katsotut arvollisiksi kärsimään häväistystä Jeesuksen nimen tähden.
So they went away from the Sanhedrin, happy to undergo shame for the Name.
οι μεν ουν επορευοντο χαιροντες απο προσωπου του συνεδριου οτι υπερ του ονοματος αυτου κατηξιωθησαν ατιμασθηναι**

- 42 Eivätkä he lakaneet, vaan opettivat joka päivä pyhäkössä ja kodeissa ja julistivat evankeliumia Kristuksesta Jeesuksesta.
And every day, in the Temple and privately, they went on teaching and preaching Jesus as the Christ.
πασαν τε ημεραν εν τω ιερω και κατ οικον ουκ επαυοντο διδασκοντες και ευαγγελιζομενοι ιησουν τον χριστον
- 1 Niinä päivinä, kun opetuslasten luku lisääntyi, syntyi hellenisteissä nurinaa hebrealaisia vastaan siitä, että heidän leskiänsä syrjäytettiin jokapäiväisessä avunannossa.
Now in those days, when the number of the disciples was increasing, protests were made by the Greek Jews against the Hebrews, because their widows were not taken care of in the distribution of food every day.
εν δε ταις ημεραις ταυταις πληθυνοντων των μαθητων εγενετο γογγυσμος των ελληπιστων προς τους εβραιους οτι παρεθεωροντο εν τη διακονια τη καθημερινη αι χηραι αυτων
- 2 Niin ne kaksitoista kutsuivat kokoon opetuslasten joukon ja sanoivat: "Ei ole soveliasta, että me laiminlyömme Jumalan sanan toimittaaksemme pöytäpalvelusta.
And the Apostles sent for all the disciples and said, It is not right for us to give up preaching the word of God in order to make distribution of food.
προσκαλεσαμενοι δε οι δωδεκα το πληθος των μαθητων ειπον ουκ αρεστον εστιν ημας καταλειψαντας τον λογον του θεου διακονειν τραπεζαις
- 3 Valitkaa sentähden, veljet, keskuudestanne seitsemän miestä, joista on hyvä todistus ja jotka ovat Henkeä ja viisautta täynnä, niin me asetamme heidät tähän toimeen.
Take then from among you seven men of good name, full of the Spirit and of wisdom, to whom we may give control of this business.
επισκεψασθε ουν αδελφοι ανδρας εξ υμων μαρτυρουμενους επτα πληρεις πνευματος αγιου και σοφιας ους καταστησομεν επι της χρειας ταυτης
- 4 Mutta me tahdomme pysyä rukouksessa ja sanan palveluksessa."
Then we will give all our time to prayer and the teaching of the word.
ημεις δε τη προσευχη και τη διακονια του λογου προσκαρτερησομεν
- 5 Ja se puhe kelpasi kaikelle joukolle; ja he valitsivat Stefanuksen, miehen, joka oli täynnä uskoa ja Pyhää Henkeä, ja Filippuksen ja Prokoruksen ja Nikanorin ja Timonin ja Parmenaan ja Nikolauksen, antiokialaisen käännynnäisen,
And this saying was pleasing to all of them: and they made selection of Stephen, a man full of faith and of the Holy Spirit, and Philip and Prochorus and Nicanor and Timon and Parmenas and Nicolas of Antioch, who had become a Jew:
και ηρεσεν ο λογος ενωπιον παντος του πληθους και εξελεξαντο στεφανον ανδρα πληρη πιστεως και πνευματος αγιου και φιλιππον και προχορον και νικανορα και τιμονα και παρμεναν και νικολαον προσηλυτον αντιοχεια
- 6 ja asettivat heidät apostolien eteen, ja nämä rukoilivat ja panivat kätensä heidän päällensä.
These they took to the Apostles, who, after prayer, put their hands on them.
ους εστησαν ενωπιον των αποστολων και προσευξαμενοι επεθηκαν αυτοις τας χειρας
- 7 Ja Jumalan sana menestyi, ja opetuslasten luku lisääntyi suuresti Jerusalemmissa. Ja lukuisa joukko pappeja tuli uskalle kuuliaisiksi.
And the word of God was increasing in power; and the number of the disciples in Jerusalem became very great, and a great number of priests were in agreement with the faith.
και ο λογος του θεου ηρξανεν και επληθυνετο ο αριθμος των μαθητων εν ιερουσαλημ σφοδρα πολλοι τε οχλος των ιερων υπηκουουν τη πιστει
- 8 Ja Stefanus, täynnä armoa ja voimaa, teki suuria ihmeitä ja tunnustekoja kansassa.
And Stephen, full of grace and power, did great wonders and signs among the people.
στεφανος δε πληρης πιστεως και δυναμεως εποιει τερατα και σημεια μεγαλα εν τω λαω
- 9 Niin nousi muutamia niin kutsutusta libertiinien ja kyreniläisten ja aleksandrialisten synagoogasta sekä niiden joukosta, jotka olivat Kilikiasta ja Aasiasta, väittelemään Stefanuksen kanssa,
But some of those who were of the Synagogue named that of the Libertines, and some of the men of Cyrene and of Alexandria and those from Cilicia and Asia, had arguments with Stephen.
ανεστησαν δε τινες των εκ της συναγωγης της λεγομενης λιβερτινων και κυρηναιων και αλεξανδρεων και των απο κιλικιας και ασιας συζητουντες τω στεφανω
- 10 mutta he eivät kyenneet pitämään puoliaan sitä viisautta ja henkeä vastaan, jolla hän puhui.
But they were not able to get the better of him, for his words were full of wisdom and of the Spirit.
και ουκ ισχυον αντιστηναι τη σοφια και τω πνευματι ω ελαλει
- 11 Silloin he salaa hankkivat miehiä sanomaan: "Me olemme kuulleet hänen puhuvan pilkkasanoja Moosesta ja Jumalaa vastaan".
Then they got men to say, He has said evil against Moses and against God, in our hearing.
τοτε υπεβαλον ανδρας λεγοντας οτι ακηκοαμεν αυτου λαλουντος ρηματα βλασφημια εις μωσην και τον θεον
- 12 Ja he yllyttivät kansan ja vanhimmat ja kirjanoppineet ja astuivat esiin, raastoivat hänet mukaansa ja veivät neuvoston eteen.
And the people, with the rulers and the scribes, were moved against him, and they came and took him before the Sanhedrin,
συνεκινησαν τε τον λαον και τους πρεσβυτερους και τους γραμματαις και επισταντες συνηρασαν αυτον και ηγαγον εις το συνεδριον

- 13 Ja he toivat esiin vääriä todistajia, jotka sanoivat: "Tämä mies ei lakkaa puhumasta tätä pyhää paikkaa vastaan ja lakia vastaan;
And they got false witnesses who said, This man is for ever saying things against this holy place and against the law:
εστησαν τε μαρτυρας ψευδεις λεγοντας ο ανθρωπος ουτος ου πανεται ρηματα βλασφημα λαλων κατα του τοπου του αγιου τουτου και του νομου
- 14 sillä me olemme kuulleet hänen sanovan, että Jeesus, tuo Nasaretilainen, on hajottava maahan tämän paikan ja muuttava ne säädökset, jotka Mooses on meille antanut".
For he has said in our hearing that this Jesus of Nazareth will put this place to destruction and make changes in the rules which were handed down to us by Moses.
ακηκοαμεν γαρ αυτου λεγοντος οτι ιησους ο ναζωραιος ουτος καταλυσει τον τοπον τουτον και αλλαξει τα εθη α παρεδωκεν ημιν μουσης
- 15 Ja kaikki, jotka neuvostossa istuivat, loivat katseensa häneen, ja hänen kasvonsa olivat heistä niinkuin enkelin kasvot.
And all those who were in the Sanhedrin, looking at him, saw that his face was like the face of an angel.
και ατενισαντες εις αυτον απαντες οι καθεζομενοι εν τω συνεδριω ειδον το προσωπον αυτου ωσει προσωπον αγγελου
- 1 Niin ylimmäinen pappi sanoi: "Onko niin?"
Then the high priest said, Are these things true?
ειπεν δε ο αρχιερευς ει αρα ταυτα ουτως εχει
- 2 Stefanus sanoi: "Miehet, veljet ja isät, kuulkaa! Kirkkauden Jumala ilmestyi meidän isällemme Aabrahamille hänen ollessaan Mesopotamiassa, ennenkuin hän oli asettunut asumaan Harraniin,
And he said, My brothers and fathers, give hearing. The God of glory came to our father Abraham, when he was in Mesopotamia, before he was living in Haran,
ο δε εφη ανδρες αδελφοι και πατερες ακουσατε ο θεος της δοξης ωφθη τω πατρι ημων αβρααμ οντι εν τη μεσοποταμια πριν η κατοικησαι αυτον εν χαρραν
- 3 ja sanoi hänelle: 'Lähde maastasi ja suvustasi ja mene siihen maahan, jonka minä sinulle osoitan'.
And said to him, Go out of your land, and away from your family, and come into the land to which I will be your guide.
και ειπεν προς αυτον εξελθε εκ της γης σου και εκ της συγγενειας σου και δευρο εις γην ην αν σοι δειξω
- 4 Silloin hän lähti kaldealaisten maasta ja asettui asumaan Harraniin. Ja kun hänen isänsä oli kuollut, siirsi Jumala hänet tähän maahan, jossa te nyt asutte.
Then he came out of the land of the Chaldaeans, and went into Haran; and from there, when his father was dead, he was guided by God into this land, where you are living now:
τοτε εξελθων εκ γης χαλδαιων κατοκησεν εν χαρραν κακειθεν μετα το αποθαινει τον πατερα αυτου μετωκησεν αυτον εις την γην ταυτην εις ην υμεις νυν κατοικειτε
- 5 Eikä hän antanut hänelle siinä perintöosaa, ei jalan leveyttäkään, vaan lupasi, Aabrahamin vielä lapsetonna ollessa, antaa sen hänelle ja hänen siemenelleen hänen jälkeensä.
And God gave him no heritage in it, not even enough to put his foot on: but he gave him an undertaking that he would give it to him and to his children after him, though he had no child at that time.
και ουκ εδωκεν αυτω κληρονομια εν αυτη ουδε βημα ποδος και επηγγειλατο αυτω δουσαι εις κατασχειν αυτην και τω σπερματι αυτου μετ αυτον ουκ οντος αυτω τεκνου
- 6 Ja Jumala puhui näin: 'Hänen jälkeläisensä tulevat olemaan muukalaisina vieraalla maalla, ja siellä ne tekevät heidät orjiksensa ja sortavat heitä neljäsataa vuotta;
And God said that his seed would be living in a strange land, and that they would make them servants, and be cruel to them for four hundred years.
ελαλησεν δε ουτως ο θεος οτι εσται το σπερμα αυτου παροικον εν γη αλλοτρια και δουλωσουσιν αυτο και κακωσουσιν ετη τετρακοσια
- 7 ja sen kansan, jonka orjiksi he tulevat, minä olen tuomitseva', sanoi Jumala, 'ja sen jälkeen he lähtevät sieltä ja palvelevat minua tässä paikassa'.
And I will be the judge, said God, of that nation which made them servants: and after that, they will come out and give me worship in this place.
και τω εθνως ω εαν δουλευσουσιν κρινω εγω ειπεν ο θεος και μετα ταυτα εξελευσουσιν και λατρευσουσιν μοι εν τω τοπω τουτω
- 8 Ja hän antoi hänelle ympärileikkauksen liiton; ja niin Aabrahamille syntyi Iisak, ja hän ympärileikkasi hänet kahdeksantena päivänä, ja Iisakille syntyi Jaakob, ja Jaakobille ne kaksitoista kantaisää.
And he made with him the agreement of which circumcision was the sign. And so Abraham had a son, Isaac, and gave him circumcision on the eighth day; and Isaac had a son, Jacob, and Jacob was the father of the twelve heads of the families of Israel.
και εδωκεν αυτω διαθηκην περιτομης και ουτως εγεννησεν τον ισαακ και περιετεμεν αυτον τη ημερα τη ογδοη και ο ισαακ τον ιακωβ και ο ιακωβ τους δωδεκα πατριαρχας
- 9 Ja kantaisät kadehtivat Joosefia ja myivät hänet Egyptiin. Mutta Jumala oli hänen kanssansa
And the brothers, moved with envy against Joseph, gave him to the Egyptians for money: but God was with him,
και οι πατριαρχαι ζηλωσαντες τον ιωσηφ απεδοντο εις αιγυπτον και ην ο θεος μετ αυτου
- 10 ja pelasti hänet kaikista hänen ahdistuksistansa. Ja hän antoi hänelle armon ja viisauden faraon, Egyptin kuninkaan, edessä; ja tämä pani hänet Egyptin ja kaiken huoneensa haltijaksi.
And made him free from all his troubles, and gave him wisdom and the approval of Pharaoh, king of Egypt, who made him ruler over Egypt and all his house.
και εξειλετο αυτον εκ πασων των θλιψεων αυτου και εδωκεν αυτω χαριν και σοφιαν εναντιον φαραω βασιλευς αιγυπτου και κατεστησεν αυτον ηγουμενον επ αιγυπτον και ολον τον οικον αυτου

- 11 **Ja tuli nälänhätä koko Egyptiin ja Kanaaniin ja suuri vaiva, eivätkä meidän isämme saaneet mistään ravintoa.**
Now there was no food to be had in all Egypt and Canaan, and there was great trouble: and our fathers were not able to get food.
ηλθεν δε λιμος εφ ολην την γην αιγυπτου και χανααν και θλιψις μεγαλη και ουχ ευρισκον χορτασματα οι πατερες ημων
- 12 **Mutta kun Jaakob kuuli Egyptissä olevan viljaa, lähetti hän meidän isämme sinne ensimmäisen kerran.**
But Jacob, hearing that there was grain in Egypt, sent out our fathers the first time.
ακουσας δε ιακωβ οντα σιτα εν αιγυπτω εξαπεστειλεν τους πατερας ημων πρωτον
- 13 **Ja toisella kerralla veljet tunsivat Joosefin, ja farao sai tietää Joosefin sukuperän.**
And the second time his brothers had a meeting with Joseph, and Pharaoh had knowledge of Joseph's family.
και εν τω δευτερω ανεγνωρισθη ιωσηφ τοις αδελφοις αυτου και φανερον εγενετο τω φαραω το γενος του ιωσηφ
- 14 **Niin Joosef lähetti kutsumaan luokseen isänsä Jaakobin ja koko sukunsa, seitsemänkymmentä viisi henkeä.**
Then Joseph sent for Jacob his father and all his family, seventy-five persons.
αποστειλας δε ιωσηφ μετεκαλεσατο τον πατερα αυτου ιακωβ και πασαν την συγγειαιαν αυτου εν ψυχαις εβδομηκοντα πεντε
- 15 **Ja Jaakob meni Egyptiin ja kuoli siellä, niin myös kuolivat isämme,**
And Jacob went down to Egypt, and came to his end there, and so did our fathers;
κατεβη δε ιακωβ εις αιγυπτον και ετελευτησεν αυτος και οι πατερες ημων
- 16 **ja heidät siirrettiin Sikemiin ja pantiin siihen hautaan, jonka Aabraham oli rahalla ostanut Emmorin lapsilta Sikemissä.**
And they were taken over to Shechem, and put to rest in the place which Abraham got for a price in silver from the sons of Hamor in Shechem.
και μετετεθησαν εις συχεμ και ετεθησαν εν τω μνηματι ο ονησατο αβρααμ τιμης αργυριου παρα των υιων εμμορ του συχεμ
- 17 **Mutta sitä mukaa kuin lähestyi sen lupauksen aika, jonka Jumala oli Aabrahamille antanut, kasvoi kansa ja lisääntyi Egyptissä,**
But when the time was near for putting into effect the undertaking which God had given to Abraham, the people were increasing in Egypt,
καθως δε ηγγιζεν ο χρονος της επαγγελιας ης ωμοσεν ο θεος τω αβρααμ ηυξησεν ο λαος και επληθυνθη εν αιγυπτω
- 18 **kunnes Egyptiä hallitsemaan nousi toinen kuningas, joka ei Joosefista mitään tiennyt.**
Till another king came to power, who had no knowledge of Joseph.
αχρις ου ανεστη βασιλευς ετερος ος ουκ ηδει τον ιωσηφ
- 19 **Tämä kohteli kavalasti meidän kansaamme ja sorti meidän isämme ja pakotti heidät panemaan heitteille pienet lapsensa, etteivät ne jäisi eloon.**
He, having evil designs against our nation, was cruel to our fathers, and they were forced to put out their young children, so that they might not go on living.
ουτος κατασοφισαμενος το γενος ημων εκακωσεν τους πατερας ημων του ποιειν εκθετα τα βρεφη αυτων εις το μη ζωογονεισθαι
- 20 **Siihen aikaan syntyi Moses, ja hän oli Jumalalle otollinen. Häntä elätettiin kolme kuukautta isänsä kodissa.**
At which time Moses came to birth, and he was very beautiful; and he was kept for three months in his father's house:
εν ω καιρω εγεννηθη μωσης και ην αστειος τω θεω ος ανετραφη μηνας τρεις εν τω οικω του πατρος αυτου
- 21 **Mutta kun hänet oli pantu heitteille, otti faraon tytär hänet ja kasvatti hänet pojaksensa.**
And when he was put out, Pharaoh's daughter took him and kept him as her son.
εκτεθεντα δε αυτον ανειλετο αυτον η θυγατηρ φαραω και ανεθρεψατο αυτον εαυτη εις υιον
- 22 **Ja Moses kasvatettiin kaikkeen egyptiläisten viisauteen, ja hän oli voimallinen sanoissa ja teoissa.**
And Moses was trained in all the wisdom of Egypt, and was great in his words and works.
και παιδευθη μωσης παση σοφια αιγυπτιων ην δε δυνατος εν λογοις και εν εργοις
- 23 **Mutta kun hän oli täyttänyt neljäkymmentä vuotta, heräsi hänen sydämessään ajatus mennä katsomaan veljiänsä, israelilaisia.**
But when he was almost forty years old, it came into his heart to go and see his brothers, the children of Israel.
ως δε επληρουτο αυτω τεσσαρακονταετης χρονος ανεβη επι την καρδιαν αυτου επισκεψασθαι τους αδελφους αυτου τους υιους ισραηλ
- 24 **Ja nähdessään erälle heistä vääryyttä tehtävän hän puolusti häntä ja kosti pahoinpidellyn puolesta ja löi egyptiläisen kuoliaaksi.**
And seeing one of them being attacked, he went to his help and gave the Egyptian a death-blow:
και ιδων τινα αδικουμενον ημυνατο και εποιησεν εκδικησιν τω καταπονουμενω παταξας τον αιγυπτιον

- 25 Ja hän luuli veljiensä ymmärtävän, että Jumala hänen kätensä kautta oli antava heille pelastuksen; mutta he eivät sitä ymmärtäneet.
And he was hoping that his brothers would see that God had sent him to be their saviour; but they did not see.
ενομιζεν δε συνιεναι τους αδελφους αυτου οτι ο θεος δια χειρος αυτου διδωσιν αυτοις σωτηριαν οι δε ου συνηκαν
- 26 Seuraavana päivänä hän ilmestyi heidän luoksensa, heidän riidellessään, ja koetti saada heitä sopimaan sanoen: 'Tehän olette veljiä, miehet; miksi teette vääryyttä toisillenne?'
And the day after, he came to them, while they were having a fight, and would have made peace between them, saying, Sirs, you are brothers; why do you do wrong to one another?
τη τε επιουση ημερα ωφθη αυτοις μαχομενοις και συνηλασεν αυτους εις ειρηνην ειπων ανδρες αδελφοι εστε υμεις ινατι αδικειτε αλληλους
- 27 Mutta se, joka teki lähimmäisellensä vääryyttä, työnsi hänet pois ja sanoi: 'Kuka on asettanut sinut meidän päämieheksemme ja tuomariksemme?'
But the man who was doing wrong to his neighbour, pushing him away, said, Who made you a ruler and a judge over us?
ο δε αδικων τον πλησιον απωσατο αυτον ειπων τις σε κατεστησεν αρχοντα και δικαστην εφ ημας
- 28 Aiotko tappaa minutkin, niinkuin eilen tapoit egyptiläisen?'
Will you put me to death as you did the Egyptian yesterday?
μη ανελευν με συ θελεις ον τροπον ανελευς χθες τον αιγυπτιον
- 29 Tämän puheen tähden Mooses pakeni ja oli muukalaisena Midianin maassa, ja siellä hänelle syntyi kaksi poikaa.
And at these words, Moses went in flight to the land of Midian, and was living there for a time, and had two sons.
εφυγεν δε μωσης εν τω λογω τουτω και εγενετο παροικος εν γη μαδιαμ ου εγεννησεν υιους δυο
- 30 Ja kun neljäkymmentä vuotta oli kulunut, ilmestyi hänelle Siinain vuoren erämaassa enkeli palavan orjantappurapensaassa liekissä.
At the end of forty years, an angel came to him in the waste land of Sinai, in the flame of a burning thorn-tree.
και πληρωθεντων ετων τεσσαρακοντα ωφθη αυτω εν τη ερημω του ορους σινα αγγελος κυριου εν φλογι πυρος βατου
- 31 Kun Mooses sen näki, ihmetteli hän tätä näkyä; ja kun hän meni tarkemmin katsomaan, kuului Herran ääni, joka sanoi:
And Moses, seeing it, was full of wonder, and when he came up to have a nearer view of it, the voice of the Lord came to him, saying,
ο δε μωσης ιδων εθαυμασεν το οραμα προσερχομενου δε αυτου κατανοησαι εγενετο φωνη κυριου προς αυτον
- 32 'Minä olen sinun isiesi Jumala, Aabrahamin ja Iisakin ja Jaakobin Jumala'. Niin Mooses alkoi vapista eikä tohtinut katsoa sinne.
I am the God of your fathers, the God of Abraham and of Isaac and of Jacob. And Moses, shaking with fear, kept his eyes from looking at it.
εγω ο θεος των πατερων σου ο θεος αβρααμ και ο θεος ισαακ και ο θεος ιακωβ εντρομος δε γενομενος μωσης ουκ ετολμα κατανοησαι
- 33 Mutta Herra sanoi hänelle: 'Riisu kengät jalastasi; sillä paikka, jossa seisot, on pyhä maa.
And the Lord said, Take off the shoes from your feet, for the place where you are is holy.
ειπεν δε αυτω ο κυριος λυσον το υποδημα των ποδων σου ο γαρ τοπος εν ω εστηκας γη αγια εστιν
- 34 Minä olen nähnyt kansani kurjuuden Egyptissä ja kuullut heidän huokauksensa, ja minä olen astunut alas vapauttamaan heidät. Ja nyt, tule tänne, minä lähetän sinut Egyptiin.'
Truly, I have seen the sorrows of my people in Egypt, and their cries have come to my ears, and I have come down to make them free: and now, come, I will send you to Egypt.
ιδων ειδον την κακωσιν του λαου μου του εν αιγυπτω και του στεναγμου αυτων ηκουσα και κατεβην εξελεσθαι αυτους και νυν δευρο αποστελω σε εις αιγυπτον
- 35 Tämän Mooseksen, jonka he kielsivät sanoen: 'Kuka sinut on asettanut päämieheksi ja tuomariksi?', hänet Jumala lähetti päämieheksi ja lunastajaksi sen enkelin kautta, joka hänelle orjantappurapensaassa oli ilmestynyt.
This Moses, whom they would not have, saying, Who made you a ruler and a judge? him God sent to be a ruler and a saviour, by the hand of the angel whom he saw in the thorn-tree.
τουτον τον μωσην ον ηρηνησαντο ειποντες τις σε κατεστησεν αρχοντα και δικαστην τουτον ο θεος αρχοντα και λυτρωτην απεστειλεν εν χειρι αγγελου του οφθεντος αυτω εν τη βατω
- 36 Hän johdatti heidät sieltä pois, tehden ihmeitä ja tunnustekoja Egyptin maassa ja Punaisessa meressä ja erämaassa neljänäkymmenenä vuotena.
This man took them out, having done wonders and signs in Egypt and in the Red Sea and in the waste land, for forty years.
ουτος εξηγαγεν αυτους ποιησας τερατα και σημεια εν γη αιγυπτου και εν ερυθρα θαλασση και εν τη ερημω ετη τεσσαρακοντα
- 37 Tämä on se Mooses, joka sanoi israelilaisille: 'Profeetan, minun kaltaiseni, Jumala on teille herättävä teidän veljienne joukosta'.
This is the same Moses, who said to the children of Israel, God will give you a prophet from among your brothers, like me.
ουτος εστιν ο μωσης ο ειπων τοις υιοις ισραηλ προφητην υμιν αναστησει κυριος ο θεος υμων εκ των αδελφων υμων ως εμε αυτου ακουσεσθε

- 38 Hän on se, joka seurakunnassa, erämaassa, oli enkelin kanssa, joka puhui hänelle Siinain vuorella, ja oli myös isiemme kanssa; ja hän sai eläviä sanoja meille annettaviksi.
This is the man who was in the church in the waste land with the angel who was talking to him in Sinai, and with our fathers; and to him were given the living words of God, so that he might give them to you.
ουτος εστιν ο γενομενος εν τη εκκλησια εν τη ερημω μετα του αγγελου του λαλουντος αυτω εν τω ορει σινα και των πατερων ημων ος εδεξατο λογια ζωντα δουναι ημιν
- 39 Mutta häntä meidän isämme eivät tahtoneet totella, vaan työnsivät hänet pois ja kääntyivät sydämessänsä jälleen Egyptiin,
By whom our fathers would not be controlled; but they put him on one side, turning back in their hearts to Egypt,
ω ουκ ηθελησαν υπηκοοι γενεσθαι οι πατερες ημων αλλ. απωσαντο και εστραφησαν ταις καρδιαις αυτων εις αιγυπτον
- 40 sanoen Aaronille: 'Tee meille jumalia, jotka käyvät meidän edellämme, sillä me emme tiedä, mitä on tapahtunut Moosekselle, hänelle, joka johdatti meidät Egyptin maasta'.
And saying to Aaron, Make us gods to go before us: as for this Moses, who took us out of the land of Egypt, we have no idea what has become of him.
ειποντες τω ααρων ποιησον ημιν θεους οι προπορευσονται ημων ο γαρ μωσης ουτος ος εξηγαγεν ημας εκ γης αιγυπτου ουκ οιδαμεν τι γεγονεν αυτω
- 41 Ja he tekivät niinä päivinä vasikan ja toivat uhreja epäjumalalleen ja riemuitsivat kättensä töistä.
And they made the image of a young ox in those days, and made an offering to it, and had joy in the work of their hands.
και εμοσχοποιησαν εν ταις ημεραις εκειναις και ανηγαγον θυσιαν τω ειδωλω και ευφραινοντο εν τοις εργοις των χειρων αυτων
- 42 Mutta Jumala kääntyi heistä pois ja hylkäsi heidät palvelemaan taivaan sotajoukkoa, niinkuin on kirjoitettu profeettain kirjassa: 'Toitteko te teurasuhreja ja muita uhreja minulle erämaassa neljänäkymmenenä vuotena, te, Israelin heimo?
But God was turned from them and let them give worship to the stars of heaven, as it says in the book of the prophets, Did you make offerings to me of sheep and oxen for forty years in the waste land, O house of Israel?
εστρεψεν δε ο θεος και παρεδωκεν αυτους λατρευειν τη στρατια του ουρανου καθως γεγραπται εν βιβλω των προφητων μη σφαγια και θυσιαις προσηνεγκατε μοι ετη τεσσαρακοντα εν τη ερημω οι κος ισραηλ
- 43 Ette; vaan te kannoitte Molokin majaa ja Romfa jumalan tähteä, niitä kuvia, jotka te olitte tehneet kumarrettaviksenne. Sentähden minä siirrän teidät toiselle puolelle Babylonin.'
And you took up the tent of Moloch and the star of the god Rephan, images which you made to give worship to them: and I will take you away, farther than Babylon.
και ανελαβετε την σκηνην του μολοχ και το αστρον του θεου υμων ρεμφαν τους τυπους ους εποιησατε προσκυνειν αυτοις και μετοικιω υμας επεκεινα βαβυλωνος
- 44 Todistuksen maja oli meidän isillämme erämaassa, niinkuin hän, joka puhui Moosekselle, oli määrännyt sen tehtäväksi, sen kaavan mukaan, minkä Mooses oli nähnyt.
Our fathers had the Tent of witness in the waste land, as God gave orders to Moses to make it after the design which he had seen.
η σκηνη του μαρτυριου ην εν τοις πατρασιν ημων εν τη ερημω καθως διεταξατο ο λαλων τω μωση ποιησαι αυτην κατα τον τυπον ον εωρακει
- 45 Ja meidän isämme ottivat sen perintönä vastaan ja toivat sen Joosuan johdolla maahan, minkä he valtasivat pakanoilta, jotka Jumala karkoitti meidän isiemme tieltä. Näin oli Daavidin päiviin saakka.
Which our fathers, in their turn, took with them when, with Joshua, they came into the heritage of the nations whom God was driving out before the face of our fathers, till the time of David, ην και εισηγαγον διαδεξαμενοι οι πατερες ημων μετα ιησου εν τη κατασχεσει των εθνων ον εξωσεν ο θεος απο προσωπου των πατερων ημων εως των ημερων δαβιδ
- 46 Hän sai armon Jumalan edessä jaanoi, että hän saisi valmistaa majan Jaakobin Jumalalle.
Who was pleasing to God; and he had a desire to make a holy tent for the God of Jacob.
ος ευρεν χαριν ενωπιον του θεου και ητησατο ευρειν σκηνωμα τω θεω ιακωβ
- 47 Mutta Salomo hänelle huoneen rakensi.
But Solomon was the builder of his house.
σολομων δε οικοδομησεν αυτω οικον
- 48 Korkein ei kuitenkaan asu käsillä tehdyissä huoneissa; sillä näin sanoo profeetta:
But still, the Most High has not his resting-place in houses made with hands, as the prophet says,
αλλ ουχ ο υψιστος εν χειροποιητοις ναιοις κατοικει καθως ο προφητης λεγει
- 49 'Taivas on minun valtaistuimeni ja maa minun jalkojeni astinlauta; minkäkaltaisen huoneen te minulle rakentaisitte, sanoo Herra, tai mikä paikka olisi minun leposijani?
Heaven is the seat of my power, and earth is a resting-place for my feet: what sort of house will you make for me, says the Lord, or what is my place of rest?
ο ουρανος μοι θρονος η δε γη υποποδιον των ποδων μου ποιον οικον οικοδομησετε μοι λεγει κυριος η τις τοπος της καταπαυσεως μου

- 50 Eikö minun käteni ole tätä kaikkea tehnyt?'
Did not my hand make all these things?
ουχι η χειρ μου εποιησεν ταυτα παντα
- 51 Te niskurit ja ympärileikkaamattomat sydämeltä ja korvilta, aina te vastustatte Pyhää Henkeä - niinkuin teidän isänne, niin tekin.
You whose hearts are hard and whose ears are shut to me; you are ever working against the Holy Spirit; as your fathers did, so do you.
σκληροτραχηλοι και απεριτμητοι τη καρδια και τοις ωσιν υμεις αιει τω πνευματι τω αγιω αντιπιπτετε ως οι πατερες υμων και υμεις
- 52 Ketä profeetoista eivät teidän isänne vainonneet? He tappoivat ne, jotka ennustivat sen Vanhurskaan tulemista, jonka kavaltajiksi ja murhaajiksi te nyt olette tulleet,
Which of the prophets was not cruelly attacked by your fathers? and they put to death those who gave them the news of the coming of the Upright One; whom you have now given up and put to death;
τινα των προφητων ουκ εδιωξαν οι πατερες υμων και απεκτειναν τους προκαταγγειλαντας περι της ελευσεως του δικαιου ου νυν υμεις προδοται και φονεις γεγενησθε
- 53 te, jotka enkelien toimen kautta saitte lain, mutta ette sitä pitäneet."
You, to whom the law was given as it was ordered by angels, and who have not kept it.
οιτινες ελαβετε τον νομον εις διαταγας αγγελων και ουκ εφυλαξατε
- 54 Mutta kun he tämän kuulivat, viilsi se heidän sydäntänsä, ja he kiristelivät hänelle hampaitansa.
Hearing these things, they were cut to the heart and moved with wrath against him.
ακουοντες δε ταυτα διεπριοντο ταις καρδιαις αυτων και εβρυχον τους οδοντας επ αυτον
- 55 Mutta täynnä Pyhää Henkeä hän loi katseensa taivaaseen päin ja näki Jumalan kirkkauden ja Jeesuksen seisovan Jumalan oikealla puolella
But he was full of the Holy Spirit, and looking up to heaven, he saw the glory of God and Jesus at the right hand of God.
υπαρχων δε πληρης πνευματος αγιου ατενισας εις τον ουρανον ειδεν δοξαν θεου και ιησουν εστωτα εκ δεξιων του θεου
- 56 ja sanoi: "Katso, minä näen taivaat auenneina ja Ihmisen Pojan seisovan Jumalan oikealla puolella".
And he said, Now I see heaven open, and the Son of man at the right hand of God.
και ειπεν ιδου θεωρω τους ουρανους ανεωγμενους και τον υιον του ανθρωπου εκ δεξιων εστωτα του θεου
- 57 Niin he huusivat suurella äänellä ja tukkivat korvansa ja karkasivat kaikki yhdessä hänen päällensä
But with loud cries, and stopping their ears, they made an attack on him all together,
κραξαντες δε φωνη μεγαλη συνεσχον τα ωτα αυτων και ωρμησαν ομοθυμαδον επ αυτον
- 58 ja ajoivat hänet ulos kaupungista ja kivittivät. Ja todistajat riisuivat vaippansa Saulus nimisen nuorukaisen jalkojen juureen.
Driving him out of the town and stoning him: and the witnesses put their clothing at the feet of a young man named Saul.
και εκβαλοντες εξω της πολεως ελιθοβολουν και οι μαρτυρες απεθεντο τα ιματια αυτων παρα τους ποδας νεανιου καλουμενου σαυλου
- 59 Ja niin he kivittivät Stefanuksen, joka rukoili ja sanoi: "Herra Jeesus, ota minun henkeni!"
And Stephen, while he was being stoned, made prayer to God, saying, Lord Jesus, take my spirit.
και ελιθοβολουν τον στεφανον επικαλουμενον και λεγοντα κυριε ιησου δεξαι το πνευμα μου
- 60 Ja hän laskeutui polvilleen ja huusi suurella äänellä: "Herra, älä lue heille syyksi tätä syntiä!" Ja sen sanottuaan hän nukkui pois.
And going down on his knees, he said in a loud voice, Lord, do not make them responsible for this sin. And when he had said this, he went to his rest.
θεις δε τα γονατα εκραξεν φωνη μεγαλη κυριε μη στησης αυτοις την αμαρτιαν ταυτην και τουτο ειπων εκοιμηθη
- 1 Myös Saulus hyväksyi Stefanuksen surmaamisen. Ja sinä päivänä nousi suuri vaino Jerusalemin seurakuntaa vastaan; ja kaikki hajaantuivat ympäri Juudean ja Samarian paikkakuntia, paitsi apostolit.
And Saul gave approval to his death. Now at that time a violent attack was started against the church in Jerusalem; and all but the Apostles went away into all parts of Judaea and Samaria.
σαυλος δε ην συνευδοκων τη αναρσει αυτου εγενετο δε εν εκεινη τη ημερα διωγμος μεγας επι την εκκλησιαν την εν ιεροσολυμοις παντες τε διεσπαρησαν κατα τας χωρας της ιουδαιας και σαμαρ εις πλην των αποστολων
- 2 Ja muutamat jumalaapelkääväiset miehet hautasivat Stefanuksen ja pitivät hänelle suuret valittajaiset.
And God-fearing men put Stephen's body in its last resting-place, making great weeping over him.
συνεκομισαν δε τον στεφανον ανδρες ευλαβεις και εποιησαντο κοπετον μεγαν επ αυτω

- 3 **Mutta Saulus raateli seurakuntaa, kulki talosta taloon ja raastoi ulos miehiä ja naisia ja panetti heidät vankeuteen.**
But Saul was burning with hate against the church, going into every house and taking men and women and putting them in prison.
σαυλος δε ελφμαινετο την εκκλησιαν κατα τους οικους εισπορευομενος συρων τε ανδρας και γυναικας παρεδιδου εις φυλακην
- 4 **Ne, jotka näin olivat hajaantuneet, vaelsivat paikasta toiseen ja julistivat evankeliumin sanaa.**
But those who had gone in flight went everywhere preaching the word.
οι μεν ουν διασπαρευντες διηλθον ευαγγελιζομενοι τον λογον
- 5 **Ja Filippus meni Samarian kaupunkiin ja saarnasi heille Kristusta.**
And Philip went down to Samaria and was teaching them about Christ.
φιλιππος δε κατελθων εις πολιν της σαμαρειας εκηρυσσεν αυτοις τον χριστον
- 6 **Ja kansa otti yksimielisesti vaarin siitä, mitä Filippus puhui, kun he kuulivat hänen sanansa ja näkivät ne tunnusteet, jotka hän teki.**
And all the people gave attention to the words which Philip said, when they saw the signs which he did.
προσειχον τε οι οχλοι τοις λεγομενοις υπο του φιλιππου ομοθυμαδον εν τω ακουειν αυτοις και βλεπειν τα σημεια α εποιει
- 7 **Sillä monista, joissa oli saastaisia henkiä, ne lähtivät pois huutaen suurella äänellä; ja moni halvattu ja rampa parani.**
For unclean spirits came out from those who had them, crying with a loud voice; and a number of those who were ill and broken in body were made well.
πολλων γαρ των εχοντων πνευματα ακαθαρτα βοοντα μεγαλη φωνη εξηρχετο πολλοι δε παραλελυμενοι και χωλοι εθεραπευθησαν
- 8 **Ja syntyi suuri ilo siinä kaupungissa.**
And there was much joy in that town.
και εγενετο χαρα μεγαλη εν τη πολει εκεινη
- 9 **Mutta ennestään oli kaupungissa muuan mies, nimeltä Simon, joka harjoitti noituutta ja hämmästytti Samarian kansaa sanoen olevansa jokin suuri;**
But there was a certain man named Simon, who in the past had been a wonder-worker and a cause of surprise to the people of Samaria, saying that he himself was a great man:
ανηρ δε τις ονοματι σιμων προυπηρχεν εν τη πολει μαγεων και εξιστων το εθνος της σαμαρειας λεγων ειναι τινα εαυτον μεγαν
- 10 **ja häntä kuuntelivat kaikki, pienet ja suuret, ja sanoivat: "Tämä mies on se Jumalan voima, jota kutsutaan 'suureksi'".**
To whom they all gave attention, from the smallest to the greatest, saying, This man is that power of God which is named Great.
ω προσειχον παντες απο μικρου εως μεγαλου λεγοντες ουτος εστιν η δυναμις του θεου η μεγαλη
- 11 **Ja he kuuntelivat häntä sentähden, että hän kauan aikaa oli noituuksillaan heitä hämmästyttänyt.**
And they gave attention to him, because for a long time his wonder-working powers had kept them under his control.
προσειχον δε αυτο δια το ικανω χρονω ταις μαγειαις εξεστακεναι αυτοις
- 12 **Mutta kun he nyt uskoivat Filippusta, joka julisti evankeliumia Jumalan valtakunnasta ja Jeesuksen Kristuksen nimestä, niin he ottivat kasteen, sekä miehet että naiset.**
But when they had faith in the good news given by Philip about the kingdom of God and the name of Jesus Christ, a number of men and women had baptism.
οτε δε επιστευσαν τω φιλιππω ευαγγελιζομενω τα περι της βασιλειας του θεου και του ονοματος του ιησου χριστου βαπτιζοντο ανδρες τε και γυναικες
- 13 **Ja Simon itsekin uskoi, ja kasteen saatuaan hän pysytteli Filippuksen seurassa; ja nähdessään ihmeitä ja suuria, voimallisia tekoja hän hämmästy.**
And Simon himself had faith and, having had baptism, he went with Philip and, seeing the signs and the great wonders which he did, he was full of surprise.
ο δε σιμων και αυτοις επιστευσεν και βαπτισθεις ην προσκαρτερων τω φιλιππω θεωρων τε σημεια και δυναμεις μεγαλας γινομενας εξιστατο
- 14 **Mutta kun apostolit, jotka olivat Jerusalemissa, kuulivat, että Samaria oli ottanut vastaan Jumalan sanan, lähettivät he heidän tykönsä Pietarin ja Johanneksen.**
Now when the Apostles at Jerusalem had news that the people of Samaria had taken the word of God into their hearts, they sent to them Peter and John;
ακουσαντες δε οι εν ιεροσολυμοις αποστολοι οτι δεδεκται η σαμαρεια τον λογον του θεου απεστειλαν προς αυτοις τον πετρον και ιωαννην
- 15 **Ja tultuaan sinne nämä rukoilivat heidän edestänsä, että he saisivat Pyhän Hengen;**
Who, when they came there, made prayer for them, that the Holy Spirit might be given to them:
οιτινες καταβαντες προσηυξαντο περι αυτων πως λαβωσιν πνευμα αγιον
- 16 **sillä hän ei ollut vielä tullut yhteenkään heistä, vaan he olivat ainoastaan kastetut Herran Jeesuksen nimeen.**
For up to that time he had not come on any of them; only baptism had been given to them in the name of the Lord Jesus.
ουπω γαρ ην επ ουδενι αυτων επιτεπωκος μονον δε βαπτισμενοι υπηρχον εις το ονομα του κυριου ιησου

- 17 Silloin he panivat kätensä heidän päällensä, ja he saivat Pyhän Hengen.
Then they put their hands on them, and the Holy Spirit came on them.
τοτε επιτιθουν τας χειρας επ αυτους και ελαμβανον πνευμα αγιον
- 18 Mutta kun Simon näki, että Henki annettiin sille, jonka päälle apostolit panivat kätensä, toi hän heille rahaa
Now when Simon saw that the Holy Spirit was given through the touch of the Apostles' hands, he made them an offering of money, saying,
θεασαμενος δε ο σιμων οτι δια της επιθεσεως των χειρων των αποστολων διδοται το πνευμα το αγιον προσηνεγκεν αυτοις χρηματα
- 19 ja sanoi: "Antakaa minullekin se valta, että kenen päälle minä käteni panen, se saa Pyhän Hengen".
Give me this power, so that when I put my hands on anyone he may get the Holy Spirit.
λεγων δοτε καμοι την εξουσιαν ταυτην ινα ω αν επιθω τας χειρας λαμβανη πνευμα αγιον
- 20 Mutta Pietari sanoi hänelle: "Menkөөt rahasi sinun kanssasi kadotukseen, koska luulet Jumalan lahjan olevan rahalla saatavissa.
But Peter said, May your money come to destruction with you, because you had the idea that what is freely given by God may be got for a price.
πετρος δε ειπεν προς αυτον το αργυριον σου συν σοι ειη εις απωλειαν οτι την δωρεαν του θεου ενομισας δια χρηματων κτασθαι
- 21 Ei sinulla ole osaa eikä arpaakaan tähän sanaan, sillä sinun sydämesi ei ole oikea Jumalan edessä.
You have no part in this business, because your heart is not right before God.
ουκ εστιν σοι μερις ουδε κληρος εν τω λογω τουτου η γαρ καρδια σου ουκ εστιν ευθεια ενωπιον του θεου
- 22 Tee siis parannus ja käännä tästä pahuudestasi ja rukoile Herraa - jos ehkä vielä sinun sydämesi ajatus sinulle anteeksi annetaan.
Let your heart be changed, and make prayer to God that you may have forgiveness for your evil thoughts.
μετανοησον ουν απο της κακιας σου ταυτης και δεηθητι του θεου ει αρα αφεθησεται σοι η επινοια της καρδιας σου
- 23 Sillä minä näen sinun olevan täynnä katkeruuden sappea ja kiinni vääryyden siteissä."
For I see that you are prisoned in bitter envy and the chains of sin.
εις γαρ χολην πικριας και συνδεσμον αδικιας ορω σε οντα
- 24 Niin Simon vastasi ja sanoi: "Rukoilkaa te minun edestäni Herraa, ettei minulle tapahtuisi mitään siitä, mitä te olette sanoneet".
And Simon, answering, said, Make prayer for me to the Lord, so that these things which you have said may not come on me.
αποκριθεις δε ο σιμων ειπεν δεηθητε υμεις υπερ εμου προς τον κυριον οπως μηδεν επελθη επ εμε ων ειρηκατε
- 25 Ja kun he olivat todistaneet ja Herran sanaa puhuneet, palasivat he Jerusalemiin ja julistivat evankeliumia monessa Samarialan kylässä.
So they, having given their witness and made clear the word of the Lord, went back to Jerusalem, giving the good news on their way in a number of the small towns of Samaria.
οι μεν ουν διαμαρτυραμενοι και λαλησαντες τον λογον του κυριου υπεστρεψαν εις ιερουσαλημ πολλας τε κωμας των σαμαρειτων ευηγγελισαντο
- 26 Mutta Filippukselle puhui Herran enkeli sanoen: "Nouse ja mene puolipäivään päin sille tielle, joka vie Jerusalemistä alas Gassaan ja on autio".
But an angel of the Lord said to Philip, Get up, and go to the south, to the road which goes from Jerusalem to Gaza, through the waste land.
αγγελος δε κυριου ελαλησεν προς φιλιππον λεγων αναστηθι και πορευου κατα μεσημβριαν επι την οδον την καταβαινουσαν απο ιερουσαλημ εις γαζαν αυτη εστιν ερημος
- 27 Ja hän nousi ja lähti. Ja katso, siellä kulki etiopialainen mies, Etiopian kuningattaren Kandaken hoviherra, mahtava mies ja koko hänen aarteistonsa hoitaja; hän oli tullut Jerusalemiin rukoilemaan
And he went and there was a man of Ethiopia, a servant of great authority under Candace, queen of the Ethiopians, and controller of all her property, who had come up to Jerusalem for worship;
και αναστας επορευθη και ιδου ανηρ αιθιοψ ευνουχος δυναστης κανδακης της βασιλισσης αιθιοπων ος ην επι πασης της γαζης αυτης ος εληλυθει προσκυνησων εις ιερουσαλημ
- 28 ja oli nyt paluumatkalla ja istui vaunuissaan ja luki profeetta Esaiasta.
He was going back, seated in his carriage, and was reading the book of the prophet Isaiah.
ην τε υποστρεφων και καθημενος επι του αρματος αυτου και ανεγνωσκεν τον προφητην ησαιαν
- 29 Niin Henki sanoi Filippukselle: "Käy luo ja pysytle lähellä noita vaunuja".
And the Spirit said to Philip, Go near, and get on his carriage.
ειπεν δε το πνευμα τω φιλιππω προσελθε και κολληθητι τω αρματι τουτω

- 30 Niin Filippus juoksi luo ja kuuli hänen lukevan profeetta Esaiasta ja sanoi: "Ymmärrätkö myös, mitä luet?"
 And Philip, running up to him, saw that he was reading Isaiah the prophet, and said to him, Is the sense of what you are reading clear to you?
 προσδραμων δε ο φιλιππος ηκουσεν αυτου αναγινωσκοντος τον προφητην ησαιαν και ειπεν αρα γε γινωσκεις α αναγινωσκεις
- 31 Niin hän sanoi: "Kuinka minä voisin ymmärtää, ellei kukaan minua opasta?" Ja hän pyysi Filippusta nousemaan ja istumaan viereensä.
 And he said, How is that possible when I have no guide? And he made Philip get up by his side.
 ο δε ειπεν πως γαρ αν δυναιμην εαν μη τις οδηγηση με παρεκαλεσεν τε τον φιλιππον αναβαντα καθισαι συν αυτω
- 32 Ja se kirjoitus, jota hän luki, oli tämä: "Niinkuin lammas hänet viedään teuraaksi; ja niinkuin karitsa on ääneti keritsijänsä edessä, niin ei hänkään suutansa avaa.
 Now the place in the book where he was reading was this: He was taken, like a sheep, to be put to death; and as a lamb is quiet when its wool is being cut, so he made no sound:
 η δε περιοχη της γραφης ην ανεγινωσκειν ην αυτη ως προβατον επι σφαγην ηχθη και ως αμνος εναντιον του κειροντος αυτον αφωνος ουτως ουκ ανοιγει το στομα αυτου
- 33 Hänen alentumisensa kautta hänen tuomionsa otetaan pois. Kuka kertoo hänen syntyperänsä? Sillä hänen elämänsä otetaan pois maan päältä."
 Being of low degree, his cause was not given a hearing; who has knowledge of his family? for his life is cut off from the earth.
 εν τη ταπεινωσει αυτου η κρισις αυτου ηρθη την δε γενεαν αυτου τις διηγησεται οτι αιρεται απο της γης η ζωη αυτου
- 34 Ja hoviherra kysyi Filippukselta sanoen: "Minä pyydän sinua: sano, kenestä profeetta puhuu näin, itsestäänkö vai jostakin toisesta?"
 And the Ethiopian said to Philip, About whom are these words said by the prophet? about himself, or some other?
 αποκριθεις δε ο ευνουχος τω φιλιπω ειπεν δεομαι σου περι τινος ο προφητης λεγει τουτο περι εαυτου η περι ετερου τινος
- 35 Niin Filippus avasi suunsa ja lähtien tästä kirjoituksesta julisti hänelle evankeliumia Jeesuksesta.
 So Philip, starting from this writing, gave him the good news about Jesus.
 ανοιξας δε ο φιλιππος το στομα αυτου και αρξαμενος απο της γραφης ταυτης ευηγγελισατο αυτω τον ιησουν
- 36 Ja kulkiessaan tietä he tulivat veden ääreen; ja hoviherra sanoi: "Katso, tässä on vettä. Mikä estää kastamasta minua?"
 And while they were going on their way, they came to some water, and the Ethiopian said, See, here is water; why may I not have baptism?
 ως δε επορευοντο κατα την οδον ηλθον επι τι υδωρ και φησιν ο ευνουχος ιδου υδωρ τι κωλπει με βαπτισθηναι
- 38 Ja hän käski pysäyttää vaunut, ja he astuivat kumpikin veteen, sekä Filippus että hoviherra, ja Filippus kastoi hänet.
 And he gave orders for the carriage to be stopped, and the two of them went down into the water, and Philip gave him baptism.
 και εκελευσεν στηναι το αρμα και κατεβησαν αμφοτεροι εις το υδωρ ο τε φιλιππος και ο ευνουχος και εβαπτισεν αυτον
- 39 Ja kun he olivat astuneet ylös vedestä, tempasi Herran Henki Filippuksen pois, eikä hoviherra häntä enää nähnyt. Ja hän jatkoi matkaansa iloiten.
 And when they came up out of the water, the Spirit of the Lord took Philip away; and the Ethiopian saw him no more, for he went on his way full of joy.
 οτε δε ανεβησαν εκ του υδατος πνευμα κυριου ηρπασεν τον φιλιππον και ουκ ειδεν αυτον ουκετι ο ευνουχος επορευετο γαρ την οδον αυτου χαιρων
- 40 Mutta Filippus tavattiin Asdodissa; ja hän vaelsi ympäri ja julisti evankeliumia kaikissa kaupungeissa, kunnes tuli Kesareaan.
 But Philip came to Azotus, and went through all the towns, preaching the good news, till he came to Caesarea.
 φιλιππος δε ευρεθη εις αζωτον και διερχομενος ευηγγελιζετο τας πολεις πασας εως του ελθειν αυτον εις καισαρειαν
- 1 Mutta Saulus puuskui yhä uhkaa ja murhaa Herran opetuslapsia vastaan ja meni ylimmäisen papin luo
 But Saul, still burning with desire to put to death the disciples of the Lord, went to the high priest,
 ο δε σαυλος ετι εμπνεων απειλης και φονου εις τους μαθητας του κυριου προσελθων τω αρχιερει
- 2 ja pyysi häneltä kirjeitä Damaskon synagoogille, että keitä hän vain löytäisi sen tien vaeltajia, miehiä tai naisia, ne hän saisi tuoda sidottuina Jerusalemiin.
 And made a request for letters from him to the Synagogues of Damascus, so that if there were any of the Way there, men or women, he might take them as prisoners to Jerusalem.
 ητησατο παρ αυτου επιστολας εις δαμασκον προς τας συναγωγας οπως εαν τινας ευρη της οδου οντας ανδρας τε και γυναικας δεδεμενους αγαγη εις ιερουσαλημ
- 3 Ja kun hän oli matkalla, tapahtui hänen lähestyessään Damaskoa, että yhtäkkiä valo taivaasta leimahti hänen ympärillensä;
 And while he was journeying, he came near Damascus; and suddenly he saw a light from heaven shining round him;
 εν δε τω πορευεσθαι εγενετο αυτον εγγιζειν τη δαμασκω και εξαιφνης περιηστραφεν αυτον φως απο του ουρανου
- 4 ja hän kaatui maahan ja kuuli äänen, joka sanoi hänelle: "Saul, Saul, miksi vainoat minua?"
 And he went down on the earth, and a voice said to him, Saul, Saul, why are you attacking me so cruelly?
 και πεσων επι την γην ηκουσεν φωνην λεγουσαν αυτω σαουλ σαουλ τι με διωκεις

- 5 Hän sanoi: "Kuka olet, herra?" Hän vastasi: "Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat.
And he said, Who are you, Lord? And he said, I am Jesus, whom you are attacking:
ειπεν δε τις ει κυριε ο δε κυριος ειπεν εγω ειμι ιησους ον συ διωκεις σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν
- 6 Mutta nouse ja mene kaupunkiin, niin sinulle sanotaan, mitä sinun pitää tekemän."
But get up, and go into the town, and it will be made clear to you what you have to do.
τρεμων τε και θαμβων ειπεν κυριε τι με θελεις ποιησαι και ο κυριος προς αυτον αναστηθι και εισελθε εις την πολιν και λαληθησεται σοι τι σε δει ποιειν
- 7 Ja miehet, jotka matkustivat hänen kanssansa, seisoivat mykistyneinä: he kuulivat kyllä äänen, mutta eivät ketään nähneet.
And the men who were with him were not able to say anything; hearing the voice, but seeing no one.
οι δε ανδρες οι συνοδευοντες αυτω ειστηκεισαν εννεοι ακουοντες μεν της φωνης μηδενα δε θεωρουντες
- 8 Niin Saulus nousi maasta; mutta kun hän avasi silmänsä, ei hän nähnyt mitään, vaan he taluttivat häntä kädestä ja veivät hänet Damaskoon.
And Saul got up from the earth, and when his eyes were open, he saw nothing; and he was guided by the hand into Damascus.
ηγερθη δε ο σαυλος απο της γης ανεωγμενων δε των οφθαλμων αυτου ουδενα εβλεπεν χειραγωγουντες δε αυτον εισηγαγον εις δαμασκον
- 9 Ja hän oli kolme päivää näkemätönnä, ei syönyt eikä juonut.
And for three days he was not able to see, and he took no food or drink.
και ην ημερας τρεις μη βλεπων και ουκ εφαγεν ουδε ειπεν
- 10 Ja Damaskossa oli eräs opetuslapsi, nimeltä Ananias. Hänelle Herra sanoi näyssä: "Ananias!" Hän vastasi: "Katso, tässä olen, Herra".
Now there was a certain disciple at Damascus, named Ananias; and the Lord said to him in a vision, Ananias! and he said, Here I am, Lord.
ην δε τις μαθητης εν δαμασκω ονοματι ανανιας και ειπεν προς αυτον ο κυριος εν οραματι ανανια ο δε ειπεν ιδου εγω κυριε
- 11 Niin Herra sanoi hänelle: "Nouse ja mene sille kadulle, jota sanotaan Suoraksi kaduksi, ja kysy Juudaan talosta Saulus nimistä tarsolaista miestä. Sillä katso, hän rukoilee;
And the Lord said to him, Get up, and go to the street which is named Straight, and make search at the house of Judas for one named Saul of Tarsus: for he is at prayer;
ο δε κυριος προς αυτον αναστας πορευθητι επι την ρυμην την καλουμενην ευθειαν και ζητησον εν οικια ιουδα σαυλον ονοματι ταρσεα ιδου γαρ προσευχεται
- 12 ja hän on nähnyt näyssä miehen, Ananias nimisen, tulevan sisälle ja panevan kätensä hänen päällensä, että hän saisi näkönsä jälleen."
And he has seen a man named Ananias coming in and putting his hands on him, so that he may be able to see.
και ειδεν εν οραματι ανδρα ονοματι ανανιαν εισελθοντα και επιθεντα αυτω χειρα οπως αναβλεψη
- 13 Mutta Ananias vastasi: "Herra, minä olen monelta kuullut siitä miehestä, kuinka paljon pahaan hän on tehnyt sinun pyhillesi Jerusalemissa;
But Ananias said, Lord, I have had accounts of this man from a number of people, how much evil he has done to your saints at Jerusalem:
απεκριθη δε ο ανανιας κυριε ακηκοα απο πολλων περι του ανδρος τουτου οσα κακα εποιησεν τοις αγιοις σου εν ιερουσαλημ
- 14 ja täälläkin hänellä on ylipapeilta valtuus vangita kaikki, jotka sinun nimeäsi avuksi huutavat".
And here he has authority from the chief priests to make prisoners all who give worship to your name.
και οδε εχει εξουσιαν παρα των αρχιερων δησαι παντας τους επικαλουμενους το ονομα σου
- 15 Mutta Herra sanoi hänelle: "Mene; sillä hän on minulle valittu ase, kantamaan minun nimeäni pakanain ja kuningasten ja Israelin lasten eteen.
But the Lord said, Go without fear: for he is a special vessel for me, to give to the Gentiles and kings and to the children of Israel the knowledge of my name:
ειπεν δε προς αυτον ο κυριος πορευου οτι σκευος εκλογης μοι εστιν ουτος του βαστασαι το ονομα μου ενωπιον εθνων και βασιλειων υιων τε ισραηλ
- 16 Sillä minä tahdon näyttää hänelle, kuinka paljon hänen pitää kärsimän minun nimeni tähden."
For I will make clear to him what troubles he will have to undergo for me.
εγω γαρ υποδειξω αυτω οσα δει αυτον υπερ του ονοματος μου παθειν
- 17 Niin Ananias meni ja astui huoneeseen, pani molemmat kätensä hänen päälleen ja sanoi: "Veljeni Saul, Herra lähetti minut - Jeesus, joka ilmestyi sinulle tiellä, jota tulit - että saisit näkösi jälleen ja tulisit täytetyksi Pyhällä Hengellä".
And Ananias went out and came to the house, and putting his hands on him, said, Brother Saul, the Lord Jesus, whom you saw when you were on your journey, has sent me, so that you may be able to see, and be full of the Holy Spirit.
απηλθεν δε ανανιας και εισηλθεν εις την οικιαν και επιθεις επ αυτον τας χειρας ειπεν σαουλ αδελφε ο κυριος απεσταλκεν με ιησους ο οφθεις σοι εν τη οδω η ηρχου οπως αναβλεψης και πλησθης η νευματος αγιου

- 18 Ja heti putosivat hänen silmistään ikäänkuin suomukset, ja hän sai näkönsä ja nousi ja otti kasteen.
And straight away it seemed as if a veil was taken from his eyes, and he was able to see; and he got up, and had baptism;
και ευθεως απεπεσον απο των οφθαλμων αυτου ωσει λεπιδες ανεβλεψεν τε παραχρημα και αναστας εβαπτισθη
- 19 Ja kun hän nautti ruokaa, niin hän vahvistui. Ja hän oli opetuslasten seurassa Damaskossa jonkun aikaa.
And when he had taken food his strength came back. And for some days he kept with the disciples who were in Damascus.
και λαβων τροφην ενισχυσεν εγενετο δε ο σαυλος μετα των εν δαμασκω μαθητων ημερας τινας
- 20 Ja kohta hän saarnasi synagoogissa Jeesusta, julistaen, että hän on Jumalan Poika.
And straight away, in the Synagogues, he was preaching Jesus as the Son of God.
και ευθεως εν ταις συναγωγαις εκηρυσσεν τον χριστον οτι ουτος εστιν ο υιος του θεου
- 21 Ja kaikki, jotka kuulivat, hämmästyivät ja sanoivat: "Eikö tämä ole se, joka Jerusalemissa tuhosi ne, jotka tätä nimeä avuksi huutavat? Ja eikö hän ole tullut tänne viedäksensä ne vangittuina ylipappien käsiin?"
And all those hearing him were full of wonder and said, Is not this the man who in Jerusalem was attacking all the worshippers of this name? and he had come here so that he might take them as prisoners before the chief priests.
εξισταντο δε παντες οι ακουοντες και ελεγον ουχ ουτος εστιν ο πορθησας εν ιερουσαλημ τους επικαλουμενους το ονομα τουτο και ωδε εις τουτο εληλυθει ινα δεδεμενους αυτους αγαγη επι τους αρχιερεις
- 22 Mutta Saulus sai yhä enemmän voimaa ja saattoi Damaskossa asuvat juutalaiset ymmälle näyttäen toteen, että Jeesus on Kristus.
But Saul went on increasing in power, and the Jews in Damascus were not able to give answers to the arguments by which he made it clear that Jesus was the Christ.
σαυλος δε μαλλον ενεδυναμιοτο και συνεχυνεν τους ιουδαιους τους κατοικουντας εν δαμασκω συμβιβαζων οτι ουτος εστιν ο χριστος
- 23 Ja pitkän ajan kuluttua juutalaiset pitivät keskenään neuvoa tappaaksensa hänet.
Then, after some days, the Jews made an agreement together to put him to death:
ως δε πληρουντο ημεραι ικαναι συνεβουλευσαντο οι ιουδαιοι ανελειν αυτον
- 24 Mutta heidän salahankkeensa tuli Sauluksen tietoon. Ja he vartioivat porttejakin yöt päivät, saadakseen hänet tapetuksi.
But Saul got knowledge of their design. And they kept watch day and night on the roads out of the town, so that they might put him to death:
εγνωσθη δε τω σαυλω η επιβουλη αυτων παρετηρουν τε τας πυλας ημερας τε και νυκτος οπως αυτον ανελωσιν
- 25 Mutta hänen opetuslapsensa ottivat hänet yöllä, päästivät hänet muurin aukosta ja laskivat alas vasussa.
But his disciples took him by night and let him down from the wall in a basket.
λαβοντες δε αυτον οι μαθηται νυκτος καθηκαν δια του τειχους χαλασαντες εν σπυριδι
- 26 Ja kun hän oli tullut Jerusalemiin, yritti hän liittyä opetuslapsiin; mutta he kaikki pelkäsivät häntä, koska eivät uskoneet, että hän oli opetuslapsi.
And when he came to Jerusalem, he made an attempt to be joined to the disciples, but they were all in fear of him, not taking him for a disciple.
παραγενομενος δε ο σαυλος εις ιερουσαλημ επειρατο κολλασθαι τοις μαθηταις και παντες εφοβουντο αυτον μη πιστευοντες οτι εστιν μαθητης
- 27 Mutta Barnabas otti hänet turviinsa ja vei hänet apostolien tykö ja kertoi heille, kuinka Saulus tiellä oli nähnyt Herran, ja että Herra oli puhunut hänelle, ja kuinka hän Damaskossa oli rohkeasti julistanut Jeesuksen nimeä.
But Barnabas took him to the Apostles and gave them an account of how he had seen the Lord on the road, and had given hearing to his words, and how at Damascus he had been preaching in the name of Jesus without fear.
βαρναβας δε επιλαβομενος αυτον ηγαγεν προς τους αποστολους και διηγησατο αυτοις πως εν τη οδω ειδεν τον κυριον και οτι ελαλησεν αυτω και πως εν δαμασκω επαρρησιασατο εν τω ονοματι του ιησου
- 28 Ja niin hän kävi heidän keskuudessaan sisälle ja ulos Jerusalemissa ja julisti rohkeasti Herran nimeä.
And he was with them, going in and out at Jerusalem,
και ην μετ αυτων εισπορευομενος και εκπορευομενος εν ιερουσαλημ και παρρησιαζομενος εν τω ονοματι του κυριου ιησου
- 29 Ja hän puhui ja väitteli hellenistien kanssa; mutta he koettivat tappa hänet.
Preaching in the name of the Lord without fear; and he had discussions with the Greek Jews; but they were working for his death.
ελαλει τε και συνεζητει προς τους ελληνιστας οι δε επεχειρουν αυτον ανελειν

- 30 Kun veljet sen huomasivat, veivät he hänet Kesareaan ja lähettivät hänet sieltä Tarsoon.
And when the brothers had knowledge of it, they took him to Caesarea and sent him to Tarsus.
επιγοντες δε οι αδελφοι κατηγαγον αυτον εις καισαρειαν και εξαπεστειλαν αυτον εις ταρσον
- 31 Niin oli nyt seurakunnalla koko Juudeassa ja Galileassa ja Samariassa rauha; ja se rakentui ja vaeli Herran pelossa ja lisääntyi Pyhän Hengen virvoittavasta vaikutuksesta.
And so the church through all Judaea and Galilee and Samaria had peace and was made strong; and, living in the fear of the Lord and in the comfort of the Holy Spirit, was increased greatly.
αι μεν ουν εκκλησιαι καθ ολης της ιουδαιας και γαλιλαιας και σαμαρειας ειχον ειρηνην οικοδομουμεναι και πορευομεναι τω φοβω του κυριου και τη παρακλησει του αγιου πνευματος πληθυνοντο
- 32 Ja tapahtui, että Pietari, kiertäessään kaikkien luona, tuli myöskin niiden pyhien tykö, jotka asuivat Lyddassa.
And it came about that while Peter was going through all parts of the country he came to the saints who were living at Lydda.
εγενετο δε πετρον διερχομενον δια παντων κατελθειν και προς τους αγιους τους κατοικουντας λυδδαν
- 33 Siellä hän tapasi Aineas nimisen miehen, joka kahdeksan vuotta oli maannut vuoteessaan ja oli halvattu.
And there was a certain man there, named Aeneas, who for eight years had been in bed, without power of moving.
ευρεν δε εκει ανθρωπον τινα αινεαν ονοματι εξ ετων οκτω κατακειμενον επι κραββατω ος ην παραλελυμενος
- 34 Ja Pietari sanoi hänelle: "Aineas, Jeesus Kristus parantaa sinut; nouse ja korjaa vuoteesi". Ja kohta hän nousi.
And Peter said to him, Aeneas, Jesus Christ makes you well: get up and make your bed. And straight away he got up.
και ειπεν αυτω ο πετρος αινεα ιαται σε ιησους ο χριστος αναστηθι και στρωσον σεαυτω και ευθεως ανεστη
- 35 Ja kaikki Lyddan ja Saaronin asukkaat näkivät hänet; ja he kääntyivät Herran tykö.
And all those living in Lydda and Sharon saw him, and were turned to the Lord.
και ειδον αυτον παντες οι κατοικουντες λυδδαν και τον σαρωναν οιτινες επεστρεψαν επι τον κυριον
- 36 Mutta Joppessa oli naisopetuslapsi, nimeltä Tabita, mikä kreikaksi käännettynä on: Dorkas; hän teki paljon hyviä töitä ja antoi runsaasti almuja.
Now there was at Joppa a certain disciple named Tabitha, that is, Dorcas: this woman was given to good works and acts of mercy at all times.
εν ιωπη δε τις ην μαθητρια ονοματι ταβιθα η διερμηνευομενη λεγεται δορκας αυτη ην πληρης αγαθων εργων και ελεημοσυων ων εποιει
- 37 Ja tapahtui niinä päivinä, että hän sairastui ja kuoli; ja he pesivät hänet ja panivat yläsaliin.
And it came about, in those days, that she got ill and came to her death: and when she had been washed, they put her in a room which was high up.
εγενετο δε εν ταις ημεραις εκειναις ασθηνησασαν αυτην αποθανειν λουσαντες δε αυτην εθηκαν εν υπερωω
- 38 Ja koska Lydda oli lähellä Joppea, niin opetuslapset, kun kuulivat Pietarin olevan siellä, lähettivät kaksi miestä hänen luoksensa pyytämään: "Tule viipymättä meidän tykömme".
And because Lydda was near Joppa, the disciples, having knowledge that Peter was there, sent two men to him, requesting him to come to them straight away.
εγγυς δε ουσης λυδδης τη ιωπη οι μαθηται ακουσαντες οτι πετρος εστιν εν αυτη απεστειλαν δυο ανδρας προς αυτον παρακαλουντες μη οκνησαι διελθειν εως αυτων
- 39 Niin Pietari nousi ja meni heidän kanssansa. Ja hänen sinne saavuttuaan he veivät hänet yläsaliin, ja kaikki lesket tulivat hänen luoksensa itkien ja näyttellen hänelle ihokkaita ja vaippoja, joita Dorkas oli tehnyt, ollessaan heidän kanssansa.
And Peter went with them. And when he had come, they took him into the room: and all the widows were there, weeping and putting before him the coats and clothing which Dorcas had made while she was with them.
αναστας δε πετρος συνηλθεν αυτοις ον παραγενομενον ανηγαγον εις το υπερωον και παρεστησαν αυτω πασαι αι χηραι κλαιουσαι και επιδεικνυμεναι χιτωνας και ιματια οσα εποιει μετ αυτων ουσα η δορκας
- 40 Mutta Pietari toimitti kaikki ulos ja laskeutui polvilleen ja rukoili; ja hän kääntyi ruumiin puoleen ja sanoi: "Tabita, nouse ylös!" Niin tämä avasi silmänsä, ja nähdessään Pietarin hän nousi istumaan.
But Peter made them all go outside, and went down on his knees in prayer; and turning to the body, he said, Tabitha, get up. And, opening her eyes, she saw Peter and got up.
εκβαλων δε εξω παντας ο πετρος θεις τα γονατα προσηυξατο και επιστραψας προς το σωμα ειπεν ταβιθα αναστηθι η δε ηνοιξεν τους οφθαλμους αυτης και ιδουσα τον πετρον ανεκαθισεν
- 41 Ja Pietari ojensi hänelle kätensä ja nosti hänet seisomaan ja kutsui sisään pyhät ja lesket ja asetti hänet elävänä heidän eteensä.
And he took her hand, lifting her up; and, sending for the saints and widows, he gave her to them, living.
δους δε αυτη χειρα ανεστησεν αυτην φωνησας δε τους αγιους και τας χηρας παρεστησεν αυτην ζωσαν

- 42 Ja se tuli tiedoksi koko Joppessa, ja monet uskoivat Herraan.
And news of it went all through Joppa, and a number of people had faith in the Lord.
γνωστον δε εγενετο καθ ολης της ιοπηης και πολλοι επιστευσαν επι τον κυριον
- 43 Ja Pietari viipyi Joppessa jonkun aikaa erään nahkuri Simonin luona.
And he was living in Joppa for some time with Simon, a leather-worker.
εγενετο δε ημερας ικανας μιναι αυτον εν ιοπηη παρα τινη σιμωνι βυρσει
- 1 Ja Kesareassa oli mies, nimeltä Kornelius, sadanpäämies niin kutsutussa italialaisessa sotaväenosastossa.
Now there was a certain man in Caesarea, named Cornelius, the captain of the Italian band of the army;
ανηρ δε τις ην εν καισαρεια ονοματι κορνηλιος εκατονταρχης εκ σπειρης της καλουμενης ιταλικης
- 2 Hän oli hurskas ja Jumalaa pelkääväinen, niinkuin koko hänen perhekuntansakin, ja antoi paljon almuja kansalle ja rukoili alati Jumalaa.
A serious-minded man, fearing God with all his family; he gave much money to the poor, and made prayer to God at all times.
ευσεβης και φοβουμενος τον θεον συν παντι τω οικω αυτου ποιων τε ελεημοσυνας πολλας τω λαω και δεομενος του θεου διαπαντος
- 3 Hän näki selvästi näyssä, noin yhdeksännellä hetkellä päivästä, Jumalan enkelin, joka tuli sisään hänen tykönsä ja sanoi hänelle: "Kornelius!"
He saw in a vision, clearly, at about the ninth hour of the day, an angel of the Lord coming to him and saying to him, Cornelius!
ειδεν εν οραματι φανερωσ ωσει ωραν εννατην της ημερας αγγελον του θεου εισελθοντα προς αυτον και ειποντα αυτω κορνηλιε
- 4 Tämä loi katseensa häneen ja sanoi peljästyneenä: "Mikä on, Herra?" Enkeli sanoi hänelle: "Sinun rukouksesi ja almusi ovat tulleet muistoon Jumalan edessä.
And he, looking on him in fear, said, What is it, Lord? And he said to him, Your prayers and your offerings have come up to God, and he has kept them in mind.
ο δε ατενισας αυτω και εμφοβος γενομενος ειπεν τι εστιν κυριε ειπεν δε αυτω αι προσευχαι σου και αι ελεημοσυναι σου ανεβησαν εις μνημοσυνον ενωπιον του θεου
- 5 Niin lähetä nyt miehiä Joppeen noutamaan eräs Simon, jota myös Pietariksi kutsutaan;
Now send men to Joppa, and get one Simon, named Peter,
και νυν πεμψον εις ιοπηην ανδρας και μεταπεμψαι σιμωνα ος επικαλειται πετρος
- 6 hän majailee nahkuri Simonin luona, jonka talo on meren rannalla."
Who is living with Simon, a leather-worker, whose house is by the sea.
ουτος ξενιζεται παρα τινη σιμωνι βυρσει ω εστιν οικια παρα θαλασσαν ουτος λαλησει σοι τι σε δει ποιειν
- 7 Ja kun enkeli, joka Korneliusta puhutteli, oli mennyt pois, kutsui tämä kaksi palvelijaansa ja hurskaan sotamiiehen uskollisimpiensa joukosta
And when the angel who said these words to him had gone away, he sent for two of his house-servants, and a God-fearing man of the army, one of those who were waiting on him at all times;
ωσ δε απηλθεν ο αγγελος ο λαλων τω κορνηλιω φωνησας δυο των οικετων αυτου και στρατιωτην ευσεβη των προσκαρτερουτων αυτω
- 8 ja kertoi heille kaikki ja lähetti heidät Joppeen.
And having given them an account of everything, he sent them to Joppa.
και εξηγησαμενος αυτοις απαντα απεστειλεν αυτους εις την ιοπηην
- 9 Ja seuraavana päivänä, kun he olivat matkalla ja lähestyivät kaupunkia, nousi Pietari noin kuudennen hetken vaiheilla katolle rukoilemaan.
Now the day after, when they were on their journey and were near the town, Peter went up to the top of the house for prayer, about the sixth hour:
τη δε επαυριον οδοιπορουτων εκεινων και τη πολει εγγιζοντων ανεβη πετρος επι το δωμα προσευξασθαι περι ωραν εκκτην
- 10 Ja hänen tuli nälkä, ja hän halusi ruokaa. Mutta sitä valmistettaessa hän joutui hurmoksiin.
And he was in need of food: but while they were getting it ready, a deep sleep came on him;
εγενετο δε προσπεινος και ηθελεν γευσασθαι παρασκευαζοντων δε εκεινων επεπεσεν επ αυτον εκστασις
- 11 Ja hän näki taivaan avoinna ja tulevan alas astian, ikäänkuin suuren liinavaatteen, joka neljästä kulmastaan laskettiin maahan.
And he saw the heavens opening, and a vessel coming down, like a great cloth let down on the earth,
και θεωρει τον ουρανον ανεωγμενον και καταβαινον επ αυτον σκευος τι ωσ οθονην μεγαλην τεσσαρσιν αρχαις δεδεμενον και καθιμενον επι της γης
- 12 Ja siinä oli kaikkinaisia maan nelijalkaisia ja matelijoita ja taivaan lintuja.
In which were all sorts of beasts and birds.
εν ω υπηρχεν παντα τα τετραποδα της γης και τα θηρια και τα ερπετα και τα πετεινα του ουρανου

- 13 Ja tuli ääni, joka sanoi hänelle: "Nouse, Pietari, teurasta ja syö".
And a voice came to him, saying, Come, Peter; take them for food.
και εγενετο φωνη προς αυτον αναστας πετρε θυσον και φαγε
- 14 Mutta Pietari sanoi: "En suinkaan, Herra; sillä en minä ole ikinä syönyt mitään epäpyhää enkä saastaista".
But Peter said, No, Lord; for I have never taken food which is common or unclean.
ο δε πετρος ειπεν μηδαμως κυριε οτι ουδεποτε εφαγον παν κοινον η ακαθαρτον
- 15 Ja taas ääni sanoi hänelle toistamiseen: "Minkä Jumala on puhdistanut, sitä älä sinä sano epäpyhäksi".
And the voice came to him a second time, What God has made clean, do not you make common.
και φωνη παλιν εκ δευτερου προς αυτον α ο θεος εκαθαρισεν συ μη κοινου
- 16 Tämä tapahtui kolme kertaa; sitten astia otettiin kohta ylös taivaaseen.
And this was done three times: and then the vessel was taken back into heaven.
τουτο δε εγενετο επι τρις και παλιν ανεληφθη το σκευος εις τον ουρανον
- 17 Ja kun Pietari oli epä tietoinen siitä, mitä hänen näkemänsä näky mahtoi merkitä, niin katso, ne miehet, jotka Kornelius oli lähettänyt ja jotka kyselemällä olivat löytäneet Simonin talon, seisivat portilla
Now while Peter was in doubt as to the purpose of this vision, the men who were sent by Cornelius, having made search for Simon's house, came to the door,
ως δε εν εαυτω διηπορει ο πετρος τι αν ειη το οραμα ο ειδεν και ιδου οι ανδρες οι απεσταλμενοι απο του κορνηλιου διερωτησαντες την οικιαν σιμωνος επεστησαν επι τον πυλωνα
- 18 ja tiedustelivat kuuluvalla äänellä, majailiko siellä Simon, jota myös Pietariksi kutsuttiin.
To see if Simon, named Peter, was living there.
και φωνησαντες επυνθανοντο ει σιμων ο επικαλουμενος πετρος ενθαδε ξενιζεται
- 19 Kun Pietari yhä mietti tuota näkyä, sanoi Henki hänelle: "Katso, kaksi miestä etsii sinua;
And, while Peter was turning the vision over in his mind, the Spirit said to him, See, three men are looking for you.
του δε πετρου ενθυμουμενου περι του οραματος ειπεν αυτω το πνευμα ιδου ανδρες τρεις ζητουσιν σε
- 20 niin nouse nyt, astu alas ja mene arvelematta heidän kanssaan, sillä minä olen heidät lähettänyt".
Go down, then, and go with them, doubting nothing, for I have sent them.
αλλα αναστας καταβηθι και πορευου συν αυτοις μηδεν διακρινομενος διοτι εγω απεσταλκα αυτους
- 21 Niin Pietari meni alas miesten tykö ja sanoi: "Katso, minä olen se, jota te etsitte; mitä varten te olette tulleet?"
And Peter went down to the men, and said, I am the man you are looking for: why have you come?
καταβας δε πετρος προς τους ανδρας τους απεσταλμενους απο του κορνηλιου προς αυτον ειπεν ιδου εγω ειμι ον ζητειτε τις η αιτια δι ην παρεστε
- 22 He sanoivat: "Sadanpäämies Kornelius, hurskas ja Jumalaa pelkäävä mies, josta koko Juudan kansa todistaa hyvää, on pyhältä enkeliltä ilmestyksessä saanut käskyn haettaa sinut kotiinsa ja kuulla, mitä sinulla on sanottavaa".
And they said, Cornelius, a captain, an upright and God-fearing man, respected by all the nation of the Jews, had word from God by an angel to send for you to his house, and to give hearing to your words.
οι δε ειπον κορνηλιος εκατονταρχης ανηρ δικαιος και φοβουμενος τον θεον μαρτυρουμενος τε υπο ολου του εθνους των ιουδαιων εχρηματισθη υπο αγγελου αγιου μεταπεψασθαι σε εις τον οικον αυτου και ακουσαι ρηματα παρα σου
- 23 Niin hän kutsui heidät sisään ja piti heitä vierainansa. Seuraavana päivänä Pietari nousi ja lähti heidän kanssaan, ja muutamat veljet Joppesta seurasivat hänen mukanaan.
So he took them in for the night. And the day after, he went with them, taking some of the brothers from Joppa with him.
εισκαλεσαμενος ουν αυτους εξεισεν τη δε επαυριον ο πετρος εξηλθεν συν αυτοις και τινες των αδελφων των απο της ιοπηης συνηλθον αυτο
- 24 Ja sen jälkeisenä päivänä he saapuivat Kesareaan; ja Kornelius odotti heitä ja oli kutsunut koolle sukulaisensa ja lähimmät ystävänsä.
And the day after that, they came to Caesarea. And Cornelius was waiting for them, having got together his relations and his near friends.
και τη επαυριον εισηλθον εις την καισαρεια ο δε κορνηλιος ην προσδοκων αυτους συγκαλεσαμενος τους συγγενεις αυτου και τους αναγκαιους φιλους
- 25 Ja kun Pietari oli astumassa sisään, meni Kornelius häntä vastaan, lankesi hänen jalkojensa juureen ja kumartui maahan.
And when Peter came in, Cornelius came to him and, falling down at his feet, gave him worship.
ως δε εγενετο εισελθειν τον πετρον συναντησας αυτω ο κορνηλιος πεσων επι τους ποδας προσεκυνησεν

- 26 **Mutta Pietari nosti hänet ylös sanoen: "Nouse; minäkin olen ihminen".**
But Peter, lifting him up, said, Get up, for I am a man as you are.
ο δε πετρος αυτον ηγειρεν λεγων αναστηθι καγω αυτος ανθρωπος ειμι
- 27 **Ja puhellen hänen kanssaan hän meni sisään ja tapasi monta koolla.**
And saying these words, he went in, and saw that a great number of people had come together;
και συνομιλων αυτω εισηλθεν και ευρισκει συνεληλυθοτας πολλους
- 28 **Ja hän sanoi heille: "Te tiedätte, että on luvaton juutalaisen miehen seurustella vierasheimoisien kanssa tai mennä hänen tykönsä; mutta minulle Jumala on osoittanut, etten saa sanoa ketään ihmistä epäpyhäksi enkä saastaiseksi.**
And he said to them, You yourselves have knowledge that it is against the law for a man who is a Jew to be in the company of one who is of another nation; but God has made it clear to me that no man may be named common or unclean:
εφη τε προς αυτους υμεις επιστασθε ως αθεμιτον εστιν ανδρι ιουδαιω κολλασθαι η προσερχεσθαι αλλοφυλω και εμοι ο θεος εδειξεν μηδενα κοινον η ακαθαρτον λεγειν ανθρωπον
- 29 **Sentähden minä vastaansanomatta tulinkin, kun minua noudettiin. Ja nyt minä kysyn: mitä varten te olette minut noutaneet?"**
And so I came without question, when I was sent for. What then is your purpose in sending for me?"
διο και αναντηρητως ηλθον μεταπεμφθεις πυνθανομαι ουν τινη λογω μετεπεμψασθε με
- 30 **Ja Kornelius sanoi: "Neljä päivää sitten, juuri tähän aikaan päivästä, minä kotonani rukoilin tällä yhdeksännellä hetkellä, ja katso, edessäni seisoi mies loistavissa vaatteissa**
And Cornelius said, Four days from now I was in my house in prayer at the ninth hour; and I saw before me a man in shining clothing,
και ο κορνηλιος εφη απο τεταρτης ημερας μεχρι ταυτης της ωρας ημην νηστευον και την εννατην ωραν προσευχομενος εν τω οικω μου και ιδου ανηρ εστη ενωπιον μου εν εσθητι λαμπρα
- 31 **ja sanoi: 'Kornelius, sinun rukouksesi on kuultu, ja sinun almusi ovat tulleet muistoon Jumalan edessä.**
Who said, Cornelius, your prayer has come to the ears of God, and your offerings are kept in his memory.
και φησιν κορνηλιε εισηκουσθη σου η προσευχη και αι ελεημοσυναι σου εμνησθησαν ενωπιον του θεου
- 32 **Niin lähetä nyt Joppeen ja kutsu tykösi Simon, jota myös Pietariksi kutsutaan; hän majoilee nahkuri Simonin talossa meren rannalla.'**
Send, then, to Joppa, and get Simon, named Peter, to come to you; he is living in the house of Simon, a leather-worker, by the sea.
πεμψον ουν εις ιοπηνη και μετακαλεσαι σιμωνα ος επικαλειται πετρος ουτος ξενιζεται εν οικια σιμωνος βυρσεως παρα θαλασσαν ος παραγενομενος λαλησει σοι
- 33 **Sentähden minä lähetin heti sinulle sanan, ja sinä teit hyvin, kun tulit. Nyt olemme siis tässä kaikki Jumalan edessä, kuullaksemme kaiken, mitä Herra on käskenyt sinun puhua."**
So, straight away, I sent for you; and you have done well to come. And now, we are all present before God, ready to give attention to all the things which the Lord has given you to say.
εξαυτης ουν επεμψα προς σε συ τε καλωσ εποησας παραγενομενος νυν ουν παντες ημεις ενωπιον του θεου παρεσμεν ακουσαι παντα τα προστεταγματα σοι υπο του θεου
- 34 **Niin Pietari avasi suunsa ja sanoi: "Nyt minä totisesti käsitan, ettei Jumala katso henkilöön,**
Then Peter said, Truly, I see clearly that God is no respecter of persons:
ανοιξας δε πετρος το στομα ειπεν επ αληθειας καταλαμβανομαι οτι ουκ εστιν προσωποληπτης ο θεος
- 35 **vaan että jokaisessa kansassa se, joka häntä pelkää ja tekee vanhurskautta, on hänelle otollinen.**
But in every nation, the man who has fear of him and does righteousness is pleasing to him.
αλλ εν παντι εθνει ο φοβουμενος αυτον και εργαζομενος δικαιοσυνην δεκτος αυτω εστιν
- 36 **Sen sanan, jonka hän lähetti Israelin lapsille, julistaen evankeliumia rauhasta Jeesuksessa Kristuksessa, joka on kaikkien Herra,**
The word which he sent to the children of Israel, giving the good news of peace through Jesus Christ (who is Lord of all)--
τον λογον ον απεστειλεν τοις υιοις ισραηλ ευαγγελιζομενος ειρηνην δια ιησου χριστου ουτος εστιν παντων κυριος
- 37 **sen sanan, joka lähtien Galileasta on levinyt koko Juudeaan, sen kasteen jälkeen, jota Johannes saarnasi, sen te tiedätte;**
That word you yourselves have knowledge of, which was made public through all Judaea, starting from Galilee, after the baptism of which John was the preacher,
υμεις οιδατε το γενομενον ρημα καθ ολης της ιουδαιας αρξαμενον απο της γαλιλαιας μετα το βαπτισμα ο εκηρυξεν ιωαννης
- 38 **te tiedätte, kuinka Jumala Pyhällä Hengellä ja voimalla oli voidellut Jeesuksen Nasaretilaisen, hänet, joka vaelsi ympäri ja teki hyvää ja paransi kaikki perkeleen valtaan joutuneet; sillä Jumala oli hänen kanssansa.**
About Jesus of Nazareth, how God gave the Holy Spirit to him, with power: and how he went about doing good and making well all who were troubled by evil spirits, for God was with him.
ιησουν τον απο ναζαρετ ως εχρισεν αυτον ο θεος πνευματι αγιω και δυναμει ος διηλθεν ευεργετων και ιωμενος παντας τους καταδυναστευομενους υπο του διαβολου οτι ο θεος ην μετ αυτου

- 39 Ja me olemme kaiken sen todistajat, mitä hän teki juutalaisten maassa ja Jerusalemissa; ja hänet he ripustivat puuhun ja tappoivat.
And we are witnesses of all the things which he did in the country of the Jews and in Jerusalem; whom they put to death, hanging him on a tree.
και ημεις εσμεν μαρτυρες παντων ων εποιησεν εν τε τη χωρα των ιουδαιων και εν ιερουσαλημ ον ανειλον κρεμασαντες επι ξυλου
- 40 Hänet Jumala herätti kolmantena päivänä ja antoi hänen ilmestyä,
On the third day God gave him back to life, and let him be seen,
τουτον ο θεος ηγειρεν τη τριτη ημερα και εδωκεν αυτον εμφανη γενεσθαι
- 41 ei kaikelle kansalle, vaan Jumalan ennen valitsemille todistajille, meille, jotka söimme ja joimme hänen kanssaan sen jälkeen, kuin hän oli kuolleista nousut.
Not by all the people, but by witnesses marked out before by God, even by us, who took food and drink with him after he came back from the dead.
ου παντι τω λαω αλλα μαρτυσιν τοις προκεχειροτονημενοις υπο του θεου ημιν οιτινες συνεφαγομεν και συνεπιομεν αυτω μετα το αναστηναι αυτον εκ νεκρων
- 42 Ja hän käski meidän saarnata kansalle ja todistaa, että hän on se, jonka Jumala on asettanut elävien ja kuolleitten tuomariksi.
And he gave us orders to give news of this to the people, and to give public witness that this is he whom God has made judge of the living and the dead.
και παρηγγειλεν ημιν κηρυξαι τω λαω και διαμαρτυρασθαι οτι αυτος εστιν ο ωρισμενος υπο του θεου κριτης ζωντων και νεκρων
- 43 Hänestä kaikki profeetat todistavat, että jokainen, joka uskoo häneen, saa synnit anteeksi hänen nimensä kautta."
To him all the prophets give witness, that through his name everyone who has faith in him will have forgiveness of sins.
τουτω παντες οι προφηται μαρτυρουσιν αφεισιν αμαρτιων λαβειν δια του ονοματος αυτου παντα τον πιστευοντα εις αυτον
- 44 Kun Pietari vielä näitä puhui, tuli Pyhä Henki kaikkien päälle, jotka puheen kuulivat.
While Peter was saying these words, the Holy Spirit came on all those who were hearing the word.
ετι λαλουντος του πετρου τα ρηματα ταυτα επεπεσεν το πνευμα το αγιον επι παντας τους ακουοντας τον λογον
- 45 Ja kaikki ne uskovaiset, jotka olivat ympärileikatut ja olivat tulleet Pietarin mukana, hämmästyivät sitä, että Pyhän Hengen lahja vuodatettiin pakanoihinkin,
And the Jews of the faith, who had come with Peter, were full of wonder, because the Holy Spirit was given to the Gentiles,
και εξεστησαν οι εκ περιτομης πιστοι οσοι συνηλθον τω πετρω οτι και επι τα εθνη η δωρεα του αγιου πνευματος εκκεχυται
- 46 sillä he kuulivat heidän puhuvan kielillä ja ylistävän Jumalaa. Silloin Pietari vastasi:
And they were talking in tongues, and giving glory to God. Then Peter said,
ηκουον γαρ αυτων λαλουντων γλωσσαις και μεγαλυνοντων τον θεον τοτε απεκριθη ο πετρος
- 47 "Ei kaiketi kukaan voi kieltää kastamasta vedellä näitä, jotka ovat saaneet Pyhän Hengen niinkuin mekin?"
Will any man say that these may not have baptism who have been given the Holy Spirit as we have?
μητι το υδωρ κωλυσαι δυναται τις του μη βαπτισθηναι τουτους οιτινες το πνευμα το αγιον ελαβον καθως και ημεις
- 48 Ja hän käski kastaa heidät Jeesuksen Kristuksen nimeen. Silloin he pyysivät häntä viipymään siellä muutamia päiviä.
And he gave orders for them to have baptism in the name of Jesus Christ. Then they kept him with them for some days.
προσεταξεν τε αυτους βαπτισθηναι εν τω ονοματι του κυριου τοτε ηρωτησαν αυτον επιμειναι ημερας τινας
- 1 Ja apostolit ja veljet ympäri Juudeaa kuulivat, että pakanatkin olivat ottaneet vastaan Jumalan sanan.
Now the Apostles and the brothers who were in Judaea had news that the word of God had been given to the Gentiles.
ηκουσαν δε οι αποστολοι και οι αδελφοι οι οντες κατα την ιουδαιαν οτι και τα εθνη εδεξαντο τον λογον του θεου
- 2 Ja kun Pietari tuli Jerusalemiin, ahdistelivat ympärileikatut häntä
And when Peter came to Jerusalem, those who kept the rule of circumcision had an argument with him,
και οτε ανεβη πετρος εις ιεροσολυμα διεκρινοντο προς αυτον οι εκ περιτομης
- 3 sanoen: "Sinä olet käynyt ympärileikkaamattomien miesten luona ja syönyt heidän kanssansa".
Saying, You went to men without circumcision, and took food with them.
λεγοντες οτι προς ανδρας ακροβυστιαν εχοντας εισηλθες και συνεφαγες αυτοις
- 4 Niin Pietari selitti heille alusta alkaen asiat järjestänsä ja sanoi:
But Peter gave them an account of it all in order, saying to them,
αρξαμενος δε ο πετρος εξετιθετο αυτοις καθεξης λεγων

- 5 "Minä olin Joppen kaupungissa ja rukoilin; silloin minä näin hurmoksissa näyn: tuli alas astia, ikäänkuin suuri liinavaate, joka neljästä kulumastaan laskettiin taivaasta, ja se tuli aivan minun eteeni.
I was in the town of Joppa, at prayer: and falling into a deep sleep, I saw in a vision a vessel like a great cloth let down from heaven, and it came down to me:
εγω ημην εν πολει ιοπη προσευχομενος και ειδον εν εκστασει οραμα καταβαινον σκευος τι ως θθονην μεγαλην τεσσαρσιν αρχαις καθιεμενην εκ του ουρανου και ηλθεν αχρως εμου
- 6 Ja kun minä katsoin sitä tarkasti, näin minä siinä maan nelijalkaisia ja petoja ja matelijoita ja taivaan lintuja.
And looking on it with attention I saw in it all sorts of beasts and birds.
εις ην ατενισας κατενοουν και ειδον τα τετραποδα της γης και τα θηρια και τα ερπετα και τα πετεινα του ουρανου
- 7 Ja minä kuulin myös äänen, joka sanoi minulle: 'Nouse, Pietari, teurasta ja syö'.
And a voice came to my ears saying, Come, Peter; take them for food.
ηκουσα δε φωνης λεγουσης μοι αναστας πετρε θυσον και φαγε
- 8 Mutta minä sanoin: 'En suinkaan, Herra; sillä ei mitään epäpyhää eikä saastaista ole koskaan minun suuhuni tullut'.
But I said, No, Lord; for nothing common or unclean has ever come into my mouth.
ειπον δε μηδαμως κυριε οτι παν κοινον η ακαθαρτον ουδεποτε εισηλθεν εις το στομα μου
- 9 Niin vastasi ääni taivaasta toistamiseen ja sanoi: 'Minkä Jumala on puhdistanut, sitä älä sinä sano epäpyhäksi'.
But the voice, coming a second time from heaven, said, What God has made clean, do not you make common.
απεκριθη δε μοι φωνη εκ δευτερου εκ του ουρανου α ο θεος εκαθαρισεν συ μη κοινου
- 10 Ja tämä tapahtui kolme kertaa; sitten vedettiin kaikki taas ylös taivaaseen.
And this was done three times, and they were all taken up again into heaven.
τουτο δε εγενετο επι τρις και παλιν ανεσπασθη απαντα εις τον ουρανον
- 11 Ja katso, samassa seisoivat kolme miestä, jotka Kesareasta oli lähetetty minun luokseni.
And at that minute, three men, sent from Caesarea, came to the house where we were.
και ιδου εξ αυτης τρεις ανδρες επεστησαν επι την οικιαν εν η ημην απεσταλμενοι απο καισαρειας προς με
- 12 Ja Henki käski minun mennä arvelematta heidän kanssansa; ja myös nämä kuusi veljeä lähtivät minun kanssani. Me menimme sen miehen taloon,
And the Spirit gave me orders to go with them, doubting nothing. And these six brothers came with me; and we went into that man's house:
ειπεν δε μοι το πνευμα συνελθειν αυτοις μηδεν διακρινομενον ηλθον δε συν εμοι και οι εξ αδελφοι αυτοι και εισηλθομεν εις τον οικον του ανδρος
- 13 ja hän kertoi meille, kuinka hän oli nähnyt enkelin seisovan hänen huoneessaan ja sanovan: 'Lähetä Joppeen noutamaan Simon, jota myös Pietariksi kutsutaan;
And he gave us an account of how he had seen the angel in his house, saying, Send to Joppa, and get Simon, named Peter, to come to you;
απηγγειλεν τε ημιν πως ειδεν τον αγγελον εν τω οικω αυτου σταθεντα και ειποντα αυτοω αποστειλον εις ιοπηνην ανδρας και μεταπεμψαι σιμωνα τον επικαλουμενον πετρον
- 14 hän on puhuva sinulle sanoja, joiden kautta sinä pelastut, ja koko sinun perhekuntasi'.
Who will say words to you through which you and all your family may get salvation.
ος λαλησει ρηματα προς σε εν οις σωθησι συ και πας ο οικος σου
- 15 Ja kun minä rupesin puhumaan, tuli Pyhä Henki heidän päällensä, niinkuin alussa meidänkin päällemme.
And, while I was talking to them, the Holy Spirit came on them, as on us at first.
εν δε τω αρξασθαι με λαλειν επεπεσεν το πνευμα το αγιον επ αυτους ωσπερ και εφ ημας εν αρχη
- 16 Silloin minä muistin Herran sanan, jonka hän sanoi: 'Johannes kastoi vedellä, mutta teidät kastetaan Pyhällä Hengellä'.
And the words of the Lord came into my mind, how he said, The baptism of John was with water, but you will have baptism with the Holy Spirit.
εμνησθην δε του ρηματος κυριου ως ελεγεν ιωαννης μεν βαπτισεν υδατι υμεις δε βαπτισθησεθε εν πνευματι αγιω
- 17 Koska siis Jumala antoi yhtäläisen lahjan heille kuin meillekin, kun olimme uskoneet Herraan Jeesukseen Kristukseen, niin mikä olin minä voidakseni estää Jumalaa?"
If then God gave them, when they had faith in the Lord Jesus Christ, the same as he gave to us, who was I to go against God?
ει ουν την ισην δωρεαν εδοκεν αυτοις ο θεος ως και ημιν πιστευσασιν επι τον κυριον ιησουν χριστον εγω δε τις ημην δυνατος κωλυσαι τον θεον

- 18 Tämän kuultuansa he rauhoittuivat ja ylistivät Jumalaa sanoen: "Niin on siis Jumala pakanoillekin antanut parannuksen elämäksi".
And hearing these things they said nothing more, but gave glory to God, saying, Then to the Gentiles as to us has God given a change of heart, so that they may have life.
ακουσαντες δε ταυτα ησυχασαν και εδοξαζον τον θεον λεγοντες αραγε και τοις εθνεσιν ο θεος την μετανοιαν εδωκεν εις ζωην
- 19 Ne, jotka olivat hajaantuneet sen ahdingon vuoksi, joka oli syntynyt Stefanuksen tähden, vaelsivat ympäri hamaan Foinikiaan ja Kyproon ja Antiokiaan saakka, mutta eivät puhuneet sanaa muille kuin ainoastaan juutalaisille.
Then those who had gone away at the time of the trouble about Stephen, went as far as Phoenicia and Cyprus, preaching to the Jews only.
οι μεν ουν διασπαρευτες απο της θλιψεως της γενομενης επι στεφανω διηλθον εως φοινικης και κυπρου και αντιοχειας μηδενι λαλουντες τον λογον ει μη μονον ιουδαιοις
- 20 Heidän joukossaan oli kuitenkin muutamia kyprolaisia ja kyreneläisiä miehiä, jotka, tultuaan Antiokiaan, puhuivat kreikkalaisillekin ja julistivat evankeliumia Herrasta Jeesuksesta.
But some of them, men of Cyprus and Cyrene, when they came to Antioch, gave the good news about the Lord Jesus to the Greeks.
ησαν δε τινες εξ αυτων ανδρες κυπριοι και κυρηναιοι οιτινες εισελθοντες εις αντιοχειαν ελαλουν προς τους ελληνιστας ευαγγελιζομενοι τον κυριον ιησουν
- 21 Ja Herran käsi oli heidän kanssansa, ja suuri oli se joukko, joka uskoi ja kääntyi Herran puoleen.
And the power of the Lord was with them, and a great number had faith and were turned to the Lord.
και ην χειρ κυριου μετ αυτων πολυς τε αριθμος πιστευσας επεστρεψεν επι τον κυριον
- 22 Ja sanoma heistä tuli Jerusalemin seurakunnan korviin, ja he lähettivät Barnabaan Antiokiaan.
And news of them came to the ears of the church at Jerusalem: and they sent Barnabas as far as Antioch:
ηκουσθη δε ο λογος εις τα ωτα της εκκλησιας της εν ιεροσολυμοις περι αυτων και εξαπεστειλαν βαρναβαν διελθειν εως αντιοχειας
- 23 Ja kun hän saapui sinne ja näki Jumalan armon, niin hän iloitsi ja kehoitti kaikkia vakaalla sydämellä pysymään Herrassa.
Who, when he came and saw the grace of God, was glad; and he made clear to them the need of keeping near the Lord with all the strength of their hearts:
ος παραγενομενος και ιδων την χαριν του θεου εχαρη και παρεκαλει παντας τη προθεσει της καρδιας προσμενειν τω κυριω
- 24 Sillä hän oli hyvä mies ja täynnä Pyhää Henkeä ja uskoa. Ja Herralle lisääntyi paljon kansaa.
For he was a good man and full of the Holy Spirit and of faith: and a great number were joined to the Lord.
οτι ην ανηρ αγαθος και πληρης πνευματος αγιου και πιστεως και προσετεθη οχλος ικανος τω κυριω
- 25 Niin hän lähti Tarsoon etsimään Saulusta, ja kun hän oli hänet löytänyt, toi hän hänet Antiokiaan.
Then he went on to Tarsus, looking for Saul;
εξηλθεν δε εις ταρσον ο βαρναβας αναζητησαι σαυλον
- 26 Ja he vaikuttivat yhdessä kokonaisen vuoden seurakunnassa, ja niitä oli paljon, jotka saivat heiltä opetusta; ja Antiokiassa ruvettiin opetuslapsia ensiksi nimittämään kristityiksi.
And when he had come across him, he took him to Antioch. And they were with the church there for a year, teaching the people; and the disciples were first given the name of Christians in Antioch.
και ευρων αυτον ηγαγεν αυτον εις αντιοχειαν εγενετο δε αυτους ενιαυτον ολον συναχθηναι εν τη εκκλησια και διδαξαι οχλον ικανον χρηματισαι τε πρωτον εν αντιοχεια τους μαθητας χριστιανους
- 27 Siihen aikaan tuli profeettoja Jerusalemistä Antiokiaan.
Now in those days prophets came from Jerusalem to Antioch.
εν ταυταις δε ταις ημεραις κατηλθον απο ιεροσολυμων προφηται εις αντιοχειαν
- 28 Ja eräs heistä, nimeltä Agabus, nousi ja antoi Hengen vaikutuksesta tiedoksi, että oli tuleva suuri nälkä kaikkeen maailmaan; ja se tulikin Klaudiuksen aikana.
And one of them, named Agabus, said publicly through the Spirit that there would be serious need of food all over the earth: which came about in the time of Claudius.
αναστας δε εις εξ αυτων ονοματι αγαβος εσημανεν δια του πνευματος λιμον μεγαν μελλειν εσεσθαι εφ ολην την οικουμενην οστις και εγενετο επι κλαυδιου καισαρος
- 29 Niin opetuslapset päättivät kukin varojensa mukaan lähettää avustusta Juudeassa asuville veljille.
And the disciples, everyone as he was able, made a decision to send help to the brothers living in Judaea:
των δε μαθητων καθως ηυπορειτο τις ωρισαν εκαστος αυτων εις διακονιαν πεμψαι τοις κατοικουσιν εν τη ιουδαια αδελφοις
- 30 Ja niin he tekivätkin ja lähettivät sen vanhimmille Barnabaan ja Sauluksen kätten kautta.
Which they did, sending it to the rulers of the church by the hand of Barnabas and Saul.
ο και εποησαν αποστειλαντες προς τους πρεσβυτερους δια χειρος βαρναβα και σαυλου

- 1 Siihen aikaan kuningas Herodes otatti muutamia seurakunnan jäseniä kiinni kiduttaaksensa heitä.
Now, about that time, Herod the king made cruel attacks on the Christians.
κατ'εκεινον δε τον καιρον επεβαλεν ηρωδης ο βασιλευς τας χειρας κακωσαι τινας των απο της εκκλησιας
- 2 Ja hän mestautti miekalla Jaakobin, Johanneksen veljen.
And he put James, the brother of John, to death with the sword.
ανειλεν δε ιακωβον τον αδελφον ιωαννου μαχαιρα
- 3 Ja kun hän näki sen olevan juutalaisille mieleen, niin hän sen lisäksi vangitutti Pietarinkin. Silloin olivat happamattoman leivän päivät.
And when he saw that this was pleasing to the Jews he went on to take Peter in addition. This was at the time of the feast of unleavened bread.
και ιδων οτι αρεστον εστιν τοις ιουδαιοις προσεθετο συλλαβειν και πετρον ησαν δε ημεραι των αζυμων
- 4 Ja otettuaan hänet kiinni hän pani hänet vankeuteen ja jätti neljän nelimiehisin sotilasvartioston vartioitavaksi, aikoen pääsiäisen jälkeen asettaa hänet kansan eteen.
And having taken him, he put him in prison, with four bands of armed men to keep watch over him; his purpose being to take him out to the people after the Passover.
ον και πιασας εθετο εις φυλακην παραδους τεσσαρσιν τετραδιοις στρατιωτων φυλασσειν αυτον βουλομενος μετα το πασχα αναγαγειν αυτον τω λαω
- 5 Niin pidettiin siis Pietaria vankeudessa; mutta seurakunta rukoili lakkaamatta Jumalaa hänen edestänsä.
So Peter was kept in prison: but the church made strong prayer to God for him.
ο μεν ουν πετρος ετηρειτο εν τη φυλακι προσευχη δε ην εκτενης γινομενη υπο της εκκλησιας προς τον θεον υπερ αυτου
- 6 Ja yöllä sitä päivää vasten, jona Herodeksella oli aikomus viedä hänet oikeuden eteen, Pietari nukkui kahden sotamiehen välissä, sidottuna kaksilla kahleilla; ja vartijat vartioitsivat oven edessä vankilaa.
And when Herod was about to take him out, the same night Peter was sleeping in chains between two armed men, and the watchmen were keeping watch before the door of the prison.
οτε δε εμελλεν αυτον προαγειν ο ηρωδης τη νυκτι εκεινη ην ο πετρος κοιμωμενος μεταξυ δυο στρατιωτων δεδεμενος αλυσειν δυσιν φυλακες τε προ της θυρας ετηρουν την φυλακην
- 7 Ja katso, hänen edessään seisoi Herran enkeli, ja huoneessa loisti valo, ja enkeli sysäsi Pietaria kylkeen ja herätti hänet sanoen: "Nouse nopeasti!" Ja kahleet putosivat hänen käsistään.
And a great light was seen shining in the room, and an angel of the Lord came to Peter and, touching him on his side so that he came out of his sleep, said, Get up quickly. And his chains came off his hands.
και ιδου αγγελος κυριου επεστη και φως ελαμψεν εν τω οικηματι παταξας δε την πλευραν του πετρου ηγειρεν αυτον λεγων αναστα εν ταχει και εξεπεσον αυτου αι αλυσεις εκ των χειρων
- 8 Ja enkeli sanoi hänelle: "Vyötä itsesi ja sido paula-anturat jalkaasi". Ja hän teki niin. Vielä enkeli sanoi hänelle: "Heitä vaippa yllesi ja seuraa minua".
Then the angel said, Put on your shoes and get ready to go. And he did so. And he said, Put your coat round you and come with me.
ειπεν τε ο αγγελος προς αυτον περιζωσαι και υποδησαι τα σανδαλια σου εποιησεν δε ουτως και λεγει αυτω περιβαλον το ιματιον σου και ακολουθει μοι
- 9 Ja Pietari lähti ja seurasi häntä, mutta ei tiennyt, että se, mikä enkelin vaikutuksesta tapahtui, oli totta, vaan luuli näkevänsä näyn.
And he went out after him; and he was not certain if what was done by the angel was a fact, for it seemed to him that he was seeing a vision.
και εξελθων ηκολουθει αυτω και ουκ ηδει οτι αληθες εστιν το γινομενον δια του αγγελου εδοκει δε οραμα βλεπειν
- 10 Ja he kulkivat läpi ensimmäisen vartion ja toisen ja tulivat rautaportille, joka vei kaupunkiin. Se aukeni heille itsestään, ja he menivät ulos ja kulkivat eteenpäin muutamaa katuja; ja yhtäkkiä enkeli erkani hänestä.
And when they had gone past the first and second watchmen they came to the iron door into the town, which came open by itself: and they went out and down one street; and then the angel went away.
διελθοντες δε πρωτην φυλακην και δευτερην ηλθον επι την πυλην την σιδηραν την φερουσαν εις την πολιν ητις αυτοματη ηνοιχθη αυτοις και εξελθοντες προηλθον ρυμην μιαν και ευθεως απεστη ο αγγελος απ αυτου
- 11 Kun Pietari tointui, sanoi hän: "Nyt minä totisesti tiedän, että Herra on lähettänyt enkelinsä ja pelastanut minut Herodeksen käsistä ja kaikesta, mitä Juudan kansa odotti".
And when Peter came to his senses he said, Now, truly, I am certain that the Lord has sent his angel and taken me out of the hands of Herod, against all the hopes of the Jews.
και ο πετρος γενομενος εν αυτω ειπεν νυν οίδα αληθως οτι εξαπεστειλεν κυριος τον αγγελον αυτου και εξειλετο με εκ χειρος ηρωδου και πασης της προσδοκιας του λαου των ιουδαιων
- 12 Ja päästyään siitä selville hän kulkui kohti Marian, Johanneksen äidin, taloa, sen Johanneksen, jota myös Markukseksi kutsuttiin. Siellä oli monta koolla rukoilemassa.
And when he became clear about this, he went to the house of Mary, the mother of John named Mark, where a number of them had come together for prayer.
συνιδων τε ηλθεν επι την οικιαν μαριας της μητρος ιωαννου του επικαλουμενου μαρκου ου ησαν ικανοι συνηθροισμενοι και προσευχομενοι

- 13 **Ja kun Pietari kolkutti eteisen ovea, tuli siihen palvelijatar, nimeltä Rode, kuulostamaan;
And he gave a blow on the door, and a young girl came to it, named Rhoda.
κρουσαντος δε του πετρου την θυραν του πυλωνος προσηλθεν παιδισκη υπακουσαι ονοματι ροδη**
- 14 **ja tunnettuuan Pietarin äänen hän ilossansa ei avannut eteistä vaan juoksi sisään ja kertoi Pietarin seisovan portin takana.
And hearing the voice of Peter, in her joy she went running, without opening the door, to say that Peter was outside.
και επιγνουσα την φωνην του πετρου απο της χαρας ουκ ηνοιξεν τον πυλωνα εισδραμουσα δε απηγγειλεν εσταναι τον πετρον προ του πυλωνος**
- 15 **He sanoivat hänelle: "Sinä hourit". Mutta hän vakuutti puheensa todeksi. Niin he sanoivat: "Se on hänen enkelinsä".
And they said to her, You are off your head. But still she said, with decision, that it was so. And they said, It is his angel.
οι δε προς αυτην ειπον μαινη η δε δυσχυριζετο ουτως εχειν οι δ ελεγον ο αγγελος αυτου εστιν**
- 16 **Mutta Pietari kolkutti yhä; ja kun he avasivat, näkivät he hänet ja hämmästyivät.
But Peter went on giving blows on the door: and when it was open and they saw him, they were full of wonder.
ο δε πετρος επεμενεν κρουων ανοιξαντες δε ειδον αυτον και εξεστησαν**
- 17 **Niin hän viittasi kädellään heitä vaikenemaan ja kertoi heille, kuinka Herra oli vienyt hänet ulos vankeudesta, ja sanoi: "Ilmoittakaa tämä Jaakobille ja veljille". Ja hän lähti pois ja meni toiseen paikkaan.
But he made a sign to them with his hand to be quiet, and gave them an account of how the Lord had taken him out of prison. And he said, Give the news to James and the brothers. And then he went away.
κατασεισας δε αυτοις τη χειρι σιγαν διηγησατο αυτοις πως ο κυριος αυτον εξηγαγεν εκ της φυλακης ειπεν δε απαγγειλατε ιακωβω και τοις αδελφοις ταυτα και εξελθων επορευθη εις ετερον τοπον**
- 18 **Mutta kun päivä koitti, tuli sotamiehille kova hätä siitä, mihin Pietari oli joutunut.
Now when it was day, the armed men were greatly troubled about what had become of Peter.
γενομενης δε ημερας ην ταραχος ουκ ολιγος εν τοις στρατιωταις τι αρα ο πετρος εγενετο**
- 19 **Ja kun Herodes oli haettanut häntä eikä löytänyt, tutki hän vartijoita ja käski viedä heidät rangaistaviksi. Sitten hän meni Juudeasta Kesareaan ja oleskeli siellä.
And Herod, when he sent for him, and he was not there, after questioning the watchmen, gave orders that they were to be put to death. Then he went down from Judaea to Caesarea for a time.
ηρωδης δε επιζητησας αυτον και μη ευρων ανακρινας τους φυλακας εκελευσεν απαχθηναι και κατελθων απο της ιουδαιας εις την καισαρειαν διετριβεν**
- 20 **Ja Herodes oli vihoissansa tyrolaisille ja siidonilaisille. Mutta nämä tulivat yksissä neuvoin hänen luoksensa, ja suostutettuaan puolelleen Blastuksen, kuninkaan kamaripalvelijan, he anoivat rauhaa; sillä heidän maakuntansa sai elatuksensa kuninkaan maasta.
Now he was very angry with the people of Tyre and Sidon: and they came to him, all together, and having made friends with Blastus, the controller of the king's house, they made a request for peace, because their country was dependent on the king's country for its food.
ην δε ο ηρωδης θυμομαχων τυριοις και σιδωνιοις ομοθυμαδον δε παρησαν προς αυτον και πεισαντες βλαστον τον επι του κοιτωνος του βασιλεως ητουντο ειρηνην δια το τρεφεσθαι αυτων την χωραν απο της βασιλικης**
- 21 **Niin Herodes määrättynä päivänä pukeutui kuninkaalliseen pukuun, istui istuimelleen ja piti heille puheen;
And on the day which had been fixed, Herod, dressed in his robes and seated in his place, made a public statement to them.
τακτη δε ημερα ο ηρωδης ενδυσαμενος εσηητα βασιλικην και καθισας επι του βηματος εδημηγορει προς αυτους**
- 22 **siihen kansa huusi: "Jumalan ääni, eikä ihmisen!"
And the people, with loud cries, said, It is the voice of a god, not of a man.
ο δε δημος επεφωνει θεου φωνη και ουκ ανθρωπου**
- 23 **Mutta heti löi häntä Herran enkeli, sentähden ettei hän antanut kunniaa Jumalalle; ja madot söivät hänet, ja hän heitti henkensä.
And straight away the angel of the Lord sent a disease on him, because he did not give the glory to God: and his flesh was wasted away by worms, and so he came to his end.
παραχρημα δε επαταξεν αυτον αγγελος κυριου ανθ ων ουκ εδοκεν την δοξαν τω θεω και γενομενος σκοληκοβρωτος εξεψυξεν**
- 24 **Mutta Jumalan sana menestyi ja levisi.
But the word of the Lord went on increasing.
ο δε λογος του θεου ηυξανεν και πληθυνετο**

- 25 **Ja Barnabas ja Saulus palasivat Jerusalemista toimitettuansa avustustehtävän ja toivat sieltä mukanaan Johanneksen, jota myös Markukseksi kutsuttiin.**
And Barnabas and Saul came back from Jerusalem, when their work was ended, taking with them John named Mark.
βαρναβας δε και σαυλος υπεστρεψαν εξ ιερουσαλημ πληρωσαντες την διακονιαν συμπαραλαβοντες και ιωαννην τον επικληθεντα μαρκον
- 1 **Ja Antiokian seurakunnassa oli profeettoja ja opettajia: Barnabas ja Simeon, jota kutsuttiin Nigeriksi, ja Lukius, kyreneläinen, ja Manaen, neljännenruhtinas Herodeksen kasvinkumppani, ja Saulus.**
Now there were at Antioch, in the church there, prophets and teachers, Barnabas, and Symeon who was named Niger, and Lucius of Cyrene, and Manaen, a relation of Herod the king, and Saul.
ησαν δε τινες εν αντιοχεια κατα την ουσαν εκκλησιαν προφηται και διδασκαλοι ο τε βαρναβας και σιμων ο καλουμενος νιγερ και λουκιος ο κυρηναιος μαναην τε ηρωδου του τετραρχου συντροφος και σαυλος
- 2 **Ja heidän toimittaessaan palvelusta Herralle ja paastotessaan Pyhä Henki sanoi: "Erottakaa minulle Barnabas ja Saulus siihen työhön, johon minä olen heidät kutsunut".**
And while they were doing the Lord's work, and going without food, the Holy Spirit said, Let Barnabas and Saul be given to me for the special work for which they have been marked out by me.
λειτουργουντων δε αυτων τω κυριω και νηστεουντων ειπεν το πνευμα το αγιον αφορισατε δη μοι τον τε βαρναβαν και τον σαυλον εις το εργον ο προσκεκλημαι αυτους
- 3 **Silloin he paastosivat ja rukoilivat ja panivat kätensä heidän päällensä ja laskivat heidät menemään.**
Then, after prayer and going without food they put their hands on them, and sent them away.
τοτε νηστευσαντες και προσευξαμενοι και επιθεντες τας χειρας αυτοις απελυσαν
- 4 **Niin he Pyhän Hengen lähettämänä menivät Seleukiaan ja purjehtivat sieltä Kyproon.**
So, being sent out by the Holy Spirit, they went down to Seleucia; and from there they went by ship to Cyprus.
ουτοι μεν ουν εκπεμφθεντες υπο του πνευματος του αγιου κατηλθον εις την σελευκειαν εκειθεν τε απελευσαν εις την κυπρον
- 5 **Ja tultuaan Salamiiseen he julistivat Jumalan sanaa juutalaisten synagoogissa, ja heillä oli mukanaan myös Johannes, palvelijana.**
And at Salamis they were preaching the word of God in the Synagogues of the Jews: and John was with them, helping them.
και γενομενοι εν σαλαμινι κατηγγελλον τον λογον του θεου εν ταις συναγωγαις των ιουδαιων ειχον δε και ιωαννην υπηρετην
- 6 **Ja kun he olivat vaeltaneet kautta koko saaren Pafoon asti, tapasivat he erään juutalaisen miehen, noidan ja väärän profeetan, jonka nimi oli Barjeesus.**
And when they had gone through all the island to Paphos, they came across a certain wonder-worker and false prophet, a Jew whose name was Bar-Jesus;
διελθοντες δε την νησον αχρι παφου ευρον τινα μαγον ψευδοπροφητην ιουδαιον ω ονομα βαρηJesus
- 7 **Hän oleskeli käskynhaltijan, Sergius Pauluksen, luona, joka oli ymmärtäväinen mies. Tämä kutsui luoksensa Barnabaan ja Sauluksen ja halusi kuulla Jumalan sanaa.**
Who was with the ruler, Sergius Paulus, an able man. This man sent for Barnabas and Saul, desiring to have knowledge of the word of God.
ος ην συν τω ανθυπατω σεργιω παυλω ανδρι συνετω ουτος προσκαλεσαμενος βαρναβαν και σαυλον επεζητησεν ακουσαι τον λογον του θεου
- 8 **Mutta Elymas, noita - sillä niin tulkitaan hänen nimensä - vastusti heitä, koettaen kääntää käskynhaltijaa pois uskosta.**
But Elymas, the wonder-worker (for that is the sense of his name), put himself against them, with the purpose of turning the ruler from the faith.
ανθιστατο δε αυτοις ελυμας ο μαγος ουτως γαρ μεθερμηνευεται το ονομα αυτου ζητων διαστρεψαι τον ανθυπατον απο της πιστεως
- 9 **Niin Saulus, myös Paavaliksi kutsuttu, täynnä Pyhää Henkeä loi katseensa häneen**
But Saul, whose other name is Paul, being full of the Holy Spirit, looking hard at him, said,
σαυλος δε ο και παυλος πλησθεις πνευματος αγιου και ατενισας εις αυτον
- 10 **ja sanoi: "Voi sinua, joka olet kaikkea vilppiä ja kavaluutta täynnä, sinä perkeleen sikiö, kaiken vanhurskauden vihollinen, etkö lakkaa vääristelemästä Herran suoria teitä?"**
O you, who are full of false tricks and evil ways, a son of the Evil One, hating all righteousness, will you for ever be turning people from the right ways of the Lord?
ειπεν ω πληρης παντος δολου και πασης ραδιουργιας υιε διαβολου εχθρε πασης δικαιοσυνης ου πανση διαστρεφον τας οδους κυριου τας ευθειας
- 11 **Ja nyt, katso, Herran käsi on sinun päälläsi, ja sinä tulet sokeaksi etkä aurinkoa näe säädettyyn aikaan asti." Ja heti lankesi hänen päällensä synkeys ja pimeys, ja hän kävi ympäri ja etsi taluttajaa.**
And now, see, the hand of the Lord is on you, and you will be blind and not able to see the sun for a time. And straight away a dark mist came down on him; and he went about looking for a guide.
και νυν ιδου χειρ του κυριου επι σε και εση τυφλος μη βλεπων τον ηλιον αχρι καιρου παραχημα δε επεπεσεν επ αυτον αχλυσ και σκοτος και περιαγων εζητει χειραγωγους
- 12 **Kun nyt käskynhaltija näki, mitä oli tapahtunut, niin hän uskoi, ihmetellen Herran oppia.**
Then the ruler, when he saw what was done, had faith, being full of wonder at the teaching of the Lord.
τοτε ιδων ο ανθυπατος το γεγονος επιστευσεν εκπλησσομενος επι τη διδαχη του κυριου

- 13 Ja kun Paavali seuralaisineen oli purjehtinut Pafosta, tulivat he Pamfyliaan Pergeen; siellä Johannes erosi heistä ja palasi Jerusalemiin.
Then Paul and those who were with him went by ship from Paphos and came to Perga in Pamphylia; and there John went away from them and came back to Jerusalem.
αναχθεντες δε απο της παφου οι περι τον παυλον ηλθον εις περιγην της παμφυλιας ιωαννης δε αποχωρησας απ αυτων υπεστρεψεν εις ιεροσολυμα
- 14 Mutta he vaelsivat Pergestä eteenpäin ja saapuivat Pisidian Antiokiaan; ja he menivät synagoogaan sapatinpäivänä ja istuutuivat.
But they, going through from Perga, came to Antioch in Pisidia; and they went into the Synagogue on the Sabbath and were seated.
αυτοι δε διελθοντες απο της περιγης παρεγενοντο εις αντιοχειαν της πισιδιας και εισελθοντες εις την συναγωγην τη ημερα των σαββατων εκαθισαν
- 15 Ja sittenkuin lakia ja profeettoja oli luettu, lähettivät synagoogan esimiehet sanomaan heille: "Miehet, veljet, jos teillä on jokin kehoituksen sana kansalle, niin puhukaa".
And after the reading of the law and the prophets, the rulers of the Synagogue sent to them, saying, Brothers, if you have a word of comfort for the people, say on.
μετα δε την αναγνωσιν του νομου και των προφητων απεστειλαν οι αρχισυναγωγοι προς αυτους λεγοντες ανδρες αδελφοι ει εστιν λογος εν υμιν παρακλησεως προς τον λαον λεγετε
- 16 Niin Paavali nousi ja viittasi kädellään ja sanoi: "Te Israelin miehet ja te, jotka Jumalaa pelkäätte, kuulkaa!
And Paul, getting up and making a sign with his hand, said, Men of Israel, and you who have the fear of God, give ear.
αναστας δε παυλος και κατασεισας τη χειρι ειπεν ανδρες ισραηλιται και οι φοβουμενοι τον θεον ακουσατε
- 17 Tämän Israelin kansan Jumala valitsi meidän isämme ja korotti tämän kansan, heidän muukalaisina ollessaan Egyptin maassa, ja vei heidät sieltä ulos kohotetulla käsivarrella,
The God of this people Israel made selection of our fathers, lifting the people up from their low condition when they were living in the land of Egypt, and with a strong arm took them out of it.
ο θεος του λαου τουτου ισραηλ εξελεξατο τους πατερας ημων και τον λαον υψωσεν εν τη παροικια εν γη αιγυπτω και μετα βραχιονος υψηλου εξηγαγεν αυτους εξ αυτης
- 18 ja hän kärsi heidän tapojansa noin neljäkymmentä vuotta erämaassa
And for about forty years he put up with their ways in the waste land.
και ως τεσσαρακονταετη χρονον ετροποφορησεν αυτους εν τη ερημω
- 19 ja hävitti seitsemän kansaa Kanaanin maasta ja jakoi niiden maan heille perinnöksi.
And having put to destruction seven nations in the land of Canaan, he gave them the land for their heritage for about four hundred and fifty years.
και καθελων εθνη επτα εν γη χανααν κατεκληροδοτησεν αυτοις την γην αυτων
- 20 Näin kului noin neljäsataa viisikymmentä vuotta. Sen jälkeen hän antoi heille tuomareita profeetta Samueliin saakka.
And after these things he gave them judges, till the time of Samuel the prophet.
και μετα ταυτα ως ετεσιν τετρακοσιοις και πεντηκοντα εδωκεν κριτας εως σαμουηλ του προφητου
- 21 Ja sitten he anoivat kuningasta, ja Jumala antoi heille Saulin, Kiisin pojan, miehen Benjaminin sukukunnasta, neljäksikymmeneksi vuodeksi.
Then at their request for a king, God gave them Saul, the son of Kish, a man of the family of Benjamin, who was their king for forty years.
κακειθεν ητησαντο βασιλευ και εδωκεν αυτοις ο θεος τον σαουλ υιον κισ ανδρα εκ φυλης βενιαμιν ετη τεσσαρακοντα
- 22 Mutta hän pani hänet viralta ja herätti heille kuninkaaksi Daavidin, josta hän myös todisti ja sanoi: 'Minä olen löytänyt Daavidin, Iisain pojan, sydämeni mukaisen miehen, joka on tekevä kaikessa minun tahtoni'.
And having put him on one side, he made David their king, to whom he gave witness, saying, I have taken David, the son of Jesse, a man dear to my heart, who will do all my pleasure.
και μεταστησας αυτον ηγειρεν αυτοις τον δαβιδ εις βασιλευ ω και ειπεν μαρτυρησας ευρον δαβιδ τον του ιεσσα ανδρα κατα την καρδιαν μου ος ποιησει παντα τα θεληματα μου
- 23 Tämän jälkeläisistä on Jumala lupauksensa mukaan antanut tulla Jeesuksen Israelille Vapahtajaksi,
From this man's seed has God given to Israel a Saviour, even Jesus, as he gave his word;
τουτου ο θεος απο του σπερματος κατ επαγγελιαν ηγειρεν τω ισραηλ σωτηρα ιησουν
- 24 sittenkuin Johannes ennen hänen tuloansa oli saarnannut parannuksen kastetta kaikelle Israelin kansalle.
For whose coming John made ready the way by preaching to all the people of Israel the baptism which goes with a change of heart.
προκηρυξαντος ιωαννου προ προσωπου της εισοδου αυτου βαπτισμα μετανοιας παντι τω λαω ισραηλ
- 25 Mutta kun Johannes oli juoksunsa päättävä, sanoi hän: 'En minä ole se, joksi minua luulette; mutta katso, minun jälkeeni tulee se, jonka kenkiä minä en ole arvoinen jaloista riisumaan'.
And when John was completing his work, he said, What do I seem to you to be? I am not he; but one is coming after me, whose shoes I am not good enough to undo.
ως δε επληρου ο ιωαννης τον δρομον ελεγεν τινα με υπονοειτε ειναι ουκ εμι εγω αλλ ιδου ερχεται μετ εμε ου ουκ εμι αξιος το υποδημα των ποδων λυσαι

- 26 **Miehet, veljet, te Aabrahamin suvun lapset, ja te, jotka Jumalaa pelkäätte, meille on tämän pelastuksen sana lähetetty.**
My brothers, children of the family of Abraham, and those among you who have the fear of God, to us the word of this salvation is sent.
 ανδρες αδελφοι υιοι γενους αβρααμ και οι εν υμιν φοβουμενοι τον θεον υμιν ο λογος της σωτηριας ταυτης απεσταλη
- 27 **Sillä koska Jerusalemin asukkaat ja heidän hallitusmiehensä eivät Jeesusta tunteneet, niin he tuomitsaan hänet myös toteuttivat profeettain sanat, joita kunakin sapattina luetaan;**
For the men of Jerusalem and their rulers, having no knowledge of him, or of the sayings of the prophets which come to their ears every Sabbath day, gave effect to them by judging him.
 οι γαρ κατοικουντες εν ιερουσαλημ και οι αρχοντες αυτων τουτον αγνοησαντες και τας φωνας των προφητων τας κατα παν σαββατον αναγνωσκομενας κριναντες επληρωσαν
- 28 **ja vaikka he eivät löytäneet mitään, mistä hän olisi kuoleman ansainnut, anoivat he Pilatukselta, että hänet surmattaisiin.**
And though no cause of death was seen in him, they made a request to Pilate that he might be put to death.
 και μηδεμιαν αιτιαν θανατου ευροντες ητησαντο πιλατον αναιρεθηναι αυτον
- 29 **Ja kun he olivat täyttäneet kaiken, mikä hänestä on kirjoitettu, ottivat he hänet alas puusta ja panivat hautaan.**
And when they had done all the things said in the Writings about him, they took him down from the tree, and put him in the place of the dead.
 ως δε ετελεσαν απαντα τα περι αυτου γεγραμμενα καθελοντες απο του ξυλου εθηκαν εις μνημειον
- 30 **Mutta Jumala herätti hänet kuolleista.**
But God gave him back from the dead:
 ο δε θεος ηγειρεν αυτον εκ νεκρων
- 31 **Ja hän ilmestyi useina päivinä niille, jotka olivat tulleet hänen kanssansa Galileasta Jerusalemiin ja jotka nyt ovat hänen todistajansa kansan edessä.**
And for a number of days he was seen by those who came with him from Galilee to Jerusalem, who are now his witnesses before the people.
 ος ωφθη επι ημερας πλειους τοις συναναβασιν αυτω απο της γαλιλαιας εις ιερουσαλημ οιτινες εισιν μαρτυρες αυτου προς τον λαον
- 32 **Ja me julistamme teille sen hyvän sanoman, että Jumala on isille annetun lupauksen täyttänyt meidän lapsillemme, herättäen Jeesuksen,**
And we are giving you the good news of the undertaking made to the fathers,
 και ημεις υμας ευαγγελιζομεθα την προς τους πατερας επαγγελιαν γενομενην οτι ταυτην ο θεος εκπεπληρωκεν τοις τεκνοις αυτων ημιν αναστησας ιησουν
- 33 **niinkuin myös toisessa psalmissa on kirjoitettu: 'Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä olen sinut synnyttänyt!'**
Which God has now put into effect for our children, by sending Jesus; as it says in the second Psalm, You are my Son; this day I have given you being.
 ως και εν τω ψαλμω τω δευτερω γεγραπται υιος μου ει συ εγω σημερον γεγεννηκα σε
- 34 **Ja että hän herätti hänet kuolleista, niin ettei hän enää palaja katoavaisuuteen, siitä hän on sanonut näin: 'Minä annan teille pyhät ja lujat Daavidin armot!'**
And about his coming back from the dead, never again to go to destruction, he has said these words, I will give you the holy and certain mercies of David.
 οτι δε ανεστησεν αυτον εκ νεκρων μηκετι μελλοντα υποστρεφειν εις διαφθοραν ουτως ειρηκεν οτι δωσω υμιν τα οσια δαβιδ τα πιστα
- 35 **Sentähden hän myös toisessa paikassa sanoo: 'Sinä et salli Pyhäsi nähdä katoavaisuutta!'**
Because he says in another Psalm, You will not let your Holy One see destruction.
 διο και εν ετερω λεγει ου δωσεις τον οσιον σου ιδειν διαφθοραν
- 36 **Sillä kun Daavid oli aikansa Jumalan tahtoa palvellut, nukkui hän ja tuli otetuksi isiensä tykö ja näki katoavaisuuden.**
Now David, having done God's work for his generation, went to sleep, and was put with his fathers, and his body came to destruction:
 δαβιδ μεν γαρ ιδια γενεα υπηρετησας τη του θεου βουλη εκοιμηθη και προσετεθη προς τους πατερας αυτου και ειδεν διαφθοραν
- 37 **Mutta hän, jonka Jumala herätti, ei nähnyt katoavaisuutta.**
But he, who was lifted up by God, did not see destruction.
 ον δε ο θεος ηγειρεν ουκ ειδεν διαφθοραν
- 38 **Olkoon siis teille tietävä, miehet ja veljet, että hänen kauttansa julistetaan teille syntien anteeksiantamus**
And so, let it be clear to you, my brothers, that through this man forgiveness of sins is offered to you:
 γνωστον ουν εστω υμιν ανδρες αδελφοι οτι δια τουτου υμιν αφεις αμαρτιων καταγγελλεται
- 39 **ja että jokainen, joka uskoo, tulee hänessä vanhurskaaksi, vapaaksi kaikesta, mistä te ette voineet Mooseksen lain kautta vanhurskaiksi tulla.**
And through him everyone who has faith is made free from all those things, from which the law of Moses was not able to make you free.
 και απο παντων ων ουκ ηδυνηθητε εν τω νομω μουσεως δικαιωθηναι εν τουτω πας ο πιστευων δικαιουται

- 40 Kavahtakaa siis, ettei teitä kohtaa se, mikä on puhuttu profeteoissa:
So take care that these words of the prophets do not come true for you;
βλεπετε ουν μη επελθη εφ υμας το ειρημενον εν τοις προφηταις
- 41 'Katsokaa, te halveksijat, ja ihmetelkää ja hukukkaa; sillä minä teen teidän päivinänne teon, teon, jota ette uskoisi, jos joku sen kertoisi teille!.'
See, you doubters, have wonder and come to your end; for I will do a thing in your days to which you will not give belief, even if it is made clear to you.
ιδετε οι καταφρονηται και θαυμασατε και αφανισθητε οτι εργον εγω εργαζομαι εν ταις ημεραις υμων εργον ω ου μη πιστευσητε εαν τις εκδηγηται υμιν
- 42 Kun he lähtivät ulos, pyydettiin heitä puhumaan näitä asioita tulevanakin sapattina.
And when they went out, they made a request that these words might be said to them again on the Sabbath after.
εξιοντων δε εκ της συναγωγης των ιουδαιων παρεκαλουν τα εθνη εις το μεταξυ σαββατον λαληθηναι αυτοις τα ρηματα ταυτα
- 43 Kun synagoogasta hajaannuttiin, seurasivat monet juutalaiset ja jumalaapelkääväiset käännynnäiset Paavalia ja Barnabasta, jotka puhuivat heille ja kehoittivat heitä pysymään Jumalan armossa.
Now when the meeting was ended, a number of the Jews and of the God-fearing Gentiles who had become Jews, went after Paul and Barnabas: who put before them how important it was to keep on in the grace of God.
λυθεισης δε της συναγωγης ηκολουθησαν πολλοι των ιουδαιων και των σεβομενων προσηλυτων το παυλω και το βαρναβα οιτινες προσλαουντες αυτοις επειθον αυτοις επιμενειν τη χαριτι του θεου
- 44 Seuraavana sapattina kokoontui lähes koko kaupunki kuulemaan Jumalan sanaa.
And on the Sabbath after, almost all the town came together to give hearing to the word of God.
τω δε ερχομενω σαββατω σχεδον πασα η πολις συνηχθη ακουσαι τον λογον του θεου
- 45 Mutta nähdessään kansanjoukot juutalaiset tulivat kiihkoa täyteen ja väittelivät Paavalin puheita vastaan ja herjasivat.
But when the Jews saw such a great number of people, they were full of envy and said evil words against Paul's preaching.
ιδοντες δε οι ιουδαιοι τους οχλους επλησθησαν ζηλου και αντελεγον τοις υπο του παυλου λεγομενοις αντιλεγοντες και βλασφημουντες
- 46 Silloin Paavali ja Barnabas puhuivat rohkeasti ja sanoivat: "Teille oli Jumalan sana ensiksi puhuttava; mutta koska te työnätte sen luotanne ettekä katso itseänne mahdollisiksi iankaikkiseen elämään, niin katso, me käännymme pakanain puoleen.
Then Paul and Barnabas without fear said, It was necessary for the word of God to be given to you first; but because you will have nothing to do with it, and have no desire for eternal life, it will now be offered to the Gentiles.
παρησιασαμενοι δε ο παυλος και ο βαρναβας ειπον υμιν ην αναγκαιον πρωτον λαληθηναι τον λογον του θεου επειδη δε αποθεισθε αυτον και ουκ αξιους κρινετε εαυτους της αιωνιου ζωης ιδου σ τρεφομεθα εις τα εθνη
- 47 Sillä näin on Herra meitä käskenyt: 'Minä olen pannut sinut pakanain valkeudeksi, että sinä olisit pelastukseksi maan ääriin asti!.'
For so the Lord has given us orders, saying, I have given you for a light to the Gentiles so that you may be for salvation to the ends of the earth.
ουτως γαρ ενταταλται ημιν ο κυριος τεθεικα σε εις φως εθνον του ειναι σε εις σωτηριαν εως εσχατου της γης
- 48 Sen kuullessansa pakanat iloitsivat ja ylistivät Herran sanaa ja uskoivat, kaikki, jotka olivat säädetyt iankaikkiseen elämään.
And the Gentiles, hearing this, were glad and gave glory to the word of God: and those marked out by God for eternal life had faith.
ακουοντα δε τα εθνη εχαιρον και εδοξαζον τον λογον του κυριου και επιστευσαν οσοι ησαν τεταγμενοι εις ζωην αιωνιον
- 49 Ja Herran sanaa levitettiin kaikkeen siihen maakuntaan.
And the word of the Lord went through all the country.
διεφερετο δε ο λογος του κυριου δι ολης της χωρας
- 50 Mutta juutalaiset yllyttivät jumalaapelkääväisiä ylhäisiä naisia ja kaupungin ensimmäisiä miehiä ja nostivat vainon Paavalia ja Barnabasta vastaan, ja ne ajoivat heidät pois alueiltansa.
But the Jews, working up the feelings of the God-fearing women of high position and of the chief men of the town, got an attack started against Paul and Barnabas, driving them out of those parts.
οι δε ιουδαιοι παρωτρυναν τας σεβομενας γυναικας και τας ευσημονας και τους πρωτους της πολεως και επιγειραν διωγμον επι τον παυλον και τον βαρναβαν και εξεβαλον αυτοις απο των οριων αυτων
- 51 Niin he pudistivat tomun jaloistansa heitä vastaan ja menivät Ikonioniin.
But they, shaking off the dust of that place from their feet, came to Iconium.
οι δε εκτιναξαμενοι τον κονιορτον των ποδων αυτων επ αυτοις ηλθον εις ικονιον

- 52 Ja opetuslapset tulivat täytetyiksi ilolla ja Pyhällä Hengellä.
And the disciples were full of joy and of the Holy Spirit.
οι δε μαθηται πληρουοντο χαρας και πνευματος αγιου
- 1 Ikonionissa he samoin menivät juutalaisten synagoogaan ja puhuivat niin, että suuri joukko sekä juutalaisia että kreikkalaisia uskoi.
Now in Iconium they went together to the Synagogue of the Jews and gave such teaching that a great number of Jews and Greeks had faith.
εγενετο δε εν ικονιω κατα το αυτο εισελθειν αυτους εις την συναγωγην των ιουδαιων και λαλησαι ουτως οστε πιστευσαι ιουδαιων τε και ελληνων πολυ πληθος
- 2 Mutta ne juutalaiset, jotka eivät uskoneet, yllyttivät ja kiihdyttivät pakanain mieltä veljiä vastaan.
But those Jews who had not the faith, made the minds of the Gentiles bitter against the brothers.
οι δε απειθουντες ιουδαιοι επηγειραν και εκακωσαν τας ψυχας των εθνων κατα των αδελφων
- 3 Niin he oleskelivat siellä kauan aikaa ja puhuivat rohkeasti, luottaen Herraan, joka armonsa sanan todistukseksi antoi tapahtua tunnustekoja ja ihmeitä heidän kättensä kautta.
So they kept there for a long time, taking heart in the Lord, who gave witness to the word of his grace by causing signs and wonders to be done by their hands.
ικανον μεν ουν χρονον διετριψαν παρρησιαζομενοι επι τω κυριω τω μαρτυρουντι τω λογω της χαριτος αυτου και διδοντι σημεια και τερατα γινεσθαι δια των χειρων αυτων
- 4 Ja kaupungin väestö jakaantui: toiset olivat juutalaisten puolella, toiset taas apostolien puolella.
But there was a division among the people of the town; some were on the side of the Jews and some on the side of the Apostles.
εσχισθη δε το πληθος της πολεως και οι μεν ησαν συν τοις ιουδαιοις οι δε συν τοις αποστολοις
- 5 Mutta kun pakanat ja juutalaiset ynnä heidän hallitusmiehensä mielivät ryhtyä pahoinpitelemään ja kivittämään heitä,
And when a violent attempt was made by the Gentiles and the Jews, with their rulers, to make an attack on them and have them stoned,
ως δε εγενετο ορμη των εθνων τε και ιουδαιων συν τοις αρχουσιν αυτων υβρισαι και λιθοβολησαι αυτους
- 6 ja he sen huomasiivat, pakenivat he Lykaonian kaupunkeihin, Lystraan ja Derbeen, ja niiden ympäristöön.
Having got news of it, they went in flight to the towns of Lycaonia, Lystra, and Derbe, and the country round about:
συνιδοντες κατεφυγον εις τας πολεις της λυκαονιας λυστραν και δερβην και την περιχωρον
- 7 Ja siellä he julistivat evankeliumia.
And went on preaching the good news there.
κακει ησαν ευαγγελιζομενοι
- 8 Ja Lystrassa oli mies, joka istui siellä, hervoton jaloistaan ja rampa äitinsä kohdusta saakka, eikä ollut koskaan kävellyt.
And at Lystra there was a certain man, who from birth had been without the use of his feet, never having had the power of walking.
και τις ανηρ εν λυστροις αδυνατος τοις ποσιν εκαθητο χωλος εκ κοιλιας μητρος αυτου υπαρχων ος ουδεποτε περιπεπατηκει
- 9 Hän kuunteli Paavalin puhetta. Ja kun Paavali loi katseensa häneen ja näki hänellä olevan uskon, että hän voi tulla terveeksi,
This man was giving ear to the preaching of Paul, who, looking at him, and seeing that he had faith to be made well,
ουτος ηκουεν του παυλου λαλουντος ος ατενισας αυτω και ιδων οτι πιστιν εχει του σωθηναι
- 10 sanoi hän suurella äänellä: "Nouse pystyyn jaloillesi". Ja hän kavahti ylös ja käveli.
Said in a loud voice, Get up on your feet. And, jumping up, he went walking about.
ειπεν μεγαλη τη φωνη αναστηθι επι τους ποδας σου ορθος και ηλλετο και περιεπατει
- 11 Kun kansa näki, mitä Paavali oli tehnyt, korottivat he äänensä ja sanoivat lykaoniankielellä: "Jumalat ovat ihmishahmossa astuneet alas meidän luoksemme".
And when the people saw what Paul had done, they said in a loud voice, in the language of Lycaonia, The gods have come down to us in the form of men.
οι δε οχλοι ιδοντες ο ποιησεν ο παυλος επηραν την φωνην αυτων λυκαονιστι λεγοντες οι θεοι ομοιωθεντες ανθρωποις κατεβησαν προς ημας
- 12 Ja he sanoivat Barnabasta Zeukseksi ja Paavalia Hermeeksi, koska hän oli se, joka puhui.
And they gave the name of Jupiter to Barnabas, and to Paul that of Mercury, because he was the chief talker.
εκαλουν τε τον μεν βαρναβαν δια τον δε παυλον ερμην επειδη αυτος ην ο ηγουμενος του λογου
- 13 Ja kaupungin edustalla olevan Zeuksen temppelin pappi toi härkiä ja seppeleitä porttien eteen ja tahtoi väkijoukon kanssa uhrata.
And the priest of the image of Jupiter, which was before the town, took oxen and flowers to the doors of the town, and was about to make an offering with the people.
ο δε ιερευς του διος του οντος προ της πολεως αυτων ταυρους και στεμματα επι τους πυλωνας ενεγκας συν τοις οχλοις ηθελεν θειν

- 14 Mutta kun apostolit Barnabas ja Paavali sen kuulivat, repäisivät he vaatteensa ja juoksivat ulos kansanjoukkoon, huusivat
But when this came to the ears of the Apostles, Paul and Barnabas, they went running out among the people, parting their clothing, and crying out,
ακουσαντες δε οι αποστολοι βαρναβας και παυλος διαρρηξαντες τα ιματια αυτων εισεπηδησαν εις τον οχλον κραζοντες
- 15 ja sanoivat: "Miehet, miksi te näin teette? Mekin olemme ihmisiä, yhtä vajavaisia kuin te, ja julistamme teille evankeliumia, että te kääntyisitte noista turhista jumalista elävän Jumalan puoleen, joka on tehnyt taivaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on.
Good people, why are you doing these things? We are men with the same feelings as you, and we give you the good news so that you may be turned away from these foolish things to the living God, who made the heaven and the earth and the sea and all things in them:
και λεγοντες ανδρες τι ταυτα ποιειτε και ημεις ομοιοπαθεις εσμεν υμιν ανθρωποι ευαγγελιζομενοι υμας απο τωτων των ματαιων επιστρεφειν επι τον θεον τον ζωντα ος εποιησεν τον ουρανον και την γην και την θαλασσαν και παντα τα εν αυτοις
- 16 Menneitten sukupolvien aikoina hän on sallinut kaikkien pakanain vaeltaa omia teitänsä;
Who in the past let all nations go in the ways which seemed good to them.
ος εν ταις παρωχημεναις γενεαις εισεν παντα τα εθνη πορευεσθαι ταις οδοις αυτων
- 17 ja kuitenkin hän ei ole ollut antamatta todistusta itsestään, sillä hän on tehnyt teille hyvää, antaen teille taivaasta sateita ja hedelmällisiä aikoja ja raviten teidän sydämenne ruualla ja ilolla."
But he was not without witness, because he did good, and gave you rain from heaven and times of fruit, making your hearts full of food and joy.
και τοι γε ουκ αμαρτυρον εαυτον αφηκεν αγαθοποιων ουρανοθεν ημιν νετους διδους και καιρους καρποφορους εμπιπλων τροφης και ευφροσυνης τας καρδιας ημων
- 18 Näin puhuen he vaivoin saivat kansan hillityksi uhraamasta heille.
And even with these words, it was hard for them to keep the people from making an offering to them.
και ταυτα λεγοντες μοις κατεπαυσαν τους οχλους του μη θυειν αυτοις
- 19 Mutta sinne tuli Antiokiasta ja Ikonionista juutalaisia, ja he suostuttivat kansan puolellensa ja kivittivät Paavalia ja raastoivat hänet kaupungin ulkopuolelle, luullen hänet kuolleeksi.
But some Jews came to that place from Antioch and Iconium, and got control over the people; and after stoning Paul, they had him pulled out of the town, taking him for dead.
επηλθον δε απο αντιοχειας και ικονιου ιουδαιοι και πεισαντες τους οχλους και λιθασαντες τον παυλον εσυρον εξω της πολεως νομισαντες αυτον τεθναναι
- 20 Mutta kun opetuslapset olivat kokoontuneet hänen ympärilleen, nousi hän ja meni kaupunkiin. Ja seuraavana päivänä hän lähti Barnabaan kanssa Derbeen.
But when the disciples came round him, he got up and went into the town: and the day after he went away with Barnabas to Derbe.
κυκλωσαντων δε αυτον των μαθητων αναστας εισηλθεν εις την πολιν και τη επαυριον εξηλθεν συν τω βαρναβα εις δερβην
- 21 Ja julistettuaan evankeliumia siinä kaupungissa ja tehtyään monta opetuslapsiksi he palasivat Lystraan ja Ikonioniin ja Antiokiaan
And having made a number of disciples through the preaching of the good news in that town, they went back to Lystra and Iconium and Antioch,
ευαγγελισαμενοι τε την πολιν εκεινην και μαθητευσαντες ικανους υπεστρεψαν εις την λυστραν και ικονιον και αντιοχειαν
- 22 ja vahvistivat opetuslasten sieluja ja kehoittivat heitä pysymään uskossa ja sanoivat: "Monen ahdistuksen kautta meidän pitää menemän sisälle Jumalan valtakuntaan".
Making strong the souls of the disciples, saying to them that they were to keep the faith, and that we have to go through troubles of all sorts to come into the kingdom of God.
επιστηριζοντες τας ψυχας των μαθητων παρακαλουντες εμμενειν τη πιστει και οτι δια πολλων θλιψεων δει ημας εισελθειν εις την βασιλειαν του θεου
- 23 Ja kun he olivat valinneet heille vanhimmat jokaisessa seurakunnassa, niin he rukoillen ja paastoten jättivät heidät Herran haltuun, johon he nyt uskoivat.
And when they had made selection of some to be rulers in every church, and had given themselves to prayer and kept themselves from food, they put them into the care of the Lord in whom they had faith.
χειροτονησαντες δε αυτοις πρεσβυτερους κατ εκκλησιαν προσευξαμενοι μετα νηστειων παρεθεντο αυτους τω κυριω εις ον πεπιστευκεισαν
- 24 Ja he kulkivat läpi Pisidian ja tulivat Pamfyliiaan;
And they went through Pisidia and came to Pamphylia.
και διελθοντες την πισιδιαν ηλθον εις παμφυλιαν
- 25 ja julistettuaan sanaa Pergessä he menivät Attaliaan.
And, after preaching the word in Perga, they went down to Attalia;
και λαησαντες εν περγη τον λογον κατεβησαν εις ατταλειαν
- 26 Ja sieltä he purjehtivat Antiokiaan, josta he olivat lähteneet, annettuina Jumalan armon haltuun sitä työtä varten, jonka he nyt olivat suorittaneet.
And from there they went by ship to Antioch, where they had been handed over to the grace of God for the work which they had not done.
κακειθεν απεπλευσαν εις αντιοχειαν οθεν ησαν παραδεδομενοι τη χαριτι του θεου εις το εργον ο επληρωσαν

- 27 Ja sinne saavuttuaan he kutsuivat seurakunnan koolle ja kertoivat, kuinka Jumala oli ollut heidän kanssansa ja tehnyt suuria ja kuinka hän oli avannut pakanoilta uskon oven.
And when they came there, and had got the church together, they gave them an account of all the things which God had done through them, and how he had made open a door of faith to the Gentiles.
παραγενομενοι δε και συναγαγοντες την εκκλησιαν ανηγγειλαν οσα εποιησεν ο θεος μετ αυτων και οτι ηνοιξεν τοις εθνεσιν θυραν πιστεως
- 28 Ja he viipyivät pitkän aikaa opetuslasten tykönä.
And they were with the disciples there for a long time.
διετριβον δε εκει χρονον ουκ ολιγον συν τοις μαθηταις
- 1 Ja Juudeasta tuli sinne muutamia, jotka opettivat veljiä: "Ellette ympärileikkautta itseänne, niinkuin Mooses on säätänyt, ette voi pelastua".
Now certain men came down from Judaea, teaching the brothers and saying that without circumcision, after the rule of Moses, there is no salvation.
και τινες κατελθοντες απο της ιουδαιας εδιδασκον τους αδελφους οτι εαν μη περιτεμνησθε τω εθει μουσεως ου δυνασθε σωθηναι
- 2 Kun siitä syntyi riita ja kun Paavali ja Barnabas kiivaasti väittelivät heitä vastaan, niin päätettiin, että Paavalin ja Barnabaan ja muutamien muiden heistä tuli mennä tämän riitakysymyksen tähden apostolien ja vanhinten tykö Jerusalemiin.
And after Paul and Barnabas had had no little argument and discussion with them, the brothers made a decision to send Paul and Barnabas and certain others of them to the Apostles and the rulers of the church at Jerusalem about this question.
γενομενης ουν στασεως και συζητησεως ουκ ολιγης τω παυλω και τω βαρναβα προς αυτους εταξαν αναβαινεν παυλον και βαρναβαν και τινας αλλους εξ αυτων προς τους αποστολους και πρεσβυτ ερους εις ιερουσαλημ περι του ζητηματος τουτου
- 3 Niin seurakunta varusti heidät matkalle, ja he kulkivat Foinikian ja Samarial kautta ja kertoivat pakanain kääntymyksestä ja ilahuttivat sillä suuresti kaikkia veljiä.
So they, being sent on their way by the church, went through Phoenicia and Samaria, giving news of the salvation of the Gentiles, to the great joy of all the brothers.
οι μιν ουν προπεμφθεντες υπο της εκκλησιας διηρχοντο την φοινικην και σαμαρειαν εκδιηγουμενοι την επιστροφην των εθνων και εποιουν χαραν μεγαλην πασιν τοις αδελφοις
- 4 Ja kun he saapuivat Jerusalemiin, niin seurakunta ja apostolit ja vanhimmat ottivat heidät vastaan; ja he kertoivat, kuinka Jumala oli ollut heidän kanssansa ja tehnyt suuria.
And when they came to Jerusalem, they had a meeting with the church and the Apostles and the rulers, and they gave an account of all the things which God had done through them.
παραγενομενοι δε εις ιερουσαλημ απεδεχθησαν υπο της εκκλησιας και των αποστολων και των πρεσβυτερων ανηγγειλαν τε οσα ο θεος εποιησεν μετ αυτων
- 5 Mutta fariseusten lahkosta nousivat muutamat, jotka olivat tulleet uskoon, ja sanoivat: "Heidät on ympärileikkattava ja heitä on käskettävä noudattamaan Mooseksen lakia".
But some of the Pharisees, who were of the faith, got up and said, It is necessary for these to have circumcision and to keep the law of Moses.
εξανεστησαν δε τινες των απο της αιρεσεως των φαρισαιων πεπιστευκοτες λεγοντες οτι δει περιτεμνειν αυτους παραγγελλειν τε τηρειν τον νομον μουσεως
- 6 Niin apostolit ja vanhimmat kokoontuivat tutkimaan tätä asiaa.
And the Apostles and the rulers of the church came together and gave thought to the question.
συνηχθησαν δε οι αποστολοι και οι πρεσβυτεροι ιδειν περι του λογου τουτου
- 7 Ja kun oli paljon väitelty, nousi Pietari ja sanoi heille: "Miehet, veljet, te tiedätte, että Jumala jo kauan aikaa sitten teki teidän keskuudessanne sen valinnan, että pakanat minun suustani saisivat kuulla evankeliumin sanan ja tulisivat uskoon.
And when there had been much discussion, Peter got up and said to them, My brothers, you have knowledge that some time back it was God's pleasure that by my mouth the good news might be given to the Gentiles so that they might have faith.
πολλης δε συζητησεως γενομενης αναστας πετρος ειπεν προς αυτους ανδρες αδελφοι υμεις επιστασθε οτι αφ ημερων αρχαιων ο θεος εν ημιν εξελεξατο δια του στοματος μου ακουσαι τα εθνη τον λογον του ευαγγελιου και πιστευσαι
- 8 Ja Jumala, sydänten tuntija, todisti heidän puolestansa, antaen heille Pyhän Hengen samoinkuin meillekin.
And God, the searcher of hearts, was a witness to them, giving them the Holy Spirit even as he did to us;
και ο καρδιογνωστης θεος εμαρτυρησεν αυτοις δους αυτοις το πνευμα το αγιον καθως και ημιν
- 9 eikä tehnyt mitään erotusta meidän ja heidän kesken, sillä hän puhdisti heidän sydämensä uskolla.
Making no division between them and us, but making clean their hearts by faith.
και ουδεν διεκρινεν μεταξυ ημων τε και αυτων τη πιστει καθαρισας τας καρδιας αυτων
- 10 Miksi te siis nyt kiusaatte Jumalaa ja tahdotte panna opetuslasten niskaan ikeen, jota eivät meidän isämme emmekä mekään ole jaksaneet kantaa?
Why then are you testing God, by putting on the neck of the disciples a yoke so hard that not even our fathers or we were strong enough for it?
νυν ουν τι πειραζετε τον θεον επιθειναι ζυγον επι τον τραχηλον των μαθητων ον ουτε οι πατερες ημων ουτε ημεις ισχυσαμεν βαστασαι

- 11 **Mutta me uskomme Herran Jeesuksen armon kautta pelastuvamme, samalla tapaa kuin hekin."**
But we have faith that we will get salvation through the grace of the Lord Jesus in the same way as they.
αλλα δια της χαριτος κυριου ιησου χριστου πιστευομεν σωθηναι καθ ον τροπον κακεινοι
- 12 **Niin koko joukko vaikeni, ja he kuuntelivat Barnabasta ja Paavalia, jotka kertoivat, kuinka suuria tunnustekoja ja ihmeitä Jumala oli tehnyt pakanain keskuudessa heidän kauttansa.**
And all the people were quiet while Barnabas and Paul gave an account of the signs and wonders which God had done among the Gentiles by them.
εισηγην δε παν το πληθος και ηκουον βαρναβα και παυλου εξηγουμενων οσα εποιησεν ο θεος σημεια και τερατα εν τοις εθνεσιν δι αυτων
- 13 **Kun he olivat lakanneet puhumasta, lausui Jaakob: "Miehet, veljet, kuulkaa minua!**
And when they had come to an end, James, answering, said, My brothers, give ear to me:
μετα δε το σιγησαι αυτους απεκριθη ιακωβος λεγων ανδρες αδελφοι ακουσατε μου
- 14 **Simeon on kertonut, kuinka Jumala ensi kerran katsoi pakanain puoleen ottaakseen heistä kansan omalle nimellensä.**
Symeon has given an account of how God was first pleased to take from among the Gentiles a people for himself.
συμεων εξηγησατο καθως πρωτον ο θεος επισκεψατο λαβειν εξ εθνων λαον επι τω ονοματι αυτου
- 15 **Ja tämän kanssa pitävät yhtä profeettain sanat, sillä näin on kirjoitettu:**
And this is in agreement with the words of the prophets, as it is said,
και τουτω συμφωνουσιν οι λογοι των προφητων καθως γεγραπται
- 16 **'Sen jälkeen minä palajan ja pystytän jälleen Daavidin sortuneen majan; minä korjaan sen repeämät ja nostan sen jälleen pystyyn,**
After these things I will come back, and will put up the tent of David which has been broken down, building up again its broken parts and making it complete:
μετα ταυτα αναστρεψω και ανοικοδομησω την σκινην δαβιδ την πεπτωκυιαν και τα κατεσκαμμενα αυτης ανοικοδομησω και ανορθωσω αυτην
- 17 **että jäljelle jääneet ihmiset etsisivät Herraa, ynnä kaikki pakanat, jotka ovat minun nimiini otetut, sanoo Herra, joka tämän tekee,**
So that the rest of men may make search for the Lord, and all the Gentiles on whom my name is named,
οπως αν εκζητησωσιν οι καταλοιποι των ανθρωπων τον κυριον και παντα τα εθνη εφ ους επικεκληται το ονομα μου επ αυτους λεγει κυριος ο ποιων ταυτα παντα
- 18 **mikä on ollut tunnettua hamasta ikiajoista'.**
Says the Lord, who has made these things clear from the earliest times.
γνωστα απ αιωνος εστιν τω θεω παντα τα εργα αυτου
- 19 **Sentähden minä olen sitä mieltä, ettei tule rasittaa niitä, jotka pakanuudesta kääntyvät Jumalan puoleen,**
For this reason my decision is, that we do not put trouble in the way of those who from among the Gentiles are turned to God;
διο εγω κρινω μη παρενοχλειν τοις απο των εθνων επιστρεφουσιν επι τον θεον
- 20 **vaan heille kirjoitettakoon, että heidän pitää karttaman epäjumalien saastuttamaa ja haureutta ja lihaa, josta ei veri ole laskettu, sekä verta.**
But that we give them orders to keep themselves from things offered to false gods, and from the evil desires of the body, and from the flesh of animals put to death in ways against the law, and from blood.
αλλα πιστευλει αυτοις του απεχεσθαι απο των αλισγηματων των ειδωλων και της πορνειας και του πνικτου και του αιματος
- 21 **Sillä Mooseksella on ammoisista ajoista asti joka kaupungissa julistajansa; luetaanhan häntä synagoogissa jokaisena sapattina."**
For Moses, from times long past, has his preachers in every town, reading his law in the Synagogues every Sabbath.
μωσης γαρ εκ γενεων αρχαιων κατα πολιν τους κηρυσσοντας αυτον χειρ εν ταις συναγωγαις κατα παν σαββατον αναγνωσκομενος
- 22 **Silloin apostolit ja vanhimmat ja koko seurakunta näkivät hyväksi valita keskuudestaan muutamia miehiä ja lähettää heidät Antiokiaan Paavalin ja Barnabaan mukana, nimittäin Juudaan, jota kutsuttiin Barsabbaaksi, ja Silaan, jotka olivat johtavia miehiä veljien joukossa;**
Then it seemed good to the Apostles and the rulers and all the church, to send men from among them to Antioch with Paul and Barnabas; Judas, named Barsabbas, and Silas, chief men among the brothers:
τοτε εδοξεν τοις αποστολοις και τοις πρεσβυτεροις συν ολη τη εκκλησια εκλεξαμενους ανδρας εξ αυτων πεμψαι εις αντιοχειαν συν τω παυλω και βαρναβα ιουδαν τον επικαλουμενον βαρσαβαν και σιλαν ανδρας ηγουμενους εν τοις αδελφοις

- 23 ja kirjoittivat heidän mukaansa näin kuuluvan kirjeen: "Me apostolit ja vanhimmat, teidän veljenne, lähetämme teille, pakanuudesta kääntyneille veljille Antiokiassa ja Syyriassa ja Kilikiassa, tervehdyksen.
And they sent a letter by them, saying, The Apostles and the older brothers, to the brothers who are of the Gentiles in Antioch and Syria and Cilicia, may joy be with you:
γραφαντες δια χειρος αυτων ταδε οι αποστολοι και οι πρεσβυτεροι και οι αδελφοι τοις κατα την αντιοχειαν και συριαν και κιλικιαν αδελφοις τοις εξ εθνον χαιρειν
- 24 Koska olemme kuulleet, että muutamat meistä lähteneet, joille emme ole mitään käskyä antaneet, ovat puheillaan tehneet teidät levottomiksi ja saattaneet teidän sielunne hämmennyksiin,
Because we have knowledge that some who went from us have been troubling you with their words, putting your souls in doubt; to whom we gave no such order;
επειδη ηκουσαμεν οτι τινες εξ ημων εξελθοντες εταραξαν υμας λογοις ανασκευαζοντες τας ψυχας υμων λεγοντες περιτεμεσθαι και τηρειν τον νομον οις ου διεστειλαμεθα
- 25 niin me olemme yksimielisesti nähneet hyväksi valita miehiä ja lähettää heidät teidän tykönnne rakkaiden veljienne Barnabaan ja Paavalin kanssa,
It seemed good to us, having come to an agreement together, to send these men to you, with our well loved Barnabas and Paul,
εδοξεν ημιν γενομενοις ομοθυμαδον εκλεξαμενους ανδρας πεμψαι προς υμας συν τοις αγαπητοις ημων βαρναβα και παυλω
- 26 jotka ovat panneet henkensä alttiiksi meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimen tähden.
Men who have given up their lives for the name of our Lord Jesus Christ.
ανθρωποις παραδεδωκοσιν τας ψυχας αυτων υπερ του ονοματος του κυριου ημων ιησου χριστου
- 27 Me lähetämme siis Juudaan ja Silaan, jotka myös suusanalla ilmoittavat teille saman.
And so we have sent Judas and Silas, who will say the same things to you themselves, by word of mouth.
απεσταλκαμεν ουν ιουδαν και σιλαν και αυτους δια λογου απαγγελοντας τα αυτα
- 28 Sillä Pyhä Henki ja me olemme nähneet hyväksi, ettei teidän päällemme ole pantava enempää kuormaa kuin nämä välttämättömät:
For it seemed good to the Holy Spirit and to us, to put on you nothing more than these necessary things;
εδοξεν γαρ τω αγιω πνευματι και ημιν μηδεν πλεον επιτιθεσθαι υμιν βαρος πλην των επαναγκες τουτων
- 29 että kartatte epäjumalille uhrattua ja verta ja lihaa, josta ei veri ole laskettu, ja haureutta. Jos te näitä vältätte, niin teidän käy hyvin. Jääkää hyvästi!"
To keep from things offered to false gods, and from blood, and from things put to death in ways which are against the law, and from the evil desires of the body; if you keep yourselves from these, you will do well. May you be happy.
απεχεσθαι ειδωλοθυτων και αιματος και πνικτου και πορνειας εξ ων διατηρουντες εαυτους ευ πραξετε ερρωσθε
- 30 Niin heidät lähetettiin matkalle, ja he tulivat Antiokiaan; siellä he kutsuivat koolle seurakunnan ja antoivat heille kirjeen.
So they, being sent away, came down to Antioch, and having got the people together, they gave them the letter.
οι μεν ουν απολυθεντες ηλθον εις αντιοχειαν και συναγαγοντες το πληθος επεδωκαν την επιστολην
- 31 Ja kun he olivat sen lukeneet, iloitsivat he tästä lohdutuksesta.
And after reading it, they were glad of its comfort.
αναγνοντες δε εχαρησαν επι τη παρακλησει
- 32 Ja Juudas ja Silas, jotka itsekin olivat profeettoja, kehoittivat veljiä monin sanoin ja vahvistivat heitä.
And Judas and Silas, who themselves were prophets, gave teaching to the brothers and made them strong in the faith.
ιουδας τε και σιλας και αυτοι προφηται οντες δια λογου πολλου παρεκαλεσαν τους αδελφους και επεστηριξαν
- 33 Ja heidän viivyyttyään siellä jonkin aikaa veljet laskivat heidät rauhassa palaamaan niiden tykö, jotka olivat heidät lähettäneet.
And when they had been there for some time, they were sent back in peace by the brothers to those who had sent them.
ποιησαντες δε χρονον απελυθησαν μετ ειρηνης απο των αδελφων προς τους αποστολους
- 35 Ja Paavali ja Barnabas viipyivät Antiokiassa opettaen ja julistaen useiden muidenkin kanssa Herran sanaa.
But Paul and Barnabas kept on in Antioch, teaching and preaching the word of God, with a number of others.
παυλος δε και βαρναβας διετριβον εν αντιοχεια διδασκοντες και ευαγγελιζομενοι μετα και ετερων πολλων τον λογον του κυριου
- 36 Mutta muutamien päivien kuluttua Paavali sanoi Barnabaalle: "Lähtekäämme takaisin kaikkiin niihin kaupunkeihin, joissa olemme julistaneet Herran sanaa, katsomaan veljiä, miten heidän on".
And after some days, Paul said to Barnabas, Let us go back and see the brothers in every town where we have given the word of God, and see how they are.
μετα δε τινας ημερας ειπεν παυλος προς βαρναβαν επιστρεψαντες δη επισκεψομεθα τους αδελφους ημων κατα πασαν πολιν εν αις κατηγγειλαμεν τον λογον του κυριου πως εχουσιν

- 37 Niin Barnabas tahtoi ottaa mukaan Johanneksenkin, jota kutsuttiin Markukseksi.
And Barnabas had a desire to take with them John, named Mark.
βαρναβας δε εβουλευσατο συμπαραλαβειν τον ιωαννην τον καλουμενον μαρκον
- 38 Mutta Paavali katsoi oikeaksi olla ottamatta häntä mukaan, koska hän oli luopunut heistä Pamfyliassa eikä ollut heidän kanssaan lähtenyt työhön.
But Paul was of the opinion that it was not right to take with them one who had gone away from them in Pamphylia, and had not gone on with the work.
παυλος δε ηξιου τον αποσταντα απ αυτων απο παμφυλιας και μη συνελθοντα αυτοις εις το εργον μη συμπαραλαβειν τουτον
- 39 Ja he kiivastuivat niin, että erkanivat toisistaan, ja Barnabas otti mukaansa Markuksen ja purjehti Kyproon.
And there was a sharp argument between them, so that they were parted from one another, and Barnabas took Mark with him and went by ship to Cyprus;
εγενετο ουν παροξυσμος οσπε αποχωρισθηναι αυτους απ αλληλων τον τε βαρναβαν παραλαβοντα τον μαρκον εκπλευσαι εις κυπρον
- 40 Mutta Paavali valitsi Silaan, ja veljet jättivät hänet Herran armon haltuun, ja hän lähti matkalle.
But Paul took Silas and went away with the blessing of the brothers.
παυλος δε επιλεξαμενος σιλαν εξηλθεν παραδοθεις τη χαριτι του θεου υπο των αδελφων
- 41 Ja hän vaelsi läpi Syyriaan ja Kilikian vahvistaen seurakuntia.
And he went through Syria and Cilicia, making the churches stronger in the faith.
διηρχετο δε την συριαν και κιλικιαν επιστηριζων τας εκκλησιας
- 1 Niin hän saapui myös Derbeen ja Lystraan. Ja katso, siellä oli eräs opetuslapsi, nimeltä Timoteus, joka oli uskovaisen juutalaisvaimon poika, mutta isä oli kreikkalainen.
And he came to Derbe and Lystra: and there was a certain disciple there named Timothy, whose mother was one of the Jews of the faith, but his father was a Greek;
κατηνητησεν δε εις δερβην και λυστραν και ιδου μαθητης τις ην εκει ονοματι τιμοθεος υιος γυναικος τινος ιουδαιας πιστης πατρος δε ελληνος
- 2 Hänestä veljet, jotka olivat Lystrassa ja Ikonionissa, todistivat hyvää.
Of whom the brothers at Lystra and Iconium had a high opinion.
ος εμαρτυρειτο υπο των εν λυστροις και ικονιω αδελφων
- 3 Paavali tahtoi häntä mukaansa matkalle ja otti hänet ja ympärileikkasi hänet juutalaisten tähden, joita oli niillä paikkakunnilla; sillä kaikki tiesivät, että hänen isänsä oli kreikkalainen.
Paul had a desire for him to go with him, and he gave him circumcision because of the Jews who were in those parts: for they all had knowledge that his father was a Greek.
τουτον ηθελησεν ο παυλος συν αυτω εξελθειν και λαβων περιετμεν αυτον δια τους ιουδαιους τους οντας εν τοις τοποις εκεινοις ηδεισαν γαρ απαντες τον πατερα αυτου οτι ελλην υπηρχεν
- 4 Ja sitä mukaa kuin he vaelsivat kaupungista kaupunkiin, antoivat he heille noudatettaviksi ne säädökset, jotka apostolit ja Jerusalemin vanhimmat olivat hyväksyneet.
And on their way through the towns, they gave them the rules which had been made by the Apostles and the rulers of the church at Jerusalem, so that they might keep them.
ως δε διεπορευοντο τας πολεις παρεδιδουν αυτοις φυλασσειν τα δογματα τα κεκριμενα υπο των αποστολων και των πρεσβυτερων των εν ιερουσαλημ
- 5 Niin seurakunnat vahvistuivat uskossa ja saivat päivä päivältä yhä enemmän jäseniä.
So the churches were made strong in the faith and were increased in number every day.
αι μεν ουν εκκλησιαι εστερευοντο τη πιστει και επερισσευον τω αριθμω καθ ημεραν
- 6 Ja he kulkivat Frygian ja Galatian maan kautta, sillä Pyhä Henki esti heitä julistamasta sanaa Aasiassa.
And after they had gone through the land of Phrygia and Galatia, the Holy Spirit did not let them take the word into Asia;
διελθοντες δε την φρυγιαν και την γαλατικην χωραν κολουθεντες υπο του αγιου πνευματος λαλησαι τον λογον εν τη ασια
- 7 Ja tultuaan Mysian kohdalle he yrittivät lähteä Bityniaan, mutta Jeesuksen Henki ei sallinut heidän sitä tehdä.
And having come to Mysia, they made an attempt to go into Bithynia, but the Spirit of Jesus did not let them;
ελθοντες κατα την μυσιαν επειραζον κατα την βιθυνιαν πορευεσθαι και ουκ ειασεν αυτους το πνευμα
- 8 Niin he vaelsivat ohi Mysian ja menivät Trooaaseen.
And going past Mysia, they came down to Troas.
παρελθοντες δε την μυσιαν κατεβησαν εις τρωαδα
- 9 Ja Paavali näki yöllä näyn: makedonialainen mies seisoi ja pyysi häntä sanoen: "Tule yli Makedoniaan ja auta meitä".
And Paul had a vision in the night; a man of Macedonia came, requesting him, and saying, Come over into Macedonia and give us help.
και οραμα δια της νυκτος ωφθη τω παυλω ανηρ τις ην μακεδων εστως παρακαλων αυτον και λεγων διαβας εις μακεδονιαν βοηθησον ημιν

- 10 Ja kun hän oli nähnyt sen näyn, niin me kohta tahdoimme päästä lähtemään Makedoniaan, sillä me käsitimme, että Jumala oli kutsunut meitä julistamaan heille evankeliumia.
And when he had seen the vision, straight away we made the decision to go into Macedonia, for it seemed certain to us that God had sent us to give the good news to them.
ως δε το οραμα ειδεν ευθεως εξητησαμεν εξελθειν εις την μακεδονιαν συμβιβαζοντες οτι προσκεκληται ημας ο κυριος ευαγγελισασθαι αυτους
- 11 Kun nyt olimme purjehtineet Trooaasta, kuljimme suoraan Samotrakeen, ja seuraavana päivänä Neapoliin,
So, from Troas we went straight by ship to Samothrace and the day after to Neapolis;
αναχθεντες ουν απο της τρωαδος ευθυδρομησαμεν εις σαμοθρακην τη τε επιουση εις νεαπολιν
- 12 ja sieltä Filippiin, joka on ensimmäinen kaupunki siinä osassa Makedoniaa, siirtokunta. Siinä kaupungissa me viivyimme muutamia päiviä.
And from there to Philippi, which is the most important town of Macedonia and a Roman colony: and we were there for some days.
εκειθεν τε εις φιλιππους ητις εστιν πρωτη της μεριδος της μακεδονιας πολις κολωνια ημεν δε εν ταυτη τη πολει διατριβοντες ημερας τινας
- 13 Ja sapatinpäivänä me menimme kaupungin portin ulkopuolelle, joen rannalle, jossa arvelimme olevan rukouspaikan, ja istuimme sinne ja puhuimme kokoontuneille naisille.
And on the Sabbath we went outside the town, by the river, where we had an idea that there would be a place of prayer; and, being seated, we had talk with the women who had come together.
τη τε ημερα των σαββατων εξηλθομεν εξω της πολεως παρα ποταμον ου ενομιζετο προσευχη ειναι και καθισαντες ελαλουμεν ταις συνελθουσαις γυναιξιν
- 14 Ja eräs Lyydia niminen purppuranmyyjä Tyatiran kaupungista, jumalaapelkääväinen nainen, oli kuulemassa; ja Herra avasi hänen sydämensä ottamaan vaarin siitä, mitä Paavali puhui.
And a certain woman named Lydia, a trader in purple cloth of the town of Thyatira, and a God-fearing woman, gave ear to us: whose heart the Lord made open to give attention to the things which Paul was saying.
και τις γυνη ονοματι λυδια πορφυροπωλις πολεως θυατειρων σεβομενη τον θεον ηκουεν ης ο κυριος διηνοιξεν την καρδιαν προσεχειν τοις λαλουμενοις υπο του παυλου
- 15 Ja kun hänet ja hänen perhekuntansa oli kastettu, pyysi hän meitä sanoen: "Jos te pidätte minua Herraan uskovaisena, niin tulkaa minun kotiini ja majailkaa siellä". Ja hän vaati meitä.
And when she and her family had had baptism, she made a request to us, saying, If it seems to you that I am true to the Lord, come into my house and be my guests. And she made us come.
ως δε εβαπτισθη και ο οικος αυτης παρεκαλεσεν λεγουσα ει κεκρικατε με πιστην τω κυριω ειναι εισελθοντες εις τον οικον μου μεινατε και παρεβιασατο ημας
- 16 Ja tapahtui meidän mennessämme rukouspaikkaan, että meitä vastaan tuli eräs palvelijatar, jossa oli tietäjähenkä ja joka tuotti paljon tuloja isännilleen ennustamisellaan.
And when we were going to the place of prayer, we came across a girl with a spirit which gave knowledge of the future, whose masters made great profit from her power.
εγενετο δε πορευομενων ημων εις προσευχην παιδικην τινα εχουσαν πνευμα πυθωνος απαντησαι ημιν ητις εργασιαν πολλην παρειχεν τοις κυριοις αυτης μαντευομενη
- 17 Hän seurasi Paavalia ja meitä ja huusi sanoen: "Nämä miehet ovat korkeimman Jumalan palvelijoita, jotka julistavat teille pelastuksen tien".
She came after Paul and us, crying out and saying, These men are the servants of the Most High God, who are giving you news of the way of salvation.
αυτη κατακολουθησασα τω παυλω και ημιν εκραζεν λεγουσα ουτοι οι ανθρωποι δουλοι του θεου του υψιστου εισιν οτινες καταγγελλουσιν ημιν οδον σωτηριας
- 18 Ja tätä hän teki monta päivää. Mutta se vaivasi Paavalia, ja hän kääntyi ja sanoi hengelle: "Jeesuksen Kristuksen nimessä minä käsken sinun lähteä hänestä". Ja se lähti sillä hetkellä.
And this she did on a number of days. But Paul was greatly troubled and, turning, said to the spirit, I give you orders in the name of Jesus Christ, to come out of her. And it came out that very hour.
τουτο δε εποιει επι πολλας ημερας διαπονηθεις δε ο παυλος και επιστρεψας τω πνευματι ειπεν παραγγελλω σοι εν τω ονοματι ησου χριστου εξελθειν απ αυτης και εξηλθεν αυτη τη ωρα
- 19 Mutta kun hänen isäntänsä näkivät, että tulojen toivo oli heiltä kadonnut, ottivat he Paavalin ja Silaan kiinni ja vetivät heidät torille hallitusmiesten eteen.
But when her masters saw that their hope of profit was gone, they took Paul and Silas, pulling them into the market-place before the rulers;
ιδοντες δε οι κυριοι αυτης οτι εξηλθεν η ελπις της εργασιας αυτων επιλαβομενοι τον παυλον και τον σιλαν ειλκυσαν εις την αγοραν επι τους αρχοντας
- 20 Ja vietyänsä heidät päällikköjen eteen he sanoivat: "Nämä miehet häiritsevät meidän kaupunkimme rauhaa; he ovat juutalaisia
And when they had taken them before the authorities, they said, These men, who are Jews, are greatly troubling our town;
και προσαγαγοντες αυτους τοις στρατηγοις ειπον ουτοι οι ανθρωποι εκταρασσουσιν ημων την πολιν ιουδαιοι υπαρχοντες
- 21 ja opettavat tapoja, joita meidän ei ole lupa omaksua eikä noudattaa, koska me olemme roomalaisia".
Teaching rules of living which it is not right for us to have or to keep, being Romans.
και καταγγελλουσιν εθι α ουκ εξεστιν ημιν παραδεχεσθαι ουδε ποιειν ρωμαιοις ουσιν
- 22 Ja kansakin nousi heitä vastaan, ja päälliköt revittivät heitä vaatteen ja käskivät lyödä heitä raipoilla.
And the people made an attack on them all together: and the authorities took their clothing off them, and gave orders for them to be whipped.
και συνεπεστη ο οχλος κατ αυτων και οι στρατηγοι περιρρηξαντες αυτων τα ιματια εκελευον ραβδιζειν

- 23 Ja kun olivat heitä paljon pieksättäneet, heittivät he heidät vankeuteen ja käskivät vanginvartijan tarkasti vartioida heitä.
And when they had given them a great number of blows, they put them in prison, giving orders to the keeper of the prison to keep them safely:
πολλας τε επιθεντες αυτοις πληγας εβαλον εις φυλακην παραγγειλαντες τω δεσμοφυλακι ασφαλως τηρειν αυτους
- 24 Sellaisen käskyn saatuaan tämä heitti heidät sisimpään vankihuoneeseen ja pani heidät jalkapuhun.
And he, having such orders, put them into the inner prison with chains on their feet.
ος παραγγειλαν τοιαυτην ειληφως εβαλεν αυτους εις την εσωτεραν φυλακην και τους ποδας αυτων ησφαλισατο εις το ξυλον
- 25 Mutta keskiyön aikaan Paavali ja Silas olivat rukouksissa ja veisasivat ylistystä Jumalalle; ja vangit kuuntelivat heitä.
But about the middle of the night, Paul and Silas were making prayers and songs to God in the hearing of the prisoners;
κατα δε το μεσονυκτιον παυλος και σιλας προσευχομενοι υμνουν τον θεον επηκροωντο δε αυτων οι δεσμοιοι
- 26 Silloin tapahtui yhtäkkiä suuri maanjäristys, niin että vankilan perustukset järkkäyivät, ja samassa kaikki ovet aukenivat, ja kaikkien kahleet irtautuivat.
And suddenly there was an earth-shock, so that the base of the prison was moved: and all the doors came open, and everyone's chains came off.
αφω δε σεισμος εγενετο μεγας οστε σαλευθηναι τα θεμελια του δεσμοτηριου ανεωχθησαν τε παραχηρια αι θυραι πασαι και παντων τα δεσμα ανεθη
- 27 Kun vanginvartija heräsi ja näki vankilan ovien olevan auki, veti hän miekkansa ja aikoi surmata itsensä, luullen vankien karanneen.
And the keeper, coming out of his sleep, and seeing the prison doors open, took his sword and was about to put himself to death, fearing that the prisoners had got away.
εξυπνος δε γενομενος ο δεσμοφυλαξ και ιδων ανεωγημενας τας θυρας της φυλακης σπασαμενος μαχαιραν εμελλεν εαυτον αναρειν νομιζων εκπεφευγεναι τους δεσμοιοις
- 28 Mutta Paavali huusi suurella äänellä sanoen: "Älä tee itsellesi mitään pahaa, sillä me kaikki olemme täällä".
But Paul said in a loud voice, Do yourself no damage, for we are all here.
εφωνησεν δε φωνη μεγαλη ο παυλος λεγων μηδεν πραξης σεαυτω κακον απαντες γαρ εσμεν ενθαδε
- 29 Niin hän pyysi valoa, juoksi sisälle ja lankesi vavisten Paavalin ja Silaan eteen.
And he sent for lights and came rushing in and, shaking with fear, went down on his face before Paul and Silas,
αιτησας δε φωτα εισεπηδησεν και εντρομος γενομενος προσεπεσεν τω παυλω και τω σιλα
- 30 Ja hän vei heidät ulos ja sanoi: "Herrat, mitä minun pitää tekemän, että minä pelastuisin?"
And took them out and said, Sirs, what have I to do to get salvation?
και προαγαγων αυτους εξω εφη κυριοι τι με δει ποιειν ινα σωθω
- 31 Niin he sanoivat: "Usko Herraan Jeesukseen, niin sinä pelastut, niin myös sinun perhekesi!".
And they said, Have faith in the Lord Jesus, and you and your family will have salvation.
οι δε ειπον πιστευσον επι τον κυριον ιησουν χριστον και σωθηση συ και ο οικος σου
- 32 Ja he puhuivat Jumalan sanaa hänelle ynnä kaikille, jotka hänen kodissansa olivat.
And they gave the word of the Lord to him and to all who were in his house.
και ελαλησαν αυτω τον λογον του κυριου και πασιν τοις εν τη οικια αυτου
- 33 Ja hän otti heidät mukaansa samalla yön hetkellä ja pesi heidän haavansa, ja hänet ja kaikki hänen omaisensa kastettiin kohta.
And that same hour of the night, he took them, and when he had given attention to their wounds, he and all his family had baptism straight away.
και παραλαβων αυτους εν εκεινη τη ωρα της νυκτος ελουσεν απο των πληγων και εβαπτισθη αυτος και οι αυτου παντες παραχηρια
- 34 Ja hän vei heidät ylös asuntoonsa, laittoi heille aterian ja riemuitsi siitä, että hän ja koko hänen perheensä oli tullut Jumalaan uskovaksi.
And he took them into his house and gave them food, and he was full of joy, having faith in God with all his family.
αναγαγων τε αυτους εις τον οικον αυτου παρεθηκεν τραπεζαν και ηγαλλιασατο πανοικι πεπιστευκος τω θεω
- 35 Päivän tultua päälliköt lähettivät oikeudenpalvelijat sanomaan: "Päästä irti ne miehet".
But when it was day, the authorities sent the police, saying, Let these men go.
ημερας δε γενομενης απεστειλαν οι στρατηγοι τους ραβδουχοις λεγοντες απολυσον τους ανθρωπους εκεινους
- 36 Niin vanginvartija ilmoitti tämän Paavalille sanoen: "Päälliköt ovat lähettäneet sanan, että teidät on päästettävä irti; lähtekää siis nyt ulos ja menkää rauhassa".
And the keeper said to Paul, The authorities have given orders to let you go: come out now, and go in peace.
απηγγειλεν δε ο δεσμοφυλαξ τους λογους τουτους προς τον παυλον οτι απεσταλκασιν οι στρατηγοι ινα απολυθητε νυν ουν εξελθοντες πορευεσθε εν ειρηνη

- 37 **Mutta Paavali sanoi heille: "He ovat julkisesti, vieläpä ilman tuomiota, ruoskineet meitä, jotka olemme Rooman kansalaisia, ja ovat heittäneet meidät vankeuteen; ja nytkö he salaa ajaisivat meidät tiehemme! Ei niin, vaan tulkoot itse ja vieköt meidät ulos."**
But Paul said to them, They have given us who are Romans a public whipping without judging us, and have put us in prison. Will they now send us out secretly? no, truly, let them come themselves and take us out.
ο δε παυλος εφη προς αυτους δειραντες ημας δημοσια ακατακριτους ανθρωπους ρωμαιοις υπαρχοντας εβαλον εις φυλακην και νυν λαθρα ημας εκβαλλουσιν ου γαρ αλλα ελθοντες αυτοι ημας εξα γαγεωσαν
- 38 **Ja oikeudenpalvelijat kertoivat ne sanat päälliköille; niin nämä peljästyivät kuullessaan heidän olevan roomalaisia,**
And the police gave an account of these words to the authorities, and they were full of fear on hearing that they were Romans;
ανηγγειλαν δε τοις στρατηγοις οι ραβδουχοι τα ρηματα ταυτα και εφοβηθησαν ακουσαντες οτι ρωμαιοι εισιν
- 39 **ja he tulivat ja suostuttelivat heitä ja veivät heidät ulos ja pyysivät heitä lähtemään pois kaupungista.**
Then they came and made prayers to them, requesting them, when they had taken them out, to go away from the town.
και ελθοντες παρεκαλεσαν αυτους και εξαγαγοντες ηρωτων εξελθειν της πολεως
- 40 **Niin he lähtivät vankilasta ja menivät Lydian tykö; ja nähtyään veljet ja rohkaistuaan heitä he lähtivät pois.**
And they came out of the prison and went to the house of Lydia: and when they had seen the brothers they gave them comfort and went away.
εξελθοντες δε εκ της φυλακης εισηλθον εις την λυδιαν και ιδοντες τους αδελφους παρεκαλεσαν αυτους και εξηλθον
- 1 **Ja he matkustivat Amfipolin ja Apollonian kautta ja tulivat Tessalonikaan, jossa oli juutalaisten synagooga.**
Now when they had gone through Amphipolis and Apollonia they came to Thessalonica, where there was a Synagogue of the Jews:
διοδευσαντες δε την αμφιπολιν και απολλωνιαν ηλθον εις θεσσαλονικην οπου ην η συναγωγη των ιουδαιων
- 2 **Ja tapansa mukaan Paavali meni sisälle heidän luoksensa ja keskusteli kolmena sapattina heidän kansansa, lähtien kirjoituksista,**
And Paul, as he generally did, went in to them, and on three Sabbath days had discussions with them from the holy Writings,
κατα δε το ειωθος τω παυλω εισηλθεν προς αυτους και επι σαββατα τρια διελεγετο αυτοις απο των γραφων
- 3 **selitti ne ja osoitti, että Kristuksen piti kärsimän ja nouseman kuolleista, ja sanoi: "Tämä Jeesus, jota minä teille julistan, on Kristus".**
Saying to them clearly and openly that Christ had to be put to death and come back to life again; and that this Jesus, whom, he said, I am preaching to you, is the Christ.
διανοιγων και παρατιθεμενος οτι τον χριστον εδει παθειν και αναστηναι εκ νεκρων και οτι ουτος εστιν ο χριστος ιησους ον εγω καταγγελλω υμιν
- 4 **Ja muutamat heistä tulivat uskoon ja liittyivät Paavaliin ja Silaaseen, niin myös suuri joukko jumalaapelkääväisiä kreikkalaisia sekä useat ylhäiset naiset.**
And some of them had faith, and were joined to Paul and Silas; and a number of the God-fearing Greeks, and some of the chief women.
και τινες εξ αυτων επεισησαν και προσεκληρωθησαν τω παυλω και τω σιλα των τε σεβομενων ελληνων πολυ πληθος γυναικων τε των πρωτων ουκ ολιγαι
- 5 **Mutta juutalaiset joutuivat kiihkoon ja ottivat avukseen muutamia pahanilkisiä miehiä joutoväestä, haalivat kansaa kokoon ja nostivat kaupungissa metelin. He asettuivat Jaasonin talon edustalle ja hakivat Paavalia ja Silasta viedäkseen heidät kansan eteen.**
But the Jews, being moved with envy, took with them certain low persons from among the common people, and getting together a great number of people, made an outcry in the town, attacking the house of Jason with the purpose of taking them out to the people.
ζηλωσαντες δε οι απειθουντες ιουδαιοι και προσλαβομενοι των αγοραιων τινας ανδρας πονηρους και οχλοποιησαντες εθορυβουν την πολιν επισταντες τε τη οικια ιασονος εξητουν αυτους αγαγειν εις τον δημον
- 6 **Mutta kun he eivät heitä löytäneet, raastoivat he Jaasonin ja muutamia veljiä kaupungin hallitusmiesten eteen ja huusivat: "Nuo koko maailman villitsijät ovat tännekin tulleet,**
And when they were not able to get them, they took Jason and some of the brothers by force before the rulers of the town, crying, These men, who have made trouble all over the world have now come here;
μη ευροντες δε αυτους εσυρον τον ιασονα και τινας αδελφους επι τους πολιταρχας βοωντες οτι οι την οικουμενην αναστατωσαντες ουτοι και ενθαδε παρεισιν
- 7 **ja heidät Jaason on ottanut vastaan; ja nämä kaikki tekevät vastoin keisarin asetuksia, sanoen erään toisen, Jeesuksen, olevan kuninkaan".**
Whom Jason has taken into his house: and they are acting against the orders of Caesar, saying that there is another king, Jesus.
ους υποδεκεται ιασων και ουτοι παντες απεναντι των δογματων καισαρος πραττουσιν βασιλεα λεγοντες ετερον ειναι ιησουν
- 8 **Kun kansa ja hallitusmiehet tämän kuulivat, tulivat he levottomiksi.**
And hearing these things the people and the rulers of the town were troubled.
εταραξαν δε τον οχλον και τους πολιταρχας ακουοντας ταυτα

- 9 **Ja nämä ottivat takauksen Jaasonilta ja muilta ja päästivät heidät.**
And having made Jason and the others give an undertaking to keep the peace, they let them go.
και λαβοντες το ικανον παρα του ιασονος και των λοιπων απελυσαν αυτους
- 10 **Mutta veljet lähettivät heti yötä myöten Paavalin ja Silaan Bereaan. Ja kun he olivat saapuneet sinne, menivät he juutalaisten synagoogaan.**
And the brothers straight away sent Paul and Silas away by night to Beroea: and they, when they came there, went to the Synagogue of the Jews.
οι δε αδελφοι ευθεως δια της νυκτος εξεπεμψαν τον τε παυλον και τον σιλαν εις βεροιαν οιτινες παραγενομενοι εις την συναγωγην των ιουδαιων απησαν
- 11 **Nämä olivat jalompia kuin Tessalonikan juutalaiset; he ottivat sanan vastaan hyvin halukkaasti ja tutkivat joka päivä kirjoituksia, oliko asia niin.**
Now these were more noble than the Jews of Thessalonica, for they gave serious attention to the word, searching in the holy Writings every day, to see if these things were so.
ουτοι δε ησαν ευγενεστεροι των εν θεσσαλονικη οιτινες εδεξαντο τον λογον μετα πασης προθυμιας το καθ ημεραν ανακρινοντες τας γραφας ει εχοι ταυτα ουτως
- 12 **Ja monet heistä uskoivat, niin myös useat ylhäiset kreikkalaiset naiset ja miehet.**
And a number of them had faith, and no small number of the Greek women of high position and of the men.
πολλοι μεν ουν εξ αυτων επιστευσαν και των ελληνιδων γυναικων των ευσημωνων και ανδρων ουκ ολιγοι
- 13 **Mutta kun Tessalonikan juutalaiset saivat tietää, että Paavali Bereassakin julisti Jumalan sanaa, tulivat he sinnekin yllyttämään ja kiihoittamaan kansaa.**
But when the Jews of Thessalonica had news that Paul was preaching the word at Beroea, they came there, troubling the people and working them up.
ως δε εγνωσαν οι απο της θεσσαλονικης ιουδαιοι οτι και εν τη βεροια κατηγγελη υπο του παυλου ο λογος του θεου ηλθον κακει σαλευοντες τους οχλους
- 14 **Silloin veljet heti lähettivät Paavalin menemään meren rantaan; mutta sekä Silas että Timoteus jäivät Bereaan.**
So the brothers sent Paul straight away to the sea: but Silas and Timothy kept there still.
ευθεως δε τοτε τον παυλον εξαπεστειλαν οι αδελφοι πορευεσθαι ως επι την θαλασσαν υπεμενον δε ο τε σιλας και ο τιμοθεος εκει
- 15 **Ja Paavalin saattajat veivät hänet Ateenaan saakka, ja saatuaan vietäväksi Silaalle ja Timoteukselle käskyn mitä pikimmin tulla hänen luoksensa, he lähtivät sieltä pois.**
But those who went with Paul took him as far as Athens, and then went away, with orders from him to Silas and Timothy to come to him quickly.
οι δε καθιστωντες τον παυλον ηγαγον αυτον εως αθηνων και λαβοντες εντολην προς τον σιλαν και τιμοθεον ινα ως ταχιστα ελθωσιν προς αυτον εξησαν
- 16 **Mutta Paavalin odottaessa heitä Ateenassa hänen henkensä hänessä kiivastui, kun hän näki, että kaupunki oli täynnä epäjumalankuvia.**
Now while Paul was waiting for them at Athens, his spirit was troubled, for he saw all the town full of images of the gods.
εν δε ταις αθηναις εκδεχομενου αυτους του παυλου παρωξενετο το πνευμα αυτου εν αυτω θεωρουντι κατειδωλον ουσαν την πολιν
- 17 **Niin hän keskusteli synagoogassa juutalaisten ja jumalaapelkääväisten kanssa ja torilla joka päivä niiden kanssa, joita hän siellä tapasi.**
So he had discussions in the Synagogue with the Jews and God-fearing Gentiles, and every day in the market-place with those who were there.
διελεγετο μεν ουν εν τη συναγωγη τοις ιουδαιοις και τοις σεβομενοις και εν τη αγορα κατα πασαν ημεραν προς τους παρατυγγανοντας
- 18 **Ja muutamat epikurolaiset ja stoalaiset filosofit väittelivät hänen kanssansa; ja toiset sanoivat: "Mitähän tuo lavertelija oikein tahtoo sanoa?" Toiset taas sanoivat: "Näkyy olevan vieraiden jumalien julistaja", koska hän julisti heille evankeliumia Jeesuksesta ja ylösnousemuksesta.**
And some of those who were supporters of the theories of the Epicureans and the Stoics, had a meeting with him. And some said, What is this talker of foolish words saying? And others, He seems to be a preacher of strange gods: because he was preaching of Jesus and his coming back from the dead.
τινες δε των επικουρειων και των στωικων φιλοσοφων συνεβαλλον αυτω και τινες ελεγον τι αν θελοι ο σπερμολογος ουτος λεγειν οι δε ξενων δαιμονιων δοκει καταγγελευς ειναι οτι τον ιησουν και την αναστασιν αυτοις ευηγγελιζετο
- 19 **Ja he ottivat hänet ja veivät Areiopagille ja sanoivat: "Voimmeko saada tietää, mikä se uusi oppi on, jota sinä ilmoitit?"**
And they took him to Mars' Hill, saying, Will you make clear to us what is this new teaching of yours?
επιλαβομενοι τε αυτου επι τον αρειον παγον ηγαγον λεγοντες δυναμεθα γνωνα τις η καινη αυτη η υπο σου λαλουμενη διδαχη
- 20 **Sillä outoja asioita sinä tuot meidän korvaimme kuulla. Me siis tahdomme tietää, mitä ne oikein ovat."**
For you seem to us to say strange things, and we have a desire to get the sense of them.
ξενιζοντα γαρ τινα εισφερεις εις τας ακοας ημων βουλομεθα ουν γνωνα τι αν θελοι ταυτα ειναι
- 21 **Sillä atenalaisilla ja siellä oleskelevilla muukalaisilla ei kenelläkään ollut aikaa muuhun kuin uutta puhumaan ja uutta kuulemaan.**
(Now all the Athenians and the men from other lands who come there were giving all their time to talking or hearing of anything new.)
αθηναιοι δε παντες και οι επιδημουντες ξενοι εις ουδεν ετερον ευκαιρουν η λεγειν τι και ακουειν καινοτερον

- 22 Niin Paavali astui keskelle Areiopagia ja sanoi: "Ateenan miehet, minä näen kaikesta, että te suuresti kunnioitatte jumalia.
And Paul got to his feet on Mars' Hill and said, O men of Athens, I see that you are overmuch given to fear of the gods.
 σταθεις δε ο παυλος εν μεσω του αρειου παγου εφη ανδρες αθηναιοι κατα παντα ως δεισιδαιμονεστερους υμας θεωρω
- 23 Sillä kävellessäni ympäri ja katsellessani teidän pyhiä paikkojanne minä löysin myös alttarin, johon oli kirjoitettu: 'Tuntemattomalle jumalalle'. Mitä te siis tuntemattanne palvelette, sen minä teille ilmoitan.
For when I came by, I was looking at the things to which you give worship, and I saw an altar with this writing on it, TO THE GOD OF WHOM THERE IS NO KNOWLEDGE. Now, what you, without knowledge, give worship to, I make clear to you.
 διερχομενος γαρ και αναθεωρων τα σεβασματα υμων ευρον και βωμον εν ω επεγεγραπτο αγνωστω θεω ον ουν αγνοουντες ευσεβειτε τουτον εγω καταγγελλω υμιν
- 24 Jumala, joka on tehnyt maailman ja kaikki, mitä siinä on, hän, joka on taivaan ja maan Herra, ei asu käsillä tehdyissä temppeleissä,
The God who made the earth and everything in it, he, being Lord of heaven and earth, is not housed in buildings made with hands;
 ο θεος ο ποιησας τον κοσμον και παντα τα εν αυτω ουτος ουρανου και γης κυριος υπαρχων ουκ εν χειροποιητοις ναοις κατοικει
- 25 eikä häntä voida ihmisten käsillä palvella, ikäänkuin hän jotakin tarvitsisi, hän, joka itse antaa kaikille elämän ja hengen ja kaiken.
And he is not dependent on the work of men's hands, as if he had need of anything, for he himself gives to all life and breath and all things;
 ουδε υπο χειρων ανθρωπων θεραπευεται προσδεομενος τιнос αυτος διδους πασιν ζοην και πνοην κατα παντα
- 26 Ja hän on tehnyt koko ihmissuvun yhdestä ainoasta asumaan kaikkea maanpiiriä ja on säätänyt heille määrätty ajat ja heidän asumisensa rajat,
And he has made of one blood all the nations of men living on all the face of the earth, ordering their times and the limits of their lands,
 εποιησεν τε εξ ενος αιματος παν εθνος ανθρωπων κατοικειν επι παν το προσωπον της γης ορισας προτεταγμενους καιρους και τας οροθεσιαις της κατοικιας αυτων
- 27 että he etsisivät Jumalaa, jos ehkä voisivat hapuilemalla hänet löytää - hänet, joka kuitenkin ei ole kaukana yhdestäkään meistä;
So that they might make search for God, in order, if possible, to get knowledge of him and make discovery of him, though he is not far from every one of us:
 ζητειν τον κυριον ει αρα γε ψηλαφησειαν αυτον και ευροιεν καιτοιγε ου μακραν απο ενος εκαστου ημων υπαρχοντα
- 28 sillä hänessä me elämme ja liikumme ja olemme, niinkuin myös muutamat teidän runoilijoistanne ovat sanoneet: 'Sillä me olemme myös hänen sukuansa'.
For in him we have life and motion and existence; as certain of your verse writers have said, For we are his offspring.
 εν αυτω γαρ ζωμεν και κινουμεθα και εσμεν ως και τινες των καθ υμας ποιητων ειρηκασιν του γαρ και γενοσ εσμεν
- 29 Koska me siis olemme Jumalan sukua, emme saa luulla, että jumaluus on samankaltainen kuin kulta tai hopea tai kivi, sellainen kuin inhimillisen taiteen ja ajatuksen kuvailema.
If then we are the offspring of God, it is not right for us to have the idea that God is like gold or silver or stone, formed by the art or design of man.
 γενοσ ουν υπαρχοντες του θεου ουκ οφειλομεν νομιζειν χρυσο η αργυρο η λιθο χαραγματι τεχνης και ενθυμησεωσ ανθρωπου τοθειον ειναι ομοιον
- 30 Noita tietämättömyyden aikoja Jumala on kärsinyt, mutta nyt hän tekee tietäväksi, että kaikkien ihmisten kaikkialla on tehtävä parannus.
Those times when men had no knowledge were overlooked by God; but now he gives orders to all men in every place to undergo a change of heart:
 τους μεν ουν χρονους της αγνοιας υπεριδων ο θεος τα νυν παραγγελλει τοις ανθρωποις πασιν πανταχου μετανοειν
- 31 Sillä hän on säätänyt päivän, jona hän on tuomitseva maanpiirin vanhurskaudessa sen miehen kautta, jonka hän siihen on määrännyt; ja hän on antanut kaikille siitä vakuuden, herättämällä hänet kuolleista."
Because a day has been fixed in which all the world will be judged in righteousness by the man who has been marked out by him for this work; of which he has given a sign to all men by giving him back from the dead.
 διοτι εστησεν ημεραν εν η μελλει κρινειν την οικουμενην εν δικαιοσυνη εν ανδρι ω ωρισεν πιστιν παρασχων πασιν αναστησας αυτον εκ νεκρων
- 32 Kuullessaan kuolleitten ylösnousemuksesta toiset ivasivat, toiset taas sanoivat: "Me tahdomme kuulla sinulta tästä vielä toistekin".
Now on hearing about the coming back from death, some of them made sport of it, but others said, Let us go more fully into this another time.
 ακουσαντες δε αναστασιν νεκρων οι μεν εχλευαζον οι δε ειπον ακουσομεθα σου παλιν περι τουτου
- 33 Ja niin Paavali lähti heidän keskeltänsä.
And so Paul went away from among them.
 και ουτως ο παυλος εξηλθεν εκ μεσου αυτων
- 34 Mutta muutamat liittyivät häneen ja uskoivat; niiden joukossa oli Dionysius, Areiopagin jäsen, ja eräs nainen, nimeltä Damaris, sekä muita heidän kanssansa.
But some men gave him their support: among whom was Dionysius the Areopagite, and a woman named Damaris, and others with them.
 τινες δε ανδρες κολληθεντες αυτω ειπιστευσαν εν οις και διονυσιος ο αρεοπαγιτης και γυνη ονοματι δαμαρις και ετεροι ουν αυτοις

- 1 Sen jälkeen Paavali lähti Ateenasta ja meni Korinttoon.
After these things, he went away from Athens, and came to Corinth.
μετα δε ταυτα χωρισθεις ο παυλος εκ των αθηνων ηλθεν εις κορινθον
- 2 Siellä hän tapasi erään Akylas nimisen juutalaisen, joka oli Pontosta syntyisin ja äsken tullut Italiasta, ja hänen vaimonsa Priskillan. Klaudius oli näet käskinnyt kaikkien juutalaisten poistua Roomasta. Ja Paavali meni heidän luoksensa.
And there he came across a certain Jew named Aquila, a man of Pontus by birth, who not long before had come from Italy with his wife Priscilla, because Claudius had given orders that all Jews were to go away from Rome: and he came to them;
και ευρων τινα ιουδαιον ονοματι ακυλαν ποντικον τω γενει προσφατως εληλυθοτα απο της ιταλιας και πρισκιλλαν γυναικα αυτου δια το διατεταχεναι κλαυδιον χωριζεσθαι παντας τους ιουδαιους εκ της ρωμης προσηλθεν αυτοις
- 3 Ja kun hänellä oli sama ammatti kuin heillä, jäi hän heidän luoksensa, ja he tekivät työtä yhdessä; sillä he olivat ammatiltaan teltantekijöitä.
And because he was of the same trade, he was living with them, and they did their work together; for by trade they were tent-makers.
και δια το ομοτεχνον ειναι εμενεν παρ αυτοις και ειργαζετο ησαν γαρ σκηνοποιοι την τεχνην
- 4 Ja hän keskusteli synagoogassa jokaisena sapattina ja sai sekä juutalaisia että kreikkalaisia uskomaan.
And every Sabbath he had discussions in the Synagogue, turning Jews and Greeks to the faith.
διελεγετο δε εν τη συναγωγη κατα παν σαββατον επειθεν τε ιουδαιους και ελληνας
- 5 Ja kun Silas ja Timoteus tulivat Makedoniasta, oli Paavali kokonaan antautunut sanan julistamiseen ja todisti juutalaisille, että Jeesus on Kristus.
And when Silas and Timothy came down from Macedonia, Paul was completely given up to the word, preaching to the Jews that the Christ was Jesus.
ως δε καταλθον απο της μακεδονιας ο τε σιλας και ο τιμοθεος συνειχετο τω πνευματι ο παυλος διαμαρτυρομενος τοις ιουδαιοις τον χριστον ιησουν
- 6 Mutta kun he vastustivat ja herjasivat, pudisti hän vaatteitansa ja sanoi heille: "Tulkoon teidän verenne oman päänne päälle! Viaton olen minä; tästedes minä menen pakanain tykö."
And when they put themselves against him, and said evil words, he said, shaking his clothing, Your blood be on your heads, I am clean: from now I will go to the Gentiles.
αντιτασσομενον δε αυτων και βλασφημουντων εκτιναζαμενος τα ιματια ειπεν προς αυτους το αιμα υμων επι την κεφαλην υμων καθαρος εγω απο του νυν εις τα εθνη πορευομαι
- 7 Ja hän lähti sieltä ja meni erään Titius Justus nimisen jumalaapelkääväisen miehen tykö, jonka talo oli aivan synagoogan vieressä.
And moving from there, he went into the house of a man named Titus Justus, a God-fearing man, whose house was very near the Synagogue.
και μεταβας εκειθεν ηλθεν εις οικιαν τινος ονοματι ιουστου σεβομενου τον θεον ου η οικια ην συνομορουσα τη συναγωγη
- 8 Mutta synagoogan esimies Krispus ja koko hänen perhekuntansa uskoivat Herraan; ja myöskin monet korinttolaiset, jotka olivat kuulemassa, uskoivat, ja heidät kastettiin.
And Crispus, the ruler of the Synagogue, with all his family, had faith in the Lord; and a great number of the people of Corinth, hearing the word, had faith and were given baptism.
κρισπος δε ο αρχισυναγωγος επιστευσεν τω κυριω συν ολω τω οικω αυτου και πολλοι των κορινθιων ακουοντες επιστεουν και εβαπτιζοντο
- 9 Ja Herra sanoi yöllä näyssä Paavalille: "Älä pelkää, vaan puhu, äläkä vaikene,
And the Lord said to Paul in the night, in a vision, Have no fear and go on preaching:
ειπεν δε ο κυριος δι οραματος εν νυκτι τω παυλω μη φοβου αλλα λαλει και μη σιωπησης
- 10 sillä minä olen sinun kanssasi, eikä kukaan ole ryhtyvä sinuun tehdäkseen sinulle pahaa, sillä minulla on paljon kansaa tässä kaupungissa".
For I am with you, and no one will make an attack on you to do you damage: for I have a number of people in this town.
διοτι εγω ειμι μετα σου και ουδεις επιθησεται σοι του κακωσαι σε διοτι λαος εστιν μοι πολυς εν τη πολει ταυτη
- 11 Niin hän viipyi siellä vuoden ja kuusi kuukautta opettaen heidän keskuudessaan Jumalan sanaa.
And he was there for a year and six months, teaching the word of God among them.
εκαθισεν τε ενιαυτον και μηνας εξ διδασκων εν αυτοις τον λογον του θεου
- 12 Mutta Gallionin ollessa Achaian käskynhaltijana juutalaiset yksimielisesti nousivat Paavalia vastaan ja veivät hänet tuomioistuimen eteen
But when Gallio was ruler of Achaia, all the Jews together made an attack on Paul, and took him to the judge's seat,
γαλλιωνος δε ανθηπατευοντος της αχαιας κατεπεστησαν ομοθυμαδον οι ιουδαιοι τω παυλω και ηγαγον αυτον επι το βημα
- 13 ja sanoivat: "Tämä viettelee ihmisiä palvelemaan Jumalaa lainvastaisella tavalla".
Saying, This man is teaching the people to give worship to God in a way which is against the law.
λεγοντες οτι παρα τον νομον ουτος αναπειθει τους ανθρωπους σεβεσθαι τον θεον

- 14 Ja kun Paavali aikoi avata suunsa, sanoi Gallion juutalaisille: "Jos olisi tehty rikos tai häijy ilkityo, olisi kohtuullista, että minä kärsivällisesti kuuntelin teitä, juutalaiset.
But when Paul was about to say something, Gallio said to the Jews, If this was anything to do with wrongdoing or crime, there would be a reason for me to give you a hearing:
μελλοντος δε του παυλου ανοιγειν το στομα ειπεν ο γαλλιον προς τους ιουδαιους ει μεν ουν ην αδικοημα τι η ραδιουρημα πονηρον ω ιουδαιοι κατα λογον αν ηνεσχομη ημων
- 15 Mutta jos teillä on riitakysymyksiä opista ja nimistä ja teidän laistanne, olkoot ne teidän huolenanne; niiden tuomari minä en tahdo olla."
But if it is a question of words or names or of your law, see to it yourselves; I will not be a judge of such things.
ει δε ζητημα εστιν περι λογου και ονοματων και νομου του καθ υμας οψεσθε αυτοι κριτης γαρ εγω τούτων ου βουλομαι ειναι
- 16 Ja hän ajoi heidät pois tuomioistuimen edestä.
And he sent them away from the judge's seat.
και απηλασεν αυτους απο του βηματος
- 17 Niin he kaikki ottivat kiinni Soosteneen, synagoogan esimiehen, ja löivät häntä tuomioistuimen edessä, eikä Gallion välittänyt siitä mitään.
And they all made an attack on Sosthenes, the ruler of the Synagogue, and gave him blows before the judge's seat; but Gallio gave no attention to these things.
επιλαβομενοι δε παντες οι ελληνες σωσθενην τον αρχισυναγωγον ετυπον εμπροσθεν του βηματος και ουδεν τούτων το γαλλιονι εμελεν
- 18 Mutta Paavali viipyi siellä vielä jonkun aikaa; sitten hän sanoi veljille jäähyväiset ja purjehti Syyriaan, mukanaan Priskilla ja Akylas; hän oli leikkauttanut tukkansa Kenkreassa, sillä hän oli tehnyt lupauksen.
And Paul, after waiting some days, went away from the brothers and went by ship to Syria, Priscilla and Aquila being with him; and he had had his hair cut off in Cenchrea, for he had taken an oath.
ο δε παυλος ετι προσμεινας ημερας ικανας τοις αδελφοις αποταξαμενος εξεπλει εις την συριαν και συν αυτω πρισκιλλα και ακυλας κειραμενος την κεφαλην εν κεγχραις ειχεν γαρ ευχην
- 19 Ja he saapuivat Efesoon; sinne hän jätti heidät. Ja hän meni synagoogaan ja keskusteli juutalaisten kanssa.
And they came down to Ephesus and he left them there: and he himself went into the Synagogue and had a discussion with the Jews.
κατηγητησεν δε εις εφεσον κακεινους κατελιπεν αυτου αυτος δε εισελθων εις την συναγωγην διελεχθη τοις ιουδαιοις
- 20 Ja he pyysivät häntä viipymään kauemmin, mutta hän ei suostunut,
And being requested by them to be there for a longer time, he said, No;
ερωτωντων δε αυτων επι πλειονα χρονον μιναι παρ αυτοις ουκ επενευσεν
- 21 vaan sanoi heille jäähyväiset ja lausui: "Minä palaan jälleen teidän tykönnne, jos Jumala suo". Ja hän lähti purjehtimaan Efesosta.
And went from them, saying, I will come back to you if God lets me; and he took ship from Ephesus.
αλλ απεταξατο αυτοις ειπων δει με παντως την εορτην την ερχομενην ποιησαι εις ιεροσολυμα παλιν δε ανακαμψω προς υμας του θεου θελοντος και ανηχθη απο της εφεσου
- 22 Ja noustuaan maihin Kesareassa hän vaelsi ylös Jerusaleemiin ja tervehti seurakuntaa ja meni sitten alas Antiokiaan.
And when he had come to land at Caesarea, he went to see the church, and then went down to Antioch.
και κατελθων εις καισαρειαν αναβας και ασπασαμενος την εκκλησιαν κατεβη εις αντιοχειαν
- 23 Kun hän oli viettänyt siellä jonkun aikaa, lähti hän matkalle ja kulki järjestään kautta Galatian maakunnan ja Frygian, vahvistaen kaikkia opetuslapsia.
And having been there for some time, he went through the country of Galatia and Phrygia in order, making the disciples strong in the faith.
και ποιησας χρονον τινα εξηλθεν διερχομενος καθεξης την γαλατικην χωραν και φρυγιαν επιστηριζων παντας τους μαθητας
- 24 Ja Efesoon saapui eräs juutalainen, nimeltä Apollos, syntyiisin Aleksandriasta, puhetaitoinen mies ja väkevä raamatuissa.
Now a certain Jew named Apollos, an Alexandrian by birth, and a man of learning, came to Ephesus; and he had great knowledge of the holy Writings.
ιουδαιος δε τις απολλωσ ονοματι αλεξανδρευσ τω γενει ανηρ λογιος κατηγητησεν εις εφεσον δυνατος ων εν ταις γραφαις
- 25 Tälle oli opetettu Herran tie, ja hän puhui palavana hengessä ja opetti tarkoin Jeesuksesta, mutta tunsii ainoastaan Johanneksen kasteen.
This man had been trained in the way of the Lord; and burning in spirit, he gave himself up to teaching the facts about Jesus, though he had knowledge only of John's baptism:
ουτος ην κατηχημενος την οδον του κυριου και ζεων τω πνευματι ελαλει και εδιδασκεν ακριβως τα περι του κυριου επισταμενος μονον το βαπτισμα ιωαννου
- 26 Hän rupesi rohkeasti puhumaan synagoogassa. Mutta kun Priskilla ja Akylas olivat häntä kuunnelleet, ottivat he hänet luokseen ja selvittivät hänelle tarkemmin Jumalan tien.
And he was preaching in the Synagogue without fear. But Priscilla and Aquila, hearing his words, took him in, and gave him fuller teaching about the way of God.
ουτος τε ηρξατο παρρησιαζεσθαι εν τη συναγωγη ακουσαντες δε αυτου ακυλας και πρισκιλλα προσελαβοντο αυτον και ακριβεστερον αυτω εξεθεντο την του θεου οδον

- 27 Ja kun hän tahtoi mennä Akaiaan, niin veljet kehoittivat häntä siihen ja kirjoittivat opetuslapsille, että nämä ottaisivat hänet vastaan. Ja sinne saavuttuaan hän armon kautta oli suureksi hyödyksi uskoon tulleille.
And when he had a desire to go over into Achaia, the brothers gave him help, and sent letters to the disciples requesting them to take him in among them: and when he had come, he gave much help to those who had faith through grace:
βουλομενου δε αυτου διελθειν εις την αχαιαν προτρειψαμενοι οι αδελφοι εγραψαν τοις μαθηταις αποδεξασθαι αυτον ος παραγενομενος συνεβαλετο πολυ τοις πεπιστευκοσιν δια της χαριτος
- 28 Sillä hän kumosi suurella voimalla julkisesti juutalaisten väitteet ja näytti kirjoituksista toteen, että Jeesus on Kristus.
For he overcame the Jews in public discussion, making clear from the holy Writings that the Christ was Jesus.
ευτονωσ γαρ τοις ιουδαιοις διακατηλεγγετο δημοσια επιδεικνυσ δια των γραφων ειναι τον χριστον ιησουν
- 1 Kun Apollos oli Korintossa, tuli Paavali, kuljettuaan läpi ylämaakuntien, Efesoon ja tapasi siellä muutamia opetuslapsia.
And it came about that while Apollos was at Corinth, Paul, having gone through the higher country, came to Ephesus, where there were certain disciples:
εγενετο δε εν τω τον απολλω ειναι εν κορινθω παυλον διελθοντα τα ανωτερακια μερη ελθειν εις εφεσον και ευρον τινας μαθητας
- 2 Ja hän sanoi heille: "Saitteko Pyhän Hengen silloin, kun te tulitte uskoon?" Niin he sanoivat hänelle: "Emme ole edes kuulleet, että Pyhää Henkeä on olemassakaan".
And he said to them, Did you get the Holy Spirit when you had faith? And they said to him, No, we have had no knowledge of the Holy Spirit.
ειπεν προς αυτους ει πνευμα αγιον ελαβετε πιστευσαντες οι δε ειπον προς αυτον αλλ ουδε ει πνευμα αγιον εστιν ηκουσαμεν
- 3 Ja hän sanoi: "Millä kasteella te sitten olette kastetut?" He vastasivat: "Johanneksen kasteella".
And he said, What sort of baptism did you have? And they said, The baptism of John.
ειπεν τε προς αυτους εις τι ουν εβαπτισθητε οι δε ειπον εις το ιωαννου βαπτισμα
- 4 Niin Paavali sanoi: "Johannes kastoi parannuksen kasteella, kehoittaen kansaa uskomaan häneen, joka oli tuleva hänen jälkeensä, se on, Jeesukseen".
And Paul said, John gave a baptism which goes with a change of heart, saying to the people that they were to have faith in him who was coming after him, that is, in Jesus.
ειπεν δε παυλος ιωαννης μεν εβαπτισεν βαπτισμα μετανοιας τω λαω λεγων εις τον ερχομενον μετ αυτον ινα πιστευσωσιν τουτεστιν εις τον χριστον ιησουν
- 5 Sen kuultuaan he ottivat kasteen Herran Jeesuksen nimeen.
And hearing this, they had baptism in the name of the Lord Jesus.
ακουσαντες δε εβαπτισθησαν εις το ονομα του κυριου ιησου
- 6 Ja kun Paavali pani kätsensä heidän päälleen, tuli heidän päällensä Pyhä Henki, ja he puhuivat kielillä ja ennustivat.
And when Paul had put his hands on them, the Holy Spirit came on them; and they had the power of talking in tongues, and acting like prophets.
και επιθεντοσ αυτοις του παυλου τασ χειρας ηλθεν το πνευμα το αγιον επ αυτους ελαλουν τε γλωσσαισ και προεφητεουν
- 7 Heitä oli kaikkiaan noin kaksitoista miestä.
And there were about twelve of these men.
ησαν δε οι παντες ανδρες ωσει δεκαδυο
- 8 Ja hän meni synagoogaan, ja kolmen kuukauden ajan hän puhui heidän kanssansa rohkeasti ja vakuuttavasti Jumalan valtakunnasta.
And he went into the Synagogue, and for three months he was preaching there without fear, reasoning and teaching about the kingdom of God.
εισελθον δε εις την συναγωγην επαρησιαζετο επι μηνασ τρεις διαλεγομενος και παιθον τα περι της βασιλειασ του θεου
- 9 Mutta kun muutamat paaduttivat itsensä eivätkä uskoneet, vaan puhuivat pahaan Herran tiestä kansan edessä, niin hän meni pois heidän luotaan ja erotti opetuslapset heistä ja piti joka päivä keskustelija Tyrannuksen koulussa.
But because some of the people were hard-hearted and would not give hearing, saying evil words about the Way before the people, he went away from them, and kept the disciples separate, reasoning every day in the school of Tyrannus.
ωσ δε τινας εσκληρυνοντο και ηπειθον κακολογουντες την οδον ενωπιον του πληθουσ αποστας απ αυτων αφωρισεν τους μαθητας καθ ημεραν διαλεγομενος εν τη σχολη τυραννου τινοσ
- 10 Ja sitä kesti kaksi vuotta, niin että kaikki Aasian asukkaat, sekä juutalaiset että kreikkalaiset, saivat kuulla Herran sanan.
And this went on for two years, so that all those who were living in Asia had knowledge of the word of the Lord, Greeks as well as Jews.
τουτο δε εγενετο επι ετη δυο ωστε παντας τους κατοικουντας την ασιαν ακουσαι τον λογον του κυριου ιησου ιουδαιοιουσ τε και ελληνας
- 11 Ja Jumala teki ylen voimallisia tekoja Paavalin kätten kautta,
And God did special works of power by the hands of Paul:
δυναμεισ τε ου τασ τυχουσασ εποιει ο θεοσ δια των χειρων παυλου

- 12 niin että vieläpä hikiliinoja ja esivaatteita hänen iholtansa vietiin sairasten päälle, ja taudit lähtivät heistä ja pahat henget pakenivat pois.
So that bits of linen and clothing from his body were taken to people who were ill, and their diseases went away from them and the evil spirits went out.
ωστε και επι τους ασθενουντας επιφερεσθαι απο του χρωτος αυτου σουδαρια η σμικινθια και απαλλασσεσθαι απ αυτων τας νοσους τα τε πνευματα τα πονηρα εξερχεσθαι απ αυτων
- 13 Myöskin muutamat kuljeksivat juutalaiset loitsijat rupesivat lausumaan Herran Jeesuksen nimeä niiden ylitse, joissa oli pahoja henkiä, sanoen: "Minä vannotan teitä sen Jeesuksen kautta, jota Paavali julistaa".
But some of the Jews who went from place to place driving out evil spirits, took it on themselves to make use of the name of the Lord Jesus over those who had evil spirits, saying, I give you orders, by Jesus, whom Paul is preaching.
επεχειρησαν δε τινες απο των περιερχομενων ιουδαιων εξορκιστων ονομαζειν επι τους εχοντας τα πνευματα τα πονηρα το ονομα του κυριου ιησου λεγοντες ορκιζομεν υμας τον ιησουν ον ο παυλος κηρυσσει
- 14 Ja niiden joukossa, jotka näin tekivät, oli myös erään juutalaisen ylipapin, Skeuaan, seitsemän poikaa;
And there were seven sons of a man named Sceva, a Jew and a chief priest, who did this.
ησαν δε τινες υιοι σκευα ιουδαιου αρχιερωσ επτα οι τουτο ποιουντες
- 15 mutta paha henki vastasi heille sanoen: "Jeesuksen minä tunnen, ja Paavalin minä tiedän, mutta keitä te olette?"
And the evil spirit, answering, said to them, I have knowledge of Jesus, and of Paul, but who are you?
αποκριθεν δε το πνευμα το πονηρον ειπεν τον ιησουν γινωσκω και τον παυλον επισταμαι υμεις δε τινες εστε
- 16 Ja se mies, jossa paha henki oli, karkasi heidän kimppuunsa, voitti heidät toisen toisensa perästä ja runteli heitä, niin että he alastomina ja haavoitettuin pakenivat siitä huoneesta.
And the man in whom the evil spirit was, jumping on them, was stronger than the two of them, and overcame them, so that they went running from that house, wounded and without their clothing.
και εφαλλομενος επ αυτους ο ανθρωπος εν ω ην το πνευμα το πονηρον και κατακυριευσας αυτων ισχυσεν κατ αυτων ωστε γυμνους και τετραυματισμενους εκφυγειν εκ του οικου εκεινου
- 17 Ja tämän saivat tietää kaikki Efeson asukkaat, sekä juutalaiset että kreikkalaiset; ja heidät kaikki valtasi pelko, ja Herran Jeesuksen nimeä ylistettiin suuresti.
And this came to the ears of all those, Jews and Greeks, who were living at Ephesus; and fear came on them all, and the name of the Lord Jesus was made great.
τουτο δε εγενετο γνωστον πασιν ιουδαιοις τε και ελλησιν τοις κατοικουσιν την εφεσον και επεπεσεν φοβος επι παντας αυτους και εμεγαλυετο το ονομα του κυριου ιησου
- 18 Ja monet niistä, jotka olivat tulleet uskoon, menivät ja tunnustivat ja ilmoittivat tekonsa.
And a number of those who had faith came and made a public statement of their sins and all their acts.
πολλοι τε των πεπιστευκοτων ηρχοντο εξομολογουμενοι και αναγγελλοντες τας πραξεις αυτων
- 19 Ja useat niistä, jotka olivat taikuutta harjoittaneet, kantoivat kirjansa kokoon ja polttivat ne kaikkien nähden; ja kun niiden arvo laskettiin yhteen, huomattiin sen olevan viisikymmentä tuhatta hopearahaa.
And a great number of those who were experts in strange arts took their books and put them on the fire in front of everyone: and when the books were valued they came to fifty thousand bits of silver.
ικανοι δε των τα περιεργα πραξαντων συνεγκαντες τας βιβλους κατεκαιον ενωπιον παντων και συνεψηφισαν τας τιμας αυτων και ευρον αργυριου μυριαδας πεντε
- 20 Näin Herran sana voimallisesti kasvoi ja vahvistui.
So the word of the Lord was increased very greatly and was full of power.
ουτως κατα κρατος ο λογος του κυριου ηυξανεν και ισχυεν
- 21 Kun kaikki tämä oli tapahtunut, niin Paavali hengessä päätti kulkea Makedonian ja Akaian kautta ja matkustaa Jerusalemiin ja sanoi: "Käytyäni siellä minun pitää nähdä myös Rooma".
Now after these things were ended, Paul came to a decision that when he had gone through Macedonia and Achaia he would go to Jerusalem, saying, After I have been there, I have a desire to see Rome.
ωσ δε πληρωθη ταυτα εθετο ο παυλος εν τω πνευματι διελθων την μακεδονιαν και αχαιαν πορευεσθαι εις ιερουσαλημ ειπων οτι μετα το γενεσθαι με εκει δει με και ρωμην ιδειν
- 22 Ja hän lähetti Makedoniaan kaksi apumiehensä, Timoteuksen ja Erastuksen, mutta jäi itse joksikin aikaa Aasiaan.
And having sent two of his helpers, Timothy and Erastus, into Macedonia, he himself went on living in Asia for a time.
αποστειλας δε εις την μακεδονιαν δυο των διακονουντων αυτω τιμοθεον και εραστον αυτος επεσχεν χρονον εις την ασιαν
- 23 Tähän aikaan syntyi sängen suuri melu siitä tiestä.
And about that time a great outcry took place about the Way.
εγενετο δε κατα τον καιρον εκεινον ταραχος ουκ ολιγος περι της οδου

- 24 Sillä eräs hopeaseppä, nimeltä Demetrius, joka valmisti hopeaisia Artemiin temppeleitä, hankki sillä ammattilaisille melkoisia tuloja.
For there was a certain man named Demetrius, a silver-worker, who made silver boxes for the images of Diana, and gave no small profit to the workmen;
δημητριος γαρ τις ονοματι αργυροκοπος ποιων ναους αργυρους αρτεμιδος παρειχετο τοις τεχνιταις εργασιαν ουκ ολιγην
- 25 Hän kutsui kokoon nämä sekä muut, jotka sellaista työtä tekivät, ja sanoi: "Miehet, te tiedätte, että meillä on hyvä toimeentulomme tästä työstä;
Whom he got together, with other workmen of the same trade, and said to them, Men, it is clear that from this business we get our wealth.
ους συναθροισας και τους περι τα τοιαυτα εργατας ειπεν ανδρες επιστασθε οτι εκ ταυτης της εργασιας η ευπορια ημων εστιν
- 26 mutta nyt te näette ja kuulette, että tuo Paavali on, ei ainoastaan Efesossa, vaan melkein koko Aasiassa, uskotellut ja vietellyt paljon kansaa, sanoen, etteivät ne ole jumalia, jotka käsillä tehdään.
And you see, for it has come to your ears, that not only at Ephesus, but almost all through Asia, this Paul has been teaching numbers of people and turning them away, saying that those are not gods who are made by men's hands:
και θεωρειτε και ακουετε οτι ου μονον εφεσου αλλα σχεδον πασης της ασιας ο παυλος ουτος πεισας μετεστησεν ικανον οχλον λεγων οτι ουκ εισιν θεοι οι δια χειρων γινομενοι
- 27 Ja nyt uhkaa se vaara, että ei ainoastaan tämä meidän elinkeinomme joudu halveksituksi, vaan myöskin, että suuren Artemis jumalattaren temppeliä ei pidetä minäkään ja että hän menettää mahtavuutensa, hän, jota koko Aasia ja koko maanpiiri palvelee."
And there is danger, not only that our trade may be damaged in the opinion of men, but that the holy place of the great goddess Diana may be no longer honoured, and that she to whom all Asia and the world give worship, will be put down from her high position.
ου μονον δε τουτο κινδυνευει ημιν το μερος εις απελεγμον ελθειν αλλα και το της μεγαλης θεας αρτεμιδος ιερον εις ουδεν λογισθηναι μελλειν δε και καθαιρεισθαι την μεγαλειοτητα αυτης ην ολη η ασια και η οικουμενη σεβεται
- 28 Kun he sen kuulivat, tulivat he vihaa täyteen ja huusivat sanoen: "Suuri on efesolaisten Artemis!"
And hearing this, they were very angry, crying out and saying, Great is Diana of Ephesus.
ακουσαντες δε και γενομενοι πληρεις θυμου εκραζον λεγοντες μεγαλη η αρτεμις εφεσιων
- 29 Ja koko kaupunki joutui sekasortoon, ja he ryntäsivät kaikki yhdessä näytelmäpaikkaan ja tempasivat mukaansa Gaiuksen ja Aristarkuksen, kaksi makedonialaista, jotka olivat Paavalin matkatovereita.
And the town was full of noise and trouble, and they all came running into the theatre, having taken by force Gaius and Aristarchus, men of Macedonia who were journeying in company with Paul.
και επλησθη η πολις ολη συγχυσεως ωρμησαν τε ομοθυμαδον εις το θεατρον συναρπασαντες γαιον και αρισταρχον μακεδονας συνεκδημους του παυλου
- 30 Ja kun Paavali tahtoi mennä kansanjoukkoon, eivät opetuslapset sitä sallineet.
And when Paul was about to go in to the people, the disciples did not let him.
του δε παυλου βουλομενου εισελθειν εις τον δημον ουκ ειων αυτον οι μαθηται
- 31 Ja myös muutamat Aasian hallitusmiehistä, jotka olivat hänen ystäviään, lähettivät hänelle sanan ja pyysivät, ettei hän menisi näytelmäpaikkaan.
And some of the rulers of Asia, being his friends, sent to him, requesting him seriously not to put himself in danger by going into the theatre.
τινες δε και των ασιαρχων οντες αυτω φιλοι πεμψαντες προς αυτον παρεκαλον μη δουναι εαυτον εις το θεατρον
- 32 Ja he huusivat, mikä mitäkin; sillä kokous oli sekasortoinen, ja useimmat eivät tienneet, minkätähden he olivat tulleet kokoon.
And some said one thing, and some another: for there was no order in the meeting; and most of them had no idea why they had come together.
αλλοι μεν ουν αλλο τι εκραζον ην γαρ η εκκλησια συγκεχυμενη και οι πλειους ουκ ηδεισαν τινος ενεκεν συνεληλυθεισαν
- 33 Silloin vedettiin joukosta esille Aleksander, jota juutalaiset työnsivät esiin; niin Aleksander viittasi kädellään merkiksi, että hän tahtoi pitää puolustuspuheen kansan edessä.
Then they took Alexander out from among the people, the Jews putting him forward. And Alexander, making a sign with his hand, was about to make a statement to the people in answer:
εκ δε του οχλου προεβιβασαν αλεξανδρον προβαλοντων αυτον των ιουδαιων ο δε αλεξανδρος κατασεισας την χειρα ηθελεν απολογεισθαι τω δημω
- 34 Mutta kun he huomasivat, että hän oli juutalainen, rupesivat he kaikki yhteen ääneen huutamaan ja kirkuivat noin kaksi hetkeä: "Suuri on efesolaisten Artemis!"
But when they saw that he was a Jew, all of them with one voice went on crying out for about two hours, Great is Diana of Ephesus.
επιγνοντων δε οτι ιουδαιος εστιν φωνη εγενετο μια εκ παντων ως επι ωρας δυο κραζοντων μεγαλη η αρτεμις εφεσιων
- 35 Mutta kun kaupungin kansleri oli saanut kansan rauhoittumaan, sanoi hän: "Efeson miehet, onko ketään, joka ei tiedä, että efesolaisten kaupunki on suuren Artemiin temppelin ja hänen taivaasta pudonneen kuvansa vaaliija?
And when the chief secretary had got the people quiet, he said, Men of Ephesus, is any man without knowledge that the town of Ephesus is the keeper of the holy place of the great Diana, who was sent down from Jupiter?
καταστειλας δε ο γραμματευσ τον οχλον φησιν ανδρες εφεσιοι τις γαρ εστιν ανθρωπος ος ου γινωσκει την εφεσιων πολιν νεωκορον ουσαν της μεγαλης θεας αρτεμιδος και του διοπετους

- 36 Koska ei kukaan voi tätä kieltää, tulee teidän siis pysyä rauhallisina eikä tehdä mitään harkitsematonta.
So then, because these things may not be doubted, it would be better for you to be quiet, and do nothing unwise.
αναντιρρητων ουν οντων τουτων δεον εστιν υμας κατεσταλμενους υπαρχειν και μηδεν προπετες πραττειν
- 37 Te olette kuitenkin tuoneet tänne nämä miehet, jotka eivät ole temppelein ryöstäjiä eivätkä ole meidän jumalatartamme pilkanneet.
For you have taken these men, who are not doing damage to the holy place or talking against our goddess.
ηγαγετε γαρ τους ανδρας τουτους ουτε ιεροσυλους ουτε βλασφημουντας την θεαν υμων
- 38 Jos siis Demetriuksella ja hänen ammattiveljillensä on riita-asiaa jotakuta vastaan, niin pidetäänhän oikeudenistuntoja ja onhan käskynhaltijoita; vetäkööt toisensa oikeuteen.
If, then, Demetrius and the workmen who are with him have a protest to make against any man, the law is open to them, and there are judges; let them put up a cause at law against one another.
ει μεν ουν δημητριος και οι ουν αυτο τεχνιται προς τινα λογον εχουσιν αγοραιοι αγωνται και ανθυπατοι εισιν εγκαλειτωσαν αλληλοις
- 39 Ja jos teillä on vielä jotakin muuta vaadittavaa, niin ratkaistakoon asia laillisessa kansankokouksessa.
But if any other business is in question, let it be taken up in the regular meeting.
ει δε τι περι ετερων επιζητειτε εν τη εννομω εκκλησια επιλυθησεται
- 40 Sillä tämänpäiväisen tapahtuman tähden me olemme vaarassa joutua syytteeseen jopa kapinasta, vaikkei mitään aihetta olekaan; ja silloin me emme voi vastata tästä mellakasta." Näin puhuen hän sai kokouksen hajaantumaan.
\19:41\And when he had said this, he sent the meeting away.
και γαρ κινδυνευομεν εγκαλεισθαι στασεως περι της σημερον μηδενος αιτιου υπαρχοντος περι ου δυνησομεθα αποδουναι λογον της συστροφης ταυτης
- 40 Sillä tämänpäiväisen tapahtuman tähden me olemme vaarassa joutua syytteeseen jopa kapinasta, vaikkei mitään aihetta olekaan; ja silloin me emme voi vastata tästä mellakasta." Näin puhuen hän sai kokouksen hajaantumaan.
For, truly, we are in danger of being made responsible for this day's trouble, there being no cause for it: and we are not able to give any reason for this coming together.
και γαρ κινδυνευομεν εγκαλεισθαι στασεως περι της σημερον μηδενος αιτιου υπαρχοντος περι ου δυνησομεθα αποδουναι λογον της συστροφης ταυτης
- 1 Kun meteli oli asettunut, kutsui Paavali opetuslapset luoksensa; ja rohkaistuaan heitä hän jätti heidät hyvästi ja lähti matkustamaan Makedoniaan.
And after the noise had come to an end, Paul, having sent for the disciples and given them comfort, went away from them to Macedonia.
μετα δε το παυσασθαι τον θορυβον προσκαλεσαμενος ο παυλος τους μαθητας και ασπασαμενος εξηλθεν πορευθηναι εις την μακεδονιαν
- 2 Ja kuljettuaan niiden paikkakuntien läpi ja puhuttuaan siellä monta kehoituksen sanaa hän tuli Kreikkaan.
And when he had gone through those parts and given them much teaching, he came into Greece.
διελθων δε τα μερη εκεινα και παρακαλεσας αυτους λογω πολλω ηλθεν εις την ελλαδα
- 3 Siellä hän oleskeli kolme kuukautta. Ja kun juutalaiset olivat tehneet häntä vastaan salahankkeen hänen aikoessaan lähteä meritse Syyriaan, päätti hän tehdä paluumatkansa Makedonian kautta.
And when he had been there three months, because the Jews had made a secret design against him when he was about to take ship for Syria, he made a decision to go back through Macedonia.
ποιησας τε μηνας τρεις γενομενης αυτο επιβουλης υπο των ιουδαιων μελλοντι αναγεσθαι εις την συριαν εγενετο γνωμη του υποστρεφειν δια μακεδονιας
- 4 Ja häntä seurasivat berealainen Soopater, Pyrruksen poika, ja tessalonikalaisista Aristarkus ja Sekundus, derbeläinen Gaius, Timoteus sekä aasialaiset Tykikus ja Trofimus.
And Sopater of Beroea, the son of Pyrrhus, and Aristarchus and Secundus of Thessalonica, and Gaius of Derbe, and Timothy, and Tychicus and Trophimus of Asia, went with him as far as Asia.
συνειπετο δε αυτο αχρι της ασιας σωπατρος βεροιαιος θεσσαλονικεων δε αρισταρχος και σεκουνδος και γαιος δερβαιος και τιμοθεος ασιανοι δε τυχικος και τροφιμος
- 5 Nämä menivät edeltä ja odottivat meitä Trooaassa;
But these had gone before, and were waiting for us at Troas.
ουτοι προελθοντες εμενον ημας εν τρωαδι
- 6 mutta me purjehdimme happamattoman leivän juhlan jälkeen Filippistä ja tulimme viidentenä päivänä heidän luoksensa Trooaaseen ja viivymme siellä seitsemän päivää.
And we went away from Philippi by ship after the days of unleavened bread, and came to them at Troas in five days; and we were there for seven days.
ημεις δε εξεπλευσαμεν μετα τας ημερας των αζυμων απο φιλιππων και ηλθομεν προς αυτους εις την τρωαδα αχρις ημερων πεντε ου διετριψαμεν ημερας επτα
- 7 Ja kun viikon ensimmäisenä päivänä olimme kokoontuneet murtamaan leipää, niin Paavali, joka seuraavana päivänä aikoi matkustaa pois, keskusteli heidän kanssansa ja pitkitti puhettaan puoliyöhön saakka.
And on the first day of the week, when we had come together for the holy meal, Paul gave them a talk, for it was his purpose to go away on the day after; and he went on talking till after the middle of the night.
εν δε τη μια των σαββατων συνηγμενων των μαθητων του κλασαι αρτον ο παυλος διελεγετο αυτοις μελλον εξιεναι τη επαυριον παρετεινεν τε τον λογον μεχρι μεσονυκτιου

- 8 Ja monta lamppua oli palamassa yläsalissa, jossa me olimme koolla.
And there were a number of lights in the room where we had come together.
ησαν δε λαμπαδες ικαναι εν τω υπερω ου ησαν συνηγμενοι
- 9 Niin eräs nuorukainen, nimeltä Eutykus, istui ikkunalla, ja kun Paavalin puhe kesti niin kauan, vaipui hän sikeään uneen ja putosi unen vallassa kolmannesta kerroksesta maahan; ja hänet nostettiin ylös kuolleena.
And a certain young man named Eutyclus, who was seated in the window, went into a deep sleep; and while Paul went on talking, being overcome by sleep, he had a fall from the third floor, and was taken up dead.
καθημενος δε τις νεανιας ονοματι ευτυχος επι της θυριδος καταφερομενος υπω βαθει διαλεγομενου του παυλου επι πλειον κατενεχθεις απο του υπνου επεσεν απο του τριστεγου κατω και ηρθη νε κρος
- 10 Mutta Paavali meni alas, heittäytyi hänen ylitensä, kiersi kätensä hänen ympärilleen ja sanoi: "Älkää hätäilkö, sillä hänessä on vielä henki".
And Paul went down and, falling on him, took him in his arms and said, Do not be troubled, for his life is in him.
καταβας δε ο παυλος επεπεσεν αυτω και συμπεριλαβων ειπεν μη θορυβεισθε η γαρ ψυχη αυτου εν αυτω εστιν
- 11 Niin hän meni jälleen ylös, mursi leipää ja söi; ja hän puhui kauan heidän kanssansa, päivän koittoon asti, ja lähti sitten matkalle.
And when he had gone up, and had taken the broken bread, he went on talking to them for a long time, even till dawn, and then he went away.
αναβας δε και κλασας αρτον και γευσασμενος εφ ικανον τε ομιλησας αχρις αυγης ουτως εξηλθεν
- 12 Ja he veivät pojan sieltä elävänä ja tulivat suuresti lohdutetuiksi.
And they took the boy in, living, and were greatly comforted.
ηγαγον δε τον παιδα ζωντα και παρεκληθησαν ου μετριως
- 13 Mutta me menimme edeltäpäin ja astuimme laivaan ja purjehdimme Assoon. Sieltä aioimme ottaa Paavalin laivaan, sillä hän oli niin määrännyt, aikoen itse kulkea maitse.
But we, going before him by ship, went to Assos with the purpose of taking Paul in there: for so he had given orders, because he himself was coming by land.
ημεις δε προελθοντες επι το πλοιον ανηχθημεν εις την ασσον εκειθεν μελλοντες αναλαμβανειν τον παυλον ουτως γαρ ην διατεταγμενος μελλον αυτος πεζευειν
- 14 Ja kun hän yhtyi meihin Assossa, otimme hänet laivaan ja kuljimme Mityleneen.
And when he came up with us at Assos, we took him in the ship and went on to Mitylene.
ως δε συνεβαλεν ημιν εις την ασσον αναλαβοντες αυτον ηλθομεν εις μιτυληνη
- 15 Sieltä me purjehdimme ja saavuimme toisena päivänä Kion kohdalle; seuraavana päivänä laskimme Samoon ja tulimme sen jälkeisenä päivänä Miletoon.
And going from there by sea, we came on the day after opposite Chios, and touching at Samos on the day after that, we came on the third day to Miletus.
κακειθεν αποπλευσαντες τη επιουση κατηνησαμεν αντικρυ χιου τη δε ετερα παρεβαλομεν εις σαμον και μειναντες εν τρωγυλλιω τη εχομενη ηλθομεν εις μιλητον
- 16 Sillä Paavali oli päättänyt purjehtia Efeson ohitse, ettei häneltä kuluisi aikaa Aasiassa; sillä hän kiiruhti joutuakseen, jos suinkin mahdollista, helluntaiksi Jerusalemiin.
For Paul's purpose was to go past Ephesus, so that he might not be kept in Asia; for he was going quickly, in order, if possible, to be at Jerusalem on the day of Pentecost.
εκρινεν γαρ ο παυλος παραπλευσαι την εφεσον οπως μη γενηται αυτω χρονοτριβησαι εν τη ασια εσπευδεν γαρ ει δυνατον ην αυτω την ημεραν της πεντηκοστης γενεσθαι εις ιεροσολυμα
- 17 Mutta Miletosta hän lähetti sanan Efesoon ja kutsui tykönsä seurakunnan vanhimmat.
And from Miletus he sent to Ephesus for the rulers of the church.
απο δε της μιλητου πεμψας εις εφεσον μετεκαλεσατο τους πρεσβυτερους της εκκλησιας
- 18 Ja kun he saapuivat hänen tykönsä, sanoi hän heille: "Te tiedätte ensimmäisestä päivästä asti, kun minä Aasiaan tulin, miten minä kaiken aikaa olen ollut teidän kanssanne;
And when they had come, he said to them, You yourselves have seen what my life has been like all the time from the day when I first came into Asia,
ως δε παρεγενοντο προς αυτον ειπεν αυτοις υμεις επιστασθε απο πρωτης ημερας αφ ης επεβην εις την ασιαν πως μεθ υμων τον παντα χρονον εγενομην
- 19 kuinka minä olen palvellut Herraa kaikella nöyryydellä ja kyynellillä, koettelemuksissa, jotka ovat kohdanneet minua juutalaisten salahankeiden tähden;
Doing the Lord's work without pride, through all the sorrow and troubles which came on me because of the evil designs of the Jews:
δουλευων τω κυρω μετα πασης ταπεινοφοροσυνης και πολλων δακρυων και πειρασμων των συμβαντων μοι εν ταις επιβουλαις των ιουδαιων
- 20 kuinka minä en ole vetäytynyt pois julistamasta teille sitä, mikä hyödyllistä on, ja opettamasta teitä sekä julkisesti että huoneelta,
And how I kept back nothing which might be of profit to you, teaching you publicly and privately,
ως ουδεν υπεστειλαμην των συμφεροντων του μη αναγγελαι υμιν και διδαξαι υμας δημοσια και κατ οικους

- 21 vaan olen todistanut sekä juutalaisille että kreikkalaisille parannusta kääntymyksessä Jumalan puoleen ja uskoa meidän Herraamme Jeesukseen Kristukseen.
Preaching to Jews and to Greeks the need for a turning of the heart to God, and faith in the Lord Jesus Christ.
διαμαρτυρομενος ιουδαιοις τε και ελλησιν την εις τον θεον μετανοιαν και πιστιν την εις τον κυριον ημων ιησουν χριστον
- 22 Ja nyt, katso, minä matkustan, sidottuna hengessä, Jerusalemiin, enkä tiedä, mikä minua siellä kohtaa.
And now, as you see, I am going to Jerusalem, a prisoner in spirit, having no knowledge of what will come to me there:
και νυν ιδου εγω δεδεμενος τω πνευματι πορευομαι εις ιερουσαλημ τα εν αυτη συναντησοντα μοι μη ειδως
- 23 Sen vain tiedän, että Pyhä Henki jokaisessa kaupungissa todistaa minulle ja sanoo, että kahleet ja ahdistukset minua odottavat.
Only that the Holy Spirit makes clear to me in every town that prison and pains are waiting for me.
πλην οτι το πνευμα το αγιον κατα πολιν διαμαρτυρεται λεγον οτι δεσμα με και θλιψεις μενουσιν
- 24 En minä kuitenkaan pidä henkeäni itselleni minkään arvoisena, kunhan vain täytän juoksuni ja sen viran, jonka minä Herralta Jeesukselta olen saanut: Jumalan armon evankeliumin todistamisen.
But I put no value on my life, if only at the end of it I may see the work complete which was given to me by the Lord Jesus, to be a witness of the good news of the grace of God.
αλλ ουδενος λογον ποιουμαι ουδε εχω την ψυχην μου τιμιαν εμαυτω ως τελειωσαι τον δρομον μου μετα χαρας και την διακονιαν ην ελαβον παρα του κυριου ιησου διαμαρτυρασθαι το ευαγγελιον της χαριτος του θεου
- 25 Ja nyt, katso, minä tiedän, ettette enää saa nähdä minun kasvojani, ei kukaan teistä, joiden keskuudessa minä olen vaeltanut ja saarnannut valtakuntaa.
And now I am conscious that you, among whom I have gone about preaching the kingdom, will not see my face again.
και νυν ιδου εγω οιδα οτι ουκετι οψεσθε το προσωπον μου υμεις παντες εν οις διηλθον κηρυσσων την βασιλειαν του θεου
- 26 Sentähden minä todistan teille tänä päivänä, että minä olen viaton kaikkien vereen.
And so I say to you this day that I am clean from the blood of all men.
διο μαρτυρομαι υμιν εν τη σημερον ημερα οτι καθαρος εγω απο του αιματος παντων
- 27 Sillä minä en ole vetäytynyt pois julistamasta teille kaikkea Jumalan tahtoa.
For I have not kept back from you anything of the purpose of God.
ου γαρ υπεστειλαμην του μη αναγγελαι υμιν πασαν την βουλην του θεου
- 28 Ottakaa siis itsestänne vaari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät pannut kaitsijoiksi, paimentamaan Herran seurakuntaa, jonka hän omalla verellensä on itselleen ansainnut.
Give attention to yourselves, and to all the flock which the Holy Spirit has given into your care, to give food to the church of God, for which he gave his blood.
προσεχετε ουν εαυτοις και παντι τω ποιμνιω εν ω υμας το πνευμα το αγιον εθετο επισκοπους ποιμαινειν την εκκλησιαν του θεου ην περιποιησατο δια του ιδιου αιματος
- 29 Minä tiedän, että minun lähtöni jälkeen teidän keskuuteenne tulee julmia susia, jotka eivät laumaa säästä,
I am conscious that after I am gone, evil wolves will come in among you, doing damage to the flock;
εγω γαρ οιδα τουτο οτι εισελευσονται μετα την αφιξιν μου λυκοι βαρεις εις υμας μη φειδομενοι του ποιμνιου
- 30 ja teidän omasta joukostanne nousee miehiä, jotka väärää puhetta puhuvat, vetääkseen opetuslapset mukaansa.
And from among yourselves will come men who will give wrong teaching, turning away the disciples after them.
και εξ υμων αυτων αναστησονται ανδρες λαλουντες διεστραμμενα του αποσπαν τους μαθητας οπισω αυτων
- 31 Valvokaa sentähden ja muistakaa, että minä olen kolme vuotta lakkaamatta yötä ja päivää kyynelin neuvonut teitä itsekutakin.
So keep watch, having in mind that for three years without resting I was teaching every one of you, day and night, with weeping.
διο γρηγορειτε μνημονευοντες οτι τριετιαν νυκτα και ημεραν ουκ επαυσαμην μετα δακρυων νουθετων ενα εκαστον
- 32 Ja nyt minä uskon teidät Jumalan ja hänen armonsa sanan haltuun, hänen, joka on voimallinen rakentamaan teitä ja antamaan teille perintöosan kaikkien pyhitettyjen joukossa.
And now, I give you into the care of God and the word of his grace, which is able to make you strong and to give you your heritage among all the saints.
και τανυν παρατιθεμαι υμας αδελφοι τω θεω και τω λογω της χαριτος αυτου τω δυναμενω εποικοδομησαι και δουναι υμιν κληρονομιαν εν τοις ηγιασμενοις πασιν
- 33 En minä ole halunnut kenenkään hopeata tai kultaa tai vaatteita;
I have had no desire for any man's silver or gold or clothing.
αργυριου η χρυσιου η ματιασμου ουδενος επεθυμησα

- 34 te tiedätte itse, että nämä minun käteni ovat työllänsä hankkineet, mitä minä ja seuralaiseni olemme tarvinneet.
 You yourselves have seen that with these hands I got what was necessary for me and those who were with me.
 αυτοι δε γινωσκετε οτι ταις χρειαις μου και τοις ουσιν μετ εμου υπηρετησαν αι χειρες αυται
- 35 Kaikessa minä olen osoittanut teille, että näin työtä tehden tulee huolehtia heikoista ja muistaa nämä Herran Jeesuksen sanat, jotka hän itse sanoi: 'Autuaampi on antaa kuin ottaa'.
 In all things I was an example to you of how, in your lives, you are to give help to the feeble, and keep in memory the words of the Lord Jesus, how he himself said, There is a greater blessing in giving than in getting.
 παντα υπεδειξα υμιν οτι ουτως κοπιωντας δει αντιλαμβανεσθαι των ασθενουντων μνημονευειν τε των λογων του κυριου ιησου οτι αυτος ειπεν μακαριον εστιν διδοναι μαλλον η λαμβανειν
- 36 Ja tämän sanottuaan hän polvistui ja rukoili kaikkien heidän kanssansa.
 And having said these words, he went down on his knees in prayer with them all.
 και ταυτα ειπων θεις τα γονατα αυτου συν πασιν αυτοις προσηυξατο
- 37 Ja he ratkesivat kaikki haikeasti itkemään ja lankesivat Paavalin kaulaan ja suutelivat häntä,
 And they were all weeping, falling on Paul's neck and kissing him,
 ικανος δε εγενετο κλαυθμος παντων και επιπεσοντες επι τον τραχηλον του παυλου κατεφιλουν αυτον
- 38 ja enimmän suretti heitä se sana, jonka hän oli sanonut, etteivät he enää saisi nähdä hänen kasvojansa. Ja he saattoivat hänet laivaan.
 Being sad most of all because he had said that they would not see his face again. And so they went with him to the ship.
 οδυνωμενοι μαλιστα επι τω λογω ω ειρηκει οτι ουκετι μελλουσιν το προσωπον αυτου θεωρειν προεπεμπον δε αυτον εις το πλοιον
- 1 Kun olimme eronneet heistä ja lähteneet purjehtimaan, laskimme suoraan Koossaareen ja seuraavana päivänä Rodoon ja sieltä Pataraan.
 And after parting from them, we put out to sea and came straight to Cos, and the day after to Rhodes, and from there to Patara:
 ως δε εγενετο αναχθηναι ημας αποσπασθεντας απ αυτων ευθυδρομησαντες ηλθομεν εις την κων τη δε εξης εις την ροδον κακειθεν εις παταρα
- 2 Siellä tapasimme Foinikiaan menevän laivan, astuimme siihen ja lähdimme purjehtimaan.
 And as there was a ship going to Phoenicia, we went in it.
 και ευροντες πλοιον διαπερων εις φοινικην επιβαντες ανηχθημεν
- 3 Ja kun Kypro rupesi näkymään ja oli jäänyt meistä vasemmalle, purjehdimme Syyriaan ja nousimme maihin Tyyrossa; siellä näet laivan oli määrä purkaa lastinsa.
 And when we had come in view of Cyprus, going past it on our left, we went on to Syria, and came to land at Tyre: for there the goods which were in the ship had to be taken out.
 αναφαναντες δε την κυπρον και καταλιποντες αυτην ευωνομον επλεομεν εις συριαν και κατηχθημεν εις τυρον εκεισε γαρ ην το πλοιον αποφορτιζομενον τον γομον
- 4 Ja tavattuamme opetuslapset me viivymme siellä seitsemän päivää. Ja Hengen vaikutuksesta he varoittivat Paavalia menemästä Jerusalemiin.
 And meeting the disciples we were there for seven days: and they gave Paul orders through the Spirit not to go up to Jerusalem.
 και ανευροντες τους μαθητας επεμειναμεν αυτου ημερας επτα οιτινες τω παυλω ελεγον δια του πνευματος μη αναβαινειν εις ιερουσαλημ
- 5 Mutta kun olimme viettäneet loppuun ne päivät, lähdimme matkalle, ja kaikki saattoivat vaimoineen ja lapsineen meitä kaupungin ulkopuolelle saakka. Ja me laskeuduimme rannalla polvillemme ja rukoilimme;
 And when these days came to an end, we went on our journey; and they all, with their wives and children, came with us on our way till we were out of the town: and after going on our knees in prayer by the sea,
 οτε δε εγενετο ημας εξαρτισαι τας ημερας εξελθοντες επορευομεθα προπεμποντων ημας παντων συν γυναιξιν και τεκνοις εως εξω της πολεως και θεντες τα γονατα επι τον αγιαλον προσηυξαμεθα
- 6 ja sanottuamme jäähyväiset toisillemme astuimme laivaan, ja he palasivat kotiinsa.
 We said our last words to one another, and got into the ship, and they went back to their houses.
 και ασπασαμενοι αλληλους επεβημεν εις το πλοιον εκεινοι δε υπεστρεψαν εις τα ιδια
- 7 Tyyrosta me saavuimme Ptolemaikseen, ja siihen päätytty purjehduksemme. Ja me tervehdimme veljiä siellä ja viivymme päivän heidän luonansa.
 And journeying by ship from Tyre we came to Ptolemais; and there we had talk with the brothers and were with them for one day.
 ημεις δε τον πλον διανυσαντες απο τυρου κατηνησαμεν εις πτολειαιδα και ασπασαμενοι τους αδελφους εμειναμεν ημεραν μιαν παρ αυτοις
- 8 Mutta seuraavana päivänä me lähdimme sieltä ja tulimme Kesareaan, jossa menimme evankelista Filippuksen tykö, joka oli yksi niistä seitsemästä, ja jäimme hänen tykönsä.
 And on the day after, we went away and came to Caesarea, where we were guests in the house of Philip, the preacher, who was one of the seven.
 τη δε επαυριον εξελθοντες οι περι τον παυλον ηλθον εις καισαρειαν και εισελθοντες εις τον οικον φιλιππου του ευαγγελιστου του οντος εκ των επτα εμειναμεν παρ αυτο

- 9 Ja hänellä oli neljä tyttäätä, neitsyitä, joilla oli profetoimisen lahja.
And he had four daughters, virgins, who were prophets.
τουτω δε ησαν θυγατερες παρθενοι τεσσαρες προφητεουσαι
- 10 Siellä me viivyimme useita päiviä. Niin tuli sinne Juudeasta eräs profeetta, nimeltä Agabus.
And while we were waiting there for some days, a certain prophet, named Agabus, came down from Judaea.
επιμενοντων δε ημων ημερας πλειους κατηλθεν τις απο της ιουδαιας προφητης ονοματι αγαβος
- 11 Ja tultuaan meidän luoksemme hän otti Paavalin vyön, sitoi sillä jalkansa ja kätensä ja lausui: "Näin sanoo Pyhä Henki: 'Sen miehen, jonka vyö tämä on, juutalaiset näin sitovat Jerusalemissa ja antavat pakanain käsiin'."
And he came to us, and took the band of Paul's clothing, and putting it round his feet and hands, said, The Holy Spirit says these words, So will the Jews do to the man who is the owner of this band, and they will give him up into the hands of the Gentiles.
και ελθων προς ημας και αρας την ζωνην του παυλου δησας τε αυτου τας χειρας και τους ποδας ειπεν ταδε λεγει το πνευμα το αγιον τον ανδρα ου εστιν η ζωνη αυτη ουτως δησουσιν εν ιερουσαλημ οι ιουδαιοι και παραδωσουσιν εις χειρας εθνων
- 12 Kun sen kuulimme, pyysimme, sekä me että ne, jotka siellä asuivat, ettei hän menisi Jerusalemiin.
And hearing these things, we and those who were living in that place made request to him not to go to Jerusalem.
ως δε ηκουσαμεν ταυτα παρεκαλουμεν ημεις τε και οι εντοπιοι του μη αναβαινειν αυτον εις ιερουσαλημ
- 13 Silloin Paavali vastasi ja sanoi: "Mitä te teette, kun itkette ja särjette minun sydäntäni. Sillä minä olen valmis, en ainoastaan käymään sidottavaksi vaan myöskin kuolemaan Jerusalemissa Herran Jeesuksen nimen tähden."
Then Paul said, What are you doing, weeping and wounding my heart? for I am ready, not only to be a prisoner, but to be put to death at Jerusalem for the name of the Lord Jesus.
απεκριθη δε ο παυλος τι ποιειτε κλαιοντες και συνθρυπτοντες μου την καρδιαν εγω γαρ ου μονον δεθηναι αλλα και αποθανειν εις ιερουσαλημ ετοιμωσ εχω υπερ του ονοματος του κυριου ιησου
- 14 Ja kun hän ei taipunut, niin me rauhoituimme ja sanoimme: "Tapahtukoon Herran tahto".
And as he might not be moved we did no more, saying, Let the purpose of God be done.
μη πειθομενου δε αυτου ησυχασαμεν ειποντες το θελημα του κυριου γενεσθω
- 15 Niiden päivien kuluttua me hankkiuduimme ja menimme ylös Jerusalemiin.
And after these days we got ready and went up to Jerusalem.
μετα δε τας ημερας ταυτας αποσκευασαμενοι ανεβαινομεν εις ιερουσαλημ
- 16 Ja meidän kanssamme tuli myös opetuslapsia Kesareasta, jotka veivät meidät majapaikkaamme, erään vanhan opetuslapsen, kyprolaisen Mnasonin, tykö.
And some of the disciples from Caesarea went with us, taking a certain Mnason of Cyprus, one of the early disciples, in whose house we were to be living.
σνηλθον δε και των μαθητων απο καισαρειας συν ημιν αγωντες παρ ω ξενισθωμεν μνασωνι τινι κυπριω αρχαιω μαθητη
- 17 Ja saavuttuamme Jerusalemiin veljet ottivat meidät iloiten vastaan.
And when we came to Jerusalem, the brothers were pleased to see us.
γενομενων δε ημων εις ιεροσολυμα ασμενος εδεξαντο ημας οι αδελφοι
- 18 Seuraavana päivänä Paavali meni meidän kanssamme Jaakobin tykö, ja kaikki vanhimmat tulivat sinne saapuville.
And on the day after, Paul went with us to James, and all the rulers of the church were present.
τη δε επιυση εισηει ο παυλος συν ημιν προς ιακωβον παντες τε παρεγενοντο οι πρεσβυτεροι
- 19 Ja kun hän oli heittä tervehtinyt, kertoi hän kohta kohdalta kaikki, mitä Jumala hänen palveluksensa kautta oli tehnyt pakanain keskuudessa.
And when he had said how glad he was to see them, he gave them a detailed account of the things which God had done through his work among the Gentiles.
και ασπασαμενος αυτους εξηγητο καθ εν εκαστον ων ποιησεν ο θεος εν τοις εθνεσιν δια της διακονιας αυτου
- 20 Sen kuultuaan he ylistivät Jumalaa ja sanoivat Paavalille: "Sinä näet, veli, kuinka monta tuhatta juutalaista on tullut uskoon, ja he ovat kaikki lainkiivailijoita.
And hearing it, they gave praise to God; and they said to him, You see, brother, what thousands there are among the Jews, who have the faith; and they all have a great respect for the law;
οι δε ακουσαντες εδοξασον τον κυριον ειπον τε αυτω θεωρεις αδελφε ποσαι μυριαδες εισιν ιουδαιων των πεπιστευκοτων και παντες ζηλωται του νομου υπαρχουσιν

- 21 Mutta heille on kerrottu sinusta, että sinä opetat kaikkia pakanain seassa asuvia juutalaisia luopumaan Mooseksesta ja kiellät heitä ympärileikkaamasta lapsiaan ja vaeltamasta säädettyjen tapojen mukaan.
And they have had news of you, how you have been teaching all the Jews among the Gentiles to give up the law of Moses, and not to give circumcision to their children, and not to keep the old rules.
κατηχηθησαν δε περι σου οτι αποστασιαν διδασκεις απο μωσεως τους κατα τα εθνη παντας ιουδαιους λεγων μη περιτεμνειν αυτους τα τεκνα μηδε τοις εθεσιν περιπατειν
- 22 Mitä siis on tehtävä? Varmaankin on suuri joukko kokoontuva, sillä he saavat kuulla sinun tulleen.
What then is the position? They will certainly get news that you have come.
τι ουν εστιν παντως δει πληθος συνελθειν ακουσονται γαρ οτι εληλυθας
- 23 Tee siis tämä, minkä me nyt sinulle sanomme. Meillä on täällä neljä miestä, joilla on lupaus täytettävänä.
Do this, then, which we say to you: We have four men who have taken an oath;
τουτο ουν ποιησον ο σοι λεγομεν εισιν ημιν ανδρες τεσσαρες ευχην εχοντες εφ εαυτων
- 24 Ota ne luoksesi ja puhdista itsesi heidän kanssansa ja maksa kulut heidän puolestaan, että he saisivat leikkauttaa tukkansa; siitä kaikki huomaavat, ettei ole mitään perää siinä, mitä heille on kerrottu sinusta, vaan että sinäkin vaellat lain mukaan ja noudatat sitä.
Go with these, and make yourself clean with them, and make the necessary payments for them, so that they may be free from their oath: and everyone will see that the statements made about you are not true, but that you put yourself under rule, and keep the law.
τουτους παραλαβων αγνισθητι συν αυτοις και δαπανησον επ αυτοις ινα ξυρησωνται την κεφαλην και γνωσιν παντες οτι ων κατηχηνται περι σου ουδεν εστιν αλλα στοιχεις και αυτος τον νομον φυλ ασσων
- 25 Mutta uskoon tulleista pakanoista me olemme päättäneet ja kirjoittaneet, että heidän on välttäminen epäjumalille uhrattua ja verta ja lihaa, josta ei veri ole laskettu, ja haureutta."
But as to the Gentiles who have the faith, we sent a letter, giving our decision that they were to keep themselves from offerings made to false gods, and from blood, and from the flesh of animals put to death in ways against the law, and from the evil desires of the body.
περι δε των πεπιστευκοτων εθνων ημεις επεστελαμεν κριναντες μηδεν τοιουτον τηρειν αυτους ει μη φυλασσεσθαι αυτους το τε ειδωλοθυτον και το αιμα και πνικτον και πορνειαν
- 26 Silloin Paavali otti ne miehet luokseen, ja kun hän seuraavana päivänä oli puhdistanut itsensä heidän kanssaan, meni hän pyhäkköön ja ilmoitti, milloin heidän puhdistumispäivänsä tulisivat päättyvän, jota ennen heidän kunkin edestä oli tuotava uhri.
Then Paul took the men, and on the day after, making himself clean with them, he went into the Temple, giving out the statement that the days necessary for making them clean were complete, till the offering was made for every one of them.
τοτε ο παυλος παραλαβων τους ανδρας τη εχομενη ημερα συν αυτοις αγνισθεις εισηει εις το ιερον διαγγελων την εκπληρωσιν των ημερων του αγνισμου εως ου προσηνεχθη υπερ ενος εκαστου αυ των η προσφορα
- 27 Mutta kun ne seitsemän päivää olivat päätymässä, näkivät Aasiasta tulleet juutalaiset hänet pyhäkössä, kiihoittivat kaiken kansan ja kävivät häneen käsiksi
And when the seven days were almost ended, the Jews from Asia, seeing him in the Temple, got the people together and put their hands on him,
ως δε εμελλον αι επτα ημεραι συντελεισθαι οι απο της ασιας ιουδαιοι θεασαμενοι αυτον εν τω ιερω συνεχεον παντα τον οχλον και επεβαλον τας χειρας επ αυτον
- 28 ja huusivat: "Israelin miehet, auttakaa! Tämä on se mies, joka kaikkialla opettaa kaikkia ihmisiä meidän kansaamme ja lakiamme ja tätä paikkaa vastaan, onpa vielä tuonut kreikkalaisia pyhäkköönkin ja saastuttanut tämän pyhän paikan."
Crying out, Men of Israel, come to our help: this is the man who is teaching all men everywhere against the people and the law and this place: and in addition, he has taken Greeks into the Temple, and made this holy place unclean.
κραζοντες ανδρες ισραηλιται βοηθειτε ουτος εστιν ο ανθρωπος ο κατα του λαου και του νομου και του τοπου τουτου παντας πανταχου διδασκων ετι τε και ελληνας εισηγαγεν εις το ιερον και κεκο ινωκεν τον αγιον τοπον τουτου
- 29 Sillä he olivat ennen nähneet efesolaisen Trofimuksen kaupungilla hänen kanssaan ja luulivat, että Paavali oli tuonut hänet pyhäkköön.
For they had seen him before in the town with Trophimus of Ephesus, and had the idea that Paul had taken him with him into the Temple.
ησαν γαρ προεωρακοτες τροφιμον τον εφεσιον εν τη πολει συν αυτω ον ενομιζον οτι εις το ιερον εισηγαγεν ο παυλος
- 30 Ja koko kaupunki tuli liikkeelle, ja väkeä juoksi kokoon; ja he ottivat Paavalin kiinni, raastoivat hänet ulos pyhäköstä, ja heti portit suljettiin.
And all the town was moved, and the people came running together and put their hands on Paul, pulling him out of the Temple: and then the doors were shut.
εκινηθη τε η πολις ολη και εγενετο συνδρομη του λαου και επιλαβομενοι του παυλου ειλκον αυτον εξω του ιερου και ευθεως εκλεισθησαν αι θυραι
- 31 Ja kun he tahtoivat hänet tappaa, sai sotaväenosaston päällikkö sanan, että koko Jerusalem oli kuohuksissa.
And while they were attempting to put him to death, news came to the chief captain of the band that all Jerusalem was out of control.
ζητουντων δε αυτον αποκτειναι ανεβη φασις τω χιλιαρχω της σπειρης οτι ολη συγκεχυται ιερουσαλημ

- 32 Tämä otti heti paikalla mukaansa sotilaita ja sadanpäämiehiä ja riensi alas heidän luoksensa. Kun he näkivät päällikön ja sotilaat, lakkasivat he lyömästä Paavalia.
And straight away he took some armed men and went quickly down to them: and the Jews, seeing them, gave no more blows to Paul.
ος εξ αυτης παραλαβον στρατιωτας και εκατονταρχους κατεδραμεν επ αυτους οι δε ιδοντες τον χιλιαρχον και τους στρατιωτας επαυσαντο τυπτοντες τον παυλον
- 33 Silloin päällikkö astui esiin, otatti hänet kiinni ja käski sitoa hänet kaksilla kahleilla ja kysyi, kuka hän oli ja mitä hän oli tehnyt.
Then the chief captain came near and took him, and gave orders for him to be put in chains, questioning them as to who he was and what he had done.
τοτε εγγισας ο χιλιαρχος επελαβετο αυτου και εκελευσεν δεθνηαι αλυσειν δυσιν και επυθανετο τις αν ειη και τι εστιν πεποιηκως
- 34 Mutta kansanjoukosta huusivat toiset sitä, toiset tätä. Ja koska hän melun tähden ei voinut saada varmaa selkoa, käski hän viedä hänet kasarmiin.
And some said one thing and some another, among the people: and as he was not able to get a knowledge of the facts because of the noise, he gave orders for Paul to be taken into the army building.
αλλοι δε αλλο τι εβοον εν τω οχλω μη δυναμενος δε γνωναι το ασφαλες δια τον θορυβον εκελευσεν αγεσθαι αυτον εις την παρεμβολην
- 35 Ja kun Paavali tuli portaille, täytyi sotamiesten kantaa häntä kansan väkivallan tähden;
And when he came on to the steps, he was lifted up by the armed men, because of the force of the people;
οτε δε εγενετο επι τους αναβαθμους συνεβη βασταζεσθαι αυτον υπο των στρατιωτων δια την βιαν του οχλου
- 36 sillä suuri kansanpaljous seurasi perässä ja huusi: "Vie pois hänet!"
For a great mass of people came after them, crying out, Away with him!
ηκολουθει γαρ το πληθος του λαου κραζον αιρε αυτον
- 37 Ja kun oltiin kuljettamassa Paavalia sisälle kasarmiin, sanoi hän päällikölle: "Onko minun lupa sanoa sinulle jotakin?" Niin tämä sanoi: "Osaatko sinä siis kreikkaa?"
And when Paul was about to be taken into the building, he said to the chief captain, May I say something to you? And he said, Have you a knowledge of Greek?
μελλων τε εισαγεσθαι εις την παρεμβολην ο παυλος λεγει τω χιλιαρχω ει εξεστιν μοι ειπειν τι προς σε ο δε εφη ελληνιστι γινωσκεις
- 38 Etkö sitten olekaan se egyptiläinen, joka hiljakkoin villitsi ne neljätuhatta murhamiestä ja vei heidät erämaahan?"
Are you by chance the Egyptian who, before this, got the people worked up against the government and took four thousand men of the Assassins out into the waste land?
ουκ αρα συ ει ο αυγυπτιος ο προ τουτων των ημερων αναστατωσας και εξαγαγων εις την ερημον τους τετρακιςχιλιους ανδρας των σικαριων
- 39 Niin Paavali sanoi: "Minä olen juutalainen mies, Tarson, tunnetun Kilikian kaupungin, kansalainen; pyydän sinua, salli minun puhua kansalle".
But Paul said, I am a Jew of Tarsus in Cilicia, which is not an unimportant town: I make a request to you to let me say a word to the people.
ειπεν δε ο παυλος εγω ανθρωπος μεν ειμι ιουδαιος ταρσευς της κικικιας ουκ ασημου πολεως πολιτης δεομαι δε σου επιτρεψον μοι λαλησαι προς τον λαον
- 40 Ja kun hän sen salli, niin Paavali, seisoen portailla, viittasi kädellään kansalle; ja kun oli syntynyt syvä hiljaisuus, puhui hän heille hebreankielellä ja sanoi:
And when he let him do so, Paul, from the steps, made a sign with his hand to the people, and when they were all quiet, he said to them in the Hebrew language,
επιτρεψαντος δε αυτου ο παυλος εστως επι των αναβαθμων κατεσεισεν τη χειρι τω λαω πολλης δε σιγης γενομενης προσεφωνησεν τη εβραιδι διαλεκτω λεγων
- 1 "Miehet, veljet ja isät, kuulkaa, mitä minä nyt teille puolustukseksi puhun".
My brothers and fathers, give ear to the story of my life which I now put before you.
ανδρες αδελφοι και πατερες ακουσατε μου της προς υμας νυν απολογιας
- 2 Kun he kuulivat hänen puhuvan heille hebreankielellä, syntyi vielä suurempi hiljaisuus. Ja hän sanoi:
And, hearing him talking in the Hebrew language, they became the more quiet, and he said,
ακουσαντες δε οτι τη εβραιδι διαλεκτω προσεφωνει αυτοις μαλλον παρεσχον ησυχιαν και φησιν
- 3 "Minä olen juutalainen, syntynyt Kilikian Tarsossa, mutta kasvatettu tässä kaupungissa ja Gamalielin jalkojen juuressa opetettu tarkkaan noudattamaan isien lakia; ja minä kiivailin Jumalan puolesta, niinkuin te kaikki tänä päivänä kiivailette.
I am a Jew of Tarsus in Cilicia by birth, but I had my education in this town at the feet of Gamaliel, being trained in the keeping of every detail of the law of our fathers; given up to the cause of God with all my heart, as you are today.
εγω μεν ειμι ανηρ ιουδαιος γεγεννημενος εν ταρσω της κικικιας ανατεθραμμενος δε εν τη πολει ταυτη παρα τους ποδας γαμαλιηλ. πεπαιδευμενος κατα ακριβειαν του πατρωου νομου ζηλωτης υπαρχων του θεου καθως παντες υμεις εστε σημερον
- 4 Ja minä vainosin tätä tietä aina kuolemaan asti, sitoen ja heittäen vankeuteen sekä miehiä että naisia,
And I made attacks on this Way, even to death, taking men and women and putting them in prison.
ος ταυτην την οδον εδιωξα αχρι θανατου δεσμευων και παραδιδους εις φυλακας ανδρας τε και γυναικας

- 5 niinkuin myös ylimmäinen pappi voi minusta todistaa, ja kaikki vanhimmat. Minä sain heiltä myös kirjeitä veljille Damaskoon, ja minä matkustin sinne tuodakseni nekin, jotka siellä olivat, sidottuina Jerusalemiin rangaistaviksi.
Of which the high priest will be a witness, and all the rulers, from whom I had letters to the brothers; and I went into Damascus, to take those who were there as prisoners to Jerusalem for punishment.
ως και ο αρχιερευς μαρτυρει μοι και παν το πρεσβυτεριον παρ ων και επιστολας δεξαμενος προς τους αδελφους εις δαμασκον επορευομην αζων και τους εκεισε οντας δεδεμενους εις ιερουσαλημ ι να τιμωρηθουσιν
- 6 Niin tapahtui, kun minä matkalla ollessani lähestyin Damaskoa, että keskipäivän aikaan yhtäkkiä taivaasta leimahti suuri valo minun ympärilläni;
And it came about that while I was on my journey, coming near to Damascus, about the middle of the day, suddenly I saw a great light from heaven shining round me.
εγενετο δε μοι πορευομενο και εγγιζοντι τη δαμασκω περι μεσημβριαν εξαιφνης εκ του ουρανου περιαστραψαι φως ικανον περι εμε
- 7 ja minä kaaduini maahan ja kuulin äänen sanovan minulle: 'Saul, Saul, miksi vainoat minua?'
And when I went down on the earth, a voice came to my ears saying to me, Saul, Saul, why are you attacking me so cruelly?
επεσον τε εις το εδαφος και ηκουσα φωνης λεγουσης μοι σαουλ σαουλ τι με διωκεις
- 8 Niin minä vastasin: 'Kuka olet, herra?' Ja hän sanoi minulle: 'Minä olen Jeesus Nasarettilainen, jota sinä vainoat'.
And I, answering, said, Who are you; Lord? And he said to me, I am Jesus of Nazareth, whom you are attacking.
εγω δε απεκριθην τις ει κυριε ειπεν τε προς με εγω ειμι ιησους ο ναζωραιος ον συ διωκεις
- 9 Ja minun seuralaiseni näkivät kyllä valon, mutta eivät kuulleet sen ääntä, joka minulle puhui.
And those who were with me saw the light, but the voice of him who was talking to me came not to their ears.
οι δε συν εμοι οντες το μεν φως εθεασαντο και εμφοβι εγενοντο την δε φωνην ουκ ηκουσαν του λαλουντος μοι
- 10 Ja minä sanoin: 'Herra, mitä minun pitää tekemän?' Herra sanoi minulle: 'Nouse ja mene Damaskoon, niin siellä sinulle sanotaan kaikki, mikä sinulle on tehtäväksi asetettu'.
And I said, What have I to do, Lord? And the Lord said to me, Get up, and go into Damascus; and it will be made clear to you what you have to do.
ειπον δε τι ποιησω κυριε ο δε κυριος ειπεν προς με αναστας πορευου εις δαμασκον κακει σοι λαληθησεται περι παντων ων τετακται σοι ποιησαι
- 11 Ja kun minä sen valon kirkkaudesta tulin näkemättömäksi, taluttivat seuralaiseni minua kädestä, ja niin minä tulin Damaskoon.
And because I was unable to see because of the glory of that light, those who were with me took me by the hand, and so I came to Damascus.
ως δε ουκ ενεβλεπον απο της δοξης του φωτος εκεινου χειραγωγουμενος υπο των συνοντων μοι ηλθον εις δαμασκον
- 12 Ja eräs mies, hurskas lain mukaan, nimeltä Ananias, josta kaikki siellä asuvat juutalaiset todistivat hyvää,
And one Ananias, a God-fearing man, who kept the law, and of whom all the Jews in that place had a high opinion,
ανανιας δε τις ανηρ ευσεβης κατα τον νομον μαρτυρουμενος υπο παντων των κατοικουντων ιουδαιων
- 13 tuli minun tyköni, astui eteeni ja sanoi minulle: 'Saul, veljeni, saa näkösi jälleen'. Ja sillä hetkellä minä sain näköni ja katsoin häneen.
Came to my side and said, Brother Saul, let your eyes be open. And in that very hour I was able to see him.
ελθων προς με και επιστας ειπεν μοι σαουλ αδελφε αναβλεψον καγω αυτη τη ωρα ανεβλεψα εις αυτον
- 14 Niin hän sanoi: 'Meidän isiemme Jumala on valinnut sinut tuntemaan hänen tahtonsa ja näkemään Vanhurskaan ja kuulemaan hänen suunsa äänen;
And he said, You have been marked out by the God of our fathers to have knowledge of his purpose, and to see the Upright One and to give ear to the words of his mouth.
ο δε ειπεν ο θεος των πατερων ημων προεχειρισατο σε γνωναι το θελημα αυτου και ιδειν τον δικαιον και ακουσαι φωνην εκ του στοματος αυτου
- 15 sillä sinä olet oleva hänen todistajansa kaikkien ihmisten edessä, sen todistaja, mitä olet nähnyt ja kuullut.
For you will be a witness for him to all men of what you have seen and of what has come to your ears.
οτι εση μαρτυρς αυτω προς παντας ανθρωπους ων εωρακας και ηκουσας
- 16 Ja nyt, mitä viivyttelät? Nouse, huuda avuksi hänen nimeänsä ja anna kastaa itsesi ja pestä pois syntisi.'
And now, why are you waiting? get up, and have baptism, for the washing away of your sins, giving worship to his name.
και νυν τι μελλεις αναστας βαπτισαι και απολουσαι τας αμαρτιας σου επικαλεσαμενος το ονομα του κυριου
- 17 Kun olin palannut Jerusalemiin, tapahtui minun rukoillessani pyhäkössä, että minä jouduin hurmoksiin
And it came about that when I had come back to Jerusalem, while I was at prayer in the Temple, my senses became more than naturally clear,
εγενετο δε μοι υποστρεψαντι εις ιερουσαλημ και προσευχομενου μου εν τω ιερω γενεσθαι με εν εκστασει

- 18 ja näin hänet. Ja hän sanoi minulle: 'Riennä ja lähde pian pois Jerusalemissa, sillä he eivät ota vastaan sinun todistustasi minusta'.
And I saw him saying to me, Go out of Jerusalem straight away because they will not give hearing to your witness about me.
και ιδειν αυτον λεγοντα μοι σπευσον και εξελθε εν ταχει εξ ιερουσαλημ διοτι ου παραδεξονται σου την μαρτυριαν περι εμου
- 19 Ja minä sanoin: 'Herra, he tietävät itse, että minä panin vankeuteen ja ruoskitin jokaisessa synagoogassa niitä, jotka uskoivat sinuun.
And I said, Lord, they themselves have knowledge that I went through the Synagogues putting in prison and whipping all those who had faith in you:
καγω ειπον κυριε αυτοι επιστανται οτι εγω ημην φυλακιζων και δερων κατα τας συναγωγας τους πιστευοντας επι σε
- 20 Ja kun Stefanuksen, sinun todistajasi, veri vuodatettiin, olin minäkin läsnä, hyväksyin sen ja vartioin hänen surmaajainsa vaatteita.'
And when Stephen your witness was put to death, I was there, giving approval, and looking after the clothing of those who put him to death.
και οτε εξεχειτο το αιμα στεφανου του μαρτυρος σου και αυτος ημην εφεστος και συνευδοκων τη αναρεισει αυτου και φυλασων τα ιματια των αναιρουντων αυτον
- 21 Ja hän sanoi minulle: 'Mene, sillä minä lähetän sinut kauas pakanain tykö'.
And he said to me, Go, for I will send you far away to the Gentiles.
και ειπεν προς με πορευου οτι εγω εις εθνη μακραν εξαποστελω σε
- 22 Tähän sanaan asti he kuuntelivat häntä; mutta silloin he korottivat äänensä ja sanoivat: "Pois maan päältä tuomminen! Sillä ei hän saa elää."
And they gave him a hearing as far as this word; then with loud voices they said, Away with this man from the earth; it is not right for him to be living.
ηκουον δε αυτου αχρι τουτου του λογου και επηραν την φωνην αυτων λεγοντες αρε απο της γης τον τοιουτον ου γαρ καθηκον αυτον ζην
- 23 Ja kun he huusivat ja heittelivät vaatteitaan ja viskoivat tomua ilmaan,
And while they were crying out, and pulling off their clothing, and sending dust into the air,
κραυγαζοντων δε αυτων και ριπτουντων τα ιματια και κονιορτον βαλλοντων εις τον αερα
- 24 käski päällikkö viedä hänet kasarmiin, ja saadakseen tietää, mistä syystä he niin hänelle huusivat, hän määräsi hänet ruoskimalla tutkittavaksi.
The chief captain gave orders for him to be taken into the army building, saying that he would put him to the test by whipping, so that he might have knowledge of the reason why they were crying out so violently against him.
εκελευσεν αυτον ο χιλιαρχος αγεσθαι εις την παρεμβολην ειπων μαστιξιν ανεταξεσθαι αυτον ινα επιγνω δι ην αιτιαν ουτως επεφονουν αυτο
- 25 Mutta kun he olivat oikaisseet hänet ruoskittavaksi, sanoi Paavali siinä seisovalle sadanpäämiehelle: "Onko teidän lupa ruoskia Rooman kansalaista, vieläpä ilman tuomiota?"
And when they had put leather bands round him, Paul said to the captain who was present, Is it the law for you to give blows to a man who is a Roman and has not been judged?
ως δε προετεινεν αυτον τοις μιαισιν ειπεν προς τον εστοτα εκατονταρχον ο παυλος ει ανθρωπον ρωμαιον και ακατακριτον εξεστιν υμιν μαστιξιν
- 26 Kun sadanpäämies sen kuuli, meni hän päällikölle ilmoittamaan ja sanoi: "Mitä aiot tehdä? Tämä mies on Rooman kansalainen."
And hearing this, the man went to the chief captain and gave him an account of it, saying, What are you about to do? for this man is a Roman.
ακουσας δε ο εκατονταρχος προσελθων απηγγειλεν τω χιλιαρχω λεγων ορα τι μελλεις ποιειν ο γαρ ανθρωπος ουτος ρωμαιος εστιν
- 27 Niin päällikkö meni Paavaliin luo ja sanoi hänelle: "Sano minulle: oletko sinä Rooman kansalainen?" Hän vastasi: "Olen".
And the chief captain came to him and said, Give me an answer, are you a Roman? And he said, Yes.
προσελθων δε ο χιλιαρχος ειπεν αυτω λεγε μοι ει συ ρωμαιος ει ο δε εφη ναι
- 28 Niin päällikkö sanoi: "Minä olen paljolla rahalla hankkinut itselleni tämän kansalaisoikeuden". Paavali sanoi: "Mutta minulla se on syntymästäni asti".
And the chief captain said, I got Roman rights for myself at a great price. And Paul said, But I had them by birth.
απεκριθη τε ο χιλιαρχος εγω πολλου κεφαλαιου την πολιτειαν ταυτην εκτησαμην ο δε παυλος εφη εγω δε και γεγεννημαι
- 29 Silloin ne, joiden piti häntä tutkia, lähtivät heti hänen luotaan. Ja myös päällikkö peljästyi saatuaan tietää, että Paavali oli Rooman kansalainen, kun oli sidottanut hänet.
Then those who were about to put him to the test went away: and the chief captain was in fear, seeing that he was a Roman, and that he had put chains on him.
ευθεως ουν απεστησαν απ αυτου οι μελλοντες αυτον ανεταξιν και ο χιλιαρχος δε εφοβηθη επιγνους οτι ρωμαιος εστιν και οτι ην αυτον δεδεκως
- 30 Mutta seuraavana päivänä, koska hän tahtoi saada varman tiedon, mistä juutalaiset häntä syyttivät, päästi hän hänet siteistä ja käski ylipappien ja koko neuvoston kokoontua, vei Paavaliin alas ja asetti hänet heidän eteensä.
But on the day after, desiring to have certain knowledge of what the Jews had to say against him, he made him free, and gave orders for the chief priests and all the Sanhedrin to come together, and he took Paul and put him before them.
τη δε επαυριον βουλομενος γνωιναι το ασφαλες το τι κατηγορειται παρα των ιουδαιων ελυσεν αυτον απο των δεσμων και εκελευσεν ελθειν τους αρχιερεις και ολον το συνεδριον αυτων και καταγαγων τον παυλον εστησεν εις αυτους

- 1 Niin Paavali loi katseensa neuvostoon ja sanoi: "Miehet, veljet, minä olen kaikessa hyvällä omallatunnolla vaeltanut Jumalan edessä tähän päivään asti".
And Paul, looking fixedly at the Sanhedrin, said, My brothers, my life has been upright before God till this day.
ατενισας δε ο παυλος τω συνεδριω ειπεν ανδρες αδελφοι εγω παση συνειδησει αγαθη πεπολιτευμαι τω θεω αχρι ταυτης της ημερας
- 2 Mutta ylimmäinen pappi Ananias käski lähellä seisovia lyömään häntä vasten suuta.
And the high priest, Ananias, gave orders to those who were near him to give him a blow on the mouth.
ο δε αρχιερευς ανανιας επεταξεν τοις παρεστωσιν αυτω τυπτειν αυτου το στομα
- 3 Silloin Paavali sanoi hänelle: "Jumala on lyövä sinua, sinä valkeaksi kalkittu seinä; istutko sinä tuomitsemassa minua lain mukaan ja käsket vastoin lakia lyödä minua?"
Then Paul said to him, God will give blows to you, you whitewashed wall: are you here to be my judge by law, and by your orders am I given blows against the law?
τοτε ο παυλος προς αυτον ειπεν τυπτειν σε μελλει ο θεος τοιχε κεκονιαμενε και συ καθη κρινων με κατα τον νομον και παρανομων κελευεις με τυπτεσθαι
- 4 Niin ne, jotka seisoiivat lähellä, sanoivat: "Herjaatko sinä Jumalan ylimmäistä pappia?"
And those who were near said, Do you say such words against God's high priest?
οι δε παρεστωτες ειπον τον αρχιερεα του θεου λαιδορεις
- 5 Ja Paavali sanoi: "En tiennyt, veljet, että hän on ylimmäinen pappi; sillä kirjoitettu on: 'Kansasi ruhtinasta älä kiroa'".
And Paul said, Brother, I had no idea that he was the high priest: for it has been said, You may not say evil about the ruler of your people.
εφη τε ο παυλος ουκ ηδεν αδελφοι οτι εστιν αρχιερευς γεγραπται γαρ αρχοντα του λαου σου ουκ ερεις κακως
- 6 Mutta koska Paavali tiesi osan heistä olevan saddukeuksia ja toisen osan fariseuksia, huusi hän neuvoston edessä: "Miehet, veljet, minä olen fariseus, fariseusten jälkeläinen; toivon ja kuolleitten ylösnousemuksen tähden minä olen tuomittavana".
But when Paul saw that half of them were Sadducees and the rest Pharisees, he said in the Sanhedrin, Brothers, I am a Pharisee, and the son of Pharisees: I am here to be judged on the question of the hope of the coming back from the dead.
γνους δε ο παυλος οτι το εν μερος εστιν σαδδουκαιων το δε ετερον φαρισαιων εκραξεν εν τω συνεδριω ανδρες αδελφοι εγω φαρισαιος ειμι υιος φαρισαιου περι ελπιδος και αναστασεως νεκρων εγ ω κρινομαι
- 7 Tuskin hän oli tämän sanonut, niin nousi riita fariseusten ja saddukeusten kesken, ja kokous jakautui.
And when he had said this, there was an argument between the Pharisees and the Sadducees, and a division in the meeting.
τουτο δε αυτου λαλησαντος εγενετο στασις των φαρισαιων και των σαδδουκαιων και εσχισθη το πληθος
- 8 Sillä saddukeukset sanovat, ettei ylösnousemusta ole, ei enkeliä eikä henkeä, mutta fariseukset tunnustavat kumpaisetkin.
For the Sadducees say that there is no coming back from the dead, and no angels or spirits: but the Pharisees have belief in all these.
σαδδουκαιοι μεν γαρ λεγουσιν μη ειναι αναστασιν μηδε αγγελων μητε πνευμα φαρισαιοι δε ομολογουσιν τα αμφοτερα
- 9 Ja syntyi suuri huuto, ja muutamat kirjanoppineet fariseusten puolueesta nousivat ja väittelivät kiivaasti ja sanoivat: "Emme löydä mitään pahaa tässä miehessä; entäpä jos henki tai enkeli on hänelle puhunut?"
And there was a great outcry: and some of the scribes on the side of the Pharisees got up and took part in the discussion, saying, We see no evil in this man: what if he has had a revelation from an angel or a spirit?
εγενετο δε κραυγη μεγαλη και ανασταντες οι γραμματεις του μερους των φαρισαιων διεμαχοντο λεγοντες ουδεν κακον ευρισκομεν εν τω ανθρωπω τουτω ει δε πνευμα ελαλησεν αυτω η αγγελος μη η θεομαχωμεν
- 10 Ja kun riita yhä kiihtyi, pelkäsi päällikkö, että he repisivät Paavalin kappaleiksi, ja käski sotaväen tulla alas ja temmata hänet heidän keskeltään ja viedä hänet kasarmiin.
And when the argument became very violent, the chief captain, fearing that Paul would be pulled in two by them, gave orders to the armed men to take him by force from among them, and take him into the army building.
πολλης δε γενομενης στασεως ευλαβηθεις ο χιλιαρχος μη διασπασθη ο παυλος υπ αυτων εκελευσεν το στρατευμα καταβαν αρπασαι αυτον εκ μεσου αυτων αγειν τε εις την παρεμβολην
- 11 Mutta seuraavana yönä Herra seisoi Paavalin tykönä ja sanoi: "Ole turvallisella mielellä, sillä niinkuin sinä olet todistanut minusta Jerusalemissa, niin sinun pitää todistaman minusta myös Roomassa".
And the night after, the Lord came to his side and said, Be of good heart, for as you have been witnessing for me in Jerusalem, so will you be my witness in Rome.
τη δε επιουση νυκτι επιστας αυτω ο κυριος ειπεν θαρσει παυλε ως γαρ διεμαρτυρω τα περι εμου εις ιερουσαλημ ουτως σε δει και εις ρωμην μαρτυρησαι
- 12 Mutta päivän tultua juutalaiset tekivät salaliiton ja vannoivat valan, etteivät söisi eivätkä joisi, ennenkuin olivat tappaneet Paavalin.
And when it was day, the Jews came together and put themselves under an oath that they would take no food or drink till they had put Paul to death.
γενομενης δε ημερας ποιησαντες τινες των ιουδαιων συστροφην ανεθεματισαν εαυτους λεγοντες μητε φαγειν μητε πειν εως ου αποκτεινωσιν τον παυλον

- 13 Ja niitä oli viidettäkymmentä miestä, jotka yhtyivät tähän valaan.
And more than forty of them took this oath.
ησαν δε πλειους τεσσαρακοντα οι ταυτην την συνωμοσιαν πεποιηκοτες
- 14 He menivät ylipappien ja vanhinten luo ja sanoivat: "Me olemme kirouksen uhalla vannoneet, ettemme mitään maista, ennenkuin olemme tappaneet Paavalin.
And they came to the chief priests and the rulers and said, We have taken a great oath to take no food till we have put Paul to death
οιτινες προσελθοντες τοις αρχιερευσιν και τοις πρεσβυτεροις ειπον αναθεματι ανεθεματισαμεν εαυτους μηδενος γευσασθαι εως ου αποκτεινωμεν τον παυλον
- 15 Pyytäkää te siis nyt yhdessä neuvoston kanssa päälliköltä, että hän toisi hänet alas teidän luokseen, ikäänkuin aikoisitte tarkemmin tutkia hänen asiaansa. Mutta me olemme valmiit tappamaan hänet, ennenkuin hän pääsee perille."
So now, will you and the Sanhedrin make a request to the military authorities to have him sent down to you, as if you were desiring to go into the business in greater detail; and we, before ever he gets to you, will be waiting to put him to death.
νυν ουν υμεις εμφανισατε τω χλιαρχω συν τω συνεδριω οπως αυριον αυτον καταγαγη προς υμας ως μελλοντας διαγιωσκειν ακριβεστερον τα περι αυτου ημεις δε προ του εγγισαι αυτον ετοιμοι εσμεν του ανελειν αυτον
- 16 Mutta Paavalin sisarenpoika, joka oli saanut kuulla väijytyksestä, saapui kasarmille, meni sisälle ja ilmoitti sen Paavalille.
But Paul's sister's son had word of their design, and he came into the army building and gave news of it to Paul.
ακουσας δε ο υιος της αδελφης παυλου το ενεδρον παραγενομενος και εισελθων εις την παρεμβολην απηγγειλεν τω παυλω
- 17 Niin Paavali kutsui luoksensa erään sadanpäämiehen ja sanoi: "Vie tämä nuorukainen päällikön luo, sillä hänellä on jotakin hänelle ilmoitettavaa".
And Paul sent for a captain and said, Take this young man to your chief, for he has news for him.
προσκαλεσαμενος δε ο παυλος ενα των εκατονταρχων εφη τον νεανιαν τουτον απαγαγε προς τον χλιαρχον εχει γαρ τι απαγγελαι αυτω
- 18 Niin hän otti hänet mukaansa, vei hänet päällikön luo ja sanoi: "Vanki Paavali kutsui minut luokseen ja pyysi tuomaan sinun luoksesi tämän nuorukaisen, jolla on jotakin puhuttavaa sinulle".
So he took him to the chief captain and said, Paul, the prisoner, made a request to me to take this young man to you, for he has something to say to you.
ο μεν ουν παραλαβων αυτον ηγαγεν προς τον χλιαρχον και φησιν ο δεσμιος παυλος προσκαλεσαμενος με ηρωτησεν τουτον τον νεανιαν αγαγειν προς σε εχοντα τι λαλησαι σοι
- 19 Niin päällikkö tarttui hänen käteensä, vei hänet erikseen ja kysyi: "Mitä sinulla on minulle ilmoitettavaa?"
And the chief took him by the hand and, going on one side, said to him privately, What is it you have to say to me?
επιλαβομενος δε της χειρος αυτου ο χλιαρχος και αναχωρησας κατ ιδιαν επυνθανετο τι εστιν ο εχεις απαγγελαι μοι
- 20 Hän sanoi: "Juutalaiset ovat päättäneet anoa sinulta, että huomenna veisit Paavalin alas neuvostoon, ikäänkuin aikoisit vielä tarkemmin tutkia hänen asiaansa.
And he said, The Jews are in agreement together to make a request to you for Paul to be taken, on the day after this, into the Sanhedrin, to be questioned in greater detail.
ειπεν δε οτι οι ιουδαιοι συνεθεντο του ερωτησαι σε οπως αυριον εις το συνεδριον καταγαγης τον παυλον ως μελλοντες τι ακριβεστερον πυνθανεσθαι περι αυτου
- 21 Mutta älä sinä siihen suostu, sillä viidettäkymmentä miestä heidän joukostaan on häntä väijymässä, ja he ovat vannoneet valan, etteivät syö eivätkä juo, ennenkuin ovat tappaneet hänet. Ja nyt he ovat valmiina ja odottavat sinun suostumustasi."
But do not give way to them, for more than forty of them are waiting for him, having taken an oath not to take food or drink till they have put him to death: and now they are ready, waiting for your order.
συ ουν μη πεισθης αυτοις ενεδρευουσιν γαρ αυτον εξ αυτων ανδρες πλειους τεσσαρακοντα οιτινες ανεθεματισαν εαυτους μητε φαγειν μητε πειν εως ου ανελωσιν αυτον και νυν ετοιμοι εισιν προσδ εχομενοι την απο σου επαγγελιαν
- 22 Niin päällikkö päästi nuorukaisen menemään ja sanoi hänelle: "Älä virka kenellekään, että olet ilmaissut tämän minulle".
So the chief captain let the young man go, saying to him, Do not say to anyone that you have given me word of these things.
ο μεν ουν χλιαρχος απελυσεν τον νεανιαν παραγγελιας μηδενι εκλαλησαι οτι ταυτα ενεφανισας προς με
- 23 Sitten hän kutsui luoksensa kaksi sadanpäämiestä ja sanoi heille: "Pitäkää yön kolmannelta hetkestä lähtien kaksisataa sotamiestä valmiina lähtemään Kesareaan ja seitsemänkymmentä ratsumiestä ja kaksisataa keihäsmiestä,
And he sent for two captains and said, Make ready two hundred men, with seventy horsemen and two hundred spearmen, to go to Caesarea, at the third hour of the night:
και προσκαλεσαμενος δυο τινας των εκατονταρχων ειπεν ετοιμασατε στρατιωτας διακοσιους οπως πορευθωσιν εως καισαρειας και ιππεις εβδομηκοντα και δεξιολαβους διακοσιους απο τριτης ωρ ας της νυκτος
- 24 ja varatkaa ratsuja pannaksenne Paavalin ratsaille ja viedäksenne hänet vahingoittumatonna maaherra Feeliksin luo".
And get beasts so that they may put Paul on them, and take him safely to Felix, the ruler.
κτηνη τε παραστησαι ινα επιβιβασαντες τον παυλον διασωσωσιν προς φηλικα τον ηγεμονα

- 25 Ja hän kirjoitti kirjeen, joka kuului näin:
And he sent a letter in these words:
γραφας επιστολην περιεχουσαν τον τυπον τουτου
- 26 "Klaudius Lysias lausuu tervehdyksen korkea-arvoiselle maaherralle Feeliksille.
Claudius Lysias, to the most noble ruler, Felix, peace be with you.
κλαυδιος λυσιας τω κρατιστω ηγεμονι φηλικι χαιρειν
- 27 Tämän miehen ottivat juutalaiset kiinni ja olivat vähällä hänet tappa; silloin minä tulin saapuville sotaväen kanssa ja pelastin hänet, saatuani tietää, että hän on Rooman kansalainen.
This man was taken by the Jews, and was about to be put to death by them, when I came on them with the army and took him out of danger, having knowledge that he was a Roman.
τον ανδρα τουτου συλληφθεντα υπο των ιουδαιων και μελλοντα αναιρεισθαι υπ αυτων επιστας συν τω στρατευματι εξειλομην αυτον μαθων οτι ρωμαιος εστιν
- 28 Ja koska tahdoin tietää, mistä asiasta he häntä syyttivät, vein hänet heidän neuvostoonsa
And, desiring to get at the reason for their attack on him, I took him down to their Sanhedrin:
βουλομενος δε γνωνα την αιτιαν δι ην ενεκαλουν αυτω κατηγορον αυτον εις το συνεδριον αυτων
- 29 ja havaitsin, että häntä syytettiin heidän lakiaan koskevista riitakysymyksistä, mutta ettei ollut kannetta mistään, mikä ansaitsisi kuoleman tai kahleet.
Then it became clear to me that it was a question of their law, and that nothing was said against him which might be a reason for prison or death.
ον ευρον εγκαλουμενον περι ζητηματων του νομου αυτων μηδεν δε αξιον θανατου η δεσμων εγκλημα εχοντα
- 30 Mutta kun minulle on annettu ilmi, että miestä vastaan on tekeillä salahanke, lähetän hänet nyt heti sinun luoksesi; olen myös kehoittanut hänen syyttäjiään sanomaan sanottavansa häntä vastaan sinun edessäsi."
And when news was given to me that a secret design was being made against the man, I sent him straight away to you, giving orders to those who are against him to make their statements before you.
μηνυθεισης δε μοι επιβουλης εις τον ανδρα μελλειν εσεσθαι υπο των ιουδαιων εξαντης επεμψα προς σε παραγγειλας και τοις κατηγοροις λεγειν τα προς αυτον επι σου ερωωσο
- 31 Niin sotamiehet, saamansa käskyn mukaan, ottivat Paavalin ja veivät hänet yötä myöten Antipatrikseen.
So the armed men, as they were ordered, took Paul and came by night to Antipatris.
οι μεν ουν στρατιωται κατα το διατεταγμενον αυτοις αναλαβοντες τον παυλον ηγαγον δια της νυκτος εις την αντιπατριδα
- 32 Seuraavana päivänä he antoivat ratsumiesten jatkaa hänen kanssaan matkaa, mutta itse he palasivat kasarmiin.
But on the day after, they sent the horsemen on with him, and went back to their place:
τη δε επαυριον εασαντες τους ιππεις πορευεσθαι συν αυτω υπεστρεψαν εις την παρεμβολην
- 33 Kun ratsumiehet tulivat Kesareaan, antoivat he kirjeen maaherralle ja veivät myös Paavalin hänen eteensä.
And they, when they came to Caesarea, gave the letter to the ruler, and took Paul before him.
οιτινες εισελθοντες εις την καισαρειαν και αναδοντες την επιστολην τω ηγεμονι παρεστησαν και τον παυλον αυτω
- 34 Luettuaan kirjeen hän kysyi, mistä maakunnasta Paavali oli; ja saatuaan tietää, että hän oli Kilikiasta,
And after reading it, he said, What part of the country do you come from? And, hearing that he was from Cilicia,
αναγνους δε ο ηγεμων και επερωτησας εκ ποιας επαρχιας εστιν και πυθομενος οτι απο κιλικιας
- 35 hän sanoi: "Minä kuulustelen sinua, kun syyttäjänsikin saapuvat". Ja hän käski vartioida häntä Herodeksen linnassa.
I will give hearing to your cause, he said, when those who are against you have come. And he gave orders for him to be kept in Herod's Praetorium.
διακουσομαι σου εφη οταν και οι κατηγοροι σου παραγενωνται εκελευσεν τε αυτον εν τω πραιτωριω του ηρωδου φυλασσεσθαι
- 1 Viiden päivän kuluttua ylimmäinen pappi Ananias meni sinne alas muutamien vanhinten ja erään asianajajan, Tertulluksen, kanssa, ja he ilmoittivat maaherralle syyttävänsä Paavalia.
And after five days, the high priest, Ananias, came with certain of the rulers, and an expert talker, one Tertullus; and they made a statement to Felix against Paul.
μετα δε πεντε ημερας κατεβη ο αρχιερευς ανανιας μετα των πρεσβυτερων και ρητορος τερτυλλου τινος οιτινες ενεφανισαν τω ηγεμονι κατα του παυλου
- 2 Ja kun Paavali oli kutsuttu esille, rupesi Tertullus syyttämään ja sanoi:
And when he had been sent for, Tertullus, starting his statement, said, Because by you we are living in peace, and through your wisdom wrongs are put right for this nation,
κληθεντος δε αυτου ηρξατο κατηγορειν ο τερτυλλος λεγων

- 3 "Runsasta rauhaa me olemme sinun kauttasi, korkea-arvoinen Feeliks, saaneet nauttia, ja sinun huolenpidostasi on parannuksia aikaansaatu tämän kansan hyväksi, sen me kaikin puolin ja kaikkialla ja kaikella kiitollisuudella tunnustamme.
In all things and in all places we are conscious of our great debt to you, most noble Felix.
πολλης ειρηνης τυγχανοντες δια σου και κατορθωματων γινομενων τω εθνει τουτω δια της σης προνοιας παντη τε και πανταχου αποδεχομεθα κρατιστε φιλιξ μετα πασης ευχαριστιας
- 4 Mutta etten aivan kauan sinua viivyttäisi, pyydän sinua hetkisen meitä suosiollisesti kuulemaan.
But, so that I may not make you tired, I make a request to you of your mercy, to give hearing to a short statement.
ινα δε μη επι πλειον σε εγκοπω παρακαλω ακουσαι σε ημων συντομως τη ση επιεικεια
- 5 Me olemme havainneet, että tämä mies on ruttotauti ja metelinnostaja kaikkien koko maailman juutalaisten keskuudessa ja nasaretilaisten lahkoon päämies,
For this man, in our opinion, is a cause of trouble, a maker of attacks on the government among Jews through all the empire, and a chief mover in the society of the Nazarenes:
ευροντες γαρ τον ανδρα τουτον λοιμον και κινουντα στασιν πασιν τοις ιουδαιοις τοις κατα την οικουμενην πρωτοστατην τε της των ναζωραιων αιρεσεως
- 6 ja hän on koettanut pyhäkönkin saastuttaa. Sentähden me otimme hänet kiinni.
Who, in addition, was attempting to make the Temple unclean: whom we took,
ος και το ιερον επειρασεν βεβηλωσαι ον και εκρατησαμεν και κατα τον ημετερον νομον ηβελησαμεν κρινειν
- 8 Voit itse häntä tutkimalla saada tietää kaiken, mistä me häntä syytämme."
And from whom you will be able, by questioning him yourself, to get knowledge of all the things which we say against him.
κελευσας τους κατηγορους αυτου ερχεσθαι επι σε παρ ου δυνηση αυτος ανακρινας περι παντων τουτων επιγνοναι ον ημεις κατηγορουμεν αυτου
- 9 Ja myös juutalaiset yhtyivät syyttämään häntä ja väittivät asian niin olevan.
And the Jews were in agreement with his statement, saying that these things were so.
συνεθεντο δε και οι ιουδαιοι φασκοντες ταυτα ουτως εχειν
- 10 Paavali vastasi, kun maaherra oli viitannut, että hän sai puhua: "Koska tiedän sinun monta vuotta olleen tämän kansan tuomarina, puhun luottamuksella asiani puolesta.
Then when the ruler had given him a sign to make his answer, Paul said, Because I have knowledge that you have been a judge over this nation for a number of years, I am glad to make my answer:
απεκριθη δε ο παυλος νευσαντος αυτω του ηγεμονος λεγειν εκ πολλων ετων οντα σε κριτην τω εθνει τουτω επισταμενος ευθυμοτερον τα περι εμαντου απολογουμαι
- 11 Niinkuin voit saada tietää, ei ole kuin kaksitoista päivää siitä, kun menin Jerusalemiin rukoilemaan.
Seeing that you are able to make certain of the fact that it is not more than twelve days from the time when I came up to Jerusalem for worship;
δυναμενου σου γνωνα οτι ου πλειους εισιν μοι ημεραι η δεκαδυο αφ ης ανεβην προσκυνησων εν ιερουσαλημ
- 12 Eivät he ole tavanneet minua kenenkään kanssa väittelemästä eikä väentungoksia aikaansaamasta, ei pyhäkössä, ei synagoogissa eikä kaupungilla,
And they have not seen me in argument with any man in the Temple, or working up the feelings of the people, in the Synagogues or in the town:
και ουτε εν τω ιερω ευρον με προς τινα διαλεγομενον η επισυστασιν ποιουντα οχλου ουτε εν ταις συναγωγαις ουτε κατα την πολιν
- 13 eivätkä myöskään voi näyttää sinulle toteen sitä, mistä he nyt minua syyttävät.
And they are not able to give facts in support of the things which they say against me now.
ουτε παραστησαι με δυνανται περι ον νυν κατηγορουσιν μου
- 14 Mutta sen minä sinulle tunnustan, että minä sitä tietä vaeltaen, jota he lahkoksi sanovat, niin palvelen isieni Jumalaa, että minä uskon kaiken, mitä on kirjoitettuna laissa ja profeteoissa,
But this I will say openly to you, that I do give worship to the God of our fathers after that Way, which to them is not the true religion: but I have belief in all the things which are in the law and in the books of the prophets:
ομολογω δε τουτο σοι οτι κατα την οδον ην λεγουσιν αιρεσιν ουτως λατρευω τω πατρω θεω πιστευων πασιν τοις κατα τον νομον και τοις προφηταις γεγραμμενοις
- 15 ja pidän sen toivon Jumalaan, että on oleva ylösnousemus, jota nämä itsekäin odottavat, sekä vanhurskasten että vääräin.
Hoping in God for that which they themselves are looking for, that there will be a coming back from the dead for upright men and wrongdoers.
ελπιδα εχων εις τον θεον ην και αυτοι ουτοι προσδεχονται αναστασιν μελλειν εσεσθαι νεκρων δικαιων τε και αδικων
- 16 Sentähden minä myös ahkeroin, että minulla aina olisi loukkaamaton omatunto Jumalan ja ihmisten edessä.
And in this, I do my best at all times to have no reason for shame before God or men.
εν τουτω δε αυτος ασκω απροσκοπον συνειδησιν εχειν προς τον θεον και τους ανθρωπους διαπαντος

- 17 Niin minä nyt useampien vuosien kuluttua tulin tuomaan almuja kansalleni ja toimittamaan uhreja.
Now after a number of years I came to give help and offerings to my nation:
δι ετων δε πλειονων παρεγενομην ελεημοσυνας ποιησων εις το εθνος μου και προσφορας
- 18 Näitä toimittaessani muutamat Aasiasta tulleet juutalaiset tapasivat minut puhdistautuneena pyhäkössä, eikä ollut mitään väentungosta tai meteliä;
And having been made clean, I was in the Temple, but not with a great number of people, and not with noise: but there were certain Jews from Asia,
εν οις ευρον με ηγνισμενον εν τω ιερω ου μετα οχλου ουδε μετα θορυβου τινες δε απο της ασιας ιουδαιοι
- 19 heidän tulisi nyt olla saapuvilla sinun edessäsi ja syyttää, jos heillä olisi jotakin minua vastaan.
And it would have been better if they had come here to make a statement, if they have anything against me.
ους δει επι σου παρειναι και κατηγορειν ει τι εχουεν προς με
- 20 Tai sanokoot nämä läsnäolevat, mitä rikollista he minussa huomasivat, kun minä seisoin neuvoston edessä;
Or let these men here present say what wrongdoing was seen in me when I was before the Sanhedrin,
η αυτοι ουτοι ειπατωσαν ει τι ευρον εν εμοι αδικημα σταντος μου επι του συνεδριου
- 21 jollei siksi luettane tätä ainoata lausetta, jonka huusin seisoessani heidän keskellään: 'Kuolleitten ylösousemuksen tähden minä tänään olen teidän tuomittavananne'.
But only this one thing which I said among them in a loud voice, I am this day being judged on the question of the coming back from the dead.
η περι μιας ταυτης φωνης ης εκραξα εστως εν αυτοις οτι περι αναστασεως νεκρων εγω κρινομαι σημερον υφ υμων
- 22 Mutta Feeliks, jolla oli hyvin tarkka tieto tästä tiestä, lykkäsi heidän asiansa toistaiseksi, sanoen: "Kun päällikkö Lysias tulee tänne, tutkin minä teidän asianne".
But Felix, who had a more detailed knowledge of the Way, put them off, saying, When Lysias, the chief captain, comes down, I will give attention to your business.
ακουσας δε ταυτα ο φηλιξ ανεβαλετο αυτους ακριβεστερον ειδως τα περι της οδου ειπων οταν λυσιας ο χιλιαρχος καταβη διαγνοσομαι τα καθ υμας
- 23 Ja hän käski sadanpäämiehen pitää Paavalia vartioituna, mutta lievässä vankeudessa, estämättä ketään hänen omaisistaan tekemästä hänelle palvelusta.
And he gave orders to the captain to keep Paul under his control, and to let him have everything he had need of; and not to keep his friends from coming to see him.
διαταξαμενος τε τω εκατονταρχη τηρεισθαι τον παυλον εχειν τε ανεσιν και μηδενα κωλυειν των ιδιων αυτου υπηρετειν η προσερχεσθαι αυτω
- 24 Muutamien päivien kuluttua Feeliks tuli vaimonsa Drusillan kanssa, joka oli juutalainen, haetti Paavalin ja kuunteli hänen puhettaan uskosta Kristukseen Jeesukseen.
But after some days, Felix came with Drusilla his wife, who was of the Jews by birth, and sent for Paul, and gave hearing to him about faith in Christ Jesus.
μετα δε ημερας τινας παραγενομενος ο φηλιξ συν δρουσυλλη τη γυναικι αυτου ουση ιουδαια μετεπεμψατο τον παυλον και ηκουσεν αυτου περι της εις χριστον πιστεωσ
- 25 Mutta kun Paavali puhui vanhurskaudesta ja itsensähillitsemisestä ja tulevasta tuomiosta, peljästyivät Feeliks ja sanoi: "Mene tällä haavaa pois, mutta kun minulle sopii, kutsutan sinut taas".
And while he was talking about righteousness and self-control and the judging which was to come, Felix had great fear and said, Go away for the present, and when the right time comes I will send for you.
διαλεγομενου δε αυτου περι δικαιοσυνης και εγκρατειας και του κριματος του μελλοντος εσεσθαι εμφοβοσ γενομενος ο φηλιξ απεκριθη το νυν εχον πορευου καιρον δε μεταλαβων μετακαλεσομαι σε
- 26 Sen ohessa hän myös toivoi saavansa Paavalilta rahaa, jonka tähden hän useita kertoja haetti hänet luokseen ja puheli hänen kanssansa.
For he was hoping that Paul would give him money: so he sent for him more frequently and had talk with him.
αμα δε και ελπιζων οτι χρηματα δοθησεται αυτω υπο του παυλου οπως λυση αυτον διο και πυκνοτερον αυτον μεταπεμπομενος ωμιλει αυτω
- 27 Mutta kahden vuoden kuluttua Porcius Festus tuli Feeliksin sijaan; ja kun Feeliks tavoitteli juutalaisten suosiota, jätti hän Paavalin kahleisiin.
But after two years Porcius Festus took the place of Felix, who, desiring to have the approval of the Jews, kept Paul in chains.
διετιασ δε πληρωθεισης ελαβεν διαδοχον ο φηλιξ πορκιον φηστον θελων τε χαριτας καταθεσθαι τοις ιουδαιοις ο φηλιξ κατελιπεν τον παυλον δεδεμενον
- 1 Kun nyt Festus oli astunut maaherranvirkaan, meni hän kolmen päivän kuluttua Kesareesta ylös Jerusalemiin.
So Festus, having come into that part of the country which was under his rule, after three days went up to Jerusalem from Caesarea.
φηστος ουν επιβας τη επαρχια μετα τρεις ημερας ανεβη εις ιεροσολυμα απο καισαρειας
- 2 Niin ylipapit ja juutalaisten ensimmäiset miehet ilmoittivat hänelle syyttävänsä Paavalia ja pyysivät häneltä
And the chief priests and the chief men of the Jews made statements against Paul,
ενεφανισαν δε αυτω ο αρχιερευς και οι πρωτοι των ιουδαιων κατα του παυλου και παρεκαλουν αυτον

- 3 ja anoivat sitä suosionsoitusta itsellensä, Paavalia vastaan, että hän haettaisi hänet Jerusalemiin; sillä he valmistivat väijytystä tappaakseen hänet tiellä.
Requesting Festus to give effect to their design against him, and send him to Jerusalem, when they would be waiting to put him to death on the way.
αιτουμενοι χαριν κατ αυτου οπως μεταπεμψηται αυτον εις ιερουσαλημ ενεδραν ποιουντες ανελευν αυτον κατα την οδον
- 4 Mutta Festus vastasi, että Paavalia pidettiin vartioituna Kesareassa ja että hän itse aikoi piakkoin lähteä sinne.
But Festus, in answer, said that Paul was being kept in prison at Caesarea, and that in a short time he himself was going there.
ο μεν ουν φηστος απεκριθη τηρεισθαι τον παυλον εν καισαρεια εαυτον δε μελλειν εν ταχει εκπορευεσθαι
- 5 Ja hän lisäsi: "Tulkoot siis teidän johtomiehenne minun mukana sinne alas, ja jos siinä miehessä on jotakin väärää, syyttäkööt häntä".
So, he said, let those who have authority among you go with me, and if there is any wrong in the man, let them make a statement against him.
οι ουν δυνατοι εν υμιν φησιν συγκαταβαντες ει τι εστιν εν τω ανδρι τουτω κατηγορειτωσαν αυτου
- 6 Ja viivyttyään heidän luonansa ainoastaan kahdeksan tai kymmenen päivää hän meni alas Kesareaan. Seuraavana päivänä hän istui tuomaristuimelle ja käski tuoda Paavalin eteensä.
And when he had been with them not more than eight or ten days, he went down to Caesarea; and on the day after, he took his place on the judge's seat, and sent for Paul.
διατριψας δε εν αυτοις ημερας πλειους η δεκα καταβας εις καισαρειαν τη επανριον καθισας επι του βηματος εκελευσεν τον παυλον αχθηναι
- 7 Ja kun hän oli saapunut, asettuivat ne juutalaiset, jotka olivat tulleet Jerusalemistä, hänen ympärilleen ja tekivät useita ja raskaita syytöksiä, joita he eivät kuitenkaan kyenneet näyttämään toteen;
And when he came, the Jews who had come down from Jerusalem came round him, and made all sorts of serious statements against him, which were not supported by the facts.
παραγενομενου δε αυτου περιεστησαν οι απο ιεροσολυμων καταβεβηκοτες ιουδαιοι πολλα και βαρεια αιτιαματα φεροντες κατα του παυλου α ουκ ισχυον αποδειξαι
- 8 sillä Paavali torjui syytökset ja sanoi: "Minä en ole mitään rikkonut juutalaisten lakia enkä pyhäkköä enkä keisaria vastaan".
Then Paul, in his answer to them, said, I have done no wrong against the law of the Jews, or against the Temple, or against Caesar.
απολογουμενου αυτου οτι ουτε εις τον νομον των ιουδαιων ουτε εις το ιερον ουτε εις καισαρα τι ημαρτον
- 9 Niin Festus, joka tavoitteli juutalaisten suosiota, vastasi Paavalille ja sanoi: "Tahdotko lähteä Jerusalemiin ja siellä vastata näihin syytöksiin minun edessäni?"
But Festus, desiring to get the approval of the Jews, said to Paul, Will you go up to Jerusalem, and be judged before me there in connection with these things?
ο φηστος δε τοις ιουδαιοις θελων χαριν καταθεσθαι αποκριθεις τω παυλω ειπεν θελεις εις ιεροσολυμα αναβας εκει περι τουτων κρινεσθαι επ εμου
- 10 Mutta Paavali sanoi: "Minä seison keisarin tuomioistuimen edessä, ja sen edessä minut tuomittakoon. Juutalaisia vastaan en ole mitään rikkonut, niinkuin sinäkin aivan hyvin tiedät.
And Paul said, I am before the seat of Caesar's authority where it is right for me to be judged: I have done no wrong to the Jews, as you are well able to see.
ειπεν δε ο παυλος επι του βηματος καισαρος εστως εμι ου με δει κρινεσθαι ιουδαιους ουδεν ηδικησα ως και συ καλλιον επιγινωσκεις
- 11 Vaan jos muuten olen rikkonut ja tehnyt jotakin, mikä ansaitsee kuoleman, en pyri pääsemään kuolemasta; mutta jos se, mistä nämä minua syyttävät, on perätöntä, niin ei kukaan voi luovuttaa minua heille. Minä vetoan keisariin."
If, then, I am a wrongdoer and there is a cause of death in me, I am ready for death: if it is not as they say against me, no man may give me up to them. Let my cause come before Caesar.
ει μεν γαρ αδικω και αξιον θανατου πεπραχα τι ου παραιτουμαι το αποθανειν ει δε ουδεν εστιν ον ουτοι κατηγορουν μου ουδεις με δυναται αυτοις χαρισασθαι καισαρα επικαλουμαι
- 12 Silloin Festus, neuvoteltuaan neuvoskuntansa kanssa, vastasi: "Keisariin sinä olet vedonnut, niinpä mene keisarin eteen".
Then Festus, having had a discussion with the Jews, made answer, You have said, Let my cause come before Caesar; to Caesar you will go.
τοτε ο φηστος συλλαλησας μετα του συμβουλιου απεκριθη καισαρα επικεκλησαι επι καισαρα πορευση
- 13 Muutamien päivien kuluttua kuningas Agrippa ja Bernike saapuivat Kesareaan tervehtimään Festusta.
Now when some days had gone by, King Agrippa and Bernice came to Caesarea and went to see Festus.
ημερων δε διαγενομενων τινων αγριππας ο βασιλευς και βερνικη κατηγτησαν εις καισαρειαν ασπασομενοι τον φηστον
- 14 Ja kun he viipyivät siellä useampia päiviä, kertoi Festus Paavalin asian kuninkaalle ja sanoi: "Täällä on eräs mies, jonka Felix on jättänyt vankeuteen;
And as they were there for some days, Festus gave them Paul's story, saying, There is a certain man here who was put in prison by Felix:
ως δε πλειους ημερας διετριβον εκει ο φηστος τω βασιλει ανεθετο τα κατα τον παυλον λεγων ανηρ τις εστιν καταλειμμενος υπο φηλικος δεσμιος
- 15 käydessäni Jerusalemissa juutalaisten ylipapit ja vanhimmat ilmoittivat syyttävänsä häntä ja pyysivät, että hänet tuomittaisiin.
Against whom the chief priests and the rulers of the Jews made a statement when I was at Jerusalem, requesting me to give a decision against him.
περι ου γενομενου μου εις ιεροσολυμα ενεφανισαν οι αρχιερεις και οι πρεσβυτεροι των ιουδαιων αιτουμενοι κατ αυτου δικην

- 16 **Mutta minä vastasin heille: 'Ei ole roomalaisten tapa antaa ketään alttiiksi, ennenkuin syytetty on asetettu vastakkain syyttäjänsä kanssa ja on saanut puolustautua syytöstä vastaan'.**
To whom I gave answer that it is not the Roman way to give a man up, till he has been face to face with those who are attacking him, and has had a chance to give an answer to the statements made against him.
προς ους απεκριθην οτι ουκ εστιν εθος ρωμαιοις χαριζεσθαι τινα ανθρωπον εις απολειαν πριν η ο κατηγορουμενος κατα προσοπον εχει τους κατηγορους τοπον τε απολογιας λαβει περι του εγκληματος
- 17 **Kun he olivat kokoontuneet tänne, niin minä viivyttelämättä seuraavana päivänä istuin tuomaristuimelle ja käskin tuoda miehen eteeni.**
So, when they had come together here, straight away, on the day after, I took my place on the judge's seat and sent for the man.
συνελθοντων ουν αυτων ενθαδε αναβολην μηδεμιαν ποιησαμενος τη εξης καθισας επι του βηματος εκελευσα αχθηναι τον ανδρα
- 18 **Mutta kun hänen syyttäjänsä seisoivat hänen ympärillään, eivät he syyttäneet häntä mistään sellaisesta rikoksesta, kuin minä olin odottanut,**
But when they got up they said nothing about such crimes as I had in mind:
περι ου σταθεντες οι κατηγοροι ουδεμιαν αιτιαν επεφερον ων υπενοουν εγω
- 19 **vaan heillä oli häntä vastaan riitaa joistakin heidän uskonasioistaan ja jostakin Jeesuksesta, joka oli kuollut, mutta jonka Paavali väitti elävän.**
But had certain questions against him in connection with their religion, and about one Jesus, now dead, who, Paul said, was living.
ζητηματα δε τινα περι της ιδιας δεισιδαιμονιας εχον προς αυτον και περι τινοσ ιησου τεθηκοτος ον εφασκεν ο παυλος ζην
- 20 **Ja kun olin epä tietoinen, miten tällainen asia oli tutkittava, kysyin, tahtoiko hän mennä Jerusalemiin ja siellä vastata näihin syytöksiin.**
And as I had not enough knowledge for the discussion of these things, I made the suggestion to him to go to Jerusalem and be judged there.
απορουμενος δε εγω εις την περι τουτου ζητησιν ελεγον ει βουλοιτο πορευεσθαι εις ιερουσαλημ κακει κρινεσθαι περι τουτων
- 21 **Mutta kun Paavali vetosi ja vaati, että hänet oli säilytettävä majesteetin tutkittavaksi, käskin minä vartioida häntä, kunnes lähetän hänet keisarin eteen."**
But when Paul made a request that he might be judged by Caesar, I gave orders for him to be kept till I might send him to Caesar.
του δε παυλου επικαλεσαμενου τηρηθηναι αυτον εις την του σεβαστου διαγωνσιν εκελευσα τηρεισθαι αυτον εως ου πεμψω αυτον προς καισαρα
- 22 **Niin Agrippa sanoi Festukselle: "Minäkin tahtoisin kuulla sitä miestä". Tämä sanoi: "Huomenna saat kuulla häntä".**
And Agrippa said to Festus, I have a desire to give the man a hearing myself. Tomorrow, he said, you may give him a hearing.
αгриппας δε προς τον φηστον εφη εβουλομην και αυτος του ανθρωπου ακουσαι ο δε αυριον φησιν ακουση αυτου
- 23 **Seuraavana päivänä Agrippa ja Bernike tulivat suurella komeudella ja menivät oikeussaliin päällikköjen ja kaupungin ylhäisten miesten kanssa; ja Paavali tuotiin Festuksen käskystä sinne.**
So on the day after, when Agrippa and Bernice in great glory had come into the public place of hearing, with the chief of the army and the chief men of the town, at the order of Festus, Paul was sent for.
τη ουν επαυριον ελθοντος του αгриппа και της βερνικης μετα πολλης φαντασιας και εισελθοντων εις το ακροατηριον συν τε τοις χιλιαρχοις και ανδρασιν τοις κατ εξοχην ουσιν της πολεως και κελ ευσαντος του φηστου ηχθη ο παυλος
- 24 **Ja Festus sanoi: "Kuningas Agrippa ja kaikki muut, jotka meidän kanssamme olette läsnä, tässä näette sen miehen, jonka tähden koko juutalaisten joukko sekä Jerusalemissa että täällä on ahdistanut minua huutaen, ettei hänen pidä enää saaman elää.**
And Festus said, King Agrippa, and all those who are present here with us, you see this man, about whom all the Jews have made protests to me, at Jerusalem and in this place, saying that it is not right for him to be living any longer.
και φησιν ο φηστος αгриппа βασιλευ και παντες οι συμπαροντες ημιν ανδρες θεωρειτε τουτον περι ου παν το πληθος των ιουδαιων ενετυχον μοι εν τε ιεροσολυμοις και ενθαδε επιβοωντες μη δειν ζην αυτον μηκει
- 25 **Minä kuitenkin huomasin, ettei hän ole tehnyt mitään, mikä ansaitsisi kuoleman; mutta kun hän itse vetosi majesteettiin, niin minä päätin lähettää hänet sinne.**
But, in my opinion, there is no cause of death in him, and as he himself has made a request to be judged by Caesar, I have said that I would send him.
εγω δε καταλαβομενος μηδεν αξιον θανατου αυτον πεπραχεναι και αυτου δε τουτου επικαλεσαμενου τον σεβαστον εκρινα πεμπειν αυτον
- 26 **Mitään varmaa minulla ei kuitenkaan ole, mitä hänestä herralleni kirjoittaisin. Sen vuoksi tuotin hänet teidän eteenne ja varsinkin sinun eteesi, kuningas Agrippa, että minulla tutkinnon tapahduttua olisi, mitä kirjoittaa.**
But I have no certain account of him to send to Caesar. So I have sent for him to come before you, and specially before you, King Agrippa, so that after the business has been gone into, I may have something to put in writing.
περι ου ασφαλες τι γραψαι τω κυριω ουκ εχω διο προηγαγον αυτον εφ υμων και μαλιστα επι σου βασιλευ αгриппа οπως της ανακρισεως γενομενης σχω τι γραψαι

- 27 Sillä mielettömältä näyttää minusta lähettää vanki, antamatta samalla tietää häntä vastaan tehtyjä syytöksiä."
For it seems to me against reason to send a prisoner without making clear what there is against him.
αλογον γαρ μοι δοκει πεμποντα δεσμιον μη και τας κατ αυτου αιτιας σημαναι
- 1 Niin Agrippa sanoi Paavalille: "Sinun on lupa puhua puolestasi". Silloin Paavali ojensi kätensä ja lausui puolustuksekseni:
And Agrippa said to Paul, You may put your cause before us. Then Paul, stretching out his hand, made his answer, saying:
αгриππας δε προς τον παυλον εφη επιτρεπεται σοι υπερ σεαυτου λεγειν τοτε ο παυλος απελογειτο εκτεινας την χειρα
- 2 "Pidän itseäni onnellisena, kuningas Agrippa, kun sinun edessäsi tänä päivänä saan puolustautua kaikesta siitä, mistä juutalaiset minua syyttävät,
In my opinion I am happy, King Agrippa, to be able to give my answer before you today to all these things which the Jews say against me:
περι παντων ων εγκαλουμαι υπο ιουδαιων βασιλευ αгриππα ηγημαι εμαυτον μακαριον μελλων απολογεισθαι επι σου σημερον
- 3 olletikin, koska sinä tarkkaan tunnet kaikki juutalaisten tavat ja riitakysymykset. Sentähden pyydän sinua kärsivällisesti minua kuulemaan.
The more so, because you are expert in all questions to do with the Jews and their ways: so I make my request to you to give me a hearing to the end.
μαλιστα γνωστην οντα σε παντων των κατα ιουδαιους εθων τε και ζητηματων διο δεομαι σου μακροθυμως ακουσαι μου
- 4 Kaikki juutalaiset tuntevat minun elämäni nuoruudestani asti, koska alusta alkaen olen elänyt kansani keskuudessa ja Jerusalemissa.
All the Jews have knowledge of my way of life from my early years, as it was from the start among my nation, and at Jerusalem;
την μεν ουν βιωσιν μου την εκ νεοτητος την απ αρχης γενομενην εν τω εθνει μου εν ιεροσολυμοις ισασιν παντες οι ιουδαιοι
- 5 He tuntevat minut jo entuudestaan, jos tahtovat sen todistaa, että minä meidän uskontomme ankarimman lahkon mukaan olen elänyt fariseuksena.
And they are able to say, if they would give witness, that I was living as a Pharisee, in that division of our religion which is most regular in the keeping of the law.
προγνωσκοντες με ανωθεν εαν θελωσιν μαρτυρειν οτι κατα την ακριβεστατην αιρεσιν της ημετερας θρησκειας εξησα φαρισαιος
- 6 Ja nyt minä seison oikeuden edessä sentähden, että panen toivoni siihen lupaukseen, jonka Jumala on meidän isillemme antanut
And now I am here to be judged because of the hope given by God's word to our fathers;
και νυν επ ελπιδι της προς τους πατερας επαγγελιας γενομενης υπο του θεου εστηκα κρινομενος
- 7 ja jonka meidän kaksitoista sukukuntaamme, yötä ja päivää herkeämättä palvelen Jumalaa, toivovat heille toteutuvan; tämän toivon tähden, kuningas, juutalaiset minua syyttävät.
For the effecting of which our twelve tribes have been working and waiting night and day with all their hearts. And in connection with this hope I am attacked by the Jews, O king!
εις ην το δωδεκαφυλον ημων εν εκτενεια νυκτα και ημεραν λατρευον ελπιζει καταντησαι περι ης ελπιδος εγκαλουμαι βασιλευ αгриππα υπο των ιουδαιων
- 8 Miksi on teistä uskomatonta, että Jumala herättää kuolleet?
Why, in your opinion, is it outside belief for God to make the dead come to life again?
τι απιστον κρινεται παρ υμιν ει ο θεος νεκρους εγειρει
- 9 Luulin minäkin, että minun tuli paljon taistella Jeesuksen, Nasaretilaisen, nimeä vastaan,
For I, truly, was of the opinion that it was right for me to do a number of things against the name of Jesus of Nazareth.
εγω μεν ουν εδοξα εμαυτω προς το ονομα ιησου του ναζωραιου δειν πολλα εναντια πραξαι
- 10 ja niin minä teinkin Jerusalemissa. Paljon pyhiä minä suljin vankiloihin, saatuani ylipapeilta siihen valtuuden, ja kun heitä tapettiin, annoin minä ääneni sen puolesta.
And this I did in Jerusalem: and numbers of the saints I put in prison, having had authority given to me from the chief priests, and when they were put to death, I gave my decision against them.
ο και εποιησα εν ιεροσολυμοις και πολλους των αγιων εγω φυλακας κατεκλεισα την παρα των αρχιερεων εξουσιαν λαβων αναρουμενον τε αυτων κατηνεγκα ψηφον
- 11 Ja kaikkialla synagoogissa minä usein koetin rankaisemalla pakottaa heitä herjaamaan Jeesusta, ja menin niin pitkälle vimmassani heitä vastaan, että vainosin heitä aina ulkomaan kaupunkeihin saakka.
And I gave them punishment frequently, in all the Synagogues, forcing them to say things against God; and burning with passion against them, I went after them even into far-away towns.
και κατα πασας τας συναγωγας πολλακις τιμωρων αυτους ηναγκαζον βλασφημειν περισσως τε εμμαινομενος αυτοις εδιωκον εως και εις τας εξω πολεις
- 12 Kun näissä asioissa matkustin Damaskoon ylipappien valtuudella ja suostumuksella,
Then, when I was journeying to Damascus with the authority and orders of the chief priests,
εν οις και πορευομενος εις την δαμασκον μετ εξουσιας και επιτροπης της παρα των αρχιερεων

- 13 näin minä, oi kuningas, tiellä keskellä päivää taivaasta valon, auringon paistetta kirkkaamman, leimahtavan minun ja matkatoverieni ympärillä,
In the middle of the day, on the road I saw a light from heaven, brighter than the sun, shining round me and those who were journeying with me.
 ημερας μεσης κατα την οδον ειδον βασιλευ ουρανοθεν υπερ την λαμπροτητα του ηλιου περιλαμψαν με φως και τους συν εμοι πορευομενους
- 14 ja me kaaduumme kaikki maahan, ja minä kuulin äänen sanovan minulle hebreankielellä: 'Saul, Saul, miksi vainoat minua? Työläs on sinun potkia tutkainta vastaan.'
And when we had all gone down on the earth, a voice came to me, saying in the Hebrew language, Saul, Saul, why are you attacking me so cruelly? It is hard for you to go against the impulse which is driving you.
 παντων δε καταπεσοντων ημων εις την γην ηκουσα φωνην λαλουσαν προς με και λεγουσαν τη εβραϊδι διαλεκτω σαουλ σαουλ τι με διοκεις σκληρον σοι προς κεντρα λακτιζειν
- 15 Niin minä sanoin: 'Kuka olet, herra?' Ja Herra sanoi: 'Minä olen Jeesus, jota sinä vainoat.'
And I said, Who are you, Lord? And the Lord said, I am Jesus, whom you are attacking.
 εγω δε ειπον τις ει κυριε ο δε ειπεν εγω εμι ιησους ον συ διοκεις
- 16 Mutta nouse ja seiso jaloillasi; sillä sitä varten minä olen sinulle ilmestynyt, että asettaisin sinut palvelijakseni ja sen todistajaksi, mitä varten sinä olet minut nähnyt, niin myös sen, mitä varten minä sinulle vastedes ilmestyn.
But get up on your feet: for I have come to you for this purpose, to make you a servant and a witness of the things in which you have seen me, and of those in which you will see me;
 αλλα αναστηθι και στηθι επι τους ποδας σου εις τουτο γαρ ωφθην σοι προχειρισσθαι σε υπηρετην και μαρτυρα ων τε ειδες ων τε οφθησομαι σοι
- 17 Ja minä pelastan sinut sekä oman kansasi että pakanain käsistä, joitten tykö minä sinut lähetän
And I will keep you safe from the people, and from the Gentiles, to whom I send you,
 εξαιρουμενος σε εκ του λαου και των εθνων εις ους νυν σε αποσπελλω
- 18 avaamaan heidän silmänsä, että he kääntyisivät pimeydestä valkeuteen ja saatanan vallasta Jumalan tykö ja saisivat uskomalla minuun synnit anteeksi ja perintöosan pyhitettyjen joukossa.'
To make their eyes open, turning them from the dark to the light, and from the power of Satan to God, so that they may have forgiveness of sins and a heritage among those who are made holy by faith in me.
 ανοιξει οφθαλμους αυτων του επιστρεψαι απο σκοτους εις φως και της εξουσιας του σατανα επι τον θεον του λαβειν αυτους αφεσιν αμαρτιων και κληρον εν τοις ηγιασμενοις πιστει τη εις εμε
- 19 Sentähden, kuningas Agrippa, minä en voinut olla tottelematta taivaallista näkyä,
So, then, King Agrippa, I did not go against the vision from heaven;
 οθεν βασιλευ αγριππα ουκ εγενομην απειθης τη ουρανω οπασια
- 20 vaan saarnasin ensin sekä Damaskon että Jerusalemin asukkaille, ja sitten koko Juudean maalle ja pakanoille parannusta ja kääntymystä Jumalan puoleen, ja että he tekisivät parannuksen soveliaita tekoja.
But I went about, first to those in Damascus and Jerusalem, and through all the country of Judaea, and then to the Gentiles, preaching a change of heart, so that they, being turned to God, might give, in their works, the fruits of a changed heart.
 αλλα τοις εν δαμασκω πρωτον και ιεροσολυμοις εις πασαν τε την χωραν της ιουδαιας και τοις εθνεσιν απαγγελων μετανοειν και επιστρεφειν επι τον θεον αξια της μετανοιας εργα πρασσοντας
- 21 Tämän tähden juutalaiset ottivat minut kiinni pyhäkössä ja yrittivät surmata minut.
For this reason, the Jews took me in the Temple, and made an attempt to put me to death.
 ενεκα τουτων με οι ιουδαιοι συλλαβομενοι εν τω ιερω επειρωντο διαχειρισσθαι
- 22 Mutta Jumalan avulla, jota olen saanut tähän päivään asti, minä seison ja todistan sekä pienille että suurille, enkä puhu mitään muuta, kuin minkä profeetat ja Mooses ovat sanoneet tulevan tapahtumaan,
And so, by God's help, I am here today, witnessing to small and great, saying nothing but what the prophets and Moses said would come about;
 επικουριας ουν τυχων της παρα του θεου αχρι της ημερας ταυτης εστηκα μαρτυρουμενος μικρω τε και μεγαλω ουδεν εκτος λεγων ων τε οι προφηται ελαλησαν μελλοντων γινεσθαι και μωσης
- 23 että nimittäin Kristuksen piti kärsimän ja kuolleitten ylösnousemuksen esikoisena julistaman valkeutta sekä tälle kansalle että pakanoille."
That the Christ would go through pain, and being the first to come back from the dead, would give light to the people and to the Gentiles.
 ει παθητος ο χριστος εξ αναστασεως νεκρων φως μελλει καταγγελλειν τω λαω και τοις εθνεσιν
- 24 Mutta kun hän näin puolustautui, sanoi Festus suurella äänellä: "Sinä olet hullu, Paavali, suuri oppi hulluttaa sinut".
And when he made his answer in these words, Festus said in a loud voice, Paul, you are off your head; your great learning has made you unbalanced.
 ταυτα δε αυτου απολογουμενου ο φηστος μεγαλη τη φωνη εφη μαινη παυλε τα πολλα σε γραμματα εις μανιαν περιτρεπει

- 25 **Mutta Paavali sanoi: "En ole hullu, korkea-arvoinen Festus, vaan puhun totuuden ja toimen sanoja.**
Then Paul said, I am not off my head, most noble Festus, but my words are true and wise.
ο δε ου μαινομαι φησιν κρατιστε φηστε αλλ αληθειας και σωφοροσυνης ρηματα αποφεγγομαι
- 26 **Kuningas kyllä nämä tietää, jonka tähden minä puhunkin hänelle rohkeasti. Sillä minä en usko minkään näistä asioista olevan häneltä salassa; eiväthän nämä ole missään syrjäsopeissa tapahtuneet.**
For the king has knowledge of these things, to whom I am talking freely; being certain that all this is common knowledge to him; for it has not been done in secret.
επισταται γαρ περι τουτων ο βασιλευς προς ον και παρησιαζομενος λαλω λανθανειν γαρ αυτον τι τουτων ου πειθομαι ουδεν ου γαρ εστιν εν γωνια πεπραγμενον τουτο
- 27 **Uskotko, kuningas Agrippa, profettoja? Minä tiedän, että uskot."**
King Agrippa, have you faith in the prophets? I am certain that you have.
πιστευεις βασιλευ αγριππα τοις προφηταις οίδα οτι πιστευεις
- 28 **Niin Agrippa sanoi Paavalille: "Vähälläpä luulet taivuttavasi minut kristityksi".**
And Agrippa said to Paul, A little more and you will be making me a Christian.
ο δε αγριππας προς τον παυλον εφη εν ολιγω με πειθεις χριστιανον γενεσθαι
- 29 **Mutta Paavali sanoi: "Toivoisin Jumalalta, että, olipa vähällä tai paljolla, et ainoastaan sinä, vaan myös kaikki te, jotka minua tänään kuulette, tulisitte semmoisiksi, kuin minä olen, näitä kahleita lukuunottamatta".**
And Paul said, It is my prayer to God that, in little or great measure, not only you, but all those hearing me today might be even as I am, but for these chains.
ο δε παυλος ειπεν ευζαιμην αν τω θεω και εν ολιγω και εν πολλω ου μονον σε αλλα και παντας τους ακουοντας μου σημερον γενεσθαι τοιουτους οποιος καγω ειμι παρεκτος των δεσμων τουτων
- 30 **Niin kuningas nousi ja maaherra ja Bernike sekä ne, jotka istuivat heidän kanssansa.**
And the king and the ruler and Bernice and those who were seated with them got up;
και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη ο βασιλευς και ο ηγεμων η τε βερνικη και οι συγκαθημενοι αυτοις
- 31 **Ja mennessään he puhuivat keskenänsä sanoen: "Tämä mies ei ole tehnyt mitään, mikä ansaitsisi kuoleman tai kahleet".**
And when they had gone away they said to one another, This man has done nothing which might give cause for death or prison.
και αναχωρησαντες ελαλουν προς αλληλους λεγοντες οτι ουδεν θανατου αξιον η δεσμων πρασσει ο ανθρωπος ουτος
- 32 **Ja Agrippa sanoi Festukselle: "Tämän miehen olisi voinut päästää irti, jos hän ei olisi vedonnut keisariin".**
And Agrippa said to Festus, This man might have been made free, if he had not put his cause before Caesar.
αγριππας δε τω φηστω εφη απολελυσθαι εδυνατο ο ανθρωπος ουτος ει μη επεκεκλητο καισαρα
- 1 **Kun oli päätetty, että meidän oli purjehtiminen Italiaan, annettiin Paavali ja muutamat muut vangit erään Julius nimisen, keisarilliseen sotaväenosastoon kuuluvan sadanpäämiehen haltuun.**
And when the decision had been made that we were to go by sea to Italy, they gave Paul and certain other prisoners into the care of a captain named Julius, of the Augustan band.
ως δε εκριθη του αποπλειν ημας εις την ιταλιαν παρεδιδουν τον τε παυλον και τινας ετερους δεσμοτας εκατονταρχη ονοματι ιουλιω σπειρης σεβαστης
- 2 **Ja me astuimme adramyttiläiseen laivaan, jonka oli määrä purjehtia Aasian rannikkopaikkoihin, ja lähdimme merelle, ja seurassamme oli Aristarkus, makedonialainen Tessalonikasta.**
And we went to sea in a ship of Adramyttium which was sailing to the sea towns of Asia, Aristarchus, a Macedonian of Thessalonica, being with us.
επιβαντες δε πλοιω αδραμυττηνηω μελλοντες πλειν τους κατα την ασιαν τοπους ανηχθημεν οντος συν ημιν αρισταρχου μακεδονος θεσσαλονικεως
- 3 **Seuraavana päivänä laskimme Siidoniin. Ja Julius kohteli Paavalia ystävällisesti ja salli hänen mennä ystäviensä luo hoitoa saamaan.**
And on the day after, we came to Sidon; and Julius was kind to Paul, and let him go to see his friends and take a rest.
τη τε ετερα κατηχθημεν εις σιδωνα φιλανθρωπως τε ο ιουλιος τω παυλω χρησαμενος επετρεψεν προς φιλους πορευθεντα επιμελειας τυχειν
- 4 **Ja sieltä laskettuamme merelle purjehdimme Kypron suojaan, koska tuulet olivat vastaiset.**
And sailing again from there, we went on under cover of Cyprus, because the wind was against us.
κακειθεν αναχθεντες υπεπλευσαμεν την κυπρον δια το τους ανεμους ειναι εναντιους
- 5 **Ja kun olimme merta purjehtien sivuuttaneet Kilikian ja Pamfylian, tulimme Myrraan, joka on Lykiassa.**
And having gone across the sea off Cilicia and Pamphylia we came to Myra, in Lycia.
το τε πελαγος το κατα την κιλικιαν και παμφυλιαν διαπλευσαντες κατηλθομεν εις μυρα της λυκιας

- 6 Siellä sadanpäämies tapasi aleksandrialaisen laivan, jonka oli määrä purjehtia Italiaan, ja siirsi meidät siihen.
And there the captain came across a ship of Alexandria, sailing for Italy, and put us in it.
κακει ευρων ο εκατονταρχος πλοιον αλεξανδρινον πλεον εις την ιταλιαν ενεβιβασεν ημας εις αυτο
- 7 Ja monta päivää me purjehdimme hitaasti ja pääsimme vaivoin Knidon kohdalle. Ja kun tuulelta emme päässeet sinne, purjehdimme Salmonen nenitse Kreetan suojaan.
And when we had gone on slowly for a long time, and had had hard work getting across to Cnidus, for the wind was against us, we went under cover of Crete, in the direction of Salmone;
εν ικαναις δε ημεραις βραδυπλοουντες και μολις γενομενοι κατα την κνιδον μη προσεωντος ημας του ανεμου υπεπλευσαμεν την κρητην κατα σαλμωνην
- 8 Ja vaivoin kuljettuamme liki sen rantaa saavuimme erääseen paikkaan, jonka nimi oli Kauniit Satamat ja jonka lähellä Lasaian kaupunki oli.
And sailing down the side of it, as well as we were able, we came to a certain place named Fair Havens, near which was the town of Lasea.
μολις τε παραλεγομενοι αυτην ηλθομεν εις τοπον τινα καλουμενον καλους λιμενας ω εγγυς ην πολις λασαια
- 9 Mutta kun paljon aikaa oli kulunut ja purjehtiminen jo oli vaarallista, sillä paastonaikakin oli jo ohi, varoitti Paavali heitä
And as a long time had gone by, and the journey was now full of danger, because it was late in the year, Paul put the position before them,
ικανου δε χρονου διαγενομενου και οντος ηδη επισφαλους του πλους δια το και την νηστειαν ηδη παρεληλυθεναι παρηνη ο παυλος
- 10 ja sanoi: "Miehet, minä näen, että purjehtiminen käy vaivalloiseksi ja vaaralliseksi, ei ainoastaan lastille ja laivalle, vaan myös meidän hengellemme".
Saying, Friends, I see that this journey will be one of great damage and loss, not only to the goods and the ship, but to ourselves.
λεγων αυτοις ανδρες θεωρω οτι μετα υβρεως και πολλης ζημιας ου μονον του φορτου και του πλοιου αλλα και των ψυχων ημων μελλειν εσεσθαι τον πλουν
- 11 Mutta sadanpäämies uskoi enemmän perämiestä ja laivanisäntää kuin Paavalin sanoja.
But the captain gave more attention to the master and the owner of the ship than to what Paul said.
ο δε εκατονταρχος τω κυβερνητη και τω ναυκληρω επειθετο μαλλον η τοις υπο του παυλου λεγομενοις
- 12 Ja koska satama oli sopimaton talvehtimiseen, olivat useimmat sitä mieltä, että heidän oli sieltä lähdettävä, voidakseen ehkä päästä talvehtimaan Foiniksiin, erääseen Kreetan satamaan, joka antaa lounaaseen ja luoteeseen päin.
And as the harbour was not a good one in which to be for the winter, the greater number of them were for going out to sea, in order, if possible, to put in for the winter at Phoenix, a harbour of Crete, looking to the north-east and south-east.
ανευθετου δε του λιμενος υπαρχοντος προς παραχειμασιαν οι πλειους εθεντο βουλην αναχθηναι κακειθεν ειπως δυναιντο κατανησαντες εις φοινικα παραχειμασαι λιμενα της κρητης βλεποντα κα τα λιβα και κατα χωρον
- 13 Ja kun etelätuuli alkoi puhaltaa, luulivat he pääsevänsä tarkoituksensa perille, nostivat ankkurin ja kulkivat aivan likitse Kreetaa.
And when the south wind came softly, being of the opinion that their purpose might be effected, they let the ship go and went sailing down the side of Crete, very near to the land.
υποπνευσαντος δε νοτου δοξαντες της προθεσεως κεκρατηκεναι αραντες ασσον παρελεγοντο την κρητην
- 14 Mutta ennen pitkää syöksyi saaren päällitse raju tuuli, niin sanottu koillismyrsky.
But after a little time, a very violent wind, named Euraquilo, came down from it with great force.
μετ ου πολυ δε εβαλεν κατ αυτης ανεμος τυφωνικος ο καλουμενος ευροκλυδων
- 15 Kun laiva ryöstäytyi sen mukaan eikä voinut nousta tuuleen, jätimme sen valtoihinsa ja jouduimme tuuliajolle.
And when the ship got into the grip of it, and was not able to make headway into the wind, we gave way, and went before it.
συναρπασθεντος δε του πλοιου και μη δυναμενου αντοφθαλμειν τω ανεμω επιδοντες εφερομεθα
- 16 Ja päästyämme erään pienen, Klauda nimisen saaren suojaan me töintuskin saimme venheen korjuuseen.
And, sailing near the side of a small island named Cauda, we were able, though it was hard work, to make the ship's boat safe:
νησιον δε τι υποδραμοντες καλουμενον κλαυδην μολις ισχυσαμεν περικρατεις γενεσθαι της σκαφης
- 17 Vedettyään sen ylös he ryhtyivät varokeinoihin ja sitoivat laivan ympäri köysiä, ja kun pelkäsivät ajautuvansa Syrteihin, laskivat he purjeet alas, ja niin he ajelehtivat.
And having got it up, they put cords under and round the ship; but fearing that they might be pushed on to the Syrtis, they let down the sails and so went running before the wind.
ην αραντες βοηθειαις εχρωντο υποζωννυτες το πλοιον φοβουμενοι τε μη εις την συρτιν εκπεσοσιν χαλασαντες το σκευος ουτως εφεροντο
- 18 Mutta kun rajuilma ankarasti ahdisti meitä, heittivät he seuraavana päivänä lastia mereen,
And, still fighting the storm with all our strength, the day after they made a start at getting the goods out of the ship;
σφοδρως δε χειμαζομενων ημων τη εξης εκβολην εποιουντο

- 19 ja kolmantena päivänä he omin käsin viskasivat mereen laivan kaluston.
And on the third day, they let all the sailing apparatus go over the side.
και τη τριτη αυτοχειρες την σκευην του πλοιου ερριψαμεν
- 20 Mutta kun ei aurinkoa eikä tähtiä näkynyt moneen päivään ja kova myrsky painoi, katosi meiltä viimein kaikki pelastumisen toivo.
And as we had not seen the sun or stars for a long time, and a great storm was on us, all hope of salvation was gone.
μητε δε ηλιου μητε αστρων επιφαινοντων επι πλειονας ημερας χειμωνος τε ουκ ολιγου επικειμενου λοιπον περιηρειτο πασα ελπις του σωζεσθαι ημας
- 21 Kun oli oltu kauan syömättä, niin Paavali nousi heidän keskellään ja sanoi: "Miehet, teidän olisi pitänyt noudattaa minun neuvoani eikä lähteä Kreetasta; siten olisitte säästyneet tästä vaivasta ja vahingosta.
And when they had been without food for a long time, Paul got up among them and said, Friends, it would have been better if you had given attention to me and not gone sailing out from Crete, to undergo this damage and loss.
πολλης δε αιτιας υπαρχουσης τοτε σταθεις ο παυλος εν μεσω αυτων ειπεν εδει μεν ω ανδρες πειθαρχησαντας μοι μη αναγεσθαι απο της κρητης κερδησαι τε την υβριν ταυτην και την ζημιαν
- 22 Mutta nyt minä kehoitan teitä olemaan rohkealla mielellä, sillä ei yksikään teistä huku, ainoastaan laiva hukkuu.
But now, I say to you, be of good heart, for there will be no loss of life, but only of the ship.
και ταυτην παραινω υμας ευθυμειν αποβολη γαρ ψυχης ουδεμια εσται εξ υμων πλην του πλοιου
- 23 Sillä tänä yönä seiso minun tykönäni sen Jumalan enkeli, jonka oma minä olen ja jota minä myös palvelen,
For this night there came to my side an angel of the God who is my Master and whose servant I am,
παρεστη γαρ μοι τη νυκτι ταυτη αγγελος του θεου ου εμι ω και λατρευω
- 24 ja sanoi: 'Älä pelkää, Paavali, keisarin eteen sinun pitää menemän; ja katso, Jumala on lahjoittanut sinulle kaikki, jotka sinun kanssasi purjehtivat'.
Saying, Have no fear, Paul, for you will come before Caesar, and God has given to you all those who are sailing with you.
λεγων μη φοβου παυλε καισαρι σε δει παραστηναι και ιδου κεχαρισται σοι ο θεος παντας τους πλεοντας μετα σου
- 25 Olkaa sentähden rohkealla mielellä, miehet; sillä minulla on se usko Jumalaan, että niin käy, kuin minulle on puhuttu.
And so, O men, be of good heart, for I have faith in God that it will be as he said to me.
διο ευθυμειτε ανδρες πιστευω γαρ τω θεω οτι ουτως εσται καθ ον τροπον λελαληται μοι
- 26 Mutta jollekin saarelle meidän täytyy viskautua."
But we will be sent on to a certain island.
εις νησον δε τινα δει ημας εκπεσειν
- 27 Ja kun tuli neljästoista yö meidän ajelehtiessamme Adrianmerellä, tuntui merimiehistä keskiyön aikaan, että lähestyttiin jotakin maata.
But when the fourteenth day came, while we were going here and there in the Adriatic sea, about the middle of the night the sailors had an idea that they were getting near land;
ως δε τεσσαρεσκαιδεκατη νυξ εγενητο διαφορομενον ημων εν τω αδρια κατα μεσον της νυκτος υπενουουν οι ναυται προσαγειν τινα αυτοις χωραν
- 28 Ja luodattuaan he huomasivat syvyyden olevan kaksikymmentä sylvä, ja vähän matkaa kuljettuaan he taas luotasivat ja huomasivat syvyyden viideksitoista syleksi.
And they let down the lead, and saw that the sea was a hundred and twenty feet deep; and after a little time they did it again and it was ninety feet.
και βολισαντες ευρον οργυιας εικοσι βραχυ δε διαστησαντες και παλιν βολισαντες ευρον οργυιας δεκαπεντε
- 29 Ja kun he pelkäsivät meidän viskautuvan karille, laskivat he laivan perästä neljä ankkuria ja odottivat ikävöiden päivän tuloa.
Then, fearing that by chance we might come on to the rocks, they let down four hooks from the back of the ship, and made prayers for the coming of day.
φοβουμενοι τε μηπως εις τραχεις τοπους εκπεσωσιν εκ πρυμνης ριψαντες αγκυρας τεσσαρας ηυχοντο ημεραν γενεσθαι
- 30 Mutta merimiehet yrittivät paeta laivasta ja laskivat venheen mereen sillä tekosyillä, että muka aikoivat keulapuolesta viedä ulos ankkureita.
Then the sailors made attempts secretly to get away from the ship, letting down a boat as if they were about to put down hooks from the front of the ship;
των δε ναυτων ζητουντων φυγειν εκ του πλοιου και χαλασαντων την σκαφην εις την θαλασσαν προφασει ως εκ πρωρας μελλοντων αγκυρας εκτεινεν
- 31 Silloin Paavali sanoi sadanpäämiehelle ja sotilaille: "Jos nuo eivät pysy laivassa, niin te ette voi pelastua".
But Paul said to the captain and his men, If you do not keep these men in the ship, you will not be safe.
ειπεν ο παυλος τω εκατονταρχη και τοις στρατιωταις εαν μη ουτοι μεινωσιν εν τω πλοιω υμεις σωθηναι ου δυνασθε

- 32 Silloin sotamiehet hakkasivat poikki venheen köydet ja päästivät sen menemään.
Then the armed men, cutting the cords of the boat, let her go.
τοτε οι στρατιωται απεκοψαν τα σχοινια της σκαφης και εισαν αυτην εκπεσειν
- 33 Vähää ennen päivän tuloa Paavali kehoitti kaikkia nauttimaan ruokaa, sanoen: "Tänään olette jo neljäntoista päivää odottaneet ja olleet syömättä ettekä ole mitään ravintoa ottaneet.
And when dawn was near, Paul gave them all orders to take food, saying, This is the fourteenth day you have been waiting and taking no food.
αχρι δε ου εμελλεν ημερα γινεσθαι παρεκαλει ο παυλος απαντας μεταλαβειν τροφης λεγων τεσσαρεσκαιδεκατην σημερον ημεραν προσδοκωντες ασιτοι διατελειτε μηδεν προσλαβομενοι
- 34 Sentähden minä kehoitan teitä nauttimaan ruokaa, sillä se on tarpeen meidän pelastuaksemme; sillä ei yhdeltäkään teistä ole hiuskarvaakaan päästä katoava."
So I make request to you to take food; for this is for your salvation: not a hair from the head of any of you will come to destruction.
διο παρακαλω υμας προσλαβειν τροφης τουτο γαρ προς της υμετερας σωτηριας υπαρχει ουδενος γαρ υμων θριξ εκ της κεφαλης πεσειται
- 35 Tämän sanottuaan hän otti leivän ja kiitti Jumalaa kaikkien nähden, mursi ja rupesi syömään.
And when he had said this and had taken bread, he gave praise to God before them all, and took a meal of the broken bread.
ειπων δε ταυτα και λαβων αρτον ευχαριστησεν τω θεω ενοπιον παντων και κλασας ηρξατο εσθειν
- 36 Silloin kaikki tulivat rohkealle mielelle ja ottivat hekin ruokaa.
Then they all took heart and did the same.
ευθυμοι δε γενομενοι παντες και αυτοι προσελαβοντο τροφης
- 37 Ja meitä oli laivassa kaikkiaan kaksisataa seitsemänkymmentä kuusi henkeä.
And we were, in the ship, two hundred and seventy-six persons.
ημεν δε εν τω πλοιω αι πασαι ψυχαι διακοσαι εβδομηκονταεξ
- 38 Ja kun he olivat tulleet ravituiksi, kevensivät he laivaa heittämällä viljan mereen.
And when they had had enough food, they made the weight of the ship less, turning the grain out into the sea.
κορεσθεντες δε τροφης εκουφιζον το πλοιον εκβαλλομενοι τον σιτον εις την θαλασσαν
- 39 Päivän tultua he eivät tunteneet maata, mutta huomasivat lahden, jossa oli sopiva ranta; siihen he päättivät, jos mahdollista, laskea laivan.
And when it was day, they had no knowledge of the land, but they saw an inlet of the sea with a floor of sand, and they had the idea of driving the ship up on to it if possible.
οτε δε ημερα εγενετο την γην ουκ επεγνωσκον κολπον δε τινα κατενοουν εχοντα αιγιαλον εις ον εβουλευσαντο ει δυναιτο εξωσαι το πλοιον
- 40 Ja he hakkasivat ankkuriköydet poikki ja jättivät ankkurit mereen; samalla he päästivät peräsinten nuorat, nostivat keulapurjeen tuuleen ja ohjasivat rantaa kohti.
So cutting away the hooks, and letting them go into the sea, and freeing the cords of the guiding-blades, and lifting up the sail to the wind, they went in the direction of the inlet.
και τας αγκυρας περιελοντες ειων εις την θαλασσαν αμα ανεντες τας ζευκτηριας των πηδαλιων και επαραντες τον αρτεμονα τη πνευση κατειχον εις τον αιγιαλον
- 41 Mutta he joutuivat riutalle ja antoivat laivan törmätä siihen; keulapuoli tarttui kiinni ja jäi liikkumattomaksi, mutta peräpuoli hajosi aaltojen voimasta.
And coming to a point between two seas, they got the ship to land; and the front part was fixed in the sand and not able to be moved, but the back part was broken by the force of the waves.
περιπεσοντες δε εις τοπον διθαλασσον επωκειλαν την ναυν και η μεν προρα ερεισασα εμεινεν ασφαλευτος η δε πρυμνα ελυετο υπο της βιας των κυματων
- 42 Niin sotamiehillä oli aikomus tappaa vangit, ettei kukaan pääsisi uimalla karkuun.
Then the armed men were for putting the prisoners to death, so that no one would get away by swimming.
των δε στρατιωτων βουλη εγενετο ινα τους δεσμοτας αποκτεινωσιν μητις εκκολυμβησας διαφυγοι
- 43 Mutta sadanpäämies, joka tahtoi pelastaa Paavalin, esti heidät siitä oikeesta ja käski uimataitoisten ensiksi heittäytyä veteen ja lähteä maihin
But the captain, desiring to keep Paul safe, kept them from their purpose, and gave orders that those who had knowledge of swimming were to go off the ship and get first to land:
ο δε εκατονταρχος βουλομενος διασωσαι τον παυλον εκωλυσεν αυτους του βουληματος εκελευσεν τε τους δυναμενους κολυμβαν απορριψαντας πρωτους επι την γην εξιεναι
- 44 ja sitten muiden, minkä laudoilla, minkä laivankappaleilla. Ja näin kaikki pelastuivat maalle.
And the rest, some on boards and some on things from the ship. And so it came about that they all got safe to land.
και τους λοιπους ους μεν επι σανισιν ους δε επι τινων των απο του πλοιου και ουτως εγενετο παντας διασωθηναι επι την γην
- 1 Kun olimme pelastuneet, niin me sitten saimme tietää, että saaren nimi oli Melite.
And when we were safe, we made the discovery that the island was named Melita.
και διασωθεντες τοτε επεγνωσαν οτι μελιτη η νησος καλειται

- 2 Ja sen asukkaat osoittivat meille suurta ystävällisyyttä: he sytyttivät nuotion ja ottivat meidät kaikki sen ääreen, kun oli ruvennut satamaan ja oli kylmä.
And the simple people living there were uncommonly kind to us, for they made a fire for us, and took us in, because it was raining and cold.
οι δε βαρβαροι παρειχον ου την τυχουσαν φιλανθρωπιαν ημιν αναψαντες γαρ πυραν προσελαβοντο παντας ημας δια τον υετον τον εφροστωτα και δια το ψυχος
- 3 Mutta Paavali kokosi kasan risuja, ja kun hän pani ne nuotioon, tuli kyykkäärme kuumuuden tähden esiin ja kävi kiinni hänen käteensä.
But when Paul had got some sticks together and put them on the fire, a snake came out, because of the heat, and gave him a bite on the hand.
συστρεψαντος δε του παυλου φρυγανων πληθος και επιθεντος επι την πυραν εχιδνα εκ της θερμης εξελθουσα καθησεν της χειρος αυτου
- 4 Kun asukkaat näkivät tuon elukan riippuvan kiinni hänen kädessään, sanoivat he toisilleen: "Varmaan tuo mies on murhaaja, koska kostotar ei sallinut hänen elää, vaikka hän pelastuikin merestä".
And when the people saw it hanging on his hand, they said to one another, Without doubt this man has put someone to death, and though he has got safely away from the sea, God will not let him go on living.
ως δε ειδον οι βαρβαροι κρεμαμενον το θηριον εκ της χειρος αυτου ελεγον προς αλληλους παντως φονευς εστιν ο ανθρωπος ουτος ον διασωθεντα εκ της θαλασσης η δικη ζην ουκ εισασεν
- 5 Mutta hän pudisti elukan tuleen, eikä hänelle tullut mitään vahinkoa.
But shaking off the beast into the fire, he got no damage.
ο μεν ουν αποτιναζας το θηριον εις το πυρ επαθεν ουδεν κακον
- 6 Ja he odottivat hänen ajettuvan tai äkisti kaatuvan kuolleena maahan. Mutta kun he olivat kauan odottaneet ja näkivät, ettei hänelle mitään pahaa tapahtunut, muuttivat he mielensä ja sanoivat hänen olevan jumalan.
But they had the idea that they would see him becoming ill, or suddenly falling down dead; but after waiting a long time, and seeing that no damage came to him, changing their opinion, they said he was a god.
οι δε προσεδοκον αυτον μελλειν τιμπρασθαι η καταπιπτειν αφνω νεκρον επι πολυ δε αυτων προσδοκωντων και θεωρουντων μηδεν αποπον εις αυτον γινομενον μεταβαλλομενοι ελεγον θεον αυτον ειναι
- 7 Lähellä sitä paikkaa oli saaren ensimmäisellä miehellä, jonka nimi oli Publius, maatiloja. Hän otti meidät vastaan ja piti meitä ystävällisesti kolme päivää vierainansa.
Now near that place there was some land, the property of the chief man of the island, who was named Publius; who very kindly took us into his house as his guests for three days.
εν δε τοις περι τον τοπον εκεινον υπηρχεν χωρια τω πρωτω της νησου ονοματι ποπλιω ος αναδεξαμενος ημας τρεις ημερας φιλοφρονος εξεισεν
- 8 Ja Publiuksen isä makasi sairaana kuumeessa ja punataudissa; ja Paavali meni hänen luoksensa, rukoili ja pani kätensä hänen päälleen ja paransi hänet.
And the father of Publius was ill, with a disease of the stomach; to whom Paul went, and put his hands on him, with prayer, and made him well.
εγενετο δε τον πατερα του ποπλιου πυρετοις και δυσεντερια συνεχομενον κατακεισθαι προς ον ο παυλος εισελθων και προσευξαμενος επιθεις τας χειρας αυτω ιασατο αυτον
- 9 Kun tämä oli tapahtunut, tulivat muutkin sairaat, mitä saarella oli, ja heidät parannettiin.
And when this took place, all the others in the island who had diseases came and were made well.
τουτου ουν γενομενου και οι λοιποι οι εχοντες ασθeneias εν τη νησω προσηρχοντο και εθεραπευοντο
- 10 He osoittivat meille myös monin tavoin kunniaa, ja lähtiessämme merelle he panivat mukaan, mitä tarvitsimme.
Then they gave us great honour, and, when we went away, they put into the ship whatever things we were in need of.
οι και πολλαις τιμαις ετιμησαν ημας και αναγομενοις επεθεντο τα προς την χρειαν
- 11 Kolmen kuukauden kuluttua me purjehdimme sieltä aleksandrialaisessa laivassa, joka oli talvehtinut saarella ja jolla oli merkinä Kastorin ja Polluksen kuva.
And after three months we went to sea in a ship of Alexandria sailing under the sign of the Dioscuri, which had been at the island for the winter.
μετα δε τρεις μηνas ανηχθημεν εν πλοιω παρακεχειμακοτι εν τη νησω αλεξανδρινω παρασημω διοσκουροις
- 12 Ja me laskimme maihin Syrakuusassa ja viivyimme siellä kolme päivää,
And going into the harbour at Syracuse, we were waiting there for three days.
και καταχθεντες εις συρακουσας επεμειναμεν ημερας τρεις
- 13 ja sieltä me kierrettyämme saavuimme Reegioniin, ja kun yhden päivän perästä nousi etelätuuli, tulimme seuraavana päivänä Puteoliin.
And from there, going about in a curve, we came to Rhegium: and after one day a south wind came up and on the day after we came to Puteoli:
οθεν περιελθοντες κατηνησαμεν εις ρηγιον και μετα μιαν ημεραν επιγενομενου νοτου δευτεροι οι ηλθομεν εις ποτιολους

- 14 Siellä tapasimme veljiä, jotka pysyivät meitä viipymään heidän tykönänsä seitsemän päivää. Ja sitten me lähdimme Roomaan.
Where we came across some of the brothers, who kept us with them for seven days; and so we came to Rome.
ου ευροντες αδελφους παρεκληθημεν επ αυτοις επιμειναι ημερας επτα και ουτως εις την ρωμην ηλθομεν
- 15 Ja kun veljet siellä saivat kuulla meistä, tulivat he meitä vastaan Appii Forumiin ja Tres Tabernaen kohdalle saakka; ja heidät nähdessään Paavali kiitti Jumalaa ja sai rohkeutta.
And the brothers, when they had news of us, came out from town as far as Appii Forum and the Three Taverns to have a meeting with us: and Paul, seeing them, gave praise to God and took heart.
κακειθεν οι αδελφοι ακουσαντες τα περι ημων εξηλθον εις απαντησιν ημιν αχρις απιου φορου και τριων ταβερνων ους ιδων ο παυλος ευχαριστησας τω θεω ελαβεν θαρσος
- 16 Ja kun tulimme Roomaan, sallittiin Paavalin asua erikseen häntä vartioivan sotamiehen kanssa.
And when we came into Rome, they let Paul have a house for himself and the armed man who kept watch over him.
οτε δε ηλθομεν εις ρωμην ο εκατονταρχος παρεδωκεν τους δεσμιους τω στρατοπεδαρχη τω δε παυλω επετραπη μεινεν καθ εαυτον συν τω φυλασσοντι αυτον στρατιωτη
- 17 Kolmen päivän kuluttua Paavali kutsui kokoon juutalaisten ensimmäiset. Ja kun he olivat kokoontuneet, sanoi hän heille: "Miehet, veljet! Vaikka en ole mitään tehnyt kansaamme tai isiemme tapoja vastaan, annettiin minut kuitenkin Jerusalemissa vankina roomalaisten käsiin.
Then after three days he sent for the chief men of the Jews: and when they had come together, he said to them, My brothers, though I had done nothing against the people or the ways of our fathers, I was given, a prisoner from Jerusalem, into the hands of the Romans.
εγενετο δε μετα ημερας τρεις συγκαλεσασθαι τον παυλον τους οντας των ιουδαιων πρωτους συνελθοντων δε αυτων ελεγεν προς αυτους ανδρες αδελφοι εγω ουδεν εναντιον ποιησας τω λαω η τοις εθεσιν τοις πατρωις δεσμιος εξ ιεροσολυμων παρεδοθην εις τας χειρας των ρωμαιων
- 18 Ja kun he olivat minua tutkineet, tahtoivat he päästää minut irti, koska en ollut tehnyt mitään kuoleman rikosta.
Who, when they had put questions to me, were ready to let me go free, because there was no cause of death in me.
οιτινες ανακριναντες με εβουλοντο απολυσαι δια το μηδεμιαν αιτιαν θανατου υπαρχειν εν εμοι
- 19 Mutta kun juutalaiset sitä vastustivat, oli minun pakko vedota keisariin; ei kuitenkaan niin, että minulla olisi mitään kannetta kansaani vastaan.
But when the Jews made protest against it, I had to put my cause into Caesar's hands; not because I have anything to say against my nation.
αντιλεγοντων δε των ιουδαιων ηναγκασθην επικαλεσασθαι καισαρα ουχ ως του εθνους μου εχων τι κατηγορησαι
- 20 Tästä syystä minä nyt olen kutsunut teidät, saadakseni nähdä ja puhutella teitä; sillä Israelin toivon tähden minä kannan tätä kahletta."
But for this reason I sent for you, to see and have talk with you: for because of the hope of Israel I am in these chains.
δια ταυτην ουν την αιτιαν παρεκαλεσα υμας ιδειν και προσλαλησαι ενεκεν γαρ της ελπιδος του ισραηλ την αλυσιν ταυτην περικειμαι
- 21 Niin he sanoivat hänelle: "Emme ole saaneet kirjeitä sinusta Juudean maalta, eikä kukaan tänne saapunut veli ole ilmoittanut eikä puhunut sinusta mitään pahaa.
And they said to him, We have not had letters from Judaea about you, and no one of the brothers has come to us here to give an account or say any evil about you.
οι δε προς αυτον ειπον ημεις ουτε γραμματα περι σου εδεξαμεθα απο της ιουδαιας ουτε παραγομενος τις των αδελφων απηγγειλεν η ελαλησεν τι περι σου πονηρον
- 22 Katsomme kuitenkin syytä olevan kuulla sinulta, mitä sinun mielessäsi on; sillä tästä lahkosta on meillä tiedossamme, että sitä vastaan kaikkialla kiistetään."
But we have a desire to give hearing to your opinion: for as to this form of religion, we have knowledge that in all places it is attacked.
αξιουμεν δε παρα σου ακουσαι α φρονεις περι μεν γαρ της αιρεσεως ταυτης γνωστον εστιν ημιν οτι πανταχου αντιλεγεται
- 23 Ja he määräsivät hänelle päivän, ja silloin tuli heitä vielä useampia hänen luoksensa majapaikkaan. Ja näille hän aamuvarhaisesta iltaan saakka selitti ja todisti Jumalan valtakunnasta, lähtien Mooseksen laista ja profeetoista, saadakseen heidät vakuutetuiksi Jeesuksesta.
And when a day had been fixed, they came to his house in great numbers; and he gave them teaching, giving witness to the kingdom of God, and having discussions with them about Jesus, from the law of Moses and from the prophets, from morning till evening.
ταξαμενοι δε αυτω ημεραν ηγον προς αυτον εις την ξενιαν πλειονες οις εξετιθετο διαμαρτυρομενος την βασιλειαν του θεου πειθων τε αυτους τα περι του ιησου απο τε του νομου μωσεως και των προφητων απο πρωι εως εσπερας
- 24 Niin se, mitä sanottiin, sai toiset vakuutetuiksi, mutta toiset eivät uskoneet.
And some were in agreement with what he said, but some had doubts.
και οι μεν επειθοντο τοις λεγομενοις οι δε ηπιστων
- 25 Ja kun he olivat keskenään erimielisiä, erosivat he toisistaan, Paavalin sanoessa ainoastaan nämä sanat: "Oikein on Pyhä Henki puhunut profeetta Esaiaan kautta teidän isillenne,
And they went away, for there was a division among them after Paul had said this one thing: Well did the Holy Spirit say by the prophet Isaiah to your fathers,
ασυμφωνοι δε οντες προς αλληλους απελυοντο ειποντος του παυλου ρημα εν οτι καλωσ το πνευμα το αγιον ελαλησεν δια ησαιου του προφητου προς τους πατερας ημων

- 26 sanoen: 'Mene tämän kansan luo ja sano: Kuulemalla kuulkaa älkääkä ymmärtäkö, näkemällä nähkää älkääkä käsittäkö.
Go to this people and say, Though you give ear, you will not get knowledge; and seeing, you will see, but the sense will not be clear to you:
λεγον πορευθητι προς τον λαον τουτον και ειπε ακοη ακουσετε και ου μη συνητε και βλεποντες βλεψετε και ου μη ιδητε
- 27 Sillä paatunut on tämän kansan sydän, ja korvillaan he työläästi kuulevat, ja silmänsä he ovat ummistaneet, että he eivät näkisi silmillään, eivät kuulisi korvillaan, eivät ymmärtäisi sydämellään
eivätkä kääntyisi ja etten minä heitä parantaisi.
For the heart of this people has become fat and their ears are slow in hearing and their eyes are shut; for fear that they might see with their eyes and give hearing with their ears and become wise in their hearts and be turned again to me, so that I might make them well.
επαχυνθη γαρ η καρδια του λαου τουτου και τοις ωσιν βαρεως ηκουσαν και τους οφθαλμους αυτων εκαμμυσαν μηποτε ιδωσιν τοις οφθαλμοις και τοις ωσιν ακουσωσιν και τη καρδια συνωσιν και επιστρεψωσιν και ιασωμαι αυτους
- 28 Olkoon siis teille tietävä, että tämä Jumalan pelastussanoma on lähetetty pakanoilte; ja he kuulevat sen."
Be certain, then, that the salvation of God is sent to the Gentiles, and they will give hearing.
γνωστον ουν εστω υμιν οτι τοις εθνεσιν απεσταλη το σωτηριον του θεου αυτοι και ακουσονται
- 30 Ja Paavali asui omassa vuokra-asunnossaan kaksi täyttä vuotta ja otti vastaan kaikki, jotka hänen tykönsä tulivat;
And for the space of two years, Paul was living in the house of which he had the use, and had talk with all those who went in to see him,
εμεινεν δε ο παυλος διετιαν ολην εν ιδιω μισθωματι και απεδεχετο παντας τους εισπορευομενους προς αυτον
- 31 ja hän julisti Jumalan valtakuntaa ja opetti Herran Jeesuksen Kristuksen tuntemista kaikella rohkeudella, kenenkään estämättä.
Preaching the kingdom of God and teaching about the Lord Jesus Christ without fear, and no orders were given that he was not to do so.
κηρυσσων την βασιλειαν του θεου και διδασκων τα περι του κυριου ιησου χριστου μετα πασης παρρησιας ακωλυτως
- 1 Paavali, Jeesuksen Kristuksen palvelija, kutsuttu apostoli, erotettu julistamaan Jumalan evankeliumia,
Paul, a servant of Jesus Christ, an Apostle by the selection of God, given authority as a preacher of the good news,
παυλος δουλος ιησου χριστου κλητος αποστολος αφωρισμενος εις ευαγγελιον θεου
- 2 jonka Jumala on edeltä luvannut profeettainsa kautta pyhissä kirjoituksissa,
Of which God had given word before by his prophets in the holy Writings,
ο προεπηγγελιατο δια των προφητων αυτου εν γραφαις αγιας
- 3 hänen Pojastansa - joka lihan puolesta on syntynyt Daavidin siemenestä
About his Son who, in the flesh, came from the family of David,
περι του υιου αυτου του γενομενου εκ σπερματος δαβιδ κατα σαρκα
- 4 ja pyhyiden hengen puolesta kuolleistanousemisen kautta asetettu Jumalan Pojaksi voimassa - Jeesuksesta Kristuksesta, meidän Herrastamme,
But was marked out as Son of God in power by the Holy Spirit through the coming to life again of the dead; Jesus Christ our Lord,
του ορισθεντος υιου θεου εν δυναμει κατα πνευμα αγιουσνης εξ αναστασεως νεκρων ιησου χριστου του κυριου ημων
- 5 jonka kautta me olemme saaneet armon ja apostolinviran, että syntyisi uskon kuuliaisuus hänen nimeänsä kohtaan kaikissa pakanakansoissa,
Through whom grace has been given to us, sending us out to make disciples to the faith among all nations, for his name:
δι ου ελαβομεν χαριν και αποστολην εις υπακοην πιστεωσ εν πασιν τοις εθνεσιν υπερ του ονοματος αυτου
- 6 joihin tekin, Jeesuksen Kristuksen kutsumat, kuulutte:
Among whom you in the same way have been marked out to be disciples of Jesus Christ:
εν οις εστε και υμεις κλητοι ιησου χριστου
- 7 kaikille Roomassa oleville Jumalan rakkaille, kutsuille pyhille. Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!
To all those who are in Rome, loved by God, marked out as saints: Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ.
πασιν τοις ουσιν εν ρωμη αγαπητοις θεου κλητοις αγιοις χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατροσ ημων και κυριου ιησου χριστου
- 8 Ensiksikin minä kiitän Jumalaani Jeesuksen Kristuksen kautta teidän kaikkien tähden, koska teidän uskoanne mainitaan kaikessa maailmassa.
First of all, I give praise to my God through Jesus Christ for you all, because news of your faith has gone into all the world.
πρωτον μεν ευχαριστω τω θεω μου δια ιησου χριστου υπερ παντων υμων οτι η πιστις υμων καταγγελλεται εν ολω τω κοσμω

- 9 Sillä Jumala, jota minä hengessäni palvelen julistaen hänen Poikansa evankeliumia, on minun todistajani, kuinka minä teitä lakkaamatta muistan,
For God is my witness, whose servant I am in spirit in the good news of his Son, that you are at all times in my memory and in my prayers,
μαρτυς γαρ μου εστιν ο θεος ω λατρευω εν τω πνευματι μου εν τω ευαγγελιω του υιου αυτου ως αδιαλειπτως μνειαν υμων ποιουμαι
- 10 aina rukouksissani anoen, että minä jo vihdoinkin, jos Jumala tahtoo, pääsisin tulemaan teidän tyköne.
And that I am ever making prayers that God will give me a good journey to you.
παντοτε επι των προσευχων μου δεομενος ειπως ηδη ποτε ευοδοθησομαι εν τω θεληματι του θεου ελθειν προς υμας
- 11 Sillä minä ikävöitsen teitä nähdä, voidakseni antaa teille jonkun hengellisen lahjan, että te vahvistuisitte,
For I have a strong desire to see you, and to give you some grace of the spirit, so that you may be made strong;
επιποθο γαρ ιδειν υμας ινα τι μεταδω χαρισμα υμιν πνευματικον εις το στηριχθηναι υμας
- 12 se on, että me yhdessä ollessamme virkistyisimme yhteisestä uskostamme, teidän ja minun.
That is to say, that all of us may be comforted together by the faith which is in you and in me.
τουτο δε εστιν συμπαρακληθηναι εν υμιν δια της εν αλληλοις πιστεως υμων τε και εμου
- 13 Ja minä en tahdo, veljet, teiltä salata, että jo monesti olen päättänyt tulla teidän tyköne saadakseni jonkin hedelmän teidänkin keskuudestanne, niinkuin muidenkin pakanain, mutta olen ollut estetty tähän saakka.
You may be certain, my brothers, that it has frequently been in my mind to come to you (but till now I was kept from it), so that I might have some fruit from you in the same way as I have had it from the other nations.
ου θελω δε υμας αγνοειν αδελφοι οτι πολλακις προεθεμην ελθειν προς υμας και εκωλυθην αχρι του δευρο ινα καρπον τινα σχω και εν υμιν καθως και εν τοις λοιποις εθνεσιν
- 14 Kreikkalaisille ja barbaareille, viisaille ja tyhmille minä olen velassa;
I have a debt to Greeks and to the nations outside; to the wise and to those who have no learning.
ελλησιν τε και βαρβαροις σοφοις τε και ανοητοις οφειλετης ειμι
- 15 omasta puolestani minä siis olen altis teillekin, Roomassa asuvaisille, julistamaan evankeliumia.
For which reason I have the desire, as far as I am able, to give the knowledge of the good news to you who are in Rome.
ουτως το κατ εμε προθυμον και υμιν τοις εν ρωμη ευαγγελισασθαι
- 16 Sillä minä en häpeä evankeliumia; sillä se on Jumalan voima, itsekullekin uskovaile pelastukseksi, juutalaiselle ensin, sitten myös kreikkalaiselle.
For I have no feeling of shame about the good news, because it is the power of God giving salvation to everyone who has faith, to the Jew first, and then to the Greek.
ου γαρ επαισχνομαι το ευαγγελιον του χριστου δυναμις γαρ θεου εστιν εις σωτηριαν παντι τω πιστευοντι ιουδαιω τε πρωτον και ελληνι
- 17 Sillä siinä Jumalan vanhurskaus ilmestyy uskosta uskoon, niinkuin kirjoitettu on: "Vanhurskas on elävä uskosta".
For in it there is the revelation of the righteousness of God from faith to faith: as it is said in the holy Writings, The man who does righteousness will be living by his faith.
δικαιοσυνη γαρ θεου εν αυτω αποκαλυπτεται εκ πιστεως εις πιστιν καθως γεγραπται ο δε δικαιος εκ πιστεως ζησεται
- 18 Sillä Jumalan viha ilmestyy taivaasta kaikkea ihmisten jumalattomuutta ja vääryyttä vastaan, niiden, jotka pitävät totuutta vääryyden vallassa,
For there is a revelation of the wrath of God from heaven against all the wrongdoing and evil thoughts of men who keep down what is true by wrongdoing;
αποκαλυπτεται γαρ οργη θεου απ ουρανου επι πασαν ασεβειαν και αδικιαν ανθρωπων των την αληθειαν εν αδικια κατεχοντων
- 19 sentähden että se, mikä Jumalasta voidaan tietää, on ilmeistä heidän keskuudessaan; sillä Jumala on sen heille ilmoittanut.
Because the knowledge of God may be seen in them, God having made it clear to them.
διοτι το γνωστον του θεου φανερον εστιν εν αυτοις ο γαρ θεος αυτοις εφανερωσεν
- 20 Sillä hänen näkymätön olemuksensa, hänen iankaikkinen voimansa ja jumalallisuutensa, ovat, kun niitä hänen teoissansa tarkataan, maailman luomisesta asti nähtävinä, niin etteivät he voi millään itseänsä puolustaa,
For from the first making of the world, those things of God which the eye is unable to see, that is, his eternal power and existence, are fully made clear, he having given the knowledge of them through the things which he has made, so that men have no reason for wrongdoing;
τα γαρ αορατα αυτου απο κτισεως κοσμου τοις ποιημασιν νοουμενα καθοραται η τε αιδιος αυτου δυναμις και θειοτης εις το ειναι αυτους αναπολογητους

- 21 koska he, vaikka ovat tunteneet Jumalan, eivät ole häntä Jumalana kunnioittaneet eivätkä kiittäneet, vaan ovat ajatuksiltaan turhistuneet, ja heidän ymmärtämätön sydämensä on pimentynyt.
Because, having the knowledge of God, they did not give glory to God as God, and did not give praise, but their minds were full of foolish things, and their hearts, being without sense, were made dark.
διotti γνοντες τον θεον ουχ ως θεον εδοξασαν η ευχαριστησαν αλλ εματαιωθησαν εν τοις διαλογισμοις αυτων και εσκοτισθη η ασυνετος αυτων καρδια
- 22 Kehuessaan viisaita olevansa he ovat tyhmiksi tulleet
Seeming to be wise, they were in fact foolish,
φασκοντες ειναι σοφοι εμωραθησαν
- 23 ja ovat katoamattoman Jumalan kirkkauden muuttaneet katoavaisen ihmisen ja lintujen ja nelijalkaisten ja matelevaisten kuvan kaltaiseksi.
And by them the glory of the eternal God was changed and made into the image of man who is not eternal, and of birds and beasts and things which go on the earth.
και ηλλαξαν την δοξαν του αφθαρτου θεου εν ομοιωματι εικονος φθαρτου ανθρωπου και πετεινων και τετραποδων και ερπετων
- 24 Sentähden Jumala on heidät, heidän sydämensä himoissa, hyljännyt saastaisuuteen, häpäisemään itse omat ruumiinsa,
For this reason God gave them up to the evil desires of their hearts, working shame in their bodies with one another:
διο και παρεδωκεν αυτους ο θεος εν ταις επιθυμιαις των καρδιων αυτων εις ακαθαρσιαν του ατιμαζεσθαι τα σωματα αυτων εν εαυτοις
- 25 nu, jotka ovat vaihtaneet Jumalan totuuden valheeseen ja kunnioittaneet ja palvelleet luotua enemmän kuin Luojaa, joka on ylistetty iankaikkisesti, amen.
Because by them the true word of God was changed into that which is false, and they gave worship and honour to the thing which is made, and not to him who made it, to whom be blessing for ever. So be it.
οιτινες μετηλλαξαν την αληθειαν του θεου εν τω ψευδει και εσεβασθησαν και ελατρευσαν τη κτισει παρα τον κτισαντα ος εστιν ευλογητος εις τους αιωνας αμην
- 26 Sentähden Jumala on hyljännyt heidät häpeällisiin himoihin; sillä heidän naispuolensa ovat vaihtaneet luonnollisen yhteyden luonnonvastaiseen;
For this reason God gave them up to evil passions, and their women were changing the natural use into one which is unnatural:
δια τουτο παρεδωκεν αυτους ο θεος εις παθη ατιμιας αι τε γαρ θηλειαι αυτων μετηλλαξαν την φυσικην χρησιν εις την παρα φυσιν
- 27 samoin miespuoletkin, luopuen luonnollisesta yhteydestä naispuolen kanssa, ovat kiimoissaan syttyneet toisiinsa ja harjoittaneet, miespuolet miespuolten kanssa, riettautta ja villiintymistä saaneet itseensä sen palkan, mikä saada piti.
And in the same way the men gave up the natural use of the woman and were burning in their desire for one another, men doing shame with men, and getting in their bodies the right reward of their evil-doing.
ομοιως τε και οι αρρενες αφεντες την φυσικην χρησιν της θηλειας εξεκαυθησαν εν τη ορεξει αυτων εις αλληλους αρσενες εν αρσεσιν την ασχημοσυνην καταργαζομενοι και την αντιμισθιαν ην εδει της πλανης αυτων εν εαυτοις απολαμβανοντες
- 28 Ja niinkuin heille ei kelvannut pitää kiinni Jumalan tuntemisesta, niin Jumala hylkäsi heidät heidän kelvottoman mielensä valtaan, tekemään sopimattomia.
And because they had not the mind to keep God in their knowledge, God gave them up to an evil mind, to do those things which are not right;
και καθως ουκ εδοκιμασαν τον θεον εχειν εν επιγνωσει παρεδωκεν αυτους ο θεος εις αδοκιμον νουν ποιειν τα μη καθηκοντα
- 29 He ovat täynnänsä kaikkea vääryyttä, pahuutta, ahneutta, häijyyttä, täynnä kateutta, murhaa, riitaa, petosta, pahanilkisyyttä;
Being full of all wrongdoing, evil, desire for the goods of others, hate, envy, putting to death, fighting, deceit, cruel ways, evil talk, and false statements about others;
πεπληρωμενους παση αδικια πορνεια πονηρια πλεονεξια κακια μεστους φθονου φονου εριδος δολου κακοηθειας ψιθυριστας
- 30 ovat korvaankuiskuttelijoita, panettelijoita, Jumalaa vihaavaisia, väkivaltaisia, ylpeitä, kerskailijoita, pahankeksijöitä, vanhemmilleen tottelemattomia,
Hated by God, full of pride, without respect, full of loud talk, given to evil inventions, not honouring father or mother,
καταλαλους θεοσυγεις υβριστας υπερηφανους αλαζονας εφευρετας κακων γονευσιν απειθεις
- 31 vailla ymmärrystä, luotettavuutta, rakkautta ja laupeutta;
Without knowledge, not true to their undertakings, unkind, having no mercy:
ασυνετους ασυνθετους αστοργους ασπονδους ανελεημονας
- 32 jotka, vaikka tuntevat Jumalan vanhurskaan säädöksen, että ne, jotka senkaltaisia tekevät, ovat kuoleman ansainneet, eivät ainoastaan itse niitä tee, vaan vieläpä osoittavat hyväksymistä niille, jotka niitä tekevät.
Who, though they have knowledge of the law of God, that the fate of those who do these things is death, not only go on doing these things themselves, but give approval to those who do them.
οιτινες το δικαιομα του θεου επιγνωτες οτι οι τα τοιαυτα πρασσοντες αξιοι θανατου εισιν ου μονον αυτα ποιουσιν αλλα και συνευδοκουσιν τοις πρασσοουσιν

- 1 Sentähden sinä, oi ihminen, et voi millään itseäsi puolustaa, olitpa kuka hyvänsä, joka tuomitset. Sillä mistä toista tuomitset, siihen sinä itsesi syypääksi tuomitset, koska sinä, joka tuomitset, teet samoja tekoja.
So you have no reason, whoever you are, for judging: for in judging another you are judging yourself, for you do the same things.
διο αναπολογητος ει ω ανθρωπε πας ο κρινων εν ω γαρ κρινεις τον ετερον σεαυτον κατακρινεις τα γαρ αυτα πρασσεις ο κρινων
- 2 Ja me tiedämme, että Jumalan tuomio on totuuden mukainen niille, jotka senkaltaista tekevät.
And we are conscious that God is a true judge against those who do such things.
οιδαμεν δε οτι το κριμα του θεου εστιν κατα αληθειαν επι τους τα τοιαυτα πρασσοντας
- 3 Vai luuletko, ihminen, sinä, joka tuomitset niitä, jotka senkaltaisia tekevät, ja itse samoja teet, että sinä vältät Jumalan tuomion?
But you who are judging another for doing what you do yourself, are you hoping that God's decision will not take effect against you?
λογιζη δε τουτο ω ανθρωπε ο κρινων τους τα τοιαυτα πρασσοντας και ποιων αυτα οτι συ εκφευξη το κριμα του θεου
- 4 Vai halveksitko hänen hyvyytensä ja kärsivällisyytensä ja pitkämielisyytensä runsautta, etkä tiedä, että Jumalan hyvyys vetää sinua parannukseen?
Or is it nothing to you that God had pity on you, waiting and putting up with you for so long, not seeing that in his pity God's desire is to give you a change of heart?
η του πλουτου της χρηστοτητος αυτου και της ανοχης και της μακροθυμιας καταφρονεις αγνοων οτι το χρηστον του θεου εις μετανοιαν σε αγει
- 5 Kovuudellasi ja sydämesi katumattomuudella sinä kartutat päällesi vihaa vihan ja Jumalan vanhurskaan tuomion ilmestymisen päiväksi,
But by your hard and unchanged heart you are storing up wrath for yourself in the day of the revelation of God's judging in righteousness;
κατα δε την σκληροτητα σου και αμετανοητον καρδιαν θησαυριζεις σεαυτω οργην εν ημερα οργης και αποκαλυψεως δικαιοκρισιας του θεου
- 6 hänen, "joka antaa kullekin hänen tekojensa mukaan":
Who will give to every man his right reward:
ος αποδωσει εκαστω κατα τα εργα αυτου
- 7 niille, jotka hyvässä työssä kestävinä etsivät kirkkautta ja kunniaa ja katoamattomuutta, iankaikkisen elämän,
To those who go on with good works in the hope of glory and honour and salvation from death, he will give eternal life:
τοις μεν καθ υπομονην εργου αγαθου δοξαν και τιμην και αφθαρσιαν ζητουσιν ζωην αιωνιον
- 8 mutta niiden osaksi, jotka ovat itsekkäitä eivätkä tottele totuutta, vaan tottelevat vääryyttä, tulee viha ja kiivastus.
But to those who, from a love of competition, are not guided by what is true, will come the heat of his wrath,
τοις δε εξ εριθειας και απειθουσιν μεν τη αληθεια πειθομενοις δε τη αδικια θυμος και οργη
- 9 Tuska ja ahdistus jokaisen ihmisen sielulle, joka pahaan tekee, juutalaisen ensin, sitten myös kreikkalaisen;
Trouble and sorrow on all whose works are evil, to the Jew first and then to the Greek;
θλιψις και στενοχωρια επι πασαν ψυχην ανθρωπου του κατεργαζομενου το κακον ιουδαιου τε πρωτον και ελληνος
- 10 mutta kirkkaus ja kunnia ja rauha jokaiselle, joka tekee sitä, mikä hyvää on, juutalaiselle ensin, sitten myös kreikkalaiselle!
But glory and honour and peace to all whose works are good, to the Jew first and then to the Greek:
δοξα δε και τιμη και ειρηνη παντι τω εργαζομενω το αγαθον ιουδαιου τε πρωτον και ελληνι
- 11 Sillä Jumala ei katso henkilöön.
For one man is not different from another before God.
ου γαρ εστιν προσωποληψια παρα τω θεω
- 12 Sillä kaikki, jotka ilman lakia ovat syntiä tehneet, ne myös ilman lakia hukkuvat, ja kaikki, jotka lain alaisina ovat syntiä tehneet, ne lain mukaan tuomitaan;
All those who have done wrong without the law will get destruction without the law: and those who have done wrong under the law will have their punishment by the law;
οσοι γαρ ανομωσ ημαρτον ανομωσ και απολουνται και οσοι εν νομω ημαρτον δια νομου κριθησονται
- 13 sillä eivät lain kuulijat ole vanhurskaita Jumalan edessä, vaan lain noudattajat vanhurskautetaan.
For it is not the hearers of the law who will be judged as having righteousness before God, but only the doers:
ου γαρ οι ακροσται του νομου δικαιοι παρα τω θεω αλλ οι ποιηται του νομου δικαιοθησονται

- 14 Sillä kun pakanat, joilla ei lakia ole, luonnostansa tekevät, mitä laki vaatii, niin he, vaikka heillä ei lakia ole, ovat itse itsellensä laki
For when the Gentiles without the law have a natural desire to do the things in the law, they are a law to themselves;
οταν γαρ εθνη τα μη νομον εχοντα φυσει τα του νομου ποιη ουτοι νομον μη εχοντες εαυτοις εισιν νομος
- 15 ja osoittavat, että lain teot ovat kirjoitetut heidän sydämiinsä, kun heidän omatuntonsa myötä-todistaa ja heidän ajatuksensa keskenään syyttävät tai myös puolustavat heitä -
Because the work of the law is seen in their hearts, their sense of right and wrong giving witness to it, while their minds are at one time judging them and at another giving them approval;
οιτινες ενδεικνυνται το εργον του νομου γραπτον εν ταις καρδιαις αυτων συμμαρτυρουσης αυτων της συνειδησεως και μεταξυ αλληλων των λογισμων κατηγορουτων η και απολογουμενων
- 16 sinä päivänä, jona Jumala on tuomitseva ihmisten salaisuudet Kristuksen Jeesuksen kautta, minun evankeliumini mukaan.
In the day when God will be a judge of the secrets of men, as it says in the good news of which I am a preacher, through Jesus Christ.
εν ημερα οτε κρινει ο θεος τα κρυπτα των ανθρωπων κατα το ευαγγελιον μου δια ιησου χριστου
- 17 Mutta jos sinä kutsut itseäsi juutalaiseksi ja luutat lakiin ja Jumala on sinun kerskauksesi
But as for you who have the name of Jew, and are resting on the law, and take pride in God,
ιδε συ ιουδαιος επονομαζη και επαναπαυη τω νομω και καυχασαι εν θεω
- 18 ja tunnet hänen tahtonsa ja, opetettuna laissa, tutkit, mikä parasta on,
And have knowledge of his desires, and are a judge of the things which are different, having the learning of the law,
και γνωσκεις το θελημα και δοκιμαζεις τα διαφεροντα καθηχουμενος εκ του νομου
- 19 ja luulet kykeneväsi olemaan sokeain taluttaja, pimeydessä olevien valkeus,
In the belief that you are a guide to the blind, a light to those in the dark,
πεποιθας τε σεαυτον οδηγον ειναι τυφλων φως των εν σκοτει
- 20 ymmärtämättömien kasvattaja, alaikäisten opettaja, sinulla kun laissa on tiedon ja totuuden muoto:
A teacher of the foolish, having in the law the form of knowledge and of what is true;
παιδευτην αφρονων διδασκαλον νηπιων εχοντα την μορφωσιν της γνωσεως και της αληθειας εν τω νομω
- 21 niin sinäkö, joka toista opetat, et itseäsi opeta; joka julistat, ettei saa varastaa, itse varastat;
You who give teaching to others, do you give it to yourself? you who say that a man may not take what is not his, do you take what is not yours?
ο ουν διδασκων ετερον σεαυτον ου διδασκεις ο κηρυσσων μη κλεπτειν κλεπτεις
- 22 joka sanot, ettei saa tehdä huorin, itse teet huorin; joka kauhistut epäjumalia, kuitenkin olet temppelin ryöstäjä;
You who say that a man may not be untrue to his wife, are you true to yours? you who are a hater of images, do you do wrong to the house of God?
ο λεγων μη μοιχευειν μοιχευεις ο βδελυσσομενος τα ειδωλα ιερουσυλεις
- 23 joka laista kerskaat, häväiset lainrikkomisella Jumalaa?
You who take pride in the law, are you doing wrong to the honour of God by behaviour which is against the law?
ος εν νομω καυχασαι δια της παραβασεως του νομου τον θεον ατιμαζεις
- 24 Sillä "teidän tähtenne Jumalan nimi tulee pilkatuksi pakanain seassa", niinkuin kirjoitettu on.
For the name of God is shamed among the Gentiles because of you, as it is said in the holy Writings.
το γαρ ονομα του θεου δι υμας βλασφημειται εν τοις εθνεσιν καθως γεγραπται
- 25 Ympärileikkaus kyllä on hyödyllinen, jos sinä lakia noudatat; mutta jos olet lainrikkoja, niin sinun ympärileikkauksesi on tullut ympärileikkaamattomuudeksi.
It is true that circumcision is of use if you keep the law, but if you go against the law it is as if you had it not.
περιτομη μεν γαρ ωφελει εαν νομον πρασης εαν δε παραβατης νομου ης η περιτομη σου ακροβυστια γεγονεν
- 26 Jos siis ympärileikkaamaton noudattaa lain säädöksiä, eikö hänen ympärileikkaamattomuutensa ole luettava ympärileikkaukseksi?
If those who have not circumcision keep the rules of the law, will it not be credited to them as circumcision?
εαν ουν η ακροβυστια τα δικαιωματα του νομου φυλασση ουχι η ακροβυστια αυτου εις περιτομην λογισθησεται
- 27 Ja luonnostaan ympärileikkaamaton, joka täyttää lain, on tuomitseva sinut, joka lainkirjaiminesi ja ympärileikkauksinesi olet lainrikkoja.
And they, by their keeping of the law without circumcision, will be judges of you, by whom the law is broken though you have the letter of the law and circumcision.
και κρινει η εκ φυσεως ακροβυστια τον νομον τελουσα σε τον δια γραμματος και περιτομης παραβατην νομου

- 28 Sillä ei se ole juutalainen, joka vain ulkonaisesti on juutalainen, eikä ympärileikkaus se, joka ulkonaisesti lihassa tapahtuu;
The true Jew is not one who is only so publicly, and circumcision is not that which may be seen in the flesh:
ου γαρ ο εν τω φανερω ιουδαιος εστιν ουδε η εν τω φανερω εν σαρκι περιτομη
- 29 vaan se on juutalainen, joka sisällisesti on juutalainen, ja oikea ympärileikkaus on sydämen ympärileikkaus Hengessä, ei kirjaimessa; ja hän saa kiitöksensä, ei ihmisiltä, vaan Jumalalta.
But he is a Jew who is a secret one, whose circumcision is of the heart, in the spirit and not in the letter; whose praise is not from men, but from God.
αλλ ο εν τω κρυπτω ιουδαιος και περιτομη καρδιας εν πνευματι ου γραμματι ου ο επαινος ουκ εξ ανθρωπων αλλ εκ του θεου
- 1 Mitä etuuksia on siis juutalaisilla, tai mitä hyötyä ympärileikkauksesta?
How then is the Jew better off? or what profit is there in circumcision?
τι ουν το περισσον του ιουδαιου η τις η ωφελεια της περιτομης
- 2 Paljonkin, kaikin tavoin; ennen kaikkea se, että heille on uskottu, mitä Jumala on puhunut.
Much in every way: first of all because the words of God were given to them.
πολυ κατα παντα τροπον πρωτον μεν γαρ οτι επιστευθησαν τα λογια του θεου
- 3 Mutta kuinka? Jos jotkut ovat olleet epäuskoisia, ei kaikesti heidän epäuskonsa ole Jumalan uskollisuutta tyhjäksi tekevä?
And if some have no faith, will that make the faith of God without effect?
τι γαρ ει ηπιστησαν τινες μη η απιστια αυτων την πιστιν του θεου καταργησει
- 4 Pois se! Olkoon Jumala toinen, mutta jokainen ihminen valhetteliija, niinkuin kirjoitettu on: "Että sinut havaittaisiin vanhurskaaksi sanoissasi ja että voitaisit, kun sinun kanssasi oikeutta käydään".
In no way: but let God be true, though every man is seen to be untrue; as it is said in the Writings, That your words may be seen to be true, and you may be seen to be right when you are judged.
μη γενοιτο γινεσθω δε ο θεος αληθης πας δε ανθρωπος ψευστης καθως γεγραπται οπως αν δικαιωθης εν τοις λογοις σου και νικησης εν τω κρινεσθαι σε
- 5 Mutta jos meidän vääryytemme tuo ilmi Jumalan vanhurskauden, mitä me siihen sanomme? Ei kaikesti Jumala ole väärä, kun hän rankaisee vihassansa? Minä puhun ihmisten tavalla.
But if the righteousness of God is supported by our wrongdoing what is to be said? is it wrong for God to be angry (as men may say)?
ει δε η αδικια ημων θεου δικαιοσυνην συνιστησιν τι ερωμεν μη αδικος ο θεος ο επιφερων την οργην κατα ανθρωπον λεγω
- 6 Pois se! Sillä kuinka Jumala silloin voisi tuomita maailman?
In no way: because if it is so, how is God able to be the judge of all the world?
μη γενοιτο επει πως κρινει ο θεος τον κοσμον
- 7 Sillä jos Jumalan totuus tulee minun valheeni kautta selvemmin julki hänen kirkkaudekseen, miksi sitten minutkin vielä syntisenä tuomitaan?
But if, because I am untrue, God being seen to be true gets more glory, why am I to be judged as a sinner?
ει γαρ η αληθεια του θεου εν τω εμω ψευσματι περισευθεν εις την δοξαν αυτου τι ετι καγω ως αμαρτωλος κρινομαι
- 8 Ja miksi emme tekisi, niinkuin herjaten syyttävät meidän tekevän ja niinkuin muutammat väittävät meidän sanovan: "Tehkäämme paha, että siitä hyvää tulisi"? Niiden tuomio on oikea.
Let us not do evil so that good may come (a statement which we are falsely said by some to have made), because such behaviour will have its right punishment.
και μη καθως βλασφημουμεθα και καθως φασιν τινες ημας λεγειν οτι ποιησωμεν τα κακα ινα ελθη τα αγαθα ον το κριμα ενδικον εστιν
- 9 Miten siis on? Olemmeko me parempia? Emme suinkaan. Mehän olemme edellä osoittaneet, että kaikki, niin hyvin juutalaiset kuin kreikkalaiset, ovat synnin alla,
What then? are we worse off than they? In no way: because we have before made it clear that Jews as well as Greeks are all under the power of sin;
τι ουν προεχομεθα ου παντως προητιασαμεθα γαρ ιουδαιους τε και ελληνας παντας υφ αμαρτιαν ειναι
- 10 niinkuin kirjoitettu on: "Ei ole ketään vanhurskasta, ei ainoatakaan,
As it is said in the holy Writings, There is not one who does righteousness;
καθως γεγραπται οτι ουκ εστιν δικαιος ουδε εις
- 11 ei ole ketään ymmärtäväistä, ei ketään, joka etsii Jumalaa;
Not one who has the knowledge of what is right, not one who is a searcher after God;
ουκ εστιν ο συνιων ουκ εστιν ο εκζητων τον θεον

- 12 kaikki ovat poikenneet pois, kaikki tyynni kelvottomiksi käyneet; ei ole ketään, joka tekee sitä, mikä hyvä on, ei yhden yhtäkään.
They have all gone out of the way, there is no profit in any of them; there is not one who does good, not so much as one:
παντες εξεκλιναν αμα ηχρειωθησαν ουκ εστιν ποιων χρηστοτητα ουκ εστιν εως ενος
- 13 Heidän kurkkunsa on avoin hauta, kielellänsä he pettävät, kyykäärmeen myrkkyyä on heidän huultensa alla;
Their throat is like an open place of death; with their tongues they have said what is not true: the poison of snakes is under their lips:
ταφος ανεωγμενος ο λαρυγξ αυτων ταις γλωσσαις αυτων εδολιουσεν ιος ασπιδων υπο τα χειλη αυτων
- 14 heidän suunsa on täynnä kirousta ja katkeruutta.
Whose mouth is full of curses and bitter words:
ων το στομα αρας και πικριας γεμει
- 15 Heidän jalkansa ovat nopeat vuodattamaan verta,
Their feet are quick in running after blood;
οξεις οι ποδες αυτων εκχρει αιμα
- 16 hävitys ja kurjuus on heidän teillänsä,
Destruction and trouble are in their ways;
συντριμμα και ταλαιπωρια εν ταις οδοις αυτων
- 17 ja rauhan tietä he eivät tunne.
And of the way of peace they have no knowledge:
και οδον ειρηνης ουκ εγνωσαν
- 18 Ei ole Jumalan pelko heidän silmäinsä edessä."
There is no fear of God before their eyes.
ουκ εστιν φοβος θεου απεναντι των οφθαλμων αυτων
- 19 Mutta me tiedämme, että kaiken, minkä laki sanoo, sen se puhuu lain alaisille, että jokainen suu tukittaisiin ja koko maailma tulisi syylliseksi Jumalan edessä;
Now, we have knowledge that what the law says is for those who are under the law, so that every mouth may be stopped, and all men may be judged by God:
οιδαμεν δε οτι οσα ο νομος λεγει τοις εν τω νομο λαλει ινα παν στομα φραγη και υποδικος γενηται πας ο κοσμος τω θεω
- 20 sentähden, ettei mikään liha tule hänen edessään vanhurskaaksi lain teoista; sillä lain kautta tulee synnin tunto.
Because by the works of the law no man is able to have righteousness in his eyes, for through the law comes the knowledge of sin.
διοτι εξ εργαων νομου ου δικαιωθησεται πασα σαρξ ενωπιον αυτου δια γαρ νομου επιγνωσις αμαρτιας
- 21 Mutta nyt Jumalan vanhurskaus, josta laki ja profeetat todistavat, on ilmoitettu ilman lakia,
But now without the law there is a revelation of the righteousness of God, to which witness is given by the law and the prophets;
νυνι δε χωρις νομου δικαιοσυνη θεου πεφανερωται μαρτυρουμενη υπο του νομου και των προφητων
- 22 se Jumalan vanhurskaus, joka uskon kautta Jeesukseen Kristukseen tulee kaikkiin ja kaikille, jotka uskovat; sillä ei ole yhtään erotusta.
That is, the righteousness of God through faith in Jesus Christ, to all those who have faith; and one man is not different from another,
δικαιοσυνη δε θεου δια πιστεωσ ιησου χριστου εις παντας και επι παντας τους πιστευοντας ου γαρ εστιν διαστολη
- 23 Sillä kaikki ovat syntiä tehneet ja ovat Jumalan kirkkautta vailla
For all have done wrong and are far from the glory of God;
παντες γαρ ημαρτον και υστερουνται της δοξης του θεου
- 24 ja saavat lahjaksi vanhurskauden hänen armostaan sen lunastuksen kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa,
And they may have righteousness put to their credit, freely, by his grace, through the salvation which is in Christ Jesus:
δικαιουμενοι δωρεαν τη αυτου χαριτι δια της απολυτρωσεωσ της εν χριστω ιησου
- 25 jonka Jumala on asettanut armoistumiseksi uskon kautta hänen vereensä, osoittaaksensa vanhurskauttaan, koska hän oli jättänyt rankaisematta ennen tehdyt synnit
Whom God has put forward as the sign of his mercy, through faith, by his blood, to make clear his righteousness when, in his pity, God let the sins of earlier times go without punishment;
ον προεθετο ο θεος ιλαστηριον δια της πιστεωσ εν τω αυτου αιματι εις ενδειξιν της δικαιοσυνης αυτου δια την παρεσιν των προγεγονοτων αμαρτηματων

- 26 jumalallisessa kärsivällisyydessään, osoittaaksensa vanhurskauttaan nykyajassa, sitä, että hän itse on vanhurskas ja vanhurskauttaa sen, jolla on usko Jeesukseen.
And to make clear his righteousness now, so that he might himself be upright, and give righteousness to him who has faith in Jesus.
 εν τη ανοχη του θεου προς ενδειξιν της δικαιοσυνης αυτου εν τω νυν καιρω εις το ειναι αυτον δικαιον και δικαιουντα τον εκ πιστεως ιησου
- 27 Missä siis on kerskaaminen? Se on suljettu pois. Minkä lain kautta? Tekojenکو lain? Ei, vaan uskon lain kautta.
What reason, then, is there for pride? It is shut out. By what sort of law? of works? No, but by a law of faith.
 που ουν η καυχησις εξεκλεισθη δια ποιου νομου των εργαων ουχι αλλα δια νομου πιστεως
- 28 Niin päätämme siis, että ihminen vanhurskautetaan uskon kautta, ilman lain tekoja.
For this reason, then, a man may get righteousness by faith without the works of the law.
 λογιζομεθα ουν πιστει δικαιουσθαι ανθρωπον χωρις εργαων νομου
- 29 Vai onko Jumala yksistään juutalaisten Jumala? Eikö pakanainkin? On pakanainkin,
Or is God the God of Jews only? is he not in the same way the God of Gentiles? Yes, of Gentiles:
 η ιουδαιων ο θεος μονον ουχι δε και εθνων ναι και εθνων
- 30 koskapa Jumala on yksi, joka vanhurskauttaa ympärileikatut uskosta ja ympärileikkaamattomat uskon kautta.
If God is one; and he will give righteousness because of faith to those who have circumcision, and through faith to those who have not circumcision.
 επειπερ εις ο θεος ος δικαιουσει περιτομην εκ πιστεως και ακροβυστιαν δια της πιστεως
- 31 Teemmekö siis lain mitättömäksi uskon kautta? Pois se! Vaan me vahvistamme lain.
Do we, then, through faith make the law of no effect? in no way: but we make it clear that the law is important.
 νομον ουν καταργουμεν δια της πιστεως μη γενοιτο αλλα νομον ιστωμεν
- 1 Mitä me siis sanomme esi-isämme Aabrahamin saavuttaneen lihan mukaan?
What, then, may we say that Abraham, our father after the flesh, has got?
 τι ουν ερουμεν αβρααμ τον πατερα ημων ευρηκεναι κατα σαρκα
- 2 Sillä jos Aabraham on teoista vanhurskautettu, on hänellä kerskaamista, mutta ei Jumalan edessä.
For if Abraham got righteousness by works, he has reason for pride; but not before God.
 ει γαρ αβρααμ εξ εργαων εδικαιωθη χει καυχημα αλλ ου προς τον θεον
- 3 Sillä mitä Raamattu sanoo? "Aabraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi".
But what does it say in the holy Writings? And Abraham had faith in God, and it was put to his account as righteousness.
 τι γαρ η γραφη λεγει επιστευσεν δε αβρααμ τω θεω και ελογισθη αυτω εις δικαιοσυνην
- 4 Mutta töitä tekevälle ei lueta palkkaa armosta, vaan ansiosta,
Now, the reward is credited to him who does works, not as of grace but as a debt.
 τω δε εργαζομενω ο μισθος ου λογιζεται κατα χαριν αλλα κατα το οφειλημα
- 5 mutta joka ei töitä tee, vaan uskoo häneen, joka vanhurskauttaa jumalattoman, sille luetaan hänen uskonsa vanhurskaudeksi;
But to him who without working has faith in him who gives righteousness to the evil-doer, his faith is put to his account as righteousness.
 τω δε μη εργαζομενω πιστευοντι δε επι τον δικαιουντα τον ασεβη λογιζεται η πιστις αυτου εις δικαιοσυνην
- 6 niinkuin myös Daavid ylistää autuaaksi sitä ihmistä, jolle Jumala lukee vanhurskauden ilman tekoja:
As David says that there is a blessing on the man to whose account God puts righteousness without works, saying,
 καθαπερ και δαβιδ λεγει τον μακαρισμον του ανθρωπου ω ο θεος λογιζεται δικαιοσυνην χωρις εργαων
- 7 "Autuaat ne, joiden rikokset ovat anteeksi annetut ja joiden synnit ovat peitetyt!
Happy are those who have forgiveness for their wrongdoing, and whose sins are covered.
 μακαριοι ων αφεθησαν αι ανομιαι και ων επεκαλυφθησαν αι αμαρτια
- 8 Autuas se mies, jolle Herra ei lue syntiä!"
Happy is the man against whom no sin is recorded by the Lord.
 μακαριος ανηρ ω ου μη λογισηται κυριος αμαρτιαν

- 9 Koskeeko sitten tämä autuaaksi ylistäminen ainoastaan ympärileikattuja, vai eikö ympärileikkaamattomiakin? Sanommehan: "Aabrahamille luettiin usko vanhurskaudeksi".
Is this blessing, then, for the circumcision only, or in the same way for those who have not circumcision? for we say that the faith of Abraham was put to his account as righteousness.
ο μακαρισμος ουν ουτος επι την περιτομην η και επι την ακροβυστιαν λεγομεν γαρ οτι ελογισθη τω αβρααμ η πιστις εις δικαιοσυνην
- 10 Kuinka se sitten siksi luettiin? Hänen ollessaanko ympärileikattuna vai ympärileikkaamatonna? Ei ympärileikattuna, vaan ympärileikkaamatonna.
How, then, was it judged? when he had circumcision, or when he had it not? Not when he had it, but when he did not have it:
πως ουν ελογισθη εν περιτομη οντι η εν ακροβυστια ουκ εν περιτομη αλλ εν ακροβυστια
- 11 Ja hän sai ympärileikkauksen merkin sen uskonvanhurskauden sinetiksi, joka hänellä oli ympärileikkaamatonna, että hänestä tulisi kaikkien isä, jotka ympärileikkaamattomina uskovat, niin että vanhurskaus heillekin luettaisiin;
And he was given the sign of circumcision as a witness of the faith which he had before he underwent circumcision: so that he might be the father of all those who have faith, though they have not circumcision, and so that righteousness might be put to their account;
και σημειον ελαβεν περιτομης σφραγιδα της δικαιοσυνης της πιστεως της εν τη ακροβυστια εις το ειναι αυτον πατερα παντων των πιστευοντων δι ακροβυστιας εις το λογισθηναι και αυτοις την δικαιοσυνην
- 12 ja että hänestä tulisi myöskin ympärileikattujen isä, niiden, jotka eivät ainoastaan ole ympärileikattuja, vaan myös vaeltavat sen uskon jälkiä, mikä meidän isällämme Aabrahamilla oli jo ympärileikkaamatonna.
And the father of circumcision to those who not only are of the circumcision, but who keep to the way of that faith which our father Abraham had before he underwent circumcision.
και πατερα περιτομης τοις ουκ εκ περιτομης μονον αλλα και τοις στοιχοουσιν τοις ιχνεσιν της εν τη ακροβυστια πιστεως του πατρος ημων αβρααμ
- 13 Sillä se lupaus, että Aabraham oli perivä maailman, ei tullut hänelle eikä hänen siemenelleen lain kautta, vaan uskonvanhurskauden kautta.
For God's word, that the earth would be his heritage, was given to Abraham, not through the law, but through the righteousness of faith.
ου γαρ δια νομου η επαγγελια τω αβρααμ η τω σπερματι αυτου το κληρονομον αυτον ειναι του κοσμου αλλα δια δικαιοσυνης πιστεως
- 14 Sillä jos ne, jotka pitäytyvät lakiin, ovat perillisiä, niin usko on tyhjäksi tehty ja lupaus käynyt mitättömäksi.
For if they who are of the law are the people who get the heritage, then faith is made of no use, and the word of God has no power;
ει γαρ οι εκ νομου κληρονομοι κεκενωται η πιστις και κατηργηται η επαγγελια
- 15 Sillä laki saa aikaan vihaa; mutta missä lakia ei ole, siellä ei ole rikkomustakaan.
For the outcome of the law is wrath; but where there is no law it will not be broken.
ο γαρ νομος οργην καταργαζεται ου γαρ ουκ εστιν νομος ουδε παραβασις
- 16 Sentähden se on uskosta, että se olisi armosta; että lupaus pysyisi lujana kaikelle siemenelle, ei ainoastaan sille, joka pitäytyy lakiin, vaan myös sille, jolla on Aabrahamin usko, hänen, joka on meidän kaikkien isä
For this reason it is of faith, so that it may be through grace; and so that the word of God may be certain to all the seed; not only to that which is of the law, but to that which is of the faith of Abraham, who is the father of us all,
δια τουτο εκ πιστεως ινα κατα χαριν εις το ειναι βεβαιαν την επαγγελιαν παντι τω σπερματι ου τω εκ του νομου μονον αλλα και τω εκ πιστεως αβρααμ ος εστιν πατηρ παντων ημων
- 17 - niinkuin kirjoitettu on: "Monen kansan isäksi minä olen sinut asettanut" - sen Jumalan edessä, johon hän uskoi ja joka kuolleet eläviksi tekee ja kutsuu olemattomat, ikäänkuin ne olisivat.
(As it is said in the holy Writings, I have made you a father of a number of nations) before him in whom he had faith, that is, God, who gives life to the dead, and to whom the things which are not are as if they were.
καθως γεγραπται οτι πατερα πολλων εθνων τεθεικα σε καταναντι ου επιστευσεν θεου του ζωοποιουντος τους νεκρους και καλουντος τα μη οντα ως οντα
- 18 Ja Aabraham toivoi, vaikka ei toivoo ollut, ja uskoi tulevansa monen kansan isäksi, tämän sanan mukaan: "Niin on sinun jälkeläistesi luku oleva",
Who without reason for hope, in faith went on hoping, so that he became the father of a number of nations, as it had been said, So will your seed be.
ος παρ ελπιδα επ ελπιδι επιστευσεν εις το γενεσθαι αυτον πατερα πολλων εθνων κατα το ειρημενον ουτως εσται το σπερμα σου
- 19 eikä hän heikontunut uskossansa, vaikka näki, että hänen ruumiinsa oli kuolettunut - sillä hän oli jo noin satavuotias - ja että Saaran kohtu oli kuolettunut;
And not being feeble in faith though his body seemed to him little better than dead (he being about a hundred years old) and Sarah was no longer able to have children:
και μη ασθενησας τη πιστει ου κατενοησεν το εαυτου σωμα ηδη νενεκρωμενον εκατονταετης που υπαρχων και την νεκρωσιν της μητρας σαρρας
- 20 mutta Jumalan lupausta hän ei epäuskossa epäillyt, vaan vahvistui uskossa, antaen kunnian Jumalalle,
Still, he did not give up faith in the undertaking of God, but was made strong by faith, giving glory to God,
εις δε την επαγγελιαν του θεου ου διεκριθη τη απιστια αλλ ενεδυναμωθη τη πιστει δους δοξαν τω θεω

- 21 ja oli täysin varma siitä, että minkä Jumala on luvannut, sen hän voi myös täyttää.
And being certain that God was able to keep his word.
και πληροφορηθεις οτι ο επηγγελται δυνατος εστιν και ποιησαι
- 22 Sentähden se luettiin hänelle vanhurskaudeksi.
For which reason it was put to his account as righteousness.
διο και ελογισθη αυτω εις δικαιοσυνην
- 23 Mutta ei ainoastaan hänen tähtensä ole kirjoitettu, että se hänelle luettiin,
Now, it was not because of him only that this was said,
ουκ εγραφη δε δι αυτον μονον οτι ελογισθη αυτω
- 24 vaan myös meidän tähtemme, joille se on luettava, kun uskomme häneen, joka kuolleista herätti Jeesuksen, meidän Herramme,
But for us in addition, to whose account it will be put, if we have faith in him who made Jesus our Lord come back again from the dead,
αλλα και δι ημας οις μελλει λογιζεσθαι τοις πιστευουσιν επι τον εγειραντα ιησουν τον κυριον ημων εκ νεκρων
- 25 joka on alttiiksi annettu meidän rikostemme tähden ja kuolleista herätetty meidän vanhurskauttamisemme tähden.
Who was put to death for our evil-doing, and came to life again so that we might have righteousness.
ος παρεδοθη δια τα παραπτωματα ημων και ηγερθη δια την δικαιοσιν ημων
- 1 Koska me siis olemme uskosta vanhurskaiksi tulleet, niin meillä on rauha Jumalan kanssa meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta,
For which reason, because we have righteousness through faith, let us be at peace with God through our Lord Jesus Christ;
δικαιωθεντες ουν εκ πιστεως ειρηνην εχομεν προς τον θεον δια του κυριου ημων ιησου χριστου
- 2 jonka kautta myös olemme uskossa saaneet pääsyt tähän armoon, jossa me nyt olemme, ja meidän kerskauksemme on Jumalan kirkkauden toivo.
Through whom, in the same way, we have been able by faith to come to this grace in which we now are; and let us have joy in hope of the glory of God.
δι ου και την προσαγωγην εσηκαμεν τη πιστει εις την χαριν ταυτην εν η εστηκαμεν και καυχωμεθα επ ελπιδι της δοξης του θεου
- 3 Eikä ainoastaan se, vaan meidän kerskauksenamme ovat myös ahdistukset, sillä me tiedämme, että ahdistus saa aikaan kärsivällisyyttä,
And not only so, but let us have joy in our troubles: in the knowledge that trouble gives us the power of waiting;
ου μονον δε αλλα και καυχωμεθα εν ταις θλιψεσιν ειδοτες οτι η θλιψις υπομονην καταργαζεται
- 4 mutta kärsivällisyys koettelemuksen kestämistä, ja koettelemuksen kestäminen toivoa;
And waiting gives experience; and experience, hope:
η δε υπομονη δοκιμην η δε δοκιμη ελπιδα
- 5 mutta toivo ei saata häpeään; sillä Jumalan rakkaus on vuodatettu meidän sydämiimme Pyhän Hengen kautta, joka on meille annettu.
And hope does not put to shame; because our hearts are full of the love of God through the Holy Spirit which is given to us.
η δε ελπις ου κατασχυνει οτι η αγαπη του θεου εκκεχυται εν ταις καρδιαις ημων δια πνευματος αγιου του δοθεντος ημιν
- 6 Sillä meidän vielä ollessamme heikot kuoli Kristus oikeaan aikaan jumalattomien edestä.
For when we were still without strength, at the right time Christ gave his life for evil-doers.
ετι γαρ χριστος οντων ημων ασθενων κατα καιρον υπερ ασεβων απεθανεν
- 7 Tuskinpa kukaan käy kuolemaan jonkun vanhurskaan edestä; hyvän edestä joku mahdollisesti uskaltaa kuolla.
Now it is hard for anyone to give his life even for an upright man, though it might be that for a good man someone would give his life.
μολις γαρ υπερ δικιου τις αποθανειται υπερ γαρ του αγαθου ταχα τις και τολμα αποθανειν
- 8 Mutta Jumala osoittaa rakkautensa meitä kohtaan siinä, että Kristus, kun me vielä olimme syntisiä, kuoli meidän edestämme.
But God has made clear his love to us, in that, when we were still sinners, Christ gave his life for us.
συνιστησιν δε την εαυτου αγαπην εις ημας ο θεος οτι ετι αματωλων οντων ημων χριστος υπερ ημων απεθανεν
- 9 Paljoa enemmän me siis nyt, kun olemme vanhurskautetut hänen veressään, pelastumme hänen kauttansa vihasta.
Much more, if we now have righteousness by his blood, will salvation from the wrath of God come to us through him.
πολλω ουν μαλλον δικαιωθεντες νυν εν τω αιματι αυτου σωθησομεθα δι αυτου απο της οργης

- 10 Sillä jos me silloin, kun vielä olimme Jumalan vihollisia, tulimme sovitetuiksi hänen kanssaan hänen Poikansa kuoleman kautta, paljoo enemmän me pelastumme hänen elämänsä kautta nyt, kun olemme sovitetut;
For if, when we were haters of God, the death of his Son made us at peace with him, much more, now that we are his friends, will we have salvation through his life;
ει γαρ εχθροι οντες καταλλαγημεν τω θεω δια του θανατου του υιου αυτου πολλω μαλλον καταλλαγεντες σωθησομεθα εν τη ζωη αυτου
- 11 emmekä ainoastaan sovitetut, vaan vieläpä on Jumala meidän kerskauksemme meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta, jonka kautta me nyt olemme sovituksen saaneet.
And not only so, but we have joy in God through our Lord Jesus Christ, through whom we are now at peace with God.
ου μονον δε αλλα και καυχωμενοι εν τω θεω δια του κυριου ημων ιησου χριστου δι ου νυν την καταλλαγην ελαβομεν
- 12 Sentähden, niinkuin yhden ihmisen kautta synti tuli maailmaan, ja synnin kautta kuolema, niin kuolema on tullut kaikkien ihmisten osaksi, koska kaikki ovat syntiä tehneet -
For this reason, as through one man sin came into the world, and death because of sin, and so death came to all men, because all have done evil:
δια τουτου ωσπερ δι ενος ανθρωπου η αμαρτια εις τον κοσμον εισηλθεν και δια της αμαρτιας ο θανατος και ουτως εις παντας ανθρωπους ο θανατος διηλθεν εφ ω παντες ημαρτον
- 13 sillä jo ennen lakiakin oli synti maailmassa, mutta syntiä ei lueta, missä lakia ei ole;
Because, till the law came, sin was in existence, but sin is not put to the account of anyone when there is no law to be broken.
αχρι γαρ νομου αμαρτια ην εν κοσμω αμαρτια δε ουκ ελλογεται μη οντος νομου
- 14 kuitenkin kuolema hallitsi Aadamista Moosekseen asti nitäkin, jotka eivät olleet syntiä tehneet samankaltaisella rikkomuksella kuin Aadam, joka on sen esikuva, joka oli tuleva.
But still death had power from Adam till Moses, even over those who had not done wrong like Adam, who is a picture of him who was to come.
αλλ εβασιλευσεν ο θανατος απο αδαμ μεχρι μωσεως και επι τους μη αμαρτησαντας επι τω ομοιωματι της παραβασεως αδαμ ος εστιν τυπος του μελλοντος
- 15 Mutta armolahjan laita ei ole sama kuin lankeemuksen; sillä joskin yhden lankeemuksesta monet ovat kuolleet, niin paljoo enemmän on Jumalan armo ja lahja yhden ihmisen, Jeesuksen Kristuksen, armon kautta ylenpalttisesti tullut monien osaksi.
But the free giving of God is not like the wrongdoing of man. For if, by the wrongdoing of one man death came to numbers of men, much more did the grace of God, and the free giving by the grace of one man, Jesus Christ, come to men.
αλλ ουχ ως το παραπτωμα ουτως και το χαρισμα ει γαρ τω του ενος παραπτωματι οι πολλοι απεθανον πολλω μαλλον η χαρις του θεου και η δωρεα εν χαριτι τη του ενος ανθρωπου ιησου χριστου εις τους πολλους περισευσεν
- 16 Eikä lahjan laita ole, niinkuin on sen, mikä tuli yhden synnintekijän kautta; sillä tuomio tuli yhdestä ihmisestä kadotukseksi, mutta armolahja tulee monesta rikkomuksesta vanhurskauttamiseksi.
And the free giving has not the same effect as the sin of one: for the effect of one man's sin was punishment by the decision of God, but the free giving had power to give righteousness to wrongdoers in great number.
και ουχ ως δι ενος αμαρτησαντος το δωρημα το μεν γαρ κριμα εξ ενος εις κατακριμα το δε χαρισμα εκ πολλων παραπτωματων εις δικαιομα
- 17 Ja jos yhden ihmisen lankeemuksen tähden kuolema on hallinnut yhden kautta, niin paljoo enemmän ne, jotka saavat armon ja vanhurskauden lahjan runsauden, tulevat elämässä hallitsemaan yhden, Jeesuksen Kristuksen, kautta. -
For, if by the wrongdoing of one, death was ruling through the one, much more will those to whom has come the wealth of grace and the giving of righteousness, be ruling in life through the one, even Jesus Christ.
ει γαρ τω του ενος παραπτωματι ο θανατος εβασιλευσεν δια του ενος πολλω μαλλον οι την περισειαν της χαριτος και της δωρεας της δικαιοσυνης λαμβανοντες εν ζωη βασιλευσουσιν δια του ενος ιησου χριστου
- 18 Niinpä siis, samoin kuin yhden ihmisen lankeemus on koitunut kaikille ihmisille kadotukseksi, niin myös yhden ihmisen vanhurskauden teko koituu kaikille ihmisille elämän vanhurskauttamiseksi;
So then, as the effect of one act of wrongdoing was that punishment came on all men, even so the effect of one act of righteousness was righteousness of life for all men.
αρα ον ως δι ενος παραπτωματος εις παντας ανθρωπους εις κατακριμα ουτως και δι ενος δικαιοματος εις παντας ανθρωπους εις δικαιοσιν ζωης
- 19 sillä niinkuin yhden ihmisen tottelemattomuuden kautta monet ovat joutuneet syntisiksi, niin myös yhden kuuliaisuuden kautta monet tulevat vanhurskaiksi.
Because, as numbers of men became sinners through the wrongdoing of one man, even so will great numbers get righteousness through the keeping of the word of God by one man.
ωσπερ γαρ δια της παρακοης του ενος ανθρωπου αμαρτωλοι κατασταθησαν οι πολλοι ουτως και δια της υπακοης του ενος δικαιοι κατασταθησονται οι πολλοι
- 20 Mutta laki tuli väliin, että rikkomus suureksi tulisi; mutta missä synti on suureksi tullut, siinä armo on tullut ylenpalttiseksi,
And the law came in addition, to make wrongdoing worse; but where there was much sin, there was much more grace:
νομος δε παρεισηλθεν ινα πλεοναση το παραπτωμα ου δε επλεονασεν η αμαρτια υπερεπερισευσεν η χαρις

- 21 että niinkuin synti on hallinnut kuolemassa, samoin armokin hallitsi vanhurskauden kautta iankaikkiseksi elämäksi Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, kautta.
That, as sin had power in death, so grace might have power through righteousness to eternal life through Jesus Christ our Lord.
ινα ωσπερ εβασιλευσεν η αμαρτια εν τω θανατω ουτως και η χαρις βασιλευση δια δικαιοσυνης εις ζων αιωνιον δια ιησου χριστου του κυριου ημων
- 1 Mitä siis sanomme? Onko meidän pysyttävä synnissä, että armo suureksi tulisi?
What may we say, then? are we to go on in sin so that there may be more grace?
τι ουν ερομεν επιμενουμεν τη αμαρτια ινα η χαρις πλεοναση
- 2 Pois se! Me, jotka olemme kuolleet pois synnistä, kuinka me vielä eläisimme siinä?
In no way. How may we, who are dead to sin, be living in it any longer?
μη γενοιτο οιτινες απεθανομεν τη αμαρτια πως ετι ζησομεν εν αυτη
- 3 Vai ettekö tiedä, että me kaikki, jotka olemme kastetut Kristukseen Jeesukseen, olemme hänen kuolemaansa kastetut?
Or are you without the knowledge that all we who had baptism into Christ Jesus, had baptism into his death?
η αγνοειτε οτι οσοι εβαπτισθημεν εις χριστον ιησουν εις τον θανατον αυτου εβαπτισθημεν
- 4 Niin olemme siis yhdessä hänen kanssaan haudatut kasteen kautta kuolemaan, että niinkuin Kristus herätettiin kuolleista Isän kirkkauden kautta, samoin pitää meidänkin uudessa elämässä vaeltaman.
We have been placed with him among the dead through baptism into death: so that as Christ came again from the dead by the glory of the Father, we, in the same way, might be living in new life.
συνεταφημεν ουν αυτω δια του βαπτισματος εις τον θανατον ινα ωσπερ ηγερθη χριστος εκ νεκρων δια της δοξης του πατρος ουτως και ημεις εν καινοτητι ζωης περιπατησωμεν
- 5 Sillä jos me olemme hänen kanssaan yhteenkasvaneita yhtäläisessä kuolemassa, niin olemme samoin myös yhtäläisessä ylösnousemuksessa,
For, if we have been made like him in his death, we will, in the same way, be like him in his coming to life again;
ει γαρ συμφυτοι γεγοναμεν τω ομοιωματι του θανατου αυτου αλλα και της αναστασεως εσομεθα
- 6 kun tiedämme sen, että meidän vanha ihmistemme on hänen kanssaan ristiinnaulittu, että synnin ruumis kukistettaisiin, niin ettemme enää syntiä palvelisi;
Being conscious that our old man was put to death on the cross with him, so that the body of sin might be put away, and we might no longer be servants to sin.
τουτο γινωσκοντες οτι ο παλαιος ημων ανθρωπος συνεσταυρωθη ινα καταργηθη το σωμα της αμαρτιας του μηκει δουλευειν ημας τη αμαρτια
- 7 sillä joka on kuollut, se on vanhurskautunut pois synnistä.
Because he who is dead is free from sin.
ο γαρ αποθανων δεδικαιωται απο της αμαρτιας
- 8 Mutta jos olemme kuolleet Kristuksen kanssa, niin me uskomme saavamme myös elää hänen kanssaan,
But if we are dead with Christ, we have faith that we will be living with him;
ει δε απεθανομεν ουν χριστω πιστευομεν οτι και συζησομεν αυτω
- 9 tietäen, että Kristus, sittenkuin hänet kuolleista herätettiin, ei enää kuole: kuolema ei enää häntä vallitse.
Having knowledge that because Christ has come back from the dead, he will never again go down to the dead; death has no more power over him.
ειδοτες οτι χριστος εγερθεις εκ νεκρων ουκετι αποθνησκει θανατος αυτου ουκετι κυριευει
- 10 Sillä minkä hän kuoli, sen hän kerta kaikkiaan kuoli pois synnistä; mutta minkä hän elää, sen hän elää Jumalalle.
For his death was a death to sin, but his life now is a life which he is living to God.
ο γαρ απεθανεν τη αμαρτια απεθανεν εφραξ ο δε ζη ζη τω θεω
- 11 Niin tekin pitääkää itsenne synnille kuolleina, mutta Jumalalle elävinä Kristuksessa Jeesuksessa.
Even so see yourselves as dead to sin, but living to God in Christ Jesus.
ουτως και ημεις λογιζεσθε εαυτους νεκρους μεν ειναι τη αμαρτια ζωντας δε τω θεω εν χριστω ιησου τω κυριω ημων
- 12 Älköön siis synti hallitko teidän kuolevaisessa ruumiissanne, niin että olette kuuliaisat sen himoille,
For this cause do not let sin be ruling in your body which is under the power of death, so that you give way to its desires;
μη ουν βασιλευετω η αμαρτια εν τω θνητω υμων σωματι εις το υπακουειν αυτη εν ταις επιθυμαις αυτου

- 13 älkääkä antako jäseniänne vääryyden aseiksi synnille, vaan antakaa itsenne, kuolleista eläviksi tulleina, Jumalalle, ja jäsenenne vanhurskauden aseiksi Jumalalle.
And do not give your bodies to sin as the instruments of wrongdoing, but give yourselves to God, as those who are living from the dead, and your bodies as instruments of righteousness to God.
μηδε παριστανετε τα μελη υμων οπλα αδικιας τη αμαρτια αλλα παραστησατε εαυτους τω θεω ως εκ νεκρων ζωντας και τα μελη υμων οπλα δικαιοσυνης τω θεω
- 14 Sillä synnin ei pidä teitä vallitseman, koska ette ole lain alla, vaan armon alla.
For sin may not have rule over you: because you are not under law, but under grace.
αμαρτια γαρ υμων ου κυριευσει ου γαρ εστε υπο νομον αλλ υπο χαριν
- 15 Kuinka siis on? Saammeko tehdä syntiä, koska emme ole lain alla, vaan armon alla? Pois se!
What then? are we to go on in sin because we are not under law but under grace? Let it not be so.
τι ουν αμαρτησομεν οτι ουκ εσμεν υπο νομον αλλ υπο χαριν μη γενοιτο
- 16 Ettekö tiedä, että kenen palvelijoiksi, ketä tottelemaan, te antaudutte, sen palvelijoita te olette, jota te tottelette, joko synnin palvelijoita, kuolemaksi, tahi kuuliaisuuden, vanhurskaudeksi?
Are you not conscious that you are the servants of him to whom you give yourselves to do his desire? if to sin, the end being death, or if to do the desire of God, the end being righteousness.
ουκ οιδατε οτι ω παριστανετε εαυτους δουλους εις υπακοην δουλοι εστε ω υπακουετε ητοι αμαρτιας εις θανατον η υπακοης εις δικαιοσυνην
- 17 Mutta kiitos Jumalalle, että te, jotka ennen olitte synnin palvelijoita, nyt olette tulleet sydämestänne kuuliaisiksi sille opin muodolle, jonka johtoon te olette annetut,
But praise be to God that though you were the servants of sin, you have now given yourselves freely to that form of teaching under which you were placed;
χαρις δε τω θεω οτι ητε δουλοι της αμαρτιας υπηκουσατε δε εκ καρδιας εις ον παρεδοθητε τυπον διδαχης
- 18 ja että te synnistä vapautettuina olette tulleet vanhurskauden palvelijoiksi!
And being made free from sin you have been made the servants of righteousness.
ελευθερωθεντες δε απο της αμαρτιας εδουλωθητε τη δικαιοσυνη
- 19 Minä puhun ihmisten tavalla teidän lihanne heikkouden tähden. Sillä niinkuin te ennen annoitte jäsenenne saastaisuuden ja laittomuuden palvelijoiksi laittomuuteen, niin antakaa nyt jäsenenne vanhurskauden palvelijoiksi pyhitykseen.
I am using words in the way of men, because your flesh is feeble: as you gave your bodies as servants to what is unclean, and to evil to do evil, so now give them as servants to righteousness to do what is holy.
ανθρωπινον λεγω δια την ασθενειαν της σαρκος υμων ωσπερ γαρ παρεστησατε τα μελη υμων δουλα τη ακαθαρσια και τη ανομια εις την ανομιαν ουτως νυν παραστησατε τα μελη υμων δουλα τη δικαιοσυνη εις αγιασμον
- 20 Sillä kun olitte synnin palvelijoita, niin te olitte vapaat vanhurskaudesta.
When you were servants of sin you were free from righteousness.
οτε γαρ δουλοι ητε της αμαρτιας ελευθεροι ητε τη δικαιοσυνη
- 21 Minkä hedelmän te siitä silloin saitte? Sen, jota te nyt häpeätte. Sillä sen loppu on kuolema.
What fruit had you at that time in the things which are now a shame to you? for the end of such things is death.
τινα ουν καρπον ειχατε τοτε εφ οις νυν επαισχυνεσθε το γαρ τελος εκεινων θανατος
- 22 Mutta nyt, kun olette synnistä vapautetut ja Jumalan palvelijoiksi tulleet, on teidän hedelmänne pyhitys, ja sen loppu on iankaikkinen elämä.
But now, being free from sin, and having been made servants to God, you have your fruit in that which is holy, and the end is eternal life.
νυνι δε ελευθερωθεντες απο της αμαρτιας δουλωθεντες δε τω θεω εχετε τον καρπον υμων εις αγιασμον το δε τελος ζωην αιωνιον
- 23 Sillä synnin palkka on kuolema, mutta Jumalan armolahja on iankaikkinen elämä Kristuksessa Jeesusuksessa, meidän Herrassamme.
For the reward of sin is death; but what God freely gives is eternal life in Jesus Christ our Lord.
τα γαρ οφονια της αμαρτιας θανατος το δε χαρισμα του θεου ζωη αιωνιος εν χριστω ιησου τω κυριω ημων
- 1 Vai ettekö tiedä, veljet - minä puhun lain tunteville - että laki vallitsee ihmistä, niin kauan kuin hän elää?
Is it not clear, my brothers (I am using an argument to those who have knowledge of the law), that the law has power over a man as long as he is living?
η αγνοειτε αδελφοι γινωσκουσιν γαρ νομον λαλω οτι ο νομος κυριευει του ανθρωπου εφ οσον χρονον ζη
- 2 Niinpä sitoo laki naidun vaimon hänen elossa olevaan mieheensä; mutta jos mies kuolee, on vaimo irti tästä miehen laista.
For the woman who has a husband is placed by the law under the power of her husband as long as he is living; but if her husband is dead, she is free from the law of the husband.
η γαρ υπανδρος γυνη τω ζωντι ανδρι δεδεται νομο εαν δε αποθανη ο ανηρ καταργηται απο του νομου του ανδρος

- 3 Sentähden hän saa avionrikkojan nimen, jos miehensä eläessä antautuu toiselle miehelle; mutta jos mies kuolee, on hän vapaa siitä laista, niin ettei hän ole avionrikkoja, jos menee toiselle miehelle.
So if, while the husband is living, she is joined to another man, she will get the name of one who is untrue to her husband; but if the husband is dead, she is free from the law, so that she is not untrue, even if she takes another man.
αρα ουν ζωντος του ανδρος μοιχαλις χρηματισει εαν γενηται ανδρι ετερω εαν δε αποθανη ο ανηρ ελευθερα εστιν απο του νομου του μη ειναι αυτην μοιχαλιδα γενομενην ανδρι ετερω
- 4 Niin, veljeni, teidätkin on kuoletetu laista Kristuksen ruumiin kautta, tullaksenne toisen omiksi, hänen, joka on kuolleista herätetty, että me kantaisimme hedelmää Jumalalle.
In the same way, my brothers, you were made dead to the law through the body of Christ, so that you might be joined to another, even to him who came again from the dead, so that we might give fruit to God.
οστε αδελφοι μου και υμεις εθανατωθητε τω νομω δια του σωματος του χριστου εις το γενεσθαι υμας ετερω τω εκ νεκρων εγερθεντι ινα καρποφορησωμεν τω θεω
- 5 Sillä kun olimme lihan vallassa, niin synnin himot, jotka laki herättää, vaikuttivat meidän jäsenissämme, niin että me kannoimme hedelmää kuolemalle,
For when we were in the flesh, the evil passions which came into being through the law were working in our bodies to give the fruit of death.
οτε γαρ ημεν εν τη σαρκι τα παθηματα των αμαρτιων τα δια του νομου ενηργειτο εν τοις μελεσιν ημων εις το καρποφορησαι τω θανατω
- 6 mutta nyt me olemme irti laista ja kuolleet pois siitä, mikä meidät piti vankeina, niin että me palvelemme Jumalaa Hengen uudessa tilassa emmekä kirjaimen vanhassa.
But now we are free from the law, having been made dead to that which had power over us; so that we are servants in the new way of the spirit, not in the old way of the letter.
νυνι δε κατηργηθημεν απο του νομου αποθανοντες εν ω κατειχομεθα οστε δουλευειν ημας εν καινοτητι πνευματος και ου παλαιοτητι γραμματος
- 7 Mitä siis sanomme? Onko laki syntiä? Pois se! Mutta syntiä en olisi tullut tuntemaan muuten kuin lain kautta; sillä en minä olisi tiennyt himosta, ellei laki olisi sanonut: "Älä himoitse".
What then is to be said? is the law sin? in no way. But I would not have had knowledge of sin but for the law: for I would not have been conscious of desire if the law had not said, You may not have a desire for what is another's.
τι ουν εροουμεν ο νομος αμαρτια μη γενοιτο αλλα την αμαρτιαν ουκ εγνων ει μη δια νομου την τε γαρ επιθυμιαν ουκ ηδειν ει μη ο νομος ελεγεν ουκ επιθυμησης
- 8 Mutta kun synti otti käskysanasta aiheen, herätti se minussa kaikkinaisia himoja; sillä ilman lakia on synti kuollut.
But sin, taking its chance through that which was ordered by the law, was working in me every form of desire: because without the law sin is dead.
αφορμην δε λαβουσα η αμαρτια δια της εντολης κατειργασατο εν εμοι πασαν επιθυμιαν χωρις γαρ νομου αμαρτια νεκρα
- 9 Minä elin ennen ilman lakia; mutta kun käskysana tuli, niin synti virkosi,
And there was a time when I was living without the law: but when the law gave its orders, sin came to life and put me to death;
εγω δε εζων χωρις νομου ποτε ελθουσης δε της εντολης η αμαρτια ανεζησεν εγω δε απεθανον
- 10 ja minä kuolin. Niin kävi ilmi, että käskysana, joka oli oleva minulle elämäksi, olikin minulle kuolemaksi.
And I made the discovery that the law whose purpose was to give life had become a cause of death:
και ευρεθη μοι η εντολη η εις ζωην αυτη εις θανατον
- 11 Sillä kun synti otti käskysanasta aiheen, petti se minut ja kuoletti minut käskysanan kautta.
For I was tricked and put to death by sin, which took its chance through the law.
η γαρ αμαρτια αφορμην λαβουσα δια της εντολης εξηπατησεν με και δι αυτης απεκτεινεν
- 12 Niin, laki on kuitenkin pyhä ja käskysana pyhä, vanhurskas ja hyvä.
But the law is holy, and its orders are holy, upright, and good.
οστε ο μεν νομος αγιος και η εντολη αγια και δικαια και αγαθη
- 13 Onko siis hyvä tullut minulle kuolemaksi? Pois se! Vaan synti, että se synniksi nähtäisiin, on hyvän kautta tuottanut minulle kuoleman, että synti tulisi ylenmäärin synnilliseksi käskysanan kautta.
Was then that which is good, death to me? In no way. But the purpose was that sin might be seen to be sin by working death to me through that which is good; so that through the orders of the law sin might seem much more evil.
το ουν αγαθον εμοι γεγονεν θανατος μη γενοιτο αλλα η αμαρτια ινα φανη αμαρτια δια του αγαθου μοι κατειργαζομενη θανατον ινα γενηται καθ υπερβολην αμαρτωλος η αμαρτια δια της εντολης
- 14 Sillä me tiedämme, että laki on hengellinen, mutta minä olen lihallinen, myyty synnin alaisuuteen.
For we are conscious that the law is of the spirit; but I am of the flesh, given into the power of sin.
οιδαμεν γαρ οτι ο νομος πνευματικος εστιν εγω δε σαρκικος εμι πεπραμενος υπο την αμαρτιαν

- 15 Sillä minä en tunne omakseni sitä, mitä teen; sillä minä en toteuta sitä, mitä tahdon, vaan mitä minä vihaan, sitä minä teen.
And I have no clear knowledge of what I am doing, for that which I have a mind to do, I do not, but what I have hate for, that I do.
ο γαρ κατεργαζομαι ου γινωσκω ου γαρ ο θελω τουτο πρασσω αλλ ο μισω τουτο ποιω
- 16 Mutta jos minä teen sitä, mitä en tahdo, niin minä myönnän, että laki on hyvä.
But, if I do that which I have no mind to do, I am in agreement with the law that the law is good.
ει δε ο ου θελω τουτο ποιω συμφημι τω νομω οτι καλος
- 17 Niin en nyt enää tee sitä minä, vaan synti, joka minussa asuu.
So it is no longer I who do it, but the sin living in me.
νυνι δε ουκετι εγω κατεργαζομαι αυτο αλλ η οικουσα εν εμοι αμαρτια
- 18 Sillä minä tiedän, ettei minussa, se on minun lihassani, asu mitään hyvää. Tahto minulla kyllä on, mutta voimaa hyvän toteuttamiseen ei;
For I am conscious that in me, that is, in my flesh, there is nothing good: I have the mind but not the power to do what is right.
οιδα γαρ οτι ουκ οικει εν εμοι τουτεστιν εν τη σαρκι μου αγαθον το γαρ θελειν παρακειται μοι το δε κατεργαζεσθαι το καλον ουχ ευρισκω
- 19 sillä sitä hyvää, mitä minä tahdon, minä en tee, vaan sitä paha, mitä en tahdo, minä teen.
For the good which I have a mind to do, I do not: but the evil which I have no mind to do, that I do.
ου γαρ ο θελω ποιω αγαθον αλλ ο ου θελω κακον τουτο πρασσω
- 20 Jos minä siis teen sitä, mitä en tahdo, niin sen tekijä en enää ole minä, vaan synti, joka minussa asuu.
But if I do what I have no mind to do, it is no longer I who do it, but the sin living in me.
ει δε ο ου θελω εγω τουτο ποιω ουκετι εγω κατεργαζομαι αυτο αλλ η οικουσα εν εμοι αμαρτια
- 21 Niin huomaan siis itsessäni, minä, joka tahdon hyvää tehdä, sen lain, että paha riippuu minussa kiinni;
So I see a law that, though I have a mind to do good, evil is present in me.
ευρισκω αρα τον νομον τω θελοντι εμοι ποιειν το καλον οτι εμοι το κακον παρακειται
- 22 sillä sisällisen ihmisen puolesta minä ilolla yhdyn Jumalan lakiin,
In my heart I take pleasure in the law of God,
συνηδομαι γαρ τω νομω του θεου κατα τον εσω ανθρωπον
- 23 mutta jäsenissäni minä näen toisen lain, joka sotii minun mieleni lakia vastaan ja pitää minut vangittuna synnin laissa, joka minun jäsenissäni on.
But I see another law in my body, working against the law of my mind, and making me the servant of the law of sin which is in my flesh.
βλεπω δε ετερον νομον εν τοις μελεσιν μου αντιστρατευομενον τω νομω του νοος μου και αιχμαλωτιζοντα με τω νομω της αμαρτιας τω οντι εν τοις μελεσιν μου
- 24 Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista?
How unhappy am I! who will make me free from the body of this death?
ταλαιπωρος εγω ανθρωπος τις με ρυσεται εκ του σωματος του θανατου τουτου
- 25 Kiitos Jumalalle Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, kautta! Niin minä siis tämmöisenäni palvelen mielellä Jumalan lakia, mutta lihalla synnin lakia.
I give praise to God through Jesus Christ our Lord. So with my mind I am a servant to the law of God, but with my flesh to the law of sin.
ευχαριστω τω θεω δια ιησου χριστου του κυριου ημων αρα ουν αυτος εγω τω μεν νοι δουλευω νομω θεου τη δε σαρκι νομω αμαρτιας
- 1 Niin ei nyt siis ole mitään kadtustuomiota niille, jotka Kristuksessa Jeesuksessa ovat.
For this cause those who are in Christ Jesus will not be judged as sinners.
ουδεν αρα νυν κατακριμα τοις εν χριστω ιησου μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα
- 2 Sillä elämän hengen laki Kristuksessa Jeesuksessa on vapauttanut sinut synnin ja kuoleman laista.
For the law of the Spirit of life in Christ Jesus has made me free from the law of sin and death.
ο γαρ νομος του πνευματος της ζωης εν χριστω ιησου ηλευθερωσεν με απο του νομου της αμαρτιας και του θανατου

- 3 Sillä mikä laille oli mahdotonta, koska se oli lihan kautta heikoksi tullut, sen Jumala teki, lähettämällä oman Poikansa syntisen lihan kaltaisuudessa ja synnin tähden ja tuomitsemalla synnin lihassa,
For what the law was not able to do because it was feeble through the flesh, God, sending his Son in the image of the evil flesh, and as an offering for sin, gave his decision against sin in the flesh:
το γαρ αδυνατον του νομου εν ω ησθενει δια της σαρκος ο θεος τον εαυτου υιον πεμψας εν ομοιωματι σαρκος αμαρτιας και περι αμαρτιας κατεκρινεν την αμαρτιαν εν τη σαρκι
- 4 että lain vanhurskaus täytettäisiin meissä, jotka emme vaella lihan mukaan, vaan Hengen.
So that what was ordered by the law might be done in us, who are living, not in the way of the flesh, but in the way of the Spirit.
ινα το δικαιομα του νομου πληρωθη εν ημιν τοις μη κατα σαρκα περιπατουσιν αλλα κατα πνευμα
- 5 Sillä niillä, jotka elävät lihan mukaan, on lihan mieli, mutta niillä, jotka elävät Hengen mukaan, on Hengen mieli.
For those who are living in the way of the flesh give their minds to the things of the flesh, but those who go in the way of the Spirit, to the things of the Spirit.
οι γαρ κατα σαρκα οντες τα της σαρκος φρονουσιν οι δε κατα πνευμα τα του πνευματος
- 6 Sillä lihan mieli on kuolema, mutta hengen mieli on elämä ja rauha;
For the mind of the flesh is death, but the mind of the Spirit is life and peace:
το γαρ φρονημα της σαρκος θανατος το δε φρονημα του πνευματος ζωη και ειρηνη
- 7 sentähden että lihan mieli on vihollisuus Jumalaa vastaan, sillä se ei alistu Jumalan lain alle, eikä se voikaan.
Because the mind of the flesh is opposite to God; it is not under the law of God, and is not able to be:
διοτι το φρονημα της σαρκος εχθρα εις θεον τω γαρ νομο του θεου ουχ υποτασσεται ουδε γαρ δυναται
- 8 Jotka lihan vallassa ovat, ne eivät voi olla Jumalalle otolliset.
So that those who are in the flesh are not able to give pleasure to God.
οι δε εν σαρκι οντες θεω αρεσαι ου δυνανται
- 9 Mutta te ette ole lihan vallassa, vaan Hengen, jos kerran Jumalan Henki teissä asuu. Mutta jolla ei ole Kristuksen Henkeä, se ei ole hänen omansa.
You are not in the flesh but in the Spirit, if the Spirit of God is in you. But if any man has not the Spirit of Christ he is not one of his.
υμεις δε ουκ εστε εν σαρκι αλλ εν πνευματι ειπερ πνευμα θεου οικει εν υμιν ει δε τις πνευμα χριστου ουκ εχει ουτος ουκ εστιν αυτου
- 10 Mutta jos Kristus on teissä, niin ruumis tosin on kuollut synnin tähden, mutta henki on elämä vanhurskauden tähden.
And if Christ is in you, the body is dead because of sin, but the Spirit is life because of righteousness.
ει δε χριστος εν υμιν το μεν σωμα νεκρον δι αμαρτιαν το δε πνευμα ζωη δια δικαιοσυνην
- 11 Jos nyt hänen Henkensä, hänen, joka herätti Jeesuksen kuolleista, asuu teissä, niin hän, joka herätti kuolleista Kristuksen Jeesuksen, on eläväksitekevä myös teidän kuolevaiset ruumiinne Henkensä kautta, joka teissä asuu.
But if the Spirit of him who made Jesus come again from the dead is in you, he who made Christ Jesus come again from the dead will in the same way, through his Spirit which is in you, give life to your bodies which now are under the power of death.
ει δε το πνευμα του εγειραντος ησουν εκ νεκρων οικει εν υμιν ο εγειρας τον χριστον εκ νεκρων ζωοποιησει και τα θνητα σωματα υμων δια το ενοικουν αυτου πνευμα εν υμιν
- 12 Niin me siis, veljet, olemme velassa, mutta emme lihalle, lihan mukaan elääksemme.
So then, my brothers, we are in debt, not to the flesh to be living in the way of the flesh:
αρα ουν αδελφοι οφειλεται εσμεν ου τη σαρκι του κατα σαρκα ζην
- 13 Sillä jos te lihan mukaan elätte, pitää teidän kuoleman; mutta jos te Hengellä kuoletatte ruumiin teot, niin saatte elää.
For if you go in the way of the flesh, death will come on you; but if by the Spirit you put to death the works of the body, you will have life.
ει γαρ κατα σαρκα ζητε μελλετε αποθνησκειν ει δε πνευματι τας πραξεις του σωματος θανατουτε ζησεσθε
- 14 Sillä kaikki, joita Jumalan Henki kuljettaa, ovat Jumalan lapsia.
And all those who are guided by the Spirit of God are sons of God.
οσοι γαρ πνευματι θεου αγονται ουτοι εισιν υιοι θεου
- 15 Sillä te ette ole saaneet orjuuden henkeä ollaksenne jälleen pelossa, vaan te olette saaneet lapseuden hengen, jossa me huudamme: "Abba! Isä!"
For you did not get the spirit of servants again to put you in fear, but the spirit of sons was given to you, by which we say, Abba, Father.
ου γαρ ελαβετε πνευμα δουλειας παλιν εις φοβον αλλ ελαβετε πνευμα υιοθεσιας εν ω κραζομεν αββα ο πατηρ

- 16 Henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että me olemme Jumalan lapsia.
The Spirit is witness with our spirit that we are children of God:
αυτο το πνευμα συμμαρτυρει τω πνευματι ημων οτι εσμεν τεκνα θεου
- 17 Mutta jos olemme lapsia, niin olemme myöskin perillisiä, Jumalan perillisiä ja Kristuksen kanssaperillisiä, jos kerran yhdessä hänen kanssaan kärsimme, että me yhdessä myös kirkastuisimme.
And if we are children, we have a right to a part in the heritage; a part in the things of God, together with Christ; so that if we have a part in his pain, we will in the same way have a part in his glory.
ει δε τεκνα και κληρονομοι κληρονομοι μεν θεου συγκληρονομοι δε χριστου ειπερ συμπασχομεν ινα και συνδοξασθωμεν
- 18 Sillä minä päätän, että tämän nykyisen ajan kärsimykset eivät ole verrattavat siihen kirkkauteen, joka on ilmestyvä meihin.
I am of the opinion that there is no comparison between the pain of this present time and the glory which we will see in the future.
λογιζομαι γαρ οτι ουκ αξια τα παθηματα του νυν καιρου προς την μελλουσαν δοξαν αποκαλυφθηναι εις ημας
- 19 Sillä luomakunnan harras ikävöitseminen odottaa Jumalan lasten ilmestymistä.
For the strong desire of every living thing is waiting for the revelation of the sons of God.
η γαρ αποκαρδοκια της κτισεως την αποκαλυψιν των υιων του θεου απεκδεχεται
- 20 Sillä luomakunta on alistettu katoavaisuuden alle - ei omasta tahdostaan, vaan alistajan - kuitenkin toivon varaan,
For every living thing was put under the power of change, not by its desire, but by him who made it so, in hope
τη γαρ μεταιοτητι η κτισις υπεταγη ουχ εκουσα αλλα δια τον υποταζαντα επ ελπιδι
- 21 koska itse luomakuntakin on tuleva vapautetuksi turmeluksen orjuudesta Jumalan lasten kirkkauden vapauteen.
That all living things will be made free from the power of death and will have a part with the free children of God in glory.
οτι και αυτη η κτισις ελευθερωθησεται απο της δουλειας της φθορας εις την ελευθεριαν της δοξης των τεκνων του θεου
- 22 Sillä me tiedämme, että koko luomakunta yhdessä huokaa ja on synnytystuskissa hamaan tähän asti;
For we are conscious that all living things are weeping and sorrowing in pain together till now.
οιδαμεν γαρ οτι πασα η κτισις συστεναζει και συνωδινει αχρι του νυν
- 23 eikä ainoastaan se, vaan myös me, joilla on Hengen esikoislahja, mekin huokaamme sisimmässämme, odottaen lapseksi-ottamista, meidän ruumiimme lunastusta.
And not only so, but we who have the first fruits of the Spirit, even we have sorrow in our minds, waiting for the time when we will take our place as sons, that is, the salvation of our bodies.
ου μονον δε αλλα και αυτοι την απαρχην του πνευματος εχοντες και ημεις αυτοι εν εαυτοις στεναζομεν υιοθεσιαν απεκδεχομενοι την απολυτρωσιν του σωματος ημων
- 24 Sillä toivossa me olemme pelastetut, mutta toivo, jonka näkee täyttyneen, ei ole mikään toivo; kuinka kukaan sitä toivoo, minkä näkee?
For our salvation is by hope: but hope which is seen is not hope: for who is hoping for what he sees?
τη γαρ ελπιδι εσωθημεν ελπις δε βλεπομενη ουκ εστιν ελπις ο γαρ βλεπει τις τι και ελπίζει
- 25 Mutta jos toivomme, mitä emme näe, niin me odotamme sitä kärsivällisyydellä.
But if we have hope for that which we see not, then we will be able to go on waiting for it.
ει δε ο ου βλεπομεν ελπίζομεν δι υπομονης απεκδεχομεθα
- 26 Samoin myös Henki auttaa meidän heikkouttamme. Sillä me emme tiedä, mitä meidän pitää rukoileman, niinkuin rukoilla tulisi, mutta Henki itse rukoilee meidän puolestamme sanomattomilla huokauksilla.
And in the same way the Spirit is a help to our feeble hearts: for we are not able to make prayer to God in the right way; but the Spirit puts our desires into words which are not in our power to say;
ωσαντως δε και το πνευμα συναντιλαμβανεται ταις ασθενειας ημων το γαρ τι προσευξομεθα καθο δει ουκ οιδαμεν αλλ αυτο το πνευμα υπερεντυχαιει υπερ ημων στεναγμοις αλαλητοις
- 27 Mutta sydänten tutkija tietää, mikä Hengen mieli on, sillä Henki rukoilee Jumalan tahdon mukaan pyhien edestä.
And he who is the searcher of hearts has knowledge of the mind of the Spirit, because he is making prayers for the saints in agreement with the mind of God.
ο δε ερευνων τας καρδιας οιδεν τι το φρονημα του πνευματος οτι κατα θεον εντυχαιει υπερ αγιων
- 28 Mutta me tiedämme, että kaikki yhdessä vaikuttaa niiden parhaaksi, jotka Jumalaa rakastavat, niiden, jotka hänen aivoituksensa mukaan ovat kutsutut.
And we are conscious that all things are working together for good to those who have love for God, and have been marked out by his purpose.
οιδαμεν δε οτι τοις αγαπωσιν τον θεον παντα συνεργει εις αγαθον τοις κατα προθεσιν κλητοις ουσιν

- 29 Sillä ne, jotka hän on edeltätuntenut, hän on myös edeltämäärännyt Poikansa kuvan kaltaisiksi, että hän olisi esikoinen monien veljien joukossa;
Because those of whom he had knowledge before they came into existence, were marked out by him to be made like his Son, so that he might be the first among a band of brothers:
οτι ους προεγνω και προωρισεν συμμορφους της εικονος του υιου αυτου εις το ειναι αυτον πρωτοτοκον εν πολλοις αδελφοις
- 30 mutta jotka hän on edeltämäärännyt, ne hän on myös kutsunut; ja jotka hän on kutsunut, ne hän on myös vanhurskauttanut; mutta jotka hän on vanhurskauttanut, ne hän on myös kirkastanut.
And those who were marked out by him were named; and those who were named were given righteousness; and to those to whom he gave righteousness, in the same way he gave glory.
ους δε προωρισεν τουτους και εκαλεσεν και ους εκαλεσεν τουτους και εδικαιωσεν ους δε εδικαιωσεν τουτους και εδοξασεν
- 31 Mitä me siis tähän sanomme? Jos Jumala on meidän puolellamme, kuka voi olla meitä vastaan?
What may we say about these things? If God is for us, who is against us?
τι ουν ερουμεν προς ταυτα ει ο θεος υπερ ημων τις καθ ημων
- 32 Hän, joka ei säästänyt omaa Poikaansaakaan, vaan antoi hänet alttiiksi kaikkien meidän edestämme, kuinka hän ei lahjoittaisi meille kaikkea muutakin hänen kanssansa?
He who did not keep back his only Son, but gave him up for us all, will he not with him freely give us all things?
ος γε του ιδιου υιου ουκ εφεισατο αλλ υπερ ημων παντων παρεδωκεν αυτον πως ουχι και ουν αυτω τα παντα ημιν χαρισεται
- 33 Kuka voi syyttää Jumalan valittuja? Jumala on se, joka vanhurskauttaa.
Who will say anything against the saints of God? It is God who makes us clear from evil;
τις εγκαλεσει κατα εκλεκτων θεου θεος ο δικαιων
- 34 Kuka voi tuomita kadotukseen? Kristus Jeesus on se, joka on kuollut, onpa vielä herätettykin, ja hän on Jumalan oikealla puolella, ja hän myös rukoilee meidän edestämme.
Who will give a decision against us? It is Christ Jesus who not only was put to death, but came again from the dead, who is now at the right hand of God, taking our part.
τις ο κατακρινων χριστος ο αποθανων μαλλον δε και εγερθεις ος και εστιν εν δεξια του θεου ος και εντυγχανει υπερ ημων
- 35 Kuka voi meidät erottaa Kristuksen rakkaudesta? Tuskako, vai ahdistus, vai vaino, vai nälkä, vai alastomuus, vai vaara, vai miekka?
Who will come between us and the love of Christ? Will trouble, or pain, or cruel acts, or the need of food or of clothing, or danger, or the sword?
τις ημας χωρισει απο της αγαπης του χριστου θλιψις η στενοχωρια η διωγμος η λιμος η γυμνοτης η κινδυνος η μαχαيرا
- 36 Niinkuin kirjoitettu on: "Sinun tähtesi meitä surmataa kaiken päivää; meitä pidetään teuraslampaina".
As it is said in the holy Writings, Because of you we are put to death every day; we are like sheep ready for destruction.
καθως γεγραπται οτι ενεκα σου θανατουμεθα ολην την ημεραν ελογισθημεν ως προβατα σφαγης
- 37 Mutta näissä kaikissa me saamme jalon voiton hänen kauttansa, joka meitä on rakastanut.
But we are able to overcome all these things and more through his love.
αλλ εν τουτοις πασιν υπερνικωμεν δια του αγαπησαντος ημας
- 38 Sillä minä olen varma siitä, ettei kuolema eikä elämä, ei enkelit eikä henkivallat, ei nykyiset eikä tulevaiset, ei voimat,
For I am certain that not death, or life, or angels, or rulers, or things present, or things to come, or powers,
πεπεισμαι γαρ οτι ουτε θανατος ουτε ζωη ουτε αγγελιοι ουτε αρχαι ουτε δυναμεις ουτε ενεστοτα ουτε μελλοντα
- 39 ei korkeus eikä syvyys, eikä mikään muu luotu voi meitä erottaa Jumalan rakkaudesta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme.
Or things on high, or things under the earth, or anything which is made, will be able to come between us and the love of God which is in Christ Jesus our Lord.
ουτε υψωμα ουτε βαθος ουτε τις κτισις ετερα δυνασεται ημας χωρισαι απο της αγαπης του θεου της εν χριστω ιησου τω κυρω ημων
- 1 Minä sanon totuuden Kristuksessa, en valhettele - sen todistaa minulle omatuntoni Pyhässä Hengessä -
I say what is true in Christ, and not what is false, my mind giving witness with me in the Holy Spirit,
αληθειαν λεγω εν χριστω ου ψευδομαι συμμαρτυρουσης μοι της συνειδησεως μου εν πνευματι αγιω
- 2 että minulla on suuri murhe ja ainainen kipu sydämessäni.
That I am full of sorrow and pain without end.
οτι λυπη μοι εστιν μεγαλη και αδιαλειπτος οδνη τη καρδια μου
- 3 Sillä minä soisin itse olevani kirottu pois Kristuksesta veljeni hyväksi, jotka ovat minun sukulaisiani lihan puolesta,
For I have a desire to take on myself the curse for my brothers, my family in the flesh:
ηυχομην γαρ αυτος εγω αναθεμα ειναι απο του χριστου υπερ των αδελφων μου των συγγενων μου κατα σαρκα

- 4 ovat israelilaisia: heidän on lapseus ja kirkkaus ja liitot ja lain antaminen ja jumalanpalvelus ja lupaukset;
Who are Israelites: who have the place of sons, and the glory, and the agreements with God, and the giving of the law, and the worship, and the hope offered by God:
οιτινες εισιν ισραηλιται ων η υιοθεσια και η δοξα και αι διαθηκαι και η νομοθεσια και η λατρευσις και αι επαγγελιαι
- 5 heidän ovat isät, ja heistä on Kristus lihan puolesta, hän, joka on yli kaiken, Jumala, ylistetty iankaikkisesti, amen!
Whose are the fathers, and of whom came Christ in the flesh, who is over all, God, to whom be blessing for ever. So be it.
ων οι πατερες και εξ ων ο χριστος το κατα σαρκα ο ων επι παντων θεος ευλογητος εις τους αιωνας αμην
- 6 Mutta ei niin, että Jumalan sana olisi harhaan mennyt. Sillä eivät kaikki ne, jotka ovat Israelista, ole silti Israel,
But it is not as if the word of God was without effect. For they are not all Israel, who are of Israel:
ουχ οιον δε οτι εκπετωκεν ο λογος του θεου ου γαρ παντες οι εξ ισραηλ ουτοι ισραηλ
- 7 eivät kaikki ole lapsia sentähden, että ovat Aabrahamin siementä, vaan: "Iisakista sinä saat nimellesi jälkeläiset";
And they are not all children because they are the seed of Abraham; but, In Isaac will your seed be named.
ουδ οτι εισιν σπερμα αβρααμ παντες τεκνα αλλ εν ισαακ κληθησεται σοι σπερμα
- 8 se on: eivät ne, jotka lihan puolesta ovat lapsia, ole Jumalan lapsia, vaan lupauksen lapset, ne luetaan siemeneksi.
That is, it is not the children of the flesh, but the children of God's undertaking, who are named as the seed.
τουτεστιν ου τα τεκνα της σαρκος ταυτα τεκνα του θεου αλλα τα τεκνα της επαγγελιας λογιζεται εις σπερμα
- 9 Sillä lupauksen sana oli tämä: "Minä palaan tulevana vuonna tähän aikaan, ja silloin Saarella on oleva poika".
For this is the word of God's undertaking, At this time will I come, and Sarah will have a son.
επαγγελιας γαρ ο λογος ουτος κατα τον καιρον τουτον ελευσομαι και εσται τη σαρρα υιος
- 10 Eikä ainoastaan hänelle näin käynyt, vaan samoin kävi Rebekallekin, joka oli tullut raskaaksi yhdestä, meidän isästämme Iisakista;
And not only so, but Rebecca being about to have a child by our father Isaac--
ου μονον δε αλλα και ρεβεκκα εξ ενος κοιτην εχουσα ισαακ του πατρος ημων
- 11 ja ennenkuin kaksoset olivat syntyneetkään ja ennenkuin olivat tehneet mitään, hyvää tai pahaa, niin - että Jumalan valinnan mukainen aivoitus pysyisi, ei tekojen tähden, vaan kutsujan tähden -
Before the children had come into existence, or had done anything good or bad, in order that God's purpose and his selection might be effected, not by works, but by him whose purpose it is,
μηπω γαρ γεννηθεντων μηδε πραξαντων τι αγαθον η κακον ινα η κατα εκλογην του θεου προθεσις μενη ουκ εξ εργαων αλλ εκ του καλοντος
- 12 sanottiin hänelle: "Vanhempi on palveleva nuorempaa",
It was said to her, The older will be the servant of the younger.
ερρηθη αυτη οτι ο μειζων δουλευσει τω ελασσονι
- 13 niinkuin kirjoitettu on: "Jaakobia minä rakastin, mutta Eesauta minä vihasin".
Even as it is said, I had love for Jacob, but for Esau I had hate.
καθως γεγραπται τον ιακωβ ηγαπησα τον δε ησαυ εμισησα
- 14 Mitä siis sanomme? Ei kaiketi Jumalassa ole vääryyttä? Pois se!
What may we say then? is God not upright? let it not be said.
τι ουν ερομεν μη αδικια παρα τω θεω μη γενοιτο
- 15 Sillä Moosekselle hän sanoo: "Minä olen armollinen, kenelle olen armollinen, ja armahdan, ketä armahdan".
For he says to Moses, I will have mercy on whom I will have mercy, and pity on whom I will have pity.
τω γαρ μουση λεγει ελεησω ον αν ελεω και οικτειρησω ον αν οικτειρω
- 16 Niin se ei siis ole sen vallassa, joka tahtoo, eikä sen, joka juoksee, vaan Jumalan, joka on armollinen.
So then, it is not by the desire or by the attempt of man, but by the mercy of God.
αρα ουν ου του θελοντος ουδε του τρεχοντος αλλα του ελεουντος θεου

- 17 Sillä Raamattu sanoo faraolle: "Juuri sitä varten minä nostin sinut esiin, että näyttäisin sinussa voimani ja että minun nimeni julistettaisiin kaiken maan päällä".
For the holy Writings say to Pharaoh, For this same purpose did I put you on high, so that I might make my power seen in you, and that there might be knowledge of my name through all the earth.
λεγει γαρ η γραφη τω φαραω οτι εις αυτο τουτο εξηγειρα σε οπως ενδειξομαι εν σοι την δυναμιν μου και οπως διαγγελη το ονομα μου εν παση τη γη
- 18 Niin hän siis on armollinen, kenelle tahtoo, ja paaduttaa, kenen tahtoo.
So then, at his pleasure he has mercy on a man, and at his pleasure he makes the heart hard.
αρα ουν ον θελει ελεει ον δε θελει σκληρυνει
- 19 Sinä kaiketi sanot minulle: "Miksi hän sitten vielä soimaa? Sillä kuka voi vastustaa hänen tahtoansa?"
But you will say to me, Why does he still make us responsible? who is able to go against his purpose?
ερεις ουν μοι τι ετι μεμφεται τω γαρ βουληματι αυτου τις ανθεστηκεν
- 20 Niinpä niin, oi ihminen, mutta mikä sinä olet riitelemään Jumalaa vastaan? Ei kaiketi tehty sano tekijälleen: "Miksi minusta tällaisen teit?"
But, O man, who are you, to make answer against God? May the thing which is made say to him who made it, Why did you make me so?
μενουγγε ω ανθρωπε συ τις ει ο ανταποκρινομενος τω θεω μη ερει το πλασμα τω πλασαντι τι με εποιησας ουτως
- 21 Vai eikö savenalajalla ole valta tehdä samasta savensa seeksesta toinen astia jaloa, toinen halpaa käyttöä varten?
Or has not the potter the right to make out of one part of his earth a vessel for honour, and out of another a vessel for shame?
η ουκ εχει εξουσιαν ο κεραμευς του πηλου εκ του αυτου φυραματος ποιησαι ο μεν εις τιμην σκευος ο δε εις ατιμιαν
- 22 Entä jos Jumala, vaikka hän tahtoo näyttää vihansa ja tehdä voimansa tietäväksi, on suurella pitkämielisyydellä kärsinyt vihan astioita, jotka olivat valmiit häviöön,
What if God, desiring to let his wrath and his power be seen, for a long time put up with the vessels of wrath which were ready for destruction:
ει δε θελων ο θεος ενδειξασθαι την οργην και γνωρισαι το δυνατον αυτου ηνεγκεν εν πολλη μακροθυμια σκευη οργης κατηρητισμενα εις απολειαν
- 23 ja on tehnyt sen saattaakseen kirkkautensa runsauden ilmi laupeuden astioissa, jotka hän on edeltävalmistanut kirkkauteen?
And to make clear the wealth of his glory to vessels of mercy, which he had before made ready for glory,
και ινα γνωριση τον πλουτον της δοξης αυτου επι σκευη ελεους α προητοιμασεν εις δοξαν
- 24 Ja sellaisiksi hän myös on kutsunut meidät, ei ainoastaan juutalaisista, vaan myös pakanoista,
Even us, who were marked out by him, not only from the Jews, but from the Gentiles?
ους και εκαλεσεν ημας ου μονον εξ ιουδαιων αλλα και εξ εθνων
- 25 niinkuin hän myös Hoosean kirjassa sanoo: "Minä olen kutsuva kansakseni sen, joka ei ollut minun kansani, ja rakkaakseni sen, joka ei ollut minun rakkaani.
As he says in Hosea, They will be named my people who were not my people, and she will be loved who was not loved.
ως και εν τω ωσηε λεγει καλεσω τον ου λαον μου λαον μου και την ουκ ηγαπημενην ηγαπημενην
- 26 Ja on tapahtuva, että siinä paikassa, jossa heille on sanottu: 'Te ette ole minun kansani', siinä heitä kutsutaan elävän Jumalan lapsiksi."
And in the place where it was said to them, You are not my people, there they will be named the sons of the living God.
και εσται εν τω τοπω ου ερρηθη αυτοις ου λαος μου υμεις εκει κληθησονται υιοι θεου ζωντος
- 27 Mutta Esaias huudahtaa Israelista: "Vaikka Israelin lapset olisivat luvultaan kuin meren hiekka, niin pelastuu heistä vain jäännös.
And Isaiah says about Israel, Even if the number of the children of Israel is as the sand of the sea, only a small part will get salvation:
ησαιας δε κραζει υπερ του ισραηλ εαν η ο αριθμος των υιων ισραηλ ως η αμμος της θαλασσης το καταλειμμα σωθησεται
- 28 Sillä sanansa on Herra toteuttava maan päällä lopullisesti ja rutosti."
For the Lord will give effect to his word on the earth, putting an end to it and cutting it short.
λογον γαρ συντελων και συντεμων εν δικαιοσυνη οτι λογον συντετμημενον ποιησει κυριος επι της γης
- 29 Niinkuin Esaias myös on ennustanut: "Ellei Herra Sebaot olisi jättänyt meille siementä, niin meidän olisi käynyt niinkuin Sodoman, ja me olisimme tulleet Gomorran kaltaisiksi".
And, as Isaiah had said before, If the Lord of armies had not given us a seed, we would have been like Sodom and Gomorrah.
και καθως προειρηκεν ησαιας ει μη κυριος σαβαωθ εγκατελειπεν ημιν σπερμα ως σοδομα αν εγενηθημεν και ως γομορρα αν ωμοιωθημεν

- 30 Mitä me siis sanomme? Että pakanat, jotka eivät tavoitelleet vanhurskautta, ovat saavuttaneet vanhurskauden, mutta sen vanhurskauden, joka tulee uskosta;
What then may we say? That the nations who did not go after righteousness have got righteousness, even the righteousness which is of faith:
τι ουν εροουμεν οτι εθνη τα μη διωκοντα δικαιοσυνην κατελαβεν δικαιοσυνην δικαιοσυνην δε την εκ πιστεως
- 31 mutta Israel, joka tavoitteli vanhurskauden lakia, ei ole sitä lakia saavuttanut.
But Israel, going after a law of righteousness, did not get it.
ισραηλ δε διωκων νομον δικαιοσυνης εις νομον δικαιοσυνης ουκ εφθασεν
- 32 Minkätähden? Sentähden, ettei se tapahtunut uskosta, vaan ikäänkuin teoista; sillä he loukkautuivat loukkauskiveen,
Why? Because they were not searching for it by faith, but by works. They came up against the stone which was in the way;
διατι οτι ουκ εκ πιστεως αλλ ως εξ εργων νομου προσεκοψαν γαρ τω λιθω του προσκομιματος
- 33 niinkuin kirjoitettu on: "Katso, minä panen Siioniin loukkauskiven ja kompastuksen kallion, ja joka häneen uskoo, se ei häpeään joudu".
As it is said, See, I am putting in Zion a stone causing a fall, and a rock in the way: but he who has faith in him will not be put to shame.
καθως γεγραπται ιδου τιθημι εν σιων λιθον προσκομιματος και πετραν σκανδαλου και πας ο πιστευων επ αυτω ου καταισχυθησεται
- 1 Veljet, minä toivon sydämestäni ja rukoilen Jumalaa heidän edestänsä, että he pelastuisivat.
Brothers, my heart's desire and my prayer to God for them is, that they may get salvation.
αδελφοι η μεν ευδοκια της εμης καρδιας και η δεησις η προς τον θεον υπερ του ισραηλ εστιν εις σωτηριαν
- 2 Sillä minä todistan heistä, että heillä on kiivaus Jumalan puolesta, mutta ei taidon mukaan;
For I give witness of them that they have a strong desire for God, but not with knowledge.
μαρτυρω γαρ αυτοις οτι ζηλον θεου εχουσιν αλλ ου κατ επιγνωσιν
- 3 sillä kun he eivät tunne Jumalan vanhurskautta, vaan koettavat pystyttää omaa vanhurskauttaan, eivät he ole alistuneet Jumalan vanhurskauden alle.
Because, not having knowledge of God's righteousness, and desiring to give effect to their righteousness, they have not put themselves under the righteousness of God.
αγνοουντες γαρ την του θεου δικαιοσυνην και την ιδιαν δικαιοσυνην ζητουντες στησαι τη δικαιοσυνη του θεου ουχ υπεταγησαν
- 4 Sillä Kristus on lain loppu, vanhurskaudeksi jokaiselle, joka uskoo.
For Christ is the end of the law for righteousness to everyone who has faith.
τελος γαρ νομου χριστος εις δικαιοσυνην παντι τω πιστευοντι
- 5 Kirjoittaahan Mooses siitä vanhurskaudesta, joka laista tulee, että ihminen, joka sen täyttää, on siitä elävä.
For Moses says that the man who does the righteousness which is of the law will get life by it.
μοωσις γαρ γραφει την δικαιοσυνην την εκ του νομου οτι ο ποιησας αυτα ανθρωπος ζησεται εν αυτοις
- 6 Mutta se vanhurskaus, joka uskosta tulee, sanoo näin: "Älä sano sydämestäsi: Kuka nousee taivaaseen?" se on: tuomaan Kristusta alas,
But the righteousness which is of faith says these words, Say not in your heart, Who will go up to heaven? (that is, to make Christ come down:)
η δε εκ πιστεως δικαιοσυνη ουτως λεγει μη ειπης εν τη καρδια σου τις αναβησεται εις τον ουρανον τουτ εστιν χριστον καταγαγειν
- 7 tahi: "Kuka astuu alas syvyyteen?" se on: nostamaan Kristusta kuolleista.
Or, Who will go down into the deep? (that is, to make Christ come again from the dead:)
η τις καταβησεται εις την αβυσσον τουτ εστιν χριστον εκ νεκρων αναγαγειν
- 8 Mutta mitä se sanoo? "Sana on sinua lähellä, sinun suussasi ja sinun sydämestäsi"; se on se uskon sana, jota me saarnaamme.
But what does it say? The word is near you, in your mouth and in your heart: that is, the word of faith of which we are the preachers:
αλλα τι λεγει εγγυς σου το ρημα εστιν εν τω στοματι σου και εν τη καρδια σου τουτ εστιν το ρημα της πιστεως ο κηρυσσομεν
- 9 Sillä jos sinä tunnustat suullasi Jeesuksen Herraksi ja uskot sydämestäsi, että Jumala on hänet kuolleista herättänyt, niin sinä pelastut;
Because, if you say with your mouth that Jesus is Lord, and have faith in your heart that God has made him come back from the dead, you will have salvation:
οτι εαν ομολογησης εν τω στοματι σου κυριον ιησουν και πιστευσης εν τη καρδια σου οτι ο θεος αυτον ηγειρεν εκ νεκρων σωθησις
- 10 sillä sydämen uskolla tullaan vanhurskaaksi ja suun tunnustuksella pelastutaan.
For with the heart man has faith to get righteousness, and with the mouth he says that Jesus is Lord to get salvation.
καρδια γαρ πιστευεται εις δικαιοσυνην στοματι δε ομολογεται εις σωτηριαν

- 11 Sanoohan Raamattu: "Ei yksikään, joka häneen usko, joudu häpeään".
Because it is said in the holy Writings, Whoever has faith in him will not be shamed.
λεγει γαρ η γραφη πας ο πιστευων επ αυτω ου κατασχυνθησεται
- 12 Tässä ei ole erotusta juutalaisen eikä kreikkalaisen välillä; sillä yksi ja sama on kaikkien Herra, rikas antaja kaikille, jotka häntä avuksi huutavat.
And the Jew is not different from the Greek: for there is the same Lord of all, who is good to all who have hope in his name:
ου γαρ εστιν διαστολη ιουδαιου τε και ελληνος ο γαρ αυτος κυριος παντων πλουτων εις παντας τους επικαλουμενους αυτον
- 13 Sillä "jokainen, joka huutaa avuksi Herran nimeä, pelastuu".
Because, Whoever will give worship to the name of the Lord will get salvation.
πας γαρ ος αν επικαλεσηται το ονομα κυριου σωθησεται
- 14 Mutta kuinka he huutavat avuksensa sitä, johon eivät usko? Ja kuinka he voivat uskoa siihen, josta eivät ole kuulleet? Ja kuinka he voivat kuulla, ellei ole julistajaa?
But how will they give worship to him in whom they have no faith? and how will they have faith in him of whom they have not had news? and how will they have news without a preacher?
πως ουν επικαλεσονται εις ον ουκ ειπιστευσαν πως δε πιστευσουσιν ου ουκ ηκουσαν πως δε ακουσουσιν χωρις κηρυσσοντος
- 15 Ja kuinka kukaan voi julistaa, ellei ketään lähetetä? Niinkuin kirjoitettu on: "Kuinka suloiset ovat niiden jalat, jotka hyvää sanomaa julistavat!"
And how will there be preachers if they are not sent? As it is said, How beautiful are the feet of those who give the glad news of good things.
πως δε κηρυξουσιν εαν μη αποσταλωσιν καθως γεγραπται ως ωραιοι οι ποδες των ευαγγελιζομενων ειρηνην των ευαγγελιζομενων τα αγαθα
- 16 Mutta eivät kaikki ole olleet kuuliaisissa evankeliumille. Sillä Esaiaas sanoo: "Herra, kuka uskoo meidän saarnamme?"
But they have not all given ear to the good news. For Isaiah says, Lord, who has had faith in our word?
αλλ ου παντες υπηκουσαν τω ευαγγελιω ησαιας γαρ λεγει κυριε τις ειπιστευσεν τη ακοη ημων
- 17 Usko tulee siis kuulemisesta, mutta kuuleminen Kristuksen sanan kautta.
So faith comes by hearing, and hearing by the word of Christ.
αρα η πιστις εξ ακοης η δε ακοη δια ρηματος θεου
- 18 Mutta minä kysyn: eivätkö he ole kuulleet? Kyllä ovat: "Heidän äänensä on kulkenut kaikkiin maihin, ja heidän sanansa maan piirin ääriin".
But I say, Did not the word come to their ears? Yes, certainly: Their sound has gone out into all the earth, and their words to the ends of the world.
αλλα λεγω μη ουκ ηκουσαν μενουγγε εις πασαν την γην εξηλθεν ο φθογγος αυτων και εις τα περατα της οικουμενης τα ρηματα αυτων
- 19 Minä kysyn: eikö Israelilla ole ollut siitä tietoa? Ensiksi jo Mooses sanoo: "Minä herätän teidän kiivautenne kansan kautta, joka ei ole kansa, ymmärtämättömän kansan kautta minä teitä kiihoitan".
But I say, Had Israel no knowledge? First Moses says, You will be moved to envy by that which is not a nation, and by a foolish people I will make you angry.
αλλα λεγω μη ουκ εγνω ισραηλ πρωτος μωσης λεγει εγω παραζηλωσω υμας επ ουκ εθνει επι εθνει ασυνετω παροργιω υμας
- 20 Ja Esaiaas on rohkea ja sanoo: "Minut ovat löytäneet ne, jotka eivät minua etsineet; minä olen ilmestynyt niille, jotka eivät minua kysyneet".
And Isaiah says without fear, Those who were not searching for me made discovery of me; and I was seen by those whose hearts were turned away from me.
ησαιας δε αποτολμα και λεγει ευρεθην τοις εμε μη ζητουσιν εμφανης εγενομην τοις εμε μη επερωτωσιν
- 21 Mutta Israelista hän sanoo: "Koko päivän minä olen ojentanut käsiäni tottelematonta ja uppiniskaista kansaa kohden".
But about Israel he says; All the day my hands have been stretched out to a people whose hearts were turned away, and who put themselves against my word.
προς δε τον ισραηλ λεγει ολην την ημεραν εξεπετασα τας χειρας μου προς λαον απειθουντα και αντιλεγοντα
- 1 Minä sanon siis: ei kaiketi Jumala ole hyljännyt kansaansa? Pois se! Sillä olenhan minäkin israelilainen, Aabrahamin siementä, Benjaminin sukukuntaa.
So I say, Has God put his people on one side? Let there be no such thought. For I am of Israel, of the seed of Abraham, of the tribe of Benjamin.
λεγω ουν μη απωσατο ο θεος τον λαον αυτου μη γηνοιτο και γαρ εγω ισραηλιτης ειμι εκ σπερματος αβρααμ φυλης βενιαμιν
- 2 Ei Jumala ole hyljännyt kansaansa, jonka hän on edeltätuntenut. Vai ettekö tiedä, mitä Raamattu sanoo kertomuksessa Eliaasta, kuinka hän Jumalan edessä syyttää Israelia:
God has not put away the people of his selection. Or have you no knowledge of what is said about Elijah in the holy Writings? how he says words to God against Israel,
ουκ απωσατο ο θεος τον λαον αυτου ον προεγνω η ουκ οιδατε εν ηλια τι λεγει η γραφη ως εντυγχανει τω θεω κατα του ισραηλ λεγων

- 3 "Herra, he ovat tappaneet sinun profeettasi ja hajottaneet sinun alttarisi, ja minä yksin olen jäänyt jäljelle, ja he väijyvät minun henkeäni"?
 Lord, they have put your prophets to death, and made waste your altars, and now I am the last, and they are searching for me to take away my life.
 κυριε τους προφητας σου απεκτειναν και τα θυσιαστηρια σου κατεσκαψαν καγω υπελειφθη μονος και ζητουν την ψυχην μου
- 4 Mutta mitä sanoo hänelle Jumalan vastaus? "Minä olen jättänyt itselleni seitsemäntuhatta miestä, jotka eivät ole notkistaneet polvea Baalille."
 But what answer does God make to him? I have still seven thousand men whose knees have not been bent to Baal.
 αλλα τι λεγει αυτο ο χρηματισμος κατελιπον εμαυτω επτακιςχιλιους ανδρας οιτινες ουκ εκαμψαν γονυ τη βααλ
- 5 Samoin on nyt tänäkin aikana olemassa jäännös armon valinnan mukaan.
 In the same way, there are at this present time some who are marked out by the selection of grace.
 ουτως ουν και εν τω νυν καιρω λειμμα κατ εκλογην χαριτος γεγονεν
- 6 Mutta jos valinta on armosta, niin se ei ole enää teoista, sillä silloin armo ei enää olisikaan armo.
 But if it is of grace, then it is no longer of works: or grace would not be grace.
 ει δε χαριτι ουκετι εξ εργων επει η χαρις ουκετι γινεται χαρις ει δε εξ εργων ουκετι εστιν χαρις επει το εργον ουκετι εστιν εργον
- 7 Miten siis on? Mitä Israel tavoittelee, sitä se ei ole saavuttanut, mutta valitut ovat sen saavuttaneet; muut ovat paatuneet,
 What then? That which Israel was searching for he did not get, but those of the selection got it and the rest were made hard.
 τι ουν ο επιζητει ισραηλ τουτου ουκ επετυχεν η δε εκλογη επετυχεν οι δε λοιποι επωρωθησαν
- 8 niinkuin kirjoitettu on: "Jumala on antanut heille uneliaisuuden hengen, silmät, etteivät he näkisi, ja korvat, etteivät he kuulisi, tähän päivään asti".
 As it was said in the holy Writings, God gave them a spirit of sleep, eyes which might not see, and ears which have no hearing, to this day.
 καθως γεγραπται εδωκεν αυτοις ο θεος πνευμα κατανοξεως οφθαλμους του μη βλεπειν και οτα του μη ακουειν εως της σημερον ημερας
- 9 Ja Daavid sanoo: "Tulkoon heidän pöytänsä heille paulaksi ja ansaksi ja lankeemukseksi ja kostoksi,
 And David says, Let their table be made a net for taking them, and a stone in their way, and a punishment:
 και δαβιδ λεγει γενηθητω η τραπεζα αυτων εις παγιδα και εις θηραν και εις σκανδαλον και εις ανταποδομα αυτοις
- 10 soetkoot heidän silmänsä, etteivät he näkisi; ja paina yhäti heidän selkänsä kumaraan".
 Let their eyes be made dark so that they may not see, and let their back be bent down at all times.
 σκοτισθητωσαν οι οφθαλμοι αυτων του μη βλεπειν και τον ωτον αυτων διαπαντος συγκαμψον
- 11 Minä siis sanon: eivät kaiketi he ole sitä varten kompastuneet, että lankeaisivat? Pois se! Vaan heidän lankeemuksensa kautta tuli pelastus pakanoille, että he itse syttyisivät kiivauteen.
 So I say, Were their steps made hard in order that they might have a fall? In no way: but by their fall salvation has come to the Gentiles, so that they might be moved to envy.
 λεγω ουν μη επταισαν ινα πεσωσιν μη γεινοιτο αλλα τω αυτων παραπτωματι η σωτηρια τοις εθνεσιν εις το παραζηλωσαι αυτους
- 12 Mutta jos heidän lankeemuksensa on maailmalle rikkaudeksi ja heidän vajautensa pakanoille rikkaudeksi, kuinka paljoa enemmän heidän täyteytensä!
 Now, if their fall is the wealth of the world, and their loss the wealth of the Gentiles, how much greater will be the glory when they are made full?
 ει δε το παραπτωμα αυτων πλουτος κοσμου και το ηττημα αυτων πλουτος εθνων ποσω μαλλον το πληρωμα αυτων
- 13 Teille, pakanoille, minä sanon: Koska olen pakanain apostoli, pidän minä virkaani kunniaassa,
 But I say to you, Gentiles, in so far as I am the Apostle of the Gentiles, I make much of my position:
 υμιν γαρ λεγω τοις εθνεσιν εφ οσον μεν εμι εγω εθνων αποστολος την διακονιαν μου δοξαζω
- 14 sytyttääkseni, jos mahdollista, kiivauteen niitä, jotka ovat minun heimolaisiani, ja pelastaakseni edes muutamia heistä.
 If in any way those who are of my flesh may be moved to envy, so that some of them may get salvation by me.
 ει πως παραζηλωσω μου την σαρκα και σωσω τινας εξ αυτων
- 15 Sillä jos heidän hylkäämisensä on maailmalle sovituksiksi, mitä heidän armoihin-ottamisensa on muuta kuin elämä kuolleista?
 For, if by their putting away, the rest of men have been made friends with God, what will their coming back again be, but life from the dead?
 ει γαρ η αποβολη αυτων καταλλαγη κοσμου τις η προσληψις ει μη ζωη εκ νεκρων
- 16 Mutta jos uutisleipä on pyhä, niin on myös koko taikina, ja jos juuri on pyhä, niin ovat myös oksat.
 And if the first-fruit is holy, so is the mass: and if the root is holy, so are the branches.
 ει δε η απαρχη αγια και το φυραμα και ει η ριζα αγια και οι κλαδοι

- 17 **Mutta jos muutammat oksista ovat taitetut pois ja sinä, joka olet metsäöljypuu, olet oksastettu oikeiden oksien joukkoon ja olet päässyt niiden kanssa osalliseksi öljypuun mehevästä juuresta, But if some of the branches were broken off, and you, an olive-tree of the fields, were put in among them, and were given a part with them in the root by which the olive-tree is made fertile, ει δε τινες των κλαδων εξεκλασθησαν συ δε αγριελαιος ων ενεκεντρισθης εν αυτοις και συγκοινωνος της ριζης και της πιστητος της ελαιας εγενου**
- 18 **niin älä ylpeile oksien rinnalla; mutta jos ylpeilet, niin et sinä kuitenkaan kannata juurta, vaan juuri kannattaa sinua. Do not be uplifted in pride over the branches: because it is not you who are the support of the root, but it is by the root that you are supported. μη κατακαυχω των κλαδων ει δε κατακαυχασαι ου συ την ριζαν βασταζεις αλλ η ριζα σε**
- 19 **Sinä kaiketi sanonet: "Ne oksat taitettiin pois, että minut oksastettaisiin". You will say, Branches were broken off so that I might be put in. ερεις ουν εξεκλασθησαν οι κλαδοι ινα εγω εγκεντρισθω**
- 20 **Oikein; epäuskonsa tähden ne taitettiin pois, mutta sinä pysyt uskosi kautta. Älä ole ylpeä, vaan pelkää. Truly, because they had no faith they were broken off, and you have your place by reason of your faith. Do not be lifted up in pride, but have fear; καλως τη απιστια εξεκλασθησαν συ δε τη πιστει εστηκας μη υψηλοφρονει αλλα φοβου**
- 21 **Sillä jos Jumala ei ole säästänyt luonnollisia oksia, ei hän ole säästävä sinuakaan. For, if God did not have mercy on the natural branches, he will not have mercy on you. ει γαρ ο θεος των κατα φυσιν κλαδων ουκ εφεισατο μηπως ουδε σου φεισηται**
- 22 **Katso siis Jumalan hyvyyttä ja ankaruutta: Jumalan ankaruutta langenneita kohtaan, mutta hänen hyvyyttänsä sinua kohtaan, jos hänen hyvyydessänsä pysyt; muutoin sinutkin hakataan pois. See then that God is good but his rules are fixed: to those who were put away he was hard, but to you he has been good, on the condition that you keep in his mercy; if not, you will be cut off as they were. ιδε ουν χρηστοτητα και αποτομιαν θεου επι μεν τους πεσοντας αποτομιαν επι δε σε χρηστοτητα εαν επιμεινης τη χρηστοτητι επει και συ εκκοπηθη**
- 23 **Mutta nuo toisetkin, jos eivät jää epäuskoonsa, tulevat oksastettaviksi, sillä Jumala on voimallinen oksastamaan ne jälleen. And they, if they do not go on without faith, will be united to the tree again, because God is able to put them in again. και εκεινοι δε εαν μη επιμεινωσιν τη απιστια εγκεντρισθησονται δυνατος γαρ εστιν ο θεος παλιν εγκεντρισαι αυτους**
- 24 **Sillä jos sinä olet leikattu luonnollisesta metsäöljypuusta ja vasten luontoa oksastettu jaloon öljypuuhun, kuinka paljoa enemmän nämä luonnolliset oksat tulevat oksastettaviksi omaan öljypuuhunsa! For if you were cut out of a field olive-tree, and against the natural use were united to a good olive-tree, how much more will these, the natural branches, be united again with the olive-tree which was theirs? ει γαρ συ εκ της κατα φυσιν εξεκοπης αγριελαιου και παρα φυσιν ενεκεντρισθης εις καλλιελαιον ποσω μαλλον ουτοι οι κατα φυσιν εγκεντρισθησονται τη ιδια ελαια**
- 25 **Sillä minä en tahdo, veljet - ettette olisi oman viisautenne varassa - pitää teitä tietämättöminä tästä salaisuudesta, että Israelia on osaksi kohdannut paatumus - hamaan siihen asti, kunnes pakanain täysi luku on sisälle tullut, For it is my desire, brothers, that this secret may be clear to you, so that you may not have pride in your knowledge, that Israel has been made hard in part, till all the Gentiles have come in; ου γαρ θελω υμας αγνοειν αδελφοι το μυστηριον τουτου ινα μη ητε παρ εαυτοις φρονιμοι οτι πορωσις απο μερους τω ισραηλ γεγονεν αχρις ου το πληρωμα των εθνων εισελθη**
- 26 **ja niin kaikki Israel on pelastuva, niinkuin kirjoitettu on: "Siionista on tuleva pelastaja, hän poistaa jumalattoman menon Jaakobista. And so all Israel will get salvation: as it is said in the holy Writings, There will come out of Zion the One who makes free; by him wrongdoing will be taken away from Jacob: και ουτως πας ισραηλ σωθησεται καθως γεγραπται ηξει εκ σιων ο ρυομενος και αποστρεψει ασεβειας απο ιακωβ**
- 27 **Ja tämä on oleva minun liittoni heidän kanssaan, kun minä otan pois heidän syntinsä." And this is my agreement with them, when I will take away their sins. και αυτη αυτοις η παρ εμου διαθηκη οταν αφελωμαι τας αμαρτιας αυτων**
- 28 **Evankeliumin kannalta he kyllä ovat vihollisia teidän tähtenne, mutta valinnan kannalta he ovat rakastettuja isien tähden. As far as the good news is in question, they are cut off from God on account of you, but as far as the selection is in question, they are loved on account of the fathers. κατα μεν το ευαγγελιον εχθροι δι υμας κατα δε την εκλογην αγαπητοι δια τους πατερας**
- 29 **Sillä ei Jumala armolahjojansa ja kutsumistansa kadu. Because God's selection and his mercies may not be changed. αμεταμελητα γαρ τα χαρισματα και η κλησις του θεου**

- 30 Samoin kuin te ennen olitte Jumalalle tottelemattomia, mutta nyt olette saaneet laupeuden näiden tottelemattomuuden kautta,
For as you, in time past, were not under the rule of God, but now have got mercy through their turning away,
ωσπερ γαρ και υμεις ποτε ηπειθησατε τω θεω νυν δε ηλεθητε τη τουτων απειθεια
- 31 samoin nämäkin nyt ovat olleet tottelemattomia, että myös he teille tulleen armahtamisen kautta nyt saisivat laupeuden.
So in the same way these have gone against the orders of God, so that by the mercy given to you they may now get mercy.
ουτως και ουτοι νυν ηπειθησαν τω υμετερω ελεει ινα και αυτοι ελεηθωσιν
- 32 Sillä Jumala on sulkenut kaikki tottelemattomuuteen, että hän kaikkia armahtaisi.
For God has let them all go against his orders, so that he might have mercy on them all.
συνεκλεισεν γαρ ο θεος τους παντας εις απειθειαν ινα τους παντας ελεηση
- 33 Oi sitä Jumalan rikkauden ja viisauden ja tiedon syvyyttä! Kuinka tutkimattomat ovat hänen tuomionsa ja käsittämättömät hänen tiensä!
O how deep is the wealth of the wisdom and knowledge of God! no one is able to make discovery of his decisions, and his ways may not be searched out.
ω βαθος πλουτου και σοφιας και γνωσεως θεου ως ανεξερευνητα τα κριματα αυτου και ανεξιχνιαστοι αι οδοι αυτου
- 34 Sillä kuka on tuntenut Herran mielen? Tai kuka on ollut hänen neuvonantajansa?
Who has knowledge of the mind of the Lord? or who has taken part in his purposes?
τις γαρ εγνω νουν κυριου η τις συμβουλος αυτου εγενετο
- 35 Tai kuka on ensin antanut hänelle jotakin, joka olisi tälle korvattava?
Or who has first given to him, and it will be given back to him again?
η τις προεδωκεν αυτω και ανταποδοθησεται αυτω
- 36 Sillä hänestä ja hänen kauttansa ja häneen on kaikki; hänelle kunnia iankaikkisesti! Amen.
For of him, and through him, and to him, are all things. To him be the glory for ever. So be it.
οτι εξ αυτου και δι αυτου και εις αυτον τα παντα αυτω η δοξα εις τους αιωνας αμην
- 1 Niin minä Jumalan armahtavan laupeuden kautta kehoitan teitä, veljet, antamaan ruumiinne eläväksi, pyhäksi, Jumalalle otolliseksi uhriksi; tämä on teidän järjellinen jumalanpalveluksenne.
For this reason I make request to you, brothers, by the mercies of God, that you will give your bodies as a living offering, holy, pleasing to God, which is the worship it is right for you to give him.
παρακαλω ουν υμας αδελφοι δια των οικτιρημων του θεου παραστησαι τα σωματα υμων θυσιαν ζωσαν αγιαν ευαρεστον τω θεω την λογικην λατρειαν υμων
- 2 Älkääkä mukautuko tämän maailmanajan mukaan, vaan muuttukaa mielenne uudistuksen kautta, tutkiaksenne, mikä on Jumalan tahto, mikä hyvää ja otollista ja täydellistä.
And let not your behaviour be like that of this world, but be changed and made new in mind, so that by experience you may have knowledge of the good and pleasing and complete purpose of God.
και μη συσχηματιζεσθε τω αιωνι τουτω αλλα μεταμορφουσθε τη ανακαινωσει του νοος υμων εις το δοκιμαζειν υμας τι το θελημα του θεου το αγαθον και ευαρεστον και τελειον
- 3 Sillä sen armon kautta, mikä minulle on annettu, minä sanon teille jokaiselle, ettei tule ajatella itsestäänsä enempää, kuin ajatella sopii, vaan ajatella kohtuullisesti, sen uskonmäärän mukaan,
But I say to every one of you, through the grace given to me, not to have an over-high opinion of himself, but to have wise thoughts, as God has given to every one a measure of faith.
λεγω γαρ δια της χαριτος της δοθεισης μοι παντι τω οντι εν υμιν μη υπερφρονειν παρ ο δει φρονειν αλλα φρονειν εις το σωφρονειν εκαστω ως ο θεος εμερισεν μετρον πιστεως
- 4 Sillä niinkuin meillä yhdessä ruumiissa on monta jäsentä, mutta kaikilla jäsenillä ei ole sama tehtävä,
For, as we have a number of parts in one body, but all the parts have not the same use,
καθαπερ γαρ εν ενι σωματι μελη πολλα εχομεν τα δε μελη παντα ου την αυτην εχει πραξιν
- 5 niin me, vaikka meitä on monta, olemme yksi ruumis Kristuksessa, mutta itsekukin olemme toistemme jäseniä;
So we, though we are a number of persons, are one body in Christ, and are dependent on one another;
ουτως οι πολλοι εν σωμα εσμεν εν χριστω ο δε καθ εις αλληλων μελη
- 6 ja meillä on erilaisia armolahjoja sen armon mukaan, mikä meille on annettu; jos jollakin on profetoimisen lahja, käyttäköön sitä sen mukaan, kuin hänellä uskoa on;
And having different qualities by reason of the grace given to us, such as the quality of a prophet, let it be made use of in relation to the measure of our faith;
εχοντες δε χαρισματα κατα την χαριν την δοθεισαν ημιν διαφορα ειτε προφητειαν κατα την αναλογιαν της πιστεως

- 7 Jos virka, pitääköön virastaan vaarin; jos joku opettaa, olkoon uskollinen opettamisessaan;
Or the position of a Deacon of the church, let a man give himself to it; or he who has the power of teaching, let him make use of it;
ειτε διακονιαν εν τη διακονια ειτε ο διδασκων εν τη διδασκαλια
- 8 jos kehoittaa, niin kehoittamisessaan; joka antaa, antakoon vakaasta sydämestä; joka on johtaja, johtakoon toimellisesti; joka laupeutta harjoittaa, tehköön sen iloiten.
He who has the power of comforting, let him do so; he who gives, let him give freely; he who has the power of ruling, let him do it with a serious mind; he who has mercy on others, let it be with joy.
ειτε ο παρακαλων εν τη παρακλησει ο μεταδιδους εν απλοτητι ο προισταμενος εν σπουδη ο ελεων εν ιλαροτητι
- 9 Olkoon rakkaus vilpiton, kammokaa pahaa, riippukaa hyvässä kiinni.
Let love be without deceit. Be haters of what is evil; keep your minds fixed on what is good.
η αγαπη ανυποκριτος αποστυγουντες το πονηρον κολλωμενοι τω αγαθω
- 10 Olkaa veljellisessä rakkaudessa helläsydämiset toisianne kohtaan; toinen toisenne kunnioittamisessa kilpailkaa keskenänne.
Be kind to one another with a brother's love, putting others before yourselves in honour;
τη φιλαδελφια εις αλληλους φιλοστοργοι τη τιμη αλληλους προηγουμενοι
- 11 Älkää harrastuksessanne olko veltot; olkaa hengessä palavat; palvelkaa Herraa.
Be not slow in your work, but be quick in spirit, as the Lord's servants;
τη σπουδη μη οκνηροι τω πνευματι ζεοντες τω καιρω δουλευοντες
- 12 Olkaa toivossa iloiset, ahdistuksessa kärsivälliset, rukouksessa kestävätkä.
Being glad in hope, quiet in trouble, at all times given to prayer,
τη ελπιδι χαιροντες τη θλιψει υπομενοντες τη προσευχη προσκαρτεροντες
- 13 Pitäkää pyhien tarpeet ominanne; harrastakaa vieraanvaraisuutta.
Giving to the needs of the saints, ready to take people into your houses.
ταις χρειαις των αγιων κοινωνουντες την φιλοξενιαν διωκοντες
- 14 Siunatkaa vainoojianne, siunatkaa, älkääkää kirotko.
Give blessing and not curses to those who are cruel to you.
ευλογειτε τους διωκοντας υμας ευλογειτε και μη καταρασθε
- 15 Iloitkaa iloitsevien kanssa, itkekää itkevien kanssa.
Take part in the joy of those who are glad, and in the grief of those who are sorrowing.
χαιρειν μετα χαιροντων και κλαιειν μετα κλαιοντων
- 16 Olkaa keskenänne yksimieliset. Älkää korkeita mielitelkö, vaan tyytykää alhaisiin oloihin. Älkää olko itsemielestänne viisaita.
Be in harmony with one another. Do not have a high opinion of yourselves, but be in agreement with common people. Do not give yourselves an air of wisdom.
το αυτο εις αλληλους φρονουντες μη τα υψηλα φρονουντες αλλα τοις ταπεινοις συναπαγομενοι μη γινεσθε φρονιμοι παρ εαντοις
- 17 Älkää kenellekään pahaa pahalla kostako. Ahkeroikaa sitä, mikä on hyvää kaikkien ihmisten edessä.
Do not give evil for evil to any man. Let all your business be well ordered in the eyes of all men.
μηδενι κακον αντι κακου αποδιδοντες προνοουμενοι καλα εωπιον παντων ανθρωπων
- 18 Jos mahdollista on ja mikäli teistä riippuu, eläkää rauhassa kaikkien ihmisten kanssa.
As far as it is possible for you be at peace with all men.
ει δυνατον το εξ υμων μετα παντων ανθρωπων ειρηνευοντες
- 19 Älkää itse kostako, rakkaani, vaan antakaa sijaa Jumalan vihalle, sillä kirjoitettu on: "Minun on kosto, minä olen maksava, sanoo Herra".
Do not give punishment for wrongs done to you, dear brothers, but give way to the wrath of God; for it is said in the holy Writings, Punishment is mine, I will give reward, says the Lord.
μη εαυτους εκδικουντες αγαπητοι αλλα δοτε τοπον τη οργη γεγραπται γαρ εμοι εκδικησις εγω ανταποδωσω λεγει κυριος

- 20 Vaan "jos vihamiehelläsi on nälkä, ruoki häntä, jos hänellä on jano, juota häntä, sillä näin tehden sinä kokoat tulisia hiiliä hänen päänsä päälle".
But if one who has hate for you is in need of food or of drink, give it to him, for in so doing you will put coals of fire on his head.
εαν ουν πεινα ο εχθρος σου ψωμιζε αυτον εαν διψα ποτιζε αυτον τουτο γαρ ποιων ανθρακας πυρος σωρευσεις επι την κεφαλην αυτου
- 21 Älä anna pahan itseäsi voittaa, vaan voita sinä paha hyvällä.
Do not let evil overcome you, but overcome evil by good.
μη νικω υπο του κακου αλλα νικα εν τω αγαθω το κακον
- 1 Jokainen olkoon alamainen sille esivallalle, jonka vallan alla hän on. Sillä ei ole esivaltaa muutoin kuin Jumalalta; ne, jotka ovat, ovat Jumalan asettamat.
Let everyone put himself under the authority of the higher powers, because there is no power which is not of God, and all powers are ordered by God.
πασα ψυχη εξουσιαις υπερχουσαις υποτασσεσθω ου γαρ εστιν εξουσια ει μη απο θεου αι δε ουσαι εξουσιαι υπο του θεου τεταγμεναι εισιν
- 2 Sentähden, joka asettuu esivaltaa vastaan, se nousee Jumalan säättämystä vastaan; mutta jotka nousevat vastaan, tuottavat itsellensä tuomion.
For which reason everyone who puts himself against the authority puts himself against the order of God: and those who are against it will get punishment for themselves.
ωστε ο αντιτασσομενος τη εξουσια τη του θεου διαταγη ανθεστηκεν οι δε ανθεστηκοτες εαυτοις κριμα ληφονται
- 3 Sillä hallitsemiehet eivät ole niiden pelkona, jotka tekevät hyvää, vaan niiden, jotka tekevät paha. Jos siis tahdot olla esivaltaa pelkäämättä, niin tee sitä, mikä hyvää on, ja sinä saat siltä kiitoksen;
For rulers are not a cause of fear to the good work but to the evil. If you would have no fear of the authority, do good and you will have praise;
οι γαρ αρχοντες ουκ εισιν φοβος των αγαθων εργων αλλα των κακων θελεις δε μη φοβεισθαι την εξουσιαν το αγαθον ποιει και εξεις επιαινον εξ αυτης
- 4 sillä se on Jumalan palvelija, sinulle hyväksi. Mutta jos paha teet, niin pelkää; sillä se ei miekkaa turhaan kanno, koska se on Jumalan palvelija, kostaja sen rankaisemiseksi, joka paha tekee.
For he is the servant of God to you for good. But if you do evil, have fear; for the sword is not in his hand for nothing: he is God's servant, making God's punishment come on the evil-doer.
θεου γαρ διακονος εστιν σοι εις το αγαθον εαν δε το κακον ποιης φοβου ου γαρ ευκη την μαχαιραν φορει θεου γαρ διακονος εστιν εκδικος εις οργην τω το κακον πρασσοντι
- 5 Siksi tulee olla alamainen, ei ainoastaan rangaistuksen tähden, vaan myös omantunnon tähden.
So put yourselves under the authority, not for fear of wrath, but because you have the knowledge of what is right.
διο αναγκη υποτασσεσθαι ου μονον δια την οργην αλλα και δια την συνειδησιν
- 6 Sentähdenhän te verojakin maksatte. Sillä he ovat Jumalan palvelusmiehiä, ahkeroiden virassansa juuri sitä varten.
For the same reason, make payment of taxes; because the authority is God's servant, to take care of such things at all times.
δια τουτο γαρ και φορους τελειτε λειτουργοι γαρ θεου εισιν εις αυτο τουτο προσκαρτερουντες
- 7 Antakaa kaikille, mitä annettava on: kenelle vero, sille vero, kenelle tulli, sille tulli, kenelle pelko, sille pelko, kenelle kunnia, sille kunnia.
Give to all what is their right: taxes to him whose they are, payment to him whose right it is, fear to whom fear, honour to whom honour is to be given.
αποδοτε ουν πασιν τας οφειλας τω τον φορον τον φορον τω το τελος το τελος τω τον φοβον τον φοβον τω την τιμην την τιμην
- 8 Älkää olko kenellekään mitään velkaa, muuta kuin että toisianne rakastatte; sillä joka toistansa rakastaa, se on lain täyttännyt.
Be in debt for nothing, but to have love for one another: for he who has love for his neighbour has kept all the law.
μηδενι μηδεν οφειλετε ει μη το αγαπαν αλληλους ο γαρ αγαπων τον ετερον νομον πεπληρωκεν
- 9 Sillä nämä: "Älä tee huorin, älä tapa, älä varasta, älä himoitse", ja mikä muu käsky tahansa, ne sisältyvät kaikki tähän sanaan: "Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi".
And this, Do not be untrue in married life, Do not put to death, Do not take what is another's, Do not have desire for what is another's, and if there is any other order, it is covered by this word,
Have love for your neighbour as for yourself.
το γαρ ου μοιχευσεις ου φονευσεις ου κλεψεις ου ψευδομαρτυρησεις ουκ επιθυμησεις και ει τις ετερα εντολη εν τουτω τω λογω ανακεφαλαιουται εν τω αγαπησεις τον πλησιον σου ως εαυτον
- 10 Rakkaus ei tee lähimmäiselle mitään paha. Sentähden on rakkaus lain täyttämys.
Love does no wrong to his neighbour, so love makes the law complete.
η αγαπη τω πλησιον κακον ουκ εργαζεται πληρωμα ουν νομου η αγαπη
- 11 Ja tehkää tämä, koska tunnette tämän ajan, että jo on hetki teidän unesta nousta; sillä pelastus on nyt meitä lähempänä kuin silloin, kun uskoon tulimme.
See then that the time has come for you to be awake from sleep: for now is your salvation nearer than when you first had faith.
και τουτο ειδοτες τον καιρον οτι ωρα ημας ηδη εξ υπνου εγερθηναι νυν γαρ εγγυτερον ημων η σωτηρια η οτε επιστευσαμεν

- 12 Yö on pitkälle kulunut, ja päivä on lähellä. Pankaamme sentähden pois pimeyden teot, ja pukeutukaamme valkeuden varuksiin.
The night is far gone, and the day is near: so let us put off the works of the dark, arming ourselves with light,
η νυξ προεκοψεν η δε ημερα ηγγικεν αποθωμεθα ουν τα εργα του σκοτους και ενδυσωμεθα τα οπλα του φωτος
- 13 Vaeltakaamme säädyllisesti, niin kuin päivällä, ei mässäyksissä ja juomingeissa, ei haureudessa jairstaudessa, ei riidassa ja kateudessa,
With right behaviour as in the day; not in pleasure-making and drinking, not in bad company and unclean behaviour, not in fighting and envy.
ως εν ημερα ευσημονως περιπατησωμεν μη κωμοις και μεθαις μη κοιταις και ασελγειαις μη εριδι και ζηλω
- 14 vaan pukekaa päällemme Herra Jeesus Kristus, älkääkä niin pitäkö lihastanne huolta, että himot heräävät.
But put on the Lord Jesus Christ, and do not give thought to the flesh to do its desires.
αλλ ενδυσασθε τον κυριον ιησουν χριστον και της σαρκος προνοιαν μη ποιεισθε εις επιθυμιας
- 1 Heikkouskoista hoivatkaa, rupeamatta väittelemään mielipiteistä.
Do not put on one side him who is feeble in faith, and do not put him in doubt by your reasonings.
τον δε ασθενοντα τη πιστει προσλαμβανεσθε μη εις διακρισεις διαλογισμων
- 2 Toinen uskoo saavansa syödä kaikkea, mutta toinen, joka on heikko, syö vihanneksia.
One man has faith to take all things as food: another who is feeble in faith takes only green food.
ος μεν πιστευει φαγειν παντα ο δε ασθενων λαχανα εσθιει
- 3 Joka syö, älköön halveksiko sitä, joka ei syö; ja joka ei syö, älköön tuomitko sitä, joka syö, sillä Jumala on ottanut hänet hoivaansa.
Let not him who takes food have a low opinion of him who does not: and let not him who does not take food be a judge of him who does; for he has God's approval.
ο εσθιων τον μη εσθιοντα μη εξουθενειτω και ο μη εσθιων τον εσθιοντα μη κρινετω ο θεος γαρ αυτον προσελαβετο
- 4 Mikä sinä olet tuomitsemaan toisen palvelijaa? Oman isäntänsä edessä hän seisoo tai kaatuu; mutta hän on pysyvä pystyssä, sillä Herra on voimallinen hänet pystyssä pitämään.
Who are you to make yourself a judge of another man's servant? it is to his master that he is responsible for good or bad. Yes, his place will be safe, because the Lord is able to keep him from falling.
συ τις ει ο κρινων αλλοτριον οικετην τω ιδιω κυριω στηκει η πιπτει σταθησεται δε δυνατος γαρ εστιν ο θεος στησαι αυτον
- 5 Toinen pitää yhden päivän toista parempana, toinen pitää kaikki päivät yhtä hyvinä; kukin olkoon omassa mielessään täysin varma.
This man puts one day before another: to that man they are the same. Let every man be certain in his mind.
ος μεν κρινει ημεραν παρ ημεραν ος δε κρινει πασαν ημεραν εκαστος εν τω ιδιω νοι πληροφορεισθω
- 6 Joka valikoi päiviä, se valikoi Herran tähden; ja joka syö, se syö Herran tähden, sillä hän kiittää Jumalaa; ja joka ei syö, se on Herran tähden syömättä ja kiittää Jumalaa.
He who keeps the day, keeps it to the Lord; and he who takes food, takes it as to the Lord, for he gives praise to God; and he who does not take food, to the Lord he takes it not, and gives praise to God.
ο φρονων την ημεραν κυριω φρονει και ο μη φρονων την ημεραν κυριω ου φρονει ο εσθιων κυριω εσθιει ευχαριστηει γαρ τω θεω και ο μη εσθιων κυριω ουκ εσθιει και ευχαριστηει τω θεω
- 7 Sillä ei kukaan meistä elä itsellensä, eikä kukaan kuole itsellensä.
For every man's life and every man's death has a relation to others as well as to himself.
ουδεις γαρ ημων εαυτω ζη και ουδεις εαυτω αποθνησκει
- 8 Jos me elämme, niin elämme Herralle, ja jos kuolemme, niin kuolemme Herralle. Sentähden, elimmepä tai kuolimme, niin me olemme Herran omat.
As long as we have life we are living to the Lord; or if we give up our life it is to the Lord; so if we are living, or if our life comes to an end, we are the Lord's.
εαν τε γαρ ζωμεν τω κυριω ζωμεν εαν τε αποθνησκομεν τω κυριω αποθνησκομεν εαν τε ουν ζωμεν εαν τε αποθνησκομεν του κυριου εσμεν
- 9 Sillä sitä varten Kristus kuoli ja heräsi eloon, että hän olisi sekä kuolleitten että elävien Herra.
And for this purpose Christ went into death and came back again, that he might be the Lord of the dead and of the living.
εις τουτο γαρ χριστος και απεθανεν και ανεστη και ανεζησεν ινα και νεκρων και ζωντων κυριευση
- 10 Mutta sinä, minkätähden sinä tuomitset veljeäsi? Taikka sinä toinen, minkätähden sinä halveksit veljeäsi? Sillä kaikki meidät asetetaan Jumalan tuomioistuimen eteen.
But you, why do you make yourself your brother's judge? or again, why have you no respect for your brother? because we will all have to take our place before God as our judge.
συ δε τι κρινεις τον αδελφον σου η και συ τι εξουθενεις τον αδελφον σου παντες γαρ παραστησομεθα τω βηματι του χριστου

- 11 Sillä kirjoitettu on: "Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, minun edessäni pitää jokaisen polven notkistuman ja jokaisen kielen ylistämän Jumalaa".
For it is said in the holy Writings, By my life, says the Lord, to me every knee will be bent, and every tongue will give worship to God.
γεγραπται γαρ ζω εγω λεγει κυριος οτι εμοι καμψει παν γονυ και πασα γλωσσα εξομολογησεται τω θεω
- 12 Niin on siis meidän jokaisen tehtävä Jumalalle tili itsestämmä.
So every one of us will have to give an account of himself to God.
αρα ουν εκαστος ημων περι εαυτου λογον δωσει τω θεω
- 13 Älkäämme siis enää toisiamme tuomitko, vaan päättäkää pikemmin olla panematta veljenne eteen loukkauskiveä tai langetusta.
Then let us not be judges of one another any longer: but keep this in mind, that no man is to make it hard for his brother, or give him cause for doubting.
μηκετι ουν αλληλους κρινωμεν αλλα τουτο κρινατε μαλλον το μη τιθεναι προσκομμα τω αδελφω η σκανδαλον
- 14 Minä tiedän ja olen varma Herrassa Jeesusuksessa, ettei mikään ole epäpyhää itsessään; vaan ainoastaan sille, joka pitää jotakin epäpyhänä, sille se on epäpyhää.
I am conscious of this, and am certain in the Lord Jesus, that nothing is unclean in itself; but for the man in whose opinion it is unclean, for him it is unclean.
οιδα και πεπεισμαι εν κυριω ιησου οτι ουδεν κοινον δι εαυτου ει μη τω λογιζομενω τι κοινον ειναι εκεινω κοινον
- 15 Mutta jos veljesi tulee murheelliseksi ruokasi tähden, niin sinä et enää vaella rakkauden mukaan. Älä saata ruuallasi turmioon sitä, jonka edestä Kristus on kuollut.
And if because of food your brother is troubled, then you are no longer going on in the way of love. Do not let your food be destruction to him for whom Christ went into death.
ει δε δια βρωμα ο αδελφος σου λυπειται ουκετι κατα αγαπην περιπαταις μη τω βρωματι σου εκεινον απολλυε υπερ ου χριστος απεθανεν
- 16 Älkää siis antako sen hyvän, mikä teillä on, joutua herjattavaksi;
Let it not be possible for men to say evil about your good:
μη βλασφημεισθω ουν υμων το αγαθον
- 17 sillä ei Jumalan valtakunta ole syömistä ja juomista, vaan vanhurskautta ja rauhaa ja iloa Pyhässä Hengessä.
For the kingdom of God is not food and drink, but righteousness and peace and joy in the Holy Spirit.
ου γαρ εστιν η βασιλεια του θεου βρωσις και ποσις αλλα δικαιοσυνη και ειρηνη και χαρα εν πνευματι αγιω
- 18 Joka tässä kohden palvelee Kristusta, se on Jumalalle otollinen ja ihmisille kelpollinen.
And he who in these things is Christ's servant, is pleasing to God and has the approval of men.
ο γαρ εν τουτοις δουλευων τω χριστω ευαρεστος τω θεω και δοκιμος τοις ανθρωποις
- 19 Niin tavoitelkaamme siis sitä, mikä edistää rauhaa ja keskinäistä rakentumistamme.
So then, let us go after the things which make peace, and the things by which we may be a help to one another.
αρα ουν τα της ειρηνης διωκωμεν και τα της οικοδομης της εις αλληλους
- 20 Älä ruuan tähden turmele Jumalan työtä. Kaikki tosin on puhdasta, mutta sille ihmiselle, joka syö tuntoansa loukaten, se on pahaa.
Do not let the work of God come to nothing on account of food. All things are certainly clean; but it is evil for that man who by taking food makes it hard for another.
μη ενεκεν βρωματος καταλυε το εργον του θεου παντα μεν καθαρα αλλα κακον τω ανθρωπω τω δια προσκομματος εσθιοντι
- 21 Hyvä on olla lihaa syömättä ja viiniä juomatta ja karttaa sitä, mistä veljesi loukkaantuu tai joutuu lankeemukseen tai heikoksi tulee.
It is better not to take meat or wine or to do anything which might be a cause of trouble to your brother.
καλον το μη φαγειν κρεα μηδε πειν οινον μηδε εν ω ο αδελφος σου προσκοπτει η σκανδαλιζεται η ασθενει
- 22 Pidä sinä itselläsi Jumalan edessä se usko, mikä sinulla on. Onnellinen on se, joka ei tuomitse itseään siitä, minkä hän oikeaksi havaitsee;
The faith which you have, have it to yourself before God. Happy is the man who is not judged by that to which he gives approval.
συ πιστιν εχεις κατα σουτον εχε ενωπιον του θεου μακαριος ο μη κρινων εαυτον εν ω δοκιμαζει
- 23 mutta joka epäroi ja kuitenkin syö, on tuomittu, koska se ei tapahdu uskosta; sillä kaikki, mikä ei ole uskosta, on syntiä.
But he who is in doubt is judged if he takes food, because he does it not in faith; and whatever is not of faith is sin.
ο δε διακρινομενος εαν φαγη κατακεκρिताι οτι ουκ εκ πιστεωσ παν δε ο ουκ εκ πιστεωσ αμαρτια εστιν
- 1 Mutta meidän, vahvojen, tulee kantaa heikkojen vajavaisuuksia, eikä elää itsellemme mieliksi.
We who are strong have to be a support to the feeble, and not give pleasure to ourselves.
οφειλομεν δε ημεις οι δυνατοι τα ασθηνηματα των αδυνατων βασταζειν και μη εαυτοις αρεσκειν

- 2 Olkoon kukin meistä lähimmäiselleen mieliksi hänen parhaaksensa, että hän rakentuisi.
Let every one of us give pleasure to his neighbour for his good, to make him strong.
εκαστος γαρ ημων τω πλησιον αρεσκετω εις το αγαθον προς οικοδομην
- 3 Sillä ei Kristuskaan elänyt itsellensä mieliksi, vaan niinkuin kirjoitettu on: "Niiden herjaukset, jotka sinua herjaavat, ovat sattuneet minuun".
For Christ did not give pleasure to himself, but, as it is said, The bitter words of those who were angry with you came on me.
και γαρ ο χριστος ουχ εαυτω ηρεσεν αλλα καθως γεγραπται οι ονειδισμοι των ονειδιζοντων σε επεπεσον επ εμε
- 4 Sillä kaikki, mikä ennen on kirjoitettu, on kirjoitettu meille opiksi, että meillä kärsivällisyyden ja Raamatun lohdutuksen kautta olisi toivo.
Now those things which were put down in writing before our time were for our learning, so that through quiet waiting and through the comfort of the holy Writings we might have hope.
οσα γαρ προεγραφη εις την ημετεραν διδασκαλιαν προεγραφη ινα δια της υπομονης και της παρακλησεως των γραφων την ελπιδα εχωμεν
- 5 Mutta kärsivällisyyden ja lohdutuksen Jumala suokoon teille, että olisitte yksimieliset keskenämme, Kristuksen Jeesuksen mielen mukaan,
Now may the God who gives comfort and strength in waiting make you of the same mind with one another in harmony with Christ Jesus:
ο δε θεος της υπομονης και της παρακλησεως δωη υμιν το αυτο φρονειν εν αλληλοις κατα χριστον ιησουν
- 6 niin että te yksimielisesti ja yhdestä suusta ylistäisitte Jumalaa ja meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen isää.
So that with one mouth you may give glory to the God and Father of our Lord Jesus Christ.
ινα ομοθυμαδον εν ενι στοματι δοξαζητε τον θεον και πατερα του κυριου ημων ιησου χριστου
- 7 Hoivatkaa sentähden toinen toistanne, niinkuin Kristuskin on teidät hoivaansa ottanut Jumalan kunniaksi.
So then, take one another to your hearts, as Christ took us, to the glory of God.
διο προσλαμβανεσθε αλληλους καθως και ο χριστος προσελαβετο ημας εις δοξαν θεου
- 8 Sillä minä sanon, että Kristus on tullut ympärileikattujen palvelijaksi Jumalan totuuden tähden, vahvistaaksensa isille annetut lupaukset,
Now I say that Christ has been made a servant of the circumcision to give effect to the undertakings given by God to the fathers,
λεγω δε ιησουν χριστον διακονον γεγενησθαι περιτομης υπερ αληθειας θεου εις το βεβαιωσαι τας επαγγελιας των πατερων
- 9 mutta että pakanat laupeuden tähden ovat ylistäneet Jumalaa, niinkuin kirjoitettu on: "Sentähden minä ylistän sinua pakanain seassa ja veisaan kiitosta sinun nimellesi".
And so that the Gentiles might give glory to God for his mercy; as it is said, For this reason I will give praise to you among the Gentiles, and I will make a song to your name.
τα δε εθνη υπερ ελεους δοξασαι τον θεον καθως γεγραπται δια τουτο εξομολογησομαι σοι εν εθνεσιν και τω ονοματι σου ψαλω
- 10 Ja vielä on sanottu: "Riemuitkaa, te pakanat, hänen kansansa kanssa".
And again he says, Take part, you Gentiles, in the joy of his people.
και παλιν λεγει ευφρανθητε εθνη μετα του λαου αυτου
- 11 Ja taas: "Kiittäkää Herraa, kaikki pakanat, ja ylistäkööt häntä kaikki kansat".
And again, Give praise to the Lord, all you Gentiles; and let all the nations give praise to him.
και παλιν αινειτε τον κυριον παντα τα εθνη και επαινεσατε αυτον παντες οι λαοι
- 12 Ja myös Esaias sanoo: "On tuleva Iisain juurivesa, hän, joka nousee hallitsemaan pakanoita; häneen pakanat panevat toivonsa".
And again Isaiah says, There will be the root of Jesse, and he who comes to be the ruler over the Gentiles; in him will the Gentiles put their hope.
και παλιν ησαιας λεγει εσται η ριζα του ιεσσα και ο ανισταμενος αρχειν εθνων επ αυτω εθνη ελπιουσιν
- 13 Mutta toivon Jumala täyttäköön teidät kaikella ilolla ja rauhalla uskossa, niin että teillä olisi runsas toivo Pyhän Hengen voiman kautta.
Now may the God of hope make you full of joy and peace through faith, so that all hope may be yours in the power of the Holy Spirit.
ο δε θεος της ελπιδος πληρωσαι υμας πασης χαρας και ειρηνης εν τω πιστευειν εις το περισσευειν υμας εν τη ελπιδι εν δυναμει πνευματος αγιου
- 14 Veljeni, minä kyllä olen varma teistä, että te jo ilmankin olette täynnä hyvyyttä ja kaikkinaista tietoa, niin että myös kykenette neuvomaan toinen toistanne.
And I myself am certain of you, brothers, that you are full of what is good, complete in all knowledge, able to give direction to one another.
πεπεισμαι δε αδελφοι μου και αυτος εγω περι υμων οτι και αυτοι μεστοι εστε αγαθωσυνης πεπληρωμενοι πασης γνωσεως δυναμενοι και αλληλους νουθετεν
- 15 Kuitenkin olen paikka paikoin jotenkin rohkeasti teille kirjoittanut, uudestaan muistuttaakseni teille näitä asioita, sen armon kautta, jonka Jumala on minulle antanut
But I have, in some measure, less fear in writing to you to put these things before you again, because of the grace which was given to me by God,
τολμηροτερον δε εγραψα υμιν αδελφοι απο μερους ως επαναμνησκων υμας δια την χαριν την δοθεισαν μοι υπο του θεου

- 16 sitä varten, että minä olisin Kristuksen Jeesuksen palvelija pakanain keskuudessa, papillisesti toimittaakseni Jumalan evankeliumin palvelusta, niin että pakanakansoista tulisi otollinen ja Pyhässä Hengessä pyhitetty uhri.
To be a servant of Christ Jesus to the Gentiles, doing the work of a priest in the good news of God, so that the offering of the Gentiles might be pleasing to God, being made holy by the Holy Spirit.
εις το ειναι με λειτουργον ιησου χριστου εις τα εθνη ιερουργουντα το ευαγγελιον του θεου ινα γενηται η προσφορα των εθνων ευπροσδεκτος ηγιασμενη εν πνευματι αγιω
- 17 Minulla on siis kerskaukseni Kristuksessa Jeesuksessa palvellessani Jumalaa;
So I have pride in Christ Jesus in the things which are God's.
εχω ουν καυχησιν εν χριστω ιησου τα προς θεον
- 18 sillä minä en rohkene puhua mistään muusta kuin siitä, mitä Kristus, saattaakseen pakanat kuuliaisiksi, on minun kauttani vaikuttanut sanalla ja teolla,
And I will keep myself from talking of anything but those things which Christ has done by me to put the Gentiles under his rule in word and in act,
ου γαρ τολημσω λαλειν τι ων ου κατειργασατο χριστος δι εμου εις υπακοην εθνων λογω και εργω
- 19 tunnustekojen ja ihmeiden voimalla, Pyhän Hengen voimalla, niin että minä Jerusalemista ja sen ympäristöstä alkaen Illyrikoniin saakka olen suorittanut Kristuksen evankeliumin julistamisen,
By signs and wonders, in the power of the Holy Spirit; so that from Jerusalem and round about as far as Illyricum I have given all the good news of Christ;
εν δυναμει σημειων και τερατων εν δυναμει πνευματος θεου ωστε με απο ιερουσαλημ και κυκλω μεχρι του ιλλυρικου πεπληρωκεναι το ευαγγελιον του χριστου
- 20 ja sillä tavoin, että olen pitänyt kunnianani olla julistamatta evankeliumia siellä, missä Kristuksen nimi jo on mainittu, etten rakentaisi toisen laskemalle perustukselle,
Making it my purpose not to take the good news where Christ was named, so that my work might not be resting on that of others;
ουτως δε φιλοτιμουμενον ευαγγελιζεσθαι ουχ οπου ωνομασθη χριστος ινα μη επ αλλοτριον θεμελιον οικοδομω
- 21 vaan niinkuin kirjoitettu on: "Ne, joille ei ole julistettu hänestä, saavat hänet nähdä, ja jotka eivät ole kuulleet, ne ymmärtävät".
But as it is said in the holy Writings, They will see, to whom the news of him had not been given, and those to whose ears it had not come will have knowledge.
αλλα καθως γεγραπται οις ουκ ανηγγελη περι αυτου οψονται και οι ουκ ακηκοασιν συνησουσιν
- 22 Sentähden olenkin niin usein ollut estetty tulemasta teidän tykönnne.
For which reason I was frequently kept from coming to you:
διο και ενεκοπτομην τα πολλα του ελθειν προς υμας
- 23 Mutta koska minulla nyt ei enää ole tilaa näissä paikkakunnissa ja kun jo monta vuotta olen halunnut tulla teidän tykönnne,
But now, having no longer any place in these parts and having had for a number of years a great desire to come to you,
νυνι δε μηκετι τοπον εχων εν τοις κλιμασιν τουτοις επιποθιαν δε εχων του ελθειν προς υμας απο πολλων ετων
- 24 niin minä, jos milloin Hispaniaan matkustan, tulen luoksenne, sillä minä toivon sieltä kautta matkustaessani näkeväni teidät ja teidän avullanne pääseväni sinne, kunhan ensin olen vähän saanut iloita teidän seurastanne.
Whenever I go to Spain (for it is my hope to see you on my way, and to be sent on there by you, if first I may in some measure have been comforted by your company)--
ως εαν πορευομαι εις την σπανιαν ελευσομαι προς υμας ελπιζω γαρ διαπορευομενος θεασασθαι υμας και υφ υμων προπεμφθηναι εκει εαν υμων πρωτον απο μερους εμπλησθω
- 25 Mutta nyt minä matkustan Jerusalemiin viemään pyhille avustusta.
But now I go to Jerusalem, taking help for the saints.
νυνι δε πορευομαι εις ιερουσαλημ διακωνων τοις αγιοις
- 26 Sillä Makedonia ja Akaia ovat halunneet kerätä yhteisen lahjan niille Jerusalemin pyhille, jotka ovat köyhydessä.
For it has been the good pleasure of those of Macedonia and Achaia to send a certain amount of money for the poor among the saints at Jerusalem.
ευδοκησαν γαρ μακεδονια και αχαια κοινωνιαν τινα ποιησασθαι εις τους πτωχους των αγιων των εν ιερουσαλημ
- 27 Niin he ovat halunneet, ja he ovatkin sen heille velkaa; sillä jos pakanat ovat tulleet osallisiksi heidän hengellisistä aarteistaan, niin he puolestaan ovat velvolliset auttamaan heitä maallisilla.
Yes, it has been their good pleasure; and they are in their debt. For if the Gentiles have had a part in the things of the Spirit which were theirs, it is right for them, in the same way, to give them help in the things of the flesh.
ευδοκησαν γαρ και οφειλεται αυτων εις εν γαρ τοις πνευματικοις αυτων εκοινωνησαν τα εθνη οφειλουσιν και εν τοις σαρκικοις λειτουργησαι αυτοις
- 28 Kun olen tehtäväni suorittanut ja heille tämän hedelmän perille vienyt, lähden teidän kauttanne Hispaniaan;
So when I have done this, and have given them this fruit of love, I will go on by you into Spain.
τουτο ουν επιτελεσας και σφραγισαμενος αυτοις τον καρπον τουτον απελευσομαι δι υμων εις την σπανιαν

- 29 ja minä tiedän, että tullessani teidän tykönnne tulen Kristuksen täydellinen siunaus mukanani.
And I am certain that when I come, I will be full of the blessing of Christ.
οἶδα δε οτι ερχομενος προς υμας εν πληρωματι ευλογιας του ευαγγελιου του χριστου ελευσομαι
- 30 Mutta minä kehoitan teitä, veljet, Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta ja Hengen rakkauden kautta auttamaan minua taistelussani, rukoilemalla minun puolestani Jumalaa,
Now I make request to you, brothers, by our Lord Jesus Christ, and by the love of the Spirit, that you will be working together with me in your prayers to God for me;
παρακαλω δε υμας αδελφοι δια του κυριου ημων ιησου χριστου και δια της αγαπης του πνευματος συναγωνισασθαι μοι εν ταις προσευχαις υπερ εμου προς τον θεον
- 31 että minä pelastuisin joutumasta Juudean uskottomien käsiin ja että Jerusalemia varten tuomani avustus olisi pyhille otollinen,
So that I may be kept safe from those in Judaea who have not put themselves under the rule of God, and that the help which I am taking for Jerusalem may be pleasing to the saints;
ινα ρυσθω απο των απειθουντων εν τη ιουδαια και ινα η διακονια μου η εις ιερουσαλημ ευπροσδεκτος γενηται τοις αγιοις
- 32 niin että minä, jos Jumala niin tahtoo, ilolla saapuisin teidän tykönnne ja virkistyisin teidän seurassanne.
So that I may come to you in joy by the good pleasure of God, and have rest with you.
ινα εν χαρα ελθω προς υμας δια θεληματος θεου και συναπαυσωμαι υμιν
- 33 Rauhan Jumala olkoon kaikkien teidän kanssanne. Amen.
Now may the God of peace be with you all. So be it.
ο δε θεος της ειρηνης μετα παντων υμων αμην
- 1 Minä suljen teidän suosioonne sisaremmen Foiben, joka on Kenkreaan seurakunnan palvelija,
It is my desire to say a good word for Phoebe, who is a servant of the church in Cencreae:
συνιστημι δε υμιν φοιβην την αδελφην ημων ουσαν διακονον της εκκλησιας της εν κερχραις
- 2 että otatte hänet vastaan Herrassa, niinkuin pyhien sopii, ja autatte häntä kaikessa, missä hän teitä tarvitsee; sillä hän on ollut monelle avuksi ja myöskin minulle.
That you will take her in kindly, after the way of the saints, as one who is the Lord's, and give her help in anything in which she may have need of you: because she has been a help to a great number and to myself.
ινα αυτην προσδεξησθε εν κυριω αξιως των αγιων και παραστητε αυτη εν ω αν υμων χρηζη πραγματι και γαρ αυτη προστατις πολλων εγενηθη και αυτου εμου
- 3 Tervehdys Priskalle ja Akylaalle, työkumppaneilleni Kristuksessa Jeesuksessa,
Give my love to Prisca and Aquila, workers with me in Christ Jesus,
ασπασασθε πρισκιλλαν και ακυλαν τους συνεργους μου εν χριστω ιησου
- 4 jotka minun henkeni puolesta ovat panneet oman kaulansa alttiiksi ja joita en ainoastaan minä kiitä, vaan myös kaikki pakanain seurakunnat,
Who for my life put their necks in danger; to whom not only I but all the churches of the Gentiles are in debt:
οιτινες υπερ της ψυχης μου τον εαυτων τραχηλον υπεθηκαν οις ουκ εγω μονος ευχαριστω αλλα και πασαι αι εκκλησιαι των εθνων
- 5 ja seurakunnalle, joka kokoontuu heidän kodissansa. Tervehdys Epainetukselle, rakkaalleni, joka on Aasian ensi hedelmä Kristukselle.
And say a kind word to the church which is in their house. Give my love to my dear Epainetus, who is the first fruit of Asia to Christ.
και την κατ οικον αυτων εκκλησιαν ασπασασθε επαινετον τον αγαπητον μου ος εστιν απαρχη της αχαιας εις χριστον
- 6 Tervehdys Marialle, joka on nähnyt paljon vaivaa teidän tähtenne.
Give my love to Mary, who gave much care to you.
ασπασασθε μαριαμ ητις πολλα εκοπιασεν εις ημας
- 7 Tervehdys Andronikukselle ja Juniaalle, heimolaisilleni ja vankeustovereilleni, joilla on suuri arvo apostolien joukossa ja jotka jo ennen minua ovat olleet Kristuksessa.
Give my love to Andronicus and Junia, my relations, who were in prison with me, who are noted among the Apostles, and who were in Christ before me.
ασπασασθε ανδρονικον και ιουνιαν τους συγγενεις μου και συναιχμαλωτους μου οιτινες εισιν επισημοι εν τοις αποστολοις οι και προ εμου γεγονασιν εν χριστω
- 8 Tervehdys Ampliatukselle, rakkaalleni Herrassa.
Give my love to Ampliatus, who is dear to me in the Lord,
ασπασασθε αμπλιαν τον αγαπητον μου εν κυριω

- 9 Tervehdys Urbanukselle, meidän työtoverillemme Kristuksessa, ja Stakykselle, rakkaalleni.
Give my love to Urbanus, a worker in Christ with us, and to my dear Stachys.
ασπασασθε ουρβανον τον συνεργον ημων εν χριστω και σταχυν τον αγαπητον μου
- 10 Tervehdys Apelleelle, koetuksenkestäneelle Kristuksessa. Tervehdys Aristobuluksen perhekuntalaisille.
Give my love to Apelles, who has the approval of Christ. Say a kind word to those who are of the house of Aristobulus.
ασπασασθε απελλην τον δοκιμον εν χριστω ασπασασθε τους εκ των αριστοβουλου
- 11 Tervehdys Herodionille, heimolaiselleni. Tervehdys Narkissuksen perhekuntalaisille, jotka ovat Herrassa.
Give my love to Herodion, my relation. Say a kind word to those of the house of Narcissus, who are in the Lord.
ασπασασθε ηροδιωνα τον συγγενη μου ασπασασθε τους εκ των ναρκισσου τους οντας εν κυριω
- 12 Tervehdys Tryfainalle ja Tryfosalle, jotka ovat nähneet vaivaa Herrassa. Tervehdys Persikselle, rakkaalle sisarelle, joka on nähnyt paljon vaivaa Herrassa.
Give my love to Tryphaena and Tryphosa, workers in the Lord. Give my love to my dear Persis, who did much work in the Lord.
ασπασασθε τρυφαιναν και τρυφωσαν τας κοπιωσας εν κυριω ασπασασθε περσιδα την αγαπητην ητις πολλα εκοπιασεν εν κυριω
- 13 Tervehdys Rufukselle, valitulle Herrassa, ja hänen äidilleen, joka on kuin äiti minullekin.
Give my love to Rufus, one of the Lord's selection, and to his mother and mine.
ασπασασθε ρουφον τον εκλεκτον εν κυριω και την μητερα αυτου και εμου
- 14 Tervehdys Asynkritukselle, Flegonille, Hermeelle, Patrobaalle, Hermaalle ja veljille, jotka ovat heidän kanssansa.
Give my love to Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas, and the brothers who are with them.
ασπασασθε ασυνκριτον φλεγοντα ερμαν πατροβαν ερμην και τους συν αυτοις αδελφους
- 15 Tervehdys Filologukselle ja Julialle, Nereukselle ja hänen sisarelleen ja Olympaalle ja kaikille pyhille, jotka ovat heidän kanssansa.
Give my love to Philologus and Julia, Nereus and his sister, and Olympas, and all the saints who are with them.
ασπασασθε φιλολογον και ιουλιαν νηρεα και την αδελφην αυτου και ολυμπαν και τους συν αυτοις παντας αγιους
- 16 Tervehtikää toisianne pyhällä suunannolla. Kaikki Kristuksen seurakunnat tervehtivät teitä.
Give one another a holy kiss. All the churches of Christ send their love to you.
ασπασασθε αλληλους εν φιληματι αγιω ασπαζονται υμας αι εκκλησiai του χριστου
- 17 Mutta minä kehoitan teitä, veljet, pitämään silmällä niitä, jotka saavat aikaan erimielisyyttä ja pahennusta vastoin sitä oppia, jonka te olette saaneet; vetäytykää pois heistä.
Now, it is my desire, brothers, that you will take note of those who are causing division and trouble among you, quite against the teaching which was given to you: and keep away from them.
παρακαλω δε υμας αδελφοι σκοπειν τους τας διχοστασιας και τα σκανδαλα παρα την διδαχην ην υμεις εμαθετε ποιουντας και εκκλινατε απ αυτων
- 18 Sillä sellaiset eivät palvele meidän Herraamme Kristusta, vaan omaa vatsaansa, ja he pettävät suloisilla sanoilla ja kauniilla puheilla vilpittömien sydämet.
For such people are not servants of the Lord Christ, but of their stomachs; and by their smooth and well-said words the hearts of those who have no knowledge of evil are tricked.
οι γαρ τοιουτοι τω κυριω ημων ιησου χριστω ου δουλευουσιν αλλα τη εαυτων κοιλια και δια της χρηστολογιας και ευλογιας εξαπατωσιν τας καρδιας των ακακων
- 19 Onhan teidän kuuliaisuutenne tullut kaikkien tietoon; sentähden minä iloitsen teistä, mutta minä tahtoisin teidän olevan viisaita hyvään, mutta taitamattomia pahaan.
For all have knowledge of how you do what you are ordered. For this reason I have joy in you, but it is my desire that you may be wise in what is good, and without knowledge of evil.
η γαρ υμων υπακοη εις παντας αφικετο χαιρω ουν το εφ υμιν θελω δε υμας σοφους μεν ειναι εις το αγαθον ακεραιους δε εις το κακον
- 20 Ja rauhan Jumala on pian musertava saatanan teidän jalkojenne alle. Herraamme Jeesuksen armo olkoon teidän kanssanne.
And the God of peace will be crushing Satan under your feet before long. The grace of our Lord Jesus Christ be with you.
ο δε θεος της ειρηνης συντριψει τον σαταναν υπο τους ποδας υμων εν ταχει η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μεθ υμων
- 21 Teitä tervehtivät Timoteus, minun työtoverini, ja heimolaiseni Lukius, Jaason ja Soosipater.
Timothy, who is working with me, sends his love to you, so do Lucius and Jason and Sosipater, my relations.
ασπαζονται υμας τιμοθεος ο συνεργος μου και λουκιος και ιασον και σωσιπατρος οι συγγενεις μου
- 22 Minä Tertius, joka olen kirjoittanut tämän kirjeen, sanon teille tervehdyksen Herrassa.
I, Tertius, who have done the writing of this letter, send love in the Lord.
ασπαζομαι υμας εγω τερτιος ο γραψας την επιστολην εν κυριω

- 23 Gaius, minun ja koko seurakunnan majanantaja, tervehtii teitä. Erastus, kaupungin rahainhoitaja, ja veli Kvartus tervehtivät teitä.
Gaius, with whom I am living, whose house is open to all the church, sends his love, so does Erastus, the manager of the accounts of the town, and Quartus, the brother.
ασπαζεται υμας γαιος ο ξενος μου και της εκκλησιας ολης ασπαζεται υμας εραστος ο οικονομος της πολεως και κουαρτος ο αδελφος
- 24 Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne. Amen.
[]
η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην
- 25 Mutta hänen, joka voi teitä vahvistaa minun evankeliumini ja Jeesuksen Kristuksen saarnan mukaan, sen ilmoitetun salaisuuden mukaan, joka kautta ikuisten aikojen on ollut ilmoittamatta,
Now to him who is able to make you strong in agreement with the good news which I gave you and the preaching of Jesus Christ, in the light of the revelation of that secret which has been kept through times eternal,
τω δε δυναμενω υμας στηριζει κατα το ευαγγελιον μου και το κηρυγμα ιησου χριστου κατα αποκαλυψιν μυστηριου χρονις αιωνιοις σεσιγημενου
- 26 mutta joka nyt on julkisaatettu ja profetallisten kirjoitusten kautta iankaikkisen Jumalan käskystä tietäväksi tehty kaikille kansoille uskon kuuliaisuuden aikaansaamiseksi,
But is now made clear; and by the writings of the prophets, by the order of the eternal God, the knowledge of it has been given to all the nations, so that they may come under the rule of the faith;
φανερωθεντος δε νυν δια τε γραφων προφητικων κατα επιταγην του αιωνιου θεου εις υπακοην πιστεωσ εις παντα τα εθνη γνωρισθεντος
- 27 Jumalan, ainoan viisaan, olkoon kunnia Jeesuksen Kristuksen kautta, aina ja iankaikkisesti. Amen.
To the only wise God, through Jesus Christ, be the glory for ever. So be it.
μονω σοφω θεω δια ιησου χριστου ω η δοξα εις τουσ αιωνασ αμην [προς ρωμαιουσ εγραφη απο κορινθου δια φοιβησ της διακονου της εν κεγγραισ εκκλησιασ]
- 1 Paavali, Kristuksen Jeesuksen kutsuttu apostoli Jumalan tahdosta, ja veli Soostenes
Paul, an Apostle of Jesus Christ by the purpose of God, and Sosthenes the brother,
παυλοσ κλητοσ αποστολοσ ιησου χριστου δια θεληματοσ θεου και σωσθενησ ο αδελφοσ
- 2 Korintossa olevalle Jumalan seurakunnalle, Kristuksessa Jeesuksessa pyhitetyille, jotka ovat kutsutut ja pyhät, ynnä kaikille, jotka avuksi huutavat meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeä kaikissa paikkakunnissa, niin omisaa kuin meidänkin.
To the church of God which is in Corinth, to those who have been made holy in Christ Jesus, saints by the selection of God, with all those who in every place give honour to the name of our Lord Jesus Christ, their Lord and ours:
τη εκκλησια του θεου τη ουση εν κορινθω ηγιασμενοισ εν χριστω ιησου κλητοισ αγιοισ συν πασιν τοισ επικαλουμενοισ το ονομα του κυριου ημων ιησου χριστου εν παντι τοπω αυτων τε και ημων
- 3 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!
Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ.
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατροσ ημων και κυριου ιησου χριστου
- 4 Minä kiitän Jumalaani aina teidän tähtenne siitä Jumalan armosta, joka on annettu teille Kristuksessa Jeesuksessa,
I give praise to my God for you at all times, because of the grace of God which has been given to you in Christ Jesus;
ευχαριστω τω θεω μου παντοτε περι υμων επι τη χαριτι του θεου τη δοθειση υμιν εν χριστω ιησου
- 5 että kaikessa olette rikastuneet hänessä, kaikessa puheessa ja kaikessa tiedossa,
So that in him you have wealth in all things, in word and in knowledge of every sort;
οτι εν παντι επλουτισθητε εν αυτω εν παντι λογω και παση γνωσει
- 6 sen mukaan kuin todistus Kristuksesta on teissä vahvistettu,
Even as the witness of the Christ has been made certain among you:
καθωσ το μαρτυριον του χριστου εβεβαιωθη εν υμιν
- 7 niin ettei teiltä mitään puutu missään armolahjassa, teidän odottaessanne meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestystä.
So that having every grace you are living in the hope of the revelation of our Lord Jesus Christ;
ωστε υμασ μη υστερεισθαι εν μηδενι χαρισματι απεκδεχομενουσ την αποκαλυψιν του κυριου ημων ιησου χριστου
- 8 Hän on myös vahvistava teitä loppuun asti, niin että te olette nuhteettomat meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen päivänä.
Who will give you strength to the end, to be free from all sin in the day of our Lord Jesus Christ.
οσ και βεβαιωσει υμασ εωσ τελουσ ανεγκλητουσ εν τη ημερα του κυριου ημων ιησου χριστου

- 9 Jumala on uskollinen, hän, jonka kautta te olette kutsutut hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme, yhteyteen.
God is true, through whom you have been given a part with his Son, Jesus Christ our Lord.
πιστος ο θεος δι ου εκληθητε εις κοινωνιαν του υιου αυτου ιησου χριστου του κυριου ημων
- 10 Mutta minä kehoitan teitä, veljet, meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimeen, että kaikki olisitte puheessa yksimieliset ettekä suvaitsisi riitaisuuksia keskuudessanne, vaan pysyisitte sovinnossa ja teillä olisi sama mieli ja sama ajatus.
Now I make request to you, my brothers, in the name of our Lord Jesus Christ, that you will all say the same thing, and that there may be no divisions among you, so that you may be in complete agreement, in the same mind and in the same opinion.
παρακαλω δε υμας αδελφοι δια του ονοματος του κυριου ημων ιησου χριστου ινα το αυτο λεγητε παντες και μη η εν υμιν σχισματα ητε δε κατηρητισμενοι εν τω αυτω νοι και εν τη αυτη γνωμη
- 11 Sillä Kloen perheväeltä olen saanut teistä kuulla, veljeni, että teillä on riitoja keskuudessanne.
Because it has come to my knowledge, through those of the house of Chloe, that there are divisions among you, my brothers.
εδηλωθη γαρ μοι περι υμων αδελφοι μου υπο των χλοης οτι εριδες εν υμιν εισιν
- 12 Tarkoitan sitä, että yksi teistä sanoo: "Minä olen Paavalin puolta", toinen: "Minä Apolloksen", joku taas: "Minä Keefaan", joku vielä: "Minä Kristuksen".
That is, that some of you say, I am of Paul; some say, I am of Apollos; some say, I am of Cephas; and some say, I am Christ's.
λεγω δε τουτο οτι εκαστος υμων λεγει εγω μεν ειμι παυλου εγω δε απολλω εγω δε κηφα εγω δε χριστου
- 13 Onko Kristus jaettu? Ei kaikeksi Paavali ole ristiinnaulittu teidän edestänne? Vai oletteko te kastetut Paavalin nimeen?
Is there a division in Christ? was Paul nailed to the cross for you? or were you given baptism in the name of Paul?
μεμερισται ο χριστος μη παυλος εσταυρωθη υπερ υμων η εις το ονομα παυλου βαπτισθητε
- 14 Minä kiitän Jumalaa, etten ole kastanut teistä ketään muita kuin Krispuksen ja Gaiuksen,
I give praise to God that not one of you had baptism from me, but Crispus and Gaius;
ευχαριστω τω θεω οτι ουδενα υμων βαπτισα ει μη κρισπον και γαιον
- 15 niin ettei kukaan saata sanoa, että te olette minun nimeeni kastetut.
So that no one may be able to say that you had baptism in my name.
ινα μη τις ειπη οτι εις το εμον ονομα βαπτισα
- 16 Kastoinhan tosin Stefanaankin perhekunnan; sitten en tiedä, olenko ketään muuta kastanut.
And I gave baptism to the house of Stephanas; but I am not certain that any others had baptism from me.
βαπτισα δε και τον στεφανα οικον λοιπον ουκ οίδα ει τινα αλλον βαπτισα
- 17 Sillä Kristus ei lähettänyt minua kastamaan, vaan evankeliumia julistamaan - ei puheen viisaudella, ettei Kristuksen risti menisi mitättömäksi.
For Christ sent me, not to give baptism, but to be a preacher of the good news: not with wise words, for fear that the cross of Christ might be made of no value.
ου γαρ απεστειλεν με χριστος βαπτιζειν αλλ ευαγγελιζεσθαι ουκ εν σοφια λογου ινα μη κενωθη ο σταυρος του χριστου
- 18 Sillä sana rististä on hullutus niille, jotka kadotukseen joutuvat, mutta meille, jotka pelastumme, se on Jumalan voima.
For the word of the cross seems foolish to those who are on the way to destruction; but to us who are on the way to salvation it is the power of God.
ο λογος γαρ ο του σταυρου τοις μεν απολλυμενοις μωρια εστιν τοις δε σωζομενοις ημιν δυναμις θεου εστιν
- 19 Onhan kirjoitettu: "Minä hävitän viisasten viisauden, ja ymmärtäväisten ymmärryksen minä teen mitättömäksi".
As it says in the holy Writings, I will put an end to the wisdom of the wise, and will put on one side the designs of those who have knowledge.
γεγραπται γαρ απολω την σοφια των σοφων και την συνεσιν των συνετων αθετησω
- 20 Missä ovat viisaat? Missä kirjanoppineet? Missä tämän maailman älyniekat? Eikö Jumala ole tehnyt maailman viisautta hullutukseksi?
Where is the wise? where is he who has knowledge of the law? where is the man of this world who has a love of discussion? has not God made foolish the wisdom of this world?
που σοφος που γραμματευς που συζητητης του αιωνος τουτου ουχι εμωρανεν ο θεος την σοφια του κοσμου τουτου
- 21 Sillä kun, Jumalan viisaudesta, maailma ei oppinut viisauden avulla tuntemaan Jumalaa, niin Jumala näki hyväksi saarnauttamansa hullutuksen kautta pelastaa ne, jotka uskovat,
For because, by the purpose of God, the world, with all its wisdom, had not the knowledge of God, it was God's pleasure, by so foolish a thing as preaching, to give salvation to those who had faith in him.
επειδη γαρ εν τη σοφια του θεου ουκ εγνω ο κοσμος δια της σοφιας τον θεον ευδοκησεν ο θεος δια της μωριας του κηρυγματος σωσαι τους πιστευοντας

- 22 koskapa juutalaiset vaativat tunnustekoja ja kreikkalaiset etsivät viisautta,
Seeing that the Jews make request for signs, and the Greeks are looking for knowledge:
επειδη και ιουδαιοι σημειον αιτουσιν και ελληνες σοφιαν ζητουσιν
- 23 me taas saarnaamme ristiinnaulittua Kristusta, joka on juutalaisille pahennus ja pakanoille hullutus,
But we give the good news of Christ on the cross, a hard thing to the Jews, and a foolish thing to the Gentiles;
ημεις δε κηρυσσομεν χριστον εσταυρωμενον ιουδαιοις μεν σκανδαλον ελλησιν δε μωριαν
- 24 mutta joka niille, jotka ovat kutsutut, olkootpa juutalaisia tai kreikkalaisia, on Kristus, Jumalan voima ja Jumalan viisaus.
But to those of God's selection, Jews and Greeks, Christ is the power and the wisdom of God.
αυτοις δε τοις κλητοις ιουδαιοις τε και ελλησιν χριστον θεου δυναμιν και θεου σοφιαν
- 25 Sillä Jumalan hulluus on viisaampi kuin ihmiset, ja Jumalan heikkous on väkevämpi kuin ihmiset.
Because what seems foolish in God is wiser than men; and what seems feeble in God is stronger than men.
οτι το μωρον του θεου σοφωτερον των ανθρωπων εστιν και το ασθενες του θεου ισχυροτερον των ανθρωπων εστιν
- 26 Sillä katsokaa, veljet, omaa kutsumistanne: ei ole monta inhimillisesti viisasta, ei monta mahtavaa, ei monta jalosukuista,
For you see God's design for you, my brothers, that he has not taken a great number of the wise after the flesh, not the strong, not the noble:
βλεπετε γαρ την κλησιν υμων αδελφοι οτι ου πολλοι σοφοι κατα σαρκα ου πολλοι δυνατοι ου πολλοι ευγενεις
- 27 vaan sen, mikä on hulluutta maailmalle, sen Jumala valitsi saattaaksensa viisaat häpeään, ja sen, mikä on heikkoo maailmassa, sen Jumala valitsi saattaaksensa sen, mikä väkevää on, häpeään,
But God made selection of the foolish things of this world so that he might put the wise to shame; and the feeble things that he might put to shame the strong;
αλλα τα μωρα του κοσμου εξελεξατο ο θεος ινα τους σοφους καταισχυνη και τα ασθενη του κοσμου εξελεξατο ο θεος ινα καταισχυνη τα ισχυρα
- 28 ja sen, mikä maailmassa on halpasukuista ja halveksittua, sen Jumala valitsi, sen, joka ei mitään ole, tehdäkseen mitättömäksi sen, joka jotakin on,
And the low things of the world, and the things without honour, did God make selection of, yes, even the things which are not, so that he might make as nothing the things which are:
και τα αγενη του κοσμου και τα εξουθενημενα εξελεξατο ο θεος και τα μη οντα ινα τα οντα καταργηση
- 29 ettei mikään liha voisi kerskata Jumalan edessä.
So that no flesh might have glory before God.
οπως μη καυχησηται πασα σαρξ ενωπιον αυτου
- 30 Mutta hänestä on teidän olemisenne Kristuksessa Jeesuksessa, joka on tullut meille viisaudeksi Jumalalta ja vanhurskaudeksi ja pyhitykseksi ja lunastukseksi,
But God has given you a place in Christ Jesus, through whom God has given us wisdom and righteousness and salvation, and made us holy:
εξ αυτου δε υμεις εστε εν χριστω ιησου ος εγενηθη ημιν σοφια απο θεου δικαιοσυνη τε και αγιασμος και απολυτρωσις
- 31 että kävisi, niinkuin kirjoitettu on: "Joka kerskaa, sen kerskauksena olkoon Herra".
So that, as it is said in the holy Writings, Whoever has a desire for glory, let his glory be in the Lord.
ινα καθως γεγραπται ο καυχωμενος εν κυριω καυχασθω
- 1 Niinpä, kun minä tulin teidän tykönnne, veljet, en tullut puheen tai viisauden loistolla teille Jumalan todistusta julistamaan.
And when I came to you, my brothers, I did not come with wise words of knowledge, putting before you the secret of God.
καγω ελθων προς υμας αδελφοι ηλθον ου καθ υπεροχην λογου η σοφιας καταγγελλων υμιν το μαρτυριον του θεου
- 2 Sillä minä olin päättänyt olla teidän tykönänne tuntematta mitään muuta paitsi Jeesuksen Kristuksen, ja hänet ristiinnaulittuna.
For I had made the decision to have knowledge of nothing among you but only of Jesus Christ on the cross.
ου γαρ εκρινα του ειδεναι τι εν υμιν ει μη ιησουν χριστον και τουτον εσταυρωμενον
- 3 Ja ollessani teidän tykönänne minä olin heikkouden vallassa ja pelossa ja suuressa vavistuksessa,
And I was with you without strength, in fear and in doubt.
και εγω εν ασθενεια και εν φοβω και εν τρομω πολλω εγενομην προς υμας
- 4 ja minun puheeni ja saarnani ei ollut kiehtovia viisauden sanoja, vaan Hengen ja voiman osoittamista,
And in my preaching there were no honeyed words of wisdom, but I was dependent on the power of the Spirit to make it clear to you:
και ο λογος μου και το κηρυγμα μου ουκ εν πειθοις ανθρωπινης σοφιας λογοις αλλ εν αποδειξει πνευματος και δυναμειωσ

- 5 ettei teidän uskonne perustuisi ihmisten viisauteen, vaan Jumalan voimaan.
So that your faith might be based not on man's wisdom but on the power of God.
ινα η πιστις υμων μη η εν σοφια ανθρωπων αλλ εν δυναμει θεου
- 6 Kuitenkin me puhumme viisautta täydellisten seurassa, mutta emme tämän maailman viisautta emmekä tämän maailman valtiasten, jotka kukistuvat,
But still we have wisdom for those who are complete in knowledge, though not the wisdom of this world, and not of the rulers of this world, who are coming to nothing:
σοφιαν δε λαλουμεν εν τοις τελειοις σοφιαν δε ου του αιωνος τουτου ουδε των αρχοντων του αιωνος τουτου των καταργουμενων
- 7 vaan me puhumme salattua Jumalan viisautta, sitä kätkeytyä, jonka Jumala on edeltämäärännyt ennen maailmanaikoja meidän kirkkaudeksemme,
But we give the news of the secret wisdom of God, which he had kept in store before the world came into existence, for our glory;
αλλα λαλουμεν σοφιαν θεου εν μυστηριω την αποκεκρυμενην ην προωρισεν ο θεος προ των αιωνων εις δοξαν ημων
- 8 sitä, jota ei kukaan tämän maailman valtiaista ole tuntenut - sillä jos he olisivat sen tunteneet, eivät he olisi kirkkauden Herraa ristiinnaulinneet -
Of which not one of the rulers of this world had knowledge: for if they had, they would not have put the Lord of glory on the cross:
ην ουδεις των αρχοντων του αιωνος τουτου εγνωκεν ει γαρ εγνωσαν ουκ αν τον κυριον της δοξης εσταυρωσαν
- 9 vaan, niinkuin kirjoitettu on: "mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mikä ei ole ihmisen sydämeen noussut ja minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat".
But as it says in the holy Writings, Things which the eye saw not, and which had not come to the ears or into the heart of man, such things as God has made ready for those who have love for him.
αλλα καθως γεγραπται α οφθαλμος ουκ ειδεν και ους ουκ ηκουσεν και επι καρδιαν ανθρωπου ουκ ανεβη α ητοιμασεν ο θεος τοις αγαπωσιν αυτον
- 10 Mutta meille Jumala on sen ilmoittanut Henkensä kautta, sillä Henki tutki kaikki, Jumalan syvyydetkin.
But God has given us the revelation of these things through his Spirit, for the Spirit makes search into all things, even the deep things of God.
ημιν δε ο θεος απεκαλυψεν δια του πνευματος αυτου το γαρ πνευμα παντα ερευνα και τα βαθη του θεου
- 11 Sillä kuka ihminen tietää, mitä ihmisessä on, paitsi ihmisen henki, joka hänessä on? Samoin ei myös kukaan tiedä, mitä Jumalassa on, paitsi Jumalan Henki.
For who has knowledge of the things of a man but the spirit of the man which is in him? in the same way, no one has knowledge of the things of God but the Spirit of God.
τις γαρ οιδεν ανθρωπων τα του ανθρωπου ει μη το πνευμα του ανθρωπου το εν αυτω ουτως και τα του θεου ουδεις οιδεν ει μη το πνευμα του θεου
- 12 Mutta me emme ole saaneet maailman henkeä, vaan sen Hengen, joka on Jumalasta, että tietäisimme, mitä Jumala on meille lahjoittanut;
But we have not the spirit of the world, but the Spirit which comes from God, so that we may have knowledge of the things which are freely given to us by God.
ημεις δε ου το πνευμα του κοσμου ελαβομεν αλλα το πνευμα το εκ του θεου ινα ειδωμεν τα υπο του θεου χαρισθεντα ημιν
- 13 ja siitä me myös puhumme, emme inhimillisen viisauden opettamalla sanoilla, vaan Hengen opettamalla, selittäen hengelliset hengellisesti.
And these are the things which we say, not in the language of man's wisdom, but in words given to us by the Spirit, judging the things of the spirit by the help of the Spirit.
α και λαλουμεν ουκ εν διδακτοις ανθρωπινης σοφιας λογις αλλ εν διδακτοις πνευματος αγιου πνευματικοις πνευματικα συγκρινοντες
- 14 Mutta luonnollinen ihminen ei ota vastaan sitä, mikä Jumalan Hengen on; sillä se on hänelle hullutus, eikä hän voi sitä ymmärtää, koska se on tutkisteltava hengellisesti.
For the natural man is not able to take in the things of the Spirit of God: for they seem foolish to him, and he is not able to have knowledge of them, because such knowledge comes only through the Spirit.
ψυχικος δε ανθρωπος ου δεχεται τα του πνευματος του θεου μορια γαρ αυτω εστιν και ου δυναται γνωαι οτι πνευματικος ανακρινεται
- 15 Hengellinen ihminen sitä vastoin tutkistelee kaiken, mutta häntä itseään ei kukaan kykene tutkistelemaan.
But he who has the Spirit, though judging all things, is himself judged by no one.
ο δε πνευματικος ανακρινει μεν παντα αυτος δε υπ ουδενος ανακρινεται
- 16 Sillä: "kuka on tullut tuntemaan Herran mielen, niin että voisi neuvoa häntä?" Mutta meillä on Kristuksen mieli.
For who has knowledge of the mind of the Lord, so as to be his teacher? But we have the mind of Christ.
τις γαρ εγνω νουν κυριου ος συμβιβασει αυτον ημεις δε νουν χριστου εχομεν
- 1 Niinpä, veljet, minun ei käynyt puhuminen teille niinkuin hengellisille, vaan niinkuin lihallisille, niinkuin pienille lapsille Kristuksessa.
And the teaching I gave you, my brothers, was such as I was able to give, not to those who have the Spirit, but to those who are still in the flesh, even to children in Christ.
και εγω αδελφοι ουκ ηδυνηθην λαλησαι υμιν ως πνευματικοις αλλ ως σαρκικοις ως νηπιους εν χριστω

- 2 Maitoa minä juotin teille, en antanut ruokaa, sillä sitä ette silloin sietäneet, ettekä vielä nytkään siedä;
I gave you milk and not meat, because you were, then, unable to take it, and even now you are not able;
γαλα υμας εποτισα και ου βρωμα ουπω γαρ ηδυνασθε αλλ ουτε επι νυν δυνασθε
- 3 olettehan vielä lihallisia. Sillä kun keskuudessanne on kateutta ja riitaa, ettekö silloin ole lihallisia ja vaella ihmisten tavoin?
Because you are still in the flesh: for when there is envy and division among you, are you not still walking after the way of the flesh, even as natural men?
ετι γαρ σαρκικοι εστε οπου γαρ εν υμιν ζηλος και ερις και διχοστασια ουχι σαρκικοι εστε και κατα ανθρωπον περιπατειτε
- 4 Kun toinen sanoo: "Minä olen Paavalin puolta", ja toinen: "Minä olen Apolloksen", ettekö silloin ole niinkuin ihmiset ainakin?
For when one says, I am of Paul; and another says, I am of Apollos; are you not talking like natural men?
οταν γαρ λεγη τις εγω μεν ειμι παυλου ετερος δε εγω απολλω ουχι σαρκικοι εστε
- 5 Mikä Apollos sitten on? Ja mikä Paavali on? Palvelijoita, joiden kautta te olette tulleet uskoviksi, palvelijoita sen kykynsä mukaan, minkä Herra on heille kullekin antanut.
What then is Apollos? and what is Paul? They are but servants who gave you the good news as God gave it to them.
τις ουν εστιν παυλος τις δε απολλωσ αλλ η διακονοι δι ων επιστευσατε και εκαστω ως ο κυριος εδοκεν
- 6 Minä istutin, Apollos kasteli, mutta Jumala on antanut kasvun.
I did the planting, Apollos did the watering, but God gave the increase.
εγω εφυτευσα απολλωσ εποτισεν αλλ ο θεος ηυξανεν
- 7 Niin ei siis istuttaja ole mitään, eikä kastelijakaan, vaan Jumala, joka kasvun antaa.
So then the planter is nothing, and the waterer is nothing; but God who gives the increase.
οστε ουτε ο φυτευων εστιν τι ουτε ο ποτιζων αλλ ο αυξανων θεος
- 8 Mutta istuttaja ja kastelija ovat yhtä; kuitenkin on kumpikin saava oman palkkansa oman työnsä mukaan.
Now the planter and the waterer are working for the same end: but they will have their separate rewards in the measure of their work.
ο φυτευων δε και ο ποτιζων εν εισιν εκαστος δε τον ιδιον μισθον ληψεται κατα τον ιδιον κοπον
- 9 Sillä me olemme Jumalan työtovereita; te olette Jumalan viljelysmaa, olette Jumalan rakennus.
For we are workers with God: you are God's planting, God's building.
θεου γαρ εσμεν συνεργοι θεου γεωργιον θεου οικοδομη εστε
- 10 Sen Jumalan armon mukaan, joka on minulle annettu, minä olen taitavan rakentajan tavoin pannut perustuksen, ja toinen sille rakentaa, mutta katsokoon kukin, kuinka hän sille rakentaa.
In the measure of the grace given to me, I, as a wise master-builder, have put the base in position, and another goes on building on it. But let every man take care what he puts on it.
κατα την χαριν του θεου την δοθεισαν μοι ως σοφος αρχιτεκτων θεμελιον τεθεικα αλλος δε εποικοδομει εκαστος δε βλεπετω πως εποικοδομει
- 11 Sillä muuta perustusta ei kukaan voi panna, kuin mikä pantu on, ja se on Jeesus Kristus.
For there is no other base for the building but that which has been put down, which is Jesus Christ.
θεμελιον γαρ αλλον ουδεις δυναται θειναι παρα τον κειμενον ος εστιν ιησους ο χριστος
- 12 Mutta jos joku rakentaa tälle perustukselle, rakensipa kullasta, hopeasta, jalokivistä, puusta, heinistä tai oljista,
But on the base a man may put gold, silver, stones of great price, wood, dry grass, cut stems;
ει δε τις εποικοδομει επι τον θεμελιον τουτον χρυσον αργυρον λιθους τιμιους ξυλα χορτον καλαμην
- 13 niin kunkin teko on tuleva näkyviin; sillä sen on saattava ilmi se päivä, joka tulessa ilmestyy, ja tuli on koetteleva, minkälainen kunkin teko on.
Every man's work will be made clear in that day, because it will be tested by fire; and the fire itself will make clear the quality of every man's work.
εκαστου το εργον φανερον γενησεται η γαρ ημερα δηλωσει οτι εν πυρι αποκαλυπτεται και εκαστου το εργον οποιον εστιν το πυρ δοκιμασει
- 14 Jos jonkun tekemä rakennus kestää, on hän saava palkan;
If any man's work comes through the test, he will have a reward.
ει τινος το εργον μενει ο επωκοδομησεν μισθον ληψεται
- 15 mutta jos jonkun tekemä palaa, joutuu hän vahinkoon; mutta hän itse on pelastuva, kuitenkin ikäänkuin tulen läpi.
If the fire puts an end to any man's work, it will be his loss: but he will get salvation himself, though as by fire.
ει τινος το εργον κατακαησεται ζημιωθησεται αυτος δε σωθησεται ουτως δε ως δια πυρος

- 16 Ettekö tiedä, että te olette Jumalan temppeli ja että Jumalan Henki asuu teissä?
Do you not see that you are God's holy house, and that the Spirit of God has his place in you?
ουκ οιδατε οτι ναος θεου εστε και το πνευμα του θεου οικει εν υμιν
- 17 Jos joku turmelee Jumalan temppelin, on Jumala turmeleva hänet; sillä Jumalan temppeli on pyhä, ja sellaisia te olette.
If anyone makes the house of God unclean, God will put an end to him; for the house of God is holy, and you are his house.
ει τις τον ναον του θεου φθειρει φθειρει τουτον ο θεος ο γαρ ναος του θεου αγιος εστιν οιτινες εστε υμεις
- 18 Älköön kukaan pettääkö itseään. Jos joku teidän joukossanne luulee olevansa viisas tässä maailmassa, tulkoon hän tyhmäksi, että hänestä tulisi viisas.
Let no man have a false idea. If any man seems to himself to be wise among you, let him become foolish, so that he may be wise.
μηδεις εαυτον εξαπατατω ει τις δοκει σοφος ειναι εν υμιν εν τω αιωνι τουτω μωρος γενεσθω ινα γενηται σοφος
- 19 Sillä tämän maailman viisaus on hullutus Jumalan silmissä. Sillä kirjoitettu on: "Hän vangitsee viisaat heidän viekkauteensa";
For the wisdom of this world is foolish before God. As it is said in the holy Writings, He who takes the wise in their secret designs:
η γαρ σοφια του κοσμου τουτου μωρια παρα τω θεω εστιν γεγραπτα γαρ ο δρασσομενος τους σοφους εν τη πανουργια αυτων
- 20 ja vielä: "Herra tuntee viisasten ajatukset, hän tietää ne turhiksi".
And again, The Lord has knowledge of the reasonings of the wise, that they are nothing.
και παλιν κυριος γνωσκει τους διαλογισμους των σοφων οτι ειναι ματαιοι
- 21 Älköön siis kukaan kerskatko ihmisistä; sillä kaikki on teidän,
So let no one take pride in men. For all things are yours;
οστε μηδεις καυχασθω εν ανθρωποις παντα γαρ υμων εστιν
- 22 teidän on Paavali ja Apollos ja Keefas, teidän on maailma ja elämä ja kuolema, nykyiset ja tulevaiset, kaikki on teidän.
Paul, or Apollos, or Cephas, or the world, or life, or death, or things present, or things to come; all are yours;
ειτε παυλος ειτε απολλωσ ειτε κηφας ειτε κοσμος ειτε ζωη ειτε θανατος ειτε ενεστωτα ειτε μελλοντα παντα υμων εστιν
- 23 Mutta te olette Kristuksen, ja Kristus on Jumalan.
And you are Christ's; and Christ is God's.
υμεις δε χριστου χριστος δε θεου
- 1 Niin pitäköön jokainen meitä Kristuksen käskyläisinä ja Jumalan salaisuuksien huoneenhaltijoina.
Let us be judged as servants of Christ, and as those who are responsible for the secret things of God.
ουτως ημας λογισθω ανθρωπος ως υπηρετας χριστου και οικονομους μυστηριων θεου
- 2 Sitä tässä huoneenhaltijoilta ennen muuta vaaditaan, että heidät havaitaan uskollisiksi.
And it is right for such servants to be safe persons.
ο δε λοιπον ζητειται εν τοις οικονομοις ινα πιστος τις ευρεθη
- 3 Mutta siitä minä hyvin vähän välitän, että te minua tuomitsette tai joku inhimillinen oikeus; en minä itsekään tuomitse itseäni,
But it is a small thing to me that I am judged by you or by man's judging; I am not even a judge of myself.
εμοι δε εις ελαχιστον εστιν ινα υφ υμων ανακριθω η υπο ανθρωπινης ημερας αλλ ουδε εμαυτον ανακρινω
- 4 sillä ei minulla ole mitään tunnollani, mutta en minä silti ole vanhurskautettu, vaan minun tuomitsijani on Herra.
For I am not conscious of any wrong in myself; but this does not make me clear, for it is the Lord who is my judge.
ουδεν γαρ εμαυτω συνοιδα αλλ ουκ εν τουτω δεδικαιωμαι ο δε ανακρινων με κυριος εστιν
- 5 Älkää sentähden lausuko mitään tuomiota, ennenkuin aika on, ennenkuin Herra tulee, joka myös on saattava valoon pimeyden kätököt ja tuova ilmi sydänten aivoitukset; ja silloin kukin saa kiitöksensä Jumalalta.
For this reason let there be no judging before the time, till the Lord comes, who will make clear the secret things of the dark, and the designs of the heart; and then will every man have his praise from God.
οστε μη προ καιρου τι κρινετε εως αν ελθη ο κυριος ος και φωτισει τα κρυπτα του σκοτους και φανερωσει τας βουλας των καρδιων και τοτε ο επαινος γενησεται εκαστω απο του θεου

- 6 Tämän olen, veljet, sovittanut itseeni ja Apollokseen, teidän tähtenne, että meistä oppisitte tämän: "Ei yli sen, mikä kirjoitettu on", ettette pöyhkeillen asettuisi mikä minkin puolelle toista vastaan.
My brothers, it is because of you that I have taken Apollos and myself as examples of these things, so that in us you might see that it is not wise to go farther than what is in the holy Writings, so that no one of you may be lifted up against his brother.
ταυτα δε αδελφοι μετεσηματισα εις εμαυτον και απολλω δι υμας ινα εν ημιν μαθητε το μη υπερ ο γεγραπται φρονειν ινα μη εις υπερ του ενος φυσιουσθε κατα του ετερου
- 7 Sillä kuka antaa sinulle etusijan? Ja mitä sinulla on, jota et ole lahjaksi saanut? Mutta jos olet sen saanut, niin miksi kerskaat, ikäänkuin se ei olisi saatua?
For who made you better than your brother? or what have you that has not been given to you? but if it has been given to you, what cause have you for pride, as if it had not been given to you?
τις γαρ σε διακρινει τι δε χειρις ο ουκ ελαβες ει δε και ελαβες τι καυχασαι ως μη λαβων
- 8 Te olette jo ravitut, teistä on tullut jo rikkaita, ilman meitä teistä on tullut kuninkaita! Kunpa teistä olisikin tullut kuninkaita, niin että mekin pääsisimme kuninkaiksi teidän kanssanne!
For even now you are full, even now you have wealth, you have been made kings without us: truly, I would be glad if you were kings, so that we might be kings with you.
ηδη κεκορεσμενοι εστε ηδη επλουτησατε χωρις ημων εβασιλευσατε και οφελον γε εβασιλευσατε ινα και ημεις υμιν συμβασιλευσωμεν
- 9 Sillä minusta näyttää, että Jumala on asettanut meidät apostolit vihoviimeisiksi, ikäänkuin kuolemaan tuomituiksi; meistä on tullut kaiken maailman katseltava, sekä enkelien että ihmisten,
For it seems to me that God has put us the Apostles last of all, as men whose fate is death: for we are put on view to the world, and to angels, and to men.
δοκο γαρ οτι ο θεος ημας τους αποστολους εσχατους απεδειξεν ως επιθανατιους οτι θεατρον εγενηθημεν τω κοσμο και αγγελιοις και ανθρωποις
- 10 me olemme houkkia Kristuksen tähden, mutta te älykkäitä Kristuksessa, me olemme heikkoja, mutta te väkeviä; te kunnioitettuja, mutta me halveksittuja.
We are made to seem foolish for Christ, but you are wise in Christ; we are feeble, but you are strong; you have glory, but we have shame.
ημεις μοροι δια χριστον υμεις δε φρονιμοι εν χριστω ημεις ασθενεις υμεις δε ισχυροι υμεις ενδοξοι ημεις δε ατιμοι
- 11 Vielä tänäkin hetkenä me kärsimme sekä nälkää että janoa, olemme alasti, meitä piestään, ja me kuljemme kodittomina,
Even to this hour we are without food, drink, and clothing, we are given blows and have no certain resting-place;
αχρι της αρτι ωρας και πεινωμεν και διψωμεν και γυμνητευομεν και κολαφιζομεθα και αστατουμεν
- 12 me näemme vaivaa tehden työtä omin käsin. Meitä herjataan, mutta me siunaamme; meitä vainotaan, mutta me kestäimme;
And with our hands we do the hardest work: when they give us curses we give blessings, when we undergo punishment we take it quietly;
και κοπιωμεν εργαζομενοι ταις ιδιαις χειρσιν λοιδορουμενοι ευλογουμεν διοκομενοι ανεχομεθα
- 13 meitä parjataan, mutta me puhumme lempeästi; meistä on tullut kuin mikäkin maailman tunkio, kaikkien hylkimiä, aina tähän päivään asti.
When evil things are said about us we give gentle answers: we are made as the unclean things of the world, as that for which no one has any use, even till now.
βλασφημουμενοι παρακαλουμεν ως περικαθαρματα του κοσμου εγενηθημεν παντων περιψημα εως αρτι
- 14 En kirjoita tätä häväistäkseni teitä, vaan niinkuin rakkaita lapsiani neuvoen.
I am not saying these things to put you to shame, but so that, as my dear children, you may see what is right.
ουκ εντροπων υμας γραφω ταυτα αλλ ως τεκνα μου αγαπητα νουθετω
- 15 Sillä vaikka teillä olisi kymmentuhatta kasvattajaa Kristuksessa, niin ei teillä kuitenkaan ole monta isää; sillä minä teidät synnytin evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa.
For even if you had ten thousand teachers in Christ, you have not more than one father: for in Christ Jesus I have given birth to you through the good news.
εαν γαρ μυριους παιδαγωγους εχητε εν χριστω αλλ ου πολλους πατερας εν γαρ χριστω ιησου δια του ευαγγελιου εγω υμας εγεννησα
- 16 Kehoitän siis teitä: olkaa minun seuraajiani.
So my desire is that you take me as your example.
παρακαλω ουν υμας μιμηται μου γινεσθε
- 17 Juuri sentähden minä lähetin teille Timoteuksen, joka on minun rakas ja uskollinen poikani Herrassa; hän on muistuttava teitä minun vaelluksestani Kristuksessa Jeesuksessa, sen mukaan kuin minä kaikkialla, joka seurakunnassa, opetan.
For this cause I have sent Timothy to you, who is my dear and true child in the Lord; he will make clear to you my ways in Christ, even as I am teaching everywhere in every church.
δια τουτου επεμψα υμιν τιμοθεον ος εστιν τεκνον μου αγαπητον και πιστον εν κυρω ος υμας αναμνησει τας οδους μου τας εν χριστω καθως πανταχου εν παση εκκλησια διδασκω
- 18 Muutamat teistä ovat paisuneet pöyhkeiksi, aivan niinkuin minä en tulisikaan teidän tyköne.
Now some are full of pride, as if I was not coming to you.
ως μη ερχομενου δε μου προς υμας εφυσιωθησαν τινες

- 19 **Mutta minä tulen pian teidän tykönnne, jos Herra tahtoo, ja silloin minä otan selon, en noiden pöyhkeiden sanoista, vaan voimasta.**
But I will come to you in a short time, if it is pleasing to the Lord, and I will take note, not of the word of those who are full of pride, but of the power.
ελευσομαι δε ταχως προς υμας εαν ο κυριος θεληση και γνωσομαι ου τον λογον των πεφυσιωμενων αλλα την δυναμιν
- 20 **Sillä Jumalan valtakunta ei ole sanoissa, vaan voimassa.**
For the kingdom of God is not in word but in power.
ου γαρ εν λογω η βασιλεια του θεου αλλ εν δυναμει
- 21 **Kummanko tahdotte? Tulenکو luoksenne vitsa kädessä vaiko rakkaudessa ja sävyisyyden hengessä?**
What is your desire? is my coming to be with punishment, or is it to be in love and a gentle spirit?
τι θελετε εν ραβδω ελθω προς υμας η εν αγαπη πνευματι τε πραοτητος
- 1 **Yleensä kuuluu, että teidän keskuudessanne harjoitetaan haureutta, jopa semmoista haureutta, jota ei ole pakanainkaan keskuudessa, että eräskin pitää isänsä vaimoa.**
It is said, in fact, that there is among you a sin of the flesh, such as is not seen even among the Gentiles, that one of you has his father's wife.
ολως ακουεται εν υμιν πορνεια και τοιαυτη πορνεια ητις ουδε εν τοις εθνεσιν ονομαζεται ωστε γυναικα τινα του πατρος εχειν
- 2 **Ja te olette paisuneet pöyhkeiksi! Eikö teidän pikemminkin olisi pitänyt tulla murheellisiksi, että se, joka on tuommoisen teon tehnyt, poistettaisiin teidän keskuudestanne?**
And in place of feeling sorrow, you are pleased with yourselves, so that he who has done this thing has not been sent away from among you.
και υμεις πεφυσιωμενοι εστε και ουχι μαλλον επενθησατε ινα εξαρθη εκ μεσου υμων ο το εργον τουτο ποιησας
- 3 **Sillä minä, joka tosin ruumiillisesti olen poissa, mutta hengessä kuitenkin läsnä, olen jo, niinkuin läsnäollen, puolestani päättänyt, että se, joka tuommoisen teon on tehnyt, on**
For I myself, being present in spirit though not in body, have come to a decision about him who has done this thing;
εγω μεν γαρ ως απων τω σωματι παρων δε τω πνευματι ηδη κεκρικα ως παρων τον ουτως τουτο κατεργασαμενον
- 4 **- sittenkuin olemme, te ja minun henkeni ynnä meidän Herramme Jeesuksen voima, tulleet yhteen -**
In the name of our Lord Jesus, when you have come together with my spirit, with the power of our Lord Jesus,
εν τω ονοματι του κυριου ημων ιησου χριστου συναχθεντων υμων και του εμου πνευματος συν τη δυναμει του κυριου ημων ιησου χριστου
- 5 **Herran Jeesuksen nimessä hyljättävä saatanan haltuun lihan turmioksi, että hänen henkensä pelastuisi Herran päivänä.**
That this man is to be handed over to Satan for the destruction of the flesh, so that his spirit may have forgiveness in the day of the Lord Jesus.
παραδουναι τον τοιουτον τω σατανα εις ολεθρον της σαρκος ινα το πνευμα σωθη εν τη ημερα του κυριου ιησου
- 6 **Ei ole hyvä, että kerskaatte. Ettekö tiedä, että vähäinen hapatus hapattaa koko taikinan?**
This pride of yours is not good. Do you not see that a little leaven makes a change in all the mass?
ου καλον το καυχημα υμων ουκ οιδατε οτι μικρα ζυμη ολον το φυραμα ζυμοι
- 7 **Peratkaa pois vanha hapatus, että teistä tulisi uusi taikina, niinkuin te olettekin happamattomat; sillä onhan meidän pääsiäislampaamme, Kristus, teurastettu.**
Take away, then, the old leaven, so that you may be a new mass, even as you are without leaven. For Christ has been put to death as our Passover.
εκαθαρατε ουν την παλαιαν ζυμην ινα ητε νεον φυραμα καθως εστε αζυμοι και γαρ το πασχα ημων υπερ ημων ετυθη χριστος
- 8 **Viettäköämme siis juhlaa, ei vanhassa hapatuksessa eikä ilkeyden ja pahuuden hapatuksessa, vaan puhtauden ja totuuden happamattomuudessa.**
Let us then keep the feast, not with old leaven, and not with the leaven of evil thoughts and acts, but with the unleavened bread of true thoughts and right feelings.
ωστε εορταζωμεν μη εν ζυμη παλαια μηδε εν ζυμη κακιας και πονηριας αλλ εν αζυμοις ειλικρινειας και αληθειας
- 9 **Minä kirjoitin teille kirjeessäni, ettette seurustelisi huorintekijäin kanssa;**
In my letter I said to you that you were not to keep company with those who go after the desires of the flesh;
εγραψα υμιν εν τη επιστολη μη συναμιγνυσθαι πορνοις
- 10 **en tarkoittanut yleensä tämän maailman huorintekijöitä tai ahneita tai anastajia tai epäjumalanpalvelijoita, sillä silloinhan teidän täytyisi lähteä pois maailmasta.**
But I had not in mind the sinners who are outside the church, or those who have a desire for and take the property of others, or those who give worship to images; for it is not possible to keep away from such people without going out of the world completely:
και ου παντως τοις πορνοις του κοσμου τουτου η τοις πλεονεκταις η αρπαξιν η ειδωλολατραις επει οφειλετε αρα εκ του κοσμου εξελθειν

- 11 Vaan minä kirjoitin teille, että jos joku, jota kutsutaan veljeksi, on huorintekijä tai ahne tai epäjumalanpalvelija tai pilkkaaaja tai juomari tai anastaja, te ette seurustelisi ettekä söisikään semmoisen kanssa.
But the sense of my letter was that if a brother had the name of being one who went after the desires of the flesh, or had the desire for other people's property, or was in the way of using violent language, or being the worse for drink, or took by force what was not his, you might not keep company with such a one, or take food with him.
νυνη δε εργασα υμιν μη συναναμινυσθαι εαν τις αδελφος ονομαζομενος η πορνος η πλεονεκτης η ειδωλολατρης η λοιδορος η μεθυσος η αρπαξ τω τιοιυτω μηδε συνεσθειν
- 12 Sillä onko minun asiani tuomita niitä, jotka ovat ulkopuolella? Ettekö tekin tuomitse vain niitä, jotka ovat sisäpuolella?
For it is no business of mine to be judging those who are outside; but it is yours to be judging those who are among you;
τι γαρ μοι και τους εξω κρινειν ουχι τους εσω υμεις κρινετε
- 13 Mutta ulkopuolella olevat tuomitsee Jumala. "Poistakaa keskuudestanne se, joka on paha."
As for those who are outside, God is their judge. So put away the evil man from among you.
τους δε εξω ο θεος κρινει και εξαρειτε τον πονηρον εξ υμων αυτων
- 1 Kuinka rohkenee kukaan teistä, jolla on riita-asia toisen kanssa, käydä oikeutta vääräin edessä? Miksei pyhien edessä?
How is it, that if any one of you has a cause at law against another, he takes it before a Gentile judge and not before the saints?
τολμα τις υμων πραγμα εχων προς τον ετερον κρινεσθαι επι των αδικων και ουχι επι των αγιων
- 2 Vai ettekö tiedä, että pyhät tulevat maailman tuomitsemaan? Ja jos te tuomitsette maailman, niin ettekö kelpaa ratkaisemaan aivan vähäpätöisiä asioita?
Is it not certain that the saints will be the judges of the world? if then the world will be judged by you, are you unable to give a decision about the smallest things?
ουκ οιδατε οτι οι αγιοι τον κοσμον κρινουσιν και ει εν υμιν κρινεται ο κοσμος αναξιοι εστε κριτηριων ελαχιστων
- 3 Ettekö tiedä, että me tulemme tuomitsemaan enkeleitä, emmekö sitten maallisia asioita?
Is it not certain that we are to be the judges of angels? how much more then of the things of this life?
ουκ οιδατε οτι αγγελους κρινουμεν μητι γε βιωτικα
- 4 Jos teillä siis on maallisia asioita ratkaistavina, nekö te asetatte tuomareiksi, jotka ovat halveksittuja seurakunnassa?
If then there are questions to be judged in connection with the things of this life, why do you put them in the hands of those who have no position in the church?
βιωτικα μεν ουν κριτηρια εαν εχητε τους εξουθενημενους εν τη εκκλησια τουτους καθιζετε
- 5 Teidän häpeäksenne minä tämän sanon. Eikö teidän joukossanne sitten ole yhtäkään viisasta, joka voisi ratkaista veljien välin?
I say this to put you to shame. Is there not among you one wise man who may be able to give a decision between his brothers?
προς εντροπην υμιν λεγω ουτως ουκ εστιν εν υμιν σοφος ουδε εις ος δυνασεται διακριναι ανα μεσον του αδελφου αυτου
- 6 Vaan veli käy oikeutta veljen kanssa, vieläpä uskottomain edessä!
But a brother who has a cause at law against another takes it before Gentile judges.
αλλα αδελφος μετα αδελφου κρινεται και τουτο επι απιστων
- 7 Teille on jo yleensä vaurioksi, että käräjöitte keskenänne. Miksi ette ennemmin salli tehdä vääryyttä itsellenne? Miksi ette ennemmin anna riistää omaanne?
More than this, it is not to your credit to have causes at law with one another at all. Why not put up with wrong? why not undergo loss?
ηδη μεν ουν ολωσ ηττημα εν υμιν εστιν οτι κριματα εχετε μεθ εαυτων διατι ουχι μαλλον αδικεισθε διατι ουχι μαλλον αποστερεισθε
- 8 Sen sijaan te itse teette vääryyttä ja riistätte toisen omaa, vieläpä veljien.
So far from doing this, you yourselves do wrong and take your brothers' property.
αλλα υμεις αδικειτε και αποστερειτε και ταυτα αδελφους
- 9 Vai ettekö tiedä, etteivät väärät saa periä Jumalan valtakuntaa? Älkää eksykö. Eivät huorintekijät, ei epäjumalanpalvelijat, ei avionrikkoajat, ei hekumoitsijat eikä miehimykset,
Have you not knowledge that evil-doers will have no part in the kingdom of God? Have no false ideas about this: no one who goes after the desires of the flesh, or gives worship to images, or is untrue when married, or is less than a man, or makes a wrong use of men,
η ουκ οιδατε οτι αδικοι βασιλειαν θεου ου κληρονομησουσιν μη πλανασθε ουτε πορνοι ουτε ειδωλολατραι ουτε μοιχοι ουτε μαλακοι ουτε αρσενοκοιται
- 10 eivät varkaat, ei ahneet, ei juomarit, ei pilkkaaajat eivätkä anastajat saa periä Jumalan valtakuntaa.
Or is a thief, or the worse for drink, or makes use of strong language, or takes by force what is not his, will have any part in the kingdom of God.
ουτε κλεπται ουτε πλεονεκται ουτε μεθυσοι ου λοιδοροι ουχ αρπαγες βασιλειαν θεου ου κληρονομησουσιν

- 11 Ja tuommoisia te olitte, jotkut teistä; mutta te olette vastaanottaneet peson, te olette pyhitetyt, te olette vanhurskautetut meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä ja meidän Jumalamme Hengessä.
And such were some of you; but you have been washed, you have been made holy, you have been given righteousness in the name of the Lord Jesus Christ and in the Spirit of our God.
και ταυτα τινες ητε αλλα απελουσασθε αλλα ηγιασθητε αλλ εδικαιωθητε εν τω ονοματι του κυριου ιησου και εν τω πνευματι του θεου ημων
- 12 Kaikki on minulle luvallista, mutta ei kaikki ole hyödyksi; kaikki on minulle luvallista, mutta minä en saa antaa minkään itseäni vallita.
I am free to do all things; but not all things are wise. I am free to do all things; but I will not let myself come under the power of any.
παντα μοι εξεστιν αλλ ου παντα συμφερει παντα μοι εξεστιν αλλ ουκ εγω εξουσιασθησομαι υπο τινος
- 13 Ruoka on vatsaa varten ja vatsa ruokaa varten; ja Jumala on tekevä lopun niin toisesta kuin toisestakin. Mutta ruumis ei ole haureutta varten, vaan Herraa varten, ja Herra ruumista varten;
Food is for the stomach and the stomach for food, and God will put an end to them together. But the body is not for the desires of the flesh, but for the Lord; and the Lord for the body:
τα βρωματα τη κοιλια και η κοιλια τοις βρωμασιν ο δε θεος και ταυτην και ταυτα καταργησει το δε σωμα ου τη πορνεια αλλα τω κυριω και ο κυριος τω σωματι
- 14 ja Jumala, joka herätti kuolleista Herran, on herättävä meidänkin voimallansa.
And God who made the Lord Jesus come back from the dead will do the same for us by his power.
ο δε θεος και τον κυριον ηγειρεν και ημας εξεγερει δια της δυναμεως αυτου
- 15 Ettekö tiedä, että teidän ruumiinne ovat Kristuksen jäseniä? Ottaisinco siis Kristuksen jäsenet ja tekisin ne porton jäseniksi? Pois se!
Do you not see that your bodies are part of the body of Christ? how then may I take what is a part of the body of Christ and make it a part of the body of a loose woman? such a thing may not be.
ουκ οιδατε οτι τα σωματα υμων μελη χριστου εστιν αρας ουν τα μελη του χριστου ποιησω πορνης μελη μη γενοιτο
- 16 Vai ettekö tiedä, että joka yhtyy porttoon, tulee yhdeksi ruumiiksi hänen kanssaan? Onhan sanottu: "Ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi".
Or do you not see that he who is joined to a loose woman is one body with her? for God has said, The two of them will become one flesh.
η ουκ οιδατε οτι ο κολλωμενος τη πορνη εν σωμα εστιν εσονται γαρ φησιν οι δυο εις σαρκα μιαν
- 17 Mutta joka yhtyy Herraan, on yksi henki hänen kanssaan.
But he who is united to the Lord is one spirit.
ο δε κολλωμενος τω κυριω εν πνευμα εστιν
- 18 Paetkaa haureutta. Kaikki muu synti, mitä ikinä ihminen tekee, on ruumiin ulkopuolella; mutta haureuden harjoittaja tekee syntiä omaa ruumistansa vastaan.
Keep away from the desires of the flesh. Every sin which a man does is outside of the body; but he who goes after the desires of the flesh does evil to his body.
φευγετε την πορνειαν παν αμαρτημα ο εαν ποιηση ανθρωπος εκτος του σωματος εστιν ο δε πορνευων εις το ιδιον σωμα αμαρτανει
- 19 Vai ettekö tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen temppele, joka Henki teissä on ja jonka te olette saaneet Jumalalta, ja ettette ole itsenne omat?
Or are you not conscious that your body is a house for the Holy Spirit which is in you, and which has been given to you by God? and you are not the owners of yourselves;
η ουκ οιδατε οτι το σωμα υμων ναος του εν υμιν αγιου πνευματος εστιν ου εχετε απο θεου και ουκ εστε εαυτων
- 20 Sillä te olette kalliisti ostetut. Kirkastakaa siis Jumala ruumiissanne.
For a payment has been made for you: let God be honoured in your body.
ηγορασθητε γαρ τιμης δοξασατε δη τον θεον εν τω σωματι υμων και εν τω πνευματι υμων ατινα εστιν του θεου
- 1 Mutta mitä siihen tulee, mistä kirjoititte, niin hyvä on miehelle olla naiseen ryhtymättä;
Now, as to the things in your letter to me: It is good for a man to have nothing to do with a woman.
περι δε ων εγραψατε μοι καλον ανθρωπω γυναικος μη απτεσθαι
- 2 mutta haureuden syntien välttämiseksi olkoon kullakin miehellä oma vaimonsa, ja kullakin naisella aviomiehensä.
But because of the desires of the flesh, let every man have his wife, and every woman her husband.
δια δε τας πορνειας εκαστος την εαυτου γυναικα εχετω και εκαστη τον ιδιον ανδρα εχετω
- 3 Täyttäköön mies velvollisuutensa vaimoansa kohtaan, ja samoin vaimo miestänsä kohtaan.
Let the husband give to the wife what is right; and let the wife do the same to the husband.
τη γυναικι ο ανηρ την οφειλομενην ευνοιαν αποδοιτω ομοιως δε και η γυνη τω ανδρι

- 4 Vaimon ruumis ei ole hänen omassa, vaan hänen miehensä vallassa; samoin ei miehenkään ruumis ole hänen omassa, vaan vaimon vallassa.
The wife has not power over her body, but the husband; and in the same way the husband has not power over his body, but the wife.
 η γυνη του ιδιου σωματος ουκ εξουσιαζει αλλ ο ανηρ ομοιως δε και ο ανηρ του ιδιου σωματος ουκ εξουσιαζει αλλ η γυνη
- 5 Älkää vetäytykö pois toisistanne, paitsi ehkä keskinäisestä sopimuksesta joksikin ajaksi, niin että olisitte vapaat rukoukseen ja sitten taas tulisitte yhteen, ettei saatana teitä kiusaisi teidän hillittömyytenne tähden.
Do not keep back from one another what is right, but only for a short time, and by agreement, so that you may give yourselves to prayer, and come together again; so that Satan may not get the better of you through your loss of self-control.
 μη αποστερειτε αλληλους ει μη τι εν εκ συμφωνου προς καιρον ινα σχολαζητε τη νηστεια και τη προσευχη και παλιν επι το αυτο συνερχησθε ινα μη πειραζη υμας ο σατανας δια την ακρασιαν υμων
- 6 Mutta tämän minä sanon myönnytyksenä, en käskynä.
But this I say as my opinion, and not as an order of the Lord.
 τουτο δε λεγω κατα συγγνωμην ου κατα επιταγην
- 7 Soisin kaikkien ihmisten olevan niinkuin minäkin; mutta kullakin on oma lahjansa Jumalalta, yhdellä yksi, toisella toinen.
It is my desire that all men might be even as I am. But every man has the power of his special way of life given him by God, one in this way and one in that.
 θελω γαρ παντας ανθρωπους ιναι ως και εμαυτον αλλ εκαστος ιδιον χαρισμα χειρ εκ θεου ος μεν ουτως ος δε ουτως
- 8 Naimattomille ja leskille minä taas sanon: heille on hyvä, jos pysyvät sellaisina kuin minäkin;
But I say to the unmarried and to the widows, It is good for them to be even as I am.
 λεγω δε τοις αγαμοις και ταις χηραις καλον αυτοις εστιν εαν μεινωσιν ως καγω
- 9 mutta jos eivät voi itseään hillitä, niin menkööt naimisiin; sillä parempi on naida kuin palaa.
But if they have not self-control let them get married; for married life is better than the burning of desire.
 ει δε ουκ εγκρατευονται γαμησατωσαν κρεισσον γαρ εστιν γαμησαι η πυρουσθαι
- 10 Mutta naimisissa oleville minä julistan, en kuitenkaan minä, vaan Herra, ettei vaimo saa erota miehestään;
But to the married I give orders, though not I but the Lord, that the wife may not go away from her husband
 τοις δε γεγαμηκοσιν παραγγελω ουκ εγω αλλ ο κυριος γυναικα απο ανδρος μη χωρισθηναι
- 11 mutta jos hän eroaa, niin pysyköön naimatonna tai sopikoon miehensä kanssa; eikä mies saa hyljätä vaimoansa.
(Or if she goes away from him, let her keep unmarried, or be united to her husband again); and that the husband may not go away from his wife.
 εαν δε και χωρισθη μενετω αγαμος η τω ανδρι καταλλαγητω και ανδρα γυναικα μη αφιεναι
- 12 Mutta muille sanon minä, eikä Herra: jos jollakin veljellä on vaimo, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, niin älköön mies häntä hyljätkö;
But to the rest I say, and not the Lord; If a brother has a wife who is not a Christian, and it is her desire to go on living with him, let him not go away from her.
 τοις δε λοιποις εγω λεγω ουχ ο κυριος ει τις αδελφος γυναικα χειρ απιστον και αυτη συνευδοκει οικειν μετ αυτου μη αφιετω αυτην
- 13 samoin älköön vaimokaan, jos hänellä on mies, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, hyljätkö miestänsä.
And if a woman has a husband who is not a Christian, and it is his desire to go on living with her, let her not go away from her husband.
 και γυνη ητις χειρ ανδρα απιστον και αυτος συνευδοκει οικειν μετ αυτης μη αφιετω αυτον
- 14 Sillä mies, joka ei usko, on pyhitetty vaimonsa kautta, ja vaimo, joka ei usko, on pyhitetty miehensä, uskonveljen, kautta; muutoinhan teidän lapsenne olisivat saastaisia, mutta nyt he ovat pyhiä.
For the husband who has not faith is made holy through his Christian wife, and the wife who is not a Christian is made holy through the brother: if not, your children would be unholy, but now are they holy.
 ηγιασται γαρ ο ανηρ ο απιστος εν τη γυναικι και ηγιασται η γυνη η απιστος εν τω ανδρι επει αρα τα τεκνα υμων ακαθαρτα εστιν νυν δε αγια εστιν
- 15 Mutta jos se, joka ei usko, eroaa, niin erotkoon; veli ja sisar eivät ole semmoisissa tapauksissa orjuutetut; sillä rauhaan on Jumala teidät kutsunut.
But if the one who is not a Christian has a desire to go away, let it be so: the brother or the sister in such a position is not forced to do one thing or the other: but it is God's pleasure that we may be at peace with one another.
 ει δε ο απιστος χωριζεται χωριζεσθω ου δεδουλωται ο αδελφος η η αδελφη εν τοις τοιουτοις εν δε ειρηνη κεκληκεν ημας ο θεος

- 16 Sillä mistä tiedät, vaimo, voitko pelastaa miehesi? Tai mistä tiedät, mies, voitko pelastaa vaimosi?
For how may you be certain, O wife, that you will not be the cause of salvation to your husband? or you, O husband, that you may not do the same for your wife?
τι γαρ οιδας γυναι ει τον ανδρα σωσεις η τι οιδας ανερ ει την γυναικα σωσεις
- 17 Vaeltakoon vain kukin sen mukaan, kuin Herra on hänelle hänen osansa antanut, ja siinä asemassa, missä hänet Jumala on kutsunut; näin minä säädän kaikissa seurakunnissa.
Only, as the Lord has given to a man, and as is the purpose of God for him, so let him go on living. And these are my orders for all the churches.
ει μη εκαστω ως εμερισεν ο θεος εκαστον ως κεκληκεν ο κυριος ουτως περιπατειτω και ουτως εν ταις εκκλησιαις πασαις διατασσομαι
- 18 Jos joku on kutsuttu ympärileikattuna, älköön hän pyrkikö ympärileikkaamattomaksi; jos joku on kutsuttu ympärileikkaamatonna, älköön ympärileikkauttako itseään.
If any man who is a Christian has had circumcision, let him keep so; and if any man who is a Christian has not had circumcision, let him make no change.
περιτεμημενος τις εκληθη μη επισπασθω εν ακροβυστια τις εκληθη μη περιτεμενεσθω
- 19 Ei ympärileikkaus ole mitään, eikä ympärileikkaamattomuus ole mitään, vaan Jumalan käskyjen pitäminen.
Circumcision is nothing, and its opposite is nothing, but only doing the orders of God is of value.
η περιτομη ουδεν εστιν και η ακροβυστια ουδεν εστιν αλλα τηρησις εντολων θεου
- 20 Pysyköön kukin siinä asemassa, missä hänet on kutsuttu.
Let every man keep the position in which he has been placed by God.
εκαστος εν τη κλησει η εκληθη εν ταυτη μενετω
- 21 Jos olet kutsuttu orjana, älä siitä murehdi; mutta vaikka voisitkin päästä vapaaksi, niin ole ennemmin siinä osassasi.
If you were a servant when you became a Christian, let it not be a grief to you; but if you have a chance to become free, make use of it.
δουλος εκληθης μη σοι μελετω αλλ ει και δυνασαι ελευθερος γενεσθαι μαλλον χρησαι
- 22 Sillä joka orjana on kutsuttu Herrassa, on Herran vapaa; samoin vapaana kutsuttu on Kristuksen orja.
For he who was a servant when he became a Christian is the Lord's free man; and he who was free when he became a Christian is the Lord's servant.
ο γαρ εν κυριω κληθεις δουλος απελευθερος κυριου εστιν ομοιος και ο ελευθερος κληθεις δουλος εστιν χριστου
- 23 Te olette kalliisti ostetut; älkää olko ihmisten orjia.
It is the Lord who has made payment for you: be not servants of men.
τιμης ηγορασθητε μη γινεσθε δουλοι ανθρωπων
- 24 Pysyköön kukin, veljet, Jumalan edessä siinä asemassa, missä hänet on kutsuttu.
My brothers, let every man keep in that condition which is the purpose of God for him.
εκαστος εν ω εκληθη αδελφοι εν τουτω μενετω παρα τω θεω
- 25 Mutta neitsyistä minulla ei ole Herran käskyä, vaan minä sanon ajatukseni niinkuin se, joka on Herralta saanut sen laupeuden, että hän on luotettava.
Now about virgins I have no orders from the Lord: but I give my opinion as one to whom the Lord has given mercy to be true to him.
περι δε των παρθενων επιταγην κυριου ουκ εχω γνωμην δε διδομι ως ηλεημενος υπο κυριου πιστος ειναι
- 26 Olen siis sitä mieltä, että lähestyvän ahdingon tähden jokaisen on hyvä pysyä entisellään.
In my opinion then, because of the present trouble, it is good for a man to keep as he is.
νομιζω ουν τουτο καλον υπαρχειν δια την ενεστωσαν αναγκην οτι καλον ανθρωπω το ουτως ειναι
- 27 Jos olet sidottu vaimoon, älä pyydä eroa; jos et ole sidottu vaimoon, älä pyydä itsellesi vaimoa.
If you are married to a wife, make no attempt to get free from her: if you are free from a wife, do not take a wife.
δεδεσαι γυναικι μη ζητει λυσιν λελυσαι απο γυναικος μη ζητει γυναικα
- 28 Mutta jos menetkin naimisiin, et syntii tee; ja jos neitsyt menee naimisiin, ei hänkään tee syntiä; mutta ne, jotka niin tekevät, joutuvat kärsimään ruumiillista vaivaa, ja siitä minä tahtoisin teidät säästää.
If you get married it is not a sin; and if an unmarried woman gets married it is not a sin. But those who do so will have trouble in the flesh. But I will not be hard on you.
εαν δε και γημης ουχ ημαρτες και εαν γημη η παρθενος ουχ ημαρτεν θλιψιν δε τη σαρκι εξουσιον οι τοιουτοι εγω δε υμων φειδομαι

- 29 Mutta sen minä sanon, veljet: aika on lyhyt; olkoot tästedes nekin, joilla on vaimot, niinkuin ei heillä niitä olisikaan,
But I say this, my brothers, the time is short; and from now it will be wise for those who have wives to be as if they had them not;
τουτο δε φημι αδελφοι ο καιρος συνεσταλμενος το λοιπον εστιν ινα και οι εχοντες γυναικας ως μη εχοντες ωσιν
- 30 ja ne, jotka itkevät, niinkuin eivät itkisi, ja ne, jotka iloitsevat, niinkuin eivät iloitsisi, ja ne, jotka ostavat, niinkuin eivät saisi omanansa pitää,
And for those who are in sorrow, to give no signs of it; and for those who are glad, to give no signs of joy; and for those who are getting property, to be as if they had nothing;
και οι κλαιοντες ως μη κλαιοντες και οι χαιροντες ως μη χαιροντες και οι αγοραζοντες ως μη κατεχοντες
- 31 ja ne, jotka tätä maailmaa hyödyksensä käyttävät, niinkuin eivät sitä käyttäisi; sillä tämän maailman muoto on katoamassa.
And for those who make use of the world, not to be using it fully; for this world's way of life will quickly come to an end.
και οι χρωμενοι τω κοσμω τουτω ως μη καταχρωμενοι παραγει γαρ το σχημα του κοσμου τουτου
- 32 Soisin, ettei teillä olisi huolia. Naimaton mies huolehtii siitä, mikä on Herran, kuinka olisi Herralle mieliksi;
But it is my desire for you to be free from cares. The unmarried man gives his mind to the things of the Lord, how he may give pleasure to the Lord:
θελω δε υμας αμεριμνους ιναι ο αγαμος μεριμνα τα του κυριου πως αρεσει τω κυριω
- 33 mutta nainut huolehtii maailmallisista, kuinka olisi vaimolleen mieliksi,
But the married man gives his attention to the things of this world, how he may give pleasure to his wife.
ο δε γαμησας μεριμνα τα του κοσμου πως αρεσει τη γυναικι
- 34 ja hänen harrastuksensa käy kahtaanne. Samoin vaimo, jolla ei enää ole miestä, ja neitsyt huolehtivat siitä, mikä on Herran, että olisivat pyhät sekä ruumiin että hengen puolesta; mutta naimisissa oleva huolehtii maailmallisista, kuinka olisi mieliksi miehensä.
And the wife is not the same as the virgin. The virgin gives her mind to the things of the Lord, so that she may be holy in body and in spirit: but the married woman takes thought for the things of the world, how she may give pleasure to her husband.
μεμερισται η γυνη και η παρθενος η αγαμος μεριμνα τα του κυριου ινα η αγια και σωματι και πνευματι η δε γαμησασα μεριμνα τα του κοσμου πως αρεσει τω ανδρι
- 35 Tämän minä sanon teidän omaksi hyödyksenne, en pannakseni kytkyttä kaulaanne, vaan sitä varten, että eläisitte säädyllisesti ja häiriytymättä pysyisitte Herrassa.
Now I say this for your profit; not to make things hard for you, but because of what is right, and so that you may be able to give all your attention to the things of the Lord.
τουτο δε προς το υμων αυτων συμφερον λεγω ουχ ινα βρογον υμιν επιβαλω αλλα προς το ευσημον και ευπροσεδρον τω κυριω απερισπαστως
- 36 Mutta jos joku arvelee tekevänsä väärin tytärtänsä kohtaan, joka on täydessä naima-ikässä, ja jos kerran sen pitää tapahtua, niin tehköön, niinkuin tahtoo; ei hän syntiä tee: menkööt naimisiin.
But if, in any man's opinion, he is not doing what is right for his virgin, if she is past her best years, and there is need for it, let him do what seems right to him; it is no sin; let them be married.
ει δε τις ασχημονει επι την παρθενον αυτου νομιζει εαν η υπερακμος και ουτως οφειλει γινεσθαι ο θελει ποιειτω ουχ αμαρτανει γαμειτωσαν
- 37 Joka taas pysyy sydämessään lujana eikä ole minkään pakon alainen, vaan voi noudattaa omaa tahtoansa ja on sydämessään päättänyt pitää tyttärensä naimattomana, se tekee hyvin.
But the man who is strong in mind and purpose, who is not forced but has control over his desires, does well if he comes to the decision to keep her a virgin.
ος δε εστηκεν εδραιος εν τη καρδια μη εχων αναγκην εξουσιαν δε εχει περι του ιδιου θεληματος και τουτο κεκρικεν εν τη καρδια αυτου του τηρειν την εαυτου παρθενον καλως ποιει
- 38 Siis, joka naittaa tyttärensä, tekee hyvin, ja joka ei naita, tekee paremmin.
So then, he who gets married to his virgin does well, and he who keeps her unmarried does better.
ωστε και ο εκγαμιζων καλως ποιει ο δε μη εκγαμιζων κρεισσον ποιει
- 39 Vaimo on sidottu, niin kauan kuin hänen miehensä elää, mutta jos mies kuolee, on hän vapaa menemään naimisiin, kenen kanssa tahtoo, kunhan se vain tapahtuu Herrassa.
It is right for a wife to be with her husband as long as he is living; but when her husband is dead, she is free to be married to another; but only to a Christian.
γυνη δεδετα νομω εφ οσον χρονον ζη ο ανηρ αυτης εαν δε κοιμηθη ο ανηρ αυτης ελευθερα εστιν ω θελει γαμηθηναι μονον εν κυριω
- 40 Mutta hän on onnellisempi, jos pysyy entisellään; se on minun mielipiteeni, ja minä luulen, että minullakin on Jumalan Henki.
But it will be better for her to keep as she is, in my opinion: and it seems to me that I have the Spirit of God.
μακαριωτερα δε εστιν εαν ουτως μεινη κατα την εμην γνωμην δοκω δε καγω πνευμα θεου εχειν
- 1 Mitä sitten epäjumalille uhrattuun lihaan tulee, niin tiedämme, että meillä kaikilla on tieto. Tieto paisuttaa, mutta rakkaus rakentaa.
Now about things offered to images: we all seem to ourselves to have knowledge. Knowledge gives pride, but love gives true strength.
περι δε των ειδωλοθυτων οιδαμεν οτι παντες γνωσιν εχομεν η γνωσις φυσιου η δε αγαπη οικοδομει

- 2 Jos joku luulee jotakin tietävänsä, ei hän vielä tiedä, niinkuin tietää tulee;
If anyone seems to himself to have knowledge, so far he has not the right sort of knowledge about anything;
ει δε τις δοκει ειδεναι τι ουδεπω ουδεν εγνωκεν καθως δει γινωαι
- 3 mutta joka rakastaa Jumalaa, sen Jumala tuntee.
But if anyone has love for God, God has knowledge of him.
ει δε τις αγαπα τον θεον ουτος εγνωσται υπ αυτου
- 4 Mitä nyt epäjumalille uhratun lihan syömiseen tulee, niin tiedämme, ettei maailmassa ole yhtään epäjumalaa ja ettei ole muuta Jumalaa kuin yksi.
So, then, as to the question of taking food offered to images, we are certain that an image is nothing in the world, and that there is no God but one.
περι της βρωσεως ουν των ειδωλοθυτων οιδαμεν οτι ουδεν ειδωλον εν κοσμο και οτι ουδεις θεος ετερος ει μη εις
- 5 Sillä vaikka olisikin niin sanottuja jumalia, olipa heitä sitten taivaassa tai maassa, ja niitä on paljon semmoisia jumalia ja herroja,
For though there are those who have the name of gods, in heaven or on earth, as there are a number of gods and a number of lords,
και γαρ ειπερ εισιν λεγομενοι θεοι ειτε εν ουρανω ειτε επι της γης ωσπερ εισιν θεοι πολλοι και κυριοι πολλοι
- 6 niin on meillä kuitenkin ainoastaan yksi Jumala, Isä, josta kaikki on ja johon me olemme luodut, ja yksi Herra, Jeesus Kristus, jonka kautta kaikki on, niin myös me hänen kauttansa.
There is for us only one God, the Father, of whom are all things, and we are for him; and one Lord, Jesus Christ, through whom are all things, and we have our being through him.
αλλ ημιν εις θεος ο πατηρ εξ ου τα παντα και ημεις εις αυτον και εις κυριος ιησους χριστος δι ου τα παντα και ημεις δι αυτου
- 7 Mutta ei ole kaikilla tätä tietoa, vaan tottumuksesta epäjumaliin muuttamat vielä nytkin syövät uhrilihaa ikäänkuin epäjumalille uhrattuna, ja heidän omatuntonsa, joka on heikko, tahraantuu siitä.
Still, all men have not that knowledge: but some, being used till now to the image, are conscious that they are taking food which has been offered to the image; and because they are not strong in the faith, their minds are troubled.
αλλ ουκ εν πασιν η γνωσις τινες δε τη συνειδησει του ειδωλου εως αρτι ως ειδωλοθυτον εσθιουσιν και η συνειδησις αυτων ασθενης ουσα μολυνεται
- 8 Mutta ruoka ei lähennä meitä Jumalaan; jos olemme syömättä, emme siitä vahingoitu; jos syömme, emme siitä hyödy.
But God's approval of us is not based on the food we take: if we do not take it we are no worse for it; and if we take it we are no better.
βρωμα δε ημας ου παριστησιν τω θεω ουτε γαρ εαν φαγωμεν περισσευομεν ουτε εαν μη φαγωμεν υστερουμεθα
- 9 Katsokaa kuitenkin, ettei tämä vapautenne koidu heikoille loukkaukseksi.
But take care that this power of yours does not give cause for trouble to the feeble.
βλεπετε δε μηπως η εξουσια υμων αυτη προσκομμα γενηται τοις ασθενουσιν
- 10 Sillä jos joku näkee sinun, jolla on tieto, aterioivan epäjumalan huoneessa, eikö hänen omatuntonsa, kun hän on heikko, vahvistu epäjumalille uhratun syömiseen?
For if a man sees you, who have knowledge, taking food as a guest in the house of an image, will it not give him, if he is feeble, the idea that he may take food offered to images?
εαν γαρ τις ιδη σε τον εχοντα γνωσιν εν ειδωλειω κατακειμενον ουχι η συνειδησις αυτου ασθενους οντος οικοδομηθησεται εις το τα ειδωλοθυτα εσθιειν
- 11 Sinun tietosi kautta turmeltuu silloin tuo heikko, sinun veljesi, jonka tähden Kristus on kuollut.
And so, through your knowledge, you are the cause of destruction to your brother, for whom Christ underwent death.
και απολειται ο ασθενων αδελφος επι τη ση γνωσει δι ον χριστος απεθανεν
- 12 Mutta kun te näin teette syntiä veljiä vastaan ja haavoitatte heidän heikkoa omaatuntoaan, niin teette syntiä Kristusta vastaan.
And in this way, doing evil to the brothers, and causing trouble to those whose faith is feeble, you are sinning against Christ.
ουτως δε αμαρτανοντες εις τους αδελφους και τυποντες αυτων την συνειδησιν ασθενουσαν εις χριστον αμαρτανετε
- 13 Sentähden, jos ruoka on viettelykseksi veljelleni, en minä ikinä enää syö lihaa, etten olisi viettelykseksi veljelleni.
For this reason, if food is a cause of trouble to my brother, I will give up taking meat for ever, so that I may not be a cause of trouble to my brother.
διοπερ ει βρωμα σκανδαλιζει τον αδελφον μου ου μη φαγω κρεα εις τον αιωνα ινα μη τον αδελφον μου σκανδαλισω
- 1 Enkö minä ole vapaa? Enkö minä ole apostoli? Enkö ole nähnyt Jeesusta, meidän Herraamme? Ettekö te ole minun tekoni Herrassa?
Am I not free? am I not an Apostle? have I not seen Jesus our Lord? are you not my work in the Lord?
ουκ ειμι αποστολος ουκ ειμι ελευθερος ουχι ιησουν χριστον τον κυριον ημων εωρακα ου το εργον μου υμεις εστε εν κυριω

- 2 Jos en olekaan apostoli muille, olen ainakin teille; sillä te olette minun apostolinvirkani sinetti Herrassa.
If to others I am not an Apostle, at least I am one to you: for the fact that you are Christians is the sign that I am an Apostle.
ει αλλοις ουκ εμι αποστολος αλλα γε υμιν εμι η γαρ σφραγισ της εμης αποστολης υμεις εστε εν κυριω
- 3 Tämä on minun puolustukseni niitä vastaan, jotka asettuvat minua tutkimaan.
My answer to those who are judging me is this.
η εμη απολογια τοις εμε ανακρινουσιν αυτη εστιν
- 4 Eikö meillä olisi oikeus saada ruokamme ja juomamme?
Have we no right to take food and drink?
μη ουκ εχομεν εξουσιαν φαγειν και πειν
- 5 Eikö meillä olisi oikeus kuljettaa muassamme vaimoa, uskonsisarta, niinkuin muutkin apostolit ja Herran veljet ja Keefas tekevät?
Have we no right to take about with us a Christian wife, like the rest of the Apostles, and the brothers of the Lord, and Cephas?
μη ουκ εχομεν εξουσιαν αδελφην γυναικα περιαγειν ως και οι λοιποι αποστολοι και οι αδελφοι του κυριου και κηφας
- 6 Vai ainoastaanko minulla ja Barnabaalla ei ole oikeutta olla ruumiillista työtä tekemättä?
Or I only and Barnabas, have we no right to take a rest from work?
η μονος εγω και βαρναβας ουκ εχομεν εξουσιαν του μη εργαζεσθαι
- 7 Kuka tekee koskaan sotapalvelusta omalla kustannuksellaan? Kuka istuttaa viinitarhan, eikä syö sen hedelmää? Tai kuka kaitsee karjaa, eikä nauti karjansa maitoa?
Who ever goes to war without looking to someone to be responsible for his payment? who puts in vines and does not take the fruit of them? or who takes care of sheep without drinking of their milk?
τις στρατευεται ιδιοις οψωνιοις ποτε τις φυτευει αμπελωνα και εκ του καρπου αυτου ουκ εσθιει η τις ποιμαινει ποιμινην και εκ του γαλακτος της ποιμνης ουκ εσθιει
- 8 Puhunko tätä vain ihmisten tavalla? Eikö myös laki sano samaa?
Am I talking as a man? does not the law say the same?
μη κατα ανθρωπον ταυτα λαλω η ουχι και ο νομος ταυτα λεγει
- 9 Onhan Mooseksen laissa kirjoitettuna: "Älä sido puivan härän suuta". Eihän Jumala härästä näin huolta pitäne?
For it says in the law of Moses, It is not right to keep the ox from taking the grain when he is crushing it. Is it for the oxen that God is giving orders?
εν γαρ τω μωσεως νομο γεγραπται ου φιμωσεις βουν αλοοντα μη των βοων μελει τω θεω
- 10 Eikö hän sano sitä kaiketikin meidän tähtemme? Meidän tähtemmehan on kirjoitettu, että kyntäjän tulee kyntää toivossa ja puivan puida osansa saamisen toivossa.
Or has he us in mind? Yes, it was said for us; because it is right for the ploughman to do his ploughing in hope, and for him who is crushing the grain to do his work hoping for a part in the fruits of it.
η δι ημας παντως λεγει δι ημας γαρ εγραφη οτι επ ελπιδι οφειλει ο αροτριων αροτριαν και ο αλοων της ελπιδος αυτου μετεχειν επ ελπιδι
- 11 Jos me olemme kylväneet teille hengellistä hyvää, onko paljon, jos me niitämme teiltä aineellista?
If we have been planting the things of the Spirit for you, does it seem a great thing for you to give us a part in your things of this world?
ει ημεις υμιν τα πνευματικα εσπειραμεν μεγα ει ημεις υμων τα σαρκικα θερισομεν
- 12 Jos muilla on teihin tällainen oikeus, eikö paljoa enemmän meillä? Mutta me emme ole käyttäneet tätä oikeutta, vaan kestäimme kaikki, ettemme panisi mitään estettä Kristuksen evankeliumille.
If others have a part in this right over you, have we not even more? But we did not make use of our right, so that we might put nothing in the way of the good news of Christ.
ει αλλοι της εξουσιας υμων μετεχουσιν ου μαλλον ημεις αλλ ουκ εχρησαμεθα τη εξουσια ταυτη αλλα παντα στεγομεν ινα μη εγκοπην τινα δωμεν τω ευαγγελιω του χριστου
- 13 Ettekö tiedä, että ne, jotka hoitavat pyhäkön toimia, saavat ravintonsa pyhäköstä, ja jotka ovat asetetut uhrialttarin palvelukseen, saavat osansa silloin kuin alttarikin?
Do you not see that the servants of the holy things get their living from the Temple, and the servants of the altar have their part in the food which is offered on the altar?
ουκ οιδατε οτι οι τα ιερα εργαζομενοι εκ του ιερου εσθιουσιν οι τω θυσιαστηριω προσεδρευοντες τω θυσιαστηριω συμεριζονται
- 14 Samoin myös Herra on säättänyt, että evankeliumin julistajain tulee saada evankeliumista elatuksensa.
Even so did the Lord give orders that the preachers of the good news might get their living from the good news.
ουτως και ο κυριος διεταξεν τοις τω ευαγγελιω καταγγελλουσιν εκ του ευαγγελιου ζην

- 15 **Mutta minä en ole ainoatakaan näistä oikeuksistani hyväkseni käyttänyt. Enkä kirjoitakaan tätä siinä tarkoituksessa, että niitä minuun sovitettaisiin, sillä mieluummin minä kuolen. Ei kukaan ole minun kerskaustani tyhjäksi tekvä.**
But I have not made use of any of these things: and I am not writing this in the hope that it may be so for me: for it would be better for me to undergo death, than for any man to make this pride of mine of no effect.
εγω δε ουδενι εχρησαμην τουτων ουκ εγραψα δε ταυτα ινα ουτως γενηται εν εμοι καλον γαρ μοι μαλλον αποθαινει η το καυχημα μου ινα τις κενωση
- 16 **Sillä siitä, että julistan evankeliumia, ei minulla ole kerskaamista; minun täytyy se tehdä. Voi minua, ellen evankeliumia julista!**
For if I am a preacher of the good news, I have no cause for pride in this; because I am forced to do so, for a curse is on me if I do not.
εαν γαρ ευαγγελιζωμαι ουκ εστιν μοι καυχημα αναγκη γαρ μοι επικειται ουαι δε μοι εστιν εαν μη ευαγγελιζωμαι
- 17 **Sillä jos vapaasta tahdostani sitä teen, niin minulla on palkka; mutta jos en tee sitä vapaasta tahdostani, niin on huoneenhaltijan toimi kuitenkin minulle uskottu.**
But if I do it gladly, I have a reward; and if not, I am under orders to do it.
ει γαρ εκων τουτο πρασσω μισθον εχω ει δε ακων οικονομιαν πεπιστευμαι
- 18 **Mikä siis on minun palkkani? Se, että kun julistan evankeliumia, teen sen ilmaiseksi, niin etten käytä oikeutta, jonka evankeliumi minulle myöntää.**
What then is my reward? This, that when I am giving the good news, I may give it without payment, not making use of my rights as a preacher of the good news.
τις ουν μοι εστιν ο μισθος ινα ευαγγελιζομενος αδαπανω θησω το ευαγγελιον του χριστου εις το μη καταχρησασθαι τη εξουσια μου εν τω ευαγγελιω
- 19 **Sillä vaikka minä olen riippumaton kaikista, olen tehnyt itseni kaikkien palvelijaksi, voittaakseni niin monta kuin suinkin,**
For though I was free from all men, I made myself a servant to all, so that more might have salvation.
ελευθερος γαρ ων εκ παντων πασιν εμαυτον εδουλωσα ινα τους πλειονας κερδησω
- 20 **ja olen ollut juutalaisille ikäänkuin juutalainen, voittaakseni juutalaisia; lain alaisille ikäänkuin lain alainen, vaikka itse en ole lain alainen, voittaakseni lain alaiset;**
And to the Jews I was as a Jew, so that I might give the good news to them; to those under the law I was the same, not as being myself under the law, but so that I might give the good news to those under the law.
και εγενομην τοις ιουδαιοις ως ιουδαιος ινα ιουδαιους κερδησω τοις υπο νομον ως υπο νομον ινα τους υπο νομον κερδησω
- 21 **ilman lakia oleville ikäänkuin olisin ilman lakia - vaikka en ole ilman Jumalan lakia, vaan olen Kristuksen laissa - voittaakseni ne, jotka ovat ilman lakia;**
To those without the law I was as one without the law, not as being without law to God, but as under law to Christ, so that I might give the good news to those without the law.
τοις ανομοις ως ανομος μη ων ανομος θεω αλλ εννομος χριστω ινα κερδησω ανομους
- 22 **heikoille minä olen ollut heikko, voittaakseni heikot; kaikille minä olen ollut kaikkea, pelastaakseni edes muutamia.**
To the feeble, I was as one who is feeble, so that they might have salvation: I have been all things to all men, so that some at least might have salvation.
εγενομην τοις ασθενεσιν ως ασθενης ινα τους ασθενεις κερδησω τοις πασιν γενονα τα παντα ινα παντως τινας σωσω
- 23 **Mutta kaiken minä teen evankeliumin tähden, että minäkin tulisin siitä osalliseksi.**
And I do all things for the cause of the good news, so that I may have a part in it.
τουτο δε ποιω δια το ευαγγελιον ινα συγκοινωνος αυτου γενωμαι
- 24 **Ettekö tiedä, että jotka kilparadalla juoksevat, ne tosin kaikki juoksevat, mutta yksi saa voittopalkinnon? Juoskaa niinkuin hän, että sen saavuttaisitte.**
Do you not see that in a running competition all take part, but only one gets the reward? So let your minds be fixed on the reward.
ουκ οιδατε οτι οι εν σταδιω τρεχοντες παντες μεν τρεχουσιν εις δε λαμβανει το βραβειον ουτως τρεχετε ινα καταλαβητε
- 25 **Mutta jokainen kilpailija noudattaa itsensähillitsemistä kaikessa; he saadakseen vain katoavaisen seppeleen, mutta me katoamattoman.**
And every man who takes part in the sports has self-control in all things. Now they do it to get a crown which is of this world, but we for an eternal crown.
πας δε ο αγωνιζομενος παντα εγκρατευεται εκεινοι μεν ουν ινα φθαρτον στεφανον λαβωσιν ημεις δε αφθαρτον
- 26 **Minä en siis juokse umpimähkään, en taistele niinkuin ilmaan hosuen,**
So then I am running, not uncertainly; so I am fighting, not as one who gives blows in the air:
εγω τοιουν ουτως τρεχω ως ουκ αδηλως ουτως πικτευω ως ουκ αερα δερων
- 27 **vaan minä kuritan ruumistani ja masennan sitä, etten minä, joka muille saarnaan, itse ehkä joutuisi hyljättäväksi.**
But I give blows to my body, and keep it under control, for fear that, after having given the good news to others, I myself might not have God's approval.
αλλ υποπιαζω μου το σωμα και δουλαγωγω μηπως αλλοις κηρυξας αυτος αδοκιμος γενωμαι

- 1 Sillä minä en tahdo, veljet, pitää teitä tietämättöminä siitä, että isämme olivat kaikki pilven alla ja kulkivat kaikki meren läpi
For it is my desire, my brothers, that you may keep in mind how all our fathers were under the cloud, and they all went through the sea;
ου θελω δε υμας αγνοειν αδελφοι οτι οι πατερες ημων παντες υπο την νεφελην ησαν και παντες δια της θαλασσης διηλθον
- 2 ja saivat kaikki kasteen Moosekseen pilvessä ja meressä
And they all had baptism from Moses in the cloud and in the sea;
και παντες εις τον μωσην εβαπτισαντο εν τη νεφελη και εν τη θαλασση
- 3 ja söivät kaikki samaa hengellistä ruokaa
And they all took the same holy food;
και παντες το αυτο βρωμα πνευματικον εφαγον
- 4 ja joivat kaikki samaa hengellistä juomaa. Sillä he joivat hengellisestä kalliosta, joka heitä seurasi; ja se kallio oli Kristus.
And the same holy drink: for they all took of the water from the holy rock which came after them: and the rock was Christ.
και παντες το αυτο πομα πνευματικον επιον επινον γαρ εκ πνευματικης ακολουθουσης πετρας η δε πετρα ην ο χριστος
- 5 Mutta useimpiin heistä Jumala ei mielistynyt, koskapa he hukkuivat erämaassa.
But with most of them God was not pleased: for they came to their end in the waste land.
αλλ ουκ εν τοις πλειοισιν αυτων ευδοκησεν ο θεος κατεστρωθησαν γαρ εν τη ερημω
- 6 Tämä tapahtui varoittavaksi esimerkiksi meille, että me emme pahaa himoitsisi, niinkuin he himoitsivat.
Now these things were for an example to us, so that our hearts might not go after evil things, as they did.
ταυτα δε τυποι ημων εγενηθησαν εις το μη ειναι ημας επιθυμητας κακων καθως κακεινοι επεθυμησαν
- 7 Älkää myöskään ruvetko epäjumalanpalvelijoiksi kuten muutamat heistä, niinkuin kirjoitettu on: "Kansa istui syömään ja juomaan, ja he nousivat iloa pitämään".
Then do not go after false gods, as some of them did; as it is said in the holy Writings, After resting and feasting, the people got up to take their pleasure.
μηδε ειδωλολατραι γινεσθε καθως τινες αυτων ως γεγραπται εκαθισεν ο λαος φαγειν και πιειν και ανεστησαν παιζειν
- 8 Älkäämmekä harjoittako haureutta, niinkuin muutamat heistä haureutta harjoittivat, ja heitä kaatui yhtenä päivänä kaksikymmentä kolme tuhatta.
Again, let us not give way to the desires of the flesh, as some of them did, of whom twenty-three thousand came to their end in one day.
μηδε πορνευωμεν καθως τινες αυτων επορνευσαν και επεσον εν μια ημερα εικοσιτρεις χιλιαδες
- 9 Älkäämme myöskään kiusatko Herraa, niinkuin muutamat heistä kiusasivat ja saivat käärmeiltä surmansa.
And let us not put the Lord to the test, as some of them did, and came to their death by snakes.
μηδε εκπειραζωμεν τον χριστον καθως και τινες αυτων επειρασαν και υπο των οφεων απωλοντο
- 10 Älkääkä napisko, niinkuin muutamat heistä napisivat ja saivat surmansa tuhoojalta.
And do not say evil things against the Lord, as some of them did, and destruction overtook them.
μηδε γογγυζετε καθως και τινες αυτων εγογγυσαν και απωλοντο υπο του ολοθρευτου
- 11 Tämä, mikä tapahtui heille, on esikuvallista ja on kirjoitettu varoitukseksi meille, joille maailmanaikojen loppukausi on tullut.
Now these things were done as an example; and were put down in writing for our teaching, on whom the last days have come.
ταυτα δε παντα τυποι συνεβαινον εκεινοις εγραφη δε προς νουθεσιαν ημων εις ους τα τελη των αιωνων κατητηηεν
- 12 Sentähden, joka luulee seisovansa, katsokoon, ettei lankea.
So let him who seems to himself to be safe go in fear of a fall.
ωστε ο δοκων εσταναι βλεπετω μη πεση
- 13 Teitä ei ole kohdannut muu kuin inhimillinen kiusaus; ja Jumala on uskollinen, hän ei salli teitä kiusattavan yli voimienne, vaan salliessaan kiusauksen hän valmistaa myös pääsyn siitä, niin että voitte sen kestää.
You have been put to no test but such as is common to man: and God is true, who will not let any test come on you which you are not able to undergo; but he will make with the test a way out of it, so that you may be able to go through it.
πειρασμος υμας ουκ ειληφεν ει μη ανθρωπιнос πιστος δε ο θεος ος ουκ εασει υμας πειρασθηναι υπερ ο δυνασθε αλλα ποιησει συν τω πειρασμο και την εκβασιν του δυνασθαι υμας υπενεγκειν

- 14 Sentähden, rakkaani, paetkaa epäjumalanpalvelusta.
For this cause, my dear brothers, give no worship to false gods.
διοπερ αγαπητοι μου φευγετε απο της ειδωλολατρειας
- 15 Minä puhun niinkuin ymmärtäväsille; arvostelkaa itse, mitä minä sanon.
What I am saying is for wise men, do you be the judges of it.
ως φρονιμοις λεγω κρινατε υμεις ο φημι
- 16 Siunauksen malja, jonka me siunaamme, eikö se ole osallisuus Kristuksen vereen? Se leipä, jonka murramme, eikö se ole osallisuus Kristuksen ruumiiseen?
The cup of blessing which we take, does it not give us a part in the blood of Christ? and is not the broken bread a taking part in the body of Christ?
το ποτηριον της ευλογιας ο ευλογουμεν ουχι κοινωνια του αιματος του χριστου εστιν τον αρτον ον κλωμεν ουχι κοινωνια του σωματος του χριστου εστιν
- 17 Koska leipä on yksi, niin me monet olemme yksi ruumis; sillä me olemme kaikki tuosta yhdestä leivästä osalliset.
Because we, being a number of persons, are one bread, we are one body: for we all take part in the one bread.
οτι εις αρτος εν σωμα οι πολλοι εσμεν οι γαρ παντες εκ του ενος αρτου μετεχομεν
- 18 Katsokaa luonnollista Israelia; eivätkö ne, jotka syövät uhreja, ole alttarista osalliset?
See Israel after the flesh: do not those who take as food the offerings of the altar take a part in the altar?
βλεπετε τον ισραηλ κατα σαρκα ουχι οι εσθιοντες τας θυσιας κοινονοι του θυσιαστηριου εισιν
- 19 Mitä siis sanon? Ettäkö epäjumalanuhri on jotakin, tai että epäjumala on jotakin?
Do I say, then, that what is offered to images is anything, or that the image is anything?
τι ουν φημι οτι ειδωλον τι εστιν η οτι ειδωλοθυτον τι εστιν
- 20 Ei, vaan että, mitä pakanat uhraavat, sen he uhraavat riivaajille eivätkä Jumalalle; mutta minä en tahdo, että te tulette osallisiksi riivaajista.
What I say is that the things offered by the Gentiles are offered to evil spirits and not to God; and it is not my desire for you to have any part with evil spirits.
αλλ οτι α θυει τα εθνη δαιμονιοις θυει και ου θεω ου θελω δε υμας κοινωνουσι των δαιμονιων γινεσθαι
- 21 Ette voi juoda Herran maljasta ja riivaajien maljasta, ette voi olla osalliset Herran pöydästä ja riivaajien pöydästä.
It is not possible for you, at the same time, to take the cup of the Lord and the cup of evil spirits; you may not take part in the table of the Lord and the table of evil spirits.
ου δυνασθε ποτηριον κυριου πινειν και ποτηριον δαιμονιων ου δυνασθε τραπεζης κυριου μετεχειν και τραπεζης δαιμονιων
- 22 Vai tahdommeko herättää Herran kiivauden? Emme kaiketi me ole häntä väkevämmät?
Or may we be the cause of envy to the Lord? are we stronger than he?
η παραζηλουμεν τον κυριον μη ισχυροτεροι αυτου εσμεν
- 23 "Kaikki on luvallista", mutta ei kaikki ole hyödyksi; "kaikki on luvallista", mutta ei kaikki rakenna.
We are free to do all things, but there are things which it is not wise to do. We are free to do all things, but not all things are for the common good.
παντα μοι εξεστιν αλλ ου παντα συμφερει παντα μοι εξεστιν αλλ ου παντα οικοδομει
- 24 Älköön kukaan katsoko omaa parastaan, vaan toisen parasta.
Let a man give attention not only to what is good for himself, but equally to his neighbour's good.
μηδεις το εαυτου ζητειτω αλλα το του ετερου εκαστος
- 25 Syökää kaikkea, mitä lihakaupassa myydään, kyselemättä mitään omantunnon tähden,
Whatever meat may be had at the public market, take as food without question of right or wrong;
παν το εν μακελλω πωλουμενον εσθιετε μηδεν ανακρινοντες δια την συνειδησιν
- 26 sillä: "Herran on maa ja kaikki, mitä siinä on".
For the earth is the Lord's and all things in it.
του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης
- 27 Jos joku, joka ei usko, kutsuu teitä ja te tahdotte mennä hänen luokseen, niin syökää kaikkea, mitä eteenne pannaan, kyselemättä mitään omantunnon tähden.
If a Gentile makes a feast for you, and you are pleased to go as a guest, take whatever is put before you, without question of right or wrong.
ει δε τις καλει υμας των απιστων και θελετε πορευεσθαι παν το παρατιθεμενον υμιν εσθιετε μηδεν ανακρινοντες δια την συνειδησιν

- 28 **Mutta jos joku sanoo teille: "Tämä on epäjumalille uhrattua", niin jättäkää se syömättä hänen tähtensä, joka sen ilmaisi, ja omantunnon tähden;**
But if anyone says to you, This food has been used as an offering, do not take it, on account of him who said it, and on account of his sense of right and wrong;
εαν δε τις υμιν ειπη τουτο ειδωλοθυτον εστιν μη εσθιετε δι εκεινον τον μηνυσαντα και την συνειδησιν του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα αυτης
- 29 **en tarkoita sinun omaatuntoasi, vaan tuon toisen; sillä miksi minun vapauteni joutuisi toisen omantunnon tuomittavaksi?**
Right and wrong, I say, not for you, but for the other man; for the fact that I am free is not dependent on another man's sense of right or wrong.
συνειδησιν δε λεγω ουχι την εαυτου αλλα την του ετερου ινα τι γαρ η ελευθερια μου κρινεται υπο αλλης συνειδησεως
- 30 **Jos minä sen kiittäen nautin, miksi minua herjataan siitä, mistä kiitän?**
But if I give praise to God for the food which I take, let no man say evil of me for that reason.
ει δε εγω χαριτι μετεχω τι βλασφημουμαι υπερ ου εγω ευχαριστω
- 31 **Söittepä siis tai joitte tai teittepä mitä hyvänsä, tehkää kaikki Jumalan kunniaksi.**
So then, if it is a question of food or drink, or any other thing, whatever you do, do all to the glory of God.
ειτε ουν εσθιετε ειτε πινετε ειτε τι ποιειτε παντα εις δοξαν θεου ποιειτε
- 32 **Älkää olko pahennukseksi juutalaisille, älkää kreikkalaisille älkääkää Jumalan seurakunnalle,**
Give no cause of trouble to Jews, or to Greeks, or to the church of God.
απροσκοποι γινεσθε και ιουδαιοις και ελλησιν και τη εκκλησια του θεου
- 33 **niinkuin minäkin koetan kelvata kaikille kaikessa enkä katso omaa hyötyäni, vaan monien hyötyä, että he pelastuisivat.**
Even as I give way to all men in all things, not looking for profit for myself, but for the good of others, that they may get salvation.
καθως καγω παντα πασιν αρεσκω μη ζητων το εμαυτου συμφερον αλλα το των πολλων ινα σωθωσιν
- 1 **Olkaa minun seuraajiani, niinkuin minä olen Kristuksen seuraaja.**
So take me for your example, even as I take Christ for mine.
μιμηται μου γινεσθε καθως καγω χριστου
- 2 **Minä kiitän teitä, että minua kaikessa muistatte ja noudatatte minun opetuksiani, niinkuin minä ne teille olen antanut.**
Now I am pleased to see that you keep me in memory in all things, and that you give attention to the teaching which was handed down from me to you.
επαινω δε υμας αδελφοι οτι παντα μου μεμνησθε και καθως παρεδωκα υμιν τας παραδοσεις κατεχετε
- 3 **Mutta minä tahdon, että te tiedätte sen, että Kristus on jokaisen miehen pää ja että mies on vaimon pää ja että Jumala on Kristuksen pää.**
But it is important for you to keep this fact in mind, that the head of every man is Christ; and the head of the woman is the man, and the head of Christ is God.
θελω δε υμας ειδεναι οτι παντος ανδρος η κεφαλη ο χριστος εστιν κεφαλη δε γυναικος ο ανηρ κεφαλη δε χριστου ο θεος
- 4 **Jokainen mies, joka rukoilee tai profetoi pää peitettynä, häpäisee päänsä.**
Every man who takes part in prayer, or gives teaching as a prophet, with his head covered, puts shame on his head.
πας ανηρ προσευχομενος η προφητευων κατα κεφαλης εχων καταισχυνει την κεφαλην αυτου
- 5 **Mutta jokainen vaimo, joka rukoilee tai profetoi pää peittämätönnä, häpäisee päänsä, sillä se on aivan sama, kuin jos hänen päänsä olisi paljaaksi ajeltu.**
But every woman who does so with her head unveiled, puts shame on her head: for it is the same as if her hair was cut off.
πασα δε γυνη προσευχομενη η προφητευουσα ακατακαλυπτω τη κεφαλη καταισχυνει την κεφαλην εαυτης εν γαρ εστιν και το αυτο τη εξυρημενη
- 6 **Sillä jos vaimo ei verhoa päättään, leikkauttakoon hiuksensakin; mutta koska on häpeäksi vaimolle, että hän leikkauttaa tai ajattaa hiuksensa, niin verhotkoon itsensä.**
For if a woman is not veiled, let her hair be cut off; but if it is a shame to a woman to have her hair cut off, let her be veiled.
ει γαρ ου κατακαλυπτεται γυνη και κειρασθω ει δε αισχρον γυναικι το κειρασθαι η ξυρασθαι κατακαλυπτεσθω
- 7 **Miehen ei tule peittää päätänsä, koska hän on Jumalan kuva ja kunnia; mutta vaimo on miehen kunnia.**
For it is not right for a man to have his head covered, because he is the image and glory of God: but the woman is the glory of the man.
ανηρ μεν γαρ ουκ οφειλει κατακαλυπτεσθαι την κεφαλην εικων και δοξα θεου υπαρχων γυνη δε δοξα ανδρος εστιν
- 8 **Sillä mies ei ole alkuisin vaimosta, vaan vaimo miehestä;**
For the man did not come from the woman, but the woman from the man.
ου γαρ εστιν ανηρ εκ γυναικος αλλα γυνη εξ ανδρος

- 9 eikä miestä luotu vaimoa varten, vaan vaimo miestä varten.
And the man was not made for the woman, but the woman for the man.
 και γαρ ουκ εκτισθη ανηρ δια την γυναικα αλλα γυνη δια τον ανδρα
- 10 Sentähden vaimon tulee pitää päässään vallanalaisuuden merkki enkelien tähden.
For this reason it is right for the woman to have a sign of authority on her head, because of the angels.
 δια τουτο οφειλει η γυνη εξουσιαν εχειν επι της κεφαλης δια τους αγγελους
- 11 Herrassa ei kuitenkaan ole vaimoa ilman miestä eikä miestä ilman vaimoa.
But the woman is not separate from the man, and the man is not separate from the woman in the Lord.
 πλην ουτε ανηρ χωρις γυναικος ουτε γυνη χωρις ανδρος εν κυριω
- 12 Sillä samoin kuin vaimo on alkuisin miehestä, samoin myös mies on vaimon kautta; mutta kaikki on Jumalasta.
For as the woman is from the man, so the man is through the woman; but all things are from God.
 ωσπερ γαρ η γυνη εκ του ανδρος ουτως και ο ανηρ δια της γυναικος τα δε παντα εκ του θεου
- 13 Päättäkää itse: sopiiko vaimon rukoilla Jumalaa pää peittämätönnä?
Be judges yourselves of the question: does it seem right for a woman to take part in prayer unveiled?
 εν υμιν αυτοις κρινατε πρεπον εστιν γυναικα ακατακαλυπτον τω θεω προσευχεσθαι
- 14 Eikö itse luontokin opeta teille, että jos miehellä on pitkät hiukset, se on hänelle häpeäksi;
Does it not seem natural to you that if a man has long hair, it is a cause of shame to him?
 η ουδε αυτη η φυσικη διδασκει υμας οτι ανηρ μεν εαν κομα ατιμια αυτω εστιν
- 15 ja että jos vaimolla on pitkät hiukset, se on hänelle kunniaksi? Sillä ovathan hiukset annettu hänelle hunnuksi.
But if a woman has long hair, it is a glory to her: for her hair is given to her for a covering.
 γυνη δε εαν κομα δοξα αυτη εστιν οτι η κομη αντι περιβολαιου δεδοται αυτη
- 16 Mutta jos joku haluaa väittää vastaan, niin tietäköön, että meillä ei ole sellaista tapaa eikä Jumalan seurakunnilla.
But if any man will not be ruled in this question, this is not our way of doing things, and it is not done in the churches of God.
 ει δε τις δοκει φιλονεικος ειναι ημεις τοιαυτην συνηθειαν ουκ εχομεν ουδε αι εκκλησιαι του θεου
- 17 Mutta tätä käskiessäni en kiitä sitä, että kokoontumisenne ei tee teitä paremmiksi, vaan pahemmiksi.
But in giving you this order, there is one thing about which I am not pleased: it is that when you come together it is not for the better but for the worse.
 τουτο δε παραγγελων ουκ επαινω οτι ουκ εις το κρειττον αλλ εις το ηττον συνερχεσθε
- 18 Sillä ensiksikin olen kuullut, että kun kokoontutte seurakunnankokoukseen, teillä on riitaisuuksia keskenänne, ja osittain sen uskonkin.
For first of all, it has come to my ears that when you come together in the church, there are divisions among you, and I take the statement to be true in part.
 πρωτον μεν γαρ συνερχομενων υμων εν τη εκκλησια ακουω σχισματα εν υμιν υπαρχειν και μερος τι πιστευω
- 19 Täytyyhän teidän keskuudessanne olla puolueitakin, että kävisi ilmi, ketkä teistä kestävät koetuksen.
For divisions are necessary among you, in order that those who have God's approval may be clearly seen among you.
 δει γαρ και αιρεσεις εν υμιν ειναι ινα οι δοκιμοι φανεροι γενωνται εν υμιν
- 20 Kun te näin kokoontutte yhteen, niin ei se ole Herran aterian nauttimista,
But now, when you come together, it is not possible to take the holy meal of the Lord:
 συνερχομενων ουν υμων επι το αυτο ουκ εστιν κυριακον δειπνον φαγειν
- 21 sillä syömään ruvettaessa kukin rientää ottamaan eteensä omat ruokansa, ja niin toinen on nälissään ja toinen juovuksissa.
For when you take your food, everyone takes his meal before the other; and one has not enough food, and another is the worse for drink.
 εκαστος γαρ το ιδιον δειπνον προλαμβανει εν τω φαγειν και ος μεν πεινα ος δε μεθυει

- 22 Eikö teillä sitten ole muita huoneita, niissä syödäkseen ja juodaksenne? Vai halveksitteko Jumalan seurakuntaa ja tahdotteko häväistä niitä, joilla ei mitään ole? Mitä minun on teille sanominen? Onko minun teitä kiittäminen? Tässä kohden en kiitä.
 What? have you not houses to take your meals in? or have you no respect for the church of God, putting the poor to shame? What am I to say to you? am I to give you praise? certainly not.
 μη γαρ οικιας ουκ εχετε εις το εσθιειν και πινειν η της εκκλησιας του θεου καταφρονειτε και καταισχυνετε τους μη εχοντας τι υμιν ειπω επαινεσω υμας εν τωτω ουκ επαινω
- 23 Sillä minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille tiedoksi antanut, että Herra Jeesus sinä yönä, jona hänet kavallettiin, otti leivän,
 For it was handed down to me from the Lord, as I gave it to you, that the Lord Jesus, on the night when Judas was false to him, took bread,
 εγω γαρ παρελαβον απο του κυριου ο και παρεδωκα υμιν οτι ο κυριος ιησους εν τη νυκτι η παρεδιδото ελαβεν αρτον
- 24 kiitti, mursi ja sanoi: "Tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; tehkää tämä minun muistokseni".
 And when it had been broken with an act of praise, he said, This is my body which is for you: do this in memory of me.
 και ευχαριστησας εκλασεν και ειπεν λαβετε φαγετε τουτο μου εστιν το σωμα το υπερ υμων κλωμενον τουτο ποιειτε εις την εμην αναμνησιν
- 25 Samoin hän otti myös maljan aterian jälkeen ja sanoi: "Tämä malja on uusi liitto minun veressäni; niin usein kuin te juotte, tehkää se minun muistokseni".
 In the same way, with the cup, after the meal, he said, This cup is the new testament in my blood: do this, whenever you take it, in memory of me.
 ωσαυτως και το ποτηριον μετα το δειπνησαι λεγων τουτο το ποτηριον η καινη διαθηκη εστιν εν τω εμω αιματι τουτο ποιειτε οσακις αν πινητε εις την εμην αναμνησιν
- 26 Sillä niin usein kuin te syötte tätä leipää ja juotte tämän maljan, te julistatte Herran kuolemaa, siihen asti kuin hän tulee.
 For whenever you take the bread and the cup you give witness to the Lord's death till he comes.
 οσακις γαρ αν εσθιητε τον αρτον τουτον και το ποτηριον τουτο πινητε τον θανατον του κυριου καταγγελλετε αχρις ου αν ελθη
- 27 Sentähden, joka kelvottomasti syö tätä leipää tai juo Herran maljan, hän on oleva vikapää Herran ruumiiseen ja vereen.
 If, then, anyone takes the bread or the cup of the Lord in the wrong spirit, he will be responsible for the body and blood of the Lord.
 ωστε ος αν εσθιη τον αρτον τουτον η πινη το ποτηριον του κυριου αναξιος ενοχος εσται του σωματος και αιματος του κυριου
- 28 Koetelkoon siis ihminen itseänsä, ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä maljasta;
 But let no man take of the bread and the cup without testing himself.
 δοκιμαζετω δε ανθρωπος εαυτον και ουτως εκ του αρτου εσθιετω και εκ του ποτηριου πινετω
- 29 sillä joka syö ja juo erottamatta Herran ruumista muusta, syö ja juo tuomioksensa.
 For a man puts himself in danger, if he takes part in the holy meal without being conscious that it is the Lord's body.
 ο γαρ εσθιων και πινων αναξιος κριμα εαυτω εσθiei και πινει μη διακρινων το σωμα του κυριου
- 30 Sentähden onkin teidän joukossanne paljon heikkoja ja sairaita, ja moni on nukkunut pois.
 For this cause a number of you are feeble and ill, and a number are dead.
 δια τουτο εν υμιν πολλοι ασθενεις και αρρωστοι και κοιμονται ικανοι
- 31 Mutta jos me tutkisimme itseämme, ei meitä tuomittaisi;
 But if we were true judges of ourselves, punishment would not come on us.
 ει γαρ εαυτους διεκρινομεθα ουκ αν εκρινομεθα
- 32 mutta kun meitä tuomitaan, niin se on meille Herran kuritusta, ettei meitä maailman kanssa kadotukseen tuomittaisi.
 But if punishment does come, it is sent by the Lord, so that we may be safe when the world is judged.
 κρινομενοι δε υπο κυριου παιδευομεθα ινα μη συν τω κοσμο κατακριθωμεν
- 33 Sentähden, veljeni, kun kokoontutte aterioimaan, odottakaa toisianne.
 So then, my brothers, when you come together to the holy meal of the Lord, let there be waiting for one another.
 ωστε αδελφοι μου συνερχομενοι εις το φαγειν αλληλους εκδεχεσθε
- 34 Jos kenellä on nälkä, syököön kotonaan, ettette kokoontuisi tuomiokseenne. Muista seikoista minä säädän, sitten kuin tulen.
 If any man is in need of food, let him take his meal in his house; so that you may not come together to your damage. And the rest I will put in order when I come.
 ει δε τις πεινα εν οικω εσθιετω ινα μη εις κριμα συνερχησθε τα δε λοιπα ως αν ελθω διαταξομαι

- 1 **Mutta mitä hengellisiin lahjoihin tulee, niin en tahdo, veljet, pitää teitä niistä tietämättöminä.**
But about the things of the spirit, my brothers, it is not right for you to be without teaching.
περι δε των πνευματικων αδελφοι ου θελω υμας αγνοειν
- 2 **Te tiedätte, että kun olitte pakanoita, teitä vietiin mykkien epäjumalien luo, miten vain tahdottiin.**
You are conscious that when you were Gentiles, in whatever way you were guided, you went after images without voice or power.
οιδατε οτι εθνη ητε προς τα ειδωλα τα αφωνα ως αν ηγεσθε απαγομενοι
- 3 **Sentähden minä teen teille tietäväksi, ettei kukaan, joka puhuu Jumalan Hengessä, sano: "Jeesus olkoon kirottu", ja ettei kukaan voi sanoa: "Jeesus olkoon Herra", paitsi Pyhässä Hengessä.**
So it is my desire for you to be clear about this; that no one is able to say by the Spirit of God that Jesus is cursed; and no one is able to say that Jesus is Lord, but by the Holy Spirit.
διο γνωριζω υμιν οτι ουδεις εν πνευματι θεου λαλων λεγει αναθεμα ιησουν και ουδεις δυναται ειπειν κυριον ιησουν ει μη εν πνευματι αγιω
- 4 **Armolahjat ovat moninaiset, mutta Henki on sama;**
Now there are different qualities given to men, but the same Spirit.
διαρεσεις δε χαρισματων εισιν το δε αυτο πνευμα
- 5 **ja seurakuntavirat ovat moninaiset, mutta Herra on sama;**
And there are different sorts of servants, but the same Lord.
και διαρεσεις διακονιων εισιν και ο αυτος κυριος
- 6 **ja voimavaikutukset ovat moninaiset, mutta Jumala, joka kaikki kaikissa vaikuttaa, on sama.**
And there are different operations, but the same God, who is working all things in all.
και διαρεσεις ενεργηματων εισιν ο δε αυτος εστιν θεος ο ενεργων τα παντα εν πασιν
- 7 **Mutta kullekin annetaan Hengen ilmoitus yhteiseksi hyödyksi.**
But to every man some form of the Spirit's working is given for the common good.
εκαστω δε διδοται η φανερωσις του πνευματος προς το συμφερον
- 8 **Niinpä saa Hengen kautta toinen viisauden sanat, toinen tiedon sanat saman Hengen vaikutuksesta;**
For to one are given words of wisdom through the Spirit; and to another words of knowledge through the same Spirit:
ω μεν γαρ δια του πνευματος διδοται λογος σοφιας αλλω δε λογος γνωσεως κατα το αυτο πνευμα
- 9 **toinen saa uskon samassa Hengessä, toinen taas terveeksitekemisen lahjat siinä yhdessä Hengessä;**
To another faith in the same Spirit; and to another the power of taking away disease, by the one Spirit;
ετερω δε πιστις εν τω αυτω πνευματι αλλω δε χαρισματα ιαματων εν τω αυτω πνευματι
- 10 **toinen lahjan tehdä voimallisia tekoja; toinen profetoimisen lahjan, toinen lahjan arvostella henkiä; toinen eri kielillä puhumisen lahjan, toinen taas lahjan selittää kieliä.**
And to another the power of working wonders; and to another the prophet's word; and to another the power of testing spirits; to another different sorts of tongues; and to another the power of making clear the sense of the tongues:
αλλω δε ενεργηματα δυναμεων αλλω δε προφητεια αλλω δε διακρισεις πνευματων ετερω δε γενη γλωσσων αλλω δε ερμηνεια γλωσσων
- 11 **Mutta kaiken tämän vaikuttaa yksi ja sama Henki, jakaen kullekin erikseen, niinkuin tahtoo.**
But all these are the operations of the one and the same Spirit, giving to every man separately as his pleasure is.
παντα δε ταυτα ενεργει το εν και το αυτο πνευμα διαιρουν ιδια εκαστω καθως βουλεται
- 12 **Sillä niinkuin ruumis on yksi ja siinä on monta jäsentä, mutta kaikki ruumiin jäsenet, vaikka niitä on monta, ovat yksi ruumis, niin on Kristuskin;**
For as the body is one, and has a number of parts, and all the parts make one body, so is Christ.
καθατερ γαρ το σωμα εν εστιν και μελη εχει πολλα παντα δε τα μελη του σωματος του ενος πολλα οντα εν εστιν σωμα ουτως και ο χριστος
- 13 **sillä me olemme kaikki yhdessä Hengessä kastetut yhdeksi ruumiiksi, olimme juutalaisia tai kreikkalaisia, orjia tai vapaita, ja kaikki olemme saaneet juoda samaa Henkeä.**
For through the baptism of the one Spirit we were all formed into one body, Jews or Greeks, servants or free men, and were all made full of the same Spirit.
και γαρ εν ενι πνευματι ημεις παντες εις εν σωμα εβαπτισθημεν ειτε ιουδαιοι ειτε ελληνες ειτε δουλοι ειτε ελευθεροι και παντες εις εν πνευμα εποτισθημεν

- 14 Sillä eihän ruumiskaan ole yksi jäsen, vaan niitä on siinä monta.
For the body is not one part, but a number of parts.
και γαρ το σωμα ουκ εστιν εν μελος αλλα πολλα
- 15 Jos jalka sanoisi: "Koska en ole käsi, en kuulu ruumiiseen", niin ei se silti olisi ruumiiseen kuulumaton.
If the foot says, Because I am not the hand, I am not a part of the body; it is no less a part of the body.
εαν ειπη ο πους οτι ουκ ειμι χειρ ουκ ειμι εκ του σωματος ου παρα τουτο ουκ εστιν εκ του σωματος
- 16 Ja jos korva sanoisi: "Koska en ole silmä, en kuulu ruumiiseen", niin ei se silti olisi ruumiiseen kuulumaton.
And if the ear says, Because I am not the eye, I am not a part of the body; it is a part of the body all the same.
και εαν ειπη το ους οτι ουκ ειμι οφθαλμος ουκ ειμι εκ του σωματος ου παρα τουτο ουκ εστιν εκ του σωματος
- 17 Jos koko ruumis olisi silmänä, missä sitten olisi kuulo? Jos taas kokonaan kuulona, missä silloin haisti?
If all the body was an eye, where would be the hearing? if all was hearing, where would be the smelling?
ει ολον το σωμα οφθαλμος που η ακοη ει ολον ακοη που η οσφρησις
- 18 Mutta nyt Jumala on asettanut jäsenet, itsekunkin niistä, ruumiiseen, niinkuin hän on tahtonut.
But now God has put every one of the parts in the body as it was pleasing to him.
νυν δε ο θεος εθετο τα μελη εν εκαστον αυτων εν τω σωματι καθως ηθελησεν
- 19 Vaan jos ne kaikki olisivat yhtenä jäsenenä, missä sitten ruumis olisi?
And if they were all one part, where would the body be?
ει δε ην τα παντα εν μελος που το σωμα
- 20 Mutta nytpä onkin monta jäsentä, ja ainoastaan yksi ruumis.
But now they are all different parts, but one body.
νυν δε πολλα μεν μελη εν δε σωμα
- 21 Silmä ei saata sanoa kädelle: "En tarvitse sinua", eikä myöskään pää jaloille: "En tarvitse teitä".
And the eye may not say to the hand, I have no need of you: or again the head to the feet, I have no need of you.
ου δυναται δε οφθαλμος ειπειν τη χειρι χριαν σου ουκ εχω η παλιν η κεφαλη τοις ποσιν χριαν υμων ουκ εχω
- 22 Päinvastoin ne ruumiin jäsenet, jotka näyttävät olevan heikompia, ovat välttämättömiä;
No, those parts which seem to be feeble are the more necessary;
αλλα πολλω μαλλον τα δοκουντα μελη του σωματος ασθενεστερα υπαρχειν αναγκαια εστιν
- 23 ja ne ruumiin jäsenet, jotka meistä ovat vähemmän kunniakkaita, me verhoamme sitä kunniallisemmin, ja niitä, joita häpeämme, me sitä häveliäämmin peitämme;
And to those parts of the body which seem to have less honour we give all the more honour; and to those parts of the body which are a cause of shame to us we give the greater respect;
και α δοκουμεν ατιμοτερα ειναι του σωματος τουτοις τιμην περισσοτεραν περιτιθεμεν και τα ασχημονα ημων ευσημοσυνην περισσοτεραν εχει
- 24 mutta ne, joita emme häpeä, eivät sitä tarvitse. Mutta Jumala on liittänyt ruumiin yhteen niin, että antoi halvempiarvoiselle suuremman kunnian,
But those parts of the body which are beautiful have no need of such care: and so the body has been joined together by God in such a way as to give more honour to those parts which had need of it;
τα δε ευσημονα ημων ου χριαν εχει αλλ ο θεος συνεκερασεν το σωμα τω υστερουντι περισσοτεραν δους τιμην
- 25 ettei ruumiissa olisi eripuraisuutta, vaan että jäsenet pitäisivät yhtäläistä huolta toinen toisestaan.
So that there might be no division in the body; but all the parts might have the same care for one another.
ινα μη η σχισμα εν τω σωματι αλλα το αυτο υπερ αλληλων μεριμωσιν τα μελη
- 26 Ja jos yksi jäsen kärsii, niin kaikki jäsenet kärsivät sen kanssa; tai jos jollekulle jäsenelle annetaan kunnia, niin kaikki jäsenet iloitsevat sen kanssa.
And if there is pain in one part of the body, all the parts will be feeling it; or if one part is honoured, all the parts will be glad.
και ειτε πασχει εν μελος συμπασχει παντα τα μελη ειτε δοξάζεται εν μελος συγχαρει παντα τα μελη

- 27 **Mutta te olette Kristuksen ruumis ja kukin osaltanne hänen jäseniänsä.**
Now you are the body of Christ, and every one of you the separate parts of it.
 υμεις δε εστε σωμα χριστου και μελη εκ μερους
- 28 **Niinpä Jumala asetti seurakuntaan ensiksi muutamia apostoleiksi, toisia profeetoiksi, kolmansia opettajiksi, sitten hän antoi voimallisia tekoja, sitten armolahjoja parantaa tauteja, avustaa, hallita, puhua eri kielillä.**
And God has put some in the church, first, Apostles; second, prophets; third, teachers; then those with wonder-working powers, then those with the power of taking away disease, helpers, wise guides, users of strange tongues.
 και ους μεν εθετο ο θεος εν τη εκκλησια πρωτον αποστολους δευτερον προφητας τριτον διδασκαλους επειτα δυναμεις ειτα χαρισματα ιαματων αντιληψεις κυβερνησεις γενη γλωσσων
- 29 **Eivät suinkaan kaikki ole apostoleja? Eivät kaikki profeettoja? Eivät kaikki opettajia? Eiväthän kaikki tee voimallisia tekoja?**
Are all Apostles? are all prophets? are all teachers? have all the power of working wonders?
 μη παντες αποστολοι μη παντες προφηται μη παντες διδασκαλοι μη παντες δυναμεις
- 30 **Eihän kaikilla ole parantamisen armolahjoja? Eiväthän kaikki puhu kielillä? Eiväthän kaikki kykene niitä selittämään?**
Are all able to take away disease? have all the power of tongues? are all able to give their sense?
 μη παντες χαρισματα εχουσιν ιαματων μη παντες γλωσσαις λαλουσιν μη παντες διερμηνευουσιν
- 31 **Pyrkikää osallisiksi parhaimmista armolahjoista. Ja vielä minä osoitan teille tien, verrattoman tien.**
But let your desires be turned to the more important things given by the Spirit. And now I am pointing out to you an even better way.
 ζηλουτε δε τα χαρισματα τα κρειττονα και επι καθ υπερβολην οδον υμιν δεικνυμι
- 1 **Vaikka minä puhuisin ihmisten ja enkelien kielillä, mutta minulla ei olisi rakkautta, olisin minä vain helisevä vaski tai kilisevä kulkunen.**
If I make use of the tongues of men and of angels, and have not love, I am like sounding brass, or a loud-tongued bell.
 εαν ταις γλωσσαις των ανθρωπων λαλω και των αγγελων αγαπην δε μη εχω γεγωνα χαλκος ηχων η κυμβαλον αλααζων
- 2 **Ja vaikka minulla olisi profetoimisen lahja ja minä tietäisin kaikki salaisuudet ja kaiken tiedon, ja vaikka minulla olisi kaikki usko, niin että voisin vuoria siirtää, mutta minulla ei olisi rakkautta, en minä mitään olisi.**
And if I have a prophet's power, and have knowledge of all secret things; and if I have all faith, by which mountains may be moved from their place, but have not love, I am nothing.
 και εαν εχω προφητειαν και ειδω τα μυστηρια παντα και πασαν την γνωσιν και εαν εχω πασαν την πιστιν οστε ορη μεθιστανειν αγαπην δε μη εχω ουθεν εμι
- 3 **Ja vaikka minä jakelisin kaiken omaisuuteni köyhäin ravinnoiksi, ja vaikka antaisin ruumiini poltettavaksi, mutta minulla ei olisi rakkautta, ei se minua mitään hyödyttäisi.**
And if I give all my goods to the poor, and if I give my body to be burned, but have not love, it is of no profit to me.
 και εαν ψωμισω παντα τα υπαρχοντα μου και εαν παραδω το σωμα μου ινα καυθισωμαι αγαπην δε μη εχω ουθεν ωφελουμαι
- 4 **Rakkaus on pitkämielinen, rakkaus on lempeä; rakkaus ei kadehdi, ei kerskaa, ei pöyhkeile,**
Love is never tired of waiting; love is kind; love has no envy; love has no high opinion of itself, love has no pride;
 η αγαπη μακροθυμει χρηστευεται η αγαπη ου ζηλοι η αγαπη ου περπερευεται ου φυσιουται
- 5 **ei käyttäydy sopimattomasti, ei etsi omaansa, ei katkeroidu, ei muistele kärsimäänsä pahaa,**
Love's ways are ever fair, it takes no thought for itself; it is not quickly made angry, it takes no account of evil;
 ουκ ασχημονει ου ζητει τα εαυτης ου παροξυνεται ου λογιζεται το κακον
- 6 **ei iloitse vääryydestä, vaan iloitsee yhdessä totuuden kanssa;**
It takes no pleasure in wrongdoing, but has joy in what is true;
 ου χαιρει επι τη αδικια συχαιρει δε τη αληθεια
- 7 **kaikki se peittää, kaikki se uskoo, kaikki se toivoo, kaikki se kärsii.**
Love has the power of undergoing all things, having faith in all things, hoping all things.
 παντα στεγει παντα πιστευει παντα ελπιζει παντα υπομενει
- 8 **Rakkaus ei koskaan häviä; mutta profetoiminen, se katoaa, ja kielillä puhuminen lakkaa, ja tieto katoaa.**
Though the prophet's word may come to an end, tongues come to nothing, and knowledge have no more value, love has no end.
 η αγαπη ουδεποτε εκπιπτει ειτε δε προφητεια καταργηθησονται ειτε γλωσσαι παυσονται ειτε γνωσις καταργηθησεται

- 9 Sillä tietomme on vajavaista, ja profetoimisemme on vajavaista.
For our knowledge is only in part, and the prophet's word gives only a part of what is true:
εκ μερους γαρ γινωσκομεν και εκ μερους προφητευομεν
- 10 Mutta kun tulee se, mikä täydellistä on, katoaa se, mikä on vajavaista.
But when that which is complete is come, then that which is in part will be no longer necessary.
οταν δε ελθη το τελειον τοτε το εκ μερους καταργηθησεται
- 11 Kun minä olin lapsi, niin minä puhuin kuin lapsi, minulla oli lapsen mieli, ja minä ajattelin kuin lapsi; kun tulin mieheksi, hylkäsin minä sen, mikä lapsen on.
When I was a child, I made use of a child's language, I had a child's feelings and a child's thoughts: now that I am a man, I have put away the things of a child.
οτε ημην νηπιος ως νηπιος ελαλουν ως νηπιος εφρονουν ως νηπιος ελογιζομην οτε δε γεγωνα ανηρ καταργηκα τα του νηπιου
- 12 Sillä nyt me näemme kuin kuvastimessa, arvoituksen tavoin, mutta silloin kasvoista kasvoihin; nyt minä tunnen vajavaisesti, mutta silloin minä olen tunteva täydellisesti, niinkuin minut itsenikin täydellisesti tunnetaan.
For now we see things in a glass, darkly; but then face to face: now my knowledge is in part; then it will be complete, even as God's knowledge of me.
βλεπομεν γαρ αρτι δι εσοπτρου εν αινιγματι τοτε δε προσωπον προς προσωπον αρτι γινωσκο εκ μερους τοτε δε επιγνωσομαι καθως και επεγνωσθη
- 13 Niin pysyvät nyt usko, toivo, rakkaus, nämä kolme; mutta suurin niistä on rakkaus.
But now we still have faith, hope, love, these three; and the greatest of these is love.
νυνι δε μενει πιστις ελπις αγαπη τα τρια ταυτα μειζων δε τουτων η αγαπη
- 1 Tavoitelkaa rakkautta ja pyrkikää saamaan hengellisiä lahjoja, mutta varsinkin profetoimisen lahjaa.
Go after love; still desiring to have the things which the Spirit gives, but most of all that you may have the prophet's power.
διωκετε την αγαπην ζηλουτε δε τα πνευματικα μαλλον δε ινα προφητευητε
- 2 Sillä kielillä puhuva ei puhu ihmisille, vaan Jumalalle; ei häntä näet kukaan ymmärrä, sillä hän puhuu salaisuuksia hengessä.
For he who makes use of tongues is not talking to men but to God; because no one has the sense of what he is saying; but in the Spirit he is talking of secret things.
ο γαρ λαλων γλωσση ουκ ανθρωποις λαλει αλλα τω θεω ουδεις γαρ ακουει πνευματι δε λαλει μυστηρια
- 3 Mutta profetoiva puhuu ihmisille rakennukseksi ja kehoitukseksi ja lohdutukseksi.
But the word of the prophet gives men knowledge and comfort and strength.
ο δε προφητευων ανθρωποις λαλει οικοδομην και παρακλησιν και παραμυθιαν
- 4 Kielillä puhuva rakentaa itseään, mutta profetoiva rakentaa seurakuntaa.
He who makes use of tongues may do good to himself; but he who gives the prophet's word does good to the church.
ο λαλων γλωσση εαυτον οικοδομει ο δε προφητευων εκκλησιαν οικοδομει
- 5 Soisin teidän kaikkien puhuvan kielillä, mutta vielä mieluummin soisin teidän profetoivan; sillä profetoiva on suurempi kuin kielillä puhuva, ellei tämä samalla selitä, niin että seurakunta siitä rakentuu.
Now though it is my desire for you all to have the power of tongues, it would give me more pleasure to be hearing the prophet's word from you; for this is a greater thing than using tongues, if the sense is not given at the same time, for the good of the church.
θελω δε παντας υμας λαλειν γλωσσαις μαλλον δε ινα προφητευητε μειζων γαρ ο προφητευων η ο λαλων γλωσσαις εκτος ει μη διερμηνευη ινα η εκκλησια οικοδομην λαβη
- 6 Jos minä nyt, veljet, tulisin luoksenne kielillä puhuen, mitä minä teitä sillä hyödyttäisin, ellen puhuisi teille ilmestyksen tai tiedon tai profetian tai opetuksen sanoja?
But, now, my brothers, if I come to you using tongues, what profit will it be to you, if I do not give you a revelation, or knowledge, or the word of the prophet, or teaching?
νυνι δε αδελφοι εαν ελθω προς υμας γλωσσαις λαλων τι υμας ωφελησω εαν μη υμιν λαλησω η εν αποκαλυψει η εν γνωσει η εν προφητεια η εν διδαχη
- 7 Niinhän on elottomain soitimienkin laita, huilujen tai kitarain: kuinka tiedetään, mitä huilulla tai kitaralla soitetaan, elleivät ne soi toisistaan erottuvin sävelin?
Even things without life, having a voice, such as a music-pipe or other instrument, if they do not give out different sounds, who may be certain what is being played?
ομως τα αψυχα φωνην διδοντα ειτε αυλος ειτε κιθαρα εαν διαστολην τοις φθογγοις μη δω πως γνωσθησεται το αυλουμενον η το κιθαριζομενον
- 8 Niinikään, jos pasuna antaa epäselvän äänen, kuka silloin valmistautuu taisteluun?
For if the war-horn gives out an uncertain note, who will get ready for the fight?
και γαρ εαν αδηλον φωνην σαλπιγξ δω τις παρασκευασεται εις πολεμον

- 9 Samoin tekin: jos ette kielellänne saa esiin selvää puhetta, kuinka voidaan sellainen puhe ymmärtää? Tehän puhutte silloin tuuleen.
So if you, in using a strange tongue, say words which have no sense, how will anyone take in what you are saying? for you will be talking to the air.
ουτως και υμεις δια της γλωσσης εαν μη ευσημον λογον δωτε πως γνωσθησεται το λαλουμενον εσεσθε γαρ εις αερα λαλουντες
- 10 Maailmassa on, kuka tietää, kuinka monta eri kieltä, mutta ei ainoatakaan, jonka äänet eivät ole ymmärrettävissä.
There are, it may be, a number of different voices in the world, and no voice is without sense.
τοσαυτα ει τυχοι γενη φωνων εστιν εν κοσμω και ουδεν αυτων αφωνον
- 11 Mutta jos en tiedä sanojen merkitystä, olen minä puhujalle muukalainen, ja puhuja on minulle muukalainen.
But if the sense of the voice is not clear to me, I am like a man from a strange country to him who is talking, and he will be the same to me.
εαν ουν μη ειδω την δυναμιν της φωνης εσομαι τω λαλουντι βαρβαρος και ο λαλων εν εμοι βαρβαρος
- 12 Samoin tekin, koska tavoittelette henkilähjoja, niin pyrkikää seurakunnan rakennukseksi saamaan niitä runsaasti.
So if you are desiring the things which the Spirit gives, let your minds be turned first to the things which are for the good of the church.
ουτως και υμεις επει ζηλωται εστε πνευματων προς την οικοδομην της εκκλησιας ζητειτε ινα περισσευητε
- 13 Sentähden rukoilkoon se, joka kielillä puhuu, että hän taitaisi selittää.
For this reason, let the man who has the power of using tongues make request that he may, at the same time, be able to give the sense.
διοπερ ο λαλων γλωσση προσευχεσθω ινα διερμηρευη
- 14 Sillä jos minä rukoilen kielillä puhuen, niin minun henkeni kyllä rukoilee, mutta ymmärrykseni on hedelmätön.
For if I make use of tongues in my prayers, my spirit makes the prayer, but not my mind.
εαν γαρ προσευχομαι γλωσση το πνευμα μου προσευχεται ο δε νους μου ακαρπος εστιν
- 15 Kuinka siis on? Minun on rukoiltava hengelläni, mutta minun on rukoiltava myöskin ymmärrykselläni; minun on veisattava kiitosta hengelläni, mutta minun on veisattava myöskin ymmärrykselläni.
What then? let my prayer be from the spirit, and equally from the mind; let my song be from the spirit, and equally from mind.
τι ουν εστιν προσευξομαι τω πνευματι προσευξομαι δε και τω νοι ψαλω τω πνευματι ψαλω δε και τω νοι
- 16 Sillä jos ylistät Jumalaa hengessä, kuinka oppimattoman paikalla istuva saattaa sanoa "amen" sinun kiitokseesi? Eihän hän ymmärrä, mitä sanot.
For if you give a blessing with the spirit, how will the man who has no knowledge say, So be it, after your prayer, seeing that he has not taken in what you are saying?
επει εαν ευλογησης τω πνευματι ο αναπληρων τον τοπον του ιδιωτου πως ερει το αμην επι τη ση ευχαριστηια επειδη τι λεγεις ουκ οιδεν
- 17 Sinä kyllä kiität hyvin, mutta toinen ei siitä rakennu.
For your giving of the blessing is certainly well done, but of no profit to the man without knowledge.
συ μεν γαρ καλως ευχαριστεις αλλ ο ετερος ουκ οικοδομειται
- 18 Minä kiitän Jumalaa, että puhun kielillä enemmän kuin teistä kukaan;
I give praise to God that I am able to make use of tongues more than you all:
ευχαριστω τω θεω μου παντων υμων μαλλον γλωσσαις λαλων
- 19 mutta seurakunnassa tahdon mieluummin puhua viisi sanaa ymmärrykselläni, opettaakseni muitakin, kuin kymmentuhatta sanaa kielillä.
But in the church it would be better for me to make use of five words of which the sense was clear, so that others might have profit, than ten thousand words in a strange tongue.
αλλ εν εκκλησια θελω πεντε λογους δια του νοος μου λαλησαι ινα και αλλους κατηχησω η μυριους λογους εν γλωσση
- 20 Veljet, älkää olko lapsia ymmärrykseltänne, vaan pahuudessa olkaa lapsia; mutta ymmärrykseltä olkaa täysi-ikäisiä.
My brothers, do not be children in mind: in evil be as little children, but in mind be of full growth.
αδελφοι μη παιδια γινεσθε ταις φρεσιν αλλα τη κακια νηπιαζετε ταις δε φρεσιν τελειοι γινεσθε
- 21 Laissa on kirjoitettuna: "Vieraskielisten kautta ja muukalaisten huulilla minä olen puhuva tälle kansalle, eivätkä he sittenkään minua kuule, sanoo Herra".
In the law it is said, By men of other tongues and by strange lips will my words come to this people; and not even so will they give ear to me, says the Lord.
εν τω νομω γεγραπται οτι εν ετερογλωσσοις και εν χειλεσιν ετεροις λαλησω τω λαω τουτω και ουδ ουτως εισακουσονται μου λεγει κυριος

- 22 Kielet eivät siis ole merkiksi uskoville, vaan niille, jotka eivät usko; mutta profetoiminen ei ole merkiksi uskottomille, vaan uskoville.
For this reason tongues are for a sign, not to those who have faith, but to those who have not: but the prophet's word is for those who have faith, and not for the rest who have not.
ωστε αι γλωσσαι εις σημειον εισιν ου τοις πιστευουσιν αλλα τοις απιστοις η δε προφητεια ου τοις απιστοις αλλα τοις πιστευουσιν
- 23 Jos nyt koko seurakunta kokoontuisi yhteen ja kaikki siellä puhuisivat kielillä ja sinne tulisi opetuksesta tai uskosta osattomia, eivätkö he sanoisi teidän olevan järjiltänne?
If, then, the church has come together, and all are using tongues, and there come in men without knowledge or faith, will they not say that you are unbalanced?
εαν ουν συνελθη η εκκλησια ολη επι το αυτο και παντες γλωσσαις λαλωσιν εισελθωσιν δε ιδιωται η απιστοι ουκ ερουσιν οτι μαινεσθε
- 24 Mutta jos kaikki profetoisivat ja joku uskosta tai opetuksesta osaton tulisi sisään, niin kaikki paljastaisivat hänet ja kaikki langettaisivat hänestä tuomion,
But if all are teaching as prophets, and a man without faith or knowledge comes in, he is tested by all, he is judged by all;
εαν δε παντες προφητεωσιν εισελθη δε τις απιστος η ιδιωτης ελεγχεται υπο παντων ανακρινεται υπο παντων
- 25 hänen sydämensä salaisuudet tulisivat ilmi, ja niin hän kasvoilleen langeten rukoilisi Jumalaa ja julistaisi, että Jumala totisesti on teissä.
The secrets of his heart are made clear; and he will go down on his face and give worship to God, saying that God is truly among you.
και ουτως τα κρυπτα της καρδιας αυτου φανερη γινεται και ουτως πεσων επι προσωπον προσκυνησει τω θεω απαγγελων οτι ο θεος οντως εν υμιν εστιν
- 26 Kuinka siis on, veljet? Kun tulette yhteen, on jokaisella jotakin annettavaa: millä on virsi, millä opetus, millä ilmestys, mikä puhuu kielillä, mikä selittää; kaikki tapahtukoon rakennukseksi.
What is it then, my brothers? when you come together everyone has a holy song, or a revelation, or a tongue, or is giving the sense of it. Let everything be done for the common good.
τι ουν εστιν αδελφοι οταν συνερχησθε εκαστος υμων ψαλμον εχει διδαχην εχει γλωσσαν εχει αποκαλυψιν εχει ερμηνειαν εχει παντα προς οικοδομην γενεσθω
- 27 Jos kielillä puhutaan, niin puhukoon kullakin kertaa vain kaksi tai enintään kolme, ja yksi kerrallaan, ja yksi selittääköön;
If any man makes use of a tongue, let it not be more than two, or at the most three, and in turn; and let someone give the sense:
ειτε γλωσση τις λαλει κατα δυο η το πλειστον τρεις και ανα μερος και εις διερμηνευετω
- 28 mutta jos ei ole selittäjää, niin olkoot vaiti seurakunnassa ja puhukoot itselleen ja Jumalalle.
But if there is no one to give the sense, let him keep quiet in the church; and let his words be to himself and to God.
εαν δε μη η διερμηνευτης σιγατω εν εκκλησια εαυτω δε λαλειτω και τω θεω
- 29 Profeetoista saakoon kaksi tai kolme puhua, ja muut arvostelkoot;
And let the prophets give their words, but not more than two or three, and let the others be judges of what they say.
προφηται δε δυο η τρεις λαλειτωσαν και οι αλλοι διακρινετωσαν
- 30 mutta jos joku toinen siinä istuva saa ilmestyksen, vaitkoon ensimmäinen.
But if a revelation is given to another who is seated near, let the first be quiet.
εαν δε αλλω αποκαλυφθη καθημενω ο πρωτος σιγατω
- 31 Sillä te saatatte kaikki profetoida, toinen toisenne jälkeen, että kaikki saisivat opetusta ja kaikki kehoitusta.
For you may all be prophets in turn so that all may get knowledge and comfort;
δυνασθε γαρ καθ ενα παντες προφητεωσιν ινα παντες μανθανωσιν και παντες παρακαλωνται
- 32 Ja profেেততাইন হেংগেট ওভাৎ প্রফেেটাইলে অলমাইসেট;
And the spirits of the prophets are controlled by the prophets;
και πνευματα προφητων προφηταις υποτασσεται
- 33 sillä ei Jumala ole epäjärjestyksen, vaan rauhan Jumala. Niinkuin kaikissa pyhiin seurakunnissa,
For God is not a God whose ways are without order, but a God of peace; as in all the churches of the saints.
ου γαρ εστιν ακαταστασιας ο θεος αλλ ειρηνης ως εν πασαις ταις εκκλησαις των αγιων
- 34 olkoot vaimot vaiti teidänkin seurakunnankokouksissanne, sillä heidän ei ole lupa puhua, vaan olkoot alamaisia, niinkuin lakikin sanoo.
Let women keep quiet in the churches: for it is not right for them to be talking; but let them be under control, as it says in the law.
αι γυναικες υμων εν ταις εκκλησαις σιγατωσαν ου γαρ επιτετραπται αυταις λαλειν αλλ υποτασσεσθαι καθως και ο νομος λεγει
- 35 Mutta jos he tahtovat tietoa jostakin, niin kysykööt kotonaan omilta miehiltään, sillä häpeällistä on naisen puhua seurakunnassa.
And if they have a desire for knowledge about anything, let them put questions to their husbands privately: for talking in the church puts shame on a woman.
ει δε τι μαθειν θελουσιν εν οικω τους ιδιους ανδρας επερωτατωσαν αισχρον γαρ εστιν γυναιξιν εν εκκλησια λαλειν

- 36 Vai teistäkö Jumalan sana on lähtenyt? Vai ainoastaan teidätkö tykönne se on tullut?
What? was it from you that the word of God went out? or did it only come in to you?
η αφ υμων ο λογος του θεου εξηλθεν η εις υμας μονους κατηνησεν
- 37 Jos joku luulee olevansa profeetta tai hengellinen, niin tietäköön, että mitä minä kirjoitan teille, se on Herran käsky.
If any man seems to himself to be a prophet or to have the Spirit, let him take note of the things which I am writing to you, as being the word of the Lord.
ει τις δοκει προφητης ειναι η πνευματικος επιγνωσκετω α γραφω υμιν οτι του κυριου εισιν εντολαι
- 38 Mutta jos joku ei sitä ymmärrä, niin olkoon ymmärtämättä.
But if any man is without knowledge, let him be so.
ει δε τις αγνοει αγνοειτω
- 39 Sentähden, veljeni, harrastakaa profetoimista älkääkä estäkö kielillä puhumasta.
So then, my brothers, let it be your chief desire to be prophets; but let no one be stopped from using tongues.
ωστε αδελφοι ζηλουτε το προφητευειν και το λαλειν γλωσσαις μη κωλυετε
- 40 Mutta kaikki tapahtukoon säädyllisesti ja järjestyksessä.
Let all things be done in the right and ordered way.
παντα ευσημονως και κατα ταξιν γινεσθω
- 1 Veljet, minä johdatan teidät tuntemaan sen evankeliumin, jonka minä teille julistin, jonka te myöskin olette ottaneet vastaan ja jossa myös pysytte
Now I am going to make clear to you, my brothers, what the good news was which I gave to you, and which you took, and on which your faith is based,
γνωριζω δε υμιν αδελφοι το ευαγγελιον ο ευηγγελισαμην υμιν ο και παρελαβετε εν ω και εστηκατε
- 2 ja jonka kautta te myös pelastutte, jos pidätte siitä kiinni semmoisena, kuin minä sen teille julistin, ellette turhaan ole uskoneet.
By which you have salvation; that is to say, the form in which it was given to you, if it is fixed in your minds, and if your faith in it is not without effect.
δι ου και σωζεσθε τινη λογω ευηγγελισαμην υμιν ει κατεχετε εκτος ει μη εικη πιστευσατε
- 3 Sillä minä annoin teille ennen kaikkea tiedoksi sen, minkä itse olin saanut: että Kristus on kuollut meidän syntiemme tähden, kirjoitusten mukaan,
For I gave to you first of all what was handed down to me, how Christ underwent death for our sins, as it says in the Writings;
παρεδωκα γαρ υμιν εν πρωτοις ο και παρελαβον οτι χριστος απεθανεν υπερ των αμαρτιων ημων κατα τας γραφας
- 4 ja että hänet haudattiin ja että hän nousi kuolleista kolmantena päivänä, kirjoitusten mukaan,
And he was put in the place of the dead; and on the third day he came back from the dead, as it says in the Writings;
και οτι εταφη και οτι εγηγερται τη τριτη ημερα κατα τας γραφας
- 5 ja että hän näyttäytyi Keefaalle, sitten niille kahdelletoista.
And he was seen by Cephas; then by the twelve;
και οτι ωφθη κηφα ειτα τοις δωδεκα
- 6 Sen jälkeen hän näyttäytyi yhtä haavaa enemmän kuin viidellesadalle veljelle, joista useimmat vielä nytkin ovat elossa, mutta muutamat ovat nukkuneet pois.
Then by more than five hundred brothers at the same time, most of whom are still living, but some are sleeping;
επειτα ωφθη επανω πεντακοσιοις αδελφοις εφασαξ εξ ων οι πλειους μενουσιν εως αρτι τινεσ δε και εκοιμηθησαν
- 7 Sen jälkeen hän näyttäytyi Jaakobille, sitten kaikille apostoleille.
Then he was seen by James; then by all the Apostles.
επειτα ωφθη ιακωβω ειτα τοις αποστολοις πασιν
- 8 Mutta kaikkein viimeiseksi hän näyttäytyi minullekin, joka olen ikäänkuin keskensyntynyt.
And last of all, as by one whose birth was out of the right time, he was seen by me.
εσχατον δε παντων ωσπερι τω εκτροματι ωφθη καμοι
- 9 Sillä minä olen apostoleista halvin enkä ole sen arvoinen, että minua apostoliksi kutsutaan, koska olen vainonnut Jumalan seurakuntaa.
For I am the least of the Apostles, having no right to be named an Apostle, because of my cruel attacks on the church of God.
εγω γαρ ειμι ο ελαχιστος των αποστολων οσ ουκ ειμι ικανος καλεισθαι αποστολος διοτι εδιωξα την εκκλησιαν του θεου

- 10 **Mutta Jumalan armosta minä olen se, mikä olen, eikä hänen armonsa minua kohtaan ole ollut turha, vaan enemmän kuin he kaikki minä olen työtä tehnyt, en kuitenkaan minä, vaan Jumalan armo, joka on minun kanssani.**
But by the grace of God, I am what I am: and his grace which was given to me has not been for nothing; for I did more work than all of them; though not I, but the grace of God which was with me.
χαριτι δε θεου ειμι ο ειμι και η χαρις αυτου η εις εμε ου κενη εγενηθη αλλα περισσοτερον αυτων παντων εκοπιασα ουκ εγω δε αλλ η χαρις του θεου η συν εμοι
- 11 **Olinpa siis minä tai olivatpa he: näin me saarnaamme, ja näin te olette uskoon tulleet.**
If then it is I who am the preacher, or they, this is our word, and to this you have given your faith.
ειτε ουν εγω ειτε εκεινοι ουτως κηρυσσομεν και ουτως επιστευσατε
- 12 **Mutta jos Kristuksesta saarnataan, että hän on noussut kuolleista, kuinka muutamat teistä saattavat sanoa, ettei kuolleitten ylösousemusta ole?**
Now if the good news says that Christ came back from the dead, how do some of you say that there is no coming back from the dead?
ει δε χριστος κηρυσσεται οτι εκ νεκρων εγηγερται πως λεγουσιν τινες εν υμιν οτι αναστασις νεκρων ουκ εστιν
- 13 **Vaan jos ei ole kuolleitten ylösousemusta, ei Kristuskaan ole noussut.**
But if there is no coming back from the dead, then Christ has not come back from the dead:
ει δε αναστασις νεκρων ουκ εστιν ουδε χριστος εγηγερται
- 14 **Mutta jos Kristus ei ole noussut kuolleista, turha on silloin meidän saarnamme, turha myös teidän uskonne;**
And if Christ did not come again from the dead, then our good news and your faith in it are of no effect.
ει δε χριστος ουκ εγηγερται κενον αρα το κηρυγμα ημων κενη δε και η πιστις υμων
- 15 **ja silloin meidät myös havaitaan vääriksi Jumalan todistajiksi, koska olemme todistaneet Jumalaa vastaan, että hän on herättänyt Kristuksen, jota hän ei ole herättänyt, jos kerran kuolleita ei herätetä.**
Yes, and we are seen to be false witnesses of God; because we gave witness of God that by his power Christ came again from the dead: which is not true if there is no coming back from the dead.
ευρισκομεθα δε και ψευδομαρτυρες του θεου οτι εμαρτυρησαμεν κατα του θεου οτι ηγειρεν τον χριστον ον ουκ ηγειρεν ειπερ αρα νεκροι ουκ εγειρονται
- 16 **Sillä jos kuolleita ei herätetä, ei Kristuskaan ole herätetty.**
For if it is not possible for the dead to come to life again, then Christ has not come to life again:
ει γαρ νεκροι ουκ εγειρονται ουδε χριστος εγηγερται
- 17 **Mutta jos Kristus ei ole herätetty, niin teidän uskonne on turha, ja te olette vielä synneissänne.**
And if that is so, your faith is of no effect; you are still in your sins.
ει δε χριστος ουκ εγηγερται ματαια η πιστις υμων επι εστε εν ταις αμαρτιαις υμων
- 18 **Ja silloinhan Kristuksessa nukkuneetkin olisivat kadotetut.**
And, in addition, the dead in Christ have gone to destruction.
αρα και οι κοιμηθεντες εν χριστω απολονται
- 19 **Jos olemme panneet toivomme Kristukseen ainoastaan tämän elämän ajaksi, niin olemme kaikkia muita ihmisiä surkuteltavammat.**
If in this life only we have hope in Christ, we are of all men most unhappy.
ει εν τη ζωη ταυτη ηλπικοτες εσμεν εν χριστω μονον ελεεινοτεροι παντων ανθρωπων εσμεν
- 20 **Mutta nytpä Kristus on noussut kuolleista, esikoisena kuoloon nukkuneista.**
But now Christ has truly come back from the dead, the first-fruits of those who are sleeping.
νυνι δε χριστος εγηγερται εκ νεκρων απαρχη των κεκοιμημενων εγενετο
- 21 **Sillä koska kuolema on tullut ihmisen kautta, niin on myöskin kuolleitten ylösousemus tullut ihmisen kautta.**
For as by man came death, so by man there is a coming back from the dead.
επειδη γαρ δι ανθρωπου ο θανατος και δι ανθρωπου αναστασις νεκρων
- 22 **Sillä niinkuin kaikki kuolevat Aadamissa, niin myös kaikki tehdään eläviksi Kristuksessa,**
For as in Adam death comes to all, so in Christ will all come back to life.
ωσπερ γαρ εν τω αδαμ παντες αποθησκουσιν ουτως και εν τω χριστω παντες ζωοποιηθησονται

- 23 mutta jokainen vuorollaan: esikoisena Kristus, sitten Kristuksen omat hänen tulemuksessaan;
But every man in his right order: Christ the first-fruits; then those who are Christ's at his coming.
εκαστος δε εν τω ιδιω ταγματι απαρχη χριστος επειτα οι χριστου εν τη παρουσια αυτου
- 24 sitten tulee loppu, kun hän antaa valtakunnan Jumalan ja Isän haltuun, kukistettuaan kaiken hallituksen ja kaiken vallan ja voiman.
Then comes the end, when he will give up the kingdom to God, even the Father; when he will have put an end to all rule and to all authority and power.
ειτα το τελος οταν παραδω την βασιλειαν τω θεω και πατρι οταν καταργηση πασαν αρχην και πασαν εξουσιαν και δυναμιν
- 25 Sillä hänen pitää hallitseman "siihen asti, kunnes hän on pannut kaikki viholliset jalkojensa alle".
For his rule will go on till he has put all those who are against him under his feet.
δει γαρ αυτον βασιλευειν αχρις ου αν θη παντας τους εχθρους υπο τους ποδας αυτου
- 26 Vihollisista viimeisenä kukistetaan kuolema.
The last power to come to an end is death.
εσχατος εχθρος καταργειται ο θανατος
- 27 Sillä: "kaikki hän on alistanut hänen jalkojensa alle". Mutta kun hän sanoo: "kaikki on alistettu", niin ei tietenkään ole alistettu se, joka on alistanut kaiken hänen allensa.
For, as it says, He has put all things under his feet. But when he says, All things are put under him, it is clear that it is not said about him who put all things under him.
παντα γαρ υπεταξεν υπο τους ποδας αυτου οταν δε ειπη οτι παντα υποτασσεται δηλον οτι εκτος του υποταξαντος αυτω τα παντα
- 28 Ja kun kaikki on alistettu Pojan valtaan, silloin itse Poikakin alistetaan sen valtaan, joka on alistanut hänen valtaansa kaiken, että Jumala olisi kaikki kaikissa.
And when all things have been put under him, then will the Son himself be under him who put all things under him, so that God may be all in all.
οταν δε υποταγη αυτω τα παντα τοτε και αυτος ο υιος υποτασσεται τω υποταξαντι αυτω τα παντα ινα η ο θεος τα παντα εν πασιν
- 29 Mitä muutoin ne, jotka kastattavat itsensä kuolleitten puolesta, sillä saavat aikaan? Jos kuolleet eivät heräjä, miksi nämä sitten kastattavat itsensä heidän puolestaan?
Again, what will they do who are given baptism for the dead? if the dead do not come back at all, why are people given baptism for them?
επει τι ποιησουσιν οι βαπτιζομενοι υπερ των νεκρων ει ολωσ νεκροι ουκ εγειρονται τι και βαπτιζονται υπερ των νεκρων
- 30 Ja miksi mekään antaudumme joka hetki vaaraan?
And why are we in danger every hour?
τι και ημεις κινδυνευομεν πασαν ωραν
- 31 Joka päivä minä olen kuoleman kidassa, niin totta kuin te, veljet, olette minun kerskaukseni Kristuksessa Jeesusuksessa, meidän Herrassamme.
Yes, truly, by your pride in me, my brothers in Christ Jesus our Lord, my life is one long death.
καθ ημεραν αποθησκω νη την ημετεραν κανχησιν ην εχω εν χριστω ιησου τω κυριω ημων
- 32 Jos minä ihmisten tavoin olen taistellut petojen kanssa Efesossa, mitä hyötyä minulle siitä on? Jos kuolleet eivät heräjä, niin: "syökäämme ja juokaamme, sillä huomenna me kuolemme".
If, after the way of men, I was fighting with beasts at Ephesus, what profit is it to me? If the dead do not come to life again, let us take our pleasure in feasting, for tomorrow we come to an end.
ει κατα ανθρωπον εθρηριομαχησα εν εφεσω τι μοι το οφελος ει νεκροι ουκ εγειρονται φαγομεν και πιωμεν αυριον γαρ αποθησκομεν
- 33 Älkää eksykö. "Huono seura hyvät tavat turmelee."
Do not be tricked by false words: evil company does damage to good behaviour.
μη πλανασθε φθειρουσιν ηθη χρησθ ομιλιαι κακαι
- 34 Raitistukaa oikealla tavalla, älkääkä syntiä tehkö; sillä niitä on, joilla ei ole mitään tietoa Jumalasta. Teidän häpeäksenne minä tämän sanon.
Be awake to righteousness and keep yourselves from sin; for some have no knowledge of God: I say this to put you to shame.
εκνηψατε δικαιως και μη αμαρτανετε αγνωσιαν γαρ θεου τινες εχουσιν προς εντροπην υμιν λεγω
- 35 Mutta joku ehkä kysyy: "Millä tavoin kuolleet heräjävät, ja millaisessa ruumiissa he tulevat?"
But someone will say, How do the dead come back? and with what sort of body do they come?
αλλ ερει τις πως εγειρονται οι νεκροι ποιω δε σωματι ερχονται
- 36 Sinä mieletön, se, minkä kylvät, ei virkoo eloon, ellei se ensin kuole!
Foolish man, it is necessary for the seed which you put into the earth to undergo death in order that it may come to life again:
αφρον συ ο σπειρεις ου ζωοποιειται εαν μη αποθανη

- 37 Ja kun kylvät, et kylvä sitä vartta, joka on nouseva, vaan paljaan jyvän, nisun jyvän tai muun minkä tahansa.
And when you put it into the earth, you do not put in the body which it will be, but only the seed, of grain or some other sort of plant;
και ο σπειρεις ου το σωμα το γενησομενον σπειρεις αλλα γυμνον κοκκον ει τυχοι σιτου η τινος των λοιπων
- 38 Mutta Jumala antaa sille varren, sellaisen kuin tahtoo, ja kullekin siemenelle sen oman varren.
But God gives it a body, as it is pleasing to him, and to every seed its special body.
ο δε θεος αυτω διδωσιν σωμα καθως ηθελησεν και εκαστω των σπερματων το ιδιον σωμα
- 39 Ei kaikki liha ole samaa lihaa, vaan toista on ihmisten, toista taas karjan liha, toista on lintujen liha, toista kalojen.
All flesh is not the same flesh: but there is one flesh of men, another of beasts, another of birds, and another of fishes.
ου πασα σαρξ η αυτη σαρξ αλλα αλλη μεν σαρξ ανθρωπων αλλη δε σαρξ κτηνων αλλη δε ιχθυων αλλη δε πτηνων
- 40 Ja on taivaallisia ruumiita ja maallisia ruumiita; mutta toinen on taivaallisten kirkkaus, toinen taas maallisten.
And there are bodies of heaven and bodies of earth, but the glory of the one is different from that of the other.
και σωματα επουρανια και σωματα επιγεια αλλ ετερα μεν η των επουρανιων δοξα ετερα δε η των επιγειων
- 41 Toinen on auringon kirkkaus ja toinen kuun kirkkaus ja toinen tähtien kirkkaus, ja toinen tähti voittaa toisen kirkkaudessa.
There is one glory of the sun, and another glory of the moon, and another glory of the stars; for the glory of one star is different from that of another.
αλλη δοξα ηλιου και αλλη δοξα σεληνης και αλλη δοξα αστερων αστηρ γαρ αστερος διαφερει εν δοξη
- 42 Niin on myös kuolleitten ylösnousemus: kylvetään katoavaisuudessa, nousee katoamattomuudessa;
So is it with the coming back from the dead. It is planted in death; it comes again in life:
ουτως και η αναστασις των νεκρων σπειρεται εν φθορα εγειρεται εν αφθαρσια
- 43 kylvetään alhaisuudessa, nousee kirkkaudessa; kylvetään heikkoudessa, nousee voimassa;
It is planted in shame; it comes again in glory: feeble when it is planted, it comes again in power:
σπειρεται εν ατιμια εγειρεται εν δοξη σπειρεται εν ασθενεια εγειρεται εν δυναμει
- 44 kylvetään sielullinen ruumis, nousee hengellinen ruumis. Jos kerran on sielullinen ruumis, niin on myös hengellinen.
It is planted a natural body; it comes again as a body of the spirit. If there is a natural body, there is equally a body of the spirit.
σπειρεται σωμα ψυχικον εγειρεται σωμα πνευματικον εστιν σωμα ψυχικον και εστιν σωμα πνευματικον
- 45 Niin on myös kirjoitettu: "Ensimmäisestä ihmisestä, Aadamista, tuli elävä sielu"; viimeisestä Aadamista tuli eläväsitekevä henki.
And so it is said, The first man Adam was a living soul. The last Adam is a life-giving spirit.
ουτως και γεγραπται εγενετο ο πρωτος ανθρωπος αδαμ εις ψυχην ζωσαν ο εσχατος αδαμ εις πνευμα ζωοποιουν
- 46 Mutta mikä on hengellistä, se ei ole ensimmäinen, vaan se, mikä on sielullista, on ensimmäinen; sitten on se, mikä on hengellistä.
But that which is natural comes before that which is of the spirit.
αλλ ου πρωτον το πνευματικον αλλα το ψυχικον επειτα το πνευματικον
- 47 Ensimmäinen ihminen oli maasta, maallinen, toinen ihminen on taivaasta.
The first man is from the earth, and of the earth: the second man is from heaven.
ο πρωτος ανθρωπος εκ γης χοικος ο δευτερος ανθρωπος ο κυριος εξ ουρανου
- 48 Minkäkaltainen maallinen oli, senkaltaisia ovat myös maalliset; ja minkäkaltainen taivaallinen on, senkaltaisia ovat myös taivaalliset.
Those who are of the earth are like the man who was from the earth: and those who are of heaven are like the one from heaven.
οιος ο χοικος τοιουτοι και οι χοικοι και οιος ο επουρανιος τοιουτοι και οι επουρανιοι
- 49 Ja niinkuin meissä on ollut maallisen kuva, niin meissä on myös oleva taivaallisen kuva.
And in the same way as we have taken on us the image of the man from the earth, so we will take on us the image of the one from heaven.
και καθως εφορεσαμεν την εικονα του χοικου φορεσομεν και την εικονα του επουρανιου
- 50 Mutta tämän minä sanon, veljet, ettei liha ja veri voi periä Jumalan valtakuntaa, eikä katoavaisuus peri katoamattomuutta.
Now I say this, my brothers, that it is not possible for flesh and blood to have a part in the kingdom of God; and death may not have a part in life.
τουτο δε φημι αδελφοι οτι σαρξ και αιμα βασιλειαν θεου κληρονομησαι ου δυνανται ουδε η φθορα την αφθαρσιαν κληρονομει

- 51 Katso, minä sanon teille salaisuuden: emme kaikki kuolemaan nuku, mutta kaikki me muutumme,
See, I am giving you the revelation of a secret: we will not all come to the sleep of death, but we will all be changed.
ιδου μυστηριον υμιν λεγω παντες μεν ου κοιμηθησομεθα παντες δε αλλαγησομεθα
- 52 yhtäkkiä, silmänräpäyksessä, viimeisen pasunan soidessa; sillä pasuna soi, ja kuolleet nousevat katoamattomina, ja me muutumme.
In a second, in the shutting of an eye, at the sound of the last horn: for at that sound the dead will come again, free for ever from the power of death, and we will be changed.
εν ατομω εν ριπη οφθαλμου εν τη εσχατη σαλπγγι σαλπυσει γαρ και οι νεκροι εγερθησονται αφθαρτοι και ημεις αλλαγησομεθα
- 53 Sillä tämän katoavaisen pitää pukeutuman katoamattomuuteen, ja tämän kuolevaisen pitää pukeutuman kuolemattomuuteen.
For this body which comes to destruction will be made free from the power of death, and the man who is under the power of death will put on eternal life.
δει γαρ το φθαρτον τουτο ενδυσασθαι αφθαρσιαν και το θνητον τουτο ενδυσασθαι αθανασιαν
- 54 Mutta kun tämä katoavainen pukeutuu katoamattomuuteen ja tämä kuolevaisen pukeutuu kuolemattomuuteen, silloin toteutuu se sana, joka on kirjoitettu: "Kuolema on nielty ja voitto saatu".
But when this has taken place, then that which was said in the Writings will come true, Death is overcome by life.
οταν δε το φθαρτον τουτο ενδυσηται αφθαρσιαν και το θνητον τουτο ενδυσηται αθανασιαν τοτε γενησεται ο λογος ο γεγραμμενος κατεποθη ο θανατος εις νικος
- 55 "Kuolema, missä on sinun voittosi? Kuolema, missä on sinun otasi?"
O death, where is your power? O death, where are your pains?
που σου θανατε το κεντρον που σου αδη το νικος
- 56 Mutta kuoleman ota on synti, ja synnin voima on laki.
The pain of death is sin; and the power of sin is the law:
το δε κεντρον του θανατου η αμαρτια η δε δυναμις της αμαρτιας ο νομος
- 57 Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka antaa meille voiton meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta!
But praise be to God who gives us strength to overcome through our Lord Jesus Christ.
τω δε θεω χαρις τω διδοντι ημιν το νικος δια του κυριου ημων ιησου χριστου
- 58 Sentähden, rakkaat veljeni, olkaa lujat, järkähtämättömät, aina innokkaat Herran työssä, tietäen, että teidän vaivannäköne ei ole turha Herrassa.
For this cause, my dear brothers, be strong in purpose and unmoved, ever giving yourselves to the work of the Lord, because you are certain that your work is not without effect in the Lord.
ωστε αδελφοι μου αγαπητοι εδραιοι γινεσθε αμετακινήτοι περισσευοντες εν τω εργω του κυριου παντοτε ειδοτες οτι ο κοπος υμων ουκ εστιν κενος εν κυριω
- 1 Mitä tulee keräykseen pyhiä varten, niin tehkää tekin samalla tavoin, kuin minä olen määrännyt Galatian seurakunnille.
Now about the giving of money for the saints, as I gave orders to the churches of Galatia, so do you.
περι δε της λογιας της εις τους αγιους ωσπερ διεταξα ταις εκκλησιαις της γαλατιας ουτως και ημεις ποιησατε
- 2 Kunkin viikon ensimmäisenä päivänä pankoon jokainen teistä kotonaan jotakin talteen, säästäen menestymisensä mukaan, ettei keräyksiä tehtäisi vasta minun tultuani.
On the first day of the week, let every one of you put by him in store, in measure as he has done well in business, so that it may not be necessary to get money together when I come.
κατα μιαν σαββατων εκαστος υμων παρ εαυτω τιθετω θησαυριζων ο τι αν ευοδοται ινα μη οταν ελθω τοτε λογια γινωνται
- 3 Mutta kun olen saapunut teidän tyköne, lähetän minä ne henkilöt, jotka siihen sopiviksi katsotte, kirjeet mukanaan, viemään teidän rakkaudenlahjanne Jerusalemiin;
And when I come, I will send the men of your selection with letters to take the money you have got together to Jerusalem.
οταν δε παραγενωμαι ους εαν δοκιμασητε δι επιστολων τουτους πεμψω απενεγκειν την χαριν υμων εις ιερουσαλημ
- 4 ja jos asia on sen arvoinen, että minunkin on lähteminen, niin saavat he lähteä minun kanssani.
And if it is possible for me to go there, they will go with me.
εαν δε η αξιον του καμε πορευεσθαι συν εμοι πορευονται
- 5 Aion nimittäin tulla teidän tyköne kuljettuani läpi Makedonian, sillä minä kuljen Makedonian kautta;
But I will come to you after I have gone through Macedonia, for that is my purpose;
ελευσομαι δε προς υμας οταν μακεδονιαν διελθω μακεδονιαν γαρ διερχομαι
- 6 mutta teidän luonanne viivyn ehkä jonkin aikaa, kenties vietän talvenkin, että te sitten auttaisitte minua eteenpäin, minne matkustanekin.
But I may be with you for a time, or even for the winter, so that you may see me on my way, wherever I go.
προς υμας δε τυχον παραμενω η και παραχειμασω ινα υμεις με προπεμψητε ου εαν πορευωμαι

- 7 Sillä en tahdo nyt vain ohimennen käydä teitä katsomassa, toivon näet saavani viipyä jonkin aikaa teidän luonanne, jos Herra sallii.
For it is not my desire to see you now, on my way; because it is my hope to be with you for some time, if that is the Lord's pleasure.
ου θελω γαρ υμας αρτι εν παροδω ιδειν ελπίζω δε χρονον τινα επιμειναι προς υμας εαν ο κυριος επιτρεπη
- 8 Mutta Efesosssa minä viivyn helluntaihin saakka;
But I will be at Ephesus till Pentecost;
επιμεινω δε εν εφεσω εως της πεντηκοστης
- 9 sillä minulle on avautunut ovi suureen ja hedelmälliseen työhön, ja vastustajia on paljon.
For a great and important door there is open to me, and there are a number of people against me.
θυρα γαρ μοι ανεωγεν μεγαλη και ενεργης και αντικειμενοι πολλοι
- 10 Mutta jos Timoteus saapuu, niin katsokaa, että hän pelotta voi olla teidän luonanne, sillä Herran työtä hän toimittaa niinkuin minäkin.
Now if Timothy comes, see that he is with you without fear; because he is doing the Lord's work, even as I am:
εαν δε ελθη τιμοθεος βλεπετε ινα αφοβως γενηται προς υμας το γαρ εργον κυριου εργαζεται ως και εγω
- 11 Älköön siis kukaan häntä halveksiko, vaan auttakaa häntä lähtemään rauhassa matkalle, että hän tulisi minun tyköni; sillä minä ja veljet odotamme häntä.
See then that he has the honour which is right. But send him on his way in peace, so that he may come to me: for I am looking for him with the brothers.
μη τις ουν αυτον εξουθενηση προπεμψατε δε αυτον εν ειρηνη ινα ελθη προς με εκδεχομαι γαρ αυτον μετα των αδελφων
- 12 Mitä veli Apollokseen tulee, olen hartaasti kehoittanut häntä lähtemään veljien kanssa teidän tyköne; mutta hän ei ole ollenkaan halukas lähtemään nyt, vaan tulee, kun hänelle sopii.
But as for Apollos, the brother, I had a great desire for him to come to you with the brothers, but it was not his pleasure to come now; but he will come when he has a chance.
περι δε απολλω του αδελφου πολλα παρεκαλεσα αυτον ινα ελθη προς υμας μετα των αδελφων και παντως ουκ ην θελημα ινα νυν ελθη ελευσεται δε οταν ευκαιρηση
- 13 Valvokaa, pysykää lujina uskossa, olkaa miehuulliset, olkaa väkevät.
Be on the watch, unmoved in the faith, and be strong like men.
γρηγορειτε στηκετε εν τη πιστει ανδριζεσθε κραταιουσθε
- 14 Kaikki, mitä teette, tapahtukoon rakkaudessa.
Let all you do be done in love.
παντα υμων εν αγαπη γινεσθω
- 15 Mutta minä kehoitan teitä, veljet: te tunnette Stefanään perhekunnan ja tiedätte, että se on Akaian ensi hedelmä ja että he ovat antautuneet pyhien palvelukseen.
Now I make my request to you, my brothers, for you have knowledge that the house of Stephanas is the first-fruits of Achaia, and that they have made themselves the servants of the saints,
παρακαλω δε υμας αδελφοι οιδατε την οικιαν στεφανα οτι εστιν απαρχη της αχαιας και εις διακονιαν τοις αγιοις εταξαν εαυτους
- 16 Olkaa tekin kuuliaisia heidän kaltaisilleen ja jokaiselle, joka heidän kanssaan työtä tekee ja vaivaa näkee.
That you put yourselves under such, and under everyone who is helping the Lord's work.
ινα και υμεις υποτασσησθε τοις τοιουτοις και παντι τω συνεργωντι και κοπιωντι
- 17 Minä iloitsen Stefanään ja Fortunatuksen ja Akaikuksen tännetulosta, koska he korvaavat minulle teidän poissaolonne;
And I am glad of the coming of Stephanas and Fortunatus and Achaicus: for they have done what was needed to make your work complete.
χαρω δε επι τη παρουσια στεφανα και φουρτουνατου και αχαικου οτι το υμων υστερημα ουτοι ανεπληρωσαν
- 18 he ovat virkistäneet minun henkeäni niinkuin teidänkin. Antakaa siis täysi tunnustus sellaisille miehille.
For they gave comfort to my spirit and to yours: for which cause give respect to such people.
ανεπαυσαν γαρ το εμον πνευμα και το υμων επιγινωσκετε ουν τους τοιουτους
- 19 Aasian seurakunnat tervehtivät teitä. Monet tervehdykset Herrassa lähettävät teille Akylas ja Priska sekä heidän kodissaan kokoontuva seurakunta.
The churches of Asia send their love to you. So do Aquila and Prisca, with the church which is in their house.
ασπαζονται υμας αι εκκλησιαι της ασιας ασπαζονται υμας εν κυριω πολλα ακυλας και πρισκιλλα ουν τη κατ οικον αυτων εκκλησια
- 20 Kaikki veljet lähettävät teille tervehdyksen. Tervehtikää toisianne pyhällä suunnolla.
All the brothers send their love to you. Give one another a holy kiss.
ασπαζονται υμας οι αδελφοι παντες ασπασασθε αλληλους εν φιληματι αγιω

- 21 Tervehdys minulta, Paavalilta, omakätisesti.
I, Paul, send you these words of love in my writing.
ο ασπασμος τη εμη χειρι παυλου
- 22 Jos joku ei pidä Herraa rakkaana, hän olkoon kirottu! Maran ata.
If any man has not love for the Lord, let him be cursed. Maran atha (our Lord comes).
ει τις ου φιλει τον κυριον ιησουν χριστον ητω αναθεμα μαραν αθα
- 23 Herran Jeesuksen armo olkoon teidän kanssanne.
The grace of our Lord Jesus Christ be with you.
η χαρις του κυριου ιησου χριστου μεθ υμων
- 24 Minun rakkauteni on teidän kaikkien kanssa Kristuksessa Jeesuksessa.
My love be with you all in Christ Jesus. So be it.
η αγαπη μου μετα παντων υμων εν χριστω ιησου αμην [προς κορινθιους πρωτη εγγραφη απο φιλιππων δια στεφανα και φουρτουνατου και αχαικου και τιμοθεου]
- 1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, ja veli Timoteus Korintossa olevalle Jumalan seurakunnalle ynnä kaikille pyhille koko Akaiassa.
Paul, an Apostle of Jesus Christ by the purpose of God, and Timothy the brother, to the church of God which is in Corinth, with all the saints who are in all Achaia:
παυλος αποστολος ιησου χριστου δια θεληματος θεου και τιμοθεος ο αδελφος τη εκκλησια του θεου τη ουση εν κορινθω συν τοις αγιοις πασιν τοις ουσιν εν ολη τη αχαια
- 2 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!
Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ.
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου
- 3 Kiitetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, laupeuden Isä ja kaiken lohdutuksen Jumala,
Praise be to the God and Father of our Lord Jesus Christ, the Father of mercies and the God of all comfort;
ευλογητος ο θεος και πατηρ του κυριου ημων ιησου χριστου ο πατηρ των οικτιρων και θεος πασης παρακλησεως
- 4 joka lohduttaa meitä kaikessa ahdistuksessamme, että me sillä lohdutuksella, jolla Jumala meitä itseämme lohduttaa, voisimme lohduttaa niitä, jotka kaikkinaisessa ahdistuksessa ovat.
Who gives us comfort in all our troubles, so that we may be able to give comfort to others who are in trouble, through the comfort with which we ourselves are comforted by God.
ο παρακαλων ημας επι παση τη θλιψει ημων εις το δυνασθαι ημας παρακαλειν τους εν παση θλιψει δια της παρακλησεως ης παρακαλουμεθα αυτοι υπο του θεου
- 5 Sillä samoin kuin Kristuksen kärsimykset runsaina tulevat meidän osaksemme, samoin tulee meidän osaksemme myöskin lohdutus runsaana Kristuksen kautta.
For as we undergo more of the pain which Christ underwent, so through Christ does our comfort become greater.
οτι καθως περισσευει τα παθηματα του χριστου εις ημας ουτως δια χριστου περισσευει και η παρακλησις ημων
- 6 Mutta jos olemme ahdistuksessa, niin tapahtuu se teille lohdutukseksi ja pelastukseksi; jos taas saamme lohdutusta, niin tapahtuu sekin teille lohdutukseksi, ja se vaikuttaa, että te kestätte samat kärsimykset, joita mekin kärsimme; ja toivomme teistä on vahva,
But if we are troubled, it is for your comfort and salvation; or if we are comforted, it is for your comfort, which takes effect through your quiet undergoing of the same troubles which we undergo:
ειτε δε θλιβομεθα υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηριας της ενεργουμενης εν υπομονη των αυτων παθηματων ων και ημεις πασχομεν ειτε παρακαλουμεθα υπερ της υμων παρακλησεως και σωτηριας και η ελπις ημων βεβαια υπερ υμων
- 7 koska me tiedämme, että samoin kuin olette osalliset kärsimyksistä, samoin olette osalliset myöskin lohdutuksesta.
And our hope for you is certain; in the knowledge that as you take part in the troubles, so you will take part in the comfort.
ειδοτες οτι ωσπερ κοινωνοι εστε των παθηματων ουτως και της παρακλησεως
- 8 Sillä me emme tahdo, veljet, pitää teitä tietämättöminä siitä ahdistuksesta, jossa me olimme Aasiassa, kuinka ylenpalttiset, yli voimiemme käyvät, meidän rasiuksemme olivat, niin että jo olimme epätoivossa hengestämmekin,
For it is our desire that you may not be without knowledge of our trouble which came on us in Asia, that the weight of it was very great, more than our power, so that it seemed that we had no hope even of life:
ου γαρ θελομεν υμας αγνοειν αδελφοι υπερ της θλιψεως ημων της γενομενης ημιν εν τη ασια οτι καθ υπερβολην εβαρηθημεν υπερ δυναμιν ωστε εξαπορηθηναι ημας και του ζην

- 9 ja itse me jo luulimme olevamme kuolemaan tuomitut, ettemme luottaisi itseemme, vaan Jumalaan, joka kuolleet herättää.
Yes, we ourselves have had the answer of death in ourselves, so that our hope might not be in ourselves, but in God who is able to give life to the dead:
ἀλλὰ αυτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀποκρίμα τοῦ θανάτου ἐσηγάμεν ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγειρόντι τοὺς νεκροὺς
- 10 Ja hän pelasti meidät niin suuresta kuolemanvaarasta, ja yhä pelastaa, ja häneen me olemme panneet toivomme, että hän vielä vastakin pelastaa,
Who gave us salvation from so great a death: on whom we have put our hope that he will still go on to give us salvation;
ὅς ἐκ τῆλικουτοῦ θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται εἰς ὃν ἠλπικαμεν ὅτι καὶ ἐτι ῥύσεται
- 11 kun tekin autatte meitä rukouksillanne, että monesta suusta meidän tähtemme kohoaisi runsas kiitos siitä armosta, joka on osaksemme tullut.
You at the same time helping together by your prayer for us; so that for what has been given to us through a number of persons, praise may go up to God for us from all of them.
συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπερ ἡμῶν τῆ δεήσει ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστήθῃ ὑπερ ἡμῶν
- 12 Sillä meidän kerskauksemme on tämä: meidän omantuntonne todistus siitä, että me maailmassa ja varsinkin teidän luonanne olemme vaeltaneet Jumalan pyhydessä ja puhtaudessa, emme lihallisessa viisaudessa, vaan Jumalan armossa.
For our glory is in this, in the knowledge which we have that our way of life in the world, and most of all in relation to you, has been holy and true in the eyes of God; not in the wisdom of the flesh, but in the grace of God.
ἡ γὰρ καυχῆς ἡμῶν αὕτη ἐστὶν τὸ μαρτυρίον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὅτι ἐν ἀπλοτητὶ καὶ εὐλικρινείᾳ θεοῦ οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ ἀνεστραφημεν ἐν τῷ κόσμῳ περισσοτέρως δεὶ πρὸς ὑμᾶς
- 13 Sillä eihän siinä, mitä teille kirjoitamme, ole muuta, kuin mikä siinä on luettavana ja minkä te myös ymmärrätte; ja minä toivon teidän loppuun asti ymmärtävän
For in our letters we say no other things to you, but those which you are reading, and to which you give agreement, and, it is my hope, will go on doing so to the end:
οὐ γὰρ ἀλλὰ γραφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἡ ἀναγινώσκετε ἡ καὶ ἐπιγινώσκετε ἐλπίζω δεὶ ὅτι καὶ εὖς τελοῦς ἐπιγνώσεσθε
- 14 - niinkuin meitä osaksi myös olette oppineet ymmärtämään - että me olemme teidän kerskauksenne, samoin kuin tekin meidän, Herramme Jeesuksen päivänä.
Even as you have been ready, in part, to say that we are your glory, in the same way that you are ours, in the day of the Lord Jesus.
καθὼς καὶ ἐπεγνώτε ἡμᾶς ἀπο μέρους ὅτι καυχῆμα ὑμῶν ἐσμεν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἰησοῦ
- 15 Ja tässä luottamuksessa minä aioin ensin tulla teidän tykönnne, että saisitte vielä toisenkin todistuksen minun suosiostani,
And being certain of this, it was my purpose to come to you before, so that you might have a second grace;
καὶ αὕτη τῆ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρὸς ὑμᾶς εἰλθεῖν πρότερον ἵνα δευτέραν χάριν ἐχητε
- 16 ja sitten teidän kauttanne matkustaa Makedoniaan, ja taas Makedoniasta palata teidän tykönnne ja teidän varustamananne matkata Juudeaan.
And by way of Corinth to go into Macedonia, and from there to come back again to you, so that you might send me on my way to Judaea.
καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς μακεδονίαν καὶ πάλιν ἀπο μακεδονίας εἰλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ φ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν ἰουδαίαν
- 17 Kun minulla siis oli tämä aikomus, en kaiketi ole menetellyt kevytmielisesti? Vai päätänkö lihan mukaan, minkä päätän, niin että puheeni on sekä "on, on", että "ei, ei"?
If then I had such a purpose, did I seem to be changing suddenly? or am I guided in my purposes by the flesh, saying, Yes, today, and, No, tomorrow?
τοῦτο οὖν βουλευόμενος μὴ τί ἀρα τῆ ελαφρία ἐχρησαμην ἡ ἀ βουλευομαι κατὰ σάρκα βουλευομαι ἵνα ἡ παρ ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ
- 18 Mutta Jumala sen takaa, että puheemme teille ei ole "on" ja "ei".
As God is true, our word to you is not Yes and No.
πίστος δεὶ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγενετο ναὶ καὶ οὐ
- 19 Sillä Jumalan Poika, Kristus Jeesus, jota me, minä ja Silvanus ja Timoteus, olemme teidän keskellänne saarnanneet, ei tullut ollakseen "on" ja "ei", vaan hänessä tuli "on".
For the Son of God, Jesus Christ, whom we were preaching among you, even I and Silvanus and Timothy, was not Yes and No, but in him is Yes.
ὁ γὰρ τοῦ θεοῦ υἱὸς ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς δι' ἐμοῦ καὶ σιλουανοῦ καὶ τιμοθεοῦ οὐκ ἐγενετο ναὶ καὶ οὐ ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γεγενεεν
- 20 Sillä niin monta kuin Jumalan lupausta on, kaikki ne ovat hänessä "on"; sentähden tulee hänen kauttaan myös niiden "amen", Jumalalle kunniaksi meidän kauttamme.
For he is the Yes to all the undertakings of God: and by him all the words of God are made certain and put into effect, to the glory of God through us.
ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ καὶ ἐν αὐτῷ τὸ ἀμὴν τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν
- 21 Mutta se, joka lujittaa meidät yhdessä teidän kanssanne Kristukseen ja joka on voidellut meidät, on Jumala,
Now he who makes our faith strong together with you, in Christ, and has given us of his grace, is God;
ὁ δε βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστὸν καὶ χριστὸς ἡμᾶς θεός

- 22 joka myös on painanut meihin sinettinsä ja antanut Hengen vakuudeksi meidän sydämiimme.
And it is he who has put his stamp on us, even the Spirit, as the sign in our hearts of the coming glory.
ο και σφραγισαμενος ημας και δους τον αρραβωνα του πνευματος εν ταις καρδιας ημων
- 23 Mutta minä kutsun Jumalan sieluni todistajaksi, että minä teitä säästääkseni en vielä tullut Korinttoon;
But God is my witness that it was in pity for you that I did not come to Corinth at that time.
εγω δε μαρτυρα τον θεον επικαλουμαι επι την εμην ψυχην οτι φειδομενος υμων ουκετι ηλθον εις κορινθον
- 24 ei niin, että tahdomme vallita teidän uskoanne, vaan me yhdessä autamme teitä teidän iloonne; sillä uskossa te olette lujat.
Not that we have authority over your faith, but we are helpers of your joy: for it is faith which is your support.
ουχ οτι κυριευομεν υμων της πιστεως αλλα συνεργοι εσμεν της χαρας υμων τη γαρ πιστει εστηκατε
- 1 Olin nimittäin mielessäni päättänyt, etten tullessani teidän tykönne taas toisi murhetta mukani.
But it was my decision for myself, not to come again to you with sorrow.
εκρινα δε εμαυτω τουτο το μη παλιν ελθειν εν λυπη προς υμας
- 2 Sillä jos minä saatan teidät murheellisiksi, niin eihän minua voi saada iloiseksi kukaan muu kuin se, jonka minä olen murheelliseksi saattanut.
For if I give you sorrow, who then will make me glad, but he who is made sad by me?
ει γαρ εγω λυπω υμας και τις εστιν ο ευφραινων με ει μη ο λυπουμενος εξ εμου
- 3 Ja juuri sen minä kirjoitin sitä varten, etten tullessani saisi murhetta niistä, joista minun piti saada iloa, koska minulla on teihin kaikkiin se luottamus, että minun iloni on kaikkien teidän ilonne.
And I said this very thing in my letter, for fear that when I came I might have sorrow from those from whom it was right for me to have joy; being certain of this, that my joy is the joy of you all.
και εγραψα υμιν τουτο αυτο ινα μη ελθων λυπην εχω αφ ων εδει με χαρειν πεποιθως επι παντας υμας οτι η εμη χαρα παντων υμων εστιν
- 4 Sillä suuressa sydämen ahdistuksessa ja hädässä minä kirjoitin teille monin kyynelin, en sitä varten, että te murheellisiksi tulisitte, vaan että tuntisitte sen erinomaisen rakkauden, joka minulla on teihin.
For out of much trouble and pain of heart and much weeping I sent my letter to you; not to give you sorrow, but so that you might see how great is the love which I have to you.
εκ γαρ πολλης θλιψεως και συνοχης καρδιας εγραψα υμιν δια πολλων δακρυων ουχ ινα λυπηθητε αλλα την αγαπην ινα γνωτε ην εχω περισσοτερος εις υμας
- 5 Mutta jos eräs on tuottanut murhetta, ei hän ole tuottanut murhetta minulle, vaan teille kaikille, jossakin määrin, etten liikaa sanoisi.
But if anyone has been a cause of sorrow, he has been so, not to me only, but in some measure to all of you (I say this that I may not be over-hard on you).
ει δε τις λελυπηκεν ουκ εμε λελυπηκεν αλλ απο μερους ινα μη επιβαρω παντας υμας
- 6 Semmoiselle riittää se rangaistus, minkä hän useimmilta on saanut;
Let it be enough for such a man to have undergone the punishment which the church put on him;
ικανον τω τοιουτω η επιτιμια αυτη η υπο των πλειονων
- 7 niin että teidän päinvastoin ennemmin tulee antaa anteeksi ja lohdutusta, ettei hän ehkä menehtyisi liian suureen murheeseen.
So that now, on the other hand, it is right for him to have forgiveness and comfort from you, for fear that his sorrow may be over-great.
ωστε τουναντιον μαλλον υμας χαρισασθαι και παρακαλεσαι μηπως τη περισσοτερα λυπη καταποθη ο τοιουτος
- 8 Sentähden minä kehoitan teitä, että päättätte ruveta osoittamaan rakkautta häntä kohtaan;
For which cause my desire is that you will make your love to him clear by your acts.
διο παρακαλω υμας κυρωσαι εις αυτον αγαπην
- 9 sillä sitä varten minä kirjoitinkin, että saisin nähdä, kuinka te kestätte koetuksen, oletteko kaikessa kuuliaisat.
And for the same reason I sent you a letter so that I might be certain of your desire to do my orders in all things.
εις τουτο γαρ και εγραψα ινα γνω την δοκιμην υμων ει εις παντα υπηκοοι εστε
- 10 Mutta kenelle te jotakin anteeksi annatte, sille minäkin; sillä mitä minä olen anteeksi antanut - jos minulla on ollut jotakin anteeksiannettavaa - sen olen anteeksi antanut teidän tähtenne Kristuksen kasvojen edessä,
But if you give forgiveness to anyone, I do the same: for if I have given forgiveness for anything, I have done it because of you, in the person of Christ;
ω δε τι χαριζεσθε και εγω και γαρ εγω ει τι κεχαρισμα ω κεχαρισμα δι υμας εν προσωπω χριστου

- 11 ettei saatana pääsisi meistä voitolle; sillä hänen juonensa eivät ole meille tuntemattomat.
So that Satan may not get the better of us: for we are not without knowledge of his designs.
ινα μη πλεονεκτηθωμεν υπο του σατανα ου γαρ αυτου τα νοηματα αγνοουμεν
- 12 Tultuani Trooaaseen julistamaan Kristuksen evankeliumia avautui minulle ovi työhön Herrassa,
Now when I came to Troas for the good news of Christ, and there was an open door for me in the Lord,
ελθων δε εις την τρωαδα εις το ευαγγελιον του χριστου και θυρας μοι ανεωγμενης εν κυριω
- 13 mutta minä en saanut lepoa hengessäni, kun en tavannut Tiitusta, veljeäni. Sentähden sanoin heille jäähyväiset ja lähdin Makedoniaan.
I had no rest in my spirit because Titus my brother was not there: so I went away from them, and came into Macedonia.
ουκ εσχηκα ανεσιν τω πνευματι μου τω μη ευρειν με τιτον τον αδελφον μου αλλα αποταξαμενος αυτοις εξηλθον εις μακεδονιαν
- 14 Mutta kiitos olkoon Jumalan, joka aina kuljettaa meitä voittosaatossa Kristuksessa ja meidän kauttamme joka paikassa tuo ilmi hänen tuntemisensa tuoksun!
But praise be to God who makes us strong to overcome in Christ, and makes clear through us in every place the value of the knowledge of him.
τω δε θεω χαρις τω παντοτε θριαμβευοντι ημας εν τω χριστω και την οσημν της γνωσεως αυτου φανερουντι δι ημων εν παντι τοπω
- 15 Sillä me olemme Kristuksen tuoksu Jumalalle sekä pelastuvien että kadotukseen joutuvien joukossa:
For we are a sweet perfume of Christ to God in those who are getting salvation and in those who are going to destruction;
οτι χριστου ευωδια εσμεν τω θεω εν τοις σωζομενοις και εν τοις απολλυμενοις
- 16 näille tosin kuoleman haju kuolemaksi, mutta noille elämän tuoksu elämäksi. Ja kuka on tällaiseen kelpollinen?
To the one it is a perfume of death to death; to the other a perfume of life to life. And who is enough for such things?
οις μεν οσημν θανατου εις θανατον οις δε οσημν ζωης εις ζωην και προς ταυτα τις ικανος
- 17 Sillä me emme ole niinkuin nuo monet, jotka myyskentelevät Jumalan sanaa; vaan puhtaasta mielestä, niinkuin Jumalan vaikutuksesta, Jumalan edessä, me Kristuksessa puhumme.
For we are not like the great number who make use of the word of God for profit: but our words are true, as from God, being said as before God in Christ.
ου γαρ εσμεν ως οι πολλοι καπηλευοντες τον λογον του θεου αλλ ως εξ ειλικρινειας αλλ ως εκ θεου κατενωπιον του θεου εν χριστω λαλουμεν
- 1 Alammeko taas suositella itseämme? Vai tarvinneemme, niinkuin muutamit, suosituskirjeitä teille tai teiltä?
Do we seem to be again attempting to put ourselves in the right? or have we need, as some have, of letters of approval to you or from you?
αρχομεθα παλιν εαυτους συνιστανειν ει μη χρηζομεν ως τινες συστατικων επιστολων προς υμας η εξ υμων συστατικων
- 2 Te itse olette meidän kirjeemme, joka on sydämeemme kirjoitettu ja jonka kaikki ihmiset tuntevat ja lukevat.
You yourselves are our letter, whose writing is in our heart, open for every man's reading and knowledge;
η επιστολη ημων υμεις εστε εγγεγραμμενη εν ταις καρδιας ημων γνωσκομενη και αναγνωσκομενη υπο παντων ανθρωπων
- 3 Sillä ilmeistä on, että te olette Kristuksen kirje, meidän palvelustyöllämme kirjoitettu, ei musteella, vaan elävän Jumalan Hengellä, ei kivitaluihin, vaan sydämen lihataluihin.
For you are clearly a letter of Christ, the fruit of our work, recorded not with ink, but with the Spirit of the living God; not in stone, but in hearts of flesh.
φανερουμενοι οτι εστε επιστολη χριστου διακονηθεισα υφ ημων εγγεγραμμενη ου μελανι αλλα πνευματι θεου ζωντος ουκ εν πλαξιν λιθιναις αλλ εν πλαξιν καρδιας σαρκιναις
- 4 Tämmöinen luottamus meillä on Kristuksen kautta Jumalaan;
And this is the certain faith which we have in God through Christ:
πεποιθησιν δε τοιαυτην εχομεν δια του χριστου προς τον θεον
- 5 ei niin, että meillä itsellämme olisi kykyä ajatella jotakin, ikäänkuin se tulisi meistä itsestämme, vaan se kyky, mikä meillä on, on Jumalasta,
Not as if we were able by ourselves to do anything for which we might take the credit; but our power comes from God;
ουχ οτι ικανοι εσμεν αφ εαυτων λογισασθαι τι ως εξ εαυτων αλλ η ικανοτης ημων εκ του θεου
- 6 joka myös on tehnyt meidät kykeneviksi olemaan uuden liiton palvelijoita, ei kirjaimen, vaan Hengen; sillä kirjain kuolettaa, mutta Henki tekee eläväksi.
Who has made us able to be servants of a new agreement; not of the letter, but of the Spirit: for the letter gives death, but the Spirit gives life.
ος και ικανωσεν ημας διακονους καινης διαθηκης ου γραμματος αλλα πνευματος το γαρ γραμμα αποκτεινει το δε πνευμα ζωοποιει

- 7 Mutta jos jo kuoleman virka, joka oli kirjaimin kaiverrettu kiviin, ilmestyi kirkkaudessa, niin etteivät Israelin lapset kärsineet katsella Mooseksen kasvoja hänen kasvojensa kirkkauden tähden, joka kuitenkin oli katoavaista,
For if the operation of the law, giving death, recorded in letters on stone, came with glory, so that the eyes of the children of Israel had to be turned away from the face of Moses because of its glory, a glory which was only for a time:
ει δε η διακονια του θανατου εν γραμμασιν εντετυπωμενη εν λιθοις εγενηθη εν δοξη ωστε μη δυνασθαι ατενισαι τους υιους ισραηλ εις το προσωπον μωσεως δια την δοξαν του προσωπου αυτου την καταργουμενην
- 8 kuinka paljoo enemmän onkaan Hengen virka oleva kirkkaudessa!
Will not the operation of the Spirit have a much greater glory?
πως ουχι μαλλον η διακονια του πνευματος εσται εν δοξη
- 9 Sillä jos kadtustuomion virka jo oli kirkkautta, niin on vanhurskauden virka vielä paljoo runsaammassa määrin kirkkautta.
For if the operation of the law, producing punishment, had its glory, how much greater will be the operation of the Spirit causing righteousness?
ει γαρ η διακονια της κατακρισεως δοξα πολλω μαλλον περισσευει η διακονια της δικαιοσυνης εν δοξη
- 10 Sillä se, millä ennen oli kirkkaus, on tämän rinnalla kirkkautta vailla, tämän ylenpalttisen kirkkauden tähden.
For the glory of the first no longer seems to be glory, because of the greater glory of that which comes after.
και γαρ ουδε δεδοξασται το δεδοξαμενον εν τω τω μερει ενεκεν της υπερβαλλουσης δοξης
- 11 Jos sillä, mikä on katoavaista, oli kirkkaus, niin vielä paljoo enemmän on sillä, mikä on pysyvää, oleva kirkkautta.
For if the order which was for a time had its glory, much more will the eternal order have its glory.
ει γαρ το καταργουμενον δια δοξης πολλω μαλλον το μενον εν δοξη
- 12 Koska meillä siis on tämmöinen toivo, niin me olemme aivan rohkeat
Having then such a hope, we keep nothing back,
εχοντες ον τοιαυτην ελπιδα πολλη παρρησια χρωμεθα
- 13 emmekä tee niinkuin Mooses, joka pani peitteen kasvoillensa, etteivät Israelin lapset näkisi sen loppua, mikä on katoavaista.
And are not like Moses, who put a veil on his face, so that the children of Israel might not see clearly to the end of the present order of things:
και ου καθαπερ μωσης ετιθει καλυμμα επι το προσωπον αυτου προς το μη ατενισαι τους υιους ισραηλ εις το τελος του καταργουμενου
- 14 Mutta heidän mielensä paatuivat, sillä vielä tänäkin päivänä sama peite, vanhan liiton kirjoituksia luettaessa, pysyy poisottamatta, sillä vasta Kristuksessa se katoaa.
But their minds were made hard: for to this very day at the reading of the old agreement the same veil is still unlifted; though it is taken away in Christ.
αλλ επωρωθη τα νοηματα αυτων αχρι γαρ της σημερον το αυτο καλυμμα επι τη αναγνωσει της παλαιας διαθηκης μενει μη ανακαλυπτομενον ο τι εν χριστω καταργειται
- 15 Vielä tänäkin päivänä, kun Moosesta luetaan, on peite heidän sydämensä päällä;
But to this day, at the reading of the law of Moses, a veil is over their heart.
αλλ εως σημερον ηνικα αναγιωσκεται μωσης καλυμμα επι την καρδιαν αυτων κειται
- 16 mutta kun heidän sydämensä kääntyy Herran tykö, otetaan peite pois.
But when it is turned to the Lord, the veil will be taken away.
ηνικα δ αν επιστρεψη προς κυριον περιαιρειται το καλυμμα
- 17 Sillä Herra on Henki, ja missä Herran Henki on, siinä on vapaus.
Now the Lord is the Spirit: and where the Spirit of the Lord is, there the heart is free.
ο δε κυριος το πνευμα εστιν ου δε το πνευμα κυριου εκει ελευθερια
- 18 Mutta me kaikki, jotka peittämättömin kasvoin katselemme Herran kirkkautta kuin kuvastimesta, muutumme saman kuvan kaltaisiksi kirkkaudesta kirkkauteen, niinkuin muuttaa Herra, joka on Henki.
But we all, with unveiled face giving back as in a glass the glory of the Lord, are changed into the same image from glory to glory, even as from the Lord who is the Spirit.
ημεις δε παντες ανακεκαλυμμενω προσωπω την δοξαν κυριου κατοπτριζομενοι την αυτην εικονα μεταμορφουμεθα απο δοξης εις δοξαν καθαπερ απο κυριου πνευματος
- 1 Sentähden, kun meillä on tämä virka sen laupeuden mukaan, joka on osaksemme tullut, me emme lannistu,
For this reason, because we have been made servants of this new order, through the mercy given to us, we are strong:
δια τουτο εχοντες την διακονιαν ταυτην καθως ηλεθημεν ουκ εκκακουμεν

- 2 vaan olemme hyljänneet kaikki häpeälliset salatiet, niin ettemme vaella kavaluudessa emmekä väärennä Jumalan sanaa, vaan julkituomalla totuuden me suositamme itseämme jokaisen ihmisen omalletunnolle Jumalan edessä.
And we have given up the secret things of shame, not walking in false ways, and not making use of the word of God with deceit; but by the revelation of what is true, as before God, we have the approval of every man's sense of right and wrong.
αλλ απειπαμεθα τα κρυπτα της αισχυνης μη περιπατουντες εν πανουργια μηδε δολουντες τον λογον του θεου αλλα τη φανερωσει της αληθειας συνιστωντες εαυτους προς πασαν συνειδησιν ανθρωπων ενωπιον του θεου
- 3 Mutta jos meidän evankeliumimme on peitossa, niin se peite on niissä, jotka kadotukseen joutuvat,
But if our good news is veiled, it is veiled from those who are on the way to destruction:
ει δε και εστιν κεκαλυμμενον το ευαγγελιον ημων εν τοις απολλυμενοις εστιν κεκαλυμμενον
- 4 niissä uskottomissa, joiden mielet tämän maailman jumala on niin sokaissut, ettei heille loista valkeus, joka lähtee Kristuksen kirkkauden evankeliumista, hänen, joka on Jumalan kuva.
Because the god of this world has made blind the minds of those who have not faith, so that the light of the good news of the glory of Christ, who is the image of God, might not be shining on them.
εν οις ο θεος του αιωνος τουτου ετυφλωσεν τα νοηματα των απιστων εις το μη αυγασαι αυτοις τον φωτισμον του ευαγγελιου της δοξης του χριστου ος εστιν εικων του θεου
- 5 Sillä me emme julista itseämme, vaan Kristusta Jeesusta, että hän on Herra ja me teidän palvelijanne Jeesuksen tähden.
For our preaching is not about ourselves, but about Christ Jesus as Lord, and ourselves as your servants through Jesus.
ου γαρ εαυτους κηρυσσομεν αλλα χριστον ιησουν κυριον εαυτους δε δουλους υμων δια ιησουν
- 6 Sillä Jumala, joka sanoi: "Loistakoon valkeus pimeydestä", on se, joka loisti sydämiimme, että Jumalan kirkkauden tunteminen, sen kirkkauden, joka loistaa Kristuksen kasvoissa, levittäisi valoansa.
Seeing that it is God who said, Let light be shining out of the dark, who has put in our hearts the light of the knowledge of the glory of God in the face of Jesus Christ.
οτι ο θεος ο ειπων εκ σκοτους φως λαμψαι ος ελαμψεν εν ταις καρδιαις ημων προς φωτισμον της γνωσεως της δοξης του θεου εν προσωπω ιησου χριστου
- 7 Mutta tämä aarre on meillä saviastioissa, että tuo suunnattoman suuri voima olisi Jumalan eikä näyttäisi tulevan meistä.
But we have this wealth in vessels of earth, so that it may be seen that the power comes not from us but from God;
εχομεν δε τον θησαυρον τουτον εν οστρακινοις σκευεσιν ινα η υπερβολη της δυναμεως η του θεου και μη εξ ημων
- 8 Me olemme kaikin tavoin ahdingossa, mutta emme umpikujassa, neuvottomat, mutta emme toivottomat,
Troubles are round us on every side, but we are not shut in; things are hard for us, but we see a way out of them;
εν παντι θλιβομενοι αλλ ου στενοχωρουμενοι απορουμενοι αλλ ουκ εξαπορουμενοι
- 9 vainotut, mutta emme hyljättyt, maahan kukistetut, mutta emme tuhotut.
We are cruelly attacked, but not without hope; we are made low, but we are not without help;
διωκομενοι αλλ ουκ εγκαταλειπομενοι καταβαλλομενοι αλλ ουκ απολλυμενοι
- 10 Me kuljemme, aina kantaen Jeesuksen kuolemaa ruumiissamme, että Jeesuksen elämäkin tulisi meidän ruumiissamme näkyviin.
In our bodies there is ever the mark of the death of Jesus, so that the life of Jesus may be seen in our bodies.
παντοτε την νεκρωσιν του κυριου ιησου εν τω σωματι περιφεροντες ινα και η ζωη του ιησου εν τω σωματι ημων φανερωθη
- 11 Sillä me, jotka elämme, olemme alati annetut kuolemaan Jeesuksen tähden, että Jeesuksen elämäkin tulisi kuolevaisessa lihassamme näkyviin.
For, while living, we are still being given up to death because of Jesus, so that the life of Jesus may be seen in our flesh, though it is under the power of death.
αι γαρ ημεις οι ζωντες εις θανατον παραδιδομεθα δια ιησουν ινα και η ζωη του ιησου φανερωθη εν τη θνητη σαρκι ημων
- 12 Niinpä siis kuolema tekee työtään meissä, mutta elämä teissä.
So then, death is working in us, but life in you.
ωστε ο μεν θανατος εν ημιν ενεργειται η δε ζωη εν υμιν
- 13 Mutta koska meillä on sama uskon Henki, niinkuin kirjoitettu on: "Minä uskon, sentähden minä puhun", niin mekin uskomme, ja sentähden me myös puhumme,
But having the same spirit of faith, as it is said in the Writings, The words of my mouth came from the faith in my heart; in the same way, our words are the outcome of our faith;
εχοντες δε το αυτο πνευμα της πιστεως κατα το γεγραμμενον επιστευσα διο ελαλησα και ημεις πιστευομεν διο και λαλουμεν

- 14 tietäen, että hän, joka herätti Herran Jeesuksen, on herättävä meidätkin Jeesuksen kanssa ja asettava esiin yhdessä teidän kanssanne.
Because we are certain that he who made the Lord Jesus come back from the dead, will do the same for us, and will give us a place in his glory with you.
ειδότες οτι ο εγειρας τον κυριον ιησουν και ημας δια ιησου εγερει και παραστησει συν υμιν
- 15 Sillä kaikki tapahtuu teidän tähtenne, että aina enenevä armo yhä useampien kautta saisi aikaan yhä runsaampaa kiitosta Jumalan kunniaksi.
For we go through all things on account of you, because the greater the number to whom the grace is given, the greater is the praise to the glory of God.
τα γαρ παντα δι υμας ινα η χαρις πλεονασασα δια των πλειονων την ευχαριστιαν περισσευση εις την δοξαν του θεου
- 16 Sentähden me emme lannistu; vaan vaikka ulkonainen ihmistemme menehtyykin, niin sisällinen kuitenkin päivä päivältä uudistuu.
For which cause we do not give way to weariness; but though our outer man is getting feebler, our inner man is made new day by day.
διο ουκ εκκακουμεν αλλ ει και ο εξω ημων ανθρωπος διαφθειρεται αλλ ο εσωθεν ανακαινιουται ημερα και ημερα
- 17 Sillä tämä hetkisen kestävä ja kevyt ahdistuksemme tuottaa meille iankaikkisen ja määrättömän kirkkauden, ylenpalttisesti,
For our present trouble, which is only for a short time, is working out for us a much greater weight of glory;
το γαρ παραυτικα ελαφρον της θλιψεως ημων καθ υπερβολην εις υπερβολην αιωνιον βαρος δοξης καταργαζεται ημιν
- 18 meille, jotka emme katso näkyväisiä, vaan näkymättömiä; sillä näkyväiset ovat ajallisia, mutta näkymättömät iankaikkisia.
While our minds are not on the things which are seen, but on the things which are not seen: for the things which are seen are for a time; but the things which are not seen are eternal.
μη σκοπουντων ημων τα βλεπομενα αλλα τα μη βλεπομενα τα γαρ βλεπομενα προσκαιρα τα δε μη βλεπομενα αιωνια
- 1 Sillä me tiedämme, että vaikka tämä meidän maallinen majamme hajotetaankin maahan, meillä on asumus Jumalalta, iankaikkinen maja taivaissa, joka ei ole käsin tehty.
For we are conscious that if this our tent of flesh is taken down, we have a building from God, a house not made with hands, eternal, in heaven.
οιδαμεν γαρ οτι εαν η επιγειος ημων οικια του σκηνου καταλυθη οικοδομην εκ θεου εχομεν οικιαν αχειροποιητον αιωνιον εν τοις ουρανοις
- 2 Sentähden me huokaammekin ikävöiden, että saisimme pukeutua taivaalliseen majaamme,
For in this we are crying in weariness, greatly desiring to be clothed with our house from heaven:
και γαρ εν τωτω στεναζομεν το οικητηριον ημων το εξ ουρανου επενδυσασθαι επιποθουντες
- 3 sillä kun me kerran olemme siihen pukeutuneet, ei meitä enää havaita alastomiksi.
So that our spirits may not be unclothed.
ειγε και ενδυσασμενοι ου γυμνοι ευρεθησομεθα
- 4 Sillä me, jotka olemme tässä majassa, huokaamme raskautettuina, koska emme tahdo riisuutua, vaan pukeutua, että elämä nielisi sen, mikä on kuolevaista.
For truly, we who are in this tent do give out cries of weariness, for the weight of care which is on us; not because we are desiring to be free from the body, but so that we may have our new body, and death may be overcome by life.
και γαρ οι οντες εν τω σκηνει στεναζομεν βαρουμενοι επειδη ου θελομεν εκδυσασθαι αλλ επενδυσασθαι ινα καταποθη το θνητον υπο της ζωης
- 5 Mutta se, joka on valmistanut meidät juuri tähän, on Jumala, joka on antanut meille Hengen vakuudeksi.
Now he who has made us for this very thing is God, who has given us the Spirit as a witness of what is to come.
ο δε καταργασαμενος ημας εις αυτο τωτο θεος ο και δους ημιν τον αρραβωνα του πνευματος
- 6 Sentähden me aina olemme turvallisella mielellä ja tiedämme, että, niin kauan kuin olemme kotona tässä ruumiissamme, me olemme poissa Herrasta;
So, then, we are ever without fear, and though conscious that while we are in the body we are away from the Lord,
θαρρουντες συν παντοτε και ειδοτες οτι ενδημουντες εν τω σωματι εκδημουμεν απο του κυριου
- 7 sillä me vaellamme uskossa emmekä näkemisessä.
(For we are walking by faith, not by seeing.)
δια πιστεως γαρ περιπατουμεν ου δια ειδους
- 8 Mutta me olemme turvallisella mielellä ja haluaisimme mieluummin muuttaa pois ruumiista ja päästä kotiin Herran tykö.
We are without fear, desiring to be free from the body, and to be with the Lord.
θαρρουμεν δε και ευδοκουμεν μαλλον εκδημησαι εκ του σωματος και ενδημησαι προς τον κυριον

- 9 Sentähden me, olimmepa kotona tai olimmepa poissa, ahkeroitsemme olla hänelle mieliksi.
For this reason we make it our purpose, in the body or away from it, to be well-pleasing to him.
διο και φιλοτιμουμεθα ειτε ενδημουντες ειτε εκδημουντες ευαρεστοι αυτω ειναι
- 10 Sillä kaikkien meidän pitää ilmestymän Kristuksen tuomioistuimen eteen, että kukin saisi sen mukaan, kuin hän ruumiissa ollessaan on tehnyt, joko hyvää tai pahaa.
For we all have to come before Christ to be judged; so that every one of us may get his reward for the things done in the body, good or bad.
τους γαρ παντας ημας φανερωθηναι δει εμπροσθεν του βηματος του χριστου ινα κομισηται εκαστος τα δια του σωματος προς α επραξεν ειτε αγαθον ειτε κακον
- 11 Kun siis tiedämme, mitä Herran pelko on, niin me koetamme saada ihmisiä uskomaan, mutta Jumala kyllä meidät tuntee; ja minä toivon, että tekin omissatunnoissamme meidät tunnette.
Having in mind, then, the fear of the Lord, we put these things before men, but God sees our hearts; and it is my hope that we may seem right in your eyes.
ειδοτες ουν τον φοβον του κυριου ανθρωπους πειθομεν θεω δε πεφανερωμεθα ελπιζω δε και εν ταις συνειδησεσιν υμων πεφανερωσθαι
- 12 Emme nyt taas suosittelle itseämme teille, vaan tahdomme antaa teille aihetta kerskata meistä, että teillä olisi mitä vastata niille, jotka kerskaavat siitä, mikä silmään näkyy, eikä siitä, mikä sydämessä on.
We are not again requesting your approval, but we are giving you the chance of taking pride in us, so that you may be able to give an answer to those whose glory is in seeming, and not in the heart.
ου γαρ παλιν εαυτους συνιστανομεν υμιν αλλα αφορμην διδοντες υμιν καυχηματος υπερ ημων ινα εχητε προς τους εν προσωπω καυχωμενους και ου καρδια
- 13 Sillä jos me olemme olleet suunniltamme, niin olemme olleet Jumalan tähden; jos taas maltamme mielemme, teemme sen teidän tähtenne.
For if we are foolish, it is to God; or if we are serious, it is for you.
ειτε γαρ εξεστημεν θεω ειτε σοφρονομεν υμιν
- 14 Sillä Kristuksen rakkaus vaatii meitä, jotka olemme tulleet tähän päätökseen: yksi on kuollut kaikkien edestä, siis myös kaikki ovat kuolleet;
For it is the love of Christ which is moving us; because we are of the opinion that if one was put to death for all, then all have undergone death;
η γαρ αγαπη του χριστου συνεχει ημας κριναντας τουτο οτι εις εις υπερ παντων απεθανεν αρα οι παντες απεθανον
- 15 ja hän on kuollut kaikkien edestä, että ne, jotka elävät, eivät enää eläisi itselleen, vaan hänelle, joka heidän edestään on kuollut ja ylösnoussut.
And that he underwent death for all, so that the living might no longer be living to themselves, but to him who underwent death for them and came back from the dead.
και υπερ παντων απεθανεν ινα οι ζωντες μηκει εαυτοις ζωσιν αλλα τω υπερ αυτων αποθανοντι και εγερθεντι
- 16 Sentähden me emme tästä lähtien tunne ketään lihan mukaan; jos olemmekin tunteneet Kristuksen lihan mukaan, emme kuitenkaan nyt enää tunne.
For this reason, from this time forward we have knowledge of no man after the flesh: even if we have had knowledge of Christ after the flesh, we have no longer any such knowledge.
ωστε ημεις απο του νυν ουδενα οιδαμεν κατα σαρκα ει δε και εγνωκαμεν κατα σαρκα χριστον αλλα νυν ουκετι γινωσκομεν
- 17 Siis, jos joku on Kristuksessa, niin hän on uusi luomus; se, mikä on vanhaa, on kadonnut, katso, uusi on sijaan tullut.
So if any man is in Christ, he is in a new world: the old things have come to an end; they have truly become new.
ωστε ει τις εν χριστω καινη κτισις τα αρχαια παρηλθεν ιδου γεγονεν καινα τα παντα
- 18 Mutta kaikki on Jumalasta, joka on sovittanut meidät itsensä kanssa Kristuksen kautta ja antanut meille sovituksen viran.
But all things are of God, who has made us at peace with himself through Christ, and has given to us the work of making peace;
τα δε παντα εκ του θεου του καταλλαξαντος ημας εαυτω δια ιησου χριστου και δοντος ημιν την διακονιαν της καταλλαγης
- 19 Sillä Jumala oli Kristuksessa ja sovitti maailman itsensä kanssa eikä lukenut heille heidän rikkomuksiinsa, ja hän uskoi meille sovituksen sanan.
That is, that God was in Christ making peace between the world and himself, not putting their sins to their account, and having given to us the preaching of this news of peace.
ωσ οτι θεος ην εν χριστω κοσμον καταλλασσων εαυτω μη λογιζομενος αυτοις τα παραπτωματα αυτων και θεμενος εν ημιν τον λογον της καταλλαγης
- 20 Kristuksen puolesta me siis olemme lähettiläinä, ja Jumala kehoittaa meidän kauttamme. Me pyydämme Kristuksen puolesta: antakaa sovittaa itsenne Jumalan kanssa.
So we are the representatives of Christ, as if God was making a request to you through us: we make our request to you, in the name of Christ, be at peace with God.
υπερ χριστου ουν πρεσβεομεν ως του θεου παρακαλουντος δι ημων δεομεθα υπερ χριστου καταλλαγητε τω θεω
- 21 Sen, joka ei synnistä tiennyt, hän meidän tähtemme teki synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan vanhurskaudeksi.
For him who had no knowledge of sin God made to be sin for us; so that we might become the righteousness of God in him.
τον γαρ μη γνοντα αμαρτιαν υπερ ημων αμαρτιαν εποιησεν ινα ημεις γινωμεθα δικαιοσυνη θεου εν αυτω

- 1 Hänen työtovereinaan me myös kehoitamme teitä vastaanottamaan Jumalan armon niin, ettei se jää turhaksi.
We then, working together with God, make our request to you not to take the grace of God to no purpose.
συνεργουντες δε και παρακαλουμεν μη εις κενον την χαριν του θεου δεξασθαι υμας
- 2 Sillä hän sanoo: "Otollisella ajalla minä olen sinua kuullut ja pelastuksen päivänä sinua auttanut". Katso, nyt on otollinen aika, katso, nyt on pelastuksen päivä.
(For he says, I have given ear to you at a good time, and I have been your helper in a day of salvation: see, now is the good time; now is the day of salvation):
λεγει γαρ καιρος δεκτω επηκουσα σου και εν ημερα σωτηριας εβοηθησα σοι ιδου νυν καιρος ευπροσδεκτος ιδου νυν ημερα σωτηριας
- 3 Me emme missään kohden anna aihetta pahennukseen, ettei virkaamme moittittaisi,
Giving no cause for trouble in anything, so that no one may be able to say anything against our work;
μηδεμιαν εν μηδενι διδοντες προσκοπην ινα μη ωμηθη η διακονια
- 4 vaan kaikessa me osoittaudumme Jumalan palvelijoiksi: suuressa kärsivällisyydessä, vaivoissa, hädissä, ahdistuksissa,
But in everything making it clear that we are the servants of God, in quiet strength, in troubles, in need, in sorrow,
αλλ εν παντι συνιστωντες εαυτους ως θεου διακονοι εν υπομονη πολλη εν θλιψεσιν εν αναγκαις εν στενοχωριας
- 5 ruoskittaessa, vankeudessa, meteleissä, vaivannäöissä, valvomisissa, paastoissa;
In blows, in prisons, in attacks, in hard work, in watchings, in going without food;
εν πληγαις εν φυλακαις εν ακαταστασιαις εν κοποις εν αγρυπνιαις εν νηστειαις
- 6 puhtaudessa, tiedossa, pitkämielisyydessä, ystävällisyydessä, Pyhässä Hengessä, vilpittömässä rakkaudessa,
In a clean heart, in knowledge, in long waiting, in being kind, in the Holy Spirit, in true love,
εν αγνοτητι εν γνωσει εν μακροθυμια εν χρηστοτητι εν πνευματι αγιω εν αγαπη ανυποκριτω
- 7 totuuden sanassa, Jumalan voimassa, vanhurskauden sota-aseet oikeassa kädessä ja vasemmassa;
In the true word, in the power of God; with the arms of righteousness on the right hand and on the left,
εν λογω αληθειας εν δυναμει θεου δια των οπλων της δικαιοσυνης των δεξιων και αριστερων
- 8 kunniaassa ja häpeässä, pahassa maineessa ja hyvässä, villitsijöinä ja kuitenkin totta puhuvina,
By glory and by shame, by an evil name and a good name; as untrue, and still true;
δια δοξης και ατιμιας δια δυσφημιας και ευφημιας ως πλανοι και αληθεις
- 9 tuntemattomina ja kuitenkin hyvin tunnettuina; kuolemaisillamme, ja katso, me elämme, kuritettuina emmekä kuitenkaan tapettuina,
Unnoted, but still kept fully in mind; as near to death, but still living; as undergoing punishment, but not put to death;
ως αγνοουμενοι και επιγνωσκομενοι ως αποθηνησκοντες και ιδου ζωμεν ως παιδευομενοι και μη θανατουμενοι
- 10 murheellisina, mutta aina iloisisa, köyhinä, mutta kuitenkin monia rikkaiksi tekevinä, mitään omistamatta, mutta kuitenkin omistaen kaiken.
As full of sorrow, but ever glad; as poor, but giving wealth to others; as having nothing, but still having all things.
ως λυπουμενοι αι δε χαιροντες ως πτωχοι πολλους δε πλουτιζοντες ως μηδεν εχοντες και παντα κατεχοντες
- 11 Suumme on auennut puhumaan teille, korinttolaiset, sydämemme on avartunut.
Our mouth is open to you, O Corinthians, our heart is wide.
το στομα ημων ανεωγεν προς υμας κορινθιοι η καρδια ημων πεπλατυνται
- 12 Ei ole teillä ahdasta meidän sydämessämme, mutta ahdas on teidän oma sydämenne.
It is not our feelings to you which are narrow, but yours to us.
ου στενοχωρεισθε εν ημιν στενοχωρεισθε δε εν τοις σπλαγχνοις υμων
- 13 Antakaa verta verrasta - puhun kuin lapsilleni - avartukaa tekin.
Now to give me back payment of the same sort (I am talking as to my children), let your hearts be wide open to me.
την δε αυτην αντιμισθιαν ως τεκνοις λεγω πλατυνητε και υμεις
- 14 Älkää antautuko kantamaan vierasta iestä yhdessä uskottomien kanssa; sillä mitä yhteistä on vanhurskaudella ja vääryydellä? Tai mitä yhteyttä on valkeudella ja pimeydellä?
Do not keep company with those who have not faith: for what is there in common between righteousness and evil, or between light and dark?
μη γινεσθε ετεροζυγοντες απιστοις τις γαρ μετοχη δικαιοσυνη και ανομια τις δε κοινωνια φωτι προς σκοτος

- 15 Ja miten sopivat yhteen Kristus ja Beliar? Tai mitä yhteistä osaa uskovaisella on uskottoman kanssa?
 And what agreement is there between Christ and the Evil One? or what part has one who has faith with one who has not?
 τις δε συμφωνησις χριστω προς βελιαρ η τις μερις πιστω μετα απιστου
- 16 Ja miten soveltuvat yhteen Jumalan temppele ja epäjumalat? Sillä me olemme elävän Jumalan temppele, niinkuin Jumala on sanonut: "Minä olen heissä asuva ja vaeltava heidän keskellään ja oleva heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani".
 And what agreement has the house of God with images? for we are a house of the living God; even as God has said, I will be living among them, and walking with them; and I will be their God, and they will be my people.
 τις δε συγκαταθεσις ναω θεου μετα ειδωλων υμεις γαρ ναος θεου εστε ζωντος καθως ειπεν ο θεος οτι ενοικησω εν αυτοις και επιπεριπατησω και εσομαι αυτων θεος και αυτοι εσονται μοι λαος
- 17 Sentähden: "Lähtekää pois heidän keskeltänsä ja erotkaa heistä, sanoo Herra, älkääkää saastaiseen koskeko; niin minä otan teidät huostaani
 For which cause, Come out from among them, and be separate, says the Lord, and let no unclean thing come near you; and I will take you for myself,
 διο εξελθετε εκ μεσου αυτων και αφορισθητε λεγει κυριος και ακαθαρτου μη απτεσθε καγω εισδεξομαι υμας
- 18 ja olen teidän Isänne, ja te tulette minun pojikseni ja tyttäriskseni, sanoo Herra, Kaikkivaltias".
 And will be a Father to you; and you will be my sons and daughters, says the Lord, the Ruler of all.
 και εσομαι υμιν εις πατερα και υμεις εσεσθε μοι εις υιους και θυγατερας λεγει κυριος παντοκρατωρ
- 1 Koska meillä siis on nämä lupaukset, rakkaani, niin puhdistautukaamme kaikesta lihan ja hengen saastutuksesta, saattaen pyhityksemme täydelliseksi Jumalan pelossa.
 Because God, then, will give us such rewards, dear brothers, let us make ourselves clean from all evil of flesh and spirit, and become completely holy in the fear of God.
 ταυτας ουν εχοντες τας επαγγελιας αγαπητοι καθαρισωμεν εαυτους απο παντος μολυσμου σαρκος και πνευματος επιτελουντες αγιωσυνην εν φοβω θεου
- 2 Antakaa meille tilaa sydämessänne. Emme ole tehneet kenellekään vääryyttä, emme ole olleet kenellekään turmioksi, emme kenellekään vahinkoa tuottaneet.
 Let your hearts be open to us: we have done no man wrong, no man has been damaged by us, we have made no profit out of any man,
 χωρησατε ημας ουδενα ηδικησαμεν ουδενα εφθειραμεν ουδενα επλεονεκτησαμεν
- 3 En sano tätä tuomitakseni teitä, sillä olenhan jo sanonut, että te olette meidän sydämessämme, yhdessä kuollaksemme ja yhdessä elääksemme.
 It is not with the purpose of judging you that I say this: for I have said before that you are in our hearts for life and death together.
 ου προς κατακρισιν λεγω προειρηκα γαρ οτι εν ταις καρδιαις ημων εστε εις το συναποθανειν και συζην
- 4 Paljon minulla on luottamusta teihin, paljon minulla on kerskaamista teistä; olen täynnä lohdutusta, minulla on ylenpalttinen ilo kaikessa ahdingossamme.
 My words to you are without fear, I am full of pride on account of you: I have great comfort and joy in all our troubles.
 πολλη μοι παρηρησια προς υμας πολλη μοι καυχησις υπερ υμων πεπληρωμαι τη παρακλησει υπερπερισσευομαι τη χαρα επι παση τη θλιψει ημων
- 5 Sillä ei Makedoniaan tultuammekaan lihamme saanut mitään rauhaa, vaan me olimme kaikin tavoin ahdistetut: ulkoapäin taisteluita, sisältäpäin pelkoa.
 For even when we had come into Macedonia our flesh had no rest, but we were troubled on every side; there were fightings outside and fears inside.
 και γαρ ελθοντων ημων εις μακεδονιαν ουδεμιαν εσχικεν ανεσιν η σαρις ημων αλλ εν παντι θλιβομενοι εξωθεν μαχαι εσωθεν φοβοι
- 6 Mutta Jumala, joka masentuneita lohduttaa, lohdutti meitä Tiituksen tulolla,
 But God who gives comfort to the poor in spirit gave us comfort by the coming of Titus;
 αλλ ο παρακαλων τους ταπεινους παρεκαλεσεν ημας ο θεος εν τη παρουσια τιτου
- 7 eikä ainoastaan hänen tulollansa, vaan myöskin sillä lohdutuksella, jonka hän oli teistä saanut, sillä hän on kertonut meille teidän ikävöimisestänne, välittelustanne ja innostanne minun hyväkseni, niin että minä iloitsin vielä enemmän.
 And not by his coming only, but by the comfort which he had in you, while he gave us word of your desire, your sorrow, your care for me; so that I was still more glad.
 ου μονον δε εν τη παρουσια αυτου αλλα και εν τη παρακλησει η παρεκκληθη εφ υμιν αναγγελων ημιν την υμων επιποθησιν τον υμων οδυρμον τον υμων ζηλον υπερ εμου ωστε με μαλλον χαρηναι
- 8 Sillä vaikka murehutin teitä kirjeelläni, en sitä kadu, ja jos kaduinkin, niin minä - kun näen, että tuo kirje on, vaikkapa vain vähäksi aikaa, murehuttanut teitä -
 For though my letter gave you pain, I have no regret for it now, though I had before; for I see that the letter gave you pain, but only for a time.
 οτι ει και ελυπησα υμας εν τη επιστολη ου μεταμελομαι ει και μετεμελομην βλεπω γαρ οτι η επιστολη εκεινη ει και προς ωραν ελυπησεν υμας
- 9 nyt iloitsen, en siitä, että tulitte murheellisiksi, vaan siitä, että murheenne oli teille parannukseksi; sillä te tulitte murheellisiksi Jumalan mielen mukaan, ettei teillä olisi mitään vahinkoa meistä.
 Now I am glad, not that you had sorrow, but that your sorrow was the cause of a change of heart; for yours was a holy sorrow so that you might undergo no loss by us in anything.
 νυν χαρω ουχ οτι ελυπηθητε αλλ οτι ελυπηθητε εις μετανοιαν ελυπηθητε γαρ κατα θεον ινα εν μηδενι ζημιωθητε εξ ημων

- 10 Sillä Jumalan mielen mukainen murhe saa aikaan parannuksen, joka koituu pelastukseksi ja jota ei kukaan kadu; mutta maailman murhe tuottaa kuoleman.
For the sorrow which God gives is the cause of salvation through a change of heart, in which there is no reason for grief: but the sorrow of the world is a cause of death.
η γαρ κατα θεον λυπη μετανοιαν εις σωτηριαν αμεταμελητον κατεργαζεται η δε του κοσμου λυπη θανατον κατεργαζεται
- 11 Sillä katsokaa, kuinka suurta intoa juuri tuo Jumalan mielen mukainen murehtimiseen on saanut teissä aikaan, mitä puolustautumista, mitä paheksumista, mitä pelkoa, ikävöimistä, kiivautta, mitä kurittamista! Olette kaikki tavoin osoittaneet olevanne puhtaat tässä asiassa.
For you see what care was produced in you by this very sorrow of yours before God, what clearing of yourselves, what wrath against sin, what fear, what desire, what serious purpose, what punishment. In everything you have made it clear that you are free from sin in this business.
ιδου γαρ αυτο τουτο το κατα θεον λυπηθηναι υμας ποσην κατειργασατο υμιν σπουδην αλλα απολογιαν αλλα αγανακτησιν αλλα φοβον αλλα επιποθησιν αλλα ζηλον αλλ εκδικησιν εν παντι συνεστησατε εαυτους αγνους ειναι εν τω πραγματι
- 12 Vaikka minä siis kirjoitinkin teille, en kirjoittanut vääryyttä tehneen enkä vääryyttä kärsineen vuoksi, vaan sentähden, että teidän intonne meidän hyväksemme tulisi julki teidän keskuudessanne Jumalan edessä.
So though I sent you a letter, it was not only because of the man who did the wrong, or because of him to whom the wrong was done, but so that your true care for us might be made clear in the eyes of God.
αρα ει και εγραψα υμιν ουχ εινεκεν του αδικησαντος ουδε εινεκεν του αδικηθεντος αλλ εινεκεν του φανερωθηναι την σπουδην υμων την υπερ ημων προς υμας ενωπιον του θεου
- 13 Sentähden me olemme nyt lohdutetut. Mutta tämän lohdutuksemme ohessa on meitä vielä paljoa enemmän ilahuttanut Tiituksen ilo, sillä hänen henkensä on saanut virvoitusta teiltä kaikilta.
So we have been comforted: and we had the greater joy in our comfort because of the joy of Titus, for his spirit had been made glad by you all.
δια τουτο παρακεκλημεθα επι τη παρακλησει υμων περισσοτερος δε μαλλον χαρημεν επι τη χαρα τιτου οτι αναπεσανται το πνευμα αυτου απο παντων υμων
- 14 Sillä jos olenkin jossakin kohden teitä hänelle kehunut, en ole joutunut häpeään, vaan niinkuin kaikki, mitä olemme teille puhuneet, on totta, niin on myös se, mistä olemme teitä Tiitukselle kehuneet, osoittautunut todeksi.
For I was not put to shame in anything in which I may have made clear to him my pride in you; but as we said nothing to you but what was true, so the good things which I said to Titus about you were seen by him to be true.
οτι ει τι αυτω υπερ υμων κεκαυχημαι ου κατησχυνθην αλλ ως παντα εν αληθεια ελαλησαμεν υμιν ουτως και η καυχησις ημων η επι τιτου αληθεια εγενηθη
- 15 Ja hänen sydämensä heltyy yhä enemmän teitä kohtaan, kun hän muistelee kaikkien teidän kuuliaisuuttanne, kuinka te pelolla ja vavistuksella otitte hänet vastaan.
And his love to you is the more increased by his memory of you all, how you gave way to his authority, and how you took him to your hearts with fear and honour.
και τα σπλαγχνα αυτου περισσοτερος εις υμας εστιν αναμνησκομενου την παντων υμων υπακοην ως μετα φοβου και τρομου εδεξασθε αυτον
- 16 Minä iloitsen, että kaikessa voin olla teistä turvallisella mielellä.
It gives me great joy to see you answering to my good opinion of you in every way.
χαιρω οτι εν παντι θαρρω εν υμιν
- 1 Mutta me saatamme teidän tietoonne, veljet, mitä Jumalan armo on vaikuttanut Makedonian seurakunnissa:
And now we give you news, brothers, about the grace of God which has been given to the churches of Macedonia;
γνωριζομεν δε υμιν αδελφοι την χαριν του θεου την δεδομενην εν ταις εκκλησιαις της μακεδονιας
- 2 että, vaikka he olivatkin monessa ahdistuksen koetuksessa, niin oli heidän ilonsa heidän suuressa köyhyydessäänkin niin ylenpalttinen, että he alttiisti antoivat runsaita lahjoja.
How while they were undergoing every sort of trouble, and were in the greatest need, they took all the greater joy in being able to give freely to the needs of others.
οτι εν πολλη δοκιμη θλιψεως η περισσεια της χαρας αυτων και η κατα βαθους πτωχεια αυτων περισευσεν εις τον πλουτον της απλοτητος αυτων
- 3 Sillä voimiensa mukaan, sen minä todistan, jopa yli voimiensakin he antoivat omasta halustansa,
For I give them witness, that as they were able, and even more than they were able, they gave from the impulse of their hearts,
οτι κατα δυναμιν μαρτυρω και υπερ δυναμιν αυθαιρετοι
- 4 paljolla pyytämällä anoen meiltä sitä suosiota, että pääsisivät osallisiksi pyhien avustamiseen;
Seriously requesting us that they might have a part in this grace of being servants to the needs of the saints:
μετα πολλης παρακλησεως δεομενοι ημων την χαριν και την κοινωνιαν της διακονιας της εις τους αγιους δεξασθαι ημας
- 5 eivätkä he vain tehneet, niinkuin me olimme toivoneet, vaan antoivat itsensäkin, ennen kaikkea Herralle ja sitten meille, Jumalan tahdosta,
And going even farther than our hope, they first gave themselves to the Lord and to us after the purpose of God.
και ου καθως ηλπισαμεν αλλ εαυτους εδωκαν πρωτον τω κυριω και ημιν δια θεληματος θεου

- 6 niin että me kehoitimme Tiitusta, niinkuin hän jo oli alkanut, saattamaan teidän keskuudessanne päätökseen tämänkin rakkaudentyön.
So that we made a request to Titus that, as he had made a start before, so he might make this grace complete in you.
εις το παρακαλεσαι ημας τιτον ινα καθως προενηρξατο ουτως και επιτελεση εις υμας και την χαριν ταυτην
- 7 Mutta niinkuin teillä on ylenpalttisesti kaikkea: uskoa, sanaa, tietoa, kaikkinaista intoa ja meistä teihin tullutta rakkautta, niin olkaa ylenpalttiset tässäkin rakkaudentyössä.
And that as you are full of every good thing, of faith, of the word, of knowledge, of a ready mind, and of love to us, so you may be full of this grace in the same way.
αλλ ωσπερ εν παντι περισσευετε πιστει και λογω και γνωσει και παση σπουδη και τη εξ υμων εν ημιν αγαπη ινα και εν ταυτη τη χαριτι περισσευητε
- 8 En sano tätä käskien, vaan viittaamalla muiden intoon minä tahdon koetella teidänkin rakkautenne vilpittömyyttä.
I am not giving you an order, but using the ready mind of others as a test of the quality of your love.
ου κατ επιταγην λεγω αλλα δια της ετερων σπουδης και το της υμετερας αγαπης γνησιον δοκιμαζων
- 9 Sillä te tunnette meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armon, että hän, vaikka oli rikas, tuli teidän tähtenne köyhäksi, että te hänen köyhydestään rikastuisitte.
For you see the grace of our Lord Jesus Christ, how though he had wealth, he became poor on your account, so that through his need you might have wealth.
γνωσκετε γαρ την χαριν του κυριου ημων ιησου χριστου οτι δι υμας επτωχευσεν πλουσιος ων ινα υμεις τη εκεινου πτωχεια πλουτησητε
- 10 Minä annan vain neuvon tässä asiassa; sillä se on hyödyksi teille, jotka jo viime vuonna olitte ensimmäiset, ette ainoastaan tekemässä, vaan myös tahtomassa.
And in this I give my opinion: for it is to your profit, who were the first to make a start a year before, not only to do this, but to make clear that your minds were more than ready to do it.
και γνωμην εν τωτω διδωμι τουτο γαρ υμιν συμφερει οιτινες ου μονον το ποιησαι αλλα και το θελειν προενηρξασθε απο περυσι
- 11 Täyttäkää nyt siis tekonne, niin että, yhtä alttiisti kuin olitte sen päättäneet, sen myös täyttäisitte, varojenne mukaan.
Then make the doing of it complete; so that as you had a ready mind, you may give effect to it as you are able.
νυνι δε και το ποιησαι επιτελεσατε οπως καθαπερ η προθυμια του θελειν ουτως και το επιτελεσαι εκ του εχειν
- 12 Sillä jos on alttiutta, niin se on otollinen sen mukaan, kuin on varoja, eikä sen mukaan, kuin niitä ei ole.
For if there is a ready mind, a man will have God's approval in the measure of what he has, and not of what he has not.
ει γαρ η προθυμια προκειται καθο εαν εχη τις ευπροσδεκτος ου καθο ουκ εχει
- 13 Sillä ei ole tarkoitus, että muilla olisi huojenus, teillä rasitus, vaan tasauksen vuoksi tulkoon tätä nykyä teidän yltäkyläisyytenne heidän puutteensa hyväksi,
And I am not saying this so that others may get off free, while the weight comes on you:
ου γαρ ινα αλλοις ανεσις υμιν δε θλιψις αλλ εξ ισοτητος εν τω νυν καιρω το υμων περισσευμα εις το εκεινων υστερημα
- 14 että heidänkin yltäkyläisyytensä tulisi teidän puutteenne hyväksi, niin että syntyisi tasaus,
But so that things may be equal; that from those things of which you have more than enough at the present time their need may be helped, and that if you are in any need they may be a help to you in the same way, making things equal.
ινα και το εκεινων περισσευμα γενηται εις το υμων υστερημα οπως γενηται ισοτης
- 15 niinkuin kirjoitettu on: "Joka oli paljon koonnut, sille ei jäänyt liikaa, ja joka oli koonnut vähän, siltä ei mitään puuttunut".
As it says in the Writings, He who had taken up much had nothing over and he who had little had enough.
καθως γεγραπται ο το πολυ ουκ επλεονασεν και ο το ολιγον ουκ ηλαττονησεν
- 16 Mutta kiitos Jumalalle, joka antaa Tiituksen sydämeen saman innon teidän hyväksenne!
But praise be to God, who puts the same care for you into the heart of Titus.
χαρις δε τω θεω τω διδοντι την αυτην σπουδην υπερ υμων εν τη καρδια τιτου
- 17 Sillä hän otti varteen minun kehoitukseni, innostuiipa niinkin, että lähtee omasta halustaan teidän tykönnö.
For while he gladly gave ear to our request, he was interested enough to go to you from the impulse of his heart.
οτι την μεν παρακλησιν εδεξατο σπουδαιοτερος δε υπαρχων αυθαιρετος εξηλθεν προς υμας
- 18 Ja me lähettämme hänen kanssaan veljen, jota evankeliumin julistamisesta kiitetään kaikissa seurakunnissa
And with him we have sent a brother whose praise in the good news has gone through all the churches;
συνεπεμψαμεν δε μετ αυτου τον αδελφον ου ο επαινος εν τω ευαγγελιω δια πασων των εκκλησιων

- 19 ja jonka seurakunnat vielä sen lisäksi myös ovat valinneet matkatoveriksemme viemään tätä rakkauden lahjaa, joka on meidän toimitettavanamme itse Herran kunniaksi ja oman alttiutemme osoitukseksi.
 And not only so, but he was marked out by the churches to go with us in the grace of this giving which we have undertaken to the glory of the Lord and to make clear that our mind was ready:
 ου μονον δε αλλα και χειροτονηθεις υπο των εκκλησιων συνεκδημος ημων συν τη χαριτι ταυτη τη διακονουμενη υφ ημων προς την αυτου του κυριου δοξαν και προθυμιαν υμων
- 20 Näin me teemme, ettei kukaan pääsisi moittimaan meitä mistään, mikä koskee tätä runsasta avustusta, joka on meidän toimitettavanamme.
 And so that no man might be able to say anything against us in the business of this giving which has been put into our hands:
 στελλομενοι τουτο μη τις ημας μωμησηται εν τη αδροτητι ταυτη τη διακονουμενη υφ ημων
- 21 Sillä me ahkeroitsemme sitä, mikä on hyvää ei ainoastaan Herran, vaan myös ihmisten edessä.
 For the business has been so ordered by us as to have the approval, not only of the Lord, but of men.
 προνοουμενοι καλα ου μονον ενωπιον κυριου αλλα και ενωπιον ανθρωπων
- 22 Ja näiden kanssa me lähetämme vielä erään veljemme, jonka intoa usein ja monessa asiassa olemme koetelleet ja joka nyt on entistä paljon innokkaampi, koska hänellä on niin suuri luottamus teihin.
 And we have sent with them our brother, whose ready spirit has been made clear to us at times and in ways without number, but it is now all the more so because of the certain faith which he has in you.
 συνεπεψαμεν δε αυτοις τον αδελφον ημων ον εδοκιμασαμεν εν πολλοις πολλακις σπουδαιον οντα νυνι δε πολυ σπουδαιοτερον πεποιθησει πολλη τη εις υμας
- 23 Jos siis on puhe Tiituksesta, niin hän on minun toverini ja työkumppanini teidän hyväksenne; meidän veljemme taas ovat seurakuntien lähettiläitä, ovat Kristuksen kunnia.
 If any question comes up about Titus, he is my brother-worker, working with me for you; or about the others, they are the representatives of the churches to the glory of Christ.
 ειτε υπερ τιτου κοινονος εμοσ και εις υμας συνεργοσ ειτε αδελφοι ημων αποστολοι εκκλησιων δοξα χριστου
- 24 Kun te siis osoitate heille rakkauttanne ja näytätte todeksi sen, mistä me olemme teitä kehuneet, niin teette sen seurakuntien edessä.
 Make clear then to them, as representatives of the churches, the quality of your love, and that the things which we have said about you are true.
 την ουν ενδειξιν της αγαπης υμων και ημων καυχησησ υπερ υμων εις αυτοουσ ενδειξασθε και εις προσωπον των εκκλησιων
- 1 Pyhien avustamisesta minun tosin on tarpeetonta kirjoittaa teille;
 But there is no need for me to say anything in my letter about the giving to the saints:
 περι μεν γαρ της διακονιασ της εις τουσ αγιουσ περισσον μοι εστιν το γραφειν υμιν
- 2 sillä minä tunnen teidän alttiutenne, ja siitä minä kehun teitä makedonialaisille, että näet Achaia on ollut valmiina menneestä vuodesta alkaen, ja niin on teidän intonne saanut sangen monta innostumaan.
 For I have before made clear to those of Macedonia my pride in your ready mind, saying to them that Achaia has been ready for a year back; and a great number have been moved to do the same by your example.
 οιδα γαρ την προθυμιαν υμων ην υπερ υμων καυχωμαι μακεδοσιν οτι αχαια παρεσκευασται απο περυσι και ο εξ υμων ζηλοσ ηρεθισεν τουσ πλειονασ
- 3 Lähetän nyt kuitenkin nämä veljet, ettei kerskaamisemme teistä tässä kohden näyttäytyisi tyhjäksi, vaan että olisitte valmiit, niinkuin olen sanonut teidän olevan;
 But I have sent the brothers, so that the good things we said about you may be seen to be true, and that, as I said, you may be ready:
 επεμψα δε τουσ αδελφοουσ ινα μη το καυχημα ημων το υπερ υμων κενωθη εν τω μερει τουτω ινα καθωσ ελεγον παρεσκευασμενοι ητε
- 4 muutoin, jos makedonialaisia tulee minun kanssani ja he tapaavat teidät valmistumattomina, me - ettemme sanoisi te - ehkä joutuisimme häpeään tässä luottamuksessamme.
 For fear that, if any from Macedonia come with me, and you are not ready, we (not to say, you) might be put to shame in this thing.
 μηπωσ εαν ελθουσιν συν εμοι μακεδονεσ και ευρωσιν υμασ απαρασκευαστουσ καταισχυνομεν ημεισ ινα μη λεγωμεν υμεισ εν τη υποστασει ταυτη της καυχησησ
- 5 Olen siis katsonut tarpeelliseksi kehoittaa veljiä edeltäpäin lähtemään teidän tykönnne ja toimittamaan valmiiksi ennen lupaamamme runsaan lahjan, niin että se olisi valmis runsaana eikä kitsaana.
 So it seemed to me wise for the brothers to go before, and see that the amount which you had undertaken to give was ready, so that it might be a cause for praise, and not as if we were making profit out of you.
 αναγκαιον ουν ηγησαμην παρακαλεσαι τουσ αδελφοουσ ινα προελθουσιν εις υμασ και προκαταρτισωσιν την προκατηγγελεμενην ευλογιαν υμων ταυτην ετοιμην εινα ουτωσ ωσ ευλογιαν και μη ωσπερ πλεονεξιαν
- 6 Huomatkaa tämä: joka niukasti kylvää, se myös niukasti niittää, ja joka runsaasti kylvää, se myös runsaasti niittää.
 But in the Writings it says, He who puts in only a small number of seeds, will get in the same; and he who puts them in from a full hand, will have produce in full measure from them.
 τουτο δε ο σπειρων φειδομενωσ φειδομενωσ και θερισει και ο σπειρων επ ευλογιασ επ ευλογιασ και θερισει

- 7 Antakoon kukin, niinkuin hänen sydämensä vaatii, ei surkeillen eikä pakosta; sillä iloista antajaa Jumala rakastaa.
Let every man do after the purpose of his heart; not giving with grief, or by force: for God takes pleasure in a ready giver.
εκαστος καθως προαιρεται τη καρδια μη εκ λυπης η εξ αναγκης ιλαρον γαρ δοτην αγαπα ο θεος
- 8 Ja Jumala on voimallinen antamaan teille ylenpalttisesti kaikkea armoa, että teillä kaikessa aina olisi kaikkea riittävästi, voidaksenne ylenpalttisesti tehdä kaikkinaista hyvää;
And God is able to give you all grace in full measure; so that ever having enough of all things, you may be full of every good work:
δυνατος δε ο θεος πασαν χαριν περισσευσαι εις υμας ινα εν παντι παντοτε πασαν αυταρκειαν εχοντες περισσευητε εις παν εργον αγαθον
- 9 niinkuin kirjoitettu on: "Hän sirottelee, hän antaa köyhille, hänen vanhurskautensa pysyy iankaikkisesti".
As it is said in the Writings, He has sent out far and wide, he has given to the poor; his righteousness is for ever.
καθως γεγραπται εσκορπισεν εδωκεν τοις πενησιν η δικαιοσυνη αυτου μενει εις τον αιωνα
- 10 Ja hän, joka antaa siemenen kylväjälle ja leivän ruuaksi, on antava teillekin ja enentävä kylvönne ja kasvattava teidän vanhurskautenne hedelmät,
And he who gives seed for putting into the field and bread for food, will take care of the growth of your seed, at the same time increasing the fruits of your righteousness;
ο δε επιχορηγων σπερμα τω σπειροντι και αρτον εις βρωσιν χορηγησαι και πληθυνα τον σπορον υμων και αυξησαι τα γεννηματα της δικαιοσυνης υμων
- 11 niin että te kaikessa vaurastuen voitte vilpittömästi harjoittaa kaikkinaista anteliaisuutta, joka meidän kauttamme saa aikaan kiitosta Jumalalle.
Your wealth being increased in everything, with a simple mind, causing praise to God through us.
εν παντι πλουτιζομενοι εις πασαν απλοτητα ητις καταργαζεται δι ημων ευχαριστιαν τω θεω
- 12 Sillä tämä avustamispalvelus ei ainoastaan poista pyhien puutteita, vaan käy vieläkin hedelmällisemmäksi Jumalalle annettujen monien kiitosten kautta,
For this work of giving not only takes care of the needs of the saints, but is the cause of much praise to God;
οτι η διακονια της λειτουργιας ταυτης ου μονον εστιν προσαναπληρουσα τα υστερηματα των αγιων αλλα και περισσευουσα δια πολλων ευχαριστιων τω θεω
- 13 kun he, tästä teidän palveluksestanne huomattuaan, kuinka taattu teidän mielenne on, ylistävät Jumalaa siitä, että te näin alistuvasesti tunnustaudutte Kristuksen evankeliumiin ja näin vilpittömästi olette ruvenneet yhteyteen heidän kanssaan ja kaikkien kanssa.
For when, through this work of giving, they see what you are, they give glory to God for the way in which you have given yourselves to the good news of Christ, and for the wealth of your giving to them and to all;
δια της δοκιμης της διακονιας ταυτης δοξαζοντες τον θεον επι τη υποταγη της ομολογιας υμων εις το ευαγγελιον του χριστου και απλοτητι της κοινωνιας εις αυτους και εις παντας
- 14 Ja hekin rukoilevat teidän edestänne ja ikävöivät teitä sen ylen runsaan Jumalan armon tähden, joka on teidän osaksenne tullut.
While their hearts go out to you in love and in prayer for you, because of the great grace of God which is in you.
και αυτων δεησει υπερ υμων επιποθοντων υμας δια την υπερβαλλουσαν χαριν του θεου εφ υμιν
- 1 Minä, Paavali, itse kehoitan teitä Kristuksen laupeuden ja lempeyden kautta, minä, joka olen muka nöyrä kasvotusten teidän kanssanne, mutta poissa ollessani rohkea teitä kohtaan,
Now I, Paul, myself make request to you by the quiet and gentle behaviour of Christ, I who am poor in spirit when with you, but who say what is in my mind to you without fear when I am away from you:
αυτος δε εγω παυλος παρακαλω υμας δια της πραοτητος και επιεικειας του χριστου ος κατα προσωπον μεν ταπεινος εν υμιν απων δε θαρρω εις υμας
- 2 ja pyydän, ettei minun, kun tulen teidän tykönnne, tarvitsisi käyttää sitä rohkeutta, millä aion luottavaisesti uskaltaa käydä eräiden kimppuun, jotka ajattelevat meistä, aivan kuin vaeltaisimme lihan mukaan.
Yes, I make my request to you, so that when I am with you I may not have to make use of the authority which may be needed against some to whom we seem to be walking after the flesh.
δεομαι δε το μη παρων θαρρησαι τη πεποιθησει η λογιζομαι τολμησαι επι τινας τους λογιζομενους ημας ως κατα σαρκα περιπατουντας
- 3 Vaikka me vaellammekin lihassa, emme kuitenkaan lihan mukaan sodi;
For though we may be living in the flesh, we are not fighting after the way of the flesh
εν σαρκι γαρ περιπατουντες ου κατα σαρκα στρατευομεθα
- 4 sillä meidän sota-aseemme eivät ole lihalliset, vaan ne ovat voimalliset Jumalan edessä hajottamaan maahan linnoituksia.
(For the arms with which we are fighting are not those of the flesh, but are strong before God for the destruction of high places);
τα γαρ οπλα της στρατειας ημων ου σαρκικα αλλα δυνατα τω θεω προς καθαρεισιν οχυρωματων
- 5 Me hajotamme maahan järjen päätelmät ja jokaisen varustuksen, joka nostetaan Jumalan tuntemista vastaan, ja vangitsemme jokaisen ajatuksen kuuliaiseksi Kristukselle
Putting an end to reasonings, and every high thing which is lifted up against the knowledge of God, and causing every thought to come under the authority of Christ;
λογισμους καθαιρουντες και παν υψωμα επαιρομενον κατα της γνωσεως του θεου και αιχμαλωτιζοντες παν νοημα εις την υπακοην του χριστου

- 6 ja olemme valmiit rankaisemaan kaikkea tottelemattomuutta, kunhan te ensin olette täysin kuuliaisiksi tulleet.
Being ready to give punishment to whatever is against his authority, after you have made it clear that you are completely under his control.
και εν ετοιμω εχοντες εκδικησαι πασαν παρακοην οταν πληρωθη υμων η υπακοη
- 7 Nähkää, mitä silmään edessä on. Jos joku on mielessään varma siitä, että hän on Kristuksen oma, ajatelkoon hän edelleen mielessään, että samoin kuin hän on Kristuksen, samoin olemme mekin.
Give attention to the things which are before you. If any man seems to himself to be Christ's, let him keep in mind that we are as much Christ's as he is.
τα κατα προσωπον βλεπετε ει τις πεποιθεν εαυτω χριστου ειναι τουτο λογιζεσθω παλιν αφ εαυτου οτι καθως αυτος χριστου ουτως και ημεις χριστου
- 8 Ja vaikka minä jonkun verran enemmänkin kerskaisin siitä vallastamme, jonka Herra on antanut teitä rakentaaksemme eikä kukistaaksemme, en ole häpeään joutuva.
For though I might take pride in our authority (which the Lord gave for building you up, and not for your destruction), it will not be a cause of shame to me:
εαν τε γαρ και περισσοτερον τι καυχησωμαι περι της εξουσιας ημων ης εδωκεν ο κυριος ημιν εις οικοδομην και ουκ εις καθαιρεσιν υμων ουκ αισχυνθησομαι
- 9 Tämän minä sanon, ettei näyttäisi siltä, kuin peloittelisin teitä kirjeilläni.
That I may not seem to have the desire of causing you fear by my letters.
ινα μη δοξω ως αν εκφοβειν υμας δια των επιστολων
- 10 Sillä hänen kirjeensä ovat, sanotaan, kyllä mahtavat ja pontevat, mutta ruumiillisesti läsnäollessaan hän on heikko, eikä hänen puheensa ole minkään arvoista.
For his letters, they say, have weight and are strong; but in body he is feeble, and his way of talking has little force.
οτι αι μεν επιστολαι φησιν βαρειαι και ισχυραι η δε παρουσία του σωματος ασθενης και ο λογος εξουθενημενος
- 11 Joka niin sanoo, ajatelkoon, että samaa, mitä me poissaolevina olemme kirjeissämme sanoissa, samaa me myös olemme läsnäolevina teoissa.
Let those who say this keep in mind that, what we are in word by letters when we are away, so will we be in act when we are present.
τουτο λογιζεσθω ο τοιουτος οτι οιοι εσμεν τω λογω δι επιστολων αποντες τοιουτοι και παροντες τω εργω
- 12 Sillä me emme rohkene lukeutua emmekä verrata itseämme eräisiin, jotka itseänsä suosittelvat; mutta he ovat ymmärtämättömiä, kun mittavaat itsensä omalla itsellään ja vertailevat itseään omaan itseensä.
For we will not make comparison of ourselves with some of those who say good things about themselves: but these, measuring themselves by themselves, and making comparison of themselves with themselves, are not wise.
ου γαρ τολμωμεν εγκριναι η συγκριναι εαυτους τισιν των εαυτους συνιστανοντων αλλα αυτοι εν εαυτοις εαυτους μετροντες και συγκρινοντες εαυτους εαυτοις ου συνιουσιν
- 13 Me taas emme rupea kerskaamaan yli määrän, vaan ainoastaan sen määrätyn vaikutusalan mukaan, minkä Jumala on asettanut meille määräksi, ulottuaksemme teihinkin asti.
We will not give glory to ourselves in over-great measure, but after the measure of the rule which God has given us, a measure which comes even to you.
ημεις δε ουχι εις τα αμετρα καυχησομεθα αλλα κατα το μετρον του κανονος ου εμερισεν ημιν ο θεος μετρον εφικεσθαι αχρι και υμων
- 14 Sillä me emme kurota itseämme liiaksi, ikäänkuin emme teihin ulottuisikaan, sillä olemmehan ehtineet Kristuksen evankeliumin julistamisessa teihinkin asti.
For we have no need to make ourselves seem more than we are, as if our authority did not come as far as to you: for we came even as far as you with the good news of Christ:
ου γαρ ως μη εφικνουμενοι εις υμας υπερεκτεινομεν εαυτους αχρι γαρ και υμων εφθασαμεν εν τω ευαγγελιω του χριστου
- 15 Emme kerskaa yli määrän, emme muiden vaivannäöistä, mutta meillä on se toivo, että teidän uskonne lisääntyessä me oman vaikutusalamme mukaan kasvamme teidän keskuudessanne niin suuriksi,
Not taking credit to ourselves for what is not our business, that is, for the work of others; but having hope that, with the growth of your faith, we may get the credit for an increase which is the effect of our work,
ουκ εις τα αμετρα καυχωμενοι εν αλλοτριois κοποις ελπιδα δε εχοντες αυξανομενης της πιστεως υμων εν υμιν μεγαλυνθηναι κατα τον κανονα ημων εις περισσειαν
- 16 että saamme viedä evankeliumin myöskin tuolla puolen teitä oleviin maihin - tahtomatta kerskata siitä, mikä jo on valmista toisten vaikutusalalla.
So that we may be able to go on and take the good news to countries still farther away than you are, and not take credit for another man's work in making things ready to our hand.
εις τα υπερεκεινα υμων ευαγγελισασθαι ουκ εν αλλοτριω κανονι εις τα ετοιμα καυχησασθαι
- 17 Mutta joka kerskaa, hänen kerskauksenaan olkoon Herra.
But whoever has a desire for glory, let his glory be in the Lord.
ο δε καυχωμενος εν κυριω καυχασθω
- 18 Sillä ei se ole koetuksen kestävä, joka itse itseään suosittelee, vaan se, jota Herra suosittelee.
For the Lord's approval of a man is not dependent on his opinion of himself, but on the Lord's opinion of him.
ου γαρ ο εαυτον συνιστων εκεινος εστιν δοκιμος αλλ ον ο κυριος συνιστησιν

- 1 Jospa kärsisitte minulta hiukan mielettömyyttäkin! Ja kyllähän te minua kärsittekin.
Put up with me if I am a little foolish: but, truly, you do put up with me.
οφελον ανειχεσθε μου μικρον τη αφορσυνη αλλα και ανεχεσθε μου
- 2 Sillä minä kiivailen teidän puolestanne Jumalan kiivaudella; minähän olen kihlannut teidät miehelle, yhdelle ainoalle, asettaakseni Kristuksen eteen puhtaan neitsyen.
For I have a very great care for you: because you have been married by me to one husband, and it is my desire to give you completely holy to Christ.
ζηλω γαρ υμας θεου ζηλω ηρμοσαμην γαρ υμας ενι ανδρι παρθενον αγνην παρασθησαι τω χριστω
- 3 Mutta minä pelkään, että niinkuin käärme kavaluudellaan petti Eevan, niin teidän mielenne ehkä turmeltuu pois vilpittömyydestä ja puhtaudesta, joka teissä on Kristusta kohtaan.
But I have a fear, that in some way, as Eve was tricked by the deceit of the snake, your minds may be turned away from their simple and holy love for Christ.
φοβουμαι δε μηπως ως ο οφεις ευαν εξηπατησεν εν τη πανουργια αυτου ουτως φθαρη τα νοηματα υμων απο της απλοτητος της εις τον χριστον
- 4 Sillä jos joku tulee ja saarnaa jotakin toista Jeesta kuin sitä, jota me olemme saarnanneet, tai jos te saatte toisen hengen, kuin minkä olette saaneet, tai toisen evankeliumin, kuin minkä olette vastaanottaneet, niin sen te hyvin kärsitte.
For if anyone comes preaching another Jesus from the one whose preachers we are, or if you have got a different spirit, or a different sort of good news from those which came to you, how well you put up with these things.
ει μεν γαρ ο ερχομενος αλλον ησουν κηρυσσει ον ουκ εκηρυξαμεν η πνευμα ετερον λαμβανετε ο ουκ ελαβετε η ευαγγελιον ετερον ο ουκ εδεξασθε καλωσ ηνειχεσθε
- 5 Mutta minä en katso itseäni missään suhteessa noita isoisia apostoleja huonommaksi.
For in my opinion, I am in no way less than the most important of the Apostles.
λογιζομαι γαρ μηδεν υστερηκειναι των υπερ λιαν αποστολων
- 6 Jos olenkin oppimaton puheessa, en kuitenkaan tiedossa; olemmehan tuoneet sen teille kaikin tavoin ilmi kaikissa asioissa.
But though I am rough in my way of talking, I am not so in knowledge, as we have made clear to all by our acts among you.
ει δε και ιδιωτης τω λογω αλλ ου τη γνωσει αλλ εν παντι φανερωθεντες εν πασιν εις υμας
- 7 Vai olenko tehnyt syntiä siinä, että - alentaessani itseni, jotta te ylenisitte - olen ilmaiseksi julistanut teille Jumalan evankeliumia?
Or did I do wrong in making myself low so that you might be lifted up, because I gave you the good news of God without reward?
η αμαρτιαν εποηισα εμαυτον ταπεινων ινα υμεις υψωθητε οτι δωρεαν το του θεου ευαγγελιον ευηγγελισαμην υμιν
- 8 Muita seurakuntia minä riistin, ottaessani heiltä palkkaa palvellakseni teitä. Kun olin teidän luonanne ja kärsin puutetta, en rasittanut ketään.
I took money from other churches as payment for my work, so that I might be your servant;
αλλας εκκλησιας εσυλησα λαβων οψωνιον προς την υμων διακονιαν
- 9 Sillä mitä minulta puuttui, sen täyttivät veljet, jotka tulivat Makedoniasta; ja kaikessa minä varoin olemasta teille rasiutukseksi, ja olen vastakin varova.
And when I was present with you, and was in need, I let no man be responsible for me; for the brothers, when they came from Macedonia, gave me whatever was needed; and in everything I kept myself from being a trouble to you, and I will go on doing so.
και παρων προς υμας και υστερηθεισ ου κατεναρκησα ουδενος το γαρ υστερημα μου προσανεπληρωσαν οι αδελφοι ελθοντες απο μακεδονιας και εν παντι αβαρη υμιν εμαυτον ετηρησα και τηρησω
- 10 Niin totta kuin Kristuksen totuus on minussa, ei tätä kerskausta minulta riistetä Akaian maanäärissä.
As the true word of Christ is in me, I will let no man take from me this my cause of pride in the country of Achaia.
εστιν αληθεια χριστου εν εμοι οτι η καυχησις αυτη ου σφραγισεται εις εμε εν τοις κλιμασιν της αχαιας
- 11 Minkätähden? Senkötähden, etten muka rakasta teitä? Jumala tietää sen.
Why? because I have no love for you? let God be judge.
διατι οτι ουκ αγαπω υμας ο θεος οιδεν
- 12 Mutta mitä minä teen, sen olen vastakin tekevä, riistääkseen aiheen niiltä, jotka aiheetta etsivät, että heidät siinä, missä kerskaavat, havaittaisiin samankaltaisiksi kuin mekin.
But what I do, that I will go on doing, so that I may give no chance to those who are looking for one; so that, in the cause of their pride, they may be seen to be the same as we are.
ο δε ποιω και ποιησω ινα εκκοψω την αφορμην των θελοντων αφορμην ινα εν ω καυχωνται ευρεθωσιν καθως και ημεις
- 13 Sillä semmoiset ovat valheapostoleja, petollisia työntekijöitä, jotka tekeytyvät Kristuksen apostoleiksi.
For such men are false Apostles, workers of deceit, making themselves seem like Apostles of Christ.
οι γαρ τοιουτοι ψευδαποστολοι εργαται δολιοι μετασηματιζομενοι εις αποστολους χριστου

- 14 Eikä ihme; sillä itse saatana tekeytyy valkeuden enkeliksi.
And it is no wonder; for even Satan himself is able to take the form of an angel of light.
 και ου θαυμαστον αυτος γαρ ο σατανας μετασηματιζεται εις αγγελον φωτος
- 15 Ei ole siis paljon, jos hänen palvelijansakin tekeytyvät vanhurskauden palvelijoiksi, mutta heidän loppunsa on oleva heidän tekojensa mukainen.
So it is no great thing if his servants make themselves seem to be servants of righteousness; whose end will be the reward of their works.
 ου μεγα ουν ει και οι διακονοι αυτου μετασηματιζονται ως διακονοι δικαιοσυνης ων το τελος εσται κατα τα εργα αυτων
- 16 Vielä minä sanon: älköön kukaan luulko minua mielettömäksi; mutta vaikka olisinkin, ottakaa minut mielettönnäkin vastaan, että minäkin saisin hiukan kerskata.
I say again, Let me not seem foolish to anyone; but if I do, put up with me as such, so that I may take a little glory to myself.
 παλιν λεγω μη τις με δοξη αφρονα εινα ει δε μηγε καν ως αφρονα δεξασθε με ινα μικρον τι καγω καυχησωμαι
- 17 Mitä nyt puhun, kun näin suurella luottamuksella kerskaan, sitä en puhu Herran mielen mukaan, vaan niinkuin mielettön.
What I am now saying is not by the order of the Lord, but as a foolish person, taking credit to myself, as it seems.
 ο λαλω ου λαλω κατα κυριον αλλ ως εν αφροσυνη εν ταυτη τη υποστασει της καυχησης
- 18 Koska niin monet kerskaavat lihan mukaan, niin kerskaan minäkin.
Seeing that there are those who take credit to themselves after the flesh, I will do the same.
 επει πολλοι καυχονται κατα την σαρκα καγω καυχησομαι
- 19 Tehän hyvin suvaitsette mielettömiä, kun itse olette niin mieleviä.
For you put up with the foolish gladly, being wise yourselves.
 ηδεως γαρ ανεχεσθε των αφρονων φρονιμοι οντες
- 20 Tehän suvaitsette, että joku teidät orjuuttaa, että joku teidät syö puhtaaksi, että joku teidät saa saaliiksensa, että joku itsensä korottaa, että joku lyö teitä kasvoihin.
You put up with a man if he makes servants of you, if he makes profit out of you, if he makes you prisoners, if he puts himself in a high place, if he gives you blows on the face.
 ανεχεσθε γαρ ει τις υμας καταδουλοι ει τις κατεσθει ει τις λαμβανει ει τις επαιρεται ει τις υμας εις προσωπον δερει
- 21 Häpeäkseeni sanon: tähän me kyllä olemme olleet liian heikkoja. Mutta minkä joku toinen uskaltaa - puhun kuin mielettön - sen uskallan minäkin.
I say this by way of shaming ourselves, as if we had been feeble. But if anyone puts himself forward (I am talking like a foolish person), I will do the same.
 κατα ατιμιαν λεγω ως οτι ημεις ησθενησαμεν εν ω δ αν τις τολμα εν αφροσυνη λεγω τολμω καγω
- 22 He ovat hebrealaisia; minä myös. He ovat israelilaisia; minä myös. He ovat Aabrahamin siementä; minä myös.
Are they Hebrews? so am I. Are they of Israel? so am I. Are they the seed of Abraham? so am I.
 εβραιοι εισιν καγω ισραηλιται εισιν καγω σπερμα αβρααμ εισιν καγω
- 23 He ovat Kristuksen palvelijoita - puhun kuin mieltä vailla - minä vielä enemmän. Olen nähnyt vaivaa enemmän, olen ollut useammin vankeudessa, minua on ruoskittu ylen paljon, olen monta kertaa ollut kuoleman vaarassa.
Are they servants of Christ? (I am talking foolishly) I am more so; I have had more experience of hard work, of prisons, of blows more than measure, of death.
 διακονοι χριστου εισιν παραφρονων λαλω υπερ εγω εν κοποις περισσοτερω εν πληγαις υπερβαλλοντω εν φυλακαις περισσοτερω εν θανατοις πολλακις
- 24 Juutalaisilta olen viidesti saanut neljäkymmentä lyöntiä, yhtä vaille;
Five times the Jews gave me forty blows but one.
 υπο ιουδαιων πεντακις τεσσαρακοντα παρα μιαν ελαβον
- 25 kolmesti olen saanut raippoja, kerran minua kivitettiin, kolmesti olen joutunut haaksirikkoon, vuorokauden olen meressä ajelehtinut;
Three times I was whipped with rods, once I was stoned, three times the ship I was in came to destruction at sea, a night and a day I have been in the water;
 τρις ερραβδισθην απαξ ελιθασθην τρις ανααγησα νυχθημερον εν τω βυθω πεποιηκα
- 26 olen usein ollut matkoilla, vaaroissa virtojen vesillä, vaaroissa rosvojen keskellä, vaaroissa heimoni puolelta, vaaroissa pakanain puolelta, vaaroissa kaupungeissa, vaaroissa erämaassa, vaaroissa merellä, vaaroissa valheveljien keskellä;
In frequent travels, in dangers on rivers, in dangers from outlaws, in dangers from my countrymen, in dangers from the Gentiles, in dangers in the town, in dangers in the waste land, in dangers at sea, in dangers among false brothers;
 οδοιπορικαις πολλακις κινδυνουις ποταμων κινδυνουις ληστων κινδυνουις εκ γενουις κινδυνουις εξ εθνων κινδυνουις εν πολει κινδυνουις εν ερημια κινδυνουις εν θαλασση κινδυνουις εν ψευδαδελφοις

- 27 ollut työssä ja vaivassa; paljon valvonut, kärsinyt nälkää ja janoa, paljon paastonnut, kärsinyt vilua ja alastomuutta.
In hard work and weariness, in frequent watchings, going without food and drink, cold and in need of clothing.
 εν κοπω και μοχθω εν αγρυπνιας πολλακις εν λιμω και διψει εν νηστειαις πολλακις εν ψυχει και γυμνοτητι
- 28 Ja kaiken muun lisäksi jokapäiväistä tunkeilua luonani, huolta kaikista seurakunnista.
In addition to all the other things, there is that which comes on me every day, the care of all the churches.
 χωρις των παρεκτος η επισυστασις μου η καθ ημεραν η μεριμνα πασων των εκκλησιων
- 29 Kuka on heikko, etten minäkin olisi heikko? Kuka lankeaa, ettei se minua polttaisi?
Who is feeble and I am not feeble? who is in danger of falling, and I am not angry?
 τις ασθενει και ουκ ασθενω τις σκανδαλιζεται και ουκ εγω πυρουμαι
- 30 Jos minun kerskata täytyy, niin kerskaan heikkoudestani.
If I have to take credit to myself, I will do so in the things in which I am feeble.
 ει καυχασθαι δει τα της ασθενειας μου καυχησομαι
- 31 Herran Jeesuksen Jumala ja Isä, joka on ylistetty iankaikkisesti, tietää, etten valhettele.
The God and Father of our Lord Jesus Christ, to whom be praise for ever, is witness that the things which I say are true.
 ο θεος και πατηρ του κυριου ημων ιησου χριστου οιδεν ο ων ευλογητος εις τους αιωνας οτι ου ψευδομαι
- 32 Damaskossa kuningas Aretaan käskynhaltija vartioi damaskolaisten kaupunkia ottaaksensa minut kiinni,
In Damascus, the ruler under Aretas the king kept watch over the town of the people of Damascus, in order to take me:
 εν δαμασκω ο εθναρχης αρετα του βασιλεως εφρουρει την δαμασκωνων πολιν πιασαι με θελων
- 33 ja muurin ikkuna-aukosta minut laskettiin korissa maahan, ja niin minä pääsin hänen käsistänsä.
And being let down in a basket from the wall through a window, I got free from his hands.
 και δια θυριδος εν σαργανη εχλασθην δια του τειχους και εξεφυγον τας χειρας αυτου
- 1 Minun täytyy kerskata; se tosin ei ole hyödyllistä, mutta minä siirryn nyt näkyihin ja Herran ilmestyksiin.
As it is necessary for me to take glory to myself, though it is not a good thing, I will come to visions and revelations of the Lord.
 καυχασθαι δη ου συμφερει μοι ελευσομαι γαρ εις οπτασιας και αποκαλυψεις κυριου
- 2 Tunnen miehen, joka on Kristuksessa: neljätoista vuotta sitten hänet temmattiin kolmanteen taivaaseen - oliko hän ruumiissaan, en tiedä, vai poissa ruumiista, en tiedä, Jumala sen tietää.
I have knowledge of a man in Christ, fourteen years back (if he was in the body, or out of the body, I am not able to say, but God only), who was taken up to the third heaven.
 οίδα ανθρωπον εν χριστω προ ετων δεκατεσσαρων ειτε εν σωματι ουκ οίδα ειτε εκτος του σωματος ουκ οίδα ο θεος οιδεν αρπαγεντα τον τοιουτον εως τριτου ουρανου
- 3 Ja minä tiedän, että tämä mies - oliko hän ruumiissaan vai poissa ruumiista, en tiedä, Jumala sen tietää -
And I have knowledge of such a man (if he was in the body, or out of the body, I am not able to say, but God only),
 και οίδα τον τοιουτον ανθρωπον ειτε εν σωματι ειτε εκτος του σωματος ουκ οίδα ο θεος οιδεν
- 4 temmattiin paratiisiin ja kuuli sanomattomia sanoja, joita ihmisen ei ole lupa puhua.
How he was taken up into Paradise, and words came to his ears which may not be said, and which man is not able to say.
 οτι ηρθαγη εις τον παραδεισον και ηκουσεν αρρητα ρηματα α ουκ εζον ανθρωπω λαλησαι
- 5 Tästä miehestä minä kerskaan, mutta itsestäni en kerskaa, paitsi heikkoudestani.
On account of such a one I will have glory: for myself I will take no glory, but only in my feeble body.
 υπερ του τοιουτου καυχησομαι υπερ δε εμαυτου ου καυχησομαι ει μη εν ταις ασθενειαις μου
- 6 Sillä jos tahtoisinkin kerskata, en olisi mieleton, sillä minä puhuisin totta; mutta minä pidättäydyn siitä, ettei kukaan ajattelisi minusta enempää, kuin mitä näkee minun olevan tai mitä hän minusta kuulee.
For if I had a desire to take credit to myself, it would not be foolish, for I would be saying what is true: but I will not, for fear that I might seem to any man more than he sees me to be, or has word from me that I am.
 εαν γαρ θελησω καυχησασθαι ουκ εσομαι αφρων αληθειαν γαρ ερω φειδομαι δε μη τις εις εμε λογισηται υπερ ο βλεπει με η ακουει τι εξ εμου

- 7 Ja etten niin erinomaisten ilmestysten tähden ylpeilisi, on minulle annettu lihaani pistin, saatanan enkeli, rusikoimaan minua, etten ylpeilisi.
And because the revelations were so very great, in order that I might not be overmuch lifted up, there was given to me a thorn in the flesh, one sent from Satan to give me pain.
και τη υπερβολη των αποκαλυψεων ινα μη υπεραιρωμαι εδοθη μοι σκολοψ τη σαρκι αγγελος σαταν ινα με κολαφιζη ινα μη υπεραιρωμαι
- 8 Tämän tähden olen kolmesti rukoillut Herraa, että se erkanisi minusta.
And about this thing I made request to the Lord three times that it might be taken away from me.
υπερ τουτου τρις τον κυριον παρεκαλεσα ινα αποστη απ εμου
- 9 Ja hän sanoi minulle: "Minun armossani on sinulle kyllin; sillä minun voimani tulee täydelliseksi heikkoudessa". Sentähden minä mieluummin kerskaan heikkoudestani, että Kristuksen voima asettuisi minuun asumaan.
And he said to me, My grace is enough for you, for my power is made complete in what is feeble. Most gladly, then, will I take pride in my feeble body, so that the power of Christ may be on me.
και ειρηκεν μοι αρκει σοι η χαρις μου η γαρ δυναμις μου εν ασθενεια τελειουται ηδιστα ουν μαλλον καυχησομαι εν ταις ασθενειαις μου ινα επισκηνωση επ εμε η δυναμις του χριστου
- 10 Sentähden minä olen mielistynyt heikkouteen, pahoinpitelyihin, hätään, vainoihin, ahdistuksiin, Kristuksen tähden; sillä kun olen heikko, silloin minä olen väkevä.
So I take pleasure in being feeble, in unkind words, in needs, in cruel attacks, in troubles, on account of Christ: for when I am feeble, then am I strong.
διο ευδοκω εν ασθενειαις εν υβρεσιν εν αναγκαις εν διωγμοις εν στενοχωριαις υπερ χριστου οταν γαρ ασθενω τοτε δυνατος ειμι
- 11 Olen joutunut mielettömyyksiin; te olette minut siihen pakottaneet. Minunhan olisi pitänyt saada suositusta teiltä, sillä en ole missään ollut noita isoisia apostoleja huonompi, vaikka en olekaan mitään.
I have been forced by you to become foolish, though it was right for my praise to have come from you: for in no way was I less than the chief of the Apostles, though I am nothing.
γεγονα αφρων καυχωμενος υμεις με ηναγκασατε εγω γαρ ωφειλον υφ υμων συνιστασθαι ουδεν γαρ υστερησα των υπερ λιαν αποστολων ει και ουδεν ειμι
- 12 Onhan apostolin tunnusteot teidän keskuudessanne tehty kaikella kestävyydellä, tunnusmerkeillä ja ihmeillä ja voimateoilla.
Truly the signs of an Apostle were done among you in quiet strength, with wonders and acts of power.
τα μεν σημεια του αποστολου κατειργασθη εν υμιν εν παση υπομονη εν σημειοις και τερασιν και δυναμεισιν
- 13 Sillä missä muussa te olette jääneet muita seurakuntia vähemmälle kuin siinä, etten minä puolestani ole rasittanut teitä? Antakaa minulle anteeksi tämä vääryys.
For what is there in which you were made less than the other churches, but in the one thing that I was not a trouble to you? Let me have forgiveness for this wrong.
τι γαρ εστιν ο ητηθητε υπερ τας λοιπας εκκλησιας ει μη οτι αυτος εγω ου καταναρκησα υμων χαρισασθε μοι την αδικιαν ταυτην
- 14 Katso, kolmannen kerran minä nyt olen valmis tulemaan teidän tykönnne, enkä ole oleva teille rasitukseksi; sillä minä en etsi teidän omaanne, vaan teitä itseänne. Eiväthän lapset ole velvolliset kokoamaan tavaraa vanhemmilleen, vaan vanhemmat lapsilleen.
This is now the third time that I am ready to come to you; and I will not be a trouble to you: my desire is for you, not for your property: for it is not the children's business to make store for their fathers, but the fathers for the children.
ιδου τριτον ετοιμος εχω ελθειν προς υμας και ου καταναρκησω υμων ου γαρ ζητω τα υμων αλλ υμας ου γαρ οφειλει τα τεκνα τοις γονευσιν θησαυριζειν αλλ οι γονεις τοις τεκνοις
- 15 Ja minä olen mielelläni uhraava kaikki, uhraava itsenikin, teidän sielujenne hyväksi. Senkötähden, että teitä näin suuresti rakastan, minä saan teiltä vähemmän vastarakkautta?
And I will gladly give all I have for your souls. If I have the more love for you, am I to be loved the less?
εγω δε ηδιστα δαπανησω και εκδαπανηθησομαι υπερ των ψυχων υμων ει και περισσοτερωσ υμας αγαπων ηττον αγαπομαι
- 16 Olkoonpa niin, etten minä ole teitä rasittanut; mutta entä jos olen viekas ja olen kavaluudella kietonut teidät pauloihini!
But let it be so, that I was not a trouble to you myself; but (someone may say) being false, I took you with deceit.
εστω δε εγω ου καταβαρησα υμας αλλ υπαρχων πανουργος δολω υμας ελαβον
- 17 Olenkohan minä kenenkään kautta, joita olen luoksenne lähettänyt, pyrkinyt teistä hyötymään?
Did I make a profit out of you by any of those whom I sent to you?
μη τινα ων απεσταλκα προς υμας δι αυτου επλεονεκτησα υμας
- 18 Kehoitin Tiitusta menemään ja lähetin veljen hänen kanssaan; ei kai Tiitus ole pyrkinyt teistä hyötymään? Emmekö ole vaeltaneet samassa hengessä? Emmekö samoja jälkiä?
I gave orders to Titus, and I sent the brother with him. Did Titus make any profit out of you? were we not guided by the same Spirit, in the same ways?
παρεκαλεσα τιτον και συναπεστειλα τον αδελφον μη τι επλεονεκτησεν υμας τιτος ου τω αυτω πνευματι περιεπατησαμεν ου τοις αυτοις ιχνεσιν
- 19 Olette kai jo kauan sitten luulleet, että me puolustaudumme teidän edessänne. Jumalan edessä, Kristuksessa me puhumme; mutta kaikki teille rakennukseksi, rakkaani.
It may seem to you that all this time we have been attempting to put ourselves in the right; but we are saying these things before God in Christ. For all things, dear brothers, are for your profit.
παλιν δοκειτε οτι υμιν απολογουμεθα κατενωπιον του θεου εν χριστω λαλουμεν τα δε παντα αγαπητοι υπερ της υμων οικοδομης

- 20 Sillä minä pelkään, että tullessani ehkä en tapaa teitä semmoisina, kuin tahdon, ja että te tapaatte minut semmoisena, kuin te ette tahdo. Minä pelkään, että teidän keskuudessanne ehkä on riitaa, kateutta, vihaa, juonia, panetteluja, juoruja, pöyhkeilyä, epäjärjestyksiä;
For I have a fear that, when I come, you may not be answering to my desire, and that I may not be answering to yours; that there may be fighting, hate, angry feeling, divisions, evil talk about others, secrets, thoughts of pride, outbursts against authority;
φοβουμαι γαρ μηπως ελθων ουχ ιους θελω ευρω υμας καγω ευρεθω υμιν οιον ου θελετε μηπως ερεις ζηλοι θυμοι εριθειαι καταλαλαι ψιθυρισμοι φυσιωσεις ακαταστασιαι
- 21 ja että, kun tulen, Jumalani on taas nöyryyttävä minua teidän tykönänne, ja että joudun suremaan monen tähden, jotka ennen ovat synnissä eläneet eivätkä ole katuneet sitä saastaisuutta ja haureutta ja irstautta, jota ovat harjoittaneet.
And that when I come again, my God may put me to shame among you, and I may have grief for those who have done wrong before and have had no regret for their unclean ways, and for the evil desires of the flesh to which they have given way.
μη παλιν ελθοντα με ταπεινωση ο θεος μου προς υμας και πενθησω πολλους των προημαρτηκων και μη μετανοησαντων επι τη ακαθαρσια και πορνεια και ασελγεια η επραξαν
- 1 Kolmannen kerran minä nyt tulen teidän tykönnne. Kahden tai kolmen todistajan sanalla on jokainen asia vahvistettava.
This is the third time that I am coming to you. From the mouth of two or three witnesses will every word be made certain.
τριτον τουτο ερχομαι προς υμας επι στοματος δυο μαρτυρων και τριων σταθησεται παν ρημα
- 2 Olen edeltäpäin sanonut ja sanon edeltäpäin niille, jotka ennen ovat syntiä tehneet, ja kaikille muille - niinkuin silloin sanoin, kun olin toista kertaa tykönänne, samoin nytkin, kun olen poissa - etten, kun taas tulen, ole teitä säästävä,
I said before, and still say it before I come, as being present for the second time, though I am still away from you, to those who have done wrong before, and to all the others, that if I come again I will not have pity;
προειρηκα και προλεγω ως παρων το δευτερον και απων νυν γραφω τοις προημαρτηκοσιν και τοις λοιποις πασιν οτι εαν ελθω εις το παλιν ου φεισομαι
- 3 koska te etsitte todistetta siitä, että minussa puhuu Kristus, joka ei ole heikko teitä kohtaan, vaan on teissä voimallinen.
Seeing that you are looking for a sign of Christ giving out his word in me; who is not feeble in relation to you, but is strong in you:
επει δοκιμην ζητειτε του εν εμοι λαλουντος χριστου ος εις υμας ουκ ασθενει αλλα δυναται εν υμιν
- 4 Sillä vaikka hänet ristiinnaulittiin, kun hän oli heikko, elää hän kuitenkin Jumalan voimasta; olemmehan mekin hänessä heikot, mutta me elämme hänen kanssaan Jumalan voimasta teitä kohtaan.
For he was feeble in that he was put to death on the cross, but he is living by the power of God. And we are feeble in him, but we will be living with him through the power of God in relation to you.
και γαρ ει εσταυρωθη εξ ασθενειας αλλα ζη εκ δυναμεως θεου και γαρ ημεις ασθενουμεν εν αυτω αλλα ζησομεθα συν αυτω εκ δυναμεως θεου εις υμας
- 5 Koetelkaa itseänne, oletteko uskossa; tutkikaa itseänne. Vai ettekö tunne itseänne, että Jeesus Kristus on teissä? Ellei, niin ette kestä koetusta.
Make a test of yourselves, if you are in the faith; make certain of yourselves. Or are you not conscious in yourselves that Jesus Christ is in you, if you are truly Christ's?
εαυτους πειραζετε ει εστε εν τη πιστει εαυτους δοκιμαζετε η ουκ επιγνωσκετε εαυτους οτι ιησους χριστος εν υμιν εστιν ει μη τι αδοκιμοι εστε
- 6 Minä toivon teidän tulevan tuntemaan, että me emme ole niitä, jotka eivät koetusta kestä.
But it is my hope that you will have no doubt that we are truly Christ's.
ελπιζω δε οτι γνωσεσθε οτι ημεις ουκ εσμεν αδοκιμοι
- 7 Mutta me rukoilemme Jumalaa, ettette tekisi mitään pahaa, emme sitä varten, että näyttäisi siltä, kuin me olisimme koetuksen kestäviä, vaan että te tekisitte hyvää ja me olisimme ikäänkuin ne, jotka eivät koetusta kestä.
Now our prayer to God is that you may do no evil; not in order that it may be put to our credit, but so that you may do what is right, whatever we may seem.
ευχομαι δε προς τον θεον μη ποιησαι υμας κακον μηδεν ουχ ινα ημεις δοκιμοι φανωμεν αλλ ινα υμεις το καλον ποιητε ημεις δε ως αδοκιμοι ωμεν
- 8 Sillä me emme voi mitään totuutta vastaan, vaan totuuden puolesta.
Because we are able to do nothing against what is true, but only for it.
ου γαρ δυναμεθα τι κατα της αληθειας αλλ υπερ της αληθειας
- 9 Sillä me iloitsimme, kun me olemme heikot, mutta te olette voimalliset; sitä me rukoilemmekin, että te täydellisiksi tulisitte.
For we are glad when we are feeble and you are strong: and this is our prayer, even that you may be made complete.
χαιρομεν γαρ οταν ημεις ασθενωμεν υμεις δε δυνατοι ητε τουτο δε και ευχομεθα την υμων καταρτισιν

- 10 Sentähden minä kirjoitan tämän poissa ollessani, ettei minun teidän luonanne ollessani tarvitsisi käyttää ankaruutta sen vallan nojalla, minkä Herra on minulle antanut rakentamiseksi, ei kukistamiseksi.
For this cause I am writing these things while I am away, so that there may be need for me, when I am present, to make use of sharp measures, by the authority which the Lord has given me for building up and not for destruction.
δια τουτο ταυτα απων γραφω ινα παρων μη αποτομως χρησωμαι κατα την εξουσιαν ην εδωκεν μοι ο κυριος εις οικοδομην και ουκ εις καθαιρεσιν
- 11 Lopuksi, veljet, iloitkaa, tulkkaa täydellisiksi, ottakaa vastaan kehoituksia, olkaa yhtä mieltä, eläkää sovussa, niin rakkauden ja rauhan Jumala on oleva teidän kanssanne.
Let this be my last word, brothers; be glad; be complete; be comforted; be of the same mind; be at peace with one another: and the God of love and peace will be with you.
λοιπον αδελφοι χαιρετε καταρτιζεσθε παρακαλεισθε το αυτο φρονειτε ειρηνευετε και ο θεος της αγαπης και ειρηνης εσται μεθ υμων
- 12 Tervehtikää toisianne pyhällä suunannolla. Kaikki pyhät lähettävät teille tervehdyksen.
\\13:13\\All the saints send their love to you.
ασπασασθε αλληλους εν αγιω φιληματι
- 12 Tervehtikää toisianne pyhällä suunannolla. Kaikki pyhät lähettävät teille tervehdyksen.
Give one another a holy kiss.
ασπασασθε αλληλους εν αγιω φιληματι
- 13 Herran Jeesuksen Kristuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen osallisuus olkoon kaikkien teidän kanssanne.
\\13:14\\The grace of our Lord Jesus Christ, and the love of God, and the harmony of the Holy Spirit, be with you all.
ασπαζονται υμας οι αγιοι παντες
- 1 Paavali, apostoli, virkansa saanut, ei ihmisiltä eikä ihmisen kautta, vaan Jeesuksen Kristuksen kautta ja Isän Jumalan, joka on hänet kuolleista herättänyt,
Paul, an Apostle (not from men, and not through man, but through Jesus Christ, and God the Father, who made him come back from the dead),
παυλος αποστολος ουκ απ ανθρωπων ουδε δι ανθρωπου αλλα δια ιησου χριστου και θεου πατρος του εγειραντος αυτον εκ νεκρων
- 2 ja kaikki veljet, jotka ovat minun kanssani, Galatian seurakunnille.
And all the brothers who are with me, to the churches of Galatia:
και οι συν εμοι παντες αδελφοι ταις εκκλησιαις της γαλατιας
- 3 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta,
Grace to you and peace from God the Father and our Lord Jesus Christ,
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος και κυριου ημων ιησου χριστου
- 4 joka antoi itsensä alttiiksi meidän syntiemme tähden, pelastaaksensa meidät nykyisestä pahasta maailmanajasta meidän Jumalamme ja Isämme tahdon mukaan!
Who gave himself for our sins, so that he might make us free from this present evil world, after the purpose of our God and Father:
του δοντος εαυτον υπερ των αμαρτιων ημων οπως εξεληται ημας εκ του ενεστωτος αιωνος πονηρου κατα το θελημα του θεου και πατρος ημων
- 5 Hänen olkoon kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.
To whom be the glory for ever and ever. So be it.
ω η δοξα εις τους αιωνας των αιωνων αμην
- 6 Minua kummastuttaa, että te niin äkkiä käännytte hänestä, joka on kutsunut teidät Kristuksen armossa, pois toisenlaiseen evankeliumiin,
I am surprised that you are being so quickly turned away from him whose word came to you in the grace of Christ, to good news of a different sort;
θαυμαζω οτι ουτως ταχεως μετατιθεσθε απο του καλεσαντος υμας εν χαριτι χριστου εις ετερον ευαγγελιον
- 7 joka kuitenkin ei ole mikään toinen; on vain eräitä, jotka hämmäntävät teitä ja tahtovat vääristellä Kristuksen evankeliumin.
Which is not another sort: only there are some who give you trouble, desiring to make changes in the good news of Christ.
ο ουκ εστιν αλλο ει μη τινες εισιν οι ταρασσοντες υμας και θελοντες μεταστρεψαι το ευαγγελιον του χριστου
- 8 Mutta vaikka me, tai vaikka enkeli taivaasta julistaisi teille evankeliumia, joka on vastoin sitä, minkä me olemme teille julistaneet, hän olkoon kirottu.
But even if we, or an angel from heaven, were to be a preacher to you of good news other than that which we have given you, let there be a curse on him.
αλλα και εαν ημεις η αγγελος εξ ουρανου ευαγγελιζηται υμιν παρ ο ευαγγελισαμεθα υμιν αναθεμα εστω

- 9 Niinkuin ennenkin olemme sanoneet, niin sanon nytkin taas: jos joku julistaa teille evankeliumia, joka on vastoin sitä, minkä te olette saaneet, hän olkoon kirottu.
As we have said before, so say I now again, If any man is a preacher to you of any good news other than that which has been given to you, let there be a curse on him.
ως προειρηκαμεν και αρτι παλιν λεγω ει τις υμας ευαγγελιζεται παρ ο παρελαβετε αναθεμα εστω
- 10 Ihmistenkö suosita minä nyt etsin vai Jumalan? Tai ihmisillekö pyydän olla mieliksi? Jos minä vielä tahtoisin olla ihmisille mieliksi, en olisi Kristuksen palvelija.
Am I now using arguments to men, or God? or is it my desire to give men pleasure? if I was still pleasing men, I would not be a servant of Christ.
αρτι γαρ ανθρωπους πειθω η τον θεον η ζητω ανθρωποις αρεσκειν ει γαρ ετι ανθρωποις ηρεσκον χριστου δουλος ουκ αν ημην
- 11 Sillä minä teen teille tiettäväksi, veljet, että minun julistamani evankeliumi ei ole ihmisten mukaista;
Because I say to you, my brothers, that the good news of which I was the preacher is not man's.
γνωριζω δε υμιν αδελφοι το ευαγγελιον το ευαγγελισθεν υπ εμου οτι ουκ εστιν κατα ανθρωπον
- 12 enkä minä olekaan sitä ihmisiltä saanut, eikä sitä ole minulle opetettu, vaan Jeesus Kristus on sen minulle ilmoittanut.
For I did not get it from man, and I was not given teaching in it, but it came to me through revelation of Jesus Christ.
ουδε γαρ εγω παρα ανθρωπου παρελαβον αυτο ουτε εδιδαχθην αλλα δι αποκαλυψεως ιησου χριστου
- 13 Olettehan kuulleet minun entisestä vaelluksestani juutalaisuudessa, että minä ylenmäärin vainosin Jumalan seurakuntaa ja sitä hävitin
For news has come to you of my way of life in the past in the Jews' religion, how I was cruel without measure to the church of God, and did great damage to it:
ηκουσατε γαρ την εμην αναστροφην ποτε εν τω ιουδαισμο οτι καθ υπερβολην εδιωκον την εκκλησιαν του θεου και επορθουν αυτην
- 14 ja että edistyin juutalaisuudessa pitemmälle kuin monet samanikäiset heimossani ja ylen innokkaasti kiivailin isieni perinnäissääntöjen puolesta.
And I went farther in the Jews' religion than a number of my generation among my countrymen, having a more burning interest in the beliefs handed down from my fathers.
και προεκοπτον εν τω ιουδαισμο υπερ πολλους συνηλικιωτας εν τω γενει μου περισσοτερος ζηλωτης υπαρχων των πατρικων μου παραδοσεων
- 15 Mutta kun hän, joka äitini kohdusta saakka on minut erottanut ja kutsunut armonsa kautta, näki hyväksi
But when it was the good pleasure of God, by whom I was marked out even from my mother's body, through his grace,
οτε δε ευδοκησεν ο θεος ο αφορισας με εκ κοιλιας μητρος μου και καλεσας δια της χαριτος αυτου
- 16 ilmaista minussa Poikansa, että minä julistaisin evankeliumia hänestä pakanain seassa, niin minä heti alunpitäenkään en kysynyt neuvoa lihalta ja vereltä,
To give the revelation of his Son in me, so that I might give the news of him to the Gentiles; then I did not take the opinion of flesh and blood,
αποκαλυψαι τον υιον αυτου εν εμοι ινα ευαγγελιζομαι αυτον εν τοις εθνεσιν ευθεως ου προσανεθεμην σαρκι και αιματι
- 17 enkä lähtenyt ylös Jerusalemiin niiden luo, jotka ennen minua olivat apostoleja, vaan menin pois Arabiaan ja palasin taas takaisin Damaskoon.
And I went not up to Jerusalem to those who were Apostles before me; but I went away into Arabia, and again I came back to Damascus.
ουδε ανηλθον εις ιεροσολυμα προς τους προ εμου αποστολους αλλ απηλθον εις αραβιαν και παλιν υπεστρεψα εις δαμασκον
- 18 Sitten, kolmen vuoden kuluttua, minä menin ylös Jerusalemiin tutustuakseni Keefaaseen ja jäin hänen tykönsä viideksitoista päiväksi.
Then after three years I went up to Jerusalem to see Cephas, and was there with him fifteen days.
επειτα μετα ετη τρια ανηλθον εις ιεροσολυμα ιστορησαι πετρον και επεμεινα προς αυτον ημερας δεκαπεντε
- 19 Mutta muita apostoleja minä en nähnyt; näin ainoastaan Jaakobin, Herran veljen.
But of the other Apostles I saw only James, the Lord's brother.
ετερον δε των αποστολων ουκ ειδον ει μη ιακωβον τον αδελφον του κυριου
- 20 Ja mitä kirjoitan teille, katso, Jumalan kasvojen edessä minä sanon, etten valhettele.
Now God is witness that the things which I am writing to you are true.
α δε γραφω υμιν ιδου ενωπιον του θεου οτι ου ψευδομαι
- 21 Sitten menin Syyrian ja Kilikian paikkakuntiin.
Then I came to the parts of Syria and Cilicia.
επειτα ηλθον εις τα κλιματα της συριας και της κιλικιας
- 22 Mutta olin kasvoiltani tuntematon Juudean seurakunnille, jotka ovat Kristuksessa.
And the churches of Judaea which were in Christ still had no knowledge of my face or person:
ημην δε αγνοουμενος τω προσωπω ταις εκκλησιαις της ιουδαιας ταις εν χριστω

- 23 Heidän kuuloonsa oli vain tullut: "Meidän entinen vainoojamme julistaa nyt sitä uskoa, jota hän ennen hävitti";
Only it came to their ears that he who at one time was cruel to us is now preaching the faith which before had been attacked by him;
μονον δε ακουοντες ησαν οτι ο διωκων ημας ποτε νυν ευαγγελιζεται την πιστιν ην ποτε επορθη
- 24 ja he ylistivät Jumalaa minun tähteni.
And they gave glory to God in me.
και εδοξαζον εν εμοι τον θεον
- 1 Sitten, neljäntoista vuoden kuluttua, minä taas menin ylös Jerusalemiin Barnabaan kanssa ja otin Tiituksenkin mukaani.
Then after the space of fourteen years I went up again to Jerusalem with Barnabas, taking Titus with me.
επειτα δια δεκατεσσαρων ετων παλιν ανεβην εις ιεροσολυμα μετα βαρναβα συμπαραλαβων και τιτον
- 2 Mutta minä menin sinne ilmestyksen johdosta ja esitin heille sen evankeliumin, jota julistan pakanain keskuudessa; esitin sen yksityisesti arvokkaimmille heistä, etten ehkä juoksisi tai olisi juossut turhaan.
And I went up by revelation; and I put before them the good news which I was preaching among the Gentiles, but privately before those who were of good name, so that the work which I was or had been doing might not be without effect.
ανεβην δε κατα αποκαλυψιν και ανεθεμην αυτοις το ευαγγελιον ο κηρυσσω εν τοις εθνεσιν κατ ιδιαν δε τοις δοκουσιν μηπως εις κενον τρεχω η εδραμον
- 3 Mutta ei edes seuralaistani Tiitusta, joka oli kreikkalainen, pakotettu ympärileikkauttamaan itseänsä.
But not even Titus who was with me, being a Greek, was made to undergo circumcision:
αλλ ουδε τιτος ο συν εμοι ελληνων ηγακασθη περιτμηθηναι
- 4 Noiden pariimme luikertaneiden valheveljien tähden, jotka orjuuttaakseen meitä olivat hiipineet vakoilemaan vapauttamme, mikä meillä on Kristuksessa Jeesuksessa,
And that because of the false brothers let in secretly, who came searching out our free condition which we have in Christ Jesus, so that they might make servants of us;
δια δε τους παρεισακτους ψευδαδελφους οιτινες παρεισηλθον κατασκοπησαι την ελευθεριαν ημων ην εχομεν εν χριστω ιησου ινα ημας καταδουλωσωνται
- 5 me emme hetkeksikään alistuneet antamaan heille myöten, että evankeliumin totuus säilyisi teidän keskuudessanne.
To whom we gave way not even for an hour; so that the true words of the good news might still be with you.
οις ουδε προς ωραν ειξαμεν τη υποταγη ινα η αληθεια του ευαγγελιου διαμεινη προς υμας
- 6 Ja nuo, joita jonakin pidettiin - millaisia lienevät olleet, ei kuulu minuun; Jumala ei katso henkilöön - nuo arvossapidetyt eivät velvoittaneet minua mihinkään enempään,
But from those who seemed to be important (whatever they were has no weight with me: God does not take man's person into account): those who seemed to be important gave nothing new to me;
απο δε των δοκουντων ειναι τι οιοιοι ποτε ησαν ουδεν μοι διαφερει προσωπον θεος ανθρωπου ου λαμβανει εμοι γαρ οι δοκουντες ουδεν προσανεθεντο
- 7 vaan päinvastoin, kun näkivät, että minulle oli uskottu evankeliumin julistaminen ympärileikkaamattomille, samoin kuin Pietarille sen julistaminen ympärileikatuille -
But, quite the opposite, when they saw that I had been made responsible for preaching the good news to those without circumcision, even as Peter had been for those of the circumcision
αλλα τουναντιον ιδοντες οτι πεπιστευμαι το ευαγγελιον της ακροβυστιας καθως πετρος της περιτομης
- 8 sillä hän, joka antoi Pietarille voimaa hänen apostolintoimeensa ympärileikkattujen keskuudessa, antoi minullekin siihen voimaa pakanain keskuudessa -
(Because he who was working in Peter as the Apostle of the circumcision was working no less in me among the Gentiles);
ο γαρ ενεργησας πετρω εις αποστολην της περιτομης ενηργησεν και εμοι εις τα εθνη
- 9 ja kun olivat tulleet tuntemaan sen armon, mikä oli minulle annettu, niin Jaakob ja Keefas ja Johannes, joita pidettiin pylväinä, antoivat minulle ja Barnabaalle yhteisen työn merkiksi kättä,
mennäksemme, me pakanain keskuuteen ja he ympärileikkattujen.
When they saw the grace which was given to me, James and Cephas and John, who had the name of being pillars, gave to me and Barnabas their right hands as friends so that we might go to the Gentiles, and they to the circumcision;
και γνοντες την χαριν την δοθεισαν μοι ιακωβος και κηφας και ιωαννης οι δοκουντες στυλοι ειναι δεξιας εδοκαν εμοι και βαρναβα κοινωνιας ινα ημεις εις τα εθνη αυτοι δε εις την περιτομην
- 10 Meidän oli vain muistaminen köyhiä, ja juuri sitä minä olenkin ahkeroinut tehdä.
Only it was their desire that we would give thought to the poor; which very thing I had much in mind to do.
μονον των πτωχων ινα μνημονεωμεν ο και εσπουδασα αυτο τουτο ποιησαι

- 11 **Mutta kun Keefas tuli Antiokiaan, vastustin minä häntä vasten kasvoja, koska hän oli herättänyt suurta paheksumista.**
But when Cephas came to Antioch, I made a protest against him to his face, because he was clearly in the wrong.
οτε δε ηλθεν πετρος εις αντιοχειαν κατα προσωπον αυτω αντεστην οτι κατεγνωσμενος ην
- 12 **Sillä ennenkuin Jaakobin luota oli tullut muutamia miehiä, oli hän syönyt yhdessä pakanain kanssa; mutta heidän tultuaan hän vetäytyi pois ja pysytteli erillään peläten ympärileikattuja,**
For before certain men came from James, he did take food with the Gentiles: but when they came, he went back and made himself separate, fearing those who were of the circumcision.
προ του γαρ ελθειν τινας απο ιακωβου μετα των εθνων συνησθειν οτε δε ηλθον υπεστελλεν και αφωριζεν εαυτον φοβουμενος τους εκ περιτομης
- 13 **ja hänen kanssaan lankesivat ulkokultaisuuteen muutkin juutalaiset, niin että heidän ulkokultaisuutensa tempasi mukaansa Barnabaankin.**
And the rest of the Jews went after him, so that even Barnabas was overcome by their false ways.
και συνυπεκριθησαν αυτω και οι λοιποι ιουδαιοι οστε και βαρναβας συναπηχθη αυτων τη υποκρισει
- 14 **Mutta kun minä näin, etteivät he vaeltaneet suoraan evankeliumin totuuden mukaan, sanoin minä Keefaalle kaikkien kuullen: "Jos sinä, joka olet juutalainen, noudatat pakanain tapoja etkä juutalaisten, miksi sinä pakotat pakanoita noudattamaan juutalaisten tapoja?"**
But when I saw that they were not living uprightly in agreement with the true words of the good news, I said to Cephas before them all, If you, being a Jew, are living like the Gentiles, and not like the Jews, how will you make the Gentiles do the same as the Jews?
αλλ οτε ειδον οτι ουκ ορθοδοδουσιν προς την αληθειαν του ευαγγελιου ειπον τω πετρω εμπροσθεν παντων ει συ ιουδαιος υπαρχων εθνικως ζης και ουκ ιουδαιικως τι τα εθνη αναγκαζεις ιουδαιζειν
- 15 **Me olemme luonnostamme juutalaisia, emmekä pakanasyntisiä;**
We being Jews by birth, and not sinners of the Gentiles,
ημεις φυσει ιουδαιοι και ουκ εξ εθνων αμαρτωλοι
- 16 **mutta koska tiedämme, ettei ihminen tule vanhurskaaksi lain teoista, vaan uskon kautta Jeesukseen Kristukseen, niin olemme mekin uskoneet Kristukseen Jeesukseen tullaksemme vanhurskaiksi uskosta Kristukseen eikä lain teoista, koska ei mikään liha tule vanhurskaaksi lain teoista.**
Being conscious that a man does not get righteousness by the works of the law, but through faith in Jesus Christ, we had faith in Christ Jesus, so that we might get righteousness by faith in Christ, and not by the works of the law: because by the works of the law will no flesh get righteousness.
ειδοτες οτι ου δικαιουνται ανθρωπος εξ εργων νομου εαν μη δια πιστεως ιησου χριστου και ημεις εις χριστον ιησουν πιστευσσαμεν ινα δικαιωθωμεν εκ πιστεως χριστου και ουκ εξ εργων νομου διο τι ου δικαιωθησεται εξ εργων νομου πασα σαρξ
- 17 **Mutta jos meidät itsemmekin, pyrkiessämme vanhurskautumaan Kristuksessa, on havaittu syntisiksi, onko sitten Kristus synnin palvelija? Pois se!**
But if, while we were desiring to get righteousness through Christ, we ourselves were seen to be sinners, is Christ a servant of sin? In no way!
ει δε ζητουντες δικαιωθηναι εν χριστω ευρεθημεν και αυτοι αμαρτωλοι αρα χριστος αμαρτιας διακονος μη γενοιτο
- 18 **Sillä jos minä uudestaan rakennan sen, minkä olen hajottanut maahan, osoitan minä olevani lain rikkoja.**
For if I put up again those things which I gave to destruction, I am seen to be a wrongdoer.
ει γαρ α κατελυσα ταυτα παλιν οικοδομω παραβατην εμαυτον συνιστημι
- 19 **Sillä minä olen lain kautta kuollut pois laista, elääkseni Jumalalle. Minä olen Kristuksen kanssa ristiinnaulittu,**
For I, through the law, have become dead to the law, so that I might be living to God.
εγω γαρ δια νομου νομο απεθανον ινα θεω ζησω
- 20 **ja minä elän, en enää minä, vaan Kristus elää minussa; ja minkä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan Pojan uskossa, hänen, joka on rakastanut minua ja antanut itsensä minun edestäni.**
I have been put to death on the cross with Christ; still I am living; no longer I, but Christ is living in me; and that life which I now am living in the flesh I am living by faith, the faith of the Son of God, who in love for me, gave himself up for me.
χριστω συνεσταυρωμαι ζω δε ουκετι εγω ζη δε εν εμοι χριστος ο δε νυν ζω εν σαρκι εν πιστει ζω τη του υιου του θεου του αγαπησαντος με και παραδοντος εαυτον υπερ εμου
- 21 **En minä tee mitättömäksi Jumalan armoa, sillä jos vanhurskaus on saatavissa lain kautta, silloinhan Kristus on turhaan kuollut.**
I do not make the grace of God of no effect: because if righteousness is through the law, then Christ was put to death for nothing.
ουκ αθετω την χαριν του θεου ει γαρ δια νομου δικαιοσυνη αρα χριστος δωρεαν απεθανεν
- 1 **Oi te älyttömät galatalaiset! Kuka on lumonnut teidät, joiden silmäin eteen Jeesus Kristus oli kuvattu ristiinnaulittuna?**
O foolish Galatians, by what strange powers have you been tricked, to whom it was made clear that Jesus Christ was put to death on the cross?
ω ανοητοι γαλαται τις υμας εβασκανεν τη αληθεια μη πειθεσθαι οις κατ οφθαλμους ιησους χριστος προεγραφη εν υμιν εσταυρωμενος

- 2 Tämän vain tahdon saada teiltä tietää: lain teoistako saitte Hengen vai uskossa kuulemisesta?
Give me an answer to this one question, Did the Spirit come to you through the works of the law, or by the hearing of faith?
τουτο μονον θελω μαθειν αφ υμων εξ εργων νομου το πνευμα ελαβετε η εξ ακοης πιστεως
- 3 Niinkö älyttömiä olette? Te aloitte Hengessä, lihassako nyt lopetatte?
Are you so foolish? having made a start in the Spirit, will you now be made complete in the flesh?
ουτως ανοητοι εστε εναρξαμενοι πνευματι νυν σαρκι επιτελεισθε
- 4 Niin paljonko olette turhaan kärsineet? - jos se on turhaa ollut.
Did you undergo such a number of things to no purpose? if it is in fact to no purpose.
τοσαυτα επαθετε εικη ειγε και εικη
- 5 Joka siis antaa teille Hengen ja tekee voimallisia tekoja teidän keskuudessamme, saako hän sen aikaan lain tekojen vai uskossa kuulemisen kautta,
He who gives you the Spirit, and does works of power among you, is it by the works of law, or by the hearing of faith?
ο ουν επιχορηγων υμιν το πνευμα και ενεργων δυναμεις εν υμιν εξ εργων νομου η εξ ακοης πιστεως
- 6 samalla tavalla kuin "Aabraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi"?
Even as Abraham had faith in God, and it was put to his account as righteousness.
καθως αβρααμ επιστευσεν τω θεω και ελογισθη αυτω εις δικαιοσυνην
- 7 Tietäkää siis, että ne, jotka uskoon perustautuvat, ovat Aabrahamin lapsia.
Be certain, then, that those who are of faith, the same are sons of Abraham.
γινοσκετε αρα οτι οι εκ πιστεως ουτοι εισιν υιοι αβρααμ
- 8 Ja koska Raamattu edeltäpäin näki, että Jumala vanhurskauttaa pakanat uskosta, julisti se Aabrahamille edeltäpäin tämän hyvän sanoman: "Sinussa kaikki kansat tulevat siunatuiksi".
And the holy Writings, seeing before the event that God would give the Gentiles righteousness by faith, gave the good news before to Abraham, saying, In you will all the nations have a blessing.
προιδουσα δε η γραφη οτι εκ πιστεως δικαιοι τα εθνη ο θεος προευηγγελισατο τω αβρααμ οτι ενευλογηθησονται εν σοι παντα τα εθνη
- 9 Niinmuodin ne, jotka perustautuvat uskoon, siunataan uskovan Aabrahamin kanssa.
So then those who are of faith have a part in the blessing of Abraham who was full of faith.
ωστε οι εκ πιστεως ευλογουνται συν τω πιστω αβρααμ
- 10 Sillä kaikki, jotka perustautuvat lain tekoihin, ovat kirouksen alaisia; sillä kirjoitettu on: "Kirottu olkoon jokainen, joka ei pysy kaikessa, mikä on kirjoitettuna lain kirjassa, niin että hän sen tekee".
For all who are of the works of the law are under a curse: because it is said in the Writings, A curse is on everyone who does not keep on doing all the things which are ordered in the book of the law.
οσοι γαρ εξ εργων νομου εισιν υπο καταραν εισιν γεγραπται γαρ επικαταρατος πας ος ουκ εμμενει εν πασιν τοις γεγραμμενοις εν τω βιβλιω του νομου του ποιησαι αυτα
- 11 Ja selvää on, ettei kukaan tule vanhurskaaksi Jumalan edessä lain kautta, koska "vanhurskas on elävä uskosta".
Now that no man gets righteousness by the law in the eyes of God, is clear; because, The upright will be living by faith.
οτι δε εν νομω ουδεις δικαιουται παρα τω θεω δηλον οτι ο δικαιος εκ πιστεως ζησεται
- 12 Mutta laki ei perustaudu uskoon, vaan: "Joka ne täyttää, on niistä elävä".
And the law is not of faith; but, He who does them will have life by them.
ο δε νομος ουκ εστιν εκ πιστεως αλλ ο ποιησας αυτα ανθρωπος ζησεται εν αυτοις
- 13 Kristus on lunastanut meidät lain kirouksesta, kun hän tuli kiroukseksi meidän edestämme - sillä kirjoitettu on: "Kirottu on jokainen, joka on puuhun ripustettu" -
Christ has made us free from the curse of the law, having become a curse for us: because it is said in the Writings, A curse on everyone who is put to death by hanging on a tree:
χριστος ημας εξηγορασεν εκ της καταρας του νομου γενομενος υπερ ημων καταρα γεγραπται γαρ επικαταρατος πας ο κρεμαμενος επι ξυλου
- 14 että Aabrahamin siunaus tulisi Jeesuksessa Kristuksessa pakanain osaksi ja me niin uskon kautta saisimme luvattun Hengen.
So that on the Gentiles might come the blessing of Abraham in Christ Jesus; in order that we through faith might have the Spirit which God had undertaken to give.
ινα εις τα εθνη η ευλογια του αβρααμ γενηται εν χριστω ιησου ινα την επαγγελιαν του πνευματος λαβωμεν δια της πιστεως

- 15 Veljet, minä puhun ihmisten tavalla. Eihän kukaan voi kumota ihmisenkään vahvistettua testamenttia eikä siihen mitään lisätä.
Brothers, as men would say, even a man's agreement, when it has been made certain, may not be put on one side, or have additions made to it.
αδελφοι κατα ανθρωπον λεγω ομως ανθρωπου κεκυρωμενην διαθηκην ουδεις αθετει η επιδιασσειται
- 16 Mutta nyt lausuttiin lupaukset Aabrahamille ja hänen siemenelleen. Hän ei sano: "Ja siemenille", ikäänkuin monesta, vaan ikäänkuin yhdestä: "Ja sinun siemenellesi", joka on Kristus.
Now to Abraham were the undertakings given, and to his seed. He says not, And to seeds, as of a great number; but as of one, he says, And to your seed, which is Christ.
τω δε αβρααμ ερρηθησαν αι επαγγελιαι και τω σπερματι αυτου ου λεγει και τοις σπερμασιν ως επι πολλων αλλ ως εφ ενος και τω σπερματι σου ος εστιν χριστος
- 17 Minä tarkoitan tätä: Jumalan ennen vahvistamaa testamenttia ei neljänsadan kolmenkymmenen vuoden perästä tullut laki voi kumota, niin että se tekisi lupauksen mitättömäksi.
Now this I say: The law, which came four hundred and thirty years after, does not put an end to the agreement made before by God, so as to make the undertaking without effect.
τουτο δε λεγω διαθηκην προκεκυρωμενην υπο του θεου εις χριστον ο μετα ετη τετρακοσια και τριακοντα γεγονος νομος ουκ ακυροι εις το καταργησαι την επαγγελιαν
- 18 Sillä jos perintö tulisi laista, niin se ei enää tulisikaan lupauksesta. Mutta Aabrahamille Jumala on sen lahjoittanut lupauksen kautta.
Because if the heritage is by the law, it is no longer dependent on the word of God; but God gave it to Abraham by his word.
ει γαρ εκ νομου η κληρονομια ουκετι εξ επαγγελιας τω δε αβρααμ δι επαγγελιας κεχαρισται ο θεος
- 19 Mitä varten sitten on laki? Se on rikkomusten tähden jäljestäpäin lisätty olemaan siihen asti, kunnes oli tuleva se siemen, jolle lupaus oli annettu; ja se säädettiin enkelien kautta, välimiehen kädellä.
What then is the law? It was an addition made because of sin, till the coming of the seed to whom the undertaking had been given; and it was ordered through angels by the hand of a go-between.
τι ουν ο νομος των παραβασεων χαριν προσεθεη αχρις ου ελθη το σπερμα ω επαγγελται διαταγεις δι αγγελων εν χειρι μεσιτου
- 20 Välimies taas ei ole yhtä varten; mutta Jumala on yksi.
Now a go-between is not a go-between of one; but God is one.
ο δε μεσιτης ενος ουκ εστιν ο δε θεος εις εστιν
- 21 Onko sitten laki vastoin Jumalan lupauksia? Pois se! Sillä jos olisi annettu laki, joka voisi eläväksi tehdä, niin vanhurskaus todella tulisi laista.
Is the law then against the words of God? in no way; because if there had been a law which was able to give life, truly righteousness would have been by the law.
ο ουν νομος κατα τον επαγγελιον του θεου μη γεινοιτο ει γαρ εδοθη νομος ο δυναμενος ζωοποιησαι οντως αν εκ νομου ην η δικαιοσυνη
- 22 Mutta Raamattu on sulkenut kaikki synnin alle, että se, mikä luvattu oli, annettaisiin uskosta Jeesukseen Kristukseen niille, jotka uskovat.
However, the holy Writings have put all things under sin, so that that for which God gave the undertaking, based on faith in Jesus Christ, might be given to those who have such faith.
αλλα συνεκλεισεν η γραφη τα παντα υπο αμαρτιαν ινα η επαγγελια εκ πιστεως ιησου χριστου δοθη τοις πιστευουσιν
- 23 Mutta ennenkuin usko tuli, vartioitiin meitä lain alle suljettuina uskoa varten, joka oli vastedes ilmestyvä.
But before faith came, we were kept in prison under the law, waiting for the revelation of the faith which was to come.
προ του δε ελθειν την πιστιν υπο νομον εφρουρουμεθα συγκεκλεισμενοι εις την μελλουσαν πιστιν αποκαλυφθηναι
- 24 Niinmuodoin on laista tullut meille kasvattaja Kristukseen, että me uskosta vanhurskaiksi tulisimme.
So the law has been a servant to take us to Christ, so that we might have righteousness by faith.
ωστε ο νομος παιδαγωγος ημων γεγονεν εις χριστον ινα εκ πιστεως δικαιοθωμεν
- 25 Mutta uskon tultua me emme enää ole kasvattajan alaisia.
But now that faith is come, we are no longer under a servant.
ελθουσης δε της πιστεως ουκετι υπο παιδαγωγον εσμεν
- 26 Sillä te olette kaikki uskon kautta Jumalan lapsia Kristuksessa Jeesuksessa.
Because you are all sons of God through faith in Christ Jesus.
παντες γαρ υιοι θεου εστε δια της πιστεως εν χριστω ιησου
- 27 Sillä kaikki te, jotka olette Kristukseen kastetut, olette Kristuksen päällemme pukeneet.
For all those of you who were given baptism into Christ did put on Christ.
οσοι γαρ εις χριστον εβαπτισθητε χριστον ενεδυσασθε

- 28 Ei ole tässä juutalaista eikä kreikkalaista, ei ole orjaa eikä vapaata, ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yhtä Kristuksessa Jeesuksessa.
There is no Jew or Greek, servant or free, male or female: because you are all one in Jesus Christ.
 ουκ ενι ιουδαιος ουδε ελλην ουκ ενι δουλος ουδε ελευθερος ουκ ενι αρσεν και θηλυ παντες γαρ υμεις εις εστε εν χριστω ιησου
- 29 Mutta jos te olette Kristuksen omat, niin te siis olette Aabrahamin siementä, perillisiä lupauksen mukaan.
And if you are Christ's, then you are Abraham's seed, and yours is the heritage by the right of God's undertaking given to Abraham.
 ει δε υμεις χριστου αρα του αβρααμ σπερμα εστε και κατ επαγγελιαν κληρονομοι
- 1 Mutta minä sanon: niin kauan kuin perillinen on alaikäinen, ei hän missään kohden eroa orjasta, vaikka hän onkin kaiken herra;
But I say that as long as the son is a child, he is in no way different from a servant, though he is lord of all;
 λεγω δε εφ οσον χρονον ο κληρονομος νηπιος εστιν ουδεν διαφερει δουλου κυριος παντων ων
- 2 vaan hän on holhoojain ja huoneenhaltijain alainen isän määräämään aikaan asti.
But is under keepers and managers till the time fixed by the father.
 αλλα υπο επιτροπους εστιν και οικονομους αχρι της προθεσμιας του πατρος
- 3 Samoin mekin; kun olimme alaikäisiä, olimme orjuutetut maailman alkeisvoimien alle.
So we, when we were young, were kept under the first rules of the world;
 ουτως και ημεις οτε ημεν νηπιοι υπο τα στοιχεια του κοσμου ημεν δεδουλωμενοι
- 4 Mutta kun aika oli täytetty, lähetti Jumala Poikansa, vaimosta syntyneen, lain alaiseksi syntyneen,
But when the time had come, God sent out his Son, made of a woman, made under the law,
 οτε δε ηλθεν το πληρωμα του χρονου εξαπεστειλεν ο θεος τον υιον αυτου γενομενον εκ γυναικος γενομενον υπο νομον
- 5 lunastamaan lain alaiset, että me pääsisimme lapsen asemaan.
That he might make them free who were under the law, and that we might be given the place of sons.
 ινα τους υπο νομον εξαγοραση ινα την υιοθεσιαν απολαβωμεν
- 6 Ja koska te olette lapsia, on Jumala lähettänyt meidän sydämeemme Poikansa Hengen, joka huutaa: "Abba! Isä!"
And because you are sons, God has sent out the Spirit of his Son into our hearts, saying, Abba, Father.
 οτι δε εστε υιοι εξαπεστειλεν ο θεος το πνευμα του υιου αυτου εις τας καρδιας υμων κραζον αββα ο πατηρ
- 7 Niinpä sinä et siis enää ole orja, vaan lapsi; mutta jos olet lapsi, olet myös perillinen Jumalan kautta.
So that you are no longer a servant, but a son; and if a son, then the heritage of God is yours.
 ωστε ουκετι ει δουλος αλλ υιος ει δε υιος και κληρονομος θεου δια χριστου
- 8 Mutta silloin, kun ette tunteneet Jumalaa, te palvelitte jumalia, jotka luonnostaan eivät jumalia ole.
But at that time, having no knowledge of God, you were servants to those who by right are no gods:
 αλλα τοτε μεν ουκ ειδοτες θεον εδουλευσατε τοις μη φυσει ουσιν θεοις
- 9 Nyt sitävästoin, kun olette tulleet tuntemaan Jumalan ja, mikä enemmän on, kun Jumala tuntee teidät, kuinka te jälleen käännytte noiden heikkojen ja köyhien alkeisvoimien puoleen, joiden orjiksi taas uudestaan tahdotte tulla?
But now that you have come to have knowledge of God, or more truly, God has knowledge of you, how is it that you go back again to the poor and feeble first things, desiring to be servants to them again?
 νυν δε γνοντες θεον μαλλον δε γνωσθεντες υπο θεου πως επιστρεφετε παλιν επι τα ασθενη και πτωχα στοιχεια οις παλιν ανωθεν δουλευειν θελετε
- 10 Te otatte vaarin päivistä ja kuukausista ja juhla-ajoista ja vuosista.
You keep days, and months, and fixed times, and years.
 ημερας παρατηρεισθε και μηνας και καιρους και ενιαυτους
- 11 Minä pelkään teidän tähtenne, että olen ehkä turhaan teistä vaivaa nähnyt.
I am in fear of you, that I may have been working for you to no purpose.
 φοβομαι υμας μηπως εικη κεκοπιακα εις υμας

- 12 Tulkaa minun kaltaisiksi, koska minäkin olen tullut teidän kaltaiseksenne, veljet, minä pyydän sitä teiltä. Ette ole minua mitenkään loukanneet.
My desire for you, brothers, is that you may be as I am, because I am as you are. You have done me no wrong;
γινεσθε ως εγω οτι καγω ως υμεις αδελφοι δεομαι υμων ουδεν με ηδικησατε
- 13 Tiedättehän, että ruumiillinen heikkous oli syynä siihen, että minä ensi kerralla julistin teille evankeliumia,
But you have knowledge that with a feeble body I was preaching the good news to you the first time;
οιδατε δε οτι δι ασθενειαν της σαρκος ευηγγελισαμην υμιν το προτερον
- 14 ja tiedätte, mikä kiusaus teillä oli minun ruumiillisesta tilastani; ette minua halveksineet ettekä vieroneet, vaan otitte minut vastaan miinkuin Jumalan enkelin, jopa niinkuin Kristuksen Jeesuksen.
And you did not have a poor opinion of me because of the trouble in my flesh, or put shame on it; but you took me to your hearts as an angel of God, even as Christ Jesus.
και τον πειρασμον μου τον εν τη σαρκι μου ουκ εξουθενησατε ουδε εξεπτυσατε αλλ ως αγγελον θεου εδεξασθε με ως χριστον ιησουν
- 15 Missä on nyt teiltä kerskaaminen onnestanne? Sillä minä annan teistä sen todistuksen, että te, jos se olisi ollut mahdollista, olisitte kaivaneet silmät päästänne ja antaneet minulle.
Where then is that happy condition of yours? because I give you witness, that, if possible, you would have taken out your eyes and given them to me.
τις ουν η ο μακαρισμος υμων μαρτυρω γαρ υμιν οτι ει δυνατον τους οφθαλμους υμων εξορυξαντες αν εδωκατε μοι
- 16 Onko minusta siis tullut teidän vihamiehenne sentähden, että minä puhun teille totuuden?
So then am I no longer your friend, because I give you true words?
ωστε εχθρος υμων γεγωνα αληθεων υμιν
- 17 Heillä on intoa teidän hyväksenne, mutta ei oikeata; vaan he tahtovat eristää teidät, että teillä olisi intoa heidän hyväksensä.
Their interest in you is not good; but their desire is that you may be shut out, so that you may go after them.
ζηλουσιν υμας ου καλωσ αλλα εκκλεισαι υμας θελουσιν ινα αυτους ζηλουτε
- 18 On hyvä, jos osoitetaan intoa hyvässä asiassa aina, eikä ainoastaan silloin, kun minä olen teidän tykönänne.
But it is good to have an interest in a good cause at all times, and not only when I am present with you.
καλον δε το ζηλουσθαι εν καλω παντοτε και μη μονον εν τω παρειναι με προς υμας
- 19 Lapsukaiseni, jotka minun jälleen täytyy kivulla synnyttää, kunnes Kristus saa muodon teissä,
My children, of whom I am again in birth-pains till Christ is formed in you,
τεκνια μου ους παλιν ωδινω αχρις ου μορφωθη χριστος εν υμιν
- 20 tahtoisinpa nyt olla teidän tykönänne ja äänenikin muuttaa! Sillä minä olen aivan ymmällä teistä.
Truly my desire is to be present with you now, using a changed voice; for I am troubled about you.
ηθελον δε παρειναι προς υμας αρτι και αλλαξει την φωνην μου οτι απορουμαι εν υμιν
- 21 Sanokaa minulle te, jotka tahdotte lain alaisia olla, ettekö kuule, mitä laki sanoo?
Say, you whose desire it is to be under the law, do you not give ear to the law?
λεγετε μοι οι υπο νομον θελοντες ειναι τον νομον ουκ ακουετε
- 22 Onhan kirjoitettu, että Abrahamilla oli kaksi poikaa, toinen orjattaresta, toinen vapaasta.
Because it is in the Writings, that Abraham had two sons, one by the servant-woman, and one by the free woman.
γεγραπται γαρ οτι αβρααμ δυο υιους εσχεν ενα εκ της παιδισκης και ενα εκ της ελευθερας
- 23 Mutta orjattaren poika oli syntynyt lihan mukaan, vapaan taas lupauksen voimasta.
Now the son by the servant-woman has his birth after the flesh; but the son by the free woman has his birth through the undertaking of God.
αλλ ο μεν εκ της παιδισκης κατα σαρκα γεγεννηται ο δε εκ της ελευθερας δια της επαγγελιας
- 24 Tämä on kuvannollista puhetta; nämä naiset ovat kaksi liittoa: toinen on Siinain vuorelta, joka synnyttää orjuuteen, ja se on Haagar;
Which things have a secret sense; because these women are the two agreements; one from the mountain of Sinai, giving birth to servants, which is Hagar.
ατινα εστιν αλληγορουμενα αυται γαρ εισιν αι δυο διαθηκαι μια μεν απο ορους σινα εις δουλειαν γεννωσα ητις εστιν αγαρ
- 25 sillä Haagar on Siinain vuori Arabiassa ja vastaa nykyistä Jerusalemia, joka elää orjuudessa lapsineen.
Now this Hagar is the mountain Sinai in Arabia, and is the image of the Jerusalem which now is: which is a servant with her children.
το γαρ αγαρ σινα ορος εστιν εν τη αραβια συστοιχει δε τη νυν ιερουσαλημ δουλευει δε μετα των τεκνων αυτης

- 26 **Mutta se Jerusalem, joka ylhäällä on, on vapaa, ja se on meidän äitimme.**
But the Jerusalem on high is free, which is our mother.
η δε ανο ιερουσαλημ ελευθερα εστιν ητις εστιν μητηρ παντων ημων
- 27 **Sillä kirjoitettu on: "Ploitse, sinä hedelmätön, joka et synnytä, riemahda ja huuda sinä, jolla ei ole synnytyskipuja. Sillä yksinäisellä on paljon lapsia, enemmän kuin sillä, jolla on mies."**
For it is in the Writings, You who have never given birth, be glad; give cries of joy, you who have had no birth-pains; for the children of her who has been given up by her husband are more than those of the woman who has a husband.
γεγραπται γαρ ευφρανθητι στειρα η ου τικτουσα ρηξον και βοησον η ουκ ωδινουσα οτι πολλα τα τεκνα της ερημου μαλλον η της εχουσης τον ανδρα
- 28 **Ja te, veljet, olette lupauksen lapsia, niinkuin Iisak oli.**
Now we, brothers, as Isaac was, are the children of the undertaking of God.
ημεις δε αδελφοι κατα ισαακ επαγγελιας τεκνα εσμεν
- 29 **Mutta niinkuin lihan mukaan syntynyt silloin vainosi Hengen mukaan syntynyttä, niin nytkin.**
But as in those days he who had birth after the flesh was cruel to him who had birth after the Spirit, even so it is now.
αλλ ωσπερ τοτε ο κατα σαρκα γεννηθεις εδιωκεν τον κατα πνευμα ουτως και νυν
- 30 **Mutta mitä sanoo Raamattu? "Aja pois orjatar poikinensa; sillä orjattaren poika ei saa periä vapaan vaimon pojan kanssa."**
What then do the Writings say? Send away the servant-woman and her son; for the son of the servant-woman will not have a part in the heritage with the son of the free woman.
αλλα τι λεγει η γραφη εκβαλε την παιδικην και τον υιον αυτης ου γαρ μη κληρονομησιν ο υιος της παιδικης μετα του υιου της ελευθερας
- 31 **Niin me siis, veljet, emme ole orjattaren lapsia, vaan vapaan.**
So, brothers, we are not children of the servant-woman, but of the free woman.
αρα αδελφοι ουκ εσμεν παιδικης τεκνα αλλα της ελευθερας
- 1 **Vapauteen Kristus vapautti meidät. Pysykää siis lujina, älkääkää antako uudestaan sitoa itseänne orjuuden ikeeseen.**
Christ has truly made us free: then keep your free condition and let no man put a yoke on you again.
τη ελευθερια ουν η χριστος ημας ηλευθερωσεν στηκετε και μη παλιν ζυγω δουλειας ενεχεσθε
- 2 **Katso, minä, Paavali, sanon teille, että jos ympärileikkautatte itsenne, niin Kristus ei ole oleva teille miksikään hyödyksi.**
See, I Paul say to you, that if you undergo circumcision, Christ will be of no use to you.
ιδε εγω παυλος λεγω υμιν οτι εαν περιτεμησθε χριστος ημας ουδεν ωφελησει
- 3 **Ja minä todistan taas jokaiselle ihmiselle, joka ympärileikkauttaa itsensä, että hän on velvollinen täyttämään kaiken lain.**
Yes, I give witness again to every man who undergoes circumcision, that he will have to keep all the law.
μαρτυρομαι δε παλιν παντι ανθρωπω περιτεμνομενω οτι οφειλετης εστιν ολον τον νομον ποιησαι
- 4 **Te olette joutuneet pois Kristuksesta, te, jotka tahdotte lain kautta tulla vanhurskaiksi; te olette langenneet pois armosta.**
You are cut off from Christ, you who would have righteousness by the law; you are turned away from grace.
κατηργηθητε απο του χριστου οιτινες εν νομω δικαιοσθε της χαριτος εξεπεσατε
- 5 **Sillä me odotamme uskosta vanhurskauden toivoa Hengen kautta.**
For we through the Spirit by faith are waiting for the hope of righteousness.
ημεις γαρ πνευματι εκ πιστεως ελπιδα δικαιοσυνης απεκδεχομεθα
- 6 **Sillä Kristuksessa Jeesuksessa ei auta ympärileikkaus eikä ympärileikkaamattomuus, vaan rakkauden kautta vaikuttava usko.**
Because in Christ Jesus, having circumcision or not having circumcision are equally of no profit; but only faith working through love.
εν γαρ χριστω ιησου ουτε περιτομη τι ισχυει ουτε ακροβυστια αλλα πιστις δι αγαπης ενεργουμενη
- 7 **Te juoksitte hyvin; kuka esti teitä olemasta totuudelle kuuliaisista?**
You were going on well; who was the cause of your not giving ear to what is true?
ετρεχετε καλωσ τις ημας ανεκοψεν τη αληθεια μη πειθεσθαι

- 8 Houkutus siihen ei ole hänestä, joka teitä kutsuu.
This ready belief did not come from him who had made you his.
η πεισμονη ουκ εκ του καλουντος υμας
- 9 Vähäinen hapatus hapattaa koko taikinan.
A little leaven makes a change in all the mass.
μικρα ζυμη ολον το φυραμα ζυμοι
- 10 Minulla on teihin se luottamus Herrassa, että te ette missään kohden tule ajattelemaan toisin; mutta teidän häiritsijänne saa kantaa tuomionsa, olkoon kuka hyvänsä.
I am certain about you in the Lord, that you will be of no other mind; but he who is troubling you will have his punishment, whoever he is.
εγω πεποιθα εις υμας εν κυριω οτι ουδεν αλλο φρονησετε ο δε ταρασσω υμας βαστασει το κριμα οστις αν η
- 11 Mutta jos minä, veljet, vielä saarnaan ympärileikkausta, miksi minua vielä vainotaan? Silloinhan olisi ristin pahennus poistettu.
But I, brothers, if I am still preaching circumcision, why am I still attacked? then has the shame of the cross been taken away.
εγω δε αδελφοι ει περιτομην ει κηρυσσω τι ει διοκομαι αρα κατηργηται το σκανδαλον του σταυρου
- 12 Kunpa aivan silpoisivat itsensä, nuo teidän kiihoittajanne!
My desire is that they who give you trouble might even be cut off themselves.
οφελον και αποκοπονται οι ανασταουντες υμας
- 13 Te olette näet kutsutut vapauteen, veljet; älkää vain salliko vapauden olla yllykkeeeksi lihalle, vaan palvelkaa toisianne rakkaudessa.
Because you, brothers, were marked out to be free; only do not make use of your free condition to give the flesh its chance, but through love be servants one to another.
υμεις γαρ επ ελευθερια εκληθητε αδελφοι μονον μη την ελευθεριαν εις αφορμην τη σαρκι αλλα δια της αγαπης δουλευετε αλληλοις
- 14 Sillä kaikki laki on täytetty yhdessä käskysanassa, tässä: "Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi".
For all the law is made complete in one word, even in this, Have love for your neighbour as for yourself.
ο γαρ πας νομος εν ενι λογω πληρουται εν τω αγαπησεις τον πλησιον σου ως εαυτον
- 15 Mutta jos te purette ja syötte toisianne, katsokaa, ettette toinen toistanne perin hävitä.
But if you are given to fighting with one another, take care that you are not the cause of destruction one to another.
ει δε αλληλους δακνετε και κατεσθιετε βλεπετε μη υπο αλληλων αναλωθητε
- 16 Minä sanon: vaeltakaa Hengessä, niin ette lihan himoa täytä.
But I say, Go on in the Spirit, and you will not come under the rule of the evil desires of the flesh.
λεγω δε πνευματι περιπατειτε και επιθυμιαν σαρκος ου μη τελεσητε
- 17 Sillä liha himoitsee Henkeä vastaan, ja Henki lihaa vastaan; nämä ovat nimittäin toisiansa vastaan, niin että te ette tee sitä, mitä tahdotte.
For the flesh has desires against the Spirit, and the Spirit against the flesh; because these are opposite the one to the other; so that you may not do the things which you have a mind to do.
η γαρ σαρξ επιθυμει κατα του πνευματος το δε πνευμα κατα της σαρκος ταυτα δε αντικειται αλληλοις ινα μη α αν θελητε ταυτα ποιητε
- 18 Mutta jos te olette Hengen kuljetettavina, niin ette ole lain alla.
But if you are guided by the Spirit, you are not under the law.
ει δε πνευματι αγεσθε ουκ εστε υπο νομον
- 19 Mutta lihan teot ovat ilmeiset, ja ne ovat: haureus, saastaisuus, irstaus,
Now the works of the flesh are clear, which are these: evil desire, unclean things, wrong use of the senses,
φανερα δε εστιν τα εργα της σαρκος ατινα εστιν μοιχεια πορνεια ακαθαρσια ασελγεια
- 20 epäjumalanpalvelus, noituus, vihamielisyys, riita, kateellisuus, vihat, juonet, eriseurat, lahkot,
Worship of images, use of strange powers, hates, fighting, desire for what another has, angry feelings, attempts to get the better of others, divisions, false teachings,
ειδωλολατρευια φαρμακεια εχθραι ερεις ζηλοι θυμοι εριθειαι διχσοστασια αιρεσεις
- 21 kateus, juomingit, mässäykset ja muut senkaltaiset, joista teille edeltäpäin sanon, niinkuin jo ennenkin olen sanonut, että ne, jotka semmoista harjoittavat, eivät peri Jumalan valtakuntaa.
Envy, uncontrolled drinking and feasting, and such things: of which I give you word clearly, even as I did in the past, that they who do such things will have no part in the kingdom of God.
φθονοι φονοι μεθαι κωμοι και τα ομοια τουτοις α προλεγω υμιν καθως και προειπον οτι οι τα τουαυτα πρασσοντες βασιλειαν θεου ου κληρονομησουσιν

- 22 **Mutta Hengen hedelmä on rakkaus, ilo, rauha, pitkämielisyys, ystävällisyys, hyvyys, uskollisuus, sävyisyys, itsensähillitseminen.**
But the fruit of the Spirit is love, joy, peace, a quiet mind, kind acts, well-doing, faith,
ο δε καρπος του πνευματος εστιν αγαπη χαρα ειρηνη μακροθυμια χρηστοτης αγαθωσυνη πιστις
- 23 **Sellaista vastaan ei ole laki.**
Gentle behaviour, control over desires: against such there is no law.
πραοτης εγκρατεια κατα των τοιουτων ουκ εστιν νομος
- 24 **Ja ne, jotka ovat Kristuksen Jeesuksen omat, ovat ristiinnaulinneet lihansa himoineen ja haluineen.**
And those who are Christ's have put to death on the cross the flesh with its passions and its evil desires.
οι δε του χριστου την σαρκα εσταυρωσαν συν τοις παθημασιν και ταις επιθυμιαις
- 25 **Jos me Hengessä elämme, niin myös Hengessä vaeltakaamme.**
If we are living by the Spirit, by the Spirit let us be guided.
ει ζωμεν πνευματι πνευματι και στοιχωμεν
- 26 **Älkäämme olko turhan kunnian pyytäjiä, niin että toisiamme ärsyttelemme, toisiamme kadehdimme.**
Let us not be full of self-glory, making one another angry, having envy of one another.
μη γνωμεθα κενοδοξοι αλληλους προκαλουμενοι αλληλοις φθονουντες
- 1 **Veljet, jos joku tavataan jostakin rikkomuksesta, niin ojentakaa te, hengelliset, häntä sävyisyyden hengessä; ja ole varuillasi, ettet sinäkin joutuisi kiusaukseen.**
Brothers, if a man is taken in any wrongdoing, you who are of the Spirit will put such a one right in a spirit of love; keeping watch on yourself, for fear that you yourself may be tested.
αδελφοι εαν και προληφθη ανθρωπος εν τινι παραπτωματι υμεις οι πνευματικοι καταρτιζετε τον τοιουτον εν πνευματι πραοτητος σκοπων σεαυτον μη και συ πειρασθης
- 2 **Kantakaa toistenne kuormia, ja niin te täytätte Kristuksen lain.**
Take on yourselves one another's troubles, and so keep the law of Christ.
αλληλων τα βαρη βασταζετε και ουτως αναπληρωσατε τον νομον του χριστου
- 3 **Sillä jos joku luulee jotakin olevansa, vaikka ei ole mitään, niin hän pettää itsensä.**
For if a man has an idea that he is something when he is nothing, he is tricked by himself.
ει γαρ δοκει τις ειναι τι μηδεν ων εαυτον φρεναπατα
- 4 **Mutta tutkikoon kukin omat tekonsa, ja silloin hänen kerskaamisensa on vain siinä, mitä hän itse on, ei siinä, mitä toinen on;**
But let every man make test of his work, and then will his cause for glory be in himself only, and not in his neighbour.
το δε εργον εαυτου δοκιμαζετω εκαστος και τοτε εις εαυτον μονον το καυχημα εξει και ουκ εις τον ετερον
- 5 **sillä kunkin on kannettava oma taakkansa.**
Because every man is responsible for his part of the work.
εκαστος γαρ το ιδιον φορτιον βαστασει
- 6 **Jolle sanaa opetetaan, se jakakoon kaikkea hyvää opettajallensa.**
But let him who gets teaching in the word give a part in all good things to his teacher.
κοινωνειτω δε ο κατηχουμενος τον λογον τω κατηχουντι εν πασιν αγαθοις
- 7 **Älkää eksykö, Jumala ei salli itseänsä pilkata; sillä mitä ihminen kylvää, sitä hän myös niittää.**
Be not tricked; God is not made sport of: for whatever seed a man puts in, that will he get back as grain.
μη πλανασθε θεος ου μκκτηριζεται ο γαρ εαν σπειρη ανθρωπος τουτο και θερισει
- 8 **Joka lihaansa kylvää, se lihasta turmeluksen niittää; mutta joka Henkeen kylvää, se Hengestä iankaikkisen elämän niittää.**
Because he who puts in the seed of the flesh will of the flesh get the reward of death; but he who puts in the seed of the Spirit will of the Spirit get the reward of eternal life.
οτι ο σπειρων εις την σαρκα εαυτου εκ της σαρκος θερισει φθοραν ο δε σπειρων εις το πνευμα εκ του πνευματος θερισει ζωην αιωνιον
- 9 **Ja kun hyvää teemme, älkäämme lannistuko, sillä me saamme ajan tullen niittää, jos emme väsy.**
And let us not get tired of well-doing; for at the right time we will get in the grain, if we do not give way to weariness.
το δε καλον ποιουντες μη εκκακωμεν καιρω γαρ ιδιω θερισομεν μη εκλυομενοι

- 10 Sentähden, kun meillä vielä aikaa on, tehkäämme hyvää kaikille, mutta varsinkin uskonveljille.
So then, as we have the chance, let us do good to all men, and specially to those who are of the family of the faith.
αρα ουν ως καιρον εχομεν εργαζομεθα το αγαθον προς παντας μαλιστα δε προς τους οικειους της πιστεως
- 11 Katsokaa, kuinka suurilla kirjaimilla minä omakätisesti teille kirjoitan!
See the size of the handwriting which I myself have made use of in writing to you.
ιδετε πηλικους υμιν γραμμασιν εγραψα τη εμη χειρι
- 12 Kaikki, jotka pyrkivät lihassa olemaan mieliksi, ne pakottavat teitä ympärileikkauttamaan itsenne vain siksi, ettei heitä Kristuksen ristin tähden vainottaisi.
Those who have the desire to seem important in the flesh, put force on you to undergo circumcision; only that they may not be attacked because of the cross of Christ.
οσοι θελουσιν ευπροσωπησαι εν σαρκι αυτοι αναγκαζουσιν υμας περιτεμεσθαι μονον ινα μη τω σταυρω του χριστου διωκωνται
- 13 Eiväthän nekään, jotka ympärileikkauttavat itsensä, itse noudata lakia, vaan he tahtovat teitä ympärileikkauttamaan itsenne saadakseen kerskata teidän lihastanne.
Because even those who undergo circumcision do not themselves keep the law; but they would have you undergo circumcision, so that they may have glory in your flesh.
ουδε γαρ οι περιτεμομενοι αυτοι νομον φυλασσουσιν αλλα θελουσιν υμας περιτεμεσθαι ινα εν τη υμετερα σαρκι καυχησωνται
- 14 Mutta pois se minusta, että minä muusta kerskaisin kuin meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ristikä, jonka kautta maailma on ristiinnaulittu minulle, ja minä maailmalle!
But far be it from me to have glory in anything, but only in the cross of our Lord Jesus Christ, through which this world has come to an end on the cross for me, and I for it.
εμοι δε μη γενουτο καυχασθαι ει μη εν τω σταυρω του κυριου ημων ιησου χριστου δι ου εμοι κοσμος εσταυρωται καγω τω κοσμω
- 15 Sillä ei ympärileikkaus ole mitään eikä ympärileikkaamattomuus, vaan uusi luomus.
For having circumcision is nothing, and not having circumcision is nothing, but only a new order of existence.
εν γαρ χριστω ιησου ουτε περιτομη τι ισχυει ουτε ακροβυστια αλλα καινη κτισις
- 16 Ja kaikille, jotka tämän säännön mukaan vaeltavat, kaikille heille rauha ja laupeus, ja Jumalan Israelille!
And on all who are guided by this rule be peace and mercy, and on the Israel of God.
και οσοι τω κανονι τουτω στοιχησουσιν ειρηνη επ αυτους και ελεος και επι τον ισραηλ του θεου
- 17 Älköön tästedes kukaan minulle vaivoja tuottako; sillä minä kannan Jeesuksen arvet ruumiissani.
From this time on let no man be a trouble to me; because my body is marked with the marks of Jesus.
του λοιπου κοπους μοι μηδεις παρεχετω εγω γαρ τα σιγματα του κυριου ιησου εν τωσωματι μου βασταζω
- 18 Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa, veljet. Amen.
The grace of our Lord Jesus Christ be with your spirit, brothers. So be it.
η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα του πνευματος υμων αδελφοι αμην [προς γαλατας εγραφη απο ρωμης]
- 1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, Efesossa oleville pyhille ja uskoville Kristuksessa Jeesuksessa.
Paul, an Apostle of Christ Jesus by the purpose of God, to the saints who are at Ephesus, and those who have faith in Christ Jesus:
παυλος αποστολος ιησου χριστου δια θεληματος θεου τοις αγιοις τοις ουσιν εν εφεσω και πιστοις εν χριστω ιησου
- 2 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!
Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ.
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου
- 3 Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, joka on siunannut meitä taivaallisissa kaikella hengellisellä siunauksella Kristuksessa,
Praise be to the God and Father of our Lord Jesus Christ, who has given us every blessing of the Spirit in the heavens in Christ:
ευλογητος ο θεος και πατηρ του κυριου ημων ιησου χριστου ο ευλογησας ημας εν παση ευλογια πνευματικη εν τοις επουρανιοις χριστω
- 4 niinkuin hän ennen maailman perustamista oli hänessä valinnut meidät olemaan pyhät ja nuhteettomat hänen edessään, rakkaudessa,
Even as he made selection of us in him from the first, so that we might be holy and free from all evil before him in love:
καθως εξελεξατο ημας εν αυτω προ καταβολης κοσμου ιναι ημας αγιους και αμωμους κατενωπιον αυτου εν αγαπη
- 5 edeltäpäin määräten meidät lapseuteen, hänen yhteyteensä Jeesuksen Kristuksen kautta, hänen oman tahtonsa mielisuosion mukaan,
As we were designed before by him for the position of sons to himself, through Jesus Christ, in the good pleasure of his purpose,
προορισας ημας εις υιοθεσιαν δια ιησου χριστου εις αυτον κατα την ευδοκιαν του θεληματος αυτου

- 6 sen armonsa kirkkauden kiitokseksi, minkä hän on lahjoittanut meille siinä rakastetussa,
To the praise of the glory of his grace, which he freely gave to us in the Loved One:
εις επαινον δοξης της χαριτος αυτου εν η εχαριτωσεν ημας εν τω ηγαπημενω
- 7 jossa meillä on lunastus hänen verensä kautta, rikkomusten anteeksisaaminen, hänen armonsa rikkauden mukaan.
In whom we have salvation through his blood, the forgiveness of our sins, through the wealth of his grace,
εν ω εχομεν την απολυτρωσιν δια του αιματος αυτου την αφεσιν των παραπτωματος κατα τον πλουτον της χαριτος αυτου
- 8 Tätä armoa hän on ylenpalttisesti antanut meille kaikkinaiseksi viisaudeksi ja ymmärryksi,
Which he gave us in full measure in all wisdom and care;
ης επερισευσεν εις ημας εν παση σοφια και φρονησει
- 9 tehden meille tiettäväksi sen tahtonsa salaisuuden, että hän, päätöksensä mukaan, jonka hän oli nähnyt hyväksi itsessään tehdä -
Having made clear to us the secret of his purpose, in agreement with the design which he had in mind, to put into his hands
γνωρισας ημιν το μυστηριον του θεληματος αυτου κατα την ευδοκιαν αυτου ην προεθετο εν αυτω
- 10 siitä armotaloudesta, minkä hän aikojen täytyessä aikoi toteuttaa, - oli yhdistävä Kristuksessa yhdeksi kaikki, mitä on taivaissa ja mitä on maan päällä.
The ordering of the times when they are complete, so that all things might come to a head in Christ, the things in heaven and the things on the earth; in him, I say,
εις οικονομιαν του πληρωματος των καιρων ανακεφαλαιωσασθαι τα παντα εν τω χριστω τα τε εν τοις ουρανοις και τα επι της γης
- 11 Hänessä me myös olemme saaneet perintöosan, ollen siihen edeltämäärätyt hänen aioituksensa mukaan, hänen, joka vaikuttaa kaikki oman tahtonsa päättämän mukaan,
In whom we have a heritage, being marked out from the first in his purpose who does all things in agreement with his designs;
εν αυτω εν ω και εκληρωθημεν προορισθεντες κατα προθεσιν του τα παντα ενεργουντος κατα την βουλην του θεληματος αυτου
- 12 että me olisimme hänen kirkkautensa kiitokseksi, me, jotka jo edeltä olimme panneet toivomme Kristukseen.
So that his glory might have praise through us who first had hope in Christ:
εις το ειναι ημας εις επαινον της δοξης αυτου τους προηλικοτας εν τω χριστω
- 13 Hänessä on teiinkin, sittenkuin olitte kuulleet totuuden sanan, pelastukseenne evankeliumin, uskoviksi tultuanne pantu luvatun Pyhän Hengen sinetti,
In whom you, having been given the true word, the good news of your salvation, and through your faith in him, were given the sign of the Holy Spirit of hope,
εν ω και υμεις ακουσαντες τον λογον της αληθειας το ευαγγελιον της σωτηριας υμων εν ω και πιστευσαντες εσφραγισθητε τω πνευματι της επαγγελιας τω αγιω
- 14 sen, joka on meidän perintömme vakuutena, hänen omaisuutensa lunastamiseksi - hänen kirkkautensa kiitokseksi.
Which is the first-fruit of our heritage, till God gets back that which is his, to the praise of his glory.
ος εστιν αρραβων της κληρονομιας ημων εις απολυτρωσιν της περιποιησεως εις επαινον της δοξης αυτου
- 15 Sentähden, kun kuulin siitä uskosta, joka teillä on Herrassa Jeesuksessa, ja teidän rakkaudestanne kaikkia pyhiä kohtaan,
For this cause I, having had news of the faith in the Lord Jesus which is among you, and which you make clear to all the saints,
δια τουτο καγω ακουσας την καθ υμας πιστιν εν τω κυριω ιησου και την αγαπην την εις παντας τους αγιους
- 16 en minäkään lakkaa kiittämästä teidän tähtenne, kun muistelen teitä rukouksissani,
Give praise without end for you, keeping you in mind in my prayers;
ου παυομαι ευχαριστων υπερ υμων μειαν υμων ποιουμενος επι των προσευχων μου
- 17 anoen, että meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala, kirkkauden Isä, antaisi teille viisauden ja ilmestyksen Hengen hänen tuntemisessaan
That the God of our Lord Jesus Christ, the Father of glory, may give to you a spirit of wisdom and revelation in the knowledge of him;
ινα ο θεος του κυριου ημων ιησου χριστου ο πατηρ της δοξης δωη υμιν πνευμα σοφιας και αποκαλυψεως εν επιγνωσει αυτου
- 18 ja valaisisi teidän sydämenne silmät, että tietäisitte, mikä on se toivo, johon hän on teidät kutsunut, kuinka suuri hänen perintönsä kirkkaus hänen pyhissään
And that having the eyes of your heart full of light, you may have knowledge of what is the hope of his purpose, what is the wealth of the glory of his heritage in the saints,
πεφωτισμενους τους οφθαλμους της διανοιας υμων εις το ειδεναι υμας τις εστιν η ελπις της κλησεως αυτου και τις ο πλουτος της δοξης της κληρονομιας αυτου εν τοις αγιοις
- 19 ja mikä hänen voimansa ylenpalttinen suuruus meitä kohtaan, jotka uskomme - sen hänen väkevyytensä voiman vaikutuksen mukaan,
And how unlimited is his power to us who have faith, as is seen in the working of the strength of his power,
και τι το υπερβαλλον μεγαθος της δυναμews αυτου εις ημας τους πιστευοντας κατα την ενεργειαν του κρατους της ισχυος αυτου

- 20 jonka hän vaikutti Kristuksessa, kun hän herätti hänet kuolleista ja asetti hänet oikealle puolellensa taivaissa,
By which he made Christ come back from the dead, and gave him a place at his right hand in heaven,
ην ενηργησεν εν τω χριστω εγειρας αυτον εκ νεκρων και εκαθισεν εν δεξια αυτου εν τοις επουρανιοις
- 21 korkeammalle kaikkea hallitusta ja valtaa ja voimaa ja herrautta ja jokaista nimeä, mikä mainitaan, ei ainoastaan tässä maailmanajassa, vaan myös tulevassa.
Far over all rule and authority and power and every name which is named, not only in the present order, but in that which is to come:
υπερανω πασης αρχης και εξουσιας και δυναμεως και κυριοτητος και παντος ονοματος ονομαζομενου ου μονον εν τω αιωνι τουτω αλλα και εν τω μελλοντι
- 22 Ja kaikki hän on asettanut hänen jalkainsa alle ja antanut hänet kaiken pääksi seurakunnalle,
And he has put all things under his feet, and has made him to be head over all things to the church,
και παντα υπεταξεν υπο τους ποδας αυτου και αυτον εδωκεν κεφαλην υπερ παντα τη εκκλησια
- 23 joka on hänen ruumiinsa, hänen täyteytensä, joka kaikki kaikissa täyttää.
Which is his body, the full measure of him in whom all things are made complete.
ητις εστιν το σωμα αυτου το πληρωμα του παντα εν πασιν πληρουμενου
- 1 Ja Jumala on eläviksi tehnyt teidät, jotka olitte kuolleet rikoksiinne ja synteihinne,
And to you did he give life, when you were dead through your wrongdoing and sins,
και ημας οντας νεκρους τοις παραπτωμασιν και ταις αμαρτιας
- 2 joissa te ennen vaelsitte tämän maailman menon mukaan, ilmavallan hallitsijan, sen hengen hallitsijan, mukaan, joka nyt tekee työtään tottelemattomuuden lapsissa,
In which you were living in the past, after the ways of this present world, doing the pleasure of the lord of the power of the air, the spirit who is now working in those who go against the purpose of God;
εν αις ποτε περιεπατησατε κατα τον αιωνα του κοσμου τουτου κατα τον αρχοντα της εξουσιας του αερος του πνευματος του νυν ενεργουντος εν τοις υιοις της απειθειας
- 3 joiden joukossa mekin kaikki ennen vaelsimme lihamme himoissa, noudattaen lihan ja ajatusten mielitekoja, ja olimme luonnostamme vihan lapsia niinkuin muutkin;
Among whom we all at one time were living in the pleasures of our flesh, giving way to the desires of the flesh and of the mind, and the punishment of God was waiting for us even as for the rest.
εν οις και ημεις παντες ανεστραφημεν ποτε εν ταις επιθυμιας της σαρκος ημων ποιουντες τα θεληματα της σαρκος και των διανοιων και ημεν τεκνα φυσει οργης ως και οι λοιποι
- 4 mutta Jumala, joka on laupeudesta rikas, suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut,
But God, being full of mercy, through the great love which he had for us,
ο δε θεος πλουσιος ων εν ελεει δια την πολλην αγαπην αυτου ην ηγαπησεν ημας
- 5 on tehnyt meidät, jotka olimme kuolleet rikoksiimme, eläviksi Kristuksen kanssa - armosta te olette pelastetut -
Even when we were dead through our sins, gave us life together with Christ (by grace you have salvation),
και οντας ημας νεκρους τοις παραπτωμασιν συνεζωοποιησεν τω χριστω χαριτι εστε σεσωσμενοι
- 6 ja yhdessä hänen kanssaan herättänyt ja yhdessä hänen kanssaan asettanut meidät taivaallisiin Kristuksessa Jeesuksessa,
So that we came back from death with him, and are seated with him in the heavens, in Christ Jesus;
και συνηγειρεν και συνεκαθισεν εν τοις επουρανιοις εν χριστω ιησου
- 7 osoittaakseen tulevina maailmanaikoina armonsa ylenpalttista runsautta, hyvydessään meitä kohtaan Kristuksessa Jeesuksessa.
That in the time to come he might make clear the full wealth of his grace in his mercy to us in Christ Jesus:
ινα ενδειξηται εν τοις αιωσιν τοις επερχομενοις τον υπερβαλλοντα πλουτον της χαριτος αυτου εν χρηστοτητι εφ ημας εν χριστω ιησου
- 8 Sillä armosta te olette pelastetut uskon kautta, ette itsenne kautta - se on Jumalan lahja -
Because by grace you have salvation through faith; and that not of yourselves: it is given by God:
τη γαρ χαριτι εστε σεσωσμενοι δια της πιστεως και τουτο ουκ εξ υμων θεου το δωρον
- 9 ette tekojen kautta, ettei kukaan kerskaisi.
Not by works, so that no man may take glory to himself.
ουκ εξ εργων ινα μη τις καυχησηται

- 10 Sillä me olemme hänen tekonsa, luodut Kristuksessa Jeesuksessa hyviä töitä varten, jotka Jumala on edeltäpäin valmistanut, että me niissä vaeltaisimme.
For by his act we were given existence in Christ Jesus to do those good works which God before made ready for us so that we might do them.
αυτου γαρ εσμεν ποιημα κτισθεντες εν χριστω ιησου επι εργοις αγαθοις οις προητοιμασεν ο θεος ινα εν αυτοις περιπατησωμεν
- 11 Muistakaa sentähden, että te ennen, te lihanne puolesta pakanat, jotka olette saaneet ympärileikkaamattomien nimen niiltä, joita, lihaan käsillä tehdyn ympärileikkauksen mukaisesti, sanotaan ympärileikatuiksi -
For this reason keep it in mind that in the past you, the Gentiles in the flesh, who are looked on as being outside the circumcision by those who have circumcision, in the flesh, made by hands;
διο μνημονευετε οτι υμεις ποτε τα εθνη εν σαρκι οι λεγομενοι ακροβυστια υπο της λεγομενης περιτομης εν σαρκι χειροποιητου
- 12 että te siihen aikaan olitte ilman Kristusta, olitte vailla Israelin kansalaisoikeutta ja vieraat lupauksen liitoille, ilman toivoa ja ilman Jumalaa maailmassa;
That you were at that time without Christ, being cut off from any part in Israel's rights as a nation, having no part in God's agreement, having no hope, and without God in the world.
οτι ητε εν τω καιρω εκεινω χωρις χριστου απηλλοτριωμενοι της πολιτειας του ισραηλ και ξενoi των διαθηκων της επαγγελιας ελπιδα μη εχοντες και αθει εν τω κοσμω
- 13 mutta nyt, kun olette Kristuksessa Jeesuksessa, olette te, jotka ennen olitte kaukana, päässeet lähelle Kristuksen veressä.
But now in Christ Jesus you who at one time were far off are made near in the blood of Christ.
νυνι δε εν χριστω ιησου υμεις οι ποτε οντες μακραν εγγυς εγενηθητε εν τω αιματι του χριστου
- 14 Sillä hän on meidän rauhamme, hän, joka teki molemmat yhdeksi ja purki erottavan väliseinän, nimittäin vihollisuuden,
For he is our peace, who has made the two into one, and by whom the middle wall of division has been broken down,
αυτος γαρ εστιν η ειρηνη ημων ο ποιησας τα αμφοτερα εν και το μεσοτοιχον του φραγματου λυσας
- 15 kun hän omassa lihassaan teki tehottomaksi käskyjen lain säädöksinensä, luodakseen itsessään nuo kaksi yhdeksi uudeksi ihmiseksi, tehden rauhan,
Having in his flesh put an end to that which made the division between us, even the law with its rules and orders, so that he might make in himself, of the two, one new man, so making peace;
την εχθραν εν τη σαρκι αυτου τον νομον των εντολων εν δογμασιν καταργησας ινα τους δυο κτιση εν εαυτω εις ενα καινον ανθρωπον ποιων ειρηνην
- 16 ja yhdessä ruumiissa sovittaakseen molemmat Jumalan kanssa ristin kautta, kuolettaen itsensä kautta vihollisuuden.
And that the two might come into agreement with God in one body through the cross, so putting an end to that division.
και αποκαταλλαξη τους αμφοτερους εν ενι σωματι τω θεω δια του σταυρου αποκτεινας την εχθραν εν αυτω
- 17 Ja hän tuli ja julisti rauhaa teille, jotka kaukana olitte, ja rauhaa niille, jotka lähellä olivat;
And he came preaching peace to you who were far off, and to those who were near;
και ελθων ευηγγελισατο ειρηνην υμιν τοις μακραν και τοις εγγυς
- 18 sillä hänen kauttansa on meillä molemmilla pääsy yhdessä Hengessä Isän tykö.
Because through him the two of us are able to come near in one Spirit to the Father.
οτι δι αυτου εχομεν την προσαγωγην οι αμφοτεροι εν ενι πνευματι προς τον πατερα
- 19 Niin ette siis enää ole vieraita etkä muukalaisia, vaan te olette pyhien kansalaisia ja Jumalan perhettä,
So then you are no longer as those who have no part or place in the kingdom of God, but you are numbered among the saints, and of the family of God,
αρα ουν ουκετι εστε ξενoi και παροικοι αλλα συμπολιται των αγιων και οικειοι του θεου
- 20 apostolien ja profeettain perustukselle rakennettuja, kulmakivenä itse Kristus Jeesus,
Resting on the base of the Apostles and prophets, Christ Jesus himself being the chief keystone,
εποικοδομηθεντες επι τω θεμελιω των αποστολων και προφητων οντος ακρογωνιαιου αυτου ιησου χριστου
- 21 jossa koko rakennus liittyy yhteen ja kasvaa pyhäksi temppeleiksi Herrassa;
In whom all the building, rightly joined together, comes to be a holy house of God in the Lord;
εν ω πασα η οικοδομη συναρμολογουμενη αυξει εις ναον αγιον εν κυριω
- 22 ja hänessä tekin yhdessä muitten kanssa rakennutte Jumalan asumukseksi Hengessä.
In whom you, with the rest, are united together as a living-place of God in the Spirit.
εν ω και υμεις συνοικοδομεισθε εις κατοικητηριον του θεου εν πνευματι

- 1 Sen takia minä, Paavali, teidän, pakanain, tähden Kristuksen Jeesuksen vanki, notkistan polveni -
For this cause I Paul, the prisoner of Christ Jesus for you Gentiles,
τουτου χαριν εγω παυλος ο δεσμιος του χριστου ιησου υπερ υμων των εθνων
- 2 olette kaiketi kuulleet siitä Jumalan armon taloudenhoidosta, mikä on minulle teitä varten annettu,
If that ordering of the grace of God has come to your knowledge, which was given to me for you,
ειγε ηκουσατε την οικονομιαν της χαριτος του θεου της δοθεισης μοι εις υμας
- 3 että näet tämä salaisuus on ilmestyksen kautta tehty minulle tiettäväksi, niinkuin olen siitä edellä lyhyesti kirjoittanut;
How by revelation the secret was made clear to me, as I said before in a short letter,
οτι κατα αποκαλυψιν εγνωρισεν μοι το μυστηριον καθως προεγραψα εν ολιγω
- 4 josta te sitä lukiessanne voitte huomata, kuinka perehtynyt minä olen Kristuksen salaisuuteen,
By the reading of which you will be clear about my knowledge of the secret of Christ;
προς ο δυνασθε αναγνωσκοντες νοησαι την συνεσιν μου εν τω μυστηριω του χριστου
- 5 jota menneiden sukupolvien aikana ei ole ihmisten lapsille tiettäväksi tehty, niinkuin se nyt Hengessä on ilmoitettu hänen pyhille apostoleilleen ja profetoille:
Which in other generations was not given to the sons of men, but the revelation of it has now been made to his holy Apostles and prophets in the Spirit;
ο εν ετεραις γενεαις ουκ εγνωρισθη τοις υιοις των ανθρωπων ως νυν απεκαλυφθη τοις αγιοις αποστολοις αυτου και προφηταις εν πνευματι
- 6 että näet pakanatkin ovat kanssaperillisiä ja yhtä ruumista ja osallisia lupaukseen Kristuksessa Jeesuksessa evankeliumin kautta,
Which is that the Gentiles have a part in the heritage, and in the same body, and in the same hope in Christ through the good news,
ειναι τα εθνη συγκληρονομα και συσσωμα και συμμετοχα της επαγγελιας αυτου εν τω χριστω δια του ευαγγελιου
- 7 jonka palvelijaksi minä olen tullut Jumalan armon lahjan kautta, joka minulle on annettu hänen voimansa vaikutuksesta.
Of which I was made a preacher, through that grace of God which was given to me in the measure of the working of his power.
ου εγενομην διακονος κατα την δωρεαν της χαριτος του θεου την δοθεισαν μοι κατα την ενεργειαν της δυναμεως αυτου
- 8 Minulle, kaikista pyhistä halvimmalle, on annettu tämä armo: julistaa pakanoille evankeliumia Kristuksen tutkimattomasta rikkaudesta
To me, who am less than the least of all the saints, was this grace given, so that I might make clear to the Gentiles the good news of the unending wealth of Christ:
εμοι τω ελαχιστοτερω παντων των αγιων εδοθη η χαρις αυτη εν τοις εθνεσιν ευαγγελισασθαι τον ανεξιχνιαστον πλουτον του χριστου
- 9 ja saattaa kaikille ilmeiseksi, mitä on sen salaisuuden taloudenhoito, joka ikuisista ajoista asti on ollut kätkeytynä Jumalassa, kaiken Luojassa,
And make all men see what is the ordering of the secret which from the first has been kept in God who made all things;
και φωτισαι παντας τις η κοινωνια του μυστηριου του αποκεκρυμμενου απο των αιωνων εν τω θεω τω τα παντα κτισαντι δια ιησου χριστου
- 10 että Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta nyt tulisi taivaallisten hallitusten ja valtojen tietoon
So that now to the rulers and the authorities in the heavens might be made clear through the church the wide-shining wisdom of God,
ινα γνωρισθη νυν ταις αρχαις και ταις εξουσαις εν τοις επουρανιοις δια της εκκλησιας η πολυποικιλος σοφια του θεου
- 11 sen iankaikkisen aivoituksen mukaisesti, jonka hän oli säättänyt Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme,
Which is seen in his eternal purpose in Christ Jesus our Lord:
κατα προθεσιν των αιωνων ην εποιησεν εν χριστω ιησου τω κυριω ημων
- 12 jossa meillä, uskon kautta häneen, on uskallus ja luottavainen pääsy Jumalan tykö.
By whom we come near to God without fear through faith in him.
εν ω εχομεν την παρησιαν και την προσαγωγην εν πεποιθησει δια της πιστεως αυτου
- 13 Siksi minä pyydän, ettette lannistuisi niiden ahdistusten vuoksi, joita minä teidän tähtenne kärsin, sillä ne ovat teidän kunnianne.
For this reason it is my prayer that you may not become feeble because of my troubles for you, which are your glory.
διο αιτουμαι μη εκκακειν εν ταις θλιψεσιν μου υπερ υμων ητις εστιν δοξα υμων
- 14 Sentähden minä notkistan polveni Isän edessä,
For this cause I go down on my knees before the Father,
τουτου χαριν καμπτω τα γονατα μου προς τον πατερα του κυριου ημων ιησου χριστου

- 15 josta kaikki, millä isä on, taivaissa ja maan päällä, saa nimensä,
From whom every family in heaven and on earth is named,
εξ ου πασα πατρια εν ουρανοις και επι γης ονομαζεται
- 16 että hän kirkkautensa runsauden mukaisesti antaisi teidän, sisällisen ihmisenne puolesta, voimassa vahvistua hänen Henkensä kautta
That in the wealth of his glory he would make you strong with power through his Spirit in your hearts;
ινα δωη υμιν κατα τον πλουτον της δοξης αυτου δυναμει κραταιωθηναι δια του πνευματος αυτου εις τον εσω ανθρωπον
- 17 ja Kristuksen asua uskon kautta teidän sydämissänne,
So that Christ may have his place in your hearts through faith; and that you, being rooted and based in love,
κατοικησαι τον χριστον δια της πιστεως εν ταις καρδιαις υμων
- 18 niin että te, rakkauteen juurtuneina ja perustuneina, voisitte kaikkien pyhien kanssa käsittää, mikä leveys ja pituus ja korkeus ja syvyys on,
May have strength to see with all the saints how wide and long and high and deep it is,
εν αγαπη ερριζωμενοι και τεθεμελιωμενοι ινα εξιςχυσητε καταλαβεσθαι συν πασιν τοις αγιοις τι το πλατος και μηκος και βαθος και υψος
- 19 ja oppia tuntemaan Kristuksen rakkauden, joka on kaikkea tietoa ylempänä; että tulisitte täyteen Jumalan kaikkea täyteyttä.
And to have knowledge of the love of Christ which is outside all knowledge, so that you may be made complete as God himself is complete.
γνωαι τε την υπερβαλλουσαν της γνωσεως αγαπην του χριστου ινα πληρωθητε εις παν το πληρωμα του θεου
- 20 Mutta hänelle, joka voi tehdä enemmän, monin verroin enemmän kuin kaikki, mitä me anomme tai ymmärrämme, sen voiman mukaan, joka meissä vaikuttaa,
Now to him who is able to do in full measure more than all our desires or thoughts, through the power which is working in us,
τω δε δυναμενω υπερ παντα ποιησαι υπερ εκ περισσου ων αιτουμεθα η νοουμεν κατα την δυναμιν την ενεργουμενην εν ημιν
- 21 hänelle kunnia seurakunnassa ja Kristuksessa Jeesuksessa kautta kaikkien sukupolvien, aina ja iankaikkisesti! Amen.
To him be the glory in the church and in Christ Jesus to all generations for ever and ever. So be it.
αυτω η δοξα εν τη εκκλησια εν χριστω ιησου εις πασας τας γενεας του αιωνος των αιωνων αμην
- 1 Niin kehoitan siis minä, joka olen vankina Herrassa, teitä vaeltamaan, niinkuin saamanne kutsumuksen arvo vaatii,
I then, the prisoner in the Lord, make this request from my heart, that you will see that your behaviour is a credit to the position which God's purpose has given you,
παρακαλω ουν υμας εγω ο δεσμιος εν κυριω αξιως περιπατησαι της κλησεως ης εκληθητε
- 2 kaikessa nöyryydessä ja hiljaisuudessa ja pitkämielisyydessä kärsien toinen toistanne rakkaudessa
With all gentle and quiet behaviour, taking whatever comes, putting up with one another in love;
μετα πασης ταπεινοφροσυνης και πραοτητος μετα μακροθυμιας ανεχομενοι αλληλων εν αγαπη
- 3 ja pyrkien säilyttämään hengen yhteyden rauhan yhdyssiteellä:
Taking care to keep the harmony of the Spirit in the yoke of peace.
σπουδαζοντες τηρειν την ενοτητα του πνευματος εν τω συνδεσμω της ειρηνης
- 4 yksi ruumis ja yksi henki, niinkuin te olette kutsututkin yhteen ja samaan toivoon, jonka te kutsumuksessanne saitte;
There is one body and one Spirit, even as you have been marked out by God in the one hope of his purpose for you;
εν σωμα και εν πνευμα καθως και εκληθητε εν μια ελπιδι της κλησεως υμων
- 5 yksi Herra, yksi usko, yksi kaste;
One Lord, one faith, one baptism,
εις κυριος μια πιστις εν βαπτισμα
- 6 yksi Jumala ja kaikkien Isä, joka on yli kaikkien ja kaikkien kautta ja kaikissa.
One God and Father of all, who is over all, and through all, and in all.
εις θεος και πατηρ παντων ο επι παντων και δια παντων και εν πασιν υμιν
- 7 Mutta itsekullekin meistä on armo annettu Kristuksen lahjan mitan mukaan.
But to every one of us has grace been given in the measure of the giving of Christ.
ενι δε εκαστω ημων εδοθη η χαρις κατα το μετρον της δωρεας του χριστου

- 8 Sentähden on sanottu: "Hän astui ylös korkeuteen, hän otti vankeja saaliikseen, hän antoi lahjoja ihmisille".
For this reason he says, He went up on high, taking his prisoners with him, and gave freely to men.
διο λεγει αναβας εις υψος ηχημαλωτευσεν αιχμαλωσιαν και εδωκεν δοματα τοις ανθρωποις
- 9 Mutta että hän astui ylös, mitä se on muuta, kuin että hän oli astunut alaskin, maan alimpiin paikkoihin?
(Now this, He went up, what is it but that he first went down into the lower parts of the earth?
το δε ανεβη τι εστιν ει μη οτι και κατεβη πρωτον εις τα κατωτερα μερη της γης
- 10 Hän, joka on astunut alas, on se, joka myös astui ylös, kaikkia taivaita ylemmäksi, täyttääkseen kaikki.
He who went down is the same who went up far over all the heavens so that he might make all things complete.)
ο καταβας αυτος εστιν και ο αναβας υπερανω παντων των ουρανων ινα πληρωση τα παντα
- 11 Ja hän antoi muutamat apostoleiksi, toiset profeetoiksi, toiset evankelistoiksi, toiset paimeniksi ja opettajiksi,
And he gave some as Apostles, and some, prophets; and some, preachers of the good news; and some to give care and teaching;
και αυτος εδωκεν τους μεν αποστολους τους δε προφητας τους δε ευαγγελιστας τους δε ποιμενας και διδασκαλους
- 12 tehdäkseen pyhät täysin valmiiksi palveluksen työhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen,
For the training of the saints as servants in the church, for the building up of the body of Christ:
προς τον καταρτισμον των αγιων εις εργον διακονιας εις οικοδομην του σωματος του χριστου
- 13 kunnes me kaikki pääsemme yhteyteen uskossa ja Jumalan Pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täyteen täyden iän määrään,
Till we all come to the harmony of the faith, and of the knowledge of the Son of God, to full growth, to the full measure of Christ:
μηχρι κατανησωμεν οι παντες εις την ενοτητα της πιστεως και της επιγνωσεως του υιου του θεου εις ανδρα τελειον εις μετρον ηλικιας του πληρωματος του χριστου
- 14 ettemme enää olisi alaikäisiä, jotka ajeltivat ja joita viskellään kaikissa opintuulissa ja ihmisten arpanelissä ja eksytyksen kavalissa juonissa;
So that we may be no longer children, sent this way and that, turned about by every wind of teaching, by the twisting and tricks of men, by the deceits of error;
ινα μηκετι ωμεν νηπιοι κλυδωνιζομενοι και περιφερομενοι παντι ανεμω της διδασκαλιας εν τη κυβεια των ανθρωπων εν πανουργια προς την μεθοδειαν της πλανης
- 15 vaan että me, totuutta noudattaen rakkaudessa, kaikin tavoin kasvaisimme häneen, joka on pää, Kristus,
But saying true words in love, may come to full growth in him, who is the head, even Christ;
αληθευοντες δε εν αγαπη αυξησωμεν εις αυτον τα παντα ος εστιν η κεφαλη ο χριστος
- 16 josta koko ruumis, yhteen liitettynä ja koossa pysyen jokaisen jänteensä avulla, kasvaa rakentuakseen rakkaudessa sen voiman määrän mukaan, mikä kullakin osalla on.
Through whom all the body, being rightly formed and united together, by the full working of every part, is increased to the building up of itself in love.
εξ ου παν το σωμα συναρμολογουμενον και συμβιβαζομενον δια πασης αφης της επιχορηγιας κατ ενεργειαν εν μετρω ενος εκαστου μερους την αυξησιν του σωματος ποιειται εις οικοδομην εαυτου εν αγαπη
- 17 Sen minä siis sanon ja varoitin Herrassa: älkää enää vaeltako, niinkuin pakanat vaeltavat mielensä turhuudessa,
This I say, then, and give witness in the Lord, that you are to go no longer in the way of the Gentiles whose minds are turned to that which has no profit,
τουτο ουν λεγω και μαρτυρομαι εν κυριω μηκετι υμας περιπατειν καθως και τα λοιπα εθνη περιπατει εν ματαιοτητι του νοος αυτων
- 18 nuo, jotka, pimentyneinä ymmärrykseltään ja vieraantuneina Jumalan elämästä heissä olevan tietämättömyyden tähden ja sydämensä paatumuksen tähden,
Whose thoughts are dark, to whom the life of God is strange because they are without knowledge, and their hearts have been made hard;
εσκοτισμενοι τη διανοια οντες απηλλοτριωμενοι της ζωης του θεου δια την αγνοιαν την ουσαν εν αυτοις δια την πορωσιν της καρδιας αυτων
- 19 ovat päästäneet tuntonsa turtumaan ja heittäytyneetirstauden valtaan, harjoittamaan kaikkinaista saastaisuutta, ahneudessa.
Who having no more power of feeling, have given themselves up to evil passions, to do all unclean things with overmuch desire.
οιτινες απηληγηκοτες εαυτους παρεδωκαν τη ασελγεια εις εργασιαν ακαθαρσιας πασης εν πλεονεξια
- 20 Mutta näin te ette ole oppineet Kristusta tuntemaan,
For this was not the teaching of Christ which was given to you;
υμεις δε ουχ ουτως εμαθετε τον χριστον

- 21 jos muutoin olette hänestä kuulleet ja hänessä opetusta saaneet, niinkuin totuus on Jeesuksessa:
If in fact you gave ear to him, and were given teaching in him, even as what is true is made clear in Jesus:
ειγε αυτον ηκουσατε και εν αυτω εδιδαχθητε καθως εστιν αληθεια εν τω ιησου
- 22 että teidän tulee panna pois vanha ihmisenne, jonka mukaan te ennen vaelsitte ja joka turmelee itsensä petollisia himoja seuraten,
That you are to put away, in relation to your earlier way of life, the old man, which has become evil by love of deceit;
αποθεσθαι υμας κατα την προτεραν αναστροφην τον παλαιον ανθρωπον τον φθειρομενον κατα τας επιθυμιας της απατης
- 23 ja uudistua mielenne hengeltä
And be made new in the spirit of your mind,
ανανεουσθαι δε τω πνευματι του νοου υμων
- 24 ja pukea päällenne uusi ihminen, joka Jumalan mukaan on luotu totuuden vanhurskauteen ja pyhyteen.
And put on the new man, to which God has given life, in righteousness and a true and holy way of living.
και ενδυσασθαι τον καινον ανθρωπον τον κατα θεον κτισθεντα εν δικαιοσυνη και οσιοτητι της αληθειας
- 25 Pankaa sentähden pois valhe ja puhukaa totta, kukin lähimmäisensä kanssa, sillä me olemme toinen toisemme jäseniä.
And so, putting away false words, let everyone say what is true to his neighbour: for we are parts one of another.
διο αποθεμειοι το ψευδος λαλειτε αληθειαν εκαστος μετα του πλησιον αυτου οτι εσμεν αλληλων μελη
- 26 "Vihastukaa, mutta älkää syntiä tehkö." Älkää antako auringon laskea vihanne yli,
Be angry without doing wrong; let not the sun go down on your wrath;
οργιζεσθε και μη αμαρτανετε ο ηλιος μη επιδυετω επι τω παροργισμω υμων
- 27 älkääkään antako perkeleelle sijaa.
And do not give way to the Evil One.
μητε διδοτε τοπον τω διαβωλω
- 28 Joka on varastanut, älköön enää varastako, vaan tehköön enemmän työtä ja toimittakoon käsillään sitä, mikä hyvää on, että hänellä olisi, mitä antaa tarvitsevalle.
Let him who was a thief be so no longer, but let him do good work with his hands, so that he may have something to give to him who is in need.
ο κλεπτων μηκετι κλεπτετω μαλλον δε κοπιατω εργαζομενος το αγαθον ταις χερσιν ινα εχη μεταδιδομαι τω χρειαν εχοντι
- 29 Mikään rietas puhe älköön suustanne lähtekö, vaan ainoastaan sellainen, mikä on rakentavaista ja tarpeellista ja on mieluista niille, jotka kuulevat.
Let no evil talk come out of your mouth, but only what is good for giving necessary teaching, and for grace to those who give ear.
πας λογος σαπρος εκ του στοματος υμων μη εκπορευεσθε αλλ ει τις αγαθος προς οικοδομην της χρειας ινα δω χαριν τοις ακουουσιν
- 30 Älkääkään saattako murheelliseksi Jumalan Pyhää Henkeä, joka on teille annettu sinetiksi lunastuksen päivään saakka.
And do not give grief to the Holy Spirit of God, by whom you were marked for the day of salvation.
και μη λυπειτε το πνευμα το αγιον του θεου εν ω εσφραγισθητε εις ημεραν απολυτρωσεως
- 31 Kaikki katkeruus ja kiivastus ja viha ja huuto ja herjaus, kaikki pahuus olkoon kaukana teistä.
Let all bitter, sharp and angry feeling, and noise, and evil words, be put away from you, with all unkind acts;
πασα πικρια και θυμος και οργη και κραυγη και βλασφημια αρθητω αφ υμων συν παση κακια
- 32 Olkaa sen sijaan toisianne kohtaan ystävällisiä, hyväsydämiisiä, anteeksiantavaisia toinen toisellenne, niinkuin Jumalakin on Kristuksessa teille anteeksi antanut.
And be kind to one another, full of pity, having forgiveness for one another, even as God in Christ had forgiveness for you.
γινεσθε δε εις αλληλους χρηστοι ευσπλαγχοι χαριζομενοι εαυτοις καθως και ο θεος εν χριστω εχαρισατο υμιν
- 1 Olkaa siis Jumalan seuraajia, niinkuin rakkaat lapset,
Let it then be your desire to be like God, as well-loved children;
γινεσθε ουν μιμηται του θεου ως τεκνα αγαπητα
- 2 ja vaeltakaa rakkaudessa, niinkuin Kristuskin rakasti teitä ja antoi itsensä meidän edestämme lahjaksi ja uhriksi, Jumalalle "suloiseksi tuoksuksi".
And be living in love, even as Christ had love for you, and gave himself up for us, an offering to God for a perfume of a sweet smell.
και περιπατειτε εν αγαπη καθως και ο χριστος ηγαπησεν ημας και παρεδωκεν εαυτον υπερ ημων προσφοραν και θυσιαν τω θεω εις οσμην ευωδιας

- 3 **Mutta haureutta ja minkäänlaista saastaisuutta tai ahneutta älköön edes mainittako teidän keskuudessanne - niinkuin pyhien sopii -**
But evil acts of the flesh and all unclean things, or desire for others' property, let it not even be named among you, as is right for saints;
πορνεια δε και πασα ακαθαρσια η πλεονεξια μηδε ονομαζεσθω εν υμιν καθως πρεπει αγιους
- 4 **älköön myös rivoutta tai tyhmää lorua tai ilvehtimistä, jotka ovat sopimattomia, vaan paremmin kiitosta.**
And let there be no low behaviour, or foolish talk, or words said in sport, which are not right, but in place of them the giving of praise.
και αισχροτης και μωρολογια η ευτραπελια τα ουκ ανηκοντα αλλα μαλλον ευχαριστηα
- 5 **Sillä sen te tiedätte ja tunnette, ettei yhdelläkään haureellisella eikä saastaisella eikä ahneella - sillä hän on epäjumalanpalvelija - ole perintöosaa Kristuksen ja Jumalan valtakunnassa.**
Being certain of this, that no man who gives way to the passions of the flesh, no unclean person, or one who has desire for the property of others, or who gives worship to images, has any heritage in the kingdom of Christ and God.
τουτο γαρ εστε γινωσκοντες οτι πας πορνος η ακαθαρτος η πλεονεκτης ος εστιν ειδωλολατρης ουκ εχει κληρονομιαν εν τη βασιλεια του χριστου και θεου
- 6 **Älköön kukaan pettäkö teitä tyhjillä puheilla, sillä semmoisten tähden kohtaa Jumalan viha tottelemattomuuden lapsia;**
Do not be turned from the right way by foolish words; for because of these things the punishment of God comes on those who do not put themselves under him.
μηδεις υμας απατατω κενους λογοις δια ταυτα γαρ ερχεται η οργη του θεου επι τους υιους της απειθειας
- 7 **älkää siis olko niihin osallisia heidän kanssaan.**
Have no part with such men;
μη ουν γινεσθε συμμετοχοι αυτων
- 8 **Ennen te olitte pimeys, mutta nyt te olette valkeus Herrassa. Vaeltakaa valkeuden lapsina**
For you at one time were dark, but now are light in the Lord: let your behaviour be that of children of light
ητε γαρ ποτε σκοτος νυν δε φως εν κυριω ως τεκνα φωτος περιπατειτε
- 9 **- sillä kaikkalainen hyvyys ja vanhurskaus ja totuus on valkeuden hedelmä -**
(Because the fruit of the light is in all righteousness and in everything which is good and true),
ο γαρ καρπος του πνευματος εν παση αγαθωσυνη και δικαιοσυνη και αληθεια
- 10 **ja tutkikaa, mikä on otollista Herralle;**
Testing by experience what is well-pleasing to the Lord;
δοκιμαζοντες τι εστιν ευαρεστον τω κυριω
- 11 **älköönkään teillä olko mitään osallisuutta pimeyden hedelmättömiin tekoihin, vaan päinvastoin nuhdelkaakin niistä.**
And have no company with the works of the dark, which give no fruit, but make their true quality clear;
και μη συγκαινωνειτε τοις εργοις τοις ακαρποις του σκοτους μαλλον δε και ελεγχετε
- 12 **Sillä häpeällistä on jo sanoakin, mitä he salassa tekevät;**
For the things which are done by them in secret it is shame even to put into words.
τα γαρ κρυφη γινομενα υπ αυτων αισχρον εστιν και λεγειν
- 13 **mutta tämä kaikki tulee ilmi, kun valkeus sen paljastaa, sillä kaikki, mikä tulee ilmi, on valkeutta.**
But all things, when their true quality is seen, are made clear by the light: because everything which is made clear is light.
τα δε παντα ελεγχομενα υπο του φωτος φανερουται παν γαρ το φανερουμενον φως εστιν
- 14 **Sentähden sanotaan: "Heräjä sinä, joka nukut, ja nouse kuolleista, niin Kristus sinua valaisee!"**
For this reason he says, Be awake, you who are sleeping, and come up from among the dead, and Christ will be your light.
διο λεγει εγχειραι ο καθευδων και αναστα εκ των νεκρων και επιφασει σοι ο χριστος
- 15 **Katsokaa siis tarkoin, kuinka vaellatte: ei niinkuin tyhmät, vaan niinkuin viisaat,**
Take care then how you are living, not as unwise, but as wise;
βλεπετε ουν πως ακριβως περιπατειτε μη ως ασοφοι αλλ. ως σοφοι

- 16 ja ottakaa vaari oikeasta hetkestä, sillä aika on paha.
Making good use of the time, because the days are evil.
εξαγοραζομενοι τον καιρον οτι αι ημεραι πονηραι εισιν
- 17 Älkää sentähden olko mielettömät, vaan ymmärtäkää, mikä Herran tahto on.
For this reason, then, do not be foolish, but be conscious of the Lord's pleasure.
δια τουτο μη γινεσθε αφρονες αλλα συνιεντες τι το θελημα του κυριου
- 18 Älkääkä juopuko viinistä, sillä siitä tulee irstas meno, vaan täytyykää Hengellä,
And do not take overmuch wine by which one may be overcome, but be full of the Spirit;
και μη μεθυσκεσθε οινω εν ω εστιν ασωτια αλλα πληρουσθε εν πνευματι
- 19 puhuen keskenänne psalmeilla ja kiitosvirsillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten ja laulaen sydämässänne Herralle,
Joining with one another in holy songs of praise and of the Spirit, using your voice in songs and making melody in your heart to the Lord;
λαλουντες εαυτοις ψαλμοις και υμνοις και ωδαις πνευματικαις αδοντες και ψαλλοντες εν τη καρδια υμων τω κυριω
- 20 kiittäen aina Jumalaa ja Isää kaikesta meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä.
Giving praise at all times for all things in the name of our Lord Jesus Christ, to God, even the Father;
ευχαριστουντες παντοτε υπερ παντων εν ονοματι του κυριου ημων ιησου χριστου τω θεω και πατρι
- 21 Ja olkaa toinen toisellenne alamaiset Kristuksen pelossa.
Letting yourselves be ruled by one another in the fear of Christ.
υποτασσομενοι αλληλοις εν φοβω θεου
- 22 Vaimot, olkaa omille miehille alamaiset niinkuin Herralle;
Wives, be under the authority of your husbands, as of the Lord.
αι γυναικες τοις ιδιοις ανδρασιν υποτασσεσθε ως τω κυριω
- 23 sillä mies on vaimon pää, niinkuin myös Kristus on seurakunnan pää, hän, ruumiin vapahtaja.
For the husband is the head of the wife, as Christ is the head of the church, being himself the saviour of the body.
οτι ο ανηρ εστιν κεφαλη της γυναικος ως και ο χριστος κεφαλη της εκκλησιας και αυτος εστιν σωτηρ του σωματος
- 24 Mutta niinkuin seurakunta on Kristukselle alamainen, niin olkoot vaimotkin miehillensä kaikessa alamaiset.
And as the church is under Christ's authority, so let wives be under the rule of their husbands in all things.
αλλ ωσπερ η εκκλησια υποτασσεται τω χριστω ουτως και αι γυναικες τοις ιδιοις ανδρασιν εν παντι
- 25 Miehet, rakastakaa vaimojanne, niinkuin Kristuskin rakasti seurakuntaa ja antoi itsensä alttiiksi sen edestä,
Husbands, have love for your wives, even as Christ had love for the church, and gave himself for it;
οι ανδρες αγαπατε τας γυναικας εαυτων καθως και ο χριστος ηγαπησεν την εκκλησιαν και εαυτον παρεδωκεν υπερ αυτης
- 26 että hän sen pyhittäisi, puhdistuen sen, vedellä pesten, sanan kautta,
So that he might make it holy, having made it clean with the washing of water by the word,
ινα αυτην αγιαση καθαρισας τω λουτρω του υδατος εν ρηματι
- 27 saadakseen asetetuksi eteensä kirkastettuna seurakunnan, jossa ei olisi tahraa eikä ryppyä eikä mitään muuta sellaista, vaan joka olisi pyhä ja nuhteeton.
And might take it for himself, a church full of glory, not having one mark or fold or any such thing; but that it might be holy and complete.
ινα παραστηση αυτην εαυτω ενδοξον την εκκλησιαν μη εχουσαν σπιλον η ρυτιδα η τι των τοιουτων αλλ ινα η αγια και αμωμος
- 28 Samalla tavoin tulee myös miesten rakastaa vaimojansa niinkuin omia ruumiitaan; joka rakastaa vaimoansa, hän rakastaa itseänsä.
Even so it is right for husbands to have love for their wives as for their bodies. He who has love for his wife has love for himself:
ουτως οφειλουσιν οι ανδρες αγαπαν τας εαυτων γυναικας ως τα εαυτων σωματα ο αγαπων την εαυτου γυναικα εαυτον αγαπα
- 29 Sillä eihän kukaan koskaan ole vihannut omaa lihaansa, vaan hän ravitsee ja vaalii sitä, niinkuin Kristuskin seurakuntaa,
For no man ever had hate for his flesh; but he gives it food and takes care of it, even as Christ does for the church;
ουδεις γαρ ποτε την εαυτου σαρκα εμισησεν αλλ εκτρεφει και θαλπει αυτην καθως και ο κυριος την εκκλησιαν

- 30 sillä me olemme hänen ruumiinsa jäseniä.
Because we are parts of his body.
οτι μελη εσμεν του σωματος αυτου εκ της σαρκος αυτου και εκ των οστων αυτου
- 31 "Sentähden mies luopukoon isästänsä ja äidistänsä ja liittyköön vaimoonsa, ja ne kaksi tulevat yhdeksi lihaksi."
For this cause will a man go away from his father and mother and be joined to his wife, and the two will become one flesh.
αντι τουτου καταλειπει ανθρωπος τον πατερα αυτου και την μητερα και προσκολληθησεται προς την γυναικα αυτου και εσονται οι δυο εις σαρκα μιαν
- 32 Tämä salaisuus on suuri; minä tarkoitan Kristusta ja seurakuntaa.
This is a great secret: but my words are about Christ and the church.
το μυστηριον τουτου μεγα εστιν εγω δε λεγω εις χριστον και εις την εκκλησιαν
- 33 Mutta myös teistä kukin kohdaltaan rakastakoon vaimoan niinkuin itseänsä; mutta vaimo kunnioittakoon miestänsä.
But do you, everyone, have love for his wife, even as for himself; and let the wife see that she has respect for her husband.
πλην και υμεις οι καθ ενα εκαστος την εαυτου γυναικα ουτως αγαπατω ως εαυτον η δε γυνη ινα φοβηται τον ανδρα
- 1 Lapset, olkaa vanhemmillenne kuuliaiset Herrassa, sillä se on oikein.
Children, do what is ordered by your fathers and mothers in the Lord: for this is right.
τα τεκνα υπακουετε τοις γονευσιν υμων εν κυριω τουτου γαρ εστιν δικαιον
- 2 "Kunnioita isääsi ja äitiäsi" - tämä on ensimmäinen käsky, jota seuraa lupaus -
Give honour to your father and mother (which is the first rule having a reward),
τιμα τον πατερα σου και την μητερα ητις εστιν εντολη πρωτη εν επαγγελια
- 3 "että menestyisit ja kauan eläisit maan päällä".
So that all may be well for you, and your life may be long on the earth.
ινα ευ σοι γενηται και εση μακροχρονοιος επι της γης
- 4 Ja te isät, älkää kiihoittako lapsianne vihaan, vaan kasvattakaa heitä Herran kurissa ja nuhteessa.
And, you fathers, do not make your children angry: but give them training in the teaching and fear of the Lord.
και οι πατερες μη παροργιζετε τα τεκνα υμων αλλ εκτρεφετε αυτα εν παιδεια και νουθεσια κυριου
- 5 Palvelijat, olkaa kuuliaisiet maallisille isännillenne, pelossa ja vavistuksessa, sydämenne yksinkertaisuudessa, niinkuin Kristukselle,
Servants, do what is ordered by those who are your natural masters, having respect and fear for them, with all your heart, as to Christ;
οι δουλοι υπακουετε τοις κυριοις κατα σαρκα μετα φοβου και τρομου εν απλοτητι της καρδιας υμων ως τω χριστω
- 6 ei silmänpalvelijoina, ihmisille mieliksi, vaan Kristuksen palvelijoina, sydämestänne tehden, mitä Jumala tahtoo,
Not only under your master's eye, as pleasers of men; but as servants of Christ, doing the pleasure of God from the heart;
μη κατ οφθαλμοδουλειαν ως ανθρωπαρεσκοι αλλ ως δουλοι του χριστου ποιουντες το θελημα του θεου εκ ψυχης
- 7 hyvällä mielellä palvelen, niinkuin palvelisitte Herraa ettekä ihmisiä,
Doing your work readily, as to the Lord, and not to men:
μετ ευνοιας δουλευοντες τω κυριω και ουκ ανθρωποις
- 8 tietäen, että mitä hyvää kukin tekee, sen hän saa takaisin Herralta, olkoonpa orja tai vapaa.
In the knowledge that for every good thing anyone does, he will have his reward from the Lord, If he is a servant or if he is free.
ειδοτες οτι ο εαν τι εκαστος ποιηση αγαθον τουτο κομειται παρα του κυριου ειτε δουλος ειτε ελευθερος
- 9 Ja te isännät, tehkää samoin heille, jättäkää pois uhkaileminen, sillä tiedättehän, että sekä heidän että teidän Herranne on taivaissa ja ettei hän katso henkilöön.
And, you masters, do the same things to them, not making use of violent words: in the knowledge that their Master and yours is in heaven, and he has no respect for a man's position.
και οι κυριοι τα αυτα ποιειτε προς αυτους ανιεντες την απειλην ειδοτες οτι και υμων αυτων ο κυριος εστιν εν ουρανοις και προσωποληψια ουκ εστιν παρ αυτω
- 10 Lopuksi, vahvistukaa Herrassa ja hänen väkevyytensä voimassa.
Lastly, be strong in the Lord, and in the strength of his power.
το λοιπον αδελφοι μου ενδυναμουσθε εν κυριω και εν τω κρατει της ισχυος αυτου

- 11 Pukekaa yllenne Jumalan koko sota-asu, voidaksenne kestää perkeleen kavalat juonet.
Take up God's instruments of war, so that you may be able to keep your position against all the deceits of the Evil One.
 ενδυσασθε την πανοπλιαν του θεου προς το δυνασθαι υμας στηναι προς τας μεθοδειας του διαβολου
- 12 Sillä meillä ei ole taistelu verta ja lihaa vastaan, vaan hallituksia vastaan, valtoja vastaan, tässä pimeydessä hallitsevia maailmanvaltiaita vastaan, pahuuden henkiolentoja vastaan taivaan avaruuksissa.
For our fight is not against flesh and blood, but against authorities and powers, against the world-rulers of this dark night, against the spirits of evil in the heavens.
 οτι ουκ εστιν ημιν η παλη προς αιμα και σαρκα αλλα προς τας αρχας προς τας εξουσιαις προς τους κοσμοκρατορας του σκοτους του αιωνος τουτου προς τα πνευματικα της πονηριας εν τοις επουρ ανιοις
- 13 Sentähden ottakaa päällenne Jumalan koko sota-asu, voidaksenne pahana päivänä tehdä vastarintaa ja kaikki suorittuanne pysyä pystyssä.
For this reason take up all the arms of God, so that you may be able to be strong in the evil day, and, having done all, to keep your place.
 δια τουτου αναλαβετε την πανοπλιαν του θεου ινα δυναθητε αντιστηναι εν τη ημερα τη πονηρα και απαντα καταργασαμενοι στηναι
- 14 Seisokaa siis kupeet totuuteen vyötettyinä, ja olkoon pukunanne vanhurskauden haarniska,
Take your place, then, having your body clothed with the true word, and having put on the breastplate of righteousness;
 στητε ουν περιζωσαμενοι την σφυν υμων εν αληθεια και ενδυσασαμενοι τον θωρακα της δικαιοσυνης
- 15 ja kenkinä jaloissanne alttius rauhan evankeliumille.
Be ready with the good news of peace as shoes on your feet;
 και υποδησασαμενοι τους ποδας εν ετοιμασια του ευαγγελιου της ειρηνης
- 16 Kaikessa ottakaa uskon kilpi, jolla voisitte sammuttaa kaikki pahan palavat nuolet,
And most of all, using faith as a cover to keep off all the flaming arrows of the Evil One.
 επι πασιν αναλαβοντες τον θυρεον της πιστεως εν ω δυνασεσθε παντα τα βελη του πονηρου τα πεπυρωμενα σβεσαι
- 17 ja ottakaa vastaan pelastuksen kypäri ja Hengen miekka, joka on Jumalan sana.
And take salvation for your head-dress and the sword of the Spirit, which is the word of God:
 και την περικεφαλαιαν του σωτηριου δεξασθε και την μαχαιραν του πνευματος ο εστιν ρημα θεου
- 18 Ja tehkää tämä kaikella rukouksella ja anomisella, rukoillen joka aika Hengessä ja sitä varten valvoen kaikessa kestäväisyydessä ja anomisessa kaikkien pyhien puolesta;
With prayers and deep desires, making requests at all times in the Spirit, and keeping watch, with strong purpose, in prayer for all the saints,
 δια πασης προσευχης και δεησεως προσευχομενοι εν παντι καιρω εν πνευματι και εις αυτο τουτο αγρυπνοντες εν παση προσκαρτερησει και δεησει περι παντων των αγιων
- 19 ja minunkin puolestani, että minulle, kun suuni avaan, annettaisiin oikeat sanat rohkeasti julistaakseni evankeliumin salaisuutta,
And for me, that words may be given to me in the opening of my mouth, to make clear without fear the secret of the good news,
 και υπερ εμου ινα μοι δοθειη λογος εν ανοιξει του στοματος μου εν παρρησια γνωρισαι το μυστηριον του ευαγγελιου
- 20 jonka tähden minä olen lähettiläänä kahleissa, että minä siitä rohkeasti puhuisin, niinkuin minun puhua tulee.
For which I am a representative in chains, and that I may say without fear the things which it is right for me to say.
 υπερ ου πρεσβευω εν αλυσει ινα εν αυτο παρρησιασωμαι ως δει με λαλησαι
- 21 Mutta että tekin tietäisitte tilani, kuinka minun on, niin on Tykikus, rakas veljeni ja uskollinen palvelija Herrassa, antava teille siitä kaikesta tiedon.
But so that you may have knowledge of my business, and how I am, Tychicus, the well-loved brother and tested servant in the Lord, will give you news of all things:
 ινα δε ειδητε και υμεις τα κατ εμε τι πρασσω παντα υμιν γνωρισει τυχικος ο αγαπητος αδελφος και πιστος διακονος εν κυριω
- 22 Minä lähetään hänet teidän tyköne juuri sitä varten, että saisitte tietää meidän tilamme ja että hän lohduttaisi teidän sydämiänne.
Whom I have sent to you for this very purpose, so that you may have knowledge of our position, and that he may give comfort to your hearts.
 ον επεμψα προς υμας εις αυτο τουτο ινα γνωτε τα περι ημων και παρακαλεση τας καρδιας υμων
- 23 Rauha veljille ja rakkaus, uskon kanssa, Isältä Jumalalta ja Herralta Jeesuselta Kristukselta!
Peace be to the brothers, and love with faith, from God the Father and the Lord Jesus Christ.
 ειρηνη τοις αδελφοις και αγαπη μετα πιστεως απο θεου πατρος και κυριου ιησου χριστου

- 24 Armo olkoon kaikkien kanssa, jotka rakastavat meidän Herraamme Jeesusta Kristusta - katoamattomuudessa.
Grace be with all those who have true love for our Lord Jesus Christ.
η χαρις μετα παντων των αγαπωντων τον κυριον ημων ιησουν χριστον εν αφθαρσια αμην [προς εφεσιους εγγραφη απο ρωμης δια τυχικου]
- 1 Paavali ja Timoteus, Kristuksen Jeesuksen palvelijat, kaikille pyhille Kristuksessa Jeesuksessa, jotka ovat Filippissä, sekä myös seurakunnan kaitsijoille ja seurakuntapalvelijoille.
Paul and Timothy, servants of Jesus Christ, to all the saints in Christ Jesus at Philippi, with the Bishops and Deacons of the church:
παυλος και τιμοθεος δουλοι ιησου χριστου πασιν τοις αγιοις εν χριστω ιησου τοις ουσιν εν φιλιπποις συν επισκοποις και διακονοις
- 2 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!
Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ.
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου
- 3 Minä kiitän Jumalaani, niin usein kuin teitä muistan,
I give praise to my God at every memory of you,
ευχαριστω τω θεω μου επι παση τη μνηια υμων
- 4 aina kaikissa rukouksissani ilolla rukoillen teidän kaikkien puolesta,
And in all my prayers for you all, making my request with joy,
παντοτε εν παση δεησει μου υπερ παντων υμων μετα χαρας την δεησιν ποιουμενος
- 5 kiitän siitä, että olette olleet osallisia evankeliumiin ensi päivästä alkaen tähän päivään saakka,
Because of your help in giving the good news from the first day till now;
επι τη κοινωνια υμων εις το ευαγγελιον απο πρωτης ημερας αχρι του νυν
- 6 varmasti luottaen siihen, että hän, joka on alkanut teissä hyvän työn, on sen täyttävä Kristuksen Jeesuksen päivään saakka.
For I am certain of this very thing, that he by whom the good work was started in you will make it complete till the day of Jesus Christ:
πεποιθως αυτο τουτο οτι ο εναρξαμενος εν υμιν εργον αγαθον επιτελεσει αχρι ημερας ιησου χριστου
- 7 Ja oikein onkin, että minä näin ajattelen teitä kaikkia, koska te olette minun sydämessäni, te, jotka sekä ollessani kahleissa että evankeliumia puolustaessani ja vahvistaessani olette kaikki minun kanssani armosta osalliset.
So it is right for me to take thought for you all in this way, because I have you in my heart; for in my chains, and in my arguments before the judges in support of the good news, making clear that it is true, you all have your part with me in grace.
καθως εστιν δικαιον εμοι τουτο φρονειν υπερ παντων υμων δια το εχειν με εν τη καρδια υμας εν τε τοις δεσμοις μου και τη απολογια και βεβαιωσει του ευαγγελιου συγκοινωνους μου της χαριτος παντας υμας οντας
- 8 Sillä Jumala on minun todistajani, kuinka minä teitä kaikkia ikävöitsen Kristuksen Jeesuksen sydämellisellä rakkaudella.
For God is my witness, how my love goes out to you all in the loving mercies of Christ Jesus.
μαρτυρς γαρ μου εστιν ο θεος ως επιποθω παντας υμας εν σπλαγγνοις ιησου χριστου
- 9 Ja sitä minä rukouilen, että teidän rakkautenne tulisi yhä runsaammaksi tiedossa ja kaikessa käsittämisessä,
And my prayer is that you may be increased more and more in knowledge and experience;
και τουτο προσευχομαι ινα η αγαπη υμων ετι μαλλον και μαλλον περισσευη εν επιγνωσει και παση αισθησει
- 10 voidaksenne tutkia, mikä paras on, että te Kristuksen päivään saakka olisitte puhtaat ettekä kenellekään loukkaukseksi,
So that you may give your approval to the best things; that you may be true and without wrongdoing till the day of Christ;
εις το δοκιμαζειν υμας τα διαφεροντα ινα ητε ειλικρινεις και απροσκοποι εις ημεραν χριστου
- 11 täynnä vanhurskauden hedelmää, jonka Jeesus Kristus saa aikaan, Jumalan kunniaksi ja ylistykseksi.
Being full of the fruits of righteousness, which are through Jesus Christ, to the glory and praise of God.
πεπληρωμενοι καρπων δικαιοσυνης των δια ιησου χριστου εις δοξαν και επαινον θεου
- 12 Mutta minä tahdon, että te, veljet, tietäisitte, että se, mitä minulle on tapahtunut, on koitunutkin evankeliumin menestykseksi,
Now it is my purpose to make clear to you, brothers, that the cause of the good news has been helped by my experiences;
γνωσκειν δε υμας βουλομαι αδελφοι οτι τα κατ εμε μαλλον εις προκοπην του ευαγγελιου εληλυθεν

- 13 niin että koko henkivartioston ja kaikkien muiden tietoon on tullut, että minä olen kahleissa Kristuksen tähden,
So that it became clear through all the Praetorium, and to all the rest, that I was a prisoner on account of Christ;
ωστε τους δεσμούς μου φανερούς εν χριστώ γενεσθαι εν όλω τω πραιτωρίω και τοις λοιποῖς πασιν
- 14 ja että useimmat veljistä, saaden Herrassa uskallusta minun kahleistani, yhä enemmän rohkenevat pelkäämättä puhua Jumalan sanaa.
And most of the brothers in the Lord, taking heart because of my chains, are all the stronger to give the word of God without fear.
και τους πλειονας των αδελφων εν κυριω πεποιθотας τοις δεσμοῖς μου περισσοτερωσ τολμαν αφοβωσ τον λογον λαλειν
- 15 Muutamat tosin julistavat Kristusta kateudestakin ja riidan halusta, mutta toiset hyvässä tarkoituksessa:
Though some are preaching Christ out of envy and competition, others do it out of a good heart:
τινες μεν και δια φθονον και εριν τινες δε και δι ευδοκιαν τον χριστον κηρυσσουσιν
- 16 nämä tekevät sitä rakkaudesta, koska tietävät, että minut on pantu evankeliumia puolustamaan,
These do it from love, conscious that I am responsible for the cause of the good news:
οι μεν εξ εριθειασ τον χριστον καταγγελλουσιν ουχ αγνωσ οιομενοι θλιψιν επιφερειν τοις δεσμοῖς μου
- 17 nuo toiset taas julistavat Kristusta itsekkyydestä, epäpuhtaalla mielellä, luullen tuottavansa minulle murhetta kahleissani.
But those are preaching Christ in a spirit of competition, not from their hearts, but with the purpose of giving me pain in my prison.
οι δε εξ αγαπης ειδοτες οτι εις απολογιαν του ευαγγελιου κειμαι
- 18 Vaan mitäpä tuosta, kunhan Kristusta vain tavalla tai toisella julistetaan, joko näön vuoksi tai totuudessa! Ja siitä minä iloitsen, ja olen vastakin iloitseva.
What then? only that in every way, falsely or truly, the preaching of Christ goes on; and in this I am glad, and will be glad.
τι γαρ πλην παντι τροπω ειτε προφασει ειτε αληθεια χριστος καταγγελλεται και εν τουτω χαιρω αλλα και χαρησομαι
- 19 Sillä minä tiedän, että tämä on päättävä minulle pelastukseksi teidän rukoustenne kautta ja Jeesuksen Kristuksen Hengen avulla,
For I am conscious that this will be for my salvation, through your prayer and the giving out of the stored wealth of the Spirit of Jesus Christ,
οιδα γαρ οτι τουτο μοι αποβησεται εις σωτηριαν δια της υμων δεησεωσ και επιχορηγιασ του πνευματοσ ιησου χριστου
- 20 minun hartaan odotukseni ja toivoni mukaan, etten ole missään häpeään joutuva, vaan että Kristus nytkin, niinkuin aina, on tuleva ylistetyksi minun ruumiissani kaikella rohkeudella, joko elämän tai kuoleman kautta.
In the measure of my strong hope and belief that in nothing will I be put to shame, but that without fear, as at all times, so now will Christ have glory in my body, by life or by death.
κατα την αποκαρδοκιαν και ελπιδα μου οτι εν ουδενι αισχυνθησομαι αλλ εν παση παρρησια ωσ παντοτε και νυν μεγαλυνθησεται χριστος εν τω σωματι μου ειτε δια ζωησ ειτε δια θανατου
- 21 Sillä elämä on minulle Kristus, ja kuolema on voitto.
For to me life is Christ and death is profit.
εμοι γαρ το ζην χριστος και το αποθανειν κερδοσ
- 22 Mutta jos minun on eläminen täällä lihassa, niin siitä koituu hedelmää työlleni, ja silloin en tiedä, minkä valitsisin.
But if I go on living in the flesh--if this is the fruit of my work--then I do not see what decision to make.
ει δε το ζην εν σαρκι τουτο μοι καρποσ εργου και τι αιρησομαι ου γνωριζω
- 23 Ahtaalla minä olen näiden kahden välissä: halu minulla on täältä eritä ja olla Kristuksen kanssa, sillä se olisi monin verroin parempi;
I am in a hard position between the two, having a desire to go away and be with Christ, which is very much better:
συνεχομαι γαρ εκ των δυο την επιθυμιαν εχων εις το αναλυσαι και συν χριστω ειναι πολλω μαλλον κρεισσον
- 24 mutta teidän tähtenne on lihassa viipymiseni tarpeellisempi.
Still, to go on in the flesh is more necessary because of you.
το δε επιμενειν εν τη σαρκι αναγκαιοτερον δι υμασ
- 25 Ja kun olen tästä varma, niin minä tiedän jääväni eloon ja viipyväni kaikkien teidän luonanne teidän edistymiseksenne ja iloksenne uskossa,
And being certain of this, I am conscious that I will go on, yes, and go on with you all, for your growth and joy in the faith;
και τουτο πεποιθοσ οιδα οτι μενω και συμπαραμενω πασιν υμιν εις την υμων προκοπην και χαραν της πιστεωσ

- 26 että teidän kerskaamisenne minusta olisi yhä runsaampi Kristuksessa Jeesuksessa, kun minä taas tulen teidän tyköne.
So that your pride in me may be increased in Christ Jesus through my being present with you again.
ινα το καυχημα υμων περισσευη εν χριστω ιησου εν εμοι δια της εμης παρουσιας παλιν προς υμας
- 27 Käyttäytykää vain Kristuksen evankeliumin arvon mukaisesti, että minä, tulinpa sitten teidän tyköne ja näin teidät tai olin tulematta, saan kuulla teistä, että te pysytte samassa hengessä ja yksimielisinä taistelette minun kanssani evankeliumin uskon puolesta,
Only let your behaviour do credit to the good news of Christ, so that if I come and see you or if I am away from you, I may have news of you that you are strong in one spirit, working together with one soul for the faith of the good news;
μονον αξιως του ευαγγελιου του χριστου πολιτευεσθε ινα ειτε ελθων και ιδων υμας ειτε απων ακουσω τα περι υμων οτι στηκετε εν ενι πνευματι μια ψυχη συναθλωντες τη πιστει του ευαγγελιου
- 28 vastustajia missään kohden säikähtämättä; ja se on heille kadotuksen, mutta teille pelastuksen merkki, merkki Jumalalta.
Having no fear of those who are against you; which is a clear sign of their destruction, but of your salvation, and that from God;
και μη πυρομενοι εν μηδενι υπο των αντικειμενων ητις αυτοις μεν εστιν ενδειξις απωλειας υμων δε σωτηριας και τουτο απο θεου
- 29 Sillä teidän on suotu, Kristuksen tähden, ei ainoastaan uskoa häneen, vaan myös kärsiä hänen tähtensä,
Because to you it has been given in the cause of Christ not only to have faith in him, but to undergo pain on his account:
οτι υμιν εχαρισθη το υπερ χριστου ου μονον το εις αυτον πιστευειν αλλα και το υπερ αυτου πασχειν
- 30 teidän, joilla on sama taistelu, mitä näitte ja nyt kuulette minun taistelevan.
Fighting the same fight which you saw in me, and now have word of in me.
τον αυτον αγωνα εχοντες οιον ιδετε εν εμοι και νυν ακουετε εν εμοι
- 1 Jos siis on jotakin kehoitusta Kristuksessa, jos jotakin rakkauden lohdutusta, jos jotakin Hengen yhteyttä, jos jotakin sydämellisyyttä ja laupeutta,
If then there is any comfort in Christ, any help given by love, any uniting of hearts in the Spirit, any loving mercies and pity,
ει τις ουν παρακλησις εν χριστω ει τι παραμυθιον αγαπης ει τις κοινωνια πνευματος ει τινα σπλαγγνα και οικτιρμοι
- 2 niin tehkää minun iloni täydelliseksi siten, että olette samaa mieltä, että teillä on sama rakkaus, että olette sopuisat ja yksimieliset
Make my joy complete by being of the same mind, having the same love, being in harmony and of one mind;
πληρωσατε μου την χαραν ινα το αυτο φρονητε την αυτην αγαπην εχοντες συμψυχοι το εν φρονουντες
- 3 etkä tee mitään itsekkyydestä tai turhan kunnian pyynnöstä, vaan että nöyryydessä pidätte toista parempana kuin itseänne
Doing nothing through envy or through pride, but with low thoughts of self let everyone take others to be better than himself;
μηδεν κατα εριθειαν η κενοδοξιαν αλλα τη ταπεινοφροσυνη αλληλους ηγουμενοι υπερεχοντας εαυτων
- 4 ja että katsotte kukin, ette vain omaanne, vaan toistenkin parasta.
Not looking everyone to his private good, but keeping in mind the things of others.
μη τα εαυτων εκαστος σκοπειτε αλλα και τα ετερων εκαστος
- 5 Olkoon teillä se mieli, joka myös Kristuksella Jeesuksella oli,
Let this mind be in you which was in Christ Jesus,
τουτο γαρ φρονεισθω εν υμιν ο και εν χριστω ιησου
- 6 joka ei, vaikka hänellä olikin Jumalan muoto, katsonut saaliiksensa olla Jumalan kaltainen,
To whom, though himself in the form of God, it did not seem that to take for oneself was to be like God;
ος εν μορφη θεου υπαρχων ουχ αρπαγμαν ηγησατο το ειναι ισα θεω
- 7 vaan tyhjensä itsensä ja otti orjan muodon, tuli ihmisten kaltaiseksi, ja hänet havaittiin olennaltaan sellaiseksi kuin ihminen;
But he made himself as nothing, taking the form of a servant, being made like men;
αλλ εαυτον εκενωσεν μορφην δουλου λαβων εν ομοιωματι ανθρωπων γενομενος
- 8 hän nöyryytti itsensä ja oli kuoliainen kuolemaan asti, hamaan ristin kuolemaan asti.
And being seen in form as a man, he took the lowest place, and let himself be put to death, even the death of the cross.
και σχηματι ευρεθεις ως ανθρωπος εταπεινωσεν εαυτον γενομενος υπηκοος μεχρι θανατου θανατου δε σταυρου

- 9 Sentähden onkin Jumala hänet korkealle korottanut ja antanut hänelle nimen, kaikkia muita nimiä korkeamman,
For this reason God has put him in the highest place and has given to him the name which is greater than every name;
διο και ο θεος αυτον υπερυψωσεν και εχαρισατο αυτο ονομα το υπερ παν ονομα
- 10 niin että kaikkien polvien pitää Jeesuksen nimeen notkistuman, sekä niitten, jotka taivaissa ovat, että niitten, jotka maan päällä ovat, ja niitten, jotka maan alla ovat,
So that at the name of Jesus every knee may be bent, of those in heaven and those on earth and those in the underworld,
ινα εν τω ονοματι ιησου παν γονυ καμψη επουρανιων και επιγειων και καταχθονιων
- 11 ja jokaisen kielen pitää tunnustaman Isän Jumalan kunniaksi, että Jeesus Kristus on Herra.
And that every tongue may give witness that Jesus Christ is Lord, to the glory of God the Father.
και πασα γλωσσα εξομολογησεται οτι κυριος ιησους χριστος εις δοξαν θεου πατρος
- 12 Siis, rakkaani, samoin kuin aina olette olleet kuuliaisat, niin ahkerokaa, ei ainoastaan niinkuin silloin, kun minä olin teidän tykönänne, vaan paljoo enemmän nyt, kun olen poissa, pelolla ja vavistuksella, että pelastuisitte;
So then, my loved ones, as you have at all times done what I say, not only when I am present, but now much more when I am not with you, give yourselves to working out your salvation with fear in your hearts;
ωστε αγαπητοι μου καθως παντοτε υπηκουσατε μη ως εν τη παρουσια μου μονον αλλα νυν πολλω μαλλον εν τη απουσια μου μετα φοβου και τρομου την εαυτων σωτηριαν καταραζεσθε
- 13 sillä Jumala on se, joka teissä vaikuttaa sekä tahtomisen että tekemisen, että hänen hyvä tahtonsa tapahtuisi.
For it is God who is the cause of your desires and of your acts, for his good pleasure.
ο θεος γαρ εστιν ο ενεργων εν υμιν και το θελειν και το ενεργειν υπερ της ευδοκιας
- 14 Tehkää kaikki nurisematta ja epäröimättä,
Do all things without protests and arguments;
παντα ποιειτε χωρις γογγυσμων και διαλογισμων
- 15 että olisitte moitteettomat ja puhtaat, olisitte tahraattomat Jumalan lapset kieron ja nurjan sukukunnan keskellä, joiden joukossa te loistatte niinkuin tähdet maailmassa,
So that you may be holy and gentle, children of God without sin in a twisted and foolish generation, among whom you are seen as lights in the world,
ινα γενησθε αμεμπτοι και ακεραιοι τεκνα θεου αμωμητα εν μεσω γενεας σκολιας και διεστραμμενης εν οις φαινεσθε ως φωστηρες εν κοσμο
- 16 tarjolla pitäessänne elämän sanaa, ollen minulle kerskaukseksi Kristuksen päivänä siitä, etten ole turhaan juossut enkä turhaan vaivaa nähnyt.
Offering the word of life; so that I may have glory in you in the day of Christ, because my running was not for nothing and my work was not without effect.
λογον ζωης επεχοντες εις καυχημα εμοι εις ημεραν χριστου οτι ουκ εις κενον εδραμον ουδε εις κενον εκοπιασα
- 17 Vaan jos minut uhrataankin tehdessäni teidän uskonne uhri- ja palvelustoimitusta, niin minä kuitenkin iloitsen, ja iloitsen kaikkien teidän kanssanne;
And even if I am offered like a drink offering, giving myself for the cause and work of your faith, I am glad and have joy with you all:
αλλ ει και σπενδομαι επι τη θυσια και λειτουργια της πιστεως υμων χαιρω και συγχαιρω πασιν υμιν
- 18 samoin iloitkaa tekin, ja iloitkaa minun kanssani!
And in the same way do you be glad and have a part in my joy.
το δ αυτο και υμεις χαιρετε και συγχαιρετε μοι
- 19 Toivon Herrassa Jeesuksessa pian voivani lähettää Timoteuksen teidän tykönnne, että minäkin tulisin rohkaistuksi, saatuani tietää, kuinka teidän on.
But I am hoping in the Lord Jesus to send Timothy to you before long, so that I may be comforted when I have news of you.
ελπιζω δε εν κυριω ιησου τιμοθεον ταχεως πεμψαι υμιν ινα καγω ευψυχω γινους τα περι υμων
- 20 Sillä minulla ei ole ketään samanmielistä, joka vilpittömästi huolehtisi teidän tilastanne;
For I have no man of like mind who will truly have care for you.
ουδενα γαρ εχω ισοψυχον οστις γνησιως τα περι υμων μεριμνησει
- 21 sillä kaikki he etsivät omaansa eivätkä sitä, mikä Kristuksen Jeesuksen on.
For they all go after what is theirs, not after the things of Christ.
οι παντες γαρ τα εαυτων ζητουσιν ου τα του χριστου ιησου

- 22 **Mutta hänen koetellun mielensä te tunnette, että hän, niinkuin poika isäänsä, on minua palvellut evankeliumin työssä.**
But his quality is clear to you; how, as a child is to its father, so he was a help to me in the work of the good news.
 την δε δοκιμην αυτου γινωσκετε οτι ως πατρι τεκνον συν εμοι εδουλευσεν εις το ευαγγελιον
- 23 **Hänet minä siis toivon voivani lähettää heti, kun olen saanut nähdä, miten minun käy.**
Him then I am hoping to send as quickly as possible, when I am able to see how things will go for me:
 τουτον μεν ουν ελπίζω πεμψαι ως αν απιδω τα περι εμε εξ αυτης
- 24 **Ja minä luotan Herrassa siihen, että itsekin pian olen tuleva.**
But I have faith in the Lord that I myself will come before long.
 πεποιθα δε εν κυριω οτι και αυτος ταχως ελευσομαι
- 25 **Katson kuitenkin välttämättömäksi palauttaa luoksenne veljeni, työkumppanini ja taistelutoverini Epafrodituksen, teidän lähettinne ja auttajan minun tarpeissani.**
But it seemed to me necessary to send to you Epaphroditus, my brother, who has taken part with me in the work and in the fight, and your servant, sent by you for help in my need;
 αναγκαιον δε ηγησαμην επαφροδιτον τον αδελφον και συνεργον και συστρατιωτην μου υμων δε αποστολον και λειτουργον της χρειας μου πεμψαι προς υμας
- 26 **Sillä hän ikävöi teitä kaikkia ja on kovin levoton siitä, että olitte kuulleet hänen sairastavan.**
Because his heart was with you all, and he was greatly troubled because you had news that he was ill:
 επειδη επιποθον ην παντας υμας και αδημονων διοτι ηκουσατε οτι ησθενησεν
- 27 **Ja hän olikin sairaana, kuoleman kielissä; mutta Jumala armahti häntä, eikä ainoastaan häntä, vaan myös minua, etten saisi murhetta murheen päälle.**
For in fact he was ill almost to death: but God had mercy on him; and not only on him but on me, so that I might not have grief on grief.
 και γαρ ησθενησεν παραπλησιον θανατω αλλ ο θεος αυτον ηλεησεν ουκ αυτον δε μονον αλλα και εμε ινα μη λυτην επι λυτη σχω
- 28 **Lähetän hänet sentähden kiiruimmiten, että te hänet nähdessänne taas iloitsisitte ja minäkin olisin murheettomampi.**
I have sent him, then, the more gladly, so that when you see him again, you may be happy and I may have the less sorrow.
 σπουδαιωτερως ουν επεμψα αυτον ινα ιδοντες αυτον παλιν χαρητε καγω αλυποτερος ω
- 29 **Ottakaa siis hänet vastaan Herrassa kaikella ilolla, ja pitäkää semmoisia kunniassa;**
So take him to your hearts in the Lord with all joy, and give honour to such as he is:
 προσδεχεσθε ουν αυτον εν κυριω μετα πασης χαρας και τους τοιουτους εντιμους εχετε
- 30 **sillä Kristuksen työn tähden hän joutui aivan kuoleman partaalle, kun pani henkensä alttiiksi tehdäkseni minulle sen palveluksen, mitä te ette voineet tehdä.**
Because for the work of Christ he was near to death, putting his life in danger to make your care for me complete.
 οτι δια το εργον του χριστου μεχρι θανατου ηγγισεν παραβουλευσαμενος τη ψυχη ινα αναληρωση το υμων υστερημα της προς με λειτουργιας
- 1 **Sitten vielä, veljeni, iloitkaa Herrassa! Samoista asioista teille kirjoittaminen ei minua kyllästytä, ja teille se on turvaksi.**
For the rest, my brothers, be glad in the Lord. Writing the same things to you is no trouble to me, and for you it is safe.
 το λοιπον αδελφοι μου χαιρετε εν κυριω τα αυτα γραφειν υμιν εμοι μεν ουκ οκνηρον υμιν δε ασφαλες
- 2 **Kavahtakaa noita koiria, kavahtakaa noita pahoja työntekijöitä, kavahtakaa noita pilalleleikattuja.**
Be on the watch against dogs, against the workers of evil, against those of the circumcision:
 βλεπετε τους κυνας βλεπετε τους κακους εργατας βλεπετε την κατατομην
- 3 **Sillä oikeita ympärileikattuja olemme me, jotka Jumalan Hengessä palvelemme Jumalaa ja kerskaamme Kristuksessa Jeesuksessa, emmekä luota lihaan,**
For we are the circumcision, who give worship to God and have glory in Jesus Christ, and have no faith in the flesh:
 ημεις γαρ εσμεν η περιτομη οι πνευματι θεω λατρευοντες και καυχωμενοι εν χριστω ιησου και ουκ εν σαρκι πεποιθοτες
- 4 **vaikka minulla on, mihin luottaa lihassakin. Jos kuka muu luulee voivansa luottaa lihaan, niin voin vielä enemmän minä,**
Even though I myself might have faith in the flesh: if any other man has reason to have faith in the flesh, I have more:
 καιπερ εγω εχων πεποιθησιν και εν σαρκι ει τις δοκει αλλος πεποιθεναι εν σαρκι εγω μαλλον
- 5 **joka olen ympärileikattu kahdeksanpäiväisenä ja olen Israelin kansaa, Benjaminin sukukuntaa, hebrealainen hebrealaisista syntynyt, ollut lakiin nähden fariseus,**
Being given circumcision on the eighth day, of the nation of Israel, of the tribe of Benjamin, a Hebrew of Hebrews; in relation to the law, a Pharisee:
 περιτομη οκταημερος εκ γενους ισραηλ φυλης βενιαμιν εβραιος εξ εβραιων κατα νομον φαρισαιος

- 6 intoon nähden seurakunnan vainooja, lain vanhurskauteen nähden nuhteeton.
In bitter hate I was cruel to the church; I kept all the righteousness of the law to the last detail.
κατα ζηλον διωκων την εκκλησιαν κατα δικαιοσυνην την εν νομω γενομενος αμεμπτος
- 7 Mutta mikä minulle oli voitto, sen minä olen Kristuksen tähden lukenut tappioksi.
But those things which were profit to me, I gave up for Christ.
αλλ ατινα ην μοι κερδη ταυτα ηγημαι δια τον χριστον ζημιαν
- 8 Niinpä minä todella luen kaikki tappioksi tuon ylen kalliin, Kristuksen Jeesuksen, minun Herrani, tuntemisen rinnalla, sillä hänen tähtensä minä olen menettänyt kaikki ja pidän sen roskana - että voitaisin omakseni Kristuksen
Yes truly, and I am ready to give up all things for the knowledge of Christ Jesus my Lord, which is more than all: for whom I have undergone the loss of all things, and to me they are less than nothing, so that I may have Christ as my reward,
αλλα μενουγγε και ηγουμαι παντα ζημιαν ειναι δια το υπερεχον της γνωσεως χριστου ιησου του κυριου μου δι ον τα παντα εξημιωθην και ηγουμαι σκυβαλα ειναι ινα χριστον κερδησω
- 9 ja minun havaittaisiin olevan hänessä ja omistavan, ei omaa vanhurskautta, sitä, joka laista tulee, vaan sen, joka tulee Kristuksen uskon kautta, sen vanhurskauden, joka tulee Jumalasta uskon perusteella;
And be seen in him, not having my righteousness which is of the law, but that which is through faith in Christ, the righteousness which is of God by faith:
και ευρεθω εν αυτω μη εχων εμην δικαιοσυνην την εκ νομου αλλα την δια πιστεως χριστου την εκ θεου δικαιοσυνην επι τη πιστει
- 10 tunteakseni hänet ja hänen ylösnousemisensa voiman ja hänen kärsimyksiensä osallisuuden, tullessani hänen kaltaisekseen samankaltaisen kuoleman kautta,
That I may have knowledge of him, and of the power of his coming back from the dead, and a part with him in his pains, becoming like him in his death;
του γνωαι αυτον και την δυναμιν της αναστασεως αυτου και την κοινωνιαν των παθηματων αυτου συμμορφουμενος τω θανατω αυτου
- 11 jos minä ehkä pääsen ylösnousemiseen kuolleista.
If in any way I may have the reward of life from the dead.
ει πως καταντησω εις την εξαναστασιν των νεκρων
- 12 Ei niin, että jo olisin sen saavuttanut tai että jo olisin tullut täydelliseksi, vaan minä riennän sitä kohti, että minä sen omakseni voitaisin, koska Kristus Jeesus on voittanut minut.
Not as if I had even now got the reward or been made complete: but I go on in the hope that I may come to the knowledge of that for which I was made the servant of Christ Jesus.
ουχ οτι ηδη ελαβον η ηδη τετελειωμαι διωκω δε ει και καταλαβω εφ ω και κατεληφθην υπο του χριστου ιησου
- 13 Veljet, minä en vielä katso sitä voittaneeni; mutta yhden minä teen: unhottaen sen, mikä on takana, ja kurottautuen sitä kohti, mikä on edessäpäin,
Brothers, it is clear to me that I have not come to that knowledge; but one thing I do, letting go those things which are past, and stretching out to the things which are before,
αδελφοι εγω εμαυτον ου λογιζομαι κατεληφεναι εν δε τα μεν οπισω επιλανθανομενος τοις δε εμπροσθεν επεκτεινομενος
- 14 minä riennän kohti päämäärää, voittopalkintoa, johon Jumala on minut taivaallisella kutsumisella kutsunut Kristuksessa Jeesuksessa.
I go forward to the mark, even the reward of the high purpose of God in Christ Jesus.
κατα σκοπον διωκω επι το βραβειον της ανω κλησεως του θεου εν χριστω ιησου
- 15 Olkoon siis meillä, niin monta kuin meitä on täydellistä, tämä mieli; ja jos teillä jossakin kohden on toinen mieli, niin Jumala on siinäkin teille ilmoittava, kuinka asia on.
Then let us all, who have come to full growth, be of this mind: and if in anything you are of a different mind, even this will God make clear to you:
οσοι ουν τελειοι τουτο φρονωμεν και ει τι ετερωσ φρονειτε και τουτο ο θεος υμιν αποκαλυπει
- 16 Kunhan vain, mihin saakka olemme ehtineetkin, vaellamme samaa tietä!
Only, as far as we have got, let us be guided by the same rule.
πλην εις ο εφθασαμεν τω αυτω στοιχειν κανονι το αυτο φρονειν
- 17 Olkaa minun seuraajiani, veljet, ja katselkaa niitä, jotka näin vaeltavat, niinkuin me olemme teille esikuvana.
Brothers, take me as your example, and take note of those who are walking after the example we have given.
συμμημηται μοι γινεσθε αδελφοι και σκοπειτε τους ουτως περιπατουντας καθως εχετε τυπον ημας
- 18 Sillä monet, joista usein olen sen teille sanonut ja nyt aivan itkien sanon, vaeltavat Kristuksen ristin vihollisina;
For there are those, of whom I have given you word before, and do so now with sorrow, who are haters of the cross of Christ;
πολλοι γαρ περιπατουσιν ους πολλακις ελεγον υμιν νυν δε και κλαιων λεγω τους εχθρους του σταυρου του χριστου

- 19 heidän loppunsa on kadotus, vatsa on heidän jumalansa, heidän kunnianaan on heidän häpeänsä, ja maallisiin on heidän mieltensä.
Whose end is destruction, whose god is the stomach, and whose glory is in their shame, whose minds are fixed on the things of the earth.
 ὄν τὸ τέλος ἀπώλεια ὄν ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχυνῇ αὐτῶν οἱ τὰ ἐπιγεία φρονούντες
- 20 Mutta meillä on yhdyskuntamme taivaissa, ja sieltä me myös odotamme Herraa Jeesta Kristusta Vapahtajaksi,
For our country is in heaven; from where the Saviour for whom we are waiting will come, even the Lord Jesus Christ:
 ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπαρχει ἐξ οὗ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχομεθα κύριον ἰησοῦν χριστὸν
- 21 joka on muuttava meidän alennustilamme ruumiin kirkkautensa ruumiin kaltaiseksi sillä voimallaan, jolla hän myös voi tehdä kaikki itsellensä alamaiseksi.
By whom this poor body of ours will be changed into the image of the body of his glory, in the measure of the working by which he is able to put all things under himself.
 ὅς μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν εἰς τὸ γενεσθαι αὐτοῦ συμμορφῶν τῷ σωματὶ τῆς δόξης αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐνεργείαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάζει ἑαυτὸ τὰ πάντα
- 1 Sentähden, rakkaat ja ikävöidyt veljeni, te minun iloni ja kruununi, seisokaa näin Herrassa lujina, rakkaat!
So my brothers, well loved and very dear to me, my joy and crown, be strong in the Lord, my loved ones.
 ὥστε ἀδελφοὶ μου ἀγαπῆτοι καὶ ἐπιποθῆτοι χάρα καὶ στεφανὸς μου οὕτως στηκετε ἐν κυρίῳ ἀγαπῆτοι
- 2 Euodiaa minä kehoitan ja Syntykeä minä kehoitan olemaan yksimielisiä Herrassa.
I make request to Euodias and Syntyche to be of the same mind in the Lord.
 εὐοδίαν παρακαλῶ καὶ συντυχὴν παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ
- 3 Myös sinua, sinä minun oikea Synsygukseni, minä pyydän: ole näille vaimoille avullinen, sillä he ovat taistelleet minun kanssani evankeliumin hyväksi, yhdessä sekä Klemensin että muiden työtoverieni kanssa, joiden nimet ovat elämän kirjassa.
And I make request to you, true helper in my work, to see to the needs of those women who took part with me in the good news, with Clement and the rest of my brother-workers whose names are in the book of life.
 καὶ ἐρωτῶ καὶ σε συζυγε γνησίε συλλαμβανου αὐταῖς αἰτινές ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθλησαν μοι μετὰ καὶ κλημεντὸς καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου ὡν τὰ ὀνόματα ἐν βιβλῷ ζωῆς
- 4 Iloitkaa aina Herrassa! Vieläkin minä sanon: iloitkaa!
Be glad in the Lord at all times: again I say, Be glad.
 χαίρετε ἐν κυρίῳ παντοτε παλιν ἐρῶ χαίρετε
- 5 Tulkoon teidän lempeytenne kaikkien ihmisten tietoon. Herra on lähellä.
Let your gentle behaviour be clear to all men. The Lord is near.
 τὸ ἐπιεικές ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ κύριος ἐγγύς
- 6 Älkää mistään murehtiko, vaan kaikessa saattakaa pyyntönne rukouksella ja anomisella kiitoksen kanssa Jumalalle tietäväksi,
Have no cares; but in everything with prayer and praise put your requests before God.
 μηδὲν μεριμνατε ἀλλ' ἐν παντί τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθε πρὸς τὸν θεόν
- 7 ja Jumalan rauha, joka on kaikkea ymmärrystä ylempi, on varjeleva teidän sydämenne ja ajatuksenne Kristuksessa Jeessuksessa.
And the peace of God, which is deeper than all knowledge, will keep your hearts and minds in Christ Jesus.
 καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἣ ὑπερῆχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ ἰησοῦ
- 8 Ja vielä, veljet, kaikki, mikä on totta, mikä kunnioitettavaa, mikä oikeaa, mikä puhdasta, mikä rakastettavaa, mikä hyvältä kuuluvaa, jos on jokin avu ja jos on jotakin kiitettävää, sitä ajatelkaa;
For the rest, my brothers, whatever things are true, whatever things have honour, whatever things are upright, whatever things are holy, whatever things are beautiful, whatever things are of value, if there is any virtue and if there is any praise, give thought to these things.
 τὸ λοιπὸν ἀδελφοὶ ὅσα ἐστὶν ἀληθὴ ὅσα σεμνα ὅσα δίκαια ὅσα ἀγαθὰ ὅσα προσφιλῆ ὅσα εὐφημία εἰ τις ἀρετὴ καὶ εἰ τις ἐπαινος ταῦτα λογίζεσθε
- 9 mitä myös olette oppineet ja saaneet ja minulta kuulleet ja minussa nähneet, sitä tehkää, niin rauhan Jumala on oleva teidän kanssanne.
The things which came to you by my teaching and preaching, and which you saw in me, these things do, and the God of peace will be with you.
 ἀ καὶ ἐμαθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδετε ἐν ἐμοὶ ταῦτα πράσσετε καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἐσται μεθ' ὑμῶν
- 10 Minä ihastuin suuresti Herrassa, että te jo vihdoinkin olitte elpyneet pitämään minusta huolta, johon teillä ennenkin oli ollut halua, vaikka ei tilaisuutta.
But I am very glad in the Lord that your care for me has come to life again; though you did in fact take thought for me, but you were not able to give effect to it.
 ἐχαρῆν δε ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτε ἀνεθάλετε τὸ ὑπερ' ἐμοῦ φρονεῖν ἐφ' ᾧ καὶ ἐφρονεῖτε ἠκαίρεισθε δε

- 11 Ei niin, että minä puutteen vuoksi tätä sanon; sillä minä olen oppinut oloihini tyytymään.
But I will not say anything about my needs, for I am able, wherever I am, to be dependent on myself.
ουχ οτι καθ υστερησιν λεγω εγω γαρ εμαθον εν οις ειμι αυταρκης ειναι
- 12 Osaan elää niukkuudessa, osaan myös elää runsaudessa; kaikkeen ja kaikenlaisiin oloihin minä olen tottunut; sekä olemaan ravittuna että näkemään nälkää, elämään sekä runsaudessa että puutteessa.
It is the same to me if I am looked down on or honoured; everywhere and in all things I have the secret of how to be full and how to go without food; how to have wealth and how to be in need.
οιδα δε ταπεινουςθαι οιδα και περισσευειν εν παντι και εν πασιν μεμημαι και χορταζεσθαι και πειναν και περισσευειν και υστερεισθαι
- 13 Kaikki minä voin hänessä, joka minua vahvistaa.
I am able to do all things through him who gives me strength.
παντα ισχυω εν τω ενδυναμουντι με χριστω
- 14 Kuitenkin teitte hyvin, kun otitte osaa minun ahdinkooni.
But you did well to have care for me in my need.
πλην καλωσ εποιησατε συγκοινωνησαντες μου τη θλιψει
- 15 Tiedättehän tekin, filippiläiset, että evankeliumin alkuaikoina, kun lähdin Makedoniasta, ei mikään muu seurakunta kuin te yksin käynyt minun kanssani tilityhteyteen annetusta ja vastaanotetusta.
And you have knowledge, Philippians, that when the good news first came to you, when I went away from Macedonia, no church took part with me in the business of giving to the saints, but you only;
οιδατε δε και υμεις φιλιππησιοι οτι εν αρχη του ευαγγελιου οτε εξηλθον απο μακεδονιας ουδεμια μοι εκκλησια εκοινωνησεν εις λογον δοσεως και ληψεως ει μη υμεις μονοι
- 16 Sillä Tessalonikaankin te minulle kerran, jopa kahdesti, lähetitte, mitä tarvitsin.
Because even in Thessalonica you sent once and again to me in my need.
οτι και εν θεσσαλονικη και απαζ και δις εις την χρειαν μοι επεμψατε
- 17 Ei niin, että haluaisin lahjaa, vaan minä haluan teidän hyväksenne karttuvaa hedelmää.
Not that I am looking for an offering, but for fruit which may be put to your credit.
ουχ οτι επιζητω το δομα αλλ επιζητω τον καρπον τον πλεοναζοντα εις λογον υμων
- 18 Olen nyt saanut kaikkea, jopa ylenpalttisesti; minulla on yllinkyllin, saatuani Epafroditukselta teidän lähetyksenne, joka on "suloinen tuoksu", otollinen, Jumalalle mieluinen uhri.
I have all things and more than enough: I am made full, having had from Epaphroditus the things which came from you, a perfume of a sweet smell, an offering well pleasing to God.
απεχω δε παντα και περισσεωω πεπληρωμαι δεξαμενος παρα επαφροδιτου τα παρ υμων οσμην ευωδιας θυσιαν δεκτηνη ευαρεστον τω θεω
- 19 Mutta minun Jumalani on rikkautensa mukaisesti täyttävä kaikki teidän tarpeenne kirkkaudessa, Kristuksessa Jeesuksessa.
And my God will give you all you have need of from the wealth of his glory in Christ Jesus.
ο δε θεος μου πληρωσει πασαν χρειαν υμων κατα τον πλουτον αυτου εν δοξη εν χριστω ιησου
- 20 Mutta meidän Jumalallemme ja Isällemme kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.
Now to God our Father be glory for ever and ever. So be it.
τω δε θεω και πατρι ημων η δοξα εις τους αιωνας των αιωνων αμην
- 21 Tervehdys jokaiselle pyhälle Kristuksessa Jeesuksessa. Tervehdyksen lähettävät teille minun kanssani olevat veljet.
Give words of love to every saint in Christ Jesus. The brothers who are with me send you their love.
ασπασασθε παντα αγιον εν χριστω ιησου ασπαζονται υμας οι συν εμοι αδελφοι
- 22 Tervehdyksen lähettävät teille kaikki pyhät, mutta varsinkin ne, jotka ovat keisarin huoneväkeä.
All the saints send their love to you, specially those who are of Caesar's house.
ασπαζονται υμας παντες οι αγιοι μαλιστα δε οι εκ της καισαρος οικιας
- 23 Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa.
The grace of the Lord Jesus Christ be with your spirit.
η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην [προς φιλιππησιους εγραφη απο ρωμης δι επαφροδιτου]

- 1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, ja veli Timoteus
Paul, an Apostle of Jesus Christ, by the purpose of God, and Timothy our brother,
παυλος αποστολος ιησου χριστου δια θεληματος θεου και τιμοθεος ο αδελφος
- 2 Kolossassa asuville pyhille ja uskoville veljille Kristuksessa. Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme!
To the saints and true brothers in Christ at Colossae: Grace to you and peace from God our Father.
τοις εν κολασσαις αγιους και πιστοις αδελφοις εν χριστω χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου
- 3 Me kiitämme Jumalaa, Herramme Jeesuksen Kristuksen Isää, aina kun rukoilemme teidän edestänne,
We give praise to God the Father of our Lord Jesus Christ, making prayer for you at all times,
ευχαριστουμεν τω θεω και πατρι του κυριου ημων ιησου χριστου παντοτε περι υμων προσευχομενοι
- 4 sillä me olemme saaneet kuulla teidän uskostanne Kristuksessa Jeesuksessa ja rakkaudesta, mikä teillä on kaikkia pyhiä kohtaan;
After hearing of your faith in Christ Jesus, and of the love which you have for all the saints,
ακουσαντες την πιστιν υμων εν χριστω ιησου και την αγαπην την εις παντας τους αγιους
- 5 me kiitämme häntä sen toivon tähden, joka teille on talletettuna taivaissa ja josta jo ennen olette kuulleet sen evankeliumin totuuden sanassa,
Through the hope which is in store for you in heaven; knowledge of which was given to you before in the true word of the good news,
δια την ελπιδα την αποκειμενην υμιν εν τοις ουρανοις ην προηκουσατε εν τω λογω της αληθειας του ευαγγελιου
- 6 joka on tullut teidän tykönnne, niinkuin se on myös kaikessa maailmassa, missä se kantaa hedelmää ja kasvaa, samoin kuin teidänkin keskuudessanne siitä päivästä alkaen, jona te kuulitte ja opitte tuntemaan Jumalan armon totuudessa,
Which has come to you; and which in all the world is giving fruit and increase, as it has done in you from the day when it came to your ears and you had true knowledge of the grace of God;
του παροντος εις υμας καθως και εν παντι τω κοσμω και εστιν καρποφορουμενον καθως και εν υμιν αφ ης ημερας ηκουσατε και επεγνωτε την χαριν του θεου εν αληθεια
- 7 niinkuin te sen opitte Epafraalta, meidän rakkaalta kanssapalvelijaltamme, joka on uskollinen Kristuksen palvelija teidän hyväksenne
As it was given to you by Epaphras, our well-loved helper, who is a true servant of Christ for us,
καθως και εμαθετε απο επαφρα του αγαπητου συνδουλου ημων ος εστιν πιστος υπερ υμων διακονος του χριστου
- 8 ja joka myös on kertonut meille teidän rakkaudestanne Hengessä.
And who, himself, made clear to us your love in the Spirit.
ο και δηλωσας ημιν την υμων αγαπην εν πνευματι
- 9 Sentähden emme mekään, siitä päivästä alkaen, jona sen kuulumme, ole lakanneet teidän edestänne rukoilemasta ja anomasta, että tulisitte täyteen hänen tahtonsa tuntemista kaikessa hengellisessä viisaudessa ja ymmärtämisessä,
For this reason, we, from the day when we had word of it, keep on in prayer for you, that you may be full of the knowledge of his purpose, with all wisdom and experience of the Spirit,
δια τουτο και ημεις αφ ης ημερας ηκουσαμεν ου παυομεθα υπερ υμων προσευχομενοι και αιτουμενοι ινα πληρωθητε την επιγνωσιν του θεληματος αυτου εν παση σοφια και συνεσει πνευματικη
- 10 vaeltaaksenne Herran edessä arvollisesti, hänelle kaikessa otollisesti, kaikessa hyvässä työssä hedelmää kantaen ja kasvaen Jumalan tuntemisen kautta,
Living uprightly in the approval of the Lord, giving fruit in every good work, and increasing in the knowledge of God;
περιπατησαι υμας αξιως του κυριου εις πασαν αρεσκειαν εν παντι εργω αγαθω καρποφορουντες και αυξανομενοι εις την επιγνωσιν του θεου
- 11 ja hänen kirkkautensa väkevyyden mukaan kaikella voimalla vahvistettuina olemaan kaikessa kestäviä ja pitkämielisiä, ilolla
Full of strength in the measure of the great power of his glory, so that you may undergo all troubles with joy;
εν παση δυναμει δυναμουμενοι κατα το κρατος της δοξης αυτου εις πασαν υπομονην και μακροθυμιαν μετα χαρας
- 12 kiittäen Isää, joka on tehnyt teidät soveliaiksi olemaan osalliset siitä perinnöstä, mikä pyhillä on valkeudessa,
Giving praise to the Father who has given us a part in the heritage of the saints in light;
ευχαριστουντες τω πατρι τω ικανωσαντι ημας εις την μεριδα του κληρου των αγιων εν τω φωτι
- 13 häntä, joka on pelastanut meidät pimeyden vallasta ja siirtänyt meidät rakkaan Poikansa valtakuntaan.
Who has made us free from the power of evil and given us a place in the kingdom of the Son of his love;
ος ερρυσατο ημας εκ της εξουσιας του σκοτους και μετεστησεν εις την βασιλειαν του υιου της αγαπης αυτου

- 14 Hänessä meillä on lunastus, syntien anteeksisaaminen,
In whom we have our salvation, the forgiveness of sins:
εν ω εχομεν την απολυτρωσιν δια του αιματος αυτου την αφεσιν των αμαρτιων
- 15 ja hän on näkymättömän Jumalan kuva, esikoinen ennen kaikkea luomakuntaa.
Who is the image of the unseen God coming into existence before all living things;
ος εστιν εικων του θεου του αορατου πρωτοτοκος πασης κτισεως
- 16 Sillä hänessä luotiin kaikki, mikä taivaissa ja mikä maan päällä on, näkyväiset ja näkymättömät, olkoot ne valtaistuimia tai herrauksia, hallituksia tai valtoja, kaikki on luotu hänen kauttansa ja häneen,
For by him all things were made, in heaven and on earth, things seen and things unseen, authorities, lords, rulers, and powers; all things were made by him and for him;
οτι εν αυτω εκτισθη τα παντα τα εν τοις ουρανοις και τα επι της γης τα ορατα και τα αορατα ειτε θρονοι ειτε κυριοτητες ειτε αρχαι ειτε εξουσαι τα παντα δι αυτου και εις αυτον εκτισται
- 17 ja hän on ennen kaikkia, ja hänessä pysyy kaikki voimassa.
He is before all things, and in him all things have being.
και αυτος εστιν προ παντων και τα παντα εν αυτω συνεστηκεν
- 18 Ja hän on ruumiin, se on: seurakunnan, pää; hän, joka on alku, esikoinen kuolleista nousseitten joukossa, että hän olisi kaikessa ensimmäinen.
And he is the head of the body, the church: the starting point of all things, the first to come again from the dead; so that in all things he might have the chief place.
και αυτος εστιν η κεφαλη του σωματος της εκκλησιας ος εστιν αρχη πρωτοτοκος εκ των νεκρων ινα γενηται εν πασιν αυτος πρωτευων
- 19 Sillä Jumala näki hyväksi, että kaikki täyteys hänessä asuisi
For God in full measure was pleased to be in him;
οτι εν αυτω ευδοκησεν παν το πληρωμα κατοικησαι
- 20 ja että hän, tehden rauhan hänen ristinsä veren kautta, hänen kauttaan sovittaisi itsensä kanssa kaikki, hänen kauttaan kaikki sekä maan päällä että taivaissa.
Through him uniting all things with himself, having made peace through the blood of his cross; through him, I say, uniting all things which are on earth or in heaven.
και δι αυτου αποκαταλλαζει τα παντα εις αυτον ειρηνοποιησας δια του αιματος του σταυρου αυτου δι αυτου ειτε τα επι της γης ειτε τα εν τοις ουρανοις
- 21 Teidätkin, jotka ennen olitte vieraantuneet ja mieleltänne hänen vihamiehiensä pahoissa teoissanne, hän nyt on sovittanut
And you, who in the past were cut off and at war with God in your minds through evil works, he has now made one
και υμας ποτε οντας απηλλοτριωμενους και εχθρους τη διανοια εν τοις εργοις τοις πονηροις νυι δε αποκατηλλαξεν
- 22 Poikansa lihan ruumiissa kuoleman kautta, asettaakseen teidät pyhinä ja nuhteettomina ja moitteettomina eteensä,
In the body of his flesh through death, so that you might be holy and without sin and free from all evil before him:
εν τω σωματι της σαρκος αυτου δια του θανατου παρασθησαι υμας αγιους και αμωμους και ανεγκλητους κατενωπιον αυτου
- 23 jos te vain pysytte uskossa, siihen perustuneina ja siinä lujina, horjahtamatta pois sen evankeliumin toivosta, jonka olette kuulleet, jota on julistettu kaikessa luomakunnassa taivaan alla ja jonka palvelijaksi minä, Paavali, olen tullut.
If you keep yourselves safely based in the faith, not moved from the hope of the good news which came to you, and which was given to every living being under heaven; of which I, Paul, was made a servant.
ειγε επιμενετε τη πιστει τεθεμελιωμενοι και εδραιοι και μη μετακινουμενοι απο της ελπιδος του ευαγγελιου ου ηκουσατε του κηρυχθεντος εν παση τη κτισει τη υπο τον ουρανον ου εγενομην εγω παυλος διακονος
- 24 Nyt minä iloitsen kärsiessäni teidän tähtenne, ja mikä vielä puuttuu Kristuksen ahdistuksista, sen minä täytän lihassani hänen ruumiinsa hyväksi, joka on seurakunta,
Now I have joy in my pain because of you, and in my flesh I undergo whatever is still needed to make the sorrows of Christ complete, for the salvation of his body, the church;
νυν χαιρω εν τοις παθημασιν μου υπερ υμων και ανταναπληρω τα υστερηματα των θλιψεων του χριστου εν τη σαρκι μου υπερ του σωματος αυτου ο εστιν η εκκλησια
- 25 jonka palvelijaksi minä olen tullut Jumalan armotalouden mukaan, joka minulle on annettu teitä varten, täydellisesti julistaakseni Jumalan sanan,
Of which I became a servant by the purpose of God which was given to me for you, to give effect to the word of God,
ης εγενομην εγω διακονος κατα την οικονομιαν του θεου την δοθεισαν μοι εις υμας πληρωσαι τον λογον του θεου
- 26 sen salaisuuden, joka on ollut kätkeytyä ikuisista ajoista ja polvesta polveen, mutta joka nyt on ilmoitettu hänen pyhillensä,
The secret which has been kept from all times and generations, but has now been made clear to his saints,
το μυστηριον το αποκεκρυμμενον απο των αιωνων και απο των γενεων νυι δε εφανερωθη τοις αγιοις αυτου

- 27 joille Jumala tahtoi tehdä tietäväksi, kuinka suuri pakanain keskuudessa on tämän salaisuuden kirkkaus: Kristus teissä, kirkkauden toivo.
To whom God was pleased to give knowledge of the wealth of the glory of this secret among the Gentiles, which is Christ in you, the hope of glory:
οις ηβελησεν ο θεος γνωρισαι τις ο πλουτος της δοξης του μυστηριου τουτου εν τοις εθνεσιν ος εστιν χριστος εν υμιν η ελπις της δοξης
- 28 Ja häntä me julistamme, neuvoen jokaista ihmistä ja opettaen jokaista ihmistä kaikella viisaudella, asettaaksemme esiin jokaisen ihmisen täydellisenä Kristuksessa.
Whom we are preaching; guiding and teaching every man in all wisdom, so that every man may be complete in Christ;
ον ημεις καταγγελλομεν νουθετουντες παντα ανθρωπον και διδασκοντες παντα ανθρωπον εν παση σοφια ινα παραστησωμεν παντα ανθρωπον τελειον εν χριστω ιησου
- 29 Sitä varten minä vaivaa näenkin, taistellen hänen vaikutuksensa mukaan, joka minussa voimallisesti vaikuttaa.
And for this purpose I am working, using all my strength by the help of his power which is working in me strongly.
εις ο και κοπιω αγωνιζομενος κατα την ενεργειαν αυτου την ενεργουμενην εν εμοι εν δυναμει
- 1 Sillä minä tahdon, että te tiedätte, kuinka suuri kilvoittelu minulla on teidän tähtenne ja laodikealaisten ja kaikkien tähden, jotka eivät ole minun ruumiillisia kasvojani nähneet,
For it is my desire to give you news of the great fight I am making for you and for those at Laodicea, and for all who have not seen my face in the flesh;
θελω γαρ υμας ειδεναι ηλικον αγωνα εχω περι υμων και των εν λαοδικεια και οσοι ουχ εωρακασιν το προσωπον μου εν σαρκι
- 2 että heidän sydämensä, yhteenliittyneinä rakkaudessa, saisivat kehoitusta omistamaan täyden ymmärtämyksen koko rikkauden ja pääsisivät tuntemaan Jumalan salaisuuden, Kristuksen,
So that their hearts may be comforted, and that being joined together in love, they may come to the full wealth of the certain knowledge of the secret of God, even Christ,
ινα παρακληθωσιν αι καρδια αυτων συμβιβασθεντων εν αγαπη και εις παντα πλουτον της πληροφοριας της συνεσεως εις επιγνωσιν του μυστηριου του θεου και πατρος και του χριστου
- 3 jossa kaikki viisauden ja tiedon aarteet ovat kätkeytyinä.
In whom are all the secret stores of wisdom and knowledge.
εν ω εισιν παντες οι θησαυροι της σοφιας και της γνωσεως αποκρυφои
- 4 Tämän minä sanon, ettei kukaan teitä pettäisi suostuttelevilla puheilla.
I say this so that you may not be turned away by any deceit of words.
τουτο δε λεγω ινα μη τις υμας παραλογιζεται εν πιθανολογια
- 5 Sillä jos ruumiillisesti olenkin poissa, olen kuitenkin teidän kanssanne hengessä ja iloitsen nähdessäni järjestyksen, joka teidän keskuudessanne vallitsee, ja teidän lujan uskonne Kristukseen.
For though I am not present in the flesh, still I am with you in the spirit, seeing with joy your order, and your unchanging faith in Christ.
ει γαρ και τη σαρκι απειμι αλλα τω πνευματι συν υμιν ειμι χαρων και βλεπων υμων την ταξιν και το στερεωμα της εις χριστον πιστεωσ υμων
- 6 Niinkuin te siis olette omaksenne ottaneet Kristuksen Jeesuksen, Herran, niin vaeltakaa hänessä,
As, then, you took Christ Jesus the Lord, so go on in him,
ως συν παρελαβετε τον χριστον ιησουν τον κυριον εν αυτω περιπατειτε
- 7 juurtuneina häneen ja hänessä rakentuen ja uskossa vahvistuen, niinkuin teille on opetettu; ja olkoon teidän kiitoksenne ylitsevuotavainen.
Rooted and based together in him, strong in the faith which the teaching gave you, giving praise to God at all times.
ερριζωμενοι και εποικοδομουμενοι εν αυτω και βεβαιουμενοι εν τη πιστει καθως ειδαχθητε περισσευοντες εν αυτη εν ευχαριστια
- 8 Katsokaa, ettei kukaan saa teitä saaliikseen järkeisopilla ja tyhjällä petoksella, pitäytyen ihmisten perinnäissääntöihin ja maailman alkeisvoimiin eikä Kristukseen.
Take care that no one takes you away by force, through man's wisdom and deceit, going after the beliefs of men and the theories of the world, and not after Christ:
βλεπετε μη τις υμας εσται ο συλαγωγων δια της φιλοσοφιας και κενης απατης κατα την παραδοσιν των ανθρωπων κατα τα στοιχεια του κοσμου και ου κατα χριστον
- 9 Sillä hänessä asuu jumaluuden koko täyteys ruumiillisesti,
For in him all the wealth of God's being has a living form,
οτι εν αυτω κατοικει παν το πληρωμα της θεοτητος σωματικως
- 10 ja te olette täytetyt hänessä, joka on kaiken hallituksen ja vallan pää,
And you are complete in him, who is the head of all rule and authority:
και εστε εν αυτω πεπληρωμενοι ος εστιν η κεφαλη πασης αρχης και εξουσιας
- 11 ja hänessä te myös olette ympärileikatut, ette käsintehtyillä ympärileikkauksella, vaan lihan ruumiin poisriisumisella, Kristuksen ympärileikkauksella:
In whom you had a circumcision not made with hands, in the putting off of the body of the flesh, in the circumcision of Christ;
εν ω και περιετμηθητε περιτομη αχειροποιητω εν τη απεκδυσει του σωματος των αμαρτιων της σαρκος εν τη περιτομη του χριστου

- 12 ollen haudattuina hänen kanssaan kasteessa, jossa te myös hänen kanssaan olette herätetyt uskon kautta, jonka vaikuttaa Jumala, joka herätti hänet kuolleista.
Having been put to death with him in baptism, by which you came to life again with him, through faith in the working of God, who made him come back from the dead.
συνταφεντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτισματι ἐν ᾧ καὶ συναγερθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ τοῦ ἐγχειραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν
- 13 Ja teidät, jotka olitte kuolleet rikoksiinne ja lihanne ympärileikkaamattomuuteen, teidät hän teki eläviksi yhdessä hänen kanssaan, antaen meille anteeksi kaikki rikokset,
And you, being dead through your sins and the evil condition of your flesh, to you, I say, he gave life together with him, and forgiveness of all our sins;
καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστία τῆς σαρκὸς ὑμῶν συνεζῶποιήσεν σὺν αὐτῷ χάρισαμενός ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα
- 14 ja pyyhki pois sen kirjoituksen säädöksineen, joka oli meitä vastaan ja oli meidän vastustajamme; sen hän otti meidän tieltämme pois ja naulitsi ristiin.
Having put an end to the handwriting of the law which was against us, taking it out of the way by nailing it to his cross;
ἐξάλειψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρογραφὸν τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν καὶ αὐτὸ ἤρκεν ἐκ τοῦ μέσου προσήλωσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ
- 15 Hän riisui aseet hallituksilta ja valloilta ja asetti heidät julkisen häpeän alaisiksi; hän sai heistä hänen kauttaan voiton riemun.
Having made himself free from the rule of authorities and powers, he put them openly to shame, glorying over them in it.
ἀπεκδύσαμενός τας ἀρχὰς καὶ τας ἐξουσίας ἐδειγματίσεν ἐν παρρησίᾳ θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ
- 16 Älköön siis kukaan teitä tuomitko syömisestä tai juomisesta, älköön myös minkään juhlan tai uudenkuun tai sapatin johdosta,
For this reason let no man be your judge in any question of food or drink or feast days or new moons or Sabbaths:
μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρίνῃ ἐν βρώσει ἢ ἐν ποσει ἢ ἐν μερεῖ εορτῆς ἢ νομηνίας ἢ σαββάτων
- 17 jotka vain ovat tulevaisten varjo, mutta ruumis on Kristuksen.
For these are an image of the things which are to come; but the body is Christ's.
ἀ ἐστὶν σκία τῶν μελλόντων τὸ δὲ σῶμα τοῦ χριστοῦ
- 18 Älköön teiltä riistäkö voittopalkintoanne kukaan, joka on mieltynyt nöyryyteen ja enkelien palvelemiseen ja pöyhkeilee näyistään ja on lihallisen mielensä turhaan paisuttama
Let no man take your reward from you by consciously making little of himself and giving worship to angels; having his thoughts fixed on the things which he has seen, being foolishly lifted up in his natural mind,
μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεύετω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων ἀ μὴ εώρακεν ἐμβατεῶν εἰκὴ φυσιοῦμενός ὑπο τοῦ νοοῦ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ
- 19 eikä pitäydy häneen, joka on pää ja josta koko ruumis, nivelten ja jänteiden avulla koossa pysyen, kasvaa Jumalan antamaa kasvua.
And not joined to the Head, from whom all the body, being given strength and kept together through its joins and bands, has its growth with the increase of God.
καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον αὐξεῖ τὴν αὐξήσιν τοῦ θεοῦ
- 20 Jos te olette Kristuksen kanssa kuolleet pois maailman alkeisvoimista, miksi te, ikäänkuin eläisitte maailmassa, sallitte määrätä itsellenne säädöksiä:
If you were made free, by your death with Christ, from the rules of the world, why do you put yourselves under the authority of orders
εἰ οὖν ἀπεθανετε σὺν τῷ χριστῷ ἀπο τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε
- 21 "Älä tartu, älä maista, älä koske!"
Which say there may be no touching, tasting, or taking in your hands,
μὴ ἀψη μὴδε γεύση μὴδε θίγης
- 22 - sehän on kaikki tarkoitettu katoamaan käyttämisen kautta - ihmisten käskyjen ja oppien mukaan?
(Rules which are all to come to an end with their use) after the orders and teaching of men?
ἀ ἐστὶν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρησεί κατα τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίᾳ τῶν ἀνθρώπων
- 23 Tällä kaikella tosin on viisauden maine itsevalitun jumalanpalveluksen ja nöyryyden vuoksi ja sentähden, ettei se ruumista säästä; mutta se on ilman mitään arvoa, ja se tapahtuu lihan tydyttämiseksi.
These things seem to have a sort of wisdom in self-ordered worship and making little of oneself, and being cruel to the body, not honouring it by giving it its natural use.
ἀτινα ἐστὶν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδία σώματος οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πληρομίᾳ τῆς σαρκὸς
- 1 Jos te siis olette herätetyt Kristuksen kanssa, niin etsikää sitä, mikä on ylhäällä, jossa Kristus on, istuen Jumalan oikealla puolella.
If then you have a new life with Christ, give your attention to the things of heaven, where Christ is seated at the right hand of God.
εἰ οὖν συναγερθητε τῷ χριστῷ τὰ ἀνω ζητεῖτε οὐ ὁ χριστὸς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθημένος

- 2 Olkoon mielenne siihen, mikä ylhäällä on, älköön siihen, mikä on maan päällä.
Keep your mind on the higher things, not on the things of earth.
τα ανω φρονειτε μη τα επι της γης
- 3 Sillä te olette kuolleet, ja teidän elämäne on kätkeytynä Kristuksen kanssa Jumalassa;
For your life on earth is done, and you have a secret life with Christ in God.
απεθανετε γαρ και η ζωη υμων κεκρυπται συν τω χριστω εν τω θεω
- 4 kun Kristus, meidän elämämme, ilmestyy, silloin tekin hänen kanssaan ilmestyte kirkkaudessa.
At the coming of Christ who is our life, you will be seen with him in glory.
οταν ο χριστος φανερωθη η ζωη ημων τοτε και υμεις συν αυτω φανερωθησεσθε εν δοξη
- 5 Kuolettakaa siis maalliset jäsenenne: haureus, saastaisuus, kiihko, paha himo ja ahneus, joka on epäjumalanpalvelusta,
Then put to death your bodies which are of the earth; wrong use of the flesh, unclean things, passion, evil desires and envy, which is the worship of strange gods;
κεκρωσατε ουν τα μελη υμων τα επι της γης πορνειαν ακαθαρσιαν παθος επιθυμιαν κακιη και την πλεονεξιαν ητις εστιν ειδωλολατρευια
- 6 sillä niiden tähden tulee Jumalan viha,
Because of which the wrath of God comes on those who go against his orders;
δι α ερχεται η οργη του θεου επι τους υιους της απειθειας
- 7 ja niissä tekin ennen vaelsitte, kun niissä elitte.
Among whom you were living in the past, when you did such things.
εν οις και υμεις περιεπατησατε ποτε οτε εζητε εν αυτοις
- 8 Mutta nyt pankaa tekin pois ne kaikki: viha, kiivastus, pahuus, herjaus ja häpeällinen puhe suustanne.
But now it is right for you to put away all these things; wrath, passion, bad feeling, curses, unclean talk;
νυνι δε αποθεσθε και υμεις τα παντα οργην θυμον κακιαν βλασφημιαν αισχρολογιαν εκ του στοματος υμων
- 9 Älkää puhuko valhetta toisistanne, te, jotka olette riisuneet pois vanhan ihmisen tekoinensa
Do not make false statements to one another; because you have put away the old man with all his doings,
μη ψευδεσθε εις αλληλους απεκδυσαμενοι τον παλαιον ανθρωπον συν ταις πραξεσιν αυτου
- 10 ja pukeutuneet uuteen, joka uudistuu tietoon, Luojansa kuvan mukaan.
And have put on the new man, which has become new in knowledge after the image of his maker;
και ενδυσσαμενοι τον νεον τον ανακαινουμενον εις επιγνωσιν κατ εικονα του κτισαντος αυτον
- 11 Ja tässä ei ole kreikkalaista eikä juutalaista, ei ympärileikkausta eikä ympärileikkaamattomuutta, ei barbaaria, ei skyyttalaista, ei orjaa, ei vapaata, vaan kaikki ja kaikissa on Kristus.
Where there is no Greek or Jew, no one with circumcision or without circumcision, no division between nations, no servant or free man: but Christ is all and in all.
οπου ουκ ενι ελλην και ιουδαιος περιτομη και ακροβυστια βαρβαρος σκυθης δουλος ελευθερος αλλα τα παντα και εν πασιν χριστος
- 12 Pukeutukaa siis te, jotka olette Jumalan valituita, pyhiä ja rakkaita, sydämelliseen armahtavaisuuteen, ystävällisyyteen, nöyryyteen, sävyisyyteen, pitkämielisyyteen,
As saints of God, then, holy and dearly loved, let your behaviour be marked by pity and mercy, kind feeling, a low opinion of yourselves, gentle ways, and a power of undergoing all things;
ενδυσασθε ουν ως εκλεκτοι του θεου αγιοι και ηγαπημενοι σπλαγχνα οικτιρημων χρηστοτητα ταπεινοφοροσυνην πραοτητα μακροθυμιαν
- 13 kärsikää toinen toistanne ja antakaa toisillenne anteeksi, jos kenellä on moitetta toista vastaan. Niinkuin Herrakin on antanut teille anteeksi, niin myös te antakaa.
Being gentle to one another and having forgiveness for one another, if anyone has done wrong to his brother, even as the Lord had forgiveness for you:
ανεχομενοι αλληλων και χαριζομενοι εαυτοις εαν τις προς τινα εχη μομφην καθως και ο χριστος εχαρισατο υμιν ουτως και υμεις
- 14 Mutta kaiken tämän lisäksi pukeutukaa rakkauteen, mikä on täydellisyyden side.
And more than all, have love; the only way in which you may be completely joined together.
επι πασιν δε τουτοις την αγαπην ητις εστιν συνδεσμος της τελειοτητος
- 15 Ja vallitkoon teidän sydämissänne Kristuksen rauha, johon te olette kutsututkin yhdessä ruumiissa, ja olkaa kiitolliset.
And let the peace of Christ be ruling in your hearts, as it was the purpose of God for you to be one body; and give praise to God at all times.
και η ειρηνη του θεου βραβευετω εν ταις καρδιαις υμων εις ην και εκληθητε εν ενι σωματι και ευχαριστοι γινεσθε

- 16 Runsaasti asukoon teissä Kristuksen sana; opettakaa ja neuvokaa toinen toistanne kaikessa viisaudessa, psalmeilla, kiitosvirsillä ja hengellisillä lauluilla, veisaten kiitollisesti Jumalalle sydämissänne.
Let the word of Christ be in you in all wealth of wisdom; teaching and helping one another with songs of praise and holy words, making melody to God with grace in your hearts.
ο λογος του χριστου εν οικειτω εν υμιν πλουσιως εν παση σοφια διδασκοντες και νουθετουντες εαυτους ψαλμοις και υμνοις και ωδαις πνευματικαις εν χαριτι αδοντες εν τη καρδια υμων τω κυριω
- 17 Ja kaikki, minkä teette sanalla tai työllä, kaikki tehkää Herran Jeesuksen nimessä, kiittäen Isää Jumalaa hänen kauttansa.
And whatever you do, in word or in act, do all in the name of the Lord Jesus, giving praise to God the Father through him.
και παν ο τι αν ποιητε εν λογω η εν εργω παντα εν ονοματι κυριου ησου ευχαριστουντες τω θεω και πατρι δι αυτου
- 18 Vaimot, olkaa miehille alamaiset, niinkuin sopii Herrassa.
Wives, be under the authority of your husbands, as is right in the Lord.
αι γυναικες υποτασσεσθε τοις ιδιοις ανδρασιν ως ανηκεν εν κυριω
- 19 Miehet, rakastakaa vaimojanne, älkääkää olko heitä kohtaan katkerat.
Husbands, have love for your wives, and be not bitter against them.
οι ανδρες αγαπατε τας γυναικας και μη πικραινεσθε προς αυτας
- 20 Lapset, olkaa vanhemmillenne kuuliaiset kaikessa, sillä se on otollista Herrassa.
Children, do the orders of your fathers and mothers in all things, for this is pleasing to the Lord.
τα τεκνα υπακουετε τοις γονευσιν κατα παντα τουτο γαρ εστιν ευαρεστον τω κυριω
- 21 Isät, älkää kiihoittako lapsianne, etteivät he kävisi aroiksi.
Fathers, do not be hard on your children, so that their spirit may not be broken.
οι πατερες μη ερεθιζετε τα τεκνα υμων ινα μη αθυμωσιν
- 22 Palvelijat, olkaa maallisille isännillenne kaikessa kuuliaiset, ei silmänpalvelijoina, ihmisille mieliksi, vaan sydämen yksinkertaisuudessa peljäten Herraa.
Servants, in all things do the orders of your natural masters; not only when their eyes are on you, as pleasers of men, but with all your heart, fearing the Lord:
οι δουλοι υπακουετε κατα παντα τοις κατα σαρκα κυριοις μη εν οφθαλμοδουλειαις ως ανθρωπαρεσκοι αλλ εν απλοτητι καρδιας φοβουμενοι τον θεον
- 23 Kaikki, mitä teette, se tehkää sydämestänne, niinkuin Herralle eikä ihmisille,
Whatever you do, do it readily, as to the Lord and not to men;
και παν ο τι εαν ποιητε εκ ψυχης εργαζεσθε ως τω κυριω και ουκ ανθρωποις
- 24 tietäen, että te saatte Herralta palkaksi perinnön; te palvelette Herraa Kristusta.
Being certain that the Lord will give you the reward of the heritage: for you are the servants of the Lord Christ.
ειδοτες οτι απο κυριου αποληψεσθε την ανταποδοσιν της κληρονομιας τω γαρ κυριω χριστω δουλευετε
- 25 Sillä se, joka tekee väärin, on saava takaisin, mitä on väärin tehnyt; ja henkilöön ei katsota.
For the wrongdoer will have punishment for the wrong he has done, without respect for any man's position.
ο δε αδικων κομειται ο ηδικησεν και ουκ εστιν προσωποληψια
- 1 Isännät, tehkää palvelijoillenne, mitä oikeus ja kohtuus vaatii, sillä te tiedätte, että teilläkin on Herra taivaassa.
Masters, give your servants what is right and equal, conscious that you have a Master in heaven.
οι κυριοι το δικαιον και την ισοτητα τοις δουλοις παρεχεσθε ειδοτες οτι και υμεις εχετε κυριον εν ουρανοις
- 2 Olkaa kestäväiset rukouksessa ja siinä kiittäen valvokaa,
Give yourselves to prayer at all times, keeping watch with praise;
τη προσευχη προσκαρτερειτε γρηγορουντες εν αυτη εν ευχαριστια
- 3 rukoillen samalla meidänkin edestämme, että Jumala avaisi meille sanan oven puhuaksemme Kristuksen salaisuutta, jonka tähden minä myös olen sidottuna,
And making prayer for us, that God may give us an open door for the preaching of the word, the secret of Christ, for which I am now in chains;
προσευχομενοι αμα και περι ημων ινα ο θεος ανοιξη ημιν θυραν του λογου λαλησαι το μυστηριον του χριστου δι ο και δεδεμαι

- 4 että minä sen ilmoittaisin, niinkuin minun tulee puhua.
So that I may make it clear, as it is right for me to do.
ινα φανερωσω αυτο ως δει με λαλησαι
- 5 Vaelluksessanne olkaa viisaat ulkopuolella olevia kohtaan, ja ottakaa vaari oikeasta hetkestä.
Be wise in your behaviour to those who are outside, making good use of the time.
εν σοφια περιπατειτε προς τους εξω τον καιρον εξαγοραζομενοι
- 6 Olkoon puheenne aina suloista, suolalla höystettyä, ja tietäkää, kuinka teidän tulee itsekullekin vastata.
Let your talk be with grace, mixed with salt, so that you may be able to give an answer to everyone.
ο λογος υμων παντοτε εν χαριτι αλατι ηρτυμενος ειδεναι πως δει υμας ενι εκαστω αποκρινεσθαι
- 7 Kaikista minun oloistani antaa teille tiedon Tykikus, rakas veli ja uskollinen palvelija, minun kanssapalvelijani Herrassa.
Tychicus will give you news of all my business: he is a dear brother and true servant and helper in the word;
τα κατ εμε παντα γνωρισει υμιν τυχικος ο αγαπητος αδελφος και πιστος διακονος και συνδουλος εν κυριω
- 8 Hänet minä lähetän teidän tyköne juuri sitä varten, että saisitte tietää tilamme ja että hän lohduttaisi teidän sydämiänne;
And I have sent him to you for this very purpose, so that you may have news of how we are, and so that he may give your hearts comfort;
ον επιμψα προς υμας εις αυτο τουτο ινα γνω τα περι υμων και παρακαλεση τας καρδιας υμων
- 9 ja myös Onesimuksen, uskollisen ja rakkaan veljen, joka on teikäläisiä; he ilmoittavat teille, kuinka täällä kaikki on.
And with him I have sent Onesimus, the true and well-loved brother, who is one of you. They will give you word of everything which is taking place here.
συν ονησιμω τω πιστω και αγαπητω αδελφω ος εστιν εξ υμων παντα υμιν γνωριουσιν τα ωδε
- 10 Teille lähettää tervehdyksen Aristarkus, minun vankitoverini, ja Markus, Barnabaan serkku, josta olette saaneet ohjeita - jos hän tulee teidän tyköne, niin ottakaa hänet vastaan -
Aristarchus, my brother-prisoner, sends his love to you, and Mark, a relation of Barnabas (about whom you have been given orders: if he comes to you, be kind to him),
ασπαζεται υμας αρισταρχος ο συναιχμαλωτος μου και μαρκος ο ανεψιος βαρναβα περι ου ελαβετε εντολας εαν ελθη προς υμας δεξασθε αυτον
- 11 ja Jeesus, jota sanotaan Justukseksi; nämä ovat ympärileikatuista ainoat, jotka ovat olleet minun auttajani työssä Jumalan valtakunnan hyväksi, ja he ovat olleet minulle lohdutukseksi.
And Jesus, whose other name is Justus; these are of the circumcision: they are my only brother-workers for the kingdom of God, who have been a comfort to me.
και ιησους ο λεγομενος ιουστος οι οντες εκ περιτομης ουτοι μονοι συνεργοι εις την βασιλειαν του θεου οιτινες εγενηθησαν μοι παρηγορια
- 12 Tervehdyksen lähettää teille teikäläinen Epafras, Kristuksen Jeesuksen palvelija, joka rukouksissaan aina taistelee teidän puolestanne, että te pysyisitte täydellisinä ja täysin vahvoina kaikessa, mikä on Jumalan tahto.
Epaphras, who is one of you, a servant of Christ Jesus, sends you his love, ever taking thought for you in his prayers, that you may be complete and fully certain of all the purpose of God.
ασπαζεται υμας επαφρας ο εξ υμων δουλος χριστου παντοτε αγωνιζομενος υπερ υμων εν ταις προσευχαις ινα στητε τελειοι και πεπληρωμενοι εν παντι θεληματι του θεου
- 13 Sillä minä annan hänestä sen todistuksen, että hän näkee paljon vaivaa teidän hyväksenne ja niiden hyväksi, jotka ovat Laodikeassa, sekä niiden, jotka ovat Hierapolissa.
For I give witness of him that he has undergone much trouble for you and for those in Laodicea and in Hierapolis.
μαρτυρω γαρ αυτω οτι εχει ζηλον πολυν υπερ υμων και των εν λαοδικεια και των εν ιεραπολει
- 14 Luukas, rakas lääkäri, lähettää teille tervehdyksen, niin myös Deemas.
Luke, our well-loved medical friend, and Demas, send you their love.
ασπαζεται υμας λουκας ο ιατρος ο αγαπητος και δημας
- 15 Tervehdys Laodikeassa oleville veljille ja Nymfalle sekä hänen kodissaan kokoontuvalle seurakunnalle.
Give my love to the brothers in Laodicea and to Nymphas and the church in their house.
ασπασασθε τους εν λαοδικεια αδελφους και νυμφαν και την κατ οικον αυτου εκκλησιαν
- 16 Ja kun tämä kirje on luettu teille, niin toimittakaa, että se luetaan Laodikeankin seurakunnassa ja että myös te luette Laodikeasta tulevan kirjeen.
And when this letter has been made public among you, let the same be done in the church of Laodicea; and see that you have the letter from Laodicea.
και οταν αναγωσθη παρ υμιν η επιστολη ποιησατε ινα και εν τη λαοδικεων εκκλησια αναγωσθη και την εκ λαοδικειας ινα και υμεις αναγνωτε

- 17 Ja sanokaa Arkippukselle: "Ota vaari virasta, jonka olet saanut Herrassa, että sen täysin toimitat".
Say to Archippus, See that you do the work which the Lord has given you to do.
και ειπατε αρχιπω βλεπε την διακονιαν ην παρελαβες εν κυριω ινα αυτην πληροισ
- 18 Tervehdys minulta, Paavalilta, omakätisesti. Muistakaa minun kahleitani. Armo olkoon teidän kanssanne.
I, Paul, give you this word of love in my handwriting. Keep in memory that I am a prisoner. Grace be with you.
ο ασπασμος τη εμη χειρι παυλου μνημονευετε μου των δεσμων η χαρις μεθ υμων αμην [προς κολασσαις εγγραφη απο ρωμης δια τυχικου και ονησιμου]
- 1 Paavali ja Silvanus ja Timoteus tessalonikalaisten seurakunnalle Isässä Jumalassa ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa. Armo teille ja rauha!
Paul and Silvanus and Timothy, to the church of the Thessalonians in God the Father and the Lord Jesus Christ: Grace to you and peace.
παυλος και σιλουανος και τιμοθεος τη εκκλησια θεσσαλονικεων εν θεω πατρι και κυριω ιησου χριστω χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου
- 2 Me kiitämme Jumalaa aina kaikkien teidän tähtenne, mainiten teitä rukouksissamme, sillä lakkaamatta
We give praise to God at all times for you, keeping you in memory in our prayers;
ευχαριστουμεν τω θεω παντοτε περι παντων υμων μνειαν υμων ποιουμενοι επι των προσευχων ημων
- 3 me Jumalamme ja Isämme edessä muistamme teidän työtänne uskossa ja vaivannäköänne rakkaudessa ja kärsivällisyyttänne toivossa Herraamme Jeesukseen Kristukseen,
Having ever in mind your work of faith and acts of love and the strength of your hope in our Lord Jesus Christ, before our God and Father;
αδιαλειπτως μνημονεουσιντες υμων του εργου της πιστεως και του κοπου της αγαπης και της υπομονης της ελπιδος του κυριου ημων ιησου χριστου εμπροσθεν του θεου και πατρος ημων
- 4 tietäen, veljet, te Jumalan rakastetut, teidän valitsemisenne:
Being conscious, my brothers, dear to God, that you have been marked out by God's purpose;
ειδοτες αδελφοι ηγαπημενοι υπο θεου την εκλογην υμων
- 5 että meidän evankeliumimme tuli teidän tyköänne, ei ainoastaan sanana, vaan myös voimana ja Pyhässä Hengessä ja suurella varmuudella - niinkuin tiedätte, millaisia me olimme teidän keskuudessanne, teidän tähtenne -
Because our good news came to you, not in word only, but in power, and in the Holy Spirit, so that you were completely certain of it; even as you saw what our behaviour to you was like from our love to you.
οτι το ευαγγελιον ημων ουκ εγενηθη εις υμας εν λογω μονον αλλα και εν δυναμει και εν πνευματι αγιω και εν πληροφορια πολλη καθως οιδατε οιοι εγενηθημεν εν υμιν δι υμας
- 6 ja teistä tuli meidän seuraajiamme ja Herran, kun suuressa ahdingossa otitte sanan vastaan ilolla Pyhässä Hengessä,
And you took us and the Lord as your example, after the word had come to you in much trouble, with joy in the Holy Spirit;
και υμεις μιμηται ημων εγενηθητε και του κυριου δεξαμενοι τον λογον εν θλιψει πολλη μετα χαρας πνευματος αγιου
- 7 niin että te olette tulleet esikuviksi kaikille uskville Makedoniassa ja Achaia.
So that you became an example to all those who have faith in Christ in Macedonia and Achaia.
ωστε γενεσθαι υμας τυπους πασιν τοις πιστευουσιν εν τη μακεδονια και τη αχαια
- 8 Sillä teidän tyköänne on Herran sana kaikunut; ei ainoastaan Makedoniaan ja Achaiaan, vaan kaikkialle on teidän uskonne Jumalaan levinnyt, niin ettei meidän tarvitse siitä mitään puhua.
For not only was the word of the Lord sounding out from you in Macedonia and Achaia, but in every place your faith in God is made clear; so that we have no need to say anything.
αφ υμων γαρ εξηχεται ο λογος του κυριου ου μονον εν τη μακεδονια και αχαια αλλα και εν παντι τοπω η πιστις υμων η προς τον θεον εξεληλυθεν ωστε μη χρειαν ημας εχειν λαλειν τι
- 9 Sillä itse he kertovat meistä, millainen meidän tulomme teidän tyköänne oli ja kuinka te epäjumalista käännnyitte Jumalan tykö, palvelemaan elävää ja totista Jumalaa
For they themselves give the news of how we came among you; and how you were turned from images to God, to the worship of a true and living God,
αυτοι γαρ περι ημων απαγγελουσιν οποιαν εισοδον εχομεν προς υμας και πως επεστρεψατε προς τον θεον απο των ειδωλων δουλευειν θεω ζωντι και αληθινω
- 10 ja odottamaan taivaista hänen Poikaansa, jonka hän on herättänyt kuolleista, Jeesusta, joka pelastaa meidät tulevasta vihasta.
Waiting for his Son from heaven, who came back from the dead, even Jesus, our Saviour from the wrath to come.
και αναμενειν τον υιον αυτου εκ των ουρανων ον ηγειρεν εκ νεκρων ιησουν τον ρυομενον ημας απο της οργης της ερχομενης
- 1 Tiedättehän itsekin, veljet, ettei tulomme teidän tyköänne ollut turha;
For you yourselves, brothers, are conscious that our coming among you was not without effect:
αυτοι γαρ οιδατε αδελφοι την εισοδον ημων την προς υμας οτι ου κενη γεγονεν

- 2 vaan, vaikka me ennen, niinkuin tiedätte, olimme kärsineet Filippissä ja meitä siellä oli pahoin pidelty, oli meillä kuitenkin Jumalassamme rohkeutta puhua teille Jumalan evankeliumia, suuressa kilvoituksessa.
But after we had first undergone much pain and been cruelly attacked as you saw, at Philippi, by the help of God we gave you the good news without fear, though everything was against us.
ἀλλὰ καὶ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες καθὼς οἴδατε ἐν φιλιπποῖς ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἁγῶνι
- 3 Sillä meidän kehoituspuheemme ei lähde eksymyksestä eikä epäpuhtaasta mielestä eikä ole kavaluudessa puhuttua;
For our witness does not come from error or from an unclean heart or from deceit:
ἡ γὰρ παρακλήσις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας οὐτε ἐν δόλῳ
- 4 vaan niinkuin Jumala on katsonut meidän kelpaavan siihen, että meille uskottiin evankeliumi, niin me puhumme, emme, niinkuin tahtoisimme olla mieliksi ihmisille, vaan Jumalalle, joka koettelee meidän sydämemme.
But even as the good news was given to us by the approval of God, so we give it out; not as pleasing men, but God by whom our hearts are tested.
ἀλλὰ καθὼς δεδοκίμασάμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν οὐχ ὡς ἄνθρωποις ἀρεσκόντες ἀλλὰ τῷ θεῷ τὸ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν
- 5 Sillä me emme koskaan ole liikkuneet liehakoivin sanoin, sen te tiedätte, emmekä millään tekosyillä voittoa ahnehtineet; Jumala on todistajamme,
For it is common knowledge among you that we never made use of smooth-sounding false words, and God is witness that at no time were we secretly desiring profit for ourselves,
οὐτε γὰρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν καθὼς οἴδατε οὐτε ἐν προφασει πλεονεξίας θεοῦ μαρτυρῶς
- 6 emmekä ole etsineet kunniaa ihmisiltä, emme teiltä emmekä muilta,
Or looking for glory from men, from you or from others, when we might have made ourselves a care to you as Apostles of Christ.
οὐτε ζητούντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν οὐτε ἀφ' ὑμῶν οὐτε ἀπ' ἄλλων δύναμενοι ἐν βάρει εἶναι ὡς χριστοῦ ἀποστολοὶ
- 7 vaikka me Kristuksen apostoleina olisimme voineet vaatia arvonantoa; vaan me olimme lempeät teidän keskuudessanne, niinkuin imettävä äiti, joka vaalii lapsiansa;
But we were gentle among you, like a woman caring for her little ones:
ἀλλ' ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ἄν τροφὸς θάλπη τὰ αὐτῆς τέκνα
- 8 niin mekin, teitä hellien, halusimme antaa teille, ei ainoastaan Jumalan evankeliumia, vaan oman henkemmekin, sillä te olitte meille rakkaiksi tulleet.
Even so, being full of loving desire for you, we took delight in giving you not only God's good news, but even our lives, because you were dear to us.
οὕτως μαιριόμενοι ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδόναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς αὐτῶν ψυχὰς διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγενῆσθε
- 9 Muistattehan, veljet, meidän työemme ja vaivamme: yöt ja päivät työtä tehden, ettemme ketään teistä rasittaisi, me julistimme teille Jumalan evankeliumia.
For you have the memory, my brothers, of our trouble and care; how, working night and day, so that we might not be a trouble to any of you, we gave you the good news of God.
μνημονεύετε γὰρ ἀδελφοὶ τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον νυκτὸς γὰρ καὶ ἡμερᾶς ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβάρησαι τίνα ὑμῶν ἐκηρυξάμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ
- 10 Te olette meidän todistajamme, ja Jumala, kuinka pyhät ja oikeamieliset ja nuhteettomat me olimme teitä kohtaan, jotka uskotte,
You are witnesses, with God, how holy and upright and free from all evil was our way of life among you who have faith;
ὕμεις μαρτυρῶτες καὶ ὁ θεὸς ὡς ὀσιῶς καὶ δικαίως καὶ ἀμεμπτῶς ὑμῖν τοῖς πιστευουσὶν ἐγενήθημεν
- 11 samoin kuin te tiedätte, kuinka me, niinkuin isä lapsiansa, kehoitimme itsekutakin teistä ja rohkaisimme teitä,
Even as you saw how, like a father with his children, we were teaching and comforting you all, and giving witness,
καθὰπερ οἴδατε ὡς ἐνα ἑκάστον ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα αὐτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι
- 12 ja teroitimme teille, että teidän on vaeltaminen arvollisesti Jumalan edessä, joka kutsuu teitä valtakuntaansa ja kirkkauteensa.
So that your lives might be pleasing to God, who has given you a part in his kingdom and his glory.
καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περιπατῆσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλούντος ὑμᾶς εἰς τὴν αὐτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν
- 13 Ja sentähden me myös lakkaamatta kiitämme Jumalaa siitä, että te, kun saitte meiltä kuulemanne Jumalan sanan, otitte sen vastaan, ette ihmisten sanana, vaan, niinkuin se totisesti on, Jumalan sanana, joka myös vaikuttaa teissä, jotka uskotte.
And for this cause we still give praise to God, that, when the word came to your ears through us, you took it, not as the word of man, but, as it truly is, the word of God, which has living power in you who have faith.
διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθὺς λόγον θεοῦ ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστευουσὶν

- 14 Sillä teistä, veljet, on tullut niiden Kristuksessa Jeesuksessa olevien Jumalan seurakuntain seuraajia, jotka ovat Juudeassa, sillä tekin olette kärsineet omilta kansalaisiltanne samaa kuin he juutalaisilta,
For you, my brothers, took as your examples the churches of God which are in Judaea in Christ Jesus; because you underwent the same things from your countrymen as they did from the Jews;
υμεις γαρ μιμηται εγενηθητε αδελφοι των εκκλησιων του θεου των ουσων εν τη ιουδαια εν χριστω ιησου οτι ταυτα επαθετε και υμεις υπο των ιδιων συμφυλετων καθως και αυτοι υπο των ιουδαιων
- 15 jotka tappoivat Herran Jeesuksenkin ja profeetat ja ovat vainonneet meitä, eivätkä ole Jumalalle otollisia, vaan ovat kaikkien ihmisten vihollisia,
Who put to death the Lord Jesus and the prophets, violently driving us out; who are displeasing to God and against all men;
των και τον κυριον αποκτειναντων ιησουν και τους ιδιους προφητας και υμας εκδιωξαντων και θεω μη αρεσκοντων και πασιν ανθρωποις εναντιων
- 16 kun estävät meitä puhumasta pakanoille heidän pelastumiseksensa. Näin he yhäti täyttävät syntiensä mittaa. Viha onkin jo saavuttanut heidät, viimeiseen määräänsä asti.
Who, to make the measure of their sins complete, kept us from giving the word of salvation to the Gentiles: but the wrath of God is about to come on them in the fullest degree.
καλουντων ημας τοις εθνεσιν λαλησαι ινα σωθωσιν εις το αναπληρωσαι αυτων τας αμαρτιας παντοτε εφθασεν δε επ αυτους η οργη εις τελος
- 17 Mutta kun meidät nyt, veljet, on hetkeksi aikaa erotettu teistä, ulkonaisesti, ei sydämeltä, niin on meille tullut yhä suurempi halu päästä näkemään teidän kasvojanne.
But we, my brothers, being away from you for a short time, in body but not in heart, had all the more desire to see your face;
ημεις δε αδελφοι αποφανισθεντες αφ υμων προς καιρον ωρας προσωπου του καρδια περισσοτερωσ εσπουδασαμεν το προσωπον υμων ιδειν εν πολλη επιθυμια
- 18 Sentähden olemme tahtoneet tulla teidän tykönnne, minä, Paavali, puolestani, en vain kerran, vaan kahdestikin, mutta saatana on meidät estänyt.
For which reason we made attempts to come to you, even I, Paul, once and again; but Satan kept us from coming.
διο ηβελησαμεν ελθειν προς υμας εγω μεν παυλος και απαξ και δις και ενεκοψεν ημας ο σατανας
- 19 Sillä kuka on meidän toivomme tai ilomme tai meidän kerskauksemme kruunu? Ettekö myös te, meidän Herramme Jeesuksen edessä hänen tulemuksessaan?
For what is our hope or joy or crown of glory? Are not even you, before our Lord Jesus, at his coming?
τις γαρ ημων ελπις η χαρα η στεφανος καυχησεωσ η ουχι και υμεις εμπροσθεν του κυριου ημων ιησου χριστου εν τη αυτου παρουσια
- 20 Sillä te olette meidän kunniamme ja meidän ilomme.
For you are our glory and our joy.
υμεις γαρ εστε η δοξα ημων και η χαρα
- 1 Sentähden me, kun emme enää voineet kestää kauemmin, päätimme jäädä yksinämme Ateenaan,
At last our desire to have news of you was so strong that, while we ourselves were waiting at Athens,
διο μηκετι στεγοντες ευδοκησαμεν καταλειφθηναι εν αθηναισ μονοι
- 2 ja lähetimme Timoteuksen, veljemme ja Jumalan palvelijan Kristuksen evankeliumissa, vahvistamaan teitä ja rohkaisemaan teitä uskossanne,
We sent Timothy, our brother and God's servant in the good news of Christ, to give you strength and comfort in your faith;
και επεμψαμεν τιμοθεον τον αδελφον ημων και διακονον του θεου και συνεργον ημων εν τω ευαγγελιω του χριστου εις το στηριζει υμας και παρακαλεσαι υμας περι της πιστεωσ υμων
- 3 ettei kukaan horjuisi näissä ahdingoissa. Sillä itse te tiedätte, että meidät on semmoisiin pantu.
So that no man might be moved by these troubles; because you see that these things are part of God's purpose for us.
τω μηδενα σαινεσθαι εν ταισ θλιψεσιν ταυταισ αυτοι γαρ οιδατε οτι εις τουτο κειμεθα
- 4 Sanoimmehan, kun olimme teidän tykönänne, teille jo edeltäpäin, että meidän oli ahdinkoon joutuminen, niinkuin on käynytkin ja te tiedätte käyneen.
And when we were with you, we said to you that trouble was before us; and so it came about, as you see.
και γαρ οτε προς υμας ημεν προελεγομεν υμιν οτι μελλομεν θλιβεσθαι καθωσ και εγενετο και οιδατε
- 5 Sentähden minä, kun en enää jaksanut kestää kauemmin, lähetinkin tiedustelemaan teidän uskoanne, ettei vain kiusaaja liene teitä kiusannut ja meidän vaivannäkömme mennyt hukkaan.
For this reason, when I was no longer able to keep quiet, I sent to get news of your faith, fearing that you might be tested by the Evil One and that our work might come to nothing.
δια τουτο καγω μηκετι στεγων επεμψα εις το γνωναι την πιστιν υμων μηπωσ επειρασεν υμασ ο πειραζων και εις κενον γενηται ο κοποσ ημων
- 6 Mutta nyt, kun Timoteus tuli teidän tyköänne meidän tykömme ja toi meille ilosanoman teidän uskostanne ja rakkaudestanne ja siitä, että te aina pidätte meitä rakkaassa muistossa ikävöiden meitä nähdäkseen niinkuin mekin teitä:
But now that Timothy has come to us from you, and has given us good news of your faith and love, and that you have happy memories of us, desiring greatly to see us, even as we do to see you;
αρτι δε ελθοντοσ τιμοθεουσ προς ημασ αφ υμων και ευαγγελισαμενου ημιν την πιστιν και την αγαπην υμων και οτι εχετε μνηαν ημων αγαθην παντοτε επιποθουντεσ ημασ ιδειν καθαπερ και ημεις υμασ

- 7 sentähden olemme teidän uskostanne, veljet, saaneet lohdutusta teihin nähden kaikessa hädässämme ja ahdistuksessamme;
For this cause, brothers, in all our trouble and grief we were comforted about you because of your faith;
δια τουτου παρεκληθημεν αδελφοι εφ υμιν επι παση τη θλιψει και αναγκη ημων δια της υμων πιστεως
- 8 sillä nyt me elämme, jos te seisotte lujina Herrassa.
For it is life to us if you keep your faith in the Lord unchanged.
οτι νυν ζωμεν εαν υμεις στηκητε εν κυριω
- 9 Kuinka voimmekaan kyllin kiittää Jumalaa teidän tähtenne kaikesta siitä ilosta, mikä meillä teistä on Jumalamme edessä!
For how great is the praise which we give to God for you, and how great the joy with which we are glad because of you before our God;
τινα γαρ ευχαριστιαν δυναμεθα τω θεω ανταποδουναι περι υμων επι παση τη χαρα η χαιρομεν δι υμας εμπροσθεν του θεου ημων
- 10 Öin ja päivin me mitä hartaimmin rukoilemme saadaksemme nähdä teidän kasvonne ja täyttää sen, mitä teidän uskostanne puuttuu.
Night and day requesting God again and again that we may see your face and make your faith complete.
νυκτος και ημερας υπερ εκπερισσου δεομενοι εις το ιδειν υμων το προσωπον και καταρτισαι τα υστερηματα της πιστεως υμων
- 11 Mutta hän itse, meidän Jumalamme ja Isämme, ja meidän Herramme Jeesus ohjatkoon meidän tiemme teidän tyköenne.
Now may our God and Father himself and our Lord Jesus make a way for us to come to you;
αυτος δε ο θεος και πατηρ ημων και ο κυριος ημων ιησους χριστος κατευθουαι την οδον ημων προς υμας
- 12 Ja teille Herra antakoon yhä enemmän ja runsaammin rakkautta toisianne kohtaan ja kaikkia kohtaan, niinkuin meilläkin on teitä kohtaan,
And the Lord give you increase of love in fullest measure to one another and to all men, even as our love to you;
υμας δε ο κυριος πλεονασαι και περισσευσαι τη αγαπη εις αλληλους και εις παντας καθαπερ και ημεις εις υμας
- 13 vahvistaaksensa teidän sydämenne nuhteettomiksi pyhydessä meidän Jumalamme ja Isämme edessä, meidän Herramme Jeesuksen tulemuksessa, kun hän tulee kaikkien pyhiensä kanssa.
So that your hearts may be strong and free from all sin before our God and Father, at the coming of our Lord Jesus with all his saints.
εις το στηριξει υμων τας καρδιας αμεμπτους εν αγιωσυνη εμπροσθεν του θεου και πατρος ημων εν τη παρουσια του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων των αγιων αυτου
- 1 Sitten vielä, veljet, me pyydämme teitä ja kehoitamme Herrassa Jeesuksessa, että te, niinkuin olette meiltä oppineet, miten teidän tulee vaelttaa ja olla Jumalalle otolliset, niinkuin vaellattekin, siinä yhä enemmän varttuisitte.
And last of all, the prayer which we make to you from our heart and in the name of the Lord Jesus, is this: that as we made clear to you what sort of behaviour is pleasing to God, as in fact you are doing now, so you will go on in these ways, but more and more.
το λοιπον ουν αδελφοι ερωτωμεν υμας και παρακαλουμεν εν κυριω ιησου καθως παρελαβετε παρ ημων το πως δει υμας περιπατειν και αρεσκειν θεω ινα περισσευητε μαλλον
- 2 Tiedättehän, mitkä käskyt me olemme Herran Jeesuksen kautta teille antaneet.
Because you have in mind the orders we gave you through the Lord Jesus.
οιδατε γαρ τινας παραγγελιας εδοκαμεν υμιν δια του κυριου ιησου
- 3 Sillä tämä on Jumalan tahto, teidän pyhityksenne, että kartatte haureutta,
For the purpose of God for you is this: that you may be holy, and may keep yourselves from the desires of the flesh;
τουτο γαρ εστιν θελημα του θεου ο αγιασμος υμων απεχεσθαι υμας απο της πορνειας
- 4 että kukin teistä tietää ottaa oman vaimon pyhydessä ja kunniaassa,
So that every one of you may keep his body holy and in honour;
ειδεναι εκαστον υμων το εαυτου σκευος κτασθαι εν αγιασμω και τιμη
- 5 ei himon kiihkossa niinkuin pakanat, jotka eivät Jumalaa tunne;
Not in the passion of evil desires, like the Gentiles, who have no knowledge of God;
μη εν παθει επιθυμιας καθαπερ και τα εθνη τα μη ειδοτα τον θεον
- 6 ettei kukaan sorra veljeänsä eikä tuota hänelle vahinkoa missään asiassa, sillä Herra on kaiken tämän kostaja, niinkuin myös ennen olemme teille sanoneet ja todistaneet.
And that no man may make attempts to get the better of his brother in business: for the Lord is the judge in all these things, as we said to you before and gave witness.
το μη υπερβαινειν και πλεονεκτειν εν τω πραγματι τον αδελφον αυτου διοτι εκδικος ο κυριος περι παντων τουτων καθως και προειπαμεν υμιν και διεμαρτυραμεθα

- 7 Sillä ei Jumala ole kutsunut meitä saastaisuuteen, vaan pyhitykseen.
Because it is God's purpose that our way of life may be not unclean but holy.
ου γαρ εκαλεσεν ημας ο θεος επι ακαθαρσια αλλ εν αγιασμω
- 8 Sentähden, joka nämä hylkää, ei hylkää ihmistä, vaan Jumalan, joka myös antaa Pyhän Henkensä teihin.
Whoever, then, goes against this word, goes against not man but God, who gives his Holy Spirit to you.
τοιγαρουν ο αθετων ουκ ανθρωπον αθετει αλλα τον θεον τον και δοντα το πνευμα αυτου το αγιον εις ημας
- 9 Veljellisestä rakkaudesta ei ole tarvis teille kirjoittaa; sillä itse te olette Jumalalta oppineet rakastamaan toisianne;
But about loving the brothers, there is no need for me to say anything to you in this letter: for you have the teaching of God that love for one another is right and necessary;
περι δε της φιλαδελφιας ου χρειαν εχετε γραφειν υμιν αυτοι γαρ υμεις θεοδιδακτοι εστε εις το αγαπαν αλληλους
- 10 niin te myös teette kaikkia veljiä kohtaan koko Makedoniassa. Mutta me kehoitamme teitä, veljet, siinä varttumaan yhä enemmän
And, truly, you are lovers of all the brothers in Macedonia; but it is our desire that your love may be increased still more;
και γαρ ποιειτε αυτο εις παντας τους αδελφους τους εν ολη τη μακεδονια παρακαλουμεν δε υμας αδελφοι περισσευειν μαλλον
- 11 ja katsomaan kunniaksenne, että elätte hiljaisuudessa ja toimitatte omia tehtäviänne ja teette työtä käsillänne, niinkuin olemme teitä käskeneet,
And that you may take pride in being quiet and doing your business, working with your hands as we gave you orders;
και φιλοτιμεισθαι ησυχασειν και πρασσειν τα ιδια και εργαζεσθαι ταις ιδιαις χερσιν υμων καθως υμιν παρηγγειλαμεν
- 12 että vaelluksessanne olisitte säädylliset ulkopuolella olevia kohtaan ettekä olisi kenenkään avun tarpeessa.
That you may be respected by those who are outside, and may have need of nothing.
ινα περιπατητε ευσημονως προς τους εξω και μηδενος χρειαν εχητε
- 13 Mutta me emme tahdo pitää teitä, veljet, tietämättöminä siitä, kuinka poisnukkuneiden on, ettette murehtisi niinkuin muut, joilla ei toivoa ole.
But it is our desire, brothers, that you may be certain about those who are sleeping; so that you may have no need for sorrow, as others have who are without hope.
ου θελω δε υμας αγνοειν αδελφοι περι των κεκοιμημενων ινα μη λυπησθε καθως και οι λοιποι οι μη εχοντες ελπιδα
- 14 Sillä jos uskomme, että Jeesus on kuollut ja noussut ylös, niin samoin on Jumala Jeesuksen kautta myös tuova poisnukkuneet esiin yhdessä hänen kanssaan.
For if we have faith that Jesus underwent death and came back again, even so those who are sleeping will come again with him by God's power.
ει γαρ πιστευομεν οτι ιησους απεθανεν και ανεστη ουτως και ο θεος τους κοιμηθεντας δια του ιησου αξει συν αυτο
- 15 Sillä sen me sanomme teille Herran sanana, että me, jotka olemme elossa, jotka jäämme tänne Herran tulemukseen, emme suinkaan ehdi ennen niitä, jotka ovat nukkuneet.
For this we say to you by the word of the Lord, that we who are still living at the coming of the Lord, will not go before those who are sleeping.
τουτο γαρ υμιν λεγομεν εν λογω κυριου οτι ημεις οι ζωντες οι περιλειπομενοι εις την παρουσιαν του κυριου ου μη φθασωμεν τους κοιμηθεντας
- 16 Sillä itse Herra on tuleva alas taivaasta käskyhuodon, ylienkelin äänen ja Jumalan pasunan kuulussa, ja Kristuksessa kuolleet nousevat ylös ensin;
Because the Lord himself will come down from heaven with a word of authority, with the voice of the chief angel, with the sound of a horn: and the dead in Christ will come to life first;
οτι αυτος ο κυριος εν κελευσματι εν φωνη αρχαγγελου και εν σαλπιγγι θεου καταβησεται απ ουρανου και οι νεκροι εν χριστω αναστησονται πρωτον
- 17 sitten meidät, jotka olemme elossa, jotka olemme jääneet tänne, temmataan yhdessä heidän kanssaan pilvissä Herraa vastaan yläilmoihin; ja niin me saamme aina olla Herran kanssa.
Then we who are still living will be taken up together with them into the clouds to see the Lord in the air: and so will we be for ever with the Lord.
επειτα ημεις οι ζωντες οι περιλειπομενοι αμα συν αυτοις αρπαγησομεθα εν νεφελαις εις απαντησιν του κυριου εις αερα και ουτως παντοτε συν κυριω εσομεθα
- 18 Niin lohduttakaa siis toisianne näillä sanoilla.
So then, give comfort to one another with these words.
ωστε παρακαλειτε αλληλους εν τοις λογοις τουτοις
- 1 Mutta aikakaudesta ja määrähetikistä ei teille, veljet, ole tarvis kirjoittaa;
But about the times and their order, my brothers, there is no need for me to say anything to you.
περι δε των χρονων και των καιρων αδελφοι ου χρειαν εχετε υμιν γραφεισθαι
- 2 sillä itse te varsin hyvin tiedätte, että Herran päivä tulee niinkuin varas yöllä.
For you yourselves have the knowledge that the day of the Lord will come like a thief in the night.
αυτοι γαρ ακριβως οιδατε οτι η ημερα κυριου ως κλεπτης εν νυκτι ουτως ερχεται

- 3 Kun he sanovat: "Nyt on rauha, ei hätää mitään", silloin yllättää heidät yhtäkkiä turmio, niinkuin synnytysskipu raskaan vaimon, eivätkä he pääse pakoon.
When they say, There is peace and no danger, then sudden destruction will come on them, as birth-pains on a woman with child; and they will not be able to get away from it.
οταν γαρ λεγωσιν ειρηνη και ασφαλια τοτε αφνιδιος αυτοις εφισταται ολεθρος ωσπερ η ωδιν τη εν γαστρι εχουση και ου μη εκφυγωσιν
- 4 Mutta te, veljet, ette ole pimeydessä, niin että se päivä voisi yllättää teidät niinkuin varas;
But you, my brothers, are not in the dark, for that day to overtake you like a thief:
υμεις δε αδελφοι ουκ εστε εν σκοτει ινα η ημερα υμας ως κλεπτης καταλαβη
- 5 sillä kaikki te olette valkeuden lapsia ja päivän lapsia; me emme ole yön emmekä pimeyden lapsia.
For you are all sons of light and of the day: we are not of the night or of the dark.
παντες υμεις υιοι φωτος εστε και υιοι ημερας ουκ εσμεν νυκτος ουδε σκοτους
- 6 Älkäämme siis nukkuko niinkuin muut, vaan valvokaamme ja olkaamme raittiit.
So then, let us not take our rest as the others do, but let us be self-controlled and awake.
αρα ουν μη καθευδωμεν ως και οι λοιποι αλλα γρηγορωμεν και νηφωμεν
- 7 Sillä ne, jotka nukkuvat, ne yöllä nukkuvat, ja jotka juovat itsensä juovuksiin, ne yöllä juovuksissa ovat.
For those who are sleeping do so in the night; and those who are the worse for drink are so in the night;
οι γαρ καθευδοντες νυκτος καθευδουσιν και οι μεθυσκομενοι νυκτος μεθουσιν
- 8 Mutta me, jotka olemme päivän lapsia, olkaamme raittiit, ja olkoon pukunamme uskon ja rakkauden haarniska ja kypärinämme pelastuksen toivo.
But let us, who are of the day, be serious, putting on the breastplate of faith and love, and on our heads, the hope of salvation.
ημεις δε ημερας οντες νηφωμεν ενδυσασμενοι θωρακα πιστεως και αγαπης και περικεφαλαιαν ελπιδα σωτηριας
- 9 Sillä ei Jumala ole määrännyt meitä vihaan, vaan saamaan pelastuksen Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta,
For God's purpose for us is not wrath, but salvation through our Lord Jesus Christ,
οτι ουκ εθετο ημας ο θεος εις οργην αλλ εις περιποιησιν σωτηριας δια του κυριου ημων ιησου χριστου
- 10 joka on kuollut meidän edestämme, että me, valvoimmepa tai nukuimme, eläisimme yhdessä hänen kanssaan.
Who was put to death for us, so that, awake or sleeping, we may have a part in his life.
του αποθανοντος υπερ ημων ινα ειτε γρηγορωμεν ειτε καθευδωμεν αμα ουν αυτω ζησωμεν
- 11 Sentähden kehoittakaa toisianne ja rakentakaa toinen toistanne, niinkuin teettekin.
So then, go on comforting and building up one another, as you have been doing.
διο παρακαλειτε αλληλους και οικοδομειτε εις τον ενα καθως και ποιειτε
- 12 Mutta me pyydämme teitä, veljet, antamaan tunnustuksenne niille, jotka tekevät työtä teidän keskuudessanne ja ovat teidän johtajanne Herrassa ja neuvovat teitä,
But we make this request to you, my brothers: give attention to those who are working among you, who are over you in the Lord to keep order among you;
ερωτωμεν δε υμας αδελφοι ειδεναι τους κοπιωντας εν υμιν και προϊσταμενους υμων εν κυριω και νουθετουντας υμας
- 13 sekä pitämään heitä erinomaisen rakkaina heidän työnsä tähden. Eläkää rauhassa keskenänne.
And have a high opinion of them in love because of their work. Be at peace among yourselves.
και ηγεισθαι αυτους υπερ εκπερισσου εν αγαπη δια το εργον αυτων ειρηνευετε εν εαυτοις
- 14 Me kehoitamme teitä, veljet: nuhdelkaa kurittomia, rohkaiskaa alakuloisia, holhotkaa heikkoja, olkaa pitkämieliset kaikkia kohtaan.
And our desire is that you will keep control over those whose lives are not well ordered, giving comfort to the feeble-hearted, supporting those with little strength, and putting up with much from all.
παρακαλουμεν δε υμας αδελφοι νουθετειτε τους ατακτους παραμυθεισθε τους ολιγοψυχους αντεχεσθε των ασθενων μακροθυμειτε προς παντας
- 15 Katsokaa, ettei kukaan kosta kenellekään pahaa pahalla, vaan pyrkikää aina tekemään hyvää toinen toisellenne ja kaikille.
Let no one give evil for evil; but ever go after what is good, for one another and for all.
ορατε μη τις κακον αντι κακου τινι αποδω αλλα παντοτε το αγαθον διοκετε και εις αλληλους και εις παντας

- 16 Olkaa aina iloiset.
Have joy at all times.
παντοτε χαιρετε
- 17 Rukoilkaa lakkaamatta.
Keep on with your prayers.
αδιαλειπτως προσευχεσθε
- 18 Kiittäkää joka tilassa. Sillä se on Jumalan tahto teihin nähden Kristuksessa Jeesuksessa.
In everything give praise: for this is the purpose of God in Christ Jesus for you.
εν παντι ευχαριστειτε τουτο γαρ θελημα θεου εν χριστω ιησου εις υμας
- 19 Henkeä älkää sammuttako,
Do not put out the light of the Spirit;
το πνευμα μη σβεννυτε
- 20 profetoimista älkää halveksuko,
Do not make little of the words of the prophets;
προφητειας μη εξουθενειτε
- 21 mutta koetelkaa kaikki, pitäkää se, mikä hyvää on;
Let all things be tested; keep to what is good;
παντα δοκιμαζετε το καλον κατεχετε
- 22 karttaka kaikenkaltaista paha.
Keep from every form of evil.
απο παντος ειδους πονηρου απεχεσθε
- 23 Mutta itse rauhan Jumala pyhittääköön teidät kokonansa, ja säilyköön koko teidän henkenne ja sielunne ja ruumiinne nuhteettomana meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen tulemukseen.
And may the God of peace himself make you holy in every way; and may your spirit and soul and body be free from all sin at the coming of our Lord Jesus Christ.
αυτος δε ο θεος της ειρηνης αγιασαι υμας ολοτελεις και ολοκληρον υμων το πνευμα και η ψυχη και το σωμα αμεμπτως εν τη παρουσια του κυριου ημων ιησου χριστου τηρηθει
- 24 Hän, joka teitä kutsuu, on uskollinen, ja hän on sen myös tekävä.
God, by whom you have been marked out in his purpose, is unchanging and will make it complete.
πιστος ο καλων υμας ος και ποιησει
- 25 Veljet, rukoilkaa meidän edestämme.
Brothers, keep us in mind in your prayers.
αδελφοι προσευχεσθε περι ημων
- 26 Tervehtikää kaikkia veljiä pyhällä suunannolla.
Give all the brothers a holy kiss.
ασπασασθε τους αδελφους παντας εν φιληματι αγιω
- 27 Minä vannotan teitä Herran kautta, että luetatte tämän kirjeen kaikille veljille.
I give orders in the name of the Lord that all the brothers are to be present at the reading of this letter.
ορκιζω υμας τον κυριον αναγνωσθηναι την επιστολην πασιν τοις αγιοις αδελφοις
- 28 Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän kanssanne.
The grace of our Lord Jesus Christ be with you.
η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μεθ υμων αμην [προς θεσσαλονικεις πρωτη εγγραφη απο αθηνων]
- 1 Paavali ja Silvanus ja Timoteus tessalonikalaisten seurakunnalle Jumalassa, meidän Isässämme, ja Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa.
Paul and Silvanus and Timothy, to the church of the Thessalonians in God our Father and the Lord Jesus Christ:
παυλος και σιλουανος και τιμοθεος τη εκκλησια θεσσαλονικεων εν θεω πατρι ημων και κυριω ιησου χριστω

- 2 Armo teille ja rauha Isältä Jumalalta ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!
Grace to you and peace from God the Father and the Lord Jesus Christ.
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου
- 3 Me olemme velvolliset aina kiittämään Jumalaa teidän tähtenne, veljet, niinkuin oikein onkin, koska teidän uskonne runsaasti kasvaa ja keskinäinen rakkautenne lisääntyy itsekussakin, kaikissa teissä,
It is right for us to give praise to God at all times for you, brothers, because of the great increase of your faith, and the wealth of your love for one another;
ευχαριστην οφειλομεν τω θεω παντοτε περι υμων αδελφοι καθως αξιον εστιν οτι υπεραυξανει η πιστις υμων και πλεοναζει η αγαπη ενος εκαστου παντων υμων εις αλληλους
- 4 niin että me itsekin Jumalan seurakunnissa kerskaamme teistä, teidän kärsivällisyydestänne ja uskostanne kaikissa vainoissanne ja ahdistuksissa, joita teillä on kestettävänä
So that we ourselves take pride in you in the churches of God for your untroubled mind and your faith in all the troubles and sorrows which you are going through;
ωστε ημας αυτους εν υμιν καυχασθαι εν ταις εκκλησιαις του θεου υπερ της υπομονης υμων και πιστεως εν πασιν τοις διωγμοις υμων και ταις θλιψεσιν αις ανεχεσθε
- 5 ja jotka ovat osoituksena Jumalan vanhurskaasta tuomiosta, että teidät katsottaisiin arvollisiksi Jumalan valtakuntaan, jonka tähden kärsittekin,
Which is a clear sign of the decision which God in his righteousness has made; to give you a part in his kingdom, for which you have undergone this pain;
ενδειγμα της δικαιας κρισεως του θεου εις το καταξιωθηναι υμας της βασιλειας του θεου υπερ ης και πασχετε
- 6 koskapa Jumala katsoo oikeaksi kostaa ahdistuksella niille, jotka teitä ahdistavat,
For it is an act of righteousness on God's part to give trouble as their reward to those who are troubling you,
ειπερ δικαιον παρα θεω ανταποδουσαι τοις θλιβουσιν υμας θλιψιν
- 7 ja antaa teille, joita ahdistetaan, levon yhdessä meidän kanssamme, kun Herra Jeesus ilmestyy taivaasta voimansa enkelien kanssa
And to you who are troubled, rest with us, when the Lord Jesus comes from heaven with the angels of his power in flames of fire,
και υμιν τοις θλιβομενοις ανεσιν μεθ ημων εν τη αποκαλυψει του κυριου ιησου απ ουρανου μετ αγγελων δυναμεως αυτου
- 8 tulen liekissä ja kostaa niille, jotka eivät tunne Jumalaa eivätkä ole kuuliaisia meidän Herramme Jeesuksen evankeliumille.
To give punishment to those who have no knowledge of God, and to those who do not give ear to the good news of our Lord Jesus:
εν πυρι φλογος διδοντος εκδικησιν τοις μη ειδοσιν θεον και τοις μη υπακουουσιν τω ευαγγελιω του κυριου ημων ιησου χριστου
- 9 Heitä kohtaa silloin rangaistukseksi iankaikkinen kadotus Herran kasvoista ja hänen voimansa kirkkaudesta,
Whose reward will be eternal destruction from the face of the Lord and from the glory of his strength,
οιτινες δικην τισουσιν ολεθρον αιωνιον απο προσωπου του κυριου και απο της δοξης της ισχυος αυτου
- 10 kun hän sinä päivänä tulee, että hän kirkastuisi pyhissänsä ja olisi ihmeteltävä kaikissa uskovissa, sillä te olette uskoneet meidän todistuksemme.
At his coming, when he will have glory in his saints, and will be a cause of wonder in all those who had faith (because our witness among you had effect) in that day.
οταν ελθη ενδοξασθηναι εν τοις αγιοις αυτου και θαυμασθηναι εν πασιν τοις πιστευουσιν οτι επιστευθη το μαρτυριον ημων εφ υμας εν τη ημερα εκεινη
- 11 Sitä varten me aina rukoilemmekin teidän puolestanne, että meidän Jumalamme katsoisi teidät kutsumisensa arvoisiksi ja voimallisesti saattaisi täydelliseksi kaiken teidän halunne hyvään ja teidän uskonne teot,
For this reason, you are ever in our prayers, that you may seem to our God such as may have a part in his purpose and that by his power he will make all his good purpose, and the work of faith, complete;
εις ο και προσευχομεθα παντοτε περι υμων ινα υμας αξιωση της κλησεως ο θεος ημων και πληρωση πασαν ευδοκιαν αγαθωσυνης και εργων πιστεως εν δυναμει
- 12 että meidän Herramme Jeesuksen nimi teissä kirkastuisi ja te hänessä, meidän Jumalamme ja Herran Jeesuksen Kristuksen armon mukaan.
So that glory may be given to the name of our Lord Jesus through you, and you may have glory in him, by the grace of our God and the Lord Jesus Christ.
οπως ενδοξασθη το ονομα του κυριου ημων ιησου χριστου εν υμιν και υμεις εν αυτω κατα την χαριν του θεου ημων και κυριου ιησου χριστου
- 1 Mutta mitä tulee meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen tulemukseen ja meidän kokoontumiseemme hänen tykönsä, niin me pyydämme teitä, veljet,
Now as to the coming of the Lord Jesus Christ, and our meeting with him, it is our desire, my brothers,
ερωτωμεν δε υμας αδελφοι υπερ της παρουσιας του κυριου ημων ιησου χριστου και ημων επισυναγωγης επ αυτον
- 2 ettette anna minkään hengen ettekä sanan ettekä minkään muka meidän lähettämämme kirjeen heti järkyttää itseänne, niin että menetätte mielenne maltin, ettekä anna niiden itseänne peljästyttää, ikäänkuin Herran päivä jo olisi käsissä.
That you may not be moved in mind or troubled by a spirit, or by a word, or by a letter as from us, with the suggestion that the day of the Lord is even now come;
εις το μη ταχεως σαλευθηναι υμας απο του νοος μητε θροεισθαι μητε δια πνευματος μητε δια λογου μητε δι επιστολης ως δι ημων ως οτι ενεστηκεν η ημερα του χριστου

- 3 Älkää antako kenenkään vietellä itseänne millään tavalla. Sillä se päivä ei tule, ennenkuin luopumus ensin tapahtuu ja laittomuuden ihminen ilmestyy, kadotuksen lapsi,
Give no belief to false words: because there will first be a falling away from the faith, and the revelation of the man of sin, the son of destruction,
μη τις υμας εξαπατηση κατα μηδενα τροπον οτι εαν μη ελθη η αποστασια πρωτον και αποκαλυφθη ο ανθρωπος της αμαρτιας ο υιος της απωλειας
- 4 tuo vastustaja, joka korottaa itsensä yli kaiken, mitä jumalaksi tai jumaloitavaksi kutsutaan, niin että hän asettuu Jumalan temppeliin ja julistaa olevansa Jumala.
Who puts himself against all authority, lifting himself up over all which is named God or is given worship; so that he takes his seat in the Temple of God, putting himself forward as God.
ο αντικειμενος και υπεραιρομενος επι παντα λεγομενον θεον η σεβασμα ωστε αυτον εις τον ναον του θεου ως θεον καθισα αποδεικνυντα εαυτον οτι εστιν θεος
- 5 Ettekö muista, että minä, kun vielä olin teidän tykönänne, sanoin tämän teille?
Have you no memory of what I said when I was with you, giving you word of these things?
ου μνημονευετε οτι ετι ων προς υμας ταυτα ελεγον υμιν
- 6 Ja nyt te tiedätte, mikä pidättää, niin että hän vasta ajallansa ilmestyy.
And now it is clear to you what is keeping back his revelation till the time comes for him to be seen.
και νυν το κατεχον οιδατε εις το αποκαλυφθηναι αυτον εν τω εαυτου καιρω
- 7 Sillä laittomuuden salaisuus on jo vaikuttamassa; jahka vain tulee tieltä poistetuksi se, joka nyt vielä pidättää,
For the secret of evil is even now at work; but there is one who is keeping back the evil till he is taken out of the way.
το γαρ μυστηριον ηδη ενεργειται της ανομιαις μονον ο κατεχων αρτι εως εκ μεσου γενηται
- 8 niin silloin ilmestyy tuo laiton, jonka Herra Jeesus on surmaava suunsa henkäyksellä ja tuhoava tulemuksensa ilmestyksellä,
And then will come the revelation of that evil one, whom the Lord Jesus will put to death with the breath of his mouth, and give to destruction by the revelation of his coming;
και τοτε αποκαλυφθησεται ο ανομος ον ο κυριος αναλωσει τω πνευματι του στοματος αυτου και καταργησει τη επιφανεια της παρουσιας αυτου
- 9 tuo, jonka tulemus tapahtuu saatanan vaikutuksesta valheen kaikella voimalla ja tunnusteilla ja ihmeillä
Even the one whose coming is marked by the working of Satan, with all power and signs and false wonders,
ου εστιν η παρουσια κατ ενεργειαν του σατανα εν παση δυναμει και σημειοις και τερασιν ψευδους
- 10 ja kaikilla vääryyden viettelyksillä niille, jotka joutuvat kadotukseen, sentähden etteivät ottaneet vastaan rakkautta totuuteen, voidaksensa pelastua.
And with every deceit of wrongdoing among those whose fate is destruction; because they were quite without that love of the true faith by which they might have salvation.
και εν παση απατη της αδικιας εν τοις απολλυμενοις ανθ ων την αγαπην της αληθειας ουκ εδεξαντο εις το σωθηναι αυτους
- 11 Ja sentähden Jumala lähettää heille väkevän eksesytksen, niin että he uskovat valheen,
And for this cause, God will give them up to the power of deceit and they will put their faith in what is false:
και δια τουτο πεμψει αυτοις ο θεος ενεργειαν πλανης εις το πιστευσαι αυτους τω ψευδει
- 12 että kaikki ne tuomittaisiin, jotka eivät ole uskoneet totuutta, vaan mielistyneet vääryyteen.
So that they all may be judged, who had no faith in what is true, but took pleasure in evil.
ινα κριθωσιν παντες οι μη πιστευσαντες τη αληθεια αλλ ευδοκησαντες εν τη αδικια
- 13 Mutta me olemme velvolliset aina kiittämään Jumalaa teidän tähtenne, veljet, te Herran rakastetut, sentähden että Jumala alusta alkaen valitsi teidät pelastukseen Hengen pyhityksessä ja uskossa totuuteen.
But it is right for us to give praise to God at all times for you, brothers, loved by the Lord, because it was the purpose of God from the first that you might have salvation, being made holy by the Spirit and by faith in what is true:
ημεις δε οφειλομεν ευχαριστειν τω θεω παντοτε περι υμων αδελφοι ηγαπημενοι υπο κυριου οτι ειλετο υμας ο θεος απ αρχης εις σωτηριαν εν αγιασμοω πνευματος και πιστει αληθειας
- 14 Siihen hän on myös kutsunut teidät meidän evankeliumimme kautta, omistamaan meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kirkkauden.
And in this purpose he gave you a part through the good news of which we were the preachers, even that you might have part in the glory of our Lord Jesus Christ.
εις ο εκαλεσεν υμας δια του ευαγγελιου ημων εις περιποιησιν δοξης του κυριου ημων ιησου χριστου
- 15 Niin seisokaa siis, veljet, lujina ja pitäkää kiinni niistä opetuksista, joita olette oppineet joko meidän puheestamme tai kirjeestämme.
So then, brothers, be strong in purpose, and keep the teaching which has been given to you by word or by letter from us.
αρα ουν αδελφοι στηκετε και κρατειτε τας παραδοσεις ας εδιδαχθητε ειτε δια λογου ειτε δι επιστολης ημων

- 16 **Ja meidän Herramme Jeesus Kristus itse ja Jumala, meidän Isämme, joka on rakastanut meitä ja armossa antanut meille iankaikkisen lohdutuksen ja hyvän toivon, Now our Lord Jesus Christ himself, and God our Father who had love for us and has given us eternal comfort and good hope through grace, αυτος δε ο κυριος ημων ιησους χριστος και ο θεος και πατηρ ημων ο αγαπησας ημας και δους παρακλησιν αιωνιαν και ελπιδα αγαθην εν χαριτι**
- 17 **lohduttakoon teidän sydämiänne ja vahvistakoon teitä kaikessa hyvässä työssä ja puheessa. Give you comfort and strength in every good work and word. παρακαλεσαι υμων τας καρδιας και στηριζει υμας εν παντι λογω και εργω αγαθω**
- 1 **Sitten vielä, veljet, rukoilkaa meidän edestämme, että Herran sana nopeasti leviäisi ja tulisi kirkastetuksi muuallakin niinkuin teidän keskuudessanne, For the rest, my brothers, let there be prayer for us that the word of the Lord may go forward with increasing glory, even as it does with you; το λοιπον προσευχεσθε αδελφοι περι ημων ινα ο λογος του κυριου τρεχη και δοξαζηται καθως και προς υμας**
- 2 **ja että me pelastuisimme nurjista ja häijyistä ihmisistä; sillä usko ei ole joka miehen. And that we may be made free from foolish and evil men; for not all have faith. και ινα ρυσθωμεν απο των αποπων και πονηρων ανθρωπων ου γαρ παντων η πιστις**
- 3 **Mutta Herra on uskollinen, ja hän on vahvistava teitä ja varjeleva teidät pahasta. But the Lord is true, who will give you strength and keep you safe from evil. πιστος δε εστιν ο κυριος ος στηριζει υμας και φυλαζει απο του πονηρου**
- 4 **Ja me luotamme teihin Herrassa, että te sekä nyt että vasta teette, mitä me käskemme. And we have faith in the Lord about you, that you are doing and will do the things about which we give you orders. πεποιθαμεν δε εν κυριω εφ υμας οτι α παραγγελλομεν υμιν και ποιειτε και ποιησετε**
- 5 **Ja Herra ohjatkoon teidän sydämenne Jumalan rakkauteen ja Kristuksen kärsivällisyyteen. And may your hearts be guided by the Lord into the love of God and quiet waiting for Christ. ο δε κυριος κατευθυνα υμων τας καρδιας εις την αγαπην του θεου και εις υπομονην του χριστου**
- 6 **Mutta Herran Jeesuksen Kristuksen nimessä me käskemme teitä, veljet, vetäytymään pois jokaisesta veljestä, joka vaeltaa kurittomasti eikä sen opetuksen mukaan, jonka olette meiltä saaneet. Now we give you orders, brothers, in the name of our Lord Jesus Christ, to keep away from all those whose behaviour is not well ordered and in harmony with the teaching which they had from us. παραγγελλομεν δε υμιν αδελφοι εν ονοματι του κυριου ημων ιησου χριστου στελλεσθαι υμας απο παντος αδελφου ατακτως περιπατουντος και μη κατα την παραδοσιν ην παρελαβεν παρ ημων**
- 7 **Tiedättehän itse, kuinka meidän jälkiämme on seurattava, sillä me emme ole olleet kurittomia teidän keskuudessanne, For you yourselves are used to taking us as your example, because our life among you was ruled by order, αυτοι γαρ οιδατε πως δει μιμεισθαι ημας οτι ουκ ητακτησαμεν εν υμιν**
- 8 **emmekä ilmaiseksi syöneet kenenkään leipää, vaan työssä ja vaivassa me ahkerointsimme yöt ja päivät, ettemme olisi kenellekään teistä rasitukseksi; And we did not take food from any man for nothing, but were working hard night and day not to be a trouble to any of you: ουδε δωρεαν αρτον εφαγομεν παρα τινος αλλ εν κοπω και μοχθω νυκτα και ημεραν εργαζομενοι προς το μη επιβαρησαι τινα υμων**
- 9 **ei niin, ettei meillä olisi siihen valtaa, vaan me tahdomme olla teille esikuvaksi, että te kulkisitte meidän jälkiämme. Not because we have not the right, but to make ourselves an example to you, so that you might do the same. ουχ οτι ουκ εχομεν εξουσιαν αλλ ινα εαυτους τυπον δωμεν υμιν εις το μιμεισθαι ημας**
- 10 **Sillä jo silloin, kun olimme teidän tykönänne, me sääsimme teille, että kuka ei tahdo työtä tehdä, ei hänen syömänkään pidä. For even when we were with you we gave you orders, saying, If any man does no work, let him not have food. και γαρ οτε ημεν προς υμας τουτο παρηγγελλομεν υμιν οτι ει τις ου θελει εργαζεσθαι μηδε εσθιτω**
- 11 **Sillä me olemme kuulleet, että muutamat teidän keskuudessanne vaeltavat kurittomasti, eivät tee työtä, vaan puuhailevat sellaisessa, mikä ei heille kuulu. For it has come to our ears that there are some among you whose behaviour is uncontrolled, who do no work at all, but are over-interested in the business of others. ακουομεν γαρ τινας περιπατουντας εν υμιν ατακτως μηδεν εργαζομενους αλλα περιεργαζομενους**

- 12 Semmoisia me käskemme ja kehoitamme Herrassa Jeesuksessa Kristuksessa, tekemään työtä hiljaisuudessa ja syömään omaa leipäänsä.
Now to such we give orders and make request in the Lord Jesus, that, working quietly, they get their living.
τοις δε τοιουτοις παραγγελλομεν και παρακαλουμεν δια του κυριου ημων ιησου χριστου ινα μετα ησυχιας εργαζομενοι τον εαυτων αρτον εσθιωσιν
- 13 Mutta te, veljet, älkää väsykö tekemästä sitä, mikä hyvää on.
And you, my brothers, do not get tired of well-doing.
υμεις δε αδελφοι μη εκκακησητε καλοποιουντες
- 14 Mutta jos kuka ei tottele sitä, mitä me tässä kirjeessä olemme sanoneet, niin merkitkää hänet älkääkä seurustelko hänen kanssaan, että hän häpeäisi.
And if any man does not give attention to what we have said in this letter, take note of that man, and keep away from him, so that he may be shamed.
ει δε τις ουχ υπακουει τω λογω ημων δια της επιστολης τουτον σημειουσθε και μη συναναμιγνυσθε αυτω ινα εντραπη
- 15 Älkää kuitenkaan pitäkö häntä vihollisena, vaan neuvokaa niinkuin veljeä.
Have no feeling of hate for him, but take him in hand seriously as a brother.
και μη ως εχθρον ηγεισθε αλλα νουθετειτε ως αδελφον
- 16 Mutta itse rauhan Herra antakoon teille rauhan, aina ja kaikella tavalla. Herra olkoon kaikkien teidän kanssanne.
Now the Lord of peace himself give you peace at all times and in every way. May the Lord be with you all.
αυτος δε ο κυριος της ειρηνης δωη υμιν την ειρηνην δια παντος εν παντι τροπω ο κυριος μετα παντων υμων
- 17 Tervehdys minulta, Paavalilta, omakätisesti. Tämä on merkinä jokaisessa kirjeessäni; näin minä kirjoitan.
These words of love to you at the end are in my writing, Paul's writing, and this is the mark of every letter from me.
ο ασπασμος τη εμη χειρι παυλου ο εστιν σημειον εν παση επιστολη ουτως γραφω
- 18 Meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen armo olkoon kaikkien teidän kanssanne.
May the grace of our Lord Jesus Christ be with you all.
η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα παντων υμων αμην [προς θεσσαλονικεις δευτερα εγγραφη απο αθηνων]
- 1 Paavali, Kristuksen Jeesuksen apostoli, Jumalan, meidän vapahtajamme, ja Kristuksen Jeesuksen, meidän toivomme, asettama,
Paul, an Apostle of Jesus Christ, by the order of God our Saviour and Christ Jesus our hope;
παυλος αποστολος ιησου χριστου κατ επιταγην θεου σωτηρος ημων και κυριου ιησου χριστου της ελπιδος ημων
- 2 Timoteukselle, oikealle pojallensa uskossa. Armo, laupeus ja rauha Isältä Jumalalta ja Kristukselta Jeesukselta, meidän Herraltamme!
To Timothy, my true child in the faith: Grace, mercy, peace, from God the Father and Christ Jesus our Lord.
τιμοθεω γνησιω τεκνω εν πιστει χαρις ελεος ειρηνη απο θεου πατρος ημων και χριστου ιησου του κυριου ημων
- 3 Niinkuin minä Makedoniaan lähtiessäni kehoitin sinua jäämään Efesoon, käskeäksesi eräitä kavahtamaan, etteivät vieraita opettaisi
It was my desire, when I went on into Macedonia, that you might make a stop at Ephesus, to give orders to certain men not to put forward a different teaching,
καθως παρεκαλεσα σε προσμειναι εν εφεσο πορευομενος εις μακεδονιαν ινα παραγγελιης τισιν μη ετεροδιδασκαλειν
- 4 eivätkä puuttuisi taruihin ja loppumattomiin sukuluetteloihin, jotka pikemmin edistävät turhaa mietiskelyä kuin Jumalan armotaloutta, joka perustuu uskoon, niin kehoitan nytkin.
Or to give attention to stories and long lists of generations, from which come questionings and doubts, in place of God's ordered way of life which is in faith;
μηδε προσεχεν μυθοις και γενεαλογιαις απεραντοις αιτινες ζητησεις παρεχουσιν μαλλον η οικονομιαν θεου την εν πιστει
- 5 Mutta käskyn päämäärä on rakkaus, joka tulee puhtaasta sydämestä ja hyvästä omastatunnosta ja vilpittömästä uskosta.
But the effect of the order is love coming from a clean heart, and a knowledge of what is right, and true faith:
το δε τελος της παραγγελιας εστιν αγαπη εκ καθαρας καρδιας και συνειδησεως αγαθης και πιστεως ανυποκριτου
- 6 Muutamat ovat hairahtuneet niistä pois ja poikenneet turhiin jaarituksiin,
From which some have been turned away, giving themselves to foolish talking;
ων τινες αστοχησαντες εξετραπησαν εις ματαιολογιαν
- 7 tahtoen olla lainopettajia, vaikka eivät ymmärrä, mitä puhuvat ja minkä varmaksi väittävät.
Desiring to be teachers of the law, though they have no knowledge of what they say or of the statements which they make so certainly.
θελοντες ειναι νομοδιδασκαλοι μη νοουντες μητε α λεγουσιν μητε περι τινων διαβεβαιουνται

- 8 **Mutta me tiedämme, että laki on hyvä, kun sitä lain mukaisesti käytetään**
We are conscious that the law is good, if a man makes a right use of it,
οιδαμεν δε οτι καλος ο νομος εαν τις αυτω νομιμως χρηται
- 9 **ja tiedetään, että lakia ei ole pantu vanhurskaalle, vaan laittomille ja niskoitteleville, jumalattomille ja syntisille, epähurskaille ja epäpyhille, isänsä tappajille ja äitinsä tappajille, murhamiehille,**
With the knowledge that the law is made, not for the upright man, but for those who have no respect for law and order, for evil men and sinners, for the unholy and those who have no religion,
for those who put their fathers or mothers to death, for takers of life,
ειδος τουτο οτι δικαιο νομος ου κειται ανομοις δε και ανυποτακτοις ασεβειν και αμαρτωλοις ανομοις και βεβηλοις πατραλωαις και μητραλωαις ανδροφονοις
- 10 **haureellisille, miehimyksille, ihmiskauppiaille, valhetteliijoille, valapattoisille ja kaikelle muulle, mikä on tervettä oppia vastaan -**
For those who go after loose women, for those with unnatural desires, for those who take men prisoners, who make false statements and false oaths, and those who do any other things against the
right teaching,
πορνοις αρσενοκοιταις ανδραποδισταις ψευσαις επιορκοις και ει τι ετερον τη υγιαינוση διδασκαλια αντικειται
- 11 **autuaan Jumalan kirkkauden evankeliumin mukaisesti, joka on minulle uskottu.**
Which may be seen in the good news of the glory of the great God, which was given into my care.
κατα το ευαγγελιον της δοξης του μακαριου θεου ο επιστευθην εγω
- 12 **Minä kiitän häntä, joka minulle on voimaa antanut, Kristusta Jeesusta, meidän Herraamme, siitä, että hän katsoi minut uskolliseksi ja asetti palvelukseensa**
I give praise to him who gave me power, Christ Jesus our Lord, because he took me to be true, making me his servant,
και χαριν εχω τω ενδυναμωσαντι με χριστω ιησου τω κυριω ημων οτι πιστον με ηγησατο θεμενος εις διακονιαν
- 13 **minut, entisen pilkkaajan ja vainoojan ja väkivallantekijän. Mutta minä sain laupeuden, koska olin tehnyt sitä tietämättömänä, epäuskossa;**
Though I had said violent words against God, and done cruel acts, causing great trouble: but I was given mercy, because I did it without knowledge, not having faith;
τον προτερον οντα βλασφημον και διωκτην και υβριστην αλλ ηληθην οτι αγνωων εποησα εν απιστια
- 14 **ja meidän Herraamme armo oli ylen runsas, vaikuttaen uskoa ja rakkautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.**
And the grace of our Lord was very great, with faith and love which is in Christ Jesus.
υπερεπλεονασεν δε η χαρις του κυριου ημων μετα πιστεως και αγαπης της εν χριστω ιησου
- 15 **Varma on se sana ja kaikin puolin vastaanottamisen arvoinen, että Kristus Jeesus on tullut maailmaan syntisiä pelastamaan, joista minä olen suurin.**
It is a true saying, in which all may put their faith, that Christ Jesus came into the world to give salvation to sinners, of whom I am the chief:
πιστος ο λογος και πασης αποδοχης αξιος οτι χριστος ιησους ηλθεν εις τον κοσμον αμαρτωλους σωσαι ων πρωτος εμι εγω
- 16 **Mutta sentähden minä sain laupeuden, että Jeesus Kristus minussa ennen muita osoittaisi kaiken pitkämielisyytensä, esikuvaksi niille, jotka tulevat uskomaan häneen, itsellensä iankaikkiseksi elämäksi.**
But for this reason I was given mercy, so that in me, the chief of sinners, Jesus Christ might make clear all his mercy, as an example to those who in the future would have faith in him to eternal
life.
αλλα δια τουτο ηληθην ινα εν εμοι πρωτω ενδειξηται ιησους χριστος την πασαν μακροθυμιαν προς υποτυπωσιν των μελλοντων πιστευειν επ αυτω εις ζωνη αιωνιον
- 17 **Mutta iankaikkiselle kuninkaalle, katoamattomalle, näkymättömälle, ainoalle Jumalalle, kunnia ja kirkkaus aina ja iankaikkisesti! Amen.**
Now to the King eternal, ever-living, unseen, the only God, be honour and glory for ever and ever. So be it.
τω δε βασιλει των αιωνων αφθαρτω αορατω μονω σοφω θεω τιμη και δοξα εις τους αιωνας των αιωνων αμην
- 18 **Tämän käskyn minä annan sinun toimittavaksesi, poikani Timoteus, aikaisempien, sinusta lausuttujen ennustusten mukaisesti, että niiden nojalla taistelisit jalon taistelun,**
This order I give to you, Timothy my son, in harmony with the words of the prophets about you, so that by them you may be strong, fighting the good fight,
ταυτην την παραγγελιαν παρατιθειμαι σοι τεκνον τιμοθεε κατα τας προαγουσας επι σε προφητειας ινα στρατευη εν αυταις την καλην στρατειαν
- 19 **säilyttäen uskon ja hyvän omantunnon, jonka eräät ovat hyljänneet ja uskossaan haaksirikkoon joutuneet.**
Keeping faith, and being conscious of well-doing; for some, by not doing these things, have gone wrong in relation to the faith:
εχων πιστιν και αγαθην συνειδησιν ην τινες απωσαμενοι περι την πιστιν εναυαγησαν
- 20 **Niitä ovat Hymeneus ja Aleksander, jotka minä olen antanut saatanan haltuun, kuritettaviksi, etteivät enää pilkkaisi.**
Such are Hymenaeus and Alexander, whom I have given up to Satan, so that they may say no more evil words against God.
ων εστιν υμεναιος και αλεξανδρος ους παρεδωκα τω σατανα ινα παιδευθωσιν μη βλασφημειν

- 1 Minä kehoitan siis ennen kaikkea anomaan, rukoilemaan, pitämään esirukouksia ja kiittämään kaikkien ihmisten puolesta,
My desire is, first of all, that you will make requests and prayers and give praise for all men;
παρακαλω ουν πρωτον παντων ποιεισθαι δεησεις προσευχας εντευξεις ευχαριστιας υπερ παντων ανθρωπων
- 2 kuningasten ja kaiken esivallan puolesta, että saisimme viettää rauhallista ja hiljaista elämää kaikessa jumalisuudessa ja kunniallisuudessa.
For kings and all those in authority; so that we may have a calm and quiet life in all fear of God and serious behaviour.
υπερ βασιλευων και παντων των εν υπεροχη οντων ινα ηρεμον και ησυχιον βιον διαγωμεν εν παση ευσεβεια και σεμνοτητι
- 3 Sillä se on hyvää ja otollista Jumalalle, meidän vapahtajallemme,
This is good and pleasing in the eyes of God our Saviour;
τουτο γαρ καλον και αποδεκτον ενωπιον του σωτηρος ημων θεου
- 4 joka tahtoo, että kaikki ihmiset pelastuisivat ja tulisivat tuntemaan totuuden.
Whose desire is that all men may have salvation and come to the knowledge of what is true.
ος παντας ανθρωπους θελει σωθηναι και εις επιγνωσιν αληθειας ελθειν
- 5 Sillä yksi on Jumala, yksi myös välimies Jumalan ja ihmisten välillä, ihminen Kristus Jeesus,
For there is one God and one peacemaker between God and men, the man Christ Jesus,
εις γαρ θεος εις και μεσιτης θεου και ανθρωπων ανθρωπος χριστος ιησους
- 6 joka antoi itsensä lunnaiksi kaikkien edestä, josta todistus oli annettava aikansa,
Who gave himself as an offering for all; witness of which was to be given at the right time;
ο δους εαυτον αντιλυτρον υπερ παντων το μαρτυριον καιροις ιδιοις
- 7 ja sitä varten minä olen saarnaajaksi ja apostoliksi asetettu - minä puhun totta, en valhettele - pakanain opettajaksi uskossa ja totuudessa.
And of this I became a preacher and an Apostle (what I say is true, not false,) and a teacher of the Gentiles in the true faith.
εις ο ετεθην εγω κηρυξ και αποστολος αληθειαν λεγω εν χριστω ου ψευδομαι διδασκαλος εθνων εν πιστει και αληθεια
- 8 Minä tahdon siis, että miehet rukoilevat, joka paikassa kohottaen pyhät kädet ilman vihaa ja epäilystä;
It is my desire, then, that in every place men may give themselves to prayer, lifting up holy hands, without wrath or argument.
βουλομαι ουν προσευχεσθαι τους ανδρας εν παντι τοπω επαιροντας οσιους χειρας χωρις οργης και διαλογισμου
- 9 niin myös, että naiset ovat säädyllisessä puvussa, kaunistavat itseään kainosti ja siveästi, ei palmikoiduilla hiuksilla, ei kullalla, ei helmillä eikä kallisarvoisilla vaatteilla,
And that women may be dressed in simple clothing, with a quiet and serious air; not with twisted hair and gold or jewels or robes of great price;
ωσωτως και τας γυναικας εν καταστολη κοσμιω μετα αιδους και σωφροσυνης κοσμειν εαυτας μη εν πλεγμασιν η χρυσω η μαργαριταις η ιματισμω πολυτελει
- 10 vaan hyvillä teoilla, niinkuin sopii naisille, jotka tunnustautuvat jumalaapelkääviksi.
But clothed with good works, as is right for women who are living in the fear of God.
αλλ ο πρεπει γυναιξιν επαγγελλομεναις θεοσεβειαν δι εργαων αγαθων
- 11 Oppikoon nainen hiljaisuudessa, kaikin puolin alistuvaisena;
Let a woman quietly take the place of a learner and be under authority.
γυνη εν ησυχια μανθανετω εν παση υποταγη
- 12 mutta minä en salli, että vaimo opettaa, enkä että hän vallitsee miestänsä, vaan eläköön hän hiljaisuudessa.
In my opinion it is right for a woman not to be a teacher, or to have rule over a man, but to be quiet.
γυναικι δε διδασκειν ουκ επιτρεπω ουδε αυθεντειν ανδρος αλλ ειναι εν ησυχια
- 13 Sillä Aadam luotiin ensin, sitten Eeva;
For Adam was first formed, then Eve;
αδαμ γαρ πρωτος επλασθη ειτα ευα
- 14 eikä Aadamia petetty, vaan nainen petettiin ja joutui rikkomukseen.
And Adam was not taken by deceit, but the woman, being tricked, became a wrongdoer.
και αδαμ ουκ ηπατηθη η δε γυνη απατηθεισα εν παραβασει γεγονεν

- 15 **Mutta hän on pelastuva lastensynnyttämisen kautta, jos hän pysyy uskossa ja rakkaudessa ja pyhityksessä ynnä siveydessä.**
But if they go on in faith and love and holy self-control, she will be kept safe at the time of childbirth.
σωθησεται δε δια της τεκνογονιας εαν μεινωσιν εν πιστει και αγαπη και αγιασμο μετα σωφροσυνης
- 1 **Varma on tämä sana: jos joku pyrkii seurakunnan kaitsijan virkaan, niin hän haluaa jaloon toimeen.**
This is a true saying, A man desiring the position of a Bishop has a desire for a good work.
πιστος ο λογος ει τις επισκοπης ορεγεται καλου εργου επιθυμει
- 2 **Niin tulee siis seurakunnan kaitsijan olla nuhteeton, yhden vaimon mies, raitis, maltillinen, säädylinen, vieraanvarainen, taitava opettamaan,**
The Bishop, then, is to be a man of good name, the husband of one wife, self-controlled, serious-minded, having respect for order, opening his house freely to guests, a ready teacher;
δει ουν τον επισκοπον ανεπιληπτον ειναι μιας γυναικος ανδρα νηφαλεον σωφρονα κοσμιον φιλοξενον διδακτικον
- 3 **ei juomari, ei tappelija, vaan lempeä, ei riitaisa, ei rahanahne,**
Not quickly moved to wrath or blows, but gentle; no fighter, no lover of money;
μη παροινον μη πληκτην μη αισχροκερδη αλλ επιευκη αμαχον αφιλαργυρον
- 4 **vaan sellainen, joka oman kotinsa hyvin hallitsee ja kaikella kunniallisuudella pitää lapsensa kuuliaisina;**
Ruling his house well, having his children under control with all serious behaviour;
του ιδιου οικου καλωσ προισταμενον τεκνα εχοντα εν υποταγη μετα πασης σεμνοτητος
- 5 **sillä jos joku ei osaa hallita omaa kotiansa, kuinka hän voi pitää huolta Jumalan seurakunnasta?**
(For if a man has not the art of ruling his house, how will he take care of the church of God?)
ει δε τις του ιδιου οικου προστηναι ουκ οιδεν πως εκκλησιας θεου επιμελησεται
- 6 **Älköön hän olko äsken kääntynyt, ettei hän paisuisi ja joutuisi perkeleen tuomion alaiseksi.**
Not one newly taken into the church, for fear that, through his high opinion of himself, he may come into the same sin as the Evil One.
μη νεοφυτον ινα μη τυφωθεις εις κριμα εμπειση του διαβολου
- 7 **Ja hänellä tulee myös olla hyvä todistus ulkopuoella olevilta, ettei hän joutuisi häväistyksen alaiseksi eikä perkeleen paulaan.**
And he is to have a good name among those outside the church, so that nothing may be said against him and he may not be taken by the designs of the Evil One.
δει δε αυτον και μαρτυριαν καλην εχειν απο των εξωθεν ινα μη εις ονειδισμον εμπειση και παγιδα του διαβολου
- 8 **Niin myös seurakuntapalvelijain tulee olla arvokkaita, ei kaksikielisiä, ei paljon viinin nauttijoita, ei häpeällisen voiton pyytäjiä,**
Deacons, in the same way, are to be serious in their behaviour, not false in word, not given to taking much wine or greatly desiring the wealth of this world;
διακονους ωσαυτως σεμνους μη διλογους μη οινω πολλω προσεχοντας μη αισχροκερδεις
- 9 **vaan sellaisia, jotka pitävät uskon salaisuuden puhtaassa omassatunnossa.**
Keeping the secret of the faith in a heart free from sin.
εχοντας το μυστηριον της πιστεως εν καθαρα συνειδησει
- 10 **Mutta heitäkin koeteltakoon ensin, sitten palvelkoot, jos ovat nuhteettomat.**
And let these first be put to the test; then let them become Deacons if there is nothing against them.
και ουτοι δε δοκιμαzesθωσαν πρωτον ειτα διακονειτωσαν ανεγκλητοι οντες
- 11 **Samoin tulee vaimojen olla arvokkaita, ei panettelijoita, vaan raittiita, uskollisia kaikessa.**
Women are to be serious in behaviour, saying no evil of others, controlling themselves, true in all things.
γυναικας ωσαυτως σεμνας μη διαβολουσ νηφαλεουσ πιστας εν πασιν
- 12 **Seurakuntapalvelija olkoon yhden vaimon mies, lapsensa ja kotinsa hyvin hallitseva.**
Let Deacons be husbands of one wife, ruling their children and their houses well.
διακονοι εστωσαν μιας γυναικος ανδρες τεκνων καλωσ προισταμενοι και των ιδιων οικων
- 13 **Sillä ne, jotka ovat hyvin palvelleet, saavuttavat itselleen kunnioitettavan aseman ja suuren pelottomuuden uskossa, Kristuksessa Jeesuksessa.**
For those who have done good work as Deacons get for themselves a good position and become free from fear in the faith which is in Christ Jesus.
οι γαρ καλωσ διακονησαντες βαθμον εαυτοις καλον περιποιουνται και πολλην παρρησιαν εν πιστει τη εν χριστω ιησου

- 14 Vaikka toivon pian pääseväni sinun tykösi, kirjoitan sinulle tämän,
I am writing these things to you, though I am hoping to come to you before long;
ταυτα σοι γραφω ελπιζων ελθειν προς σε ταχιον
- 15 että, jos viivyn, tietäisit, miten tulee olla Jumalan huoneessa, joka on elävän Jumalan seurakunta, totuuden pylväs ja perustus.
But if I am long in coming, this will make clear to you what behaviour is right for men in the house of God, which is the church of the living God, the pillar and base of what is true.
εαν δε βραδυνω ινα ειδης πως δει εν οικω θεου αναστρεφεισθαι ητις εστιν εκκλησια θεου ζωντος στυλος και εδραιωμα της αληθειας
- 16 Ja tunnustetusti suuri on jumalisuuden salaisuus: Hän, joka on ilmestynyt lihassa, vanhurskautunut Hengessä, näyttäytynyt enkeleille, saarnattu pakanain keskuudessa, uskottu maailmassa, otettu ylös kirkkauteen.
And without argument, great is the secret of religion: He who was seen in the flesh, who was given God's approval in the spirit, was seen by the angels, of whom the good news was given among the nations, in whom the world had faith, who was taken up in glory.
και ομολογουμενος μεγα εστιν το της ευσεβειας μυστηριον θεος εφανερωθη εν σαρκι εδικαιωθη εν πνευματι ωφθη αγγελις εκηρυχθη εν εθνεσιν επιστευθη εν κοσμο ανεληφθη εν δοξη
- 1 Mutta Henki sanoo selvästi, että tulevina aikoina moniaat luopuvat uskosta ja noudattavat villitseviä henkiä ja riivaajien oppeja
But the Spirit says clearly that in later times some will be turned away from the faith, giving their minds to spirits of deceit, and the teachings of evil spirits,
το δε πνευμα ρητως λεγει οτι εν υστεροις καιροις αποστησονται τινες της πιστεως προσεχοντες πνευμασιν πλανοις και διδασκαλαις δαιμονιων
- 2 valheenpuhujain ulkokuultaisuuden vaikutuksesta, joiden omatunto on poltinraudalla merkitty
Through the false ways of men whose words are untrue, whose hearts are burned as with a heated iron;
εν υποκρισει ψευδολογων κεκαυτηριασμενων την ιδιαν συνειδησιν
- 3 ja jotka kieltävät menemästä naimisiin ja nauttimasta ruokia, mitkä Jumala on luonut niiden nautittavaksi kiitoksella, jotka uskovat ja ovat tulleet totuuden tuntemaan.
Who keep men from being married and from taking food which God made to be taken with praise by those who have faith and true knowledge.
κωλυοντων γαμειν απεχεσθαι βρωματων α ο θεος εκτισεν εις μεταληψιν μετα ευχαριστιας τοις πιστοις και επεγνωκοσιν την αληθειαν
- 4 Sillä kaikki, minkä Jumala on luonut, on hyvää, eikä mikään ole hyljättävää, kun se kiitoksella vastaanotetaan;
Because everything which God has made is good, and nothing is evil, if it is taken with praise:
οτι παν κτισμα θεου καλον και ουδεν αποβλητον μετα ευχαριστιας λαμβανομενον
- 5 sillä se pyhitetään Jumalan sanalla ja rukouksella.
For it is made holy by the word of God and by prayer.
αγιαζεται γαρ δια λογον θεου και εντευξεως
- 6 Kun tätä veljille opetat, niin olet hyvä Kristuksen Jeesuksen palvelija, joka ravitset itseäsi uskon ja sen hyvän opin sanoilla, jota olet noudattanut.
If you keep these things before the minds of the brothers, you will be a good servant of Christ Jesus, trained in the words of the faith and of the right teaching which has been your guide:
ταυτα υποτιθεμενος τοις αδελφοις καλος εση διακονος ιησου χριστου εντρεφομενος τοις λογοις της πιστεως και της καλης διδασκαλιας η παρηκολουθηκας
- 7 Mutta epäpyhiä ämmäin taruja karta ja harjoita itseäsi jumalisuuteen.
But have nothing to do with unclean and foolish stories. Give yourself training in religion:
τους δε βεβηλους και γραωδεις μυθους παραιτου γυμναζε δε σεαυτον προς ευσεβειαν
- 8 Sillä ruumiillisesta harjoituksesta on hyötyä vain vähään; mutta jumalisuudesta on hyötyä kaikkeen, koska sillä on elämän lupaus, sekä nykyisen että tulevaisen.
For the training of the body is of profit for a little, but religion is of profit in every way, giving hope for the life which now is, and for that which is to come.
η γαρ σωματικη γυμνασια προς ολιγον εστιν ωφελιμος η δε ευσεβεια προς παντα ωφελιμος εστιν επαγγελιαν εχουσα ζωης της νυν και της μελλουσης
- 9 Varma on se sana ja kaikin puolin vastaanottamisen arvoinen.
This is a true saying, in which all may put their faith.
πιστος ο λογος και πασης αποδοχης αξιος
- 10 Sillä siksi me vaivaa näemme ja kilvoittelemme, että olemme panneet toivomme elävään Jumalaan, joka on kaikkien ihmisten vapahtaja, varsinkin uskovien.
And this is the purpose of all our work and our fighting, because our hope is in the living God, who is the Saviour of all men, and specially of those who have faith.
εις τουτο γαρ και κοπιωμεν και ονειδιζομεθα οτι ηλπικαμεν επι θεω ζωντι ος εστιν σωτηρ παντων ανθρωπων μαλιστα πιστων

- 11 Tätä káske ja opeta.
Let these be your orders and your teaching.
παραγγελλε ταυτα και διδασκε
- 12 Älköön kukaan nuoruuttasi katsoko ylen, vaan ole sinä uskovaisten esikuva puheessa, vaelluksessa, rakkaudessa, uskossa, puhtaudessa.
Let no one make little of you because you are young, but be an example to the church in word, in behaviour, in love, in faith, in holy living.
μηδεις σου της νεοτητος καταφρονειτω αλλα τυπος γινου των πιστων εν λογω εν αναστροφη εν αγαπη εν πνευματι εν πιστει εν αγνεια
- 13 Lue, kehoita ja opeta ahkerasti, kunnes minä tullen.
Till I come, give attention to the reading of the holy Writings, to comforting the saints, and to teaching.
εως ερχομαι προσεχε τη αναγνωσει τη παρακλησει τη διδασκαλια
- 14 Älä laiminlyö armolahjaa, joka sinussa on ja joka sinulle annettiin profetian kautta, vanhinten pannessa kätensä sinun päällesi.
Make use of that grace in you, which was given to you by the word of the prophets, when the rulers of the church put their hands on you.
μη αμελει του εν σοι χαρισματος ο εδοθη σοι δια προφητειας μετα επιθεσεως των χειρων του πρεσβυτεριου
- 15 Harrasta näitä, elä näissä, että edistymisesi olisi kaikkien nähtävissä.
Have a care for these things; give yourself to them with all your heart, so that all may see how you go forward.
ταυτα μελετα εν τουτοις ισθι ινα σου η προκοπη φανερα η εν πασιν
- 16 Valvo itseäsi ja opetustasi, ole siinä kestävä; sillä jos sen teet, olet pelastava sekä itsesi että ne, jotka sinua kuulevat.
Give attention to yourself and your teaching. Go on in these things; for in doing so you will get salvation for yourself and for those who give hearing to you.
επεχε σεαυτω και τη διδασκαλια επιμενε αυτοις τουτο γαρ ποιων και σεαυτον σωσεις και τους ακουοντας σου
- 1 Älä nuhtelee kovasti vanhaa miestä, vaan neuvo niinkuin isää, nuorempia niinkuin veljiä,
Do not say sharp words to one who has authority in the church, but let your talk be as to a father, and to the younger men as to brothers:
πρεσβυτερω μη επιπληξης αλλα παρακαλει ως πατερα νεωτερους ως αδελφους
- 2 vanhoja naisia niinkuin äitejä, nuorempia niinkuin sisaria, kaikessa puhtaudessa.
To the older women as to mothers, to the younger as to sisters, with a clean heart.
πρεσβυτερας ως μητερας νεωτερας ως αδελφας εν παση αγνεια
- 3 Kunnioita leskiä, jotka ovat oikeita leskiä.
Give honour to widows who are truly widows.
χηρας τιμα τας οντως χηρας
- 4 Mutta jos jollakin leskellä on lapsia tai lapsenlapsia, oppikoot nämä ensin hurskaasti hoitamaan omaa perhekuntaansa ja maksamaan, mitä ovat velkaa vanhemmilleen, sillä se on otollista Jumalan edessä.
But if any widow has children or children's children, let these see that it is right to take care of their family and their fathers and mothers: for this is pleasing in the eyes of God.
ει δε τις χηρα τεκνα η εκγονα εχει μανθανετωσαν πρωτον τον ιδιον οικον ευσεβειν και αμοιβας αποδιδοναι τοις προγονοις τουτο γαρ εστιν καλον και αποδεκτον ενωπιον του θεου
- 5 Oikea leski ja yksinäiseksi jäänyt panee toivonsa Jumalaan ja anoo ja rukoilee alinomaa, yötä päivää;
Now she who is truly a widow and without family puts her hope in God, giving herself to prayer day and night.
η δε οντως χηρα και μεμονωμενη ηλπικεν επι τον θεον και προσμενει ταις δεησεσιν και ταις προσευχαις νυκτος και ημερας
- 6 mutta hekumoitseva on jo eläessään kuollut.
But she who gives herself to pleasure is dead while she is living.
η δε σπαταλωσα ζωσα τεθνηκεν
- 7 Teroita tätäkin, että he olisivat nuhteettomat.
Give orders to this effect, so that no evil may be said of anyone.
και ταυτα παραγγελλε ινα ανεπιληπτοι ωσιν

- 8 **Mutta jos joku ei pidä huolta omaisistaan ja varsinkaan ei perhekuntalaisistaan, niin hän on kieltänyt uskon ja on uskotonta pahempi.**
If anyone has no care for his family and those in his house, he is false to the faith, and is worse than one who has no faith.
ει δε τις των ιδιων και μαλιστα των οικειων ου προνοει την πιστιν ηρηνηται και εστιν απιστου χειρων
- 9 **Luetteloon otettakoon ainoastaan semmoinen leski, joka ei ole kuuttakymmentä vuotta nuorempi ja joka on ollut yhden miehen vaimo,**
Let no woman be numbered among the widows who is under sixty years old, and only if she has been the wife of one man,
χηρα καταλεγεσθω μη ελαττων ετων εξηκοντα γεγονυια ενος ανδρος γυνη
- 10 **josta on todistettu, että hän on tehnyt hyviä töitä, on lapsia kasvattanut, vieraita holhonnut, pyhien jalkoja pessyt, ahdistettuja auttanut ja kaiken hyvän tekemistä harrastanut.**
And if witness is given of her good works; if she has had the care of children, if she has been kind to travellers, washing the feet of the saints, helping those who are in trouble, giving herself to good works.
εν εργοις καλοις μαρτυρουμενη ει ετεκνοτροφησεν ει εξενοδοχησεν ει αγιων ποδας ενιψεν ει θλιβομενοις επηρκεσεν ει παντι εργω αγαθω επηκολουθησεν
- 11 **Mutta nuoret lesket hylkää; sillä kun he himokkaiksi käyden vieraantuvat Kristuksesta, tahtovat he mennä naimisiin,**
But to the younger widows say No: for when their love is turned away from Christ, they have a desire to be married;
νεωτερας δε χηρας παραιτου οταν γαρ καταστρηνιασωσιν του χριστου γαμειν θελουσιν
- 12 **ja ovat tuomion alaisia, koska ovat ensimmäisen uskonsa hyljänneet.**
And they are judged because they have been false to their first faith;
εχουσαι κριμα οτι την πρωτην πιστιν ηθετησαν
- 13 **He oppivat kylää kierrellessään vielä laiskoiksikin, eikä ainoastaan laiskoiksi, vaan myös juourisiksi ja monitouhuisiksi ja sopimattomia puhumaan.**
And they get into the way of doing no work, going about from house to house; and not only doing no work, but talking foolishly, being over-interested in the business of others, saying things which they have no right to say.
αμα δε και αργαι μανθανουσιν περιερχομεναι τας οικιας ου μονον δε αργαι αλλα και φλυαροι και περιεργοι λαλουσαι τα μη δεοντα
- 14 **Minä tahdon sentähden, että nuoret lesket menevät naimisiin, synnyttävät lapsia, hoitavat kotiansa eivätkä anna vastustajalle mitään aihetta solvaamiseen.**
So it is my desire that the younger widows may be married and have children, controlling their families, and giving the Evil One no chance to say anything against them,
βουλομαι ουν νεωτερας γαμειν τεκνογονειν οικοδεσποτειν μηδεμιαν αφορμην διδοναι τω αντικειμενω λοιδοριας χαριν
- 15 **Sillä muutamat ovat jo kääntyneet pois seuraamaan saatanaa.**
For even now some are turned away to Satan.
ηδη γαρ τινες εξετραπησαν οπισω του σατανα
- 16 **Jos jollakin uskovaisella naisella on leskiä, niin pitääköön niistä huolen, älköönkä seurakuntaa rasitettako, että se voisi pitää huolta oikeista leskistä.**
If any woman of the faith has relations who are widows, let her give them help, so that the care of them does not come on the church, and so it may give help to those who are truly widowed.
ει τις πιστος η πιστη εχει χηρας επαρκειτω αυταις και μη βαρεισθω η εκκλησια ινα ταις οντως χηραις επαρκεση
- 17 **Vanhimpia, jotka seurakuntaa hyvin hoitavat, pidettäköön kahdenkertaisen kunnian ansainneina, varsinkin niitä, jotka sanassa ja opetuksessa työtä tekevät.**
Let rulers whose rule is good be honoured twice over, specially those whose work is preaching and teaching.
οι καλωσ προεστωτες πρεσβυτεροι διπλης τιμησ αξιουσθωσαν μαλιστα οι κοπιωντες εν λογω και διδασκαλια
- 18 **Sillä Raamattu sanoo: "Älä sido puivan härän suuta", ja: "Työmies on palkkansa ansainnut".**
For the Writings say, It is not right to keep the ox from taking the grain when he is crushing it. And, The worker has a right to his reward.
λεγει γαρ η γραφη βουν αλωοντα ου φιμωσεις και αξιος ο εργατης του μισθου αυτου
- 19 **Älä ota huomioosi syytettä vanhinta vastaan, ellei ole kahta tai kolmea todistajaa.**
Do not take as true any statement made against one in authority, but only if two or three give witness to it.
κατα πρεσβυτερου κατηγοριαν μη παραδεχου εκτος ει μη επι δυο η τριων μαρτυρων
- 20 **Syntiä tekeviä nuhtelee kaikkien kuullen, että muutkin pelkäisivät.**
Say sharp words to sinners when all are present, so that the rest may be in fear.
τους αμαρτανοντας ενωπιον παντων ελεγγε ινα και οι λοιποι φοβον εχωσιν

- 21 Minä vannotan sinua Jumalan ja Kristuksen Jeesuksen ja valittujen enkelien edessä, että noudatat tätä, tekemättä ennakoita päätöksiä ja ketään suosimatta.
I give you orders before God and Christ Jesus and the angels of God's selection, to keep these orders without giving thought to one side more than another.
διαμαρτυρομαι ενωπιον του θεου και κυριου ιησου χριστου και των εκλεκτων αγγελων ινα ταυτα φυλαξης χωρις προκριματος μηδεν ποιων κατα προσκλισην
- 22 Älä ole liian kerkeä panemaan käsiäsi kenenkään päälle, äläkä antaudu osalliseksi muiden synteihin. Pidä itsesi puhtaana.
Do not put hands on any man without thought, and have no part in other men's sins: keep yourself clean.
χειρας ταχεως μηδεν επιτιθει μηδε κοινωνει αμαρτιας αλλοτριαις σεαυτον αγνον τηρει
- 23 Älä enää juo vain vettä, vaan käytä vähän viiniä vatsasi tähden ja usein uudistuvien vaivojesi vuoksi.
Do not take only water as your drink, but take a little wine for the good of your stomach, and because you are frequently ill.
μηκετι υδροποτει αλλ οινω ολιγω χρω δια τον στομαχον σου και τας πυκνας σου ασθeneias
- 24 Muutamien ihmisten synnit ovat ilmeiset ja joutuvat ennen tuomittaviksi, toisten taas seuraavat jäljestäpäin;
The sins of some men are clearly seen, going before them to be judged; but with others, their sins go after them.
τινων ανθρωπων αι αμαρτιαι προδηλοι εισιν προαγουσαι εις κρισιν τισιν δε και επακολουθουσιν
- 25 samoin myös hyvät teot ovat ilmeiset, eivätkä nekään, jotka eivät ole ilmeisiä, voi salassa pysyä.
In the same way, there are good works which are clearly seen; and those which are not so, may not be kept secret.
ωσπουτως και τα καλα εργα προδηλα εστιν και τα αλλως εχοντα κρυβηναι ου δυναται
- 1 Kaikki, jotka ovat orjina ikeen alla, pitäkööt isäntiänsä kaikkea kunnioitusta ansaitsevina, ettei Jumalan nimi ja oppi tulisi häväistyksi.
Let all who are servants under the yoke give all honour to their masters, so that no evil may be said against the name of God and his teaching.
οσοι εισιν υπο ζυγον δουλοι τους ιδιους δεσποτας πασης τιμης αξιους ηγεισθωσαν ινα μη το ονομα του θεου και η διδασκαλια βλασφημηται
- 2 Mutta ne, joilla on uskovaiset isännät, älkööt pitkö heitä vähemmässä arvossa sentähden, että he ovat veljiä, vaan palvelkoot heitä sitä mielummin, koska he ovat uskovia ja rakastettuja ja harrastavat hyväntekemistä. Tätä opeta ja tähän kehoita.
And let those whose masters are of the faith have respect for them because they are brothers, working for them the more readily, because those who take part in the good work are of the faith and are dear. Give orders and teaching about these things.
οι δε πιστους εχοντες δεσποτας μη καταφρονειτωσαν οτι αδελφοι εισιν αλλα μαλλον δουλευετωσαν οτι πιστοι εισιν και αγαπητοι οι της ευεργεσιας αντιλαμβανομενοι ταυτα διδασκε και παρακαλει
- 3 Jos joku muuta oppia opettaa eikä pitäydy meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen terveisiin sanoihin eikä siihen oppiin, joka on jumalisuuden mukainen,
If any man gives different teaching, not in agreement with the true words of our Lord Jesus Christ, and with the teaching which is in agreement with true religion,
ει τις ετεροδιδασκαλει και μη προσερχεται υγιανουσιν λογοις τοις του κυριου ημων ιησου χριστου και τη κατ ευσεβειαν διδασκαλια
- 4 niin hän on paisunut eikä ymmärrä mitään, vaan on riitakysymyksien ja sanakiistojen kipeä, joista syntyy kateutta, riitaa, herjauksia, pahoja epäluuloja,
He has an over-high opinion of himself; being without knowledge, having only an unhealthy love of questionings and wars of words, from which come envy, fighting, cruel words, evil thoughts,
τετυφωται μηδεν επισταμενος αλλα νοσων περι ζητησεις και λογομαχιας εξ ων γινεται φθονος ερις βλασφημιαι υπονοιαι πονηραι
- 5 alituisia kinastuksia niiden ihmisten kesken, jotka ovat turmeltuneet mieleltään ja totuuden menettäneet ja jotka pitävät jumalisuutta keinona voitton saamiseen.
Bitter talk of men who, being evil in mind and dead to what is true, take the faith to be a way of making profit.
παραδιατριβαι διεφθαρμενων ανθρωπων τον νουν και απεστερημενων της αληθειας νομιζοντων πορισμον ειναι την ευσεβειαν αφιστασο απο των τοιουτων
- 6 Ja suuri voitto onkin jumalisuus yhdessä tyytyväisyyden kanssa.
But true faith, with peace of mind, is of great profit:
εστιν δε πορισμος μεγας η ευσεβεια μετα αυταρκειας
- 7 Sillä me emme ole maailmaan mitään tuoneet, emme myös voi täältä mitään viedä;
For we came into the world with nothing, and we are not able to take anything out;
ουδεν γαρ εισηνεγκαμεν εις τον κοσμον δηλον οτι ουδε εξενεγκειν τι δυναμεθα
- 8 mutta kun meillä on elatus ja vaatteet, niin tyytykäämme niihin.
But if we have food and a roof over us, let that be enough.
εχοντες δε διατροφας και σκεπασματα τουτοις αρκεσθησομεθα

- 9 **Mutta ne, jotka rikastua tahtovat, lankeavat kiusaukseen ja paulaan ja moniin mielettömiin ja vahingollisiin himoihin, jotka upottavat ihmiset turmioon ja kadotukseen.**
But those who have a desire for wealth are falling into danger, and are taken as in a net by a number of foolish and damaging desires, through which men are overtaken by death and destruction.
οι δε βουλομενοι πλουτειν επιπτουσι εις πειρασμον και παγιδα και επιθυμιας πολλας ανοητους και βλαβεραις αιτιναις βυθιζουσι τους ανθρωπους εις ολεθρον και απωλειαν
- 10 **Sillä rahan himo on kaiken pahan juuri; sitä haluten monet ovat eksyneet pois uskosta ja lävistäneet itsensä monella tuskalla.**
For the love of money is a root of all evil: and some whose hearts were fixed on it have been turned away from the faith, and been wounded with unnumbered sorrows.
ριζα γαρ παντων των κακων εστιν η φιλαργυρια ης τινες ορεγομενοι απεπλανηθησαν απο της πιστεως και εαντους περιπειραν οδυναις πολλαις
- 11 **Mutta sinä, Jumalan ihminen, pakene semmoista, ja tavoita vanhurskautta, jumalisuutta, uskoa, rakkautta, kärsivällisyyttä, hiljaisuutta.**
But you, O man of God, keep yourself from these things, and go after righteousness, religion, faith, love, a quiet mind, gentle behaviour.
συ δε ω ανθρωπε του θεου ταυτα φυγε διωκε δε δικαιοσυνην ευσεβειαν πιστιν αγαπην υπομονην πραοτητα
- 12 **Kilvoittele hyvä uskon kilvoitus, tartu kiinni iankaikkiseen elämään, johon olet kutsuttu ja johon hyvällä tunnustuksella olet tunnustautunut monen todistajan edessä.**
Be fighting the good fight of the faith; take for yourself the life eternal, for which you were marked out, and of which you gave witness in the eyes of all.
αγωνιζου τον καλον αγωνα της πιστεως επιλαβου της αιωνιου ζωης εις ην και εκληθης και ωμολογησας την καλην ομολογιαν ενωπιον πολλων μαρτυρων
- 13 **Jumalan edessä, joka kaikki eläväksi tekee, ja Kristuksen Jeesuksen edessä, joka Pontius Pilatuksen edessä todisti, tunnustaa hyvän tunnustuksen, minä kehoitan sinua,**
I give you orders before God, the giver of life, and Christ Jesus, who before Pontius Pilate gave witness to the faith,
παραγγελω σοι ενωπιον του θεου του ζωοποιουντος τα παντα και χριστου ιησου του μαρτυρησαντος επι ποντιου πιλατου την καλην ομολογιαν
- 14 **että tahrattomasti ja moitteettomasti pidät käskyn meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestymiseen saakka,**
To keep the word untouched by evil, clear from all shame, till the revelation of our Lord Jesus Christ:
τηρησαι σε την εντολην ασπιλον ανεπιληπτον μεχρι της επιφανειας του κυριου ημων ιησου χριστου
- 15 **jonka aikansa on antava meidän nähdä se autuas ja ainoa valtiis, kuningasten Kuningas ja herrain Herra,**
Which at the right time he will make clear, who is the eternal and only Ruler, King of kings, and Lord of lords;
ην καιροις ιδιοις δειξει ο μακαριος και μονος δυναστης ο βασιλευς των βασιλευντων και κυριος των κυριευντων
- 16 **jolla ainoalla on kuolemattomuus; joka asuu valkeudessa, mihin ei kukaan taida tulla; jota yksikään ihminen ei ole nähnyt eikä voi nähdä - hänen olkoon kunnia ja iankaikkinen valta. Amen.**
Who only has life for ever, living in light to which no man may come near; whom no man has seen or is able to see: to whom be honour and power for ever. So be it.
ο μονος εχων αθανασιαν φως οικων απροσιτον ον ειδεν ουδεις ανθρωπων ουδε ιδειν δυναται ω τιμη και κρατος αιωνιον αμην
- 17 **Kehoita niitä, jotka nykyisessä maailmanajassa ovat rikkaita, etteivät ylpeilisi eivätkä panisi toivoansa epävarmaan rikkauteen, vaan Jumalaan, joka runsaasti antaa meille kaikkea nautittavaksemme,**
Give orders to those who have money and goods in this life, not to be lifted up in their minds, or to put their hope in the uncertain chances of wealth, but in God who gives us in full measure all things for our use;
τοις πλουσιοις εν τω νυν αιωνι παραγγελλε μη υψηλοφρονειν μηδε ηλιικενα επι πλουτου αδηλοτητι αλλ εν τω θεω τω ζωντι τω παρεχοντι ημιν πλουσιως παντα εις απολαυσιν
- 18 **kehoita heitä, että tekevät hyvää, hyvissä töissä rikastuvat, ovat anteliaita ja omastansa jakelevat,**
And to do good, having wealth in good works, being quick to give, taking part with one another;
αγαθοεργειν πλουτειν εν εργοις καλοις ευμεταδοτους ειναι κοινωνικους
- 19 **kooten itsellensä aarteen, hyvän perustuksen tulevaisuuden varalle, että saisivat todellisen elämän.**
Making ready for themselves a safe place for the time to come, so that the true life may be theirs.
αποθησαυριζοντας εαντοις θεμελιον καλον εις το μελλον ινα επιλαβωνται της αιωνιου ζωης
- 20 **Oi Timoteus, talleta se, mikä sinulle on uskottu, ja vältä tiedon nimellä kulkevan valhetiedon epäpyhiä ja tyhjiä puheita ja vastaväitteitä,**
O Timothy, take good care of that which is given to you, turning away from the wrong and foolish talk and arguments of that knowledge which is falsely so named;
ω τιμοθεε την παρακαταθηκην φυλαξον εκτρεπομενος τας βεβηλους κενοφωνιας και αντιθεσεις της ψευδωνυμου γνωσεως
- 21 **johon tunnustautuen muutammat ovat uskosta hairahtuneet. Armo olkoon teidän kansanne!**
Through which some, who gave their minds to it, have been turned away from the faith. Grace be with you.
ην τινες επαγγελλομενοι περι την πιστιν ηστοχησαν η χαρις μετα σου αμην [προς τιμοθεον πρωτη εγγραφη απο λαοδικειας ητις εστιν μητροπολις φρυγιας της πακατιανης]

- 1 Paavali, Jumalan tahdosta Kristuksen Jeesuksen apostoli, lähetetty julistamaan lupausta siitä elämästä, joka on Kristuksessa Jeesuksessa,
Paul, an Apostle of Jesus Christ by the purpose of God, in the hope of the life which is in Christ Jesus,
παυλος αποστολος ιησου χριστου δια θεληματος θεου κατ επαγγελιαν ζωης της εν χριστω ιησου
- 2 rakkaalle pojalleni Timoteukselle. Armo, laupeus ja rauha Isältä Jumalalta ja Kristukselta Jeesukselta, meidän Herraltamme!
To Timothy, my well-loved child: Grace, mercy, peace, from God the Father and Christ Jesus our Lord.
τιμοθεω αγαπητω τεκνω χαρις ελεος ειρηνη απο θεου πατρος και χριστου ιησου του κυριου ημων
- 3 Minä kiitän Jumalaa, jota esivanhemmistani asti palvelen puhtaalla omallatunnolla - samoin kuin minä lakkaamatta muistan sinua rukouksissani öin ja päivin,
I give praise to God, whose servant I have been, with a heart free from sin, from the time of my fathers, because in my prayers at all times the thought of you is with me, night and day
χαριν εχω τω θεω ω λατρευω απο προγονων εν καθαρα συνειδησει ως αδιαλειπτον εχω την περι σου μνηιαν εν ταις δεησεσιν μου νυκτος και ημερας
- 4 haluten, muistaessani kyyneleitäsi, saada sinua nähdä, että täytyisin ilolla -
Desiring to see you, keeping in my memory your weeping, so that I may be full of joy;
επιποθων σε ιδειν μεμνημενος σου των δακρυων ινα χαρας πληρωθω
- 5 kun mieleeni muistuu se vilpítőn usko, joka sinulla on, joka ensin oli isoäidilläsi Looiksella ja äidilläsi Eunikellä ja joka, siitä olen varma, on sinullakin.
Having in mind your true faith, which first was in your mother's mother Lois, and in your mother Eunice, and, I am certain, is now in you.
υπομνησιν λαμβανων της εν σοι ανυποκριτου πιστεως ητις ενωκησεν πρωτον εν τη μαμη σου λωιδι και τη μητρι σου ευναικη πεπεισμαι δε οτι και εν σοι
- 6 Siitä syystä minä sinua muistutan virittämään palavaksi Jumalan armolahjan, joka sinussa on minun kätteni päällepanemisen kautta.
For this reason I say to you, Let that grace of God which is in you, given to you by my hands, have living power.
δι ην αιτιαν αναμνησκω σε αναζωπυρειν το χαρισμα του θεου ο εστιν εν σοι δια της επιθεσεως των χειρων μου
- 7 Sillä Jumala ei ole antanut meille pelkuruuden henkeä, vaan voiman ja rakkauden ja raittiuden hengen.
For God did not give us a spirit of fear, but of power and of love and of self-control.
ου γαρ εδωκεν ημιν ο θεος πνευμα δειλιας αλλα δυναμεως και αγαπης και σωφρονισμου
- 8 Älä siis häpeä todistusta Herrastamme äläkä minua, hänen vankiaan, vaan kärsi yhdessä minun kanssani vaivaa evankeliumin tähden, sen mukaan kuin Jumala antaa voimaa,
Have no feeling of shame, then, for the witness of our Lord or for me, his prisoner: but undergo all things for the good news in the measure of the power of God;
μη ουν παισχυνθης το μαρτυριον του κυριου ημων μηδε εμε τον δεσμιον αυτου αλλα συγκακοπαθησον τω ευαγγελιω κατα δυναμιν θεου
- 9 hän, joka on meidät pelastanut ja kutsunut pyhällä kutsumuksella, ei meidän tekojemme mukaan, vaan oman aivoituksensa ja armonsa mukaan, joka meille on annettu Kristuksessa Jeesuksessa ennen ikuisia aikoja,
Who gave us salvation, marking us out for his purpose, not on account of our works, but in the measure of his purpose and his grace, which was given to us in Christ Jesus before times eternal,
του σωσαντος ημας και καλεσαντος κλησει αγια ου κατα τα εργα ημων αλλα κατ ιδιαν προθεσιν και χαριν την δοθεισαν ημιν εν χριστω ιησου προ χρονων αιωνιων
- 10 mutta nyt ilmisaatettu meidän Vapahtajamme Kristuksen Jeesuksen ilmestymisen kautta, joka kukisti kuoleman ja toi valoon elämän ja katoamattomuuden evankeliumin kautta,
But has now been made clear by the revelation of our Saviour Christ Jesus, who put an end to death and made life unending come to light through the good news,
φανερωθεισαν δε νυν δια της επιφανειας του σωτηρος ημων ιησου χριστου καταργησαντος μεν τον θανατον φωτισαντος δε ζωνη και αφθαρσιαν δια του ευαγγελιου
- 11 jonka julistajaksi ja apostoliksi ja opettajaksi minä olen asetettu.
Of which I was made a preacher and an Apostle and a teacher;
εις ο ετεθην εγω κηρυξ και αποστολος και διδασκαλος εθνων
- 12 Siitä syystä minä myös näitä kärsin, enkä sitä häpeä; sillä minä tunnen hänet, johon minä uskon, ja olen varma siitä, että hän on voimallinen siihen päivään asti säilyttämään sen, mikä minulle on uskottu.
And for which I undergo these things: but I have no feeling of shame. For I have knowledge of him in whom I have faith, and I am certain that he is able to keep that which I have given into his care till that day.
δι ην αιτιαν και ταυτα πασχω αλλ ουκ παισχονομαι οίδα γαρ ω πεπιστευκα και πεπεισμαι οτι δυνατος εστιν την παραθηκην μου φυλαξει εις εκεινην την ημεραν
- 13 Ota esikuvaksi ne terveelliset sanat, jotka olet minulta kuullut, uskossa ja rakkaudessa, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.
Keep the form of those true words which you had from me, in faith and love which is in Christ Jesus.
υποτυπωσιν εχε υγιανοντων λογων ων παρ εμου ηκουσας εν πιστει και αγαπη τη εν χριστω ιησου

- 14 Säilytä se hyvä, mikä sinulle on uskottu, Pyhän Hengen kautta, joka meissä asuu.
That good thing which was given to you keep safe, through the Holy Spirit which is in us.
την καλην παρακαταθηκην φυλαξον δια πνευματος αγιου του ενοικουντος εν ημιν
- 15 Sinä tiedät, että kaikki aasialaiset ovat kääntyneet minusta pois; niiden joukossa ovat Fygelus ja Hermogenes.
You have had news that all those in Asia went away from me; among whom are Phygelus and Hermogenes:
οιδας τουτου οτι απεστραφησαν με παντες οι εν τη ασια ων εστιν φυγελλος και ερμωγενης
- 16 Antakoon Herra laupeutta Onesiforuksen huonekunnalle, sillä usein hän on minua virvoittanut, eikä ole kahleistani hävennyt;
May the Lord give mercy to the house of Onesiphorus because he frequently gave me help, and had no feeling of shame because I was in chains;
δωη ελεος ο κυριος τω ονησιφορου οικω οτι πολλακις με ανεψυξεν και την αλυσιν μου ουκ επησχυνθη
- 17 vaan kun hän tuli Roomaan, etsi hän minua innokkaasti ja löysi minut.
But when he was in Rome, he went in search of me everywhere, and came to me
αλλα γενομενος εν ρωμη σπουδαιοτερον εζητησεν με και ευρεν
- 18 Suokoon Herra, että hän löytää laupeuden Herran tykönä sinä päivänä. Ja kuinka suuria ne palvelukset olivat, joita hän teki Efesosssa, sen sinä parhaiten tiedät.
(May he have the Lord's mercy in that day); and of all he did for me at Ephesus you have full knowledge.
δωη αυτω ο κυριος ευρειν ελεος παρα κυριου εν εκεινη τη ημερα και οσα εν εφεσω διηκονησεν βελτιον συ γινωσκεις
- 1 Vahvistu siis, poikani, siinä armossa, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.
So then, my child, be strong in the grace which is in Christ Jesus.
συ ουν τεκνον μου ενδυναμου εν τη χαριτι τη εν χριστω ιησου
- 2 Ja minkä olet kuullut minulta ja minkä monet ovat todistaneet, usko se luotettaville miehille, jotka sitten ovat soveliaita muitakin opettamaan.
And the things which I have said to you before a number of witnesses, give to those of the faith, so that they may be teachers of others.
και α ηκουσας παρ εμου δια πολλων μαρτυρων ταυτα παραθου πιστοις ανθρωποις ουτινες ικανοι εσονται και ετερους διδαξαι
- 3 Kärsi vaivaa niinkuin ainakin jalo Kristuksen Jeesuksen sotamies.
Be ready to do without the comforts of life, as one of the army of Christ Jesus.
συ ουν κακοπαθησον ως καλος στρατιωτης ιησου χριστου
- 4 Ei kukaan, joka sodassa palvelee, sekaannu elatuksen toimiin, sillä hän tahtoo olla mieliksi sille, joka on hänet palkannut.
A fighting man, when he is with the army, keeps himself free from the business of this life so that he may be pleasing to him who has taken him into his army.
ουδεις στρατευομενος εμπλεκεται ταις του βιου πραγματαιαις ινα τω στρατολογησαντι αρεση
- 5 Eihän sitäkään, joka kilpailee, seppelöidä, ellei hän kilpaile sääntöjen mukaisesti.
And if a man takes part in a competition he does not get the crown if he has not kept the rules.
εαν δε και αθλη τις ου στεφανουται εαν μη νομιμως αθληση
- 6 Peltomiehen, joka vaivaa näkee, tulee ennen muita päästä osalliseksi hedelmistä.
It is right for the worker in the fields to be the first to take of the fruit.
τον κοπιωντα γεωργον δει πρωτον των καρπων μεταλαμβανειν
- 7 Tarkkaa, mitä sanon; Herra on antava sinulle ymmärrystä kaikkeen.
Give thought to what I say; for the Lord will give you wisdom in all things.
νοει α λεγω δωη γαρ σοι ο κυριος συνεσιν εν πασιν
- 8 Muista Jeesusta Kristusta, joka on kuolleista herätetty ja on Daavidin siementä minun evankeliumini mukaan,
Keep in mind Jesus Christ, of the seed of David, who came back from the dead, as my good news gives witness:
μνημονευε ιησουν χριστον εγηγημενον εκ νεκρων εκ σπερματος δαβιδ κατα το ευαγγελιον μου
- 9 jonka julistamisessa minä kärsin vaivaa, kahleisiin asti, niinkuin pahantekijä; mutta Jumalan sana ei ole kahlehdittu.
In which I put up with the hardest conditions, even prison chains, like one who has done a crime; but the word of God is not in chains.
εν ω κακοπαθω μεχρι δεσμων ως κακουργος αλλ ο λογος του θεου ου δεδεεται

- 10 Siitä syystä minä kärsin kaikki valittujen tähden, että hekin saavuttaisivat pelastuksen, joka on Kristuksessa Jeesuksessa, ynnä iankaikkisen kirkkauden.
But I undergo all things for the saints, so that they may have salvation in Christ Jesus with eternal glory.
δια τουτου παντα υπομενω δια τους εκλεκτους ινα και αυτοι σωτηριας τυχωσιν της εν χριστω ιησου μετα δοξης αιωνιου
- 11 Varma on tämä sana; sillä: jos olemme kuolleet yhdessä hänen kanssaan, saamme myös hänen kanssaan elää;
This is a true saying: If we undergo death with him, then will we be living with him:
πιστος ο λογος ει γαρ συναπεθανομεν και συζησομεν
- 12 jos kärsimme yhdessä, saamme hänen kanssaan myös hallita; jos kiellämme hänet, on hänkin kieltävä meidät;
If we go on to the end, then we will be ruling with him: if we say we have no knowledge of him, then he will say he has no knowledge of us:
ει υπομενομεν και συμβασιλευσομεν ει αρνουμεθα κακεινος αρνησεται ημας
- 13 jos me olemme uskottomat, pysyy kuitenkin hän uskollisena; sillä itseänsä kieltää hän ei saata.
If we are without faith, still he keeps faith, for he will never be untrue to himself.
ει απιστουμεν εκεινος πιστος μενει αρνησασθαι εαυτον ου δυναται
- 14 Muistuta tästä, ja teroita heille Jumalan edessä, etteivät kiistelisi sanoista, mikä ei ole miksikään hyödyksi, vaan niiden turmioksi, jotka kuulevat.
Put these things before them, giving them orders in the name of the Lord to keep themselves from fighting about words, which is of no profit, only causing error in their hearers.
ταυτα υπομνησκει διαμαρτυρομενος ενωπιον του κυριου μη λογομαχειν εις ουδεν χρησιμον επι καταστροφη των ακουοντων
- 15 Pyri osoittautumaan Jumalalle semmoiseksi, joka koetukset kestää, työntekijäksi, joka ei työtään häpeä, joka oikein jakelee totuuden sanaa.
Let it be your care to get the approval of God, as a workman who has no cause for shame, giving the true word in the right way.
σπουδασον σεαυτον δοκιμον παραστησαι τω θεω εργατην ανεπαισχυντον ορθοτομουντα τον λογον της αληθειας
- 16 Mutta pysy erilläsi epäpyhistä ja tyhjästä puheista, sillä niiden puhujat menevät yhä pitemmälle jumalattomuudessa,
But take no part in wrong and foolish talk, for those who do so will go farther into evil,
τας δε βεβηλους κενοφωνιας περιστασο επι πλειον γαρ προκοψουσιν ασεβειας
- 17 ja heidän puheensa jäytää ympäristöään niinkuin syöpä. Niitä ovat Hymeneus ja Filetus,
And their words will be like poisoned wounds in the flesh: such are Hymenaeus and Philetus;
και ο λογος αυτων ως γαγγραινα νομην εξει ων εστιν υμεναιος και φιλητος
- 18 jotka ovat totuudesta eksyneet, kun sanovat, että ylösnousemus jo on tapahtunut, ja he turmelevat useiden uskon.
Men whose ideas are all false, who say that the coming back from the dead has even now taken place, overturning the faith of some.
οιτινες περι την αληθειαν ηστοχησαν λεγοντες την αναστασιν ηδη γεγονεναι και ανατρεπουσιν την τινων πιστιν
- 19 Kuitenkin Jumalan vahva perustus pysyy lujana, ja siinä on tämä sinetti: "Herra tuntee omansa", ja: "Luopukoon vääryydestä jokainen, joka Herran nimeä mainitsee".
But God's strong base is unchanging, having this sign, The Lord has knowledge of those who are his: and, Let everyone by whom the name of the Lord is named be turned away from evil.
ο μεντοι στερεος θεμελιος του θεου εστηκεν εχων την σφραγιδα ταυτην εγνω κυριος τους οντας αυτου και αποστητω απο αδικιας πας ο ονομαζων το ονομα χριστου
- 20 Mutta suuressa talossa ei ole ainoastaan kulta- ja hopea-astioita, vaan myös puu- ja saviastioita, ja toiset ovat jaloa, toiset halpaa käyttöä varten.
Now in a great house there are not only vessels of gold and silver, but others of wood and earth, and some which are honoured and some without honour.
εν μεγαλη δε οικια ουκ εστιν μονον σκευη χρυσα και αργυρα αλλα και ξυλινα και οστρακινα και α μεν εις τιμην α δε εις ατιμιαν
- 21 Jos nyt joku puhdistaa itsensä tämänkaltaisista, tulee hänestä astia jaloa käyttöä varten, pyhitetty, isännälleen hyödyllinen, kaikkiin hyviin tekoihin valmis.
If a man makes himself clean from these, he will be a vessel for honour, made holy, ready for the master's use, ready for every good work.
εαν ουν τις εκκαθαρη εαυτον απο τουτων εσται σκευος εις τιμην ηγιασμενον και ευχρηστον τω δεσποτη εις παν εργον αγαθον ητοιμασμενον
- 22 Pakene nuoruuden himoja, harrasta vanhurskautta, uskoa, rakkautta, rauhaa niiden kanssa, jotka huutavat avuksensa Herraa puhtaasta sydäimestä.
But keep yourself from those desires of the flesh which are strong when the body is young, and go after righteousness, faith, love, peace, with those whose prayers go up to the Lord from a clean heart.
τας δε νεωτερικας επιθυμιας φευγε διωκε δε δικαιοσυνην πιστιν αγαπην ειρηνην μετα των επικαλουμενων τον κυριον εκ καθαρας καρδιας

- 23 **Mutta vältä tyhmiä ja taitamattomia väittelyjä, sillä tiedäthän, että ne synnyttävät riitoja.**
And put away foolish and uncontrolled questionings, seeing that they are a cause of trouble.
 τας δε μωρας και απαιδευτους ζητησεις παραιτου ειδως οτι γεννωσιν μαχας
- 24 **Mutta Herran palvelijan ei sovi riidellä, vaan hänen tulee olla lempeä kaikkia kohtaan, kyetä opettamaan ja pahaa kärsimään;**
For it is not right for the Lord's servant to make trouble, but he is to be gentle to all, ready in teaching, putting up with wrong,
 δουλον δε κυριου ου δει μαχεσθαι αλλ ηπιον ειναι προς παντας διδακτικον ανεξικακον
- 25 **hänen tulee sävyisästi ojentaa vastustelijoita; ehkäpä Jumala antaa heille mielenmuutoksen, niin että tulevat tuntemaan totuuden**
Gently guiding those who go against the teaching; if by chance God may give them a change of heart and true knowledge,
 εν πραοτητι παιδευοντα τους αντιδιατιθεμενους μηποτε δω αυτοις ο θεος μετανοιαν εις επιγνωσιν αληθειας
- 26 **ja selviävät perkeleen pauloista, joka on heidät vanginnut tahtoansa tekemään.**
And so they may get themselves free from the net of the Evil One, being made the prisoners of the Lord's servant, for the purpose of God.
 και ανανηψωσιν εκ της του διαβολου παγιδος εξωγρημενοι υπ αυτου εις το εκεινου θελημα
- 1 **Mutta tiedä se, että viimeisinä päivinä on tuleva vaikeita aikoja.**
But be certain of this, that in the last days times of trouble will come.
 τουτο δε γνωσκει οτι εν εσχαις ημεραις ενστησονται καιροι χαλεποι
- 2 **Sillä ihmiset ovat silloin itserakkaita, rahanahneita, kerskailijoita, ylpeitä, herjaajia, vanhemmilleen tottelemattomia, kiittämättömiä, epähurskaita,**
For men will be lovers of self, lovers of money, uplifted in pride, given to bitter words, going against the authority of their fathers, never giving praise, having no religion,
 εσονται γαρ οι ανθρωποι φιλαντοι φιλαργυροι αλαζονες υπερηφανοι βλασφημοι γονευσιν απειθεις αχαριστοι ανοσιοι
- 3 **rakkaudettomia, epäsopuisia, panettelijoita, hillittömiä, raakoja, hyvän vihamiehiä,**
Without natural love, bitter haters, saying evil of others, violent and uncontrolled, hating all good,
 αστοργοι ασπονδοι διαβολοι ακρατεις ανημεροι αφιλαγαθοι
- 4 **pettureita, väkivaltaisia, pöyhkeitä, hekumaa enemmän kuin Jumalaa rakastavia;**
False to their friends, acting without thought, lifted up in mind, loving pleasure more than God;
 προδοται προπετεις τετυφωμενοι φιληδονοι μαλλον η φιλοθεοι
- 5 **heissä on jumalisuuden ulkokuori, mutta he kieltävät sen voiman. Senkaltaisia karta.**
Having a form of religion, but turning their backs on the power of it: go not with these.
 εχοντες μορφωσιν ευσεβειας την δε δυναμιν αυτης ηρνημενοι και τουτους αποτρεπου
- 6 **Sillä niitä ovat ne, jotka tungettelevat taloihin ja pauloihinsa kietovat syntien rasittamia ja monenlaisten himojen heiteltäviä naisparkoja,**
For these are they who go secretly into houses, making prisoners of foolish women, weighted down with sin, turned from the way by their evil desires,
 εκ τουτων γαρ εισιν οι ενδυνοντες εις τας οικιας και αιχμαλωτευοντες τα γυναικαρια σεσωρευμενα αμαρτιας αγομενα επιθυμιας ποικιλιας
- 7 **jotka aina ovat opetusta ottamassa, eivätkä koskaan voi päästä totuuden tuntemiseen.**
Ever learning, and never coming to the knowledge of what is true.
 παντοτε μανθανοντα και μηδεποτε εις επιγνωσιν αληθειας ελθειν δυναμενα
- 8 **Ja niinkuin Jannes ja Jambres vastustivat Moosesta, niin nuokin vastustavat totuutta, nuo mieleltään turmeltuneet ihmiset, jotka eivät uskonkoetuksissa kestä.**
And as James and Jambres went against Moses, so do these go against what is true: men of evil minds, who, tested by faith, are seen to be false.
 ον τροπον δε ιαννης και ιαμβρης αντεστησαν μουσει ουτως και ουτοι ανθιστανται τη αληθεια ανθρωποι κατεφθαρμενοι τον νουν αδοκμοι περι την πιστιν
- 9 **Mutta he eivät pitemmälle edisty, sillä heidän mielettömyytensä on käynnä ilmeiseksi kaikille, niinkuin noidenkin mielettömyys kävi ilmi.**
But they will go no farther: for their foolish behaviour will be clear to all men, as theirs was in the end.
 αλλ ου προκοψουσιν επι πλειον η γαρ ανοια αυτων εκδηλος εσται πασιν ως και η εκεινων εγενετο
- 10 **Mutta sinä olet seurannut minun opetustani, vaellustani, aivoitustani, uskoani, pitkämielisyyttäni, rakkauttani, kärsivällisyyttäni,**
But you took as your example my teaching, behaviour, purpose, and faith; my long waiting, my love, my quiet undergoing of trouble;
 ου δε παρηκολουθηκας μου τη διδασκαλια τη αγωγη τη προθεσει τη πιστει τη μακροθυμια τη αγαπη τη υπομονη

- 11 vainoissa ja kärsimyksissä, samanlaisissa kuin minun osakseni tuli Antiokiassa, Ikonionissa ja Lystrassa. Mimmoisia vainoja olenkaan kärsinyt, ja kaikista Herra on minut pelastanut!
My punishments and pain; the things which came to me at Antioch, at Iconium, at Lystra; the cruel attacks made on me: and the Lord made me free from them all.
 τοις διωγμοις τοις παθημασιν οια μοι εγενετο εν αντιοχεια εν ικονιω εν λυστροις οιους διωγμους υπηνεγκα και εκ παντων με ερρυσατο ο κυριος
- 12 Ja kaikki, jotka tahtovat elää jumalisesti Kristuksessa Jeesuksessa, joutuvat vainottaviksi.
Yes, and all whose purpose is to be living in the knowledge of God in Christ Jesus, will be cruelly attacked.
 και παντες δε οι θελοντες ευσεβως ζην εν χριστω ιησου διωχθησονται
- 13 Mutta pahat ihmiset ja petturit menevät yhä pitemmälle pahuudessa, eksyttäen ja eksyen.
Evil and false men will become worse and worse, using deceit and themselves overcome by deceit.
 πονηροι δε ανθρωποι και γοητες προκοψουσιν επι το χειρον πλανωντες και πλανωμενοι
- 14 Mutta pysy sinä siinä, minkä olet oppinut ja mistä olet varma, koska tiedät, keittä olet sen oppinut,
But see that you keep to the teaching you have been given and the things of which you are certain, conscious of who has been your teacher;
 συ δε μενε εν οις εμαθες και επιστωθης ειδως παρα τινος εμαθες
- 15 ja koska jo lapsuudestasi saakka tunnet pyhät kirjoitukset, jotka voivat tehdä sinut viisaaksi, niin että pelastut uskon kautta, joka on Kristuksessa Jeesuksessa.
And that from the time when you were a child, you have had knowledge of the holy Writings, which are able to make you wise to salvation, through faith in Christ Jesus.
 και οτι απο βρεφους τα ιερα γραμματα οιδας τα δυναμενα σε σοφισαι εις σωτηριαν δια πιστεως της εν χριστω ιησου
- 16 Jokainen kirjoitus, joka on syntynyt Jumalan Hengen vaikutuksesta, on myös hyödyllinen opetuksesi, nuhteeksi, ojennukseksi, kasvatukseksi vanhurskaudessa,
Every holy Writing which comes from God is of profit for teaching, for training, for guiding, for education in righteousness:
 πασα γραφη θεοπνευστος και ωφελιμος προς διδασκαλιαν προς ελεγχον προς επανορθωσιν προς παιδειαν την εν δικαιοσυνη
- 17 että Jumalan ihminen olisi täydellinen, kaikkiin hyviin tekoihin valmistunut.
So that the man of God may be complete, trained and made ready for every good work.
 ινα αρτιος η ο του θεου ανθρωπος προς παν εργον αγαθον εξηρτισμενος
- 1 Minä vannotan sinua Jumalan ja Kristuksen Jeesuksen edessä, joka on tuomitseva eläviä ja kuolleita, sekä hänen ilmestymisensä että hänen valtakuntansa kautta:
I give you orders, before God and Christ Jesus, who will be the judge of the living and the dead, and by his revelation and his kingdom;
 διαμαρτυρομαι ουν εγω ενωπιον του θεου και του κυριου ιησου χριστου του μελλοντος κρινειν ζωντας και νεκρους κατα την επιφανειαν αυτου και την βασιλειαν αυτου
- 2 saanna sanaa, astu esiin sopivalla ja sopimattomalla ajalla, nuhtele, varoita, kehoita, kaikella pitkämielisyydellä ja opetuksella.
Be preaching the word at all times, in every place; make protests, say sharp words, give comfort, with long waiting and teaching;
 κηρυξον τον λογον επιστηθι ευκαιρωσ ακαιρωσ ελεγχον επιτιμησον παρακαλεσον εν παση μακροθυμια και διδαχη
- 3 Sillä aika tulee, jolloin he eivät kärsi tervettä oppia, vaan omien himojensa mukaan korvasyhyhynsä haalivat itselleen opettajia
For the time will come when they will not take the true teaching; but, moved by their desires, they will get for themselves a great number of teachers for the pleasure of hearing them;
 εσται γαρ καιρος οτε της υγαινουσης διδασκαλιας ουκ ανεξονται αλλα κατα τας επιθυμιας τας ιδιας εαυτοις επισορευουσιν διδασκαλους κνηθομενοι την ακοην
- 4 ja kääntävät korvansa pois totuudesta ja kääntyvät taruihin.
And shutting their ears to what is true, will be turned away to belief in foolish stories.
 και απο μεν της αληθειας την ακοην αποστρεψουσιν επι δε τους μυθους εκτραπησονται
- 5 Mutta ole sinä raitis kaikessa, kärsi vaivaa, tee evankelistan työ, toimita virkasi täydellisesti.
But be self-controlled in all things, do without comfort, go on preaching the good news, completing the work which has been given you to do.
 συ δε νηφε εν πασιν κακοπαθισον εργον ποιησον ευαγγελιστου την διακονιαν σου πληροφορησον
- 6 Sillä minut jo uhrataan, ja minun lähtöni aika on jo tullut.
For I am even now being offered, and my end is near.
 εγω γαρ ηδη σπενδομαι και ο καιρος της εμης αναλυσεως εφεστηκεν
- 7 Minä olen hyvän kilvoituksen kilvoitellut, juoksun päättänyt, uskon säilyttänyt.
I have made a good fight, I have come to the end of my journey, I have kept the faith:
 τον αγωνα τον καλον ηγωνισμαι τον δρομον τετελεκα την πιστιν τετηρηκα

- 8 Tästedes on minulle talletettuna vanhurskauden seppäle, jonka Herra, vanhurskas tuomari, on antava minulle sinä päivänä, eikä ainoastaan minulle, vaan myös kaikille, jotka hänen ilmestymistään rakastavat.
From now on, the crown of righteousness is made ready for me, which the Lord, the upright judge, Will give to me at that day: and not only to me, but to all those who have had love for his revelation.
λοιπον αποκειται μοι ο της δικαιοσυνης στεφανος ον αποδωσει μοι ο κυριος εν εκεινη τη ημερα ο δικαιος κριτης ου μονον δε εμοι αλλα και πασιν τοις ηγαπηκοσιν την επιφανειαν αυτου
- 9 Koeta päästä pian tulemaan luokseni.
Do your best to come to me before long:
σπουδασον ελθειν προς με ταχως
- 10 Sillä tähän nykyiseen maailmaan rakastuneena jätti minut Deemas ja matkusti Tessalonikaan, Kreskes meni Galatiaan ja Tiitus Dalmatiaan.
For Demas has gone away from me, for love of this present life, and has gone to Thessalonica: Crescens has gone to Galatia, Titus to Dalmatia.
δημας γαρ με εγκατελιπεν αγαπησας τον νυν αιωνα και επορευθη εις θεσσαλονικην κρησκης εις γαλατιαν τιτος εις δαλματιαν
- 11 Luukas yksin on minun kanssani. Ota Markus mukaasi ja tuo hänet tänne, sillä hän on minulle hyvin tarpeellinen palvelukseen.
Only Luke is with me. Get Mark and take him with you; for he is of use to me in the work.
λουκας εστιν μονος μετ εμου μαρκον αναλαβων αγε μετα σεαυτου εστιν γαρ μοι ευχρηστος εις διακονιαν
- 12 Mutta Tykikuksen minä olen lähettänyt Efesoon.
Tychicus I sent to Ephesus.
τυχικον δε απεστειλα εις εφεσον
- 13 Tuo tullessasi päällysvaippa, jonka jätin Trooaaseen Karpuksen luo, ja kirjat, ennen kaikkea pergamentit.
The coat which I did not take from Troas and which is with Carpus, get when you come, and the books, specially the papers.
τον φαιλωνην ον απελιπον εν τρωαδι παρα καρπω ερχομενος φερε και τα βιβλια μαλιστα τας μεμβρανας
- 14 Aleksander, vaskiseppä, on tehnyt minulle paljon pahaa; Herra on maksava hänelle hänen tekojensa mukaan.
Alexander the copper-worker did me much wrong; the Lord will give him the reward of his works:
αλεξανδρος ο χαλκευς πολλα μοι κακα ενεδειξατο αποδωη αυτω ο κυριος κατα τα εργα αυτου
- 15 Kavahda sinäkin häntä, sillä hän on kovin vastustanut meidän sanojamme.
But be on the watch for him, for he was violent in his attacks on our teaching.
ον και συ φυλασσου λιαν γαρ ανθεστηκεν τοις ημετεροις λογοις
- 16 Ensi kertaa puolustautuessani ei kukaan tullut avukseni, vaan kaikki jättivät minut; älköön sitä heille syyksi luettako.
At my first meeting with my judges, no one took my part, but all went away from me. May it not be put to their account.
εν τη πρωτη μου απολογια ουδεις μοι συμπαρεγενετο αλλα παντες με εγκατελιπον μη αυτοις λογισθειη
- 17 Mutta Herra auttoi minua ja vahvisti minua, että sanan julistaminen minun kauttani tulisi täydellelle suoritetuksi, ja kaikki pakanat sen kuulisivat; ja minä pelastuin jalopeuran kidasta.
But the Lord was by my side and gave me strength; so that through me the news might be given out in full measure, and all the Gentiles might give ear: and I was taken out of the mouth of the lion.
ο δε κυριος μοι παρεστη και ενεδυναμωσεν με ινα δι εμου το κηρυγμα πληροφορηθη και ακουση παντα τα εθνη και ερρυσθην εκ στοματος λεοντος
- 18 Ja Herra on vapahtava minut kaikesta ilkivallasta ja pelastava minut taivaalliseen valtakuntaansa; hänelle kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.
The Lord will keep me safe from every evil work and will give me salvation in his kingdom in heaven: to whom be glory for ever and ever. So be it.
και ρυσεται με ο κυριος απο παντος εργου πονηρου και σωσει εις την βασιλειαν αυτου την επουρανιον ω η δοξα εις τους αιωνας των αιωνων αμην
- 19 Tervehdys Priskalle ja Akylaalle ja Onesiforuksen huonekunnalle.
Give my love to Prisca and Aquila and those of the house of Onesiphorus.
ασπασαι πρισκαν και ακυλαν και τον ονησιφορου οικον
- 20 Erastus jäi Korinttoon, mutta Trofimuksen minä jätin Miletoon sairastamaan.
Erastus was stopping at Corinth; but Trophimus, when I last saw him was at Miletus, ill.
εραστος εμεινεν εν κορινθω τροφιμον δε απελιπον εν μιλητω ασθενουντα

- 21 Koeta päästä tulemaan ennen talvea. Tervehdyksen lähettävät sinulle Eubulus ja Pudes ja Linus ja Klaudia ja kaikki veljet.
Do your best to come before the winter. Eubulus sends you his love, and Pudens and Linus and Claudia, and all the brothers.
σπουδασον προ χειμωνος ελθειν ασπαζεται σε ευβουλος και πουδης και λινος και κλαυδια και οι αδελφοι παντες
- 22 Herra olkoon sinun henkesi kanssa. Armo olkoon teidän kanssanne.
The Lord be with your spirit. Grace be with you.
ο κυριος ιησους χριστος μετα του πνευματος σου η χαρις μεθ υμων αμην [προς τιμοθεον δευτερα της εφεσιων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα εγραφη απο ρωμης οτε εκ δευτερου πα ρεστη παυλος τω καισαρι νερωνι]
- 1 Paavali, Jumalan palvelija ja Jeesuksen Kristuksen apostoli Jumalan valittujen uskoa ja sen totuuden tuntemista varten, joka on jumalisuuden mukainen,
Paul, a servant of God, and an Apostle of Jesus Christ, in agreement with the faith of the saints of God and the full knowledge of what is true in harmony with religion,
παυλος δουλος θεου αποστολος δε ιησου χριστου κατα πιστιν εκλεκτων θεου και επιγνωσιν αληθειας της κατ ευσεβειαν
- 2 apostoli sen iankaikkisen elämän toivon perusteella, jonka Jumala, joka ei valhettele, on luvannut ennen ikuisia aikoja -
In the hope of eternal life, which was made certain before eternal time, by the word of God who is ever true;
επ ελπιδι ζωης αιωνιου ην επηγγειλατο ο αφευδης θεος προ χρονων αιωνιων
- 3 mutta kun aika oli tullut, ilmoitti hän sanansa saarnassa, joka on uskottu minulle Jumalan, meidän vapahtajamme, käskyn mukaan:
Who, in his time, made clear his word in the good news, of which, by the order of God our Saviour, I became a preacher;
εφανερωσεν δε καιροις ιδιοις τον λογον αυτου εν κηρυγματι ο επιστευθην εγω κατ επιταγην του σωτηρος ημων θεου
- 4 Tiitukselle, oikealle pojalleni yhteisen uskomme perusteella. Armo ja rauha Isältä Jumalalta ja meidän Vapahtajaltamme Kristukselta Jeesukselta!
To Titus, my true child in our common faith: Grace and peace from God the Father and Christ Jesus our Saviour.
τιτω γνησιω τεκνω κατα κοινην πιστιν χαρις ελεος ειρηνη απο θεου πατρος και κυριου ιησου χριστου του σωτηρος ημων
- 5 Minä jätin sinut Kreettaan sitä varten, että järjestäisit, mitä vielä jäi järjestämättä, ja että asettaisit, niinkuin minä sinulle määräsin, joka kaupunkiin vanhimmat,
I did not take you with me when I went away from Crete, so that you might do what was necessary to put things in order there, placing men in authority over the churches in every town, as I said to you;
τουτου χαριν κατελιπον σε εν κρητη ινα τα λειποντα επιδιορθωση και καταστησης κατα πολιν πρεσβυτερους ως εγω σοι διαταξαμην
- 6 jos missä olisi joku nuhteeton, yhden vaimon mies, jonka lapset ovat uskovia, eivät irstaudesta syytettyjä eivätkä niskoittelevia.
Men having a good record, husbands of one wife, whose children are of the faith, children of whom it may not be said that they are given to loose living or are uncontrolled.
ει τις εστιν ανεγκλητος μιας γυναικος ανηρ τεκνα εχων πιστα μη εν κατηγορια ασωτιας η ανυποτακτα
- 7 Sillä seurakunnan kaitsijan on, niinkuin Jumalan huoneenhaltijan tulee, oltava nuhteeton, ei itserakas, ei pikavihainen, ei juomari, ei tappelija, ei häpeällisen voiton pyytäjä,
For it is necessary for a Bishop to be a man of virtue, as God's servant; not pushing himself forward, not quickly moved to wrath or blows, not desiring profit for himself;
δει γαρ τον επισκοπον ανεγκλητον ειναι ως θεου οικονομον μη αυθαδη μη οργιλον μη παροινον μη πληκτηνη μη αισχροκερδη
- 8 vaan vieraanvarainen, hyvää rakastava, maltillinen, oikeamielinen, pyhä, itsensähillitseväinen;
But opening his house freely to guests; a lover of what is good, serious-minded, upright, holy, self-controlled;
αλλα φιλοξενον φιλαγαθον σωφρονα δικαιον οσιον εγκρατη
- 9 hänen tulee pysyä kiinni opinmukaisessa, luotettavassa sanassa, että olisi kykenevä sekä neuvomaan terveellä opilla että kumoamaan vastaansanojain väitteet.
Keeping to the true word of the teaching, so that he may be able to give comfort by right teaching and overcome the arguments of the doubters.
αντεχομενον του κατα την διδαχην πιστου λογου ινα δυνατος η και παρακαλειν εν τη διδασκαλια τη υγαινουση και τους αντιλεγοντας ελεγχειν
- 10 Sillä paljon on niskoittelevia, turhanpuhujia ja eksyttäjiä, varsinkin ympärileikkattujen joukossa;
For there are men who are not ruled by law; foolish talkers, false teachers, specially those of the circumcision,
εισιν γαρ πολλοι και ανυποτακτοι ματαιολογοι και φρεναπαται μαλιστα οι εκ περιτομης
- 11 semmoisilta on suu tukittava, sillä he kääntävät ylösalaisin kokonaisia huonekuntia opettamalla sopimattomia häpeällisen voiton vuoksi.
By whom some families have been completely overturned; who take money for teaching things which are not right; these will have to be stopped.
ους δει επιστομιζειν οιτινες ολους οικους ανατρεπουσιν διδασκοντες α μη δει αισχρου κερδους χαριν

- 12 Eräs heistä, heidän oma profeettansa, on sanonut: "Petturi Kreetan mies, peto ilkeä, laiskurivatsa".
One of their prophets has said, The men of Crete are ever false, evil beasts, lovers of food, hating work.
ειπεν τις εξ αυτων ιδιος αυτων προφητης κρητες αι ψευσαι κακα θηρια γαστερες αργαι
- 13 Tämä todistus on tosi; sentähden nuhtele heitä ankarasti, että tulisivat uskossa terveiksi
This witness is true. So say sharp words to them so that they may come to the right faith,
η μαρτυρια αυτη εστιν αληθης δι ην αιτιαν ελεγε αυτους αποτομωσ ινα υγαινωσιν εν τη πιστει
- 14 eivätkä kiinnittäisi huomiotaan juutalaisiin taruihin eikä totuudesta pois kääntyvien ihmisten käskyihin.
Giving no attention to the fictions of the Jews and the rules of men who have no true knowledge.
μη προσεχοντες ιουδαικοις μυθοις και εντολαις ανθρωπων αποστρεφομενων την αληθειαν
- 15 Kaikki on puhdasta puhtaille; mutta saastaisille ja uskottomille ei mikään ole puhdasta, vaan heidän sekä mielensä että omatuntonsa on saastainen.
To the clean in heart all things are clean: but to those who are unclean and without faith nothing is clean; they become unclean in mind and in thought.
παντα μεν καθαρα τοις καθαροις τοις δε μεμιασμενοις και απιστοις ουδεν καθαρον αλλα μεμιανται αυτων και ο νους και η συνειδησις
- 16 He väittävät tuntevansa Jumalan, mutta teoillaan he hänet kieltävät, sillä he ovat inhottavia ja tottelemattomia ja kaikkiin hyvin tekoihin kelvottomia.
They say that they have knowledge of God, while by their acts they are turning their backs on him; they are hated by all, hard-hearted, and judged to be without value for any good work.
θεον ομολογουσιν ειδεναι τοις δε εργασις αρνουνται βδελυκτοι οντες και απειθεις και προς παν εργον αγαθον αδοκιμοι
- 1 Mutta sinä puhu sitä, mikä terveeseen oppiin soveltuu:
But let your words be in agreement with true and right teaching:
συ δε λαλει α πρεπει τη υγαινουση διδασκαλια
- 2 vanhat miehet olkoot raittiit, arvokkaat, siveät ja uskossa, rakkaudessa ja kärsivällisyydessä terveet;
That old men are to be simple in their tastes, serious, wise, true in faith, in love, and of a quiet mind.
πρεσβυτας νηφαλιους εινα σεμνους σωφρονας υγαινοντας τη πιστει τη αγαπη τη υπομονη
- 3 niin myös vanhat naiset olkoot käytöksessään niinkuin pyhien sopii, ei panettelijoita, ei paljon viinin orjia, vaan hyvään neuvojia,
That old women are to be self-respecting in behaviour, not saying evil of others, not given to taking much wine, teachers of that which is good,
πρεσβυτιδας ωσαντως εν καταστηματι ιεροπρεπεις μη διαβολουσ μη οινω πολλω δεδουλωμενας καλοδιδασκαλουσ
- 4 voidakseen ohjata nuoria vaimoja rakastamaan miehiänsä ja lapsiansa,
Training the younger women to have love for their husbands and children,
ινα σωφρονιζωσιν τας νεας φιλανδρους εινα φιλοτεκνους
- 5 olemaan siveitä, puhtaita, kotinsa hoitajia, hyviä, miehilleen alamaisia, ettei Jumalan sana pilkatuksi tulisi.
To be wise in mind, clean in heart, kind; working in their houses, living under the authority of their husbands; so that no evil may be said of the word of God.
σωφρονας αγνας οικουρους αγαθας υποτασσομενας τοις ιδιοις ανδρασιν ινα μη ο λογος του θεου βλασφημηται
- 6 Nuorempia miehiä samoin kehoita käyttäytymään siveästi.
To the young men give orders to be wise and serious-minded:
τους νεωτερους ωσαντως παρακαλει σωφρονειν
- 7 Aseta itsesi kaikessa hyvien tekojen esikuvaksi, olkoon opetuksesi puhdasta ja arvokasta
In all things see that you are an example of good works; holy in your teaching, serious in behaviour,
περι παντα σεαυτον παρεχομενος τυπον καλων εργων εν τη διδασκαλια αδιαφοριαν σεμνοτητα αφθαρσιαν
- 8 ja puheesi tervettä ja moitteetonta, että vastustaja häpeäisi, kun hänellä ei ole meistä mitään pahaa sanottavana.
Saying true and right words, against which no protest may be made, so that he who is not on our side may be put to shame, unable to say any evil of us.
λογον υγιη ακαταγνωστον ινα ο εξ εναντιας εντραπη μηδεν εχων περι υμων λεγειν φαυλον
- 9 Kehoita palvelijoita olemaan isännilleen kaikessa alamaisia, heille mieliksi, etteivät vastustele,
Servants are to be under the authority of their masters, pleasing them in all things, without argument;
δουλουσ ιδιοις δεσποταις υποτασσεσθαι εν πασιν ευαρεστους εινα μη αντλεγοντας

- 10 etteivät näpistele, vaan kaikin tavoin osoittavat vilpitöntä uskollisuutta, että he Jumalan, meidän vapahtajamme, opin kaikessa kaunistaisivat.
Not taking what is not theirs, but giving clear signs of their good faith, in all things doing credit to the teaching of God our Saviour.
μη νοσφιζομενους αλλα πιστιν πασαν ενδεικνυμενους αγαθην ινα την διδασκαλιαν του σωτηρος υμων θεου κοσμοωσιν εν πασι
- 11 Sillä Jumalan armo on ilmestynyt pelastukseksi kaikille ihmisille
For the grace of God has come, giving salvation to all men,
επεφανη γαρ η χαρις του θεου η σωτηριος πασιν ανθρωποις
- 12 ja kasvattaa meitä, että me, hyljäten jumalattomuuden ja maailmalliset himot, eläisimme siveästi ja vanhurskaasti ja jumalisesti nykyisessä maailmanajassa,
Training us so that, turning away from evil and the desires of this world, we may be living wisely and uprightly in the knowledge of God in this present life;
παιδευουσα ημας ινα αρνησαμενοι την ασεβειαν και τας κοσμικας επιθυμιας σωφρονως και δικαιως και ευσεβως ζησωμεν εν τω νυν αιωνι
- 13 odottaessamme autuaallisen toivon täyttymistä ja suuren Jumalan ja Vapahtajamme Kristuksen Jeesuksen kirkkauden ilmestymistä,
Looking for the glad hope, the revelation of the glory of our great God and Saviour Jesus Christ;
προσδεχομενοι την μακαριαν ελπιδα και επιφανειαν της δοξης του μεγαλου θεου και σωτηρος ημου ιησου χριστου
- 14 hänen, joka antoi itsensä meidän edestämme lunastaakseen meidät kaikesta laittomuudesta ja puhdistaakseen itselleen omaisuudeksi kansan, joka hyviä tekoja ahkeroitsee.
Who gave himself for us, so that he might make us free from all wrongdoing, and make for himself a people clean in heart and on fire with good works.
ος εδωκεν εαυτον υπερ ημων ινα λυτρωσηται ημας απο πασης ανομιαις και καθαρηση εαυτω λαον περιουσιον ζηλωτην καλων εργαων
- 15 Puhu tätä ja kehoita ja nuhtele kaikella käskyvallalla. Älköön kukaan sinua halveksiko.
On all these points give teaching and help, and make clear what is right with all authority. Let all men give you honour.
ταυτα λαλει και παρακαλει και ελεγγε μετα πασης επιταγης μηδεις σου περιφρονειτω
- 1 Muistuta heitä olemaan hallituksille ja esivalloille alaimaiset, kuuliaiset, kaikkiin hyviin tekoihin valmiit,
Make clear to them that they are to put themselves under rulers and authorities, to do what they are ordered, to be ready for every good work,
υπομιμησκει αυτους αρχαις και εξουσιαις υποτασσεσθαι πειθαρχειν προς παν εργον αγαθον ετοιμους ειναι
- 2 etteivät ketään herjaa, eivät riitele, vaan ovat lempeitä ja osoittavat kaikkea sävyisyyttä kaikkia ihmisiä kohtaan.
To say no evil of any man, not to be fighters, to give way to others, to be gentle in behaviour to all men.
μηδενα βλασφημειν αμαχους ειναι επεικεις πασαν ενδεικνυμενους πραοτητα προς παντας ανθρωπους
- 3 Olimmehan mekin ennen ymmärtämättömiä, tottelemattomia, eksyksissä, moninaisten himojen ja hekumain orjia, elimme pahuudessa ja kateudessa, olimme inhottavia ja vihasimme toisiamme.
For in the past we were foolish, hard in heart, turned from the true way, servants of evil desires and pleasures, living in bad feeling and envy, hated and hating one another.
ημεν γαρ ποτε και ημεις ανοητοι απειθεις πλανωμενοι δουλευοντες επιθυμιας και ηδοναις ποικιλαις εν κακια και φθονω διαγοντες στυγητοι μισουντες αλληλους
- 4 Mutta kun Jumalan, meidän vapahtajamme, hyvyys ja ihmisrakkaus ilmestyi,
But when the mercy of God our Saviour, and his love to man was seen,
οτε δε η χρηστοτης και η φιλανθρωπια επεφανη του σωτηρος ημων θεου
- 5 pelasti hän meidät, ei vanhurskaudessa tekemiemme tekojen ansiosta, vaan laupeutensa mukaan uudestisyntymisen peson ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta,
Not by works of righteousness which we did ourselves, but in the measure of his mercy, he gave us salvation, through the washing of the new birth and the giving of new life in the Holy Spirit,
ουκ εξ εργαων των εν δικαιοσυνη ων ποιησαμεν ημεις αλλα κατα τον αυτου ελεον εσωσεν ημας δια λουτρον παλιγγενεσιας και ανακαινωσεως πνευματος αγιου
- 6 jonka Hengen hän runsaasti vuodatti meihin meidän Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kautta,
Which he gave us freely through Jesus Christ our Saviour;
ου εξεχεεν εφ ημας πλουσιως δια ιησου χριστου του σωτηρος ημων
- 7 että me vanhurskautettuina hänen armonsa kautta tulisimme iankaikkisen elämän perillisiksi toivon mukaan.
So that, having been given righteousness through grace, we might have a part in the heritage, the hope of eternal life.
ινα δικαιωθεντες τη εκεινου χαριτι κληρονομοι γενωμεθα κατ ελπιδα ζωης αιωνιου

- 8 Tämä sana on varma, ja minä tahdon, että sinä näitä teroitat, niin että ne, jotka Jumalaan uskovat, ahkeroisivat hyvien tekojen harjoittamista. Nämä ovat hyviä ja hyödyllisiä ihmisille.
This is a true saying; and it is my desire that you may give certain witness about these things, so that those who have had faith in God may give attention to good works. These things are good and of profit to men;
πιστος ο λογος και περι τουτων βουλομαι σε διαβεβαιουσθαι ινα φροντιζωσιν καλων εργαων προιστασθαι οι πιστευκοτες τω θεω ταυτα εστιν τα καλα και οφελιμα τοις ανθρωποις
- 9 Mutta vältä mielettömiä riitakysymyksiä ja sukuluetteloita ja kinastelua ja kiistoja laista, sillä ne ovat hyödyttömiä ja turhia.
But have nothing to do with foolish questionings, and lists of generations, and fights and arguments about the law; for they are of no profit and foolish.
μωρας δε ζητησεις και γενεαλογιας και ερεις και μαχας νομικας περιστασο εισιν γαρ ανωφελεις και ματαιοι
- 10 Harhaoppista ihmistä karta, varoitettuasi häntä kerran tai kahdesti,
A man whose opinions are not those of the church, after a first and second protest, is to be kept out of your society;
αιρετικον ανθρωπον μετα μιαν και δευτεραν νουθεσιαν παραιτου
- 11 sillä sinä tiedät, että semmoinen ihminen on joutunut harhaan ja tekee syntiä, ja hän on itse itsensä tuominut.
Clearly he is in error and a sinner, being self-judged.
ειδως οτι εξεστραπται ο τοιουτος και αμαρτανει ων αυτοκατακριτος
- 12 Kun lähetän luoksesi Artemaan tai Tykikuksen, niin tule viippymättä minun tyköni Nikopoliin, sillä siellä olen päättänyt viettää talven.
When I send Artemas or Tychicus to you, do your best to come to me at Nicopolis: for it is my purpose to be there for the winter.
οταν πεμψω αρτεμαν προς σε η τυχικον σπουδασον ελθειν προς με εις νικοπολιν εκει γαρ κεκρικα παραχεμισαι
- 13 Varusta huolellisesti matkalle Zeenas, lainoppinut, ja Apollos, ettei heiltä mitään puuttuisi.
Send Zenas, the man of law, and Apollos on their journey with all care, so that they may be in need of nothing.
ζηναν τον νομικον και απολλω σπουδαιως προπεμψον ινα μηδεν αυτοις λειπη
- 14 Oppikoot meikäläisetkin, tarpeen vaatiessa, harjoittamaan hyviä tekoja, etteivät jäisi hedelmättömiksi.
And let our people go on with good works for necessary purposes, so that they may not be without fruit.
μανθανετωσαν δε και οι ημετεροι καλων εργαων προιστασθαι εις τας αναγκαιας χρειας ινα μη ωσιν ακαρποι
- 15 Tervehdyksen lähettävät sinulle kaikki, jotka ovat minun kanssani. Sano tervehdys niille, jotka pitävät meitä rakkaina uskossa. Armo olkoon kaikkien teidän kanssanne.
All who are with me send you their love. Give our love to our friends in the faith. Grace be with you all.
ασπαζονται σε οι μετ εμου παντες ασπασαι τους φιλοντας ημας εν πιστει η χαρις μετα παντων υμων αμην [προς τιτον της κρητων εκκλησιας πρωτον επισκοπον χειροτονηθεντα εγγραφη απο νικοπολεως της μακεδονιας]
- 1 Paavali, Kristuksen Jeesuksen vanki, ja veli Timoteus rakkaalle Filemonille, työtoverillemme,
Paul, a prisoner of Jesus Christ, and Timothy our brother, to Philemon, our dear helper in the faith,
παυλος δεσμιος χριστου ιησου και τιμοθεος ο αδελφος φιλημονι τω αγαπητω και συνεργω ημων
- 2 ja Appialle, sisarellemme, ja Arkippukselle, taistelutoverillemme, ja sinun kodissasi kokoontuvalle seurakunnalle.
And to Apphia, our sister, and to Archippus, our brother in God's army, and to the church in your house:
και απφια τη αγαπητη και αρχιππω τω συστρατιωτη ημων και τη κατ οικον σου εκκλησια
- 3 Armo teille ja rauha Jumalalta, meidän Isältämme, ja Herralta Jeesukselta Kristukselta!
Grace to you and peace from God our Father and the Lord Jesus Christ.
χαρις υμιν και ειρηνη απο θεου πατρος ημων και κυριου ιησου χριστου
- 4 Minä kiitän Jumalaani aina, muistaessani sinua rukouksissani,
I give praise to God at all times and make prayer for you,
ευχαριστω τω θεω μου παντοτε μνειαν σου ποιουμενος επι των προσευχων μου
- 5 sillä minä olen kuullut sinun rakkaudestasi ja uskostasi, joka sinulla on Herraan Jeesukseen ja kaikkia pyhiä kohtaan;
Hearing of the love and the faith which you have to the Lord Jesus and to all the saints;
ακουων σου την αγαπην και την πιστιν ην εχεις προς τον κυριον ιησουν και εις παντας τους αγιους

- 6 ja rukoukseni on, että sinun uskosi, se usko, joka on meille yhteinen, olisi väkevä kaiken hyvän tuntemisessa, mikä meillä Kristuksessa on.
That the faith which you have in common with them may be working with power, in the knowledge of every good thing in you, for Christ.
οπως η κοινωνια της πιστεως σου ενεργης γενηται εν επιγνωσει παντος αγαθου του εν υμιν εις χριστον ιησουν
- 7 Sillä minä olen saanut paljon iloa ja lohdutusta sinun rakkaudestasi, koska pyhien sydämet ovat virvoittuneet sinun kauttasi, veljeni.
For I had great joy and comfort in your love, because the hearts of the saints have been made strong again through you, brother.
χαριν γαρ εχομεν πολλην και παρακλησιν επι τη αγαπη σου οτι τα σπλαγχνα των αγιων αναπεπαιται δια σου αδελφε
- 8 Sentähden, vaikka minulla Kristuksessa on paljon rohkeutta käskeä sinua tekemään, mitä tehdä tulee,
And so, though I might, in the name of Christ, give you orders to do what is right,
διο πολλην εν χριστω παρρησιαν εχων επιτασσειν σοι το ανηκον
- 9 niin rakkauden tähden minä kuitenkin mieluummin pyydän, ollen tämmöinen kuin olen, minä vanha Paavali, ja nyt myös Kristuksen Jeesuksen vanki -
Still, because of love, in place of an order, I make a request to you, I, Paul, an old man and now a prisoner of Christ Jesus:
δια την αγαπην μαλλον παρακαλω τοιουτουσ ων ως παυλος πρεσβυτης νυνι δε και δεσμιος ιησου χριστου
- 10 pyydän sinua poikani puolesta, jonka minä kahleissani synnytin, Onesimuksen puolesta,
My request is for my child Onesimus, the child of my chains,
παρακαλω σε περι του εμου τεκνου ον εγεννησα εν τοις δεσμοις μου ονησιμον
- 11 sinulle ennen hyödyttömän, mutta nyt sekä sinulle että minulle hyödyllisen;
Who in the past was of no profit to you, but now is of profit to you and to me:
τον ποτε σοι αχρηστον νυνι δε σοι και εμοι ευχρηστον ον ανεπεμψα
- 12 hänet minä lähetän sinulle takaisin, hänet, se on: oman sydämeni.
Whom I have sent back to you, him who is my very heart:
συ δε αυτον τουτεστιν τα εμα σπλαγχνα προσλαβου
- 13 Olisin tahtonut pidättää hänet tykönäni, että hän sinun sijassasi olisi palvellut minua, joka olen evankeliumin tähden kahleissa;
Though my desire was to keep him with me, to be my servant in the chains of the good news, in your place:
ον εγω εβουλομην προς εμαυτον κατεχειν ινα υπερ σου διακονη μοι εν τοις δεσμοις του ευαγγελιου
- 14 mutta ilman sinun suostumustasi en tahtonut tehdä mitään, ettei hyvyytesi olisi ikäänkuin pakollinen, vaan vapaaehtoinen.
But without your approval I would do nothing; so that your good works might not be forced, but done freely from your heart.
χωρις δε της σης γνωμης ουδεν ηθελησα ποιησαι ινα μη ως κατα αναγκην το αγαθον σου η αλλα κατα εκουσιον
- 15 Sillä ehkäpä hän sentähden joutui eroamaan sinusta ajaksi, että saisit hänet takaisin iäksi,
For it is possible that for this reason he was parted from you for a time, so that you might have him for ever;
ταχα γαρ δια τουτο εχωρισθη προς ωραν ινα αιωνιον αυτον απεχης
- 16 ei enää orjana, vaan orjaa enempänä: rakkaana veljenä, ylen rakkaana jo minulle, kuinka paljoa enemmän sitten sinulle, sekä ihmisenä että Herran omana!
No longer as a servant, but more than a servant, a brother, very dear to me specially, but much more to you, in the flesh as well as in the Lord.
ουκετι ως δουλον αλλ υπερ δουλον αδελφον αγαπητον μαλιστα εμοι ποσω δε μαλλον σοι και εν σαρκι και εν κυριω
- 17 Jos siis pidät minua toverinasi, niin ota hänet luoksesi niinkuin minut;
If then you take me to be your friend and brother, take him in as myself.
ει ουν εμε εχεις κοινωνον προσλαβου αυτον ως εμε
- 18 mutta jos hän on tehnyt sinulle jotakin vääryyttä tai on sinulle jotakin velkaa, niin pane se minun laskuuni.
If he has done you any wrong or is in debt to you for anything, put it to my account.
ει δε τι ηδικησεν σε η οφειλει τουτο εμοι ελλογει
- 19 Minä, Paavali, kirjoitan omalla kädelläni: "Minä sen maksan"; saattaisinpä sanoa: pane se omaan laskuusi; sillä sinä olet minulle velkaa oman itsesikin.
I, Paul, writing this myself, say, I will make payment to you: and I do not say to you that you are in debt to me even for your life.
εγω παυλος εγραψα τη εμη χειρι εγω αποτισω ινα μη λεγω σοι οτι και σεαυτον μοι προσοφειλεις

- 20 Niin, veljeni, jospa saisin sinusta hyötyä Herrassa; virvoita sydäntäni Kristuksessa.
So brother, let me have joy of you in the Lord: give new life to my heart in Christ.
vai αδελφε εγω σου οναιμην εν κυριω αναπαυσον μου τα σπλαγχνα εν κυριω
- 21 Luottaen kuuliaisuuteesi minä kirjoitan sinulle, ja minä tiedän, että sinä teet enemmänkin, kuin mitä sanon.
Being certain that you will do my desire, I am writing to you, in the knowledge that you will do even more than I say.
πεποιθως τη υπακοη σου εγραψα σοι ειδως οτι και υπερ ο λεγω ποιησεις
- 22 Lisäksi vielä: valmista minulle maja luonasi; toivon näet, että minut rukoustenne kautta lahjoitetaan teille.
And make a room ready for me; for I am hoping that through your prayers I will be given to you.
αμα δε και ετοιμαζε μοι ξενιαν ελπίζω γαρ οτι δια των προσευχων υμων χαρισθησομαι υμιν
- 23 Tervehdyksen lähettävät sinulle Epafras, minun vankitoverini Kristuksessa Jeesuksessa,
Eraphras, my brother-prisoner in Christ Jesus, sends you his love;
ασπαζονται σε επαφρας ο συναιχμαλωτος μου εν χριστω ιησου
- 24 Markus, Aristarkus, Deemas ja Luukas, jotka ovat minun työtovereitani.
And so do Mark, Aristarchus, Demas, and Luke, my brother-workers.
μαρκος αρισταρχος δημας λουκας οι συνεργοι μου
- 25 Herran Jeesuksen Kristuksen armo olkoon teidän henkenne kanssa.
The grace of our Lord Jesus Christ be with your spirit. So be it.
η χαρις του κυριου ημων ιησου χριστου μετα του πνευματος υμων αμην [προς φιλημονα εγραφη απο ρωμης δια ονησιμου οικετου]
- 1 Sittenkuin Jumala muinoin monesti ja monella tapaa oli puhunut isille profeettain kautta,
In times past the word of God came to our fathers through the prophets, in different parts and in different ways;
πολυμερως και πολυτροπως παλαι ο θεος λαλησας τοις πατρασιν εν τοις προφηταις επ εσχατων των ημερων τουτων ελαλησεν ημιν εν υιο
- 2 on hän näinä viimeisinä päivinä puhunut meille Pojan kautta, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi, jonka kautta hän myös on maailman luonut
But now, at the end of these days, it has come to us through his Son, to whom he has given all things for a heritage, and through whom he made the order of the generations;
ον εθηκεν κληρονομον παντων δι ου και τους αιωνας εποιησεν
- 3 ja joka, ollen hänen kirkkautensa säteily ja hänen olemuksensa kuva ja kantaen kaikki voimansa sanalla, on, toimitettuaan puhdistuksen synneistä, istunut Majesteetin oikealle puolelle korkeuksissa,
Who, being the outshining of his glory, the true image of his substance, supporting all things by the word of his power, having given himself as an offering making clean from sins, took his seat at the right hand of God in heaven;
ος ον απανγασμα της δοξης και χαρακτηρ της υποστασεως αυτου φερων τε τα παντα τω ρηματι της δυναμεως αυτου δι εαυτου καθαρισμον ποιησαμενος των αμαρτιων ημων εκαθισεν εν δεξια της μεγαλωσυνης εν υψηλοις
- 4 tullen enkeleitä niin paljoa korkeammaksi, kuin hänen perimänsä nimi on jalompi kuin heidän.
Having become by so much better than the angels, as the name which is his heritage is more noble than theirs.
τοσουτω κρειττων γενομενος των αγγελων οσω διαφορωτερον παρ αυτους κεκληρονομηκεν ονομα
- 5 Sillä kenelle enkeleistä hän koskaan on sanonut: "Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin"; ja taas: "Minä olen oleva hänen Isänsä, ja hän on oleva minun Poikani"?
To which of the angels did God say at any time, You are my Son, this day I have given you being? or, I will be his Father, and he will be my Son?
τινι γαρ ειπεν ποτε των αγγελων υιος μου ει συ εγω σημερον γεγεννηκα σε και παλιν εγω εσομαι αυτω εις πατερα και αυτος εσται μοι εις υιον
- 6 Ja siitä, kun hän jälleen tuo esikoisensa maailmaan, hän sanoo: "Ja kumartakoot häntä kaikki Jumalan enkelit".
And again, when he is sending his only Son into the world, he says, Let all the angels of God give him worship.
οταν δε παλιν εισαγαγη τον πρωτοτοκον εις την οικουμενην λεγει και προσκυνησατωσαν αυτω παντες αγγελοι θεου
- 7 Ja enkeleistä hän sanoo: "Hän tekee enkelinsä tuuliksi ja palvelijansa tulen liekiksi";
And of the angels he says, Who makes his angels winds, and his servants flames of fire:
και προς μεν τους αγγελους λεγει ο ποιων τους αγγελους αυτου πνευματα και τους λειτουργους αυτου πυρος φλογα

- 8 mutta Pojasta: "Jumala, sinun valtaistuimesi pysyy aina ja iankaikkisesti, ja sinun valtakuntasi valtikka on oikeuden valtikka.
But of the Son he says, Your seat of power, O God, is for ever and ever; and the rod of your kingdom is a rod of righteousness.
προς δε τον υιον ο θρονος σου ο θεος εις τον αιωνα του αιωνος ραβδος ευθυτητος η ραβδος της βασιλειας σου
- 9 Sinä rakastit vanhurskautta ja vihasit laittomuutta; sentähden on Jumala, sinun Jumalasi, voidellut sinua iloöljyllä, enemmän kuin sinun osaveljjiäsi."
You have been a lover of righteousness and a hater of evil; and so God, your God, has put the oil of joy on your head more than on the heads of those who are with you.
ηγαπησας δικαιοσυνην και εμισησας ανομιαν δια τουτο εχρισεν σε ο θεος ο θεος σου ελαιον αγαλλιασεως παρα τους μετοχους σου
- 10 Ja: "Sinä, Herra, olet alussa maan perustanut, ja taivaat ovat sinun kättesi tekoja;
You, Lord, at the first did put the earth on its base, and the heavens are the works of your hands:
και συ κατ αρχας κυριε την γην εθεμελιωσας και εργα των χειρων σου εισιν οι ουρανοι
- 11 ne katoavat, mutta sinä pysyt, ja ne vanhenevat kaikki niinkuin vaate,
They will come to their end; but you are for ever; they will become old as a robe;
αυτοι απολουνται συ δε διαμενεις και παντες ως ιματιον παλαιωθησονται
- 12 ja niinkuin vaipan sinä ne käärit, niinkuin vaatteen, ja ne muuttuvat; mutta sinä olet sama, eivätkä sinun vuotesi lopu".
They will be rolled up like a cloth, even like a robe, and they will be changed; but you are the same and your years will have no end.
και ωσει περιβολαιον ελιξεις αυτους και αλλαγησονται συ δε ο αυτος ει και τα ετη σου ουκ εκλειψουσιν
- 13 Kenelle enkeleistä hän koskaan on sanonut: "Istu minun oikealle puolelleni, kunnes minä panen sinun vihollisesi sinun jalkojesi astinlaudaksi"?
But of which of the angels has he said at any time, Take your seat at my right hand till I put all those who are against you under your feet?
προς τινα δε των αγγελων ειρηκεν ποτε καθου εκ δεξιων μου εως αν θω τους εχθρους σου υποποδιον των ποδων σου
- 14 Eivätkö he kaikki ole palvelevia henkiä, palvelukseen lähetettyjä niitä varten, jotka saavat autuuden periä?
Are they not all helping spirits, who are sent out as servants to those whose heritage will be salvation?
ουχι παντες εισιν λειτουργικα πνευματα εις διακονιαν αποστελλομενα δια τους μελλοντας κληρονομειν σωτηριαν
- 1 Sentähden tulee meidän sitä tarkemmin ottaa vaari siitä, mitä olemme kuulleet, ettemme vain kulkeutuisi sen ohitse.
For this reason there is the more need for us to give attention to the things which have come to our ears, for fear that by chance we might be slipping away.
δια τουτο δει περισσοτερος ημας προσεχειν τοις ακουσθεισιν μηποτε παραρρωμεν
- 2 Sillä jos enkelien kautta puhuttu sana pysyi lujana, ja jokainen rikkomus ja tottelemattomuus sai oikeudenmukaisen palkkansa,
Because if the word which came through the angels was fixed, and in the past every evil act against God's orders was given its full punishment;
ει γαρ ο δι αγγελων λαληθεις λογος εγενετο βεβαιος και πασα παραβασις και παρακοη ελαβεν ενδικον μισθαποδοσιαν
- 3 kuinka me voimme päästä pakoon, jos emme välitä tuosta niin suuresta pelastuksesta, jonka Herra alkuaan julisti ja joka niiden vahvistamana, jotka olivat sen kuulleet, saatettiin meille,
What will come on us, if we do not give our minds to such a great salvation? a salvation of which our fathers first had knowledge through the words of the Lord, and which was made certain to us by those to whom his words came;
πως ημεις εκφευξομεθα τηλικαυτης αμελησαντες σωτηριας ητις αρχην λαβουσα λαλεισθαι δια του κυριου υπο των ακουσαντων εις ημας εβεβαιωθη
- 4 kun Jumala yhdessä heidän kanssaan todisti tunnusmerkeillä ja ihmeillä ja moninaisilla väkevillä teoilla ja jakamalla Pyhää Henkeä tahtonsa mukaan?
And God was a witness with them, by signs and wonders, and by more than natural powers, and by his distribution of the Holy Spirit at his pleasure.
συνεπιμαρτυρουντος του θεου σημειοις τε και τερασιν και ποικιλαις δυναμεισιν και πνευματος αγιου μερισμοις κατα την αυτου θελησιν
- 5 Sillä enkelien alle hän ei alistanut tulevaa maailmaa, josta me puhumme.
For he did not make the angels rulers over the world to come, of which I am writing.
ου γαρ αγγελοις υπεταξεν την οικουμενην την μελλουσαν περι ης λαλουμεν
- 6 Vaan joku on jossakin paikassa todistanut, sanoen: "Mikä on ihminen, että sinä häntä muistat, tai ihmisen poika, että pidät hänestä huolen?
But a certain writer has given his witness, saying, What is man, that you keep him in mind? what is the son of man, that you take him into account?
διεμαρτυρατο δε που τις λεγων τι εστιν ανθρωπος οτι μιμησκη αυτου η υιος ανθρωπου οτι επισκεπη αυτον

- 7 Sinä teit hänet vähäksi aikaa enkeleitä halvemmaksi, kirkkaudella ja kunnialla sinä hänet seppelöitsit, ja sinä panit hänet hallitsemaan kättesi tekoja;
You made him a little lower than the angels; you gave him a crown of glory and honour, and made him ruler over all the works of your hands:
ηλαττωσας αυτον βραχυ τι παρ αγγελουσ δοξη και τιμη εστεφανωσας αυτον και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου
- 8 asetit kaikki hänen jalkojensa alle." Sillä, asettaessaan kaikki hänen valtansa alle, hän ei jättänyt mitään hänen allensa alistamatta. Mutta nyt emme vielä näe kaikkea hänen valtansa alle asetetuksi.
You put all things under his feet. For in making man the ruler over all things, God did not put anything outside his authority; though we do not see everything under him now.
παντα υπεταξας υποκατω των ποδων αυτου εν γαρ τω υποταξαι αυτω τα παντα ουδεν αφηκεν αυτω ανυποτακτον νυν δε ουπω ορωμεν αυτω τα παντα υποτεταγμενα
- 9 Mutta hänet, joka vähäksi aikaa oli tehty enkeleitä halvemmaksi, Jeesuksen, me näemme hänen kuolemansa kärsimyksen tähden kirkkaudella ja kunnialla seppelöidyksi, että hän Jumalan armosta olisi kaikkien edestä joutunut maistamaan kuolemaa.
But we see him who was made a little lower than the angels, even Jesus, crowned with glory and honour, because he let himself be put to death so that by the grace of God he might undergo death for all men.
τον δε βραχυ τι παρ αγγελουσ ηλαττωμενον βλεπομεν ιησουν δια το παθημα του θανατου δοξη και τιμη εστεφανωμενον οπως χαριτι θεου υπερ παντος γευσηται θανατου
- 10 Sillä hänen, jonka tähden kaikki on ja jonka kautta kaikki on, sopi, saattaessaan paljon lapsia kirkkauteen, kärsimysten kautta tehdä heidän pelastuksensa päämies täydelliseksi.
Because it was right for him, for whom and through whom all things have being, in guiding his sons to glory, to make the captain of their salvation complete through pain.
επρεπεν γαρ αυτω δι ον τα παντα και δι ου τα παντα πολλουσ υιουσ εις δοξαν αγαγοντα τον αρχηγον της σωτηριασ αυτων δια παθηματων τελειωσαι
- 11 Sillä sekä hän, joka pyhittää, että ne, jotka pyhitetään, ovat kaikki alkuisin yhdestä. Sentähden hän ei häpeä kutsua heitä veljiksi,
For he who makes holy and those who are made holy are all of one family; and for this reason it is no shame for him to give them the name of brothers,
ο τε γαρ αγιαζων και οι αγιαζομενοι εξ ενουσ παντεσ δι ην αιτιαν ουκ επαισχυεται αδελφουσ αυτουσ καλειν
- 12 kun hän sanoo: "Minä julistan sinun nimeäsi veljilleni, ylistän sinua seurakunnan keskellä";
Saying, I will give the knowledge of your name to my brothers, I will make a song of praise to you before the church.
λεγων απαγγελω το ονομα σου τοισ αδελφοισ μου εν μεσω εκκλησιασ υμνησω σε
- 13 ja taas: "Minä panen uskallukseni häneen"; ja taas: "Katso, minä ja lapset, jotka Jumala on minulle antanut!"
And again he says, I will put my faith in him. And again, See, I am here, and the children which God has given to me.
και παλιν εγω εσομαι πεποιθωσ επ αυτω και παλιν ιδου εγω και τα παιδια α μοι εδωκεν ο θεουσ
- 14 Koska siis lapsilla on veri ja liha, tuli hänkin niistä yhtäläisellä tavalla osalliseksi, että hän kuoleman kautta kukistaisi sen, jolla oli kuolema vallsaan, se on: perkeleen,
And because the children are flesh and blood, he took a body himself and became like them; so that by his death he might put an end to him who had the power of death, that is to say, the Evil One;
επει ουν τα παιδια κεκοινωνηκεν σαρκουσ και αιματοσ και αυτουσ παραπλησιουσ μετεσχεν των αυτων ινα δια του θανατου καταργηση τον το κρατουσ εχοντα του θανατου τουτεστιν τον διαβολουσ
- 15 ja vapauttaisi kaikki ne, jotka kuoleman pelosta kautta koko elämänsä olivat olleet orjuuden alaisia.
And let those who all their lives were in chains because of their fear of death, go free.
και απαλλαξη τουτουσ οσοι φοβω θανατου δια παντουσ του ζην ενοχοι ησαν δουλειασ
- 16 Sillä ei hän ota huomaansa enkeleitä, vaan Aabrahamin siemenen hän ottaa huomaansa.
For, truly, he does not take on the life of angels, but that of the seed of Abraham.
ου γαρ δηπου αγγελουσ επιλαμβανεται αλλα σπερματοσ αβρααμ επιλαμβανεται
- 17 Sentähden piti hänen kaikessa tuleman veljiensä kaltaiseksi, että hänestä tulisi laupias ja uskollinen ylimmäinen pappi tehtävissään Jumalan edessä, sovittaakseen kansan synnit.
Because of this it was necessary for him to be made like his brothers in every way, so that he might be a high priest full of mercy and keeping faith in everything to do with God, making offerings for the sins of the people.
οθεν οφειλεν κατα παντα τοισ αδελφοισ ομοιωθηναι ινα ελεημων γενηται και πιστουσ αρχιερευσ τα προς τον θεουσ εις το ιλασκεσθαι τασ αμαρτιασ του λαου
- 18 Sillä sentähden, että hän itse on kärsinyt ja ollut kiusattu, voi hän kiusattuja auttaa.
For having been put to the test himself, he is able to give help to others when they are tested.
εν ω γαρ πεπονθεν αυτουσ πειρασθεισ δυναται τοισ πειραζομενοισ βοηθησαι

- 1 Sentähden, pyhät veljet, jotka olette taivaallisesta kutsumuksesta osalliset, kiinnittäkää mielenne meidän tunnustuksemme apostoliin ja ylimmäiseen pappiin, Jeesukseen,
For this reason, holy brothers, marked out to have a part in heaven, give thought to Jesus the representative and high priest of our faith;
οθεν αδελφοι αγιοι κλησεως επουρανιου μετοχοι κατανοησατε τον αποστολον και αρχιερεα της ομολογιας ημων χριστον ιησουν
- 2 joka on uskollinen asettajalleen, niinkuin Mooseskin oli "uskollinen koko hänen huoneessansa".
Who kept faith with God who gave him his place, even as Moses did in all his house.
πιστον οντα τω ποιησαντι αυτον ως και μωσης εν ολω τω οικω αυτου
- 3 Sillä hänen on Moosekseen verraten katsottu ansaitsevan niin paljoa suuremman kirkkauden, kuin huoneen rakentajan kunnia on suurempi kuin huoneen.
And it was right for this man to have more honour than Moses, even as the builder of a house has more honour than the house.
πλειονος γαρ δοξης ουτος παρα μωσην ηξιωται καθ οσον πλειονα τιμην εχει του οικου ο κατασκευασας αυτον
- 4 Sillä jokainen huone on jonkun rakentama, mutta kaiken rakentaja on Jumala.
For every house has a builder; but the builder of all things is God.
πας γαρ οικος κατασκευαζεται υπο τινος ο δε τα παντα κατασκευασας θεος
- 5 Ja Moses tosin oli "palvelijana uskollinen koko hänen huoneessansa", todistukseksi siitä, mikä vastedes piti sanottaman,
And Moses certainly kept faith as a servant, in all his house, and as a witness of those things which were to be said later;
και μωσης μεν πιστος εν ολω τω οικω αυτου ως θεραπων εις μαρτυριον των λαληθησομενων
- 6 mutta Kristus on uskollinen Poikana, hänen huoneensa haltijana; ja hänen huoneensa olemme me, jos loppuun asti pidämme vahvana toivon rohkeuden ja kerskauksen.
But Christ as a son, over his house; whose house are we, if we keep our hearts fixed in the glad and certain hope till the end.
χριστος δε ως υιος επι τον οικον αυτου ου οικος εσμεν ημεις εανπερ την παρρησιαν και το καυχημα της ελπιδος μεχρι τελους βεβαιαν κατασχομεν
- 7 Sentähden, niinkuin Pyhä Henki sanoo: "Tänä päivänä, jos te kuulette hänen äänensä,
And so, as the Holy Spirit says, Today if you let his voice come to your ears,
διο καθως λεγει το πνευμα το αγιον σημερον εαν της φωνης αυτου ακουσητε
- 8 älkää paaduttako sydämiänne, niinkuin teitte katkeroituksessa, kiusauksen päivänä erämaassa,
Be not hard of heart, as when you made me angry, on the day of testing in the waste land,
μη σκληρυνητε τας καρδιας υμων ως εν τω παραπικρασμω κατα την ημεραν του πειρασμου εν τη ερημω
- 9 jossa teidän isänne minua kiusasivat ja koettelivat, vaikka olivat nähneet minun tekojani neljäkymmentä vuotta;
When your fathers put me to the test, and saw my works for forty years.
ου πειρασαν με οι πατερες υμων εδοκιμασαν με και ειδον τα εργα μου τεσσαρακοντα ετη
- 10 sentähden minä vihastuin tähän sukupolveen ja sanoin: 'Aina he eksyvät sydämessään'; mutta he eivät oppineet tuntemaan minun teitäni;
So that I was angry with this generation, and I said, Their hearts are in error at all times, and they have no knowledge of my ways;
διο προσωχθισα τη γενεα εκεινη και ειπον αι πλανωνται τη καρδια αυτοι δε ουκ εγνωσαν τας οδους μου
- 11 ja niin minä vihassani vannoin: 'He eivät pääse minun lepoonni'.
And being angry I made an oath, saying, They may not come into my rest.
ως ωμοσα εν τη οργη μου ει εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου
- 12 Katsokaa, veljet, ettei vain kenelläkään teistä ole paha, epäuskoinen sydän, niin että hän luopuu elävästä Jumalasta,
My brothers, take care that there is not by chance in any one of you an evil heart without belief, turning away from the living God:
βλεπετε αδελφοι μηποτε εσται εν τινι υμων καρδια πονηρα απιστιας εν τω αποστηναι απο θεου ζωντος
- 13 vaan kehoittakaa toisianne joka päivä, niin kauan kuin sanotaan: "tänä päivänä", ettei teistä kukaan synnin pettämänä paatuisi;
But give comfort to one another every day as long as it is still Today; so that no one among you may be made hard by the deceit of sin:
αλλα παρακαλειτε εαντους καθ εκαστην ημεραν αχρις ου το σημερον καλειται ινα μη σκληρυνθη τις εξ υμων απατη της αμαρτιας
- 14 sillä me olemme tulleet osallisiksi Kristuksesta, kunhan vain pysymme luottamuksessa, joka meillä alussa oli, vahvoina loppuun asti.
For if we keep the substance of the faith which we had at the start, even till the end, we have a part with Christ;
μετοχοι γαρ γεγοναμεν του χριστου εανπερ την αρχην της υποστασεως μεχρι τελους βεβαιαν κατασχομεν

- 15 Kun sanotaan: "Tänä päivänä, jos te kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydämiänne, niinkuin teitte katkeroituksessa",
As it is said, Today if you will let his voice come to your ears, be not hard of heart, as when you made him angry.
εν τω λεγεσθαι σημερον εαν της φωνης αυτου ακουσητε μη σκληρυνητε τας καρδιας υμων ως εν τω παραπικρασμω
- 16 ketkä sitten, vaikka kuulivat, katkeroitivat hänet? Eivätkö kaikki, jotka olivat Mooseksen johdolla lähteneet Egyptistä?
Who made him angry when his voice came to them? was it not all those who came out of Egypt with Moses?
τινες γαρ ακουσαντες παρεπικραναν αλλ ου παντες οι εξελθοντες εξ αιγυπτου δια μωσεως
- 17 Mutta keihin hän oli vihastunut neljäkymmentä vuotta? Eikö niihin, jotka olivat syntiä tehneet, joiden ruumiit kaatuivat erämaahan?
And with whom was he angry for forty years? was it not with those who did evil, who came to their deaths in the waste land?
τισιν δε προσωχθισεν τεσσαρακοντα ετη ουχι τοις αμαρτησασιν ων τα κωλα επεσεν εν τη ερημω
- 18 Ja keille hän vannoi, etteivät he pääse hänen lepoonsa? Eikö tottelemattomille?
And to whom did he make an oath that they might not come into his rest? was it not to those who went against his orders?
τισιν δε ωμοσεν μη εισελευσεσθαι εις την καταπαυσιν αυτου ει μη τοις απειθησασιν
- 19 Ja niin me näemme, että he epäuskon tähden eivät voineet siihen päästä.
So we see that they were not able to go in because they had no belief.
και βλεπομεν οτι ουκ ηδυνηθησαν εισελθειν δι απιστιαν
- 1 Varokaamme siis, koska lupaus päästä hänen lepoonsa vielä pysyy varmana, ettei vain havaittasi kenenkään teistä jääneen taipaleelle.
Let us then, though we still have God's word that we may come into his rest, go in fear that some of you may be unable to do so.
φοβηθωμεν ουν μηποτε καταλειπομενης επαγγελιας εισελθειν εις την καταπαυσιν αυτου δοκη τις εξ υμων υστερηκεναι
- 2 Sillä hyvä sanoma on julistettu meille niinkuin heillekin; mutta heidän kuulemansa sana ei heitä hyödyttänyt, koska se ei uskossa sulautunut niihin, jotka sen kuulivat.
And, truly, the good news came to us, even as it did to them; but the hearing of the word did them no good, because they were not united in faith with the true hearers.
και γαρ εσμεν ευηγγελισμενοι καθαπερ κακεινοι αλλ ουκ ωφελησεν ο λογος της ακοης εκεινους μη συγκεκραμενος τη πιστει τοις ακουσασιν
- 3 Sillä me pääsemme lepoon, me, jotka tulimme uskoon, niinkuin hän on sanonut: "Ja niin minä vihassani vannoin: 'He eivät pääse minun lepooni'", vaikka hänen tekonsa olivat valmiina maailman perustamisesta asti.
For those of us who have belief come into his rest; even as he has said, As I said in my oath when I was angry, They may not come into my rest: though the works were done from the time of the making of the world.
εισερχομεθα γαρ εις την καταπαυσιν οι πιστευσαντες καθως ειρηκεν ως ωμοσα εν τη οργη μου ει εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου καιτοι των εργαων απο καταβολης κοσμου γενηθεντων
- 4 Sillä hän on jossakin sanonut seitsemänestä päivästä näin: "Ja Jumala lepäsi seitsemäntenä päivänä kaikista teoistansa";
For in one place he has said of the seventh day, And God had rest from all his works on the seventh day;
ειρηκεν γαρ που περι της εβδομης ουτως και κατεπαυσεν ο θεος εν τη ημερα τη εβδομη απο παντων των εργαων αυτου
- 5 ja tässä taas: "He eivät pääse minun lepooni".
And in the same place he says again, They will not come into my rest.
και εν τουτω παλιν ει εισελευσονται εις την καταπαυσιν μου
- 6 Koska siis varmana pysyy, että muuttamat pääsevät siihen, ja ne, joille hyvä sanoma ensin julistettiin, eivät päässeet siihen tottelemattomuuden tähden,
So that as it is clear that some have to go in, and that the first hearers of the good news were not able to go in because they went against God's orders,
επει ουν απολειπεται τινας εισελθειν εις αυτην και οι προτερον ευαγγελισθεντες ουκ εισηλθον δι απειθειαν
- 7 niin hän taas määrää päivän, "tämän päivän", sanomalla Daavidin kautta niin pitkän ajan jälkeen, niinkuin ennen on sanottu: "Tänä päivänä, jos te kuulette hänen äänensä, älkää paaduttako sydämiänne".
After a long time, again naming a certain day, he says in David, Today (as he had said before), Today if you will let his voice come to your ears, be not hard of heart,
παλιν τινα οριζει ημεραν σημερον εν δαβιδ λεγων μετα τοσοτον χρονον καθως ειρηται σημερον εαν της φωνης αυτου ακουσητε μη σκληρυνητε τας καρδιας υμων
- 8 Sillä jos Joosua olisi saattanut heidät lepoon, niin hän ei puhuisi toisesta, senjälkeisestä päivästä.
For if Joshua had given them rest, he would not have said anything about another day.
ει γαρ αυτους ιησους κατεπαυσεν ουκ αν περι αλλης ελαλει μετα ταυτα ημερας

- 9 Niin on Jumalan kansalle sapatinlepo varmasti tuleva.
So that there is still a Sabbath-keeping for the people of God.
αρα απολειπεται σαββατισμος τω λαω του θεου
- 10 Sillä joka on päässyt hänen lepoonsa, on saanut levon teoistaan, hänkin, niinkuin Jumala omista teoistansa.
For the man who comes into his rest has had rest from his works, as God did from his.
ο γαρ εισελθων εις την καταπαυσιν αυτου και αυτος κατεπαυσεν απο των εργαων αυτου ωσπερ απο των ιδιων ο θεος
- 11 Ahkeroikaamme siis päästä siihen lepoon, ettei kukaan lankeaisi seuraamaan samaa tottelemattomuuden esimerkkiä.
Because of this, let us have a strong desire to come into that rest, and let no one go after the example of those who went against God's orders.
σπουδασωμεν ουν εισελθειν εις εκεινην την καταπαυσιν ινα μη εν τω αυτω τις υποδειγματι πεση της απειθειας
- 12 Sillä Jumalan sana on elävä ja voimallinen ja terävämpi kuin mikään kaksiteräinen miekka ja tunkee lävitse, kunnes se erottaa sielun ja hengen, nivelet sekä ytimet, ja on sydämen ajatusten ja aivoitusten tuomitsija;
For the word of God is living and full of power, and is sharper than any two-edged sword, cutting through and making a division even of the soul and the spirit, the bones and the muscles, and quick to see the thoughts and purposes of the heart.
ζων γαρ ο λογος του θεου και ενεργης και τομωτερος υπερ πασαν μαχαιραν διστομον και δικνουμενος αχρι μερισμου ψυχης τε και πνευματος αρμων τε και μυελων και κριτικος ενθυμησεων και εννοιων καρδιας
- 13 eikä mikään luotu ole hänelle näkymätön, vaan kaikki on alastonta ja paljastettua hänen silmänsä edessä, jolle meidän on tehtävä tili.
And there is nothing made which is not completely clear to him; there is nothing covered, but all things are open to the eyes of him with whom we have to do.
και ουκ εστιν κτισις αφανης ενωπιον αυτου παντα δε γυμνα και τετραχλησιμενα τοις οφθαλμοις αυτου προς ον ημιν ο λογος
- 14 Kun meillä siis on suuri ylimmäinen pappi, läpi taivasten kulkenut, Jeesus, Jumalan Poika, niin pitääkäämme kiinni tunnustuksesta.
Having then a great high priest, who has made his way through the heavens, even Jesus the Son of God, let us be strong in our faith.
εχοντες ουν αρχιερεα μεγαν διεληλυθοτα τους ουρανους ιησουν τον υιον του θεου κρατωμεν της ομολογιας
- 15 Sillä ei meillä ole sellainen ylimmäinen pappi, joka ei voi sääliä meidän heikkouksiamme, vaan joka on ollut kaikessa kiusattu samalla lailla kuin mekin, kuitenkin ilman syntiä.
For we have not a high priest who is not able to be touched by the feelings of our feeble flesh; but we have one who has been tested in all points as we ourselves are tested, but without sin.
ου γαρ εχομεν αρχιερεα μη δυναμενον συμπαθησαι ταις ασθενειαις ημων πεπειραμενον δε κατα παντα καθ ομοιοτητα χωρις αμαρτιας
- 16 Käykäämme sentähden uskalluksella armon istuimen eteen, että saisimme laupeuden ja löytäisimme armon, avuksemme oikeaan aikaan.
Then let us come near to the seat of grace without fear, so that mercy may be given to us, and we may get grace for our help in time of need.
προσερχομεθα ουν μετα παρησιας τω θρονω της χαριτος ινα λαβωμεν ελεον και χαριν ευρωμεν εις ευκαιρον βοηθειαν
- 1 Sillä jokainen ylimmäinen pappi, ollen ihmisten joukosta otettu, asetetaan ihmisten puolesta toimittamaan sitä, mikä Jumalalle tulee, uhraamaan lahjoja ja uhreja syntien edestä,
Every high priest who is taken from among men is given his position to take care of the interests of men in those things which have to do with God, so that he may make offerings for sins.
πας γαρ αρχιερευς εξ ανθρωπων λαμβανομενος υπερ ανθρωπων καθισταται τα προς τον θεον ινα προσφερη δωρα τε και θυσιας υπερ αμαρτιων
- 2 ja hän voi säälien kohdella tietämättömiä ja eksyviä, koska hän itsekin on heikkouden alainen,
He is able to have feeling for those who have no knowledge and for those who are wandering from the true way, because he himself is feeble;
μετριοπαθειν δυναμενος τοις αγνοουσιν και πλανωμενοις επει και αυτος περικειται ασθενειαν
- 3 ja tämän heikkoutensa tähden hänen täytyy, samoinkuin kansan puolesta, niin itsensäkin puolesta uhrata syntien edestä.
And being feeble, he has to make sin-offerings for himself as well as for the people.
και δια ταυτην οφειλει καθως περι του λαου ουτως και περι εαυτου προσφερειν υπερ αμαρτιων
- 4 Eikä kukaan sitä arvoa itselleen ota, vaan Jumala kutsuu hänet niinkuin Aaroninkin.
And no man who is not given authority by God, as Aaron was, takes this honour for himself.
και ουχ εαυτω τις λαμβανει την τιμην αλλα ο καλουμενος υπο του θεου καθαπερ και ο ααρων
- 5 Niinpä Kristuskaan ei itse korottanut itseänsä ylimmäisen papin kunniaan, vaan hän, joka sanoi hänelle: "Sinä olet minun Poikani, tänä päivänä minä sinut synnytin";
In the same way Christ did not take for himself the glory of being made a high priest, but was given it by him who said, You are my Son, this day I have given you being:
ουτως και ο χριστος ουχ εαυτον εδοξασεν γενηθηναι αρχιερεα αλλ ο λαλησας προς αυτον υιος μου ει συ εγω σημερον γεγεννηκα σε

- 6 niinkuin hän toisessakin paikassa sanoo: "Sinä olet pappi iankaikkisesti Melkisedekin järjestyksen mukaan".
As he says in another place, You are a priest for ever after the order of Melchizedek.
καθως και εν ετερω λεγει συ ιερευς εις τον αιωνα κατα την ταξιν μελχισεδεκ
- 7 Ja lihansa päivinä hän väkevällä huudolla ja kyynelillä uhrasi rukouksia ja anomuksia sille, joka voi hänet kuolemasta pelastaa; ja hänen rukouksensa kuultiin hänen jumalanpelkonsa tähden.
Who in the days of his flesh, having sent up prayers and requests with strong crying and weeping to him who was able to give him salvation from death, had his prayer answered because of his fear of God.
ος εν ταις ημεραις της σαρκος αυτου δεησεις τε και ικετηριας προς τον δυναμενον σωζειν αυτον εκ θανατου μετα κραυγης ισχυρας και δακρυων προσενεγκας και εισακουσθεις απο της ευλαβειας
- 8 Ja niin hän, vaikka oli Poika, oppi siitä, mitä hän kärsi, kuuliaisuuden,
And though he was a Son, through the pain which he underwent, the knowledge came to him of what it was to be under God's orders;
καιπερ ων υιος εμαθεν αφ ων επαθεν την υπακοην
- 9 ja kun oli täydelliseksi tullut, tuli hän iankaikkisen autuuden aikaansaajaksi kaikille, jotka ovat hänelle kuuliaiset,
And when he had been made complete, he became the giver of eternal salvation to all those who are under his orders;
και τελειωθεις εγενετο τοις υπακουουσιν αυτω πασιν αιτιος σωτηριας αιωνιου
- 10 hän, jota Jumala nimittää "ylimmäiseksi papiksi Melkisedekin järjestyksen mukaan".
Being named by God a high priest of the order of Melchizedek.
προσαγορευθεις υπο του θεου αρχιερευς κατα την ταξιν μελχισεδεκ
- 11 Tästä meillä on paljon sanottavaa, ja sitä on vaikea selittää, koska olette käyneet hitaiksi kuulemaan.
Of whom we have much to say which it is hard to make clear, because you are slow of hearing.
περι ου πολυς ημιν ο λογος και δυσερμηνευτος λεγειν επει νωθροι γεγονατε ταις ακοαις
- 12 Sillä te, joiden olisi jo aika olla opettajia, olette taas sen tarpeessa, että teille opetetaan Jumalan sanojen ensimmäisiä alkeita; te olette tulleet maitoa tarvitseviksi, ei vahvaa ruokaa.
And though by this time it would be right for you to be teachers, you still have need of someone to give you teaching about the first simple rules of God's revelation; you have become like babies who have need of milk, and not of solid food.
και γαρ οφειλοντες ειναι διδασκαλοι δια τον χρονον παλιν χρειαν εχετε του διδασκειν υμας τινα τα στοιχεια της αρχης των λογιων του θεου και γεγονατε χρειαν εχοντες γαλακτος και ου στερεας τροφης
- 13 Sillä jokainen, joka vielä nauttii maitoa, on kokematon vanhurskauden sanassa, sillä hän on lapsi;
For everyone who takes milk is without experience of the word of righteousness: he is a child.
πας γαρ ο μετεχων γαλακτος απειρος λογου δικαιοσυνης νηπιος γαρ εστιν
- 14 mutta vahva ruoka on täysi-ikäisiä varten, niitä varten, joiden aistit tottumuksesta ovat harjaantuneet erottamaan hyvän pahasta.
But solid food is for men of full growth, even for those whose senses are trained by use to see what is good and what is evil.
τελειων δε εστιν η στερεα τροφη των δια την εξιν τα αισθητηρια γεγυμνασμενα εχοντων προς διακρισιν καλου τε και κακου
- 1 Jättäkäämme sentähden Kristuksen opin alkeet ja pyrkikäämme täydellisyteen, ryhtymättä taas uudestaan laskemaan perustusta: parannusta kuolleista töistä ja uskoa Jumalaan,
For this reason let us go on from the first things about Christ to full growth; not building again that on which it is based, that is, the turning of the heart from dead works, and faith in God,
διο αφεντες τον της αρχης του χριστου λογον επι την τελειοτητα φερωμεθα μη παλιν θεμελιον καταβαλλομενοι μετανοιας απο νεκρων εργων και πιστεως επι θεον
- 2 oppia kasteista ja kännen päällepanemisesta, kuolleitten ylösnousemisesta ja iankaikkisesta tuomiosta.
The teaching of baptisms, and of the putting on of hands, and of the future life of the dead, and of the judging on the last day.
βαπτισμων διδαχης επιθεσεως τε χειρων αναστασεως τε νεκρων και κριματος αιωνιου
- 3 Ja niin me tahdomme tehdä, jos vain Jumala sallii.
Now we will do this, if God lets us.
και τουτο ποιησομεν εανπερ επιτρεπη ο θεος
- 4 Sillä mahdotonta on niitä, jotka kerran ovat valistetut ja taivaallista lahjaa maistaneet ja Pyhästä Hengestä osallisiksi tulleet
As for those who at one time saw the light, tasting the good things from heaven, and having their part in the Holy Spirit,
αδυνατον γαρ τους απαξ φωτισθεντας γευσαμενους τε της δωρεας της επουρανιου και μετοχους γενηθεντας πνευματος αγιου

- 5 ja maistaneet Jumalan hyvää sanaa ja tulevan maailmanajan voimia,
With knowledge of the good word of God, and of the powers of the coming time,
και καλον γευσαμενους θεου ρημα δυναμεις τε μελλοντος αιωνος
- 6 ja sitten ovat luopuneet - taas uudistaa parannukseen, he kun jälleen itsellensä ristiinnaulitsevat Jumalan Pojan ja häntä julki häpäisevät.
And then let themselves be turned away, it is not possible for their hearts to be made new a second time; because they themselves put the Son of God on the cross again, openly shaming him.
και παραπεσοντας παλιν ανακαινιζειν εις μετανοιαν ανασταυρουοντας εαυτοις τον υιον του θεου και παραδειγματιζοντας
- 7 Sillä maa, joka särpii sisäänsä sen päälle usein tulevan sateen ja kantaa kasvun hyödyksi niille, joita varten sitä viljelläänkin, saa siunauksen Jumalalta;
For a land, drinking in the frequent rain and producing good plants for those for whom it is worked, has a blessing from God:
γη γαρ η πιουσα τον επ αυτης πολλακις ερχομενον υετον και τικτουσα βοτανην ευθετον εκεινοις δι ους και γεωργειται μεταλαμβανει ευλογιας απο του θεου
- 8 mutta se, joka tuottaa orjantappuroita ja ohdakkeita, on kelvoton ja lähellä kirousta, ja sen loppu on, että se poltetaan.
But if it sends up thorns and evil plants, it is of no use and is ready to be cursed; its only end is to be burned.
εκφερουσα δε ακανθας και τριβολουσ αδοκιμος και καταρας εγγυς ης το τελος εις καυσιν
- 9 Mutta teistä, rakkaat, uskomme sitä, mikä on parempaa ja mikä koituu teille pelastukseksi - vaikka puhummekin näin.
But, my loved ones, though we say this, we are certain that you have better things in you, things which go with salvation;
πεπεισμεθα δε περι υμων αγαπητοι τα κρειττονα και εχομενα σωτηριας ει και ουτως λαλουμεν
- 10 Sillä Jumala ei ole väärämielinen, niin että hän unhottaisi teidän työnne ja rakkautenne, jota olette osoittaneet hänen nimeänsä kohtaan, kun olette palvelleet pyhiä ja vielä palvelette.
For God is true, and will not put away from him the memory of your work and of your love for his name, in the help which you gave and still give to the saints.
ου γαρ αδικος ο θεος επιλαθεσθαι του εργου υμων και του κοπου της αγαπης ης ενεδειξασθε εις το ονομα αυτου διακονησαντες τοις αγιοις και διακονουντες
- 11 Mutta me halajamme sitä, että kukin teistä osoittaa samaa intoa, säilyttääkseen toivon varmuuden loppuun asti,
And it is our desire that you may all keep the same high purpose in certain hope to the end:
επιθυμουμεν δε εκαστον υμων την αυτην ενδεικνυσθαι σπουδην προς την πληροφοριαν της ελπιδος αχρι τελουσ
- 12 ettette kävisi veltoiksi, vaan että teistä tulisi niiden seuraajia, jotka uskon ja kärsivällisyyden kautta perivät sen, mikä luvattu on.
So that you may not be slow in heart, but may take as your example those to whom God has given their heritage, because of their faith and their long waiting.
ινα μη νωθροι γενησθε μιμηται δε των δια πιστεωσ και μακροθυμιασ κληρονομουτων τασ επαγγελιασ
- 13 Sillä kun Jumala oli antanut lupauksen Aabrahamille, vannoi hän itse kauttansa, koska hänellä ei ollut ketään suurempaa, kenen kautta vanna,
For when God made his oath to Abraham, because there was no greater oath, he made it by himself,
τω γαρ αβρααμ επαγγελαμενος ο θεος επει κατ ουδενος ειχεν μειζονος ομοσαι ωμοσεν καθ εαυτου
- 14 ja sanoi: "Totisesti, siunaamalla minä sinut siunaan, ja enentämällä minä sinut enennän";
Saying, Be certain that I will give you my blessing, and make your numbers very great.
λεγων η μην ευλογων ευλογησω σε και πληθυνων πληθυνω σε
- 15 ja näin Aabraham, kärsivällisesti odotettuaan, sai, mitä luvattu oli.
And so, when he had been waiting calmly for a long time, God's word to him was put into effect.
και ουτως μακροθυμιασ επετυχεν της επαγγελιασ
- 16 Sillä ihmiset vannovat suurempansa kautta, ja vala on heille asian vahvistus ja tekee lopun kaikista vastaväitteistä.
For men at all times make their oaths by what is greater; and any argument is ended by the decision of the oath.
ανθρωποι μεν γαρ κατα του μειζονος ομνουσιν και πασης αυτοις αντιλογιασ περασ εις βεβαιωσιν ο ορκος
- 17 Sentähden, kun Jumala lupauksen perillisille vielä tehokkaammin tahtoi osoittaa, että hänen päätöksensä on muuttumaton, vakuutti hän sen valalla,
So that when it was God's desire to make it specially clear to those who by his word were to have the heritage, that his purpose was fixed, he made it more certain with an oath;
εν ω περισσοτερον βουλομενος ο θεος επιδειξει τοις κληρονομοις της επαγγελιασ το αμεταθετον της βουλης αυτου εμεσπευσεν ορκο

- 18 että me näistä kahdesta muuttumattomasta asiasta, joissa Jumala ei ole voinut valhetella, saisimme voimallisen kehoituksen, me, jotka olemme paenneet pitämään kiinni edessämme olevasta toivosta.
So that we, who have gone in flight from danger to the hope which has been put before us, may have a strong comfort in two unchanging things, in which it is not possible for God to be false;
ινα δια δυο πραγματων αμεταθετων εν οις αδυνατον ψευσασθαι θεον ισχυραν παρακλησιν εχομεν οι καταφυγοντες κρατησαι της προκειμενης ελπιδος
- 19 Se toivo meille on ikäänkuin sielun ankuri, varma ja luja, joka ulottuu esiripun sisäpuolelle asti,
And this hope is like a strong band for our souls, fixed and certain, and going in to that which is inside the veil;
ην ως ακυραν εχομεν της ψυχης ασφαλη τε και βεβαιαν και εισερχομενην εις το εσωτερον του καταπετασματος
- 20 jonne Jeesus edelläjuoksijana meidän puolestamme on mennyt, tultuaan ylimmäiseksi papiksi Melkisedekin järjestyksen mukaan, iankaikkisesti.
Where Jesus has gone before us, as a high priest for ever after the order of Melchizedek.
οπου προδρομος υπερ ημων εισηλθεν ιησους κατα την ταξιν μελχισεδεκ αρχιερευς γενομενος εις τον αιωνα
- 1 Sillä tämä Melkisedek, Saalemin kuningas, Jumalan, Korkeimman, pappi, joka meni Aabrahamia vastaan, hänen palatessaan kuninkaita voittamasta, ja siunasi hänet;
For this Melchizedek, the king of Salem, a priest of the Most High God, who gave Abraham his blessing, meeting him when he came back after putting the kings to death,
ουτος γαρ ο μελχισεδεκ βασιλευς σαλημ ιερευς του θεου του υψιστου ο συναντησας αβρααμ υποστρεφοντι απο της κοπης των βασιλεων και ευλογησας αυτον
- 2 jolle Aabraham myös antoi kymmenykset kaikesta ja joka ensiksi, niinkuin hänen nimensäkin merkitsee, on "vanhurskauden kuningas" ja sen lisäksi vielä "Saalemin kuningas", se on "rauhan kuningas";
And to whom Abraham gave a tenth part of everything which he had, being first named King of righteousness, and then in addition, King of Salem, that is to say, King of peace;
ω και δεκατην απο παντων εμερισεν αβρααμ πρωτον μεν ερμηνευομενος βασιλευς δικαιοσυνης επειτα δε και βασιλευς σαλημ ο εστιν βασιλευς ειρηνης
- 3 jolla ei ole isää, ei äitiä, ei sukua, ei päivien alkua eikä elämän loppua, mutta joka on Jumalan Poikaan verrattava - hän pysyy pappina ainaisesti.
Being without father or mother, or family, having no birth or end to his life, being made like the Son of God, is a priest for ever.
απατωρ αμητωρ αγενεαλογητος μητε αρχην ημερων μητε ζωης τελος εχων αφωμοιωμενος δε τω υιω του θεου μενει ιερευς εις το διηνεκες
- 4 Katsokaa, kuinka suuri hän on, jolle itse kantaisä Aabraham antoi kymmenykset parhaimmasta saaliistaan.
Now see how great this man was, to whom our father Abraham gave a tenth part of what he had got in the fight.
θεωρειτε δε πληκος ουτος ω και δεκατην αβρααμ εδωκεν εκ των ακροθινιων ο πατριαρχης
- 5 Onhan niillä Leevin pojista, jotka saavat pappeuden, käsky lain mukaan ottaa kymmenyksiä kansalta, se on veljiltään, vaikka nämä ovatkin Aabrahamin kupeista lähteneet;
And it is true that by the law, those of the sons of Levi who have the position of priests may take a tenth part of the people's goods; that is to say, they take it from their brothers though these are the sons of Abraham.
και οι μεν εκ των υιων λευι την ιερατειαν λαμβανοντες εντολην εχουσιν αποδεκατουν τον λαον κατα τον νομον τουτεστιν τους αδελφους αυτων καιπερ εξεληλυθοτας εκ της οσφους αβρααμ
- 6 mutta hän, jonka sukua ei johdeta heistä, otti kymmenykset Aabrahamilta ja siunasi sen, jolla oli lupaukset.
But this man, who was not of their family, took the tenth from Abraham, and gave a blessing to him to whom God had given his undertaking.
ο δε μη γενεαλογουμενος εξ αυτων δεδεκατωκεν τον αβρααμ και τον εχοντα τας επαγγελιας ευλογηκεν
- 7 Mutta kieltämätöntä on, että halvempi saa siunauksen paremmaltaan.
But there is no doubt that the less gets his blessing from the greater.
χωρις δε πασης αντιλογιας το ελαττον υπο του κρειττονος ευλογειται
- 8 Ja täällä kuolevaiset ihmiset ottavat kymmenyksiä, mutta siellä se, jonka todistetaan elävän.
Now at the present time, men over whom death has power take the tenth; but then it was taken by one of whom it is witnessed that he is living.
και οδε μεν δεκατας αποθνησκοντες ανθρωποι λαμβανουσιν εκει δε μαρτυρουμενος οτι ζη
- 9 Ja Aabrahamin kautta, niin sanoakseni, on Leevikin, joka kymmenyksiä ottaa, maksanut kymmenyksiä;
And we may say that in Abraham, even Levi, who has a right to take the tenth part, gave it;
και ως επος ειπειν δια αβρααμ και λευι ο δεκατας λαμβανον δεδεκατωται
- 10 sillä hän oli vielä isänsä kupeissa, kun Melkisedek meni tätä vastaan.
Because he was still in his father's body when Melchizedek came to him.
ετι γαρ εν τη οσφου του πατρος ην οτε συνητησεν αυτω ο μελχισεδεκ

- 11 Jos siis täydellisyys olisi saavutettu leeviläisen pappeuden kautta, sillä tähän on kansa laissa sidottu, miksi sitten oli tarpeen, että nousi toinen pappi Melkisedekin järjestyksen mukaan eikä tullut nimitetyksi Aaronin järjestyksen mukaan?
Now if it was possible for things to be made complete through the priests of the house of Levi (for the law was given to the people in connection with them), what need was there for another priest who was of the order of Melchizedek and not of the order of Aaron?
ει μεν ουν τελειωσις δια της λευιτικης ιερωσυνης ην ο λαος γαρ επ αυτη νενομοθετητο τις επι χρεια κατα την ταξιν μελχισεδεκ ετερον ανιστασθαι ιερα και ου κατα την ταξιν ααρων λεγεσθαι
- 12 Sillä pappeuden muuttuessa tapahtuu välttämättä myös lain muutos.
Because if the priests are changed, it is necessary to make a change in the law.
μετατιθεμενης γαρ της ιερωσυνης εξ αναγκης και νομου μεταθεσις γινεται
- 13 Sillä se, josta tämä sanotaan, oli toista sukukuntaa, josta ei kukaan ole alttaritointa hoitanut.
For he of whom these things are said comes of another tribe, of which no man has ever made offerings at the altar.
εφ ου γαρ λεγεται ταυτα φυλης ετερας μετεσχηκεν αφ ης ουδεις προσεσχηκεν τω θυσιαστηριω
- 14 Onhan tunnettua, että meidän Herramme on noussut Juudasta, jonka sukukunnan pappeudesta Mooses ei ole mitään puhunut.
Because it is clear that our Lord comes out of Judah, and Moses said nothing about priests from that tribe.
προδηλον γαρ οτι εξ ιουδα ανατεταλκεν ο κυριος ημων εις ην φυλην ουδεν περι ιερωσυνης μωσης ελαλησεν
- 15 Ja tämä käy vielä paljoo selvemmäksi, kun nousee toinen pappi, Melkisedekin kaltainen,
And this is even more clear if a second priest has come up who is like Melchizedek,
και περισσοτερον επι καταδηλον εστιν ει κατα την ομοιοτητα μελχισεδεκ ανισταται ιερευς ετερος
- 16 joka ei ole siksi tullut lihallisen käskyn lain mukaan, vaan katoamattoman elämän voimasta.
That is to say, not made by a law based on the flesh, but by the power of a life without end:
ος ου κατα νομον εντολης σαρκικης γεγονεν αλλα κατα δυναμιν ζωης ακαταλυτου
- 17 Sillä hänestä todistetaan: "Sinä olet pappi iankaikkisesti Melkisedekin järjestyksen mukaan".
For it has been witnessed of him, You are a priest for ever after the order of Melchizedek.
μαρτυρει γαρ οτι συ ιερευς εις τον αιωνα κατα την ταξιν μελχισεδεκ
- 18 Täten kyllä entinen säädös kumotaan, koska se oli voimaton ja hyödytön
So the law which went before is put on one side, because it was feeble and without profit.
αθετησις μεν γαρ γινεται προαγουσης εντολης δια το αυτης ασθενες και ανωφελες
- 19 - sillä laki ei tehnyt mitään täydelliseksi - mutta sijaan tulee parempi toivo, jonka kautta me lähestymme Jumalaa.
(Because the law made nothing complete), and in its place there is a better hope, through which we come near to God.
ουδεν γαρ ετελειωσεν ο νομος επεισαγωγή δε κρειττονος ελπιδος δι ης εγγιζομεν τω θεω
- 20 Ja niinkuin tämä ei tapahtunut ilman valan vannomista - nuo taas ovat papeiksi tulleet ilman heistä vannottua valaa,
And as this is not without the taking of an oath
και καθ οσον ου χωρις ορκωμοσις οι μεν γαρ χωρις ορκωμοσις εισιν ιερεις γεγονοτες
- 21 mutta tämä hänestä vannotulla valalla, sen asettamana, joka hänelle sanoi: "Herra on vannonut eikä ole katuva: 'Sinä olet pappi iankaikkisesti'" -
(For those were made priests without an oath, but this one was made a priest with an oath by him who says of him, The Lord gave his oath, which he will not take back, that you are a priest for ever);
ο δε μετα ορκωμοσις δια του λεγοντος προς αυτον ωμοσεν κυριος και ου μεταμεληθησεται συ ιερευς εις τον αιωνα κατα την ταξιν μελχισεδεκ
- 22 niin on myös se liitto parempi, jonka takaaajaksi Jeesus on tullut.
By so much is it a better agreement which we have through Jesus.
κατα τοσουτον κρειττονος διαθηκης γεγονεν εγγυος ιησους
- 23 Ja noita toisia pappeja on tullut useampia, koska kuolema ei sallinut heidän pysyä;
And it is true that there have been a great number of those priests, because death does not let them go on for ever;
και οι μεν πλειονες εισιν γεγονοτες ιερεις δια το θανατω κωλυεσθαι παραμενειν

- 24 mutta täällä on katoamaton pappeus, sentähden että hän pysyy iankaikkisesti,
But this priest, because his life goes on for ever, is unchanging.
ο δε δια το μενειν αυτον εις τον αιωνα απαραβατον εχει την ιερωσυνην
- 25 jonka tähden hän myös voi täydellisesti pelastaa ne, jotka hänen kauttaan Jumalan tykö tulevat, koska hän aina elää rukoillakseen heidän puolestansa.
So that he is fully able to be the saviour of all who come to God through him, because he is ever living to make prayer to God for them.
οθεν και σωζειν εις το παντελες δυναται τους προσερχομενους δι αυτου τω θεω παντοτε ζων εις το εντυγαχειν υπερ αυτων
- 26 Senkaltainen ylimmäinen pappi meille sopikin: pyhä, viaton, tahraton, syntisistä erotettu ja taivaita korkeammaksi tullut,
It was right for us to have such a high priest, one who is holy and without evil, doing no wrong, having no part with sinners, and made higher than the heavens:
τοιουτος γαρ ημιν επρεπεν αρχιερευς οσιος ακακος αμιαντος κεχωρισμενος απο των αμαρτωλων και υψηλοτερος των ουρανων γενομενος
- 27 jonka ei joka päivä ole tarvis, niinkuin ylimmäisten pappien, ensiksi uhrata omien syntiensä edestä ja sitten kansan; sillä tämän hän teki kerta kaikkiaan, uhratessaan itsensä.
Who has no need to make offerings for sins every day, like those high priests, first for himself, and then for the people; because he did this once and for ever when he made an offering of himself.
ος ουκ εχει καθ ημεραν αναγκην ωσπερ οι αρχιερεις προτερον υπερ των ιδιων αμαρτιων θυσιας αναφερειν επειτα των του λαου τουτο γαρ εποιησεν εφρααξ αυτον ανενεγκας
- 28 Sillä laki asettaa ylimmäisiksi papeiksi ihmisiä, jotka ovat heikkoja, mutta valan sana, joka on myöhäisempi kuin laki, asettaa Pojan, iankaikkisesti täydelliseksi tulleen.
The law makes high priests of men who are feeble; but the word of the oath, which was made after the law, gives that position to a Son, in whom all good is for ever complete.
ο νομος γαρ ανθρωπος καθιστησιν αρχιερεις εχοντας ασθενειαν ο λογος δε της ορκωμοσιας της μετα τον νομον υιον εις τον αιωνα τετελειωμενον
- 1 Mutta pääkohta siinä, mistä me puhumme, on tämä: meillä on sellainen ylimmäinen pappi, joka istuu Majesteetin valtaistuimen oikealla puolella taivaissa,
Now of the things we are saying this is the chief point: We have such a high priest, who has taken his place at the right hand of God's high seat of glory in heaven,
κεφαλαιον δε επι τοις λεγομενοις τοιουτον εχομεν αρχιερα ος εκαθισεν εν δεξια του θρονου της μεγαλωσυνης εν τοις ουρανοις
- 2 tehdäkseen pappispalvelusta kaikkeinpyhimmässä, siinä oikeassa majassa, jonka on rakentanut Herra eikä ihminen.
As a servant of the holy things and of the true Tent, which was put up by God, not by man.
των αγιων λειτουργος και της σκηνης της αληθινης ην επηξεν ο κυριος και ουκ ανθρωπος
- 3 Sillä jokainen ylimmäinen pappi asetetaan uhraamaan lahjoja ja uhreja, jonka tähden on välttämätöntä, että täälläkin on jotakin uhraamista.
Now every high priest is given authority to take to God the things which are given and to make offerings; so that it is necessary for this man, like them, to have something for an offering.
πας γαρ αρχιερευς εις το προσφερειν δωρα τε και θυσιας καθισταται οθεν αναγκαιον εχειν τι και τουτον ο προσενεγκη
- 4 Jos hän siis olisi maan päällä, ei hän olisikaan pappi, koska jo ovat olemassa ne, jotka lain mukaan esiinkantavat lahjoja,
If he had been on earth he would not have been a priest at all, because there are other priests who make the offerings ordered by the law;
ει μεν γαρ ην επι γης ουδ αν ην ιερευς οντων των ιερων των προσφεροντων κατα τον νομον τα δωρα
- 5 ja jotka palvelevat siinä, mikä on taivaallisten kuva ja varjo, niinkuin ilmoitettiin Moosekselle, kun hänen oli valmistettava maja. Sillä hänelle sanottiin: "Katso, että teet kaikki sen kaavan mukaan, joka sinulle vuorella näytettiin".
Being servants of that which is a copy and an image of the things in heaven, as Moses, when he was about to make the Tent, had special orders from God: for, See, he said, that you make everything like the design which you saw in the mountain.
οιτινες υποδειγματι και σκια λατρευουσιν των επουρανιων καθως κεχρηματισται μοσης μελλον επιτελειν την σκηνην ορα γαρ φησιν ποιησης παντα κατα τον τυπον τον δειχθεντα σοι εν τω ορει
- 6 Mutta tämä taas on saanut niin paljoa jalomman viran, kuin hän on myös paremman liiton välimies, liiton, joka on paremmille lupauksille perustettu.
But now his position as priest is higher, because through him God has made a better agreement with man, based on the giving of better things.
νυνι δε διαφοροτερας τετευχεν λειτουργιας οσω και κρειττονος εστιν διαθηκης μεσιτης ητις επι κρειττοσιν επαγγελιας νενομοθετηται
- 7 Sillä jos ensimmäinen liitto olisi ollut moitteeton, ei olisi etsitty sijaa toiselle.
For if that first agreement had been as good as possible, there would have been no place for a second.
ει γαρ η πρωτη εκεινη ην αμεμπτος ουκ αν δευτερας εζητειτο τοπος
- 8 Sillä moittien heitä hän sanoo: "Katso, päivät tulevat, sanoo Herra, jolloin minä teen Israelin heimon ja Juudan heimon kanssa uuden liiton,
For, protesting against them, he says, See, the days are coming when I will make a new agreement with the house of Israel, and with the house of Judah;
μεφομενος γαρ αυτοις λεγει ιδου ημεραι ερχονται λεγει κυριος και συντελεσω επι τον οικον ισραηλ και επι τον οικον ιουδα διαθηκην καινην

- 9 en sellaista liittoa kuin se, jonka minä tein heidän isänsä kanssa silloin, kun minä tartuin heidän käteensä ja vein heidät pois Egyptin maasta. Sillä he eivät pysyneet minun liitossani, ja niin en minäkään heistä huolinut, sanoo Herra.
Not like the agreement which I made with their fathers when I took them by the hand, to be their guide out of the land of Egypt; for they did not keep the agreement with me, and I gave them up, says the Lord.
ου κατα την διαθηκη ην εποιησα τοις πατρασιν αυτων εν ημερα επιλαβομενου μου της χειρος αυτων εξαγαγειν αυτοους εκ γης αιγυπτου οτι αυτοι ουκ ενεμειναν εν τη διαθηκη μου καγω ημελησα αυτων λεγει κυριος
- 10 Sillä tämä on se liitto, jonka minä teen Israelin heimon kanssa näiden päivien jälkeen, sanoo Herra: Minä panen lakini heidän mieleensä, ja kirjoitan ne heidän sydämiinsä, ja niin minä olen heidän Jumalansa, ja he ovat minun kansani.
For this is the agreement which I will make with the people of Israel after those days: I will put my laws into their minds, writing them in their hearts: and I will be their God, and they will be my people:
οτι αυτη η διαθηκη ην διαθησομαι το οικω ισραηλ μετα τας ημερας εκεινας λεγει κυριος διδους νομους μου εις την διανοιαν αυτων και επι καρδιας αυτων επιγραψω αυτοους και εσομαι αυτοις εις θεον και αυτοι εσονται μοι εις λαον
- 11 Ja silloin ei enää kukaan opeta kansalaistaan eikä veli veljeään sanoen: 'Tunne Herra'; sillä he kaikki, pienimmästä suurimpaan, tuntevat minut.
And there will be no need for every man to be teaching his brother, or his neighbour, saying, This is the knowledge of the Lord: for they will all have knowledge of me, great and small.
και ου μη διδασκωσιν εκαστος τον πλησιον αυτου και εκαστος τον αδελφον αυτου λεγων γνωθι τον κυριον οτι παντες ειδησουσιν με απο μικρου αυτων εως μεγαλου αυτων
- 12 Sillä minä annan anteeksi heidän väärityksensä enkä enää muista heidän syntejäänsä."
And I will have mercy on their evil-doing, and I will not keep their sins in mind.
οτι ιλεως εσομαι ταις αδικιας αυτων και των αμαρτιων αυτων και των ανομιων αυτων ου μη μνησθω ετι
- 13 Sanoessaan "uuden" hän on julistanut ensimmäisen liiton vanhentuneeksi; mutta se, mikä vanhenee ja käy iälliseksi, on lähellä häviämistään.
When he says, A new agreement, he has made the first agreement old. But anything which is getting old and past use will not be seen much longer.
εν τω λεγειν καινην πεπαλαιωκεν την πρωτην το δε παλαιουμενον και γηρασκον εγγυς αφανισμου
- 1 Olihan tosin ensimmäiselläkin liitolla jumalanpalvelussäännöt ja maallinen pyhäkkö.
Now the first agreement had its rules of worship, and a holy order.
ειχεν μεν ουν και η πρωτη σκηνη δικαιωματα λατρειας το τε αγιον κοσμικον
- 2 Sillä maja oli valmistettu niin, että siinä oli etumainen maja, jossa oli sekä lampunjalka että pöytä ja näkyleivät, ja sen nimi on "pyhä".
For the first Tent was made ready, having in it the vessels for the lights and the table and the ordering of the bread; and this is named the holy place.
σκηνη γαρ κατασκευασθη η πρωτη εν η η τε λυχνια και η τραπεζα και η προθεσις των αρτων ητις λεγεται αγια
- 3 Mutta toisen esiripun takana oli se maja, jonka nimi on "kaikkeinpyhin";
And inside the second veil was the place which is named the Holy of holies;
μετα δε το δευτερον καταπετασμα σκηνη η λεγομενη αγια αγιων
- 4 siinä oli kultainen suitsutusalttari ja liiton arkki, yltämpäri kullalla päällystetty, jossa säilytettiin kultainen mannaa sisältävä astia ja Aaronin viheriöinyt sauva ja liiton taulut,
Having a vessel of gold in it for burning perfumes, and the ark of the agreement, which was covered with gold and which had in it a pot made of gold for the manna, and Aaron's rod which put out buds, and the stones with the writing of the agreement;
χρυσου εχουσα θυμιατηριον και την κιβωτον της διαθηκης περικεκαλυμμενην παντοθεν χρυσω εν η σταμνος χρυση εχουσα το μαννα και η ραβδος ααρων η βλαστησασα και αι πλακες της διαθηκης
- 5 ja arkin päällä kirkkauden kerubit varjostamassa armoistuinta. Mutta näistä nyt ei ole syytä puhua kustakin erikseen.
And over it were the winged ones of glory with their wings covering the mercy-seat; about which it is not possible now to say anything in detail.
υπερανω δε αυτης χερουβιμ δοξης κατασκιαζοντα το ιλαστηριον περι ων ουκ εστιν νυν λεγειν κατα μερος
- 6 Kun nyt kaikki on näin järjestetty, menevät papit joka aika etumaiseen majaan jumalanpalvelusta toimittamaan,
Now while these things were in existence, the priests went into the first Tent at all times, for prayer and the making of offerings.
τουτων δε ουτως κατασκευασμενων εις μεν την πρωτην σκηνην διαπαντος εισιασιν οι ιερεις τας λατρειας επιτελουντες
- 7 mutta toiseen majaan menee ainoastaan ylimmäinen pappi kerran vuodessa, ei ilman verta, jonka hän uhraa itsensä edestä ja kansan tahattomien syntien edestä.
But only the high priest went into the second, once a year, not without making an offering of blood for himself and for the errors of the people:
εις δε την δευτεραν απαξ του ενιαυτου μονος ο αρχιερευς ου χωρις αιματος ο προσφερει υπερ εαυτου και των του λαου αγνοηματων

- 8 Näin Pyhä Henki osoittaa, että tie kaikkeinpyhimpään vielä on ilmoittamatta, niin kauan kuin etumainen maja vielä seisoo.
The Holy Spirit witnessing by this that the way into the holy place had not at that time been made open, while the first Tent was still in being;
τουτο δηλοντος του πνευματος του αγιου μηπω πεφανερωσθαι την των αγιων οδον επι της πρωτης σκηνης εχουσης στασιν
- 9 Tämä on nykyistä aikaa tarkoittava vertauskuva, ja sen mukaisesti uhrataan lahjoja ja uhreja, jotka eivät kykene tekemään täydelliseksi omassatunnessaan sitä, joka jumalanpalvelusta toimittaa,
And this is an image of the present time; when the offerings which are given are not able to make the heart of the worshipper completely clean,
ητις παραβολη εις τον καιρον τον ενεσθηκοτα καθ ον δωρα τε και θυσια προσφερονται μη δυναμεναι κατα συνειδησιν τελειωσαι τον λατρευοντα
- 10 vaan jotka, niinkuin ruuat ja juomat ja erilaiset pesotkin, ovat ainoastaan lihan sääntöjä, jotka ovat voimassa uuden järjestyksen aikaan asti.
Because they are only rules of the flesh, of meats and drinks and washings, which have their place till the time comes when things will be put right.
μονον επι βρωμασιν και πομασιν και διαφοροις βαπτισμοις και δικαιωμασιν σαρκος μεχρι καιρου διορθωσεως επικειμενα
- 11 Mutta kun Kristus tuli tulevaisen hyvän ylimmäiseksi papiksi, niin hän suuremman ja täydellisemmän majan kautta, joka ei ole käsillä tehty, se on: joka ei ole tätä luomakuntaa,
But now Christ has come as the high priest of the good things of the future, through this greater and better Tent, not made with hands, that is to say, not of this world,
χριστος δε παραγενομενος αρχιερευς των μελλοντων αγαθων δια της μειζονος και τελειοτερας σκηνης ου χειροποιητου τουτεστιν ου ταυτης της κτισεως
- 12 meni, ei kauristen ja vasikkain veren kautta, vaan oman verensä kautta kerta kaikkiaan kaikkeinpyhimpään ja sai aikaan iankaikkisen lunastuksen.
And has gone once and for ever into the holy place, having got eternal salvation, not through the blood of goats and young oxen, but through his blood.
ουδε δι αιματος τραγων και μοσχων δια δε του ιδιου αιματος εισηλθεν εφραξ εις τα αγια αιωνιαν λυτρωσιν ευραμενος
- 13 Sillä jos kauristen ja härkäin veri ja hiehon tuhka, saastaisten päälle vihmottuna, pyhittää lihanpuhtauteen,
For if the blood of goats and oxen, and the dust from the burning of a young cow, being put on the unclean, make the flesh clean:
ει γαρ το αιμα ταυρων και τραγων και σποδος δαμαλεως ραντιζουσα τους κεκοινωμενους αγιαζει προς την της σαρκος καθαροτητα
- 14 kuinka paljoa enemmän on Kristuksen veri, hänen, joka iankaikkisen Hengen kautta uhrasi itsensä viattomana Jumalalle, puhdistava meidän omantuntonne kuolleista teoista palvelemaan elävää Jumalaa!
How much more will the blood of Christ, who, being without sin, made an offering of himself to God through the Holy Spirit, make your hearts clean from dead works to be servants of the living God?
ποσω μαλλον το αιμα του χριστου ος δια πνευματος αιωνιου εαυτον προσηνεγκεν αμομον τω θεω καθαριει την συνειδησιν υμων απο νεκρων εργων εις το λατρευειν θεω ζωντι
- 15 Ja sentähden hän on uuden liiton välimies, että, koska hänen kuolemansa on tapahtunut lunastukseksi ensimmäisen liiton aikuisista rikkomuksista, ne, jotka ovat kutsutut, saisivat luvattun iankaikkisen perinnön.
And for this cause it is through him that a new agreement has come into being, so that after the errors under the first agreement had been taken away by his death, the word of God might have effect for those who were marked out for an eternal heritage.
και δια τουτο διαθηκης καινης μεσιτης εστιν οπως θανατου γενομενου εις απολυτρωσιν των επι τη πρωτη διαθηκη παραβασεων την επαγγελιαν λαβωσιν οι κεκλημενοι της αιωνιου κληρονομιας
- 16 Sillä missä on testamentti, siinä on sen tekijän kuolema toteennäytettävä;
Because where there is a testament, there has to be the death of the man who made it.
οπου γαρ διαθηκη θανατον αναγκη φερεσθαι του διαθεμενου
- 17 sillä vasta kuoleman jälkeen testamentti on pitävä, koska se ei milloinkaan ole voimassa tekijänsä eläessä.
For a testament has effect after death; for what power has it while the man who made it is living?
διαθηκη γαρ επι νεκροις βεβαια επει μηποτε ισχυει οτε ζη ο διαθεμενος
- 18 Sentähden ei myöskään ensimmäistä liittoa verettä vihitty.
So that even the first agreement was not made without blood.
οθεν ουδ η πρωτη χωρις αιματος εγκεκαινισται
- 19 Sillä kun Mooses oli kaikelle kansalle julkilukenuk kaikki käskyt, niinkuin ne laissa kuuluvat, otti hän vasikkain ja kauristen veren ynnä vettä ja purppuravillaa ja isopin ja vihmoi sekä itse kirjan että kaiken kansan,
For when Moses had given all the rules of the law to the people, he took the blood of goats and young oxen, with water and red wool and hyssop, and put it on the book itself and on all the people,
λαληθεισης γαρ πασης εντολης κατα νομον υπο μουσεως παντι τω λαω λαβων το αιμα των μοσχων και τραγων μετα υδατος και εριου κοκκινου και υσσωπου αυτο τε το βιβλιον και παντα τον λαο ν ερραντισεν

- 20 sanoen: "Tämä on sen liiton veri, jonka Jumala on teille säätänyt".
Saying, This blood is the sign of the agreement which God has made with you.
λεγων τουτο το αιμα της διαθηκης ης ενετειλατο προς υμας ο θεος
- 21 Ja samoin hän verellä vihmoi myös majan ja kaikki palvelukseen kuuluvat esineet.
And the blood was put on the Tent and all the holy vessels in the same way.
και την σκηνην δε και παντα τα σκευη της λειτουργιας τω αιματι ομοιως ερραντισεν
- 22 Niin puhdistetaan lain mukaan miltei kaikki verellä, ja ilman verenvuodatusta ei tapahdu anteeksiantamista.
And by the law almost all things are made clean with blood, and without blood there is no forgiveness.
και σχεδον εν αιματι παντα καθαριζεται κατα τον νομον και χωρις αιματεκχυσιας ου γινεται αφεσις
- 23 On siis välttämätöntä, että taivaallisten kuvat tällä tavalla puhdistetaan, mutta että taivaalliset itse puhdistetaan paremmilla uhreilla kuin nämä.
For this cause it was necessary to make the copies of the things in heaven clean with these offerings; but the things themselves are made clean with better offerings than these.
αναγκη ουν τα μεν υποδειγματα των εν τοις ουρανοις τουτοις καθαριζεσθαι αυτα δε τα επουρανια κρειττοσιν θυσιας παρα ταυτας
- 24 Sillä Kristus ei mennyt käsillä tehtyyn kaikkeinpyhimpään, joka vain on sen oikean kuva, vaan itse taivaaseen, nyt ilmestyäkseen Jumalan kasvojen eteen meidän hyväksemme.
For Christ did not go into a holy place which had been made by men's hands as the copy of the true one; but he went into heaven itself, and now takes his place before the face of God for us.
ου γαρ εις χειροποιητα αγια εισηλθεν ο χριστος αντιτυπα των αληθινων αλλ εις αυτον τον ουρανον νυν εμφανισθηναι τω προσωπω του θεου υπερ ημων
- 25 Eikä hän mennyt uhrataksaan itseensä monta kertaa, niinkuin ylimmäinen pappi joka vuosi menee kaikkeinpyhimpään, vierasta verta mukanaan,
And he did not have to make an offering of himself again and again, as the high priest goes into the holy place every year with blood which is not his;
ουδ ινα πολλακις προσφερη εαυτον ωσπερ ο αρχιερευς εισερχεται εις τα αγια κατα ενιαυτον εν αιματι αλλοτριω
- 26 sillä muutoin hänen olisi pitänyt kärsimän monta kertaa maailman perustamisesta asti; mutta nyt hän on yhden ainoan kerran maailmanloppuun lopulla ilmestynyt, poistaakseen synnin uhraamalla itsensä.
For then he would have undergone a number of deaths from the time of the making of the world: but now he has come to us at the end of the old order, to put away sin by the offering of himself.
επει εδει αυτον πολλακις παθειν απο καταβολης κοσμου νυν δε απαξ επι συντελεια των αιωνων εις αθετησιν αμαρτιας δια της θυσιας αυτου πεφανερωται
- 27 Ja samoin kuin ihmisille on määrätty, että heidän kerran on kuoleminen, mutta sen jälkeen tulee tuomio,
And because by God's law death comes to men once, and after that they are judged;
και καθ οσον αποκειται τοις ανθρωποις απαξ αποθανειν μετα δε τουτο κρισις
- 28 samoin Kristuskin, kerran uhrattuna ottaakseen pois monien synnit, on toistamiseen ilman syntiä ilmestyvä pelastukseksi niille, jotka häntä odottavat.
So Christ, having at his first coming taken on himself the sins of men, will be seen a second time, without sin, by those who are waiting for him, for their salvation.
ουτως ο χριστος απαξ προσερχεται εις το πολλων ανενεγκειν αμαρτιας εκ δευτερου χωρις αμαρτιας οφθησεται τοις αυτον απεκδεχομενοις εις σωτηριαν
- 1 Sillä koska laissa on vain tulevan hyvän varjo, ei itse asiain olemusta, ei se koskaan voi samoilla jokavuotisilla uhreilla, joita he alinomaan kantavat esiin, tehdä niiden tuojia täydellisiksi.
For the law, being only a poor copy of the future good things, and not the true image of those things, is never able to make the people who come to the altar every year with the same offerings completely clean.
σκιαν γαρ εχων ο νομος των μελλοντων αγαθων ουκ αυτην την εικονα των πραγματων κατα ενιαυτον ταις αυταις θυσιας ας προσφερουσιν εις το διηνεκες ουδεποτε δυναται τους προσερχομενους τ ελειωσαι
- 2 Sillä eikö muutoin olisi lakattu niitä uhraamasta, koska näillä, jotka jumalanpalvelustaan toimittavat, kerran puhdistettuina, ei enää olisi ollut mitään tuntoa synneistä?
For if this had been possible, would there not have been an end of those offerings, because the worshippers would have been made completely clean and would have been no longer conscious of sins?
επει ουκ αν επαυσαντο προσφερομεναι δια το μηδεμιαν εχειν επι συνειδησιν αμαρτιων τους λατρευοντας απαξ κεκαθαρμενους
- 3 Mutta niissä on jokavuotinen muistutus synneistä.
But year by year there is a memory of sins in those offerings.
αλλ εν αυταις αναμνησις αμαρτιων κατα ενιαυτον
- 4 Sillä mahdotonta on, että härkään ja kauristen veri voi ottaa pois syntejä.
Because it is not possible for the blood of oxen and goats to take away sins.
αδυνατον γαρ αιμα ταυρων και τραγων αφαιρειν αμαρτιας

- 5 Sentähden hän maailmaan tullessaan sanoo: "Uhria ja antia sinä et tahtonut, mutta ruumiin sinä minulle valmistit;
So that when he comes into the world, he says, You had no desire for offerings, but you made a body ready for me;
διο εισερχομενος εις τον κοσμον λεγει θυσιαν και προσφοραν ουκ ηβελησας σωμα δε κατηρτισω μοι
- 6 polttouhreihiin ja syntiuhreihiin sinä et mielistynyt.
You had no joy in burned offerings or in offerings for sin.
ολοκαυτωματα και περι αμαρτιας ουκ ευδοκησας
- 7 Silloin minä sanoin: 'Katso, minä tulen - kirjakkääröön on minusta kirjoitettu - tekemään sinun tahtosi, Jumala!.'
Then I said, See, I have come to do your pleasure, O God (as it is said of me in the roll of the book).
τοτε ειπον ιδου ηκω εν κεφαλιδι βιβλιου γεγραπται περι εμου του ποιησαι ο θεος το θελημα σου
- 8 Kun hän ensin sanoo: "Uhreja ja anteja ja polttouhreja ja syntiuhreja sinä et tahtonut etkä niihin mielistynyt", vaikka niitä lain mukaan uhrataankin,
After saying, You had no desire for offerings, for burned offerings or offerings for sin (which are made by the law) and you had no pleasure in them,
ανωτερον λεγων οτι θυσιαν και προσφοραν και ολοκαυτωματα και περι αμαρτιας ουκ ηβελησας ουδε ευδοκησας αιτινες κατα τον νομον προσφερονται
- 9 sanoo hän sitten: "Katso, minä tulen tekemään sinun tahtosi". Hän poistaa ensimmäisen, pystyttääkseen toisen.
Then he said, See, I have come to do your pleasure. He took away the old order, so that he might put the new order in its place.
τοτε ειρηκεν ιδου ηκω του ποιησαι ο θεος το θελημα σου αναρει το πρωτον ινα το δευτερον στηση
- 10 Ja tämän tahdon perusteella me olemme pyhitetyt Jeesuksen Kristuksen ruumiin uhrilla kerta kaikkiaan.
By that pleasure we have been made holy, by the offering of the body of Jesus Christ once and for ever.
εν ω θεληματι ηγιασμενοι εσμεν οι δια της προσφορας του σωματος του ιησου χριστου εφαπαξ
- 11 Ja kaikki papit seisovat päivä päivältä palvelustaan toimittamassa ja usein uhraamassa, aina samoja uhreja, jotka eivät ikinä voi syntejä poistaa;
And every priest takes his place at the altar day by day, doing what is necessary, and making again and again the same offerings which are never able to take away sins.
και πας μεν ιερευς εστηκεν καθ ημεραν λειτουργων και τας αυτας πολλακις προσφερων θυσιας αιτινες ουδεποτε δυναται περιελειν αμαρτιας
- 12 mutta tämä on, uhrattuaan yhden ainoan uhrin syntien edestä, ainiaaksi istuutunut Jumalan oikealle puolelle,
But when Jesus had made one offering for sins for ever, he took his place at the right hand of God;
αυτος δε μιαν υπερ αμαρτιων προσενεγκας θυσιαν εις το διηνεκες εκαθισεν εν δεξια του θεου
- 13 ja odottaa nyt vain, kunnes hänen vihollisensa pannaan hänen jalkojensa astinlaudaksi.
And has been waiting there from that time, till all who are against him are made a foot-rest for his feet.
το λοιπον εκδεχομενος εως τεθωσιν οι εχθροι αυτου υποποδιον των ποδων αυτου
- 14 Sillä hän on yhdellä ainoalla uhrilla ainiaaksi tehnyt täydelliseksi ne, jotka pyhitetään.
Because by one offering he has made complete for ever those who are made holy.
μια γαρ προσφορα τετελειωκεν εις το διηνεκες τους αγιαζομενους
- 15 Todistaahan sen meille myös Pyhä Henki; sillä sanottuaan:
And the Holy Spirit is a witness for us: for after he had said,
μαρτυρει δε ημιν και το πνευμα το αγιον μετα γαρ το προειρηκεναι
- 16 "Tämä on se liitto, jonka minä näiden päivien jälkeen teen heidän kanssaan", sanoo Herra: "Minä panen lakini heidän sydämiinsä ja kirjoitan ne heidän mieleensä";
This is the agreement which I will make with them after those days, says the Lord; I will put my laws in their hearts, writing them in their minds; he said,
αυτη η διαθηκη ην διαθησομαι προς αυτους μετα τας ημερας εκεινας λεγει κυριος διδους νομους μου επι καρδιας αυτων και επι των διανοιων αυτων επιγραφω αυτους
- 17 ja: "heidän syntejänsä ja laittomuksiensa en minä enää muista".
And I will keep no more memory of their sins and of their evil-doings.
και των αμαρτιων αυτων και των ανομιων αυτων ου μη μνησθω επι
- 18 Mutta missä nämä ovat anteeksi annetut, siinä ei uhria synnin edestä enää tarvita.
Now where there is forgiveness of these, there is no more offering for sin.
οπου δε αφεις τωτων ουκετι προσφορα περι αμαρτιας

- 19 Koska meillä siis, veljet, on luja luottamus siihen, että meillä Jeesuksen veren kautta on pääsy kaikkeinpyhimpään,
So then, my brothers, being able to go into the holy place without fear, because of the blood of Jesus,
εχοντες ουν αδελφοι παρησιαν εις την εισοδον των αγιων εν τω αιματι ιησου
- 20 jonka pääsyn hän on vihkinyt meille uudeksi ja eläväksi tieksi, joka käy esiripun, se on hänen lihansa, kautta,
By the new and living way which he made open for us through the veil, that is to say, his flesh;
ην ενεκαινισεν ημιν οδον προσφατον και ζωσαν δια του καταπετασματος τουτεστιν της σαρκος αυτου
- 21 ja koska meillä on "suuri pappi, Jumalan huoneen haltija",
And having a great priest over the house of God,
και ιερα μεγαν επι τον οικον του θεου
- 22 niin käykäämme esiin totisella sydämellä, täydessä uskon varmuudessa, sydän vihmottuna puhtaaksi pahasta omastatunnosta ja ruumis puhtaalla vedellä pestynä;
Let us go in with true hearts, in certain faith, having our hearts made free from the sense of sin and our bodies washed with clean water:
προσερχομεθα μετα αληθινης καρδιας εν πληροφωρια πιστεως ερραντισμενοι τας καρδιας απο συνειδησεως πονηρας και λελουμενοι το σωμα υδατι καθαρο
- 23 pysykäämme järkähtämättä toivon tunnustuksessa, sillä hän, joka antoi lupauksen, on uskollinen;
Let us keep the witness of our hope strong and unshaking, for he is true who has given his word:
κατεχωμεν την ομολογιαν της ελπιδος ακλινη πιστος γαρ ο επαγγελιαμενος
- 24 ja valvokaamme toinen toistamme rohkaisuksi toisillemme rakkauteen ja hyviin tekoihin;
And let us be moving one another at all times to love and good works;
και κατανοωμεν αλληλους εις παροξυσμον αγαπης και καλων εργων
- 25 älkäämme jättäkö omaa seurakunnankokoustamme, niinkuin muutamien on tapana, vaan kehoittakaamme toisiamme, sitä enemmän, kuta enemmän näette tuon päivän lähestyvän.
Not giving up our meetings, as is the way of some, but keeping one another strong in faith; and all the more because you see the day coming near.
μη εγκαταλειποντες την επισυναγωγην εαυτων καθως εθος τισιν αλλα παρακαλουντες και τοσουτω μαλλον οσω βλεπετε εγγιζουσαν την ημεραν
- 26 Sillä jos me tahallamme teemme syntiä, päästyämme totuuden tuntoon, niin ei ole enää uhria meidän syntiemme edestä,
For if we do evil on purpose after we have had the knowledge of what is true, there is no more offering for sins,
εκουσιως γαρ αμαρτανοντων ημων μετα το λαβειν την επιγνωσιν της αληθειας ουκετι περι αμαρτιων απολειπεται θυσια
- 27 vaan hirmuinen tuomion odotus ja tulen kiivaus, joka on kuluttava vastustajat.
But only a great fear of being judged, and of the fire of wrath which will be the destruction of the haters of God.
φοβερα δε τις εκδοχη κρισεως και πυρος ζηλος εσθειν μελλοντος τους υπεναντιους
- 28 Joka hylkää Mooseksen lain, sen pitää armotta kahden tai kolmen todistajan todistuksen nojalla kuoleman:
A man who has gone against the law of Moses is put to death without pity on the word of two or three witnesses:
αθετησας τις νομον μουσεως χωρις οικτιρμων επι δυσιν η τρισιν μαρτυσιν αποθησκει
- 29 kuinka paljoa ankaramman rangaistuksen luulettekaan sen ansaitsevan, joka tallaa jalkoihinsa Jumalan Pojan ja pitää epäpyhänä liiton veren, jossa hänet on pyhitetty, ja pilkkaa armon Henkeä!
But will not the man by whom the Son of God has been crushed under foot, and the blood of the agreement with which he was washed clean has been taken as an unholy thing, and who has had no respect for the Spirit of grace, be judged bad enough for a very much worse punishment?
ποσω δοκειτε χειρονος αξιωθησεται τιμωριας ο τον υιον του θεου καταπατησας και το αιμα της διαθηκης κοινον ηγησαμενος εν ω ηγιασθη και το πνευμα της χαριτος ενουβρισας
- 30 Sillä me tunnemme hänet, joka on sanonut: "Minun on kosto, minä olen maksava"; ja vielä: "Herra on tuomitseva kansansa".
For we have had experience of him who says, Punishment is mine, I will give reward. And again, The Lord will be judge of his people.
οιδαμεν γαρ τον ειποντα εμοι εκδικησις εγω ανταποδωσω λεγει κυριος και παλιν κυριος κρινει τον λαον αυτου
- 31 Hirmuista on langeta elävän Jumalan käsiin.
We may well go in fear of falling into the hands of the living God.
φοβερον το εμπεισιν εις χειρας θεου ζωντος

- 32 **Mutta muistakaa entisiä päiviä, jolloin te, valistetuiksi tultuanne, kestitte monet kärsimysten kilvoitukset,**
But give thought to the days after you had seen the light, when you went through a great war of troubles;
αναμνησθε δε τας προτερον ημερας εν αις φωτισθεντες πολλην αθλησιν υπεμεινατε παθηματων
- 33 **kun te toisaalta olitte häväistysten ja ahdistusten alaisina, kaikkien katseltavina, toisaalta taas tulitte niiden osaveljiksi, joiden kävi samalla tavalla.**
In part, in being attacked by angry words and cruel acts, before the eyes of everyone, and in part, in being united with those who were attacked in this way.
τουτο μεν ονειδισμοις τε και θλιψεσιν θεατριζομενοι τουτο δε κοινωνοι των ουτως αναστρεφομενων γεννηθεντες
- 34 **Sillä vankien kanssa te olette kärsineet ja ilolla pitäneet hyvänänne omaisuutenne ryöstön, tietäen, että teillä on parempi tavara, joka pysyy.**
For you had pity on those who were in prison, and had joy in the loss of your property, in the knowledge that you still had a better property and one which you would keep for ever.
και γαρ τοις δεσμοις μου συνεπαθησατε και την αρπαγην των υπαρχοντων υμων μετα χαρας προσεδεξασθε γινωσκοντες εχειν εν εαυτοις κρειττονα υπαρξιν εν ουρανοις και μενουσαν
- 35 **Älkää siis heittäkö pois uskallustanne, jonka palkka on suuri.**
So do not give up your hope which will be greatly rewarded.
μη αποβαλητε ουν την παρρησιαν υμων ητις εχει μισθαποδοσιαν μεγαλην
- 36 **Sillä te tarvitsette kestäväisyyttä, tehäkseen Jumalan tahdon ja saadaksenne sen, mikä luvattu on.**
For, having done what was right in God's eyes, you have need of waiting before his word has effect for you.
υπομονης γαρ εχετε χρειαν ινα το θελημα του θεου ποιησαντες κοιμισθητε την επαγγελιαν
- 37 **Sillä "vähän, aivan vähän aikaa vielä, niin tulee hän, joka tuleva on, eikä viivyttele;**
In a very little time he who is coming will come; he will not be slow.
ετι γαρ μικρον οσον οσον ο ερχομενος ηξει και ου χρονιει
- 38 **mutta minun vanhurskaani on elävä uskosta, ja jos hän vetäytyy pois, ei minun sieluni mielisty häneen".**
But the upright man will be living by his faith; and if he goes back, my soul will have no pleasure in him.
ο δε δικαιος εκ πιστεως ζησεται και εαν υποστειληται ουκ ευδοκει η ψυχη μου εν αυτω
- 39 **Mutta me emme ole niitä, jotka vetäytyvät pois omaksi kadotuksekseni, vaan niitä, jotka uskovat sielunsa pelastukseksi.**
But we are not of those who go back to destruction; but of those who have faith even to the salvation of the soul.
ημεις δε ουκ εσμεν υποστολης εις απολειαν αλλα πιστεως εις περιποιησιν ψυχης
- 1 **Mutta usko on luja luottamus siihen, mitä toivotaan, ojentautuminen sen mukaan, mikä ei näy.**
Now faith is the substance of things hoped for, and the sign that the things not seen are true.
εστιν δε πιστις ελπιζομενων υποστασις πραγματατων ελεγχος ου βλεπομενων
- 2 **Sillä sen kautta saivat vanhat todistuksen.**
For by it our fathers had God's approval.
εν ταυτη γαρ εμαρτυρηθησαν οι πρεσβυτεροι
- 3 **Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on rakennettu Jumalan sanalla, niin että se, mikä nähdään, ei ole syntynyt näkyväisestä.**
By faith it is clear to us that the order of events was fixed by the word of God, so that what is seen has not been made from things which only seem to be.
πιστει νοουμεν καθηρτισθαι τους αιωνας ρηματι θεου εις το μη εκ φαινομενων τα βλεπομενα γεγονεναι
- 4 **Uskon kautta uhrasi Aabel Jumalalle paremman uhrin kuin Kain, ja uskon kautta hän sai todistuksen, että hän oli vanhurskas, kun Jumala antoi todistuksen hänen uhrilahjoistaan; ja uskonsa kautta hän vielä kuoltuaankin puhuu.**
By faith Abel made a better offering to God than Cain, and he had witness through it of his righteousness, God giving his approval of his offering: and his voice still comes to us through it though he is dead.
πιστει πλειονα θυσιαν αβελ παρα καιν προσηνεγκεν τω θεω δι ης εμαρτυρηθη ειναι δικαιος μαρτυρουντος επι τοις δωροις αυτου του θεου και δι αυτης αποθανων ετι λαλειται
- 5 **Uskon kautta otettiin Ee nok pois, näkemättä kuolemaa, "eikä häntä enää ollut, koska Jumala oli ottanut hänet pois". Sillä ennen poisottamistaan hän oli saanut todistuksen, että hän oli otollinen Jumalalle.**
By faith Enoch was taken up to heaven so that he did not see death; he was seen no longer, for God took him away: for before he was taken, witness had been given that he was well-pleasing to God:
πιστει ενωχ μετετεθη του μη ιδειν θανατον και ουχ ευρισκετο διοτι μετεθηκεν αυτον ο θεος προ γαρ της μεταθεσεως αυτου μεμαρτυρηται ευηρεστηκεναι τω θεω

- 6 Mutta ilman uskoa on mahdoton olla otollinen; sillä sen, joka Jumalan tykö tulee, täytyy uskoa, että Jumala on ja että hän palkitsee ne, jotka häntä etsivät.
And without faith it is not possible to be well-pleasing to him, for it is necessary for anyone who comes to God to have the belief that God is, and that he is a rewarder of all those who make a serious search for him.
χωρις δε πιστεως αδυνατον ευαρεστησαι πιστευσαι γαρ δει τον προσερχομενον τω θεω οτι εστιν και τοις εκζητουσιν αυτον μισθοποδοτης γινεται
- 7 Uskon kautta rakensi Nooa, saatuaan ilmoituksen siitä, mikä ei vielä näkynyt, pyhässä pelossa arkin perhekuntansa pelastukseksi; ja uskonsa kautta hän tuomitsi maailman, ja hänestä tuli sen vanhurskauden perillinen, joka uskosta tulee.
By faith Noah, being moved by the fear of God, made ready an ark for the salvation of his family, because God had given him news of things which were not seen at the time; and through it the world was judged by him, and he got for his heritage the righteousness which is by faith.
πιστει χρηματισθεις νοε περι των μηδεπω βλεπομενων ευλαβηθεις κατεσκευασεν κιβωτον εις σωτηριαν του οικου αυτου δι ης κατεκρινεν τον κοσμον και της κατα πιστιν δικαιοσυνης εγενετο κλ ηρονομος
- 8 Uskon kautta oli Aabraham kuuliainen, kun hänet kutsuttiin lähtemään siihen maahan, jonka hän oli saava perinnöksi, ja hän lähti tietämättä, minne oli saapuva.
By faith Abraham did as God said when he was ordered to go out into a place which was to be given to him as a heritage, and went out without knowledge of where he was going.
πιστει καλουμενος αβρααμ υπηκουσεν εξελθειν εις τον τοπον ον ημελλεν λαμβανειν εις κληρονομιαν και εξηλθεν μη επισταμενος που ερχεται
- 9 Uskon kautta hän eli muukalaisena lupauksen maassa niinkuin vieraassa maassa, asuen teltoissa Iisakin ja Jaakobin kanssa, jotka olivat saman lupauksen perillisiä;
By faith he was a wanderer in the land of the agreement, as in a strange land, living in tents with Isaac and Jacob, who had a part with him in the same heritage:
πιστει παρωκησεν εις την γην της επαγγελιας ως αλλοτριαν εν σκηναις κατοικησας μετα ισαακ και ιακωβ των συγκληρονομων της επαγγελιας της αυτης
- 10 sillä hän odotti sitä kaupunkia, jolla on perustukset ja jonka rakentaja ja luoja on Jumala.
For he was looking for the strong town, whose builder and maker is God.
εξεδεχετο γαρ την τους θεμελιους εχουσαν πολιν ης τεχνητης και δημιουργος ο θεος
- 11 Uskon kautta sai Saarakin voimaa suvun perustamiseen, vieläpä yli-ikäisenä, koska hän piti luotettavana sen, joka oli antanut lupauksen.
And by faith Sarah herself had power to give birth, when she was very old, because she had faith in him who gave his word;
πιστει και αυτη σαρρα δυναμιν εις καταβολην σπερματος ελαβεν και παρα καιρον ηλικιας ετεκεν επει πιστον ηγησατο τον επαγγελιαμενον
- 12 Sentähden syntyi yhdestä miehestä, vieläpä kuolettuneesta, niin suuri paljon, kuin on tähtiä taivaalla ja kuin meren rannalla hiekkaa, epälukuisesti.
So that from one man, who was near to death, came children in number as the stars in heaven, or as the sand by the seaside, which may not be numbered.
διο και αφ ενος εγεννηθησαν και ταυτα νεκρωμενον καθως τα αστρα του ουρανου τω πληθει και ωσει αμμος η παρα το χειλος της θαλασσης η αναριθμητος
- 13 Uskossa nämä kaikki kuolivat eivätkä luvuttua saavuttaneet, vaan kaukaa he olivat sen nähneet ja sitä tervehtineet ja tunnustaneet olevansa vieraita ja muukalaisia maan päällä.
All these came to their end in faith, not having had the heritage; but having seen it with delight far away, they gave witness that they were wanderers and not of the earth.
κατα πιστιν απεθανον ουτοι παντες μη λαβοντες τας επαγγελιας αλλα πορρωθεν αυτας ιδοντες και πεισθεντες και ασπασαμενοι και ομολογησαντες οτι ξενοι και παρεπιδημοι εισιν επι της γης
- 14 Sillä jotka näin puhuvat, ilmaisevat etsivänsä isänmaata.
For those who say such things make it clear that they are searching for a country for themselves.
οι γαρ τωαυτα λεγοντες εμφανιζουσιν οτι πατριδα επιζητουσιν
- 15 Ja jos he olisivat tarkoittaneet sitä maata, josta olivat lähteneet, niin olisihan heillä ollut tilaisuus palata takaisin;
And truly if they had kept in mind the country from which they went out, they would have had chances of turning back.
και ει μεν εκεινης εμνημονευον αφ ης εξηλθον ειχον αν καιρον ανακαμψαι
- 16 mutta nyt he pyrkivät parempaan, se on taivaalliseen. Sentähden Jumala ei heitä häpeä, vaan sallii kutsua itseään heidän Jumalaksensa; sillä hän on valmistanut heille kaupungin.
But now their desire is for a better country, that is to say, for one in heaven; and so it is no shame to God to be named their God; for he has made ready a town for them.
νυνι δε κρειττονος ορεγονται τουτεστιν επουρανιου διο ουκ επαισχυνεται αυτους ο θεος θεος επικαλεισθαι αυτων ητοιμασεν γαρ αυτοις πολιν
- 17 Uskon kautta uhrasi Aabraham, koetukselle pantuna, Iisakin, uhrasi ainoan poikansa, hän, joka oli lupaukset vastaanottanut
By faith Abraham made an offering of Isaac, when he was tested: and he with whom the agreement had been made gave up as an offering the only son of his body,
πιστει προσενηνοχεν αβρααμ τον ισαακ πειραζομενος και τον μονογενη προσεφερεν ο τας επαγγελιας αναδεξαμενος
- 18 ja jolle oli sanottu: "Iisakista sinä saat nimellesi jälkeläisen",
Of whom it had been said, From Isaac will your seed take their name:
προς ον ελαληθη οτι εν ισαακ κληθησεται σοι σπερμα

- 19 sillä hän päätti, että Jumala on voimallinen kuolleistakin herättämään; ja sen vertauskuvana hän saikin hänet takaisin.
Judging that God was able to give life even to the dead; and because of this he did get him back as if from death.
λογισαμενος οτι και εκ νεκρων εγειρειν δυνατος ο θεος οθεν αυτον και εν παραβολη εκομισατο
- 20 Uskon kautta antoi Iisak Jaakobille ja Eesaulle siunauksen, joka koski tulevaisiaakin.
By faith Isaac, blessing Jacob and Esau, gave news of things to come.
πιστει περι μελλοντων ευλογησεν ισαακ τον ιακωβ και τον ησαυ
- 21 Uskon kautta siunasi Jaakob kuollessaan kumpaisenkin Joosefin pojista ja rukoili sauvansa päähän nojaten.
By faith Jacob gave a blessing to the two sons of Joseph, when he was near to death; and gave God worship, supported by his stick.
πιστει ιακωβ αποθνησκων εκαστον των υιων ιωσηφ ευλογησεν και προσεκυνησεν επι το ακρον της ραβδου αυτου
- 22 Uskon kautta muistutti Joosef loppunsa lähetessä Israelin lasten lähdöstä ja antoi määräyksen luistansa.
By faith Joseph, when his end was near, said that the children of Israel would go out of Egypt; and gave orders about his bones.
πιστει ιωσηφ τελευτων περι της εξοδου των υιων ισραηλ εμνημονευσεν και περι των οσσεων αυτου ενετειλατο
- 23 Uskon kautta pitivät Mooseksen vanhemmat häntä heti hänen syntymänsä jälkeen kätkössä kolme kuukautta, sillä he näkivät, että lapsi oli ihana; eivätkä he peljänneet kuninkaan käskyä.
By faith Moses was kept secretly by his father and mother for three months after his birth, because they saw that he was a fair child; and they had no fear of the king's orders.
πιστει μοσης γεννηθεις εκρυβη τριμηνον υπο των πατερων αυτου διοτι ειδον αστειον το παιδιον και ουκ εφοβηθησαν το διαταγμα του βασιλεως
- 24 Uskon kautta kieltäytyi Mooses suureksi tultuaan kantamasta faraon tyttären pojan nimeä.
By faith Moses, when he became a man, had no desire to be named the son of Pharaoh's daughter;
πιστει μοσης μεγας γενομενος ηρνησατο λεγεσθαι υιος θυγατρος φαραω
- 25 Hän otti mieluummin kärsiäkseen vaivaa yhdessä Jumalan kansan kanssa kuin saadakseen synnistä lyhytaikaista nautintoa,
Feeling that it was better to undergo pain with the people of God, than for a short time to have a taste of the pleasures of sin;
μαλλον ελομενος συγκακουχεισθαι τω λαω του θεου η προσκαιρον εχειν αμαρτιας απολασιν
- 26 katsoen "Kristuksen pilkan" suuremmaksi rikkaudeksi kuin Egyptin aarteet; sillä hän käänsi katseensa palkintoa kohti.
Judging a part in the shame of Christ to be better than all the wealth of Egypt; for he was looking forward to his reward.
μειζονα πλουτον ηγησαμενος των εν αιγυπτω θησαυρων τον ονειδισμον του χριστου απεβλεπεν γαρ εις την μισθοποδισιν
- 27 Uskon kautta hän jätti Egyptin pelkäämättä kuninkaan vihaa; sillä koska hän ikäänkuin näki sen, joka on näkymätön, niin hän kesti.
By faith he went out of Egypt, not being turned from his purpose by fear of the wrath of the king; for he kept on his way, as seeing him who is unseen.
πιστει κατελιπεν αιγυπτον μη φοβηθεις τον θυμον του βασιλεως τον γαρ αορατον ως οραν εκαρτερησεν
- 28 Uskon kautta hän pani toimeen pääsiäisenvieton ja verensivelyn, ettei esikoisten surmaa ja koskisi heihin.
By faith he kept the Passover, and put the sign of the blood on the houses, so that the angel of destruction might not put their oldest sons to death.
πιστει πεποιηκεν το πασχα και την προσχυσιν του αιματος ινα μη ο ολοθρευων τα πρωτοτοκα θιγη αυτων
- 29 Uskon kautta he kulkivat poikki Punaisen meren ikäänkuin kuivalla maalla; jota yrittäessään egyptiläiset hukkuivat.
By faith they went through the Red Sea as if it had been dry land, though the Egyptians were overcome by the water when they made an attempt to do the same.
πιστει διεβησαν την ερυθραν θαλασσαν ως δια ξηρας ης πειραν λαβοντες οι αιγυπτιοι καταποθησαν
- 30 Uskon kautta kaatuivat Jerikon muurit, sittenkuin niiden ympäri oli kuljettu seitsemän päivää.
By faith the walls of Jericho came down, after they had been circled for seven days.
πιστει τα τειχη ιεριχω επεσεν κυκλωθεντα επι επτα ημερας
- 31 Uskon kautta pelastui portto Raahab joutumasta perikatoon yhdessä uppiniskaisten kanssa, kun oli, rauha mielessään, ottanut vakoojat luoksensa.
By faith Rahab, the loose woman, was not put to death with those who had gone against God's orders, because she had taken into her house in peace those sent to see the land.
πιστει ρααβ η πορνη ου συναπολετο τοις απειθησασιν δεξαμενη τους κατασκοπους μετ ειρηνης
- 32 Ja mitä minä vielä sanoisin? Sillä minulta loppuisi aika, jos kertoisin Gideonista, Baarakista, Simsonista, Jeftasta, Daavidista ja Samuelista ja profeetoista,
What more am I to say? For there would not be time to give the stories of Gideon, Barak, Samson, and Jephthah, of David and Samuel and the prophets:
και τι επι λεγω επιλειπει γαρ με διηγουμενον ο χρονος περι γεδεων βαρακ τε και σαμψων και ιεφθαε δαβιδ τε και σαμουηλ και των προφητων

- 33 jotka uskon kautta kukistivat valtakuntia, pitivät vanhurskautta voimassa, saivat kokea lupauksien toteutumista, tukkivat jalojeurain kidat,
Who through faith overcame kingdoms, did righteousness, got their reward, kept the mouths of lions shut,
οι δια πιστεως κατηγωνισαντο βασιλειας ειργασαντο δικαιοσυνην επετυχον επαγγελιων εφραξαν στοματα λεοντων
- 34 sammuttivat tulen voiman, pääsivät miekanteriä pakoon, voimistuivat heikkoudesta, tulivat väkeviksi sodassa, ajoivat pakoon muukalaisten sotajoukot.
Put out the power of fire, got safely away from the edge of the sword, were made strong when they had been feeble, became full of power in war, and put to flight the armies of the nations.
εσβεσαν δυναμι πυρος εφυγον στοματα μαχαιρας ενεδυναμωθησαν απο ασθενειας εγενηθησαν ισχυροι εν πολεμω παρεμβολας εκλιναν αλλοτριων
- 35 On ollut vaimoja, jotka ylösnousemuksen kautta ovat saaneet kuolleensa takaisin. Toiset ovat antaneet kiduttaa itseään eivätkä ole ottaneet vastaan vapautusta, että saisivat paremman ylösnousemuksen;
Women had their dead given back to them living; others let themselves be cruelly attacked, having no desire to go free, so that they might have a better life to come;
ελαβον γυναικες εξ αναστασεως τους νεκρους αυτων αλλοι δε ετυμωπηθησαν ου προσδεξαμενοι την απολυτρωσιν ινα κρειττονος αναστασεως τυχωσιν
- 36 toiset taas ovat saaneet kokea pilkkaa ja ruoskimista, vieläpä kahleita ja vankeutta;
And others were tested by being laughed at or by blows, and even with chains and prisons:
ετεροι δε εμπαιγμων και μαστιγων πειραν ελαβον ετι δε δεσμων και φυλακης
- 37 heitä on kivetetty, kiusattu, rikki sahattu, miekalla surmattu; he ovat kierrelleet ympäri lampaannahoissa ja vuohennahoissa, puutteenalaisina, ahdistettuina, pahoinpideltyinä -
They were stoned, they were cut up with knives, they were tested, they were put to death with the sword, they went about in sheepskins and in goatskins; being poor and in pain and cruelly attacked,
ελιθασθησαν επιρσθησαν επειρασθησαν εν φονω μαχαιρας απεθανον περιηλθον εν μηλωταις εν αγειοις δερμασιν υστερουμενοι θλιβομενοι κακουχουμενοι
- 38 he, jotka olivat liian hyviä tälle maailmalle -; he ovat harhailleet erämaissa ja vuorilla ja luolissa ja maakuopissa.
Wandering in waste places and in mountains and in holes in the rocks; for whom the world was not good enough.
ων ουκ ην αξιος ο κοσμος εν ερημιας πλανωμενοι και ορεισιν και σπηλαιοις και ταις οπαις της γης
- 39 Ja vaikka nämä kaikki uskon kautta olivat todistuksen saaneet, eivät he kuitenkaan saavuttaneet sitä, mikä oli luvattu;
And not one of these got the good things of the agreement, though they all had a good record through faith,
και ουτοι παντες μαρτυρηθεντες δια της πιστεως ουκ εκομισαντο την επαγγελιαν
- 40 sillä Jumala oli varannut meitä varten jotakin parempaa, etteivät he ilman meitä pääsisi täydellisyteen.
Because God had kept some better thing for us, so that it was not possible for them to become complete without us.
του θεου περι ημων κρειττον τι προβλεψαμενου ινα μη χωρις ημων τελειωθωσιν
- 1 Sentähden, kun meillä on näin suuri pilvi todistajia ympärillämme, pankamme mekin pois kaikki, mikä meitä painaa, ja synti, joka niin helposti meidät kietoo, ja juoskaamme kestävinä edessämme olevassa kilvoituksessa,
For this reason, as we are circled by so great a cloud of witnesses, putting off every weight, and the sin into which we come so readily, let us keep on running in the way which is marked out for us,
τοιγαρουν και ημεις τοσουτον εχοντες περικειμενον ημιν νεφος μαρτυρων ογκον αποθεμενοι παντα και την ευπεριστατον αμαρτιαν δι υπομονης τρεχωμεν τον προκειμενον ημιν αγωνα
- 2 silmät luotuina uskon alkajaan ja täyttäjään, Jeesukseen, joka hänelle tarjona olevan ilon sijasta kärsi ristin, häpeästä välittämättä, ja istui Jumalan valtaistuimen oikealle puolelle.
Having our eyes fixed on Jesus, the guide and end of our faith, who went through the pains of the cross, not caring for the shame, because of the joy which was before him, and who has now taken his place at the right hand of God's seat of power.
αφορωντες εις τον της πιστεως αρχηγον και τελειωτην ιησουν ος αντι της προκειμενης αυτω χαρας υπεμεινεν σταυρον αισχυνης καταφρονησας εν δεξια τε του θρονου του θεου εκαθισεν
- 3 Ajatelkaa häntä, joka syntisiltä on saanut kärsiä sellaista vastustusta itseänsä kohtaan, ettette väsyisi ja menettäisi toivoanne.
Give thought to him who has undergone so much of the hate of sinners against himself, so that you may not be tired and feeble of purpose.
αναλογισασθε γαρ τον τοιαυτην υπομεμενηκοτα υπο τον αμαρτωλων εις αυτον αντιλογιαν ινα μη καμητε ταις ψυχαις υμων εκλομενοι
- 4 Ette vielä ole verille asti tehneet vastarintaa, taistellessanne syntiä vastaan,
Till now you have not given your blood in your fight against sin:
ουπο μεχρις αιματος αντικατεστητε προς την αμαρτιαν ανταγωνιζομενοι

- 5 ja te olette unhottaneet kehoituksen, joka puhuu teille niinkuin lapsille: "Poikani, älä pidä halpana Herran kuritusta, äläkä menetä toivoasi, kun hän sinua nuhtelee;
And you have not kept in mind the word which says to you as to sons, My son, do not make little of the Lord's punishment, and do not give up hope when you are judged by him;
και εκκληθηθε της παρακλησεως ητις υμιν ως υιοις διαλεγεται υιε μου μη ολιγωρει παιδειας κυριου μηδε εκλυου υπ αυτου ελεγχομενος
- 6 sillä jota Herra rakastaa, sitä hän kurittaa; ja hän ruoskii jokaista lasta, jonka hän ottaa huomaansa".
For the Lord sends punishment on his loved ones; everyone whom he takes as his son has experience of his rod.
ον γαρ αγαπα κυριος παιδευει μαστιγοι δε παντα υιον ον παραδεχεται
- 7 Kuritukseksenne te kärsitte; Jumala kohtelee teitä niinkuin lapsia. Sillä mikä on se lapsi, jota isä ei kurita?
It is for your training that you undergo these things; God is acting to you as a father does to his sons; for what son does not have punishment from his father?
ει παιδειαν υπομενετε ως υιοις υμιν προσφερεται ο θεος τις γαρ εστιν υιος ον ου παιδευει πατηρ
- 8 Mutta jos te olette ilman kuritusta, josta kaikki ovat osallisiksi tulleet, silloinhan te olette äpäriä ettekä lapsia.
But if you have not that punishment of which we all have our part, then you are not true sons, but children of shame.
ει δε χωρις εστε παιδειας ης μετοχοι γεγονασιν παντες αρα νοθοι εστε και ουχ υιοι
- 9 Ja vielä: meillä oli ruumiilliset isämme kurittajina, ja heitä me kavahdimme; emmekö paljoa ennemmin olisi alamaiset henkien Isälle, että eläisimme?
And again, if the fathers of our flesh gave us punishment and had our respect, how much more will we be under the authority of the Father of spirits, and have life?
ειτα τους μεν της σαρκος ημων πατερας ειχομεν παιδευτας και ενετρεπομεθα ου πολλω μαλλον υποταγησομεθα τω πατρι των πνευματων και ζησομεν
- 10 Sillä nuo kurittivat meitä vain muutamia päiviä varten, oman ymmärryksensä mukaan, mutta tämä kurittaa meitä tosi parhaaksemme, että me pääsisimme osallisiksi hänen pyhydestään.
For they truly gave us punishment for a short time, as it seemed good to them; but he does it for our profit, so that we may become holy as he is.
οι μεν γαρ προς ολιγας ημερας κατα το δοκουν αυτοις παιδευον ο δε επι το συμφερον εις το μεταλαβειν της αγιοτητος αυτου
- 11 Mikään kuritus ei tosin sillä kertaa näytä olevan iloksi, vaan murheeksi, mutta jälkeensä se antaa vanhurskauden rauhanhedelmän niille, jotka sen kautta ovat harjoitetut.
At the time all punishment seems to be pain and not joy; but after, those who have been trained by it get from it the peace-giving fruit of righteousness.
πασα δε παιδεια προς μεν το παρον ου δοκει χαρας ειναι αλλα λυπης υστερον δε καρπον ειρηνηκον τοις δι αυτης γεγυμνασμενοις αποδιδωσιν δικαιοσυνης
- 12 Sentähden: "Ojentakaa hervonneet kätenne ja rauenneet polvenne";
For this cause let the hands which are hanging down be lifted up, and let the feeble knees be made strong,
διο τας παρεμεινας χειρας και τα παραλελυμενα γονατα ανορθωσατε
- 13 ja: "tehkää polut suoriksi jaloillenne", ettei ontuvan jalka nyrjähtäisi, vaan ennemmin parantuisi.
And make straight roads for your feet, so that the feeble may not be turned out of the way, but may be made strong.
και τροχιας ορθας ποιησατε τοις ποσιν υμων ινα μη το χωλον εκτραπη ιαθη δε μαλλον
- 14 Pyrkikää rauhaan kaikkien kanssa ja pyhitykseen, sillä ilman sitä ei kukaan ole näkevä Herraa;
Let your desire be for peace with all men, and to be made holy, without which no man may see the Lord;
ειρηνην διωκετε μετα παντων και τον αγιασμον ου χωρις ουδεις οψεται τον κυριον
- 15 ja pitäkää huoli siitä, ettei kukaan jää osattomaksi Jumalan armosta, "ettei mikään katkeruuden juuri pääse kasvamaan ja tekemään häiriötä", ja monet sen kautta tule saastutetuiksi,
Looking with care to see that no man among you in his behaviour comes short of the grace of God; for fear that some bitter root may come up to be a trouble to you, and that some of you may be made unclean by it;
επισκοπουντες μη τις υστερων απο της χαριτος του θεου μη τις ριζα πικριας ανω φυουσα ενοχλη και δια ταυτης μιανθωσιν πολλοι
- 16 ja ettei kukaan olisi haureellinen tahi epäpyhä niinkuin Esau, joka yhdestä ateriasta myi esikoisuutensa.
And that there may not be any evil liver, or any man without respect for God, like Esau, who let his birthright go for a plate of food.
μη τις πορνος η βεβηλος ως ησαν ος αντι βρωσεως μιας απεδото τα πρωτοτοκια αυτου
- 17 Sillä te tiedätte, että hänet sittemminkin, kun hän tahtoi päästä siunausta perimään, hyljättiin; sillä hän ei löytänyt tilaa peruutukselle, vaikka hän kyynelin sitä pyysi.
For you have knowledge that even long after, when he was desiring the blessing for his heritage, he was turned away, though he made his request frequently and with weeping; because the past might not be changed.
ιστε γαρ οτι και μετεπειτα θελων κληρονομησαι την ευλογιαν απεδοκιμασθη μετανοιας γαρ τοπον ουχ ευρεν καιερ μετα δακρυων εκζητησας αυτην

- 18 Sillä te ette ole käyneet sen vuoren tykö, jota voidaan käsin koskea ja joka tulessa palaa, ettekä synkeyden, ette pimeyden, ette myrskyn,
You have not come to a mountain which may be touched, and is burning with fire, and to a black cloud, and a dark smoke, and a violent wind,
ου γαρ προσεληλυθατε ψηλαφωμενον ορει και κεκαυμενον πυρι και γνοφω και σκοτω και θυελλη
- 19 ette pasunan kaiun ettekä äänen tykö, joka puhui niin, että ne, jotka sen kuulivat, pyysivät, ettei heille enää puhuttaisi;
And to the sound of a horn, and the voice of words, the hearers of which made request that not a word more might be said to them:
και σαλπυγγος ηχω και φωνη ρηματων ης οι ακουσαντες παρητησαντο μη προστεθηναι αυτοις λογον
- 20 sillä he eivät voineet kestää tätä käskyä: "Koskettakoon vuorta vaikka eläinkin, se kivitettäköön";
For the order which said, If the mountain is touched even by a beast, the beast is to be stoned, seemed hard to them;
ουκ εφερον γαρ το διαστελλομενον καν θηριον θιγη του ορους λιθοβοληθησεται η βολιδι κατατοξευθησεται
- 21 ja niin hirvui se näky, että Mooses sanoi: "Minä olen peljästyneet ja vapisen";
And the vision was so overpowering that even Moses said, I am shaking and full of fear.
και ουτως φοβερων ην το φανταζομενον μωσης ειπεν εκφοβος ειμι και εντρομος
- 22 vaan te olette käyneet Siionin vuoren tykö ja elävän Jumalan kaupungin, taivaallisen Jerusalemin tykö, ja kymmenien tuhansien enkelien tykö,
But you have come to the mountain of Zion, to the place of the living God, to the Jerusalem which is in heaven, and to an army of angels which may not be numbered,
αλλα προσεληλυθατε σιων ορει και πολει θεου ζωντος ιερουσαλημ επουρανιω και μυριασιν αγγελων
- 23 taivaissa kirjoitettujen esikoisten juhlijoukon ja seurakunnan tykö, ja tuomarin tykö, joka on kaikkien Jumala, ja täydellisiksi tulleitten vanhurskasten henkien tykö,
To the great meeting and church of the first of those who are named in heaven, and to God the judge of all, and to the spirits of good men made complete,
πανηγυρει και εκκλησια πρωτοκοκων εν ουρανοις απογεγραμμενων και κριτη θεω παντων και πνευμασιν δικαιων τετελειωμενων
- 24 ja uuden liiton välimiehen, Jeesuksen, tykö, ja vihmontaveren tykö, joka puhuu parempaa kuin Aabelin veri.
And to Jesus by whom the new agreement has been made between God and man, and to the sign of the blood which says better things than Abel's blood.
και διαθηκης νεας μεσιτη ιησου και αιματι ραντισμου κρειττονα λαλουντι παρα τον αβελ
- 25 Katsokaa, ettette torju luotanne häntä, joka puhuu; sillä jos nuo, jotka torjuivat luotaan hänet, joka ilmoitti Jumalan tahdon maan päällä, eivät voineet päästä pakoon, niin paljoa vähemmän me, jos käännymme pois hänestä, joka ilmoittaa sen taivaista.
See that you give ear to his voice which comes to you. For if those whose ears were shut to the voice which came to them on earth did not go free from punishment, what chance have we of going free if we give no attention to him whose voice comes from heaven?
βλεπετε μη παραιτησηθε τον λαλουντα ει γαρ εκεινοι ουκ εφυγον τον επι της γης παραιτησαμενοι χρηματιζοντα πολλω μαλλον ημεις οι τον απ ουραων αποστρεφομενοι
- 26 Silloin hänen äänensä järkytti maata, mutta nyt hän on luvannut sanoen: "Vielä kerran minä liikutan maan, jopa taivaankin".
Whose voice was the cause of the shaking of the earth; but now he has made an oath, saying, There will be still one more shaking, not only of the earth, but of heaven.
ου η φωνη την γην εσαλευσεν τοτε νυν δε επιγγελται λεγων επι απαξ εγω σειω ου μονον την γην αλλα και τον ουρανον
- 27 Mutta tuo "vielä kerran" osoittaa, että ne, mitkä järkkivät, koska ovat luotuja, tulevat muuttumaan, että ne, jotka eivät järky, pysyisivät.
And the words, Still one more, make it clear that there will be a taking away of those things which are shaking, as of things which are made, so that there may be only those things of which no shaking is possible.
το δε επι απαξ δηλοι των σαλευομενων την μεταθεσιν ως πεποιημενων ινα μεινη τα μη σαλευομενα
- 28 Sentähden, koska me saamme valtakunnan, joka ei järky, olkaamme kiitolliset ja siten palvelkaamme Jumalaa, hänelle mielihyväksi, pyhällä arkuudella ja pelolla;
If then, we have a kingdom which will never be moved, let us have grace, so that we may give God such worship as is pleasing to him with fear and respect:
διο βασιλειαν ασαλευτον παραλαβαντες εχωμεν χαριν δι ης λατρευομεν ευαρεστωσ τω θεω μετα αιδους και ευλαβειας
- 29 sillä meidän Jumalamme on kuluttavainen tuli.
For our God is an all-burning fire.
και γαρ ο θεος ημων πυρ καταναλισκων
- 1 Pysyköön veljellinen rakkaus.
Go on loving your brothers in the faith.
η φιλαδελφια μενετω

- 2 Älkää unhottako vieraanvaraisuutta; sillä sitä osoittamalla muutamat ovat tietämättään saaneet pitää enkeleitä vierinaan.
Take care to keep open house: because in this way some have had angels as their guests, without being conscious of it.
της φιλοξενιας μη επιλανθανεσθε δια ταυτης γαρ ελαθον τινες ξενισαντες αγγελους
- 3 Muistakaa vankeja, niinkuin olisitte itsekin heidän kanssaan vangittuina; muistakaa pahoinpideltyjä, sillä onhan teillä itsellännekin ruumis.
Keep in mind those who are in chains, as if you were chained with them, and those who are in trouble, as being yourselves in the body.
μυνησκεσθε των δεσμιων ως συνδεδεμενοι των κακουχομενων ως και αυτοι οντες εν σωματι
- 4 Avioliitto pidettäköön kunniaa kaikkien kesken, ja aviovuode saastuttamatonna; sillä haureelliset ja avionrikkojat Jumala tuomitsee.
Let married life be honoured among all of you and not made unclean; for men untrue in married life will be judged by God.
τιμιος ο γαμος εν πασιν και η κοιτη αμιαντος πορνους δε και μοιχους κρινει ο θεος
- 5 Älkää olko vaelluksessanne ahneita; tyytykää siihen, mitä teillä on; sillä hän itse on sanonut: "En minä sinua hylkää enkä sinua jätä";
Be free from the love of money and pleased with the things which you have; for he himself has said, I will be with you at all times.
αφιλαργυρος ο τροπος αρκουμενοι τοις παρουσιν αυτος γαρ ειρηκεν ου μη σε ανω ουδ ου μη σε εγκαταλιπω
- 6 niin että me turvallisin mielin sanomme: "Herra on minun auttajani, en minä pelkää; mitä voi ihminen minulle tehdä?"
So that we say with a good heart, The Lord is my helper; I will have no fear: what is man able to do to me?
ωστε θαρrouντας ημας λεγειν κυριος εμοι βοηθος και ου φοβηθησομαι τι ποιησει μοι ανθρωπος
- 7 Muistakaa johtajianne, jotka ovat puhuneet teille Jumalan sanaa; katsokaa, kuinka heidän vaelluksensa on päättynyt, ja seuratkaa heidän uskoansa.
Keep in mind those who were over you, and who gave you the word of God; seeing the outcome of their way of life, let your faith be like theirs.
μνημονευετε των ηγουμενων υμων οιτινες ελαλησαν υμιν τον λογον του θεου ων αναθεωρουντες την εκβασιν της αναστροφης μμεισθε την πιστιν
- 8 Jeesus Kristus on sama eilen ja tänään ja iankaikkisesti.
Jesus Christ is the same yesterday and today and for ever.
ιησους χριστος χθες και σημερον ο αυτος και εις τους αιωνας
- 9 Älkää antako monenlaisten ja vieraiden oppien itseänne vietellä; sillä on hyvä, että sydän saa vahvistusta armosta eikä ruuista, joista ne, jotka niitä menoja ovat noudattaneet, eivät ole mitään hyötynneet.
Do not be turned away by different strange teachings, because it is good for your hearts to be made strong by grace, and not by meats, which were of no profit to those who took so much trouble over them.
διδασχαις ποικιλαις και ξεναις μη περιφερεσθε καλον γαρ χαριτι βεβαιουσθαι την καρδιαν ου βρωμασιν εν οις ουκ ωφεληθησαν οι περιπατησαντες
- 10 Meillä on uhrialttari, josta majassa palvelevilla ei ole valta syödä.
We have an altar from which those priests who are servants in the Tent may not take food.
εχομεν θυσιαστηριον εξ ου φαγειν ουκ εχουσιν εξουσιαν οι τη σκηνη λατρευοντες
- 11 Sillä niiden eläinten ruumiit, joiden veren ylimmäinen pappi syntien sovitukseksi kantaa kaikkeinpyhimpään, poltetaan ulkopuolella leirin.
For the bodies of the beasts whose blood is taken into the holy place by the high priest as an offering for sin are burned outside the circle of the tents.
ων γαρ εισφερεται ζωνων το αιμα περι αμαρτιας εις τα αγια δια του αρχιερεως τουτων τα σωματα κατακαιεται εξω της παρεμβολης
- 12 Sentähden myös Jeesus, pyhittääkseen omalla verellensä kansan, kärsi portin ulkopuolella.
For this reason Jesus was put to death outside the walls, so that he might make the people holy by his blood.
διο και ιησους ινα αγιαση δια του ιδιου αιματος τον λαον εξω της πυλης επαθεν
- 13 Niin menkäämme siis hänen tykönsä "ulkopuolelle leirin", hänen pilkkaansa kantaen;
Let us then go out to him outside the circle of the tents, taking his shame on ourselves.
τοιουν εξερχωμεθα προς αυτον εξω της παρεμβολης τον ονειδισμον αυτου φεροντες
- 14 sillä ei meillä ole täällä pysyväistä kaupunkia, vaan tulevaista me etsimme.
For here we have no fixed resting-place, but our search is for the one which is to come.
ου γαρ εχομεν ωδε μενουσαν πολιν αλλα την μελλουσαν επιζητουμεν

- 15 Uhratkaamme siis hänen kauttansa Jumalalle joka aika kiitosuhria, se on: niiden huulten hedelmää, jotka hänen nimeänsä ylistävät.
Let us then make offerings of praise to God at all times through him, that is to say, the fruit of lips giving witness to his name.
δι αυτου ουν αναφερωμεν θυσιαν αινεσεως διαπαντος τω θεω τουτεστιν καρπον χειλεων ομολογουντων τω ονοματι αυτου
- 16 Mutta älkää unhottako tehdä hyvää ja jakaa omastanne, sillä senkaltaisiin uhreihin Jumala mielistyy.
But go on doing good and giving to others, because God is well-pleased with such offerings.
της δε ευποιας και κοινωνιας μη επιλανθανεσθε τοιαυταις γαρ θυσιαις ευαρεσταιται ο θεος
- 17 Olkaa kuuliaiset johtajillenne ja tottelevaiset, sillä he valvovat teidän sielujanne niinkuin ne, joiden on tehtävä tili, että he voisivat tehdä sitä ilolla eikä huokaillen; sillä se ei ole teille hyödyllistä.
Give ear to those who are rulers over you, and do as they say: for they keep watch over your souls, ready to give an account of them; let them be able to do this with joy and not with grief, because that would be of no profit to you.
πειθεσθε τοις ηγουμενοις υμων και υπεικετε αυτοι γαρ αγρυπνουσιν υπερ των ψυχων υμων ως λογον αποδωσοντες ινα μετα χαρας τουτο ποιωσιν και μη στεναζοντες αλυσιτελες γαρ υμιν τουτο
- 18 Rukoilkaa meidän edestämme; sillä me tiedämme, että meillä on hyvä omatunto, koska tahdomme kaikessa hyvin vaeltaa.
Make prayers for us, for we are certain that our hearts are free from the sense of sin, desiring the right way of life in all things.
προσευχεσθε περι ημων πεποιθαμεν γαρ οτι καλην συνειδησιν εχομεν εν πασιν καλωσ θελοντες αναστρεφεσθαι
- 19 Vielä hartaammin kehoitan teitä näin tekemään, että minut sitä pikemmin annettaisiin teille takaisin.
I make this request more strongly, in the hope of coming back to you more quickly.
περισσοτερωσ δε παρακαλω τουτο ποιησαι ινα ταχιον αποκατασταθω υμιν
- 20 Mutta rauhan Jumala, joka on kuolleista nostanut hänet, joka iankaikkisen liiton veren kautta on se suuri lammasten paimen, meidän Herramme Jeesuksen,
Now may the God of peace, who made that great keeper of his flock, even our Lord Jesus, come back from the dead through the blood of the eternal agreement,
ο δε θεος της ειρηνης ο αναγαγων εκ νεκρων τον ποιμενα των προβατων τον μεγαν εν αιματι διαθηκης αιωνιου τον κυριον ημων ιησουν
- 21 hän tehköön teidät kykeneviksi kaikkeen hyvään, voidaksenne toteuttaa hänen tahtonsa, ja vaikuttakoon teissä sen, mikä on hänelle otollista, Jeesuksen Kristuksen kautta; hänelle kunnia aina ja iankaikkisesti! Amen.
Make you full of every good work and ready to do all his desires, working in us whatever is pleasing in his eyes through Jesus Christ; and may the glory be given to him for ever and ever. So be it.
καταρτισαι υμασ εν παντι εργω αγαθω εις το ποιησαι το θελημα αυτου ποιων εν υμιν το ευαρεστον ενωπιον αυτου δια ιησου χριστου ω η δοξα εις τουσ αιωνας των αιωνων αμην
- 22 Minä pyydän teitä, veljet: kestäkää tämä kehoituksen sana; sillä lyhykäisesti minä olen teille kirjoittanut.
But, brothers, take kindly the words which I have said for your profit; for I have not sent you a long letter.
παρακαλω δε υμασ αδελφοι ανεχεσθε του λογου της παρακλησεωσ και γαρ δια βραχεων επεστειλα υμιν
- 23 Tietäkää, että veljemme Timoteus on päästetty vapaaksi; ja jos hän pian tulee, saan minä hänen kanssaan nähdä teidät.
Our brother Timothy has been let out of prison; and if he comes here in a short time, he and I will come to you together.
γινωσκετε τον αδελφον τιμοθεον απολελυμενον μεθ ου εαν ταχιον ερχηται οφομαι υμασ
- 24 Sanokaa tervehdys kaikille johtajillenne ja kaikille pyhille. Tervehdyksen lähettävät teille ne, jotka ovat Italiasta.
Give words of love from me to those who are rulers over you, and to all the saints. Those who are in Italy send you their love.
ασπασασθε παντασ τουσ ηγουμενουσ υμων και παντασ τουσ αγιουσ ασπαζονται υμασ οι απο της ιταλιασ
- 25 Armo olkoon kaikkien teidän kanssanne.
May grace be with you all.
η χαρισ μετα παντων υμων αμην [προς εβραιουσ εγραφη απο της ιταλιασ δια τιμοθεου]
- 1 Jaakob, Jumalan ja Herran Jeesuksen Kristuksen palvelija, lähettää tervehdyksen kahdelletoista hajalla asuvalle sukukunnalle.
James, a servant of God and of the Lord Jesus Christ, sends words of love to the twelve tribes of the Jews living in all parts of the earth.
ιακωβοσ θεου και κυριου ιησου χριστου δουλοσ ταισ δωδεκα φυλαισ ταισ εν τη διασπορα χαρειν
- 2 Veljeni, pitäkää pelkkänä ilona, kun joudutte moninaisiin kiusauksiin,
Let it be all joy to you, my brothers, when you undergo tests of every sort;
πασαν χαραν ηγησασθε αδελφοι μου οταν πειρασμοισ περιπεσητε ποικιλοισ

- 3 tietäen, että teidän uskonne kestäväisyys koetuksissa saa aikaan kärsivällisyyttä.
Because you have the knowledge that the testing of your faith gives you the power of going on in hope;
γινοσκοντες οτι το δοκιμιον υμων της πιστεως κατεργαζεται υπομονη
- 4 Ja kärsivällisyys tuottakoon täydellisen teon, että te olisitte täydelliset ja eheät ettekä missään puuttuaiset.
But let this power have its full effect, so that you may be made complete, needing nothing.
η δε υπομονη εργον τελειον εχετε ινα ητε τελειοι και ολοκληροι εν μηδενι λειπομενοι
- 5 Mutta jos joltakin teistä puuttuu viisautta, anokoon sitä Jumalalta, joka antaa kaikille alttiisti ja soimaamatta, niin se hänelle annetaan.
But if any man among you is without wisdom, let him make his request to God, who gives freely to all without an unkind word, and it will be given to him.
ει δε τις υμων λειπεται σοφιας αιτειτω παρα του διδοντος θεου πασιν απλως και μη ονειδιζοντος και δοθησεται αυτω
- 6 Mutta anokoon uskossa, ollenkaan epäilemättä; sillä joka epäilee, on meren aallon kaltainen, jota tuuli ajaa ja heittelee.
Let him make his request in faith, doubting nothing; for he who has doubt in his heart is like the waves of the sea, which are troubled by the driving of the wind.
αιτειτω δε εν πιστει μηδεν διακρινομενος ο γαρ διακρινομενος εοικεν κλυδωνι θαλασσης ανεμιζομενω και ριπιζομενω
- 7 Älköön sellainen ihminen luulko Herralta mitään saavansa,
Let it not seem to such a man that he will get anything from the Lord;
μη γαρ οισεσθω ο ανθρωπος εκεινος οτι ληψεται τι παρα του κυριου
- 8 kaksimielenen mies, epävakainen kaikilla teillään.
For there is a division in his mind, and he is uncertain in all his ways.
ανηρ διψυχος ακαταστατος εν πασαις ταις οδοις αυτου
- 9 Alhainen veli kerskatkoon ylhäisyydestään,
But let the brother of low position be glad that he is lifted up;
καυχασθω δε ο αδελφος ο ταπεινος εν τω υψει αυτου
- 10 mutta rikas alhaisuudestaan, sillä hän on katoava niinkuin ruohon kukka.
But the man of wealth, that he is made low; because like the flower of the grass he will come to his end.
ο δε πλουσιος εν τη ταπεινωσει αυτου οτι ως ανθος χορτου παρελευσεται
- 11 Aurinko nousee helteineen ja kuivaa ruohon, ja sen kukka varisee, ja sen muodon sulous häviää; niin on rikaskin lakastuva retkillänsä.
For when the sun comes up with its burning heat, the grass gets dry and the grace of its form is gone with the falling flower; so the man of wealth comes to nothing in his ways.
ανετειλεν γαρ ο ηλιος συν τω καυσωνι και εξηρανεν τον χορτον και το ανθος αυτου εξεπεσεν και η ευπρεπεια του προσωπου αυτου απωλετο ουτως και ο πλουσιος εν ταις πορειαις αυτου μαρανθησεται
- 12 Autuas se mies, joka kiusauksen kestää, sillä kun hänet on koeteltu, on hän saava elämän kruunun, jonka Herra on luvannut niille, jotka häntä rakastavat!
There is a blessing on the man who undergoes testing; because, if he has God's approval, he will be given the crown of life, which the Lord has said he will give to those who have love for him.
μακαριος ανηρ ος υπομενει πειρασμον οτι δοκιμος γενομενος ληψεται τον στεφανον της ζωης ον επιγγειλατο ο κυριος τοις αγαπωσιν αυτον
- 13 Älköön kukaan, kiusauksessa ollessaan, sanoko: "Jumala minua kiusaa"; sillä Jumala ei ole pahan kiusattavissa, eikä hän ketään kiusaa.
Let no man say when he is tested, I am tested by God; for it is not possible for God to be tested by evil, and he himself puts no man to such a test:
μηδεις πειραζομενος λεγετω οτι απο του θεου πειραζομαι ο γαρ θεος απειραστος εστιν κακων πειραζει δε αυτος ουδενα
- 14 Vaan jokaista kiusaa hänen oma himonsa, joka häntä vetää ja houkuttelee;
But every man is tested when he is turned out of the right way by the attraction of his desire.
εκαστος δε πειραζεται υπο της ιδιας επιθυμιας εξελκομενος και δελεαζομενος
- 15 kun sitten himo on tullut raskaaksi, synnyttää se synnin, mutta kun synti on täytetty, synnyttää se kuoleman.
Then when its time comes, desire gives birth to sin; and sin, when it is of full growth, gives birth to death.
ειτα η επιθυμια συλλαβουσα τικτει αμαρτιαν η δε αμαρτια αποτελεσθεισα αποκειει θανατον

- 16 Älkää eksykö, rakkaat veljeni.
Do not be turned from the right way, dear brothers.
μη πλανασθε αδελφοι μου αγαπητοι
- 17 Jokainen hyvä anti ja jokainen täydellinen lahja tulee ylhäältä, valkeuksien Isältä, jonka tykönä ei ole muutosta, ei vaihteen varjoa.
Every good and true thing is given to us from heaven, coming from the Father of lights, with whom there is no change or any shade made by turning.
πασα δοσις αγαθη και παν δωρημα τελειον ανωθεν εστιν καταβαινον απο του πατρος των φωτων παρ ω ουκ ενι παραλλαγη η τροπησ αποσκιασμα
- 18 Tahtonsa mukaan hän synnytti meidät totuuden sanalla, ollaksemme hänen luotujensa esikoiset.
Of his purpose he gave us being, by his true word, so that we might be, in a sense, the first-fruits of all the things which he had made.
βουληθεισ απεκυησεν ημασ λογω αληθειασ εις το ειναι ημασ απαρχην τινα των αυτου κτισματων
- 19 Te tiedätte sen, rakkaat veljeni. Mutta olkoon jokainen ihminen nopea kuulemaan, hidas puhumaan, hidas vihaan;
You have knowledge of this, dear brothers. But let every man be quick in hearing, slow in words, slow to get angry;
ωστε αδελφοι μου αγαπητοι εστο πασ ανθρωποσ ταχυσ εις το ακουσαι βραδυσ εις το λαλησαι βραδυσ εις οργην
- 20 sillä miehen viha ei tee sitä, mikä on oikein Jumalan edessä.
For the righteousness of God does not come about by the wrath of man.
οργη γαρ ανδρωσ δικαιοσυνην θεου ου κατεργαζεται
- 21 Sentähden pankaa pois kaikki saastaisuus ja kaikkinainen pahuus ja ottakaa hiljaisuudella vastaan sana, joka on teihin istutettu ja joka voi teidän sielunne pelastaa.
For this reason, putting away all dirty behaviour and the overweight of evil, take into your souls without pride the word which, being planted there, is able to give you salvation.
διο αποθεμενοι πασαν ρυπαριαν και περισσειαν κακιασ εν πραυτητι δεξασθε τον εμφυτον λογον τον δυναμενον σωσαι τασ ψυχασ υμων
- 22 Mutta olkaa sanan tekijöitä, eikä vain sen kuulijoita, pettäen itsenne.
But be doers of the word, and not only hearers of it, blinding yourselves with false ideas.
γινεσθε δε ποιηται λογου και μη μονον ακροαται παραλογιζομενοι εαυτουσ
- 23 Sillä jos joku on sanan kuulija eikä sen tekijä, niin hän on miehen kaltainen, joka katselee kuvastimessa luonnollisia kasvojaan;
Because if any man is a hearer of the word and not a doer, he is like a man looking at his natural face in a glass;
οτι ει τις ακροατησ λογου εστιν και ου ποιητησ ουτοσ εοικεν ανδρι κατανοουντι το προσωπον τησ γενεσεωσ αυτου εν εσοπτρω
- 24 hän katselee itseään, lähtee pois ja unhottaa heti, millainen hän oli.
For after looking at himself he goes away, and in a short time he has no memory of what he was like.
κατενοησεν γαρ εαυτον και απεληλυθεν και ευθεωσ επελαθετο οποιουσ ην
- 25 Mutta joka katsoo täydelliseen lakiin, vapauden lakiin, ja pysyy siinä, eikä ole muistamaton kuulija, vaan todellinen tekijä, hän on oleva autuas tekemisessään.
But he who goes on looking into the true law which makes him free, being not a hearer without memory but a doer putting it into effect, this man will have a blessing on his acts.
ο δε παρακυψασ εις νομον τελειον τον τησ ελευθεριασ και παραμεινας ουτοσ ουκ ακροατησ επιλησμονησ γενομενοσ αλλα ποιητησ εργου ουτοσ μακαριοσ εν τη ποιησει αυτου εσται
- 26 Jos joku luulee olevansa jumalanpalvelija, mutta ei hillitse kieltään, vaan pettää sydämensä, niin hänen jumalanpalveluksensa on turha.
If a man seems to have religion and has no control over his tongue but lets himself be tricked by what is false, this man's religion is of no value.
ει τις δοκει θρησκοσ ειναι εν υμιν μη χαλιναγωγων γλωσσαν αυτου αλλ. απατων καρδιαν αυτου τουτου ματαιουσ η θρησκεια
- 27 Puhdas ja tahraton jumalanpalvelus Jumalan ja Isän silmissä on käydä katsomassa orpoja ja leskiä heidän ahdistuksessaan ja varjella itsensä niin, ettei maailma saastuta.
The religion which is holy and free from evil in the eyes of our God and Father is this: to take care of children who have no fathers and of widows who are in trouble, and to keep oneself untouched by the world.
θρησκεια καθαρα και αμιαντοσ παρα τω θεω και πατρι αυτη εστιν επισκεπτεσθαι ορφανουσ και χηρασ εν τη θλιψει αυτων ασπιλον εαυτον τηρειν απο του κοσμου
- 1 Veljeni, älköön teidän uskonne meidän kirkastettuun Herraamme, Jeesukseen Kristukseen, olko sellainen, joka katsoo henkilöön.
My brothers, if you have the faith of our Lord Jesus Christ of glory, do not take a man's position into account.
αδελφοι μου μη εν προσοποληψιασ εχετε την πιστιν του κυριου ημων ιησου χριστου τησ δοξης

- 2 Sillä jos kokoukseenne tulee mies, kultasormus sormessa ja loistavassa puvussa, ja tulee myös köyhä ryysyissä,
For if a man comes into your Synagogue in fair clothing and with a gold ring, and a poor man comes in with dirty clothing,
εαν γαρ εισελθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὕμῳ ἀνὴρ χρυσοδακτυλῖος ἐν εσθῆτι λαμπρᾷ εἰσελθῆ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ρυπαρᾷ εσθῆτι
- 3 ja te katsotte loistavapukuisen puoleen ja sanotte: "Istu sinä tähän mukavasti", ja köyhälle sanotte: "Seiso sinä tuossa", tahi: "Istu tähän jalkajakkaran viereen",
And you do honour to the man in fair clothing and say, Come here and take this good place; and you say to the poor man, Take up your position there, or be seated at my feet;
καὶ ἐπιβλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν εσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἰπῆτε αὐτῷ σὺ καθὺν ὧδε καλῶς καὶ τῷ πτωχῷ εἰπῆτε σὺ στηθὶ ἐκεῖ ἢ καθὺν ὧδε ὑποὸ τὸ ὑποπόδιόν μου
- 4 niin ettekö ole joutuneet ristiriitaan itsenne kanssa, ja eikö teistä ole tullut väärämielisiä tuomareita?
Is there not a division in your minds? have you not become judges with evil thoughts?
καὶ οὐ διεκριθῆτε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγενεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν
- 5 Kuulkaa, rakkaat veljeni. Eikö Jumala ole valinnut niitä, jotka maailman silmissä ovat köyhiä, olemaan rikkaita uskossa ja sen valtakunnan perillisiä, jonka hän on luvannut niille, jotka häntä rakastavat?
Give ear, my dear brothers; are not those who are poor in the things of this world marked out by God to have faith as their wealth, and for their heritage the kingdom which he has said he will give to those who have love for him?
ἀκούσατε ἀδελφοὶ μου ἀγαπῆτοι οὐχ ὁ θεὸς ἐξελεξάτο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου τούτου πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαποῦσιν αὐτὸν
- 6 Mutta te olette häväisseet köyhän. Eivätkö juuri rikkaat teitä sorra, ja eivätkö juuri he vedä teitä tuomioistuimien eteen?
But you have put the poor man to shame. Are not the men of wealth rulers over you? do they not take you by force before their judges?
ὕμεις δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν καὶ αὐτοὶ ἐλκοῦσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια
- 7 Eivätkö juuri he pilkkaa sitä jaloa nimeä, joka on lausuttu teidän ylitsenne?
Do they not say evil of the holy name which was given to you?
οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικλήθην ἐφ' ὑμᾶς
- 8 Vaan jos täytätte kuninkaallisen lain Raamatun mukaan: "Rakasta lähimmäistäsi niinkuin itseäsi", niin te hyvin teette;
But if you keep the greatest law of all, as it is given in the holy Writings, Have love for your neighbour as for yourself, you do well:
εἰ μὲντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν καλῶς ποιεῖτε
- 9 mutta jos te henkilööän katsotte, niin teette syntiä, ja laki näyttää teille, että olette lainrikkokjia.
But if you take a man's position into account, you do evil, and are judged as evil-doers by the law.
εἰ δὲ προσωπολήπτετε ἀμαρτιαν ἐργάζεσθε ἐλεγχόμενοι ὑπο τοῦ νόμου ὡς παραβάται
- 10 Sillä joka pitää koko lain, mutta rikkoo yhtä kohtaa vastaan, se on syypää kaikissa kohdin.
For anyone who keeps all the law, but makes a slip in one point, is judged to have gone against it all.
οστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει πταισεί δὲ ἐν ἐνὶ γέγονεν πάντων ἐνοχός
- 11 Sillä hän, joka on sanonut: "Älä tee huorin", on myös sanonut: "Älä tapa"; jos et teekään huorin, mutta tapat, olet lainrikkokja.
For he who said, Do not be untrue in married life, is the same who said, Put no man to death. Now if you are not untrue in married life, but you put a man to death, the law is broken.
ὁ γὰρ εἰπὼν μὴ μοιχεύσης εἶπεν καὶ μὴ φονεύσης εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις φονεύσεις δὲ γεγονός παραβάτης νόμου
- 12 Puhukaa niin ja tehkää niin kuin ne, jotka vapauden laki on tuomitseva.
Let your words and your acts be those of men who are to be judged by the law which makes free.
οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμου ἐλευθερίας μέλλοντες κρινεσθαι
- 13 Sillä tuomio on laupeudeton sille, joka ei ole laupeutta tehnyt; laupeudelle tuomio koituu kerskaukseksi.
For the man who has had no mercy will be judged without mercy, but mercy takes pride in overcoming judging.
ἢ γὰρ κρίσις ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος καὶ κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως
- 14 Mitä hyötyä, veljeni, siitä on, jos joku sanoo itsellään olevan uskon, mutta hänellä ei ole tekoja? Ei kaikei usko voi häntä pelastaa?
What use is it, my brothers, for a man to say that he has faith, if he does nothing? will such a faith give him salvation?
τί τὸ ὄφελος ἀδελφοὶ μου ἐὰν πιστὴν λέγῃ τίς ἐχέιν ἐργα δὲ μὴ ἐχῆ μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτὸν

- 15 Jos veli tai sisar on alaston ja jokapäiväistä ravintoa vailla
If a brother or a sister is without clothing and in need of the day's food,
εαν δε αδελφος η αδελφη γυμνοι υπαρχωσιν και λειπομενοι ωσιν της εφημερου τροφης
- 16 ja joku teistä sanoo heille: "Menkää rauhassa, lämmitelkää ja ravitkaa itsenne", mutta ette anna heille ruumiin tarpeita, niin mitä hyötyä siitä on?
And one of you says to them, Go in peace, be warm and full of food; but you do not give them the things of which their bodies have need, what profit is there in this?
ειπη δε τις αυτοις εξ υμων υπαγετε εν ειρηνη θερμαινεσθε και χορταζεσθε μη δωτε δε αυτοις τα επιτηδεια του σωματος τι το οφελος
- 17 Samoin uskokin, jos sillä ei ole tekoja, on itsessään kuollut.
Even so faith without works is dead.
ουτως και η πιστις εαν μη εργα εχη νεκρα εστιν καθ εαυτην
- 18 Joku ehkä sanoo: "Sinulla on usko, ja minulla on teot"; näytä sinä minulle uskosi ilman tekoja, niin minä teoistani näytän sinulle uskon.
But a man may say, You have faith and I have works; let me see your faith without your works, and I will make my faith clear to you by my works.
αλλ ερει τις συ πιστιν εχεις καγω εργα εχω δειξον μοι την πιστιν σου εκ των εργαων σου καγω δειξω σοι εκ των εργαων μου την πιστιν μου
- 19 Sinä uskot, että Jumala on yksi. Siinä teet oikein; riivaajatkin sen uskovat ja vapisevat.
You have the belief that God is one, and you do well: the evil spirits have the same belief, shaking with fear.
συ πιστευεις οτι ο θεος εις εστιν καλωσ ποιεις και τα δαιμονια πιστευουσιν και φρισσουσιν
- 20 Mutta tahdotko tietää, sinä turha ihminen, että usko ilman tekoja on voimaton?
Do you not see, O foolish man, that faith without works is of no use?
θειεις δε γινωαι ω ανθρωπε κενε οτι η πιστις χωρις των εργαων νεκρα εστιν
- 21 Eikö Aabraham, meidän isämme, tullut vanhurskaaksi teoista, kun vei poikansa Iisakin uhrialttarille?
Was not the righteousness of Abraham our father judged by his works, when he made an offering of Isaac his son on the altar?
αβρααμ ο πατηρ ημων ουκ εξ εργαων εδικαιωθη ανενεγκας ισαακ τον υιον αυτου επι το θυσιαστηριον
- 22 Sinä näet, että usko vaikutti hänen tekojensa mukana, ja teoista usko tuli täydelliseksi;
You see that his faith was helping his works and was made complete by them;
βλεπεις οτι η πιστις συνηργει τοις εργαοις αυτου και εκ των εργαων η πιστις ετελειωθη
- 23 ja niin toteutui Raamatun sana: "Aabraham uskoi Jumalaa, ja se luettiin hänelle vanhurskaudeksi", ja häntä sanottiin Jumalan ystäväksi.
And the holy Writings were put into effect which said, And Abraham had faith in God and it was put to his account as righteousness; and he was named the friend of God.
και επληρωθη η γραφη η λεγουσα επιστευεν δε αβρααμ τω θεω και ελογισθη αυτω εις δικαιοσυνην και φιλος θεου εκληθη
- 24 Te näette, että ihminen tulee vanhurskaaksi teoista eikä ainoastaan uskosta.
You see that a man's righteousness is judged by his works and not by his faith only.
ορατε τοινυν οτι εξ εργαων δικαιουται ανθρωπος και ουκ εκ πιστεωσ μονον
- 25 Eikö samoin myös portto Raahab tullut vanhurskaaksi teoista, kun hän otti lähettiläät luokseen ja päästi heidät toista tietä pois?
And in the same way, was not the righteousness of Rahab, the loose woman, judged by her works, when she took into her house those who were sent and let them go out by another way?
ομοιωσ δε και ρααβ η πορνη ουκ εξ εργαων εδικαιωθη υποδεξαμενη τους αγγελους και ετερα οδω εκβαλουσα
- 26 Sillä niinkuin ruumis ilman henkeä on kuollut, niin myös usko ilman tekoja on kuollut.
For as the body without the spirit is dead even so faith without works is dead.
ωσπερ γαρ το σωμα χωρις πνευματος νεκρον εστιν ουτως και η πιστις χωρις των εργαων νεκρα εστιν
- 1 Veljeni, älkööt aivan monet teistä pyrkikö opettajiksi, sillä te tiedätte, että me saamme sitä kovemman tuomion.
Do not all be teachers, my brothers, because we teachers will be judged more hardly than others.
μη πολλοι διδασκαλοι γινεσθε αδελφοι μου ειδοτες οτι μειζον κριμα ληψομεθα
- 2 Sillä monessa kohden me kaikki hairahdumme. Jos joku ei hairahdu puheessa, niin hän on täydellinen mies ja kykenee hillitsemään myös koko ruumiinsa.
For we all go wrong in a number of things. If a man never makes a slip in his talk, then he is a complete man and able to keep all his body in control.
πολλα γαρ πταιομεν απαντες ει τις εν λογω ου πταιει ουτος τελειος ανηρ δυνατος χαλιναγωγησαι και ολον το σωμα

- 3 Kun panemme suitset hevosten suuhun, että ne meitä tottelisivat, niin voimme ohjata niiden koko ruumiin.
Now if we put bits of iron into horses' mouths so that they may be guided by us, we have complete control of their bodies.
ιδου των ιππων τους χαλινους εις τα στοματα βαλλομεν προς το πειθεσθαι αυτους ημιν και ολον το σωμα αυτων μεταγομεν
- 4 Katso, laivatkin, vaikka ovat niin suuria ja tuimain tuulten kuljetettavia, ohjataan varsin pienellä peräsimellä, minne perämiehen mieli tekee.
And again ships, though they are so great and are moved by violent winds, are turned by a very small guiding-blade, at the impulse of the man who is using it.
ιδου και τα πλοια τηλικαυτα οντα και υπο σκληρων ανεμων ελαιομενα μεταγεται υπο ελαχιστου πηδαλιου οπου αν η ορμη του ευθυνοντος βουληται
- 5 Samoin myös kieli on pieni jäsen ja voi kuitenkin kerskata suurista asioista. Katso, kuinka pieni tuli, ja kuinka suuren metsän se sytyttää!
Even so the tongue is a small part of the body, but it takes credit for great things. How much wood may be lighted by a very little fire!
ουτως και η γλωσσα μικρον μελος εστιν και μεγαλυχει ιδου ολιγον πυρ ηλικην υλην αναπτει
- 6 Myös kieli on tuli, on vääryyden maailma; kieli on se meidän jäsenistämme, joka tahraa koko ruumiin, sytyttää tuleen elämän pyörän, itse syttyen helvetistä.
And the tongue is a fire; it is the power of evil placed in our bodies, making all the body unclean, putting the wheel of life on fire, and getting its fire from hell.
και η γλωσσα πυρ ο κοσμος της αδικιας ουτως η γλωσσα καθισταται εν τοις μελεσιν ημων η σπιλουσα ολον το σωμα και φλογιζουσα τον τροχον της γενεσεως και φλογιζομενη υπο της γεεννης
- 7 Sillä kaiken luonnon, sekä petojen että lintujen, sekä matelijain että merieläinten luonnon, voi ihmisluonto kesyttää ja onkin kesyttänyt;
For every sort of beast and bird and every living thing on earth and in the sea has been controlled by man and is under his authority;
πασα γαρ φυσις θηριων τε και πετεινων ερπετων τε και ενωλιων δαμαζεται και δεδαμασται τη φυσει τη ανθρωπινη
- 8 mutta kieltä ei kukaan ihminen voi kesyttää; se on levoton ja paha, täynnä kuolettavaa myrkyä.
But the tongue may not be controlled by man; it is an unresting evil, it is full of the poison of death.
την δε γλωσσαν ουδεις δυναται ανθρωπων δαμασαι ακατασχετον κακον μεστη ιου θανατηφορου
- 9 Kielellä me kiitämme Herraa ja Isää, ja sillä me kiroamme ihmisiä, Jumalan kaltaisiksi luotuja;
With it we give praise to our Lord and Father; and with it we put a curse on men who are made in God's image.
εν αυτη ευλογουμεν τον θεον και πατερα και εν αυτη καταρωμεθα τους ανθρωπους τους καθ ομοιωσιν θεου γεγονοτας
- 10 samasta suusta lähtee kiitos ja kirous. Näin ei saa olla, veljeni.
Out of the same mouth comes blessing and cursing. My brothers, it is not right for these things to be so.
εκ του αυτου στοματος εξερχεται ευλογια και καταρα ου χρη αδελφοι μου ταυτα ουτως γινεσθαι
- 11 Uhkuuko lähde samasta silmästä makeaa ja karvasta vettä?
Does the fountain send from the same outlet sweet and bitter water?
μητι η πηγη εκ της αυτης οπισ βρχει το γλυκυ και το πικρον
- 12 Eihän, veljeni, viikunapuu voi tuottaa öljymarjoja eikä viinipuu viikunoita? Eikä myöskään suolainen lähde voi antaa makeata vettä.
Is a fig-tree able to give us olives, my brothers, or do we get figs from a vine, or sweet water from the salt sea?
μη δυναται αδελφοι μου συκη ελαιας ποιησαι η αμπελος συκα ουτως ουδεμια πηγη αλυκον και γλυκυ ποιησαι υδωρ
- 13 Kuka on viisas ja ymmärtäväinen teidän joukossanne? Tuokoon hän näkyviin tekonsa hyvällä vaelluksellaan viisauden sävyisyydessä.
Who has wisdom and good sense among you? let him make his works clear by a life of gentle wisdom.
τις σοφος και επιστημων εν υμιν δειξατω εκ της καλης αναστροφης τα εργα αυτου εν πραυτητι σοφιας
- 14 Mutta jos teillä on katkera kiivaus ja riitaisuus sydämessänne, niin älkää kerskatko älkääkä valhetelko totuutta vastaan.
But if you have bitter envy in your heart and the desire to get the better of others, have no pride in this, talking falsely against what is true.
ει δε ζηλον πικρον εχετε και εριθειαν εν τη καρδια υμων μη κατακαυσαθε και ψευδεσθε κατα της αληθειας
- 15 Tämä ei ole se viisaus, joka ylhäältä tulee, vaan se on maallista, sielullista, riivaajien viisautta.
This wisdom is not from heaven, but is of the earth and the flesh and the Evil One.
ουκ εστιν αυτη η σοφια ανωθεν καταρχομενη αλλ επιγειος ψυχικη δαιμονιωδης
- 16 Sillä missä kiivaus ja riitaisuus on, siellä on epäjärjestys ja kaikinainen paha meno.
For where envy is, and the desire to get the better of others, there is no order, but every sort of evil-doing.
οπου γαρ ζηλος και εριθεια εκει ακαταστασια και παν φανλον πραγμα

- 17 **Mutta ylhäältä tuleva viisaus on ensiksikin puhdas, sitten rauhaisa, lempeä, taipuisa, täynnä laupeutta ja hyviä hedelmiä, se ei epäile, ei teeskentele.**
But the wisdom which is from heaven is first holy, then gentle, readily giving way in argument, full of peace and mercy and good works, not doubting, not seeming other than it is.
 η δε ανωθεν σοφια πρωτον μεν αγνη εστιν επειτα ειρηνικη επιεικης ευπειθης μεστη ελεους και καρπον αγαθων αδιακριτος και ανυποκριτος
- 18 **Vanhurskauden hedelmä kylvetään rauhassa rauhan tekijöille.**
And the fruit of righteousness is planted in peace for those who make peace.
 καρπος δε της δικαιοσυνης εν ειρηνη σπειρεται τοις ποιουσιν ειρηνην
- 1 **Mistä tulevat taistelut ja mistä riidat teidän keskuudessanne? Eikö teidän himoistanne, jotka sotivat jäsenissänne?**
What is the cause of wars and fighting among you? is it not in your desires which are at war in your bodies?
 ποθεν πολεμοι και μαχαι εν υμιν ουκ εντευθεν εκ των ηδονων υμων των στρατευομενων εν τοις μελεσιν υμων
- 2 **Te himoitsette, eikä teillä kuitenkaan ole; te tapatte ja kiivaillette, ettekä voi saavuttaa; te riitelette ja taistelette. Teillä ei ole, sentähden ettette ano.**
You are burning with desire, and have not your desire, so you put men to death; you are full of envy, and you are not able to get your desire, so you are fighting and making war; you have not your desire, because you do not make request for it.
 επιθυμειτε και ουκ εχετε φονευετε και ζηλουτε και ου δυνασθε επιτυχειν μαχεσθε και πολεμειτε ουκ εχετε δε δια το μη αιτεισθαι υμας
- 3 **Te anotte, ettekä saa, sentähden että anotte kelvottomasti, kuluttaaksenne sen himoissanne.**
You make your request but you do not get it, because your request has been wrongly made, desiring the thing only so that you may make use of it for your pleasure.
 αιτειτε και ου λαμβανετε διοτι κακως αιτεισθε ινα εν ταις ηδοναις υμων δαπανησητε
- 4 **Te avionrikkojat, ettekö tiedä, että maailman ystävyys on vihollisuutta Jumalaa vastaan? Joka siis tahtoo olla maailman ystävä, siitä tulee Jumalan vihollinen.**
O you who are false to God, do you not see that the friends of this world are not God's friends? Every man desiring to be a friend of this world makes himself a hater of God.
 μοιχοι και μοιχαλιδες ουκ οιδατε οτι η φιλια του κοσμου εχθρα του θεου εστιν ος αν ουν βουληθη φιλος ειναι του κοσμου εχθρος του θεου καθισταται
- 5 **Vai luuletteko, että Raamattu turhaan sanoo: "Kateuteen asti hän halajaa henkeä, jonka hän on pannut meihin asumaan"?**
Or does it seem to you that it is for nothing that the holy Writings say, The spirit which God put into our hearts has a strong desire for us?
 η δοκειτε οτι κενος η γραφη λεγει προς φθονον επιποθει το πνευμα ο κατοκησεν εν ημιν
- 6 **Mutta hän antaa sitä suuremman armon. Sentähden sanotaan: "Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon".**
But he gives more grace. So that the Writings say, God is against the men of pride, but he gives grace to those who make themselves low before him.
 μειζονα δε διδωσιν χαριν διο λεγει ο θεος υπερηφανοις αντιτασεται ταπεινοις δε διδωσιν χαριν
- 7 **Olkaa siis Jumalalle alamaiset; mutta vastustakaa perkelettä, niin se teistä pakenee.**
For this cause be ruled by God; but make war on the Evil One and he will be put to flight before you.
 υποταγητε ουν τω θεω αντιστητε τω διαβωλω και φυξεται αφ υμων
- 8 **Lähestykää Jumalaa, niin hän lähestyy teitä. Puhdistakaa kätenne, te syntiset, ja tehkää sydämenne puhtaiksi, te kaksimieliset.**
Come near to God and he will come near to you. Make your hands clean, you evil-doers; put away deceit from your hearts, you false in mind.
 εγγισατε τω θεω και εγγιει υμιν καθαρισατε χειρας αμαρτωλοι και αγνισατε καρδιας διψυχοι
- 9 **Tuntekaa kurjuutenne ja murehtikaa ja itkekää; naurunne muuttukoon murheeksi ja ilonne suruksi.**
Be troubled, with sorrow and weeping; let your laughing be turned to sorrow and your joy to grief.
 ταλαιπωρησατε και πενηθησατε και κλαυσατε ο γελωσ υμων εις πενθος μεταστραφητω και η χαρα εις κατηφειαν
- 10 **Nöyrtykää Herran edessä, niin hän teidät korottaa.**
Make yourselves low in the eyes of the Lord and you will be lifted up by him.
 ταπεινωθητε ενωπιον του κυριου και υψωσει υμας
- 11 **Älkää panetelko toisianne, veljet. Joka veljeään panettelee tai veljensä tuomitsee, se panettelee lakia ja tuomitsee lain; mutta jos sinä tuomitset lain, niin et ole lain noudattaja, vaan sen tuomari.**
Do not say evil against one another, my brothers. He who says evil against his brother or makes himself his brother's judge, says evil against the law and is judging the law: and in judging the law you become, not a doer of the law but a judge.
 μη καταλαλειτε αλληλων αδελφοι ο καταλαλων αδελφου και κρινων τον αδελφον αυτου καταλαλει νομου και κρινει νομον ει δε νομον κρινεις ουκ ει ποιητης νομου αλλα κριτης

- 12 Yksi on lainsäätäjä ja tuomari, hän, joka voi pelastaa ja hukuttaa; mutta kuka olet sinä, joka tuomitset lähimmäisesi?
 There is only one judge and law-giver, even he who has the power of salvation and of destruction; but who are you to be your neighbour's judge?
 εις εστιν ο νομοθετης ο δυναμενος σωσαι και απολεσαι συ τις ει ος κρινεις τον ετερον
- 13 Kuulkaa nyt, te, jotka sanotte: "Tänään tai huomenna lähdemme siihen ja siihen kaupunkiin ja viivymme siellä vuoden ja teemme kauppaa ja saamme voittoa" -
 How foolish it is to say, Today or tomorrow we will go into this town, and be there for a year and do business there and get wealth:
 αγε νυν οι λεγοντες σημερον και αυριον πορευσωμεθα εις τηνδε την πολιν και ποιησωμεν εκει ενιαυτον ενα και εμπορευσωμεθα και κερδησωμεν
- 14 te, jotka ette tiedä, mitä huomenna tapahtuu; sillä mikä on teidän elämänne? Savu te olette, joka hetkisen näkyy ja sitten haihtuu -
 When you are not certain what will take place tomorrow. What is your life? It is a mist, which is seen for a little time and then is gone.
 οιτινες ουκ επιστασθε το της αυριον ποια γαρ η ζωη υμων ατις γαρ εστιν η προς ολιγον φαινομενη επειτα δε αφανιζομενη
- 15 sen sijaan, että teidän tulisi sanoa: "Jos Herra tahtoo ja me elämme, niin teemme tämän tai tuon".
 But the right thing to say would be, If it is the Lord's pleasure and if we are still living, we will do this and that.
 αντι του λεγειν υμας εαν ο κυριος θεληση και ζησωμεν και ποιησωμεν τουτο η εκεινο
- 16 Mutta nyt te kerskaatte ylvästelyssänne. Kaikki sellainen kerskaaminen on paha.
 But now you go on glorying in your pride: and all such glorying is evil.
 νυν δε κωχασθε εν ταις αλαζονειαις υμων πασα κωχησις τοιαυτη πονηρα εστιν
- 17 Joka siis ymmärtää tehdä sitä, mikä hyvää on, eikä tee, hänelle se on synniksi.
 The man who has knowledge of how to do good and does not do it, to him it is sin.
 ειδοτι ουν καλον ποιειν και μη ποιουντι αμαρτια αυτω εστιν
- 1 Kuulkaa nyt, te rikkaat: itkekää ja vaikeroikaa sitä kurjuutta, joka on teille tulossa.
 Come now, you men of wealth, give yourselves to weeping and crying because of the bitter troubles which are coming to you.
 αγε νυν οι πλουσιοι κλαυσατε ολολυζοντες επι ταις ταλαιπωριας υμων ταις επερχομεναις
- 2 Teidän rikkautenne on mädännyt, ja teidän vaatteenne ovat koin syömät;
 Your wealth is unclean and insects have made holes in your clothing.
 ο πλοτος υμων σεσηπεν και τα ιματια υμων σητοβρωτα γεγονεν
- 3 teidän kultanne ja hopeanne on ruostunut, ja niiden ruoste on oleva todistuksena teitä vastaan ja syövä teidän lihanne niinkuin tuli. Te olette koonneet aarteita viimeisinä päivinä.
 Your gold and your silver are wasted and their waste will be a witness against you, burning into your flesh. You have put by your store in the last days.
 ο χρυσοσ υμων και ο αργυροσ κατιωται και ο ιοσ αυτων εις μαρτυριον υμιν εσται και φαγεται τας σαρκασ υμων ωσ πυρ εθισαυρισατε εν εσχαταις ημεραις
- 4 Katso, työmiesten palkka, jonka te vainioittenne niittäjiltä olette pidättäneet, huutaa, ja leikkuumiesten valitukset ovat tulleet Herran Sebaotin korviin.
 See, the money which you falsely kept back from the workers cutting the grass in your field, is crying out against you; and the cries of those who took in your grain have come to the ears of the Lord of armies.
 ιδου ο μισθοσ των εργατων των αμησαντων τας χωρασ υμων ο απεστερημενοσ αφ υμων κραζει και αι βοαι των θερισαντων εις τα ωτα κυριου σαβαωθ εισεληλυθασιν
- 5 Te olette herkutelleet maan päällä ja hekumoineet, te olette sydäntänne syötelleet teurastuspäivänä.
 You have been living delicately on earth and have taken your pleasure; you have made your hearts fat for a day of destruction.
 ετρυφησατε επι της γησ και εσπαταλησατε εθρεψατε τας καρδιασ υμων ωσ εν ημερα σφαγησ
- 6 Vanhurskaan te olette tuominneet ja tappaneet; hän ei vastusta teitä.
 You have given your decision against the upright man and have put him to death. He puts up no fight against you.
 κατεδικασατε εφονευσατε τον δικαιον ουκ αντιτασσεται υμιν
- 7 Niin olkaa kärsivällisiä, veljet, Herran tulemukseen asti. Katso, peltomies odottaa maan kallista hedelmää, kärsivällisesti sitä vartoen, kunnes saa syksyisen sateen ja keväisen.
 Go on waiting calmly, my brothers, till the coming of the Lord, like the farmer waiting for the good fruit of the earth till the early and late rains have come.
 μακροθυμησατε ουν αδελφοι εωσ της παρουσιασ του κυριου ιδου ο γεωργοσ εκδεχεται τον τιμιον καρπον της γησ μακροθυμων επ αυτω εωσ αν λαβη νετον προιμον και οσιμον

- 8 Olkaa tekin kärsivällisiä, vahvistakaa sydämenne, sillä Herran tulemus on lähellä.
Be as calm in your waiting; let your hearts be strong: because the coming of the Lord is near.
μακροθυμησατε και υμεις στηριξατε τας καρδιας υμων οτι η παρουσια του κυριου ηγγικεν
- 9 Älkää huokaillko, veljet, toisianne vastaan, ettei teitä tuomittaisi; katso, tuomari seisoo ovella.
Say no hard things against one another, brothers, so that you will not be judged; see, the judge is waiting at the doors.
μη στεναζετε κατ αλληλων αδελφοι ινα μη κατακριθητε ιδου κριτης προ των θυρων εστηκεν
- 10 Ottakaa, veljet, vaivankestämisen ja kärsivällisyyden esikuvaksi profeetat, jotka ovat puhuneet Herran nimessä.
Take as an example of pain nobly undergone and of strength in trouble, the prophets who gave to men the words of the Lord.
υποδειγμα λαβετε της κακοπαθειας αδελφοι μου και της μακροθυμιας τους προφητας οι ελαλησαν τω ονοματι κυριου
- 11 Katso, me ylistämme autuauksi niitä, jotka ovat kestäneet; Jobin kärsivällisyyden te olette kuulleet, ja lopun, jonka Herra antaa, te olette nähneet. Sillä Herra on laupias ja armahtavainen.
We say that those men who have gone through pain are happy: you have the story of Job and the troubles through which he went and have seen that the Lord was full of pity and mercy in the end.
ιδου μακαριζομεν τους υπομενοντας την υπομονην ιωβ ηκουσατε και το τελος κυριου ειδετε οτι πολυπλαγγος εστιν ο κυριος και οικτιρμων
- 12 Mutta ennen kaikkea, veljeni, älkää vannoko, älkää taivaan kautta älkääkä maan, älkää mitään muutakaan valaa; vaan "on" olkoon teillä "on", ja "ei" olkoon teillä "ei", ettette joutuisi tuomion alle.
But most of all, my brothers, do not take oaths, not by the heaven, or by the earth, or by any other thing: but let your Yes be Yes, and your No be No: so that you may not be judged.
προ παντων δε αδελφοι μου μη ομνετε μητε τον ουρανον μητε την γην μητε αλλον τινα ορκον ητω δε υμων το ναι ναι και το ου ου ινα μη εις υποκρισιν πεσητε
- 13 Jos joku teistä kärsii vaivaa, niin rukoilkoon; jos joku on hyvillä mielin, veisatkoon kiitosta.
Is anyone among you in trouble? let him say prayers. Is anyone glad? let him make a song of praise.
κακοπαθει τις εν υμιν προσευχεσθω ευθυμει τις ψαλλετω
- 14 Jos joku teistä sairastaa, kutsukoon tykönsä seurakunnan vanhimmat, ja he rukoilkoot hänen edestään, voidellen häntä öljyllä Herran nimessä.
Is anyone among you ill? let him send for the rulers of the church; and let them say prayers over him, putting oil on him in the name of the Lord.
ασθενει τις εν υμιν προσκαλεσασθω τους πρεσβυτερους της εκκλησιας και προσευξασθωσαν επ αυτον αλειψαντες αυτον ελαιω εν τω ονοματι του κυριου
- 15 Ja uskon rukous pelastaa sairaan, ja Herra antaa hänen nousta jälleen; ja jos hän on syntejä tehnyt, niin ne annetaan hänelle anteeksi.
And by the prayer of faith the man who is ill will be made well, and he will be lifted up by the Lord, and for any sin which he has done he will have forgiveness.
και η ευχη της πιστεως σωσει τον καμοντα και εγερει αυτον ο κυριος καν αμαρτιας η πεποιηκως αφεθησεται αυτο
- 16 Tunnustakaa siis toisillenne syntinne ja rukoilkaa toistenne puolesta, että te parantuisitte; vanhurskaan rukous voi paljon, kun se on harras.
So then, make a statement of your sins to one another, and say prayers for one another so that you may be made well. The prayer of a good man is full of power in its working.
εξομολογεισθε αλληλοις τα παραπτωματα και ευχεσθε υπερ αλληλων οπως ιαθητε πολυ ισχυει δεησις δικαιου ενεργουμενη
- 17 Elias oli ihminen, yhtä vajavainen kuin mekin, ja hän rukoili rukoilemalla, ettei sataisi; eikä satanut maan päällä kolmeen vuoteen ja kuuteen kuukauteen.
Elijah was a man of flesh and blood as we are, and he made a strong prayer that there might be no rain; and there was no rain on the earth for three years and six months.
ηλιας ανθρωπος ην ομοιοπαθης ημιν και προσευχη προσηξατο του μη βρεξει και ουκ εβρεξεν επι της γης ενιαυτους τρεις και μηνας εξ
- 18 Ja hän rukoili uudestaan, ja taivas antoi sateen, ja maa kasvoi hedelmänsä.
And he made another prayer, and the heaven sent down rain and the earth gave her fruit.
και παλιν προσηξατο και ο ουρανος υετον εδωκεν και η γη εβλαστησεν τον καρπον αυτης
- 19 Veljeni, jos joku teistä eksyy totuudesta ja hänet joku palauttaa,
My brothers, if one of you has gone out of the way of the true faith and another has made him see his error,
αδελφοι εαν τις εν υμιν πλανηθη απο της αληθειας και επιστρεψη τις αυτον
- 20 niin tietäkää, että joka palauttaa syntisen hänen eksymyksensä tieltä, se pelastaa hänen sielunsa kuolemasta ja peittää syntien paljouden.
Be certain that he through whom a sinner has been turned from the error of his way, keeps a soul from death and is the cause of forgiveness for sins without number.
γνωσκετω οτι ο επιστρεψας αμαρτωλον εκ πλανης οδου αυτου σωσει ψυην εκ θανατου και καλυπει πληθος αμαρτιων

- 1 Pietari, Jeesuksen Kristuksen apostoli, valituille muukalaisille, jotka asuvat hajallaan Pontossa, Galatiassa, Kappadokiassa, Aasiassa ja Bityniassa,
Peter, an Apostle of Jesus Christ, to the saints who are living in Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia, and Bithynia,
πετρος αποστολος ιησου χριστου εκλεκτοις παρεπιδημοις διασπορας ποντου γαλατιας καππαδοκιας ασιας και βιθυνιας
- 2 ja jotka Isän Jumalan edeltätietämisen mukaan ovat Hengen pyhittämisen kautta valitut Jeesuksen Kristuksen kuuliaisuuteen ja hänen verellensä vihmottaviksi. Lisääntyköön teille armo ja rauha.
Who, through the purpose of God, have been made holy by the Spirit, disciples of Jesus, made clean by his blood: May you have grace and peace in full measure.
κατα προγνωσιν θεου πατρος εν αγιασμοω πνευματος εις υπακοην και ραντισμον αιματος ιησου χριστου χαρις υμιν και ειρηνη πληθυνθειη
- 3 Ylistetty olkoon meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä, joka suuren laupeutensa mukaan on uudestisynttänyt meidät elävään toivoon Jeesuksen Kristuksen kuolleistanousemisen kautta,
Praise be to the God and Father of our Lord Jesus Christ, who through his great mercy has given us a new birth and a living hope by the coming again of Jesus Christ from the dead,
ευλογητος ο θεος και πατηρ του κυριου ημων ιησου χριστου ο κατα το πολυ αυτου ελεος αναγεννησας ημας εις ελπιδα ζωσαν δι αναστασεως ιησου χριστου εκ νεκρων
- 4 turmeltumattomaan ja saastumattomaan ja katoamattomaan perintöön, joka taivaissa on säilytettyinä teitä varten,
And a heritage fair, holy and for ever new, waiting in heaven for you,
εις κληρονομιαν αφθαρτον και αμιαντον και αμαραντον τετηρημενην εν ουρανοις εις ημας
- 5 jotka Jumalan voimasta uskon kautta varjellutte pelastukseen, joka on valmis ilmoitettavaksi viimeisenä aikana.
Who, by the power of God are kept, through faith, for that salvation, which will be seen at the last day.
τους εν δυναμει θεου φρουρουμενους δια πιστεως εις σωτηριαν ετοιμην αποκαλυφθηναι εν καιρω εσχατω
- 6 Sentähden te riemuitsette, vaikka te nyt, jos se on tarpeellista, vähän aikaa kärsittekin murhetta moninaisissa kiusauksissa,
You have cause for great joy in this, though it may have been necessary for you to be troubled for a little time, being tested in all sorts of ways,
εν ω αγαλλιασθε ολιγον αρτι ει δεον εστιν λυπηθεντες εν ποικιλοις πειρασμοις
- 7 että teidän uskonne kestäväisyys koetuksissa havaittaisiin paljoa kallisarvoisemmaksi kuin katoava kulta, joka kuitenkin tulessa koetellaan, ja koituisi kiitokseksi, ylistykseksi ja kunniaksi Jeesuksen Kristuksen ilmestyessä.
So that the true metal of your faith, being of much greater value than gold (which, though it comes to an end, is tested by fire), may come to light in praise and glory and honour, at the revelation of Jesus Christ:
ινα το δοκιμιον υμων της πιστεως πολυ τιμιωτερον χρυσιου του απολλυμενου δια πυρος δε δοκιμαζομενου ευρεθη εις επαινον και τιμην και δοξαν εν αποκαλυψει ιησου χριστου
- 8 Häntä te rakastatte, vaikka ette ole häntä nähneet, häneen te uskotte, vaikka ette nyt häntä näe, ja riemuitsette sanomattomalla ja kirkastuneella ilolla,
To whom your love is given, though you have not seen him; and the faith which you have in him, though you do not see him now, gives you joy greater than words and full of glory:
ον ουκ ειδοτες αγαπατε εις ον αρτι μη ορωντες πιστευοντες δε αγαλλιασθε χαρα ανεκλαλητω και δεδοξασμενη
- 9 sillä te saavutatte uskon päämäärän, sielujen pelastuksen.
For so you have the true end of your faith, even the salvation of your souls.
κομιζομενοι το τελος της πιστεως υμων σωτηριαν ψυχων
- 10 Sitä pelastusta ovat etsineet ja tutkineet profeetat, jotka ovat ennustaneet teidän osaksenne tulevasta armosta,
For the prophets who gave the news of the grace which would come to you, made search with all care for knowledge of this salvation;
περι ης σωτηριας εξεζητησαν και εξηρευνησαν προφηται οι περι της εις υμας χαριτος προφητευσαντες
- 11 ovat tutkineet, mihin tai millaiseen aikaan heissä oleva Kristuksen Henki viittasi, edeltäpäin todistaessaan Kristusta kohtaavista kärsimyksistä ja niiden jälkeen tulevasta kunniaista.
Attempting to see what sort of time the Spirit of Christ which was in them was pointing to, when it gave witness to the pains which Christ would undergo and the glories which would come after them.
ερευνωντες εις τινα η ποιον καιρον εδηλου το εν αυτοις πνευμα χριστου προμαρτυρομενον τα εις χριστον παθηματα και τας μετα ταυτα δοξας
- 12 Ja heille, koska he eivät palvelleet itseänsä, vaan teitä, ilmoitettiin se, mikä nyt on teille julistettu niiden kautta, jotka taivaasta lähetetyssä Pyhässä Hengessä ovat teille evankeliumia julistaneet; ja siihen enkelitkin halajavat katsahtaa.
And it was made clear to those prophets that they were God's servants not for themselves but for you, to give you word of the things which have now come to your ears from the preachers of the good news through the Holy Spirit sent down from heaven; things which even angels have a desire to see.
οις απεκαλυφθη οτι ουχ εαυτοις ημιν δε διηκονουν αυτα α νυν ανηγγελη υμιν δια των ευαγγελισαμενων υμας εν πνευματι αγιω αποσταλεντι απ ουρανου εις α επιθυμουσιν αγγελιοι παρακυψαι

- 13 Vyöttäkää sentähden mielenne kupeet ja olkaa raittiit; ja pankaa täysi toivonne siihen armoon, joka teille tarjotaan Jeesuksen Kristuksen ilmestymisessä.
So make your minds ready, and keep on the watch, hoping with all your power for the grace which is to come to you at the revelation of Jesus Christ;
διο αναζωοσαμενοι τας οσφρας της διανοιας υμων νηφοντες τελειως ελπισατε επι την φερομενην υμιν χαριν εν αποκαλυψει ιησου χριστου
- 14 Niinkuin kuuliaisten lasten tulee, älkää mukautuko niiden himojen mukaan, joissa te ennen, tietämättömyytenne aikana, elitte,
Like children ruled by God, do not go back to the old desires of the time when you were without knowledge:
ως τεκνα υπακοης μη συσχηματιζομενοι ταις προτερον εν τη αγνοια υμων επιθυμιας
- 15 vaan sen Pyhän mukaan, joka on teidät kutsunut, tulkaa tekin kaikessa vaelluksessanne pyhiksi.
But be holy in every detail of your lives, as he, whose servants you are, is holy;
αλλα κατα τον καλεσαντα υμας αγιον και αυτοι αγιοι εν παση αναστροφη γενηθητε
- 16 Sillä kirjoitettu on: "Olkaa pyhät, sillä minä olen pyhä".
Because it has been said in the Writings, You are to be holy, for I am holy.
διοτι γεγραπται αγιοι γενεσθε οτι εγω αγιος ειμι
- 17 Ja jos te Isänänne huudatte avuksi häntä, joka henkilöön katsomatta tuomitsee kunkin hänen tekojensa mukaan, niin vaeltakaa pelossa tämä muukalaisuutenne aika,
And if you give the name of Father to him who, judging every man by his acts, has no respect for a man's position, then go in fear while you are on this earth:
και ει πατερα επικαλεισθε τον απροσωποληπτως κρινοντα κατα το εκαστου εργον εν φοβω τον της παροικιας υμων χρονον αναστραφητε
- 18 tietäen, ettette ole millään katoavaisella, ette hopealla ettekä kullalla, lunastetut turhasta, isiltä peritystä vaelluksestanne,
Being conscious that you have been made free from that foolish way of life which was your heritage from your fathers, not through a payment of things like silver or gold which come to destruction,
ειδοτες οτι ου φθαρτοις αργυριω η χρυσιω ελυτρωθητε εκ της ματαιιας υμων αναστροφης πατροπαραδοτου
- 19 vaan Kristuksen kalliilla verellä, niinkuin virheettömän ja tahrattoman karitsan,
But through holy blood, like that of a clean and unmarked lamb, even the blood of Christ:
αλλα τιμω αιματι ως αμνου αμωμου και ασπλου χριστου
- 20 hänen, joka tosin oli edeltätiedetty jo ennen maailman perustamista, mutta vasta viimeisinä aikoina on ilmoitettu teitä varten,
Who was marked out by God before the making of the world, but was caused to be seen in these last times for you,
προεγνωσμενου μεν προ καταβολης κοσμου φανερωθεντος δε επ εσχατων των χρονων δι υμας
- 21 jotka hänen kauttansa uskotte Jumalaan, joka herätti hänet kuolleista ja antoi hänelle kirkkauden, niin että teidän uskonne on myös toivo Jumalaan.
Who through him have faith in God who took him up again from the dead into glory; so that your faith and hope might be in God.
τους δι αυτου πιστευοντας εις θεον τον εγειραντα αυτον εκ νεκρων και δοξαν αυτω δοντα ωστε την πιστιν υμων και ελπιδα ειναι εις θεον
- 22 Puhdistakaa sielunne totuuden kuuliaisuudessa vilpittömään veljenrakkauteen ja rakastakaa toisianne hartaasti puhtaasta sydäimestä,
And as you have made your souls clean, being ruled by what is true, and loving one another without deceit, see that your love is warm and from the heart:
τας ψυχας υμων ηγνικότες εν τη υπακοη της αληθειας δια πνευματος εις φιλαδελφιαν ανυποκριτον εκ καθαρας καρδιας αλληλους αγαπησατε εκτενωσ
- 23 te, jotka olette uudestisyntyneet, ette katoavasta, vaan katoamattomasta siemenestä, Jumalan elävän ja pysyvän sanan kautta.
Because you have had a new birth, not from the seed of man, but from eternal seed, through the word of a living and unchanging God.
αναγεννημενοι ουκ εκ σπορας φθαρτης αλλα αφθαρτου δια λογου ζωντος θεου και μενοντος εις τον αιωνα
- 24 Sillä: "kaikki liha on kuin ruoho, ja kaikki sen kauneus kuin ruohon kukkanen; ruoho kuivuu, ja kukkanen varisee,
For it is said, All flesh is like grass, and all its glory like the flower of the grass. The grass becomes dry and the flower dead:
διοτι πασα σαρξ ως χορτος και πασα δοξα ανθρωπου ως ανθος χορτου εξηρανθη ο χορτος και το ανθος αυτου εξεπεσεν
- 25 mutta Herran sana pysyy iankaikkisesti". Ja tämä on se sana, joka on teille ilosanomana julistettu.
But the word of the Lord is eternal. And this is the word of the good news which was given to you.
το δε ρημα κυριου μενει εις τον αιωνα τουτο δε εστιν το ρημα το ευαγγελισθεν εις υμας

- 1 Pankaa siis pois kaikki pahuus ja kaikki vilppi ja ulkokultaisuus ja kateus ja kaikki panettelu,
So putting away all wrongdoing, and all tricks and deceits and envies and evil talk,
αποθεμενοι ουν πασαν κακιαν και παντα δολον και υποκρισεις και φθονους και πασας καταλαλιας
- 2 ja halatkaa niinkuin vastasyntyneet lapset sanan väärentämätöntä maitoa, että te sen kautta kasvaisitte pelastukseen,
Be full of desire for the true milk of the word, as babies at their mothers' breasts, so that you may go on to salvation;
ως αρτιγεννητα βρεφη το λογικον αδολον γαλα επιποθησατε ινα εν αυτω αυξηθητε
- 3 jos "olette maistaneet, että Herra on hyvä".
If you have had a taste of the grace of the Lord:
ειπερ εγευσασθε οτι χριστος ο κυριος
- 4 Ja tulkaa hänen tykönsä, elävän kiven tykö, jonka ihmiset tosin ovat hyljänneet, mutta joka Jumalan edessä on valittu, kallis,
To whom you come, as to a living stone, not honoured by men, but of great and special value to God;
προς ον προσερχομενοι λιθον ζωντα υπο ανθρωπων μεν αποδεδοκιμασμενον παρα δε θεω εκλεκτον εντιμον
- 5 ja rakentukaa itsekän elävinä kiviinä hengelliseksi huoneeksi, pyhäksi papistoksi, uhraamaan hengellisiä uhreja, jotka Jeesuksen Kristuksen kautta ovat Jumalalle mieluisia.
You, as living stones, are being made into a house of the spirit, a holy order of priests, making those offerings of the spirit which are pleasing to God through Jesus Christ.
και αυτοι ως λιθοι ζωντες οικοδομεισθε οικος πνευματικος ιερατευμα αγιον ανενεγκαι πνευματικας θυσιας ευπροσδεκτους τω θεω δια ιησου χριστου
- 6 Sillä Raamatussa sanotaan: "Katso, minä lasken Siioniin valitun kiven, kalliin kulmakiven; ja joka häneen uskoo, ei ole häpeään joutuva".
Because it is said in the Writings, See, I am placing a keystone in Zion, of great and special value; and the man who has faith in him will not be put to shame.
διο και περιχει εν τη γραφη ιδου τιθημι εν σιων λιθον ακρογωνιαιον εκλεκτον εντιμον και ο πιστευων επ αυτω ου μη κατασχυνθη
- 7 Teille siis, jotka uskotte, se on kallis, mutta niille, jotka eivät usko, "on se kivi, jonka rakentajat hylkäisivät, tullut kulmakiveksi"
And the value is for you who have faith; but it is said for those without faith, The very stone which the builders put on one side, was made the chief stone of the building;
υμιν ουν η τιμη τοις πιστευουσιν απειθουσιν δε λιθον ον απεδοκιμασαν οι οικοδομουντες ουτος εγενηθη εις κεφαλην γωνιας
- 8 ja "kompastuskiveksi ja loukkauskallioksi". Koska he eivät tottele sanaa, niin he kompastuvat; ja siihen heidät on pantukin.
And, A stone of falling, a rock of trouble; the word is the cause of their fall, because they go against it, and this was the purpose of God.
και λιθος προσκομματος και πετρα σκανδαλου οι προσκοπτουσιν τω λογω απειθουντες εις ο και ετεθησαν
- 9 Mutta te olette "valittu suku, kuninkaallinen papisto, pyhä heimo, omaisuuskansa, julistaaksenne sen jaloja tekoja", joka on pimeydestä kutsunut teidät ihmeelliseen valkeuteensa;
But you are a special people, a holy nation, priests and kings, a people given up completely to God, so that you may make clear the virtues of him who took you out of the dark into the light of heaven.
υμεις δε γενοσ εκλεκτον βασιλειον ιερατευμα εθνος αγιον λαος εις περιποιησιν οπως τας αρετας εξαγγελιητε του εκ σκοτους υμας καλεσαντος εις το θαυμαστον αυτου φως
- 10 te, jotka ennen "ette olleet kansa", mutta nyt olette "Jumalan kansa", jotka ennen "ette olleet armahdetut", mutta nyt "olette armahdetut".
In the past you were not a people, but now you are the people of God; then there was no mercy for you, but now mercy has been given to you.
οι ποτε ου λαος νυν δε λαος θεου οι ουκ ηλεημενοι νυν δε ελεηθεντες
- 11 Rakkaani, niinkuin outoja ja muukalaisia minä kehoitan teitä pidättymään lihallisista himoista, jotka sotivat sielua vastaan,
My loved ones, I make this request with all my heart, that, as those for whom this world is a strange country, you will keep yourselves from the desires of the flesh which make war against the soul;
αγαπητοι παρακαλω ως παροικους και παρεπιδημους απεχεσθαι τον σαρκικων επιθυμιων αιτινες στρατευονται κατα της ψυχης
- 12 ja vaeltamaan nuhteettomasti pakanain keskuudessa, että he siitä, mistä he parjaavat teitä niinkuin pahantekijöitä, teidän hyvien tekojenne tähden, niitä tarkatessaan, ylistäisivät Jumalaa etsikkopäivänä.
Being of good behaviour among the Gentiles; so that though they say now that you are evil-doers, they may see your good works and give glory to God when he comes to be their judge.
την αναστροφην υμων εν τοις εθνεσιν εχοντες καλην ινα εν ω καταλαλουσιν υμων ως κακοποιων εκ των καλων εργων εποπτευσαντες δοξασουσιν τον θεον εν ημερα επισκοπης
- 13 Olkaa alamaiset kaikelle inhimilliselle järjestykselle Herran tähden, niin hyvin kuninkaalle, joka on ylin,
Keep all the laws of men because of the Lord; those of the king, who is over all,
υποταγητε ουν παση ανθρωπινη κτισει δια τον κυριον ειτε βασιλει ως υπερχοντι

- 14 kuin käskynhaltijoille, jotka hän on lähettänyt pahaan tekeville rangaistukseksi, mutta hyvää tekeville kiitokseksi;
And those of the rulers who are sent by him for the punishment of evil-doers and for the praise of those who do well.
 ειτε ηγεμοσιν ως δι αυτου πεμπομενοις εις εκδικησιν μεν κακοποιων επαινον δε αγαθοποιων
- 15 sillä se on Jumalan tahto, että te hyvää tekemällä tukitte suun mielettömäin ihmisten ymmärtämättömyydeltä -
Because it is God's pleasure that foolish and narrow-minded men may be put to shame by your good behaviour:
 οτι ουτως εστιν το θελημα του θεου αγαθοποιουντας φιμουν την των αφρονων ανθρωπων αγνωσιν
- 16 niinkuin vapaat, ei niinkuin ne, joilla vapaus on pahuuden verhona, vaan niinkuin Jumalan palvelijat.
As those who are free, not using your free position as a cover for wrongdoing, but living as the servants of God;
 ως ελευθεροι και μη ως επικαλυμμα εχοντες της κακιας την ελευθεριαν αλλ ως δουλοι θεου
- 17 Kunniottakaa kaikkia, rakastakaa veljiä, peljätäkää Jumalaa, kunniottakaa kuningasta.
Have respect for all, loving the brothers, fearing God, honouring the king.
 παντας τιμησατε την αδελφοτητα αγαπατε τον θεον φοβεισθε τον βασιλευ τιματε
- 18 Palvelijat, olkaa kaikella pelolla isännillenne alamaiset, ei ainoastaan hyvälle ja lempeille, vaan nurjillekin.
Servants, take orders from your masters with all respect; not only if they are good and gentle, but even if they are bad-humoured.
 οι οικεται υποτασσομενοι εν παντι φοβω τοις δεσποταις ου μονον τοις αγαθοις και επιεικεσιν αλλα και τοις σκολοις
- 19 Sillä se on armoa, että joku omantunnon tähden Jumalan edessä kestää vaivoja, syyttömästi kärsien.
For it is a sign of grace if a man, desiring to do right in the eyes of God, undergoes pain as punishment for something which he has not done.
 τουτο γαρ χαρις ει δια συνειδησιν θεου υποφερει τις λυπας πασχων αδικως
- 20 Sillä mitä kiitettävää siinä on, jos te olette kärsivällisiä silloin, kun teitä syntienne tähden piestään? Mutta jos olette kärsivällisiä, kun hyvien tekojenne tähden saatte kärsiä, niin se on Jumalan armoa.
What credit is it if, when you have done evil, you take your punishment quietly? but if you are given punishment for doing right, and take it quietly, this is pleasing to God.
 ποιον γαρ κλεος ει αμαρτανοντες και κολαφιζομενοι υπομενειτε αλλ ει αγαθοποιουντες και πασχοντες υπομενειτε τουτο χαρις παρα θεω
- 21 Sillä siihen te olette kutsutut, koska Kristuskin kärsi teidän puolestanne, jättäen teille esikuvan, että te noudattaisitte hänen jälkiänsä,
This is God's purpose for you: because Jesus himself underwent punishment for you, giving you an example, so that you might go in his footsteps:
 εις τουτο γαρ εκληθητε οτι και χριστος επαθεν υπερ ημων υπολιμπανων υπογραμμον ινα επακολουθησητε τοις ιχνεσιν αυτου
- 22 joka "ei syntiä tehnyt ja jonka suussa ei petosta ollut",
Who did no evil, and there was no deceit in his mouth:
 ος αμαρτιαν ουκ εποιησεν ουδε ευρεθη δολος εν τω στοματι αυτου
- 23 joka häntä herjattaessa ei herjannut takaisin, joka kärsiessään ei uhannut, vaan jätti asiansa sen haltuun, joka oikein tuomitsee,
To sharp words he gave no sharp answer; when he was undergoing pain, no angry word came from his lips; but he put himself into the hands of the judge of righteousness:
 ος λοιδορουμενος ουκ αντελοιδορει πασχων ουκ ηπειλει παρεδιδου δε τω κρινοντι δικαιως
- 24 joka "itse kantoi meidän syntimme" ruumiissansa ristinpuuhun, että me, synneistä pois kuolleina, eläisimme vanhurskaudelle; ja hänen "haavainsa kautta te olette paratut".
He took our sins on himself, giving his body to be nailed on the tree, so that we, being dead to sin, might have a new life in righteousness, and by his wounds we have been made well.
 ος τας αμαρτιας ημων αυτος ανηγκεν εν τω σωματι αυτου επι το ξυλον ινα ταις αμαρτιαις απογενομενοι τη δικαιοσυνη ζησωμεν ου τω μωλωπι αυτου ιαθητε
- 25 Sillä te olitte "eksyksissä niinkuin lampaat", mutta nyt te olette palanneet sielujenne paimenen ja kaitsijan tykö.
Because, like sheep, you had gone out of the way; but now you have come back to him who keeps watch over your souls.
 ητε γαρ ως προβατα πλανομενα αλλ επεστραφητε νυν επι τον ποιμενα και επισκοπον των ψυχων υμων
- 1 Samoin te, vaimot, olkaa alamaiset miehille, että nekin, jotka ehkä eivät ole sanalle kuuliaisia, vaimojen vaelluksen kautta sanoittakin voitettaisiin,
Wives, be ruled by your husbands; so that even if some of them give no attention to the word, their hearts may be changed by the behaviour of their wives,
 ομοιως αι γυναικες υποτασσομεναι τοις ιδιοις ανδρασιν ινα και ει τινες απειθουσιν τω λογω δια της των γυναικων αναστροφης ανευ λογου κερδηθησονται

- 2 kun he katselevat, kuinka te vaellatte puhtaina ja pelossa.
When they see your holy behaviour in the fear of God.
 εποπτευσαντες την εν φοβω αγνην αναστροφην υμων
- 3 Älköön teidän kaunistuksenne olko ulkonaista, ei hiusten palmikoimista eikä kultien ympärillenne ripustamista eikä koreihin vaatteisiin pukeutumista,
Do not let your ornaments be those of the body such as dressing of the hair, or putting on of jewels of gold or fair clothing;
 ων εστω ουχ ο εξωθεν εμπλοκης τριχων και περιθεσεως χρυσιων η ενδυσεως ιματιων κοσμος
- 4 vaan se olkoon salassa oleva sydämen ihminen, hiljaisen ja rauhaisan hengen katoamattomuudessa; tämä on Jumalan silmissä kallis.
But let them be those of the unseen man of the heart, the ever-shining ornament of a gentle and quiet spirit, which is of great price in the eyes of God.
 αλλ ο κρυπτος της καρδιας ανθρωπος εν τω αφθαρτω του πραεος και ησυχιου πνευματος ο εστιν ενωπιον του θεου πολυτελες
- 5 Sillä näin myös muinoin pyhät vaimot, jotka panivat toivonsa Jumalaan, kaunistivat itsensä ja olivat miehillensä alamaiset;
And these were the ornaments of the holy women of the past, whose hope was in God, being ruled by their husbands:
 ουτως γαρ ποτε και αι αγιαι γυναικες αι ελπιζουσαι επι τον θεον εκοσμου εαυτας υποτασσομεναι τοις ιδιοις ανδρασιν
- 6 niin oli Saara kuuliainen Aabrahamille, kutsuen häntä herraksi; ja hänen lapsikseen te olette tulleet, kun teette sitä, mikä hyvää on, ettekä anna minkään itseänne peljättää.
As Sarah was ruled by Abraham, naming him lord; whose children you are if you do well, and are not put in fear by any danger.
 ως σαρρα υπηκουσεν τω αβρααμ κυριον αυτον καλουσα ης εγενηθητε τεκνα αγαθοποιουσαι και μη φοβουμεναι μηδεμιαν πτοησιν
- 7 Samoin te, miehet, eläkää taidollisesti kukin vaimonne kanssa, niinkuin heikomman astian kanssa, ja osoittakaa heille kunnioitusta, koska he ovat elämän armon perillisiä niinkuin tekin; etteivät teidän rukouksenne estyisi.
And you husbands, give thought to your way of life with your wives, giving honour to the woman who is the feebler vessel, but who has an equal part in the heritage of the grace of life; so that you may not be kept from prayer.
 οι ανδρες ομοιως συνοικουντες κατα γνωσιν ως ασθενεστερω σκευει τω γυναικειω απονεμοντες τιμην ως και συγκληρονομοι χαριτος ζωης εις το μη εκκοπτεσθαι τας προσευχας υμων
- 8 Ja lopuksi: olkaa kaikki yksimielisiä, helläsydämisää, veljiä kohtaan rakkaita, armahtavaisia, nöyriä.
Last of all, see that you are all in agreement; feeling for one another, loving one another like brothers, full of pity, without pride:
 το δε τελος παντες ομοφρονες συμπαθεις φιλαδελφοι ευσπλαγχοι φιλοφρονες
- 9 Älkää kostako pahaa pahalla, älkää herjausta herjauksella, vaan päinvastoin siunatkaa; sillä siihen te olette kutsututkin, että siunauksen perisitte.
Not giving back evil for evil, or curse for curse, but in place of cursing, blessing; because this is the purpose of God for you that you may have a heritage of blessing.
 μη αποδιδοντες κακον αντι κακου η λοιδοριαν αντι λοιδοριας τουναντιον δε ευλογουντες ειδοτες οτι εις τουτο εκληθητε ινα ευλογιαν κληρονομησητε
- 10 Sillä: "joka tahtoo rakastaa elämää ja nähdä hyviä päiviä, varjelkoon kielensä pahasta ja huulensa vilppiä puhumasta,
For it is said, Let the man who has a love of life, desiring to see good days, keep his tongue from evil and his lips from words of deceit:
 ο γαρ θελων ζωην αγαπαν και ιδειν ημερας αγαθας παυσατω την γλωσσαν αυτου απο κακου και χειλη αυτου του μη λαλησαι δολον
- 11 kääntyköön pois pahasta ja tehköön hyvää, etsiköön rauhaa ja pyrkiköön siihen.
And let him be turned from evil and do good; searching for peace and going after it with all his heart.
 εκκλινατω απο κακου και ποιησατω αγαθον ζητησατω ειρηνην και διωξατω αυτην
- 12 Sillä Herran silmät tarkkaavat vanhurskaita ja hänen korvansa heidän rukouksiansa, mutta Herran kasvot ovat pahantekijöitä vastaan."
For the eyes of the Lord are on the upright, and his ears are open to their prayers: but the face of the Lord is against those who do evil.
 οτι οι οφθαλμοι κυριου επι δικαιους και ωτα αυτου εις δεησιν αυτων προσωπον δε κυριου επι ποιουντας κακα
- 13 Ja kuka on, joka voi teitä vahingoittaa, jos teillä on kiivaus hyvään?
Who will do you any damage if you keep your minds fixed on what is good?
 και τις ο κακωσων υμας εαν του αγαθου μιμηται γενησθε
- 14 Vaan vaikka saisittekin kärsiä vanhurskauden tähden, olette kuitenkin autuaita. "Mutta älkää antako heidän pelkonsa peljättää itseänne, älkääkä hämmästykö",
But you are happy if you undergo pain because of righteousness; have no part in their fear and do not be troubled;
 αλλ ει και πασχοιτε δια δικαιοσυνην μακαριοι τον δε φοβον αυτων μη φοβηθητε μηδε ταραχθητε

- 15 vaan pyhittäkää Herra Kristus sydämissänne ja olkaa aina valmiit vastaamaan jokaiselle, joka teiltä kysyy sen toivon perustusta, joka teissä on, kuitenkin sävyisyydellä ja pelolla,
But give honour to Christ in your hearts as your Lord; and be ready at any time when you are questioned about the hope which is in you, to give an answer in the fear of the Lord and without pride;
κυριον δε τον θεον αγιασατε εν ταις καρδιαις υμων ετοιμοι δε αι προς απολογιαν παντι τω αιτουντι υμας λογον περι της εν υμιν ελπιδος μετα πραυτητος και φοβου
- 16 pitäen hyvän omantunnon, että ne, jotka parjaavat teidän hyvää vaellustanne Kristuksessa, joutuisivat häpeään siinä, mistä he teitä panettelevat.
Being conscious that you have done no wrong; so that those who say evil things about your good way of life as Christians may be put to shame.
συνειδησιν εχοντες αγαθην ινα εν ω καταλαλωσιν υμων ως κακοποιων καταισχυθωσιν οι επηρεαζοντες υμων την αγαθην εν χριστω αναστροφη
- 17 Sillä parempi on hyvää tehden kärsiä, jos niin on Jumalan tahto, kuin paha tehden.
Because if it is God's purpose for you to undergo pain, it is better to do so for well-doing than for evil-doing.
κρειττον γαρ αγαθοποιουντας ει θελει το θελημα του θεου πασχειν η κακοποιουντας
- 18 Sillä myös Kristus kärsi kerran kuoleman syntien tähden, vanhurskas väärin puolesta, johdattaaksensa meidät Jumalan tykö; hän, joka tosin kuoletettiin lihassa, mutta tehtiin eläväksi hengessä,
Because Christ once went through pain for sins, the upright one taking the place of sinners, so that through him we might come back to God; being put to death in the flesh, but given life in the Spirit;
οτι και χριστος απαξ περι αμαρτιων επαθεν δικαιος υπερ αδικων ινα ημας προσαγαγη τω θεω θανατωθεις μεν σαρκι ζωοποιηθεις δε τω πνευματι
- 19 jossa hän myös meni pois ja saarnasi vankeudessa oleville hengille,
By whom he went to the spirits in prison, preaching to those
εν ω και τοις εν φυλακη πνευμασιν πορευθεις εκηρυξεν
- 20 jotka muinoin eivät olleet kuuliaiset, kun Jumalan pitkämielisyyss odotti Nooan päivinä, silloin kun valmistettiin arkkia, jossa vain muutamat, se on kahdeksan sielua, pelastuivat veden kautta.
Who, in the days of Noah, went against God's orders; but God in his mercy kept back the punishment, while Noah got ready the ark, in which a small number, that is to say eight persons, got salvation through water:
απειθησασιν ποτε οτε απαξ εξεδεχετο η του θεου μακροθυμια εν ημεραις νωε κατασκευαζομενης κιβωτου εις ην ολιγαι τουτεστιν οκτω ψυχαι διεσωθησαν δι υδατος
- 21 Tämän vertauskuvan mukaan vesi nyt teidätkin pelastaa, kasteena - joka ei ole lihan saastan poistamista, vaan hyvän omantunnon pyytämistä Jumalalta - Jeesuksen Kristuksen ylösousemuksen kautta,
And baptism, of which this is an image, now gives you salvation, not by washing clean the flesh, but by making you free from the sense of sin before God, through the coming again of Jesus Christ from the dead;
ο και ημας αντιτυπον νυν σωζει βαπτισμα ου σαρκος αποθεις ρυπου αλλα συνειδησεως αγαθης επερωτημα εις θεον δι αναστασεως ιησου χριστου
- 22 hänen, joka on mennyt taivaaseen ja on Jumalan oikealla puolella; ja hänen allensa ovat enkelit ja vallat ja voimat alistetut.
Who has gone into heaven, and is at the right hand of God, angels and authorities and powers having been put under his rule.
ος εστιν εν δεξια του θεου πορευθεις εις ουρανον υποταγεντων αυτω αγγελων και εξουσιων και δυναμεων
- 1 Koska siis Kristus on kärsinyt lihassa, niin ottakaa tekin aseksenne sama mieli - sillä joka lihassa kärsii, se lakkaa synnistä -
So that as Jesus was put to death in the flesh, do you yourselves be of the same mind; for the death of the flesh puts an end to sin;
χριστου ουν παθοντος υπερ ημων σαρκι και υμεις την αυτην εννοιαν οπλισασθε οτι ο παθων εν σαρκι πεπαυται αμαρτιας
- 2 ettette enää eläisi tätä lihassa vielä elettävää aikaa ihmisten himojen mukaan, vaan Jumalan tahdon mukaan.
So that you may give the rest of your lives in the flesh, not to the desires of men, but to the purpose of God.
εις το μηκειτι ανθρωπων επιθυμιας αλλα θεληματι θεου τον επιλοιπον εν σαρκι βιωσαι χρονον
- 3 Riittäähän, että menneen ajan olette täyttäneet pakanain tahtoa vaeltaessanne irstaudessa, himoissa, juoppoudessa, mässäyksissä, juomingeissa ja kauheassa epäjumalain palvelemisessa.
Because for long enough, in times past, we have been living after the way of the Gentiles, given up to the desires of the flesh, to drinking and feasting and loose behaviour and unclean worship of images;
αρκετος γαρ ημιν ο παρεληλυθος χρονος του βιου το θελημα των εθνων κατεργασσασθαι πεπορευμενους εν ασελγειαις επιθυμιας οινοφλυγαις κωμοις ποτοις και αθεμιτοις ειδωλολατρειαις
- 4 Sentähden he oudoksuvat sitä, ettette juokse heidän mukansa samaan riettauden lätäkköön, ja herjaavat.
And they are wondering that you no longer go with them in this violent wasting of life, and are saying evil things of you:
εν ω ξενιζονται μη συντρεχοντων υμων εις την αυτην της ασωτιας αναχυσιν βλασφημουντες

- 5 **Mutta heidän on tehtävä tili hänelle, joka on valmis tuomitsemaan eläviä ja kuolleita.**
But they will have to give an account of themselves to him who is ready to be the judge of the living and the dead.
οι αποδωσουσιν λογον τω ετοιμως εχοντι κριναι ζωντας και νεκρους
- 6 **Sillä sitä varten kuolleillekin on julistettu evankeliumi, että he tosin olisivat tuomitut lihassa niinkuin ihmiset, mutta että heillä hengessä olisi elämä, niinkuin Jumala elää.**
For this was the reason why the good news of Jesus was given even to the dead, so that they might be judged as men in the flesh, but might be living before God in the spirit.
εις τουτο γαρ και νεκροις ευηγγελισθη ινα κριθωσιν μεν κατα ανθρωπουσ σαρκι ζωσιν δε κατα θεον πνευματι
- 7 **Mutta kaiken loppu on lähellä. Sentähden olkaa maltilliset ja raittiit rukoilemaan.**
But the end of all things is near: so be serious in your behaviour and keep on the watch with prayer;
παντων δε το τελος ηγγικεν σωφρονησατε ουν και νηψατε εις τας προσευχας
- 8 **Ennen kaikkea olkoon teidän rakkautenne toisianne kohtaan harras, sillä "rakkaus peittää syntien paljouden".**
And most of all be warm in your love for one another; because in love there is forgiveness for sins without number:
προ παντων δε την εις εαυτους αγαπην εκτενη εχοντες οτι αγαπη καλυπει πληθος αμαρτιων
- 9 **Olkaa vieraanvaraisia toinen toistanne kohtaan, nurkumatta.**
Keep open house for all with a glad heart;
φιλοξενοι εις αλληλους ανευ γογγυσμων
- 10 **Palvelkaa toisianne, kukin sillä armolahjalla, minkä on saanut, Jumalan moninaisen armon hyvinä huoneenhaltijoina.**
Making distribution among one another of whatever has been given to you, like true servants of the unmeasured grace of God;
εκαστος καθως ελαβεν χαρισμα εις εαυτους αυτο διακονουντες ως καλοι οικονομοι ποικιλης χαριτος θεου
- 11 **Jos joku puhuu, puhukoon niinkuin Jumalan sanoja; jos joku palvelee, palvelkoon sen voiman mukaan, minkä Jumala antaa, että Jumala tulisi kaikessa kirkastetuksi Jeesuksen Kristuksen kautta. Hänen on kunnia ja valta aina ja iankaikkisesti. Amen.**
If anyone has anything to say, let it be as the words of God; if anyone has the desire to be the servant of others, let him do it in the strength which is given by God; so that in all things God may have the glory through Jesus Christ, whose are the glory and the power for ever.
ει τις λαλει ως λογια θεου ει τις διακονει ως εξ ισχυρος ης χορηγει ο θεος ινα εν πασιν δοξαζηται ο θεος δια ιησου χριστου ω εστιν η δοξα και το κρατος εις τους αιωνας των αιωνων αμην
- 12 **Rakkaani, älkää oudoksuko sitä hellettä, jossa olette ja joka on teille koetukseksi, ikäänkuin teille tapahtuisi jotakin outoa,**
Dear brothers, do not be surprised, as if it was something strange, if your faith is tested as by fire:
αγαπητοι μη ξενιζεσθε τη εν υμιν πυρωσει προς πειρασμον υμιν γινομενη ως ξενου υμιν συμβαινοντος
- 13 **vaan iloitkaa, sitä myöten kuin olette osallisia Kristuksen kärsimyksistä, että te myös hänen kirkkautensa ilmestymisessä saisitte iloita ja riemuita.**
But be glad that you are given a part in the pains of Christ; so that at the revelation of his glory you may have great joy.
αλλα καθο κοινωνειτε τοις του χριστου παθημασιν χαιρετε ινα και εν τη αποκαλυπει της δοξης αυτου χαρητε αγαλλιωμενοι
- 14 **Jos teitä solvataan Kristuksen nimen tähden, niin te olette autuaat, sillä kirkkauden ja Jumalan Henki lepää teidän päällänne.**
If men say evil things of you because of the name of Christ, happy are you; for the Spirit of glory and of God is resting on you.
ει ονειδιζεσθε εν ονοματι χριστου μακαριοι οτι το της δοξης και το του θεου πνευμα εφ υμασ αναπαυεται κατα μεν αυτους βλασφημειται κατα δε υμασ δοξαζεται
- 15 **Älköön näet kukaan teistä kärsikö murhaajana tai varkaana tai pahantekijänä tahi sentähden, että sekaantuu hänelle kuulumattomiin;**
Let no one among you undergo punishment as a taker of life, or as a thief, or as an evil-doer, or as one who is over-interested in other men's business;
μη γαρ τις υμων πασχετω ως φονευς η κλεπτης η κακοποιος η ως αλλοτριοεπισκοπος
- 16 **mutta jos hän kärsii kristittynä, älköön hävetkö, vaan ylistäköön sen nimensä tähden Jumalaa.**
But if he undergoes punishment as a Christian, that is no shame to him; let him give glory to God in this name.
ει δε ως χριστιανος μη αισχυνεσθω δοξαζεται δε τον θεον εν τω μερει τουτω
- 17 **Sillä aika on tuomion alkaa Jumalan huoneesta; mutta jos se alkaa ensiksi meistä, niin mikä on niiden loppu, jotka eivät ole Jumalan evankeliumille kuuliaisat?**
For the time has come for the judging, starting with the church of God; but if it makes a start with us, what will be the end of those who are not under the rule of God?
οτι ο καιρος του αρξασθαι το κριμα απο του οικου του θεου ει δε πρωτον αφ ημων τι το τελος των απειθουντων τω του θεου ευαγγελιω

- 18 Ja "jos vanhurskas vaivoin pelastuu, niin mihinkä joutuukaan jumalaton ja syntinen?"
And if it is hard for even the good man to get salvation, what chance has the man without religion or the sinner?
και ει ο δικαιος μολις σωζεται ο ασεβης και αμαρτωλος που φανειται
- 19 Sentähden, uskokoot myös ne, jotka Jumalan tahdon mukaan kärsivät, sielunsa uskolliselle Luojalalle, tehden sitä, mikä hyvää on.
For this reason let those who by the purpose of God undergo punishment, keep on in well-doing and put their souls into the safe hands of their Maker.
ωστε και οι πασχοντες κατα το θελημα του θεου ως πιστω κτιστη παρατιθεσθωσαν τας ψυχας εαυτων εν αγαθοποιια
- 1 Vanhimpia teidän joukossanne minä siis kehoitan, minä, joka myös olen vanhin ja Kristuksen kärsimysten todistaja ja osallinen myös siihen kirkkauteen, joka vastedes on ilmestyvä:
I who am myself one of the rulers of the church, and a witness of the death of Christ, having my part in the coming glory, send this serious request to the chief men among you:
πρεσβυτερους τους εν υμιν παρακαλω ο συμπρεσβυτερος και μαρτυς των του χριστου παθηματων ο και της μελλουσης αποκαλυπτεσθαι δοξης κοινωνος
- 2 kaitkaa teille uskottua Jumalan laumaa, ei pakosta, vaan vapaaehtoisesti, Jumalan tahdon mukaan, ei häpeällisen voiton tähden, vaan sydämen halusta,
Keep watch over the flock of God which is in your care, using your authority, not as forced to do so, but gladly; and not for unclean profit but with a ready mind;
ποιμανατε το εν υμιν ποιμνιον του θεου επισκοπουντες μη αναγκαστως αλλ εκουσιως μηδε αισχροκερδως αλλα προθυμως
- 3 ei herroina halliten niitä, jotka ovat teidän osallenne tulleet, vaan ollen laumalle esikuvina,
Not as lords over God's heritage, but making yourselves examples to the flock.
μηδ ως κατακυριευοντες των κληρων αλλα τυποι γινομενοι του ποιμνιου
- 4 niin te, ylipaimenen ilmestyessä, saatte kirkkauden kuihtumattoman seppeleen.
And at the coming of the chief Keeper of the sheep, you will be given the eternal crown of glory.
και φανερωθεντος του αρχιποιμενος κομεισθε τον αμαραντινον της δοξης στεφανον
- 5 Samoin te, nuoremmat, olkaa vanhemmille alamaiset ja pukeutukaa kaikki keskinäiseen nöyryyteen, sillä "Jumala on ylpeitä vastaan, mutta nöyrille hän antaa armon".
And in the same way, let the younger men be ruled by the older ones. Let all of you put away pride and make yourselves ready to be servants: for God is a hater of pride, but he gives grace to those who make themselves low.
ομοιως νεωτεροι υποταγητε πρεσβυτεροις παντες δε αλληλοις υποτασσομενοι την ταπεινοφροσυνην εγκομβωσασθε οτι ο θεος υπερηφανους αντιτασσειται ταπεινοις δε διδωσιν χαριν
- 6 Nöyrtykää siis Jumalan väkevän käden alle, että hän ajallansa teidät korottaisi,
For this cause make yourselves low under the strong hand of God, so that when the time comes you may be lifted up;
ταπεινωθητε ουν υπο την κραταιαν χειρα του θεου ινα υμας υψωση εν καιρω
- 7 ja "heittäkää kaikki murheenne hänen päällensä, sillä hän pitää teistä huolen".
Putting all your troubles on him, for he takes care of you.
πασαν την μεριμναν υμων επιρριψαντες επ αυτον οτι αυτω μελει περι υμων
- 8 Olkaa raittiit, valvokaa. Teidän vastustajanne, perkele, käy ympäri niinkuin kiljuva jalopeura, etsien, kenen hän saisi niellä.
Be serious and keep watch; the Evil One, who is against you, goes about like a lion with open mouth in search of food;
νηψατε γρηγορησατε οτι ο αντιδικος υμων διαβολος ως λεων ωρνομενος περιπατει ζητων τινα καταπιη
- 9 Vastustakaa häntä lujina uskossa, tietäen, että samat kärsimykset täytyy teidän veljiennekin maailmassa kestää.
Do not give way to him but be strong in your faith, in the knowledge that your brothers who are in the world undergo the same troubles.
ω αντιστιητε στερεοι τη πιστει ειδοτες τα αυτα των παθηματων τη εν κοσμω υμων αδελφοτητι επιτελεισθαι
- 10 Mutta kaiken armon Jumala, joka on kutsunut teidät iankaikkiseen kirkkauteensa Kristuksessa, vähän aikaa kärsittyänne, hän on teidät valmistava, teitä tukeva, vahvistava ja lujittava.
And after you have undergone pain for a little time, the God of all grace who has given you a part in his eternal glory through Christ Jesus, will himself give you strength and support, and make you complete in every good thing;
ο δε θεος πασης χαριτος ο καλεσας ημας εις την αιωνιον αυτου δοξαν εν χριστω ιησου ολιγον παθοντας αυτος καταρτισαι υμας στηριζαι σθενωσαι θεμελιωσαι
- 11 Hänen olkoon valta aina ja iankaikkisesti! Amen.
His is the power for ever. So be it.
αυτω η δοξα και το κρατος εις τους αιωνας των αιωνων αμην

- 12 Silvanuksen, uskollisen veljen, kautta - jona häntä pidän - olen lyhyesti teille tämän kirjoittanut, kehoittaen teitä ja vakuuttaen, että se armo, jossa te olette, on Jumalan totinen armo.
I have sent you this short letter by Silvanus, a true brother, in my opinion; comforting you and witnessing that this is the true grace of God; keep to it.
δια σιλουανου υμιν του πιστου αδελφου ως λογιζομαι δι ολιγων εγραψα παρακαλων και επιμαρτυρων ταυτην ειναι αληθη χαριν του θεου εις ην εστηκατε
- 13 Tervehdyksen lähettää teille Babylonissa oleva seurakunta, valittu niinkuin tekin, ja minun poikani Markus.
She who is in Babylon, who has a part with you in the purpose of God, sends you her love; and so does my son Mark.
ασπαζεται υμας η εν βαβυλωνι συνεκλεκτη και μαρκος ο υιος μου
- 14 Tervehtikää toisianne rakkauden suunnolla. Rauha teille kaikille, jotka Kristuksessa olette!
Give one another the kiss of love. Peace be to you all in Christ.
ασπασασθε αλληλους εν φιληματι αγαπης ειρηνη υμιν πασιν τοις εν χριστω ιησου αμην
- 1 Simeon Pietari, Jeesuksen Kristuksen palvelija ja apostoli, niille, jotka ovat saaneet yhtä kalliin uskon kuin mekin meidän Jumalamme ja Vapahtajan Jeesuksen Kristuksen vanhurskaudessa.
Simon Peter, a servant and Apostle of Jesus Christ, to those who with us have a part in the same holy faith in the righteousness of our God and Saviour Jesus Christ:
συμεων πετρος δουλος και αποστολος ιησου χριστου τοις ισοτιμον ημιν λαχουσιν πιστιν εν δικαιοσυνη του θεου ημων και σωτηρος ιησου χριστου
- 2 Armo ja rauha lisääntyköön teille Jumalan ja meidän Herramme Jeesuksen tuntemisen kautta.
May grace and peace ever be increasing in you, in the knowledge of God and of Jesus our Lord;
χαρις υμιν και ειρηνη πληθυνθει εν επιγνωσει του θεου και ιησου του κυριου ημων
- 3 Koska hänen jumalallinen voimansa on lahjoittanut meille kaiken, mikä elämään ja jumalisuuteen tarvitaan, hänen tuntemisensä kautta, joka on kutsunut meidät kirkkaudellaan ja täydellisyydellään,
Because by his power he has given us everything necessary for life and righteousness, through the knowledge of him who has been our guide by his glory and virtue;
ως παντα ημιν της θειας δυναμεως αυτου τα προς ζων και ευσεβειαν δεδωρημενης δια της επιγνωσεως του καλεσαντος ημας δια δοξης και αρετης
- 4 joiden kautta hän on lahjoittanut meille kalliit ja mitä suurimmat lupaukset, että te niiden kautta tulisitte jumalallisesta luonnosta osallisiksi ja pelastuisitte siitä turmeluksesta, joka maailmassa himojen tähden vallitsee,
And through this he has given us the hope of great rewards highly to be valued; so that by them we might have our part in God's being, and be made free from the destruction which is in the world through the desires of the flesh.
δι ων τα μεγαστα ημιν και τιμα επαγγελματα δεδωρηται ινα δια τουτων γενηθε θειας κοινωνοι φυσεως αποφυγοντες της εν κοσμο εν επιθυμια φθορας
- 5 niin pyrkikää juuri sentähden kaikella ahkeruudella osoittamaan uskossanne avuja, avuissa ymmärtäväisyyttä,
So, for this very cause, take every care; joining virtue to faith, and knowledge to virtue,
και αυτο τουτο δε σπουδην πασαν παρεισενεγκαντες επιχορηγησατε εν τη πιστει υμων την αρετην εν δε τη αρετη την γνωσιν
- 6 ymmärtäväisyydessä itsenne hillitsemistä, itsenne hillitsemisessä kärsivällisyyttä, kärsivällisyydessä jumalisuutta,
And self-control to knowledge, and a quiet mind to self-control, and fear of God to a quiet mind,
εν δε τη γνωσει την εγκρατειαν εν δε τη εγκρατεια την υπομονην εν δε τη υπομονη την ευσεβειαν
- 7 jumalisuudessa veljellistä rakkautta, veljellisessä rakkaudessa yhteistä rakkautta.
And love of the brothers to fear of God, and to love of the brothers, love itself.
εν δε τη ευσεβεια την φιλαδελφιαν εν δε τη φιλαδελφια την αγαπην
- 8 Sillä jos teillä on nämä ja ne yhä enenevät, niin ne eivät salli teidän olla toimeettomia eikä hedelmättömiä meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen tuntemisessa.
For if you have these things in good measure, they will make you fertile and full of fruit in the knowledge of our Lord Jesus Christ.
ταυτα γαρ υμιν υπαρχοντα και πλεοναζοντα ουκ αργους ουδε ακαρπους καθιστησιν εις την του κυριου ημων ιησου χριστου επιγνωσιν
- 9 Jolla sitävastoin ei niitä ole, se on sokea, likinäköinen, on unhottanut puhdistuneensa entisistä synneistänsä.
For the man who has not these things is blind, seeing only what is near, having no memory of how he was made clean from his old sins.
ω γαρ μη παρεστιν ταυτα τυφλος εστιν μυωπαζων ληθην λαβων του καθαρισμου των παλαι αυτου αμαρτιων
- 10 Pyrkikää sentähden, veljet, sitä enemmän tekemään kutsumisenne ja valitsemisenne lujaksi; sillä jos sen teette, ette koskaan lankea;
For this reason, my brothers, take all the more care to make your selection and approval certain; for if you do these things you will never have a fall:
διο μαλλον αδελφοι σπουδασατε βεβαιαν υμων την κλησιν και εκλογην ποιεισθαι ταυτα γαρ ποιουντες ου μη πταισητε ποτε

- 11 sillä näin teille runsain määrin tarjotaan pääsy meidän Herramme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen iankaikkiseen valtakuntaan.
For so the way will be open to you into the eternal kingdom of our Lord and Saviour Jesus Christ.
ουτως γαρ πλουσιως επιχορηγηθησεται υμιν η εισοδος εις την αιωνιον βασιλειαν του κυριου ημων και σωτηρος ιησου χριστου
- 12 Sentähden minä aina aion muistuttaa teitä tästä, vaikka sen tiedättekin ja olette vahvistetut siinä totuudessa, joka teillä on.
For this reason I will be ready at all times to keep your memory of these things awake, though you have the knowledge of them now and are well based in your present faith.
διο ουκ αμελησω υμας αι υπομνησκειν περι τουτων καιτερ ειδοτας και εστηριγμενους εν τη παρουση αληθεια
- 13 Ja minä katson oikeaksi, niin kauan kuin tässä majassa olen, näin muistuttamalla herättää teitä.
And it seems right to me, as long as I am in this tent of flesh, to keep your minds awake by working on your memory;
δικαιον δε ηγουμαι εφ οσον εμι εν τουτω τω σκηνωματι διεγειρειν υμας εν υπομνησει
- 14 Sillä minä tiedän, että tämän majani poispaneminen tapahtuu äkisti, niinkuin myös meidän Herramme Jesus Kristus minulle ilmoitti.
For I am conscious that in a short time I will have to put off this tent of flesh, as our Lord Jesus Christ has made clear to me.
ειδος οτι ταχινη εστιν η αποθεσις του σκηνωματος μου καθως και ο κυριος ημων ιησους χριστος εδηλωσεν μοι
- 15 Mutta minä olen huolehtiva siitä, että te minun lähtöni jälkeenkin aina voisitte tämän muistaa.
And I will take every care so that you may have a clear memory of these things after my death.
σπουδασω δε και εκαστοτε εχειν υμας μετα την εμην εξοδον την τουτων μνημην ποιεισθαι
- 16 Sillä me emme seuranneet viekkaasti sommiteltuja taruja tehdessämme teille tietäväksi Herramme Jeesuksen Kristuksen voimaa ja tulemusta, vaan me olimme omin silmin nähneet hänen valtasuuruutensa.
For when we gave you news of the power and the coming of our Lord Jesus Christ, our teaching was not based on stories put together by art, but we were eye-witnesses of his glory.
ου γαρ σεσοφισμενοις μυθοις εξακολουθησαντες εγνωρισαμεν υμιν την του κυριου ημων ιησου χριστου δυναμιν και παρουσιαν αλλ εποπται γενηθεντες της εκεινου μεγαλειοτητος
- 17 Sillä hän sai Isältä Jumalalta kunnian ja kirkkauden, kun tältä ylhäisimmältä kirkkaudelta tuli hänelle tämä ääni: "Tämä on minun rakas Poikani, johon minä olen mielistynyt".
For God the Father gave him honour and glory, when such a voice came to him out of the great glory, saying, This is my dearly loved Son, with whom I am well pleased.
λαβων γαρ παρα θεου πατρος τιμην και δοξαν φωνης ενεχθεισης αυτω τοιαυδε υπο της μεγαλοπρεπουσ δοξης ουτος εστιν ο υιος μου ο αγαπητος εις ον εγω ευδοκησα
- 18 Ja tämän äänen me kuulimme tulevan taivaasta, kun olimme hänen kanssaan pyhällä vuorella.
And this voice came from heaven even to our ears, when we were with him on the holy mountain.
και ταυτην την φωνην ημεις ηκουσαμεν εξ ουρανου ενεχθεισαν συν αυτω οντες εν τω ορει τω αγιω
- 19 Ja sitä lujempi on meille nyt profeetallinen sana, ja te teette hyvin, jos otatte siitä vaarin, niinkuin pimeässä paikassa loistavasta lampusta, kunnes päivä valkenee ja kointähti koittaa teidän sydämissänne.
And so the words of the prophets are made more certain; and it is well for you to give attention to them as to a light shining in a dark place, till the dawn comes and the morning star is seen in your hearts;
και εχομεν βεβαιωτερον τον προφητικον λογον ω καλωσ ποιαιτε προσεχοντες ως λυχνω φαινοντι εν αυχηρω τοπω εως ου ημερα διαυγαση και φωσφορος ανατειλη εν ταισ καρδιαις υμων
- 20 Ja tietäkää ennen kaikkea se, ettei yksikään Raamatun profetia ole kenenkään omin neuvoin selitettävissä;
Being conscious in the first place that no man by himself may give a special sense to the words of the prophets.
τουτο πρωτον γνωσκοντες οτι πασα προφητεια γραφης ιδιας επιλυσεως ου γινεται
- 21 sillä ei koskaan ole mitään profetiaa tuotu esiin ihmisen tahdosta, vaan Pyhän Hengen johtamina ihmiset ovat puhuneet sen, minkä saivat Jumalalta.
For these words did not ever come through the impulse of men: but the prophets had them from God, being moved by the Holy Spirit.
ου γαρ θεληματι ανθρωπου ηνεχθη ποτε προφητεια αλλ υπο πνευματος αγιου φερομενοι ελαλησαν οι αγιοι θεου ανθρωποι
- 1 Mutta myös valheprofeettoja oli kansan seassa, niinkuin teidänkin keskuudessanne on oleva valheenopettajia, jotka salaa kuljettavat sisään turmiollisia harhaoppeja, kieltävätpä Herrankin, joka on heidät ostanut, ja tuottavat itselleen äkillisen perikadon.
But there were false prophets among the people, as there will be false teachers among you, who will secretly put forward wrong teachings for your destruction, even turning away from the Lord who gave himself for them; whose destruction will come quickly, and they themselves will be the cause of it.
εγενοντο δε και ψευδοπροφηται εν τω λαω ως και εν υμιν εσονται ψευδοδιδασκαλοι οτινες παρεισαξουσιν αρεσεισ απολειασ και τον αγορασαντα αυτους δεσποτην αρνουμενοι επαγοντες εαυτοις ταχινην απωλειαν

- 2 Ja moni on seuraava heidänirstauksiaan, ja heidän tähtensä totuuden tie tulee häväistyksi;
 And a great number will go with them in their evil ways, through whom the true way will have a bad name.
 και πολλοι εξακολουθησουσιν αυτων ταις απολειαις δι ους η οδος της αληθειας βλασφημηθησεται
- 3 ja ahneudessaan he valheellisilla sanoilla kiskovat teistä hyötyä; mutta jo ammoisista ajoista heidän tuomionsa valvoo, eikä heidän perikatonsa torku.
 And in their desire for profit they will come to you with words of deceit, like traders doing business in souls: whose punishment has been ready for a long time and their destruction is watching for them.
 και εν πλεονεξια πλαστοις λογοις υμας εμπορευσονται οις το κριμα εκπαλαι ουκ αρχει και η απολεια αυτων ου νυσταζει
- 4 Sillä ei Jumala säästännyt enkeleitä, jotka syntiä tekivät, vaan syöksi heidät syvyyteen, pimeyden kuiluihin, ja hylkäsi heidät tuomiota varten säilytettäväiksi.
 For if God did not have pity for the angels who did evil, but sent them down into hell, to be kept in chains of eternal night till they were judged;
 ει γαρ ο θεος αγγελων αμαρτησαντων ουκ εφεισατο αλλα σειραις ζοφου ταρταρωσας παρεδωκεν εις κρισιν τετηρημενους
- 5 Eikä hän säästännyt muinaista maailmaa, vaikka varjelikin Nooan, vanhurskauden saarnaajan, ynnä seitsemän muuta, vaan antoi vedenpaisumuksen tulla jumalattomain maailman päälle.
 And did not have mercy on the world which then was, but only kept safe Noah, a preacher of righteousness, with seven others, when he let loose the waters over the world of the evil-doers;
 και αρχαιου κοσμου ουκ εφεισατο αλλ ογδοον νωε δικαιοσυνης κηρυκα εφυλαξεν κατακλυσμον κοσμο ασεβων επαξας
- 6 Ja hän poltti poroksi Sodoman ja Gomorran kaupungit ja tuomitsi ne häviöön, asettaen ne varoitukseksi niille, jotka vastedes jumalattomasti elävät.
 And sent destruction on Sodom and Gomorrah, burning them up with fire as an example to those whose way of life might in the future be displeasing to him;
 και πολεις σοδομων και γομορρας τεφρωσας καταστροφη κατεκρινεν υποδειγμα μελλοντων ασεβειν τεθεικως
- 7 Kuitenkin hän pelasti hurskaan Lootin, jota rietasten vaellus irstaudessa vaivasi;
 And kept safe Lot, the upright man, who was deeply troubled by the unclean life of the evil-doers
 και δικαιον λωτ καταπονουμενον υπο της των αθεσμων εν ασελγεια αναστροφης ερρυσατο
- 8 sillä asuessaan heidän keskuudessaan tuo hurskas mies kiusaantui hurskaassa sielussaan joka päivä heidän pahain tekojensa tähden, joita hänen täytyi nähdä ja kuulla.
 (Because the soul of that upright man living among them was pained from day to day by seeing and hearing their crimes):
 βλεμματι γαρ και ακοη ο δικαιος εγκατοικων εν αυτοις ημεραν εξ ημερας ψυχην δικαιαν ανομοις εργοις εβασανιζεν
- 9 Näin Herra tietää pelastaa jumaliset kiusauksesta, mutta tuomion päivään säilyttää rangaistuksen alaisina väärät,
 The Lord is able to keep the upright safe in the time of testing, and to keep evil-doers under punishment till the day of judging;
 οιδεν κυριος ευσεβεις εκ πειρασμου ρυεσθαι αδικους δε εις ημεραν κρισεως κολαζομενους τηρειν
- 10 ja varsinkin ne, jotka lihan jäljessä kulkevat saastaisissa himoissa ja ylenkatsovat herrauden. Nuo uhkarohkeat, itserakkaat eivät kammo herjata henkivaltoja,
 But specially those who go after the unclean desires of the flesh, and make sport of authority. Ready to take chances, uncontrolled, they have no fear of saying evil of those in high places:
 μαλιστα δε τους οπισω σαρκος εν επιθυμια μιασμου πορευομενους και κυριοτητος καταφρονουντας τολμηται αυθαδεις δοξας ου τρεμουσιν βλασφημουντες
- 11 vaikka enkelitkään, jotka väkevyydeltään ja voimaltaan ovat suuremmat, eivät lausu heitä vastaan herjaavaa tuomiota Herran edessä.
 Though the angels, who are greater in strength and power, do not make use of violent language against them before the Lord.
 οπου αγγελοι ισχυι και δυναμει μειζονες οντες ου φερουσιν κατ αυτων παρα κυριω βλασφημον κρισιν
- 12 Mutta niinkuin järjettömät, luonnostaan pyydystettäväiksi ja häviämään syntyneet eläimet, niin joutuvat myös nämä, kun herjaavat sitä, mitä eivät tunne, häviämään omaan turmelukseensa,
 But these men, like beasts without reason, whose natural use is to be taken and put to death, crying out against things of which they have no knowledge, will undergo that same destruction which they are designing for others;
 οντοι δε ως αλογα ζωα φυσικα γεγενημενα εις αλωσιν και φθοραν εν οις αγνοουσιν βλασφημουντες εν τη φθορα αυτων καταφθαρησονται
- 13 saaden vääryyden palkan; he pitävät nautintonaan elää päivänsä heumassa; he ovat tahra- ja häpeäpilkkuja; he herkuttelevat petoksissaan, kemuillessaan teidän kanssanne;
 For the evil which overtakes them is the reward of their evil-doing: such men take their pleasure in the delights of the flesh even in the daytime; they are like the marks of a disease, like poisoned wounds among you, feasting together with you in joy;
 κοιτουμενοι μισθον αδικιας ηδονην ηγουμενοι την εν ημερα τρυφην σπλιι και μομοι εντρυφοντες εν ταις απαταις αυτων συνευωχουμενοι υμιν
- 14 heidän silmänsä ovat täynnä haureutta eivätkä saa kylläänsä synnistä; he viekoittelevat horjuvia sieluja, heillä on ahneuteen harjaantunut sydän; he ovat kirouksen lapsia.
 Having eyes full of evil desire, never having enough of sin; turning feeble souls out of the true way; they are children of cursing, whose hearts are well used to bitter envy;
 οφθαλμους εχοντες μεστους μοιχαλιδος και ακαταπανιστους αμαρτιας δελεαζοντες ψυχας αστηρικτους καρδιαν γεγυμνασμενην πλεονεξιας εχοντες καταρας τεκνα

- 15 He ovat hyljänneet suoran tien, ovat eksyneet ja seuranneet Bileamin, Beorin pojan, tietä, hänen, joka rakasti vääryyden palkkaa,
Turning out of the true way, they have gone wandering in error, after the way of Balaam, the son of Beor, who was pleased to take payment for wrongdoing;
καταλιποντες την ευθειαν οδον επλανηθησαν εξακολουθησαντες τη οδω του βαλααμ του βοσορ ος μισθον αδικιας ηγαπησεν
- 16 mutta sai rikkomuksestaan ojennuksen: mykkä juhta puhui ihmisen äänellä ja esti profeetan mielettömyyden.
But his wrongdoing was pointed out to him: an ass, talking with a man's voice, put a stop to the error of the prophet.
ελεγξιν δε εσχεν ιδιας παρανομιας υποζυγιον αφωνων εν ανθρωπου φωνη φθεγξαμενον εκωλυσεν την του προφητου παραφρονια
- 17 Sellaiset ovat vedettömiä lähteitä ja myrskytuulen ajamia hattaroita, ja pimeyden synkeys on heille varattu.
These are fountains without water, and mists before a driving storm; for whom the eternal night is kept in store.
ουτοι εισιν πηγαι ανυδροι νεφελαι υπο λαιλαπος ελανομεναι οισ ο ζοφος του σκοτους εις αιωνα τετηρηται
- 18 Sillä he puhuvat pöyhkeitä turhuuden sanoja ja viekoittelevat lihan himoissairstauksilla niitä, jotka tuskin ovat päässeet eksyksissä vaeltavia pakoon,
For with high-sounding false words, making use of the attraction of unclean desires of the flesh, they get into their power those newly made free from those who are living in error;
υπερογκα γαρ ματαιοτητος φθεγγομενοι δελεαζουσιν εν επιθυμιας σαρκος ασελγειας τους οντως αποφυγοντας τους εν πλανη αναστρεφομενους
- 19 ja lupaavat heille vapautta, vaikka itse ovat turmeluksen orjia; sillä kenen voittama joku on, sen orja hän on.
Saying that they will be free, while they themselves are the servants of destruction; because whatever gets the better of a man makes a servant of him.
ελευθεριαν αυτοις επαγγελλομενοι αυτοι δουλοι υπαρχοντες της φθορας ω γαρ τις ηττηται τουτω και δεδουλωται
- 20 Sillä jos he meidän Herramme ja Vapahtajan Jeesuksen Kristuksen tuntemisen kautta ovat päässeetkin maailman saastutuksia pakoon, mutta niihin taas kietoutuvat ja tulevat voitetuiksi, niin on viimeinen tullut heille ensimmäistä pahemmaksi.
For if, after they have got free from the unclean things of the world through the knowledge of the Lord and Saviour Jesus Christ, they are again taken in the net and overcome, their last condition is worse than their first.
ει γαρ αποφυγοντες τα μiasματα του κοσμου εν επιγνωσει του κυριου και σωτηρος ιησου χριστου τουτοις δε παλιν εμπλακεντες ηττωνται γεγονεν αυτοις τα εσχατα χειρονα των πρωτων
- 21 Parempi olisi heille ollut, etteivät olisi tulleet tuntemaan vanhurskauden tietä, kuin että sen tunnettuuan kääntyvät pois heille annetusta pyhästä käskystä.
For it would have been better for them to have had no knowledge of the way of righteousness, than to go back again from the holy law which was given to them, after having knowledge of it.
κρειττον γαρ ην αυτοις μη επεγνωκεναι την οδον της δικαιοσυνης η επιγνουσιν επιστρεψαι εκ της παραδοθεισης αυτοις αγιας εντολης
- 22 Heille on tapahtunut, mitä tosi sananlasku sanoo: "Koiraa palaa oksennukselleen", ja: "Pesty sika rypee rapakossa".
They are an example of that true saying, The dog has gone back to the food it had put out, and the pig which had been washed to its rolling in the dirty earth.
συμβεβηκεν δε αυτοις το της αληθους παροιμιας κυων επιστρεψας επι το ιδιον εξεραμα και υς λουσαμενη εις κυλισμα βορβορου
- 1 Tämä on jo toinen kirje, jonka minä kirjoitan teille, rakkaani, ja näissä molemmissa minä muistuttamalla herätän teidän puhdasta mieltänne,
My loved ones, this is now my second letter to you, and in this as in the first, I am attempting to keep your true minds awake;
ταυτην ηδη αγαπητοι δευτεραν υμιν γραφω επιστολην εν αις διεγειρω υμων εν υπομνησει την ειλικρινη διανοια
- 2 että muistaisitte niitä sanoja, joita pyhät profeetat ennen ovat puhuneet, ja Herran ja Vapahtajan käskyä, jonka te apostoleiltanne olette saaneet.
So that you may keep in mind the words of the holy prophets in the past, and the law of the Lord and Saviour which was given to you by his Apostles.
μνησθηται των προειρημενων ρηματων υπο των αγιων προφητων και της των αποστολων ημων εντολης του κυριου και σωτηρος
- 3 Ja ennen kaikkea tietäkää se, että viimeisinä päivinä tulee pilkkapuheinensa pilkkaajia, jotka vaeltavat omien himojensa mukaan
Having first of all the knowledge that in the last days there will be men who, ruled by their evil desires, will make sport of holy things,
τουτο πρωτον γνωσκοντες οτι ελευσονται επ εσχατου των ημερων εμπαικται κατα τας ιδιας αυτων επιθυμιας πορευομενοι
- 4 ja sanovat: "Missä on lupaus hänen tulemuksestaan? Sillä onhan siitä asti, kuin isät nukkuivat pois, kaikki pysynyt, niinkuin se on ollut luomakunnan alusta."
Saying, Where is the hope of his coming? From the death of the fathers till now everything has gone on as it was from the making of the world.
και λεγοντες που εστιν η επαγγελια της παρουσιας αυτου αφ ης γαρ οι πατερες εκοιμηθησαν παντα ουτως διαμενει απ αρχης κτισεως
- 5 Sillä tietensä he eivät ole tietävinään, että taivaat ja samoin maa, vedestä ja veden kautta rakennettu, olivat ikivanhastaan olemassa Jumalan sanan voimasta
But in taking this view they put out of their minds the memory that in the old days there was a heaven, and an earth lifted out of the water and circled by water, by the word of God;
λανθanei γαρ αυτοις τουτο θελοντας οτι ουρανοι ησαν εκπαλαι και γη εξ υδατος και δι υδατος συνεστωσα τω του θεου λογω

- 6 ja että niiden kautta silloinen maailma hukkui vedenpaisumukseen.
And that the world which then was came to an end through the overflowing of the waters.
δι' ὃν ὁ τότε κόσμος ὑδάτι κατακλυσθεὶς ἀπολέτο
- 7 Mutta nykyiset taivaat ja maa ovat samalla sanalla talletetut tulelle, säästetyt jumalattomien ihmisten tuomion ja kadotuksen päivään.
But the present heaven and the present earth have been kept for destruction by fire, which is waiting for them on the day of the judging and destruction of evil men.
οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ αὐτοῦ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσιν πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπολείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων
- 8 Mutta tämä yksi älköön olko teiltä, rakkaani, salassa, että "yksi päivä on Herran edessä niinkuin tuhat vuotta ja tuhat vuotta niinkuin yksi päivä".
But, my loved ones, keep in mind this one thing, that with the Lord one day is the same as a thousand years, and a thousand years are no more than one day.
ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθάνετω ὑμᾶς ἀγαπητοὶ ὅτι μίᾳ ἡμέρᾳ παρὰ κυρίῳ ὡς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία
- 9 Ei Herra viivytä lupauksensa täyttämistä, niinkuin muutamat pitivät sitä viivyttelimenä, vaan hän on pitkämielinen teitä kohtaan, sillä hän ei tahdo, että kukaan hukkuu, vaan että kaikki tulevat parannukseen.
The Lord is not slow in keeping his word, as he seems to some, but he is waiting in mercy for you, not desiring the destruction of any, but that all may be turned from their evil ways.
οὐ βραδύνει ὁ κύριος τῆς ἐπαγγελίας ὡς τινες βραδύτητα ἡγούνται ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς μὴ βουλομένος τινὰς ἀπολεῖσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι
- 10 Mutta Herran päivä on tuleva niinkuin varas, ja silloin taivaat katoavat pauhinalla, ja alkuaineet kuumuudesta hajoavat, ja maa ja kaikki, mitä siihen on tehty, palavat.
But the day of the Lord will come like a thief; and in that day the heavens will be rolled up with a great noise, and the substance of the earth will be changed by violent heat, and the world and everything in it will be burned up.
ἡξεί δὲ ἡ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ ἐν ἣ οἱ οὐρανοὶ ροιζήδον παρέλευσονται στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθῶσονται καὶ γῆ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται
- 11 Kun siis nämä kaikki näin hajoavat, millaisia tuleekaan teidän olla pyhässä vaelluksessa ja jumalisuudessa,
Seeing then that all these things are coming to such an end, what sort of persons is it right for you to be, in all holy behaviour and righteousness,
τούτων οὖν πάντων λυομένων ποταποὺς δεῖ ὑπαρχειν ὑμᾶς ἐν ἁγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβείαις
- 12 teidän, jotka odotatte ja joudutatte Jumalan päivän tulemistä, jonka voimasta taivaat hehkuen hajoavat ja alkuaineet kuumuudesta sulavat!
Looking for and truly desiring the coming of the day of God, when the heavens will come to an end through fire, and the substance of the earth will be changed by the great heat?
προσδοκῶντας καὶ σπευδόντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθῶσονται καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τηκεταὶ
- 13 Mutta hänen lupauksensa mukaan me odotamme uusia taivaita ja uutta maata, joissa vanhurskaus asuu.
But having faith in his word, we are looking for a new heaven and a new earth, which will be the resting-place of righteousness.
καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπαγγέλμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ
- 14 Sentähden, rakkaani, pyrkikää tätä odottaessanne siihen, että teidät havaittaisiin tahrattomiksi ja nuhteettomiksi, rauhassa, hänen edessänsä;
For this reason, my loved ones, as you are looking for these things, take great care that when he comes you may be in peace before him, free from sin and every evil thing.
διὸ ἀγαπητοὶ ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἀσπίλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρῆνῃ
- 15 ja lukekaa meidän Herramme pitkämielisyyttä pelastukseksi, josta myös meidän rakas veljemme Paavali hänelle annetun viisauden mukaan teille on kirjoittanut;
And be certain that the long waiting of the Lord is for salvation; even as our brother Paul has said in his letters to you, from the wisdom which was given to him;
καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγείσθε καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν σοφίαν ἐγράψεν ὑμῖν
- 16 niinkuin hän tekee kaikissa kirjeissään, kun hän niissä puhuu näistä asioista, vaikka niissä tosin on yhtä ja toista vaikeatajuista, jota tietämättömät ja vakaantumattomat vääntävät kieroon
And as he said in all his letters, which had to do with these things; in which are some hard sayings, so that, like the rest of the holy Writings, they are twisted by those who are uncertain and without knowledge, to the destruction of their souls.
ὡς καὶ ἐν πασαις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων ἐν οἷς ἐστὶν δυσνόητα τινὰ ἀοιμαθεῖς καὶ ἀστηρικτοὶ στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπολείαν
- 17 Koska te siis, rakkaani, tämän jo edeltäpäin tiedätte, niin olkaa varuillanne, ettette rietasten eksymyksen mukaansa tempaamina lankeaisi pois omalta lujalta pohjaltanne,
For this reason, my loved ones, having knowledge of these things before they take place, take care that you are not turned away by the error of the uncontrolled, so falling from your true faith.
ὕμεις οὖν ἀγαπητοὶ προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ἵνα μὴ τῶν ἀθεσμῶν πλανῆ συναπαχθέντες ἐκπεσητε τοῦ ἰδίου στηριγμοῦ
- 18 ja kasvaka meidän Herramme ja Vapahtajamme Jeesuksen Kristuksen armossa ja tuntemisessa. Hänen olkoon kunnia sekä nyt että hamaan iankaikkisuuden päivään.
But be increased in grace and in the knowledge of our Lord and Saviour Jesus Christ. May he have glory now and for ever. So be it.
αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνῶσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος ἰησοῦ χριστοῦ αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος ἀμήν

- 1 Mikä on alusta ollut, minkä olemme kuulleet, minkä omin silmin nähneet, mitä katselimme ja käsin kosketimme, siitä me puhumme: elämän Sanasta -
That which was from the first, which has come to our ears, and which we have seen with our eyes, looking on it and touching it with our hands, about the Word of life
ο ην απ αρχης ο ακηκοαμεν ο εωρακαμεν τοις οφθαλμοις ημων ο εθεασαμεθα και αι χειρες ημων εψηλαφησαν περι του λογου της ζωης
- 2 ja elämä ilmestyi, ja me olemme nähneet sen ja todistamme siitä ja julistamme teille sen iankaikkisen elämän, joka oli Isän tykönä ja ilmestyi meille -
(And the life was made clear to us, and we have seen it and are witnessing to it and giving you word of that eternal life which was with the Father and was seen by us);
και η ζωη εφανερωθη και εωρακαμεν και μαρτυροουμεν και απαγγελλομεν υμιν την ζωην την αιωνιον ητις ην προς τον πατερα και εφανερωθη ημιν
- 3 minkä olemme nähneet ja kuulleet, sen me myös teille julistamme, että teilläkin olisi yhteys meidän kanssamme; ja meillä on yhteys Isän ja hänen Poikansa, Jeesuksen Kristuksen, kanssa.
We give you word of all we have seen and everything which has come to our ears, so that you may be united with us; and we are united with the Father and with his Son Jesus Christ:
ο εωρακαμεν και ακηκοαμεν απαγγελλομεν υμιν ινα και υμεις κοινωνιαν εχητε μεθ ημων και η κοινωνια δε η ημετερα μετα του πατρος και μετα του υιου αυτου ιησου χριστου
- 4 Ja tämän me kirjoitamme, että meidän ilomme olisi täydellinen.
And we are writing these things to you so that our joy may be made complete.
και ταυτα γραφομεν υμιν ινα η χαρα ημων η πεπληρωμενη
- 5 Ja tämä on se sanoma, jonka olemme häneltä kuulleet ja jonka me teille julistamme: että Jumala on valkeus ja ettei hänessä ole mitään pimeyttä.
This is the word which came to us from him and which we give to you, that God is light and in him there is nothing dark.
και αυτη εστιν η επαγγελια ην ακηκοαμεν απ αυτου και αναγγελλομεν υμιν οτι ο θεος φως εστιν και σκοτια εν αυτω ουκ εστιν ουδεμια
- 6 Jos sanomme, että meillä on yhteys hänen kanssaan, mutta vaellamme pimeydessä, niin me valhettelemme emmekä tee totuutta.
If we say we are joined to him, and are walking still in the dark, our words are false and our acts are untrue:
εαν ειπωμεν οτι κοινωνιαν εχομεν μετ αυτου και εν τω σκοτει περιπατομεν ψευδομεθα και ου ποιουμεν την αληθειαν
- 7 Mutta jos me valkeudessa vaellamme, niinkuin hän on valkeudessa, niin meillä on yhteys keskenämme, ja Jeesuksen Kristuksen, hänen Poikansa, veri puhdistaa meidät kaikesta synnistä.
But if we are walking in the light, as he is in the light, we are all united with one another, and the blood of Jesus his Son makes us clean from all sin.
εαν δε εν τω φωτι περιπατομεν ως αυτος εστιν εν τω φωτι κοινωνιαν εχομεν μετ αλληλων και το αιμα ιησου χριστου του υιου αυτου καθαριζει ημας απο πασης αμαρτιας
- 8 Jos sanomme, ettei meillä ole syntiä, niin me eksytämme itsemme, ja totuus ei ole meissä.
If we say that we have no sin, we are false to ourselves and there is nothing true in us.
εαν ειπωμεν οτι αμαρτιαν ουκ εχομεν εαντους πλανωμεν και η αληθεια ουκ εστιν εν ημιν
- 9 Jos me tunnustamme syntimme, on hän uskollinen ja vanhurskas, niin että hän antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meidät kaikesta väärydestä.
If we say openly that we have done wrong, he is upright and true to his word, giving us forgiveness of sins and making us clean from all evil.
εαν ομολογωμεν τας αμαρτιας ημων πιστος εστιν και δικαιος ινα αφη ημιν τας αμαρτιας και καθαριση ημας απο πασης αδικιας
- 10 Jos sanomme, ettemme ole syntiä tehneet, niin me teemme hänet valhettelijaksi, ja hänen sanansa ei ole meissä.
If we say that we have no sin, we make him false and his word is not in us.
εαν ειπωμεν οτι ουχ ημαρτηκαμεν ψευστην ποιουμεν αυτον και ο λογος αυτου ουκ εστιν εν ημιν
- 1 Lapsukaiseni, tämän minä kirjoitan teille, ettette syntiä tekisi; mutta jos joku syntiä tekeekin, niin meillä on puolustaja Isän tykönä, Jeesus Kristus, joka on vanhurskas.
My little children, I am writing these things to you so that you may be without sin. And if any man is a sinner, we have a friend and helper with the Father, Jesus Christ, the upright one:
τεκνια μου ταυτα γραφω υμιν ινα μη αμαρτητε και εαν τις αμαρτη παρακλητον εχομεν προς τον πατερα ιησουν χριστον δικαιον
- 2 Ja hän on meidän syntiemme sovitus; eikä ainoastaan meidän, vaan myös koko maailman syntien.
He is the offering for our sins; and not for ours only, but for all the world.
και αυτος ιλασμος εστιν περι των αμαρτιων ημων ου περι των ημετερων δε μονον αλλα και περι ολου του κοσμου
- 3 Ja siitä me tiedämme hänet tuntevamme, että pidämme hänen käskynsä.
And by this we may be certain that we have knowledge of him, if we keep his laws.
και εν τουτω γινωσκομεν οτι εγνωκαμεν αυτον εαν τας εντολας αυτου τηρωμεν
- 4 Joka sanoo: "Minä tunnen hänet", eikä pidä hänen käskyjäänsä, se on valhettelijä, ja totuus ei ole hänessä.
The man who says, I have knowledge of him, and does not keep his laws, is false, and there is nothing true in him:
ο λεγων εγνωκα αυτον και τας εντολας αυτου μη τηρων ψευστης εστιν και εν τουτω η αληθεια ουκ εστιν

- 5 **Mutta joka pitää hänen sanansa, hänessä on Jumalan rakkaus totisesti täydelliseksi tullut. Siitä me tiedämme, että me hänessä olemme.**
But in every man who keeps his word, the love of God is made complete. By this we may be certain that we are in him:
ος δ αν τηρη αυτου τον λογον αληθως εν τωτω η αγαπη του θεου τετελειωται εν τωτω γινωσκομεν οτι εν αυτω εσμεν
- 6 **Joka sanoo hänessä pysyvänsä, on velvollinen vaeltamaan, niinkuin hän vaelsi.**
He who says that he is living in him, will do as he did.
ο λεγων εν αυτω μενει οφειλει καθως εκεινος περιπατησεν και αυτος ουτως περιπατειν
- 7 **Rakkaani, en minä kirjoita teille uutta käskyä, vaan vanhan käskyn, joka teillä on alusta ollut; tämä vanha käsky on se sana, jonka te olette kuulleet.**
My loved ones, I do not give you a new law, but an old law which you had from the first; this old law is the word which came to your ears.
αδελφοι ουκ εντολην καινην γραφω υμιν αλλ εντολην παλαιαν ην ειχετε απ αρχης η εντολη η παλαια εστιν ο λογος ον ηκουσατε απ αρχης
- 8 **Ja kuitenkin minä kirjoitan teille uuden käskyn, sen, mikä on totta hänessä ja teissä; sillä pimeys katoaa, ja tofinen valkeus jo loistaa.**
Again, I give you a new law, which is true in him and in you; for the night is near its end and the true light is even now shining out.
παλιν εντολην καινην γραφω υμιν ο εστιν αληθες εν αυτω και εν υμιν οτι η σκοτια παραγεται και το φως το αληθινον ηδη φαινει
- 9 **Joka sanoo valkeudessa olevansa, mutta vihaa veljeänsä, se on yhä vielä pimeydessä.**
He who says that he is in the light, and has hate in his heart for his brother, is still in the dark.
ο λεγων εν τω φωτι ειναι και τον αδελφον αυτου μισων εν τη σκοτια εστιν εως αρτι
- 10 **Joka rakastaa veljeänsä, se pysyy valkeudessa, ja hänessä ei ole pahennusta.**
He who has love for his brother is in the light, and there is no cause of error in him.
ο αγαπων τον αδελφον αυτου εν τω φωτι μενει και σκανδαλον εν αυτω ουκ εστιν
- 11 **Mutta joka vihaa veljeänsä, se on pimeydessä ja vaeltaa pimeydessä, eikä hän tiedä, mihin menee; sillä pimeys on sokaissut hänen silmänsä.**
But he who has hate for his brother is in the dark, walking in the dark with no knowledge of where he is going, unable to see because of the dark.
ο δε μισων τον αδελφον αυτου εν τη σκοτια εστιν και εν τη σκοτια περιπατει και ουκ οιδεν που υπαγει οτι η σκοτια ετυφλωσεν τους οφθαλμους αυτου
- 12 **Minä kirjoitan teille, lapsukaiset, sillä synnit ovat teille anteeksi annetut hänen nimensä tähden.**
I am writing to you, my children, because you have forgiveness of sins through his name.
γραφω υμιν τεκνια οτι αφεωνται υμιν αι αμαρτια δια το ονομα αυτου
- 13 **Minä kirjoitan teille, isät, sillä te olette oppineet tuntemaan hänet, joka alusta on ollut. Minä kirjoitan teille, nuorukaiset, sillä te olette voittaneet sen, joka on paha. Minä olen kirjoittanut teille, lapsukaiset, sillä te olette oppineet tuntemaan Isän.**
I am writing to you, fathers, because you have knowledge of him who was from the first. I am writing to you, young men, because you have overcome the Evil One. I have sent a letter to you, children, because you have knowledge of the Father.
γραφω υμιν πατερες οτι εγνωκατε τον απ αρχης γραφω υμιν νεανισκοι οτι νενικηκατε τον πονηρον γραφω υμιν παιδια οτι εγνωκατε τον πατερα
- 14 **Minä olen kirjoittanut teille, isät, sillä te olette oppineet tuntemaan hänet, joka alusta on ollut. Minä olen kirjoittanut teille, nuorukaiset, sillä te olette väkevät, ja Jumalan sana pysyy teissä, ja te olette voittaneet sen, joka on paha.**
I have sent a letter to you, fathers, because you have knowledge of him who was from the first. I have sent a letter to you, young men, because you are strong, and the word of God is in you, and because you have overcome the Evil One.
εγραψα υμιν πατερες οτι εγνωκατε τον απ αρχης εγραψα υμιν νεανισκοι οτι ισχυροι εστε και ο λογος του θεου εν υμιν μενει και νενικηκατε τον πονηρον
- 15 **Älkää rakastako maailmaa älkääkään sitä, mikä maailmassa on. Jos joku maailmaa rakastaa, niin Isän rakkaus ei ole hänessä.**
Have no love for the world or for the things which are in the world. If any man has love for the world, the love of the Father is not in him.
μη αγαπατε τον κοσμον μηδε τα εν τω κοσμω εαν τις αγαπα τον κοσμον ουκ εστιν η αγαπη του πατρος εν αυτω
- 16 **Sillä kaikki, mikä maailmassa on, lihan himo, silmäin pyyntö ja elämän korskeus, se ei ole Isästä, vaan maailmasta.**
Because everything in the world, the desire of the flesh, the desire of the eyes, and the pride of life, is not of the Father but of the world.
οτι παν το εν τω κοσμω η επιθυμια της σαρκος και η επιθυμια των οφθαλμων και η αλαζονεια του βιου ουκ εστιν εκ του πατρος αλλ εκ του κοσμου εστιν
- 17 **Ja maailma katoaa ja sen himo; mutta joka tekee Jumalan tahdon, se pysyy iankaikkisesti.**
And the world and its desires is coming to an end: but he who does God's pleasure is living for ever.
και ο κοσμος παραγεται και η επιθυμια αυτου ο δε ποιων το θελημα του θεου μενει εις τον αιωνα

- 18 Lapsukaiset, nyt on viimeinen aika. Ja niinkuin te olette kuulleet, että antikristus tulee, niin onkin nyt monta antikristusta ilmaantunut; siitä me tiedämme, että nyt on viimeinen aika.
Little children, it is the last hour; and as you were given word that the Antichrist would come, so now a number of Antichrists have come to you; and by this we are certain that it is the last hour.
παιδια εσχατη ωρα εστιν και καθως ηκουσατε οτι ο αντιχριστος ερχεται και νυν αντιχριστοι πολλοι γεγονασιν οθεν γνωσκομεν οτι εσχατη ωρα εστιν
- 19 Meistä he ovat lähteneet, mutta he eivät olleet yhtä meidän kanssamme; sillä jos he olisivat olleet yhtä meidän kanssamme, niin he olisivat meidän kanssamme pysyneet; mutta heissä oli tuleva ilmi, että kaikki eivät ole yhtä meidän kanssamme.
They went out from us but they were not of us; if they had been of us they would still be with us: but they went out from us so that it might be made clear that they were not of us.
εξ ημων εξηλθον αλλ ουκ ησαν εξ ημων ει γαρ ησαν εξ ημων μεμενηκεισαν αν μεθ ημων αλλ ινα φανερωθωσιν οτι ουκ εισιν παντες εξ ημων
- 20 Teillä on voiteltu Pyhästä, ja kaikilla teillä on tieto.
And you have the Spirit from the Holy One and you all have knowledge.
και υμεις χρισμα εχετε απο του αγιου και οιδατε παντα
- 21 En minä ole kirjoittanut teille sentähden, ettette totuutta tiedä, vaan sentähden, että te tiedätte sen ja ettei mikään valhe ole totuudesta.
I have not sent you this letter because you have no knowledge of what is true, but because you have knowledge, and because that which is false has nothing in common with that which is true.
ουκ εγραψα υμιν οτι ουκ οιδατε την αληθειαν αλλ οτι οιδατε αυτην και οτι παν ψευδος εκ της αληθειας ουκ εστιν
- 22 Kuka on valhettelija, ellei se, joka kieltää sen, että Jeesus on Kristus? Hän on antikristus, se, joka kieltää Isän ja Pojan.
Who is false but he who says that Jesus is not the Christ? He is the Antichrist who has no belief in the Father or the Son.
τις εστιν ο ψευστης ει μη ο αρνουμενος οτι ιησους ουκ εστιν ο χριστος ουτος εστιν ο αντιχριστος ο αρνουμενος τον πατερα και τον υιον
- 23 Kuka ikinä kieltää Pojan, hänellä ei ole Isääkään. Joka tunnustaa Pojan, hänellä on myös Isä.
He who has no belief in the Son has not the Father: he who makes clear his belief in the Son has the Father.
πας ο αρνουμενος τον υιον ουδε τον πατερα εχει
- 24 Minkä te olette alusta asti kuulleet, se pysyköön teissä. Jos teissä pysyy se, minkä olette alusta asti kuulleet, niin tekin pysytte Pojassa ja Isässä.
But as for you, keep in your hearts the things which were made clear to you from the first. If you keep these things in your hearts you will be kept in the Father and the Son.
υμεις ουν ο ηκουσατε απ αρχης εν υμιν μενετω εαν εν υμιν μεινη ο απ αρχης ηκουσατε και υμεις εν τω υιο και εν τω πατρι μενειτε
- 25 Ja tämä on se lupaus, minkä hän on meille luvannut: iankaikkinen elämä.
And this is the hope which he gave you, even eternal life.
και αυτη εστιν η επαγγελια ην αυτος επηγγειλατο ημιν την ζωην την αιωνιον
- 26 Tämän minä olen kirjoittanut teille niistä, jotka teitä eksyttävät.
I am writing these things to you about those whose purpose is that you may be turned out of the true way.
ταυτα εγραψα υμιν περι των πλανωντων υμας
- 27 Mutta te - teissä pysyy se voitelu, jonka olette häneltä saaneet, ja te ette ole kenenkään opetuksen tarpeessa; vaan niinkuin hänen voitellunsa opettaa teitä kaikessa, niin se opetus on myös totta eikä ole valhetta; ja niinkuin se on opettanut teitä, niin pysykää hänessä.
As for you, the Spirit which he gave you is still in you, and you have no need of any teacher; but as his Spirit gives you teaching about all things, and is true and not false, so keep your hearts in him, through the teaching which he has given you.
και υμεις το χρισμα ο ελαβετε απ αυτου εν υμιν μενει και ου χριστην εχετε ινα τις διδασκη υμας αλλ ως το αυτο χρισμα διδασκει υμας περι παντων και αληθες εστιν και ουκ εστιν ψευδος και καθος εδιδασεν υμας μενειτε εν αυτω
- 28 Ja nyt, lapsukaiset, pysykää hänessä, että meillä hänen ilmestyessään olisi turva eikä meitä häpeällä karkoitettaisi pois hänen tykönsä hänen tulemuksessaan.
And now, my children, keep your hearts in him; so that at his revelation, we may have no fear or shame before him at his coming.
και νυν τεκνια μενετε εν αυτω ινα οταν φανερωθη εχομεν παρηρησιαν και μη αισχυνθωμεν απ αυτου εν τη παρουσια αυτου
- 29 Jos tiedätte, että hän on vanhurskas, niin te ymmärrätte, että myös jokainen, joka vanhurskauden tekee, on hänestä syntynyt.
If you have knowledge that he is upright, it is clear to you that everyone who does righteousness is his offspring.
εαν ειδητε οτι δικαιος εστιν γνωσκετε οτι πας ο ποιων την δικαιοσυνην εξ αυτου γεγεννηται
- 1 Katsokaa, minkäkaltaisen rakkauden Isä on meille antanut, että meitä kutsutaan Jumalan lapsiksi, joita me olemmekin. Sentähden ei maailma tunne meitä, sillä se ei tunne häntä.
See what great love the Father has given us in naming us the children of God; and such we are. For this reason the world does not see who we are, because it did not see who he was.
ιδατε ποταπην αγαπην δεδωκεν ημιν ο πατηρ ινα τεκνα θεου κληθωμεν δια τουτο ο κοσμος ου γνωσκει ημας οτι ουκ εγνω αυτον

- 2 Rakkaani, nyt me olemme Jumalan lapsia, eikä ole vielä käynyt ilmi, mitä meistä tulee. Me tiedämme tulevamme hänen kaltaiseksi, kun hän ilmestyy, sillä me saamme nähdä hänet sellaisena, kuin hän on.
My loved ones, now we are children of God, and at present it is not clear what we are to be. We are certain that at his revelation we will be like him; for we will see him as he is.
αγαπητοι νυν τεκνα θεου εσμεν και ουπω εφανερωθη τι εσομεθα οιδουμεν δε οτι εαν φανερωθη ομοιοι αυτο εσομεθα οτι οψομεθα αυτον καθως εστιν
- 3 Ja jokainen, joka panee häneen tämän toivon, puhdistaa itsensä, niinkuin hän on puhdas.
And everyone who has this hope in him makes himself holy, even as he is holy.
και πας ο εχων την ελπιδα ταυτην επ αυτω αγιζει εαυτον καθως εκεινος αγνος εστιν
- 4 Jokainen, joka tekee synnin, tekee myös laittomuuden; ja synti on laittomuus.
Everyone who is a sinner goes against the law, for sin is going against the law.
πας ο ποιων την αμαρτιαν και την ανομιαν ποιει και η αμαρτια εστιν η ανομια
- 5 Ja te tiedätte hänen ilmestyneen ottamaan pois synnit; ja hänessä ei ole syntiä.
And you have knowledge that he came to take away sin: and in him there is no sin.
και οιδατε οτι εκεινος εφανερωθη ινα τας αμαρτιας ημων αρη και αμαρτια εν αυτω ουκ εστιν
- 6 Kuka ikinä hänessä pysyy, hän ei tee syntiä; kuka ikinä syntiä tekee, hän ei ole häntä nähnyt eikä häntä tuntenut.
Anyone who is in him does no sin; anyone who is a sinner has not seen him and has no knowledge of him.
πας ο εν αυτω μενων ουχ αμαρτανει πας ο αμαρτανων ουχ εωρακεν αυτον ουδε εγνωκεν αυτον
- 7 Lapsukaiset, älköön kukaan saako teitä eksyttää. Se, joka vanhurskauden tekee, on vanhurskas, niinkuin hän on vanhurskas.
My little children, let no man take you out of the true way: he who does righteousness is upright, even as he is upright;
τεκνια μηδεις πλανατω υμας ο ποιων την δικαιοσυνην δικαιος εστιν καθως εκεινος δικαιος εστιν
- 8 Joka syntiä tekee, se on perkeleestä, sillä perkele on tehnyt syntiä alusta asti. Sitä varten Jumalan Poika ilmestyi, että hän tekisi tyhjäksi perkeleen teot.
The sinner is a child of the Evil One; for the Evil One has been a sinner from the first. And the Son of God was seen on earth so that he might put an end to the works of the Evil One.
ο ποιων την αμαρτιαν εκ του διαβολου εστιν οτι απ αρχης ο διαβολος αμαρτανει εις τουτο εφανερωθη ο υιος του θεου ινα λυση τα εργα του διαβολου
- 9 Ei yksikään Jumalasta syntynyt tee syntiä, sillä Jumalan siemen pysyy hänessä; eikä hän saata syntiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syntynyt.
Anyone who is a child of God does no sin, because he still has God's seed in him; he is not able to be a sinner, because God is his Father.
πας ο γεγεννημενος εκ του θεου αμαρτιαν ου ποιει οτι σπερμα αυτου εν αυτω μενει και ου δυναται αμαρτανειν οτι εκ του θεου γεγεννηται
- 10 Siitä käy ilmi, ketkä ovat Jumalan lapsia ja ketkä perkeleen lapsia. Kuka ikinä ei tee vanhurskautta, hän ei ole Jumalasta, ei myöskään se, joka ei veljeänsä rakasta.
In this way it is clear who are the children of God and who are the children of the Evil One; anyone who does not do righteousness or who has no love for his brother, is not a child of God.
εν τουτω φανερα εστιν τα τεκνα του θεου και τα τεκνα του διαβολου πας ο μη ποιων δικαιοσυνην ουκ εστιν εκ του θεου και ο μη αγαπων τον αδελφον αυτου
- 11 Sillä tämä on se sanoma, jonka te olette alusta asti kuulleet, että meidän tulee rakastaa toinen toistamme
Because this is the word which was given to you from the first, that we are to have love for one another;
οτι αυτη εστιν η αγγελια ην ηκουσατε απ αρχης ινα αγαπωμεν αλληλους
- 12 eikä olla Kainin kaltaisia, joka oli pahasta ja tappoi veljensä. Ja minkätähden hän tappoi hänet? Sentähden, että hänen tekonsa olivat pahat, mutta hänen veljensä teot vanhurskaat.
Not being of the Evil One like Cain, who put his brother to death. And why did he put him to death? Because his works were evil and his brother's works were good.
ου καθως καιν εκ του πονηρου ην και εσφαξεν τον αδελφον αυτου και χαριν τινος εσφαξεν αυτον οτι τα εργα αυτου πονηρα ην τα δε του αδελφου αυτου δικαια
- 13 Älkää ihmetelkö, veljeni, jos maailma teitä vihaa.
Do not be surprised, my brothers, if the world has no love for you.
μη θαναμαζετε αδελφοι μου ει μισει υμας ο κοσμος
- 14 Me tiedämme siirtyneemme kuolemasta elämään, sillä me rakastamme veljiä. Joka ei rakasta, pysyy kuolemassa.
We are conscious that we have come out of death into life because of our love for the brothers. He who has no love is still in death.
ημεις οιδουμεν οτι μεταβεβηκαμεν εκ του θανατου εις την ζωην οτι αγαπωμεν τους αδελφους ο μη αγαπων τον αδελφον μενει εν τω θανατω

- 15 Jokainen, joka vihaa veljeänsä, on murhaaja; ja te tiedätte, ettei kenessäkään murhaajassa ole iankaikkista elämää, joka hänessä pysyisi.
 Anyone who has hate for his brother is a taker of life, and you may be certain that no taker of life has eternal life in him.
 πας ο μισων τον αδελφον αυτου ανθρωποκτονος εστιν και οιδατε οτι πας ανθρωποκτονος ουκ εχει ζωην αιωνιον εν αυτω μενουσαν
- 16 Siitä me olemme oppineet tuntemaan rakkauden, että hän antoi henkensä meidän edestämme; meidänkin tulee antaa henkemme veljimmelle edestä.
 In this we see what love is, because he gave his life for us; and it is right for us to give our lives for the brothers.
 εν τωτω εγνωκαμεν την αγαπην οτι εκεινος υπερ ημων την ψυχην αυτου εθηκεν και ημεις οφειλομεν υπερ των αδελφων τας ψυχας τιθεναι
- 17 Jos nyt jollakin on tämän maailman hyvyttä ja hän näkee veljensä olevan puutteessa, mutta sulkee häneltä sydämensä, kuinka Jumalan rakkaus saattaa pysyä hänessä?
 But if a man has this world's goods, and sees that his brother is in need, and keeps his heart shut against his brother, how is it possible for the love of God to be in him?
 ος δ αν εχη τον βιον του κοσμου και θεωρη τον αδελφον αυτου χρειαν εχοντα και κλειση τα σπλαγγνα αυτου απ αυτου πως η αγαπη του θεου μενει εν αυτω
- 18 Lapsukaiset, älkäämme rakastako sanalla tai kielellä, vaan teossa ja totuudessa.
 My little children, do not let our love be in word and in tongue, but let it be in act and in good faith.
 τεκνια μου μη αγαπωμεν λογω μηδε γλωσση αλλ εργω και αληθεια
- 19 Siitä me tiedämme, että olemme totuudesta, ja me saatamme hänen edessään rauhoittaa sydämemme sillä,
 In this way we may be certain that we are true, and may give our heart comfort before him,
 και εν τωτω γνωσκομεν οτι εκ της αληθειας εσμεν και εμπροσθεν αυτου πεισομεν τας καρδιας ημων
- 20 että jos sydämemme syyttää meitä, niin Jumala on suurempi kuin meidän sydämemme ja tietää kaikki.
 When our heart says that we have done wrong; because God is greater than our heart, and has knowledge of all things.
 οτι εαν καταγνωσκη ημων η καρδια οτι μειζων εστιν ο θεος της καρδιας ημων και γνωσκει παντα
- 21 Rakkaani, jos sydämemme ei syytä meitä, niin meillä on uskallus Jumalaan,
 My loved ones, if our heart does not say that we have done wrong, we have no fear before him;
 αγαπητοι εαν η καρδια ημων μη καταγνωσκη ημων παρηρησιαν εχομεν προς τον θεον
- 22 ja mitä ikinä anomme, sen me häneltä saamme, koska pidämme hänen käskynsä ja teemme sitä, mikä on hänelle otollista.
 And he gives us all our requests, because we keep his laws and do the things which are pleasing in his eyes.
 και ο εαν αιτωμεν λαμβανομεν παρ αυτου οτι τας εντολας αυτου τηρουμεν και τα αρεστα ενωπιον αυτου ποιουμεν
- 23 Ja tämä on hänen käskynsä, että meidän tulee uskoa hänen Poikansa Jeesuksen Kristuksen nimeen ja rakastaa toinen toistamme, niinkuin hän on meille käskyn antanut.
 And this is his law, that we have faith in the name of his Son Jesus Christ, and love for one another, even as he said to us.
 και αυτη εστιν η εντολη αυτου ινα πιστευσωμεν τω ονοματι του υιου αυτου ιησου χριστου και αγαπωμεν αλληλους καθως εδωκεν εντολην ημιν
- 24 Ja joka pitää hänen käskynsä, se pysyy Jumalassa ja Jumala hänessä. Ja siitä me tiedämme hänen meissä pysyvän, siitä Hengestä, jonka hän on meille antanut.
 He who keeps his laws is in God and God is in him. And the Spirit which he gave us is our witness that he is in us.
 και ο τηρων τας εντολας αυτου εν αυτω μενει και αυτος εν αυτω και εν τωτω γνωσκομεν οτι μενει εν ημιν εκ του πνευματος ου ημιν εδωκεν
- 1 Rakkaani, älkää jokaista henkeä uskoko, vaan koetelkaa henget, ovatko ne Jumalasta; sillä monta väärää profeettaa on lähtenyt maailmaan.
 My loved ones, do not put your faith in every spirit, but put them to the test, to see if they are from God: because a great number of false prophets have gone out into the world.
 αγαπητοι μη παντι πνευματι πιστευετε αλλα δοκιμαζετε τα πνευματα ει εκ του θεου εστιν οτι πολλοι ψευδοπροφηται εξηλυθησιν εις τον κοσμον
- 2 Tästä te tunnette Jumalan Hengen: jokainen henki, joka tunnustaa Jeesuksen Kristukseksi, lihaan tulleeeksi, on Jumalasta;
 By this you may have knowledge of the Spirit of God: every spirit which says that Jesus Christ has come in the flesh is of God:
 εν τωτω γνωσκετε το πνευμα του θεου παν πνευμα ο ομολογει ιησουν χριστον εν σαρκι εληλυθота εκ του θεου εστιν
- 3 ja yksikään henki, joka ei tunnusta Jeesusta, ei ole Jumalasta; se on antikristuksen henki, jonka olette kuulleet olevan tulossa, ja se on jo nyt maailmassa.
 And every spirit which does not say this is not from God: this is the spirit of Antichrist, of which you have had word; and it is in the world even now.
 και παν πνευμα ο μη ομολογει τον ιησουν χριστον εν σαρκι εληλυθота εκ του θεου ουκ εστιν και τωτο εστιν το του αντιχριστου ο ακηκοατε οτι ερχεται και νυν εν τω κοσμο εστιν ηδη
- 4 Lapsukaiset, te olette Jumalasta ja olette voittaneet heidät; sillä hän, joka teissä on, on suurempi kuin se, joka on maailmassa.
 You are of God, my little children, and you have overcome them because he who is in you is greater than he who is in the world.
 υμεις εκ του θεου εστε τεκνια και νενικηκατε αυτους οτι μειζων εστιν ο εν υμιν η ο εν τω κοσμο

- 5 He ovat maailmasta; sentähden he puhuvat, niinkuin maailma puhuu, ja maailma kuulee heitä.
They are of the world, so their talk is the world's talk, and the world gives ear to them.
αυτοι εκ του κοσμου εισιν δια τουτου εκ του κοσμου λαλουσιν και ο κοσμος αυτων ακουει
- 6 Me olemme Jumalasta. Joka tuntee Jumalan, se kuulee meitä; joka ei ole Jumalasta, se ei kuule meitä. Siitä me tunnemme totuuden hengen ja eksytyksen hengen.
We are of God: he who has the knowledge of God gives ear to us; he who is not of God does not give ear to us. By this we may see which is the true spirit, and which is the spirit of error.
ημεις εκ του θεου εσμεν ο γινωσκων τον θεον ακουει ημων ος ουκ εστιν εκ του θεου ουκ ακουει ημων εκ τουτου γινωσκομεν το πνευμα της αληθειας και το πνευμα της πλανης
- 7 Rakkaani, rakastakaamme toinen toistamme, sillä rakkaus on Jumalasta; ja jokainen, joka rakastaa, on Jumalasta syntynyt ja tuntee Jumalan.
My loved ones, let us have love for one another: because love is of God, and everyone who has love is a child of God and has knowledge of God.
αγαπητοι αγαπωνμεν αλληλους οτι η αγαπη εκ του θεου εστιν και πας ο αγαπων εκ του θεου γεγεννηται και γινωσκει τον θεον
- 8 Joka ei rakasta, se ei tunne Jumalaa, sillä Jumala on rakkaus.
He who has no love has no knowledge of God, because God is love.
ο μη αγαπων ουκ εγνω τον θεον οτι ο θεος αγαπη εστιν
- 9 Siinä ilmestyi meille Jumalan rakkaus, että Jumala lähetti ainokaisen Poikansa maailmaan, että me eläisimme hänen kauttansa.
And the love of God was made clear to us when he sent his only Son into the world so that we might have life through him.
εν τουτω εφανερωθη η αγαπη του θεου εν ημιν οτι τον υιον αυτου τον μονογενη απεσταλκεν ο θεος εις τον κοσμον ινα ζωμεν δι αυτου
- 10 Siinä on rakkaus - ei siinä, että me rakastimme Jumalaa, vaan siinä, että hän rakasti meitä ja lähetti Poikansa meidän syntiemme sovituksiksi.
And this is love, not that we had love for God, but that he had love for us, and sent his Son to be an offering for our sins.
εν τουτω εστιν η αγαπη ουχ οτι ημεις ηγαπησαμεν τον θεον αλλ οτι αυτος ηγαπησεν ημας και απεστειλεν τον υιον αυτου ιλασμον περι των αμαρτιων ημων
- 11 Rakkaani, jos Jumala on näin meitä rakastanut, niin mekin olemme velvolliset rakastamaan toinen toistamme.
My loved ones, if God had such love for us, it is right for us to have love for one another.
αγαπητοι ει ουτως ο θεος ηγαπησεν ημας και ημεις οφειλομεν αλληλους αγαπαν
- 12 Jumalaa ei kukaan ole koskaan nähnyt. Jos me rakastamme toinen toistamme, niin Jumala pysyy meissä, ja hänen rakkautensa on tullut täydelliseksi meissä.
No man has ever seen God: if we have love for one another, God is in us and his love is made complete in us:
θεον ουδεις ποποτε τεθεαται εαν αγαπωνμεν αλληλους ο θεος εν ημιν μενει και η αγαπη αυτου τετελειωμενη εστιν εν ημιν
- 13 Siitä me tiedämme pysyvämme hänessä ja hänen pysyvän meissä, että hän on antanut meille Henkeänsä.
And his Spirit which he has given us is the witness that we are in him and he is in us.
εν τουτω γινωσκομεν οτι εν αυτω μενομεν και αυτος εν ημιν οτι εκ του πνευματος αυτου δεδωκεν ημιν
- 14 Ja me olemme nähneet ja todistamme, että Isä on lähettänyt Poikansa maailman Vapahtajaksi.
And we have seen and give witness that the Father sent the Son to be the Saviour of the world.
και ημεις τεθεαμεθα και μαρτυρομεν οτι ο πατηρ απεσταλκεν τον υιον σωτηρα του κοσμου
- 15 Joka tunnustaa, että Jeesus on Jumalan Poika, hänessä Jumala pysyy, ja hän Jumalassa.
Everyone who says openly that Jesus is the Son of God, has God in him and is in God.
ος αν ομολογηση οτι ιησους εστιν ο υιος του θεου ο θεος εν αυτω μενει και αυτος εν τω θεω
- 16 Ja me olemme oppineet tuntemaan ja me uskomme sen rakkauden, mikä Jumalalla on meihin. Jumala on rakkaus, ja joka pysyy rakkaudessa, se pysyy Jumalassa, ja Jumala pysyy hänessä.
And we have seen and had faith in the love which God has for us. God is love, and everyone who has love is in God, and God is in him.
και ημεις εγνωκαμεν και πεπιστευκαμεν την αγαπην ην εχει ο θεος εν ημιν ο θεος αγαπη εστιν και ο μενων εν τη αγαπη εν τω θεω μενει και ο θεος εν αυτω
- 17 Näin on rakkaus tullut täydelliseksi meissä, että meillä olisi turva tuomiopäivänä; sillä sellainen kuin hän on, sellaisia mekin olemme tässä maailmassa.
In this way love is made complete in us, so that we may be without fear on the day of judging, because as he is, so are we in this world.
εν τουτω τετελειωται η αγαπη μεθ ημων ινα παρρησιαν εχωμεν εν τη ημερα της κρισεως οτι καθως εκεινος εστιν και ημεις εσμεν εν τω κοσμο τουτου
- 18 Pelkoa ei rakkaudessa ole, vaan täydellinen rakkaus karkoittaa pelon, sillä pelossa on rangaistusta; ja joka pelkää, se ei ole päässyt täydelliseksi rakkaudessa.
There is no fear in love: true love has no room for fear, because where fear is, there is pain; and he who is not free from fear is not complete in love.
φοβος ουκ εστιν εν τη αγαπη αλλ η τελεια αγαπη εξω βαλλει τον φοβον οτι ο φοβος κολασιν εχει ο δε φοβουμενος ου τετελειωται εν τη αγαπη

- 19 Me rakastamme, sillä hän on ensin rakastanut meitä.
We have the power of loving, because he first had love for us.
ημεις αγαπωμεν αυτον οτι αυτος πρωτος ηγαπησεν ημας
- 20 Jos joku sanoo: "Minä rakastan Jumalaa", mutta vihaa veljeänsä, niin hän on valhettelija. Sillä joka ei rakasta veljeänsä, jonka hän on nähnyt, se ei voi rakastaa Jumalaa, jota hän ei ole nähnyt.
If a man says, I have love for God, and has hate for his brother, his words are false: for how is the man who has no love for his brother whom he has seen, able to have love for God whom he has not seen?
εαν τις ειπη οτι αγαπω τον θεον και τον αδελφον αυτου μιση ψευστης εστιν ο γαρ μη αγαπων τον αδελφον αυτου ον εωρακεν τον θεον ον ουχ εωρακεν πως δυναται αγαπαν
- 21 Ja tämä käsky meillä on häneltä, että joka rakastaa Jumalaa, se rakastakoon myös veljeänsä.
And this is the word which we have from him, that he who has love for God is to have the same love for his brother.
και ταυτην την εντολην εχομεν απ αυτου ινα ο αγαπων τον θεον αγαπα και τον αδελφον αυτου
- 1 Jokainen, joka uskoo, että Jeesus on Kristus, on Jumalasta syntynyt; ja jokainen, joka rakastaa häntä, joka on synnyttänyt, rakastaa myöskin sitä, joka hänestä on syntynyt.
Everyone who has faith that Jesus is the Christ is a child of God: and everyone who has love for the Father has love for his child.
πας ο πιστευων οτι ιησους εστιν ο χριστος εκ του θεου γεγεννηται και πας ο αγαπων τον γεννησαντα αγαπα και τον γεγεννημενον εξ αυτου
- 2 Siitä me tiedämme, että rakastamme Jumalan lapsia, kun rakastamme Jumalaa ja noudatamme hänen käskyjäänsä.
In this way, we are certain that we have love for the children of God, when we have love for God and keep his laws.
εν τωτω γινωσκομεν οτι αγαπωμεν τα τεκνα του θεου οταν τον θεον αγαπωμεν και τας εντολας αυτου τηρωμεν
- 3 Sillä rakkaus Jumalaan on se, että pidämme hänen käskyjäänsä. Ja hänen käskyjäänsä eivät ole raskaat;
For loving God is keeping his laws: and his laws are not hard.
αυτη γαρ εστιν η αγαπη του θεου ινα τας εντολας αυτου τηρωμεν και αι εντολαι αυτου βαρειαι ουκ εισιν
- 4 sillä kaikki, mikä on syntynyt Jumalasta, voittaa maailman; ja tämä on se voitto, joka on maailman voittanut, meidän uskomme.
Anything which comes from God is able to overcome the world: and the power by which we have overcome the world is our faith.
οτι παν το γεγεννημενον εκ του θεου νικα τον κοσμον και αυτη εστιν η νικη η νικησασα τον κοσμον η πιστις ημων
- 5 Kuka on se, joka voittaa maailman, ellei se, joka uskoo, että Jeesus on Jumalan Poika?
Who is able to overcome the world but the man who has faith that Jesus is the Son of God?
τις εστιν ο νικων τον κοσμον ει μη ο πιστευων οτι ιησους εστιν ο υιος του θεου
- 6 Hän on se, joka on tullut veden ja veren kautta, Jeesus Kristus, ei ainoastaan vedessä, vaan vedessä ja veressä; ja Henki on se, joka todistaa, sillä Henki on totuus.
This is he who came by water and by blood, Jesus Christ; not by water only but by water and by blood.
ουτος εστιν ο ελθων δι υδατος και αιματος ιησους ο χριστος ουκ εν τω υδατι μονον αλλ εν τω υδατι και τω αιματι και το πνευμα εστιν το μαρτυρουν οτι το πνευμα εστιν η αληθεια
- 7 Sillä kolme on, jotka todistavat:
And the Spirit is the witness, because the Spirit is true.
οτι τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τω ουρανω ο πατηρ ο λογος και το αγιον πνευμα και ουτοι οι τρεις εν εισιν
- 8 Henki ja vesi ja veri, ja ne kolme pitävät yhtä.
There are three witnesses, the Spirit, the water, and the blood: and all three are in agreement.
και τρεις εισιν οι μαρτυρουντες εν τη γη το πνευμα και το υδωρ και το αιμα και οι τρεις εις το εν εισιν
- 9 Jos me otamme vastaan ihmisten todistuksen, niin onhan Jumalan todistus suurempi. Ja tämä on Jumalan todistus, sillä hän on todistanut Pojastansa.
If we take the witness of men to be true, the witness of God is greater: because this is the witness which God has given about his Son.
ει την μαρτυριαν των ανθρωπων λαμβανομεν η μαρτυρια του θεου μειζων εστιν οτι αυτη εστιν η μαρτυρια του θεου ην μεμαρτυρηκεν περι του υιου αυτου
- 10 Joka uskoo Jumalan Poikaan, hänellä on todistus itsessään; joka ei usko Jumalaa, tekee hänet valhettelijaksi, koska hän ei usko sitä todistusta, jonka Jumala on todistanut Pojastansa.
He who has faith in the Son of God has the witness in himself: he who has not faith in God makes him false, because he has not faith in the witness which God has given about his Son.
ο πιστευων εις τον υιον του θεου χει την μαρτυριαν εν εαυτω ο μη πιστευων τω θεω ψευστην πεποιηκεν αυτον οτι ου πεπιστευκεν εις την μαρτυριαν ην μεμαρτυρηκεν ο θεος περι του υιου αυτου

- 11 **Ja tämä on se todistus: Jumala on antanut meille iankaikkisen elämän, ja tämä elämä on hänen Pojassansa.**
And his witness is this, that God has given us eternal life, and this life is in his Son.
 και αυτη εστιν η μαρτυρια οτι ζων αιωνιον εδωκεν ημιν ο θεος και αυτη η ζωη εν τω υιω αυτου εστιν
- 12 **Jolla Poika on, sillä on elämä; jolla Jumalan Poikaa ei ole, sillä ei ole elämää.**
He who has the Son has the life; he who has not the Son of God has not the life.
 ο εχων τον υιον εχει την ζων ο μη εχων τον υιον του θεου την ζων ουκ εχει
- 13 **Tämän minä olen kirjoittanut teille, jotka uskotte Jumalan Pojan nimeen, tietääksenne, että teillä on iankaikkinen elämä.**
I have put these things in writing for you who have faith in the name of the Son of God, so that you may be certain that you have eternal life.
 ταυτα εγραψα υμιν τοις πιστευουσιν εις το ονομα του υιου του θεου ινα ειδητε οτι ζων εχετε αιωνιον και ινα πιστευητε εις το ονομα του υιου του θεου
- 14 **Ja tämä on se uskallus, joka meillä on häneen, että jos me jotakin anomme hänen tahtonsa mukaan, niin hän kuulee meitä.**
And we are certain that if we make any request to him which is right in his eyes, he will give ear to us:
 και αυτη εστιν η παρησια ην εχομεν προς αυτον οτι εαν τι αιτωμεθα κατα το θελημα αυτου ακουει ημων
- 15 **Ja jos me tiedämme hänen kuulevan meitä, mitä ikinä anommekin, niin tiedämme, että meillä myös on kaikki se, mitä olemme häneltä anoneet.**
And if we are certain that he gives ear to all our requests, we are equally certain that we will get our requests.
 και εαν οιδαμεν οτι ακουει ημων ο αν αιτωμεθα οιδαμεν οτι εχομεν τα αιτηματα α ητηκαμεν παρ αυτου
- 16 **Jos joku näkee veljensä tekevän syntiä, joka ei ole kuolemaksi, niin rukoilkoon, ja hän on antava hänelle elämän, niille nimittäin, jotka eivät tee syntiä kuolemaksi. On syntiä, joka on kuolemaksi; siitä minä en sano, että olisi rukoiltava.**
If a man sees his brother doing a sin which is not bad enough for death, let him make a prayer to God, and God will give life to him whose sin was not bad enough for death. There is a sin whose punishment is death: I do not say that he may make such a request then.
 εαν τις ιδη τον αδελφον αυτου αμαρτανοντα αμαρτιαν μη προς θανατον αιτησει και δωσει αυτω ζων τοις αμαρτανουσιν μη προς θανατον εστιν αμαρτια προς θανατον ου περι εκεινης λεγω ινα ερωτηση
- 17 **Kaikki vääritys on syntiä. Ja on syntiä, joka ei ole kuolemaksi.**
All evil-doing is sin: but death is not the punishment for every sort of sin.
 πασα αδικια αμαρτια εστιν και εστιν αμαρτια ου προς θανατον
- 18 **Me tiedämme, ettei yksikään Jumalasta syntynyt tee syntiä; vaan Jumalasta syntynyt pitää itsestänsä vaarin, eikä häneen ryhdy se paha.**
We are certain that one who is a child of God will do no sin, but the Son of God keeps him so that he is not touched by the Evil One.
 οιδαμεν οτι πας ο γεγεννημενος εκ του θεου ουχ αμαρτανει αλλ ο γεννηθεις εκ του θεου τηρει εαυτον και ο πονηρος ουχ απτεται αυτου
- 19 **Me tiedämme, että olemme Jumalasta, ja koko maailma on pahan vallassa.**
We are certain that we are of God, but all the world is in the power of the Evil One.
 οιδαμεν οτι εκ του θεου εσμεν και ο κοσμος ολος εν τω πονηρω κειται
- 20 **Mutta me tiedämme, että Jumalan Poika on tullut ja antanut meille ymmärryksen, tunteaksemme sen Totisen; ja me olemme siinä Totisessa, hänen Pojassansa, Jeesuksessa Kristuksessa. Hän on totinen Jumala ja iankaikkinen elämä.**
And we are certain that the Son of God has come, and has given us a clear vision, so that we may see him who is true, and we are in him who is true, in his Son Jesus Christ. He is the true God and eternal life.
 οιδαμεν δε οτι ο υιος του θεου ηκει και δεδωκεν ημιν διανοιαν ινα γινωσκωμεν τον αληθινον και εσμεν εν τω αληθινω εν τω υιω αυτου ιησου χριστω ουτος εστιν ο αληθινος θεος και η ζωη αιωνιος
- 21 **Lapsukaiset, kavahtakaa epäjumalia.**
My little children, keep yourselves from false gods.
 τεκνια φυλαξατε εαυτους απο των ειδωλων αμην
- 1 **Vanhin valitulle rouvalle ja hänen lapsillensa, joita minä totuudessa rakastan - enkä ainoastaan minä, vaan myös kaikki, jotka ovat tulleet totuuden tuntemaan -**
I, a ruler in the church, send word to the noble sister who is of God's selection, and to her children, for whom I have true love; and not only I, but all who have knowledge of what is true;
 ο πρεσβυτερος εκλεκτη κυρια και τοις τεκνοις αυτης ους εγω αγαπω εν αληθεια και ουκ εγω μονος αλλα και παντες οι εγνωκοτες την αληθειαν

- 2 **totuuden tähden, joka meissä pysyy ja on oleva meidän kanssamme iankaikkisesti.**
Because of this true knowledge which is in us, and will be with us for ever:
δια την αληθειαν την μενουσαν εν ημιν και μεθ ημων εσται εις τον αιωνα
- 3 **Armo, laupeus ja rauha Isältä Jumalalta ja Jeesukselta Kristukselta, Isän Pojalta, on oleva meidän kanssamme, totuudessa ja rakkaudessa.**
May grace, mercy, and peace be with us from God the Father, and from Jesus Christ, the Son of the Father, in all true love.
εσται μεθ ημων χαρις ελεος ειρηνη παρα θεου πατρος και παρα κυριου ιησου χριστου του υιου του πατρος εν αληθεια και αγαπη
- 4 **Minua on suuresti ilahuttanut, että olen lastesi joukossa havainnut olevan niitä, jotka totuudessa vaeltavat sen käskyn mukaan, jonka me olemme saaneet Isältä.**
It gave me great joy to see some of your children walking in the true way, even as we were ordered to do by the Father.
εχαρην λιαν οτι ευρηκα εκ των τεκνων σου περιπατουντας εν αληθεια καθως εντολην ελαβομεν παρα του πατρος
- 5 **Ja nyt, rouva, minulla on sinulle pyyntö, ei niinkuin kirjoittaisin sinulle uuden käskyn, vaan minä kirjoitan sen, joka meillä alusta asti on ollut: että meidän tulee rakastaa toinen toistamme.**
And now, my sister, I make a request to you, not sending you a new law, but the law which we had from the first, that we have love for one another.
και νυν ερωτω σε κυρια ουχ ως εντολην γραφω σοι καινην αλλα ην ειχομεν απ αρχης ινα αγαπωμεν αλληλους
- 6 **Ja tämä on rakkaus, että me vaellamme hänen käskyjensä mukaan. Tämä on käsky, että teidän, niinkuin olette alusta kuulleet, tulee siinä vaeltaa.**
And love is the keeping of his laws. This is the law which was given to you from the first, so that you might keep it.
και αυτη εστιν η αγαπη ινα περιπατωμεν κατα τας εντολας αυτου αυτη εστιν η εντολη καθως ηκουσατε απ αρχης ινα εν αυτη περιπατητε
- 7 **Sillä monta villitsijää on lähtenyt maailmaan, jotka eivät tunnusta Jeesusta Kristukseksi, joka oli lihaan tuleva; tämä tämmöinen on villitsijä ja antikristus.**
Because a number of false teachers have gone out into the world, who do not give witness that Jesus Christ came in the flesh. Such a one is a false teacher and Antichrist.
οτι πολλοι πλανοι εισηλθον εις τον κοσμον οι μη ομολογουντες ιησουν χριστον ερχομενον εν σαρκι ουτος εστιν ο πλανος και ο αντιχριστος
- 8 **Ottakaa vaari itsestänne, ettette menetä sitä, minkä me olemme työllämme aikaansaaneet, vaan että saatte täyden palkan.**
Keep watch over yourselves, so that you do not make our work of no effect, but may get your full reward.
βλεπετε εαυτους ινα μη απολεσωμεν α εργασαμεθα αλλα μισθον πληρη απολαβωμεν
- 9 **Kuka ikinä menee edemmäksi eikä pysy Kristuksen opissa, hänellä ei ole Jumalaa; joka siinä opissa pysyy, hänellä on sekä Isä että Poika.**
Anyone who goes on and does not keep to the teaching of Christ, has not God: he who keeps to the teaching has the Father and the Son.
πας ο παραβαινων και μη μενων εν τη διδαχη του χριστου θεον ουκ εχει ο μενων εν τη διδαχη του χριστου ουτος και τον πατερα και τον υιον εχει
- 10 **Jos joku tulee teidän luoksenne eikä tuo mukanaan tätä oppia, niin älkää ottako häntä huoneeseenne älkääkään sanoko häntä tervetulleeksi;**
If anyone comes to you not having this teaching, do not take him into your house or give him words of love:
ει τις ερχεται προς υμας και ταυτην την διδαχην ου φερει μη λαμβανετε αυτον εις οικιαν και χαιρειν αυτω μη λεγετε
- 11 **sillä joka sanoo hänet tervetulleeksi, joutuu osalliseksi hänen pahoihin tekoihinsa.**
For he who gives him words of love has a part in his evil works.
ο γαρ λεγων αυτω χαιρειν κοινωνει τοις εργοις αυτου τοις πονηροις
- 12 **Minulla olisi paljon kirjoittamista teille, mutta en tahdo tehdä sitä paperilla ja musteella; vaan toivon pääseväni teidän tyköenne ja saavani puhutella teitä suullisesti, että meidän ilomme olisi täydellinen.**
Having much to say to you, it is not my purpose to put it all down with paper and ink: but I am hoping to come to you, and to have talk with you face to face, so that your joy may be full.
πολλα εχων υμιν γραφειν ουκ ηβουληθην δια χαρτου και μελανος αλλα ελπίζω ελθειν προς υμας και στομα προς στομα λαλησαι ινα η χαρα ημων η πεπληρωμενη
- 13 **Valitun sisaresi lapset lähettävät sinulle tervehdyksen.**
The children of your noble sister, who is of God's selection, send you their love.
ασπαζεται σε τα τεκνα της αδελφης σου της εκλεκτης αμην
- 1 **Vanhin rakkaalle Gaiukselle, jota minä totuudessa rakastan.**
I, a ruler in the church, send word to the well loved Gaius, for whom I have true love.
ο πρεσβυτερος γαιω τω αγαπητω ον εγω αγαπω εν αληθεια

- 2 Rakkaani, minä toivotan sinulle, että kaikessa menestyt ja pysyt terveenä, niinkuin sielusikin menestyy.
My loved one, it is my prayer that you may do well in all things, and be healthy in body, even as your soul does well.
αγαπητε περι παντων ευχομαι σε ευοδουσαι και υγιαινει καθως ευοδουται σου η ψυχη
- 3 Minua ilahutti suuresti, kun veljet tulivat ja antoivat todistuksen sinun totuudestasi, niinkuin sinä totuudessa vaellatkin.
For it gave me great joy when some of the brothers came and gave witness that you had the true faith and were walking in the true way.
εχαρην γαρ λιαν ερχομενων αδελφων και μαρτυρουτων σου τη αληθεια καθως συ εν αληθεια περιπαταις
- 4 Minulla ei ole suurempaa iloa kuin se, että kuulen lasteni vaeltavan totuudessa.
I have no greater joy than to have news that my children are walking in the true way.
μειζοτεραν τουτων ουκ εχω χαραν ινα ακουω τα εμα τεκνα εν αληθεια περιπατουντα
- 5 Rakkaani, sinä toimit uskollisesti kaikessa, mitä teet veljien, vieläpä vieraittenkin hyväksi.
My loved one, you are doing a good work in being kind to those brothers who come from other places;
αγαπητε πιστον ποιεις ο εαν εργαση εις τους αδελφους και εις τους ξενους
- 6 He ovat seurakunnan edessä antaneet todistuksen sinun rakkaudestasi; ja sinä teet hyvin, kun autat heitä eteenpäin heidän matkallaan, niinkuin Jumalan edessä arvollista on.
Who have given witness to the church of your love for them: and you will do well to send them on their way well cared for, as is right for servants of God:
οι εμαρτυρησαν σου τη αγαπη ενωπιον εκκλησιας ους καλως ποιησεις προπεμψας αξιως του θεου
- 7 Sillä hänen nimensä tähden he ovat matkalle lähteneet eivätkä ota pakanoilta mitään.
For they went out for love of the Name, taking nothing from the Gentiles.
υπερ γαρ του ονοματος εξηλθον μηδεν λαμβανοντες απο των εθνων
- 8 Me olemme siis velvolliset ottamaan semmoisia vastaan, auttaaksemme yhdessä totuutta eteenpäin.
So it is right for us to take in such men as guests, so that we may take our part in the work of the true faith.
ημεις ουν οφειλομεν απολαμβανειν τους τοιουτους ινα συνεργοι γινωμεθα τη αληθεια
- 9 Minä kirjoitin seurakunnalle; mutta Diotrefes, joka haluaa olla ensimmäinen heidän joukossaan, ei ota meitä vastaan.
I sent a letter to the church, but Diotrefes, whose desire is ever to have the first place among them, will not have us there.
εγραψα τη εκκλησια αλλ ο φιλοπρωτευων αυτων διοτρεφης ουκ επιδεχεται ημας
- 10 Sentähden minä, jos tulen, muistutan hänen teoistansa, mitä hän tekee, kun pahoilla sanoilla meistä juoruaa; ja vielä siihenkään tyytymättä, hän ei itse ota veljiä vastaan, vaan estää niitäkin, jotka tahtovat sen tehdä, ja ajaa heidät pois seurakunnasta.
So if I come, I will keep in mind the things he does, talking against us with evil words: and as if this was not enough, he does not take the brothers into his house, and those who are ready to take them in, he keeps from doing so, putting them out of the church if they do.
δια τουτο εαν ελθω υπομνησω αυτου τα εργα α ποιει λογοις πονηροις φλυαρων ημας και μη αρκουμενος επι τουτοις ουτε αυτος επιδεχεται τους αδελφους και τους βουλομενους κωλυει και εκ της εκκλησιας εκβαλλει
- 11 Rakkaani, älä seuraa pahaa, vaan hyvää. Joka hyvin tekee, se on Jumalasta; joka pahoin tekee, se ei ole Jumalaa nähnyt.
My loved one, do not be copying what is evil, but what is good. He who does good is of God: he who does evil has not seen God.
αγαπητε μη μιμου το κακον αλλα το αγαθον ο αγαθοποιων εκ του θεου εστιν ο δε κακοποιων ουχ εωρακεν τον θεον
- 12 Demetrius on kaikilta, jopa itse totuudeltakin, saanut hyvän todistuksen; ja mekin todistamme hänestä samaa, ja sinä tiedät, että meidän todistuksemme on tosi.
Demetrius has the approval of all men and of what is true: and we give the same witness, and you are certain that our witness is true.
δημητριω μεμαρτυρηται υπο παντων και υπ αυτης της αληθειας και ημεις δε μαρτυρουμεν και οιδατε οτι η μαρτυρια ημων αληθης εστιν
- 13 Minulla olisi paljon kirjoittamista sinulle, mutta en tahdo kirjoittaa sinulle musteella ja kynällä,
I had much to say to you, but it is not my purpose to put it all down with ink and pen:
πολλα ειχον γραφειν αλλ ου θελω δια μελανος και καλαμου σοι γραψαι
- 14 sillä minä toivon pian näkeväni sinut, ja silloin saamme suullisesti puhella.
But I am hoping to see you in a short time, and to have talk with you face to face.
ελπιζω δε ευθως ιδειν σε και στομα προς στομα λαλησομεν ειρηνη σοι ασπαζονται σε οι φιλοι ασπαζου τους φιλους κατ ονομα

- 1 Juudas, Jeesuksen Kristuksen palvelija ja Jaakobin veli, kutsutuille, jotka ovat Isässä Jumalassa rakastetut ja Jeesukselle Kristukselle varjellut.
Jude, a servant of Jesus Christ and the brother of James, to those of God's selection who have been made holy by God the Father and are kept safe for Jesus Christ:
ιουδας ιησου χριστου δουλος αδελφος δε ιακωβου τοις εν θεω πατρι ηγιασμενοις και ιησου χριστω τετηρημενοις κλητοις
- 2 Lisääntyköön teille laupeus ja rauha ja rakkaus.
May mercy and peace and love be increased in you.
ελεος υμιν και ειρηνη και αγαπη πληθυνθει
- 3 Rakkaani! Kun minulla on ollut harras halu kirjoittaa teille yhteisestä pelastuksestamme, tuli minulle pakko kirjoittaa ja kehoittaa teitä kilvoittelemaan sen uskon puolesta, joka kerta kaikkiaan on pyhille annettu.
My loved ones, while my thoughts were full of a letter which I was going to send you about our common salvation, it was necessary for me to send you one requesting you with all my heart to go on fighting strongly for the faith which has been given to the saints once and for ever.
αγαπητοι πασαν σπουδην ποιουμενος γραφειν υμιν περι της κοινης σωτηριας αναγκην εσχον γραφαι υμιν παρακαλων επαγωνιζεσθαι τη απαξ παραδοθειση τοις αγιοις πισται
- 4 Sillä teidän keskuuteenne on pujahtanut eräitä ihmisiä, joiden jo aikoja sitten on kirjoitettu tulevan tähän tuomioon, jumalattomia, jotka kääntävät meidän Jumalamme armon irstaudeksi ja kieltävät meidän ainoan valtiaamme ja Herramme, Jeesuksen Kristuksen.
For certain men have come among you secretly, marked out before in the holy Writings for this evil fate, men without the fear of God, turning his grace into an unclean thing, and false to our only Master and Lord, Jesus Christ.
παρεισεδυσαν γαρ τινες ανθρωποι οι παλαι προγεγραμμενοι εις τουτο το κριμα ασεβεις την του θεου ημων χαριν μετατιθεντες εις ασελγειαν και τον μονον δεσποτην θεον και κυριον ημων ιησουν χριστον αρνουμενοι
- 5 Vaikka jo kerran olette saaneet tietää kaiken, tahdon kuitenkin muistuttaa teitä siitä, että Herra, joka oli pelastanut kansan Egyptistä, toisella kertaa hukutti ne, jotka eivät uskoneet;
Now it is my purpose to put you in mind, though you once had knowledge of all these things, of how the Lord, having taken a people safely out of Egypt, later sent destruction on those who had no faith;
υπομνησαι δε υμας βουλομαι ειδοτας υμας απαξ τουτο οτι ο κυριος λαον εκ γης αιγυπτου σωσας το δευτερον τους μη πιστευσαντας απωλεσεν
- 6 ja että hän ne enkelit, jotka eivät säilyttäneet valta-asemaansa, vaan jättivät oman asumuksensa, pani pimeyteen iankaikkisissa kahleissa säilytettäväksi suuren päivän tuomioon;
And the angels who did not keep to their kingdom but went out from the place which was theirs, he has put in eternal chains and in dark night till the great day of the judging.
αγγελους τε τους μη τηρησαντας την εαυτων αρχην αλλα απολιποντας το ιδιον οικητηριον εις κρισιν μεγαλης ημερας δεσμοις αιδιοις υπο ζοφον τετηρηκεν
- 7 samoin kuin Sodoma ja Gomorra ja niiden ympärillä olevat kaupungit, jotka samalla tavalla kuin nekin harjoittivat haureutta ja eksyivät luonnottomiin lihanhimoihin, ovat varoittavana esimerkkinä, kärsiessään iankaikkisen tulen rangaistusta.
Even as Sodom and Gomorrah, and the towns near them, having like these, given themselves up to unclean desires and gone after strange flesh, have been made an example, undergoing the punishment of eternal fire.
ως σοδομα και γομορρα και αι περι αυτας πολεις τον ομοιον τουτοις τροπον εκπορευεσασαι και απελθουσαι οπισω σαρκος ετερας προκεινται δειγμα πυρος αιωνιου δικην υπεχουσαι
- 8 Yhtäkaikki nämä uneksijat samoin saastuttavat lihan; he halveksivat herrautta, herjaavat kirkkauden henkiolentoja.
In the same way these dreamers make the flesh unclean, having no respect for authorities, and say evil of rulers.
ομοιως μεντοι και ουτοι ενυπνιαζομενοι σαρκα μεν μαινουσιν κυριοτητα δε αθετουσιν δοξας δε βλασφημουσιν
- 9 Mutta ei ylienkele Miikaelkaan, kun riiteli ja väitteli perkeleen kanssa Mooseksen ruumiista, rohjennut lausua herjaavaa tuomiota, vaan sanoi: "Rangaiskoon sinua Herra!"
Now when Michael, one of the chief angels, was fighting against the Evil One for the body of Moses, fearing to make use of violent words against him, he only said, May the Lord be your judge.
ο δε μιχαηλ ο αρχαγγελος οτε τω διαβολω διακρινομενος διελεγετο περι του μοσεως σωματος ουκ ετολμησεν κρισιν επενεγκειν βλασφημιας αλλ ειπεν επιτιμησαι σοι κυριος
- 10 Nämä sitävastoin herjaavat sitä, mitä eivät tunne; mutta minkä he järjettömäin eläinten tavoin luonnostaan ymmärtävät, sillä he turmelevat itsensä.
But these men say evil about such things as they have no knowledge of; and the things of which they have natural knowledge, like beasts without reason, are the cause of their destruction.
ουτοι δε οσα μεν ουκ οιδασιν βλασφημουσιν οσα δε φυσικως ως τα αλογα ζωα επιστανται εν τουτοις φθειρονται
- 11 Voi heitä, sillä he kulkevat Kainin tietä ja heittäytyvät palkan tähden Bileamin eksytykseen ja hukkuvat niskoitteluunsa niinkuin Koora!
A curse on them! They have gone in the way of Cain, running uncontrolled into the error of Balaam for reward, and have come to destruction by saying evil against the Lord, like Korah.
ουαι αυτοις οτι τη οδω του καιν επορευθησαν και τη πλανη του βαλααμ μισθου εξεχυθησαν και τη αντιλογια του κορε απωλοντο

- 12 He likapilkkuina teidän rakkausaterioillanne julkeasti kemuilevat ja itseään kestitsevät. He ovat vedettömiä, tuulten ajeltavia pilviä, paljaita, syksyisiä puita, hedelmättömiä, kahdesti kuolleita, juurineen maasta reväistystä,
 These men are unseen rocks at your love-feasts, when they take part in them with you, keepers of sheep who without fear take the food of the sheep; clouds without water rushing before the wind, wasted trees without fruit, twice dead, pulled up by the roots,
 ουτοι εισιν εν ταις αγαπαις υμων σπιλαδες συνευχουμενοι αφοβως εαυτους ποιμαινοντες νεφελαι ανυδροι υπο ανεμων περιφερομεναι δενδρα φθινοπωρινα ακαρπα δις αποθανοντα εκκριζωθεντα
- 13 rajuja meren aaltoja, jotka vaahtoavat omia häpeitään, harhailevia tähtiä, joille pimeyden synkeys ikuisiksi ajoiksi on varattu.
 Violent waves of the sea, streaming with their shame, wandering stars for whom the darkest night is kept in store for ever.
 κυματα αγρια θαλασσης επαφριζοντα τας εαυτων αισχυνας αστερες πλανηται οις ο ζοφος του σκοτους εις τον αιωνα τετηρηται
- 14 Heistäkin Ee nok, Aadamista seitsemäs, on ennustanut, sanoen: "Katso, Herra tulee tuhannen tuhansine pyhinensä
 The prophet Enoch, who was the seventh after Adam, said of these men, The Lord came with tens of thousands of his saints,
 προεφητευσεν δε και τουτοις εβδομος απο αδαμ ενωχ λεγων ιδου ηλθεν κυριος εν μυριασιν αγιας αυτου
- 15 tuomitsemaan kaikkia ja rankaisemaan kaikkia jumalattomia kaikista heidän jumalattomista teoistansa, joita he jumalattomuudessaan ovat tehneet, ja kaikesta julkeasta, mitä nuo jumalattomat syntiset ovat häntä vastaan puhuneet".
 To be the judge of all, and to give a decision against all those whose lives are displeasing to him, because of the evil acts which they have done, and because of all the hard things which sinners without fear of God have said against him.
 ποιησαι κρισιν κατα παντων και εξελεγειαι παντας τους ασεβεις αυτων περι παντων των εργαων ασεβειας αυτων ων ησεβησαν και περι παντων των σκληρων ων ελαλησαν κατα αυτου αμαρτωλοι ασεβεις
- 16 He ovat napisijoita, kohtalonsa nurkujia ja vaeltavat himojensa mukaan; heidän suunsa puhuu pöyhkeitä, ja he mielitelevät ihmisiä oman etunsa tähden.
 These are the men who make trouble, ever desiring change, going after evil pleasures, using high-sounding words, respecting men's position in the hope of reward.
 ουτοι εισιν γογγυσται μεμψιμοιροι κατα τας επιθυμιας αυτων πορευομενοι και το στομα αυτων λαλει υπεροργκα θαυμαζοντες προσωπα ωφελειας χαριν
- 17 Mutta te, rakkaani, muistakaa nämä sanat, mitkä meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen apostolit ovat edeltäpäin puhuneet,
 But you, my loved ones, keep in memory the words which were said before by the Apostles of our Lord Jesus Christ,
 υμεις δε αγαπητοι μνησθητε των ρηματων των προειρημενων υπο των αποστολων του κυριου ημων ιησου χριστου
- 18 sanoen teille: "Viimeisenä aikana tulee pilkkaajia, jotka vaeltavat jumalattomuutensa himojen mukaan".
 How they said to you, In the last days there will be men who, guided by their evil desires, will make sport of holy things.
 οτι ελεγον υμιν οτι εν εσχατω χρονω εσονται εμπαικται κατα τας εαυτων επιθυμιας πορευομενοι των ασεβειων
- 19 Nämä juuri saavat aikaan hajaannusta, he ovat sielullisia, henkeä heillä ei ole.
 These are the men who make divisions, natural men, not having the Spirit.
 ουτοι εισιν οι αποδιοριζοντες ψυχικοι πνευμα μη εχοντες
- 20 Mutta te, rakkaani, rakentakaa itseänne pyhimmän uskonne perustukselle, rukoilkaa Pyhässä Hengessä
 But you, my loved ones, building yourselves up on your most holy faith, and making prayers in the Holy Spirit,
 υμεις δε αγαπητοι τη αγιωτατη υμων πιστει εποικοδομουντες εαυτους εν πνευματι αγιω προσευχομενοι
- 21 ja pysyttäkää niin itsenne Jumalan rakkaudessa, odottaessanne meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen laupeutta iankaikkiseksi elämäksi.
 Keep yourselves in the love of God, looking for life eternal through the mercy of our Lord Jesus Christ.
 εαυτους εν αγαπη θεου τηρησατε προσδεχομενοι το ελεος του κυριου ημων ιησου χριστου εις ζωην αιωνιον
- 22 Ja armahtakaa toisia, niitä, jotka epäilevät, pelastakaa heidät, tulesta temmaten;
 And have pity on those who are in doubt;
 και ους μεν ελεειτε διακρινομενοι
- 23 toisia taas armahtakaa pelolla, inhoten lihan tahraamaa ihokastakin.
 And to some give salvation, pulling them out of the fire; and on some have mercy with fear, hating even the clothing which is made unclean by the flesh.
 ους δε εν φοβω σωσετε εκ του πυρος αρπαζοντες μισουντες και τον απο της σαρκος εσπιλωμενον χιτωνα

- 24 **Mutta hänelle, joka voi varjella teidät lankeamasta ja asettaa teidät nuhteettomina, riemuitsevina, kirkkautensa eteen,
Now to him who is able to keep you from falling, and to give you a place in his glory, free from all evil, with great joy,
τω δε δυναμενω φυλαξει αυτους απταιστους και στησαι κατενωπιον της δοξης αυτου αμωμους εν αγαλλιασει**
- 25 **hänelle, ainoalle Jumalalle ja meidän pelastajallemme Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta, hänelle kunnia, majesteetti, voima ja valta ennen kaikkia aikoja ja nyt ja iankaikkisesti! Amen.
To the only God our Saviour, through Jesus Christ our Lord, let us give glory and honour and authority and power, before all time and now and for ever. So be it.
μονω σοφω θεω σωτηρι ημων δοξα και μεγαλωσνη κρατος και εξουσια και νυν και εις παντας τους αιωνας αμην**
- 1 **Jeesuksen Kristuksen ilmestys, jonka Jumala antoi hänelle, näyttääkseen palvelijoillensa, mitä pian tapahtuman pitää; ja sen hän lähettämänsä enkelin kautta antoi tiedoksi palvelijalleen Johannekselle,
The Revelation of Jesus Christ which God gave him so that his servants might have knowledge of the things which will quickly take place: and he sent and made it clear by his angel to his servant John;
αποκαλυψις ιησου χριστου ην εδωκεν αυτω ο θεος δειξει τοις δουλοις αυτου α δε γενεσθαι εν ταχει και εσημανεν αποστειλας δια του αγγελου αυτου τω δουλω αυτου ιωαννη**
- 2 **joka tässä todistaa Jumalan sanan ja Jeesuksen Kristuksen todistuksen, kaiken sen, minkä hän on nähnyt.
Who gave witness of the word of God, and of the witness of Jesus Christ, even of all the things which he saw.
ος εμαρτυρησεν τον λογον του θεου και την μαρτυριαν ιησου χριστου οσα τε ειδεν**
- 3 **Autuas se, joka lukee, ja autuaat ne, jotka kuulevat tämän profetian sanat ja ottavat vaarin siitä, mitä siihen kirjoitettu on; sillä aika on lähellä!
A blessing be on the reader, and on those who give ear to the prophet's words, and keep the things which he has put in the book: for the time is near.
μακαριος ο αναγινωσκων και οι ακουοντες τους λογους της προφητειας και τηρουντες τα εν αυτη γεγραμμενα ο γαρ καιρος εγγυς**
- 4 **Johannes seitsemälle Aasian seurakunnalle: Armo teille ja rauha häneltä, joka on ja joka oli ja joka tuleva on, ja niiltä seitsemältä hengeltä, jotka ovat hänen valtaistuimensa edessä,
John to the seven churches which are in Asia: Grace to you and peace, from him who is and was and is to come; and from the seven Spirits which are before his high seat;
ιωαννης ταις επτα εκκλησαις ταις εν τη ασια χαρις υμιν και ειρηνη απο του ο ων και ο ην και ο ερχομενος και απο των επτα πνευματων α εστιν ενωπιον του θρονου αυτου**
- 5 **ja Jeesukselta Kristukselta, uskolliselta todistajalta, häneltä, joka on kuolleitten esikoinen ja maan kuningasten hallitsija! Hänelle, joka meitä rakastaa ja on päästänyt meidät synneistämme verellensä
And from Jesus Christ, the true witness, the first to come back from the dead, and the ruler of the kings of the earth. To him who had love for us and has made us clean from our sins by his blood;
και απο ιησου χριστου ο μαρτυς ο πιστος ο πρωτοτοκος εκ των νεκρων και ο αρχων των βασιλευων της γης τω αγαπησαντι ημας και λουσαντι ημας απο των αμαρτιων ημων εν τω αιματι αυτου**
- 6 **ja tehnyt meidät kuningaskunnaksi, papeiksi Jumalalleen ja Isälleen, hänelle kunnia ja voima aina ja iankaikkisesti! Amen.
And has made us to be a kingdom and priests to his God and Father; to him let glory and power be given for ever and ever. So be it.
και εποιησεν ημας βασιλεις και ιερεις τω θεω και πατρι αυτου αυτω η δοξα και το κρατος εις τους αιωνας των αιωνων αμην**
- 7 **Katso, hän tulee pilvissä, ja kaikki silmät saavat nähdä hänet, niidenkin, jotka hänet lävistivät, ja kaikki maan sukukunnat vaikeroitsevat hänen tullessansa. Totisesti, amen.
See, he comes with the clouds, and every eye will see him, and those by whom he was wounded; and all the tribes of the earth will be sorrowing because of him. Yes, so be it.
ιδου ερχεται μετα των νεφελων και οφεται αυτον πας οφθαλμος και οιτινες αυτον εξεκεντησαν και κοφονται επ αυτον πασαι αι φυλαι της γης ναι αμην**
- 8 **"Minä olen A ja O", sanoo Herra Jumala, joka on ja joka oli ja joka tuleva on, Kaikkivaltias.
I am the First and the Last, says the Lord God who is and was and is to come, the Ruler of all.
εγω ειμι το α και το ω αρχη και τελος λεγει ο κυριος ο ων και ο ην και ο ερχομενος ο παντοκρατωρ**
- 9 **Minä, Johannes, teidän veljenne, joka teidän kanssanne olen osallinen ahdistukseen ja valtakuntaan ja kärsivällisyyteen Jeesuksessa, minä olin Jumalan sanan ja Jeesuksen todistuksen tähden saarella, jonka nimi on Patmos.
I, John, your brother, who have a part with you in the trouble and the kingdom and the quiet strength of Jesus, was in the island which is named Patmos, for the word of God and the witness of Jesus.
εγω ιωαννης ο και αδελφος υμων και συγκοινωνος εν τη θλιψει και εν τη βασιλεια και υπομονη ιησου χριστου εγενομην εν τη νησω τη καλουμενη πατμω δια τον λογον του θεου και δια την μαρτυριαν ιησου χριστου**
- 10 **Minä olin hengessä Herran päivänä, ja kuulin takaani suuren äänen, ikäänkuin pasunan äänen,
I was in the Spirit on the Lord's day, and a great voice at my back, as of a horn, came to my ears,
εγενομην εν πνευματι εν τη κυριακη ημερα και ηκουσα οπισω μου φωνην μεγαλην ως σαλπιγγος**

- 11 joka sanoi: "Kirjoita kirjaan, mitä näet, ja lähetä niille seitsemälle seurakunnalle, Efesoon ja Smyrnaan ja Pergamoon ja Tyatiraan ja Sardeeseen ja Filadelfiaan ja Laodikeaan".
Saying, What you see, put in a book, and send it to the seven churches; to Ephesus and to Smyrna and to Pergamos and to Thyatira and to Sardis and to Philadelphia and to Laodicea.
λεγουσῆς ἐγὼ εἰμι τὸ α καὶ τὸ ω ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος καὶ ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς ἐν Ἀσία εἰς ἐφεσον καὶ εἰς σμύρναν καὶ εἰς περγαμὸν καὶ εἰς θυατείρα καὶ εἰς σαρδεῖς καὶ εἰς φιλαδέλφειαν καὶ εἰς λαοδικεῖαν
- 12 Ja minä käännyin katsomaan, mikä ääni minulle puhui; ja kääntyessäni minä näin seitsemän kultaista lampunjalkaa,
And turning to see the voice which said these words to me, I saw seven gold vessels with lights burning in them;
καὶ ἐπεστρέψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἧτις ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς
- 13 ja lampunjalkain keskellä Ihmisen Pojan muotoisen, pitkäliepeiseen viittaan puetun ja rinnan kohdalta kultaisella vyöllä vyötetyn.
And in the middle of them one like a son of man, clothed with a robe down to his feet, and with a band of gold round his breasts.
καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνίων ὁμοίου υἱοῦ ἀνθρώπου ἐνδεδυμένον ποδήρη καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοὺς μαστοὺς ζώνην χρυσοῦν
- 14 Ja hänen päänsä ja hiuksensa olivat valkoiset niinkuin valkoinen villa, niinkuin lumi, ja hänen silmänsä niinkuin tulen liekki;
And his head and his hair were white like wool, as white as snow; and his eyes were as a flame of fire;
ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡσεὶ ἔριον λευκὸν ὡς χιῶν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλόξ πυρός
- 15 hänen jalkansa olivat ahjossa hehkuvan, kiiltävän vasken kaltaiset, ja hänen äänensä oli niinkuin paljojen vetten pauhina.
And his feet like polished brass, as if it had been burned in a fire; and his voice was as the sound of great waters.
καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὁμοιοὶ χαλκολιθῶν ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν
- 16 Ja hänellä oli oikeassa kädessään seitsemän tähteä, ja hänen suustaan lähti kaksiteräinen, terävä miekka, ja hänen kasvonsa olivat niinkuin aurinko, kun se täydeltä terältä paistaa.
And he had in his right hand seven stars: and out of his mouth came a sharp two-edged sword: and his face was like the sun shining in its strength.
καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χεὶρὶ ἀστέρων ἑπτὰ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία διστόμος ὀξεία ἐκπορευομένη καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ
- 17 Ja kun minä hänet näin, kaaduin minä kuin kuolleena hänen jalkojensa juureen. Ja hän pani oikean kätensä minun päälleni sanoen: "Älä pelkää! Minä olen ensimmäinen ja viimeinen,
And when I saw him, I went down on my face at his feet as one dead. And he put his right hand on me, saying, Have no fear; I am the first and the last and the Living one;
καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν ἐπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρὸς καὶ ἐπέθηκεν τὴν δεξιᾶν αὐτοῦ χεὶρα ἐπ' ἐμὲ λέγων μοι μὴ φοβῶμαι ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος
- 18 ja minä elän; ja minä olin kuollut, ja katso, minä elän aina ja iankaikkisesti, ja minulla on kuoleman ja tuonelan avaimet.
And I was dead, and see, I am living for ever, and I have the keys of death and of Hell.
καὶ ὁ ζῶν καὶ ἐγενομην νεκρὸς καὶ ἴδον ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων ἀμὴν καὶ ἔχω τὰς κλείς τοῦ αἵου καὶ τοῦ θανάτου
- 19 Kirjoita siis, mitä olet nähnyt ja mikä nyt on ja mitä tämän jälkeen on tapahtuva.
Put in writing, then, the things which you have seen, and the things which are, and the things which will be after these;
γράψον α εἶδες καὶ α εἰσιν καὶ α μέλλει γίνεσθαι μετὰ ταῦτα
- 20 Niiden seitsemän tähden salaisuus, jotka näit minun oikeassa kädessäni, ja niiden seitsemän kultaisen lampunjalan salaisuus on tämä: ne seitsemän tähteä ovat niiden seitsemän seurakunnan enkelit, ja ne seitsemän lampunjalkaa ovat ne seitsemän seurakuntaa."
The secret of the seven stars which you saw in my right hand, and of the seven gold vessels with burning lights. The seven stars are the angels of the seven churches: and the seven lights are the seven churches.
τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὧν εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἀγγελοὶ τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσιν καὶ αἱ ἑπτὰ λυχνία ἄς εἶδες ἑπτὰ ἐκκλησία εἰσιν
- 1 "Efesoon seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo hän, joka pitää niitä seitsemää tähteä oikeassa kädessään, hän, joka käyskelee niiden seitsemän kultaisen lampunjalan keskellä:
To the angel of the church in Ephesus say: These things says he who has the seven stars in his right hand, who is walking in the middle of the seven gold lights:
τὸ ἀγγελῷ τῆς ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον ταδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνίων τῶν χρυσοῦν
- 2 Minä tiedän sinun tekosi ja vaivannäkösi ja kärsivällisyytesi, ja ettet voi pahoja sietää; sinä olet koetellut niitä, jotka sanovat itseänsä apostoleiksi, eivätkä ole, ja olet havainnut heidät valhetteliijoiksi;
I have knowledge of your doings, and of your hard work and long waiting, and that you will not put up with evil men, and have put to the test those who say they are Apostles and are not, and have seen that they are false;
οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονὴν σου καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς καὶ ἐπειράσω τοὺς φασκόντας εἶναι ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσιν καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς

- 3 ja sinulla on kärsivällisyyttä, ja paljon sinä olet saanut kantaa minun nimeni tähden, etkä ole uupunut.
And you have the power of waiting, and have undergone trouble because of my name, without weariness.
και εβαστασας και υπομονην εχεις και δια το ονομα μου κεκοπιακας και ου κεκιμηκας
- 4 Mutta se minulla on sinua vastaan, että olet hyljännyt ensimmäisen rakkautesi.
But I have this against you, that you are turned away from your first love.
αλλ εχω κατα σου οτι την αγαπην σου την πρωτην αφηκας
- 5 Muista siis, mistä olet langennut, ja tee parannus, ja tee niitä ensimmäisiä tekoja; mutta jos et, niin minä tulen sinun tykösi ja työnnän sinun lampunjalkasi pois paikaltaan, ellet tee parannusta.
So keep in mind where you were at first, and be changed in heart and do the first works; or I will come to you, and will take away your light from its place, if your hearts are not changed.
μημημονευε ουν ποθεν εκπεπτωκας και μετανοησον και τα πρωτα εργα ποιησον ει δε μη ερχομαι σοι ταχει και κινησω την λυχνιαν σου εκ του τοπου αυτης εαν μη μετανοησης
- 6 Mutta se sinulla on, että sinä vihaat nikolaiittain tekoja, joita myös minä vihaan.
But at least you have the credit of hating the works of the Nicolaitans, as I do.
αλλα τουτο εχεις οτι μισεις τα εργα των νικολαιτων α καγω μισω
- 7 Jolla on korva, se kuulloon, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sen, joka voittaa, minä annan syödä elämän puusta, joka on Jumalan paratiisissa.
He who has ears, let him give ear to what the Spirit says to the churches. To him who overcomes I will give of the fruit of the tree of life, which is in the Paradise of God.
ο εχων ους ακουσατω τι το πνευμα λεγει ταις εκκλησαις τω νικωντι δωσω αυτω φαγειν εκ του ξυλου της ζωης ο εστιν εν μεσω του παραδεισου του θεου
- 8 Ja Smyrnan seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo ensimmäinen ja viimeinen, joka kuoli ja virkosi elämään:
And to the angel of the church in Smyrna say: These things says the first and the last, who was dead and is living:
και τω αγγελω της εκκλησιας σμυρναϊων γραψον ταδε λεγει ο πρωτος και ο εσχατος ος εγενετο νεκρος και εζησεν
- 9 Minä tiedän sinun ahdistukseksi ja köyhyytesi - sinä olet kuitenkin rikas - ja mitä pilkkaa sinä kärsit niiltä, jotka sanovat olevansa juutalaisia, eivätkä ole, vaan ovat saatanan synagooga.
I have knowledge of your troubles and how poor you are (but you have true wealth), and the evil words of those who say they are Jews, and are not, but are a Synagogue of Satan.
οιδα σου τα εργα και την θλιψιν και την πτωχειαν πλουσιος δε ει και την βλασφημιαν των λεγοντων ιουδαιους ειναι εαυτους και ουκ εισιν αλλα συναγωγη του σατανα
- 10 Älä pelkää sitä, mitä tulet kärsimään. Katso, perkele on heittävä muutamia teistä vankeuteen, että teidät pantaisiin koetukselle, ja teidän on oltava ahdistuksessa kymmenen päivää. Ole uskollinen kuolemaan asti, niin minä annan sinulle elämän kruunun.
Have no fear of the things which you will have to undergo: see, the Evil One will send some of you into prison, so that you may be put to the test; and you will have great trouble for ten days. Be true till death, and I will give you the crown of life.
μηδεν φοβου α μελλεις πασχειν ιδου μελλει βαλειν εξ υμων ο διαβολος εις φυλακην ινα πειρασθητε και εξετε θλιψιν ημερων δεκα γινου πιστος αχρι θανατου και δωσω σοι τον στεφανον της ζωης
- 11 Jolla on korva, se kuulloon, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sitä, joka voittaa, ei toinen kuolema vahingoita.
He who has ears, let him give ear to what the Spirit says to the churches. He who overcomes will not come under the power of the second death.
ο εχων ους ακουσατω τι το πνευμα λεγει ταις εκκλησαις ο νικων ου μη αδικηθη εκ του θανατου του δευτερου
- 12 Ja Pergamon seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo hän, jolla on se kaksiteräinen, terävä miekka:
And to the angel of the church in Pergamos say: These things says he who has the sharp two-edged sword:
και τω αγγελω της εν περγαμω εκκλησιας γραψον ταδε λεγει ο εχων την ρομφαιαν την διστομον την οξειαν
- 13 Minä tiedän, missä sinä asut: siellä, missä saatanan valtaistuini on; ja sinä pidät minun nimestäni kiinni etkä ole kieltänyt minun uskoani niinäkään päivinä, jolloin Antipas, minun todistajani, minun uskolliseni, tapettiin teidän luonanne, siellä, missä saatana asuu.
I have knowledge that your living-place is where Satan has his seat: and you are true to my name, and were not turned away from your faith in me, even in the days of Antipas, my true witness, who was put to death among you, where Satan has his place.
οιδα τα εργα σου και που κατοικεις οπου ο θρονος του σατανα και κρατεις το ονομα μου και ουκ ηρνησω την πιστιν μου και εν ταις ημεραις εν αις αντιπας ο μαρτυς μου ο πιστος ος απεκτανθη παρ υμιν οπου κατοικει ο σατανας
- 14 Mutta minulla on vähän sinua vastaan: sinulla on siellä niitä, jotka pitävät kiinni Bileamin opista, hänen, joka opetti Baalakia virittämään Israelin lapsille sen viettelyksen, että söisivät epäjumalille uhrattua ja haureutta harjoittaisivat.
But I have some things against you, because you have with you those who keep the teaching of Balaam, by whose suggestion Balak made the children of Israel go out of the right way, taking food which was offered to false gods, and going after the desires of the flesh.
αλλ εχω κατα σου ολιγα οτι εχεις εκει κρατουντας την διδαχην βαλααμ ος εδιδασκεν εν τω βαλακ βαλειν σκανδαλον ενωπιον των υιων ισραηλ φαγειν ειδωλοθυτα και πορνευσαι

- 15 Niin on myös sinulla niitä, jotka samoin pitävät kiinni nikolaiittain opista.
And you have those who keep the teaching of the Nicolaitans.
 ουτως εχεις και συ κρατουντας την διδαχην των νικολαιτων ο μισω
- 16 Tee siis parannus; mutta jos et, niin minä tulen sinun tykösi pian ja sodin heitä vastaan suuni miekalla.
See, then, that you have a change of heart; or I will come to you quickly, and will make war against them with the sword of my mouth.
 μετανοησον ει δε μη ερχομαι σοι ταχυ και πολεμησω μετ αυτων εν τη ρομφαια του στοματος μου
- 17 Jolla on korva, se kuulukoon, mitä Henki seurakunnille sanoo. Sille, joka voittaa, minä annan salattua mannaa ja annan hänelle valkoisen kiven ja siihen kiveen kirjoitetun uuden nimen, jota ei tiedä kukaan muu kuin sen saaja.
He who has ears, let him give ear to what the Spirit says to the churches. To him who overcomes I will give of the secret manna, and I will give him a white stone, and on the stone a new name, of which no one has knowledge but he to whom it is given.
 ο εχων ους ακουσατω τι το πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις τω νικωντι δωσω αυτο φαγειν απο του μαννα του κεκρυμμενου και δωσω αυτο ψηφον λευκην και επι την ψηφον ονομα καινον γεγραμμενον ο ουδεις εγνω ει μη ο λαμβανων
- 18 Ja Tyatiran seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo Jumalan Poika, jolla on silmät niinkuin tulen liekki ja jonka jalat ovat niinkuin kiiltävä vaski:
And to the angel of the church in Thyatira say: These things says the Son of God, whose eyes are like a flame of fire, and his feet like polished brass:
 και τω αγγελω της εν θυατειροις εκκλησιας γραψον ταδε λεγει ο υιος του θεου ο εχων τους οφθαλμους αυτου ως φλογα πυρος και οι ποδες αυτου ομοιοι χαλκολιβανω
- 19 Minä tiedän sinun tekosi ja rakkautesi ja uskosi ja palveluksesi ja kärsivällisyytesi ja että sinun viimeiset tekosi ovat useammat kuin ensimmäiset.
I have knowledge of your works, and your love and faith and help and strength in trouble, and that your last works are more than the first.
 οιδα σου τα εργα και την αγαπην και την διακονιαν και την πιστιν και την υπομονην σου και τα εργα σου και τα εσχατα πλεονα των πρωτων
- 20 Mutta se minulla on sinua vastaan, että sinä suvaitset tuota naista, Iisebeliä, joka sanoo itseään profeetaksi ja opettaa ja eksyttää minun palvelijoitani harjoittamaan haureutta ja syömään epäjumalille uhrattua.
But I have this against you, that you let the woman Jezebel say she is a prophet and give false teaching, making my servants go after the desires of the flesh and take food offered to false gods.
 αλλ εχω κατα σου ολιγα οτι εας την γυναικα ιεζαβηλ την λεγουσαν εαυτην προφητιν διδασκειν και πλανασθαι εμους δουλους πορνευσαι και ειδωλοθυτα φαγειν
- 21 Ja minä olen antanut hänelle aikaa parannuksen tekoon, mutta hän ei tahdo parannusta tehdä eikä luopua haureudesta.
And I gave her time for a change of heart, but she has no mind to give up her unclean ways.
 και εδωκα αυτη χρονον ινα μετανοηση εκ της πορνειας αυτης και ου μετενοησεν
- 22 Katso, minä syökseen hänet tautivuoteeseen, ja ne, jotka hänen kanssaan tekevät huorin, minä syökseen suureen ahdistukseen, jos eivät tee parannusta ja luovu hänen teoistansa;
See, I will put her into a bed, and those who make themselves unclean with her, into great trouble, if they go on with her works.
 ιδου εγω βαλλω αυτην εις κλινην και τους μοιχευοντας μετ αυτης εις θλιψιν μεγαλην εαν μη μετανοησωσιν εκ των εργαων αυτων
- 23 ja hänen lapsensa minä tappamalla tapan, ja kaikki seurakunnat saavat tuntea, että minä olen se, joka tutkin munaskuut ja sydämet; ja minä annan teille kullekin tekojenne mukaan.
And I will put her children to death; and all the churches will see that I am he who makes search into the secret thoughts and hearts of men: and I will give to every one of you the reward of your works.
 και τα τεκνα αυτης αποκτενω εν θανατω και γνωσονται πασαι αι εκκλησιαι οτι εγω ειμι ο ερευνων νεφρους και καρδιας και δωσω υμιν εκαστω κατα τα εργα υμων
- 24 Mutta teille muille Tyatirassa oleville, kaikille, joilla ei ole tätä oppia, teille, jotka ette ole tulleet tuntemaan, niinkuin ne sanovat, saatanan syvyyksiä, minä sanon: en minä pane teidän päällemme muuta kuormaa;
But to you I say, to the rest in Thyatira, even to those who have not this teaching, and have no knowledge of the secrets of Satan, as they say; I put on you no other weight.
 υμιν δε λεγω και λοιποις τοις εν θυατειροις οσοι ουκ εχουσιν την διδαχην ταυτην και οιτινες ουκ εγνωσαν τα βαθη του σατανα ως λεγουσιν ου βαλω εφ υμας αλλο βαρος
- 25 pitäkää vain, mitä teillä on, siihen asti kuin minä tulen.
But what you have, keep safe till I come.
 πλην ο εχετε κρατησατε αχρις ου αν ηξω
- 26 Ja joka voittaa ja loppuun asti ottaa minun teoistani vaarin, sille minä annan vallan hallita pakanoita,
He who overcomes, and keeps my works to the end, to him I will give rule over the nations,
 και ο νικων και ο τηρων αχρι τελους τα εργα μου δωσω αυτο εξουσιαν επι των εθνων

- 27 ja hän on kaitseva heitä rautaisella valtikalla, niinkuin saviastiat heidät särjetään - niinkuin minäkin sen vallan Isältäni sain -
And he will be ruling them with a rod of iron; as the vessels of the potter they will be broken, even as I have power from my Father:
 και ποιμανει αυτους εν ραβδω σιδηρα ως τα σκευη τα κεραμικα συντριβεται ως καγω ειληφα παρα του πατρος μου
- 28 ja minä annan hänelle kointähden.
And I will give him the morning star.
 και δωσω αυτω τον αστερα τον πρωινον
- 29 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo.'"
He who has ears, let him give ear to what the Spirit says to the churches.
 ο εχων ους ακουσατω τι το πνευμα λεγει ταις εκκλησαις
- 1 "Ja Sardeen seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo hän, jolla on ne Jumalan seitsemän henkeä ja ne seitsemän tähteä: Minä tiedän sinun tekosi: sinulla on se nimi, että elät, mutta sinä olet kuollut.
And to the angel of the church in Sardis say: These things says he who has the seven Spirits of God and the seven stars: I have knowledge of your works, that you seem to be living but are dead.
 και τω αγγελω της εν σαρδεσιν εκκλησιας γραψον ταδε λεγει ο εχων τα πνευματα του θεου και τους επτα αστερας οίδα σου τα εργα οτι το ονομα εχεις οτι ζης και νεκρος ει
- 2 Heräjä valvomaan ja vahvista jäljellejääneitä, niitä, jotka ovat olleet kuolemaisillaan; sillä minä en ole havainnut sinun tekojasi täydellisiksi Jumalani edessä.
Be on the watch, and make strong the rest of the things which are near to death; because as judged by me your works have not come up to God's measure.
 γινου γρηγορων και στηριξον τα λοιπα α μελλει αποθαινει ου γαρ ευρηκα σου τα εργα πεπληρωμενα ενωπιον του θεου
- 3 Muista siis, mitä olet saanut ja kuullut, ja ota siitä vaari ja tee parannus. Jos et valvo, niin minä tulen kuin varas, etkä sinä tiedä, millä hetkellä minä sinun päällesä tulen.
Keep in mind, then, the teaching which was given to you, and be ruled by it and have a change of heart. If then you do not keep watch, I will come like a thief, and you will have no knowledge of the hour when I will come on you.
 μνημονευε ουν πως ειληφας και ηκουσας και τηρει και μετανοησον εαν ουν μη γρηγορησης ηξω επι σε ως κλεπτης και ου μη γνωσ ποιαν ωραν ηξω επι σε
- 4 Kuitenkin on sinulla Sardeessa muutamia harvoja nimiä, jotka eivät ole tahranneet vaatteitaan, ja he saavat käyskennellä minun kanssani valkeissa vaatteissa, sillä he ovat siihen arvolliset.
But you have some names in Sardis who have kept clean their robes; and as a reward they will go in white with me.
 εχεις ολιγα ονοματα και εν σαρδεσιν α ουκ εμολυναν τα ιματια αυτων και περιπατησουσιν μετ εμου εν λευκοις οτι αξιοι εισιν
- 5 Joka voittaa, se näin puetaan valkeihin vaatteisiin, enkä minä pyyhi pois hänen nimeänsä elämän kirjasta, ja minä olen tunnustava hänen nimensä Isäni edessä ja hänen enkeliansä edessä.
He who overcomes will be dressed in white, and I will not take his name from the book of life, and I will give witness to his name before my Father, and before his angels.
 ο νικων ουτος περιβαλειται εν ιματιοις λευκοις και ου μη εξαλειψω το ονομα αυτου εκ της βιβλου της ζωης και εξομολογησομαι το ονομα αυτου ενωπιον του πατρος μου και ενωπιον των αγγελων αυτου
- 6 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo.'
He who has ears, let him give ear to what the Spirit says to the churches.
 ο εχων ους ακουσατω τι το πνευμα λεγει ταις εκκλησαις
- 7 Ja Filadelfian seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo Pyhä, Totinen, jolla on Daavidin avain, hän, joka avaa, eikä kukaan sulje, ja joka sulkee, eikä kukaan avaa:
And to the angel of the church in Philadelphia say: These things says he who is holy, he who is true, he who has the key of David, opening the door so that it may be shut by no one, and shutting it so that it may be open to no one.
 και τω αγγελω της εν φιλαδελφεια εκκλησιας γραψον ταδε λεγει ο αγιος ο αληθινος ο εχων την κλειδα του δαβιδ ο ανοιγων και ουδεις κλειει και κλειει και ουδεις ανοιγει
- 8 Minä tiedän sinun tekosi. Katso, minä olen avannut sinun eteesi oven, eikä kukaan voi sitä sulkea; sillä tosin on sinun voimasi vähäinen, mutta sinä olet ottanut vaarin minun sanastani etkä ole minun nimeäni kieltänyt.
I have knowledge of your works (see, I have put before you an open door which may be shut by no one), and that you have a little strength, and have kept my word, and have been true to my name.
 οίδα σου τα εργα ιδου δεδωκα ενωπιον σου θυραν ανεωγμενην και ουδεις δυναται κλεισαι αυτην οτι μικραν εχεις δυναμιν και ετηρησας μου τον λογον και ουκ ηρνησω το ονομα μου
- 9 Katso, minä annan sinulle saatanan synagoogasta niitä, jotka sanovat olevansa juutalaisia, eivätkä ole, vaan valhettelevat; katso, minä olen saattava heidät siihen, että he tulevat ja kumartuvat sinun jalkojesi eteen ja ymmärtävät, että minä sinua rakastan.
See, I will make those of the Synagogue of Satan who say they are Jews, and are not, but say what is false; I will make them come and give worship before your feet, and see my love for you.
 ιδου διδομι εκ της συναγωγης του σατανα των λεγοντων εαυτους ιουδαιους ειναι και ουκ εισιν αλλα ψευδονται ιδου ποιησω αυτους ινα ηξωσιν και προσκυνησωσιν ενωπιον των ποδων σου και γνωσιν οτι εγω ηγαπησα σε

- 10 Koska sinä olet ottanut minun kärsivällisyyteni sanasta vaarin, niin minä myös otan sinusta vaarin ja pelastan sinut koetuksen hetkestä, joka on tuleva yli koko maanpiirin koettelemaan niitä, jotka maan päällä asuvat.
Because you have kept my word in quiet strength, I will keep you from the hour of testing which is coming on all the world, to put to the test those who are on earth.
οτι ετηρησας τον λογον της υπομονης μου καγω σε τηρησω εκ της ωρας του πειρασμου της μελλουσης ερχεσθαι επι της οικουμενης ολης πειρασαι τους κατοικουντας επι της γης
- 11 Minä tulen pian; pidä, mitä sinulla on, ettei kukaan ottaisi sinun kruunuasi.
I come quickly: keep that which you have, so that no one may take your crown.
ιδου ερχομαι ταχυ κρατει ο εχεις ινα μηδεις λαβη τον στεφανον σου
- 12 Joka voittaa, sen minä teen pylvääksi Jumalani temppeliin, eikä hän koskaan enää lähde sieltä ulos, ja minä kirjoitan häneen Jumalani nimen ja Jumalani kaupungin nimen, sen uuden Jerusalemin, joka laskeutuu alas taivaasta minun Jumalani tyköä, ja oman uuden nimeni.
Him who overcomes I will make a pillar in the house of my God, and he will go out no more: and I will put on him the name of my God, and the name of the town of my God, the new Jerusalem, which comes down out of heaven from my God, and my new name.
ο νικων ποιησω αυτον στυλον εν τω ναω του θεου μου και εξελθη επι και γραψω επ αυτον το ονομα του θεου μου και το ονομα της πολεως του θεου μου της καινης ιερουσαλημ η καταβ αιουσα εκ του ουρανου απο του θεου μου και το ονομα μου το καινον
- 13 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo.
He who has ears, let him give ear to what the Spirit says to the churches.
ο εχων ους ακουσατω τι το πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις
- 14 Ja Laodikean seurakunnan enkelille kirjoita: 'Näin sanoo Amen, se uskollinen ja totinen todistaja, Jumalan luomakunnan alku:
And to the angel of the church in Laodicea say: These things says the true and certain witness, the head of God's new order:
και τω αγγελω της εκκλησιας λαοδικεων γραψον ταδε λεγει ο αμην ο μαρτυς ο πιστος και αληθινος η αρχη της κτισεως του θεου
- 15 Minä tiedän sinun tekosi: sinä et ole kylmä etkä palava; oi, jospa olisit kylmä tai palava!
I have knowledge of your works, that you are not cold or warm: it would be better if you were cold or warm.
οιδα σου τα εργα οτι ουτε ψυχρος ει ουτε ζεστος οφελον ψυχρος ειης η ζεστος
- 16 Mutta nyt, koska olet penseä, etkä ole palava etkä kylmä, olen minä oksentava sinut suustani ulos.
So because you are not one thing or the other, I will have no more to do with you.
ουτως οτι χλιαρος ει και ουτε ψυχρος ουτε ζεστος μελλω σε εμεσαι εκ του στοματος μου
- 17 Sillä sinä sanot: Minä olen rikas, minä olen rikastunut enkä mitään tarvitse; etkä tiedä, että juuri sinä olet viheliäinen ja kurja ja köyhä ja sokea ja alaston.
For you say, I have wealth, and have got together goods and land, and have need of nothing; and you are not conscious of your sad and unhappy condition, that you are poor and blind and without clothing.
οτι λεγεις οτι πλουσιος ειμι και πεπλουτηκα και ουδενος χρειαν εχω και ουκ οιδας οτι συ ει ο ταλαιπωρος και ελεεινος και πτωχος και τυφλος και γυμνος
- 18 Minä neuvon sinua ostamaan minulta kultaa, tulessa puhdistettua, että rikastuisit, ja valkeat vaatteet, että niihin pukeutuisit eikä alastomuutesi häpeä näkyisi, ja silmävoidetta voidellaksesi silmäsi, että näkisit.
If you are wise you will get from me gold tested by fire, so that you may have true wealth; and white robes to put on, so that your shame may not be seen; and oil for your eyes, so that you may see.
συμβουλευω σοι αγορασαι παρ εμου χρυσιον πεπυρωμενον εκ πυρος ινα πλουτησης και ματια λευκα ινα περιβαλη και μη φανερωθη η αισχυνη της γυμνοτητος σου και κολλουριον εγχρισον τους οφθαλμους σου ινα βλεπης
- 19 Kaikkia niitä, joita minä pidän rakkaina, minä nuhtelen ja kuritan; ahkeroitse siis ja tee parannus.
To all those who are dear to me, I give sharp words and punishment: then with all your heart have sorrow for your evil ways.
εγω οσους εαν φιλω ελεγχω και παιδευω ζηλωσον ουν και μετανοησον
- 20 Katso, minä seison ovella ja kolkutan; jos joku kuulee minun ääneni ja avaa oven, niin minä käyn hänen tykönsä sisälle ja aterioitsen hänen kanssaan, ja hän minun kanssani.
See, I am waiting at the door and giving the sign; if my voice comes to any man's ears and he makes the door open, I will come in to him, and will take food with him and he with me.
ιδου εστηκα επι την θυραν και κρουω εαν τις ακουση της φωνης μου και ανοιξη την θυραν εισελευσομαι προς αυτον και δειπνησω μετ αυτου και αυτος μετ εμου
- 21 Joka voittaa, sen minä annan istua kanssani valtaistuimellani, niinkuin minäkin olen voittanut ja istunut Isäni kanssa hänen valtaistuimellensa.
To him who overcomes I will give a place with me on my high seat, even as I overcame, and am seated with my Father on his high seat.
ο νικων δωσω αυτω καθισαι μετ εμου εν τω θρονω μου ως καγω ενικησα και εκαθισα μετα του πατρος μου εν τω θρονω αυτου

- 22 Jolla on korva, se kuulkoon, mitä Henki seurakunnille sanoo."
He who has ears, let him give ear to what the Spirit says to the churches.
ο εχων ους ακουσατω τι το πνευμα λεγει ταις εκκλησιαις
- 1 Sen jälkeen minä näin, ja katso: taivaassa oli ovi avoinna, ja ensimmäinen ääni, jonka minä olin kuullut ikäänkuin pasunan puhuvan minulle, sanoi: "Nouse ylös tänne, niin minä näytän sinulle, mitä tämän jälkeen on tapahtuva".
After these things I saw a door open in heaven, and the first voice came to my ears, like the sound of a horn, saying, Come up here, and I will make clear to you the things which are to come.
μετα ταυτα ειδον και ιδου θυρα ηνεωγμενη εν τω ουρανω και η φωνη η πρωτη ην ηκουσα ως σαλπιγγος λαλωσης μετ εμου λεγουσα αναβα ωδε και δειξω σοι α δει γενεσθαι μετα ταυτα
- 2 Ja kohta minä olin hengessä. Ja katso, taivaassa oli valtaistuimella oli istuja.
Straight away I was in the Spirit: and I saw a high seat in heaven, and one was seated on it;
και ευθεως εγενομην εν πνευματι και ιδου θρονος εκειτο εν τω ουρανω και επι του θρονου καθημενος
- 3 Ja istuja oli näöltänsä jaspis- ja sardionkiven kaltainen; ja valtaistuimen ympärillä oli taivaankaari, näöltänsä smaragdinin kaltainen.
And to my eyes he was like a jasper and a sardius stone: and there was an arch of light round the high seat, like an emerald.
και ο καθημενος ην ομοιος ορασει λιθω ιασπιδι και σαρδινω και ιρις κυκλοθεν του θρονου ομοιος ορασει σμαραγδινω
- 4 Ja valtaistuimen ympärillä oli kaksikymmentä neljä valtaistuinta, ja niillä valtaistuimilla istui kaksikymmentä neljä vanhinta, puettuina valkeihin vaatteisiin, ja heillä oli päässänsä kultaiset kruunut.
And round about the high seat were four and twenty seats: and on them I saw four and twenty rulers seated, clothed in white robes; and on their heads crowns of gold.
και κυκλοθεν του θρονου θρονου εικοσι και τεσσαρες και επι τους θρονους ειδον τους εικοσι και τεσσαρας πρεσβυτερους καθημενους περιβεβλημενους εν ιματιοις λευκοις και εσχον επι τας κεφαλ ας αυτων στεφανους χρυσους
- 5 Ja valtaistuimesta lähti salamoita ja ääniä ja ukkosen jylinää; ja valtaistuimen edessä paloi seitsemän tulisoihutia, jotka ovat ne seitsemän Jumalan henkeä.
And out of the high seat came flames and voices and thunders. And seven lights of fire were burning before the high seat, which are the seven Spirits of God;
και εκ του θρονου εκπορευονται αστραπαι και βρονται και φωνα και επτα λαμπαδες πυρος καιομεναι ενωπιον του θρονου αι εισιν τα επτα πνευματα του θεου
- 6 Ja valtaistuimen edessä oli ikäänkuin lasinen meri, kristallin näköinen; ja valtaistuimen keskellä ja valtaistuimen ympärillä oli neljä olentoa, edestä ja takaa silmiä täynnä.
And before the high seat there was, as it seemed, a clear sea of glass; and in the middle of the high seat, and round about it, four beasts full of eyes round about.
και ενωπιον του θρονου θαλασσα υαλινη ομοια κρυσταλλω και εν μεσω του θρονου και κυκλω του θρονου τεσσαρα ζωα γεμοντα οφθαλμων εμπροσθεν και οπισθεν
- 7 Ja ensimmäinen olento oli leijonan näköinen, ja toinen olento nuoren härän näköinen, ja kolmannella olennolla oli ikäänkuin ihmisen kasvot, ja neljäs olento oli lentävän kotkan näköinen.
And the first beast was like a lion, and the second like an ox, and the third had a face like a man, and the fourth was like an eagle in flight.
και το ζων το πρωτον ομοιον λεοντι και το δευτερον ζων ομοιον μοσχω και το τριτον ζων εχον το προσωπον ως ανθρωπος και το τεταρτον ζων ομοιον αετω πετωμενω
- 8 Ja niillä neljällä olennolla oli kullakin kuusi siipeä, ja ne olivat yltymäri ja sisältä silmiä täynnä. Ja ne sanoivat lakkaamatta yötä päivää: "Pyhä, pyhä, pyhä on Herra Jumala, Kaikkivaltias, joka oli ja joka on ja joka tuleva on".
And the four beasts, having every one of them six wings, are full of eyes round about and inside: and without resting day and night, they say, Holy, holy, holy, Lord God, Ruler of all, who was and is and is to come.
και τεσσαρα ζωα εν καθ εαυτο ειχον ανα περυγας εξ κυκλοθεν και εσωθεν γεμοντα οφθαλμων και αναπαυσιν ουκ εχουσιν ημερας και νυκτος λεγοντα αγιος αγιος αγιος κυριος ο θεος ο παντοκρατ ωρ ο ην και ο ων και ο ερχομενος
- 9 Ja niin usein kuin olennot antavat ylistyksen, kunnian ja kiitoksen hänelle, joka valtaistuimella istuu, joka elää aina ja iankaikkisesti,
And when the beasts give glory and honour to him who is seated on the high seat, to him who is living for ever and ever,
και οταν δωσουσιν τα ζωα δοξαν και τιμην και ευχαριστιαν τω καθημενω επι του θρονου τω ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων
- 10 Iankeavat ne kaksikymmentä neljä vanhinta hänen eteensä, joka valtaistuimella istuu, ja kumartuen rukoilevat häntä, joka elää aina ja iankaikkisesti, ja heittävät kruununsa valtaistuimen eteen sanoen:
The four and twenty rulers go down on their faces before him who is seated on the high seat, and give worship to him who is living for ever and ever, and take off their crowns before the high seat, saying,
πεσουνται οι εικοσι και τεσσαρες πρεσβυτεροι ενωπιον του καθημενου επι του θρονου και προσκυνουσιν τω ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων και βαλλουσιν τους στεφανους αυτων ενωπιον του θρονου λεγοντες

- 11 "Sinä, meidän Herramme ja meidän Jumalamme, olet arvollinen saamaan ylistyksen ja kunnian ja voiman, sillä sinä olet luonut kaikki, ja sinun tahdostasi ne ovat olemassa ja ovat luodut".
It is right, our Lord and our God, for you to have glory and honour and power: because by you were all things made, and by your desire they came into being.
αξιος ει κυριε λαβειν την δοξαν και την τιμην και την δυναμιν οτι συ εκτισας τα παντα και δια το θελημα σου εισιν και εκτισθησαν
- 1 Ja minä näin valtaistuimella-istuvan oikeassa kädessä kirjakäärön, sisältä ja päältä täyteen kirjoitetun, seitsemällä sinetillä suljetun.
And I saw in the right hand of him who was seated on the high seat, a book with writing inside it and on the back, shut with seven stamps of wax.
και ειδον επι την δεξιαν του καθημενου επι του θρονου βιβλιον γεγραμμενον εσωθεν και οπισθεν κατεσφραγισμενον σφραγισιν επτα
- 2 Ja minä näin väkevän enkelin, joka suurella äänellä kuulutti: "Kuka on arvollinen avaamaan tämän kirjan ja murtamaan sen sinetit?"
And I saw a strong angel saying in a loud voice, Who is able to make the book open, and to undo its stamps?
και ειδον αγγελον ισχυρον κηρυσσοντα φωνη μεγαλη τις εστιν αξιος ανοιξει το βιβλιον και λυσαι τας σφραγιδας αυτου
- 3 Eikä kukaan taivaassa eikä maan päällä eikä maan alla voinut avata kirjaa eikä katsoa siihen.
And no one in heaven, or on the earth, or under the earth, was able to get the book open, or to see what was in it.
και ουδεις ηδυνατο εν τω ουρανω ουδε επι της γης ουδε υποκατω της γης ανοιξει το βιβλιον ουδε βλεπειν αυτο
- 4 Ja minä itkin kovin sitä, ettei ketään havaittu arvolliseksi avaamaan kirjaa eikä katsomaan siihen.
And I was very sad, because there was no one able to get the book open or to see what was in it.
και εγω εκλαιον πολλα οτι ουδεις αξιος ευρεθη ανοιξει και αναγνωσαι το βιβλιον ουτε βλεπειν αυτο
- 5 Ja yksi vanhimmista sanoi minulle: "Älä itke; katso, jalopeura Juudan sukukunnasta, Daavidin juurivesa, on voittanut, niin että hän voi avata kirjan ja sen seitsemän sinettiä".
And one of the rulers said to me, Do not be sad: see, the Lion of the tribe of Judah, the Root of David, has overcome, and has power to undo the book and its seven stamps.
και εις εκ των πρεσβυτερων λεγει μοι μη κλαιε ιδου ενικησεν ο λεων ο ων εκ της φυλης ιουδα η ριζα δαβιδ ανοιξει το βιβλιον και λυσαι τας επτα σφραγιδας αυτου
- 6 Ja minä näin, että valtaistuimen ja niiden neljän olennon ja vanhinten keskellä seisoi Karitsa, ikäänkuin teurastettu; sillä oli seitsemän sarvea ja seitsemän silmää, jotka ovat ne seitsemän Jumalan henkeä, lähetetyt kaikkeen maailmaan.
And I saw in the middle of the high seat and of the four beasts, and in the middle of the rulers, a Lamb in his place, which seemed as if it had been put to death, having seven horns and seven eyes, which are the seven Spirits of God, sent out into all the earth.
και ειδον και ιδου εν μεσω του θρονου και των τεσσαρων ζωων και εν μεσω των πρεσβυτερων αρνιον εστηκος ως εσφαγμενον εχον κερата επτα και οφθαλμους επτα οι εισιν τα επτα του θεου πνευματα τα απεσταλμενα εις πασαν την γην
- 7 Ja se tuli ja otti kirjan valtaistuimella-istuvan oikeasta kädestä.
And he came and took it out of the right hand of him who was seated on the high seat.
και ηλθεν και ειληφεν το βιβλιον εκ της δεξιας του καθημενου επι του θρονου
- 8 Ja kun se oli ottanut kirjan, niin ne neljä olentoa ja kaksikymmentä neljä vanhinta lankesivat Karitsan eteen, ja heillä oli kantele kullakin, ja heillä oli kultaiset maljat täynnä suitsutuksia, jotka ovat pyhiin rukoukset,
And when he had taken the book, the four beasts and the four and twenty rulers went down on their faces before the Lamb, having every one an instrument of music, and gold vessels full of perfumes, which are the prayers of the saints.
και οτε ελαβεν το βιβλιον τα τεσσαρα ζωα και οι εικοσιτεσσαρες πρεσβυτεροι επεσον ενωπιον του αρνιου εχοντες εκαστος κιθαρως και φιαλας χρυσας γεμουσας θυμιαματων αι εισιν αι προσευχαι των αγιων
- 9 ja he veisasivat uutta virttä, sanoen: "Sinä olet arvollinen ottamaan kirjan ja avaamaan sen sinetit, sillä sinä olet tullut teurastetuksi ja olet verelläsi ostanut Jumalalle ihmiset kaikista sukukunnista ja kielistä ja kansoista ja kansanheimoista
And their voices are sounding in a new song, saying, It is right for you to take the book and to make it open: for you were put to death and have made an offering to God of your blood for men of every tribe, and language, and people, and nation,
και αδουσιν ωδην καινην λεγοντες αξιος ει λαβειν το βιβλιον και ανοιξει τας σφραγιδας αυτου οτι εσφαγης και ηγορασας τω θεω ημας εν τω αιματι σου εκ πασης φυλης και γλωσσης και λαου και εθνους
- 10 ja tehnyt heidät meidän Jumalallemme kuningaskunnaksi ja papeiksi, ja he tulevat hallitsemaan maan päällä".
And have made them a kingdom and priests to our God, and they are ruling on the earth.
και εποησας ημας τω θεω ημων βασιλεις και ιερεις και βασιλευσομεν επι της γης

- 11 Ja minä näin, ja minä kuulin monien enkelien äänen valtaistuimen ja olentojen ja vanhinten ympäriltä, ja heidän lukunsa oli kymmenentuhatta kertaa kymmenentuhatta ja tuhat kertaa tuhat, And I saw, and there came to my ears the sound of a great number of angels round about the high seat and the beasts and the rulers; and the number of them was ten thousand times ten thousand, and thousands of thousands;
και ειδον και ηκουσα φωνην αγγελων πολλων κυκλοθεν του θρονου και των ζωνων και των πρεσβυτερων και χιλιαδες χιλιαδων
- 12 ja he sanoivat suurella äänellä: "Karitsa, joka on teurastettu, on arvollinen saamaan voiman ja rikkauden ja viisauden ja väkevyyden ja kunnian ja kirkkauden ja ylistyksen". Saying with a great voice, It is right to give to the Lamb who was put to death, power and wealth and wisdom and strength and honour and glory and blessing.
λεγοντες φωνη μεγαλη αξιον εστιν το αρνιον το εσφαγμενον λαβειν την δυναμιν και πλουτον και σοφιαν και ισχυν και τιμην και δοξαν και ευλογιαν
- 13 Ja kaikkien luotujen, jotka ovat taivaassa ja maan päällä ja maan alla ja meren päällä, ja kaikkien niissä olevain minä kuulin sanovan: "Hänelle, joka valtaistuimella istuu, ja Karitsalle ylistys ja kunnia ja kirkkaus ja valta aina ja iankaikkisesti!" And to my ears came the voice of everything in heaven and on earth and under the earth and in the sea, and of all things which are in them, saying, To him who is seated on the high seat, and to the Lamb, may blessing and honour and glory and power be given for ever and ever.
και παν κτισμα ο εστιν εν τω ουρανω και εν τη γη και υποκατω της γης και επι της θαλασσης α εστιν και τα εν αυτοις παντα ηκουσα λεγοντας τω καθημενω επι του θρονου και τω αρνιω η ευλογια και η τιμη και η δοξα και το κρατος εις τους αιωνας των αιωνων
- 14 Ja ne neljä olentoa sanoivat: "Amen", ja vanhimmat lankesivat kasvoilleen ja kumartaen rukoilivat. And the four beasts said, So be it. And the rulers went down on their faces and gave worship.
και τα τεσσαρα ζωα ελεγον αμην και οι εικοσιτεσσαρες πρεσβυτεροι επεσαν και προσεκυνησαν ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων
- 1 Ja minä näin, kuinka Karitsa avasi yhden niistä seitsemästä sinetistä, ja kuulin yhden niistä neljästä olennosta sanovan niinkuin ukkosen äänellä: "Tule!" And I saw when the Lamb undid one of the stamps, and the voice of one of the four beasts came to my ears, saying as with a voice of thunder, Come and see.
και ειδον οτε ηνοιξεν το αρνιον μιαν εκ των σφραγιδων και ηκουσα ενος εκ των τεσσαρων ζωνων λεγοντος ως φωνης βροντης ερχου και βλεπε
- 2 Ja minä näin, ja katso: valkea hevonen; ja sen selässä istuvalla oli jousi, ja hänelle annettiin seppele, ja hän lähti voittajana ja voittamaan. And I saw a white horse, and he who was seated on it had a bow; and there was given to him a crown: and he went out with power to overcome.
και ειδον και ιδου ιππος λευκος και ο καθημενος επ αυτω εχων τοξον και εδοθη αυτω στεφανος και εξηλθεν νικων και ινα νικηση
- 3 Ja kun Karitsa avasi toisen sinetin, kuulin minä toisen olennon sanovan: "Tule!" And when the second stamp was undone, the voice of the second beast came to my ears, saying, Come and see.
και οτε ηνοιξεν την δευτεραν σφραγιδα ηκουσα του δευτερου ζωου λεγοντος ερχου και βλεπε
- 4 Niin lähti toinen hevonen, tulipunainen, ja sen selässä istuvalle annettiin valta ottaa pois rauha maasta, että ihmiset surmaisivat toisiaan; ja hänelle annettiin suuri miekka. And another horse came out, a red horse; and it was given to him who was seated on it to take peace from the earth, so that people might put one another to death: and there was given to him a great sword.
και εξηλθεν αλλος ιππος πυρρος και τω καθημενω επ αυτω εδοθη αυτω λαβειν την ειρηνην απο της γης και ινα αλληλους σφαξωσιν και εδοθη αυτω μαχαιρα μεγαλη
- 5 Ja kun Karitsa avasi kolmannen sinetin, kuulin minä kolmannen olennon sanovan: "Tule!" Ja minä näin, ja katso: musta hevonen; ja sen selässä istuvalla oli kädessään vaaka. And when the third stamp was undone, the voice of the third beast came to my ears, saying, Come and see. And I saw a black horse; and he who was seated on it had scales in his hand.
και οτε ηνοιξεν την τριτην σφραγιδα ηκουσα του τριτου ζωου λεγοντος ερχου και βλεπε και ειδον και ιδου ιππος μελας και ο καθημενος επ αυτω εχων ζυγον εν τη χειρι αυτου
- 6 Ja minä kuulin ikäänkuin äänen niiden neljän olennon keskeltä sanovan: "Koiniks-mitta nisuja yhden denarin, ja kolme koiniksia ohria yhden denarin! Mutta älä turmele öljyä äläkä viiniä." And a voice came to my ears, from the middle of the four beasts, saying, A measure of grain for a penny, and three measures of barley for a penny: and see that you do no damage to the oil and the wine.
και ηκουσα φωνην εν μεσω των τεσσαρων ζωνων λεγουσαν χοινηξ σιτου δηναριου και τρεις χοινικες κριθης δηναριου και το ελαιον και τον οινον μη αδικησης
- 7 Ja kun Karitsa avasi neljännen sinetin, kuulin minä neljännen olennon äänen sanovan: "Tule!" And when the fourth stamp was undone, the voice of the fourth beast came to my ears, saying, Come and see.
και οτε ηνοιξεν την σφραγιδα την τεταρτην ηκουσα φωνην του τεταρτου ζωου λεγουσαν ερχου και βλεπε

- 8 Ja minä näin, ja katso: hallava hevonen; ja sen selässä istuvan nimi oli Kuolema, ja Tuonela seurasi hänen mukanaan, ja heidän valtaansa annettiin neljäs osa maata, annettiin valta tappaa miekalla ja nälällä ja rutolla ja maan petojen kautta.
 And I saw a grey horse, and the name of him who was seated on it was Death; and Hell came after him. And there was given to them authority over the fourth part of the earth, to put to destruction by the sword, and by taking away their food, and by death, and by the beasts of the earth.
 και ειδον και ιδου ιππος γλωρος και ο καθημενος επαν αυτου ονομα αυτω ο θανατος και ο αδης ακολουθει μετ αυτου και εδοθη αυτοις εξουσια αποκτειναι επι το τεταρτον της γης εν ρομφαια και ι εν λιμω και εν θανατω και υπο των θηριων της γης
- 9 Ja kun Karitsa avasi viidennen sinetin, näin minä alttarin alla niiden sielut, jotka olivat surmatut Jumalan sanan tähden ja sen todistuksen tähden, joka heillä oli.
 And when the fifth stamp was undone, I saw under the altar the souls of those who had been put to death for the word of God, and for the witness which they kept.
 και οτε ηνοιξεν την πεμπτην σφραγιδα ειδον υποκατω του θυσιαστηριου τας ψυχας των εσφαγμενων δια τον λογον του θεου και δια την μαρτυριαν ην ειχον
- 10 Ja he huusivat suurella äänellä sanoen: "Kuinka kauaksi sinä, pyhä ja totinen Valtias, siirrät tuomiosi ja jätät kostamatta meidän veremme niille, jotka maan päällä asuvat?"
 And they gave a great cry, saying, How long will it be, O Ruler, holy and true, before you take your place as judge and give punishment for our blood to those on the earth?
 και εκραζον φωνη μεγαλη λεγοντες εως ποτε ο δεσποτης ο αγιος και ο αληθινος ου κρινεις και εκδικεις το αιμα ημων απο των κατοικουντων επι της γης
- 11 Ja heille kullekin annettiin pitkä valkoinen vaippa, ja heille sanottiin, että vielä vähän aikaa pysyisivät levollisina, kunnes oli täyttyvä myös heidän kanssapalvelijainsa ja veljiensä luku, joiden tuli joutua tapettaviksi niinkuin hekin.
 And there was given to every one a white robe, and they were ordered to take their rest for a little time, till the number was complete of the other servants, their brothers, who would be put to death, even as they had been.
 και εδοθησαν εκαστοις στολαι λευκαι και ερρεθη αυτοις ινα αναπαυσωνται επι χρονον μικρον εως ου πληρωσονται και οι συνδουλοι αυτων και οι αδελφοι αυτων οι μελλοντες αποκτεινεσθαι ως και αυτοι
- 12 Ja minä näin, kuinka Karitsa avasi kuudennen sinetin; ja tuli suuri maanjäristys, ja aurinko meni mustaksi niinkuin karvainen säkkipuku, ja kuu muuttui kokonaan kuin vereksi,
 And I saw when the sixth stamp was undone, and there was a great earth-shock; and the sun became black as haircloth, and all the moon became as blood;
 και ειδον οτε ηνοιξεν την σφραγιδα την εκτην και ιδου σεισμος μεγας εγενετο και ο ηλιος εγενετο μελας ως σακκος τριχινος και η σεληνη εγενετο ως αιμα
- 13 ja taivaan tähdet putosivat maahan, niinkuin viikunapuu varistaa raakaleensa, kun suuri tuuli sitä pudistaa,
 And the stars of heaven were falling to the earth, like green fruit from a tree before the force of a great wind.
 και οι αστερες του ουρανου επεσαν εις την γην ως συκη βαλλει τους ολυνθους αυτης υπο μεγαλου ανεμου σειομενη
- 14 ja taivas väistyi pois niinkuin kirja, joka kääritään kokoon, ja kaikki vuoret ja saaret siirtyivät sijoiltansa.
 And the heaven was taken away like the roll of a book when it is rolled up; and all the mountains and islands were moved out of their places.
 και ουρανος απεχωρισθη ως βιβλιον ειλιτισσομενον και παν ορος και νησος εκ των τοπων αυτων εκινηθησαν
- 15 Ja maan kuninkaat ja ylimykset ja sotapäälliköt ja rikkaat ja väkevät ja kaikki orjat ja vapaat kätkeytyivät luoliin ja vuorten rotkoihin
 And the kings of the earth, and the rulers, and the chief captains, and the men of wealth, and the strong, and every servant and free man, took cover in the holes and the rocks of the mountains;
 και οι βασιλεις της γης και οι μεγιστανες και οι πλουσιοι και οι χιλιαρχοι και οι δυνατοι και πας δουλος και πας ελευθερος εκρυψαν εαυτους εις τα σπηλαια και εις τας πετρας των ορεων
- 16 ja sanoivat vuorille ja kallioille: "Langetkaa meidän päällemme ja kätkekää meidät hänen kasvoiltansa, joka valtaistuimella istuu, ja Karitsan vihalta!
 And they say to the mountains and to the rocks, Come down on us, covering us from the face of him who is seated on the high seat, and from the wrath of the Lamb:
 και λεγουσιν τοις ορεσιν και ταις πετραις πεσετε εφ ημας και κρυψατε ημας απο προσωπου του καθημενου επι του θρονου και απο της οργης του αρνιου
- 17 Sillä heidän vihansa suuri päivä on tullut, ja kuka voi kestää?"
 For the great day of their wrath is come, and who may keep his place?
 οτι ηλθεν η ημερα η μεγαλη της οργης αυτου και τις δυναται σταθηναι
- 1 Senjälkeen minä näin neljä enkeliä seisovan maan neljällä kulmalla ja pitävän kiinni maan neljää tuulta, ettei mikään tuuli pääsisi puhaltamaan maan päälle eikä meren päälle eikä yhteenkään puuhun.
 After this I saw four angels in their places at the four points of the earth, keeping back the four winds in their hands, so that there might be no moving of the wind on the earth, or on the sea, or on any tree.
 και μετα ταυτα ειδον τεσσαρας αγγελους εστωτας επι τας τεσσαρας γωνιας της γης κρατουντας τους τεσσαρας ανεμους της γης ινα μη πνεη ανεμος επι της γης μητε επι της θαλασσης μητε επι παν δενδρον

- 2 Ja minä näin erään muun enkelin kohoavan auringonnoususta, ja hänellä oli elävän Jumalan sinetti, ja hän huusi suurella äänellä niille neljälle enkelille, joille oli annettu valta vahingoittaa maata ja merta,
And I saw another angel coming up from the east, having the mark of the living God: and he said with a great voice to the four angels, to whom it was given to do damage to the earth and the sea,
και ειδον αλλον αγγελον αναβαντα απο ανατολης ηλιου εχοντα σφραγιδα θεου ζωντος και εκραζεν φωνη μεγαλη τοις τεσσαρσιν αγγελοις οις εδοθη αυτοις αδικησαι την γην και την θαλασσαν
- 3 ja sanoi: "Älkää vahingoittako maata älkääkää merta, älkää myös puita, ennenkuin me olemme painaneet sinetin Jumalamme palvelijain otsaan".
Do no damage to the earth, or the sea, or the trees, till we have put a mark on the servants of our God.
λεγων μη αδικησητε την γην μητε την θαλασσαν μητε τα δενδρα αχρις ου σφραγιζομεν τους δουλους του θεου ημων επι των μετωπων αυτων
- 4 Ja minä kuulin sinetillä merkittyjen luvun, sata neljäkymmentä neljä tuhatta merkittyä kaikista Israelin lasten sukukunnista:
And there came to my ears the number of those who had the mark on their brows, a hundred and forty-four thousand, who were marked out of every tribe of the people of Israel.
και ηκουσα τον αριθμον των σφραγισμενων ρηδ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ πασης φυλης υιων ισραηλ
- 5 Juudan sukukunnasta kaksitoista tuhatta merkittyä, Ruubenin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Gaadin sukukunnasta kaksitoista tuhatta,
Of the tribe of Judah were marked twelve thousand: of the tribe of Reuben twelve thousand: of the tribe of Gad twelve thousand:
εκ φυλης ιουδα ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης ρουβην ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης γαδ ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι
- 6 Asserin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Naftalin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Manassen sukukunnasta kaksitoista tuhatta,
Of the tribe of Asher twelve thousand: of the tribe of Naphtali twelve thousand: of the tribe of Manasseh twelve thousand:
εκ φυλης ασηρ ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης νεφθαλειμ ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης μανασση ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι
- 7 Simeonin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Leevin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Isaskarin sukukunnasta kaksitoista tuhatta,
Of the tribe of Simeon twelve thousand: of the tribe of Levi twelve thousand: of the tribe of Issachar twelve thousand:
εκ φυλης σιμεων ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης λευι ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης ισαχαρ ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι
- 8 Sebulonin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Joosefin sukukunnasta kaksitoista tuhatta, Benjaminin sukukunnasta kaksitoista tuhatta merkittyä.
Of the tribe of Zebulun twelve thousand: of the tribe of Joseph twelve thousand: of the tribe of Benjamin were marked twelve thousand.
εκ φυλης ζαβουλον ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης ιωσηφ ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι εκ φυλης βενιαμιν ιβ χιλιαδες σφραγισμενοι
- 9 Tämän jälkeen minä näin, ja katso, oli suuri joukko, jota ei kukaan voinut lukea, kaikista kansanheimoista ja sukukunnista ja kansoista ja kielistä, ja ne seisivat valtaistuimen edessä ja Karitsan edessä puettuina pitkiin valkeihin vaatteisiin, ja heillä oli palmut käsissään,
After these things I saw a great army of people more than might be numbered, out of every nation and of all tribes and peoples and languages, taking their places before the high seat and before the Lamb, dressed in white robes, and with branches in their hands,
μετα ταυτα ειδον και ιδου οχλος πολυς ον αριθμησαι αυτον ουδεις ηδυνατο εκ παντος εθνους και φυλων και λαων και γλωσσων εστοτες ενωπιον του θρονου και ενωπιον του αρνιου περιβεβλημεν οι στολας λευκας και φοινικες εν ταις χερσιν αυτων
- 10 ja he huusivat suurella äänellä sanoen: "Pelastus tulee meidän Jumalaltamme, joka valtaistuimella istuu, ja Karitsalta".
Saying with a loud voice, Salvation to our God who is seated on the high seat, and to the Lamb.
και κραζοντες φωνη μεγαλη λεγοντες η σωτηρια τω καθημενω επι του θρονου του θεου ημων και τω αρνιω
- 11 Ja kaikki enkelit seisivat piirissä valtaistuimen ja vanhinten ja neljän olennon ympärillä ja lankesivat kasvoilleen valtaistuimen eteen ja kumarttaen rukoilivat Jumalaa,
And all the angels were round about the high seat, and about the rulers and the four beasts; and they went down on their faces before the high seat, and gave worship to God, saying,
και παντες οι αγγελοι εστηκεσαν κυκλω του θρονου και των πρεσβυτερων και των τεσσαρων ζων και επεσον ενωπιον του θρονου επι προσωπον αυτων και προσεκυνησαν τω θεω
- 12 sanoen: "Amen! Ylistys ja kirkkaus ja viisautus ja kiitos ja kunnia ja voima ja väkevyys meidän Jumalallemme aina ja iankaikkisesti, amen!"
So be it. Let blessing and glory and wisdom and praise and honour and power and strength be given to our God for ever and ever. So be it.
λεγοντες αμην η ευλογια και η δοξα και η σοφια και η ευχαριστια και η τιμη και η δυναμις και η ισχυς τω θεω ημων εις τους αιωνας των αιωνων αμην
- 13 Ja yksi vanhimmista puhui minulle ja sanoi: "Keitä ovat nämä pitkiin valkeihin vaatteisiin puetut, ja mistä he ovat tulleet?"
And one of the rulers made answer, saying to me, These who have on white robes, who are they, and where did they come from?
και απεκριθη εις εκ των πρεσβυτερων λεγων μοι ουτοι οι περιβεβλημενοι τας στολας τας λευκας τινες εισιν και ποθεν ηλθον

- 14 Ja minä sanoin hänelle: "Herrani, sinä tiedät sen". Ja hän sanoi minulle: "Nämä ovat ne, jotka siitä suuresta ahdistuksesta tulevat, ja he ovat pesseet vaatteensa ja valkaisseet ne Karitsan veressä.
And I said to him, My lord, you have knowledge. And he said to me, These are they who came through the great testing, and their robes have been washed and made white in the blood of the Lamb.
και ειρηκα αυτω κυριε συ οιδας και ειπεν μοι ουτοι εισιν οι ερχομενοι εκ της θλιψεως της μεγαλης και επλυναν τας στολας αυτων και ελευκαναν στολας αυτων εν τω αιματι του αρνιου
- 15 Sentähden he ovat Jumalan valtaistuimen edessä ja palvelevat häntä päivät ja yöt hänen temppelissään, ja hän, joka valtaistuimella istuu, on levittävä telttamajansa heidän ylitensä.
This is why they are before the high seat of God; and they are his servants day and night in his house: and he who is seated on the high seat will be a tent over them.
δια τουτου εισιν ενωπιον του θρονου του θεου και λατρευουσιν αυτω ημερας και νυκτος εν τω ναω αυτου και ο καθημενος επι του θρονου σκηνωσει επ αυτους
- 16 Ei heidän enää tule nälkä eikä enää jano, eikä aurinko ole sattuva heihin, eikä mikään helle,
They will never be in need of food or drink: and they will never again be troubled by the burning heat of the sun:
ου πεινασουσιν επι ουδε διψησουσιν επι ουδε μη πεση επ αυτους ο ηλιος ουδε παν καυμα
- 17 sillä Karitsa, joka on valtaistuimen keskellä, on kaitseva heitä ja johdattava heidät elämän vetten lähteille, ja Jumala on pyyhkivä pois kaikki kyyneleet heidän silmistänsä."
For the Lamb who is on the high seat will be their keeper and their guide to fountains of living water: and God will make glad their eyes for ever.
οτι το αρνιο το αναμεισον του θρονου ποιμανει αυτους και οδηγησει αυτους επι ζωσας πηγας υδατων και εξαλειψει ο θεος παν δακρυον απο των οφθαλμων αυτων
- 1 Ja kun Karitsa avasi seitsemännen sinetin, tuli taivaassa äänettömyys, jota kesti noin puoli hetkeä.
And when the seventh stamp was undone there was quiet in heaven for about half an hour.
και οτε ηνοιξεν την σφραγιδα την εβδομην εγενετο σιγη εν τω ουρανω ως ημιωριον
- 2 Ja minä näin ne seitsemän enkeliä, jotka seisivat Jumalan edessä, ja heille annettiin seitsemän pasunaa.
And I saw the seven angels who had their place before God; and seven horns were given to them.
και ειδον τους επτα αγγελους οι ενωπιον του θεου εστηκασιν και εδοθησαν αυτοις επτα σαλπιγγες
- 3 Ja tuli eräs muu enkeli ja asettui alttarin ääreen pitäen kultaista suitsutusastiaa, ja hänelle annettiin paljon suitsukkeita pantavaksi kaikkien pyhien rukouksiin kultaiselle alttarille, joka oli valtaistuimen edessä.
And another angel came and took his place at the altar, having a gold vessel for burning perfume; and there was given to him much perfume, so that he might put it with the prayers of all the saints on the gold altar which was before the high seat.
και αλλος αγγελος ηλθεν και εσταθη επι το θυσιαστηριον εχων λιβανωτον χρυσουν και εδοθη αυτω θυμιαματα πολλα ινα δωση ταις προσευχαις των αγιων παντων επι το θυσιαστηριον το χρυσουν το ενωπιον του θρονου
- 4 Ja suitsukkeiden savu nousi pyhien rukousten kanssa enkelin kädestä Jumalan eteen.
And the smoke of the perfume, with the prayers of the saints, went up before God out of the angel's hand.
και ανεβη ο καπνος των θυμιαματων ταις προσευχαις των αγιων εκ χειρος του αγγελου ενωπιον του θεου
- 5 Ja enkeli otti suitsutusastian ja täytti sen alttarin tulella ja heitti maan päälle; silloin syntyi ukkosenjylinää ja ääniä ja salamoita ja maanjäristystä.
And the angel took the vessel; and he made it full of the fire of the altar, and sent it down on the earth: and there came thunders and voices and flames and a shaking of the earth.
και ειληφεν ο αγγελος το λιβανωτον και εγεμισεν αυτο εκ του πυρος του θυσιαστηριου και εβαλεν εις την γην και εγενοντο φωναι και βρονται και αστραπαι και σεισμος
- 6 Ja ne seitsemän enkeliä, joilla oli ne seitsemän pasunaa, hankkiutuivat puhaltamaan pasunoihin.
And the seven angels who had the seven horns made ready for sounding them.
και οι επτα αγγελοι εχοντες τας επτα σαλπιγγας ητοιμασαν εαυτους ινα σαλπισωσιν
- 7 Ja ensimmäinen enkeli puhalsi pasunaan; niin tuli rakeita ja tulta, verellä sekoitettuja, ja ne heitettiin maan päälle; ja kolmas osa maata paloi, ja kolmas osa puita paloi, ja kaikki vihanta ruoho paloi.
And at the sounding of the first, a rain of ice and fire, mixed with blood, was sent on the earth: and a third part of the earth, and of the trees, and all green grass was burned up.
και ο πρωτος αγγελος εσαλπισεν και εγενετο χαλαζα και πυρ μειγμενα αιματι και εβληθη εις την γην και το τριτον των δενδρων κατεκαη και πας χορτος χλωρος κατεκαη
- 8 Ja toinen enkeli puhalsi pasunaan; niin heitettiin mereen ikäänkuin suuri, tulena palava vuori; ja kolmas osa merta muuttui vereksi,
And at the sounding of the second angel, it was as if a great mountain burning with fire was sent into the sea: and a third part of the sea became blood,
και ο δευτερος αγγελος εσαλπισεν και ως ορος μεγα πυρι καιομενον εβληθη εις την θαλασσαν και εγενετο το τριτον της θαλασσης αιμα

- 9 ja kolmas osa luoduista, mitä meressä on ja joissa henki on, kuoli, ja kolmas osa laivoista hukkui.
And destruction came on a third part of the living things which were in the sea, and on a third part of the ships.
 και απεθανεν το τριτον των κτισματων των εν τη θαλασση τα εχοντα ψυχας και το τριτον των πλοιων διεφθαρη
- 10 Ja kolmas enkeli puhalsi pasunaan; niin putosi taivaasta suuri tähti, palava kuin tulisoihitu, ja se putosi virtoihin, kolmanteen osaan niistä, ja vesilähteisiin.
And at the sounding of the third angel, there went down from heaven a great star, burning like a flame, and it came on a third part of the rivers, and on the fountains of water.
 και ο τριτος αγγελος εσαλπισεν και επεσεν εκ του ουρανου αστηρ μεγας καιομενος ως λαμπας και επεσεν επι το τριτον των ποταμων και επι τας πηγας υδατων
- 11 Ja tähden nimi oli Koiruoho. Ja kolmas osa vesistä muuttui koiruohoksi, ja paljon ihmisiä kuoli vedestä, koska se oli karvaaksi käynyt.
And the name of the star is Wormwood: and a third part of the waters became bitter; and a number of men came to their end because of the waters, for they were made bitter.
 και το ονομα του αστερος λεγεται αφινθος και γινεται το τριτον εις αφινθον και πολλοι ανθρωπων απεθανον εκ των υδατων οτι επικρανθησαν
- 12 Ja neljäs enkeli puhalsi pasunaan; niin kolmas osa auringosta ja kolmas osa kuusta ja kolmas osa tähdistä lyötiin vitsauksella, niin että kolmas osa niistä pimeni ja päivä kolmannelta osaltaan oli valoton, ja niin myös yö.
And at the sounding of the fourth angel, a third part of the sun, and of the moon, and of the stars was made dark, so that there was no light for a third part of the day and of the night.
 και ο τεταρτος αγγελος εσαλπισεν και επληγη το τριτον του ηλιου και το τριτον της σεληνης και το τριτον των αστερων ινα σκοτισθη το τριτον αυτων και η ημερα μη φαινη το τριτον αυτης και η νυξ ομοιως
- 13 Ja minä näin, ja minä kuulin kotkan, joka lensi keskitaivaalla, sanovan suurella äänellä: "Voi, voi, voi maan päällä asuvaisia niiden jäljellä olevain pasunain äänten tähden, joihin kolmen enkelin vielä on määrä puhaltaa!"
And there came to my ears the cry of an eagle in flight in the middle of heaven, saying with a great voice, Trouble, trouble, trouble, to all on the earth, because of the other voices of the horns of the three angels, whose sounding is still to come.
 και ειδον και ηκουσα ενος αγγελου πετωμενου εν μεσουρανηματι λεγοντος φωνη μεγαλη ουαι ουαι ουαι τοις κατοικουσιν επι της γης εκ των λοιπων φωνων της σαλπιγγος των τριων αγγελων των μελλοντων σαλπιζειν
- 1 Ja viides enkeli puhalsi pasunaan; niin minä näin tähden, taivaasta maan päälle pudonneen, ja sille annettiin syvyyden kaivon avain;
And at the sounding of the fifth angel I saw a star falling from heaven to the earth: and there was given to him the key of the great deep.
 και ο πεμπτος αγγελος εσαλπισεν και ειδον αστερα εκ του ουρανου πεπωκοτα εις την γην και εδοθη αυτω η κλεις του φρεατος της αβυσσου
- 2 ja se avasi syvyyden kaivon, ja kaivosta nousi savu, niinkuin savu suuresta pätsistä, ja kaivon savu pimitti auringon ja ilman.
And he made the great deep open and a smoke went up from it, like the smoke of a great oven; and the sun and the air were made dark because of the smoke.
 και ηνοιξεν το φρεαρ της αβυσσου και ανεβη καπνος εκ του φρεατος ως καπνος καμινου μεγαλης και εσκοτισθη ο ηλιος και ο αηρ εκ του καπνου του φρεατος
- 3 Ja savusta lähti heinäsiirkkoja maan päälle, ja niille annettiin valta, niinkuin maan skorpioneilla on valta;
And from the smoke locusts came out on the earth; and power was given them, like the power of scorpions.
 και εκ του καπνου εξηλθον ακριδες εις την γην και εδοθη αυταις εξουσια ως εχουσιν εξουσιαν οι σκορπιοι της γης
- 4 ja niille sanottiin, etteivät ne saa vahingoittaa maan ruohoa eikä mitään vihantaa eikä yhtään puuta, vaan ainoastaan niitä ihmisiä, joilla ei ole Jumalan sinettiä otsassaan.
And they were ordered to do no damage to the grass of the earth, or any green thing, or any tree, but only to such men as have not the mark of God on their brows.
 και ερρεθη αυταις ινα μη αδικησωσιν τον χορτον της γης ουδε παν γλωρον ουδε παν δενδρον ει μη τους ανθρωπους μονους οιτινες ουκ εχουσιν την σφραγιδα του θεου επι των μετωπων αυτων
- 5 Ja niille annettiin valta vaivata heitä viisi kuukautta, vaan ei tappa heitä; ja ne vaivasivat, niinkuin vaivaa skorpioni, kun se ihmistä pistää.
And orders were given them not to put them to death, but to give them great pain for five months: and their pain was as the pain from the wound of a scorpion.
 και εδοθη αυταις ινα μη αποκτεινωσιν αυτους αλλ ινα βασανισθωσιν μηνας πεντε και ο βασανισμος αυτων ως βασανισμος σκορπιου οταν παιση ανθρωπον
- 6 Ja niinä päivinä ihmiset etsivät kuolemaa, eivätkä sitä löydä; he haluavat kuolla, mutta kuolema pakenee heitä.
And in those days men will be hoping for death, and it will not come to them; and they will have a great desire for death, and death will go in flight from them.
 και εν ταις ημεραις εκειναις ζητησουσιν οι ανθρωποι τον θανατον και ουχ ευρησουσιν αυτον και επιθυμησουσιν αποθανειν και φευζεται ο θανατος απ αυτων
- 7 Ja heinäsiirkat olivat sotaan varustettujen hevosten kaltaiset, ja niillä oli päässään ikäänkuin seppeleet, kullaan näköiset, ja niiden kasvot olivat ikäänkuin ihmisten kasvot;
And the forms of the locusts were like horses made ready for war; and on their heads they had crowns like gold, and their faces were as the faces of men.
 και τα ομοιωματα των ακριδων ομοια ιπποις προημασμενοις εις πολειμον και επι τας κεφαλαις αυτων ως στεφανοι ομοιοι χρυσω και τα προσωπα αυτων ως προσωπα ανθρωπων

- 8 ja niillä oli hiukset niinkuin naisten hiukset, ja niiden hampaat olivat niinkuin leijonain hampaat.
And they had hair like the hair of women, and their teeth were as the teeth of lions.
και ειχον τριχας ως τριχας γυναικων και οι οδοντες αυτων ως λεοντων ησαν
- 9 Ja niillä oli haarniskat ikäänkuin rautahaarniskat, ja niiden siipien kohina oli kuin sotavaunujen ryske monien hevosten kiittäessä taisteluun.
And they had breastplates like iron, and the sound of their wings was as the sound of carriages, like an army of horses rushing to the fight.
και ειχον θωρακας ως θωρακας σιδηρους και η φωνη των πτερυγων αυτων ως φωνη αρματων ιππων πολλων τρεχοντων εις πολεμον
- 10 Ja niillä oli pyrstöt niinkuin skorpioneilla ja pistimet, ja pyrstöissäänsä niillä oli voima vahingoittaa ihmisiä viisi kuukautta.
And they have pointed tails like scorpions; and in their tails is their power to give men wounds for five months.
και εχουσιν ουρας ομοιας σκορπιοις και κεντρα ην εν ταις ουραις αυτων και η εξουσια αυτων αδικησαι τους ανθρωπους μηνας πεντε
- 11 Niillä oli kuninkaanaan syvyiden enkeli, jonka nimi hebreaksi on Abaddon ja kreikaksi Apollyon.
They have over them as king the angel of the great deep: his name in Hebrew is Abaddon, and in the Greek language Apollyon.
και εχουσιν εφ αυτων βασιλευ τον αγγελον της αβυσσου ονομα αυτω εβραιστι αβαδδων και εν τη ελληνικη ονομα εχει απολλυων
- 12 Ensimmäinen "voi!" on mennyt; katso, tulee vielä kaksi "voi!"-huutoa tämän jälkeen.
The first Trouble is past: see, there are still two Troubles to come.
η ουαι η μια απηλθεν ιδου ερχονται ετι δυο ουαι μετα ταυτα
- 13 Ja kuudes enkeli puhalsi pasunaan; niin minä kuulin äänen tulevan kultaisen alttarin neljästä sarvesta, Jumalan edestä,
And at the sounding of the sixth angel a voice came to my ears from the horns of the gold altar which is before God,
και ο εκτος αγγελος εσαλπισεν και ηκουσα φωνην μιαν εκ των τεσσαρων κερατων του θυσιαστηριου του χρυσου του ενωπιου του θεου
- 14 ja se sanoi kuudennelle enkelille, jolla oli pasuna: "Päästä ne neljä enkeliä, jotka ovat sidottuina suuren Eufrat-virran varrella".
Saying to the sixth angel who had the horn, Make free the four angels who are chained at the great river Euphrates.
λεγουσαν τω εκτω αγγελω ος ειχε την σαλπιγγα λυσον τους τεσσαρας αγγελους τους δεδεμενους επι τω ποταμω τω μεγαλω ευφρατη
- 15 Silloin päästettiin ne neljä enkeliä, jotka hetkelleen, päivälleen, kuukaudelleen ja vuodelleen olivat valmiina tappamaan kolmannen osan ihmisistä.
And the four angels were made free, who were ready for the hour and day and month and year, that they might put to death a third part of men.
και ελυθησαν οι τεσσαρες αγγελοι οι ητοιμασμενοι εις την ωραν και ημεραν και μηνα και ενιαυτον ινα αποκτεινωσιν το τριτον των ανθρωπων
- 16 Ja ratsuväen joukkojen luku oli kaksikymmentä tuhatta kertaa kymmenen tuhatta; minä kuulin niiden luvun.
And the number of the armies of the horsemen was twice ten thousand times ten thousand: the number of them came to my ears.
και ο αριθμος στρατευματων του ιπικου δυο μυριαδες μυριαδων και ηκουσα τον αριθμον αυτων
- 17 Ja tämänkaltaisilta minusta näyttivät hevoset ja niiden selässä istujat näyssä: ratsastajilla oli tulipunaiset ja tummansinervät ja tulikivenkeltaiset haarniskat; ja hevosten päät olivat kuin leijonain päät, ja niiden suusta lähti tuli ja savu ja tulikivi.
And so I saw the horses in the vision, and those who were seated on them, having breastplates of fire and glass and of burning stone: and the heads of the horses were as the heads of lions; and out of their mouths came fire and smoke and a smell of burning.
και ουτως ειδον τους ιππους εν τη ορασει και τους καθημενους επ αυτων εχοντας θωρακας πυρινους και υακινθινους και θειωδεις και αι κεφαλαι των ιππων ως κεφαλαι λεοντων και εκ των στοματων αυτων εκπορευεται πυρ και καπνος και θειον
- 18 Näistä kolmesta vitsauksesta sai kolmas osa ihmisiä surmansa: tulesta ja savusta ja tulikivestä, jotka lähtivät niiden suusta.
By these evils a third part of men was put to death, by the fire, and the smoke, and the burning smell which came out of their mouths.
υπο των τριων τουτων απεκτανθησαν το τριτον των ανθρωπων εκ του πυρος και εκ του καπνου και εκ του θειου του εκπορευομενου εκ των στοματων αυτων
- 19 Sillä hevosten voima oli niiden suussa ja niiden hännässä; niiden hännät näet olivat käärmeitten kaltaiset, ja niissä oli päät, joilla ne vahingoittivat.
For the power of the horses is in their mouths and in their tails: because their tails are like snakes, and have heads, and with them they give wounds.
αι γαρ εξουσαι αυτων εν τω στοματι αυτων εισιν αι γαρ ουραι αυτων ομοιαι οφειν εχουσαι κεφαλαις και εν αυταις αδικουσιν

- 20 Ja jäljelle jääneet ihmiset, ne, joita ei tapettu näillä vitsauksilla, eivät tehneet parannusta kättensä teoista, niin että olisivat lakanneet kumartamasta riivaajia ja kultaisia ja hopeaisia ja vaskisia ja kivisiä ja puisia epäjumalankuvia, jotka eivät voi nähdä eikä kuulla eikä kävellä.
And the rest of the people, who were not put to death by these evils, were not turned from the works of their hands, but went on giving worship to evil spirits, and images of gold and silver and brass and stone and wood which have no power of seeing or hearing or walking:
και οι λοιποι των ανθρωπων οι ουκ απεκτανθησαν εν ταις πληγαις ταυταις ουτε μετενοησαν εκ των εργαων των χειρων αυτων ινα μη προσκυνησωσιν τα δαιμονια και ειδωλα τα χρυσα και τα αργυρα και τα χαλκα και τα λιθινα και τα ξυλινα α ουτε βλεπειν δυναται ουτε ακουειν ουτε περιπατειν
- 21 He eivät tehneet parannusta murhistaan eikä velhouksistaan eikä haureudestaan eikä varkauksistaan.
And they had no regret for putting men to death, or for their use of secret arts, or for the evil desires of the flesh, or for taking the property of others.
και ου μετενοησαν εκ των φωνων αυτων ουτε εκ των φαρμακειων αυτων ουτε εκ της πορνειας αυτων ουτε εκ των κλεμματος αυτων
- 1 Ja minä näin erään toisen, väkevän enkelin tulevan alas taivaasta; hänen verhonaan oli pilvi, ja taivaankaari oli hänen päänsä päällä, ja hänen kasvonsa olivat niinkuin aurinko, ja hänen jalkansa niinkuin tulipalkeet,
And I saw another strong angel coming down out of heaven, clothed with a cloud; and an arch of coloured light was round his head, and his face was like the sun, and his feet like pillars of fire;
και ειδον αλλον αγγελον ισχυρον καταβαινοντα εκ του ουρανου περιβεβλημενον νεφελην και ιρις επι της κεφαλης και το προσωπον αυτου ως ο ηλιος και οι ποδες αυτου ως στυλοι πυρος
- 2 ja hänellä oli kädessään avattu kirjanen. Ja hän laski oikean jalkansa meren päälle ja vasemman maan päälle
And he had in his hand a little open book: and he put his right foot on the sea, and his left on the earth;
και ειχεν εν τη χειρι αυτου βιβλαριδιον ανεωγμενον και εθηκεν τον ποδα αυτου τον δεξιον επι την θαλασσαν τον δε ευωνυμον επι την γην
- 3 ja huusi suurella äänellä, niinkuin leijona ärjyy; ja kun hän huusi, antoivat ne seitsemän ukkosen jylinää ääntensä puhua.
And he gave a loud cry, like the angry voice of a lion: and at his cry the voices of the seven thunders were sounding.
και εκραξεν φωνη μεγαλη ωσπερ λεων μυκαται και οτε εκραξεν ελαλησαν αι επτα βρονται τας εαυτων φωνας
- 4 Ja kun ne seitsemän ukkosenjylinää olivat puhuneet, yrtin minä kirjoittaa, mutta minä kuulin äänen taivaasta sanovan: "Pane sinetin taakse, mitä ne seitsemän ukkosenjylinää puhuivat, äläkä sitä kirjoita".
And when the seven thunders had given out their voices, I was about to put their words down: and a voice from heaven came to my ears, saying, Keep secret the things which the seven thunders said, and do not put them in writing.
και οτε ελαλησαν αι επτα βρονται τας φωνας εαυτων εμελλον γραφειν και ηκουσα φωνην εκ του ουρανου λεγουσαν μοι σφραγισον α ελαλησαν αι επτα βρονται και μη ταυτα γραψης
- 5 Ja enkeli, jonka minä näin seisovan meren päällä ja maan päällä, kohotti oikean kätensä taivasta kohti
And the angel which I saw taking his position on the sea and on the earth, put up his right hand to heaven,
και ο αγγελος ον ειδον εστωτα επι της θαλασσης και επι της γης ηρεν την χειρα αυτου εις τον ουρανον
- 6 ja vannoi hänen kauttansa, joka elää aina ja iankaikkisesti, hänen, joka on luonut taivaan ja mitä siinä on, ja maan ja mitä siinä on, ja meren ja mitä siinä on, ettei enää ole oleva aikaa,
And took his oath by him who is living for ever and ever, who made the heaven and the things in it, and the earth and the things in it, and the sea and the things in it, that there would be no more waiting:
και ωμοσεν εν τω ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων ος εκτισεν τον ουρανον και τα εν αυτω και την γην και τα εν αυτη και την θαλασσαν και τα εν αυτη οτι χρονος ουκ εσται επι
- 7 vaan että niinä päivinä, jolloin seitsemän enkelin ääni kuuluu hänen puhaltaessaan pasunaan, Jumalan salaisuus käy täytäntöön sen hyvän sanoman mukaan, jonka hän on ilmoittanut palvelijoilleen profeetoille.
But in the days of the voice of the seventh angel, when the sound of his horn is about to come, then will the secret of God be complete, of which he gave the good news to his servants the prophets.
αλλα εν ταις ημεραις της φωνης του εβδομου αγγελου οταν μελλη σαλπιζειν και τελεσθη το μυστηριον του θεου ως ευηγγελισεν τοις εαυτου δουλοις τοις προφηταις
- 8 Ja sen äänen, jonka minä olin kuullut taivaasta, kuulin taas puhuvan minulle ja sanovan: "Mene ja ota tuo avattu kirjakäärö, joka on meren ja maan päällä seisovan enkelin kädessä".
And the voice came to me again from heaven, saying, Go, take the book which is open in the hand of the angel who has his place on the sea and on the earth.
και η φωνη ην ηκουσα εκ του ουρανου παλιν λαλουσα μετ εμου και λεγουσα υπαγε λαβε το βιβλαριδιον το ηνεωγμενον εν τη χειρι αγγελου του εστωτος επι της θαλασσης και επι της γης
- 9 Ja minä menin enkelin tykö ja pyysin, että hän antaisi minulle sen kirjasen. Ja hän sanoi minulle: "Ota ja syö se; se on karvasteleva vatsassasi, mutta suussasi se on oleva makea kuin hunaja".
And I went to the angel, and said to him, Give me the little book. And he said to me: Put it in your mouth; and it will make your stomach bitter, but in your mouth it will be sweet as honey.
και απηλθον προς τον αγγελον λεγων αυτω δοσ μοι το βιβλαριδιον και λεγει μοι λαβε και καταφαγε αυτο και πικρανει σου την κοιλιαν αλλ εν τω στοματι σου εσται γλυκυ ως μελι
- 10 Niin minä otin kirjasen enkelin kädestä ja söin sen; se oli minun suussani makea kuin hunaja; mutta sen syötyäni minun vatsaani karvasteli.
And I took the little book out of the angel's hand and did as he said; and it was sweet as honey in my mouth: and when I had taken it, my stomach was made bitter.
και ελαβον το βιβλαριδιον εκ της χειρος του αγγελου και καταφαγον αυτο και ην εν τω στοματι μου ως μελι γλυκυ και οτε εφαγον αυτο επικρανη η κοιλια μου

- 11 Ja minulle sanottiin: "Sinun tulee taas profetoida monista kansoista ja kansanheimoista ja kielistä ja kuninkaista".
And they said to me, You are to give word again of what is coming in the future to the peoples and nations and languages and kings.
και λεγει μοι δει σε παλιν προφητευσαι επι λαοις και εθνεσιν και γλωσσαις και βασιλευσιν πολλοις
- 1 Ja minulle annettiin sauvan kaltainen ruoko ja sanottiin: "Nouse ja mittaa Jumalan temppelel ja alttari ja ne, jotka siinä kumartaen rukoilevat.
And there was given to me a measuring rod: and one said, Go up and take the measure of the house of God, and the altar, and the worshippers in it.
και εδοθη μοι καλαμος ομοιος ραβδω λεγων εγειραι και μετρησον τον ναον του θεου και το θυσιαστηριον και τους προσκυνουντας εν αυτω
- 2 Mutta temppelein ulkopuolella oleva esikartano erota pois, äläkä sitä mittaa, sillä se on annettu pakanakansoille; ja he tallaavat pyhää kaupunkia neljäkymmentäkaksi kuukautta.
But do not take the measure of the space outside the house; because it has been given to the nations: and the holy town will be under their feet for forty-two months.
και την αυλην την εσωθεν του ναου εκβαλε εξω και μη αυτην μετρησης οτι εδοθη τοις εθνεσιν και την πολιν την αγιαν πατησουσιν μηνας τεσσαρακοντα δυο
- 3 Ja minä annan kahdelle todistajalleni toimeksi säkkipukuihin puettuina profetoida tuhannen kahdensadan kuudenkymmenen päivän ajan."
And I will give orders to my two witnesses, and they will be prophets for a thousand, two hundred and sixty days, clothed with haircloth.
και δωσω τοις δυσιν μαρτυσιν μου και προφητευσουσιν ημερας χιλιας διακοσιας εξηκοντα περιβεβλημενοι σακκουσ
- 4 Nämä ovat ne kaksi öljypuuta ja ne kaksi lampunjalkaa, jotka seisovat maan Herran edessä.
These are the two olive-trees and the two lights, which are before the Lord of the earth.
ουτοι εισιν αι δυο ελαιαι και δυο λυχναι αι ενωπιον του θεου της γης εστωσαι
- 5 Ja jos joku tahtoo heitä vahingoittaa, lähtee tuli heidän suustaan ja kuluttaa heidän vihollisensa; ja jos joku tahtoo heitä vahingoittaa, on hän saava surmansa sillä tavalla.
And if any man would do them damage, fire comes out of their mouth and puts an end to those who are working against them: and if any man has a desire to do them damage, in this way will he be put to death.
και ει τις αυτους θελη αδικησαι πυρ εκπορευεται εκ του στοματος αυτων και κατεσθιει τους εχθρους αυτων και ει τις αυτους θελη αδικησαι ουτως δει αυτον αποκτανθηναι
- 6 Heillä on valta sulkea taivas, niin ettei sadetta tule heidän profetoimisensa päihinä, ja heillä on valta muuttaa vedet vereksi ja lyödä maata kaikkinaisilla vitsauksilla, niin usein kuin tahtovat.
These have the power to keep the heaven shut, so that there may be no rain in the days when they are prophets: and they have power over the waters to make them into blood, and to send every sort of disease on the earth as their pleasure is.
ουτοι εχουσιν εξουσιαν κλεισαι τον ουρανον ινα μη βρεχη νετος εν ημεραις αυτων της προφητειας και εξουσιαν εχουσιν επι των υδατων στρεφειν αυτα εις αιμα και παταξει την γην παση πληγη ο σακις εαν θελησωσιν
- 7 Ja kun he ovat lopettaneet todistamisensa, on peto, se, joka nousee syvyydestä, käyvä sotaa heitä vastaan ja voittava heidät ja tappava heidät.
And when they have come to the end of their witness, the beast which comes up out of the great deep will make war on them and overcome them and put them to death.
και οταν τελεσωσιν την μαρτυριαν αυτων το θηριον το αναβαινον εκ της αβυσσου ποιησει πολεμον μετ αυτων και νικησει αυτους και αποκτενει αυτους
- 8 Ja heidän ruumiinsa viruvat sen suuren kaupungin kadulla, jota hengellisesti puhuen kutsutaan Sodomaksi ja Egyptiksi ja jossa myös heidän Herransa ristiinnaulittiin.
And their dead bodies will be in the open street of the great town, which in the spirit is named Sodom and Egypt, where their Lord was put to death on the cross.
και τα πτωματα αυτων επι της πλατειας πολεως της μεγαλης ητις καλειται πνευματικως σοδομα και αιγυπτος οπου και ο κυριος ημων εσταυρωθη
- 9 Ja ihmiset eri kansoista ja sukukunnista ja kielistä ja kansanheimoista näkevät heidän ruumiinsa kolme ja puoli päivää, eivätkä salli, että heidän ruumiinsa pannaan hautaan.
And the peoples and tribes and languages and nations will be looking on their dead bodies three days and a half, and will not let their dead bodies be put in the earth.
και βλεψουσιν εκ των λαων και φυλων και γλωσσων και εθνων τα πτωματα αυτων ημερας τρεις και ημισυ και τα πτωματα αυτων ουκ αφησουσιν τεθηναι εις μνηματα
- 10 Ja ne, jotka maan päällä asuvat, iloitsevat heidän kohtalostaan ja riemuitsevat ja lähettävät lahjoja toisilleen; sillä nämä kaksi profettaa olivat vaivanneet niitä, jotka maan päällä asuvat.
And those who are on the earth will have pleasure and delight over them; and they will send offerings one to another because these two prophets gave great trouble to all on the earth.
και οι κατοικουντες επι της γης χαρουσιν επ αυτοις και ευφρανθησονται και δωρα πεμψουσιν αλληλοις οτι ουτοι οι δυο προφηται εβασανισαν τους κατοικουντας επι της γης
- 11 Ja niiden kolmen ja puolen päivän kuluttua meni heihin Jumalasta elämän henki, ja he nousivat jaloilleen, ja suuri pelko valtasi ne, jotka näkivät heidät.
And after three days and a half the breath of life from God went into them, and they got up on their feet; and great fear came on those who saw them.
και μετα τας τρεις ημερας και ημισυ πνευμα ζωης εκ του θεου εισηλθεν επ αυτους και εστησαν επι τους ποδας αυτων και φοβος μεγας επεσεν επι τους θεωρουντας αυτους
- 12 Ja he kuulivat suuren äänen taivaasta sanovan heille: "Nouskaa tänne!" Niin he nousivat taivaaseen pilvessä, ja heidän vihollisensa näkivät heidät.
And a great voice from heaven came to their ears, saying to them, Come up here. And they went up into heaven in the cloud, and were seen by those desiring their death.
και ηκουσαν φωνην μεγαλην εκ του ουρανου λεγουσαν αυτοις αναβητε ωδε και ανεβησαν εις τον ουρανον εν τη νεφελη και εθεωρησαν αυτους οι εχθροι αυτων

- 13 Ja sillä hetkellä tapahtui suuri maanjäristys, ja kymmenes osa kaupunkia kukistui, ja maanjäristyksessä sai surmansa seitsemäntuhatta henkeä, ja muut peljästyivät ja antoivat taivaan Jumalalle kunnian.
 And in that hour there was a great earth-shock and a tenth part of the town came to destruction; and in the earth-shock seven thousand persons came to their end: and the rest were in fear, and gave glory to the God of heaven.
 και εν εκεινη τη ωρα εγενετο σεισμος μεγας και το δεκατον της πολεως επεσεν και απεκτανθησαν εν τω σεισμω ονοματα ανθρωπων χιλιαδες επτα και οι λοιποι εμφοβοι εγενοντο και εδωκαν δοξα ν τω θεω του ουρανου
- 14 Toinen "voi!" on mennyt; katso, kolmas "voi!" tulee pian.
 The second Trouble is past: see, the third Trouble comes quickly.
 η ουαι η δευτερα απηλθεν ιδου η ουαι η τριτη ερχεται ταχυ
- 15 Ja seitsemäs enkeli puhalsi pasunaan; niin kuului taivaassa suuria ääniä, jotka sanoivat: "Maailman kuninkuus on tullut meidän Herrallemme ja hänen Voidellullensa, ja hän on hallitseva aina ja iankaikkisesti".
 And at the sounding of the seventh angel there were great voices in heaven, saying, The kingdom of the world has become the kingdom of our Lord, and of his Christ, and he will have rule for ever and ever.
 και ο εβδομος αγγελος εσαλπισεν και εγενοντο φωναι μεγαλαι εν τω ουρανω λεγουσαι εγενοντο αι βασιλειαι του κοσμου του κυριου ημων και του χριστου αυτου και βασιλευσει εις τους αιωνας του ν αιωνων
- 16 Ja ne kaksikymmentä neljä vanhinta, jotka istuivat valtaistuimillaan Jumalan edessä, lankesivat kasvoillensa ja kumartaen rukoilivat Jumalaa,
 And the four and twenty rulers, who are seated before God on their high seats, went down on their faces and gave worship to God, saying,
 και οι εικοσι και τεσσαρες πρεσβυτεροι οι ενωπιον του θεου καθημενοι επι τους θρονους αυτων επεσαν επι τα προσωπα αυτων και προσεκυνησαν τω θεω
- 17 sanoen: "Me kiitämme sinua, Herra Jumala, Kaikkivaltias, joka olet ja joka olit, siitä, että olet ottanut suuren voimasi ja ottanut hallituksen.
 We give you praise, O Lord God, Ruler of all, who is and who was; because you have taken up your great power and are ruling your kingdom.
 λεγοντες ευχαριστουμεν σοι κυριε ο θεος ο παντοκρατωρ ο ων και ο ην και ο ερχομενος οτι ειληφας την δυναμιν σου την μεγαλην και εβασιλευσας
- 18 Ja pakanakansat ovat vihastuneet, mutta sinun vihasi on tullut, ja tullut on aika tuomita kuolleet ja maksaa palkka sinun palvelijoillesi profeetoille ja pyhille ja niille, jotka sinun nimeäsi pelkäävät, pienille ja suurille, ja turmella ne, jotka maan turmelevat."
 And the nations were angry, and your wrath has come, and the time for the dead to be judged, and the time of reward for your servants, the prophets, and for the saints, and for those in whom is the fear of your name, small and great, and the time of destruction for those who made the earth unclean.
 και τα εθνη ωργισθησαν και ηλθεν η οργη σου και ο καιρος των νεκρων κριθηναι και δουναι τον μισθον τοις δουλοις σου τοις προφηταις και τοις αγιοις και τοις φοβουμενοις το ονομα σου τοις μικροις και τοις μεγαλοις και διαφθειραι τους διαφθειροντας την γην
- 19 Ja Jumalan temppele taivaassa aukeni, ja hänen liittonsa arkki näkyi hänen temppeleensä, ja tuli salamoita ja ääniä ja ukkosenjylinää ja maanjäristystä ja suuria rakeita.
 And the house of God which is in heaven was open; and the ark of his agreement was seen in his house, and there were flames and voices and thunders and an earth-shock and a rain of ice.
 και ηνοιγη ο ναος του θεου εν τω ουρανω και ωφθη η κιβωτος της διαθηκης αυτου εν τω ναω αυτου και εγενοντο αστραπαι και φωναι και βρονται και σεισμος και χαλαζα μεγαλη
- 1 Ja näkyi suuri merkki taivaassa: vaimo, vaatetettu auringolla, ja kuu hänen jalkojensa alla, ja hänen päässään seppeleenä kaksitoista tähteä.
 And a great sign was seen in heaven: a woman clothed with the sun, and with the moon under her feet, and on her head a crown of twelve stars.
 και σημειον μεγα ωφθη εν τω ουρανω γυνη περιβεβλημενη τον ηλιον και η σεληνη υποκατω των ποδων αυτης και επι της κεφαλης αυτης στεφανος αστερων δωδεκα
- 2 Hän oli raskaana ja huusi synnytyskivuissaan, ja hänen oli vaikea synnyttää.
 And she was with child; and she gave a cry, in the pains of childbirth.
 και εν γαστρι εχουσα κραζει ωδινουσα και βασανιζομενη τεκειν
- 3 Ja näkyi toinen merkki taivaassa, ja katso: suuri, tulipunainen lohikäärme, jolla oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea, ja sen päissä seitsemän kruunua;
 And there was seen another sign in heaven; a great red dragon, having seven heads and ten horns, and on his heads seven crowns.
 και ωφθη αλλο σημειον εν τω ουρανω και ιδου δρακων μεγας πυρρος εχων κεφαλαις επτα και κερατα δεκα και επι τας κεφαλαις αυτου διαδηματα επτα
- 4 ja sen pyrstö pyyhkäisi pois kolmannen osan taivaan tähtiä ja heitti ne maan päälle. Ja lohikäärme seisoi synnyttämäisillään olevan vaimon edessä nielläkseen hänen lapsensa, kun hän sen synnyttäisi.
 And his tail was pulling a third part of the stars of heaven down to the earth, and the dragon took his place before the woman who was about to give birth, so that when the birth had taken place he might put an end to her child.
 και η ουρα αυτου συρει το τριτον των αστερων του ουρανου και εβαλεν αυτους εις την γην και ο δρακων εστηκεν ενωπιον της γυναικος της μελλουσης τεκειν ινα οταν τεκη το τεκνον αυτης κατα φαγη

- 5 Ja hän synnytti poikalapsen, joka on kaitseva kaikkia pakanakansoja rautaisella valtikalla; ja hänen lapsensa temmattiin Jumalan tykö ja hänen valtaistuimensa tykö.
And she gave birth to a son, a male child, who was to have rule over all the nations with a rod of iron: and her child was taken up to God and to his high seat.
και ετεκεν υιον αρρενα ος μελλει ποιμαινειν παντα τα εθνη εν ραβδω σιδηρα και ηρπασθη το τεκνον αυτης προς τον θεον και τον θρονον αυτου
- 6 Ja vaimo pakeni erämaahan, jossa hänellä oli Jumalan valmistama paikka, että häntä elätettäisiin siellä tuhat kaksisataa kuusikymmentä päivää.
And the woman went in flight to the waste land, where she has a place made ready by God, so that there they may give her food a thousand, two hundred and sixty days.
και η γυνη εφυγεν εις την ερημον οπου εχει τοπον ητοιμασμενον απο του θεου ινα εκει τρεφωσιν αυτην ημερας χιλιας διακοσιας εξηκοντα
- 7 Ja syytti sota taivaassa: Miikael ja hänen enkelinsä sotivat lohikäärmettä vastaan; ja lohikäärme ja hänen enkelinsä sotivat,
And there was war in heaven: Michael and his angels going out to the fight with the dragon; and the dragon and his angels made war,
και εγενετο πολεμος εν τω ουρανω ο μιχαηλ και οι αγγελου αυτου επολεμησαν κατα του δρακοντος και ο δρακων επολεμησεν και οι αγγελου αυτου
- 8 mutta eivät voittaneet, eikä heillä enää ollut sijaa taivaassa.
And they were overcome, and there was no more place for them in heaven.
και ουκ ισχυσαν ουτε τοπος ευρεθη αυτων επι εν τω ουρανω
- 9 Ja suuri lohikäärme, se vanha käärme, jota perkeleeksi ja saatanaksi kutsutaan, koko maanpiirin villitsijä, heitettiin maan päälle, ja hänen enkelinsä heitettiin hänen kansansa.
And the great dragon was forced down, the old snake, who is named the Evil One and Satan, by whom all the earth is turned from the right way; he was forced down to the earth, and his angels were forced down with him.
και εβληθη ο δρακων ο μεγας ο οφισ ο αρχαιος ο καλουμενος διαβολος και ο σατανας ο πλανων την οικουμενην ολην εβληθη εις την γην και οι αγγελου αυτου μετ αυτου εβληθησαν
- 10 Ja minä kuulin suuren äänen taivaassa sanovan: "Nyt on tullut pelastus ja voima ja meidän Jumalamme valtakunta ja hänen Voideltunsa valta, sillä meidän veljimme syyttäjä, joka yöt ja päivät syytti heitä meidän Jumalamme edessä, on heitetty ulos.
And a great voice in heaven came to my ears, saying, Now is come the salvation, and the power, and the kingdom of our God, and the authority of his Christ: because he who says evil against our brothers before our God day and night is forced down.
και ηκουσα φωνην μεγαλην λεγουσαν εν τω ουρανω αρτι εγενετο η σωτηρια και η δυναμις και η βασιλεια του θεου ημων και η εξουσια του χριστου αυτου οτι κατεβληθη ο κατηγορος των αδελφων ημων ο κατηγορων αυτων ενωπιον του θεου ημων ημερας και νυκτος
- 11 Ja he ovat voittaneet hänet Karitsan veren kautta ja todistuksensa sanan kautta, eivätkä ole henkeänsä rakastaneet, vaan olleet alttiit kuolemaan asti.
And they overcame him through the blood of the Lamb and the word of their witness; and loving not their lives they freely gave themselves up to death.
και αυτοι ενικησαν αυτον δια το αιμα του αρνιου και δια τον λογον της μαρτυριας αυτων και ουκ ηγαθησαν την ψυχην αυτων αχρι θανατου
- 12 Sentähden riemuitkaa, taivaat, ja te, jotka niissä asutte! Voi maata ja merta, sillä perkele on astunut alas teidän luoksenne pitäen suurta vihaa, koska hän tietää, että hänellä on vähän aikaa!"
Be glad then, O heavens, and you who are in them. But there is trouble for the earth and the sea: because the Evil One has come down to you, being very angry, having the knowledge that he has but a short time.
δια τουτου ευφραινεσθε οι ουρανοι και οι εν αυτοις σκηνουντες ουαι τοις κατοικουσιν την γην και την θαλασσαν οτι κατεβη ο διαβολος προς υμας εχων θυμον μεγαν ειδως οτι ολιγον καιρον εχει
- 13 Ja kun lohikäärme näki olevansa heitetty maan päälle, ajoi hän takaa sitä vaimoa, joka oli poikalapsen synnyttänyt.
And when the dragon saw that he was forced down to the earth, he made cruel attacks on the woman who gave birth to the male child.
και οτε ειδεν ο δρακων οτι εβληθη εις την γην εδιωξεν την γυναικα ητις ετεκεν τον αρρενα
- 14 Mutta vaimolle annettiin sen suuren kotkan kaksi siipeä hänen lentääksensä erämaahan sille paikalleen, jossa häntä elätetään aika ja kaksi aikaa ja puoli aikaa poissa käärmeen näkyvistä.
And there were given to the woman two wings of a great eagle, so that she might go in flight into the waste land, to her place, where she is given food for a time, and times, and half a time, from the face of the snake.
και εδοθησαν τη γυναικι δυο πτερυγες του αετου του μεγαλου ινα πετηται εις την ερημον εις τον τοπον αυτης οπου τρεφεται εκει καιρον και καιρους και ημισυ καιρου απο προσωπου του οφεως
- 15 Ja käärme syöksi kidastansa vaimon jälkeen vettä niinkuin virran, saattaakseen hänet virran vietäväksi.
And the snake sent out of his mouth after the woman a river of water, so that she might be taken away by the stream.
και εβαλεν ο οφισ οπισω της γυναικος εκ του στοματος αυτου υδωρ ως ποταμον ινα ταυτην ποταμοφορητον ποιησι
- 16 Mutta maa auttoi vaimoa: maa avasi suunsa ja nieli virran, jonka lohikäärme oli syössyt kidastansa.
And the earth gave help to the woman, and with open mouth took up the river which the dragon sent out of his mouth.
και εβοηθησεν η γη τη γυναικι και ηνοιξεν η γη το στομα αυτης και κατεπιεν τον ποταμον ον εβαλεν ο δρακων εκ του στοματος αυτου

- 17 **Ja lohikäärme vihastui vaimoon ja lähti käymään sotaa muita hänen jälkeläisiensä vastaan, jotka pitävät Jumalan käskyt ja joilla on Jeesuksen todistus.**
And the dragon was angry with the woman and went away to make war on the rest of her seed, who keep the orders of God, and the witness of Jesus:
 και ωργισθη ο δρακων επι τη γυναικι και απηλθεν ποιησαι πολεμον μετα των λοιπων του σπερματος αυτης των τηρουντων τας εντολας του θεου και εχοντων την μαρτυριαν του ιησου χριστου
- 1 **Ja minä näin pedon nousevan merestä; sillä oli kymmenen sarvea ja seitsemän päätä, ja sarvissansa kymmenen kruunua, ja sen päihin oli kirjoitettu pilkkaavia nimiä.**
\13:1\And I saw a beast coming up out of the sea, having ten horns and seven heads, and on his horns ten crowns, and on his heads unholy names.
 και εσταθη επι την αμμον της θαλασσης και ειδον εκ της θαλασσης θηριον αναβαινον εχον κεφαλας επτα και κερατα δεκα και επι των κερατων αυτου δεκα διαδηματα και επι τας κεφαλας αυτου ονομα βλασφημιας
- 2 **Ja peto, jonka minä näin, oli leopardin näköinen, ja sen jalat ikäänkuin karhun, ja sen kita niinkuin leijonan kita. Ja lohikäärme antoi sille voimansa ja valtaistuimensa ja suuren vallan.**
And the beast which I saw was like a leopard, and his feet were as the feet of a bear, and his mouth as the mouth of a lion: and the dragon gave him his power and his seat and great authority.
 και το θηριον ο ειδον ην ομοιον παρδαλει και οι ποδες αυτου ως αρκτου και το στομα αυτου ως στομα λεοντος και εδωκεν αυτω ο δρακων την δυναμιν αυτου και τον θρονον αυτου και εξουσιαν μεγαλην
- 3 **Ja minä näin yhden sen päistä olevan ikäänkuin kuoliaaksi haavoitetun, mutta sen kuolinhaava parantui. Ja koko maa seurasi ihmetellen petoa.**
And I saw one of his heads as if it had been given a death-wound; and his death-wound was made well: and all the earth was wondering at the beast.
 και ειδον μιαν των κεφαλων αυτου ως εσφαγμενην εις θανατον και η πληγη του θανατου αυτου εθεραπευθη και εθαυμασθη εν ολη τη γη οπισω του θηριου
- 4 **Ja he kumarsivat lohikäärmettä, koska se oli antanut sellaisen vallan pedolle, ja kumarsivat petoa sanoen: "Kuka on pedon vertainen, ja kuka voi sotia sitä vastaan?"**
And they gave worship to the dragon, because he gave authority to the beast; and worshipping the beast, they said, Who is like the beast? and who is able to go to war with him?
 και προσεκυνησαν τον δρακοντα ος εδωκεν εξουσιαν τω θηριω και προσεκυνησαν το θηριον λεγοντες τις ομοιος τω θηριω τις δυναται πολεμησαι μετ αυτου
- 5 **Ja sille annettiin suu puhua suuria sanoja ja pilkkapuheita, ja sille annettiin valta tehdä sitä neljäkymmentä kaksi kuukautta.**
And there was given to him a mouth to say words of pride against God; and there was given to him authority to go on for forty-two months.
 και εδοθη αυτω στομα λαλουν μεγαλα και βλασφημιας και εδοθη αυτω εξουσια ποιησαι μηνας τεσσαρακοντα δυο
- 6 **Ja se avasi suunsa Jumalaa pilkkaamaan, pilkatakseen hänen nimeänsä ja hänen majaansa, niitä, jotka taivaassa asuvat.**
And his mouth was open to say evil against God, and against his name and his Tent, even against those who are in heaven.
 και ηνοιξεν το στομα αυτου εις βλασφημιαν προς τον θεον βλασφημησαι το ονομα αυτου και την σκηνην αυτου και τους εν τω ουρανω σκηνοντας
- 7 **Ja sille annettiin valta käydä sotaa pyhiä vastaan ja voittaa heidät, ja sen valtaan annettiin kaikki sukukunnat ja kansat ja kielet ja kansanheimot.**
And it was given to him to make war on the saints and to overcome them: and there was given to him authority over every tribe and people and language and nation.
 και εδοθη αυτω πολεμον ποιησαι μετα των αγιων και νικησαι αυτους και εδοθη αυτω εξουσια επι πασαν φυλην και γλωσσαν και εθνος
- 8 **Ja kaikki maan päällä asuvaliset kumartavat sitä, jokainen, jonka nimi ei ole kirjoitettu teurastetun Karitsan elämäkirjaan, hamasta maailman perustamisesta.**
And all who are on the earth will give him worship, everyone whose name has not been from the first in the book of life of the Lamb who was put to death.
 και προσκυνησουσιν αυτω παντες οι κατοικουντες επι της γης ον ου γεγραπται τα ονοματα εν τη βιβλω της ζωης του αρνιου εσφαγμενου απο καταβολης κοσμου
- 9 **Jos kenellä on korva, hän kuulkoon.**
If any man has ears, let him give ear.
 ει τις εχει ους ακουσατω
- 10 **Jos kuka vankeuteen vie, niin hän itse vankeuteen joutuu; jos kuka miekalla tappaa, hänet pitää miekalla tapettaman. Tässä on pyhien kärsivällisyys ja usko.**
If any man sends others into prison, into prison he will go: if any man puts to death with the sword, with the sword will he be put to death. Here is the quiet strength and the faith of the saints.
 ει τις αιχμαλωσιαν συναγει εις αιχμαλωσιαν υπαγει ει τις εν μαχαيرا αποκτενει δει αυτον εν μαχαيرا αποκτανθηναι ωδε εστιν η υπομονη και η πιστις των αγιων
- 11 **Ja minä näin toisen pedon nousevan maasta, ja sillä oli kaksi sarvea niinkuin karitsan sarvet, ja se puhui niinkuin lohikäärme.**
And I saw another beast coming up out of the earth; and he had two horns like a lamb, and his voice was like that of a dragon.
 και ειδον αλλο θηριον αναβαινον εκ της γης και ειχεν κερατα δυο ομοια αρνιω και ελαλει ως δρακων
- 12 **Ja se käyttää kaikkea ensimmäisen pedon valtaa sen nähden ja saattaa maan ja siinä asuvaliset kumartamaan ensimmäistä petoa, sitä, jonka kuolinhaava parani.**
And he makes use of all the authority of the first beast before his eyes. And he makes the earth and those who are in it give worship to the first beast, whose death-wound was made well.
 και την εξουσιαν του πρωτου θηριου πασαν ποιει ενωπιον αυτου και ποιει την γην και τους κατοικουντας εν αυτη ινα προσκυνησωσιν το θηριον το πρωτον ου εθεραπευθη η πληγη του θανατου αυτου

- 13 Ja se tekee suuria ihmeitä, niin että saa tulenkin taivaasta lankeamaan maahan ihmisten nähden.
And he does great signs, even making fire come down from heaven on the earth before the eyes of men.
και ποιει σημεια μεγαλα ινα και πυρ ποιη καταβαινειν εκ του ουρανου εις την γην ενωπιον των ανθρωπων
- 14 Ja se villitsee maan päällä asuvaset niillä ihmeillä, joita sen sallittiin tehdä pedon nähden; se yllyttää maan päällä asuvaset tekemään sen pedon kuvan, jossa oli miekanhaava ja joka virkosi.
And those who are on the earth are turned from the true way by him through the signs which he was given power to do before the beast; giving orders to those who are on the earth to make an image to the beast, who was wounded by the sword, and came to life.
και πανα τους κατοικουντας επι της γης δια τα σημεια α εδοθη αυτω ποιησαι ενωπιον του θηριου λεγων τοις κατοικουσιν επι της γης ποιησαι εικονα τω θηριω ο εχει την πληγην της μαχαιρας και ι εζησεν
- 15 Ja sille annettiin valta antaa pedon kuvalle henki, että pedon kuva puhuisikin ja saisi aikaan, että ketkä vain eivät kumartaneet pedon kuvaa, ne tapettaisiin.
And he had power to give breath to the image of the beast, so that words might come from the image of the beast, and that he might have all those who did not give worship to the image of the beast put to death.
και εδοθη αυτω δουναι πνευμα τη εικονι του θηριου ινα και λαληση η εικων του θηριου και ποιηση οσοι αν μη προσκυνησωσιν την εικονα του θηριου ινα αποκτανθωσιν
- 16 Ja se saa kaikki, pienet ja suuret, sekä rikkaat että köyhät, sekä vapaat että orjat, panemaan merkin oikeaan käteensä tai otsaansa,
And he gives to all, small and great, the poor and those who have wealth, the free and those who are not free, a mark on their right hand or on their brows;
και ποιει παντας τους μικρους και τους μεγαλους και τους πλουσιους και τους πτωχους και τους ελευθερους και τους δουλους ινα δωσει αυτοις χαραγμα επι της χειρος αυτων της δεξιας η επι των μετωπων αυτων
- 17 ettei kukaan muu voisi ostaa eikä myydä kuin se, jossa on merkki: pedon nimi tai sen nimen luku.
So that no man might be able to do trade but he who has the mark, even the name of the beast or the number of his name.
και ινα μη τις δυναται αγορασαι η πωλησαι ει μη ο εχων το χαραγμα η το ονομα του θηριου η τον αριθμον του ονοματος αυτου
- 18 Tässä on viisaus. Jolla ymmärrys on, se laskekoon pedon luvun; sillä se on ihmisen luku. Ja sen luku on kuusisataa kuusikymmentä kuusi.
Here is wisdom. He who has knowledge let him get the number of the beast; because it is the number of a man: and his number is Six hundred and sixty-six.
ωδε η σοφια εστιν ο εχων τον νουν ψηφισατω τον αριθμον του θηριου αριθμος γαρ ανθρωπου εστιν και ο αριθμος αυτου χξς
- 1 Ja minä näin, ja katso, Karitsa seisoi Siionin vuorella, ja hänen kanssaan sata neljäkymmentä neljä tuhatta, joiden otsaan oli kirjoitettu hänen nimensä ja hänen Isänsä nimi.
And I saw the Lamb on the mountain of Zion, and with him a hundred and forty-four thousand, marked on their brows with his name and the name of his Father.
και ειδον και ιδου αρνιον εστηκος επι το ορος σιων και μετ αυτου εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες χιλιαδες εχουσαι το ονομα του πατρος αυτου γεγραμμενον επι των μετωπων αυτων
- 2 Ja minä kuulin äänen taivaasta ikäänkuin paljojen vetten pauhinan ja ikäänkuin suuren ukkosenjylinän, ja ääni, jonka minä kuulin, oli ikäänkuin kanteleensoittajain, kun he kanteleitaan soittavat.
And a voice from heaven came to my ears, like the sound of great waters, and the sound of loud thunder: and the voice which came to me was like the sound of players, playing on instruments of music.
και ηκουσα φωνην εκ του ουρανου ως φωνην υδατων πολλων και ως φωνην βροντης μεγαλης και φωνην ηκουσα κιθαρωδων κιθαριζοντων εν ταις κιθαις αυτων
- 3 Ja he veisasivat uutta virttä valtaistuimen edessä ja neljän olennon ja vanhinten edessä; eikä kukaan voinut oppia sitä virttä, paitsi ne sata neljäkymmentä neljä tuhatta, jotka ovat ostetut maasta.
And they made as it seemed a new song before the high seat, and before the four beasts and the rulers: and no man might have knowledge of the song but the hundred and forty-four thousand, even those from the earth whom God has made his for a price.
και αδουσιν ως ωδην καινην ενωπιον του θρονου και ενωπιον των τεσσαρων ζωνων και των πρεσβυτερων και ουδεις ηδυνατο μαθειν την ωδην ει μη αι εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρες χιλιαδες οι ηγορασμενοι απο της γης
- 4 Nämä ovat ne, jotka eivät ole saastuttaneet itseään naisten kanssa; sillä he ovat niinkuin neitsyet. Nämä ovat ne, jotka seuraavat Karitsaa, mihin ikinä hän menee. Nämä ovat ostetut ihmisistä esikoiseksi Jumalalle ja Karitsalle,
These are they who have not made themselves unclean with women; for they are virgins. These are they who go after the Lamb wherever he goes. These were taken from among men to be the first fruits to God and to the Lamb.
ουτοι εισιν οι μετα γυναικων ουκ εμολυνθησαν παρθενοι γαρ εισιν ουτοι εισιν οι ακολουθουντες τω αρνω οπου αν υπαγη ουτοι ηγορασθησαν απο των ανθρωπων απαρχη τω θεω και τω αρνω
- 5 eikä heidän suussa ole valhetta havaittu; he ovat tahrattomat.
And in their mouth there was no false word, for they are untouched by evil.
και εν τω στοματι αυτων ουχ ευρεθη δολος αμωμοι γαρ εισιν ενωπιον του θρονου του θεου

- 6 Ja minä näin lentävän keskitaivaalla erään toisen enkelin, jolla oli iankaikkinen evankeliumi julistettavana maan päällä asuvalle, kaikille kansanheimoille ja sukukunnille ja kielille ja kansoille.
And I saw another angel in flight between heaven and earth, having eternal good news to give to those who are on the earth, and to every nation and tribe and language and people,
και ειδον αλλον αγγελον πετωμενον εν μεσουρανηματι εχοντα ευαγγελιον αιωνιον ευαγγελισαι τους κατοικουντας επι της γης και παν εθνος και φυλην και γλωσσαν και λαον
- 7 Ja hän sanoi suurella äänellä: "Peljätäkää Jumalaa ja antakaa hänelle kunnia, sillä hänen tuomionsa hetki on tullut, ja kumartakaa häntä, joka on tehnyt taivaan ja maan ja meren ja vetten lähteet".
Saying with a loud voice, Have fear of God and give him glory; because the hour of his judging is come; and give worship to him who made heaven and earth and the sea and the fountains of water.
λεγοντα εν φωνη μεγαλη φοβηθητε τον θεον και δοτε αυτω δοξαν οτι ηλθεν η ωρα της κρισεως αυτου και προσκυνησατε τω ποιησαντι τον ουρανον και την γην και θαλασσαν και πηγας υδατων
- 8 Ja seurasi vielä toinen enkeli, joka sanoi: "Kukistunut, kukistunut on se suuri Babylon, joka haurentensa vihan viinillä on juottanut kaikki kansat".
And a second angel came after, saying, Destruction has come to Babylon the great, which gave to all the nations the wine of the wrath of her evil ways.
και αλλος αγγελος ηκολουθησεν λεγων επεσεν επεσεν βαβυλων η πολις η μεγαλη οτι εκ του οινου του θυμου της πορνειας αυτης πεποτικεν παντα εθνη
- 9 Ja heitä seurasi vielä kolmas enkeli, joka sanoi suurella äänellä: "Jos joku kumartaa petoa ja sen kuvaa ja ottaa sen merkin otsaansa tai käteensä,
And a third angel came after them, saying with a loud voice, If any man gives worship to the beast and his image, and has his mark on his brow or on his hand,
και τριτος αγγελος ηκολουθησεν αυτοις λεγων εν φωνη μεγαλη ει τις το θηριον προσκυνει και την εικονα αυτου και λαμβανει χαραγμα επι του μετωπου αυτου η επι την χειρα αυτου
- 10 niin hänkin on juova Jumalan vihan viiniä, joka sekoittamattomana on kaadettu hänen vihansa maljaan, ja häntä pitää tulella ja tulikivellä vaivattaman pyhien enkelien edessä ja Karitsan edessä.
To him will be given of the wine of God's wrath which is ready unmingled in the cup of his wrath and he will have cruel pain, burning with fire before the holy angels and before the Lamb:
και αυτος πιεται εκ του οινου του θυμου του θεου του κεκερασμενου ακρατου εν τω ποτηριω της οργης αυτου και βασανισθησεται εν πυρι και θειω ενωπιον των αγιων αγγελων και ενωπιον του αρνιου
- 11 Ja heidän vaivansa savu on nouseva aina ja iankaikkisesti, eikä heillä ole lepoa päivällä eikä yöllä, heillä, jotka petoa ja sen kuvaa kumartavat, eikä kenelläkään, joka ottaa sen nimen merkin.
And the smoke of their pain goes up for ever and ever; and they have no rest day and night, who give worship to the beast and his image, and have on them the mark of his name.
και ο καπνος του βασανισμου αυτων αναβαινει εις αιωνας αιωνων και ουκ εχουσιν αναπαυσιν ημερας και νυκτος οι προσκυνουντες το θηριον και την εικονα αυτου και ει τις λαμβανει το χαραγμα του ονοματος αυτου
- 12 Tässä on pyhien kärsivällisyys, niiden, jotka pitävät Jumalan käskyt ja Jeesuksen uskon.
Here is the quiet strength of the saints, who keep the orders of God, and the faith of Jesus.
ωδε υπομονη των αγιων εστιν ωδε οι τηρουντες τας εντολας του θεου και την πιστιν ιησου
- 13 Ja minä kuulin äänen taivaasta sanovan: "Kirjoita: Autuaat ovat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolevat tästedes. Totisesti - sanoo Henki - he saavat levätä vaivoistansa, sillä heidän tekonsa seuraavat heitä."
And a voice from heaven came to my ears, saying, Put in writing, There is a blessing on the dead who from now on come to their end in the Lord: yes, says the Spirit, that they may have rest from their troubles; for their works go with them.
και ηκουσα φωνης εκ του ουρανου λεγουσης μοι γραπον μακαριοι οι νεκροι οι εν κυριω αποθησκοντες απαρτι ναι λεγει το πνευμα ινα αναπαυσονται εκ των κοπων αυτων τα δε εργα αυτων ακολουθει μετ αυτων
- 14 Ja minä näin, ja katso: valkoinen pilvi, ja pilvellä istui Ihmisen Pojan muotoinen, päässänsä kultainen kruunu ja kädessänsä terävä sirppi.
And I saw a white cloud, and on the cloud I saw one seated, like a son of man, having on his head a crown of gold, and in his hand a sharp curved blade.
και ειδον και ιδου νεφελη λευκη και επι την νεφελην καθημενος ομοιος υιω ανθρωπου εχων επι της κεφαλης αυτου στεφανον χρυσου και εν τη χειρι αυτου δρεπανον οξυ
- 15 Ja tempelistä tuli eräs toinen enkeli huutaen suurella äänellä pilvellä istuvalle: "Lähetä sirppisi ja leikkaa, sillä leikkuaika on tullut, ja maan elo on kypsynyt".
And another angel came out from the house of God, crying with a loud voice to him who was seated on the cloud, Put in your blade, and let the grain be cut: because the hour for cutting it is come; for the grain of the earth is over-ready.
και αλλος αγγελος εξηλθεν εκ του ναου κραζων εν μεγαλη φωνη τω καθημενω επι της νεφελης πεμψον το δρεπανον σου και θερισον οτι ηλθεν σοι η ωρα του θερισαι οτι εξηρανθη ο θερισμος της γης
- 16 Ja pilvellä istuva heitti sirppinsä maan päälle, ja maa tuli leikatuksi.
And he who was seated on the cloud sent in his blade on the earth; and the grain of the earth was cut.
και εβαλεν ο καθημενος επι την νεφελην το δρεπανον αυτου επι την γην και θερισθη η γη

- 17 **Ja taivaan temppelistä lähti eräs toinen enkeli, ja hänelläkin oli terävä sirppi.**
And another angel came out from the house of God which is in heaven, having a sharp curved blade.
και αλλος αγγελος εξηλθεν εκ του ναου του εν τω ουρανω εχων και αυτος δρεπανον οξυ
- 18 **Ja alttarista lähti vielä toinen enkeli, jolla oli tuli vallassaan, ja hän huusi suurella äänellä sille, jolla oli se terävä sirppi, sanoen: "Lähetä terävä sirppisi ja korjaa tertut maan viinipuusta, sillä sen rypäleet ovat kypsyneet".**
And another angel came out from the altar, who has power over fire; and he gave a loud cry to him who had the sharp curved blade, saying, Put in your sharp blade, and let the grapes of the vine of the earth be cut; for her grapes are fully ready.
και αλλος αγγελος εξηλθεν εκ του θυσιαστηριου εχων εξουσιαν επι του πυρος και εφωνησεν κραυγη μεγαλη τω εχοντι το δρεπανον το οξυ λεγων πεμψον σου το δρεπανον το οξυ και τρυγησον τους βοτρυας της γης οτι ηκμασαν αι σταφυλαι αυτης
- 19 **Ja enkeli heitti sirppinsä alas maahan ja korjasi maan viinipuun hedelmät ja heitti ne Jumalan vihan suureen kuurna.**
And the angel sent his blade into the earth, and the vine of the earth was cut, and he put it into the great wine-crusher of the wrath of God.
και εβαλεν ο αγγελος το δρεπανον αυτου εις την γην και ετρυγησεν την αμπελον της γης και εβαλεν εις την ληνον του θυμου του θεου την μεγαλην
- 20 **Ja kuurna poljettiin kaupungin ulkopuolella, ja kuurnasta kuohui veri hevosten kuolaimiin asti, tuhannen kuudensadan vakomitan päähän.**
And the grapes were crushed under foot outside the town, and blood came out from them, even to the head-bands of the horses, two hundred miles.
και επατηθη η ληνος εξω της πολεως και εξηλθεν αιμα εκ της ληνου αχρι των χαλινων των ιππων απο σταδιων χιλιων εξακοσιων
- 1 **Ja minä näin toisen tumusmerkin taivaassa, suuren ja ihmeellisen: seitsemän enkeliä, joilla oli seitsemän viimeistä vitsausta, sillä niissä Jumalan viha täyttyy.**
And I saw another sign in heaven, great and strange; seven angels having the seven last punishments, for in them the wrath of God is complete.
και ειδον αλλο σημειον εν τω ουρανω μεγα και θαυμαστον αγγελους επτα εχοντας πληγας επτα τας εσχατας οτι εν αυταις ετελεσθη ο θυμος του θεου
- 2 **Ja minä näin ikäänkuin lasisen meren, tulella sekoitetun, ja niiden, jotka olivat saaneet voiton pedosta ja sen kuvasta ja sen nimen luvusta, seisovan sillä lasisella merellä, ja heillä oli Jumalan kanteleet.**
And I saw a sea which seemed like glass mixed with fire; and those who had overcome the beast and his image and the number of his name, were in their places by the sea of glass, with God's instruments of music in their hands.
και ειδον ως θαλασσαν υαλινην μεμιγμενην πυρι και τους νικωντας εκ του θηριου και εκ της εικονος αυτου και εκ του χαραγματος αυτου εκ του αριθμου του ονοματος αυτου εστωτας επι την θαλασσαν την υαλινην εχοντας κιθαραις του θεου
- 3 **Ja he veisäsivät Mooseksen, Jumalan palvelijan, virttä ja Karitsan virttä, sanoen: "Suuret ja ihmeelliset ovat sinun tekosi, Herra Jumala, Kaikkivaltias; vanhurskaat ja totiset ovat sinun tiesi, sinä kansojen kuningas.**
And they give the song of Moses, the servant of God, and the song of the Lamb, saying, Great and full of wonder are your works, O Lord God, Ruler of all; true and full of righteousness are your ways, eternal King.
και αδουσιν την ωδην μοσεως δουλου του θεου και την ωδην του αρνιου λεγοντες μεγαλα και θαυμαστα τα εργα σου κυριε ο θεος ο παντοκρατωρ δικαιοι και αληθινοι αι οδοι σου ο βασιλευς των αγιων
- 4 **Kuka ei pelkäisi, Herra, ja ylistäisi sinun nimeäsi? Sillä sinä yksin olet Pyhä; sillä kaikki kansat tulevat ja kumartavat sinua, koska sinun vanhurskaat tuomiosi ovat julki tulleet."**
What man is there who will not have fear before you, O Lord, and give glory to your name? because you only are holy; for all the nations will come and give worship before you; for your righteousness has been made clear.
τις ου μη φοβηθη σε κυριε και δοξαση το ονομα σου οτι μονος οσιος οτι παντα τα εθνη ηξουσιν και προσκυνησουσιν ενωπιον σου οτι τα δικαιωματα σου εφανερωθησαν
- 5 **Ja sen jälkeen minä näin: todistuksen majan temppeli taivaassa avattiin;**
And after these things I saw, and the house of the Tent of witness in heaven was open:
και μετα ταυτα ειδον και ιδου ηνοιγη ο ναος της σκηνης του μαρτυριου εν τω ουρανω
- 6 **ja ne seitsemän enkeliä, joilla oli ne seitsemän vitsausta, lähtivät temppelistä, puettuina puhtaisiin, hohtaviin pellavavaatteisiin ja rinnoilta vyötettyinä kultaisilla vöillä.**
And the seven angels who had the seven punishments came out from the house of God, clothed with linen, clean and bright and with bands of gold about their breasts.
και εξηλθον οι επτα αγγελοι εχοντες τας επτα πληγας εκ του ναου ενδεδυμενοι λινον καθαρον και λαμπρον και περιεζωσμενοι περι τα στηθη ζωνας χρυσας
- 7 **Ja yksi niistä neljästä olennosta antoi niille seitsemälle enkelille seitsemän kultaista maljaa, täynnä Jumalan vihaa, hänen, joka elää aina ja iankaikkisesti.**
And one of the four beasts gave to the seven angels seven gold vessels full of the wrath of God, who is living for ever and ever.
και εν εκ των τεσσαρων ζωνων εδωκεν τοις επτα αγγελοις επτα φιαλας χρυσας γεμουσας του θυμου του θεου του ζωντος εις τους αιωνας των αιωνων

- 8 Ja temppele tuli savua täyteen Jumalan kirkkaudesta ja hänen voimastansa, eikä kukaan voinut mennä sisälle temppeleihin, ennenkuin niiden seitsemän enkelin seitsemän vitsausta oli käynyt täytäntöön.
And the house of God was full of smoke from the glory of God, and from his power, and no one was able to go into the house of God, till the seven punishments of the seven angels were ended.
και εγεμισθη ο ναος καπνου εκ της δοξης του θεου και εκ της δυναμεως αυτου και ουδεις ηδυνατο εισελθειν εις τον ναον αχρι τελεσθωσιν αι επτα πληγαι των επτα αγγελων
- 1 Ja minä kuulin suuren äänen temppeleistä sanovan niille seitsemälle enkelille: "Menkää ja vuodattakaa ne seitsemän Jumalan vihan maljaa maan päälle".
And a great voice out of the house of God came to my ears, saying to the seven angels, Go, and let that which is in the seven vessels of the wrath of God come down on the earth.
και ηκουσα φωνης μεγαλης εκ του ναου λεγουσης τοις επτα αγγελοις υπαγετε και εκχεατε τας φιαλας του θυμου του θεου εις την γην
- 2 Ja ensimmäinen lähti ja vuodatti maljansa maan päälle; ja tuli pahoja ja ilkeitä paiseita niihin ihmisiin, joissa oli pedon merkki ja jotka kumarsivat sen kuvaa.
And the first went, and let what was in his vessel come down on the earth; and it became an evil poisoning wound on the men who had the mark of the beast, and who gave worship to his image.
και απηλθεν ο πρωτος και εξεχεεν την φιαλην αυτου επι την γην και εγενετο ελκος κακον και πονηρον εις τους ανθρωπους τους εχοντας το χαραγμα του θηριου και τους τη εικονι αυτου προσκυνοντας
- 3 Ja toinen enkeli vuodatti maljansa mereen, ja se tuli vereksi, ikäänkuin kuolleen vereksi, ja jokainen elävä olento kuoli, mitä meressä oli.
And the second let what was in his vessel come out into the sea; and it became blood as of a dead man; and every living thing in the sea came to an end.
και ο δευτερος αγγελος εξεχεεν την φιαλην αυτου εις την θαλασσαν και εγενετο αιμα ως νεκρου και πασα ψυχη ζωσα απεθανεν εν τη θαλασση
- 4 Ja kolmas enkeli vuodatti maljansa jokiin ja vesilähteisiin, ja ne tulivat vereksi.
And the third let what was in his vessel come out into the rivers and the fountains of water; and they became blood.
και ο τριτος αγγελος εξεχεεν την φιαλην αυτου εις τους ποταμους και εις τας πηγας των υδατων και εγενετο αιμα
- 5 Ja minä kuulin vetten enkelin sanovan: "Vanhurskas olet sinä, joka olet ja joka olit, sinä Pyhä, kun näin olet tuominnut.
And the voice of the angel of the waters came to my ears, saying, True and upright is your judging, O Holy One, who is and was from all time:
και ηκουσα του αγγελου των υδατων λεγοντος δικαιος κυριε ει ο ων και ο ην και ο οσιος οτι ταυτα εκρινας
- 6 Sillä pyhien ja profeettain verta he ovat vuodattaneet, ja verta sinä olet antanut heille juoda; sen he ovat ansainneet."
For they made the blood of saints and prophets come out like a stream, and blood have you given them for drink; which is their right reward.
οτι αιμα αγιων και προφητων εξεχεαν και αιμα αυτοις εδωκας πινειν αξιοι γαρ εισιν
- 7 Ja minä kuulin alttarin sanovan: "Totisesti, Herra Jumala, Kaikkivaltias, totiset ja vanhurskaat ovat sinun tuomiosi".
And a voice came from the altar, saying, Even so, O Lord God, Ruler of all, true and full of righteousness is your judging.
και ηκουσα αλλου εκ του θυσιαστηριου λεγοντος ναι κυριε ο θεος ο παντοκρατωρ αληθινα και δικαια αι κρισεις σου
- 8 Ja neljäs enkeli vuodatti maljansa aurinkoon, ja sille annettiin valta paahtaa ihmisiä tulella.
And the fourth let what was in his vessel come out on the sun; and power was given to it that men might be burned with fire.
και ο τεταρτος αγγελος εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον ηλιον και εδοθη αυτω καυματισαι τους ανθρωπους εν πυρι
- 9 Ja ihmiset paahtuivat kovassa helteessä ja pilkkasivat Jumalan nimeä, hänen, jolla on vallassaan nämä vitsaukset; mutta he eivät tehneet parannusta, niin että olisivat antaneet hänelle kunnian.
And men were burned with great heat: and they said evil things against the name of the God who has authority over these punishments; and they were not turned from their evil ways to give him glory.
και εκαυματισθησαν οι ανθρωποι καυμα μεγα και εβλασφημησαν το ονομα του θεου του εχοντας εξουσιαν επι τας πληγας ταυτας και ου μετενοησαν δουναι αυτω δοξαν
- 10 Ja viides enkeli vuodatti maljansa pedon valtaistuimelle, ja sen valtakunta pimeni; ja he pureskelivat kielensä rikki tuskissansa
And the fifth let what was in his vessel come out on the high seat of the beast; and his kingdom was made dark; and they were biting their tongues for pain.
και ο πεμπτος αγγελος εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον θρονον του θηριου και εγενετο η βασιλεια αυτου εσκοτωμενη και εμασσωντο τας γλωσσας αυτων εκ του πονου
- 11 ja pilkkasivat taivaan Jumalaa tuskiensa ja paiseittensa tähden, mutta eivät tehneet parannusta teoistansa.
And they said evil things against the God of heaven because of their pain and their wounds; and they were not turned from their evil works.
και εβλασφημησαν τον θεον του ουρανου εκ των πονων αυτων και εκ των ελκων αυτων και ου μετενοησαν εκ των εργαων αυτων
- 12 Ja kuudes enkeli vuodatti maljansa suureen Eufrat-virtaan, ja sen vesi kuivui, että tie valmistuisi auringon noususta tuleville kuninkaille.
And the sixth let what was in his vessel come out on the great river Euphrates; and it became dry, so that the way might be made ready for the kings from the east.
και ο εκτος αγγελος εξεχεεν την φιαλην αυτου επι τον ποταμον τον μεγαν τον ευφρατην και εξηρανθη το υδωρ αυτου ινα ετοιμασθη η οδος των βασιλεων των απο ανατολων ηλιου

- 13 Ja minä näin lohikäärmeen suusta ja pedon suusta ja väärän profeetan suusta lähtevän kolme saastaista henkeä, sammakon muotoista.
And I saw coming out of the mouth of the dragon, and out of the mouth of the beast, and out of the mouth of the false prophet, three unclean spirits, like frogs.
και ειδον εκ του στοματος του δρακοντος και εκ του στοματος του θηριου και εκ του στοματος του ψευδοπροφητου πνευματα τρια ακαθαρτα ομοια βατραχοις
- 14 Sillä ne ovat riivaajain henkiä, jotka tekevät ihmeitä; ne lähtevät koko maanpiirin kuningasten luo kokoamaan heidät sotaan Jumalan, Kaikkivaltiaan, suurena päivänä.
For they are evil spirits, working signs; who go out even to the kings of all the earth, to get them together to the war of the great day of God, the Ruler of all.
εισιν γαρ πνευματα δαιμονων ποιουντα σημεια εκπορευεσθαι επι τους βασιλεις της γης και της οικουμενης ολης συναγαγειν αυτους εις πολεμον της ημερας εκεινης της μεγαλης του θεου του παντ οκρατορος
- 15 - Katso, minä tulen niinkuin varas; autuas se, joka valvoo ja pitää vaatteistansa vaarin, ettei hän kulkisi alastomana eikä hänen häpeätänsä nähtäisi! -
(See, I come as a thief. Happy is he who is watching and keeps his robes, so that he may not go unclothed, and his shame be seen.)
ιδου ερχομαι ως κλεπτης μακαριος ο γρηγορων και τηρων τα ιματια αυτου ινα μη γυμνος περιπατη και βλεπωσιν την ασχημοσυνην αυτου
- 16 Ja ne kokosivat heidät siihen paikkaan, jonka nimi hebreaksi on Harmageddon.
And they got them together into the place which is named in Hebrew Armageddon.
και συνηγαγεν αυτους εις τον τοπον τον καλουμενον εβραιστι αρμαγεδδων
- 17 Ja seitsemäs enkeli vuodatti maljansa ilmaan, ja temppeleistä, valtaistuimelta, lähti suuri ääni, joka sanoi: "Se on tapahtunut".
And the seventh let what was in his vessel come out on the air; and there came out a great voice from the house of God, from the high seat, saying, It is done.
και ο εβδομος αγγελος εξεχεεν την φιαλην αυτου εις τον αερα και εξηλθεν φωνη μεγαλη απο του ναου του ουρανου απο του θρονου λεγουσα γεγονεν
- 18 Ja tuli salamoita ja ääniä ja ukkosenjylinää; ja tuli suuri maanjäristys, niin ankara ja suuri maanjäristys, ettei sen vertaista ole ollut siitä asti, kuin ihmisiä on ollut maan päällä.
And there were flames and voices and thunders; and there was a great earth-shock so that never, from the time when men were on the earth, had there been so great an earth-shock, so full of power.
και εγενοντο φωνα και βρονται και αστραπαι και σεισμος εγενετο μεγας οιος ουκ εγενετο αφ ου οι ανθρωποι εγενοντο επι της γης τηλικουτος σεισμος ουτως μεγας
- 19 Ja se suuri kaupunki meni kolmeen osaan, ja kansojen kaupungit kukistuivat. Ja se suuri Babylon tuli muistetuksi Jumalan edessä, niin että hän antoi sille vihansa kiivauden viinimaljan.
And the great town was cut into three parts, and the towns of the nations came to destruction: and Babylon the great came into mind before God, to be given the cup of the wine of his wrath.
και εγενετο η πολις η μεγαλη εις τρια μερη και αι πολεις των εθνων επεσον και βαβυλων η μεγαλη εμνησθη ενωπιον του θεου δουναι αυτη το ποτηριον του οινου του θυμου της οργης αυτου
- 20 Ja kaikki saaret pakenivat, eikä vuoria enää ollut.
And every island went in flight, and the mountains were seen no longer.
και πασα νησος εφυγεν και ορη ουχ ευρεθησαν
- 21 Ja suuria rakeita, leiviskän painoisia, satoi taivaasta ihmisten päälle; ja ihmiset pilkkasivat Jumalaa raesateen vitsauksen tähden, sillä se vitsaus oli ylen suuri.
And great drops of ice, every one about the weight of a talent, came down out of heaven on men: and men said evil things against God because of the punishment of the ice-drops; for it is very great.
και χαλαζα μεγαλη ως ταλαντιαια καταβαινει εκ του ουρανου επι τους ανθρωπους και εβλασφημησαν οι ανθρωποι τον θεον εκ της πληγης της χαλαζης οτι μεγαλη εστιν η πληγη αυτης σφοδρα
- 1 Ja tuli yksi niistä seitsemästä enkelistä, joilla oli ne seitsemän maljaa, ja puhui minulle sanoen: "Tule, minä näytän sinulle sen suuren porton tuomion, joka istuu paljojen vetten päällä,
And one of the seven angels who had the seven vessels came and said to me, Come here, so that you may see the judging of the evil woman who is seated on the great waters;
και ηλθεν εις εκ των επτα αγγελων των εχοντων τας επτα φιαλας και ελαλησεν μετ εμου λεγων μοι δευρο δειξω σοι το κριμα της πορνης της μεγαλης της καθημενης επι των υδατων των πολλων
- 2 hänen, jonka kanssa maan kuninkaas ovat haureutta harjoittaneet ja jonka haureuden viinistä maan asukkaas ovat juopuneet".
With whom the kings of the earth made themselves unclean, and those who are on the earth were full of the wine of her evil desires.
μεθ ης επορνευσαν οι βασιλεις της γης και εμεθυσθησαν εκ του οινου της πορνειας αυτης οι κατοικουντες την γην
- 3 Ja hän vei minut hengessä erämaahan. Siellä minä näin naisen istuvan helakanpunaisen pedon selässä; peto oli täynnä pilkkaavia nimiä, ja sillä oli seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.
And he took me away in the Spirit into a waste land: and I saw a woman seated on a bright red beast, full of evil names, having seven heads and ten horns,
και απηνεγκεν με εις ερημον εν πνευματι και ειδον γυναικα καθημενην επι θηριον κοκκινον γεμον ονοματων βλασφημιας εχον κεφαλας επτα και κερατα δεκα
- 4 Ja nainen oli puettu purppuraan ja helakanpunaan ja koristettu kullalla ja jalokivillä ja helmillä ja piti kädessään kultaista maljaa, joka oli täynnä kauhistsuksia ja hänen haureutensa riettauksia.
And the woman was clothed in purple and bright red, with ornaments of gold and stones of great price and jewels; and in her hand was a gold cup full of evil things and her unclean desires;
και η γυνη η περιβεβλημενη πορφυρα και κοκκινω και κεχρυσωμενη χρυσω και λιθω τιμω και μαργαριταις εχουσα χρυσον ποτηριον εν τη χειρι αυτης γεμον βδελυγματων και ακαθαρτητος πορνειας αυτης

- 5 Ja hänen otsaansa oli kirjoitettu nimi, salaisuus: "Suuri Babylon, maan porttojen ja kauhistuksien äiti".
And on her brow was a name, SECRET, BABYLON THE GREAT, THE MOTHER OF THE EVIL WOMEN AND OF THE UNCLEAN THINGS OF THE EARTH.
και επι το μετωπον αυτης ονομα γεγραμμενον μυστηριον βαβυλων η μεγαλη η μητηρ των πορνων και των βδελυγματων της γης
- 6 Ja minä näin sen naisen olevan juovuksissa pyhien verestä ja Jeesuksen todistajain verestä; ja nähdessäni hänet minä suuresti ihmettelin.
And I saw the woman overcome as with the wine of the blood of the saints, and the blood of those put to death because of Jesus. And when I saw her, I was overcome with a great wonder.
και ειδον την γυναικα μεθουσαν εκ του αιματος των αγιων και εκ του αιματος των μαρτυρων ιησου και εθαυμασα ιδων αυτην θαυμα μεγα
- 7 Ja enkeli sanoi minulle: "Miksi ihmettelet? Minä sanon sinulle tuon naisen salaisuuden ja tuon pedon salaisuuden, joka häntä kantaa ja jolla on seitsemän päätä ja kymmenen sarvea.
And the angel said to me, Why were you surprised? I will make clear to you the secret of the woman, and of the beast on which she is seated, which has the seven heads and the ten horns.
και ειπεν μοι ο αγγελος διατι εθαυμασας εγω σοι ερω το μυστηριον της γυναικος και του θηριου του βασταζοντος αυτην του εχοντος τας επτα κεφαλαι και τα δεκα κερατα
- 8 Peto, jonka sinä näit, on ollut, eikä sitä enää ole, mutta se on nouseva syvyydestä ja menevä kadtokseen; ja ne maan päällä asuvaset, joiden nimet eivät ole kirjoitetut elämän kirjaan, hamasta maailman perustamisesta, ihmettelevät, kun he näkevät pedon, että se on ollut eikä sitä enää ole, mutta se on tuleva.
The beast which you saw was, and is not; and is about to come up out of the great deep, and to go into destruction. And those who are on the earth, whose names have not been put in the book of life from the first, will be full of wonder when they see the beast, that he was, and is not, and still will be.
θηριον ο ειδες ην και ουκ εστιν και μελλει αναβαινειν εκ της αβυσσου και εις απολειαν υπαγειν και θαυμασονται οι κατοικουντες επι της γης ον ου γεγραπται τα ονοματα επι το βιβλιον της ζωης απο καταβολης κοσμου βλεποντες το θηριον ο τι ην και ουκ εστιν καιπερ εστιν
- 9 Tässä on ymmärrys, jossa viisaus on: Ne seitsemän päätä ovat seitsemän vuorta, joiden päällä nainen istuu; ne ovat myös seitsemän kuningasta;
Here is the mind which has wisdom. The seven heads are seven mountains, on which the woman is seated:
ωδε ο νους ο εχων σοφιαν αι επτα κεφαλαι ορη εισιν επτα οπου η γυνη καθηται επ αυτων
- 10 heistä on viisi kaatunut, yksi on, viimeinen ei ole vielä tullut, ja kun hän tulee, pitää hänen vähän aikaa pysymän.
And they are seven kings; the five have come to an end, the one is, the other has not come; and when he comes, he will have to go on for a little time.
και βασιλεις επτα εισιν οι πεντε επεσαν και ο εις εστιν ο αλλος ουπω ηλθεν και οταν ελθη ολιγον αυτον δει μειναι
- 11 Ja peto, joka on ollut ja jota ei enää ole, on itse kahdeksas, ja on yksi noista seitsemästä, ja menee kadtokseen.
And the beast which was, and is not, is himself the eighth, and is of the seven; and he goes into destruction.
και το θηριον ο ην και ουκ εστιν και αυτος ογδοος εστιν και εκ των επτα εστιν και εις απολειαν υπαγει
- 12 Ja ne kymmenen sarvea, jotka sinä näit, ovat kymmenen kuningasta, jotka eivät vielä ole saaneet kuninkuutta, mutta saavat vallan niinkuin kuninkaat yhdeksi hetkeksi pedon kanssa.
And the ten horns which you saw are ten kings, which still have been given no kingdom; but they are given authority as kings, with the beast, for one hour.
και τα δεκα κερατα α ειδες δεκα βασιλεις εισιν οιτινες βασιλειαν ουπω ελαβον αλλ εξουσιαν ως βασιλεις μιαν ωραν λαμβανουσιν μετα του θηριου
- 13 Näillä on yksi ja sama mieli, ja he antavat voimansa ja valtansa pedolle.
These have one mind, and they give their power and authority to the beast.
ουτοι μιαν γνωμην εχουσιν και την δυναμιν και την εξουσιαν εαυτων τω θηριω διαδιδωσουσιν
- 14 He sotivat Karitsaa vastaan, mutta Karitsa on voittava heidät, sillä hän on herrain Herra ja kuningasten Kuningas; ja kutsutut ja valitut ja uskolliset voittavat hänen kanssansa."
These will make war against the Lamb, and the Lamb will overcome them, because he is the Lord of lords and King of kings; and those who are with him are named, marked out, and true.
ουτοι μετα του αρνιου πολεμησουσιν και το αρνιον νικησει αυτους οτι κυριος κυριων εστιν και βασιλευς βασιλεων και οι μετ αυτου κλητοι και εκλεκτοι και πιστοι
- 15 Ja hän sanoi minulle: "Vedet, jotka sinä näit, tuolla, missä portto istuu, ovat kansoja ja väkijoukkoja ja kansanheimoja ja kieliä.
And he said to me, The waters which you saw, where the evil woman is seated, are peoples, and armies, and nations and languages.
και λεγει μοι τα υδατα α ειδες ου η πορνη καθηται λαοι και οχλοι εισιν και εθνη και γλωσσαι
- 16 Ja ne kymmenen sarvea, jotka sinä näit, ja peto, ne vihaavat porttoa ja riisuvat hänet paljaaksi ja alastomaksi ja syövät hänen lihansa ja polttavat hänet tulella.
And the ten horns which you saw, and the beast, these will be turned against the evil woman, and will make her waste and uncovered, and will take her flesh for food, and will have her burned with fire.
και τα δεκα κερατα α ειδες επι το θηριον ουτοι μισησουσιν την πορνην και ηρημωμενην ποιησουσιν αυτην και γυμνην και τας σαρκας αυτης φαγονται και αυτην κατακαουσουσιν εν πυρι
- 17 Sillä Jumala on pannut heidän sydämeensä, että he täyttävät hänen aivoituksensa, yksimielisesti, ja antavat kuninkautensa pedolle, kunnes Jumalan sanat täyttyvät.
Because God has put it in their hearts to do his purpose, and to be of one mind, giving their kingdom to the beast, till the words of God have effect and are complete.
ο γαρ θεος εδωκεν εις τας καρδιας αυτων ποιησαι την γνωμην αυτου και ποιησαι μιαν γνωμην και δουναι την βασιλειαν αυτων τω θηριω αχρι τελεσθη τα ρηματα του θεου

- 18 Ja nainen, jonka sinä näit, on se suuri kaupunki, jolla on maan kuninkaitten kuninkuus."
And the woman whom you saw is the great town, which is ruling over the kings of the earth.
και η γυνη ην ειδες εστιν η πολις η μεγαλη η εχουσα βασιλειαν επι των βασιλεων της γης
- 1 Sen jälkeen minä näin tulevan taivaasta alas erään toisen enkelin, jolla oli suuri valta, ja maa valkeni hänen kirkkaudestaan.
After these things I saw another angel coming down out of heaven, having great authority; and the earth was bright with his glory.
και μετα ταυτα ειδον αγγελον καταβαινοντα εκ του ουρανου εχοντα εξουσιαν μεγαλην και η γη εφωτισθη εκ της δοξης αυτου
- 2 Ja hän huusi voimallisella äänellä sanoen: "Kukistunut, kukistunut on suuri Babylon ja tullut riivaajain asuinpaikaksi ja kaikkien saastaisten henkien tyyssijaksi ja kaikkien saastaisten ja vihattavain lintujen tyyssijaksi.
And he gave a loud cry, saying, Babylon the great has come down from her high place, she has come to destruction and has become a place of evil spirits, and of every unclean spirit, and a hole for every unclean and hated bird.
και εκραζεν εν ισχυι φωνη μεγαλη λεγων επεσεν επεσεν βαβυλων η μεγαλη και εγενετο κατοικητηριον δαιμονων και φυλακη παντος πνευματος ακαθαρτου και φυλακη παντος ορνεου ακαθαρτου και μεμισημενου
- 3 Sillä hänen haureutensa vihan viiniä ovat kaikki kansat juoneet, ja maan kuninkaat ovat haureutta harjoittaneet hänen kanssansa, ja maan kauppiaat ovat rikastuneet hänen hekumansa runsaudesta."
For through the wine of the wrath of her evil desires all the nations have come to destruction; and the kings of the earth made themselves unclean with her, and the traders of the earth had their wealth increased by the power of her evil ways.
οτι εκ του οινου του θυμου της πορνειας αυτης πεπωκεν παντα τα εθνη και οι βασιλεις της γης μετ αυτης επορνευσαν και οι εμποροι της γης εκ της δυναμεως του στερηνουσ αυτης επλουτησαν
- 4 Ja minä kuulin toisen äänen taivaasta sanovan: "Lähtekää siittä ulos, te minun kansani, ettette tulisi hänen synteihinsä osallisiksi ja saisi tekin kärsiä hänen vitsauksistansa.
And another voice from heaven came to my ears, saying, Come out of her, my people, so that you may have no part in her sins and in her punishments.
και ηκουσα αλλην φωνην εκ του ουρανου λεγουσαν εξελθετε εξ αυτης ο λαος μου ινα μη συγκοινωνησετε ταις αμαρτιας αυτης και ινα μη λαβητε εκ των πληγων αυτης
- 5 Sillä hänen syntinsä ulottuvat taivaaseen asti, ja Jumala on muistanut hänen rikoksensa.
For her sins have gone up even to heaven, and God has taken note of her evil-doing.
οτι ηκολουθησαν αυτης αι αμαρτιαι αχρι του ουρανου και εμνημονευσεν ο θεος τα αδικηματα αυτης
- 6 Kostakaa hänelle sen mukaan, kuin hän on tehnyt, ja antakaa hänelle kaksinkertaisesti hänen teoistansa; siihen maljaan, johon hän on kaatanut, kaatakaa te hänelle kaksin verroin.
Give to her as she gave, even an increased reward for her works; in the cup which was mixed by her, let there be mixed as much again for herself.
αποδοτε αυτη ως και αυτη απεδωκεν υμιν και διπλωσατε αυτη διπλα κατα τα εργα αυτης εν τω ποτηριω ω εκερασεν κερασατε αυτη διπλουσ
- 7 Niin paljon kuin hän on itselleen kunniaa ja hekumaa hankkinut, niin paljon antakaa hänelle vaivaa ja surua. Koska hän sanoo sydämessään: 'Minä istun kuningattarena enkä ole leski enkä ole surua näkevä',
As she gave glory to herself, and became more evil in her ways, in the same measure give her pain and weeping: for she says in her heart, I am seated here a queen, and am no widow, and will in no way see sorrow.
οσα εδοξασεν εαυτην και εστηνιασεν τοσουτον δοτε αυτη βασανισμον και πενθος οτι εν τη καρδια αυτης λεγει καθημαι βασιλισσα και χηρα ουκ ειμι και πενθος ου μη ιδω
- 8 sentähden hänen vitsauksensa tulevat yhtenä päivänä: kuolema ja suru ja nälkä, ja hän joutuu tulessa poltettavaksi, sillä väkevä on Herra Jumala, joka on hänet tuominut."
For this reason in one day will her troubles come, death and sorrow and need of food; and she will be completely burned with fire; for strong is the Lord God who is her judge.
δια τουτου εν μια ημερα ηξουσιν αι πληgai αυτης θανατος και πενθος και λιμος και εν πυρι κατακαυθησεται οτι ισχυρος κυριος ο θεος ο κρινων αυτην
- 9 Ja maanpiirin kuninkaat, jotka hänen kanssansa ovat haureutta harjoittaneet ja hekumallisesti eläneet, itkevät ja parkuvat häntä, kun näkevät hänen palonsa savun;
And the kings of the earth, who made themselves unclean with her, and in her company gave themselves up to evil, will be weeping and crying over her, when they see the smoke of her burning,
και κλαουσονται αυτην και κοψονται επ αυτη οι βασιλεις της γης οι μετ αυτης πορνευσαντες και στερνιασαντες οταν βλεπωσιν τον καπνον της πυρωσεως αυτης
- 10 he seisovat loitolla kauhistuen hänen vaivaansa ja sanovat: "Voi, voi sinua, Babylon, sinä suuri kaupunki, sinä vahva kaupunki, sillä sinun tuomiosi tuli yhdessä hetkessä!"
Watching from far away, for fear of her punishment, saying, Sorrow, sorrow for Babylon, the great town, the strong town! for in one hour you have been judged.
απο μακροθεν εστηκοτες δια τον φοβον του βασανισμου αυτης λεγοντες ουαι ουαι η πολις η μεγαλη βαβυλων η πολις η ισχυρα οτι εν μια ωρα ηλθεν η κρισις σου
- 11 Ja maanpiirin kauppiaat itkevät ja surevat häntä, kun ei kukaan enää osta heidän tavaraansa,
And the traders of the earth are weeping and crying over her, because no man has any more desire for their goods,
και οι εμποροι της γης κλαιουσιν και πενθουσιν επ αυτη οτι τον γομον αυτων ουδεις αγοραζει ουκετι

- 12 kaupaksi tuotua kultaa ja hopeata ja jalokiviä ja helmiä ja pellavakangasta ja purppuraa ja silkkiä ja helakanpuna ja kaikkinaista hajupuuta ja kaikenlaisia norsunluu-esineitä ja kaikenlaisia kalleimmasta puusta ja vaskesta ja raudasta ja marmorista tehtyjä esineitä,
Gold, and silver, and stones of great price, and jewels, and delicate linen, and robes of purple and silk and red; and perfumed wood, and every vessel of ivory, and every vessel made of fair wood, and of brass, and iron, and stone;
γομον χρυσου και αργυρου και λιθου τιμου και μαργαριτου και βυσσου και πορφυρας και σηρικου και κοκκινου και παν ξυλον θυινον και παν σκευος ελεφαντινον και παν σκευος εκ ξυλου τιμιωτ ατου και χαλκου και σιδηρου και μαρμαρου
- 13 ja kanelia ja hiusvoidetta ja suitsuketta ja hajuvoidetta ja suitsutuspihkaa ja viiniä ja öljyä ja lestyjä jauhoja ja viljaa ja karjaa ja lampaita ja hevosia ja vaunuja ja orjia ja ihmissieluja.
And sweet-smelling plants, and perfumes, and wine, and oil, and well crushed grain, and cattle and sheep; and horses and carriages and servants; and souls of men.
και κιναμωμον και θυμιαματα και μυρον και λιβανον και οινον και ελαιον και σεμιδαλιν και σιτον και κτηνη και προβατα και ιππων και ρεδων και σωματων και ψυχας ανθρωπων
- 14 Ja hedelmät, joita sinun sielusi himoitsi, ovat sinulta menneet, ja kaikki kalleutesi ja komeutesi ovat sinulta hävinneet, eikä niitä enää koskaan löydetä.
And the fruit of your soul's desire has gone from you, and all things delicate and shining have come to an end and will never again be seen.
και η οπωρα της επιθυμιας της ψυχης σου απηλθεν απο σου και παντα τα λιπαρα και τα λαμπρα απηλθεν απο σου και ουκετι ου μη ευρησης αυτα
- 15 Niiden kauppiat, ne, jotka rikastuivat tästä kaupungista, seisovat loitolla kauhistuen hänen vaivaansa, itkien ja surren,
The traders in these things, by which their wealth was increased, will be watching far off for fear of her punishment, weeping and crying;
οι εμποροι τούτων οι πλουτησαντες απ αυτης απο μακροθεν στησονται δια τον φοβον του βασανισμου αυτης κλαιοντες και πενθουντες
- 16 ja sanovat: "Voi, voi sitä suurta kaupunkia, joka oli puettu pellavaan ja purppuraan ja helakanpunaan ja koristettu kullalla ja jalokivillä ja helmillä, kun semmoinen rikkaus yhdessä hetkessä tuhoutui!"
Saying, Sorrow, sorrow for the great town, she who was clothed in delicate linen, and purple, and red; with ornaments of gold and stones of great price and jewels!
και λεγοντες ουαι ουαι η πολις η μεγαλη η περιβεβλημενη βυσσινον και πορφυρον και κοκκινον και κεχρυσωμενη εν χρυσω και λιθω τιμω και μαργαριταις
- 17 Ja kaikki laivurit ja kaikki rannikopurjehtijat ja merimiehet ja kaikki merenkulkijat seisovat loitolla
For in one hour such great wealth has come to nothing. And every shipmaster, and all who are sailing on the sea, and sailors and all who get their living by the sea, were watching from far away, οτι μια ωρα ηρημωθη ο τοσοτος πλουτος και πας κυβερνητης και πας επι των πλοιων ο ομιλος και ναυται και οσοι την θαλασσαν εργαζονται απο μακροθεν εστησαν
- 18 ja huusivat nähdessään hänen palonsa savun ja sanoivat: "Mikä on tämän suuren kaupungin vertainen?"
And crying out when they saw the smoke of her burning, saying, What town is like the great town?
και εκραζον ορωντες τον καπνον της πυρωσεως αυτης λεγοντες τις ομοια τη πολει τη μεγαλη
- 19 Ja he heittivät tomua päänsä päälle ja huusivat itkien ja surren ja sanoivat: "Voi, voi sitä suurta kaupunkia, jonka kalleuksista rikastuivat kaikki, joilla oli laivoja merellä, kun se yhdessä hetkessä tuhoutui!"
And they put dust on their heads, and were sad, weeping and crying, and saying, Sorrow, sorrow for the great town, in which was increased the wealth of all who had their ships on the sea because of her great stores! for in one hour she is made waste.
και εβαλον χουν επι τας κεφαλας αυτων και εκραζον κλαιοντες και πενθουντες λεγοντες ουαι ουαι η πολις η μεγαλη εν η επλουτησαν παντες οι εχοντες πλοια εν τη θαλασση εκ της τιμιωτητος αυτης οτι μια ωρα ηρημωθη
- 20 Riemuitse hänestä, taivas, ja te pyhät ja apostolit ja profeetat; sillä Jumala on hänet tuominnut ja kostanut hänelle teidän tuomionne.
Be glad over her, heaven, and you saints, and Apostles, and prophets; because she has been judged by God on your account.
ευφραινου επ αυτην ουρανε και οι αγιοι αποστολοι και οι προφηται οτι εκρινεν ο θεος το κριμα υμων εξ αυτης
- 21 Ja väkevä enkeli otti kiven, niinkuin suuren myllynkiven, ja heitti sen mereen sanoen: "Näin heitetään kiivaasti pois Babylon, se suuri kaupunki, eikä sitä enää löydetä".
And a strong angel took up a stone like the great stone with which grain is crushed, and sent it into the sea, saying, So, with a great fall, will Babylon, the great town, come to destruction, and will not be seen any more at all.
και ηρεν εις αγγελος ισχυρος λιθον ως μυλον μεγαν και εβαλεν εις την θαλασσαν λεγων ουτως ορμηματι βληθησεται βαβυλων η μεγαλη πολις και ου μη ευρεθη ετι
- 22 Ei kuulla sinussa enää kanteleensoittajain ja laulajain, huilun- ja torvensoittajain ääntä; ei löydetä sinusta enää minkään ammatin taituria; ei kuulla sinussa enää myllyn jyrimää;
And the voice of players and makers of music will never again be sounding in you: and no worker, expert in art, will ever again be living in you; and there will be no sound of the crushing of grain any more at all in you;
και φωνη καθαρωδων και μουσικων και αυλητων και σαλπιστων ου μη ακουσθη εν σοι ετι και πας τεχνιτης πασης τεχνης ου μη ευρεθη εν σοι ετι και φωνη μυλου ου μη ακουσθη εν σοι ετι

- 23 ei loista sinussa enää lampun valo; ei kuulla sinussa enää huutoa yljälle eikä huutoa morsiamelle; sillä sinun kauppiasi olivat maan mahtavia, ja sinun velhoutesi villitsi kaikki kansat; And never again will the shining of lights be seen in you; and the voice of the newly-married man and the bride will never again be sounding in you: for your traders were the lords of the earth, and by your evil powers were all the nations turned out of the right way.
και φως λυχνον ου μη φανη εν σοι ετι και φωνη νυμφιου και νυμφης ου μη ακουσθη εν σοι ετι οτι οι εμποροι σου ησαν οι μεγασταναες της γης οτι εν τη φαρμακεια σου επλανηθησαν παντα τα εθνη
- 24 ja hänestä on löydetty profeettain ja pyhien veri ja kaikkien veri, jotka maan päällä ovat tapetut. And in her was seen the blood of prophets and of saints, and of all who have been put to death on the earth.
και εν αυτη αιμα προφητων και αγιων ευρεθη και παντων των εσφαγμενων επι της γης
- 1 Sen jälkeen minä kuulin ikäänkuin kansan paljouden suuren äänen taivaassa sanovan: "Halleluja! Pelastus ja kunnia ja voima on Jumalan, meidän Jumalamme. After these things there came to my ears a sound like the voice of a great band of people in heaven, saying, Praise to the Lord; salvation and glory and power be to our God: και μετα ταυτα ηκουσα φωνην οχλου πολλου μεγαλην εν τω ουρανω λεγοντος αλληλουια η σωτηρια και η δοξα και η τιμη και η δυναμις κυριω τω θεω ημων
- 2 Sillä totiset ja vanhurskaat ovat hänen tuomionsa; sillä hän on tuominnut sen suuren porton, joka turmeli maan haureudellaan, ja on kostanut ja on vaatinut hänen kädestänsä palvelijainsa veren." For true and upright are his decisions; for by him has the evil woman been judged, who made the earth unclean with the sins of her body; and he has given her punishment for the blood of his servants.
οτι αληθινα και δικαιαι αι κρισεις αυτου οτι εκρινεν την πορνην την μεγαλην ητις εφθειρεν την γην εν τη πορνεια αυτης και εξεδικησεν το αιμα των δουλων αυτου εκ της χειρος αυτης
- 3 Ja he sanoivat toistamiseen: "Halleluja!" Ja hänen savunsa nousee aina ja iankaikkisesti. And again they said, Praise to the Lord. And her smoke went up for ever and ever.
και δευτερον ειρηκαν αλληλουια και ο καπνος αυτης αναβαινει εις τους αιωνας των αιωνων
- 4 Ja ne kaksikymmentä neljä vanhinta ja neljä olentoa lankesivat maahan ja kumartaen rukoilivat Jumalaa, joka valtaistuimella istuu, ja sanoivat: "Amen, halleluja!" And the four and twenty rulers and the four beasts went down on their faces and gave worship to God who was seated on the high seat, saying, Even so, praise to the Lord.
και επεσαν οι πρεσβυτεροι οι εικοσι και τεσσαρες και τα τεσσαρα ζωα και προσεκυνησαν τω θεω τω καθημενω επι του θρονου λεγοντες αμην αλληλουια
- 5 Ja valtaistuimelta lähti ääni, joka sanoi: "Ylistäkää meidän Jumalaamme, kaikki hänen palvelijansa, te, jotka häntä pelkäätte, sekä pienet että suuret". And a voice came from the high seat, saying, Give praise to our God, all you his servants, small and great, in whom is the fear of him.
και φωνη εκ του θρονου εξηλθεν λεγουσα αινειτε τον θεον ημων παντες οι δουλοι αυτου και οι φοβουμενοι αυτον και οι μικροι και οι μεγαλοι
- 6 Ja minä kuulin ikäänkuin kansan paljouden äänen ja ikäänkuin paljojen vetten pauhinan ja ikäänkuin suuren ukkosenjylinän sanovan: "Halleluja! Sillä Herra, meidän Jumalamme, Kaikkivaltias, on ottanut hallituksen. And there came to my ears the voice of a great army, like the sound of waters, and the sound of loud thunders, saying, Praise to the Lord: for the Lord our God, Ruler of all, is King.
και ηκουσα ως φωνην οχλου πολλου και ως φωνην υδατων πολλων και ως φωνην βροντων ισχυρων λεγοντας αλληλουια οτι εβασιλευσεν κυριος ο θεος ο παντοκρατωρ
- 7 Iloitkaamme ja riemuitkaamme ja antakaamme kunnia hänelle, sillä Karitsan häät ovat tulleet, ja hänen vaimonsa on itsensä valmistanut. Let us be glad with delight, and let us give glory to him: because the time is come for the Lamb to be married, and his wife has made herself ready.
χαιρωμεν και αγαλλιωμεθα και δομεν την δοξαν αυτω οτι ηλθεν ο γαμος του αρνιου και η γυνη αυτου ητοιμασεν εαυτην
- 8 Ja hänen annettiin pukeutua liinavaatteeseen, hohtavaan ja puhtaaseen: se liina on pyhien vanhurskautus." And to her it was given to be clothed in delicate linen, clean and shining: for the clean linen is the righteousness of the saints.
και εδοθη αυτη ινα περιβαληται βυσσινον καθαρον και λαμπρον το γαρ βυσσινον τα δικαιωματα εστιν των αγιων
- 9 Ja hän sanoi minulle: "Kirjoita: Autuaat ne, jotka ovat kutsutut Karitsan hääateriale!" Vielä hän sanoi minulle: "Nämä sanat ovat totiset Jumalan sanat". And he said to me, Put in the book, Happy are the guests at the bride-feast of the Lamb. And he said to me, These are the true words of God.
και λεγει μοι γραψον μακαριοι οι εις το δειπνον του γαμου του αρνιου κεκλημενοι και λεγει μοι ουτοι οι λογοι αληθινοι εισιν του θεου
- 10 Ja minä lankesin hänen jalkojensa juureen, kumartaen rukoillakseni häntä. Mutta hän sanoi minulle: "Varo, ettet sitä tee; minä olen sinun ja sinun veljesi kanssapalvelija, niiden, joilla on Jeesuksen todistus; kumarra ja rukoile Jumalaa. Sillä Jeesuksen todistus on profetian henki." And I went on my face before his feet to give him worship. And he said to me, See you do it not: I am a brother-servant with you and with your brothers who keep the witness of Jesus: give worship to God: for the witness of Jesus is the spirit of the prophet's word.
και επεσον εμπροσθεν των ποδων αυτου προσκυνησαι αυτω και λεγει μοι ορα μη συνδουλος σου ειμι και των αδελφων σου των εχοντων την μαρτυριαν του ιησου τω θεω προσκυνησον η γαρ μαρτυρια του ιησου εστιν το πνευμα της προφητειας

- 11 Ja minä näin taivaan auenneena. Ja katso: valkoinen hevonen, ja sen selässä istuvan nimi on Uskollinen ja Totinen, ja hän tuomitsee ja sotii vanhurskaudessa.
And the heaven was open; and I saw a white horse, and he who was seated on it was named Certain and True; and he is judging and making war in righteousness.
 και ειδον τον ουρανον ανεωγμενον και ιδου ιππος λευκος και ο καθημενος επ αυτον καλουμενος πιστος και αληθινος και εν δικαιοσυνη κρινει και πολεμει
- 12 Ja hänen silmänsä olivat niinkuin tulen liekit, ja hänen päässään oli monta kruunua, ja hänellä oli kirjoitettuna nimi, jota ei tiedä kukaan muu kuin hän itse,
And his eyes are a flame of fire, and crowns are on his head; and he has a name in writing, of which no man has knowledge but himself.
 οι δε οφθαλμοι αυτου ως φλοξ πυρος και επι την κεφαλην αυτου διαδηματα πολλα εχων ονομα γεγραμμενον ο ουδεις οιδεν ει μη αυτος
- 13 ja hänellä oli yllään vereen kastettu vaippa, ja nimi, jolla häntä kutsutaan, on Jumalan Sana.
And he is clothed in a robe washed with blood: and his name is The Word of God.
 και περιβεβλημενος ιματιον βεβαμμενον αιματι και καλειται το ονομα αυτου ο λογος του θεου
- 14 Ja häntä seurasivat ratsastaen valkoisilla hevosilla taivaan sotajoukot, puettuina valkeaan ja puhtaaseen pellavavaatteeseen.
And the armies which are in heaven went after him on white horses, clothed in delicate linen, white and clean.
 και τα στρατευματα εν τω ουρανω ηκολουθει αυτω εφ ιπποις λευκοις ενδεδυμενοι βυσσινον λευκον και καθαρον
- 15 Ja hänen suustaan lähtee terävä miekka, että hän sillä löisi kansoja. Ja hän on kaitseva heitä rautaisella valtikalla, ja hän polkee kaikkivaltiaan Jumalan vihan kiivauden viinikuurnan.
And out of his mouth comes a sharp sword, with which he overcomes the nations: and he has rule over them with a rod of iron: and he is crushing with his feet the grapes of the strong wrath of God the Ruler of all.
 και εκ του στοματος αυτου εκπορευεται ρομφαια οξεια ινα εν αυτη πατασση τα εθνη και αυτος ποιμανει αυτους εν ραβδω σιδηρα και αυτος πατει την ληνον του οινου του θυμου και της οργης του θεου του παντοκρατορος
- 16 Ja hänellä on vaipassa kupeellaan kirjoitettuna nimi: "Kuningasten Kuningas ja herrain Herra".
And on his robe and on his leg is a name, KING OF KINGS, AND LORD OF LORDS.
 και εχει επι το ιματιον και επι τον μηρον αυτου το ονομα γεγραμμενον βασιλευς βασιλεων και κυριος κυριων
- 17 Ja minä näin enkelin seisovan auringossa, ja hän huusi suurella äänellä sanoen kaikille keskitaivaalla lentäville linnuille: "Tulkaa, kokoontukaa Jumalan suurelle aterialle
And I saw an angel taking his place in the sun; and he was crying with a loud voice, saying to all the birds in flight in the heavens, Come together to the great feast of God;
 και ειδον ενα αγγελον εστωτα εν τω ηλιω και εκραξεν φωνη μεγαλη λεγων πασιν τοις ορνειοις τοις πετωμενοις εν μεσουρανηματι δευτε και συναγεσθε εις το δειπνον του μεγαλου θεου
- 18 syömään kuningasten lihaa ja sotapäällikköjen lihaa ja väkevien lihaa ja hevosten sekä niiden selässä istuvien lihaa ja kaikkien vapaitten ja orjien lihaa, sekä pienten että suurten".
So that you may take for your food the flesh of kings, and of captains, and of strong men, and of horses and of those who are seated on them, and the flesh of all men, free and unfree, small and great.
 ινα φαγητε σαρκας βασιλεων και σαρκας χλιαρχων και σαρκας ισχυρων και σαρκας ιπων και των καθημενων επ αυτων και σαρκας παντων ελευθερων και δουλων και μικρων και μεγαλων
- 19 Ja minä näin pedon ja maan kuninkaat ja heidän sotajoukkonsa kokoontuneina sotiaksensa hevosen selässä istuvaa vastaan ja hänen sotajoukkoansa vastaan.
And I saw the beast, and the kings of the earth, and their armies, come together to make war against him who was seated on the horse and against his army.
 και ειδον το θηριον και τους βασιλεις της γης και τα στρατευματα αυτων συνηγμενα ποιησαι πολεμον μετα του καθημενου επι του ιππου και μετα του στρατευματος αυτου
- 20 Ja peto otettiin kiinni, ja sen kanssa väärä profeetta, joka sen nähden oli tehnyt ihmetekonsa, joilla hän oli eksyttänyt ne, jotka olivat ottaneet pedon merkin, ja ne, jotka olivat sen kuvaa kumartaneet; ne molemmat heitettiin elävältä tuliseen järveen, joka tulikiveä palaa.
And the beast was taken, and with him the false prophet who did the signs before him, by which they were turned from the true way who had the mark of the beast, and who gave worship to his image: these two were put living into the sea of ever-burning fire.
 και επισθη το θηριον και μετα τουτου ο ψευδοπροφητης ο ποιησας τα σημεια ενωπιον αυτου εν οις επλανησεν τους λαβοντας το χαραγμα του θηριου και τους προσκυνοντας τη εικονι αυτου ζωντες εβληθησαν οι δυο εις την λιμνην του πυρος την καιομενην εν τω θειω
- 21 Ja ne muut saivat surmansa hevosen selässä istuvan miekasta, joka lähti hänen suustaan; ja kaikki linnut tulivat ravituiksi heidän lihastansa.
And the rest were put to death with the sword of him who was on the horse, even the sword which came out of his mouth: and all the birds were made full with their flesh.
 και οι λοιποι απεκτανθησαν εν τη ρομφαια του καθημενου επι του ιππου τη εκπορευομενη εκ του στοματος αυτου και παντα τα ορνεα εχορτασθησαν εκ των σαρκων αυτων
- 1 Ja minä näin tulevan taivaasta alas enkelin, jolla oli syvyyden avain ja suuret kahleet kädessään.
And I saw an angel coming down out of heaven, having the key of the great deep and a great chain in his hand.
 και ειδον αγγελον καταβαινοντα εκ του ουρανου εχοντα την κλειδα της αβυσσου και αλυσιν μεγαλην επι την χειρα αυτου

- 2 Ja hän otti kiinni lohikäärmeen, sen vanhan käärmeen, joka on perkele ja saatana, ja sitoi hänet tuhanneksi vuodeksi
And he took the dragon, the old snake, which is the Evil One and Satan, and put chains on him for a thousand years,
και εκρατησεν τον δρακοντα τον οφιν τον αρχαιον ος εστιν διαβολος και σατανας και εδησεν αυτον χιλια ετη
- 3 ja heitti hänet syvyyteen ja sulki ja lukitsi sen sinetillä hänen jälkeensä, ettei hän enää kansoja villitsisi, siihen asti kuin ne tuhat vuotta ovat loppuun kuluneet; sen jälkeen hänet pitää päästettävän irti vähäksi aikaa.
And put him into the great deep, and it was shut and locked over him, so that he might put the nations in error no longer, till the thousand years were ended: after this he will be let loose for a little time.
και εβαλεν αυτον εις την αβυσσον και εκλεισεν αυτον και εσφραγισεν επανω αυτου ινα μη πλανηση τα εθνη ετι αχρι τελεσθη τα χιλια ετη και μετα ταυτα δει αυτον λυθηναι μικρον χρονον
- 4 Ja minä näin valtaistuimia, ja he istuivat niille, ja heille annettiin tuomiovalta; ja minä näin niiden sielut, jotka olivat teloitetut Jeesuksen todistuksen ja Jumalan sanan tähden, ja niiden, jotka eivät olleet kumartaneet petoa eikä sen kuvaa eivätkä ottaneet sen merkkiä otsaansa eikä käteensä; ja he virkosivat eloon ja hallitsivat Kristuksen kanssa tuhannen vuotta.
And I saw high seats, and they were seated on them, and the right of judging was given to them: and I saw the souls of those who were put to death for the witness of Jesus, and for the word of God, and those who did not give worship to the beast, or to his image, and had not his mark on their brows or on their hands; and they were living and ruling with Christ a thousand years.
και ειδον θρονους και εκαθισαν επ αυτους και κριμα εδοθη αυτοις και τας ψυχας των πεπελεκισμενων δια την μαρτυριαν ιησου και δια τον λογον του θεου και οιτινες ου προσεκυνησαν τω θηριου ουτε την εικονα αυτου και ουκ ελαβον το χαραγμα επι το μετωπον αυτων και επι την χειρα αυτων και εζησαν και εβασιλευσαν μετα χριστου τα χιλια ετη
- 5 Muut kuolleet eivät vironneet eloon, ennenkuin ne tuhat vuotta olivat loppuun kuluneet. Tämä on ensimmäinen ylösnousemus.
The rest of the dead did not come to life again till the thousand years were ended. This is the first coming back from the dead.
οι δε λοιποι των νεκρων ουκ ανεζησαν εως τελεσθη τα χιλια ετη αυτη η αναστασις η πρωτη
- 6 Autuas ja pyhä on se, jolla on osa ensimmäisessä ylösnousemuksessa; heihin ei toisella kuolemalla ole valtaa, vaan he tulevat olemaan Jumalan ja Kristuksen pappeja ja hallitsevat hänen kanssaan ne tuhannen vuotta.
Happy and holy is he who has a part in this first coming: over these the second death has no authority, but they will be priests of God and of Christ, and will be ruling with him a thousand years.
μακαριος και αγιος ο εχων μερος εν τη αναστασει τη πρωτη επι τούτων ο θανατος ο δευτερος ουκ εχει εξουσιαν αλλ εσονται ιερεις του θεου και του χριστου και βασιλευσουσιν μετ αυτου χιλια ετη
- 7 Ja kun ne tuhat vuotta ovat loppuun kuluneet, päästetään saatana vankeudesta, ja
And when the thousand years are ended, Satan will be let loose out of his prison,
και οταν τελεσθη τα χιλια ετη λυθησεται ο σατανας εκ της φυλακης αυτου
- 8 ja hän lähtee villitsemään maan neljällä kulmalla olevia kansoja, Gogia ja Maagogia, kootakseen heidät sotaan, ja niiden luku on kuin meren hiekka.
And will go out to put in error the nations which are in the four quarters of the earth, Gog and Magog, to get them together to the war, the number of whom is like the sands of the sea.
και εξελευσεται πλανησαι τα εθνη τα εν ταις τεσσαρσιν γωνιαις της γης τον γωγ και τον μαγωγ συναγαγειν αυτους εις πολεμον ων ο αριθμος ως η αμμος της θαλασσης
- 9 Ja he nousevat yli maan avaruuden ja piirittävät pyhien leirin ja sen rakastetun kaupungin. Mutta tuli lankeaa taivaasta ja kuluttaa heidät.
And they went up over the face of the earth, and made a circle about the tents of the saints, and the well loved town: and fire came down out of heaven for their destruction.
και ανεβησαν επι το πλατος της γης και εκυκλωσαν την παρεμβολην των αγιων και την πολιν την ηγαπημενην και κατεβη πυρ απο του θεου εκ του ουρανου και κατεφαγεν αυτους
- 10 Ja perkele, heidän villitsijänsä, heitetään tuli- ja tulikivi järveen, jossa myös peto ja väärä profeetta ovat, ja heitä vaivataan yöt päivät, aina ja iankaikkisesti.
And the Evil One who put them in error was sent down into the sea of ever-burning fire, where the beast and the false prophet are, and their punishment will go on day and night for ever and ever.
και ο διαβολος ο πλανων αυτους εβληθη εις την λιμνην του πυρος και θειου οπου το θηριον και ο ψευδοπροφητης και βασανισθησονται ημερας και νυκτος εις τους αιωνας των αιωνων
- 11 Ja minä näin suuren, valkean valtaistuimen ja sillä istuvaisen, jonka kasvoja maa ja taivas pakenivat, eikä niille sijaa löytynyt.
And I saw a great white seat, and him who was seated on it, before whose face the earth and the heaven went in flight; and there was no place for them.
και ειδον θρονον λευκον μεγαν και τον καθημενον επ αυτου ου απο προσωπου εφυγεν η γη και ο ουρανος και τοπος ουχ ευρεθη αυτοις
- 12 Ja minä näin kuolleet, suuret ja pienet, seisomassa valtaistuimen edessä, ja kirjat avattiin; ja avattiin toinen kirja, joka on elämän kirja; ja kuolleet tuomittiin sen perusteella, mitä kirjoihin oli kirjoitettu, tekojensa mukaan.
And I saw the dead, great and small, taking their places before the high seat; and the books were open, and another book was open, which is the book of life; and the dead were judged by the things which were in the books, even by their works.
και ειδον τους νεκρους μικρους και μεγαλους εστωτας ενωπιον του θεου και βιβλια ηνεωχθησαν και βιβλιον αλλο ηνεωχθη ο εστιν της ζωης και εκριθησαν οι νεκροι εκ των γεγραμμενων εν τοις βιβλιοις κατα τα εργα αυτων

- 13 Ja meri antoi ne kuolleet, jotka siinä olivat, ja Kuolema ja Tuonela antoivat ne kuolleet, jotka niissä olivat, ja heidät tuomittiin, kukin tekojensa mukaan.
And the sea gave up the dead which were in it; and death and Hell gave up the dead which were in them; and they were judged every man by his works.
και εδωκεν η θαλασσα τους εν αυτη νεκρους και ο θανατος και ο αδης εδωκαν τους εν αυτοις νεκρους και εκριθησαν εκαστος κατα τα εργα αυτων
- 14 Ja Kuolema ja Tuonela heitettiin tuliseen järveen. Tämä on toinen kuolema, tulinen järvi.
And death and Hell were put into the sea of fire. This is the second death, even the sea of fire.
και ο θανατος και ο αδης εβληθησαν εις την λιμνην του πυρος ουτος εστιν ο δευτερος θανατος
- 15 Ja joka ei ollut elämän kirjaan kirjoitettu, se heitettiin tuliseen järveen.
And if anyone's name was not in the book of life, he went down into the sea of fire.
και ει τις ουχ ευρεθη εν τη βιβλω της ζωης γεγραμμενος εβληθη εις την λιμνην του πυρος
- 1 Ja minä näin uuden taivaan ja uuden maan; sillä ensimmäinen taivas ja ensimmäinen maa ovat kadonneet, eikä merta enää ole.
And I saw a new heaven and a new earth: for the first heaven and the first earth were gone; and there was no more sea.
και ειδον ουρανον καινον και γην καινην ο γαρ πρωτος ουρανος και η πρωτη γη παρηλθεν και η θαλασσα ουκ εστιν ετι
- 2 Ja pyhän kaupungin, uuden Jerusalem, minä näin laskeutuvan alas taivaasta Jumalan tyköä, valmistettuna niinkuin morsian, miehensä kaunistettu.
And I saw the holy town, new Jerusalem, coming down out of heaven from God, like a bride made beautiful for her husband.
και εγω ιωαννης ειδον την πολιν την αγιαν ιερουσαλημ καινην καταβαινουσαν απο του θεου εκ του ουρανου ητοιμασμενην ως νυμφην κεκοσμημενην τω ανδρι αυτης
- 3 Ja minä kuulin suuren äänen valtaistuimelta sanovan: "Katso, Jumalan maja ihmisten keskellä! Ja hän on asuva heidän keskellensä, ja he ovat hänen kansansa, ja Jumala itse on oleva heidän kanssaan, heidän Jumalansa;
And there came to my ears a great voice out of the high seat, saying, See, the Tent of God is with men, and he will make his living-place with them, and they will be his people, and God himself will be with them, and be their God.
και ηκουσα φωνης μεγαλης εκ του ουρανου λεγουσης ιδου η σκηνη του θεου μετα των ανθρωπων και σκηνωσει μετ αυτων και αυτοι λαοι αυτου εσονται και αυτος ο θεος εσται μετ αυτων θεος αυτων
- 4 ja hän on pyyhkivä pois kaikki kyneleet heidän silmistänsä, eikä kuolemaa ole enää oleva, eikä murhetta eikä parkua eikä kípua ole enää oleva, sillä kaikki entinen on mennyt."
And he will put an end to all their weeping; and there will be no more death, or sorrow, or crying, or pain; for the first things have come to an end.
και εξαλειψει ο θεος παν δακρυον απο των οφθαλμων αυτων και ο θανατος ουκ εσται ετι ουτε πενθος ουτε κρηνγη ουτε πονος ουκ εσται ετι οτι τα πρωτα απηλθον
- 5 Ja valtaistuimella istuva sanoi: "Katso, uudeksi minä teen kaikki". Ja hän sanoi: "Kirjoita, sillä nämä sanat ovat vakaat ja todet".
And he who is seated on the high seat said, See, I make all things new. And he said, Put it in the book; for these words are certain and true.
και ειπεν ο καθημενος επι του θρονου ιδου καινα παντα ποιω και λεγει μοι γραψον οτι ουτοι οι λογοι αληθινοι και πιστοι εισιν
- 6 Ja hän sanoi minulle: "Se on tapahtunut. Minä olen A ja O, alku ja loppu. Minä annan janoavalle elämän veden lähteestä lahjaksi.
And he said to me, It is done. I am the First and the Last, the start and the end. I will freely give of the fountain of the water of life to him who is in need.
και ειπεν μοι γεγονεν εγω ειμι το α και το ω η αρχη και το τελος εγω τω διψωντι δωσω εκ της πηγης του υδατος της ζωης δωρεαν
- 7 Joka voittaa, on tämän perivä, ja minä olen oleva hänen Jumalansa, ja hän on oleva minun poikani.
He who overcomes will have these things for his heritage; and I will be his God, and he will be my son.
ο νικων κληρονομησει παντα και εσομαι αυτω θεος και αυτος εσται μοι ο υιος
- 8 Mutta pelkurien ja epäuskoisten ja saastaisten ja murhaajien ja huorintekijäin ja velhojen ja epäjumalanpalvelijain ja kaikkien valhettelijain osa on oleva siinä järvessä, joka tulta ja tulikiveä palaa; tämä on toinen kuolema."
But those who are full of fear and without faith, the unclean and takers of life, those who do the sins of the flesh, and those who make use of evil powers or who give worship to images, and all those who are false, will have their part in the sea of ever-burning fire which is the second death.
δειλοις δε και απιστοις και εβδελυγμενοις και φονευσιν και πορνοις και φαρμακευσιν και ειδωλολατραις και πασιν τοις ψευδεσιν το μερος αυτων εν τη λιμνη τη καιομενη πυρι και θειω ο εστιν δευτερος θανατος
- 9 Ja tuli yksi niistä seitsemästä enkelistä, joilla oli ne seitsemän maljaa täynnä seitsemää viimeistä vitsausta, ja puhui minun kanssani sanoen: "Tule tänne, minä näytän sinulle morsiamen, Karitsan vaimon".
And one of the seven angels who had the seven vessels in which were the seven last punishments, came and said to me, Come here, and see the bride, the Lamb's wife.
και ηλθεν προς με εις των επτα αγγελων των εχοντων τας επτα φιαλας τας γεμουσας των επτα πληγων των εσχατων και ελαλησεν μετ εμου λεγων δευρο δειξω σοι την νυμφην του αρνιου την γυναικα

- 10 Ja hän vei minut hengessä suurelle ja korkealle vuorelle ja näytti minulle pyhän kaupungin, Jerusalemin, joka laskeutui alas taivaasta Jumalan tyköä,
And he took me away in the Spirit to a great and high mountain, and let me see the holy town Jerusalem, coming down out of heaven from God,
και απηνεγκεν με εν πνευματι επ ορος μεγα και υψηλον και εδειξεν μοι την πολιν την μεγαλην την αγιαν ιερουσαλημ καταβαινουσαν εκ του ουρανου απο του θεου
- 11 ja siinä oli Jumalan kirkkaus; sen hohto oli kaikkein kalleimman kiven kaltainen, niinkuin kristallinkirkas jaspis-kivi;
Having the glory of God: and her light was like a stone of great price, a jasper stone, clear as glass:
εχουσαν την δοξαν του θεου και ο φωστηρ αυτης ομοιος λιθω τιμιωτατω ως λιθω ιασπιδι κρυσταλλιζοντι
- 12 siinä oli suuri ja korkea muuri, jossa oli kaksitoista porttia ja porteilla kaksitoista enkeliä, ja niihin oli kirjoitettu nimiä, ja ne ovat Israelin lasten kahdentoista sukukunnan nimet;
She had a wall great and high, with twelve doors, and at the doors twelve angels; and names on them, which are the names of the twelve tribes of the children of Israel.
εχουσαν τε τειχος μεγα και υψηλον εχουσαν πυλωνας δωδεκα και επι τοις πυλωσιν αγγελους δωδεκα και ονοματα επιγεγραμμενα α εστιν των δωδεκα φυλων των υιων ισραηλ
- 13 idässä kolme porttia ja pohjoisessa kolme porttia ja etelässä kolme porttia ja länessä kolme porttia.
And on the east were three doors; and on the north three doors; and on the south three doors; and on the west three doors.
απ ανατολης πυλωνες τρεις απο βορρα πυλωνες τρεις απο νοτου πυλωνες τρεις απο δυσμων πυλωνες τρεις
- 14 Ja kaupungin muurilla oli kaksitoista perustusta, ja niissä Karitsan kahdentoista apostolin kaksitoista nimeä.
And the wall of the town had twelve bases, and on them the twelve names of the twelve Apostles of the Lamb.
και το τειχος της πολεως εχον θεμελιους δωδεκα και εν αυτοις ονοματα των δωδεκα αποστολων του αρνιου
- 15 Ja sillä, joka minulle puhui, oli mittasauvana kultainen ruoko, mitatakseen kaupungin ja sen portit ja sen muurin.
And he who was talking with me had a gold measuring-rod to take the measure of the town, and of its doors, and its wall.
και ο λαλων μετ εμου εχεν καλαμον χρυσουν ινα μετρηση την πολιν και τους πυλωνας αυτης και το τειχος αυτης
- 16 Ja kaupunki oli neliskulmainen, ja sen pituus oli yhtä suuri kuin sen leveys. Ja hän mittasi sillä ruovolla kaupungin: se oli kaksitoista tuhatta vakomittaa. Sen pituus ja leveys ja korkeus olivat yhtä suuret.
And the town is square, as wide as it is long; and he took the measure of the town with the rod, one thousand and five hundred miles: it is equally long and wide and high.
και η πολις τετραγωνος κειται και το μηκος αυτης τοσουτον εστιν οσον και το πλατος και εμετρησεν την πολιν τω καλαμω επι σταδιων δωδεκα χιλιαδων το μηκος και το πλατος και το υψος αυτη ς ισα εστιν
- 17 Ja hän mittasi sen muurin: se oli sata neljäkymmentä neljä kyynärää, ihmismitan mukaan, joka on enkelin mitta.
And he took the measure of its wall, one hundred and forty-four cubits, after the measure of a man, that is, of an angel.
και εμετρησεν το τειχος αυτης εκατον τεσσαρακοντα τεσσαρων πηχων μετρον ανθρωπου ο εστιν αγγελου
- 18 Ja sen muuri oli rakennettu jaspiksesta, ja kaupunki oli puhdasta kultaa, puhtaan lasin kaltaista.
And the building of its wall was of jasper, and the town was clear gold, clear as glass.
και ην η ενδομησις του τειχους αυτης ιασπις και η πολις χρυσιον καθαρον ομοια υαλω καθαρω
- 19 Ja kaupungin muurin perustukset olivat kaunistetut kaikkinaisilla kalleilla kivillä; ensimmäinen perustus oli jaspis, toinen safiiri, kolmas kalkedon, neljäs smaragdi,
The bases of the wall of the town had ornaments of all sorts of beautiful stones. The first base was jasper; the second, sapphire; the third, chalcedony; the fourth, emerald;
και οι θεμελιοι του τειχους της πολεως παντι λιθω τιμω κεκοσμημενοι ο θεμελιος ο πρωτος ιασπις ο δευτερος σαπφειρος ο τριτος χαλκηδων ο τεταρτος σμαραγδος
- 20 viides sardonyks, kuudes sardion, seitsemäs krysoliitti, kahdeksas berylli, yhdeksäs topaasi, kymmenes krysoprasi, yhdestoista hyasintti, kahdestoista ametisti.
The fifth, sardonyx; the sixth, sardius; the seventh, chrysolite; the eighth, beryl; the ninth, topaz; the tenth, chrysoprasi; the eleventh, jacinth; the twelfth, amethyst.
ο πεμπτος σαρδονυξ ο εκτος σαρδιος ο εβδομος χρυσολιθος ο ογδοος βηρυλλος ο ενατος τοπασιον ο δεκατος χρυσοπρασος ο ενδεκατος υακινθος ο δωδεκατος αμεθυστος
- 21 Ja ne kaksitoista porttia olivat kaksitoista helmeä; kukin portti oli yhdestä helmestä; ja kaupungin katu oli puhdasta kultaa, ikäänkuin läpikuultavaa lasia.
And the twelve doors were twelve pearls; every door was made of one pearl; and the street of the town was clear gold, as clear as glass.
και οι δωδεκα πυλωνες δωδεκα μαργαριται ανα εις εκαστος των πυλωνων ην εξ ενος μαργαριτου και η πλατεια της πολεως χρυσιον καθαρον ως υαλος διαφανης
- 22 Mutta temppeleä minä en siinä nähnyt; sillä Herra Jumala, Kaikkivaltias, on sen temppele, ja Karitsa.
And I saw no Temple there; because the Lord God, the Ruler of all, and the Lamb are its Temple.
και ναον ουκ ειδον εν αυτη ο γαρ κυριος ο θεος ο παντοκρατωρ ναος αυτης εστιν και το αρνιον

- 23 Eikä kaupunki tarvitse valoksensa aurinkoa eikä kuuta; sillä Jumalan kirkkaus valaisee sen, ja sen lamppu on Karitsa.
 And the town has no need of the sun, or of the moon, to give it light: for the glory of God did make it light, and the light of it is the Lamb.
 και η πολις ου χρειαν εχει του ηλιου ουδε της σεληνης ινα φαινωσιν εν αυτη η γαρ δοξα του θεου εφωτισεν αυτην και ο λυχνος αυτης το αρνιον
- 24 Ja kansat tulevat vaeltamaan sen valkeudessa, ja maan kuninkaat vievät sinne kunniansa.
 And the nations will go in its light: and the kings of the earth will take their glory into it.
 και τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι αυτης περιπατησουσιν και οι βασιλεις της γης φερουσιν την δοξαν και την τιμην αυτων εις αυτην
- 25 Eikä sen portteja suljeta päivällä, ja yötä ei siellä ole,
 And the doors of it will never be shut by day (for there is no night there):
 και οι πυλωνες αυτης ου μη κλεισθωσιν ημερας νυξ γαρ ουκ εσται εκει
- 26 ja sinne viedään kansojen kunnia ja kalleudet.
 And the glory and honour of the nations will come into it:
 και ισουσιν την δοξαν και την τιμην των εθνων εις αυτην
- 27 Eikä sinne ole pääsevää mitään epäpyhää eikä ketään kauhistusten tekijää eikä valhettelijaa, vaan ainoastaan ne, jotka ovat kirjoitetut Karitsan elämäkirjaan.
 And nothing unclean may come into it, or anyone whose works are cursed or false; but only those whose names are in the Lamb's book of life.
 και ου μη εισελθη εις αυτην παν κοινουν και ποιουν βδελυγμα και ψευδος ει μη οι γεγραμμενοι εν τω βιβλιω της ζωης του αρνιου
- 1 Ja hän näytti minulle elämän veden virran, joka kirkkaana kuin kristalli juoksi Jumalan ja Karitsan valtaistuimesta.
 And I saw a river of water of life, clear as glass, coming out of the high seat of God and of the Lamb,
 και εδειξεν μοι καθαρων ποταμων υδατος ζωης λαμπρον ως κρυσταλλον εκπορευομενον εκ του θρονου του θεου και του αρνιου
- 2 Keskellä sen katua ja virran molemmilla puolilla oli elämän puu, joka kantoi kahdettoista hedelmää, antaen joka kuukausi hedelmänsä, ja puun lehdet ovat kansojen tervehtymiseksi.
 In the middle of its street. And on this side of the river and on that was the tree of life, having twelve sorts of fruits, giving its fruit every month; and the leaves of the tree give life to the nations.
 εν μεσω της πλατειας αυτης και του ποταμου εντευθεν και εντευθεν ξυλον ζωης ποιουν καρπους δωδεκα κατα μηνα ενα εκαστον αποδιδουν τον καρπον αυτου και τα φυλλα του ξυλου εις θεραπεια ν των εθνων
- 3 Eikä mitään kirousta ole enää oleva. Ja Jumalan ja Karitsan valtaistuin on siellä oleva, ja hänen palvelijansa palvelevat häntä
 And there will be no more curse: and the high seat of God and of the Lamb will be there; and his servants will be worshipping him;
 και παν καταναθεμα ουκ εσται ετι και ο θρονος του θεου και του αρνιου εν αυτη εσται και οι δουλοι αυτου λατρευσουσιν αυτω
- 4 ja näkevät hänen kasvonsa, ja hänen nimensä on heidän otsissansa.
 And they will see his face; and his name will be on their brows.
 και οψονται το προσωπον αυτου και το ονομα αυτου επι των μετωπων αυτων
- 5 Eikä yötä ole enää oleva, eivätkä he tarvitse lampun valoa eikä auringon valoa, sillä Herra Jumala on valaiseva heitä, ja he hallitsevat aina ja iankaikkisesti.
 And there will be no more night; and they have no need of a light or of the shining of the sun; for the Lord God will give them light: and they will be ruling for ever and ever.
 και νυξ ουκ εσται εκει και χρειαν ουκ εχουσιν λυχνου και φωτος ηλιου οτι κυριος ο θεος φωτιζει αυτους και βασιλευσουσιν εις τους αιωνας των αιωνων
- 6 Ja hän sanoi minulle: "Nämä sanat ovat vakaat ja todet, ja Herra, profeettain henkien Jumala, on lähettänyt enkelinsä näyttämään palvelijoilleen, mitä pian tapahtuman pitää.
 And he said to me, These words are certain and true: and the Lord, the God of the spirits of the prophets, sent his angel to make clear to his servants the things which are now to come about.
 και ειπεν μοι ουτοι οι λογοι πιστοι και αληθινοι και κυριος ο θεος των αγιων προφητων απεστειλεν τον αγγελον αυτου δειξει τοις δουλοις αυτου α δει γενεσθαι εν ταχει
- 7 Ja katso, minä tulen pian. Autuas se, joka ottaa tämän kirjan ennustuksen sanoista vaarin!"
 See, I come quickly. A blessing on him who keeps the words of this book of the prophet.
 ιδου ερχομαι ταχυ μακαριος ο τηρων τους λογους της προφητειας του βιβλιου τουτου
- 8 Ja minä, Johannes, olen se, joka tämän kuulin ja näin. Ja kun olin sen kuullut ja nähnyt, minä lankesin maahan kumartuakseni sen enkelin jalkojen eteen, joka tämän minulle näytti.
 And I, John, am he who saw these things and to whose ears they came. And when I had seen and given ear, I went down on my face to give worship at the feet of the angel who made these things clear to me.
 και εγω ιωαννης ο βλεπων ταυτα και ακουων και οτε ηκουσα και εβλεψα επεσα προσκυνησαι εμπροσθεν των ποδων του αγγελου του δεικνυοντος μοι ταυτα

- 9 Ja hän sanoi minulle: "Varo, ettet sitä tee; minä olen sinun ja sinun veljiesi, profeettain, kanssapalvelija, ja niiden, jotka ottavat tämän kirjan sanoista vaarin; kumartaen rukoile Jumalaa".
And he said to me, See you do it not; I am a brother-servant with you and with your brothers the prophets, and with those who keep the words of this book: give worship to God.
και λεγει μοι ορα μη συνδουλος σου γαρ εμι και των αδελφων σου των προφητων και των τηρουντων τους λογους του βιβλιου τουτου τω θεω προσκυνησον
- 10 Ja hän sanoi minulle: "Älä lukitse tämän kirjan profetian sanoja; sillä aika on lähellä.
And he said to me, Let not the words of this prophet's book be kept secret, because the time is near.
και λεγει μοι μη σφραγισης τους λογους της προφητειας του βιβλιου τουτου οτι ο καιρος εγγυς εστιν
- 11 Vääryyden tekijä tehköön edelleen vääryyttä, ja joka on saastainen, saastukoon edelleen, ja joka on vanhurskas, tehköön edelleen vanhurskautta, ja joka on pyhä, pyhittyköön edelleen.
Let the evil man go on in his evil: and let the unclean be still unclean: and let the upright go on in his righteousness: and let the holy be holy still.
ο αδικων αδικησατω ετι και ο ρυπων ρυπωσατω ετι και ο δικαιος δικαιωθητω ετι και ο αγιος αγιασθητω ετι
- 12 Katso, minä tulen pian, ja minun palkkani on minun kanssani, antaakseni kullekin hänen tekojensa mukaan.
See, I come quickly; and my reward is with me, to give to every man the outcome of his works.
και ιδου ερχομαι ταχυ και ο μισθος μου μετ εμου αποδουναι εκαστω ος το εργον αυτου εσται
- 13 Minä olen A ja O, ensimmäinen ja viimeinen, alku ja loppu.
I am the First and the Last, the start and the end.
εγω εμι το α και το ω αρχη και τελος ο πρωτος και ο εσχατος
- 14 Autuaat ne, jotka pesevät vaatteensa, että heillä olisi valta syödä elämän puusta ja he pääsisivät porteista sisälle kaupunkiin!
A blessing on those whose robes are washed, so that they may have a right to the tree of life, and may go in by the doors into the town.
μακαριοι οι ποιουντες τας εντολας αυτου ινα εσται η εξουσια αυτων επι το ξυλον της ζωης και τοις πυλωσιν εισελθωσιν εις την πολιν
- 15 Ulkopuolella ovat koirat ja velhot ja huorintekijät ja murhaajat ja epäjumalanpalvelijat ja kaikki, jotka valhetta rakastavat ja tekevät.
Outside are the dogs, and those who make use of evil powers, those who make themselves unclean, and the takers of life, and those who give worship to images, and everyone whose delight is in what is false.
εξω δε οι κυνες και οι φαρμακοι και οι πορνοι και οι φονεις και οι ειδωλολατραι και πας ο φιλον και ποιων ψευδος
- 16 Minä, Jeesus, lähetin enkelini todistamaan näitä teille seurakunnissa. Minä olen Daavidin juurivesa ja hänen suvustansa, se kirkas kointähti."
I, Jesus, have sent my angel to give witness to you of these things in the churches. I am the root and the offspring of David, the bright and morning star.
εγω ιησους επεμψα τον αγγελον μου μαρτυρησαι υμιν ταυτα επι ταις εκκλησιαις εγω εμι η ριζα και το γενος του δαβιδ ο αστηρ ο λαμπρος και ορθρινος
- 17 Ja Henki ja morsian sanovat: "Tule!" Ja joka kuulee, sanokoon: "Tule!" Ja joka janoaa, tulkoon, ja joka tahtoo, ottakoon elämän vettä lahjaksi.
And the Spirit and the bride say, Come. And let him who gives ear, say, Come. And let him who is in need come; and let everyone desiring it take of the water of life freely.
και το πνευμα και η νυμφη λεγουσιν ελθε και ο ακουων ειπατω ελθε και ο διψων ελθετω και ο θελων λαμβανετω το υδωρ ζωης δωρεαν
- 18 Minä todistan jokaiselle, joka tämän kirjan profetian sanat kuulee: Jos joku panee niihin jotakin lisää, niin Jumala on paneva hänen päällensä ne vitsaukset, jotka ovat kirjoitetut tähän kirjaan;
For I say to every man to whose ears have come the words of this prophet's book, If any man makes an addition to them, God will put on him the punishments which are in this book:
συμμαρτυρομαι γαρ παντι ακουοντι τους λογους της προφητειας του βιβλιου τουτου εαν τις επιτιθη προς ταυτα επιθησει ο θεος επ αυτον τας πληγας τας γεγραμμενας εν βιβλιω τουτω
- 19 ja jos joku ottaa pois jotakin tämän profetian kirjan sanoista, niin Jumala on ottava pois sen osan, mikä hänellä on elämän puuhun ja pyhään kaupunkiin, joista tässä kirjassa on kirjoitettu.
And if any man takes away from the words of this book, God will take away from him his part in the tree of life and the holy town, even the things which are in this book.
και εαν τις αφαιρη απο των λογων βιβλιου της προφητειας ταυτης αφαιρησει ο θεος το μερος αυτου απο βιβλιου της ζωης και εκ της πολεως της αγιας και των γεγραμμενων εν βιβλιω τουτω
- 20 Hän, joka näitä todistaa, sanoo: "Totisesti, minä tulen pian". Amen, tule, Herra Jeesus!
He who gives witness to these things says, Truly, I come quickly. Even so come, Lord Jesus.
λεγει ο μαρτυρων ταυτα ναι ερχομαι ταχυ αμην ναι ερχου κυριε ιησου